

فەرھەنگی مامۆستای

منتدی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahiamontada.com

عەرەبی - کوردی

نوسینی

مه لا محمود گه لاله یی

لتحميل أنواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

پدای دانلود کتابهای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا الثقافی)

پۆدابه زانندی جۆرهها کتیب: سهردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للکتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

قاموسې ما مۆستا

به رگی په کده م

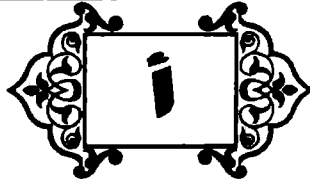
ا.ب.ت.ج.ح.خ.د.ژ.ر.ز.س.ش.ص.چ.گ.ځ

نوسینې:

مه لا مه حموودی گه لاله یی

نہم کتیبہ لہ لایہن
منتدی إقرأ الثقافی
www.iqra.ahlamontada.com
نامادہکراوہ

- ناوی کتیب: قاموسی ماموستا
- دانراوی: مهلا مهحمودی گه لآلهیی
- تایپ و دیزاینی: سامان محمد امین
- تیراژ: ۲۰۰۰ دانہ
- لہ سہر نہرکی کتیبخانہی نارام لہ چاپ دراوہ و مافی چاپکردنہوہی پاریزراوہ بوکتیبخانہی ناوبرا.
- لہ بہرئیوہ بہرایہتی گشتی کتیبخانہ گشتیہکان ژمارہی (۱۱۵۶) ی سالی (۲۰۱۴ ز) ی پیدراوہ.

الْأَبْدِي: ئەومىيە كۆتايى نەبىي ۋە **الْأَبَدِيَّة:** چاۋگىكى دروست كراۋە (مصدر صناعي) ۋە **المؤبد:** (الحكم المؤبد) سەپاندىنى سزا بەسەر تاۋانباردا بە درىزايى زىيانى...

أَبْر: (أَبْرُ النَّخْلِ) دار خورماكى تەلقىچ كىرد، موتوربەسى كىرد تۆۋى نىرەكەسى بەسەردا پىرزاندىن ۋە **أَبْرُ الزَّرْع:** كىشتو كانهكە باش بوو پىنگەيى ۋە **أَبْرُ النَّخْلِ - الزَّرْع:** باخە خورماكى، يان كىشتوكانەكە باش بەختو كىرد ۋە **إِثْبَرٌ فَلَانًا:** داۋاي لە فلان كىرد خورماكانى بۆ تەلقىچو موتوربە بكا ۋە **الإبارة:** ۋەستايى كارامايى موتوربەكىردنى خورمايە ۋە **الأبار:** دروستكەرى دەرزی يە ۋە **الإبرة:** دەرزی يە، نامىرىكە سەرىكى تىزەو سەرىكى كونه ۋە **الأبور:** ئەو تۆۋمىيە خورماي بى موتوربە دىمكى ۋە **الْمَثْبَر:** دەرزی تۆۋى موتوربەكىردنى خورمايە ۋە **الْمَثْبَر:** دەرزی ئەستوران، دەرزی گەورە ۋە **الأبرا:** شانۇنامەيەكى شىعەرىيە لەگەل مۇسقىقادا ئەنجام دەدرى (تۆبەرا) ۋە **الإبريس:** زىرى ساغلامو بى غەل و غەش ۋە **الإبريسيم:** باشتەرىن جۆرى جەرىر (ناورىشم) ۋە **الإبريق:** مەسىنە ۋە **إبريل:** مانكى جۋارى زايىنى (نىسان).

أَبْرُ: (أَبْرُ أَنْزَا، و أَبْرُزَا: قەلەمبازى بوو. ۋە **الْأَبْرُنُ:** جەۋزىكى مەدەنىيە خۇى تىدا دەشۋرەت ۋە **الإبريم:** قولقەى قايش پىشتىنە ۋە **أَبْرَس:** رەقى لىن ھەنگرت.

أَبَش: (أَبَشَ لَأَهْلَهُ) تىكۆشا بۆ دابىنكىردنى بىزۋى مال و خىزىنى، (أَبَشَ كَلَامًا) قەسى بى سەرو

آب: بىروانە مادەى (أَب). ۋە **آب:** مانكى يانزى سالى سۋرە يانى و مانكى ھەشتى زايىنى يە. **الآب:** ئوقنومى يەكەمە لاي مەسىچىيەكان. ۋە **الآبُنُس:** دەرختىكە لە ۋلاتى جەمەشەو ھىندوستان دەرۋى ۋە **الآبُنُسِيَّة:** مادەيەكى رەشى رەقە ۋە **الأجر:** خىشتى سۋرگراۋە بۆ كارى بىناسازى ۋە **آدم:** بىروانە مادەى (أَدَم) ۋە **آذار:** مانكى شەشەمى سالى سۋرەيىنى و مانكى سىيەمى سالى زايىنى يە ۋە **الأذريون:** رومكىكى كۆلە پايزمە.

الآس: دەرختىكە ھەمىشە سەۋزە. ۋە **آمين:** خودايە داۋاكەم جى بەجى بكة. ۋە **الآنسن:** روكىكە ۋە **موزىيە** كۆلەكەسى سېو بچوكە ۋە **الآنك:** رەمىصى رەشە. ۋە **الآين:** دابو نەرىتى كۆمەلىك يان ھى دەمەرىك ۋە **آبَاء:** (آبَاءُ بَسْم) تىرىكى تىگرت ۋە **الآبَاء:** قەصەب ۋە **الآبَاء:** بىشەلانى قەصەب، (ك: الآبَاء) ۋە.

أَب: (أَبٌ لِلسِرِّ أَبًا، أَبَابًا): خۇى بۆ سەفەر نامادە كىرد، ۋە **الآبَاب:** ناۋى زۆر. ۋە **الآبَابَة:** دەردىكە توشى ئادەمىزادى دوورە ۋلات دەبى.. واتە، كوركاندىن و نالين بۆ نىشتەمان.

أَبَت: (أَبَتَ الْيَوْمَ أَبَتًا): رۆژكە گەرم بوو.

أَبَد: (أَبَدَ أَبُودًا) لە ئادەمىزادان دابرا كۆشەگىر بوو. ۋە **أَبَد:** (أَبَدَ الشَّيْءَ) شتەكەى نەمەركىرد ۋە **الآبَدَة:** كارى سەرنج راكىش و سەپرو سەمەرە ۋە **أَوَابِدُ الرُّوحِي:** گيانلەبەرى كىۋى ۋە **أَبَدًا:** زەرفى زەمانى داھاتوۋە، بۆ كىردن و نەكىردن بەكار دەھىنرى ۋە

بهری کرد ◊ (تأبش) کۆبوونهوه. ◊ الأباشة: خه لکی تیکه ل و همه جوړ.

أبص أنمأ: گورج و گول بوو.

أبص أنمأ: مزع و حال شیوا، باری ژبانی تیکچوو. ◊ الأباشية: تاهمکی خه واريجن ◊ الأبرص: نهسبی تیز رهو.

الإبط: بن همنکل. ◊ (تأبط الشيء): شته کی خسته بن بالیهوه ◊ إبط الزفرة: نهو تۆوه وردمیه که لمنیوان لاسکی رومکه گهو په لکه که لاکانیدا دمرده کوئ.

أبص أنمأ، إباقا: هه لات، یاخی بوو. ◊ أبلت الإبل أنمأ وأبرلا: حوشتر مکان زور بون، کیزی بوون.

أبل الإبل: حوشتری راکرت. ◊ الإبالة: کۆمه ل و تاقم ◊ الأبايل: دمسته و کۆمه لی زورو یه ک لمدوی یه ک ◊ بؤ کۆمه لی زورو سهرنج راکیش به کار دمه ندرئ ◊ الإبالة: باومشیک چیلکه و جهویل ◊ الأبله: هوزو خیل ◊ الأیل: گوجان، دار عمصا ◊ (الأيلة): باومشه دارو چیلکه ◊ الإبلین: نهو هورو لیتمه یی چۆمی نیل ◊ إبليس: ماموستاو رابه ری شه یاتینی.

أبن: (ابن الدم في الجرح): خوننه که له برینه که دا رهش بووه. ◊ إبان الشيء: کات و ومرزی شت ◊ الإبن: کور، الإبنة: کج. الأبنة: گرنی قامکی قاج، گرنی دارو شتی تر، پینشی دمگوترئ بزماره گۆشتینه ◊ عمیب و عار ◊ کینه و رق. المأبون: تۆمه تبار.

أبه: (أبه له و به): لئی حالی بوو بؤی دمرکهوت. ◊ أبه فلاناً لکنا: فلانکه سی ناگادار کردو سهرنجی راکیشا بؤ نهوشته ◊ الأبهة: شکۆمهندی و نر خداری.

أبا و اباوه و أبوة: بوو به باوک. أبا: بهی گوت به باوک و دایکه وه به مقور بانت بم. تأبی: باوکی بؤخوی همیدا کرد.

الأب: باوک، باپیر،

الأب: باوک، باپیر.

أبی إباء و إباءة: دزی نهو شته و مستا. ◊ أبی الشيء: شته کی لی قه دمغه کرد. ◊ أنأبی: جوانمردو دلیر.

أتب، تأتب، و التتب: کراسی بیق فولی له بهر کرد. ◊ الأتابك: فهران رهوا، گهوره.

أند: مانگاکی بهسته وه بؤ دوشین. ◊ الأترج: لیمو.

أقل: بهمانا همنگا و هه لئینانه وی خیرا خیرایه بهرق هه ساوی.

أقم أنمأ: کردنی دو ماده به یه ک. ◊ الأقم: درمختیکه له توئزی درمختی زهیتون، ◊ أقم فلان أنمأ: بهمانا (أقم) هاتوو و اته: تمبه لانه جولایه وه ◊ الأتان: دینه کمر، ماکمر ◊ الأتون: ناگردانی گهوره، جهه نده می حه مام.

أقا، أقا الشجر أتوا أقاء و إقاء: درمخته که میومکه ی دمرکهوت، ◊ أقی الشجر إقاء: درمخته که میومکه ی دمرکهوت و بهرکه ی زور بوو ◊ الإیقا بهروبوم و دانه ویله ◊ الإقاروة: سهرانه و مه رانه خه رجی و باج، بهر تیل.

الأقوة: یارمه تی و بهخشش ◊ أقی فلان الشيء: فلانکه س نهو شته ی هینا ناماده ی کرد ◊ أقی الشيء: نهو شته ی ناسان کرد ◊ أقی الیه الأمر: نهو کاره ی به بیردا هات و وای به باش زانی به و جوړه ی بکا ◊ الإقساء: نهو دارو چیلکه و

أَثْفَ أَنْفًا: جیگر بوو، سه‌قامگیر بوو، **◊ أَثْفَ الْقِنْر:** مهنجه‌له‌که‌ی خسته سمر سڅ کوچکه. **◊ الأثْفِيَّةُ:** په‌کټک له‌وسڅ کوچکه ناگردانه‌یه که مهنجه‌لی دم‌خړته‌سمر، (الأثافي) سټیهمی سڅ کوچکه.

أَثَلٌ أَنْثَلًا: جیگر بوو جسمپا **◊ أَثَلٌ:** دموله‌مهند بوو **◊ أَثَلٌ مَالًا:** که‌شهی به‌مال و سامانه‌که کرد **◊ تَأَثَلٌ:** جسمپا، جیگر بوو **◊ الأثَالُ:** مال و سامان **◊ شمره‌فو و پیاوتمی **◊ الأثَلُ:** دره‌ختیکه له پټری (طهر‌فاوی) **◊ الأثَلَةُ:** نهمصل و رسمه‌ن **◊ الأثیل:** له کیمیا‌دا به‌چهند تاکیکی هاوکیشمیی دم‌گوتری که پټک هاتوون له دوو گم‌ریله‌ی کاربوون و پټنج گم‌ریله‌ی نیدروجن.**

أَثْمٌ: تاوانی کرد **◊ الأثام:** سزای تاوان، به‌مانا تاوانیش هاتووه. **◊ الإثْمُ:** گونا‌هو تاوان **◊ الإثْمِدُ:** کل.

أَثْمًا: فیتنه‌یی کرد **◊ أَجَجَ النَّارُ:** ناگرم‌که‌ی داگیر‌ساند، **◊ الأَجَاجُ:** نه‌و ناوه په‌ له‌بهر تالی و سوټری دم‌و زویان دم‌گم‌زی. **◊ الأَجْرُجُ:** جرای زور روناک و شوعله‌دار.

أَجَدَ البِنَاءُ أَجْدًا: دیوار‌مکه‌ی پتمو کرد **◊ الأَجْدُ:** حوشتری میینه‌ی تټک سمر‌اوی جسمته دار‌زاو. **أَجَرَ** العَظْمُ: أَجْرًا وَأَجْرًا. وإِجَارًا: نټسقانه‌که په‌کتری گرت‌هوه به‌منارپټکی **◊ أَجَرَ** فلان في ولده: کابرا من‌داله‌که‌ی مردو خودا پاداشی دایه‌وه **◊ اسْتَأْجَرُهُ:** کردی به‌کریکاری خو‌ی. **◊ الإِجَارَةُ:** کری نیش **◊ الأَجْرُ:** به‌های کارو کرد‌موه. **◊ اسْتَأْجَرَ** على الرِيسادة و غيرها: سنگی خسته سمر سهرین و ره‌په‌ورو که‌وت **◊ الإِجَارُ:** نه‌ومیه ناده‌میزاد سنگ بخت‌ه سهر سهرین ره‌په‌ورو بکه‌وی **◊ الأَجْرُحَانَةُ:** دوکانی دم‌رمانخانه

جه‌ونله‌به که له دهر‌اوی کانی‌اوو جو‌گای ناودا دم‌بټته به‌ریمست و ناهټلی ناومکه باش بپروا. **الأَثْيُ:** کاری جڅ به‌جڅ کراوو نه‌مجامدراو. **◊ الأَثْيُ:** بیگانه‌ی خو‌ه لو‌اسمرو بی نهمصل و بنیچه **◊ الأَثَابُ:** دره‌ختی گه‌ورمی توت که زور لقو بؤپی هه‌بن.

أَث، اَثًا و **اَثًا** و **اَثَانَةً:** زور بوو، گه‌وره بوو (اَث الثَّبات) گزوگیا که تټک چر‌زاو **◊ تَأَثَّتْ** فلان: فلان‌کس خټرو خو‌شی توش هات **◊ اَثْرُهُ** اَثْرًا و **اِثَارَةٌ** و **اَثْرَةٌ:** شوین پټی هه‌نگرت **◊ (اَثْرُ** الحديث) همرمو‌دمکه‌ی گټراپه‌وه، له‌هی تره‌وه ریواپه‌تی کرد.

اَثْرًا عليه اَثْرًا و اَثْرًا و اَثْرِي: به‌رزه‌ومندی خو‌ی پټش خست، له دابه‌شکردن دا **◊ اَثْرُهُ** اِثْرًا: هه‌لی بزاردو ری‌زی دایه **◊ تَأَثَّرَ** الشَّيْءُ: شته‌که نیشان‌ه‌ی تټدا دم‌رکه‌وت **◊ اسْتَأَثَّرَ** به: نه‌و شته‌ی تاپیمت به خو‌ی کرد **◊ الأَثَارُ:** زانیاری دم‌ربارمی شوین‌ه‌وار **◊ الإِثَار:** تورمکه‌ی مہمک (مه‌مکدان) **◊ الأَثَارَةُ:** نیشان‌ه، پاشماوه‌ی شت.

الإِثْرُ: بریسکه‌و بریقه‌ی شم‌شیر، تمرو تازمی دم‌و جاو.

الأَثْرُ، الأَثْرُ: بریسکه‌ی شم‌شیر **◊ الأَثْر** الرجمي: ناراسته بوونی قانونی تازه دم‌رجوو به‌سمر ماوه‌ی پټش دم‌رجوونی قانونه‌که **◊ الأَثْرُ:** نه‌و پیاو‌می خو‌ی پټش که‌سانی تر دم‌خا **◊ الأَثْرَةُ:** پله‌و پایه **◊ الأَثْرَةُ:** شوین‌ه‌وارو شوین‌دمست له‌سمر زموی **◊ الأَثْرِيُّ:** شتی کونینه **◊ تَوَثَّرُو** لِيَكُونُوا لِمَرْمُوهِ لِمَبْوَارِي شَوِينْه‌وار دا. **◊ الأَثْر:** بریسکه‌ی شم‌شیر **◊ المَأَثْرُ:** میرات و جیم‌اوی رابوردوان بؤکه‌سانی سهر‌دم.

(صهیدل). ۵ الإِجَامِيُّ: درهختیکه له پیروی درهخته گولدارمکانه.

أَجَلَ الشَّيْءَ أَجَلًا: نَمُو شَتَهی قَهْمَغَه کردو مَمَعی کرد. ۵ أَجَلَ فَلَانًا: تِیماری مل ومرگمیرانی بوکرد، ۵ أَجَلَ فَلَانًا: فَلَانکَمَس نَازاری مل ومرگمیرانی بوو ۵ أَجَلُهُ: مَمَعی کرد نَمِیهِشَت ۵ إِسْتَأْجَلَ فَلَانًا: دَاوای لَهفَلَانکَمَس کرد کاتی بوذیاری بکا.

الأجل: هوکار.

الإجل: جهلمبه گاکوی و جهلمبه ناسک ۵ الأجل: کاری دواخراو بوکاتی دیاریکراو ۵ أَمَّا أَجَلَ: نَمَسْتِیراوی گهوره ناوی تَیْدَا کۆدمگریتهوه.

أَجَمَ أَجْمًا وَأَجْرَمًا: بَمِرَق هَلَسَاوای بیدمگ بوو ۵ تَاجَمَ النَّارُ: نَاگرمکه بلیسهی سمند ۵ الأجم: قهصرو بالهخانه ۵ الأجمة: درهختی گهورهو پرگهلاو لقو بوپ ۵ الأجوم: خمهتبارو مهلول.

أَجَنَ المَاءَ أَجْنًا وَأَجْرَنًا: نَاومکه تام و رنگ و بوئی گؤرا ۵ أَجَنَ المَاءُ: نَاومکه تام و بوئی رنگی گؤرا ۵ الإجالة: سوینه یان گلینه تمشتیکه پانکهلمیه لهگل یان له ماددهی تر دروست دمکری جلی تیدا دمشوری ۵ الأجنة: نَامِیریکه له ناسنی زؤر رَمَق بۆ شکاندنی ماددهی رَمَق بهکاردی.

أَجَّ أَجًا وَأَجَحًا وَأَجِحًا: کۆکهی گرت کۆکه کۆکی هات ۵ الأجمیع: رَق و کینه ۵ أَجَدَ الشَّيْءُ: بَمَتَاک و تمهای ناسی تهوحیدی نمنجام دا ۵ إِسْتَأْجَدَ: تَاک بووه ۵ أَحَادًا: يَهک يَهک ۵ الأحاد: يَهک ۵ هموهن ژمارمیه له ریزی ژمارمکان.

أَجِنَ عَلَيْهِ أَجْنًا وَأَجْنًا: رَهی لی بوموه ۵ الإحنة: کینهو رَق و بوغض.

أَخَّ: دَمَنگیکه نَازارو نَارِهَمَتی دَمگیمین ۵ إِخَّ: دَمَنگیکه حوشتری بی بیخ دمدری ۵ الأخ: برا،

(الأخ الشقيق) برای باوک و دایکی (الأخ لأب) برای باوکی ۵ (الأخ لأم) برای دایکی ۵ الأخ والإخ: چلکن و قیزلیکراو.

أَخَذَ الشَّيْءَ أَخَذًا وَأَخَذًا وَأَخَذًا: نَمُو شَتَهی ومرگرت بی خمنی بوو ۵ أَخَذَ: قَبُولی کرد ۵ أَخَذَ فَلَانًا: فَلَانکَمَسی بَمَند کرد ۵ أَخَذَ: سَزای دا.

أَخَذَ: بَمَانَا دِیْلی کرد ۵ أَخَذَ: بَمَانَا زَالِبُو ۵ أَخَذَ: بَمَهمر دو دَمستی گرتی، ۵ أَخَذَ فَلَانًا: پاداشتی فَلَانی دایموه، سَزای دا ۵ أَخَذَ اللهُ فَلَانًا: خُودَا فَلَانکَمَسی لَمَنَابِرِد ۵ أَخَذَ عَلَی يَدِ فَلَانًا: نَمِیهِشَت فَلَانکَمَس نَمُوکاره بکا. ۵ أَخَذَ عَلَی يَمِیهِ: قَهسکَرَدنی لی قَهْمَغَه کرد، نَمِیهِشَت دَم بکاتموه. ۵ أَخَذَ مَآخِذَ فَلَانًا: رِیَبازی فَلَانکَمَسی گرتبمر، ۵ أَخَذَ الشَّيْءَ حَذًّا: نَمُو شته باری خوی گرت و جی خوی کردهوه. ۵ أَخَذَ اللَّيْنُ: شِیرمکهی ترش کرد. ۵ أَخَذَ لِي الأَمْرِ: دَمستی بهکارمکه کرد. ۵ أَخَذَ الرَضِيعُ أَخْذًا: شِیرهخۆرمکه بههوی شیر زؤری دایکیبیهوه قهلهو بوو.

أَخَذَتِ العَيْنُ: چاومکه هیشا، ۵ أَخَذَ الحَيوانُ: نَاژَهلمکه شیت بوو هار بوو. ۵ أَخَذَ اللَّبَنُ أَخْرَظَةً: شِیرمکه ترشا. ۵ أَخَذَتْهُ السَّاحِرَةُ: جَادوبازمکه فِیْلِی لَیْکَرِدو دَاوای بۆنایموه. ۵ أَخَذَتْهُ بِئْتَيْهِ: لَهسمر تاوانمکهی سَزای دا. ۵ أَخَذَ الجَمَلُ: حوشترمکهی بَمَسْتَموه. ۵ اِلتَّخَذَ فَلَانًا لِمَرَضِهِ: فَلَانکَمَس گمردنکهچی نَخْوَشِیمکهی بوو ۵ إِسْتَأْخَذَ فَلَانًا: فَلَانکَمَس گمردنکهج بوو، ۵ الإخاذه: زَموی یهکه نَادَمَمیزاد بۆخوی دیاری دَمکاو دَمستی بَمَسمردا دَمگری.

الأخذ والإخذ: رئی و شوین و ریبازو بهمیرموو پرؤگرام ۵ نَمُو چالمیه نَادَمَمیزاد لهشویوه

فَلَانِكَمْسِ خَوَى رَاهِينَا ۵ أَدَبُ فَلَانُ: فَلَانِكَمْسِ
 لمیوارمکانی نهدمب دا پيشکومت و شارمزابوو. ۵
 آدَبِ ایداباً: خواردممندی ناماده کرد، دمعومتی
 خزم و ناسیوارمکانی کرد ۵ آدَبُه: رَاهِينَا لمسر
 رموشتی جوان و بهرز، ۵ تَأَدَبُ: فیري نادابو
 رموشت بوو، ۵ آدَبُ: خاومنی دمعومت و نان و
 خوانهکه ۵ آدَبُ: ریازه بی کردنی نمفس و
 دهررونه بيفیرکردن و پالفته کردن و راهینان
 لمسر نه و رموشتانهی پیویستن ۵ آدَاب
 العامة: دابو نمریته گشتیبه پسهند کراومکان.
 ۵ آدَاب البَحْثِ وَالْمَنَاطِرَةِ: یاسا سمرمکیهکانی
 گفت و گو و راگوژینهوو جهلهحانی. ۵ آدَیْبُ:
 نهو کهسهی خاومنی نهدمب بی، رموشتی نهدمب
 زانی تیدابی ۵ التَّادِیْبُ: پالفته کردن، نهدمب
 دادان، ۵ المَأْدَبَةُ، التَّادِیْبَةُ: نهو خواردن و سفره
 خوانهیه که ناماده دمکری بؤ دمعومتکراومکان.

أَدَى فِي سِرِّهِ: پهلهی کرد له رؤیشتنهکهی دا. ۵ أَدَى
 الإِبِلِ: حوشترکه باره بارمکهی گپرایمهوه ۵ أَدَى
 الأُمُرُ فَلَانَا أَدَى: فَلَانِكَمْسِ بهلاکهی لمسر فورس
 بوو، ۵ تَأَدَدُ: توند رهو بوو. ۵ الأَدَدُ: درنژایی
 رنگه و راستی رنگه. ۵ الإِدُّ: کاری خراب و
 نهکلمومت.

أَهْرَ أَذْرًا وَأِدْرَةَ: قُورِ بوو، ۵ الأدرَة: گون ههلاوسان ۵
 الإِدْرَجِينِ الأیدروجین: غازیکه بی رنگ و تام و
 بونه لهگهال نؤکسجین بئمهاندزمهکی تایبتهی
 تیکهال دمبی ناوی لی بیك دی..

أَدَلَّ الْجُرْحُ أَذْلًا: برینهکه ساریژ بوو ۵ أَدَلَّ الْجِمْلُ:
 کۆلمکه، بارمکه زور فورس بوو.

أَدَمَ بَيْنَهُمْ أَدَمًا: نیوانیانی ریک خست و ناشتی
 کردنهوه. ۵ أَدَمَ الصَّنَاعِ الْجِلْدُ: ومستاکه
 پیستهکهی خاراند ۵ أَدَمَ الطَّعَامِ: خواردنهکهی

حهوزدا ههلی کمندی. ۵ الأَخْذُ والأَخَذُ: چاو نیشه، ۵
 الأَخِيذُ: دیل، گراو لمسرپدا ۵ الأَخِيذَةُ: شافرمتی
 رفیندراو، گراو داگیر کراو لمسرپدا ۵ المَأْخَذُ:
 بهیره و منهج ۵ أَخْرَجَ: دواکهوت (أَخْرَجَ الشَّيْءَ)
 شتهکهی خسته دواکات و شوینی خوی ۵ الأَخْرَجُ:
 دوابین: پیچهوانهی بهکمه ۵ ناویکیشه لمناوه
 جوانه کانی بهرومردگار. ۵ الأَخْرَجَةُ: رُوژی دوابی،
 بهرامبهر دنیا ۵ الأَخْرَجِي: مبینهی (الأَخْرَجِي ه
 رُوژی قیامته ۵ الأَخْرَجِي: دوابین ۵ المُوْخَرُ مِنْ
 العَيْنِ: تیلهی چاو بهلای زولف دا ۵ المُوْخَرُ:
 کۆتایی شت له دواوه ۵ المُوْخَرُ: ناویکه لمناوه
 جوانهکانی خودا. ۵ مُوْخَرَةُ الجَيْشِ: هیللی دواوهی
 سوپا ۵ الإِخْشِيدُ: ناز ناوی باشاکانی
 فهرغانمیه ۵ الأَخْطَبُوطُ: گیانلهبمریکی
 ناودمربایه جهستهی بازنهیی همیه ههشت
 قاجی همیه همرشتیکی گرت هموو فاجهکانی
 تپومردینی و بهری نادا.

أَخَى فَلَانًا مَوَاطَاةً رِاحًا: فَلَانِكَمْسِ کرده برای خوی.
 ۵ أَخَى بَيْنَهُمَا: ومکوو دوبرای لی کردن، ۵ أَخَى فِي
 فَلَانٍ أَخِيَّةً: چاکه بهکی لهگهال فَلَانِكَمْسِ کرد ۵
 أَخَى فَلَانًا: پیی گوت براگیانهم ۵ تَأَخَى
 فَلَانًا: فَلَانِكَمْسِ کرد به برای خوی ۵ الأَخِيَّةُ:
 قولضمیهکه لهدیوار دمکوتری ۵ الأخ: برا ۵ الأخ
 مِنَ الرِّضَاعَةِ: برای شیری ۵ الأخ: دوست و هاوهلی
 باش ۵ الأخ: هاوشان و هاوهل و هاوبهش، خاومنی
 شت. ۵ الأَخْتُ: خوشکی باوک و دایکی، خوشکی
 باوکی، خوشکی دایکی، خوشکی شیری.

أَدَبَ أَذْبًا: خواردممندی دروست کرد و خهلی
 داومت کرد. ۵ أَدَبَ القَوْمِ: بانگی خزم و دوست
 ناسیوارمکانی کرد بؤ میوانداری و نانخواردن ۵
 أَدَبَ فَلَانًا: فَلَانِكَمْسِ رَاهِينَا لمسر رموشتی
 جوان و دابو نمریتی پسهند ۵ أَدَبَ فَلَانٌ أَذْبًا:

تیکه لایو پیخوره که کرد. ◊ ادم فلاناً بأهله:
فلانکسی تیکه ل به خاوو خیزانی خوئی
کردهوه. ◊ ادم اذماً و اذمة: نسمه ریبه که زور
توخه ◊ ادم بینهما: ریکی خسته وه، ناویزی
کردن ◊ ادم الشمس فلاناً: خور رنگی بیستی
فلانکسی رمش هه لگیره ◊ ادم العیز: نانه که ی
زور له پیخوره که گوشی ◊ استادم فلاناً: داوی
پیخوری له فلانکس کرد.

ادم: باوکی ناده میزاد ◊ الإدام: پیخور نهو
شله مه نی و پیخوره ی نانه که والی ده کا به خوئی
قوت بجن.

الأذمة: تیکه لایو و بیکه وه زیان ◊ الأديم: بیست ◊
خوراکی به پیخوره وه.

أدي أذوا: به هیواشی رؤیسی ◊ أدي اللب: شیرمه
بزرکا ◊ أدي فلاناً: فیلی له فلان کرد، فیلی بو
کرد.

أدي اللب أذياً واذوا: شیرمه بزرکا ◊ أدي الشیء:
نهو کاره ی نه نجامده ◊ أدي الشهادة: شایه تیه که ی
ده تادی للأمر: ناماده باشی بوکاره که کردو
خوی بو حازر کرده ◊ الأداة: جبهه جی کردن ◊
خویندنه وه.

الأداة: نامیرتیکی بچوکه ◊ الإدارة: جامیلکه، پهرداخ،
کوب.

أذن الحب أذناً: دانه ویله که چروزمه که یان
گنوکه که ی دمرکه وت.

أذن فلاناً: گوئیچکه ی فلانی نه نگاوت.

أذن أذناً: گوئیچکه ی گهورمن، گوئیچکه کانی مهیلهو
دریز بوون ◊ أذن لرائحة الطعام: حمزی
له خواردنه که کرد.

أذن له فيه: ریگه ی پده ◊ أذن العشب إيناناً: گیاو
گزمکه ورده ورده خهریکه وشک بیته وه ◊ (أذن

المؤذن للصلاة) بانگدمر بانگی نویزی ده ◊ أذن
فلان تاذياً واذناً: زور بانگه وازی بو نهو شته
کردو پروپاگهنده ی زوری بوکرد ◊ تاذن فلان:
فلان نهو هه واه ی بلاو کرده وه ◊ الأذن: گوئی
گهوره، گوئی مهیلهو دریزه ◊ الأذن: بانگ، بانگی
نویز ◊ الأذن: گوئیچکه، نامیری بیستن ◊ أذن
ألمار: گوئی کره، گیاه که له باشوری نهو روپاو
دمروئ ◊ أذن الأرنب: گوئی کهروشکه، گیاه که
به لکه کانی دمشوبه یته گوئیچکه ی کهروشک
جقلی زوری هه به ◊ أذن الجنی: گوئی کاریله ◊
که لاکانی چروپرن ◊ أذن السدب: گیا ورجه:
له ولاتی شام و ولاتی سینا دمرؤ نزیکه ی دوو
مهتر بمرز دمبیته وه ◊ أذن الشاة: گوئی مهره
گیاه که له نهو روپاو جهوزی دمریای ناومر است
دمروئ ◊ الإذن: لابردنی حیجرو ریگه بیستانی بو
نه نجامدانی مامه له و گری بهسته ◊ الأذنة:

چروزه ی دانه ویله له سهرمتای دمرکه وتنی دا.

الأذنة: خووش باومر، نهو که سه ی گوئی بو فسه ی
هه موو که س دمرؤ ◊ الأذينة: نامیری بیستن،
بمشی خواروی گوئیچکه.

المئذنة: مناره، شوینی بمرزه ◊ الأذون: نهو که سه ی
ریگه ی بی دمرؤ گری بهستی مارهی و ته لاق
بنووسو و جبهه جیبیان بکا.

أذی فلان: توشی نهزیمت بوو.

أرب العضو: نه ندامه که بره، لی بومه ◊ أرب علیه
بکذا: بسمه ریا زال بوو ◊ أرب آرابة وإرباً: له
لیزانی و سیاست و فهندو فیل دا سمرکه وتنی
بمدهست هینا.

أرب علیه إرباً: سمرکه وت ◊ تأرب: توندو تؤل بوو
پته و بوو ◊ إئتأرب: پتهوی کرد توند رهوی کرد
◊ الأرب: زهره کی و لیزانی و شارمزا له کاروبار دا ◊
الإرب: بیویستی، عهقل و ناومر، زهره کی و

لِيَهَاتُووِي، نُهْدَامِي تَهَوَاو ۵ الْأُزْبُ: بِيَجُولِي نَازَمَل
لَهَوَسَاتِي لَهَادِيك دَمِي.

الأرب: بِيُوِيَسْتِي، يَان بِيُوِيَسْتِيَهِي كِي زُور ۵ الْأَرْسِي:
بِيَاوِي شَارَمَزَاو لِيَزَان لَهَكَارَوِبَارِدَا ۵ الْأَرْسَانُ:
عَمْرَبِيون ۵ الْأَرْبِيَةُ الْأَرْبُ: كَرَبِيَهَكِه كِه بَهِنَاسَانِي
نَاكَرَبْتِهَوَه ۵ الْإَرْبِيَةُ: مَهَبَسْتَو هِيَاوَو شَاوَات ۵
الْأَرْبِيون: عَمْرَبِيون ۵ الْأَرْبِيَةُ: نَهَسْتَوِرَايِي پَان نَزِيك
بِهَوِرِك ۵ أَرْبِيَةُ: (أَهْل بِيَت الرَّجَل): نَامُوَزَاو
خَزَمَهَنَزِيكِه كَانِي ۵ مَآرِب: شَارِيكِي وَآتِي
يَهَمَهَنَه ۵ الْمَآرِب: (ك: مَآرِب) بَه مَانَا بِيُوِيَسْتِي
يَان بِيُوِيَسْتِيَهِي كِي زُور.

آرثوذكس: بَهو مَهْسِيحِيَانَه دَمَكُوَتَرِي كِه پَرَايَان وَآبَه:
مَهْسِيح يَهَك تَهَبِيَعَمْتَو يَهَك وَيَسْتَو خَوَاسْتِي
هَمِيَه ۵ آرث النَّار: نَاكَرَمَكِهِي هَه لَكِر سَانَد ۵ تَآرَثِ
النَّار: نَاكَرَمَكِه هَه لَكِر سَا ۵ الْإَرَث: مِيرَات ۵ بَاقِي
مَانَدَهِي شَت.

أرج أرجا: دَرُوي كَرَد ۵ أَرَج بَيْنَ النَّاس: خَه لَكِه كِه كِه
لِيَك تَوَنَد كَرَدَن هَانِي دَان بُوَنَهَوِي پَه لَامَارِي
يَه كَتَرِي بَدَمَن ۵ أَرَج الطيب: بُو نَه خُوَشَمَكِه بَلَاو
بُوَوَه ۵ أَرَج النَّار: نَاكَرَمَكِهِي هَه لَكِر سَانَد ۵
الأرجية: بُوَنِي خُوَش ۵ الأرجون: عَوَنصُورِيكِي كَاذَه
بِيِن رَمَنِكُو بُوَنَه بَه نَه نَدَا زَمِيَه كِي كِه مَه هَوَاوَا
هَمِيَه ۵ الأرجوان: دَرَه خَتِيَكِه كُوَلِيكِي زُور سُورِي
هَمِيَه بِيِن بُوَنَه.

أرج إلى مكانه: نَارَمَزُوِي شُوِيَنِي خُوِي كَرَد ۵ أَرَج
المهادث: رَوَاوَمَكِهِي دِيَارِي كَرَد ۵ التَّأْرِخ:
كُوَمَه لِيَك رَوَاوُو رُوُزْكَارَن تَاكُو كُوَمَه لَ بِيَتِيَدَا
تِيَهَم دَمِيَن ۵ التَّأْرِخ: تُوَمَار كَرَدِنِي نَهَو رَوَاوُو
دِهَارَدَانَه يَه.

المؤرخ: مِيَزُوو نُووس وَ زَانَا بَهَو رَوَاوُو دِيَارَدَانَه ۵
الإردب: بِيُوَمَرِيَكِه بِيَسْتَو جَوَار رِبَه دَمَكِرِي، لَه
كُورْدَسْتَان دَا تَه غَارُو حَمْرَبَهِي پِيِن دَه لِيَن ۵

الإردبّة: بَه لَوَعْمِيَه كِي كِه وَرَمِيَه لَه سَوَالَمَت
دَرُوسْت دَمَكِرِي ۵ الإردواز: بَه رَدَمَسَوَالَمَت يَان
سَوَالَمَتَه بَه رَدِيَكِي تَارِيكِي مَه يَلَهَو شِيَن يَان
سَهَوَزَه، بُو هَه لَاشِي خَانُوو بَه كَارَدِي.

أر - أريأ: دَمَنِكِي لِي هَات ۵ الإرة: نَاكَر ۵ الأريأ:
دَمَنِك ۵ زَرَمِي تَه لَه فُون.

أرز (أرز) أرزأ و أرزأ: وَنِيَك هَاتَهَوَمُو كُوَبُوَوَه ۵
كُوَمَه كُوَمَه وَ كَاكُوَلِيكِي كَرَد لَه بَه رَمَانَدُوِي ۵
أرز الحيوأ: نَازَه لَه كِه بَه هِيَز بُوُو خُوِي دَارِشْت ۵
أرزت الشجرة: دَرَه خَتَه كِه لَه زَمُوِي دَا رَمَكِي
دَاكُوَتَان پَتَهَو بُوُو ۵ أرز الأصابع من البرد:
پَه نَجَه كَان لَه سَه رَمَان كَرُز بُون ۵ أرزت الليلة أرزأ
و أرزأ و أريأ: شَه وَهَكِه سَه رَمَاكِهِي بَه هِيَز بُوُو ۵
الأرز: دَرَه خَتِيَكِي كِه وَرَهِي رَمَقَه لَه تُوَخْمِي دَار
سَنَه وَبِه رَه ۵ الأرز: مَه رَمَزَه ۵ كِيَايَه كِي وَهَرَزِيَه
بِيِن نَاو نَابِي زُور حَمَزِي لَه نَاوَه ۵ الأريأ: سَه فُون،
رُوُزِي سَه رَمَاو سُون.

أرس (أرس) بوو به فهلاو ومرزير ۵ أرس:
فَلَانَكِه سِي كَرَد بَه فَهَلَاو وَهَرَزِيَر ۵ الإريس: فَهَلَاو
وَهَرَزِيَر ۵ الأريستقراطية: حُكُومَت يَان جِيَن وَ
تُوِيَزِيَكِي كُوَمَه لَ كِه خُوِيَان بَه خَانَه دَان بِرَازَن وَ
زِيَانِيَكِي خُوَش وَ تَابِيَه تِيَاَن هَمِيَن.

أرش بينهم أرشأ: بَه شَمَرِي دَان وَ بِيَكِيَه وَهَمَان ۵
لَه بَه كَتَرِي هَان دَان.

أرش فلانأ: فَلَانَكِه سِي بَرِيَن دَار كَرَد ۵ خُوِيَنِي
بَرِيَن دَارِيَه كِه دَا.

أرش بينهم الحربه شمري نيوانيانى خوش كرد.

إثرش جرحه خوینی برینه كهي وهرگرت.

الأرش: بَرِيَن وَ عَهِيَب.

أرضت الأرض والرؤضة أرضأ: زَمُوِيَه كِه ۵ بَاغَه كِه
كِيَاو كَرُزِي زُور بُوُو ۵ أَرْضت الحشبة: دَارَمَكِه مَوْرَانَه

خواردی ◊ اَرْضِ فلان: فلانکس توشی نه خوشی
یهک بووه بهیج نیراده سهری دله مرزی ◊ اَرْضِ
الشئی: نهو شتهی چاک کردهوه، ◊ اَرْضِ السقاء:
مهشکه یان گوندهکهی چاک کردهوه نهرمی
کردهوه ◊ تَأْرَضَتِ النَّبْتُ: گزو گیاهه خوی گرت ◊
تَأْرَضَ فلان: فلانکس لهو شوینه جینگیر بوو
مایهوه، ◊ اسْتَأْرَضَتِ الفَسِيلُ: نهمامهکه رهگو
ریشهی بهزهوی دا روجون ◊ اسْتَأْرَضَ السحابُ:
ههور قورس بوو، بهری ناسمانی داگیر کرد ◊
اسْتَأْرَضَ بالمكان: لهوشوینه مایهوه ◊ الإرض:
فهرشو وراخهریکی بانو بوژه ◊ الأرض: زهوی،
یهکیکه لهههسارمکانی کومهلهی خوری ◊ أرض
الشئی: لای خواروی شت ◊ الأَرْضَةُ: دمعیابهکه
سپییهو و مگوو میرو وابه لهومرزی بههاردا
دهردهکوهی ◊ الأَرْضِيَّةُ: کرنی گرتنی پارچه
زهوییهکه بوماوهیهکی دیاریکراو.

أْرَضَتِ الأبلُ أَرْضاً: حوشرمهکه نهرمطای خوارد، ◊
أْرَضَتِ الإبلُ: بهخواردنی نهرمطا حوشرمهکه
زانه سکی گرت ◊ الأَرْضِي: روهکیکی درهخت
ناسابه له پیچی پهناتامیه ◊ الأَرْضِيُّ: نامیریکی
مؤسیقیابه فوی پیندا دمکری، ◊ الأَرْضُولُ:
نامیریکی دووقافی مؤسیقیابه دوو بووری
کونکونی تیدان یهکیان لهوی تریان کورت تره. ◊
أْرَفَ الأرضُ: زهوییهکهی نیفراز کرد و دابمشی کرد،
نیشاننداری کرد. ◊ الأْرَفَةُ: نیشانهمیهکه دادمنری
سنووری پارچه زهوییهکانی نزیک یهکتری پی
دیاری دمکری.

أْرِقُ أْرَقاً: خهوی لی زرا، ◊ أْرَقَهُ ایراقاً: وی لی کرد
خهوی لی بزری ◊ الأْرَقُ: خهو لی بزبان ◊ الأْرَقَانُ:
یهرهقان، نه خوشی یهکه توشی زهرعات دمبی ◊
أْرَكَتِ الأبلُ أْرُكاً وَأْرُكاً: حوشرمهکه گه لای
درهختی نهرکی خوارد.

أْرَكَ الرجلُ بالمكان: پیاهمهکه لهوشوینهدا جینگیر
بوو بهجی نه هیشت. ◊ أْرَكَ الجُرْحُ: خهریکه
برینهکه چاک بیتهوه ◊ أْرَكَ الإبلُ: گه لای
درهختی نهرکی دهرخواردی حوشرمهکه دا. ◊
أْرَكَتِ الأْرَالُ: درهختی نهراک لقهکانی تیک
چرژان و گهوره بوو. ◊ الأْرَالُ: درهختی نهراک
یان درهختی سیواک ◊ الأْرِيكَةُ: همنهفه، کورسی،
◊ (أْرِيكَةُ الجُرْح) گؤشته ساغهکهی برین ◊
الأْرِكُونُ: سهرؤکی گوند، ریش سپی گوند. ◊ (أْرَمَ
الشئی): شتهکهی له بیخ دهرهینا.

أْرَمَ أْرَمًا: فموتاو لهناوچوو. ◊ أْرَمَ الأرضُ: زهوییهکه
هیچی لی نهرپوا ◊ الأْرَمُ: ددان ◊ الأْرَمُ: نهو
بهردانهن که له ریکادا دمکرینه نیشانهی ریکا ◊
إْرَمُ: نهمهوهیهکه بووه لهکون دا گهل عاد لقیکی
نهوانن ◊ الأْرَمُ والأْرُمَةُ: بنکی درهخت بهزوری
بو ریشهو نژاد بهکار دهمیندری ◊ أْرَمَهُ: گهستی
◊ الإْرَانُ: که لهگا کیوی ◊ الأْرَنَةُ: پهنری تمپ یان
توونیکه دمکریته ناو شیرموه دهیکاته پهنری. ◊
الأْرَسِبُ: کهرویشک ◊ الأْرَسْبَانِي: رهنگی مهلیهوه
تاریک ◊ أْرَبَةُ الأَنْفِ: سهری لوت ◊ الأْرَبْدَجُ:
چهرمیکی رهشه پیلاوی لی دروست دمکری.

أْرَأَ النَّارَ أْرَواً: هولکه ناگردانی بو ناگرهکه دروست
دمکرد.

أْرَى النحلُ: همنگهکه همنگوینی کرد ◊ أْرَى فلانُ:
فلانکس رقی هلسا، ◊ أْرَى الدابة الى الدابة:
نازهلمکه، همیوانهکه یهکیان گرتو پیکهوه
لهسر ناخوریک لهومران. ◊ أْرَى الريحُ السحابُ:
با ههورمهکهی رادا ◊ أْرَى الشئی: نهو شتهی
جینگیر کرد ◊ إْشْرَى النحلُ: همنگهکه همنگوینی
کرد. ◊ الأْرِي: نهو سینگه داکوتراومیه یان نهو
هولفهیه که له دیوار قاهم دمکری ◊ الأْرِي:

رمگمزی ناری ◊ الأریة: تابمتمننبیهکانی رمگمزی ناری. ◊ الإریة: قولکے ناگردان ◊ الأریسة: حیوانهکیوی نیریبی یان من، ◊ الأزی: همنگوین ◊ شهونم گهدمکهوینته سمر گهلائی درهخت ◊ الأرنجی: رموشت بهرزو سهخی.

أزب الماء أزیاً: ناومکه جاری بوو، ◊ أزیت الماشیه: ناژلهکه کاویژی نهکرد. ◊ الإزب: کورته بالائی ورکنی سمت گموره ◊ المنزأب: نمو بووریهیه کهلهسمریانموه یان لهشوینیکی بهرزموه ناوی پیندا دههینریتته خواری.

أزج فی مشیته أزواجاً: بهخیرایی روئی تیز تیبهری. ◊ أزج المشب: گیاو گزمکه لهخوکموت ◊ أزج البناء: دیوارمکهی بهرز کردموه، ◊ الازج: بینایهکی لاکیشهی یه کهسهفهکهی قهوس بی. ◊ أزج أزرجاً: ویک هاتموه ◊ أزج العرق: دهمارمکه پهلهپهل بیکهوت.

أزح القدم أو الثعل: قاجهکه خلیسکا ◊ نعملهکه لهزیر قاجی دا سوپاو خلیسکی برد. ◊ الأزوح: دوا کهوتو له رموشتی جوان ◊ الأزاد: جوریکه له خورمای باش.

أزرد الزرع: کشتوکالهکه تیکچرژاو ◊ أزر فلاناً: نیزاری لمبر فلانمکهس کرد ◊ أزر الحصان أزرأ: نسهپهکه سمتو که فهل و دو قاجی دواومی سبی بوو ◊ أزر الشيء: هاوشانی نهو شتهبوو ◊ إترذر واترذر: نیزاری لمبر کرد ◊ الإزار: پؤشاکیکه نیومی لای خواری جهستهی نادمیمیزاد دادمپوشی ◊ الأزر: هیزو توانا ◊ الإزر: بنهماو نهصل أزر أزیراً، و أزارأ: جمو جوئی کرد کهوته ههلهپرکه ◊ أزر النار أزرأ و أزیراً: ناگرمکهی داگیرساند ◊ أزر الشيء: شتهکهی راتمکاندو بهتوندی جولانندی. ◊ أزر فلاناً، فلانکسی ههلنا

◊ الأزر: لیدانی بمیش له کوان و دوهمان. ◊ الأزر: کومهلی زورو قهرمبالغ. ◊ الأزر: دمنگ ◊ الأریز: رویشتنی بهپهله. ◊ أزیف الوقت: کاتهکه نریک بووه ◊ أزره إیزافاً: پهلهی لی کرد ◊ تأزف الخطر: ههنگاومکانی لیک نریک بوونموه ◊ الأزره: روژی قیامت. ◊ الأزر: دستکورتی و ژیانی کوله ممرگی. ◊ أزرأ: تمنگه بهربوو ◊ المأزق: تمنگو چهلهمه، تمنگزه.

أزل المكان أزلأ: شوینهکه تمنگ بوو ◊ (أزل الدابة) ناژلهکهی بمند کرد، ◊ أزل الناس: خهکهکه توشی گرانی و کهم دهرامتی بوون ◊ تأزل: تمنگ بوو، کهوته ناردهمتی و نهیونیهوه ◊ الأزل: نهو کهسهیه لهترسان یان لهبهر نهخوشی نهتوانی دمرکهوی. ◊ الأزل: روژگاری سهخت، ◊ الأزل: کوئی بی سمرمتا، ◊ الأزلی: کوئی روچوو لهکوئی دا کهسمرمتای نهبی. ◊ المأزل: تمنگهبهر.

أزم على الشيء أزمأ: بهدم گهستی زور بهتوندی گهستی ◊ أزم الشيء: شتهکهی برپهوه ◊ تأزم: توشی نهزممو جورتم بوو ◊ الأزمه: قاتوقری و نهبوونی و تمنگژمو جورتم. ◊ الأزمه، الأزمه: تمنگو چهلهمهو قاتوقری و نهبوونی ◊ المأزم: ریگهی تمنگهبری نیوان دوکیو، ◊ أزا الظل أروأ: سیبهرمکهی کهم بووه.

أزی أزیاً و أزیاً: ویک هاتموه ◊ أزی أزی: ویک هاتموه، چووو ناو بهکهوه ◊ أزی الشيء إیزاء: نهوشتهی خسته پال فلان شت. ◊ أزی الحرض: سمرقابی خسته سمر تمنگی ناومکه ◊ تأزی عنه: لسی زیوان بوووه، ◊ الإزاء: بهرامبهر ◊ هاوشان.

الاسباناخ: گیایهکی سهوزی زستانهیه ◊ الاسبیداج: کاربونی رصاص ◊ الاسبیرین: مادهیهکه بهکار

أَسْفَافٌ عليه أسفاً: مهروشى بوو ◊ **الْأَسْفَافُ**: كرىكار ◊
 نهوكهسهى بههيج شتیکه فهلهو نابى ◊ **الْأَسْفَافُ**:
 قير ◊ **الْإِسْفَنْجُ**: گیانلهبهرىكى دهریابى رومكى
 یه، ◊ **الْإِسْفِیداج**: کاربوونى رمصاص. ◊ **الْأَسْفِنُ**:
 هؤره ◊ سینگیکه بؤ زور شت بهکاردى ◊
الْإِسْقَالَةُ: نهسکهله. ◊ **الْأَسْقَرُوطُ**: نهخوشى یهکه
 توشى جهسته دمیبه بههؤى گهنده خؤرى یهوه ◊
الْأَسْفُفُ: پلهو پایههكى ناپینى یه ◊ **الْأَسْكُرَجَةُ**:
 قاپىكى بچوکه لهسر سفره دادهنرى زهلاته و
 نهو جؤره شتانهى تیدهكرى. ◊ **الْإِسْکِیمُ**: كراسى
 رمبهنهكانه. ◊ **الْإِسْکِیمُ**: چینیكى ئادهمیزادن
 لهناوچهى هوتبى باکور زیان بهسردمبهن.

أَسْلٌ إِسْأَلَةٌ: لووس بوو، راست و رىك و پىك بوو ◊
تَأَسَّلَ أَبَاهُ: لهباوكى جوو نهخلاق و رموشتى
 باوكى پمیرهوكرد. ◊ **الْأَسْلُ**: روهكىكه لقو پؤبى
 زورن چقلاوییه ◊ **الْأَسْلَةُ**: هممو قهبارمهك
 دریزو راست بیح ◊ **الْإِسْمَنْتُتُ**: چیمهنتو.
إِسْمَنْجُونِي: رهنكى شینى كان.

أَسْنُ الْمَاءِ أَسْأً وَأَسُونًا: ناومهكه گؤراو بؤگهنى كرد.

أَسَا بَيْنَهُمَا أَسْأً وَأَسْرًا: چاكسازى نیوانى كردن ◊
الْأَسْرَارُ: سهركرده، پالنهوان، سوارچاك ◊ **أَسِي**
 عليه: مهروشى بوو، ◊ **أَسَاهُ**: غهبارى كرد ◊ **أَسَى**
فَلَاتًا بِمَصِيبَتِهِ: تمعزیهى لهقلان كرد بههؤى
 كارساتمهكهموه ◊ **إِئْتَسَى بِهِ**: كردى به پیشمنگ و
 رابهرى خؤى ◊ **الْأَسِي**: بزیشك، دكتور. ◊ **الْأَسِيَّةُ**:
 كؤلهكه ◊ **الْأَسْرَةُ**: پیشهواو رابهر ◊ **الْمَأْسَاةُ**:
 تراژیدیا، ◊ **أَسِيَا**: گهورمترین كیشومره لهبان و
 پؤرى و فراوانى دا كهوتؤته نیوان دوو هیلى
 پانى باکورى (۱۶۵-۷۸،۵).

أَشْبَابُ الْأَشْيَاءِ أَشْبَابًا: شتهكانى كؤكردهمومو تىكهلاوى
 كردن ◊ **أَشْبَابُ الشَّجَرِ** أَشْبَابًا: درهختهكه لقو

دههیندرى بؤ چارسمرى سهرنیشهو روماتیزم. ◊
الاستاج: نهو خولخلوکهه پان نهو دارمیه كه
 بهدهست ریسى لهسر ههئدمكرى ◊ **الاستاذية**:
 مهصدهرىكى صهناعیهه واته، مامؤستایهتى. ◊
الْإِسْتَبْرَقُ: دىباحى نهستور. ◊ **استراليا**: بچوكرتین
 كیشومره لهناو پینچ كیشومرمان دا كهو تؤته
 نیوان دهریا لوشى هیندى و دهریا لوشى هادى
 یهوه ◊ **أَسْدَةٌ**: رموشتى شىرى گرت ◊ **شیری**
چاوپىكهوت ◊ **أَسَدٌ بَيْنَ الْكِلَابِ** **مُؤَاسِدَةٌ**:
 سهگهكانى تىك بهردان، ◊ **أَسَدُ الْكَلْبِ**: سهگهكهى
 تىبهردا. ◊ **إِسْتَأْسَدَ**: خؤى برده ریزى شیرو
 ومكوو نهو نازیهتى نواند. ◊ **الْأَسَدُ**: شیر چ نیرو
 چ مى ◊ **الْأَسَدُ**: بورچىكه لهبورجهكانى ناسمان. ◊
الْمَأْسَدَةُ: نهوشوینهمه شىرى زور لى بیح.

أَسِرٌ أَسْرًا: میزى گرا ◊ **الْإِسَارُ**: پیومند، نهوشتهى
 دیلى بیق هولبهست دمكرى. ◊ **الْأَسْرُ**: جهسته
 تهواوى و له شساعى، ◊ **الْأَسْرُ وَالْأَسْرُ**: میزگىران.
 ◊ **الْأَسْرَةُ**: زرى قایم و پتهو، ◊ **الْأَسِيرُ**: بهدیل
 گىراوى جهنگ، ◊ **الْأَسْرُبُ**: رمصاص.

أَسَى بَيْنَهُمَا أَسْأً: نیوانى تىكدان ◊ **الْأَسَاسُ**: بناغهى
 دیوارو خانوو ◊ **المؤسسة**: دامو دمزگا ◊ **الْأَسْطَبَةُ**:
 پاشهرؤك و خلتهو پلتهى دروستكردنى
 كالاكهتانى و لؤكهپیهكان. ◊ **الْأَسْطِرْلَابُ**: نامىرىكه
 لهكؤن دا زاناکان بهكارپان هیناوه بؤ زانینى
 بهرزى قهباره ناسمانى پهكان و زانینى كاتو
 شمش لایمنهكان ◊ **الْأَسْطَبِلُ**: تهویلهى نهسپو
 ولاغى بارمبهر. ◊ **الْأَسْطُورَةُ**: نهفسانه ◊ **الْأَسْطُورِلُ**:
 كؤمه لىك كهشتى جهنگى پان كهشتى بار
 ههنگرو گواستنهوه. ◊ **الْأَسْطُورَاةُ**: كؤلهكه ◊
أساطین العلم والأدب: نهوزاناو زیرهك و
 لیهاوتوانمن كهلمزانیارى دا ناویان دمركدوه.

بۆيەكانى تىك چىرژان ◊ (أَشِبَّ الأمر بينهم)
خەلكەكە نيوانيان تىكچوو ◊ إلتشبو:
كۆبونەھومو تىكەلاوبوون ◊ الأشابة من الناس:
خەلكى تىكەلۆ ھەھەجۆر.

أشْرَ الخشبة أشراً: درەختەكەى بېرەھو (أشْرَ
الأسنان) ددانەكانى بېرېنەھو، ◊ أشْرَ أشراً:
كەيفخۆش بوو نىشاتی پەيدا كىرد ◊ الإشارة:
نامازە بۆكردن ◊ الأشر: تىزى ددان ◊ الأشرّة:
گرېپەكە بەسەرى كلكى كۆللەھومبە ومكوو گاز
وايە بېى دەگمىزى. ◊ المنشار: مشار. ◊ الإشراس:
سرىش.

أشْأ أشأ وأشاشاً وأشاشة: بۆش و بىناوك بوو
گەشەى كىردو ھەسايەھو ◊ الأشي: نانى وشك. ◊
الإشفي: دەرزی پېنەجى. ◊ تأشّن: دەستى يان
شتى تىرى بە ئەسپۆن شت. ◊ الأشنان: رومكېكە
يان درەختكېكە لەلبەلان دا دەروئى گەلاگەى وشك
دەكرئۆ ومكوو صابون دەست و دەم و چاوو
بۆشاكى بى دەشۆرى.

أصدّ الباب: دەرگاگەى داخست ◊ كاتى دا. ◊ أصدّ
الشرّب: كراسەكەى بى قۆل كىرد ◊ الأصدّة: كراسى
بجوكى بى قۆلە. ◊ الإصدّة: شوپنى كۆبونەھوى
خەلك، ◊ الأصيد: ھەوشەى مال. ◊ أصرّ أشراً:
گرىنى داو قايمى كىرد ◊ إلتصرت الأرض: زەوى
گۆزگياكەى بەردەھوام بوو گياكەى بالاي كىردو
تىك ھالا ◊ الإصرار: قەدوبالاي پياو. ◊ الإصر:
پەيمانى جەخت لەسەر كراو، ◊ الأصغر: رومكى
نەصير گياپەكى درېزموه بوو لىك ھالاوھ ◊
المأصر: زنجىرئەكە بەسەر روياردا رايەل دەكرئۆ بۆ
لەمبەر دانان لەمبەردەم كەشتىيەكان دا.

أصت الثاقّة: حوشترمەكە گۆشتەكەى توندو پندىر
بوو.

أصّ القرمّ بعضهم بعضاً أصاً: خەلكەكە كۆبوونەھوھ ◊
الأصاص: مەرگانە دروستكەر. ◊ الأصيص:
قەبارمبەكى ناو بەتالە ◊ الأصصّة: خانووى
لەبەك نىزىك ◊ الأصطبة: بىنشەو خلتەو پلتەو
باشماوھى پىشەسازى كەتان و لۆكەبە ◊ الإصطبل
(الإصطبل): تەويلەى ولاغ. ◊ الأصطبلين: كىزەر،
◊ الإصطبل: كۆبىر.

الأصّف: گياپەكە جەقلادارە گەلاگەى سەوزو ناسكە.

أصلّ الثنى أصلاً: شوپن ئەوشتە كەوت تا گەبىشتە
بىنج و بىناوانى. ◊ أصل اللحم أصلاً: گۆشتەكە
گۆزراو بۆنى كىرد. ◊ أصل آصالة: جى گىرېوو
دامەزرا بەھىزى بوو ◊ أصل الأسلوب:
ئوسلوبەكەى تازەم تازمگەرى تىدا بوو ◊ أصل
إيضالاً: لەكاتى دەمەونىوارە (زەردمەپەن) دا داخلى
نەو شوپنە بوو. ◊ أصل الثين: بناغەى
ئەوشتەى جەسپاند ◊ إصتأصل الثينى:
لەبناغەھو ئەوشتەى دەرھىنا. ◊ الأصالة في
الرأي: راي جوان و پەسەند ◊ الأصل: ھەصلزادەو
خانەدان ◊ الأصالة: مارى قۆلە ھۆبباب ◊ الأصيل:
كاتى دەمەو نىوارە زەردمەپەن ◊ الأصيلّة: شتى
جەسپاو ثابت.

أصتت إضاضاً: نافرمتە دوگيانەكە لەنازارى
منداىبوون دا تىلاو تىلى كىرد ◊ أضحى الشئ:
شەكەى شكەند. ◊ أضح فلان مراضة: فلانكەس
دەست پىشخەرى بۆ ئەو شتە كىرد. ◊ إنتض
فلان: فلانكەس توشى ناپەھەتى بوو، ◊ الإض:
بناغەو بنەما.

أضمّ عليه أضماً: رىق و ھارى خۆى خواردەھو، ◊ أضمّ
به: ئەزبەتى دا چونكە رھى لى بوو. ◊ الإضام:
درەختى لقو بۆپەدارى پەر گەلا. ◊ الأضام: زەلكاو،
زۇنگاو.

یهکنیکه له‌حهوت کیشوهرمکانی جیهان زوربهی روبرمهکی دمکه‌ویته ناوچهی گمرمه‌لانهوه.

أَفْنَا: له‌ناره‌حه‌متی و خه‌مو خه‌فمت ناخ و نو‌فی کرد **○** **الْيَأْفَرُ:** ترسنوکی له‌خو‌پزای و فشه‌کمر **○** **أَفَّقَ أَفْقًا:** به‌دونیا‌دا گمرا **○** **أَفَّقَ أَفْقًا:** له‌سه‌خاو‌متی و زانیاری دا گمبیشه پلمه‌می به‌رز **○** **تَأَفَّقَ فُلَانٌ بِالْقَوْمِ:** فلانکس چوو‌ه ناو قه‌ومه‌که‌موه ه‌یج گرنکی بی نمدان **○** **الْأَفْقَةُ:** که‌له‌که **○** **الْأُنُقُ:** ناسو **○** **الْأَفْقِي:** نه‌وکسه‌می زندی دیاریکراوی نه‌بی **○** **الْأَفْقِي:** بیاوی نازاو به‌جهرگ.

أَفَكَ فُلَانٌ: فلانکس دروی کردو شتی هه‌لبه‌ست **○** **أَفَكَ فُلَانًا:** دروی به‌دم فلانکسه‌موه هه‌لبه‌ست **○** **أَفَكَ فُلَانًا عَنِ الشَّيْ:** فلانکسه‌ی ژوان کردوه **○** **أَفَكَ الْفَكَ وَفَكَ:** دروی کرد **○** **أَفَكَ أَيفَاكًا:** هه‌لینا بو بوختانکردن **○** **أَفَكَ فُلَانًا:** فلانکسه‌ی به‌درو خسته‌موه **○** **إِفْتَكَّتِ الْقَوْمُ:** نه‌و قه‌ومه باری ژیانیان گورا توشی چورتم و ناخوشی بوون **○** **الْمُؤْتَفِكَاتُ:** بای هه‌مه‌لایمن که‌له هه‌رجوارلاوه روبکاته شوینیک **○** نه‌وشارو گوندانه‌ی قه‌ومی لوط که‌خودا غه‌زبه‌ی لی گرتن.

أَفَلِ النِّجْمِ: نه‌ستیرمه‌که ناوا بوو **○** **الْأَفِيلُ:** بی‌چوهه خوشتر یان کاريله.

أَفَنَ الرَّجُلُ: بیاومکه عمقلی سوک بوو بی عمقل بوو **○** **أَفَنَ اللَّهُ فُلَانًا:** خودا عمقلی فلانکسه‌ی که‌م کرد **○** **أَفِنَ:** بی عمقل بوو **○** **أَفِنَ الطَّعَامُ:** خواردنه‌که به‌روالته جوان و رازاوه بوو وه‌لی بی که‌ک بوو تامی نه‌بوو **○** **تَأَفَّنَ:** ره‌وشتیکی دمرخست که تییدا نه‌بوو **○** **أَفْنِي:** وشه‌به‌کی تورکی نه‌زاده بو زیزلینانه **○** **الْأَفِين:** تلیاک؛ گوشراوی رومکی خه‌مشخاشه **○** **أَفْنُهُ:** کاتی بو‌دی‌ب‌اری ک‌رد.

أَطْرَ الشَّيْءِ أَطْرًا: چوارچیوهی بو نه‌وشته دروست کرد **○** **بِنَاطِرَتِ الْمَرَأَةِ:** نافرته‌که له رویشتن دا لارو له‌نجه‌ی کرد **○** **الإِطَارُ:** هه‌رشتیکی له‌دمروه دوروی شتیکی تریدا **○** **الأَطِيرُ:** تاوان **○** **الْمَاطِرَةُ:** قه‌وسی که‌وان.

أَطَّ أَطًا وَأَطِطًا: دهنکی لی هات، ناله‌ی کرد **○** **أَطَّ الظَّهْرُ:** به‌شتی هه‌رجه‌مرچی لی هات **○** **الإِطْلُ:** که‌له‌که **○** **الْأَيْطِلُ:** که‌له‌که **○** **الْأَطْلَسُ:** که‌مه‌نیک وینه‌ی جو‌غراهین له‌شیه‌ی کتیب دا کؤدمگریته‌موه.

أَطْمَ أَطْرَمًا: نه‌ومی له‌دییدا بوو شاربه‌موه. **أَطْمَ** بیده: ده‌ستی خو‌ی گه‌ست **○** **أَطْمَ عَلَى الْبَيْتِ:** به‌رده‌ی ماله‌که‌ی دادایه‌موه **○** **أَطْمَ أَطْمًا:** میزی گمرا، یان قه‌بیز بوو **○** **أَطْمَ السَّابِ:** دمرگا‌که‌ی داخست **○** **أَطْمَ الْهَرْدَجِ:** که‌ژاومکه‌ی دابه‌وشی **○** **تَاطَمَ:** نه‌ومی له‌دی‌ی دا بوو دهری نه‌میری **○** **تَاطَمَ اللَّيْلُ:** شه‌مه‌که زور تاریک بوو **○** **الْأَطَامُ:** گران‌ی میز به‌ته‌واومتی **○** **الأَطْمُ - الأَطْمُ:** هه‌لاو شورا، خانووی به‌رز **○** **الأَطوم:** سوله‌حقاتی دهریایی **○** **فِرْزَالُ:** اغه‌سطن: مانگی آب مانگی هه‌شت **○** **أَفْنُهُ أَفْنًا:** مسته‌کوله‌ی له‌لوتی دا.

أَفْدًا أَفْدًا: نزیک بووه.

أَفْرًا: نیشاتی به‌میداکرد **○** **أَفْرَ الْقِدْرُ:** مهنجه‌له‌که دیزمه‌که به‌متوندی دمکولی **○** **أَفْرَ الْخَادِمِ:** خزمه‌نتکارمه‌که که‌متمر خه‌م بوو له نه‌رکی خو‌ی دا **○** **أَفْرًا:** نیشاتی به‌میداکرد، دوی له‌ری قه‌له‌مو بوو **○** **الْأَفْرَةُ:** تیکه‌لاوی و گوریس کی‌شه‌که **○** **الْأَفَارُ:** نه‌وکسه‌می له‌مراکردن دا نازابن **○** **الْمَفْرُ:** خزمه‌نتکارو شاگردو به‌رده‌ست **○** **الإِفْرَنْجُ** و**الأَفْرَنْجَةُ:** توینژیکی نادمیزادن له‌نه‌ورویا دا دهنشین **○** **الإِفْرِيزُ:** دیکوری خانوو **○** **إِفْرِيقِيَّةُ:**

الافخوان: گوته نوقحوان.

الاقطه كهشك ◊ الإقليد: كليله ◊ الإقليم: بهشيکه
لهزموی ◊ الأقسوم: جهومهر، كهسایمتی ◊

بنه ماکان ◊ الأقیالوس: دهربالووش.

اكد الشئ: جهختی لهسمر شتهکه کردموه ◊ اكد
ایکادا: جهسپاندی، تمکنیدی لهسمر کردموه ◊
تاکد: جهسپا، توندو توژ بوو ◊ الإکاد:
پشتینیکه شتی بی دهبسترئ.

اكر الأرض: زموی کیلاو جانندی، کشتو کالی تیدا
کرد. ◊ كره مزاكره: زموییهکی کرد بهکشتو
کال بهومهرجهی (بهشیکی دباریکراو) لهبمرو
بوومهکه بو نهویی ◊ الأکره: چالیکه، بیریکه
قول دمکری بو نهومی ناوی ژیرزهوی دزهی بو
بکاو تیدا کوبیتومه ◊ الأکار: فهلا، ومرزیر
الأکاره: نامیریکه جهومو جهگاو جهباری بی
هلهدمکندرین ◊ الأکجین: عونصریکی گازیبه
لهپیکهاتهکانی ههوا ◊ بی رنگو تامو بوئه ◊
الأکسید: ژمنگ لهسمر فهباره دیاری دهدا ◊
الإکسیر: مادهمیکی تیکهله، پیشینان بییان وابوو
بههوی نهوموه مادهی هرزان بهها دمگوردرئ
بو زیر، ههروا بهمانا شهراپیکه ههرکهسینک
بیخواتهوه تممینی دریز دهبی، واته: (ناوی
حمیات).

اكد الحمار و البغل: کورتان یان سمرجهکهی لی
قایم کرد ◊ الإکاف: کورتانی ولاخ بان سمرجل ◊
الاکاف: کورتاندرو.

اكد اليوم: روزهکی زور گهرمو شیدارو بی ههوا
بوو.

اكد الطعام: خواردمهمنییهکی جوو قوتی دا ◊
اكد علیه الدهر و شرب: لهشیوهی پهنندا
دمگوترئ واته: تممینی دریز بوو ◊ اكد لحم

فلان: پاشمله باسی فلانکهسی کرد ◊ اكل آكلأ:
ههندیکی خوارد ◊ اكل الشجر: درهختهکه
بهروبوومهکی پیگهپانند ◊ اكل الماشية:
نازهلهکی بهره نلاوی ناو لهومرگاکه کردن
بهنارمزی خویمان بلهومرین ◊ اكل الشئ:
نهوشته ههندیکی ههندهکی تری خوارد ◊
(أكل رأسه) سمری گروئ بوو خروی تیکهوت ◊
استأكل فلان غنمه: فلانکس مالهکی خوارد ◊
الاکلة: خوراندن ◊ الأکال: همرشتیک بخورئ ◊
الأکال: خوراندن، گروئ بی ◊ الأکال: زور خور
الأكل والأكل: میومو بهروبووم، رزقو روژی زور
زبهنده ◊ الأکلة: ژمه خواردنیک ◊ الأکلة: خرو
خوو لهش خوران ◊ الأکولة: نهو نازهلهی
فهلهو دمکری بو سمر برین ◊ (دابسته) ◊ الأکیل:
زور خور ◊ المنکال: کهوچی چیش خواردن ◊
أناکلة: همرشتیک بهکهکی خواردن بی ◊
استأکم الموضع: شوپنهکه بهرزبووه بوو
بهتهبوئکه ◊ الأکنة: تهبوئکه ◊ الماکم الماکم،
أناکنة: کهفه ن سمرست ◊ الأکنة: هیلانهی
بالنده ◊ اکوتنن: مادهمیکی سرکهرو بیهوشکهره
لهرومکی گورگ خنکینه بهرههم دههیندرئ.

ال: حهرفی تمعریفه ◊ الال: نامرانیکی ناگادار
کردنهومیه.

إلی: حهرفی جهره.

أولی، أولاً، أولئله: نیسی نیشارن بو کوبهکاردن
بو نیرو بو می.

الأرلی: کوبهو تاکی لهوشی خوی نیه.

ألب القرم: خهلهکه کوبونهوه ◊ (ألب السماء)
ناسمان بهردموام بوو لهباران بارین دا ◊ الألب:
بهکۆمه نیک دمگوترئ بهکیان گرتبی لهسمر
دزایمتی کردنی نادمیزانیک ◊ الإلب: برسیمتی.

أَلَا: بۆنى دۆلجه ناومكه گؤزرا (أَلَلْ أَسْنَانَهُ) ددانمهكانى كرمؤل بون ◊ إئسل: بهكالمهخؤ كارمكى نهجام دا ◊ الإل: وادمو بهلئين و بهيمان ◊ (الألّة) حمريمى دم پان، يان بريسكهدار، هر ناميرىكى شمې ◊ الإلّة: خزمایهتى ◊ الأيل: زرينگهسى بمرده ورد ◊ هاوارو رؤرؤ ◊ دلّه پاوکى تادار، نالين.

أَلِمَ أَلْمًا: نازارى بوو ◊ أَلَمَهُ إيلامًا: نازارى پى گهياند ◊ الألم: لمزاراوى فهلسمهفدا هستکردن بهشتيك دؤى لمزت بى ◊ الألومة: خوڤريمى و هيچ و بوچى ◊ الأناس: بمرديكى بمرخى شفاهه ◊ الألمينيم: كانزابهكى و وزن سوکه ◊ أله عليه: زؤر هاوارو دادو فيغانى بو کرد ◊ ألهه: كردى به خوداو بهرستشى بوکرد ◊ الإله: هرشتيك به خودا بزائرى و بندايمتى بو بکرى ◊ الإلهيات: هرشتيك بهيوندى بمزات و صيفاتى خوداوه بى ◊ الإلهة: خؤر ◊ مارى گهوره، همزديها ◊ التالیه: دان نان به همبوونى خودايهك كهبهديهينمرو ههلسورينمى بونهومره. الله: ناوى خوداى حمق و تاك و تنهاو بهرستش بوکراو و بهديهينمرو.

أَلَا أَلْرَأ: کؤششى کرد ◊ لاواز بوو، كهمتمى خهمى کرد، تمبهل بوو.

أَلِيَّ أَلِيًّا وَأَلِيًّا: سمتى گهوره بوون ◊ ألى إيلاء: سويندى خوارد ◊ أالى: همولى دا ◊ الإلى – الألى: نازو نيعممت ◊ الألا: درهختيکه لمليهلان دا دمروى ◊ الألية: سمت، يان هموو گوشت و بمز كه كؤدميتموه لهكهفان دا ◊ الألي: نهوكهسى زؤر سويند دمخوا ◊ الألية: سويند ◊ كهمتمى خهمى ◊ الملائة: دمسرؤكميهكه نافرت لهكاتى شين و واوميلادا بدمهستيهوه دمگرى و نامازى

أَلَتَ الشَّيْءَ أَلْتًا: نهوشتمى كهم كردموه ◊ الألتة: بهخشينى كهم، بمخشاوى كهم ◊ ألتة ألتًا: غمضى لى کرد، دزى لى کرد ◊ ألتس: نازارى لى بهيدا بوو ◊ ألتة: همزارى پيدا ◊ ألتة ألتة ايلانًا: هممووى بوو به همزار ◊ ألتة مؤالفة: مامهلهى لهگهه کرد لهسر همزار ◊ ألتة (الكتاب) مادهى كتيبهمهكى كؤكردموه ريكى خست و داينا ◊ ألت قلتبه: دلى كيش کرد و مگرى خؤى کرد ◊ ألتف فلانًا: فلانكسى و مگرى خؤى کرد ◊ الإلاف: بهيمان و بهلئين ◊ الألف: همزار ◊ الألف: بهكهم بيتى هيجابه ◊ الألتة: گردبوونهمو پيتموه گونجان ◊ الألف: نهوكهسى زؤر دياردى نولقمترکردن و گونجانى تيداى ◊ المؤلف: دانمى كتيب.

أَلَقَ الرِّقَ: بريسكهى داو روناكى دايهوه ◊ ألق فلان: فلانكس درؤى کرد ◊ ألق فلان: فلانكس شيت بوو ◊ الإلاق: همورميروسكهى درؤزنه شهوى بارانى بدمواوه نهين ◊ الإلق: بياوى درؤزنى بى رموشت ◊ گورگه نيره ◊ الإلقة: شافرمتى درؤزنى بى رموشت ◊ الألقة: هموره بريسكهو درموشانموه ◊ الألق: هموره بريسكهى بى باران ◊ الألق: شيت، نهحمق و نمران و گيل ◊ ألق: شيت و نهحمق.

أَلَك بَيْنَ الْقَوْمِ: بوو به نيردراو، بهيامبر لهناو گهلهكهدا ◊ ألك الفرس اللجام: نهمهكه لغاومكهى خؤى جوو ◊ الألك: نامه، بهيامبر ◊ هرشتيك بهكهلكى جوون و خواردن بى ◊ ألك: تاكى فريشته ◊ الألكتون: شتيكى زؤر ورده، هيزيكي كارمايى (سالب) ي تيدايه.

أَلٌ فِي سِيرَةٍ: لمرؤشتمندا بهلهبكرد ◊ ألى الفرس: نهمهكه همردو گوئى قوت كردن ◊ ألى السقاء

بئ دىكا ۵ الأصبغ: يەكەى ھىزى سەيالى كارەيباھە.
 أمتهُ أمثاً: مەزەندەى كىردو خەرساندى ۵ الأمت:
 شوئىنى بەرز، سەر تەپۆلكە.

آمَجَ أمجاً: تىز تىپەرى ۵ أمجَ الجرحُ: بىر نەكە
 دەستى بىنازار كىرد.

أمدٌ أمداً: رەق ھەلسا ۵ أمدهُ: رىقو ھىنى خۇى بۇ
 دەربەرى ۵ الأميدُ: كەشتى پەر لە كالا ۵ الأمسدُ:
 ئامانچو كۇتايى.

أمرٌ أمرًا: بوو بە فەرمانپرواوا كار بە دەستيان ۵
 أمرٌ عليهم: بوو بە فەرمانپرواوايان ۵ أمرٌ فلاناً في
 الأمر: راوئىزى بە فلانكەس كىرد لىكارمكەدا ۵ أمرٌ
 فلاناً أمارةً: نىشانەى دانان، فلانكەسى كىرد بە
 فەرمانپرواوا ۵ إئتَمَرَ: فەرمانەكەى نەنجام دا ۵
 إلتَمَرَ فلان برأيه: فلانكەس سوربوو لەسەر راي
 خۇى ۵ تَأَمَّرُوا: راوئىزىيان كىردو بىرو بۇجۇنى
 خۇيان ئالو كۆر كىرد ۵ پىلانيان دانا بۇ كودمئاو
 زىان گەياندىن بەكەسانى دى ۵ استَأَمَّرُهُ: داواى
 فەرمانى ئەوى كىرد ۵ الأَمارةُ: نىشانە ۵ وادمو
 كات ۵ (الإمارة) مەنصەبى فەرمانپرواوا ۵ الأَمْرُ:
 شەئىن و حال، نىش ۵ الأَمْرُ: داواو تەلەب يان
 كارى پىئويست ۵ (أولوا الأمر) پىياو ماقول و رىش
 سەبى، زاناو سەركىردە ۵ الإمرأةُ: فەرمانپرواواى ۵
 الأمرةُ: زىدە بوو و كەشە كىردن ۵ الإمرأةُ: ئافرەتى
 بئ ھەلوئىست كەبۇ خۇى ھىچ رايەكى نەبئ ۵
 الأميرُ: فەرمانپرواوا، كار بە دەست لىپەرسراو ۵ أمير
 المؤمنين: نازاناواى خەلىفەكانى ئىسلامە ۵
 الثامورُ الثامورُ: كەنىشتە، خەلو تەخانە ۵ المؤمنر:
 كۇنفراس ۵ أَلْمِثْرُ: راوئىزو پەرس و پا ۵ المأمور:
 فرمان پەئ كىراو، راسپىئىردراو فەرمانبەر ۵
 الأمريكيةة الجنويصة: بەشىكە لەكەوت
 كىشومەركانى جىهان، لەكۇتايى چەرخى پانزەى

زايىنى دا ئەم كىشومە دۇزرايەمۇ ۵ الأمريكيةة
 الشمالية: ئەمەرىكاي باكورى يەكەيكە لەكەوت
 كىشومەركانى جىهان، ئەمىش و مكوو ئەمەرىكاي
 جىنوبى لەكۇتايى سەمدى پانزەھەمى زايىنى دا
 دۇزرايەمۇ.

أمنس: دويىن، رۇزى پىش رۇزى كەتئىداى.

أمنىً أمنياً: سوربوو لەسەر كارمەكى و كۇبى بەر خەنى
 كەسانى نىكەندا ۵ الإمْعُ: ئەوكەسەى بە ھەموو
 كەس دەلئ من لەگەل تۇم و لەسەر ھىچ شتەك
 بەردەوام نابو بۇخۇى ھەلوئىستى نىھ.

أفقُ العين: قولىنچكى چاوا بەلاى لوتەو ۵ أمكهُ:
 چاومپروانى لى كىرد بەتەماى بوو ۵ تأمَلُ: تىنى
 فكىرى و ھەلوئىستەى لەسەر كىرد ۵ الأَميلُ:
 يارمەتئىدەرى پىياو بەردەستى ۵ الأملُ: ھىواو
 ناوات ۵ أمّتِ المرأةُ: ئەونافرەتە بوو بەدايك، (أم
 فلاناً) لەتۇقەسەرى فلانكەسى راكئشا.

أمّ القُرْمِ، أمّ بهم: بوو بە نىمامو پىش نوئىزىيان ۵
 أمتهُ: قەصدى كىردو چو بۇلاى ۵ إلتَمَّ بالرجل:
 شوئىنى پىياو كەوت، لەباشىمە نوئىزى كىرد ۵
 تَأَمَّمْ به: كىردى بەپىش نوئىزى خۇى ۵ تَأَمَّمْ
 بالتاب: تەيەمومى كىرد ۵ الأمّةُ: بىرىنى تۇقە
 سەر كە قول بئ ۵ الإمام: ئەوكەسەى خەلك
 لەباشىمە نوئىز دەكەن ۵ ھەركەسىك خەلك
 شوئىنى كەوئ ۵ خەلىفەى موسولمانان، قورئان،
 سەركىردەى سوپا ۵ مەلاى مزگەوت ۵ شارمزاى
 كەرى رىبواران، حودبە خۇئىنى حوشتران ۵.
 الإمامةُ: سەركىردايەتى موسولمانان، پەلو پاھى
 خەلىفە ۵ الإماميةُ: تاقمىكى شىعەن پىيان واپە
 نىمامى عەل كورپو نەموكانى شىاوى خەلافەتنو
 كەسى تر رايەى ناكەوئ ئەوپەلو پاھە بگىرتە
 نەستۇ ۵ الأمُ: ئالاي پىشەنگى سوپا (الأم)

سمرزموی همیه ۵ أنسبه: سمرزمنشتی کرد ۵
 الأنب: بازنجان ۵ الأتیج: درهختی مانجو (منجه).
 أنس أنساً: نالاندی ۵ الأنسیمون: كله سوبحانی ۵
 أنث الحامل إيناثا: نافرته دووگیانهکه کچی بوو ۵
 أنث في الأمر: لهکارمهکدا نهرمی نواند ۵
 الأنسی: میینه پیچهوانهی نیرینه ۵ الأیث: ناسنی نهرم، ناسنی نارمق ۵ المونث: میینه (رجل مونث) پیایوکیه دهشوبهیته شافرت ۵
 الإنجاص: فوخ، یان میومنیکه لهشیوهی سیودا ۵
 الأنجر: شوینی راگرتنی کهشتی لهبندمر.
 أنج أنجا وأیجا وألوحا: بمناله نالو نوزه نوزمو همناسهی دا.

أنس به والیه أنسا: نارامی پی گرتو دلی پیوه نووساو وهگری بوو ۵ أنس به والیه أنسا وأنسه: کهیف خوش بوو ۵ آنس فلاناً ایناساً: دنهوایی فلانکسی کردو غمو و خهفتی لهدلی رهواندن ۵ آنس الأمر: کارهکی زانی لهمهسهلهکه حالی بوو.

أنسه: دنهوایی کرد وهحشتهی لهسمر لایبرد، چاوی پیکهوت لهدوورموه بیینی.

أنسه: دنهوایی کرد ۵ تأنس البازی: ههلوکه چاوی گنیراو دهووروبهری خوئی بهتاهی کردهوه ۵
 استأنس الزائر: دیدنی کمر داوای روخهستی کرد بجیته زور ۵ الأنسه: پیچهوانهی (الأنس) بهمانا کچولهی خوشهویستو عاقلو و رمان ۵
 الأنسه: نافرمتیک شوی نهکردبی و هیشتا گمنج بی ۵ الأنس: گفتو گو لهگهل نافرمت داو دلداری کردن لهگهلی دا ۵ الإنسی: نادهمیزاد ۵
 الإنسان: بونهومرنیکی زیندوو بیرکرموه ۵
 الإنسانیة: مروفاهتی ۵ الأنسیس: همرشتیک نادهمیزاد نولضتی پیومگری ۵ الأنیسه: بو

بنهمای هموو شتیک ۵ دایک، بمنهنکیش دمگوتری دایک ۵ أم القرآن: سورمتی فاتیهجه ۵ (أم الكتاب) لهوحولهحفوظه.
 أم النجرم: مهجرمی نهستیرمی ۵ أم المشری: ریخهری ناومال، نافرمتی ناومال ۵ أم الرأس: دماغ ۵ میشک ۵ أم الدماغ: پیستی دماغ نهوپیسته تمنکهی دماغهکهی کوگردوتهوه ۵ (أم الخناث) مهی، عمرهق ۵ الأمه: دایک ۵
 کومهلیک نادهمیزاد زوربهیان لمیهک نهزاد بن ۵
 الأمه: رینازو پرؤگرام ۵ الأمه: پیاو مافولانی ولات ۵ الأمومة: یاسای دایک سالاری ۵ الأمی: نهخویندهوار.

أمن أنا: دنلیابوو نهترسا ۵ أمن البلد: دانیشتوانی ولات لهنارامی دان ۵ أمن أمانة: نهمیندار بوو ۵ (أمن به) بروای پی کرد ۵ أمن علی دعائه: که نهو دوعای کرد نهمیش نامینی لهسمرکرد ۵
 استأمن الیه: بمنای بو بردو داوای پاریزگاری و یارمهتیدانی لی کرد.

استأمن الحری: کابرای دوزمن و حمری لهولاتی کوفرموه هاته ناو ولاتی نیسلاممتی و داوای پاریزگاری و نهمانی کرد ۵ الأمانة: سپارده، نهمهکو ومفا ۵ الأمون: ولاغی سواری مندو خوشروهو.

الأمین: پاریزگارو چاودیز ۵ الامان: پروا کردن لهناخهوه ۵ الثامن: گری بهستیکه لهنیوان تمنین کارو تمنین کراو یان خامنی تمنین کراودا.
 أمه الیه: پی سپارد.

أمه أمها: لهبری جو، عمقلی لهدهست دا.
 أمه الغنم: مهر و بزنهکه توشی گرویتی بوون ۵ تامة امرأة: نافرمتیکی کرده دایکی خوئی ۵ الأمه: ناوهنه، گرویتی ۵ الأنام: هرچی نادهمیزادی

نەوگەسەى زۆر دەنالتىنى ۋە انسى الشئى اُنْياً:
شتهكە دواكەوت ۋە

أَنْبِي أُنْبَا وَإِنِّي: مۆلەتى پىندا، لەگەلى دا لەسەرە خۇ بوو،
دواكەوت، تەمبەلى كرد ۋە انى: دواكەوت، تەمبەلى
كرد ۋە الاتاء: ساتەكانى شەو ۋە الإناء: قاپو
قاچاچى كە خواردن و خواردنه وميان تى دمكرى
ۋە الأناة: لەسەرە خۇيى و عاقلمەندى ۋە الأيلين:
شلەمەنىيەكى زمىتى هەنجوو، رەنگى نىه،
بۆنى كەسكونى هەبە، تامى سوتىنەرە ومكوو
بىبەر ۋە الأيمىيا: نەخۆشپىيەكە دەبىيە هوى
كەمخوينى.

أَهْبٌ للأمر: خوى بۇ كارەكە نامادمكرد ۋە الإهاب:
پىستى گيانلەبەر پىش نەوى دەباغ بكري ۋە
الأهبة: تويشوو پىنداويستى كار.

أَهْلٌ أهلاً وأهلاً: ژنى هيتا ۋە أهل المكان أهلاً:
نەوشويئە بەخەلكى خۆوكلاتى ناوعدان بۆو ۋە
أهل الطعام: خواردەمەنىيەكە (چىشتهكە) بەزى
تېكرا ۋە أهله ايهاالا: كردى بەهاوسەرى خوى ۋە
أهل فلاناً: ژنى لەفلانكەس مارمكرد ۋە إئتھل:
نافرمتى مارمكرد، بوو بەخاومن خىزان ۋە تأهل:
بەمانا (إئتھل) مەبە ۋە استأهل: بەزمەكى برود
كردى بە پىخۆر ۋە الأهل: گيانلەبەرى مالى ۋە
الأهل: خزم و كەس و كارو هۆزو خىل ۋە الأهلئى:
پالندراو بۆلای ئەهل، گيانلەبەرى خانەكى و مالى
ۋە الأهلئى للأمر: گونجاو بۆئەو كارە ۋە الإهلئىج:
درەختىكە لەولاتى هيندو ئەفغانستان و صين
رواو.

آبٌ آبه اوباً وأوباً وإياباً ومآباً: گەراپەو، (آب الى
الله) تۆبەى كرد ۋە آبت الشمس: خۇرناوا بوو ۋە آب
الماء: بەشەو جوو، سەر ئاوەكە ۋە آوتة في السر:
پىشپىركى لەگەل كرد لەرۆششتن دا ۋە أوبٌ:

مىينە بەكاردەهتندرى بەمزۆرى بۆ نافرمت ۋە
الأنيسون: رومكىكە بۆنىكى خۆشى هەبە ۋە
الأنشوجة: رەگەزى ماسى بچوكە.

أَنْضُ اللّحمُ أيضاً: گۆشتەكە گۆراو بۆگەنى كرد ۋە
أنض اللحمُ أيضاً: گۆشتەكە نەكولى و پى
نەگەبى ۋە أنض اللحمُ أيضاً: گۆشتەكە
نەكولاندو پى نەگەپاند ۋە أنفُ أنفُ وأنفُة:
لوتبەزى نواند ۋە أنفُ: وى لى كرد لوتى ژان بكا
ۋە أنفُ الشئى: هەراخەكانى شتەكە تىز كردن
ۋە إئتنبُة: دەستى پى كرد، پىشوازى لى كرد ۋە
تأنفُ الكلا وحره: هيجى لە لەومرەكە نەخوارد
بۆزوى كرد ۋە تأنفُ المرأة الشهوات: نەو نافرمتە
چار دواچار حمزى لەو شتەبە چونكە بىزو دمكا
ۋە إنشأنفُ الحكمم: داوى پىنداچوونەوى
حوكەمەكى كرد ۋە الأنفُ: رابردوى نزيك ۋە
الأنفُ: بۆ مىينە بەرامبەر ۋە الأنفئى: لوتزل،
لوتگەورە.

الأنفُ: لوت ۋە الأنفُة: شكۆمەندى و خاومن شكۆو ۋە
الأنرفُ: نافرمتى بۆنخۆشى سروشتى ۋە الأنفُ:
ناسنى نەرم ۋە الأئيفُة: دەگوترى: (أرض أنيفُة)
زەوبەكە تازە گۆرگىي تىندا رسكاو ۋە
الإسفلرئزاً: پەتايەكە دەتەنيتەو، بەهوى
قايرۆسەو پەيدا دەبى ۋە

أَنْقٌ أنقاً: هەندامى ريك و پىكن ۋە أنقهُ الشئى إيناقاً:
نەوشتە سەرنجى راکيشاو تووشى رامانى كرد ۋە
أنقُ الشئى: شتەكە والى كرد ريك و پىك بى ۋە
أنقُ الروضة: باغەكە هەلپەرداوت ۋە الأنوقُ: باز،
هەئۆ ۋە الأنقليس: جۆرە ماسىيەكە شىوى لەمار
دەجى ۋە الأنمزج: نەوونە ۋە نەوونە شت.

أَنَّ المريض: نەخۆشەكە نالاندى ۋە أننُة: رازى كرد
ۋە الأئنُ: پالندەبەكە ومكوو كۆتر واپە ۋە الأئانُ:

آل الیه: گمراهیوه بۆلای..

أول أولاً: بېش كهوت ۵ أول الكلام: قسهكانى شى
کردنهوه، مهبهستی سمركى له دهقهكه ديارى
کرد ۵ تأول الكلام: مانا راستهقىنه شيراومكهى
لهدهقهكه دمرخست. ۵ الآلة: ناميزى خوښو
ههلبېركى ۵ كۆلكهى خيوت ۵ الآلاتي: موسيقا
ژهن ۵ دانمى لهخنهكانى موسيقا.

الإيال: قاپيکه شىرى تيدا دممهيندىرى.

آم أوماً: تينوایمتى تینی بۆهینا ۵ الأمة: همزانى و
سالى هات و باراناوى و بهبيت. ۵ الأوام: گمراهى
تينوايهتى.

آن أنساً: ژيانى خوښ بوو، ۵ أنت الحامل: ژنه
دوگيانهكه ورگى بهرز بووه لهمندايون نزيك
بۆتهوه.

آه أوها وآها وآهه: ناھو نالھى کرد ۵ الأهه: نهخوښى
ناولمو سورنزه. ۵ الأواه: نهوكهسهى زور لهخودا
دمبارپتهوه.

أوى الجرح: برينهكه نزيكه جاك بيتهوه. ۵ تأورا:
خهلكهكه همنديكيان پهنايان برده بهرهمنديكيان
۵ استارى فلاناً: داواى رحمو بزمى هاتنهوى
له فلانكس كرد. ۵ المارى: پهناو شوپنى دالنه دان
۵ الأياب: ناوگير نهوكهسهى زور ناودمدا
بهخهلك. ۵ الأح: سپنى هيلكه ۵ نهوه:
دهخورى. آه آيداً: بههيزر بوو پتهو بوو.

آيده بهمانا (آد) به ۵ (آيد فلاناً) بههيزى كرد
پشتگىرى كرد ۵ آينه: پشتگىرى كرد ۵ الإياد:
هرشتيك پشتگىرى پى بكرى ۵ الأيد: خاوم
هيزو توانا.

الأيو: نمندامى نيرايمتى لماندميزاددا ۵ أيار أو أيار:
مانگى ههشتهمى سورمهائى په مانگى پينجهمى

گمراهىوه، يان گمراهىوهى دمنگه ۵ تأرب:
گمراهىوه، يان سمرتاي شهو گمراهىوه ۵ الأرب:
پهلهكرن، با، ههور، كۆمهليك همنگ ۵ الأوج:
بهرزى ۵ دوورترين خال لهمدارى مانگ
لهزموى را ۵ لهخنيكى موسيقايه.

آد: دوولا هاتهوه ۵ آد الشئ: شتهكهى لهكون كرد.

أود أوداً: خوارو خيچ بوو ۵ الأريد: ههستو شعور
۵ اشتأز: ترسا، ههلسهميميهوه، تهرموو، ۵ الأز:
عهيب و عار. ۵ الأراز: گمراهى خوږ، گمراهى
ناگر ۵ الأراي: نادمميزادنيك زورى تينوبى. ۵
أرانس: پهكيكه له نو نهستيرمكاني كۆمهلهى
خوږى ۵ الأورطى: شادهمارى سمركى
لهجهستهى نادميزاد ۵ الإيز: جوږه بالندميهكه
دهشوبهيتته مراوى ۵ الإيزى: زموىپهكه زورى
بالندى نيموزه تيدايى، ۵ أوزيريس:
پهرستراويكى ميصرييه كۆنهكانه، پييان وايه
مردوومكانيان دمباريزى. ۵ الأوس: گورگ ۵
هؤزىكى قهحطانيشه ۵ الأريس: ههربه مانا
گورگه ۵ آنت البلاد أوقاً وآفة: ولات توشى ناهمتى
گرانى و نهخوښى بوو.

إيف الزرع: كشتو كالهكه توشى ناهمت بوو. ۵
الأفة: نهوشتهيه توشى هرشتيك بى لهكهلكى
بخا.

آق أوقاً: بهموى قورساى خوږهوه خوار بۆتهوه، ۵
أوقه: زور بهنارحمتى ههلى گرت ۵ الأراقى:
قهمبى جؤلا كه داوه رايهلهكانى پيدا
رؤيشتون. ۵ الأوق: قورساى، نهگبمتى. ۵ الأرقه:
پيرو كۆمهن. ۵ الأرقه: جالايى په كه وكموو
بهلوعه ئاوى پيدا دمروا، همروا شوپنى
حهوانهوى بالندميه لهسمر كيوان. ۵ الأرقية:
بهشيكه لهدوازده بهشى ريطلى ميصرى.

رؤمی به ◊ ایزیس: بهرستراویکی میصریه
کۆنمکانه، میردی (آرزوریس)ه.

آس آيساً: گهردنکچ بوو ملی دا.

ايس من: لری هیوا برآو بوو. ◊ آيسَةُ: هیوا برآوی
کرد. ◊ الايسَةُ: نهنو نافرتمیه که نهمکوتنه عادهی
مانگانهی خویموه. ◊ الإيساسُ: سیل ◊ همروا کاتو
رؤزگارینکی حمریجه لهزبانى نادمیزادا.

ايس: ماناکه ی پیجهوانه ی مانای (لیس)یه.

ايش: لهرسته ی (ای شی) ومرگراومو.

آس ايضاً: گهراپموه.

ايلك: (أيلك أيلك) دره ختمکه لقو پۆپو گه لای زۆر
بون و تیک چرزان. ◊ إستانك الشجر: دره ختمکه
لقو پۆپو گه لای زۆر بوو. ◊ الأيلكَةُ: دره ختیکی
لقو پۆپو زۆر تیک چرزاوه ◊ جۆره دره ختیکیسه.

ايل: لهزمانی عیبریدا ناوی خودابه. ◊ الأيل:

که له کئیوی، ◊ ایلرل: مانگی دوانزهی سورهبانی و

مانگی نۆی رؤمی به. ◊ أمّ المرأة: نهنو نافرتمه
نهنو ولاته جی گیربوو.

آم المرأة: نافرتمکه ی به بیومۆنی مارمکرد.

ايم الله: وشهمکه بۆ سویند به کاردمهیندری. ◊ الأيم:

عازهب چ کوربی چ کج بی، ◊ الأمایمة: نافرتم

به بیومۆن کردن ◊ الأمیمة: نافرتمی ساماندارى بی

میرد.

آن: کاتی هات ◊ الآن: نهنو کاته ی تییدا زیان به سمر

دهبی.

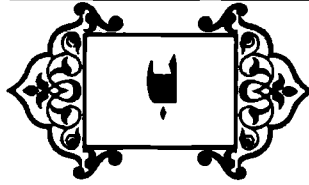
ايم به: بانگی کرد، لری توره بوو ◊ الايران:

باله خانه، کۆشک. ◊ اياً بالمكان: مایهوه، گیری

خوارد لهوشویننه. ◊ الأية: نیشانمو بهندو عیبرتم.

اي: حمری شهرته، حمری نیستیقهامه، حمری

مهوصوله. ◊ ايان: زهری زهمانی داهاتوو.

بُول: زعیضو بیج هیزیبوو. ◊ **البَب:** مندالی قهلهو،
◊ **البَّيَّان:** شتی بهکگرتوو، ◊ **البَّيَّة:** نهحمهق و
تەمبەل ◊ **البَّيْر:** بهور، دپندەمەکی گواندارو
گۆشت خۆره له پێری پشیلەمە ◊ **البَّيغَاء:**
بالتدەمەکه.

بَتَّا بالکان: مایهوه ◊ جیگر بو لهو شوینە.

بَتَّ الشَّيْ بترتا: ئەو شتە پەچرا ◊ **أَبْتُ:** دابرا،
دواکهوت. ◊ **إِنْبَتُّ:** دابرا، دواکهوت ◊ **تَبَّتُّ:**
کەل و بەل ناومانی پیکهوه نا ◊ **البَّتَّة:** شتیک بە
جەختەوه ئەنجام بدرئ ◊ **بَقْرَه** بترتا: لەمرگ و
پیشەوه برپهوه ◊ **أَبْتَر:** ناتەواو و پەڕ کەم و
کورپی بوو ◊ **وہجاج** کوپەر ◊ **(إبْتَر):** دابرا ◊
الأبْتَر: کلک برراو، ماری کولە ھۆیباب کلک
کورتی زەھراوی ◊ **نادەمیزادی** وەجاخ کوپەر ◊
الباتر: (سيف باتر): شمشیری بپندە، ◊ **البتر:** لە
نەشتەرگەریدا بریتیه لە برینی ئەندامیک یان
بەشیک لە جەستە. ◊ **البتراء:** بو مینینە
بەکار دەھینریت لە شوینی (البتر) بو نیرینە ◊.

بَقَعَ فِي الأرض بترعا: دورکەوتەوه. ◊ **بَقَعَ** العمل

بَعْأ: ھەنگینەکە ی کرد بە سرکە. ◊ **بَعَّ**
الإنسان: نادەمیزادەکە دریز بوو. ◊ **بَقَعَ** فلان
عَلَيْهِ بامر: بەمبێ راویژکردن لەگەڵیدا نیشەکە ی
براندەموه. ◊ **البشاع:** فرۆشیاری سرکە ی
ھەنگوین. ◊ **بشکە:** بری دوولەتی کرد ◊ **إِبْتَشَكَ:**
برایهوه ◊ دوو کەمرت بوو، ◊ **الباتک:** بپندە، ◊
البتکة: بەشیک لەشتی برراو و کەرتبوو ◊ **بَتَّلَه**
بتلاً: برپهوه، کەرتی کردو لیک جیاکردنەوه.

البابا: سەرکردە ی کەنیشتە ی کاتولیکی، ◊ **البابرية:**
پلەو پاپە ی ناپینی پاپا. ◊ **البابرج:** پاپوج ◊
الباذق: گۆشراوی ترئ کەمەمیک بکوئینرئ و
بیتە سرکە و سەر خۆشکەر بیت. ◊ **الباذنجان:**
باینجان ◊ **البارود:** تیکە ئیەکە لە خوئی بارودو
کیریت خەلوز بۆ گولە تۆپ و قومبولە بەکار
دەھینریت ◊ **البازلت:** جۆرە بەردیکە زادە ی
بورکان و تەقینەموکانی ناو زەوییه ◊ **الباسلیف:**
رەمگیکە لە ھۆلدا بەسەر ماسولکەومیە. ◊
الباسور: مایەسیری، ◊ **البالیة:** جۆرە
رانواندنیکیی شانۆییە، ◊ **البؤسؤ:** نەصل و
رەسەن، ناوھراستی شت، بیلبیلە ی جاو. ◊
البادلئة: گۆشتیکە لە نیوان گەردن و
جولە مەدایە.

بَارَ بَاراً: جانی ھەلکەند، بیری ھەلکەند، ◊ **إبْشَارَ**
الشئ: شتەکە ی شاردموه. ◊ **البؤرة:** چان ◊
ھۆلکە ناگردان ◊ **البئر:** بئر ◊ **البئر** الإرتوازية:
بیری ئیرتیوازی. ◊ **الباز:** بەمانا بازە.

بِئْسَ بئاساً: ھەزاربوو، پتووستیاتی زۆربوو.

بؤس بئاساً: بەھیزبوو نازابوو.

بئس: خراب ◊ **فیعلی** ذەممە ◊ **أبْأَسَ:** خرابە ی
توش بوو، ◊ **إبْأَسَ:** غەمناک بوو.

البأس: زەھرو زەنگی جەنگ، سزای بەشیدەت،
ترس و بێم. ◊ **البأساء:** ماندووبوون و نارەحمەتی.

بَاشَ فلاناً بأشاً: فلانکەسی بەمغافلگری کۆشت. ◊
تباط: راکشا، لەسەر تەنیشت خۆی دریزکرد.

بَقَل بتلا: ناوشانی پان بوون، ۵ **بَقَل الشیئ**: شتهکه بردرایمهوه. ۵ **بَقَل الشیئ**: شتهکهی بریهوه ۵

بَقَل (انقطع): لیبرا، دابرا، گۆشهگیر بوو. ۵ **البَقَل**: شتی دهگمن و کهموینه، ۵ **البِتلاء**: عهزیمتو سوربوون ۵ **البِتلاء**: پهکالاکمرهوه ۵ **البِتول**: نافرمتیک کج بیو شوی نهکاو روبکاته خودا پهرستی. ۵ **بَقْلَه بَشاً**: بلاوی کردموه ۵ **إِنْبَثُ**: بلاویزه، بهحموادا جوو ۵ **إِسْبَثُ السِّرِّ**: داوای لیکرد که نهینهکهی بو ناشکرا بکات. ۵ **البَثُ**: حالو بارو دۆخ، خموو خهفتی گران.

بَجْر بجرأ: گهمدی زل بوو، سکی هاوسا، ۵ **بَجْر**: لبئاوویو کهچی تیری نهخواردموه، ۵ **بَجْر عَنْ الأمر**: تمبهلی لهکارمکه کرد، ۵ **أَبَجْر**: دواي همزاریهکی کوشنده زور دموئهمنند بوو. ۵ **الأبجر**: حهبلی کهشتی، ۵ **البجر**: شهر و نهگبهتی، سمرسورمان ۵ **البجرأ**: بو میننه بهکاردمهینری واته نافرمتیک ناوی زور خواردبیتهوه ۵ **البجرأ**: ناوک ۵ **گری** همناو ۵ **البجرأ**: مالو سامانی زور.

بَجَس الماء بجوساً: ههلقولا ۵ **بَجَس الماء**: ناومکهی ههلقولاند ۵ **إِنْبَجَس**: ناو ههلقولا، ۵ **تَبَجَس**: ههلقولا ۵ **البجیس**: ناوی زور ۵ **البجئة**: بالندهیهکی ناوییه له کهنار دهریاکاندا دهژی قاج دریزو ملدریزو دمنوک دریزه.

بَجَل بجلاً و بجراً: جهستی گهرمو زهبلهلاج بوو. **بَجَل** بجالة و بجراً: ریزو حورمهتی زیادی کرد، ناوداریبوو بوو بهپیاو ماقول و کاربهدمست. ۵ **أبجله**: کهیف خوشتی کرد، ۵ **بَجْلَه**: بهگهرمی داناو ریزی لی گرت ۵ **الأبجل**: رمگیکه لهقاجی حوشترو نهسپدایه. ۵ **البجئة**: شیوه روخسار جوان و ماقول ۵ **البجیل**: بهمانا (البجال)ه.

بَجَم بجمأ و بجرماً: بههوی زمانگیرانهوه بیتدنگ بووزمانی گیرا یان له ترسو ههپهتدا وافی ورمو هسهی پن نهکرا ۵ **البجم**: کومهل و دارو

بَقَل بتلا: ناوشانی پان بوون، ۵ **بَقَل الشیئ**: شتهکه بردرایمهوه. ۵ **بَقَل الشیئ**: شتهکهی بریهوه ۵ **إِنْبَثِل** (انقطع): لیبرا، دابرا، گۆشهگیر بوو. ۵ **البَقَل**: شتی دهگمن و کهموینه، ۵ **البِتلاء**: عهزیمتو سوربوون ۵ **البِتلاء**: پهکالاکمرهوه ۵ **البِتول**: نافرمتیک کج بیو شوی نهکاو روبکاته خودا پهرستی. ۵ **بَقْلَه بَشاً**: بلاوی کردموه ۵ **إِنْبَثُ**: بلاویزه، بهحموادا جوو ۵ **إِسْبَثُ السِّرِّ**: داوای لیکرد که نهینهکهی بو ناشکرا بکات. ۵ **البَثُ**: حالو بارو دۆخ، خموو خهفتی گران.

بَقْر جلدۀ بقرأ: بلوق و دومهلی تهر و ناودار لهپهستی پهیدا بوون ۵ **البقر**: زیبکهو بلووی ورد ورد ۵ **بَقَعَت الشفة**: گۆشتی لیوی نهستوریوو.

بَقِع الذم: رمنگی خوینهکهی له پیستهوه دیاریوو. ۵ **بَقِعَت اللثة**: هوکی نهستوریوو ۵ **بَقِع الجرح**: برینهکه خهریکه گۆشتهومزون بینیتهوه.

بَقِيَ الماء ببقاً: لهناکاو ناومکه ههلقولی و سمر ریزی کرد. ۵ **بَقِيَ العين**: جاومکه خیرا فرمیسکی رشتن. ۵ **إِنْبَقِيَ الأرض**: زهویهکه بهپیتو بهرمکمت بوو. ۵ **البقي**: شوینی ناو لی رابهستن، ۵ **البقنة**: زهوی نهرمهلان و بهپیتو باش بو شت تیدا رواندن. ۵ **البقاء**: زهوی دمشت و نهرمهلان. ۵ **البقي**: شاهرو ماستاوهکر ۵ **بَجِج السببي**: مندالهکهی زهرکردموه ۵ **تَبَجَج لحمه**: گۆشتی جهستهی زوریوو.

بَجَه بجا: ههلاشتی شهمی کرد ۵ **بَجَه في المباراة**: له کبیرکیدا بهسهریدا زال بوو. ۵ **البجة**: پهلهی ناوجاو، خالی سوری ناوجاو.

دسته‌ی زور، ◊ بَجِيحُ فلان: فلانکس گوزمرانی
خوش بوو ◊ البَحْبَاحُ: شتیکه پانی و دریژی
و مگوو یهک و ابسی ◊ اَلْبَحْبِيسِيُّ: کسیتیکه
مهسرهفو خهرجی زوربی و مال و حالی
بهر فراوان بی ◊ البحیرة: لهه موو شتی که دا
مه بهست ناومراست و چاک و هه لَبَزْ دِراوه، ◊
باحت فلاناً ما عنده: چی لابیو بو فلانکسی
دهر خست و ناشکرای کرد. ◊ اَلْبَحْتُ: پالفته و بی
غهل و غهش ◊ البَحْتُرُ: کورته بالای تیکسمر او.
بَحَثُ الأرض رقیها بحثاً: زموی هه کولوی و پشکنینی
نه نجام دا لهشت گهرا ◊ بَحَثُ الشَّيْءِ: له ناو گل و
خول دا لهشت گهرا هه ولی دوزینه وهی شتی دا
◊ البَحَائِثُ: نه و گلویه پشکنینی تیدا دمکری
بوشته مه بهسته که. ◊ البَحْثُ: هه ولدان و
تیکوشانه له بواریکی تابمه تدا ◊ البَحْثَةُ:
یاریه کی مندانه ◊ البحوثُ: له پیرویان دا
به و دمعیابانه دمگوتری که به قاجیان گل
هه لدهدردن و بو دواخویان هه لیدمدن. ◊ البَحِیْثُ:
نهینی ◊ بَحْثَرُ الشَّيْءِ: شته که ی پهرت و بلا و
کرده وه. تَبْحَثُرُ: پهرت و بلا و بووه و بهمه وادا
جوو.

أَبْحَهُ المِیَاحُ: هاوارو قیره قیره دمنگی گر کرده ◊
الأَبْحُ: هه له موو به خوزه ◊ البَحَّاحُ: دمنگ گری و
دمنگ زری بهه وی نه خوشی به وه ◊ بَحْلٌ: شانی
باداو به گورجی که وته ری.

بَحْرُ الأرض: زموی به که هه لدری ◊ بَحْرُ بَحْرًا:
دهریای بیینی و لری ترسا ◊ أَبْحَرَ المَاءُ: ناومکه
و مگوو دهریا سویر بوو ◊ أَبْحَرَ فلان: فلانکس
لوتی سوربووه، ◊ تَبْحَرُ فلان فی العلم و المال
و ضمهما: فلانکس زانیاری زوری بهیدا کرد،
مال و سامانی زور بوو ◊ اسْتَبْحَرَ المکانُ:

شوینه که بهر فراوان بوو تهخت بوو کمندی
تیدا نه ما. ◊ اَلْبَحَارُ: نه حمه ق و بی عمقل
همرکاتیک قسه بکا وافی و ربمینی ◊ الباحور:
مانگ ◊ گهرمای به تینی ته موو ◊ اَلْبَحَارَةُ:
میهنه کی کشتی به وانی. ◊ البَحَارُ: کشتی به وان ◊
البحرُ: ناوی زور (دهریا) ◊ البَحْرُ من الرجال:
پیای به خشنده ◊ البَحْرُ من الخیل: نه سبی
خوشه روو بهه له مت و بازهاویز، ◊ البَحْرَانُ:
گوزرانکریه که له نکاو بو نه خوش بهیدا دمبی ◊
البَحْرَةُ من الأرض: زموی بان و بویر ◊ البَحْرِيُّ:
که شتی به وان و ههر شتی که بهیومندی به دهریا وه
همبی ◊ البَحْرِیَّةُ: دهریا چه ◊ البَحْرِیَّةُ: حوشر،
له سرده می نه زانی دا نه گهر حوشر پینج
سکی بکر نایه، گویچکه بان دهقه لاشت و
به ره لایان دمکرد و نیشیان بی نه دمکرد، ◊
بَحْثَلٌ: سه می کرد و مگوو سه می زنج. ◊
البَحْثَلُ: پیای رمش پیستی که ته و ناشیرین.

بَحْبِیحُ بَحْبِیحَةً: خوی له گهرا پاراست ◊ تَبْحِیحُ
الحمرُ: گهرا تینی که مبووه ◊ تَبْحِیحُ الحمة:
گوشتی زور بوو دا چویرا. ◊ البَحْبِیْحُ:
نه و که سه میه ورگی دا چویرا بی.
البَحْتُ: شانس ◊ البَحَائِثُ: به خویو کمری حوشری
خوراسانی، ◊ البَحِیْثُ: به خته وهر ◊ بَحْثَرُ فی
مَشْئِیه: به قیزه وه رؤیشت ◊ تَبْحَثُرُ: به مانا
(بَحْثَرُ) یه ◊ بَحْثَجُ فی مشیته: له رؤیشتن دا
قاجه کانی بان هاویشتن و هه نکای گه وه
گه وهی هه نینان. ◊ البَحْثَجُ: هه له موو گوشتن.

بَحْرُ المَاءِ: ناومکه هه له می کرد و به مرز بووه، ◊ بَحْرُ
الْقَمُ: دموی بوئی ناخوشی لیها، ◊ بَحْرُ الشَّيْءِ:
بوخارمه کی دهریانا ◊ به یخوز بؤگنه که ی
لا برد. ◊ بَحْرُ السَّائِلِ: شله مهنیه که ی به کولاندن
کرد بهه له م. ◊ تَبْحَرُ السَّائِلُ: شله مهنیه که بوو

بمهلم. ◊ الباخرة: كمشتی گهورمو زمبلاچ ◊
 البخار: همرشتیک لمشیومی دوکهل دا بهرز
 بیتهوه له شلمممنی گهرم. ◊ البخر: ههوری
 تمنکه تمنکی سبی ◊ البخر: بؤگمنی ناخوشی
 دم. ◊ البخور: داری بوخورد ◊ بخور مریم:
 رومکیکی بتمممنه ◊ البخرة: همرشتیک ببیته
 هوی دم بؤگمن بوون.

بَخْسَى الكيل واليزان: ترازوو بازیو گزمزدی
 کرد ◊ بَخْسَى فلاناً حقه: مافی فلانکسی نهدا
 له حقه که می کهم کردهوه. ◊ بَخْسَى القوم:
 خه لکه که همرکسه لهعاست خویرهوه مافی
 نهوی تری خوارد ◊ البَخْسَى: کهمو داشکاندن
 له نرخ.

بَخْسَى عینه: چاوی هه لکولی و کویری کرد.
 البَخْسَى: گوشتی حاج ◊ بنی بهنجه.

بَخْسَى له بَخْسَا: گهردنکه چی بوو ◊ بَخْسَى الرجلُ فلاناً:
 عهشق و خوشهویستی فلانکسی نه خوش
 خست. ◊ بَخْسَى الأرض بالزراعة: ههموو زهوی
 یه که می به کار هینا بؤ گشت و کال و سال بویری
 نه کرد ◊ بَخْسَى عینه: چاوی کویر بوو ◊ بَخْسَى:
 چاوی زور خراب کویرکرا ◊ أَبْخَقَ عَيْنَهُ: چاوی
 کویر کرد.

بَخِلَ بَخْلاً وَبُخْلاً: رزدو چروک بوو، ◊ بَخِلَهُ:
 تۆممتباری کرد بهوه که رزدو چروکه ◊ البَخِلُ:
 رزدو چروک ◊ الْمُبْخَلَةُ: نهوشتهی نادمیزاد
 هه لدمنی بؤ چروکی و رزدی ◊ بَخِئَتِ المرأةُ:
 روبه مندی به نافرتمه که دادایهوه ◊ تَبَخَّتْ:
 بهرو بهند دم و چاوی خوئی داپوشی. ◊ البُخْتُ:
 پارچه قوماشیکه نافرتم دم و چاوی خوئی بی
 داداپوشی.

بَخَا غصبةً بخرأً: رق و هاری نیشتهوه.

بَدَأَ بدءاً و بداءةً: پهیدابوو، دمستی پیکرد،
 دروست بوو. ◊ بَدَأَ من مكان الى آخر:
 له شوینیکه وه گواستیهوه بؤ شوینیکی تر ◊ بَدَأَ
 البر: بیره که می هه لکه مند ◊ اَبْدَأَ: شتی سهیرو
 سه مهری هینایه پیش ◊ مندالکه دوی
 کهوتنی ددانی جهوتساله ددانی هاتنهوه ◊ بَدَأَ
 الشيءَ: شته که می پیش خست ◊ البادئُ: راو بؤ
 چونی سمرتایی ◊ البَدَأُ: سمرتای ههموو شتیک
 ◊ البَدَائِي: قوناغی یه که می دروست بوون بهدی
 هاتن ◊ البَدَائِيَّة: له زانستی کۆمه لئاسی دا
 بریتیه له قوناغی یه که می له قوناغه کانی
 دروستبون و ومدی هاتن. ◊ المبدأ: سمرتای شت.
 بدح بالسر: نهینیی که می ناشکرا کرد ◊ بدءاً بَدَأَ:
 بهرت و بلاوی کردهوه، دووری خستهوه.

بَدَأَ بَدَأً: له بهر قه له وی و گوشتنی دورانی لیک
 دوور کهوتنهوه ◊ جهستهی زمبلاچ بوو. ◊ اَبْدَأَ
 بينهم بالمطاء: ههریه که وه بهشی خوئی بی
 به خشی و بؤی جیا کردنهوه ◊ اَبْدَأَ يَدَهُ اليه:
 دمستی یارمتهی بؤ دریز کرد ◊ اَبْدَأَ التومان
 أمهتاً: نهو دوانکه ههریه که میان له مه مکیکی
 دایکیان شریان خوارد ◊ تَبَادُ القومُ: نه وهومه
 دو دو بهریگادا رویشان، ◊ تَبَدَّدَ: بلاوه میان لی
 کرد ◊ اسْتَبَدَّ به: بؤخوئی قورغ کرد، تاکر هوانه
 هه لئس و کهوتی کرد. ◊ اسْتَبَدَّ الأمرُ بفلان:
 فلانکس نهی توانی کونترولی نیشه که بکاو
 له دمستی چوو ◊ الأبدُ: تهنکر. ◊ البادُ: ناوران
 نهوبه شتهی پان که له کاتی سواری دا له زینه که
 ده که وی. ◊ البَدَأُ: بهش و بار له ههموو شتیک.
 ◊ البُدُ: بهش له مهر شتیک بی ◊ قهره بوو، ◊
 البُدُ: ماندوبوون ◊ بهش و بار له مهر شتیک. ◊
 البَدَأُ: هیزو توانا. ◊ البَدِيدُ: هاوشان و بهرام بهر

بمديهينانى شته لمنه بوو. ◊ البادعُ: كارى جوان و عمدتیکه ◊ البدعُ: شوکارى يکهمجار نهنجام دمدرئ ◊ البدعُ: پياوى پياوانه و ناودار ◊ البدعةُ: بریتيه له داهينانى شتى تازه بابعت لمناين دا يان لهشتى تردا، ◊ البديعُ: بمديهينى دست رنگين ◊ البديعُ: جوره زانياريهکه له عيلمى بهلاغو رهوانبىزى دا.

بَدَل بدلًا: جوموزگهکانى نازاريان دا، ◊ بادلُ الشئِ بغيره مبادلةً وبدلاً: فلان شتى گۆرپيه وه بفلان شت ◊ بَدَّلُ الشئِ: شيويه شتمهكى گۆرئ، ◊ بَدَّلُ الشئِ شيئاً آخرَ: نهوشتهى خسته شوئنى شتىكى تر ◊ تبادلًا: همرهکه له دوو مامله کارهکان كالاي خوى وهرگرت. ◊ تبدلُ: گؤرأ، گؤرأنى بهسمردا هات ◊ الأبدالُ: دونيا نهويست و سؤفى ورمبه ◊ أبدالُ من الشئِ: جينشين و بارتته و بارتتهقاو بههاو نرخ ◊ البَدَلَةُ: نهو بوشاكيه بهروالته بؤدمرهوى مال دمپوشئ. ◊ البديلةُ: جينشين و بهرامبهرو نرخ، ◊ التبدلُ: لهزاراوى زانايانى گياندارى و پزيشكى دا گؤرأنى مادديهکه بؤ مادديهكى تر بهگؤرأنىكى كيميائى و سروشتى.

بَدَأ بدأً: قهله و بوو، ◊ البدأُ: ناوه بؤ جهسته جگه لهسره و دست و حاج ◊ البدأَةُ: حوشترى قوربانى، ◊ البدأانُ: نهوكسهيه زوو بهره و قهلهوى بچن بمبئ نهوى خواردنئ زؤر بخوا. ◊ البداهةُ: سهرمتاى شت ◊ همرشتيک كهيه كهمجارو سهرمتا دمبيندرئ يان نهنجام دمدرئ ◊ البدئيةُ: شتى سهلمنراوو جهسپاو كه پئويست به بهلگه نهكا.

بَدَأ بدأً و بدأً: دمركوت ◊ ابدئ الشئِ و به: شتهكى ناشكرا كرد ◊ ابدئ في منطِقهِ: قسمى

◊ التبدُّيدُ في القانون: بهودسهستكارى و تهسره و فانه دمگوتري كه كابرأ مال بمندكراو نهنجامى دا له ماله بمندكراوه كه دا پيش فروشتنى مالهكه بؤنهوى خاومن مافه كان هيچيان دهست نهكه وئو بهمرادى خؤيان نهگن.

بَدَرَ القَمَرَ بدأً: مانگ تهواو بوو، خشت بوو، گهيشته شهوى چوارده. ◊ أبدَرَ: مانگ لى ههلهات ◊ بهمانگه شهو سهفهرى كرد ◊ ابتدر القومُ الشئِ: خهلكهكه بهلمهيان كرد بؤنهوى بگهنه نهو شته ◊ تبادر القومُ: خهلكهكه بهبهله رؤيشتن و دهست پيشخهرييان كرد. ◊ البادر: مانگ شهوى چوارده. ◊ لبدارةُ: ناميرتكي ناسينى گهورميه زيرهكهى كونى تيدان گمنى تئ دمكرئ بؤ تؤو كردن.

بَدَرَ كَيَّو دؤلتيكه لهنيوان مهككهو مهدينه دا ◊ البدرُ: مانگ شهوى چوارده، ◊ البدرى: دست پيشخهر. ◊ البدره: كيسه باخهل، كيسه پاره، ◊ البدرَةُ: كوتراوو وردكراويكته له پيست دمدرئ بؤسارد بوونهوهو پندربوونهوهو جواوكردن و نارايش دان ◊ البدرى: كهسيكه له خزمته پيغهمبهردا درودى خواى لهسهرين هاوبهشى غمزأ بهدرى كردين ◊ البدرينُ: زيرزمين، ◊ البدرُ: خهрман ◊ بدعهُ بدعاً: نهوشتهى بهدى هئنا.

بَدَعَ البَرَ: بيرمهكى ههلكه نندو تهواوى كرد. ◊ أبدعُ: شتىكى نايبو و سهرنج راكيشى هئنايه كايهوه، ◊ أبدعتُ حجتَهُ: بهلگهكهى بوچ بووه ◊ ابدعُ: بيدعهتى داهئنا ◊ تبدعُ: بيدعهى داهئنا، ◊ استبدعهُ: به شتى ناوازهو بين وئنهى لهقه لهم دا. ◊ الابداعُ: بهلاى قميله سو فهكانه وه

بؤوه. ◊ استَبْرَأَ السَّحَابُ: هه وره كه زوو بارانه كه می باراند. ◊ البَرِيءُ: هه مر دمكه توو بئك لهزهوی دا بچیندرئ ◊ البَرِيءُ: هه فیتنه و ناشوبگپ، ◊ البَدِيءُ: لهزانستی رومكناسی دا بریتیه لهو دمكه تومهی هیشتا كامل نه بوه ◊ البَيِّنَارُ: زور بلیو چهقه جهناو. ◊ التَّبْدَارَةُ: نهو كه سیمیه به نه زانی مال و سامانی خووی خه رج دمكا.

بَقْرَقٌ: حمرسیاتی گرت و پاریزگاری لی کرد ◊ البَقْرَقَةُ: نهو حمرص و پاریزمرانه ن كه به جه كه وه پئش كاروان دمكه ون، كزی حمرسی و پاریزگاری كردن و مرده گرن، ◊ ابْدَعَتْ اَحْمِلُ: نهسپه كه وه غاردان ◊ ابْدَعْتُ القرم: نهو ههومه پهرشو بلاو بونه وه ◊ بَدَّلَهُ بَدَلًا: بديل نهو كاره خو به خشییهی نه نجام دا..

بَدَّلَ الشرب: لهكاتی ئیشكردن و خزمه تكدن دا نهو پؤشاكهی پؤشی. ◊ ابْتَدَلَ الرجلُ: بیا وه كه به دلهی كار كردنی له بهر كرد ◊ تبَدَّلَ الرجلُ: بیا وه كه وازی له خوشار دنه وه خو به نادان هینا ◊ استَبَدَّلَهُ: داوای به خشیی لی کرد ◊ البَدَلُ: به خشین به گوهری توانا ◊ البَدَلَةُ مِنَ الشياب: نهو پؤشاكهیه بؤ ئیش له بهر دمكری.

بَدِمَ بَدَامَةً و بَدِمًا: بتهوو هایم بوو، ◊ بَدِمَ فلان: فلان كهس خو گریوو، رایه كهی به سه ند بوو. بَدَأَ بَدَأً و بَدَأًا: رهوشتی خراب بوو.

بَرَاءَ اللهُ الخلق بَرَاءً و بَرَاءَةً: خودا بونه وه مری دروست كردوه.

بَرِيءٌ المریضُ بَرَاءً و بَرَاءَةً: نه خو شه كه چاك بو وه نه خو شی په كهی نهما ◊ بَرِيءٌ من فلان بَرَاءَةً: له فلان كهس دوور كه وه وه وازی لی هینا ◊ اَبْرَأَ فلان: فلان كهس كه وه په كه م روژی

رهق و ناخو شی كردن و له سنوردهر چوو. ◊ ابْتَدَى: چوو بؤ لادئ به رهو سارا كه وه ری ◊ تبدى: ناشكرا بووه، له ساراو چوله وانوی و لادئ دا مایه وه. ◊ البادی: نیشته جری لادئ و سارا ◊ البادية: مینیهی (البادی) په چوله وانیه کی پان و پوره ناوو له وه ری تیدیاه بؤ نازهل به ختو كردن. ◊ البداة: هاجك ◊ رای به سندو باش، ◊ البداة: دهر كه وتنی راو بؤ چونه، ◊ البداة: زیانی سارانشینی و گونلنشین.

البدا: ساراو لادئ ◊ دانیشتوانی ساراو لادئ كان.

بَدَأَ بَدَأً: قسهی ناشیرینی گوتن ◊ بَدَأَ الأرض: ره خنهی لهزهویه كه گرت ◊ ابْدَأَ: قسهی ناشیرین و جوین نامیزی گیرایه وه. ◊ بَدَأَهُ بِنَاءً و مَبَادَاً: جوینی بیداو قسهی ناشیرینی ناراسته کرد.

البَدَجُ: كۆل و بار.

بَدَحَ الجلد عن اللحم: بیسته كهی كه وئ کرد. ◊ بَدَحَ الرأى: رایه كهی به سه ند كردو بریاری له سه ردا ◊ تَبَدَحَ الرأى: رایه كهی به سه ند كردو بریاری له سه ردا.

بَدَخَ الجبلُ و غره بَدَخًا: كیمه كه به مرز بوو به مرزایی په كهی دهر كه وت ◊ بَدَخَ الرجلُ: نهو بیا وه كه وه رو ریزدار بوو ◊ بَدَخُهُ: شانازی به سه ر دا کرد. ◊ بَدَّهَ بَدَأً: به سه ری دا زال بوو، ◊ بَدَّهَ: زال بوو به سه ریا، پئشی كه وت.

بَدَّرَ الحَبَّ بَدْرًا: توومه کی وه شانند بؤ كشتو كال ◊ بَدَّرَ الشئُ: شته كهی به رت و بلاو كرد وه ◊ بَدَّرَ فلان: فلان كهس زوری قسه كردو زیاد له پیو بیست جه نهی دا ◊ بَدَّرَ المالُ: به ده ست بلاوی پارمه کی خه رج کرد ◊ بَدَّرَ فلانًا: فلان كهسی به تاهی كرد وه ◊ تَبَدَّرَ الشئُ: نهوشته به رت و بلاو

له جۆرى بازو هه ئۆ. **بَرَج** بَرُجًا: بهرز بووه
 دمرگهوت. **بَرَج**: بورجى بنيات نا. **أَبْرَج** الله
 السماء: خودا ئاسمانى كردوه به خاومن بورج. **بَرَج**
تَبَرَجَتِ السَّمَاءُ: ئاسمان بئهنهستىرمان رازابهوه.
تَبَرَجَتِ الْمَرْأَةُ: ئافهرتهكه جوانى و مهحاسينى
 خۆى بؤ بيگانه دهرخست **بَرَج** **الْبُرُجُ**: مهشكه
 دؤ **بَرَج** **الْبَارِجَةِ**: كهشتى شمېر **بَرَج**: قوللهو قهلا
بَرَج **الْبَارِجَةِ**: كهشتى شار دروست بكرئ. **بَرَج**
بُرْج المدينة: روكنو سهنتهرى شار **بَرَج**:
 جوانخاص روخسارى جوان، **بَرَج**:
 بؤشاكىكى خهتخهتى نهستوره ومكوو حاجم
 وابه به كهلكى نهومدئ بكرئ به جادر، **بَرَج**
الْبُرْجِاسُ: همدفئيكه بهسهرى رمبهوه پان
 بهسهردارى ئالؤه **بَرَج**: جۆرىكه لهزين
بَرَج **الْبُرْجِاسُ**: پرگار **بَرَج** **الْبُرْجِاسُ**: قسهكه رمقو
 زير بوو. **بَرَج** **الْبُرْجِاسُ**: جومزگه قامهكان،
بَرَج **الْبُرْجِاسُ**: جين و تويزئىكى كؤمه لكابه
 لهسهردهمى راهپرىنى نهووروبادا سهرى ههئدا،
 نهئدامهكانى پياو ماھول و مهرزيرمان بوون،
 دوايى نهم تويزه بوونه پالېشت و دامهرزئىهرى
 پاساى بهرلهمانى **بَرَج** پاشان لهسهدهى نؤزدميه
 دا نهوچين و تويزه بوونه خاومنى كارگه
 نامىرى بهرهمهئنان.

بَرَج بَرُوحًا وَبَرَجًا: لهشوينى خۆى لاجو، **بَرَج**
 الظبي والطائر: ناسكهكه پان بانئدمكه لهلاى
 راستى بينهرموه رۆيى بؤلاى چهپى.
بَرَج الخفاء: نيشكهكه رون بووه تهم و مزى لهسهر
 رهوييهوه. **بَرَج** مكانه: لهشوينى خۆى لاجوو
 بهجرى هئشت. **بَرَج** به: زۆرى نهزيمت دا،
 جارسى كرد **بَرَج** **الشَّيْءِ**: ريزى لئ گرت **بَرَج**
بَرَج الله عنه: خودا چورتم و تمنگو چه لهممو
 ناخۆشى لهسهر لابرء. **بَرَج**: گرھى گهرماى

مانگهوه. **بَرَج** **الله** فلاناً: خودا شيفاي
 نهخۆشى فلانكهمسى دا. **بَرَج** **الله** فلاناً:
 فلانكهمس گهردى هلاى لهقهرزمكهى نازاد
 كرد. **بَرَج** **الله** شريكه مبارءه براء: لههواوبهشهكهى
 جيابووه. **بَرَج** **الله** من كذا: خۆى لئ رزگار كردو
 لئى دوركهوتهوه **بَرَج** **الله** من النجس والبول:
 خۆى لهپيسايى و ميز پاك كردوه، **بَرَج** **الله**
الشَّيْءِ: تويزئىهوى لهموشتهدا كردو ويستى
 بگاته ناكام و راستى بؤدمريكهوى. **بَرَج** **الله**:
 بيانوو نههئشتن و ههرشه لئ كردن **بَرَج** **الله**:
الْاِخْتِرَاجُ: شههادميكه دهرئ بهوانهى داهئنان
 نهمنجام دمدن و بهرهمه داهئناومكانيان
 لهقهرمانكهى تايبمت تومار دمهكن. **بَرَج** **الله**:
 كؤخته **بَرَج** **الله** البرئىة، البرئىة: مهخلووقات
 دروستكراومكان. **بَرَج** **الله** **الْبُرْجِاسُ**: كهلهشئيرمه
 خۆى كيف كردمهوه **بَرَج** **الله** **الْبُرْجِاسُ**: پياومكه
 خؤپارئزى كرد لهشهر و سورنهبوو لهسهر
 تيومگلان. **بَرَج** **الله** **الْبُرْجِاسُ**: بهرو بؤلى مى كهلهشئير.

بَرَج **الله** الأرض: گياو گزى زموى.

بَرَج **الله** **الْبُرْجِاسُ**: دهرائى ناوو ريزهوى، بهلوعهى ناو
 لهسوالمت و شتى تر.

بَرَج **الله** **التيس** أو **الأسد**: نيزيهكه پان شئيرمه
 لهكاتى رق ههئسان دا دهنكى لئ بهرزبووه. **بَرَج**
الله فلان: كابرأ بهدمنگى بهرزو رق ههئساوى
 قسهى كرد. **بَرَج** **الله** **الْبُرْجِاسُ**: شئير. **بَرَج** **الله**:
 نهتهوميهكه لهناو جياكانى باكورى نهفرىقادا
 دمزين **بَرَج** **الله** **الْبُرْجِاسُ**: نامىرىكى مؤسقىابه **بَرَج** **الله**:
 شهكرى سبى. **بَرَج** **الله** **الْبُرْجِاسُ** - **الْبُرْجِاسُ**:
 شارهزاو گورج و گۆل **بَرَج** **الله** **الْبُرْجِاسُ**: درهختىكى
 بچوكى ههميشه سهوزه لهپيرى درهخته
 سوئيريهكانه، **بَرَج** **الله** **الْبُرْجِاسُ**: چنگو نينوكى
 دپنده پان بانئدمى خاومن دهنوك و نينوكى شهپانى

هاوین ۵ رهنه‌بای گهرمی هاوین. ۵ البَارِحَةُ: بۆ
 مئینهی (البارح) نزیکتین شهوی رابردو ۵
 البَرَّاحُ: پانتایی په‌که له‌زهوی روتمن ۵ البَرِّحُ:
 تمنگانمو سزای به‌ئیش و نازار، ۵ البَرِّحَاءُ:
 چورتمو تمنگانمو نازار ۵ البَرِّیجُ: ماندوبون
 (التباریج) ناخۆشی جۆزاو جۆر. ۵ تباریج الهوی:
 نازاری عشق و نهوین.

بَرَدَ بردا و برودا: پلهی گهرمی دابه‌زی ۵ بَرَدَ حَقَّه
 علی فلان: مافی خۆی له‌سمر فلان چه‌سپاند ۵
 بَرَدَ: مرد، ساردبووه، گیانی تیدانه‌ما، ۵ بَرَدَ
 السیف: شمشیرمه‌که کول بوو، نه‌پیری. ۵ بَرَدَ
 الشئ: ساردی کرد، یان به‌فزی تیکه‌ل کرد. ۵
 بَرَدَ الخنزیر بالماء: نانه‌که‌ی به‌ئاو تمپر کرد، ۵ بَرَدَ
 اللیل القرم وعلیهم: خه‌لکه‌که سه‌رمای شهویان
 توش هات. ۵ بَرَدَ العين: چاوی رشت ۵ بَرَدَ
 القرم: خه‌لکه‌که سه‌رمایان بوو، ۵ اَبْرَدَ: جووه
 کاتی فینکی و سه‌رما ۵ اَبْرَدَ الشئ: شته‌که‌ی
 به‌ساردی هینا ۵ اَبْرَدَ خُبْرَه: نانه‌که‌ی به‌ئاو
 تمپر کرد ۵ بَرَدَ الشئ: شته‌که‌ی سارد کرد ۵
 اِبْرَدَ: به‌ئاو سارد خۆی شت ۵ ناوی ساردی
 خواردموه ۵ اِسْبَرَدَ علیه لسانه: زمانی لی
 به‌ره‌ئلا کرد و مکوو برمەند. ۵ الأبردان: ئیوارمو
 به‌یانی. ۵ البارِدُ: زیانی خۆشی و بی‌مه‌ینت. ۵
 الحرب الباردة: جه‌نگی سارد، شه‌ری
 په‌روپاگهنده و چاوو راو ۵ البُرَادَةُ: ورده ناسن ۵
 البُرَادَةُ: مینه‌ی ناسن برینه‌موه. ۵ البُرْدُ:
 پۆشاکیکی خه‌تخه‌ته و مکوو حاجم ۵ البُرْدُ:
 تهرزه ۵ ناوی به‌ستو که‌له‌هه‌ورموه
 دپته‌خوارموه ۵ البُرْدُ: هه‌وری تهرزاوی، هه‌وری
 خاومن تهرزه. ۵ بَرَدَى: جۆمیکه سه‌رچاومکه‌ی
 له‌گوندی (الزبدانی) هه‌لدمقوئ، ۵ البُرْدَاءُ:

له‌رزو تایی زۆر سه‌رما ناومر. ۵ البُرْدَةُ:
 پۆشاکیکی خه‌تخه‌ته و مکوو عه‌با له‌بهردمکری
 یان و مکوو حاجم به‌خۆ دا دهری، ۵ البُرْدَةُ:
 قه‌له‌وی. ۵ البُرْدِيُّ: جۆره خورمایه‌کی
 به‌سه‌منده. ۵ البُرَادَةُ: مئینه‌ی (أبْرَادَه) ۵
 مه‌کینه‌ی ناو سارد کردن (تلاجة). ۵ البُرْدُ:
 هه‌رشتیک فینک که‌رموه بی ۵ المِبْرَدُ: برمەند؛ ۵
 البُرْدَعَةُ: کورتانی گویندیرئ یان هیستر ۵ بَرَدَن
 الرجل: نه‌و پیاوه سواری بارگیر بوو یان بوو به
 خاومنی بارگیر ۵ البُرْدُونُ: ولاغه به‌رمزه‌به‌که
 جیا له هیسترو نه‌سپی عه‌رمبی به‌کوردی پی
 ده‌گوتری بارگیر. بَرَّ حَجَّه بَرَّ: حه‌جه‌که‌ی
 وهرگیراو قبوئ بوو. ۵ بَرَّ الیمین: سوینده‌که
 راست بوو ۵ بَرَّ الیمن: مامه‌له‌یه‌کی بی غه‌لو
 غمش بوو، ۵ بَرَّ فلان والديه: فلان زۆر چاکه‌ی
 له‌گه‌ل باوک و دایکی دا کرد ۵ بَرَّ فلان: فلانکه‌س
 راستال و به‌خۆ چاراو بوو ۵ اَبْرَّ: به‌وشکانی دا
 سه‌فه‌ری کرد ۵ اَبْرَّ الرجل: پیاومه‌که مندالی زۆر
 بوون ۵ اَبْرَّ القرم: به‌سمر خه‌لکه‌که‌دا زال بوو ۵
 اَبْرَّ الله یمینه: خودا ئاواته‌کانی دوعا‌کانی
 بۆه‌ینایه‌دی ۵ بَرَّ عَمَلُه: پاساوی بۆکارمه‌کی
 هینایه‌موه، ۵ اِبْرَّ: له‌هاوه‌لانی جیابووه، گوشه‌گیر
 بوو. ۵ قَبَارَا: نه‌وانه هه‌ندیکیان له‌گه‌ل
 هه‌ندیکیان پی‌شیرکئیان کرد. ۵ البُرَّ: نه‌و
 وشکانی‌یه‌ی ناو داینه‌پۆشبین، ۵ البُرَّ: خیرو
 چاکه ۵ البُرَّ: گه‌نم ۵ البَرِّيَّةُ: سارا، ۵ البریر:
 به‌روبوومی داری نه‌راک. ۵ المَبْرَةُ: شوینی چاکه
 کردن و به‌هاناوه چونی لیقه‌مو‌ماوان.

بَرَزَ بروزا: دهرکه‌وت و ناشکرابوو ۵ بَرَزَ له: بۆی
 تاق بووه بۆشه‌وی زۆرانبازی و به‌رامبه‌ری
 له‌گه‌ل بکا. ۵ بَرَزَ فلان: دواي گئیلی و نه‌قامی

خودا فلانی توشی نهخوشی بهلهکی کرد
 بَرَصَ الراس: سمري تاشی. ◊ البَرَصُ:
 سپیایه تیه که له پیست دا په پهدادمی له بهر
 نهخوشی بهک. ◊ البُرَصَةُ: ده لاقه و که لئینیکه
 له هه ودا په پهدادمی لئوی ناسمان دمپندرئ ◊
 البَرِصُ: بریسکه و بریقه.

بَرَصَى الماء: ناومکه کهم بوو، هاته دمروه به کهمی.

◊ بَرَصَ النبات: گز و گیاهه چه که می کرد
 اَبْرَضَتِ الأرض: زهوییه که گز و گیاهکانی به زوری
 سمریان دمهرینا و له خوکه و تن. ◊ بَرَصَ الرجل:
 بیاومکه هه موو سامانی خوئی له به خشین دا
 خمرج کرد و هیچی نه هیشته وه. ◊ اَبْرَضَ الماء:
 ناومکه کهم بوو، ◊ تَبْرَصَ فلان: فلان کهس
 که میکی پیداوستی زیان بؤدایین بوو. ◊ تَبْرَصَ
 الماء: کهم کهم ناومکه هی هئینجا ◊ تَبْرَضَتِ
 الماشية النبات: تازه لکه گز و گیاهه که به ناسکی
 خوارد، ◊ البارِضُ: گز و گیاهه که تازه دمپسکی ◊
 البُرَاضُ: شتی کهم ◊ البُرَصَةُ: نهوشته که مهبه
 که ورده ورده به هه و لدان دست دمکوی.

بَرَطَلَ فلاناً: میزمری له سمر کرد، فیس و عمامه
 خسته سمري یان بهرتیلی پیدا. ◊ قَبْرَطَلَ: فیس
 له سمر کرد، بهرتیلی و مرگرت.

بَرَطَمَ الليل: شهو داهات و جیهان زور تاریک بوو
 بَرَطَمَ فلاناً: فلان کهسی توره کرد ◊ قَبْرَطَمَ:
 له قسه که تورمبوو. ◊ البَرَطَمُ: نه و که سمیه لال
 بی، زمانی بگری، قسه بؤنمگری. ◊ البَرَطْمَانُ:
 قاپیکی گوره یه له شوشه یان له سوالمت
 مورمباو شتی له جووری تیدا هه لدمگری. ◊
 البَرَطْمُ: دینگه، پالو.

بَرَعَّ بروعاً: به سمر هاوه له کانی دا بالادست بوو،
 بَرَعَّ الجبل: جووه سمر لوتکی که زمکه ◊ بَرَعَّ

تینگه بیشتو عاقل بوو. ◊ بَرَزَ: جوو بؤ دست
 به ناو گماندن. ◊ بَرَزَ الأرض: زهوییه که بوو
 به شوینی دست به ناو گماندن. ◊ بَرَزَتِ المرأة:
 نافرتمکه بؤشاکی بالابوشی وه لا ناو خوئی
 سفور کرد ◊ اَبْرَزَ: بریاری سهرکردنی دا ◊
 اَبْرَزَ الكتاب: کتیبه کهی بلاو کردموه، ◊ بارَزَهُ
 مبارزه: به مشیرو شتی وا بهرامبهری کرد. ◊
 بَرَزَ: جوو بؤسهر ناو.

بَرَزَ الرجل: بیاومکه به سمر هاوه لانی دا بالادست
 بوو ◊ تبارزا: هه ریبه که له دوو کهسه
 له گز و مپان دا که و تنه بهرامبهری کردن ◊ تَبْرَزَ:
 جوو بؤسهر ناودست ◊ البَرَازُ: دشت و
 سارایه کی بهرافراوانی بیدارو درخت و گز و گیاه
 ◊ البَرِزَةُ: لوتکه شاخ و دوندی کهز ◊ البَرِيزَةُ:
 نهوشینهی کارمبای لی و مردمگری ◊ البَرِزَخ:
 له مپرو پهردی نیوان دووشت ◊ نه و ماومیهی
 نیوان مردن و زیندو بوونه وه.

بَرَسَ الأرض: زهوییه کهی کیلاو شمندی کردموه ◊
 البُرْسُ: لؤکه. ◊ البُرْسَاتَانِ: غودمیه که دموری
 ملی کیسه میزه لندانی داوه.

بَرَشَ بَرشاً و بَرَشَةً: رنگی جوو و جوو خالخاله ◊
 البَرَشُ: حمصریکی بچکوله یه له پهرزی دارخوما
 دروست دمکری ◊ بَرَشَقَ اللحم: گوشته کهی کهرت
 کهرت کرد. ◊ اَبْرَشَقَ: کهیف خووش و تهرده ماخ
 بوو. ◊ بَرَشَمَ في الشيء: نهوشتهی خالخال کرد
 ◊ البَرِاشِمُ: نه و که سمیه جاوی تیژ بی. ◊
 البَرِشَامُ: بهرگیکه دهرمانی تیوه دمپچری. ◊
 البَرِشْمُ: سهرپوش، له چکه.

بَرَصَى برصاً: بهلهکی له جهسته می پیدا بو، ◊ بَرَصَى
 الأرض: زهوییه که هندی شوینی گیاه که مکه
 خوراوه بهله به له بووه. ◊ اَبْرَصَ الله فلاناً:

تەقینەنەوی کارمبایی لە ھەوردا ◊ الیَبْرِقُ: ئالاو
 ەلەم، ◊ الیَبْرِقُ: ھەنگری ئالو.
 بَرَقَشَ الشَّيْءُ: ئەوشتەیی بەجۆرھا رەنگ نەخشاندا
 ◊ تَبَرَّقَشَ: بەجۆرە ھارەنگ رازاندرایەو ە
 الیَبْرِقُ: بەلاندەییکی بچوکە و مکوو چۆلەکەواپە
 بەرمانی سەرەویان خاکی و ناوئاستیان سوو
 خوارەویان رەشە. ◊ بَرَقَطَ فلان: فلانکەس
 لەسەر قاچی دانیشت و ئەزۆی بلاو کردنەو ە.
 ◊ بَرَقَطَ الكلامَ: ھەسکانی بەمبە سەرەو بەر گوتن.
 ◊ تَبَرَّقَطَ: بەسەر پشەتە ملیدە کەوت.
 بَرَقَتِ رَجُلًا: بەھینا ەدم و چاوی خۆی داپۆشی.
 ◊ البُرْقُ: قینا ە ئاڤرەت یان ھی ئازەل
 المَبْرُقُ: ئەسپیکە ھەموو ەدم و چاوی سبب بێ
 الیَبْرِقُ: درەختیکە لەپێری گولدارمکانە،
 بَرَقَل: درۆی کرد، قەسە کردو کردەوی لەگەل
 نەبوو.

بَرَكَ البعيرُ بَرَكًا و تَبَرَكَ: و شترەکە بەسەر سینگی
 دا کەوت ◊ لەشویئیک بیخی خوارو نەجولاً
 بَرَكَ السماءُ: ئاسمان بارانەکە بەردەوام بوو. ◊
 بَرَكَ للقتال: چوکی دا دا بۆشەر، لەسەر ئەزۆ
 ھەلئوشکا بۆ شەر. ◊ بَرَكَتِ المرأةُ: ئاڤرەتەکە
 کوڤی گەورە ھیو شوی کردەو. ◊ أَبْرَكَ في
 عَظْمِهِ: لەرۆیشتن دا بەگورجی ھەنگاوی ھەلینا.
 ◊ أَبْرَكَ البعيرُ: حوشرەکە بیخ دا. ◊ بَرَكَ فيه
 وعلیه: دوعای خێرو بەرەمەتی بۆکرد ◊ ابْتَرَكَ
 الغرم في القتال وله: لەسەر چوک دانیشتن بۆ
 شەر ◊ ابْتَرَكَ الدابةُ: ولاغەکە لەرۆیشتن وراکردن
 دا خۆی بەسەر لایەک دا دا، بەلاسەنگی غازی
 دا. ◊ ابْتَرَكَ السماءُ: ئاسمان بەرەمەتی رشت
 تبارک: بەرز بوو ەپرۆز بوو، ◊ أَبْرَكَ: سینگ،
 ئەوشتوینەییە حوشرە لەکاتی پالکەوتن دا

براعةً: بەسەر ھاوئەکانی دا بالا دەست بوو
 پێشیان کەوت. ◊ البارِعُ (سعد البارِع):
 ئەسپتێرەمەکە. ◊ البراعةُ: پیاوشتی و
 مەردایەتی و رەوشت جوانی تەواو ◊ بَرَعَمَ
 الشجرُ: درەختەکە چرۆی کرد ◊ البُرْعَمُ: مێوی
 درەخت لەناو توێکەلەکە دا ◊ البُرْعَمَةُ: بەمانا
 تۆپەلاکی کێو ھاتوو ە.

بَرَعُ بَرَعًا: نازبەرەمەر بوو ژبانی خۆش بوو. ◊
 البرعُ: تەف، لیک. ◊ البرعَةُ: رەنگیکە لەنێوان
 خاکی و رەش دا کەمێک سبب تێدایە. ◊
 البُرْعُوثُ: مێشوو، ◊ البرعُوثُ: مێشوو لە
 گەزەندە. ◊ بَرَعَل: لەزەوی نزیک ئاو دا
 نیشتەجێ بوو. ◊ البُرْعُلُ: ساوار، ◊ البُرْعِيلُ:
 زەوی نزیک ئاو.

بَرَقَ البرقُ بَرَقًا: جەخماخەو بڕیسکە دیاری دا. ◊
 بَرَقَ السحابةُ أو السماءُ: ھەورە بڕیسکە لێ دا.
 ◊ بَرَقَ الشَّيْءُ: درەوشایەو ە، ◊ بَرَقَ بَرَقًا: ترساو
 وافی و پەماو لە ترسان ھیجی نەمبینی. ◊ أَبْرَقَ:
 تیشکی بەرق لێیدا ◊ أَبْرَقَ فلانُ البرقُ:
 فلانکەس بەرقی بینی ◊ أَبْرَقَتِ المرأةُ بَرَجَها
 وبعینھا: ئاڤرەتەکە بەروخسارو چاوی جوانی و
 بڕیسکە لێ دەرکەوت. ◊ بَرَقَ بصره و بَصَرِه:
 چاوی تێبڕی و زۆری سەیرکرد. ◊ بَرَقَ فلانُ:
 فلانکەس ھەرەشە کردو وادە شەری
 بەبەرەمبەرەکە دا ◊ بَرَقَ: سەڤەری دورو
 درێژی نەجم دا ◊ الأَبْرَقُ: شوئینکی بەرداوی و
 رەشەن و بێ گزۆگیا ◊ الإِبْرِيقُ: شمشیری
 بڕیسکە و ورشە دار، ◊ البارِقَةُ: مێینە
 (الابارِق) ە ◊ ھەرەھا بڕیسکە جەک و شمشیرە ◊
 البرِقُ: روناکیەکە لەئاسمان دیاری دەدا بەھوی

لاى فهرنگيههگان ۵ **الْبَرِّيَعِي**: رنگيکه لهتووی
کهتان دروست دمکری رسمو شتی وای پی
چهور دمکری.

بَوِي الرَّجُلُ بَرَاهًا: بیاومکه جهستهی پرکردوه دواى
نهوى کهلاواز بوو بینهخووشی، لاشهى ومکوو
خوی لی هاتهوه ۵ **الْبُرْهَةُ**: ماومیهکه لهزمان ۵
رَهْمَ: جاوی تی بری بهبی نهوى جاوی
بتروکینی ۵ **الْبُرَاهِمَةُ**: پیرو تایهفهیهکی
هیندین ۵ **الْبُرْهَمَةُ** و **الْبُرْهَمَةُ**: جرؤی درمخت ۵
بَرْهَنَ: بهنگه ی هینایهوه لهسرداواکهی ۵
الْبُرْهَانُ: بهنگه ی پهکالاگرموه ۵ **بِرَا الْقَلَمَ** أو
السَّهْمَ: قهلمهکه یان سمرمترمهکی تاشی ۵ **بِرَا**
الله الشَّيْءِ: خودا نهوشتهی بهدی هینا ۵ **الْبُرَّةُ**:
ئهلقهیهکی بجوکه لهزهرد یان لهشتیکی تر
دروست دمکری لهلایهکی لوتی حوشتر دمکری
بُو نهوى ژیربارببین ۵ **الْبُرِّيَّةُ**: بونهوهر، خهک
۵ **البُرُويسْتِيَّة**: ریبازیکی مسیحی په لهناکامی
جمو جوّل و ههولدان بو جاکسازی لهناپینی
مسیحی دا سهری ههلا ۵ **بُرُوُزُ الصُّورَةِ** و **خُورْهَا**:
جوار جیوهی بو رسمهکه دانا ۵ **الْبُرُوَّةُ**: پراوه
پیکردنی شتیک پیس نهوى بوچهماوهر
نمایش بکری ۵ **الْبُرُقُ**: نهو سهوزایی په که
لهسرمتادا زهوی دادمهپوشی.

بَرِي العَرْدُ أو الحَجَرُ و **خُورْهَا**: دارمهکه یان
بهردمهکی تاشی ۵ **بَرِي** الْقَلَمَ: لایهکی
قهلمهکه ی دادا بو پینووسین ۵ **بَرِي** السَّفْرِ
و **الجِرْعُ** الانسان و **الجَمَلُ**: سهفهرو برسایهتی
نادهمیزادو حوشتری لاواز کرد ۵ **بَارِي** اِمْرَاة: لهگل
زنهکه ی ریک کهوتن که لیک جیابینهوه
۵ **تَبَارِي** السَّرْجَان: دووپیاومکه پینشپرکیی
بهکتریان کرد ۵ **الْبَرِي**: گل و خوّل ۵

دمیخاته سهرزهوی ۵ **کۆمهئه** حوشتری زور ۵
الْبَرَكَةُ: خیرو فهرو گهشه و نهشو نما.
حَبَّةُ الْبَرَكَةِ: رمشه ۵ **الْبَرَكَةُ**: زهلکاو، نهستیر،
نهستیل ۵ **الْبَرَكَةُ**: بالندهیهکی ناوی په شیوه
مراوی په ۵ **الْبَرِيك**: پیروزو بعفر ۵ **خورمای**
تهرو تازه لهگهله رونهگرمدا تیکهله دمکری و
دهخوری ۵ **الْبَرِيكَةُ**: حهلو ۵ **المُبْرَك**: شوینی بیخ
دانی حوشتر ۵ **الْبَرِكَاوُ**: پهراگال ۵ **الْبَرِكَاوُ**:
بریتیه لهشفوبونی توپکی زهوی و دهرپهپینی ماده
تواوه غازو بوخارمهکان لینهوه ۵ **بَرَكَع**: بهسمر
ئهژنؤدا کهوت ۵ **بَرَكَع** الشَّيْءِ: شتهکه ی بریهوه
پارچه پارچه کرد ۵ **الْبَرَكْعُ**: کورته بالا ۵
الْبَرَكْنَسْتُ: بهرزترین و بهمنرخترین جووری
ئهلماس.

بَرَمَ الحَبْلَ: لههردو سمرهوه حملهکه ی گریدا ۵
بَرَمَ الشَّيْءِ: شتهکه ی قایم و پتهو کرد ۵ **بَرَمَ**
بمَنْطِقِهِ: زمانی گراو قسهی پی نهکرا ۵ **ابْرَمَ**:
برمه ی دروست کرد ۵ **ابْرَمَ** الحَبْلَ و **الشَّيْنِ**:
حملهکه و شتهکه ی پتهو قایم کرد ۵ **ابْرَمَ**
الحِکْمَ: بریارمهکی پشت راستکردوه ۵ **الْبَرَامَةُ**:
بهکوردی (برینه ی پی دهلین) ۵ **الْبُرْمَةُ**: دیزه ی
بهردین ۵ **الْبُرْمُ**: همرشتیک لهدهزووشتی تره
المِبرْمُ: تمشی ۵ **المِبرْمُ**: هورس ۵ **کهسک** قسهی
پروبوچ بکا ۵ **الْبُرْمَانِي**: گیانلبهر یان روهک
که لهناو وشکانی و ناودا بژیا ۵ **الْبُرْمَانِي**: جوړتیکی
باشی خورمایه ۵ **الْبُرْمَانِيَّةُ**: زهرتیکی دم پانه ۵
الْبُرْمَانِيَّةُ: دهفتهری حیساب، یان تواماری
ئهوکالاپه ی لهولاتیکهوه بو ولاتیکی تر
دهنیردری (مهفهیس) ۵ **الْبُرْمَانِيَّةُ**: تیکه لهیهکه
لهمس و قهصدیر ۵ **الْبُرْمَانِيَّةُ**: همرلیباسیک سمر
کلاوی پیوه لکیندرابین ۵ **الْبُرْمَانِيَّةُ**: پوشاکی سمر

بووه بَرَّ الشَّيْءِ: شته‌کهی دمرکیشا ◊ الْبِرَازَةُ: کۆتالفرۆشی ◊ الْبِرُّ: جوړیکه له بوښاک ◊ الْبِرُّ: گۆی مهمک.

بَرَّغَ الصَّبِيُّ بَرَاغَةً: مناله‌که قسه‌خوښ بوو ◊ بَرَّغَ الرجلُ: نه‌وپیاوه بوو به‌گه‌وره‌و دهم‌راستی نه‌ته‌وه‌کهی ◊ تَبَرَّغَ الشُّرُّ: شهر به‌ریا بوو ◊ بَرَّغَتِ السُّنُّ: ددانه‌که گۆشتی بوکه‌کهی هه‌لاشتو دمرکه‌وت ◊ بَرَّغَتِ الشَّمْسُ أَوْ الْقَمَرُ أَوْ النُّجْمُ: خور یان مانگ یان نه‌ستیره له‌ناسو دمرکه‌وت ◊ بَرَّغَ الطَّيْبُ الْجِلْدَ بَرَّغًا: پزیشکه‌که پښته‌که‌ی هه‌لدړی ◊ ابْتَرَّغَ الرِّيحُ: سه‌رته‌ای به‌هار په‌یدایوو ◊ الْمَبْرَغُ: کږدی پزیشک.

بَرَّقَ بَرَقًا وَبَرَقًا: تفی لږ کرد ◊ الْبُرُقُ: نامیریکی موسیقایه ◊ الْبُرَاقُ: به‌مانا (البصاق) واته: تفت.

بَرَزَلَ النَّابُ: که‌لبه‌که دمرکه‌وت ◊ بَرَزَلَ الرجلُ: پیاوکه نه‌زموونی ته‌واو بوو، به‌نیو زور نه‌زمونو جوړتم دا تپه‌پړی ◊ بَرَزَلَ الشَّيْءُ: شته‌کهی هه‌لدړی ◊ بَرَزَلَ الشَّرَابُ: کوبه شمه‌راه‌به‌کهی کون کرد ◊ بَرَزَ الْحَاجَةُ: ئیشه‌کهی جی‌به‌جی کرد ◊ بَرَزَ الرَّأْيُ وَالْأَمْرُ: کارمه‌که سه‌ری گرتو سه‌قامگیر بوو ◊ انْتَبَزَلَ: شه‌ق بوو، هه‌ئشا، دریا، درزی برد ◊ تَبَزَلَ الشَّرَابُ: کوبه‌که هه‌ئشاو درزی برد مه‌یه‌کهی لږ رڙا ◊ الْبازِلُ: ددان کاتی روانی که‌له‌پوک دمرده‌که‌وئ ◊ الْبازِلَةُ: برینیک له‌پښت ده‌کړئو خوینی لږ دی.

بَرَمَ القَوْلُ: قسه‌که ره‌قو زبر بوو ◊ بَرَمَ عَلَيْهِ: به‌ددانی پښه‌وه (که‌لبه‌ی) گه‌ستی ◊ بَرَمَ عَلَى الأمرِ: له‌سه‌رکاره‌که به‌ردم‌وام بوو سوور بوو له‌سه‌رکردنی ◊ بَرَمَ بِالْعَبَاءِ: به‌ونه‌رکه قورسه هه‌ئسا ◊ بَرَمَ الرَّجُلُ بَازِمَةً: روژگار نه‌وپیاووی

مه‌خلووقات ◊ الْبِرَاءُ: هه‌موو نه‌و وردمو خشتو خو‌له‌ی له‌ناکامی تاشینو برینه‌مو‌ی شت دمه‌کو‌پته‌ خوار ◊ الْبِرَايَةُ: دارتاشی، سه‌نگ‌تاشی ◊ الْبِرَاءُ: نه‌وکه‌سه‌ی کارمه‌کهی بریتیه له‌دارتاشی یان سه‌نگ‌تاشی ◊ الْبِرَاءَةُ، الْبِرَايَةُ: هه‌ئله‌م دامر ◊ الْمِبْرَأَةُ: هه‌ئله‌م تاش ◊ بَرَّوَسٌ: له‌رو‌یشتندا په‌له‌ی کرد ◊ تَشْكَاو هه‌له‌ات ◊ بَرَّوَسَ الرَّجُلُ: پیاوکه‌ی به‌هیز راپسکاوو ◊ بَرَّوَسَ الشَّيْءُ: نه‌وشته‌ی چاره‌سه‌رکرد ◊ الْبِرَايَةُ: تیزرو.

بَرَجَ بَرَجًا: خو‌ی هه‌گه‌ئشا ◊ بَرَجَ عَلَيْهِ: گنجه‌لی پی کرد ◊ بَرَجَ الشَّيْءُ: شته‌کهی جوان‌کردو رازاندیه‌وه ◊ تَبَازَجَ الرجلانُ: نه‌و دو‌وپیاوه خو‌یان بو‌یه‌که‌تر هه‌گه‌ئشا ◊ بَرَّخَهُ بَرَّخًا: له‌سپه‌هنده‌ی دا ◊ سئ به‌نده‌ی جال کردو ناوکی دمره‌پړاند ◊ بَرَّخَ الرَّجُلُ: نابړوی پیاوکه‌ی برد ◊ تَبَازَغَتِ الْمَرَأَةُ: نافرته‌که سمتی دمره‌پړاندن ◊ تَبَازَخَ عَنِ الْأَمْرِ: دواکه‌وت له‌کارمه‌که ◊ الْبِرَّخُ: لبه‌لانی نزم ◊ الْبِرَّزَةُ: مینه‌ی وهرزیری و جوتیاری.

بَرَزَ الْحَبُّ: تو‌وه‌کهی وماند ◊ بَرَزَ فَلَانًا بِالْعَصَا: به‌گۆجان له‌فلا‌نکه‌سی دا ◊ بَرَزَ الطَّعَامُ: خو‌راکه‌کهی رازاندیه‌وه ◊ الْبَازِرُ مِنَ الرَّجَالِ: پیاوی گومان‌او‌ی ◊ الْبِرُّزُ: نه‌وتو‌وه‌که‌به‌زموی دمکری ◊ الْبِرَّزَاءُ: نافرته‌تیک زوری مندال بو‌وبن ◊ الْبِرَّزَةُ: همرتو‌ویک له‌زموی دا بچیندړی بو‌و زمراعت ◊ الْبِرَّارُ: تو‌و فروش ◊ الْبِرَّارُ: جوتیار ◊ هه‌لگری بازی راو ◊ الْبِرَّارَةُ: نه‌وداره نه‌ستوریه‌که‌جل شو‌ر بو‌شاکه‌کانی پی دمکو‌تن بو‌و پاکبونه‌وه ◊ الْمَبْرُزُ: پیاوکه‌ی مندالی زور هه‌بن ◊ بَرَّ قَرِينَهُ: به‌سه‌ر به‌رام‌به‌رکه‌ی‌دا زال

توشی جورتم و نهامه‌تی کردوه ◊ البازِمَةُ: تهنگانهو جورتمو ناخوشی ◊ البَزْمَةُ: تمنگانهو ناخوشی ◊ البَزِيمُ: لقی شلکی دارخوما کهشتی بیج ببه‌سرتی.

بَزَا بَزَوًا: گویی هه‌لخستو سهرنجی دا ◊ بَزَا الرجل: بیاومه که سنگی دهرپه‌ریووه پشتی چال بیووه ◊ بَزَا بَزَوَانًا: بازی دا، گوری به‌ست.

بَزِي بَزَا وَبَزَاءً: سنگی دهرپه‌ریووه سکی به‌ناودا جووه ◊ تَبَازَى الرجلُ: بیاومه که هه‌نگاو مکانی فراوان کردن ◊ البَازِي: بیری بازی بچوکه یان بازی مامناوندی که به‌الیان مه‌یلوه کورتن ◊ البَزْوُ: هاوتا هاوشان.

بَسًا بالامر: به‌وکاره راهاتو هیری بوو.

بَسْبَسِي: خیرا رؤیی ◊ بَسْبَسِي يَنهم: هه‌وئی دا دویه‌رمکی بخته نیوانیان ◊ البَسْبَسِي: ساری چۆل و هۆل ◊ بَسْتَر اللبَن: شیرمه‌کی له‌سمر رِبَازِي زانای هه‌رفنسی باستور تعقیم کرد ◊ البَسْتَارُ: باغچه‌یه‌که دره‌خته خورمای پهرت بلاوی تیدان که‌دمکری له‌نیوان دارخورماگان دا کشت‌وکال بکری ◊ البَسْتَانِي: باخه‌وان ◊ البَسْمَتَةُ: زانیاری به‌خپوکردنی باغ و باغچه‌کان و چۆنیمتی و به‌ره‌نیانان.

بَسَوَ: به‌له‌ی کرد ◊ بَسَوَ بالشئ: به‌وشته دهستی پی‌کرد ◊ بَسَوَ فلان النَّخْلَةَ بَسْرًا: فلان‌که‌س ته‌لقیحی دارخورماکه‌ی کرد پیش نه‌ومی کاتی بیج ◊ بَسَرَ النَّبَات: گزویگه‌کی شین خواردو کرد ◊ بَسَرَ القَرْحَةَ: برینه‌که‌ی هه‌لاشته‌وه پیش نه‌ومی چاک بیته‌وه ◊ بَسِرَ: توشی نه‌خوشی ماه‌سیری بوو ◊ ابْتَسَرَ الرجلُ: حاجی ته‌زی و نال بووه ◊ ابْتَسَرَ بالشئ: به‌وشته دهستی پی‌کرد ◊ ابْتَسَرَ الفَاكَةَ: به‌تمه‌رو ناسکی

میومه‌کی نی کردموه ◊ تَبَسَّرَ الرجلُ: حاجی ته‌زی ◊ تَبَسَّرَ النبات: زوی هه‌لکۆلی بۆدهره‌نیانی رومکه‌که پیش نه‌ومی به‌ناسایی سه‌ردهر بیئنی ◊ البَسْرُ: روگری ◊ البُسْرُ: خورما پیش نه‌ومی به‌یگا و شیرین بیج ◊ البُسْرَةُ: تاکی (البُسْر) هه‌روا ناوه بۆ هه‌موو رومکیک که تازه سه‌ردهر بیئنی ◊ المُبْسَرَةُ: بای واده، بایه‌که ده‌بیته نیشانه‌ی نه‌وه که‌باران بارین نزیکه.

بَسِيَ الرجلُ بَسًا: بیاومه که داوی کردو هه‌وئی داو تَبِكُوشًا ◊ بَسِيَ الشئ: شته‌که‌ی وردو خاش کرد ◊ بَسِيَ عليه عَقَارِيهٌ: دوزمه‌کانی نارنده سهر ◊ بَسِيَ له من يَتَخَبَّرُ بَخْرَه: که‌سیکی کرده جاسوس به‌سه‌ریه‌وه ◊ بَسِيَ الرجلُ: بیاومه‌کی دهرکرد دوری خسته‌وه ◊ انْبَسَسَ: رؤیسی رابورد ◊ البَسْمُوسُ: شوان ◊ حوشترئ شیرنه‌دا ◊ البَسِيْسُ: خۆراکی که‌م ◊ البَسِيْمَةُ: قاومت.

بَسَطَ الشئ بَسَطًا: شته‌که‌ی بلاو کردموه ◊ بَسَطَ يَدَهُ في الانفاق: دهست بلاوی کرد ◊ بَسَطَ الله الرزق: خودا رزق و رۆزی بۆ به‌نده‌کانی زۆر کرد ◊ بَسَطَ فلانًا: فلان‌که‌سی که‌به‌ف خوش کرد ◊ بَسَطَ العَدْرَ: پاساوو بیانومه‌کی لی قبول کرد ◊ بَسَطَ لسانه: زمانی کرایه‌وه‌مو به‌رموانی که‌وته ناخاوتن ◊ بَسَطَ يَدَهُ: دهستی یارمه‌تی و به‌خشنده‌ی بۆ ناتاجان دریز کرد ◊ بَسَطَهُ: دلنه‌وایی کرد ◊ بَسَطَ الشئ: شته‌که‌ی بلاو کردموه ◊ انْبَسَطَ النهار: رۆزگار دریز بوون ◊ تَبَسَّطَ: بلاویووه ◊ البَسِطُ: ناویکه له‌ناوه جوانه‌کانی به‌رومردگار ◊ البَاسِطَةُ: قامه‌تی بیاو به‌جوړیک دهست هه‌لپری بۆ هه‌وا ◊ البَسَاطُ: زوی پان و پۆر ◊ البَسَاطُ: هه‌رشتیک رابخری و بلاو بکریته‌وه ◊ البَسِطَةُ: زیدمو به‌شی زۆر ◊

الْبَسْقَةُ مِنَ النِّسَاءِ: نافرمتی جوان و نهرم و ناسک ◊ الْبَسِيطُ: پیچهوانهی مورمکه به ◊ الْمُتَبَسِّطُ: روبهری تهخت و بان و پوژ ◊ بَسَقَ الرَّجُلُ: پیاومکه ناوو شوژمتی بلاوبوو ◊ بَسَقَ فِي الشَّيْءِ: لهوشتهدا کارا مابوو لیزانو کار دروست بوو ◊ بَسَقَ عَلَيْهِ: بهسمریدا بهرزبووه ◊ بَسَقَ فُلَانٌ: ناوو شوژمتی پیاومتی بهرز بووه. ◊ الْبَسِيقَةُ: ههوری سبوی بی خهوش و رنگ رون ◊ بَسَاقَةُ الْقَمَرِ: بهرده سیخرو.

بسل الطعام أو الشراب: خواردنهکه یان شهرابهکه گوژرانی بهسمردا هات و بهکه لکی خواردن و خواردنهوه نه هات، ◊ بَسَلُ فُلَانًا: سهرزمنشتی فلانی کرد ◊ بَسَلَ الشَّيْءُ: کهم کهم لئی و مرگرت ◊ بَسَلَ بَسَالًا وَبَسَالَةً: نازاو بهه لمت بوو ◊ أَبَسَلَ الشَّيْءُ: شته کهی هدمغه کرد. ◊ أَبَسَلَ فُلَانًا لِلْهَلَكَةِ: فلانکهسی تمسلیمی تیداجون و هیلاکت کرد ◊ أَبَسَلَ فُلَانًا لِعَمَلِهِ: نیشه کهی به فلانکهس سپاردو خستیه نه ستوی. ◊ بَسَلَ وَجْهَهُ: دم و جاوی خوی زورگرزو مؤن کرد. ◊ تَبَسَّلَ الرَّجُلُ: پیاومکه روی گرژ کرد ◊ اسْتَبَسَّلَ فُلَانٌ: فلانکهس پرکیشی شهری کردو خوی خسته ناوی و گیانی خوی بوژمردن دانا ◊ الْبَاسِلُ: شیر ◊ شیری ترشاو ◊ سرکهی تام گوژراو ◊ قسهی توندو زبری ناخوش. ◊ الْبَسِيلُ: پاشماوهی شهراب که له بنکی بهرداخ دا بمینیته موو شهوی بهسمردا تیپه ری.

بَسَمَ بَسْمًا: زمرده خهنهی کرد. ◊ بَسَمَلَ: (بسم الله الرحمن الرحيم) ی کرد ◊ أَبَسَنَ: شیوه و روخساری جوان بوو. بَسَنَ: بهمانا جوان دئ ◊ الْبَسْتُ: کوله بال بهستک. بَشْرًا به بشرًا: کهمیف خوش بوو ◊ بَشْرُ الْأَدِيمِ وَغَيْرِهِ بَشْرًا: پیسته کهی کهون

کرد ◊ هه لاشتییه وه. ◊ بَشْرُ الشَّارِبِ: سمیلی کورتکردنه وه ◊ بَشْرُ الْجَرَادِ الْأَرْضِ: کوله چی رووه که له زموی دا هه بوو خواردی. ◊ بَشْرَ بِالشَّيْءِ: هیوای موژدهی لی کرد. ◊ بَشْرَ بَشَارَةً: جوان و شوخ بوو ◊ أَبَشَرَ الرَّجُلُ: پیاومکه کهمیف خوش بوو ◊ أَبَشَرَ النَّاقَةَ: حوشترکهی به کهن دا ◊ أَبَشَرَ فُلَانًا: فلانکهسی کهمیف خوش کرد. ◊ أَبَشَرَ الْأَدِيمَ: پیسته کهی جوان کرد. ◊ أَبَشَرَ الرَّجُلُ: پیاومکه نه زمونه کهی تهواو بوو ◊ بَشْرٌ زَجْرُهُ مَبَاشِرَةٌ وَبَشَارًا: پیستی له پیستی زنه کهی کهوت ◊ له که لئی جوت بوو ◊ بَشْرُ النِّعَمِ فُلَانًا: کاریگهری نازو نیعمت له سهر فلانکهس دمرکهوت. ◊ بَشَّرَتِ الرِّيحُ بِالغَيْثِ: بایه که له کهن خوی دا هه وریکی باراناوی هینا ◊ بَشَّرَ فُلَانًا: هه وائیکی دلخوشکه رمی به فلانکهس راگه یاند ◊ ابَشَرَ الشَّيْءُ: تویکنی له شته که کردهوه، کهولی کرد، پیسته کهی لی دارنی. ◊ تَبَشَّرَ: کهمیف خوش بوو هه له لهی کیشا. ◊ اسْتَبَشَّرَ: کهمیف خوش بوو ◊ الْبَشَارُ: (البشائر من الناس) ناده میزادی هیچ و بوچ و خویری. ◊ الْبَشَارَةُ: هه والی دلخوشکه ر ◊ بَشَائِرُ الصَّبْحِ: بهر به بیان و سهرمتای روژبوونه وه. ◊ الْبَشْرُ: کهشانه وهی روخسار. ◊ الْبَشْرُ: ناده میزاد. ◊ الْبَشْرَةُ: روی دمرکی پیست ◊ الْبَشْرِي: موژده، موژدانه. ◊ الْبَشْرُ مِنَ الرِّيحِ: نه و بایه که موژدهی بارانی پییه. ◊ التباشير: ته باشیری هه موو شتیک سهرمتاو نوبه مرکه بهتی ◊ التَّبَشِيرُ: بانگه وزایی بو نایین.

بَشْرٌ رَجْهَةٌ: دم و جاوی جوان و گهشو روناک بوو، روخوش بوو ◊ بَشْرٌ لَه بَحْرٌ: بهشی دا، خیری پی کرد. ◊ الْبَشْرِيشُ: دم و جاو، روخسار.

تاریکی و رووناکیدا ◊ البَصْرُ: بمردی سببی نمرم
 ◊ قورپی لینچو بمرداوی. ◊ البُصْرَة: زموی باشی
 گله سوور ◊ البَصِيحُ: ناویکه لماناومکانی خودا ◊
 کوپرو نابینا. ◊ البَصِيحَةُ: هیزی هست پتکردن
 ◊ المُبْصِرُ: جاودیزی و سرپرمرش تیاری و
 پاریزهری شت.

بَهِيٌّ بَصِيماً وَبَصاً: درهوشاوهیه. ◊ تَبَصَّنَ الرَّجُلُ:
 بیاومحه ممرایی کردن.

بَصَعَ الْمَاءُ بَصْعاً: کهم کهم ناومکه پرزا. ◊ البَصِيحُ:
 عمرهقی جوړاو، عمرهقی زمنگول زمنگول.

بَهَقَ بَصْقاً: ئهومی لمانا ودمیدابوو تزی کردموه.
 ◊ البُصَاقَةُ: (بصاقه القمر) بهره دی سیخرو ◊ بَصَلَهُ
 مِنْ ثِيَابِهِ: روتی کردموه ◊ تَبَصَّلَ فُلَاناً:
 فلانکسی لهپوشاک روت کردموه. ◊

بَهَمَ بَصْماً: به سره پهنجهی مؤزی کرد. ◊ البَهْمُ:
 چاوه قامک.

البَصْرَةُ: بشکو ناگر. ◊ البَصْبَاضُ: مِنَ النَّاسِ
 وَالْحَيَوَانَ: خاومن هیزو توانا. ◊ البَصْبَاضَةُ:
 نهوگهسهی جهستهی تیرو پرو رنگی پیستی
 صافو بیگهرد بی. ◊

بَهِيٌّ الْبَدَنُ: بضاضة وبيضوضه: جهستهی تیروپر
 بوو تهر و ناسکو گهش بوو ◊ بَصْنُ عَيْنِهِ:
 فرمیسکی باراند. ◊ بَصْنُ: تهر و تازم.
 پیستی ناسکو تیرو پر بوو. ◊ البَصْبَاضَةُ:
 باشماوهی کهم له ناو کله پپالو حاجمندا
 دممنینتیهوه.

بَضَعَ الدَّمْعُ بَضْعاً: فرمیسکهکه لهجاو تزاو قمتیس
 مان، ههئنهومرین، نهپژان. ◊ بَضَعَ اللَّحْمُ:
 گوشتهکهی پارچه پارچه کرد. ◊ بَضَعَ الْجِلْدُ:
 پیستهکهی ههئدری و شمهقی کرد. ◊ ابَضَعَ
 الشَّيْنُ: شتهکهی کرد به کالای بازارگانی. ◊

بَشَعَ الطَّعَامُ وَالْكَلَامُ: خواردنهکه ناخوش بوو
 قسهکه زیرو رهق بوو. ◊ بَشَعَ الرَّجُلُ: بؤنی
 دموی گوړا، ◊ بَشَعَ خُلُقُهُ: رموشتی ناشیرین بوو،
 دل و دهرونی بیس بوو. ◊ بَشَعَ وَجْهُهُ: روخسارو
 دیممنی ناشیرین بوون. ◊ بَشَعَ بِالْأَمْرِ: بهکارمه
 تهنگهتاوو چارس بوو. ◊ بَشَعَ بَعْدَهُ: ههئمهتی
 بو دوزمنهکهی برد.

بَشَقَ بَشَقاً: چاوی تیبری ◊ بَشَقَ الشَّيْءُ: شتهکهی
 ههئگرت. ◊ بَشَقَ فُلَاناً بِالْعَمَلِ: بهگوچان
 لهفلانکسی دا.

بَشَكَ فُلَانٌ: فلان دروی کرد ◊ بَشَكَ الشَّيْءُ:
 شتهکهی یری، لیکی کردموه، ◊ بَشَكَ الثَّرِبُ:
 قوماشهکهی درو به دروانیکی خراب، ◊ بَشَكَ
 الْقَمَالَ: عهگاههکهی کردموه، شلی کردموه. ◊
 بَشَكَ الْكَلَامَ: قسهکانی تیکهل به درو کردن، ◊
 بَشَكَ الشَّيْءَ: شتهکهی تیکهل به شتی ترکرد. ◊
 ابَشَكَ فُلَانٌ: فلانکس دروی کرد.

بَشِمَ مِنَ الطَّعَامِ بَشِماً: زوری لهو خواردنه خوارد
 تالیی و مرز بوو ◊ البَشَامَةُ: درهختیکی
 بوونخوش و تام خوشه، سیواکی پی دمکری، ◊
 البَشْمَلَةُ: درهختیکی بهمرداره، لهپیری دار
 گولهکانه. ◊

بَصَمَى الْكَلْبُ: سهگهکه کلکی لهقانده ◊ بَصَمَى
 الرَّجُلُ لِلْمَرْأَةِ: بیاومکه هسهی بو نافرتهکه
 کردو دلذاری لهگهل دا نهنجام دا. ◊ البَصَائِصُ:
 نهسپیکی شیییه، ◊ البَصْبَاصُ: حوشتری قهد
 باریکی کزو لاواز.

بَصَّرَ بِهِ: پیی زانی، دیتی، تیی روانی ◊ تبَاَصَرَ الْقَوْمُ:
 جهماومرهمکه پهکتریان بینی ◊ تَبَصَّرَ: تیفکری و
 لیی وردبؤوه، ◊ البَاَصِرُ: چاوی تیرو بینا ◊
 البَصْرُ: چاو، هیزی دیتن لهکاتی تیکهلبوونی

البَطَّارِيَّةُ: بیل، باتری ◊ تَبَطَّرَقَ: به لارو لهنجهو
مراوی ناسا رؤیشت. ◊ البَطَّارِقُ: بیاوی دریژ
داوئل. ◊ البَطْرِيقُ: لوت بهرزو لهخو رازیو
بهفیز ◊ بالئدهی هلمو گوشتن ◊ البَطَّرَكُ:
پیشهوای نهصرانییهکان.

بَطَّشِيْ به نَطْشًا: بهشیوهی توندو تیژ پرکیشی
کردی. ◊ بَطَّشِيْ بالئشي: به توندو توئی گرتی ◊
بَطَّشَ عَلَيْهِ: هلمتی برده سمر.

بَطَّ الدَّمْلَ وَغَرَه: کوانهکهی دری، دومهلهکهی
دمرکرد. ◊ بَطَّطَ: بازرگانی به مراوی کرد،
مراوی کردنه کالای کرین و فروشتن ◊ بَطَّطَ
المَجِيْنُ: ههوپرکهی پان کردموه، ◊ البَطَّطَةُ:
جوژیکه له پهلمور دمشوبهتته مراوی وهل لهو
بالو ملی دریژتره ◊ البَطَّيْطُ: دروژن،
سمرسوپمان ◊ المِبطُ: نهو کیردو جهقهویه که
دومهلی بی شهق دهکری.

بَطَّلَ الشَّيْءُ بَطْلًا وَبَطْرًا وَبَطْلَانًا: شتهکه بهفیرو
چوو، فهوتاو ورنهگیرابهوه، ◊ بَطَّلَ العَامِلُ:
کریکارمکه بی کار مایهوه ◊ بَطَّلَ حَدِيْثَه بَطْلًا:
قسهکانی قهشمیری و گائته بوون. ◊ بَطَّلَ بَطْرًا:
نازابوو، پالهوانییهتی نواند ◊ أَبْطَلَ الشَّيْءُ:
شتهکهی پوج کردموه، ◊ بَطَّلَ العَامِلُ:
کریکارمکهی لهکار خست ◊ تَبَطَّلَ: خوئی
نازاکرد، خوئی به نازاو وره بهرز نیشان دا ◊
البَطْمُ: قهزوان.

بَطَّنَ الشَّيْءُ بَطْنًا: شتهکه نهینی بوو ◊ بَطَّنَ بَطْنًا:
سک نیشی تووش بوو. ◊ بَطَّنَ: کهبمخوش بوو،
تمر دهماخ بوو، مالو سامانی زور بوو دمولهمنند
بوو. ◊ بَطَّنَ: ورگی گهوره بوو ◊ أَبْطَنَ الشَّرْبُ:
گیرفانی بو کراسهکه کرد ◊ بَطَّنَهُ: لهورگی دا، ◊
تَبَطَّنَ الرَادِيَّ وَالْكَلاَّ: چوووه ناو شیومکه ناو

باصَحَ الزَّوْجَةَ: سمر جینی ژنهکهی خوئی کرد،
لهگهلی جووت بوو. ◊ اسْتَبَضَعَ الشَّيْءُ: شتهکهی
کرده کالای بازرگانی ◊ الباصِعَةُ: برینیک
پیشهکهی برابن خوینی لینیه. ◊ البِضَاعَةُ:
نهو کالو سامانهیه که بازرگانی تیدا بکری، ◊
البِضْعُ: هاوسمر گیری ◊ گریبهستی مارهبرین ◊
مارمی ◊ بیلامانی ناهرت، ◊ البِضْعَةُ مِنَ اللِّحْمِ:
پارچه گوشت ◊ المِْبَضْعُ: مقهست.

بَطَّوْ بَطْنًا: به سستی روئی، تمبهمن بوو ◊ بَطَّطَ
البَطُّ: مراوییهکه دهستی کرد به فیرهو قازه ◊
لهناو ناومکهدا خوئی نقوم کردو مهلهی کرد.

بَطَّحَ الشَّيْءُ بَطْحًا: شتهکهی بلاو کردموه، ◊ اِنْبَطَّحَ:
فراوان بوو ◊ (اِنْبَطَّحَ لِفُلَانٍ) بهرمو دم راکشا،
لهسمر سکی پالکهورت ◊ اسْتَبَطَّحَ الْمَكَانُ: شوینهکه
بهرفراوان بوو، تهخت بوو. ◊ الأَبْطَحُ: شیوی
پان و پور که لافاوی پیدا برواو همندی زیخ و
لبو بهرده ورده بهجی بیلی ◊ البَطَّاحُ:
بزرگاندن و ورینهیهکه لهناکامی لهرزو تاوه له
نهخوش دیاری دمدا. ◊ البَطَّحَةُ: مهسافهیهکه به
نهندازی قامهتی نادهمیزادی راکشاو. ◊ أَبْطَحَ:
کالهکی لهلا زور بوون ◊ کالهکی خوارد. ◊
تَبَطَّحَ: کالهکی خوارد ◊ البَطَّيْحُ: کالهک ◊
المِْبَطَّحَةُ: شوینی زوری کالهک لی بروی.

بَطَّرَ الشَّيْءُ: شتهکهی دراند، شهقی کرد ◊ بَطَّرَ
فُلَانٌ بَطْرًا: فلانکس جوستو چالاک بوو، زیده
رهویکرد له کهیفو شادیدا ◊ بَطَّرَ النِّعمَةَ: نازو
نیعمهتهکانی بهگهمو بی نرخ زانیو کوفرانی
نیعمهتی کرد ◊ بَطَّرَ الحَقَّ: حهقو راستییهکانی
پاش گوئی خستن و پهسهندی نهکردن ◊ أَبْطَّرَهُ:
کهیف خوئی کرد ◊ البَطْرِيرُ: جهقه جهناوی
دهمدریژی بی حهیا ◊ أَبْطِطِ: پزشکی نازل. ◊

پاوانه‌کهو پیددا گه‌را ۵ اسْتَبَطَّنْ امره: نهینی
 نیشی خوی زانی. ۵ الباطن: ناویکه له‌ناوه
 جوانه‌کانی خودا، ۵ الباطن من کل شیئ:
 ناومرؤکی نه‌وشته ۵ الباطنة من الرجل:
 نهینیه‌کانی پیاو. ۵ الباطنية: گروپیکن له
 شیعه پییان وابه شهرعت روی ناشکراو دیوی
 نهینی هه‌یه، بمتئویل و راسته و پاسته‌کردن
 دمراندری. ۵ البطان: پشتینیکه له‌سمر گۆشتی
 سک دمه‌سزئ ۵ البطانة: دیوی ناوموهی
 پۆشاک، پیچه‌وانه‌ی دیومکه‌ی دمرموی ۵ البطن
 من کل شیئ: دیوی ناوموهی شت ۵ البطن: سک
 نیشه. ۵ البطنة: زور خواردن و گه‌ده پریوون له
 خوراک. ۵ البطن: ممنزئیکه له‌ممنزله‌کانی
 مانگ ۵ المبطان: ورگ زل ۵ زور خور. ۵ المبطن:
 نه‌موی گه‌ده‌ی بچووک بی.

بَطْرَ بَطْرًا: له‌ ناومرستی لیوی سمرووی لویه‌کی ئی
 هاتین.

بَطَّ العازف العود بظاً: که‌مانچه‌ی زمه‌که‌ ده‌ستی
 دابه‌ که‌مانچه‌که‌ی بۆنه‌وه‌ی بی‌زمینی. ۵ أَبْطَّ
 فلان: فلان قه‌له‌و بوو، ۵ بَطْرًا وَبَطْرًا: گۆشتی
 گرت گۆشتن بوو.

البعص: لاسایی کردنه‌وه‌ی ناوه‌ که‌له‌ زمرفه‌که‌ی
 دیتنه‌دمر موه. ۵ بَعَثَ بَعْثًا وَبَعْثًا: به‌ته‌نیایی
 ناردی.

بَعَثَ فلاناً من نومه: فلانکه‌سی به‌خه‌به‌ر هینا،
 له‌خه‌و راستی کرد موه. ۵ بَعَثَ الله الخلق بعد
 موتهم: په‌رومردگار دوی مردن ناده‌میزادمانی
 زیندوو کردنه‌وه‌و بلاوه‌ی پی‌کردن بو
 به‌هه‌شت و دۆزه‌خ. ۵ بَعَثَ عليهم البلاء: به‌لای
 به‌سردا دان. ۵ انبعث: هه‌ئساو راهسکوت ۵
 انبعث حاجته: بۆی راهسکوت. ۵ الباعث: ناویکه

بَعَجَ البطن بعجاً: سکی هه‌لدیری و ریخۆله‌کانی
 دمرکه‌وت. ۵ بَعَجَ الأرض: زموی هه‌لدیری ۵
 انبجج: به‌ره‌راوان بوو، نه‌ملاو و نه‌ولای ناوه‌لا
 بوون ۵ شه‌ق و په‌ق بوو. ۵ انبجج السحاب:
 هه‌ور بارانیکی زۆری باراند ۵ ابعد الشيء:
 شته‌که‌ی دوور خسته‌وه. ۵ باعد بين الشيئين:
 دوو شته‌که‌ی لیک دور خسته‌وه ۵ استبعد:
 دوور که‌وته‌وه، ۵ البعد: نیوان دووری شتیک له
 شتیکی دیکه ۵ البعيد: دوور ۵ بقرت الشاة
 والناقة بغراً: کشیلی کرد.

بَعَرَ الشيء: کشیلی پیدادا، بۆی هاویشته. ۵ البعير:
 هه‌ر حوشتریک به‌که‌لکی سواری بی، به‌که‌لکی
 ناوسبوون بی، ۵ بَعَزَ بَعْزَةً: له‌شوینی
 نه‌گونجاو لیکي بلاوکرد موه، وردو هاری کرد. ۵
 تَبَعَزَ: به‌رتو بلاو بووه.

بَعَصَ الشيء بعضاً: شته‌که‌ تیکچوو، ۵ البعصر:
 له‌ ناده‌میزادا ئیسقانیکی بچوکه له‌نیوان دو،
 سمتیدا. ۵ بَعْصَهُ البعصر بعضاً: می‌شوله
 گه‌ستی. ۵ بَعْضَ الشيء: شته‌که‌ی پارچه‌ پارچه
 کرد. ۵ بَعْضَ المكان بعضاً: شوپنه‌که‌ می‌شوله‌ی
 زور بوو. ۵ بَعْضَ الشيء: شته‌که‌ی پارچه
 پارچه‌ کرد. ۵ تَبَعْضَ الشيء: شته‌که‌ که‌رت
 که‌رت بوو. ۵ البعوض: می‌شوله‌و می‌ش و
 مه‌گه‌زی تیری زه‌انبه‌خه‌ش.

بَعَقَ الْخَيْرَانَ: گیانله بمرکه‌ی سمر بری.

بَعَقَ الْمَاءَ بَعْقًا: زۆری ناو بیداکرد. بَعَقَ عَنِ الشَّيْءِ:

بهرده‌ی لاسمر هه‌لمالی. بَعَقَ الْبُئْرَ: بیرمه‌ی

هه‌لکه‌مند. تَبَعَقَ الْمَطْرُ: به خوره‌م بارانه‌که باری،

الْبَاعِثُ: بارانی ناوه‌خت و چاوهر ووان نه‌کراو

که‌به ریژنه‌و دلۆبه‌ی گه‌وره بباری.

الْبَمُكْرَاءُ: به‌کتر هیتان و بردن و شه‌رو هه‌را.

بَعَلَ بَعْلًا وَبَعْلَةً: هاوسمرگیری کرد، ژنی هیتا.

بَعَلَ عَلَيْهِ: هه‌رمانی پیکرد، لئی تورمبوو. باعَلَ

مِبَاعِلَةً وَبِعَالًا: ژنی هیتا، هاوسمری په‌یداکرد.

تَبَاعَلَ الزَّوْجَانِ: ژن و میرده‌که یاری و

ده‌ستبازیان کرد. اسْتَبَعَلَ: ژنی هیتا. البَعْلُ:

می‌رد. ژن. تَهْبَوْلُكُو: به‌رزایی زه‌وی که ناوی جوگا

نه‌یگریته‌وه، بَعَلَ: ناوی بتیکه عمره‌به‌کان

له‌پیش هاتنی نیسلامدا به‌رستشیان بۆکردوه.

البَعْلَةُ: ژن. خَيْرَانَ: به‌یکه‌ری له‌دار

تاشراو، پیاویک زمانی تیکه‌ل و پیکه‌ل بی و له

ده‌مه‌ده‌می و جه‌له‌حانی دا تیبشکی، نه‌توانی

به‌جوانی وه‌لام بداته‌وه.

بَغَّبَعَ السَّائِمَةَ: نوستووکه به‌رخه به‌رخه هات،

هه‌ناسه‌ی له لوتیه‌وه دا. بَغَّبَعَ فِي السَّرِّ:

له‌رویشتن دا په‌له‌ی کرد. بَغَّتَهُ بَغْتًا وَبَغْتَةً:

له‌نکاو روبه‌روی بووه و ته‌ریق کردوه.

البَغَاتُ: بالندمه‌یه‌که ره‌نگی به‌له‌که هه‌باری

به‌جوکه له‌پیری بازو هه‌لۆیه به‌لام له فریندا

ته‌مه‌به‌له. تَبَغَّنَدَ: خۆی کرد به‌ به‌غداپی.

بَغَّرَ الرِّيحَ بَغْرًا: ره‌شبا هه‌لیکردو باران باری.

بَغَّرَ الْمَاءُ الْأَرْضَ بَغْرًا: ناومه‌که که‌مینک زه‌ویه‌یه‌که‌ی

پاراو کرد. البَغْرُ: هه‌ردیکه تینوایه‌تی زیاد ده‌کا

. البَغْرَةُ: کشت و کال که‌دوا باران بارین بکری.

بَغَّرَ فَلَانَ الدَّابَّةَ: فلان‌که‌س ناوزه‌نگی له‌ولاخه‌که دا.

بَغَشَّ الصَّبِيَّ إِلَى أُمِّهِ: منداله‌که گریا بۆلای دایکی و

هانای بۆ برد. البُغَاثَةُ: جه‌لۆایه‌که له ناردو

رۆن و په‌نیر بان هه‌شده دروست ده‌کری.

بَغَضَّ الشَّيْءَ بَغْضًا: شته‌که‌ی بوغزانده و رقی

لئیبوموه. ابْغَضَهُ: رقی لئ هه‌لسا، ناخۆشی

ویست. تَبَاغَضَ الْقَوْمُ: خه‌لکه‌که هه‌ندیکیان

هه‌ندیکیانی ناخۆش ویست. البَغْضَاءُ:

نه‌وه‌پیری رقی و قین و قاری.

البَغَالُ: نه‌و که‌سه‌ی سه‌ره‌به‌رشتی ولاغ بکا.

البَغْلُ: هیسر؛ دایکی ماینه و باوکی گویندرنژه،

. بَقَمَتِ الطَّيْبَةُ بَغَامًا وَيُغْرَمُ: ناسکه‌که به

ده‌نگیکی نه‌رم بۆ بیجووه‌که‌ی باراندی.

بَقِمَ الْخَدِيثَ لِفُلَانٍ: هسه‌که‌ی بۆ فلان که‌س روون

نه‌کردوه. البُقَامُ: ده‌نگی ناسک. یارانندی

ناسک.

البَقْسُ: میوه‌ پیش گه‌یشتنی. گولی دره‌ختی

چقلاوی.

بَقِيَ فَلَانٌ بَقِيًا: فلان‌که‌س له سنوور ده‌رجوو. بقِيَ

الشَّيْءُ بَقِيَّةً: داوای نه‌وشته‌ی کرد، ابْتَقَى الشَّيْءُ:

داوای شته‌که‌ی کردو هه‌ولی ده‌سته‌به‌ر کردنی

دا. اِسْتَبَقِيَ: وا پئویست بوو، وا باش بوو.

تَبَقَّى الشَّيْءُ: زینده‌موی کرد له داواکردنی

شته‌که دا. البَاغَةُ: مادیه‌کی سه‌ناعیه‌ی له

ورده‌ی سلیلوژی کافور دروست ده‌کری،

البَاغِي: سه‌مه‌کاری به‌فیزو لوتبه‌رز، البَقِيُّ:

سه‌تم. ده‌رجووون له‌یاسا. البَقِيُّ: شاه‌رمتی

داوین پیس که له‌شفرۆشی بکا. البُقْيَةُ

والبُقْيَةُ: داخوازی و ناوات.

بَقِيَ الرَّجُلُ: پیاومه‌که زۆری هسه‌ کرد.

الرجال: بیاوی زور بلی و چهقه جهناو. ◊ المَبَقَّةُ: زنی زور بلی و چهقه جهناو.

بَقْلَ المَانِيَةِ: گزویگی بؤ نازه لهکان کۆکردموه. ◊ الباقلاء: باقله ◊ البَقَالُ: بهقال، سهوزه و میوه فروش. ◊ البَقَمُ: گیاهی که دهرمانییه پزیشک سوودی لیومردمگرن.

بَقِيَ الشَّيْءُ بقاءً: بهردموام بوو جیگر بوو ◊ ابقي على الشَّيْءِ: پاریزگاری شته که می کرد ◊ الابقي بهردموام و بهردموام تر ◊ الباقي: بهردموام و نه گۆراو ◊ الباقية: ماومو پهزمه منده ◊ البقيّة: پاشماوهی شت.

بَكَو الرجلُ بكاءً وُبكاءً: بیاوه که قسه می کهم بوو، قسه می که می کرد.

بَكَبَكَ الشَّيْءُ: شته که ههژاندى.

بَكَرَ بَكَرًا: بهیانی زوو له مان درجوو ◊ بکرت الشجرة: دره خته که زوو بهری پیگه یاندى. ◊ ابتكر: زوری له خوی کرد بهیانی زوو دمرجوو. ◊ ابتكرت المرأة: نافرته که به کهم مندالی کور بوو. ◊ الابكار: سه رمتای بهیانی تاکاتی روژه لاتن. ◊ الباکور، الباکورة: نو نوخشه میوه ◊ البکاره: په رده می کچینی نافرته پیش نه وه می شوپکا. ◊ البکتر: حوشتری تازه پیگه یشتوو جوانوه حوشتر، ◊ البکتر: نوبه رده می هه موو شتی که ◊ البکرة: سه رمتای روژ.

بَكَسَ خصمًا: دوژمنه که می خوی بۆردا.

بَكَشَ العقدة: گریته می کردموه.

بَكَ الشَّيْءُ بَكًَا وِبَكَةً: کوتابی و نجر و نجر می کرد، ◊ البالك: نه حمه ق و زور بلی و چهقه جهناو.

بَكَلَ الشَّيْءُ بَكَلًا: شته که می تیکه ل و پیکه ل کرد، ◊ بَكَلَ في الكلام: قسه کان می تیکه ل و پیکه ل کردن

بَقَرَ البطنَ وخره: ورگی هه لدری. ◊ بَقَرَت الفتنة

القوم: فیتنه و ناشووب نه و هۆزه می بهرت و بلاو

کرد ◊ بَقَرَ الأرض: زمویی به که می بشکنی و شوینی

ناوه که می دۆزیه وه. ◊ بَقَرَ المسألة: له

مسه له که می کۆلیه وه ◊ بَقَرَ البطنَ: سکی هه لدری

◊ تَبَقَّرَ في الكلام: زوری قسه کردن و زوری

دریژه پیدا. ◊ تَبَقَّرَ في العلم والمال: زانیاری و

مال و سامانی خوی په ره پیدا، زوری کرد. ◊

البَقْرُ: ره شه و لاخ به هه موو جوړه کانیه وه به

مالی و کیویه وه. ◊ البقار: به ختیوکاری ره شه

ولاخ. البقيس: دره ختی که دشو بهیته دره ختی ناس.

بَقَطَ متاعه بقطا: که ل و په له کان می کۆکردنه وه و

به ستنی. ◊ بَقَطَ الرجلُ: باغیگی دا به بیاوه که

بوئه وه می به سیمه ک یان به چوار یه که به ختیوی

بکا. ◊ البقط: که ل و په ل ناومال ◊ کۆمه لیک له

خه لک. ◊ البقط: نه و میومیه به له کاتی رنیز و

جینی دره خته که دا هه لدموهری و دمکه و پیته

سه ر زه می.

بَقَعَهُ جهسته می په له په له کرد ◊ تَبَقَعَ: په له

په لاوی بوو. ◊ البقع: به له که ◊ به رده سیخرو.

◊ الباقعة: به لای گه وره، زورزان و وریا ◊ البقيع:

ولا تیگی مه زراو بهر فراوان و دره ختی جوړاو

جوړی تیدا بین.

بَقَّ المرأة: نافرته که مندالی زور بوون ◊ بَقَّ المكان:

شوینه که می شووله می زور بوو. ◊ بَقَّ الجراب:

کونده که می دری، چی تیدا بوو دهری هینا. ◊ بَقَّ

الكلام: به دمنگی به رز قسه می کرد ◊ بَقَّ المال:

مال و سامانه که می بلاوه پیکرد و له دست می دا. ◊

البساق: کالی خرابی ناو مان. ◊ البسق: پان و

پۆرو بهر فراوان ◊ ناشکراو عه بیان ◊ می شو له و

هه ر بالند میه می له و جوړه بین. ◊ البسق من

◊ **أَبْكَلُ**: دمسكهوتى شمر. ◊ **أَبْكَلَةٌ**: شيوه و روخسارو سمرو شكل.

◊ **بَكِمَ** الرَّجُلُ **بَكْمًا**: بياومكه نهيتوانى هسه بكا، ◊ **بَكْمُ** بَكَامَةٌ: له هسهكانى برپيهوه.

◊ **بَكِي** **بَكِي** وَ **بُكَاءٌ**: دوو چاوى بههؤى خهمهوه فرميسكيان باراند ◊ **تَبَاكِي**: خؤى گريانند. ◊ **بَلْبَلُ** الْمَتَاعِ **بَلْبَلَةٌ** وَ **بَلْبَالٌ**: كالاكهى بهرت و بلاؤ كردهوه و تهمفرو توناي كرد. ◊ **بَلْبَلُ** فَلَانًا: فلان كهسى خسته ناو خهفمت و دلّه راوكى و پهژارهوه ◊ **أَلْبَيْبَالُ** وَ **أَلْبَيْبَالَةٌ**: نهوپهري غهم و نارهمهتى و دلّه راوكى ◊ **أَلْبَيْبَالٌ**: بوببول بالندهيهكى بچوك و دمنگ خؤشه.

◊ **بَلَّتَ** الرَّجُلُ: بياومكه له قسهكردن كهوت ◊ **أَبَلَّتَ** الرَّجُلُ: بياومكه بهبهلگه دهم كوتى كردو نهپهيشت قسه بكا ◊ **تَبَلَّتَحَ**: خؤى به ليزان و نهجيپو و مچاخزادمو قسه ماقول زانى.

◊ **بَلَّحَ** الصَّحْبِ **بَلْجًا**: بهيانيدا، گزنگى بهيانى دمركهوت ◊ **بَلَّحَ** وَ **رَجَّهَهُ** **بَلْجًا**: له خوשיاندا دهم و چاوى گهشايهوه.

◊ **بَلَّحَ** صَدْرَهُ: سنگى فراوان بوو ◊ **أَبَلَّحَ** الْحَقُّ: حهق ناشكرا بوو ◊ **أَبَلَّحَتِ** الشَّمْسُ: خؤر دمركهوت ◊ **أَلْبَلَّجَةٌ**: روناكى خؤر لهكاتى گزنگى بهياندا

◊ **بَلَّحَ** بَلْحًا وَ **بَلْجًا**: ماندوو بوو عاجزبوو ◊ **بَلَّحَ** الْبَسْرُ: ناومكهى نهما ◊ **بَلَّحَ**: ماندوو بوو لهكارمكه دابرا ◊ **أَبَلَّحَ**: بهروبوومى خورما همتا سموز بى و پينهگميشتبى ◊ **بَلَّحَ** بَلْحًا: فيزى نواند، خؤى بهزلزانى ◊ **تَبَلَّحَ**: تهكهبيورى كرد ◊ **تَبَلَّحَ**: قهبه بوو، گوشتى زؤر بوو.

◊ **بَلَّدَ** بِالْمَكَانِ **بَلْدًا**: نمو شوپنهى كرده نيشتمان و ولاتى خؤى ◊ **بَلَّدَ** **بَلْدًا**: تيگهيشتنى كهه بوو ◊ **أَبَلَّدَ**: پالى ليدايهوه كارىكى بوخؤى نهمجام نهدا

◊ **أَبَلَّدَ** فَلَانًا **أَبَلْدًا**: نمو ولاتهى خسته نهستوى فلان كهس ◊ **بَلَّدَ**: لهكارمكهيدا كهمتهرخهم بوو وازى لى هيتا ◊ **أَبَلَّدَ** وَ **أَبَلْدَةٌ**: شوپنيتكى سنوردار (شارهوانى دياربى) ◊ **أَبَلْدِي**: شارهستانى ◊ **البلدية**: شارهوانى ◊ **البليد**: كهسيكه له زيرهكى بى بهش بى و كارو بارى خؤى بى ههئنهسورى ◊ **بَلْدَحَ**: ماندو كول بوو نهيزانى رنيزانى راستى خؤى بگريته بهر ◊ **أَبَلْدَحَ**: نافرمتى قهله و زمبهللاخ ◊ **بَلْدَحَمَ**: لهترسان خوستى لهخؤى برى ◊ **بَلْدَةٌ**: كردى به بلورات ◊ ممسهلهكه يان فكرمو بوچوونهكهى پالفته كرد.

◊ **أَبْلَسَ**: بهلاس؛ جؤره پؤشاكيتكى زبرى نهستوره ◊ **أَبْلَسَ**: جؤره ههنجريكه ◊ **أَبْلَسَ**: نيسك ◊ **أَبْلَسَانٌ**: درهختيكه گوليتكى سبى بچوكى له شيوهى هيشوو هيهه ◊ **بَلْسَمَ**: سمى داخست، دهم و چاوى گرزو مؤن بوو ◊ **أَبْلَسَانٌ**: نيسك ◊ **أَبْلَسَانِيَّةٌ**: رنيزانيتكى شيوهيه پتى وايه محاله كومهلگا يهكسمر له ياساى سهرامبهدارپيهوه بازبدا بو ياساى شيوه، بهلگو پئويسته قؤناغيتكى گواستنوه ههبن.

◊ **بَلَطَ** الدارَ **بَلْطًا**: خانوومكهى رمصيف كرد ◊ **أَبْلَطَ** الرَّجُلُ: بياومكه پالى لى دايهوهوه تهمهبن و تهومزهل بوو ◊ **أَبْلَطَ** الْمَطَرُ **الأرضَ**: بارانهكه زمويهكهى شتموه تمپ و تؤزى پئوه نهپهيشت ◊ **أَبْلَطَ** اللُّصُّ **فَلَانًا**: دزمكه هيچى بو فلان كهس نهپهيشتموه هممووى برد ◊ **بَالَطَ** **فَلَانًا**: وازى لهفلانكهس هيتاو ههلات ◊ **بَلَطَ**: له رويشتندا ماندوو بوو ◊ **تَبَالَطَا** **بالسيف**: بهپئوه شهپه شمشيريان كردو بهرمنگارى يهكتر بونهوه ◊ **البَلْطُ**: جؤره بهرديكه زهوى پى دادمبؤشئى ديوارى بى ريك دهخري ديكؤزى بى دمكرى ◊ **البَلْطُ**: باله خانهى پاشاو دارو دمستهكهى

الْبَلْعُ: برمه‌ند، ناسنیکه ◊ **الْبَلْعَةُ:** جوړه تهوریکه داروشتی له‌وجوړی پی دمبردری ◊ **البلوط:** دار بهرو دار ویل ◊ **بَلَع:** له‌سمر پشت له‌سمر زموی راکشا.

بَلَع الماء والريق - بَلَعًا: ناومگی خواردموه، تفی قوت دا ◊ **أَبْلَعَهُ الشَّيْبُ:** وایگرد پی‌اومکه شته‌که قوت بدات ◊ **بَلَع الشَّيْبُ فِي رَأْسِهِ:** پیری له‌سمر و ریشیدا دمرکه‌وت ◊ **البالوعه:** به‌لوعه‌ی ناو ◊ **أَبْلَعُ مِنَ النَّاسِ:** زور خور ◊ **الْبَلْعَةُ:** قومه ناو ◊ وه‌جبه دمرمان ◊ **البلوغ:** حبیبو دمرمانیک قوت بدری.

بَلَعُ الشَّجَرِ: وه‌ختی رنینو جنینی به‌روبوومی درمخته‌که هات ◊ **(بَلَعُ الغلام)** کورمه‌که بانغ بوو، پیگه‌یی ◊ **بَلَعُ الأمر:** کارمه‌که به‌کوټا گه‌یی ◊ **بَلَعُ** بلاغۃ: زمانی رموان بوو ◊ **تَبَالَعُ فِي كَلَامِهِ:** به‌زور ویستی زمان ره‌وان بی‌و ته‌کانی به‌لیغ بن ◊ **البلاغ:** پی‌راگه‌یاندن ◊ **البلاغۃ:** نه‌وصیه مه‌به‌سته‌که جوان رابنویسی‌و قسه‌کانیش کاریگه‌ربن ◊ **البلوغ:** بالقی ◊ پیگه‌یشتنی کوټه‌ندامی زاوژی له‌پی‌اوو نافرمتدا ◊ **الْبَلْعُ:** به‌لغهم. **بَلَقَ الباب:** دمرگاگه‌ی هم‌ووو کردموه ◊ **بَلَقَ القرسُ** وخواه **بَلَقًا** و**بَلْقَةً:** نه‌سپه‌که به‌له‌ک بوو توکی جه‌سته‌ی په‌له‌ی رمش و سپی تیدان ◊ **بَلَقَ الرجلُ:** سهرسام بوو نه‌یزانی چی بکا ◊ **إِنْبَلَقَ البابُ:** دمرگاگه‌ کرایه‌وه ◊ **إِبْلَوْتُكَ لَوْثُهُ:** رمنگی به‌له‌ک بوو.

أَبْلَقُ: رمش و سپی له‌رمنگدا ◊ **بَلَقَعَ البَلْدُ:** ولات چوټل بوو هیچی تیدا نه‌ما له‌دیاردی ناومدانی.

بَلٌّ من مرضه: له‌نه‌خوشییه‌که‌ی چاک بووه ◊ **بَلٌّ الرِّيحُ:** بایه‌که شه‌ونمی له‌گه‌ل خوی هیتا ◊

أَبْتَلُ: تم‌ر بوو، فلان کس له‌نه‌خوشییه‌که‌ی رهما بوو ◊ **البالۃ:** شه‌ونم و خیرو فم‌ر ◊ **البلالۃ:** شه‌ونم ◊ **أَبْتَلَةُ:** خیرو فم‌ر ◊ تم‌ندروستی خوشگوزمرانی ◊ **أَبْتَلَمَ الرجلُ:** پی‌اومکه بی‌دمنگ بوو ◊ **البِلَامُ:** لغاو ◊ **أَبْتَلَانَةُ:** (ناتری گه‌رماو).

بَلِهَ بلهاً وبلاهة: عمق‌لی زمعیضو کمه ◊ **تَبَالَه:** خوی به‌بی‌ عمقل و گیل نیشاندا ◊ **البهارسیا:** نه‌خوشییه‌که تووشی نادمیزادو نازمل دهبی.

بَلِي الثرب وبلاء: کراسه‌که‌ی (بوټاشاکه‌که‌ی) رزی ◊ **أبلی** فلتاً: فلانکسی به‌تافی کردموه ◊ **بَلَى** الثرب: کراسه‌که‌ی کون کرد ◊ **إِبْتَلَاهُ:** به‌تافی کردموه و ناسی ◊ **البلی:** کم‌سپه‌که به‌لای گه‌وره‌ی به‌سهردا هاتی.

أَلِيمُ: زبی نه‌ستوری عودو که‌مان ◊ **أَبْنَدُ:** نالای گموره ◊ له‌زاراوه‌ی یاساناسان دا خالیکی ته‌اووو سمر به‌خویه له‌فانون ◊ **أَبْنَدَرُ:** شوینی راوستانی که‌من له‌مینادا.

بَنَدِقُ الشَّيْبُ: نه‌وشته‌ی کرده بوندوقیه ◊ **أَبْنَدَقِي:** زیری ولاتی بوندوقیه. **البنسلین:** دمرمانیکه ناهیلن جه‌رائیم گه‌شبه‌بکن ◊ **أَبْنَمَرُ:** قامکی نیوان قامکی ناومراستو قامکه بیچکوله.

بَنَقٌ عَمَلُهُ بِنَقًا: نیش و کاری خوی به‌شیوه‌ی ریک و پیک و پلان به‌ریومبرد ◊ **تَبْنَسُكَ** بالمکان: له‌وشویننه نیشه‌جی بوو ◊ **أَبْنَسُكَ:** بانق ◊ بتکوت: بریتیه‌ی له‌وپارچه کاغزه‌زانه‌ی خه‌لک مامه‌له‌میان پی‌دمکه‌ن له‌شوینی زیرو زیو ◊ **بَنَقٌ** الماشیه: نازه‌له‌که‌ی به‌ستمه‌وه دایه‌بست بوټه‌وه‌ی فه‌له‌وبی ◊ **البنان:** چاوه قامک ◊ **البن:** چینی به‌زو پیو ◊ **البن:** دم‌کی درمختیکه

که له چه به شمو جهند شوینیکی تر دهرۆی ۵
بنی السفینه: کهشتی په کهی دروست کرد ۵ بنی
بزوجه: ژنه کهی گواسته وه له گه لیا چو وه
به مردی زاو و بۆکینییه وه ۵ ابنی بزوجه:
ژنه کهی گواسته وه ۵ ابنتی الرجل: نه و پیاوه
کور ی بوون ۵ انبنتی: خانومه دروست بوو ۵
تبني الجسم: جهستی تیکسمر او گوشتن بوو ۵
الابن: مندالی نیرینه ۵ ابن الحرب: پیاوی نازا ۵
(ابن الليل وابن الطريق): دزو جهرده ۵ (ابن
السیل): رنبوارو کاروانچی ۵ (ابن آری)
جه هقل ۵ البناء: خانوو باله خانه ۵ البناية:
وهستای دیوار دانان ۵ خودی باله خانه و
دیوارمه ۵ البنت: کج، مندالی میننه ۵ البنات:
که سیکه پیشمه کهی وهستای دیوارکردن بی ۵
البنيان: دیوار، بناغهی دیوار ۵ البنية: دیوار،
بناغهی دیوار، پیکتهای دیوار، نه و پهیکمری
خراومه سهریه ک.

بهر القمر النجوم: مانگ به پروناکی خوی
نهستیرمکانی داپوشین ۵ بهرت فلاة النساء:
فلان نافرمت له جوانی دا بالا دست بوو به سهر
هموو نافرته کان دا. ۵ هر: همناسه برکیی
په کهوت به هو ی ماندو بوونه وه ۵ ابهر: کهوته
نیوهرۆ ۵ ژنیکی جوان و نه جیب زاده ی ماره کرد
۵ ابهر: همناسه برکیی په کهوت ۵ الابهر:
جوړیکه لمپهری بالنده ۵ الابهرا: دوشا رهگه
دهماری سهرمکی خوین که خوین دهبه ی بو
(اذین) ی لای راستی دل ۵ البهار: ههرشتیک
که جوان و دره وشاومین ۵ البهار: کۆل و بار ۵
زهرفیکه و مگوو مهسینه ۵ چۆله که بهه هشتی ۵
البهر: فهوتان ۵ سهرسورمان ۵ البهر: همناسه
برکی لمبر ماندوبون ۵ البهرا: ناشکرا ۵ البهرا:
ناوهراستی شت ۵ السبهرا: نافرمتی رهسهن و
خانه دان ۵ بهرج فلانا: تاوانی خراپه کاری
له سهر فلانکس لایرد ۵ تبهرج: بوو به مویاح
بو هموو کهس ۵ البهرج: شوینی گشتی یان
شتی بهره لا بو هموو کهس ۵ تبهرم: رنگی
گوله عوضوری گرت ۵ بهزه بهزا: مسته کۆله ی
لمسنگی دا.

بهمس بهسا: نازابوو، وره ی بهرزبووه. ۵ تبهمس:
لمرۆیشتن دا لارو لمنجه ی کرد ۵ البهمس: شیر ۵
پیاوی نازا.

بهش بهشا: خوی ناماده کر بوپیکه نین ۵ ابهش:
کهیف خوش بوو ۵ تباش الرجلان: ههریه که

بها به بها ونهرا: ومگری بوو پیومی راهات ۵
البهاية: تاقمیکن دریزه پیدهری رنبازی
(البایه) ن له سهردهستی میرزا حسین که نازناوی
(بهاء الله) یه، دروست بوون ۵ بهته الشئ: بهتا:
شته که سهرسامی کرد ۵ بهت فلانا: بوختانی بو
فلانکس هه لبهست ۵ بهت الرجل بهتا: پیاومکه
به به لکه بوژدراو رنگی گۆرا ۵ بهت الرجل:
بوژ دراو به به لکه سهری سورماو هیچی
بوئه گوترا ۵ البهت والبهتان: درۆی هه لبهستراو
۵ البهته: روخوشی و جوان به بیرمه و چون
کای کیوی.

بهج الشئ بهجا وبهجة: جوان و هه شهنگ بوو،
که میفخوش و تهردمماخ بوو ۵ بهج الشئ:
شته کهی جوان کرد ۵ تباهج بفلان:

لمنجهی کرد، خوی بادا. **بَهِيَ الْيَتُّ**: مالهکه خالی بوو. **بَوَّاهُ** بَهَاءٌ وِبَهَاءٌ: شوینمهکه بهرفراوان بوو. **أَبْهَى**: جوان و قوژ بوو. **تَبَاهَى الْقَوْمُ**: خهتکهکه شانازیان کردن. **بَوَّاهُ الْيَتُّ**: بیس مان. **بهردمرگا** **الْبَها وَالْبَهَاءُ**: جوانی و شوخی و شمنگی.

بَاهٌ بالشیء والیه: شتهکهی گیرایمهوه، گمراههوه، بؤ لای گمراههوه. **أَبَاءٌ** فَلَائًا مَنزَلًا: شوین و جیگای بؤ فلان ناماده کردو دایمزراند. **أَبَاءٌ** فَلَائًا بفلان: له تولهی فلانکهکس دا فلان کوزرایهوه. **بَوَّاهُ الرَّجُلُ**: پیامکه هاوسمری بؤ خوی پهیدا کرد. **أَلْبَاءُ**: مارمبرین، گریبهستی مارمبرین. **جوتببون** **الْبَاءُ**: گریبهستی ماره برین. **جوتبون** **الْبَيْتَةُ**: شوین و دموروبهر، حال و مزع **الْمَبَاءُ**: مهنزل و شوینی حهوانهوه.

بَابٌ له بَوَّابًا: بوو بهدمرکهوانی **الْبَابُ**: دمرگا، نهو شوینهی لیوهی دهجیه ناومان **الْبَابِيَّةُ**: سهبرو سممهره. **گروپیکی** بهناو موسولمانن زور شتی تازه قهلاو بیدهمتیان خستوته ناو ناپینهکهپانهوه **الْبَرَابُ**: دمرگهوان، پارنزمرو جاودیزی دمرگا **الْبَرَابَةُ**: دمرگای سمرمکی بالهخانه و مزگهوت و نهو جوره شتانه **الْبُرُكَةُ**: بؤته، نهو نامیرمیهی نالتونی تیدا دمتویننهوه. **بَاءَةٌ** بَوَّابًا: لئی کؤلیهوه **استبائه**: دمریهینا، خستیمرو **بَاحٌ** فَلَائًا بَانَجَةً: فلانکهس پیروسکه لیدی **بَاحُ الشَّرِّ النَّاسِ**: شمرو نهگبتهی همموو خهلکی گرتهموه **بَاحٌ** بَرَجًا: دمرگهوت.

بَاحٌ خَصْمَةٌ: بهرامبهرمهکی بؤرداو بهسمری دا زال بوو **أَبَاحَهُ**: دمری خست **حهلالی** کردو رههای

لهو دوپیاوه کاکؤلی بهکتریان گرت **أَلْبَهَشُ**: روخساری گمشاوه.

بَهَى بَهَامًا: تینوی بوو **بَهَصَلَ الرَّجُلُ**: پیامکهی روت کرد **بَهَضَهُ الْحَمَلُ بَهْضًا**: بارمهکی فورس بوو.

بَهَمًا: فورس و گران و ناخوش بوو **بَهَّضَهُ بَهْطًا**: بارمهکی گران بوو برستی لی بری **أَبَهَّضَهُ الْحَمَلُ**: بارمهکی فورس بوو برستی لی بری.

بَهَقٌ بَهَقًا: نهخوشی بهلمکی توشی پیستی بوو **أَلْبَهَائِقُ**: نهخوشیبهکه رنگی سروشتی پیستی لادمباو پهلهپهلهی سپی تیدا دمردمکهون **تَبَهَّكَنْتِ الْمَرْأَةُ فِي مِشِيَّتِهَا**: نافرتهکهکه بمنهسپایی و لهسمرهخؤ رؤیی **أَلْبَهَّكُنُ**: لای تازمیتهگهیشتوی جهسته نهرمو نیان **بَهَلَهُ بَهْلًا**: نیممالی کرد، وازی لی هینا **بَهَلَهُ** نهفرینی لی کرد. **بَهَّلَ الْأَرْضَ**: دوی نهوهی زمویبهکهی تؤو کرد ناوی تیگرت **أَبْتَهَلَ إِلَى اللَّهِ**: لهخودا پارایهوه، زؤری دوعا کردن ونوزایهوه **أَبْتَهَلَ**: شتی بهرهلاکراو بی شوان و سهبرمشرتیار **الْبَهْلُولُ**: پیاماقولی رنژدار **البهلوان**: پالهبان و یاریزان لهجوره یاریبهک دا ومکوو رؤیشتن بهسمر حهبلای رایهلاکراودا **أَبْتَهَمَ الْأَمْرَ**: کارمهک لیلا نادیار بوو **تَبَهَّمْ عَلَيْهِ الْأَمْرَ**: نیشهکهی لی شیوا **أَسْتَبَهَّمُ الْأَمْرَ**: کارمهکی لی شیوا **الإِبْهَامُ**: قامکه گهورهی دمست و حاج **الْإِبْهَامُ**: نادمیزادی بیندنگ و کم دوی **الْبَهْمَةُ**: بهرخوله چ نییر چ من **الْبَهْمَةُ**: بهردی رمقی لوس و پتمو **الْبَهْمِيَّةُ**: همموو گیانلهبهریکی چوار پی لهوشکانی و دمریادا جگه لهدرنده **الْبَهْمَانَةُ**: نافرمتی قالب سووکی قسه خوش و لهسمرهخؤ **بَهَسَ فِي مِشِيَّةٍ**: لارو

کرد ◊ الإباحية: ره‌هابوون له‌سنووری یاساو
رموشت ◊ الباحة: گۆرمپان، پانتایی ◊ باخ
بَوَخاً: هیدی بۆوه داسکنا ◊ باخ فلان: فلان
ماندو بوو برستی لی برا، رقو قینی نیشته‌وه
◊ باخ اللحم: گۆشته‌که بۆنی کرد، به‌که‌ئکی
خواردن نهما.

البودقة: بۆته‌ی له‌قالب دانی نالتون.

البودية: ئایینیکی به‌ریلاوه له‌هیندوستانو
خۆره‌لاتی دووردا.

بَارَ الشئُ: شته‌که تیداچوو فهوتا ◊ بار العمل:
کارمه‌که جیی خۆی نه‌گرت ◊ بَارَ الشئُ: به‌تاهی
کرده‌وه. ◊ الباراء: حمصیر ◊ البوار: زه‌وی
به‌یار نه‌کی‌لدرایی و زمرع نه‌کراین ◊ البور:
زه‌وییه‌ک به‌که‌ئکی هیج نه‌یه ◊ الباز: جۆریکه
له‌هه‌ئۆ بۆ راوکردن به‌کارده‌هیندری ◊ باسه
بَوَساً: ماجی کرد.

بَاشَ الرجلُ بَوَساً: پیاومه‌که هاوکاری دمنگه دمنگو
هاتو هاواری کرد.

بَاشَ القومُ: جه‌ماومرمه‌که زۆر بوو تیکیانه‌وه
هاویشتو دستیان کرد به‌هاتو هاوارو قیره‌وه
هه‌را ◊ بَوَسُوا: زۆربون و تیکه‌ل به‌یه‌کتر بون.

بَاصٍ بَوَساً: دورکه‌وته‌وه به‌ناخۆشی پی‌ی
که‌یشت ◊ باصی فلاناً: پیش فلانکه‌س که‌وت ◊
البوص: رنگو روخسار.

بَاضٍ بَوَساً: دم‌و جاوی جوان و رازیه‌وه ◊ باض
بالمکان: له‌وشۆینه مایه‌وه‌وه جیگر بوو.

بَاطَ بَوَساً: دوی دمه‌سه‌لاتداری و شکۆمه‌ندی
زه‌لیل و داماو بوو.

بَاعَ الرجلُ بَوَعاً: پیاومه‌که دمستی بلاو کرده‌وه ◊
باع لي سره: له‌ ره‌پیشته‌که‌ی دا هه‌نگاو‌مکانی

دریژ کردنه‌وه ◊ باع الشئُ: شته‌که‌ی به‌بال
پی‌واو مه‌زنده‌ی کرد ◊ انباع: دریژ بووه ◊
انباع الرجلُ: پیاومه‌که بازی هاویشت ◊ تبوع:
دریژ بووه ◊ الباع: مه‌سافه‌ی نیوان هه‌ردو
به‌رمدمسته‌که رایان دیری بۆراستو چه‌پ ◊
الباعة: به‌رده‌م دمرگا، به‌رده‌مگا ◊ تبوع: وروزاو
هه‌لجو، تورمبوو ◊ تبوع الشرُ: شه‌رو نازاوه که
به‌ریلاو بوو زۆر شوینی گرته‌وه.

البوغاء: گل و خۆل به‌گشتی.

بَاقٍ بَوَقاً وَبُقاً: فاسید بوو فهوتا ◊ بَاقٍ بَاقَتِ
السفينة: که‌شتی‌یه‌که نقوم بوو ◊ باق الرجلُ:
پیاومه‌که درۆی کرد، فیتنه‌و ناشوبی هینایه
ولاته‌وه ◊ باق فلاناً وعلیه: غه‌مدی له‌فلانکه‌س
کرد ◊ بَوَقَ الكلامُ: قسه‌کانی رازاندنه‌وه ◊ تبوق
الرجلُ: پیاومه‌که درۆی کرد ◊ الباتقة: به‌لاو
کارسات ◊ شه‌رو هه‌را ◊ الباقية: دسکیک له‌گیاو
گز.

البوق: نامیریکی کلۆزه فوی پی‌داده‌مکری و دمنگی لی
دی و مکوو سمشال و بلویرو زورنا .. ◊ البوقة:
تاومبارانی به‌خۆرم و لیزمه ◊ البواق: زورنا
ژهن، که‌رمنا‌ئیدمر.

بَاكَ فلاناً بَوَكاً: خۆی تیه‌ه‌ئخوشاندو پاله‌په‌ستوی
له‌گه‌ل کرد ◊ باک المساع: کالاکه‌ی کری ◊ باک
بندقة المسك: پارچه میسه‌که‌ی له‌ناو
دمسته‌کانی دا هه‌لگۆفت بۆنه‌وه‌ی بۆنه‌که‌ی
بلاو‌بیته‌وه ◊ البركة: ئاده‌میزادی قسه‌خۆش،
قۆز.

بَالٍ بَوَالاً: میزی کرد ◊ اباله: میزی پی‌کرد ◊
استباله: میزی پی‌کرد ◊ البال: هیواو ناوات
پاج ◊ ماسی سه‌ره‌گه‌وره ◊ البالة: شریف یان
گوینییه‌کی گه‌ورمه‌یه به‌په‌ستان لۆکه‌و پۆشاک‌و

شتى وای تی دمهاخنو و بهتل و قهید
دمپتچریتومه.

البول: ميز ۵ البوتة: كهسيك زور ميز بكا ۵
المبوتة: هرشتيك بيته هوكارى ميز كردنى
زور ۵ المبوتة: نهوشتهى ميزى تی دكړئ ۵
البوتة: كوندبمبو ۵ بائه بونأ: لمپياومتى
مهردايهتى دا بهسرى دا بالآ دصت بوو ۵
البان: جوره درهختيکه هدمكهى مام
ناومندى به نمرمو شلكه. ۵ البون والبون: نيوانى
دوست. ۵ باه فلانا: نمفرينى لفلانكس كرد ۵
الباه: مارميرين ۵ جوتبون ۵ البوه: بالندميهكه
لمكونده بمبو بچوكترو لهو دهجى ۵ البرمه من
الرجال: بياوى لاوازی بهتماع و تړزل.

باب فلان بيا: فلانكس جوگای هه لگمند ۵
البيسب: جوگای ناو تا دمگاته نهستىرو
جهوزمكه.

بات فلان: فلانكس شموى بهسمردهاتو مايهوه
۵ بات فلان: فلانكس زنى هينا ۵ اباته: شمو
هيشتیهوه نيزنى نهدا ۵ بيت البنت: خانووى
دروست كرد ۵ بيت القوم: شمو لمناكاو هيرشى
بو بردن و چووه سهرمان زيانى پيگه يانندن ۵
البيات: نيومشوه ۵ البنت: خانوو مال، شوينى
تيدا جهوانهوه ۵ تهختى مال ۵ كمعبى پيروز،
(بيت الله): مزگهوت (بيت الرجل) خيزانمكهى
(بيت الشعر) شيعرى خاومن وهزن و قافيه
كه پيك هاتبى لمصهدرو عه جز (بيت القصيد)
جوانترين دېرى قهصيده ۵ مهبستى سهرمكى
لمفسوه گفتو گو ۵ البيوتة: نموددانهن
كهناكهون ۵ بيع بالامر: بهمهينى ههوالى هئ
كه ياند ۵ البيهان: نهوكهسهى نهينى خوى
دمدرکينى.

بايد: تيداجوو ۵ اباده: لهناوى برد، فهوتاندى
۵ البيداء: ساراو چولهوانى ۵ البيدانة:
كه رمكوى ۵ المييد: فهوتينهرى چرو جانهمر ۵
البيتر: خمرمان، كلومه له گهمى سوركراو دوى
گيرمكردن ۵ البيدق: شارهزاو چاوساغى
رئبواران ۵ البيرق: نالآ گهوره ۵ البروقراطية:
فهرمانرهبوى كردن لمرنگهى فهرانمبهره پلهو
پابه بهرمزكانهوه ۵ البيزره: پيشهى راهيتانى
بازو هه لو.

باس بيا: تمكه ببورى بهسمر خهك دا كردو
نهزهتى دان. ۵ باضت الدجاجة: مريشكهكه
هينكهى كرد.

باص السحاب: ههورمكه بارانى باراند ۵ باض
العود: شورپكه دارمكه وشك بوو ۵ باض القوم:
چووه پهناى نهو قهومهوه ۵ اباض الشين:
شتهكه سبى بوو ۵ ابيض الرجل والمرأة: زن و
ميردمكه سبى پيست بوون ۵ بيض: پوئساكى
سبى لهبهر كرد ۵ بيض الشين: سبى كرد،
شتهكهى بهرمنگى سبى بويه كرد ۵ ايض: سبى
بوو ۵ اياض: ورده ورده سبى بوو.

الايض: نهوشتهى رنگى سبى تيدا بئ هموى
سبى بئ ۵ اليباض: رنگى سبى ۵ شير ۵
البيضاء: ميينهى (الابيض) ۵ خور ۵ البيضة:
هينكهى بالنده ۵ كلاو خوده ۵ بيضة السدار:
ناومراستى خانوو ۵ بيضة الصيف: گهرماى
هاوين ۵ اليباض: وستاى سبپكارى ۵ كهج
فروش ۵ هيلكه فروش.

تبيطر: بهزوره ملئ خوى كردوه به پزيشكى نازل
۵ البيطار: پزيشكى نازل ۵ البيطرة: پيشهى
بهپتسركارى ميهنهى پزيشكى نازل.

بمیردا ◊ تَبَّيْنُ الشَّيْءِ: ناشکرا بوو رون بوو ◊
 تَبَّيْنُ الشَّيْءِ: لهشتهکه وردبووه ◊ استبان:
 دمرکهوت و رون بووه ◊ البانن: جوړه
 تهلأقدانیکه کهپیاومکه ناتوانی زنهکی
 بغاتموه ژیر نیکاحی خوئی ◊ الباننة: مال و
 سامانیکه تاپبمت دمکری بهیمکی لهکورپی
 نوماله ◊ البیان: بهلگه ◊ دهمو هسهی رموان و
 شیرین ◊ قسمو باسی: کهحقیقهتی ومزع رون
 بکاتموه ◊ البیان: نامیریکی موسیقایه.

بَیِّنَ بَیِّنٍ: حالتیکه لهنیوان دووشت دا ◊ البین:
 بویشایی نیوان زموی و نهستیرومان ◊ البین:
 رون و ناشکرا ◊ زهمانرموان و هسهجوان.

البینة: بهلگهی رون و ناشکرا.

البی: کهسیکه همتیو مچبی و بی نهصل و فصل
 بی.

باغ عليه القاضي ضيعته: دادومر مالی کابرای فروشت
 بمبی نهومی رازی بی ◊ باغ علی بیع أخیه: خوئی
 خزانده ناو مامهلهی فروشیارو کپیارموه ◊
 أباهه: شتهکهی رانواند بو فروشتن ◊ ابتاهه:
 مالهکهی کپی ◊ تبايعا: گرتبمستی
 فروشتنهکیان مؤر کرد ◊ البیاعة: کالو شت و
 مهک ◊ البیع: گورپنهومی مالی نرخداره بهمالی
 نرخداره البیعة: عیبادهتخانهی مسمیحیهکان ◊
 البیوع: نهوکسهی باش بزانی شت بفروشی ◊
 دهلالی فروشتن.

باغ الدم یغاً: خوینکه هه لچوو هروزمی هیئا ◊
 تبیع الماء: ناومکه بهتموزم لهشوینی
 هاتنهدمرموهی فیچقهی کرد، هه لخوا ◊ تبیع
 اللبن: شیرمکهی زور بوو.

بَیْفَرًا: لهشوینیکهوه گواستی یهوه بو شوینیکی تر ◊
 بَیْفَرُ الْمَكَانِ: نهوشوینهی کرده مهنزل و شوینی
 حهوانهومی خوئی ◊ البیفرأ: دیزی کهورمو
 بهرفراوان ◊ البیلم: وردمکیاو گزی ناو قهغهزاو
 بیسهلان و زونگاو.

بان منه رعه: دورکهوتهوه، لسی جیا بووه ◊ بان
 الشی یانا: شتمکه ناشکرا بووه رون بووه ◊ بان
 الشی: شتهکهی ناشکرا کردو رونی کردموه ◊
 بان الشی بینا: جیای کردموه لسی دابری ◊
 أبان ابتاهه: کهکهکی خوئی بهشودا ◊ بایته:
 لسی جیابووومو جی هیشت ◊ بیین:
 ناشکرا بوو رون بووه ◊ بیین البنت: کهکهکی

ورده نالتون و زیو پینش نهومی بتوینریتهمو
 بکری به قالب یان خشل ۵ التَّبْرِیر: شت.
 قَبِعَ الشَّيْءُ تَعَا: شوین شتهکه کهوت بهدو نهودا
 هات ۵ اَتَّبَعَتِ الْمَاشِيَةَ وَهَرَهَا: نازدهکه بووبه
 خاومن بیجوو ۵ اَتَّبَعَ الشَّيْءُ: شتهکه می کرده
 تابیع و پیومست به نهوموه ۵ تَابَعَ فُلَانٌ الْعَمَلَ
 او الکلام: فلانکس سرپرشتی کارمکی
 کرد ۵ اَتَّبَعَ الشَّيْءُ: به دوی شتهکهدا رؤیشت
 شوین بیی هه لگرت ۵ اَتَّبَعَ فَلَانًا بِالْدِينِ: داوای
 همرزمکی له فلان کردموه ۵ تَتَابَعَتِ الْأَشْيَاءُ:
 شتهکان به زنجیره بهدوی پهکدا هاتن ۵
 اِسْتَتَبَعَهُ: داوای لیکرد شوینی کهوی ۵ التَّابِعُ:
 شوینکهوتوو، خزمهتکار ۵ التَّابِعِيُّ: نهو
 کهسانن به موسولمانی هاوهلانی پیغه مبریان
 دیتین و به موسولمانیش مردین ۵ التَّابِعُ: شوین
 کهوتوو لاسایی کهرموه ۵ التَّابِعُ: سیبهر ۵
 سازنی ههنگ ۵ التَّبَعِيَّةُ: نهومیه شتیگ شوین
 کهوتوو شتیکی تربی ۵ التَّبَعُ: توتن.

قَبِلَ فَلَانًا تَبْلًا: تۆله می له فلان کهس کردموه ۵ قَبِلَ
 الطعامَ: بههارات و زمرده چهوه و نهو جوړه
 شتانه می له چیشتهکه کرد ۵ التَّابِلُ: نهو
 دهرمان و هارپومو تامانه می تیکه له به چیشت
 دمگری ۵ التَّبَالُ: فروشیاری دهرمانی کیشت و
 زمرده چهوه بههارات.

قَبِنَ: تیکه می و جوان له کارمکانی وردبوه ۵ قَبِنَ
 الماشيةَ تَبْنًا: کای کرده نالقی نازدهکه مکان ۵ التَّبَانُ:
 کا فروش ۵ التَّبَانُ: دهرپیهمی کورته دمگاته

تَابًا تَأْتَا: (پیتی) تیی له قسهکانیدا زور دوباره
 کردموه بههوی همیونی عمییک له زمانیدا ۵
 التَّاءُ: کهسیکه له قسهکردنیدا زور پیتی (ت)
 دوباره بکاتموه ۵ اَتَّارَةُ الْبَصَرِ: جاوی به دودا
 کپرا قَاوُ الْجِرْحُ تَأْزَا: برینهکه گوشتهوزونی
 هیناپهوه.

تَقِيَ الرَّعَاءُ تَأْفًا: زمرهکه پرپوو ۵ تَقِيَ الْفَرَسُ:
 نهسپهکه نیشاتی پهیداکرد ۵ اِتَّقِ الرَّعَاءَ
 وهره: زمرهکه می پرکرد ۵ اَلْمِثْقَانُ: نادمیزادی
 توورمو زوو هه لچوو ناماده بو شهر ۵ التُّرَامُ:
 مرواری، صهدهف ۵ التُّؤَامِيَّةُ: دورو مهرجان ۵
 التُّؤَمُ: دوو لانه، مندالیک له کهل برای یا
 خوشکی له دایک بووی ۵ اَلْمِثْمَامُ مِنَ النِّسَاءِ:
 نهو نافرتمیه که هموو جازئی بهسکیک دوو
 مندالی بین.

تَبَّ فَلَانٌ: فلانکس تیدا جوو به گوشت جوو فهوتا
 ۵ تَبَّ: لاوازیوو پرپوو داهیزا ۵ تَبَّ الْحَمَارُ
 وخره: گویندیزمکه پستی جدمو بوو،
 برینداربوو ۵ تَبَّ الشَّيْءُ: شتهکه می برپیهوه
 کو تایی بی هینا.

اَتَّبَ اللهُ قَرْعَهُ: خودا هیزو توانای کهمکردموه
 زمعیفی کرد ۵ تَبَّبَ الْمَشَاءُ الطَّرِيقَ: ریبوارمکان
 ریگه که بیان تهخت کرد بههوی زور پیدا هاتو
 چوکردنوه ۵ اِسْتَتَبَّ الْأَمْرُ: نیشهکه باری خوی
 گرت و ریک کهوت و دامهزراو چیگر بوو ۵
 التَّابُوتُ: نهو یغدان و سندوقه می که کهل وپهلی
 تیدا هه لدمگری سندوقیک له بهرد یا له دار
 دروستکراو لاشه می مردوو تیخراوه ۵ التَّبْرُ:

تَرْبَسَ الْبَابُ: دمرگاهى داخست ۵ التَّرْبِيسُ: تۆربين، ناميرنكە هەلەهەخوون بۇنەهوى هيزى هەوا يان بوخار يان ناوى بە تەوزم بگۆرئ بۇ هيزىكى ميكانيكى. ۵ قَوْحٌ تَرْجًا: خۆى پەنھان كرد ۵ قَوْحٌ تَرْجًا: كارمەكى لى ئالۆزبوو، نيشەكەى لى شيوا ۵ التَّرْجُ: نارنج ۵ قَوْحَمٌ كَلَامٌ غَيْرُهُ: لە زمانىكەوه ناخاوتنى يەككى تىرى وەرگىپرا بۆسەر زمانىكى تر ۵ قَوْحَمٌ لِفَلَانٍ: زىنامەى فلان كەسى نووسى، باسكرد ۵ التَّرْجَمَانُ: وەرگىپ ۵ التَّرْجَمَةُ: زىنامە. ۵ قَوْحٌ تَرْحًا: خەفەتبار بوو ۵ اِتْرَحَهُ: خەفەتبارى كرد ۵ الْمُتْرَحُ: زىانى كوله مەرگى ۵ تَرَّ الرَّجُلُ: بياومكە خۆى دارشتو جەستەى پەربووه، نيسقانى تىراو بوو ۵ اِتْرَأَ الْمُضْطَرُّ: ئەندامەكەى بېرەوه ۵ التَّرُّ: بەنى تەنەف ۵ قَوْرُؤٌ: وشك بووه جەرچ بوو ۵ تَرَزَّ فُلَانٌ: فلان بىرسى بوو ۵ قَرَزَ اللَّحْمَ تَرَزًا: گۆشتەكەى وشكەن بوو ۵ قَرَزَ الْمَاءَ تَرَزًا: ئاومكە بوو بە سەهۆل ۵ التَّرَازُ وَالتَّرَازُ: مردنى كت و پەر ۵ التَّرْزِيُّ: خەمبات، جل دروو ۵ التَّرَاسُ: خاومەن تىر، تىر فرۆش ۵ التَّرَاسُ: تىر كەر ۵ التَّرَاسُ: تىر ۵ التَّرَاسَةُ: سوله حفاتى دەريا ۵ المِثْرَاسُ: ئەو كۆسپ و تەگەرەنەن كە لەبەر دەم پېشەرموى دوزمەن دادەنرەن ۵ المِثْرَاسُ: ئەو شتەى لە ناوموه دەرگای بى دادەخرى. ۵ قَرُوصٌ الشَّيْءُ تَرَاصَةً: شتەكە هايم كراو زەبىت كرا ۵ قَرُوصٌ الْإِنَاءُ: هاپەكەى پەر كرا. ۵ اِتْرَحَ الْإِنَاءُ: هاپەكەى پەر كرد ۵ قَوْعَ الْبَابِ: دمرگاهى داخست ۵ تَتْرَعُ: پەلەى كرد ۵ الأتْرَعُ مِنَ السَّيُولِ: لاهاونك پراو پەرى شيومكە بى ۵ التَّرْعَةُ: دەمى جۆگا، لىواری جۆگەى ئاو. ۵ قَوْفٌ الْبَابِ: گياو گزو روومكە

سەر ئەزىنۆو شەرمگا دادەپۆش ۵ التَّيْنُ: كا ۵ وردكراوى لاسكى گەنم و جۆ ۵ التَّيْنِيُّ: كايى، رەنگ كايى ۵ التَّيْنُ: كادەن ۵ التَّجَابُ: ئەموى دەتووتەوه لە بەردە زىو.

تَجَرَّ: خەرىكى كارى بازرگانى و ئال و وىرە ۵ تاجَرٌ فُلَانٌ فُلَانًا: فلان بازرگانى لەگەن فلاندا كرد ۵ التاجر: ئەو كەسەپە خەرىكى كارى بازرگانى و كەپىن و فرۆشتەن و شارەزايى باشى لەو بواردە هەبى ۵ التَّجَرُّ: شوپنى بازارو بازرگانى كردن ۵ قَحْتٌ: زىر، پېچەوانەى (فوق) سەر ۵ تَحْتَهُ: جولا ندى، راي و مەشاند. ۵ التَّحْتَةُ: دەنگى جىو جولى رۆيشتن ۵ اَتَقَهُ: ديارى پيدا، ديارى بۇ نارد ۵ التَّحْفَةُ: عەنتىكە و ناياب ۵ المتحف: مۆزەخانە. ۵ التَّحْتَةُ: سېورەى هۆتابخانە.

قَحَّ الْمَجِينُ وَغَرَّهُ: هەو پەرمكە هەلات ۵ قَحَّ فُلَانٌ: فلانكەس ئارەزووى خوار دىنى ئەما ۵ السَّحُّ: هەو پەرى ترشاو، هەو پەرى شل.

قَحَدَ الْمَالُ: مال و سامانى پەنكەوه نا ۵ السَّحْمُ: سنورو پەرزىنى نىوان دوو مەك دوو و لات ۵ تَسْرَجُ: پەنكەوهكە لە پەرى پەلەومەرى مەرىشك ناسا لە و لاتى فارس دا هەبە ۵ التَّسْرَةُ: بەرگەرى كردن ۵ تراجيديا: تراژيديا ۵ تراخوما: چا و هيشە.

قَوَّبَ الشَّيْءُ تَرَبًا: گلى خەستە سەر ۵ قَوَّبَ تَرَبًا: گلى و خۆلى رېكەوت ۵ قَوَّبَ الرِّيحُ: باپەكە گلى و خۆلى هينا ۵ قَوَّبَ فُلَانٌ: فلان كەس مەزار كەوت ۵ تَتْرَبُ: خۆى لە فورو خۆلدا وەردا ۵ التَّرَابُ: نيسقانى سىنگ ۵ التَّرَابُ: زەمى نەرمەلان ۵ التَّرَابُ: گلى و خۆل ۵ لاسكى تەشى، ئەو شوپنەى ريسراومكەى لەسەر هەلەمەكەرى ۵ التَّرَبَا: گلى و خۆل ۵ زەمى ۵ التَّرَبَةُ: گلى ۵ سروشتى زەمى ۵ التَّرَبَةُ: گەنمى سوور، گولە گەنم.

تَمِرُو تازمو ناسك بوو ۵ اَتْرَفْ فِلَانْ: فِلَانْ
سوربوو لِمَسْمَر بَهغِي و گومرَابِوون و
خِرَابِه كَارِي. ۵ اَتْرَفْ فِلَانْ: نازو نِيَعْمَه تِي
بِه سَمَر فِلَانْ دَا رِشْت و بَه نَاز پَمِر و مَرْدِمِي كَرْد. ۵
اَتْرَفْ النَعْمَةُ فِلَانْ: نازو نِيَعْمَه وَاي لِه فِلَانْ
كَمَس كَرْد و وِه لِه خُوِي بَايِي بِي. ۵ تَتْرَفْ: كِه و تِه
ناو نازو نِيَعْمَه تِه وِه. ۵ التَّرْفَةُ: نازو نِيَعْمَه ت.

قَفْرَ تَفْرَأْ: هَلْ قَوْلَا، هَلْ لِرْؤَا.

قَفِي تَفْنَا: رَهِي هَلْ نَسَاو سَوور بُووِه. ۵ تَفْتَفْ: چَلِكْن
بوو دَوَاي نِه و مِي خَاوِيْن بوو. ۵ قَفِي تَفْنَا: رِيْش
تَاشِيْن و رُوْن لِه خُوْدَان و خُو تَارَايِشْدَانِي وَاز لِي
هِيْنَا، چَلِكْن بوو ۵ التَّفْتُ: نِه و حَال و مَزْعَمِيَه
تَوِشِي نِي حِرَام بَه سَتَوِي حَه ج دَمِيْب ۵ اَتْفَعَه:
سِنُوِي كِي دَايِه ۵ التَّفَاخْ: سِيُو (جُوْرْمَكَانِي سِيُو
زُوْرِن). ۵ اَلْمُتَحَفَةُ: باغِي سِيُو.

قَفْ تَفَا: تَفِي كَرْد، تَفِي لِي كَرْد: ۵ التَّفْ: چَلِكِي زِيَر
نِيْنُو ك ۵ التَّفَانْ: بِيَاوِي خُوِيْرِي و نَاكَمَس
بِه جِه.

قَفْلَ تَفْلَا: تَفِي كَرْد. ۵ قَفْلَ تَفْلَا: بُوْنِي جِه سَتَه ي
گُوْرَا ۵ اَتْفَلَه: بُوْنِي جِه سَتَه ي گُوْرِي. ۵ التَّفْلُ
والتَّفْلُ: رِيُوِي يَان بِيْجُووِه رِيُوِي. ۵ اَلْمُتَفَلَةُ:
قَاطِي كِه تَفِي تِيْدَه كَرِي ۵ التَّفْنُ: چَلِك و دُوِيْنِي.

قَفِه الرُّجُلْ: بِيَاوَمَكِه هِيْج و بُوْج و نِه حَمَق
دَمِر جُوو، بِي نَرخ بوو. ۵ قَفِه الطَّعَامْ: خَوَارِدِنَه كِه
بِي تَام و لَمَزْمَت بوو.

قَفْنِ اَرْضَه: نَاوِي لِه زِه و بِيَه كِه ي كَرْت بُوْنِه و مِي
بِه بِيْت بِي و خِيْرُو فَمِرْبِدَا. ۵ السَّقْنُ: بِيَاوِي
عَاقِل و زِيْرَه ك.

تَكْتَكِ الطِّيْحْ: بِيِي لِه كَالِه كِه كِه نَاو بَلِيْشَانْدِيَه وِه. ۵
التَكْتِيْلِكْ: شَارْمَزَايِي لِه دَانَانِي بِلَانِي شَمِر
لِه مَه يْدَانِي شَمِر دَا بُو سَوْبَاو هِيْرِي جِه كَدَار.

اَتْرَفْ فِلَانْ: فِلَانْ سَوْر بُوو لِمَسْمَر بَهغِي و گومرَابِوون و
خِرَابِه كَارِي. ۵ اَتْرَفْ فِلَانْ: نازو نِيَعْمَه تِي
بِه سَمَر فِلَانْ دَا رِشْت و بَه نَاز پَمِر و مَرْدِمِي كَرْد. ۵
اَتْرَفْ النَعْمَةُ فِلَانْ: نازو نِيَعْمَه وَاي لِه فِلَانْ
كَمَس كَرْد و وِه لِه خُوِي بَايِي بِي. ۵ تَتْرَفْ: كِه و تِه
ناو نازو نِيَعْمَه تِه وِه. ۵ التَّرْفَةُ: نازو نِيَعْمَه ت.
التَّرْفَانْ: زُوْر بِيَه ي جُوْرْمَكَانِي كَارِك. ۵ تَرَفَا فِلَانْ
تَرَفَا: لِه كِه مَرْدِنِي فِلَانِي دَا ۵ التَّرْفَةُ: بِيْنِه قَاطَا.
تَرِكِ الشِّيْ: شَتِه كِه ي وِه لَانَاو وَازِي لِي هِيْنَا ۵ تَرِكِ
فِلَانْ: فِلَانْ كَمَس نَافَرْمَتِي كِي كَمَس نِه و يَسْتِي
مَار مَكْرَد ۵ التَّرِكْ: تَاقِمِي كْن لِه مَهغُوْلَه كَان ۵
التَّرِيْكَةُ: مِيْرَات ۵ التَّرِيْكَةُ: كِه مَرِه كِچِي فَمِرِه و
خَوَاز بِيْنِي نِه كَرَاو ۵ التَّرَامْ: شَه مَه نَدَمَفَر.

التَّرْمُسْ: دَرِه خَتِي كِه دَه نَكِه بَمِرِي كِي زُوْر تَالِي هَمِيَه
۵ جُوْرِه تَرْمَزِي كِه شَتِي سَارْد يَان كَمَر م
بُوْمَاو مِيَه ك تِيْيِدَا هَلْ دَمِ كَرِي ۵ التَّرْمُسَةُ: زِيَر
زَه مِيْن، سَمَر دَاب.

التَّرْمَةُ: سَارَاو جُوْلَه وَاوَانِي.

تَرِي تَرِيَا: لِه كَار كَرْدِنْدَا تَه مَبِه ل و لِه سَمَرِه خُوِي بُوو،
تَه مَبِه لِي كَرْد.

تَسَعِ القَرْمْ: بَه مَوِي خُوِيَه وِه خَلِكِه كِه ي كَرْد بِه
نُو كَمَس، ۵ تَسَعِ الشِّيْ: نُوِي كِي هَلْ كَرْت ۵
اَتَسَعِ القَرْمْ: فِه و مَكِه بُوون بِه نُو ۵ التَّاسِعَاءْ:
رُوْزِي نُوِيَه مِي مَانِكِي مَو حَمَر م. ۵ التَّسْعُ:
بِه شِي ك لَمْنُو بَمِش، ۵ التَّسْعَةُ: زُمَارَه ي دَوَا زُمَارَه
هَه شَت و بِيْش زُمَارَه (ده).

تَقَبْ تَقَا: مَانْدُوو بوو، بَرِسْتِي لِي بَرَا، ۵ تَقَعِ فِلَانْ
لِي كَلَامِه: فِلَانْ كَمَس لِه فِه مَكْرَدِنْدَا زَمَانِي كَرَا
۵ تَقَعِ الشِّيْ: شَتِه كِه ي رَاتِه كَانَد.

قَلَّ الْمَاءُ: نَومَكَ دَلُوبَهُ دَلُوبَهُ هَاتِهِ خَوَارِمُوهُ دَاجِزًا. ◊ قَلَّ فَلَانًا تَلَّى: فَلَانَكَسَ بِهِ عَمْرَزِيدَادَاو خَسْتِي، كُوشْتِي ◊ رَمِبَهُو رُوو بِهَسَمَر دَمَمَدَا خَسْتِي ◊ قَلَّ النَّاقَةُ: حُوشْتَرَمَكَهِي بِيَخْدَا، ◊ قَلَّ الْمَاءُ: نَومَكَهِي دَلُوبَهُ دَلُوبَهُ بِالَاوَتِ ◊ تَلَّهْ: خَسْتِي، كُوشْتِي. ◊ التَّلَلُ: گُومِرَا، ◊ التَّلَالَةُ: گُومِرَايِي: ◊ التَّلُّ: نَمُو گَرِدُو گَرِدُو تَكَانَهَن كَه لَه نَاسَتِي رُوبَهَرِي زَمُوي دَهوَرُوبَهَرِيَان بَه رَزْتَرِيْن ◊ التَّلِي: مَهْرِي سَهْرِبِرَاو. ◊ التَّلُولُ: هَمْرَشْتِيَك بِمَنَاسَانِي كُؤَنْتَرُؤَل نَه كَرِي. ◊ التَّلِيلُ: بَه هِيَزُو تَوَانَا ◊ رَمَبِي جَه مَقِينْدَرَاو ◊ التَّلِيمُ: جُوتِيَار، سَه پَان و و مَرزِيَر ◊ التَّلْمُودُ: كُؤْمَه تِيَك تَه عَلِيمَات و دَاب و نَهْرِيْتِي نَابِيْنِي جُولَه كَه يَه كَه دَمَاو دَم لَه مَالَه كَانِيَانَه وَه گِيَر دِرَاو تَه وَه. ◊ التَّلْمِيذُ: قُوتَابِي زَانَسْت ◊ قُوتَابِي بِچُوك كَه لَه قُوتَابِي خَانَه كَانَدَا دَمْرَس دَه خُويْنِن.

قَلَّه: عَهْقَلِي نَه مَآوَه ◊ اَتَلَّ الشَّيْئُ: شْتَه كَه يَ فَه وَتَانَد، اَتَلَّه فَلَانًا الشَّيْئُ: شْتَه كَه يَ لَمْبِير فَلَان كَه سَ بَر دَمُوه لِيْسِي گُوومَكْرَد. ◊ اِتَلَّه: سَه رَه گَرْدَان بُوو دَلَّه رَاوَكِيْنِي تُووش بُوو. ◊ اَلْمَثَلُ: بِيَابَانِي سَامَنَاك و فَه وَتِيْنَهْر.

قَلَّ لُؤْرًا: شُويْنِي كَه وَت ◊ دَوَاكَه وَت ◊ تَلَا الْكُتَاب و غِيْرَه تَلَاوَة: خُويْنِدِيْبِيَه وَه ◊ قَلَّى تَلَّى: دَوَاكَه وَت ◊ اَتَلَّى فَلَانًا: بِيش فَلَان كَه وَت ◊ اَتَلَّى فَلَانًا عَلَي فَلَان بِمَن: فَلَان كَه سِي حَه وَآلَه يَ سَهْر فَلَان كَرْد بُو و مَر گَرْتَنِي حَه فَه كَه ي. ◊ قَلَّى: رَاسْت بُووه بُو نَه نَجَامَدَانِي نُوِيَز ◊ تَلَّى الشَّيْئُ: شُويْن نَه وَشْتَه كَه وَت. ◊ تَتَالَتْ الْأَمْرُ وَالْأَشْيَاءُ: رُودَاو مَكَان بَه شُويْن يَه كَدَا هَاتِن، شْتَه كَان رِيَز بُوون. ◊ تَتَلَّى: شُويْنِي كَه وَت ◊ مَال و سَامَانِيَكِي زُؤْرِي بِتِيَكَه وَ مَنَا. ◊ اسْتَتَلَّى فَلَانًا: دَاوَاي لَه فَلَان كَه س

اسْتَتَكَّ التَّكَّةَ رِبَهَا: دُوخِيْنِي لَه دَمْرَبِيْتِيَكَه هَه لَكِيْشَا. ◊ اسْتَتَكَّ بِالْمَحْرِيرِ: دُوخِيْنِي لَه قُومَانَشِي حَمْرِيْر دُرُوسْت كَرْد. ◊ الْمَلِكُ: نَه وَشْتَه يَه دُوخِيْنِي بِيْن لَه دَمْرَبِيْن هَه لَه مَكِيْشَرِي، ◊ التَّكِيَّةُ: خَانُوويَه كَه تَابِيْمَت دَمَكْرِي بُو كُؤُوبُوونَه وَه وَ زِيَكْرِي دَمْرُويْشَان. ◊ التَّنُوبُ: خَمْسَار بُوون و فَه وَتَان و تِيْدَا جُوون ◊ التَّنُوبُ: بِيْجُووي مَآكَمْرِي كِيْوي نَه گَهْر تَه مَهْنِي سَالِيَك يِي.

تَلَّ الشَّيْئُ: بَه تُوونَدِي شْتَه كَه يَ رَآبَسَاوَت. ◊ قَتَّلَ فَلَانًا: فَلَان كَه سِي خَسْتَه فَه لَه ق و نَارَه حَمْتِيَه وَه. قَلَّدَ الرَّجُلُ بِالْمَكَانِ رَفِي الْقَرَمِ تَلْرَدَا: بِپَاوَمَكَه مَآيَه وَه، جِيْگِيْر بُوو، نِيْشْتَه جِيْن بُوو. ◊ اَتَلَّدَ الرَّجُلُ: بِپَاوَمَكَه بُوو بَه خَاوَمَن مَال و سَامَانِيَكِي بَاش و رَه سَمَن ◊ التَّلَادُ: مَال و سَامَانِي كُؤُنِيْنَه وَ رَه سَمَن و سَاغ و بِيْن عَه يَب. ◊ التَّلُدُ: بِيْجُووي هَه لُؤ.

قَلَّعَ الرَّجُلُ تَلْعَا: بِپَاوَمَكَه مَلِي دَرِيْز بُوو، بَالَاي بَمْرَزِيْبُو ◊ اَتَلَّعَ الرَّجُلُ: بِپَاوَمَكَه مَلِي دَرِيْز كَرْد (اَتَلَّعَتِ الْمَرْأَةُ الْحَسَنَاءُ): نَافَرْمَتَه جُوانَه كَه سَهْرِي بَمْرَز كَرْدَمُوه بُوْنَه وَه يَ تَه مَآشَا كَمْرَان چَاوِيَان بِيْن بَكَه وَه ◊ تَتَالَعَ فِي مَشْيِهِ: لَه رُويْشْتَن دَا مَلِي دَرِيْز كَرْدُو سَهْرِي بَمْرَز كَرْدَمُوه. ◊ تَتَلَّعَ لِلْأَمْرِ: كَارَمَكَه يَ دِيَارِي كَرْدُو چُووه بَنَج و بِنَاوَانِي. ◊ اسْتَتَلَّعَ لِلْمَغْبِرِ: چُووه بَنَج و بِنَاوَانِي هَه وَآلَه كَه. ◊ التَّلْمَعَةُ: تَه بُوْلَكَه، نَه وَه يَ لَه زَمُوي بَه رَز بُووبِيْتَه وَه، شُويْنِي هَه لَرِزَانِي نَاو لَه بَه رَزَايِيَه وَه بُو نَزْمَايِي.

التلغراف: بروسکه.

قَلَّفَ تَلْفًا: فَه وَتَا، تِيْجُچُوو، لَه كَار كَه وَت ◊ اَتَلَّفَه: فَه وَتَانَدِي، لَه كَارِي خَسْت.

کرد شوینی بکهوئ ۵ التَّمْرُ: همرشتیک دوا شتیک بکهوئ ۵ التَّمْلِي: کهمتیک زور سویند بخوا ۵ التَّرَالِي: سمت و باشوو.
 اَتَمَرَ الرُّطْبُ: بمرسیلهکه بووبه خورمای گهپیوو پیگهپشتوو. ۵ اَتَمَرَ فَلَانٌ: فلان کهمس خورمای زور بوو. ۵ تَمَرَ الرُّطْبُ: خورما تهرمهکی وشک کردهوه، مشتاخی نایهوه. ۵ تَتَمَّرُ: خورمای خوارد ۵ تَتَمَّرَ اللَّحْمُ: گوشتهکهی پارچه پارچه کرد. ۵ التَّامِرُ: خاومن خورما. ۵ التَّمْرُ: بمری دارخورما به وشکهومبووی.

تَمْرُ الحَنَاءِ: گوله خهنه. ۵ التَّمَارُ: خورما فروش.
 تَصَكَ السَّامُ تَمَكًا وَتَمُوكًا: دوگی حوشترمه بمرزیبوه دریزیبوو ۵ التَّمَاكُ: ههپوچکی دوگی حوشتر: ۵ التَّمَامِلُ: رومکیکه ومکوو کولهکه.

تَمَّ تَمًا وَتَمَامًا: تهواوبوو، پتهوو بههیزبوو ۵ اَتَمَّتِ الحَامِلُ: نافرته سک برمه کاتی مندالبوونی نزیک بووه ۵ اَتَمَّ القَمْرُ: مانگ بوو بهمانگی شوی جوارده ۵ اَتَمَّ الشَّيْئُ: شتهکهی تهواوکرد. ۵ تَمَّ عَلَى الجَرِيحِ: بریندارمهکی گوشت. ۵ تَمَّ الصَّبِيُّ: نوشتهو جادووی بهسمر مندالمکهوه کرد. ۵ التَّتَمَّةُ: تهواوگمر، همر شتیک شتیک تری بی تهواوبی. ۵ التَّمَامُ: تهواوی شت ۵ لیل التمام: دریزترین شهو لهسالدا ۵ التَّمَامَةُ: باهی ماندهی شت.

تَمَّ تَمًّا وَتَمَامًا: تهواوبوو، پتهوو بههیزبوو ۵ اَتَمَّتِ الحَامِلُ: نافرته سک برمه کاتی مندالبوونی نزیک بووه ۵ اَتَمَّ القَمْرُ: مانگ بوو بهمانگی شوی جوارده ۵ اَتَمَّ الشَّيْئُ: شتهکهی تهواوکرد. ۵ تَمَّ عَلَى الجَرِيحِ: بریندارمهکی گوشت. ۵ تَمَّ الصَّبِيُّ: نوشتهو جادووی بهسمر مندالمکهوه کرد. ۵ التَّتَمَّةُ: تهواوگمر، همر شتیک شتیک تری بی تهواوبی. ۵ التَّمَامُ: تهواوی شت ۵ لیل التمام: دریزترین شهو لهسالدا ۵ التَّمَامَةُ: باهی ماندهی شت.

تَمَّ تَمًّا وَتَمَامًا: تهواوبوو، پتهوو بههیزبوو ۵ اَتَمَّتِ الحَامِلُ: نافرته سک برمه کاتی مندالبوونی نزیک بووه ۵ اَتَمَّ القَمْرُ: مانگ بوو بهمانگی شوی جوارده ۵ اَتَمَّ الشَّيْئُ: شتهکهی تهواوکرد. ۵ تَمَّ عَلَى الجَرِيحِ: بریندارمهکی گوشت. ۵ تَمَّ الصَّبِيُّ: نوشتهو جادووی بهسمر مندالمکهوه کرد. ۵ التَّتَمَّةُ: تهواوگمر، همر شتیک شتیک تری بی تهواوبی. ۵ التَّمَامُ: تهواوی شت ۵ لیل التمام: دریزترین شهو لهسالدا ۵ التَّمَامَةُ: باهی ماندهی شت.

تَمَّ تَمًّا وَتَمَامًا: تهواوبوو، پتهوو بههیزبوو ۵ اَتَمَّتِ الحَامِلُ: نافرته سک برمه کاتی مندالبوونی نزیک بووه ۵ اَتَمَّ القَمْرُ: مانگ بوو بهمانگی شوی جوارده ۵ اَتَمَّ الشَّيْئُ: شتهکهی تهواوکرد. ۵ تَمَّ عَلَى الجَرِيحِ: بریندارمهکی گوشت. ۵ تَمَّ الصَّبِيُّ: نوشتهو جادووی بهسمر مندالمکهوه کرد. ۵ التَّتَمَّةُ: تهواوگمر، همر شتیک شتیک تری بی تهواوبی. ۵ التَّمَامُ: تهواوی شت ۵ لیل التمام: دریزترین شهو لهسالدا ۵ التَّمَامَةُ: باهی ماندهی شت.

تَمَّ تَمًّا وَتَمَامًا: تهواوبوو، پتهوو بههیزبوو ۵ اَتَمَّتِ الحَامِلُ: نافرته سک برمه کاتی مندالبوونی نزیک بووه ۵ اَتَمَّ القَمْرُ: مانگ بوو بهمانگی شوی جوارده ۵ اَتَمَّ الشَّيْئُ: شتهکهی تهواوکرد. ۵ تَمَّ عَلَى الجَرِيحِ: بریندارمهکی گوشت. ۵ تَمَّ الصَّبِيُّ: نوشتهو جادووی بهسمر مندالمکهوه کرد. ۵ التَّتَمَّةُ: تهواوگمر، همر شتیک شتیک تری بی تهواوبی. ۵ التَّمَامُ: تهواوی شت ۵ لیل التمام: دریزترین شهو لهسالدا ۵ التَّمَامَةُ: باهی ماندهی شت.

تَمَّ تَمًّا وَتَمَامًا: تهواوبوو، پتهوو بههیزبوو ۵ اَتَمَّتِ الحَامِلُ: نافرته سک برمه کاتی مندالبوونی نزیک بووه ۵ اَتَمَّ القَمْرُ: مانگ بوو بهمانگی شوی جوارده ۵ اَتَمَّ الشَّيْئُ: شتهکهی تهواوکرد. ۵ تَمَّ عَلَى الجَرِيحِ: بریندارمهکی گوشت. ۵ تَمَّ الصَّبِيُّ: نوشتهو جادووی بهسمر مندالمکهوه کرد. ۵ التَّتَمَّةُ: تهواوگمر، همر شتیک شتیک تری بی تهواوبی. ۵ التَّمَامُ: تهواوی شت ۵ لیل التمام: دریزترین شهو لهسالدا ۵ التَّمَامَةُ: باهی ماندهی شت.

تَمَّ تَمًّا وَتَمَامًا: تهواوبوو، پتهوو بههیزبوو ۵ اَتَمَّتِ الحَامِلُ: نافرته سک برمه کاتی مندالبوونی نزیک بووه ۵ اَتَمَّ القَمْرُ: مانگ بوو بهمانگی شوی جوارده ۵ اَتَمَّ الشَّيْئُ: شتهکهی تهواوکرد. ۵ تَمَّ عَلَى الجَرِيحِ: بریندارمهکی گوشت. ۵ تَمَّ الصَّبِيُّ: نوشتهو جادووی بهسمر مندالمکهوه کرد. ۵ التَّتَمَّةُ: تهواوگمر، همر شتیک شتیک تری بی تهواوبی. ۵ التَّمَامُ: تهواوی شت ۵ لیل التمام: دریزترین شهو لهسالدا ۵ التَّمَامَةُ: باهی ماندهی شت.

تَمَّ تَمًّا وَتَمَامًا: تهواوبوو، پتهوو بههیزبوو ۵ اَتَمَّتِ الحَامِلُ: نافرته سک برمه کاتی مندالبوونی نزیک بووه ۵ اَتَمَّ القَمْرُ: مانگ بوو بهمانگی شوی جوارده ۵ اَتَمَّ الشَّيْئُ: شتهکهی تهواوکرد. ۵ تَمَّ عَلَى الجَرِيحِ: بریندارمهکی گوشت. ۵ تَمَّ الصَّبِيُّ: نوشتهو جادووی بهسمر مندالمکهوه کرد. ۵ التَّتَمَّةُ: تهواوگمر، همر شتیک شتیک تری بی تهواوبی. ۵ التَّمَامُ: تهواوی شت ۵ لیل التمام: دریزترین شهو لهسالدا ۵ التَّمَامَةُ: باهی ماندهی شت.

ثَاخٌ لَهُ الشَّيْءُ تَوَّحًا: بؤی دستمبر بوو ۵ تاوره: جار له دواچار بؤی گهراپهوه ۵ التَّوَّوَةُ: سمفرو نماینده له نئیو گهل و نمتهودا ۵ التَّوَّارَةُ: نامه‌ی ناسمانی که بؤ حمرزمتی موسا نیردراوه و تاپیمته به بمنو نیرائیلییهوه.

ثَافٌ بَصْرَةٌ تَرَفًا: همیشه سمیری نهوشته‌ی کرد ۵ ثَافٌ بَصْرَهْ عَنهُ: چاوی لی لاداو چیدی سمیری نهکرد ۵ التَّافَةُ: عمیب ۵ زنده ۵ پیویستی.

ثَاقٌ تَوَّافًا: حمزی لیگرد، سؤزی بؤیبوو ۵ ثَاقٌ عَلِيهِ: سوربوو له سمیر رینک و پینک کردنی نهوکاره ۵ ثَاقٌ مِنْهُ: لئی ترسا ۵ تَتَوَّقُ إِلَى الشَّيْءِ: حمزی لهوشته کرد.

الثَّالُ: بیچوو همنگ، پوره همنگ ۵ التَّوَلُّةُ: سیحرو جادو، مورونکه نافرمت بهکاری دمهینن بؤنهومی لای میردمکه‌ی خو شهویست ببی ۵ تَوَّمُ الصَّبِيءُ: گوارمی له گوئی منداله که کرد ۵ التَّوَمَّةُ: گوارمی گول گهوره.

ثَاهٌ فِي الْمَفَاةِ: رینگای لی گووم بوو ۵ ثَاهٌ فِي الْأَرْضِ: بمناو زموی دا رؤیی به سمیر گهردانی ۵ تَوَّهَهُ: رینگای لی گووم کرد ۵ التَّوَّهَةُ: ساتیک له شهو یان له روژ.

تَوَّى الْمَالَ تَوَّى: ماله که به فرؤچوو هیوای گهرانهومی لی ناکری.

تَوَّى الْإِنْسَانَ: ناده میزادمه که له ناوچوو ۵ التَّوَّارَةُ: شوینی به هیلاکچوون و هفوتان.

ثَاحٌ لَهُ الشَّيْءُ تَيْحًا: شته که بؤی دستمبه ربوو ۵ ثَاحٌ لَهُ الْأَمْرُ: به سمیر کارمه‌ی بالآ دست بوو ۵ التَّيْحَانُ وَالتَّيْحَانُ مِنَ الرِّجَالِ: پیاویکی وایه خو لهشت هه له مقهورتینن و له ناکاما تووشی به لاو کاره سات دمی ۵ المَيْحُ: پیاوی که زور عه جولو و جمو جو لکه ربی، خو تیهه له قووتین

بِي ۵ التَّيْدُ: هیدی و هیمن ۵ التَّيْرُ: نیرگه ۵ التَّيَّارُ: جمو جوئیکی سمیرانسمیری له ناوی دهریا لوشه کانداندا.

ثَاوٌ تَيْزًا: توندو پتهو بوو ۵ ثَاوٌ فَلَانًا تَيْزًا: به سمیر فلان که سدا بالآ دست بوو ۵ تَيْزٌ فِي مَشِيَتِهِ: له رویشندا هه لبهزو دابهزی کرد ۵ تَاسٌ الْجِنُّ تَيْسًا: بیچوه بزنه که بوو به نیرییه همره ۵ تَيْسٌ فَرَسُهُ: جوانو نهسپه که‌ی راهینا ۵ التَّيْسُ: نیرینه‌ی بز و ناسک و حیوانه کیوی نه گمر ته ممنی له ساتیک تیه‌ری.

ثَاعٌ الْجَمَلُ: به سته له که و سه هوله که توایه وهو رؤی ۵ ثَاعُ السَّبَلِ: سونبوله که هه ندیکی وشک بووه و هه ندیکی به تم‌ری مایه وه ۵ ثَاعُ إِلَى الشَّيْءِ: حمزی لهوشته کرد ۵ ثَاعُ الطَّرِيقِ: رینگا که‌ی بری ۵ اَتَاعَ فَلَانٌ: فلانکس رشایه وه ۵ تَيْعَ بِالشَّيْءِ: شته که‌ی به دست گرت.

تَتَاعَ فَلَانٌ: به سوربوونه وه به رهو پیری شه‌رچوو حمزی لی بوو ۵ الأَتَاعُ: نهو کهسه‌ی به له بکا بؤ نه حممقی و نه قامی ۵ التَّعُّ: نهو شله مهنییه که به سمیر زهویدا رهوان ببی ۵ التَّيْعَةُ: جل سمیر بز و مهر، نه ندازی زمکات (نیصابی زمکات) ۵ التَّيْفَرَةُ: گرانه تا نه خوشییه کی گواستراومه.

ثِيلٌ: رومکیکه له پیری (الجزایة) به له لاسکه که‌ی حبل و گوینی دروست دمکری ۵ ثَامٌ تَيْمًا: گوشه گیربوو وازی له خه که هینا ۵ اَتَامٌ: مهریکی سمیری ۵ تَيْمَةُ الْهَرِيِّ وَالْحَيْبِ: عشق و خو شهویستی و دلداری، عه قل و هؤشی بردوه ۵ التَّيْمُ: کؤیله ۵ التَّيْمَاءُ: سارای بان و پؤر ۵ التَّيْمَةُ: مهریک له ماله وه به خیو بکری و شیرمه‌ی له ماله وه بدؤشری ۵ نوشته و میروی شین بو دهمقی چاومزار.

أَتَاهَهُ رَيْكَائِي نِي كُووم كَرْد ۵ تَيْهه نَفْسَه: خَوِي
سەرگەردان كرد.

التَّيْبَةُ: سَارَاو بِيَابَانِيك نِي شَانَهِي تَيْدَا نَهْبِن ۵
التَّيْبَان: مَن الرَّجَال: بِيَاوِي نَازَاو چَاو نَمْتَرَس.
التِّيوقْرَاطِيَّة: جُورِيكَه لِهَاسَاي بَهْرِيوَه بَرْدَن كَه
هَمْرَمَانِرْمَا دَمَسَلَاتِي نَائِيِنِي و دُونِيَايِي هَمْبِي.

التين: همنجیر ۵ التیان: همنجیر فرۆش ۵ المتانة:
زموپیهك همنجیری زۆربیی.

قَاه تَيْهًا و تَيْهَانَا: هِيَزُو لَوْتَبَهْرَزِي نَوَانْد ۵ قَاه لِي
الأرض: رَيْكَائِي نِي كُوومبُوو، بَمَسَمَرگەردَانِي
رُؤْيِشْت ۵ قَاه بَصْرُهُ عَنْه: چَاوِي نِي هَه لَبُوَارْد ۵

الثوباء: باوئشك ۵ **ثانا** الغضب رِقو كينه‌كهی
 نيشته‌وه ۵ **ثانا** مئة: لئى ترسا ۵ **ثبنت** الليلة:
 شه‌ومكهی سارد بوو ۵ **الثاد**: سرما ۵ شه‌ونم ۵
 خاك ۵ رومكى تمرو تازمو ناسك ۵ **الثاداة**:
 نافرمتى گيلو نه‌حمه‌ق ۵ **الثاداة**: نافرمتى
 گوشتن و قه‌له‌و.

ثار القيل ربه تاراً: توله‌ى كوزراومكهی ستاند ۵ **ثار**:
 فريای توله ساندنومكهی كهوت ۵ **الثائر**:
 كهسيكه همموو هه‌ول و ته‌قه‌لايه‌كى بخاته گه‌ر
 بؤ توله ستاندنوه له بكوز.

أل له المرض: نه‌خوشى بالوكهى توش بوو ۵ **ثائل**
جسده: بالوكه له‌سمر جه‌سته‌ى دهركه‌وت ۵
الثولل: بالوكه.

ثاي الحرز ثاياً: ميرومكهى كون كرد ۵ **الثاي** والثاي:
 بيوه جوون ليك هه‌لوشان ۵ **إباج الرجل**:
 پياومكه قه‌له‌وو كه‌ته بوو ۵ **ثمب** ثاً: له
 سمرنه‌زنؤ دانيش ۵ **ثبت** ثباتاً و **ثبوتاً**: جيگير
 بوو.

ثبت الأمر: كارمكه راست دمرجوو جه‌سپا ۵ **الثبت**
الثبتى: نه‌و شته‌ى بمته‌واومتى زانى
 راستيبه‌كه‌ى پيكا ۵ **الثبت** فلاناً: فلانكه‌مسى
 بمندكرد ۵ **ثبت** فلاناً: له‌كاتى تمگانهدا ورمى
 فلانكه‌مسى بمرز كردموه له‌سمر مه‌به‌ست و
 نامانجى خوى جيگيرى كرد ۵ **ثبتت** في الأمر
 والرأى: له‌سمره‌خؤ بؤ كارمكه جوو ۵ **الثبات**:
 له‌كل و گوژه‌وتن ۵ **الثبات**: نه‌و حمبل و به‌تمبه

بارو بارگه‌نه‌ى پى دمه‌ستري ۵ **الثبت**: پياوى
 نازاى وره به‌رزو خؤراگرو چاونه‌ترس.
ثبج الرجل ثبجاً و **ثبجاً**: پياومكه له‌سمر نوكه
 به‌منجه‌ى قاچه‌كانى هه‌لروشكا ۵ **ثبج** الكلام
 و **الخط**: قسه‌و نووسينه‌كانى تيكه‌ن و پيكه‌ن كرد
 ۵ **ثبج** ثبجاً: ناوه‌مدى نه‌ستور بوو ۵ **الثبج**:
 ناوه‌مدى شت كه نه‌ستور بى و بمرز بيته‌وه ۵
إبجر الرجل: پياومكه هه‌لسه‌ميه‌وه.

ثبور فلان: فلانكه‌س فه‌وتاو له‌ناو جوو ۵ **ثبور** الثئى:
 شته‌كه‌ى له‌ناو برد ۵ **ثبور** عن الثئى: له‌و شته
 جه‌بسى كردو نه‌ميه‌نشت دمستى بيگاتى ۵ **ثبور**
البحر: دمريا شه‌پؤلى هاويشت ۵ **ثبوت** على
الأمر: به‌رده‌وام بوو له‌سمر كارمكه وازى لى
 نه‌مه‌ينا ۵ **ثابروا في الحرب**: تيكرا هيرشيان برد
 ۵ **الثبوة**: جوژه گليكه و مكوو قسل وايه.

ثبط على الأمر ثبطا: له‌سمرى وه‌ستاو نه‌به‌توانى چيډى
 هه‌نگاوينى ۵ **ثبط** فلاناً عن الثئى: فلانكه‌مسى
 دمسته‌وسان كردو هينواشى كردموه ۵ **ثبقت**
العين ثبناً: چاومكه فرميسكى هاتنه‌ خوار ۵
ثبتن في الثوب: هه‌نديكى له‌ كراسه‌كه‌ى
 هه‌لدايه‌وه به‌دمستى گرتى و كردى به
 به‌ركؤش و هه‌ندئ شتى تيكرد ۵ **ثبتن** الثئى:
 شته‌كه‌ى كرده به‌ركؤشه‌كه‌يه‌وو هه‌لى گرت ۵
الثبتن في ثوبه: له‌ كراسه‌كه‌ى به‌ركؤشى دروست
 كرد ۵ **الثبتان**: نه‌و به‌شى له‌ كراسه‌كه‌ دمكړئ به
 به‌ركؤش و شتى تيدا هه‌لده‌گيرى ۵ **المتبنة**:
 كيسه‌به‌كه نافرمت ناوينه‌و ناميزى نارايشى
 خـوى تـيـدا هه‌لـده‌گـرئ.

ثَبِي الْجَمْعُ أَوْ الْجَيْشُ: خه لکه که یان همیشه که ی
پؤل پؤل کرد ۵ ثَبِي الْمَالُ: پاریزگاری مال و
سامانه که ی کردو کوی کردموه ۵ ثَبِي اللهُ النِّعَمَ
للشخص: په رومردگار نازو نیعمه تی خو ی
به سمر نهو شه خصه دا رشت ۵ الثَّبِيَّةُ: کومه ن و
پیریک.

ثُمَّ الْحَرْزُ: مورووه که ی شکانندن ۵ اِنْتَمَّ الرَّجُلُ:
پیاوکه به و ته ی ناشیرین دمی گرایه وه ۵ تَتَمَّ
الثُّبُ: کراسه که ی در ا شیتال شیتال بوو ۵ تَتَمَّ
اللحمُ: گوشته که دارزاو هه نومری.

ثَجْتَجِ الْمَاءُ: ناوکه ره مان بوو هه لپزایه خواری ۵
الثَّجَّاجُ: ناوی به خوړده م و هه لپز او له بهر زاییه وه
۵ الثَّجْبَةُ: باغو باخچه یه که هوزی ناوی
تیدابن و شوینی وای تیدابن ناویان تیدا
په زمه نده بکری ۵ الشَّجِجُ: لافار.

ثَجْرُ الشَّيْءِ ثَجْرًا: شته که نه ستوروو پان بوو ۵ ثَجْرَ
الشَّيْءِ: شته که ی پان کردموه ۵ الأَلْجَرُ: تیری
نه ستوری بنک کورت ۵ الثَّجْرُ: شتی نه ستوروو
پان (خه به لوسه) ۵ الشَّجْرُ: تلپه ی هه رشتیک که
بگوشری و هکوو تلپه شوکی تری.

ثَجِلٌ ثَجَلًا: گمه ی گه وره بوو ۵ ثَجَبَةٌ ثَجْمًا: خیرا
سهر فی کردو پالی پیوه نا ۵ ثَجِيمٌ ثَجْمًا:
به گورجی گه پایه وه.

ثَجْتَجَ: دمنگی گریبوو قرخه قرخی هات.

ثَخْنٌ: نه ستوروو ره قو نه کله وموت بوو ۵ الثَّخَنُ فِي
الأرض: زیدمرویی کرد له مشه پر کردن له گه ل
دوزمنه کانی دا ۵ الثَّخَنُ: لهش داهیزران و
ته مبه لی و قونگرانی به هو ی نوستنه وه یان
ماندوبوونه وه یان نه خو شتی.

ثَدَقَ الْمَطْرُ: بارانه که به خوړده هه لپز او باری ۵
ثَدَقَ الرَّادِي: شیوکه ناوی پیدا جاری بوو ۵

ثَدَقَ الخَيْلُ: نه سپه که ی به ره لا کرد ۵ ثَمَّ الأَبْرَقُ:
چاپالئیوی له سمر مسمینه که (قوریه که) دانا.

الثَّدَامُ: چاپالئیو (پالئیووس).
ثَدِنَ فلان: فلانکس گوشتی زور بوو هه لئو بوو،
قورس بوو.

ثَدَا ثَدًا، ثَدًا: تمری کرد ناورشینی کرد ۵ ثَدَاهُ:
خوړاکی پیندا، شیر ی مه می که دهر خوارد دا ۵
الثَّدِي: بهر ز بوونه و می دو مه که له سمر
سینگی پیاو یان زن ۵ ثَرِيهٌ ثَرِيًا: سمر ز منشتی
کردو به تاوانه کانی له که داری کرد ۵ ثَرِبَ
المريضُ: کراس و پو شاک ی له بهر نه خو شته که
دا که مند ۵ اَثَرَبَ فلان: فلانکس به خشش و
عطای که م بوو ۵ الثَّرَبُ فلانًا: لومه ی فلانکسی
کرد ۵ ثَرِبَ: شته که ی له که لک خست و تیکه ل
بهشتی تری کرد ۵ ثَرِبَ فلانًا، وعلیه: لومه ی
فلانکسی کرد به تاوانه کانی له که داری کرد.

ثَوَثَرُوا فِي الثَّيْلِ: شته که ی زور تیک هه لئو تیکه لاوی
کرد ۵ ثَوَثَرُوا الثَّيْلَ: شته که ی تم فرو تونا کرد ۵
الثرثار: زور بلنی ۵ ثَرَّةٌ الثَّجْرُ ثَرْدًا: نانمه که کمرت
کمرت کردو به شورباو تمری کرد (نانمه که ی
تیگوشی).

ثَرَّةُ الثَّرِبِ: کراسه که ی له خم هه لکیشا ۵ ثَرْدُ المَطْرِ
الأرض: بارانه که کم باری ۵ ثَرْدٌ شَفْتُهُ: لئیوی
قه لشت هه لشت بوو.

الثررد: بارانی که م باران ۵ الثَّرِيدُ: تیگوشاو
(نانی وردکراو بکریته ناو شورباوه).

الثرردة: کاسه و هابی تیگوشاو ۵ ثَرَّ الطَّعْنَةُ: برینه که
خوینی زور لی هات ۵ ثَرَّ السَّيْفُ: شته که ی
وردکردو له ناوی برد ۵ ثَرَّ المكانُ: شوینه که ی
ناو رشین کرد ۵ الثَّرْعَلَةُ: پهرو پؤلی ملی
که له مشیر ۵ ثَرْمَةٌ ثَرْمًا: به دمی کیشاو ددانی

شکاند، له‌ریشه‌وه ددانی دهره‌ینا ۵ **إِثْرَمَ ثَنِيتَه**:
همندئ له ددانی شکا ۵ **الْإِثْرَمَانُ**: شه‌وو رۆژ،
زمانه‌وو مردن ۵ **ثَوْمَلْ عَمَلَه**: کارمه‌ی به‌خرایی
نهنجام دا ۵ **الثَّرْمَلَه**: دپله‌ریوی.

ثَوَّأَ المالُ ثِراءً: مال‌مه که‌شمی کرد.

ثَوَّیَ المَطْرُ الثَّرَابَ ثِراءً: باران زه‌وییه‌که‌ی ته‌رو
شیدارکرد.

ثَوَّیَ ثِراءً: مال‌و سامانی زۆر بوو ۵ **ثَوَّیَ** بکذا:

مال‌و سامانی به‌و شته زۆر بوو ۵ **ثَوَّیَ** الأرض:

ثَوَّیَ: زه‌وییه‌که شینی هینایه‌وه ۵ **أَثَری**:

دموله‌مه‌ند بوو ۵ **أَثَری** الأرض: زه‌وییه‌که گلی

زۆر بوو ۵ **ثَوَّیَ** فِلاَنًا: فِلاَنک‌سی ناو‌پرزین کرد

۵ **ثَوَّیَ** الرَّجُلَ المَالَ: پیاوه‌که مال‌و سامانه‌که‌ی

زۆر کرد ۵ **أَثَری**: زه‌وی ۵ شه‌وینم ۵ گن ۵

الثَّراءُ: زۆر بوونی مال‌و سامان ۵ **الثَّروة**: زۆری

مال‌و سامان ۵ **الثَّریا**: کۆمه‌لیک نه‌ستیره له

شکلی که‌له‌گادا خۆ دهنوینن وشه‌ی النجم بوته

ناو بۆیان ۵ **ثَطا الصَّیْبِ**: منداله‌که به‌نه‌سه‌پایی

یه‌که‌م هه‌نگاوی هه‌لیدا.

ثَقَّبَ المَاءَ والدَّمَّ وَغَرَمَا ثَقْبًا: فیجقه‌ی به‌ ناو‌مه‌کیان

به‌خویننه‌که کردو جاری بوو ۵ **إِثْثَبَ** المَطْرُ:

باران به‌خوره‌م باری ۵ **الثَّعبان**: ناویکی گشتی

یه بۆ هه‌موو گیانه‌به‌ریکی خشوک دریز بئ‌و

بئ‌ه‌ج بئ‌ ۵ **الثَّعبَةُ**: جوړنکه له‌سه‌ر مازه‌له یان

قوژی ۵ **الثَّمْعُ**: لوتلوو ۵ سه‌ده‌ف ۵ خوری

سوور ۵ **ثَقَّبَر** المَاءَ وَغَرَه: ناو‌مه‌کی به‌سه‌ردا رشت

۵ **المُثْمَنَجِرُ**: لافاوی که‌وره ۵ **الثَّمْدُ**: خورمای

تازه‌پیکه‌یشتوو ۵ **ثَعْرَ** ثَعْرًا: پیستی بالوکه‌ی زۆر

لئ‌ به‌یدا بوو ۵ **الثَّعْرُ**: نه‌و شله‌مه‌نییه که له

دره‌ختی (السَّمَر) ده‌جوړئ وکه‌وو بنیشت ۵ **ثَعْرَر**

الأَنْفُ: لوت شه‌قار شه‌قار بوو ۵ **الثَّعْرُورُ**: پیاوی

ثَعَلَ السِّنُّ: ددانی نارنیک و پیک بوون ۵ **الثَّعلُ** الأمرُ:

کارمه‌که نا‌لۆز بوو وای لیها‌ت نازانری چۆن

چاره‌سه‌ری بکری ۵ **ثَعَّالَه**: عه‌له‌می جنسه

بوژیوی ۵ **الثَّعلُولُ**: ددانی زیده ۵ گواندارنیک

گوانی زیده‌ی هه‌بی ۵ **ثَقَّبَ** المکانُ: نه‌و شوینه

ریوی زۆر بووه ۵ **ثَقَّبَ** الرَّجُلُ: نه‌و پیاوه

ترسوک بوو ۵ **الثَّغْلَبُ**: پی‌ری گیانه‌به‌ری ریوی

ناسایه ۵ **الثَّغْلَبَةُ**: دپله ریوی ۵ **الثَّغْلَبَانُ**: نیره

ریوی ۵ پیاوی نازاو زیره‌ک و لیها‌توو ۵ **ثَقَّبَ**

الرَّجُلَ بِالرَّحِمِ: به‌رمب له‌پیاوه‌که‌ی داو

برینداری کرد ۵ **الثَّغْبُ**: هه‌ر شتی‌ک توندبئ‌و

بتویته‌وه ۵ **ثَقَّغَ** المتکلم کلامه‌ وفی کلامه:

هسه‌که‌ره‌که هسه‌کانی به‌ره‌وانی نه‌کرد ۵ **ثَقَّوَر**

الجدارُ وَغَرَه ثَعْرًا: که‌لینیکی له‌دیواره‌که‌دا کرد ۵

ثَقَّرَ فِلاَنًا: ددانه‌کانی فِلاَنی شکاندن ۵ **ثَقَّرَ** الغلام

ثَعْرًا: ددانی پیشه‌وه‌ی منداله‌که که‌وتن ۵ **الثَّعْرَ**

الغلامُ: منداله‌که ددانی جه‌وت سالی‌ی که‌وتن ۵

الثَّعْرُ: که‌لینیکه له‌سه‌رانسه‌ری کی‌وه‌کاندا به‌دی

دئ ۵ **الثَّعْرَةُ**: که‌لین، که‌ل، به‌ندن.

ثَقِّمَ اللَّوْنُ: رنگه‌که سه‌بی بوو وکه‌وو گولی

دره‌ختی ثوغام ۵ **الثَّقَمَ** الرادی: دۆله‌که دره‌ختی

ثوغامی لئ‌ روا ۵ **الثَّقَامَةُ**: دره‌ختیکه به‌ره‌که‌ی

گوله‌که‌ی سه‌پین له‌به‌رزایی کی‌وه‌کان دهرۆئ.

ثَقَّتِ الشَّاةُ وَغَرَهَا ثَقًّا: مه‌ره‌که پاراندی ۵ **الثَّاقِي**:

مه‌ر.

ثَقَّ القِدْرُ: هه‌ل‌چونی مه‌نجه‌له‌که‌ی

دامرکانده‌وه ۵ **ثَقَّدَ** الثَّوْبَ وَغَرَه: ناواخنی له

هَيْنَا ۵ ثَقِفَ فُلَانٌ: فَلَانُهُ كَسَ لِثِيَابَتُو كَارَامَا
 دمرچوو ۵ ثَقِفَ الْإِنْسَانُ: نَادِمِي زَادِمَكِي
 پهرومرده كردو تهربيهي داداو فيري زانستي
 كرد ۵ ثَقِيفُوا: نَمُو كَوْمَهْلَه يَه كَتِرِيَان فيري
 زانينو دست رهنگيني كرد ۵ الثَّقَافَةُ: زانينو
 زانباري و كارامايي لهفهننهكاندا.

ثَقُلَ الشَّيْءُ يَثِقُ بِهِ ثَقُلًا: شَتَهَكِي به دست
 ههئسهنگاندو كي شهكهي دباري كرد ۵ ثَقُلَ الْأَمْرُ:
 كارمه زور گران و ناخوش بوو ۵ ثَقُلَ الرَّجُلُ:
 بياومه عاقل و دامهزراو بوو ۵ ثَقُلَ الْمَرِيضُ:
 نهخوشهكه نهخوشييهكه تيني بو هيناو
 كوشندمبوو ۵ ثَقُلَ يَدُهُ، ثَقُلَ سَعْمُهُ، ثَقُلَ لِسَانُهُ،
 دمستي، گويچكي، زوباني كزو لاواز بوو ومكوو
 پيويست كاريان نهكرد ۵ ثَقُلَ عَنْ حَاجَتِي:
 لهكارمهكي مندا ته مبهلي كرد ۵ ثَقُلَ الْحَامِلُ:
 نافرتهكه سكبپهكهكي دياريداو دمركهوت ۵
الثَّقَلُ الْحَامِلُ: نافرتهكه سكبپهكهكي دياريداو
 دمركهوت ۵ الثَّقَلُ فَلَانًا: كُولِيكي گراني لهكولي
 فلانكهكس نا ۵ ثَقُلَ عَلَيَّ فُلَانٌ: لهسمر
 فلانكهكس گران و ناخوش بوو.

ثَقَّالَ عَنِ الْأَمْرِ: لهكارمهكي ته مبهلي نواندو
 قونگران بوو زوو نهنجامي نهدا ۵ اسْتَثَقَّلَ
 الشَّيْءُ: شتهكه قورس بوو ۵ اسْتَثَقَّلَ فُلَانًا:
 فلانكهسي بهرمزا قورس لهقه لهم دا.

الثَّقِيلُ: ثَقُلُ الشَّيْءِ: قورسايي شتو كي شي ۵ الثَّقِيلُ:
 كالآو شتو مهك ۵ شتو بهنرخ و عهنتيكهو
 گرنگ ۵ الثَّقَلَانُ: بهرمي نادميزادو جندو كه ۵
 الثَّقَلَةُ: قورسايي ۵ نالوشو و نارپك و بيكي
 تهنديروستي جهسته ۵ كالآو شتو مهك ۵
 مثاقيل: نهرك و خهم و خهفمت ۵ الثَّقَلَةُ: نَمُو
 ناميري زهوي پي دهكوترتيتهوهو
 دهپهسيورتيتهوه.

بوشاكهكه كرد ۵ ثَقَّرَ الدَّابَّةُ: لهدواوه ولاخهكه
 لي خوري ۵ اسْتَثَقَّرَ ثَوْبَهُ، رِيه: داويني
 كراسهكهكي كو كردموو لهناوراستي خوي هايي
 كردو به پشتينهكهيهوه بهستي خوي
 نامادمكرد يو زورانبازي ۵ الثَّقْرِيقُ: فونچكي
 دهنكه خورما.

ثَقَّلَ الْمَاءُ وَغَرَهُ ثَقْلًا: هورپاوو خهستايي ناومه
 زيركهوتو ناوه صافهكه سمركهوت ۵ ثَقَّلَ
 الرَّحْمَى: لهخوار بهرداشهكهوه كهونه ناردمهكي
 راخست ۵ ثَقَّلَ فَلَانًا: سمر فلانكه كس كهوتو
 بهسمريدا زان بوو ۵ الثَّقَالُ مِنَ الدَّرَابِ وَغَيْرِهَا:
 بهرؤي ته مبهل ولاغي گرانپو ۵ كُنْتُ يَدُهُ ثَقْنًا:
 دمستي هاوسانو وازي له كار كردن هينا ۵ الثَّقَنُ
 الْعَمَلُ يَدُهُ: كار كردن دمستي خاراندن ۵ الثَّقِنَةُ:
 نهزنو ۵ الثَّقِي الْبَيْتُ: سني كوچكهكي بو
 مهنجه لهكه نامادمكرد ۵ ثَقَبَ الْكَوْكَبُ وَغَرَهُ:
 نهستيرهكه رونايي دا، تاريخي شهوي كونكرد ۵
 ثَقَبَتِ الرَّائِعَةُ: بونهكه بلاو بوومه ۵ ثَقَبَ رَأْيَهُ:
 رايهكهكي پهسند بوو ۵ ثَقَبَ الشَّيْءُ ثَقْبًا:
 شتهكهكي كونكرد دراندي ۵ الثَّقَبُ النَّارُ:
 ناگرهكه هه لگيرساند ۵ ثَقَبَ الْغُرْدُ: دارمه
 ناوي هه لمزي ۵ ثَقَبَ الطَّائِرُ: بالندهكه له هه وادا
 بهرز بوومه بو حهوا ۵ ثَقَبَ الشَّيْبُ فَلَانًا وَفِيهِ:
 فلانكهكس پيري لي دمركهوت ۵ ثَقَبَ النَّارُ:
 ناگرهكه هه لگيرساند ۵ الثَّقَابُ: دمته شقارته
 كه ناگري پي دمكرتيهوه ۵ الثَّقَبُ: كوني
 نه مديواوديو ۵ الثَّقَابَةُ: ناميريكه بو كونكردني
 شت. ۵ الثَّقَبُ: ناميري كونكردن.

ثَقِفَ ثَقْفًا: زيرهك و ريبا بوو ۵ ثَقِفَ الْخَلَّ: سركه
 كه تيزي و ترشيهكهكي زياد لهمندازه بوو
 زمان دسوتيني ۵ ثَقِفَ الشَّيْءُ: فرسهتي لهوشته

أَلْتَجَّ فَلَانًا: فلانکهسی دننیاکرد ◊ المثلجة: شوینسی
سههول.

تَلَجَّ الحِرَانُ تَلَجًا: نازمهکه توراندی ◊ تَلَطَّ الشَّيْءُ:

شتهکهی بمریخو بیسای بیس کرد.

تَلَّى الدَّارَ: خانومهکی روخاند ◊ تَلَّى عَرَشَهُ، دسهلاتی

لی ستاند، لمفرمانروایی خست ◊ تَلَّى أَسْنَانَهُ:

ددانهکانی کهوتن ◊ أَلَّى الرجلُ: پیامکه مهرو

مالاتی زور بوو، خوری زور بوو ◊ أَلَّى فَمَهُ:

ددانی کهوتن ◊ أَمَّ البِنَاءُ: بیناکه روخا ◊ تَمَلَّلَ

البِنَاءُ: بالهخانهکه روخا ◊ التَّمَلُّ: خوری ◊

دمگوتری: (فلان کثیر التَّمَلُّ) فلانکهس جهسته

توکنه ◊ التَّمَلُّ: کومه لیک نادهمیزاد.

تَمَّ الجِدَارُ تَمًّا: درزیک شبههقیکی لهدیوارکه کرد

◊ تَمَّ الطَّرِيقَةَ: ریگاکه هه لکه مندر ◊ اِنْتَمَّ القَوْمُ

علی فلان: له هه موو لایه که وه خه لکه که بو

فلانکهس هاتن و لئی خربوونه وه.

تَمَّ الحِزْبُ تَمًّا: نانمهکی وردکرد ◊ تَمَّ فلانًا: چهوری

دمر خواردی فلانکهس دا ◊ تَمَّ الشَّيْءُ:

شتهکهی جهراندو بمتهوزم رایتمکاند ◊ تَمَّ

قِرْكُهُ: هاری لههاوشانهکهی گرتو بهسهری دا زال

بوو ◊ تَمَّ العملُ: کارمهکی چهواشه کرد ◊ تَمَّ

عن الشَّيْءِ: له نه انجامدا نیشهکهی راوستاو

وازی لی هینا ◊ التَّمَامُ: کهسیکه دوژمنه کهی

بوژپیدا.

تَمَّجَ الأشیاءُ تَمَّجًا: شتهکانی تیکه لاو کردن.

تَمَدَّ الماءُ: ناومه کهم بوو ◊ تَمَدَّ المكانُ: شوینهکهی

نامادمکرد و مکوو چهوزو عه مباراو بو شهوهی

ناوی تیدا کوبیتههوه ◊ تَمَدَّ الماءُ: ناوی لهزموی

پهیداکرد ◊ تَمَدَّ التَّاقَةُ: حوشترمهکی دوشی ◊ تَمَدَّ

الماءُ: ناومه کهم بوو ◊ التَّمَدَّ العَينُ: چاوی رشت

بهکله سوچوانی ◊ اسْتَمَدَّ فلانًا: داوی خیرهو

تَكَلَّ الرُّؤْدَ أو الحَبِيبَ تَكَلًّا وَتَكَلًّا: منداله کهی یان

خوشهویسته کهی لهدمست داو بووی گریا ◊

التَّكَلَّتِ المرأَةُ: نافرتهکه بهردموام بوو له

گریان و شین و زورودا ◊ التَّكَلُّ: لهدمستدانی

خوشهویسته ◊ التَّكَلُّ: نهو نافرتهیه شین بو

منداله مردوومهکی بکا ◊ التَّكَنُّ: لیواو سوهای

جهنگاوهران.

تَلَّبَّ الشَّيْءُ تَلَبًّا: دهلاههی لهشتهکه کرد ◊ تَلَّبَّ فلانًا:

رمخنهی له فلانکهس گرت ◊ تَلَّبَّ القدمُ:

فاجهکه هلیشی تیکهوت ◊ تَلَّبَّ الثوبُ:

بوژساکهکه چلکن بوو.

تَلَّبَّ الرجلُ: پیامکه بهمهیبو لهکه توژمتبارکرا ◊

التَّلَبُّ: رمخنهگر، عمیگر ◊ التَّلَبُّ: عمیبو

لهکه ◊ تَلَّتْ العَمَلُ: سی جار کارمهکی نهمنجام دا

◊ تَلَّتْ الشَّيْءُ: سیبهکی شتهکهی و مرگرت ◊

التَّلَّتْ القَوْمُ: هه مومکه بوون بهسی پیرو تاقم ◊

التَّلَّتْ الحاملُ: نافرتهه سکهپرکه مندالی

سیبهمی هینا ◊ التَّلَّتْ الشَّيْءُ: شتهکهی کرد

بهسی بهس ◊ تَلَّتْ الشَّيْءُ: شتهکهی کرده سی

بمش ◊ الثالثُ: نهو شتهی لهسی بیک هاتبی ◊

ثُلَاثٌ: سی سی، دمگوتری: (جاء القوم ثلَاث)

واته سی سی هاتن ◊ الثلاثةُ: سی ◊ بو نیرینه

دمگوتری: (ثلاثةٌ بو مبینه (ثلاثٌ).. (ثلاثة

رجال و ثلاث نساء) ◊ الثلاثون: سی ◊ التُّلُّ

والتُّلُّ: بهشیک لهسی بهس ◊ التُّلُّ: جاری

سیبهم ◊ مَثَلَتْ: سی سی.

تَلَّجَ الماءُ وغره ثلوجا: ناومه سارد بوو.

تَلَّجَ السماءُ القَرَمَ: ناسمان بهمفری بهسهر نهو

هه مومدا باراند ◊ تَلَّجَ الماءُ تَلَّجًا: ناومه سارد

بوو ◊ التَّلَّجَتِ السماءُ: ناسمان بهمفری باراند ◊

أَتَلَّجَ الرجلُ: پیامکه بهناو بهمفردا رویشت ◊

نیویک بمرزدهبیتهوه لقهکانی پروجین،
خونجهکانی گولی شورهوه بوون و بهیدمستن
ثم: ناوه بؤ شوینی دوری نامازه بؤکراو
الشمه: بیری که نرفت، المم: سمری ناوک.

فهن الشئی ثمناً: هشت یهکی شتهکهی برد.
فمن الشئی ثماناً: شتهکه نرخی بمرز بووه،
المن القوم: قوممهکه بوون به هشت.
الشیئ: نرخی بؤ شتهکهی دانا. ثمن السلعة:
میزندهی نرخی کالاهکی کرد. الثمن: نرخ
بمهایهک که کرپارو فروشیار بمرزامندی و مری
دمگرن الثمین: بمنرخ
اثنیت الهیم: لادیوارمهکه
همرممکه لاواز بوو تیک روخا. السن:
گیاوشکهلمی کهم هیزو گمنده گیا
الشمه: لای
خواروی گمدی و لآخ.

ثنی الشئی: شتهکهی دوو لؤ هینایهوه.

ثمن فلاناً عن کذا: فلانمهکهسی والیکرد واز له
فلان شت بیینی.

ثنی عطفه: لوتبهرزی نواندو خوی بهزل زانی
اثنی المیران: نازهلمکه ددانی کهوتو بوو به
دوو ساله
اثنی علی فلان: باسی فلانکهسی
کرد به باشه
ثنی الشئی: شتهکهی کرد به
دوو
اثنی الشئی: شتهکه بهسمر یهکدا
ههئدرایموه
اثنی فی مثنیه: له رؤیشتندا
لارو لمنجهی کردو خوی بادا
استثناه: لهیاسا
گشتیهکه چمرتی کردو بریاره گشتیهکه
نهیگرتهموه
الاثنان: ناوی ژمارهی دووه بؤ
نیرینه
الاثنان: ناوی ژمارهی دووه بؤ میینه
الاثناعشری: ریخولهی دوانزه گری
الثانیة:
چرکه، بهشیکه له شهصت بهشی دهقیقه
الثناء: بیومندی و لآخ؛ زنجریکه همر سمری
دمگریته حاجیکی و لاغهموه
الثروية:

چاکهی فلانمهکهسی کرد
ثمود: هوزیکن له
عهرمه دوایرومکان که حهزرتی صالح
پیغمبهریان بوو.

ثمر الشجر: درهختهکه میومکهی دمکهوت
قصر الشئی: شتهکهی پیگهیی و کامل بوو
القصر الشجر: درهختهکهی گمیشته کاتی بهرگرتن
ثمر المال: مال و سامانهکه زور بوو
المر القوم: میوهی دمخورادی قوممهکهی دا
ثمر مائه: مال و سامانهکهی گمشهپیندا
الثمره: بهری
دمرهخت
الثمره من الشئی: سودو هازانجی نهوشته
ثمر المال: نهو بهرو بومیه لهکاتی و مرزهمکاندا
دیته بهرهم.

ثفع الألوان ثمناً: رمنگهکانی تیکهل کرد
الحمیفة:
بریندار بوونی بیستی سمر، قرنجاندنی گوشتی سمر
تاسمر نیسقان.

ثقل ثلاً و ثمرلاً: مایموه جیگر بوو
الطعام:
خوراکهکهی ریک و پیک کرد
الإناء:
بنکری قابهکهیشی خواردموه
الصل الی کذا:
مهیلی بؤ نهوشته کرد
الصل الشراب فلاناً:
شهرابهکه فلانمهکهسی سمرخوش کرد.

ثمل الشراب: شهرابهکهی ههلقوراند همتا
سمرخوش بوو
الجل الشراب فلاناً: شهرابهکه
فلانکهسی سمرخوش کرد
الیمال: بهناو
بههاوار هاتوو
الیمال: زههری پائیوراو
الیمالیه: بهرماوهی بنکی پیاله شهرابو
شلممنی تر
الشملة: شوینیکه ناماددمکری بؤ
ناو تیندا کؤکردنموه (عمباراو)
المحلاة: شیر
پائیویک
ثم الشئی: شتهکهی ریک خست
ثم الطعام: خواردمهمنییهکهی خوارد
ثم العظم:
نیسقانهکهی دهرخست
الثم: کزو لاواز بوو
الیمام: رومکیکه لهپیچی (نهرجیلی) مهترو

والمثابة: خانوو مالو په ناو شوینی حه وانه وه ۵
 الثَّيْبَةُ وَالثَّيْبَةُ: پاداش ۵ ثَارُ ثَوْرَانَا: راپه رڼو
 وروژا ۵ افاره إثارة: وروژاندى، بلاوى كرده وه ۵
 تشاروا: هه له مېبازى په كتر بوونو په لامارى
 په كيان دا ۵ الثَّوْرُ: كه له كا ۵ الثَّوْرَةُ: شوړش و
 راپه رڼ دزى دمه سات ۵ الثَّوْرَةُ: زهويپهك زورى
 كه له كا نى همين.

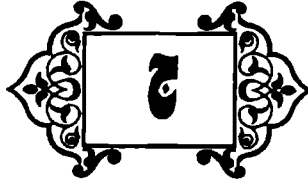
ثَالُ الثَّيْبِ: شته كهى هه لږژاندى و ترساندى ۵ انشال
 عليه الناس: خه لك لى كويوومو له هه موو
 لايه كه وه هاتنه سمى ۵ الاثْوَالُ: كىلو خيتر تيدا
 نه بوو ۵ الثَّوَالُ: كومه لى ههنگ (پوره ههنگ) ۵
 الثَّوَمُ: سير.

ثَوَى بِالْمَكَانِ وَفِيهِ ثَوَاءٌ، لَهُو شَوَيْنَه جِيگير بوو
 مايه وه ۵ الثَّايَةُ: شوینی تيدا كرده بوونه وه ۵
 الثَّوَاءُ: ته پوكه و كرده كه ۵ الثَّوِي: نيشته جى
 جىگير بوو ۵ الثَّوِي: مه نزلو شوینی حه وانه وه
 تيدا مانه وه ۵ ثَيَّبَتِ الْمَرْأَةُ: نافرته كه بيومزن
 بوو ۵ ثَيَّبَتِ الْمَرْأَةُ: نافرته كه بيومزن بوو ۵
 الثَّيْبُ: نافرته كه كچینی نه مابج ۵ الثَّيْبُ:
 كياپه كى ته مهن درنزه، به سهر زهويپدا بلاو
 دمبيته وه.

مانه وپه كانن په مېرپو كارى مانى كه بر واپان
 واپووه دوو خودا همن (خوداى خيرو خوداى
 شمې) ۵ الثَّيْبِيُّ مِنَ النِّسَاءِ: نافرته كه دوو جار
 مندالى بى ۵ الثَّيْبِيُّ: همر حه يوانيك كه لى به
 كه وتبن ۵ الثَّيْبِيُّ: داننيك له چوار كه لى به
 پيشه وه.

الاستثناء: جهر تگردن، شتى جهر تگراو ۵ الثَّمَانِي:
 نه و نايه ته هورثان بيانهى ده خوندي رڼو
 دوو باره دمه كړنه وه ۵ الثَّمَوِيُّ مِنَ الشَّعْرِ: نه وپه
 همر دوو شيعر كه هافيه كه ميان سهره واهيان په ك
 بيت بى.

ثَابٌ ثَوْبًا وَثَوْبَانًا: گه راپه وه توبه كرده بولاى
 خودا گه راپه وه ۵ اثابة: گه رانديپه وه، گه راپه وه
 ۵ اثابٌ فلاتاً: رڼى له فلانكس ناو رڼل ينانى
 بۇ ديار كرده ۵ ثَوْبٌ: گه راپه وه ۵ بانگى كرده ۵
 ثَوْبٌ الصَّلَاةِ: بانگه وازى كرده بۇ به جيه ينانى
 نويز ۵ ثَوْبٌ فلاتاً: رڼى له فلانكس نا ۵ ثَوْبُهُ
 عَمَلُهُ: له سهر كرده وه كه پاداشى داپه وه ۵ ثَيَّبَتِ
 الْمَرْأَةُ: نافرته كه بيومزن بوو، بى مېرد مايه وه
 ۵ ثَيَّبَتِ الْمَرْأَةُ: نافرته كه بيومزن بوو ۵ الثَّوَابُ:
 پاداش ۵ به خشش ۵ الثَّوَابُ: پوښاك ۵ همر
 شتيك نادميزاد بيكاته پوښاكى خوى ۵ الثَّيْبُ:
 نافرته كه كچ نه بى ۵ كچینی نه مابج ۵ الثَّوَابُ

الْجَوْجُوؤُ: شوئنی بهیه ککه بشتنی سمره نيسقانی
سینگه ۵ پیشی کمشتی.

جَابَ جَابًا: گله سورمه کی فروشت ۵ مال و سامانی
پیکه مونا. ۵ الْجَابُ: گله سورنیکه رمنگی پی
دمکری.

جَاثُ الرَّجُلِ: پیاومه که همواله کانی گواسته موه ۵ جِثَّ
جَاثًا: به تمبهلی هه لسا به سهر پی ۵ جِثَّ جُثًّا:
ترسا، ۵ أَجَاثُهُ الْمِثْلُ: کۆله که ماندووی کردو
بپرستی لی بری. ۵ إِنْبَاثُ النَّخْلِ: دره خته
خورما که کهوته سمر زهوی.

جَارُ جَارًا وَجُورًا: دمنگی بهرز کردموه ۵ جَارَ
الْبِتِّ جَارًا: ره مکه که دریز بوو، ۵ جَارَ الْأَرْضِ:
زهوی مکه گزویا که ی بالای کردو بهرز بوو موه.

الْجَارُ: له پیاوان مبهست پیاوی که توه
جوارشان مبه ۵ له باران: بارانی زۆرو به خوره م
لیزمه مبه ۵ له گزویا: ره مکی تهرو تازمو
ناسکو تیر ناوه. ۵ الْجَارِيُّ: شت له بین گیران و
به ناخوشی فوتدانی خوارده مهنیه.

جَمَزَ بِالْمَاءِ جَزًا وَجَزًا: هورگی به ناو گیرا، ۵ أَجَازُهُ:
له بین گیراند، وای لی کرد خوراکه که له فورگی
بگیری.

جَاشَ إِلَيْهِ: روی تیکرد. ۵ الْجَاشُ: نفس یان دل، ۵
الْمُوشِرُشُ: سینگ ۵ پیاوی که توه جوارشان مبه.

جَافَ الشَّجْرَةَ: له ره گوو ریشموه دره خته که ی
هه لکه مند. ۵ جَافَهُ: ترساندی، ۵ اجْتَاَفَهُ: خستی،
به زموی دا دا. ۵ إِنْبَاثُ الشَّجْرَةِ: دره خته که
له ره مکه هه لکه مندرا. ۵ جَيْئَلُ: که متیار ۵ جَيْئَلَةُ:

که متیار. ۵ الْجَيْئَلُ: هه رشتیک که توه زمبه لاج
بی.

جَايَ الشَّيْءُ جَاوًا وَجَايًا: بهندی کرد ۵ جَايِ
الْقَرْبِ: کراسه که ی دوری و ریک و پیک ی کرد.

جَبَّ السِّيفِ وَالْبَصْرِ: شمشیر که کول بوو نه پیری،

جاو کزبوو نه پینی. ۵ جَبَّ عَنِ الشَّيْءِ: لیتی

ترساو خوی شاردموه. ۵ جَبَّ عَلَيْهِ: گوزو

گومبت لیتی دمکه موت ۵ جَبَّاتُ الْحَيْةِ: مار که

به نه سپایی کشاو خوی شاردموه. ۵ أَجَبًا عَلَيْهِمُ:

له بهرزاییه موه به سمریدا روانین ۵ أَجَبًا الزَّرْعُ:

بهروبوومی کشتو کاله که ی شیندرو کرد، ۵ أَجَبًا

الشَّيْءِ: شته که ی شاردموه، ۵ الْجَسْبَةُ:

عه مباراویت که له کیودا ناوی تیدا کۆ دمبته موه، ۵

الْجَبَّاءُ: فارچک، کارگ ۵ ته خته داری قاپقاپ ۵ جَبَّهُ

جَبًّا وَجَبَابًا: بری، کۆتایی پی دینی.

جَبُّ الْخَصِيَةِ: گونی دمه ریتا ۵ جَبُّ التَّخْلِ: دره ختی

خورما که ی موتور به کرد ۵ جَبُّ الْعَبْرِ جَبًّا:

حوشتر دوگه که ی پوکایه موه برپیه موه ۵ أَجَبُّ

اللسْبِنُ: ماسته که رۆنی لی ومدی هات، رۆنی

همبوو. ۵ جَابَهُ مَجَابَةً وَجَبَابًا: به سهری دا زال بوو،

۵ جَبَسَ: به گورجی رۆی قاجاندی ۵ جَبَسَ

الفرسُ: به لکه ی حاجی نه سپه که تانه زوی بوو.

۵ اجْتَبَّ: حبه ی له بر کرد ۵ تَجَابَ الرَّجُلَانِ: نهو

دوو پیاوه ژن به ژنیان کرد ۵ الْجَبَابُ: گرانی

کوشندمو هاتو هری.

الْجَبُّ: بری ناوکه پان و پۆر بی، ۵ الْجَبَائِيَةُ: پیرین

له موخته زله کانی به مصره، ۵ الْجَبُوبُ: زهوی رهق و

پتهو ۵ گل و خۆل. ۵ الْمَجْبَةُ: ناوهراستی ریگه.
 ۵ الْجَبْتُ: همرشتیک جگه لهخودا بهرستشی بو
 بکری ۵.

جَبَبَا: قهلهو بوو ۵ تَجَبَبَا: دۆلجهی ناوتیدا
 خواردنهوهی حوشتری بهمیداکرد. ۵ الْجَبَبَجَةُ:
 قاپیکه دیزمهکه: گۆشتی کوتوکتراوی تی
 دمکری و تیییدا دمکوئیندری.

الْجَبَانَةُ: نهو شوینهمیه جهک و تهقههمنی تیدا
 ههلهدمگری.

جَبَدَ الْعَبَّ جَبَا: تریکه بۆلهکانی بچوک بوون و
 وشکهل بوو. ۵ جَبَدَ الشَّيْءُ: شتهکهی بۆلای خۆی
 راتهکاندو کیشی کرد.

جَبَرُ جَبْرًا وَجَبْرًا: چاک بۆوه چاکی کردهوه، ۵ جَبَرُ
 جَبْرًا: چاکی کردهوه، ۵ جَبَرُ عَظْمًا: نیسقانهکهی
 بردهوه شوینی خۆی و لهفافو شهپکهی
 پیویستی ئی بیجا. ۵ جَبَرُ فُلَانًا عَلَى الْأَمْرِ:
 فلانکهسی ناچارکرد نهوکاره نههجام بدا. ۵
 اجْتَبَرَ فُلَانٌ: دوی ههزاریی دموئههمند بوو ۵
 تَجَبَّرَ: فیزی کردو خۆی بهزلزانی. ۵ تَجَبَّرَ
 الشَّيْءُ: شتهکه خهریکه باری خۆی بگری و ریک
 بکهوئ ۵ تَجَبَّرَ الْمَرِيضُ: نهخۆشهکه بارو دۆخی
 تهندروستی بهرمو باشی دمروا ۵ تَجَبَّرَ فُلَانٌ:
 فلانکهس ههندی لهو مال و سامانهی لهدمست
 دابوو دمستی کهوتهوه ۵ اسْتَجَبَّرَ الْفَقِيرُ:
 ههزارمهکه بههوی باربوکردنی خیرخوازان
 وهزعی نابوری باش بوو. ۵ التَّجَبُّارُ:
 تهکهبهبورکردن و خۆبهزلزانی ۵ الْجَبَّارُ:
 بهغیر و جـوون، خوین و برینیکه
 تولهستاندنهوهی تیدا نیه، قهرمیو ناگریتهوه،
 ۵ الْجَبَّارَةُ: کاری ههلهستهوهی نیسقانی شکاو،
 ۵ الْجَبَّارُ: ناویکه لمانوه جوانهکانی خودا ۵ الْجَبِيرُ:

نهو کهسهیه زۆر بی بهزهیی و بی و سهر رهقو
 خود بهسهندی.

علم الجبر: بهشیکه له بهشهکانی زانستی ریاضه. ۵
 الْجَبْرِیَّةُ: تهکهبوو و خۆبهزلزانی.

الجَبْرِیَّةُ: نهو شهپکهو لهفافو موشههمایهیه که
 لهسهر نیسقه شکاومهیه.
 جبریل: فریشتهی نیگا هینان، ۵ جَبَسَ الْعَظْمَ
 الکسب: نهندامه نیسق شکاومهکی گرته گهچ. ۵
 تَجَبَّسَ فِي مَشِيَتِهِ: لهرویشتن دا خۆی باداو فیزو
 نازی کرد. ۵ الْجَبَّاسُ: نهو کهسهی جیبس
 دروست دمکا.

الْجَبْسُ: گهچ، کههرستهی بیناو بیناسازی.
 جَبَلَهُ عَلَى كَذَا: لهسهر نهوه رای هینا، ۵ جَبَلُ
 الشَّيْءِ: شتهکهی توندو پتهوکرد ۵ جَبَلُ جَبَلًا:
 که تهو زهمه للاح بوو، نافولاو نهکلهوت بوو ۵
 اجْبَلُ: بهرمو کیو رۆیی ۵ کیوئکی توش هات ۵
 اجْبَلُ فُلَانٌ: فلانکهس لهکارمهکهدا تی شکاو
 سهرکهوتونهبوو ۵ اجْبَلُ فُلَانًا عَلَى الشَّيْءِ وَالْأَمْرِ:
 فلانکهسی لهسهر فلان شت و فلانکار راهینا. ۵
 جَبَّلَهُ: برهیهوه دولهتی کرد. ۵ تَجَبَّلُ: چوووه
 کیو.

الْجَبَلُ: نهتهوه، کۆمه لیک له نادهمیزاد.
 الْجَبَلُ: گهل و نهتهوه، کۆمه لیک نادهمیزادی زۆرو
 زهمهنده. ۵ الْجَبَلُ: همر شتیک لهروبهری زهوی
 بهرز بیتهوهو له بهرزایی گردۆلکهو تهپۆلکه
 تیپهبرگا، ۵ الْجَبَلَةُ: زهوی هایمو پتهو که پاچ و
 قولیک کاری تی نهکهن.

الْجَبَلُ: نهتهوه ۵ کومه لیک نادهمیزاد ۵ الْجَبَلَةُ:
 دروستکردن و پیکهاته ۵ الْجَبَلَةُ: جم و جولی
 سروشتی ۵ الْجَبِيلُ: کۆمه لیک نادهمیزاد ۵
 الْجَبِيلَةُ: هـۆزو خـیل و سروشت.

جَبَنُ الرَّقِ: بروسکه که در تیزی کیشا. ◊ تَجَلَبَتِ الطائر: بالندمکه خوی را وضاند. ◊ جَلَّثَهُ الرِّيحُ جَلْثًا: رهمباهکه بردی و فراندی.
الجائِلَةُ: گه لای هه لومرپوی درمخت. ◊ الجائِلِق: به لای هندی تاقم و پیری مسیحیه خوره لاتیه کانه وه پيشه وای نوسقوفو که شیشه گانه.

جَمَّ الخِوانُ والانسَانُ جَمًّا: گیانله بمرکه بان نادمه میزادمکه و مگری شوپنه که ی خوی بوو به جینی نه هیشت، ◊ جَمَّ صدره بالأرض: سنگی به زمومه که وه نوسا. ◊ جَمَّ اللیل: شهو بوو به نیوه شهو. ◊ جَمَّ العِدْقُ: بمرسیله خورماکه گه وره بوو. ◊ جَمَّ الزرعُ: گزو گیاکه له زموی بمرز بومه وه وستا. ◊ جَمَّهُ: بهندی کرد همتا مرد ◊ جَمَّ الطائر أثناء: بالنده نیرمکه سواری مینینه که بوو. ◊ الجائوم: موته که و کابوس. ◊ الجائمة: گیلی گه وچ که همرگیز بیاومتی لی نه و مشیته وه ◊ الجئمانُ: لاشه و جهسته، ◊ الجئمةُ: ته پوژکه، گردوژکه. ◊ الجئمةُ: تمبهل و تهومزل که همرگیز مهیلی جم و جولی نیه ◊ موته که.

جَئًا جئراً و جئراً: لسه ر نه زوی دانیشته ◊ جائی فلان فلاناً: فلان که س به مته نیشت فلان وه دانیشته. ◊ جائی رگبه الی رگبه: نه زوی به نه زوی وه نوساند. ◊ الجئاء: باداشت، نه اندازه، هینده ◊ الجئرةُ: کومه له گل، گور، جهسته، بشکو.

جَجَجَج: به لای کردو به گورجی بؤ کارمکه جوو ◊ جَجَجَج فلان: فلان که س سرورمه بیه کانی خویانی همزمارکردن ◊ الجججاجُ: گه وره بیاوو سرورم ◊ جَجَّ جَعًا: رایکیشا وه وه، رای خست ◊ الججةُ:

جَبَنُ جَبَنًا: ترسا له شتیک که شیوی لی ترسان نییه. ◊ أجَبَنُ: بمرسنوکی له مه لمه دا ◊ تَجَبُنُ اللَّبَنُ: شیرمکه و مکوو به نیری لیات. ◊ الجبان: ترسنوکی بپچه وانه ی نازاو نه بمرد. ◊ جبان الوجه: روتنک، به حه باو شهرم ◊ جبان الکلب: میواندارو سه خی سروشت، ◊ الجبانُ: ساراو بیابان ◊ گورستان.

الجبنُ: شریک توند بووبی بوبیته به نیر به تیکه و لیکه میگی تایبتمی.

المجبنةُ: همرشتیک بیاو هه لینی بؤ زدی و چروکی، ◊ جَبَّهُ جَبًّا: به ناوچه وانی خوی کیشا. جِه جَبًّا: ناوچه وانی بان بوو روخساری شیرین بوو ◊ جَبَّهُهُ: ریسوی کردو سه ری بی شوژکرد. ◊ الجبهةُ: ناوچه وان ◊ جَبَّهُهُ القوم: ریش سیو رابری نه تمه وه ◊ الجابی: نه و که سه ی پارهی خه راج و فهرانگه وه جو ره شتانه کؤدمکاتمه وه ◊ الجاییه: بؤ میننه به کاردی ◊ جهوزیک عمه بارو ویک ناوی تی بگری، ◊ اجئال الشعرُ والریش: قزمکه فش بووه، ◊ اجئال النباتُ: رومکه که بمرز بووه و لیک هالا.

جَثَّ النحلُ جَثًّا: همنگه که ویزه ی هات ◊ جَثَّ الثئی: شته که ی هه لکه مند ◊ پرپه وه. ◊ جَثَّ العسلُ: همنگویتنه که ی به که پرشان وه دهره نیا. ◊ اجثث: دابرا، له ریشمه هه لکنندرا ◊ اجثثُ: دابرا، کؤتایی هات.

الجثثُ: که پرشان ◊ شان همنگوین ◊ الجثثُ: همر به رزاییه که له زموی جیابووبیته وه ◊ الجثَّةُ: لاشه ◊ الجثیةُ: پوره همنگ، ◊ المَجَثُّ: په کیکه له به حرمانی عمروز.

دره ختیک که به سمر زمویدا بلاو بیته ووه
بهرز نه بیته ووه.

جَعَدَ الأمرُ به جعداً ورحوداً: وپرای زانیاری
به شته که رمی بکاته ووه بر وای بی نه کا ۵ **جَعَدَ**
فلاناً حقاً وبعقاً: نینکاری مافی فلانکسی
کردو دانی بیاننا.

جَعَدَ العأمُ: سالیکی کهم باران بوو ۵ **أَجَعَدَ** مآلُ و
سامانه کهی به فیرؤ رؤیسی ۵ **أَجَعَدَ** فلاناً:
فلانکسی بهر زردو جرؤک لهقه له مدها. ۵ **الجهرد**:
نینکاری کردن ۵ **جَعَدَرُ**: خسته سهرزهوی و
تیکیه ووه گلاند. ۵ **تَجَعَدَرُ**: ترپیل بوو تیکیه ووه گلا ۵
الْجَعْدَرُ: پیای کورته بلا، ۵ **جَعَدَلُ** المالُ رغیبه:
مال و سامانی کو کردموه ۵ **جَعَدَلُ** فلاناً:
فلانکسی خسته سمر زمو، یان که له بیچی
کرد. ۵ **الْجَعْدَلُ** وَالْجَعْدَلُ: مندالی هه له ووه
تیکس مپراو.

جَعَرَ الضبُّ وخره: سوسه مار، بز مژمه که جووه
کونه ووه. ۵ **جَعَرَ** العأمُ: ساله که بی باران بوو ۵
أَجَعَرَ القرم: نهمه ووه کهوتنه گرانسی و
نه بوونیه ووه. ۵ **أَجَعَرَ** العأمُ: ساله که بارانی
نه بوو. ۵ **أَجَعَرَ** الضبُّ: سوسه مار کهی خسته
کونه که ووه ۵ **أَجَعَرَهُ** الیه: نا جاری کردو پهنای بی
برده بهر فلان.... ۵ **أَجَعَرَ**: جووه ناو کونه ووه،
جووه کولانه ووه. ۵ **الْجَعْرُ**: چالیکه، کولانه یکه،
کونیکه دمعباو گیانله بهری بیچوک دمیکنه
شوینی تیدا هوانه ووهی خویان، ۵ **الْجَعْرَةُ**: سالی
بی بارانی و گرانسی ۵ **الْمَجْعَرُ**: په ناو پاسارو
شوینی تیدا هوانه.

جَعَشَ عنه: لینی گۆشه گیر بوو، تمنها کهوت ۵
جَعَشَ الجلد: پیسته کهی روشاند، برینداری کرد، ۵
الجعش: جاشه کهمر، ۵ **الْجَعَشَةُ**: جاشولکه کهری

می ۵ **جَعَطَتْ** عینه وجرعاً: جاوی زهق بوو،
جاوی دهر پهری.

جَعَطَ الیه عمله جحطاً: سمیری کردو خراپه کانی
بی نشان دان. ۵ **تَجَاعَطَ** فی کلامه: له فسه کردنی
دا لاسایی جاحیطسی کردموه ۵ **الْمَجَاعِطِيَّة**:
تاهمیکن له زانایانی عیلمی که لامو به موعته زیله
به ناویانگن جاری واهمیبه پالیان دمدن به
جاحیطه ووه.

جَعَفَ الشئُ: توپکی له شته که دامالی ۵ **جَعَفَ**
الرجلُ: پیای ووه سکی چو، تووشی نه خووشی
سکچون بوو. ۵ **جَعَفَ** الشئُ: شته کهی
هه لگرتو رای دا. ۵ **أَجَعَفَ** بهم الفقر: همزاری
هیچی بی نه هیشتن هموو مال و سامانی
فهوتاندن ۵ **أَجَعَفَ** بهم فلان: فلانکس زیاد
له توانا نمرکی خسته سهرشانیان ۵ **أَجَعَفَ**
الشئُ: شته کهی لی ستاند. ۵ **الْأَجَعَفُ**: سکچون
به هوی زور خواردنی شتیکه ووه ۵ **سوت جعاف**:
نهمانی هموو شتیک ۵ **الجعفة**: پارچه یکه له
رؤن ۵ **جَعَفَلَهُ**: خستی و تیری تیگرت ۵ **تَجَعَفَلُ**
القومُ: خه لکه که کۆبونمه ۵ **الْجَعْفَلُ**: سوپای
زورو قهرمبالغ، ۵ **جَعَلَهُ** جَعْلًا: به زموی دا داو
خستی.

الْجَعْلُ: همرشتیک کهته و زبه للاح بی.

جَعَمَ النارُ جَعْمًا: ناگرمه کهی کردموه. ۵ **جَعَمَتِ**
العینان: وپرای گه وره بی جاومکان سوراپیان
زور بوو ۵ **أَجَعَمَ** منه: وازی لی هینا ۵ **جَعَمَهُ**
بعینه: جاوی تی برین و زوری سمیر کردو
جاوی لی لانه دا. ۵ **تَجَاعَمَ**: تمنگی بی هه لچنراو
کهوته تمنگانمه ۵ **الْجَاعَمُ**: بشکۆ ناگری زور
گمش ۵ **الْجَعَامُ**: نه خووشیبه که توشی جاوی
نادهمیزاد دمیج جاوی دهواسی ۵ **الْجَعْمَةُ**:

بهرهم بهیئری، ۵ اجْتَدَتْ: گۆری دیاریکرد،
 هه‌لی کهند ۵ الْجَدْتُ: گۆر.
 الْجَدُّجَدُّ: زهوی تهختی سهخت. ۵ الْجَدُّجَدُّ:
 گیانله‌به‌ریکه و مکوو کولله به‌شمو ده‌جریوینی.
 جَدَّحَ الشَّرَابُ: شمرابه‌که‌ی به‌که‌وگیر تیک هه‌لدا.
 جَدَّ جَدًّا: گهوره‌و شکۆمه‌نده ۵ جَدَّ فِي الْأَمْرِ:
 کۆششی کرد هه‌ولێ دا. ۵ جَدَّ الشَّدِي وَالضَّرْعُ
 جددا: مه‌مه‌که‌که‌ یان گوانه‌که‌ وشکی کرد شیری
 تیدانه‌ما ۵ جَدَّ: به‌خت و شانسی هه‌بوو ۵ أَجَدُّ
 الطَّرِيقُ: رینگا‌که‌ تهخت بوو، ۵ أَجَدُّ النَّخْلُ:
 خورما‌که‌ کاتی رینی هات. ۵ أَجَدُّ الشَّيْئِ:
 شته‌که‌ی هینایه‌ دی و به‌ره‌می هینا. ۵ أَجَدُّ
 ثَوْبًا: کراسی تازه‌ی له‌به‌رکرد ۵ أَجَدُّ السَّيْرِ:
 په‌له‌ی کرد له‌ رویشتندا. ۵ أَجَدُّ أَمْرًا: کیشه‌و
 نیزاعی له‌گه‌لدا کرد. ۵ جَدَّدَ الشَّيْئَ: شته‌که‌ی
 تازه‌ کردموه ۵ جَدَّدَ ثَوْبًا: کراسه‌که‌ی به‌ تازه‌یی
 له‌به‌ر کرد. ۵ تَجَدَّدَ الضَّرْعُ: گوانه‌که‌ شیری له‌به‌ر
 روویی، شیری تیدانه‌ما. ۵ اسْتَجَدَّ الشَّيْئَ: شته‌که‌ی
 تازه‌ بووموه. ۵ اسْتَجَدَّ الشَّيْئَ: شته‌که‌ی په‌یدا
 کردو تازه‌ی کردموه. ۵ الْأَجْدُ مِنَ الْأَعْرَامِ:
 وشکه‌سال، سالی بئ بارانی. ۵ الْأَجْدَانُ: شه‌وو
 رۆژ. ۵ الْجَادَةُ: ناوم‌راستی رینگاو شه‌قامه‌ری.

الْجَدُّ: باوکی باوک (باپیر) باومگه‌وره.
 الْجَدُّ: روبه‌ری زهوی ۵ که‌ناری روبار ۵ الْجَدُّ:
 لایه‌کی شت ۵ قه‌راخی روبار. ۵ الْجَدُّ مِنَ
 الرِّجَالِ: بیایوی خاومن شانسو به‌خت.
 الْجَدُّجَدُّ: زهوی تهخت و بئ کهندو لهند. ۵ الْجُدَّةُ:
 که‌ناری روبار ۵ به‌شیک له‌شت که‌ رنگی جیا
 بئ له‌به‌شه‌کانی تر ۵ الْجُدَّةُ: روبه‌ری زهوی ۵
 مله‌وانکه‌یه‌ که‌ دمکریته‌ ملی سه‌گ، ۵ الْجُدِّيُّ مِنَ

ناگری بلیسه‌دار قه‌ره‌قوج که‌رو سامناک ۵
 الْجَعِيمُ: ناویکه‌ له‌ناوم‌کانی دۆزه‌خ ۵ الْجَحْرَشُ مِنَ
 النِّسَاءِ: ئافرته‌ی که‌ته‌و زه‌لام ۵ بیرم‌زنی
 به‌سه‌لا‌جو ۵ وشتری به‌سه‌لا‌جو.

جَعَنَ جَحْنًا: پیداو‌یستی مال و منداله‌کانی
 ده‌سته‌به‌ر نه‌کرد ۵ جَعِنَ جَحْنًا وَجَحَانَةً:
 خورا‌که‌که‌ی خراپ بوو، توشی به‌مدخو‌راکی
 بووه، ۵ الْجَعِينُ: شه‌ته‌گیای تینوی لاواز.

جَعَا بِالْمَكَانِ جَعْوًا: له‌و شوینه‌ی مایه‌وه ۵ اجْتَمَعِيَ
 الشَّيْئُ: شته‌که‌ی له‌ بیخ دهره‌ینا.

جَعَا: بیایویکه‌ زۆر رودای سهری پال دمدرین و بۆ
 په‌که‌نین دهمانگیرپه‌وه.

جَعَّ بِرِجْلِهِ جَعًا: به‌قاجی تمبو توژی به‌رپاگرد.

۵ جَعَّ فِي صَلَاتِهِ: له‌سوژمه‌دا که‌ده‌ی له‌ رانی
 جیا‌کرده‌وه دوو باالی له‌که‌له‌که‌ی خو‌ی دوور
 خسته‌نه‌وه ۵ جَعَا الْكُرْزُ: گۆزه‌که‌ی قَلْبُ
 کردموه. ۵ جَعَى الشَّيْخُ: به‌رم‌یزده‌که‌ پشتی کۆم
 بوو. ۵ جَعَى عَلَى الْجَمْرِ: له‌سه‌ر ناگردانه‌که‌
 بوخاری په‌یدا‌کرد ۵ جَعَى اللَّيْلُ: شه‌مه‌که‌ روویی ۵
 جَعَى الْكُرْزُ: گۆزه‌که‌ی لار‌کرده‌وه. ۵ تَجَعَّى
 الْكُرْزُ: گۆزه‌که‌ لار‌بووه.

جَدَّبَ الْمَكَانَ جَدْبًا: شوینه‌که‌ وشک بووه ۵ جَدَّبَ
 الشَّيْئَ: ره‌خنه‌ی له‌ شته‌که‌ گرت ۵ أَجَدَّبَ الْمَكَانَ:
 شوینه‌که‌ وشک بوو ۵ أَجَدَّبَ الْأَرْضَ: زه‌ویبه‌که‌ی
 به‌وشکی و بئ ناوی بینی. ۵ أَجَدَّبَ فَلَانًا:
 فلانکه‌سی له‌و شوینه‌ دانا به‌لام دئی نه‌یگرت و
 پنی خو‌ش نه‌بوو هه‌رجه‌نده‌ زه‌ویبه‌که‌
 به‌پیت و به‌رم‌کت بوو. ۵ الْأَجْدَبُ مِنَ الْأَمْكَنَةِ:
 زه‌وی وشک که‌ ناوی بۆ نه‌یه‌و بارانی ئی
 نه‌باری، ۵ الْمَجْدَابُ: زه‌ویبه‌که‌ که‌ جاوم‌روانی
 شه‌وی ئینا‌کری به‌روبووم و دانه‌وتنه‌ی ئی

لهومرو نائضی قورسو و خراب. ۵ جَدَفَتِ الْمَرَأَةُ: نافرتمه که ههنگای کورتی هه لهینا، لهرویشتندا شهقاوی بانئ نههاویشتن. ۵ جَدَفَ الطَّبِيُّ: ناسکه که بازی کورتی دا. ۵ جَدَفَ السَّمَاءُ بِالطَّلْحِ: ناسمان بهفری باراند. ۵ جَدَفَ الْمَلَأُ السَّفِينَةَ وَالسَّفِينَةَ: کهشتیههوانه که کهشتیههکی به سهوله که لیخوری ۵ جَدَفَ الثَّيْبُ: شته که ی بری، بریههه لئی کردموه. ۵ جَدِفْتُ يَدَهُ: دستت برابههه ۵ جَدَفَ بِالنِّعْمَةِ: کوفرانی نیعمههت کرد. ۵ الْجَدْفُ: شهرابی دانهپوشراو، بان همرشتیک دهمی زمرههکی فههات نهکرایب ۵ الْجَدْفَةُ: جهلهب ۵ دمنگو خشیهه و خرمهه تههه کاتی راکردن. ۵ الْجَدْفَانُ: بانئ بالنده، سهولهی بهلهمهوان.

جَدَلُ الثَّيْبِ: شته که پتهو بوو. ۵ جَدَلُ الْحَبْلِ جَدَلًا: بمته که یاداو گشتی کرد زور تیک بالدرا ۵ جَدَلُ الرَّجُلِ: پیامهکی خستو به زموی دادا ۵ جَدَلُ الثَّيْبِ: شته که باش بهسراو توندو قایمو قول کرا، پتهو بوو ۵ أَجْدَلْتُ الظَّيْبَةَ: ناسکه که بیچووهمهکی لهتهگدا رؤیی. ۵ جَادَلَهُ مَجَادَلَةً وَجَدَالًا: کیشهی لهگه لدا کردو موناقهههی کرد ۵ جَدَلُهُ: کوشتی، خستی، شههیدی کرد ۵ اجْتَدَلَ الْفُلَامُ: منداله که گهوره بوومو لهگه ل دایکیدا دمروا. ۵ جَدَلُ: کوژرا، شههید بوو ۵ الاجْتَدَلُ: بازو هه لو، ۵ الْجَدَالُ: خورما که دمنکه کانی سهوزدهبن و خرۆکه دمن. ۵ الْجَدَالَةُ: زموی، بان زمویهه که لی وردی تیدا بئ. ۵ الْجَدَالُ: نهو کهسهی خورمای کال و نهگه بیو دمفرۆش ۵ نهو کهسهی کوژتر له فهههسدا بهند دمکا.

الجَدَلُ: نهندامی جهسته ۵ نَيْسَقَانِي سَاغ، ۵ الْجَدَلَةُ: دمسکهوان ۵ نهو نامیرمی لهناو شتیکی

الرجال: پیایو به بهختو شانس. ۵ الجدیدان: شهوو روژ.

جَدْرُ الْجَدْرِي فِي الْبَدَنِ جَدْرًا: ناوله که لهجهستهی دمرکههوت. ۵ جَدْرُ النَّبْتِ: رومکه کهسهری لهخاک دهرهینا ۵ جَدْرُ الرَّجْلِ: پیامه که خوئی بان دیواردا، ۵ جَدْرُ جَدْرًا: ناولهی توش بوو. ۵ جَدْرٌ بكذا وله جدارة: شیایو نهومیه، جیی خویهتی نهوه بو نهو بی ۵ جَدْرُ النَّبْتِ: رومکه که سهری دهرهینا. ۵ جَدْرٌ: ناولهی توش بوو ۵ اجْتَدَرَ الشَّجَرُ: درهخته که بهرو بوومه کهی دمرکههوت ۵ جَدْرُ الْبِنَاءِ: بالهخانه کهی رابهست. ۵ جَدْرٌ: ناولهی لی هات، توشی نهخوشی ناوله بوو ۵ اجْتَدَرَ الْجِدَارُ: دیوار کهی دهرههکی هه لچنی. ۵ الْجِدَارُ: دیوار، ۵ الْجَدْرَةُ: دمنکی نهو مادهمیه که خورمای بئ موتوربه دمکری ۵ الْجَدْرِيُّ: نهخوشیهکی پیسته لهم نهخوشهههه دمگویزریتههه بو هی تر، ۵ الجدیدة: ناغه ل و گهور که به وشکه کهلهک بکری ۵ سروشت. ۵ الْمَجْدَرَةُ: زمویهکی ناوه لاوی ۵ المجدر: شیاو ۵ جَدَسِيَ الْأَثْرُ جَدْرًا: لهنهو روداوو بان نهو باسهی کوژیهمهه. ۵ جَدَسِيَ الثَّيْبُ: شته که وشک بووموه رهق هه لههاتو پتهو بوو. ۵ جَدَسِيَ الْأَرْضَ: زمویهه که به بهباری مایهههه بهکشتوکال و نهمام تیدا چهقانندن ناومدان نهکرایهمهه ۵ جَدَعَهُ جَدْعًا: لوتی بری. ۵ جَدَعٌ عِيَالُهُ: پیداویستی زیانی مال و مندالی کهم کردموه، بهباشی بهخوئی نهکردن. ۵ جَدَعُ الصَّيْبِ: خوراکی خرابی دا به منداله که. ۵ جَدَعُ جَدْعًا: نهندامیک له نهندامه کانی جهستهی برپردا ۵ جَدَعُ الْفُلَامُ: منداله که خوراکه کهی خراب بوو. ۵ جَدَعُ النَّبَاتِ: روومه کهی هه لهپاجی ۵ الْجَدْعُ مِنَ الْكَلَامِ:

خَاطِبَهَا: نافرته که خوازیبنی کهرمه کی خوی
جواب کرد داواکی رهت کردموه.

جَاذَبَ الشَّيْءُ: له شوینی خوی شته کی لادا. ◊
اجتذب الشَّيْءُ: کیشی له گه لدا کرد. ◊ تجاذبوا
الشَّيْءُ: کیشیمان تیدا کرد. ◊ تَجَدَّبُ الشَّيْءُ:
شته که دریز بووه. ◊ تَجَدَّبَ اللِّبْنُ: شیرمه کی
خواردموه. ◊ المجاذبية: حالتیکه به هوی هیزی
کیشندی موه قه بارمه کی قه بارمه کی تر کیش
دمکا.

المجنربُ: له زاروی صوفیاندا که سیکه حق
کیشی کرد بی بؤ خزمهت خوی و به رهرو
شکومندی خوی به سردا رشتی به بی
ماندوبوون و خه لومکیشان نه و به ره میه
دست که وتی. ◊ جَدَّ جَدًّا: شکاندی، برپه وه.

جَدَّ التَّخْلُ جَدًّا و جَدَّادًا: هی شووه خورماکانی
هه لپین و جنینی. ◊ اِنَجَّدُ: برپه وه، شکا،
دوو کمرت بوو ◊ الجُدَّادُ: براوه، شکنراوو کمرت و
پمرت کراو ◊ الجُدَّادَةُ: ورده پارچه، نه و
پارچانه کی له برین و برینه هوی شتی که پیدا
دمین و مگوو پارچه کاغزو پارچه مقمباو
پارچه قوماش. ◊ الجُدَّاءُ: ددانی شکاو ◊ الجُدَّةُ:
بوشاکیک جهسته داپوشی ◊ الجُدِيذُ: پارچه مک له
که ل و به بی که لکی شکاو فری دراو.

جَدَّرَ الشَّيْءُ جَدْرًا: له بیخ دمری هیئا ◊ اِنَجَّدَرَ:
برپه وه، کوتایی هات ◊ الجَدَّرُ: بنه جه و بنه ماو
بناغی هه موو شتی.

جَدَّرَ النَّبَاتُ: نه و رگو ریشه به زه ویدا
روده چی و خوراک و مرده گری ◊ جَدَعَهُ جَدْعًا:
شیلای، دست پییدا هیئا.

جَدَعَ الرَّجُلُ رِجْلَهُ: پیاوه که خیر و بیری خوی
له مان و منداله کی گرت وه ◊ الجَدْعُ مِنَ الرَّجَالِ:
گمنجیک تازه پیگه شتی ◊ له حوشتریشدا

فولدا له ناو سندولدا شتی بی ورد دمگری. ◊
المجدليون: نه وانه کی له جه مدل و دممه دم می دا
به ناو بانگن و مگوو سه وه مسطانیه کانی یوان
موعتز یله کانی موسولمانان. ◊ المجديل:
هه وساری توندو پته و له جهرم یان له موو ◊
ریشمه و میش تهرین. ◊ المجادلة: له زانستی
دان و سان و گو فتو گو دا، مونا قه شوو دممه دم می به بؤ
دهر خستی راستی و بوردانی به رامبر. ◊ المجدل:
باله خانگی بهرز، ◊ الجُدَامُ: بنکی لقه دارخورما.
◊ الجُدَامَةُ: نه و گوته گمنه کی ورد نه کرابی. ◊
الجَدْرُلُ: جوگی ناو ◊ اجلی الشَّيْءُ: شته که
سوودی هه بوو. ◊ اجلی فلان: فلان باران لی دا،
به باران تهر بوو. ◊ اجلی المرحُ: برینه که
خوینی لی هات. ◊ اجلی عنه: بی ناتاجی کرد ◊
اجتداه: داوی بارانی کرد ◊ داوی به خشش و
عمطای لی کرد.

الجداءُ: به خشش و عطای ◊ بارانی گشتی ◊ الجُدَّاءُ:
دموله مهندی و سووو هازانج. ◊ الجُدَّاءُ: نه ندازه
حیسابی زهر، ◊ الجُدَّايَةُ: نیرو می له بیجوی
ناسک که گه شته شمش مانگو به رهو ژوور، ◊
الجُدِّي: بارانی گشتی ◊ به خشش ◊.

الجُدِّي: گیسکه نیر ◊ کار، بیجوی بزن، ◊ الجُدِّيُّ:
نه ستیرمه که نریک قیله به نه ستیره قیله
به ناو بانگه. ◊ الجُدِّيَّةُ: خوینی رهوان ◊ رنگی
دهم و جاو ◊ پارچه میسک ◊ ناوچه ◊ ژیر زین و
ژیر کورتان. ◊ اِنْدَارُ فُلَانٍ: فلانکس هه لسا به
سمر جوکان بؤ جنیودان.

جَدَّبَ الشَّيْءُ: شته کی دریز کردموه ◊ له شوینی
خوی لایدا. ◊ جَدَّبَ الْمَاءَ مِنَ الْإِنَاءِ: به دم
ناوه کی هه لوشی له جامه که وه. ◊ جَدَّبَ فُلَانٌ
حَبْلَ رَاضِيهِ: فلانکس به تی به یومندی نیوان
خوی و خزم و دوستی به چراند. ◊ جَدَّبَتِ الْمَرْأَةُ

نَهْمِيه چوار سالی تهواو كرديو و چوبيته
سالی بينجه موهه ٥ الْجَجْعُ: قهدی دار خورماو
قهدی درهختی تر ٥ الْمَجْدُحُ: همر شتيك بناغمو
بنه ماى نمين و جيگر نمين ٥ جَدَفَتِ السَّمَاءُ:
ناسمان به فری باراند ٥ جَدَفَ الشَّيْءُ: شته كهی
برپيهوه ٥ اجْتَفَ: په لهی كرد.

المِجْدَافُ: (مجداف السفينة): سهوله لی خورپینی
كه شتی.

جَدَلَّ الشَّيْءُ جَدْرًا: شته كه راست بوومو خوئی

گرت ٥ اجْدَلَّهُ: كهيف خوئی كرد ٥ اجْتَلَّلَ:

كهيف خووش بوو ٥ تهاذُلُوا: نهو كوومه له خه لكه

رهيان ليك هه لگرتو دزايهتی يه كتريان كرد ٥

اسْتَجَلَّلَ: راست بوومو خوئی گرت ٥ الجَدَلُّ:

قهدی درهخت بنكى شت دواى ليونوه وهی

لقه كانی ٥ جَمَمَهُ جَمًّا: برپيهوه ٥ جَمِئَتْ يَدُهُ

جَمًّا: دهستی برپيهوه، يان په نجه كانی نه ماون.

جَدِمَ: نه خووشی دارزانی توش بووه واته: گولی،

(هر مجذوم) ٥ اجْتَمَّ يَدُهُ: دهستی برپيهوه ٥ اجْتَمَّ

عَنِ الشَّيْءِ: وازی له وشته هینا ٥ اِنْتَمَّ:

بردرپيهوه ٥ اَلْجَمَامُ: گولی، نه خووشی په كه گوشتو

پینتی نادممیزاد دادمزئی و هه لدموزئی ٥ اَلْجَمَّةُ:

جومگهی دهست ٥ اَلْجَمَّةُ مِنَ الشَّيْءِ:

پارچه يه كه به شتيك له شت برپدرئی و بنكه كهی

بمینیته وهه ٥ المِجْدَامُ: نهو كه سهی كیشه كان په كالا

دهكاته وهه.

جَدَا جَدْرًا وَجَدْرًا: جيگر بوو راومستا ٥ جَدَا

الرجلُ: پياوه كه له سر نه مزئی دانیش ٥ له سر

په نجهی قاجی راومستا ٥ اجْتَوَى: راست بووموه،

راومستا ٥ اَلْجَاذِي: دهست كورت ٥ اَلْجَاذَاءُ: بنكى

درهختی كهوره ٥ اَلْجِئَةُ: بشكوئی ناگری

بلیسه دار ٥ اَلْجِنِيُّ: بنه ما ٥ بناغه.

جرافیت: كانیكى خه لوزی ناسنینه مادهی قه له م

رمصاصی لی به ره هم دهیندرئی ٥ الجِرَائِئُ:

به رینیكى رفق و رنگاو رنگه، عه مودو كوله كهی لی

دروست دهكری ٥ گرانی، كاشی گرانی.

جَرِبَ جَرَبًا: توشی گهرو گولی بوو ٥ جَرِبَ السِّيفُ:

شمشیركه ژهنگی هینا ٥ رجل مجربُ: پياویكى

به تاقی كراومیه ٥ الجِرَابُ: همبانه نهو شتهی

تی شووی تی دهكری.

الجَرَبُ: نه خووشی په پیسته پینی دهگوتری گه ری

٥ الجِرْيَانُ: گیرفانی كراس ٥ الجَرَسُ: شوینی

كشتوكال ٥ پیومریكه به نه ندازهی چوار قه فیز

به كوردی پینی دهگوتری: ته غار ٥ تَجَرَّمُ الرَّجُلُ:

پياوه كه ویک هاته وه، له شوینی خوئی دانیش

٥ الجُرثومة: بنه ما ٥ نهو په رده میه له لای بنی

زمانه وه میه له كاتی شت فوتداندا ناهیلی

خواردنه كه بچینه بووری هه ناسه وه ٥ نهو گل و

خوله په كه له دهو رو بیری بنكى دمرخته ٥

گوندمیرو ٥ جورثومه له زانستی نه حیادا

به شتيكه له ژياندار يان روهك كه بگونجی

ژياندار يکی تریان روهك يکی تری لی به ره هم بی.

جَرَحَ جَرْحًا: دله راویكى و په له په لی كهوت ٥

هاتو جوئی كرد هه سوپا.

جَرَحَتِ الْأَرْضُ: زهوی په كه رفق بوو ٥ الجُرْحَةُ:

کیسه په كه له پیست دروست دهكری لای

خواروی پان و پوره ده می ته سهك تی شووی تی

دهكری، (ك: جُرْح) ه.

هله جکرد، پاکیکرد ۵ جرد ما فی الحزن أو الحانوت: سهرژمیری شتومهکی ناوگمنجینهو جانووتهکی کرد ۵ جَرْدُ جَرْدًا: توك بهجسته میوه نهما هممووی هه لومری ۵ جَرْدُ المکان: نهو شوینه شینایی تیدا نهما ۵ جَرْدُ الرجل: نهو بیواوه بههوی زور خواردن کولله پیستی لیری لی بهیدابوو ۵ جَرْدُ الثوب: کراسهکی کون بوو.

جَرْدُ الشَّهْرِ أو اليَوْمِ: مانگ تهواو بوو رۆژ کۆتایی هات ۵ جَرْدُ الزَّرْعِ: کشتوکاله که کولله پیو میوو ۵ جَرْدُهُ: روتی کردو تویتکی لسه لایرد ۵ جَرْدُ الْجِلْدِ: پیستهکی که ندو موومکانی لی کردنهوه ۵ جَرْدُ السَّيْفِ مِنْ غَمْدِهِ: شمشیرکه له کالان دهرهینا ۵ إِبْرَدٌ مِنْ ثَوْبِهِ: پۆشاک لیه بردا نهما ۵ إِبْرَدٌ الْإِبِلِ مِنْ أَوْبَارِهَا: حوشرمه که کولکی پیونهما هممووی لی هه لومری ۵ إِبْرَدُ الثَّوْبِ: کراسهکی کون بوو ۵ إِبْرَدٌ فِي سَهْدٍ: له رۆپینه که پهلای کرد ۵ الْأَجْرَدُ: (فرس أجرد) نهسی خۆشپروو پیشرهوه ۵ التجرید: روتکردنهوه ۵ لئ ومرگرتنهوهی دمهسلات ۵ الجارودية: تاقمیکی شیعه مهزههیی زهیدی و توند رمون ۵ الجرادُ: کولله، (جرادة) بؤ تاکی نیرو مییان بهکاردی ۵ الجرادَةُ: تویتکی لی کراوه ۵ الجرداء: میینهی (الأجرد).

الجَرْدُ مِنَ الْأَرْضِ: سارایهکی پانو پۆری بی گیاوو گژ ۵ الْجَرْدُ: مهتال نهو شتمیه له شهرداخوی بی لهجهکی دوژمن دهپاریزری ۵ الْجَرْدُ: چهته، ریگری که ریباران روت بکاتهوه ۵ الجريدة: لقی دارخورماکه تویتکهکی لی بگریتهوه ۵ الْمَجْرَدَةُ: شوینی لۆکه پاککردن ۵ الْجَرْدَقُ: نانی نهستور (خهپله) ۵ جَرْدَمَ فُلانٍ: فلانکهس پهلهی کرد ۵ جردم الستین: لهتمهمنی شهصت سالی

جَرَجَرُ البَعِيرِ: حوشرمه که لهگهروی خویدا دمنگی دووباره کردهوه ناماژمی بهنارهحهتی خوی کرد ۵ جَرَجَرِ الْمَاءِ: ناومکه قلبه قلبی کرد ۵ جَرَجَرَتِ النارُ: ناگرمه که لرفلهرفی هات ۵ جَرَجَرِ الشَّرَابِ: شهرا بهکی قوم قوم خواردموه یه که له دوا یه که ۵ الْجَرَجَرُ: کلۆر، (ماء جراجر): ناویک زور خوره خوری بی ۵ الجرجارُ: دمنگی هه وره تریشقه ۵ الجرجرُ: جنجمر ۵ الجرجرُ: دانه ویتله میکه له پیری رمه که کانه و مرزانه له شوینی ناوو هه وای مام ناومندیدا دهری ۵ جَرَجِمَ الطَّعَامُ: خواردمه نه نیه که هه موو خوارد ۵ جَرَجِمَ الرجلُ: بیواومگی خست به زهویدا ۵ جَرَجِمَ البيتُ: خانوومگی هه لومشانند ۵ تجريم الشيءُ: شته که کهوته خوارموه ۵ تَجَرَجَمَ فِي مَكَانِهِ: له شوینی خوی ویک هاتهوه و دانیش ۵ جَرَحَهُ جَرَحًا: برینداری کرد ۵ جَرَحَهُ بِلِسَانِهِ: جینیوی بی دا دژی دوا.

جرح الشاهد: شایهته که رمدکردهوه ۵ جرح الشيءُ: شته که بهدمست هیناو کسبی کرد ۵ اجرح الشيءُ: شتی خرابی نه انجام دا ۵ استجرح الشاهدُ: شایهته که شیای نهوه تانهی لی بدری و شایهتی بهکی رمت بگریتهوه ۵ الجراح: کاسبکار ۵ الجراحة: دمست، قاج ۵ سهگو تاژی و باز که بؤ راوکردن راهیندرا بن ۵ الجراحة: برین ۵ میهنه ی نيسك رابهستنهوه ۵ بهشیکه له زانیاری تهندروستی که بزیشک عمهلیات دهکا ۵ جَرَدَهُ جَرْدًا: روتی کردموه، تویتکی سهرمووی لایرد، سبی کرد ۵ جَرَدَ الجرادُ الْأَرْضَ: کولله بیتان همرچی لسه رمی زهوی هه بوو له شیناوهرودو دهمغل و دان هه مووی خوارد هیچی نه هیشتهوه ۵ جرد السيف من غمده: شمشیری له کالان دمرکیشا ۵ جَرَدَ الْقَطَنَ: بهموکهی

تیبهری ۵ الجَرْدَةُ: کوللمیه که سمری سهوزو
رشه ۵ جَرْدُ الفرس: نهمسپه که توشی نه خوشی
هاوسانی شارمگی پاشوی بوو.

جَرْدُ الشجرة: لقو بؤبی درمخته که ی کرد ۵
الأجرة: فهیزن، حاجی خوارو خبیج ۵ الجرد:
هاوسان و نهمستور بوونی شاده ماری پاشوی
نازمل ۵ الجرد: جرج (مشکی گهوره) ۵ الجردة:
زموییه که مشکی زوری ۵ جرد الحامل: نافرته
دوو گیانه که ماوهی سک پرپیونه که ی درتزه ی
کیشا ۵ جرد علی نفسه جريرة: تاوانی نهمجامدا ۵
أجر البعير: ریشمهی خوشترمه که ی خسته سمر
ملی خوشترمه که ی بهره لای کرد ۵ أجر لسانه:
قسم کردنی نی قهدمغه کرد ۵ أجر فلاناً الدين:
قهرزمه که ی بؤ فلانمگس دوا خست ۵ اجتر
البعير: خوشترمه که ی کاویزی کرد ۵ استجر الفصيل
عن الرضاع: بیچوو مه که قومیکی شیر مزوی
راووستا ۵ الابل الجارة: خوشتری بارهه لگر ۵
الجارور: چه می که لافاو هملی درئ ۵ الجارة:
میهنهی جهره دروستکردن.

الجر: جالاییه که لمزموی ۵ له زاراهوی نه حویاندا
جوره نیعرا بیته ۵ الجراء: خاترو خویش ۵
الجرار: سوپای زور ۵ الجر: جهری ناو له گن
دروست دمکری.

الجرة: کومه نیک ناده میزاد له شوینیک بار دهخن و
دوایی دمرون ۵ الجر: دولک: داریکه لای
سهرموی دوهانیکی همیه ناسکی بی دمگری ۵
الجرر من الدواب: نهو ولاغ و نازه له میه
چه موش و سمرکهش بی ۵ الجریر: حبلتیکه شتی
بی راده کیشری ۵ الجریرة: تاوان و گونا ۵ الجر:
دیره که، دینکه ۵ الجر: کومه نه نهمستیره.

جَرَضَ جَرَضاً: به خیرایی خوارنده که ی خوارد ۵ جزز
الشئ: شتمه که ی برپیوه، له بیخی دمرهینا ۵
جزز الجراد الأرض: کولله بیتان ههموو
شیناومردی سمرزموی خوارد ۵ جزز فلاناً بالشم:
جنیوی پیدا ۵ أجزت الأرض: زموییه که بوو
به سوتهمرو ۵ جَرَضَتِ الناقة: خوشترمه که لاواز
بوو ۵ الجارز: نافرمتی نه زوک ۵ الجرز من
السيوف: تیغی برنده ۵ الجرز: سالی وشک و بی
باران ۵ الجرز: زموی روت و سوتهمرو و بی
شیناومرد.

جَرَسَ الكلام: گورانی گوت و قسه ی کرد ۵ جرس
النحل نور الشجرة: ههنگه که گولی درمخته که ی
لسته وه بؤ نهومی هه لالی نی و مرگری ۵ جرس
الدهر فلاناً: زمانه فلانکه سی له بؤته داوه ۵
ناقة جرسة: خوشتریکی رام کراوه بؤ بارو بؤ
سواری.

الجارس: زور خور.

جَرَضَهُ جَرَضاً: سپی کرد، تو یکنه که ی نی کرده ۵
خوراندی.

جَرَضَ الجلد: پیسته که ی سوومه بؤ نهومی لوس
بیج ۵ الجراضة: نهو خشت و خوله به له کاتی
خواردن دا هه ندموری ۵ الجرضی: دمرون، دن و
دمروون ۵ الجرض: دانه ویله ی کهرت و پهرت
کراو، هارو ۵ جَرَضَهُ جَرَضاً: خنکاندی.

جَرَضَ بريقه جَرَضاً: به نارحه تی و خهفته وه
قوتی دا ۵ جَرَضَ عليك ريقه: به رقه وه تفه که ی
هوتدا ۵ جَرَضَ بنفسه: خهریکوو خوی بخنکینی
۵ أجزضه بريقه: له خهم و نارحه تی دا تف
له قورگی گرا ۵ الجراض: خوشتری گهوره ۵ یان
دهم خواربوونی کاتی مردن که مردوو مه که
دهمی داده جهتی.

لمیهرزیه و میه ناوی لمیهر دمروا به ملاو به ولادا. ◊ الجرمقانی: تاکی (الجرماقه) به نته و میه کی غیره عمرین له سرتای هاتنی نیسلامدا دابیزونه ناو موصلهوه.

جَرْنَجَرْنَا: بهو کاره راهات و باری پیوه گرت ◊ جَرْنُ الْحَبِّ: دانه و یله که می هاری ◊ أَجْرُنُ الْحَبِّ أَوْ التَّمْرُ: دانه و یله که میان خورما که می خستنه سمر خمرمان ◊ أَجْرُنُ: خمرمانی دروست کرد ◊ الجارین: ریگای کویر بووه ◊ نامیرو کالای به کار هاتوو به که هواته ◊ الجُرنُ: نهو شوینهی دانه و یله می تیدا گیره دمکری واته: خمرمان یان شوینی وشک کردنه و می میوه واته: مشتاخ.

أَجْرَتُ الشَّجَرَةِ: میوه که می خیره که میوو.

الجِرْوُ: هموو شتی که به ساوی تمنانمت هه نارو همنجیرو کاله کیش: وهن بمزوری ناوه بو توتکه سمگ ◊ بیجوهه شیر ◊ جری الماء: ناومکه هه لیزا، خیرا رویی، لوس رویی ◊ جری فلان مجری فلان: حال و مزعی فلان که می و مکوو حالی فلان که می نی هات ◊ أَجْرِي الْمَاءِ: ناومکه میردایه وه رویانندی ◊ جباروا فی الحدیث: وت و پیژیانکرد، چه له حانییان کرد ◊ الجری: رویشتن ◊ الجاری: به های وهخت، نرخی روزه ◊ الجارسة: که نیزه، چه تیو، نافرمتی کویله با پیژنیشتن بین ◊ با ◊ خور ◊ که شتی ◊ الجری: با صمبا ◊ الجراء: خاترو خوایش ◊ الجرایة: مندالی، ته منی بچوک ◊ الجرایات: لغزانتی (اقتصادا) یاساو ریسا به که هه نده از می کالای سرف بوو دیاری دمکا بو هموو که سینک ◊ الجری: وکیل ◊ بو تاک و کؤو نیرو من به کاردی ◊ العجری من النهر: دمراوی چه مو رویار ◊ الجریال: رنگ و بویه می سور ◊ اجزات المرأة: نافرمته که مندالی میینه می

جَرَعُ الْمَاءِ جَرَعًا: ناومکه می قوت دا ◊ جَرَعُ الْمَاءِ وَغَرَهُ جَرَعًا: ناومکه می خوردموه ◊ جَرَعَهُ الْمَاءُ: ناوی دمروا دردا ◊ الأجرعُ: زهوی رفه لان و درکاوی ◊ الرجعاء: زهوی رفه لان و سوتهمهرو ◊ الجُرعة من الماء: قومه ناویک ◊ جَرَفَ الثَّيْبُ: هموو شته که می رادا یان زوربه می رامالی ◊ جَرَفَ الدَّهْرُ الْقِسْمَ: زهمانه نهو قه و می به هیلاک برد ◊ جَرَفَ الطَّيْنُ: خوله که می مالی ◊ إِبْرَفَ: هموو شته کان رادران ◊ (الجاروف): نامیری که که ناسه کانی شاره وانی به کاری دینن بو مالتینی جادمو کؤلان ◊ رَجُلٌ جَرَفٌ: پیایو زور خور ◊ الجرفُ: مال و سامانی زور له هموو جوریک ◊ پاوانی چه نکه لای ◊ الجرفُ: لاشیو که له خورایه وه ناو هه لی کؤلیبی ◊ بن هه نؤل بویی ◊ المجرفة: نامیری داخکردن.

جَرَمَ جَرْمًا: تاوانی کرد ◊ جَرَمَ فُلَانٌ لِأَهْلِهِ: کاسی بو مال و مندالی خوی کرد ◊ جَرَمَ النَّخْلُ وَالتَّمْرُ: کاتی چینی خورما که هات ◊ اجتم لاهله: کاسی بو مال و مندالی کرد ◊ تَجَرَّمَ: ته و او بوو، به سرچوو ◊ تَجَرَّمَ عَلَيْهِ: تاوانی کی پالدا که نه می کردوو ◊ الجرامُ: غرام، به شتی له همزار به می کیلویبه ◊ الجراماة: نهو خورمایانه می له کاتی لی کردنه و می هیشوکان دمکه ونه خوار ◊ الجرمُ: چه سته، چه باره ◊ الجرمُ: تاوان ◊ الجرمةُ: خورمای نه که پیو که نی دمکریته وه ◊ الجریم: خورمای جنراو، خورمای وشکه ◊ الجریة: به شیوه می گشتی کاریکی ناشایسته می وه می به که سزای له سرین.

جَرْمَرٌ: ویک هاته وهو به سریه کدا که وته وه ◊ الجرامیز: دست و حاجی نادمیزاد ◊ الجرموزُ: چه وزیکه له ناو چه وشه یان له ناو باخو

بوون ۵ اجْزَا الشَّيْءُ فَلَئَانَ: شته‌ک‌ه‌ی به‌شی
فَلَئَانَک‌ه‌سی کرد ۵ اجْزَا السَّكِينِ: دمسکی بؤ کیرد‌ه‌که
دروستکرد ۵ اجْزَا الحَاسِمِ فِي اصْبِعِهِ: نه‌لقه‌ی
له‌په‌منجه‌ی خوی کرد ۵ جَزَأَهُ: به‌شبه‌شی کرد.

الْجَزَأُ: به‌شیتک له‌شت ۵ الْجَزَأُ: بنکی کلک ۵ دمسکی
کیرد ۵ جَزَعَتِ الطَّبَاءُ جَزْأً: ناسکه‌کان چوونه‌وه
ناو لانه‌ی خویان.

جَزَحَ فُلَانٌ: فَلَئَانَک‌ه‌س به‌بیر نی‌شی خوی‌ه‌وه جو
چاو‌م‌روانی نه‌کرد ۵ جَزَحَ لَهُ: به‌خششی باشی
پیدا ۵ جَزَحَ الشَّجَرَةَ: دره‌خته‌ک‌ه‌ی راوشاند ۵
جَزَوَ الشَّيْءَ: شته‌ک‌ه‌ی برپه‌وه ۵ جَزَوَ الْجَزُورَ:
کوشتییه‌ک‌ه‌ی سمربری ۵ اجْزَا النَخْلُ: خورماکه
کاتی لی کردنه‌وه‌ی هات ۵ اجْزَا فَلَئَانَ: مریکی دا
به‌فَلَئَانَک‌ه‌س بؤ سمربرین ۵ اجْتَزَّ الْجَزُورَ: کوشتی
په‌ک‌ه‌ی سمربری ۵ الْجِزَارَةُ: میهنه‌ی ه‌مسایی،
کاری حمیوان سمربرین ۵ الْجِزَارَةُ: س‌م‌روپینی
حوشتری سمربراو که دمدری به کابرای ه‌مساب
له حیاتی حوشتر سمربرینه‌که ۵ الْجِزْرُ: نازهل
سمربرین ۵ کشانه‌وه‌ی شه‌پؤل ناوی دهریا ۵
جَزُرَ السَّبَاعُ: نه‌و گوشته‌په که درمندکه دمیخوا
۵ یان نه‌و گوشته‌ی لم‌ب‌ری دهمینیت‌ه‌وه ۵
الْجِزْرُ: نه‌و حوشترمه به‌که‌لکی سمربرین بی ۵
الْجِزْرَةُ: نه‌و پارچه زه‌ویی‌ه‌ه‌ ناو دهم‌وه‌ی بداو
ناومکه دای نه‌پوشی ۵ الْمَجْزَرُ: شوینی نازهل
سمربرین ۵ جَزَّ النحلُ رَحْرَهُ جَزْأً: دارخورماکه
کاتی نه‌وه‌ی هات‌وه‌ه میومکه‌ی لی بکرت‌ه‌وه ۵ جَزَّ
الصُّرْفُ جَزْأً: خورپه‌ک‌ه‌ی برپه‌وه ۵ اجْزَا القَوْمُ:
کاتی برپه‌وه‌ی م‌م‌ر‌م‌کانیان هات ۵ جَزَعَ لَهُ مِنْ
مَالِهِ: له‌مالی خوی به‌شیتکی بؤ بردا ۵ جَزَعَ
جَزْعاً: خوی بؤ به‌لاکه نه‌گرتو هاوارو دادو
فیفانی کرد ۵ اجْزَعَهُ: ه‌ه‌لینا بؤ گریانو

هاوارکردن ۵ جَزَعَ البَسْرَ والرُّطْبَ: خورماکه
نالو بؤلی تیکه‌وت ۵ هندیکی گه‌یی ۵ جَزَعَ
فَلَئَانَ: غم‌و نار‌حم‌تی له‌س‌ر دلی فَلَئَانَ لابرِد ۵
اجْتَزَعَهُ: پارچه پارچه‌ی کرد ۵ تجَزَعَ الشَّيْءُ:
شته‌که ک‌م‌رت بوو ۵ تجَزَعَ البَسْرَ والرُّطْبَ
رغ‌ه‌ر‌ه‌ما: خورماکه نالو بؤلی تیکه‌وت
ه‌ندیکی گه‌یی ۵ تجَزَعَ القَوْمُ الشَّيْءَ: خه‌لکه‌که
نه‌و شته‌مان به‌شبه‌ش کرد ۵ الجِزَاعُ: نیرکه ۵ الْجِزَاعُ:
گیاییه‌که نازهل دم‌کوژی.

الجَزْعُ: جُوریکه له عم‌قیق ۵ هیل‌ی به‌رام‌به‌رو
که‌وانه‌یی رن‌گاو رن‌گی تیدان ۵ الْمَجْزَعُ مِنَ اللَّحْمِ:
نه‌وه‌په به‌زو گوشت تیکه‌لاو بی.

جَازَفَ: شته‌ک‌ه‌ی فروشت نازانی پیوانه‌و کی‌شانی
چونه ۵ جَازَفَ بِنَفْسِهِ: خوی خسته خه‌ته‌روهه ۵
جَازَفَ فِي كَلَامِهِ: به‌بی تی‌ف‌ک‌رین قسه‌ی کرد ۵
اجْتَزَفَ الشَّيْءَ: به‌گوترم‌کاری شته‌ک‌ه‌ی کری ۵
الْجِزَافُ: کالایه‌که نه بزانی به پیوان چهنده
نمبه نه‌زماره ۵ جَزَلَهُ جَزْلاً: برپه‌وه.

جَزَلَ العيرُ: جدموی حوشترمه برینی لی په‌یدا
بووه جاک نابیت‌ه‌وه ۵ جَزَلَ الرَّأْيُ: راو
بؤ‌چونه‌که پوچو بی که‌لک بوو ۵ جَزَلَ جَزَالَةً:
گه‌وره‌و به‌نرخ بوو ۵ اجْزَلْ لَهُ العطاءُ: به‌خششی
جاک و باشی بؤ دیاری کرد ۵ الْجِزَالُ:
لی‌کردنه‌وه‌ی هیشووی خورما ۵ الْجِزَالُ: شتی
به‌نرخو زور له ه‌م‌رشتیک بی ۵ الْجِزَالُ مِنْ
الكلامِ: قسه‌ی ره‌وانو ه‌ف‌صیح ۵ الْجِزَالَةُ: پارچه.

جَزَمَ جَزْماً: خواردنیکی خوارد تیر بوو، له شه‌وو
رؤژی‌تکدا په‌کجار نانی خوارد ۵ جَزَمَ عَلَيْهِ: لی‌ی
بیدم‌نگ بوو ۵ سوور بوو له‌س‌ر نه‌نجامدانی ۵
ترسا ۵ جزم اليمين: سویندی خواردو کاره‌ک‌ه‌ی
رؤیاندو گه‌رانه‌وه‌ی تیدا نیه ۵ جزم الكلمة:

كُوتَايِي فِيعْلَه كَه ي زَنَم دَار كَرْد ۵ **إِجْتَرَمَ الشَّيْئُ**:
 شتَه كَه ي بَرِيه هَوَه ۵ **الْجُزْمُ**: لَم زَار اَو ي نَه حَوِي يَان دَا
 بَرِي تِي ه لَه زَنَم دَار كَر دِن ي بِي تِي كُوتَايِي فِيعْلِي
 مَوْضَاع يَان كَر تَان دِن ي بِي تِي كُوتَايِي ۵ **الْجُزْمُ**:
 بَه شَيِّك لَه خُور مَا يَان شَتِي تَر ۵ **الْجُزْمَةُ**: زَه مَه
 خُور دِن ۵ **الْجُزْمِيَّةُ**: رِي بَا زِي كِي فَلَ سَه فِئِي ه پِشْت
 بَه هِي زِي عَمَقْل دَه بَه سَتِي بُو كَه يَشْتِن بَه
 مَه بَه سْت ۵ جَا زَا: پَا دَا شَتِي دَا يَه مَوَه ۵ سَزَا ي دَا ۵
تَجَا زِي الدُّنْيَا: قَه رَز مَكَه ي دَا يَه مَوَه، يَان قَه رَز مَكَه ي
 و مَر كَر تَه وَه ۵ **الْجُزْمِيَّةُ**: سَه رَا نَه: بَر ه پَار مَه كَه
 قَه رَا مَن رَه وَا ي نِي سَلَا مِي و مَر ي دَه كَر ي لَه ه هِن دِي
 لَه وَا نَه ي مَوْ سُو لَمَان نَابِن لَه حَيَاتِي نَه و
 خَز مَه تَكُو زَار يِي ه پِي شَكَه شِيَان دَه كَر ي ۵ **جَسَا**
 الشَّيْءُ: بِيَا وَه پِي رَمَكَه كَه يَشْتَه كُوتَايِي تَه مَه نِي ۵
الجَاسِيَاءُ: رَه قِي وُون و پَتَه وِي.
جَسَدُ الدَّمِ: خُونَه كَه وِشَك بُوو ۵ **أَجْسَدُ الثُّرْبِ**
 رَه وَه: بَه رَه نَكِي زَعْفَه رَان كَر سَه كَه ي بُو يَه كَر د
 ۵ **الجَسَادُ**: خُونِي بِي س ۵ زَعْفَه رَان ۵ **الجَسَادُ**:
 نَا زَار يَكَه لَه جَه سَتَه دَا هَه مَوِي، يَان هَر
 لَه سَك دَا ۵ **الجَسَدُ**: جَه سَتَه.
جَسْرٌ: نَا زَا بُوو، نَا زَا يَه ۵ **جَسْرُ القُرْمِ**: نَه و قَه و مَه
 بَر دِيَان رَا يَه سْت ۵ **جَسْرُ الرِّكَابِ الْمَغَازَةِ**:
 كَار وَا نَجِي يَه كَان سَارَا كَه يَان بَر ي ۵ **تَجَا سَرٌ**: بِن
 بَه رَا وَا كَار مَكَه ي نَه نَجَا مَدَا ۵ **تَجَا سَرٌ عَلَيْهِ**: خُو ي
 بَه سَه رَدَا رَا نَا وِن و لَو تَشَكِي نِي كَر د ۵ بَه لَا مَار يَدَا.
الجَسْرُ: بَر د، هَر شَتِي ك بَه سَه ر ي دَا بَه ي رِي تَه وَه ۵
 كَه مَار ي جُو كَا ۵ **الجَسْرُ**: نَه مَدَا مِي كَه و رَه ي
 جَه سَتَه ۵ **جَسَّ الحَبْرُ**: لَه هَه وَا لَه كَه ي كُو لِيَه وَه ۵
جَسَّ الشَّيْءُ يِي دَه: دَه سَتِي لَه شَتَه كَه دَا بَزَانِي
 جِيَه و جُو نَه ۵ **جَسَّ الأَبْلُ الكَلَأُ**: حَو شَتَر مَكَه
 دَه مِي بُو لَه و مَر مَكَه بَر د مَه ي كَر د ۵ **الْجَاسَةُ**:

هَه سَتِي كَه لَه بِي نَج هَه سَتَه كَان ۵ **الجَاسُوسُ**:
 كَه سَتِي كَه بَه دُوا هَه وَا ل و رُو دَا وَا دَا بَه كَر ي بُو
 نَه وَه ي زَانِيَار ي بَدَا بَه كَه سَان ي دِي ۵ **الْمَجَسُّ**:
 شُو يِن ي دَه سْت لِي دَان ۵ **المَجَسُّ**: نَا لَه تِي بَه شَكِن يِن.
جَسْمٌ جَسَامَةٌ: كَه و رَه و زَه بَه لَاح بُو و ۵ **تَجَسَّم**
الشَّيْئُ: شَتَه كَه ي قَه مَارَه دَار كَر د ۵ **الجَسَامُ**:
 جَه سَتَه كَه و رَه دَه سْت و پَه ل قَه و ي ۵ **الجِسْمُ**:
 جَه سَتَه؛ هَر شَتِي ك پَان ي و قُو لِي و دَرِي زِي هَه بِي ۵
 هَر شَتِي ك لَه نَا دَه مِي زَا د و نَا زَه ل و رُو و ك هَه سَتِي پِن
 بَكَر ي ۵ هَر جَه و هَر ي كِي مَاد ي شُو يِن ي بَكَر ي و
 قُور سَا يِي و دَرِي زِي هَه بِي ۵ **الجِسْمُ**: كَار ي كَه و رَه
 رُو دَا و ي سَه رَنَج رَا كِي ش ۵ **الْمَجَسَّمُ**: شَتِي ك پَان ي و
 دَرِي زِي و نَه سَتُور ي هَه بِي.
جَسَاً: وِشَك بُوو، رَه ق بُوو، نَه سَتُور بُوو، زَبَر بُوو ۵
جَسَاتٌ نَفْسُهُ: يَه قِي هِي نَا وَه يَه قِي هَا تَه ه ۵ لَه تَر سَا
 يَان لَه غَه م و نَارَه حَه تِي دَا هَه نَجُ و ۵ **جَسَاتٌ العَنَمُ**:
 نَا زَه لَه كَه قُو رَه قُو رِي لَه قُور كِي هَات.
جَسْأُ البحرِ: دَه رِيَا نَا وَه كَه ي بَه رَز بُو وَه ۵ **جَسَا**
الرَّوْحِشُ: دَر نَدَه كِي وِي يَه كَه رَا بَه رِي و بَا زِي دَا ۵
جَسَا العَدُو: دُو زَمِن رَا بَه رِي بُو مَان هَات ۵ **جَسَا**
القُرْمِ: نَه و قَه و مَه لَه و لَاتِي كَه وَه كُوَا سَتِيَانَه وَه بُو
 و لَاتِي كِي تَر ۵ **جَسَا** عَلَي نَفْسِهِ: لَه خُو يَا دَلْتَه نَك
 بُو و ۵ **جَسَا** عَنِ الطَّعَامِ: تِي رِي
 لَه خُور دَه مَه نِي يَه كَه خُور دُو پِي ش جَا و ي كَه و ت
 ۵ **تَجَسَّأُ الفَجْرُ**: لَه كَاتِي بَه رَه بَه يَان دَا بَا هَلِي كَر د
 ۵ **الْجَسْأُ**: دَه نَكِي كَه لَه دَه م دِي تَه دَه رَه وَه لَه كَاتِي
 تِي ر خُور دِن دَا، بَه كُور تِي يَه قَدَا نَه وَه، قَر فِئِنَه ۵
الجَسْأُ وَالْجَسْأَةُ: كَه سَتِي ك زُور غَه م و خَه فَه ت
 بِي خَا و نَا خ و نُوف بِي كَا.
جَسَبَ جَسْبًا: نَه سَتُور بُوو، زَبَر بُوو ۵ **جَسَبَ**
الطَّعَامِ: خُور دِنَه كَه بِن پِي خُور بُو و ۵ **جَسَبَ**

سامان کۆدهکاتهوه لئی نابهخشی دئی پروانادا
شتیکی لی زایه بکا ۵

جَشِمَ جَشْمًا: قهلهو بوو، قورس بوو ۵ جَشِمَ الْأَمْرَ
جَشْمًا: بمنابهدل نهو کارهی له نهستؤ گرت ۵
اجْشَمَهُ امْرَأً: کاریکی خسته سهرشانی ۵ الْجَشْمُ:
قورسایی.

جَشِنَ جَشْنًا: قهلهو بوو، زمبهللاج بوو.

جَصَصَ الْبِنَاءَ: بالهخانهکهی که چکاری کرد ۵
جَصَصَ الْإِنَاءَ: قاپهکهی پرکرد ۵ الْجَصُّ: گهچ ۵
جَوْرِيكَه له کهرسهی خانوو دروستکردن ۵
الْجِصَّاصُ: گهچکار، نهو کهسهی گهچهکه
بهرهم دینج ۵ فرؤشیاری گهچ ۵ الْجِصَّاصَةُ: نهو
شوینهی گهچی لی بهکار دههیندیری.

جَضَّ فُلَانٌ جَضًّا: فلانکس بهشیوهی فیزموه
هاتوو جوئی کرد ۵ جَضَّضَ: بازیکی توندی
هاویشت.

جَبَبَ الْجَبِيَّةُ - جَبَبَ جَبَابًا: تیردانی دروستکرد،
پرنسکهی دروستکرد ۵ جَبَبَ فَلَانًا: فلانکسی
خسته سهر زمو ۵ الْجَبَابَةُ: دروستکردنی
تیردان و فیشهکدان حیرفهو میهنهی جوعبه
دروستکردن ۵ الْجَبْفُورُ: کورته بالای ناشیرین،
لاوازی بی هیزی بی خیرو فەر ۵ جَعْفِرَةُ: بهعهرزی
دادا خستیه سهر زمو ۵ الْجَعْفِرِيُّ: کورته بالای
ناشیرین و نهکلهوهت ۵ الْجَعْفِينُ: قهدی درهخت و
رووهک.

جَفَجَعَ الرِّحَى: ناشهکه تمفه تهقی لی هات ۵
جَمَقَمَنِي لِي دَا ۵ جَفَجَعَ بِهِ: ناروحتهی کرد،
چارزی کرد ۵ جَفَجَعَ الْجَذْرُ: کوشتی یهکهی
سهربری ۵ الْجَمْعَاغُ: شوینی تمنگبهر و ناخووش و
رهمن و بهرهلان ۵ بهندینخانه ۵ الْجَفَجَجُ:
شوینی تمنگبهر و ناخووش و بهرهلان، شوینیک

الْحَبُّ: دانهویلهکهی هاری کردی به پرویش ۵
جَسَبَ شَابَةً: کهنجیهتی خوئی بهری کرد.

جَسِبَ الرَّجُلُ: خواردن و خووراک زبرو کهمو کور
بوو ۵ الْجَشْرُ مِنَ النِّسَاءِ: نافرمتی ناقولای کهته ۵
الْمِجْشَابُ: جمسته گهوهی ناقولا ۵ الْمِجْشَبُ:
پیاوی کهتهو نازا ۵ الْمَجْشَبُ: نادهمیزادی زیان
زبرو دستکورت ۵ جَشَرَ عَنْ أَهْلِهِ: لهخزم و
خوئیشی خوئی دوورکهوتهوه ۵ جَشَرَ الشَّيْءَ: وازی
له شتهکه هینا.

جَشَرَ السَّاحِلَ جَشْرًا: قهراخ دهریاکه قورهکهی رهق
ههلهات ۵ جَشْرُهُ: وازی لی هینا ۵ جَشَرَ الْإِنَاءَ:
قاپهکهی بهتان کرد ۵ تَجَشَّرَ بَطْنُهُ: سکی
ههلاوسا ۵ الْجَاشِرِيُّ: نیومرؤ ۵ بهره بهیان ۵
خواردنموه لهبرمهبیاندا ۵ الْجَشَارُ: کۆکه، یان
سینگ خوران و نیخه نیخ ۵ دمنگ گری ۵
الْجَشْرُ: بهردیکی زبره له دهریادا لهچهوو
صدهف پیک دئ ۵ الْجَشَارُ: خاومنی نازهلی وها
که لهکیوو کهز دهلهومرین ۵ الْجَشِيرُ: تیردان،
کهشکول ۵ همبیانه ۵ جهوالو هوژی گهوره ۵
الْمِجْشَرُ: جهوزیک که ناوهکهی بهکهکی
خواردنموه نمیه لهبر بیس و بوخهلی ۵

جَشَّ الْحَبُّ: دانهویلهکهی کرده پرویش ۵ جَشَّ
الْمَكَانَ: شوینهکهی مالی و پاکی کردموه.

الْجَشَشُ: دمنگی گهورمو گر ۵ الْجَشَشُ: شوینی
رهقهلان و بهرداوی ۵ الْجَشَشُ مِنَ الشَّيْءِ:
ناومرستی شت ۵ الْجَشَّةُ: کۆمهلیک نادهمیزاد
بهکۆمهال بهرمو شوینیک دهرؤن.

جَشِعَ جَشْعًا: تمماعی زؤر بوو ههلهبی کرد ۵ تَجَاشَعُوا
الشَّيْءَ: لهو شته کۆبوونهوهو چهپاویان کرد ۵
تَجَشَّعَ عَلَيْهِ: زؤر بهخهمیهوه بوو سور بوو
لهسهر نهمجامدانی ۵ الْجَشِعُ: نهو کهسهیه مال و

لزمه‌وی چال بووبی ۵ جَعْدُ الشَّعْرِ رَغْمًا: موومکانی
کۆکردنمه‌وه ۵ الجَعْدُ: خړې، دمگوتری: (وجه جَعْدٌ)
دهم و چاوی خړو کم گوشته ۵ الجَعْدَةُ:
دانه‌وینله‌یگی خۆرسکه.

جَعْرَ جَعْرًا: ته‌بیاتی وشک بووه ۵ جَعْفُرٌ:
حه‌بله‌که‌ی له‌پشتی خوی شته‌ک داو جووه ناو
بیرمه‌که ۵ جَعَارٌ: ناوی که‌م‌تیاره ۵ الجَعَارُ:
جه‌بلکه‌که که‌سێک د‌م‌رواته ناو بیر له‌ پشتینی
خوی شته‌کی دمدا ۵ الجَعْفُرُ: قشیل ۵ گوو
پیسایی، د‌ر‌منده‌ی خاومن چنگ ۵ الجُعْرور: جوژه
خورمایه‌کی بجوگی بی که‌لکه ۵ دم‌عبایه‌کی
بجوکه.

جَعْسَى جَعْسًا: دایه‌ینا، هینایه‌ کایه‌وه ۵ الجَعْسُ:
زبل و زال س‌رم‌نگیونیک ۵ الجَعْسُ: که‌ته‌و زه‌لام
۵ الجَعْسُوسُ: کوله‌بینه‌و ناشرین ۵ بی ره‌وشت و
نه‌کل‌ه‌ومت ۵ الجَعْسُمُ: کورته‌ بالای شان و مل
قه‌وی گردم‌بیر ۵ الجَعْسُطُ: که‌ته‌و زه‌لام، لوت‌ب‌مرزو
خۆب‌م‌زلان له‌خۆرازی و له‌خۆبایی بوو.

جَعَّ فلان جَعًا: فلانکه‌س گلی خوارد ۵ جَعَّ فلانًا:
گلی تیگرت گلی بی دادا.

جَعَفَ فلانًا: فلانکه‌سی به‌ عمرزی دادا، مالی ب‌م‌زوی دا
۵ اجْتَعَفَ الشَّجَرَةَ: دره‌خته‌که‌ی هه‌لکه‌ند ۵
الْجَعْفُ: که‌م ۵ الجَعْفَرُ: جه‌م، روبار ۵ حوشت‌یک
شیری زۆر بی ۵ الجَعْفَرِيَّةُ: تاقم‌یکن له‌شیع‌ه‌ی
ئیمامی، شوپنکه‌تووی جه‌م‌ف‌ری صاد‌ق‌ن.

جَعَلَ: (جَعَلَ اللهُ الشَّيْءَ): خودا نه‌و شته‌ی
د‌ر‌وستکرد ۵ جعل للعامل: بۆ کریکارمه‌که کری
دیاریکرد ۵ جعلُ الفَلامِ: منداله‌که‌ کورته‌ بالاو
قه‌له‌و د‌م‌ر‌جوو ۵ جعل فلاناً رله: کری بی
فلانکه‌س دیاریکرد.

اجْتَمَلَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی د‌ر‌وست کرد ۵ ت‌ع‌اع‌ل‌وا
الشَّيْءَ: شته‌که‌یه‌ان له‌ناو خۆیاندا ب‌م‌شکرد ۵
الجَمَالُ: نه‌وکرئی و پاساومه‌ی ل‌م‌بری
کارو د‌م‌ر‌گ‌ری یان ب‌م‌رتیله ۵ الجَمَالَةُ: نه‌و
کریه‌به‌ یان ب‌م‌رتیله که له‌جیاتی کارکردن د‌م‌ری ۵
الجَمَلُ: گیانه‌ب‌م‌ریکه‌ و م‌کوو خون‌ف‌وس‌اه له
شوینی شیدارو نماویدا دمزی ۵ الجَمَلُ مِنَ النَّاسِ:
ئاده‌م‌یزادی کوله‌ب‌نه‌ی ره‌شو و زۆر ب‌ل‌ئ‌و
نیزاع‌کار.

جَمَّ الرجلُ جَمًّا: پیاومه‌که ته‌م‌اع‌کاربوو زۆری
هه‌له‌م‌کرد ۵ جَمَّ الى الطعام: ئارم‌زوی بۆ
خۆراکه‌که ب‌م‌ری س‌م‌ندو زۆری ح‌م‌ز ئی کرد ۵
اجَمَّ الشَّيْءَ: نه‌و شته‌ی له‌ب‌یخ‌ د‌م‌ره‌ینا.

الجَمَامُ: د‌م‌ر‌د‌یکه‌ تووشی حوشت‌ر د‌م‌بی ۵ الجَمَامِيُّ:
ئاده‌م‌یزادی ب‌ته‌م‌اع‌و چاوب‌رسی ۵ الجَمَامُومُ:
ته‌م‌اع‌کار له‌ش‌ت‌یک که ته‌م‌اع‌ی تیا ب‌م‌کار نایه ۵
الجَمَامُومُ: ب‌رسی ۵ چاو جنوکیک هه‌رچی ب‌بینی
ح‌م‌زی ئی ده‌کا ب‌یخوا. ۵ جَمَّ البَئرَ رَحْرَهً: قشیلی
کۆکردمه‌وه تا بوو به‌ کۆمه‌ئ‌یکی گه‌وره.

الجَمَّوُ: قۆر ۵ نه‌وه‌ی کۆب‌ک‌ریته‌وه له‌ قشیل و
ته‌پاله‌ تا د‌م‌بیته‌ کۆمه‌ئ‌یک ۵ الْجَمَّوُلُ: ب‌یج‌وی
نه‌عامه ۵ الجِغْرَافِيَّةُ: زانیاریه‌که‌ ت‌ی‌یدا
ل‌یکۆل‌ینه‌وه د‌م‌کرئی د‌م‌ب‌اره‌ی دیارده
س‌روشت‌یه‌کانی روب‌ه‌ری زه‌وی

جَفَا الرُّبْدُ: که‌مه‌که ب‌م‌رز بوو ۵ جَفَا القِدْرُ:
م‌منجه‌له‌که له‌کاتی کولین دا که‌مه‌که‌ی فری دا
۵ جَفَا الرجلُ: پیاومه‌کی ب‌م‌زوی دا ۵ جَفَا القِدْرُ:
م‌منجه‌له‌که‌ی س‌مه‌ نقون کردو ب‌م‌تالی کرد ۵ جَفَا
البَقْلَ والشَّجَرَ جَفَانًا: له‌ ب‌یخ‌مه‌وه روم‌که‌کان و
د‌ره‌خته‌کانی هه‌لکه‌ندن و فری دان ۵ جَفَا
البَابَ: د‌م‌ر‌گ‌اکه‌ی داخست ۵ الجَفَاءُ: نه‌و که‌م‌فو

تَهْفَفَ الطائر: بالندمه خوی فش کردموه ◊ بهسمر هیلکهگانی دا خوی کرکردو بالهگانی بهسمردا دان. ◊ التَهْفَاف: نهو شتهیه شهرکر له بهری دمکا ومکوو زری، ◊ الجُفَاف: نهوهی وشک بیتهوه لهو شتانهی وشک دمکرتنهوه. ◊ الجُفَافَةُ: نهو گیاو گزهی ومکوو حهشیشه وایهه و بلاو دمبیتهوه.

الجَفَفُ: کومه لیک نادمیزاد. ◊ الجُفَفُ: شتی کلور ◊ الجُفَفَةُ: کومه لیک نادمیزاد ◊ دولجهی بجوک که دبزمیهک پربکا. ◊ الجُفیف: گیای وشکهوه بوو پووش و په لاش.

جَفَلَ جفلاً: ههلات، ههلسله میهوه ◊ جَفَلَ الثغر: فزمهکه زاکاو تیکجووون. ◊ جَفَلَ الفیل: فیلهکه بیسای خوی توردا. ◊ جَفَلَ البحر السمک: دهریا ماسیهگانی هه لدایه که نار. ◊ جَفَلَ الريح دهریا با هه ورهگانی رادان. ◊ جَفَلَ الطیر وغیره: بالندمه که تهرکرد. ◊ جَفَلَهُ: دهری کرد ◊ رای مالی ◊ جَفَلَ الديك: که له شیرمه که خوی فش کردموه ◊ الأَجْفَلُ: کومه لیک نادمیزاد ◊ الجُفَالُ: زورینه له هه موو شتیک.

الجَفَلُ: ترسنوک: که سیکه له هه موو شتیک برسن ◊ هه وری باراناوی ◊ الجُفَلَةُ من الشجر: دره ختیکه که لای زوری بی ◊ خوری براره. ◊ الجُفُول من النساء: پیرمزن و نافرمتی به سالآ جوو.

جَفِنَ الطعام جَفناً: خوراکه که خسته ناو ته شته که موه ◊ جَفِنَ: تهشت (سونه) ی دروستکرد ◊ الجَفِنُ: بیلوی چاو ◊ جَفِنُ الماء: هه ور. ◊ الجَفِنَةُ: تهشت، سونه ◊ بیری بچوک.

جفا فلان: فلانکس ته بیاتی توندو تیزی بوو، رهوشی ناشیرین بوو. ◊ جفا الشيءُ علیه: شته که ی

خشت و خول و خاشاکه میه لافاو یان مه نهجه ل دهری دمدا ◊ جَفِفَ الثوب الجدیدُ وغره: کراسه تازه که خزی و خشمی هات ◊ کراسه که وشک بوتهوه هه ندی شهی تیدا ماوه ◊ جَفِفَ الموكبُ: کاروانه که بهرئ کهوت خر مه خر می قاجه گانیان دمبیس ترا ◊ جَفِفَ الماشيةُ: نازه له گانی کوکردنهوه ◊ تَجَفَّفَ الطائر: بالندمه که خوی فش کردموه ◊ بهسمر هیلکهگانی دا کرکهوت و بالی بهسمردا هینان. جَفَفَ: به خوی نازی و ته که مهوری کرد ◊ جَفَفَهُ: خوی بهسمردا بادا، شانازی بهسمردا کرد.

جَفَرَ جفوراً: وازی له ناو فریدان هینا و جیماعی بو نه کرا ◊ جَفَرَ من المرض: له نه خوشیه که ی رزگاری بوو چاکبووه ◊ اجْفَرَ عنه: وازی لی هینا تهرکی کرد ◊ اجْتَفَرَ: له ناو فریدان و جیماعکردن کهوت ◊ اجْتَفَرَ الجفَرُ: خوی دارشت قه لهو بوو ◊ الجَفَرُ: کارپله یان بهر خوله که پی بگاو ورگی یان بیی ◊ علم الجَفَر: زانیاریه که دهر باره ی پیته کان له روی مانایانه موو نامازمکردنیان بووروداوی روژگار ◊ الجَفیر: تیردان، یان که مشکو لیک له تیردان که مورتربی له پیست یان له دار دروستکرای ◊ الجُفَرُ: نهسپ و حوشتری ورگ زل ◊ الجِفْسُ من الناس: پیاوی خراب و بهد.

جَفَشَ الناقةُ: بهسمری په نهجه گانی حوشترمه که دوشی.

اجْفَأَ الجيفةُ: لاشه که هاوسا. ◊ الجُفْظُ: حه ملی که شتی. ◊ الجُفِظُ: کوزراوی هه لاوساو.

جَفَّ الشيءُ: وشک بووه.

جَفَّ الشيءُ: شته که ی کوکردموه. ◊ اجْتَفَّ ما في الانا: هه رچی له قاپه که دا بوو خواردیبهوه. ◊

جَلَجَلَ السَّحَابُ وَالرَّعْدُ: هورمه که گرمه و لهرمی کرد.

جَلَجَلَ الفرسُ: نهمه که حیل می خُوش بوو گری تیدانه ما.

جَلَجَلَ الشَّيْءُ: شته که می جولاند له ناکامی جولاند نه که می دامنگی کی به هیزی لیها ت ۵
الْجَلَجَلُ: دمنگی به هیزی بی گری و کول ۵ منالی روح سوکی وریا له نیسی خویدا. ۵ الْجَلَجَالُ: دمنگی به هیزی ۵ الْجَلَجَلَانُ: کونجی که له توپکنه که می دابه پیش دروینه کردنی دانه و نیلی گزنیزه ۵ ناخی دل. ۵ الْجَلَجَلُ: زنگی بجوک ۵ کاری گهوره و بجوک. ۵ الْمَجَلَجِلُ: پیای نازاو رمکابرو زیره که و به دم و پل ۵ فهرانر موی به هیزی ۵ پیای ریگ و پیک و نه جیب زاده.

جَلَجَجَ الخِروانُ النَّبْتُ وَالشَّجَرُ جَلَجًا: نازه له که رومکه که می خوارد درخته که می خوارد ۵ سمره ترزه و سمرانه رهمکه می خوارد.

جَلَجَ اليربُومُ: روزه که سامناک بوو زور ناخوش و هر کارسات بوو. ۵ جَالَجَهُ: بهر بهرمانی کرد لی هیله که پرایه و ۵ جَلَجَ في الأمرِ: له و کاردا همرای خوی په سهند دمکاو بمقسه می که می تر ناکا ۵ له سر کارمکه می بهر دوام بوو. ۵ الْجَلَجُ: نازه لی کول؛ حمیوانیک شاخی نمب ۵ بانیک سیاجی نمب ۵ الإِجْلِیحُ من النبتِ: نه و گیوا گزیه سمرمکه می خورابی. ۵ الْجَلَجُ: لافاوی به هیزی که هممو شتیک رادمالی. ۵ الْجَلَجَاءُ: نازه لی کول (بی شاخ) ۵ گوندیک شور می نمب زوی بی درخت، ۵ المِجْلَاحُ: سالتی گران که هیج مال و سامانیک ناهیل.

جَلَجَ الشَّيْءُ: شته که می دریز کرده و ۵ اَجَلَجُ: بی هیز بوو، نیسقانی جهسته می بولکان توانای هلسانی نیه ۵ المِجْلَاحُ: لافاوی شت رادمر ۵ شیوی قول. ۵

له سر قورس بوو. ۵ جفا الشئ: شته که می دور خسته و توری دا.

جَفِيّ البقلُ: رومکه که می دور خسته و. ۵ اجفی الماشية: نازه له کانی لی خورین بی رحمانه راوی نان. ۵ جفای فی سجوده: له کاتی سوژده بردندا قوله کانی له که له که و ورگی و لهرانی دور خسته و. ۵ استجفأه: بهوشک ته بیاتی له که له ممد. ۵ الجفأه: نه و که فو خشت و خالیه مهنجه لیان لافا و به ملا و به ولای خویدا دهبه وای.

جَلَبَ جَلْبًا وَجَلْبًا: همر او هوریای بهر با کرد. ۵ جَلَبَ الجُرْحُ: برینه که گزسته و مزونی هی نایه و مو فمتاغی بهست. ۵ جَلَبَ علیه: تاوانی کرد ۵ جَلَبَ الشَّيْءُ: شته که می له شوینیکه و گواسته و مو بو شوینیک تر ۵ جَلَبَ على الفرسِ: که می نهمه که می هیواش کرده و بو نه و می بازیدا. ۵ اَجَلَبَ الدَّمُ: خون که وشک بوو ۵ اَجَلَبَ: یارم می داو کوم می بی کرد. ۵ جَلَبَ اللرمُ والرعدُ والفيثُ: خه لکه که، هورمه که، باران که؛ دمنگیان لی هات. ۵ تَجَلَبَ: به شوین له و مری خُوشدا گهرا. ۵ الجالبية: به لاو کارسات.

الجلبُ: جه لب: کوم له خوشتر یان ره شه و لاخ و مهر و زن که دمبرین بو فروشتن ۵ الْجَلْبَانُ: همبانه به که کیفیکه له پیست دروست دمکری بو نه و می شمشیری ناو کالانی تیدا هه لگری ۵ الْجَلْبِيَّةُ: نه و توپکنه له کاتی چاکبونه و می بریندا دمکه و نیته سمر برینه که ۵ الجلوبية: همر شتیک له دهر موی و لاتمه و به بندری بو بازار گانی بی کردن ۵ الْجَلْبِيَّةُ: شتی هینراو، ۵ الْجَلْبِيَّةُ: شتی هینراو. ۵ جَلْبِيَّةُ: جیلبابی له بر کرد. ۵ الْجَلْبَابُ: کراس ۵ کراسی ناودامان، جزدا شه ۵ سمری پوش که و ۵ بالتو ۵ عمبای نافرمت.

الْجَلِخُ: بمرده هسان ۵ الْجِلِخُ: دنگی ناو
خوپه خورپی ناو.

جَلَدٌ به الأرض: پیسته که می بزموی کیشا. ۵ جَلِدَتْ
الأرض: زمویه که سههؤلبه ندانی تیدا پهیدا
بوو.

جَلَدُهُ بالسيف: به شمشیر لئی دا ۵ جَلَدُ الذبيحة:
کوشتییه که می کهولکرد ۵ پېسته که می ئی دامالی.
۵ الأجلدُ: زموی رمقو سهخت.

الجلدُ: پېست، ۵ الجلدُ: شتیکه له پهړوؤ پال
دروست دمکری له سمر شیوهی بیچوه حوشر
حوشره که می پی هله ده خه لم تینن بؤ نهوهی شیر
بدا. ۵ الجلدةُ: پارچه می که له پېست. ۵ جلدةُ
الرجل: هؤزو عشرمتی پیاو. ۵ الجلادُ: جهلاب;
نهو یاساولو دمستو پیومندانن که هله دمستن
به کاری لیدان و کوشتنی نهوانه می دزی
ناغاکه یانن ۵ المجلادُ: شورک، گورز ۵ پارچه می که
پېست یان پهرو که نافرمتی شین و شه پور که
پنی له خوده دا. ۵ المجلدُ: جهسته می بی گوشت ۵
إجلودُ: تیپه می و کاتی دواکه وتنی بارینی باران
به ردهوام بوو. ۵ إجلودُ به السیرُ: روپشته که می
به شیوهی خیرایی به ردهوام بوو.

جَلَزَ الشئُ: شته که می پیچایه وه توندی کرد. ۵
جَلَزَ الشرطُ: پؤلیسه که به هیواشی هاتو جوئی
کرد. ۵ الجلازُ: همرشتیک به سمر شتیکی تردا
خوار بکریته وه تیهوهی بیبجرئی. ۵ الجلسُزُ:
پیاوی که ته و نازا: دره ختی بندوق ۵ پؤلیس. ۵
المجلسُزُ: پیاوی گوشتن و شانو مل هوهی ۵
راهه سهندو ناقل.

جَلَسَ جلوساً: دانیشت ۵ جَلَسَ الشئُ: شته که
مایه وه. ۵ جالسهُ: له گه لی دانیشت ۵ جالساوا:
خه لکه که همندیکیان له گه ل همندیکیان
دانیشتن. ۵ استجلسهُ: داوی لیکرد دابنیشن. ۵

الجلسُ: هاونشین، گیلی تینه گمیشتوو. ۵
الجلسةُ: به که دانیشتن، کؤبوونه وهی کؤمه لیک
خه لک بؤ هسه کردن و بریاردان له سمر
پهړوؤمه که ۵ الجلسةُ: که سیک زور دانیشتن ۵
الجلسيُ: دموروبه می کلینه می جاو. ۵ الجلسانُ:
گولی سپی، یان گولی هه لومریو. ۵ المجلسُ:
هاونشین ۵ زور دانیشتو. ۵ المجلسُ: شوینی
دانیشتن. ۵ جَلَسَ الرجلُ جَلْطاً: دروی کرد ۵
سویندی خوارد. ۵ جَلَسَ الشئُ عن الشئُ:
شته که می لهو شته دامالی، روتی کرد ۵ کوشتی
په که می کهول کرد ۵ سمری تاشی ۵ تجلَطُ الدمُ:
خویننه که له منوی دهمارکاندا یان له دهره وه
خه ست بووه. ۵ الجلطَةُ: باقی مانده می ماست
له مقادا ۵ پارچه می که له خوین. ۵ جَلَعَ جلعاً:
بی شمرم و حمیاوو هسه می ناشیرینی کرد. ۵
جَلَعَ الشئُ: شته که می دهرخت، ناشکرای کرد. ۵
جَالَعَ فلاناً: کیشه می له گه ل فلانکس کرد
به شیوهی ناشیرین و لامی دایه وه. ۵ جالعاوا:
به مانا کیشه یان تیکه وت و په کترین به جوین
داشت ۵ الجلیعُ من النساء: نهو ژنیه له لای
میزدمه که می خو دانه پویشی ۵ جَلَفَهُ جَلْفاً: به مانا
رامالین و رادان دئی.

جَلَفَ الذبيحةُ: کوشتییه که می گرو پیسته که می
کمند. ۵ جَلَفَ الجلافُ: سمری کؤلینه و کؤپه که می
لابرد. ۵ الجلفُ الرجلُ: پیاو که سمره فابی
کؤلینه و کؤپه که می دور خسته وه. ۵ الجالفةُ: نهو
سالمه مالن و سامان بغه وتینی ۵ برینیک
گوشته که بدرئی و نه گاته ناوه وه. ۵ الجلفةُ: نهو
شتمه سپی کرابی کهول کرابی توپکی ئی
کرابیته وه. ۵ الجليفُ من الرجال: پیاوی جروک،
۵ جَلَفَطَ السفينةُ: لهوحه می که شتییه که می لیک

بیبیچری، ◊ الْجَلْفَقُ: خیموت، ◊ الْجَلْنَارُ: گولی دره‌ختی ههنار.

جَلَّهَ الشَّيْءُ: شته‌کمی ناشکرا کرد. ◊ جَلَّهَ الْعَمَانَةَ:

میزمره‌کمی له پیشه سمری بهرزگردموه. ◊ جَلَّهَ

جَلَّهَأُ: ناوجه‌وانی پان و گه‌وره بوو. ◊ الْأَجَلَةُ:

که‌له‌گای بی شاخ. ◊ الْأَجَلَةُ: بهردی گه‌ورمی خرپ

◊ الْأَجْلِيَّةُ: خورما ناوکه‌کمی دهره‌اتبین و

به‌ماست یا به‌رؤن تیکه‌ل بکری.

جَلَّهَزُ: چاو پویشی لهو شته کردو شاردبه‌وه.

الْجَلَاهِقُ: قوری خرپی لوسکراوی سواوه، که‌لاگلینه،

◊ الْأَجْلُهُمُ: روم‌تیکه له پی‌ری نه‌بگه‌کانه. ◊

الْجَلُّهُمُ: بهردی گه‌وره تاویره بهرد.

جَلَا القرم عن الوطن ومنه: خه‌تکه‌که له برسان پان

لمترسان نیشتمانیان جی هیشت ◊ جلا الأمر:

کاره‌که ناشکرا بوو دهره‌کوت. ◊ جلا فلان عنه:

فلان‌کس چاوی خوئی رشتن. ◊ جلا النحل:

دوکه‌لی به‌سمر همنگه‌لانه‌که‌دا کرد قانگی دان

بوو نه‌وهی هه‌نگوینه‌که بی‌ری.

جلا السيف: مشتو مالی کرد ◊ جلا الزوج عروسه:

زاواکه سه‌بری بوکه‌کمی کرد به‌رازو‌ومی. ◊ جلا

الأمر: شته‌کمی ناشکرا کرد.

جَلَى السيف والفضة: ژمنگ و چک‌که‌کمی لی

کردنه‌وهو مشتو مالی کردن. ◊ جلیت السماء

جَلَى: ناسمان هه‌ساو بوو ◊ أَجَلَى القومُ عن المكان

ومنه: خه‌تکه‌که لهو شوینه‌که دهره‌به‌رین له

ترسان یا له بهر قاتو قری. ◊ أَجَلَى الناسُ عن

الشيءِ: خه‌تکه‌که لهو کارسات و جورتمه

رزگاریان بوو. ◊ أَجَلَى عنه الهمُّ: خه‌م و خه‌فتمی

لعدل دهره‌اویشت.

جَلَى الفرس: لهرمبازیدا نه‌سپه‌که پیشه‌کوت. ◊

جَلَى بصره: چاوی تی‌یری و سمیری کرد ◊ جَلَى

به‌ستن و درزه‌کانی به‌قیروشتی واپرکردموه ◊

الْجَلْفَقُ: شهو ناسنو دارمه له‌ملاو له‌ولای

به‌یژمو قالدرمه ده‌جهم‌سپین‌رین بوو نه‌وهی

که‌سیان لی به‌رنه‌بیتموه (مچه‌جهره).

جَلَقَ الشَّيْءُ جَلَقًا: به‌ردمی له‌سمر لادا ◊ تَجَلَّقَ:

پیکه‌نی به‌جوریک که دوا خرپی ناودمی

دهره‌کوت. ◊ الْجَلَاةُ: تۆزقائیک، ◊ الْجِلْسُ:

دانه‌وی‌نیه‌که وه‌کوو گمنم وایه ◊ الْجَوَالِقُ:

جه‌وان، ◊ الْمَنْجَلِيُّ: مهنجه‌نیق نامریکی شهره

به‌ردی بی هه‌لدندری بوو شوینی دور.

جَلَّ الدابة: جلی خسته سه‌رپشتی ولاغه‌که. ◊ جَلَّ

جلالاً و جلالَةً: گه‌ورمو شکو مهنه بوو، ◊ أَجَلُّ

فلاناً: فلانی به‌گه‌وره داناو ری‌زی لی‌گرت ◊ أَجَلُّ

الشيءِ: گشتگیری کرد ◊ هه‌موانی بوو ◊ جَلَّلَ

الدابة: جلی له ولاغه‌کرد. ◊ تَجَالَّ فلان: فلان‌کس

که‌وته ساله‌وه پیربوو. ◊ تَجَالَّ فلاناً: فلان‌کسی

به‌گه‌وره داناو ری‌زی لی‌گرت. ◊ تَجَلَّلَ به: خوئی

بی داپویشی ◊ (تَجَلَّلَ الشَّيْءُ) زۆربه‌ی شته‌کمی

وهرگرت ◊ إجلال: خاترو خوایش، ◊ الجمالة:

کۆمه‌له خه‌تکیک که تازه هاتینه ولاتیک ◊

الجلال: به‌مانا خاترو خوایش دئ ◊ الجلال:

زۆرینه‌ی هه‌موو شتیک. ◊ الْجَلَلُ: سه‌رجل و

به‌شمه‌ک و خیمه‌به که ولاغی بی دادبه‌پوشری.

الجلل: گه‌ورمو مهنه ◊ بی‌جه‌وانه‌ی (الدرق) دئ ◊

الجلل: شتی گه‌ورمو کاری مهنه و پیرۆز ◊

الجللة: نامیری‌که بوو خورما لی‌کردنه‌وه. ◊

أَجَلَى: کاری ناخویش و جورتمه تمنگانه‌و به‌لای

گه‌وره ◊ الْجَلَالَةُ مِنَ الماشية: نه‌ومیه قشپل و

شیاکه بخوا. ◊ الجليل: ناویکه له ناوه جوانه‌کانی

خودا ◊ الْجَلْدَةُ مِنَ الارض: زموی به‌رده‌لان ◊

الجلساق: شهو سه‌رمه و جه‌رمه‌به که‌وانی بی

كه شتيبيه كه لهر پړه وي خوږى لايډاو
 كه شتيبيه وانه كان نه يان توانى كوټر ټولې بكن.
 ۵ جَمَحَتِ الْمَفَاذَةِ بِالْقَوْمِ: بيايان و سارايه كه
 به هڅوى دوورى و بهر فر او انييه وه نه و هڅوى
 به هيلاك برد. ۵ جَمَحَتِ الْمَرْأَةَ مِنْ زَوْجِهَا: څه كه
 له ماله وه بهرق هه لس او ي هاته دمه وو
 روښته وه بڼ مالى باوانى ۵ الْجُمُحُ: تروكه وانى
 بڼ سهر تير، ۵ الْجَمُحُضَلُ: گيانله بهرى ناو
 صدهف. ۵ جَمَحَ جَمْحًا: لوت بهر زى نواندو خوږى
 به زلزانى و شانازى كرد ۵ جَمَحَ الصَّبِيَّ:
 منداله كه بازى هاويشت. ۵ جَمَحَ الْخَيْلَ:
 نهمه كه تاودا تپه كه هاويشت. ۵ جَمَحَهُ:
 شانازى به سردا كرد. ۵ جَمَدَ الْمَاءِ وَالسَّائِلِ:
 ناو كه به ستي شله مهنه كه رهق بوو ۵ جَمَدَتِ
 عَيْنُهُ: جاوى بڼ فرميسك بوو ۵ جَمَدَتِ النَّاقَةَ
 أَوْ الشَّاةَ: حوشتره كه يان مېر كه شيرى كه م بوو
 ۵ جَمَدَتِ الْأَرْضَ: زهويه كه بارانى لى نه يارى. ۵
 جَمَدَتِ السَّنَةَ: ساله كه بڼ باران بوو ۵ جَمَدَ
 فَلَانًا: فلانكس دمس هوجاو بوو ۵ جَمَدَ حَقَّ
 فَلَانًا: مافى فلان جهسپا. ۵ الْجَمَادُ: سنوورى
 نڼوان دوو پارچه زهوى يان دوو خانوو، ۵
 الْجَمْدُ: سهول. ۵ الْجَمْدُ: به مانا (الْجَمْدُ) دئ ۵
 الْجَمْدُ: گردو لکهى رهق و سهخت له زهوى، ۵
 جَمَادِي: په كيكه له مانگه عمر مبييه كان دوو
 مانگ همن ناويان (جمادى) په (جمادى) په كه م و
 (جمادى دووم). ۵ الْجَمَادُ: (سيف جَمَادُ):
 شمشير ټكى پر ندميه. ۵ جَمَرِ الْفَرَسِ: به
 پيوندومه نهمه كه بازى دا. ۵ أَجْمَرَ الْقَوْمَ:
 قهوم و خوښ كوڼونه وه. ۵ أَجْمَرَ ثَوْبَهُ:
 پوښاكه كه گولاو به زين كرد. ۵ أَجْمَرَتِ الْمَرْأَةُ:
 نافرته كه قزمكانى له باشه سمرى داكو كردم وه

عن نفسه: بيرو راي خوږى دهر پړى. ۵ أَجْتَلَى
 الْقَوْمُ عَنِ الْمَوْضِعِ: نه و نه تمه وه له شوڼه
 دهر جوون و بلا و هيمان ليكرد. اجتلى الشئ: ۵
 سميرى شته كهى كرد. ۵ اجتلى العروس بعلها:
 ميردمه كه سميرى څه كهى خوږى كرد له كاتيك
 رازيندرا بووه. ۵ اجتلى السيف: شمشير كهى
 مشو مال كرد. ۵ اجتلى العمامة عن رأسه:
 ميزمركه كه له سمرى كردم وه. ۵ تجلى الصقر:
 هه ټوكه جاوى نوهاندى و پاشان كړن ديه وه ۵
 اجلولى: له ولاتيكه وه روږى بڼ ولاتيكى تر. ۵ الاجلى:
 روخسار جوان ۵ الجالية: نه و كسانه ي له ولاتى
 خوږيان دهر جوون و كه و تونونه ولاتيكى
 تر. ۵ الجلاء: كاري ناشكرا ۵ شايمت و به لکه
 له دادا گادا ۵ كله سوبحاني ۵ الجلاء: كل (كله
 سوبحاني) ۵ الجلوة: رازاننده وهى بوك ۵ الجليية:
 هه والى راست، راستى رووداو. ۵ المجالي: شوڼى
 روتانه وهى سمر نه و شوڼه ي له سمر تووكى پيوه
 نه مابڼ.

جَمِي عَلَى فَلَانًا: رهق له فلانكس هه لسا ۵ تجماً
 القوم: قهوم و خوښ كوڼونه وه. ۵ تجماً على
 الشئ: خوږى به سمر شته كه دا داو دا پيوشى. ۵
 الْمُجْمَأُ ((فرس مجماً)): نهمه كه به نهمه
 ناو جاوانى دريژه. ۵ الْجُمُحُ: جوړه پارويه كه
 وهر زشه. ۵ جَمَجَمَ فَلَانًا: فلانكس قسه كهى خوږى
 رون نه كردم وه هر مينگه مينگى بوو. ۵ جَمَجَمَ
 كَلَامَهُ: قسه كانى به توپكل كردن. ۵ جَمَجَمَ فَلَانًا:
 فلانكسى به هيلاك برد. ۵ الْجُمُحَمَةُ: نيسقانى
 سمر كه ميشكى له خو گرتو وه. ۵ جَمَحَ الْفَرَسُ:
 نهمه كه سمر كهش بوو بهويستى خاونه كهى
 رهوى نه كرد، ۵ جَمَحَ الرَّجُلُ: پياو كه هر
 به قسه ي خوږى كرد ۵ جَمَحَتِ السَّفِينَةَ:

الجاموس: گامیش ◊ الْجَمَسَةُ: خورمای وشک ◊
 خورمای تازه بینگمیشتووی کمشیرین نه بووبوی و
 نهرمیش نه بووبوی ◊ جَمَشَ رأسه: سهری خوی
 تاشی ◊ جَمَشَتِ النورَةُ الشَّعْرَ: داروومه که
 موومکانی هه موو لیکردنه وه ◊ جَمَشَ الصرغ:
 به سهری په نجه گوانه که ی دوشی ◊ جَمَشَ
 المرأة: دلداری له گه گن نافرته که کرد ◊ الْجَمُوشُ:
 داروی مولیکردنه وه ◊ الْجَمِيشُ: داروی
 روتینه ره وه ◊ شوینیک گیای لی نه پروی.

جَمَعَ المتفرق: شته گانی کۆکردنه وه ◊ جمع الله
 القلوب: خودا دلگانی به کیگیر کردن ◊ جمع القوم
 لاعدانهم: نه وه قهومه خویان حازر کرد بؤ شهر
 له گه گن دوژمن ◊ جمع امرأة: بپریاری له سهر کاری
 خۆیدا ◊ جمع عليه ثيابه: پۆشاکه که ی
 له بهر کرد ◊ اجتمع القوم: خه لکه که یه کیان
 گرتو رای خویان کرد به یه ک ◊ اجمع المتفرق:
 شته بلا بووبوومکانی کۆکردنه وه ◊ اجمع الامر:
 کاره که ی توندو تۆلو پته و کرد ◊ اجتمع الامر
 وعليه: بپریاری له سهردا نیازی خوی یه کالاً
 بکاتوه ◊ اجتمع الشئ: شته که ی حازر کرد ◊
 اجتمع فلاناً: فلانکسی ومگری خوی کرد ◊ اجتمع
 المطر الأرض: بارانه که به سهر زهویدا باری و ناو
 رهوان بوو ◊ جامع المرأة: کاری سه رجیی له گه گن
 ژنه که دا کرد ◊ جمع الناس: خه لکه که ناماده ی
 نه جامدانی نوپزو مه راسیمی حومعه بوون ◊
 جمع المتفرق: شته بلا وومکانی کۆکردنه وه ◊ اجتمع
 الرجل: ریشی پر بووه، گمیشه تۆپه لاک ی
 گمنجیه تی ◊ اجتمع الماشي: پیادمه که په له ی
 کرد له رؤیشتندا ◊ تجتمع: همدئی له شته کان
 پالیان دایه پال شته گانی تر ◊ استجمع السيل:
 لافاوومه که له هه موو لایه که وه کۆ بوو وه ◊

لعدواوه توند بهستی و بهری نه دانه وه ◊ اجمر
 الامرُ بنی فلان: نه و کاره هه موو خیلی فلانی
 گرتوه ◊ اجمر الخيل: نه سه به که ی لاواز کرد وای
 لی کرد ورگی بچوک بووه ◊ جمر القوم: خزم و
 خویش کۆبوونه وه ◊ جمر الحاج: حاجی ره جمی
 شه پتانیا ن کرد ◊ جمر الشئ: شته که ی کۆ
 کرده وه ◊ جمر اللحم أو الجبن: کۆشته که یان
 نانه که ی خسته سهر پشکۆ ناگر ◊ جمر الثوب:
 کراسه که ی بوخار پزین کرد ◊ جمر القوم: خزم و
 قهوم کۆبوونه وه ◊ جمر الجيش: سوپا که
 له بهری جهنگدا قه تیس ما ◊ استجمر القوم:
 قهومه که کۆبوونه وه ◊ استجمر الرجل: پیاوومه
 به بهر د خوی پاک کرده وه ◊ الجمار: کۆمه گن و
 جه له ب جه له ب ◊ الجمره: پشکۆ ناگر ◊ الجمار:
 ناو مروکی دارخورما ◊ الجمر: کۆمه لگای گه ل و
 نمته وه ◊ ابن حمير: شهوی زور تاریک ◊ مانگی
 به ک شهوی ون ◊ الجميرة: زولف که
 دهؤندریته وه ◊ الجمر: مقه لی، ناگردان ◊
 الجمر: بخور؛ بخورد ◊ الجمرک: گومرگ
 وشه یه کی (تورکی) یه.

جَمَزَ الفرس: نه سه به که به گورگه لوفه رؤی، ◊ جَمَزَ
 الانسان: به په له رؤی ◊ جَمَزَ فلان في الأرض:
 رؤی به ناو زهویدا ◊ جَمَزَ فلان به: کالته ی
 پیکرد ◊ الجمر: باقی مانده ی لاسکی هیشوه
 خورما، ◊ الجمار من الدراب: ولاغی خۆشرپوو
 به راهه پر ◊ الجمارة: جبه یه که له خوری
 دروستکراین هۆله گانی ته سک بن ◊ الجمارة:
 نامیری که بؤ سواربوون و شت گواسته نه وه له
 شیوه ی عمر به نامدا ◊ الجمر: جوره دره ختی که
 میومه کی ده شو به یته هه نجیر ◊ جَمَسَ الثبت:
 روومه که ناسکی و تازه یه که ی نه ماو ره ق بوو ◊

شته‌کە‌ی دەر‌بە‌ری، ۵ جَمَلَه: بە‌جوانی هە‌ئس‌و
 کە‌وتی له‌گە‌ئدا‌کردو بە‌پەر دا‌خا‌وز‌ی‌یه‌کان‌یه‌وه
 جوو ۵ جَمَلَه: جوانی کردو ئار‌ایش‌یدا ۵ جَمَلُ
 الأَصْحٰبُ الجیش: فەرمان‌پەر‌وا سو‌پا‌کە‌ی له‌بەر‌ی
 شەر‌ه‌ی‌شته‌وه ۵ اسْتَجَمَلَ الشی: شته‌کە‌ی
 بە‌جوان له‌قه‌ئە‌مدا. ۵ الجَمَلُ: جە‌له‌به‌ حوش‌تر
 له‌گە‌ئ شو‌ان و بارو بار‌گە‌نە‌کە‌ی‌دا. ۵ رجل جامل:
 پیا‌وی‌کی خا‌ون حوش‌تر. ۵ الجَمَالُ: بە‌لای
 فە‌یلە‌سو‌فە‌کانە‌وه صی‌فە‌تیکە‌ له‌ شته‌کان‌دا
 دە‌بین‌درئ و دل‌خۆ‌ش دە‌کا‌و رە‌زامە‌ندی وه‌دی
 دێ‌نئ. ۵ الجَمَالُ: کە‌سێ‌ک شتێ‌ک زۆ‌ر جوان بێ‌ له
 جوان‌یدا بێ‌ وێ‌نە‌بێ‌ ۵ الجَمَلُ: حوش‌تری گە‌وره ۵
 الجَمَلُ: حە‌بلی ئە‌ستور، جۆ‌ره ماسی پە‌کە. ۵
 الجَمَلُ: کۆ‌مە‌ئێ‌ک ئادە‌میزاد. ۵ الجَمَلَاتُ: بول‌بول.
 ۵ النُّجْمَةُ: لە‌لای زانایانی بە‌لا‌غە‌و نە‌حو‌ییە‌کان
 رستە‌پە‌کە‌ مۆ‌سنە‌دو مۆ‌سنە‌دو ئی‌له‌ی‌ی تێ‌دا‌بێ‌
 موبتە‌دا‌و خە‌بە‌ری له‌خۆ‌گرتبێ‌. ۵ الجَمَلُونُ:
 هە‌لا‌شێ‌کی کە‌وانە‌ییە‌ له‌ شی‌وه‌ی دو‌گی
 حوش‌تر‌دا‌یه. ۵ الجَمَالُ: خا‌ونێ‌ حوش‌تر، شو‌انی
 حوش‌تر، ۵ الجَمَالُ: زۆ‌ر زۆ‌ر جوان و قە‌شە‌نگ. ۵
 النُّجْمَلُ: حە‌بلی ئە‌ستور. ۵ الجَمِيلُ: بول‌بول. ۵
 الجَمُولُ: نافرە‌تی قە‌ئە‌وو گۆ‌شتن ۵ النُّجْمَلُ من
 الکلام: رستە‌ی کورت ۵ جَمَّ جوماً: کۆ‌بو‌وه‌وه، زۆ‌ر
 بوو ۵ جَمَّ الفرسُ: ئە‌سپە‌کە‌ پشوی‌دا‌و حە‌سایە‌وه
 هێ‌زی پە‌یدا‌کردە‌وه. ۵ جَمَّ العظمُ: گۆ‌شتی
 زۆ‌ر‌بوو ۵ جَمَّ الرجلُ جَمَّت المرأةُ: گۆ‌شتیان
 زۆ‌ر‌بوو قە‌ئە‌و بوون ۵ جَمَّ الكبشُ والنمجةُ
 وغرهما: بە‌رانە‌کە‌ یان نیرە‌کە‌ کۆ‌ل بوون؛
 شا‌خیان نە‌بوو ۵ جَمَّ البناءُ: پالە‌خانە‌کە‌ بە‌بێ‌
 بار‌کۆ‌ن و سو‌ئبان بوو ۵ جَمَّ السطحُ: سەر‌بانە‌کە‌
 بە‌بێ‌ سی‌یاج و شورا بوو ۵ أجمُ الفراقُ: کاتی ئێ‌ک
 جیا‌بو‌ونه‌وه‌ هات. ۵ جَمَّم النباتُ: روه‌کە‌

استجمع للجری أر الثوب: خۆ‌ی گێ‌شدا‌و خۆ‌ی
 نامادە‌کرد بۆ‌ پۆ‌شتن یان بۆ‌ بازدان ۵ استجمع
 له‌ امره: هە‌موو کارە‌ دل‌خۆ‌ش‌کەرە‌کانی بۆ‌
 دە‌سته‌بەر بوو ۵ الاجماعُ: پە‌ک‌دی‌گەر‌بوون و
 رێ‌ک‌ه‌وتنی کۆ‌مە‌ئێ‌کی تایی‌هتی یان هە‌موو
 کە‌س له‌سەر کار‌ی‌کی تایی‌هتی، ۵ الاجتماع:
 زانستی کۆ‌مە‌لایە‌تی ۵ الجماعُ: نا‌وی‌کە‌ له‌نا‌وه
 جوانە‌کانی خودا ۵ مزگە‌وتێ‌ک کە‌نوێ‌زی هە‌ینی
 تێ‌دا نە‌جام بە‌درئ ۵ کلام جامع: دە‌ق و قە‌سە‌پە‌کە‌
 وشە‌کانی کە‌م و مانا‌کانی جوان و زۆ‌رن ۵
 الجامعة: زنجیرێ‌کە‌ دە‌ست و مل پێ‌کە‌وه دە‌به‌ستێ‌
 ۵ کۆ‌مە‌ئێ‌ک کۆ‌ئێ‌زو پە‌یمان‌گای خۆ‌ئێ‌ندن و
 زانستین ئاداب و زانیاریان تێ‌دا دە‌خۆ‌ین‌درئ و
 دە‌گوترێ‌ته‌وه. ۵ قمر جامعة: مە‌نجە‌لی گە‌وره ۵
 الجَمَاعَةُ: ژمارە‌ی زۆ‌ر له‌ ئادە‌میزاد له‌ درە‌خت و
 رووه‌ک ۵ الجَمَاعِيَّةُ: لە‌زارا‌وه‌ی نابوری سیاسید،
 بریتییە‌ له‌ رێ‌بازێ‌کی سۆ‌شیا‌لیستی، الجَمْعُ:
 کۆ‌مە‌ل، کۆ‌بو‌وه‌کان ۵ سو‌با ۵ الجُمُعَةُ والجُمُعَةُ
 والجُمُعَةُ: رۆ‌ژی هە‌ینی ۵ الجُمَاعُ من كل شیئ:
 بێ‌کە‌ و سەر‌جە‌مسە‌ری هە‌موو لق و پۆ‌پە‌کان ۵
 الجُمُعِيَّةُ: کۆ‌مە‌ئێ‌ک پە‌ک‌دە‌گرن بۆ‌ مە‌به‌ستێ‌تر
 تایی‌هتی و بیرو هزرتی ها‌وبە‌ش له‌ نی‌وانیان‌دا ۵
 جمع السلاح: کۆ‌کەر‌موه‌ی چە‌ک ۵ المُجْتَمَعُ:
 شو‌ینی کۆ‌بو‌ونه‌وه ۵ المُجْتَمَعُ: شو‌ینی کۆ‌بو‌ونه‌وه
 ۵ المجموع: کۆ ۵ ئاکامی لێ‌کدانی چە‌ند
 ژمارە‌پە‌ک. ۵ جَمَلَ الشئُ جَمَلًا: لە‌شته‌ بل‌ا‌وه
 بوو‌مه‌کان ئە‌وه‌ی کۆ‌ کردۆ‌ته‌وه. ۵ جَمَلَ الشَّخْمُ:
 بە‌زو پێ‌وه‌کە‌ی تۆ‌اندە‌وه. ۵ جَمَلَ جَمَلًا: شی‌ومه
 رو‌خساری جوان بوو ۵ أَجْمَلُ: حوش‌تر‌م‌کانی زۆ‌ر
 بون ۵ أَجْمَلُ الشَّخْمُ: بە‌زو‌پێ‌وه‌کە‌ی تۆ‌اندە‌وه ۵
 أَجْمَلُ الحساب: ژمارە‌کانی حیسابی کۆ‌کردە‌وه ۵
 أَجْمَلُ الكلامُ: قە‌سە‌کە‌ی بە‌گورتی رانواندو

له خۆکهوت و پهل و پوی کردن. ◊ جَمَعَتِ الْمَرَاةَ: نافرته که فرمکانی کۆکردنه مو و کورتی کردنه و بی ئهوی و مکوو پیاو بچن. ◊ جَمَمَ الْإِنَاءَ وَالْمِكْيَانَ: هابه که و پیوره که می پر کرد. ◊ تَجَمَّمَ النَّبْتُ: رومکه که له خۆکهوت و پهل و پوی کردن. ◊ اسْتَجَمَّ: کۆبووه، زۆر بوو. ◊ الْجَمَامُ: پشودان و نستراحت. ◊ الْجُمَامُ: پرکردنی هاپ و مهنجه و شتی و ◊ الْجَمُّ: زۆرینه زۆر له هه موو شتیك ◊ الْجَمَمُ: زۆرو کۆبوووه له هه موو شتیك ◊ الْجَمَاءُ: هیلکهی سمر، کاسه سمر، ◊ الْجُمَانِي: کۆبوووه می قزی پێشه سمر ◊ الْجَمْرُ: زۆرو کۆبوووه له هه موو شتیك، گیاو گزی زۆر، ◊ الْجَمِيمُ: زۆرو کۆبوووه له هه موو شتیك.

الْجَمُّ: شوینی راوهستانی ناو ◊ سَنَكُ ◊ الْجُمَانُ لَوْلَوْ: دهنکه مور و له زیو دروست دمکری له سمر شیومی لولئو ◊ جَهْرُ الشَّيْءِ: شته که می کۆ کردموه ◊ جَهْرُ الْكَلَامِ: قسه که می کورت کردموه. ◊ الْجُمَاهِرُ: کهتمو زمبه لاج، ◊ الْجُمُوهْرُ من کل شیئ: زۆرینه ◊ لب و چهوی کۆمه ل بوو، زور به می جه ماور، ◊ الجهمرية: دهوله تیکه حاکمیکی هه ل ب ز تراو له لایهن که له وه یان له لایهن په ر له مانه وه به ر پومی دمبا بو ماوه میکی دها ریکراو.

جَنَّا جُنُوءًا: خۆی کۆم کردموه مه یلان بوو ◊ جِنِّي: (جَنَّا) شانه کانی به سمر سنگی دا د مروانن پشتی کۆم بوته وه. ◊ الْأَجْنَأُ: پشت کور ◊ الْمُجْنَأُ: تیر و که وان. ◊ الْأَجْنَأُ: چالی گۆر، گۆر پچه ◊ جَنَّبَ الرِّيحُ جَنْبًا: ههوا له باشور وه هاتوو یان به رهو باشوور ده چی. ◊ جَنَّبَ إِلَيْهِ جَنْبًا: نارمه ووی کردو حمزی ئی بوو دیدنی بکا. ◊

جَنَّبَ الشَّيْءَ: لێی دوور کهوته وه ◊ دووری خسته وه ◊ پالی پیوه نا، لاته نیشتی ههنگاوت، خاترو خواپشی نه گرت ریزی لینه نا. ◊ جَنَّبَ الْعَيْرَ: لاته نیشتی حوشترمه که می داخ کرد. ◊ جَنَّبَ الْأَرْضَ: به گمرتو یان به مالمال زهوی به که می رێك خستو تهختی کرد. ◊ جَنَّبَ فَلَانًا الشَّيْءَ: دووری خسته وه ◊ جَنَّبَ جَنْبًا: دوور کهوته وه ◊ هاواری لاکه له که می کرد ◊ جَنَّبَ فَلَانَ: فلانکس له می پیس بوو. ◊ جَنَّبَ جَنْبًا: دوور کهوته وه ◊ نزیك بووه ◊ له می پیس بوو ◊ (جَنَّبَ): هاواری لاکه له که می کرد ◊ رمه با لێی دا بای وهشت تیکدا ◊ اجنَّبَ فلاناً الشَّيْءَ: نهو شتانه می له فلانکس دوور خسته وه. ◊ جَانَبَهُ: لایهنگری نهوی کرد، ◊ جَنَّبَ فَلَانًا الشَّيْءَ: شته که می له فلانکس دوور خسته وه. ◊ اجتنَّبَ: له می پیس بوو. ◊ اجتنَّبَ الشَّيْءَ: لێی دوور کهوته وه ◊ جَنَّبَ: له می پیس بوو. ◊ اجتنَّبَ الشَّيْءَ: له شته که دوور کهوته وه ◊ استنَّبَ: له می پیس بوو. ◊ الاجتنَّبَ: بیگانه له خزماپهتی دا، یان له زیو نیشتماندا ◊ شتیك رام نه بن. ◊ الاجتنَّبی: بیگانه، دهرمی ◊ الجانب: لاته نیشتی ناده میزادو هی تریش ◊ الْجَنَابُ: دهور و بهر، ◊ الْجُنَابُ: نهخۆشی ◊ الْجُنَابُ: دزایهتی و نازاوه دل نازاردان ◊ الْجُنَابَةُ: له می پیس، حاله تیک به سمر پیاوو نافرمت دا دئ له ناگامی جوتیون یان ناو هاتنه وه به می جوتیون ◊ جار الْجُنَّبُ: نهو جیرانه می مالی به مالی تووه نووسابی.

الْجَنَّبُ: دوور ◊ جار الْجُنَّبُ: هاواری سه فرمت ◊ الْجَنَّبَةُ من الشَّيْءِ: لایه می شته که ◊ نزیك و نه مللو و نه ولای شته که ◊ الْجَنَّبَةُ: لای شت و نزیکی شت. ◊ الْجَنَّبَةُ: نهو که سه به خۆی له خه لکی تر دها ریزی. ◊ الْجُنَابُ: هاواری

هم‌ناهم‌نگو و هاودم. ◊ الجُنْرُبُ: لای پیچ‌هوانه‌ی
 باکور واته: باشور ◊ بابه‌ک که له‌ولایه‌وه بی. ◊
 الجُنْبِیْبُ: نهو نه‌سپه‌ی بُو فِراغ رِی کِیش دم‌کری.
 ◊ الجُنَّابُ: لغاو شلو و سمرنرم ◊ الجُنْبِیَّةُ: وِلاخی
 کِیش‌کراو ◊ لابار به‌تم‌نیشتی حوش‌ترموه ◊
 المَجْنَبُ: خیرو شم‌ری زور. ◊ المَجْنَبُ: به‌مانا
 (المَجْنَب) دئ ◊ اَلْجَنْبَةُ مِنَ الْجِيشِ: لایه‌کی سوپا
 ◊ تَجَنَّتْ: خُوْی پال خیزانی تردا، خُوْی کرده
 کورو نه‌وی خه‌لکی تر.

الجنّ: لوعغمتیکه له وشه‌ی (جنس) ◊ یان جوّره
 زمان لاییه‌که، ◊ الجُنْشِي: ناسنگمر ◊ حوش‌تر
 خنکین ◊ زری شم‌شیره الجُنْحُنُ وَالْجُنْحِيْنُ:
 ئیسفانی سنگ، ◊ اَلْجُنْحُوْنُ: به‌مانا (الجُنْحِيْنُ)
 دئ. ◊ جَنَحٌ: خواربوّوه دم‌کوتری: (جنح الیه
 و جنح له) به‌لای نه‌وی‌دا تاشی، هسه‌ی نه‌وی
 به‌سندکرد ◊ شوپن نهو که‌وت. ◊ جَنَحَتِ السَّفِيْنَةُ:
 گمشتییه‌که گم‌یشته ته‌نکاو شانی داداو
 به‌زه‌وییه‌وه نووساو له‌فورچمقی ◊ جَنَحَ الطَّائِرُ:
 بالندمکه باله‌کانی لیک دان. ◊ جَنَحَ الرَّجُلُ:
 پیاومکه پابمندی فەرمان بوو. ◊ جَنَحَ اللَّيْلُ: شهو
 راشکا به‌رمو کۆتایی رۆی. ◊ جَنَحَ الْحِيْرَانُ فِي
 سِرِّهِ: نازه‌له‌که له‌کاتی رۆیشتندا به‌هوی به‌له‌و
 خیرا رۆیشتنه‌وه ملی بُو پینشه‌وه دریزکرد. ◊
 جَنَحَ عَلَي السُّنِّيِّ: روی له‌شته‌که کرده ◊ جَنَحَ اَنْ
 يَأْكُلْ كَذَا: به‌لایه‌وه تاوان بوو نه‌و شته ناوا بخوا.
 ◊ جَنَحَ الطَّائِرُ جَنَحًا: له‌شه‌ه‌ی بالی داو فِری ◊
 بالی خُوْی شکاننده‌وو لیک دان. ◊ اَجْنَحَ الشَّيْئُ:
 شته‌که‌ی خوار کرده‌وه. ◊ جَنَحَهُ: بالی بُو دروست
 کردن. ◊ اِجْتَنَعَ الْاِنْسَانُ: به‌راسوی شکان. ◊ اِجْتَنَعَ
 الرَّجُلُ عَلَي رَحْلِهِ: پیاومکه له‌سمر و لاغ‌ه‌کی
 ه‌م‌رودک ثانی‌شکی دادان ◊ اِجْتَنَعَ فِي السَّجْدِ:

فورسای خُوْی خسته سمر له‌بی ده‌ستی و
 ثانی‌شکی له‌زمو‌ی به‌رزکردموه و له‌که‌له‌که‌ی خُوْی
 دووری خسته‌موه ◊ اسْتَجَنَعَ اللَّيْلُ: شه‌وداهات. ◊
 اَلْجَانِعَةُ: به‌راسوه کورته‌مکان که له‌سنگه‌وه نزیکن.
 ◊ اَلْجَنَاحُ: بال (نهو نه‌ندامه‌ی بالنده پئی دم‌فِری ◊
 دوو بال ◊ قَوْلُ ◊ بن همنگل ◊ لاتهنیشت ◊ اَلْجَنَاحُ:
 تاوان ◊ مهیل کردن بُو تاوان و گوناوه ◊ ه‌ل‌گرتنی
 خه‌م و خه‌فمت ◊ اَلْجَنَاحِيَّةُ: پیریکن له شیعه
 توندروموکان ◊ اَلْجِنْحُ: لا ◊ نه‌ملاو نه‌ولا ◊
 چاودئیری ◊ به‌شیک له‌شه‌و ◊ تاریکی شه‌و ◊
 دم‌ورو به‌ری رنگا. ◊ اَلْجِنْحُ: تاریکی شه‌و. ◊
 اَلْجُنْحَةُ: تاوانیکه شی‌اوی نه‌ومیه نه‌وی نه‌نجامی
 داوه سزا بدری. ◊ جُنْدُ الْجُنُودِ: سمریازمکانی
 کۆکردموه ◊ تَجَنَّدَ: سمریازی دام‌زاندن ◊
 سمریازی په‌یداکردن. ◊ اَلْجُنَادِي: قوم‌اشیک که له
 دیوار بدری و دیواری پئی دابیوئشری ◊ ه‌مرش‌تیک
 راخه‌ربن یان پیخه‌ف بی. ◊ اَلْجُنْدُ: سمریازی،
 یارمه‌تیدمرو ده‌ست و پیوه‌ند، ◊ اَلْجُنْدُ: زه‌وی
 رفه‌لان و سه‌خت ◊ اَلْجُنْدِيُّ: په‌ک سمریاز. ◊
 اَلْجُنْدِيَّةُ: یاسای سوپا. ◊ اَلْجُنْدُبُ: جوّره
 کولله‌په‌که دم‌نگی (سیره سیری) لئ دئو
 بازده‌هاوئ و دم‌فِری، ◊ اَم جُنْدُبٌ: به‌لاو کارسات،
 سته‌مو تاوان ◊ جَنَدَرَ الثَّوْبُ: پۆشاکه‌که ره‌ونه‌ی
 جارانی بُو هاته‌وه له ئوتوی دا، مشتو مالی
 کرده‌وه. ◊ جَنَدَرَ الْكِتَابَ: به‌قه‌له‌م به‌سمر
 وشمال و کوزاومکاندا هاته‌وه تۆخی کردنه‌وه بُو
 نه‌وه‌ی بخویندرینسه‌وه. ◊ اَلْجُنْدَرَةُ: نام‌یریکی
 دارینه‌یه پۆشاک‌ی پئی له وتوو دم‌درئو و چرچ و
 لۆچی پیراست دم‌کریته‌وه. ◊ اَلْجُنْدَالُ: شتی
 گه‌وره و پته‌وو به‌هیز. ◊ جَنَرُ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی
 شارده‌وه. ◊ جَنَرُ الْمَيْتِ: مردوم‌که‌ی خسته‌سمر

دارمه‌میت. ◊ الجِنَازَةُ: دارمه‌میت ◊ مردو ◊ یان دارمه‌میتو مردوومکو نوانمی لمگه‌لی دا ده‌جن یو سمر قه‌بران و کفن و دفنی دمکه ◊ الجِنَازِيَّةُ: نهو که‌سه‌ی لم‌پیش جمنازمه‌کوه دمرواو قورنان یان ذیکرو ته‌لیله ده‌خوینتی. ◊ جَنَسَتِ الرُّطْبَةُ: خورماکه هم‌مووی تیکرا گه‌می. ◊ تَجَانَسًا: لمره‌گه‌زدا خو‌یان ومکوو یه‌ک لی‌کرد. ◊ الجِنَاسُ: لمراراه‌می به‌لاغیاندا نه‌ومیه دوو وشه‌یان دوو رسته له‌هم‌موو پیته‌گانیاندا یان له‌زوربه‌یان دا ومکوو یه‌ک بچن و مانایان جوودایی.

الجِنْسُ: بنه‌ماو رمگه‌زو جُوز ◊ الجِنْسِيَّةُ: صیغه‌تی‌که به‌ئاده‌میزاده‌وه ده‌لکئ له‌روی په‌یومندی و گه‌رانه‌وه‌می یو نه‌تمومو گه‌لیک. ◊ الجِنْسِيُّ: شتی رهم‌ن و ساغلم.

جَنَفٌ، جَنَفٌ: لا خواربوو، ستم‌می کرد ◊ اجْتَنَفَ فلاناً: له‌بریارمه‌کی فلان دا ستم‌می به‌دی‌کرد. ◊ جَانَفَ القَرْمُ: خو‌ی له‌گه‌له‌که‌ی تهره‌کردو لی‌یان دوور که‌وته‌وه. ◊ تَجَانَفَ: له‌ری‌گی‌ی راست کلابوو ◊ تَجَانَفَ عَنْهُ: لی‌ی لادا، ◊ تَجَانَفَ فِي مَشِيَّتِهِ: له‌رؤیشتندا خو‌ی باداو فیزی کرد. ◊ الاِجْتِنَفُ: که‌تمو زمبه‌للاج ◊ الجِنْفُ: ستم‌مکار ◊ جَنَفَهُ: به‌قوچه‌هاینی به‌ (ممنجه‌نیق) به‌ردی تیگرت ناگر بارانی کرد. ◊ الجِنَقُ: نه‌وانه‌ی سه‌روکاری ممنجه‌نیق دمکه‌ن ◊ المِنَجْنِيْقُ: (المِنَجْلِيْق): ممنجه‌نیق.

الجِنْكُ: تمنبور، نامیریکی گورانی و موسیقایه. ◊ جِنٌّ اللیلُ: شهو تاریکی هینا ◊ جِنٌّ عَلَيْهِ، جِنٌّ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی داپوشی ◊ جِنٌّ المِيتُ: مردومه‌کی کفن کرد ◊ جِنٌّ بِهٖ وَمَنهٖ: سه‌ری لی‌ی سورماو سه‌رنجی راکیشا ◊ اجْنُ المِراةِ جَينِياً: ناهرته‌که مندالی که‌وته سه‌کوه. ◊ اجْنُ المِيتِ:

مردومه‌کی داپوشی ◊ اجْنُ اللهِ فلاناً: خودا عه‌قل و ناومزی له‌فلانکه‌س ستانده‌وه. ◊ اجْنُ الشَّيْءِ صَئراً: شته‌که‌ی له‌سنگی خو‌ی دا شاردمه‌وه. ◊ اجْتَنُّ: خو‌ی حه‌شاردا. ◊ تَجَانَّ و تَجَانَّتْ: خو‌ی به‌شیت نیشاندا ◊ اسْتَجَنَّ: خو‌ی حه‌شاردا، ویستی خو‌ی حه‌شاربدا. ◊ التَّجْنِينُ: شیوه‌ه‌سه‌ی جندوکه، نه‌وه‌ی جندوکه ده‌یلتین ◊ الجِنَانُ: جندوکه ◊ الجِنَانُ: له‌هم‌موو شتی‌کدا ناو سکیمتی ◊ دل ◊ جنان اللیل: تاریکی شه‌وی زور تاریک. ◊ الجِنُّ: پیچه‌وانه‌ی ئاده‌میزاد که‌رمگه‌زی جندوکه دمگرتیه‌وه ◊ الجِنُّ من کل شیءٍ: سه‌رمتاو ده‌سته‌گولی شت ◊ نیسات و هیزی شت. ◊ جنّ النبات: گول و جرو‌ی رووه‌ک. ◊ الجِنُّ: به‌رده، گور، کفن ◊ شیردراوه ◊ مردو، الجِنَّةُ: باخ و بیستان ◊ به‌مهرج دره‌ختی تیدا بین ◊ به‌تایبه‌متی دره‌ختی خورماو داری میو ◊ به‌هه‌شت ◊ المِنَّةُ: شیتی ◊ الجُنُونُ: نه‌مانی عه‌قل و ناومز، یان نه‌خوشی و شیوانی عه‌قل. ◊ الجِنِينُ: گور ◊ شتی حه‌شاردراو و داپوشراو ◊ مندال له‌و کاته‌یدا که‌له‌سکی دایکی‌ایه‌تی ◊ المِجْنُ: مه‌تل ◊ المِجْنَةُ: شیتی ◊ شوینی خو‌ حه‌شاردان ◊ زمویبه‌ک جندوکه‌ی زوری هتبا، ◊ المِجْنُونُ: شیت، که‌سبک عه‌قلی له‌ده‌ست دایج، ◊ المِجْنُونَةُ: دارخورمای زور به‌رزو هوج.

جَنَى جنایة: تاوانی نه‌منجامدا ◊ جنی الذنب علی فلان: کیشی کرد یوئنه‌منجامدانی تاوان و خرابه‌کاری. ◊ جَنَى التَّمْرَةَ وَخَوهٖ: میوه‌که‌ی جنی. ◊ جَنَى جَنَى: به‌شتی دهرپری و سنگی جووه ناوموه ◊ اجْنَى الثَّمْرُ: کاتی جنینی میوه‌که‌هات. ◊ اجْنَى الشَّجَرُ: دره‌خته‌که میوه‌ی په‌یدابوو، میوه‌جن ده‌ستی کرد به‌میوه‌چنین. ◊ اجْنَى

توشی فاتو قری بوون. ◊ أَجْهَدُ: کهوته نیو ناخوشی و کارساتهوه ◊ بوو به خامنی ولاغیگی زعیضو لاواز. ◊ أَجْهَدَتِ الْأَرْضُ: زهوییه که فسهل بوو ◊ أَجْهَدَ الشَّيْءُ: شتهکه تیکه لاو بوو. ◊ أَجْهَدَ الشَّيْبُ فِيهِ: خیرا بیربوو، پیری به خیرایی به جهستهیدا بلاوبووه. ◊ أَجْهَدَ فُلَانٌ فِي الْأَمْرِ: فلانکس له نیشهکهدا نیحتیاتی کرد. ◊ أَجْهَدَ الدَّابَّةُ: ولاخهکی ماندو کرد ◊ أَجْهَدُهُ مَالَهُ: مال و سامانهکی دابهش کردو ههمووی سمره کرد. ◊ أَجْهَدَ الطَّعَامُ: نارمزی خوارندهکی کرد. ◊ جَاهَدَ الْعُلُوَّ: شمپی لهگه ل دوزمن کرد. ◊ أَجْتَهَدُ: نهوی له توانیدا بوو نهجامی داو دریخی نه کرد. ◊ الاجتهاد: له زارووی فقههاو شمرع زاناندا هوندان و توئزینهوهی شمرعزانه، لیکولینهوهو بهراورد کردنی بهنگه و دهقهکانه بوئهوهی بگاته نهوهی رای بو دروست بی لهسر بریاریک دهریاری قهضیییهکی شهرعی. ◊ الْجَهَادُ: زهوی دمشتایی و تخت جا گیاو گزی لی روابی یان نا ◊ الْجِهَادُ: له زارووی شمرع زاناندا بریتیه له شمرکردن و بهگزا چونهوهی نمو ناموسولمانانهی که له نهلی زیمه نین.

جَهْتٌ جَهْتًا: ترسو رق هه لسان یان کمیفخوشی و تهر دهماخی وای لیکرد سهنگینی خوئی له دستدا. ◊ جَهَجَ الْأَطْفَالُ: پالوهانهاکان له میدانی جهنگدا دستیان کرد به ههلهله کیشان چههجهه. ◊ جَهَجَ بِالسَّعِ: جغه له درندمه کرد بوئهوهی وازینتی ◊ جَهَجَ الرَّجُلُ: پیاوهکی له ههموو شتیک گیرایهوه.

جَهْدٌ جَهْدًا: تیکوشا بهگرنگی جیدییت ◊ جَهْدُ فُلَانٍ: فلان: فلانکسی به تاقی کردموه. ◊ جَهْدُ فُلَانًا: فلانکس نارحمتی تووش بوو ◊ به جهختهوه داوای لیکردو نیلحاحی لیکرد. ◊ جَهْدُ الْمَرَضِ أَوْ الْعَبْءِ أَوْ الْحَبِّ: نهخوشی یان ماندو بوون یان دلداری لاوازی کرد. ◊ جَهْدُ اللَّبَنِ: ماستهکی کرده ماستاوو ههموو روون چهورییهکی لیکرت. ◊ جَهْدُ الطَّعَامِ: حمزی له خوارندهکه کرد ◊ جَهْدُ الْمَالِ: مالهکی دابهش کرد ههموی تهخشان و پهخشان کرد. ◊ جَهْدُ النَّاسِ: خه لکهکه

جَهْرَ الشَّيْءِ: شتهکه دهرکهوت ◊ دهری خست، ناشکرای کرد. ◊ جَهْرَ بِالْكَلَامِ وَغَرَهُ: قسهکی راگه یانند ◊ جَهْرَ الشَّيْءِ: به بی پمده چاوی پیکهوت ◊ جَهْرَ الشَّيْءِ فُلَانًا: نهوشته له پیش چاوی فلانکس زور گهورمبوو ◊ روخسارو

جوانی سمرنجی را کیشا ◊ جَهْرَ فِلانَ الْبُنْرَ: فلانکس بیرمکی له هور و لیته پاک کردهوه ◊ ناوی لی هه لئینجا ◊ جَهْرَ السَّقَاءَ: ممشکه که ی ههژاند ◊ جَهْرَ فِلانَ: فلانکس جهسته ی ریک و پیک بوو خوی دارشت ◊ أَجْهَرَ: رایگه یاند، دهری خست. ◊ أَجْهَرَ بِالْکَلَامِ: قسه که ی دهر خست، ناشکرای کرد. ◊ أَجْهَرَ فِلانَ: فلانکس به دمنگ گهوره ناسراوه ◊ یان مندالی جوانی بوون. ◊ جَهْرَ فِلانَ: فلانکس دمنگی بهر ز کردهوه. ◊ جَهْرَ الْحَدِيثِ: قسه که ی ناشکرا کرد. ◊ أَجْهَرَ الشَّيْءِ: بهین پهمده شته که ی بین. ◊ الْجَهْرُ: به ناشکراو عه له نی. ◊ الْجَهْرُ: ماومیک له رۆزگار ◊ سالیکی ته او. ◊ جَهْرُ الرَّجْلِ: شیوه و روخساری پیاو مکه ◊ الْجَهْرُ مِنَ الْأَرْضِ: زهوییه کی پان و پۆرو بین دارو درخت بین گردو شیوو درکه شاخ ◊ الْجَهْرَةُ: نهوه ی ناشکراو دیار بین ◊ بین پهمده داپۆشهر بین ◊ الْجَهْرُ: پیای نازاو چاو نه ترس. ◊ الْجَهْرُ: دره وشاوه ◊ الْجَهْرُ مِنَ اللَّيْنِ: نهو ماسته ی له گهل ناومکه تیکهل نه بیوی به کلۆبی مابیته وه. ◊ الْمَجْرُ: نهو کهسه ی سروشتی وایی به دمنگی بهر ز قسه بکا ◊ الْمَجْرُ: میکرو سکۆب.

جَهْرٌ عَلَى الْجَرْحِ: پهله ی کرد له گوشتی بریندار مکه و زوو له ناوی برد. ◊ جَهْرَةٌ: جیازییه که ی بۆ ناماد مکرد ◊ تَجَهْرٌ لِلْأَمْرِ: خوی بۆ کار مکه ناماده کرد. ◊ الْجَهْرُ: پیدایستی کاروان و بارو بارگه نه ◊ الْجَهْرَةُ: گورگ ◊ ورج، بیچوه ورج. ◊ جَهَشَتْ نَفْسُهُ: جولایه و موو خهریک بوو له پرمه ی گریان بدا. ◊ جَهَشَ الصَّبِيُّ إِلَى أُمِّهِ: مناله که بۆلای دایکی روانی و له پرمه ی گریانی دا ◊ جَهَشَ إِلَى الْقَوْمِ: هات بۆلای قه و مه که. ◊ جَهَشَ

مِنَ الشَّيْءِ: له شته که هه لات. ◊ جَهَشَ الصَّبِيُّ إِلَى أُمِّهِ: منداله که دایکی بینو و خهریک بوو بگری. ◊ أَجْهَشَ: وستی بگری ◊ أَجْهَشْتُ إِلَيْهِ نَفْسُهُ: هیلنجی هاتی و رشایه وه. ◊ أَجْهَشَ فِلاناً عَنِ الْأَمْرِ: پهله ی له فلان کرد. ◊ الْأَجْهَشَةُ: کلۆمه نیک نادمیزاد ◊ فرمیسک که له کاتی گریاندا هه لدموهرن.

جَهَشَ فِلاناً: بهسر فلاندا سهر که وت ◊ أَجْهَضَ الْحَامِلُ: نافرته که منداله که ی به ناکامی له بار خوی برد ◊ أَجْهَضَ الْجَارِحَ عَنِ صَيْدِهِ: تازییه که ی له نیچیر مکه دوور خسته وه. ◊ أَجْهَضَ عَنِ مَكَانِهِ: شته که ی له شوینی خوی جولاندو لای برد. ◊ أَجْهَضَ عَنِ الْأَمْرِ: پهله ی کرد له کار مکه ◊ جَاهَضَهُ عَنْهُ: داکۆکی لیکردو نه بهیشت بجی بۆلای ◊ الإِجْهَاضُ: له بار جوونی زارۆکه له مندالان بیته دهر وه پیش نهوه ی ته مهنی زارۆکه که بگاته چوار مانگ. ◊ الْجَاهِضَةُ: جاشه که مر ی تمهن یه ک سال. ◊ الْجَهَاضُ: میوه ی دره ختی نیرک. ◊ الْجَهْضُ: مندالی له بار جوو. ◊ الْجَهَاضَةُ: حوشتی بیر. ◊ الْمِجْهَاضُ: نهو نافرته ی مندالی بۆ رانه وستی ◊ تَجْهَضَمَ: خوی رانواندو ته که بیوری کردو خوی بهزل زانی. ◊ الْجَهْضَمُ: کهس نیک دم و چاو گه و ره و خرو قهد نه ستورو که ته بین.

جَهْلٌ فِلانَ حَلِيٍّ غَيْرِهِ: فلانکس رفتاری ناشیرینی له گهل فلانکس کرد ◊ جَهْلٌ الشَّيْءِ وَبِهِ: شته که ی نمرانی، به شته که ی نمرانی ◊ جَهْلٌ الْحَقِّ: حقی به زایمدا ◊ أَجْهَلُهُ: وای لیکرد نمران و نه قام بین. ◊ جَهْلُهُ: به نه قامی له قه له مدها، نیسه بتی دا بۆ نمرانی ◊ تَجَاهَلُ: خوی به نمران نیشاندا ههر چه منده نمران نه بوو. ◊ اسْتَجْهَلُهُ: به نه قامی له قه له مدها دا ◊ اسْتَجْهَلَ الرِّيحُ الْفُصْنَ: بایه که لق و پۆبی دره خته که ی جولاندموه. ◊ الْجَاهِلُ: شیر. ◊

جَهِي البَيْتُ: خانوومکه ويران بوو. ۵ **جَهِي** فلان: فلان کس سهری روتايه‌وو توکی پتوه نهما. ۵ **أَجَهِي** الطريقُ: ريگه‌که ناشکرا بوو، ۵ **أَجَهِي** الحَيَاةُ: ماله‌که ۵ خيمه‌که، رهماله‌که، بی بمرده بوو. ۵ **أَجَهِي** فلان عليه: فلانکس رز دو چروک بوو. ۵ **أَجَهَتِ** المرأةُ على زوجها: نافرته‌که نه‌زوک بوو مندالی له سکی نه‌کوت. ۵ **أَجَهِي** الطريقَ والبَيْتَ: ريگاکه‌ی رون کردموه ماله‌که‌ی بؤ دیاری کرد. ۵ **جاهاه**: شانازی بسمردا کرد. ۵ **جَهِي** الشجَّةُ: برينمه‌که‌ی گهورمکرد. ۵ **الْجَهْرَةُ**: ته‌پولکه، گرد.

جَابَ الطَّرُّ جوباً: باندمکه که‌وته خوار. ۵ **جَاب** فلان الشيءَ: فلانکس شته‌که‌ی برپيه‌وه ۵ ناومراسته‌که‌ی برپيه‌وه، کونی تیکرد. ۵ **جَاب** الثَّغْلَ: نعله‌که‌ی داپشت. ۵ **جَاب** الصخرةَ: بمرده‌که‌ی تاشی ۵ **جَاب** الأرضَ: به‌ناو زمويه‌که‌دا رويشت ۵ **جَاب** الخَيْرَ البلادَ: هواله‌که به‌ناو ولاتدا بلاوی کرد. ۵ **جَاب** الظلامَ: جووه ناو تاریکاييه‌وه. ۵ **أَجَابَ** فلان فلاناً: فلان وه‌لامی پرسيارمکانی فلانی دايه‌وه ۵ **أَجَابَ** طَلَبَهُ: داواکه‌ی قبول کرد ۵ **جَوَّبَ** القمَرُ: مانگ دونیای روناک کردموه ۵ دمرکه‌وت.

جَوَّبَ الشيءَ: شته‌که‌ی ناو بؤش کرد ۵ **جَوَّبَ** المطرُ الأرضَ: بارانه‌که همدئی له زموی گرته‌ومو همدئیکی نه‌گرتوه ۵ **أَجَابَ** الشيءَ: شته‌که‌ی کون کرد، ۵ **أَجَابَ** البئرَ: بیرمه‌که‌ی هلکمند. ۵ **أَجَابَ** القميصَ: کراسه‌که‌ی لمبر کرد ۵ **أَجَابَ** الظلامَ: جووه ناو تاریکاييه‌وه. ۵ **أَجَابَ**: هه‌لقیشا، دولت بوو برپايه‌وه. ۵ **أَجَابَ** السحابُ: هورمه‌که لاجوو. ۵ **أَجَابَ** الظلامَ: تاریکی لاجوو نه‌ما، دونیا روناک بوو. ۵ **استجاب** له:

الجاهلية: نه‌و سمرده‌وو رۆزگاری عمرمه به پیش هاتنی نیسلام ۵ **الْجَهْلُ**: له‌زاراوی زانا که‌لاميه‌کاندا نه‌وميه بروات به شتيك بی به بی‌چه‌وانه‌ی واقيعه‌که‌ی ۵ **الْجَهْلُ**: داریکه (کۆله‌ومزیکه) بشکۆ ناگری بی تیکه‌ل دملرین ۵ بمردی گموره. ۵ **الْجَهْلَةُ**: داریکه بشکۆ ناگری بی تیک هه‌لدمدرین. ۵ **الْمَجْهَالُ**: حوشتریکه به هیواشی برؤا. ۵ **الْمَجْهَلُ**: ساریه‌ک نيشانه‌ی ريگاو بانی تیدا نه‌بی ۵ **الْمَجْهَلَةُ**: نه‌وميه پال به ناده‌میزادموه بنی بؤنه‌فامی و نه‌زانی ۵ **جَهْمَةُ** جَهْمًا: به دهم و چاویکی ناشرينه‌وه پيشوازی بی کرد هسه‌ی رمقی بی گوت.

جَهْمٌ: دهم و چاوی گرژ بوو، روی ترش کرد ۵ **أَجَهَّتِ** السماءُ: ناسمان هه‌وریکي بی بارانی پتوميه. ۵ **أَجْتَهَمَ**: که‌وته ناو تاریکايی کۆتایی شه‌وموه ۵ **تَجَهَّمَ** الأملُ فلاناً: هیواو ناوات فلانی نه‌گرتوه، ناواته‌که‌ی نه‌هاته دی. ۵ **الْجَهَامُ**: هه‌وریک بارانی پتوه نه‌بی ۵ **الْجَهْمَةُ**: مهنجه‌لی گهوره. ۵ **الْجَهْمَةُ**: تاریکايی کۆتایی شه‌و. ۵ **الْجَهْمِيَّةُ**: پی‌ریکن له خه‌واريجه‌کان له مورجینه‌کان که ریزروی جه‌می کوری صفوانن. ۵ **الْجَهْمُ** من الرجال: بیاوی لاوازی بی دسه‌لات. ۵ **الْجَيْهَانُ**: زمعفران.

جَهَنَّ جُهوناً: نزيك بووه ۵ پئی گميشت. ۵ **الْجَهَانَةُ**: کم‌نيزمکی گمنج ۵ **الْجَهَنُّ**: روو گرزوی. ۵ **الْجَهْنَةُ**: تاریکی کۆتایی شه‌و. ۵ **جُهْنَةُ**: هۆزیکن له خيلى قوضاعه ۵ **الْجَهْنَامُ**: جالی قول ۵ بیریک زۆر قول بی. ۵ **جَهَنَّمَ**: ناویکه له ناوی نه‌و شوپنه‌ی خودا تاوانبارانی تیدا سزا همدا واته: دۆزه‌خ. ۵ **جَهَنَّمِيَّةُ**: کوله جه‌هنه‌می؛ ۵ **جَهَيْتِ** السماءُ جَهِي: ناسمان ساو بوو.

عَذْرُو: نَسِیْهَكِه تِیْزِرْمُو بُوو. جَادِ فِلَانِ جَوْدَا:
فَلَانَكِهَس سَه خَاوَمْتِی نَوَانْد، مَالِی بَه خَشِی. ◊
جَادِ بِنْفَسِه: نَزِیْکِ بُوو گِیَانِی دَمْرَجِی، بَمَرِی. ◊
جَادِ الْمَطْرُ: بَارَانِ زَوْرُ بَارِی. ◊ جَادِ الْعِیْنُ: چَاوَمَكِه
فَرْمِیْسْکِی زَوْرُ رِشْت. ◊ جَادِ الْمَطْرُ الْأَرْضُ: بَارَانِ
لَهَو زَهْوِیْیَه بَارِی، ◊ جَادِ الْهَرِی فِلَانَا: سَوْزُو
دَلْدَارِی فِلَانَكِهَسِی نَه خَوْشِ خَسْت، ◊ جَادِ الْعِمَاسُ
فِلَانَا: وَفَهْوَزُ بَه سَمَرِ فِلَانْدَا زَالِ بُوو.

جِیدَ فِلَانِ جَوَادَا: فِلَانَكِهَسِ تِیْنُووی بُوو. ◊ جِیدَ مِنْ
الْعَطَشِ: لَه تِیْنَوَانْدَا بَه هِیْلَاکِ چَوو، خَمْرِیْکِ بُوو
بَمَرِی ◊ أَجَادَ: کَارِی بَاشِی نَه نَجَامْدَا، قَسَمِی
چَاکِی کَرْد، ◊ أَجَادِ فِلَانِ: فِلَانَكِهَسِ بُوو بَه
خَاوَمْتِی نَسِیْیِ چَاکِ ◊ أَجَادِ فِلَانَا: بَه سَه خِی
سَرُوشْتِی لَه قَه لَهْم دَا. ◊ أَجَادِ فِلَانَا التَّقْدِ
وَالثِیَابِ: پَارِی بَاشِ، قَوْمَاشِی بَاشِی دَابِه
فِلَانَكِهَس. ◊ أَجَوْدَ: کَارِی بَاشِی کَرْد، قَسَمِی چَاکِی
کَرْد ◊ أَجَوْدَ الشَّيْئِ وَفِیْه: شْتَه کِه بَه بَاشِی
نَه نَجَامْدَا. ◊ جَوْدَ الشَّيْئِ: شْتَه کِه بَه چَاکِ کَرْد. ◊
تَجَوْدَ فِي الْعَمَلِ: دَه سْتِ رَه نِگِیْنِی لَه کَارِه کِه پِدا
کَرْد. ◊ تَجَوْدَ الشَّيْئِ: شْتَه کِه بَه نَبِزَارْدُو دَاوِی
کَرْد شْتِیْکِی بَاشِ بِن. ◊ اسْتِجَادَ الْفَرَسِ: هِیْوِی
خَوَاسْتِ نَسِیْه کِه نَسِیْیِ رَه سِنِ بِن ◊ اسْتِجَادَ
فِلَانَا: دَاوِی بَه خَشِشِ وَ دَه سَه نَدَمِی لَیْکَرْد. ◊
التَّجَارِیدِ: بَارَانِی زَوْرُ. ◊ الْجَادِی: زَمْعَفَرَان. ◊
الجَوَادُ: نَسِیْیِ رَه سِن.

الْبَسُوْدُ: بَارَانِی زَوْرُ ◊ الْجَوْدُ: بَه لَای زَانَا یَانِی
نَه خَلَا قَهْوَه رَهوشْتِیْکِه خَاوَمَنْه کِه هَه لَدَمَنْی بُو
بَه خَشِیْنِی نَهو شْتَهی پِیْوِیْسْتَه بَه خَشِیْیِ بَه بِنِ
بَارْتَه قَا. ◊ الْجَوْدَةُ: چَاکِ وَ بَاشِ ◊ بَاشِ مَالِی بُوون.
جَارَ جَرَزَا: دَاوِی نَهْوِی کَرْد پَه مَنَا بَدْرِی،
نَه هَیْلَدْرِی دَه سْتِی دُوْزْمَنْی بِگَاتِی. ◊ جَارَ

گَوِیْبِیْسْتِی فَه رَمَانَه کِه ی بُوو دَاوَا کِه ی جِیْ بَه جِی
کَرْد ◊ الْأَجَابَةُ: وَهْلَام، ◊ الْجِرَابُ: وَهْلَامِی پَرَسِیَار،
بَه پِیْرَمُو هَاتِنِی دَاخْوَا زِی، رَه دِکَرْدَنْهْوِی دَاوَا، ◊
الْجَرَبُ: کَرَسِیْکِه نَافَرْمْت لَه بَمَرِی دَمَا ◊ الْجَوِيَّةُ:
کَه ل وَ کَه لِنِ لَه هَه وِرْدَا یَانِ لَه کِیْوَدَا ◊ هَه رَوَا هَمَر
چَالِ وَ دَوْتِیْکِی بَه رَاوَانِ ◊ دَه سْتِیْیِ رَه تَه نِی
نِیْوَانِ دُوو کِیْو ◊ کَوَلَانِی نِیْوَانِ دُوو خَانُوو ◊
الْمِجْرَابُ: نَاسِنِی بَرِنْدَه شْتِی تَرِی بِنِ بِیْرِدْرِیْتَهْوَه
◊ نَامِیْرِی شْتِی کَوْنِ کَرْدِنِ ◊ بَرِن.

الْمِجْرَابُ: نَاسِنِیْکِ شْتِی بِنِ بِیْرِدْرِیْتَهْوَه.

جَوْتُ جَرْنَا: سَکِی لَه سَه رَمُوَه گَه وِرَه بُوو.

جَا حِ فِلَانِ: فِلَانَكِهَسِ مَالِ وَ سَامَانِی خَزْمَه کَانِی فَهْوَتَا
◊ وَازِی لَه بَه لَنِگِه هِیْنَانَهْوَه هِیْنَا شْتِی تَرِی رَه چَاو
کَرْد. ◊ جَا حَتِ الْمَاجِعَةُ الْمَالِ: بَه لَآکِه مَالِ وَ
سَامَانَه کِه ی فَهْوَتَانْدُو لَه بِنِیْخِ دَمَرِی هِیْنَا ◊
أَجَا حَتِ الْمَاجِعَةُ الْمَالِ: بَه لَآکِه مَالِ وَ سَامَانَه کِه ی
فَهْوَتَانْد. ◊ جَوْحُ رَجْلَهُ: قَاجِی رَوْتِ کَرْد بِنِیْخَوَاسِ
بُوو. ◊ الْأَجْرُحُ: پَانِ وَ بُوْرُ لَه هَه مَوُو شْتِیْکِ، ◊
الْمَاجِعَةُ: بَه لَآوِ کَارْمَسَاتِ کِه تَوَشِی مَالِ وَ سَامَانِی
پِیَاو دَمْبِنِ وَ لَمَنَاوِی دَمْبَا. ◊ الْأَجْرُحُ: کَالَه کِه شَامِی.
◊ الْأَجْرُحَةُ: کَارْمَسَاتِ وَ بَه لَای نَاسْمَانِی. ◊ الْأَمِجْرُحُ:
نَهو کِه سَه ی پِیْوِیْسْتِی بَه هَه مَوُو شْتِیْکِ بِن.

جَا حِ السَّيْلُ الرَّادِي جَا حِه: لَافَاوَمَكِه قَه رَاخِ وَ
بِیْجَاغِی شِیْوَه کِه ی دَادْرِی. ◊ جَوْحُ السَّيْلُ فِلَانَا:
لَافَاوَمَكِه فِلَانَكِهَسِی لَه نَاوِ بَرْد، کَوَشْتِی. ◊ تَجْرُحَتِ
الْبِشْرِ: بِیْرَه کِه تِیْکِ رُوخَا. ◊ تَجْرُحَتِ الْقَرْحَةُ:
دُوْمَه لَه کِه بَه چَه قُوْ شَه قِی بَرْد. ◊ الْجَوْحُ:
خَوِیْدَانِ، تَوْرَمَكِه بَه کِه لَه خَوْرِی رَه نِگِ کَرَاو
دَه چِنْدْرِی.

جَادَ الرَّجْلُ: کَارِی بَاشِی کَرْد قَسَمِی چَاکِی کَرْدِنِ، ◊
جَادَ الْفَرَسِ: نَسِیْیِ چَاکِ بُوو. ◊ جَادَ الْفَرَسُ فِي

الطریق: ریگاگهی نه‌دییه‌وه. ◊ جار الأرض: گزو گیاو روومکی زهوییه‌که زور بهرز بووموه. ◊ جار عن القصد والطریق: له مهبسته و ریگا کلا بوو، لایدا. ◊ جار فی حکمه: له بریارمکه‌ی سته‌می کرد، ناحقی کرد ◊ آجازه: په‌نای داو پاراستی، نه‌یهیشت دهستی دوزمنی بگاتی ◊ آجار الله من عذابه: خودا له سزای خوئی پاراستی. ◊ جار المسجد: له مزگه‌وتدا مایه‌وه بو خودا په‌رستی به مهبستی (اعتکاف). ◊ جار المدينة أو مكة: له مهدینه‌دا یا له مه‌ککه‌دا مایه‌وه. ◊ جوز البناء: بیناگهی روخاند. ◊ جوز فلاناً: فلانکسی به زهویدا دا، کوشتی. ◊ اجسور القوم: نه‌و خیله هندیکیان بوونه هاوسیی هندیکیان. ◊ تجوز علی فرایشه: کابرا له‌سمر نوینی خوئی راکشا، پان که‌وت. ◊ تجوز غباء الليل: تاریکایی شه‌و لاجوو نه‌ما. ◊ استجاز فلان: په‌نای بو فلانکس برد، ◊ استجاز فلاناً: داوای له فلانکس کرد که په‌نای بداو ترسی دوزمنی لی بره‌وینتیته‌وه.

الجار: هاوسی؛ ◊ الجواز: ناوی زورو قول ◊ همروا دوروبه‌ری خانوو. ◊ الجوار: عهدو به‌لین و نه‌مان.

الجوز: ستم، ◊ الجوز: شتی رمقو پتمو ◊ الجوار: زهوی کیل، جوتیار، نه‌و که‌سه‌ی هم‌میشه خمریکی باخو بیستان بی‌و نیشیان تیدا بکا. ◊ جوزیه: گورمویی له‌بی کرد.

جار العقد رغرة: گریه‌سته‌که په‌سند بوو، ◊ جار الموضع: وه: نه‌و شوینته‌ی بری و پییدا رویی و ته‌ی کرد. ◊ جار بفلان الموضع: رابه‌رایه‌تی فلانی کرد تا نه‌و مه‌ودایه‌ی بری ◊ آجاز الشئی: ریگهی به‌ شته‌که‌ی داو به جائیزی دانا ◊ آجاز الموضع: نه‌و شوینته‌ی بری و پییدا

جواز الصفر: پیناسه‌و به‌لگه‌ نامه‌یه‌که ده‌ولت دمییدا به‌ هاوالاتیان بو‌شه‌وی بتوانن سه‌فه‌ر بکه‌ن بو‌ دهره‌وی ولات همرکاتی‌ حه‌زبان لی بوو ◊ الجوز من کل شی: ناوم‌راستی ◊ جوز الهند: دهنکی نه‌رجیل ◊ الجوزاء: بورجیکه‌ له بورجه‌گانی ناسمان ◊ الجوزة: تاکی گویز ◊ جامیک

تیپه‌ری ◊ آجاز فلاناً الموضع: رابه‌رایه‌تی فلانی کرد تا نه‌و مه‌ودایه‌ی بری ◊ آجاز العقد: گریه‌سته‌که‌ی مؤر کردو پیی رازی بوو ◊ آجاز المعلم تلمیحه: ماموستا‌که بر‌وا نامه‌که‌ی دا به‌ هوتابیه‌که‌ی و ریگهی دا زانیاری لی ریوایه‌ت بکا ◊ آجاز عن ذنبه: جاوبوشی له تاوانه‌که‌ی کردو لیی خوش بوو ◊ جوز لهم دوابهم: یه‌که‌ی به‌که‌ نازه‌له‌کانی بو په‌راندنه‌وه ◊ جوز الدرهم: پارمکه‌ی قبول کرد همرچند که‌مو کوریشیان تیدا بوو ◊ جوز لهم الدواب: نازه‌له‌کانی بو ناودان ◊ آجاز: تیپه‌ری ◊ تجاوز عن الشئی: چاو بوشی له‌شته‌که‌ی کرد ◊ تجاوز عن الرجل: له‌ پیاوه‌که خوش بوو ◊ تجاوز فی الشئی: زنده رویی له‌شته‌که‌دا کرد ◊ تجوز فی الصلاة: نویزه‌که‌ی که‌م کرده‌مو دریزه‌ی بی نه‌دا ◊ تجوز فی الكلام: هسه‌کانی به‌ تویکله‌وه کردن ◊ تجوز الدرهم: دیره‌مه‌کانی قبول کردن همرچنده‌ ته‌زوریشیان تیدا بوو ◊ استجاز فلاناً: داوای له فلان کرد ریگهی پی‌ بدا ریوایه‌تی لی‌وه بگری‌تیته‌وه ◊ الجائزة: نه‌و بره‌ ناومیه‌ ری‌بوار له‌گه‌ل خوئی هه‌لی دمگری له‌م هونان بو نه‌و هونان یان له‌م بیره‌ ناوموه تا دمگاته‌ بیره‌ ناویکی تر ◊ جامه‌ ناویک: به‌خخش و ری‌ز لینان ◊ الجوار: نه‌و ناومیه‌ کشتوکال یان نازه‌ل دمیخواته‌وه ◊ نه‌و ناومیه‌ ری‌بوار بو‌ پیدایستی ریگا له‌گه‌ل خوئی ده‌بیات.

الجار: هاوسی؛ ◊ الجواز: ناوی زورو قول ◊ همروا دوروبه‌ری خانوو. ◊ الجوار: عهدو به‌لین و نه‌مان.

الجوز: ستم، ◊ الجوز: شتی رمقو پتمو ◊ الجوار: زهوی کیل، جوتیار، نه‌و که‌سه‌ی هم‌میشه خمریکی باخو بیستان بی‌و نیشیان تیدا بکا. ◊ جوزیه: گورمویی له‌بی کرد.

جار العقد رغرة: گریه‌سته‌که په‌سند بوو، ◊ جار الموضع: وه: نه‌و شوینته‌ی بری و پییدا رویی و ته‌ی کرد. ◊ جار بفلان الموضع: رابه‌رایه‌تی فلانی کرد تا نه‌و مه‌ودایه‌ی بری ◊ آجاز الشئی: ریگهی به‌ شته‌که‌ی داو به جائیزی دانا ◊ آجاز الموضع: نه‌و شوینته‌ی بری و پییدا

إجتافه: جووه ناو بؤشایی جهستهیهوه ۵ تجرف
 الشئی: جووه ناو کلؤرایی جهستهیهوه ۵
 استجاف: بهر فراوان بوو ۵ استجاف الشئی:
 شتهکه هاته دهمتی به کلؤری.

الأجوفان: گهمو شهرمگا ۵ التجرف: نهو
 بؤشاییمیه دهکویته ناو شتهوه ۵ الجائف:
 رمگیکه به باسکو هؤلی ئادهمیزادا دمرو تا
 دمگاته غوضروفی شان ۵ الجائف: عهیی گهوره ۵
 الأجواف: نهخؤشی سکچوونه که هؤکارمکهی
 نهزاندری ۵ الجرافة: جوره ماسیهکه، گؤشتهکهی
 زور باش نییه. ۵ الجوف من کل شی: کلؤرایی و
 ناوسکیهتی ۵ الجوف من اللیل: سییهکی کؤتایی
 شهو ۵ الجوف من الأرض: ناوسکی زهوی، جالی
 قول و بان، شیوو دؤل ۵ المجرف: زور کلؤر.

جوق جوقاً: ملی ئهستور بوو ۵ جوق الوجة: دهمو
 جاوی خوار بوو ۵ جوق القرم علیه: قهومهکه
 دمنگیان بهسردا بهرز کردمومو ههریهکه له لای
 خویهوه دمینهراند بهسریا ۵ جوق القرم:
 قهومهکهی کؤکردموه ۵ الجوق: کؤمه نیک له
 ئادهمیزاد ۵ الجوق: نهومیه کاکیلهکانی
 خوارین.

جال التراب: تمبو تۆز بهرز بووموه ۵ جال النطاق:
 پشتینهکهی دهجولن، دهخزی لهبهر گهورمیو
 پانی ۵ جال فی الأرض: به زهویدا سورابهوه
 بهبی نهومی له شوینیک نیشهجی بیج ۵ جال
 بسیفه: شمشیرمکهی ههلسورانو به دموری
 خؤیدا خولی دا ۵ جال الامر فی نفسه: کارمکه
 سهقامگیر نمبوو، له دلایا هاتو جوو ۵ جال
 الشئی من غیره: شتهکهی ههلبزارد ۵ آجال القرم
 الرأی فیما بینهم: خهکهکه لهناو خؤیاند
 بؤجوونهکهیان نیک دایهومو چهندو جونیان تیدا

ناو ۵ نهو ئهمندازه ناومی ریبار لهگهل خوی
 ههلی دمگری بؤ بیویستی رنگا له کانیهکهوه
 بؤ کانیاونکی تر ۵ جوریکه له تری زمرده.

الجزیر: قهراخی شیو ۵ شوینی همومو زیندو
 نیشتمانیان ۵ مجازة النهر: پردی سمر روبر ۵
 أرض جازة: زهوییهکه داری گوئزی زوری لی بی ۵
 الجزیر: سمر بهرشتیار، مکوو وهلو ومصی ۵
 مامؤستابهک نیجازمیدا به قوتابیهکهی.

جاس: رارا بوو، هاموشوی بهناودا کرد، پئیدا
 بلاو بوونهوه ۵ جاس الشئی: ویستی ورده ورده
 شتهکه به دمست بیینی ۵ پئی لینا ۵ اجمان:
 هاتؤجوی کرد ۵ الجوسق: بالهخانهی بجوک ۵
 قهلاو شورا.

جاش جرشاً: هممو شهو نهوستاو رؤی ۵ جوش
 فلان: فلانکس کهمیک لاواز بوو ۵ الجوش:
 سینگ ۵ ناومراست ۵ بهشی زوری شهو ۵
 الجوش: سینگ ۵ الجوشن: سینگ، زری.

جاع: برسی بوو ۵ جاع الحی: زیندمومرکه ناو
 سکی بهتال بوو ۵ جالع القدر: برسی و همزار ۵
 اجاعة: خؤراکی لی قهدهغه کرد ۵ تجرع: به
 ئهمنقهست خوی به برسی کردن دا پان خوی
 برسی کرد ۵ استجاع: سات دوا سات خهریکی
 خواردن بوو ههمیشه دهمی دهجولا ۵ الجوع:
 برسیهتی ۵ المجاعة: سالی بیج بارانی و قاتو
 قری ۵ جافه جرفاً: لهناو سکی دا، ناو سکی
 همنگوت.

جاف الصید: ناو سکی نیجیرمکهی همنگوت گوللهکه
 جووه ناو سکیهوهوه نه م دیواو دیوی نهکرد ۵
 جاف الدواء فلاناً: دهرمانهکه جووه ناو سکی
 فلانکسهوه ۵ آجان الباب: دهرگاکهی پیوه
 دایهوه ۵ جرف الشئی: شتهکهی ناو کلؤر کرد ۵

جَانِ جَوْنَا: رمش داگیرسا ◊ تاريك بوو ◊ **اَلْجَوْنُ:** رمش، سپی، بۆ هەردوو ماناکه به‌کاردی ◊ **اَلْجَوْنَا:** خۆر، مەنجهل، حوشتری رمش ◊ **اَلْجَوْنَةُ:** رمش ◊ گردۆلکه ◊ هەمبانیچوکەیهکی خـبرو کەوانەییە جەرمی تیۆه دەپنجری، عەتار باشی عەترمکانی تیندا هەندمگري ◊ **اَلْجَوْنِي:** رمش ◊ جۆریکه له باندەدی هەتی بەر ورگو و باله‌کانیان رمشن ◊ **تَجْرَهُ فُلَان:** فلانکەس هەولێ پلهو پایەیی دا ◊ **اَلْجَاهُ:** پلهو پایە ریزداری ◊ **اَلْجَوَهْرُ:** حەقیقەت، گرۆک، خودی شت ◊ **اَلْجَوَهْرُ مِّنَ الْاَخْجَارِ:** هەرشتیێک شتیکی بەسوودی لێ پەیدا بێ ◊ شتی بەنرخ کە دهنکه گەوهەری لێ دروست بکری ◊ له زاراوی فەلسەفەدا جەوهەر شتیکه خۆی خۆی رادەگری، بەرامبەرەکی پێی دەگوتری: (عەرمض) کە دیاردەیه‌که بەشتی ترموه دەموستێ.

جَوِي فُلَان جَوِي: فلان سنگی نه‌خۆش بوو ◊ سنگی تەنگ بوو ◊ **جَوِي الْمَاءُ:** ناومکه گۆراو بۆنی کرد ◊ **جَرِي الْبَلَدُ وَمِنه رهنه:** ناوو هەوای وڵاتەکی پێ نه‌کهوت ◊ **اَجْتَرِي الطَّعَامُ:** خۆراکه‌کی به‌لاوه ناخۆش بوو رمتی کردموه ◊ **اَجْتَرِي الْبَلَدُ:** مانه‌وه‌ی له‌و وڵاتەدا به‌لاوه ناخۆش بوو ◊ **اَلْجَوَاءُ:** دۆل و شیوی پان و پۆر ◊ پانتایی و به‌تالایی نیوان خانومکان.

اَلْجَوُ: بۆشایی نیوان ناسمان و زه‌وی ◊ نزمایی ده‌شتایه‌کان ◊ **اَلْجَوَةُ:** پینه‌ی کونده‌و مه‌شکه ◊ کون له‌ کیوو شتی تر ◊ **جاء الغيث:** باران باری ◊ **جاء الأمر:** کارمه‌که رویدا، هات ◊ **جەسپا** ◊ **جاء الأمر:** کارمه‌کی کرد ◊ **اَجَاءَ فُلَاناً اِلَى كُنَا:** ناچاری کرد فلان هانا بۆ نه‌وشته به‌ری ◊ **اَجَاءَت الْمَرَاةُ ثَرِيحاً عَالِي خَدِيحاً:** نافرته‌که

کرد ◊ **جاوله:** به‌رمنگاری بووه‌و دهری کرد ◊ **جَوَلُ** الْبِلَادِ وَفِيهَا: زۆر به‌ناو وڵاتدا هاتۆ جۆی کرد ◊ **اجتال من الشئ:** له‌و شته هەلی بزارد ◊ **اجتال القوم:** هەومەکه‌ی له‌ ریبازی خۆیان لادا، له‌بیرو بۆجونه‌که‌یان هەلی گێرانوه ◊ **اجتال الشيطان** فُلَاناً: شەیتان سوکايمتی به‌ فلان کردو له‌ ریبازمه‌که‌ی هەلداشتو خسته‌ی سه‌ر ریبازی گلاوی خۆی ◊ **اِنْتِجَال التراب:** گل و خۆل به‌رز بوومه ◊ **تجارلوا في الحرب:** له‌ شه‌ردا به‌کتریان هیناو بردو لیکیان دا ◊ **استجال الريح السحاب:** بايمکه هه‌ورمه‌کی راداو بردی بۆ شوپنیکێ تر ◊ **استجال فلان السحاب:** فلانکەس هه‌ورمه‌کی بێنی با رایدەداو ده‌په‌یناو ده‌بیرد.

الجال: قه‌راخی بیر، قه‌راخی شیو ◊ **اَلْجَوَلُ:** نه‌و شته‌یه‌ی با هەلی ده‌گری له‌سه‌ر رووی زه‌وی له‌ گل و خۆل و زیخو به‌رد ◊ ده‌سته سه‌ربازی زۆر ◊ **جه‌له‌به‌ نازه‌لی زۆر** ◊ **اَلْجَوْلَانِي:** (یوم جولانی): رۆژیکی زۆر ته‌پ و تۆزاویه.

اَلْجَوْلَانَةُ: پێرینکی و مرزشارن، به‌پێ به‌ناو وڵاتدا ده‌که‌رین ◊ **اَلْجَوِيلُ:** نه‌و پووش و به‌لاش و گه‌لاو خشت و خۆله‌به‌ که‌ با هەلی ده‌گری ◊ **اَلْمَجَالُ:** شوپنی هاتوچۆ، شوپنیکێ جیگای شتی تری تیندا بێته‌وه.

اَلْمَجْوَلُ: کراسیکه له‌ ماله‌وه له‌به‌ر ده‌گری، وکه‌وو بیجامه‌و جه‌زداشه ◊ **اَلْجَوَالِي:** جه‌وان ◊ شتیکه له‌ خوری و موو دروست ده‌گری و شتی تینده‌گری وکه‌وو گوپنی و خه‌رار.

اَلْجَامُ: په‌رداخ بۆ شت تیندا خوارده‌وه له‌ زیو دروست ده‌گری پان له‌شتی تر به‌ زۆری بۆ پیاڵه‌ی مه‌په‌خواردنه‌وه به‌کاردی ◊ **اَلْجَسُومُ:** چاودێری کار و شوانی شت.

کوتی و کهوته قلبه قلب ۵ جاشت الحربُ یسئهم:
 شمر لمنیوانیان دا بهرپا بوو ۵
 جاش نفسُ: هیئنجی هاتنی و خمریک بوو وهرشی ۵
 دلی کهوته ترپه ترپ له ترسان یا له خمفتان
 ۵ جاش نفس الجبان: دلی ترسنوک، راجله کاو
 ویستی هه لیب ۵ جاش الصدر: سنگی له رقو
 توره بووندا کوتی و کهفی دمچاند ۵ جاش الهم
 فی صدره والیه نفسه: دلی وای بۆ چوو داوای
 شتیکی لی دمکاو کاری پییتمی ۵ تجیشت نفسه:
 هیئنجی هاتنی و خمریک بوو وهرشی ۵ الجیش:
 سوپا، کۆمه لیک خه لک له شمرپا.

الجیشان: هیژو گمنجیته.

جاش جاشاً: به فیزو خۆبادانه وه رؤیشت ۵ جاش
 لی القتال: له شمرپا هه لات ۵ جاشهم: شانازی
 به سهرموه کردن ۵ جافت المیة: مردومه بونی
 کرد.

جاش فلان: فلانکس ترسا ۵ الجیفة: جهسته
 مردو کاتی بۆگمن دمکا.

الجیل: نهمه وه، رگهزی ئاده میزاد، جینیک له
 ئادهمیزاد ۵ الجیل: چهرخیکی رۆژگار ۵
 سنیهکی چهرخیکی که خه لکی تیدا دمزا ۵
 الجیولوجیا: زانیاریه که باسی زموی دمکا له
 روی دروستبونی وه وه ئه وشتانه ی کاریان
 تیکردومو ئه و فۆناغانه ی پیاندا تیبه ریوه.

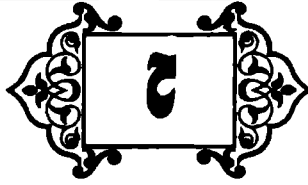
سمرپوشه که ی خسته سمر دوو کولمی ۵ اجأ
 التمل: پیلومه که ی به جهرمی باریک به
 (سیرمه) دوریه مه ۵ الجایة: ئه و کیمو زوخاومیه
 له برین دئ ۵ الجیة: کیمو زوخاوی له برین دئ
 ۵ پارچه به که له ژهر پیلو دمدری.

جیة البطن: خوار ناوک، نیوان ناوک و بهر ۵ جاب
 القیمص وخره: گیرفانی بۆ کراسه که یان که واو
 چاکمه که کرد ۵ جیب القیمص: گیرفانی بۆ
 کراسه که کرد.

جید یجید یجاذ جید: گهردنی دریز بوو ۵ الجید:
 گهردن.

جیر یجیر جیر: کورته بالابوو قه مبور بوو ۵ جیر:
 جهوری کرد به ماده ی جیر ۵ جیر الخرض:
 هموزمه که ی قول کرد ۵ الجائر: گهرمایه که له
 قورگو سنگدا په ییدا دهبی به هو ی رق
 هه لسانه وه یان برسپیه تی ۵ الجیر: ماده یه کی
 سپیه له بهردی جیری به ره مدمه یندری که
 به ناگر دمخریته پله یه کی زۆر گهرمه وه.

جاش الماء جیشا: ئاوه که هه لقولاو فیجقه ی کرد
 ره وان بوو ۵ جاش البحر: دهرپا کهوته
 شه پۆلدان و کهس نه یوئرا سواری بی ۵ جاش
 بالأمواج: به شه پۆله کانی کهوته جم و جوں ۵
 جاش الرادی: ناوی روبرمه که به مرز بوومه وه
 جاش المیزاب: پلوسکه که ناوی لی هه لپژاو ره وان
 بوو ۵ جاش العین: جاو فرمیسی هه لومراند ۵
 جاش الفرس: ئه سپه که کهوته جه وه لان کاتیکی
 ناووزمنکی لیدرا ۵ جاش القدر: مهنجه له که

حَبَّ الْإِنْسَانِ وَالشَّيْءِ: نادممیزادمهکه یان شتهکه
خۆشهویست بوو ۵ حَبَّ فَلَائِنَا: فَلَائِنَا كَمَسِي خَوْش
ویست ۵ أَحَبُّ فَلَائِنَا: فَلَائِنَا كَمَسِي خَوْش ویست ۵
أَحَبُّ الزَّرْعِ وَالْبَابِ: كَشْتُو كَالِهَكِه بُوو بَه خَاوَمِن
دان و تَوَيْكَل

حَبَّ الزَّرْعِ: دانهویلهکهی دمرکهوت ۵ حَبَّ الشَّيْءِ
اليه: شتهکهی وا لِيَكْرُد خَوْشِي بُوئِي ۵ قَسَابُوا:
خه لکهکهکه یه کتریان خَوْش ویست ۵ تَحَبَّبَ اليه:
خَوْشِي ویست و خَوْشهویستی خَوْشِي بُو دمریبری
۵ تَحَبَّبَ الْمَاءُ رَهْمَرِه: لهسمر ناومهکه بَلَق پهمیدابوو
۵ الْحَبَابُ: جهند ریگایهکن لهسمر رویمری ناو
پهمیدامین بههوی زهختی یا ۵ الْحَبَابُ: شهونم که
دهکهویته سمر گول و گیا.

أَلْحَبُّ: دانهویلهکه لهناو گول و تویکلهکه دایه،
ومکوو دمنکه گهنم و دمنکه جُو همرشتیک له
شویوی دمنکه دانهویلهکه بی، ومکوو دمنکی
تہسیبج و دلۆبه باران و دمنکه تهرزه ۵ أَلْحَبُّ:
خۆشهویستی؛ بهلای فمیلهسوفهکانهوه نارمزوی
نادهمیزاده بُو نادممیزادتیکی تر یان بُو شتی تری
بهنرخ و به سوود ۵ همرورا ناوه بُو ممرکانهوه
گۆزه و کوپهی ناو ۵ الْحَبُّ: خۆشهویستی و دلسۆزو
سۆزدار ۵ الْحَبَّبُ: بهمانا (الحباب) دئی ۵ ددانی
وردو رینک و جوانی ومکوو دمنکه مرواری ۵ حَبَّةُ
الْقَلْبِ: ناخی دل و دموون ۵ الْحَبِيَّةُ: دانهویلهکهی
روومکی کئیوی ۵ أَلْمُسْتَحَبُّ: نهو شتهی شهرع به
پهسهندی بزانی و واجبی نهکردبی ۵ حَبْلًا:
ئوسلووییکه بُو مهدهج بهکار دمهیندرئ ۵ حَبْنَرُ

الْحَبْنَمُ: جهستهکه لاوازیوو کیشی سووک بوو ۵
الْحَبَاتِرُ وَالْحَبْرُ: کورته بالآ، کوله بنه.
حَبَّابٌ: بههوی بهد خۆزراکییهوه لاوازو کزیوو ۵
حَبَّابُ الْعَاءِ: ناومهکه کهم کهم هاته خوارموه ۵
الْحَبَابِصُ: مینشیکه بهشهو دمفرئ کلکی
دمدرهوشیتهوه.

أَلْحَبَّابُ: کورته بالآ کوله بنه ۵ رومکیکه له پیبری
کولهکه بهرمکهی له ولاتی میصر پیی دمگوترئ:
(بطيخ) له عیراق پیی دهلین: (الرقمي) واته: شوتی ۵
حَبْرَةٌ حَبْرًا: کهیف خَوْش کرد ۵ حَبْرٌ حَبْرًا:
کهیف خَوْش بوو، گهشایهوه ۵ حَبْرُ الْأَرْضِ:
زهویبهکه گیاو گزی زۆریوو، زهویبهکه به گیا
دابؤشرا ۵ حَبْرُ الْجُرْحِ: برینهکه چاک بووه و نازاری
ماوه ۵ حَبْرُ الْأَسْنَانِ: ددانهکان زمرد بوون ۵ أَحْبَرُ
فَلَائِنَا: فَلَائِنَا كَمَسِي کهیف خَوْش کرد ۵ حَبْرُ الشَّيْءِ:
شتهکهی رازاندموه، جوانی کرد ۵ حَبْرُ النُّوَاةِ:
قوتومهکی پرکرد له ممرکهب ۵ حَبْرُ الْكِتَابِ:
کتیبهکهی نووسیهوه ۵ حَبْرُ الرَّسْمِ: به ممرکهب
وینهکهی دیاری کرد ۵ الْحَبَابُورُ: کۆرو کۆبوونهوهی
خَوْشِي و رابواردن ۵ الْحَبَارُ: وشکه لَبُوونی پیستی
دهست بههوی نیش پیکردنهوه ۵ الْحَبَارِي:
بالندهمیکی مل دریزه رنگی خاکیهه ومکوو قاز
دهجی دمندۆکی دریزه ۵ الْحَبْرُ: زاناو رۆشنبیر.

الْحَبْرَةُ: قوماشیکه له لۆکه یان له کهتان بهرهم
دمهیندرئ خمتحت بوو کاتی خۆی له ولاتی
پهمن دروست کراوه ۵ الْحَبْرَةُ: زمردیبهکه
دهکهویته سمر ددان.

دزی پیغهمبهر و موسولمانهکان بجهنگن ۵
 الْحَبَاشَةُ: همرشتیک کۆکرایتیهوه ۵ کۆمه ئیکى
 تیکه له هه مه جۆر له نادهمیزاد ۵ الْحَبَاشِيَّةُ:
 هه لۆ.

الْحَبَشُ: رمگه زیکن له ولاتی سوډان ۵ دانیشتوانی
 ولاتی حه بهشه ۵ الْحَبَشِيَّةُ: نافرمتی حه بهشی.

حَبَطَ الْوَتْرُ حَبَطًا: زێبه که بهتوندى دهر به پری
 ورشهی هات، گیزی کرد ۵ حَبَطَ بِالْوَتْرِ: به زئی
 بۆلای خۆی کیشی کردو ئهمجار به ره لۆلای
 کردموه دمنگی لێوه هات ۵ حَبَطَ الْقَلْبَ وَالْعِرْقَ:
 دل، یان دهمار به په له لێیداو پاشان هێدی
 بووه.

حَبَطَ السُّهْمُ: تیرمه که سه ری کرد ۵ حَبَطَ الْأَمْرُ:
 کارمه که بوچه ن بوووو به سه ر چوو ۵ أَحْبَطَ
 الرَّامِي السُّهْمَ: تیر هاوینزه که تیرمه کی به لند
 هاویشت و سه ری کرد ۵ أَحْبَطَ الْحَقُّ: حه فه که ی
 بوچاندموه ۵ الْحَبَاضُ: زمعیفی و لاوازی ۵ الْحَبِضُ:
 دمنگی کزو نزم ۵ باقی مانده ی زیان ۵ الْمُحْبِضُ:
 که وچه دارینه به کی تایبه تیه ههنگوینی پی
 دهرده هیندری.

حَبَطَ عَمَلُهُ: کردموه که ی به تال بووه ۵ حَبَطَتِ الدَّابَّةُ
 حَبَطًا: گه ده ی نازه له که بای کرد به هۆی زۆر
 خواردن یان به هۆی خواردنی شتیک که بۆی
 نه گونجاو بوو ۵ حَبَطَ الْجَرْحُ: بینه که دوا
 چاکبوونهوه شوینه واری ما ۵ حَبَطَ مَاءَ الْبِرِّ: ناوی
 بیرمه که رۆجوو دیارنه ما و شک بوو ۵ حَبَطَ دُمُهُ:
 خویننه که ی به فیرۆ چوو ۵ أَحْبَطَ عَمَلَهُ رَدْمَهُ:
 کارمه که ی بوچ کردموه خویننه که ی به فیرۆدا ۵
 الْحَبَاطُ: هیشانی سک و سک هاوسان به هۆی زۆر
 خواردنهوه یان خواردنی شتیک که له گه ن
 میزاجیدا نه گونجی.

الْحَبِيرُ: کراسی نه رم و نیانی گولگولوی ۵ الْمُحْبِرَةُ:
 شوشه ی مه رمکه ب ۵ الْحَبِيرُ كِي: نادهمیزادی پشت
 دریزێ هاج کورت ۵ حَبَسَهُ حَبَسًا: به مندی کرد،
 نه به نیشته پیرا په ل به اوی.

حَبَسَ الشَّيْءُ: نهو ماله ی نهو شته ی ومقف کرد نه
 ده فرۆشری نه ده بیته مالی میراتی ۵ إِحْتَبَسَ:
 نه به نیشته مهنی کرد ۵ إِحْتَبَسَ فُلَانُ الشَّيْءَ:
 فلان که سه نهو شته ی تایبه ت کرد به خۆیه وه ۵
 تَحَبَّسَ فِي الْكَلَامِ: له سه سه کردن که وت، له
 سه سه کردن وهستا ۵ الْهَابِسُ: شتیکه و مکوو جهوز
 ناوی تیدا په زمهنده ده کری ۵ الْحَبَاسَةُ: شتیکه
 له شیوه ی جهوزدا ناوی تیدا په زمهنده ده کری
 ۵ الْحَبْسُ: په رۆی سوپا ۵ الْحَبْسُ: به مندیخانه،
 شوینی تیدا به مندی کردنی تاوانبار و تۆمه تبار ۵
 الْحَبْسُ: نهو شته ی ده خرته نیو ریره ی
 ناومه بۆنه وه ی به ره سه تی بکا و مکوو قفل ۵
 الْحَبْسَةُ: هورسای و گرنیه که له سه ر زویان
 خاومنه که ی ناتوانی و په ستی خۆی دهر به پری ۵
 الْحَبْسُ: به مندی کردو ۵ الْمُحْبَسُ: شوینی ئالفدانی
 نازه ل ۵ په شتری و لاخ، ناغه ل.

مِحْبَسُ الْمَاءِ: قفل و سه داده که کۆنترۆلی ره وانبون و
 گرانه وه ی ناو، غاز، نهوت و نهو جۆره شتانه
 ده کا.

حَبَسَ لَهَا حَبَسًا: بۆی کۆکردموه ۵ أَحْبَسَتْ الْمَرْأَةُ
 بَوْلَهَا: نافرمته که مندالیکى قوله ره شی بوو ۵
 حَبَسَ الْأَشْيَاءَ رَهْمًا: شتهکانی کۆکردنه وه ۵
 أَحْتَبَسَ الشَّيْءَ: شته که ی کۆکردموه ۵ تَحَبَّسَ
 الْقَوْمُ: قه ممه که کۆبوونه وه ۵ الْأَحْبَرُ وَالْأَحْبَرَةُ:
 کۆمه ئیک خه که له هۆزو خێلی جیا جیا بن ۵
 أَحْبَسَ قَرِيضًا: کۆمه ئیک نادهمیزادی هورمه شی و
 که نانه و خوزعه که له لای کیوی حوبشی
 کۆبوونه وه له خوار مه که وه په میانیان به سه ت

خورمارن بیی سردمهکمویتنه سهر دارخورماکه
 ◊ الحَبَالَةُ: داوو کهبک ◊ الحَبَالُ: حمبل دروستکمر
 یان حمبل فروش ◊ الحَبَلُ: گوریس، پهتک،
 حمبل ◊ حَبَلُ الرید: رمگی بناگویی، رمگی لامل
 ◊ حَبَل العاتق: رمگیکه له نیوان شان و ملدا ◊
 حَبَل الذراع: رمگی دست ◊ حَبَل الفشار:
 رمگیکه به دریزی پشت دریزیوتسهوه ◊
 پهیمان و وادهو به لاین ◊ الحَبَلُ: ههرشتیک
 شتیکی تر له خوی گرتبج ◊ الحَبَلَةُ: داری میو
 ◊ توله میو ◊ الحَبَلَةُ: دانهوئله و مکوو نيسک و
 فاسولیو فولو شتی لهو جوړه ◊ الحَبَلُ:
 مندالان، رحم، کؤنه ندای زاوزی نافرمت.

حَسْبُ حَبَا: ورگی زلبوو به سروشت یان
 بینه خوخی ◊ حَسْبُ القدم: قاجکه گؤشتن بوو ◊
 حَسْبُ عليه: رقی لآ هه لساو لئی توره بوو ◊
 أَحْبَبْتُ الطعام والدواء: خؤراکه که یان دهرمانه که
 وای لیکرد رقی هه لسی ◊ الحَسْبُ: دهرتیکه
 تووشی گده دمی، گهوری دمکاو دهاوسی ◊
 الحَسْبُ: دومه ل، کوان، مایمون ◊ الحَبِيَّةُ: دومه ل،
 کوان.

حَبَا الصَّبِي حَبَا: منداله که به گاکؤلکی رؤی ◊
 حبا الشئ: شتکه نزیک بووه ◊ حبا السهم:
 تیرمه که له زهوی خشکاو نهمجار هه لبه زیمهوه
 رقی مبهست کموت ◊ حبا فلان للخمسين: فلان
 کس له پهنجا نزیک بووه ◊ حبا فلاناً: به خششی
 دا به فلان ◊ حباها مُعَابَاةً: تاپبمتی کرد
 به خوچه هومو روی دابه ◊ حباها في البيع: له
 مامه لدا سمنگو سووکی بؤ کردو لئی خویش
 بوو ◊ إْحْتَبَى: کلؤتی سمتی خسته سهر زهوی و
 ران و قاجی به گده می خوچه هومو نان به همدروو
 دهستی چه مبره ی له نه زؤکانیه هومو دا ◊ إْحْتَبَى

حَبَقَ فلان حَبَقًا: فلان بای لیبوو، تسی گمند ◊
 حَبَقَ الماع: کالاکانی کؤکردنه هومو توند شتمه کی
 دان ◊ الحَبَقُ: گیاهه کی بؤنخوشه.

حَبَقَ الفتي و حَبَقَ الفيل: مهرزنجوش، مهرد فوش ◊
 گیاهه کی بؤنخوشه بؤ میزگیران و معیسه
 تیکجون و پیومدانی دوشک سودی هیه ◊ حَبَقَ
 البقر: گوله به بیون، گوله فه قیله ◊ الحَبِيقَةُ:
 کورته بالا.

حَبَكَ الشئ حَبَكًا: شتمه کی پتهو کرد ◊ حَبَكَ
 الحبل: گریی حمبله که ی زؤر توند کرد ◊ حَبَكَ
 المقعدة: گرییه که ی توند کردو پتهوی کرد ◊
 حَبَكَ الأمر: کاره که ی باش ته گبیر کرد ◊ تَعَبَكَ:
 حمبله که ی توند کردو شتمه کی دا ◊ أُنْعِمَكَ:
 حمبله که له ناوقه دمپتجری ◊ أُنْعِمَكَ من
 السراويل: نهومیه دؤخینی تیدابن ◊ الحَبِيكَةُ:
 چندراو، رینگه و شوینیکه که بای به هیز له
 ناوو لبه لانی دمکاه المحبول: نازاو به هیز ◊
 حَبَلُهُ: به حمبل بهستییه هومو.

حَبَلُ الصَّيْد: داوی بؤ نیچیرمه نایه هومو بهو
 هؤیه هومو گرتی ◊ حَبَلْتُ الأثني حَبَلًا: مینینه که
 سکی بوو، مندالی له سکی کموت ◊ حَبَلُ الزرع:
 گوله گمنه و جؤ که پرپوون له دانهوئله ◊ الحَبَلُ
 الأثني: موتوربه ی کرد ◊ حَبَلُ الزرع:
 کشتوکاله که گمشه ی کردو تیک چرزا ◊ حَبَلُ
 الشجر: موومکه ی بادا قژمکانی کردن به برج
 هؤنینه هومو ◊ أَحْبَبْتُ فلاناً فلاناً: فلان نافرمت
 فلان که سی خسته داوی عیشق و دلنداری
 خوچه هومو ◊ تَعَبَلُ الصَّيْد: داوی بؤ نیچیرمه
 نایه هومو ◊ الأُحْبُولُ والأُحْبُولَةُ: داوو کهبک ◊ الحَابِلُ:
 نهو نیچیرموانیه که نیچیر به داو دمگری ◊
 کهبکی بؤ دادمنی ◊ الحَابِلُ: نهو حمبله یه که

کرد ۵ **الْمُخْتَدُ**: نَمَصَل و رَسَمَن ۵ تَمْبِعَمَت و سروشت.

حَتَرٌ فَلَانًا: بَخْشِشِي بُوَ فَلَانٍ كَمَسِ كَه مَكْرَدَمُوهُ ۵
حَتَرٌ لَه شَيْئًا: كَه مَيْكِي بِحِ بِمَخْشِي ۵ حَتَرٌ أَهْلُهُ:
زِيَانِي لِمَسَر مَالٍ و مَنَدَالٍ و خَيْرَانِي تَمَنگ كَرْد ۵ يَان
بِه خِيَوِي نَه كَرْدَن ۵ حَتَرٌ الشَّيْئِي: شَتَه كَه ي
پَتِه و كَرْد.

حَتَرٌ الْعُقْدَةُ: گَرِيه كَه ي پَتِه و كَرْد تُونْدِي كَرْد ۵ حَتَرٌ
الْجَمَلُ: حَه بِلَه كَه ي بِاش بَادَا ۵ حَتَرٌ الشَّيْئِي: چَاوِي
لَه شَتِه كَه بِرِي ۵ **أَحْتَرٌ**: خَيْرُو بِيْرِي كَه م بُوو ۵
أَحْتَرٌ عَلَى نَفْسِهِ وَ أَهْلِهِ: مَه سَرْمَفِي مَالٍ و مَنَدَالِي
كَه مَكْرَدَمُوهُ، بَه بِاشِي بِيْزِيُو بُوَ دَابِيْن نَه كَرْدَن ۵
أَحْتَرٌ فَلَانًا: خَوْرَاك و دَه سَنَدِي لَه فَلَانٍ بِرِي ۵
حَتَرٌ لِلنَّاسِ: خَوَارِد مَه مَنِي بُوَ خَه لَكِ دَرُوسْت كَرْد
بَه بِيْزَنِي دَرُوسْت كَرْدَنِي خَانُوو.

أَلْحَتَفُ: مَرْدَن، لَه نَاو چُوون.

حَتَكَ حَتَكَانًا: هَه نِگَاو مَكَانِي بَه هُوِي خَيْرَا
رُوِي شَتَه مَه لِيَك نَزِيك بُوون مَه ۵ **حَتَكَ** الطَّائِرُ
الْحَمِي وَ الرَّمْلُ: بَالِنْدَمَكَه بِمَرْدَه وَ رَدَمُو لِبَه كَه ي
بَه بَالَه كَانِي بِشَكْنِي وَ چِيْنِي تِيْدَا كَرْدَن ۵
الْحَرْتُكُ: كُورْتَه بَالِي كَزُو كُوْلَه وَار.

حَمَمٌ بَكْدَا حَمًا: بِرِيَارِي دَاو حُوَكَمِي دَمَر كَرْد بَه و
جَوْرَه ۵ **حَمَمُ الأَمْرِ**: كَار مَكَه ي قَايَم كَرْد،
بِنَاوَانَه كَه ي شِيْلَا ۵ **حَمَمٌ عَلَيْهِ الأَمْرُ**: كَار مَكَه ي
لَه سَمَر بِبِيُوِيَسْت كَرْد ۵ **أَحَمَمٌ مِنَ طَعَامِهِ**:
هَه نَدِيكِي لَه خَوَارِد مَه نَبِيَه كَه هِي شَتَه مَه ۵
إِحْتَمَمُ الأَمْرُ: كَار مَكَه بِبِيُوِيَسْت بُوو ۵ **تَحَمَمْتُ** فَلَانُ:
فَلَانٍ كَمَسِ بِمَه رَاوَه ي خَوَارِد ۵ **تَحَمَمْتُ الأَمْرُ**:
نِي شَه كَه ي لَه سَمَر بِبِيُوِيَسْت كَرْد.

الْحَاتِمُ: قَازِي، دَاوَمَر ۵ قَهْلَه رَمْشَه ۵ **الْحَمَمُ**: بِرِيَارُو
حُوَكَمُو قَهْمَا ۵ **الْحَمَمَةُ**: وَرْدُو هَا بِ.

بالشرب: قَوْمَا شَه كَه ي لَه بِشْتِي خُوِي وَ هَمَر دُوو
نَه زَنُوِي وَ مَه نِيْنَاو كَلُوْتِي سَمْتِي خَسْتَه سَمَر
زَمُوِي ۵ **الْحَبَا**: هَه وَرِي بِرُو گَه وَا لَ گَه وَا لَ ۵ **حَبَاءُ**
الْمَرَاةِ: مَارَمِي نَا فَرَمْت ۵ **الْحُبَّةُ**: دَمَكِي تَرِي ۵
الْحُبْسَةُ: شِيُوَه دَانِي شَتَنِي نِي حِتْبَا؛ كَلُوْت بَخْمِيَه
سَمَر زَمُوِي وَ نَه زَنُو هَه نِيْنِي.

حَتَا: چَاوِي بِرِيَه شَتِه كَه وَ زُوْرِي سَه بِرِي كَرْد ۵ **حَتَا**
الشَّيْئِي: شَتِه كَه ي قَايَم كَرْد ۵ **حَتَا الْعُقْدَةُ**:
گَرِيه كَه ي زُوْر تُونْد كَرْد ۵ **حَتَا الشَّرْبُ**:
قَوْمَا شَه كَه ي سَمَر لَه نُوُو دُورِيَه مَه، بِمَسَمَر
دُور مَانَه كَه دَا جُوُوَه ۵ **حَتَا الْجَمَلُ** عَنِ الدَّابَّةِ:
بَار مَكَه ي لَه وَ لَا غَمَكَه دَا كَرْت.

حَتَّ الرُّوقُ عَنِ الشَّجَرِ: گَه لَا كَه لَه دَر مَخْتَه كَه
هَه لُومَرِي.

حَتَّ الشَّيْئِي: دَا بِگَرْت، هِي نَابِه خَوَارِي ۵ **حَتَّ الشَّجَرِ**:
دَار مَكَه ي سَبِي كَرْد تُوِي كَلَه كَه ي نِي كَرْد مَه ۵ **حَتَّ**
اللهِ مَالَهُ: خُوْدَا مَالٍ وَ سَامَانَه كَه ي نِي سَتَانْدَمُوَه
هَه زَار كَه وِت ۵ **أَحَتَّ الشَّجَرُ**: دَر مَخْتَه كَه وَ شَك
بُوو ۵ **إِنْحَتَّ الرُّوقُ** عَنِ الشَّجَرِ: گَه لَا كَه لَه
دَر مَخْتَه كَه هَه لُومَرِي ۵ **أَنْحَتَّ شَعْرُهُ**: قَزِي
رُو تَا يَه مَه، تُو كِي سَمَرِي هَه لُومَرِي ۵ **تَحَاتَّ الشَّيْئِي**:
شَتِه كَه لِيَك بُوو مَه بِلَاو بُووَه ۵ **تَحَاتَّتْ** عَنْهُ
ذُنُوبُهُ: گُوْنَاهَه كَانِي نِي هَه لُومَرِيْن لَه تَاوَان بَاك
بُووَه ۵ **الْحَاتَاتُ وَ الْحَاتَاتَةُ**: نَه و مِيَه هَه لُومَرِي جَا
لَه مَمَر شَتِيَك هَه لُومَرِي وَ هَمَر شَتِيَك بِحِ ۵
الْحَاتَاتُ: لَه رِي وَ لَاوَا زِيَه كَه تُووُشِي نَا زَه لَ وَ وَاخ
دَمِي ۵ **الْحَتُّ**: تِي زِي مَه ۵ **الْحَتُّ مِنَ التَّمْرِ**: نَه و مِيَه
بَه مِيَه كَه مَه نَه مُوو سِيْن، دَمَكَه خُوْر مَا كَان وَ شَكَه لَ
بِن ۵ **الْحَتَّةُ**: تُوِي كَل ۵ **بِهَشِيَك** لَه شَت.

حَتَّ الرُّوقُ عَنِ الشَّجَرِ: گَه لَا ي دَر مَخْتَه كَه ي
هَه لُومَرَانِد ۵ **حَتَّ** الشَّيْئِي: شَتِه كَه ي وَرْد وَرْد

ماندوو نمیی ۵ حَتَّتِ الْأَمْرَ وَالشَّيْءَ : کارمکهی جولاند، نیشهکهی رایپراند ۵ حَتَّتْ فَلَانًا عَلَى الشَّيْءِ: فلان کەسی هه‌لنا بۆ شته‌که‌و رینگای بۆ دۆزییه‌وه ۵ الْأَحْطَاثُ: مارنیک که هه‌میشه له جه‌و جۆلدا بئ ۵ الْأَحْطَرُوثُ: هه‌لنان.

حَتْرَ حَتْرًا: توند بوو، مه‌یی ۵ حَتْرَتِ الْعَيْنُ: چاوه‌که توشی تراخوما بوو ۵ حَتْرَ الدَّقِيقُ: ناردمکه ته‌ربوو بووبه پهبۆله‌و بکه‌تری نه‌گرت ۵ حَتْرَ اللِّسَانُ: زمانه‌که تفت بوو تامی خوارده‌مه‌نیه‌که‌ی نه‌کرد ۵ حَتْرَتِ الْأُذُنُ: گوپچه‌که‌ی به‌باشی نه‌بیه‌ست ۵ حَتْرَ فِرَاذُهُ: دلی باش شته‌که‌ی وهرنه‌گرت ۵ الْأَحْتَرُ: گریو گۆلو زبیره‌که له جاودا په‌یدا ده‌بی به‌هۆی چاو نیشه‌وه ۵ الْأَحْتَرُ: دهنکی هیشه‌و تری سه‌ره‌تای په‌یدا بوونی ۵ الْأَحْتَرُ: لوت زل، لوت که‌مشکۆن ۵ حَتْرَبُ الْمَاءِ: ناومه‌که لیل بوو ۵ الْحَتْرَبُ: ناوی لیل ۵ چه‌ورایی و بنکری بنکی منجه‌ل ۵ الْأَحْتَرَفَةُ: خرۆو سوورایی که له‌جاودا په‌یدا ده‌بی ۵ حَتْرَمَتِ الشُّفَّةِ: لیومه‌که نه‌ستور بوو، هاوسا ۵ الْأَحْسَارِمُ: لیو نه‌ستور، لیو فشه‌وه‌مبوو ۵ الْحَتْرِمَةُ: که‌وانه‌به‌که له‌خوار لووته‌وه ۵ الْحَتْرُ: خلته‌و پلته‌ی رۆنی قال کراو ۵ الْحَتْرَفَةُ: خلته‌و پلته‌ که له بنکی هاپ و منجه‌ل و گۆزمو دیزمدا ده‌مینیته‌وه.

حَتَلِ حَتَلًا: ومزع و حالی خراب بوو.

أَحْتَلُهُ: خرابه‌ی له‌گه‌ن کرد ۵ أَحْتَالُهُ: شتی خراب، شتی خراب و بئ که‌ک له‌هه‌موو شتیک ۵ الْحَتْلُ: بارودوخی ناله‌بار ۵ الْحَتْلُ: کزو له‌رو لاواز، که‌م و کوپو بئ که‌ک ۵ الْحَتْلَةُ: ناوی که‌م له چه‌وزدا ۵ الْحَتْمَةُ: نه‌خۆشی ره‌بوه، هه‌ناسه‌ی توند، رهبازی کوتره‌وه و ره‌ق ۵ الْحَرْمُ:

حَتَنِ الْحَرُّ: گه‌رماکه په‌ره‌ی سه‌ند ۵ أَحْتَنَ الشَّيْءُ: شته‌که رنیک بوو هه‌چی جوداوازی له‌گه‌ن نه‌وی تری دانیه ۵ حَتَّاتِ الرِّيحِ: بایه‌که به‌رده‌موام هه‌لی کردو به‌روه‌که‌ی نه‌دایه ۵ حَتَّانِ الْقَوْمِ: هه‌ومه‌که رانواندنیان کردو که‌وتنه به‌شپرکئ کردن له ته‌هنگ هاویشتن و تیر هاویشتن داو وه‌ک یه‌ک دهر‌چوون ۵ الْحَاتِنُ: هاوشان و به‌رامبه‌ر ۵ الْحَتْنُ: ده‌ستاوه‌ل و هاوشان ۵ الْحَتْنِي: هاوشان و له‌یه‌که‌چوو کۆمه‌لنیک هه‌موویان له‌یه‌که به‌جن.

حَتًا حَتْرًا: خیرا خیرا هه‌نگاوی هه‌لننان ۵ حَتَا الثَّوْبِ: قوماشه‌که‌ی دوروو چاک قایمی کرد ۵ حَتَا هُذْبِ الْكِسَاءِ: پهبۆی تورمه‌که‌ی ویک نان و نوساندنی پهبیه‌وه. ۵ حَتِي الثَّوْبِ وَهُذْبِ الْكِسَاءِ: قه‌راخی قوماشه‌که یان پهبۆی قه‌راخی تورمه‌که‌ی ویک نان ۵ حَتِي الشَّرَابِ: زۆری شه‌راب خوارده‌وه ۵ الْحَاتِي: نه‌و که‌سه‌ی زۆر شه‌راب به‌خواته‌وه ۵ حَتَّهُ حَتًّا: به‌میتا به‌میتا هه‌لننا بۆ نه‌نجامدانی کارمکه‌ی ۵ حَتَّهُ عَلَى الشَّيْءِ: هه‌لننا بۆ نه‌نجامدانی شته‌که ۵ حَتَّتْ فَلَانٌ: فلان که‌س خه‌و تینی بۆ هیناو خیرا به‌سه‌ریدا زال بوو ۵ حَتَّتْ فَلَانًا عَلَى الشَّيْءِ: فلان که‌سی هه‌لنا بۆ نه‌نجامدانی نیشه‌که ۵ حَتَّاتِ الْقَوْمِ عَلَى الشَّيْءِ: هه‌ومه‌که فلان که‌سیان هه‌لنا بۆ نه‌وکاره ۵ الْحَاتُّ: نوستنی سوک که خیرا بۆ چاو دئ ۵ الْحَاتِيَّةُ: گه‌رمایی و گریو گۆل که ناده‌میزاد له‌چاوی خۆیدا هه‌ستی بئ ده‌کا.

الْحَمْتُ: وردکراو کوتره‌وو هاپو له‌مه‌ر شتیک بئ ۵ الْحَتْرُوثُ وَالْحَتِيْتُ: گورج و گۆل و به‌خه‌مه‌وه بوو بۆ نه‌نجامدانی نه‌رکی سه‌ر شانی ۵ الْحَمَّةُ: نه‌سپیکه‌ی ره‌سه‌ن و خۆش‌رۆ که له رۆیشتن زوو

نادمیزادی مام ناوئندی لمباری بالآوه یان نازملی
مام ناوئندی.

حَا الراب وخره حنوا: گلی بهسردا کرد ۵
دمگوتری: (حَا الراب علیه وله) شتیکی کمی
پیدا.

حَا الراب وخره: گلی بهسردا کرد ۵ حَا فی
وجهه الرماد: تهریقی کردهوه ۵ حَا الماء:
لوئچیکی ناو هه لگواز.

إختی الراب: گلی بهسردا کرد ۵ استخرا: نهو
کۆمه له به کتریان گل باران کرد گلپان
بیمیکترادا ۵ الحنا: گلی بهسردا کراو گله شمند ۵
کا یان وردمکل ۵ بنخولی کا ۵ توئیکلی خورما ۵
الحشوا: زمویبهک گلی زوری ۵ الحشوة: مشته
خولیک، چنگه خولیک.

حَا الیه: پهنای بۆ برد ۵ حَا عنه کذا: نهو شتهی
نی قهدهغه کرد.

حَا بینهما: بوو به پهمده ناوئند له نیوانیاندا
۵ حَا الشئی: دایبۆشی، شتهکهی شاردموه ۵
حَا فلاناً: نهیهیشت فلان کس بجیته
زورروه یان نهیهیشت میرات بگری ۵ احتجب:
خوی شاردموه ۵ استخجیه: کردی به دهرگهوانی
خوی ۵ الحاجب: دهرگهوان ۵ حاجب الصبح:
بهرمهپان و سهرمتای گزنگ ۵ الحجاب: پهمده،
بالا پۆشی ۵ الحجابة: پیشهی دهرگهوانی.

الحجب: ممنع کردن ۵ الحجبة: سمری کلۆت.

حَا الیه: هات بۆلای ۵ حَا المكان: قهصدی نهو
شوئینهی کرد ۵ حَا البيت الحرام: چوو بۆ مالی
خوا بهمهبهستی عیبادت و حه جکردن ۵ حَا
الجرح: برینهکهی پشکنی بۆنهوهی بزانی
چمند قوله تا چارسههری بکا.

حَا به: دهمه دهمی لهگه ل کردو کهوته کیشمو
موجادهله لهگه لیدا ۵ احتج علیه: به لگهی
راست کردهوه ۵ حَا جرا: موجادهله یان لهگه ل
بهک کرد ۵ الحاج: نهو کهسه به دیدنی کهعبه
دهکا بهمهبهستی حه جکردن ۵ الحاجة: ناهرفت
که چووبی بۆ حه ج ۵ الحج: حه ج په کیکه له
پینج فهرزمکانی نیسلام که برهتیبه له دیدنی
کردنی مالی خوداو راوستان لهسهر کتوی
عهرقه به گوپهری شهرع.

الحجة: په کجار حه جکردن ۵ الحجة: به لگه و نیشانه
۵ چهکی کرین و فروشتن ۵ حجة الوداع: حمجی
مانئاوایی: دوا حه جکردنی پیغه مبهره ۵
الحجاج: نهو کهسه به زور دهمه دهمی و کیشه
دهکا ۵ نامیریکه پزیشک به کاری دههینی
بۆنهوهی بزانی برینهکه چمند قوله ۵
الحجة: ریبازی راسته قینه.

حَا علیه: دست بهسمری کردو مامه له کردن و
دست و مردانه مال و سامانی خوی نی قهدهغه
کرد ۵ حَا الشئی: شتهکهی تهسک کردهوه ۵
احتج بفلان: پهنای بۆ فلانکس بردو داوای
یارمهتیدانی لیکرد ۵ احتج الشئی: شتهکهی
خسته کۆشی خۆبهوه ۵ احتج حجرة: زوریکی
بۆخوی دیاری کرد، کردی به زور ۵ تحجر
المكان: شوئنهکه بهردی زور بوو.

تحجر علی فلان: تمنگی به فلانکس هه لچنی ۵
تحجر الرجل: بپاومهکه زوریکی بۆخوی بنیات
نا ۵ تحجر الشئی: شتهکهی تمنگ کردهوه ۵
استحجر الرجل: بپاومهکه زوریکی بۆخوی دانا ۵
استحجر علیه: گاتتهی پیکردو سوکاپهتی
لهگه ل دا نواند ۵ الحجار: پهرزین و شورا، سیاج ۵
دیواری خانوو ۵ الحجار: نهو کهسهی نیسی بهرد
دهکا بهرد دهسکینی ۵ نههاری دهکا.

حَجَبٌ: سَك جَوونى توش بوو ◊ **الْحَبَابُ**: سَكچوون بههوى زور خواردن يان خواردن خراب ◊ **الحجيف**: قورهى سَك ◊ **حَبْلُ القُرُوسِ**: پاوانهى بو بُوکه که کرد ◊ **حَبْلُ الدَّابَّةِ**: ولاغه که به بيونند بهسته وه ◊ **حَبَّلَتِ المرأَةُ بَنَاتَهَا**: نافرته که خنهى سمر پهنجه کانی رنگاو رنگ کرد ◊ **يَوْمَ أَسْرُ مُحَبِّلٍ**: روژيکی بهناوبانگه ◊ **التحجيل**: سپايهتى له قاچى ولاغ دا ◊ **الحجل**: پاوانه، خرخال ◊ زنجيرو بيونند ◊ **الْمَجَلَّةُ**: تارايه که، سرپوشنيکه، کهزاوميه که به قوماشى رنگاو رنگ دهرانيندرپته وه بو بُوک ◊ **ثوب مُحَبِّلٌ**: کراسيکی ناو دامانه بگاته پشت قوله قاپيه وه.

حَجَمٌ فم الحيران: لغاو يان (دهمبين)ى له دهمى چه يوانه که کرد ◊ **حَجَمَ الصَّيْتُ لثدي أمه**: منداله که مەمكى دايكى مژى ◊ **حَجَمَتِ الهَيْئَةُ** فلاناً: مارکه فلانکەسى گهست، پييه وه دا ◊ **أحجمَ الثدي**: مەمكى خرکرد ◊ **حَجَمٌ**: زورى تى روانى و لىي وردبووه ◊ **أحْتَجَمَ**: داواى که له شاخ ليگرتنى لي کرد ◊ **الهِجَامُ**: لغاو، ناسنيکه دهگرته دهمى ولاخه وه بونه وه شتى بو نه خورئ ◊ **الهِجَامَةُ**: پيشهى که له شاخ گرتن ◊ **الهِجَامُ**: که له شاخ گر ◊ **الْمُحَجَّمُ**: شوينى که له شاخ ليگرتن ◊ **الْمُحَجَّمُ**: نالهتى که له شاخ گرتن.

حَجَبَنَ العرَّةَ: شورکه دارمکه چه مانده وه ◊ **حَجَبَنَ الشَّيْءَ**: به گوجان نه وشتهى بولاى خوى كيش کرد ◊ **حَجَبَنَ الدَّابَّةَ**: به گوجان ولاغه که لاي نيوکرد ◊ **حَجَبَنَ**: نوشتايه وه خواربوو ◊ **حَجَبَنَ الشَّعْرَ**: سهري تاله مووى قزمکانى گرژبوو هه لگه پرانه وه ◊ **حَجَبَنَ بالدار**: له مال مايه وه دهرنه چوو ◊ **أحْتَجَبَنَ عليه**: دس به سهري کرد ◊

الحجر: له شهر عدا برپييه له مهنكردى شه خص له وهى تهصهروف له مال و سامانى خوى دا بكا ◊ **الحجر**: باوشى نادميزاد ◊ **الحجر**: به مانا (الْحَجَر) دئ ◊ جگه له مانه شهريه كهى ◊ ههروا وشهى (حجر) به مانا عه قل دئ ◊ **الحجر**: بهردى شكوا يان شاخ و بهردى گهورمو رمق و پته وه كه پيک دئ له كومه له بهردى زل ◊ **الحجر الأسود**: بهرده ره شه كه له گوشه مەمكى ديوارى كه عه دايه ◊ **الحجر**: بهرده لان ◊ **الحجر**: نهو گوشتهى به دهورى نينوكه وميه ◊ **الحجر**: قهراخ و لايمن ◊ **الحجر**: زوور له ژير خانوودا ◊ ژير زمين ◊ تهويلهى ناژهل ◊ **حجرنا العسكر**: لاي راست و لاي چهى سويا ◊ **المحجر**: كانه بهرد ◊ **المحجر في العين**: دهوران دهورى چاو.

حَجَزٌ بينها حَجْرًا: نيوانى خسته ناويانه وه ليكى حيا كردنه وه.

حَجَزَ الشَّيْءَ: شته كهى له خوى گرتو نه بهيشت بو كەسى تر بين ◊ **حَجَزَ القاضي على المال**: قازيى خاو من ماله كهى مەنح کرد له وهى تهصهروف به ماله كه وه بكا ◊ **حَجَزٌ**: دست به سهر كرا ◊ **حَجَزَ حَجْرًا**: ريخوله كانی قهبز بوون ◊ **أحجَزَ**: هاته و لاتی حيجاز ◊ **أحْتَجَزَ**: سهريچى کرد ◊ **أحْتَجَزَ بالأزار**: پشتينى له پشت بهست ◊ **أحْتَجَزَ بالحصن**: به هه لاکه خوى پاراست ◊ **إنحجَزَ**: لاسارى کرد ◊ **تأجَزَ القرم**: هه ومه که ليک ترانان ◊ **تَحَجَزَ**: پشتينى توند کرد، ناوقه دى خوى به پشتين توند کرد ◊ **الهاجر**: ناوانى دوو شت ◊ ناومند ◊ **ألحجزة**: ناوقه د، شوينى بهستنى پشتين له سيه منده و ناوک ◊ شوينى دوخينى شروال.

قورس ۵ اَلْحَدَبُ: نهوميه له زموى بهرزبیتهوه
 تهپۆلکه ۵ تيلمه دهماره گلی پتهو، بانویک
 بهسمر نزمایی دا پروانی ۵ حسب الشتاء:
 چمنگهی سمرمای زستان ۵ اَلْحَدَبَاءُ: دهگوترئ:
 (دابة حدباء) ولاغیکه نیسقانی پشتی دیاره ۵
 الآلة الحدباء: داره مهیت ۵ اَلْحَدَبَةُ: تهپۆلکهی
 رمقه لان و پتهو.

أحدث الرجل: پیاموکه بن دهست نوئزبوو
 دهستونیزمهکی شكا ۵ أخذ الشيء: نهوشتهی
 داهینا ۵ أخذت السيف: شمشیرمهکی مشتو
 مال کرد ۵ عَادَهُ: قسهی له گهل کرد ۵ حادث
 السيف رفهره: مشتو مالی شمشیرمهکی کرد ۵
 حَدَّث: قسهی کرد، ههوالی دا ۵ حَدَّثَ بِالنُّعْمَةِ:
 سوپاسگوزاری نیعمهتهکانی بوو باسی کردن ۵
 حَدَّثَ فلاناً الحديث ربه: ههوالهکهی به فلان
 گهپاند، حمدینهکهی بۆ ریوایهت کرد ۵ حَدَّثَ
 القوم: قسهیان بۆ بهکتر کرد ۵ اسْتَحْدَثَهُ:
 بهدی هینا، هینایه کاپهوه ۵ الأحدث: بارانی
 پهله، بارانی سمرمتای سال.

الحادث: نهومی تازه پهیدایی و سمر ههلبدا ۵
 الهداية: سالانی گهنجی ۵ سمرمتاو ههومل ۵
 أحدث: تهمنن پچوک نهومی تهمننی له
 خوار همژده سالهوه بن.

حدث الدهر: بهلاو کارساتی رۆزگار ۵ الحدوث:
 نهو کهسهیه زۆر قسهبکاو جوان شت رون
 بکاتهوه ۵ الأحداث: شهوو رۆز ۵ حدثان الدهر:
 بهلاو کارساتی رۆزگار ۵ الحديث: همر قسهو
 باسیک بگپردریتتهوهو بگوترئ ۵ المحدث:
 شتیکه نهله قورئان و نهله حهیدیندا نهبه
 نیجماع باسی کرابن ۵ المحدث: تازه گهریکهر
 له فهن و زانستدا ۵ المحدثون: زاناو
 رۆشنبیرمهکانی دوا سهدهکانی ناومراست ۵

إحتجَن المال: مال و سامانهکی کۆکردموه ۵ إحتجَن
 مال غيره: مالی خه لکی داگیر کرد ۵ تحجِن:
 چهماندییهوه کردیه گۆجان ۵ اَلْحُجْنَةُ: ههموو
 شتیکی چهماوهو خوار.
 اَلْمِحْنَةُ: همرشتیک سمرتیکی چهماپیتتهوه و مگوو
 گۆجان و دهنوکی بالنده.

حجا بانكاته: لهو شوپنه مایهوه ۵ حجا فلاناً كذا:
 گومانی به فلانتهس برد که نهومیه ۵ حجا
 الشيء: شتهکهی پاراستو لهخوی گرت، دهستی
 پیوه گرت ۵ حجا فلاناً: فلانتهسی منع کرد ۵
 حجا الأمر: وا گومانی بردهو نیدبعای نهومی کرد
 وهن لئی پهقین نهومیو ۵ حجا فلاناً: به بهلکه
 بهسهریدا زال بوو بۆری دا.

حجي اليه: پهناهی بۆ برد ۵ حاجاه: دهمه دهمی
 لهگهل کردو به بهلکه بۆری دا ۵ تصاجرا:
 ههریهکه لهلای خویهوه بهلکهی هینایهوه رای
 خوی بن پهسهند بوو ۵ تحجى بالشيئ: عاشقی
 شتهکه بوو ۵ تحجى للشئ: شتهکهی هاتهوه
 بیر ۵ استحجى اللحم: بۆنی گۆشتهکه گۆزا

حجا: شیاو بوو ۵ الحججا: پهناگه و مهلهجه ۵ پهرده
 ۵ الحججا: پهرده ۵ عمقل و ناومز.
 حذاء حذاء: لای دا، گپراپهوه.

حدي عليه: بهرمهوام بوو لهسمر یارمهتیدان و
 لهخۆگرتنی و بهخپۆکردنی.

الهدأة: باچی دوو سمر ۵ الهدأة: واشه ۵ بالندیهکی
 گورج و گۆنه.

حدب الرجل: پیاموکه قههههه بوو ۵ حدب عليه:
 بهسهریدا کۆمایهوهو سۆزی خوی بۆ نواند ۵
 حذبت المرأة علي ولدها: نافرتهکه بهسمر
 مندالهکهپهوه دانیششتو دواى مردنسی
 میردمهکی شوی نهکردموه ۵ اَحْبَبَهُ اللهُ: خودا
 پشت کوری کرد ۵ اَلْأَحْدَبُ: ناخۆش و ناوۆزو

فلان: فلأنكسى ممنع كرد لهوى به ويستى
 خوى كاروبارى خوى بهرپو مبهرى.
 حَدَّةُ السَّيْفِ رُخْر: تيزى كرد ◊ حَدَّةُ الشَّيْءِ:
 شتهكهى ديارى كرد ◊ حَدَّةُ معنى اللفظ أو
 العبارة: ماناى وشهو رستهكانى شى كردموه ◊
 قَصَادًا: همنديك لهوانه بوون به جيرانى
 همنديك له نومان ◊ تَحَدَّدَ: ديارى كرد ◊ اسْتَحَدَّ:
 كيردمكهى تيزكرد ◊ الْحَدَاءُ: بهرگى تازيهو
 كوتهل ◊ رمشپوشى ◊ الْحِدَاةُ: ناسنگمىرو
 پيشهى ناسنگمى كردن ◊ الْحَدُّ من كل شئ
 حدته: لمهر شتيك تيزاييهكهى ◊ حد الرجل:
 زمبرو زنگى پياو، مهردايهتى له بههانا
 جوونى لى قهوماوان ◊ حدرد الله: نومهيه خودا
 به فهركان و نههيهكانى سنوردارى كردبن ◊
 الْحَدُّ: ياساغ ◊ الْحِدَّةُ: رق ههلسان و دهمار گيرى
 ◊ الْحَدِيدُ: ناسن ◊ المحدود: بى بهخت و كه
 شانس ◊ حنر الرجل: پياومكه قهلهو بوو خوى
 دارشتو تيك سمرا ◊ حنر جلده: پيستی ناوساو
 نهستورر بوو ◊ حنرت العين: چاومكه نهستورر
 بوو زهق بوو ◊ حنر الحجر: بهردمكهى جولاندو
 خولاندى ◊ حنر اللثام عن فمه: نهوشتهى دموم
 چاوى خوى بين داپوشيبوو لايدا ◊ حنر السفينة
 فى الماء: كهشتيهكهى خسته ناو ناومكهوه ◊
 حنر القراءة والاقامة: پهلهى كرد له خویندنهووم
 بانگدان و قامعت كردندا ◊ حنرت العين حنرا:
 چاومكه خيل بوو.

إِنْحَدَرَ: دابمى داکهوت ◊ قَمَارًا: بهربووه، دابمى ◊
 تَحَنَّرَ الشَّيْءُ: شتهكه بهرمو پيرى هات ◊ الْأَحْدَرُ:
 نهو شوينهيه شتى ليوه ديته خوار ◊ الْحَادِرُ:
 رهوشت جوان، جهسته ريك و بيك و گؤشتن و
 داممزاو ◊ الْحَنَرُ: تهپولكهى پتهو لهسمر زموى
 ◊ الْحَنَرُ: چال و چوئلى ناو زموى ◊ الْحَنَرَةُ:

الْمُحْدَثُ: نهو راويانهى حهديشى پيغهمبهريان
 ريوايتم كردوه.
 حَدَجَهُ حَدَجًا: كالهكه مارانهى تيجرت.
 حَدَجَ فلانًا بِسَهْمٍ وَغَرِه: تيرى تيجرت ◊ حَدَجَ
 بصره: چاوى تى برى سهرنجى خوى خسته
 سمر ◊ حَدَجَ البعير: بارمكهى له پشتى
 حوشترمه باركردو شتهكى دا ◊ اخذج البعير:
 بارى له حوشترمه باركردو شتهكى دا.
 حَدَجَ بصره: نيگاي خسته سمر و چاوى تيجرين ◊
 حَدَجَ الشَّيْءَ: چاوى له شتهكه برى و زورى
 سهر كرد ◊ الْحَدَجُ: بار، مهر شتيك به ولاخ
 بگويزرتتهوه ◊ الْحَدَجُ: كالهكه مارانه ◊
 كالهكى وردى نهگميشتو (زرکه تال) ◊ الْمَحْدَجُ:
 ناميرى داخكردنى حوشتر.
 حَدَّ السيف و غره حَدَّةً: شمشيرمه برنده بوو ◊
 حَدَّ على غيره: رقى ههلساو قسمى رقى
 بهكابرا گوت ◊ حَدَّ فى معاملته: له مامهلهو
 ههلسو كهوتيدا زور بهلاى خويدا داتاشى ◊
 حَدَّتْ المرأة على زوجها حدادًا: ژنهكه بو مردنى
 ميردمكهى خوى رمشپوش كرد ◊ حَدَّ السيف:
 شمشيرمهكى مشتو مان كرد ◊ حَدَّ بصره اليه:
 به سهرنجهوه سهرى كرد ◊ حَدَّ الأرض:
 سنورى بو زموييهكه دانا ◊ حَدَّ الشئ من غيره:
 شتهكهى جياكردموه له شتهكانى ترههلى
 هاوارد ◊ حَدَّ فلانًا عن الأمر: فلانكسى لهوكاره
 لادا ◊ حَدَّ الجانى: ههدى شهرعى بهسهر
 تاوانكاردا چهسپاند ◊ أَحَدَّتْ المرأةُ: نافرمتهكه
 خوى بو مردنى ميردمكهى لهخم گرت ◊
 أَحَدَّتْ السيفُ والسكين: شمشيرمه يان
 چهقهوهكهى تيزكرد ◊ حاد فلان فلانًا:
 فلانكس بووبه جيرانى فلانكس ◊ حَدَّ على

الحرارة والنار ونورها: كهرما يان ناگرهکه بهر می
 سمند ۵ تَعَمُّمٌ: سوتا ۵ اَلْعَمَمَةُ: دهنگی
 ههنگیرسانی ناگره ۵ حَمَا: الابل ربها خُذَاءُ:
 حوشرمهکی لی خوری حودیبهی بؤ گوت
 بؤنهوهی باش بروا ۵ حَمَا الشَّيْءُ حَذْوًا: شوین
 نهوشته کهوت ۵ تَعَمَّى الشَّيْءُ: شوین نهوشته
 کهوت ۵ تَعَمَّى فَلَانًا: داوای بهرامبهری و

بیشپرکینی لهگه ل داگرد ۵ رمدی دایهوه
 تهحمدای کرد ۵ الاَحْمَرُ، والاَحْمِيَّةُ: گؤرانیهکه
 بؤ حوشر ۵ الهادي: نهو کهسهبه به گؤرانی
 گوتن حوشر لی دهخوری ۵ حادي النجم: ناوه بؤ
 پینج نهستیره یان به نهستیرمهک دهگوتری:
 دهکهویته نیوان نهستیرهی ثورهبیوا جهوزاء ۵
 الهداءُ: حودیبه ۵ گؤرانیهکه بؤ حوشر
 دهگوتری.

الْحَدَقُ: همتا همتایه، همرگیزاو همرگیز ۵ اَلْحَدْوَاءُ:

بای شمال، چونکه نهویش ههور لی دهخوری ۵
 اَلْحَدْيَا: کیشهو نیزاع ۵ تاهه بهرامبهر و هاوشان
 ۵ حَدَّ حَلًا: خیرا بریبهوه ۵ حَدَّ في سره، حَدَّ في
 کلامه، حَدَّ في عمله: له رۆپشتندا له قسه
 کردندا له نیش کردندا گورج و گؤل بوو ۵
 الاَحْدُ: سفت و لوس بهجۆرئیک هیچی پیوه
 نهووسن ۵ حَفِرَ حَدْرًا: بهخهبر بوو خوی
 ناماده کرد ۵ حَفِرَ الشَّيْءُ ومنه: لیلی ترساو خؤ
 پاریزی لیکرد ۵ الهاذورة: کهسیک زؤر حمزهری
 ههبی و شت لیک بداتهوه ۵ اَلْحَدْوُ: کهسیک زؤر
 شت لیک بداتهوهو بترسی ۵ الحَدْوُ: ترسینه ۵
 المعنور: شتیک خوی لی دهباریزری ۵ اَلْمَحْتَوَرُ:
 خودی ترسان و ترسهکه.

حَدَقِي الشَّيْءُ حَذْوًا: لهلایهکهوه قرتانندی لیلی

قرتاند ۵ حَذَفَ بالمصا ونحوه: بهگؤجان لییدا

زیپکهو کوان کهله بیئوی چاو دهری و چاو
 بهاوسی ۵ اَلْمَحْتَوَرُ: شوینی چال ۵ حَذْوَجَ الشَّيْءُ:
 شتهکهی خولاندهوه ۵ لوسی کرد سفت و سؤلی
 کرد ۵ حَذْوَجَ الجبل: گوریهکهی باداو گشتی
 کرد، پتهوی کرد ۵ اَلْحَضْرَجُ: بچوک ۵ کهس ۵
 اَلْحَضْرَجُ: سفت و لوس ۵ اَلْمَحْتَرَجُ: قامچی، دارو
 شورکی فهلافه کردن.

حَدَسَ في السرير: به گورجی رۆی زؤر هورت و
 پیچی کردن ۵ حَدَسَ الشَّيْءُ: شتهکهی مهزمنده
 کرد ۵ حَدَسَ الكلام على عراهنه: قسهکانی کردن
 بهبی نهوهی بزانی ناخؤ راستن یان نا ۵ حَدَسَ
 الشاة: مهرهکی پال خست بؤ سهبرین ۵
 سهری بری ۵ حَدَسَ الرجل: پیاوهکی به
 زهویدا دا ۵ حَدَسَ الاخبار ونورها: ههوالهکانی
 جوان گیرانهوه ۵ حَذَقَ المريض ونحوه حَذْوَقًا:

نهخؤشهکه چاوی کردنهوه ورد ورد پیی
 روانین و چاوی بهدهوری خؤیدا گیرا ۵ حَذَقَ به:
 دهورهی دا جوارلای لی گرت ۵ حَذَقَ الشَّيْءَ بعينه:
 بهچاو تیرپینهوه تهماشای نهو شتهی کرد ۵
 حَذَقَ اليه: به سهرنجهوه بؤلای شتهکهی روانی ۵
 اُحْدَقَتِ الارض: زهوی ههمووی بوو به باخ و
 باخات ۵ حَذَقَ اليه: زؤری تن روانی و بهوردی
 سهیری کرد ۵ اَلْحَدَقَةُ: رهشینهی چاو ۵ اَلْحَدِيْقَةُ:
 باخ ۵ ههر زهویبهکه درهختی بهردار یا
 دارخورمای تیدابن و پهزینی بؤ کرابن.

حَدَالٌ حَذَلًا: له ریگای راست لای دا ۵ اَلْحَذَلُ: نا

عادیل، حوکم نارپوا، ستهمکار ۵ اَلْحِذْلُ:
 نازاریکه له ملدا پهیدا دهبی ۵ حَمَمَتِ النار:
 ناگرهکه ههنگیرساو بلتیهی سمند ۵ اَحْمَمَتِ
 النار والحرارة: بهمانا (حدمت) دی ۵ اَحْمَمَ فَلَانًا:
 رقی فلانکهسی ههلساندو تورهی کرد ۵ اَحْمَمَتِ

دار عمصاکه‌ی تِیگرت ۵ حَذَقُ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی
رَبِّک خست راسته‌و پاسته‌ی کرد.
حَذَقُ الحَطِيبُ الکَلَامَ: وتاریبیزمه که سه‌مکانی رَبِّک
خستن و جوان رازاندنیه‌وه ۵ الحَذَاقَةُ: نه‌وشته‌ی
بِرِدْرئِ و هِرْئِ بَدْرئِ ۵ الحَذَفَاءُ: گوئی پچوک
که‌نه‌وه‌منده پچوک بی به ناسته‌م دیاربی ۵
الحِذَّةُ: پارچه‌ی‌مه‌کی بَرِدراو له هوماش و شتی
ومها ۵ المَحْدَرُفُ من الرِّزاقِ: کونده‌و مه‌شکه‌ی
هه‌نگل بَراو ۵ حَذَفْرُهُ: شته‌که‌ی پَرکرد.

حَدَقَ الخُلُ وغره: سرکه‌که زور مزربوو گه‌ستی ۵
حَقَّقَ العملَ ولیه: له کارمه‌دا کارمه‌ابوو ۵ اَحَدَقَهُ:
وای لی‌کرد کاراما بی لی‌زان و دست ره‌نگین بی
۵ اِنْحَلَقَ: دابرا، براهیه‌وه ۵ تَحَلَّقَ: بوو به کاراما
۵ الحَذَاقِي: کِردی تی‌زکراوی بَرنده.

حَذَلْتُ عَيْنُهُ: چاومکانی له‌بهر زور گریان سوور
بوون ۵ الحَذَالُ: صه‌مغی‌کی سوره له دره‌ختی
سه‌موور دیته دهرموه عمره‌ب پی‌ی ده‌لین (حیض
السُّمْرِ).
الحِدْلُ: نه‌صل، بناغه، دُوخینی دهرپی ۵ دامینی
دهرپی و کراس ۵ حَذَلْتُ: زیاد له توانای خوی
لافی لیدا ۵ الحِدْلُ من الرجال: بیاوی زور بلی‌و
سهر رمق ۵ الحَذَلْفَةُ: جاو گِیران ۵ حَذَلْمُ: په‌له‌ی
کرد دهنکوت قلمباز دهاوئ.

حَذَمَ: په‌له‌ی کرد ۵ حَذَمَ الشَّيْءُ حَذَمًا: شته‌که‌ی
به‌خیرایی که‌رت کردو بره‌ی‌وه ۵ (هو حاذم و حذیم) ۵
الحَذْمُ: بَرندمو تی‌ز ۵ الحَذْمُ: که‌رویشکی گورج و
گوژ ۵ اَلْحَذْمُ: کورته بالای هه‌نگاو کورت ۵
الحَذْمُور: هه‌موو.

الحِذْنُ: ناو‌قه‌دی کراس، شوینی به‌ستنی پشتین
له ناو‌قه‌دی کراس ۵ الحِذْنَةُ من الرجال: کورته
بالاو گوئ پچوک ۵ حَذَا فلان حذو فلان: فلان

شوین پی‌ی فلانی هه‌نگرت نه‌وچی کرد نه‌ویش
کردی ۵ حَذَا فلاناً شَيْئاً: شتی‌کی دا به فلان‌کس
۵ حَذَا الشَّرَابُ لِسَانَهُ: شه‌راه‌که زویانی تفت
کرد ۵ اَحْذَاهُ: پی‌ی به‌خشی ۵ اَحْذَاهُ طَمَعَةً:
زمبرتی‌کی کوشنده‌ی لیدا ۵ حَاذَاهُ عَاذَاهُ: که‌وته
بهرامبهری و روبه‌روی ۵ اَحْذَنِي الحِذَاءُ: پی‌ی‌لاوی
له‌پی‌ی کردن ۵ حَاذَى القَوْمُ الشَّيْئَ: قه‌ومه‌که
شته‌که‌ی‌ان دابه‌ش کرد ۵ اسْتَحْذَاهُ: داوای پی‌ی‌لاوی
لی‌کرد، داوای به‌خشش و پاداشی لی‌کرد ۵
الحَاذِي: پی‌ی‌لاو له‌پی‌یکر ۵ الحِذَاءُ: نه‌علو پی‌ی‌لاو
سمی حوش‌ترو نه‌سپ و ره‌شه و لاخ ۵ حِذَاءُ الشَّيْئِ:
بهرامبهری شت ۵ الحِذَايَةُ: به‌شه تالانی و به‌شه
ده‌سه‌که‌وتی شه‌ر ۵ الحِذَاءُ: بینه‌چی پی‌ی‌لاو
دروسته‌کر ۵ پی‌ی‌لاو فروش ۵ الحِذْيَةُ: عمطاو
به‌خشش ۵ اَلْمِحْنِي: نه‌و چه‌قوه‌ی گوشتی پی‌ی
کوت کوت دم‌که‌ی ۵ اَلْمِحْنَاءُ: تانه‌دمرو عم‌ی‌بگرو
له‌که‌دارکه‌ری ناموسی خه‌لک.

حَوَّيْبٌ حَرْبًا: همرچی هه‌پی‌وو لی‌ی ستاند.
حَرْبٌ حَرْبًا: هه‌موو مال و سامانه‌که‌ی لی‌ زموت کرا ۵
زور رقی هه‌لسا ۵ اَحْرَبَ الرَّجُلُ النُّحْلَ: بیاومه‌که
خورما‌که‌ی موتوریه کرد به‌توو ۵ اَحْرَبَ الحَرْبَ:
شه‌رم‌که‌ی هه‌لگیرساند ۵ حَارَبَهُ: شه‌ری له‌گه‌ل
کرد ۵ حَرَبٌ فلاناً: رقی فلان‌کس‌ی هه‌لساند ۵
اِحْرَبُوا: هه‌ندیکیان دزی هه‌ندیکیان جه‌نگان ۵
اِحْرَبِي: رقو کینه‌ی خوی لی‌ خواردمووو خوی
نامادم‌کرد بُو داخ پی‌ی رشتنی.

الحَرْبُ: شه‌ر له‌نیوان دوو که‌س و دوو تاهمه‌دا ۵
الحَرْبُ: فه‌وتان و به‌هیلاک چوون ۵ الحَرْبَاءُ:
گیانله‌بهره خشوکی‌کی پچوکه و مکوو (سام‌ی
به‌لکه‌ وایه جوار قاجی هه‌ن، سهری زور پچوکه
ره‌نگاو ره‌نگه له‌مه‌ر جینه‌ک بی به‌ره‌نگی نه‌و

حَدَقَ الخُلُ وغره: سرکه‌که زور مزربوو گه‌ستی ۵
حَقَّقَ العملَ ولیه: له کارمه‌دا کارمه‌ابوو ۵ اَحَدَقَهُ:
وای لی‌کرد کاراما بی لی‌زان و دست ره‌نگین بی
۵ اِنْحَلَقَ: دابرا، براهیه‌وه ۵ تَحَلَّقَ: بوو به کاراما
۵ الحَذَاقِي: کِردی تی‌زکراوی بَرنده.

حَذَلْتُ عَيْنُهُ: چاومکانی له‌بهر زور گریان سوور
بوون ۵ الحَذَالُ: صه‌مغی‌کی سوره له دره‌ختی
سه‌موور دیته دهرموه عمره‌ب پی‌ی ده‌لین (حیض
السُّمْرِ).
الحِدْلُ: نه‌صل، بناغه، دُوخینی دهرپی ۵ دامینی
دهرپی و کراس ۵ حَذَلْتُ: زیاد له توانای خوی
لافی لیدا ۵ الحِدْلُ من الرجال: بیاوی زور بلی‌و
سهر رمق ۵ الحَذَلْفَةُ: جاو گِیران ۵ حَذَلْمُ: په‌له‌ی
کرد دهنکوت قلمباز دهاوئ.

حَذَمَ: په‌له‌ی کرد ۵ حَذَمَ الشَّيْءُ حَذَمًا: شته‌که‌ی
به‌خیرایی که‌رت کردو بره‌ی‌وه ۵ (هو حاذم و حذیم) ۵
الحَذْمُ: بَرندمو تی‌ز ۵ الحَذْمُ: که‌رویشکی گورج و
گوژ ۵ اَلْحَذْمُ: کورته بالای هه‌نگاو کورت ۵
الحَذْمُور: هه‌موو.

الحِذْنُ: ناو‌قه‌دی کراس، شوینی به‌ستنی پشتین
له ناو‌قه‌دی کراس ۵ الحِذْنَةُ من الرجال: کورته
بالاو گوئ پچوک ۵ حَذَا فلان حذو فلان: فلان

دوترسی له گز نیش رابچې ◊ الْحَرَجُ: داوی نیچیرموان (تېبک و داوو دان ◊ الْحَرَجَةُ: دره ختیکه هینده چروپره کهس نه توانی بجیته نیو لڼو بویه کانی ◊ الْحَرِيجُ: شوینی تنگه بمر ◊ الْمِرْجُحُ: شهوی زور ساردو توش و زریان و کړیوه ◊ الْمُحْرَجَةُ مِنَ الْإِيمَانِ: نهو سویندمیه ناچارى دمبى بیخوی ◊ لَيْلَةُ حَرْجَفُ: شهویکی ساردو سمرما ◊ حَرْجَلٌ: بازی دا به راستو به جهېدا ◊ الْحَرْجَلَةُ: رموه نه سبب ◊ حَرْجَمُ السَّرَابِ: همندی له حیوانه کانی به سهر نهوانی تردا شکاندموه پېشه کهی گېرانه وه ◊ إِحْرَاجُ الْقَوْمِ وَالسَّرَابِ: نازله و خه لکه که کوبونه وه و تیک بوونه وه ◊ إِحْرَاجُ فُلَانٍ: فلان کهس کاریکی برپارداو دواى لئی په شیمان بؤوه ◊ حَرْدَةُ حَرْدًا: قهصدى کرد.

حَرْدَ فُلَانٍ عَنِ قَوْمِهِ حَرْدًا: فلان کهس له قوم هکه کهی خوی گۆشه گریوو ◊ حَرْدٌ عَلَيْهِ: رفی لى هه لسا ◊ حَرْدٌ فُلَانٌ: فلان کۆلمه کهی گران بوو ◊ أَحْرَدٌ فِي السَّحَابِ: په لى کرد له روپیندا ◊ أَحْرَدٌ فَلَانًا: فلان کهسى جیا کرده وو گۆشه گری کرد ◊ حَارِدَاتُ السَّمَاءِ: ساله که کم باران بوو ◊ حَرْدٌ فُلَانٌ: خوی خسته ناو کۆخیلکه به که وه ◊ حَرْدَةُ الشَّيْءِ: شته کهی خوار کرده وه ◊ حَرْدُ الشَّيْءِ: شته کهی هه موو چه ورکرد ◊ إِحْرَادٌ: تاق بؤوه کهسى له گه ل نه ما ◊ إِحْرَادُ النُّجْمِ: نه ستیرمه که کشا ◊ تَحْرُدُ: دوور که وتوه وه ◊ الْأَحْرَدُ: نهو ولاغهمه تووشى نه خووشى (حه رهد) بوو که نه خووشیه که له ره گى لهشى کارده کا ◊ الْحَارِدُ: کهم شیر ◊ الْحَرْدُ: گۆشه گیر ◊ الْحَرْدُ: دمر دیکه تووشى ره گى لهشى حوشتر دمبى ◊ الْحَرِيدُ: پیاوی گۆشه گیر ◊ خانووی به تاقه وه و دوور له خانووی تر ◊ حَرْدَبٌ: سوک و گورج و گۆل بوو.

شوینه دمنوینى ◊ الْحَرْبَةُ: نامیره ناسنیکی کورته، سمى تیزه له شهردا به کار دمهیندرى ◊ الْحَرْبَةُ: نهو که سهى زور مال و سامان داگیر بکا ◊ دهمست که وتى زوریى ◊ الْحَرَبِيَّةُ: نافرمتیکه مندالی لى سهندرابى ◊ حَرَّتْ حَرَّتًا: دایکروشت و خواردى.

حَرَفَ الْأَرْضَ: به گاسن زهوییه کهى کیلا بؤنه وهى کشت و کالی تیدا بکا ◊ حَرَفَ النَّارَ: ناگرمه کهى به مقاش تیک و مردا ◊ حَرَفَ الدَّابَّةَ: ولاخه کهى ماندو کرد ◊ حَرَفَ الشَّيْءَ: هه لى پشکنى و گرنى پى داو لى کۆلیه وه ◊ حَرَفَ الْمَالَ: مال و سامانه کهى کؤ کرده وه ◊ احترت الأرض: زهوییه کهى کیلا ◊ الحارث (أبر الحارث): شیر، کونیهى شیر ◊ الحرافة: پېشهى جوتیار، و مرزیر.

الْحَرْنُ: کشتو کال ◊ حرن الدنيا: کالو و شت و مه کهى دونیایى و مال و مندال ◊ حرن الآخرة: کرده وهى چاک بؤ دوارؤز ◊ الْحَرَاثُ: نهو که سهى زهوى دمه کینى ◊ المحراث والمحرث: نامیرى زهوى کیلان ◊ حَرَجٌ أَنْبَاءٌ: ددانی جیر کرده وه و لیکى گیر کردن له رف و هینا ◊ حَرَجُ الشَّيْءِ: له شته که ترسا ◊ أَخْرَجَ فِي مِیْنِهِ: سویندمه کهى لى که وت ◊ أَخْرَجَ فَلَانًا: فلان کهسى خسته حاله تی حمره جه وه، یان خسته گیزاوی تاوانه وه ◊ حَرَجٌ الشَّيْءِ: نهوشته یاساغ کرد ◊ حَرَجٌ عَلَيْهِ: تمنگی پى هه لچنى ◊ حَرَجُ الْمِیْوَانِ: په تى نیچیری له ملی نازله لکه کرد ◊ تَحْرَجُ: خوی له شتیک پاراست له تهریق بوونه وه و کردنى کاریک که تووشى شوکی بکا ◊ تَحْرَجُ مِنْهُ: خوی پاراست لهو کاره ◊ الْحَرَجُ: لڼو بؤی دره ختیکی چرو پېر که ناتواندرى بجیه نیویه وه ◊ الْحَرَجُ مِنَ التُّرُقِ: حوشترى لهرو لاواز ◊ الْحَرَجُ: نهو که سهى

ناههوتی. ۵ العزُّزُ: صندوق و قاصه‌ی قایم و پتهو که شتی تیندا هه‌لدمگیری ۵ العزُّزَةُ: مالی هه‌لبزارده ۵ الحریزُ: شوینی قایم ۵ حَرَصَةُ: پاراستی.

حَرِصٌ: تمه‌نی دریزیبوو ۵ اَحْرَسَ بِالْمَكَانِ: له‌وشوینهدا زور مایه‌وه ۵ اَحْرَسَ مِنْهُ: حوی نی پاراست ۵ تَحْرَسَ مِنْهُ: حوی نی پاراست ۵ الحِرَاسَةُ: دس به‌سمرکردن ۵ الأحرَسُ مِنَ الأبنية: بینای قایم و پتهو ۵ الحَرِيسُ: پاریزیکار ۵ الأحرَسِيُّ: تاکی (حمرسه) واته: بولیس و سهربازئی که موجه و مردمگرن و همرمانره‌وا ده‌باریزن.

حَرَشُهُ حَرَشًا: روشاندی. ۵ حَرَشُ الصید: نیجیرمکه‌ی هه‌لقرانده‌ر به‌رپانده‌ بوئنه‌وه‌ی نیجیری بکا ۵ حَرَشُ الإنسان والحيوان: هه‌لینا بو فلان شت ۵ حَرَشُ بین القوم: ناژاوه‌ی خسته‌ نیوان قه‌ومه‌که‌وه ۵ حَرَشُ الشئِ: شته‌که‌ زیر بوو ۵ حَارَشُهُ: شهری له‌گه‌ل کرد ۵ احتش فلاناً: فیلئی نی کرد ۵ اَحْرَشَ الشئِ: شته‌که‌ی کۆکرده‌وه ۵ احتش لعیاله: کاسیی بو مال و مندالی کردو بزئیوی بو پیداکردن ۵ الحارِشُ: نه‌خۆشیی‌که‌ تووشی ره‌شه‌ و لاخ‌ ده‌بیی ۵ الحَرَشُ: نه‌سه‌رو شوین ده‌ست ۵ الحَرِشَاءُ: وشری گروئ ۵ الحَرِيشُ: هه‌زارپن ۵ الحَرِشَةُ: نه‌وه‌ی له‌زیر ده‌ست دایه ۵ الحَرِشَفُ: به‌له‌ فلوسی بیستی ماسی.

حَرَصٌ حَرِصًا: هه‌له‌بی کردو زیاد له‌بئویست هه‌ولی مال پیداکردنی دا ۵ حَرَصَ عَلَى الشئِ: زوری حمز لی‌کردو هه‌ولی و مده‌سته‌تینانی دا ۵ حَرَصَ عَلَى الرجل: به‌زمیی به‌ بیاومکه‌دا هاته‌وه‌وه‌ لی‌دا شاره‌زای بکا فیزی بکا ۵ حَرَصَ الشئِ: شته‌که‌ی درانده‌ قه‌لاشتی ۵ حَرَصَ الجِلْدَ وَنَحْوَهُ: بیسته‌که‌ی داندی ۵ حرصت الماشية المرعى: ناژه‌له‌که‌ هه‌موو

حَرَّ الماء والهواء وغيرهما: ناوه‌که‌، که‌شو و هه‌واکه‌ که‌رم بوو ۵ حَرَّ القَتْلُ: شهر که‌رم بوو ۵ حَرَّ الشئِ حَرًا: شته‌که‌ی که‌رم کرد ۵ اَحْرُ: که‌رم بوو ۵ حَرِيرَةٌ: ناژادی کرد ۵ حَرِيرُ الكِتَابِ وَغَيْرِهِ: کتیبه‌که‌ی نووسیه‌وه، ریکی خست ۵ حَرِيرُ الرمي: رهمیه‌که‌ی چاک نه‌نجام دا ۵ اِسْتَحْرُ: چاک که‌رم بوو ۵ اِسْتَحْرُ القَتْلُ: شهر که‌رم بوو ۵ الحارُ: که‌رم ۵ الحَرَارِيُّ: نه‌و قالدبو شتانه‌ی وا دروستکارون به‌رگه‌ی که‌رمی بگرن ۵ الحَرُّ: که‌رمایی ۵ الحَرُّ: شتی پالفته‌و بی‌ غه‌ل و غه‌ش ۵ الحَرَارُ: حهریر فروش ۵ الحَرَّةُ: زه‌وی به‌رده‌لان که‌ به‌رده‌مکانی ره‌ش بین و مکوو نه‌وه‌ی سوتابن ۵ الحَرَّةُ: ناقرتی ناژاد بی‌چه‌وانه‌ی که‌نیزه‌ک ۵ الحَرِيَّةُ: ناژادی بی‌ گه‌ل بی‌ ولات بو تاک ۵ الحَرُورُ: که‌رمایی خۆر ۵ که‌رمایی به‌رده‌موام ۵ که‌رمایی ناگر ۵ الحَرِيَّةُ: بی‌پن‌کن له‌ خه‌واربج نیسه‌بت ده‌رین بو ناوجه‌ی (حَرُورَاءُ) له‌ نزیک کوفه ۵ الحَرِيرُ: ده‌زوئیکه‌ کرمی (قمن) به‌ره‌مه‌ی دینئ ۵ الحَرِيرَةُ: پارچه‌ حهریر ۵ نارذیکه‌ به‌شیر یان به‌روژن ده‌کریته‌ حه‌لوا. ۵ الحَرِيرِيُّ: نه‌وکه‌سه‌ی حهریر دروست ده‌کا یان ده‌یفروشئ ۵ الحَرِيرُ: مال‌مال؛ نامیزیکه‌ دوو ره‌شه‌ و لاخ یان دوو نیستر رای ده‌کیشن زه‌وی کی‌لنده‌راوی پی‌ ته‌خت ده‌کری ۵ حَرَزُ حَرَزًا: و مرع و خودا به‌رستی زور بوو ۵ حَرَزَةُ حَرَاةً: سه‌رپنجی کردو حوی خسته‌ قه‌لاو به‌مناگه‌ی قایمه‌وه ۵ اَحْرَزَ مَالَهُ: ماله‌که‌ی به‌زمهنده‌ کرد ۵ حَرَزَ الشئِ: زنده‌رپویی کرد له‌ پاراستنیدا ۵ اَحْرَزَ مِنْهُ: حوی نی پاراست ۵ حَرَزُ مِنْهُ: حوی نی پاراست ۵ اِسْتَحْرَزَ: که‌وته‌ شوینی شیایوی حوی و تیندا هه‌لگیرا ۵ الحَارِيزُ: پاریزمرئی کی‌ باشه‌و هی‌چی تیندا

بؤخوی دیاری کرد ۵ احترف لأمله: کاسبی بؤ مال و مندالی خوی کرد ۵ انْحَرْقَ: لایدا (انْحَرْف مزاجه) تمبیاتی گؤرا ۵ انْحَرْقَ الی فلان: مهیلی فلانی کرد ۵ تَحَرْقَ لعیاله: کاسبی بؤ مال و مندالی کرد ۵ اَلْحَرْقَةُ: تیزایی و ترشیمه که له تامدا زوبان دسوتینن ۵ اَلْحَرْقُفُ: نهو خواردمه نییهمه تیزایی تیدایی.

اَلْحَرْقُفُ من کل شیء: کهنارو قهراخ و بیجاخی ۵ اَلْحَرْقُفُ من الدواب: ولاخی کزی رهقه له ۵ اَلْحَرْقُفُ: همر شتیگ کهرمایی و ترشی و تیزی تیدا بی ۵ اَلْحَرْقَةُ: پیسه هؤکارو و مسیله دابین کردنی پیدایستی زیان ۵ اَلْحَرْقُفُ: نهو کهسهی پیشمهیک بؤخوی بریاردمدادو دمیکاته هؤکاری دابینکردنی پیدایستییهکانی ۵ اَلْحَرْقُفُ: کهسیتک له پیشمهیک کاربکا ۵ اَلْحَرْقُفُ: بی بهش ههول دمدادو داوا دمکاو هیچی دست ناکهوی ۵ اَلْمُحْرِقُفُ: نهو نامیرمی هولایی برینی بی نه اندازه دمگری.

حَرْقَ اَنْبَاهُ: ددانی لیک چیرکردن ۵ حَرْقَ حَرْقًا: رمگی تمنیشتی، نهورمگهی سمری ران و کلوتی پیکهوه دمهستیتهوه بچرا، پسا.

حَرْقَ الشَّعْرُ والریش: موومکان قزموکان، پهریو بالهکانی قرتان و هه لومهرین ۵ حَرْقَتُ اللحیة: مووی چمنانگهی له مووی لا رومستی کورت تربوون ۵ حَرْقَ فلان: فلانکهس دست و پهنجهی فه لشان ۵ حَرْقَ حَرْقًا: شا دهماری که کلوت و رانی پیکهوه دمهستی بچرا ۵ اَحْرَقَتِ النَّارُ الشَّيْئَ: ناگرمه که شتهکهی سوتاند ۵ اَحْرَقَ الشَّيْئَ: فهوتاندی ۵ حَرْقَتِ النَّارُ الشَّيْئَ: ناگر شتهکهی سوتاند ۵ اَحْرَقَ الشَّيْئَ: شتهکه سوتا ۵ تَحْرَقُ النَّارُ: ناگرمه هه لگرسا ۵ اَلْحَارِقُ: ددانی برنده ۵ ناگر ۵ اَلْحَارِقُ: شمشیری برنده تیز ۵ اَلْحَرَقُ:

لهموهری باوانهکهی خوارد ۵ حَرْصَهُ علیه: زؤری نارمزو نی بوو.

حَرْصَ الشَّيْئِ: شتهکهی روشاند ۵ اَحْتَرَصَ الرَّجُلُ: پیاموکه زؤری ههولدا شتیگ و مدست بیین. اَلْحَرْصَةُ: کونی کراس، درایو پؤشاک ۵ اَلْحَرْصِيَانُ: زبر پیست، پهردمیهکی تمنکه له نیوان پیست و گؤشتدا.

حَوْصَ حَرْصًا: ماندو بوو برستی نی بری ۵ حَرْصَ فلان: گهدمی تیک جوو ۵ اَحْرَصَ فلان: فلانکهس مندالی خرابی بوو ۵ حَارَصَ علی العمل: بهردهوام بوو له سمر کارمهکی ۵ حَرْصُهُ علی الشَّيْئِ: هه لئنا بؤ نهو شته ۵ حَارَصْنَا علیه: همریه که بیان لمبر خویوه نهوی تری هه لئا ۵ اَلْاَحْرَصُ من الرجال: نهو کهسهیه برزانگی هه لومهرین ۵ اَلْاِحْرِيضُ: گیاو گو له زمعفران ۵ اَلْاِحْرِيضُ من الرجال: پیایو پؤلکاوی پیرو پهککهوته کهمنوتان هه لئس ۵ اَلْحَرْصُ: پیایو زؤر نه خؤش ۵ اَلْحَرْصُ: نه سپون ۵ اَلْمُحْرِصَةُ: قالب و قاپی نه سپون.

حَوْفَ عَن حَرْفًا: لئی لای داو لاری بوو لئی ۵ حَرْفَ لعیاله: له مهموو بواریکدا بؤ مال و مندالهکهی تیکؤشا ۵ حَرْفَ الشَّيْئِ عَن وَجْهه: شتهکهی له ریزهوی خوی لاداو گؤری.

حَوْفَ فلان في ماله: همدنیک له مال و سامانهکهی له کیس جوو ۵ اَحْرَفَ: دوی هه زاری دمو له مهنند بوو ۵ حارف فلاناً: مامه لئی له گهل کرد دهرباری نی شهکهی ۵ حَرْفَ الشَّيْئِ: شتهکهی له شوینی خوی گؤری، لایدا ۵ حَرْفَ الشَّيْئِ: شتهکهی له شوینی خوی لادا ۵ حَرْفَ الْقَلَمِ: لایمکی فه له ممهکهی تاشی ۵ حَرْفَ الْكَلَامِ: قسهکهی له سمر مانای خوی گؤری لایدا ۵ احترف: پیشهی

نامیریکه خورمای بی ته لقیح دمکری ○ الحراقه:
جۆریکه له کهشتی شهر، شوینی نهوهی تیدایه
به تۆپ و هاوین تهقه له دوزمن بکهی ○ الحرق:
ناگر، بلیسهی ناگر ○ الحرقان: لیک کهوتنی
ههردوو ران لهکاتی رویشندا ○ الحرقه: گهرمایی،
نهو خهه و نارههتهیهی توشی دلداری دهبی بههوی
دلدارییهوه ○ الحرقه: لای زووروی قورگ ○
الحریق: ههنگیرسانی ناگرو شت سوتاندنی ○
بلیسهی ناگر ○ الحریق: گهرمایی ○ پهلو ○
الحرقه: بنی زمان ○ وشتی رهسهن ○ حرقص فی
مشیه وکلامه: ههنگاوی کورتی نان ○ قسهی
خیرا خیرا کردن ○ الحرقص: دهبایهکی بچوکه
و مکوو کتیج ○ الحرقه: نیسقانی سهری کلۆت ○
الحرقف: جوار بیی کزو لاواز.

الحرام: یاساغ و قهدهغه ○ حرام الله: واته سویند بهخوا
○ الحرامی: نهو کهسهی کاری خراب بکا ○ الحرم:
بهستی مهکه ○ الحرمه: نافرمت، زن ○ حرم
الرجل: خیزانی پیاو یان نافرمتی خزم و
خویش ○ الحريم: نهوهی یاساغه بی شیل بکری و
بهبی ریزی سهیری بکری ○ الحرم: نهوهی
یاساغ بی ○ الحرم: مهحرم نهو زن و پیاوهی
بهیه کتر بیگانه نهین ○ الحرم: پۆشاکێ نیحرام
بهستن ○ الحرم: بهدبهختی و مها بو
هه رشتیک بچی به دهستییهوه نهیه ○ حرم فی
الامر: زور جیره جیری کردو له کارمهکی
کۆلییهوه ○ حرمه: نافرمتی ئی کرد ○ الحرماس:
سفت و لووس ○ الحرم: گیاهیکی کۆبییه له
بوازی تهندروستیدا به کاردههیندری ○ حرمت
الدابة: ولاغهکه پاشه و باش کشایهوه.

حَرَنَ فلان بالمكان: فلانکس لهو شوینه مایهوه و
تیدا نیشته جیبوو ○ حرن العسل في الخلية:
ههنگوینهکه له خهلییه و شانه ههنگوینهکه دا
نووسا ○ الحران من النحل: نهو ههنگانهن که
به دیار شانه ههنگوینهکهوه بن و به جیبی
نههین. حرا به حرا: شیای نهوه بوو.

حَرَي الشيء حرا: نهو شته کهم بوو ○ حری
الشيء: روی لهوشته کرد وای بۆجوو.
تحرى بالمكان: لهو شوینه مایهوه ○ تحرى الشيء:
به مانا (حراه) دئ ○ الاحرى: باشتر و شیواتر ○
الحرارة: ترشو تیزی خۆراک که له دههدا ههستی
بی دمکری.

حَرَك الحارك: سهرا شانی بری ○ حرك فلاناً بالسيف:
به شمشیر له ملی فلانکسی دا ○ حرك حركاً:
له بهرامهر نافرمتا پیاوتی نهما ○ تحرك: به
توندی راساو بیدهنگی خوی شلهفاند ○ الحراك:
جم و جول ○ الحرك: مندالی رۆح سووکی
زیرهک ○ الحركه: گواستنهوهی جهستهیه به
رویشتن له شوینیکهوه بو شوینیکی تر ○
الحرك: کۆله و مز ○ الحرك: نهوپهری مل به لای
زووروهوه ○ الحركه: سهری کلۆت ○ الحركوك:
شان ○ شتی کهته و بههیز.

حَرَمَ فلاناً الشيء حرماناً: شتهکهی لهفلان یاساغ
کرد بوو ○ حرم الشيء: شتهکه حهرام بوو ○
حرم الصلاة حراماً: نوێزکردنهکی یاساغ بوو ○ احرم
الرجل: پیاوهکه چوووه حالمتی نیحرامهوه یان
چوووه ناو مهکهوه ○ احرم بالصلاة: نوێزی
دابهست ○ احرم عن الشيء: خۆی لهو شته
گرتوهوه ○ احرم بالهج أو العمرة: چوووه ناو

حَرَمَ فلاناً الشيء حرماناً: شتهکهی لهفلان یاساغ
کرد بوو ○ حرم الشيء: شتهکه حهرام بوو ○
حرم الصلاة حراماً: نوێزکردنهکی یاساغ بوو ○ احرم
الرجل: پیاوهکه چوووه حالمتی نیحرامهوه یان
چوووه ناو مهکهوه ○ احرم بالصلاة: نوێزی
دابهست ○ احرم عن الشيء: خۆی لهو شته
گرتوهوه ○ احرم بالهج أو العمرة: چوووه ناو

نازا بیو لیخوپینی شتو بیو شهرگردن و بیو کارکردن.

الْحَرْزُ: بهیژو توندو تۆل ۵ الْحَرْزُ من الرجال: بیایو قسه رمق ۵ کات و ماوه ۵ الْحَرْزُ: نازاریکه بهیدا دمبج لهدلدا بههوی نهخوشییهوه یان رق ههلسانموه یان ترسهوه ۵ الْحَرْزُ: پارچه له جهرگ برابری یان لهگۆشت برابری ۵ الْحَرْزُ من السراریل: شوینی دوخینی دهرپی ۵ شوینی پشتین ۵ الْحَرْزُ من الأرض: حالایی بکهویته نیوان دوو پارچهی رمق و توندومه ۵ شوینیک بمردی زور بی بمردمکانی تیژین و مکوو کیبرد شت بپرن ۵ الْحَرْزُ: شوینی شت بپرن شت کمرت کردن ۵ الْحَرْزُ: نامیرنکی شت برپنهوه و شت کمرتکردنه.

حَرْقُ القرم به حَرْقاً: قوممهکه له دموری کۆبوونمهوه ۵ حَرْقُ الشئ: شتهکهی گوشو و زمختی لیکرد ۵ حَرْقُ الحُفَّ رجله: پیلاومکه (خوفمهکه) حاجی گوشو ۵ تمنگای کرد ۵ حَرْقُ فلاناً: تمنگی به فلان ههلعجی ۵ حَرْقُ الأسر: بیومندو که له پچهی دیلهکهی توندکرد ۵ دمست و حاجی توند بهیهکهوه بهست ۵ أَحْرَقَهُ: معنی کرد نهیهیشت ۵ تَحْرَقُ: کۆبووه پهک هاتهوه ۵ تَحْرَقُ فلان: فلانکس چروک بوو، دمستی بهمالی خویمهوه گرت و لیتی صمرف نهکرد ۵ الحازق: نهوگهسمیه پیلاوی تمنگ بی ۵ الْحِزاق: بیونباخ ۵ بازنهی نهستورو پتهو ۵ الْحَرْقُ: بیایو چروک ۵ الْحَرْقَةُ: گروپ و کۆمهله له ههموو شتیک ۵ الْحَرْقُ من الرجال: کورته بالایی و مهلبه همنگای کورت بهاوی ۵ نادمیزادی بهدخوو خراب ۵ چروک و دمست قوجاو. أَحْرَقَ بالشرب: کراسمهکه (قوماشمهکه) ی کرد به پشتین.

حَزْأ الأبل وحرها: حوشترمکانی کۆکردمومه لیتی خورین ۵ إِحْرَازاً: کۆبووه ۵ حَرْبُ الأمر: کارمهکه توند بوو قورس بوو به بنبهست گهیشت ۵ حزب الأمر فلاناً: کارمسات تووشی فلان بوو ۵ تمنگ و جهلمههه هاته بهیش ۵ حَرْبُ القرآن: قورنایی بمش بمش کرد ۵ الْحَرْبُ: زموی توندو پتهو ۵ کۆمه لیک نادمیزادی به وره و جهربهزه ۵ همر تاقم و پیرو کۆمه لیک بیرو بوجون و نامانجیان جیایی ۵ حزب الرجل: خزم و خویش و یارم تیدمرمکانی ۵ حَرْحَزُ الشئ: شتهی جولاندو دووری خستهوه ۵ تَحْرَحَزُ عن الشئ: له شتهکه دوور کهوتهوه ۵ الْحَرْحَزَةُ: نازاریکه له دل بهیدا دمبج بههوی نهخوشی یان رق ههلسان یان خهفمت یان ترس ۵ حَرْزُ الوجه: روخساری گرزبوو ۵ حَرْزُ الشئ: له گۆتره شتهکهی مهزنده کرد ۵ الْحَرْزَةُ: نهوهی برتشی له ماست و شتی تر ۵ الْحَرْزَةُ: (حزرة المال): مالی باش و ههلبیژارده ۵ الْحَرْزُ: شوینی پتهوو قایم، رهقهلان و سهخت ۵ مندالی پیکهیشو چوست و چالاک که بگاته تممهنی یالی.

الْحَرْزَةُ: حوشتری بهستمزمان و بار خویش ۵ تمپۆلکهی پچوک ۵ الْحَرْزُ: گهنجی بههیز ۵ بیایو بههیز ۵ حَرْه حَرْأ: شتهکهی بریمهوه بهلام دوو کمرتی نهکرد ۵ حَارَه حَارَه و حِرَاراً: دووری خستهوه ۵ حَرْزَه: زوری لی بری، زور لی کردموه ۵ التحزیز: دمگوتری: (لی آسانه تحزیز) ددانمکانی تیژاییهکیان همیه و مکوو دداننی مشار و مهان ۵ الْحَرْزُ: نازاریکه له دلدا بهیدا دمبج بههوی نهخوشییهوه یان رق ههلسانموه یان ترس و خوڤ ۵ همر و نازاریکه بههوی خواردنیکمهوه که لهگهدهی دا دمترشی ۵ الْحَرْزُ من الرجال: بیایو

حَسْبُ: بَيْسْتِي سَبِي بُوو بهوؤى نه خوؤشيهوه
حَسْبِ الشَّيْءِ كَذَا: گومانى وابرد كه نه موشته
وايه.

حَسْبُ الْإِنْسَانِ: خوؤى و باوك و باپيرى خاوون
رَبِزبُوون ◊ احْسَبِ الشَّيْءَ فَلَانًا: نهومندهى شت دا
بهفَلان تا گوتى بهسمو هيچى ترم ناوئى ◊
حَاسِبُهُ: توؤيزينهوى حيسابى لهگه لندا كرد. ◊
حَسْبُ فُلَانٍ: فلانكس به خششى زؤرى دا به
فلان. ◊ احْتَسَبَ الْأَمْرَ: گومانى بؤ كارمه كرد
واى زانى وهمايه. ◊ احْتَمَبَ به: گرنگى پيدا. ◊
احْتَمَبَ الْأَجْرَ عَلَى اللَّهِ: پاداشى خوؤى لاي خودا
ويست. ◊ احْتَسَبَ فُلَانٌ رَأْيَهُ: فلانكس له ناستى
روداوى مردنى كورمه كى خوؤگر بوو ويستى
خودا پاداشى بداته وه. ◊ حَاسِبًا: همريك له
هاوبهشهان حيسابى خوؤى لهگه له موئى تريان
كرد. ◊ تَحَسَّبَ الْأَمْرَ: هوئى دا بزانى كارمه
چؤنه و چيه. ◊ الحِسَابُ: هه زماردن ◊ شتى زؤرو
كافى ◊ يوم الحِسَابِ: رؤزى قيامت. ◊ علم
الحِسَابِ: زانستى زماره. ◊ الحساب الجارى: له
زاراوى نابوريدا ريككه و تنيكه له منؤوان دوو
كهدا كه مامه لهى هميشه ميان همين. ◊
حَسْبِكَ هَذَا: نهومت بهسه، هوئى شتى تر مده
◊ بِنِي فَتَيَاتٍ بَكِه. ◊ حَسْبُكَ مِنْ شَرِّ سَمَاعَةٍ:
كيفايه ته بيستنى شهر كه بيبيستى نيتر
بهكسر لئى بيزار دهبى. ◊ الْحَسْبُ: حَسْبُ
الشَّيْءِ: نه اندازى شت و ژماره شت ◊ الْحَسْبُ:
نهو به هاوسرورمى و ريزداريه كه پياو پال
باوك و باپرو بنه مالهى خوؤى ددها. ◊ الْمُحْتَسِبَانُ:
ژماردن ◊ تهگيرى توكمه و ورد، هه لسورانى
رِيك و بِيك و هاتوچؤى بى دواكه و تن و بى
خه لهل ◊ الحَسِيبُ: ناوئيكه له ناوه جوانه كانى
خودا ◊ ژميريار. ◊ الْمُحْتَسِبُ: نهو كه سه بووه كه

حَرَمَ الشَّيْءِ: شته كى كرده كؤمه ل كؤمه ل يان
باومش باومشى كرد ◊ حَرَمَ أَمْرَهُ أَوْ رَأْيَهُ: نيش و
كارى خوؤى رِيك و بِيك كرد يان راوو بؤچونى
خوؤى رونكردموه ◊ احْرَمَهُ: پياومه كه پشتينى بؤ
دروستكرد ◊ حَرَمَهُ: پشتينه كى توند كرد ◊
احْتَرَمَ الرَّجُلُ: پشتينى له ناوه دى خوؤى بهست.
تَحَرَّمَ فِي أَمْرِهِ: به ورهى بهرزو بتمانه به خوؤ
تهصروفى كرد ◊ احْرَمَ: همرشتيك له پشت
به سترئ ◊ حَرَمَ الطَّرِيقَ: ناومراستى ريگه و
نيشانهى ريگه ◊ الحَرَمُ: نازارو ههست كردن به
گرئ و گريبه كه له سنگدا ◊ الحُرْمَةُ: همرشتيك
باقه باقه بكرئ و به سترئ ◊ الحُرْمَةُ: كورته
بالاى تيكمسراوى گوشتن ◊ الحَرِيمُ: ناوه دى بالا،
شوئى بهستنى پشتين.

حَزَنُ الْأَمْرِ فَلَانًا: نهو كاره فلانكسى غمبار كرد
◊ حَزَنَ الرَّجُلُ: پياومه كه خهفته بار بوو ◊ احْزَنَ
فُلَانٌ: چووه ناو خه مو خهفته وه ◊ سوارى
ولاخى جه موش و هاربوو ◊ حَزَنَ الْقَارِيءُ فِي
قَرَابَتِهِ: خوئنه ركه كه دنكى خوؤى له
خوئنده وه كه دا باريك كردموه ◊ حَزَنُ الْأَمْرِ فَلَانًا:
كارمه كه فلانى غمبار كرد ◊ الْحُرْأَةُ: كهسو كارى
پياو نهوانهى هميشه له هوئى پيگه يانندن و
به خيوكرديان دايه و بؤيان غه مباره ◊ الحَزْنُ
مِنَ الدَّرَابِ: نهو ولاغميه ژير بار نمين ◊ الحَزْنُ مِنْ
النَّاسِ: نهو نادميزاديه مامه لهى زيرو توندو
تيزين ◊ حَزَا الشَّيْءُ: به گوتره شته كى مزنده كرد
◊ الحَازِي: كوله و فنانى و فالگرموه.
حَسَبَ الْمَالَ: مالمه كى ژماردو سهر ژميرى كرد ◊
مهزندهى كرد.

خسته ناو خه مو خهفته توهه بان سوکایه تی پی
 کردو نه زیه تی دا. ◊ اِنْحَسَرَ: دمرکوت کشف
 بوو. ◊ اِحْسَرَ الْمَاءُ مِنَ السَّاحِلِ: ناوی دمریاکه
 کشایه وه زهوییه که دمرکوت. ◊ اِحْسَرَ الطَّيْرُ:
 بالنده که پهرو بالی کوئی هه لومرین و پهرو
 بالی تازه دمرکردن. ◊ تَحَسَّرَ الشَّعْرُ: موومکانی
 هه لومرین. ◊ تَحَسَّرَ الطَّيْرُ: پهرو بالی فری دان. ◊
 تَحَسَّرَتْ ثَلَاثَةٌ: فلان نافرمت روبه ندی له سمر
 روخساری خوئی لادا. ◊ تَحَسَّرَ عَلَى الشَّيْءِ:
 خهفته تی بو شته که خواردو پهروشی بوو.

الحاسر من الجنود: نومیه زری پووشی و شتی لهو جووری
 نه می ◊ الحاسر: گیایه کی سهوزی تمهن دریزه
 به سمر زهوی دا بلاو دمیته وه ◊ اِحْسَرْتُ: ناھو
 خهفته خواردنی زور. ◊ اَلْمُحْسَرُ: دمرخستنی
 نهو شوینانه می له جهسته ی نافرمت که هه موس
 ده جوئینن.

حَسَنُ الشَّيْءِ: شته که له بیخ دهرهینا، ◊ حَسَنٌ
 رَأْسُ الذَّبِيحَةِ: سهری کوشتییه که ی خسته سمر
 ناگرو دواپی که ولی کرد ◊ حَسَنٌ فَلَانًا:
 فلانکه سی کوشت به وه سهری هه لکه ند ◊ حَسَنٌ
 الشَّيْءِ ربه: به میکی له ههسته کانی دمرکی به
 شته که کرد. ◊ اَحْسُ الشَّيْءِ ربه: به شته که ی زانی و
 ههستی پی کرد ◊ اِنْحَسَ: برابه وه هه لومری ◊
 تَحَسَّنَ الْحَبْرُ: هه ولیدا بنج و بناوانی هه واله که
 بزانی ◊ تَحَسَّنَ لِلْقَوْمِ: هه ولیدا زانیاری و
 چوئیه تی روداویان بو کویکاته وه. ◊ اَلْحَسَّاسُ:
 شوین دهست، شوین ◊ اَلْحَسَّاسُ: ورده شت ◊
 ورده باران، ورده بهرد، ورده نان.

الحسني: ههست کردن بهشت به میکی له ههسته کان ◊
 دمنگی نزم ◊ اَلْحَسَنَةُ: هه لپروکینه ر ◊ اَلْمَحْسَنَةُ:
 رنهک! ◊ اَلْمَحْسُوسُ: نهوشته ی ههستی پی
 دمرکی به میکی له پینج ههسته کان.

سمر وکاری فه رمانگهی (الحسه ی کردوه ◊ حَسْبَلُ:
 وتی: (حسبی الله).

حَسْبُكَ لِلشَّيْءِ: نازاری جهشت و هیشانی نهو
 نازاری دمرخست. ◊ حَسْبُكَ اللَّحْمُ وَغَرُهُ:
 گوشته که ی خسته سمر پهشو بوئوه می برزی.
 ◊ تَحَسَّنَ لِلْيَامِ: هه ولیدا بکهویته جمو جول. ◊
 اَلْحَسَّاسُ مِنَ الرِّجَالِ: که سیکه گورج و گوژ و به
 راپه پی. ◊ حَسَنَهُ حَسَدًا: ناواتی خواست نهو
 خیره خویشییه ی لای فلانه لهو دمرچی و بی
 بو لای نهو ◊ اَحْسَدَ: کابرای به حسودو به خیل
 زانی. ◊ تَحَسَّدًا: هه میکه لهو دووانه هه سوودی
 بهوی تریان برد ◊ اَلْحَسْرَةُ: نهو کهسه ی به
 سروشت هه سوود بی، ج پیاو بی ج زن. ◊
 اَلْحَسَنَلُ: پهرویه کی پهچکوله می قاجی زورن
 دمعبا پیچوک دهخوا.

حَسَرَ الشَّيْءُ حَسْرًا: شته که دمرکوت، ناشکرا
 بوو. ◊ حَسَرَ الْقَمْنَ: لقه دارمکه ی سی کرد
 تویکله که ی تی دامالی. ◊ حَسَرَ الْقَرْمَ: نهو هه وه
 داویان له فلانکهس کرد نهویش چی هه بوو
 پیی دان و هیچی نه مایه وه. ◊ حَسَرَ الدَّابَّةَ:
 ولاغه که ی هینه ماندهو کرد کزو کوله وار بوو.
 ◊ حَسَرَ الشَّيْءَ عَنِ الشَّيْءِ: نهوشته ی له سمر نهوشته
 لاداو دمری خست ◊ حَسَرَتِ الْجَارِيَةُ فَاْرَهَا عَنِ
 وَجْهَيْهَا: که نیزمکه که سمر پووشه که ی له سمر رووی
 خوئی لادا.

حَسِرَ فَلَانٌ حَسْرًا: فلانکهس خهفته تی خواردو
 دلگران بوو. ◊ حَسِرَ عَلَى الشَّيْءِ: پهروشی
 شته که ی بوو ◊ اَحْسَرَ الدَّابَّةَ: ولاغه که ی تی خویری
 ههتا ماندوی کرد. ◊ حَسَرَ الطَّيْرُ: بالنده که پهرو
 بالی هه لومرین. ◊ حَسَرَ الطَّيْرُ: پهرو بالی
 بالنده که ی تی کردنه وه. ◊ حَسَرَ الْحَيْرَانَ:
 ولاغه که ی ماندو کرد. ◊ حَسَرَ فَلَانًا: فلانکه سی

کرد. ۵ **الْحَسَّالَةُ**: شتی خراب و بیخیر له همموو شتیک ۵ پرویشی جوؤ شتی لهو جوؤره.
الْحَسَلُ: نهبقی کال، دهنکه نهبقی نهگمبیشتوو.
الْحَسِلُ: بیجوی سوسهمار کاتی سهری له هیلکه دهجروکی، ۵ **الْحَسِيلُ**: پروپوچ و شتی خراب لههر شتیک بن ۵ گۆلمکهی مائی ۵ **الْحَسِيلَةُ**: تاکی (الحسیل) ۵ بهمانا پروپوچ و خوئیری دی.
حُسَمٌ فلان: فلانکس بهردموام بوو لهسهر کار. ۵
حُسَمُ الشَّيْءِ: شتمکهی بریهوه کۆتایی به کارمه هینا ۵ **حَمَمَ العرق**: رمگهکهی بری و داخی کرد بوئهموی خوئینی ئی نهمه. ۵ **حَمَمَتِ الأم طفلها**: دایکهکه مندالهکهی له شیر بریهوه. ۵ **الْحَامِيمُ**: بهکالا کهموه ۵ **الْحُسَامُ**: شمشیری برنده ۵ **المُسْرَمُ**: بهدبختی ۵ **الْمُحَسَّنَةُ**: نهوشتهمه کارمکان بهکالا دمکاتوه ۵ **المحسرم**: شتی بهکالا کراوه.
حَسَنٌ حَسَنًا: جوان بوو ۵ **أَحْسَنُ**: شتیکی کرد جوان و بهسند بوو. ۵ **أَحْسَنَ الشَّيْءِ**: جوان نهوشتهمی دروست کرد. ۵ **أحسن به والیه**: کاریکی جوانی نهجامدا، ۵ **حَاسَنُهُ**: مامهلهی جوانی لهگهئدا کرد. ۵ **حَاسَنَ به الناس**: به جوانیبهکهی شانازی بهسهر خهئکدا کرد. ۵ **حَسَنَ الشَّيْءِ**: شتمکهی جوانکرد ۵ **تَحَسَّنَ**: خوئی جوانکردو روخساری خوئی نارایش دا. ۵ **أَتَحَسَّنُهُ**: بهجوان و باشی لهقهلم دا. ۵ **الْحَسَانُ**: بیاوئیک کاری باشی زؤر بیخ. ۵ **الْحَسَانُ**: شتی زؤر جوان.
الْحَسَنُ: جوانی ۵ هر بهبرهوه پروگرامیک که بجیتته دلی خهئکوه، ۵ **الْحَسَنِيَانُ**: سهرکهوتن و شهید بوون له رنگهی خوادا ۵ **الْحَسَنَةُ**: چاکه ۵ **الْمُحَسَّنَةُ**: نهومی شت باش دمکا، بهلای باشی دا کاری تی دمکا.

حَسَفَ الشَّيْءُ: شتمکهی سپی کرد، توئیکلی ئی کردموه.
حَسَفَ التَّمْرُ: خورماکهی له خشت و خوئلمکهی پاک کردموه.
حَسَفَ عليه: رقو کینهی ئی پمیدا کرد.
حَسَفَ فلان: فلانکس رهزیل بوو روخا حمهای جوو لادرا.
حَسَفَهُ: شتمکهی له خشت و خوئو و پرؤو پال پاک کردموه.
حَسَفَ شاربًا: سمیلی تاشین.
أَحَسَفَ: وردو پمت بوو، ۵ **تَحَسَفَ فلان**: فلانکس هرچی هاته بهردمستی خواردی، هیچی نههیشتموه. ۵ **الْحَسَافُ**: خشت و خوئو و پرؤو پالی همموو شتیک ۵ **الْحَسَفُ**: چقل. ۵ **الْحَسِيفَةُ**: رقو کینه ۵ دوژمنایمتهی.
حَسَكَ رأسه: هژی سهری زؤر گشت و گرزبوون. ۵ **حَسَبَتِ الدَّابَّةُ**: حمیوانهکه گیا حمسهکهی کرؤشت. ۵ **حَسَبَ عليه**: رقی ئی ههئگرت. ۵ **أَسَكَ الدَّابَّةُ**: نالیک و جوئی دا به ولاغهمه. ۵ **حَسَكَ فلان**: فلانکس بهخیل بوو رؤدو جهروک بوو. ۵ **الْحَسَاكَةُ**: رقو کین و دوژمنایمتهی.
الْحَسَكُ: گیاییکه بهریکی زبرو گپناوی و چقلاوی همیه له خوری مهر و کولگی حوشرموه دههائی، ومکوو بهیکول ومهایه.
حَسَكَ السَّعْدَانُ: بهری زبرو گپناوی گیا سمعدانه. ۵ **الْحَسَاكَةُ وَالْحَسِيكَةُ**: نهو نالضو نالیکهمه نازمل دمیکرؤؤی ومکوو جوؤ.
حَسَلٌ من الشَّيْءِ: لهشتمکه پوخلاوات بنزیل و شته خراب و بوچهکانی هیشتموه. ۵ **حَسَلَ فلان**: بهشی خرابی بو فلان دانا ۵ **حَسَلَ بنفسه**: ملی له خوئیریمتهی ناو کهمتهرخمهی له کارمکیدا

أَلْحَشْدُ مِنَ الْمَاءِ حَسْرًا: بَالْتَدَمَكْه بَه دَمْدوکی
په لاماری خواردنه که پیدا. ۵ احسائه الحسَاء:

شورباوی بدممدا کرد. ۵ احسَى الحساء ونحوه:
شورباکهی لرف دا. ۵ احسَى مانی نفسه:
هه لپیشکنی بزانی چی له دلدايه.

دهریزئی.
أَلْمَحْشَرُ: قسه رؤیشتوو.
حشرهم حَشْرًا: کۆی کردنه ووهو راپیچی کردن.

أَلْحَسَا: شۆرباوو شتی لهو جوژه ۵ په لَو، هه لَو، ۵
أَلْحَسْرُ: کورتو کهم خایهن ۵ الحسرة: پر بدمم
په لَو یان هه لَو، شتی کهم.
حَسَى الحسَى: پارو پارو په لومکه، هه لَواکهی خوارد.
۵ احسَى الحسَى: پارو پارو په لومکه، هه لَواکهی
خوارد.

حَشْرُ الْجَدْبِ الْمَاشِيَةِ: قاتو قری مهرو مالاتی به
قرداو هه موی له ناو بردن. ۵ حَشْرُ السَّيْفِ:
شته که لینج بوو ۵ حَشْرُهُ: کۆی کردنه ووهو
هه نیکی خستنه پال هیندیکیان. ۵ تَحَشَّرَ:
کۆبونوهو. ۵ الحاشِرُ: ناویکه له ناومکانی
په فغمبری نیسلام.

الحسَى: دهشتایی زهوی که ناوی تیدا رادموستئی ۵
حَشَاءٌ بِالْمِصْرِ أَوْ السَّرَطِ حَشْأً: به گۆچان به
قامچی له گدمو له لا که له کهی دا.

أَلْحَشْرُ: کۆبونوهو ۵ کۆبونوهوی ئادمیزاد مکان له
رۆزی قیامه تدا. ۵ أَلْحَشْرَةُ: زینده وهریک له
گیاندارانی سمر زهوی و مکوو قالوچه و دوشکو
مشک و زیشکو و نهو جوژه حهوانانه ۵ أَلْمَحْشَرُ:
شوینی کۆکردنه ووهی ئادمیزاد به مهر شیومه که بی
۵ أَلْمَحْشَرَةُ: نهو گیاو گزمیه که دوی دروینه
دهمیته ووه له په ریزمکه دا.

حَشَاءُ النَّارِ: ناگرکهی هه لگرساند. ۵ أَحْشَبَةٌ: رقی
هه لسان. ۵ إِحْشَبُوا: کۆبونوهو. ۵ الْحَشِيبُ مِنْ
الشيَاب: قوماشی نهستور ۵ حَفْحَشُوا: ویستی
راهبری بکه وپته جم و جوو ۵ حَفْحَشَتِ النَّارُ:
ناگرکه سوتانندی.

حَشْرَجٌ: هه ناسه کهی له قورگی دا هاتوو چۆی کرد.
أَلْحَشْرَجُ: کونیکه له کیو ناوی تیدا کۆدمیته ووه
ناومکه صاف دمی.

حَشْدُ الْقَوْمِ حَشْدًا: قوممه کهی کۆکردمهو ۵ أَحْشَدُوا:
خه لکه که کۆبونوهو بو کارنک. ۵ أَحْشَدَ الْقَوْمُ
عَلَى الْأَمْرِ: قوممه که له بارهی کارمه
کۆبونوهو هه موویان هاریکاری په کتری
دمکهن. ۵ الحاشِدُ: تیکۆشهر و هه ولدنر ۵ الحشادُ:
نهو شوینانه به به که میک باران لافاویان لی
هه لدهستی.

حَشَّ السَّيْفُ حَشًّا: شته که تهراپی نه ماو وشک بوو
۵ حَشَّتِ الْيَدُ وَنَحْوَهَا: دستمه که شهله په ته بوو
وشک بوو.

أَلْحَشْدُ مِنَ النَّاسِ: گروبو و کۆمه ل.

حَشَّ الْحَشِيشُ: گیا حه شیشه کهی دره ووهو کۆی
کردمهو.

أَلْحَشْدُ مِنَ الرِّجَالِ: نهو بیامویه چی له توانادا بی بو
یارم تیدانی خه لک دریغی ناکا.

حَشَّ الْمَاشِيَةَ: گیای بو نازه له کان هاویشت.
حَشَّ النَّارُ: سوتهمه نی بو ناگرکه کۆکردمهو،
تیکی و مردا بوئه ووهی خو ش بیبی و بیسه
بسیغی.

أَلْحَشْدُ مِنَ الْأَمْكَةِ: نهو شوینه به به که میک باران
لافای لی هه لدهستی.

حَشَّ الْحَرْبُ: ناگری شهرمه کهی هه لکرد ۵ أَحَشَّ
الْمَكَانَ: نهو شوینه گیاو گزی تیدا روا. ۵ أَحَشَّ
الْكَلْبُ: ومختی دروینه ی گیا که هات. ۵ أَحَشَّ فُلَانًا:

بۆنەھوی شیر لە گوانەکانیدا کۆبیتەوہ. ◊ حَشَك
 الحیوان حَشَكًا: نازەلەكە جۆی كرۆشت. ◊ اَحْشَكَ
 الدابة: نالیک و جۆی دا بە نازەلەكە. ◊ اِحْشَالِك:
 دەمبیین، لولە دارێكە لە دەمی بیجۆی نازەل
 دەكری بۆنەھوی نەتوانی لە گوانی دایکی شیر
 بخوا. ◊ اَلْحَشَكَةُ: تاوہ باران و شتی لەو جۆرە. ◊
 اَلْحَشَكَةُ: كۆمەڵی نادەمیزاد. ◊ اَلْحَشِيكَةُ: جۆ. ◊
 حَشَمَ فلان حُشْمًا: فلانكەس بەخۆیدا شكایەوہو
 شەرمی كرد. ◊ حَشَمَ منه: شەرمی لێكرد. ◊ حَشَمَ
 فلاناً حَشْمًا: ئەزبەتی داو قەسە وای لە
 روداگرد پیتی ناخۆش بێ. ◊ حَشِمَ حَشْمًا:
 خەجالت بوو. ◊ رقی هەلسا. ◊ حَشْمَةُ: رقی
 هەلساند. ◊ اَحْتَشَمَ: شەرمی كرد. ◊ لە زبانیدا
 رێبازیکی مامناوەندی گرتە بەر. ◊ اَحْتَشَمَ
 بأمرة: گرتگی بە كارمەكە دا. ◊ تَحَشَمَ منه:
 شەرمی لێكرد. ◊ تَحَشَمَ الشئ: خۆی لە شتەكە
 پاراست و خۆی لێ دوور خستەوہ. ◊ اَلْحَشَمُ: دارو
 دەستەو تاقی كەسێك كە بۆ ھەموو كارێك
 گۆی لە مستی بن لە خۆشی و ناخۆشیدا
 ھاریكارو ھەماھەنگی بن. ◊ اَلْحِشْمَةُ: ھەیاو
 شەرم. ◊ رێبازی مام ناوەندی میانەرموی. ◊
 الحشوم: درزو چرچ و لۆج. ◊ اَلْحَشِيمُ: نادەمیزادی
 بە ھەیاو رەزانو بەخۆ چاروا. ◊ شكۆمەندو
 ریزگراو.

حَشِنَ الوعاء وغره: ھابەكە گۆراو بۆگەنی كرد
 بەھۆی چەوری ئەو ماستە پێوی نووساوە. ◊
 اَحْشَنَ الوعاءُ وغره: باری بە شتێ مەنجەلەكەوہ
 نەگرت گۆیی بە شتێ نەدا تا بۆگەنی كرد. ◊
 حاشنہ: جێبۆی پێداو قەسە ناشرینی ئاراستە
 كرد. ◊ اَلْحِشَانُ: ھاپێك كە بۆنی گۆرابی. ◊
 اَلْحِشْنَةُ: كینەو رقی ھار. ◊ اَلْحِشْرُ مِنَ الدواب:

يارمەتی فلانكەسی دا بۆ درونەھوی گياھەكەو
 كۆكردنەھوی. ◊ اَحْشَ اللهُ يَدَهُ: خودا دەستی وشك
 كرد. ◊ اَحْشَتَ الحاملُ الجنينَ: نافرەتەكە
 مندالەكەى لەبار چوو. ◊ اَحْشَتَ الحَشِيشَ:
 گياھەكەى دروینە كرد. ◊ اَحْشَتَ للنارِ:
 سوتەمەنى بۆ ناگرمە كۆكردمەوہ. ◊ اَلْأَحْشُرُ:
 كۆرپەلەى وشكەو مېوہ لەسكى دايكى دا، ◊
 اَلْحِشَاةُ: باقى ماندى گيان لە نەخۆشدا. ◊
 اَلْحِشْمَةُ: تەپۆلكەى گەورە كە ھەشيشەى لەسەر
 بپوئ، ◊ اَلْحِشَائِشُ: دروینەكەرى گيا ھەشيشە. ◊
 اَلْحِشَائِشُ: داس، ماراغان، نامپێرێكە گياو گزى
 پێ دەدرویتەوہ. ◊ اَلْحِشَاوَنُ: پێرێكن لە
 شیعەى نيسماعیلی، ◊ اَلْحِشِيشُ: گياو گزى وشك
 بوو كە بتوانی كۆبكردیتەوہو بكری بە لەوەر بۆ
 نازەل. ◊ اَلْحِشِيَّةُ: باھەو گورزەمەك لە گياو
 ھەشيشە. ◊ اَلْحِشُ: داسى درونەھوی گياوگز. ◊
 مقاش و كۆلەھومزى ناگر تێك وەردان. ◊ مِحْشُ
 الكتيبة: پياوى نازاو چاوە نەترس. ◊ اَلْحِشْمَةُ:
 بەمانا (المِحْشُ) دئ. ◊ گۆچانیك یان دارێكى
 درێژ كە گەلای درەختى پێ بوەرنی.

حَشَفَ حَشْفًا: وشك بوو چرچ بوو وێك ھاتەوہ. ◊
 حَشَفَ النخلُ: خورماكە خراب بوو دەنكەكانى
 وشكەل بوون. ◊ تَحَشَفَ فلان: فلانكەس بۆشاكى
 رزىوو دراوى لەبەر كرد. ◊ اِسْتَحَشَفَ الأنفُ: ناو
 لوتى وشك بوو جەو جۆلى خۆی بەناسانى بۆ
 ناكړی.

اَلْحَشْفُ مِنَ التمر: خورماى وشكەل و خراب.
 اَلْحَشْفُ: خراب و بێ كەلك. ◊ اَلْحِشْفَةُ: ئەوھى دواى
 سوننەتكردنى ئالەتى نېرینە دەردەكەوئ. ◊

حَشَكَ القومُ حَشْرَكًا: خەلكەكە كۆبونەوہ. ◊ حَشَكَ
 فلان الناقة: فلانكەس ھوشترەكەى نەدۆشى

زیندهوهری قهباره گهوره زوبه للاح، ۵
 الْحَشْوَةُ: بیره زنی قسه خووش.
 حشا فلاناً: زهرمکه‌ی ناراسته‌ی ریخوئه‌ی فلان
 کرد.
 حشی فلان: ناوسکی نازاری ئی بهیدا بوو ۵ حَشِي
 فلان غیظاً و کراً: فلانکس پرپوو له قین و قار.
 ۵ حَشِي الْكِتَابِ: پهراویزی بؤ کتیبه‌که کرد. ۵
 حَشِي الثَّرْبِ: پهراویزی بؤ کراسه‌که دروست
 کرد. ۵ اَحَشِي: پرپوو. ۵ اَنْحَشِي: دمنگی تیکه‌ل
 به دمنگی تر بی ۵ تَحَشَتِ الْمَرْأَةُ: نافرته‌که
 فهروه یا نیسفنجی خسته سمر سمتی بؤئه‌وی
 وایزاندیری سمتی گه‌ورمن. ۵ الْحَاشِيَةُ: له ههموو
 شتیک، قهراخ و بیجاغ و ده‌ورو بهری نه‌ملاو
 نه‌ولا.
 الحشا: نه‌وی ژیر په‌رده نه‌و دیو پیستی سک که
 ههموو ناوسک دمگرتیه‌وه به‌جه‌رگ و سپل و
 ریخوئه‌وه نه‌و شتانه‌وه ۵ الْحَشَاءُ: زهوی رش و
 سوته مهرؤ که هیج خیره بیریکی ئی بهیدا
 نه‌بی.
 الْحَشْوُ: ناواخن. ۵ الْحَشْوُ مِنَ الْاِبْلِ: حوشتری
 بچوک ۵ الْحَشْرَةُ: همرچی له‌ناو سکدا بی جگه له
 به‌زو پیو. ۵ الْحَشْرَةُ مِنَ الشَّاةِ: ناوسکی
 مه‌رکه‌به. ۵ الْحَشْرَةُ مِنَ النَّاسِ: خویری هه‌تیو
 مچه ۵ الْحَشِي: نه‌وکسه‌ی نازاری ناوسکی
 هه‌بی ۵ شتی وشک بوو، پووش و په‌لاش ۵
 الْحَشِيَّةُ: راخه‌رو لیقه‌ی ناودار ۵ دهر‌بیه‌کی
 کورته له فهروه یان له نیسفنج دروست دمگری
 نافرته له پیی دمکا بؤئه‌وی سمتی گوشتن
 دیارین.
 حَمًا مِنَ الْمَاءِ: تیر ناو بوو. ۵ اِحْصَاءُ: تیر ناوی کرد.
 حَصَبُهُ حَصْبًا: به‌رده ورکه و شتی وای تیگرت.

حَصَبَ الْمَكَانِ: شوینه‌کی به به‌رده وردکه راخت به‌رده
 وردکی له شوینه‌که رؤگردن و بلأوی کردنه‌وو
 ته‌ختی گردن. ۵ حَصَبَ النَّارِ بِالْحَصَبِ: به‌ردی
 گوگردی فریدانه ناو ناگرمه‌که بؤئه‌وی خووش
 بیئ و بلآیسه‌ی زیاد بکا ۵ یان ده‌سته چپه‌لی تی
 فریدان بؤئه‌وی زیاتر بلآیسه‌ی زیاد بکا. ۵
 حَصَبَ الْوَطْنِ: منداله‌که سوریزه‌ی ئی هاتن. ۵
 اِحْصَبَ فُلَانًا عَنْ كَذَا: فلانکسی له‌وشوینه یان
 له‌وشته دورخسته‌وه. ۵ حَصَبَ الْمَكَانِ: شوینه‌کی
 به به‌رده ورده فهرش کرد. ۵ حَصَبَ الْوَطْنِ:
 منداله‌که سوریزه‌ی گرت ۵ حَاصِبًا: به‌رده
 وردکه‌یان به په‌کتردادا ۵ تَحْصَبُ الطَّيْرُ: بانده‌که
 له لانه‌ی دهرجوو بؤئه‌وی دانه‌وئل‌های دست
 بکه‌وی. ۵ الْحَاصِبُ: شوینی به‌رده وردکاوی ۵
 الْحِصَابُ: شوینی شهیتان ره‌جم کردن. ۵ الْحَصْبَاءُ:
 به‌رده وردکه ۵ داری سوتاندن ۵ الْحَصْبَاءُ:
 به‌رده وردکه. ۵ الْحَصْبَةُ: به‌مانا (الْحَصْبَاءُ) دئ
 ۵ سوریزه (کۆکه‌وه هه‌لامت و له‌رزو تای
 له‌گه‌لداپه). ۵ الْحَصْبِيَّةُ: دمگوتری: (أرض محصبة):
 زه‌وییه‌کی به‌رده وردکاوییه زوری به‌رده وردکه ئی
 هیه ۵ المحصب: شوینی شقیان ره‌جمکردن.
 حَصَصَ: به‌شیویه‌ک رۆیشت وکوو پیوهندی له
 پیدابن.
 حَصَصَ الشَّيْءُ: شته‌که دوا‌ی نادیا‌ری
 نامه‌علومی رون بوووه.
 حَصَصَ بفلان: به فلانکسه‌وه نووسا وازی ئی
 نه‌هینا.
 حَصَصَ الشَّيْءُ: شته‌کی جولاندو نه‌مدیوو
 نه‌ودیوی کرد.
 حَصَصَ الشَّيْءَ فِي الشَّيْءِ: شته‌کی جولاند تاله‌ناو
 شته‌کی تردا جیگیربوو.

حصص البعر بصدرة الأرض: حوشترکه به سنگی
 زهوییه که می تاخت کرد تاله سهری بیخ بخواب
 پالیکه وی. ◊ حصص السریر و نحره: کولکه که
 روتایه و هو بلاوی و هو. ◊ الحصصان: گل ◊
 الحصص و الحصرص: نهو پیاهوی زور به دوی
 شت دا بگمړئ و شت ورد بکاتهوه.

حصد الزرع و النبات: گیاه و دغله که می به داس
 دروینده کرد. ◊ حصد القوم بالسيف: خه لکه که می
 به شمشیر گوشت و قاره برپی کردن. ◊ حصد
 الجبل: حبله که می توند باداو گشتی کرد، ◊
 حصد الزرع: کشتو کاله که کاتی دروینده می
 هاتووه. ◊ حصد الجبل: حبله که می گشت باداوه
 زور به پتهوی دروستی کردووه. ◊ حصد الزرع
 و نحره: به مانا (حصده) دی. ◊ استحصه:
 توند و پتهوی کرد. ◊ الحصاد: به مانا (الحصد) دی
 ◊ الحصاد من الشجر: نهو دره خته یه که لای
 زور بی. ◊ الحصيد: کشتو کالی درواوه ◊ حصاد
 الألسنة: قسمو باسینک که بی مانا و سودو
 قازانج بی ◊ الحصد: داس و ماراغان ◊ نامیری
 دروینده، ◊ الحصد: بیرو بو چونی راست و
 دروست.

حصر الخيل: بوری میزی یان بوری هاتنه و ه
 دهره وی شیری تنگه به ربووه. ◊ حصر فلان:
 تنگی به فلان هه لجنی ◊ حصر الشيء: شته که می
 سمر زمیر کرد. ◊ حصر فلان حصراً: فلانکس
 سنگی توندبوو ◊ به خیل و رزدبوو، ◊ حصر
 القاري: قورنان خوینده که زمانی گیراو
 وشه کانی بو دهرنه بران ◊ حصر بالسر: نهینی
 یه کانی شاردموه ◊ حصر فلان: فلانکس توشی
 گرفت بوو، پیسای بی نه کرا. ◊ حصر فلاناً:
 فلانکسی به ند کرد. ◊ حصر المرص و احصره

الحرف: نه خویشی یان ترسو و بیم رنگی
 به مردم و مابوونی له سمر کاره که می نی گرت ◊ احصر
 فلان: فلانکس توشی گیرانی ریخوله بوو ◊
 حاصره: دهره وی داو هه موو لایه می نی گرت و
 نه بهیشت له شوینی خوئی دهر بچی. ◊ الحصار:
 به مت و زنجیری به ستنه وی و لآخ ◊ نهو شوینده
 نادمیزادی تیدا به ند دمرکری ◊ الحصر: واته:
 کورت هه لئنان نیبانی حوکم بو شته که و لادانی
 له شتی تر ◊ الحصر: میز گیران و پیسای گیران.
 ◊ الحصر: دست و دهم و داوینپاک. ◊ الحصر: بی
 چکلدانه و تمنگه تیزه و توره ◊ الحصره: حه سیر
 راخهری جنراو ◊ الحصره: زهوی به رزینکراو.
 ◊ حصر فلان: کابرا رز دو چروک بوو.

حص الشجر حصاً: موومکانی تاشین. ◊ حص الشيء:
 شته که می رویاند. ◊ حص الشجر: قزه کانی
 هه لومرین ◊ حص الطائر و حص جناحه: بالنده که
 به ربوایی تمنک بوون هه لومرین ◊ حصه: به شی
 خوئی بی دا. ◊ حاصه و حصاصاً: شته که می به شی
 به شی کرد هه رکه سه به شی خوئی برد. ◊ حصص
 الشيء: شته که دهر که مت و رون بووه. ◊ حصص
 الشيء: شته که می به شی کرد. ◊ الحص: روت
 بووه تووک و قزی هه لومرین. ◊ حاصر الشيء:
 شته که بیان کرده چهند به شیک. ◊ تحصن فلان:
 قزی روتایه و هه. ◊ الاحص: پیاونیک که قزی زیاد
 نه کا، ◊ الحاصه: نه خویشی به که دهبته هوی قز
 هه لومرین. ◊ الحصاة: نهو توله می به میومکه و ه
 دهمینی پاشی برینی.

الحص: به شی و بار، ◊ الحصيصة: نهو توک و کولک و
 موومیه دوی تاشین و هه لکه ندن کوبکریته و هه، ◊
 حص الشيء حصافاً: شته که پتهوو توکمه بوو
 که و کورتی تیدا نه بوو ◊ احصف الفرس و نحره:
 نه سپه که بازی به هیزی هاویشت ◊ احصفت

الشَّيْءِ: شته‌کمی پته‌وگرد ۵ اُخْصَفَ الْهَرُّ فِلَانًا: گمرما کاری کرده سهرفلان و زیبکمی له پیست و جهسته‌دا په‌یداگردن. ۵ اُخْصَفَ الشَّيْءَ عَنْ كَذَا: شته‌کمی له‌وه دوور خسته‌وه. ۵ اسْتَحْصَفَ اللَّسْرُ: قه‌وم و خویش کؤبونسه‌وه. ۵ اسْتَحْصَفَ عَلَيْهِ الزَّمَانُ: رۆژگار له‌گه‌ن فلان دا توندو تیز بوو.

الحصاف: گرووی وشک ۵ زیبکمی بچوک.

حَصَنَ الْمَكَانَ حَصَانَةً: شوپنه‌که پاریزراو بوو، پته‌وبوو. ۵ حَصَنَتِ الْمَرْأَةُ حِصْنًا وَحَصَانَةً: نافرته‌که داوینن پاک بوو ۵ شوی کرد ۵ اُحْصَنَ الرَّجُلُ: پیاومه‌که ژنی هینا ۵ اُحْصَنَ الْفَرَسُ: ماینه‌که جوان و نه‌سبی بوو ۵ اُحْصَنَ الشَّيْءُ: شته‌کمی پاراست. ۵ حَصَنَ الشَّيْءُ: به‌مانا (أَحْصَنَهُ) دئ. ۵ تَحَصَّنَ: پاریزگار و قه‌لاو شورمی بؤ دروست کرد بؤ نه‌ومی بیپاریزی. ۵ تَحَصَّنَ بِالْحِصْنِ: خوی به‌شوروا و قه‌لاکه پاراست. ۵ تَحَصَّنَتِ الْمَرْأَةُ: نافرته‌که داویننپاک بوو. ۵ الْحَاصِنُ وَالْحَاصِنَةُ مِنَ النِّسَاءِ: نافرمتی داویننپاک یان خاومن می‌رد. ۵ الْحِصَانُ: نه‌سب.

الْحِصْنُ: قه‌لا، سه‌نگمر، ۵ اَلْحَصِينُ: شوینی قایم و پته‌و. ۵ الْحِصْنُ: قه‌لا. حَمَاهُ حَمَوًا: مه‌نی کرد.

الْحَصَوُ: ژان یا بیج که به‌ریخوئه دا دین. ۵ حَصِيَتِ الْأَرْضُ حِصِيًا: زه‌ویی‌که به‌رده ورده‌ی زؤربوون. حُصِيَّ الرَّجُلُ: پیاومه‌که توشی نه‌وه بوو به‌رد بکه‌ویتنه میزه‌لدانیه‌وه ۵ اُحْصِيَ الشَّيْءُ: نه‌ندازه‌ی شته‌کمی زانی ۵ حَصِيَ الشَّيْءُ

شته‌کمی پاراست. ۵ تَحَصَّى: خوی پاراست. ۵ اسْتَحْصَى: عمقل و نارمزی ته‌واو بوو بیگه‌یی. اَلْحِصْيُ: به‌رده ورده ۵ ژماره‌ی زؤر. ۵ الْحِصَاةُ: تاك له‌به‌رده ورده ۵ میز خه‌ستبوونه‌وه له میزه‌لدان دا تاوای ئی دئ وادهمزانی به‌رده ورده‌یه ۵ حِصَاةُ اللِّسَانِ: زمانپاراوی. ۵ الْحِصْيُ: پیاوی عاقله‌مند. ۵ اَلْمَحْصَاةُ: به‌رده‌لان.

الشَّيْءِ: شته‌کمی پته‌وگرد ۵ اُخْصَفَ الْهَرُّ فِلَانًا: گمرما کاری کرده سهرفلان و زیبکمی له پیست و جهسته‌دا په‌یداگردن. ۵ اُخْصَفَ الشَّيْءَ عَنْ كَذَا: شته‌کمی له‌وه دوور خسته‌وه. ۵ اسْتَحْصَفَ اللَّسْرُ: قه‌وم و خویش کؤبونسه‌وه. ۵ اسْتَحْصَفَ عَلَيْهِ الزَّمَانُ: رۆژگار له‌گه‌ن فلان دا توندو تیز بوو.

الحصاف: گرووی وشک ۵ زیبکمی بچوک.

حَصَلَ الشَّيْءُ حَصْرًا: شته‌که مایه‌وه په‌یدا بوو. ۵ حَصَلَ عَلَيْهِ كَذَا: نه‌ومی له‌سمر جه‌سپا و پی‌ویست بوو. ۵ اُحْصَلَ النَّخْلُ: خورماکه نال و بؤلی ئی په‌یدا بوو یان زؤر خورمای خراب و پوچی تیگه‌لاو بوو. ۵ حَصَلَ الشَّيْءُ وَالْأَمْرُ: شته‌کمی یا کارمه‌کی له وانی تر جیا کرده‌وه، ۵ حَصَلَ: کؤی کرده‌وه ۵ حَصَلَ الْعِلْمُ: زانیاری به‌دهست هینا. ۵ حَصَلَ الْمَالُ: مال و سامانی کؤکرده‌وه. ۵ حَصَلَ الْكَلَامُ: رسته‌کمی برده‌وه سه‌ربنج و بناوان. ۵ تَحَصَّلَ الشَّيْءُ: شته‌که کؤبوومه‌وه جه‌سپا ۵ اَلْحَاصِلُ: نه‌و زیزه پالفته‌کراومیه کله به‌ردی کانه‌کان جیاکراوته‌وه ۵ حَاصِلُ الْمَوْضِعِ: پوخته‌ی باسه‌که. ۵ اَلْحِصَالَةُ مِنَ الْحَبِّ: پالفته‌کراوی گه‌نم و جؤو نه‌و جؤره شتانه. ۵ اَلْحِصَالَةُ: کیسه‌ی پاره ۵ قاصه‌ی پاره ۵ کیسه باخه‌ن.

اَلْحَصِلُ: خورمای نال و بؤل تیگه‌وتوو ۵ اَلْحَصِيلُ: مال و سامانی به‌دهست هاتوو باهرشتیکی تر په‌یدا کرابی ۵ اَلْحَصِيلُ: نه‌و کسه‌یه گلی کانه‌که دهردینئ ۵ هه‌روا نه‌و کسه‌یه زیومه‌که له گل و به‌ردی کانه‌که جیا دمکاته‌وه ۵ اَلْمَحْصَلُ: بیژینگ، ۵ اَلْمَحْصَلُ: به‌مانا (الحاصل) دئ ۵ باقی مانده‌ی شت ۵ پالفته‌کراوی شت.

حَضَرَ الْأَمْرَ بَحْر: راوو بۆ چوونی جوانی
دمبارهی هه بوو. ◊ أَحْضَرَ الْفَرَسُ أَوْ الرَّجُلُ:

ئەسپەکه یان پیاوکه له کاتی رویشتن دا بازی
دا ◊ أَحْضَرَ الشَّيْءَ: شتەکهی هینا نامادهی کرد.

◊ أَحْضَرَ الشَّيْءَ فَلَانًا: بەفلانکەس شتەکهی
هینا. ◊ أَحْضَرَ ذَهْنَهُ لِلْأَمْرِ: سەرنجی ڕاکێشا بۆ

لای کارەکه. ◊ حَاضِرَ الْقَوْمِ: لێگەڵ قەومەکه
دانیشتو دهرسی دا دان، قەسەی بۆ کردن. ◊

حَاضِرَ خَصْمَهُ: لێگەڵ بەرامبەرەکهی دا دانیشتو
ئەژنۆیان پێکەوه نان و دەستیان کرد بەدەمه

دەمی. ◊ حَضَرَ الشَّيْءَ: نامادهی کرد ◊ حَضَرَ الدَّرْسَ:
وانەکهی له زینهنی خۆی دا ناماده کرد. ◊ أَحْضَرَ

الْمَكَانَ: لەو شوێنە دا نیشتهجێ بوو. ◊ أَحْضَرَ:
کەوتە گیانەلاووه. ◊ تَحَضَّرَ: نامادبوو ◊

رەوشتو دابو نەربیتی شارەستانیانی هەلگرت
◊ اسْتَحْضَرَهُ: داوای نامادبوونی کرد. ◊ اسْتَحْضَرَ

الْفَرَسَ: بازی بەئەسپەکه دا. ◊ اسْتَحْضَرَ فُلَانًا
المسائل والمعاني: فلان مەسەلەو زانیاریەکانی

بیر خۆی هینایهوه. ◊ حاضر البديهة: زوو لەشت
حالی دەبی. ◊ الحاضرة: قەومێکی دانیشتوو له

ناوهدانی یەك دا. ◊ حاضرة الشيء: نزیك بەو
شته ◊ الحضار: جوړنیکه له رویشتنی وڵاخ،

جوړه رەوتنیکه. ◊ الحضار من الأبل: حوشری به
هیزو خۆشڕەو ◊ الحاضرة: نیشتهجێ بوون له

ناوهدانی و شاردا.

الْحَضْرُ: شارو گوندو شارۆچکه ◊ الْحَضْرُ: رویشتنی

بەباز. ◊ الْحَضْرَةُ: حازر بوون ◊ الْحَضْرَةُ: بێرێك
لەقەوم و خوێش، یان گروپێك كه خۆیان بۆ

شەڕ نامادەکردبێ ◊ پێشمتای سوپا ◊ الْحَضَار:
ئەومیه هەنگاوی بەهێز بەاوی، ◊ حاضر المرب:

خێڵێکن له عەرەب بۆ رویشتن بەناو بانگ
بوون ◊ الْحَضْرُ: شوینی شت ئی دەرھێنان ◊ ئەو

حَضَاتُ النَّارِ حَضًا: ناگرەکه هەلگرساو بلیسە
سەند.

حَضًا النَّارَ: ناگرەکهی داگیرساندو خۆشیکرد. ◊
حَضًا الْحَوَادِثَ الْمَرْمُ: روداوێکان خەمو

خەفەتیا هینا. ◊ احضنا النار: بەمانا (حَضَاهَا)
دئ. ◊ الْحَضَاءُ: بلیسە ناگر. ◊ الْحَضِيءُ: زۆر

سپی، ◊ الْحَضَاءُ: مقاش، کۆلەهوز.

حَضِبَ النَّارَ حَضِبًا: دارو چیلکەهێ خستە ناو
ناگرەکه بۆ ئەوهی زیاتر بلیسە بسێنێ ◊ تَحَضَّبَ

الرجل: ئەو پیاوه رینگای ناخۆش و هەلئێرو بێر
کەندو لەندێ گرتە بەر لەبەر نزیکی، ◊

الْحَضْبُ: داری سوتاندن ◊ سوتەمەنی.

حَضَجَ عَنِ الطَّرِيقِ: لەرینگاکە لای دا ◊ حَضَجَ بِالشَّيْءِ
الأرض: شتەکهی بەزەوی کێشا. ◊ حَضَجَ بِفُلَانٍ

الأرضَ: فلانکەسی بەزەوی دا داو خستی. ◊
حَضَجَ كَلَامَهُ وَبِهِ وَفِيهِ: هەسەکی کورت کردموه ◊

أَحْضَجَ الْجَمْعُ رُغْبَهُ: حوشرەکه یان وڵاغەکه
لەسەر لا کەوت بێخی خوارد ◊ أَحْضَجَ عَلَيَّ

الشيء: بەسەر شتەکه دا بلاوکرایهوه.

الْحَضِجُ: ئەومیه به زەومیهوه بنوسی ◊ ئەو قورپو
لێتەیه بەمبکی حەوزی ناووه دەنوووسی ◊

المِحْضَاجُ: دارنیکه بەئەندازەي کلکە پاچو بچوکت
جێ شۆر که جێ دەشوا بەوداره له جلهکان دمدا

بۆ ئەوهی زوو چلکەکهیان ئی بێتەوه.

حَضَرَ فُلَانٌ حَضْرَةً: فلان لەناوهدانی دا نیشتهجێ
بوو ◊ بوو بەشارستانی. ◊ حَضَرَ الْغَائِبَ حَضْرًا:

پیاوه نادیارەکه هاتەوه، گەراپهوه. ◊ حَضَرَ
الشيءَ وَالْأَمْرَ: شتەکه هات، بەیدا بوو. ◊ حَضَرَتِ

الصَّلَاةَ: کاتی نوێژ هات. ◊ حَضَرَ عَنِ فُلَانٍ: له
جیاتی فلانکەس ئەم ناماده بوو. ◊ حَضَرَ الْمَجْلِسَ

وغيره: نامادهی ئەنجومەن و کۆبونەومەکه بوو. ◊

حَطَبَ حَطْبًا: داری سوتاندنی کؤگردنمهوه. ◊ **حَطَبَ** في جبل فلان: یارمتهی فلانی داو کهوته سر بیرو باومری نهو. ◊ **حَطَبَ عَلینَا بَحر:** ههولی خیرو خوشی بؤ دابن. ◊ **حَطَبَ العَیب:** وشکه‌ن و بیژوله‌کانی له دار میوه‌که کردهوه ◊ **حاطب لیل:** نهوکه‌سهی گوئ نهداتی هرجی به‌سهرزازی دابن بیلی. ◊ **حَطَبَ المَکانَ حَطْبًا:** نهو شوینه داری زور بوو. ◊ **اَحَطَبَ المَکانَ:** به‌مانا (حَطَبَ) دئی. ◊ **اَحَطَبَ الکَرْمُ:** داری میوه‌که شیایو نهومیه بکریته داری سوتاندن. ◊ **اَحَطَبَ المَطَرُ الزرعُ:** سوتاندنی کؤگردنمهوه. ◊ **اَحَطَبَ المَطَرُ الزرعُ:** بارانه‌که کشتو کاله‌کهی له بیخ دمرهینا. ◊ **اَسْتَخَطَبَ الکَرْمُ:** توله میوه‌کان وشک بوون و شیایو نهومن بپریرین و بکریته سوته‌مه‌نی. ◊ **اِحطابُ:** نهو توله میوانه‌ن که سالانه له‌داره میوه‌که دمپریری پیی ده‌لین: میولاک. ◊ **العَصَبُ:** هرجی وشک بوویی له‌لقو بوویی دره‌ختو توله میوو کشتو کال ◊ **العُطَابُ:** دار گرد که‌رموه، دار فروش، ◊ **المِخْطَبُ:** بیور، ته‌ور ◊ **حَطَطَ في عمله** ار مَشيء: په‌له‌ی کرد له‌کاره‌کهی دایان له‌رؤیشتن دا یان که‌وته خوار، به‌ریووه. ◊ **حَطَرُهُ حَطْرًا:** خستی، کیشای به‌زموی دا. ◊ **حَطْرُهُ بالنبل:** تیری پیوه نان، تیره بارانی کرد. ◊ **الماطرة:** برنده ◊ **حَطَّ فلان حَطًّا:** فلانکس دابه‌زی نیشه‌جی بوو.

حَطَّ السَّفرُ: نرخ دابه‌زی کالاً هه‌رزان بوو. ◊ **حَطَّ في عرض فلان:** تانه‌ی له نامووسی فلان دا له ریژو نرخ‌ی داشکاند سوکاپه‌تی پی کرد. ◊ **حَطَّ الرجاءُ:** دهمو چاوی زیبکه‌یان دمردان. ◊ **حَطَّ الشيءُ:** شته‌که‌ی داگرت ◊ **العطابُ:** نهو توله میوانه‌ن که‌سالانه له داره میوه‌که دمپریری

خیل و هوپمن ده‌چنه سر ناویک و لی دهمینه‌وه ◊ په‌ره کاغه‌زیکه روداویکی تیدا دهنووسری له‌کوتایی دا چمند که‌سیک واژوی ده‌کن ◊ **المحضرُ:** کاربه ده‌ستیکه سه‌رمنجامی بریاری دادومر بلاو ده‌کاته‌وه ◊ **المحضر من الأشياء:** نهو شته‌یه زوو تیک بچی و بغه‌وتی. ◊ **حَضْرَمٌ في كلامه:** له‌نگی و زمانخواری به‌فسه‌کانیه‌وه دیار بوو. ◊ **حَضْرَمٌ الشيءُ:** شته‌که‌ی تیکه‌لاو کرد. ◊ **الحَضْرَمِيُّ:** هه‌ر که‌سیک خه‌لکی (حضرمت) بی، ◊ **حَضُّهُ على الأمرِ حَضًّا:** هه‌لینا بؤ کردنی کاره‌که‌ی ◊ **حَضُّهُ على الأمرِ:** هه‌لی ناو به‌جه‌خته‌وه داوای لی کرد کاره‌که بکا. ◊ **تَحاضُّرًا:** نهو کؤمه‌له په‌کتریان هه‌لنا بؤ نهنجامدانی کاره‌که.

الحَضْبُ: هیج ◊ **الحَضْبُ:** چال و زلکاو ◊ هه‌ر شوینیک له‌زموی که‌نزم بی ◊ **الحَضْبَةُ:** نهوه‌ی له‌توانا دابی ◊ **حَضَّتْهُ حَضْنًا وحَضَانًا:** خستیبه ژیر جاودیری و ژیر بالی خو‌یه‌وه ◊ **الحاضنة:** دایه‌ن ◊ نهو ناهرمته‌ی له شوینی باوک و دایک نه‌رکی به‌خویو کردنی زاروک له نه‌ستؤ ده‌گری. ◊ **الحِضْنُ:** باومش، سینگ تا ده‌کاته خوار ناوکه‌وه. ◊ **الحِضْنُ من كل شيء:** نه‌ملاو نهو لای شته.

حضا النارَ حَضْرًا: ناگره‌که‌ی هه‌نگیرساند.

حَطَا به الأرض حَطْنًا: به‌زموی داداو خستی. ◊ **حَطَا الرَّجُلُ:** به‌به‌ری ده‌ستی پانه‌وپان به‌پشتی پیاوکه‌ی کیشا. ◊ **حَطَا الشيءُ ربه:** شته‌که‌ی پال پیوه ناو هاو‌پشتی، شته‌که‌ی له‌ولاداو دا‌کؤکی لی کرد ◊ **الحطءُ:** پاشماوه‌ی ناو له‌بنکی په‌رداخ و قاپ دا ◊ **الحطیئةُ من الناس:** هه‌تیو مچه ◊ **الحطیئةُ:** پیایو کورته بالاً ◊ پیایو روخسار ناشیرین.

للماء: ناوی خوْش و گوارا ◊ الحَطَامُ من كل شيء: نهومی هه‌لدموژی و وشکه‌ل دمبی.

الْحَطَمُ: دهردیکه توشی قاجی ولاح دمبی، سمی دمه‌لشن و ناتوانی بپوا. ◊ الْحَطَمُ: شوانی توندو تیزو دلرِهق له‌گه‌ل نازه‌له‌کانی دا. ◊ الْحَطَمُ من الجبل: دهربه‌ندی کیو ◊ الْحَطَمُ: زور خورنیک که تیر نه‌خوا. ◊ الْحَطْمَةُ وَالْحَطْمَةُ: سالیکی قاتو قری و گرانی. ◊ الْحَطْمَةُ: کوین، بهرد شکن، ◊ الْحَطْمَةُ: شوانی توندو تیز له‌گه‌ل نازه‌له‌کانی دا. ◊ الْحَطْمَةُ من الأبل والغنم: نمو حیوان و نازه‌لانه‌ن که به‌قاجه‌کانیان گیاو گه‌لا وردو خاش دمکه‌ن گیره‌ی دمکه‌ن و دمیخون ◊ الْحَطْمِيَّةُ من البروج: زری‌ی پته‌وو بان و بوز که شمشیر بشکینی. ◊ الْحَطِيمُ: نمو پوش و په‌لاشه‌یه که سالی به‌سهردا دیته‌وه و وشک وورد بووه ◊ إْحَطْرُطِي: بای کرد. الحَطَا: نهمسپی گه‌وره. ◊ الْحَطْرَاءُ من الغنم: نازه‌لی سوور.

حَطَبَ حَطْبًا: گوشتی گرتو هه‌له‌مو بوو ◊ الْحَضْبُ من الرجال: کورته بالاو ورگ زل ◊ ره‌وشت زیرو توندو تیزو بی جیکلدانه.

حَطَرَ الرجلُ: بیاومکه ناماده باشی خوی و مرگرت شوینی بو نازه‌له‌کانی بنیات نا بو نهومی تییدا بجه‌وینه‌وه ◊ حَطَرَ عليه: دست به‌ستی کردو فورومتینه‌ی له‌سهر دانا ◊ حَطَرَ الشيءَ: شته‌که‌ی لی هه‌دمغه کرد ◊ حَطَرَ الماشيةَ: نازه‌له‌که‌ی به‌ند کرد، له ناو گه‌وره که نه‌یه‌یشت بپرواته دهرموه. ◊ أَحَطَرَ: زورو شوینی چه‌وانه‌وه‌ی بو که‌سانی دیکه دروست دمکرد. ◊ حَطَرَ: زیادهره‌وی کرد له‌دابینکردنی شوینی چه‌وانه‌وه‌ی بو غمیری خوی. ◊ أَحَطَرَ: شوینی چه‌وانه‌وه‌ی بو خوی بنیات نا. ◊ الحَطَارُ: همر

پیری ده‌لین: میولاک. ◊ حَطَّ زره: تاوانی لی داگرتو له کولی دامالین. ◊ حَطَّ السيفُ: نرخ‌ی ههرزان کرد. ◊ حَطَّ الدَّيْنُ: همرزمکه‌ی له‌سهر لابرد. ◊ حَطَّ الشيءَ: شته‌که‌ی دانا. ◊ إْحَطَطَهُ: دابه‌زی و سه‌رموژیر بووه ◊ اسْتَحَطَّ لثأماً و زراً: له تاوانه‌کانی فلانی که‌م کردموه. ◊ الحَطَاطُ: نادمه‌یزادی بچوک و کورته بالاً ◊ الحَطَاطُ: رونه‌که‌ره ◊ زیبکه‌ی دم و چاو. ◊ الحَطَاطُ: بوینی ناخوش. ◊ الحَطَاطَةُ: کم‌نیزمکی بچوک. ◊ الحِطَّةُ: داوی لیخوشبون له‌تاوان ◊ الحَطْرُوطُ: شوینی دابه‌زین ◊ هه‌فتیانه. ◊ الحَطِيطُ: به‌مانا (الحطاط) دئ ◊ الحِطِيَّةُ: نمو بره‌ پاره‌یه‌ی له کۆتایی حیسابکردن دا چاو پۆشی لی دمکری و دمکریته سه‌ماح، ◊ أَلْحَطُ: شوینی دابه‌زین و تییدا مانه‌وه ◊ المحطوط: شمشیری تیز ◊ النَحْطُوطَةُ: که‌نیزمکی هه‌مو بالاً جوان و شوخ و شنگ.

حَطَمَ الشيءَ حَطْمًا: شته‌که‌ی شکاند ◊ حَطَمَ الأسدُ الماشيةَ: شیرمکه نازه‌له‌که‌ی تیک شکاند. ◊ حَطَمَ الناسُ بعضهم بعضاً: خه‌لکه‌که پاله په‌ستویان کردو هه‌ندی‌کیان نه‌زیمته‌ی هه‌ندی‌کیان دا. ◊ حَطَمَ حَطْمًا: به‌هوی نه‌خوشی یان پیری کزو لاواز بوو. ◊ حَطَمَتِ الدابةُ: نازه‌له‌که توشی سم قلیشان بوو. ◊ أَحَطَمَتِ الأرضُ: زه‌وییه‌که وشکه‌ل و پرزو پالی زور بوو. ◊ اسْحَطَمَ الناسُ عليه: خه‌لکه‌که گه‌له کومه‌کیان له‌سهر کرد. ◊ تَحَطَمَتِ الأرضُ: زه‌وییه‌که هه‌لومری به‌هوی زور وشکبوونه‌وه‌ی. ◊ تَحَطَمَ البيضُ عن الفراخ: هیلکه‌که بیس بسو بی‌چووی لی هاته‌دمر بی‌چومکه سه‌ری له هیلکه جووفا. ◊ الحاطرم من السنين: سالی قاتو قری و گرانی. ◊ الحاطرم من

حَفَدَ الرَّجُلُ وَغَرَهُ: پیاومکه پهله‌ی کرد له‌کارمکه داو زو رابهرپارند. ◊ أَحْفَدُ الدَّابَّةَ: ولاغهمکه تاودا بؤ خیرا رُویشتن و همنگانوانی خیرا. ◊ الحَفَادُ: یارمه‌تیدمر ◊ خزمه‌تچی ◊ کوری کور، کوری کج واته: مندالی مندال، ◊ الحَفید: کوری کور، کوری کج. ◊ حَفَرْتُ اسنانه حَفَرًا: ددانی خراب بوون بنکیان کرمؤل بوو.

حَفَرَ عَنِ الشَّيْءِ: لهناو زهویبه‌مکه دمستی کرد بهمه‌لکولین و بهدوا داجون و بشکنین بؤ نه‌وهی شتمکه بدوزینه‌مکه دهری بینی ◊ حَفَرْتُ ثَرِي فلان: دهری‌باری فلانکس توینه‌وهی نه‌منجام دا بزانن پیاوینکی چونه و چیه. ◊ حَفَرَ الثَّنِي: چالینکی له‌شتمکه کرد، ◊ حَفَرَ المَرَضَ وَغَرَهُ فلانًا: نه‌خوشی فلانی لاوازی کرد. ◊ أَحْفَرُ فلان: فلانکس نیشی له چاله‌که دا کرد به‌پاچ و هولنگ. ◊ أَحْفَرُ الصَّبِيِّ والحَيْرَانِ: منداله‌که ددانی چهوت سالهی کهوتن ◊ حَافِرٌ: زیدمرومی کرد له هه‌لکه‌ندن دا ◊ أَحْفَرٌ بَكْنَا: به‌وشته زهوی هه‌لکولی. ◊ أَحْفَرٌ عَنِ الشَّيْءِ: به‌مانا (حَفَرَ) دئ. ◊ أَحْفَرُ الشَّيْءِ: شتمکه‌ی هه‌لکولی. ◊ حَفَرْتُ السَّيْلَ: لا‌هاومکه زهوی دا دري. ◊ حَفَرْتُ البَئْرَ: بیرمه‌که نه‌ملا و نه‌ولای دا خوران و له‌سهرموه بؤ خوارموه دیوارمکانی (قهراخه‌کانی) دا روخان. ◊ الحَاوِرُ مِنَ الدَّرَابِ: سمی نازمه‌ل و ولاخ ◊ الحَفَارَةُ: پیشه‌ی هه‌لکولین. ◊ الحَفْرُ: نه‌و شته‌ی چال کرابی ◊ بیریک زیاد له نه‌ندازه‌ی خوی پان کرابی ◊ الحَفْرَاءُ: هولنگ و پاچ و شتی له‌و جوژه ◊ الحَفْرَةُ: چال. ◊ الحَفَارُ: که‌سیکه پیشه‌ی زهوی چال کردن بی، به‌زوری بؤ گوژر هه‌لگمن به‌کاردئ ◊ الحَفَارَةُ: نامیریکه به‌زهوی دا دهر‌واته خوار به‌کاری دمه‌ینن بؤ دوزینه‌وهی نه‌وت و شتی‌وا

شَتِيك بکه‌ویته نیوان دوو شته‌وه، پهرژین و شورای باخ ◊ زهوی شورا بؤ کراو. ◊ الحَفِيَّةُ: ته‌ویله و ناغمل و گهور ◊ مشتاخ‌ی خورما. حَفَّ حَفًّا: شانس‌ی باشی هه‌میوو ◊ الحَفُّ: به‌مش و بار ◊ به‌خت و شانس، ◊ الحَفِيُّ: به‌خت دار. حَفَّلَ فلان حَفْلًا: له‌بهر نازار یان له‌بهر رقو کینه قاچی نه‌میوو بیرو، واته: له رقا یا له‌بهر نازار قاچی عهرزی نه‌دمگرت. ◊ حَفَّلَ فلانًا حَفْلًا: مه‌نمی فلانی کردو نه‌یه‌یشت به‌ نامانچی خوی بگا. ◊ حَفَّلَ عليه: ته‌نگی بی هه‌لجنی. ◊ حَفَّلَ فلان حَفْلًا: فلان رُژدو چروک بوو. حَفَّلَ فلان حَفْرًا: فلانکس که‌میک رُویشت.

حَفَّي عِدَّ نَاسَ حَفْرَةً: لای خه‌لگی ریزی به‌میدا کرد ◊ أَحْفَاءُ: پله‌و پایه‌ی به‌رز کردموه له خوی نریک کردموه. ◊ أَحْفَاءُ بَكْنَا: پیاومتی له‌گه‌ل کرد به‌وهی نه‌وهی بؤ نه‌منجام دا. ◊ أَحْفَى فلانًا علی فلان: فلانکسی به‌سهر فلانکس دا پاساو دایه‌وه زیاتر روی‌دا به‌ نه‌ویان ◊ أَحْفَى: پله‌و پایه‌ی به‌رزبووه. ◊ الحَفَّةُ: پله‌و پایه‌و ریز ◊ الحَفْرَةُ والحَفْرَةُ: تیرو که‌وانینکی بجوکه به نه‌ندازه‌ی باسکی ناده‌میزاد مندال به‌کاری دمه‌ینن بؤ فیر بوونی تفه‌نگ و تیر هاویشتن. ◊ الحَفِيَّةُ - الحَفِيَّةُ: نه‌و نافرته‌یه له‌هی تر خۆشه‌ویست تربین.

حَفًّا حَفًّا: گولله‌ی پیوه ناو خستی.

حَفًّا بِه الأَرْضِ: له‌سهر زهوی ته‌ختی کرد.

الْحَفَا: گیا به‌رم‌دایه ◊ روه‌کیکه گه‌لاکانی پانن له رُوزگاری کون دا بؤ نووسین به‌کار هاتوو.

حَفَفَ: دهنگی لیوه هات.

حَفَفَ الرَّجُلُ پیاومکه گوزهرانی ته‌نگ بوو.

حَفَفَةُ الشَّيْءِ حِفْظًا: شته‌ک‌هی پاراست و چاودیبری کرد. ◊ حَفَفَ الْمَالَ: مال‌ه‌ک‌هی پاراست ◊ أَحْفَظُهُ: رفی هه‌ئساند. ◊ حَافِظٌ عَلَى الشَّيْءِ: عَافِظَةٌ رَحِيفًا: چاودیبری شته‌ک‌هی کردو پاریزگاری نی کردو، به‌ردموام بوو له‌سهر نه‌نجامدانی ◊ حَفَفَهُ الْعِلْمُ وَالْكَلَامُ: وای نی کرد زانسته‌ک‌ه له به‌ریکاو قسه‌کان له دلی خوئی دا جین بکاته‌وه‌و له‌بیری نه‌چنه‌وه. ◊ احْتَفِظَ الشَّيْءَ، لِنَفْسِهِ: رشته‌ک‌هی تاپبمت کرد به‌خوئی‌ه‌وه. ◊ تَحَفَّظَ عَنِ الشَّيْءِ، رَمَنَهُ: خوئی له شته‌ک‌ه پاراست. ◊ تَحَفَّظَ بِالشَّيْءِ: گرنگی به شته‌ک‌ه‌دا. ◊ تَحَفَّظَ الْكِتَابَ: ماوه‌و وزمی‌ک‌ی زوری خهرج کرد بوئ هوه‌ی به‌ش دوا به‌ش کتیبه‌ک‌ه له‌بهر بکا. ◊ تَحَفَّظَ عَلَيْهِ: پاراستی. ◊ اسْتَحَفَّظَهُ الشَّيْءُ: داوای نی کرد نه‌و شته‌ پاریزگاری بکا. ◊ اسْتَحَفَّظَهُ لَهُ: کردیه نه‌میندار به‌سهریه‌وه‌و به‌نه‌مانمت لای دانا. ◊ الْحَافِظُ: حهرمس و چاودیبر ◊ الحَافِظَةُ: هی‌زو توانابه که ناده‌میزاد دهنوانی به‌هوی‌ه‌وه نه‌وه‌ی هی‌زی وهمی دهرکی دمکا له معانی نه‌و له‌بهری بکاو کاتی پیویست به‌سهر روبهری می‌شکی دا بینمه‌وه، پی‌شی دمگوتری (الذاکرة) ◊ الحِيفَةُ: رق هه‌ئسان ◊ خاومن غیرمت و پیاومتی و ناموس و شهره‌ف بوئ نافرمتی خزم و عه‌شیرمتی. ◊ الحَفِيفُ: ناوی‌ک‌ه له ناوه جوانه‌کانی خودا ◊ نه‌میندارو کار به‌دهستی ده‌ستپاک ◊ الحَفِيفَةُ: رقی و توپمی ◊ ده‌مارگیری ◊ ترس و خو‌پاریزی ◊ الحَفِيفَةُ: کیسه باخه‌ل بوئ پاره، یان جاننا بوئ کتیبی هوتابخانه‌و جلو به‌رگ‌و شتی له‌و جوړه.

حَفَفَ الطَّعَامُ: کیشته‌ک‌ه وشک بوو جه‌ور نه‌بوو، ◊ حَفَّ شَعْرَةٌ أَوْ رَأْسَةٌ: موی ریشی یان قزی سهری زا‌کاو به‌رش و بلا‌و بوو له‌بهرنه‌وه‌ی روئی نی

الطَّلُ: بیریکه زیاد له نه‌ندازه پان کرابی ◊ گور. ◊ الحَفِيفُ: به‌مانا (الحفیف) دئی ◊ هه‌روا به‌و نامیرمش دمگوتری که به‌کاری ده‌مینن بوئ دوزینه‌وه‌ی ناثار. ◊ الحِفَارُ: بیل و خاک‌ه‌ناز ◊ هه‌روا هه‌رشتی‌ک‌ زموئ پی هه‌لگو‌لدری. ◊ حَفَرُهُ حَفْرًا: له‌دواوه پالی پیوه‌ نا، جا به‌ هاویشتن یان به‌ رویشتن و رادان.

حَفَرٌ فَلَانًا بِالرَّمْحِ: له فلانک‌ه‌سی دا به‌رمب، ◊ حَائِزَةٌ: لیلی نزی‌ک‌ که‌وته‌وه‌و نه‌زئوی به‌ نه‌زئوومنا. ◊ تَحَفَّرَ فِي جِلْسَتِهِ: له دانیشتنه‌ک‌ه‌ی دا ملی خوئی قیت کردبو‌موه ترسی‌کی هه‌بوو، دلنیا نه‌بوو. ◊ حَفَسَ الْفَرَسُ: نه‌سپه‌ک‌ه که‌وته‌ رویشتن و جوان روئی. ◊ حَفَسَتِ السَّمَاءُ: ناسمان تاوه بارانی‌کی به‌ خو‌پمی باراندو و مستایه‌وه. ◊ حَفَسَ فِي الْأَمْرِ: گرنگی به‌کارمکه‌دا. ◊ حَفَسَ الْمَطْرُ الْأَرْضَ: باران رومکه‌ک‌ه‌ی له زموئ و مدمرنا. ◊ حَفَسَ لِفَلَانٍ الرَّوْدَ: خو‌شه‌ویستی و نیخلاصی خوئی بوئ نواند.

◊ حَفَسَ السَّيْلُ الرَّادِي: لافاوه‌ک‌ه له دۆله‌ک‌ه‌ دا کو‌بو‌موه و پرې کرد. ◊ الحَفْسُ: خانووی خراب (هؤخیلکه) که هه‌لاش و زموئ لیک نزی‌ک‌ بن ◊ احفاش الأرض: سوسه‌مارو قالونجه.

حَفَسَ الشَّيْءَ حَفْصًا: کوئی کردموه. ◊ حَفَسَ مِنْ يَدِهِ: له ده‌ستی فری‌ی دا. ◊ الحَفَاصَةُ: هه‌رشتی‌ک‌ کو بکریته‌وه. ◊ الحَفْصُ: خانووی بجوک ◊ تورمه‌ک‌به‌ک له پیست دروستک‌رابی ◊ بی‌چوه شیر، ◊ حَفْصَةٌ: که‌متیار، هه‌لو. ◊ الحَفْصَةُ: تورمه‌ک‌ه‌ی دروستک‌راو له پیست (هه‌مبانه).

حَفَسَ الْعُرْدَ حَفْصًا: شوپکه‌ک‌ه‌ی جه‌مانده‌وه. ◊ حَفَسَ الشَّيْءَ: شته‌ک‌ه‌ی فری‌ی دا. ◊ الحَفْصُ: که‌ل و په‌ل ناو مال ◊ الحَفِيفَةُ: شانکه‌ همنگ بنیاتی دهنی و همنگوئی‌نی تیدا دروست دمکا.

نهدابوون. ◊ حَفَّ السَّمْعُ: زۆر بهی بیستنی له دهست دا. ◊ حَفَّ الشَّيْءُ حَفِيفًا: دهنکیکی ئی هات و مکوو دهنکی بالی بالنده ◊ حَفَّ الشَّيْءُ حَفًا و حَفَافًا: بدموری شتهکهدا سوپایهوه ◊ حَفَّ شَعْرُهُ و لَحِيته و شَارِبُه: موومکانی جهستهی و ریشی و سمیلی تاشین. ◊ حَفَّتِ الْمَرْأَةُ رَجْهَهَا: نافرتمهکه گهندهموو موی دهمو چاوی هه لگرتن. ◊ حَفَّتْهُ الْحَاجَةُ: ناتاجی توش هات. ◊ أَحَفَّ رَأْسُهُ: ماومهکی زۆر روونی له قزی سمی نهدا. ◊ أَحَفَّ الْهَيْرَانُ: نازه له کهی رویند تا دهنکی رویشت. ◊ أَحَفَّ الثَّرْبُ: قوماشه کهی چنی. ◊ أَحَفَّ فُلَانًا: به خرابه باسی فلانکهسی کرد. ◊ حَفَّفَ فُلَانٌ: فلان: فلانکس مال و سامانی کهم بووه زیانی زیرو نا خووش بووه ◊ حَفَّفَ الْمَرْأَةُ رَجْهَهَا: نافرتمهکه زیندمروی کرد لهدهمو چاو هه لگرتن و خو نارایش کردن دا. ◊ حَفَّفَ الثَّرْبُ: قوماشه کهی چنی. ◊ أَحَفَّفَ النَّبْتُ: رومکه کهی پارچه پارچه کرد. ◊ أَحَفَّفَ الطَّعَامُ: خواردنه کهی خوارد. ◊ اسحف الشئی: شته کهی پارچه پارچه کرد. ◊ الحافان: نمو شته به دهوری شتیکی تر بدا؛ ◊ الحِفَافُ: (حفاف الشئی): نمو شته به که دهوری شته کهی داوه له نامیزی گرتووه ◊ حِفَا الشئی: دولای شته که ◊ الحِفَافَةُ: نمو توك و قزمیه که له سهرو ریشی چهورنه کراو هه لدمورئ.

أَحَفَّ: شهپهتهی جولاً.

أَحَفَّفَ: پیدایستی ◊ الحِفَافُ: نمو کهسهی دهمو چاو هه لگرتی، سهرو ریش دهناش ◊ گوشتی ژیر چۆله مه. ◊ الحِفَانُ: زیندموری به کۆله ◊ الحِفَةُ: نهوهی له شتیکی تر کرابهتهوه ◊ مهکوکی جولاً ◊ الحِفَةُ: دارنکه و مکوو شمبیر جولابهکاری دینی بۆشه بیته پیومدان. ◊ الحِفِيفُ مِنَ النَّبَاتِ

و الكلا: گیاوو لهومری وشک. ◊ الحِفَفَةُ: کهزاومه که گومبهزی نه بیخ نافرتم دهچته ناویهوه له کاتییک دا که له سهر بهشتی حوشرمه که نمو کهزاوه قایم کراوه. ◊ أَلْحَفُرُنُ: که سیکه زیانی زیرو تهنگ بی ههزارو ناتاج بی.

حَفَّلَ الدَّمْعُ: فرمیسه که زۆر بوون. ◊ حَفَّلَ السَّمَاءُ: ناسمان بارانه کهی زۆر به خورهه بوو. ◊ حَفَّلَ الشَّيْءُ بِالشَّيْءِ: نمو شته بهو شته بهر بوو ◊ حَفَّلَ فُلَانٌ اللَّبَنَ فِي الضَّرْعِ: فلانکس شیرمه کهی له گوانی نازه له که کۆکردموه ◊ حَفَّلَ النَّاقَةُ: حوشرمه کهی چمند روژنیک نه دۆشی بو نهوهی شیرمه که له گوانهکانی دا کۆ ببیتهوه. ◊ حَفَّلَ الشَّيْءُ: شته کهی دهرخست جوانیهکانی ناشکرا کردن. ◊ حَفَّلَ الْجَارِيَةُ: کهنیزمه کهی رازاندموه. ◊ إِحْفَلَّ الشَّيْءُ: شته که کۆبووموه ◊ إِحْفَلَّ بِالْأَمْرِ: گرنگی به کارمه کهدا. ◊ إِحْفَلَّ بِلِفَانٍ: رینزی فلانکهسی گرت و گرنگی بی دا. ◊ تَحَفَّلَتِ الْمَرْأَةُ: نافرتمه که خوی جوان کرد. ◊ الحافلة:

بارهه لگرتیکی دریزه به گازو بهنزین دهرپوا.

الْحِفْلُ: کۆمهلی زۆر گریدموه ◊ الحِفْلَةُ: جوانی رازاندنهوه ◊ ناههنگ گپران، بهخیر هاتن ◊ الحِفِيلُ: زۆر ◊ الحِفْلُ: شوینی ناههنگ گپران و کۆبونوهوه. ◊ الحِفْلُ: شوینی کۆبوونوهوه ◊ ئهنجومهن.

حَفِنَ الشَّيْءُ حَفْنًا: بهبهری دهستی گرتی، ◊ حَفِنَ:

بهمهردو دهستی شته کهی بادا ◊ حَفِنَ الْمَاءُ عَلَى رَأْسِهِ: به مست ناوی کرد بهسهری خوی دا.

حَفِنَ حَفْنًا: که رویشت حاجی و مرسوراند و مکوو نهوهی گلپان بی هه لکهمن. ◊ أَحَفِنَ مِنَ الشَّيْءِ: زۆری لهو شته کرد، هه لگرت، خوارد... ◊ أَحَفِنَ الشَّيْءِ: بو خوی هه لگرت، تاپهتهی کرد

به خوږه‌وه. ◦ اَحْتَفَنَ الشَّجَرَةَ: دره‌خته‌که‌ی له ریشه‌وه هه‌لکه‌مند. ◦ اِحْتَفَنَ فُلَانًا: دهستی خسته ژیر ره‌فیع‌چک‌یه‌وو جه‌وای دا. ◦ اَلْهَفْنَةُ وَالْهَفْنَةُ: لوی‌چینک یان مستیک له‌هه‌ر شتیک بی ◦ حَفَاه و حَفَا به: رپیزی گرت.

حَفَا شَارِبُهُ: سمیلی زۆر کورت کردموه.

حَفِي حَفَا: به پینخواسی به‌بی نه‌وه‌ی نه‌عمل یا خوفی له‌پیدا بی رۆیشت ◦ حَفِيَتِ الْقَدَمُ وَالسَّخْفُ وَالْحَالِرُ: پیستی هاچی به‌ره هاچی به‌رسمی له‌بهر زۆر له‌سهر رۆیشتن تمنک بوو.

حَفِي إِلَيْهِ فِي الرَّصِيَّةِ: له‌وه‌سییه‌تنامه‌که‌ی دا زیاد له‌به‌شی خۆی بۆ دیاری کرد. ◦ اَخْفَى فُلَانٌ: فلان‌کەس به‌ری سمی نازه‌له‌که‌ی تمنک بوو به هۆی زۆر له‌سهر رۆیشتنه‌وه. ◦ اَخْفَى الشَّيْءُ: شته‌که‌ی ریشه‌ کیش کرد ◦ اَخْفَى فُلَانًا: فلان‌کەسی وا ئی کرد نه‌ خوفی هه‌بی نه‌نه‌عمل ◦ حَفَا: کیشه‌ی له‌گه‌ل کردو که‌وته نيزاعه‌وه له‌گه‌لی. ◦ اَخْفَى: به پینخواسی رۆی ◦ اِحْتَفَى الشَّيْءُ: شته‌که‌ی له‌ره‌گه‌وه ده‌رکیشه‌، هه‌لی که‌ند ◦ تَخْفَى بِلَانٍ: ناهمنگی بۆ فلان‌کەس گپرا. ◦ تَخْفَى إِلَيْهِ فِي الرَّصِيَّةِ: له‌ وه‌سییتنامه‌که‌ی دا به‌شی زۆری بۆ دانا. ◦ اَلْحَفَا: رۆیشتن به‌بی نه‌عمل و به‌بی خوف واته: به پینخواسی ◦ اَلْحَفِي: زاناو لی‌کۆله‌رمه‌وه. ◦ حَقَبَ الشَّيْءُ حَقْبًا: شته‌که‌ گیری خوارد دوا که‌وت ◦ حَقَبَ عَطَاءُ فُلَانٌ: به‌خششی فلان دواکه‌وت. ◦ حَقَبَ أَمْرَ النَّاسِ: نیش و کاری خه‌لک دواکه‌وت. ◦ حَقَبَ الْمَعْدُنُ: کانه‌که هه‌چی تیدا نه‌بوو. ◦ حَقَبَ الْحِيرَانَ: چه‌یوانه‌که میزی گپرا ◦ اَحْقَبَ الرَّجُلُ أَر الْمَزَادَ وَالْمَتَاعَ: له دوا خوږه‌وه به‌یامه‌که‌ی سواری و‌لاخ کرد ◦ تیشوو کالاکه‌ی خسته باشکۆی خوږه‌وه. ◦ اَحْتَقَبَ

الشَّيْءَ: شته‌که‌ی خسته باشکۆی خۆی ◦ اِحْتَقَبَ الْأَمْرَ: تاوانی نه‌نجام دا. ◦ اسْتَحَقَبَ الشَّيْءَ: به‌مانا (اِحْتَقَبَهُ) دئ. ◦ الْأَحْقَبُ: که‌ره کتوی نه‌گه‌ر به‌رورگی په‌له‌ی سبی تیدا بن. ◦ الْحَقَابُ: نه‌وه‌ی بی‌سای بۆ نه‌کرئ، قه‌یزین. ◦ الْحَقَابُ: نه‌وه‌ی سبیه‌تیه‌به‌ که‌له بنکی نینۆک دا دیاره ◦.

الْحَقَبُ: نه‌وه‌ی حه‌لبه‌یه که‌ کورتانی و‌لاخی بی له‌ولاخه‌که‌ی قایم ده‌کرئ.

الْحَقَبُ وَالْحَقْبُ: زه‌مانی دورو درپژ هه‌شتا سا‌و زیاتر ◦ الْحَقْبَةُ مِنَ الدَّهْرِ: ماوه‌یه‌کی دیاری نه‌کراو ◦ یان سائیکه، ◦ الْحَقِيبَةُ: جانتا: صندوق نه‌وه شته‌ی پینداویستی و تیشوو تیده‌کرئ.

حَقَدَ عَلَيْهِ: له‌دلی خۆی دا رقی ئی بوو فاروکینی ئی خواردموه. ◦ حَقَدَ الْمَطْرُ وَالسَّمَاءُ حَقْدًا: باران نه‌باری ناسمان بارانی نه‌باراند. ◦ حَقَدَ الْمَعْدُنُ: کانه‌که هه‌چی ئی په‌یدا نه‌بوو. ◦ اَحَقَدَ فُلَانٌ: هه‌ولی دا له کانه‌که‌دا شتیک بدۆزیته‌وه هه‌چی ده‌ست نه‌که‌وت. ◦ اَحَقَدَ فُلَانًا: فلان‌کەسی وا ئی کرد له‌ دل دا کین و رقی هه‌لی‌گرت. ◦ حَقَدُوا: نه‌وه‌ی کۆمه‌له‌ هه‌ریه‌که‌یان رقی له‌وی تریانه.

الْحَقْدُ: رقی و کین له‌دل دا به‌زمنه‌نده‌ کردن و چاوهر‌وان کردن هه‌لکه‌وته‌نی هه‌ل بۆ تۆله‌ کردنه‌وه. ◦ حَقَرْتُ: خۆی به‌ بجوک ناساندو نیشان دا. ◦ الْمَحْقَرَةُ: نه‌وه‌ شته‌ی داوی سوکایه‌تی ده‌کاو بانگه‌شه‌ی بۆ ده‌کا. ◦ الْمَقْطَةُ: نافه‌رمتی کورته‌ی بالا، جه‌سته‌ی بجوکی قیژه‌ی قیژکه‌ر.

حَقَفَ الْحِيرَانَ: نازه‌له‌که‌ له‌ناو له‌به‌لان دا پالکه‌وت ◦ اَحْقَرَفَتِ الشَّيْءُ: شته‌که‌ که‌وانه‌یی بو‌وه‌وه ◦ اَلْمِحْقَفُ: نه‌وه‌ی که‌سه‌یه‌ واز له‌ خواردن و خواردنه‌وه دینن مان ده‌گرئ.

حَقَّ الْعَقْدَةُ: گرپیه‌که‌ی توند کرد. ◦ حَقَّ فُلَانًا: به‌سهر فلان‌کەس دا بالا ده‌ست بوو. ◦ حَقَّ الطَّرِيقَ: جووه

ناوهرآستی رینگا ◊ ناوهرآستی رینگای گرته بهر.
 ◊ حَقّ: بهرآستی زانی و شوینتی کهوت. ◊ حَقّ: بهمانا (حَقّ) دئ ◊ هورئان دمهفرموی: ﴿وَأَذِنْتُ لِرَبِّيَّهَا وَحَقَّتْ﴾. ◊ أَحَقُّ فُلَانًا: فلان گوتی نهوه حقه ◊ أَحَقُّ الْأَمْرَ: کارمکی چهسپاند ◊ حَاقَهُ مُحَاقَةً وَحَاقًا: کیشمیان تیکموت همریمکی لهوان داوای مافی خوی کردو بیی وایوو لاسر حقه ◊ حَقَّقَ الْأَمْرَ: کاری چهسپاندو بهرآستی گپرا ◊ حَقَّقَ الشَّيْءَ وَالْأَمْرَ: شتهمکی پتهو کردو باشباش قابمی کرد. ◊ حَقَّقَ الثَّرْبَ: قوماشمکی باش چنی و چاک پتهوی کرد. ◊ حَقَّقَ مَعَ فُلَانٍ فِي قَضِيَّةٍ: هسهکانی ئی وهرگرتو نووسینی

أَحَقَّتْ الْأَمْرَ وَالشَّيْءَ: کارمکی پتهو کرد بناوانی شتهمکی شیلا. ◊ أَحَقَّتْ الطَّمْعَةَ: زهبریکی کوشندهی ئی دا خمنجهریکی وهشانوو کاریگهربوو. ◊ أَحَقَّتْ الصَّيْدَ: تهننگیکی چاکی بهنیچیرمکوه ناو کوشتی. ◊ انْحَلَّتِ الْعِلْدَةُ: گریبهکه چاک توند بوو. ◊ تَحَلَّأَ: کیشمیان تیکموت و همریهکمیان لاهی نهومی ئی دا مافی خوراومو حهق بمنهوه. ◊ تَحَقَّقَ الْأَمْرَ: کارمکه بهرآست گهراو روی دا. ◊ اسْتَحَقَّ الشَّيْءَ وَالْأَمْرَ: شتهمکی به بیویست زانی و کارمکی به واجب دانا. ◊ اسْتَحَقَّ الْأَثْمَ: شیاوی سزای تاوانمکهبه. ◊ الْحَاقُ: (حاق کل شیء): ناوهرآستی نهوشته ◊ الْحَاقَةُ: بهلاو کارمسات ◊ بهزوری بؤ رۆزی هیاممتو

أَحَقَّتْ الْأَمْرَ وَالشَّيْءَ: کارمکی پتهو کرد بناوانی شتهمکی شیلا. ◊ أَحَقَّتْ الطَّمْعَةَ: زهبریکی کوشندهی ئی دا خمنجهریکی وهشانوو کاریگهربوو. ◊ أَحَقَّتْ الصَّيْدَ: تهننگیکی چاکی بهنیچیرمکوه ناو کوشتی. ◊ انْحَلَّتِ الْعِلْدَةُ: گریبهکه چاک توند بوو. ◊ تَحَلَّأَ: کیشمیان تیکموت و همریهکمیان لاهی نهومی ئی دا مافی خوراومو حهق بمنهوه. ◊ تَحَقَّقَ الْأَمْرَ: کارمکه بهرآست گهراو روی دا. ◊ اسْتَحَقَّ الشَّيْءَ وَالْأَمْرَ: شتهمکی به بیویست زانی و کارمکی به واجب دانا. ◊ اسْتَحَقَّ الْأَثْمَ: شیاوی سزای تاوانمکهبه. ◊ الْحَاقُ: (حاق کل شیء): ناوهرآستی نهوشته ◊ الْحَاقَةُ: بهلاو کارمسات ◊ بهزوری بؤ رۆزی هیاممتو

دونیا وپرانبون بهکاردمهیندرئ.
 الْحَقُّ: ناویکه له ناوه جوانمکانی خودا.

الْحَقُّ مِنَ الْأَيْلِ: حوشرتیکه سن سالی تهواو کردبئ و چوبیته سالی چوارمهوه ◊ الْحَقَائِي: نهومی به حهقگۆزو حهقخوازو ناو دمهبری. ◊ الْحِقَّةُ: بمش ◊ الْحَقِيقُ: شیاو گونجاو ◊ الْحَقِيقَةُ: شتی ثابت و چهسپاو بهلای لوغهوپیهمکانهوه ◊ حَقِيقَةُ

حَقْلَ الْجَزُولِ: نهو شویننهی که نهوتی ئی دهردمهیندرئ.
 حَقْلَ التَّجَارِبِ: نهو شویننهی نهزومونی تیدا نهنجام دهرئ و مکوو تافیکه بهکاردی.
 الْمُحَصَّرَاتُ الْحَقِيقَةُ: بهروبوومی زموی ◊ الْأَحْقَلَةُ: بهشیک له دهبهرو زموی کشتیاری. ◊ الْأَحْقَلَةُ: زموی کشتوکالی. ◊ الْأَحْقَلُ: بدمهفتارو رمزاگران. ◊ الْأَحْقَلُ: رزُدو چروک ◊ بئ هیزو زهبون ◊ تاوانبار ◊ رقو کینه. ◊ الْأَحْقِيمُ: قولینجکی چاو بهلای گویچکهدا.

حَقَّنَ الْمَاءَ وَاللَّبَنَ فِي الْقَرْبَةِ حَقْنًا: ناومکه یان شیرماستهکهی لهکوندمکه یان له ممشکهکهدا ههنگرت ◊ حَقَّنَ بَوْلَهُ: میزی خوی راگرتو نهیگرد. ◊ حَقَّنَ دَمَ فُلَانٍ: نهیهیشت خوینتی فلان برئ. ◊ حَقَّنَ مَاءَ وَجْهِهِ: بئ ناتاجی کردو له سوالگردن رزگاری کرد. ◊ حَقَّنَ اللَّبَنَ فِي الْقَرْبَةِ: ماستهکهی کرده ممشکهکهوهو ههزانندی بؤ نهومی رۆنمکهی ئی بگری. ◊ حَقَّنَ فُلَانًا: له رینگهی دهرزیهموه دهرمانی کرده چهستهی فلان کسهموه.

الْحَاكِرَةُ: زهویبیه که له نزیك گوندو شار تابیهت
دمگری به ناشتنی درخت. ◊ الْحَكْرُ: شتی کم،
◊ الْحَكْرُ: زموی وقف کراو لهسهر شتیك، ◊
الْحَكْرُ: همرشتیک ههلبگری بممبهستی گران
فروشتن ◊ الْحَكْرَةُ: شت شاردنهوو هه لگرتن بؤ
نهومی بهگران بیفرۆشی.

حَكَشَ حَكْشًا: وِيَكْ هاتمهوه. ◊ حَكَشَ الشَّيْءَ:
شتهکهی کۆکردمهوه ◊ حَكَشَ فَلَانًا: ستمی له
فلانکس کرد ◊ حَكَشَ حَكْشًا: زۆر گپه گپری کرد.
حَكَّ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ وَعَلَى الشَّيْءِ حَكًّا:

قهباریهکی بهسهر قهباریهکی تر هیناو برد
لینکی خشاندن ◊ حَكَّ فَلَانًا جِسْمًا: داوی له
فلانکس کرد جهستی بؤ بخورینن ◊ حَكَّ
الشَّيْءَ: شتهکهی سببی کرد توینکلهکهی لئ
کردمهوه. ◊ حَاكَهُ حَاكَةً وَحَاكَا: بهکتریان خوراند
◊ بَشِيرٌ كَيْبَانٌ كَرِدَ لَهُ خَوْ خَوْرَانْدِن دَا. ◊ اِحْتَكَّ
الجِسْمُ: لهشی خورا، جهزی له خوراندن بوو. ◊
اِحْتَكَّ بِالشَّيْءِ: بهشتهکه خوی خوراند ◊ حَاكَا:
ههر دوکیان خویان بهبهکترمهوه ناو بهکتریان
خوراند. ◊ تَحَكَّكَتِ الْعَرَبُ بِالْأَفْعَى: دویشک
بههانه بهمار دمگری ◊ اسْتَحَكَّ فَلَانًا جِسْمًا:
فلانکس جهستی خورا ◊ جهزی له خوراندن
کرد. ◊ اِحْتَاكَّ: نهومی کهسهیه زۆر ئیلحاح دمکا
لهداوا کاریدا، ◊ اِلْحَاكَةُ: ددان ◊ اِحْتَاكَّ:
دمگوتری: (هر حكاك شَرِبَ) جهزی لهسهرمه
ههول دمدا ههلبگری سینن. ◊ اِحْتَاكَةُ: وردمه
پهژو پال کهلهکاتی خوراندندا هه لدمهون.

أَحْكُ: گومان ◊ اِحْتَكَّ: بهردینکی نهومی سببیه ◊
احْتَاكَاتُ: گومان و موسومه. ◊ اِلْحَاكَةُ: گومان ◊
هؤی بهیدا بوونی خرو له جهستهدا. ◊
اِحْتَاكَةُ: مهتهلو لوغزو موعمهما. ◊ اِلْحَاكَةُ:

اِحْتَقَنَ كُوْبُوْمُو حَمْبِسُ بُوُو ◊ اِحْتَقَنَ الْعَضْرُ: خوین
یان ناو له نهنادمایکی له شی دا کوبوموو هاوسا
◊ اِحْتَقَنَ الْمَرِيضُ: نهخۆشهکه میزی گراو به
حوقته میزکهی لئ دهرهیندرا. ◊ اِحْتَقِنَ: نهومی
کهسهیه میزی گرابوو له میزه لسانی دا
کوبوبیتمهوه ◊ اِحْتَقَنَةُ: حوقته کردن ◊ دهرمانیکه
پیش حوقتهکها لهگه ل حوقتهکه دمگریته
جهستی نهخۆشهکهوه ◊ اِلْحَقَانُ: میز گراو؛
نهومی کهسهیه میزی دمگری، ◊ اِلْحَقْنُ: نامیری
حوقته کردن. ◊ اِلْحَقْنَةُ: نامیری حوقته کردن، ◊
حَقَاءُ حَقْرًا: لهکه لهکهی دا.

حَقِي حَقًّا: کهلهکهی نازاری بهیدا کرد.

حَقِي حَقًّا: نازاری کهلهکهی بوو ◊ اِحْتَقَاءُ: دهرین
یان دوخینی دهرپی ◊ نازاریکه له سک دا
بههوی گوشت خوراندنهوه بهیدا دمبین.
اِلْحَقُوْ: کهلهکه ◊ بهرپشتین ◊ حَقُوا الثَّيْبَةَ: نهملاو
نهولای رینگهی کهژ. ◊ حَقُّوا الْجِلَّ: تۆقهسهری
کپو ◊ دۆخین.

حَكَا الْعُقْدَةَ حَكْنًا: زۆر به توندی گرتی دا،
گرتیکهی توند کرد ◊ اِحْتَكَا الْأَمْرَ فِي نَفْسِهِ:
کارمه کهلهی جهسپاو هیچ گومانی تیدا نهما ◊
اِحْتَكَا الْعُقْدَةَ: گرتیکهی زۆر توند کرد. ◊ اِلْحَاكَةُ:
قۆری، سهرمازه لهی گهوره. ◊ حَكْرَةُ حَكْرًا:
ستهمی لئ کردو کالاکهی لئ کم کردمهوه.

حَكَّرَ السَّلْعَ: کالاکاتی کۆکردمهوه بؤ نهومی بؤ
خوی بهنارمزوی بیانفرۆشی ◊ حَكَّرَ فَلَانَ حَكْرًا:
زۆری گپه گپری کردو ههولئ دا مبهستهکهی
خوی بهسپینن. ◊ حَكَّرَ بَرَايَهُ: ههراو بؤ چونی
خوی بهلاوه پهسهند بوو تا کرموی کرد. ◊
حَاكِرَةٌ: کیشهی لهگه ل دا کرد. ◊ تَحَكَّرَ فَلَانٌ عَلَى
الشَّيْءِ: خهفتهی بؤ نهومی شته خوارد. ◊

نهبو لعاصو و نهبو موسای نهبوعمری بابه‌خیان
 نیه. ۵ اسْتَحْكَمَ عَلَيْهِ الشَّيْءُ: شته‌کهی لی تیک
 چوو. ۵ الحاکم: دادومر. ۵

الحُكْمُ: زانیاری و تیگه‌یشتن و فیقه زانین.

أَلْحَكَمُ: ناوینکه له ناوه جوانه‌کانی خودا ۵ به‌مانا
 دادومریش هاتووہ ۵ أَلْحَكْمَةُ: زانینی
 گهورمترین و نایابترین شت به باشترین زانیاری
 ۵ وشه‌ی که‌مو مانای زور، ۵ أَلْحَكْمَةُ: لغاؤ؛
 ناسنیکه دمکریته دهمی نهبسب بؤ نه‌وه‌ی
 به‌ناسانی به‌یده‌ست بی ۵ أَلْحَكِيمُ: ناوینکه
 له‌ناوه جوانه‌کانی خودا ۵ همروا به‌که‌سیکیش
 دمگوتری: که خاومنی حکمهت بی ۵
 به‌مفیله‌سوفیش دمگوتری ۵ بؤ پزیشکیش
 به‌کار دهینری ۵ أَلْمُحْكَمُ: شتی چاکو دروست
 کراوو ریک و پیک ۵ أَلْمُحْكَمَةُ: دادگا ۵
 دهم‌گایه‌که که کیشی خه‌لک به‌کالا دمکانه‌وه ۵
 شوینی کؤبونه‌وه‌ی دادومرمان.

حَاكَاةٌ: لاسایی نه‌وی کرده‌وه ۵ الحکایة: به‌سمرهات و
 چیروک جا واقع بی یان خه‌یالی بی ۵ أَلْحَاكَاةُ:
 حیکایه‌تخوان.

أَلْحَكِي مِنَ النِّسَاءِ: ناهرفتی فیتنه‌وه چه‌فه‌چه‌ناو.

حَلَا الْجِلْدَ حَلًا: پیسته‌کهی که‌ول کرد. ۵ حَلًا فَلَانًا:
 له‌فلا‌نکه‌سی داوه. ۵ حَلًا بِالْمَرْوَةِ وَبِالسَّيْفِ:
 به‌مهمچی به‌شمشیر کوشتی.

حَلِي الْأَدِيمُ حَلًا: پیسته‌که موی تیندا به‌یدا بوو. ۵
 حَلَّتِ الشُّقَّةُ: لیوکه زبیکه‌ی لی هاتن ۵
 زبیکه‌ی له‌لیو هاتن. ۵ التَّحْلِي: موی پیست ۵
 چلکی پیست ۵ رشایی پیست. ۵ التَّحْلِيَّةُ: به‌مانا
 (التَّحْلِي) دئ. ۵ الحَلَاةُ: توینکی پیست نه‌وه‌ی
 به‌هوی دهباغ‌کرده‌وه لی دهبیته‌وه.

أَلْحَلَا: نه‌و زبیکه‌وه دومه‌له بچکولانمن که له‌سمر
 لیوی نادم‌میزاد دوا نه‌خوشی به‌یدا ده‌بن. ۵

همرشتیک خوتی بی بخورینی به‌رد بی یان
 دار بی.

حَكَلَّ عَلَيْهِ الْأَمْرُ حَكَلًا: کارمکه لی جه‌واشه بوو ۵
 حَكَلَّ فِي مَشْيِهِ: فونگرانی و تمبه‌لی کرد
 له‌رویشتندا ۵ حَكَلَّ فَلَانٌ بِالْمَعَا: به‌گؤچان
 فلا‌نکه‌س لیی دا. ۵ أَحْكَلَّ عَلَيْهِ الْأَمْرُ: به‌مانا
 (حَكَلَّ) دئ. ۵ أَحْكَلَّ عَلَيْهِمُ: شمپی بی فروشتن،
 شمپی هاویشتنن. ۵ تَحَكَّلَ: له نه‌زانیدا روچوو
 زوری خویی عه‌قل کرد. ۵ الْأَحْكَلُ: گیاندار بی
 زمان ۵ حه‌یوانات ۵ گیانداریک که‌دهنگی
 نه‌بیستری و مگوو میرو ۵ الحاکل: مه‌زندمکار، ۵
 أَلْحَكْلَةُ: نه‌وه‌یه کابرا نه‌توانی مه‌به‌ستی خوی
 دهر بی.

حَكَمَ بِالْأَمْرِ حُكْمًا: به‌یاری دا، دمگوتری: (حکم له،

حکم علیه و حکم بینهما). ۵ حَكَمَ الْفَرَسَ: لغاؤ
 نه‌سپه‌کهی وانی کرد نه‌سپه‌که سمرنه‌رم بی. ۵
 حَكَمَ فَلَانًا: نه‌به‌یشت فلا‌نکه‌س نه‌وه‌ی
 ده‌یویست به‌ده‌ستی بینن. ۵ أَحْكَمَ الْفَرَسَ:
 لغاؤینکی وای له‌ده‌می نه‌سپه‌که کرد سمرنه‌رم
 بی. ۵ أَحْكَمَ فَلَانًا عَنِ الْأَمْرِ: فلا‌نکه‌سی کرده
 کاراما له‌کارمکه دا. ۵ أَحْكَمَ التَّجَارِبُ فَلَانًا:
 نه‌زمون و ته‌جره‌به فلا‌نکه‌سی کرد به‌حه‌کیم و
 عاقل‌مهندو لیزان. ۵ أَحْكَمَ الْحَصَانَ إِلَى الْحَاكِمِ:
 دوو کیشه کارمکه کیشه‌کیمان برده لای دادومر.

۵ أَحْكَمَ فِي الشَّيْءِ وَالْأَمْرِ: به‌نارمزی خوی
 هه‌لس و که‌وتی نه‌شته‌که‌دا کرد ۵ احکم فی امر
 فلان: به‌نارمزی خوی سمرو کاری نیسی فلا‌نی
 کرد. ۵ تَحَكَّمْ: به‌گویره‌ی رای خوی کاری کردو
 گونی نه‌دایه‌ه قسه‌کهی. ۵ تَحَكَّمِ الْمُرُورِيَّةَ مِنَ
 الْحَوَارِجِ: حهره‌وریه‌ه خوارجه‌کان و تیان:
 حوکم همر بؤ خودابه‌وه به‌یاری عه‌میری کوری

نازمل دوشین بی ۵ اَلْحَلْبُوبُ: نازملى شیر دهر، ۵
 الحلیبُ: شیرى دؤشراو ۵ شهرابى و مرگراو له
 خورما ۵ اَلْمَحْلَبُ: درختیکه بمریکى همیه بؤ
 دروستکردنى بؤنى خوش بهکار دمهیندرئ ۵
 اَلْمَحْلَبُ: نمو منجهن و ستهلمى شیرى تیدا
 دمدؤشرئ. ۵ اَلْحَلَّاسُ: شیر ۵ پیاوی نازا. ۵
 اَلْحَلْبَسُ: بهمانا (الخلاص) دئ.

حَلَّتْ الجلیدُ حَلَّتْ: بهسته نه که که توایه وه. ۵ حَلَّتْ
 الصُوفُ: خوربیه که هه لکنند له پیستی
 خاراو. ۵ حَلَّتْ دَبْنَةُ: قهرزکه دایه وه. ۵ حَلَّتْ
 فلاناً کذا سوطاً: نهوضنده شوړک و قه مچی
 له فلانکس و مشاند. ۵ اَلْمَلَاكَةُ: (حَلَاكَةُ الصُوفِ)
 ۵ بنه شو و پتکه پتکه خوری. ۵ اَلْحَلِيَّتُ:
 صمغیکى راتنجیبه له بواری پزشکی دا بهکار
 دمهیندرئ. ۵ اَلْحَلِيَّتُ: نه و سیخوارمیه که
 شهوانی سارد ده که و پته سمرزموی.

حَلَجَ القطنُ حَلَجاً: لؤکه که له پرزو پال و توپکن و
 خشت و خاله که پاک کردوه ۵ لؤکه که
 له چیکه نهدا، ۵ حَلَجَ الخُبْزَةَ: نان که خشت
 کرد. ۵ اَلْحَلَاجَةُ: پیتشی ههلاجی کردن. ۵ اَلْحَلَاجُ:
 که سیکه پیتشی ههلاجی بکا. ۵ اَلْحَلْرُجُ: هه وره
 تریشقه. ۵ اَلْحَلْرُجُ: نامیری ههلاجی ۵ تیروک؛
 داریکه نانی بی پان دمکریته وه ۵ گویندریزی
 بچوک، (ك: مَحَالِج).

حَلَجَلَ الشئُ: شته که له مشوینی خوی جولاندو
 گواستییموه. ۵ قَحَلَّ: شته که خوی جولادو
 له مشوینی خوی لاجو.

حَلَزَ الأديمُ وغيره حَلَزاً: پیسته که سپی کرد. ۵
 حَلَزَ حَلَزاً: له خهفته دلی نازاری بی گهی. ۵
 اَحْتَلَزَ حَقَهُ: مافی خوی و مرگرت. ۵ قَحَلَزَ الشئُ:
 شته که ماپه وه. ۵ قَحَلَزَ القلبُ عند الحزن: له کاتی

اَلْحَلْمَةُ: بهردیکه وردمو هه لومریوم که چاوی
 بی دمپرئزی بؤ نه وهی نازاری نه مینی. ۵
 اَلْمِحْلَأَةُ: نامیریکه پیستی بی سپی دمکری.

حَلَبَ القومُ حَلَباً و حَلَبُوا: قه موم و خویش له هه مومو
 لایه که کؤبوونموه. ۵ حَلَبَ الشاةُ و غرها حَلَباً:
 هه رچی شیریکى له گوانی مپرکه دا هه مومو
 هه موموی دؤشی. ۵ حَلَبَ فلاناً: شیرى بؤ
 فلانکس دؤشی. ۵ حَلَبَ فلاناً الشاةُ: مپرکه
 دا به فلان بؤ نه وهی بیدؤشئ. ۵ اَحْلَبَ القومُ: له
 هه مومو لایه که وه خه که گرد بوونموه بؤ شهر
 یان بؤ شتى تر. ۵ اَحْلَبَ اَهْلُهُ: له کتوو له مپرگاوه
 شیرمکه دؤشی و ناردی بؤ خزمه کانی. ۵ اَحْلَبَ
 فلاناً الشاةُ و غيرها: مپرکه دا به فلان بؤ
 نه وهی بؤ خوی بیدؤشئ. ۵ حَالَبُهُ: بیشرکیان
 کرد له شیر دؤشئیندا ۵ یارمته دا بؤ
 شیر دؤشین. ۵ تَحَلَبَ المائعُ: شله مهنیه که رهوان
 بوو ۵ اسْتَحْلَبَ القومُ: قه موم و خویش کؤبوونموه
 بؤ هاوکاریکاری کردن. ۵ اسْتَحْلَبَ الشئُ:
 شته که دؤشی و پستی شله مهنیه که دهر بینی
 ۵ هینایه دهرئ و هه لی مزئ. ۵ اَلْحَالِبُ: یه کتیک
 له و دوو بؤریانه وه که له گورچیلوه میز
 دمهین بؤ میزه لدان. ۵ حوالب (حوالب البش):
 سهرچاوهی ناوی بیرمکه. ۵ حوالب العیون:
 سهرچاوهی ناوی چاو. ۵ اَلْحِلَابُ: شیر. ۵ حَلَبُ
 العصير: شراب ۵ هه روا له پاسی تالان و دمکه وتدا
 به مانا به هه رم دئ. ۵ اَلْحَلْبَاءُ: خاومن شیر ۵
 شیر دهر ۵ دمگوتری: (شاة حلباء).

اَلْحَلْبَةُ: رموه نه سب له هه مومو لایه که وه
 کؤدمکرینه وه بؤ بیشرکئ ۵ هه روا ناوه بؤ
 گؤره پانی بیشرکیکه ۵ حَلْبَسَانُ: به پانی و
 نیواره. ۵ اَلْحَلْبَةُ: رومکیکه ده خورئ و ده شکریته
 دهرمان، (ك: حَلْب). ۵ اَلْحَلَابُ: که سیکه کاری

خهم خواربندا دئی نازاری پی گهیی دئی
گوشرا. ◊ تَحَلَّقَ فُلَانٌ لِلْأَمْرِ: فلانکس خوی بو
کارمه ناماده کردو فوئی ن هه ثمانین. ◊ اَلْحَلِيزُ:
کوندمببو ◊ کورته بالا ◊ پیاوی رز دو چروک ◊
به درموش. ◊ اَلْحَلِيزُ: پیرویه که لهتهویلهو پشترا
دمزی ◊ گیانداریکی ناوییه لهناو صدهمه کهی
خویدا دمزی ◊ همدئی لهو گیاندارانه بکه مکی
خواردنیش دئ. ◊ اَلْحَلِيزُ: نهومی پان دهرئی
بو لای حه لهزون. ◊ حَلَسَتْ السَّمَاءُ حَلَسًا: ناسمان
بارانیکی وردی بهردهوامی باراند. ◊ حَلَسَتْ
الدَّابَّةُ: سمرجلی لهبشتی و لاخه که کرد.

حَلَسَ فُلَانٌ: لهبرامبهر هاوشانه کهی دا
خوارگریوو. ◊ حَلَسَ بِالشَّيْءِ: شهیدای شته که
بوو خوی پیومگرت ◊ اَلْحَلَسَتْ السَّمَاءُ: بهمانا
(حَلَّتْ) دئ. ◊ اَلْحَلَسَتْ الْأَرْضُ: گزو گیاهکی راساو
زموییه کهی داپوشی. ◊ اَلْحَلَسَ فُلَانًا: وادهو
به لئینی تهواوی دایه. ◊ اَلْحَلَسَ فُلَانًا فِي الْبَيْعِ:
زیانی لهفلانکس دا لهمامه لهدا. ◊ اَلْحَلَسَ فُلَانًا
عَلَى الْأَمْرِ: فلانکسی هه لنا بو نهوکاره. ◊
حَالَسَهُ: پیومی نووساو لهکوئی نهبووهوه ◊
تَحَلَسَ لَهُ: دمورهی دا ◊ اسْتَحَلَسَ اللَّيْلَ بِالظَّلَامِ:
تاریکایی شو پهری سهندو تهواو دونیا تاریک
بوو.

اَلْحَلَسُ: وادهو به لئینی تهواو.

اَلْحَلِيسُ: همر پارچه قوماشیک لهزیر زینو لهزیر
کورتانموه له پشتی و لاخ بکری ◊ همروا
همرشتیک لهمالا لهزیر فهرشی بهنرخو نهو
جوړه شاننه رابخری و مگوو حصیرو بهره ◊
اَلْحَلِيسُ: (ام حُلَيْس) کونیهی دینه که ره.

حَلِطَ حَلَطًا: رقی هه لسا ◊ لهسویند خواردن دا
زیدمرویی کرد ◊ اَلْحَلَطُ فُلَانٌ: فلانکس جووه
خانویکی خهترناکهوه زهحمته بتوانی زیانی

حَلَفَ حَلْفًا وَحَلْفًا: سویندی خوارد.

حَلَفَ الشَّيْءُ: تیزیوو ◊ برنده بوو ◊ اَلْحَلَفَتِ الْأَرْضُ:
زموی (حلف)ی رواند؛ رومکیکه و مگوو لقو
پرزی خورما و ماهیه لهزه لکاوو دم ناودا
دمروئ، بهگوردی پیی دمگوترئ (قهفه ژاز). ◊
اَلْحَلَفُ فُلَانًا: داوای ن کرد سویندی بو بخوا. ◊
حَالَفَهُ عَالِفَةً وَحَلْفًا: بهیمانی لهگه ن بهست ◊
حَالِفًا: پهکیان گرتو بوونه هاوبهیمانی په کتر.
◊ اسْتَحَلَفَهُ: سویندی دا.

اَلْحَلَفُ: قهفه ژاز؛ رومکیکه په لکه کانی و مگوو
په لکی دارخورما وایه، لهزه لکاوو گهراودا
دمروئ.

اَلْحَلْفُ: بهیمان بهستن لهسهر هاریکاری کردنی
په کتر، ◊ اَلْحَلْفُ: بهمانا (اَلْحَلْفُ) دئ ◊ همروها
ناوه بو کهنیزمکی خرابو ناشیرین، ◊ اَلْحَلْفَةُ:
زموییه که گیاه قهفه ژازی ن بروی یان زوری ن
بروی. ◊ اَلْحَلْفُ: کسیک زور سویند بخوا ◊
اَلْحَلِيفُ: یارمه تیدمرو هه مناههنگ، ◊ حَلِيفُ
اللسان: زمان تیزو چهفه جهناو.

حَلَقَ الضَّرْعُ: گوانه که لهبر نهومی شیری کم
تیدیاه هه لکشاوتهوه ◊ دمگوترئ: (حَلَقَ لَبَنَ
الضَّرْعِ): شیری گوانه که جووه یان کم بوو.

حَلَقَ فُلَانًا حَلْقًا: لهگهردنی فلانی دا ◊ حَلَقَ الْإِنَاءَ:
گوزمه کهی پرکرد تا گه بیشته ملی. ◊ حَلَقَ الشَّيْءُ:
شتمه کهی سپی کرد تویکل و مووی ن دامالی. ◊
حَلَقَ الرَّأْسَ: سهری تاشی و مووی سهری ن
کردنموه. ◊ حَلَقَتِ الْمَاشِيَةُ: ممر و مالاته که بهسهر

گیاو گژمه‌دا هاتن هه‌موویان خوارد. ◊ حَلَقَ القرمُ أعداءَهُمْ: هه‌موه‌که هه‌موو دوزمه‌کانیان له‌ناو بردن.

حَلَقَ القمَرُ: مانگ خه‌رمانه‌ی داوه ◊ حَلَقَ البسرُ: مَیشوه خورماکه دوه‌مش له‌سَ به‌شی بوو به‌خورمای گه‌ییو. ◊ حَلَقَ الخریجُ: گوانه‌که پر‌بوو له‌شیرو هه‌لاوسا. ◊ حَلَقَ الطائرُ: بالنده‌که له‌هه‌وادا زۆر به‌رز بووه‌و سو‌پایه‌وه. ◊ حَلَقَ ببصره‌ الی کذا: چاوی گتپراو چاوی به‌رز‌کرده‌وه بو‌لای. ◊ حَلَقَ ماء البئرِ: ناوی بیرمه‌که داکه‌وتو که‌م بوو رُجوو. ◊ حَلَقْتُ عَینَ البعیرِ: چاوی حوشرمه‌که به‌قولا جوو. ◊ حَلَقَ الشُعْرُ: زیدمه‌روی کرد له‌تاشینی مووی ریشتو سمیلی. ◊ حَلَقَ الشئیئُ: شته‌که‌ی والیکرد بازنه‌یی بی. ◊ اَحْلَقَ الرجلُ: پیاومه‌که مووی خو‌ی تاشین. ◊ حَلَقَ القرمُ: خه‌لکه‌که به‌شیوه‌ی بازنه‌یی دانیشتن. ◊ حَلَقَ القمَرُ: مانگ خشت بوو بوو به‌ مانگی چوارده. ◊ اَحْلَقْتُ: شوینی به‌رز ◊ هه‌وای نیوان ناسمان و زه‌وی. ◊ اَحْلَقْتُ مِنَ الرجالِ: نه‌و پیاومه‌ی بیته ه‌وی نه‌گبه‌تی بو ه‌وزمه‌کی. ◊ اَحْلَقْتُ مِنَ السیرفِ: شم‌شیری برنده‌و تیز. ◊ اَحْلَقْتُ: پچراندنی صیله‌ی ره‌حم ◊ سته‌مکاری ◊ هسه‌ی خراب و فیتنه‌ جو ◊ سالی قاتو قری که هیچ نه‌هیلئ ◊ مردن. ◊ اَحْلَقْتُ: مردن. ◊ حَلَقْتُ: مردن ◊ ناوه بو مردن. ◊ اَحْلَقْتُ: دوور‌خسته‌وه‌ی کولک و مووه له‌سهر. ◊ اَحْلَقْتُ: نه‌و موانه‌ی که له‌دوای تاشینی سه‌رو ریش دمکه‌ونه سه‌ر زه‌وی. ◊ اَحْلَقْتُ: پیشه‌ی سه‌رتاشی.

اَحْلَقْتُ: گهردن ◊ گه‌رو.

اَحْلَقْتُ: حوشرتی داخکراو به‌داخی که‌وانه‌یی ◊ گواره. ◊ اَحْلَقْتُ: همر شتیک که‌وانه‌یی بی ◊ حَلَقَةُ البابِ: نه‌و نه‌لقه که‌وانه‌یی که به

ده‌رگاره‌یه بو لی‌دان ◊ اَحْلَقْتُ: صیغه‌ی موباله‌غه‌یه ◊ یان نه‌و که‌سه‌ی پیشه‌ی سه‌رتاشینه. ◊ اَحْلَقْتُ: موس ◊ گو‌یزان ◊ به‌رگی زبر. ◊ اَحْلَقْتُ: شوینی سه‌رتاشینه بو ئیحرام شکان‌دن، له‌مینا. ◊ اَحْلَقْتُ مِنَ الشیاءِ: مه‌رو بزنی له‌رو لاواز. ◊ اَحْلَقْتُ: هیشوه خورما که نال و بو‌ئی تیکه‌وی زیاد له‌دوو به‌ش له‌سَ به‌شی گه‌یین. ◊ اَحْلَقْتُ: گه‌رو.

حَلَقَ حَلْکاً وَحَلْکَةً: زۆر ره‌ش بوو ◊ اسْتَحْلَقَ:

ره‌شاییه‌که‌ی زۆر بوو وه‌کوو شتی سوتاو.

اَحْلَقْتُ: شتی زۆر ره‌ش. ◊ اَحْلَقْتُ: زۆر ره‌ش.

حَلَّ الشئی حَلالاً: شته‌که ره‌واو حه‌لال بوو. ◊ حَلَّتِ

المرأةُ: نافرته‌که بو نه‌وه ده‌بی ماربه‌کری ◊ حَلَّ

المُحْرَمُ: حاجی ئیحرامه‌که‌ی شکان‌د، ◊ حَلَّ الدین

حلولاً: قه‌رزمه‌که وه‌ختی دانه‌وه‌ی هاتو واجب

بوو. ◊ حَلَّ غَضَبُ اللهِ: رق و قاری خودا نازل

بوو. ◊ حَلَّ القُدَّةُ: گری کو‌په‌رکه‌که‌ی کرده‌وه ◊

حَلَّ الجاهِلُ: سه‌ه‌وله‌که‌ی تواندموه، شته

ره‌قبووه‌که‌ی شل کرده‌وه، تواندییه‌وه. ◊ حَلَّ

الکلامَ المنطوقَ: ده‌قه ه‌ونراوه‌که‌ی کرد به

په‌خشان. ◊ حَلَّ المکانَ ربهً: له‌و شوینه‌دا مایه‌وه

نیشته‌جئ بوو، ◊ حَلَلت البیتَ: له‌و خانومه‌دا

نیشته‌جئ بوم. ◊ اَحْلُ: له‌ئیحرام به‌ستن رزگاری

بوو ◊ اَحْلُ الشئیئُ: شته‌که‌ی حه‌لال کرد ◊ حَالُهُ:

له‌گه‌ل‌یا دابه‌زی، پیکه‌وه نیشته‌جئ بوون. ◊

حَلَّلَ القُدَّةُ: گریکه‌ی کرده‌وه. ◊ حَلَّلَ الشئیئُ:

شته‌که‌ی گپرایه‌وه بو حالی پيشووی ◊ حَلَّلَ

نفسیة فلان: ده‌روونی فلان‌کسی شی کرده‌وه ◊

نه‌ینیه‌کانی ناو ده‌روونی کابرای ناشکرا کردن.

◊ حَلَّلَ الیمینَ: که‌فاره‌تی سویندمه‌کی دا. ◊ حَلَّلَ

الشئیئُ: شته‌که‌ی حه‌لال کرد. ◊ اَحْتَل المکانَ ربهً:

تیبدا نیشته جی بوو. ۵ احتلت درلة بلاد اخرى: ۵
 دموله تتيك ولاتينيكي تری داگیر کرد. ۵ انحللت
 المقدأ: گریکه کرایه مو. ۵ تحلل من مینه رنیها:
 له گوناھی سویندمکه ی رزگاری بوو. ۵ استحل
 الشئین: شته که ی به حال دانا. ۵ استحل فلاناً
 الشئین: داوی له کابراکه کرد نهو شته ی بو
 حالان بکا. ۵ الإحتلال: داگیر کردنی ولاتیک یان
 همدنیکی له لایمن ولاتینیکی ترموه. ۵ الإحلیل:
 گوی وانیکی نادمیزادی نیرینه ۵ گوی مەمک
 شوینی لی هاتنه دهرهوی شیر ۵ گوی گوان، ۵
 التحلة: (تعلة السمين) که فارمتی سویند ۵
 الحلال: شتی حالان ۵ شتی که یاساغ نه بی. ۵
 الحلال: نامیریکه نافرمت سواری ده بی. ۵ التحلل:
 شلیه که له قاجی ولا خدا بهیدا دمبی رمگی
 قاجی شل دمبی. ۵ التحلل: شتی رهواو حالان ۵
 شوینیکی که له دهرهوی حهره بی. ۵ التحلل: رونی
 کونجی که پیچی دهگوتری (شیرج). ۵ التحلان:
 کارمکوی ۵ همرشتیک مندالدانی دایکی
 هه لیدری و بیته سهر دونیا. ۵ حلان السمين:
 که فارمتی سویند ۵ التحلة: زهنیله به کی
 که وره به خوارده مهنی تی ده کری ۵ التحلة:
 خانووی هاو ولاتیان ۵ دیوه خانی خه لک ۵
 کومه تیک خانووی نیشته جی بوون ۵ التحلة:
 پو شاک تازو باش و نه ستور، یان تهنک ۵ همرو
 پو شاکیکه ناواخنی هه بی ۵ منهب الحلال: نهو
 بیرو باومرو بو چونه به که ده لین: خودا
 له هه موو شتی کدا هه به. ۵ الحلو لية: بی پیکن له
 سو فی و پییان وایه خودا له هه موو شتی کدا
 هه به. ۵ التحليل: پیچه وانه ی یاساغ ۵ دراوسن.
 الحلال: (مکان محلال): شوینیکی خه لکی زور بو
 بجی. ۵ التحلل: شوینی کار ۵ التحلل: نهو
 شوینمه به بیته شوینی نیشته مهنی. ۵ محلل

الدين: کاتی دانموی قمرز. ۵ محلل الهدي: رۆزی
 هوربانی ۵ التحلل: شتی که ۵ شوینیکی خه لکی
 زور بو بجی ۵ التحلل: نهو پیاهوی زنی سن
 به سن ته لاهدرای لی ماره بکری بو نهو ی
 ته لاهی بداتموه نه مجار میرده کونه که ی ماری
 بکاتموه، به کوردی (ماره به جاش) ی پی
 دهگوتری ۵ التحلة: شوینی نیشته جی بوونی
 نه موه ۵ گهره ک و هوبه. ۵ التحلة: خانویک
 یان دو خانوو که به یه که وه بی. ۵ حلم حتماً
 و حتماً: خهوی بیینی ۵ منداله که بالغ بوو
 له تمه مهنی مندالی تی به ری. ۵ حلم به وعنه:
 خهوی پیوه بیینی ۵ حلم الجلد: پیرزو بال و
 کر مو لی له پیسته که دامالی. ۵ حلم البحر:
 حوشرمه که گهنه ی زور پیوه بوون. ۵ حلم حتماً:
 رفی نیشته موه و هاتموه سهر خو ۵ لی بورده می
 به پره و کرد ۵ احلم: مندالی له سهر خو و ناقلی
 بوون. ۵ حله الرضاع والاکل: شیرو خو واک
 هه لهوی کرد. ۵ حلم القرية: کوندمه کی پر کرد
 له ناو. ۵ حلم فلاناً: فلانکه سی والیکرد
 له سهر خو بی. ۵ احلم: به مانا (حلم) دی ۵ همرو
 به مانای نهوش دی منداله که بالغ بوو. ۵ تحالم:
 بهروالت خو ی به له سهر خو نیشان دا. ۵ تحلم:
 به زور له سهر خو بی و بارقولی به سهر خو ی دا
 هینا ۵ به درو و تی خه ونم دیوه. ۵ الحارم: لورک
 یان فرو ۵ یان شیریز ۵ الحلال: کار یله و
 به رخوله، نهو بیچهوی شیری دایکی بخوا. ۵
 التحلم: گهنه و نه سپی بیچوک یان گوره. ۵
 التحلم: نهو شته به نادمیزاد له خودا ده بیینی.
 التحلم: له سهر خو بی و دان به خودا گرتن ۵ عمق و
 ناومز ۵ التحلة: گهنه ی گوره یان بیچوک.

حالا الشئین حرارة: شته که شیرین بوو.

شمشیرمکه‌ی خشل دار کرد. ۵ حَلَى فَلَائًا: ومصفی
فَلَائِنَكَمَسِ لَهْدَلَى كَهَسَانَى دِيكَهْدَا شِيرِين كَرْد. ۵
حَلَى الشَّيْءِ فِي عَيْنِ فَلَان: شته‌ک‌ه‌ی له‌پیش چاوی
فَلَائِنَكَمَسِ جَوَان كَرْد. ۵ تَحَلَى بِالْفَهْطِيلَةِ: بوو
به‌خاومنی رموشتی جوان.

أَحَلَى: تِیمیسک و زیبک‌ه، که له‌دهمی مندال دین. ۵
الحَلَا (حَلَا السِّيفِ): رازاندنه‌وه‌ی شمشیر.

أَحَلَى: نه‌وشتانه‌ی ده‌ک‌رئین به‌خشل و خوی پی
ده‌پ‌ازیندرتته‌وه، ومکوو مت و میروو به‌ردی
بمنرخ و پارچه زپرو زبو.

حَمًا البَرَّ حَمًا: قوری بنکی بیرمکه‌ی دهره‌ینا.

حَمِي المَاءِ حَمًا: ناومک‌ه قوری زوری تیدا بوو ناومک‌ه
لَيْلُ بوو بؤنی ناومک‌ه گؤڤا. ۵ حَمِي فَلَانِ عَلَى
فَلَان: فَلَائِنَكَمَسِ رَهَى لَه فَلَان هَه‌لَسَا. ۵ أَحَمًا
البِئْر: بیرمکه‌ی قوپاو کرد، قوری کرده
بیرمکه‌وه. ۵ أَحَمًا: قورو لیت‌ه. ۵ أَحَمًا: قوره
ر‌مش و گوراوو بؤگ‌هن ۵ أَحَمِي: پیاوی چاو
پیس. ۵ حَمِي اللهُ عَلَيهِ حَمًا: خودا به‌سه‌ریا
رشت و زالی کرد.

حَمِيَتِ الجوز وغيره حَمًا: گونزیمک‌ه پوجه‌ل بوو
تامی گؤڤا. ۵ حَمِيَتِ التَّمْرُ: خورماک‌ه زور شیرین
بوو. ۵ حَمِيَتِ اليَوْمِ حَمِيَتًا: گهرماک‌ه‌ی تاوی سمندو
رؤزئیک‌ی گهرم بوو. ۵ حَمِيَتِ الشَّيْءِ: شته‌ک‌ه‌ی
گه‌بیشته کوتایی و باش به‌ره‌م هات. ۵ تَحَمَّتْ
لُؤْنُهُ: رمنگ‌ه‌ک‌ه‌ی پالفته بوو. ۵ الحَمِيَتُ: زید‌ه‌پ‌رو
تونودو تیز له ههموو شتیک‌دا. ۵ الحَمِيَتُ: هیزه؛
رؤنی یان همنگوین یان زمیتی تید‌ه‌ک‌ری.

حَمَمَ الفَرَسُ والبرذون: نه‌سپه‌ک‌ه‌ی دنگیکی لیوه
هات له‌خوار حیلاندنه‌وه بوو. ۵ تَحَمَمَ الشَّيْءُ:
شته‌ک‌ه‌ی ر‌مش داگیرسا ۵ ر‌مش بوو. ۵ الحَمَامُ:
گیاه‌کی بؤنخوشه. ۵ الحَمَامُ: بؤیه‌کی ر‌شه.

حَلَّتِ الفَاكِيَةُ: میومک‌ه بیگمیی و خوش بوو. ۵ حَلَا
الشَّيْءُ لَه فِي عَيْنِهِ: شته‌ک‌ه‌ی به‌له‌زمت بوو جوان
بوو. ۵ حَلَا مِنْ فَلَان: ه‌رسته‌ی له‌فَلَائِنَكَمَسِ هَینَا.
۵ حَلَا المَرَأَةُ حَلْوًا: خشلی دا به‌ناهرته‌ک‌ه. ۵ حَلَا
فَلَائًا الشَّيْءِ وَبِالشَّيْءِ حَلْوًا: شته‌ک‌ه‌ی دا
به‌فَلَائِنَكَمَسِ.

حَلِي الشَّيْءِ: شته‌ک‌ه‌ی به‌شیرین دانا. ۵ أَحَلَى
الشَّيْءِ: شته‌ک‌ه‌ی شیرین کرد ۵ احلى المكان:
شوینه‌ک‌ه‌ی به‌لاوه خوش بوو تیدا مایه‌وه. ۵
حالا: به‌خوشی حسیب کردو خاتری گرت
نه‌گینا وانه‌بوو. ۵ حَلَى الطعامُ: خواردنه‌ک‌ه‌ی
شیرین کرد ۵ تَحَلَى: شیرین زویانی لی داو
وانه‌بوو. ۵ تَحَلَى الشَّيْءِ: شته‌ک‌ه‌ی به‌شیرین
له‌قه‌له‌مدا. ۵ أَحَلْوَى الشَّيْءِ: شیرین و جوان بوو.
۵ أَحَلْوَى فَلَانِ الجاريةُ: که‌نیزه‌ک‌ه‌ی به‌ردل که‌وت و
پئی جوان بوو.

أَحَلَى: تِیمیسک و زیبک‌ه، که له‌دهمی مندال دین.
۵ حَلَاةُ القفا: ناوه‌راستی پشت‌ه‌ل. ۵ أَحَلْوًا:
حه‌لوا، (ك: حَلَاوَى). ۵ أَحَلْوَى: ه‌مر
خوارده‌مه‌نیبه‌ک‌ه‌ی شه‌ک‌ر یان همنگوینی تیک‌ه‌ل
بک‌ری ۵ أَحَلْوَانُ: ک‌ری دهلان ۵ به‌رتیل. ۵
أَحَلْوَانِي: حه‌لوا‌ف‌روش ۵ حه‌لوا‌د‌روست‌ک‌ه‌ر ۵
حه‌لواچی. ۵ أَحَلْوُ شَتَى زور شیرین. ۵ أَحَلِي:
شتی باش و زور شیرین. ۵ أَحَلَى: شوینیک‌ه
حه‌لوا‌ی تیدا دروست دم‌ک‌ری یان لیی ده‌خوری.
حَلَى المَرَأَةُ حَلِيًا: خشلی بؤ‌ناهرته‌ک‌ه‌ی کرد. ۵ حَلِيَتِ
الجاريةُ حَلِيًا: که‌نیزه‌ک‌ه‌ی بوو به‌خاومن خشل ۵ یان
که‌نیزه‌ک‌ه‌ی خشلی پؤشی ۵ یان سوودی له‌خشل
بینی. ۵ حَلِيَتِ الشجرةُ: دره‌خته‌ک‌ه‌ی گه‌لای کرد،
میوه‌ی ومبر هینا. ۵ حَلَى الجاريةُ: خشلی بؤ
که‌نیزه‌ک‌ه‌ی هینا بؤ‌نه‌وه بیپؤشی ۵ حَلَى السِّيفِ:

بوو. ◊ اخْمَرُ: سوربوو. ◊ اِحْمَرُ البَاسُ: توندو تیزی و ناخوشی بهری سهند. ◊ الأَخْمَرُ مِنَ الأَشْيَاءِ: ئەومیە رنگی سوربی ◊ زَبْرُ ◊ زَعْفَرَان. ◊ المِرْتُ الأَحْمَرُ: مردنیك بهكوشتن بی ◊ یان مردنیکی وا نهخوشهکه زۆر بهگیانه لاوه بی. ◊ الأَحْمَرَانُ: زەبیرو زەعفەرمان ◊ گوشت و عمرهق ◊ نان و گوشت. ◊ الحَمَارَةُ: خاومنی گویندیز. ◊ الحَمَارُ: گویندیز ◊ دارنیکه له پیشی کهزاوه، سواربوومکه دستێ بی دگرئ ◊ یان ئەو بنکه دارمیە ناسنی لەسەر مشت و مال دگرئ ◊ لەزانیاوی وەرزشدا بهوداره دگوترئ ◊ دوو کەس هەلی دگرن و بازی بەسەردا دەدرئ. ◊ حِمَارُ السَّرْدِ: جۆره کەرەکیویبیهکی رنگ خەتخەته. ◊ الحِمَارَةُ: ماکەر ◊ بەردی گهوره که دەخزێته قەراخی حەوز بۆ ئەوی ناومکه نەپوا ◊ یان ئەو بەردمیە دگرئته کۆختە ی راوکهمر ◊ دارنیکه له پیشی کهزاوه دمرئ بۆ ئەوی سوارمکه دستێ بی بگرئ ◊ لەقاجیشدا نیوان قاپه رفه و پەنجمیە. ◊ الحَمَارَةُ: (حَمَارَةُ القَيْظِ) وَحَمَارَةُ: توندی گەرما.

الْحَمْرُ: خورمای هیندی ◊ جۆرنیکه له جۆلهکه ◊ گۆز.

الْحَمْرُ: گەدە تێکچوون و نینتلا کردنیکه توشی نازەل و ولاخ دەبی، بەهۆی زۆر خواردنی جۆوه ◊ الحَمْرَاءُ: لەبزن ئەومیە یەك رنگبێ ◊ لەژنیش ئەوی پیستی سپی بی ◊ رەگەزی ناعەرب که بەزۆری رنگیان سوو سپییه. ◊ ابن الحَمْرَاءُ: ئەو کەسەیه دایکی عەرب نەبی ◊ جەقی گەرما نیومرۆ ◊ سالی گرانی و قات و قەری. ◊ حَمْرَاءُ الشَّدَائِنِ: ئەو نافرمتە ی لەبەر پیری و کۆنەسالی ددانەکانی کەوتبن و پوکەکانی دیارین. ◊ حَمْرَاءُ النَّم: نازەله باشەکان ◊ حوشتره رەسەنەکان. ◊

الْحَمْرُ: شتی رمش له هەموو شتیک ◊ رومکیکی سالانهیه تام خوش و بۆنخۆشه. ◊ حَمْدٌ حَمْدًا: سوپاسی کرد.

حَمْدٌ فلاناً: پاداشی فلانکەسی دایهوه و نمرکی خۆی به جی هینا.

حَمْدُ الشَّيْءِ: لەشتهکه رازی بوو بەدلی بوو ◊ لەکردموی فلان رازی بوو رێپروی بهپهسەند زانی. ◊ حَمْدٌ فلاناً: چەند جارنیک و پەپتا پەپتا سوپاسی فلانکەسی کرد. ◊ تَعَمَّدَ: بەزۆر ملن و بەتەکلێف سوپاسی کرد. ◊ تَعَمَّدُوا: هەومەکه ی هەریه که یان سوپاسگوزاری یەکتر بوون. ◊ اسْتَحَمَدَ الى الناسِ: داوای له خەلکەکه کرد سوپاسی بکەن. ◊ حَمَادٌ: سوپاسگوزاری بۆ ئەو.

العَمْدُ: باسکردن و موصف کردن به چاکه و لەسەر چاکه. ◊ المَحْمَدَةُ: ئەو کردارو گوفتاریه که دەبینه هۆی سوپاسگوزاری.

حَمْدٌ: ئەلحەمدو لیلای گوت.

حَمْرَ الشَّيْءِ حَمْرًا: شتەکه ی سپی کرد توپیکلەکه ی لێ کردموه.

حَمْرَ الرِّأْسِ والشَّعْرِ والصَّوْفِ: سەری تاشی ◊ موومکه ی برپیهوه ◊ خورپیهکه ی برینگ کرد.

حَمْرَ الفَرَسِ و نَحْرِهِ: بەهۆی جۆخواردنی زۆروه نەسپهکه توشی نینتە لا بوو بۆنی دەمی گۆپا (جۆگرتی). ◊ حَمْرَتُ الدَّابَّةِ: نازەلهکه بەهۆی قەلەوی زۆر گێز بووه ◊ وەکوو گویندیزێ لێهاتووه. ◊ حَمْرٌ فلان: فلانکەس رقی هەلساو سوور بۆوه. ◊ اخْمَرُ الرجلُ: پیاوهکه مندالی سووره پیستی بوو. ◊ حَمْرٌ فلاناً: بەفلانکەسی گوت ئە ی گویندیز. ◊ حَمْرُ الشَّيْءِ: شتەکه ی سوورکرد بەرنگی سوو. ◊ حَمْرُ اللِّحْمِ: گۆشتەکه ی بەرپۆن سوورکردموه تا سوور هەلگهرا. ◊ اخْمَارُ الشَّيْءِ: شتەکه ورده ورده سوو

حَمَاءُ الْعَبَّانِ: وشهبه که عمره ب بؤ زمکردنی
 ناحهزبان دهلین. ۵ الْحَمْرَةُ: رنگی سور ۵
 نهخوشی سوریزه ۵ نهخوشیبهکی پیسته و
 دمهنتیهوه ۵ ۵ الْحَمْرُ: له ههمو شتیک تُوخ و
 بههیزمکهیهتی ۵ الْحَمَارُ: خاومنی گویندگیز ۵
 یان نهو کسهی گویندیزمکان بهخو دمکاو
 سهرو کاریان دمکا. ۵ الْحَمَارَةُ: نهو نهسپه
 ههنگای و مگوو ههنگای گویندیز دهاوی. ۵
 الْحَمْرُ: جۆرنکه له جۆلکه، یان قومری. ۵
 الْحَمِيرَاءُ: سورکه له ۵ بچوکراومی (الحمراء) ۵
 ووصفیکیشه بؤ دایکی موسولمانان خاتوو
 عانیسه ۵ الْحَمْرَةُ: تاقمینکن لهخورمهیهکان که
 نالوو دوروشمیان سوور بووه، دزی نالوو دروشمی
 رمش یان سبی بوون. ۵ الْحَمْرُ: بهمانا (الأحر)
 دئ ۵ نازه لیک شردمری کاوینزکاره له پیری
 حیوانه کیویه ۵ کهرمکیوی. ۵ الْحَمَارُ: شیر
 ۵ بههیزو توانا ۵ نازاو چاو نهترس.

حَمَزُ الشَّرْبِ حَمْرًا: شهرا بهکه زور تیزو کهسکون
 بوو.

حَمَزُ اللَّبَنِ وَالرَّمَانِ وَخَرَمًا: ماسته که یان ههناکه
 ترش بوون.

حَمَزَ اَهْمُ: خه م و خهفته که ی زور توند بوون.

حَمَزُ الْفَزَادِ: دل و دهروونی قایم و پتمو بوو.

حَمَزُ الشَّيْءِ: شته که ی و مرگرت و لهخوی گرت
 شاردیهوه.

حَمَزُ التَّصَلِّ: تیرمکه ی تیز کرد.

حَمَزُ الشَّرَابِ اللِّسَانِ: شهرا بهکه زمانی گهست،
 کهسکون بوو.

حَمَزُ الْكَلِمَةِ فَزَادَهُ: قسه که کاری له دل و دهروونی
 کرد.

حَمَزُ الدَّوَاءِ الْجَرَحِ: دهرمانه که برینه که ی هیواش
 کردهوه هاوساویه که ی نه هیشت.

حَمَزُ الرَّجُلِ حَمَازَةً: پیاومکه خوراگرو وره بهرزبوو ۵
 دهگوتری: (حَمَزٌ لَفْزَةٌ): ۵ الْحَمْرَةُ: شیر
 لهروانگی نازیهتی و جهرمهزییهوه. ۵ الْحَمِيرُ:
 بهو کهسه دهگوتری زور بهخه موه بی بؤ نهو
 کارو بارمی لیی بهرپرسیاره. ۵ الْحَمِيمُ: نهو
 کسه ی زور زیرک و لیهاوو بی.

حَمَسِ اللَّحْمِ وَخَرَهُ حَمْسًا: گۆشته که ی
 سورگردهوه.

حَمَسِي فَلَانًا: فلانکه سی تهرمکرد.

حَمَسِ حَمْسًا: رهق بوو پتمو بوو.

حَمَسِ الشَّرِّ وَالرَّغِي: شهرو گیرمومژمکان زور توند
 بوو.

حَمَسِ الرَّجُلِ فِي الدِّينِ: پیاومکه زیدمرویی کرد له
 بواری ناپیندا.

حَمَسِ بِاللَّيْلِ: خوی بهشته که وه گرت و مگری بوو ۵

حَمَسِ حَمَاسَةً: نازابوو ۵ أَحْمَسُهُ: رقی هه لسان. ۵

حَمَسِ الْحَمْسِ: نۆکه که ی سورگردهوه. ۵ حَمَسِ

الدَّوَاءِ: دهرمانه که ی خسته سمر ناگر بؤ
 ماومیه کی کم. ۵ حَمَسِ فَلَانًا: رقی فلانکه سی

هه لساند. ۵ أَحْمَسَ الدِّيكَانَ أَوْ الْقِرْنَانَ: دوو

که له شیرمکه یان دوو هاوشانه که هیرشیان بؤ

یه مگر هیناو پیک هه لیزان، شهریان کرد. ۵

حَمَسِ الْقَوْمِ: قهومه که لیک توره بون و قسه ی

ناخوش و جوینیان بهیه مگر گووت و بوو

به شهریان. ۵ حَمَسِ الْأَمْرِ وَغِيهِ: کارمکه قورس

بوو نالوزاو چه لکردنی زه حمت بوو. ۵ حَمَسِ

فَلَانٍ: فلانکه س پهنای بردو داوای کۆمکی کرد.

۵ حَمَسِ فَلَانٍ لِلْأَمْرِ: فلانکه س بؤکارمکه اماده

باشی و سوربوونی خوی هه به بؤ نه انجامدانی و

حمزی لییه و کهسانی دیکهش بانگه وازی دمکا

بؤ نه انجامدانی. ۵ حَمَسِ وَالْحَمَاسَةَ: نازیهتی و

سوربوون له سه شت ۵ داکۆکی کردن ۵

حَمَضُ القَذَا: پوشکه‌های له‌جاو دهره‌ینا به‌هیدی.
 حَمَضٌ: له‌کاتی نیومرودا ناسکی نیچیر کرد. ۵ حَمَضُ
 الحَبِّ: دانه‌ویله‌ک‌های سور کردموه. ۵ اِنْحَمَضَ الرِّزْمُ:
 هاوساویبه‌ک‌های نیشته‌موه. ۵ اِنْحَمَضَ الجِرْحُ:
 برینه‌که هاوساوی نه‌ما. ۵ اِنْحَمَضَ الاِنْسَانُ او
 المِیران: نادمیزادمه‌که یان همیوانه‌که کزبوو گۆشتی
 بیونمه‌ما. ۵ اِنْحَمَضَتِ المِرَادَةُ: کولله‌گه‌لای درمختی
 سه‌لی خواردو سوور هه‌لگه‌پرا. ۵ تَحَمَضَ اللُّحْمُ:
 گۆشته‌که وشک بۆوه ناوی بیوه نه‌ما جرج بوو.
 ۵ اَلْحَمِضُ وَالْحَمِضُ: نۆک. ۵ الحَمِضَانُ: نۆک فرۆش.
 ۵ اَلْحَمِضَةُ: نامیری شت سورکردنه‌وه.

حَمَضَتِ الماشیةُ: نازه‌له‌که شتی مزرو ترشی خوارد.

حَمَضٌ عنه: حمزی له‌ خواردنی نه‌بوو.

حَمَضُ اللَّبْنِ وَالْفَاكُهُ حَمِضَةٌ: شیرمه‌که یان میوه‌که
 ترش بوو. ۵ اَحْمَضُ المکانُ: نه‌و شوینه شتی ترش
 (له‌ومرپی) مزرو ترشی لیبوو. ۵ اَحْمَضُ القومِ:
 هۆزمه‌که له‌ناو خویاندا قسه‌ی خووش و پیکنین
 نامیزیان بۆیه‌کتر کردو دریزه‌یان بی دا. ۵
 اَحْمَضُ الماشیةُ: خۆراکی ترشی دهرخواردی
 نازه‌له‌کان دا. ۵ اَحْمَضُ الشَّيْءِ: شته‌ک‌های ترش
 کرد. ۵ حَمَضٌ فلان فی الشَّيْءِ: فلانکس له‌شته‌ک‌های
 که‌م کردموه. ۵ حَمَضُ الشَّيْءِ: واته: (أَحْمَضُهُ). ۵
 حَمَضُ الصَّرِةِ: وینه‌ک‌های خسته‌ناو هه‌وزی
 ترشه‌لۆکه‌وه، بۆ نه‌وه‌ی وینه‌که به‌رونی
 دهرکه‌وی. ۵ تَحَمَضُ الراعی: شوانه‌که نازه‌له‌کانی
 له‌ له‌ومرگ‌ای شیرینه‌وه گواسته‌وه بۆ له‌ومرگ‌ای
 ترش. ۵ تَحَمَضُ فلان: فلانکس له‌ حالیکه‌وه
 جووه‌ حالیک‌ی ترموه. ر اِسْتَحْمَضَ اللَّبْنُ: شیرمه‌که
 درمگ مه‌یی. ۵ المامِضُ: همر خواردنیک تیزو
 ترش بی زمان بگه‌زی، وک‌وو سرکه‌و ماستی
 ترش. ۵ الحَمِاضُ: حالمتیکه‌ له‌ جهسته‌دا مادده
 ترشه‌کان زیادمه‌کن و قه‌له‌ویات که‌م دمبه‌وه.

بهره‌نگاریبوونه‌وه. ۵ اَلْحَمِضَةُ: حه‌رامبوون. ۵
 اَلْحَمِضَةُ: گیانداریکی ناو دهریابه له‌ پی‌ری
 سوله‌حفاته‌کانه. ۵ اَلْحَمِيسُ: تهن‌دور.

حَمَشِ الناسِ حَمَشًا: خه‌لکه‌ک‌های کۆکردموه.

حَمَشٌ فلاناً حَمَشًا وَحَمَشَةٌ: رقی هه‌لساندو تو‌ره‌ی
 کرد.

حَمَشِ القومِ: به‌رقو تو‌ره‌ییبه‌وه خه‌لکه‌ک‌های پیش
 خۆی دان.

حَمَشِ الرجلِ حَمَشًا: بیاومه‌که قاچی باریک بوون ۵.
 حَمِشَتِ اللثةُ: بوکه‌که گۆشتن نییه ۵ یان تهنک‌و
 جوانه.

حَمِشٌ فلان حَمِشًا: فلانک‌س رقی هه‌لساو تو‌ره
 بوو.

حَمِشُ الشَّرِّ: شمرمه‌که به‌ره‌ی ساندو گه‌رم بوو. ۵ حَمِشَتُ
 قوائم الدابة: قاچی چه‌یوانه‌که باریک بوو ۵
 اَحْمَشُ النارِ: ناگرمه‌ک‌های هه‌لگیرساندو داری
 بیومنان و خووشی کرد. ۵ اَحْمَشُ الشَّجَمِ وَغیره:
 به‌ناگر به‌زمکه‌ی تواندموه خه‌ریک بوو بسوتی.
 ۵ اَحْمَشُ الشَّرِّ: شمرمه‌ک‌های هه‌لگیرساند. ۵ اَحْمَشُ
 القرمِ: هه‌ومه‌ک‌های هه‌لنا بۆ شه‌رکردن. ۵ تَحْمَشُ
 فلان: فلانک‌س رقی هه‌لسا. ۵ تَحْمَشُ بنرفلان
 لفلان: هۆزی فلان له‌سه‌ر فلانک‌سیان کردموه. ۵
 اِسْتَحْمَشَ: رقی هه‌لسا.

حَمَضِ الرِّزْمِ حَمِضًا وَحَمِضًا: هاوساویبه‌که فش بۆوه.

حَمَضِ الجِرْحِ: برینه‌که هاوساویبه‌ک‌های نیشته‌وه.

حَمَضُ الفلامِ: منداله‌که بۆ خۆی چوووه سه‌ر
 جۆلانه‌که‌و لی نیشته‌ به‌بئ نه‌وه‌ی که‌سیک
 یارمه‌تی بدا. ۵ حَمَضِ العرقِ عن الجسمِ: نارمق
 به‌جه‌سته‌ییبه‌وه نه‌ما.

حَمَضِ الدَّاءِ الجِرْحِ: دهرمانه‌که برینه‌ک‌های
 ساریژکرد.

◦ **الْحَمَضُ**: همر روک و گیاو گزیک ترش یا سویربج قهدی ههین و زور رمگی دانه کوتابی ◦
الْحَمَاضُ: گیاو گزی ترش تام. ◦ **الْحَمِضُ**: شوینیک که زور لهومری ترش تامی تیدابی بو نازهل ◦ **الْحَمَضُ وَالْحَمِضُ**: لهومرگایهک زوری لهومری ترش تیدابی.

حَمَطَ الْكُرْمَ: درهختیکی لمنزیک میومه که رواند بو نهومی سبیر له میومه بکا. ◦ **الْحَمَاطُ**: درهختیکه دمشوبهیته درهختی همنجیر مارحمز دمکا تیدایا زیان بهسمر بهری ◦ درهختی همنجیره کیویله.
حَمَقَ فُلَانٌ حَمَقًا: ریشی تهنک بوو ◦ **عَمَقَ سَوْكٌ بُوو**.

حَمَقَ حَمَقًا وَحَمَاقَةً: عمقلی کم بوو ◦ کرداری نهحمهقی نمنجم دان.

حَمَقَ السُّوقَ: بازار و هستاو کرین و فروشتن کم بوو. ◦ **أَحْمَقَ**: مندالیکی نهحمهقی بوو. ◦ **أَحْمَقَ** به: بهنهحمهق ناوی برد، رهوشتی نهحمهقی پالدا. ◦ **أَحْمَقَ فُلَانًا**: بهنهحمهق فلانکهسی هاته بهرچاو. ◦ **حَامَلَهُ**: لهنهحمهقی دا هاوبهشی کرد. ◦ **حَمَلَهُ**: نیسهبتی دا بو نهحمهق و بهنهحمهقی لهقه لهمدا ◦ و مگوو نهحمهق مامهلهی لهگمن کرد. ◦ **إِنْحَمَقَ**: بهمانا (حَمَقَ) دئ ◦ بهین لیوردیونهوه ملی نا. ◦ **إِحْمَقَ الشَّرْبُ**: کراسهکهی رزی. ◦ **تَحَمَقَ**: لافی نهحمهقی لیدا. ◦ **تَحَمَقَ** بهزوره ملی رهوشتی نهحمهقی بهسمر خویدا هینا. ◦ **اسْتَحَمَقَ**: بهمانا (حَمَقَ) دئ. ◦ **اسْتَحَمَقَ فُلَانًا**: نهحمهقی فیتری فلان کرد، رهوشتی ناپاوانهی لهلا شیرین کرد. ◦ **الْأَحْمَقَةُ**: نهو رهوشتانهی لهبهکیک دیاری دمدن و بهرهوشتی نهحمهقانه پیناسه دهکرین. ◦ **الْأَحْمَقُ**: نهو کهسهیه زور رهوشتی نهحمهقی لی روبدمن. ◦ **الْحَمَاقُ وَالْحَمَاقُ**: ناوئه که لهنادهمیزاد دئو

بهجهستهدا بلاو دهیتهوه. ◦ **الْحَمَقَاءُ**: میینهی (الأحق) ه ◦ **وَالْبَقَلَةُ الْحَمَقَاءُ**: پیگون. ◦ **الْحَمْرَقَةُ**: نهو کهسهیه لهنهحمهقی دا که بیشتیته نهو بهمیری. ◦ **الْحَمَاقُ**: نهو نافرتمیه همر مندالی نهحمهقی ببن، ◦ **الْمُحَمَقَاتُ اللَّيَالِي**: نهو شهوانهیه ههمیشه مانگیان تیدا ههلبی.

حَمَكَ الدَّلِيلَ حَمَكًا: بهجوانی ریبوارانی شارهزایی کردن.

أَحْمَكَ: نهو شارهزایانن که لهسارادا رهنوماپی خهنگی نهشارمزا دمکن ◦

حَمَلَتِ الْعَرَاءُ حِينَهَا وَهِيَ: نافرتمهکه حامیله بوو ◦ **حَمَلَتِ الشَّجْرَةَ**: درهختهکه میوهی گرت.

حَمَلَ عَلَيْهِ فِي الْحَرْبِ: هیرشی بو برد.

حَمَلَ الْجَمَلَ عَلَى ظَهْرِ الدَّابَّةِ: بارمهکی خسته سهرپشتی و لآخهکه.

حَمَلَ الشَّيْءَ عَلَى الشَّيْءِ: شتهکهی پهیوهست کرد بهو شتهوه.

حَمَلَ فُلَانًا عَلَى الْأَمْرِ: فلانکهسی ههئنا بو کردنی نهوکاره.

حَمَلَ عَلَيْهِ الْخِفْدَ: رقو کینهی بو لهلددا خواردموه.

حَمَلَ الْغَضَبَ: رهکهی دهرخست.

حَمَلَ عَلَيْهِ ذَنْبَهُ: تاوانهکهی خسته سهر.

حَمَلَ فُلَانًا: ولاغیگی سواری دا بهفلان بو نهومی سواری بیج. ◦ **أَحْمَلَتِ الْمَرْأَةُ وَالنَّاقَةَ**: نافرتمهکه بی نهومی میردی ههین مهمکهکانی شیریان تیهاث ◦ **حَوْشَرَمَكَةَ بِنْتُ نَهْوَه** کهل بگری شیری لی پهیدا بوو ◦ زوری سک و زا کردن. ◦ **أَحْمَلُ فُلَانًا الْجِمَلَ**: یارمهتی فلانکهسی دا بو کول هه لگرتنهکهی. ◦ **حَمَلَهُ الشَّيْءُ وَالْأَمْرَ**: داوی لیگرد نهوه هه لگرتی. ◦ **أَحْمَلُ الْأَمْرَ** آن یکن هکنذا: پهیدهچی کارمه ناوابی. ◦ **أَحْمَلُ مَکَانَ**

منه: جاو بۆشى لیکردو لئی خوش بوو. ۵
 اخْتَمَلَ فلان الصنعة: فلانکس سوپاسگوزاری
 کردهوه کهی بوو. ۵ اخْتَمَلَ الغضبُ فلاناً: رق
 هه لسان فلانکسی والیکرد ناگای له خو
 نه مینئو نه زانی چی بکا. ۵ اخْتَمَلَ: که رقی
 هه لسا سور بووه رنگی گؤرا. ۵ تحامَلَ علی فلان:
 ستمی له فلانکس کرد ۵ شتیکی وای داوا لی
 کرد له تاهه تیا نه بنئ نهجمی بدا ۵ حامل الثیئ
 ولبه ربه: داوای لیکرد نهو کاره بکا وپرای
 ناخوشی و هورسی کارمه. ۵ تحامَلَ الزمان عن
 فلان: رۆزگار روی له فلان و مرگپرا. ۵ تحامَلَ
 الرجلان الثیئ: دوو پیاوکه به نوره کۆله که بیان
 هه لگرتو یارمه تی یه کرتیان دا. ۵ تحمَلَ القومُ:
 هۆزمه که رمویان کرد. ۵ تحمَلَ فلان: فلانکس
 خۆراگرو وره به رزو نازا بوو. ۵ تحمَلَ الحاملةُ:
 کۆله کهی له کۆلئ دا. ۵ تحمَلَ الامرُ: کاره کهی
 لهنه ستوگرت به ناره حمتی چووو ژیری. ۵ تحمَلَ
 شهادة فلان: له حیاتی فلانکس شایه تی دا واته
 شایه تی به کهی لئ و مرگرتو نه مجار جو
 شایه تی به کهی دا. ۵ استخملَ فلان: فلانکس هه لی
 گرت. ۵ استخملَ فلاناً: داوای له فلانکس کرد
 شته کهی بؤ هه لگرت. ۵ استخملَ فلاناً نفسهُ:
 هه موو کارو بارو پیداویستی خوئی خسته
 نه ستوی فلانکس خوئی. ۵ الحاملةُ: مینینه ی
 (الحامل) ۵ زهنبله و به چنه و قمرتاله که ترئی
 تیدا هه لدمگرت ۵ مه کوکی جولا ۵ حاملة
 الطائرات: که شتی گهورمی زبه للاح که له
 دم ریادا فرؤ کهی له سر دهنیشیته وه همروا
 زریپوش و توب و چه کی تریش هه لدمگرت ۵
 لمانا دم ریادا دهنیته فرؤ که خانه و سه باز خانه،
 (ك: حوامل). ۵ الحوامل: حاج ۵ قاجه کان. ۵ الحاملة
 من القدم والنراج: ره که کانی قاج و دهمته. ۵ الحمالُ:

خوین و غه رامه، که کهسانی دیکه لهنه ستوی
 خوینی دمگرتن. ۵ الحاملةُ: کرئی هه لگرتنی
 کۆن. ۵ الحاملةُ: نه لقه ی شمشیرو شتی لهو جۆره
 که پئی هه لدمواسری.
 الحَمَلُ: نهوی به کۆن هه لدمگرتی ۵ که زاوه ۵ نهو
 حوشتره ی که زاوه کهی لئ باردمگرتی ۵ له زاراوه ی
 (ریاضیات) دا بریتییه له قه بارمیه ک یان
 هورساییه که که هه لدمگرتی یان رادمگرتی
 به هۆی نامیرنیکه وه.
 الحَمَلُ: به رخۆله، بورجیکه له ناسمان له بورجه
 به هاریه کانسه. ۵ الحَمَلانُ: نهو و لاختیه
 دیاریه کانی لئ دهنری که دمیرن بؤ شوینتیکی
 تر ۵ کرئی حه مال. ۵ الحِملَةُ والحِملَةُ: گواستنه وه
 له شوینتیکه وه بؤ شوینتیکی تر. ۵ الحَمَلُ:
 پیای له سرخو و هیدی و خۆراگرو پشودریژ. ۵
 الحَمِيلُ: مندالی بین نازو فرپندراو که کهسانی
 دیکه هه لی دمگرنه وه و به خنوی دمگرن ۵
 الحَمَلُ: که زاوه ۵ دووتای بار که به سر پستی
 و لاخته که وه بین ۵ زهنبله و به رجه که ترئی
 تن دمگرتی.
 حَمَلٌ الحَمَلُ: جهبله کهی زور توند بادا.
 الحِضْلُجُ: جهبلی گشت بادراو ۵ موشه دهمه ی
 مرگه رو ناسنگه ر شاخی گاو ناسک.
 حَمَلٌ الحَمَلُ: جاوی کردنه وه ۵ زور به وردی سهیری کرد.
 حَمَلٌ الحَمَلُ: نهو شوینانه ی کل رمشی
 دمکا له جاو ۵ له دیوی پیلوه کانی چاومه وه.
 حَمَلٌ الحَمَلُ: نهو رخوه حَمَلٌ: تهن دورمه کهی هه لگرتساند.
 حَمَلٌ الحَمَلُ: نهو رخوه: ناومه کهی گهرم کرد.
 حَمَلٌ الحَمَلُ: نهو رخوه: پیومه کهی تونده وه.
 حَمَلٌ الحَمَلُ: کارمه گرتنی دا به فلان.
 حَمَلٌ الحَمَلُ: نهو رخوه: ناومه که گهرم بوو.

حَمُّ الشَّيْءِ: شتهکه رهش داگیرسا. ◊ حَمَّتِ الجِرَّةُ: دیزمهکه سوتا.

حَمُّ حَمَامًا: تاي ئی هات.

حَمُّ الأَمْرِ: کارمهکه جیبهه جی بوو.

حَمُّ لفلان: بیؤ فلانکمهس وامهزنده کراوه. ◊ أَحَبَّتِ

الأَرْضُ: لمرزو تا لهو ولاته بلاو بیؤوه. ◊ أَحَمُّ الشَّيْءِ:

شتهکه نزیك بوو ناماده بوو. ◊ أَحَمُّ المَاءِ وَغیره:

ئاومهکهی گهرم کرد. ◊ أَحَمُّ الطِّفْلِ وَغیره:

مندالهکهی بماناوی گهرم شت. ◊ أَحَمُّ اللهِ فَلانًا:

خودا فلانکمهسی توشی لمرزو تا کرد. ◊ أَحَمُّ اللهِ

کنا: خودا ئهوهی برپارداو ئهمنجانی دا. ◊ حَامُّ

فَلانًا: فلانکمهسی نزیك کردموه ◊ داواى لِيْکُرد.

◊ حَمَّتِ الأَرْضُ: گیاو گزمهکه لسههوزاییهوه بهرمو

رهشی رؤیی. ◊ حَمَّمُ الفُلَامُ: کورمهکه ریشی هات. ◊

حَمَّمُ الفَرْحُ: بیچوه بهلهومرمکه بهرو بایی ئی

روان. ◊ حَمَّمُ المَاءِ وَغیره: گهرمی کرد ◊ کولاندى. ◊

حَمَّمُ الرَّجُلِ: دهمو جاوی پیاومهکهی بهخهئوز

رهش کرد. ◊ أَحَمَّتُ لفلان: لمبهر فلانکمهس رهشی

ههلسا. ◊ تَحَمَّمُ: رهش ههگیرسا. ◊ اسْتَحَمَّ: چوووه

گهرماوهوه خوی شت. ◊ الهامَةُ: کسانى تايبهتى

لهخزمو کهمسو کارو کورونهوه ◊ حوشترى

باش. ◊ الحَمَامُ: کوتر.

الحَمَامُ: قهزاق قهدمیری مردن. ◊ الحَمَامُ: لمرزو تاي

ههموو نازهل و لاغئیک. ◊ الحَمَامَةُ: تاکی

(الحَمَام)ه بیؤ کوتری نیرو می بهکاردی.

أَلْحَمُّ: بهزو بیوی تواوه ◊ پاشماوهی بهزو بیوی

تواوه.

حَمُّ الظَّهيرة: توندی گهرمای نیومرؤ. ◊ حَمُّ الشَّيْءِ:

زوریهی شت ◊ جا ههر شتیک بی.

أَلْحَمُّ: خهئوز ◊ خولهمیش ◊ ههر شتیک بهئاگر

سوتابن ◊ أَلْحَمِيُّ: نهخوشییهکه جهستهی بی

گهرم دهبیو چمند جۆرنکی ههیه ◊ (تِفُو،

تِفوس، الدق، الصفراء، القرمزية). ◊ الحَمَامُ: نهو

شوینهی خوی ئی دهشوی ◊ شوینی خوی ئی شتن.

◊ أَلْحَمَامِيُّ: خاومنی گهرماو ◊ ناتری گهرماو. ◊

أَلْحَمَّةُ: ههر سهرجاومهیک ئاومهکهی گهرم بیو

لهزهوی ههئقولئ، خهئک به مهبهستی شیقاو

چاکیوونهوه له نهخوشی خوی ئی بشون. ◊

أَلْحَمَّةُ: تا ◊ رهنگیکه له نیوان بیؤرو شیدا. ◊

أَلْحَمَّةُ: مردن. ◊ الحَمِيمُ: پشکو ئاگر ◊ گهرمای

نیومرؤ ◊ بارانئیک دواى گهرمای زور بیاری ◊

ئاوی کولاتو ◊ الحَمِيمُ بالحاجة: نهو کهسهی

کارهکهی دهخړتیه نهستو. ◊ الحَمِيْمَةُ: میینهی

(الحَمِيم)، ئاوی کولاتو ◊ شیرى گهرم ◊

حوشترى رهمن و چاک، (ك: حَمَائِم). ◊ أَلْحَمُّ:

قاپئکی بیچوکه له مسو چهوچوش و شتی وا

دروست دمکری بیؤ ناوتیدا گهرمکردن بهکار

دههیندرئ.

أَلْحَمَّةُ: زهوییهکه لمرزو تاي تئیدا بلاو بوبیتهوه.

◊ طعام مَحَمَّةُ: ههر کهسئیک بیخوا تاي ئی دئ، ◊

أَلْحَمْمَةُ: گهرماو. ◊ أَلْيَحْمُومُ: ههرشتیک زور

گهرم بیو ◊ نبت بحوم: رومکئکی تیر ئاوه که

لهسههوزییا رهش ههئگهراپی. ◊ أَلْحَمْتَانُ:

مهیمونی بیچکوله ◊ جۆرنیکه لهترئی طائیف

رهشی مهیلهو سوره، بیؤلهکهی گهورهو دهنکی

ئاوی بیچوک. ◊ أَلْحَمْمَةُ: زهوییهکه مهیمونی

بیچوکی زۆرین. ◊ حَمَّتِ الشَّمْسُ أَر النَّارُ حُمْرًا:

گهرمییهکه بهرهی سهند.

حَمِي المریض: نهو شتانهی زیانی بیؤ نهخوشهکه

ههیه لئى قهدهغه کرد. ◊ حَمِي الشَّيْءِ فَلانًا حَمِيًا

وحمایة: نهو شتهی لهفلانکمهس مهنع کردو لئى

دوور خستهوه ◊ حَمِيَتِ الشَّمْسُ والنَّارُ والحديد حَمِيًا

وَحُمْرًا وَحَمِيًا: گهرم بوو.

حَمِي الرطیب: شهر گهرم بوو.

حَمَوُ الرَّجُلِ: خزمی پیاو بهموی ژنهکه بهمه. ◊ حَمَوُ الْأَمِّ: نهو پهری نازارو نهندیسه. ◊ الْأَحْمِيَّةُ: کمخوری ◊ کمکردنهوه لهو خواردنانهی که زیانبهخشن. ◊ الْحَمِيُّ: نهخوش که خواردنی زیان بهخشی لئ فمدغه کرابی. ◊ حَمِيًّا: بؤ همموو شتیک همرتی هیزو تواناو توندو تیزیبهتی بؤ گنج همرتی لاومتی هیزو توانای.

الْحَمِيَّةُ: دماغری ◊ پایزگاری له نایینو شمرهفو ناموس. ◊ المحامی: پایزهر که لهدادگادا داکوکی لمیهکی له دوو کیشه کارمکان دمکا. ◊ المعاماة: پیشهی پایزهری. ◊ الْحَمِيَّةُ: شیر. ◊ قَحْمِيرٌ: بهزوبانی حیمیهری قسمی کرد ◊ رموشتی ناشیرین بوو.

حَنًا الْمَكَانَ حَنًا: شوپنهکه سموز بوو گیاوو گزی ومخؤ کهوتو راساو تیک هالا. ◊ حَنًا لِحَيْتَهُ أَوْ رَأْسِهِ: ریشی یا سمری بهخمنهرنگ کرد. ◊ الحنأ: درهختیکه گهلاو قمدی ومکوو هی ههناروایه، گولئیکی سپی دمردمکا له شیوی هیشوودا له گهلاکهی خمنهی سور بهرهم دمهیندری.

حَنْبُ الْفَرَسِ حَنْبًا: نهمسپهکه حاجی خوار بوون ◊ نئیوان قاجهکانی پان بوو ◊ حَنْبُ الْفَرَسِ: بهمانا (حَنْبٌ) دئ. ◊ حَنْبُ الْكِبْرِ فَلَانًا: پیری فلانکهمسی چؤماندؤتهوه پشتی کؤم بؤتهوه. ◊ تَحْنَبٌ: پشتی کؤم بؤوه (تَحْنَبٌ عَلَيْهِ) بهزمی پيدا هاتمهوه. ◊ حَنْبَلٌ: لوبیای خوارد ◊ فهرومی کؤن و رزیوی لهبرکرد. ◊ تَحْنَبَلٌ: سمری تهفاند ◊ چووه سمر ریبازی نهحمهدی کوری حمنبمل. ◊ الحنابلُ: ژنی نهستورو پتهو یان حمبلی نهستورو قایم. ◊ الْحَنْبَلُ: کورته بالای ورگ زل ◊ عهباو فهرومی کؤن و رزیو. ◊ الْحَنْبَلِيُّ: نهو

حَمِي الْفَرَسِ: نهمسپهکه لمشی گهرم داهاتو عارهقی کرد.

حَمِي عَلَيْهِ: رقی لئ ههلسا. ◊ حَمِي مِنَ الشَّيْءِ حَمِيَّةً: بیزی نههات نهو شته نهنجام بدا. ◊ أَحْمَى الشَّيْءُ: شتهکهی گهرم کرد. ◊ أَحْمَى الْمَكَانَ: شوپنهکهی وا لئ کرد پایزراو بی کهم نهتوانی توخنی بکهوی. ◊ حَامِي عَنْهُ حَامَاةً وَحَمَاءً: داکوکی لئ کرد. ◊ حَامِي ضَيْفُهُ: پیشوازی گهرمی له میوانهکهی کرد. ◊ أَحْتَمِي فِي الْحَرْبِ: لهشپردا خوی پاراست ◊ خوی پهنادا. ◊ أَحْتَمِي الْمَرِيضَ عَمَّا يَضُرُّهُ: نهخوشهکه خوی پاراست لهو شتانهی زیانی بی دهگهیمهن. ◊ أَحْتَمِي مِنَ فَلَانٍ: خوی لهفلانکهمس پاراست ◊ (وبه) پهناى بؤ فلان برد. ◊ حَامَاةً: خوی لئ پاراست. ◊ الحامى من الابل: نهو حوشترهیه لای خاومنهکهی بمینیتمهوه تا دهجار سک دمکا، ◊ الحامية: مینیمی (الحامی)یه ◊ نهو پیاوی لهشپردا پایزگاری هاوهلهکانی دمکا ◊ کؤمه لئیک سمریاز که پایزگاری نهفهریک یان شاریک دمکن.

حما المرأة: باوکی یان میردی نافرتمهکه، ههروا خزمو کهمسو کاری میردی ژن.

حما الرجل: خمزوری پیاومکه ◊ ههروا خزمی ژنهکه بهنیسبتم میردمکهیموه.

الحمي: پاوان نهو شوپنهی لهومرگایهوه تاییهته به بهکیکهوه یان بهبنه مالمیهکهوه ◊ شتی پایزراو. ◊ الْحَمَةُ: زههری جانهمرئکی پیوه بدا ◊ یان بگهرئ ◊ جزوی دوشک و زمرگهتهو ژهنگه سورمو نهو شتانه. ◊ حَمَةُ الْعِدِّ: جمنگهی سمرماو سؤل.

حَمَوُ الشَّمْسِ: گهرمی خؤر.

حَمَوُ الْمَرْأَةِ: خزمی ژن بهموی میردمکهیموه.

أَلْحَنْدُورَةُ: بهمانا (الْحَنْدُرَةُ) دى. ۵. **تَحْنَدَسُ الرَّجُلُ**: زعیف بوو كهوت ۵ (تَحْنَدَسُ اللَّيْلِ) شهو كه تاريك بوو.

الْحَنِيسُ: تاریكى شهو ۵ شهوى زؤرتاریك ۵ **الْحَنَادِسُ**: سئ شهوى كؤتایى مانگن (۲۸، ۲۹، ۳۰).

الْحَنْدَقُوقُ: پیماوى دریزی شل و شیواو ۵ پیماوى نهحمهق ۵ گیاییهكه سالانهیه لهکیوو دهشت دمروئو نالقیكى باشه بؤ و لاخ و نازل ۵ ناویكى تری ههیه پئی دهلین: (الْدُرُق).

حَنْدَ الحُرِّ حَنْدًا: گهرما تاوى ساند. ۵ **حَنْدٌ له**: ناوى كهم كردهمو شهراىی زؤر كرد. ۵ **حَنْدَ العِجَلِ** و غیره **حَنْدًا** و **حَنْدًا**: گؤلكهكهكى سوركردموه بهم جؤره بیخاته ناو ناگروه، یان بیخاته ناو شتیكهوه بهناگر گهرم بوبن. ۵ **حَنْدَ الشَّمْسِ الشَّيْئِ**: خؤر شتهكهى سوتاندو برزاند. ۵ **حَنْدَ الفَرَسِ حَنْدًا**: بازى به نهسهپهكه داو چهند مهودایهكى پئ برى ۵ نهمجار لهبهر خؤرمتاو جلیكى بهنسهپهكهداداو بؤ نهوهى عمرهق بكا.

اسْتَحْنَدَ: لهبهر خؤرمتاو راكشاو بهتانی و لیقهى بهـرى دادا بؤ نهوه عمرهق بكاتمهوه.

حَنْدًا: ناویكى خؤره.

الْحَنْدَةُ: گهرمایى توندو بههیز.

الْحَنْدِيَانُ: نادهمیزادى جینیو فرؤشى زمان هیس.

أَلْحَنِيسُ: ناوى گهرم ۵ گوشتى برزاو ۵ هورنان دهمفرومئ: ﴿فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ خَبِيرٍ﴾.

حَنْوَرُ الخَيْرَةِ حَنْوَرًا: تاقه كهوانهپیهكهى دروست كرد ۵

قهوسى بئ زئىى دروست كرد ۵ نامیزی

خاوكردنهموى لؤكهى دروستكرد ۵ همروا (حَنْر)

ناوه بؤ همرشتيك كهه بیتمهوه.

حَنِيسٌ حَسًا: لهناو جهنگهى گؤرهبانى جهنگدا

راوهستتاو ســـــــــــــــــهنگهرى بهرـــــــــــــــــههدها.

كهسهى شوین ریبازى نهحمهدهى كورپی
 همنبهل دمكهوى. ۵ **الْحَانُوتُ**: دوكانى مهى
 فرؤشى ۵ دوكانى بازرگانى، ۵ **الْحَنْتَفُ**: كولهى
 پاككراو بؤ چیتت لینان. ۵ **الْحَنْتُوفُ**: نهو كهسهى
 ریشى ههلهكهمندرئ. ۵ **الْحَنْتُمُ**: ههموو رمش و
 سهوزتیک ۵ سوالهتى رمش ۵ جهمپرئى سهوز ۵
 ههورى رمش.

حَنْتٌ فِي عِيْنِهِ: له سویند خوارندهكهىدا راستى نهكرد
 (سویندى بهدرؤى خوارد). ۵ **حَنْتٌ له**: لهحمهق لايداو
 شتى باطلو بوچى بهپرهمو كرد. ۵ **أَحْتَهُ**: واى
 ئى كرد سویندى ئى بكهوى. ۵ **حَنْتُهُ**: سویندى ئى
 خست. ۵ **تَحْنَتُ**: خودا پهرستى كرد ۵ كاریكى
 كرد تاوانى سویندى ئى نهكهوى.

أَحْنَتُ: تاوان ۵ **أَلْحَمَانِثُ**: تاوانكار ۵ شوینى تاوان. ۵
حَنْجَتٌ له **حَاجَةٌ حَنْجًا**: كاریكى بؤ هاته پئشهوه.

حَنْجَ الشَّيْئِ: شتهكهى لادا لهریبازى خؤى ۵. **حَنْجَ**
 كلامه: قسهكهى خؤى گؤرپی.

أَحْنَجَ الشَّيْئِ: شتهكهى لا دا. ۵ **أَحْنَجَ نَلَانٌ**: غلآنكس
 سهبرى دواخؤیهوه كرد سهرى و سنگى وهر
 سوراند بؤ ناوردانهوهكهى.

أَحْنَجَ الشَّيْئِ: بهمانا (أَحْنَجَ) دئ.

حَنْجَرَتِ عَيْنُهُ: جاوى قول بون ۵ بهقولاجون.

حَنْجَرُ الخِيَرَانِ: نازهلهكهى سهربرى.

الْحَنْجَرَةُ: گمرو ۵ بؤرى همناسهدهان له ناستى مل.

أَلْحَنْجُورُ: بهمانا (الْحَنْجَرَةُ) دئ ۵ سندوهى بچوك ۵
 شوشهى عمتر و شتى لهوجؤره.

الْحَنْجَالُ: كورته بالای تیکسهمپراو.

أَلْحَنْجِلُ مِنَ النِّسَاءِ: ناهرمتى كهتهى ناشیرین و
 دهمهومر.

الْحَنْدُرَةُ: گلینهى چاو، دمگوترئ: (هو على حندرة
 عينه).

حَانِطٌ: پیاویکە کشتوکاله‌که‌ی کاتی دروینه‌ی هاتووە ۵ (أجر حانط) سوریک‌ی مه‌یله‌و رەش.

الْحِنَاطُ: هەر بۆنیکی خۆش تیکە‌ل بکری بۆ کفن و جهسته‌ی مردوو و مگوو (میسک و صمندەل و عەنبەر و کاهور..)

الْحِنَاطَةُ: پێشه‌ی عەلافی (گەنم و جۆ فرۆشی).

الْحِنَاطَةُ: گەنم، (ك: حِنَطٌ).

الْحِنَاطِيُّ: ئەو کەسه‌ی زۆر گەنم دەخوا ۵ کەسێک گەنم رەنگ بێ.

الْحِنَاطُ: گەنم فرۆش ۵ ئەو کەسه‌ی مردو تەحنیپ دەکا.

الْحِنَاطُ: بەمانا (الْحِنَاطُ) دێ.

الْحِنَاطِيُّ: ئەو کەسه‌یه‌ کەرەسه‌ی تەحنیپ کردنی مردو دەفرۆشی ۵ هەروا ئەو کەسه‌ی هەڵدەستی بەمکفن و دفنکردنی مردوو.

الْحِنَاطُ: بریتییە لە هێشتەنەوه‌ی جهسته‌ی مردوو لەسەر حالەتی خۆی، بەوه‌ لە مادە‌ی نەرم و پێست و بەردمکان بپاریزێ و ناوسکی بەمادە‌ی تاپه‌ته‌ی پاک بکریته‌وه‌.

الْحِنَاطُ: رەموه‌کیکە بەسەر زه‌وی دا بلاو دەبێته‌وه‌و پەل دەهاوێ ۵ بەرمکە‌ی لە قەبارە‌ی رەنگی پرتە‌قال دا، ناوکه‌که‌ی زۆر زۆر تالە.

حَنْفَ عَنِ الشَّيْءِ حَنْفًا: لەشته‌که‌ لایدا.

حَنْفَ الرَّجُلِ حَنْفًا: قاچی خوار بوون روپان لەناومه‌و کرد ۵ حَنْفُهُ: وای لێکرد قاچی خوارو فەهزەن

بن ۵ تَحَنَّفَ: وازی لەبێتەرستی هیناو موسولمان بوو دەستیکرد بەخودا پەرستی ۵ چوووە سەر رێبازی ئەبو حەنیفە. ۵ تَحَنَّفَ إِلَى الشَّيْءِ:

مه‌یلی بۆ لای ئەو شتە بوو ۵ رووی لەو کرد. ۵ الْحَنْفَاءُ: کەوان ۵ موس ۵ دەعبای حیرباء ۵ ناهرفتی کەنیزه‌ک دەممی تەمه‌به‌ل و دەممی بەمنیشتات ۵ سوله‌حقاتی ناو (کیسه‌لی

الْحَنْسُ: ئەوه‌که‌سانه‌ی زۆر خۆله‌مائی حەرام و کاری نابەجێ دەپاریزن.

الْحَوْسُ: کەسێک کەس نەتوانێ پڕ بەچاو سه‌یری بکاو کەس نەتوانێ سته‌می لێ بکا ۵ ئەگەر لەشوینی خۆی جولا کەس نەوێری لەهه‌لویستی خۆی وه‌یگیرێ.

حَنْشُهُ (الْحَنْشُ) حَنْشًا: پێوه‌ی دا گەستی.

حَنْشُهُ: لێی خوپی دەری کرد ۵ دمگوتری: (حَنْشُ الصَّيْدِ) نیچەرکه‌ی راوکرد.

حَنْشٌ فَلَانًا: فلانکەسی هه‌لخه‌له‌تاندا.

حَنْشِيٌّ: لەحەسه‌بو و نەسه‌بی کەم کردوه‌و.

أَحْنَشُهُ عَنِ الْأَمْرِ: پەله‌ی لێ کرد.

الْحَنْشِيُّ: ماری گه‌وره‌ی رەش ۵ رەشمار‌ی گه‌وره‌ کە زه‌هراوی نەهێ ۵ هەروا پێرۆه‌ک سه‌ری لەسه‌ری مار بچێ.

الْحَنْشِيُّ: کەسێک زۆر کاسب بێ و هه‌مه‌یشه‌ لەهه‌ولێ کاسبی مأل کۆکردنه‌وه‌دا بێ.

حَنْطَ الزَّرْعُ حَنْطًا: کشتوکاله‌که‌ پێگه‌بی.

حَنْطٌ فَلَانٌ: هه‌مانه‌ی قولی هه‌لکێشا.

حَنْطَ الْأَدِيمُ: پێسته‌که‌ سور بوو (هەر حَانِطٌ).

حَنْطَ الرَّجُلُ حَنْطًا: پیاوه‌که‌ ریشی گه‌وره‌ بوو پێبوو، (هەر أَحْنَطُ).

أَحْنَطَ الزَّرْعَ وَهَوَّ: بەمانا (حَنْطَ) دێ.

أَحْنَطَ الْمَيْتَ: مردووکه‌ی تەحنیپ کرد ۵ بۆنی خۆشی بەمردووکه‌ کرد.

حَنْطَ الْمَيْتَ: بەمانا (أَحْنَطُهُ) دێ.

تَحَنَّنَ مِنَ الْغِنَةِ: گەنمی خوارد.

اسْتَحْنَطَ فَلَانٌ: فلانکەس بەلاماری مردنی داو دونیای بەلاوه‌ هێچ و پوچ بوو.

الْحَانِطُ: بەروبوومی دره‌ختی غه‌ضا ۵ خاومن گەنم ۵ کەسێک گەنمی زۆر هه‌بێ ۵ (رجل

بهمانا (حَنَكْتَهُ) دى. ◊ اَحْتَنَكَ الرَّجُلُ: بپاومکه بوو بهحه کیم و داناو بپاوی خاومن نهمزون. ◊ اَحْتَنَكَ الشَّيْءُ: شته کمى له بیخ دمهینا. ◊ اَحْتَنَكَ فُلَانًا: بهسمر فلانکهدا زال بوو ومدوی خوئی خست. ◊ اِسْتَحْنَكَ الشَّجَرُ: دمرهخته که بهرمگ و ریشه وه هه لکنهدرا. ◊ اَلْحَانِكُ: رمش. ◊ اَلْحِنَاكُ: نهو دمزوی نهوپهتهی دهمی و لاخی پی دمبهسری.

اَلْحَنَكُ: مهلاشو ◊ دهندوکی بالنده ◊ کومه له ریپوارنک لا بدنه شارنک و ماوهی تییدا بمیننمه.

اَلْحَنَكُ: نهمزون و تیگمیشن له کاروبار.

اَلْحَنَكُ: بپاوی ناقل و لیزان و خاومن نهمزون و قالبوو. ◊ اَلْحَنِيكُ: بیرهمیردی خاومن نهمزون ◊ ناده میزادی زور خور. ◊ اَلْحِنَكُ: بهمانا (اَلْحِنَاك) دئ. ◊ حَنَكَلٌ فِي الْمَشِي: له رویشتندا تمبهلی کردو ههنگای قورسی هاویشتن. ◊ اَلْحَنَكُلُ: کورته بالا ◊ ناده میزادی وشک و روگرز ◊ بپاوی خوپیروی بیج نهمهک، ◊ اَلْحَنَكَلَةُ مِنَ النِّسَاءِ: ناهرمتی ناشیرینی قولهرمش ◊ ناهرمتی وشک تمبیات و مرو مؤج.

حَنٌ حَيًا: نالاندی ◊ کورکاندی ◊ باراندی ◊ بوپاندی ◊ حَنَّتِ الرِّيحُ: رمشباکه دهنگی لی هات وه کوو دهنگی حوشتر دهرچوو. ◊ حَنَّتِ الْقُرْسُ: کهوانه که دهنگی لیها ت له کاتی هاویشتندا. ◊ حَنُّ العُودِ: عودو که مانه که بههوی پهنجه لیدانه وه دهنگی لیوه هات. ◊ حَنُّ الرَّجُلِ: بپاومکه هاواری کرد یا له خوشییا یا له تاو نازار.

حَنُّ اليه: نارمزی دیداری کرد.

حَنُّ عَلَيْهِ: بهزمی پیدا هاته وه. ◊ اَحَنُّ فُلَانٍ الْقُرْسَ: فلانکهدس وای کرد کهوانه که دهنگی لیبی. ◊ حَنُّ الشَّجَرِ: درهخته که گولوکی دهرکرد. ◊ حَنَانٌ

ناوی) ◊ ماسیه کی دهرپایه ناوی (أُحْرَم) ه. ◊ اَلْحَنَفِيُّ: شوینکهدتهی مزهمی نمبو حمنیفه. ◊ اَلْحَنِيْفُ: نهو کهس مه له شهر لایدای بیو کاری خپرو باش ◊ نهو کهسهی لهسر ناپینی نیسلام بیو لیی لانهدا ◊ نهو کهسهی حه جی مالی خودای کردبی، (ك: حنفاء). ◊ اَلْحِنْفَاءُ: پیزیکی عمرمی پینش هاتنی نیسلام بوون له ناخه وه دزی بتپهرستی بوون ◊ اَلْحَنَفِيَّةُ: نهته وهی نیسلام دمگوتری: (ملة حنيفة) ◊ جَوْرِيكُهُ له شمشير که نیسبت دمدرین بولای نه حنه فی کوری قemis، چونکه نهو یکه کم کس بووه له ناو عمرهدا شمشيری داهینا.

حَنَقٌ عَلَيْهِ حَقًا: رهی لی هه لسا ◊ اَحْنَقُ: بهمانا رق لیبوونی بهردموا مه. ◊ اَحْنَقُ الصُّلْبُ: پشتی نووسا بهسکیه وه. ◊ اَحْنَقُ السَّنَامُ: دوگی حوشترمه که لهرو لاواز بوو ◊ بهمانا قه لهو بوونی دوگیش دئ واته: دومانای دزبه به کی همیه. ◊ اَحْنَقُ الزَّرْعُ: کشتوکاله که بلاو بووه. ◊ اَحْنَقُ فُلَانًا: رهی فلانکهدی هه لساند.

اَلْحَنِقُ: قه لهو، ◊ حَنَكَتِ اَلْأُمُّ الصَّبِيَّ حَنَكًا: دایکه که مه لاشووی منداله که ی هه لداپه وه.

حَنَكَ فُلَانٍ الدَّابَّةَ: فلانکهدس و لاغه که ی لغاو کرد.

حَنَكَ التَّجَارِبَ الرَّجُلَ حَنَكًا وَحَنَكًا: نهمزون ته جرهبه نهو بپاومیان قال کردو له بوته میان دا. ◊ حَنَكَ الشَّيْءُ: له شته که حالی بوو ◊ شته کمى پتهو کرد. ◊ اَحْتَنَكُهُ التَّجَارِبُ: نهمزون ته جرهبه له بوته میان داوه. ◊ اَحْتَنَكَ فُلَانًا عَنِ الْأَمْرِ: فلانکهدسی له کارمه که گپراپه وه. ◊ حَنَكَتِ السِّنُّ وَالتَّجَارِبُ فُلَانًا: تممن و نهمزون فلانکهدسی قال کرد. ◊ اِحْتَنَكَ الدَّابَّةَ: پتهی له لغاوی و لاخه کردو رایکیشا به حبله که. ◊ اَحْتَنَكَ التَّجَارِبُ الْجُلَّ:

قوم: نهو نهموه همنديکيان نارمزوی دیدمئی
 بهکتر دمکمن. ◊ تَحْنُنُ عَلَيْهِ: بهزمیی پیدا
 هاتمهوه. ◊ اسْتَحْنُ إِلَى الشَّيْءِ: حمزی لهو
 شتمکرد. ◊ اسْتَحْنُ الشَّرْقُ فَلَائاً: سۆزۆ
 خۆشهویستی فلانکهمسی خسته کهیف خۆشی و
 هه لپهرکیوه. ◊ التَّحْنَانُ: شهوق و نارمزوی زۆر.
 ◊ الحائنة: حوشتر ◊ العننان: خاو من هحم و
 بهزمیی ◊ سيفتمتیکه له سيفتمتیکانی
 خودا ◊ کهمسینک چاکه لهگه ل کهمسینک بکا که نهو
 روی ئی وهرگیزایی ◊ تر بهنا و پهنجهکانتا
 هه لیسورینی دمنگی لیووبی ◊ رینگه ی راست. ◊
 الحائنة: نافرمتیک سۆزی هه لسن بۆ دیتنی
 منداله که ی یان پادی میرده کۆنه که ی بکاته وهو
 بوی بکورکینی. ◊ الحنة: دلنهرمی. ◊ العننن:
 نهو بیومزنه ی له بهر خاتری به ختوکردنی
 منداله وردیله کانی شودهکا به بیاوکی تر بۆ
 نهوه ی ژیاوریا ن دابین بکا ◊ رمشه بیا به ک لوره ی
 بن و مکوو دمنگی حوشتر. ◊ العننن: حمزو
 نارمزۆ.

حَنَأٌ عَلَيْهِ حُرّاً: سۆزی بۆی هه بیوو.

حَنَأٌ الشَّيْءِ: شتمه که ی دولا هینایه وه.

حَتَّى العودِ وَغَيْرُهُ حَنِياً وَجَنَابَةً: خواری
 کردمهوه ◊ توینکله که ی ئی کردمهوه.

حَتَّى يَدِ الرَّجْلِ: دمستی فلانکهمسی چه ماندموه.

حَنَى القرسِ: که وانه که ی دروست کرد. ◊ أحنى

عليه: به مانا (حنا) دئ. ◊ أحنن: کۆمایه وه. ◊

تحننى: به مانا (أحنن) هاتوهوه. ◊ تحنى على فلان:

سۆزۆ خۆشهویستی بۆ فلانکهمس دهرخست. ◊

الأحنى: پشت کور ◊ الحائنة: عمرمهخانه ◊ شوینی

عمرمهق خواردنمهوه (بیا). ◊

(ألحاني) به ◊ عمرهق. ◊ الحائني: خاو منی

حانوت.

أَحْوَبٌ: وه حشمت و خهفت.

أَحْوَبٌ: تاوان ◊ به هیلاکچوون و فهوتان. ◊ العروبا:

نهمس. ◊ العروبة: تاوانی نه زمیتدانی باوک و

دایک ◊ تاوان به گشتی ◊ پیدایستی ◊ غم و

ناره حمتی. ◊ العروبة: تاوان ◊ خزم به هو ی

دایکه وه، نافرمت یا بیایوی زمعیضو لاواز.

حَاتِ الطائرِ على الشئِ: بالنهمکه به دمهوری فلان

شندا سوپایه وه. ◊ حارتته: جاوورای لی کردو

فینلی لی کرد. ◊ الحائنة: نهو که سه به زۆر

لؤمه کاربئی.

أَحْوَتٌ: ماسی بچوک بن یان گهوره ◊ جوره

گیانله بهرینکی شیردهریشه ◊ ههروا ناوی

بورجیکه له بورجه کانی ناسمان. ◊ العروبا:

نهمويه كهلمكه‌ی نهمستور بوبین و گۆشته‌کهمیان داچۆرابی.

حَوْتُكَ الرَّجُلُ: بیاومکه رۆیشت به‌رۆیشتنی کورته بالآ، لاسایی کورته‌بالآی کردهوه. **أَلْحَوْتُكَ**: نادممیزادی کورته بالآ و کزو کۆله‌وار. **أَحَالَهُ**: جولانندی و لیک جیا کردهوه. **أَحَاثَ الْحَيْلُ الْأَرْضَ**: نهمسپه‌کان زهمویه‌کهمیان کوتاو گله‌کهمیان وردکرد. **أَحَاثَ فُلَانُ الْأَرْضَ**: فلان گل و خۆلی زهمویه‌کهمی سه‌روناو کردو به‌ناوی دا گه‌را بزانی چی تیدابه. **أَسْتَحَاكُهُ**: ویستی دهری بینئ **أَهْمَانَا** گل و خۆله‌کهمی دا گه‌را بزانی شته‌کهمی لئی گوم بیوه بیدۆزیتهموه. **أَسْتَحَاثَ فُلَانُ الْأَرْضَ**: فلانکهمس گله‌کهمی سه‌روناو کرد.

حَاثِ بَاثٍ: به‌رت و بلاو. **أَحْوَنُ**: به‌مانا (حَيْثُ) دئ. **أَلْحَوْنُ**: جه‌رگو دهوروبهری ریشه‌ی جه‌رگ. **أَحْوَنُ بَرْتُ**: به‌رت و بلاو. **أَلْحَوْفَاءُ**: جه‌رگو دهوربهری. **أَلْحَرْتُمْ**: نهو گیاندارمیه چ نادمی چ گیانله‌بهری تر درتیزیه‌کهمی مام ناومندی بی.

حَاجٍ حَرْجًا: بئویستی همبوو **أَهْمَار** بیوو. **أَحْوَجَ إِهْوَجًا**: همزار کهوت. **أَحْوَجَ فُلَانًا إِلَى كُنَا**: وای له فلان کرد موحتاج بی. **أَحْتَجَّ**: بئداویستی همبوو **أَحْتَجَّ**: داوی بئداویستی کرد **أَحْتَجَّ**: ناتاج و همزار. **أَحْتَجَّ**: مئینه‌ی (أَحْتَجَّ) **أَحْوَجَ**: بئداویستی **أَهْمَوِي** و سه‌لاممتی. **أَحْوَجًا**: بئداویستی **أَلْحَوْجِبُ**: برؤ بان و گهموره. **أَلْحَوْجَلَةُ**: گۆزمی بنک نهمستور، بان گۆزمی بچوکی دهم بلاو.

حَادَ عَنْهُ حَرْدًا: معیلی کرد. **أَعَادَتْهُ أَعْمَى عَارِدًا**: ناو به‌مانا له‌رزو تای بؤ دئته‌وه **أَعَادَ فِي الْأَمْرِ**: له‌کارمکه بوومو تئی فکری.

حَادُ عَلَيْهِ حَرْدًا: پاراستی (حَادَ الشَّيْءُ) شته‌کهمی پاراست **أَهْمَسَرِي** دا زال بوو. **أَحَادَ الدَّرَابُ**: نازه‌له‌کهمی به‌تونندی ئی خوری. **أَحْرَدَ**: په‌له‌ی کرد **أَحْرَدَ الدَّرَابُ**: به‌تونندی نازه‌له‌کهمی نازووت. **أَحْرَدَ الشَّيْءُ**: شته‌کهمی کۆ کردهوه، خسته‌ی په‌نایه‌ک. **أَحْرَدَ الْقَصِيدَةَ**: جامه‌ی شیعرمکه‌ی جوان و پتهو ریک خست. **أَسْتَحْرَدُ عَلَى الشَّيْءِ**: به‌سمر شته‌کهمدا بالآ ده‌ست بوو. **أَسْتَحْرَدُ عَلَيْهِ الشَّيْطَانَ**: شه‌یتان به‌سمری‌دا زال بوو. **أَلْحَرْدِي**: نهو کهسه‌ی خۆل بؤ کارکردن هه‌له‌مه‌کا، ئیشه‌که له‌نهمستوی دهمگرتو و به‌جوانی نه‌نجامی ده‌دا؛ بان خیرا نه‌نجامی ده‌دا **أَهْمَارًا** ئیزان له‌کاردا. **أَلْحَادُ**: په‌ناو به‌شتیوان **أَهْمَارًا**: دووری. **أَهْمَرْدَان**: روه‌کیکه له‌رومه‌که دوو فاقه‌کان، گوله‌کانی جوان، زۆر جۆری همیه **أَلْحَرْدِي**: دهرپه‌رتنه‌ر **أَهْمَرْدَان** بؤ رۆیشتن **أَهْمَرْدَان** عه‌رمه‌بانه. **أَهْمَرْدَان**: به‌مانا (الأحرذی) دئ.

حَارَ حَرًّا وَحَرًّا: گه‌راپه‌مه‌وه. **أَحَارَ الشَّيْءُ**: شته‌که کهم بوو. **أَحَارَ** به‌د ما‌کار: کهمی کرد دوی نهموی زیاد بوو. **أَحَارَ الْمَاءُ فِي الْغَدِيرِ**: ناومکه له‌زه‌لکاومکه‌دا هاتوو چۆی کرد. **أَحَارَ فِي أَمْرِهِ**: له‌کارمکه‌ی‌دا سه‌ری ئی شیوا. **أَحَارَ الثَّرِبُ**: پۆشاکه‌کهمی شت و سه‌ی کردهوه. **أَحَارَتِ الْعَيْنُ حَرًّا**: سه‌یایی جاوی زۆر سه‌ی و ره‌شاییه‌کهمی زۆر ره‌ش **أَحَارَ الْجِرَابُ**: ولامه‌کهمی ره‌تکردهوه (دنه‌گه‌کهمی دایه‌وه). **أَحَارَهُ عَارِدًا وَحَرًّا**: وه‌لامی دایه‌وه **أَهْمَتَوُكُو** له‌گه‌ل کرد. **أَحْرَدَ الدَّقِيقَ أَوْ الثَّرِبَ**: ناردمکه بان کراسه‌کهمی سه‌ی کردهوه. **أَحْرَدَ الْأَدِيمَ**: جه‌رمه‌کهمی به‌ره‌نگی سور ره‌نگ کرد. **أَحْرَدَ الْقَرْمَ**: شته‌

الأذن: ديوى ناوموى گونچکه ◊ داخى حوشر
داخکردن ◊ فروئلكى شان (حموزى شان) نمو
قولگه نيسقانهى كه سمرى شانى تيدا ديوو
دمچن ◊ حموزى ران نمو چاله نيسقانهى سمر
نيسقانى رانى تيدايه ◊ رارهوى همناسه بؤ نريك
كه بو ◊ ناميرنيكه لهو ناميرانى ديوارو دهرگاو
بهنجهرى بئ بويه دمكرو ◊ ناميرنيكه بيناي بئ
بوياخ دمكرو. ◊ المِحْرُ: دار يان ناسنيكه
بهكرمهكى لهسمر هلهدهخونى ◊ تيروك يان
كۆلهوموزى نانهوا ◊ وتوو ◊ لهزانيارى
نهندانزياريدا بريتيه له هيلكي راست كه
ههردوك لاي كورپهكه دمگريتهوه، ◊ المِحْرُ:
وهلام.

حَازُ فِلَان: فلانكس بهنيواشى روى.

حَازُ الشَّيْ: نمو شتهى بؤ خوى ههنگرت پيى برا
بؤ نمو دهرجوو .

حَازُ الدَّوَابِّ حَوْرًا: نازهلهكانى لهسمرخؤ
ليخورى ◊ بردنى بؤ سمر ناو بؤ ناو
خواردنهوه. ◊ حَازُ الدَّوَابِّ إِلَى الْمَاءِ: بهمانا
(حازها) دئ. ◊ حَازُ الْأَمْرِ: كارمهكى توندو تۆل
كرد. ◊ احْتَاَزًا: شتهكى بؤخوى داناو بهخوى
برا ◊ بهرنهوه كهوت ◊ اِنْحَازًا: بؤ موطاومعهى
(حَزَّة) هاتوووه ◊ ههروا بهمانا پالى پيودا
لهگهلى كؤ بووه ◊ اِحَازُ الْقَوْمِ: نمو هؤزه شوينى
خويان واز ليهينا بؤ كهسانى ديكه. ◊ احَازُ عَلَى
الشَّيْ: بهسمر نمو شتهدا كؤمايهوه خوى
بهسردادا. ◊ احَازُ عَنْهُ: لئى لادا. ◊ حَاوَزُوا فِي
الْحَرْبِ: ههرهكه له لايهنهكانى شهر لهوى تر
كهناگر بوو ليك دووركهوتنهوه. ◊ تَحَوَّرَ: بؤ
موطاومعهى (حَوْرَه) هاتوووه. ◊ تَحَوَّرَ الرَّجُلُ: نمو
پياوه ويستى ههلسن و بهنارهحهتى راست
بووه ◊ تَحَوَّرَ عَنْهُ: لئى تهكيهوه ◊ اسْتَحَازَهُ:

بازنهيهكهى ههلهخولاند. ◊ حَرُّ الدَّابَّةِ:
نازهلهكهى بهداخى كهوانهيهى داخکرد. ◊ حَوْرُ
الْحَبْرَةِ: نانهكهى پانكردوموه نامادهى كرد بؤ
نهوى بيخاته سمر ناگرمهكه بؤ نهوى بيرزئ. ◊
حَوْرُ الشَّيْ: شتهكهى گيرپايهوه. ◊ حَوْرُ اللَّهِ فِلَانًا:
خودا فلانكهسى گيرپايهوه بؤ حالهتى
دمستكورتى و بئ هيزى و كهمو كورى. ◊ حَوْرُ
فِلَانِ الْكَلَامِ: فلانكس قسمكهى گوزى. ◊ حَاوَرُوا:
گفتوگويان كرد ◊ اِحْوَرًا: بؤ موطاومعهى (حَوْرَةُ)
هاتوووه ◊ يان سپيى چاوى و رشايهكهى زياد
له ناساييه (چاوگهوره). ◊ اسْتَحَازَهُ: بهقهسى
هينا ◊ دهمى پيكردموه. ◊ الاَحْوَرِيُّ: سبي نهرم.
◊ اَلْحَاوِرُ: سمرلى شيواو ◊ لاوازو بيتهيز. ◊
الحَاوِرَةُ: بؤ ميينهى (الحائر) بهكاردي. ◊ الحَوَارُ:
بيجوى حوشر لهو كاتهوه لهدايكى دمبيتهوه تا
لهشير دمبپيتهوه. ◊ الحَوَارُ: گفتو گويهكه نهنجام
دمدري لهنيوان دوكهس يان زياتر لهبوارى شانؤدا. ◊
الحَوَارِيُّ: نهوى پؤشاك سبي دمكاتهوه ◊ نهوى
پاك و بئ خهوش و ههلبزيراوه ◊ الحَوَارِسُونُ:
يارمعتيدمرانى حمزمتى عيسا بوون.
الْحَوْرُ: كهمى و ههوتان ◊ پهتال و بوچ.

لَحْوَرًا: سپياتى سپينهى چاوو رشايهتى
رشينهكهى ◊ سَيِّبَمُ نَمَسْتِيرَى كَلِكى (بنات
التَّغْسِ) دمكهويته تهنيش (نميش) ◊ الحَوْرَاءُ
مِنَ النِّسَاءِ: نمو ناهرماتنهى سبي پيستن
مهيهست نهوه نيه كه سپينهى چاوى زؤر سبي
بئ. ◊ اَلْحَوْرِيَّةُ: كچيكى نهفسانهيه خهپان
دروستى كردوووه، له ناو دهرپاو چؤم و
جهنگهلساندا دمبيندري ◊ ناهرمتى جوانى زؤر
ناسك و قوز ◊ الحَوْرِيُّ: دوژمنايهتى ◊ وهلام ◊
المَحَارُ: مهرجيح. ◊ المَحَارَةُ: نمو شوينهى دمنگ
بداتهوه ◊ صهدهمفو مروارى. ◊ المحَارَةُ مِنَ

حَسْتِيه لای خَوِي و بُو خَوِي داناو كُردى بهى
 خَوِي. ◊ الْأَحْوَزُ: لِيخَوِرِي لِمَسْرَه خَوُو هِيْدِي. ◊
 الْأَحْوَزِي: نَمُو كَهَسِي بَهْرِيْكَ و بِيْكَى كَارْمَكَانِي
 بَهْرِيْوَه دَمِيَا ◊ كَارَامَا لَمْنِيْش و كَارِدَا. ◊ الْاَلْمِيَاز:
 پَالْدَان بَهْشْتِيْكَهَوَه ◊ سِيَاْسَهْتِي و لَاتَانِي (عَدَم
 الْاَنْحِيَاز) لِمَسْرَهْدَمِي تَاَزَهْدَا بَرِيْتِيْه لِهَوِي نَه
 بَهْلَاي غَمْرَب يَان شَمْرَقْدَا خَوِيَا ن سَاغ بَكَمَنَهَوَه.
 الْحَوْزُ: لِمَسْرَه خَوِيِي ◊ كَهَم تَاكُوْرَت ◊ مَلْكَاهِيْتِي.
 الْحَوْزُ مِّنَ الْأَرْضِيْنَ: نَمُو پَارْجَه زَهْوِيْهِي نَادَمَمِيَا
 بُو خَوِي قُوْرُغِي بَكَاو سَنُوْرْمَكَانِي دِيَاْرِي بَكَاو
 خَاوْمِيْهِيْتِي بَكَا ◊ سَرُوْشْت بَهْجَاك و خِرَابِيْهَوَه.
 ◊ الْحَرْزَاءُ: نَاْحِيْه و هَرْتَم ◊ حَرْزَةُ السَّلَام:
 سَنُوْرِي نَاشْتِي و نَاوْجَهْكَانِي ◊ الْحَرْزِي: نَمُو
 كَهَسِيْه بَهْتَهْنِيَا دَانِيْشِي و كَهَس لَهْگَهْلِيَا نَهْبِي و
 تِيْكَهْلَاوِي كَهَس نَهْكََا ◊ يَان كَهَسِيْكَه كَارُو بَار
 جَوَان بَهْرِيْوَه بَهْرِي. ◊ الْحَرْزِيَاءُ: نَمُوْمِيْه زَهْخِيْرَه و
 بَزِيُو لَهْاَوَهْلَهْكَهِي پَهْنَهَان بَكَا. ◊ الْحِيَازَه: (حِيَازَه
 الرَّجُل) نَمُوْمِي لَهْزِيْر دَهْسْتِي بِيَاوَا بِيْن لَهْزَمُوِي و
 مَال و سَامَان. ◊ الْحَرْزِي: هَمَمُو كُوْمَهْلَه شَتِيْكَ كَه
 بِيْكَهَوَه بَكُوْنَجِيْن و كُوْبَبِنَهَوَه.

حَاسِ الْغَارَةِ: هَهْلَمْتَو و هِيْرَشَمَكَه بَهْرِيْلَاو بُوو.
 حَاسِ الرَّجُل: پِيَاوَمَكَه نَاَزَاو بَهْجَمْرَك بُوو نَهْتَرَسَا.
 حَاسِ الْأَمْرِ فَلَانَا: شَتَهْكَه كَارْمَكَه لِمَسْرَه فَلَانَكَهَس
 كَارِيْگَمَر بُوو.
 حَاسِ الذَّنْبِ الْغَنَمِ: گُوْرگ كَهَوْتَه نَاو مَهْرُو
 بَزْنَهْكَانَهَمُو پَهْرَتَهَوَازَهِي كُردن ◊ كَارْمَسَاتِيْكَى
 كَهَوْرَمِيَا ن تُوْش بُوو. ◊ حَاسِ الْفَتْنَةِ فَلَانَا: فَيْتَنَه و
 نَاشُوْب چُووَه نَاو دَلِي فَلَانَهَمُو تِيْكَى دَا.
 حَوْسِ حَوْسَا: نَاَزَابُوو خُوْگَرِيْبُوو، ◊ حَارَسَتْ الْمَرْأَه
 الرَّجَال: نَاَهْرَمْتَهْكَه تِيْكَهْلَاوِي بِيَاوَان بُوو چُووَه
 نَاوِيَاْنَهَوَه. ◊ تَحَوَّسَ فِي الْكَلَامِ: خَوِي نَاْمَادَمَكُرد
 بُو قَهْسَهْكَردن و هِيْزُو تَوَانَاي دَايَه

خَوِي ◊ رَاوَسْتَاو تَهْمَبَهْلِي نَوَانِد. ◊ اسْتَحْوَسَ:
 خَوِي خَاْفَلَانْدُو تَهْمَبَهْلِي نَوَانِد.
 الْأَحْوَسِي: بَهْرَهْدَمُوَام و هَمَهْمِيْشَهِيِي ◊ دَمْگُوْتَرِي:
 (غِيْث أَحْوَسِي) بَارَانِيْكَى بَهْرَهْدَمُوَامَه و هَهْلِي
 نَاپَرُوْكَئِيْنِي. ◊ حَاسَتْهُمُ الْخَطْرُبُ الْحَوْسُ: نَمُو بَهْلَاو
 كَارْمَسَاتَانَه كَه تُوْشِي گَهْل و نَهْتَهْمُوْمِيْهَك دَهْبِي و
 بَرَسْتِيَا نِي دَهْبَرِي ◊ يَهْخَهِي گُرْتَن. ◊ الْحَوْسَةُ:
 خَزْمَايَهْتِي و خُوْنِيْگَرِي ◊ هِيْرَش و پَهْلَامَار
 ◊ دَهْسَكَهْوِي شَمْر ◊ پِيْدَاوِيْسْتِي ◊ كُوْمَهْلِيْكَ
 لَهْخَهْلِيْ جِيَا. ◊ الْحَوْسُ: نَمُو كَهَسِي لَهْمَشِرَا
 بَانْگِي نَمُو نَمُو دَمْكَاو دَهْلِي: هُوِي فَلَان هُوِي
 فَيْسَار كَهَس.

حَاشِ الذَّرَابِ خَوْشَا: نَاَزَهْلَهْكَانِي كُوْكَرْدَنَهَمُو لِيِي
 خُوْرِيْن.
 حَاشِ الْقَرْمِ الصَّيْدِ: خَهْلَكَهْكَه نِيْجِيْرْمَكَانِيَا ن هِيْتَان و
 بَرْدِيَاْن بُو نَمُوْمِي بِيَاْنْگَرِن.

حَاشِ اللَّصِّ وَغَرَه: دَزَهْكَهِي گُرْت و نَهْبِيْشْت
 بَهْحَمْرَام بَكَا. ◊ حَارَسُهُ عَلَي الْأَمْرِ: هَهْلِي نَا بُو
 كَارْمَكَه. ◊ حَارَشَ الرَّجُلُ الْبِرْقَ أَوْ الْمَطَرَ: بِيَاوَمَكَه
 خَوِي لَه هَهْوَرَه بَرُوْسَكَهْكَه يَان بَارَانَهْكَه كَهْمَار
 گِيْرَكُرد. ◊ حَوَّشَ الْمَالِ وَغَرَه: مَال و سَامَانِي
 كُوْكَرْدَهَمُو پَهْزَمَهْنَدَهِي كُرد. ◊ احْتَوَّشَ الْقَرْمُ
 الصَّيْدَ: خَهْلَكَهْكَه نِيْجِيْرْمَكَانِيَا ن هِيْتَان و بَرْدِن
 بُو نَمُوْمِي بِيَاْنْگَرِن. ◊ احْتَوَّشَ الْقَرْمِ الشَّيْئِ:
 خَهْلَكَهْكَه شَتَهْكَهْيَان خَهْسْتَه نَاو خَوِيَاْنَهَمُو و
 دَهْمُوْرَهِيَاْنَدَا. ◊ اسْتَحَاشَ عَنْهُ مِنْهُ: لِيِي دُووَر
 كَهَوْتَهَوَه ◊ تَحَارَشُوا الشَّيْئَ يَبِيْنَهُمْ: شَتَهْكَهْيَان
 خَهْسْتَه نِيُو خَوِيَاْنَهَمُو دَهْمُوْرِيَاْنَدَا. ◊ تَحَوَّشَ مِنْهُ:
 شَهْرَمِي لِيْئَكُرد ◊ (تَحَوَّشَ عَنْهُ): لِيِي دُووَر
 كَهَوْتَهَوَه. ◊ تَحَوَّشْتُ فَلَانَةً مِنْ زَوْجِيَا: فَلَان نَاْفَرْمْت
 بِي مِيْرَد بُوو، بُوو بَه بِيُوْمَزِن. ◊ الْحَاشِ:
 كُوْمَهْلِيْكَ دَرَهْخْتِي دَار خُوْرَمَا يَان دَهْرَهْخْتِي

ورگی زل بوو ۵ **الْحَوْصَلُ لِلطَّيْرِ**: هه لآوسانی
 چیکلاندانه پمتی خواردنی تیدا کؤ ده بیته وه
 پیش نه وهی خواردنه که بجیته معیدیه وه. ۵
حَوْصَلُ السَّارِ: گمنجینهی خانوو. ۵ **حَوْصَلُ**
الحوش: بنکی جهوز که ناوی تیدا راوستی. ۵
الْحَوْصَلُ مِنَ الشَّاةِ: نهو نازل و حمیوانیه ورگی
 له زور ناوکییه وه زل بی ۵ **الْحَوْصَلَةُ**: بؤ بالنده
 بهمانا (**الْحَوْصَلُ**) دئ ۵ بؤ نادمیزاد له خوار
 ناوکییه وه گدهی زل بنوئنی ۵ صندوقه
 بچکولهیه که پارو شتی وای تیدا هه لدمگری.
حَاضِ الْمَاءِ حَوْضًا: ناوکهی کؤ کردموو دوروی دا.
حَوْضٌ: جهوزی دروست کرد ۵ **احتاض**: جهوزی
 دروست کرد. ۵ **استحرض فلان**: بهمانا (احتاض)
 دئ ۵ (استحرض الماء) ناوکه کؤ بؤوه.
الْحَوْضُ: شوئنی کؤ بیونهوی ناو ۵ (**الْحَوْضُ مِنَ الْأُذُنِ**):
 کرپرگهی گوئ ۵ پارجهیه که له زهوی
 سنوردار ۵ زرعاتو باخی پهرزینکارو.
حَوْضُ الْبَحْرِ: نهو ولاتو شارانهی دمکهونه سمر
 لیواری دهریا.
حَوْضُ النَّهْرِ: نهو زهوی زارهی بهناوی روبارکه
 ناو دمدرئو بهناویا تیپهر دمی ۵ **الْمَحْرُضُ**:
 نهستیرؤکه بهدوری بنکی دارخورماو درهختی
 تردا دمکریئو ناوی تیدهکری بؤ نهوهی
 درهخته که تیر ناو بیی.
حَاطُ الْقَوْمِ بِالْبَلَدِ حِطَاةً: خه لکه دوروی
 شاره که میان دا.
حَاطُ الصَّبِيِّ: منداله که پمتی چاومزاری له پشتی
 بهست.
حَاطُ السَّيِّئِ: شته کهی پارزنگاری کردو به لئینی
 داجی له بهرزهومندی شته که دای بیکاو زبانی
 لئ دوور بخته وه. ۵ **أحاط الحائط**: دیواری دانا،
 دیواری رایهست. ۵ **أحاط القوم بالبلد**: خه لکه که

تر. ۵ **الْحَوْاضَةُ**: پیداووستی ۵ ههرشتیک
 شمرمی لیبکری ۵ تاوان بی یان نا.
الحَوْضُ: جهوشهی مال.
الحَوْضُ: حوشتری هارو جهموش. ۵ **الحَوْضِيُّ مِنَ**
الكلام: قسمو وشهی غمربو کهم بیستراو. ۵
الحَوْضِيُّ مِنَ اللَّيَالِي: شهوی تاریک و
 نوتکه ۵ دمگوتری: (رجل حَوْضِي): پیاوئکه
 تیکه لآوی کهس ناگاو تهریکه. ۵ **الْمَحَاشُ**:
 نامیرو که مرستهی ناو مال. ۵ **الْحَوْضِبُ**: زهنگی
 و لآخ نهو شوئنهی سمو نیسقانی قاجی بهیه که
 دمگن ۵ یان خودی نیسقانی قاجی که له گهل
 سمی دا بهیه که دمگن ۵ بؤشایی
 سم ۵ که روئشکی نیر ۵ گؤلک ۵ قهدباریک و
 ورگ بچکوله ۵ یان ورگ زلو که له کهه
 هه لآوسا ۵ کؤمه لیک نادمیزاد.
حَاصِ الثَّوْبِ وَغَوَهِ: کراسه کهی دوریی.
حاص بين الشئین: نیوانی دوشته کهی تهسک
 کردهوه.
حاص حرة: دوروی داو پاراستی.
حَوْصُ الرَّجُلِ بِحَرْصٍ حَوْصًا: قولنجکی جاوی نهو
 پیاوه چوک بون ههر ده لئ قولنجکه جاوی
 دوراون ۵ ههروا بهمانا نهومش دئ ۵ جاوئکی
 لهوی تری بچوکتر بی ۵ **حَاوَصَهُ**: به قولنجکی
 جاوی سمبری کرد تیلهی جاوی دابه. ۵ **أحْصَا**
في الأمر: له کاره کهدا نیحتیاتی کرد. ۵ **الحِوَاصُ**:
 دهرزی و سوژن یان شتیکی تری لهو جوژه
 کهشتی بی بدروئ.
الْحَوْصُ: هه لوهمشانده وه، روخاندنه وه، ۵ **الْحِوَاصَةُ**:
 قه یاسه و بهرتهنگهی (ولآخ نهو جهبلهی
 کورتان و باری بی له ولآخ قایم دمکری). ۵
حَوْصَلُ الطَّائِرِ: بالنده که چکلاندانهی پر کرد له
 خؤراک. ۵ **حَوْصَلُ الْإِنْسَانِ وَغَوَهِ**: نادمیزاد خوار

دمیته دموروبهری مانو سامان، واته: پهرزین. ◊
 أَمْحِطُ: دمیریا لووش.
 حَافٍ فَلَانَ الشَّيْءِ حَوَافًا: فلانکس لهسر لیواری
 شتهکه بیوو. ◊ حَوَافُهُ: خسته سهر لیواری
 شتهکه.
 حَافَ الْبَاتِ الْمَكَانِ: رومکی لهدموری شوینهکه
 رواند. ◊ تَحَوَّفَ الشَّيْءُ: قهراغی شتهکه
 گرت ◊ یان له قهراغوه گرتی.
 أَلْحَافَةُ: لایهن و کمنار.
 أَلْحَوَفُ: لایهن و قهراغ ◊ پۆشاکیک مندال لهبهری
 دمکا بی قول و مکوو سوخمه.
 حَوَافِرُ الصَّيْفِ: مندالهکهی خسته سهر پهنجهی
 قاجی و بهقاجی بهرزی کردهوه.
 حَاقَ الْبَيْتِ رَحْوَهُ حَوَاقًا: مالهکهی مالی. ◊ حَوَقَ
 علیه: قسهکانی لی خواریو ختیچ و تیکهلو
 پیکهلو کردن. ◊ حَوَقَ رَأْسَهُ: ناومرستی سهری
 تاشی و نهوی تری هیشتهوه. ◊ احتاق ماله من
 ورائه: مالهکهی زموت کرد. ◊ الْحَوَاقَةُ:
 مالمالین ◊ جاده مالین.
 الْحَوَقُ: کۆمهلی زورو قهرهبالغی.
 الْحَوَقُ: جوار جیوهی شت که بهکهوانههی دموری
 شت دمدهن. ◊ أَلْمِحْوَقَةُ: گهسک.
 حَوَقْلَ حَوَقْلَةً وَحِقَالًا: همدوو دمستی خوی خسته سهر
 کهلهکهی، سهر سن بهندهی ◊ بهخیرایی رؤیسی
 خهریکبوو رؤیشتهکهی بگاته راکردن ◊ ماندوبوو.
 حَوَقْلَ فَلَانٍ: وتی: (لاحول ولا قوة الا بالله).
 حَوَقْلَ الشَّيْءِ أَوْ فَلَانًا: هالی پیومنا ◊ ههلی نا.
 الْحَوَقْلُ: نادمیزادی بهتمههنی ماندو. ◊ الْحَوَقْلَةُ:
 دیزوه گۆزهی مل دریز که ناو فرۆش بهکاری
 دینن.

دموروی شارمکهیاندا. ◊ احاط بالأمر: لههمموو
 لایهکهوه گرتگی بهکارمکه داو کونترۆلی
 کرد ◊ احاط الشئین: دموروی شتهکهیدا ◊ احیط
 بفلان: فهوتانو تییدا جوونی فلانکس نزیک
 وه.
 احیط بالشر: تیداچوو فهوتا ◊ حارطه: گفتوگۆی
 لهگهل کرد لهسر کاریک بۆ نهوی رازی بکا.
 ◊ حَوَطٌ حَائِطًا: دیواری رایهست ◊ (حَوَطٌ كَرْمُهُ)
 پهرزینی بۆ درهختی میوهکهی کرد. ◊ حَوَطٌ
 حول الشئین: شتهکهی بهجوار دموری شتهکهیدا
 کۆمهلو کردو بۆی کرده شورا. ◊ حَوَطٌ الشئین:
 شتهکهی چاودیری کردو پهیمانی دا پاریزگاری
 بکاو جی لهبهرزومندی نهودایه نهجمای بیدا. ◊
 إحتاطًا: له کاروباری خوی دا زور وردبینی و
 لیکنۆلینهوهی نهجمادا ◊ تَحَوَطُهُ: پاریزگاری
 شتهکهی کرد ◊ التَّحْوِيطَةُ: دمزوی دورمنگو
 بادراو (رنگی سورو رمش) ◊ مِرووی
 تیدمکری و بۆ چاومزار له پشت
 دمبهستری ◊ همروا بهمانا نوشتهو جادوش دئ.
 ◊ الحائط: دیوار ◊ شورای باخ، ◊ الْحَوَاطَةُ: زورینک
 بۆ ههنگرتن و پاراستنی گهنه و جۆو دانهویله.
 الْحَوَاطُ: دمزویکی رنگاو رنگه (سورو رمش)
 مِرووی شینی پی دمهوندرتتهوه همرشکلی
 مانگی پهکشوهی لهزیو داریژراوی تیدمکری و
 له پشت دمبهستری بۆ دهفعی چاومزار. ◊
 الْحَوَاطَةُ: بهمانا نیحتیات دئ. ◊ الْحَوَاطَةُ: یارییهکه
 یاریکهرمکان تییدا بهدموری پهکتردا
 دهخولیننهوه. ◊ أَلْمِحْرَاطُ: راکر ◊ أَلْمِحِيطَةُ:
 نیحتیات ◊ سۆزو بهزههی ◊ أَلْمِحِيطُ: دمگوتری:
 (رجل حِيطٌ) پیاویکه زور چاودیری مالو
 مندالی خوی دمکا. ◊ أَلْمِحَاطُ: نمو شوینهی

تیبهری و گۆرانکاری تیکهوت. ◊ **أَحْرَلُ بِالْمَكَانِ:** سائیک له شوینه مایهوه. ◊ **أَحْرَلَتِ الْمَرْأَةُ أَوْ النَّاقَةَ:** نافرمتکه لهدوا کج کوری بوو ◊ یان حوشرمکه دوا بیجوی مبینه بیجوی نیبری بوو. ◊ **أَحْرَلُ عَيْنُهُ** ◊ جاوی خیلکرد. ◊ **أَحَالَ:** سائیکی تهواوی بهسردا تیبهری. ◊ **أَحَالَ الدَّارُ:** خانومکه گۆرانکاری بهسردا هاتو سالانیکی زۆری بهسردا تیبهری ◊ دانیشتوانهکهی چهند سالو و عمیامیکه نیی دوور کهوتونهوه. ◊ **أَحَالَ الشَّيْئُ الرَّجُلُ:** شتهکه یان پیامکه له حالیکهوه جووه سهر حالیکی تر. ◊ **أَحَالَ بِالْمَكَانِ:** سائیک لهو شوینه مایهوه. ◊ **أَحَالَ الرَّجُلُ:** نمو پیامه حوشرهکانی ناوس نابینو نهزۆکن ◊ هسهکانی دژ بهیهکن و هیجی بهسهر هیچهوه نیه.

أَحَالَ عَلَيْهِ بِالْكَلَامِ: بهقسه روی تی کردوو دهستی کرد به ناخاوتن لهگهئیدا ◊ **أَحَالَ فِي ظَهْرِ دَابْتِهِ** وعلیه: بازی دایه سهرپشتی ولاغهکهی و جینگیر بوو. ◊ **أَحَالَ الْغَرِيمَ:** خاومن فهرزمکهی رهوانهی سهریهکیکی تر کرد. ◊ **أَحَالَ الشَّيْئُ:** شتهکهی گواستهوه. ◊ **أَحَالَ الْعَمَلُ إِلَى فُلَانٍ:** کارمکهی بهفلان سپارد. ◊ **أَحَالَ الْقَضِيَّةَ إِلَى عَمَلَةِ الْجُنَايَاتِ:** قازی روداوو کیشهکهی رهوانهی داداگای تاوانهکان کرد. ◊ **أَحْرَلُ الشَّيْئُ:** شتهکهی گۆری یان گواستهوه له شوینیکهوه بۆ شوینیکی تر ◊ **أَحْرَلُ فُلَانٌ الشَّيْئَ إِلَى غَضَبِهِ:** فلانکس شتهکهی نارد بۆ لای بهکیکی تر. ◊ **أَحْرَلُ الْأَرْضَ:** زهوییهکهی ساله ناسائیک کینلا بۆ نهومی خاکهکهی بههیزیی. ◊ **أَحْرَلُ الشَّيْئُ:** شتهکهی له حالیکهوه گۆری بۆ حالیکی تر. ◊ **أَحْرَلَهُ الْقَوْمُ:** خهلکهکه فلانیاں خسته ناو خویانهوه. ◊ **أَحْتَالَ الشَّيْئُ:** سائیک بهسهر نمو شتهدا رۆیی. ◊ **أَحْتَالَ فُلَانٌ:** فلانکس ویستی بهفیل و تلهکهبازی فلان

حَاك الشَّيْئُ فِي صَدْرِهِ أَوْ قَلْبِهِ: شتهکه له میشکی دا یان له دلی دا جهسپاو جینگیربوو یان بهمانا دمنه دمنهو خوراندن دی.

حَاك الثَّرْبَ حَيَاكَةً: هوماشهکهی جنی.

حَاك الْمَطَرُ الرُّوْضَ: بارانهکه گهسهی بهگولو و رومکی باغهکهدا ◊ **تَحَوَّلَ بِالثَّرْبِ:** بۆشاکهکهی لهسی بهندمیوهه هینا بۆ پیتشی نهزۆی و لهسهر سیچکانی دانیشت، واته خوئی کهمه ندیکش کرد.

الْحَوْكُ: نموونهی وینه ◊ **دمگوتری:** (هذا علی حرك ذاك) نهوه لهسهر شیومی نهومیه. ◊ **الْمَحْرُكَةُ:** دمگوتری: (هم ناس لیس علیهم حركه هؤلاء القوم) نهوانه کهسانیکن لهو هۆزو خیله ناچن. ◊ **الْمِیَاكَةُ:** جۆلایی. ◊ **الْمَحْرُكَةُ:** شمرو ههرا.

حَاَل الشَّيْئُ حَوْلًا: سائیک بهسهر نهوشتهدا تیبهری.

حَاَل الْحَوْلُ: سالهکه تهواو بوو.

حَاَل الشَّيْئُ: شتهکه گۆرا .

حَاَل فِي ظَهْرِ دَابْتِهِ: بازی داو لهسهر پشتی ولاغهکهی وهستا.

حَاَل عَنِ الْعَهْدِ: له بهیمانی خوئی بهشیمان بۆوه.

حَاَل الشَّيْئِ بَيْنَ الشَّيْنِ حَوْلًا وَحِيلَوْلَةً: ناوانی کردن ◊ بوو به پهردهو حائیل لهنیوان نمو دو شتهدا. ◊ **حَاَلَتِ النُّخْلَةُ حَوْلًا:** درهختی خورماکه سائیک بهری گرتو سائیک بهری نهگرت. ◊ **حَاَلَتِ النَّاقَةُ:** حوشره مبینهکه کهل درا بهلام ناوس نهبوو. ◊ **حَاَلَتْ عَيْنَهُ أَوْ طَرَفَهُ:** جاوی خیل بوو، چاومکهی توشی هیجی بوو. ◊ **أَحْرَلُ:** سائیک بهسهری دا تیبهری ◊ **دمگوتری:** (أَحْرَلُ الصَّيْبُ): مندالهکه سائیکی تهواو کرد. ◊ **أَحْرَلَتِ الدَّارُ:** خانومکه رۆزگاری زۆری بهسهردا

شنى دەست بکەوى. ◊ اِحْتَالَ الْأَرْضُ: زەمبەكە
بارانى ئى نەبارى.

احْتَالَ عَلَيْهِ بِالدِّينِ: قەرزەكەى ھەوالەى نەستۆى
نەو كەرد. ◊ تَحَوَّلَ: لە شوئىنكەو ھەوئىكەو ھە
بۆ شوئىنكى تر ◊ يان لەھال و ھەزەكەو ھە
كەوتە ھال و ھەزەكەى تەروە. ◊ تَحَوَّلَ عَنِ
الشَّيْءِ: لەو شتە وازى ھىنا چوو ھەزەكەى
تر. ◊ استعمال الكلام: كەلامەكەى لەماناى خۆى
لاداو ماناىكى تەرى ئى ھەلھەنجا. ◊ استعمال
الشَّيْءِ: شتەكە ھەوالەكەرا. ◊ الإحتيال:
ھەلھەنجانە تاندن ھەزەكەى ياساىيە ◊ برىتتە
لەو ھەى كەسەك بىھەوئى بەنارەوا مالى كەسەكى
تر بخوا. ◊ التحويل: ئافەرتەكە سالا ناسائەك
مەندالى بىبى ◊ ھەروا بەزەوئىكە دەگوتەرى سالا
ناسائەك بىكەندەرى تۆو بىكەرى. ◊ الحائل: نەو
شتەى گۆران بەيدا دەك ◊ الحال: نەوكاتەى
كەتتەيدى. ◊ حال الدهر: گۆرانكارى زەمانە ◊
حال الانسان: ھەموو كارو بارىكى تايبەتى
ئادەمىزاد چ مەدى چ مەنەھى. ◊ الحال في
الطبيعة: چۆنەتتەكى زوو بەسەر چوو ◊ الحال
في النحو: حال لەزاراھى نەھوئىندا برىتتە
لەزەمانى ھەنووكەھى و كاتى
قەسەكەنەكە ◊ الحوال: دەورەبەرى شت، ◊ حوال
الدهر: گۆرانكارى رۆزگارو بەلاو كارساتى. ◊
الْحَوْلَةُ: نەوئىيە خاومنى قەرز لەقەرزدارىكەو ھە
بگۆنەزەھە بۆ سەر قەرزدارىكى
تر ◊ گواستەنەھى ئا و لە چوئىكەو ھە بۆ
رەبارىكەى تر ◊ شاھەتەدان ◊ بەرەوئەبەوون ◊ چە
كەكە يان كۆمپىالەھەكە پارەى پى
دەگۆنەزەھە لەشۆئىنكەو ھە بۆ شوئىنكى تر.
◊ الْحَوَالِي وَالْحَوَالِي مِنَ الرِّجَالِ: نەوكەسەھە زۆر
فەلەبازو ھۆلەپى.

الْحَوْلُ: جەو چوئ و ھاتو چۆ ◊ سال.

الْحَوْلُ: لەمپەرو بەردەى نىوان دوشت ◊ پىاوى
فەلەبازو ھۆلەپى.

الْحَوْلُ: زىرەكەى و لىھاتوئى و كارامائى
لەنەنجامەدانى كاردا ◊ نەو كەندەرو چۆكە
ھەلەكەندەراوئىيە كە بەرەز نەمامە خورمى تەيدا
دەنئەزەرى ◊ دەگوتەرى: (ھذا من حَوْلِ الدَّهْرِ)
نەھە لەكارەسەپرو ھەچاھەبەكانى رۆزگارە.

الْحَوْلُ: بەردەو لەمپەر لەنىوان دوشتدا ◊ خەلى و
ھىچى لە ناراستەكەردنى نىگەى دوو چاودا. ◊
الْحَوْلَاءُ: نەو بەردەى بىچوو ھوشتر لەناو سەكى
دايكى دا لەناوى داھە ◊ مەكوو مەشەھە بۆ
زاروك لەسەكى ئافەرتەدا ◊ نەو ئاومە كە لەپەش
سەردەھەتەنى زاروك لەسەكى دايكى دەپزەتەدەر.
◊ الْحَوْلَاءُ: (حَوْلَاءِ الدَّهْرِ) سەپرو سەمەرى
رۆزگار. ◊ الْحَوْلَةُ مِنَ الرِّجَالِ: نەو پىاومە زۆر
كارامائى لە فەلەبازى و ھۆلەپى دا ◊ الْحَوْلِيُّ:
ھەرشتەك سائەكى بەسەردا تەپەرى
گىئانلەبەرىبى يان رەھەك بى، ◊ الْحَوْلُ: قەناتەكى
بەچۆلەھە ئاوى ئى دەگوازەتەھە بۆ شوئىنكى
تر. ◊ الْحَوْلُ: نەو پىاومە خەرا دەگۆزەى و ھە
رۆزەى لەسەر ھەواھەكە ◊ پىاوى فەلەبازى
ھۆلەپى. ◊ الْحَيْالُ: بەتتەكە سەرىكى لەپەتى
بەرسەنگى ھوشتر دەبەستەرى و سەرەكەى تەرى
بەپالۆكەھەھە قەيم دەكەرى ◊ پىشى
شت ◊ الْحَيْالُ: فەلەبازو سەسەتەدار. ◊ الْحَيْلُ:
نەو كەسەھە ھەوالەكەھە بۆسەر
دەنئەردەرى ◊ نەوكەسەھە ھەوالەكەھە بۆ
دەكەرى ◊ بەھەردووكەيان ◊ الْحَيْالُ: نەوشتەى
نەگۆنەچى بىبى ◊ الْحَيْالَةُ: فەلەو چاوبەست ئى
كەردن ◊ شتەك لەشۆئىيە ناعوور ئاوى پى
ھەلەدەھەنئەندەرى. ◊ الْحَيْالُ مِنَ الرِّجَالِ: نەو

حَوِي الشَّيْ حَوِي وَحَوْرَةٌ: نهوشته سموزی تیکه ن
 رمشاییه که می بوو. ۵ یان رمشی تیکه لی
 سوریه که می بوو. ۵ حَوِيْتِ شَفَةِ الرَّجْلِ: لیوی
 پیاومکه له سوری دا ممیلو رمش بوون.

حَوِي النَّبَاتُ: گزو گیاه که له سموزی دا حَوِي بمرمش
 نواند. ۵ حَوِي الشَّيْنُ: شته که می ویک هاتموه. ۵
 حَوِي الشَّيْنُ: شته که می و مرگرت. ۵ احتوی الشَّيْنُ
 وعلیه: له حَوِي گرت جیتی کردموه. ۵ حَوِي
 حَوِي کۆکردموه پاپۆکه که می بهست. ۵ الحاری: نهو
 که سهی مار به ختو دهکا و پشی پشیمان
 دهکا. ۵ پیاویک کاری سمر سوریه نهر نهمجام
 بدا. ۵ الحاریاء: ریخۆله. ۵ ناوسک. ۵ الحَوَاءُ: نهو
 شویننه شتی تی دهکری و مکوو
 که نچینه. ۵ کادین. ۵ هویه و مهنزلی شمال
 نشین.

الْحَمْرُ: میروه سوره. ۵ میروی سلیمان (میروه
 سلیمان). ۵ حَوَاءُ: دایه حهوا. ۵ الْحَمْرُ: رنگیکه
 له رنگی زنگی ناسن دکا. ۵ حَمْرُ الرَّادِي: نهمبهر
 نهو بهری شیو. ۵ الْحَمْرِيُّ: خری و که وانه می. ۵ بۆ
 ههرشتیک بین. ۵ حهوزی بچوکی ناو بۆ حوشر.
 ۵ الْحَمْرِيَّةُ: پۆشاکیکه ناواخن ههه دهکریته
 سه ربشتی حوشر نافرمت له سمریه هه سوار
 دهبی. ۵ بهرۆیه که له سمر سهر دادهنریت کاتن
 قاپیک یان شتیکی تر دهخهته سمر
 سهرت. ۵ زهوی رهق و روتنه که به بهرد یان
 بهخشی کال و قور شورای بۆ دهکری. ۵ حارِية
 البطن: ریخۆله و جهرگو سی. ۵ الْحَمْرِيَّةُ:
 مار. ۵ نهمیش جهند جوړیکی ههیه. ۵ الْحَمْرِي:
 هویه و شمال نشین که له سمر ناویک
 کۆدینه هه.

که سهیه له قسه کردندا پشت به قسه پیس
 حَوِيه وه به ستر و قسه خه لک بچوینه وه. ۵
 الْحَمْرِيُّ: نامیریکه بهرزو نرمی کارمای پی
 کۆنترۆل دهکری. ۵ الْحَمِيلُ: نهو که سهی مندالی
 نابن (نهزۆک). ۵ الْمَسْتَحِيلُ: شتی بهتال و
 بوچ. ۵ شتیک هه بوونی یان بهیدا بوونی محال
 بی.

حَام حَوْل الشَّيْنِ: به دموری شته که دا سوریه وه
 دموری دا. ۵ له حه دیشی پیغه مبهردا هاتوه
 دهغه رموت: (من حَام حَوْل الحَمِي يوشك أن يقع
 فيه) که سیک له تاوان نریک ببیته وه له وانه یه
 تیی بکهوی.
 حَام الشَّيْنِ: ههولی بۆ نهو شته دا و بیستی
 به دمستی بیین.

حَام عَلى قَرَابَةِ: سۆزی بۆ خزمه کانی نواند
 یارمتهی دان.

حَام الحَيَاةُ: گیانه بهرمکه تینووی بوو، (ك:
 حوائم، حَوْم). ۵ حَوْمٌ فِي الْأَمْرِ: زۆر له کارمکه ورد
 بووه و زۆری تی روانی.

الْحَوْمُ: جهله به حوشری قهرمباغ.
 الْحَوْمُ: شهرا بی کۆن. ۵ الْحَوْمَةُ مِنَ الْبَحْرِ وَالْمَاءِ
 وَالرَّحْلِ: زۆرینه و بهشی هه ره زۆری. ۵ له شهرو
 جهنگا به شوینی تر سناکی ناو شهرمکه
 دهگوتری. ۵ الْحَوْمَاتُ: زهوی رهقی تهخت. ۵
 الْحَوْمَلُ: له هه موو شتیکدا به سهرمتا که می
 دهگوتری. ۵ لاهاوویک ناومکه می قوراو
 نه بی. ۵ ههوری رمشی باراناوی. ۵ تَحْمَرُنْ: زهلیل
 بوو هیلاک بوو. ۵ الحانَةُ: دوکانی عه رهق
 فروشتن.

حَوِي الشَّيْنِ حَوِيَّةُ: به سمر شته که دا زال بوو
 کردیبه ملکی حۆ.

حَارِ فِلَانٍ: فلانكس رینی نی گوم بوو ۵ حار لی
 الأمر) لهو کارمدا سمری نی تیکچوو. ۵ حار الماء:
 ناومکه کوبومو هه لخوا ۵ حیره: خستیه سمر نی
 شیوانهوه. ۵ تحیر: کهوته سمر نی شیواوییهوه.
 ۵ تحیر السحاب: ههورمکه له شوینی خوی
 ومستاو بارانی باراند. ۵ تحیر الماء: بهمانا (حار
 الماء) دی. ۵ تحیر المكان والثناء بالماء: شوینهکه
 بهر بوو لمتاو. ۵ استحار الرجل أو الماء في المكان:
 بهمانا (حار) دی. ۵ استحار الشراب: بهخوشی
 شهربهکه بی قوت جوو. ۵ الحائر: کهسک
 سهرگردان بی ۵ شوینیک نهملاو نهولای
 بهرزین و ناوی تیدا بوومست ۵ باغو بیستان. ۵
 الحارة: بهرو بهرمان ۵ ناوجهیک نزیک بی
 لهمالهوه. ۵ الحاری: دمگوتری: (لا آتیه حاری
 الدهر) همت نایمه لای. ۵ الحیره: سرگردانی و
 راری ۵ زوی سهوزو بهر دانهوتله ۵ الحیر:
 ههور لهگه ل باران بهیدا بی و نهروموتیهوه. ۵
 الحارة: دیوی ناوموی مهلاشوو. ۵ المستحیر:
 ریگهیک لهسارابهک دابی و نیشانهی
 دیارنهبن و سمری نی دهرنهکری. ۵ المستحیر:
 پیلوی جاو که گوشت و چهوری زوری. ۵ تحیر
 الرجل: پیاومکه ویستی هه لسن و زور
 بهزهحممت بوو هه لسانهکه. ۵ تحیر الیهم:
 پالی بهوانهوه داو جووه سمر بیرو بهروای
 نهوان.

حاس الحیس حیساً: تریتی خورماو کهشکی
 دروست کرد. ۵ حاس الشئی بغیره: نهوشتهی
 تیکه لاوی شتی ترکرد.

حیس الحیس: تریتی خورماو کهشکی دروست کرد.
 الحیس: خورماو کهشک و رن تیکه ل بهبهک
 دهکرین و دهگوترین و دهشیلدرین دمکریته
 قاوت.

حیث: زهرنی مهکانه و نیضافه دمکری بولای رسته.
 ۵ الحرة: (ارض عمرة) زموی ماراوی که زوری
 مار لیبن.

حاج حجا: ههزار کهوت.

الحاج: زومکیکی چقلاوییه سهوزیهکهی زور
 دریزه دمکیشی و رهگهکانی زور بهزمویدا
 دهرونه خوار ۵ حیح الرجل: پیاومکه بهسرته
 قسهی کردو له بهر خوییهوه ورته ورتی بوو.

حان عن الشئی حیداً و حیداناً: لهشتهکهی لادا ۵
 احاده عن الشئی: لهو شتهی لاداو دوری
 خستهوه. ۵ حایده حاید و حیاداً: وازی نی هیناو
 روی نی وهرگیرا ۵ وازی له دزایهتی نهو هینا. ۵
 الحیاد: نهومیه بی لایه بی پشتگیری هیچ
 لایهکی کیشهکه نهکی. ۵ الحیاد الا یحیی:
 لهسیاسهتی نیو دمولهتی دا نهومیه ولاتیک
 هاوکاری پهکیک لهو دمولته دزه بهبهکهکهکان
 نهکاو لهگه ل باقی دمولتهکانی تردا هاوکارو
 هاوسوز بی بو بهرقهرار بوونی ناشتهوایی
 گشتی.

الحید: نهومی له نهملاو نهولای شت هه لتوفیتیهوه.
 الحید: ناخی بوونی زاروکه لهسکی دایکی داو
 بهناسانی نهیمته دمروه. ۵ الحید: رؤیشتنی
 بهتمهکهبوورو لارو لهنجه ۵ الحیدان: نهو بهردو
 زمیخه به لهکاتی رؤیشتندا لهزیر بیی و لاخ
 دهردمپهری. ۵ الحید: روانینی بهرق و
 کینهوه ۵ الحید: گویدریزی زور سرک و تهر دماخ.
 ۵ الحید: ناچار.

حار بصره حیراً و حیره و حیراناً: تهماشای شتهکهی
 کردو جاوی نهیتوانی لی بیروانی ۵ جاوی لی
 هه لبهزییهوه.

بەرۆیهیه نافرمت بهخۆیهوه هه‌لدهگرئ بۆ
ئەوهی خوینەکه له جەستەیهوه نه‌چێ و بلاو
نه‌بیتەوه.

حاف علیه خیفًا: ستمی کرد.

حاف الأب: باوکهکه خۆشه‌ویستی و ریزی بۆ
مندالیک له مندالەکانی له‌وانی تر زیاتر
دەربیری ۵ گرنگی به مندالیک زیاتر له‌وانی
تردا ۵ **تحیف الشئین:** وردە وردە له‌قەراخ و
بیج‌خاخی شتەکه‌ی گەرت و لێی
که‌مکرده‌وه ۵ **الحاف (حائف الجبل):** قەراخی کێو
بنارو دامینی کێو.

الحاف: رمگینکی سه‌وزه له‌زیر زوبانه‌وه‌یه. ۵ **الْحافَّةُ**
من کل شیئ: لایهن و ئەملاو ئەولای شت.
الحیف: تیزایی بەرد، ۵ **الْحَيْفَةُ:** تیزکەرەوه‌یه‌که
سه‌رمه‌ترو سه‌ره رمی پێ تیز دمه‌کریتەوه. ۵
الحيفة من الشئین: لایهن و قەراخ و ئەملاو ئەولای
شت.

حاق به الشئ خیفًا وحيوًا وحيفانًا:

حاق به الأمر: کارمەکی له‌سه‌ر پێویست بوو.

حاق فيه السيف: شمشیر کاری لێکرد.

حاق الشئین: شتەکه‌ی هه‌نوو وزۆری دەست ری
خست. ۵ **أحاق به الشئین:** به‌مانا (حاق)
دئ ۵ **حایقُه:** هه‌سوودی پێ بردو رقی ئی بوو. ۵
إحْتاق على الشئین: ئیحتیاتی کرد بۆ ئەوشته.

الْحَاقُ حاق الجوع: برسایه‌تی زۆر ۵ نه‌وه‌پیری
برسیه‌تی.

الْحَيْقُ: ئەوهی دێته‌وه ریی ئاده‌مه‌یزاد
له‌خراپه‌کانی. ۵ **الْحَيْقَرُ:** لاواز یان نارپه‌سن و
بئه‌چه‌ خوێری.

حَاك في كذا حَيْكًا: شوینکە لێکرد، کاریگه‌ری
ئێ کرد. ۵ **حَاك المذیبة:** کێرده‌که بری.

حاش حَيْشًا: ترسا ۵ ومکوو ترسنۆک رویشت.

حاش الوادي: دۆله‌که درێژ بووه.

حاش فلانًا: فلانکەسی ترساند. ۵ **تَحَيْشْتُ نَفْسَهُ:**

نەفسی لێی تۆراو پێش چاوی که‌وت.

الْحَيْشُ: کۆمه‌ل. ۵ **الْحَيْشَانُ:** بیاوی زۆر ترسنۆک.

حاص عنه: لای داو له‌رێگه‌ دورکه‌وته‌وه.

حاص القوم: خه‌لکه‌که که‌وتنه هاتو چۆ ده‌گه‌ران
رێگای هه‌لاتن بدۆزنه‌وه. ۵ **حَايَصُهُ:** چاوو راوی
لێکرد ویستی به‌سه‌ری‌دا زال بوو. ۵ **حَايَصَ**
المرت: سوور بوو له‌سه‌ر ئەوهی خۆ له‌مردن
رزگار بکا. ۵ **إحاص:** لایداو دوور که‌وته‌وه.

حاصي بامس: ته‌نگانه‌و نارهمتی.

حَيْصٌ بَيْصٌ: ته‌نگانه‌و نارهمتی ۵ **الْحَيْصُ:**

چه‌مووش ۵ **الْمُحَيْصُ:** چاره‌و په‌نا.

حاضت المرأة: نافرمتەکه بێ نوێژ بوو که‌وته
عاده‌تی مانگانه‌یه‌وه ۵ **حاضت شجرة السمر:**
شتیک له‌ دره‌ختی سه‌موره هاته خوارئ ومکوو
خوین سوره. ۵ **حاض السيل:** لافاوکه هه‌لسا. ۵
حَيْضُ المَاءِ: ناومەکی به‌رداو ومکوو لافاوی
لێکرد. ۵ **تَحِيضُ المَرَأَةِ:** به‌مانا (حاضت)
دئ ۵ رۆژانی عاده‌ی مانگانه نافرمتەکه وازی له
ئه‌نجامدانی نوێژو رۆژو هیناو چاوم‌پروانی
کۆتایی هاتنی خوینی چه‌یزمکه‌ی کرد ۵ خۆی
به‌ له‌چه‌یزکه‌وتوو له‌قه‌له‌مدا ۵ هه‌لسو که‌وتی
وای کرد که‌ که‌وتۆته‌وه عاده‌ی مانگانه‌وه. ۵
أُسْتَحِيضَتِ المَرَأَةُ: نافرمتەکه دواي تێبه‌رپوونی
ماوه‌ی عادمی مانگانه‌ی خوینەکه‌ی نه‌ومستاو
هه‌ر به‌رده‌موام بوو. ۵ **الْحِيَاضُ:** خوینی چه‌یز.

الْحَيْضُ: ئەو خوینە‌ی مانگانه چه‌ند رۆژیک
دیاریکراو به‌شێوه‌یه‌کی سروشتی له‌ره‌حه‌می
نافرمتەوه دێته‌ خوار. ۵ **الْحَيْضَةُ:** ئەو پاچه

حَيَّيْ حَيَاةً وَحَيَوَاناً: گه‌شهی کرد. ۵ **حَيَّي الْقَرْمُ:**

قهوممه‌که و مزع و حالیان باش بوو. ۵ **حَيَّي الطَّرِيقُ:**

ریگاکه ناشکرا بوو. ۵ **حَيَّي من الفِیْح حَيَاةً:** نفسی

لهشتی خرابو و ناشرین هه‌له نگوتو بیی ناخوش

بوو. ۵ **حَيَّي من الرجل:** شهرمی له‌پی‌او‌مه‌که کرد. ۵

أحیا القَرْمُ: زاوو زئیان زور بوو ۵ و مزع و خالی

نازه‌نه‌کانیان باش بوو. ۵ **أحیا الله فلاتاً:** خودا

فلاتکسی زیندوو کرد. ۵ **أحیا الله الأَرْضُ:** خودا

رووه‌و و گزو گیای له‌زموی دهره‌ینا ۵ **أحیا الرائدُ**

الأَرْضُ: کابرا زه‌پی‌مه‌که‌ی بیینی گزو گیاکه‌ی

له‌وپه‌ری گه‌شه‌و سه‌وزی‌دا بوو. ۵ **أحیا فلان**

اللیل: فلاتکس شه‌و نه‌نوست همر خهریکی خودا

پهرستی بوو. ۵ **حَيَّاهُ الله:** خودا هیشتی‌ه‌وه.

حَيَّ الله القرم بحَيَّا: خودا به‌هانای نه‌و قهوممه‌وه

هات و بارانی بۆ باراندن.

حَيَّ فلان فلاناً: فلاتکس دوعای بۆ فلان کرد به‌تمه‌منی

دریژو ته‌ندروستی باش.

حَيَّ الحَمِین: له‌تمه‌منی (۵۰) سالی نزیک بۆوه. ۵ **حایا**

القَرْمُ بعضهم بعضاً: شه‌و خه‌لکه دوعایان بۆ

یه‌کتر کرد به‌تمه‌منی دریژو ته‌ندروستی.

حَيَّ النَّارَ بالنفخ: ناگره‌که‌ی به‌غو لی‌کردن

هه‌لگیرساندوه.

حَيَّ الصَّبِيَّ: خوراکی دا به‌منداله‌که. ۵ **حایا القرم:**

خه‌لکه‌که دوعای تمه‌ن دریژی و ته‌ندروستیان بۆ

یه‌کتر کرد. ۵ **تَحَيَّاهُ منه:** خوی لی شاردوه. ۵

استحیا الأسم: دیله‌که‌ی هی‌شته‌وه

نهی‌کوشت ۵ **استحیا فلان فلاناً:** فلان شهرمی له

فلان کرد ۵ **دمگوتری:** (استحیا منه واستحاه). ۵

التحیة: سه‌لام.

الْحَيَا: همرزانی و باران. ۵ **الْحَيَاءُ:** شهرم و شکو

(الحیاء) بۆ نازه‌ل به (زهی) دمگوتری. ۵ **الْحَيَاءُ:**

گه‌شه‌کردن و مانه‌وه به‌زیندویی ۵ له‌زاراوه‌ی زانستی

حَاك لِي مشبه حَيَّكَانَا: له‌ رویشته‌نه‌که‌ی‌دا لارو

له‌منجه‌ی کرد خوی بادا ۵ **به‌توندی بیی له‌زموی‌داو**

عهرزمه‌که‌ی کوتایه‌وه.

حَاك التَّوْب: قوماشه‌که‌ی چنی ۵ **أحَاك فِيهِ السَّيْفُ:**

به‌مانا (حَاك) دئی، واته: شمشیر کاری تی‌کرد. ۵

إحْتَاك بشْرِيه: به‌ کراسه‌که‌ی خوی که‌مه‌ندکیش

کرد واته: فاجی و پشته‌ی پی‌که‌وه به‌ستن. ۵

تَحَايَلَك: به‌لارو له‌منجه‌هات.

حَالِ المَاءُ حَيَالاً: ناومه‌که له‌ناو شیومه‌که‌دا کۆ بۆوه. ۵

تَحَايَلَ عَلَى الرجل أَوْ الشَّيْءِ: فیلی له‌ پی‌او‌مه‌که

کردو به‌سیاسه‌ت له‌گه‌لی‌دا هه‌لس و که‌وتی کرد

بۆ شه‌وه‌ی لی‌ی به‌مه‌راد بگا. ۵ **تَحَيَّلَ:** فیل و

فه‌جه‌ری به‌کار هی‌نا به‌نه‌نجامدانی کارمکانی.

الْحَيْلُ: ناوی کۆ بوومه‌وه له‌ناو شیومه‌که‌دا، ۵ **الْحَيْلَةُ:**

جه‌له‌به‌ مپرو بزنی ۵ به‌ردی به‌ری‌وه‌وه له‌کیتومه‌وه

بۆ دامینی و هی‌نده‌ کۆ‌بینه‌وه تا زور دم‌بن و

دم‌بیته‌ به‌رده‌لان.

حَان الأَمْرُ: کاتی نیشه‌که نزیک بۆته‌وه ۵ **أحَان:**

زور مایه‌وه. ۵ **أحَان الشَّيْءِ:** شه‌ته‌که‌ی فه‌وتاندو

له‌ ناوی برد. ۵ **أحَيَّن القَرْمُ:** گه‌له‌که کاتی شه‌وه‌ی

هاتوه‌وه به‌مافی خوی بگا. ۵ **أحَيَّن الأَبْلُ:**

حوشترمه‌که کاتی شه‌وه‌ی هاتوه‌وه بدوشری‌یان

باری لی‌بنری. ۵ **أحَيَّن بِالْمَكَانِ:** جه‌ند ماومیه‌ک

له‌و شوینه‌ مایه‌وه. ۵ **حَايَنَهُ عَائِنَةٌ وَحَيَاناً:**

مامه‌له‌ی له‌گه‌ل کرد سال له‌ دوی سال. ۵ **حَيَّنَهُ:**

کاتیکی بۆ دیاری کرد. ۵ **حَيَّنَ الله فلاتاً:** خودا

فلاتکسی هیدایه‌ت دا بۆ ری‌ی راست. ۵ **أحَانة:**

میینه‌ی (أحَانة) ۵ به‌مانا به‌لای کوشنده‌ دئی.

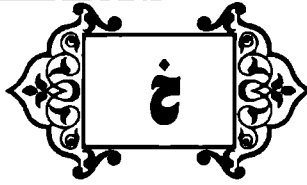
أَحْيَيْنُ: ماومیه‌ک له‌زمه‌من که‌م یا زور.

أَحْيَيْنُ: هی‌لاک و تیدا‌چون ۵ به‌ه‌لاو

ناخوشی ۵ **الْحَيْئَةُ:** به‌مانا کات دئی.

زیندوی و زیان. حَيَّ عَلٰی كَذَا: حازربه و و مره
 بؤ نمنجامدانی فلانكار ۵ و مكوو (حي على
 الصلاة حي على الفلاح).

زیندموهرانی دا (حیة) بریتییه له کۆمه ئیک
 دیارده که لمگیانلمبهر و رووهک و درهختدا
 دمبندرئ و جیاپان دمکاتهوه له (جهمادات). ۵
 الحایی: خاومنی مار ۵ مار بهختیوکمر. ۵ الحیران:

الحاتین: نافرمتی شهریفو رسمه ن شوینی مورافه بهو خودا پهرستی صوفیه کان ◊ خَبَأَ خَبَأً: پنهانی کرد ◊ پاراستی ◊ اَخْبَأَهُ: به مانا (خَبَأَهُ) دئی ◊ خَبَأَهُ: به مانا (خَبَأَهُ) دئی ◊ خَبَأَهُ: که و ته مونا زمعه و به بهر یه که دا هه لگوتن و به لگه هینانه وه به مبه مستی بؤزدانی به کتری ◊ اِخْتَبَأَ: خوی حشاردا ◊ اِخْتَبَأَ لَهُ خَيْبًا: شتیکی لئ هه لگوتن و موغاماکرد ◊ تَخَبَأَ خَبَأً: ماله منو به ناگای بؤخوی دروست کرد ◊ الحاییه: کوندهی ناو، دیمکه، جه و منده ◊ اَلْحَبَاءُ: به زمهنده، به زمهنده کراوو شیراوه ◊ اَلْحَبَاءُ: رشمال (خانووی له کولک و مودروستکراو)، خیموت که کوله کهی زُیر دمدری ◊ اَلْحَبَاءُ: هه لگراوو به زمهنده کراو ◊ اَلْحَبَاءُ: نافرمتیکه گوشه گیر ◊ دمگوتری: (امراة خُبَاءُ) نافرمتیکه له مال هه و خزاوه و خوی دهمیرتیه وه و دمرناکه وئی ◊ اَلْحَبِيءُ: به مانا (اَلْحَبَاءُ) دئی به شتیکیش دمگوتری: کرابیتیه موعه ماماو به برسیار ناراسته یه کیکی تر بکری ◊ اَلْحَبِيءَةُ: به مانا (اَلْحَبَاءُ) دئی ◊ اَلْمَخْبَأُ: به ناگابه که نادمیزاد له ترسی هیرشی ناسمانی به نای بؤدبیا ◊ اَلْمَخْبَأُ: نافرمتیکه که زاومشنین و شوی نه کردبئی.

خَبَأَ الْفَرَسُ: نه سه به که له راکردن دا جارنیک دمست و باشوی راست و جه لئیک هی چه بی به به که وه هه لده هینن ◊ خَبَأَ فُلَانٌ فِي الْأَمْرِ: فلان کهس له کاره کهی دا به له ی کرد ◊ خَبَأَ النَّبَاتُ: پوه که که به رزبؤوه و دریز بوو ◊ خَبَأَ

البحرُ خَبَأً وَجَبَاباً: دهریا تیکیه وه هاویشته و شه پوله گانی توند بوون ◊ خَبَأَ خَبَأً: فیل و فه جهری کرد و له کاره کهی دا غمشی کرد ◊ اَحْبَأُ الدَّابَّةَ: ولاخه کهی والئ کرد له روین دا خیرایی ◊ خَبِيئَةٌ: فیلئ لئ کرد و توشی فه سادی کرد ◊ اِخْتَبَأَ: به له ی کرد ◊ اَلْأَخْبَاءُ: دمشتیکه له نیوان دوو ته پوله که دا که حاجی تیدا هه بین ◊ رنگای لبه لان ◊ اَلْأَخْبَاءُ: به رو به کی دریز کوله یه و مگوو فه قیانه وایه له پو شاکه که دمرده هیندرئ قول و مه چه کی بی دمه ستری ◊ توئکلی درخت ◊ شوینی نادیارو به ناو قوزین ◊ اَلْحَبَاءُ: بارچه به رو به کی دریز کوله یه و مگوو فه قیانه مه چه کی خوتی بی دمه سستی ◊ اَلْحَبِيءَةُ: به مانا (اَلْحَبَاءُ) دئی ◊ اَلْحَبِيءَةُ: ناو شیوو دؤل ◊ زهوی به کی مام ناومندی نه زور به بهیت نه زور خراب و بی خیر ◊ شوینیکه ناوی تیدا کؤبیتیه وه به دموری دا گیاو کز بروئ ◊ اَلْحَبِيءُ: ناوی شیوو چالایی یه که ی ◊ چالی دریز و ته سک ◊ اَلْحَبِيءَةُ: به مانا (اَلْحَبَاءُ) دئی ◊ قولایی شیوو دؤل ◊ به شیک له گوشت ◊ هه بارچه گوشتیک کؤبیتیه وه و دریز بی (حَبَيْتُ الْمَكَانِ خَبَأً: زهوی که ته تخت بوو به ستیورایه وه ◊ حَبَيْتُ ذِكْرُهُ: ناوی گوم بوو ◊ اَخْبَيْتُ: شوینی چالئ ویست ◊ هه ولی دا به چیتیه جی گای نزم ایی و به رهاون ◊ دایبه زاند ◊ خوی به کهم زانی و ته و اوضاعی نواند ◊ اَخْبَيْتُ إِلَيْهِ: دنیا بوو ◊ اَلْأَخْبِيءُ مِنَ الْأَرْضِ: نهومیه زهوی به که

زانی ۵ خَبَرُ الطَعَامِ: خوارنده‌ک‌هی چه‌ور کرد ۵
 خَبَرُ الْأَرْضِ: زه‌وییه‌ک‌هی کیلاً ۵ خَبَرَتِ الْأَرْضُ:
 زه‌وییه‌ک‌هی گئی زور بوو ۵ خَبِرَ الشَّيْءُ: شته‌ک‌هی
 زانی، هه‌والو کرؤکی شته‌ک‌هی زانی ۵ خُبِرَتْ
 النَّاقَةُ خَبِراً: حوشترمه‌ک‌هی شیرى زوربوو ۵ خَبِرَ
 الرَّجُلُ: پیاومکه بوو به‌پسپور.

خَبِرَ الْأَمْرَ: لمنیشه‌ک‌هی کولیه‌هه‌و سه‌رونای کرد ۵
 أَخْبِرُهُ بِكُنَّا: هه‌والی دایه ۵ أَخْبَرَ النَّاقَةَ:
 حوشترمه‌ک‌هی به‌شیر زوری ده‌ست که‌وت ۵ خَابِرُهُ:
 کـــشتوکالی به‌شـــیووی
 موخابه‌رمکرد ۵ هه‌واله‌کانیان ئالو گورکردو
 روداو‌مکانیان بویه‌کتر باس کرد ۵ خَبِرُهُ بِكُنَّا:
 هه‌والی به‌و روداوه پیدا ۵ أَخْبَرَ الشَّيْءَ:
 شته‌ک‌هی به‌تافی کردموه ۵ تَخَبَّرَ الْخَبَرَ: دهربارى
 هه‌واله‌ک‌هی پرسبارى لى کرد ۵ تَخَبَّرَ الشَّيْءَ:
 شته‌ک‌هی ومکوو حه‌قیقه‌تى خوی
 ناسى ۵ اسْتَخْبِرُهُ: پرسبارى لى کرد دهربارى
 هه‌واله‌ک‌ه‌و داواى لى کرد بووى باس
 بکا ۵ الْأَخْبَارُ: میژوو نووس ۵ الْخَابِرُ:
 رومکینه گولیکى زمردى جوانى همیه، بونی
 خۆشه ۵ الْخَبْرَاءُ: گئی زور کمبه رگه‌و بنکى
 دره‌خته‌هه‌و ده‌بى ۵ الْخَبْرَارُ مِنَ الْأَرْضِ: نه‌و
 زه‌وییه‌ی نهرمه‌لان بىو قاجى ولاخى تى
 بچه‌تى.

الْخَبَرُ: نه‌وه‌ی ده‌گپدریته‌وه‌ه‌و بان
 دهنووسریته‌وه ۵ هه‌والیکه‌ خوی له‌خوی دا
 ویده جى راست بى ویده‌جى دروئى ۵ الْخَبْرُ:
 کشتو کال کوردن به‌ش‌یوه‌ی
 موخابه‌رمه ۵ حوشترى به‌شیر ۵ الْخَبْرُ: دلۆبه
 ناوو تک‌ه‌ی ئاو له‌شاخو که‌ژدا ۵ کشتو
 کال ۵ دره‌ختى سیدرو دار سیواک و نه‌و
 گیاوگزمى کمبه‌دموریان دا رواوه ۵ الْخَبْرَاءُ:

نزمو به‌ره‌راوان بى ۵ الْخَبْتَةُ: ته‌وازوعو خوی
 به‌که‌م زانین.

خَبَثَ الشَّيْءُ خُبْثًا وَخَبْثًا: شته‌ک‌ه‌و فاسیدو بى
 که‌ئک و خراب بوو ۵ خَبَثَ فَلَانٌ: فلان رموشتى
 ناشیرینى لى به‌یدا بوو، هه‌ئس و که‌وتى
 ناشیرینى کردن ۵ خَبَثَ نَفْسَهُ: دمروونى تی‌کچو
 شیوا ۵ أَخْبِثَ الشَّيْءُ: به‌مانا (خُبْثٌ) دى ۵ أَخْبِثَ
 فَلَانٌ: فلانکه‌س کارى ناشیرینى نه‌نجام
 دا ۵ هاوه‌ل و مندال و که‌س و کارى خراب
 بوون ۵ مندالی رموشت ناشیرینى لى که‌وتنه‌وه
 ۵ أَخْبِثَ فَلَانًا: فلانکه‌سى فیترى رموشتى
 ناشیرین کرد ۵ أَخْبِثَ فَلَانُ اللَّيْلَ: فلانکه‌س
 قسه‌ی ناشیرینى گوتن ۵ شتى ناشیرینى پال داو
 به‌خرابى له‌فله‌م دا.

تَابَثَ: به‌روالمت و ظاهرى خوی به‌خراب نیشان
 دا ۵ اسْتَخْبِثُهُ: به‌پس و خرابى دانا ۵ الْأَخْبِثَانُ:
 میژو گو ۵ خَبَاثٌ: شیوه جنیویکه ناراسته‌ی
 ئافرت دمکرى ۵ الْخَبِيثُ: که‌سک رموشتى
 ناشیرینى زورین ۵ خَبِثٌ: به‌شیوه‌ی جنیو
 ناراسته‌ی پیاو دمکرى ۵ الْخَبِيثُ: نه‌وچک و
 ژمنگه‌یه که‌به‌هوى ئاگرو گهرمکردنى زور
 کوتانه‌وه له‌ناسن ده‌بیته‌وه ۵ الْخَبِيثَةُ: حه‌رامو
 یاساغ ۵ الْأَخْبِيثَةُ: مه‌فسه‌دمو گنده‌لى ۵ پیس و
 بوخه‌ل ۵ خُبْحَبُ الشَّيْءِ: شته‌ک‌ه‌و کشاو شیواو
 تی‌کچوو ۵ خُبْحَبٌ فَلَانٌ: فلانکه‌س سکى شل بوو
 سکى جوو.

خُبْحَبٌ مِنَ الظُّهْرِ: وازى له‌رویشتنى نیومرؤزان
 هیناو له‌سیبمردا مایه‌وه ۵ تَخْبَحَبٌ: به‌مانا
 (خُبْحَبٌ) دى.

خَبِرَ الشَّيْءَ: شته‌ک‌هی به‌تافی کردموه له‌بوته‌ی
 دا ۵ هه‌واله‌ک‌هی له‌سه‌ر حه‌قیقه‌تى خوی

خَبْرًا: گوشتی شل بوو تهندروستی تیک جوو ۵
 اخْتَبَرَ الحَبْرَ: نانی کرد ۵ انْحَبَرَ المكانَ: شویننه که
 نزم بوو ۵ تَخَبَّرَ: به حاجی لوی دا بهر پیله هقی
 دا ۵ الحَبْرُ: نان هوا، نان فروش ۵ الحَبْرَی:
 رومکیکه له پیړی (الحَبْرَیة) ۵ الحَبْرَة: پینسه
 نانه وایی ۵ الحَبْرُ: نانکه، نانهوا ۵ الحَبْرُ: روهکی
 خوبازی.

الخَبْرُ: نان و کولیرمو له واشو خه پله ۵ اَلْمَخْبِرُ:
 شوینی نانکردن، نانه و خانه.

حَبَسَ الشَّيْءَ حَبْسًا: شته که ی گرت، هه ئیگرت،
 بوو به دمه سکه وتی.

حَبَسَ فلاناً حَقَّةً أو ماله: سته می له فلان کردو
 به نارو مال که ی برد ۵ اخْتَبَسَ فلاناً حَقَّةً:
 مافی فلانی داگیر کردو مال که ی برد ۵ تَحَبَّسَ
 الشَّيْءُ: به مانا (اختبسه) دی.

الحَبْسَاءُ: دمه سکه وتو مانی تالانی ۵ الحَبْأَةُ: نهو
 خوراک و شتانه به کؤده کړنه وه ۵ کؤمه ئیکی
 پیکهاته له چمند هوزو نتمه و میه کی حیاییا ۵
 حَبَسَهُ حَبْسًا: تیکه لاوی کرد، تیکه هه لدا ۵
 حَبَسَ الحَبْسَ: حه لوی دروست کرد ۵ اخْتَبَسَ:
 کردی به حه لوی، حه لوی خوارد ۵ اخْتَبَسَ
 الضَّيْفُ: میوانه که داوی حه لوی کرد ۵ تَحَبَّسَ:
 کردی به حه لوی ۵ اَلْحَبْسُ: حه لوی دروستکراو
 له دوشاوی خورماو روڼ ۵ الحَبْسَةُ: پارچه
 حه لوی به ک ۵ المخبسه: نه و قابه ی حه لوی که ی
 تیدا تیک هه لدمدی.

حَبَطَ خَبَطًا: چونی بؤلوا راکشاو نوست، گوئی
 به و مندا ناخو شویننه که گونجاوه یان نا ۵ حَبَطَ
 علی الباب: لدمرگای دا ۵ حَبَطَ فلاناً: به توندی
 له فلانی دا ۵ حَبَطَ اللیل: به نهمشارمزابی به شهو
 رویش، ملی ریگای گرت بهر ۵ حَبَطَ فلاناً: به یی

دمه تیک که درهختی سیدرو نمرای لی پروئ
 ۵ اَلْمُخْبِرَةُ: نهو شته ی پیشکه میوان دمکری
 له پسکیت و چاو ناوو شتی ومها ۵ الحَبْرُ: نهو
 همواله ی لاتو و ناگات لریه ۵ الحَبْرُ: ناویکه
 له ناوه جوانه کانی خودا، واته ناگاداری هموو
 شتیک لهوی بووو لهوی دمی ۵ لیران و
 نه هلی کار ۵ ناگاداری شت به هو ی زانایی
 تایبته ی خو به وه ۵ اَلْمَخْبِرُ: هه والدمر، جوتیار،
 گیا و گز، کولک و موو، که فی دمی حوشر ۵
 اَلْمَخْبِرَةُ: مهریک کؤمه ئیک بی کړنو سه ری
 بېرن و گو شته که ی له نیو خو یان دا دابه ش بکه ن
 هر که سه به گو پری پارمی خو ی ۵ خوری
 چاک و په سمند ۵ المخبره: نهومیه خاومن زوی
 زوی به که ی دمدا به سه پانیک زوی به که بکاته
 کشت و کال و به شیک دیاری کراو و مکوو
 سته که و چواربه ک بو خاومن زوی و نهوی تری
 بو سه پانه که بی ۵ اَلْمَخْبِرُ: نامیریک
 تاقیر دمه و میه، بو لی کؤلینه و می زانستی
 به کاری دمه یین ۵ اَلْمَخْبِرُ: پیچه وانه ی دیمه نه
 ۵ اَلْمَخْبِرُ: هموال نیری روژ نامه و نازانسه کانی
 دمنگو و باس ۵ اَلْمَخْبِرَانِي: که سیکه به باشه و
 چاکه ناوی بلا و بیته وه ۵ اَلْمَخْبِرَةُ: نامیریکه بو
 به تاقی کردنه و می شوحنه ی کار میا
 به کار دمه ی ندری ۵ اَلْمَخْبِرَةُ: تاقیگه،
 نهو شویننه ی نهمونه زانسته کانی تیدا نه انجام
 دمدی.

حَبَوَ الحَبْرَ خَبْرًا: نانی کرد ۵ حَبَوَ القرمَ: نانی
 دمر خواردی خه لکه که دا ۵ حَبَوَ البحرَ الأرضَ:
 حوشر که خیرا خیرا حاجی به زوی دمکیشا، پی
 کؤلی کرد ۵ حَبَوَ فلانَ الشَّيْءَ: فلان به دمست
 لهو شته ی دا لیدانیک توند ۵ حَبَوَ فلانَ الدَّابَّةَ:
 فلان که س ولاخه که ی به توندی لی خوری ۵ حَبَوَ

بیکولی لسمر لیوارمکی کردبی و تیکی
روخاندینی ◊ حموزی بچوک ◊ ناوی کم له
جالایی و بنکی حموزدا بمینیتتهوه ◊ المخبَطُ:
نمو شتهی گه لای پی دمورینن ◊ المخبَطَةُ:
بمانا (المخبَط) دی.

خَبَع الصَّيَّ خُبْعًا: منداله که همناسه ی نی
برا ◊ هیند گریا ههنسکی هه لندان ◊ خَبَع بِالْمَكَانِ
خُبْعًا: لهو شوینه مایهوه ◊ خَبَع فِي الْمَكَانِ: چوووه
ناو نمو شوینه ◊ خَبَع الشَّيْءُ: شته که ی شاردموه
◊ الخُبْعَةُ: پارچه بک لؤکه.

خَبَقَ فلانًا خَبَقًا: فلانی له پیش چاوی خو ی بچوک
کردموه ◊ تخَبَّقَ: بهرز بووه.

الخُبَيْتَةُ: زهوی پان و پور ◊ الخَبِيْقُ: دریز (ج ج بؤ
نادهمیزاد پان گیانله بهری تر به کارین) باز
هاویزو همنگا و پان و دریزو خوشهوه ◊ الخَبِيْقِي:
رؤیشتنی خیرا ◊ نازه لی خوشهوه ◊ همنگا و
دریزو پان ◊ الخَبِيْقَاءُ: نافرمتی به درموشت ◊
الخَبِيْقَةُ: نازه لی خوشهوه ◊ گیانله بهری باز
هاویز ◊ گیانله بهری کورت ج نیز ج می.

خَبَلٌ: که متمرخه میگرد ◊ دهگوتری: (خَبَلٌ عَنِ
فعل أیبه) له نیشه که ی باوگی دا که موم کورتی
هینا، نمیتوانی و مگوو نمو بکا.

خَبَلُ الْإِنْسَانِ أَوْ الْخَيْرَانِ: نمدامیکی نادمیزادمکه،
پان می حمیوانه که ی له کار خست ◊ خَبَلُ فلانًا:
فلانکسی شیت و شهیداگرد ◊ عهقلی
برد ◊ خَبَلُ فلانًا عَنِ كذا: فلانکسی له وکاره
مهنع کرد ◊ خَبَلٌ خَبَلًا وَخَبَالًا: شیتی
کرد ◊ عهقل و هؤسی برد ◊ نمدامیکی
جهسته ی له کار خست، بریهوه ◊ خَبَلَتْ يَدَهُ:
دهستی توشی شهلهل بوو ◊ اخْبَلَهُ: حوشتریکی
دایه بؤ نهومی سودی نی و مر بگری ◊ خَبَلَهُ:

نهومی بیناسی، خزمایه تی و که سایه تیان
به سریمکه موه همیج داوای پایاوتی له فلان کرد
◊ خَبَطَ لِيهِمْ بَحْرٌ: سودی پی گه پاند ◊ خَبَطَ
الشَّيْطَانُ فلانًا: شهیتان دهستی له فلان
وهشاند ◊ توشی شیتی و فی و بهر که می کرد ◊
خَبَطَ الْعَمْرُ: به داخ حوشترمکه ی نیشانه کرد ◊
خَبَطَ الْقَوْمَ سِفْهً: به شم شیر که وته ویزه ی
نه و خه لکه ◊ خَبَطَ الشَّجْرَةَ: له دره خته که ی دا
بو نهومی گه لاکه ی هه لومری ◊ خَبَطَ فلان: فلان
توشی نه خو شوی بوو، هه لاممتی گرت ◊ اخْتَبَطَتْ
الْبِلَادُ: فیتنه و ناشوب که وته ناو ولاته موه ◊
اخْتَبَطَ الشَّجْرَةَ: بمانا (خَبَطَهَا) دی ◊ تَخَبَطَتْ
الْبِلَادُ: فیتنه و ناشوب که وته ولاته موه، ولات
شیوا ◊ تَخَبَطَ الشَّيْءُ: شته که ی ژیر پیدا ◊ تَخَبَطَ
الشَّيْطَانُ فلانًا: شهیتان دهستی له فلان وهشاند
شیتی کرد ◊ الخَبَابُ: سمر سورپان و
گیزی ◊ همروا بمانا حوشتریش دی ◊ الخَبَابُ:
تمپ و توز ◊ الخَبَابُ: داخ و نیشانه له سرده موم
چاو ◊ داخ له سمر پان ◊ الخَبَابُ: فی و
بهر که موم ◊ هه لاممت ◊ الخَبَابُ: بیچوی ماسی
که نعهده (جوژه ماسی به مکه) ◊ الخَبَطُ: نه و گه لآو
گؤله ی له دره خت دمکه و پته خوارموه ◊ الخَبَطُ:
ناویکی که م که له بنکی حموزدا ده مینیتتهوه ◊
الخَبَطُ: چاوه که ی هه کجار
دمکه مهنی ◊ هه لاممت ◊ جوړ جوړه ی ناو که له
زلکاوو چالایی دا مابیتتهوه پان له بنکی
به رمیل و شتی وادا ◊ شتی که موم ◊ بارانی
به رفراوان و قه مرمورد ◊ الخَبَطَةُ: باقی مانده ی
ناو له چالایی پان بنکی به رمیل و شتی وادا.

الخُبْرُطُ: پی به زهوی دادان ◊ الخَبِيْطُ: شیر پیش
نهومی بگری به ماست، که هه وینی تی بگری بؤ
نهومی ببیتته ماست ◊ حموزیک نه سب

بهمانا (خَبْلُهُ) دئ ۵ اخْتَبِلَ: بهمانا (خَبْل) دئ ۵
 اخْتَبَلَ الدَّابَّةُ: ولاخه که له شوینی خوئی
 نهیتوانی بو مستن ۵ اخْتَبَلَ فِلاأ: فلا نکهسی
 شیت کرد ۵ اخْتَبَلَ: شیت بوو ۵ تَخَبَّلَ: بهمانا
 (خَبْل) دئ ۵ اسْتَخْبَلَهُ نَاقَةٌ: حوشرتیکی
 بهمه نامنت لی و مرگرت ۵ الحابلان: شهوو روژ ۵
 الحَبَالُ: کهمو کوری ۵ تیدا چونو
 فهوتان ۵ زمهری کوشنده ۵ کیم و زوخواوی
 دوزه خییان.

الْحَبْلُ: برین ۵ فیتنه و ناشوب ۵ الْغَبْلُ: نهمانو
 تیکچونی عمقل ۵ سمر لی شیوانو
 سمرگمردانی ۵ الْغَبْلُ: نادمیزاد ۵ جندوکه ۵
 برین ۵ ممشکو کونده ۵ کوندهی پر ناو ۵
 بالندمیه که شهو بخوینی، و مکوو کوندمبوو ۵
 الْغَبْلَةُ: نهمانو تیکچونی نهمدامیک یان
 نهمانی عمقل و هوش.

الْحَبُولُ: بهمانا (الْخَبْلَةُ) دئ.

حَبْنٌ: ویکی هینایه مو دروی ۵ حَبْنُ الشَّيْءِ:
 شته کهی شاردموه ۵ بمری دایهوه ۵ حَبْنٌ
 الطعام: خوراکه کهی هه لگرت بؤ کاتی قاتو
 قری ۵ اخْتَبِنَ: له زئیر دمر پیکمیدا شتی شاردموه
 ۵ الْخَبْنُ: له عیلمی عمروزدا بریتیه له
 لابردنی پیتی دووم که بزوینی نه بی له
 تمفعیلهدا ۵ الْغَبْنَةُ: له کراس و دمر پی بهو
 به شهیان دمگوترئ بسمهر په کدا
 هیندرابیته مو دوروابی ۵ هه روا نمو شته
 نادمیزاد له کوئی دا یان له بنهنگلی دا هلی
 گری ۵ تورمه یان قاپیکه شتی تی دمکری و
 هه لدمگری، له کوئل دمدرئ ۵ الْخَبْنُ: بؤ پیانو
 به که سیک دمگوترئ تیکسمر اوو کوله بینه بی.

حَبَّتِ النَّارُ خَبْرًا وَخَبْرًا: ناگره که دامرکاو بلایسه
 نه ما ۵ حَبَّتِ الْحَرْبُ: شهر کوژایه موه ۵ اخْتَبَى:

رشمالی دروست کرد. ۵ اخْتَبَى خَبَاءً: رشمالی
 دروست کرد و هه لی دا ۵ اخْتَبَى الْكِبَاءَ:
 هوما شه کهی کرد به خیمه و رشمال ۵ اخْتَبَى
 النَّارَ: ناگره کهی کوژاند موه ۵ خَبَى خَبَاءً وَكِبَاءً:
 رشمالی دروست کرد ۵ اسْتَخْبَى خَبَاءً: رشمالی
 هه لداو چووه ناوی ۵ خُتَاهُ خُتَاءً: مه نعی
 کرد ۵ گپرایه موو نه یه پشیت ۵ اخْتَتَأَ:
 جهوسایه موه ۵ زه لیل بوو ۵ له ترسی شتیک
 رمنگی کوژا ۵ اخْتَتَأَ لِفُلَانٍ: خوئی له فلان
 شاردموه له ترسا یان له شهرما نه یو پست فلان
 کهس بی بیینی ۵ اخْتَتَأَ الشَّيْءُ: شته کهی رفاند ۵
 الْمُخْتَتِئَةُ: دورو دریز.

حَتَّ خَتًّا: خو پری بوو، بدمروشت بوو ۵ حَتَّ فُلَانًا
 خَتًّا: به رمب له فلانی دا، لی کدان لی کدان
 به رمب لی دا ۵ حَتَّ خَتًّا: جهسته ی تیکچوو ۵
 اَحْتَّ: گهر دنکه ج بوو، که ناوی باوکیان هینا
 شهرمی به خوئی داهات ۵ اَحْتَّ الْقَوْمُ فِلاأ:
 فهسه کهی فلا نکهسی خه جالمت کرد نه زیه تی
 داو بی دمنگی کرد ۵ اَحْتَّ حِفْلُ فُلَانٍ: به شی
 فلا نکهسی بوچ کرد ۵ حَتَّرَتْ نَفْسُهُ: نه فسی خوئی
 هیچ و بوچ کرد.

حَتَّرَ فُلَانًا: سته می له فلان کهس کرد سته میکی
 زور ۵ حَتَّرَ خَتْرًا: جهسته ی خاوو خلیچک بوو
 بیهیزو لاواز بوو، جا یان به هوئی نه خوئی یان
 مه ی خوار دنه موه یان دهرمان ۵ حَتَّرَهُ الشَّرَابُ
 وغیره: شهرابه که باری ته ندورستی شیواندو
 له بهل و بوئی خست ۵ حَتَّرَ: جهسته ی تیکچو
 خاو بووه ۵ تمبه ل و لاواز بوو ۵ زیه نی شیوا
 شتی تیکه ل و پیکه ل کرد ۵ به شیوه ی
 تمبه ل و بیهیز که و ته رؤیشتن.

نوهی بیس نهی و شتی تی نه چی: خَنَمَ عَلٰی
 فهِجَسَى لِي قَهْدَمَغَه كَرْد ۰ خَنَمَ عَلٰی قَلْبِه: وای
 لِي كَرْد لهشت تی نه گا ۰ خَنَمَ الشَّيْءِ وَعَلَيْهِ:
 شته که ی چاپ کرد ۰ مؤزی کرد نیمزای
 کرد ۰ خَنَمَ بَابِه عَلٰی فِلَان: روی له فلان کس
 و مرگیرا و پستی تی کرد ۰ خَنَمَ الزَّرْعِ وَعَلَيْهِ:
 دوی کیلان و توو کردن په کمه جار
 گشتو کاله که ی ناودا ۰ خَنَمَةُ: شته که ی مؤز کرد،
 لوکی کرد، نیمزای کرد ۰ خَنَمَ صَاحِبُهُ:
 نهنگوستیله له قامکی هاوه له که ی کرد ۰ اخْتَمَمَ
 الشَّيْءِ: شته که ی ته واو کرد ۰ تَخَنَّمَ:
 نهنگوستیله له قامک کرد ۰ دهگوتری: (تَخَنَّمَ
 به) ۰ تَخَنَّمَ بِعِمَامَتِه: میزمره که ی خوی کرد به
 به ردهو له مپمپر ۰ تَخَنَّمَ بِأَمْرِه: کارم که ی نهوی
 شاردوه ۰ تَخَنَّمَ عَنِ الشَّيْءِ: خوی له شته که
 غافل کردو لئی بیدنگ بوو.

الْحَاتِمُ: نهو شته مؤزی بی ده که ی ۰ نه له قه یه که
 دمگرتیه پنجه وه ۰ الْحَاتِمُ: به مانا (الْحَاتِم)
 دئ ۰ کچیتی و دست لینه دراوی ۰ الْحَاتِمَةُ مِنْ
 كَلِّ شَيْءٍ: سمرنجام و کوتایی شته که ۰ الْحَاتِيَامُ:
 به مانا (الْحَاتِم) دئ ۰ الْحَاتِمُ: قور یا میو که دم می
 کولسه ههنگی بی دمگرتی.

الْخَنَمُ: شوینی مؤز ۰ شوینکه ی
 مؤز ۰ دمه کولسی ههنگ ۰ زارکی کولسی
 میشه ههنگوین ۰ الْخَنَمُ: به مانا (الْحَاتِم)
 دئ ۰ به مانا سمر مؤز دئ ۰ لوککراو سمر
 قه باتکراو ۰ الْخَنَمُ: به مانا (الْحَاتِم)
 دئ ۰ به مانا نوبه ره و تازه په ییدا بوو
 دئ ۰ به مانا کچیتی دئ ۰ الْخَنَمُ مِنَ الْخَيْلِ:
 نهو نه سپه یه نیوان سمی و زنگی مووه کانی
 سبیین ۰ الْخَنَمُ: پیومر و مکوو قسناغ و ربه و
 تهنه که وه و تهنه غارو عمر به ه.

خَنَمَ خَعاً وَخَرَعَهَا هَلَات. ۰ خَنَعٌ فِي الْأَرْضِ:
 رؤیشت و له ولات دوور که وتوه ۰ خَنَعٌ عَلٰی
 الْقَوْمِ: هیرشی کرده سمر
 خه لکه که ۰ به مه به ستوه به تاریکی شه و
 که وتی ۰ انْخَنَعَ فِي الْأَرْضِ: به مانا (خَنَع) دئ
 ۰ الْخَنَعُ: نهو شاره زاو چاوساغمیه که هه رگیز
 له ریگا و رؤیشتندا دانامینی و ریگای لِي هه نه
 نابی ۰ الْخَنِيْعُ: به لاو کارسات ۰ الْخَنِيْعَةُ:
 پیستوکیکه تیر هاویز له پنجه ی دمکا له کاتی
 تیر هاویشتندا ۰ الْخَرْتَعُ: به مانا (الْخِنَعُ)
 دئ ۰ بیجوی که روی شک ۰ جوړیکه له میشی
 گه وره میسه سهگی بی دهگوتری ۰ الْخَرْتَعَةُ:
 پیای کورته بالا ۰ خَنَعَرُ: بوچایه وه ۰ توایه وه
 ۰ الْخَنِيْتَمُورُ: هه رشتیک گورانی به سردا بی و
 زوو ببوکیته وه و له سمر شیوازیک به رده و ام
 نه به بی ۰ تراویلکه به هک زوو زوو
 ببوکیته وه ۰ خَنَلُهُ خَلّاً وَخَتْلَاناً: فیلی لِي کردو
 به بی ناگایی له خشته ی برد ۰ (خنله فی الحرب)
 له سمر فیلی لیکردو له شوینیکه وه هیرشی بو
 کرد چا و پروان نه دمگرا له ویوه په لامار
 بدا ۰ خَاتَلُهُ: به مانا (خَنَلُهُ) دئ ۰ فیلی لیکردو
 چا و رواوی کرد ۰ اخْتَتَلَّ: گوئی هه نخست گوئی
 کلور کرد بو نه وه ی قسه ی خه لکی تر بیستی ۰
 خَاتَلُوا: فیلیان له میه کتر کرد.

الْخَنَسِلُ: نهو شوینه ی پیلانی تیدا
 دادمپرزی ۰ کونه که روی شک ۰ الْخَرْتُكُلُ مِنْ
 الرِّجَالِ: نهو که سمیه عاقل مندو زهریف بی.

خَنَمَ النحلُ خَمّاً وَخَتَاماً: ههنگه که شانه
 ههنگوینه کانی پر کرد له ههنگوین ۰ خَنَمَ عَلٰی
 الطعامِ وَالشَّرَابِ: سمری قاپ و منجه ل و زهره و
 تورم که ی خورا که که ی به ست و داپووشی بو

مه‌یاند ۵ بزپرکاندی ۵ التَّخْضُرُ التَّجَاجِي: خه‌ستبوونه‌وهی خوین له‌ناو دهماره‌مکانی جه‌سته‌ی دا به‌هوی نه‌خووشی ۵ اَلْخَثَارُ من کل شیئ: به‌رامووه باشه‌پرۆکی هموو شتی‌که ۵ اَلْخَثَارَةُ: به‌مانا (الخثار) دئ ۵ اَلْخَثَارِمُ: لیو نه‌ستور ۵ ره‌شبین ۵ اَلْخِثْرَمَةُ: نهرمانی لا لوت که نه‌ستور ببی ۵ که‌وانه‌یی ناوهراستی لیوی سه‌رو. هُتَمَمَةُ: به‌خوین ره‌نگیکرد ۵ خوینی تیه‌له‌سوو ۵ خُثَمَ الْقَوْمِ: به‌یمانیان به‌یه‌کدا که‌پشتی به‌کتر بگرن ده‌ست لیک به‌رنه‌دهن ۵ تَخَمَمَ: به‌خوین خو‌ی ره‌نگ کرد. خُمَ خُثْمًا: پان بووه ۵ لوتی پان بووه ۵ خُمَمَةُ: پانی کرده‌وه.

خُثِي البقر أو الفيل خُثِيًا: مانگا‌که‌پان فیله‌که ناوسکی خو‌ی دانا ۵ توراندی ۵ هه‌رحی ریخی له‌سکی دا هه‌بوو هه‌مووی دمردا ۵ اُخْثِي: ته‌پاله‌ی داگیرساند ناگری به‌ته‌پاله کرده‌وه.

اَلْخَثْوُ: خوار ناوک که داکه‌وئ وشک ببی ۵ اَلْخَثْرَاءُ: نافرمتی‌ک لای خواروی گه‌ده‌ی داکه‌وئ و شل ببی.

اَلْخَثِي: ریخ و بیسای رمشه و لاخ و فیل.

خَجَا خُجْرًا: دلشکاو تیک شکاو بوو ۵ خَجَا اللَّيْلُ: شه‌وه‌که رو‌یی و کو‌تایی هات. هَجَجَا فلانًا: خخجنا: له‌فلانکه‌سی دا تی‌ی سه‌رواند ۵ خَجِي خَجَاً: فه‌سی ناشیرین و جنی‌وی دان ۵ شه‌رمیکرد ۵ اَحَجَاً: زۆری داوا لیکرد تاوای لیکرد بی‌تاقه‌ت ببی ۵ تَخَاجَاتِ الْمَرْأَةُ: نافرمته‌که سمتی خو‌ی دهر به‌پراند ۵ تَخَاجًا فلان: به‌هیواشی و مه‌یله و خو‌ بادان ریشت ۵ اَلْخَجَاءُ: ئادمیزادی فه‌له‌وی فونگران ۵ نه‌حمه‌ق و خـرـاپ رـاـو بـی بـه‌ئین.

خَجَنَ خَجْرًا و حَجْرَةً: هاوسه‌رگری نه‌نجامدا ۵ زنی هَيْنَا ۵ خَجَنَ الصَّبِيَّ خَجْنًا و خَجَانًا: منداله‌که‌ی خه‌ته‌نه‌کرد ۵ خَاجِنٌ فَلَانًا: زنی بو‌ فلان هَيْنَا ۵ اِخْتَنَنَ الصَّبِيَّ: منداله‌که خه‌ته‌نه‌کرا ۵ اَلْحِثَانُ: نه‌و شوپنه‌ی له‌هینی نیرو وانیکی میینه دمبردرئ ۵ اَلْحِثَانَةُ: پیشه‌ی خه‌ته‌نه سوران. اَلْحِثْنُ: باوک برای خیزان ۵ میردی کج میردی خوشک واته: زاوا ۵ خَاجَتْرًا: ترساو دلشکاو بوو به‌هوی نه‌خووشی و خه‌مو خه‌مه‌ته‌وه.

خُتَا اللَّيْلِ: تاریکایی شه‌وه‌که زۆر به‌ره‌ی سه‌مند ۵ خُتَا الْعَقَابُ و غیره: هه‌لۆکه‌پان همر بالنده‌یه‌کی تر که‌وت هُتَا فلانًا عن الأمر: فلانکه‌سی له‌کارمه‌که مه‌نع کرد هُتَا الشَّرِبِ: پرزی قوماشه‌که‌ی بادا، لول دا ۵ اُخْتِي: کالاکانی به‌ک له‌دوایه‌ک فروشت ۵ اِخْتَيْتِي: به‌مانا (ختا) هاتوووه ۵ اَلْحِثِي: زمبه‌ره‌لیدانی زۆرو به‌ک له‌دو به‌ک.

خُثَّةُ: کو‌ی کرده‌وه ۵ پینه‌ی کردو چاکی کرده‌وه ۵ اَلْخُثُّ: که‌مفو خشتوخاکی لافاو باش نیشتنه‌وه‌ی لافاوکه‌وو وشکبوونه‌وه‌ی ۵ اَلْخُثَّةُ: گورزمیه‌ک له‌شورکی شکاوه ناگری بی گویزر اوته‌وه (ده‌سته‌ جيله) ۵ اَلْخِثَّةُ: به‌مانا (اَلْخِثَّةُ) دئ.

خَثْرَ اللَّيْلِ و خَثْرَهُ: شیرمه‌که مه‌یی و توندبوو ۵ خَثْرَ نَفْسَهُ: دهرونی شکاو ره‌نجا ۵ باری دهروونی تیک شکا ۵ خَثْرَ فلان: فلانکه‌س هه‌ستی به‌بی تاقه‌تیکردو ته‌ندورستی تیکجوو ۵ خَثْرَ اللَّيْلِ: شیرمه‌که مه‌یی، بزپرکاو توند بوو ۵ اُخْثِرَ فلان: به‌مانا (خثر) دی ۵ اُخْثِرَ الرَّيْدُ: رو‌نه‌که‌مه‌کی واز لیه‌ینا نه‌می‌توانده‌وه ۵ له‌به‌ندی پیشیناندا هاتوووه ۵ خُثِرَ اللَّيْلِ: شیرمه‌کی

خَجَّ خُجْرَجًا: وَيَك هَاتَمُوهُ نَوْشَاتِهْمُوهُ ۵ خَجُّ ۵
برجله: له رؤیشتنا تمبو و تۆزی بهرپاگرد ۵
خَجَّ الشَّيْءُ: پالی بهشتهکهوه نا ۵ **خَجَّ الشَّيْءُ**:
شتهکهی شهق کرد ۵ **خَجَّ العَرْدُ**: دارمهکی
قلیشاند ۵ **اِخْتَجَّ فِي سَهْدٍ**: بهخیرایی و پیچاو
پنج رویش ۵ **الْمُخْبِجُ**: (خجج الریح) دهنگی
رمشبا ۵ **مُخْبِجٌ**: خوی شاردموه ۵ **مُخْبِجُ الرِّيحِ**:
رمشباکه بمشیوهی پیچاو پنجو گیزه لؤکه می
رؤی ۵ **الْمُخْبِجَاتُ**: نه حمهق و گیل ۵ **مُخِبٌ خَجَلًا**
و **خَجَلَةٌ**: شهرمی کردو بهخوی دا شکابهوه.

خَجَلُ الحِرَانِ: گیانله بهرمکه وافی و پماو جهوق و
بوو نه پزانی بهج لایهک دا بپروا ۵ **خَجَلُ فلان**
بامره: فلان بهکارمه که میوه زور ماندوو بوو بیوی
نه نجام نادری نازانی چی بکا.

خَجَلُ فلان: فلان دناره حمت و جازز بوو ۵ **تَهْر**
دهماخ بوو ، که میف خوُش بوو.

خَجَلُ النباتِ: گیاو گزمکه چرو پپرو تیک
چرزا ۵ **دمگوتری**: **خَجَلُ الرّادی**: دؤله که
به گیاوو گزی زور رازایهوه ۵ **خَجَلُ بِالْحِمْلِ**:
بارمهکی قورس و گران بوو ۵ **خَجَلُ علی فرسه**:
له سر نه سپه که نه می توانی دامه زراو بی چونکه
بچکوله بوو زینه که می بؤ پر نه کرا ۵ **خَجَلُ الثوبِ**
و **غوره**: کراسه که می له بمر پان و پوری چاک چاک
له جهستهی دا دمگپرا ۵ **اِخْتَجَلَ الثوبُ وَغَرَهُ**:
کراسه که می دریز کرد پان پانی کرد تا به ته و او
له بهر یا بگه ری ۵ **خَجَلُهُ**: وای لی کرد تهریق
بیتهوه ۵ **الْمُخْرَجِيُّ**: رؤیشتنی نافرته به لارو
له نجه.

خَدَبٌ خَدْبًا: درؤیکرد ۵ **خَدَبُ فلانًا**: پیست و
گوشتی فلانکه می هلدبری ۵ **خَدِبَ الشَّيْءُ**

خَدَبًا: شتهکه دریزو پان بوو ۵ **دمگوتری**:
(**خَدِبَتِ الصَّرْبَةُ** أَوْ **الطَّعْنَةُ** وَخَدِبَتِ **الدَّرْعُ**).
خَدِبَ اللِّسَانُ: زمان دریز بوو ۵ **خَدِبَ السِّيفُ**:
شمشیرمه که بری ۵ **خَدِبَ فلان**: فلانکه مس خوارو
خجج بوو هر به هه و او هه و می خوی دپروا
به گونی که ناکا (هر آخذب و می خدباء) ۵
تَخَدَّبَ: به مانا (خَدِب) دئ ۵ **تَخَدَّبَ فلان**: فلان
به رؤیشتنی مام ناومندی رؤی ۵ **الْمُخَدَّبُ**: گهوره
دلرپق ۵ **کَتَمُو** زبه للاح له هه موو شتیک.

الخَيْدَبَةُ: ریگی ناشکرا (ك: **خِيَادِبٌ**) ۵ **رَبِيزو**
داب و نهریت و بهرپه وو پپروگرام.

خَدَجٌ خَدَجًا: کهم بوو که می کرد ۵ **خَدَجَ الحَامِلُ**:
نافرته دوو گیانمه که سکه که می له بار چوو پیش
نه وهی کامل بیی ۵ **خَدَجَ الزنْدُ**: چهرخه که
ناگری لی دمر نه چوو ۵ **اِخْدَجَتِ الحَامِلُ**: به مانا
(**خَدَجَت**) دئ ۵ **اِخْدَجَتِ الشَّتْوَةُ**: زستانه که
بارانی کهم بوو ۵ **اِخْدَجَ الشَّيْءُ**: شته که می کهم
کردموه ۵ **اِخْدَجَ امرُءٌ**: کارمه کی به باشی بنیه ست
نه کرد ۵ **خَدَجَتِ الحَامِلُ**: به مانا (**خَدَجَت**) دئ ۵
الْمُخْدِجُ: لقی رومکیک پان نه مندامی جهستهی
گیانله بهر پیک که نا کامل بی.

المُخْدَجُ: نافرمتیکه مندالی بؤ رانه و هستی ۵ **پیش**
نه وهی سکه که می کامل بی له بمری بجی.

خَدُّ الأرضِ: زهویبه که می هه لکه ند ۵ **خَدُّ السَّيْلِ**
الأرضِ و **لي الأرضِ**: لاقومه که زهوی دادری ۵ **خَدُّ**
جِسْمُهُ بنابه: به که لبه می پیستی هه لدبری ۵ **خَدُّ**
البعيرِ: لا شهویلهی حوشرمه که می داخ کرد ۵ **خَدُّ**
الفرسِ **الأرضِ** **بحوافره**: نه سپه که به سمه کانی
شوینی له زهویبه که کرد ۵ **خَادُهُ**: بهر بهر مگانی
کرد له نیشه که می دا ۵ **خَدُّ لحمِ الفرسِ**: گوشتی
نه سپه که می له پولاواز کرد ۵ **دمگوتری**: **خُدّه**

النَّقْرُ سَوْءُ الْحَالِ: هَمْزَارِي وَ بَارِي نَالْمَبَارِ لَمْ يَرَوْ
لاوازی کرد.

خَلْدُ السَّيْرِ لِحِمِّ الْفَرَسِ: رُؤْيِي شَتْنِ كُؤْشَتِي
نمسه که می لاوازی کرد ◊ خَدَا: بمرامبهر یهک
بمستان ◊ تَخَدُّ لَحْمُهُ: بهمانا (خَدُّ) دئی ◊ تَخَدُّ
الْقَوْمُ: خه لکه که بیون به چمند تاقم و پیریک
◊ الْأَخْبَرُ: کهنبری دریژو قول ◊ الْخَدُّ: کولم لا
روممت ◊ هَمْرُوا نَاوَهْ بُوْ لَايَمْنِيكِي شَت ◊ خَدُّ
الْمُرْدَجِ: لاتای که زاوه ◊ هَمْرُوا نَاوَهْ بُوْ
كُؤْمَهْ لَيْكِ خَه لَكِ ◊ الْخَدُّ: کولم ◊ کهنبری
دریژ ◊ حَالٌ ◊ الْمِخْدُ: که لیه ◊ الْمِخْدَةُ: سمرین،
بالیف که له کاتی نوستندا لارومه تی ده خریته
سمر ◊ ناسنیکه زموی پی هه لدمدری و مکوو
پیمیره.

خَدْرٌ خَدْرًا: خَوِي شَارْدَمُوَه ◊ خَوِي تَاقْمَتِ كَرْدُو،
خَوِي حَمَشَارْدَا ◊ خَدْرٌ بِالْمَكَانِ: لَه و شویننه
مایه وه ◊ سَمْرِي لَيْشِيوَا ◊ لَه گه له رموکه
دواکهوت ◊ خَدْرُ الشَّيْءِ: شته که می شاردموه ◊ خَدْرٌ
الْمُرْدَجِ: پهردی بسمر که زاومکه دا ◊ خَدْرٌ
الْمَرْأَةُ: نافرته که می خسته ناو که زاوموه
پاریزگاری کردو پیداو یستییه کانی بُو دابین
کرد ◊ خَدْرٌ خَدْرًا: لَمْش دَاهِيْزَانِ وَ بِيْ هِيْزِي
سواری سمروملی بوو ◊ خَدْرُ الْبِرْمِ: نهمرؤ
گهرماکه می توند بوو بای نهمسیم و شه مالی تیدا
هه لنه بوو ◊ خَدْرُ اللَّيْلِ وَالْمَكَانِ: شهوکه تاریک
بوو شویننه که تاریک بوو ◊ (هر خَدْرٌ وَأَخْدِرٌ) ◊
أَخْدِرٌ: لَمْناو که زاومدا مایه وه ◊ أَخْدِرٌ: که و ته
ناو شهووه ◊ هَمْرُوا بَارَانِ دَايِبُوْشِي ◊ أَخْدِرٌ
بِالْمَكَانِ: لَمْو شویننه مایه وه ◊ دَمْگُوْتَرِي: (أَخْدِرٌ
فِي أَمَلِهِ) ◊ أَخْدِرٌ الشَّيْءِ: شته که می
شاردموه ◊ دَمْگُوْتَرِي: أَخْدِرُ الْمَرْأَةِ: لَمْناو

که زاومکه دا نافرته که می هی شته وه ◊ خَدْرُهُ:
دایبوشی ◊ دَمْگُوْتَرِي: (خَدْرُ الْمَرْأَةِ) نافرته که می
لَمْناو که زاومکه دا هی شته وه ◊ خَدْرٌ الْهَرْدَجِ:
که زاومکه می دایبوشی ◊ خَدْرَتُ الطَّيْبَةِ وَ لِدْهَا:
ناسکه که بیچومکه می شاردموه ◊ خَدْرُهُ: دای هیزان
تیکي شکاند ◊ خَدْرَتُهُ الْمَاهِدُ: دانیشن قاجی
گوج و نیقلیح کرد ◊ إِخْتَدَرَ: خَوِي شَارْدَمُوَه ◊
أَخْدَرَتِ الْمَرْأَةُ: نافرته که که زاوه نشین بوو ◊
تَخَدَّرَ: خَوِي حَمَشَارْدَا ◊ تَخَدَّرَتِ الْمَرْأَةُ: نافرته که
خَوِي خسته که زاوموه ◊ بَارِي تَمْدَرُوَسْتِي
تیکچوو لَمْشی دَاهِيْزَا ◊ الْأَخْدِرُ: که زاوه ◊ (ك:
أَخَادِرِ) ◊ التَّخْدِيرُ الْكُرْكَايِنِي: لَه کار خستنی
هسته گان به هوئی کؤکایینه وه. ◊ الْخُدَارِيُّ: رَمْش و
تاریک. ◊ الْخُدْرُ: هَمْرَشْتِيكِ تُوْ بَكْرِيْتِهْ خَوِي
له خیومت و خانوو ◊ پهردمیه که بُو نافرته له
گوشه میکی هؤلدا دادمدریته وه ◊ لَانَهْ
شَيْرٌ ◊ الْخُدْرُ: شُوِيْنِي تَارِيكِ وَ
چهواشه ◊ هَمْرُ ◊ بَارَانِ ◊ لَمْزَارَاوِي
هه لسه هه دا له دستدانی هست به گشتی یان
شُوِيْنِيكِي تَابَهْمِي ◊ الْخُدْرِيُّ: شهوی تاریک ◊
الْحَدْرَةُ: دهنکه خورمای نه گه میبو که بکه و پته
خوار ◊ هَمْرُوا نَاوَهْ بُوْ نَهْ وَ دهنکه خورمایه می
ناومکه می رَمْش بوو بی و بؤگه می کرد بی ◊ الْحَدْرَةُ:
باران ؛ دَلُوْپَه بَارَانِ ◊ أَلْمُخْدِرُ: دهرمانیکه به کار
هینانی بُو نادمیزادو حیوانات به ناگایی لی
زموت دمکا، وای لی دمکا و معیی نه مینی.

خَدَشْ الْجِلْدُ: پِيسْتِي جَهْسْتَهْ رَنِي دَايْمَالِي ◊
خادش فلان فلاناً عَادَشَةً وَ خَدَاشًا: هَمْرِيهْ که له
دوو کهسه پِيسْتِي نَهْوِي تَرِيَانِي دَارِنِي ◊ خَدَشُهُ:
پِيسْتِي رَنِي پِيسْتَهْ که می دامالی ◊ أَلْخَدَشُ:
شُوِيْنِيكِي رَنِي وَ دَامَالِيْنِي پِيسْتِ ◊ الْخَدْرُشُ:

بازار كهوت ۵ كرين و فروشتنى تيدا نهما ۵
تخادعاً: همريكه لهو دوانه فيلبان لهيكتر كرد
۵ تخادع فلان: فلان وای نيشاندا فيلى ليكراوه.

تَخَدَعُ: فيلكردى بسمر خۇيدا هينا.

الأخدعُ: رمگى لامل ۵ الخادع من الطريق: نهو
ريگهيميه هندی ديارمو هندیكى كوپر
بؤتهوه ۵ الخادعة: دمرگای بچوك كه دمبیته
بهشيك له دمرگای گهوره ۵ زوری بچكوله
لناو خانوودا. أَخْدَعُ: زور فيلبازو باشقولگر
۵ الخُدَعَةُ: فيل و بيلان ۵ الخُدَعَةُ: يهكجار
فيلكردن ۵ الخُدَعَةُ: زور فيلباز ۵ الخُدَعُ: زور
فيلباز ۵ الخُدَعُ: نهو كهسهى زورى فيل
ليكرابن و جهقاوه سوو بوبى ۵ الخُدَعُ: زوور
لهناو خانوودا ۵ گنجينه.

خَدَفُ خَدَفًا: رۇبيشت به خيزايى بهههنگاوى

كورت ۵ كهوته نازو نيعمهتهوه ۵ خَدَفُ الشئِ:
شتهكەى برپيهوه ۵ خَدَفُ الشرب: قوماشهكەى
برى و پارچه پارچهى كرد ۵ اخْتَدَفَهُ: بهمانا
(خَدَفَهُ) دئ ۵ ههروا بهمانا رھانسن دئ ۵
أَخْدَفُ: سمرنشينانى ناوكهشتى ۵ كلكى
كهشتى كه بههوى نهو كلكهوه رپرهموى
كهشتيهكه ديارى دمكرئ ۵ الخُدَفَةُ: پارچهى
شت ۵ كؤمهنيك له نادميزاد.

خَدَلُ: پر بوو ، تهواو بوو ، بالغ بوو ۵ أَخْدُ:

تير و پر و تهواو بيكهه و كورى. ۵ خَدَلِي:

نادميرادى دست و بهل و هل و حاج نهستور و
گوشتن ۵ خَدَمَةُ خَدَمَةً: پيداويستى نهوى دابين
كرد ۵ اخْدَمُهُ: خزمه تكارى بو دانا ۵ خَدَمُهُ:
بهمانا (أخْدَمَهُ) دئ ۵ خَدَمُ البعير: پيوندى
لهقاجى حوشترهكه كرد ۵ خَدَمْتُ خادماً:
خزمه تكارى راگرت ۵ اخْتَدَمْتُ: خزمهتى خوى

كيتج ۵ ميش ۵ ريسوى ۵ أَلْمَخَادِشُ:
بشيله. أَلْمَخْدِشُ بشيله ۵ باريكايى مل.

خَدَعُ خَدَعًا: حال و مزعى گؤرا ۵ همر رۆزه له

حاليكدايه ۵ خدع فلان: فلانكەس رهوشتى
ترى بهيرهوكرد بهنه خلاق و رهوشتى تر
بهرومرده بوو ۵ خادع الرأي: همرساته و رايهكى
ههيهو همرگيز لهسمر راو بوجونيكى تايبهتى
پايهدار نابى ۵ خَدَعُ الضَّبُّ: سوسه مار جووه ناو
كونى خۇيهوه ۵ خَدَعُ الظَّبْيُ: ناسكهكه جووه
ناو كولانهكەى خوى ۵ خَدَعُ الثعلبُ: رپويهكه
قورنو و بيچى كردن ۵ خَدَعَتِ الشمسُ: خور ناوا
بوو ۵ خَدَعَتِ العينُ: چاوكهكه بهقولداچوو، يان
خهوى ئى نهكهوت ۵ خَدَعُ الشئِ: شتهكه خراب
بوو كهلكى نهما ۵ خَدَعُ الطعامُ: بؤگهنى كرد ۵
خَدَعَتِ السرقُ: بازار كهوت و كرين و فروشتن
كهمه ۵ خَدَعُ الرجلُ: بياوكه مال و سامانى كه
بوو. ۵ خَدَعُ الزمانُ: ومرزكه بارانى كه بوو ۵
خَدَعُ فلاناً خَدَعًا و خَدَعَةً: نهوى بو فلانى
دمرخت بيچهوانهى نهوه بوو كه لهناو دلى
دابوو ويستى بهين نهوى بهخوى بزنانى
زصبريكى ليدا ۵ خَدَعُ الشئِ خَدَعًا: شتهكهى
شاردموو ونى كرد ۵ خَدَعُ الدابة: ولاغهكهى
بهستهومو هيچ لهومرو نالفي نهدايه ۵ خَدَعُ
الثوبُ: قوماشهكهى نوشتاندموه ۵ اخْدَعَهُ:
شارديبهومو پهنهانى كرد ۵ اخْدَعُ فلاناً:
فلانكەسى ههنا بو فيلكردن و چاوراو ۵ خادعه
مُخْدَعَةٌ: بهمانا (خَدَعَهُ) دئ ۵ خَدَعَهُ: بهمانا
(خَدَعَهُ) دئ ۵ خَدَعَهُ: بهمانا (خَدَعَهُ)
دئ ۵ انْخَدَعُ: فيلى ليكرا
ههلهههتندرا ۵ انْخَدَعُ الشئِ: شتهكه خوى
ههشارداو لهبهرچاو گوم بوو ۵ انْخَدَعُ السرقُ:

کرد ۵ اخْتَنَمَ فُلَانًا: داوی لافلانکس کرد
 خزمهتی بکسا ۵ اسْتَخْتَمَهُ: کردی
 بهخزمهتکار ۵ الْخِذْمُ: نهو کسهی زور
 خزمهت بکا ۵ الْخِذْمَةُ: ساتیک لهسهو یان له
 رُوژ ۵ الْخِذْمَةُ: نهلقهیهکی پتهوی ناسنه
 دمگرتنه حاجی حوشترهوه ۵ شوری قایم و
 پتهو ۵ کۆر و کۆمهال ۵ الْخِذْمُ: زور خزمهتچی ۵
 الْخِذْمُ: نهو کسهی زوری خزمهتکار ههبن و
 دمو لهمه نسیب ۵ شوینی تیکردنی ههلقه و
 خرخال له حاجی نافرمت یان هی حوشتر ۵
 الْخِذْمُ: کسهیک نیشی نهوه بی خزمهتکار
 پشکمش بهکسانی تر بکا ۵ الْخِذْمَةُ: شوینی
 نهلقه یان پیومند له حاجدا ۵ واته: باریکایی
 حاج پشت قاپه رفقه بو نادهمی و پشت زنگ بو
 و لآخ ۵ الْمُسْتَخْدَم: نهو کسهی لافمر مانگهیهکی
 دهولمت کاریکا بهموچهیهک.

الْخِذْنُ: دۆست و برادر ۵ هاومل ۵ دۆستی
 دلداری و نهینسی چ پیاو بی چ نافرمت
 بی ۵ الْخِذْنَةُ: نهو کسهی دۆست و هاورپی زور
 دمگرتی ۵ الْخِذْمُ: ناز ناوی فهرانهروی میصر
 بووه لهزیر دمهلاتی تورکه عوسمانییهکاندا و
 نهو سهردهمانه ی رابردو تا سهردهمی کۆماریی.
 خِذْلٌ خِذْلًا: گهردن کهچ بوو زیر بار بوو ۵ خِذْلٌ له
 خِذْلًا و خِذْلًا و خِذْلًا: بهمانا (خِذْلًا) دئ ۵ اخْتَذَاهُ:
 زهلیل و گهردنتکهچی کرد ۵ اسْتَخَذَاهُ له: بهمانا
 (خِذْلًا) دئ ۵ خِذْلٌ الْخِرَجُ خِذْلًا: برینهکهی کیم و
 زوخواوی لمیر رویی ۵ اخْتَذِ الْجِرْحُ: بهمانا (خِذْلًا)
 دئ ۵ خِذْرَفَ الْهَيْرَانَ: گیانله بهرمکه پهلهی
 کرد ۵ حاجی کهوانهیی کرد ۵ تَخَذِرَفَ الشَّوْبُ:
 قوماشه که دریا ۵ الْخِذْرَفَةُ: پارچهیهک له قوماش
 ۵ الْخِذْرَفُ: دمسکی دستار.

خِذَعَ اللحم خِذْعًا: گۆشتهکهی پارچه پارچهی
 کردو نهنجن نهنجنی کرد.
 خِذْعَةٌ: بهمانا (خِذْعُهُ) دئ ۵ خِذْعُ الشَّيْنِ: نهملاو
 نهولای شتهکهی بری.
 خِذْعُ الشَّجَرَةِ: لقو پوی درهختهکهی برین ۵ قَخِذَعُ
 اللحم و فوه: گۆشتهکه یا شتیکی تری لهو جووره
 نهنجن نهنجن کرد بهی نهوهی پارچه پارچهی
 بکا ۵ خِذْعٌ: پهرت و بلاو ۵ الْخِذْعَةُ: پارچه
 گۆشتیک یان شتیکی تری لهو جووره ۵ الْمَخِذَعُ:
 برزاو ۵ الْخِذْعَةُ: کیرد (ك: مخاذع) ۵ خِذَعْتُ
 الدَّابَّةَ خِذْفًا و خِذْلَانًا: و لآخهکه پهلهی کرد له
 رۆیشتنه کهیدا بهردو جهوی لهزیر حاجی
 دهر په برین.

خِذْفٌ بِالْخِصَا: به پهله بیتکه بهردو چکهی
 هاویشتن ۵ خِذْفُ الشَّيْنِ: شتهکهی بریهوه (هر
 وهی خذرف) ۵ الْمِخِذْفَةُ: قۆچهقایینی ۵ دار
 لاستیک ۵ نامیریکه منداال بهردو چکهی پی
 دمگرتنه بانده.

خِذْفٌ خِذْفًا: جیقنه ی فریادا ۵ خِذْفُ الدَّابَّةِ:
 لهو لآخه کهیهوه ژمنی بو نهوهی باش برپوا ۵
 و لآخهکه بههوی تیوه ژمنینهوه باش رۆیی.

خِذْلٌ جِيبًا بُووه ۵ گۆشهگیر
 بوو ۵ لاکهوت ۵ هه لپراو ترمبوو ۵ خِذْلٌ فُلَانًا
 و عته: دهمتی لافلانکس بهرداو چیدی پشتی
 ناگری و یارمهتی نادا ۵ ریسوای کرد ۵ خِذْلَهُ
 الله: خودا ریسوای کرد له لۆمه و چاو
 بهرمو زیری نه پپاراست ۵ اخْتَذِلْتُ الظُّبِيَةَ و فوهها:
 ناسکهکه بهسهر بیچوو هه کهیهوه مایهوه ۵ خِذْلَهُ:
 هه لپنا بو نهوهی نه چی بو شهرو فه شهل بینن
 ۵ خِذْلٌ عَنْهُ اصْحَابُهُ: هاوه لهکانی و لیکردن
 ریسوای بکهن ۵ تَخَذِلْتُ الظُّبِيَةَ: بهمانا (اخذلت)

خَرِيٌّ: پیسایى كرد. **الْمَخْرُؤُ**: ريخ و قشپل، پیسایى ناده میزاد **الْمَخْرَأَةُ**: شوینى پیساییکردن، ناودمست **الْمَخْرُوبَةُ**: بهمانا (**المخرأة**) دئ.

خَرِبَ خَرِبًا: بوو بهدزو جهرده **خَرِبَ الشَّيْءُ**: شتهکهای کونکرد دراندی **خَرِبَ دِينَهُ**: ناپینى خوئى شیواند شک و گومانى تیدا پمیداکرد **خَرِبَ الشَّيْءُ**: شتهکهای سهقت کرد بی سودی کرد لهکاری خست **خَرِبَ فُلَانًا**: لهکلوتی دا **خَرِبَ الشَّيْءَ خَرِبًا** و خرابه: شتهکهای دزی **خَرِبَ خَرِبًا** و خراباً: شتهکه لهکار کهوت و سودی نهما **خَرِبَ الْمَكَانَ**: شوینهکه چۆل بوو کهسی تیدانهما **خَرِبَ الْحَيَاةَ**: نازهکه گوینچکهای هلدبرا **خَرِبَ** (هو اُخْرِبَ وهى خراباء) **أَخْرَبَهُ**: ویرانى کرد **أَخْرَبَهُ فُلَانًا**: فلانکهای بهدز هاته بهرجاو **خَرَبَهُ**: بهمانا (**أَخْرَبَهُ**) دئ.

خَرِبَ الْمَزَادَةَ وَنَحْوَهَا: دسکی بؤ تیشودانهکه دروست کرد **أَسْتَخْرِبُ**: بهمانا (**خَرِبَ**) دئ **دَمَكُوتَرِيٌّ**: (استخریب فلان): فلانکهای بههوی کارساتیکهوه تیک شکاو نهامهتی بهسمردا هات. **الْحَرَابَةُ**: کونى پان و پوزی کهوانهیی **خَرَابَةُ الْأَبْرَةِ**: کونى دهرزی.

خَرَابَةُ الْوَرِكِ: سمری نيسقانى ران لهناو فهپۆلکی جهوزی دا **الْخَرْبُ**: تورمکهبهکه شوان تیشووی خوئى تیدا هلدنگری **خَرَابَةُ** (زاراومهکی زانایانى عوروزه) **الْعُورُوبُ**: بهمانا (**الْخَرْبُ**) دئ **شَوِينِيكِ** درهختی (غضاضی) ئی برپوئ **الْمَخْرُوبُ**: کهوانهیهکه لهسمروی ورگی نهسپهومیه **تَوَكَّى** خوار نهزئوی نهسب **نَیْرِبْنَهی** حوبارا **الْمَخْرُوبُ**: قهراخی کیو؛ دهرهوی سنوری کیو **الْحَرَابَةُ مِنَ الْمَعَزِ**:

دئ **تَمَازِلُ الْقَوْمِ**: ههندهئ لهخهسهکهکه ههندهئکی تریانى ریسواکرد **تَمَازَلَتْ رَجُلًا**: قاجهکانی بیئیز بوون و روینى بؤ ناکری **أَلْعَدْلَةُ**: کهسیک زور خهسک ریسوا بکا **أَلْعُدْلُ**: دوگیانیکه کهزانی هاتئ لهشوینى خوئى نهمینئ لهتاوان نهم دیوو نهو دیوبکا.

خَدَمَ حیوان و نحوه: پهلهی کرد خیرا رویشت **خَدَمَ الصَّقْرُ**: ههئوکه بهدمندوک لهکوشتیبهکهی دا **خَدَمَ الشَّيْءِ خَدَمًا**: شتهکهای بهخیرایی پارچه پارچهی کرد **خَدَمَ**: خیرا رویشت، دمگوترئ: (**خَدَمَ الْفَرَسُ**) **خَدَمَ فُلَانًا**: فلانکهای دلپاک و بهخشدمبوو خیرخوایه **خَدَمَ السِّيفُ**: شمشیرکه برنده بوو **خَدَمَ فُلَانًا خَدَمًا**: فلانکهای دابرا، ههوالی نهما، دپارنهما **أَخَدَمَ**: دانى بهزهلیلوی ژیر بارى خوئى دانا **داسهکنا** **أَخَدَمَ الشَّرَابَ**: ممیهکه سهرخوشکمر بوو سهرخوشیکرد **خَدَمَهُ**: پارچه پارچهیکرد **بَرَى** **خَدَمَ أَذْنَهُ**: گوینچکهای بری **تَخَدَمَ فُلَانًا**: فلانکهای دابرا و ههوالی نهما **تَخَدَمَ الشَّجَرَةَ**: درهختهکهای برپیهوه **الْمُخْدَمَةُ**: پارچهیهکه لهشت **الْمُخْدَمَةُ**: (شاة خدمات) مهرنک قهراخی گوینچکهای برابئ **الْمُخْدَمُ**: شمشیری برنده **خَدَا خَدُوا**: شل و شهوئل بوو **خَدَا لَحْمُهُ**: گۆشتی جهستهی توندو پر بوو.

خَدَى خَدَى: بهمانا (خذا) دئ **خَدَى الرَّجُلُ**: پیاوکه زعیفو بی وهج بوو. **أَخَذَهُ** زَیْرِبَارِي کرد **زَهْلِيلُ** داماوای کرد. **أَلْعَدْلَةُ**: شوپر بوون ههوی گوینچکهای بهسمر لاروممتدا **کرمیکه** لهگهل پیسایى نازهلدا دیتهدمر **الْمُخْدَرَةُ مِنَ الْأَذَانِ**: گوینچکه سوک.

خَوْتِ الطَّرِيقُ به الی کذا: رینگاکه بمرهوه نهوینی
برد.

خَوْرَا الشَّيْءِ: شتهکهی شهق کرد دایدیری ◊ کونی
کرد ◊ خَوْتِ الْأَرْضِ: رینگاو کون و خوژی زهوی
شارمزا بوو. ◊ الخَوْرَتُ: کون؛ کونی بچکوله ◊
أخْرَاتِ الْمَفَارِزِ: رنجکهو تولهرتی جو لهوانی و
کینو کهژ ◊ الخَوْرَتُ: کون و کهلمهر ◊ سهگو
گورگی گورج و گوژل ◊ الخَوْرَتُ: کون ◊ نهلقهوه
قولفه، (سمره قهپاسه و گوریس) ◊ الخَوْرِتِ:
چاوساگی شارمزا بهرینگای بیابان ◊ لیزان
لهکاروباردا ◊ الخَوْرَتُ: رینگای راست و ناشکرا ◊
خَوْرَتِ الْمَرْأَةِ خَرْفًا: نافرتمکه همدروو کهلهکهی
قهلهوه هس بوون و گوشتی شوژبووهوهو شل بوو
◊ الخَوْرَاءُ: میرولمیهکی مهبله و سووره ◊ الخَوْرِيَّةُ:
شتومهکی ناومال ◊ یان خرابترین و بی کهک
ترین شتی ناومال ◊ قسهی پروهوچ.

خَوْرَجَ: له شوینی خوژی چوووه دهر یان له و بارو
دوخهی تییدا بوو رزگاری بوو ◊ خَوْرَجَ مِنَ الْأَمْرِ
أَوْ الشَّدَةِ: لهوکاره یان لهو ناخوشییه رزگاری
بوو ◊ خَوْرَجَ عَلَى السُّلْطَانِ: لهپاشا قاچاخ بوو ◊
خَوْرَجَ فِي الْعِلْمِ: لهزانیاری دا پشکهوت ◊ خَوْرَجَ
السَّحَابُ: ههورهکه بهرفراوان بوو بلاو بووهوه
◊ خَوْرَجَ خَرْجًا: بوو به دورهنگ ◊ رمنگاو
رمنگ ◊ خَوْرَجَ الْعَامُ: سالهکه ههندیکی
ههرزانی و ههندیکی گرانی بوو ◊ خَوْرَجَ النِّعَامُ:
نوعامه بهلهک بوو ههندیکی رمش و ههندیکی
سپی ◊ خَوْرَجَ الشَّاةُ: مهرهکه کهلهکهو قاچهکانی
سپی و باقی جهستهی رمش ◊ أَخْرَجَ فُلَانٌ:
فلانکس خهراج و سهپانانهی خوژی
دا ◊ نوعامیهکی بهلهکی گرت ◊ أَخْرَجْتَ
الرَّاعِيَةَ: مهرهکه ههندی لهپاوانهکهی خواردو

نهو بزندهیه گوینجهکی ههلدراپین ◊ الخَوْرِيَّانُ:
ترسنوک ◊ الخَوْرِيَّةُ: بیژینک ◊ عهیب و
لهککه ◊ شمرگا ◊ ههله ◊ حمیاجون ◊ قسهی
ناشیرین ◊ الخَوْرِيَّةُ: کونی گهورمو کهوانهیی ◊
خَوْرِيَّةُ الْمَزَادَةِ: قلفهی تیشودانی
شوان ◊ سمرهنیسقانی ران ◊ الخَوْرِيَّةُ: شوینی
ویرانه؛ کاولهکون ◊ الخَوْرِيَّةُ: بهلاو کارهسات ◊
تاوان ◊ عهیب ◊ الخَوْرِيَّةُ: شوینی ویرانه،
کاولهکون ◊ الخَوْرِيَّةُ: خرنوک ◊ روهکیکه
بهخوژی و بمهرمهکهشی دهگوتری:
خرنوک ◊ بهرنکی دریزکولهی همه لهمشیهی
گورجیلهمدایه ◊ بهرمکهی تفته، لهگهل
زهردینهی هیلکهدا دهگریته دهرمانی چاو نیسه
بوژ زور دهرمانی تریش بهکاردهیندری،
بهرمهکی دهخوری، نالفیکی باشیسه بوژ نازل ◊
الخَوْرِيَّةُ: (لهزاراوهی نالتونوچیهکاندا) دهنکه
دانهویلمیهکه زیری پی دهکیشری ◊ الخَوْرِيَّةُ:
کالهک له پهنی پیشیناندا هاتوووه دهلی: (دوو
خهربوز بهدستیگ ههلتاگری) ◊ خَوْرِيَّةُ
الشَّيْءِ: شتهکهی تیکدا لهکهکی خست ◊ یان
شتهکهی قایمه و قول و رینک و پینک
نهکرد ◊ الخَوْرِيَّةُ: تیکهلی و پیکهلی و ههراو
هوزیا ◊ خَوْرِيَّةُ الْأَشْيَاءِ: شتهکانی لیک ههلاوارد
◊ خَوْرِيَّةُ الدَّابَّةِ الزَّرْعِ: ولاخهکه زوری
لهکشتوکالهکه خوارد هیچی نههیشتهوه ◊ خَوْرِيَّةُ
فِي مَشِيَةِ خَرِيْقَةٍ وَخَرِيْقًا: پهلهی کرد له
رؤیشتندا ◊ خَوْرِيَّةُ النَّبْتِ: گزو گیاکه تیک هالا
◊ خَوْرِيَّةُ الشَّيْءِ: شتهکهی بریبهوه ◊ أَخْرَجْتَنِي:
بهزهویبهوه نووساو جو لهی بوژ نهکرا ◊ الخَوْرِيَّةُ:
ناهرمتی دریزی کهتهو زهبلالاح ◊ نافرمتی
خوشرو ◊ الخَوْرِيَّةُ: حهوزیکه ناوی تییدا کز
دهگریتهوه ◊ تهنکی گهوره.

هندیکی جن هیشت ◊ **أَخْرَجَ النَّاسَ**:
 خه لکه که سالیکیان به سردا تیبهری نیوهی
 هرزانی و نیوهی گرانی بوو ◊ **أَخْرَجَ الْحَدِيثَ**:
 فرمایشته که ی پیغمبهری به پرشتهی راست و
 دروسته وه ریوایهت کرد ◊ **أَخْرَجَ الشَّيْءَ**:
 شته که ی دهر کرد ◊ **أَخْرَجَ الرَّوَايَةَ أَوْ الْمَسْرُوحِيَّةَ**:
 له سر شاشه یان له سر شانؤ به شیوهی فهنی
 مه سره حییه که ی رانواند ◊ **خُرْجُهُ فِي الْعِلْمِ**
 وَالْمَنْعَاةِ: فیری زانیاری و پیشه سازی کرد و
 کارامای کرد و زانیاری پیدا ◊ **قَوَاتِبِيَّةَ كَهَي**
بِنِيْگَه يَانْد ◊ **خُرْجٌ خَيْلُهُ**: نه سپ و ولاخه که ی
 رامکرد ◊ **خُرْجُ الْأَرْضِ**: زهویپه که ی خهرساند و
 خهراج و عوشری بو دیاری کرد ◊ **خُرْجُ الشَّيْءِ**:
 شته که ی به دوو رنگ رنگ کرد ◊ **خُرْجُ الْفَلَامِ**
لَوْحَهُ: قو تابییه که له وحه که ی هندیکی رنگ
 کرد و هندیکی رنگ نه کرد ◊ **خُرْجُ فُلَانٍ عَمَلُهُ**:
 فلانکس کاره کانی جوړو و جوړکردن ◊ **أَخْرَجَ**:
 شته که دوو رنگ بوو ◊ **أَخْرَجَ الشَّيْءَ**: شته که ی
 دهرخست، دهری هینا ◊ **أَخْرَجَ فُلَانًا**: داوای
 له فلان کرد بیته دهر بولای.
تَخْرُجُ اللَّحْمُ: ههریه کن لهو خه لکه به نه اندازهی
 هاوه له که ی بزئیوی دابین کرد و هاوبه شی
 له کومه کییه که دا کرد ◊ **أَخْرَجَ الشَّرْكَاءُ**:
 ههریه کن له هاوبه شه کان به شه که ی خوئی بو
 هاوه له که ی به فروستن دیاری کرد ◊ **تَخْرُجُ فِي فَنٍ**
كَذَا: لهو فه نه دا دهر جوو، فیری بوو ◊ **إِخْرَاجُ**
النَّمَامِ: نوعامه که به له ک بوو ◊ **إِخْرَاجُ النَّمَامِ**:
 نوعامه که به له ک بوو ◊ **اسْتَخْرَجَهُ**: داوای لی کرد
 بیته دهر بولای ◊ **اسْتَخْرَجَ الشَّيْءَ مِنَ الْمَعْدِنِ**:
 شته که ی له کانزاکه دهر هینا له هفور و تمپ و توژ
 پاکی کرده وه ◊ **اسْتَخْرَجَتِ الْأَرْضُ**: زهویپه که
 چاکرا بو کشتوکان و رواندن ◊ **الْتَخْرِيجُ**:

یاریه کی مندالی عمر به ◊ **الْمَخْرَجِي**: نهوشته ی
 به سر هاو وینه کانی دا بالادست
 بن ◊ **كَهَسِيْكَ** بیته گه ورو و بنه ماو
 وه جازاده نمب ◊ **كَهَسِيْكَ** له پاشاو فرمانر هوا
 باخی بب، یان به گوئی نه کا ◊ **هَمْرُوا** ناوه بو
 تاکی خه وار یجه کان ◊ **رِزَارَةُ الْمَخْرَجِيَّةِ**: دام و
 دهرزگایه که کارو باری دهره وی ولات جیبه جن
 ده کا ◊ **الْمَخْرَاجُ**: نهو بهرو بوومه یه له زموی
 کشتوکانی دهرده هیندری ◊ **الْمَخْرَاجُ**: باج و
 گومرگ و سه رانه و مه رانه و نه م شتانه ش
 دهرگریته وه ◊ **الْبِلَادُ الْمَخْرَجِيَّةُ**: نهو ولاته یه سو پای
 نیسلام به ناشتی دهستی به سردا گرتو وه.
الْخُرْجُ: نهوشته ی له زموی و شتی تر و مبه ره م
 دئ و دمبیته و ایردات. **مَخْرُجُ السَّحَابِ**: نهو
 بارانه یه به هیواشی له ههور دیته
 خواره وه ◊ **هَمْرُوا** و شهی. **الْمَخْرُجُ**: پیچه وانه ی
 (الدخل) دئ ◊ گومرگ و باجی سالانه.
الْمَخْرُجُ: خویدان و تورمه که جه واه له بچکوله یه که له
 مو یان له جهرم دروست دهری دوتایه به نه م
 دیوو نه و دیوی پشتی و لاخدا شو دهرمگریته وه و
 شتی تن دهری تیرمه هوریشی پی دهرگوتری ◊
الْمَخْرَجَةُ: که سیک زور له مال دهر بیچته دهره وه ◊
الْمَخْرُجُ: ملدیر ◊ **الْمَخْرَاجُ**: پیریکن له پیره
 نیسلامییه کان ◊ **الْمَخْرَجُ**: شوینی لی هاتنه
 دهره وی شت. **مَخْرَجُ الْمَاءِ**: ناوه که خوره خوری
 دئ ◊ **مَخْرَجُ النَّاسِ**: خه و توکه پر خه پرخی
 دئ ◊ **مَخْرَجُ هَاتِ** ◊ **مَخْرَجُ بَطْنِهِ**: سکی چوو،
 سکی هوره هوری لی هات ◊ **مَخْرَجُ الرَّجْلِ**:
 پیاوکه له بهر بی هیزی لازه لازه یه تی ◊ **مَخْرَجَتِ**
الْمَرْأَةُ: نافرته که داوی فه له وی زمعیفو لاواز
 بوو ◊ **الْمَخْرَجُ**: حوشتری شیر زور ◊ **پیایوی ژیان**
 نهرو و نؤل ◊ **الْمَخْرَجُ**: به مانا (المخْرَجُ) دئ.

خَرْدُ فُلَانٍ عَلَى فُلَانٍ فَلَانُكَسَ هَيْرَشِي كَرْدَه سَهَر
فُلَان.

خَرْدُ الْقَوْمِ: خَه لَكَه كَه لَه شَوِينِي كَه كَه كَوَاسْتِيَانَه وَه بُو
شَوِينِي كِي تَر.

خَرْدُ الْمَاءِ الْأَرْضِ خَرْدُ الْأَفَاوَه كَه زَهْوِيَه كَه هِي لَدِرِي وَ
بِيِيدَارُوِي ۵ اَخْرَه: خَسْتِيَه خَوَارِي ۵ اَنْخَرُ:
كَه وَتَه خَوَار ۵ اَنْخَرُ الرَّجُلُ: پِيَاوَه كَه شَلُو شِيَاو
شَلَه بِه تَه بُوو ۵ اَلْحَرَارَةُ: سَهَر جَاوَه
كَانِي ۵ دَارِي كِي بَجَكُو لَه يَه مَنَدَالِ پَه تِي ك
لَه سَهَر تِي كِيَانِي دَه خَا، سَهَر مَه كَه يَ تَرِي پَه تَه كَه
دَه كَرِي وَ هَه لِي دَه خَوَلِي نِي دَه نِي كِي لِي دِي

اَلخَرْدُ: بِنَكِي كُوِي جَكَه، گَه رُوِي بَه رَدَاشِي نَاش نَه وَ
شَوِينِي لَه دُوِي لَه كَه وَه گَه مَه كَه يَ
تِي دَه مَرِي ۵ زَهْوِيَه كَه لَافَاوَه هَه لِي دِرِي بِي.

اَلخَرِيرُ: دَه نِي كِي كَه پَه يَدَا دَمِي لَه تِي زِ رُوِي شَتِي نَاوَ
يَان لَه بَالِي بَالِنَدَه يَ كَه خِي رَا دَه فَرِي ۵ شَوِينِي
نَزْمَا يَ نِي وَان دُوو گَر دُو لَكَه ۵ اَلْحَرِيَانُ: تَر سَنُو ك.

خَرْدُ الْجِلْدِ وَغَرَه: بِي سَتَه كَه يَ دَرُو هَه.

خَرْدُ خَرَزَا: كَارِي خُوِي قَا يِي م وَ پَتَه وَ كَرْد ۵ خَرْدُ:
بَه رَاوِي زِي جَنِي، بَه مِي رُوو شِي رَا زَه جَنِي كَرْد ۵
اَلْحَرَاةُ: پِه شِي مِي رُو هُو نِي نَه وَه ۵ اَلخَرَازُ: مِي رُو
دَرُو سَتَكَمَر ۵ زِينَدَرُو نَه وَ كَه سَه يَ جَه رَم دَه دَرُو ي
۵ اَلْحَرَّةُ: مِي رُو مِلَاوَ نَكَه وَ تَه زِي بِي ج.

اَلخَرْدُ: هَه مَوُو كُو نِي ك وَ پَه تِي ك كَه لَه جَه رَم بِي ۵
اَلْمِخْرَازُ: نَه وَ شَتَه يَ بِي سَتِي بِي دَه دَرُو ي تَه وَه
(دَرِي وَشَه).

خَرَسِ النَّفْسَاءِ خَرَسَا: خَوْرَا كِي خَوْرَسَه يَ بُو
نَا هَر مَتَه زَه مِي سَتَانَه كَه دَرُو سَتَكَرْد خَوْرَا كِي
خَوْرَسَه خَوَار دَه مَه نِي بَه كَه بُو نَا هَر مَتِي زَه مِي سَتَان
لِي دَه نَرِي ۵ خَوْرَا كِي خَوْرَسَه يَ دَه رَخَوَار دَا.

خَرَسَا: زَمَانِي گِي رَاو فَسَه يَ بُو نَه كَرَا ۵ خَرَسَتِ
اَلكُتَيْبَةُ: هِي زَه سَهَر بَا زَه كَه زُوْر بَه وَ يَقَارُو

خَرْدُ خَرْدَابِي دَه نِي كِي گَه يَ دَرِي زَه يَ كِي شَا. ۵ خَرِدَتِ
اَللُّزْلِيَةُ: مِي رُوَارِيَه كَه بَه كُون تِي نَه كَرَاوِي مَاهِي وَه
۵ خَرِدَتِ الْفَتَاةُ: نَا هَر مَتَه كَه بَه كَجِي مَاهِي وَه وَ بُوو
بَه قَه بِه رَه وَ شُوِي نَه كَرْد. ۵ خَرِدَ فُلَانٌ فَلَانُكَسَ
زُوْر بَه شَه رَم وَ حَمِيَا بُوو. ۵ خَرِدَ صِرْتَه: دَه نِي كِي
نَزَم وَ لَه سَه رَه خُو بُوو نِي شَانَه يَ شَه رَمِي پِي وَه
بُوو ۵ بِي دَه نِي كِي گَه يَ دَرِي زَه يَ كِي شَا ۵ اَخْرَد
الرَّجُلِ إِلَى الْلَهْرِ: پِيَاوَه كَه بَه لَای لَه وَه لَه عَه بِي دَا
جُوو حَه زِي لَه وَه بُوو ۵ تَخَرَّدَتِ الْجَارِيَةُ: بَه مَانَا
(خَرِدَتِ) دِي. ۵ اَلْحَرْدَةُ: هَه رَمَا تِي ك وَ رَدُو پَار جَه
پَار جَه بِي. ۵ اَلْحَرُودُ: نَا هَر مَتِي بَه زَه وَ قُو وَ زِينَدُو
گَه شَه دَار ۵ كَجِي دَه سَت لِي نَه دَرَاو ۵ اَلْحَرِيْدُ:
بَه مَانَا (اَلْخَرُودُ) دِي ۵ اَلْحَرِيْدَةُ: بَه مَانَا (اَلْحَرِيْدُ)
دِي، هَه رَه وَ هَا دَه نِي كَه لَو نَلُو نِي كُون نَه كَرَاو ۵
اَلْحَرْدِيْقُ: شُو رِيَاوِي بَه كُو شَتَه وَه ۵ خَرْدَلَتِ النَّخْلَةُ:
دِرَا خَوْر مَا كَه زُوْرِي لَه بِه رَمَه كَه يَ بَه نَه كَامَلِي
هَه لَو مَرَانَدُو نَه وَ يَ مَاهِي وَه دَه نِي كَه كَانِي گَه وَه بُوو
۵ خَرْدَلُ اللَّحْمِ: كُو شَتَه كَه يَ پَار جَه پَار جَه كَرْدُو
لِي كِي جِيَا كَرْدَه وَه ۵ خَرْدَلُ الطَّعَامِ: خَوْرَا كَه
بَا شَه كَه يَ خَوَار دَ نَه وَ يَ دِي وَه لَانَا ۵ خَرْدَلُ فُلَانَا:
فُلَانُكَسَ يَ بَه عَه رَدِي دَا دَاو رَه مِي كَرْد ۵ اَلْحَرْدَلُ:
گِيَا يَه كَه لَه حَه قَل وَ دَه وَ رُو بَه رِي رِي گَا كَانَدَا
دَه رُو ي تُو وَ مَكَه يَ بُو دَه رَم مَان
بَه كَار دِي ۵ اَلْحَرْدُولَةُ: هَه رَه نَه دَمَا مِي كِي جَه سَتَه
كَه كُو شَتَن بِي ۵ خَرْدَلُ: بَه مَانَا (خَرْدَلُ) دِي.

خَرْدُ الْمَاءِ وَالرِّيْحِ: نَا وَه كَه خَوْرِي هَات ۵ رَشَه بَا كَه
وَ هِي هَات. ۵ خَرْدُ الْبِنَاءِ خَرْدَا وَ خَرُورَا: بِي نَا كَه
رُو خَاو هَا رَه يَ كَرْد. ۵ خَرْدُ الشَّيْ: شَتَه كَه كَه وَ تَه
خَوَارِي. ۵ خَرْدُ سَا جَدَا: كَه وَ تَه سُو زَدَه.

خَرْدُ فُلَانٍ فَلَانُكَسَ كَه وَ تَه نَا زُو
نِي عَه مَتَه وَه ۵ مَرْد ۵ تِي بَه رِي.

لهسه ره خویبون دمنگی تهفهو رمفهو بگرمو
بردمیان نمبوو.

خَرْسَ اللَّبَنِ: شیرمه خهست بوو کهرؤیان کرده
ناوشتی ترموه خورپی نههات.

خَرْسَ السَّحَابِ: همورمه گرمو بروسکهی نمبوو.

خَرْسَ الْمَاءِ: ناومکه لهروپشتنی دا خورپی نههات.

خَرْسَ الْجِبَلِ: کیومکه دمنگی نهادهیهوه ۵ خَرْسَتِ
الْأَرْضِ: زهویپهکه بهکه لکی کشتوکال نههات.

خَرْسَ فُلَانٍ بَمَكُوبِهِ نَاوَى

خواردموه ۵ شهونموست بیدار بوو ۵ آخرت

الْأَرْضِ: زهویپهکه بهکه لکی کشتوکال نههات ۵

أَخْرَسَ اللَّهُ فُلَانًا: خودا فلانکسی توشی کهرپی

کرد ۵ خَرْسَ عَلَى النَّفْسَاءِ: چه لَوای بؤ نافرته

زمیستانهکه کرد ۵ خَرْسَتِ الْمَرْأَةَ: نافرتهکه

چه لَوای بؤ خوی دروست کرد ۵ له پهندی

پنشیناندا هاتووه ۵ اسخرست الأرض: زهویپهکه

بهکه لکی کشتوکال نههات ۵ الخِرَاسُ:

خواردمهمه نیه که بؤ نافرتمی زمیستان دروست

دمکری ۵ یان بهیونهی مندالبوونهوه دروست

دمکری و خه لکی بؤ بانگ دمکری ۵ الخِرَاسُ:

کوپه و کؤلینه دروست کهر وهستای کؤلینه و

کوپه ۵ فرؤشیاری کوپه و کؤلینه ۵ عمرهق

دروستکهر.

الْخَرْسُ: کوپهی گهوره ، کؤلینه.

الْخَرْسُ: بهمانا (الخِرَاس) دئ.

الْخَرْسُ: بهمانا (الخَرْس) دئ ۵ زهویپه که بهکه لکی

کشتوکال بی ۵ الْخَرْسَاءُ: ماری گهوره ۵ به لَو

کارهسات.

الخَرْسَةُ: نهو خواردمهمه نیهیه بؤ نافرتمی زمیستان

دروست دمکری ، چه لَوای شیرینی بؤ نافرتمیک

تازه مندالی بووبی ۵ الخَرْسُ مِنَ النِّسَاءِ: نهو

نافرتمیه له دَوای نهومی مندالی دهی چه لَوای

بؤ دروست دمکری بؤ نهومی تا چه ند رؤزیک

نهو خواردنه شیرین تامه بخوا ۵ نافرتمیک

یه که مجار بی مندالی بیی ۵ نافرتمیک شیری

که م بی ۵ تَخْرُسَنَ: هاته خوراسان، له خوراساندا

مایه وه ۵ دابو نه ریتی دنیشتوانی نههلی

خوراسانی و مرگرت ۵ الخِرَاسَةُ: چیمه نتوو بهردو

چه وه لبو و ناو تیکه ل دمکری به زوری بؤ

بناغهی بیبا به کارده هیندری، واده بی شیشی

تیکه ل دمکری.

خَرْسَ مِنَ الشَّيْءِ خَرْشًا: لهشته کهی و مرگرت.

خَرْسَ لِأَهْلِهِ: کاروکاسبی بؤ مال و مندالی خوی

کرد.

خَرْسَ الْجَسَدِ: پیستی له شی رنی و روشاندی

به نینوک.

خَرْسَ الْبَعْرِ: حوشرتمه کهی به گؤجان بؤ لای خوی

کیشکرد.

خَرْسَ الْفُصْنِ: لقه دارمه کهی به فه لانگ داهیناو

له خوی نزیک کردهوه.

خَرْسَ الدَّابَّةِ: و لاخه کهی داخ کرد.

خَرْسَ التَّجَابِ فُلَانًا: میشه که، زردمواله که

فلانکسی گهست ۵ خَارَشُهُ خَارَشَةٌ: چهسته ی

به کتریان روشاند ۵ خَرْسَ الزَّرْعِ: سمریکی دمنکه

میومکه له گوله کهی دهرکهوت ۵ خَرْسَ الْجَسَدِ:

بهمانا (خَرْشَةُ) دئ ۵ اخترش لأهله: کاسبی بؤ

مال و مندالی کرد ۵ اخترش الجسد: بهمانا

(خَرْشَةُ) دئ ۵ اخترش الشئ: شته کهی

و مرگرت و بهدمستی هینا ۵ خارشت الکلاب

والسنابر: سه گه کان پشیله کان به کتریان شرو و پ

کرد ۵ الخِرَاسُ: داخیکه لاکیشمیه پیستی

نازه لی بی داخ دمکری ۵ الخِرَاسَةُ: نهو وردهو

پرزو پانه ی له کاتی برینه وه شو شکاندن شتدا

دمکه ویتنه خوار.

الْغُرَشُ: شتی پرو بوجی ناومان؛ کهل و پهل بی نرځ و لمارکه و تووی ناومان ۵ **بیاوتک** لمرسان یا لمرسان خهوی کهم بی ۵ **یان** نمرکی سمرشانی بی نهنونوی حمرسی شتیک بی.

الْغُرَشُ: شتی خراب و بی نرخی نامان.

الْمِخْرَاشُ: تویکلی سهرهوی هیلکه تویکله تمنکه که ۵ **تویزی مار** ۵ **سمرتویزی ماستو** شیر ۵ **میوو** کهریشانی ههنگوین یان نهو ههنگانهی لهناو ههنگوینه کهدا مردون ۵ **خرفاء الصر:** نهو بهلقهم و لینجاییه که لمرسینگ دیتهمدر ۵ **تمپو توژ** ۵ **الْمِخْرَقَةُ:** میش ۵ **الْمِخْرَاشُ:** داریکه پیستی پی نیشانه دمکری ۵ **گوجان** (داریکه لایهکی کهوانهی دادیندری ۵ **الْمِخْرَشُ:** بهمانا (الْمِخْرَاشُ) دئ ۵ **الْمِخْرَقَةُ:** بهمانا (المخراش) دئ ۵ **خَرْقَبَ عَمَلُهُ:** نیشکهی باش نمنجام نهاد.

خَرَصَ النَّهْرُ: بهری چهمه کهی گرت.
خَرَصَ الشَّيْ خِرَاصَةً: شته کهی چاک کردوه.

خَرَصَ خِرَاصًا: برسپاهتی و سهرمای توش بوو ۵ **اخترص:** دروی کرد ۵ **تخرص:** بهنارهواو بهتال دروی ههلبهست ۵ **تخرص القول:** بهمانا (اخترصه) دئ ۵ **الْخِرَاصُ:** رمب ، سهره رمب.

الْخَرِصِيُّ: بهمانا (الْخِرَاص) دئ ۵ **نهلقهی زیر یان** هی زیو ۵ **گوارهی بهک گو** ۵ **کوبهو** کولینه ۵ **زمنبیلهی دوو قولفه.**

الْخَرِصِيُّ: بهمانا (الْخِرَاص) دئ ۵ **هورو جهوال و** خهرار ۵ **لقی درخت** ۵ **نهلقهی زیر و** زیو ۵ **الْخَرِصَةُ:** خواردهمه نییه که بو نافرمتی زمیستان ناماده دمکری ۵ **الْخَرِصِيُّ:** بهمانا (الْخِرَاص) دئ ۵ **نمستیره** ناویکه لهروباروه ناوی تی دئ و پاشان دمکریته وه بو ناو روبره که ۵ **ناوی سارد** ۵ **الْمِخْرَصِيُّ:** بهمانا (الْخِرَاص) دئ، **خه نجر** ۵ **داریکه** ههنگوینی پی له کولمس دمر دهیندری، (ك: محارص) ۵ **خَرَطَتِ الدَّابَّةُ خِرَاطًا:** ولاخه که سهرکهش بوو ریشمه کهی له دست خاونه کهی ساندو رویی ۵ **خَرَطَتِ الْمَرَأَةُ:** نافرمته که سهرکهش بوو قسهی ناشیرین و جوینی ناراستهی بهرام بهره کهی کردن.

الْمِخْرَبُ: دریزو هلهو ۵ **خَرَشَفَ الْقَوْمَ:** خه لکه که کهوتنه جم و جول و همر او هوریا ۵ **الْمِخْرَاشُ:** زموی رمه لان و پتهو که نمتواندری رؤیشتنی لهسر بکری ۵ **الْمِخْرَقَةُ:** بهمانا (الخرفاف) دئ ۵ **أَخْرَشُوفُ:** رومکی و مرزانیمه گوله کهی نونوبویی بهرکهی بهگه لا داپوشراوه دمکولیندری دهخوری ۵ **خَرَشَمَ الرَّجُلُ:** پیاوکه دهو جاوی دزیو بوو ۵ **أَخْرَشَمَ:** خوی بهزلزانی و له دئی خوی دا خوی پی پهسند بوو ۵ **رهنکی** گوراو گۆشتی پیونهما ۵ **الْمِخْرَشِمُ:** (جبل خیرشم) کیویکی وشک و رمق و تهق ۵ **الْمِخْرَشِمَةُ:** نهومیه کهزموی پتهو بی و مکوو بهرده زرو، رمه لان و سهخت بی وشک و بی ناوبی ۵ **الْمِخْرَشِمُ:** دوندی کیو، لوتکهی کهز.

خَرَطٌ فِي حَدِيثِهِ: لههسهکانی دا دروی کرد.

خَرَطٌ فِي الْأَمْرِ: له نیشه کهدا پیکیشی لهراو بوجونی خوی کرد ۵ **قسهی کهسی قبول نه بوو** ، همر قسهی خوی بهلاوه پهسند بوو.

خَرَصَ خِرَاصًا: دروی کرد.

خَرَطَ الشَّجَرَةَ لَأَيِّ دَرَجَتِهِ كَمَا رَأَى.

خَرَطَ العَنْقَبُ: هَيْشَوِي مِيوَمَكِي خِستِه ناو چنگی خویمهوه.

خَرَطَ الدَّوَاءَ فَلَانًا: دَمَرَمَانَه كَه سَكِي فَلَانَكَه سِي جَوَانَد.

خَرَطَ الأَبْلَ فِي المَرَعَى: حَوْشَتَرَمَكِي بَمَرَه لَأَي نَاو لَه مَرِپَاكَه كَرَد.

خَرَطَ تَابِعَه عَنَى النَّاسِ: رِيگَاي بَه مَه وَا خَوَاهَانِي خَوِي دَا زِيَان بَه خَه نَك بَكَمِي مَن.

خَرَطَ العَمْرَدَ دَارَمَكِي سَبِي كَرَد تَوِي كَلَه كَه كِي لِي كَر دَه مَو رِي كِي خِست.

خَرَطَ الأَشْيَاءَ: شَتَه كَانِي هَم مَو لَه خَمَرِي تَمِي مَكَا كُو كَر دَه مَو.

خَرَطَ الحَدِيدَ: نَاسَنَه كَه كِي وَ مَكُو تَه زَه دَرِيژ كَر دَه مَو
 خَرَطَتِ اللَّبَنُ خَرَطًا: حَوْشَتَرَمَكِي شِيرِي بَه نَاخَوُشِي هَا تَه دَمَر يَان شِيرَمَكِي هَا تَه دَمَر وَا نَاوِي كِي زَه رَدِي لَه كَه لَدا بُوو.

خَرَطَ فَلَانَكَه سِي خَوَارِدَنَه كَه كِي لَه قَوْرگ كِي رَا
 اخَرَطَتِ اللَّبَنُ: بَه مَانَا (خَرَطَت) دِي.

خَرَطَ خَرِطَةً: نَه خِشَمَه كَه كِي شَا خَرَطَ الدَّوَاءَ فَلَانًا: بَه مَانَا (خَرَطَةً) دِي اخَرَطَتِ فِي البِكَا: كَه وَتَه گَرِيَان وَ زِير نَه بُوو مَو.

خَرَطَ العَنْقَبُ: هَيْشَوِي مِيوَمَكِي خِستِه دَمِي مَه مَو لَاسَكَه كَه كِي بَه رَوْتِي لَه دَمَد هِي نَا يَه دَمَر وَا بُوْلَه كَانِي لَه نَاو دَم مِي دَا مَانَه مَو اخَرَطَ السِّيفَ: شَمَشِيرَمَكِي لَه كَالَان دَمَر كِي شَا اخَرَطَتِ الدَّابَّةَ: بَه مَانَاي (خَرَطَت) دِي اخَرَطَ الصَّقْرَ: بَا زَمَكَه كَه وَتَه خَوَار خَرَطَ جِسْمَهُ: جَه سَتَه ي لَا وَا ز بُوو
 اخَرَطَ الفَرَسَ رَغِيه فِي العَدُو: نَه سَبَه كَه يَا وَ لَآخَه كَه لَه غَارِدَان تِي زِرُو بُوو اخَرَطَ عَلِيَه

بِالْقَبِيحِ: بَه قِسْمَه وَا نَو سَلُوبِي نَاشِيرِي نَو ي تِي كَر د
 اخَرَطَ فِي الأَمْرِ: لَه كَار مَكَا دَا هَم رَاي خَوِي هِي بَه سَمَنَد بُوو گُو نِي نَه دَا يَه رَا وَا بُو جُو و نِي كَه سَانِي تَر اخَرَطَ فِي البِكَا: دَم سَتِي دَا يَه گَرِيَان وَ زِير نَه بُوو مَو اخَرِطَ: رَو مَكِي كَه لَه خَوُشَتَرِي گِيَا تَر شُو كَه كَانَه، حَوْشَتَر حَه زِي لِي دَمَا اخَرَطَ: نَه وَا رَدَه مَو پَرُو وَ پَالَه يَه لَه نَا كَامِي بَرِي نَه مَو وَا شَا سِي نِي شَت دَمَكَه وَ يَتَه خَوَار اخَرِطِي كَه م لَه گَوَانَدَا اخَرَاطَةُ الامْعَاءِ: نَه وَا شَت مَه لَه كَاتِي سَك جُونِي بَه رَدَه مَو اَمَدَا لَه رِيخُوْلَه دِي تَه دَمَر اخَرَاطَ: كَار تِيخ; نَه وَا نَاسَنَه گَر گَر نَا وِي يَه يَه دَار وَا نَاسَن دَه رِنِي اخَرِطَ: شِيرِي مَه يِي وَ كَه نَاوِي كِي زَه رَدِي بَكَه وَ يَتَه سَمَر اخَرِطِي: تَوَر مَكِي كَه لَه پِي سَت دَرُوسَت دَمَكَرِي دَمَه مَكِي دَمِي سَتَرِي اخَرِطَاطَ: لَه نَا زَه لِي شِير دَمَر دَا بَه وَا نَه دَم گَو تَرِي شِير مَكِي خِم سَت بِي يَان نَاوِي كِي زَه رَدِي تِي كَه لَا وِي بِي بَه هَوِي نَه خَوُشِي يَه مَو اخَرِطَاطَ: نَه مَو نَا وُه بُو نَامِيرِي رَنِي يِي وَ مَكُو كَار تِيخ وَ بَر مَمَنَد اخَرِطَاطَ: نَامِيرِي رَنِي يِي وَ هَه لِي كَر نَدَن وَ مَكُو بَر مَمَنَد وَا كَار تِيخ (ك): مَخَارِطَ اخَرِطَاطَ: بَه مَانَا (المَخَرَطُ) دِي اخَرِطَاطَ: شَتِيك وَ مَكُو مَزْرَاح وَ ابِي سَمَر مَو ي يَان بِي وَ وَر دَه وَ رَدَه بَارِيك بِي تَه مَو تَا دَم گَاتَه خَالِي سَفَر يَان رَو بَرِي كِي بِي جُوك تَر اخَرِطَاطَ: نَا وَا خَنِي جَه كِي نَا گَرِي يِن وَ تَه: بَار وَا تَ اخَرِطَاطَ: لَه لَو تِي دَا لَو تِي خَوَار كَر د اخَرِطَاطَ: لَو تِي بَه رَزِي نَوَانَد اخَرِطَاطَ: لَو تِي خَوِي وَ مَر گَرِيَا وَا رَق وَا كِي نَه ي خَوِي خَوَار دَم مَو اخَرِطَاطَ: لَه نَا فَر مَتَا بَه وَا نَه دَم گَو تَرِي: بَه سَا لَاجُو وِي يِي اخَرِطَاطَ: لَو ت، كَه بُو وَا سَمَرِي لَو ت وَا دَم گَو تَرِي: (خَرَطُوم الفِيل) (خَرَطُوم الخَنْزِير)، دَم گَو تَرِي: (وَسْمُهُ عَلَي الخَرَطُوم) زَه لِيل وَا پِي سَوَا ي كَر د

خِرَاعُ: نافرمتی بی شمرد و حمیا تکاو ۵ نافرمتی نهرم و نۆل و شلك ۵ **خِرَاعَةُ:** دمگوتری: (امرأة خِرَاعَة) نافرمتیکی جوان و نهرم و بارخوش و رمت نهكرهومیه ۵ **الْخِرَاعُ:** بهمانا (الخِرَاع) دئ، نافرمتی بیحمیا ۵ همرشتیك خیرا بشكئ ، لیجی حوشر كه شۆر بوبیتهموه ۵ **الخِرَاعَةُ:** بهمانا (الخِرَاع) دئ ۵ **الخِرَاعُ:** توله داری دریژو نهرم و تازه رواو و شوړك ۵ توولسه نهمام ۵ نافرمتی جوانی رهوشت بمرزی نهرم و نیان و شلك ۵ **الخِرَاعُ:** بهمانا (الخِرَاعُ) دئ ۵ قاشه خهیارو ترۆزی ۵ پارچه بهز.

خِرَافٌ فِي بستانه: لهومرزی پایزدا لهناو باخهكهی مایهوه بؤ نهومی میومکهی بچئ.

خِرَافٌ الثَّمَرُ خِرَافاً و خِرَافاً: لهومرزی پایزدا میومکهی چنی، پنی.

خِرَافٌ الماشية: گیاو گزیکی بؤ نازدهلکان رواند تا لهپایزدا بیخون.

خِرَافٌ خِرَافاً: عهقلی تیكچوو ، شیت بوو لهبهر پیری و كهنهفتی.

خِرَافٌ الرجل: بهمانا (خِرَاف) دئ.

خِرَافٌ: یارانی پایزی لیباری ۵ **اخِرَافٌ:** جووه ناو و مرزی پایزموه، (اخرفت الدابة) و لاخهكه یان حمیوانمهكه له پایزدا بیجوی بوو ۵

اخِرَافٌ النخل: کاتی نهوه هات خورماکه بهرمکهی لیبکریتمهوه ۵ **اخرفت المرأة:** زوراتهکه زور دریژ بوو ۵ **اخرفت القومُ بکمان کذا:** خهلهکه و مرزی پایز لهو شوینه مانهوه ۵ **اخرفت الکبیر الرجل:**

پیری و تمهندریژی پایومکهی تیک داوه ۵ **اخرفت فلاناً غلظة:** دارخورمایهکی بؤ فلانکس دباری کرد تا له و مرزی پایزدا میومکهی بچئ ۵ **خارَافَهُ:** سهراپای و مرزی پایز مامهلهی

خِرَاعِیمُ القوم: گهورمو بیاو ماقولانی خهلك ۵ **الْخِرَاعُ مَانِي:** لوت زل، كهسیك كهپوی زور گهورمیی ۵ **الخِرَاعِین:** گرمی دریژ لهناو قورو لیتمی روبارمکاندا.

خِرَاعٌ الثَّيْبُ خِرَاعاً: شتهکهی شفقرد.

خِرَاعٌ الثَّيْبُ: شتهکه نهرم بوو داچوړا بی هیژ بوو.

خِرَاعٌ فلان: فلانکس دمهشمه گرتی.

خِرَاعٌ خِرَاعَةً و خِرَاعَةً: بهمانا (خِرَاع) دئ.

خِرَاعٌ خِرَاعاً: ساغو و سلیم بوو كهوت و مرد ۵ **شیت بوو ۵ خِرَاعُ الثرب:** کراسهکهی بهتوو زمعفران رنگ کرد ۵ **اخترعه:** بهمانا (خِرَاعَة) دئ ۵ شتیکی تازه ههلاهی داهینا؛ دروستی کرد ۵ بهسمر پیو و گوژو گوممهت و بی لیوردبوونهوه و تارمهکهی دا ۵ **قصیدهی دانا ۵ اخترع فلاناً:** فلانکسی ههلهکه تاند مالهکهی برد ۵ **اخترع الدابة:** ولاغهکهی هوسارکرد ۵ **دای بهیمکیکی تر سودی لی و مرگری، دواپی لیس و مرگرتهموه ۵ انخرع:** دولمت بوو، قلیشا ۵ نهرم بوو داچوړا، شۆر بووموه ۵ **انخرع الرجل:** پایومکه زهلیل و لاواز بوو ۵ **انخرع العضو:** نهندانمیکی جهستهی لهجئ جوو لهشوینی خوی خزا ۵ **انخرع:** بهمانا (انخرع) دئ ۵ **انخرع:** داپرانیک له پشتی حوشردا بهیدا دمبی ۵ **الخِرَاعَةُ:** بی حمیایی و روت و هوتی و سفوری و بهمدپروشتی ۵ **الخِرَاعُ:** دمکه تووی گیازمعفران.

الْخِرَاعُ: نیشانهو داخیکه لهکونی مهر دمکری ،

سمری گویچکهی دمکری بهسن تلیش، تلیشی ناومراست بؤ دیوی ناوموه خوار دمکریتمهوه.

له‌گه‌نداگرد ۵ له‌پایزدا به‌گری گرت ۵ خَرْقَه: به‌عقل تیکچوو خه‌ره‌فاوی له‌قه‌لم دا ۵ اخترف الثمر: به‌مانا (خَرْقَه) دئ ۵ الحراف: چاو دپری باخه خورما ۵ الحراف: کاتی رنین و جنینی میوه له‌ومرزی پایزدا ۵ الحرافة: نه‌و به‌رو بومه‌ی له‌پایزدا ده‌چندری و ده‌چندری ۵ الخروف: شه‌که به‌ران ۵ خروفة: کاوړ ۵ الحروفة: دارخوما پیاو هه‌لیده‌بژئری و هه‌لی دم‌گری بؤ نه‌وه‌ی هه‌رکاتی ویستی خورما‌کانی لیبکاته‌وه بؤ خواردنی خوی و مال و مندالی ۵ الحریف: ومرزی پایز ۵ بارانی ومرزی پایز ۵ (بارانی په‌له) ۵ سه‌رم‌تای بارانی ومرزی زستان ۵ خورماو روتابی چندراوی ومرزی پایز ۵ الخرف: شوینی مانه‌وه له‌کاتی ومرزی پایزدا ۵ باخ و کۆمه‌له دره‌ختی میوه.

الخرف: زمبیله‌ی بچوک که میوه‌ی هه‌لبژاردنی به‌تامی له‌ومرزی پایزدا تیدا ده‌چندری ۵ الخرفة: باخ و کۆمه‌له دره‌خته خورما ۵ ریگای ناشکراو رون ۵ خرقبه: پان و فراوانی کرد ۵ دم‌گوتری: (عیش مخرفج) ژیانیکی خو‌ش و هه‌رزانی به‌ره‌راوان و بی تمنگ و جه‌لمه ۵ سراپیل عرقبة: (سراپیل عرقبة) ده‌رپیی پان و پوړ ۵ خرفج فلتا: خوراک‌ی باشی بؤ فلانکس دابین کرد ۵ خرفج الشئین: شه‌ته‌کی زور و مرگرت زوری لی هه‌لگرت.

الحرافج: ژبانی خو‌ش و نهرم نۆل ۵ هه‌له‌وو گۆشتن ۵ الحرافج: ژبانی خو‌ش و نهرم نۆل ۵ الحرفج: به‌مانا (الحرافج) دئ، (خروف خرفج) به‌رخیکی هه‌لمه‌وه ۵ الخرفج: به‌مانا (الحرافج) دئ.

الحرفق: به‌مو که به‌رومکی خویه‌وه بی‌و که‌لکی نه‌مابن ۵ الحرفق: خه‌رده‌ل فارسی ۵ له‌ولاتی میصر به‌حشیشی سولتان به‌ناو بانگه.

خَرْقْ في البيت خروقاً: له‌ماله‌وه مایه‌وه‌وو ده‌رنه‌چوو.

خَرْقْ الشئ: شه‌ته‌کی هه‌لشاند درپاندی.

خَرْقْ الأرض: زه‌وی داپری تا گمیشته نه‌و به‌ری.

خَرْقْ الكذب: درؤی هه‌لبه‌ست.

خَرْقْ خرقاً: نه‌حمه‌ق بوو ۵ له‌کاره‌کی دا نهرم و نیان نه‌بوو ۵ ده‌ه‌شت گرتی و سه‌رسام بوو (هو خرق).

خَرْقْ الظئ و خرق الطائر: ئاسکه‌که یان بالنده‌که راوکه‌ره‌کی بینی سه‌ری لی شیوا له شوینی خوی جو‌له‌ی نه‌کرد ۵ ترساو هیج په‌له‌فازه‌ی راگردن یان ه‌رینی نه‌کرد.

خَرْقْ بالشئین: شه‌ته‌کی نه‌زانی و نه‌یتوانی نه‌نجامی بدا.

خَرْقْ في البيت: به‌مانا (خرق) دئ ۵ (هو آخرق وهي خرقاء).

خَرْقْ خرقاً: نه‌حمه‌ق بوو.

خَرْقْ بالشئین: شه‌ته‌کی نه‌زانی و بوی نه‌نجام نه‌درا ۵ اخرقه الفرج: ترس سه‌ری لی شیواند.

خَرْقْ الثوب و غیره: درپویی قوماشه‌کی زیادکرد ۵

خرق الكذب: درؤی زوری هه‌لبه‌ست ۵ اخرق الثوب و له‌وه: قوماشه‌کی درپاند ۵ اخرق اللوم:

به‌مانا نا‌پوړای خه‌لکه‌که‌دا روئی ۵ اخرق دار

فلان: مالی فلانکسی کرد به‌ریگای خوی بؤ

پیداویستی‌ه‌کانی ۵ اخرق الأرض: همد بر به‌ناو

نهرم‌که‌دا روئی گونی به‌ریگانه‌دا ۵ اخرق الخیل

سایین القری والشجر: ره‌وه نه‌سپه‌که به‌ناو

ناو، کمزور قول نمبئ، بی دارو درختیش
 نمبئ ◊ یان مندالدانی نافرمت که بههوی
 مندال هاتنه دمروه هه لدرایی و گوشته و مزونی
 نه مینابیتهوه ◊ اَلْمُخْرَقُ: ریزه روی ههوا شوینی
 هه لوبونی و ریزه روی رؤیشتنی ◊ الْمِخْرَاقُ: پیای
 شوخ و شنگ و قدمو بالا جوان و به زن ریکو
 بیک ◊ کارو نیشی نه جامدراو ◊ کارو نیش
 نه جامدەر (نیش لهدست هاتوو) ◊ مِخْرَاق
 حرب: شهرنگیزو تن هه لاتوو
 له مشهراندا ◊ پیای سـهـخـی
 ریزدار ◊ شمشیر ◊ میزرو پارچه بهر پویه
 لول ددرئی و بو ترساندن پیی له مندال
 ددرئی ◊ که له کیوی ◊ اَلْمُخْرَقُ: دهشتی پان و
 بهرین که رمه بای تیدا هه لیکا ◊ الْمُخْرَقُ:
 بیکهس و همزاریک شتیکی دهست ناکهوی بی
 ناتاجی بکا ◊ دهگوتری: (هر محروق الکف
 بالنوال) بههوی سه خاومتهوه هیچی بهدمستهوه
 نهما ◊ خَرْقَل: تیرمه کی له که وانهوه هاویشت ◊
 خَرْقَل فی رمیه السم: زور تفهنگچیانه
 تیرمه کی هاویشت.

خَرَمَ الشَّيْءُ خَرْمًا: شته که کی کون کرد ◊ له تی
 کرد ◊ فه لاشتی، برپهوه.

خَرَمَ فُلَانًا: نیوانی دوو کونه لوتی
 هه لدری ◊ فه راخی لوتی دادری.

خَرَمَ الرِّبَاءَ الْقَرْمَ: تاعونه که خه لکه که کی له بیخ
 دهره نیاو له ناوی بردن.

خَرَمَ الرَّمَى الْقِرطاسَ: هاویزمرکه کاغزمکه کی
 ههنگاوت به لام کونی نه کرد.

خَرَمَ خَرْمًا: نیوان دوو کونه لوتی شهق
 بوو ◊ گوینچه کی فه لاشاو هه لدریا، (هو آخرم وهی
 خرماء).

گونود درخته کاندایا بواوونهوه ◊ اَنْخَرَقَ
 الشَّيْءُ: شته که قلشا دادرا.

اِنْخَرَقَتِ الرِّيحُ فِي الْأَرْضِ: رمه بکه پیچاو پیچ
 هاتو هه لی کرد ◊ رمه بکه کی توند بوو چوووه
 هه موو کون و هو زبنی که وه ◊ تَخْرَقُ فِي الْكَرَمِ:
 له به خشیندا زور زیده رموی کرد ◊ تَخْرَقُ فِي
 الْكَيْبِ: دروی هه لبهست ◊ الحارق: (سیف خارق)
 شمشیریکی برندهیه ◊ روداو یکه ◊ شتی که
 پیچوانه کی یاسای سروشته نه گمر به شیوهی
 ته حددا بوو دمبیته موعجیزه ◊ اَلْمُخْرِقُ: جووره
 جو له که به که ◊ اَلْمُخْرِقُ: جوانمردی سهخی
 سروشت و به مانا هاتوو لیقه و ماوانهوه.

اَلْمُخْرَقُ: کونی دیوارو شتی تر ◊ دهشت و سارا،
 سارای بهر فراوان و دورو دریز که رمه مینا پییدا
 برپوا.

اَلْمُخْرَقُ: نه زانی و نه قامی ◊ نه حمه قی.

اَلْمُخْرَقُ: به مانا (الخزریق) دی.

اَلْمُخْرِقُ: تمبو توز ◊ اَلْمُخْرِقَاءُ: زهوی پان و پوز
 که رمه مینا تهی بکا ◊ رمه مینا تی زرو،
 که هر دم به لایه کا دمروا ◊ نافرمتی گیلو که کی
 شت نه زمان که دهست رنگین نمبئ ◊ اذن خَرْقَاءُ:
 گوینچه که کی نه مدبو نهو دیو کونبئ ◊ شاة
 خرقاء: مهربیکه گوینچه کی کونبئ کونه که
 که وانه کی بی ◊ یان له ناو مرپاستی گوینچه کی دا
 کونه که هاتبئ تا فه راخی گوینچه که.

اَلْمُخْرِقَةُ: پارچه بهر پوی شرو وپ ◊ اَلْمُخْرِقُ: رمه مینا
 سارد ◊ اَلْمُخْرِقُ: چال و نرمایی زهوی که گیای
 لیزاوبئ و کهوتبیته نیوان دوو پارچه زهوی بی
 گیای گز ◊ رمه مینا سارد ◊ بای شه مال و
 ههوی ساردو هینک که که مکه م هه لیکاو
 بوو مستیتهوه ◊ دهرای دول و شیو ◊ ریزه روی

خَرَمٌ خَرَامَةٌ: توندو پتهو بوو ◊ بئ شمرم و بئ
حهبا بوو.

خَرَمٌ السَّيْفِيُّ: شتهکي شهق

کرد ◊ برييه وه ◊ اخترمه النية: مردن

تيکيه وه پيچا ◊ اخترمه الربا: تعاون لمانوی

برد ◊ انخرم: شهق بوو ، دابرا گوشه گیر بوو ◊

انخرم العام: سانهکه تپهري و رويي ◊ انخرم

القوم: خه لکه که فهوتان و تيدا جون ◊ انخرم

الكتاب: کتپه که که می هه بوو هه نديکی

ليفه و تا. ◊ تخرم: شهقار شهقار بوو، درزی برد

قه لسا ◊ تخرم فلان: فلانکس چووه سمر

پييازی خورهميه يکان ◊ تخرم زلد فلان او زنده:

فلانکس رفه که می نيسته وه ◊ يتخرم زنده:

دميه وئ له پي زور و ستمه وه خوی فهريکا

خوی بسه پيني ◊ تخرم الربا، القوم: تعاون که

خه لکه که می له ناو برد ◊ الاخرم: گردولکه می ناو

بانوو دشتايي ◊ زکاوو گمراو ◊ اخرم الراي:

که سيک راو بوجوني زعيف بئ ◊ الاخرمان:

دوو نيسقان له لاو له ولاي مه لاشوی سهرو ◊

اخرما الكتفين: شه پيلي همردوشان ◊ همروا

لاي خواروي شان ◊ الحرامة: ناميرنکه کاغهزی

بي کون دمکري ◊ انخرم: به نماز پهرو مرده ◊

رومکيکه و مکوو لوبيا رنگي و منه وشه ي هيه

◊ انخرميه: شوينکه وتوانی بابه کی خورمه ي ◊

انخرميا: گردولکه يکه له ناو دشتايي يه که دا ◊

قه لاو شورابه که نه تواندرئ له لاو نه ولاي

بچيته ناوی ◊ بز نانه وپان گوینجه کی بپردري

◊ دروزن، (انخرمان) به مانا دروزن دئ ◊ انخرمة:

شوينی کونه لوت ◊ انخرمة: پيشی لوت ◊ نيوان

دوو کونه لوتی ◊ به رديک کونکون بئ، ◊ المخرم:

رنگای ناو کيوو کهز، يان رنگای ناولبه لان ◊

مخرم الجبل: لوتکه می کيو ◊ عارم الليل: سمرمتای

شهو. ◊ خرمد: له مالی خوی دا مابه وه، سمری

له کوشی خوی ژمنی و بئ دمنگ بوو ◊ اخرمس:

بئ دمنگ بوو، زليل و گمردن که چ بوو ◊ انخرمس:

شهوی تاريک ◊ خرمش العمل أو الكتاب:

کارمکه می تیک دا، کتپه که می شيواند ◊ انخرمس:

به مانا (انخرمس) دئ ◊ خرمل وير البعر: توکی

حوشترکه له قه له وپان بهری دا ◊ تخرم الشرب:

قوماشه که ونجر و نجر بوو ◊ انخرم:

خه لکی زور ◊ نافرمتی دمنگ و دوره ناخوش ◊ پيريزنی

په که که وته ◊ نافرمتی به دکارو نه حمه ق ◊

حوشتری پير ◊ خرقة بالسيف: به مشير لئی دا ◊

انخرم: دريز داومل ◊ انخرم: حوشتری به شير و

قه له و ◊ لؤکه ◊ انخرمة: به رو بومی دره ختی

(غضاء) ◊ خرقت الارض: له و دفعره که رویشک

بهیدا بوو، که رویشک زور بوو له و زموی زارمدا

◊ خرقت الناقة: پيوو بهز له سه نامی حوشترکه

لؤلؤ و مستا ◊ انخرم: بيچووه که رویشک،

که رویشکی گمنج ◊ انخرم: باله خانه يه که بوو

له عيراق مولکی نوعمان بوو.

خرب الجلد خربا: پيسته که به بی نه وه می نازاری

هه بی هاوسا، قه له و بوو تا و اتدمزانی هاوسا وه

خرت الناقة والشاة: گوانی حوشترکه يان هی

مه رکه هاوسا ◊ کونی گوانه کانی ته سک

بونوه وه ◊ گوانی وشک بوون و شیری که می بوو ◊

تخرم الجلد: به مانا (خرب) دئ ◊ انخرم: سوالمت

◊ انخرميا: ميشيکه به زوری له ناو باغ دا دهزی ◊

انخرمة: کانی زير ◊ انخرم: هاوسانی گوانی

نازمل (حوشتر و مه) ◊ انخرميا: به مانا

(انخرم) دئ ◊ بيچوه نوعامه می نير ◊

انخرميا: حوشترک که عادمی و بئ پيستی

نه ستور بئ يان هينده قه له و به بی و ابزانی

هَاسَاوَه ۵ تَخْرِيْرَ عَلِيْنَا: تهكه بيبورى بهسهره
 كردين و لوتبهرزى نواند ۵ الْخَازِيَاز: مِيْشِيْكه
 به زورى له باغ دا دهزى ۵ لاسايى كردنه وى
 دمنگه دمنگو و ويزه ويزمكه بهتى ۵ الْخَازِيَاز:
 همانا (الْخَازِيَاز) دئ.

خَرْجُ خَرْجًا: زل بوو، جهسته زمه لاج بوو (هر
 خَرْجُ) ۵ الْمَخْرَاجُ: حوشترى زور هلهو ۵ الْخَازِيَازُ:
 پياوى به هيزو جوار بهل هوى و شان و مل پان.
 حَسُوْرُ خَرْزًا: خوى به شارمزا دمرخست ۵ پياو
 به قولينجكى چاوى به تيلهى چاوى بپروانى ۵
 خَرْزُ الْعَيْنِ خَرْزًا: چاوى بجوك بون و تمنگ
 بوونه و ۵ خَيْلُ بوو.
 خَسُوْرُ فَلَانٍ: فلانكس چاوىكى هه ليناو ليكى
 نايه و ۵ وى روانى دمنگوت به تيلهى چاوى
 شت دهبينى ۵ خَرْزُ الشَّيْخِ عَيْنِيَه: بېرميردهكه
 پيلوى چاوى بجوك بوونه هه تاوايان لى هات
 دمنگوت دوراوان ۵ دمنگوتري: (خَرْزُ الشَّابِ
 عَيْنِيَه) گمنجهكه پيلوى چاوى خوى بجوك
 كردنه و به مبهستى همن و ليزانى ۵ خَرْزُ
 الشَّيْخِ: شتهكى تهنگه بهر كردمه.

تَخَازَرُ: چاوى خوى بجوك كردنه و بوئه وى چاوى
 تيز ببن و باش شت بيبينى ۵ به تيلهى چاوى
 روانى.
 الْخَرْزُ: شوريى جهور ۵ الْخَرْزَةُ: دهرديكه توشى
 باريكايى پشت دهبى ۵ الْخَرْزَةُ: به مانا (الْخَرْزَةُ)
 دى ۵ الْخَرْزَةُ: هه لنگه رانه وى بيبيلهى چا و بولاي
 پيلوى چا و ۵ نم جوړه خيلى به ناشيرين ترين
 شي وى خيلى به ۵ الْخَرْسُ: گوشتيكه دمنگوتيه
 كوتكوتى بجوك نه مجار به ناو و خويى زور
 دمنگوتيندرى، كته و او كولا ناردى بهسهره
 دمنگوتى و دمنگوتيندرى، نه مجار دمنگوتيه پيخور

گرت بو نه وى كس سهرديوارمكه
 نهكوى ۵ دمنگوتري: (خَرْزُ الْخَانِطِ بِالشُّرْكَ).
 خَرْزُ التَّمْرِ خَرْزًا: خورماكه هيشتا كه ميك مزرى
 تيدا ماومو به ته و اوى شيرين نه بووه ۵ اختره
 بسهم: به مانا (خَرْزَةُ به) دئ ۵ دمنگوتري: (اختره
 بصره)، به چا و ههنگاوتى ۵ اختره فلانبا: هاته
 لاي فلانكس كه له ني و كومه لدا بوو شتيكى
 لى و هرگرت.

الْخَرْزُ: قوماشيكه له خورى و ناو ريشم پيك
 دهيندرى ۵ پان هه موو رابه ل و تيومدانه كه
 له ناو ريشم دهبى.

الْخَزَزُ: كمر و پشکه نیرینه ۵ بیچوه
 كهرو پشك ۵ **الْخَزَزُ**: ناوریشم
 فروش ۵ ناوریشم ریس ۵ **الْخَزَزُ**: هموو
 رومكك چقاوی بین بمرهکی زور وشك بین ۵
الْمَخَزُزُ: زمویبهك كهرویشکی زور بین.

خَزَع عن أصحابه خَزَعًا: لمريگا لهگل هاوه له کانی
 بوو لییان دواکهوت.

خَزَع من فلان: فرسمتی لی هیناو لهفلانکسهوه
 شتی دمسکهوت.

خَزَع الشيء: شتهکهی بریهوه.

خَزَع اللحم: گوشتهکهی پارچه پارچه کرد.

خَزَع فلانًا: نمیهیشت فلانکس بمناسایی برپوا،

لهمپیری خسته بمردهم ۵ **اخْتَزَعَه** عن القرم:

شتهکهی له خه لکهکه بری ۵ **اخْتَزَع** فلانًا عرق

سور: رهوشته ناشیرینه کانی بهفلان تهرک کرد

وازی بین لی هینا ۵ **اخْتَزَع** منه شيئًا: شتهکهی

لهفلانکس ومرگرت ۵ **انْتَزَع** الشيء: شتهکه

کوئایی هاتو نهما ۵ برایهوه ۵ **انْتَزَع** الحبل:

لهناومرپاستدا حملهکه بهچرا ۵ **انْتَزَع** متن الرجل:

پشتی پیاوهکه لهبمر پیری یان لاوازی

جومایهوه ۵ **انْتَزَع** العود: دارمکه شکاو بوو

بهدوو لمت ۵ **تَخَزَع** عن أصحابه: لههاوه لانی

دواکهوت ۵ **تَخَزَع** اللحم: گوشتهکهی کوتکوت

کرد ۵ **تَخَزَع** منه شيئًا: شتهکهی لی ومرگرت.

تَخَزَع القرم الشيء: خه لکهکه شتهکهیان لهناو

خویاندا بهشکرد ۵ **الخَزَاعُ**: مردن ۵ **الخَزَاعَة**:

پارچهی شتیک که لئی جیا بوبیتهوه ۵ **الخَزَاعَة**:

پارچهی گوشت ۵ **الخَزُوعُ**: بهکه سیک دمگوتری

که لهمال و سامانی خه لک بهشیک بو خوی

دابیری ۵ **المِخْرَاعُ**: بهمانا (الخَزُوعُ) دئی ۵ **المُخْرَعُ**:

که سیک کیشوه نیزاعی زوربی ۵ بهسروشت
 گنجه لاوی بین ۵ **الْمَخْرَعِيلُ**: قسهی خویش و
 نهستق که بیته هوی پیکمنین ۵ **الْمَخْرَعِيلُ**:
 شتی بهتان و بوج ۵ **المُخْرَعِيلَةُ**: گالتسه و
 گمب ۵ قسهبهک بیته هوی پیکمنین ۵ **خَزَعَلت**
الضئجُ: که متیارمهک و او رویشت شهل پیوه
 دیاربوو ۵ **خَزَعَل** الماشی: رویشتومهک حاجی خوی
 راتمهکاند لهبهر زور ماندوو بوون ۵ **المُخْرَعَالَةُ**:
 گالتسه و گمب ۵ **المُخْرَعَالُ**: که متیار.

خَزَفَ به مشیه خزفا: له رویشتندا دمستی بهمرز

کردنهوه ۵ **خَزَف** الثوب: قوماشهکهی دادری

دپاندی ۵ **الخَزَاف**: گوژمو کیتله له فروش،

دروستکاری گوژمو کیتله.

الخَزَاف: همر قاپو قاچاخیک له قور دروست

بکری و سور بکریتهوه، بخریته ناو کلهوهو

ببیته سوالمت.

خَزَق السهم خَزَقًا و خَزَقًا: تیرهکه له کهوانه کهوه

دمرچوو.

خَزَق الرجل أو الطائر: پیاوهکه یان بالندمهک

نهوهی له سکیدا بوو داینا، ناوسکی خوی دانا.

خَزَق السهم القرماس: دریوشهکه، تیرهکه له

کاغزه کهوه جووه نهوه دیو نهمدیوو نهودیوی

کرد.

خَزَق فلانًا بالنبل: بهسهره تیرهکه فلانکسی

همنگاو.

خَزَق فلانًا بالرمح: فلانکسی به رمب کهمن

بریندار کرد (برینهکهی سوکه).

خَزَق فلانًا بعينه: جاوی له فلانکس بری و

همنگاو، چاومزاری لیکرد ۵ **انْتَزَق** الشيء:

شتهکه به زمویدا روچوو ۵ **الخَزَاق**: سوزن،

نواند به عاستم سهری پمنجهی دهخته سهر
زهوی ۵ الْأَخْزَلُ: شهل، حوشرتیک دوگی
نهماپی.

الْخَزَلُ: زاراوهیهکی زانستی عوروزه.

الْخَزَلَةُ: کسریکه شکاوییهگه له پشتدا، زاراوهیهکی
عوروزیشه ۵ الْأَخْزَلَةُ: نهوی دمهوی لیت مهنع
دهکا، کوسبو تهگهره دهخاته بییش
کارمهتهوهو ناهیلی به مراد بگی ۵ الْخَزُولِي:
رؤیشتنیکه لارو لمنجهی تیدایه دمگوتری: (هر
او هی عشي خوزلی) ۵ الْخَيْزَلُ: بهمانا (الخوزلی)
دئ ۵ خَزَلَبُ الْحَبَلِ أَوْ اللَّحْمِ: به خیرایی
حملهکی پساند ههلی بری، گوشتهکی
پارچه پارچه کرد ۵ خَزَمَهُ خَزْماً: شتهکی ریز
کرد، کونی کرد، بنکی کتیبهکی کون کرد.

خَزَمَ شِرَاكُ التَّغْلِ: شیراکی نعلهکی کون کردو
توند بهستی.

خَزَمَ الْبَعِيرَ: لوتی حوشرمهکی کون کرد، کونی له
لالوتی کردو لوتهوانهی تیکرد.

خَزَمَ أُنْفَ فُلَانٍ: فلانکسی زهلیل کردو زبیری
کرد.

خَزَمَ الْجِرَادَ فِي الْعُودِ: کوللهکانی به شیشهکوه
کرد بۆ برژاندن ۵ خَاذَمَةُ الطَّرِيقِ: ههریهکه لهو
دوو کسه پیچهوانهی یهکتر ههلسو کهوتیان
کرد، ههریهکهو ریبازنکی گرته بهر بۆنهوی
له ناکامدا لهیهک شویندا یهکتر بگرهوه ۵
خَزَمَهُ: بهمانا (خَزَمَهُ) دئ ۵ تَخَاَزَمَ الْجِيْشَانُ:
ههردوو سوپاکه روبهروی یهکتر بوونهوه ۵
تَخَزَمَ الشُّرَكَ فِي رَجُلِهِ: چقل بهقاچیدا چوو.

الْأَخْزَمُ: نیره مار ۵ الْخِزَامُ: لیک چوون، دمگوتری:
(لقبه خزاماً) توشی بووم روبهرو ۵ الْخِزَامُ:
رومکیکی بۆنخوشه له پیری (الشفریات)

دزیوشه، سهرهتر که شت کون بکا ۵ نهمه بۆ
کسیک بهکار دهیندری که نیشهکانی باش
بروا همرگیز کیشه نهیهته ریگای ۵ الْحَازِقُ:
عمودیک کهسهرهکی تیز بی ۵ له رۆزگاری
کوندا نهو جوژه عمودمیان جهفاندوهو
زهلامیان لهسمر داناهو بۆنهوی عمودهکه له
کومیهوه برواو له تهپلی سهری دهرچی ۵
الْخُزُقُ (أَرْضُ خُزُقٍ): زهوییهکه که ناوی تیدا
نهوستی ههلول بی ۵ الْمَخْزُقُ: داریکه
سهرهکی بزماریکی تیزی بپوهیه (نههیزه) ۵
الْمَخْزِقَةُ: حهریه.

خَزَلَ الشَّيْءُ: شتهکی بری، بری دا، لئی کردهوه.

خَزَلَ فُلَانًا عَنِ حَاجَتِهِ: فلانکسی عموق کردو
نهیهشت جووله بکا.

خَزَلَ الشَّيْءُ: رهخنهی له شتهکه گرت، عمیبداری
کرد.

خَزَلَ الرَّجُلُ خَزْلاً: ناوهدی پشتی ههنگاوت،
گازهری پشتی شکاند، (هر آخزل) ۵ خَزَلَتِ الْمَرْأَةُ
فِي مَشِيَّتِهَا: نافرتهکه له رؤیشتندا لارو
لمنجهی کرد به عاستم سهری پمنجهی
دهخته سهر زهوی ۵ اخزَلت: لهنگی، شهل بوو
۵ اخزَلت برایه: تاکرهوانه جولایهوه ههر پای
خوی بهلاوه پهسند بوو، شتهکی دابری،
بریدا ۵ انخزَلت: دابرا، گوشهگیربوو ۵ انخزَلت
المرأة في مشيتها: بهمانا (خزَلت) دئ ۵ انخزَلت
فلان عن الأمر: فلانکس له کارمه
ههنگهراپهوهو زمعیف بوو ۵ انخزَلت عن جواب
ماقلت له: گرتگی به وهلامی قسهکی من نهدا
۵ تخزَلت السحابُ: ههورمهکه وا دهرکهوت ومکوو
نهوی بگرهپتهوه دواوه ۵ تخزَلت المرأةُ
مشيتها: نافرتهکه له رؤیشتندا لارو لمنجهی

عمرتى لى دروست دمكرى ◊ الْخَزَامَى: رەگمىزى رومكېكە لە پېرى (الفصيلة الشفوية) جۆرەكانى بۇندارو عمدتر نامىزن، ومكوو سمل و ميخەك ◊ بەزۆرى لە ولاتى ھۇلندا زمەج دمكرى ◊ الْخِزَامَةُ: بەمتىكى كەوانەھيپە، دمكرىتە ئەو كونە سماوى لە لوتى حوشترداپە واتە: لوتى حوشتر دمسرىو ئەو بەمتى تىدمكەن ومكوو لوتەوانە بۇئەھەى زياتر ھەوسارو جلمەى نەرم بى ◊ خِزَامَةُ النعل: ئەو تىلمە چەرمەپە دمكرىتە نىوان دوو شىراكى نەعلەكەھ ◊ الْخَزَامُ: فرۇشيارى درەختى خەزمە درەختىكە لە تويكەكەھى حەبل و گوش دروست دمكرى.

الْخَزْمُ: لە زاراھى شىعەرىدا زىيادەپەكە لە سەرمتاى شىعەرەكەھومپە لە تەمەيلەى عوروزىدا حىسابى بۇ ناكرى، وا دەبى پەك پەيت دەبى وا دەبى تا جوار دەپروا.

الْخَزْمُ: درەختىكە لە تويكەكەھى حەبل گۆش دروست دمكرى، لە رۇزگارى كۇندا صندوق و پەغدانى كەل و پەل تايبەتى ئاھەرت لەو جۆرە دارە دروست كراھە ◊ الْخَزْمَةُ: لە زاراھى ھۆزى ھوزەيلدا بە مانگا دمگوترى، پان مانگاى پىرو كورتە بنە، (ك: خِزَام، خَزْم، خَزْم) ◊ الْمُخَزْمُ: بالئەدمو نواعامە (چونكە ئەوانە لوتيان كونى تىداپە).

خَزْنُ اللَّحْمِ وَالطَّمَامِ: گۆشتەكە پان خۇراكە بۇگەنى كرد.

خَزْنُ الشَّيْ خَزْنًا: شتەكەى خستە ناو گەنجىنەھە.

خَزْنٌ عَنْهُ الْعَطَاءُ: بەخششى لى گرتەھە ھىچى نەداپە.

خَزْنٌ لِسَانِهِ: زمانى خۇى پاراست.

خَزْنُ السِّرِّ: نەيىنبەكەھى شارەدموھ بلاوى نەكردەھە ◊ مَخْزُونٌ: لە گەنجىنەدا ھەلگىراو ◊ اخَزَنَ: داوى ھەزارى دەولەمەند بوو ◊ اخْتَزَنَ الشَّيْءَ: شتەكەى خەزن كرد، ھەلگىرت ◊ اخْتَزَنَ الطريقَ: رىنگاكەى كورت كردەھە ◊ اخْتَزَنَ السِّرَّ: نەيىنبەكەھى شارەدموھ ◊ اسْتَخَزَنَهُ الشَّيْءُ: داوى لىكرد شتەكە خەزن بگا، ھەلى بگرى ◊ الخِزَانَةُ: گەنجىنە، شويى شت تىدا ھەلگرتن ◊ پىشەى گەنجىنە دارى ◊ خِزَانَةُ الانسان: دلى ئادەمىزاد ◊ خِزَانَةُ الاحتراق: لە زاراھى نەندازيارى ميكانىكى دا ئەو بەتالايپە كە سوتانى تىدا دروست دەبى.

الْخِزَانُ: زمان، خورما كە ناوھەكەى بەھوى نەخۇشپىھە وەھش بىى، شويى كۇبونەھى ناو (دەرياچە، ئەستىر، تەنكى، ھەوز) ◊ الْمَخْزُونُ: شويى شت تىدا ھەلگرتن.

خِزًا فلانًا: فلانكەسى ژېر باركردو خۇى بەسەردا سەپاند.

خِزًا الدابة: ولاخەكەى ژېرپار كرد.

خِزًا النفسَ: نەفسى خۇى گرتەھە.

خِزًا الشَّيْءَ: شتەكەى كرده ملكى خۇى.

خِزًا الفصيلَ: زمانى بېجەھ نازەلەكەى دەرهىناو قەلاشتىپەھە.

خِزِي خِزِيَةً: ريسوا بوو كەوتە تەنگزمو ناخۇشپىھەھە.

خِزِي فلان خِزِي وخِزِيَةً: فلانكەس شەرمى كرد، بەخۇيدا شكايەھە، تەرىق بۇوھە ◊ اخْزَاهُ: سوكايمتى پىكرد ◊ خِزِي فلان فلانًا: فلانكەس بەسەر فلاندا سەركەوتوو بوو ◊ الخِزِيَةُ: بەلاو كارەسات، رەموشتىك كە شەرم ناوهر بى

تەشمەر ۵ اَلْخَيْسَرِي: بەمانا (الخناسر) دئ ۵
 اَلْخَيْسَرِي: گومپايي ۵ فهوتان و تيدا چوون ۵
 لۆمه ۵ غەدر ۵ بياويك نەجى بۇ دموعوت و
 نانخواردن لە ترسى ئەومى ئەوميش دموعوتى
 ئەوان بکاتەوه.

حَسَّ الرجلُ خَسًا: بياومەكە كارى پىرو پوجى
 ئەنجام دا. ۵ حَسَّ النصبُ: بەشەكە كەم بوو.

حَسَّ نصيه: بەشەكەى كەم كردهوه.

حَسَّ الرجلُ خَسًا: بياومەكە بىن ريز بوو.

حَسَّ الثَّيْبُ خَسَاً: شتەكە كيشى كەم بوو،
 هاوكيشى بەرامبەرى ئەهاتەوه، رەزىلو بىن
 نرخ بوو ۵ أَحْسُ فلانٌ: فلانكەس كردهومەكە
 ناشيرىنى ئەنجام دا ۵ أَحْسُ فلاناً: فلانكەسى بە
 هيج و پوج هاتە پيش چاو ۵ أَحْسُ نصيبه:
 بەشەكەى كەم كردهوه ۵ أَحْسَسُ: بىن نرخ و
 هيج و پوج ۵ حَسَسُ نصيبه: بەشەكەى كەم
 كردهوه ۵ اسْتَحَسَّ: بە هيج و پوجى لە قەلەم دا
 ۵ اَلْحَسَاةُ: ئەو حالەت و بارو دۆخەى پياوى
 پىرو پوج تىيدايە ۵ اَلْحَسَاةُ: مأل و سامانى كەم،
 مأل و سامانى بىن بايەخ ۵ يالى ئەسب.

اَلْخَيْسُ: گاهو، رومكيشى گەلا پانە بە كالى
 دەخورئ ۵ زور جۆرى هەبە ۵ اَلْخَيْسَانُ: ئەو
 ئەستىرانەن كە هەريگىز ئاوا نابن وەكوو
 ئەستىرەى جەدى و فیرقەدان و ئەو ئەستىرانەى
 ناويان (بنات اَلْعَش) بە دەورى قوتب دا سوپ
 دەخون.

اَلْخَيْسُ: شتى كەم، شتى بىن نرخ ۵ اَلْخَيْسِيَّةُ:
 نزمى قەدرو ريز دەگوتري: (رفع من خَيْسِيه)
 لە نابودى خۆى كەم كردهوه ۵ حَيْسِيَّةُ الناقة:
 ددانى حوشتر پاش ئەومى شيلەكانى لە سالى
 شەشەميدا دەكەون ۵ اَلْمُسْتَحْسُ: روخسار

۵ اَلْمُخْرَزَةُ: زەليلو زير دەستى و سوکايمتى ۵
 اَلْمُخْرَزِيَّةُ: دەگوتري: (قصيدة مُخْرَزِيَّة) جامەبەكە
 لەپەپرى جوانى و رەوانى دايە
 حَسَاً البصرُ حَسًا و حُسُوءاً: چاو ماندوو بوو
 نەيتوانى دريژە بە روانينەكەى بدا.
 حَسَاً الكلبُ و غيره: سەگەكە چەغەى لىكرا دوور
 خرايەوه.

حَسَاً القرمُ: خەلكەكە بەرديان بۆيەكتر هاويشت،
 كەوتنە بەردە فېركى يەكترى.

إنحَسَا البصرُ: بەمانا (خَسًا) دئ ۵ تَغَسَا اللومُ:
 خەلكەكە شەپە بەرديان كرد بە بەردە ۵
 الحاسيُّ من الكلاب: سەگيك كە نەهيندري لە
 ئادەمیزاد نزيك بيتەوه ۵ زەليلو زير دەستە
 ۵ اَلْخَيْسِيُّ: خورى خراپ و بى كەلك.

حَسَرَ التاجرُ في معاملته: بازرگانەكە لە
 مامەلەكەيدا.

حَسَرَ التجارة: لە بازرگانىكردنەكەيدا زەرەرمەند
 بوو مأل و سامانەكەى كەم بووه.

حَسَرَ فلانٌ: فلانكەس فهوتا، لەناو چوو ۵ گومپا
 بوو، سەرى نى شتوا.

حَسَرَ الثَّيْبُ: شتەكەى فهوتاندو لە كيس خۆى دا
 ۵ أَحْسَرَ فلانٌ: فلانكەس كەوتە ناو زيان و زەرەرم
 مەندييەوه ۵ أَحْسَرَ الثَّيْبُ: شتەكەى كەم
 كردهوه ۵ أَحْسَرُهُ في تجارتِه: لە مامەلەو بازرگانى
 كردهوهكەيدا توشى زيانى كرد ۵ حَسَرَ الثَّيْبُ:
 شتەكەى كەم كردهوه ۵ خەسارەت مەندى وه
 پالدا ۵ حَسَرَ فلاناً: فلانكەسى لە خيرو بىر
 دوور خستەوه ۵ فهوتاندى ۵ حَسَرُهُ سوءُ عمله:
 كردهوه خراپەكانى فهوتانديان ۵ اَلْحَسَايُ:
 گومپايي، فهوتاندن، غەدر ۵ لۆمەو تانەو

خَسَقَ السَّمُ: تیرمه که نیشانه‌های پینکاو تینیدا مایه‌وه، یان نه‌مدیوو نه‌ودیوی کرد **۵ الخساق:** دروزن **۵ الخسقة:** زینان بوونه‌وه له مامه‌وه وادمو به‌ئیندا **۵ الخسق:** بیری قول، گوزری قول **۵ خسله خسلأ:** دوری خسته‌وه، نه‌فی کرد **۵ الخسالة:** هموو شتیکی خراب **۵ الخسيل:** شتی پرپوچ له مهر جوریک بین **۵ الخسيل من القوم:** کهسانی پرپوچ له‌ناو کؤمه‌لگه‌دا **۵ الخسيلة:** به‌مانا (الخسيل) دئ **۵ اخسأه:** به‌برده ورده یاری له‌گه‌ن کرد (هه‌لماتینی له‌گه‌ن کرد) **۵ قاسی اللاعبين:** دوو یاری چیه‌که یاریان کرد، به‌برده ورده یاریان کرد **۵ قاسی القوم:** خه‌لکه‌که به‌بهردوچکه یه‌کتریان به‌مرد باران کرد **۵ قاست الدابة بالحصى:** ولاغه‌که به‌هوی رویشتن به‌سمر زیخ و به‌رده ورده‌دا قاجی هاوسا **۵ الخسی:** پؤشاک، ره‌شمال و خیمه که له خوری چنرابی **۵ خشبه خشبا:** تیکه‌لاوی کرد.

خَشَبَ السيف: شمشیرمه‌کی مشت و مال کردو تیزی کردموه.

خَشَبَ الثبل والقوس: به‌ناشیه‌تی تیرو که‌وانی دروست کرد چ کارامایی و دست رنگینه‌کی تیندا نه‌بوو.

خَشَبَ الشعر أو الكلام أو العمل: جوونی بو ری‌که‌وت ناوا شیعره‌که‌ی نووسی یان به‌خشانه‌کی دانا یان کاره‌که‌ی کرد هیچ ورده‌کاریه‌کی تیندا نه‌بوو.

خَشِبَ خشبا: زبرو نه‌ستورو ره‌ق بوو.

اخشَبَ السيف: شمشیرمه‌کی تیز بوو.

اخشَبَ الشعر: شیعری دانا به‌بی وردکاری، کال و کرج بوو **۵ تخشبت الابل:** حوشرمه‌کی نالی

ناشیرین **۵ خسفت الأرض خسفاً وخسرفاً:** زه‌وییه‌که رۆجوو نه‌وه‌ی له‌سه‌ری بوون قوتی دان **۵ خسفت عين الماء:** سه‌رجاوه‌ی ناوه (کانیاوه‌که) رۆجووه خوار **۵ خسفت عين فلان:** جایی فلانکه‌س دره‌هات.

خَسَفَ القمر: مانگ گه‌را، روناکی نه‌ما یان روناکیه‌که‌ی گه‌م بووه.

خَسَفَ الشئ: شته‌که درآ، (خسف الشئ) شته‌که‌ی دراند.

خَسَفَ الشئ خسفاً: شته‌که گه‌م بووه.

خَسَفَ بَدَنهُ: جه‌سته‌ی لاواز بوو.

خَسَفَ فلان: فلانکه‌س برسی بووه، نه‌خوشی جاک بووه.

خَسَفَ فلانا: فلانکه‌سی ژیر بارکردو ناچاری کرد نه‌وکاره بکا.

خَسَفَ الشئ: شته‌که‌ی بریه‌وه.

خَسَفَ البر: بیره‌که‌ی له به‌مرد هه‌لکه‌ند شاخه‌که‌ی بری ناوی زوری نی هه‌لقولاو وشکی نه‌کرد.

خَسَفَ للشعر: عین الشعر: ری‌که‌ی یواری شاعر بوو شاعیره‌کان ناسان بوو، شاره‌زایی فونون و مه‌به‌سته‌کانی شاعر بوون **۵ اخسفت العين:** جاوه‌که کویر بوو **۵ اخسفت الأرض:** به‌مانا (خسفت) دئ **۵ اخسفت العين:** جاوه‌که کویر بوو **۵ الاخاسيف:** زه‌وی نهرمه‌لان **۵ الحاسف:** مندالی قالب سوکی به‌جمو جوول.

الخسف: زه‌لیلی و ژیر ده‌سته‌یی، برسیه‌تی، ستم، که‌مبونی مال و سامان و نه‌مانی خیر و به‌رمه‌گت، نه‌و شوینه‌ی ناوی بیری لی‌وه درده‌هیندری.

وشكى خوارد ۵ اخشرب: وشكو رفق بوو له
 دیندارى و پۆشاکو خواردن و خوراکیدا، له
 ههموو ههلس و كهوتیكیدا ۵ اخشرب في
 عیشه: له زیانیدا زبر بوو، به نهقهست نهو
 جوړه زیانه زبره بهیرمو دمکا بۆنهوهی
 بهرامبهر روداو مکانی روژگار پشوو دریز بئ ۵
 الخشاب: (ارض خشاب): زهوییهکه وشکو
 هه لۆله و ناو رانگری ۵ الخشاب: (ارض خشاب)
 بهمانا (خشاب) دئ.

الخشب: دار، بهتابیهتی (بنکو و قعدو لوقو
 پهلهکانی) ۵ الخشاب: دار فروش ۵ نهو کهسهی
 به بمرد شهر دمکا ۵ الخشب: له ههموو
 شتی کدا رفق زبرو وشکو، له پیاوو حوشردا:
 دریز داوهلی لهرو نیسقان دمرکهوتوو، بههوی
 نیش کردن و ماندوبوونهوه ۵ الخشب: کۆکه
 کۆک کهر، لیدراوو جهسته کوتراو ۵ الخشب:
 خانوی به دار دروستکراو ۵ خشخش السلاح
 و غیره: جهکهکه خپرو و پری هات که
 چه خماخهکانیان راکیشان خپه خپان هات ۵
 خشخش الشرب الجدید: پۆشاکه تازمه که خسهی
 دئ ۵ خشخش في الشين: جووه ناو شتهکهوهو
 تیبیدا هون بوو ۵ خشخش السلاح و غیره:
 جهکهکههی جولاندو خپه هات ۵ خشخش
 الشين في الشين: شتهکههی خسته ناو شتهکهوه
 ۵ خشخش: جووه ناویهوهو هون بوو ۵ خشخش
 في الشين: جووه ناو شتهکهوهو هون بوو ۵
 الخشاب: کۆمهلیک به جهک و زریوه ۵
 کۆمهلیکی زوری ناده میزاد ۵ ههر شتیکی
 وشکو که لیکیان بخشینی دنگی لیوه بئ ۵
 ههروا وشه (الخشاب) ناوه بۆ رومکیک
 حهشیشهو نهفیونی لی بهرهم دئ.

خَشْرَ فُلَانٌ: فلانکەس چلئیس بوو.

خَشْرَ الشَّيْءِ: مۆو خشت و خالهکهی له شتهکه
 دوور خستهوه ۵ پاکى کرد.

خَشِرَ خَشْرًا: چلئیس بوو ۵ لهترسا ههلاتو
 قاچاندى ۵ الخشارة: ناده میزادی خو پری و ههتیو
 مچه ۵ كهفو زبل و زالی سهر دهریا ۵ جوی
 بئ ناوک كههر سۆیهکهی مابئ ۵ شتی
 خراب و بئ کهلك لههر جوړیک بئ ۵ الخشارة:
 بهمانا (الخشار) دئ ۵ عاشر المنجل: دهمی داس،
 لا تیزمکهی ۵ خسرمت الضح: کهمتیارمه
 لهکاتی شت خواردندا دنگی لیوه هات ۵
 الخشرم: کۆمهلی ههنگو زمردهواله و شامه
 ترینهکه ۵ تاکه کهمیان (خشرمة) ۵ ههروا ناوه
 بۆ مهلیکی ههنگهکان (شازن) ۵ کۆلهس و
 هیلانکهیان ۵ نیسقانه نهرمهی لوت ۵ بهرده
 قسل ۵ پان نهو بهردهی دهری به کهج ۵
 کیزی پچوک (گرد).

خَشِيَ السحابُ خَشًا: ههورهکه بارانیکی کهمی
 پیوه بوو باراندى.

خَشِيَ الرجلُ: پیاومکه روپشت و کارمکهی
 جبههجن کرد.

خَشِيَ في الشين: جووه ناو شتهکهوه.

خَشِيَ في الدار: جووه ناو خانوهکهوه.

خَشِيَ البعيرُ: لوتهوانهی کرده لوتی حوشرمهکو
 مهاری کرد. ۵ خَشِيَ فلاناً: فلانکەسى بریندار
 کرد، زهبریکی کوشندهی لیدا.

أخَشَ البعيرُ: بهمانا (خشه) دئ ۵ إخش من الأرض:

چرو جانهوهری زهوی خوارد، گرم و کوللهی
 خوارد، گویچه نان و میوه زویوی خوارد ۵
 إخش في الشين: جووه ناو شتهکهوه ۵ الخشاب:

خَشَعَ صِرْتُهُ: دهنگی نزم بویه به عاستم سرتهی هات.

خَشَعَ بَصْرُهُ: چاوی شکایه‌ومو نه‌یتوانی سمیری بکا.

خَشَعَ الشَّيْءُ: شته‌که نارامی گرت.

خَشَعَ الزَّرْقُ: گه‌لاکه سیس بوو **عَشَمَتِ الْأَرْضُ**: زه‌وییه‌که وشکه‌ل بوو له‌بهر بئ بارانی.

خَشَعَ الْكَرْبُ: نه‌ستیرمه‌که نزیك به ناوابوون بؤوه **عَشَمَتِ الشَّمْسُ**: خؤر گیرا، خؤر روناکییه‌که‌ی نه‌ما.

خَشَعَ السَّامُ: دوگه‌که په‌چوک بویه‌که‌میکی بیو بیومه‌ما **إِخْتَشَعُ**: گهردن که‌ج بوو، چاوی به زه‌ویدا گپرا، دهنگی نزم بؤوه **دهنگی نزم کردموه** **تَخَشَعُ**: خؤی زه‌لیل کرد **بارابه‌ومو** لآلایه‌وه **به زؤر خشوع و گهردن که‌جی** به‌سهر خؤیدا هیئا **چاوی به زه‌ویدا گپراو** چاوی نوقاند **دهنگی نزم کردموه** **الْخَاشِعُ**: نه‌و که‌سه‌ی بیجیته روکوع **نه‌و شوینهی** خاکه‌که‌ی له‌بالانه ره‌شبا لیئی هه‌لده‌گرئو شوینه‌واره‌که‌ی کوپر دمکاته‌وه **شوینیک که** نادؤزریته‌وه **شوینی تمپ و تؤزای که که‌سی** تیدا نه‌بئ **الْخِشَعَةُ**: بی‌چوینک سکی دایکی هه‌لده‌گرئو به‌یندریته‌ده‌ر به زیندویی و دایکه‌که‌ی بمری **الْخِشَعَةُ**: پارچه زه‌وی پته‌و **گردؤلکه‌ی ومها** به زه‌وییه‌که‌وه پان بوبیته‌وه.

خَشَفَ: دهنگی هات، خشه‌ی هات **له زه‌ویدا هون** بوو، به‌شهو گه‌را **به‌ناو زه‌ویدا هاتوو جوو**.

خَشَفَ فِي الشَّيْءِ: چوووه ناو شته‌که‌وه.

خَشَفَ فِي السِّرِّ: به خیرایی رؤیی.

خَشَفَ الرِّدُّ: سه‌رماکه توند بوو په‌ره‌ی سه‌ند.

جبرو جانسه‌ومری ناو زه‌وی **بالئندمو** زینده‌ومری په‌له‌ومر **تاگه‌که‌ی (خَشَاثَة)** **بورده‌ی تمنک (عه‌بای سوکه‌له)** **ناده‌میزادی** روح سوکی زه‌ره‌ک **ههر شتیک ناسک و** جوان و دلگیر بئ **الْخِشَاثُ**: داریکه به نه‌ندازه‌ی دوو په‌نجه درپژه دمکرته‌ه لوتی حوشتره‌ومو به ریشمه‌که‌یه‌وه ده‌به‌ستریته‌وه بؤئه‌وه‌ی جله‌وی خؤش بئ **ماری کیو** **نه‌زدیها** **جبرو** جانسه‌ومری ناو زه‌وی **بالئندمو په‌له‌ومر** **پیاوی رُوح سوکی زه‌ره‌ک و کار له‌ده‌ست هاتوو** **جه‌وال** **الْخِشَاثُ**: بالئندمو په‌له‌ومر **جبرو** جانسه‌ومری ناو زه‌وی **پیاوی نازاو وره به‌رز** **شتی خراب** **الْخِشَاثَةُ**: لوته‌وانه‌ی حوشتر، مه‌هاری حوشتر.

الْخِشُّ: پیاده، پیرؤ **ره‌شماری گه‌وره** **شتی** زبر **بارانی که‌م**.

الْخِشُّ: گردؤلکه، ته‌بؤلکه **الْخِشَاءُ**: کؤله‌س، هه‌نگه‌لان هیلانمی هه‌نگو ژمنگه سورهو زرده‌وه‌اله **زه‌وییه‌ک گل و چه‌و بئ**.

الْخِشَاءُ: نه‌و نیسقانه باریکه‌ی پستی گوچیکه که مووی لی ناروئ **الْخِشِيئُ**: ناسکی په‌چوک **گردؤلکه** **الْخِشُّ**: پیاوی نازا، نیش له‌ده‌ست هاتوو **که‌سبیک زؤر تیکه‌لاوی خه‌لک بئو** ناخاوتنیان له‌گه‌ل بکا **نه‌سپی چاو نه‌ترس**.

خَشَعَ خَشْرَعًا: گهردن که‌ج بوو، زه‌لیل و داماو بوو **ترسا** **دهنگی نزم کردموه** **چاوی به** ده‌ورو به‌ردا گپراو نه‌مجار چاوی لیك نا.

خَشَعَ بَصْرَهُ: چاوی داخست، چاوی لیك نا.

خَشَعَ لِرَبِّهِ: گهردن که‌جی خودا بوو سه‌ری دانه‌واند **(هو خاشع) (ك: خَشَعُ)**.

خَشَفَ الْمَاءُ: نادمکه بهستی، بوو به سهوون.

خَشَفَ التَّلْحُ: لهکاتی بهناو روښتنی بهفردا

دمنگی لیوه هات خشه‌ی هات و وژه‌ی هات.

خَشَفَ الدلیل بالقوم: چاو ساغه‌که به باشی

خه‌لکه‌که‌ی گه‌بانده شوینی مه‌بهست و

شارمزی کردن و عَشَفَتِ الْمَرْأَةُ بِالْوَلَدِ خَشْفًا:

نافرته‌که منداله‌که‌ی له‌بارجوو.

خَشَفَ رَأْسَهُ بِالْحَجَرِ: سم‌ری به بهرد بریندار کرد.

خَشَفَ البعيرُ: حوشترمه‌که هموو جهسته‌ی گروئ

بوو، لمبر گروپی جهسته‌ی پیستی وشکه‌ل

هه‌لکه‌پرا.

خَشَفَ الشئُ: شته‌که وشک بوو و اخَشَفَتِ الطیبةُ:

ناسکه‌که بیچومکه‌ی له ته‌کدا بوو و خاشَفَ

السهمُ: تیرمه‌که لهکاتی همنگاوتنی نیشانه‌که‌دا

دمنگی لی هات و خاشَفَ الی کذا: په‌له‌ی کرد

بو‌لای نه‌و شته و خاشَفَ فی ذمته: خیرا وادهو

به‌ئینه‌که‌ی هه‌لومشاندموه و عَشَفَ الدلیل

بالقوم: چاو ساغه‌که به باشی شارمزی

خه‌لکه‌که‌ی کردو ریگای نیشاندان و الخشاف:

شمره‌تی تریو میوز یان هی هه‌نجیر یان هی

همر میوه‌یه‌کی تر دوا‌ی نه‌وه‌ی دمپال‌تودری

(به‌گورتی خو‌شاو) و الخشَفُ: جم‌وجون، دمنگ

و الخشَفُ: بیچوی ناسک له سه‌رم‌تای له

دایکبوونیدا چ نیرو ج من

الخَشَفُ: به‌ف‌ری زیر و الخَشَفَةُ: جم‌وجون،

دمنگ‌دمنگی که‌متیار، خشه‌ی روښتنی مار

ورشه‌ی مار و الخشرف: که‌سیک بجیته ناو

کارو پیشه‌وهو و چاو نه‌ترس بی و که‌سیک

نازابی بؤ شه‌و په‌وی و شم‌شیری برنده و

الخَشِيفُ: سه‌هون و شتی فش‌و نمرم و مکوو

نیس‌فنج و به‌ف‌ری زیر که به‌هوی ساردی که‌شو

هه‌وا زیر بووی‌ی که به‌ناویدا دهرؤی خشه

خشی لی دئ و الخَشَفُ: چاو ساغی شارمزاو

کارا، به‌لگه‌ی به‌هیز و شیر و نازا بؤ شه‌و په‌وی

و که‌سیک بجیته ناوکارو پیشه‌وه به چاو

نه‌ترسی.

الخَشْكَارُ: نانی گهنمی پاک نه‌کراو و الخَشْكَان:

نانی‌که له ناردی گهنمی پاک کراوی بی سو

دروست دهرکری شه‌کرو بادام و گوپزو فسته‌فی

تی دهرکری هم‌جار دهرزئ، سور دهرکریته‌وه و

عُشَلُهُ عُشَلًا: رمزیلی کرد.

خَشِلَ الشرابُ: شم‌راهه‌که‌ی پالفته کردو پالوتی.

خَشِلَ الثوبُ خَشَلًا: قوماشه‌که رزی.

خَشِلَ الرجلُ: پیاومه‌که له شم‌پدا لاواز بوو فاشیل

بوو و عُشَلُهُ: رمزیلی کرد و خَشِلَ داری کرد به

بازنه‌و خلخال و تَخَشَّلَ: ته‌وازوعی نواند گهردن

که‌ج بوو.

الخَشَلُ: رمزیلی خراب و هیلکه که زهر‌دینه‌که‌ی

دهربه‌ئندری و نه‌مسرو نه‌وسه‌ری بازنه‌و

خرخال و یان نه‌وه‌ی شکاوه له نه‌مسرو

نه‌وسه‌ری بازنه‌و خرخال و عَشَمَهُ خَشْمًا: لوتی

شکاند.

خَشِمَ الانسانُ خَشْمًا: نادم‌یزاده‌که دهر‌دیک له

لوتیدا په‌یدا بوو بؤ ناکری و بؤنی لوتی

ناخوش بوو، بؤنی ناخوش دمکا و لوت که

به‌هوی نه‌خوشییه‌وه بؤگن بکا.

خَشِمَ اللحمُ وغیره: گوشته‌که یان هه‌رشتیکی تر

بؤنی گؤرا. خَشِمَ فلانُ: فلان‌کس که‌پووی

گه‌وره بوو، خه‌پشومی داکه‌وتو کونی لوتی

گیرا، هه‌ناسه‌ی له لوته‌وه بؤ نادری.

خَشِمَ: توشی دهردی لوت بوو و اخَشِمَ: بؤنی گؤرا.

خَشَمَ اللَّحْمَ وَغَوَه: بهمانا (خَشِمَ) دئ.

خَشَمَ الشَّرَابَ فَلَانًا: بؤنی شهرا به که له ریگی

لوتیه وه دای له دماغی و خیرا سهرخوشی کرد

◦ قَشَمَ فَلَانَ: فلانکس به هوی هه لچونی

شهرا به که له فورگیدا دای له دماغی و

سهرخوشی کرد ◦ قَشَمَ اللَّحْمَ: گوشته که

بؤگمنی کرد ◦ الْخُشَامُ: دمر دیکه توشی لوت

دمبی همستی بؤنکردنی نامینی ◦ لوتی گهوره،

کئیوی گهوره، پیاوی لوت زل ◦ شیر له م روهوه

که لوتی زله.

الْخَشْمُ: دمر دیکه توشی لوت دمبی همستی

بؤنکردنی نامینی ◦ لوت ◦ جَلَمَ که له لوتیه وه

دپته دمر ◦ الْغَيْشُومُ: لای سهروی لوت.

خَشَنَ: زیرو گرن گرنای بوو ◦ خَاشَنَه: پری دایه

◦ قسهی زیرو رمقی له گه لدا کرد ◦ خَشْتَه: زبری

کرد ◦ خَشْنُ صَدْرَه: دلی تیکدا، دلی رهنجاندا

شتیکی وای خسته دنه وه هه لوپستی گوژی ◦

خَاشِنَا: له قسهو کردمو دا زیرو رهه بیان

نواند، قسهی ناشیرینیان به یه کتر گوت ◦ تَخَشْنُ:

زبری به کهی زور بوو ◦ زور زیرو گرن گرنای

بوو ◦ پۆشاکی زبری له بهر کرد ◦ شتی زبری

خوارد ◦ یان باری به وتنی قسهی زبره وه گرت

◦ یان ژیا به ژیانیکی زبر ◦ اَتَخَشْتَه: به

زبری هاته بهر چاو.

اخْشَرْتَنَ: بهمانا (تَخَشَنَ) دئ.

الْخَشْنُ: هورسو گرانه به ناسانی به یه دست نابج

◦ الْخَشْنَاءُ: پرچک ◦ به یه کول بهره رومکیکی

زیرو گرن گرنای به.

خَشْتِ التَّخْلَةُ: دار خورما که بهر مکهی خورما

وشکه له بوو.

الْخَشَا: کشتو کال که به سهرما رمش بیی ◦

الْخَشَاءُ: زمویی به که جه قمن که گیای لی

نهروی.

الْخَشْوُ: خورما وشکه ◦ الْخَشِي: گیاوو گزی

زریوو بؤگمن بوو ◦ خَشَاءُ خَشِيًا: نهو زیاتر

دمترسا تا نه م.

خَشِي خَشِيَةً: ترسا ◦ خَشِي فَلَانًا رَمَه خَشِيَةً: له

فلانکس ترسا ◦ له روی پزرو هم به ته وه لئی

ترسا ◦ خَاشَاءُ: وازی لی هینا ◦ له لی ترساندا کن

برکئی له گه لدا کرد ◦ خَشَاءُ: ترساندی. ◦ تَخَشِي

فَلَانَ: فلانکس ترسا.

خَصِبَ خِصْبًا: شوپنه که گیاوو گزو له هومری زور

بوو ◦ (هو خَصِبُ وَخَصِيبٌ هو أو هي مخصاب) ◦

اخْصَبَ الْمَكَانُ: بهمانا (خَصِبَ) دئ ◦ اخْصَبَ

جناب فلان: فلانکس خیرو بیی زوره ◦

اخْصَبَ فلان: فلانکس همرزانی روی تیکردو

که وته خیرو خوشی ژیا نه وه ◦ اخْصَبَ الله

الموضع: بهر مردگار له شوپنه دا گزو گیاو

له هومری زوری رواند ◦ الاخْصَابُ: تیکه لپوونی

خانهای نیرینه و خانهای میننه ◦ الاخْصَابُ:

دار خورما به که زوری بهر گرتی.

الْخِصْبُ: بهمانا (الخِصَاب) دئ ◦ پرزی دار خورما

◦ تۆوی ته لقیح کردن.

الخِصْبُ: گه شو و ماو خیرو بیی ◦ ژیا نی نهرو و

نۆل ◦ الخِصْبُ: خیرو بیی ◦ الْمُخْصِبُ: زبلی

کیمیای و همرشتیکی تر که بکرتنه ناو

زمویی وه بؤنه هوی به هیز بیی و کشتو

کاله مکهی باش پنیگا.

المُخْصِبُ: ماده مکی سروشتیه یان دروست دمکری و

تیکه له به خاک دمکری بؤنه هوی هیز بداته

خَصِرُ الْقَدَمِ: بهری پی (نیوان سینگى پی و پاژنه پی).

خَصِرُ السَّهْمِ: ناومراستی تیر ◊ **الْخَصِيرِيُّ:** کورتکردنهوه ◊ لابردنی شتی زیاده ◊ **الْمِخْصِرَةُ:** عهصاو گۆچان هر شتیک خوی بهسهردا بدرئ ◊ داریکه له شیوهی شمشیردا وتار خوین به دستیهوه دمگړئ نامازهی پی دمکا لهکاتی وتارمکهیدا ◊ **خَاصِرِ الطَّرِيقِ:** نزدیکترین ریگا ◊ **الْمُخْصِرَةُ:** بهری پی نهو بهشهی دمکهوئته سمر زموی سنگی پی و پاژنه پی ◊ **الْمُخْصِرُ:** قهد باریک، قاچ و قول پچوک.

خَصِيٌّ: تاییمت پیچهوانهی گشت و رهها.

خَصِيٌّ فَلَانًا: شتی زوری دا به فلانکس ◊ نهوی تاییمت کرد بهو شتهوه، شتهکی دا به نهو.

خَصِيٌّ خِصَاً وَخِصَاةً: هزار کهوت ◊ **أَخْصَهُ بِهِ:**

بهمانا (خَصَّهُ) دئ ◊ **أَخْصَنُ الشَّيْءِ:** بهمانا

(خَصَّ) دئ ◊ **أَخْصَنُ فَلَانًا:** فلانکس هزار بوو

◊ **أَخْصَنُ بِهِ:** تاییمت بوو بهو شتهوه، تاکه

کسه لهو بوارمدا ◊ **أَخْصَنُ الشَّيْءِ:** شتهکی

ههلبژاردو پهسندی کرد ◊ **أَخْصَنُ فَلَانًا بَكْذَا:**

فلانکسی تاییمت کرد بهو شتهوه ◊ **أَخْصَنُ**

الشَّيْءِ لِنَفْسِهِ: شتهکی تاییمت کرد بهخویهوهو

بؤ خوی دانا ◊ **تَخْصَنُ:** قال بوو لهو شتهداو

تاییمت بوو پییهوه ◊ **تَخْصَنُ بِهِ رُلَهُ:** تاییمت

بوو بهو شتهوهو پیی تاییمت بوو ◊ **تَخْصَنُ فِي**

عِلْمٍ كَذَا: لیکولینهوهو خوئندنهوهو

نووسینهکانی تاییمت کرد بهو بوارمهوه ◊

اسْتَخْصَهُ: به تاییمتی لهههلم دا، ههلی بژاردو

پهسندی کرد ◊ **الْإِخْصَانُ فِي الْقَضَاءِ:**

برهتییه لهو دهمسهلاتهی دادگا همیهتی به

گوپرهی شوین و جووری رودارمهکه ◊ **الْإِخْصَانُ:**

خاکهکه بؤ گهشه پیدانی گشتوگال ◊ **عَصْرَةُ:** له کهلهکهی دا.

خَصِرٌ خَصْرًا: سهرمای بوو یان سهرماکهی زیادی کرد.

خُصِرَ: کهلهکهی توشی نازار بوو ◊ **أَخْصِرَةُ:** ساردی

کردمهوه ◊ **خَاصِرَةُ:** دمستی لهسمر کهلهکهی دانا ◊

ههریهک لهو دوو کسه ریباژکیان گرته بمر

بؤنهومی له شوینی تاییمتیدا بهیهک بگهنهوه

◊ **خُصِرَ الشَّرْبُ أَوْ النَّمْلُ:** نهملاو نهولای

قوماشهکه یان نهعلهکی باریک کردمهوه.

أَخْصَرَ فَلَانًا: فلانکس دمستی خسته سمر

کهلهکهی ◊ عهصای بهدمستهوه گرت و خوی

بهسهردا دا ◊ **أَخْصَرَ الْمِخْصِرَةَ:** عهصای

ومرگرت و توند گرتی بهدمستهوه ◊ شتهکی

برپییهوه بهلام دولمتی نهکرد ◊ **أَخْصَرَ الطَّرِيقَ:**

نزیکتترین ریگای گرته بهر ◊ **أَخْصَرَ الْكِتَابَ:**

چهند باس و شتی زیادهی لهکتیبهکه لابردن ◊

أَخْصَرَ الشَّيْءِ: زیدهی شتهکی لابرد ◊ **قَاصِرٌ:**

ههریهکه لهو دوانه دمستی خسته کهلهکهی ◊

قَاصِرَ الشَّخْصَانِ: نهو دوو کسه به ریگادا

رؤیشتن و دمستی ههریهکهیان له ناستی

کهلهکهی نهوی تریان بوو.

تَخْصِرُ: دمستی خسته سمر کهلهکهی.

تَخْصِرُ بِالْأَزَارِ: دمپیکهی خسته سمر کهلهکهی ◊

تَخْصِرُ بِالْمِخْصِرَةِ: عهصاکهی بهدمستهوه گرت ◊

الْأَخْصِرُ: کورت تر ◊ **الْحَاصِرَةُ:** کهلهکه (نیوان

نیسقانی سهری ران و بهراسوی لای خوارو) ◊

الْحِصَارُ: دهرپی یان هر شتیک له ناوکهوه بؤ

خوارمهوه جهسته داپوشن، پشتین.

الْخَصْرُ مِنَ الْإِنْسَانِ وَالْحَيَوَانِ: ناوقهد، ناستی

سیبهندهو ناوک ◊ باریکایی پشت کلؤت.

تایبمت پیجهوانمی وشعی (عامه)یه ه همرؤا
 نهو شتهی تایبهتی دمکهی به خودی خوتموه ه
 خاصة الشئی: تایبمت ممدی شت، نهومیه
 تایبمت بی بهو شتهوهو بو شتی تر نهبی ه
 خراس العتاق: کاریگرمی دهرمان و تایبمت
 مندیبهکانی لهسر جهسته.

الخصاصه: فهقیری و پیداوستی و حال و مزعی
 خراب ه بوشایی و خهلل و درزو کون له دهرگاؤ
 شتی وا ه الخصاصه: توله میو نهگهر تیر ئاو
 نهبی و هیشو تریبهکانی دنک و ردو بلاوو
 لاوازین ه نهو توله میوهی دوی برین به دار
 میوهوه دمینیتهوه.

الخصی: کهبر یان کوخ که به کهرستهی قههژاژ
 دروست کرابی ه خانویک هه لاشهکهی دارو
 شتی وا بی ه دوکانی مهی فرؤش با
 بهکهرستهی تریش دروست کرابی ه الخصیص:
 تایبمت ممدتر له تایبمت ه الخصیه: بهمانا
 (الخاصه) دئی ه الخصوص: پیجهوانمی (العموم) ه
 مانای (به تایبهتی) دمکهینی.

الخصوصه: حالتهی تایبمت ه الخصوصیه: (خصوصیه
 الشئی) تایبمت مندیبهکهی ه الخصیصه: نهو
 صیفمت و چؤنیهتیبهیه که شتهکه جیا
 دمکاتهوه ه خصفت الناقه خصفا و خصافا:
 حوشرمهکه بیجهوهکهی دوی نؤ مانگ بوو، له
 مانگی نؤیممی سکهکهی دا زا، یان دوی تهواو
 بوونی سال بهجهند مانگیک.

خصف الثل: نهعلهکهی به دریوشه دوریبهوه.
 خصف العریان الرورق علی بدنه: پیاوه روتهکه گهلا
 داری به جهستهی خوئهوه نوساند.

خصف علی نفسه ثوباً: قوماشیکی لهخؤ هالاندو
 نهمسرو نهوسهری به چیلکههک یان بههوی
 درونهوه لیک بهستن.

خصف الشئی الی الشئی: شتهکهی خسته پال
 شتهکهی تروه.

خصف الکبیه: بهله سمر بازهکهی قهرمبالغ
 کردن.

خصف خصفا: رنگی له رنگی خوؤل دهچی ه
 خصفت الشاة والفرس: لا کهلهکهی مهرکه یان
 نهسبهکه سبی بوو ه اخصف العریان الرورق علی
 بدنه: بهمانا (خصفه) دئی ه خصف: رهوشتی
 ناشیرین بوو، تمنگه تاو بوو ه جنیوی زؤری
 پیدا.

خصف الشیب فلاناً: موی رضو موی سبی
 فلانکس بهرامیمر بوون ه خصف العریان الرورق
 علی بدنه: بهمانا (خصفه) دئی ه اخصفت الناقه:
 حوشرمهکه به نؤ مانگی سکهکهی دانا ه
 اخصف العریان بالرورق علی بدنه: بهمانا
 (خصفه) دئی.

تخصف العریان الرورق علی بدنه: بهمانا (خصفه) دئی
 ه خصاف: ناوی نهسپیکی بهناو بانگه ه
 اخصاف: پینهچی ه درؤزن ه لهم روهوه قسهی
 درؤ دهخاته سمر قسهی درؤ، قسههکی درؤی
 به درؤیهکی تر پینهدمکا.

الخصفه: پارچههک که دمکری به پینه ه الخصفه:
 درزو کونی نعمل ه الخصفه: بهر چنههک،
 زهرههیکه له لقی دار خورما دروست دمکری و
 خورمای تیدا هه لدمگری ه قوماشی نهستورو
 زبر ه اخصف: گل و خوؤل ه رنگیک و مکوو
 رنگی خاک ه همر شتیک دوو رنگ و زیاتری
 ههبی و مکوو تیکهلاو بوونی رنگی رضو سبی

◊ چیلکه داری چقلاوی ◊ الحصیل: تاوان و گوناھ
 ◊ الحصیلۃ: همر پارچه گۆشتیک بچوک یا
 گهوره ◊ برجی بادراو و هوندراوه ◊ کولک و
 موی بادراو ◊ خصۃ خصماً: له کیشهو نیزاعدا
 بهسمریدا زال بوو.

◊ خصم خصماً: کیشهو نیزاعهکهی توندکرد ◊
 کیشهی لهگه‌لدا کرد ◊ اخصم فلاناً: به‌لگه
 نیشانهی هیری فلانکس کرد بۆنه‌وهی له
 کیشه‌کهیدا بالا دست بی.

خاصۃ مخصوصاً: کیشهی لهگه‌لدا کرد ◊ اخصم
 القوم: خه‌لکه‌که کیشهو نیزاعیان لهگه‌ل به‌کتر
 کرد ◊ هندیکیان لهگه‌ل هندیکیان کیشهیان
 به‌رپا کرد ◊ تخصصوا: به‌مانا (اختصموا) دئ ◊
 الاخصم: قولقهی جه‌وال و تیره‌وه هۆر ◊ یان
 تایه‌کی بار.

الخصم: دز ◊ به‌رامبهر ◊ کیشه‌کار.

الخصم: لایهن و دهنر ◊ همرخی شت ◊ نه‌مسهر و
 نه‌وسهری شت ◊ قولینجکی هۆر و شریضو
 ته‌غار ◊ درزو به‌تالایی ◊ دمرای شیوو دۆل ◊
 کون و که‌لمبهر ◊ اخصام العین: نه‌وبه‌شهی
 برزانگ دایده‌بۆشی.

الخصم: لیزان و کاراما له کیشهو نیزاعدا وریاو
 زانا بۆ بردنه‌وهی کیشه‌کهی ◊ ناشوب گپرو
 کیشه دروستکار به‌ناحق ◊ قورنان دهنرموی:
 ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ﴾ ◊ الخصین: پاچه کۆله ◊
 پاچی بچوک ◊ خصاه خصياً وخصاً: خه‌ساندی ◊
 گونی دهره‌نیان ◊ کیری بری.

خصی: گونی نازاری ئی په‌یدا بوو ◊ هه‌زار بوو ◊
 اختصاه: به‌مانا (خصاه) دئ ◊ الحصی: هیلکه
 گون (هیلکه‌ی کۆنه‌ندامی زاوژی) ◊ پیستی
 گون.

◊ الخصیفة: همرشتیک به‌له‌ک بی دوو رنگ
 بی، هه‌موو توپیه‌کی نعل ◊ شیری مه‌یوو
 (هروق) ◊ المخصف: درپوشه، سوژن ◊ همر شتیک
 نعلی بی کون بکری.

خصل السهم: تیرمه له تهنیشت نیشانه‌کهی دا.

خصل الهدف أو الغرض أو القرباس: نیشانه‌کهی
 هه‌نگاوت.

خصل الثئی: شته‌کهی برپیه‌وه، پارچه پارچه‌ی
 کرد.

خصل غیره: له تیکۆشان و به‌رمنگاری کردندا
 به‌سمر به‌رامبهرمه‌کهیدا زال بوو ◊ اخصل:
 نیشانه‌کهی هه‌نگاوت ◊ دگوترئ: (رمی
 فاخصل) دوو جار له‌سهر یه‌ک کاغهمزه‌کهی
 هه‌نگاوت ◊ خاصلة خصالاً ومخاصلة: به‌رمنگاری
 بووه، روبه‌روی وهستا ◊ خصل الثئی: شته‌کهی
 پارچه پارچه کرد.

خصل الشجر: لقو بۆپی دره‌خته‌کهی بری و نه‌ملاو
 نه‌ولای هه‌لپاچی ◊ پرزو پالی ئی کردنه‌وه ◊
 خصل البعير: توکی حوشترمه‌کهی لیکردموه ◊
 قاصل القرم: خه‌لکه‌که کهوتنه پیشرکی و کن
 برکی له تهننگ چیه‌تی و تیکۆشاندا.

الخصل: نه‌وهی گرمی له‌سهر دمکری.

الخصلة: ره‌وشتیکه له ئاده‌میزاددا واده‌بی ره‌وشتی
 به‌رزه واده‌بی ره‌وشتی ناشیرینه ◊ هیشوی
 میوه ◊ چله داریکه درکی پیومین ◊ سمریکی
 شوپکی ته‌رو نهرم ◊ الخصلة: موی کۆمه‌ل و پر
 به‌سهر نازه‌له‌وه ◊ هیشووی میوه ◊ چیلکه
 داریکی چقلاوی، هه‌موو شوپکه داریکی نهرم
 ◊ سهر و پرچی شوپه‌ومبووی دره‌خت، لقو بۆپی
 شوپه‌ومه بوو ◊ پارچه گۆشت ◊ الخصلة:
 سمریکی لقه داری ته‌ر ◊ شوپکه داری (عرفوط)

الْخَضِي: گون هیشاو، نهو کسه‌ی گونی نازاری همبئ ۵ **الْخَضِيَّةُ:** هیلکه‌ی گون ۵ (هیلکه‌ی کؤنه‌ندامی زاوژی).

خُمِي: الثعلب و خصى الكلب: رمگزی نهو رومه‌ی به‌تممنانمن که له پیری (السَّحْلِيه)ن و سه‌حلب که ماده‌ی‌کی سرکه‌ره لهو به‌ره‌م دمه‌یندرئ ۵ **الْمَخْصِي:** شوینی برآوی گون.

خَضِبَ: رنگاو رنگ بوو، خه‌ناوی بوو.

خَضِبَ الشَّجْرُ: دره‌خته‌که سه‌وز بوو، گه‌لای دمرکرد ۵ **خَضِبَتِ الْأَرْضُ:** زموی گزوگیای رواو سه‌وز بوو ۵ **خَضِبَتِ الْمَائِيَّةُ:** نازه‌له‌که گه‌لای تازه پشکوتوی دره‌خته‌که‌ی خوارد.

خَضِبَ الشَّيْ خَضِبًا وَخَضَابًا: رنگی شته‌که‌ی خه‌ناوی کرد.

خَضِبَ الشَّجْرُ: به‌مانا (خَضِبَ) دئ ۵ **اخْضَبَتِ الْأَرْضُ:** به‌مانا (خَضِبَتِ) دئ ۵ **خَضِبُهُ:** به‌مانا (خَضِبُهُ) دئ ۵ **اخْضَبَتِ:** به‌خه‌نه رنگی کرد ۵ **تَخَضَّبَ:** به‌خه‌نه و شتی لهو جووره رنگی کرد ۵ **تَخَضَّبَ بِالسَّمَاءِ:** به‌خوین رنگی کرد ۵ **تَخَضَّبَتِ الْأَرْضُ:** به‌مانا (خَضِبَتِ) دئ ۵ **اخْضَرَّضِبَ:** به‌مانا (خَضِبَ) دئ ۵ **المخاضِبُ من البهائم:** نهو نازه‌له‌یه گه‌لای تازه پشکوتوی دره‌خت بخوا ۵ **المخضاب:** خه‌نه و همرشتی لهو جووره بی بؤ رنگ کردن ۵ **الْخَضِبُ:** گه‌لای دره‌خت که تازه دمه‌شکوی ۵ رومکی تازه شین بوو که به باران زور سه‌وز دمیئ ۵ **المخضِبَةُ:** نافرمتیک زور خه‌نه به‌کاربیتنی و له‌خوی بدا ۵ **المخضيب:** دست‌ی خه‌ناوی ۵ نه‌ستیرمه‌که ۵ **المخضِبُ:** ئینجانه، سوینه، تمشت، که جلی تیدا دمه‌شوری ۵ **المخضِبَةُ:** به‌مانا (المخضِبُ)

دئ ۵ به‌رؤی خه‌ناوی ۵ به‌رؤی که نافرمت له‌کاتی عادی مانگانمیدا به‌خوی هه‌لدمگری ۵ **خَضَخَضَ الشَّيْ:** شته‌که‌ی جولاندو رای ته‌کاند ۵ **خَضَخَضَ الْأَرْضُ:** زمویبه‌که‌ی کیلاو هه‌له‌و گپری کرد بؤنه‌وه‌ی نهرم بی و که ناودرا به باشی رومکی لی بروئ ۵ **تَخَضَخَضَ:** بؤ موطاومعی (خَضَخَضَهُ) دئ ۵ **المخضاضُ:** شوینیک ناوو دره‌ختی زور بی، ناودارو چربئ ۵ **قه‌له‌وی ورگن ۵ المَخَضاضُ:** جووره فه‌ترانیکی رمش و روونه حوشتی گرونی بی چهور دمگری ۵ **المَخَضاضُ:** بایه‌که له نیوان شه‌مال و رمشه‌با دایه ۵ **المخضاضُ:** به‌مانا (المخضاضُ) دئ.

خَضِدَ خَضْدًا: شتیکی تمپی خوارد و مکوو گیزمرو خه‌یار.

خَضِدَ الشَّيْ: شته‌که‌ی شکاند به‌لام لیکی جیا نه‌کردنه‌و ۵ بریه‌وه ۵ خواری کرد.

خَضِدَ الشَّجْرُ: چقل و چالی له دره‌خته‌که دمه‌ریناو پاکی کرده‌وه.

خَضِدَ الشَّرْكَ: چقله‌که‌ی له دره‌خته‌که دامالی لئی کردنه‌وه.

خَضِدَ شَرَكَةَ فُلَانٍ: توندو تیزی فلانکسی شکاندو هیواشی کرده‌وه.

خَضِدَ خَضْدًا: نهرم بوو.

خَضِدَ الثَّمْرُ: میوه‌که لاوازیوو سیس هه‌لگه‌را.

خَضِدَ الثَّبْتُ: رومکه‌که لاواز بوو سیس بوو ۵ **اخْضَدَ الثَّمْرُ:** جوانومه‌که ناسنی لغاومکه‌ی ده‌جوو له‌بهر تمپ دمه‌ماخی و سرکی خوی ۵ **خَضْدُهُ:** به‌مانا (خَضْدُهُ) دئ ۵ **اخْضَدَ الشَّيْ:** شته‌که دولا هاته‌وه، چه‌مایه‌وه ۵ **اخْضَدَ البَعِي:**

سهوزی و کالی خواردی، دگوتری: (اخْتَضْرَ الفاکهة) میومکهی خوارد پیش نهومی بی بگا ۵
 اخْتَضْرَ الحِمْلُ: بامکهی هه لگرت و توانی ۵
 اخْتَضْرَ الشَّيْبُ: به مانا (خَضِرٌ) دئ ۵ اخْتَضْرُ الكَلأُ: لهومرکه دورایهوه ۵ اخْتَضْرُ اللیلُ: شهومکه تاریک بوو دونیا رمش داگهرا ۵
 اخْتَضَارٌ: ورده ورده سهوز هه لگهرا ۵ اخْتَضْرَضَ: به مانا (اخْضَرَّ) دئ ۵ الاخْضِرُ: زبَر، گوشت، باده ۵ شاب اخْضَرُ: گهنجیک که مووی لا روممتی سمریان دهرهینابی ۵ سمرمقای هاتنی ریشی دپاریدا ۵ اخْضَرُ الجِناحین: شهو ۵ فلان اخْضَرُ: فلانکس خیرو بییری زوره ۵ اخْضَرُ القفا: به کسبیک دگوتری دایکی قوله رمش بی ۵ اخْضَرُ البطن: نازناوی جولایه ۵ اخْضَرُ النواجذ: نازناوی ههلاو ومرزیره ۵ الاخْضِر: میشی رنگ سهوز ههبارهی و مگوو میشی رمش وایه ۵ دهردیکه تووشی چاو دهبی ۵ الخَضَار: سمرمقای سهوزمهوات ۵ ماستاویک ناوی زوری تیکرابی رنگی سهوز بووبی ۵ خَضَارَة: به بی وشهی (أل) واته دهریا لهو روموه که سهوز دمنوینی ۵ الخَضَارَة: گیاو گزی سهوز ۵ الخَضَاری: بالندمیهای رنگ سهوز به عمرمی ناوی تریشی همیه که (القاریه) به ۵ ههروا ناوه بو بالندمیهای تر که ناوی (الأخیل).

الخَضْرُ: نهو لقو پوپیه به تمری بپردی.

الخَضْرُ: به فیرو چون.

الخَضْرُ: لقو پویی دار خورما به سهوزو تمری.

الخَضْرُ: زمرعاتی تهرو تازهی سهوز ۵ شوینیک سهوزایی زوربین ۵ درمختی خورما ۵ الخَضْرَاءُ: سهوزه به هه موو جوړیکیهوه ۵ بنه چهو نهصل و هسل ۵ ههرزانی و ژبانی خوش ۵

لوتهوانهی له لوتی حوشرمه که کرد بوئنهومی سهر نهرم بی لغاوی خوش بی ۵ انْخَضَدَ: شکا، چهمایهوه ۵ انْخَضَدَ الشَّمْرُ: میومکه شکا، درزی تی بوو ۵ تَخَضَدَ: به مانا (انْخَضَدَ) دئ ۵ انْخَضَدَ: درمختیکه نهرمو و شلو و بی چقل و درکه ۵ نازاریکه توشی نه ندامهکانی جهسته دهبی به لام ناگاته نازاری شکان.

الْخَضُّ: نهو لقو پوپیه براوو شکاوانه که به درمخته کهوه دمشکینهوه ۵ یان دمبرینهوه ۵ درمختیکی نهرمو و شلو و بی چقل و درکه ۵ نازاریکه تووشی نه ندامی جهسته دهبی و ناگاته نازاری شکان ۵ المِخْضَدُ: نامیری گه لا بری، تهورداس، یان ههرشتیکی تر که لقو پویی درمختی بی بپردیتهوه ۵ المِخْضُودُ: کسبیک نه توانی هه لسی و راهری ۵ یان کسبیک له کیشمو دانوساندا به لگهی بی نه بی و دوش دابمینی.

خَضْرُ الرجلِ النخيلِ خَضْرًا: پیومکه دار خورماکهی برپیهوه.

خَضِرٌ خَضْرًا و خَضْرَةً: سهوز بوو.

خَضِرٌ الزرعُ: کشتو کاله که راسو پینگیمی و سهوز بوو ۵ اخْضَرُهُ: سهوزی کرد ۵ اخْضَرُ الری الزرعُ: ناودیر کردنه که کشتو کاله کهی وای لیکرد له خو بکهوی و گمشه بکا ۵ خاضِرُهُ: بهروبوومه کهی به سهوزی فرؤشت (شین دروی کرد) ۵ خَضْرُهُ: وای لیکرد سهوز بی ۵ خَضْرُ الارضِ: گمتم یان زورپاتی به ناو زومیه کهدا چاند ۵ اخْتَضْرُهُ: به سهوزی و نه کاملی برپیهوه ۵ دگوتری: (اخْتَضْرَ الشجرَ و اخْتَضْرَ الكَلأ) بویه نه گمر گهنجیک بمری ده لین: (اخْتَضِر) ۵ اخْتَضْرَ: برپیهوه، له بیخ هه لی کمند ۵ به

نافرمتی رهش پیست (قوله رهش) ◊ ناسمانی
 شین ◊ دسته سهریازی زور ◊ دۆلجه که زور
 ناوی بی هه تیجیندری قهوزه بکا ◊ خضراء
 الدمن: به نافرمتیک دمگوتری روخساری جوان
 بی و رهوشتی ناشیرین بی ◊ الخضره: رنگی
 سهوز (ك: خضر و خضر) ◊ نهرم و نیان و بهناز
 بهرومرده ◊ نادمه میزادی گمنم رنگ ◊ نهمسپی
 رنگ خاکی بؤر (ش) ◊ الخضار: رنگمزی بالنده
 له پیبری (الخضارية) ◊ نمو بالندانه می بهنجیمان
 پیکهوه نووساون ◊ الخضاری: زمرعات (کشت و
 کال) له کاتی سهوزیدا ◊ الخضر: بهمانا
 (الأخضر) دئ ◊ الخضر: بهمانا (الأخضر) دئ ◊
 رومکی سهوز ◊ دمیریا ◊ الخضره: دار خورماپه که
 خورماکه می هیشتا سهوزه که می تامی شیرینی
 تیدمکهوی ◊ نافرمتیک که سکی بؤرانه گیری،
 همر مندالی لسکی کهوت پیش کامل بوونی
 سکی له بهر بجی ◊ الخضری: بالندهمه که له پیبری
 (الشرشريات) دمندوکی مه خروطیلیه، واته:
 سهر دمندوکی تیزو بنه که می نهستور.

گونیجکه می بری یان نیومی بری و لئی کردموه،
 یان به گونیجکه میوه هیشتییموه لهره لهره می
 ◊ تخضرم الرید: رونه که له بهر ساردی دانار دانار
 بوو پزرا ◊ الخضارم: ناوی زور ◊ بیوا مافولی
 سهخی سروشت و به خشنده ◊ الخضارمة:
 خیلینکن له ولاتی شام دمزین له ولاتی
 بیگانمونه هاتوونه نمو دمهمره ◊ تاکه که می
 (خضرمی) ◊ الخضرم: همر شتیک پان و بؤرو
 گهوره بی ◊ الخضرم: ناویک له نیوان شیرینی و
 سویریدا بی ◊ سوسه مار یان بیچوه که می ◊
 الخضرم: که سیک خهته نه نه کرابی ◊ که سیک
 له سهرده می نهزانی و سهرده می نیسلامی دا
 زیابی ◊ به زوری بؤ نمو شاعرانه به کاردی که
 له سهرده می نهزانی و نیسلامیدا شیعری گوئینی
 ◊ وکوو (حسان) ی کورپی ثابت ◊ همروا به
 که سیک دمگوتری بؤ خوی قوله رهش بی و
 باوکی سپی پیست بی ◊ که سیک باوکی
 نهزانی کیه ◊ گوشت که نهزاندی گوشتی
 نازهلی نیره یان هی مییه ◊ خواردنیک نه
 شیرین نه تال ◊ الخضرم: که سیک سهرده می
 نهزانی و نیسلامی دبیی ◊ همروا که سیک دوو
 سهرده می دبیی و وکوو سهرده می شوژی
 نیمیلول و شوژی گولان ◊ یان سهرده می
 به عسو سهرده می فیدرالی له عیراق ◊ خاضه:
 کالآ به کالآ مامه له می له گه لدا کرد ◊ خضض
 المرأة: نافرمتکه می به میروی سپی بچوک
 رازاندموه ◊ الخضاض: نادمه میزادی نه حمه ق ◊
 خضلی که م و بچوک ◊ بؤ که سیک: خضلی پیوه
 نه بی ◊ قلیته می ملی ناسک و پشیله ◊ پیومندی
 دیلو شیت ◊ الخضاضة: نادمه میزادی نه حمه ق.

المخضار: بهمانا (الخضرة) دئ ◊ الخضر: چنگو
 نینوک، بؤ بالندموه دینده ◊ الخضره: شوینیک
 سهوزایی زور بی ◊ (أرض محضرة) زموی سهوز ◊
 الخضر: ماده می سهوزی گیوا گز ◊ اللامخضور:
 نمو رومکی رنگی سهوز نه بی ◊ خضرب الماء
 واهو: ناومکه سلها ◊ الخضارب: ناویک
 شهپوله کانی تیکهوه بهاون ◊ الخضرب: زمان
 پاروی هسه زان و کاراما له وتارانداندا ◊ الخضریح:
 شوینیک کالمکی زور بی ◊ خضرب الخبیل: بیواوه
 رزودو چروکه که به زور خوی سهخی کرد
 رهوشتی دستبلاوی به سمر خویدا هینا ◊
 خضرف: پیبری لئی دیاری داو پیستی چرج و
 لؤجی تیکهوت و داجؤرا ◊ خضرم الأذن: قهراخی

الْخَضُّصُ: كَالذَّكَ.

خَضَلَ خَضَلًا: شَمَى هَيْئًا يَهْوَمُو تَمْرَ بُوو، نَازُو نِيَعْمَتِي دَمَسْت كَهَوْت.

الْخَضَلُ: دَوْرِي صَافُو بِيَكْمَرْد وَمَكُوو دَلُوْبَه نَاوِي رُون ۵ اَخْضَلَّ: بَهْمَانَا (خَضِلَ) دِي ۵ اَخْضَلَّ الشَّيْئُ: شَتَهَكِي تَمْرَ كَرْد ۵ خَضَلُهُ: بَهْمَانَا (اَخْضَلَّهُ) دِي ۵ لَه حَهْدِيئِي سَوْلَمِيْمَدَا هَاتُووَه: (خَضِلِي قَازِغَك): قَزْمَكَا نَت بَه نَاوُو رُوْن نَهْرَم بَكَه شَمَدَارِيَان بَكَه ۵ اِخْضَلَّ: بَهْمَانَا (خَضِلَ) دِي ۵ اِخْضَلَّ اللَّيْلُ: شَهْوَمَكَه زُوْر تَارِيَك بُوو، هَهْوَاي فَيْنَكِي شَهْو هَه نِيَكْرْد ۵ اِخْضَلَّ: بَهْمَانَا (خَضِلَ) دِي ۵ اِخْضَلَّت الشَّجَرُ: دَرَه خَتَه كَه لَقُو بُوْوِي زُوْر بُووون ۵ اِخْضَلَّ: بَهْمَانَا (اِخْضَلَّ) دِي ۵ اِخْضَرَضَلَّ: بَهْمَانَا (خَضِلَ) دِي.

الْخَضَلُ: لُونَلُوْنِي بَاش ۵ دَوْرِي صَافُو رُون وَمَكُو قَهْتَرَهِي نَاوِي صَاف ۵ اَلْخَضَلَّةُ: هَمْرَزَانِي نَاو دَارِي ۵ نَازُو نِيَعْمَهْت وَ خُوْشْگُوْرَهْرَانِي ۵ زَنُو هَاوَسَمَر ۵ شُوْهَه زِيْرِيْنَه ۵ خَضَلَات: شَتِي پَرُو بُوْج ۵ اَلْخَضِيْلَةُ: بَاغْچَهِي فَيْنَكُو شَيْدَار ۵ خَضَمَةُ خَضْمًا: بَرِيَهْوَه، پَر بَهْدَمِي خَوَارْدَنَه كَهِي خَوَارْد پَان بَه خَرِيَه كَا نِي دَوَاوَهِي نَاوَدَمِي خَوَارْدَنَه كَهِي كَمَرْت كَرْد.

خَضَمَ لَه مِنْ مَالِه: لَه مَالُو سَامَانِي خُوِي بَه شِي دَا ۵ خَضَمَةُ خَضْمًا: بَهْمَانَا (خَضَمَةُ) دِي ۵ اَخْضَمَ الْمَاءُ: نَاوَمَكَه شِيرِيْن نَهْيُوو تَالِيْش نَهْيُوو ۵ اَخْضَمَ لَه مِنْ الْعَطَاءِ: بَه شِي زُوْرِي بِيْدَا ۵ اَخْضَمَ فَلَانًا: رَزَقُو رُوْزِي زُوْرِي دَا بَه فَلَان ۵ اَخْضَمَتُهُ: بَهْمَانَا (خَضَمَةُ) دِي ۵ اَلْخَضْمَامُ: شَتِي بَرْدِرَاوَه لَه گِيَاو گَرُو دَارُو دَهْمُون ۵ اَلْخَضْمَامَةُ: شَتِي دِرَاوَهْمُو بَرْدِرَاوَه لَه گِيَاو دَارُو دَرَمَخْت ۵ اَلْخَضْمَةُ: لُوْش دَمْر، كَه سِيَك خِيْرَا شَت بَخْوَا، نَازَه نِيَك خِيْرَا

الْخَضُّصُ: مِيْرُوِي سَبِي بَجُوك ۵ خَوَارْدَنِي جُوْرَاو جُوْر، قَهْسَهِي پَرُو بُوْج ۵ اَلْخَضِيْضُ: شُوْنِي قُوْرَاوِي ۵ شُوْنِي نِيَك نَاوُو دَرَه خَتِي زُوْر بِي.

خَضَعُ: كَمَرْدَن كَه ج بُوو، مَهِيْلِي كَرْدُو نَهْرَم بُوو بَه قَهْسَهِي كَرْد. ۵ خَضَعُ لَه: قَهْسَهِي نَهْرَمِي لَه گَه نَدَا كَرْد ۵ بَه نَاسَكِي وَ نَازَهْوَه قَهْسَهِي لَه گَه ن كَرْدُو نَامَا زَهِي خُوْ بَه دَمَسْتَه وَ مَدَانِي تِيْدَا بُوو.

خَضَعُ فِي سِيْرِه: لَه رُوْيشْتَنَه كَهِي كُوْشِي كَرْدُو مَلِي دَرِيْز كَرْدُو بَه وَرِيَا بِيَهْوَه هَه نَگَاوِي هَه نَدَمَهِيْئَان ۵ خَضَعَةُ الْكَبِيْرُ: پِيْرِي بَشْتِي چَه مَانْدُوْتَهْوَه.

خَضِعَ خَضَاعًا: مَهِيْلِي كَرْد، زِيْر بَار بُوو، بَشْتِي كُوْمَا بِيَهْوَه ۵ رَازِي بُوو بَه زِيْر دَهْسْتَهِي ۵ اَخْضَعَ فَلَانُ: فَلَانَكَهْس قَهْسَهِي نَهْرَمِي لَه گَه ن نَافَرَهْتَه كَه كَرْد ۵ اَخْضَعَ الشَّيْئُ: بَهْمَانَا (خَضَعُهُ) دِي ۵ خَاضَعُهُ: قَهْسَهِي نَهْرَمُو نِيَانِي لَه گَه ن كَرْد ۵ خَضَعَ اللَّحْمُ: كُوْشْتَه كَهِي پَارْچَه پَارْچَه كَرْد ۵ اَخْضَعَ: بَهْمَانَا (خَضَعَ) دِي ۵ اَخْضَعَ الْمَتْرُ وَ نَهْرَه: سَمْرِي شُوْر كَرْدَمَهْوَه بُوْنَهْوَهِي نِيْچِيْر بَكْرِي ۵ تَخَضَعُ: بَه زُوْر كَمَرْدَن كَه چِي بَه سَمْر خُوِيْدَا هِيْنَا ۵ اَلْخَضْمَةُ: دَمَنَكِي لِيْدَانِي قَامْچِي وَ كِيْبَل ۵ اَلْخَضْمَةُ: كَه سِيَك كَه زِيْر بَارِي هَه مَوُو كَهْس بِيِي ۵ كَه سِيَك خَه لَكَا نِي تَر زِيْر بَار بَكَاو بِيَا نَچَه مِيْنِي ۵ دَرَه خَتِي خَوْرَمَا كَه بَه دَمَنَك رَوَابِي نَهَك بَه نَهْمَام.

الْخَضُّصُ: بَهْمَانَا (الْخَاضِعُ) دِي ۵ كَه سِيَك زُوْر زِيْر بَار بِيِي وَ زَهْلِيْلِي قَبُوْل بَكَا ۵ اَلْخَضِيْعَةُ: دَمَنَكِي كَه لَه گَه دَمِي نَازَه ن دَمِيْبِيْسَرِي، قُوْرَهِي سَك، خُوْرَهِي لَافَاوُو شَتِي وَ مَهَا ۵ اَلْخَضِيْعَةُ: زَاوَه زَاوُو غَه لَبَه غَه لَب لَه شَهْرُو شَتِي وَا دَا ۵ شَهْرُو هَمْرَا ۵ تَمْپُو تُوْز.

خَضَفَ الطَّعَامَ خَضْفًا: خُوْرَا كَهِي خَوَارْد.

الْخَطَأُ: بهمانا (الْخَطَاءُ) دئ ۵ الْخَطَاءُ: كَسَيْكَ زُورَ هَلَمُو تَاوَانُ بَكَ ۵ الْخَطِيئَةُ: تَاوَانُ وَ هَلَمُو.
خَطَبَ النَّاسَ وَ فَيهِمْ وَ عَلَيْهِمْ خُطَابَةٌ وَ خُطْبَةٌ: وَ تَارَى بِؤْ خَلَكُهُ كَهْ دَا ۵ خُطِبَتْ فَلَائَةُ: خَوَازِبِيْنِي نَافَرْتَهْ كَهْ كِي كَرْد، دَاوَايْ لَهْ فَلَانْ نَافَرْتَهْ كَرْد هَاوَسَرْمَرْ كِي رِي لَهْ كَهْ لَدَا نَمْنَجَامْ بَدَا ۵ خُطِبَهَا اِلَى اَهْلِهَا: دَاوَايْ لَهْ كَهْ سُو كَارِي نَافَرْتَهْ كَهْ كَرْد رَا زِي بِن بَهْوِي هَاوَسَرْمَرْ كِي لَهْ كَهْ لَ نَافَرْتَهْ كَهْ دَا نَمْنَجَامْ بَدَا ۵ دَهْشَكُو تَرِي:

خَطَبَ وَ ذَقَّ: هَهْوَلِي دَا خُوْشَهْوِي سْتِي نَهْو بَهْدَهْ سَت بِيْنِي.

خَطَبَ خُطْبًا وَ خُطْبَةً: رَهْنَكِي مَهْلَهْو خُوْلَاوِي بُوُو.

خَطَبَ خُطَابَةً: بُوُو بَه وَ تَارِيْبِيْزُ ۵ اَخْطَبَ: بَهْمَانَا

(خُطِبَ) دئ ۵ اَخْطَبَ فَلَائًا: وَ هَلَامِي خَوَازِبِيْنِي

فَلَائِي دَا يَهْوَه ۵ اَخْطَبَ الشَّيْئُ فَلَائًا: شْتَهْ كَهْ كِي لَهْ

فَلَانْ كَهْ سَ نَزِيكْ كَرْدَهْمُو وَ اِي لِيْ كَرْد دَهْ سْتِي

بِيْ كَاتِي ۵ خَاطِبُهُ: قَهْ سِي لَهْ كَهْ لَدَا كَرْد ۵ قَهْ سِي

نَارَا سْتَهْ كَرْد لَهْ بَارَهْ سِي شْتِي كَهْوَه لَهْ كَهْ لِي دَوَا ۵

خُطْبُهُ: بَهْمَانَا (اَخْطَبُهُ) دئ ۵ اَخْطَبَ الْمَرَأَةَ:

خَوَازِبِيْنِي نَافَرْتَهْ كَهْ كِي كَرْد ۵ اَخْطَبَ فَلَائًا:

دَاوَايْ لَهْ فَلَانْ كَهْ سَ كَرْد زُنْ بَهِيْنِي (زُنْ مَارَهْ

بَكَ) ۵ تَخَاطَبًا: بَهْمِي كَهْوَه قَهْ سِي اَنْ كَرْد ۵ اَلْحِطَابُ:

قَهْ سِي رِيْ كَ وَ بِيْ كَ ۵ بَهْ لَكَهْ وَ شَارْمَزَايِي لَ

نَاخَاوَتِنْدَا ۵ نَامَهْو تَهْوَجِيَهَاتَهْ (فَصْلُ الْحِطَابِ)

قَهْ سِي يَهْ كَالَا كَهْرْمُوَه، بَرِيَارْدَانِي دَا دَوْمَر لَهْ

نَا كَامِي سُوْ يَنْدَ پَانْ شَا يَهْت ۵ تِيْ كَهْ يَهْ سْتِنْ وَ

لِيْ زَانِيْنِ لَهْ قَهْ زَاوَمْتَو دَا دَوْمَرِيْدَا ۵ جِيَا كَهْرْمُوِي

نِيْوَانْ حَهْقَ وَ بَهْ تَالْ ۵ دَهْ فَيْ كَ نَهْوَمْنَدَهْ كُوْرْت

نَهْ كَرَابِيْتَهْوَه مَانَا نَهْ كَهْ يَهْنِي، پَانْ نَهْوَمْنَدَهْ دَرِيْزُ

بِيْ بِيْ تَامُو جِيْزِيْبِي ۵ اَلْحِطَابَةُ: لَهْ زَارَاوِي

نَالْفَ بَمَاشِيْتَهْوَه ۵ اَلْخِضْمُ: دَهْرِيَايْ پَانْ وَ بُوْر ۵

كُوْمَهْ لِيْ زُوْر ۵ شَمَشِيْرِي بَرِنْدَه ۵ نَهْ سَبْ وَ مَائِي

كَهْتَهْو نَاوَقَهْد نَهْ سْتُوْر ۵ اَلْخِضْمَةُ: زُوْرِيْنَهْ ي

هَهْمُوُو شْتِيْ كَ ۵ بَاسْ كُو هُوْلَ نَهْ سْتُوْر ۵ نَاوَمْنَدُو

مِيَا نَهْ ۵ اَلْخِضْمَةُ: جَلَهْ كِيَايْ سَهْوَزُو تَهْر ۵

زَهْوِيْبِيْ كَ كِيَاوْ كَرِي نَهْرَمِي نِيْ بَرُوِي ۵ جِيْ سْتِي

كَهْتَهْ كُو تَاو، جَهْمَسُو تَهْ كَهْ.

خَضَنَ الْجَمَلِ وَ غَرَهْ خَضَنًا: بَارِي لَهْ حُوْشَرْمَهْ كَهْ نَا

وَ لَازَهْ كَهْ يَارْ كَرْد ۵ زِيْرَ بَارِي كَرْد.

خَضَنَ الشَّيْءَ: شْتَهْ كَهْ كِي صَهْرَفْ كَرْد ۵ خَاضَنَ الْقَوْمَ

عَاضِنَةً وَ خِضَانًا: خَهْ لَكَهْ كَهْ جَنِيْوُو قَهْ سِي

نَاشِرِيْنِيَانْ بَهْ يَهْ كَرْتَرْ كُوْتِن ۵ خَاضَنَ الْمَرَأَةَ: مِي

بَازِي لَهْ كَهْ لَ نَافَرْتَهْ كَهْ دَا كَرْد ۵ اَلْمِخْضَنُ:

كَهْ سِيْ كَ وَ لَآخْ دَهْمَاعَمَلِيْنِي وَ زِيْرَبَارِي دَهْ كَا.

خَطِي خَطًا وَ خَطْنَا: تَاوَانِي كَرْد ۵ پَانْ بَهْ نَمْنَقَهْ سْت

كُوْنَاهِي نَمْنَجَامْدَا.

خَطِي السِّهْمَ اَلْهَدَفَ: تِيْرَهْ كَهْ نِيْ شَانَهْ كَهْ كِي

نَهْ هَهْ نَكَاوْت ۵ اَخْطَأَ: بَهْمَانَا (خُطِي) دئ ۵

هَهْ لَهْ كِي كَرْد، لَهْ رِيْ بَازِي رَاسْتْ لَ اِيْدَا ۵ بَهْ

نَمْنَقَهْ سْت پَانْ بَهْ سَهْمُو تَاوَانِي نِيْ رُوْدِرَا ۵ اَخْطَأَ

اَلْهَدَفَ: نِيْ شَانَهْ كَهْ كِي نَهْ پِيْ كَا ۵ خَطَأُ تَهْ طِيْئَةً: بَهْ

هَهْ لَهْ كَارُو تَاوَانِبَارِي لَهْ قَهْ لَهْمْ دَا ۵ پَانْ بَهْ قَهْ سِي

بِيْئِي كُوْتْ هَهْ لَهْمْتْ كَرْد ۵ قَاطَأًا لَهْ: بَهْ رَوَالَهْمْتْ

خُوِي بَهْ هَهْ لَهْمْ كَارْ دَانَا ۵ قَاطَأُ الشَّيْئِ: شْتَهْ كَهْ كِي

نَهْ پِيْ كَا ۵ تَخَطَأَ: بَهْمَانَا (اَخْطَأَهُ) دئ ۵

اَسْتَخَطَاتُ الْاَثْنِي: مِيْبِي كَهْ نَاوَسْ نَهْبُوُو، كَهْ لِي

نَهْ كَرْت.

الْخِطْمُ: تَاوَانْ، پَانْ تَاوَانِي بَهْ نَمْنَقَهْ سْت ۵ الْخِطَاءُ:

كَرْدَهْمُو يَهْ كَ بَهْ هَهْ لَهْ نَهْ كَرَابِي ۵ پِيْ جَهْ وَ اَنَهْ ي

(اَلصَّرَابُ) ه.

حَطَر بذبسه: کلکی هه‌ئسوراند جارێک به‌رزى دمکردموه و دممیک شۆرى دمکردموه ◊ یان به‌ملاو نه‌ولادا هه‌لى دمسوراند.

حَطَر بباله و فیه و علیه: شته‌کەى که‌وته دله‌وه، به‌ خه‌یالیدا هات.

حَطَر الشيطان بين الانسان وقلبه: شه‌یتان ختوکه‌و و مسموسه‌ی گه‌یانه‌ ناو دلى ناده‌میزادمه‌که.

حَطَر: گه‌ورمبوو ریزی زیادی کرد ◊ **أخْطَر**: خوی کرده رفیق هاوشانی فلان و بوی جووه مه‌یدان و شه‌ری له‌گه‌لدا کرد ◊ **أخْطَر فلان لي** و **أخْطَرْتُ له**: من و فلان گره‌ومان کرد.

أخْطَر فلاناً: نه‌ومنده‌ی باربه‌هادا به‌ فلان تا رازی کرد ◊ **أخْطَر المرض فلاناً**: نه‌خوشیه‌که فلان که‌سی خستوته‌ حالته‌ی مان و نه‌مانه‌وه ◊ **أخْطَر الشئى**: شته‌کەى کرده گره‌و له‌سه‌ر کراو ◊ **خاطر به**: خوی خسته‌ گۆلمه‌زیکه‌وه نزیکى لیواری مه‌رگ بۆوه ◊ **خاطر فلاناً**: له‌گه‌ل فلان که‌سدا گره‌وى کرد ◊ (**خاطر عليه**) گره‌وى له‌سه‌ر کرد ◊ **خَطَر**: به‌شى و مرگرت ◊ **خَطَر الثمر**: مووه‌که‌ى تیکه‌ل به‌ میزو قشپلى نازه‌له‌کان کرد ◊ **خاطر**: گره‌ویان کرد ◊ **خاطر الفحل**: باذناها: نه‌سه‌په‌کان گوییان جوت کردن به‌ مه‌به‌ستی ناماده بوون بۆ هه‌لمه‌ت و بازدان ◊ **الخطير**: نه‌وشته‌ی به‌ دلدا هات، نه‌و فکروه‌ بیره‌و بۆ‌چونه‌ی دپته‌ ناودل و می‌شکه‌وه ◊ دل و دمرون ◊ **الخطيرة**: به‌مانا (**الخطير**) دئ.

الخطير: هه‌ورى گه‌وال گه‌وال، هه‌ورى باراناوى ◊

حوشتری زۆر ◊ که‌میل نه‌و ریخ و قشپل و گه‌مه‌رى به‌ قل و قاچی حوشتره‌وه ته‌بار ده‌به‌ستن ◊ هه‌روا ناوه‌ بۆ نامیریکی پێوانه

مه‌نتیقیه‌کاندا قیاس و به‌راوردیکه‌ بێک هاتیی له‌شتی ظه‌نى یان شتی مه‌قبول.

الخطب: نیش و کار ◊ به‌لاو کارسات و کیشه‌ که‌ پێویستی به‌ زۆر له‌سه‌ر گوتن هه‌بێ.

الخطب: دسگیران، نافرمتی خوازبێنى کراو ◊ یان پیاویک که‌ خوازبێنى ده‌کا.

خُطِب: وشه‌یه‌که‌ عه‌رمبه‌کان له‌پێش هاتنى نیسلا م بۆ ژن ماره‌کردن به‌کاریان هیناوه ◊ پیاوه‌که‌ وتویه‌تی: (**خُطِب**) له‌ وه‌لامدا پێیان گوتوه‌ (**نُح**) واته‌: له‌ شوینی نیکاح و ته‌زویج به‌کاریان هیناوه ◊ **الخطباء**: ده‌ستیک خه‌نه‌ی تیگیرایی و ره‌نگه‌که‌ى نه‌مایی ◊ **الخطبة**: بۆ ره‌نگ بوترئ: مه‌به‌ست ره‌نگیکه‌ که‌ خاکی یان زه‌ردیک بئ سه‌وز یان سوری تیکه‌ل بئ ◊ په‌خشانیک به‌ شیوه‌یه‌کی تابه‌ته‌ی په‌کیکی زمانه‌هوان بۆ کۆمه‌لى خه‌لکی بخوینیته‌وه به‌ مه‌به‌ستی نه‌وه‌ی گوێگره‌کان کار به‌ ناوه‌رۆکی بکه‌ن ◊ دیباچه‌ی کتیب.

الخطبة: خوازبێنى نافرمت بۆ هاوسه‌رگیری ◊ دسگیران ◊ **الخطاب**: که‌سێک زۆر خوتبه‌ بڤا و تار وه‌خوینئ ◊ **الخطایة**: پێرێکن له‌ شیعه‌ی رافزی شوین ریبازو بیره‌و بۆ‌چوونی نه‌بولخه‌تابی نه‌لئه‌سه‌دی که‌وتوون ◊ **الخطیب**: نه‌وه‌که‌سه‌ی لیزان و کارامه‌یه‌ له‌ خوتبه‌ خویندنه‌وه‌دا له‌ مزگه‌وت یان له‌ شوینی تر ◊ وته‌ بیزی رسمى گه‌ل و هۆز ◊ خوازبێنى که‌مرى نافرمت (**زاوا**) ◊ **الخطیبة**: دسگیران ◊ نافرمتی خوازبێنى کراو.

حَطَر في مشيه: خوی باداو لارو له‌نجه‌ی کرد.

ومككو تمغارو عمریبه دانیشتونانی شام بهکاری
دمهینین.
الخط: روهکیکه دستو بهنجهی پی خمنای
دمکری ۵ ماستاویک ناوی زور بی ۵ لقمه دار ۵
حوشتری زور ۵ نهو گهمیل و گهمریهیی لهسمر
دستو پهل حوشتر تمبار دهبست، نهو ریخ و
پیساییه که به جهستهپهوه رمق دهبی.
الخط: نزیک بوونهوه له لیواری مردن ۵ گرمو ۵
باربههاو بارتهاو بهش وبار.

الخط: نادهمیزادی به فیزو ترزل ۵ **الخط:**
نهمیه به دل و میشکدا رادمبورری ۵ کاتو سات
۵ **الخط:** نهوشتهی شتی تری پی هلدنمکیشی
۵ گازو پلایس ۵ هؤجههانی ۵ زمبهلهک ۵
شیر ۵ عمتارو بؤن فروش ۵ رمب ۵ زمبری
رمب ۵ **الخط:** گهووری حوشتر ۵ ناغالی
حوشتر ۵ **الخط:** هاوشان له شهرهفو
وهجاخزادیمی دا ۵ لغاوو ریشمه ۵ حمل و پمت
۵ هیلهکانی خور له جهنگهی گمرمادا ۵
تاریکایی شهو.

خط الوجه خطا: دموم چاوی چرج و لوجی تیدا
پهیدا بوون ۵ لاجانگی مووی لی دمرهات (ریشی
هات).
خط علی الشی: نیشانهو نارمی لهسمر شت وینه
کرد.
خط الخط: پلانهکهی دیاری کردو نیشانهی لهسمر
دانا بؤنهموی بزانی که نهوه هلبزاردهی
خویمتی.

الخط: شتهکهی هلدنکولی و شقی کرد.
خط الكتاب: کتیبهکهی نووسیهوه ۵ **خط:**
بهمانا (خط) دی، دمگوتری: (خط الأرض

والبلاد): زمویبهکه پان ولاتیان سنوردار کرد
سنوورمکانی دیاری کردن ۵ **خط** المكان:
شوینمکهی دابهشکردو نامادهی کرد بو
دروستکردنی تهلارو باله خانه لهسمری ۵ **خط**
المواجب: بهقهلم بروی خوی کیشاو ریکی
خست ۵ **اختط** الوجه: دموم چاوی چرجی
تیکهوت ۵ **اختط** الشی: شتهکهی هلدنکولی و
شقی کرد ۵ **التخطیط:** پلان دانان و نهخشه
کیشان.

الخط: دیر ۵ نووسین ۵ هرشوینیک نادهمیزاد
سنووری بکیشی و سنوورمکانی به هلدنمکنی
کانگه و روشاندنی زمویبهکه نمنجم بدری ۵ رنگی
راستی دریزو لاکیشی.
خط الاستراء: له زاراوی جوگرافیدا نهو کهوانهیه
سفریه زوی دمکاته دوو بهش ۵ له ناومرستی
ممسافهکدا دریز دهبیتهوه بو ناو
جهمسرمکان.
خط الرجعة: نهو رنگایبه سوپا دهبستهپهوه به
مهرکهزموه.

الخط الامامی: هیلی پیشهومی گورمپانی شهر ۵
فن الخط: دست رنگینی له خوش نووسیدا ۵
علم الخط: زانیاری رمل هاوتزی ۵ **الخطوط**
البرية: نهو رنگاو بانانهی ترومییل و شتی وایا
پیدا دمروا ۵ **الخطوط** الحجرية: ریبازی تمبار له
هموادا ۵ **الخطوط** المائية: رنگی کهشتی و گهمی
لهناو ناودا.
الخط: رنگی دریزوموبوو ۵ شوینی گهرک لهناو
شاردا.
الخط: نهو شوینهی نادهمیزاد بوخوی برهدا له
زموی بو جیگای خانوو کردن پان بهکارهینانی
بو باغو شتی تر ۵ **الخطاط:** خوشنووس ۵

الْخُطْفَةُ: نه‌خشمو بلان، نیشو کار، برپاریک
 لیکۆلینه‌وه‌ی تیداگرایو هه‌لبزردرای بی
 تمفیز ۵ الْخُطْفَةُ: به‌مانا (الْخُطْفُ) دئ ۵ الْخُطْفِيُّ:
 شمشیریک له ولاتی (الْخُطْفُ) که شوپنیکه له
 به‌حرمین دروستکرای، پان له‌وی دهرۆشرو و
 ره‌واجی همیه ۵ الْخُطْرُطُ: نه‌وه‌که‌سه‌ی به
 رؤیشتن به ناوی زمویدا هیل دروست ده‌کا ۵
 مادهمه‌که برۆی پی ریک ده‌خری ۵ الْخُطِيطَةُ:
 لمبه‌لان ۵ زه‌وییه‌که هه‌ندیکی بارانی ئی درایی و
 هه‌ندیکی بارانی ئی نه‌باری بی ۵ الْمِخْطَاطُ:
 هه‌رشتیک هیلئ پی ریک بخری ۵ الْمِخْطُ:
 هه‌رشتیک شتی پی بدوریته‌وه ۵ ومکوو سوژنو
 دهرزی ۵ شیشی گۆزه‌وی چنین و شتی له‌وجۆزه
 ۵ الْمِخْطَرُطُ: هه‌ر شتیک به‌دهست نووسرای ۵
 کتیبی ده‌ستنووس ۵ الْمَخْطَرُطَةُ: نه‌وه
 نوسخه‌یه‌ی به‌دهست نووسراوه. ۵ خَطَفَ خَطْفًا
 و خَطْفَانًا: به‌خیرایی رؤیو تیز تپه‌ری ۵
 فراندی، هه‌لی گرتو بردی. ۵ خَطِفَ خَطْفًا:
 به‌مانا (خَطَفَ) دئ. ۵ خَطِيفًا: کزو لاواز
 بوو. ۵ خَطِيفَ الشَّيْءِ: شته‌که‌ی ره‌اند، فراندی ۵
 اخْطَفَ: که‌می نه‌خۆش که‌وتو زوو چاکبۆوه ۵
 اخْطَفَ السَّهْمُ: تیره‌که نه‌به‌هنگاوت، هه‌له‌ی کرد
 ۵ اخْطَفَ الحُمَى الْمَرِيضَ رَعْنَه: نه‌خۆشیه‌که
 له‌جه‌سته‌ی نه‌خۆشه‌که لاجوو نه‌ما چاکبۆوه ۵
 اخْطَفَ الْمَرِيضَ فَلَانًا: نه‌خۆشیه‌که‌ی له‌سه‌ر
 سووک بوو بو‌ی نه‌که‌وت ۵ اخْطَفَ الشَّيْءَ:
 شته‌که‌ی هه‌له کرد بو‌ی نه‌جوو ۵ اخْطَفَ لِي مِنْ
 حَدِيثٍ شَيْئًا: که‌می له‌سه‌که‌ی بو‌ دهرخستم و
 بیدمگ بوو ۵ اخْطَفَهُ: به‌مانا (خَطَفَهُ) دئ ۵
 تَخَطَفَهُ: به‌مانا (خَطَفَهُ) دئ. ۵ الْأَخْطَفُ:
 هه‌دباریک، که‌سیک ورگو ریخۆله‌ی بچووک بن

۵ الخاطف: تریک نیشانه‌که نه‌هه‌نگیوی ۵
 خَاطِفٌ هَلْه: بالئدمه‌که سیبمیری خۆی ئی
 ده‌بیته نیچرو په‌لاماری ده‌دا ۵ الخاطوف:
 نامیری شت فراندن ۵ الخطاف: که‌سیک زۆر
 ره‌ینه‌ر بی ۵ الخطاف: به‌مانا (الخاطوف) دئ ۵
 هه‌ر ناسنیک سه‌رمکه‌ی چۆما‌بیته‌وه ومکوو
 هولاب، دهنوکی بالئده، بالئده‌ی سینونو که
 جۆزه بالئدمه‌که دهنوک پان باله‌کانی باریک و
 دریز ۵ کلکی فه‌شۆک ۵ الخُطْفَةُ: پارچه‌ی برآو
 له نازه‌ل به‌ زیندوی ۵ قومه شریک مندال له
 مه‌مکی دابکی ده‌گیرئ و به‌ره‌لای ده‌کا ۵
 الخُطْفِيُّ: رؤیشتنی خیرا و به‌هله ۵ الخُطِيفَةُ:
 به‌مانا (المخطفة) دئ ۵ په‌لو، کاسته‌ر ۵ شیرو
 ناردی به‌سه‌ردا ده‌کریئ و ده‌کوئیندرئ و به
 که‌وجک ده‌خوری ۵ المِخْطَفُ: به‌مانا (الخاطف)
 دئ ۵ هه‌روا به‌مانا (الخطوف) دئ. ۵ خَطِلَ
 خَطْلًا: جه‌سته‌ی داهیزاو باری ته‌ندروستی
 خراب بوو ۵ په‌له‌ی کردو له ریبازی راست لا‌یدا
 ۵ نه‌حمه‌ق بوو ۵ هه‌له‌ی کردو قسه‌ی ناشیرینی
 کردن. ۵ خَطِلَ فِي مَشْيِهِ: له‌ رؤیشتنه‌که‌یدا لارو
 له‌نجه‌ی کرد ۵ اخْطَلَ فِي كَلَامِهِ: به‌مانا (خَطِلَ)
 دئ ۵ تَخَطَّلَ: خۆی باداو لارو له‌نجه‌ی کرد ۵
 الخَطَالُ: جوین فرۆش و قسه‌ تپن ۵
 گومانای. ۵ الخَطْلُ: قسه‌ی پرۆبۆج و خراب و
 ناشوبای ۵ قسه‌ی بی سه‌روبه‌رو وئ نه‌جوو ۵
 الخَطْلُ: نه‌حمه‌ق و ناکه‌س به‌چه ۵ رمب
 وه‌شینی گورج و گۆل ۵ خَطَطَهُ خَطْمًا: له
 لوته‌وانه‌که‌ی سه‌رواند ۵ لوته‌وانه‌ی له‌ لوتی
 کرد.

خَطَمَ أَلْفَ فُلَانٍ: داخی عه‌یب و عاری به‌ لوتیه‌وه
 نا، سه‌ری لوتی ره‌ش کرد.

خَطَمَ فَلَانًا بِالْكَلامِ: به قسه‌ی کاریگر دمی
فَلَانَكه‌سی بهست و نه‌یهیشت دم بکاته‌وه.

خَطَمَ الْجِلْدَ وَغَرَّةَ: دموروبه‌ری پیسته‌که‌ی
دوربیه‌وه.

خَطَمَ الْقَرْسَ بِالْوَتْرِ: قه‌وسه‌که‌ی به ژیه‌که
هه‌لواسی، هه‌لیواسی ۵ **خَطَمَهُ**: به‌مانا (خَطَمَهُ)
دئ ۵ **الْأَظْمَ**: لوت دریز، رمش پیست ۵ **الْإِطَامُ**:
هه‌وسار، ریشمه ۵ نه‌و داره‌ی دمکریته لوتی
حوشتره‌وه بۆنه‌وه‌ی جلّه‌وی خوش بی ۵ منع
خَطَامَهُ: کابرا رازی نه‌بوو به چه‌وسانه‌وه‌و ژیر
بارکردن ۵ ژیی قه‌وس ۵ **الْخَطَامُ**: دمکوترئ:
(مسک خَطَامُ) میسکیکه پر به لووت، بۆنی
نه‌ومنده زۆره لووت پرده‌کا.

الْخَطْمُ: لووت، پیشی لووت ۵ دمندوک ۵ **الْخَطْمِيُّ**:
رومکیکه له پی‌ری (الخبازیه) به سوودی زۆره بۆ
نده‌میزاد گه‌لاکه‌ی وشک دمکری و دمکوترئ و
دمکری به شامپۆی سمر شتن باش پاکی
دمکاته‌وه ۵ **الْمُخَطَّمُ**: نه‌و شوینه‌ی لووتی حوشتر
که داره‌که‌ی تیده‌کری ۵ نه‌سپیک لبۆزی
تدمکاته شه‌وبله‌ی خوارووی نزیک قورگی سبی
بی ۵ **الْمُخَطَّمُ**: به‌مانا (الْخَطْمُ) دئ.

خَطَا خَطْرًا: رۆیی ۵ **أَخْطَاهُ**: وای لیکرد بپروا ۵
هه‌لی نا بۆنه‌وه‌ی هه‌نگاو هه‌لینئ.

خَطَأَ: به‌مانا (أَخْطَاهُ) دئ ۵ **خَطَى** عَنْهُ الشَّيْئُ:
شته‌که‌ی ئی دوور خسته‌وه، پالی بیوه نا ۵
إِخْطَأَى: به‌مانا (خَطَا) دئ ۵ **إِخْطَأَى** الشَّيْئُ:
شته‌که بواردی لئی تیپه‌ری ۵ **تَخَطَأَهُ** وَالْيَهَ:
به‌مانا (إِخْطَاهُ) دئ ۵ **الْخَطْرَةُ** الْخَطْرَةُ: هه‌نگاو،
شه‌هاو مه‌سافه‌ی نیوان دوو‌هاچی له‌کاتی
رۆیشتندا ۵ **أَخْطَأَ** الرَّجُلُ: بیاومکه سکی شل بوو،
که‌ده‌ی داچۆرا شوڤمه‌وه بوو.

خَطَا خَمًا خَطْرًا: قه‌له‌و بوو، گوشتی گرت ۵ **أَخْطَى**
الرَّجُلُ: بیاومکه قه‌له‌و بوو ۵ **أَخْطَى** الْخَيْوَانَ:
نازه‌له‌که‌ی قه‌له‌و کرد ۵ **خَطَأَ**: که‌ته‌ی کردو
گه‌وه‌ی کرد تا زبه‌للاج بوو ۵ **الْخَطَائِي**:
نه‌ستورو پته‌وو رهق ۵ **الْخَطَّاءُ**: تیرو پر
له‌همموو رویه‌که‌وه ۵ **الْخَطْرَانُ**: (رجل خَطْرَان)
بیاوینکی گوشتن و قه‌له‌وه ۵ **الْخَطِيُّ**: تیکسراو
گوشتن، نهرمو شل.

خَفَّتْ خَفَاتًا وَخَفِرَاتًا: دامرکا، هیدی بوو،
بی‌هیز بوو.

خَفَّتْ الْمَرِيضُ: نه‌خۆشه‌که له قسه‌ که‌وت، زمانی
شکا ۵ له ناکاو مرد، کتو پر مرد ۵ دمگی نزم
بۆوه.

خَفَّتْ بَصْرَتَهُ: دمگی خۆی نزم کردمه‌وه، به‌سرته
قه‌سه‌ی کرد ۵ **خَفَّتْ** بَصْرَتَهُ: دمگی خۆی نزم
کردمه‌وه ۵ **خَفَّتْ**: نه‌و دوو که‌سه به‌یه‌که‌وه
سرکه‌یان کرد ۵ **خَفَّتْ** فَلَانٌ: فَلَانَكه‌س خوستی
له‌خۆی بری جوئه‌ی نه‌کرد.

الْخَفَاتُ: هه‌وری بی باران ۵ کشت و کالی ته‌مه‌ن
کورت ۵ **الْخَفْرُوتُ مِنَ النِّسَاءِ**: نافرمتی ره‌قه‌له‌و
کز و لاواز.

خَفِجَ خَفِجًا: نه‌خۆش قاج له‌رزینی توش بوبی ۵
تَخَفِجَ: خوار بوو.

الْخَفِجُ: دم‌دیکه توشی حوشتر دمی ۵ روه‌کیکی
به‌هاریبه له پی‌ری (الركبة) به رنگاو رنگه
گه‌لاکه‌ی پانه ۵ **الْخَفِجُ**: لاوازو باریک یان حاج
باریک ۵ ناویک نه‌گاته ناستی شیرینی و گواریبی
۵ **خَفِجٌ**: هیزاندی، هاواری کرد (خَفِجَ الشَّيْئُ)
شته‌که‌ی جولاند دمگی لیوه هات ۵ **الْخَفِجَانُ**:
گن، که‌سپیکه که قسه دمکا دمگی له لوتیه‌وه

دیته دمر ۵ دمگوتری: (هو خفخاف الصوت)
 دمنگی گنه.
خَفَدَ خَفْدًا وَخَفْدَانًا: خۆی سوک کردو له روڤشتندا
 پهلهی کرد ۵ **أَخْفَدَتِ النَّاتَةَ**: حوشرمهک وهی لئ
 دمرگهوت ناوس بئ وهن وانهبوو ناوس نهبوو ۵
أَخْفَدَتِ الْعَامِلُ: نافرتهکه سهکهکهی لهبار
 چوو پیش نهوهی کامل بئ ۵ (هي مخفید
 و خفود) ۵ **خَفَّرَهُ** ربه وعلیه **خَفَّرًا وَخِفَارَةً**: پهناى داو
 پاریزگاری لیکرد.
خَفَّرَ بِالْمَهْدِ: پابهندی بهئینهکهی خۆی بوو.
خَفَّرَ الْعَهْدَ: پهیمانکهی ههئومشاندموه.
خَفَّرَتِ خَفْرًا: شهرمو چهپای زور بوو.
أَخْفَرُهُ: پاسهوانی بؤ گرت ۵ حمرسی لهگهئ نارد ۵
 پهیمانکهی ههئومشاندموه ۵ **أَخْفَرُ الْعَهْدَ**:
 پهیمانکهی ههئومشاندموه ۵ **خَفَّرَ**: بهمانا
 (خَفْرَةٌ) دئ ۵ شورای بؤکرد ۵ **تَخَفَّرَ**: بهمانا
 (خَفِرَ) دئ ۵ خۆی خسته پهناپهوه، داوای
 پاریزگاری لیکرد ۵ **إِسْتَخْفَرُهُ**: داوای لیکرد
 بیته پاسهوان و خهفهری ۵ **الْخَفَارَةُ**: وادهو
 بهئین ۵ دناییی ۵ پاسهوانی ۵ **الْخَفَارَةُ**: بهمانا
 (الْخَفَارَةُ) دئ ۵ کرئی پاسهوانی ۵ **الْخَفَارَةُ**:
 بهمانا (الْخَفَارَةُ) دئ ۵ پیشهی پاسهوانی ۵
الْخَفِيرُ: حمرسو پاسهوان ۵ **الْمَخْفِرُ**: شوئینی
 حمرسی و خهفهر.
خَفَسَ خَفْسًا: قسهی ناشیرینی کرد.
خَفَسَ الشَّرَابَ: زۆری ناو کرده ناو شهراپهکهوه.
خَفَسَ الْبِنَاءَ: خانومهکی روخاند.
خَفَسَ فَلَانًا: فلانکهسی له عمرزدا ۵ گالتهی
 پیکرد ۵ **أَخْفَسَ**: بهمانا (خَفَسَ) دئ ۵ **أَخْفَسَ**
 الشَّرَابَ: شهراپهکه خیرا سهرخۆشی کرد ۵

إِنْخَفَسَ: بؤ مطاوعمهی (خَفَسَهُ) دئ ۵ راکشا،
 لهسهر پشت راکشا ۵ **خَفَسُهُ** ربه **خَفْسًا**: هاویشتی.
خَفَسَ الْإِنْسَانَ وَغَيْرَهُ: مرؤفهکهی له عمرز دا،
 خستی.
خَفَسَ خَفْسًا: چاوی کزیبوو.
خَفَسَ: زمعیف بوو ۵ (خَفَسَ بِالْأَرْضِ) به
 زهویپهکهوه نووسا ۵ **خَفَسَ** الْبِنَاءَ: خانومهکی
 روخاند ۵ **خَفَسَ** الْإِنْسَانَ وَغَيْرَهُ: نادهمیزادمهکی
 خست، شیرمهکی بهزاند.
أَخْفَسَ: چاوی کزی کهلهکاتی رونایکی زوردا شت
 نابین ۵ **الْخَفْسُ**: شهشمه کویره.
خَفَضَ الْعَيْشَ: ژبانی ناسان بوو، باری گوزهرانی
 سوک بوو.
خَفَضَ بِالْمَكَانِ: لهو شوئیندها جیگیر بوو مایهوه.
خَفَضَ الشَّيْءَ الشَّيْءَ: شتهکهی نزم کردهوه، دواى
 بهرزبوونهوهی خستیه خوار، دایگرت ۵ لئی
 کهمکردهوه.
خَفَضَ الطَّائِرَ جَنَاحَهُ: باندمکه بالی لیکنان
 بوئنهوهی له فرین بکهوئ ۵ **خَفَضَتِ الْمَرْأَةُ صَوْتَهَا**:
 نافرتهکه دمنگی خۆی نهرم کردو به سرتهوه
 کهوته ناخاوتن.
خَفَضَ فَلَانٌ جَنَاحَهُ لِلنَّاسِ: فلانکهس خۆی تهرخان
 کرد بؤ خزمهتی خهئک و سوک کردنی
 کیشمهکانیان.
خَفَضَ الصَّبِيَةَ: کهچهکی خهتهنه کرد.
خَفَضَ الْعَيْشَ: ژبانی فراوان بوو پینداویستی ژبانی
 بؤ دهمستهبهر بوو، کهوته خۆشی و ژبانی نهرمو
 نؤلهوه ۵ **خَفَضَ** الشَّيْءَ: شتهکهی کهم کردهوه ۵
 ناسانی کرد ۵ گیرو گرفتهکانی لابردن ۵
 دمگوتری: (خَفَضَ عَلَيْكَ أَمْرًا) کارمهکی خۆت

لەسەر خۆت ئاسان بکە ◊ اخْتَفَضَ الشَّيْءُ:
 شتەکه دوای ئەوێ بەرز بۆوه دابەزی ◊
 اخْتَفَضَتِ الْمَيِّتَةُ: کچەکه خەتمەنە کرا ◊ انْخَفَضَ
 الشَّيْءُ: بەمانا (اخْتَفَضَ) دئ ◊ الخافِضُ (خافض)
 الجناح: بە ئەدەب و بێدەنگە.
 الخافِضَةُ: (أرض خافضة السُّفيا): زەویبەکه
 بەناسانی ناو دەدرئ ◊ ليلة خافضة: شەویکە بۆ
 شەو رەوی خۆشە ◊ دەشتایبەکی پێر بەرەمکەت ◊
 ئەو کەسە خەتمەنی مندال دەمکات.
 الخَفَضُ: ژبانی خۆش و بەناز پەروردمیی ◊
 دەشتایی پێر خێرو بێر.

خَفَعَ فلان: بەهۆی نەخۆشی یان برسییەتی لاواز
 بوو، یان بئ هۆش بوو لەخۆ بوو.

خَفَعَ مفاصله: جومگەکانی جەستە شل و بئ هیز
 بوون. ◊ خَفَعَ خَفَعاً: لە برسا یان بەهۆی
 نەخۆشی سکی بە پشتییهوه نووسا ◊ اخْفَعَهُ
 المرضُ أو الجوع: نەخۆشی یان برسییایەتی
 بپرستی ئی بپری ◊ انْخَفَعَتِ النخلة: دار خورماکه
 لە ریشەوه هەلکەندرا ◊ انْخَفَعَ فلان: فلانکەس
 لاواز بوو تەندروستی تێک چوو ◊ انْخَفَعَ على
 فراشه: بەهۆی نەخۆشی یان برسییەتی لە
 جینگادا کەوتو توانای هەناسانی نییه ◊ انْخَفَأُ:
 نەخۆشیبەکه توشی سببەکان دەبێ ئەتەت
 دەبن.

خَفَّ الشَّيْءُ: شتەکه کیشی کەم بوو.

خَفَّ المزان: تەرازومکە سەری کرد.

خَفَّ الطر: بارانەکه کەم بوو هەلی بروکاند.

خَفَّ القومُ خفراً: خەلک کەم بوو.

خَفَّ فلان على القلب: فلانکەس روح سوکە لە
 دلدا شیرینە ◊ خۆشەویستە.

خَفَّ عقله: بئ عەقڵ و ئەحمەقه.

خَفَّتْ حاله: باری ژبانی سوک بوو نارەحەتی ئەما.

خَفَّ عن المكان: لەو شوێنە باری کردو بەپەلە
 رۆیی ◊ دەرگوتری: (فلان خَفَّ): فلانکەس نازاو
 بەجەرگە ◊ اخْفَ الرجل: بیاومکە لە سەفەردا
 کۆل و باری سوک بوو ◊ یان لە مالهوه بار گران
 نییه لەهەموو شوێنیک جیئ دەبیتەوه ◊
 حال و گوزەرانی خۆش بوو ◊ وردە نازەلی هەمن
 رەشە و لاخ و حوشتری نییه ◊ اخْفَ فلاناً: حیلەم و
 لەسەرە خۆیی فلانی نەهێشت و وای لیکرد
 توره بئ ◊ تخاف: کۆلی خۆی گران نەکرد ◊
 کەمی لە شتەکهی هەلگرت ◊ خَفَّفَ الشَّيْءُ:
 شتەکهی سوک کرد ◊ دەرگوتری: خَفَّفَ الشرب:
 قوماشەکهی شاش و تەنک چنی.

خَفَّفَ ما به: خەمو خەفەتی لە کۆل دامال، قورسای
 ژبانی لەسەر سوک کرد، نازاری لەسەر سوک کرد ◊
 تخَفَّفَ الشَّيْءُ: شتەکه سوک بوو قورسای ئەما
 ◊ تخَفَّفَ من الشَّيْءِ: لە شتەکهی کەم کردەوه
 بۆئەوێ کیشی سوک بئ ◊ تخَفَّفَ خَفْفاً: خوقفی
 لەبێ کرد ◊ استخَفَّهُ: داوای سوکی و بئ کیشی
 کرد ◊ بە سوکی زانی ◊ جارزی کرد ◊
 سوکایەتی پیکرد ◊ التَّخْفِيفُ: لە زاراوی
 سەرفییهکاندا بریتییه لە خەفکردنی پیتی
 هەمزه لە وشەدا جا بنووسری یان نا ◊ یان
 بگۆردری بە پیتیکی تر ◊ الخفاف: زیرەک و وریا
 ◊ الخفاف: فرۆشیاری خوف، یان خوف
 دروستکەر ◊ الخف: سەمی حوشتر، ئەو شوێنە
 لە دەست و حاجی حوشتر که نزیك زەویبەو
 توکی ئی ناروئ ◊ بەری پنیئ نادەمیزاد ◊
 گۆرەویبەک که بتوانی ماومبەک لەسەری بپوئ
 ◊ کاله ◊ لە پەندادا هاتوو: (رجع بخفي حين) بە

كەسبىك دىمگوتىرى: ھەولنى بۇ كارىك دابىي و
بۇي نەكرابىن و ناھومىد بوويى.

الْخَفُفُ: ھەر شتىك ھەنگرتنى خۇش بى ۵ كۆمەلى
كەم ۵ الْخَفِيفُ: دىمگوتىرى: (ھەر خەيفى الروح)
ئەو كابرابە روھ سوک و قسە خۇشە ۵ زىرەك و
رەزا سوکە ۵ دەست كورت و كەم دەرامەتە ۵
ھەزارو بى بەختە ۵ جۆرىكە لە بەحرى
عروزی شىعەر ۵ خَفَلَتِ النَّمْلُ خَفْعًا: نەعلەكە
دەنگى لى ھات لەكاتى لەپىن كىردن و پىن
رۇيشتىدا.

خَفَقَ الشَّيْءُ خَفَقًا وَخَفِقًا وَخَفِقَانًا: شتەكە كەوتە
پەلە پەل و جەم و جۆل ۵ دىمگوتىرى: (خَفَقَ
الْقَلْبُ) دلى كەوتە پەلە پەل و لىدانى خىرا ۵
(خَفَقَ الطائرُ) بالئەمكە لە شەھى بالىدا و فرى.

خَفِقَ: مەبلى كىرد، بەلاى ئاوا بووندا رۇيى،
خەرىكە ئاوابىن.

خَفَقَ فلان: فلانكەس نووست.

خَفَقَ الليل: شەومكە زوربەى رۇيى.

خَفَقَ الحيرانُ: ئازەلەكە لاواز بوو.

خَفَقَ المكانُ: شوينەكە خالى بوو.

خَفَقَ السهمُ: تىرەكە بە تىزى رۇيى.

خَفَقَ فلان في البلاد: فلانكەس بەناو ولاتدا رۇيى.

خَفَقَ فلاناً بالسطر: بەھىواشى بە شوپك لە
فلانكەسى دا ۵ اخفق: كەوتە جەم و جۆل و پەلە
پەل ۵ اخفق الطائر: بالئەمكە لە شەھى بالى
داو فرى ۵ اخفق النجم: ئەستىرەكە نىزىك
ئاوابوون بوو ۵ اخفق السرم: خەلەكەكە
خواردەمەنى نەما ۵ اخفق فلان: فلانكەس
مال و دارابى كەم بوو ۵ ھەولنى كارىكى داو بۇي
جىبەجى نەكرا.

اخفق فلاناً: فلانكەسى لە عمرزداو خستى ۵ اخفق
لعلبه: نەعلەكانى بەپەك كىشان ۵ اخفق
الشيئ: شتەكە كەوتە پەلە پەل و جەم و جۆل ۵
الخافق: ئالا ۵ ناسو، ناسوى خۇرھەلات و ناسوى
خۇر ئاوا ۵ خرافق السماء: ئەو دەفمرو لاپەنەى
باى لىوھ دى ۵ الخفاق: پىاوى پى پان ۵ شتىك
زۆر جەم و جۆل بكا ۵ الخفاقة: ئافرمى و رگ
پەچكۆلە ۵ قەد بارىك ۵ الخفقان: زىدە لىدانى دل
بەھوى مانىدو بوونى زۆر پان نەخۇشى ۵
الخفق: دەشتى كاكى بەكاكى كە تىراويلكەى
تىدا بىدروشىتەموه ۵ الخفق: شمشىرى پان ۵
الخفقة: ھەمچى و شوپكى لىدان.

خفا الرق: بروسكەى دا.

خفا الشيء: شتەكە دەركەوت.

خفى له: خفراً: خوى ھەشاردا.

خفى الرق خفياً: بروسكەكە بەكەمى بروسكەى
دا.

خفى الشيء: شتەكەى ئاشكرا كىردو دەرى ھىنا.

خفى الشيء خفاءً وخفية: خوى شاردموھ، خوى
ھەشاردا.

خفى البطن: گەدەى پچوك بوو ۵ اخفى الشيء:

شتەكەى شاردموھو پەنھانى كىرد ۵ اخفى

الشيئ: شتەكە خوى شاردموھ، لەپىش چا و گوم

بوو ۵ اخفى اليت: گۆرى مردوھكەى

ھەلداپەھومو كەنەكەى دى ۵ اخفى البئر:

بىرەكەى ھەل كەند ۵ تخفى: خوى شاردموھو

ھون بوو ۵ استخفى: بەمانا (تخفى) دى ۵

الخافى: جىندۆكە ۵ الخافية: بەمانا (الخالى) دى

۵ دىمگوتىرى: (ارض خافية) زەھىپەكە جىندۆكەى
لىيە ۵ پەكى لەو جوار پەرى بالى بالئەمبە كە

حَلَبَ فَلَانًا حَلْبًا وَخَلَابًا وَخَلْبَةً: فَيَلِي لِي كَرْدُو دَلِي
كِرْمِي كِرْد.

حَلِبَّ حَلْبًا: نَهْ حَمَهَق بُوو، لَهْ كَارْمَهْ كِي دَا
سَمْرَكَه وَتُوو نَهْ بُوو ◊ (هَرِ اَخْلَبْ وَهِي خَلْبَاء) ◊
اَخْتَلَبَ الْمَاءَ: نَاوْمَكَه هَوْرَاوِي پَمِيدَا كِرْد ◊ خَالِبْ
فَلَانًا: بَهْ مَانَا (خَلْبَهُ) دِي ◊ حَلَسَبَ الشَّيْئِي:
پَهْرَاوِي زِي بُوْ شْتَهْ كَه كِرْد بَه وَئِنَهِي
نِيئُوكْ ◊ هَوْرَاوِي كِرْد ◊ اَخْتَلَبَ فَلَانًا: بَهْ مَانَا
(خَلْبَهُ) دِي.

اَسْتَخَلَبَ الشَّيْئِي وَالنَّبَاتَ: بَهْ مَانَا (خَلْبَهُمَا) دِي ◊
الْخِلَابَةُ: فَيَلْ كِرْدَن هَهْ لَخَهْ لَهْ تَانَسْدَن بَهْ قَسَمِي
خَوْش.

الْخَلْبُ: نَاوْ كِي خُورْمَا ◊ تُوِي كَلِي نَهْ دِرْمَهْ خَتَمِي
دَهْ كِرِي بَهْ گُوش ◊ حَهْ بَلِي بَارِيكْ وَپَتَهْ كَه
لَهْ تُوِي كَلِي دِرْمَهْ خْت يَان لُوكَه يَان هَمَر شَتِي كِي
تِر دِرُوسْتَكِرَابِي ◊ قُور ◊ كَلَامِيُوِي پَان.

الْخَلْبُ: بَهْ مَانَا (الْخَلْبُ) دِي ◊
نِيئُوكْ ◊ پَهْرِدْمَهْ كَه لَهْ نِيْوَان جَهْرْ گُو دَلْ دَا يَه
◊ پِيَاوِي مِيْبَازَه ◊ هَرِ خَلْبُ النِّسَاءِ: بَهْ قَسَمِي
نَهْرْمُو نِيَان قَسَه لَهْ گَهْلْ نَاْفِرْمَت دَهْ كَاو
مِيْبَازِي يَان لَهْ گَهْلْ دَهْ كَاو هَهْ لِي يَان دَهْ خَهْ لَهْ مَتِي نِيُو
دَهْ كَه وَنَهْ دَاوِي هَوَه ◊ الْخَلْبُ: هَمُور كَه بَرُوسَكَهِي
دَهْدَاو هُوْمِي دِي نَهْ هَمِي لِي دَهْ كِرِي بَارَانِي لِي
بِيَارِي، دَاوِي دِرْمَهْ وَتَهْ هَمُو نَامِي نِيُو ◊ الْمِخْلَبُ:
جِنْگُو نِيئُوكِي هَهْ مُمُو دِرْنَدَمُو بَالْنَدْمَهْ كِي
گُوشْتَخُور ◊ الْخَلْبُوبُ: فَيَلْبَازُو سَاخْتَهْ جِي.

خَلْبَسَهُ: عَهْ قَلِي تِي كْ دَاو شِي تُو هَارِي كِرْد ◊
الْخَلَابِيسُ: قَسَمِي مِيْبَازَانَهْو دِرُوءُو دَهْ لَهْ سَه.

الْخَلَابِيسُ: شْتِي پِرُو پُوجُو بِي بِنَاغَه ◊ شْتِي
هَمَرْجِي وَپَهْرَجِي وَبِي بَهْرَنَامَه ◊ خَهْ لَكِي
خُوِي زِي وَهَهْ تِيَوْمَجَه ◊ خَلْبَسْنُ: هَهْ لَاتُو

بَالَهْ كَانِي وَي كْ نَان دِيَار نَامِي نِيُو ◊ الْخَفَاءُ:
نَزْمَايِي لَهْ زَهْوِيدَا ◊ دَهْ گُوتِرِي: (بِرْحَ الْخَفَاءُ)
نِي شَهْ كَه دَهْرَكَه وَت ◊ الْهَفَاءُ: پُوشَاكْ وَپَهْرِدَه ◊
عَهْ بَاي نَاْفِرْمَت ◊ اَخْفِيَةُ النُّورِ: تُوِي كَلِي جِرُوءُو
خُونَجَه ◊ اَخْفِيَةُ الْكِرْمِي: جَاو ◊ الْهَفِيَةُ: بِي رِي
هَهْ لَهْ جِنْدِرَاو ◊ رُوْمَكِي كْ گَهْ لَا كَانِي تِي كَه وَه
پِيْجِرَابِي وَمَكُوءُو كَاهُوءُو كَه لَهْرْم ◊

حَقَّقَ الْقَارُ: دِي زِمَكَه قَلْبَه قَلْبِي كُولَانِي هَات.

حَقَّ الْقَارُ: دِي زِمَكَه دَهْنِكِي كُولَانِي هَات.

حَقَّ فِي الْأَرْضِ: لَهْ زَهْوِي هَهْ كَه بِي رِي كِي قَوْلِي
هَهْ لَهْ كَه نَد ◊ الْأَخْرَقُ: كَه نَدِرِي دِرِي زُو قُول.

الْحَقُّ: كَه نَدِرِي هَهْ لَهْ كَه نَدِرَاوِي دِرِي زُو قُول ◊ شِيُوو
دُول.

حَقَّنَ الْقَوْمَ الْخَافَانَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ: خَهْ لَهْ كَه
خَا قَانِي يَان كِرْدَه مَهْ لِي كِي خُوِي يَان، پِيَاوِي كِي يَان
كِرْدَه خَا قَانِي خُوِي يَان.

الْحَاقَانُ: نَا زَانَاوِي پَاشَا تُوْرَكَه كَان بُووه ◊ غَلَاتِ النَّاقَةِ
خَلْنَا وَغَلَا، وَغَلَرْنَا: خُوشْتَرْمَكَه يَخِي خُورَاد، كَه
دَهْنِكِي يَان دَا بُوْنَهْ هَمِي بِرُوَا نَهْو وَهَسْتَاو يَخِي
خُورَاد.

حَلَا الْإِنْسَانَ خَلْوًا: نَادَمِي زَادَهْ كَه لَهْ شُوِي نِيُو خُوِي
نَهْ جُولَا ◊ خَلَا الْقَوْمَ مُخَالَآةً وَغِلْبًا: خَهْ لَهْ كَه
وَازِي يَان لَهْ شَتِي كْ هِي نَاو دَهْ سَتِي يَان دَا يَه شَتِي كِي
تِر ◊ خَلَا الْقَوْمَ: خَهْ لَهْ كَه كَه دُوور خَسْتَهْ هَمُو
كَه نَار گِي رِي كِرْدَن.

حَلَبَ الشَّيْئِي حَلْبًا: بَهْ جِنْگُو نِيئُوكْ شْتَهْ كَه كِرْت.

حَلَبَ النَّبَاتَ: رُوْمَكَه كَه هَهْ لِي رِي ◊ دُورِي هَمُو.

حَلَبَ الْجِلْدَ: پِي سْتَهْ كَه رُوشَانَد، يَان بَهْ نِيئُوكْ
هَهْ لِي دِرِي ◊ حَلَبَتِ الْهَيْئَةَ فَلَانًا: مَار فَلَانْ كَه سِي
گَهْ سْت، پِيُو هِي دَا.

قاجاندی ۵ اَلْخَلْبُوصُ: بالندهیهکی بچکۆلهیه له
جۆلهکه بچوکتره و رنگی وهک رنگی نهو
وايه ۵ دزو جهرده.

خَلَجَ الشَّيْءَ: جم و جولی کردو کهوته پهله پهله ۵
خَلَجَتْ عَيْنِي: جاوم کهوته پرتهپرته.

خَلَجَ فِي مَشِيئَةٍ: له رۆیشتندا لارو لهنجهی کرد.

خَلَجَ الشَّيْءُ خَلَجًا: رایتهکاندو دهری کیشا.

خَلَجَ الرُّضِعَ: مندانه شیره خۆرمکهی له شیر
برپهوه ۵ خَلَجَهُ أَمْرٌ: کارێک مهشغولی
کرد ۵ خستیه جم و جولی.

خَلَجَ عَيْنَهُ وَبَعِيَهُ: چاو برکینی کرد ۵ چاوی
بروکاندن.

خَلَجَ رَمْحَهُ: رمبهکهی له تهنیشت خۆیهوه راکیشا.

خَلَجَ خَلَجًا: نازاری ماسولکه و گوشتی ههبوو،
نيسقانی جهستهی نازاریان ههبوو بههوی
نیشکردنی زۆر یان زۆر رۆیشتن.

خَلَجَ الْجَبَاءُ: لایهکی کهژاومکه، خیمهکه خراب بوو
۵ أَخْلَجَ الشَّيْءُ: شتهکه کیش بوو بۆی کشا ۵
أَخْلَجَ الشَّيْءُ: بهمانا (خَلَجَهُ) دئ ۵ خَالَجَ الْأَمْرُ
فَلَانًا: شتهکه فلانی خسته بیرکردنهوه ۵
لهبارهی فلانکهسهوه بیرو بۆجونیکی ههیه ۵
خَالَجَ فَلَانًا الشَّيْءُ: نهو شتهی خسته بیرو
بۆجونی فلانهوه ۵ تَخَلَجَ الشَّيْءُ: بهمانا (خَلَجَ)
دئ، (تَخَلَجَ مِنَ الشَّيْءِ): لهو شته بوومهوه ۵ تَخَلَجَ
الشَّيْءُ: بهمانا (خَلَجَهُ) دئ ۵ اخْتَلَجَ الشَّيْءُ:
بهمانا (خَلَجَ) دئ، دمگوتری: (اخْتَلَجَ فِي صَدْرِي
كذَا)، نهوهم بهدلداهات ۵ اخْتَلَجَ لَحْمُهُ: گوشتی
لاواز بوو ۵ اخْتَلَجَ الشَّيْءُ: بهمانا (خَلَجَهُ) دئ،
دمگوتری: (اخْتَلَجَ خَلِجًا): چالیکهی ههلهکهند
۵ (اخْتَلَجَ رَمْحَهُ) بهمانا (خَلَجَهُ) دئ ۵ تَخَالَجَهُ:

کیشی کردو دپقه دپقهی دا ۵ دمگوتری:
(تَخَالَجَهُ الهموم): خهمو خهفته هینایان و
بردیان.

الْخَلِيجُ: قۆلیکی دهریا کهبکشی بۆ ناو
وشکانی ۵ جوگه لهیهک له دهریا ههلبگیرئ
بهمه بهستی سود ئی و مرگرتن بۆ ناو دهری یان
بۆ ههرشتیکهی تری بهسود ۵ گوریس و ههبل.
الْمَخْلُجُ: رنجکهیهک که له رنجگای گشتیهوه
ههلبگیرئ.

خَلَجَلَ الشَّيْءَ: شتهکهی وا ئی کرد رنج و جوت
نهمین ۵ خَلَجَلَ الْمَرْأَةَ: خړخالی له قاجی
نافرتهکه کرد ۵ خَلَجَلَ الْعَظْمَ: گوشتی سهر
نيسقانهکهی لایرد ۵ تَخَلَجَلَ: بۆ مطاوعهی
(خَلَجَلَهُ) دئ ۵ اَلْخَلْجَالُ: خشلیکه و مکوو بازنه
نافرت دمیکاته قاجی ۵ دمگوتری: (نرب
خلخال) پۆشاکیکهی تهنکه.
اَلْخَلْجَالُ: بهمانا (الْخَلْجَال) دئ.

خَلَدَ: مایهوه، نهمهوتا ۵ تهمهنی درنژ بوو
نیشانهی پیری ئی دهرنهکهوت ۵ لهو شوینهدا
مایهوه.

أَخْلَدَ فُلَانٌ: تهمهنی درنژ بوو وه ئی نیشانهی پیری
ئی دهرنهکهوت ۵ لهو شوینه جیگیر بوو
درنژهی بهمانهومی خوی دا ۵ أَخْلَدَ بِفُلَانٍ:
ومگری فلانکهس بوو ههر لهگهلی بوو ۵ أَخْلَدَ
اليه: دلی پیه نووسا و جیگیر بوو.

خَلَدَهُ بِهَمَانَا (أَخْلَدَهُ) دئ ۵ دمگوتری: (خَلَدَهُ فِي
السَّجْنِ) له بهندیخانهدا هیشتییهوه.

خَلَدَ الْفَتَاةَ أَوْ الْفَتَى: به بازنه و گواره و خشلی تر
کچهکهی رازاندهوه، یان کورپهکهی بهستی تر
رازاندهوه.

الْخُلْدُ: بالندمی قوببهره ۵ مشکه کوئره ۵ بازنه و خلخال ۵ گواره ۵ (دار الخلد): بههشت.

الْخَلْدُ: دل و دمرون و خمیان ۵ الْخَلْدَةُ:

گواره ۵ الْخَلْدُ: (دار الخلد) بههشت ۵ الْخَرَالِدُ:

کیوو کهز ۵ درکه شاخ و بهردی زل ۵ سی

کوچکی ناگردان ۵ الْمَخْلُدُ من الرجال: پیاویکه

تہمنی دریژ بی و نیشانهی پیری پیوه دیار

نہیج ۵ ددانی نهکوتین بههوی پیری.

خَلَصَ خَلَصًا: شتهکمی بهپر تاوو غافلگیری نی فراند، لئی ستاند.

خَلَصَ خَلَصًا: گهنم رنگ بوو ۵ أَخْلَصَ شَعْرُهُ: هزی

ماش و برنج بوو ۵ بؤزبوو موی سبی کهوته

ناو مووه رمشه کانییوه ۵ أَخْلَصَتِ الْأَرْضُ

وَالنَّبَاتُ: گیوا گزی تازهیان تیکه ل پؤش و

به لاشی سالی رابردو بوو ۵ أَخْلَصَتِ الْأَرْضُ:

زهوییه که کم گیوا گزی رواند.

خَلَصَ الشَّيْءُ مَخَالَصَةً وَخَلَصًا: شتهکمی نی دزی

غافلگیری کردو لئی فراند ۵ خَالَصَ فَلَانًا:

فرسه تی لهفلانکس هیناو دزی لیکرد ۵

اخْتَلَصَ الشَّيْءُ: بهمانا (خلسه) دئ ۵ خَالَصَ الْقَرْمُ

الشَّيْءُ: خه لکه که شته که میان له به کتر دزی

۵ هما يتخالصان أنفسها: همیره کی لهو دوانه

دمیه وی فرسعت لهوی تریان بیینی ۵ تَخَلَّصَ

الشَّيْءُ: بهمانا (خَلَصَهُ) دئ ۵ الْخَالِصُ: (موت

خالص) مردنی ناگهان ۵ کوتو پر ۵ کابرا

به خوی نازانی ناگهان مردن په خمی دمگری ۵

الْخِلَاصِيُّ: مندالتیک دایک و باوکی په کیکیان سبی

پیست بی و نهوی تریان رهش پیست

بی ۵ (دجاج خَلَاصِيٌّ) مریشکیکه له که له

بابیکی هیندی و مریشکیکی فارسی په پیدای

بووی:

الْخَلَصُ: گزو گیاه که تمرو وشکی تیکه لاو بی ۵

الْخَلَصَةُ: نهو شتهی دمدرزی؛ نیکتیلایس دمگری

۵ ههل و فرسعت ۵ الْخَلِيسُ: (طعنة خلیس)

زمبریکی گورچکیره به لیزانی لئی داوه ۵ (هو

خلیس): نهو پیاویکی نازاو

چاونه ترسه ۵ الْخَلِيسَةُ: نیجریک له دست

دپنده رزگار بکری و پیش نهوی سهر بپردی

مندار ببیته وه ۵ همرشیتیک داگیر بکری.

خَلَصَ خَلَصًا: خلاصاً؛ صاف بوو خشتوخال و

پوش و به لاشی نی جیاکرایه وه، دمگوتری:

خَلَصَ من القوم: له خه لکه که به ناگیر بوو لییان

دوور که و ته وه.

خَلَصَ بنفسه والى الشئ: بیی که بی.

خَلَصَ الْعَظْمُ خَلَصًا: نیسقانه که پارچه پارچه بوو

له ناو گوشته که دا ۵ أَخْلَصَ الْعَظْمُ: نیسقانه که

مؤخی زور بوو ۵ أَخْلَصَ الشَّيْءُ: شته که پاک

کردو بژاردی و پوش و به لاشی نی دوور

خسته وه، رزیوو کرمولی لی لابر، دمگوتری:

(أَخْلَصَ النَّصِيحَةَ وَالْحُبَّ): نامؤزگاری و

خوشه ویستی فلان، بؤ نهو پالفتسه و

راستالانه یه، بی ریا و بهرزه موندییه ۵ أَخْلَصَ

لله دينه: به خالصی و راستی ناپینداری بؤ خودا

کرد ۵ أَخْلَصَ فَلَانًا: فلانکسی هه لیزارد بؤ

نهوی کاری تایبه تی و گرنگی بی بسپیری.

أَخْلَصَ السُّنَّ: رونه که قال کرد پالفتسه که گرد

۵ خَالَصَهُ: دلسوزانه هه لس و کهوتی له که لدا

کرد ۵ خَالَصَهُ الرَّوْدُ: به راستی خوشی ویست ۵

خالص لله دينه: بؤ خودا صلوحا و به راستی

فهرمان بهرداری بوو ۵ خَالَصَ الدَّائِنُ الْمَدِينُ:

خاومن قهرز قهرزدار که ی بهری کرد له

قهرزمکه ی خوش بوو ۵ خَلَصَ الشَّيْءُ: شته که ی

خاومن قهرز دانسی پیندادمنی بهومی که
قهرزدارمکی قهرزمکی لمسر نه ماوه.

خَلَطَ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ خَلْطًا: شته که ی تیکه ن
بمشته که ی تر کرد جا وادمبی دوا بی لیک
جیاده کریته وه واش دمبی لیک جیانا کریته وه
خَالَطَهُ مُخَالَطَةً وَخِلَاطًا: تیکه لاوی کردو تیکی
هه لدا **خَالَطَهُ الدَّاءُ:** دهرمانه که تیکه ن
به خوینی بوو **خَالَطَهُ:** یان کاریگری لمسر داناو
سمرخوشی کرد **خُوِلَطَ فِي عَقَلِهِ:** عمقنی تیک
جوو **اخْتَلَطَ عَقْلُهُ:** عمقنی شیوا. **اخْتَلَطَ
الشَّيْءُ بِالشَّيْءِ:** بهمانا **خَالَطَهُ:** دئی **اخْتَلَطُوا فِي
الحديث:** خه لکه که قسه یان تیک گراو که وتنه
دمه دمبی **خَالَطَ الشَّيْءَانِ:** بهمانا **اخْتَلَطَا
دئی خَالَطَ اللُّومُ فِي المَرَبِ:** خه لکه که
لمشرمکه د تیک رزان.

الْخِلَاطُ: نومیه شت تیکه لاوی شت بی **خَتَيْكَ**
له گه ن شتی تر دا تیکه ن بکری **خَهْمَقُو**
كَيْلُ: که سیك خوله لای خه لک خوشه ویست
بکا **خاستاو جیو خوله بمرکری** **خَهْمَقُ**
نمسه بی تیکه لاوی **خَلَطَ:** اخلاط الانسان: له
پزیشکی کوندا بریتیه له زهرداو به لقمه و
خوین و رشاو. **الْخِلَاطُ:** که سیك خوله لای
خه لک خوشه ویست بکا **الْخِلَاطُ:** هاوبه شی و
شراکمتی **الْخِلَاطُ:** نومیه له دو جوړو زیاتر
تیکه لاو کرابی **خاستاو، هاوبه شی، هاوړی، جیران**
الْخِلَاطُ: نمو که سه به شت تیکه لاوو جه واشه
بکاو بمسر خه لکی تر دا تینی بیه پزینی و
نه هیلج بیسرو بینر به خوین بزانی
الْخِلَاطُ: بهمانا **الْخِلَاطُ:** دئی.

خَلَعَ الزَّرْعَ خِلَاعًا: کشتو کاله که گه لای کردو
دانه ونله ی هه لپچا **خَهْمَقُ** که لکه ی هه لومری.

پاک کردو زریوو کرمؤل و پوچ و پوژ و
به لاشی لی جیا کرده وه، دمگوتری: **خَلَصَهُ اللهُ:**
خودا له تنگاننه و چورتمه که زگاری کرد
خَالَصَ اللُّومُ: خه لکه که پیکه وه ناشتی و ونه و مو
دمستیان خسته ناو دمستی یه **خَلَصَ:** بو
موطاومعی **خَلَصَهُ:** دئی **اخْتَلَصَهُ:** بهمانا
اخْلَصَهُ: دئی **هملی بزار دو ممانه ی پی**
کردو کاری تابمته ی و گرنکی پی سپارد
الإخلاص: وشه ی **لا اله الا الله محمد رسول
الله:** یه **خاستاو سورم تیکه له قورننن** به سورمته
قل هو الله... مشهوره **الخالص:** خه لآن و
رموا: دمگوتری: **هو خالص لك** نمو تابمته ی و
دیاری گراوه بو تو، رموا به بو تو و هی
خوته **خاستاو به رنگی رن و ورشه داریش**
دمگوتری: **الخالص:** دمگوتری: **هذا الشيء
خالص لك** نمو شته تابمته به تو و بو
تو داناو. **الخالص:** بوخته ی رو داوو نمو ی
له کی شه و نیزاعه که په لدا دمبی **خاستاو**
کریکار **خاستاو نیش کردن** **الخالص:** دوشاوی
خورما **خاستاو** له دوشاوی خورما **خاستاو**
خالص **خاستاو** زیرو زیوی له بوته دراو **الخالص:**
پالفته گراوی شت. **خلاصة الكلام:** کورته و
بوخته ی قسه **خاستاو** له شتیک به ره م
به پزینی و تابمته مندی به کانی نمو شته ی
تیدابن.

الْخِلَاصُ: دوستی گیانی به گیانی، دمگوتری: **هو
خالصی** **الخالصان:** دوستی تابمته ی و دلسوز
الخالص: جوړه دوشاوی که له خورما به ره م
دمه پزینی **خاستاو** پاته که دمکه و پته بنکی
رون و شیرو شتی و ماوه **الخالص من الألوان:**
رنگی توخ و پالفته گراو **الخالص:** چه کی که

خَلَعَ الشَّيْءُ خُلَعًا: شته‌کمی داکمند ۵ دمری هیئا.

خَلَعَ علیه ثوبه: کراسه‌کمی پئدا.

خَلَعَ الرّالي العامل: پاشا کاربهدمسته‌کمی عملز کرد.

خَلَعَ الشعب الملك: جه‌ماور پاشایان له‌سمر کورسی هیئایه خواری.

خَلَعَ فلان ابنه: فلانکس تمبهرای له کورپی خوئی کردو وتی: کورپی من نیه، بؤ نه‌وهی له تاوانه‌کانی به‌رپرسیار نمیی.

خَلَعَ دابته: ولاغمه‌کمی به‌ره‌للا‌کرد.

خَلَعَ الرّبقة من عنقه: وادمو به‌یمانی خوئی هه‌لومشاندموه.

خَلَعَ يده من طاعته: له‌ژیر فه‌رمانی نه‌و جووه دهری. ۵ **خَلَعَ** عذاره: شهرمو چه‌یای نه‌ماو به‌مه‌ومسی خوئی هه‌ئسو کهوت دمکا.

خَلَعَ امراته: ژنه‌کمی ته‌لاق دا له‌بارته‌های نه‌ومدا ژنه‌کمی وازی له‌مارمیه‌کمی هیئا؛ یا هه‌ندیکی پاره دایه.

خُلَع: دهماری پازنه‌پیی خواریوو.

خَلَع: چه‌یای تکاو به‌ردمی ناموسی فریئدا ۵ **خَالَعَتْ** زوجها: ژنه‌کمی داوای لی‌کرد ته‌لاقی بدا به‌پاره واته: ژنه‌که پارمبدا بؤ نه‌وهی پیاومکه ته‌لاقی بدا ۵ **خَالَعُ** فلان فلاناً: فلانکس قوماری له‌گه‌من فلانکس کرد ۵ **خَلَعَهُ:** به‌مانا (خَلَعَهُ) دئی ۵ **خَالَعُ** الزوجان: ژنو می‌ردمکه ریک کهوتن که ده‌ست به‌رداری به‌کترین و پیاومکه بری پارمبدا به‌ژنه‌که ۵ **خَالَعُ** القوم: خه‌لکه‌که وادمو به‌یمانی خوئیان هه‌لومشاندموه ۵ **تَخَلَع:** لی‌کو پیک بووه ۵ دمگوتری: **تَخَلَعُ** فی مشیه: له‌رؤیشتندا

شانی هه‌ته‌که‌اندن ده‌ستی راوه‌شانندن ۵ **تَخَلَعُ** القوم: خه‌لکه‌که چوونه ناوموه به‌دمزده رؤیشتن ۵ **تَخَلَعُ** في الشراب: ومگری مهی خواردنه‌وه بوو وازی لی نه‌هینا ۵ **اخْتَلَعُ** الشئ: به‌مانا (خَلَعَهُ) دئی ۵ **اخْتَلَعُ** مال فلان: مالی فلانکسی دمس به‌سمر‌اگرت. ۵ **اخْتَلَعَتْ** الزوجه: نافرته‌که به‌پاره‌ی خوئی ته‌لاق درا ۵ پاره‌ی داو ته‌لاقیان دا ۵ **اخْتَلَع:** بؤ موطاوعه‌ی (خَلَعَهُ) هاتووه ۵ **اخْتَلَعُ** من الشئ: له‌شته‌که دهرجوو ۵ **المخالع:** نافرته‌یکه به‌پاره‌ی خوئی ته‌لاقی له‌می‌ردمکه‌ی وم‌رگرتبی ۵ هه‌روا به‌که‌سیک دمگوتری شاده‌ماری پازنه‌ی پیی خواریوو پیی ۵ **جین خالغ:** به‌نیریکی توندو جیره ۵ (شجر خالغ) دره‌ختیکی گهنده‌ئهو که‌وتووه ۵ **المخالع:** شیوه‌ی شیتییبه‌که ۵ جو‌ژنه‌که له‌شیتی ۵ ترسیکه‌ی ناده‌میزاد توشی رارایی و وسومسه دمکا ۵ **الخالع:** دهرجوونی جو‌مژگه‌یه له‌شوینی خوئی، به‌بئ نه‌وهی به‌چاوی ناسایی ببیندری ۵ گوشت نی‌سسانه‌کمی لی دهربه‌ئیندری و بکولیندری و پاشان بکریته‌ی ناو پیسته‌وهو بؤ سه‌فه‌ر هه‌لبگری.

الْخُلَعُ: نه‌ومیه می‌رد ژنه‌کمی ته‌لاق بدا له‌بارته‌های نه‌ومدا بری مال له‌ژنه‌که وم‌ریگری ۵ **الْخُلَعَةُ:** مالی باش و به‌نرخ ۵ به‌مانا (الْخُلَعُ) دئی ۵ زمعیقی و لاوازی ۵ **المخْلَعَةُ:** نه‌وهی دایده‌مکمی له‌پوشاک و شتی وا، دمگوتری: (خَلَعُ) علیه **خِلَعَةُ:** پوشاکی پئدا یان له‌بهری کرد ۵ مال و سامانی باش ۵ **الْخُلَعُ** من الثياب و هوها: پوشاکی کۆن و رزیو ۵ داکه‌ندراو ۵ که‌سیک خزم و که‌سو کاری خوئیان لی بی به‌ری کردبی بؤ نه‌وهی به‌رپرسیاری تاوانه‌کانی نه‌من ۵ که‌سیک له‌فورمارکردندا دۆرابی ۵

الْخَرْسُ: جوره شیتیه که ◊ هومارچی بهشانصرو بهخت ◊ لای زینه خرو ◊ تاوانکار ◊ گورگ ◊ نادمیزادی نهحمق و گیل ◊ گوشتیک لهناو سرکهدا بکوئیندرئو له سهفردا ههلبگری ◊ نهخوشیهکه توشی جومزکه دهبی ◊ **الْمُخْلَعُ**: زمعیفو لاوز ◊ شیت ◊ گوشت نیسقانی نی دهرهاتی. ◊ **الْمُخْلَعُ**: ترساو ، ترسنوک.

خَلْفَ الشَّيْ خَلْفًا: شتهکه گوراو بؤگمنی کرد، که لکی نهما ◊ دهگوترئ: (**خَلْفَ الطَّعَامِ**) خوراکهکه بؤگمنی کرد ◊ (**خَلْفَ فَمِ الصَّائِمِ**) دمی روزه وانکه بونی نی دئ.

خَلْفَ فُلَانٍ: فلانکس نهحمق بوو.

خَلْفَ عَنِ الشَّيْ: روی لهشتهکه ومرگریا.

خَلَفَتْ نَفْسُهُ عَنِ الطَّعَامِ: لهبهر نهخوشی خواردنی پیش چاوکهوت.

خَلْفَ عَنِ خَلْقِ أَبِيهِ: شوین ریبازی باوکی نهکهوت.

خَلْفَ فُلَانًا خَلْفًا: دوی فلانکس کهوت. لهدواوی شتی ومرگرت. بوو بهجیگری فلان. **خَلْفَهُ بَعِيرٍ** ار شر: باسی چاکهی یان خراپهی فلانی کرد.

خَلْفَ لَه بِالسَّيْفِ: له دواوه بوی هاتو بمششیر لیی دا.

خَلْفَ الثَّرْبِ: ناومراستی کراسهکهی بری و هم لای نهولاکهی بیکهوه بهست.

خَلْفَ فُلَانًا خَلْفًا: لهدواوه هاتو بوو بهجیگری فلان.

خَلْفَ عَلِيٍّ فُلَانَةَ: دوی میرده کۆنهکهی هم مارهی کرد.

خَلْفَ خَلْفًا: لاخواربوو ◊ همدوو چاوی خیل بوون ◊ **خَلَفَتْ النَّاقَةُ**: حوشترکه ناوس بوو ◊

اخْتَلَفَ الزَّبْرُ وَالشَّجَرُ: روهک و درهختهکه دوی ههلوهرینی گه لاکانیان گه لای تریان دمرکرد ◊

اخْتَلَفَ الطَّائِرُ: بالندمهکه بهری نی روان دوی نهومی بهرو بالی تری نی روا بوون ◊ **اخْتَلَفَ فُلَانٌ لِنَفْسِهِ**: فلانکس لهباتی شتیک که لهکیسی چووه شتیک تری ههلبزاردوو ◊

اخْتَلَفَ اللَّهُ لَكَ وَعَلَيْكَ خِيَابًا: خودا خیرو بیرت بداتی ◊ **اخْتَلَفَتِ الشَّجَرُ**: درهختهکهی بهری نهگرت ◊ **اخْتَلَفَ الْغَيْثُ**: خهریک بوو باران بباری ◊ همموو بهتلهمای بارینی باران بوون که جی هومورکان رموینهومو نهباری ◊ **اخْتَلَفَ الشَّيْئُ**: شتهکه گوراو که لکی بیوه نهما ◊ **اخْتَلَفَ يَدُهُ إِلَى الشَّيْئِ**: دستی برد بؤشتهکه بؤ نهومی لهدواوه بیگری ◊ **خَالَفَ عَنْهُ مَخَالَفَةً وَخِلَافًا**: دواکهوت ◊ **خَالَفَ إِلَى الشَّيْئِ**: لهدواوه بؤشتهکه هات ◊ **خَالَفَ عَنِ الْأَمْرِ**: له فهرانمهکه دمرچوو ◊ **خَالَفَ الشَّيْئِ**: دزی شتهکه وهستا ◊ **خَلْفَ فُلَانًا**: فلانکسسی دواخست ◊ خستیه دوا خویموه ◊ کردی به جینشینی خوئی ◊ **تَخَالَفَا**: دزی یهکتر وهستانو بهرامبهری یهکتر یان کرد ◊ **تَخَلَّفَ**: بؤ موطاومعهی (**خَلْفَهُ**) دئی ◊ **تَخَلَّفَ الْقَوْمُ**: بهایاندا تیپهری و خستنیه دووا خویموه. ◊ **اخْتَلَفَ الشَّيْئَانِ**: نهو دوو شته بیکهوه نهگونجاوو هاوتای بهکتر نهبوون ◊ **اخْتَلَفَ فُلَانٌ**: فلانکس توشی نهخوشی ههپضه بوو ◊ **اخْتَلَفَ إِلَى الْمَكَانِ**: جار جار سردانی نهو شوینهی کرد ◊ **اخْتَلَفَ الشَّيْئِ**: شتهکهی خسته دوا خویموه، لهدواوه گرتی ◊ **اخْتَلَفَ فُلَانًا**: فلانکس بوو بهجیگری فلان و لهشوینی نهو دانیشت ◊ **اسْتَخَلَفَهُ**: کردی بهجی نشینی خوئی ◊ **التَّخَالُفُ**: رنگی جوراو جور، همهرنگ ◊ **التَّخَلُّفُ**: دواکهوتووپی ◊ سستی گهشهکردن و

اَلْخُلْفَةُ: بهمانا (اَلْخِلَافُ) دئ ۵ عمیب و بی که کی ۵ دواتامی خواردمهمنی ۵ اَلْخُلْفِيَةُ: باشینه ۵ نهومی لهدوا بهردموه نهنجام دمدرئ له بواری رسم گرتن و شانؤدا ۵ اَلْخُلْفِيَةُ: رینگا ۵ یان رینگای نیوان دوو کیو ۵ خوار ناوکی حوشر ۵ کراس ناومراستی برزئ و بدرئ و پینهبرکری ۵ همروا بهمانا (اَلْخُلْفُ) دئ ، بهمانا (المستخلف) پش دئ ۵ اَلْخُلْفِيَةُ: نمو کسهی دمکرتیه جیتشین و فرمانرپروا ۵ سولتانی گهورمو فرمانرپروای گشتی موسولمانان.

اَلْمُخَالَفَةُ: سهربیچی و تاوان که بهیاساو شمیرعمت شیایوی سزادان بی بهمهرجی سزاکه له حمفتهیهک زیاتر نهبن.

اَلْمِخْلَافُ: کهسیک (اخلاف) ی زوری بی ۵ له دواوه بؤ شت بجئ و بیگری ۵ ناوجهو هریمیکی بجوک.

اَلْمُخْلَفَةُ: زهویبهکه درهختی خیلافی تیدا بی.

خَلَقَ الثَّرْبُ وَالْجِلْدُ و غیرهما خلرقا: قوماشهکه پشتهکهی رزی.

خَلَقَ الثَّرْبُ وَالْجِلْدُ و نحوهما خَلَقًا. نهندازی گرت بؤ نهومی بهگویره پیویست بی برئ و بیدروئ، دمگوترئ:

خَلَقَ الله العالم: خودا بونهومری بهدی هیناومو هیناویته وجود لهسر نمو شیوه جوان و رهنگینه.

خَلَقَ فلان القول: فلانکس قسهکهی ههلبست.

خَلَقَ الشَّيْءَ: شتهکهی لوسکردو نهرمی کردموه.

خَلَقَ الثَّرْبُ وَالْجِلْدُ خلافة کراسهکه، پیستهکه رزی.

بیگهبشتن چ لهروی عمقلهوه چ لهروی زیرمکی و بوارمکانی ترموه بی ۵ اَلْخَالِفُ: کهسیک ئیشتیهای خواردنی نهمینئ ۵ کهسیک زور کیشهو نیزاع دروست بکا ۵ اَلْخَالِفَةُ: کؤلهکهی دواوهی خانووه ۵ نافرمتی دانیشتو لهمالهوه ۵ کهسیک له غهزا دوا بکهوئ ۵ کهسیک زور کیشهو نیزاع بنیتهوه ۵ پیاو خراب؛ کهسیک هیج خیرو بیزیکی ئی جاومروان نهکری ۵ اَلْخِلَافُ: درهختی صفصاف ۵ دوایین ، پاش نمو ۵ دمگوترئ: (جاءَ خِلَافَهُ) دوا نمو هات ۵ اَلْخِلَافَةُ: فرمانرپروایی، رابهرایهتی.

اَلْخَلْفُ: نامیریکه داری پی کون دمکری ۵ تیزایی پاچ یان سهری پاچ ۵ موس و تماش ۵ چمرخ و رۆزگار دوا چمرخ و رۆزگار ۵ قسهی پپرو پوچ ۵ تهویلمو ناغملی ولاخ له دواوهی خانوو.

اَلْخُلْفُ: بهمانا (الإخلاف) دئ ۵ له زاراهوی مهنطیق دا بهشتیک دمگوتر: که محال بی و عمقل و مری نهگری.

اَلْخِلْفُ: دزو ناتمبا ۵ کورترین پهراسوو لاواز ترینیان ۵ سهری گوی مەمک و گوان ۵ گوی گوانی حوشر.

اَلْخَلْفُ: بارتماو هیمت ۵ مندالی صالح ۵ اَلْخُلْفَةُ: ناتمبایی دزایمتی ۵ دمگوترئ: (القومُ خِلْفَةُ) خهئکهکه ناتمباو نارپکن ۵ (وَأَبَاؤُهُ خِلْفَةُ) مندالهکانی نیومیان کورو نیومیان کچن ۵ نهومی لهدوا سوارموه ههلهوموسرئ ۵ جروزهی درهخت که لهجیی بهل شکاومو ههلهمداتموه ۵ پینهی جل ۵ بهرماوهی شت ۵ پاشماوهی شت ۵ معیده ترشان ۵ نهخؤشی همیضه ۵

بَاك و خَاوِيْنِي، و مَكُوو زَعْمَهْرَان ۵ اَلْخَلْقَاءُ:
 بَارِجَه زَهْوِيَهَك كه كَزُو گِيَاي تِنِيْدَا نَهْرُوِي ۵
 خَلْقَاءُ الشَّيْءِ: شَتِي رَاسْتَه و بَاسْتَه كِرَاو و لُوس
 كِرَاو.

اَلْخَلْقُ: خَهْلَك ۵ دِرُوسْتَكِرَاو ۵ هَمَمُوو شَتِيَك
 رِيَكْخِرَابِي و لُوس و هُوس كِرَابِي.

اَلْخَلْقُ: بِيَسْت و پُوشَاكِي رَزِيُو. ۵ ثُوب اَخْلَاق:
 پُوشَاكِي رَزِيُو.

اَلْخَلْقُ: رَهْمُوشْت؛ حَالَمَتِيَكِي دَهْرُوو نِيِيَه
 كِرْدَه مَكَا ن بَه چَاك و خِرَابِيَانَه و ه لَه و ه و ه
 سَهْر چَاوَه دَه مَكْرَن ۵ خَلْقَةٌ: دَه مَكُوْتَرِي: (سَحَابَةٌ
 خَلْقَةٌ) هَه و ه رَه مَه نِيَقْلِيْم گِيْرَه و ه رِي نَاسْمَانِي
 گِرْتُوَه چَاوَه رُوَانِي بَارَانِي لِي دَه كِرِي ۵ اَلْخَلْقَةُ:
 فَيَطْرَمْت و بِيَكِهَاتَه، دَه مَكُوْتَرِي: (عَيْبٌ خَلْقِي) نَه و ه
 عَه بِيِيَكِي نَه صَلِي و نَه رَه تِيِيَه، لَه
 بِيَكِهَاتَه كه بَدَا يَه و تَا زَه بَه يَدَا بُو و نِيَه ۵ اَلْخَلْقُ:
 بَه مَانَا (اَلْخِلَاقُ) دِي، وَا تَه: جُوْرَه بُو نِيِيَكِي
 خُوْشَه ۵ اَلْخَلْقَةُ: هَمَمُوو دِرُوسْتَكِرَاو يَك ۵ نَه و
 سِرُوشْتَه ي نَادَه مِيَزَادِي لَه سَهْر دِرُوسْت كِرَاوَه
 ۵ خُودِي نَادَه مِيَزَاد ۵ اَلْمَخْلَقَةُ: شِيَاو، دَه مَكُوْتَرِي:
 (هَر مَخْلَقَةٌ لَلْخَيْرِ) نَه و شِيَاوِي خَيْر كِرْدَن و خَيْر
 لِي و مَشَانَه و مِيَه ۵ اَلْمَخْلُوقَةُ: دَه مَكُوْتَرِي: (قَصِيْدَةٌ
 مَخْلُوقَةٌ) چَامَه شِيَعِرِي يَه كه پَال شَاعِر مَكِي
 خُوِي نَه دِرَاوَه.

خَلَّ خَلًّا و خَلْرَلًا: خَه لَه لِي تِيَكِه و ت، دَه مَكُوْتَرِي:
 (خَلَّ الْمَسْكُرُ) سَهْر بَا ز مَكَا ن رِيَك و پِيَك نَه بُو ن.

خَلَّ لَحْمَهُ: گُوشْتِي كه م بُوو، زَعْمِيَف بُوو.

خَلَّ فُلَانٌ: فُلَان كَه مَس هَمَزَار كه و ت و نَا تَا ج بُوو.

خَلَّ فِي دَعَائِهِ: لَه دُوعَا كَه ي دَا تَا يَه تَه كِرْد.

خَلَقَ الشَّيْءُ: لُوس بُوو نَهْر م بُوو ۵ اَخْلَقَ الشَّرْبُ
 و اَلْجِلْدُ و غَيْرَهْمَا: كِرَاسَه كه رَزِي، بِيَسْتَه كه رَزِي ۵
 اَخْلَقَ فُلَانٌ: فُلَان كَه مَس پُوشَا كه كَانِي رَزِي ن ۵ اَخْلَقَ
 شَبَابُ فُلَانٌ: گَه نَجِيَه تِي فُلَان كَه مَس بَه سَهْر جُوو ۵
 اَخْلَقَ الشَّيْءُ: شْتَه كه ي رَزَان د ۵ اَخْلَقَ فُلَانًا:
 پُوشَاكِي كُوْن و رَزِيُو ي دَا بَه فُلَان كَه مَس ۵ اَخْلَقَ
 السَّائِلُ مَاءً وَجْهَهُ: سُوَال كَه رَه مَه كه حَه يَاو نَا مُوْسِي
 خُوِي لَه رِي كَه ي سُوَال كِرْدَن دَا بَه فِرِوْدَا ۵ خَالَقُهُ
 عَالِقَةٌ و خَلَاقٌ: هَاو رِيِيَه تِي لَه گَه ل دَا بَه سْت لَه رُوِي
 رَه و شْتَه و ه ۵ خَلَقَهُ: لُوسِي كِرْدُو رِيَكِي خَسْت ۵
 دِرُوسْت كِرْدَنَه كه ي تَه وَاو كِرْد ۵ اَخْتَلَقَ الشَّيْءُ:
 دِرُوسْت كِرْدَنِي شْتَه كه ي نَه نَجَام دَا ۵ اَخْتَلَقَ الْقُرْلُ:
 قَه سَه كه ي هَه لِي بَه سْت ۵ تَخَلَّقَ بِخَلْقِي: بَارِي بَه و
 رَه و شْتَه و ه گِرْت و لِي بُوو بَه سِرُوشْت ۵ تَخَلَّقَ
 الْقُرْلُ: قَه سَه كه ي هَه لِي بَه سْت ۵ اِخْتَلَقَ الشَّرْبُ
 و اَلْجِلْدُ: كِرَاسَه كه، پِيَسْتَه كه رَزِي ۵ اِخْتَلَقَ
 الشَّيْءُ: شْتَه كه لُوس بُوو نَهْر م بُوو رَاسْتَه و
 پَاسْتَه بُوو ۵ شْتَه كه نَزِيَك بُوو ۵ اِخْتَلَقَ بَعْدَ
 تَفْرِقٍ: دُوَا ي جِيَا بُوو نَه و ه لِيَك دَا بِرَان خَه رِيَكِن
 كُوْبِيْنَه و ه ۵ اَلْاَخْلَاقُ: (عِلْمُ اَلْاَخْلَاقِ) بَاس و
 خُوَا سَه كَانِي بَرِيْتِي ن لَه چَه ن د بَاسَاو رِيَسَا يَه ك
 كه بَه چَاك يَان خِرَاب جُوَان يَان نَاشِرِي ن نَاو
 زَه د دَه كِرِي ن ۵ اَلْاَخْلَاقِي: هَه رَشْتِيَك لَه گَه ل
 بَاسَاو رِيَسَا ي نَه خَلَا قِي جُوَان و پَه سَه ن دِي
 كُوْمَه ل يَه ك بَغْرِي تَه و ه ۵ اَلْاَخْلَقُ: دَه مَكُوْتَرِي:
 (شَيْءٌ اَخْلَقَ) شَتِيَكِي پَتَه و ه هِي ج شَتِيَك كَارِي
 تِي نَا كَا ۵ اَخْلَقُ بَكْنَا: شِيَاوِي نَه و مِيَه ۵ اَلْحَالِقُ:
 نَاوِي كَه لَه نَاوَه جُوَانَه كَانِي پَه رُو مَر د گَار ۵
 بَه دِي هِي نَه رِي بُو نَه و مَر لَه سَهْر شِيُو مِيَه ك كه
 نُه مُونَه ي نَه بِي ن ۵ اَلْخَلَاقُ: بَه ش و بَار لَه خَيْر و بِيَر
 ۵ اَلْحِلَاقُ: جُوْرِي كه لَه شْتِي بُو نْخُوْش و نَا مِيَرِي

خَلَّ الإِبِلَ خَلًّا: حوشرمه‌ک‌ه‌ی برده نیو لهومر‌ی شیرین تام بوئهومی بلمومر‌ی.

خَلَّ الشَّيْءُ: شته‌ک‌ه‌ی کون کردو لیومی دمر جوهدمر. خَلَّ أَسْنَانُهُ: ددانی هازنینه‌وه نهو پاشماومی خواردنه‌ی کهوتوته نیوانیانه‌وه دمری هینان. خَلَّ الكَاءُ: نه‌مسرو نهوسهری چارمه‌ک‌ه‌ی به‌دارمه‌ک‌ه‌ خسته‌وه سهریه‌ک.

خَلَّ فُلَانًا بِالرَّمْحِ: به‌رمب له فلانک‌ه‌سی دا، به‌رمب برینداری کرد.

خَلَّ الفَصِيلُ: لوته‌وانه یان دهمبینی له لوتو ده‌می بیچومه‌ک‌ه‌ کرد بو نهومی شیری دایکی نه‌خوا. اخْتَلَّ: لهومر‌ی شیرین تامیدا به‌نازه‌له‌ک‌ه‌ی. اخْتَلَّ الأَرْضُ: زه‌وییه‌ک‌ه‌ لهومر‌ی شیرینی تیدا زور بوو. اخْتَلَّتِ النَّخْلَةُ: خورماکه نالو بولی تیکه‌وت، خورمای مزری دمرخست. به‌رمه‌ک‌ه‌ی خراب بوو؛ خورماکانی ومکوو پنیوست هه‌لنه‌پینچا. اخْتَلَّ بِالْمَكَانِ: شوینه‌ک‌ه‌ی جی هیشتو ناگای نی نمبوو. اخْتَلَّ بالشَّيْءِ: که‌مته‌رخمی له‌شته‌ک‌ه‌دا کردو لیی بی خهم بوو. اخْتَلَّ بِفُلَانٍ: پابه‌ندی نهو وادهو به‌لینه نمبوو که به فلانی دابوو، پارمه‌تی نه‌دا. اخْتَلَّ فُلَانٌ: فلانک‌ه‌س هه‌زار بوو. اخْتَلَّ الإِبِلُ: حوشرمه‌ک‌ه‌ی برده ناو لهومر‌ی شیرین تامو لهوی لهومر‌اندی. اخْتَلَّ فُلَانًا إِلَى كَذَا: فلانک‌ه‌سی موحتاجی فلان شت کرد. خَالَهٗ مُخَالَةً وَخِلَالًا: دؤستایه‌تی له‌گه‌ل‌دا کرد. خُلِّلَ الشَّرَابُ: شه‌رایه‌ک‌ه‌ فاسیدیو ترشاو بووه به‌سرکه. خُلِّلَ الحَمْرُ: شه‌رایه‌ک‌ه‌ی کرده‌وه به‌سرکه. خُلِّلَ البُسْرُ رَغِيًّا: خورما مزرمه‌ک‌ه‌ی له‌بهر خور هه‌لخست نه‌مجار به‌سرکه پرژاندی و خسته‌ی ناو جه‌رمو کوبه‌وه. خُلِّلَ فُلَانٌ: فلانک‌ه‌س سرکه‌ی دروست

کرد. خُلِّلَ بَيْنَ الشَّيْئَيْنِ: بو‌شایی له‌نیوان دوشته‌ک‌ه‌دا دروست کرد. خُلِّلَ اللِّحْيَةَ وَالْأَصَابِيحَ: په‌نجه‌کانی به‌تمه‌ری ومکوو شانه به‌ناو ریشی دا هیناو برد بو نهومی بنکی موومکانی ریشی تمه‌ریب. یان په‌نجه‌کانی تیک نا. خُلِّلَ أَسْنَانُهُ: ددانی هازنینه‌وه بو نهومی چی خواردنو پلو بو‌ش له‌ناو ددانه‌کانی دا همیه دهریان بینن. خُلِّلَ الزُّرْعَ: به‌ناو کشتوکاله‌ک‌ه‌دا گه‌راو ههرچی نه‌روابوو سهرله‌نوئ له شوینه‌ک‌ه‌ی شته‌تی تری نی دا. اخْتَلَّ العَصِيُّ: تری گوشراره‌ک‌ه‌ بوو به‌سرکه. اخْتَلَّ فُلَانٌ: فلانک‌ه‌س سرکه‌ی دروست کرد. هه‌زار بوو، زوری تینوو بوو. اخْتَلَّ الإِبِلُ: حوشرمه‌ک‌ه‌ لهومر‌ی شیرین تامی خوارد، یان له‌ناو لهومر‌ی شیرین تام دا به‌سته‌یه‌وه. اخْتَلَّ العَقْلُ: عه‌قلی تیک جوو سه‌نته‌ری تیک جوو. اخْتَلَّ جِسْمُ فُلَانٍ: جه‌سته‌ی فلان لاواز بوو. اخْتَلَّ الأَمْرُ: کارمه‌ک‌ه‌ بوچ و بی که‌لک بوو. اخْتَلَّتِ النَّخْلَةُ: دارخورماکه خورمای مزری دمرخست (نالو بولی تیکه‌وت). اخْتَلَّ فُلَانًا: به‌م: تیریکی به‌فلانک‌ه‌سه‌وه ناو نه‌مدیو نهو دیوی کرد. تَخَلَّلَ الشَّيْءُ: شته‌ک‌ه‌ کونی کرد نه‌مدیو دیوی کرد. تَخَلَّلَ الشَّرْبُ: کراسه‌ک‌ه‌ رزی، تمسک بوو. تَخَلَّلَ فُلَانٌ بَعْدَ الأَكْلِ: فلانک‌ه‌س دوی نار خواردن ددانه‌کانی هازنینه‌وه. تَخَلَّلَ المَطَرُ: بارانه‌ک‌ه‌ گشتگیر نه‌بوو له‌جه‌ند شوینیکی تاییه‌تی باری. تَخَلَّلَ فِي رِضْوَانِهِ: به‌په‌نجه تمه‌رکانی ویستی بنکی موومکانی ریشی تمه‌ریکا. یان په‌نجه‌کانی تیک کردن بو نهومی ناوان په‌نجه‌کانی تمه‌ریب. تَخَلَّلَ الشَّيْءُ: شته‌ک‌ه‌ی کون کرد. تَخَلَّلَ فُلَانًا: زه‌بیر دوا زه‌بیر له‌فلانک‌ه‌سی دا. تَخَلَّلَ السِّدْيَارَ: به‌ناو خانومکاندا گه‌راو

اَنْخَلُّ: رینگایه که در بجهت بماند لبی کؤمه ل بوودا
 ◊ دراوی له پؤشاکدا ◊ کون و قه لپری جل و
 بمرگ ◊ پؤشاک زویو خمتخت ◊ ره گیکه
 له ملدا په یوه سته به سر ◊ بالندی روتله و
 کهم پهرو پؤل ◊ حیوانی کزو لاواز ◊ أم اَنْخَلُّ:
 عمره ق.

اَنْخَلُّ: دؤستی راسته قینه ◊ اَنْخَلَّةُ: کون و
 که له بهری که پهرو سابات و کؤخ ◊ کونی
 به کؤله ◊ پیوستی و همزایی ◊ کاتی دوعا بؤ
 مردو دمکری ◊ رینگا ◊ روموشت ◊ شهرابی
 ترش ◊ ترشاو تام گؤراو بؤن کردو ◊ همرو
 به مانا زعیفو لاواز دی دمگوتری: (امْرَأَةٌ خَلَّةٌ)
 نافرمتیکی زعیفه و رفقه له یه ◊ اَنْخَلَّةُ:
 پاشماوهی خؤراک که له بنکی دانداندا
 دمیتینتیه و ◊ کالانی شمشیر که به نالتون
 نه خشیندرا بی ◊ هموو چهرمیک که
 نه خشیندرا بی ◊ اَنْخَلَّةُ: هموو گیاوو گزیکی
 شیرین تام ◊ دؤستایه تی و خوشه ویستی که
 چوبیته ناخی دمروونه و ◊ دؤستی
 راسته قینه ◊ خیزان و هاوسر ◊ اَنْخَلُّ: (أُمُّ
 اَنْخَلُّ): گیانداریکی دم ریایه سوپردمکری و
 دمخوری ◊ اَنْخَلُّ: دؤستی راسته قینه ◊
 نامؤزگاریی کهر ◊ جهسته لاواز ◊ همزارو بی
 نه و ◊ اَنْخَلُّ: خه یارو زمیتون و نه و جوره
 شتانه خویان بی دمکری و هندی سرکه بیان
 به سردا دمکری و دمخورین ◊ خَالَةٌ: هاوریه تی
 له گه لدا بهست ◊ خَالَمُ الْمَرْأَةِ: میبازی له گه ل
 نافرمته که ما کرد ◊ خَلْمَةٌ: هه لی بزارد ◊ اخْتَلَمَتْ:
 به مانا (خَلْمَةٌ) دی.

اَنْخَالِمُ: شتیکی راست و ریکی ومها که گری و گؤلی
 تیدا نمبی ◊ اَنْخَلْمُ: لانه ی ناسک ◊ پیوو بهزی

کوجه و کؤلانه کانی پشکنین ◊ تَخَلَّلُ الْقَوْمَ:
 چووه ناو نه تمه و که موو له ناویاندا مایه وه ◊
 تَخَلَّلُ الرُّطْبَ: به دوا دنکه خورمای شیرین دا
 گمرا له ناو لقه کانی دا ◊ تَخَلَّلُ البعيرُ الكلا
 بلسانه: حوشترمه که بهزبانی خواردنه که ی لولدا
 ◊ اَنْخَلَّلُ: خورمای مزر له سه رمته ی نال و بؤل
 تیکه و تندا ◊ اَنْخَلَّلُ: بؤشایی نیوان دوشت ◊
 همرو ناوه بؤ داریک که دمخریته لوتی بیچوه
 نازهل بؤ شه وهی شیری دایکی بؤ نه خوری ◊
 داروچکه ی ددان هازنینه وه ◊ پاشماوهی خؤراک
 له بنکی ددانه کان ◊ قه قه ژاژ یان داری باریک
 که له سر داره رای سه قزی خانوو دادهنری بؤ
 شه وهی گل و خؤل دانه دا ◊ اَنْخَلَّلُ: خورمای تازه
 گه پیوو شیرین که بؤیان بگه پری له نیوان لقه
 دارخورما کؤکرا و مگاندا، (پاشه رۆک چینین) ◊
 همرو ناوه بؤ دیارده یه که به سر شتی تام
 مزر و ترشدا دی و شیرین دمبی ◊ اَنْخَلَّلَةٌ:
 دؤستایه تی راسته قینه که هیچ بؤشایی و
 گهنده لی تیدا نمبی ◊ اَنْخَلَّلَةٌ: به مانا (اَنْخَلَّلَةٌ)
 دی ◊ بنکی لقه دارخورما ◊ پاشماوهی خؤراک
 له نیوان دانداندا ◊ شه و پارچه و ورده
 خواردنانه ی دوی نان خواردن له نیوان
 ددانه کان دم دهیند ری.

اَنْخَلُّ: بؤشایی نیوان دوشت، کوجه و کؤلان،
 دمگوتری: (جاسَ خِلَالِ الدیار) ◊ به ناو
 کؤلانه کانی خانومگاندا گمرا ◊ قه سادو گهنده لی
 ◊ اَنْخَلَّلُ: سرکه فروش ◊ شه و کهسه ی سرکه
 دروست دهکا.

اَنْخَلُّ: گوشراوی تری یا شتی تر که ترش و
 مزری.

اَنْخَلُّ والخمر: خیر و شهر.

دهورویبهری ورگی مهر ۵ دؤستی
راستهقینه ۵ پیای ژنانی.

خَلَا: خالی بوو، هیچی تیدا نهما، کسی تیداننما.

خَلَا فلانٌ من العیب: فلانکس عمیبی تیدا
نیه ۵ پیریوو زوربهی تممنی رؤیی ۵ (خلا
فلان): فلان مرد ۵ بی تاوان
دەرچوو ۵ بمتنیا لهگه لی دا کؤبوموه.

خَلَا علی طعام: بهتایبمتی نهو خوارندنهی خواردو
هیچی تری لهگه ل تیکه ل نهکرد.

خَلَا علیه ربه: گاتهی پیکرد، هه لی خه لهتاند ۵

أَخْلَى المکانُ والإِناءُ: بهمانا (خلا) دئ ۵ أَخْلَى
الرَّجُلُ: پیامکه کهوته شوینیکی

چولهوانیبهوه کهس تمنگی بی هه لنانجی ۵

أَخْلَتْ المرأةُ: ناهرتمکه بی میرد بوو ۵ أَخْلَى له

الشئی: شتهکه بؤ نهو کؤنترؤل بوو ۵ أَخْلَى

بفلان: به تاییبمتی بمتنیا لهگه ل فلانکسدا

کؤبوموه ۵ أَخْلَى بنفسه: خوی گۆشهگیرکرد ۵

أَخْلَى علی بعض الطعام: بهکچؤر خواردنی

خوارد ۵ أَخْلَى المکانُ والإِناءُ: شوینکه یان

زمرهکهی خالی کرد ۵ نهوهی تئیدا بوو

ومدری نا ۵ خَالَى القومُ: خه لکهکه

خانومکانیان چؤل کردو رویان کرده چؤل و

بیابان ۵ کهوتنه ناو مال و سامانی زؤرو گیاوو

گزی زؤرو زمبندده ۵ خَالَى فلاناً: وازی له فلان

هینا ۵ سمرپچی فلانی کرد ۵ زؤرانبازی

لهگه لا کردو بهسمریدا زال بوو ۵ خودا

حافیزی لیکرد ۵ خَالَى العَمْرُ: نهوهی لهنیوان

نهوو خؤیدا بوو وازی لی هینا ۵ خَلَى الامر:

وازی له کارکه هینا ۵ خَلَى سَبِيلَهُ: وازی لی

هینا و بهره لای کرد ۵ خَلَى يَتْنَهُمَا: لییان گمراو

ویستی بؤخویان پیکموه بزین ۵ خَلَى فلان:

فلانکس مرد ۵ خَالَى القومُ: خه لکهکه بهک

هه لوپستیان هه بوو وه لی دواپی کی شهمان

تیکهوت ۵ تَخَلَّى عن الامر ومنه: وازی لی هینا ۵

تَخَلَّى فلانٌ: فلانکس خوی تهرخانکرد بؤ نهو

کاره ۵ چوو بؤ سمرناودمست ۵ تَخَلَّى خَلِيَّةً:

خه لیبیهکی بؤ خوی دانا ۵ اسْتَخَلَّى المکان

والإِناءُ: بهمانا (خَلَا) دئ ۵ اسْتَخَلَّى فلان:

فلانکس چوووه خه لوتمخانه بؤ خودا

بهرستی ۵ داوی کرد لهگه لی دا بجیته شوینی

بهناوه کؤبینهوه ۵ اسْتَخَلَّى به: بؤی تاق بووه،

بؤ نهوه خوی تهرخان کرد ۵ اسْتَخَلَّى فلاناً:

پنی گوت لهگه لئدا کؤبیمروه.

اسْتَخَلَّى فلاناً مَجْلِسَهُ: داوی لی کرد مه جلیسه کهی

بؤ چؤل بکا ۵ اخْلَوِي: بهردموام بوو له سمر

خواردنهوهی شیر ۵ اَلتَّخْلُؤُ الشَّحْمَانِي:

نه خو شیبیهکی مندالانیه ۵ الحال من الرجال:

پیاویکه عازهب بی زنی نه بی ۵ اَلتَّخْلُؤُ:

دهگوتری: (انه لُخْلِرُ اَلتَّخْلُؤُ): قسه شیرینه ۵

اَلتَّخْلُؤُ: چؤل بی بهرفراوان، دشستی کاک

به کاک ۵ شوینی دست نویزگرتن ۵ همروا

دمگوتری: (انا منه خلاء) ۵ من لی بی بهریم و

جیم بهسمریهوه نیه ۵ اَلتَّخْلُؤُ: نامیریکه بنکی

کاغمز پیکهوه دهیستی به تهل یان بهدمزو.

اَلتَّخْلُؤُ: نادمیزادی بی خهم و خعیال ۵ پیاویک:

بی زن بی ۵ اَلتَّخْلُؤُ: شوینی کؤبونوه لهگه ل

بهکیکی تردا ۵ یان خه لوتمخانهی خودا

بهرستی و بیرکردنهوه ۵ اَلتَّخْلُؤُ الصَّحِيحَةُ: له

زاراوهی شعرع و یاسادا نهومیه پیاوو زن له

زوریکدا بن و دهرگایان لهسمر خو داخستین و

کهسیان لهگه ل نه بی ۵ اَلتَّخْلُؤُ:

ههنگه لان ۵ کؤلهسی ههنگ ۵ شانهی

ههنگوین ۵ نهو شوینهی ههنگ ههنگوینی

تَیْدَا دَرُوسْت دَمَكَا ۵ اَلْخَلِي مِنْ الرِّجَالِ: پیاوی
بِئْ خَمَو و خَمِيَال ۵ بِيْ زَنْ، بِيْ هَاوَسَمَر ۵
اَلْخَلِيَّةُ: هَمَنگَه لَان، كُوْلَس ۵ شَانَه
هَمَنگَوِيْن ۵ حُوشْتَرِيْكَ تَا فِی كَرَابِيْتَه وَه بُو
دُوشِيْن ۵ حُوشْتَرِيْكَ بِيْجُوی خُوْی نَمَابِيْ بِيْجُوی
تَرِي بَمَرِيخَه ن بُو نَه وَی شَرِيْدَا ۵ نَازَه لِي بَمَرَه لَلَا
كِرَاو بُو نَه وَی لَه كُوِي حَمَزَلِيِيَه
بَلَمُورِيْ ۵ كَمَشْتِيَه كَمَشْتِيَه وَانِي تَیْدَا نَمِيْن وَ
بِرُو ۵ كَمَشْتِي گَه وَه ۵ كَمَشْتِيَه كَمَشْتِي
بِجُوكِي بَمَدَاوَمِيْن ۵ نَا فَرَمَتِيْكَ نَه مِيْرَدِي هَمِيْن وَ
نَه مَنْدَال ۵ وَشَمِيَه كِي نَابِيَه بُو تَه لَاق، نَمَكَمَر
بِیَاوِيْكَ بَمَزَنَه كَه كِي بَلِي (اَنْتِ خَلِيَّةٌ) بَه وَشَمِي
(خَلِيَه) مَبِيَسْتِي تَه لَاق بِي، تَه لَاقَه كَه دَمَكُوِي ۵
اَلْخَلِيَّةُ: لَه زَانَسْتِي (اَلْاَحْيَاء) دَا بَرِيْتِيَه لَه (خَانَه)
جَا خَانَه ي رُومَكِي بِيْ يَان خَانَه ي حَمِيَوَان
بِيْ ۵ خَانَه زُوْر بِجُوكَه وَ بَه جَاوِي نَاسَا بِي
نَابِيَنْدَرِي ۵ بِيْ كَهَاتَه ي خَانَه (سِيْتِ بِلَا زَم) وَ
بَه رَدَمِيَه كِي بِلَا زَمِي بَمَدُور دَا ۵ خَانَه ي رُوه ك
دِيَاوَرِيْ كِي نَمَرَمِي هَمِيَه زُورِيَه ي لَه سَلِيْلُورَه ۵
اَلْمُخَالِي: كَمَسِيْكَ وَا دَمُو بَه لِيْنِي نَمِيْن ۵ اَلْمِخْلَاُ:
حُوشْتَرِيْكَه بِيْجُوه كَه ي لِي دُور خَرَابِيْتَه وَه.

خَلِي خَلِيًا: بَرِيَه وَه، پَارْجَه پَارْجَه ي كَرَد.

خَلِي الْفَرَس: لِفَاوِي كَرَدَه دَمَمِي نَمَسِيَه كَه.

خَلِي اللِّجَامِ عَنِ الْفَرَس: لِفَاوِي لَه دَمَمِي نَمَسِيَه كَه
دَمَرَه يْنَا.

خَلِي الْقَدْر: دَارِي خَسْتَه زُوْر مَمَنجَه لَه كَه.

خَلِي الْمَاشِيَةِ: گِيَاو گَزِي تَمَرِي بُو دَرُون وَ خَسْتِيَه
بَمَرَدَمِي نَا زَه لَه كَان ۵ اَخْلَتِ الْاَرْض: زَه وَيَه كَه
گِيَاو گَزِي تَمَرِي زُوْر بُوو ۵ اَخْلِي الْقِدْر: نَا گَرِي
بَه قَشْبِل وَ تَه پَالَه لَمَزِيْر مَمَنجَه لَه كَه دَا كَرَدَه وَ
اَخْلِي الدَّابَّة: گِيَاو گَزِي تَمَرُو تَا زَمِي دَا بَه

اَلْخَلِي: حَمَشِيْش وَ گِيَاو گَز ۵ گِيَا ي تَمَر.

خَمِيَجْ خَمِيَجًا: لَمَبَر زَمْعِيْفُو لَاوَا زِي تَوَانَا ي نَمَاو
نَمِيْتَوَانِي جَم وَ جُوْل بَكَا.

خَمِيَجِ اللَّحْمِ: كُوْشْتَه كَه بُوْگَمَنِي كَرَد.

خَمِيَجِ التَّمْرِ: خُورْمَا كَه خَرَاب بُوو.

خَمِيَجِ دِيَه وَ خَلْفَةُ: نَا بِيْن وَ رَهُوشْتِي خَرَاب بُوو ۵
اَلْمُخَمِيَجُ: پِيَاوِي رَهُوشْت نَاشِرِيْن ۵ دَمَكُوْتَرِي:
(رَجُلٌ مُخَمِيَجٌ الْاَخْلَاق) ۵ حَمِيَدَتِ النَّارِ خَدَا
وَ خَمَرَدَا: بَلِيْسَه ي نَا گَرَه كَه دَا مَرَكَا يَه وَه بَه لَام
بَشْكُوْكَه ي نَه كُوْزَاوَنَه وَه ۵ مَرْدُو گِيَا نِي
تَیْدَا نَه مَا.

خَمِيَدُ فُلَان: بِيْدَمَنگ وَ نَارَام بُوو ۵ (حَمِيَدُ الْمَرِيضُ):
نَه خُوْشَه كَه بِيْهُوش بُوو ۵ مَرْد.

خَمِيَدَتِ النُّمِي: لَه رَزُو تَا كَه ي هِيْوَاش
بُووَه ۵ هَه لَجُوه نَه كَه ي دَا مَرَكَا يَه وَه ۵ اَخْمَدُ
الرَّجُلُ: جُوْلَه ي لَه خُوْی بَرِي وَ بِيْدَمَنگ بُوو،
خُوْی بَه وَ كَارَمَه رَاهِيْنَا ۵ اَلْحَامِدُ: رَاوَسْتَاو بِي
جَم وَ جُوْل وَ بِيْدَمَنگ. دَمَكُوْتَرِي: (قَوْمٌ خَامِيْدُوْن)
گَه ل وَ نَه تَه وَ صِيَه كِي بِيْ جَم وَ جُوْلَن هَمُو وِيَان
مَرْدُوْن وَ بُوْن بَه خُوْلَه مِيْش.

اَلْخَمَرْدُ: جَال وَ قُوْلَه كَه يَه كَه نَا گَرِي تَیْدَه كَه ن بُو
نَه وَی دَا بَمَرَكِي.

خَمَرٌ مِنْه خَمَرًا: شَمَرَمِي كَرَد ۵ (خَمَرُ الشَّيْءِ)

شْتَه كَه ي دَا بُوْشِي ۵ شَارْدِيَه وَه ۵ (خَمَرُ الْعَجِيْن)

دایووشی ۵ (خَمْرُ الْمَكَانِ): لهو شوینه مایه و هو
 تییدا نیشته جن بوو ۵ خَمْرَ الْعَجَبِ: خه میری
 کرده ناو هه ویرمه کهوه ۵ هه ویرمه کی شیلاو
 ماومیهک لئی گهرا بۆ نهومی هه لئ ۵ اخْتَمَرْتُ
 المرأه: نافرته که سهرپوش و چارمه کی پوشی ۵
 اخْتَمَرْتُ الْحَمْرُ: عهرقه که پیگه بی و وه ختی
 کولاندنی هات ۵ اخْتَمَرْتُ الْعَجَبِ: هه ویرمه
 هه لات بوو به خه میره ۵ تَغَمَّرْتُ الْمَرْأَةَ الْجِمَارَ:
 نافرته که سهرپوش و چارمه کی به خوی دادا ۵
 تَغَمَّرْتُ الْمَرْأَةَ بِالْحَمْرَةِ: نافرته که میکیاجی دهم
 جاوی به خومرکه کرد ۵ اسْتَخَمَّرَ الرَّجُلُ:
 پیاومه کی کرد به کویله ۵ الْحَمَارُ مِنَ النَّاسِ:
 کۆمه ل و دسته و دایره بیان ۵ الْخَمَارُ مِنَ الْحَمْرِ:
 نهو شهرابه به بخورمومه کی توشی سهره شیه
 بکا ۵ نهو ماده سهرخوشکه ریه که تیکه لئ
 خوینی ناده میزاد دهبی ۵ الْحِمَارُ: په رده و
 سهرپوش و چارمه و میزمر ۵ الْحَمْرُ: ههرشتیک
 سهرخوشکه ربین له گوشراوی تری و خورما و
 شتی تر، تری، ههر شرابیک سهرخوشکه ربین.

الْخَمْرُ حَقِيقًا وَكَيْفًا.

الْخَمْرُ مِنَ النَّاسِ: بئیر و کۆمه لئ
 خه لک ۵ ههرشتیک شت دایووشی له دارو
 دهم و گزو گیاو کتو ۵ دره ختی پرکه لاو لقو
 پوپ ۵ غافلگیری و نهینی ۵ الْحَمْرَةُ: به مانا
 (الْخَمْرُ) دئ ۵ کۆمه ل و قهرمبالی ناده میزادان
 ۵ الْحَمْرَةُ: بونی خوش ۵ الْحَمْرَةُ: نهو ماده
 بیهوش کهرانه ی تیله لای
 خویندمی ۵ کۆمه لیک داو و دمرمان نافرته
 میکیاجی بی دهکاو خوی بی نارایش
 دمدا ۵ خومره که دهکرتنه ناو هه ویرمه بۆ
 نهومی هه ویرمه که هه لئ بی بی بی لئ و
 ته لئ ۵ بیرمی بونخوش ۵ حصیر و بهرمان که

خه میری کرده ناو هه ویرمه کهوه بۆ نهومی
 باش هه لئین.

خَمْرٌ خَمْرًا: توشی سهر هیشه بوو له ناکامی
 شهرابخوار دنه وه ۵ بهموی عهرق خوار دنه وه
 نه خوش کهوت ۵ دهر دو نازار جووه ناو
 جهسته په وه.

خَمْرُ الْمَكَانِ: شوینه که شهرابی تییدا زور بوو.

خَمْرُ الشَّيْءِ: شته که لهو حاله ی له سهری بوو گوزاو
 جووه سهر حالیکه تر.

خَمْرٌ عَنْهُ: خوی هون کردو له بهر چاو نه ما.

خَمْرٌ عَنْ الْخَيْرِ: هه واله که ی نه زانی، خه بهر مه کی
 لئ شیوا.

خَمْرٌ عَلَى فُلَانٍ: رفی له فلا نکس هه لسا.

خَمْرٌ خَمْرًا: به عهرق خوار دنه وه توشی سهره شیه
 بوو ۵ اخْتَمَرْتُ: له ناو دارو دره خت و جهنگه لدا
 گوم بوو ۵ شمراب له لای نهو زور بوو ۵ اخْتَمَرْتُ
 الْمَرْأَةَ: نافرته که میکیاجی کردو خوی
 بونخوش کرد ۵ اخْتَمَرْتُ الْجَارِيَةَ: کهه که کاتی نهومی
 هاتوه خوی بالآ پوشبکا ۵ اخْتَمَرْتُ الْأَرْضَ:
 زهویبه که دارو دره ختی زور بوو ۵ اخْتَمَرْتُ عَلَى
 لِفْلَانٍ: کینه و رفی له فلان هه لگرت ۵ اخْتَمَرْتُ
 الْخَمْرَ: شهرابی دروست کرد ۵ اخْتَمَرْتُ الشَّيْءَ:
 شته که ی دایووشی ۵ شاردیه وه ۵ باشگوینی
 خست ۵ اخْتَمَرْتُ الْعَجَبِ: خه میری کرده ناو
 هه ویرمه کهوه ۵ خَمْرٌ بِهِ: شاردیه وه ۵ خَمْرٌ
 الشَّيْءِ): تیکه لای شته که ی کرد ۵ خَمْرٌ
 الْمَكَانِ): له شوینه که مایه وه تییدا جینگیر بوو ۵
 خَمْرًا: شهرابی دروست کرد ۵ (خَمْرُ الشَّيْءِ):
 شته که ی دایووشی ۵ خَمْرَتُ الْمَرْأَةَ رَأْسَهَا بِالْحَمَارِ:
 نافرته که به سهرپوش سهری خوی

پېنجهم ئاودا، واتە: لەئاودانى پېشوووه ۵
الْأَخْمَسُ: كۆي (خَمَسَ) ۵ دىگوتى: (هما لي
بردة أخماس) كاتىك ئەو دوو تەبابىن و لىك
نزىك بن.

خَمَسَ: (جاءوا أخماس) خەلكەكە پېنج پېنج ھاتن ۵
الْأَخْمَسِيُّ: بايەكى گەرم و وشك و تەپ و
تۆزۈپىيە ۵ لە مانگەكانى بەھاردا بەزۆرى و
لەمانگى تردا بەكمەى ھەلدەبى ۵ الْخَمَاسِيُّ:
مندا لىك يان پۇشاكىك درىزىيەكەى پېنج
گەزىن.

الْخَمْسِيُّ: ژمارەى پېنجە بۇ مېنىە.

الْخَمْسِيُّ: بەشك لە پېنج ۵ جۆرە قوماشكى
پەمەنىيە ۵ ناوہ بۇ سارايەكى بەرھراوانى و ماھ
ئاوى دووربى حوشترى پېنج رۆژ بگاتە
سەرئاوھەكى.

الْخَمْسِيُّ: بەشك لەپېنج بەش ۵ پېنج يەك ۵
الْخَمْسَةُ: ژمارەى پېنجە بۇ نېرىنە،
دىگوتى: (هم خمسة رجال) ۵ الْخَمِيسُ: بەشك
لەپېنج بەش ۵ ئاوى رۆژى پېنج
شەممە ۵ سوپاى زۆر كەپىك ھاتبى لەپېنج
بەش (پېشە تاو باشەتا لای راست و لای چەپ،
ئاو پراست) ۵ پۇشاك يان رەمب و ھەر شتىكى
تر كە درىزىيەكەى پېنج بست بى ۵ الْخَمْسُ:
پېنج پېنج ۵ الْخَمْسُ: لە زاراوى ھەندەسەدا
بەشتىك دىگوتى پېنج گۆشە بى ۵ الْخَمْسُ:
رەمبىكە پېنج زىراع درىزىن.

خَمَسَ: رەجھە خَشَا و خَمَسَا: پىستى دەم و جاوى
برىندار كەرد.

خَمَسَ: فلاناً: پىستى جەستەى فلانكەسى
برىندار كەرد ۵ خَمَسُهُ: بەمانا (خَمَسْتُهُ) دى.

لەلقى دارخورما بەتەندى و بەمەن و گوش
رايەئەند بىكرى ۵ الْخَمْرَةُ: بۆنى
خۆش ۵ دىگوتى: (امراة طيبة
الخمر) ۵ ئافرمەتىكى بۆنخۆشە ۵ لەبەركردنى
خىمار ۵ الْخَمْرَى من الأوان: ئەمەى رەنگى
شەرابى بى ۵ الْخَمَارُ: مەيفرۆش ۵ الْخَمَارَةُ:
دوكانى مەيفرۆشى ۵ الْخَمِيرُ: ئەو كەسەى زۆر
شەراب بخواتەو ۵ (مردمن) ۵ الْخَمِيرُ: جۆرە
ھەويرىكى تايبەتتەى ۵ الْخَمِيرَةُ: رومكەكە
تاكخانەيەو لەجۆرى (فطريات) ۵ شكى
ھىلكەبى يان خپرە بەشەتل دەبى بۇ ھەئەينانى
ھەوير بەكاردى، ھەروا بۇ ئامادەكردنى
مادەسپكەرمكان و فیتامىنات بەكاردى ۵ خَمِيرَةُ
اللبن: ھەوئىنى ماست دىكردتە ناو شىرەو ھە
ئەمەى بەمەى ۵ الْخَمْرَةُ: مەرى سېى يان
ئەسبى سېى ۵ الْخَمْرَةُ من الشياه: مەرى سەر
سېى باھى جەستەشى ھەر رەنگىك بى ۵
الْمُسْتَحْمِرُ مِنَ الرجال: پياوئىك زۆر مەى
بخواتەو.

خَمَسَ المال خَمَساً: پېنج يەكى مائەكەى
ھەلگرت.

خَمَسَ فلاناً: پېنج يەكى مالى فلانكەسى
ھەلگرت.

خَمَسَ القومَ: بوو بە پېنجەمى
خەلكەكە ۵ پېنجەم كەسيان بوو.

خَمَسَ الخيلَ: بەپېنج تالى جەبلەكەى بادا ۵
أخمساً: بوون بە پېنج ۵ أخص فلاناً:
فلانكەس حوشترەكانى پېنج پېنج ھاتن بۇ ناو
خواردنەو ۵ خَمَسَ الشئى: شتەكەى كەرد
بەپېنج روكن بەپېنج لايەن بەپېنج
گۆشە ۵ خَمَسَ الأرض: زەمبەكەى دواى رۆژى

تَخْمَشُ: بؤ موطاومعی (خَمَشَةُ) دئ ۵ تَخْمَشُ الْقَرْمُ: خه لکه که جم و جوئیان زور بوو ۵ الحامِشَةُ: ناومرؤی بچوک ۵ الحَمَاشَةُ: برینیکه خوینی دیاریکراوی له شمرعدا بؤ دانمنرابج.

الْخَمَشُ: ناوه بؤ برینی پیست.

خَمَصَ الْبَطْنُ خَمَصًا وَخُمْصًا: گهدمکه خالی بوو، سکی بچوک بؤوه ۵ سکی قیوت، سکی چووه ناوموه.

خَمِي بَطْنُهُ: بهمانا (خَمَصَ) دئ.

خَمِي الْقَدَمُ: جالایی بهری بیی زور بهرز بؤنهوه له زموی ناکه وئ.

خَمِي الْبَطْنُ خُمْصًا وَخَمَصًا: گهدمی خالی بوو، سکی بچوک بووه ۵ تَخَامَصَ عَنْهُ: لئی دوور کهوتهوه ۵ تَخَامَصَ لَهُ عَنْ حَقِّهِ: وازی له مافی خوی هینا بؤنهوهی مافه که بدا بهنمو ۵ تَخَامَصَ اللَّيْلُ: تاریکایی شهو که می رهوییهوه له دممهوبه یاندا ۵ اِنْتَخَمَصَ الْجِرْحُ: برینه که هاوساوییه کهی رهوییهوه ۵ الاخْمَصُ: جالایی بهری بی؛ نهومی له زموی ناکه وئ ۵ الْخُمْصَانُ: بهمانا (الخُمْصَان) دئ ۵ الْخُمْصَةُ: کراسیکی رمش یان سور وینه و نیشانهی تیدابن ۵ الْمَخْمَصَةُ: برسییمتی (رب مَخْمَصَةٍ شَرَّ مِنَ التَّخْمِ).

خَمَطَ اللَّبْنُ وَالْخَمْرُ: شیرمه، شمرابه که بؤن خوش بوو.

خَمَطَ اللَّبْنُ وَالْخَمْرُ: شیرمه که یان شمرابه کهی کرده مهنجه لکه وه.

خَمَطَ اللَّحْمَ: گوشته کهی برژاند ۵ باش نهیبرژاند.

خَمَطَ الْحَمْلَ وَالْجَدِيَّ: کاورمه که یان گیسکه کهی گروو گوشته کهی برژاند.

خَمِطَ اللَّبْنُ وَالْخَمْرُ: بهمانا (خَمِطَ) دئ ۵ دمگوترئ: خَمِطَتِ الْأَرْضُ: زموی بؤنی خوش بوو.

خَمِطَ الرَّجُلُ: بیاومه که فیزی کردو خوی بهزل زانی ۵ رفی هه لساو توره بوو ۵ تَخَمَطَ الرَّجُلُ: بیاومه که ته که بوری کرد، فیزی نواند ۵ زوری رق هه لساو توره بوو ۵ رکه بهرمانی خوی ملکه چ کردن و بهسر یاندا زال بوو ۵ تَخَمَطَ الْفَحْلُ: دمنگی خوی خواردموه، حیلکه ی له فورگی دا دوباره کردهوه ۵ تَخَمَطَ الْبَحْرُ: دمربا شهپوله کانی تیکیانه وه هاویشت و نارامی نهما.

الْخَمَطُ: شتی بؤنخوش ۵ جوړیکه له درهختی (الأراك) بهرمه کهی دهخوری ۵ بهری کم له همر درهختیک بی ۵ شیرو ماستی ترش ۵ شتی تال ۵ همرگیاوو گزیک تامی تالی گرتی ۵ الْخَمَطَةُ: بؤنی زموی ۵ بؤنی توله میوو بهرسيله لهسهرتای پهیدا بوون و هه لپیجانی دا ۵ بؤنی کوندمو مهشکه ۵ بؤنی شمراب پیش نهومی بترش، لهسهرتای ترشبوونی دا ۵ الْخَمَطَةُ مِنَ السَّاءِ: بؤنی کوندمو مهشکه ۵ الخَمَطُ: برژاو، برژاندن.

خَمَلَ الْمَنْزِلَ: خانومه که شوینه واری نهما ۵ مهکۆکه لابراو هیجی نهما.

خَمَلَ الرَّجُلُ: بیاومه که گوم بوو نهناسراو کهس باسی ناکا.

خَمَلَ ذِكْرَهُ: ناوی ونه و کهس باسی ناکا.

خَمَلَ الصَّوْتُ: دمنگه که نزم بوو.

خَمَلٌ اللَّبْنُ: شيرمه که گؤراو بزرگاو بؤنه که می ناخوش کردموه. دمنگی بهرز نمکردموه.

خَمَلٌ فَلَانٌ: فلانکس زؤر گرباو دادو فيفانی کرد.

خَمَلٌ الْبَيْتِ: ماله که می مائی (خَمَلٌ الْبَيْتِ) بیرمه که پاک کردموه.

خَمَلٌ قَلْبُهُ: دلی پاککردموه له حیقدو کینه.

خَمَلٌ النَّاقَةِ: حوشرمه که دؤشی.

خَمَلٌ الشَّيْءِ: شته که می برپهوه.

خَمَلٌ فَلَانًا بِنَاءِ حَسَنٍ: بمباشی باسی فلانکس می کرد.

خَمَلٌ فَلَانٌ يَخْمُ نِيَابَ فَلَانٍ: فلانکس بمباش وچاک ناوی فلان دینن.

خَمَلٌ الدَّجَاجِ: مریشکه که کرایه کولانهوه.

خَمَلٌ الْخَمِ: کولانه که پاک کرایهوه. **أَخْمٌ** لِلْحَمِ

وَاللَّبَنِ: گؤشته که و شیرمه بؤگه می کرد. **إِخْتَمٌ**

الْبَيْتِ وَالْبَيْتِ: ماله که می مائی، بیرمه که پاک

کردموه. **تَخَمٌ** مَا عَلَى الْخِرَانِ: نهوه می له سمر

سفرمه که بوو خواردی. **الْحَمَامَةُ**: نهوه می بمالدری

له بیرو له خانوو. **كَهْسِكِي** مَالَيْنِ: نهوه

خواردن و خوراگی دمکه ویتسه سمر سفرمو

دمهرژی.

الْخَمِيمُ: باغیکه بی درهخت و بی میوه.

الْخَمِيمُ: کولانه می مریشک. **قَهْرَتَالَهُو** سه بهتبه که

له قههزاز، کاو وردمبوش دمکریته تهخته که می

بؤ نهوه می مریشک هیلکه می تیدا بکا پان

جوچکی تیدا هه لیبینن.

الْخَمِيمُ: رهاگران و نه کله موت. **شیری** تازه

دؤشراو. **وَسَبِ** دِرَاو. **الْخَمِيمَةُ**: گهسک، نالمتی

مالمالین.

خَمَلٌ الرَّجُلُ صَوْتُهُ خَمَلًا: بیاومکه دمنگی نزم کردموه. **دمنگی** بهرز نمکردموه.

خَمَلٌ الْبَسْرُ: خورما مزرو کاله که می خستنه جهرهوه بو نهوه می نهرم بن.

خَمِلٌ: دمده جهومزگی توش بوو (الْخَمَالُ):

نه خؤشبییه که توشی جهومزگی دمبی. **أَخْمَلْتُ**

الْأَرْضَ: زموییه که گوله خه مانیلی زؤر بوو.

أَخْمَلْتُ الْهَائِلُ الثَّرْبَ: جؤلاکه گولی بو قوماشه که

دروست کرد. **أَخْمَلْتُ** اللَّهَ فَلَاكًا: خودا ناوو

شؤرمتی فلانی کویر کردموه، کس نایناسی و

کس باسی ناکا. **أَخْمَلْتُ**: له ناو خه مانیله گاندا

لهومرا. **الْحَامِلُ**: نادمیزادی هیج و پوچ و بی

ناوونیشان. **الْغَمَالُ**: نه خؤشبییه که توشی

جهومزگی دمبی و توشی قاجی نازهل دمبی و

قههزنی دمکا. **الْغَمَالَةُ**: پهرو بؤلی نوعامه.

الْخَمَلُ: بهمانا (الْخَمَالَةُ) دئ. **بِرْزُو** بآلی قوماشی

قهدیقه یان خوری قهدیقه. **نَمُو** جهرمه بهرز

بهرز می روی ناوموه می معیدمی داپؤشیوه.

الْخَمَلُ: دؤستی باش. **الْخَمَلَةُ**: قهدیقه.

الْخَمَلَةُ: قهدیقه. **نَهْنِيْبِيَه** کانی بیاو. **الْخَمِيْلُ**:

قهدیقه. **تَشْرِيْبُو** تیکوشراو. **هَهْوَرِي** پهرو

تاریک. **پؤشاک** گولگولای. **پان** پؤشاک له

قهدیقه. **قهدیقه** رض. **الْخَمِيْلَةُ**: پهرو بآلی

نوعامه. **قهدیقه**. **درهختی** پر لق و پؤپ و

گه لا به جؤزیک زهلام بجیته ناویهوه

دیارنه بی. **هَهْرَشُوْنِيْک** نهرمان بی و بمگیاو

گول و گولزار بپرازیتهوه و بشوبهیته پارچه

قهدیقه.

خَمٌ اللَّحْمُ حَمًا وَحَمْرًا: گؤشته که می بؤگه می بوو

بمهرزای پان کولای. **بؤنی** کردبی و

بمتهواوی هاسیدنهبووبن.

خَمَنَ الشَّيْءِ خَمْنًا: به گوترو موزنده شته که می
هه لسه نگانده.

خَمَنَ الشَّيْءِ: به مانا (خَمَن) دئ.

الْخَمَنُ: بۆگهن ۵ الْخَمَانُ مِنَ النَّاسِ: ناده میزادی
پرو بوج و خویره له ۵ رمبی زعیف ۵ الْخَمَانَةُ:
شمشیری زعیف.

خَبِبَ فَلَانٌ خَبِيًّا: توشی لوت گنی بوو ۵ مردو
فهوتا ۵ شهل بوو ۵ اخْتَبَّ: به هیلاک چوو
(اخْتَبَّ) به هیلاکی برد ۵ اخْتَبَّ رَجُلُهُ: هاجی
سرگرد ۵ بریه وه ۵ اخْتَبَّوْا: تیداجون، له ناو
چون. ۵ تَخْتَبُّ: دیمه نی ناشیرینی سه رلوتی
لابردو نه شته رگه ری بۆ کرد ۵ تمکه بووری کرد
۵ الْخَتَابُ مِنَ الرِّجَالِ: پیاوی که له گه متی که تمه
زه لام ۵ پیاوی نه حمه ق و گیل و همرده مه
خهریکی شتی که ۵ الْخَتَابَةُ: شوینکه می ناشیرین
له سه ر جمسته ۵ شهرو نه گیمتی.

الْخَبُّ: شوینی به مه که گه بیشتنی نیسقانی ران و
نیسقانی لولاک (نه زوؤو ره فیجک) ۵ بؤ شای
نیوان به منجه کان ۵ بؤشایی نیوان دوو گوشه.

الْخَبُّ: مردنیکه توشی لوت دئ و ناده میزاد که
قسمه مکا وشه کان گن دهبین ۵ الْخَبَّاتُ: غمرو
درو ۵ الْخَبَّاتُ: به مانا (الْخَبَّات) دئ ۵ الْخَبَّيَّةُ:
فه سادو داومشان و گهنده لی ۵ الْخَبَابُ مِنَ الرِّجَالِ:
پیاوی که له گه متی زه لام و کته ۵ پیاوی لوتزل و
که بوگه وره ۵ الْخَبَابَةُ: نه رمایی لوتی زل،
نه ملو و نه ولای لوت له لای سه روی
لوت ۵ لوت به رزی و تمکه بیور کردن ۵ الْخَبُّ:
به مانا (الْخَبُّ) دئ ۵ الْخَبَّيَّةُ: دمنگ
لیدابران و به چراندنی به یومندی خزمایه تی.

خَنْبَسٌ: تالانیبه که می دابه شکرد ۵ الْخَنْبَاسُ: شتی
کۆنی پته وی جیگیر ۵ شیر ۵ پیاوی که متی

ناشیرین و ره زاگران ۵ شهوی تاریکی هه نگوسته
جاو ۵ الْخَنْبَاسَةُ: میینه له سه رمته می نه و مده که
دردمکه وی سکی همیه ۵ الْخَنْبَسُ مِنَ الرِّجَالِ:
به مانا (الْخَنْبَسُ) دئ ۵ الْخَنْبَسَةُ: (خَنْبَسَةُ الْأَسَدِ)
شیوه رویشتنی شیر نازایه تی و هه له متی ۵
الْخَنْبُوسُ: به رده نه ستی به ردنیکه که به مانس
لیتی دهی ناگری لی دمبیته وه.

خَنْبَسَ السَّقَاءِ خَنْبًا: ده می کونده وه مه شکه که می
هه لگی رپایه وه به دیوی دمره و مدها و ده می بیومناو
لیتی خوارده وه.

خَنْبٌ فَلَانًا: گالته می پی کرد.

خَنْبُ الرَّجُلِ خَنْبًا: پیاومکه هه لسه و که وتی ژنانه می
کردن. ۵ خَنْبٌ فَلَانًا: شله به تمه بوو ۵ لارو
له نجه می کرد خوی بادا ۵ خَنْبُهُ: وای لی کرد
و مکوو (خونئی) هه لسه و که وت بکا ۵ خَنْبٌ كَلَامُهُ:
ناخواتنی و مکوو ژنی نازو نوزکه ر کرد، ژنانه
دوا ۵ خَنْبُ الشَّيْءِ: شته که می چه مانده وه دو لای
کردمه وه ۵ خَنْبُ السَّقَاءِ: به مانا (خَنْبُهُ) دئ ۵
اخْتَبَّتِ الرَّجُلُ: به مانا (خَنْبُهُ) دئ ۵ اخْتَبَّتِ
السَّقَاءُ: کونده مکه، مه شکه که نوشتایه وه ۵ انْخَبَّتِ
العَنْقُ: مله که خوار بوو ۵ تَخَبَّتِ الرَّجُلُ: به مانا
(خَبَّتْ) دئ، دمگوتری: (تَخَبَّتْ فِي كَلَامِهِ)
له قسمه کردندا ژنانه دوا ۵ تَخَبَّتِ الشَّيْءُ: شته که
چه مایه وه ۵ خَبَّاتٌ: و ته به می جینو نامیزه
ناراسته می نافرته دمگرتی. ۵ الْخَنْبَانَةُ: پیاویک
ناکارو گوفتاری ژنانه بی.

الْخَنْبَشُ: کۆمه لی به رته وازه ۵ لویه می
قوماشی بیچراوه ۵ چرچ و لوجی قوماشی
بیچراوه ۵ دیوی ناومه می شه ویله ناستی ددانی
دواوه (ددانی خری) چ لای خوارو چ لای سه رو.

كەلەپۇريان ۋە پياۋى ئازاي كە زەھەرى بىن
 نابىرئى دوزمىن نازانى لىكۆنۈە بۆى
 بىچى ۋە پياۋى سەخى دەستو دل فراوان،
 پياۋى جىنئو فرۆش و زمان پىس ۋە نىرى، بەران،
 ئەسپەنئىر ۋە ھىسترو بارگىنى درىزو
 كەتە ۋە كىۋى بەرزوگەورە كە بەسەر دەشتاىى
 دا بېروانى.

خُنْوَ اللَّحْمِ وَغَيْرِهِ: گوشت بۇنى كىرد بۇگەن بوو ۋە
 الْخُنْزَوَانُ: مەيمون ۋە نىرە بەراز ۋە الْخُنْزَوَانُ:
 تەكەبورو خۇبەزلزانى ۋە الْخُنْزَوَانَةُ: بەمانا
 (الْخُنْزَوَان) دى.

الْخُنْزَوَانِيَّةُ: بەمانا (الْخُنْزَوَان) دى ۋە الْخُنْزَوَانَةُ: بەمانا
 (الْخُنْزَوَان) دى ۋە الْخُنْزَاؤُ: سەرمازەلە (ئەو
 جۆرەيان كەبەلەك و خالخالوین) ۋە ئەو
 جولەكانەى گوشتیان پەزمەندە كىرد تا بۇگەنى
 كىرد ۋە الْخُنْزَوَانُ: رىزى دواۋەى سوپا
 لەشەردا ۋە كەمتىار ۋە الْخُنْزَوَانُ: تىگۆشاۋ تىرىت،
 تىشەرىپ ۋە خُنْزَرُ: كارو پىشەى بەرازى
 ئەنجامدا ۋە بەتلىەى چاۋى روانى ۋە خُنْزَرُ
 الشَّيْئُ: شتەكە ئەستور بوو ۋە الْخُنْزَايِرُ: زىبەكى
 رەق و بىرىنۆكەبەگە لەمدا پەيدا دەبىن ۋە
 الْخُنْزَرَةُ: پاچىكى گەورەبە بەردى بىن
 دەشكىندىرئى ۋە الْخُنْزَيْرُ: بەراز.

خُنْسَ خُنْسًا وَخُنْسًا خُنْسًا: دواكەوت.

خُنْسَ الطَّرِيقِ عَيْمًا: لەرىگەكە تىبەرى و خىستىنە
 پىشتى خۇى.

خُنْسَ فَلَانًا: فلانكەسى دواخست.

خُنْسَ الرَّجُلِ: پىاۋمەكە دواكەوت و گوم بوو.

خُنْسَ الْكِرْكَبِ: ئەستىرەكە شۆر بۇۋەو گوم بوو
 ۋە خُنْسَتِ النَّخْلَةِ: ماۋمەكە بىن چو تا
 دارخورماكە تەلقىجەكەى وەرگىرت.

خُنْتُ: وشەمەكى جىنئو نامىزە ناراستەى پىاۋ
 دەكرى، دەگوتىرئى: (يا خُنْتُ) ھۆى نىرەموك ۋە
 الْخُنْتُسَى: نىرەموك ۋە كەسنىك كۆنەندامى
 زاۋىزى نە نىرىنەى تەۋاۋىب نە مەينەى تەۋاۋ
 بىن ۋە رومككىك خانەى مەينە و خانەى نىرىنەى
 تىداىن ۋە الْخُنْتُكُ: نىرەموكى ۋە (الْخُنْتُكُ
 الكاذِبَةُ): ئەۋمەبە ئادەمىزادەكە لەراستىدا
 رەگەزى نىرىنەىبىن يا رەگەزى مەينەبىن وەلئ
 ھەندى دىاردەى رەگەزەكەى تىرى پىۋە دىار بىن
 ۋە الْخُنْتَاثُ: ئافرىتى چاۋ نەرم و لارو لەنچەكەم
 لەرۋپىشتىدا ۋە الْخُنْجَرُ: خەنجەر، كىرد، كىردى
 گەورە ۋە الْخُنْجَرُ: بەمانا (الْخُنْجَرُ) دى ۋە
 الْخُنْجَرَةُ: حوشرىك شىرى زۆربىن ۋە الْخُنْجَرِسُ
 مِنَ الْمِيَاهِ: ناۋى قورس بەمەرجن نەگاتە ئاستى
 سوپىرى ۋە خُنْفَنُ فَلَانٍ: قەسى بەلوت كىرد،
 لەقسەدا گنە.

الْخُنْدُبُ مِنَ الرِّجَالِ: پىاۋى بەدەرەۋىشت.

الْخُنْدَرِسُ: شەراب، شەرابى كۆن ۋە (عمر خندريس):
 خورماى كۆن ۋە (حِنْدَةُ خندريس) گەنمى كۆن ۋە
 الْخُنْدَعُ: جۆرىكە لە كوللە باز دەھائى ۋە
 الْخُنْدُعُ: كەسنىك نەفس نەزم بىن ۋە بەسروشت
 ناكەس بەچەبىن ۋە خُنْفُ: كانگەى ھەلەكەند ۋە
 الْخُنْفُ: چاللىكە بەدەمورى شتەكدا
 ھەلەكەندىرئى ۋە شەفە جۇگاپەكى درىزە لە
 گۆرپەئانى شەردا ھەلەكەندىرئى بۇ پارىزگارى
 لەسوپاۋ سەربازمەكان ۋە تَخُنْتُذُ: بىن حەبەبوو
 خۇى سفورگىرد دەستى داىبە بەدەرەۋىشتى ۋە پان
 شەرمىنگىزو ئازاۋ جەربەزە بوو ۋە الْخُنْدَيْسُ:
 شاعىرى چاك و شىعر رەۋان ۋە وتارىبىزى
 زامانرەۋان و قەسەكارىگەر ۋە پىاۋ ماقولئى ھىدى و
 ھىمىن ۋە شارمزا لەبەسەرھات و مېژوۋى رۇزگارى
 عەمرەب، ھۆزو شىعەر و ھونەر و

خَنَسٌ مِنْ مَالِهِ: لِمَالِهِ كَمَا هِيَ لَكَ تَرْت.

خَنَسٌ إِصْبَعُهُ: هَامِكِي وَيَكْ نَا.

خَنَسٌ خَنَسًا: نِيرَكِي لَوْتِي كَمَا نَزَمَ بُوُو نَمَلَاو

نَمَلَاوِي كَمَا نَمَرَزَ بُوُونَمُوهُ ۵ خَنَسَتِ الْقَدَمُ:

بَاژَنَهَبِيَهَكِي بَان بُوُوهُ ۵ أَخْنَسُهُ: دَوِي خَسْتَو

بُوُخُوِي رُوِي ۵ دَمَكُوْتَرِي: أَخْنَسَ عَنِي عَنِي:

مَالَهُ كَمَا دَوَا خَسْتَمُو لَهَكَاتِي خُوِيْدَا نَمِيْدَا مَمُوهُ

۵ خُنَسُهُ: بَهَامَانَا (أَخْنَسُهُ) دِي ۵ إِخْنَسْتَس:

دَوَا كَمُوْت ۵ إِخْنَسْتَس: بَهَامَانَا (أَخْنَسْتَس)

دِي ۵ كَمَرِيَهَمُوهُ ۵ تَخْنَسْتَس: بُوُو مَوَطَاو مَعَمِي

(خَنَسُهُ) دِي ۵ الْأَخْنَسْتَس: شِيْر ۵ مَمِيْمُون ۵

أَلْخُنَسَا: نَهْخُوُشِيَهَكِي تُوُشِي زَرَعَاتِ دَهَبِيُو

زُوُر بَايَه دَار نَابِي ۵ أَلْخُنَسَا: كَاكِيُوِي ۵ أَلْخُنَسُ:

نَاسِك ۵ لَانَمِي نَاسِك ۵ أَلْخُنَسَا: شَهِيْتَان.

أَلْخُنَسُ: نَمَسْتِيْرَه كَمَرُوُكَمَهَا ۵ بِيْنَج نَمَسْتِيْرَه

شُوُهَدَارَمَكَا (زُوُجَهَل ، مُوُشْتَمَرِي ، مِيْرِيخ ،

الزهره ، عطارد) ۵ هَمَمُوُو نَمَسْتِيْرَه ۵ (الليالي

الْحُنَسُ): سِي شَهُوِي كُوُتَابِي مَانِك كَهَلَمُو سِي

شَهَمُوْدَا مَانِك دَهْرَنَا كَمَهُوِي ۵ أَلْخُنَسُوُس:

شِيْر ۵ بِيْجُوُه بَمَرَاز ، كُوْدَهَلَه بَمَرَاز ۵ أَلْخُنَسُوُس:

(فِرْس خَنَسُو) نَمَسِيْبِيَكَه لَمَبَازْدَانَدَا رَاسْت دَمَرُوَاو

دَوَابِي رَاسْتَو جَمَب دَمَكَا هَمَرْدَهَلِيِي پَاشَمُو پَاش

دَمَكَشِيْتَمُوهُ ۵ أَلْخُنَسِيْرُ: بَمَد رَمُوُشْت، بِي وَهَفَاو

وَادَمُو بَهَلِيْن ۵ كَارَمَسَات ۵ أَلْخُنَسِيْرِي:

بَمَد رَمُوُشْتِي ۵ غَمَدَرُو سَتَم ۵ كُوْمَرَايِي ۵

فَمُوْتَان ۵ أَلْخُنَسِيْبِيْ: بِيَاوِي بِي وَرَمُو

تَرَسَنُوُك ۵ بَهَلَاو كَارَمَسَات.

الْحُنَسُ: هَمَرَشْتِيْكَ بِيْجُوُك بِي ۵ كُوْدَهَلَه بَمَرَاز،

بِيْجُوِي بَهُوْر ۵ أَلْخُنَسَرُ: هَامَكِي بِيْجُوُوه.

خَنَفَ فَلَانَ خَنَفًا: كَارِيْكَ نَاشِيْرِيْنِي كَرْد رُوِي نَابِه

سَمَر هَهَلِيْرِي.

خَنَفَ لِلْمَرَأَةِ: جُو بُوُلَاي نَافَرْمَتَهَكِي بُوُو كَارِي

بَمَد رَمُوُشْتِي.

خَنَفَ لَهُ وَالِيَه: زَهَلِيْلِي بُوُو مَلَكَهَجِي بُوُو.

خَنَفَ إِلَى الشَّيْءِ: مَهَلِي نَمُو شْتَمِي كَرْد.

خَنَفَ فَلَانُ النِّسَاءَ: فَلَانَكَمَس كَهَوْتَه قَسَمُو

بَارِيْكَرْدَن لَهَكَهَل نَافَرْمَتَه_Kَانَدَا بَهْمَمَبَسْتِي

مِيْبَازِيُو دَلْدَارِي ۵ أَخْنَعْتُهُ إِلَيْهِ الْحَاجَةُ:

بِيْدَاوِيَسْتِيُو نَاعِيْلَاجِي وَي لِيْكَرْد مَلَكَهَج بِي ۵

خُنَعُهُ: بَهْمَاج بِيْرِي وَبَارَجَه بَارَجَهِي كَرْد ۵ خُنَعُ

الْجَمَلِ: حُوُشْتَرْمَكِي زَهْر بَارَكْرْد ۵ أَلْخُنَاعَةُ: زِيْر

دَمَسْتَمِيُو جَاوَبَمَرَمُوُزِيْرِي ۵ أَلْخُنَعَةُ: نَاعِيْلَاجِي،

خِرَاطِكَارِي ۵ غَمَدَرُوَسْتَم ۵ أَلْخُنَعَةُ: شَكُو

بَمَد رَمُوُشْتِي ۵ شُوِيْنِي جُوُل، دَمَكُوْتَرِي: (لَقِيْتَه

بِخَنَفَةٍ فَهَرْتُهُ) لَهَشُوِيْنِي جُوُل تُوُشِي بُوُوُو لِيْمَدَا.

خَنَفَ خَنَفًا وَخِرْفًا: لُوْتَبَمَرَزِي نَوَانَدُو خُوِي بَهْمَل

زَانِي.

خَنَفَ بَأَنَفَه عَنهُ: لَوْتِي لِي بَادَاو رُوِي لِي وَهَرَكِيْرَا ۵

خَنَفَتِ الْمَرَأَةُ: نَافَرْمَتَهَكِي بَهْمَدَسْتِي خُوِي لَهَسَنِكِي

خُوِيْدَا.

خَنَفَ الرَّجُلُ: بِيَاوَمَكِي رَهِي هَهَلَسَا.

خَنَفَ الْفَرَسُ خَنَفًا: نَمَسَبَهَكِي لَهَكَاتِي بَاژَهَاوِيَسْتِنَدَا

مَلِي خُوِي بُوُلَاي كَابِرَاي كَمَسُوَارِيَهْتِي

وَهَرَجَه_Xَانَد ۵ لَمَبَر نِيْشَات وَتَمَرِدَمَاخِي خُوِي

خِرْكَرْدَمُوهُ.

خَنَفَ الْبَعِيرُ: لَهَبَر نِيْشَات وَتَمَرِدَمَاخِي

حُوُشْتَرْمَكِي لَوْتِي خُوِي لَهِنَاو لَقَاوَمَكَهَدَا

بَادَا ۵ زَهَنِكِي هَاجِي شَلُو نَمَرَمَهَلِيْقَهِن.

خَنَفَ فَلَانُ النَّاقَةَ: بَهَجُوَار بَهْنَجَه حُوُشْتَرْمَكِي

دُوُشِيُو بَهْنَجَه كَهَوْرَمَشِي خَسْتَه پَالِيَان.

خَنَفَ الْأَتْرَجَ وَخَوْه: نَارَنَجَهَكِي بَارَجَه بَارَجَه_Kَرْد.

گه لاكانى له پېنچ بھلك تېناپھرن، نازل بېخوا
بېسى دمەرى ۵ خاتق الذئب: رومكېكە سەر
بەرەگەزى (الشقیقە)یە، ماددەى سېرکەرى لى
دەردەھیندرى، ژاراویپەكى زۆرى ھەمە.

الخناق: شوینى تاعمت و خودا پەرستى سوڧیپەكان.
الخناق: نەخۆشپیپەكە ناھیلنى بەباشى ھەناسە
بگاتە سېپەكان ۵ الخناق: ملوانكە و
بەرمۇر ۵ ھەرشتېك ئادەمیزادى پى
بخنكېندرى، دىگوترى: (أخذ بخناقہ): دەستى
خستە بېنە ھاڧاى ۵ الخناق: ھەبلىكە دەكرېتە
مل نازل و ئەو جۆرە شتانە ۵ دىگوترى: (أخذ
بخناقہ) ۵ الخناق: دەردېكە پان باپەكە
كار دەمكاتە سەر ھورگ و گەروى ئادەمیزاد و
ھەيوانات ۵ وا دەبى ئەو نەخۆشپیپە توشى
سەرو ھورگى بانئەدھم دەبى، بەزۆرى كۆتر
توشى ئەو نەخۆشپیپە دەبى ۵ ھەروا ئەسپېش
توشى دەبى ۵ الخناق: ھەرشتېك بېپتە ھۆى
خنكان ۵ الخناق: ھەر نەخۆشپیپەك نەھیلنى
ھەناسە بەباشى بگاتە سېپەكان ۵ الخناق:
دەربەند ۵ الخناق: ملوانكە و بەرمۇر ۵
الخناق: شوینى ھەبلى سېدارە لەملىدا ئەو
شوینەى لەمەل دا پەتى سېدارەى
تېدەخرى، دىگوترى: (غلام مَخْنَقُ الحصر)
گەنجىكى قەدبارىكە.

خَنَ فلان خينا: فلان دەنگى گریانى پان
پېكەنىنى لە لوتیەو دەرجوو ۵ لەسەر خۆ
گریا.

خَنَ فلان القوم خنا: فلانكەس چووہ ناومراستى
مالى قەومەكە چووہ ناو ھەرەم سەراپانەوہ.

خَنَ ماله: مالەكى برد.

خَنَفَ الصدر أو الظهر: لایەكى سېنگى پان پەشتى
قېوت و چووہ ناوموہ ۵ الخناق: نەخۆشپیپەكە
توشى دەست و پەل ئەسپ دەبى ۵ الخناق:
پارچە نارنج ۵ پارچە سېوو پرتەقال ۵ الخناق:
بەمانا (الخنفه) دى ۵ الخنيف: كەتانى
خراپ ۵ كراسىكى سېپى ئەستورە
لەمەتان ۵ ھوشترىك شىرى زۆربى ۵ رېگا ۵
المخفاف من الرجال: پیاویكە كشتوكالى باش
بەدەست نەپە ۵ المخفاف من الجمال: ھوشترى
نەزوك.

خَنَفَ عن القوم: خەلكەكەى ناخۆشپىست ۵
الخنفاء: ھەشەرمەكى رەشكەئەپە، بالەكانى
دەچنە ناو پەكەوہ، لەھاوۆچە پەچكولەترە
بۆگەنى لى دى ۵ الخنفس: خونفوسى نېر،
خونفوسى گەورە ۵ الخنفسة والخنفساء:
خونفوسى مى ۵ خنفه خنفا: ھورگى بادا تا
خنكاندى.

خَنَقَ الوقت: كاتەكەى دواخت ۵ كاتەكەى تەسك
كردموہ ۵ خنقه: بەمانا (خنقه) دى.

خَنَقَ فلان الأربعين: فلانكەس نرىكە تەمەنى بگاتە
چل سال.

خَنَقَ الإناء: ھاپەكەى پېرگرد.

خَنَقَ السرابُ الجبال: سەراپ و سېخوار سەرى
كېومەكانى داھوشى ۵ اخنق: مىلى گوشى تا
ھەناسە لى براو مرد ۵ اخنق الفرس: سېپاى
ناوچەوان و شەھلەو بناگوپى ئەسپەكەى
گرتنەوہ ۵ الخنق: مىلى گوشى تا گىانى دەرجوو
۵ الخناق: شېوو دۆلى تەنگ كە دكەوېتە نىوان
دوو كېوموہ ۵ كۆلان و دەربوونە ۵ خاتق التمر:
جۆرە رومكېكە و مكوو كلكى دوشك واپە بە
نەندازەى بېستېك لەزموى بەرز دەبېتەوہ، پەلكە

خَنِّ وعاء التمر: له همبانه خورماکه یهکه یهکه خورماکانی دمهینان.

خَنِّ خَسّاً وَخَيْباً وَخَنَّةً: قسهکانی له مهلاشوو لوتیهوه دمهاتنه دمر ۵ اَخْنَةُ: عهقلی برد، شیتی کرد ۵ اسْتَحْنَتُ البِئْرُ: بیرمهکه بۆگمنی کرد ۵ اَلْخَنَانُ: خوْشگوزهرانی و ژبانی نهرمو نۆل ۵ اَلْخَنَانُ: دمردیکه توشی لوت دمبی و مکوو ههلامت ۵ دمردیکه توشی قورگی بالنده دمبی ههروا توشی جاویشی دمبی ۵ ههلامت و کۆکهی حوشر.

اَلْخَنُّ: بهمانا (اَلْخَمُّ) دئ.

اَلْخِنُّ: کهشتی بهتان ۵ اَلْخِنَّةُ: جوړیکه له مینگه و غوننهو بهلوت دمریبری ۵ وکوو نهوه قسهکه له لوتهوه دمریچی ۵ اَلْخِنُّ: دمنگیکه له بهردمکانی زوروی لوت دا ۵ اَلْمَخْنَةُ: دمریبری دمنگ لهلوتدا ۵ دمرای شیوو دۆل ۵ لوت ۵ نهملاو نهولای لوت ۵ دمرای ئاوو، بهلگهی ناشکرا، ناومندی خانوو ۵ ههوشهو بهردمرگی مال ۵ اَلْمِخْنَةُ: غوننهو بهلوت قسهکردن ۵ (سنة مِخْنَة): سالیکی همرزانی و پر خیرو بیره.

خَنّا فلان فلانکس له قسهکردندا ناشیرین دوا قسهی ناشیرینی وتن.

خَنّا الجَدُّغ: لقهکهی بریهوه.

خَنِي عَلَى فلان في منطقة: قسهی ناشیرینی لهسمر فلان کردن ۵ اَخْنِي: خرابیکرد دای وشاندو گهندهلی کرد ۵ اَخْنِي الجراد: کولله هیلکهو گهرای زۆر بوو ۵ اَخْنِي المرعى: پاونمهکه لهومری زۆری ههبوو ۵ اَخْنِي عليه الدهر: رۆزگاری زۆری بهسمردا تیبهری ۵ فهوتانندی و لهناوی

برد ۵ اَخْنِي به: پابهندی وادمو بهئینی خوئی بوو.

اَلْخَنّا: قسهی ناشیرین ۵ (خسا الدهر) بهلاو کارهساتی رۆزگار ۵ اَلْخَنَوَةُ: غهدر، بۆشایی.

خَاب خَوْباً: همزار کهوت ۵ اَلْخَوْبَةُ: زموییهک لهمنیوان دوو زموییدا بارانی ئی بباری ۵ برسیایهتی.

خَاتَ البازي أو العقاب خَوْتاً: بازمهکه یان ههئۆکه خوئی دانهواندو پهلاماری نیچیرمهکی دا ورشهی بالهکانی هات.

خَات فلان: فلانکس وادمو بهئینی خوئی ههئۆمشاندموه ۵ نهو خواردمهمنییهی پهزمهندهی کردبوو، بۆنی کرد، ناومهکه بۆگمن بوو.

خَات الشَّيْ: شتهکهی فراند ۵ (خات فلاناً) فلانی دمرکرد.

خَات مَالَهُ: مالهکهی کهم کرد ۵ خارت طرفه دونی: بهدزییهوه تهماشای کرد.

خَوْت البازي: بهمانا (خارت) دئ ۵ خَوْت الطائر: باندمکه دمنگی هات ۵ دمگوتری: (خَوْت الشَّيْ) ۵ اخْتَات الحديث: قسهکهی ئی و مرگرت و دواپی وشه وشه کهم کهم قسهکانی گپرانهوه ۵ اِنَّهُمْ يَتَاتَرْنَ اللَّيْلَ: نهوانه شهوموی دمکن و هیدی هیدی ریکهکه دمیرن ۵ اخْتَات الذَّبُّ الشَّاءَ:

بهدزییهوه گورکهکه پری دایه مەرکهو بردی ۵ اخْتَات البازي أو العقاب: بهمانا (خَت) دئ ۵ تَخَوْتُ الشَّيْ: شتهکهی فراند ۵ (تَخَوْتُ الحديث): بهمانا (اِخْتَاتَهُ) دئ ۵ تَخَوْتُ مَالَهُ: بهمانا (خَتَهُ) دئ ۵ اَلْخَاتَةُ: ههئۆو بازو وشه که دادیته نیچيرو ورشهی بالی دئ ۵ اَلْخَرْتَعُ: بروانه وشهی (خَتَع) ۵ اَلْخَرْتَلُ: بروانه وشهی (خَتَل).

خَارُ الْحَرْ: گمرما شکا ◊ (خار الیرد): سهرما کز بوو نهما.

خَارِ فِلَانًا: قنگی فلانکسی پینکاو همنگاو تی.

خَوْرُ الرَّجُلِ خَوْرًا: پیاومکه هاواری کرد ◊ **خَوْرٌ فِلَانًا:** بهمانا (خار) دئ ◊ **خَوْرٌ فِلَانًا:** فلانکس زعیضو بی دمسهلات بوو ◊ **تَمَارَتِ الشَّيْطَانِ:** دوگا که بۆراندیان ◊ **اسْتَخَارَ الرَّجُلَ:** داوای عطفو سوژی له پیاومکه کرد ◊ **اسْتَخَارَ الطُّبَّيْعَ:** دارنکی خسته کونی لانهی کممتیارمکهوه بؤ نوموی له لایمکی ترموه بیته دمر ◊ **الْخَوْرَاءُ:** بۆرمی رمشه ولاخ، بارمی مهری بز و ناسک.

الْخَوْرُ: کۆتایی روبرو جوگا که دمرزینه دمریاوه ◊ نرمایی زهوی له نیوان دوو بهرزایی دا ◊ کنداوا.

الْخَوْرُ مِنَ النَّسَاءِ: نافرمتی دل بیس و بهدرهوشتو بی عمل ◊ **الْخَوْرَاءُ مِنَ الْجَمَالِ:** حوشتری بچکۆلهی جوانوو ◊ **خَوْشِرُوو** بهرموته ◊ رمبی نرم ◊ چهرخو شخارته ◊ **الْخَوْرَاءُ:** حوشتری شیر زورو خوش دۆش ◊ دارخورمای بهرداری زور ◊ زهوی نهرمه لان ◊ **الْخَوْرَمَةُ:** بروانه (خرم) ◊ **الْخَوْرَتَق:** بروانه (خرتق) ◊ خازه خورًا: گهورمیی فرمانرهبوایی کرد ◊ دزی و مستا.

الْحَازِيَاءُ: بروانه (خزب) ◊ **الْخَوْرَبُ:** بروانه (خزب) ◊ **الْحَوْرِيَّةُ:** بروانه (خزر) ◊ **الْحَوْرِيَّةُ:** بروانه (خزل).

خَاشِ فِلَانًا: فلانکس چووه قهرمبالقی خه لکمهوه ◊ گه پرایمهوه.

خَاشِ فِلَانًا بِالرَّمْحِ: بهرمب له فلانکسی دا.

خَوْتٌ خَوْتًا: ورگی زل بوو گهمدی داجوړا (هر) اخوٹ وهي خَوْتًا.

خَوْتُ الْبَطْنِ وَالصَّدْرِ: سک و سینگی نهرمو شل بوو، گۆشتن بوو ◊ **الْخَوْتَاءُ مِنَ النَّسَاءِ:** نافرمتی تازه پیگهیشتوی نهرمو شلو گۆشتن ◊ **الْحَوْرَجَلِي:** بروانه وشمی (خجل) ◊ **أَخَاخُ الْعُشْبِ:** گیاو گزمکه فهوتا دیارنهما ◊ کهم بوو.

الْخَوْتُ: قوڅ، درهختی قوڅ درهختیکه له پیبری داره گولدارمکانه، درهختی بهره.

الْخَوْتَةُ: کونیکه له بیبا دمکری بؤ نوموی روناکی لیوه بچیته زوری ◊ دمرگایهکی بچکۆله له ناومراسستی دمرگایهکی گهوره بؤیه دروستکراوه تاببیته له مپهر له نیوان دوو مالدا ◊ **خَوْدٌ:** کهمن خوراکي دست کهوت ◊ **خَوْدُ الْبَعْرِ:** رغه: حوشترکه له رۆیشتندا پهلهی کرد ◊ **تَخْرَدُ الْفُصْنُ:** لقه درهختهکه چه مایهوه، رازا.

الْخَوْدُ: کچۆلهی جوانی نهرمو شلی رهوشت جوان ◊ **خَاوْدٌ عَنْهُ مُخَاوْدَةٌ وَخِرَادًا:** دورکهوتهوه، لیی دورکهوتهوه ◊ **خَاوْدَةٌ فِلَانًا إِلَى الشَّيْئِ:** له دواوه فلانی نارد بۆشتهکه ◊ **خَاوْدَةُ الْهَمِي فِلَانًا:** لمرزو تا توشی فلان بوو دواپی له کۆلی کهوتو پاش ماومیهک تووشی هاتهوه ◊ **تَخَاوَدَرَهُ:** وادمو به لئینیان دا بهیه کتری ◊ **تَخْرَدُهُ:** وادمو بهیمانی دایه.

الْخَوْدَانُ: ههتیو مچهو خوڼپری ◊ **الْخَوْدَةُ:** کلاو خونده کلاویکی پتهوه دمکریته سهر به زوری سهریاز له سهری دمکمن ههروا نه نندازیارو کریکاری بیناسازی.

خَارُ التَّرْتِ: گایمکه بۆراندی

خَارِ فِلَانًا: فلانکس لاوازو جهسته تیک شکاو بوو له بهل و پۆکهوت.

خاش الشَّيْبِي: شته‌ک‌ه‌ی کرده ناو زمره‌وه ناو توره‌که‌و جانتاوه.

خاش منه کذا: نه‌وه‌ی نی و مرگرت.

خاش الزاب و غیره فی الروعاء: گله‌ک‌ه‌ی کرده ناو گوینیه‌وه.

خاش الزاب فی الجوالق: گلی کرده ناو جه‌واله‌وه
 ◊ **خاوش الشَّيْبِي:** شته‌ک‌ه‌ی به‌رز کرده‌وه ◊ **خاوش جَنْبُهُ** عن الفرائش: که‌له‌ک‌ه‌ی له جینگاکه به‌رز کرده‌وه ◊ **خَرُشٌ** فلاناً حقه: مافی فلانک‌ه‌سی که‌م کرده‌وه.

تَخْرَشُ بَدَنَهُ: جه‌سته‌ی دوا‌ی فه‌له‌وه‌ی کزبوو ◊ **الْخَوْشُ:** که‌له‌که، تمنیشت ◊ **الْخَوْشَانُ:** روه‌ک‌یک‌ه و مگوو پاقله وه‌نی گه‌لاکانی نهرم ترن تام‌یک‌ی تفت و مرزئی همیه بؤ خواردن دم‌بئ ◊ **الْخَوْشُقُ:** نه‌وه‌ی به‌لق‌مدار خورماوه دم‌مینیت‌ه‌وه دوا‌ی جنینی، (واته پاشم‌رؤک) ◊ شتی خراب له‌مهر شتیک بی.

خَاصِ العطاء: به‌خششه‌ک‌ه‌ی که‌م کرده‌وه.

خَوِصِ خَوْصاً: چاوی به‌مقولا چوون و بچوک بوونه‌وه، بیان چاویکی له چاوه‌ک‌ه‌ی تری بچوک‌تره ◊ **خَوِصَتِ** البئس: بیرمه‌که ناوه‌ک‌ه‌ی داچوو نازه‌لی نی ناو نادری.

خَوِصَتِ الشاة: مهرکه چاویکی ره‌شو نه‌وه‌ی تری سببیه ◊ باقی جه‌سته‌ی هموو سببیه ◊ **اَخْوَصَتِ** النخلة: خورماکه چرو‌ی کرد، فه‌ریکه‌ک‌ه‌ی کرایه‌وه ◊ **خَاوَصَ** مُخَاوَصَةً: که‌مینک چاوی داخست ◊ **خَاوَصَ** فلان فلاناً: له‌ک‌ریندا فلان به‌ریه‌ره‌ک‌انی فلانی کرد زمی به‌سمره‌وه کرد ◊ **خَوِصَتِ** الفسيلة: چرو‌ک‌انی کرانه‌وه ◊ گه‌لاک‌ه‌ی دمرکه‌وت.

خَوِصَتِ النخلة: دره‌ختی خورماکه گه‌لای کرد ◊ **خَوِصَتِ** الأرض: چروزه‌و گوپکی دمره‌ختی نه‌رطای زور بوو.

خَوِصَ الشجر: دره‌خته‌که ورده ورده گه‌لای دمرکرد.

خَوِصَ رأسه: موی سببیه که‌وته سهری ◊ **خَوِصَ** فيه الشيب: موی سهری ماش و برنج بوو نیوه‌ی رمش و نیوه‌ی سببیه ◊ **خَوِصَ** فلان: فلان سهرمتا ریزی پیایوی پیایوانه‌ی گرت پاشان به‌خیره‌اتنی همتیوم‌جه‌کانی کرد ◊ **خَوِصَ** التاج: تاجه‌ک‌ه‌ی به‌زیر زهرکه‌فت کرد ◊ **خَوِصَ** العطاء: به‌خششه‌ک‌ه‌ی که‌م کرده‌وه ◊ **دم‌گوتری:** **خَوِصَ** ما أعطاك: نه‌وه‌ی نه‌تداتی نیی و مربره‌ با که‌میش بی ◊ **تَخَاوَصَ:** به‌مانا (خا‌و‌ص) دئ ◊ **خَاوَصَ** النجوم: نه‌ستیرمه‌کان بچوک بوونه‌وه ◊ **تَخَاوَصَ** منه: شته‌ک‌ه‌ی ورده ورده نی و مرگرت ◊ هرجه‌نده به‌خششه‌ک‌ه‌ی که‌م بوو هر نیی و مرگرت ◊ **إِخْوَصَتِ** الشاة: به‌مانا (خو‌صت) دئ.

الْخَوْصُ: شتی که‌م.

الْخَوْصُ: گه‌لای دارخورماو دره‌ختی نهرجیل و نه‌و جو‌ره دره‌ختانه ◊ **الْخَوْصَاءُ:** (ریح خو‌صاء): ره‌شبه‌ای گهرم، ناده‌میزاد له حمیفا چاوی بؤ هه‌لنایه ◊ (ظهیره خو‌صاء) له هموو نیوم‌رؤزه‌مه‌کان گهرم‌تر بوو ◊ **الْخَوْصَاءُ:** فروشیاری خوص ◊ نه‌و که‌سه‌ی شت له لقه خورما دروست دمکا.

الْحِيَاصَةُ: پیشه‌ی خو‌ص فروشی ◊ **المخو‌ص:** نه‌و شته‌ی له‌سهر شیوه‌ی خو‌ص دروست کرایبی.

خاض القوم فی الخديث خوضاً: خه‌لکه‌که به‌فسه گهرم بوون و چونه ناو فسه و گفتوگو‌وه.

خاض فلان بالفرس خوضاً وخياضاً: فلانكس
نهبهكهى برده سمر دو.

خاض الماء: جووه ناو ناومكهو بهناوىدا رويشت.

خاض الأمر والباطل: جووه ناوكارمكهوه، دمستی
کرد بهشتى پرو هوج، خوى تى فریدان.

خاض الشراب في الاناء: شهرايهكهى كرده
ناوقابهكهو تيكهلاوى كردو تيكي هملدا.

خاض فلاناً بالسيف: بهشمشير زمبرى له فلانكس

دا، لهسمرماتواه له خوار ورگى داو نمجار بو

سرموه ههئيدري **خاض القوم**: خهلكهكه

نهبهكانيان بهناو ناودا رويشتن **خاض في**

البيع: له فروشتن دا بهربهرمكاني كرد **خاض**

الفرس: نهبهكهى برده سمر ناومكه **خاض**

الماء والشراب في الاناء: ناوو شهرايهكهى لهناو

قابهكهدا تيك هملداو تيكهلاوى كرد **خاض**

بالسيف في بطن فلان: بهمانا (**خاضه**) دئ

اختاض المرعى: پاوانهكه لهومرو گزوى زورو

چرو هر بوو **اختاض بالفرس**: نهبهكهى برده

سمرناو **اختاض الماء**: بهمانا (**خاضه**) دئ

تخاضوا في حديث: له قسهو گفتو گودا روجونو

كهوتنه دانو سان **تخاض**: بهناجارى و زور

لهخوكردن جووه ناو نهو شته **تخاض الماء**:

بهمانا (**خاضه**) دئ **التخاضة**: مروارى

التخيض: (سيف خيض) شمشيريكه له ناسنيكى

نهرم دروستكراوه **التخاض**: بوارى چهم؛

تهنكاو؛ نهو شويتهى لهناو روياردا ئادهميزاد

دمتوانى به پيادهيى يان بهسواري پييدا

بهرهههوه **بهرهههوه** **بهرهههوه** بهيونهى بهرينهوهى

مهلامستهفاى بارزانى لهروبارى ناراس لهگه

ههفالهكاني دا نهو شيعرهى سالى پيشوو (۱۹۴۵)

بلاوى كردبووهوه سهرلهنوئى سالى (۱۹۴۶) بلاوى
كردهوه:

عشرت هاواره **عشرت هاواره**

هام لهسر ناراس چهم بين بواره

المخاضة من النهر الكبير: بوار بهناوى رويارى

گهورهدا **المخاضة**: ناميريكه شهرايو

ماستاوو شتى واى بين تيك ههئيدري **تخوط**

فلاناً: جار دواچار هاته لاي فلانكس.

الخوط: لقه درهختى نهرم (شورك) پياوى كهتهو

زهلامو روح سوكو رموشت جوان

خوج ماله: مالهكهى كهه بوو **خوج فلاناً بالضرب**:

بهئيدان و بيئيدان فلانكسى شلههته كردو

تيكى شكاند **خوج دئنه**: ههزهكهى دابهوه

خوج السيل الوادي: لاهاوكه ههراخى چهمهكهى

داروخاند **تخوف الشئى**: شتهكهى كهه كردهوه

الخراع: برخه و لرخه **الخراعة**: جلم **الخرع**:

حهبليكى سببيه دمكريته نيشانه بو نيوان دوو

كيوو نزمابى شيوو دوئل **ههموو دمشتو**

مهزرايهك گياوو گزى باشى ني بروئى.

خاف خرافاً ومخافة وخيفة: جاوهروانى بهيدا بوونى

بهلاو كارساتيكي ترسانكى كرد.

خاف: زانى، بوئى دمركهوت **خاف الطريق** او **الخفر**

اخافة واخافاً: ريكاكه يان سهنگهرمكه ترساندى.

اخافة الأمر: لهكارهكه ترساندى **خاف فلاناً** او

الشئى: فلانكسى والى كرد ترسى ني بكرى، ني

ترساو بين **خاوقه**: ههريهكه لهو دوو هاوهته

يهكتريان ترساند **خاوقه**: ترساندى (**خاوقه**)

الأمر: لهكارهكه ترساندى **تخوف**: بو

موطاوعهى (**خاوقه**) دئ **تخوف عليه شيئاً**:

ترسا لئى، ترساندى **تخوف الشئى**: شتهكهى

كهه كردهوه **تخوف فلاناً**: فلانكسى والى كرد

لَنْ تَرَسَاوِيحَ ۵ خَهْلَكْ لِيِي بَرَسِي ۵ **الْخَافُ**:
زۆر ترسنۆك.

الْخَوْفُ: حالهتیکه بemsر نefسدا دئ جاومروانی
ناخوشییهك دمكا ۵ یان مردنی
خۆشهویستیک ۵ شهرو همرا.

خَوَقُ الْمَكَانِ خَوْقًا: شوینهكه بهر فراوان بوو ۵
خَوَقَتِ الْمَرَأُ: نافرتهكه دریزو باریک
بوو ۵ نهحمهق و ناكهس بهجهبوو.

خَوَقٌ فلان: فلانكس کوپریوو.

خَوَقُ الْبَعْرِ: حوشترهكه گروئ بوو ۵ **اخَاقَ الرَّجُلُ**:
پیاوکه بهناو زهویدا روئی ۵ **خَرِقُ الْقَرْطُ**:
گوارمکه فراوان کرد، گهوره کرد ۵ **إخِثَاقُ**
الْمَكَانِ: بهمانا (خَرِقُ) دئ ۵ **تَخَوَّقُ الْقَرْطُ**:
گوارمکه پان و فراوان بوو ۵ (تَخَوَّقُ عَنْه): لئی
دور کهوتهوه.

الْخَوَّقُ: نهلههی زهپ یان زیو ۵ نهلههی گوینجه.

خَالَ فلان علی اهله خولاً وخیالاً: فلانكس کارو
باری مال و مندالی خوی ریک خستو
پیداویستیهکانی دابین کردن.

خَالَ الماشية: جوان نازهلهکانی جاودپیری کردن و
بهخیوی کردن.

خَالَ فلان خولاً: فلانكس خوی بهزل زانی و
تهکهبیوری نواند.

خَالَ خولاً: لهومپیش بهتهنیا بوو نیستا بۆته
خاومن کهسو و کارو دسو پیؤوندو نازو
نیعمت ۵ **اخَالَ** فيه خالاً من الحیر: جاومروانی
خیرو بییری لئ کرد ۵ **اخْشَلَّ**: خالی زۆری
همبوون دمگوترئ: (رجل مِعْمَ مُخْشَلٍ) پیاویکه
مامو خالی باشی همن ۵ همموویان پیاو
ماقولن ۵ **خَرْقَةُ الشَّيْءِ**: به پیاومتی نهومی پیدا

پیاومتی بemsرموه کرد ۵ **تَخَوَّلَ خالاً**: خالی بۆ
خوی پهیداکرد، فلانی کرده خالی خوی ۵ **تَخَوَّلَ**
فلاناً: فلانكسی کرده خالی خوی، به خاله
بانگی لیکرد ۵ بهرعۆده بوو، شتهکهی خسته
نهستۆی خوی ۵ **تَخَوَّلَتِ الرِّيحُ الأَرْضَ**: با نهو
زهویبه دمگرتتهوهو ههمیشه لهو دمفهروی
باههلدبین ۵ **تَوَلَّى** في بنی فلان خالاً من الحیر:
جاومروانی خیر بوو له فلان خیل ۵ **اسْتَخَوَّلَ** في
بنی فلان: خیلئ فلانی بهخالی خوی زانین،
خوی کرده خوشکهزای فلان هۆز.

الْخَيْلُ: نهو کهسهی شت له خۆ دمگروئ و خهریکی
چاکسازی و پهرومردمگردنیهتی.

الْخَالُ: برای دایک ۵ شتیک جاومروانی خیری لئ
بکروئ ۵ لیوایهك سمبرازی سوپا ۵ **الْخَوْلَةُ**:
خال و خوارزایی.

الْخَوْلُ: نازو نیعمهتی خودا بemsر بمندهی خوی
دا لهمال و سامان و بهندهو کارمکهرو دهست و
پیؤوند ۵ **الْخَوْلَةُ**: ناسک ۵ **الْخَوْلِيُّ**: نهو کهسهی
فهرمانپهواپه و کاروباری گهل و نهتهومی له
نهستۆیه ۵ شوانی دلسسۆزو چاودپیری
باش ۵ سهروکی کریکارو و مهرزیران ۵ **الْخَوْلِيُّ**:
شوانی باش و دلسسۆز بهنازهلهکانی ۵ **الْخَوْلِعُ**:
بروانه: (خَلَع).

خَامٌ خرمانا: کۆنهندامی همزمکردنی تیک جوو
گهدی ترشا ۵ نهخوش کهوت ۵ **اخَامَ الفرسُ**:
نهسپهکه هاجپیکی ههئنا، تهنها نوکی سمی
خسته سمر زوی ۵ **خَوَّمَ** علی فرسه: سهرجلی
زینهکهی ههئلهپهوه بۆ سهرمومو بهسوارمکهوه
هایمی کرد.

الخامُّ من الأمكنة: شوینی دمرداوی و هموا ناساز.

الخام من النبات: رومکی ناسکو تهرو تازه رسکاو.

الخام من النياب: پۇشاکی نەبېردراو نەدرواو.

الخام: ھەرشىتەك دەستى پېسشەسازى

نەگەيشتىتتى و لەسەر شىۋى خۇي مابىتەۋە

بە تازەبى ۋ الخامة: ماددە سروشتىەكان پېش

نەۋى پېشەسازى كاريان تىدا بكا.

خان فلاناً: غەدرى لە فلانكەس كرد، مافى خۇي

نەداپە.

خان الصيحة: بەدلىسۆزى نامۆزگارى نەكرد.

خان السيف: شمشىرەكە ومكوو پىۋىست نەبېرى ۋ

خاتە رجلا: قاچەكانى نەخۇش بون و نەيتوانى

لەسەريان بېرو ۋ خانە الدهر: رۇزگار لىي

ھەلگەراپەۋە لە حالى خۇشپىيەۋە خستىە

ناخۇشپىيەۋە.

خاتشە عينه: بەجاۋى پرگومانەۋە بەدزىيەۋە

سەبىرى كرد ۋ خون الشين: شتەكەى كەم

كردەۋە، دەشگوتى، (خون منه): لىي كەم

كردەۋە ۋ خون فلاناً: نىسبەتى بۇلاى خىانەتدا؛

بەخانىنى لەقەلەمدا ۋ اختانە: بەمانا (خانە)

دئ ۋ ويستى خىانەتى لەگەل بكا ۋ تخون: بوو

بە خانىن ۋ تخون الشين: شتەكەى كەم

كردەۋە ۋ تخون فلان حلى: فلانكەس حەقى

منى كەم كردەۋە ۋ تخوننى حلى: وردە وردە

مافى منى كەمكردەۋە و حەقى خواردم ۋ تخونە

الدهر: بەمانا (خانە) دئ.

خون فلاناً: فلانكەسى تۆمەتبار كرد

بە خانىن ۋ خىيانەتى لى بينى ۋ الخاننة:

نىسمىكە بەمانا (الحيانة) دئ ۋ مەصدەرىكە لە

سەر كيشى (الفاعلة) دئ ومكوو وشەى (العاقبة) ۋ

خاننة الامين: روانىنى گومانناۋى ۋ

تەماشاكردنى بەدزىيەۋە.

الخان: ئوتىل، كاروانسەرا، دوكان، شوپنى

بازرگانى كردن و مامەلە ۋ بەگو ناغاو

فەرمانرەۋا ۋ الخانة: پلەو باپە ۋ دەگوتى: (خانة

العشرات و خانة المسات) ۋ الخوان: سفرە، ئەو

شتەى خواردمەنى لەسەر دادەنرى بۇ خواردن

ۋ الخوان: كەسەك لە خىانەتدا رۇچوبى و

سورىيە لەسەرى ۋ رۇزگارو زەمانە ۋ رۇزى

بېرانەۋى ئازۋەقە بۇيۇى ۋ لەسەردەمى پېش

نىسلامدا ناو بوۋە بۇ مانگى (ربيع الأول).

الخو: برىسىمەتى ۋ ھەنگوين ۋ شىۋى بەرفراوان

لەناو سارادا.

الخو: ھەنگوين.

الخرة: زەمى چۆل و بەتال

خوى المكان أو البيت وغيرهما: ئەو شتەى تىياندا

بوو نەما ۋ بەتال و خالى بوو.

خوى فلان: فلانكەس برىسىمەتى دوا برىسىمەتى

بەسەرى دا ھاتو ھەمىشە ھەزارو نەدار بوو.

خوى البيت: خانۋەكە دانىشتوانى ناۋى فەوتاونو

كەسيان نەما، خانۋەكە بەچۆل و ھۆلى

ماۋتەۋە.

خوى السحاب: ھەورەكە بىن باران بوو.

خوت الحامل: ئاھرىتە حامىلەكە مندالەكەى بوو

سكى ھىچى تىدانەما ۋ يان لەكاتى مندالبوونى

دا ھىچى نەخوارد.

خوى الرند: چەرخ و شخارتە كە، ئاگرىان

نەكردەۋە.

خوى الشئ حياً: شتەكەى فېراند.

خوى فلاناً: قەصدى فلانكەسى كرد جو بۇ لاي.

خوى المكان والبيت: بەمانا (خوى) دئ.

أَخْرَى: برسی بوو ۵ أَخْرَى السَّحَابُ وَالزُّنْدُ وَالنَّجْمُ: بهمانا (خَوَى) دئ ۵ أَخْرَتِ الْمَاشِيَةَ: نازه لهکه گه‌یشته کۆتایی تمه‌منی ۵ أَخْرَى الشَّيْءَ: بهمانا (خَوَاه) دئ ۵ أَخْرَى مَا عِنْدَ فُلَانٍ: ههرچی لای فلانکس بوو هه‌موی برد ۵ خَوَى: خالی بوو ۵ گه‌دهی بچوک بۆوه برسی بوو ۵ خَوَى السُّعَابُ: هه‌ورمه‌که بارانی نه‌باراند ۵ خَوَى السَّجْعُ: حوشترمه‌که له‌کاتی بیخ دا ورگی به‌رزکردموه ۵ خَوَى الطَّائِرُ: بالندمه‌که باله‌کانی کردنه‌وهو قاچه‌کانی دریزکردن له‌کاتی نیشته‌وه‌دا.

أَخْرَى: برسی بوو ۵ أَخْرَى السَّحَابُ وَالزُّنْدُ وَالنَّجْمُ: بهمانا (خَوَى) دئ ۵ أَخْرَتِ الْمَاشِيَةَ: نازه لهکه گه‌یشته کۆتایی تمه‌منی ۵ أَخْرَى الشَّيْءَ: بهمانا (خَوَاه) دئ ۵ أَخْرَى مَا عِنْدَ فُلَانٍ: ههرچی لای فلانکس بوو هه‌موی برد ۵ خَوَى: خالی بوو ۵ گه‌دهی بچوک بۆوه برسی بوو ۵ خَوَى السُّعَابُ: هه‌ورمه‌که بارانی نه‌باراند ۵ خَوَى السَّجْعُ: حوشترمه‌که له‌کاتی بیخ دا ورگی به‌رزکردموه ۵ خَوَى الطَّائِرُ: بالندمه‌که باله‌کانی کردنه‌وهو قاچه‌کانی دریزکردن له‌کاتی نیشته‌وه‌دا.

خَوَى الْمَصَلَى فِي سَجْرَدَه: نوپزکه‌رمه‌که له‌کاتی سوژده‌بردندا ورگی له‌رانه‌کانی به‌رزکردموه، قَوْلَه‌کانی له‌که‌له‌که دوور خستنه‌وه ۵ خَوَتِ النَّجْمُ: بهمانا (خَوَت) دئ ۵ به‌ره‌و ناوا بوون رَوَى ۵ خَوَى الْمَرْأَةَ: خوارده‌منی (خه‌وییه) ی بۆ نافرته‌که دروست کرد ۵ خه‌وییه: جۆره خوارده‌منه‌نییه‌که بۆ نافرمتی زمیستان دروست دمکری ۵ خَوَى الْمَرْيَضَةَ: چالیکه هه‌لکه‌ندو ناگری تیدا کردموه بۆ نه‌وهی ناوچاله‌که گهرم بن، نه‌مجار نه‌خۆشه‌کهی برده ناو چاله‌که بۆ نه‌وهی نه‌خۆشیه‌کهی ئی دوور که‌وتنه‌وهو له‌رزو تاکه‌ی نه‌مینئ ۵ اخْتَرَى فُلَانٌ: عمقل و هوشی له‌دمست دا ۵ اخْتَرَى الشَّيْءَ: شته‌که‌ی فِرَانْد ۵ اخْتَرَى مَا عِنْدَ فُلَانٍ: ههرچی لای فلانکس بوو بردی، هه‌لی گرت ۵ اخْتَرَى الْفَرَسَ: ناو‌زنگی نه‌سپه‌که‌ی دا ۵ الْخَاوِيَةُ: به‌لاو کارسات ۵ الْخَوَاءُ مِنَ الْأَرْضِ: زه‌وی جۆل و بی دارو دره‌خت ۵ بۆشایی نیوان ناسمان و زه‌وی ۵ بۆشایی نیوان دوو شت ۵ الْخَوَاءُ مِنَ الْفَرَسِ: بۆشایی نیوان دمست و قاچی نه‌سپ ۵ الْخَوَاءُ: هه‌نگوین ۵ الْخَوَاءُ: دمنگ ۵ دمگوترئ:

خَابَ خَيْبَةً: ناهومید بوو، شته‌که‌ی ئی قه‌دمغه‌کرا.

خَابَ سَعَةً: کۆوشی به‌مفیرۆ چوو.

خَابَ أَمْلَهُ: هه‌وله‌که‌ی بی هوده بوو، هیواو ناواته‌کانی بوکانه‌وه، هیوا برابووو هه‌چی دمست نه‌که‌وت ۵ خَابَهُ: ناهومیدی کرد، نه‌به‌یشت به‌مرازیگا ۵ الْأَخِيْبُ: ناهومیدو بی هیوا ۵ ناوه بۆ به‌کئ له‌قوداحه‌کانی قومار ۵ دمگوترئ: (باء بالقح الأخيب) ۵ الْخَيْبَةُ: بی هیوا‌یی ناهومیدی ۵ دوعا‌کردنه‌ له‌یه‌کیکی تر دمگوترئ: (خَيْبَةً لَهُ) ۵ الْخِيَابُ: جه‌رخ و شخارته‌ی جه‌روک ۵ دمگوترئ: (قدح خِيَاب) جه‌رخیکه ناگر هه‌لناکا.

خَاتٌ خَيِّرٌ وَخَيْرَاتٌ: دمنگی لئوه هات.

خَاتٌ مَالَةٌ: مال و سامانه‌که‌ی که‌م کردموه.

اخْتَأَتْهُ: فِرَانْدی، رفاندی ۵ الْخَيْتَامُ: بپروانه (ختم) ۵ الْخَيْدُخُ: بپروانه (خَدَغ) ۵ خَارٌ خَيْرٌ وَخَيْرَةٌ: بوو به‌خاومنی خیرو بیز.

خَارٌ لَهُ فِي الْأَمْرِ: له‌کارمه‌دا خیرو سودی بۆ به‌رچاو گرت.

خَارٌ فُلَانًا: له‌چاکیه‌تی و باشی دا به‌سه‌ر فلاندا سه‌رکه‌وت.

الْخَيْسَةُ: نِيخْتِيَارُو سَهْرِبَشْكَى ۵ الْخَيْسَةُ: بَهْمَانَا
 (الْخَيْسَةُ) دِي ۵ الْخَيْسِيُّ: رَوْمَكِيكَه كُوْلِي هَهِيَه،
 بَهزُورِي نَاوَه بُو نَهو جُورِي كَه كُوْلَه كَهِي
 زَمَرَدَه، بِيئِي دَمْكَوْتَرِي: خُوْرَامِي بُوْن خُوْشْتَرِي
 رَوْمَكِي كِيُوو دَمَشْتَه ۵ الْخَيْسِيُّ: خَاوَمَن خَيْرِي زُور
 ۵ الْخَيْسُزَبُّ: بِيْرَوَانَه (خَزَب) ۵ الْخَيْسِيَان: بِيْرَوَانَه
 (خَزَب) ۵ الْخَيْسِيَان: بِيْرَوَانَه (خَزَر) ۵ الْخَيْسِيَلِي:
 بِيْرَوَانَه (خَزَل).

خَاسِي السَّيِّئِي خَيْسًا: شْتَمَكَه كُوْرَاو تِيك جُوو
 كَه لَكِي نَهْمَا ۵ بُوْكَهْنِي كَرْد.

خَاسِي فَلَانَا: فَلَانَكَسِي زَهْلِيلُو زُيْرَدَمَسْتَه بُوو.

خَاسِي فَلَانَا: فَلَانَكَسِي زَهْلِيل كَرْد، كَهْمَتَر لَهْوِي
 وَاَدَهِي بِيْدَابُوو دَايَه ۵ خَاسِي الدَابَةِ: وَاَلَاخَه كَهِي
 زُيْر بَار كَرْد ۵ خَاسِي المَهْد خَيْسًا وَخَيْسَانَا:
 وَاَدَمُو بَهِيْمَانِي خُوِي هَه لَوْمَشَانْدَهْوَه دَمَشْكَوْتَرِي:
 (خَاسِي بَالْمَهْد) ۵ خَيْسِي: كَه بِيَشْتَه نَهو پَهْرِي
 زَهْلِيلِي وَ زُيْر دَمَسْتَهِي ۵ خَيْسِي السَّيِّئِي: شْتَمَكَه
 نَهْرَم كَرْد ۵ خَيْسِي الدَابَةِ وَفَلَانَا: وَاَلَاخَه كَهِي زُيْر
 بَار كَرْد، فَلَانَكَسِي زَهْلِيل كَرْد ۵ خَيْسِي الْاِبِل:
 حُوْشْتَرْمَكَهِي دَابَهْسْتُو بَهْسْتِيَهْوَه بُو سَهْرِبَرِي
 ۵ خَيْسِي فَلَانَا: فَلَانَكَسِي بَهْنَد كَرْد لَه شُوَيْنِيك
 دَايِنَا بُو نَهْوِي نَه جُوْلِي ۵ تَخَيْسِي: بِيُوو كُوْشْتِي
 لَه هَه لَه وَيَانَا لِي دَمْر كَهْوَت ۵ الْاَخَيْسِي: پَتَهو،
 دَمْكَوْتَرِي: (خَيْسِي اَخَيْسِي) دَارِي كِي
 پَتَهْوَه ۵ زَمَرَدُو كُوْمَه لِي زُورُو قَهْر مَبَالِغ.

الْخَيْسِي: خَيْرُو بَهْر مَكْت.

الْخَيْسِي: دَرَه خْتِي بَر كَه لَاو تِيك چِرْژَاو ۵ لَانَه
 شِيْر ۵ الْخَيْسَةُ: بَهْمَانَا (الْخَيْسِي) دِي ۵ الْمَخَيْسِي:
 بَهْمَنْدِيخَانَه ۵ شُوَيْنِي رَاهِيْنَان وَ زُيْر بَار كَرْدن ۵
 الْخَيْسِي سِي: بِيْرَوَانَه (خَيْسِي).

خَارَ السَّيِّئِي عَلِي غِيْرَه: پَاسَاوِي نَهو شْتَمِي دَا
 بَهْسَهْر شْتِي تَرْدَا، بَه بِيَاشْتَرِي زَانِي وَ بَهْسَهْنَدِي
 كَرْد ۵ خَيْسَةُ فِي كَلْمَا: بِيْشِيْر كِيُو بَهْرَامِبَهْرِي
 لَه كَه لَدَا كَرْد بُو نَهْوِي دَمْرِبَكَهْوِي كَامَهْيَان
 لَهْوِي تَر بَاشْتَرَه ۵ خَيْرٌ بَيْنَ الْأَشْيَاءِ: هَمَنْدِي شْتِي
 لَمْنَاو شْتَمَكَا نَدَا بَهْسَهْنَد كَرْد ۵ خَيْرُ السَّيِّئِي عَلِي
 غِيَه: نَهو شْتَمِي لَهْوَانِي تَر بَه بَاشْتَر زَانِي ۵
 پَاسَاوِي دَايَهْوَه بَهْسَهْر يَانَدَا ۵ خَيْرٌ فَلَانَسًا:
 نِيخْتِيَارِي دَا بَه فَلَان سَهْرِبَشْكَى كَرْد لَهْوِي كَام
 لَهو شْتَانَه هَه لَدَمْبِيْزِي ۵ اِخْتَارَه: هَه لِي بَزَارْدُو
 بَهْسَهْنَدِي كَرْد ۵ اِخْتَارَ السَّيِّئِي عَلِي غِيَه: نَهو
 شْتَمِي بَهْسَهْنَد كَرْدُو بَهْسَهْر شْتِي تَرْدَا پَاسَاوِي
 دَايَهْوَه ۵ تَقَايِرُو: كَهْوَتْنَه بِيْشِيْر كِيُو بُو نَهْوِي
 دَمْرِبَكَهْوِي كِيْيَان بَاشُو بَهْسَهْنَدَه ۵ تَخَيْرُهُ: هَه لِي
 بَزَارْد ۵ اِسْتَاغْرَه: دَاوَاي خَيْرُو چَاكَه لِي كَرْد ۵
 اِسْتَاغَارَ السَّيِّئِي: شْتَمَكَه بَهْسَهْنَد كَرْدُو هَه لِي
 بَزَارْد ۵ اِلِسْتَاغْرَةُ: نِيْسَمِيكَه بَهْمَانَا نَهْوِيَه
 دَاوَاي خَيْرِيكَه لَه شْتِيكْدَا ۵ اِحْيَاو: نِيْسَمِيكَه
 بَهْمَانَا نَهْوِيَه لَهو دُووو شْتَه لَهو دُوو رِيْكََايَه
 كَامَهْيَان بَه بَاش بَزَانِي بُو خُوْتِي هَه لِيْزِي ۵
 الْمُخْتَار: هَه لِيْزِيْرَاو، بَهْسَهْنَكْرَاو ۵ جُوْرِيكَه لَه
 سَهْوَزْمَاوَت وَ مَكُوو خَهْيَار ۵ خِيَار شَبْر: خَهْيَار
 جَهْمَبَهْر (جُوْرِيكَه لَه خَرْنُوْب).

الْخَيْسِيُّ: بَاشْتَرُو بَهْسَهْنَدْتَر ۵ سُوْدُو خَيْرُو
 بِيْر ۵ بَه خْتَهْوَهْرِي ۵ مَالُو سَامَانِي زُور
 حَه لَالُو پَاك.

الْخَيْسِيُّ: كَهْرَمُو سَه خَاوَمَت ۵ شَهْرَفُو
 وَ هَا خَزَادَمِي ۵ نَهْصَلُو رَهْسَهْن ۵ سَرُوْشْت ۵
 الْخَيْسَةُ: بَهْسَهْنَد كْرَاو ۵ شْتِي بَاش لَهْمَهْر شْتِيك
 بِي.

خَيْطُ الثَّرَبِ: بهمانا (خَاطَهُ) دئ.

خَيْطُ الشَّيْبِ رَأْسُهُ وفي رأسه: موی سپی کهوته ناو
سهریهوه سهری ماشو برنج بوو ۵ **اِخْتِطَاطُ**
الثَّرَبِ: بهمانا (خَاطَهُ) دئ ۵ دروی ۵ **تَخَيْطُ**
رأسه: سهری موی سپی تیدا دهرکهوتن ومکوو
دورمان ۵ **الْحِيَاطُ:** نامیری دورین، دهرزی شوژن
۵ **بِسْمِ الْحِيَاطِ:** کونی دهرزی ۵ **الْحِيَاطَةُ:** پیشهی
خهباتی؛ جل دورین.

الْخَيْطُ: داومدمزو، کندرو بهکره ۵ رنگ ومکوو ۵
الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ: رنگی سپی.

خَيْطُ الْبَاطِلِ: نهو تمپو تُوژو گهردیلاننه که
کاتیک خُوژ لهکونی بهنجرهوه دپته زورهوه
چهند وردیلهو گهردیله دمبندرین ۵ یان نهو
داوه باریکهیه لهدمی جالجالوکه دپنهدهر.

خَيْطُ الْبِنَاءِ: تمناهی دیوار ۵ وستای دیوارو کاشی
پهتیک رادیلی بو نهومی ریزه دیوارمکانی
راست بن ۵ **الْحِيَاطُ:** خهبات؛ بهرگدروو ۵
الْخِيَاطِيَّةُ: ریبازی شوینکهوتوانی نهبولحهسهمنی
کورپی نهبو عمری (الحياط) پبیان وایه: همزاو
همدره هیهو نهبووشته ۵ **الْمَخِيطُ:** ریزهومی
دهرزی و شوژن ۵ **مَخِيطَ الْحَيْةِ:** شوین خشکهی
مار ۵ **الْمَخِيطُ:** نالهتی درومان؛ دهرزی، سوژن.

خَيْفَ الْإِنْسَانِ وغيره **خَيْفًا:** نادمیزادمکه چاویکی
شینو نهومی تری رض ۵ **خَيْفَتِ النَّاقَةِ:** پیستی
گووانی حوشترمهکه بهرفراوان بوو ۵ **أَخَافُ:**
لهنزمایی خوار میناوه دابهزی، نیشهجین
بوو ۵ هاته دامینی مینا ۵ **أَخِيفُ:** بهمانا
(أخاف) دئ ۵ **أَخِيفَ السَّيْلِ الْمَيِّ:** لافاومکه
خپلهکهی رادایه دامینی کیومکه ۵ **خَيْفُ:** له
شوینیک دابهزی ۵ **خَيْفَ عَنِ الْقِتَالِ:** لهشهر

خَاشَ خَيْرَةً: نهرم بوو، ملکهج بوو ۵ **خَيْشُهُ:** به
نالتون داپووشی و زهرکهفتی کرد ۵ **خَيْشَ الشَّيْبِ**
بالغیش: شتهکهی داپووشی، قوماشی پیدادا ۵
الْخَيْشُ: قوماشیکه له بنمشه و پرژو پالی کهتان
دروست دمکری ۵ **پیاوی خوئیری و نهفس**
نزم ۵ **پیاوی نازاو کار لمبهر رؤیشتوو** ۵
الْخَيْشُ: شتی بهنالتون روکهشکراو ۵ **الْخَيْشُومُ:**
بروانه: (خشم).

خَاصَ الشَّيْ خَيْمًا: شتهکه کهم بوو (هر خائن).

خَيْمَى خَيْمًا: چاویکی بچوک بوو نهومی تری
کهوره ۵ گوینچهکهیهکی شوژو تمپ نهومی تری
قیت.

خَيْمَى الْكَبْشِ: بهرانهکه شاخیککی شکا، یان
شاخهکانی گپرو هیس بوون یهکیان بو
پیشهوهو نهومی تری بو دواوه ۵ **الْخَيْمَى:**
بهخششی کهم ۵ **الْحِيَاصَةُ:** بروانه (خوص).

الْخَيْمَى: بهمانا (الْحِيَاصَةُ) دئ ۵ **الْحِيَاصَةُ:**
بهخششی کهم و بی نرخ ۵ **الْخَيْمَى:** نمونه له
همرشتیک بی ۵ **الْحِيَاصَانُ مِنَ الْمَالِ:** مالی کهم ۵
الْخَيْمَى: بروانه (خوص).

خَاطَتِ الْحِيَةَ خَيْطًا: مارکهکه بهخیرایی بهسمر زمویدا
کشاو رؤی. ۵ **خَاطَ فَلَانٌ:** فلانکمس بهپهله
رؤی. ۵ **خَاطَ لِي السِّر:** بهردموام بوو
لهرؤیشتندا، دریزهومی بهرؤیشتن داو ملی
رینگای گرت بههیج لایهکدا ناوری نهداپهوه.

خَاطَ الرَّبَّ: بهلاپیدا رؤی. ۵ **خَاطَ الثَّرَبَ خَيْطًا:**
قوماشهکهی درو پارچهکانی پیکهوه نان.

خَاطَ الدَّرْعَ: زمربیهکهی چنی.

خَيْمَى خَيْطًا: پشتهی دریز بوو ملی دریز
بوو ۵ رضو سپی تیکهلاو بوو بهلکه بوو.

ههورمکان دستیان کرد به بروسکه هاویشتن و
 گۆله گۆن ۵ أَخْيَلٌ فلان للذئب: فلان داوه‌ئی دانا
 له‌نزیک نازله‌کانه‌یوه بۆ نه‌وه‌ی گورگ سل
 بکاته‌وه‌وه نه‌ویژی توخنیان بکه‌وه‌ئ ۵ أَخْيَلٌ
 السحابة: به‌مانا (أخالها) دئ ۵ خایلت السماء:
 به‌مانا (أخيلت) دئ ۵ خایلت السحابة: هیوای
 باران یارین له‌ههورمکه کرا ۵ خایل فلان فلاماً:
 فلانکس شانازی به‌سمر فلان دا کرد.

خَيْلَتِ السماء: به‌مانا (أخيلت) دئ ۵ خَيْلَتِ
 السحابة: ههورمکه به‌ته‌واوی به‌ری عاسمانی
 گرت وه‌ئ یارانی نه‌باراند ۵ خَيْلٌ علی المیت:
 مردووه‌که‌ی به‌قوماش داپوشی ۵ خَيْلٌ علیه: لئی
 شیواندو سمری ئی تیک دا ۵ خَيْلٌ فلان علی
 فلان: فلان فلانکسی تۆمه‌تبار کرد، تۆمه‌تی
 پالدا.

خَيْلٌ عنه: لئی گپ‌رايه‌وه‌وه مهنی کرد نه‌یهیشت
 توخنی بکه‌وه‌ئ ۵ خَيْلٌ الشئ: له‌دل و دهر و وندا
 وینه‌یه‌کی بۆدانا ۵ خَيْلٌ الحمر فی فلان: تیبینی
 خیرو بییری له‌فلانکس کرد ۵ خَيْلٌ الیه انه
 کذا: وا جووه خه‌یالیه‌وه که نه‌و شته وه‌هایه ۵
 اختالت السحابة: به‌مانا (أخالت) دئ ۵ اختال
 فلان: فلانکس خۆی به‌زلزانی و ته‌که‌ببوری
 کرد ۵ اختال فی مشیه: له‌رویشته‌ندا فیزی کرد
 خۆی به‌زلزانی ۵ اختالت الأرض بالنبات: زه‌وی
 به‌گیاو گزو گۆن و گۆنزار رازابه‌وه ۵ تخایل له
 الشئ: شته‌که‌ی لئ تیک جوو ۵ تخایلت
 الأرض: گزو گیای زه‌وی به‌یکه‌یی و گۆلی کردو
 به‌که‌ئکی نازهل تیدا له‌موران دئ ۵ تخایل فلان:
 فلانکس ته‌که‌ببوری کردو له‌خۆی رازی بوو ۵
 تخایل القرم: خه‌ئکه‌که له‌ناو خویاندا
 شانازیان کردو خویان هه‌ئنايه‌وه ۵ تخیلت
 السماء: به‌مانا (أخيلت) دئ.

خۆی بوارد هه‌لات ۵ خَيْفَ الْمَال: مال و
 سامانه‌که دابه‌شکرا ۵ اختاف: به‌مانا (أخاف) دئ
 ۵ تخيئت الدواب فی المرعى: نازله‌که‌کان له‌ناو
 له‌مورگادا هه‌ریه‌که‌یان روی له‌لایه‌که بوو ۵
 تخييف الشئ الواناً: شته‌که گۆراو رنگاو رنگ
 بوو ۵ الاخياف من الناس: جین و توژی
 جیاجیای ناده‌میزاد.

الْخَيْفُ: دامینی کیوو که‌ز که باشماوه‌ی لافاوی
 تیدا کۆ بوو بیته‌وه ۵ پیستی گوان که‌شیری
 تیدا نه‌مینئ ۵ الخيفانة من الجراد: نه‌و کوللانیه
 که خمتی سه‌پی و زهردی تیدایی ۵ نه‌وانه‌یه
 باله‌کانیان ریک نه‌بن ۵ هه‌روا وشه‌ی ۵
 الخيفانة: حوشتری کزو لاوازه که بیجوی
 ساله‌وه‌ختینه‌بئ ۵ حوشتری خۆشپرمو ۵ نه‌سپی
 هه‌مدباریک و گورج و گۆن ۵ الخيفة:
 کیرد ۵ لانه‌ی شیر.

خَالَ فلان خيلاً: فلانکس ته‌که‌ببوری کرد ۵ وای
 تیرابینی و هومیدی نه‌وه‌ی بی بوو.

خال الفرس: له‌غارکردن و روشتندا نه‌سه‌به‌که لارو
 له‌نجه‌ی کرد.

خَالَ الشئ: وا بۆ شته‌که جوو ۵ واگومانی برد ۵
 أخالت السماء: ناسمان هه‌وری ئی په‌یدا بوو
 خه‌ریکی بارانبارینه ۵ أخالت الناقة: حوشتره‌که
 شیر له‌گوانه‌کانی دا کۆبۆوه ۵ أخال فلان للخمر:
 فلان نیشانه‌کانی خیرو چاکه‌ی تیدا دهرکه‌وت
 ۵ أخالت الأرض بالنبات: زه‌وی به‌گیاو گزو
 گۆن و گۆنزار رازابه‌وه ۵ أخال علیه الشئ:
 شته‌که‌ی ئی شیواو نازانی چۆنه ۵ أخال السحابة:
 وایزانی ههورمکه بارانی پیومیه ۵ أخيلت
 السماء: ناسمان خۆی بۆ بارانبارین ناماده‌کرد،
 خه‌ریکه باران بیارینی ۵ هه‌ور به‌ری گرت

تَخِيلُ الشَّيْءُ: شتهکه رنگاو رنگ بوو ۵ تَخِيلُ الشَّيْءُ له: شتهکه به شيوه و وينه يک هاته بهر جاوی ۵ تَخِيلُ لِي خِيَالُهُ: له خه يالی خو مدا شيوه يکم بو نه ودانا ۵ تَخِيلُ الرَّجُلُ: بياومکه تکه بوری کرد ۵ تَخِيلْتُ الْأَرْضَ: به مانا (تخايلت) دئ ۵ تَخِيلُ الْحَيُّ فِي فَلَانٍ: خيرو بهر که متی له فلاندا بمدی کرد ۵ تَخِيلُ الشَّيْءُ: تهمثيل و وينه ی فلان دمکا ۵ تَخِيلُ الرَّجُلُ فِي مِشِيته: بياومکه فیزی کرد له رویشتندا ۵ استخال السحاب: سهیری هورمه کی کرد گومانی نه وهی لی کرد باران ببارینن، بارانی پیومه بی ۵ الْأَخْيَالُ: له خو رازی و فیزکر ۵ که سیک جهسته ی خالی زوری پیومین ۵ بالندمیه کی سهوزه باله کانی بریسکه یه کیان پیوه دیاره جودایه له گه ل باقی جهسته ی ۵ هه روا ناوه بو بالندمیه کی تر پیی دمگوتری (شقرانق) نه و بالندمیه شومه خه لک ره شبینی لی دمکه ن ۵ عمره ب ده لین: (أشام من أخيل) ۵ هه روا ناوه بو بازو هه لو ۵ الْأَخْيَالُ: گهنجی له خو رازی و تکه بورکره .

رجل خائل مال: بیاویکه زور باش سه رپهرشتی ماله که ی دمکا .

الخال: نه خو شیبه که به زوری توشی نازلن دهبی ۵ هه ورو هه لا ۵ هه ورو بروسکه ۵ تکه بورو فیز .

رجل خال: بیاویکه له خو ی رازی به و تکه بورکره ۵ هه وریکه به ارانی پیومنه بی ۵ بیاویکی لی بورده و دلخراوانه ۵ (رجل خال مال) بیاویکه جوان سه رپهرشتی مال و سامانه که ی دمکا ۵ قوماشیکی یه مهنیبه و تهخته که ی سوورمو گولی رهشی تیدان ۵ ولاتیکی چولی

کهس تیدا نه ماو ۵ نالی فه رمانرپه ماو مهلیک ۵ خامنی شت ۵ شتی تاپیه تهمند بهشتی تره وه ۵ خالیکی رهش له جهسته دا بهسه ر پیسته وه ۵ بیاوی له رو لاوازو بی و ره و ترسنوک ۵ لانه ی بچوک ۵ کیوی گوره ۵ حوشتی که ته و زمیه للاح ۵ الْخَلَّةُ: نافرمتی لمنجه و لارکه رو به فیز ۵ الخيال: کهس، خه یال ۵ داوه ل داریکه له سه ر زرعات دهجه فیندرئ ۵ یان له نریک گه وو گه وری نازه له وه دهجه فیندرئ و کراسیک یا پالتویه کی رهشی پیدا دمکرئ بو نه وهی ته یرو دمعیای زینه خرؤ توخنی کشتو کاله که نه که ون ۵ یا گورگو درنده ی تر بترسن و نه مهنه نریک نازلن ۵ یان داریکه دهجه فیندرئ له سه ر هه ندئ پارچه زموی قوماشیکی پیدا دمدرئ نیشانه ی نه ومیه نه و شوینه تاپیه تیبه و توخنی مه که ون ۵ به نمونه زمویه که مینی تیدا چیندرابن ۵ یه کیکه له هیزمکانی عمقل و بی سنوره و مه ودای بان و پوره شتی سه یرو دوور له عمقل وینا دمکا ۵ الْخِيَالَةُ: کهس، حاله تیکه له کاتی به خه بهر بووندا به سه ر ناده میزاددا دئ و مکوو حاله متی خه ون بینین له کاتی نووستندا ۵ الْخِيَالَةُ: نافرمتیک خالی زور به جهسته وه هه بن ۵ الْخِيَالَةُ: تکه بورو له خو رازی بوون ۵ ره وه نه سپ .

الخييل: رومکیکی تام و بو نخوشه ۵ الْخِيَالَةُ: تکه بورو له خو رازی بوون ۵ الْخِيَالُ: خامنی ره وه نه سپ و هیستر ۵ نه سپ سوار ۵ الْخِيَالُ مِنَ الرَّجَالِ: بیاویکه زوری خال به جهسته وه هه بن ۵ لایه ق و شیاو ۵ الْخِيَالَةُ: شوینی نه سپ، ته و یله ی نه سپ ۵ شك و گومان، دمگوترئ: (أخطات فيه مخيلتي) خه یال م درباری نه و

هه‌له‌ی کرد ۵ هه‌ورنك كه به‌پیی گرمه‌و
بروسكه‌ی بی دمی بارانی بی بی ۵ ته‌كه‌پورو
خۆبه‌زل زانین، ده‌گوتری: (فلان ذو مَخِيلَة)
هه‌روا ده‌گوتری: (ظهرت فيه مخايل الحابة) ۵
أَلْمَخِيلُ مِنَ الرِّجَالِ: بیاوینكه زۆری خال
به‌جه‌سته‌وه هه‌بن ۵ أَلْمَخِيلُ: كه‌سێك له‌سه‌ر
خه‌یاڵ بژی و به‌خه‌یاڵ هه‌لس و كه‌وت بكا ۵
أَلْمَخِيلَةُ: نه‌و هه‌یزه ناوه‌كیی‌ه‌ی شت
كه‌مه‌ندكیش ده‌كاو ناوین‌ه‌ی عمه‌له‌.

خامَ فُلَانٌ خَيْمًا: فلانك‌ه‌س له‌و شوین‌ه
مایه‌وه ۵ پیلانی دا‌رشت بۆ به‌كێکی ترو
سه‌رکه‌وتوو نه‌بوو.

تَخِيمَ مَكَانًا كَذَا: خیمه‌ی له‌فلان شوین هه‌له‌دا.

الخام: بڕوانه (خوم) ۵ الحامة: بڕوانه (خوم).

الخيم: سروشت و ته‌بیات و بنه‌ماو نه‌صل.

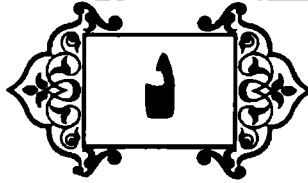
أَلْخَيْمَةُ: هه‌ر خانوونك كۆله‌كه‌ی داری
بۆبچه‌قیندری و گه‌لاو گیاو گزی بۆ بکری
به‌سه‌قفو سیبه‌رو به‌هوی خۆ له‌گه‌رما به‌پاریزی
۵ هه‌ر خانوونك له‌به‌ر په‌ جووال و خه‌راری
كۆله‌كه‌ی بۆ بچه‌قین و به‌حه‌بل به‌سه‌رتنه‌وه‌و
قایم بکری ۵ واته: (رهمال) ۵ أَلْخَيْمِيُّ: خیمه
دروسته‌که ۵ الخيام: خیمه‌ دروستکه‌ر ۵ أَلْمَخِيمُ:
نه‌و شوین‌ه‌ی خیمه‌ی تیدا هه‌له‌دراوه ۵ هۆبه‌و
گه‌رکه‌ رهمال نیشینه‌گان.

خامَ فُلَانٌ خَيْمًا: فلانك‌ه‌س له‌و شوین‌ه
مایه‌وه ۵ پیلانی دا‌رشت بۆ به‌كێکی ترو
سه‌رکه‌وتوو نه‌بوو.

خام الأرض خيمانا: زویبه‌که بو نیشه‌ جی بون
گونجاو نه‌بوو.

خام عن القتال: له‌سه‌ر ترساو هه‌له‌هات نه‌پویرا
بعجته‌ پيشه‌وه.

خام رجله: قاجی هه‌له‌ری ۵ اخامت الدابة:
ولاخه‌که قاجیکی هه‌له‌ئاو له‌سه‌ر سی قاج
وستا ۵ به‌حال قه‌راخی قاجه‌ هه‌له‌ئاوه‌که‌ی
له‌زه‌وی جه‌فاندیوو ۵ أحام الحيمة: خیمه‌که‌ی
هه‌له‌دا ۵ خيم القوم: خه‌له‌که‌که‌ خیمه‌یان هه‌له‌داو
جونه‌ ناو خیمه‌گانیاوه‌وه ۵ خيم فلان: فلانك‌ه‌س
له‌و شوین‌ه‌ جیگیر بوو تیدا مایه‌وه ۵ خيم
الليل: شه‌و دا‌پووسی و له‌خۆی گرت ۵ خيم

پیتی دال هه شته م پیتی هیجابه، مه خره جه که می
که ناری زمان و بنکی ددانی پیشینی سمره مویه.

دابَ في العمل وغيره: بمردموام بوو له و کاره داو
وازی ئی نه هیناو به جیدی گرتی.

دابَ الشئی داباً: شته که می به همنند و مرگرت و
پنیه و هه پابه نندبوو بمردموام له که ئیدا خمریکه
به بی داپران.

دابَ الدابة: به خیرایی و لاخه که می لیخوری ۵ **ادابَ**
فلاناً: فلانکه می ناچار کرد بمردموام بی له سمر
کاره که می ۵ **ادابَ الدابة**: و لاخه که می به خیرایی
لیخوری.

الدابُ والدابُ: عادمه و داب و نمریت ۵ **الدابان**:
شه و روژ ۵ خۆرو مانگ.

دابُ داباً: بیس بوو، هورس و گران بوو.

دابُ الشئی: شته که می بیسکرد ۵ **الدبُ**: رق و هینی
بمردموام ۵ **الداباءُ**: گهل و نه ته موی نه حمه ق و
گیل.

الدبُئی: پیاویک بزانی مال و مندالی بی رهوشتن و
لییان بی دهنگ بی ۵ **دابُ**: په لمیکرد ۵ بازی
به هیزی هاویشته ۵ **دابُ في اثره**: شوین پیی
هه لگرت و به شوین ههنگامه کانی نه ودا رویی ۵
دابُ القومُ: خه لکه که کردیه پالمه مستوو شان
لیک ترنجکردن ۵ **دابُ الشئی**: شته که می
راته کان و خستیه جم و جول، دابهوشی ۵ **دابُ**:
بو موطاومعهی (دابُ) هاتوو ۵ له نه سپ
که وته خوار مهیلی بو لاکرد ۵ له رویشتندا به لای
نه ودا مهیلی کرد ۵ **الداباءُ**: دوا روژی مانگ.

دابُ داباً: پرپوو ۵ هه له بوو.

دابُ الرعاء: هاهه که می پرکرد.

دابُ فلاناً: زوری له فلانکه می کرد که به تیری
خواردن بخوا ۵ رهی ئی بووه ۵ ناخوشی و پست.

دابُ القرحة: برینه که می گوسی و کرایه وه.

دابُ دالاً: به هیوشی رویی ۵ به تمبه لای رویی.

دابُ الصید: فیلی له نیچیرکه کرد و خستیه
داوموه ۵ **دابُ له**: فیلی له نیچیرکه کرد.

دابُ: گورگ ۵ دعبایه که و مکوو روی.

دابُ: نیین ناوی، (جهه ل) ۵ **دابُ**: گورگ:
جهه ل ۵ **دابُ**: به لای کارسات.

دابُ الحائط داباً: کوله که می بمر دیوارکه داو پالی
پیوفا خستی ۵ **دابُ** علیه الشئی: شته کان
که وته سمر په که ۵ **دابُ** الشئی فلاناً: شته که می
به سمر فلانکه می دا که وته و له سمری کوبوووه
تهنگی بی هه لجنی، پاله په ستوی دا ۵ **دابُ**
الشئی **دابُ**: شته که که وته سمری و له سمری
کوبوووه ۵ **دابُ**: شتیکی تر دابهوشی ۵
دابُ: دهریا ۵ **دابُ**: به تمبه لای و
قونگرانی رویشتن.

دای دایاً: به هیوشی پاریزی برده نیچیرکه
ویستی هه لای بخه لمتین.

دای دایاً: به تمبه لای و قونگرانی رویشتن.

دایة: نیسقانی شان، پشت ۵ پان دهفه ی
سنگ ۵ پان په راسو که به نیسقانی سنگه وه
په یوه ست دعبن ۵ دایمنی منال ۵ شوینی تیر

لن همبى ۵ تەنگىزى ناخوشى، دىگوتى: (فلان
 رىق فى دَبَّ) ۵ ھىروا ناوھ بۇ گۆزى زىھىتو
 كۆلىنى دوشاۋ ۵ اللبَّة: ورجھ مى ۵ دىلھ
 ورج ۵ رىۋ شۆپىن و رىباز ۵ اللبُّوب: شتىك زۇر
 زىھى بىكوتى ۵ فىتنھ و دوو زمان ۵ ھىر شتىك
 قەلھوبىن ۵ بىرىنىك خىۋىنى زۇر لى
 بىن. ۵ اللبب: ھىر شتىك بەسىر زىھىدا بىروا
 (بىرۋ) ۵ اللبب: فىتنھ و دوو زمان ۵ اللبب:
 زىھىبىك ورجى زۇر بىن.

دَبِج الشئى دجأ: شتىكى رازاندىمۇھ و نەقىش و
 نىكارى تىدا دروستىرد. ۵ **دَبِج المطر الأرض:**
 بارانەكە زىھى ئاوداۋ سەۋوزو جوان بوو
 بەگول و گولزار رازىھوھ ۵ دَبِج: رازاندىھوھ ۵
 اللبباج: جۆرىكە لە پۇشاك ۵ تان و پۇى لە
 ئاورىشمە ۵ دىباج الرجه: جوانى پىستى
 دەم و جوا ۵ دىباجة الكتاب: پىشمى كىتب ۵
 اللبباجتان: دوكونم و (رومت)، دىگوتى: (ھىر
 بىرون دىباجتھ) ۵ اللببج: لە زاراۋى زانايىنى
 ھىرموددا نەۋبىھ ھاۋ تەمەن لە يەكترموھ
 رىۋايەت بىكەن ۵ تەمەن و سەنەدو رشتەيان
 يەك بى ۵ دَبِج: زىھىل و سوك بوو، جوا بەرمو
 زۇر بوو روى ناھە جوا ھەلپى ۵ پىشتى
 جۆمايەھو لە رۆىشتندا سەرى دانەۋاند ۵ دَبِج فى
 ركوعه: لە ركوعدا پىشتى رىك راگرتو سەرى
 دانەۋاند لى سەرى لەلای سەتى نزم تىبوو ۵
 دَبِج فى البيت: لەمالەھو خزاۋ نەھاتە دەرى ۵
 دَبِج ظنر: پىشتى خۇى دوولا ھىنايەھومو
 ناۋقەدى بەرز كىردموھ تاۋمكوو سەنامى
 خوشترى لى ھاۋ ۵ اللبج: بەمانا (دَبِج) دى.

دَبِج: پىشتى خۇى كوپىردو سەرى دانەۋاند ۵
 دَبِج: جۆرھ پارىيەكى مىندالى عەرمبە ۵ دَبِج:

لەھوسدا ۵ كەھلى خوشتر ۵ (ابىن داھە):
 قەلھپشە.

دَبَا دَبَا: داسەكناۋ ئارامى گرت.

دَبَا فلاناً بالعضا: بەعەساۋ گوجان لەفلانى دا ۵
 دَبَا وعلية: داپپوشى و زىرخاكى كرد.

دَبَا دَبَا: بەھىۋاشى رۆى.

دَب الشئى لى الشئى: تىى گەپراۋ بەناۋى دا بلأو
 بۇوھ.

دَب الإنسان والحىوان دَبَا و دَبِالنا: ئادەمىزاد
 موومەكانى زۇرىبوون، ئازەلەكە خورى و كۆلك و
 موى زۇر بوو ۵ ادب: ۵ وى لى كرد خل خل بىروا،
 دىگوتى: (ادب لى أرضه جدرلاً) وردە وردە
 جۆكايەكى بەرمو زىھىبىكەسى
 نەۋبىرد ۵ ھىروما دىگوتى: (ادب الحاكُم
 البلاد) ھىرمانپەۋا وى كرد خەلەكە ھىۋاش
 بىتھ زىر سىبەرى دادپەرومى ۵ دَبِج: بەمانا
 (ادب) دى ۵ اللبب: ھىرجى بەسىر زىھىدا بىروا،
 دوايى سەپىنراۋ بەسىر و لاخى بارە بەردا ۵
 اللبب: بىجوى مانگا لە سەرمەتاي لەدايكبوونى
 دا (كۆلكەلە).

اللَّب: ورج ۵ ھىروا بەرىبازو رىرەۋىش
 دىگوتى.

اللَّب الأصغر: ھەوتەۋانە، كۆمەلە نەستىرەمەكە
 جوارىيان جوارگۆشىمى دەمىستىن و سىى تىران
 دەمىنە كلك بۇيان لە كۆتابىانەھو نەستىرە
 قوتبى ھىمە. ۵ اللَّب الأكبر: ھەوت نەستىرە
 لەۋىنە ھەوتەۋانە بەلام لەۋان گەۋورمىرتن ۵
 اللبب: كۆلەكە ۵ اللبب: زى پۇش، نامىرنىكى
 جىمىنگىيە تۇپو رىشاشى لەسەرن و تايەكانى
 زىجىرن ۵ اللبب: شۆپنىك لىلەلان بى، لىبى زۇر

هراو هۆرپاو بزمو رزم ۵ الدَّبَادِبُ: كَسِيك
 همر هاوارو قَيرَمو دمنگه دمنگي بِي ۵ الدَّبَادِبُ:
 تَهْمَل، دومبَه لَه ۵ الدَّبَابَةُ: همر دمنگِيك
 ومكوو دمنگي كهوتنى سمى ولاخ له شوينى رمق
 وابى ۵ دبرت الرِيحُ دَبْرًا: بايمكه بوو بهباى
 دمبوور.

دَبْرُ السَّهْمُ: تيرمه لمنيشانهى ناراستهكراو لاي دا
 نهى پَيكا.

دَبْرُ الشَّيْءِ: شتمكه تَييپرى و رُوى و بسمرحو.

دَبْرُ فلان: فلانكس فهوتاو مرد.

دَبْرُ السَّهْمِ الْهَذَفِ: تيرمه نيشانهكهى نه پَيكاو
 له و ديوى كهوت.

دَبْرُ: باى دمبوور لِي دا.

دَبْرُ الحَيَوانِ: نازه لَه كه توشى دمرده بريندارى
 نازه لانه بوو، پشتو جدموى بريندار بوون ۵
 اَدْبَرُ: كهوته ناو ره شمباو زريناموه ۵ له كو تاى
 رُوژى جوار شهممه دا سَهْمِرى كرد ۵ پاش و
 پيشى خوى ناسين، زانى كارمه چُون بوومو
 چُون دمبى ۵ ولاخ كهكهى پشتى بريندار بوو ۵
 اَدْبَرُ الشَّيْءِ: شتمكهى خسته دوا خُويموه ۵ اَدْبَرُ
 القَتَبِ السَّبْعِي: كورتان يان زينهكه پشتى
 حوشترمهكهى بريندار كرد ۵ اَدْبَرُ امر اللوم:
 سهروكارى خه لَه كهكهى كرد له بمر گمنده لى ۵
 دَابْرُ فلان: فلان مرد ۵ دَابْرُ الاذن: له دواوه گونى
 هه لدرى ۵ دَابْرُ فلان فلاناً: فلان پشتى له فلان
 كردو روى لى و مرگنپرا ۵ دَبْرُ الامر: له كارمه ورد
 بؤوه و سه رهنجام و ناكامى لِيك دايهوه ۵ دَبْرُ
 الحديث: حمد بسه كهكهى له كسانى ديكهوه
 ريوايتم كرد ۵ تدابير اللوم: خه لَه كهكه كهوتنه
 دزايه تيكردنى به كترى و دمنگيان لِيك دايپرى و
 زهر بوون ۵ تَبْرُ الامر: له كارمه ورد

بووه ۵ ويستى بزانى سمرنجامى چؤنه ۵
 استَبْرًا: له دواوه بؤ شتمكه هات ۵ پسه مندى
 كرد هه لى گرت ۵ استَبْرُ الامر: له كو تاى دا
 كارمهكهى بؤ رون بووه، نهومى دواى كارمهكه بؤى
 دهر كهوت له پيشدا نه يدمزانى ۵ التسيير:
 رِيكخستن (التدبير المنزلى) رِيكخستنى ناومال و
 سهرو كارى كردنى به شيويمه كه باش ۵ الدَّبْرُ:
 شوينكهوته، كو تاى همر شتِيك ۵ الدَابْرَةُ:
 شوينكهوته ۵ له ههموو شتِيكدا كو تاى و دواى
 يمكه ۵ دَابْرُ الحَيَوانِ: شا دهمارى حاجى ۵ دَابْرَةُ
 الطائر: نينوكى باشينى حاجى بازو هه لؤ كه
 بهونينؤ كه زمبر دموشينن ۵ نافرمتى پى و
 فهدم نه گيمت ۵ تى سكان ۵ دَبْرُ: رُوژى جوار
 شهممه يان شهومكه ۵ السَّبْرُ: تيدا چون و
 فهوتان ۵ اللَبْرُ من كل شئ: له ههموو شتِيك
 كو تاى و دوايينى ۵ اللَبْرَةُ: پارچه زمويهكه بؤ
 كشتوكال چاك بكرى ۵ اللَبْرُ: جؤر، دهمگوتري:
 (ليس من دبور فلان) فلانكس له جؤرى فلان
 نيه ۵ اللَبْرُ: مال و سامانى زؤر، پوره همنگو
 كؤمه له زمردمواله ۵ له ههموو شتِيك
 دواوى ۵ اللَبْرُ: پشت: سمت و كهفهل ۵ له
 ههموو شتِيك كو تاى و دوايينى ۵ اللَبْرَانُ: له
 زاراوى ناسمانشوناسى دا پينج نهستيرن له
 بورجى شهور، شهور بؤ خوى گهورمه كه يانه،
 كه لوئىكى مانگه ۵ هه نديكيش ده ليين:
 نهستيرمهكه كهوتؤته نيوان شورمبياو
 جهوزاوه ۵ اللَبْرَةُ: پارچه زمويهكه چاك كرابى
 بؤ كشتوكال ۵ جؤگاي ناو له منيو زمويه
 گشتوكاليمكاندا ۵ تيشكان له شهردا ۵ اللَبْرَةُ:
 داهاتوو، دواوه پينجهوانهى رابردوو پيش وهخت
 ۵ اللَبْرَةُ: برينى ولاخ ۵ تيشكان له شهردا ۵
 اللَبْرِيُّ: نهو كهسهى دوايمكه وئ له هاتندا

دئا ۵ پیشه‌ی دهباغچیه‌تی ۵ الدَّبَاغُ: کاری
دهباغچیه‌تی و خاراندنی بیست بؤ نه‌وی
که‌لکی لی و مرگیری ۵ الدَّبَغُ: نه‌و مادانه‌ی
بیستی بی دهباغ دمکری ۵ الدَّبَغَةُ: به‌مانا (الدَّبَغُ)
دئ ۵ الدَّبِغُ: نه‌و بارانه‌یه زمو‌ی له پیس و
بؤ‌خه‌لی پاک دمکاته‌وه. ۵ الدَّبَغَةُ: شوینی
دهباغکردن، دهباغ‌خانه ۵ نه‌و پیسته‌ی
دهخریته ناو دهباغه‌وه.

دَبَقَ الطَّائِرَ: بدمدیکه بالندمکه‌ی گرت.

دَبَقَ دَبَقًا: پیوه‌ی نووسا ۵ (دَبَقَ بالشی) به‌شته‌که‌وه
نووسا و لی نه‌وه‌وه ۵ دَبَقَ الطَّائِرَ: به‌مانا (دَبَقَهُ)
دئ ۵ دَبَقَ: بؤ موطاومعه‌ی (دَبَقَهُ) دئ ۵ دَبَقَ
الشَّيْئَ: شته‌که پیوه‌ی نووسا ۵ الدَّابُّوقُ: هر
شتیک لینگ بین و له‌زگه ناسابن؛ بالنده‌و می‌شی
بین بگری ۵ الدَّبُّوقُ: یاری مندالان ۵ الدَّبُّوقَةُ:
موی بادرای چندراو، یان موی شی گراوه ۵
الدَّبُّوقُ: به‌مانا (الدَّابُّوقُ) دئ (ك: ادباق) ۵
الدَّبُّوقِيَّةُ: هوماشیکه له شاروچکه‌ی (دبیق‌ی)
میصری دروست دمکری ۵ الدَّبُّوقُ: دمگوتری:
(عیش مُدَبَّقُ) ژیانیکی ته‌واو نیه زوری که‌م و
کوری تیدا همن.

دَبَّلَ الشَّيْئَ: شته‌که‌ی هه‌نگوک هه‌نگوک‌کرد
دمگوتری: (دَبَّلَ العَجِينَ) هه‌وهرمه‌که‌ی هه‌نگوک
هه‌نگوک‌کرد ۵ پارچه پارچه‌ی کرد خری هه‌لدان
دَبَّلَ الأَرْضَ: زمویه‌که‌ی به‌مزیل تیکردن
به‌میزکرد. ۵ دَبَّلَ لفلاناً بالمصا: لیکدان لیکدان
به‌گۆجان له فلان کسی نا.

دَبَّلَ دَبَلًا: قه‌له‌و بوو خوی دارپشت و گۆشتن بوو.

دَبَّلَ الشَّيْئَ: شته‌که‌ی خپه‌له‌نداو کردی به‌گۆ ۵
الدُّبَالُ: زیل و زال ۵ مه‌وادى عوضوی یان نعباتی

دواکه‌سی هاتوو ۵ پاش تیپه‌ریوونی گات
دمگا ۵ نویژکردن له‌دوا کاتی دا ۵ الدَّبُّور:
رشه‌بایه‌که له‌خۆر ناواوه هه‌لدیبی پیچه‌وانه‌ی
بای شه‌مال ۵ الدُّبَابُ: وه‌جاخزاده‌و ره‌سه‌ن ۵
المُستَنبِرُ: که‌سیک به‌رمو به‌خته‌وه‌ریی بجی ۵
ادبست الأرضُ: زموی گیاو گژی دمکردو رمشو
سه‌وزی تیکه‌لاو بوو ۵ دَبَسَ: دایپووشی و
شاردیبه‌وه ۵ دَبَسَ الحَفَا: گۆرمویه‌که‌ی پینه‌کرد
۵ دَبَسَ الرِّقَّةَ وحرها: کاغه‌زمکانی به‌دممبوس
لیکدا ۵ ادبَسَ: رنگی سور بوو که‌می رنگی
رمشی تیکه‌ل بوو ۵ الدَّبَسُ: نه‌وه‌یه رنگی
سوربی و رمشی تیکه‌ل بی ۵ الدَّبَسُ: دؤ‌شاوی
ترئ دوا‌ی نه‌وه‌ی دمکوئیندرئ ۵ الدَّبَسُ: دؤ‌شاوی
خورما یان شیله‌ی خورما ۵ الدَّبَسَةُ: شتی رنگ
سوری رمش تیگه‌راو ۵ جوژه‌و کۆترینکه.

الدَّبَسُ: دؤ‌شاو دروستکه‌ر، دؤ‌شاوچی ۵ دؤ‌شاو
فرؤش ۵ الدَّبَسُ: خه‌لکی زۆرو هه‌مه‌ جوژه ۵
الدَّبَسُ: گۆجانی دار یان ناسن ۵ الدَّبَسُ:
دممبوس ۵ که‌رمسته‌یه‌کی بجوکه له ناسن یان
مه‌عدنه‌ی تر وککوو بزمارو دهرزی، سه‌ریکی
خپو نه‌وی تری تیژ شتی بی لیک دهبه‌ستری ۵
دَبَسَهُ دَبَسًا: توپ‌کله‌که‌ی لی کرده‌وه
سه‌پیکرد ۵ خواردی ۵ الدَّبَّاسُ: لافاوی که‌وره‌و
سامناک و رادمر، رامالهر ۵ الدَّبَّاسُ: که‌رمسته‌و
شتو مه‌کی ناومان که بی که‌لک بوین.

دَبَّعَ الجِلْدَ: بیسته‌که‌ی له‌دهباغدا، خاراندی، تالی
گزکک و شتی وای لی دا ۵ پارچه گۆشت و رزیوی
لی کرده‌وه ۵ دَبَّعَهُ: به‌مانا (دَبَّعَهُ) دئ ۵ الدَّبَّعُ: بؤ
موطاومعه‌ی (دَبَّعَهُ) دئ ۵ الدَّبَّاعُ: نه‌و که‌رمسته‌و
مادانه‌ن که بیستی بی دهباغ دمکری بؤ نه‌وه
پینه‌سته‌که‌ی بخاری و که‌لکی لی
و مرگیری ۵ الدَّبَّاعَةُ: به‌مانا (الدَّبَّاعُ)

دَثْرُ الدُّنْيَا: تمنیشت ۵ بارانی کهم ۵ الدُّنْيَا: کهسیکه به قوچهفانی راوی بالنده بکا ۵ الدُّنْيَا: ههلاممتی سوک، پهسیوییهکی کهم ۵

دَثْرُ الشَّيْءِ دَثْرًا: کۆن بوو رۆزگاری زۆری بهسهردا تیپهیری.

دَثْرَ الْمَنْزِلِ: خانوومکه کۆن بوو روخا.

دَثْرُ الثَّرْبِ: قوماشکه چلکن بوو.

دَثْرُ السِّيفِ وَغَرِه: شمشیرکه ژمنگی هیئا چونکه لهمیزه مشت و مان نهکراوه.

دَثْرَ الْقَلْبِ: دلکه غافل بوو ژمنگی گرت.

دَثْرَ فُلَانٍ: فلان پیر بوو کهوته سالهوه.

دَثْرُ الشَّجَرِ: درمختهکه گه لای کردو لقو پوپی زۆر بوون.

دَثْرَ الطَّائِرِ: بالندمکه هیلانمکهی خوی ریکو پیک کرد.

دَثْرَ عَلَى الْمَيْتِ: گۆری مردوومکهی هه لچنی.

دَثْرَ فُلَانًا: جوبیه و عمبای لهبهر فلانکس کرد ۵

تَدَاثَرَ: بهمانا (دَثْرَ) دئ ۵ **تَدَاثَرَ:** عمبای پووشی ۵ خوی بهعمباو جوبیه داپووشی ۵ **تَدَاثَرَ الشَّيْءِ:** سمرشتهکه کهوتو بهسهری دا زال بوو ۵ **اُدَثَرَ:** بهمانا (تَدَثَرَ) دئ.

اُدَثَرَ: بهمانا (دَثْرَ) دئ ۵ **اُدَثَرَ:** بی ناگا ۵ **الدَّائِرُ:** بی ناگا ۵ کهسیک زۆر گرنگی بهخۆ ریکخستن نهداو پووشاک چلکن و سهرو ریش ژاکاوبی ۵ **الدُّكَّارُ:** پووشاکیکه لهسهر پووشاکای پیویست لهبهر دمکری ۵ **الدُّنْيَا:** پیاوی تمبهه ل و کارنه کهم ۵ **الدُّنْيَا:** زۆرو زمبهندهی همموو شتییک ۵ **دموله مهندهو ساماندار.**

که میک رزی بی بان بهتهواوی پووشاکای و هیزیدا به خاکهکه بو کشتوکان ۵ **السَّبِيلُ:** جوگا ۵ تاغون و بهتا ۵ **السَّبِيلُ:** گریان ۵ بهلاو کارمسات ۵ **الدُّبَابَةُ:** همنگوتکه ههویری زل ۵ تمشته ههویر ۵ پاروی گهوره ۵ دوومه لیکه لهناو سکدا پهیدا دهییو و گوشندهیه ۵ کونی باجو و تمشوی ۵ نهلهقی زپرو زپو بهشیومی ساده دمکریته پهنجه ۵ **السَّبِيلُ:** ناهرمتی کۆست کهوتوو که شین و شهپور بکا ۵ بهلاو کارمسات ۵ **الدُّبَابَةُ:** بهلاو کارمسات ۵

الدُّبَابُ: گودهله بهراز ۵ **الدُّبَابُ:** پروانامهیهکه له پروانامهی زانکو لهزور بهکالوریوس و خوار دکتوراومیه ۵ ومکوو ماجستیر وایه ۵ **السَّبِينُ:** گهوو پهرچی نازهل له قهقهه ژاژ (چندرابی) تهندرابی ۵ **الدُّبَابَةُ:** پاروی گهوره.

دَبِي دَبِيَا وَدَبِي: بهمانا (دَبِي) دئ.

دَبِيَّتِ الْأَرْضِ: کولله بیستان و گیاو گزی ناو زموییه کهی خوارد ۵ **أَدَبَتِ الْأَرْضُ:** زموییه که کوللهی زۆر بوو ۵ **الدُّبِي:** کولله بییش نهومی بتوانی بفری ۵ همنگ ۵ **الْمُنْبَأُ:** زموییه که کولله بیستانی زۆر بی ۵ **دَثَّتِ السَّمَاءُ دَثًّا:** ناسمان بارانیکی کهمی باراند ۵ **دَثَّتِ السَّمَاءُ الْأَرْضُ:** ناسمان بارانیکی کهمی بارانده سهر زهوی.

دَثَّ الشَّيْءِ: شته کهی پال پیومنا.

دَثَّ فُلَانًا: باشباش لهفلانکسی دا.

دَثَّ فُلَانًا بِالْحَجَرِ: بهردی لهفلان گرت بهردی بی دادا.

دَثَّ فُلَانًا بِالْمَعَا: به گۆجان لهفلانی دا.

دَثَّ فُلَانٌ دَثًّا وَدَغَةً: تهندامیکی جهستهی فلان بهسروشت خواربوو.

الدثُرُ: كهسيك بزاني جوان سمرو كاري مالى
خوى بكا. **الدُّثْرُ:** چلك **الدثُر:** بهمانا (المدثر)
دئ **همروا بهمانا (الذئاري) دئ.**

دَجَّ دَجًا ودجيجا: كهوته روښتن **پهلمى** كرد،
بازرگاني كرد، بويه دمگوترئ: (ما حج و لكن
دج) فلانكس بهمبهستي هج و عيادت
نه جووه بؤ مهككه بهلكوو به مبهستي
بازرگاني جووه.

دَجَّ السُّنْحُ: بانهكه دټوبهئ كرد.

دَجَّ الليل: شهومكه زور تاريك بوو.

دَجَّ السر دجًا: بهردمكهئ دادابهوه.

دَجَّبت السماء: ناسمان ههرواوى بوو **دَجَّ فلان:**

فلانكس خوى بهستو چهكى ههنگرت **دَجَّ**

فلائا: چهكى لهفلان بهستو پرچهكى كرد **دَجَّ**

تَدَجَّج: بؤ موطاومعهئ **(دَجَّجَه)**

هاتووه **دمهگوترئ:** **(تَدَجَّج في سلاحه)**

بهچهكهوه خوى رانواند **الكاج:** نهو جاو

ساغ و همال و خزمهتكارانهن كه لهگهل

حاحياندان **الداجئة:** بهمانا **(الداج) دئ** **دَجَّ**

الدجاجة: مريشك به نيرو ميبهوه **واته:**

مريشك و كهلهشير، نهو بهرزاييهئ له بهرسنگئ

نهسب پهيدا دهبئ، سمرهتهشي **الدجاجي:**

تاريك **الدجة:** نهوپهري تاريكي **الدجوج:**

بهمانا **(الدجاجي) دئ** **الدجيج:** بهمانا

(الدجاجي) دئ **الدجيجوج:** شهوى زور تاريك

واته: همر بهمانا **(الدجاجي) دئ** **الدجيج:**

كهسيك پر چهك بئ **چهكى تهواوى لهخؤ**

بهستبئ **زيشك.**

دَجَّ دج: دمنگيکه مريشك و كهلهشيري بئ بانگ

دمكري **دَجَّبت الدجاجة:** مريشكهكه بازي دا

هه لظري **دَجَّج فلان:** فلانكس بانگئ
مريشكهكاني كردو وتئ **(دج دج) دَجَّج**
الليل: شهومكه تاريك بوو **الدجاج:** رمش و
تاريك له همرشتيك بئ **زور تاريك.**

دَجَّرَ دَجْرًا: سمرسام بوو، سمرخوش بوو.

دَجَّرَ الناس: خهلكهكه توشئ نازاوهو گيروهومؤ

بوو **دَجَّر:** ههتهات **اندجر الجبل والوتر**

رغرها: حمبلهكه يان زيبهكه شل بؤوه **الدجر:**

لؤببئ **لوتئ هموجار:** نهودارهئ گاسنهكهئ

بئوه قايم دمكري **الدجران:** نهو دارهئ

رادمنگيودري بؤ كهپرو سابات **الدجير:**

تاريك و رمش **الدجيرئ:** تاريكايئ و پشايئ.

دَجَّلَ: درؤو جاوو راوى كرد.

دَجَّلَ الشئ: شتهكهئ دابوشئ **(دَجَّلَ السيف)**

شمشيرمهكئ زهركهفت كرد.

دَجَّلَ الحق: حهق و راستئ تيكهل به درؤو ستهم

كرد. **دَجَّلَ الأرض:** زموبيهكهئ بهزبل

تيكردن بههيزو بيت داركرد **الدجال:** زبل و

شياكه **الدجالة:** قهتران **الدجال:** ناوى

زير **دروزن و ساخته جي و جاوو راوكمر** **دَجَّ**

جهجال **الدجالة:** هاوهلى زور و بارگران و

بهنمرك و نورك **الدجيل:** بهمانا **(الدجالة) دئ.**

دَجَّمَ الليل دجًا و **دَجَّمَ:** شهومكه تاريك بوو.

دَجَّمَ: غهمناك بوو.

دَجَّمَ: بهمانا **(دَجَّمَ) دئ** **الدجَم:** جؤر **الدجَم:**

هاورپئ نزيك **دِهوشت** **الدجمة:** رنبازو

بهپروهو و پروگرام **هاورپئ نزيك.**

دَجَّنَ البرم: نهمرؤ همموى ههورو تمه و غاربوو.

دَجَّنَ السماء: ناسمان بارانئ باران.

دَخَّ فَلَانًا: دمستی بلاو کردموه و بیامالی، دمستی بلاو کردموه و کیشای به جهستهی فلانکهدا ۵ پالی به فلانکهدا.

دَخَّ الشَّيْءَ: شتهکهی بان و پور کرد هاوساندی ۵ دمگوتری: (دَخَّ الطَّعَامَ بَطْنَهُ) خوارندهکه ورگی لیک کشاندموه.

دَخَّ الشَّيْءَ فِي الْأَرْضِ: شتهکهی بهزمویدا بان کردموه تا چاک چاک بهزمویبهکهدا نووسا ۵ **إِنْدَخَّ:** بؤ مطاومعهی (دَخَّ) دئی.

الدُّخْرُجُ: بهرفراوان و بان و بهرین ۵ نافرمتی گهوره ۵ حوشتری زهلامو کهته.

دَخَّ دَخَّ: وشهیهکه که ناراستهی نهو کهسه دمکری که دان دمنی بهکردارمکهی، مهبهست لیلی بییدنگ بهوچی دی دریزه بهدان بیانانهکمت مده ۵ **الدُّخَادُخُ مِنَ الرِّجَالِ:** بیایوی کورته بالای ورگ زل ۵ **الدُّخَادُخُ:** بهمانا (الدُّخَادُخُ) دئی ۵ **الدُّخْلُخُ:** نافرمتی کورته بالای ورگ زل ۵ **الدُّخَيْخَةُ:** بهمانا (الدُّخَادُخُ) دئی ۵ **دَحْرَةُ:** خولانندیبهوه ۵ **دَحْرَةُ دَحْرًا وَدَحْرًا:** پالی پیومناو دوری خستهوه ۵ **الدُّحْر:** بؤ موطاومعهی (دَحْرَةُ) دئی ۵ **دَحْرَجَةُ دَحْرَجَةً دِحْرَجًا:** خستیه جم و جول و بهرمو خوار پالی پیومنا ۵ بهدموری خوی دا خولانندیبهوه ۵ **دَحْرَجُ:** بؤ موطاومعهی (دَحْرَجَةُ) دئی ۵ **الدُّحْرَجَةُ:** خولخولوکه نهومی دمیعولینیتهموه ۵ نهومی قالونجه لهزبل و زال و بیسای کوی دکاتهموه و خیری هلهدمدا ۵ **الدُّحْرَجُ:** دانهوژلهیهکی خیری بهکوله و رشکهلهیه تیکهل بهگمنم دمیی و مکوو گزنیزه ۵ **الدُّحْرَجُ:** خرو خولواه ۵ **الدُّحْرَجُ:** قالونجه.

دَجَنَ بِالْمَكَانِ: لهو شویننه نیشتهجی بوو، ومگری بوو پیوهی راهات ۵ **أَدَجَنَ:** چووو ناو ههورو تهمو مزموه ۵ **أَدَجَنَ السُّرْمُ وَالسَّعَابُ:** بهمانا (دَجَنَ) دئی ۵ **أَدَجَنَ السَّمَاءُ:** ناسمان بارانهکهی دریزمی کیشا ۵ **أَدَجَنَ عَلَيْهِ أُمِّي:** لهرزو تای توشبووه لهکوئی نابیتهموه ۵ **دَاجَنَهُ:** بهباشی تیکهلاوی کرد ۵ **الدَّاجِنُ:** همر نازهل و بالندمو دمعبایهک مالی بیی و رام بیی لهگهل نادمیزاددا ههلبکا ۵ **الدَّجِنُ:** نهو حالتهیه ههور سمرانسمر ولات دابگری ۵ **الدُّجْنَةُ:** رشایی، تاریکی ۵ **الدِّجَانُ:** نهو چهپوانهمیه مالی بی لههر جوریک بی.

دَجَا دَجْرًا وَدَجْرًا: تهواو بوو پیگهی.

دَجَا السَّحَابُ: ههورمهک بلاو بووه.

دَجَا اللَّيْلُ: شهومکه بهتاریکی خوی دونیای داگرت و همموو شتیکی داپوشی.

دَجَا الشَّيْءَ دَجْرًا: شتهکهی داپوشی و بهردمی پیدادا ۵ **أَدَجَى:** بهمانا (دَجَا) دئی ۵ **أَدَجَى الشَّيْءَ:** بهمانا (دَجَا) دئی ۵ **دَاجَأَهُ:** رقو کینی خوی لی شاردموه دوژمنایمتی بؤ دهرنهخست ۵ **تَدَجَى:** بهمانا (دَجَا) دئی ۵ **الدَّاجِيَةُ:** تاریکی ۵ **الدُّجَى:** رشایی شهو تاریک و تونهکی ۵ **دمگوتری:** (لیله دَجَى) ۵ **الدُّجَةُ:** قویبچی کراس ۵ **الدُّجِيَةُ:** تاریکایی ۵ **کوختهی راوچی (سهنگری راوچی) ۵ الدِّياجي:** تاریکیمکان ۵ **دَحْبَهُ دَحْبًا:** پالی پیومنا ۵ **دَحْبَهُ:** سویهموه، خوراندی، هالی کردو هیئای و بردی رایکیشا.

دَخَّ فِي قَهَاهِ دَحًا وَدَحْرًا: پالی پیومنا.

دَحَسَ السُّبُلَ دَحْسًا: گوله گنم و جوکه خوئی پری کردو کامل بوو

دَحَسَ الْبَيْتَ: خانووکه به خاومن مال و مندالی خاومنه که می ناومدان بووه.

دَحَسَ بِيده في اللديحة: پهنجه کانی خسته نیوان پیستو گوشتی کوشتییه که بو نهومی بیگروئ.

دَحَسَ بَرَجْلِهِ: به قاجی شته که می سهر و ناوکرد بو نهومی بزانی چییه و چی نییه.

دَحَسَى بِالشَّرِّ: پیئی ریختست و پانی کرده و به جوړیک نه زاندرئ چوئن بووه.

دَحَسَى بَيْنَ القومِ: فیتنه و ناشویی لمانا خه لکه که نایه ووه.

دَحَسَى بَيْنَ الصَّفوفِ: که ل و کونی ناو ریزمکانی پر کرده ووه.

دَحَسَ الْإِلَاءَ: زمره که می پرکرد.

دَحَسَى مَا في الْإِنَاءِ: نهومی له قاپه که دا بوو هه لیلوشی لستیه ووه.

دَحَسَى الشَّيْءَ في الشَّيْءِ: شته که می خسته ناو شته که می ترموه.

دَحَسَ الْحدِيثَ عنه: قسه که می ئی شاردموه دَحَسَتْ الْأَصَابِعُ: پهنجه کان توشی زیبکه و بالوکه بوون،

نیوان نینوؤک و گوشتی پهنجه کانی جوړه نه خو شیبیه کیان ئی پهیدا بوو دَحَسَ السُّبُلَ: گنم و جو دوورو او مکه می گنم کرد دَحَسَ الدَّحَسَ:

جوړه زیبکه و بریندارییه که له نیوان نینوؤک و گوشتی پهنجه کان پهیدا دمبی دمیته هوی

دمره اتنی نینوؤکه کان د جوړها و ساوی و گری پهیدا بوونیکه له پهنجه کاندان پهیدا دمبی د

الدَّحَسُ: به مانا (الدَّحَسُ) دئ دَحَسَ الدَّحَسَ: پر بوون و پاله په ستوو قهرمانی د ماتیکی

خیزاندارو قهرمانه د الدَّحَسَ: پر پویه که، خشوکیکه، گرمیکه زمره له ژیر زه ویدا دمری

دینن و دمیکنه که پک و داو بو جو له که گرتن د الدَّحَسَ: به مانا (الدَّحَسُ) دئ د الدَّحَسُ:

کشتوکان: که گوله کانی پرین و کامل بی د الدَّحَسُ: شتی زورو زمبهنده.

دَحَسَ دَحْسًا: په لهی کرد.

دَحَسَ الْأَرْضَ بَرَجْلِهِ: به قاجی گله که می پشکنی و نه ملیوو نه ویدیوی کرد دَحَسَتْ رِجْلُهُ دَحْسًا

و د حوضًا: قاجی هه لیلیسکا دَحَسَتْ الشَّمْسُ: خوړ به لای ناو ابوون کلابوو دَحَسَتْ الْحَبَّةُ:

به لکه که بو قاجیه ووه.

دَحَسَ بَرَجْلَهُ دَحْسًا: به قاجی شته که می پشکنی.

دَحَسَ عَنِ الْأَمْرِ: له کار مکه می کوئییه ووه.

دَحَسَ رِجْلَهُ: قاجی هه لیلیسکاند.

دَحَسَ الْمَاءَ الْأَرْضَ: ناوکه وای له زموییه که کرد قاجی ئی هه لیلیسکی.

دَحَسَ الْحَبَّةَ: به لکه که می بوچ کرده ووه و رمعی کرده ووه.

دَحَسَ: پالی پیومناو له شوینی خوئی له می کرد هه لیلیسکاند دَحَسَ الْحَبَّةَ: به لکه که می بوچ کرده ووه.

الدَّحَسُ: ده گوتری: (فلان دَحَسَ) فلان که س رازایه و هر دم له مسر باریک و له مه وایه که ئی

دمدا د الدَّحَسَ: ده گوتری: (حُجَّةٌ دَحَسَتْ) به لکه که می بوچه ل کراومیه د به لکه که می بی

بنه ما و بوچه.

الدَّحَسُ: خلیسکان د خلیسکاوی د الدَّحَسُ: ده گوتری: (مکان دَحَسَ) شوینیکی خلیسکه د

الدَّحَسُ: به مانا (الدَّحَسُ) دئ.

الدَّحَاضُ: شوینى هه‌لخیسکان.

الدَّحَضَةُ: شوینى هه‌لخیسکان ۵ دَحَقْتُ يَهُ عَنْ

الشَّيْءِ: دستى نه‌گه‌پشته شته‌که، دستى

کورتى هینا ۵ دَحَقْتُ الحاملُ بالجنين: نافرته سک

پرکه منداله‌کهى لمبارچوو ۵ (دَحَقْتُ الحاملُ

برجها) نافرته‌که مندالدانى خوى دهرهینا.

دَحَقَّ الشَّيْءُ: شته‌کهى پال پیومنا ۵ دورى

خسته‌وه، دمرى کرد، دمگوترئ: (دَحَقَّ النَّاسُ

فلاناً) خه‌لکه‌که چ گرنگیکیان به‌فلان کس

نه‌دا ۵ أَدَحَقَهُ: دورى خسته‌وهو دمرى کرد،

دمگوترئ: أَدَحَقَهُ اللهُ: خودا له هه‌موو خيرو

بیرئ بى بهشى کرد ۵ اِنْدَحَقَّ: له‌شوینى خوى

راساو روى ۵ اِنْدَحَقَّ بَطْنُهُ: ورگى زل بوو ۵

الدَّاحِجُ: نافرمتیکه دواى مندالبون مندالدانى

بیتهدمر ۵ الدَّاحِقُ: هاتنه دهرهوى مندالدان

دواى مندالبون ۵ الدَّحْرُقُ: که‌سینکه زور چاوى

جمو جول بکاو نه‌توانن رایبگرئ ۵ نافرمتیک

دواى مندالبون ره‌همى بیتهدمر ۵ هه‌روا

نافرمتیک به‌سکیک زیاد له مندالبونکى ببن.

الدَّحِيقُ: دمرکراو ۵ دمگوترئ: (فلان دحیق القوم)

فلانک‌هس دمرکراوو رمتیند راوى

گه‌له ۵ هه‌روهه‌ها به‌نافرمتیک دمگوترئ:

به‌سکیک زیاد له مندالبونکى ببن ۵ چاو که زور

جمو جول بکاو خاومنه‌کهى نه‌توانن

بیومستینئ ۵ دَحَقَبَهُ: له‌دواوه به‌توندى پالى

پیومنا پاله‌به‌ستوى دا ۵ الدَّحْقُومُ: که‌تمو

زهبه‌لاح ۵ ورگ زل.

دَحَلَّ: چوووه ناو په‌ناپه‌سیو.

دَحَلَّ دَحَلًا: چوووه په‌نا رهماله‌که، چوووه دوا

خيوتمه‌که ۵ ترساو خوى شاردموه ۵ هه‌لهات.

دَحَلَّ الأَرْضَ دَحَلًا: له زه‌وبیه‌که‌دا چالیکى

هه‌لکه‌ند سه‌رمهوى ته‌سک و بنکى پان.

دَحَلَّ البُرُ: نه‌ملاو نه‌ولای بیرمه‌کى هه‌لکولئ.

دَحَلَّ دَحَلًا: کورته بالا بوو فه‌له‌و بوو، ورگى

گه‌وره بوو شوڤر بژوه ۵ ره‌وشتى ناشیرین بوو

فیلباز بوو ۵ له‌ماله‌که‌دا خوى گرت تا به‌ویستی

خوى شته‌که‌کى کرى ۵ زور زه‌بهنده بوو ۵

أَدَحَلَ: چووونه ناو په‌نا په‌سیوموه، چوووه زورى

که‌نارموه ۵ داخه‌له‌ مَدَحَلَةً رده‌حالا: چاوو راوى

لئیکرد ۵ زانیارییه‌که‌کى ئی شاردموه‌و به‌که‌سانى

ترى گوت ۵ الدَّاحِلُ: دن پيس و کیناوى.

الدَّاحِرُ: ته‌له‌و که‌پکه بؤ گرتنى ناسک و روى

دمعبای له‌و جوره ۵ الدَّحَالُ: نیچیره‌وان که

نیچیر به‌ته‌له‌ بگرئ. الدَّحُلُ: چالیکه له‌زموى

هه‌لکه‌که‌ندری لای سه‌رمهوى ته‌سک و لای

خواروى پان و پور: په‌نا پاسارنیکه عهره‌ب

له‌ناو خانوودا دروستى ده‌که‌ن بؤ نه‌وهى که

میوانیان هات خیرا نافرمتیان بچنه نه‌وى و

میوانه‌که نه‌یانینئ ۵ شوڤنیک ناوى تیدا

کوبیته‌وه ۵ الدَّحَلَاءُ: بیر سه‌رمه‌کى ته‌سک و

زیره‌وى پان و پوربئ ۵ الدَّحَلَّةُ: به‌مانا

(الدَّحَلَاءُ) دئ ۵ الدَّحُولُ: به‌مانا (الدَّحَلَاءُ)

دئ ۵ نه‌بانى حوشتر له‌یه‌کتر ۵ الدَّحِيلَةُ: چالیک

له‌ناو زه‌وبیدا سه‌رمهوى ته‌سک و زیره‌وى پان

دَحَلَقَ بَطْنُهُ: گه‌دهى هه‌واى کرد (سكى فش بوو)

۵ دَحَمَهُ دَحْمًا: به‌توندى پالى پیومنا ۵ الدَّاحِمُ:

ته‌له‌و که‌پک بؤ گرتنى روى و ناسک و

که‌رویشک ۵ الدَّحْمُ: بنه‌ماو بنیچه، دمگوترئ:

(هر من دحم فلان) نه‌وه له‌نه‌وهى فلانه ۵ دَحَمَرَ

الْقَرْيَةَ: دهرمه‌کى پرکرد ۵ دَحَمَسَ اللَّيْلُ: شه‌و

تاریک بوو، تاریکیه‌که‌کى په‌ره‌ى سه‌ند ۵

هَيْلَكَه كَرْدَنِي نَوْعَامَهُو بِيَجُو هَه لَهْيَانِي ۵
 الْأَذْحِيَّةُ: بَهْمَانَا (الْأَذْحُوَّة) دِي ۵ بَوِيَه بَه نَوْعَامَهُ
 دَمَكُو تَرِي: (بَسْتْ أَذْحِيَه) ۵ الدَّحِيَّةُ: مَهِيْمُون ۵
 الدَّحِيَّةُ: سَمَرُو كِي عَسَكَمَر ۵ الدَّحَاةُ: دَارِيكَه
 مَسْدَالِ يَارِي پِي دَمَكَا ۵ يَارِي بِيَه كَه لَه نَاو
 دَانِي شَتَوَانِي مَه كَه دَا بَاوَه ۵ الدَّحُونَةُ: بَرَوَانَه
 (دَخَن) ۵ دَخَهُ دَخَا: زَهْلِيلُو زِيَر دَه سَتِي كَرْد ۵
 دَخُ دَخَا وَدُخَةُ: رَهْنَكِي رَمَشُو لِيْن بُوو.

الدَّخُ: دُو كَه ل (الدَّخُ) دُو كَه ل ۵ رُو هَكِي كَه لَه نَاو
 بَا خِدَا.

دَخُ دَخُ وَشَهِيَه كَه دَمَكُو تَرِي: بَه مَه مَه سَتِي
 بُوَرْدَانِي كَه سِي كَو بِيَدَه نَكِرْدَنِي ۵ دَخْدَخُ:
 پَه لَه ي كَرْد، خِيْرَا خِيْرَا هَه نَكَاوِي
 هَه لِيْنَا ۵ هَه نَكَاو مَكَانِي كُو سُوْرْت
 كَرْدَنَه وُه ۵ مَانْدُو بُوو ۵ دَخْدَخُ عَن كَذَا: وَا زِي نِي
 هِيْنَا (دَخْدَخُ عَن كَذَا): فَلَآن شَتِي نِي مَه نَعْرَد
 ۵ دَخْدَخُ الْقَرَمِ: سَمَرِي لَه خَه لَكَه كَه شِيَوَانْدُو
 زَهْلِيلِي كَرْدَنُو وَوَاتِي دَا كِر كَرْدَن ۵ تَدَخْدَخُ: بُو
 مَوْطَاو مَعَمِي (دَخْدَخُهُ) دِي ۵ وَيَكِهَاتَه وُه كَرَز
 بُوو ۵ تَدَخْدَخُ اللَّيْلِ: تَارِي كِي شَهو تِي كَه لَاو بَه
 بُوْنَه و مَرِي بُوو ۵ الدَّخَادِخُ: كُوْرْتَه بَالَا ۵ الدَّخْدَخُ:
 بِيَرِوِيَه كِي زَهْر دَه قَا جِي زُوْرَن (هَه زَارِيَن) ۵
 الدَّخْدَخُ: بَهْمَانَا (الدَّخَادِخ) دِي ۵ هَمَرُوَا بَهْمَانَا
 (الدَّخَادِخ) دِي ۵ دَخْدَرَةُ: زَهْر كَه فَتِي كَرْد ۵
 الدَّخْدَارُ: نَا لَتُون ۵ جُوْرَه هُو مَاشِي كِي بَه نَرَخ
 بُووَه.

دَخِرَ دَخِرَا: بِي جُو ك بُوو زَهْلِيلُو مَلَكَه ج كَهوْت.

دَخِرَ دَخِرَا: بَهْمَانَا (دَخِرَ) دِي ۵ سَمَرِي نِي شِيَوَا،
 سَمَرِ سَام بُوو ۵ اذْحَرَةُ: زِيَر بَارِي كَرْد، زَهْلِيلِي
 كَرْد، مَلَكَه جِي كَرْد ۵ اذْحَرَةُ: بَرَوَانَه وَشَهِي
 (اذْحَرُ) ۵ الاذْحَارُ: بَه زَمَه نَد مَكِرْدَنِي بَرِي دَاهَاتَه

الدَّحَامِسُ: رَمَشُو زُوْر تَارِي ك ۵ نَا زَاو كَه تَهو
 زَمِبَه لَلَا ح ۵ الدَّحْمَسُ: تَارِي ك: زُوْر تَارِي ك:
 هِي زَه ي سَر كَه ۵ الدَّحْمَسُ: بَهْمَانَا (الدَّحْمَسُ) دِي
 ۵ الدَّحْمِسُ: بَهْمَانَا (الدَّحْمِسُ) دِي ۵ الدَّحْمَسَانُ:
 رَمَشِي زُوْر كَه تَهو زَمِبَه لَلَا ح ۵ هَمَرُوَا بَهْمَانَا
 نَادَه مِي زَادِي نَه حَمَه فَي كَه تَهو زَمِبَه لَلَا ح
 دِي ۵ الدَّحْمَسَةُ: تَارِي ك، زُوْر تَارِي ك ۵ الدَّحْمَسَةُ:
 تَارِي ك، زُوْر تَارِي ك ۵ دَحْمَلَهُ رِيَه:
 خُوْلَانْدِي هَوَه ۵ بَه رَا كَشَاوِي وَفَرِيْدَرَاوِي لَه سَمَر
 زَمُوِي بَه جِي هِي شَت كُو زَرَا بُوو، بِي نِي دَه نَرَا ۵
 الدَّحَامِلُ: نَادَه مِي زَادِي كَه تَهو كُو شَتَن ۵ الدَّحْمَلُ:
 نَهو كَه سَه ي بِي سَتِي شُوْر بُو بِي تَه وُه ۵ الدَّحْمَلَةُ:
 نَا فَرْمَتِي كَه تَه ي زَه لَام.

دَجَن دَحْنَا: قَه لَهو بُوو بُووَه كُو لَه بِنَه، وَر كِي زَل
 بُوو دَا جُوْرَا ۵ رَمُو شَت نَا شِيْرِيْن بُوو ۵ الدَّحْنُ:
 زَه لَامِي وَر ك شِرِي كَه دَه زَلِي كُوْرْتَه بَالَا ۵
 الدَّحْنَةُ: بَهْمَانَا (الدَّحْنُ) دِي ۵ نَه سَتُوْرُو خَه پَه لَهو
 پَان، تَه پُوْلَكَه ۵ الدَّحْنَةُ: بَهْمَانَا (الدَّحْنُ) دِي ۵
 الدَّحْيَانُ: كُوْلَه.

دَحَا البَطْنُ دَحْوَا: وَر كِي لَه بَه ر كَه و رَمِيِي دَا جُوْرَا وُه.

دَحَا الفرسُ: نَه سِيَه كَه دَه سَتَه كَانِي بَه سَمَر زَهوِي دَا
 رَا دَمَكِي شَن ۵ سَمَه كَانِي لَه زَمُوِي بَه رَز نَه كَرْد موه.

دَحَا السَّحْيُ: شَه كَه ي رَا خَسْتُو بِلَاوِي
 كَرْد موه ۵ دَمَكُو تَرِي:

دَحَا الله الأرضُ: خُو دَا زَمُوِي رَا خَسْتُو پَانِي
 كَرْد موه ۵ پَالِي بِيُوْمَنَا.

دَحَا الماشيةُ: نَا زَه لَه مَكَانِي رَا دَان لِيِي خُوْرِيْن ۵ تَدْحِي:
 بِلَاو بُوُو موه بَه رَه رَاوَان بُوو ۵ تَدْحَتُ الْإِبِلُ نِي
 الْأَرْضُ: حُو شَتْر مَه كَه پِي كُوْلِي كَرْد ۵ زَهو بِيَه كَه ي
 زِيَر خُو ي جَا لَكَرْد ۵ كَا تِي ك حُو شَتْر نَه م پِي كُوْلَه
 دَمَكَا كَه قَه لَهو دَمَبِي ۵ الْأَذْحَرَةُ: شُو يْنِي

دهست ۵ الدَّيْخَسُ: كهسيك خيرو پياومتي تيدا
نهين . گياو گزي زورو تيکچرژاو ۵ اَلْمُدَاخَسُ:

گيانلمبيري گوشتني نيسقان پر له مؤخ.

دَخَلَ الْمَكَانَ وَغَرَهُ وَبِهِ دُخُولًا: چووه ناو
شوپينهکه.

دَخَلَ بِالْمَرُوسِ: چووه پهردهي زاواپيهوه.

دَخَلَ فِي الْأَمْرِ: دهستي بهکارمکي کرد.

دَخَلَ: ناوهموي داومشا ويران بوو، ناوهموي
عمهيدار بوو، دهگوتري: (دَخَلَ أَمْرُهُ) کارمکي
گهنديبوو.

دَخَلَ: بهمانا (دَخَلَ) دئ ۵ کزو لاواز بوو.

دَخَلَ الْحَبُّ: دانهمويلکهکي سؤي زور بوو.

دَخَلَ عَلَى فُلَانٍ: فلانکس خهبالي بؤ شتيک چوو

وانه بوو بهخوي نمراني کهوته ههلهوه ۵ ادْخَلَهُ

الْمَكَانَ رَحْمَةً: خستيه ناو نهو شوپينهوه ۵ داخلت

الاشياء: شتهکان چونه ناو بهکهوه، تیک گيران

۵ داخل فلاناً في امره: هاوکاري فلانکسي کرد

لهکارمکاني دا ۵ دَخَلَهُ: بهمانا (ادْخَلَهُ) دئ ۵

دَخَلَ التمر: خورماکاني خستنه ناو

زهمبيلهکهوه. ۵ ادْخَلَ: بهمانا (دَخَلَ) دئ ۵ زوري

ههولدا بؤ چوونه ناو ۵ تداخلت الاشياء: بهمانا

(داخلت) دئ ۵ تداخلت الامر: کارمکان تيکهکي لا

بوون و ليک جياناکرينهوه ۵ تَدَخَّلَ: بر

موسطاومعمي (دَخَلَهُ) دئ ۵ کم کم چووه

ناو ۵ بمناجاري چووه ناو کارمکهوه ۵ تَدَخَّلَ في

الحصرمة: لهخوپيهوه چووه ناو کيشهکهوه بؤ

نهموي برگري له بمرزومنديبيهکي خوي بکا،

بين نهموي لايمنيک بين لهلايمنهکاني کيشهکه ۵

الدَّاخل: له همموو شتيک دا ديوي ناوهمويهتي

۵ الدَّاخلَة من الأزار: ديوي ناوهموي دهرپي که

بؤ دوا رؤز ۵ دَخَرَصَ الْأَمْرَ: کارمکي ناشکرا

کرد ۵ الدَّخْرِصُ: تيرؤزو نهو پارچه قوماشه

درپزکولهيه که دهخريتهوه سمر کراس و شتي

وا بؤ نهموي پان بي ۵ نهو کهسهي خودهخاته

ناو کارو بارومو ليين دمراني ۵ الدَّخْرِصَةُ: نهو

پارچه قوماشه درپزکولهيه که دهخريتهوه

سمر کراس و شتي وا بؤ نهموي پان بي ۵ تاهم و

کؤمه.

دَخَسَ دَخْرَسًا: ههلهو بوو، خوي دارپت، گوشت و

بهزي سهرهک نا.

دَخَسَ لِي كَذَا: دزمي کرده ناو فلان کؤمه،

چووه ناو فلان شتهوه.

دَخَسَ الشَّيْءَ دَخْسًا: شتهکي شاردموه.

دَخَسَ لَحْمُهُ دَخْسًا: گوشتي جهستهي زور بوو

کؤبؤوه، پرپوو.

دَخَسَ عَظْمُهُ: نيسقاني پر بوو له مؤخ.

دَخَسَ الْخَافِرُ: دهوروبهري سمی و لاخهکه

هاوسا ۵ دهگوتري: (فرس دَخَسَ) نهمبينيکي

عمهيداره ۵ ادْخَسَ: بهمانا (دَخَسَ) دئ ۵ ادْخَسَ

الشَّيْءَ فِي كَذَا: شتهکي لهويادا شاردموه ۵

الدَّخْسُ: زورو زهمبنده ۵ پر و ليوان

ليو ۵ دهگوتري: (عدد دَخَسَ) زماميهکي

زور ۵ (بيت دَخَسَ) مائينيکي پر ۵ دَرَجَ دَخَسًا:

زرييهکي ههلهههچوکه ۵ الدَّخْسُ: ههلهوو

تيکسمر او . جوانه ورج (ورجي گهنج) . جوړه

ماسيههکه ۵ الدَّخْسُ: هاوساوييهکه له دهوربهري

سمي و لاخ ۵ الدَّخْسُ: جينسي گيانداراني دهرها

له پيري ماسي لهوينهي دؤلفين ۵ الدَّخْسُ:

ناهرمتي کهتهو ههلهو ۵ الدَّخْسُ: زورو چرو

ليک هاآو . گياو گزي تيکچرژاو . گوشتي

تونديو پتهو، زمندی قاچي و لاخ . گوشتي بهري

لهجهسته دمكهوى ۵ الداخلة من الارض: زهوى
بئى سهرو بهرو نهپشكندراو ۵ الداخلة من
الإنسان: نييمتو نيازي نادميزاد ۵ الداخلى:
شتيك پال داخل بدرئى، ناوخوى ۵ الداخال في
السرده: نهوميه حوشترمهكى بخاته نيوان دوو
حوشتره ناو هه لئنجهرمهكانهوه ناوى بدا ۵
الدخال: دمگوترئى: (فلان دخال في الأمر)
فلانكس زور خو لهكارو بار هه لئدهورتينى و
دهجيتيه ناو روداموه ۵ الدخال: جهسته
گهورمو تيكسمرپا، جوړه بالئديهكه
بمتوبه لاکى درهختى بهرزوه دمنيش ۵ الدخال
من الكلال: نهو گياو گزميه كه له ناو بنكى
درهخته كان روابى و به ناوياں دا بلاو بوييتيهوه
۵ الدخال من اللحم: نهو گوشته به بمنيسقانهوه
نوسابى ۵ الدخال من الإنسان: ناومرؤك دمرونى
نادمميزاد ۵ الدخال: ههموو گوشتيكي
كؤبووهوى توندو پتهو ۵ الدخال: داهاتو
وارياتى تاكهكس و خيزان ۵ دمردى ناوقولاى
جهسته ۵ فسادو گندهلى ۵ شك و گومان ۵ دل و
دمرونى نادمميزاد ۵ الدخال القرمي: لهزاراوى
زانستى نابورى دا كؤمه ليك نرخ و بههايه بؤ
ههموو جوړه كالو خزمهتگوزاريه
پيشكهشكراومكان له ماوى ساليكدا هى
دمولته تيك له دمولهته كان ۵ الدخال: فسادو
گندهلى، عهيب و لهككه ۵ دمرد ۵ شك و
گومان ۵ درهختى چرو تيكچرزاو ۵ خيزان و
بنه مالميهك بچنه ناو بنه مالميهكى ترهوه
خويان به به شيك لهوان بزائن له راستيشدا
لهوان نمين ۵ الدخال: شوينى همنگوين كردنى
ههنگ، (شانه ههنگوين) ناوموى جهسته ۵
الدخال: شهوى بووك و زاواى ۵ ناوموى
جهسته ۵ الدخال: ناومرؤكى شتو روداو ۵

ديوى ناوموى نادميزاد، دمگوترئى: (هر غيف
الذخلة) نهو دل و دمرون پاكه ۵ (هر خيث
الذخلة) ۵ دل و دمرون هيسه ۵ تيكه لاوكردنى
دورمنگه بؤ نهوى رمنگيكي تر دمربچن ۵
الذخيل: كهسيك بچيته ناو هومو و خيانيكهوه
خؤ بداته پال نهوان و خؤ بهيهكى لهوان حيساب
بكاو لهوانيش نمين ۵ ميوان ۵ همر وشهيهك
چوبيته ناو زمانى عهرمببيهوه لهو زمانه
نمين ۵ نهسيك بكهوتيه نيوان دوو نهسپى
پيشريكيوه ۵ بيگانه كه دهجيتيه ولايتيهوه بؤ
نهوى سودى ني و مرگري ۵ الدخال: زه
مببيلهيهكى پوشينه خورماى تى دمكري ۵
الدخال: بهمانا (الدخال) دئى ۵ الدخال: چونه
ناو شتهوه ۵ شوينى چونه ناو باله خانهوه ۵
بلانى بهرپومبردى كارمكاني ريك و
پيكه ۵ باش كارمكاني نه نجام دمدا ۵ الدخال:
جوړه نه شكهوتو پهنا پاساريكه شتى تى
دمكري ۵ الدخال: كهسيك خو لهكارو بارى
خه لك هه لئقورتينى ۵ ناخو و ناومرؤكى
نادمميزاد ۵ بالئديهكى بؤره قتهيه ۵ الدخال:
بهمانا (الدخال) دئى ۵ الدخال: نهو بهزهى
دهجيتيه ناو گوشتهوه ۵ دخمس عليه: نهوى
دميوست پينى بلنى پينى نهگوتو لئى شاردموه ۵
دخمس الشئى: شتهكهى ني شاردموه ۵
الدخاميس: نادميزادى رهشى كهته ۵ شتى
خراب ۵ الدخاس: شتى شاردراوه، دابؤشراو،
روكesh و تهزوير ۵ دمگوترئى: (ثناء دخاس)
بياهه لئدان و مه دحى روكesh و ناواهيى ۵
الدخمس: نهو كهسهى نهوى دمهوى بؤت رون
بكاتيهوه نه نجامى نادا ۵ الدخمس: بهمانا
(الدخمس) دئى ۵ الدخمس: روكesh و
دمگوترئى: (ثناء مدخمس) ۵ دخنت

دهمین . توتن ۵ الدُّخَانُ : بهمانا (الدُّخَانُ)
 دئ ۵ واته : دوکهل ۵ الدُّخْنُ : رومکیکه له پیږی
 (النجلیات) ه بمرکهی بجووک و نووسه و مکوو
 کونجی لمانا زمو کشتوکالدا دهر ویندرئ و
 خورسکیشه ۵ الدُّخْنُ : دوکهل، حیقیدو کینه،
 دمگوترئ : (بینهما دَخْنٌ) ۵ له نیوانیاندا حیقیدو
 کینه همیه ۵ همروا دمگوترئ : (هدنة علی دَخْنٍ)
 رَنک کهوتن و ناشتهوایی لهسمرشتی بِنَ بنهماو
 فسادو داومشای نیوان ۵ همروا دمگوترئ : (فی
 من السیف دَخْنٌ) شمشیرمه نهومنده صافو
 پاکه رمش دنویئنی ۵ الدُّخْنَانُ : نهومیه
 دوکهلاوی بِنَ و دوکهل دایبوشیبی و رنگی
 دوکهلی گرتیی، تهپو تۆزای ۵ دمگوترئ : (یرم
 دَخْنَان) رۆژیکی تهپو تۆزای و گهرمه ۵
 الدُّخْنَان : جۆره جۆلهکهیهکه ۵ الدُّخْنَةُ : نهو
 شتهی که عهترو هۆلۆنیای پی
 دهرژیندرئ ۵ دوکهل و پف کراویکی تایهتییه
 دهرژیندرئ بۆ لهناویردنی بهکتريا ۵ أبو دُخْنَةُ :
 بالنهمیهکه رنگی و مکو رنگی دوکهل واپه ۵
 المِدُّخْنَةُ : کورهخانه، دوکهل کیش ۵ الدُّخْنَسُ :
 نادمیزاد یان نازهلی قهلهوو بههیز ۵ الدُّخْنُ :
 تاریک ۵ دمگوترئ : (لیل داخ) شهویکی تاریک ۵
 الدُّخْنُ : تاریکایی ۵ الدُّخْنَاءُ من اللیالی : شهوی
 تاریک و تونهک ۵ الدُّیْتَدْبُ : جاودپیر،
 سیخوپ ۵ پیشهنگ ۵ کهرمکیوی ۵ الدُّیْتَبَانُ :
 جاودپیر، جاسوس پیشهنگ ۵ السَّدَان : چاو
 جنۆک و تیر نهخۆر ۵ شمشیر. ۵ السَّدَان : گالتهو
 گمپ ۵ اللیدان : دابو نهریت ۵ الدِّیْنُنُ : بهمانا
 (الدیدان) دئ ۵ دمگوترئ : (فلان دیدنه أن يفعل
 کذا) ۵ الدُّدَا : گالتهو گمپ.

الدُّدَا : بهمانا (الددا) دئ.

النار دَخْنًا ودَخْنًا ودَخَانًا : ناگرهکه دوکهلی کرد
 ۵ دَخْنَتُ الرقود : سوتهممینییهکه دوکهلی کرد.
 دَخْنُ العبار : تهپو تۆز بهریابوو ۵ دَخْنَتُ النار
 دَخْنًا : بهمانا (دَخْنَتٌ) دئ ۵ دَخْنَتِ الفِتْنَةُ :
 فیتنهو ناشوب دهرکهوت.
 دَخْنُ الطعامِ والشرابِ : خواردهممینییهکه
 دوکهلاوی بووه بۆنی دوکهلی لی دئ و تامو
 بون و بهرامی تیکداوه.
 دَخْنُ الخَلْقِ والعقلِ والدينِ : رموشت و عهفل و دین
 گهندهل بوو، تیک جوو.
 دَخْنُ الشئِ دُخْنَةً : بهمانا (دَخْنٌ) ۵ ادَخْنَتِ النارُ :
 ناگرهکه دوکهلی کرد ۵ دَخْنَتِ النارُ : بهمانا
 (دَخْنَتٌ) دئ.

دَخْنُ الرقود : سوتهممینییهکه دوکهلی کرد.

دَخْنٌ علی الشئِ : وای کرد دوکهلهکهی بگاته
 شتهکه. ۵ دَخْنٌ علی الشجرِ أو علی الشرب :
 درهختهکه یان قوماشهکهی بهبخوریکی
 تایهتی پاک کردموه، نهخۆشی و بهکتريای پیوه
 نههیشت. ۵ دَخْنُ الثَّبَغِ : ناگری بهتوتنهکهوه
 ناو دوکهلهکهی ههلمزی ۵ ادَخْنَتِ النارُ : بهمانا
 (دَخْنَتٌ) دئ ۵ ادَخْنُ فلانٌ : فلانکمس دوکهلی
 میشووله کوزوشتی وای بهرپاکرد بۆ
 پاککردنهوهی دموروبهرو بۆنخۆشکردنی ۵ ادَخْنُ
 الزرعِ : کشتوکالهکه پیگهیی و رنگی و مکوو
 رنگی دوکهلی لی هات ۵ تَدَخَّنُ : بۆ موطاومعهی
 (دَخْنَهُ) دئ ۵ تَدَخَّنُ القدرُ : دیزمهکه دوکهلی لی
 بهرز بووه دوکهل دایبوشی ۵ تَدَخَّنُ فلانٌ : فلان
 جگهرمی خوارد، دوکهلی کرد ۵ الداخِنَةُ :
 دوکهلکیش بۆ کورهخانهو تمندورو سهماومرو
 نهو جۆره شتانه ۵ الدخان : دوکهل ۵ نهو شته
 وردیلانه لهناگر بهرز دمنهوهو دوکهل پیک

دَرَا دَرَا: لاریوو، خواربوو.

دَرَا البعیر: حوشرمهکه توشی نهخوشی غودده بوو ۵ غوددهی حوشرمهکه هاوسا.

دَرَا السیل: لافاومکه ههلسا.

دَرَا علیه: لهناکاو لئی پهیدا بوو هیرشی کرده سهر

دَرَا الکرکب: نهستیروهکه لهخور ههلاتهوه بهرمو خورناوا کهوتهرپ ۵ درموشایههوهو پرشنگی دا ۵ دَرَات النار: ناگرمهکه روناکی دا.

دَرَا فلان درء: فلانکهمس شتیکی کرده بیانوو خوی شاردموه ۵ دیوجامهی گرتهوه.

دَرَا الشئی وبه: شتهکهی رمتکردهوه، پالی پیومنا ۵ لئی دورخستهوه ۵ دَرَات المرأ زوجهها: زنهکه بهکههیفو شادی ههلسو کهوتی لهگهه میردهکهی نهکرد ناجیزهیی کرد.

دَرَا الدریئة نحر الصید: دیوجامهی خسته پیش خوی و خوی لهداواوه همشاردا بۆ نهوهی نیجیرهکه نهیبین.

دَرَا الشئی: شتهکهی رمت کردهوه ۵ بلاوی کردهوه ۵ ادرات الناقه: حوشرمهکه گوانی خوی شلکردن بۆ نهوهی شیریان لی بیته خوار ۵ شیری دا ۵ دارأ: تمنگی بی ههلهجنی ۵ پشی پشی کرد بۆ نهوهی زیانی پی نهگههههه ۵ اذرا: بیانوو پهیداکرد، دیوجامهی گرتهوه بۆ نهوهی نیجیرهکه بگری ۵ انترا: بۆ موطاوعهی (درا) هاتوووه ۵ انترا الحریق: ناگر کهوتههوهو بلاوی کرد ۵ انترا علیه: لهناکاو لئی دمرکهوت ۵ تدارأ: کهوتنه بهربهرمکانی بهکتری ۵ کیشعیان تیکهوت ۵ اذرا: بهمانا (لدارأ) دئی ۵ قترا: بیانوی بۆ خوی دوزیههوه ۵ زیندهزویی کرد،

خوی بهزل زانی و تهکهببوری کرد ۵ انترا: پاراستن و پاریزگاری ۵ انترا: بهمانا (التدرا) دئی ۵ الدرا: لوتکهو دوندی کیوو ۵ درزو کهندری رینگا ۵ خوارو ختیچی رینگا ۵ الدرئ: نهستیروهی خوشرهو له خورههلاتهوه بهرمو خور ناوا به پرشنگو پرتههوهو دمروا.

الدریئة: دیوجامه، کههک و کۆخته ۵ بازنهههکه تپیدا فیتری تیر هاویزی و سهیاره لیخوپین و شتی وا دهیی ۵ المترا: مهتال، نامیری بهمرگری کردن ۵ الدرأین: موچهجهرمی نهملاو نهولای پلیکان بۆ نهوهی نهو کهسه پییدا سهردمکهوئی و دپته خوار دهستی پی بگری و لهکهوتنه خوارموش بی پاریزی.

دَرَب به ذرباً و ذربة: خوی پیومگرتو تپیدا راهات. دَرَب علی الشئی: بهشتهکه راهاتو فیتری بوو ۵ اذرب: جووه ناو کۆلان و گهههک و هۆبهوه ۵ اذرب فی الفزد: جووه سننوری دوزمنهوه ۵ تهپلی لی دا ۵ ذرب فلاناً بالشئی: رعلیه رفیه: فلانکهمسی فیرکردو لهسهر شتهکه راهینا.

دَرَب البعیر: حوشرمهکهی فیتری نهوهکرد بهناو کۆلان و کون و کهلهبهردا برؤا ۵ تدرب: بۆ موطاوعهی (ذربه) دئی ۵ تدرب بالشئی: بهمانا (درب) دئی ۵ الدارب: تهپل لیدمر (الداربة) تاهرمتی تهپل لیدمر ۵ الدرب: تمنگبهرو رینگای تهسک لهناو کیوو شاخدا ۵ مهذخهلی تمنگبههر ۵ ههر رینگایهکی چوونه زورهمهیی بۆ ناو ولاتی روم ۵ ههر رینگایهک بۆ دهرهوهی شار بچن ۵ نهو شوینهی خورمای تپیدا ههلهدهخری بۆ وشکیونهوه ۵ الدرب: مابسی زمردی نالتونی ومکووه نهوه به نالتون روکش کرابی ۵ الدرئة:

دَرَج بِنِهِم بِالْمَاءِ: هیتنهیی و دوزمانی له نیوان کردن. ۵ دَرَجُ الشَّيْءِ فِي الشَّيْءِ: نهو شتهی کرده ناو کون و کهلمبری نهو شتهوه.

دَرَج دَرَجاً: بمردهوام بوو لسمر خواردنی گوشت کهو ۵ پابهندی بهلگه و ریبازی خوی بوو له بیواری ناییندا ۵ بهپهیزمدا سهرکهوت ۵ بهریبازی خویدا رویی و کاروباری خوی لههستو گرت ۵ مردو دونیای لهدهست جوو ۵ اَدْرَجُ الشَّيْءِ: بهمانا (دَرَجَهُ) دئ ۵ فهوتانندی و لهناوی برد، دمگوترئ: (أَدْرَجَهُ اللهُ) خودا لهناوی برد ۵ اَدْرَجُ الدُّنْيَا: لهسهرهخو دۆلجهکهی داهیشه خوار ۵ اَدْرَجُ فَلاناً: فلانکسی نارد ۵ دَرَجَهُ: شتهکهی پله پلهکرد ۵ دَرَجُ البِنَاءِ: پهیزمی بو بالهخانهکه دروست کرد ۵ دَرَجُ فَلاناً: پله پله فلانکسی لهخوی نریک کردهوه ۵ فلانکسی راهیناو ورده ورده کهوی کرد ۵ دَرَجُ العِطْرِ: ورده ورده نهخوشهکهی هینایهوه سهر خواردن و کهم کهم خواردنی دایه تا هاتهوه تایمی خوی ۵ دَرَجُ الطَّعَامِ وَالْأَمْرِ فَلاناً: خواردنهکه بهجوزیک بوو بیان کارمکه ومهابوو دمبویه فلان ورده ورده دمستی بو بیردنایه ۵ اِنْتَرَجُ: بو موطاومعهی (دَرَجَهُ) هاتوو. نَتْرَجُ عَلَيْهِ: لهخوی گرت، نهویشی گرتوه ۵ دمگوترئ: (اندرج تحه کذا) ار فیه کذا) جووه زهر خیمهی نهوموه جووه خانهی نهوموه ۵ تَنْرَجُ: بو موطاومعهی (دَرَجَهُ) دئ ۵ تَنْرَجُ اليه: ورده ورده جووه پیشهوه ۵ پله پله سهرکهوت ۵ اسْتَنْرَجَهُ: له پلهپهکهوه بو پلهپهکی تر بهری کردهوه ۵ وای لی کرد هینگاو هینگاو زموی بیرئ ۵ اسْتَنْرَجُ فَلاناً: فلانکسی لهخسته بردو ههلی نا نهوکاره بکا ۵

بپرکیشکردنی ههر کاریک بیته پیشهوه ۵ ناوهراستی پشتی گاکوی ۵ اَلْمُتْرَبُ: راهینراوو ممشق پیکراو ۵ توشیوو بهکارهسات ۵ تَنْرَباً: خولایهوه ۵ دَرَجُ: دوی رهقبون و سهرکیشی نهرمو نیانی نواند ۵ لارو لهنجعی کرد ۵ النُّرَابِجُ: خو بادهر و فیزکهرو لارو لهنجهکمر له رۆبشتنی دا ۵ دَرَجُ: سهری شوژکردو پشتی کۆم کردهوه ۵ لهترسا بازی هاویشت ۵ دَرَجُ له: ملکهچی بوو، زبیربار بوو ۵ دَرَجُ: سهری شوژکردو پشتی کۆم کرد ۵ دَرَجُ له: زبیرباری بوو، ملی کهج کرد، بهزهلیلی و ملکهچییهوه گوئی بو راگرت ۵ تَنْرَسُ: جووه پیشهوه ۵ النُّرَابِيسُ: نادهمیزادی کهتهو زهبهلاج، نازهلی کهوره ۵ النُّرَابِيسُ: شیر ۵ سهگی مینگر ۵ دَرَجُ: لهترسا خوی ماتدا ۵ النُّرَابِكَةُ: تهپلی بچوک ۵ النُّرَابِكَةُ: تیکهلاوی و پالمهستوو قهرمبانی ۵ دَرَجُ: لهتهپلی دا ۵ دَرَجُ فِي مَشِيهِ: بهمنهسپایی و تمببالی جولایهوه ۵ النُّرَابِيَانُ: دهرگهوان ۵ النُّرَابِيَانِيَّةُ: جوژه مانگایهکه دوگی ههپه.

دَرَجُ دَرَجاً وَدَرَجاً وَدَرَجَاناً: جوژه رۆبشتنیکی نهجمادا ومکوو نهومی بهپهیزمدا سهر بکهوی ۵ بهسهر زمویدا رویی.

دَرَجُ الصَّنِيِّ: منداکه کهوته گاکۆلکی و دهستی کرد بهرۆبشتن ۵ دَرَجَتِ السَّرِيحِ: پایهکه بههتیواشی ههلی کرد ۵ تمبو تۆزی ههلساندو شوینی لهلبهلان کرد.

دَرَجُ فَلان: فلانکس ریکای خوی گرتبهبرو ملی لهئیش نا ۵ مرد.

دَرَجُ القَوْمِ: نهتموکه بنهبربوون و کمسیان نهما.

له بهشه‌کانی پیومری تایبته‌تی به‌کەشو
هه‌وا ۵ الدَّرَجَة: کورکی: جوړه بانده‌یه‌که دیوی
دەروە‌وی باله‌کانی خاک‌یه، دیوی ناو‌ه‌وی
رەشه، لە‌ه‌متی دە‌جی وە‌لی له‌و جوان‌تره ۵
الدَّرَج: فیتنه‌و دوزمان ۵ زیشک ۵ الدَّرَاج: که‌و،
جوړه بانده‌یه‌که لە‌رو‌یشتنی دا‌ خ‌وی
دە‌له‌نگینی ۵ الدَّرَاجَة: بایس‌کیل و رە‌ورە‌وی
مندال که لە‌سەر‌متای فیرە‌رو‌یشتنی دا‌ به‌کاری
دە‌هینی ۵ بایس‌کیل که دوتایه‌ی لە‌زێ‌دایه‌ به
جولان‌سنی قاج هە‌لە‌سورێ‌ یان به‌وزە‌و
سوتان‌دن دە‌روا ئە‌و‌کاتە‌ پێ‌ی دە‌گوتری ماتۆ‌ر ۵
الدَّرُج: تە‌نگ‌و چە‌له‌مە‌ی و مە‌ها ناده‌میزاد له
پە‌ل و پۆ‌ بخا، دە‌گوتری: (وقع فلان في الدَّرَج)
فلان‌کە‌س که‌وتۆ‌ته‌ ناو تە‌نگانه‌یه‌که‌وه‌ لێ‌ی
رزگار نابێ‌ ۵ الدَّرُج: نامیرێ‌کی موسیقایه
و م‌کوو تە‌نبور.

الدَّرُج: خۆش‌رە‌وو تیز‌رە‌و ۵ المِراج: ئە‌و شتە‌ی زۆ‌ر
شت لە‌ناو بە‌ری ۵ المَنْرَج: رێ‌باز‌و
مە‌س‌لە‌ک ۵ بیرو بۆ‌جون ۵ مَنْرَج النمل: رێ‌چ‌کە‌ی
میزو ۵ رێ‌گای پێ‌چاو پێ‌چ ۵ المَنْرَج: له‌ زارا‌وی
عیلمی حە‌دیث‌دا به‌ حە‌دیسیک دە‌گوتری:
و شە‌یه‌ک یان رە‌ستە‌یه‌ک بخرێ‌ته‌ ناو دە‌قی
حە‌دیسه‌که‌وه‌، راوییه‌که‌ ئە‌و تێ‌هە‌ل‌کێ‌شییه
دە‌کا‌و ئە‌و کە‌سە‌ی دە‌ی بیسی وا دە‌زان‌ی
حە‌دیسی مە‌رفوعه ۵ المَنْرَج: رێ‌رە‌وی شتە‌کان
لە‌سەر رێ‌گا ۵ خودی رێ‌گا ۵ سەر‌رێ‌گا،
دە‌گوتری: (اتخذوا داره مدرجه) ۵ زور‌به‌ی رێ‌گا ۵
المَنْرَج من الارض: زە‌وییه‌ک کە‌وی زۆ‌ر تێ‌دای‌ی
۵ المَنْرَج: شوێ‌نێ‌ک کورسی دانێ‌شتنه‌که‌ی
خوارو زوورین واتە: تا کورسییه‌کان زیاتر له
دوا‌وه‌ین شوێ‌نه‌که‌یان به‌رز‌تر‌بێ‌.

دَرَجَهُ دَرَجاً: پ‌الی پ‌ی‌ون‌ا.

استَدْرَجَ الرِّيحُ الشَّيْئَ: هه‌وا وای لە‌شته‌که‌ کرد
بۆ خ‌وی راب‌دری ب‌ه‌بێ‌ ئە‌وه‌ی بە‌رزی کاتە‌وه‌ بۆ
حه‌وا.

استَدْرَجَ اللهُ الْعَبْدَ: بە‌ر‌و‌م‌رد‌گار بە‌ندە‌ی خ‌وی
مۆ‌لە‌ت داو گوزو‌گومە‌ت لە‌سەر تاوان‌ه‌که‌ی
نە‌یگرت ۵ استَدْرَجَ الشَّيْئَ الى الشَّيْئِ: وردە وردە
شته‌که‌ی له‌و شتە‌ نزی‌ک کردە‌وه ۵ الأَدْرَجَة:
بە‌رز‌کەر‌ه‌وه، بە‌میزه ۵ الدَّارِج: دە‌گوتری: (تراب
دارج) گ‌لی‌که‌ شو‌ی‌نه‌واری خانو‌وه‌که‌ی
دادە‌پۆ‌شێ‌ ۵ الدَّارِجَة: دوا ب‌راو، دە‌گوتری: (قبيلة
دارجة) هۆ‌زو خێ‌لێ‌کی دوا‌ب‌را‌و رێ‌شه‌کێ‌ش‌کرا‌وه
۵ الدَّارِجَة من الدابة: قاجە‌کانیە‌تی ۵ دە‌گوتری:
(هو قصير الذوارج) ئە‌و‌گیان‌لە‌بەرە‌ قاج کورته ۵
الدَّرُج: دە‌گوتری: (غن درج يدلك) نێ‌مه‌ لە‌زێ‌ر
دە‌ستی تو‌داین ۵ هە‌روا دە‌گوتری: (أنفذته في
درج كاسي) ئە‌و شتە‌م خ‌ستۆ‌ته‌ ناو دوتوی‌ی
ک‌تێ‌به‌که‌مە‌وه ۵ الدَّرُج: صندو‌قی‌که‌ شتی تێ‌دا
دادە‌نرێ‌ پ‌ی‌ی دە‌گوتری یە‌غدان ۵ لە‌مە‌صل‌دا ئە‌م
جوړه صندو‌قه تایبته‌ به‌ ناه‌رمته‌وه هە‌ندێ‌
جل و شت و مە‌کی تایبته‌ی خ‌وی و م‌کوو خ‌ش‌ل و
شتی پ‌یدا‌و‌یستی مە‌کتە‌بی تێ‌ده‌خ‌ری ۵ الدَّرُج:
بە‌مانا (الدَّرُج) دێ‌ ۵ رێ‌گا ۵ دە‌گوتری: (رَجَعَ
فلان دَرَجَهُ واذراجهُ) فلان‌کە‌س بە‌رێ‌گای خ‌وی
دا گە‌را‌یه‌وه، چ‌و‌ن ه‌ات‌بوو نا‌وا
رۆ‌یشتە‌وه ۵ هە‌روا دە‌گوتری: (ذهب دمه دَرَج
الرياح): خ‌و‌ی‌نه‌که‌ی ب‌ه‌فیرۆ‌ جو‌و ۵ الدَّرَجَة:
بە‌مانا (الدَّرُج) دێ‌ ۵ الدَّرَجَة: پ‌له‌ی سەر‌که‌وتن،
پ‌له‌و پایه ۵ دە‌گوتری: (له‌ عليه دَرَجَة) پ‌له‌و
پایه‌ی له‌و بە‌رز‌تره ۵ وشە‌ی (دَرَجَة) له‌ زارا‌وی
ناسمان‌شوناسی دا بە‌شێ‌که‌ لە‌سەر سە‌دو شە‌صت
بە‌شی سو‌را‌نه‌وه‌ی هە‌لە‌ک ۵ لە‌زارا‌وی ماتماتیک‌دا
بە‌شێ‌که‌ لە‌نه‌و‌د بە‌ش ۵ دَرَجَة الحرارة: بە‌شێ‌که

دَرَج دَرَجًا: پیر بوو، بمتواوی پیر بوو ۵ دَرَدَ دَرَدًا: همموو ددانهکانی کهوتن ۵ دَرَدَتِ النَّاقَةَ: حوشرمهکه بههوی پیری همموو ددانهکانی کهوتن ۵ اَدْرَدَهُ: ددانهکانی خستن ۵ النُّرْدِيُّ: نهو خلتسه و پلتسهی دمکهو پتسه بنهومی جامه ههنگوبین و تمنهکه رۆن و همر شلهممنیهکی تر ۵ همروا خهمیره که لسمر میوه گوشراومکه دهیلدیریتسهوه بۆ نهومی بمتهواوی گۆرانی بهسردا بی ۵ دَرْدَبُ الطَّيْلِ: تمهلمکه دمنگی لیوه هات.

دَرْدَبُ فُلَانٍ: فلانکس بازی ترسنۆکانهی هاویشته، همر دمرواو باز دهاوئو و بهحهزمروهه سمیری نهو لاو نهولای خوئی کرد ۵ زهللو و گهردنکهچ بوو ۵ السَّرْدَابُ: دمنگی تهپل ۵ السَّرْدَابُ: دمگوتری: (امراه دَرْدَبُ) نافرمتیکه بهمشو دئو دهچن ۵ النُّرْدِيَّةُ: تمهپل کوت ۵ نهو کهسهی تهپلی بچوک لی دمدا ۵ النُّرْدِيْسُ: پیرمیردو پیرمزی کۆنه سالو پۆلکاوو کهنهفت ۵ بهلاو کارهسات ۵ میرویهکه ژنه عمرهپ پئیان وابوو بهکار هینان و لهملکردنی دمبیتسه هوی دستهبهر بوونی خو شهویستی میردکانیان بۆیان ۵ النُّرْدُجُ: پیرمزن و پیرمیردی پۆلکاو که ددانیان نهمابن ۵ کهسینک زۆر خوبداته شتیک و حمزی لی بکا ۵ النُّرْدَحَةُ: نافرمتیک دریزی و پانی وهک یهک بن ۵ دَرْدَرُ الْمَاءُ: ناومکه ههلقولاو کفهی کرد ۵ دَرْدَرُ التَّمْرَةِ رَغِيهَا: به پوکهکانی خورماکهی سووموو جوی.

تَدْرَدَر: بۆ موطاومعهی (دَرْدَرَةُ) دئی ۵ کهوته جم و جول و راتهکان ۵ السَّرْدَارُ: دمنگی تهپل ۵ درهختیکی گهورمیه گوتیکی زمردو بهریشی همیه، بۆ جوانی لهمبهرو نهوبهیری رینگا دمرویندرئ سیبهری باشیشی همیه ۵

النُّرْدُ: بوک، شوپنی ددان که ددانهکان نهمابن ۵ النُّرْدِيُّ: کهسینک همر بی و بچی و کارینکی دیاریکراوی نهمب ۵ النُّرْدِيُّ: شهپۆلی دمیرا که ترسی نهومی لی بکری ببیتسه هوی ختکاندنی نهوانهی لهناویدان ۵ النُّرْدَقَةُ: غال و بوغل و ههراو هۆریای خهلتک و قسهی زۆر ۵ السَّرْدَقُ: تمهپۆلکههمکی بچوک و رهقهلانه که ههئیدمکنی لهبلان دمدمکهوی ۵ النُّرْدَقُ: شتی بچوک له همرشتیک بی ۵ السَّرْدَمُ: نافرمتیک بهشه و همر بی و بچی ۵ حوشری پیر.

دَرَّ زُورٌ بُوو، دمگوتری: (دَرَّ الدَّمْعُ والبَوْلُ) زۆری فرمیسک ههلهپشت ۵ زۆری میزکرد.

دَرَّ الدُّنْيَا عَلَى أَهْلِهَا: خیرو بییری دونیا زۆربوو.

دَرَّ الْخِرَاجُ: دمیهک و خهراجی نهو ولاته زۆر بوو.

دَرَّ كَلَّ حَلْوَبٍ بِاللَّبَنِ: شیردمرکه شیر زۆری دا ۵

دَرَّ النَّبَاتُ: گیاو گزمکه تیک چرزا.

دَرَّ الْعَرَقُ: عمرهقهکه رهوان بوو ۵ فوارهی کردو ههلهچوو.

دَرَّ السَّمَاءُ بِالْمَطَرِ: ناسمان بارانی زۆری باراند.

دَرَّ الْعَرَقُ: رمهکهکه پریوو له خوین.

دَرَّ الضَّرْعُ: گوانهکه پریوو له شیر.

دَرَّ بِاللَّبَنِ: شیر زۆری دا.

دَرَّ السَّرَقُ: بازار برموی پهیدا کردو مامهلهی زر تیداکرا.

دَرَّ السَّرَاجُ: چراکه روناکایی دا.

دَرَّ جَسْمُهُ: جهستهی نهخووشی پیوه نهماو جوان بۆوه.

دَوْرُ الطَّرِيقِ: نامانج و ممبهستی ریگا ۵ الدَّرَارُ:
 تاکی (الدَّرَّه) ۵ واته دهنکه لولونئی گهوره ۵
 بهبهغای پچوک ۵ السَّرَّةُ: شر یان شیری
 زور ۵ دهگوترئ: (للسحاب دَرَّة) همورمه
 ریژنه ی بارانی ههیه ۵ ناو زمنگی ۵ رهواجی
 کالآ، دهگوترئ: (للسرق دَرَّة) همروا دهگوترئ:
 (مرّ علی دَرَّة) راست رویی و لای نهادا ههچ
 شتیک نه یگیرایهوه ۵ همروا بهمانا (هممچی)
 دئ ۵ التَّرِي: دور ناسا وهک دور وایه له جوانی و
 درهوشاومی دا نهستیره ی گمشه داری
 روناک ۵ السَّرِيْرُ: جهستمو نه ندام رَنك
 بَنِك ۵ خَیراو خَوشرو روناککه رهومو شوعلهدمر
 ۵ المِرَارُ: زور رژیهر، پرخیرو بییر ۵ دهگوترئ:
 (سحاب مَنَار) ههوری بهریژنه باران ۵ (عین
 مدار) چاوی فرمیسکاوی فرمیسک ریژ
 بهزوری ۵ المِرَّة: تهشی.

دَوْرُ دَرَزَا: نازو نیعمهتی دونیای بؤ دهستمهبر بوو
 ۵ السَّرُّ: شوینی دورمانکردن ۵ نازو نیعمهتی
 دونیا ۵ السَّرَّةُ: (أولاد درزه) خهیا تهکان
 (بهرگندروو مکان) ۵ همتیومچهو خوئیری و باوک
 نهناسراو ۵ التَّرِي: بهرگندرو ۵ التَّرِيَّة: تاهم و
 پیریکن لهشیمه ی نیسماعیلی خویمان پال (أبر
 محمد عبد الله الفاطمي) دمدن.

دَوْرَسَ دَرَسًا: بوکایهوهو نهماو شوینهواری گوم
 بوو، زمهن و کاتی بهسمر چوو.

دَوْرَسَ التَّرْبُ: پۆشاکهکه کۆن بوو داپزا ۵ رۆژگاری
 زوری بهسمر دا تیپیری.

دَوْرَسَ العِرُّ: حوشترمهکه گپوئ بوو.

درست المرأة: نافرتهکه کهوته عادمی مانگانه ی
 خۆیهوه.

دَوْرُ الفَرَسُ: نهسهکه بازیکی بتهوزمی هاویشت
 یان جهند بازیکی یهک له دوا ی یهکی
 بهشینهی هاویشتن.

دَوْرُ رَجَهه دَرَأُ: دوا ی نهخوشی جهسته ی جوان
 بؤوه ۵ اَدْرُ: شیری زور بوو، کاری باشی زور بوو ۵
 اَدْرَتِ النَّاقَةُ بلبنها: حوشترمهکه شیری زوری دا ۵
 اَدْرُ الفَرَسُ: بهمانا (دَر) دئ ۵ اَدْرُ السَّيْنُ:
 شتهکه ی وهجم و حول خست ۵ دهگوترئ: (بین
 عینه عِرْقُ يَدْرَةُ القَضْبِ) لهنیو چاوانی دا
 رمگیک ههیه رق ههلسان دمهپهتی و دهپا.

اَدْرُ المِرَّة: تمشیهکه ی باداو سوپی پیداو بینی پی
 گرت بهجویری که همردهلئی راوستاوه ۵ اَدْرُ
 النَّاقَةُ وهرها: دمستی بهگوانی حوشترمهکه دا
 هینا بؤ نهوه ی شر بدا ۵ اَدْرُ الرِّيحِ السَّحَابِ:
 بایهکه ههوری کوکردنهوه ۵ اَدْرُ الدَّوَاءِ البَوْلِ:
 دهرمانهکه وای کرد زور میزیکا ۵ اَدْرُ فلان
 حاجته: فلانکس زور ههولی دا بؤ نیشهکه ی تا
 دهسته بهری کرد ۵ اسْتَرَّ اللبن والدمع وهرها:
 بهمانا (دَر) دئ، واته: زور بوو ۵ اسْتَرَّ النَّاقَةُ:
 حوشترمهکه حمزی له کهلدان بوو، ههوجانندی ۵
 اسْتَرَّ الحلوب: داوا ی شیری لی کرد، ویستی
 بیدوشی ۵ اسْتَرَّ الرِّيحِ السَّحَابِ: بهمانا (أدرته)
 دئ ۵ اسْتَرَّ البَوْلِ: شتیک ی خوارد زوو میزیکا،
 زوو میزی پی ۵ الدَّارُ: بهردموام ۵ التَّرُّ: شیر، یان
 شیری زور ۵ نهفس ۵ کاری باش له معدحکردنی
 کهسینک دهگوترئ: (لله دَرَّة) همر بؤ خودابه
 پاداشی چاکه ی نهو بداتهوه بهکسی تر
 ناکری ۵ همروا دهگوترئ: (دَر دَرَّة) خیرو بییری
 زور بوو ۵ التَّرُّ دَرَّ الرِّيحِ: بهرمو با، شوینی
 هه لکردنی با.

دئ: ۵ تَدْرَسُ فلان: فلانكەس پۇشاكى كۆنى
 پۇشى ۵ الدُّرسُ: رىڭاى كۆپرەم بىو ۵ بەشيك
 لـە زانىارى لەكاتىكى دىيارىكراودا
 دەخوتىندى ۵ الدُّرسُ: پۇشاكى رزىوو
 كۆن ۵ كلكى حوشتر.
 الدُّرسُ: وەرزش و پىداچونەمى وانە ۵ الدُّرسُ:
 كەللەزل ۵ سەگى سەرز ۵ حوشترى رامكراوى
 مل نەستور ۵ پىاوى نازا ۵ شىر ۵ الدُّرسُ:
 بەمانا (الدُّرسُ) دئ ۵ الدُّرسُ: شتى
 لىكۆلئىنەو لەسەر كراو، خوتىندراو ۵ پۇشاكى
 كۆنى رزىو ۵ كلكى حوشتر ۵ الدُّرسُ:
 چاكدردنەمى رىڭاى شەمەندەقەر ۵ كرىكارى
 چاكدردنەمى رىڭاى شەمەندەقەر ۵ الدُّرسُ:
 ئەو شوتىنە لىكۆلئىنەمى نامە ناسامانىيەكانى
 تىدا نەنجام دەدى، ئەو شوتىنە ناومرۇكى
 تەوراتى تىدا شى دەكرىتەو ناوى (مىدزاس) ۵
 (مىدزاس اليهود) ۵ ئەو كەسە شەرحى تەورات
 دەكا بۇ جولەكەكان ۵ الدُّرسُ: ئەو كەسە زۇر
 دەرس بلىتەمى زۇر بخوتىنەو زۇر لە كىتابان
 بىروانى، مامۇستا وانە بىز ۵ الدُّرسُ: شوتىنى
 دەرس گوتنەمى دەرس خوتىندن ۵ الدُّرسُ:
 خوتىندىنگا و توباخانە، شوتىنى خوتىندن و
 فىربوون ۵ كۆمەلئىك فەيلەسوف، پان رۇشنىرو
 بىرمەند پان لىكۆلئەروە كە بىرو رابەكى
 تاپبەتتىيان ھەبى و بۇچونىيان ھاوبەش بى ۵
 الدُّرسُ: شىت ۵ دَرُوسُ: كىردارى دەروپشانەمى
 كىرد ۵ دَرُوسُ: بەمانا (دَرُوسُ) دئ ۵ الدُّرسُ:
 لەزاراوى صۇفیاندا كەسبەكە دونىا نەوېست و
 خودا پەرسىت بى و كەشكۆل ھەنگرى بەجىھاندا
 بگەرى ۵ دَرُوسُ الناقۃ و ھەرھا دَرُوسُ: حوشترەكە
 پىرېوو لەبەر پىرى ددانى شكاون ۵ الدُّرسُ:
 بىچوە مشك، بىچو جىج، بىچوە زىشك، بىچو

دَرسُ السُّننىِ درساً: شتەكەى گۆرى و
 شوتىنەوارمەكى نەھىشتەو.

دَرسُ القُربِ: پۇشاكەكەى كۆن كىردو رزاندى.

دَرسُ الدَّابَّةِ: ولاخەكەى ژىر بار كىرد

دَرسُ الفِراشِ: جىڭاى داخست و چووە سەمى
 نوست.

دَرسُ الكِتابِ و لِحْوِهِ درساً و دراسة: كىتابەكەى
 خوتىندەمى ھەولى دا لەبەرى بكا و فىرى بى ۵
 دَرسُ الحِطَّةِ: كەنمەكەى كىرەم كىرد.

دَرسُ الطَّعامِ: بەخىراى خواردەكەى خوارد ۵
 اَدْرَسَ الكِتابَ و لِحْوِهِ: بەمانا (دَرَسَهُ) دئ ۵ اَدْرَسَ
 فلاً الكِتابَ و لِحْوِهِ: وى لە فلانكەس كىرد
 كىتابەكە بخوتىنەمى دەراسە بكا ۵ اَدْرَسَ
 الكِتابَ: بەمانا (دَرَسَهُ) دئ ۵ اَدْرَسَ فلاً:
 شتەكەى بۇ فلانكەس خوتىندەمى نەوېش بۇ
 نەوى خوتىندەمى و بىرى پەكرىيان ھىناپەو ۵
 اَدْرَسَ السُّننَةَ: تاوانەكانى نەنجام دان ۵ دَرَسَ
 الكِتابَ: بەمانا (دَرَسَهُ) دئ ۵ دَرَسَ السُّننَةَ:
 حوشترەكەى رامكردو رابھىنا ۵ دەگوتى: (بەىر
 لم يَدْرَسْ) حوشترەكە ژىربار نەكراو، رانە
 ھىنراو ۵ سوارى نەبوون ۵ دَرَسَتْ الحِوَادِثُ فلاً:
 روداومكان فلانكەسىيان لەبوتە داو ۵ دَرَسَ
 الكِتابَ فلاً: ناومرۇكى كىتابەكەى بۇ فلانكەس
 شى كىردەمى تىى گەماند ۵ تَدْرَسَ الكِتابَ
 و لِحْوِهِ: كىتابەكەى خوتىندەمى پىى داچووم لىى
 ورد بۇو ھەولى دا لەبەرى بكا و لەمىدى
 نەچىتەو ۵ تَدْرَسَ الطَّلِبَةُ الكِتابَ: ھەرىك
 لەقوتابىيەكان كىتابەكەىيان بۇ پەكتر
 خوتىندەمى بۇ نەوى تىى بگەن و لەبىرىيان
 نەچىتەو ۵ اَدْرَسَ الكِتابَ و لِحْوِهِ: بەمانا (تَدْرَسَهُ)

باشيله، بيجوه كمر ویشك، توتته له سهگ، بيجوه
گورگ ۵ السِّرْمُ: بهمانا (الدَّرَصُ) دئ ۵ ام
أدراس: كونه مشك و كونه جرج ۵ به لاو
كارهسات ۵ حوشتری خیرارپۇ ۵ السِّرْوَسُ:
حوشتری خیرارپۇ.
دَرَعُ الذَّبِيحَةِ دَرَعًا: كوشتییه كهی له لای ملییه وه
گرو.

دَرَعُ الرِّبَةِ: گرده ملی كوشتی یه كهی هه لكه نند.
دَرَعٌ لِي عَمَّتِهِ حَبْلًا: پمتیكى له ملی خست و
خنكاندی و خنكا ۵ دَرَعَتِ الْفَرَسُ وَالشَّاءُ وَفَرْهَا
دَرَعًا وَدُرْعَةً: نسهپه كه، ممر كه لای پيشه وهی
رمش و دوا وهی سبی یان به پيشه وانه وه
دمگوتری: (لیلة درعاء) سمر له منیوارى تاریخ
دوا یی مانگه شه و (نمه نه گمر له كوتایى
مانگدایى) یان به پيشه وانه وه سمر له منیواره
روناك و مانگه شه و، دوا یی تاریخ و تونهك
(نمه نه گمر له سمر متای مانگ دایى).

تَمَرَعٌ: فهرنجی له بمر كرد ۵ الدَّارِعُ: نه وه كه سهی
زُرِّي پُوشِيي ۵ الدَّرَاعَةُ: پُوشاكِيكه له خورى
دروست دمكری، جیمه كه لای پيشه وهی
كراومیه ۵ الدَّرَعُ: زری له شیوهی كراسدا له
نه لقه نه لقهی ناسن ده چندرئى و بۇ خۇپار یزى
له بریندار بوون به جهك له بمر دمكری ۵ هه روا
ناوه بۇ كراسی نافرمت كه له ماله وه له بمرى
دهكا ۵ الدَّرَعُ: شهوانی شانزه و حه فندمو هه زدهی
مانگی هه ممرى ۵ له م روموه نه م شهوانه سمر له
نیواره یان تاریخه و كوتاییه كه یان
مانگه شه وه ۵ هه روانه بۇ درمختی خورما كه
جومماره كهی دهر بكه وئ ۵ الدَّرَعِيَّةُ: تیريكه له
زریبه كه تیپهرى كردبى .

دَرَعُ الزَّرْعِ: زرعاته كه نیوهی خورا.
دَرَعُ الْمَاءِ: هه مو له و مپو پاوانی دمورى ناومه
خورا ۵ أَدْرَعُ الشَّهْرُ: مانگ له جواردمو پانزه
تیپهرى كه شه و مكانی سمر له نیواره تاریخ
دمبن ۵ أَدْرَعُ الزَّرْعِ وَالْمَاءِ: بهمانا (دَرَعٌ) دئ ۵
أَدْرَعُ الْقَوْمِ: له و مپو پاوانی دمور و بمرى ناومه كانی
نه وه خه لكه دهر كهوت ۵ أَدْرَعُ الشَّيْئِ: شته كهی
خسته كلورایى شتیكى ترموه ۵ دَرَعٌ فِي السَّيْرِ:
له رُویشتندا پيشكهوت ۵ دَرَعٌ فَلَانًا: فلانكه سى
خنكاند، یان ملی خسته نیوان قۇل و باسكى
خۇیه و مو خنكاندی ۵ پُوشاكِي زری له بمر كرد ۵
دَرَعُ الْمَرَأَةِ: پُوشاكِي ناومالی بمنافرتمه كه پُوشى
۵ دَرَعُ الرَّجُلِ: پیاومه زری له ناسن چندر اوى
له بمر كرد ۵ أَدْرَعَتِ الْمَرَأَةُ: نافرتمه كه پُوشاكِي

أَلْمُرْعُ: دمگوتری: (نبت مُدْرَعٌ) گیایه كه خوراه
شوینه كهی سبی هه لگه پراوه ۵ أَلْمُرْعَةُ:
زریپوش ۵ الْمُرْعَةُ: فهرنجی: پُوشاكِيكه له
خورى دروست دمكری ۵ لای پيشه وهی كراوه
دمبى ۵ دَرَقَسُ: سواری خوشتری خۇشپرو بوو،
نالای گهوره ی هه لگرت ۵ الدَّرَقَاسُ: ناده میزادى
زبه للاح و كهته ۵ هه روا گیانله بمرى گهوره
كهته ۵ الدَّرَقَسُ: بهمانا (الدَّرَقَاسُ) دئ ۵ بۇ
نیرومى ۵ بهكار دئ، حوشتری خۇشپرو، كه له كه

ناستیکی بمرز ۵ اذْرَكْ ماء البئر: ناوی بیرمهکه دابهزی بؤ بنکهکهی ۵ ادْرَاکُ الشَّيْءِ: بهشتهکه گهیشت، دهستی گهیشتی ۵ ادْرَاکُ الشَّيْءِ ببصره: شتهکهی بهچاوی خوی بینی ۵ ادْرَاکُ الشَّيْءِ بعقله: لهشتهکه حالی بوو تیی گهی ۵ دَارَكُهُ: پی گهی، همندیکی بهشوین همندیکی تردا هات ۵ دمگوتری: (سیر ذِرَاكُ) رۆیشتنیکي بمردهوامو بئ راوستانو بشودانه ۵ دَرَاکُ الْمَطَرُ وغیر: بارانهکه لیکدان لیکدان باری، دلۆبه دوا دلۆبه دهکوته سهرمزوی ۵ اِدْرَاکُ الْقَوْمِ: خه لکهکه بهشوین یهکدا هاتن بئ بچرانهوه یهک بهدوا یهکدا هاتن.

تدارک القرم: بهمانا (اِدْرَاکُ) دئ ۵ ههوانهکان یهک بهدوای یهکدا هاتن ۵ تدارک الشَّيْءِ: گهیشته شتهکه ۵ نهوی لهکیسی چوو بوو ویستی بهدهستی بینیتهوه ۵ تدارک الشَّيْءِ بالشَّيْءِ: شتهکهی بهدوا نهو شتهدا هینا ۵ اِدْرَاکُ الْقَوْمِ: خه لکهکه پی گهیشتن ۵ اِدْرَاکُ الشَّيْءِ: شتهکهی دهست کهوت ۵ اسْتَرَاکُ مافات: نهوی لهکیس جو بوو دهستی کهوتهوه ۵ استدرک الشَّيْءِ بالشَّيْءِ: بهشوین نهو شتهدا شتهکهی هینا ۵ استدرک علیه القمل: قسه ههلهکهی بؤ راست کردموه ۵ یان کهمو کورپیهکهی بؤ تهواو کرد ۵ دَرَاکُ: (اسم فعل) بهمانا (اِدْرَاکُ) دئ ۵ الدَرَاکُ: (اسم فعل) له (اِدْرَاکُ) ومرگیراوه ۵ تاوانو گوناھ ۵ بنکی همرشتیک قولی ههبن ومکوو بیرو چال و شتی وا ۵ دمگوتری: (بَلَّغَ الْفِرَاصِ دَرَاکُ الْبَحْرِ) مهلوانهکه گهیشته قولایی دهریاکه ۵ چینیکه له چینهکانی دۆزهخ ۵ بؤلیس و زهرهفان ۵ الدَرَاکَةُ: نهلقهی زئی ۵ تیلمه چهرمیکه دمکری بهزئی کهوانهوه ۵ پارچه خستنه سهر دوخین و

گۆشتن ۵ نالای گموره، قوماشی ناوریشم ۵ الدَرَقَسَةُ: بهمانا (الدَرَسُ) دئ ۵ الدَرَقَةُ: شیومو چۆنیهتی پیکهومونوساندن و پیکهوه گونجاندن معدهنهکان ۵ دَرَقَهُ: نهرمی کردو چاکی کرد ۵ تَنْرَقُ بالدَرَقَةِ: بهدیوجامهو مهتال خوی پاراست ۵ الدَرَقُ: همر شتیک رمق بئ ۵ الدَرَقَاءُ: ههور ۵ الدَرَقَةُ: مهتال له پیست دروستکرای دهسکی پیوه نهبن ۵ پارچه لهوحنیکه له ماددهی شاخه چهیوان یان نیسقان له پیستی ههندئ چهیواناتدا دروست دهبن ومکوو نهو پارچه رمقهی کیسهل.

الدَرَقِيَّةُ: غوددهیهکه دهکویته پیشهوی مل ۵ الدَرِیاقُ: بروانه (دریاق) ۵ الدَرِیاقَةُ: بروانه (دریاقه) ۵ الدَرِیْقُ: هاپیکی شوشه گهورمیه له شیوهی گۆزه شهرابی تی دمکری ۵ نامیریکه شهرابی پی دهپوری ۵ جوژه کلاوو میزهریکه پیاهه ناپینییهکان بؤ نهوی له کهسانی دئ حیا بکرینهوه لهسهریان ناوه، بهزوری کاهین و پیاهه ناپینییهکانی بوزی و مهسیحی بهکاریان هیناوه ۵ دَرَقَعُ: بهخیریایی رۆیی ۵ لهترسانا رایکردو ههلات ۵ دَرَقَعَتِ الْمَاشِيَةَ: نازهلهکه پهله پهلی کرد له لهومهران دا ۵ اِدْرَنْقَعُ: بهمانا (دَرَقَعُ) دئ ۵ الدَرَقَعُ: بهمانا (الراوية) دئ ۵ الدَرَقُوعُ: ترسنوک ۵ برست لی برپاو دمگوتری: (جرو دَرَقُوعُ) برسپاریتیهکی برست برپه ۵ دَرَقَلُ: بهخیریایی رۆیی، یاری هه لپرکی و حیووکنی نهجامدا ۵ الدَرَقَلَةُ: یارییهکه سهماو هه لپرینی تیدایه ۵ الدَرَاقِنُ: قوخ ۵ ادْرَاکُ الشَّيْءِ: شتهکه کاتی خوی هات ۵ ادْرَاکُ الشَّمْرِ: میوهکه پیگهیشت ۵ ادْرَاکُ الصَّبِيِّ: مندالهکه بانغ بوو ۵ ادْرَاکُ فُلَانٍ: زانیاری فلان گهیشته

له‌گوشت دا شارابنه‌مو دهارنه‌مین ۵ روم‌کیکه
 گه‌لاکهی سووره نهدره‌خته‌و نه‌گیایه له‌شیوهی
 جهرگ دابه‌و له‌پیږی (حُضْض) ۵ دَرِمَةُ:
 کمرویشک ۵ (درع دَرِمَةُ) زریه‌کی لووسه ۵
 اَلدَرِمَةُ: مندالی قه‌له‌وی گوشتن ۵ درمَجْ فی
 مشیه: به‌کاگوئکئی روئی ۵ دَرِمَجَتِ النَّاقَةِ رَلْدَمَا:
 حوشرمه‌که سوژی بو بیجووه‌که نواند ۵ اِدْرَمَجْ
 علیهم: بمبئ پرس خوی به‌ماله‌که‌یابندا کرد ۵
 اِدْرَمَجْ فی الشَّيْنِ: چووه ناو شته‌که‌موو خوی
 تیدا حمشاردا ۵ الدَّرَامِجُ مِنَ الرِّجَالِ: بیایوی لارو
 لمنجه کمرو خویمزلزان له رویشتندا ۵ دَرَمَكْ:
 بازی دا، په‌له‌ی کرد یان خهریک بوو هه‌نگاو
 بهاوئ ۵ دَرَمَكْ الشَّيْنِ: شته‌که‌ی ورد کردو هاری
 ۵ دَرَمَكْ الْاِبِلُ الْحَرَضِ: حوشرمه‌که حه‌زه‌که‌ی
 شکاند ۵ دَرَمَكْ الْبِنَاءِ: باله‌خانه‌که‌ی لوس کردو
 راسته‌و پاسته‌ی کرد ۵ الدَّرَمَكْ: کوتانی هه‌موو
 شتیک وردکردنی ۵ گئی نهرمو بی به‌ردو
 چه ۵ ناردی سپی.

دَرِن دَرِنَا: چلکن بوو ۵ دَرِنِ الْاِسْنَانِ:
 ناده‌میزادمه‌که سیبه‌کانی توشی نه‌خوشی سیل
 بوو ۵ اَدْرِنَ الثَّرْبِ: پو‌شاکه‌که چلکن بوو ۵
 ادرنت الماشیه: نازه‌له‌که پلو پو‌شی کونی رزیوی
 سالی پی‌شوی خوارد، نه‌مه‌ش به‌هوی قاتو
 هری و گرانئ ۵ اَدْرِنَ الحَطْبِ: دارمکان وشک بون
 ۵ اَدْرِنَ الثَّرْبِ: کراسه‌که‌ی چلکن کرد ۵ الْاِدْرِنُ:
 نالضو نالیک ۵ نیشتمان ۵ نه‌صل و بنه‌ما ۵
 الدَّرَانَةُ: پلو پو‌شی پزیوی سالی پی‌شوو ۵ الدَّرِنُ:
 نه‌خوشیه‌که توشی سیبه‌کانی ناده‌میزاد ده‌بین.
 سیل ۵ أم دَرِن: جیهان، (دونیا) ۵ الدَّرِنَةُ: له
 زانیاری پزیشکیدا ته‌لخایی و گوژانکاریبه‌که
 له‌سی سیل گرتودا دهرمه‌که‌وی ۵ له‌زانیاری
 روم‌کناسی دا بریتیه‌ی له‌رمگی روم‌کی یان

بیشتینی کورته ۵ الدَّرِنَةُ: مه‌نزلی بایین و
 قاتی ژیرموی شتی قاتقاته ۵ الدَّرِنَاتُ: کومه‌له
 شتیکی قاتقات جین له‌خوار جین به
 پی‌چه‌وانه‌ی (الدرجات) قات له‌سمر قاته ۵
 اَلدَّرَانُ: پی‌نج هه‌سته‌کان ۵ دَرَمَتِ الْاِرْتَبِ
 وَالْفَارَةِ وَالْقَنْدُ دَرَمًا وَدَرَمَانًا: کمرویشکه‌که یان
 زیشکه‌که هه‌نگاومکانی نزیک کردنه‌موو که‌وته
 په‌له په‌ل له‌رویشتندا ۵ دَرِمَتِ الْاِرْتَبِ وَالْفَارَةِ
 وَالْقَنْدُ دَرَمًا: لاسایی کردنه‌موو رویشتنی نه‌م
 گیانله‌به‌رانمیه

دَرِمِ الْكَعْبِ وَالْعَظْمِ: گوشت قاپهرمه‌ه‌ی یان
 نیسقانی داپوشی و له‌گوشتدا هون بون.

دَرِمِ الْمَكَائِ: شوینه‌که ته‌خت بوو به‌رزی و نرمی
 تیدا نه‌ما.

دَرِمِ الْاَسْنَانِ: ددانه‌کان که‌وتن.

دَرِمِ الْعَيْرِ: حوشرمه‌که ددانی کرمول بون و نزیکه
 بکه‌ون ۵ دَرِمَتِ الشَّفْتَانِ: دوو لیوی سور بون
 به‌هوی سیواک کردن به‌درمختی (دارم) ۵ اَدْرَمَ:
 ددانه‌کانی که‌وتن چونکه له‌ژیریا‌نه‌موو ددانی
 تری دین ۵ اَدْرَمَتِ الْاَرْضِ: زه‌وی درختی دهرمای
 رواند ۵ دَرَمَةُ: ریکی خست ۵ دوی نه‌وه‌ی
 هرتانندی نه‌مجار ریکی کردن ۵ الْاَدْرَمُ:
 بیایویکه ددانی نه‌مابن ۵ الدَّرَامُ: دره‌ختیکه
 ده‌شوبه‌یته دره‌ختی غه‌ضا، نافرمتان که
 سیواکی بی ده‌که‌نه‌موو لیوو پو‌کیان زور سور
 ده‌بین.

الدَّرَامَا: جوژیکه له‌شانو، چه‌ندکه‌سبک لاسایی
 که‌سانی دیکه ده‌مکن قسه‌و کردموو پو‌شاکیان
 وه‌کوو نه‌وان رادمنوینن ۵ الدَّرَامُ: ناشیرین و
 ره‌وت ناشیرین ۵ زیشک ۵ الدَّرَمَاءُ: ده‌گوترئ:
 (امراة درماء): نافرمتیکه قاپهرمه‌ه‌و نیسقانی

همدیه رومکی کمبهاوسی و ماده بزیه کانی
 تیدا کوبینهوه ۵ التریق: بلو پوشی پاوان و
 لهومرگا که هی سالی پینشووبین و رزی
 بن ۵ پوشاکی رزیو ۵ (أم درین) زهوی روت و بی
 گزو گیاو درخت ۵ المیران: کهسیک نه خوشی
 سیلی کوشندهی همین.
 دَرَهَ عَلَیْهِمْ دَرَهًا: لییان دهرکوت و هیرشی کردنه
 سمر بهین نهومی به خویان بزنان.
 دَرَهَ عَنْهُمْ وَفَم: قسمی لیومکردن و بهرگری ئی
 کردن.
 دَرَهَ فُلَانًا: خوی له فلان نه ناسکرد ۵ دَرَهَ عَلَی کُنَا:
 له سنور تیپه بوو زیادی کرد ۵ تَرَهَ: همرهشی
 ئی کرد ۵ الدارُة: بهیامبهر راسپاردمو
 رموانهکراو ۵ لاهرسمنگ خو هه لواسمر ۵
 الدارَهَةُ دارهَةُ الدهر: هیرشکردنی رُوژگار ۵
 الدَرِيَّةُ، دَرِيَّة القوم: سهرک خیل، ریش سبی
 گهل ۵ المِرَّةُ: بیاو ماقول و ریش سبی هوزو
 خیل ۵ سهروکی گهل و ته بیژ بهناو
 یانهوه ۵ پاریزمرو داکوکیکر ۵ دَرَهَمَتُ الحُبَّازِي:
 درهختی خوببازا گه لاکانی و مگوو دیره میان ئی
 هات ۵ اِدْرَهَمُ: لهبهر پیری کهوته سمر زهوی و
 چپتر خوی بو رانهگرا ۵ اِدْرَهَمُ بَصْرَةَ: چاوی
 نابینابوو ۵ اَلْبِرْهَمُ: بهشیک له دوانزه بهشی
 نوقیهیه ۵ پارچه زیونکی سکه ئی دراوه بو
 مامه له پیومکردن ۵ اَلْمَرْهَمُ: پاره زور، (دیرههه
 زور)
 دَرَوَى الشَّيْءَ رَوِيًا: پیی زانی به جوړه فیلیک فییری
 نهو شته بوو.
 دَرَوَى الصَّيْدَ: بو گرتنی نیچیرمه که خوی خسته
 پهنا و لاختیک بونهومی نیچیرمه که هست به
 راوکمرمه که نهکا تادهیگری، (دری الرأس) سمری

بهشانه داهینا ۵ اَدْرَاهُ به: پیی زاناند، فییری کرد
 ۵ دَارَاهُ: نهرمی له گهل نواندو به هییدی و
 لهسرخوی له گهلن جولایهوه، خوی لهسهری
 پاراست ۵ اِدْرَتِ الْمَرْأَةُ: ناهرته که بهشانه
 قزماکی داهینان ۵ اِدْرَتِ الصَّيْدِ: موداراتی
 نیچیرمه کی کرد ۵ اِدْرَتِ فُلَانًا: له گهل
 فلانکه سدا هه لیکردو خوی له گهل گونجاند ۵
 الدَّرِيَّةُ: نهو جهسته وهمییه کی لهسمری
 فییری شیر وهشاندن دهمین ۵ یان لهسمری فییری
 مسته کوله وهشاندن (ملاکمه) دهمین ۵ و لاختیکه
 راوکمر خوی له پهنادا همشار دها بو نهومی
 ههل له نیچیرمه و هرگری و بتوانی گوللهی
 تیگری یان بیگری ۵ بهتایبهتی نه چیری
 وهحشی ۵ اللا ادریه: بیروکه بهکی هه لهسهمیه
 پیی وایه عمقل چ نرخیکی نیه و ناتوانی شت
 بزانی، بهلای زانا عمرمه کانهوه به تاقمیکی
 سؤسطانی دمگوتری ۵ المِرِّي: شانهی گهوره چ
 له دار یان له ناسن یان لههر معدنیکی تر
 دروستکراینی قزی نالوژکای پی شانیه
 دمکری ۵ شاخه همیوان ۵ الدَّرِيَّاق:
 تریاق ۵ شراب ۵ الدَّرِيَّاقَةُ: بهمانا (الدَّرِيَّاق) دی
 ۵ النَّسْتُ: دهمسته جل ۵ سهروکی
 نمنجومن ۵ پلهی و مزپیری ۵ پاری؛ دمگوتری:
 (فلان حسن الدست) فلانکهس شه ترمنج
 زانیکی باشه ۵ بردنهومی پاری شه ترمنج ۵ له
 زانیاری هندهسهدا ۵ بریتیه له
 نوسطوانهیه که دیوی ناومومی مادیمه کی زور
 گمرمی تیدایی بو تواندنهومی ناسن ۵ النَّسْتُ:
 گورزه شت ۵ بریتیه له گورزیه کی دوانزه
 پارچمی و مگوو دهمسته هه لهم دهمسته گورموی
 دهمسته بیل ۵ النَّسْتَجَةُ: گورزه شت، دهمسته
 شت، و مگوو دهمسته هه لهم ۵ گوزمو کوبیه کی

گهوره بهدمست دهگويزرېتهوه ۵ اللمستور:
 پاسايهکي سهرمکي و بنهرمتييه بو
 بهرېتومېردني ولات دادهرېتري بو نهوهي
 بکريته سمرجاوهي ياساکان و ياسا ناسان لهژير
 روښنايي نهو دمستورمه قانونهکان دارپژن ۵
 دهفتريکه ناوي سهر بازو موجهو ناوونيشانيان
 تيدا تومار دمکري ۵ بهلام لهسهردهمي تازمه
 بهکومه نه پاسايهکي بنهرمتي دهگوتري
 کهشيومو شيوازي حکومهتو فهريمانرھوايي
 دپاري دهکاو دهسهلاتهکان سنوردار دهکا.

دَسَرِ الدَّسَارِ فِي الشَّيْءِ: بيزمارمکهي بهزهخت
 بهشتهکهدا داگوتا.

دَسَرِ الشَّيْءِ: شتهکهي قايم کرد
 بهبزمار ۵ بهتوندي پالي پيومان.

دَسَرِ السَّفِينَةِ: کهشتييهکهي به بزمار چاک کردو
 بهزهخت بزماری پيدا کوتا.

دَسَرِ فلاناً بالرمح: بهرمب زمبيري کوشندهي له
 فلانکس دا ۵ دهگوتري: ۵ دَسَرَتِ السَّفِينَةَ المَاءَ:
 کهشتييهکه بههيز ناوهکهي دردا ۵ ههروا
 دهگوتري: (دَسَرَةُ البحرِ) ۵ دهريا پالي پيومانو
 خستيه ناو شتهوه ۵ الدَّسَارُ: بزمار. ۵ ههروا
 جهبليکه له تويکلي دار دروست دمکري پي
 دهگوتري: گوش ۵ لهو جهو پارچهي کهشتي بي
 ليک دهبهسري ۵ الدَّوَابِرُ: شتي گهورهو
 زهبهلاج و بههيز ۵ الدَّوَابِرُ: بهمانا (الدَّوَابِرِ)
 دئ ۵ الدَّوَابِرُ: شتي کون و عنتيکه ۵
 دانهوېلهبهکه گهنم رنگه دنکهکانی وردن
 تيکهلاوي گهنم دهبی ۵ پيشي دهگوتري:
 (الدَّحْرَج) ۵ الدَّوَابِرَةُ: تاکی (الدَّوَابِرِ) ۵ الدَّوَابِرُ:
 بهمانا (الدَّوَابِرِ) دئ ۵ الدَّوَابِرُ: بهمانا
 (الدَّوَابِرِ) دئ.

دَسَ دَسًا: شتهکهي شاردموه.

دَسِ المَكْرَ: فيلهکهي شاردموه.

دَسِ نَفْسَهُ فِي الأَخْيَارِ ولسي منهم: خوي بهباش
 لهقهلم دا بهلام وانهبوو.

دَسِ البَعِيرَ: حوشرمکهي بهقهتران رنگ کرد
 بهلام توخ نهبوو ۵ دَسَسَهُ: بهمانا (دَسَهُ) دئ ۵
 إِنْسٌ فلانٌ إِلَى فلانٍ: يو موطاومعهي (دَسَهُ) دئ
 ۵ انس فلان إلى فلان: فلان دپته لای فلان يو
 دووزمانی ۵ الدَّسَّاسُ: مارنکی کورتی سوريابه
 سهرو کلکی ومکوو يهک وابه نازاندري لای
 سهري کامهيه، دهچپته ژير گلهموه نايهوي
 هتاو ليی بدا ۵ دهگوتري: (العِرْقُ دَسَّاسٌ) واته:
 رهوشي باوکان دهگويزرېتهوه يو مندالهکانيان
 بهنهيني دزه دمکهن بويان ۵ فيتنهوه
 دووزمان ۵ الدَّسَّاسَةُ: کهره مار رهقه مار جهزي
 لهويه لهژير گندا خوي جهشاريدا ۵ الدَّسَّاسَةُ:
 ياريهکي منداله عهرمه ۵ الدَّسَّاسُ: شتي
 برژاو لهناو ناگردا ۵ کهسيک خو ههکيشي و
 بهشانازيبهوه باسي کردهوه باشهکانی خوي
 بکا ۵ کهسيک بکري بهسيخورو بهشو بنيدري
 يو نهوهي ههوال بزانى بيانيني ۵ دهگوتري:
 (فلان دَسَّاسٌ قومه) فلانکس جاسوسي
 گهلهکهيهتي ۵ الدَّسَّاسُ: بؤگهنيک که دهرمان
 لای نهبا ۵ الدَّسَّاسَةُ: فيتنهبي دوو زمانى ۵ رقو
 کينهي شاروه دزي کهسانی تر.

دَسَعِ البَعِيرَ بَجَرَّتِهِ دَسْعًا و دَسْعًا: حوشرمکه کاويزي
 کرد، خوراکی ناوگمدهي هينايهوه ناو دهمي و
 سهرلهنوي جويهوه.

دَسَعِ الرجلُ بَقِيَّتِهِ: پياومکه رشايهوهو رشومکهي
 فرئ دا.

دَسَعِ فلاناً: فلان رشايهوه.

گهورمو باله خانهدا شهرابو شوینی رابواردنی
لِ بِنِ كِه بمروالمت نمو جوړه باله خانانه پاشاو
فهرمانرې هوای تیدا نیشه حج دهبی ۵ شارمدئی و
گوندى گهوره.

دَسَمِ الْأَثْرِ دَسَمًا: شوینه وارمکه پیخوست کراو گوم
بوو.

دَسَمِ الشَّيْءِ: زارکی شته که ی به تۆپه وانه
بمست ۵ دگوتری: (دَسَمِ القارورة وغوها):
بمتۆپه وانه دمى گۆزمکه ی هاخنى.

دَسَمِ الْبَابِ: دمرگاکه ی داخست.

دَسَمِ الْجُرْحِ: پلټه ی خسته ناو برینه وه.

دَسَمِ الْمَطْرِ الْأَرْضِ: بارانه که که مټیک زوپیه که ی
تمرکرد.

دَسَمِ البعيرِ دَسَمًا: به رنگی رمشى قهترانى
حوشترمکه ی رنگکرد.

دَسَمِ الشَّيْءِ دَسَمًا: شته که ی چهور
کرد ۵ پیسی ویوخته لی دایپوشی ۵ تۆزو خوئل
دایپوشی به جوړنیک رنگی رمش بئ، دگوتری:
(فلان دَسَمِ الثياب) فلانکس پۆشاکى رمشه ۵

أَدَسَمِ القارورة: دمى گۆزمکه ی هاخنى.

دَسَمِ الطَّعَامِ: چهورى کرده ناو
خواردمه نییه که وه.

دَسَمِ اللُّقْمَةِ: پارومکه ی له رونه که هه لسو.

دَسَمِ الْمَطْرِ الْأَرْضِ: زوپیه که ی که مټی تمرکرد.

دَسَمِ لِبَابِهِ: به چهورى پۆشاکه که ی چلکن کرد ۵ تَسَمِ:
چهورى خوارد.

تَدَسَمِ الطَّعَامِ: خوراکه که چهور بوو ۵ تَدَسَمْتِ
الثياب: پۆشاکه که چلکن بوو ۵ التَسَامِ:
تۆپه وانه؛ زارکی گۆزمو کۆلینه ی بئ
دهاخندرئ ۵ التَسَمِ: لابه نیکى شت ۵ التَسَمِ:

دَسَعِ المِرْقِ لِي اللحم: رمگه کانی جهسته ی
له گۆشت دا گوم بوون.

دَسَعِ الشَّيْءِ دَسَعًا ودسعة: پالی به شته که وه نا.

دَسَعِ الإناء: قابه که ی پرکرد.

دَسَعِ فلانًا: فلان به خشیشیکى بمرخى دا
بمفلان.

دَسَعِ فلان: به خشیشى باشى بئ دا.

دَسَعِ الجُرْحِ: شتیکى هه لگرت بمه نندازه ی زارکی
کونه که وه بهو شته زارمکه ی هاخنى ۵ أَدَسَعِ
البعير: به مانا (دَسَعِ) دئ ۵ اللبغِ مِنَ الانسان:
نهو نیسقانه گرنی گهردنی تیدایه ۵ شوینی
جیابوونه وه ی مل له شان.

الدَّسِيمَةُ: پیلوی گهوره ۵ سفره ی پر
خواردمه منی ۵ به خشیشى باشو چاک ۵ هیزو
توانا ۵ سروشتو نه خلاق ۵ بنکی ملی
نه سب ۵ اللبغ: دهره بند، بۆرى خواردن و
خواردنه وه له قورگی نادمیزاد ۵ أَلْبَغُ: چاو
ساعو شارمزا بۆ رنگا.

دَسَقِ الخوضِ دَسَقًا: چهوزمکه پرپوو تا له
جواردموریه وه ناوکه سمرریزی کرد ۵ اللسُقُ:
سپیاپه تی ۵ اللسقان: رهوانه کراوو په یامبه ر،
شالیار ۵ الدیسقُ من کل شیئ: سبى
بریسه که دار ۵ ناوی که م که قولایى
نه بئ ۵ همموو خشیشیکى زهوی سبى ۵ سینی زهوی
۵ رونساکی ۵ دهشتو سسارای
بهرین ۵ گل ۵ پیره میرد ۵ قابیکه، جامیکه کاتی
خوی عمره ببه کاریان هیناوه ۵ جوانو شوخو
شمنگ ۵ سپیه تی ۵ رنگای دریژ ۵ چهوزی پر
له ناو ۵ اللسکرُ: زموی دهشتو ته ختایی ۵
باله خانه ی گهوره: که به دهورو به ریدای جهند
خانویکی خیزانی ناعهره بئ لیبئ ۵ لهو خانووه

دوناوی تری ههن: (الْمَشْنُ، التَّجَاجُ) ۵ الدُّشَيْثَةُ: به‌ئو، چیشتی گهنمه کوتاوا.

دَعَبَ دَعْبًا: قسهی سوعبهتی کردن، قسهی خوْش و بیگه‌نین هاومری کرد. ۵ دَعَبَ نَفْسِي: شته‌که‌ی پالنا، پالی بیوونا، دمگوترئ: (ریح داعِبَةٌ): رمشه‌بایه‌کی به‌هیزه هه‌موو شتیک راده‌دا.

دَعَبَ: نه‌حمه‌فی کرد ۵ ادْعَبَ: له‌قسه‌کانی دا قسه‌ی گالته‌و سوعبهتی کردن ۵ داعِبَةٌ: قسه‌ی خوْش و سوعبه‌تیاں بیگه‌کتری کردن ۵ تداعَبَ القومُ: قسه‌ی خوْش و سوعبه‌ت نامیزیاں بیگه‌کتری کردن. هه‌روا دمگوترئ: (انه ليتداعب على الناس): نه‌ویه‌قسه‌ی خوْش و سوعبه‌ت و خوْ به‌زلزانی سواری ملی خه‌ئک بوووه خوْی به‌سهر‌دا سه‌پاندون ۵ تدعَبَ علیه: نازو نوزی به‌سهر‌دا کرد ۵ الدَّاعِبُ: فیجقه‌که‌ر ۵ دمگوترئ: (ماء داعب): ناویکی فیجقه‌که‌ره ۵ به‌ته‌وژم دهرده‌چن ۵ الدَّاعِبَةُ: رامانهر، رادمر ۵ دمگوترئ: (ریح داعبَةٌ): رمشه‌بایه‌کی به‌هیزه هیچ شتیک خوْی له‌به‌رناگریئو رایده‌دا.

الدَّاعِبَةُ: یاری و سوعبه‌تکردن ۵ نه‌حمه‌فی کردن و گیلی نواندن ۵ الدُّعَابُ: پیاوی سوعبه‌تچی و دم به‌پیکه‌نین ۵ دمگوترئ: (رجل دَعَابُ): پیاویکی قسه‌ه خوْش و سوعبه‌تچی به ۵ الدَّاعِبَةُ: به‌مانا (الدَّعَابُ) دئ ۵ الدُّعْبُ: یاری ۵ که‌سیک زور سوعبه‌ت و یاری بکا ۵ کوری گهنجی تازه بیگه‌پشتوی پیست تهر و تازه ۵ گورانی بیژی چاک ۵ تری رتویلکه ۵ الدُّعْبُ: پیاوی گورج و گول و به‌نیشات ۵ نه‌حمه‌ق و گیل ۵ کورته بالاو ناشیرین و خوپری، ناده‌میزادی لاوازو هیچ و هوج: که بوبیته گالته‌چی خه‌ئک، نه‌سپی درئز، جورئیکه

رؤن و جهوری گۆشت و بیو ۵ چئک و پیسی ۵ الدُّشْمَةُ: نه‌وشته‌ی کونی کونده‌و شتی وای پی دمگئرئ ۵ رهنگی بؤر به‌لای رهنی دا بروانئ ۵ پیاوی خوپری و هه‌تیو مچه ۵ زلی بی هونه‌ر ۵ الدِّسِيمُ: که‌سیک زور یادی خودا بکا ۵ الدِّسِيمُ: رمش ۵ تاریکی ۵ هاورپی دنسوز له‌کارو بیسه‌دا ۵ ورج ۵ بیجوه ورج ۵ رتوی ۵ الدِّسِيمَةُ: گهر‌دیله و زهره.

دَسَا دَسْرًا: که‌م بوو، بچوک بووه (بیجوه‌وانه‌ی گه‌شه‌کردن و زوربون).

دَسَا الرجلُ: پیاومه‌که خوْی شارده‌وه.

دَسَا فلان: فلانکه‌س گومراو فاسید بوو له‌رپی راست لای دا ۵ دَسَى نَفْسُهُ: نه‌فسی خوْی نیهمال کردو خوْی شارده‌وه خوْی دهرنه‌خست و به‌هه‌ره‌کانی خوْی نه‌نواندن نه‌وه‌گوو پیی بزائن و کاری شیایو بخمنه نه‌ستؤ ۵ نه‌فسی خوْی گومرا کردو سه‌ری له‌خوْی شیواند ۵ دَسَى غَيْبُهُ: که‌سانی دیکه‌ی گومراکردن و سه‌ری لی شیواندن ۵ دَسَى عنه حديثًا: حه‌دیثی لی و مرگرت و ریوایه‌تی کرد ۵ تدَسَى: گومرا‌بوو فاسید بوو. ۵ الدَّشْتُ: سارا ۵ کۆمه‌له‌ه کاغه‌زتیک نارئیک و پئیک بن، په‌رمکاغه‌زی نیهمال کراو.

دَشٌّ فلان في كلامه دَشًا: زوری قسه‌کرد.

دَشٌّ في الارض: به‌ناو زهوی دا گه‌را.

دَشٌّ الدُّشَيْثَةُ: په‌ئوی دروستکرد (خواردنیکه له‌نارد دروست دمگئرئ).

دَشٌّ الحَبُّ: دانه‌ویله‌که‌ی هاری.

الدُّشُّ: دوش، شتیکه زور کونی تیدان دمگئرئ به بؤری هه‌مام و شوینی ترموه بۆنه‌ومی ناوه‌که له‌کونه‌کانه‌وه به‌بیلایوی بیته‌دمری. به‌عه‌رمبی

شهو مگانی مه حافی مانگ دمگوتری واته: شهوی
بیست و هشتی مانگ ۵ نالی دهلی:

له دهری تویه نهی خورشیدی پرتو به نفس شوکهدان
که نالی یا له دله تی مه حافی ماهی نه و دایه

الْمُدْعُوجُ: شیت و کالقام.

دَاعُ دَاغُ دَاغُ دَاغُ: وشه به که بؤ بانگ کردنی
مهرو بزنی یان بؤ دهر کردن و پاونانیان.

دَعُ دَعُ: فهران کردنی شوانه به مه مگانی که
جیتر باره بار نه کهمن.

دَعُ دَعُ: وشه به که بهماندوو شه کهت دمگوتری

مه بهست نه و میه هه لسه توژی هه و هه لمره
نارامی بدمره گیانت ۵ دَعَدَعُ دَعَدَعَةُ دَعْدَاعًا:

بازی داو که و ته را کردن به لام به هیواشی و
ببچاو ببچ ۵ دَعَدَعُ بِالْغَنَمِ: بانگی له مهرو

بزنه مگانی کرد، یان راوی نان و دهری به راندن ۵
دمنگی لی کردن به وشه (دَاغُ دَاغُ) ۵ دَعَدَعُ

الرَعَاءَ: تمه که که یان قسناغه که یان راوشاند
بؤنه وهی شته پیوراوم که یان باش هال لیک

بدا، به پیستیوری و زورتر له وشته بگری ۵ دَعَدَعُ
الشَّيْئِ: شته که یان پر کرد ۵ دمگوتری: (دَعَدَعُ

السَّيْلِ الرَّادِي): لافاوم که دؤله که یان پر کرد ۵
تَدَعَدَعُ: و مگوو پیره میرد روی، و مگوو پیری

له رزوک و پشت کؤماوه به پیکادا روی ۵ الدُّعْدَاعُ
من الرجال: پیای قه زه و کولمبینه ۵ همروا

دمگوتری: (سَفِي دَعْدَاعُ): رویشتنیکه
ته مبه لی و قورت و ببچی تیدایه ۵ الدُّعْدَاعُ من

الأرض: زهوی روتنه و بی درهخت و گیا

دَعَرَ دَعَارَةً: فاسق و بی رهوشت بوو

دَعَرَ العَرْدُ: چله دارم که دو که لی کرد و ناگری لی
نه بو موه.

له میروی رهش باو ۵ ریگای ته ختکراو
ناشکراو ناومدان ۵ شهوی تاریک و نوتکه.

دَعَتْ التراب في الأرض دعًا: گله که یان به حاج وردو
هار کرد و کرد بیه خو له مه ته.

دَعَتْ به الأرض: به زهوی دا کیشا.

دَعَتْ دعًا: گریزی و لهش داهیزاوی و سمرنی شه و
ناره حه تی سهرمتای نه خو شی بوو.

دُعَتْ: به مانای (دَعَتْ) دئی ۵ (هو مدْعُوْت) ۵ ادْعَتْ

في الشَّرِّ و غمها: له شه مکه وه گلاو تیدایا روجو ۵
ادْعَتْ الشَّيْئِ: شته که یان هی شته وه ۵ اِنْدَعَتْ:

بؤ موطاومعهی (دَعَتْ) دئی ۵ تَدَعَّتْ صدرهم:
دوژ منایه تی و رقو کینه ی خو ی شاردموه ۵

الدُّعْتُ: به مانا (الدُّعْتُ) دئی ۵ الدُّعْتُ: رقو
کینه ۵ داواکاری ۵ تؤلسه مندنه وه ۵ باشماوهی

ناو ۵ دَعَّرُهُ: به زهوی دا داو کوشتی ۵ دَعَّرُهُ:
شکاندی ۵ دَعَّرَ الحوض و غمها: حه وزم که ی

روخاند.

الدُّعْرُ: نه حمه ق و گیل ۵ الدُّعْرُ من الجمال:

حوشتری نازاو به هیز ۵ الدُّعْرُ: جان و
کهنده لان ۵ حه وزنیک فهرانه مگانی جان و

ریک و پیک هه لته چنرابی ۵ حه وز یان خانوی
روخاوو که لاهه ۵ الدُّعْرُ من السِّمِّ: نازو

نیعمه تی زور ۵ دَعَبَتِ العَيْنُ: ره شینه ی جاوی
زور رهش و سبینه که ی زور سبینه

جاوگه و ره ۵ الأَدْعَجُ: دمگوتری: (لیل ادعج)
شهویکی زور تاریک و به مانیه که ی روناک بی ۵

(رَجُلٌ ادْعَجُ): پیایکی رهش بیست ۵ الدُّعْجَاءُ:
دمگوتری: (شفة دعجاء و لثة دعجاء): لیویکی

ره شباو، بوکی ره شباو ۵ ناویکه له ناومگانی
شیت ۵ همروا وشه (الدعجاء) به به که م شهوی

بهیدا بوویڻ ۵ الدَّعَسُ: لۆکه ۵ کلؤ لب که بهکتری گرتیی وخریبی ۵ الدَّعِيسُ من الرجال: بیاوی نازاو چاو نمترس لمشپرو تهنگانمدا ۵ الدَّعَسُ: (مُدْعَسُ القوم): شوینی نانکردن و چیتت لیئانی هوزو خیل لماراو لادیگان دا ۵ الدَّعاسُ من الطرق: بهمانا (الدَّعْسُ) دئی ۵ الدَّعاسُ من الرماح: شمشیری نمتستور که جهمانهوی نهبی ۵ الدَّعَسُ: بالندمیه که خرابیته نیؤ قهقنزو تۆرموه بۆنمهوی بالندمی تری بی هه لئه لمتو بکهونه ناو تۆرمکهوه ۵ الدَّعَسُ: بهمانا (الدَّعاس) دئی ۵ الدَّعَسُ من الرجال: بیاوی نازاو رمب و مشین ۵ همروا بؤ نافرمتیش دهگوتری: (امرأة مدَّعَس) ۵ المدَّعوسُ من الطرق: بهمانا (الدَّعْسُ) دئی.

دَعَسَى بَرَجْلَهُ دَعْسًا: قاجی لهرزین و شه پلهی لئدا.

دَعَسَى فُلَانًا: فلانکسی کوشت.

دَعَسَى بِالرَّمْحِ: بمرمب لئی دا ۵ ادَّعَسَ: قاجی بلو هیان کرد بمهوی گمری لبه لانهوه ۵ ادَّعَسَ فُلَانًا: فلانکسی کوشت.

ادَّعَسَ حُرُّ الرَّمْضَاءِ فُلَانًا: گمرای لبه لانه که تینی بؤ فلانکس هیئاو لمارای برد ۵ ادَّعَسَ المَوْتُ فُلَانًا: مردن لمارا که به خهی فلانکسی گرتو مؤلمتی نمدا ۵ ادَّعَسَهُ: لمارا که به لاماری دا ۵ تَدَّعَسَ اللِّحْمُ: گوشته که رزی و هه لومری ۵ ادَّعَسَ المِيتُ: مردو که بۆگه نی کردو رزی ۵ الدَّعَسُ: کلؤ لیبیکی خره که بهکتری گرتیی، ۵ الدَّعَسَاءُ: زمویهکی دهشته که همدئی شوینی لبه لان بی به خور سور بییتهوه لبه لانه کهی له شوینی کانی تری گهرمتر بی ۵ الدَّعَسَةُ: بهمانا (الدَّعْسُ) دئی ۵ المدَّعَسُ: دهگوتری:

دَعَرَ الزُّنْدَ: جهند جاریک دمنکه شقارته کهی لئدا و سهرمه کهی سوتاو گپی نهگرتو هه لنهگرسا ۵ تَدَّعَرَ وَجْهُهُ: دممو چاوی په لئه په لئه بونو رمگی بیستی گۆزا ۵ الدَّعَارَةُ: نافرمتی بهدپه وشتو داوین بیس ۵ دارخورما که قبولی موتوربه کردن نهکا ۵ الدَّعَارَةُ: فیسق و فوجورو بهدپه وشتی ۵ الدَّعَارَةُ: دهگوتری: (في خلقه دَعَارَةٌ): لمره وشتی دا خرابی و بیسی همیه ۵ الدُّعْرُ: مۆرانه، کرمیکه دار دهخوا، خم خورکه ۵ الدُّعْرُ: (رجل دُعْرٌ): بیاویکی خائین و دل بیسه ره خه نی روختنمر له هاوه لمارا دهگرتی ۵ بیاویکه بی خیرو بیتره ۵ الدُّعْرَةُ من الرجال: بهمانا (الدُّعْرُ) دئی ۵ الدَّعَاعِيَةُ: کۆمهلی بهد ره وشتان ۵ الدُّعْرُورُ: دهرون بیسی ناکس به چه که هه میسه ره خه نی بی جئ له هاوه لمارا دهگرتی ۵ دَعْرَمَ: ههنگاوی کورتو خیرا خیرای هاویشتن ۵ ره خه نی بی جئ له هاوه لمارا دهگرتی ۵ الدُّعْرِيْمُ من الرجال و غمهم: بیاوی کوله بینهی ناشیرین ۵ ناپیاوی خو پری دم بیس ۵ دَعَسَهُ دَعْسًا: بمرمب لئی داو ونچر و نچری کرد.

دَعَسَى السَّبِيَّةَ: شته کهی زپر قاجی داو پانی کردموه.

دَعَسَى الرِّعَاءَ: زهره که یان هابه کهی پر کرد.

دَعَسَى القَصَابَ الشَّاةَ: هه سابه که له کاتی گورینی کوشتییه که دا دهستی به نیوان بیست و گوشتی دا بردو بیسته کهی له گوشته کهی جیا کردموه ۵ ادَّعَسَهُ الحُرُّ: گهرما کوشتی ۵ ادَّعَسَهُ: رمبی لئ دا ۵ الدَّعَسُ من الطرق: نهو ریگایه یه که زور ناومدان بیو نادمیزادو نازه لی پئدا برؤن و بههوی زور پئدا رویشتهوه خۆله په تهی لئ

بیبی نهمسپهکانیان ۵ الْمَدْعَقُ: مَدْعَقُ الْمَاءِ: شوینی ههلقولانی ناو.
 الْمَدْعُرْقَةُ: دمگوتری: (أرض مدعوقة): زموییهکه ریژنه بارانیکی گهورهی بمتهوزمی لئ درا.
 دَعَكَ الْجِلْدَ دَعَكًا: پیستهکهی شیلاو دمستی ری خست و نهرمی کرد.
 دَعَكَ الْقَرْبُ بِاللَّيْسِ: پوژشاکهکهی نهومندد لمبرکرد تا دمهی شکاندو زبیرییهکهی نهماو نهرم بوو ۵ ههروا دمگوتری: (دَعَكَ الْحَضْمُ): دوزمنهکهی مل کهچو زهلیل کرد.
 دَعَكَ فَلَانًا فِي التَّرَابِ: فلانکسی لهگل و خوئلکه ومردا، له قورپاوی ومردا.
 دَعَكَ بِالْقَرْبِ: بهقسهی ناخووش نیثی بی گهیاوند.
 دَمِكَ دَعَكًا: گیل و نهحمهق بوو، رهومستی ناشیرینی نواند ۵ دَاعَكُهُ: ماتلی کرد ۵ کیشیههکی دژواری بوئیانهوه ۵ تَدَاعَلَ الْقَوْمُ فِي الْحَرْبِ: خهلکهکه لهشهر و هرادا شارمزا بون ۵ کیشو نیزاع لهناویان دا پهری سهند ۵ الدَعَلُ: نوزه دریزو ریخوئل بهکیش و قیرسیچمه ۵ الدُعَلُ: قالونچه ۵ دمگوتری: (رجل دَعَكَ): بیاویکی زمعیضو هیچو بوچو گالته چییه ۵ الدُعَكَةُ: کومهله حوشر سوار، گارانه حوشر ۵ المِدْعَلُ: ماتل کهرو کیشو خمرموه ۵ المَدْمُوكُ مِنَ الْأَرْضِ: نهو زموییهی زوری حوشر و خهلك لئ بیو بههوی قهرمبالتغییهوه زموییهکه ویران بووبی و کهلکی کشت و کالی پیونهمینن ۵ دَعَلَهُ دَعْلًا: بمنهخافل فیلی لئ کرد ۵ دَاعَلَهُ: ههلی خهلمتاندو فیلی لئ کرد ۵ الدَاعِلُ: ههلهاتوو قیرار ۵ دَعَلَجَ: رارا بوو لههاتوو چون، زور هاتوو چوی کرد ۵ دَعَلَجَ الْحُرُّ: جرحهکه هاتوو

(رجل مدعص بالرمح): بیاویکی رمب وشینی نازایه ۵ ههروا وشهی (مدعص) بهخودی رمبهکهشی دمگوتری.
 دَعَهُ دَعًا: بمتهوزم پالی پیومنا، بهشیوهی رهقو ناشیرین بهرمو روی بووه ۵ ادَعُ: خیزانی وردهی زور بوو ۵ الدَعَاعُ: خیزانی وردهی بیاو که جگه له خواردن هیچ نیثیکی تریان بی نهکری ۵ دَعَعَتِ التَّرَابُ الطَّرِيقَ دَعْعًا: نازمل و ولاخهکان هینده بهو ریگایهدا رویشتن شوین بیی خویمان له ریگاکهدا دمکهوت و خوئل بهتهیان لئ پهیدا کرد ۵ دَعَعَتِ الْإِبِلُ الْحَرَضُ: حوشرمهکه چهپوکی لهحهوزمهکه دا کهلی تیکرد ۵ یان حوشرمهکان هاتنه سهر چهوزمهکو پاله بهستویان کرد.
 دَعَقِيَ الْفَارِسُ الْفَرَسَ: سوارهکه ناوزمنگی لهنهمسپهکه دا بو نهوهی خیرا برپوا، غار بکا ۵ یان کهمن لغاوی گرتوه نهمجار بوی شل کرد بوئنهوهی بکهویته غاردان.
 دَعَقِيَ عَلَيْهِمُ الْخَيْلُ: لههلهمت و پهلامارمهکهدا بهسواری نهمسپ هیرشی کرده سهریان.
 دَعَقِيَ الْمَاءُ: ناومکهی ههلقولاند.
 دَعَقِيَ الْغَارَةَ: هیرشهکهی بهرفراوان کردو پیشی خست ۵ ادَعَقَ: ههلات و بازی هاویشت ۵ ادَعَقَ الْفَرَسَ: ناوزمنگی لهنهمسپهکهدا بوئنهوهی خیرا برپوا غاریدا.
 ادَعَقَ اِبْلَهُ: حوشرمهکی بهری کرد بو لهومرگا ۵ الدَعَقَةُ: کومهله حوشر سواری ۵ پهلامارو هاوارو ههراو هوریا ۵ ریژنهبارانی بمتهوزم ۵ الْمَدَاعِقُ مَدَاعِقُ الرَّادِي: سهرانسری شیوو دؤل ۵ الْمَدَاعِقُ خَيْلٌ مَدَاعِقِي: کومهله نهمسپ سوار کهدهچنه ناو دوزمنهوهو دوزمن دمخمنه زیر

جوی کرد ۵ دَعَلَجُ الصَّبِيِّ: مناله که هاتوو جوی کرد ۵ دمگوتری: (فلان يُدَعَلَجُ إِلَى دار فلان باللیل): فلان شهوانه زور هاموشوی مالی فلان دمکا ۵ یاری منالانه (چاوشارکنی) کرد ۵ دَعَلَجُ اللَّيْلِ: شهو تاریک بوو

دَعَلَجُ الشَّيْءِ: شته که ی زور خولاندموه، زوری لی و مرگرت. ۵ دَعَلَجَ الْمَاءَ فِي الْمَرْضَى: ناو که ی له چه وزه که دا کؤکردهوه ۵ الدُّعَلَجُ: نهو که سه ی بهین نیش و مه بهست دئو ده چی ۵ زور خور ج نادمیزاد بی ج گیانله بهری تر ۵ گهنجی قوزی شوخ و شنگ و نمر و نؤل ۵ رومکیک به سمر یه کدا تیک جرزاییو تیک هالایی ۵ گویند ریز ۵ گورگ ۵ حوشرنک لی خوری نهر و ۵ تاریکی ۵ جه وائی پر ۵ الدُّعَلَجَةُ: تاریکایی ۵ یاری مندالان (چاوشارکنی) و تیکه وه هاویشتن ۵ دَعَمَهُ دَعَمًا: پالپشتی کردو کؤله که ی بهردا بوئه وه ی نه هیلن بکه وئ ۵ دمگوتری: (دَعَمَ فُلَانًا): پشتگیری فلانی کرد ۵ دَعَمَهُ: به هیزی کردو جیگیری کرد ۵ اَدَعَمَ: پشتی به کؤله که وه دا ۵ دمگوتری: (اَدَعَمَ عَلَى الْعَصَا): خوی به سمر عه صا که دا ۵ دَعَاَهُهُ الْأَمْرُ: کاره کانی زور بون و شان و ملیان گرتو گه له کؤمه کیان لی کرد ۵ الْأَدْعَمُ: نهومی به سنگی به وه یان به گهر دنیه وه خالیکی سپی هه بی ۵ دمگوتری: (فَرَسٌ أَدْعَمٌ): نه سپیکی مل به نه که یان سینگ به نه که ۵ الدُّعَامُ: کؤله که ۵ داری رایه لکراو بو کهره میو ۵ الدُّعَامَةُ: کؤله که ی خانوو، نهومی قورسایی خانومه کی له سمره ۵ دمشگوتری: (هُوَ دُعَامَةُ الضَّيْفِ) یارمه تیدمری میوان ۵ (دُعَامَةُ الْقَوْمِ): سمره کخیل و پشت و په نای هؤز ۵ (هُوَ مِنْ دُعَامِ الْأُمُورِ): هه موو کاره کمان به وه وه په یوستن ۵ (الدُّعَامُ وَالِدُعَامَاتِ): نهو دوو

داری که چه رخه (به گره) که ی پیومیه ۵ الدُّعْمُ: هیز ۵ مالی زور ۵ روَن ۵ دمگوتری: (لفلان دعم ولا دعم بفلان) فلانکس نه هیزی همیه نه روَن ۵ (فلانة ذات دعم): فلان همر بهزو گوشته ۵ الدُّعْمَةُ: به مانا (الدُّعَامُ) دئ ۵ الدُّعْمِيُّ: شتیک که قورسایی زوری قه بارمه کی له سمر بی ۵ دارتاش ۵ الْأُدْعَمُ مِنَ الطَّرِيقِ: زور به ی رنگا یان ناو مرستی رنگا ۵ الْأُدْعَمُ: پشت و بهنا ۵ دمگوتری: (لا مُدْعَمَ لِفُلَانٍ): فلانکس هیچ پشت و په نای نییه ۵ هه روا دمگوتری: (بیت مدعوم): خانویکه خمریکه بکه وئو کؤله که ی بهردا روَن بوئه وه ی نهر وخی. دَعَنَ دَعَانَةً: رایبوارد، سه یرو سه فای کرد ۵ أَدْعَنَ الدَّابَّةَ: هیند سواری و لآخه که بوو تا به هیلاکی برد ۵ الدُّعْنُ: به درپه وشت ۵ به دخوراک ۵ الدُّعْنُ: نهو که سه ی سهر گهرمی گالتهو گه پو رایبواردنه ۵ الْمُدْعَنُ: به مانا (الدُّعْنُ) دئ.

دَعَا بِالشَّيْءِ: داوای ناماده بوونی شته که (که سه که ی) کرد ۵ دمگوتری: (دَعَا بِالْكِتَابِ): داوای کرد کتیبه که ی بو بهین.

دَعَا الشَّيْءَ إِلَى كَذَا: نهو شته پیویستی به وه همیه و مکو بلئی نهو خوراکه پیویستی به ناوی زوره ۵ هه روا دمگوتری: (دَعَتِ ثِيَابَهُ) پؤشاکه که ی کؤن بوو رزی پیویست بوو جلی تر بکری له بهری بکا.

دَعَا الطَّيْبَ أَنْفَهُ: بوئی کردو هه ولی دا بهدمستی بیین.

دَعَا فُلَانًا: بانگی فلانکسه ی کرد ۵ دمگوتری: (دَعَا الْمَيْتَ): باوکه رو، برا رو، رؤلّه رو ی کرد.

دَعَا اللَّهَ: هیوای خیر و لیخوشبونی له خودا هه بوو.

دَعَا لِفَلَانٍ: هیوای خیر و خوشی بۆ فلانکەس خواست.

دَعَا عَلِيَّ فُلَانًا: داوای شەرو بەلای بۆ فلانکەس کرد.

دَعَا بَرِيْدًا وَزَيْدًا: مندالەکەمی بەناوی زەمید ناوژەد کرد.

دَعَا إِلَى الشَّيْءِ: بانگەوازی بۆنەو شتە کردو هەوڵی دا نەنجامی بدا.

دَعَا الْقَوْمَ دَعَاءً: بانگی خەلکەکەمی کرد کەلای ئەوانان بخۆن ە داعی البناء: بەلەخانەکەمی روخاند.

دَعَا فُلَانًا: دەمەدمەمی و کێشەمی لەگەڵ فلان دا کرد

ە دَعَى فِي الضَّرْعِ: هەندێکی شیر لەگوانی

ناژەلەکە دا هێشتەو هەمووی نەدۆشی، چۆر

بەری نەکرد ە ادعى في الحرب: لەشەردا ناوی

خۆی و باوک و باپیری راگەیاندا وتی: من فلانی

کۆری فلانەم ە ادعى الشئ: ناواتە خوازی

فلان شت بوو بۆی بیی ە ادعى فلاناً: فلانکەس

وای لەفلانکەس کرد پال باوکی خۆی نەدری ە

ادعى على فلان كذا: شتی پال فلانکەس داو

کێشەمی لەگەڵ نایەو ە لە حەدیبندا هاتوو

(البينة على من ادعى واليمين على من انكر) ە

اندەمی: وەلامی بانگکردنەکەمی دایەو ە

دەگوتری: (لو دُعينا لا نَدعينا): ئەگەر دەعویت

بکریین دەچین ە تداعى القوم: خەلکەکە

بەکتریان بانگ کرد تا هەموویان کۆبونەو ە

تداعى القوم على فلان: خەلکەکە

گەلەکۆمەکیان لەفلان کردو بەکتریان گرت دژی

ئەو ە تداعى القوم بالرحيل: خەلکەکە بانگی

بەکتریان کرد بەوێ خۆ نامادەمەن بۆ بەرێ

کەوتن و گواستنەو ە تداعى الناس باللقاب:

خەلکەکە هەندێکیان بەنازناوو لەمەب بانگی

بەکتریان کرد ە تداعى القوم بالأحاجي:

خەلکەکە هەندێکیان لەگەڵ هەندێکیان

کەوتنە بەلگە هێنانەو هەسو باس ە تداعى

الشئ: شتەکە درزی بردو خەریکە بپۆخێو

وهرگرپێ ە دەگوتری: (تداعى البناء بالسقوط)

بەلەخانەکە خەریکە بکەوێ ە (تداعى الحائط،

دیوارەکە شەقی بردووە خەریکە بکەوێ ە

تداعى ابلُ بني فلان: گارانە حوشتری فلان هۆز

کزو کۆلەوار بون و خەریکە لەناو بچن ە تداعى

الثوب: پۆشاکەکە کۆن بوو ە تداعى في الحرب:

لەشەرا نەرانیدی و وتی من فلانی کۆری فلانم ە

من مەمەندە قیتەم، من سەلیم شیوەکە لیم ە

تَدَعَتْ الناحية: نافرته شین گێرەکە لەکاتی

لاواندنەو هە پێدا هەلدانى مردوو و کە دەنگی

خۆی لەرانەو هە پێی لێ هەلپێی ە استدعاء:

بانگی کرد، داوای لێ کرد نامادەمی، ئەمرکی

خستە سەرشانى ە داوای کرد بۆی بانگ بکەن ە

يان کارێکی کرد شیواى ئەو مەبێ داوای لە دژ

تۆمار بکری ە الأذعورة: بەلگەو دەلیل ە

الأدعية: بەمانا (الأذعورة) دێ ە دەگوتری: (بينهم

أدعية يتدعون به): بەلگەمەکیان پێیە کە بۆ

داواکەیان بیخەنە کار هەروا لەخۆو ئەو

قەسەپە ناکەن ە الإذعاء: لەزاراوی یاسادا

ناراستەکردنی داواپە دژی بەرامبەر لەبەردەم

دادومرو قەسزادا ە الداعى: هۆکار ە (داعى

اللسن): ئەو مەبێ هەندێک شیر لەگوانی

ناژەلەکەدا بەهێلتەو بەتەواوی چۆرە بەری

نەکەمی بۆنەو هەمی شیری تری بێتەو ە الداعية:

بانگخواز، ئەو کەسەمی بانگەوازی دەکا بۆ

نایینیک خەلکی هەلەدنێ بۆنەو هەمی بێنە ژێر

خیمەمی ئەو نایینەو هەمی پابەندبێن پێیەو (پیتی

لهزاروهی یاسادا داواکارو داوا لیسمر تۆمارکارو
 ۵ المَدْعِي: لهیاسادا دز رکبهر ۵ دَعْدَعُ فَلَائًا: له
 کهلهکهیهوه ژمنی یا لهورگییهوه ژمنی
 قهنهقهمنهی دا ديقه ديقهی دا. دمگوترئ:
 (دَعْدَعُ فَلَائًا بکلمه): تانمو تمشمی لهفلائنکس
 دا ۵ (دَعْدَعُ عَرْضَةً) تانهی لهناموس و شهرهفی
 دا ۵ تانهی لهبنهجهو نهمسبی دا ۵ المَدْعَةُ:
 ختوکهدان و قهنهदानه لهکهلهکهو دمورو بهری
 ناوک و بهری قاچ کهبههوی نهو ختوکهदानه
 نادمیزاد توشی هه لچون و ئینفیعال دهبی ۵
 المَدْعُدُغُ: نادمیزادی ختوکه دراو ۵ همروا
 دمگوترئ: (فلان مَدْعُدُغُ): فلانکس لهککهو
 بهلهی بهنهمسبو بنهجهوه همیه، یان رهوشتی
 لهکهه داره.

دَعَرٌ فِي الْبَيْتِ دَعْرًا: چوووه ناو خانومهکهوه.

دَعَرٌ عَلَيْهِ: بهزۆر چوووه ناو خانومهکه، هه لهمتی بۆ
 برد ۵ هیرشی کردمسهر ۵ فورسای خسته سهر
 تا گیانی دهرچوو ۵ خواردممنی خرابی دایه ۵
 شیری دایه و تیری نه کرد.

دَعَرٌ النَّسِي: شتهکهی تیکه لای کرد ۵ دَعَرَتِ الْمَرْأَةُ
 النَّسِي: نافرمتهکه هامکی خسته ناو هورگی
 مندالهکهوه بۆنهموی نالوی بینیتهوه ۵ تَدَعُرُ:
 باری بینوهگرت و بوو به رهوشتی ۵ الدَّاعِرُ:
 هیاوی هیج و بوچ و نارپهسن و زهلیل، دمگوترئ:
 (ذهب صاعراً داغراً): رۆپی به بهملکهچی و
 زهلیلی ۵ همروا بهمانا دمرون پیس و ئاشوبگنپر
 دئ ۵ الدُّعْرَةُ: هه لگرتنی شته بهمزی و
 ئیختیلاس ۵ الدَّغْرِي: دمگوترئ: (دَغْرِي
 لاصفی): واته پهلاماریان بدمن و ئاشته وایبان
 لهگه ل مه کهن ۵ المَدْفُرَةُ: شهری دریزخابهمن و
 مائویرانکه که وشهی نهیننی لهنیوان شهرکهرو

(ت) که به بیته هی نوسراوه بۆ موبالهمیهو
 بۆ تمئنیت نییه ۵ کهمسئک بانگهشهی
 سمرومری بۆخوی بکاو لهراستی دا گندهل و
 پر و بوچ بی ۵ سمبهبو هۆکار ۵ دمگوترئ: (هر
 داعیه إلی کذا): نهوه هۆکاره بۆ نهو ۵ نهو بره
 شیرمی لهگوانی نازه لدا دهمیلدریتهوه بۆنهوهی
 شیرمی تری بیته پال ۵ همروا دمگوترئ: (أصابته
 دواعي الدهر): بهلاو کارساتی رۆزگار لئی دا
 ۵ بهمانا خودی بانگهوازیش دئ ۵ الدُّعَاءُ:
 پارانهوهو لالانهوه لهخودای مهزن ۵ الدَّعَارَةُ:
 بهمانا (الإدعاء) ۵ الدِّعَايَةُ: بانگهوازی و
 بانگهشه بۆ مهذههب و پارتیک بمنوسین و
 وتاردان و نهوچۆره شتانه ۵ الدُّعَاءَةُ: کهمسئک
 زۆر دوعابکاو پارانهوهو لالانهوهی لهخودا زۆر
 بی ۵ الدُّعْرَةُ: بانگ کردن بۆنانخواردن ۵
 بانگکردن بۆ ومرگرتنی بهخشیش ۵ بهمانا
 (الإدعاء) یش دئ ۵ الدَّعْوِي: داوا ۵ ناوی
 نهوشتهی داوای دمکهی ومکوو (دعوی تخلية
 البیت) و (دعوی الطلاق) و (دعوی النفقة
 والحضانة و....) لهزاروهی یاسادا بریتیه له
 قسهبهک نادمیزاد بههوییهوه بتوانی ماھئکی
 خوی لیسمر یهکئکی تر بچمسهپنئ ۵ الدَّعْوِي:
 بانگ لئ کراو، دمگوترئ: (ما بالدار دُعوي):
 لهخانومهکا کهمسئک نییه بانگی لئبکهی ۵
 الدَّعِي: زۆل، کهمسئک باوکی نهزانراوبی ۵
 بهکورپی باوکی خوی بانگی لئنهکرئ ۵
 بانگکراو بۆنان خواردن ۵ الدُّعَاءُ: دمعووت و
 بانگ کردن بۆ نانخواردن، دمگوترئ: (نحن في
 مدعاة فلان): ئیمه داومتی فلانکهمسین بۆ
 نانخواردن ۵ همروا دمگوترئ: (له مَدَاع
 و مَسَاع): فلانکهمس له شهردا مهردایهتی و
 نههمردی همیه ۵ المَدْعِي و المَدْعِي عليه:

هاوئه که می دا نهم وشه می (دَعَرَى) به ۵
 الدُّعْرُورُ: ریژر داوه لی نه کله ومت ۵ دَعْرَقَ الْمَاءَ:
 ناومکه می هه لقلولاند ۵ ناومکه می به ته وژم
 به سردا رزاند ۵ دمگوتری: (دَعْرَقَ عَلَيْهِ الْمَاءُ):
 ههروا دمگوتری: (دَعْرَقَ مَالَهُ): مال و سامانی
 خو می به خشان و ته خشان کرد و دستبلاوی تیدا
 نه منجم دا ۵ ناومکه می لیل کرد ۵ دَعْرَقَ الشَّيْئَ:
 په رده می به سرد شته که دا دا بپوشی ۵ الدُّعْرُقُ:
 ناوی لیل ۵ ناوی زور ۵ دمگوتری: (عِشَّ
 دَعْرَقَ): ژیانیکی خو ش و فهرحی به ۵ (عام
 دَعْرَقَ): سالیکی هه رزانی و خو ش ۵ دَعَشَ
 دَعَشًا: جووه ناو تاریکیه وه ۵ (دَعَشَ عَلَيْهِ):
 هیرشی کرد سرد ۵ اذْعَشَ: به مانا (دَعَشَ) دئ
 ۵ دا عَشَ: به دموری ناومکه دا هات و چو له تینوان
 ۵ داوا می نه وشته می کرد و سور بوو له سرد
 به دمست هینانی. ۵ دَعَشِيَ الظُّلْمَةَ: خو می خسته
 ناو تاریکی و بی لئوردیونه وه ملی لئ نا.

دَعَشِيَ الْمَاءَ: ناومکه می به په له خواردموه ۵ که می
 خواردموه.

دَعَشِيَ فَلَانًا: پاله به ستوی فلانکه سی کرد له سرد
 نه وشته ۵ دَعَشِيَ الْقَوْمَ: خه لکه که له سردا پان
 له ههراو قاوو قیزدا تیک چرژان و به کتریان
 هینا و برد ۵ الدَّعْشُ: تاریکی ۵ الدَّفْعَةُ: به مانا
 (الدَّعْشُ) دی ۵ الدَّعْشَةُ: به مانا (الدَّعْشُ) دئ.

دَعَشِيَ دَعْصًا: په ربوو له خواردموه می ۵ دمگوتری:
 (دَعِصَ فَلَانًا): فلان رقی هه لسا خمریک بوو
 به هقی ۵ دَعِصَتِ الْكَاثِبَةُ: ولاخه که زور فه لوه
 بوو ۵ اذْعَصَهُ: په ری کرد له قین و فارو به ته واوی
 رقی هه لساند ۵ اذْعَسَ الْمَرْتُ فَلَانًا: مردن
 به سروشتی به خه می فلانی گرت ۵ دا عَصَهُ:
 په له می لئ کرد ۵ دمگوتری: (دا عَصَ لِي الْأَمْرُ):

له کارمکه دا په له می کرد ۵ ههروا دمگوتری:
 (أَخَذْتَهُ مِدَاعِصَةً): به هیزو تواناو بالادستی
 گرتم ۵ الدَّاعِصَةُ: کلاوه نه زنو، نهو نیسقا نه
 خه می سه رکه شکه نه زنو که دیو ده چی ۵ به زو
 بیوی ژیر پیست که دمکه ویته پشت نه زنو وه ۵
 گوشتی کو بیوه ۵ دَعَفَ الشَّيْءَ دَعْفًا: زوری
 له وشته هه لگرت. ۵ دَعَفَ الْحَرَّ فَلَانًا: گه رما
 فلانکه سی ناره حمت کرد ۵ دَعَفًا: (أَبْرَ دَعْفَاءً):
 کونیه می نادمیزادی گیل و نه حمه ق ۵ دَعَفَقَ
 الْمَطْرُ: بارانه که له سردتا دا زور به ته وژم و ریژنه
 نامیز بوو ۵ دَعَفَقَ الْمَاءَ: ناومکه می هه لپشت
 به ته وژم و ریژنه و نه ندازه می زور ۵ دمگوتری:
 (دَعَفَقَ مَالَهُ): مال و سامانی خو می ته خشان و
 به خشان کرد به ره هابی به خشی ۵ الدَّعْفَقُ:
 ناوی رزندانراو ۵ دمگوتری: (عِشَّ دَعْفَقُ):
 ژیانیکی فهرحی و هه رزانی به ۵ (عام دَعَفَقُ):
 سالیکی هه رزانی و خو شه ۵ الدَّعْفَقُلُ:
 په رفراوان و هه رزانی ۵ دمگوتری: (عِشَّ دَعْفَقُلُ)
 و (عام دَعْفَقُلُ) ژیانیکی خو ش و سالیکی
 هه رزانی ۵ هه رزانی و هاتی رزگار ۵ (عام
 دَعْفَقُلِي): سالیکی هه رزانی به.

دَعَلَ الْقَائِصُ دَعْلًا: تفه نگیه که خو می هاویشته
 کوخته و شوینیکی نادیار بوئه وه می نیچیره که
 هه لیکه ته تیو بیوه بیی ۵ دَعَلَ لِيه: و مکوو
 که سیکی که له خو می به گومان بی ناوا جووه ناو
 کوخته و سه نگه رکه وه ۵ دَعَلَ فِي الرِّبَةِ: جووه
 ناو دهریای شک و گومان وه ۵ اذْعَلَ الْمَكَانَ:
 شوینه که زور رومکی بوچ و دره ختی به رنه مگری
 لئروا ۵ اذْعَلَ الْأَرْضَ: زهویه که رومکی
 دعه ل و بوچی زور بوو ۵ اذْعَلَ فَلَانًا: فلان
 له دمغه لی دا گوم بوو ۵ اذْعَلَ بِفَلَانٍ: خیانه تی

به‌لای رمشی دا جوو به پیچه‌وانه‌ی باقی
جهسته‌ی ۵ اذْغَمَ فُلَانٌ: فلانکس دمست
پیشخمری کرد، فلان له‌ترسی نه‌وه‌ی خه‌لکه‌که
پیشی بکه‌ون بویه به‌یی جوبن خواردنه‌که‌ی
قوت دا ۵ اذْغَمَ الطَّعَامُ: خواردمه‌مه‌نیه‌که‌ی قوت
دا ۵ اذْغَمَ الحَرُّ والجَدُّ القَرَمَ: گه‌رامو سه‌رماکه
هموو خه‌لکه‌که‌ی گرت‌هوه ۵ اذْغَمَ الشَّيْئُ:
شته‌که‌ی رمش کرد ۵ ده‌گوتری: (أدغمه الله):
خودا رووی رمش کردو زه‌لیل و ملکه‌جی کرد ۵
أدغمَ الشَّيْئُ فُلَانًا: شته‌که‌ی فلانکسی ناره‌حمت
کرد ۵ اذْغَمَ الشَّيْئُ فِي الشَّيْئِ: شته‌که‌ی خسته
ناو شته‌که‌ی ترموه ۵ ده‌گوتری: (أدغم اللجاء في
فم الدابة): لفاومکه‌ی خسته‌ی دهمی ولآغه‌که‌وه ۵
إدْغَمَهُ: به‌مانا (أدغمة) دئ ۵ هه‌روه‌ها ده‌گوتری:
(إدغم الحرف في الحرف): پیته‌که‌ی خسته‌ی ناو
پیته‌که‌ی ترموه ۵ (رَدَدَ) هی کرد به (رَدَّ) ۵
إدْغَامُ الفَرَسِ: نه‌سپه‌که‌ی سمرو که‌له‌ی رمش بوو
باقی جهسته‌ی رنگینکی تری همبوو ۵ الأذم:
لوترمش، لموز رمش ۵ که‌سیک گن بی‌وه به‌لوت
قسه بکا ۵ الدُّغَامُ: نازاریکه له‌فورگ دا په‌یدا
دمبی ۵ الدُّغْمَانُ: رمش ۵ یان رمش و گه‌ورمه
کته ۵ دَغَمَرَهُ: تیکه‌لی کرد، لی‌ی تیک دا،
ده‌گوتری: (دَغَمَرَ عليه الجَبْر): هه‌واله‌کانی
لی‌شارده‌وه ۵ (ولي خلقه دَغَمَرَهُ): له‌رموشتی دا
به‌دی و بیسی هه‌به ۵ (خلق دَغَمَرِي):
رموشتیکی ناشیرین و نابه‌سه‌ندی هه‌به ۵
الدُّغْمَرُ: هون و نادیار ۵ ده‌گوتری: (رجل
مَدَغَمَرُ الخلق): پیاویکی رموشت ناشیرینه ۵
رموشتمکانی ناشکراو رون نین ۵ المَدَغْمَسُ مِنْ
الأمور: کاری شاردراره، ده‌گوتری: (حَسَبَ
مدغمس) بنه‌جهو نژادینکی پاکی نیه، ره‌خنه‌و
له‌ککه‌ی پی‌ومه‌ی.

له‌فلانکس کردو تیرۆزی کرد ۵ فیتنه‌می
به‌دهم نه‌ومه‌ی کرد ۵ اذْغَلَ الأمرُ: کارمه‌کی تیک
دا، یان شتیکی خسته‌ی ناو کارمه‌و گنده‌لی
تیدا دروست بی‌وه پیچه‌وانه‌ی سروشتی
نه‌وشته‌می ۵ الدَّغْلُ: که‌سینکه شه‌رو ناخوشی
بو‌هاوه‌له‌کانی بو‌ی ۵ له‌گه‌لیان دا راست نه‌بی،
ئه‌وان و ایزانن دلسۆزه بو‌یان و به‌لام له‌واقع دا
دوژمنیان بی ۵ ده‌شگوتری: (مکان داغل): واته
شوینیکی هون و نادیار ۵ الدَّاهِلَةُ: خه‌لکانیکه
ده‌گه‌رین به‌دو‌ی عه‌یب و عاری پیاودا هه‌ون
ده‌دمن خیانه‌ته‌کانی بدوژنه‌وه ۵ رق و کینه‌ی
شاروه ۵ الدَّغْلُ: عه‌یب و عاریکه کارتیک بدا ۵
دره‌ختیکی چرو په‌ره که له‌هکانی تیک
چرزبان، زه‌لام خو‌ی تیدا هه‌شاربدا بو‌دزی و
راوو روت ۵ شوینیک ترسی دزی و تیرۆزی لی
بکری ۵ هه‌لاشو سه‌قفی به‌رز ۵ شیوو دۆل ۵
چال و نرمایی زموی ۵ اَلْمَدْغَلُ: دۆلی
داره‌ستاناوی و چرو پری.

دَغَمَ الحَرُّ والبَرْدُ دَغَمًا: گه‌رما یان سه‌رما
هه‌ریه‌که‌مان له‌کاتی خو‌ی دا ولاتی گرت‌هوه.

دَغَمَ الحَرُّ والبَرْدُ القوم دَغَمًا ودَغَمَانًا: گه‌رما
خه‌لکه‌که‌ی هموو گرت‌هوه هه‌موویان هه‌ستیان
پئ کرد.

دَغَمَ الغَيْثُ الأرض: بارانه‌که زموی به‌ناو داپوشی.

دَغَمَ أَنفَهُ: لوتی شکاند، وردو هاری کرد.

دَغَمَ الإناء: قابه‌که‌ی داپوشی.

دَغَمَ الحَرُّ والبَرْدُ: به‌مانا (دَغَمَ) دی.

دَغَمَ الحَرُّ والبَرْدُ القرم: گه‌رماکه یان سه‌رماکه
هموو خه‌لکه‌که‌ی گرت‌هوه.

دَغَمَ الفرسُ وغيره دَغَمًا ودَغَمَةً: نه‌سپه‌که لوت و
لبو‌زی رمش بوو ۵ سمرو که‌له‌و دهم و لبو‌زی

ناغه له كميان گهرم بكمه ۵ **الدَّفْعُ**: دمفتر ۵
الدَّفْعُ دار: كارمندی تايبهتی دارایی،
 نهو كهسهی ئمرکی رنكخستنی داهات و خمرجی
 حكوومهتی لهنهستودایه، وشكه له بنهرفندا
 توركییه ۵ **دَفَعْتُ**: پهلهی كرد ۵ **دَفَعْتُ الطَّائِرُ**:
 بالندهكه بههتواشی هری ۵ **دَفَعْتُ الدَّفْعُ**:
 بهخیرایی لمدفكهی دا ۵ **الدَّفْعُ**: **دَفَعْتُ**
 الأرض: نهو گردو لكه و بهرزایانه یه
 كه له دمورو بهری دابه، تاكهكهی (**دَفَعْتُ**) ۵ **دَفَعْتُ**
دَفَعْتُ: له بهشتموه پالی به بهشتمویه نا، یان
 لهپشتموه پالی بهسنگیهوه نا.

دَفَعْتُ دَفَعْتُ: زهلیل كهوت.

دَفَعْتُ اللحم أو الطعام: گوشتهكه یان
 خواردمهمنییهكه كرمی ههلتنا.

دَفَعْتُ الشيء: شتهكه بیس بوو بۆگمنی كرد ۵ **أَدْفَرُ**:
 بوونی بنباخهتی بلاو بووه ۵ **دَفَعْتُ**: لهسهر
 شیومی (فعل) بهمانا دونیایه یان چمتیوو
 كارمكهه ۵ همركاتن جنیوی ناراسته دمكری
 بئی دمگوتری: (یا دَفَعْتُ)، (یا مُتَيْتَةً) ۵ بهزوری
 لهكاتی بانگکردن بهكاردی ۵ أم دَفَعْتُ: نازناوی
 دونیایه ۵ بهلاو كارساته ۵ **الدَّفْعُ**: بهلاو
 كارسات ۵ (أم دَفَعْتُ): دونیایه.

دَفَعْتُ إلى فلان دفعا: گهیشته فلانكس ۵
 دمگوتری: (طریق بدفع إلى مكان كذا):
 رنكمییهكه دمجیته سهرفلان شوین و بهوی
 كوتای دی ۵ **دَفَعْتُ** عن الموضع: لهوشوینه رویی،
 نهوشوینهی جن هیشت.

دَفَعْتُ القرم: خهلكهكه تیکرا بهكۆمهل هاتن.

دَفَعْتُ الشيء: شتهكهی دوور خستهوو بههیز
 لایرد ۵ ههروا دمگوتری: (**دَفَعْتُ** عنی، **دَفَعْتُ** عنه

دَفَعْتُ اليوم دَعْنًا ودَعْنًا: تاریکو لیل بوو ۵
الدَّفْعَةُ: لیلیو تاریکی ۵ **دَفَعْتُ**: ناوه بو
 نهحمهق و گیل ۵ **دَفَعْتُ** من البرد: گهرمی هاتموه
 یان شتیکی کردبههه كه گهرمی بکاتموه ۵ **دَفَعْتُ**
دَفَعْتُ: شانی کوربون و بهسهر سینگی دا دهروانی.

دَفَعْتُ من البرد دفاعة: بهمانا (دَفَعْتُ) دی ۵ **أَدْفَات** الإبل
 علی مائة: ژمارهی حوشترمکان لهسهد تیپهری
 ۵ **أَدْفَا** فلاناً: شتیکی لهبهر فلان كرد بوئهموهی
 گهرمی بیتموه ۵ **أَدْفَا** الثرب: كراسهكه سههما
 بووهكهی گهرم كردموه ۵ بهخشش و پاداشی
 باشی پیدا ۵ **أَدْفَا** القرم: خهلكهكهی گرد
 كردموه ۵ **أَدْفَا** الجریح: بریندارمكهی كوشت ۵
أَدْفَا الجریح: بریندارمكهی گهرم كردموه ۵ **دَفَعْتُ**:
 بهمانا (أَدْفَا) دی ۵ بهخششی زوری پیدا ۵ **أَدْفَا**:
 شتیکی لهبهرکرد گهرمی بکاتموه ۵ دمگوتری:
 (**أَدْفَا** بالثوب): به پۆشاكهكه گهرمی هاتموه ۵
تَدَفَعْتُ: بهمانا (أَدْفَا) دی ۵ **الدَّفْعُ**: نهوشتهی خوی
 هئ گهرم بكمیهوه ۵ **السَّبَبُ**: بهیجهوانهی
 سهرمایه ۵ نهوشتهی خوتی هئ گهرم
 دمكهپتموه.

دَفَعْتُ الحائط: گوئسهبانهو كۆرنیشی دیوار ۵
 دمگوتری: (**أَفْعَدْتُ** دَفَعْتُ الحائط): له سیبهری
 گوئسهبانهی نهو دیواره دابنیشه ۵ ههروا
 وشهی (دَفَعْتُ) بهمانا بهروبوومی حوشتره،
 نهومی سودی لی و مردهگری ۵ ههروا بهمانا
 (بهخشش دی) ۵ **الدَّفِيشَةُ**: ژورکی لهشوشه
 دروستكراوه رومکی تیدا بهخيو دمكری ۵
الْمَسْفَاةُ: (أرض مسفاة): زهوییهكه گهرمای
 ههیه ۵ **الْمَدْفَاةُ**: زوفا، نامیزی خوگهرمكردنموه
 ۵ **الْمُدْفَاةُ**: حوشتریک كوكو و بهزو پیوی زور
 بن، یان حوشترمکان زوربن بههمناسههیا

الأذى) واته: لهخوم دوور خستهوه، لئی پاک کردموه.

دَفَع إليه الشيء: رمتی کردموه ۵ دمگوتری: (دفع القول): بهبهنگه و بهتوندی هسهکهی رمکردموه.

دَفَع فلاناً إلى كذا: فلانکهمسی ناچار کرد بهوه.

دَفَع عنه مدافعةً ودفاعاً: بهرگری لئ کردو ههولی دا له کیشهکهدا بهسمر رقه بهرمکهی دا سمر بهکوهی.

دَفَع عنه الأذى: نهزیمت و بیسی لئ دوور خستهوه.

دَفَع فلاناً في حاجته: فلانکهمسی خافلانندو

پیداویستییهکهی بؤ جیبهجن نهکرد ۵ باله بهستوی لهگه ل دا کردو ویستی لهگورمهپانه که لایبمزی ۵ دمگوتری: (هو سيد قومه غير مدافع): نهوه گهورهی هؤزو خیله کهیمتی و کهم ناتوانی بهر بهرمکانی بکا ۵ همروا دمگوتری: (دافع الرجل أمر كذا):

پیاومه که جووه ناو نهوه کاره و مگری بوو ۵ دَفَعَهُ: بهمانا (دَفَعَهُ) دئ ۵ دمگوتری: (رجل مُدْفَعٌ: پیاونکه لهنسمب و بنهجهی خوئی

و مدمر نراوه دوور خراومهوه ۵ پیاونکی هیج و بوجه ۵ (ضيف مُدْفَعٌ: میوانیکه گهرمهکه که یان گوندمه که کسمیان داپناکا و همیره که یان دیمینیری

بؤلای پهکیکی تر ۵ اِنْدَفَعَ: بؤ موطاومعهی (دفعه) هاتوووه ۵ اِنْدَفَعَ في الأمر: دمستی

بهکارمه کردو پییدا رویی ۵ اِنْدَفَعَ في الحديث: دریزوی بهقسهکانی دا ۵ اِنْدَفَعَ الفرس: نهسپهکه

بهگورجی رویی.

اِنْدَفَعَ السيلُ: لاناومه که همندیکی پالی

بههمندیکیهوه نا ۵ اِنْدَفَعَ اللومُ: خه لکهکه

همندیکی پاله بهستوی همندیکی دا ۵ اِنْدَفَعَ اللومُ الشيءُ: همیره که لهوخه لکه شتهکهی

لههاوه لهکهی دوور خستهوه ۵ تَدَفَعَ السيلُ: بهمانا (اندفع) دئ ۵ استدفع الله السوء: داوی

کرد لهخودا که خراپهی لئ دوور بخاتهوه ۵ اَلدَّفْعُ: لهزاراوی قانون دا نهومیه داوا لهسمر

تؤمارکراو نییعیای شتیک بکا که نهوه جوکههی بهسمریا دمدری یان دراوه لهخوی برهوینیتهوه

۵ الدَّفْعَةُ مِنَ المطر: ریژنه باران ۵ نهوه ریژنه ناوهی لهکوندمو دمبهو بهرمیل بهیه کهچار

هه لئهریژئ ۵ همروا دمگوتری: (اعطاه الفا دَفْعَةً): بهیه کهچار همزاری بهی بهخشی ۵ الدَّفَاعُ: نهومیه

بههیز بی بؤ شت رمکردنهوه ۵ الدَّفَاعُ: خه لکی زور ۵ لاقاوی گهوره و بههیز ۵ الدَّفَاعُ

الشرعي: مافیته قانون دمیدا بهنادمیزاد که بهنابمزی بؤ بهکارهینانی نهنادزهی بیویست

لههیز بؤ رمکردنهوهی دمستدریزی کردن بؤسمر خودی خوئی یا مال و سامانی یان

نمفس و مالی کهسانی تر ۵ (وزارة الدفاع): ومزارمتیکه نهکی پاریزگاری لهولات دمگریته

نهستوی ۵ الدَّفْعُ: زور هاویژمربئ، زور پالنمربئ ۵ حوشتریک لهکاتی دوشینی دا لهقه

بهاوی ۵ اَلْمَدْفَعُ: دماوی ناو، ریزهوی ناو ۵ اَلْمَدْفَعُ: تۆپ هاویژ، نامیریکه بؤ شمیر بهکاردئ

گوللهی گهورهی بهی دهماویژری ۵ دَفَّتِ الجماعةُ أو الإبلُ دَفّاً ودَفِيفاً: کۆمه لهکه رویی

بههیشاوی و لهسمره خوئی.

دَفَأ له الأمر: کارمهکی بؤ رهخسا.

دَفَأ الطائر دَفّاً ودَفِيفاً: بانندمه که بالهکانی لئیک دان و فری، لهشقهقی بالی دا، یان لهسمر زهوی

بالهکانی جولاندن و بههجاج رویی ۵ دَفَّتِ العقابُ: هه لۆکه که لهزموی نزیک بؤوه.

ذَقَقَ المَاءَ: ناومکھی رژاند، ناومکھی بمتهموزم رشت
 ◊ (هو مدفوق وداق) ◊ همروا دمگوترئ: (ذَقَقَ)
 الله رَوْحَهُ: خودا گیانی لی وهرگرتهوه ◊
 مراندی.

ذَقَقَ الكُرْزَ: چی ناوی له گوزمه‌دا بوو بیه‌مکجار
 پشتی.

ذَقَقَ ذَقَقًا: پشتی کوپ بوو ◊ حوشتره که نه‌زنوی
 سوواوه.

ذَقَقَ القَمَّ: ددانه‌کانی به‌رمو پیش هاتوون.

ذَقَقَ الحلال: مانگ ومکوو دمه‌ه داسی لی هات ناوا
 خوار بووه.

ذَقَقَ النهر أو الرادي: رویارکه یان شیومکه پری
 بوو لماناوو لیوان لیوان بوو له‌قمراخه‌کانیهوه
 ناوسمر ریژی کرد ◊ اذَقَقَ الكُرْزَ: به‌مانا (ذَقَقَهُ)
 دئ ◊ ذَقَقَ المَاءَ ونصره: به‌مانا (ذَقَقَهُ) دئ ◊
 دمگوترئ: (ذَقَقْتَ كفاه التدی): دو دهستی
 به‌خششیان رژاند ◊ تَذَقَّقَ المَاءَ ونصره: بو
 موطاومعهی (ذَقَقَهُ) دئ ◊ تَذَقَّقَ فلان: فلان په‌له
 په‌لیه‌تی یوشتی پری پوج ◊ تَذَقَّقَ حلم فلان:
 خه‌وو خه‌بالی فلان رویی ◊ استَذَقَّقَ الكُرْزَ:
 گوزمناومکه قلب بووه هیچی تیدانه‌ما ◊ الأذَقَقُ:
 (سیر اذَقَقُ): رویشتنیکی خیرابه ◊ الذَقَقَةُ:
 دمگوترئ: (جاءوا ذَقَقَهُ) بیه‌ک کومه‌ل هاتن ◊
 الذَقَقُ: حوشتری خوشرؤ ◊ الذَقَلُ: قه‌طران و
 زهتی تُوخ و خمست.

الذَقَلُ: رومکیکی تام تاله، گوله‌کھی ومکوو گوله
 سووره ومهابه به‌رمکھی ومکوو به‌ری دره‌ختی
 خه‌روپ وابه ◊ ذَقَقْتَ الإبل ذَقَقًا: حوشترمه
 به‌رمو پیشه‌وه رویی ◊ ذَقَقْتَ النَّاتَةَ: حوشترمه
 به‌بی مهبه‌ست رویی.

ذَقَّ النَّبِيُّ: شتمکھی ته‌ماندموو تارو ماری کردو
 له‌بیخه‌وه دهری هینا ◊ اذَقَّ الطائرُ: به‌مانا
 (ذَقَّ) دئ ◊ اذَقَّ عليه الأمرُ: نیشه‌کانی به‌ک
 لمدوا به‌ک هاتن ◊ دافَهُ مُدافَةً ودافاً: کوشتی،
 هیرشی کرده سهر و لمانوی برد ◊ ذَقَفَ: په‌له‌ی
 کرد ◊ ذَقَفَ فلاناً: هیرشی کرده سهر فلان و
 کوشتی ◊ ذَقَفَ الدفوفُ: دمفی دروست کرد ◊
 تدافُ القرمُ: خه‌لکه‌که پالمه‌به‌ستوی په‌کتریان
 کرد ◊ استذَفُ الطائرُ: به‌مانا (ذَقَّ) دئ ◊ استذَفُ
 له الأمرُ: کارمکھی بو سقامگیر بوو، نیشی بو
 راست بوو، کارمکھی سهری گرت ◊ استذَفَ
 الأمرُ: کارمکه چی به‌چی بوو ◊ استذَفَ بالمرس:
 به‌تمراش موومکانی تاشین ◊ الذاقَةُ: سوپا که
 به‌رمو دوزمن هیرش به‌ری ◊ کؤمه‌تیک
 له‌ماده‌میزاد که له‌شاریکه‌وه برؤن بو شاریک
 تر

الذَّقُ: لاتمنیشت و روی شت، دمگوترئ: (بات
 یقلب علی ذَّقِيهِ): واته: نه‌مشه‌و تا به‌یانی
 نه‌مدیوو نه‌و دیوی کردوه ◊ ته‌مباره‌ گل و
 ته‌مباره‌ لب که له‌زه‌موی به‌رمز بووبنه‌وه ◊
 الذَّقَانُ: دمف دروستکر، دمف فروش ◊ الذَّقَةُ:
 لاتمنیشت و روو له‌هرشتیک بی ◊ همر له‌م
 ممعنایمدا په‌ دمگوترئ: (ذَقْنَا المصحف): دوو
 ته‌نیشتی موصحف، دوو لای موصحف ◊ ذَقْنَا
 الطبل: نه‌و دوپه‌سته‌ی دموری ته‌پله‌که که‌لییان
 دمدرئ و دمنگی لی دئ ◊ الذَّقَةُ من السفينة:
 سوکانی که‌شتیه‌که، نامیریکه له‌دواوی
 که‌شتیه‌که به‌لای راست و چمپ دا جوئه‌ی پی
 دمکرئ ◊ الذَّقُوفُ من الطير: نه‌و بالنده‌یه
 که‌ویستی دابیتنه نیچر له‌زه‌موی نزیک
 دمبیتموه.

دَقْن الشَّيْءُ: شته‌کە‌ی شاردموو ژێر گلی دا.

دَقْن المَيْتَةِ: مردومکە‌ی شاردموو ۵ روبه‌پرو

ئادهمیزادی خه‌مۆک دمگوترئ: (دَقَنْتَ نَفْسَكَ

فِي حَيَاتِكَ): به‌زیندوی خۆت مراندوه.

دَقْن الحديث: قسه‌کە‌ی شاردموو ۵ إِذْن العَبْد:

کۆپله‌که‌ له‌ترسی خاونه‌کە‌ی هه‌لات، یان له‌بهر

زۆر کارپیکردن خۆی شاردۆته‌وه‌ له‌ناو مال و

هۆبه‌کان دا ۵ إِذْن الشَّيْءِ: به‌مانا (دَقْنَهُ) دئ ۵

إِنْدَقْن: بۆ موطاومعی (دَقْنَهُ) دئ ۵ تَدَاقْن القَوْمُ:

خه‌نکه‌که‌ قسه‌کانیان له‌هه‌تر شاردموو ۵ تَدَقْن:

به‌مانا (إِنْدَقْن) دئ ۵ دَاقْن الأمرِ: ناوموی کار ۵

الدَقْنُ: بیاوی خه‌مۆک و خه‌فۆک ۵ الدَقْنُ:

شاردراوه، ژێر گلی دراو ۵ به‌شعیری مانا

چه‌واشه‌ دمگوترئ ۵ (أَبْيَأُهُ دَقْنًا): شیعرمکانی

مانایان چه‌واشه‌ و ته‌مو مزوین ۵ هه‌رواوشه‌ی

(الدَقْنُ) به‌مانا بێر یان چه‌وز یان پلوسکی

ئاودی ۵ الدَقُونُ مِنَ النَّاسِ وَالْأَبْلُ: نه‌وه‌یه‌ که

به‌بێر مه‌به‌ست دهبو ده‌چی ۵ کۆپله‌ی هه‌لاتو

له‌ترسی خاونه‌کە‌ی یان له‌ترسی کارپیکردن ۵

حوشتریک عاده‌تی وابێ له‌سه‌ر دوێنی

ئاوخواردنه‌وه‌ خۆبخاته‌ ناومراسه‌تی

حوشترمکانه‌وه‌ ۵ به‌نه‌چه‌و ره‌گه‌زێکی نادیار ۵

الدَقِينُ: شاردراوه ۵ دَقِينُ: گۆشتیک له‌ناو بێرنج

دا به‌شاردیه‌وه‌و بکولێندری ۵ هه‌روا دمگوترئ:

(فِي فِلَانٍ دَاءٌ دَقِينٌ): فلانکە‌س دهردیکی تێدایه‌

نازاندرئ هه‌تا شه‌رو نازارمکانی دهرده‌که‌ون ۵

دَقِينُ المَرْوَةِ: که‌سیکه‌ مه‌ردایه‌تی تێدانه‌بێ ۵

امْرَأَةٌ دَقِينَةٌ: ئافه‌رمه‌تیکی به‌حه‌یاو رو سووره ۵

الدَقِينَةُ: هه‌رشتیک ژێرخاک بکری ۵ که‌نه‌ج و

خه‌زینه‌ی پێشینان که‌له‌ناو خاک دایه‌ ۵ الْمَدَقْنُ:

گۆرستان ۵ نه‌و شوینه‌ی شتی تێدا

ده‌شاردیه‌وه‌.

دَقَا الجَرِيحُ دَقْرًا: بڕیندارمکە‌ی گوشت.

دَقِي دَقَا: پشته‌ی کور بوو

دَقِي الرِّجْلُ: که‌له‌کۆی یان هه‌ر نازه‌ئێکی تری

شاخدار شاخه‌کانی رویان به‌ره‌و دواوه‌ بوو ۵

هه‌له‌کۆه‌ دهنوکی خواربووه‌.

دَقِي الطَّائِرُ: بالنده‌که‌ بالی درێژ بوو ۵ دَقِيَت

الشَّجَرَةُ: دره‌خته‌که‌ له‌مکانی گه‌ورمبون و

شۆراییان کرد ۵ أَدْقَى الطَّيْبِيُّ: ئاسکه‌که‌

شاخه‌کانی درێژبوون تاله‌دواوه‌ به‌سه‌ر

گۆتچکه‌کانی دا هاتنه‌وه‌ ۵ أَدْقَى الجَرِيحُ:

بڕیندارمکە‌ی گوشت. ۵ دَقِي الجَرِيحُ: بڕیندارمکە‌ی

گوشت ۵ تَدَاقَى البَعِيرُ: حوشترکه‌ به‌شیومه‌یه‌کی

ناریک رویشت ۵ الدَقْوَاءُ: حوشتری ره‌سه‌نی مل

درێژ ۵ دَقَقَتِ القَوْمُ: خه‌نکه‌که‌ هه‌رمباغیان

کردو کۆبوونه‌وه‌ بۆ شه‌رکردن ۵ دَقَقَتِ الدُّوَابُ:

خرمه‌ی سمی و لاخه‌کان بیسترا ۵ دَقَقَتِ الشَّيْءُ:

زیندروویی کرد له‌ کوتانی شته‌که‌دا.

دَقِرَ المَكَانُ دَقْرًا: شوینه‌که‌ بوو به‌ باغستان و

دره‌خت و رومکی جوانی تێدا رپوا. ۵ دَقِرَ النَّبَاتُ:

رومکه‌که‌ زۆر بوو بێگه‌یی و گه‌شه‌ی کرد.

دَقِرَ فِلَانٌ مِنَ الطَّعَامِ: فلانکە‌س ورگی پڕیوو

له‌خواردن ۵ الدَقْرُ وَالسُّدْرِيُّ: باغی جوان و

رازاوو به‌مشۆق و پڕگول و گولزار ۵ الدَقْرَارَةُ:

داب و نه‌ریتی ناشیرین ۵ فیتنه‌یی و دوزمانی ۵

(رَجُلٌ دَقْرَارَةٌ): بیاوێکی زۆر دوو زمان و

فیتنه‌یه‌ ۵ کێشه‌و نیزاع ۵ قسه‌ی ناشیرین،

دمگوترئ: (جاء بالدقارير): هات کۆمه‌ئیک

فیتنه‌یی و دوزمانی هه‌له‌رشت ۵ به‌لاو کارسات ۵

بیاوی کوله‌بنه ◊ الدُّقْران: داریکه دمکریته
کمبری میو ◊ تاکمه‌ی (دُقْرَانَة).

دَقَسْ الوتر: سنگمه که به‌زموی دا داکوتراو روپشته
خوار ◊ همروا دمگوتری: (دَقَسْ فلان في البلاد):
فلا نکس جووه فولابی ولاتمه‌وه.

دَقَسْ خَلْف العذرة: شوین دوزمن کهوت و راوی نا.
دَقَسْ الجراد البات: کولله بیتانه‌که جووه
کشت وکالمه‌ومو سمر له‌مبری خوارد.

دَقَعْ دَعْمَا: زهلیل و ملکه‌ج بوو ◊ به‌زبانی
کوله‌ممرگی پازی بوو ◊ زور به‌ناره‌حمتی توانی
له‌گه‌ل حالمتی همزاری دا هه‌لبکا ◊ ناره‌حمت
بوو به‌دوا به‌دهسته‌ینانی بژو دا.

دَقَعْ الفصيل: بی‌جومه که زوری شر‌خواردو قه‌له‌و
بوو ◊ ادَقَع: له‌ناو خوله‌به‌ته‌دا کهوت، هیج کارو
کاسبی نه‌کرد ◊ زهلیل و ژنده‌سته بوو، زوری
هه‌لبه‌کرد به‌شوین دابینه‌کردنی بژودا
ناره‌حمتی چمشت.

دَقَعْ له واليه في الشتم: زیدم‌په‌وی کرد
له‌جنیوب‌پیدان و هسه‌ی ناشیرین هیج نه‌ما پتی
نه‌لی.

دَقَعْ الرجل: بیاومه‌کی زهلیل و ناچارکرد ◊ الادَقَع:
کل و خول، دمگوتری: (جوع ادَقَع): برسییمتی
تونندو تیزو برست بر ◊ الدَقَع: که‌سیک
زیدم‌په‌ویی بکا له‌کار کردنی نزم و سوکایه‌تی دا
نه‌وکارانه‌ی له‌پروانگه‌ی بیدی کومه‌لگاوه کاری
ریزدار نین و مکوو ناتری حمام و نیشی جادو
کولان پاک کردنه‌وه ◊ الدُقاع: کل ◊ الدُقعا: کل
◊ زموی بی‌روه‌ک و دره‌خت (سوته‌م‌م‌رق) ◊
الدُقعی: دمگوتری: (رایت القوم دُقعی):
خه‌له‌که‌م بینی ته‌م‌به‌ل و بی‌کار له‌ماله‌وه
دانیشتون، له‌سمر زموی دانیشتون ◊ الدُقعة:

همزاری ◊ زهلیلی و ملکه‌جی، به‌لاو کارسات ◊
الدُقعی: برسیابه‌تی برست بر و توندوتیز.

الدُقَع: (فقر دُقَع): همزاری زور توندو ملکه‌ج
کمر ◊ حوشتریک که روه‌ک و گیاوگژ بخوا تاسمر
ر‌مگه و شینایی پیوه نه‌میلج.

دَقَّ الشئ دَقَّةً: شته‌که بجوک بوو، هیج و پوج
د‌م‌رجوو به‌که‌له‌کی هیج نه‌هات ◊ مانا‌که‌ی
نادیارو ناروشن بوو ناده‌میزادی زیره‌ک نه‌بین
لی‌ی حالی نابج.

دَقَّ القلب: دل‌که‌ه لی‌ی دا ◊ دَقَّت الساعة:
سه‌عته‌که لی‌ی دا، جه‌په‌سی لی‌ی دا ◊ کاته‌کانی
دباری کردن به‌وردی.

دَقَّ الشئ دَقًّا: شته‌که‌ی کوتاو وردو هاری کرد،
یان به‌جه‌کوش و بی‌ک لی‌ی داو شکندی وردی
کرد.

دَقَّ الشئ: شته‌که‌ی د‌م‌رخست ◊ له‌په‌ندی
پیشینان دا هاتوو ده‌لی: (دَقُوا بينهم عطر
منشيم): هم‌موو عه‌ب و عاری په‌کتریان
د‌م‌رخست.

دَقَّ الباب والطبل وغرهما: له‌دم‌رگای دا ◊
ته‌پله‌که‌ی کوتا ◊ ادَق: شوین وردم‌کاری
ئیشه‌کان کهوت و لی‌کولینه‌موی له‌شته
بین‌رخه‌کانیش دا کرد ◊ ادَقُ الشئ: شته‌که‌ی
والی کرد وردبج ◊ دَأَقَه في الحساب: به‌وردی
حیاسبی له‌گه‌ل دا کرد ◊ دَقَق في الشئ:
وردم‌کاری له‌شته‌که‌دا کردو وردبینی تیدا به‌کار
هینا ◊ دَقَقُ الشئ: شته‌که‌ی ورد کرد ◊ دَقاقا:
رکه‌به‌ریبان کرد له‌وردم‌کاری دا ◊ استنق
الشئ: شته‌که ورد بوو ◊ استنق الشئ:
شته‌که‌ی به‌بجوک زانی ◊ الدَقاق والدَقاقَة:
وردمو به‌په‌وله‌ی شت.

الذَّقُ: باریک، ورد، بجوک و کم نمود، دمگوتری: (أَخَذَتْ ذَقَهُ وَجِلَّهُ): وردو گهورمی شته کم هه لگرت (وحی الذَّق): به لمرزو تایه کم دمگوتری رۆژانه دوباره بیتهوه (الذَّقَةُ وَالذَّقَاتُ: داوو دهرمانی هارپراو (خوی هارپراو وردکراو (الذَّقَاتُ: دهرمانکوت (الذَّقَاتَةُ: ناشی برنج هارپن، نهوشتهی جه تئوکی پی کرپدمکری (الذَّقَةُ: نهوکهسانهی عمیبو عاری خه لک دهرمدخه ن (الذَّقُوقُ: جوره کلپکه دمگوتری و له جاو رادهبری (دهرمانپکه دمگوتری و دمگریته جاو (الذَّقُورَةُ: گاگیره، که گیاو کرشهی گمنم و جؤو شتی تری پی گیره دمکری (الذَّقِيقُ: پیچهوانهی نهستوره، واته باریک . وردهارد (پیایوی بی خیرو بیژ، کاری بجوک و هیج و پوج (کاری جهواشو تهماوی (الذَّقِيقَةُ: جرکه سات که به شپکه له شست به شی سعات (په کمپه که بؤ نه اندازه گرتنی هیله کانی (الطَّرْلُ) یان (العَرَضُ) که پلمپه که له شست پله (الذَّقِيقِي: نارد فروش (الذَّقِيقَةُ: مهنجه لپکی بجکوله له مس دروست کراوه (الذَّقِيقُ وَالذَّقِيقُ: نهو نامیریه که شتی پی دمکوتی، جا داری جل کوتان بی یان دهسکهوانی دهرمان کوتان بی یان شتی تر (الذَّقِيقُ: له هموو شتیک که بی نمودو باریک بی (باریکایی مه جهک.

ذَقَلَّ جَسْمُهُ ذَقَلًا: جهستهی لاواز بوو.

ذَقَلَّ فَلَانًا: فلانکهسی منع کردو نهیهیشت به مراد بگا (أدقلت الشاة: مهرکه لاواز بوو (أدقل التَّخْلُ: دارخورماکه خورمای خرابی لی ومبه رها ت خرابترین خورمای گرت (أدقل فلان: فلانکهس مندالپکی جهسته بجوکی

هه بوو (ذَقَلَّ فلان: فلانکهس خوی گرت به خواردمه منیه کی تایه بیتهیهوه (ذَقَلَّ الشَّيْءُ: شته کهی و مرگرت و خواردی (دمگوتری: (ذَقَلَّهُ): خواردمه منیه کهی بؤ خوی قورغ کرد (الذَّقَلُ: خرابترین جؤری خورما (داریکی درپزه له ناو قه دی که شتی دهبه ستری، سهو له کانی به سردا رمتدمکری (الذَّقَلَةُ: شاة ذقلة): ممریکی کزو له پر (الذَّقِيلةُ: مهر له پر (الذَّقَلُ: داریکی درپزه به ناو مرپاستی به له مهوه قایم دمکری سهو له کانی به سردا رمتدمکری **ذَقَمَهُ ذَقْمًا:** له نکاو پالی پیوه نا (بهرسنگی گرت و باشو پاش پالی پیوه نا (دانی شکاندن (أدقم فأه: دانی پی شهوهی شکاند (الذَّقْمُ: غمی زورو نارحمت به هوئی همرزدارپیهوه (الذَّقْمَةُ: پی شهوهی دم و ددان.

ذَقِنَ فِي لَحْيِهِ ذَقْنًا: شه پلاغه په کی به هیزی له لا جاوی دا (معنی کردو نهیهیشت به مراد بگا (الذَّقِنَانُ: سی کوچکی ناگردان.

ذَقِي الْفَصِيلَ ذَقِيًا: بیجهوکه زوری شیر خوارد، ورگی تیک چوو، سکی چوو (الذَّقَاتِيرِيَّة: دهسه لاتگریته دهستی تاک یان تاقمیک به بی رهمانه دی رضه خه لکه کهی حوکمیان ده کمن واته: په کیک یان تاقمیک به خؤ سه پاندن و کیزری حوکم بگرنه دهستی و تاکرپوانه فهرانرپه وایی گهل بکن هیج ری و شوینپکی دیمو قراطی و عداله متکاری ره جاونه کمن (ذَكَدَكَ الْغَفْرَةَ: چاله کهی پر کرد له گل (ذَكَدَكَ الْجِبَالَ: کیوه که روخا (الذَكَدَاكُ وَالذَكَدَاكُ: زهویبه که هندی شوینی پتهوو زروئی و توتمان بی (له لانیک له ناوی دا پارچه گلی ره بوی تیدایی.

إذْكَرَ: برونه وشه ی (إذْكَرَ).

دکس التراب: گله‌های پرگرد.

دکس البغاء: قاپه‌که پان گونیه‌های پرگرد
له‌گل و که‌بسی کرد.

دکس دکسا: گله‌که همندیکی سواری همندیکی

بوو ۵ تداکس: زور بوو ۵ تداکس فلان:
فلانکس توندو تیژو سمر رمقو بی گوی بوو
۵ رهوشتی ناشیرینی نواندن ۵ الداکس: ناسکی
پال کهوتوو ۵ الدکاس: همنوز، ونه‌وز ۵ دکاس
الشحم والتمس): بهزی قاتقات و گردومبوو
خورمای یهک له‌سهریه‌ک و تمبار بهستو ۵
الدکيسة: کومه‌نه ناممیزاد ۵ الدوکس: زورو
زمبه‌نده ۵ دهگوتری: (نعم دوکس) و (مال
دوکس) نازو نیعمه‌تی زور مال و سامانی زور.

دکع الحیران: نازه‌له‌که بزمی و توشی کۆکه بوو ۵

الدکاخ: کۆکه‌یه‌که توشی حوشتر و ناسب ده‌بی
۵ دکه دکا: کوتای وردو هاری کرد ۵ پالی
پیومنا.

دک الباء وغوره: باله‌خانه‌های روخاند تاله بیخ
دهری هیئا.

دک الارض: زمبیه‌های ته‌خت کرد،
ته‌پۆلکه‌کانی ته‌خت کردن و حاله‌کانی
پرگردنموه ۵ دهگوتری: (دکه المرض): نه‌خوشی
لاوازی کرد ۵ دکت الدابئة: ولاخه‌های لیخوری و
زه‌ختی لی کرد زور برپا خیرا برپا.

دک البز: بیرمکی پرگردموه ژیرخاکی کرد.

دک التراب: گله‌های رنک‌خست و په‌ستاوتی.

دک التراب علی المیت: گلی به‌سمر گۆری
مردومکه‌دا کردو کوتایه‌وه و په‌ستاوتی.

دک الفرس: نسه‌به‌که خربوومو پشته‌ی گه‌وره بوو
۵ تداک علی القرم: خه‌لکه‌که گه‌له‌کۆمه‌کئیان

له‌سمر کردو لی کۆبونموه ۵ ده‌شگوتری:
(تداکت علیهم الخیل): نسه‌پ سوار هه‌لیان
کوتایه‌ سهریان و ده‌ورمیان گرتن ۵ ایندک: بو
موطاومعه‌ی (دک دئ) ۵ ایندک الرمئل: لمبه‌که
بۆته که‌مه‌سک و په‌کتری گرتوو ۵ ایندک السنم:
دوگه‌که به‌سهرپشته‌ی حوشترمه‌که‌وه پان بۆته‌وه
۵ الدکا: زموی ته‌ختکراو ۵ ته‌پۆلکه‌ی گل
که‌له گله‌نمرمه‌ پیک هاتیب توتمانی تیدا نه‌بی
۵ الدک: رویری ته‌خت له لمبه‌لان و زموی ۵
الدک: شتی زمبه‌لاحی به‌هیز ۵ الدکان: برپاونه
وشه‌ی (دکن) ۵ الدکه: لمبه‌لانی ته‌خت ۵
سه‌کۆی نامادمکراو بو دانیشتن ۵ کورسی دریزو
که‌رپه‌وته که به‌زوری له‌دار دروست دمکری ۵
المدک: جادمکوت، زموی کوت ۵ هه‌روا نه‌وکسه‌ی
که به‌هیز هاجی به‌زموی دا دما ۵ دهگوتری:
(رجل مدک و انة مدکة): بیاونکی نازایه بۆکار
عمرزی له‌بهر ده‌له‌رزی ناهرفتیکی نازایه بۆ نیش
۵ المدک والمدکة: خه‌رماشه ۵ رۆله ۵ باگردین،
هه‌رشتیک زموی بی ته‌خت بکری.

دگل الطین دکلا: به‌دهست قورمه‌های تۆپه‌ل کرد
بۆنه‌وه‌ی دیوارمکی بی سواغ بدا.

دگل الشی: شته‌های به‌هاج پان کردموه ۵ دگل
الدابئة: ولاخه‌های له‌خۆله‌په‌ته‌دا گموزاند ۵
تدکل عینا فلان: فلانکس نازی به‌سمر:
کردین و خوی به‌عمزیزو به‌رز خسته به‌رجاو ۵
تدکل عنه: گوی بی نمداو خوی خاه‌لانند ۵
الدکلة: کومه‌له خه‌لکئیکن به‌هوی خانه‌دانی و
جینگه‌و رینگه‌ی خۆپانه‌وه گوی بۆقه‌رمانی
سولتان شل ناکمن و گهردنکه‌چی نابین ۵ قوری
تمنک، به‌شیک له‌و قوره ۵ دکمه دکا: شته‌های

وردیونوه جووه پېشهوه ۵ اِنْدَلَتْ عَلَيْنَا يَشْتَمُ:
به تورې بوونوهوه بۆلامان هاتو هیرشی هینایه
سهرمان ۵ تَدَلْتُ: خوئی تی فِرْی دا ۵ الدِّلَاتُ:
حوشتری خوْشرو یان ههرشتیک خیرا برِوا ۵
اَلْمَدَالِثُ: شوینی شمرو پیکدادان لهسر سنورو
بهری جهنگ دا ۵ مَدَالِثُ الرَادِي: شوینی
ههلسانی لافاو لهسرانسمری شیومکان دا.

دَلَج السَّاقِي دُلُوجًا: ناوگیپرکه دۆلجهکی
لهبیرمه ههئینجاو ههئى رشته ناو حهوزمهکوه
۵ شیره دۆشراومکهی حوشترمهکی گواستهوه
بۆناو مهنجهله گهورمه.

دَلَج بِحَمَلِهِ دُلُجًا وَدُلُوجًا: ناوگیپرکه زۆر
بهنارههتی ناومکهی لهبیرمهکوه گواستهوه
بۆناو حهوزمهکوه ۵ اَدْلَجُ القَوْمُ: خهئکهکه سمر
لهئیواره بهرپه کهوتن ۵ اِدْلَجُ القَوْمُ: خهئکهکه
لهکوئایى شهودا (لهبهره بهیان دا) بهرپه کهوتن
۵ ههموو شهومکه بهرپهوه بوون ۵ الدُّلُجَانُ:
کولله بیتان، کوللهی زۆر ۵ الدُّلُجَةُ: رویشتی
سمر لهئیواره ۵ شهورمه ۵ الدُّلُجُ: خانوئیکه
لهزموی دا بی پهنجهرهو دمرگا بی ۵ زوری
بچکۆله لهناو خانووی گهورهدا ۵ حهشارگهی
نازهلی کیوی لمبن درهختو پهنا پاساردا ۵
اَلْمُدْلِجُ: زیشک، پېشی دموگوتری (أَبْرُ مُدْلِجٍ) ۵
اَلْمُدْلِجَةُ: بهمانا (اَلْمُدْلِجُ) دی ۵ حهشارگهی
نازهلی کیوی لمبن درهختو پهنا پاساردا ۵
قاپی گهوره که شیرى تیدا دموگوتریتهوه
ومکوو تهنهکهو دمه.

دَلَج دَلَجًا وَدَلَجَانًا: بهکوئیلارمهوه رویشت کۆلهکی
هینا، کۆلهکهکی گران بوو که نهیتوانی همنگاوه
بهمراوانی بهاوی ۵ دَلَمَتِ السَّحَابَةُ: ههورمهکه
بههوی بارگرانی و پرلهبارانی پهوه بههیوایشی

بهسهریهک دا کوتاو وردو هاری کرد ۵
ههندیکی بهسمر نهوی تردا ههئدایهوه.

دَكَمَ أَنفَ فُلَانًا: لوتی فلانکهمسی شکاند.

دَكَمَ فُلَانًا: تمنگی به فلانکهمس ههئچنی.

دَكَمَ فُلَانًا فِي صَدْرِهِ: دهستی به سنگی فلانکهمسهوه
ناو پالهپهستوی دا ۵ تَدَاكَمَ القَوْمُ: خهئکهکه
پالهپهستوی پهکتریان کرد.

دَكِنَ المَتَاعَ دَكْنًا: کالاکهی بهرپهک و پیکى
لهسهریهک ریز کرد.

دَكِنَ دَكَاً وَدُكْنَةً: شتهکه مهپلهو رمش بوو.

دَكِنَ القَرَبَ: کراسهکه چلکن بوو ۵ رهنگی
تۆزاوی بوو، تیگوشاویکه زۆری داوو دهرمان
تیکراوه ۵ اَدَكِنَ: بهمانا (دَكِنَ) دئ ۵ دَكِنَ
الْمَتَاعَ: بهمانا (دَكْنَةً) دی.

دَكِنَ الدُّكَانَ: دوکانی دروستکرد.

دَكِنَ الشَّيْءَ: شتهکهی والی کردمهپلهو رمش
بنوینئ ۵ الدُّكَانُ: شوینی بازرگانیکردن ۵
الدُّكَالِبُ: پشکو ناگریک نهکوژابیتهوه ۵ الدُّلْبُ:
ههر درهختیک برپوئندری بۆ جوانی و
رازندنهوه ۵ لهپېری (الدُّلْبِيَّةُ) یه درهختیکی
گولدارمه زۆری حمز لهناوه ۵ الدُّرْلَابُ: دۆلاب ۵
اَلْمُدْلَبَةُ: زهوییهکه که درهختی دولبی زۆر بی ۵
الدُّلْتَا: روبهریکه لهزموی پیکهاتوهوه له
پاشماوهی لافاوو لپتهی روبار که لهبناوان و
دهرامکان دا جیی دپلئ.

دَلَّتْ دَلِيًّا: ههنگاومکانی خیرا خیراوی لیک نزیک
هاویشتن ۵ اِدَلَّتْ الشَّيْءَ: شتهکهی داپۆشی ۵
اِدَلَّتْ الطَّيْفَةَ: بهههذیفه جهستهو سمری خوئی
داپۆشی ۵ اِنْدَلَّتْ: پهلهی کرد ۵ به پهله روئی و
ئاوری لههیج نهداپهوه ۵ بهبی لیکۆلینهومو

رؤیى ۵ تَدَلِخَ الرجلان الشئین بینهما: نمو
دو کسه شته که میان به دارن که وه به مست و
همرینه که میان لایه کی داره که میان هه لگرت.

دَلِخَ دلخا: هه لهو بوو

دَلِخَ الإناث: قاپه که لیوان ریژ بوو ۵ الدَلِخُ من
الرجال: پیایو پرخیرو بیرو به سود بو کومه ن
۵ الدَلِخُ من النساء: نافرمتی سمت هه لهوو
گهوره ۵ الدُّخَةُ من النساء: بهمانا (الدَلِخُ) دی
۵ الدُّلُوحُ: دره ختی خورمای به ربووم زور ۵
دَلَّسَ أعضاءهُ: له رویشتن دا ئمندامی له شی
جولاندن خوی باداو لارو لمنجهی کرد ۵ تَدَلَّسَ
الشئین: شته که شوربووه وه شورپایه ی کرد ۵
له رویشتن دا خوی راومشانندو شانی هه لته کاندن
۵ الدُّسُلُ: گیانه بهر تکی چقلاوی ددان تیژه،
میژو و مه گهزو کوللهو گرم و مارمیلکه و
نهو جوژه گیانه بهرانه دهخوا ۵ ادَّسَ اللرم:
خه لکه که چونه ناو بهر تزی سمر له نوئ شین
بووموه ۵ ادَّسَ الأرض: زهوییه که به گیاو گزی
سمر له نوئ شین بووه سموز هه لگهرا ۵ دالَّسَهُ:
فیئلی لی کردو سته می لی کرد ۵ دهگوتری: (هر
لایدالس ولا یوالس) نهو نه سته م دهکاو نه
خیانتم دهکا ۵ دَلَّسَ البائع: فروشیارمه که
عمیهی کالاکه ی له کپیارمه که شاردموه ۵ دَلَّسَ
المُحَدِّثُ: راوییه که حمدیشی له هاو چهرخی خوی
ریوایمت کردو هیچیشی لی نه بیستبوو ۵ وای
نیشان دا حمدیشه که لی بیستوه، یان ناوی
ماموستا که ی به ناویک هینا که پری
نهناسرابوو ۵ دَلَّسَ الإبلُ: حوشترمه که به شوین
گیای سمر له نوئ شین بوومی پاوانی خوراو دا
گهرا ۵ اِنْدَلَّسَ: گوم بوو ۵ تَدَلَّسَ الرجلُ: پیاو که
عمیهه که ی شاردموه پهردمپوشی کرد ۵ تَدَلَّسَ

الشئین: شته که گوم بوو ۵ تَدَلَّسَتِ الدابةُ:
ولاخه که شتیکی که می له لهومرگا که دهست
کهوت ۵ تَدَلَّسَ فلان الطعام: فلان که مکهم
له خواردنه که ی هه لگرت و خواردی ۵ الدُّسُ:
فیئل و فهجر ۵ دهگوتری: (مالی فیهِ رُلَسٌ
ولا دُلَّسٌ) من نه خیانه تم له وشته دا کردوه
نه فیئل و فهجر ۵ الدُّسُ: زهوییه که گیای لی
بروئته وه دوا ی نهومی گیای پینشووی خورا بوو
۵ گیاو گز که دهمه و پایز شین ده بیته وه ۵
بهرماوه گیاو گزی که له پاشمروک مایته وه ۵
تاریکابی شهو ۵ الدُّمَةُ: تاریکی ۵ دَلَّصَتِ البِرْعُ
دلاصه: زریکه نهرم بوو.

دَلِصَ الشئین: شته که ی مشتو مال کردو بریقهی
دایه وه ۵ دَلَّصَتِ المرأةُ جبینها: نافرتمه که زولفی
لاداو روخساری جوان دهرکهوت.

دَلِصَ دلاصا: هه لخلیسکا.

دَلِصَ الشئین: شته که بروسکه ی داو پرتهوی
دهرکهوت ۵ دَلَّصَتِ الناقة: حوشترمه که لمبر
پیری و کونه سالی ددانه کانی کهوتن ۵ لمبر
قه لهوی کولکه که ی بهرداو توکی پیونمنما ۵
ادَّصَتِ الحاملُ الجنین: نافرتمه که سپرکه منداله که ی
له بارچوو ۵ دَلَّصَ الشئین: شته که ی سفت و لوس
کرد ۵ دهگوتری: (دَلَّصَ السيلُ الحجر): لافاومک
بهردمه که ی لوس کردو سوویه وه ۵ دَلَّصَ الخبزُ:
زریکه ی نهرم کرد ۵ دَلَّصَتِ المرأةُ جبینها:
نافرتمه که زولفی لاداو روخساری دهرکهوت ۵
اِنْدَلَّصَ الشئینُ مِنْ يده: شته که لهدمستی
فلا نکس کهوته خوار ۵ اِنْدَلَّصَ الشئینُ عَنْ
الشئین: شته که له شته که ی تر جیا بووه ۵
الدِّلاصُ: نهرم، بروسکه دار، لوس و صاف ورشه
به خش ۵ (دِرْعُ دِلاص) زریقه که ی نهرمه ۵

به ۵ دمشگوتری: (طریق دَوْلَعُ) رینگایه کی
تهخت و بن همورازو نشیوی به.

دَلَفَ دَلْفًا و دَلُفًا و دَلْفَانًا: به هیوشی رؤی و
همنگای کورتی هه لَهینان ۵ دمشگوتری: (دلف)
الشیخ و دلف الحامل بحمله).

دَلَفَ إِلَیْهِ: روی تیکرد ۵ ادَلَفَ لَهُ الْقِرْنَ: قسه کی
بوجهخت کردموه ۵ ادَلَفَ الْكِبْرُ فِلَانًا: پیری
وای له فلانکس کرد همنگای کورت بهوائ ۵
إِنْدَلَفَ إِلَیْهِ: رویشت بولای ۵ تَدَلَفَ إِلَیْهِ: بهمانا
(اندلف) دئ ۵ الدَلْفُ: پیره میردیک که
رؤزگاری دریز له پهل و پوی خستی ۵ کَوْلُ
هه لگرنیک که به هیوی گرانیسی کوله که به وه
همنگای کورت بهوائ ۵ تیرنیک کورت بکاو
له خوار نیشانه که وه بداو شوینه که نه برئ
هه لَبَه زَیْتَمُوهُ ۵ الدُّلْفُ: بیای نازاو چاونه ترس
۵ الدُّلْفُ: حوشتنیک که به بارم که به وه هه لَسْوَ
بروا ۵ الدُّلْفُ: هه لوی گوج ۵ حوشتی قه لَمُو
که له بهر قه لَمُو هه نگای کورت بهوائ ۵
دار خورمای به بهر بومی زور ۵ الدُّلْفَيْنِ: دُولْفین
جوره ماسیه که زورچار له ناو دهریادا مه له وان
سواری پشتی دهبی.

دَلَقَ دَلْقًا: به گورجی رویشته دهر ۵ دمشگوتری:
(دَلَقَ السِّيفُ مِنْ غِمْدِهِ): شمشیرکه نه چوموه
نیو کالانه کی.

دَلَقَ الْخَيْلَ: نسه بکان یه ک به دوی به ک دا هاتنه
دهر.

دَلَقَ الشَّيْءَ: شته کی دهرهینا.

دَلَقَ الْغَارَةَ عَلَيْهِ: هیرشی کردسه ریان.

دَلَقَ بَابَهُ: بمتوندی دمرگاکه کی کردموه ۵ ادَلَقَهُ:
بهمانا (دَلَقَ).

الدَّيْصُ: شتی نمرمو شو علمدارو لوس و صاف ۵
الدَّيْصُ: نمرمو بره قمدارو لوس ۵ ناوی نالتون
دَلِظَ فِي سِرِّهِ دَلْظًا: به خیرایی رؤی ۵ دَلِظَتْ
الْهَضْبَةُ بِالْمَاءِ: گردونکه که ناوی لی هه لَقَوْلًا.

دَلِظَ فِلَانًا: دستی به سنکیه وه ناو پالی بیومنا ۵
له فلانکسی دا ۵ دَالِظُهُ مَدَالِظَةً و دَلَاظًا: پالی
بیومنا ۵ اِنْدَلِظَ الْمَاءُ: ناومکه هه لَقَوْلًا ۵ الدَّلِظِيُّ:
کسیک له شمردا خونگرئ و هه لَبِی ۵ الدَّلِظُ:
کسیک به هیز پال بنی ۵ الدَّلِظِيُّ: کسیکه
زور پال به دمرگای هه رمانر هواو بهر برسه وه
بنی.

دَلَعَ اللِّسَانُ دَلْعًا: زمانه که له دم هاته دهرموه و
به سمر جه ناگی دا شوژر بؤوه به هیوی
تینوایه تی یان ماندوبونه وه.

دَلَعَ لِسَانَهُ: زمانی دهرهینا ۵ اِدْلَعَ لِسَانَهُ: زمانی
دمرکیشا ۵ دمشگوتری: (ادلعه العطش)
تینوایه تی زمانی بی دمرکیشا ۵ اِدْلَعَ اللِّسَانَ:
زمانی دمرکشا له تینوان یان له ماندوی یا ۵
اِنْدَلَعَ اللِّسَانَ: بهمانا (ادلع) دئ ۵ دمشگوتری:
(اِنْدَلَعُ السِّيفُ مِنْ غِمْدِهِ): شمشیرکه له کالان
هاته دهر ۵ اِدْلَعُ بَطْنَ فِلَانٍ: فلانکس سکی چوو
کومی هاته دهر ۵ سکی هاوسا و شوژر بؤوه ۵
همروا دمشگوتری: (اِنْدَلَعَتْ نَارُ الْحَرْبِ): ناگری
شهر له ناکاو هه لگرسا و شهر گهرم بوو ۵ اِنْدَلَعُ
بَطْنَ الْمَرَاةِ: سکی نافرته که گه وره بوو شوژر
بؤوه ۵ الاِدْلَعُ: نسه بی زمانی دمرکیشی
له غاردان دا ۵ الدَّلِيعُ: بیای گیل و نه حمه ق ۵
دمگوتری: (احمق داليع): نهوپری گیل و نه قامه
۵ الدَّلِيعُ: رینگای بهر فراوان ۵ دمشگوتری: (طریق
دليع): رینگایه کی تهخت و بن همورازو نشیوی

دَلَّكَ عَيْبَهُ لِلأَمْرِ: لِمَسْرَعٍ بَوَّ بَوَّ نُهْنَجَامِدَانِي
 كَار ۵ **دَلَّكَتِ الأَرْضُ:** زَمَوِيهَكَه كَزُوگِيَاكَهِي خُورَا
 ۵ **دَالِكُ فُلَانًا:** لَهْگَهَلْ فُلَانِ دَا هَهْ لِيكِرْدُو
 بَهْصَهْبِرُو پَشُوو دِرِيژِيُوو ۵ **دَالِكُ غَرِيه:** خَاوَمَنْ
 قَهْرَزَهْمَكَهِي مَاتَلْ كِرْدُو لَهْكَاتِي خُوِي دَا
 قَهْرَزَهْمَكَهِي بُو نَهْگِيْرَاپَهْوَه.

دَلَّكَ الشَّيْءَ: زَيْدَمَرْوِي كِرْدُ لَهْشِيْلَانِي شَهْهَكَهْدَا ۵
دَالِكُ المَرِيضِ: نَهْخُوْشَهْكَهِي وَرْدُ وَرْدِ شِيْلَا بُو
 نَهْوَه لَهْشِي نَهْرَمِ بِيْنِ ۵ **دَالِكُ الجَسَدِ:** دَهْسْتِي بَه
 جَهْسْتَهْدَا هِيْنَاوُ زُوْرِي دَهْسْتِ رِيْ خَسْتِ
 بُوْنَهْوَهِي پَاكِ بِيْتَهْوَه ۵ **تَدَلَّكَ الرَّجُلُ:** پِيَاوَهْكَه
 لَهْكَاتِي خُوْشْتَنْ دَا زُوْرِي دَهْسْتِ رِيْ جَهْسْتَهِي
 خُوِي خَسْتِ ۵ **تَدَلَّكَ بِالطَّيْبِ:** دَاوُو دَهْرَمَانِي
 لَهْدَهْمُو چَاوِي هَهْئَسُو ۵ **الدَّلْكُ:** نَاوَه بُوْكَاتِي نَاوَا
 بُووْنِي خُوْرُو لَادَانِي لَه نِيُوْمِرَاسْتِي نَاسْمَانِ بُوْلَايِ
 خُوْرُنَاوَا ۵ نَهْرَمَايِي نَهْزَنْوِي حُوْشْتَرِ ۵ **الدَّلَاكُ:**
 كَهْسِيْكَ جَهْسْتَهِي يَهْكِيْكَ تَرِ دَهْشِيْلِيْ بُو
 لَابِرْدِنِي نَازَارُو نَهْخُوْشِي يَانِ بُو نِيْشَاتِ پَهِيْدَا
 كِرْدَنْ، هَهْرُوَا مَوْتَاشِيْنِ بُو پَاكِ وَ خَاوِيْنِي ۵
الدَّلْوَكُ: نَهْوَشْتَهِي بُو شِيْلَانِ بَهْكَارِي دَهْمِيْنِ
 وَهْكَوُو بُوْدِرَهْمُو مَهْئَهْمُو شْتِي وَ ۵ **الدَّلِيْكَ:**
 خَسْتِ وَ خُوْلُ كَه رَهْشَهْبَاوُ بَايِ بَهْهِيْزِ دَهْمِيْبَهْمَنْ ۵
 خَوَارِدَهْمَهْمَهْنِيَهْهَكَه لَهْرُوْنِ وَ شِيْرُو پَهْنِيْرِ دِرُوْسْتِ
 دَهْكَرِيْ وَهْكَوُو تَرِيْتِ ۵ پِيَاوِي دُونِيَا دِيْدَهْوِ
 كَارَامَاوُ لِيْزَانِ لَهْنِيْشِ ۵ **المُدَالِكُ مِنَ الرَّجَالِ:**
 پِيَاوِيْكَه خُوِي بَهْبِيْنَامُوْسِيَهْهَوَه گِرْتُوُوْمُو وَازِي
 لِيْ نَاهِيْنِيْ ۵ **المُدَلْكُ:** بَهْمَانَا (الدَّلَاكُ) دِيْ.

دَلَّ عَلَيْهِ وَاليه دِلَالَةً: شَارَهْزَايِي كِرْدُ ۵ **دَلَّتِ المَرَاةُ**
عَلِي زَوْجَهَا: نَافَرْمَهْهَكَه لَهْرُوِي نَازَمُوَه سَهْرَبِيْجِي
 مِيْرِدَهْمَكَهِي كِرْدُو وَاي خُوْبِيْشَانِ دَا نَارَازِيَهْه
 وَهَلِيْ لَهْوَاقِعِ دَا وَانِيَهْه ۵ دَهْكَوْتَرِيْ: (مَا دَلَّكَ

إِنْدَلَّتْ الشَّيْءُ: شَهْهَكَه لَهْشُوِيْنِي خُوِي بَهْتَهْوَزْمِ
 دَهْرَجُوُو ۵ دَهْكَوْتَرِيْ: (طَعْنَه فَاْنِدَلَّتْ أَحْشَاءَ
 بَطْنَه): زَهْبَرِيْكَ لِيْ دَا رِيْخُوْلَهِي هَهْلِرِزَانَه دَهْرِ
 ۵ **إِنْدَلَّتْ السَّيْلُ:** لَافَاوَهْكَه بَهْتَهْوَزْمِ هَهْئَسَاوُ
 هِيْرَشِي هِيْنَا ۵ **إِنْدَلَّتْ البَابُ:** دَهْرْكَايِ نُوتُوْمَاتِيْكَ
 يَانِ هَهْرِدَهْرْكَايَهْكَ بُوْخُوِي بَكْرِيْتَهْوَهْوُو پِيُوَه
 بَدْرِيْتَهْوَه ۵ **تَدَلَّتْ:** رَاجَمِيْ، هَهْئَسَا ۵ دَهْكَوْتَرِيْ:
 (تَدَلَّتْ السَّيْلُ وَتَدَلَّتْ الخَيْلُ) ۵ **اسْتَدَلَّتْ السَّيْفُ**
مِنْ غَمَلِه: بَهْمَانَا (دَلَّقَه) دِيْ ۵ **الأَدَلْتُ:** كَهْسِيْكَ
 بَهْهُوِي پَهْرِيْ دِدَانِي لَهْدَهْمَا نَهْمَايِيْ وَليْكَ
 لَهْدَهْمِي بِيْتَه دَهْرِ ۵ **الدَّلَائِلُ:** پِيْشْكَهْوَتُوُو ۵ يَانِ
 شَمَشِيْرِيْكَ كَهْمَهْخُوْشِي لَه كَالَانِ بِيْتَه دَهْرِ ۵
الدَّلْتُ: دَهْمَبَاپَهْكَه لَهْشِيُوَهِي پَشِيْلَه، پَشْتِي دِرِيْزَه
 لَه پِيْسْتَهْكَهِي هَهْرُوَه دِرُوْسْتِ دَهْكَرِيْ وَاتَه
 دَهْئَهْكَ ۵ **الدَّلْتُ مِنَ السَّيْرِفِ:** بَهْمَانَا (الدَّلَائِلُ) دِيْ
 ۵ **الدَّلْوُوقُ:** بَهْمَانَا (الأَدَلْسِقُ) دِيْ ۵ هِيْرَشِ وَ
 هَهْئَكُوْتَانَه سَهْرِ ۵ **دَلَّكَتِ الشَّمْسُ دَلْوَكًا:** خُوْرُ
 لَهْنَاوَمِرَاسْتِي نَاسْمَانِ لَاي دَا بَهْرَهْمُو خُوْرُنَاوَا.

دَلَّكَ السَّيْلُ دَلْكًا: دَانَهْوِيْئَهْكَه يَانِ بَهْرَه
 دِرَهْخَهْهَكَه تُوِيْئَهْكَهْهِي قَهْئَسَاوُ دَهْمِي كِرْدَهْمُو
 دَهْنَهْكَهْهِي دَهْرْكَهْوَتِ.

دَلَّكَ الشَّيْءَ: شَهْهَكَهِي چُوْلَانْدِ شِيْلَايِ ۵ دَهْسْتِي
 پِيْدَا هِيْنَا.

دَلَّكَ الجَسَدَ: جَهْسْتَهْكَهِي شِيْلَا ۵ سَفْتِ وَ لُوْسِي
 كِرْدُ ۵ مَشْتِ وَ مَالِي كِرْدُو تِيْفْتِيْفَهِي دَا.

دَلَّكَ الثَّرْبُ: كِرَاسَهْكَهِي بَهْدَهْسْتِ هَهْئَكُوْفْتِ
 بُوْنَهْوَهِي بِيْشُوَا.

دَلَّكَ الرَّوْحَةَ وَغَرَه بِالطَّيْبِ: دَهْمُو چَاوِي خُوِي
 نَارَايِشِ دَا.

دَلَّكَ الدَّمْرُ فُلَانًا: رُوْزْگَارِ فُلَانَهْكَهْسِي لَهْبُوْتَه دَاوُ
 تَهْرَبِيَهِي دَا دَا.

عليّ) جی وی لمتوکرد نازو نوزم بسمرا بکهی
 ◊ أدلّ عليه: بتمانهی به خو شه ویستی نهو کردو
 نهویش زوری نهو خو ش ویست ◊ أدلّ علیه
 بصعبته: تینی دایه خو ی له خو ی رابینی
 هاوه لی بکا ◊ أدلّ الرجل علی اقرا نه: له نا کاو
 بپاومه هاوه له کانی گرتن و بسمریان دا چوو ◊
 دمگوتری: (أدلّ البازی علی صیده) بازه که
 له نا کاو نیچیرمه کهی خو ی راو کرد ◊ أدلّ الذئب:
 گورگه که کزکرا ◊ أدلّ بالطریق: ریگا کهی زانی و
 شارمزی بوو ◊ دلّهُ: نمرم و نیانی لمتبریبه کهی
 دا نواند به جوریک گوپرا په لی نه کردو لمروی
 هه لگمرا په وه ◊ دلّ علی المسألة: به لگه ی
 له سر مه سه له که هینا په وه ◊ دلّ علی السلمة:
 کلا کهی هه راج کرد ◊ بانگه شه ی فرو شتنی کرد
 ◊ إندلّ الماء: ناومه که هه لریزا ◊ تدلّت المرأة علی
 زوجها: به مانا (دلّت علیه) دئی، واته: چاوی
 له میردمکه ی کرایه وه.

استدلّ علیه: داوی لی کرد به لگه ی له سر
 بینتیه وه ◊ استدلّ بالشئین علی الشئین:
 نهو شته ی کرد به به لگه له سر شته که ◊ الأدلّ:
 نهو که سه ی نیشه کانی خو ی ده کاته منه ت و بار
 به سر خه لکه وه ◊ الدائّة: نهو شته ی که
 ده که په به لگه له سر دو ستایه تی و خزمایه تی
 ◊ نهو هه لو یست و نا کارمی ده که په نیشه نه ی
 دلسوزی خزم دو ست ◊ نازیه تی ◊ الدلال: نازو
 نوز ◊ (الدلال من المرأة): قسه خو شی نافرمت و
 ناز کردن و سوعبه تیجه تی ◊ الدلالة: شارمزی
 کردن ◊ نهو مانا په ی رسته و وشه ده که په نه ن
 له کاتی گو تنی دا، ◊ الدلالة: به مانا (الدلالة) دئی
 ◊ ناوه بو نهو هه ولدان و ماندو بوونه ی که
 ده لال ده که ◊ کرئی ده لالی ◊ الدلّ: نهو حالات و
 دیارده په که نادمیزاد خو ی پی دما زینتیه وه

و مگوو له سه ره خو یی و شکو مه ندی له نا کارو
 رمفتاردا ◊ دمگوتری: (امرأة ذات دلّ):
 نافرمتی که شیوه رو خساری نه جیبی و
 وه جاغزاده پی پیوه دیاره ◊ الدلالّ: نهو که سه مه
 ده بیته بریکاری کپارو فروشیار، کپارو
 فروشیار په کده خاو مامه له که سازده کا ◊
 نهو که سه ی بانگه شه بو کلا کهی ده کاو ده په وی
 به په یاهه لدان و وسفر کردن بیفروشی ◊ الدلیلی:
 به مانا (الدلیل) دئی ◊ الدلیلی: چا و ساغ و
 شارمزی کمر، ◊ نهوی دمگرتیه نیشه نه، ◊
 الدلیلة: به مانا (الدلیل) دئی.

دلّم الشئ ذلماً: شته که زور ره شو و لووس و پوس
 بوو.

دلّم الرجل: بپاومه ره شو درینز بوو ◊ دلّم
 شفاها: لچی شوپ بوونه وه ◊ (هو أدلّم، هي
 ذلّماء) ◊ إذلّم الشئ: به مانا (دلّم) دئی.

دلّم الليل: شهو که تاریکیه که ی ته واو چر بووه.
 الذلّم: ره شو و ره شای ◊ الذلّم: فیل ◊ الذلّم: بیچوه
 مار، ◊ الذلّماء: شهوی کو تایی مانگی عمرمی
 (قه مری).

الذلمة: رنگی فیل ◊ الذیلم: تاهمیک خه لکانی نا
 عمرمب بوون که دانیشتوی دمورو به ری ولاتی
 نازرباینجان بوون ◊ به لاو کاره سات ◊ دوزمن و
 ناحمز ◊ إذلّم الليل: شهو که تاریکی زور چر
 بووه ◊ الذلامین: زور ره شو و تاریک ◊ به لاو
 کاره سات ◊ الذلیس: به لاو کاره سات ◊ دلّمص
 الشئین: شته که ی بریسکه دار کرد.

دلّمص رأسه: سه ری روتایه وه ◊ الذلامین: شتی
 بروسکه دارو بریقاوی.

دلّه ذلها: ته سه لای هات ◊ خوینی به هیرو چوو.

دَلَه دَلَهَا وَدَلَّهَا: دَلَى لِمَسْوُوزٍ عِشْقٍ دَا
تَوَابِهْوَه ۵ دَلَهَتْ فَلَائَةُ عَلَى وَلِدَهَا: فَلَان نَافَرَمَت
سَوِيَّ بُوَوَه بُوَ مَنَدَالَهَكَهَى ۵ دَلَهَتْ النَّاقَةَ عَن
إِنْفَاهَا رَوَدَلِهَا: حَوْشَرَمَكَه بَرَوَى هَاوِرَبِيَهَكَهَى يَانَ
بِيَجْوَمَكَهَى نَا ۵ دَلَهَهُ الْغُسْبُ وَالْمِشْقُ:
خَوْشَهْوِيَسْتَى وَسُوَز مَات وَحَمِيرَانَى كَرَد ۵
تَدَلَّة: سَمْرَسَام بُوُو ۵ الدَّالَةُ والدَّالِيَةُ مِنَ الرِّجَالِ:
وَرَمَزَم وَنَهَس زَعِيْف ۵ الْمُدَّةُ مِنَ الرِّجَالِ:
بِيَاوِيَك بَمَهْوَى عَمَشَمَهْوَه عَمَقَلَى تِيَك جَوِيَب ۵
إِدْتَهَمُ الظَّلَامُ: تَارِيكَايِ جَرِ بُوُوَه ۵ إِدْتَهَمُ اللَّيْلِ:
تَارِيَكِي شَهْو جَرِ بُوُوَه ۵ (فَهْرُ مُدْلَهَمُ) ۵ إِدْتَهَمُ
الرَّجُلُ: بِيَاوَمَكَه بِيَرُو كَمَنَمَفَت بُوُو ۵ الدُّلَهَامُ:
شَيْر ۵ بِيَاوَى وَرَه بَمَرَزُو نَازَاو جَاو نَمَتَرَس ۵
الْمُدْلَهَمَةُ: (فَلَات مُدْلَهَمَةُ): دَمَشْتِيَكِي كَاكِي بَه
كَاكِي وَبِيَن كَرَدُوَتَه بُوُوَلَكَه.

دَلَا الدَّلْرُ وَبِهَا دَلْرًا: دُوُلْجَمَكَهَى دَاهِيَشْتَه خَوَار بُوُ
نَاو بِيَرَمَكَه بُوُوَنَهْوَى پَرِي بَكَا لَمْنَاو، يَانَ لَمْنَاو
بِيَرَمَكَهْوَه هَمَلِيَكِي شَاپِيَهْوَه بَه پَرِي.

دَلَا فَلَانَا: لَهَكَهَن فَلَانَكَس دَا هِنْدَى وَهِيَمَن بُوُو،
لَهَكَهَلَى هَمَلَكَرَد.

دَلَا بَفَلَانِ إِلَى فَلَانِ: فَلَانَكَسَى كَرَدَه تَكَكَارِ بُوُلَايِ
فَلَانِ.

دَلَا النَّاقَةَ: لَمَسَمَرَه خُوُ حَوْشَرَمَكَهَى لِي خَوْرِي.

دَلَا حَاجَتَهُ: دَاوَايِ دَابِيَنَكِرَدَنِي پِيَدَاوِيَسْتِيَهَكِي
خُوُيِ كَرَد.

دَلَسِي دَلَى: سَمْرَسَام بُوُو ۵ اَدَلَسِي: دُوُلْجَمَكَهَى
شُوُرِكِرَدَمَهْوَه بُوُنَاو بِيَرَمَكَه بُوُوَنَهْوَى پَرِي بَكَا
لَمْنَاو ۵ دَمَشْكَوَتَرِي: (أَدَلَى الشَّيْءُ فِي الْمَهْرَاةِ):
شْتَهَكَهَى بَمَرَهَلَلَايِ سَارَا كَرَد ۵ اَدَلَى فَلَانِ بِمَجْتَه:
فَلَانَكَس بَهَلَكَهَى خُوُيِ نَامَاَدَمَكَرَدُو هِيَنَابَه رُو

بُوُ جَمَسِيَانَدَنِي دَاوَاكَهَى، يَانَ فَلَانَكَس بَهَلَكَهَى
خُوُيِ جَمَسِيَانَدُو دَاوَاكَهَى بَرَدَمَهْوَه ۵ اَدَلَى فَلَانِ
بِرَجِيَه: فَلَانِ كَمَس رَحْمُو خَزَمَايَهْتِي كَرَدَه
تَكَكَارِ بُوُ بَه جِيَهِيَنَانِي نَامَانَجَهَكَهَى ۵ اَدَلَى فَلَانِ
إِلَى الْإِحَاكِمِ بَرَشُوَاة: فَلَانَكَس بَه رِيَتِيَلَى دَا بَه حَاكِمِ
۵ اَدَلَسِي فَلَانِ إِلَى الْمِيَتِ بِالْبِنْرَةِ: فَلَانَكَس
بَمَكُورِيَهْتِي دَمَكَاتَه مَرَدَمَكَهْوَه نَهْوَمَى نَهْوَه ۵
دَالَا: نَهْرَمُو نِيَانِي لَهَكَهَن دَا نَوَانَدُو خُوُيِ
لَهَكَهَن كُونَجَانَد. ۵ دَلَى الدَّلْرُ: بَه مَانَا (دَلَاهَا) دَلَى
۵ دَلَى الشَّيْءِ فِي الْمَهْرَاةِ: شْتَهَكَهَى بَمَرَهَلَلَايِ
سَارَا كَرَد ۵ دَلَسِي فَلَانَا بِفَرِيَرُو: فَلَانَكَسَى
هَمَلَخَه لَه تَانَدُو خَسْتِيَه دَاوَى خُوُيَهْوَمُو وَيَسْتِي
خُوُيِ بَه جِيَهِيَنَا ۵ تَدَلَى: شُوُرَبُوُوَه، لَه بَمَرَزِيَهْوَه
دَابَهزِي ۵ ۵ دَمَكُوتَرِي: (تَدَلَى مِنَ الْجَبَلِ) ۵ تَدَلَى:
نَزِيَكِ بُوُوَه لَه شْتَهَكَه ۵ تَدَلَى الشَّرَّ مِنَ الشَّجَرِ:
مِيُوَمَكَه بَه دَرَدَه خْتَهَكَهْوَه شُوُرَابَهِي كَرَد ۵ تَدَلَى
عَلِيَهَمِ مِنَ أَرْضِ كَذَا: لَه فَلَانِ شُوُيَنَهْوَه هَاتَه لَآيَانَ
۵ دَمَكُوتَرِي: (مَنْ أَيْنَ تَدَلَيْتَ عَلَيْنَا؟) ۵ اَدَلْكَوَلَى:
بَه لَهَلَى كَرَد ۵ الدَّكَالَى: دَابَهزِيُو ۵ يَمَكِيَكِ لَهْوُزِي
(الدَّلَاةُ) نَه مَانَه هُوُزِيَكِي كُورَد نَه زَادَن ۵
خَوْرَمَايَهَكِ كَه هِيَشْتَا شَرِيَن نَه بُوُوِيَن كَاتِي
شَرِيَن دَمَبِي دَه خَوْرِي ۵ الدَّكَالِيَةُ: دُوُلْجَه وَشْتِي
لَهْو جُوُره ۵ دَارِيَكَه لَه سَمَر شِيُوَه صَه لِيَب
دَرُوسَت دَمَكُرِي لَه زَارِكِي دُوُلْجَهَكَه قَايَم دَمَكُرِي وَ
سَمَرِيَكِي حَمَبَلَهَكَهَى لِي دَمَبَه سَتَرِي، سَمَرَمَكَهَى
تَرِي حَمَبَلَهَكَه لَه سَمَر لِيُوَارِي بِيَرَمَكَه
بَه شْتِيَكَهْوَه دَمَبَه سَتَرِي ۵ نَاعُور كَه بَه وِلَاخ
هَمَلَدَه سُوُرَبِيَنَدَرِي وَ لَه نَزَمَايَهْوَه نَاوَى بِي
هَمَلَدَه هِيَنَجِنَدَرِي ۵ زَهْوِيَهَكِ بَه دُوُلْجَه وَ نَاعُور
نَاو بَدَرِي ۵ الدَّكَالِي: تَرِي رَهْشَكَه كَه زُوُر
رَهْشَنَبِي ۵ هِيَشُوَمَكَانِي لَه هِيَشُوِي هَمَمُو
تَرِيَهَكِي تَر كَه وَرَه تَرَه، تَرِيَكَهْشِي زُوُر نَاوَادَار

نییه، دمشکری به میوز ههروا ناوه بو
دمردنک توشی قاج و قول دهبی رمگهکانی
دهاوسین ۵ الدلا: دۆلجهی بچوک ۵ دۆلجهی
گهوره ۵ گوانی زل ۵ بهشیک لهشت ۵ الدلور:
زهرهیکه ناوی پی لهبیر هه لدمگوازی ۵
بورجیکه له بورجهکانی ناسمان.

دَمَجْ المکان وغیره دَمَجْ: ناسان بوو نهرم بوو.

دَمَجْ الرجل دَمَجْ ودموتة: رموشتی نهرم و نیانه ۵
دَمَجْ الشئین بیه: بدهمستی خوی شتهکهی نهرم
کرد ۵ دَمَجْ المَطْبَع: شوینی نوستنی رنک
خست و جاکی کرد ۵ دَمَجْ الحديث لفلان:
سهرمتای قسهکهی بو کابرا گتیراپهوه یان
سهرمتای قسهی بو فلان دمرخست بوتهومی
مهبهستهکه بزانی و لهوبارموه بکهوینته قسه.

دَمَجْ الليل دمرجا: شهو تاریک بوو.

دَمَجْ الحيوان: پیروکه خیرا رویشت و ههنگاومکانی
خیرا خیرا ههئینان.

دَمَجْ الشئین في الشئین: شتهکه جووه شتهکهوهو
تییدا جیگیر بوو ۵ دمگوتری: (دمج في البيت)
جووه ناو خانومهوو تییدا جیگیر بوو.

دَمَجْ الأمر: کارمه راست بوو، چی به چی بوو.

دَمَجْ على القرم: جووه دیوهخان و مالی خه لک
بهبی نهومی نیزنی جونه ژورموه بخوازی ۵
دَمَجْت الماشطة الشعر: هز جاکهمرکه قزمکانی
بهشانه کردن و هونینیهوو رنکی خستن ۵
أدمج الشئین: شتهکهی لهقوماشهکهوه پیجا ۵
أدمج الجبل: لهسره خو گریو قولقهی
حهبلهکهی هایم کردن ۵ أدمجت الماشطة الشعر:
بهمانا (دمجتته) دئی ۵ أدمج فلان القرس:
فلانکس نهسپهکهی کزو لاواز کرد ۵ أدمج

كلامته: قسهکانی بهرنک و پیکی کردن ۵ یان
قسهکانی تهم و مزای بوون ۵ دامجه: لهگهلی
دا گونجاو موداراتی کرد ۵ دامج فلاناً علی
الأمر: رازیبوونی خوی نیشان دا بو فلانکس
لهسهر نیشهکه ۵ دامج فلاناً عليهم: فلانکسی
خسته گه ل پیرمکه ۵ أدمج الشئین في الشئین:
بهمانا (دمج دئی) ۵ أدمج القرس: نهسپهکه کزو
لاواز بوو ۵ أدمج الشئین في الشئین: بهمانا
(دمج دئی) ۵ تدامجراً علی فلان: گهله کۆمهکیان
لهفلان کرد، لهفلانکس کۆبونوه ۵ تدامج
علی الشئین: لهسهر کارمه رنک کهوتن ۵ تدمج
في ثیابه: خوی لهپوشاکهکهیهوه پیجا ۵ التدمج:
کۆکهرموه ۵ دمشگوتری: (لیل دامج) شهوینی
تاریک و نوتکه ۵ التدمج: پتهو، دمگوتری:
(صلح دماج) رنکهکوتنیک پیتهوو قایم و قۆله
۵ یان صولحنیکی ژیر بهزیره ۵ (أمر دماج):
کارنکی راسته بیرو بوجونیک باشه ۵ التدمج:
هرج و زولف ۵ التدمج: هاوشان، دۆست و یار ۵
التدمجة: رنکاو بهپرموو پرۆگرام ۵ دمگوتری:
(هو علی تلك التدمجة): نهو لهسهر نهو بیرو
باومرو ریبازمیه ۵ التدمجة: کهسینک ته مبهل و
خهوالو بی، لهمال دابنیشو هیج نهکا ۵ پیایو
بی خیرو بییر ۵ التدمجة من الرجال: پیایو
بیراردمرو کار دروست و قسه رۆیشتوو ۵
التدمج: پیاله ۵ داشی قومار ۵ پیایو رموشت
بهرزو خوگرو پشوو دریزو قالبوو لهبوتهدراو
ومکوو حهبلی تیک باهه لدراوو پتهو ۵ دَمَجْم
عليه: رقی لی هه لسا ۵ دَمَجْم القوم وعلیهم:
خه لکهکهی تمفرو تونا کردو لهناوی بردن ۵
دَمَجْم الشئین: شتهکهی ریشهکیش کرد ۵ دَمَجْم
عليه القبر: کۆرهکهی تهخت کرد، یان سهقزی
لهسهر کرد.

تَدَمَدَمَ الْجِرْحُ بِرَيْنَهَكَ جَاك بَوَّه ۵ النَّمَادِمُ: شتییکی سوره ومکوو قمران دهجی، لمدرهختی سهلوم سمور دمتکی ومکوو چۆن بنیشته تال له دارمبهن دمتکی ۵ النَّمِيمُ: لهومپی وشکوه بوو. ۵ دَمَرٌ فَلَانٌ: فلان بهیلاکچوو. ۵ دَمَرٌ عَلَيْهِ دَمَرًا: چوو لهان بهمی نین ۵ هیرشی شمرنگیزانهی کردنه سمر ۵ دَمَرُ اللَّيْلِ: به رابواردن و کمیفو شادی شوی بمرؤز کردموه ۵ دَمَرُ الشَّيْءِ: شتهکهی لهناو برد ۵ روخاندی ۵ تیکی دا ۵ دَمَرُ القَوْمِ وَعَلَيْهِمْ: خه لکهکهی لهناو بریدو ههوتاندنی.

دَمَسَ الظَّالِمُ دَمَسًا وَدَمَسًا: تاریکیهکه چپ بۆوه. دَمَسَ اللَّيْلِ: شهومکه تاریکیهکهی زۆر توند بوو ۵ دمگوتری: (لیل دامس): شهوئکی زۆر تاریک و تونهکه. ۵ دَمَسَ المَرَضُ: شوپنهکه کوپر بۆوه ناسهواری نهما. ۵ دَمَسَ بَيْنَهُ: ناشتهوایی خسته نیوانیانهوه. ۵ دَمَسَ الشَّيْءُ دَمَسًا: شتهکهی داپوشی. ۵ دَمَسَ عَلَيْهِ الخَبْرُ: ههوالهکهی شاردموه. ۵ دَمَسَ فَلَانًا فِي الارضِ: فلانکهمسی زپرخاک کرد بمریندویی یا مردویی ۵ دَمَسَتْ يَدُهُ دَمَسًا: دستی له بیسیهوه چوو ۵ اَدَمَسَ اللَّيْلُ: بهمانا (دَمَسَهُ) دئی ۵ دَامَسَهُ: نهومی لهدی دا بوو لسی شاردموه ۵ دَمَسَ الشَّيْءُ: شتهکهی لهزپرخاکه لکی تردا شاردموه ۵ دَمَسَ فَلَانًا: بهمانا (دَمَسَهُ) دئی ۵ بهمانا چلکن کردنیش دئی ۵ دَمَسَ المَرَضُ: کوبه شمرابهکهی زارهاخن کرد ۵ دَمَسَ قَبْرَ الفِئُولِ: مهنجه له پیر له (الفول) هکهی خسته ناو کلی تمپالهی داگیرساوموه، بۆنهومی بکولی ۵ اِنْدَمَسَ الرَّجُلُ: بپاومکه چوو ناو تاریکیهوه، ناو تمه و مزموه

تَدَمَسَتِ المَرَأَةُ: نافرتهکه داوو دهرمانی لهخوی ههسو ۵ الأَدَمَرِيُّ: تاریکی ۵ دمگوتری: (لیل آدموس) شهوئکی تاریکه ۵ الدَّمَامِيُّ: کۆختهو سنهگهری راوکه ۵ النَّمَامِيُّ: پهرده ۵ همرشتیک شت داپوشی ۵ پهردمیهک کهدمدری به کوننه ناوو شتی وادا ۵ النَّمَسُ: شهخسو کهس ۵ النَّمَسُ: شتی گهورمو سامناک، دمگوتری: (جاءوا بأمر دُمَسٍ): کاری گهورمیان خسته روو ۵ شتی سمرنج راکیشیان نمنجام دا ۵ النَّمَسُ: تیکه لهیهکه لهبهرزه ناخوړو ورده کاو ریخی ولاخ ۵ بهگوردی (تمپاله) بۆ سوتهمهنی بهکاری ۵ النَّمَسُ: همرشتیک شت داپوشی و بکریته پهرده ۵ الدَّمِيمِيُّ: بهمانا (الدَّمَسُ) دئی ۵ الدَّمَامِيُّ: هیلانه ۵ زهراپی تاریک ۵ نهشکهوت و کونی بی مهنفهز ۵ گهرماو ۵ اَلنَّمَسِيُّ: بهمندیخانه ۵ اَلنَّمَسِيُّ: همرشتیک شیلهی همنگویی بهسرهوه بی ۵ (الفول اَلنَّمَسِيُّ): فول کولاو لهمنهنجه لی سهرقاب تراودا.

دَمَسَ فَلَانٌ دَمَسًا: فلانکهمس خروی تیکهوت و هه لچو بههوی گهرما یان خواردنهومی دهرمان و شتی لهوچۆره ۵ اَدَمَسَهُ: تیکه لی کرد ۵ دَمَسَهُ: بهمانا (اَدَمَسَهُ) ۵ دَمَسَقَ فِي الشَّيْءِ: بهلهی لهشتهکه دا کرد ۵ دَمَسَقَ العَمَلُ: بهخیرایی کارهکهی نمنجام دا ۵ دمگوتری: (دَمَسَقَ الشَّوَاءُ): بهلهی کردله برژاندنی گوشتهکهو زۆری نهبرژاند ۵ دَمَسَقَ الشَّيْءِ: شتهکهی پارازندهموه جوانی کرد ۵ الدَّمَاقِيُّ: خوشرؤ ۵ بهمهله ۵ البَمَسِيُّ: بهمانا (الدَّمَاقِيُّ) دئی ۵ ناوی پایتهختی جمهوری سورپایه.

دَمَسَى دَمَسًا: بهلهی کرد (دَمَسَتِ الأُنثَى): سکپرکه بیچومهکهی بههناکاملی دانا.

دَمَعِي رَأْسُهُ دَمَاصًا: هَمْدِي جِيگه لَه سَمَرِي مَوِي
كَمْ بُوو ۵ الدَّمَعُ: نَهْصَلْ وَ بَنَمَاي نَاسِن، نَهْو
مَادَمِيهِي نَاسِنِي لِي دَرُوسْت دَمَكْرِي ۵ دَمَعْت
العَيْنُ: فَرَمِيَسْكِ رِزَان ۵ دَمَشْكَوَتْرِي: (دَمَعَتْ
الشَّجَّةُ): بَرِينَهْكَه خَوِيْن وَ زُوخَاوِي لِي هَات.

دَمَعَ الطَّرُّ: بَارَان بَارِي وَ بُوو بَه لَافَاو بَه سَمَر زَهْوِي
دَا ۵ دَمَعَتْ الجَفْنَةُ: قَسَهْكَه جَهْوَرِي زُور بُوو
سَمَر رِيْزِي كَرْد.

دَمَعُ التَّرِي أَوْ المَكَان: شَوِيْنَهْكَه كَلَهْكَهِي
وَ اَدَمَرْدَمَكَهْوِي دَه لِيْئِي شَهْوَمِي لِي دَمَكْتِي ۵ أَدَمَعُ
الإِنَاءَ: قَابَهْكَه، كُوْزَمَكَه بَرِيوَو هَمَتَا لِي رِزَا،
سَمَر رِيْزِي كَرْد ۵ الدَّمَاعُ: هِيْلِيْكَه بِيْجَكُوْلَهِيه
رِيْرَهْوِي فَرَمِيَسْكِ حُوَشْتَرَه ۵ الدَّمَاعُ: شَوِيْنِي
فَرَمِيَسْكِ بَه رُوخَسَارَمُوَه ۵ نَاوِي چَاو بَه هُوِي
نَه خُوْشِي يَان بِيْرِي كَه لَه چَاو دِيْتَه خَوَار ۵
الدَّمْعُ: فَرَمِيَسْكِ ۵ الدَّمْعَةُ: گَرِيْنُوْكَ ۵
دَمَكُوَتْرِي: (إِمْرَأَةٌ دَمِعَةٌ): نَاهَرْمَتِيْكَه زُور گَرِيَانِي
دِي ۵ (رَجُلٌ دَمِعٌ): بِيَاوِيْكَه زُور گَرِيَانِي دِي،
يَان فَرَمِيَسْكِ زُورَه ۵ الدَّمْعَانُ: بِيَالَهِيْهْكَ كَه بَرِي
بُووبِي وَ لَه هَمَمُوو لَاهِي كَه هُوَه سَمَر رِيْزِي بَكَا ۵
الدَّمْعَةُ: دَلُوْبَه فَرَمِيَسْكِ، ۵ دَمِعةُ الكَرَم: شَمْرَاب،
كُوَشْرَاوِي تَرِي.

الدَّمَاعُ: دَمَكُوَتْرِي: (يَوْمٌ دَمَاعٌ): وَاتَه: شَهْوَمُو
وَ رَدَمَبَارَانِي زُورَه ۵ الدَّمَاعُ: نَهْوَ نَاوَهِيه
كَه بَه هَارَان لَه دَارِي مِيو دِيْتَه خَوَار ۵
نَه وَ جُوْلَانَهْوِي سَمَرِي مَنَدَالَه كَه لَه كَاتِي
لَه دَايَكِيوَن دَا دَمِيْكَ ۵ الدَّمْعُ: دَمَكُوَتْرِي: (عَيْنٌ
دَمِيعٌ): چَاوِيْكَه زُور فَرَمِيَسْكِ دَمَرِيْزِي ۵ خَيْرَا
فَرَمِيَسْكِ لِي دِي ۵ (تَرِي دَمِيعٌ): كَلِيْكَه نَاو
دَمَدِيْ نَاوِي لِي دِي يَان خَمَرِيْكَه نَاوِي لِي
بَه يِدَا بِي ۵ الدَّمِيعُ مِنَ الرِّجَالِ: بِيَاوِيْكَ زُوو

گَرِيَانِي بِي، زُور فَرَمِيَسْكِ بَرِيْزِي ۵ هَه رُوَا
دَمَكُوَتْرِي: (إِمْرَأَةٌ دَمِيعٌ): زُنِيْكَه گَرِيْنُوْكَ وَ چَاو
بَه فَرَمِيَسْكِه زُور دَمَكْرِي ۵ الدَّمِيعُ: رِيْرَهْوِي
فَرَمِيَسْكِ، شَوِيْنَهْكَه فَرَمِيَسْكِ ۵ شَوِيْنِي
كُوْبُوونَهْوِي فَرَمِيَسْكِ لَه نَاو بِيْلُوِي چَاوَو
قُوْلِيْنِجِي چَاوَدَا.

دَمَعُ فَلَانًا دَمَعًا: سَمَرِي فَلَانَكَه سِي شَكَاَنْد تَا
بَرِينَهْكَه گَهِيْشْتَه دَمَاغُ ۵ مِيْشْكَي پَرِزَانْدُو
خَسْتِيَه دَمَر ۵ دَمَعَتْ الشَّمْسُ فَلَانًا: خُوْر نَازَارِي
مِيْشْكَي فَلَانَكَه سِي دَا ۵ كَارِي لَه مِيْشْكَي فَلَان
كَرْد.

دَمَعُ الحَقِّ البَاطِلِ: حَقَق بَه تَالِي هَه لَاجُوْ كَرْد.

دَمَعُ المَعْدَنِ وَ رَحْوَه: قَابِ وَ قَابَاغَه كَانِي كَارِگَهْكَهِي
بَه مُوْرِيْكَه تَايِبَهْتِي نِيْشَانَه كَرْدُو نَارْمِيْكَه
تَايِبَهْتِي لِي دَا ۵ أَدَمَعُ الطَّمَامُ:
خَوَارْدَه مَهْمَنِيْبِيهْكَه يَشِيْش نَهْوِي بِيْجُوْئِي قُوْتِي
دَا ۵ أَدَمَعُ فَلَانًا إِلَى كَذَا: فَلَانَكَه سِي نَاجَار كَرْد
بُوْ فَلَان شَت ۵ دَمَعُ الشَّرِيْدَةِ بِالنَّسَمِ: تَرِيْتَهْكَهِي
بَه چَهْوَرِي نَهْرَم كَرْد ۵ الدَّمِيعَةُ مِنَ الشَّجَاعِ:
بَه كِيْكَه لَهْو دَه بَرِينَه كُوْشَنَدَانَهِي
كَارِيْگَه رِيْبَه كَانِيَان دَمَكَاتَه دَمَاغُ وَ دَمَبِيْتَه هُوِي
مَرْدَن ۵ دَارِيْكَه دَه خَرِيْتَه نِيْوَان دُوو
عَمُوْدَمُوو كُوْنْدَه نَاوِي پِيْدَا دَمَكْرِي ۵ نَاسِنِيْكَه
بَاشَهْوِي كَه زَاوَمُو بَارِگَه نَهِي بِي قَايِم دَمَكْرِي ۵
الدَّمِيعُ وَ الدَّمِيعَةُ: نَهْوِي شَت وَ رَدُو هَارِي دَمَكَا ۵
الدَّمَاعُ: مِيْشْكَ، نَهْوِي لَه نَاو كَاسَهِي سَمَر دَايَه
لَه مُوْخُ وَ مُوخِيْخُ وَ نُوخَاعُ وَ رَهْگُو زُور شَتِي تَر
۵ هَه رُوَا بَه مَانَا سَمَر دِي ۵ الدَّمِيعَةُ: بَاجُ وَ
رَسْمِيْكَه حَكُوْمَت يَان كُوْمِيَانِيَايَهْكَ لَه سَمَر
نُوو سَرَاو بِلَاو كَرْدَنَهْوَه وَ مَرِي دَمَكْرِي ۵ دَمِيعَةُ
السُّكْرَاتِ: تَهْمَغَه وَ نِيْشَانَه بَهْكَه فَمَرْمَانَهْكَهِي
تَايِبَهْتِي بَاَزْرِگَانِي لَه پَارَمُو مَعْدَمَنِي دَمَدَا

بؤئه موی خه لکی دنیا بن له موی و وزن و
عمباری نهو معدنه چمندو حییه.

دَمَقْ دَمْرَقَا: لماناکا جووه ژوورموهو نیزی
نه خواست ۵ دمشگوتری: (دَمَقْ الْقَوْمُ فِي الْحَمْرِ):
خه لکه که نالودمی خوار دنه موی شهراب بوو
زوریان خواردموه.

دَمَقْ الشَّيْ: شته که می ژیر به ژیر دزی.

دَمَقْ الشَّيْ فِي غَيْرِهِ: شته که می خسته ناو شتیکی
ترموه ۵ تیکی ترنجاندن ۵ دَمَقْ فَاه: ددانه کانی
شکاندن ۵ دَمَقْ الْعَجِين: ناردی به مهورمه که کرد
بؤئه موی له دستیه موه نه هالی ۵ اِنَّمَقَ رَأْسُ
الْفَخْدِ: سمری نیسقانی رانی له فرو لکی خوی
دمر جووه، جولاهه ۵ السَّمَقُ: سمرماو به فرو
کرپوه له گهل رهمبا دا کمزور کوشنده دمبی ۵
دَمَقَسَ الشَّرِبَ: رایه لی قوماشه که می به ناو ریشم
تمنی ۵ الدَّمَقَسُ وَاللَّمَقَسُ: ناو ریشم.

دَمَكٌ فِي مِثْلِهِ دَمْرُكًا: په له ی کرد له رویشتن دا.

دَمَكَ الشَّيْ: شته که لوس بوو ۵ دَمَكَتِ الشَّمْسُ فِي
الْجَوْرِ: خوربهرز بووموه نریک ناو پرستی ناسمان
بؤوه.

دَمَكَ الشَّيْ: شته که می هاری.

دَمَكَ الرَّشَاءَ: حبلی دۆلجه که می گشت باداو گرزی
کرد ۵ الدَّمْرُكُ، رَمِي دَمْرُكًا: ناشیکی خیرابه بؤ
هارینی دانه ویله که، ۵ الدَّمْرُكُ: چینی دیوار ۵
تمنافی و مستای دیوار کردن ۵ چمکوشیک
بهردی پی راسته و پسته دمکری بؤ دیواز ۵
الدَّمْرُكُ: تیرۆک، نامیری که نانی پی پان
دمکریته موه.

دَمَلَّ الدَّمَلُ: گوانه که می دمرمان کرد.

دَمَلَّ الْأَرْضُ: زهویبه که می به سه مادو زبل تیگردن
چاک کرد.

دَمَلَّ الْقَوْمَ: تیکه لای خه لکه که بوو ناشنای دابو
نهریتیان بوو.

دَمَلَّ جَرْحُهُ دَمَلًا: برینه که می ساریژ بوو ۵ اَدَمَلَّ
الْأَرْضُ: زهویبه که می به سه ماد چاک کرد ۵ دَامَلَهُ:
خوی له گهل گونجاند بؤئه موی له مورنگه موه
بتوانی صولحی نیوانیان بکا ۵ اَدَمَلَّ الْجَرْحُ:
به مانا (دَمَل) دئی ۵ اِنَّمَلَّ الْجَرْحُ: برینه که بهرمو
چاک بوونموه روی ۵ دمگوتری: (الدَّمَلُ الْمَرِيضُ):
نه خۆشمه که نریکه چاک ببیته موه ۵ برینه که می
ساریژ ببی ۵ تَدَامَلَّ الْقَوْمُ: خه لکه که رنک
که و تن و دژا هتی نیوانیان نه ما ۵ تَدَمَلَّتِ
الْأَرْضُ: زهویبه که به زبل و سه ماد چاک بوو ۵
الدَّمَالُ: سه مادو زبل ۵ خورمای گهنیوو ترشاوو
رهن و کۆن ۵ تیکچونی بهروبووم و بهرسيله
پیش نه موی بگا ۵ شتی بی که لک و فری دراو.

الدَّمَلُ: کیم و زوخاو که له گوان و برین دپته دمر ۵
الدَّمَلُ: به مانا (الدَّمَلُ) دئی ۵ نیلتیه باب
رزینیکی سنورداره که له پیست دا دمر دمکه وئو
کیم و زوخاوی لی پهیدا دمبی ۵ دَمَلَجَ الشَّيْ
دَمَلَجَةً وَدَمَلَجًا: شته که می راسته و پسته کردو
ریکی خست ۵ دَمَلَجَ جِسْمَهُ: جهسته ریکی بوو
خوی دارشت ۵ الدَّمَلَجُ الدَّمَلُوجُ: بازی بهند،
بازنهمه که دمکریته هۆل ۵ بهردی لووس ۵
دَمَلَقَ الشَّيْ: شته که می راسته و پسته کردو
لووس و بوسی کرد ۵ الدَّمَلِيقُ وَالنَّمَالِيقُ: شتی
زور سفتو لووس و خرپ ۵ دَمَلَكَ الشَّيْ:
شته که می خرپو سفتو لوس کرد ۵ تَدَمَلَك
الشَّيْ: شته که سفتو خرپ بوو ۵ دَمَلَكْتَ لَدِي

مندالئیکی ناشیرینی بوو ۵ کردمویهکی
 ناشیرینی کرد ۵ السَّمَاءُ: کونی پمربوع
 (کونه جرج) ۵ گله وردمیهک که پمربوع
 لهکونهکی دمری دمداو دواپی دمی کونهکی
 پی دگری ۵ السَّمَامُ: سوراوژیکه نافرمت
 روخساری خوئی پی نارایش دمد ۵ همرشتیک
 نارایشی پی بکری ۵ السَّمُ: خوین ۵ الدَّيْمُومُ
 والدَّيْمُومَةُ: ساری کاکي بهکاکي کهناوی
 تیدانهبی ۵ اللِّمَّةُ: مالان، داریکه پان
 ناسنیکه دونده دوندیه زمو پی ریکدهخری.
 دَهْنُ الْأَرْضِ دَمًا: زموییهکی بهزبلی کیمیاوی
 رَنِّكَ خَسْت.

دِهِنَ قَلْبُهُ دَمًا: دلی رقو کینهی پمیدا کرد
 دمشگوتری: (دَمَنَ فُلَانٌ عَلَى فُلَانٍ): فلان رقو
 کینهی لهفلان ههنگرت.

دِهِنَ عَلَى الشَّيْءِ: بهردموام بوو لهسمر فلان شت ۵
 أَدَمَنَ الشَّرَابَ وَصَرَهُ: بهردموام بوو لهسمر
 شرابو وازی لی نههینا ۵ (أَدَمَنَ الْأَمْرَ وَعَلَيْهِ):
 بهردموام بوو لهسمری ۵ دَمَّتِ الْمَاشِيَةُ الْمَكَانَ:
 نازه لهکه نهوشویننه کرده سوتهمپرؤ ۵ دَمَّنَ
 الْمَاءَ: میزی کرده ناو ناومکهوه ۵ دَمَّنَ الْقَوْمُ
 الْمَرْضِعَ: خه لکه که نهو شویننه پان کرده
 سوتهمپرؤ گمپره ۵ دَمَّنَ بَابَهُ: بمری دمرکای
 خوئی گرتو لی شی دهرنه چوو ۵ تَدَمَّنَ الْمَكَانُ
 وَالْمَاءُ: شویننه پان ناومکه ریخو هسپلی
 حوشترو مپرو بزنی تیکهوت ۵ الْأَدَمَانُ: رزینو
 رمشبوونی دارخورما ۵ اللَّيْمَانُ: زبل، لب ۵
 السَّمَانُ: نهوکسهی زبل بهزموی دمکا ۵
 بؤنهوهی بههیت بی ۵ السَّمُونُ: ناشیرین ۵
 السِّمْنُ: زمبلی رمق ههلاتو بهجوړیک بوپیته
 گمپره ۵ دمگوتری: (فُلَانٌ دَمَّنَ مَالًا): مالو

الجارية: مهمکی کچهکه خریون ۵ السَّمْلُوكُ:
 بهردی پمشو خپ ۵ ههلماتی بهردی پمش.
 دَمَّ دَمَامَةً: شیوهی ناشیرین بوو جهستهی بجکوله
 بوو ۵ خرابهی کرد ۵ (هو دَمِيمٌ وَهِيَ دَمِيمَةٌ)
 دَمَّ عَلَى الشَّيْءِ: شتهکهی داپوشی، ههمووی
 گرتوهو.

دَمَّ عَلَيْهِ الْقَبْرُ: گوړهکی کوتایهوهو تهختی کرد.
 دَمَّ الْوَجْهَ: روخساری نارایش دا.
 دَمَّ الشَّيْبَ: قوماشهکی رنگ کرد، لهخومی دا.
 دَمَّ الْبَيْتَ: خانومهکی گهچکار کرد.
 دَمَّ السَّفِيَةَ: کهشتیهکی قیر کرد بؤنهوهی ناو
 نهزئی بؤناوی.

دَمَّ الْعَيْنَ الرَّجْعَةَ: چاوه هیشاومکهی بهسوراو
 کردنی دیوی دمرموهی دهرمان کرد، نارایشی دا.
 دَمَّ الصَّدْعَ بِالْدَمِ وَالشَّعْرَ اخْرَقَ: لاجانگی بهخوینو
 هزی سوتاو رنگ کرد.

دَمَّ الْأَرْضَ: زموییهکی تمخت کرد.
 دَمَّ الْكَمَاءَ: گلی بهسمر هاجکهکهدا کرد.

دَمَّ الْبِرْبُوعَ فِي حَجْرِهِ: پمربوعمه که دمی کونهکی
 بهگل گرت ۵ پمربوع جانهمریکه ومکوو جرج
 دستی لهفاجی کورت ترن.

دَمَّ حَجْرَهُ: کونهکی خوئی گسک دا. (دَمَّ فُلَانًا):
 نازاری فلانی دا ۵ سمری شکاند ۵ (دَمَّ رَأْسَهُ):
 لهسمری دا. ۵ دَمَّ الْقِرْدَ: خه لکه که هاری و
 لهناوی بردن. ۵ دَمَّ أَحْسَدًا: جهستهی ههلهو بوو
 تاوای لی هات نیسقانی دیارنهمانو بهردمست
 ناکهون.

دَمَّ دَمَامَةً: روخساری ناشیرین بوو جهستهی
 بجوکو بی نمود ۵ أَدَمَّ فُلَانٌ: فلانکس

الدَّمُّ: خوین، شله‌مه‌نییه‌کی رنگ سووره به ناو
رمگی گیانله‌به‌ردا دهرِواو دئ ○ اللِّمَّةُ: دلۆپه
خوین ○ په‌له خوین.

الدُّمِيَّةُ: بهی‌کمری لمعاج دروست‌کراوی وردیلانه‌و
جوان ○ بتی بچکۆله‌ی رازاوه ○ اَلدُّمِيُّ: زۆر
سوورو ئال ○ ده‌گوترئ: (ثوب مُدْمِيٌّ) (وخیل
مَدَمَاءَ) ○ ره‌وه ئه‌سپی سورباو ○ هه‌روا ناوه
بوئنه‌و تیرانه‌ی تیر نه‌ندازمکان به‌یه‌کتریه‌وه
ده‌نین ○ دَمِيٌّ دَنَاءٌ: سه‌ری نه‌وی کردو خوئی
جو‌مانده‌وه

دَنُوءٌ دَنُوءٌ أَوْ دَنَاءَةٌ: هیچ و پوچ بوو، خوین‌پری‌و
نه‌فس نزم بوو.

أَدْنًا: کاریکی هیچ و پوچی گرتنه‌ دمست ○ تَدْنًا:
به‌مانا (دَنَرٌ) دئ ○ تَدْنًا فَلَانٌ نَفْسُهُ: فلان‌کس
نه‌فسی خوئی هیری کاری نزم و خوین‌په‌تی کرد
○ الدُّنْيَةُ: هیچ و پوچ خوین‌پری ○ الدُّنْيَةُ:
کاریک ئاده‌میزاد بن نرخی بکا ○ الدُّنْيَةُ: به‌مانا
(الدُّنْيَةُ) دئ.

دَنَجٌ دُنُوحًا: سه‌ری له‌قاندو نزمی کرد، گه‌ردنک‌ج
بوو ○ الدَّنَجُ: جه‌زنی مه‌سیحیه‌بانه‌ که
ده‌که‌ویته‌ روژی شه‌شی مانگی دوانزه ○ پی‌شی
ده‌لین: (عید الفطاس).

دَنَجٌ دَنَحَانًا: له‌روپشتن داهه‌نگاوی قورسی هه‌لینان
له‌به‌ر‌بار‌گرانی و قورسای کۆله‌که‌ی.

دَنَعَتِ الْكِرَّةُ: تۆپه‌که‌ چال و چۆیل و گرن گرن بوو
○ دَنَعَنَ الرَّجُلُ: پیاوه‌که‌ به‌سه‌رتنه‌ قسه‌ی کرد
قسه‌کانی ده‌بیس‌ران به‌لام کس لییان تی
نه‌دم‌گه‌بشت ○ ده‌گوترئ: (دَنَعَنَ فَلَانٌ):
فلان‌کس به‌ده‌نگی نزم گۆرانی چراند ○ دَنَعَنَ
الذُّبَابُ: می‌شه‌که‌ ویزه‌ ویزی کرد ○ دَنَعَنَ فَلَانٌ:
فلان‌کس به‌و شوینده‌ها هاتو چۆی کرد ○ دَنَرٌ

سامانی خویش ده‌وی هه‌میشه‌ پی‌وه‌ی خه‌ریکه
○ البَمْنَةُ: شوینمه‌واوی ئاده‌میزاد و حی‌ ناگردانی
خینله‌کان و نه‌و به‌ردو درکه‌ شاخانه‌ی به‌ناگر
کردنه‌وه‌ ره‌شبوون ○ که‌لاو‌مکۆن ○ زی‌ب‌دان و
سه‌ران‌گۆن‌لکی ماله‌کان ○ نه‌و قشپ‌ل و ریخه‌ی
تیکه‌لاوی گئی ده‌ور به‌ری جه‌وزی ناوه‌کان
بووه‌و بوته‌ گه‌مه‌ر ○ باقی مانده‌ی ناو له‌بنکی
جه‌وزدا ○ کینه‌و ره‌قی کۆن ○ دزایه‌تی
هه‌میشه‌یی.

دَمِيٌّ الْجُرْحُ دَمِيٌّ وَدَمِيًّا: خوین له‌برینه‌که‌ ده‌رجوو

وه‌لئ له‌ده‌می برینه‌که‌ ره‌ت نه‌بوو ○ اَدْمِيٌّ
فَلَانًا: له‌فَلاَن‌کسه‌ی دا تاخوینی له‌جه‌سته‌ی هینا
○ اَدْمَاءُ: خوینی له‌لوتی هینا ○ (أَدْمِيٌّ الْجُرْحُ)
خوینی له‌برینه‌که‌ هینا ○ دَمِيٌّ الْجُرْحُ: به‌مانا
(أدماء) دئ ○ دَمِيٌّ لهُ: خوینی له‌سه‌رخوئی
پی‌ویست کرد بپه‌اری دا گوشتی سه‌ر بپه‌رئ ○
دَمِيٌّ الشَّيْنُ: شه‌ته‌کی واجوان کرد کردی به
عه‌نتیکه‌و دویمیه ○ دَمِيٌّ الشَّاءُ: سه‌ره‌رشتی
مه‌رم‌که‌ی کردو خزمه‌تی کرد تا قه‌له‌و بوو ○
دَمِيٌّ الْفَتَاءُ: که‌چۆله‌که‌ی رازانده‌وه‌و نارایشی دا ○
هه‌روا وشه‌ی (دَمِيٌّ) به‌مانا (ده‌رم‌که‌وت) دئ ○
ده‌گوترئ: (خذ ما دَمِيٌّ لَكَ) چیت بو‌ ده‌رم‌که‌وت
بو‌خوئی به‌ره ○ اسْتَدْمِيَّ الرَّجُلُ: پیاوه‌که‌ دلۆپه
خوینی پیداهاته‌نه‌ خوار ○ اسْتَدْمِيَّ الْأَنْفُ: لوتی
په‌رزا ○ اسْتَدْمِيَّ غَرْمَهُ: به‌هینواشی و له‌سه‌ره
خوئی قه‌رز‌مه‌کی له‌قه‌رزدارمه‌ و مه‌رگرتنه‌وه ○
الدَّمَامِيَّ (دَمَامِيَّ الشَّفْتَيْنِ): سورابی لیو، رنگی
خوین له‌ لیودا ○ هه‌روه‌ها به‌ که‌سی‌کیش
ده‌گوترئ که‌زۆر گه‌ر گه‌ر بکا له‌ داواکردن دا ○
الدَّمَامِيَّةُ: برینیک خوینی ده‌رم‌که‌وت‌بئ وه‌لئ
ره‌وان نه‌بووین.

الرَّجْمَةُ: دهمو جاوی درهوشایموه ومکوو پارچه نالتون بریسکهی دا.

دَنَر السَّهْب: سکهی دیناری لمانالتونهکهدا ۵ دهمگوتری: (دَنَر الدنانیر): دینارمکانی لیدان.

دَنَر القُرْب: پمراویزی کراسهکهی بمنالتون دادرو ۵ دَنَر فلان: فلانکس دینارمکانی زور بوون ۵ تَدَنَر رَجْمُهُ: بهمانا (دَنَر) دئ. ۵ الدینار: سکهیهکی نالتونی بووه، شان بهشانی عوملهی زیو کهپیی گوتراوه دیرههم عوملهی سهرمکی دمولمتی نیسلامی بووه.

دَنَسِی نَوَسُهُ دَنَسًا: کراسهکهی چلکن بوو ۵ دهمگوتری: (دَنَس عَرَضُهُ وَخُلُقُهُ): ناموسو شهرمفی لهکهی تیدایه رموشتی ناشیرینه ۵ دَنَس نَوَسُهُ: کراسهکهی چلکن کرد ۵ دهمگوتری: (دَنَس عَرَضُهُ وَخُلُقُهُ): کاریکی کرد خوی ناشیرین کرد بهوکاره حهای خوی برد ۵ تَدَنَس الثَّوْبُ: قوماشکه چلکن بوو ۵ الدَنَسُ: چلک

دَنَعَج: بن خیرو بنیر بوو، هیج و پوج دمرچوو ۵ دهمگوتری: (هو من دَعَالناس): لهچینه خوپیرو و هیج و بوجهکانی نادممیزاده ۵ الدَنَعَجُ: نهو پرزو پال و کهولهلمیه که حوشر برموه لهحوشرمکهی دمکاتهوه.

دَنَفَ المریضُ دَنَفًا: نهخوشهکه دهردمکهی لئگران بوو کهپشته حالمتی گیانهلاو.

دَنَفَ الشَّمْسُ: خور بمرمو ناوا بوون دهچی و زمرد هه لکهپراوه.

دَنَفَ الأُمْرُ: کارمکه نزیک بووموه ۵ أدَنَفَ المریضُ: بهمانا (دَنَف) دئ ۵ الدَنَفُ: نهخوشی کوشنده، گرانماتا ۵ نهخوشیک توشی نهخوشییهکی گران بوویی.

دَنَقَّ دَنَقًا: خمهتی خواردو شوپین شتی بچوک و

بن نمود کهوت ۵ خوی بهشتی کهمبایهخهوه ههلهوگیر کرد ۵ دَنَقَ رَجْمُهُ: روخساری کزی و لاوازی پیوه دمرکهوت بههوی نهخوشی یان ماندوو بوونهوه ۵ دَنَقَتِ الشَّمْسُ: خور نزیک ناوا بوون بوو ۵ دَنَقَ البخیلُ: کابرای چروک زنده رؤیی کرد لهدهست قوجان و کم مهسرفی ۵ یان له حیساب و مهسرفی کولیسهوه ۵ دَنَقَ فی معاملاتِه: وردمکاری لهمامهلهکانی دا کرد ۵ الدانق: شمشیهکی دیرههمینک ۵ گیسکه لهرو شتی وا ۵ الدوائیقی: کهسیک زور وردمکاری لهحیساب و معاملهدا بکا ۵ دَنَقَسَ: سمری خوی دانهوانندو ملکهچی نواند ۵ دَنَقَعَ الرجلُ: بیاومکه همزارکهوت.

دَنَ الدَّيَابُ وَخَوُه: میشهکه ویزه ویزو گیزه گیزی کرد. ۵ دَنَ فلان دینًا: فلانکس مینگه مینگی کردو کس لئی حالی نهبوو.

دَنَ الرجلُ دَنًا: بیاومکه پشتی کور بوو.

دَنَ البیتُ: ههلاشی بو خانومه کرد ۵ أدَنُ بالمكان: لهوشوتینه مایهوه ۵ دَنَسَ: بهمانا (دَن) دئ ۵ الدنائة: دروستکردنی کوبه یان پیشی کوبه دروستکردن ۵ الدنُّ: کۆپیهکی گهورمیه، شهرابی تیدمکری.

دَنًا منه والیه وله دَنًا: نزیک بووه ۵ أدنی الشئین:

شتمکهی نزیک کردموه ۵ أدنی الحامِلُ: سکپرکه نزیک بووه لهمندال بوون ۵ أدنی الشئین: شتمکهی نزیک کردموه ۵ أدنی السَّترُ أو الثَّوْبُ: پهردمکه یان کراسهکهی دادایهوه ۵ دَأَسًا: دهمگوتری: (دانی بین الشئین): نهو دوو شتی لیک نزیک خستنهوه ۵ دَأَى اللید فی الدابة:

زنجیره‌مکی له‌مقاجی و لاخمه‌که توند کرد ۵ دَتی: به‌مانا (أدنی) ۵ تَدانی القوم: خه‌لکه‌که همندی‌کیان له‌مهنندی‌کیان نزیک بوونه‌وه ۵ تَدنی فلان: فلانکس که‌مکه‌م هاته پئشه‌ووو نزیک بوومه ۵ استدنا: داوای لی‌کرد که‌نزیك بیته‌وه ۵ الأدی: نزیکر ۵ الدائیة: بؤ میینه‌ی (الدائی) به ۵ دمگوتری: (فلان فی دنیا دایة) واته: فلان له جیهانی له‌زمت و خووشی و رابواردن دایه ۵ الدنا: کوی وشمی (الدنیا) به ۵ همروا ناوه بؤهمر شتیک نزیک بئ له‌خیرو شمر ۵ دنیا: بؤ میینه‌ی (الأدنی) به‌کاردی ۵ دمگوتری: (هر ابن عمی دنیا): کوری مامی راسته‌قینه‌موو نه‌زادمان په‌که ۵ زبانی خووش و پر له‌زمت ۵ دنیا: به‌مانا (دُنیا) دی.

دُه دُه: دنگیکه ناراسته‌ی حوشر دمکری بؤ دهرکردن و راوانی.

دِه ده: دمگوتری: (إلا ده فلا ده) واته: نهم کاره نه‌گمر نیستا نهبج دوابی نابج ۵ الذهب: له‌شکری شکاو ۵ دَهَبَل: پاروی گه‌وره‌ی کرد بوئه‌وه‌ی له‌خواردن دا پیش بکه‌وی ۵ دَهَبَل اللّمة العظيمة: پاروی گه‌وره‌ی قوت دا ۵ دَهْتُهُ دَهْتًا: به‌دست پالی پیوه نا ۵ به‌مقاج به‌توندی شیلا ۵ پلیشانندی‌به‌وه ۵ النّهم من الأمکنة: زموی ته‌ختایی نزمو نهمه‌لان ۵ النّهم من الرجال: پیاوی نهمرو نیان ۵ پیاوی سه‌خی و به‌خشنده ۵ النّهم من الجبال: حوشری به‌هیزو توانا ۵ دهریا ۵ دَهَقَ فی ضحکه: بئکه‌نینی ناشیرینی نه‌نجام دا، یان زور بئکه‌نی ۵ دَهَقَتِ القطعة من اللحم: پارچه گوشته‌که له‌ناو منه‌جه‌له‌که‌دا به‌هوی کولان و قَلَبه قَلَبی ناوه‌که‌وه خولابه‌ووو هه‌لبه‌زو دابه‌زی کرد ۵

دَهَقَ الشئ دَهَقًا و دَهَقًا: شته‌که‌ی شکاند پارچه پارچه‌ی کرد ۵ دَهَقَ اللحم: گوشته‌که‌ی کوتکوت کردو نیسقانه‌کانی شکاند ۵ الدَهَقُ: ناشیرینترین بئکه‌نین ۵ رؤیشتنی خیرا که بگاته گورگه لوقی ۵ دَهَمَ البناء: خانومه‌ی روخاندو به‌سهریه‌کی دادا ۵ تَهَمَمَ: بؤ مطاومعه‌ی (دَهَمَهُ) دی ۵ دَهَمَةُ الحَجَر: به‌رده‌که‌ی خولاندموه ۵ دَهَمَةُ الشئ: شته‌که‌ی به‌سهریه‌ک داداو تیک و بئکی دا ۵ تَهَمَةُ الحَجَر: بؤ مطاومعه‌ی (دَهَمَهُ) دی ۵ الدَهْمَاءُ: بیجوه حوشر ۵ یان جه‌له‌به حوشری زور ۵ الدَهْمَانُ: رموه حوشری زور که بگاته سمتو زیاتر ۵ یان حوشری که‌ته‌و زه‌ب‌ه‌لاح ۵ الدَهْمَةُ: به‌مانا (الدَهْمَانُ) دی ۵ دَهَمِي الحَجَر دهدا ره‌هدا: به‌رده‌که‌ی خولاندموه ۵ دَهَمِي الشئ: شته‌که‌ی به‌سهریه‌ک دادا ۵ تَبِي هه‌لشیلا ۵ تَهَمِي الحَجَر: بؤ مطاومعه‌ی (دَهَمَهُ) دی.

دَهْر القوم و به‌هم أمر دهر: خه‌لکه‌که توشی به‌لاو نه‌هامه‌تی هات ۵ دمگوتری: (دهرم الجزع) نه‌خووشی و به‌لا سواری شانیان بوو ۵ دَاهِرُهُ مامه‌له‌ی همتا همتایی له‌گه‌ل دا کرد ۵ دَهْرُ الشئ: شته‌که‌ی کۆکردموو فریسی دایه جۆله‌وانی ۵ دَهْرَ کلامه: دریزه‌ی به‌مسه‌کانی داو په‌ک به‌دوای په‌ک داهینانی ۵ دَهْرَ الحائط: پالی به‌دیوارکه‌وه ناو رهباندی و روخا ۵ تدهور الرمل: لبه‌که داپوخوا و زوربه‌ی زوری هاته خوارموه ۵ تدهور الشئ: شته‌که له‌سهرموه را هاته خوارو روخا. ۵ تدهور الليل: شهو راشکاو زوربه‌ی زوری رؤی ۵ الداهر: زمانی زور دریز دمگوتری: (دهر داهر) دمگوتری: (لا آتیه دهر

شوینی نهرمه‌لان بی لبو بهردو جهو ◊
 زهوییهک کهتازه گیاکهی سه‌ری دهره‌ینابی و
 هیشتا رنگی زهوییه‌کهی سه‌وز هه‌لنه‌گیرایی ◊
 گزوگیایهک هیشتا رنگی زهردو ناسک بی و
 سه‌وز هه‌لنه‌گیرایی ◊ **الدَّهْسَةُ**: رنگی لبه‌لان
 که که‌من رمش هه‌لنگه‌ری ◊ **الدَّهْسُ مِنَ الرِّجَالِ**:
 بیاوی ره‌وشت جوان و نهرمو نیان ◊ **الدَّهْسُوسُ**:
 شیر ◊ **دَهَقَهُ خُطْبٌ دَهَشًا**: به‌لاو کارسات
 سه‌رسامی کرد، عمق‌لی بردو شیتی کرد.

دِهَشَ دَهَشًا: سه‌رسام بوو عمق‌لی نه‌ما له ترسا
 یان به‌هوی عیشق و خو‌شه‌ویستییه‌وه یان
 له‌شمرما.

دُهَشَ: به‌مانا (دِهَشَ) دئی ◊ (هو مَدَهَوْشٌ) **أَدَهَشَهُ**
الْهَيَاءُ وَغِيْرَهُ: به‌مانا (دَهَشَهُ) دئی ◊ **دَهَشَ**: به‌مانا
 (دِهَشَ) دئی ◊ **دَهَشَرَ الرَّجُلُ**: بیاومکه په‌له‌ی کرد
 له قینه‌بهرایمتی و کیشه نانه‌وه‌دا ◊ **دَهَشَرَ**
الْأَمْرَ: کارمکه‌ی به‌هه‌له‌مشه‌یی نه‌تجام دا ◊
الدَّهَشْرَةُ مِنَ النَّوْقِ: حوشتی که‌تمو زه‌ب‌للاح ◊
دَهَفَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی زور هه‌لگرت ◊ **أَدَهَفَ**
الشَّيْءُ: به‌مانا (دَهَفَهُ) دئی ◊ **الدَّاهِفُ**: مانده‌وی
 زور رویشتن ◊ **الدَّاهِفَةُ**: بؤ میینه‌ی (الدَّاهِفِ) دئی
 ◊ بیگانو غه‌ریب.

دَهَقَ الكَأْسَ: بیالمه‌کی پر کرد.

دَهَقَ الماءَ: بمته‌وزم ناومکه‌ی ژانده‌و روی کرد.

دَهَقَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی شکانده‌و پارچه‌ی پارچه‌ی کرد
 ◊ بمتونده‌ی گوش‌ی و دایچه‌وژانده‌و ◊ **دَهَقَ فلاناً**:
 له‌فلانی دا ◊ **أَدَهَقَ الكَأْسَ والماءَ**: بیالمه‌کی
 پر کرد ◊ **أَدَهَقَ فلاناً**: په‌له‌ی له‌فلان کرد ◊ **دَهَقَ**
الشَّيْءَ: شته‌که‌ی ته‌سک کرد ◊ گوش‌ی،
 دایچه‌وژانده‌و ◊ شکانده‌و ◊ **إِدَهَقَتِ الحِجَارَةُ**:
 به‌ردمکان جه‌بهرمایان لیک و مره‌ینا و تیکه‌ل

الدَّاهِرِينَ) هه‌تا هه‌تایی نایمه‌مه لای ◊ **الدَّاهِرَةُ**:
 بؤ میینه‌ی (الدَّاهِرِ) دئی ◊ دهریار‌ی نافرمتیک
 دمگوتری: (انها لداهرة الطول) به‌راستی نه‌و
 نافرمته تا بلی‌ی بالای به‌رزه ◊ **الدَّهَارِيْرُ**:
 سه‌رمته‌ای زه‌مان ◊ به‌لاو کارساتی روژگار ◊
الدَّهْرُ: ماوه‌ی ژبانی دونیا هه‌مووی ◊ ماوه‌و
 روژگاری دریز ◊ زه‌مان به‌رمه‌ایی که‌م بی یا
 زور ◊ هه‌زار سال ◊ سه‌د هه‌زار سال ◊ به‌لا ◊
 وره‌و نیازو مه‌به‌سه‌ت ◊ دابو نهریت ◊
 دمگوتری: (كان ذلك دهر النجم) ◊ **الدَّهْرُ**:
 به‌مانا (الدَّهْرُ) دئی، ◊ **الدَّهْرِيُّ**: که‌ستیکه‌ی بر‌وی
 به‌هاتنی قیامت نه‌بین، پی‌ی وابی زه‌مان و
 دونیا به‌ردمه‌وام دهبین ◊ **الدَّهْرِيُّ**: به‌رو کونه‌سال
 ◊ لیزان له‌نیش و کاردا ◊ **الدَّهْرِيُّ مِنَ الرِّجَالِ**:
 بیاوی خو‌راگرو و به‌به‌رز ◊ **الدَّهْرُ**: دمگوتری:
 (دهر دهر) روژگاری سه‌خت و ناهه‌موار ◊
دَهْرَجَ: له‌رویشتن دا په‌له‌ی کرد.

دِهَسَ المكانَ دَهَسًا: نه‌وشویننه نهرمه‌لانه‌و زه‌وی
 باشی زوره‌و ◊ **دِهَسَتِ المرأةُ**: نافرمته‌که‌ی سمت و
 که‌فه‌لی گه‌ورمه‌بوون.

دِهَسَ العُزَّ والرَّمْلَ: رنگی مه‌رکه‌ی یان لبه‌که‌ی
 رمش هه‌لگه‌را ◊ **دِهَسَ دَهَسًا** و دهرسه‌:
 ره‌وشتی نهرمو نیان بوو ◊ **أَدَهَسَ**: به‌ شوینی
 نهرمو ته‌ختایی دا رویی ◊ تیییدا نیشته‌جی بوو
 ◊ **أَدَهَسَ المكانَ**: شویننه‌که‌ی زوری نهرمه‌لان بوو ◊
إِدَهَسَ النبت والأرض والعُزَّ: رنگیان رمش
 هه‌لگه‌را ◊ **الدَّهْسُ**: شوینی نهرمه‌لان بی به‌ردو
 لبو جه‌و ◊ هه‌رشتیک نهرم بی له‌سه‌ره خو‌و
 ره‌زان بی ◊ دمگوتری: (رجل دهاس): بیاویکی
 ره‌وشت جوان و له‌سه‌ره خو‌و روخوشه ◊ (إمرأة
دَهَسُ): نافرمتیکی سمت گه‌ورمه‌یه ◊ **الدَّهْسُ**:

شهو ماوه ۵ السَّحْلِيْز: رَهْرَهو شوئینی جوونه
 زورهه لمنیوان دمرگاو خانودا ۵ تهوئیلهو گهوره
 (أبناء السَّهَالِيْز) زوئل و حمرامزاده ۵ دَهَمَةُ أَمْرٌ
 دَهْمًا: غافلگیری کرد، دایپوشی.

دَهَمَ القَرْمُ فَلَانَا: خه لکه که به کمز مه ل و سر جهم
 هاتنه لای فلان.

دَهَمَ دَهْمَةً: رمش هه لکه پرا.

دَهَمَ الإِبِلُ: حوشرمه که سپیایی توکی نه ماو رنگی
 بوژی هه لگرت ۵

دَهَمَ فَلَانًا أَمْرًا: به مانا (دَهْمَةُ) دئ ۵ أَدَهْمَةُ: خراپی
 کردو ملکه چی کرد ۵ دَهَمَتِ النَّارُ العِزْرَ: ناگر
 دیزمه که رمش کرد. ۵ إِدَهَمَ الفَرَسُ: نه سپه که
 رمش بوو ۵ دَمَشْكَوْتَرِي: (أَدَهَمَتِ القِدْرُ) ۵ إِدَهَامُ
 الشَّيْنُ: شته که رمش هه لکه پرا ۵ إِدَهَامُ الزَّرْعُ:
 کشت و کاله که لمتیر ناوی دا رمش هه لکه پرا ۵

به هوئی زورسه وزی رمش دمنوئینن ۵ الأَدَهْمُ:
 شوئینه واری کون ۵ زنجیره السَّهَامُ: رمش ۵
 الدَّهْمُ: ژماره ی زور ۵ دَمَشْكَوْتَرِي: (جاء دهم من
 الناس) خه لکیکی زور هاتن ۵ (جيش دهم)
 سوهای زور ۵ الدَّهْمَاءُ: مئینه ی (الأدهم) ۵
 شهوی بیست و نوئی مانگی عمره بی ۵ مه ری
 سورباو ۵ (حديقة دهماء): باخیکه له تیرناوی و
 زور سه وزی دا رمش هه لکه پراوه ۵ بوژه بیباو

رمشه خه لک ۵ رومکیکه گه لاو په ل همیه.
 گوئیکی سووری همیه بو دباغکردن به کاردئ
 به زوری له شوئینی لبه لان دا دمرؤئ ۵ الدَّهْمَةُ:
 رمشایی ۵ حوشریک توکی پیوه دیار نمب ۵
 الدَّهْمِيْمُ: نه حمه ق و گیل ۵ (أم الدَّهْمِيْمِ): به لاو
 چورتم ۵ الدَّهْمِيَاءُ: به لاو کارمسات ۵ فیتنه ی
 گه وره و دنیا گیر ۵ الدَّهْمِيَّةُ: (أرض دَهْمِيَّة):
 زهوپیه کی نهرمه لان و دمشته.

کیش بوون ۵ إِدَهَقَ الشَّيْنُ: شته که ی شکاند ۵
 گوشه ۵ دایچو پرا ند ۵ الدِّهَاقُ: دَمَشْكَوْتَرِي: (كأس
 دِهَاق) پیاله ی به رزو پر لمشراب که به ک
 له دوا ی به ک دینه به مردمستی بخورمه ۵ ناوی
 صافو رون ۵ (ماء دِهَاق): ناوی زور ۵ الدَّهَقُ:
 فه لاقه، داری فه لاقه، نه و داره دوفاقه ی
 جوانه گاو نیئرینه ی پی ده خه سینن ۵ الدَّهَقَةُ من
 المال: به مشیک له مال و سامان ۵ دَهَقَنَ فلان: فلان
 مالی زور بوو ۵ دَهَقَنَ القومَ فلانًا: خه لکه که
 فلانکه سیان کرد به ریش سپی و گه وره ی خوئیان
 ۵ دَهَقَنَ الطَّمَامَ: خواردمه مئینه که ی نهرم
 کرده و ۵ تَدَهَقَنَ الرجلُ: پیاوکه بوو به کوئینخواو
 سه روک ۵ مال و سامانی زور بوو ۵ عاقل و ژیر
 بوو ۵ الدَّهَقَانُ: سه روک ی گوندو ریش سپی
 هوزو خیل ۵ سه روک ی ناوجه ۵ نازاو
 کاردروست و کارما له نیش و کاردا ۵ که سیک
 خاومنی زهوی و زارین ۵ بازرگان.

دَهَكَ الشَّيْنُ دَهَكًا: شته که ی هاری و وردی کرد ۵
 شکاندی.

دَهَكَ الأَرْضُ: زهوپیه که ی پیخوست کرد ۵
 الدُّهْرُكُ: ناسیاو، ناش ۵ تَدَهَكَرَ فلان: فلانکه س
 له روئیشته که ی دا نه ملاو نه ولای کردو خوئی
 بادا ۵ خوئی راوشاند، له نجه ولاری کرد ۵ تَدَهَكَرَ
 علیه: بازی داو په له ی کرد.

الدُّهْرُكُ: کورته بالا ۵ تَدَهَكُمْ: خوئی خسته ناو
 کارتیکی نه سته مه و ۵ تَدَهَكُمْ علی فلان: نازو
 فیزی به سمر فلان دا کرد ۵ الدُّهْرُكُ: پیری
 په ککه و ته و کونه سال ۵ السَّاهِلُ: سه رسام ۵
 السُّهْلُ: شتی که م ۵ که مئیک له زه مهن ۵
 دَمَشْكَوْتَرِي: (مضى من الليل دهل): که مئیک
 له شه و روئی یان (بقي دهل من الليل) که مئیک

الدُّهُمُوثُ: پیاوی سه‌خی سروشت و مهر د دَهْمَجُ
 الرجلُ أو البعيرُ: پیاومکه یان حوشرمهکه
 همنگای خیرا خیرای هاویشتن و په‌له‌ی کرد
 دَهْمَجُ الهَرَمُ: بیرمهکه همنگای دمنان دمتگوت
 پیومندی له‌فاج دایه د رُویشت به شیوه
 رُویشتنی جیاجیا د دَهْمَجُ الحَبْرُ: له‌خویه‌وه
 له‌هه‌واله‌که‌ی زیاد کردو پیوه‌ی نا د الدَّهَامِجُ:
 همنگاو کورت، خوشرپو د که‌ته‌و زه‌به‌للاج
 له‌مهر شتیک بی د حوشری دو دووگ د
 الدَّهْمَجُ: جهسته‌گه‌وره له‌هه‌موو شتیک د پان‌و
 پور د دَهْمَسُ الأَمْرُ کارمه‌ی داپوشی
 شاردیبه‌وه د دَهْمَسُ فلاتاً: فلاتی دلخوش کرد
 بازی بی داو هه‌له‌ته‌ی بی برد د دَهْمَقَ فی
 الشَّيْنِ: په‌له‌ی کرد د دَهْمَقَ الشَّيْنِ: شته‌که‌ی
 شکاند د دَهْمَقَ الطَّحِينِ: ناردمکه‌ی وردو هار کرد
 د دَهْمَقَ الطعامِ: خوارنده‌که‌ی جاک و خوش کرد
 د دَهْمَقَ القَاتِلِ الرِّقَّةَ: ژئ بادمرمه‌که هه‌موو
 ژیه‌که‌ی ریک و بیک بادا د دَهْمَقَ الكاتبِ
 الکتابِ: نووسه‌رمکه کیتابه‌که‌ی به‌وردی
 نووسی د دَهْمَقَ القُدَّاحِ القِدَّاحِ: خوداح جیه‌که
 به‌روپشتی قه‌ده‌حه‌که‌ی ریک و بیک کرد
 شه‌قی کرد د دَهْمَقَ الكلامِ: قسه‌ی جوان‌و
 ریک و بیک کرد د الدَّهَامِجُ: گلی نهرم د
 دمگوتری: (أرض دُهَامِق) زمویبه‌کی نهرمه‌لان‌و
 گله وردمیبه د دَهْمَتِ الناقَةَ دهانه‌ ودهاناً:
 حوشرمه‌که شری که‌م بوو.

دَهْنُ فلان دَهْنًا: فلانکس دوو رویی نه‌نجام دا.

دَهْنُ فلاناً: له‌گه‌ل فلانکس دا دوروی
 به‌کاره‌ینا.

دَهْنُ الرأسِ: سم‌ری جه‌ورکرد، رونی له‌سمردا.

دَهْنُ المطرِ الأرضِ: باران که‌می‌ک زموی تهرکرد
 دَهْنُ فلان الأرضِ: فلانکس زمویبه‌که‌ی والی
 کرد بو کشت‌وکال بگونجی د زبل‌و سه‌مادی
 کرده ناو زمویبه‌که.

دَهْنُ فلاناً بالعماء: به‌عمصا له‌ فلانکسه‌ی دا د دَهْمَتِ
 الناقَةَ: به‌مانا (دَهْمَتِ) دئ د اذَهْنِ: بیچه‌وانه‌ی
 نه‌ومی له‌دلی دایه قسه‌ی کرد د فرت و فیل‌ی
 کردو گهنده‌لی نه‌نجام دا د له‌قسه‌دا نهرم‌و
 نیانی نواند د اذَهْنِ الجِلْدِ: پیستی به‌رؤن‌و
 مه‌له‌م نهرم کرد.

اذَهْنُ فلاناً: موداراتی فلاتی کردو خوی له‌گه‌ل دا
 گونجاند د دَهْنُ الشَّعْرِ والرَّاسِ و غیرهما: به‌مانا
 (دَهْنُ) دئ د اذَهْنِ: بیچه‌وانه‌ی نه‌ومی له‌دلی
 دایه قسه‌ی کرد د اذَهْنُ فلاناً: فیل‌ی له‌فلان
 کردو غه‌شی نه‌نجام دا د اذَهْنِ: روخساری خوی
 به‌رؤن جه‌ورکرد د تَدَهْنُ: به‌مانا (اذَهْنِ) دئ
 الداهِنِ: دمگوتری: (حیة داهِن): ریشیکی
 جه‌ورکراوه د الدِهَانِ: شوپنی خلیسک د ریگای
 لووس د پیستی سوور د سووراو سپیاو که
 نافرمت خوی بی نارایش دما د خلته‌و پلتی‌ه‌ی
 زمیت د الدُهَانُ: رُون فروش د که‌سیک پیشی
 رُون دروست کردن بی د الدُهْنُ: نه‌و نه‌ندازه
 بارانه‌یه که روبه‌ری زموی تهر ده‌کا د الدِهْنِ:
 درمختیکه جروجانه‌ومر لی‌ی بخوا دمیانکوژی
 د الدُهْنِ: رُون، جه‌وری، ماده‌یه‌که له‌ حیوان‌و
 نه‌یات دا همیه جه‌وره، له‌پله‌ی گهرمی ناسایی
 دا رمقه، نه‌گهر شله‌منه‌ی بوو بی‌ی دمگوتری
 زمیت د نه‌و نه‌ندازه بارانه‌ی روی زموی تهر
 ده‌کا، د الدُهْناءُ: سارا، چوله‌وانی د گیاه‌کی
 سورباوه، که‌لاکانی پانه‌ ده‌باغی بی‌ی دمکری
 الدُهْنَةُ: جوریک له‌رُون د بونی خوش د الدِهْنِ:
 جه‌ورکراوه، رُون لی‌ی دراو د دمگوتری: (شَعْرُ

دَهْمِي: شتی ناخوْش ۵ النُّهْيَاءُ: بهمانا (الدُّهْمَاءُ) دئ.

دَاءُ الرَّجُلِ دَوَاءٌ وَدَاءَةٌ: بیاومکه نهخوْش کهوت ۵ دمگوترئ: (وقد دَلَّتْ يَارَجُلُ) کابرا نهخوْش کهوتی ۵ آءَاءُ الرَّجُلُ دَاءٌ: بیاومکه نهخوْش کهوت ۵ ناوسکی توشی نهخوْشی بوو ۵ آءَاءُ فَلَائِيًا: فلانکسی توشی شک و گومان کرد ۵ آءَوًّا الرَّجُلُ: بهمانا (دَاءٌ) دئ ۵ الفَاءُ: نهخوْشی ديارو ناديار، نهخوْشی ديوى دمروهى جهسته و همناو ۵ عهيب دياربئ يان شاراوه ۵ دمگوترئ: (فلان مَيِّتُ الدَّاءِ): فلانکس رقی لهوکمسانه نييه که خراپهيان دمرحق کردوه.

دَاءُ الْأَسَدِ: لمرزو تا.

دَاءُ الطَّيِّ: تمندروستی و نیشات.

دَاءُ الْمَرْوَةِ: نهخوْشيبهکه توشی جومگهى قناج و پمنجه دمبئ.

دَاءُ الْكُرْمِ: قهرزاری و ههزاری.

دَاءُ الضَّرَائِرِ: شمری هميشهئى.

دَاءُ الْبُضْنِ: فيتنهئى کويرانه.

دَاءُ الذُّبِّ: برسايهئى ۵ الدَّيْبِيُّ: نهخوْش ۵ السَّرِيَارَةُ: دمزويكى دولا لهکمتان و شتی وا درومانى بئ دمکرائ ۵ الدَّرِيْلُ: بپروانه (دَبَل).

دَاحٌ دَرَجًا: خزمهئى کردو يارمهئى دا ۵ الدَّاجَةُ: بئويستياتى بجوک بجوک ۵ شوئنيکهموتمو پاشمتای سوپا ۵ الدُّوْجُ: پالتوى نهمستور و پتمو ۵ دَاخَتِ الشَّجَرَةَ دَرَحًا: درهختهکه گموره بوو لئو و بپوی کرد.

دَاحٌ بَطْنًا: سکی زل بوو داجوْرا بهرمو خوار ۵ دمگوترئ: (دَاخَتِ سُرَّتُهُ): ناوکی داجوْرا بهرمو خوار ۵ دَوَّحَ مَالَهُ: مالهکى تمخشان و پهخشان

دَهْمِي وَحِيَةٌ دَهْمِي): قزى رَوْن لئ دراو ريشى جهورکراو ۵ زمعيفو بئ نرځ، ورمنزمو هيچ لهبارانهبووه، هيچى بئ ناکرئ ۵ الْمُنْهِنُ: ناميرى جهورکردن ۵ ديزهئى رَوْن ۵ الْمُنْهِنَةُ: نهوشتهئى رَوْنسى تئى دمکرائ ۵ بهرداو، قولکهبهکه لهشاخ ههئدمکندرئ يان سروشتى په ناوى تيدايبه ۵ الْمُنْهِنُ: بهناز بهرهمرده ۵ دمگوترئ: (قروم مُدْهِنُونَ): کهسانئىکن بهنازو نيعمت بئگهيشتون و هميشه لهخوْشى دان ۵ دهور: بپروانه وشهئى (دَهْرٌ) ۵ تَدَهْوَرٌ: بپروانه وشهئى (دَهْرٌ) ۵ الدُّهْرِيُّ: بپروانه وشهئى (دَهْرٌ) ۵ دهاه دَهْرًا: توشى بهلاى کرد ۵ بهزيرهک وليزانى له قهئلم دا ۵ دهته الدَّاهِيَةُ: بهلا هاته خوار ۵ دهاه دَهِيًا وَدَهَايَةً: بهلاى توش کرد ۵ بهليزانى زانى.

دِهِي دِهَاءٌ وَدِهَاءَةٌ: لهکارو روداو شارمزابوو، راي دروستى بهرامبهر روداوکان همبوو.

دَهْوُ الرَّجُلِ: بياومکه عاقل و زيرهک بوو (هر دَهِيٌّ)، ۵ آدهئى الرجل: بياومکه مندالتىكى زيرهک و ليهاټووئى بوو ۵ آدهئى فَلَائِيًا: بهزيرهک و عاقل هاته بهرجاوى ۵ دَاهَاءٌ: بهلاى توش کرد ۵ دَهَاءٌ: به زيرهک و عاقل هاته بهرجاوى ۵ دَهَاءٌ: بهمانا (دَهِيٌّ) دئ ۵ الدَّاهِي: شير ۵ الدَّاهِيَةُ: دمگوترئ: (رجل دَاهِيَةٌ) بياويکه لهکارو بار شارمزايبه ۵ بهلاو کارساتى گموره ۵ دواهي الدَّهْرُ: بهلاو کارساتى گمورهئى رُوْزگار کهتوشى ئادمميزاد دمبئ ۵ الدَّهَاءُ: عمقل و ناومز ۵ بيروپاى دروست ۵ الدُّهْرُ: عمقل و ناومز ۵ الدُّهْرَاءُ: دمگوترئ: (داهية دهواء) تمنگانهئى گموره و کارساتى جهرگير ۵ الدُّهْرِيَةُ: دمگوترئ: (داهية دُهْرِيَةٌ) بهمانا (الدَّهْوَاءُ) دئ.

کرد ۵ **إِنْدَاخُ بَطْنُهُ**: بهمانا (داح) دئی ۵ **الدَّخُ**:
 بهراویز بؤگردن و نه‌خشاندن بؤنهموی مندال
 بی‌هوی خمریک بی‌و خوی بی‌ بغاهلئینی ۵
 بازنه‌یهمکی بادراوه ۵ جۆرتیکه له‌بؤونی خۆش ۵
 شله‌مه‌نییه‌که زمردایی تیدایه ۵ **الدَّحَة**: قوماشی
 بهراویز بؤکراوو نه‌خشیندراو ۵ جیهان ۵
السُّرُحُ: خانوی گه‌وره له‌رهمان ۵ **الدُّوْحَة**:
 دره‌ختی گه‌ورمو لقو و بؤهداری زؤرو شوپ
 بؤوه ۵ **دمگوترئ**: (هو من دوحه الکرّم):
 سیبهری گه‌ورمو بانو به‌ره‌راوان ۵ **السُّرُحُ**:
 بهرزو هه‌نجو ۵ **دمگوترئ**: (عندق دُوّاح): لقه
 دره‌ختیکی هه‌نجوو به‌رزو ۵ دره‌ختیکی
 گه‌ورمو به‌رزو.

دَاخِ الرَّجُلِ أَوْ **السَّعْرِ دُوّاحاً**: بیاومکه زه‌لیل و
 گهردنگه‌ج بوو.

دَاخِ النَّاسِ: خه‌لکه‌که‌ی ژیربارو زه‌لیل کرد ۵
دمگوترئ: (دَاخِ الْبِلَادِ): ولاته‌که‌ی داگیر کردو
 دانیش‌توانه‌که‌ی ملکه‌ج کرد ۵ **أَدَاخِ الرَّجُلِ** أَوْ
الْبَعِي: بیاومکه یان حوشرمکه‌ی ژیربار کرد ۵
دُوّخِ الرَّجُلِ أَوْ **الْبَعِي**: بهمانا (أَدَاخُهُ) دئی ۵ **دُوّخُ**
الْوَجَعِ رَأْسِهِ: نازار سه‌ری گئیز کرد ۵ **دُوّخُ الْهَرَبِ**
 فَلَانًا: گهرما فلانی زعیضو لاواز کرد ۵ **دُوّخُ**
الْمَكَانِ: بهو شوینمه‌دا هاتوجۆی کرد ۵ **دُوّخُ**
الْبِلَادِ: به‌ولاته‌که‌دا هاتوجۆی کرد تاوای لی
 هات هه‌موو کون و که‌له‌به‌ری شارمزا بوو ۵
الدَّائِخُ **دمگوترئ**: (لیل دائخ): شه‌وتیکی تاریکه.

دَادِ الطَّعَامِ وَخَوْدِ دُوّاداً: خۆراکه‌که کرم لی‌ی دا،
 کرمی تیکه‌وت.

دِيدَ الطَّعَامِ: خواردنه‌که کرمی تیکه‌وت ۵ **أَدَاةُ**
الطَّعَامِ: بهمانا (دَادَ) دئی ۵ **دَوْدَةُ الطَّعَامِ**: بهمانا
 (دَادَ) دئی ۵ **دَوْدَةُ السَّيِّئِ**: منداکه یاری به‌کرم

کرد ۵ **النُّوَادُ**: کرمی بجوک ۵ بیاوی به‌په‌له ۵
النُّوَادُ: کرم گیانله‌به‌ریکی درئزه زؤر جۆری
 هه‌یه ۵ **النُّوَادُ**: جۆلانه ۵ جه‌رخ و فه‌له‌ک ۵
 دمنگی جۆلانه و جه‌رخ و فه‌له‌ک.

دَارِ دَوْرًا وَدَوْرَانًا: به‌دموری شته‌که دا سوپایه‌وه ۵

دَارِ فُلَانٍ عَلَى أَرْبَعِ نَسْرَةٍ: فلانکس جوار ژنی
 هه‌یه جاودیریان دمکاو مال و مندالیان به‌ریوه
 دمبا ۵ کابرا سوپایه‌وه گه‌ریه‌وه بؤ نه‌و
 شوینمه‌ی لییه‌وه دهستی به‌رویشتن کرد.

دَارِ الْفَلَکِ فِي مَدَارِهِ: فه‌له‌ک به‌ری‌تو په‌سی خۆی
 سوپانه‌وه‌ی به‌ره‌ی‌داو بی‌ راوه‌ستان سوپایه‌وه.
دَارِ الْعِمَامَةِ حَوْلَ رَأْسِهِ: میزمرمکه‌ی له‌سه‌ری پیچا.

دِيرَ بِهِ وَعَلَيْهِ: توشی سه‌ره خولئ بوو، گئیز بوو ۵
أَدَارِ حَرَلِ الشَّيْئِ: بهمانا (دَارَ) دئی ۵ **أَدَارِ عَنِ**
الْأَمْرِ: داوای لی‌ی کرد واز له‌وکاره به‌ینی ۵ **أَدَارِ**
فَلَانًا عَلَى الْأَمْرِ: داوای له‌فلان کرد کارمکه
 نه‌نجام بدا ۵ **أَدَارِ الشَّيْئِ**: شته‌که‌ی والئ کرد
 بخولئ‌ته‌وه ۵ **أَدَارِ الْعِمَامَةِ حَرَلِ رَأْسِهِ**:
 میزمرمکه‌ی له‌سه‌ر پیچا ۵ **أَدَارِ التَّجَارَةِ**:
 بازرگانیه‌که‌ی دهستی بی‌ی نه‌وه‌ی دوا‌ی
 بخت ۵ **أَدَارِ الرَّأْيِ وَالْأَمْرِ**: زانیاری ته‌واوای
 به‌سه‌ر راوبؤ‌چون وکارمکه‌دا په‌یدا کرد.

أَدِيرَ بِهِ: سه‌ره‌خولئ‌ی توش بوو ۵ **دَائِرِ مَدَائِرِهِ**
 وه‌واراً: له‌گه‌لی دا سوپاو گونجا ۵ **دَائِرِ الْأُمُورِ**
 وَعَلَيْهَا: داوای ری‌تو شوینی چونه ناوشته‌که‌ی
 کرد وپستی بزانی چۆن نه‌وکاره بکا ۵
دمگوترئ: (دَائِرَتُ الرَّجُلِ عَلَى الْأَمْرِ)
 لی‌کۆلئینه‌مو دان و سانم له‌گه‌ل نه‌وپیاوه کرد
 دهرباری کارمکه ۵ **دَوْرَةُ**: شته‌که‌ی والئ کرد
 خپ بی‌ ۵ بسوپئته‌وه هه‌لخولئ ۵ **تَدْيِيرُ الْمَكَانِ**:
 نه‌و شوینمه‌ی کرده خانووی نیشته‌جی بوون ۵

نامیرمهکهوه بی ◊ عطر فروش ◊ الدارة: خانوو
 ◊ ههرشتیک دوروی شتیکی تری دابی ◊
 نیمهنی مانگ لهشوی جواردمو پانزدا رونای
 مانگ ◊ کتو لبی رمق بوو ◊ ههرشتیک
 بهشتیکی تر دوره درابی ◊ همر دهشتایی و
 پانتاییهک بکهوئته ناو جهند کیویکهوه ◊
 دارات العرب: جهند دهشتاییهکن لهولاتی
 عمره رب رومگی بوئخوشیان لی دپروئ ◊ زیاد
 لهسه دو ده دهشتایی وا همیه لهولاتی عمره رب دا
 یهکن لهوانه (دائرة جُلجُل) ◊ السوار: سهره
 خولی وگیزیوونو سمر سوران ◊ السُر: تویو
 چینی شت کهدهکهونه سهریهک و شیوی
 بازنهمی پیک دهنن وکو توی میزمر ◊
 دهگوترئ: (الفسخ دور عمامته) ◊ لهزاراوهی
 زانایانی منطقدا بریتییه له ته و فوهرکرنی
 همر یهک لهدوشت لهسهریهکتر ◊ حمریق دهلی:

حاشیهی زولقت لهسهر نایاتی روت

زور موتالام کرد وهکوو دورو تهسهلسول مایهوه
 ◊ کهرمت و جارو نوبه، سهره، دهگوترئ: (جاء
 دوری) سهری من هات.

الدرة الحمیرة: ههلسورانی خوین بهناو رمگهکانی
 جهستهدا ◊ لهسهرایینی دلوه بو نهووریدمکان،
 له (أوردة) وه بو شهرايين ◊ الدرة الزراعية:
 دابهشکردنی زهوی بو دووبهش پان زیاتر
 له جاری یهکه م دا نیوهی تاییمت بکری بو
 لۆکهو نیومگی تری بؤدانهوئلهی تر پان
 بهمه ر دابهشکردنیکی تر ◊ دورة المياه:
 ناودمست و حمام و همر شتیک بهیومست بی
 بهوانهوه ◊ دورة المجلس النيابي: خولی
 نهنجومهنی نوینهران. ◊ السُرقي: جوړه
 چولهکهیهکه لهبن گوئسهبان هیلانه دهکن ◊
 الدار: همرکهسینک ههرشتیک زور بخولیتهوه،

استدار: بهدموری شتهکهدا سوراپهوه ◊ استدار
 القمر: مانگ خشت بوو روشنایی زیادکردو پتر
 سهرزوی روناک کردموه ◊ گهراپهوه بؤنهوه
 شوینهی سهرمتا سورانهوهی لیوه دهست پیکرد
 ◊ استدار به: دموری دا، کونترولی کرد ◊
 التَّنورة: جهوی خر، کتولبی خر ◊ الدائرة:
 کهوانهیی، بازنهیی ◊ لهزانیاری ریازی دا
 بریتییه له وئنهیهکی یهکسان و سنوردار
 بههیتیکی خوارموه بوو ههموو خالهکانی
 لهسمر بوعدا یهکسانهکانن بهرامبه ر خالی
 ناوموه ◊ ههرشتیک دوروی شتیکی تری دابی
 ◊ نهلقه ◊ دائرة رأس الإنسان: موی پیشهسهر،
 کاکوئل ◊ داریکه، سنگیکه لهناومرآستی خهرمان
 دا دادمکوترئ و گا گئیره بهدموری دا
 دهسورپتهوه ◊ خوار لوت ◊ بهلاو کارمسات ◊
 تیشکان ◊ دائرة المعارف: جوړه کتیبیکه زانیاری
 جیاجیاو لهبواره جیاجیاکان دا لهخو دمگری،
 زوربهی کات زانیاریهکان بهگوئرمی (أ ب ت
 ث ...) ریز بهند دمکرین ◊ الدائرة الانتخابية:
 بهشیک لهشار پان جهند گوندیک نوینهریک
 یا زیاتر هه لدمبزیرن ◊ الدار: خانوو بهدیوارو
 هه لاش و حموشهوه ◊ شوینی نیشتهجی بوون ◊
 شارو ولات ◊ هوزو خیل.

دار الإسلام: ولاتی موسولمانان.

دار السلام: بههشت ◊ بهغدا.

دار الحرب: ولاتی دوژمن ◊ الداري: نهوکهسهی
 ومگری مال بی له مال نهچپته دمرو ههولی
 ومدهست هینانی بزئو نهدا ◊ دهگوترئ: (ما
 بالدار داري): کس لهمالهوه نییه ◊ همر وا به
 حوشریک دهگوترئ کهلهگه ل گاران دا
 دهرنهجی و لهناغهل دا بمینیتهوه ◊ بهلهمهوان،
 کهلهکهوان، کهشتییهوان کهله دوا سهولی

ده لښوړو داسوړ بکا ۵ دمگوترئ: (الدهر دوار
بالإنسان): زهمانه زور سوړانه مو هه لښوړو
داسوړ بعمادهميزاد دمگا ۵ ناويکيشه بؤ کهعبه
۵ لهزانيارې الطبعية دا بهو شته دمگوترئ
نامادهباشي هه لښوړاني تيدابئ ۵ اللوراة: نهو
دائره و کهوانه پييه له زير لوت دايه ۵
ناميرتکه نهققاش و نه جار به کاري دينن بؤ
مهزنده مکردي نه ندامي کهوانه ۵ به کورتی و
کوردی پهرگاڼ ۵ له ورگ دا ناوه بؤ نهو به شعی
ريخولهی له خو گرتون ۵ له سر دا مه به ست
له خرابيه که ممتی ۵ اللوراة: همرشتيک بجولئ و
بخوليتوه ۵ ته بکه لمبی خر بوو که جرو
جانهمو رو نازه لی کيوي به دموری دا
ده خوليتوه ۵ هه مبانوه کونده که کونجی
هار دراوی تيدمکريئ و هم جار ده خرينه سر
پهک و به هيز زهختيان لی دمکريئ دمگوشرين
بؤ نهو می روئی کونجيه که بيته دمر ۵ همروا
به مانا (اللوراة) دئ که بؤ ورگو سر به کار
بهيندريئ ۵ اللوراي: زور خلوک، همرشتيک زور
بسوپيتهوه ۵ دمگوترئ: (الدهر بالإنسان دزاري)
زهمانه به زور شيوه هه لښوړو داسوړ که ره
بمناده ميزاد ۵ اللوراي: تا که که سيک ۵ دمگوترئ:
(ما بالدار ديار) که سيک لهو خانومدا نييه ۵
الدوير: تا که که سيک ۵ دمگوترئ: (ما بالدار
ديور) ۵ اللوراي: شويتی سوړانه وه ۵ (مدار الأمر)
نهو می کارمهی له سر به پيوه ده چی ۵ همروا
وشعی (المدار) به مانا ريپو می سوړانه هو می
نه ستيره گه و که گان دئ که به دموری خوردا
سوړ ده خون ۵ يان ريپو می مانگ به دموری نهو
نه ستيرانه می مانگ به دموريان دا ده خوليتوه ۵
مدار الأرض: نهو فه لمکی زموی تيبدا
دمسوپيتهوه به دموری خوردا ۵ اللوراي:

دو لجه يه که له پيست دروست دمکريئ و ناوی بی
ده خوريتوه ۵ دمر پييه که دمره لينگه کانی
بنه خشيندريئن به نه تمين و شتی وا ۵ اللوراي:
همرشتيک له سر شيوی خر و کهوانه بی ۵
المدیر: به پيوه سر، نهو که سهی کاروباری
فه رمانگه يه که يان کومپاني يه که هه لښوړيني
۵ اللوراي: ناوچه يه که يان ده ستبه يه که
به پيوه ميريک سروکاری بکا ۵ اللوراي: بپروانه
وشعی (ذرق).

داس الشئ برجله: شته که می بمقاجی پليشانده مو
وردو هاری کرد. ۵ داس الزرع: کشت و کاله که می
دروينه کردو گيری کرد.

داس الخيد: کشت و کاله درواوه که می گيره کرد

بونه هو می دانه و پيله که می لی دمريئن و جیای
بکاته وه.

داس السيف: شمشير که می مشت و مال کرد.

داس الخديقه: باخه که می راسته و پسته کرد.

داس فلانا: فلان که می زهليل و ژيرده سته کرد ۵
فيلی لی کردو هلی خه لماند ۵ اداس الحب:
به مانا (داسه) دئ ۵ دوس الطريق: زور
به ريگ که دا روئی ۵ اداس الحب: دانه و پيله که
گيرمکرا ۵ اللوراي: دمگوترئ: (انتهم الخيل
دوانس) نه سپه گان هاتن بويان په که له دوی
په که ۵ اللوراي: کومه نيک له ناده ميزاد ۵
اللوراي: همر که سيک زور کارماو ليها توو بی
له کارو پيشه خوی دا ۵ نازاو باله و انيک که س
جه نه بهری نه بهو همر که سيک به ره رو
بيته وه بی پرويني. ۵ اللوراي: لوت ۵ نهو
ناميره يان نهو پارچه کومباری له بهر دمکريئ
دافصرئ بؤ پيلو باککرنده وه اللوراي:
به مانا (اللوراي) دئ ۵ اللوراي: نازاو نه بهر ديکی

الدَّرَاءُ أَوْ الطَّيْبُ: بَمَانَا (دَافَهُ) دِئٌ ۵ السَّرْفَانُ: مَوْتَهَكه.

دَاق فِلَانٌ دَرَقًا وَدِرَاقَةً: فَلَانَكَمْس نَهَمَمَق بُوو ۵ لَهَكِيلِي دَا زِيَدَمِرْوِي كَرْد. ۵ **دَاق** الحَيَوَانُ: نَازَهَلَهَكه كَزو لَآوَاز بُوو. ۵ **دَاق** الفَصِيلُ مِنَ اللَّبَنِ عَنْ أُمِّهِ: بِيَجُومَكه تِيَرِي خَوَارِد لَه شِيَرِي دَايَكُو وَ دَمَمِي لَه كَوَانَهَكه بَمَرْدَا. ۵ **دَاق** الطَّعَامُ: تَامِي خَوَارِدَنَهَكه كِي كَرْد، لَه خَوَارِدَنَهَكه كِي چَمَشْت ۵ دِيَقْت الغَنَمُ: مَهْرَكه يَان بَزَنَهَكه سَمَر رَهَقِي نَوَانِدُو بَه كَوِي شَوَانَهَكه كِي كَرْد ۵ **أَدَاقُوا** بِهِ: دَمُورَمِيَان دَاو لَه مَآوَاخَوِيَان كَرْت ۵ **دَوَقَهُ** كَيْلُو نَهَمَامِي كَرْد ۵ **إِنْدَاقُ بَطْنُهُ**: سَكِي هَاوَسَا ۵ **تَلَوَّقُ**: كَيْل بُوو ۵ **الذَّاقِقُ**: (مَتَاع دَاقِقُ مَاتِقُ): كَالآيَهَكِي بِيح نَرخُو بَهْمَايَه ۵ هَمَرزَانَه ۵ **الذَّوَّقُ**: فَلَينَجَكِي جَاو ۵ يَهَكَمَه بِلَهِي رِيَزُو بِيَاو مَاقُولِي يَه لَه مَآوَا خَوَرْنَاوَابِيَه كَان دَا ۵ **الدَّرَقَانِيَّة**: كَه مَنْدَه لِي وَ دَاوَمَشَان ۵ نَهَمَمَه قِي وَ كَيْلِي ۵ **الذَّرَقَةُ**: بَه مَانَا (الدَّرَقَانِيَّة) دِئٌ ۵ **الذَّرَقِيَّةُ**: كَوِيخَاي دِئُو فَمَرْمَانِرْمَاوِيَه كِي بِيچُوك ۵ **الذَّرَقِيَّةُ**: بِرَوَانَه وَشَهِي (دَقَع) ۵ **دَرَقَلُ**: بِرَوَانَه وَشَهِي (دَقَل) ۵ **الذَّرَقَلُ**: بِرَوَانَه (دَقَل).

دَاك القَرْمُ وَخَرْمٌ دَرَكًا وَمِدَاكًا: خَه لَهَكه كَه وَرُوزَانُو تِيَكِيَانَه وَه هَاوِيَشْت ۵ نَه خَوَش كَه وَتَن. **دَاك** الطَّيْبُ وَالتَّيْبِيُّ دَرَكًا: شَتَه بُونْدَارْمَكه كِي (بُونَهَكه كِي) وَرِدُو هَاپَرَكَرْد، هَاپَرِي وَ كَرْدِي بَه تُوَز. **دَاك** فَلَانًا: فَلَانَكَمْسِي لَه مَآوَا هَه لَه كِي شَا ۵ خَسْتِيَه نَاو كَلَه وَه، زِيَر كَلِي دَا ۵ فَلَانَكَمْسِي دِيَل كَرْدُو كَرْدِي بَه نَه سَمِر ۵ **تَدَاوَلَكِ القَوْمُ**: خَه لَهَكه كَه بَه شَمِرُو خَرَابَه كَارِي بِيَه كَرْتِي تَه نَكِيَان بَه يَه كَرْت هَه لَه چُنِي ۵ **التَّرَاكُ**: حَوَرِيَكَه لَه مَه حَارِي

وَمَهَا كَه مَه رَكَمَسِيَك بَه مَرْمَنگَارِي بِي بِي پِرُوِيَنِي ۵ جَوْرَه فَمَه مَزَايِيَكَه بَادَمِرُو وَ حَمَصِيَرِي لِي دَرُوسْت دَمَكَرِي ۵ **الدِّيَّةُ**: بُو مِيَتِيَهِي (الدِّيَسُ) بَه كَارِدَمَه يَنْدِرِي ۵ بِيَشَه لَانِي پَرِدَارُو چِرُو زَه مَه مَنْدَاوِي ۵ **الْمَنَاسُ**: جَوْرَه پِيَلَاوِيَكَه ۵ **الْمَنَاسَةُ**: خَمَرْمَان، شَوِيَنِي كِيَرْمَكَرْدِنِي كَمَنَمُو جَوِي دُورَاوَه ۵ **الْمِنُوسُ**: جَه نَجَمِر، گَاگِيَرَه، كَه بَه سَمَر كَرشَه كَه دَا دَمَسُورِيَتَه وَه بُو دَمَرَه يَنَانِي دَانَه وَ يَلَه كَه ۵ **الْمِنُوسُ**: بَه مَانَا (الْمِنُوسُ) دِئُو، وَتَه: جَه نَجَمِر، دَارِيَكَه خِر وَه كُوو بَاگَرْدِيَن پَارچَه نَآسَنِي وَه كُوو دَمَه بِيورِي لِي قَايَم دَمَكَرِي هَه لَه دَخُولِيَنْدِرِي وَ بَه سَمَر كَرشَه كَه دَا دَمَه يَنْدِرِي وَ دَمِرُو ۵ هَمَرَا نَاوَه بُو نَامِيَرِيَك شِيَرِكَمَر شَمَشِيَرِي پِي مَشْتُو مَال دَمَكَا ۵ **الْمِنُوسَةُ**: جَه نَجَمِر، وَتَه: بَه مَه مَان مَانَا (الْمِنُوسُ) دِئُو ۵ بُو وَشَهِي (الدَّوَسِرُ، الدَّوَسَرُ، الدَّوَسَرَةُ، الدَّوَسَرِي، الدَّوَسَرَانِي) بِرَوَانَه وَشَهِي (دَسَر) ۵ **الذَّرَقُ**: بِرَوَانَه وَشَهِي (دَسَق).

دَاش فِلَانٌ دَرَشًا: فَلَانَكَمْس شَه وَ كُوِيَر بُوو.

دَوَش الرَّجُلُ دَرَشًا: بِيَاوَمَكه تَارِيكُو لِيَلِي بَه سَمَر جَاوِي دَا هَات ۵ جَاوِي كَز بُوو ۵ جَاوِي بِيچُوك بُوون ۵ جَاوِي خِيَل بُوون ۵ **دَوَشَتَ عَيْنُهُ**: جَاوِي بَه هَوِي نَه خَوَشِي جَاوِي كُوِيَر بُوون ۵ **الدَّرَشُ**: تَارِيكَاي كَه بَه سَمَر جَاوَا دِئُو ۵ كَزِي جَاو ۵ خِيَلِي جَاو ۵ **الدَّرَطَةُ**: نَه وَ دِيَارِيَه يَه كَه بُوَك دَمِيْدَا بَه زَاوَا.

دَافِ السَّرْوَاءُ أَوْ الطَّيْبُ دَرَفًا: دَمَرْمَانَهَكه يَان بُونَهَكه كِي تِيَكَه لَآوَا كَرْد ۵ دَمَكُوْتَرِي: (دَافَهُ فِي المَاءِ وَبِهِ) دَمَرْمَانَهَكه كِي تِيَكَه لَآوِي نَآوَا كَرْد ۵ دَمَرْمَانَهَكه كِي تَه ر كَرْدَه وَرِدُو هَاپَرِي كَرْد ۵ **أَدَافُ**

دمريا ۵ **الدوكة**: دمگوتري: (رقعرا في دوكة) خه لکه که کهوتنه شمر و کيشه وه له گهل يه کتری ۵ **المدالك**: دمسهکوهان، سندول، شتيکه ماده بونداره که ي تيدا دمگوتري يان له سمری ورد دمکری ۵ **المنزلک**: نهو دمسهک سندولهی شته بونداره که يي دمگوتري يان دسکی دمسهکوهان که شته بونداره که يي ورد دمکری، ۵ **التوکس**: برونه وشه (دکس).

دال الدهر دولا ودرله: رۆزگار گۆرانی بسمردا هاتو له حالیکه وه گواستیه وه بۆ حالیکي تر ۵ **دالت الايام**: رۆزهمکان گۆرانکاریان بسمردا هات. ۵ **دال** التراب: کراسه که (قوماشه که) رزی، کۆن بوو. ۵ **دال** بطنه: ورگی دا چۆر او شۆر بۆوه بۆسمر زهوی ۵ **ادال الشئین**: شته که ی والی کرد خه لک دستاو دستي بی بکا.

دال فلانا علی فلان ومنه: یارمه تی فلانکه سی داو زالی کرد بسمر فلانکه سی دا ۵ **داول کذا بینهم**: شته که ی والی کرد له ناو خویان دا دستاو دستي بی بکهن ۵ جاریک بدمست تاقمیکه وه بیو دهمیکی تر بدمست کۆمه لیکي ترموه ۵ دمگوتري: (داول الله الايام بین الناس): پهر و مردگار رۆزگاری سوراند همدمه و بدمست یه کیکه وه بوو ۵ **دول** دالا: پیتی دالی نووسی ۵ (تدریل المدينة) بریتیه له وهی شاریک له زیر کۆنترولی زیاد له حکومتیک دا بی ۵ **اندال القوم**: خه لکه که له شوینیکه وه گواستیان وه بۆ شوینیکي تر ۵ **اندال الشئین**: شته که هه نواسرا ۵ **اندال** بطنه: ورگی دا چۆر او شۆر بۆوه ۵ **اندال** مانی بطنه: ورگی دراو ریخوله کانی هه لپزانه سهر زهوی ۵ (تداولت الأیدی الشئین): دمسته کان نهو شته یان ئال و

گۆر کرد همر رۆزه شته که بدمست یه کیکه وه بووه ۵ دمگوتري: (تداول القوم الأمر): خه لکه که ناومناوه کارمه یان له نه ستو گرت ۵ **استدال الايام**: هه ولی دا رۆزگاری دمه لاتداریه تی بۆ بگه رپته وه ۵ **الکال**: پیتیکه له پیته کانی هیجا ۵ همر او به مانا نافرمتی هه له و دی ۵ (دال النهر) بریتیه له خلته و قورای ناو روبره کمان که روبره که دمکاته دوکمرت و شیوهی پیتی (دال) پیک دهمین ۵ به زمانی پۆنانی پیتی دمگوتري: (دلتا) ۵ **الدائنة**: شۆرمت و ناوو ناوبانگ ۵ **النوالی**: تری تابهی رمش که به لای سوری دا برونای ۵ له زانستی پزیشکی دا نه ستوربون و هاوسانی ره که خوینبه رمه کانه، ناهیلخ خوین پیاندا بگه رپته وه ۵ **دوالیک**: چاوکه و زوری زیده رموی دمگه یه نه له دست به سهر اگرتن و دان و سان و لیکو لینه وه دا ۵ **السنول**: سمرمتیری دستاو دست يی کراو ۵ **الدولة**: دمه لات و دست به سمر اگرتنی کاروبار ۵ شتی دستاو دست پیکراو ۵ کۆمه لیک خه لکی زور به شیومه کی هه میشمی له همریم و ولاتیک دابنیشن و شه خصیه تیکي معنه وهی و سهر به خوی سیاسیان هه بی ۵ نه گهر له بواری شهردا به کارهات بریتیه له وهی دولایه نی شه رکه ر همر دمه وه یه کیکیان سهر که وتن بدمست بیئنی ۵ همر او به مانا (چکلدانه) دی ۵ به مانا (دمندوک) دی ۵ به مانا (لا ورگ) دی ۵ به مانا (نساوک) دی ۵ **الدولة**: زالبون و دست به سهر اگرتن ۵ شتی دستاو دست پیکراو له پارو پول و نامیری جۆر او جۆر ۵ **النویل**: گیای وشکه وه بووی و مه ا سالتیک و دوانی به سهر دا رۆیشتی ۵ ههر گز و گیایه ک تیک

دال

شکابی و رمش هه لنگه رابی و که لکی بیومنه مایی
 ◊ **الْمُدَارَكَةُ فِي الْقَضَاءِ**: لیکۆلینه مومو قسه لی
 کردنی دادومر مکانه له سمر روداوو قهضیه یه ک
 پیش دهر کردنی بپار.

الْمُرْلَابُ: ناعور، نامیری که به نیسترو بارگیر
 هه لده سو پندری ئاوی بی هه لده مگو یزری ◊
 نامیری که بو به مرز کردنه موی شتی قورس
 به کاردی ◊ **کمنتوری جلو بهرگ**، ◊ **الْمُرْلُجُ**:
 پروانه وشه (دَلَج) ◊ **الْمُرْلُجُ**: پروانه وشه
 (دَلَج) ◊ **دام الثئی** دوما و دوما: جیگیرو پایه دار
 بوو ◊ مایه موه ◊ دستاو دهستی کرد ◊ جمو
 جوئی کرد ◊ کپ بوو ◊ دموگوتری: (دام غَلِيَانُ
 الْقِدْر) قَلْبُو هه لچونی مهنجه لکه کپ بوو.

دام آخیران: نازه لکه، و لاکه که ماندوو بوو ◊ **دام**
المطر: باران که به مردموام بوو ◊ **دام الدلور**:
 دۆلجه که پریوو ◊ دیم به: توشی سمر سوران
 بوو، گیز بوو ◊ **آدامت السماء**: ناسمان بارانی
 باراند ◊ **آدام الثئی**: شته که می دامرکاندموه
 به ناو یان به شتی تر ◊ خواستی وایوو
 به مردموامی بکا ◊ کالو خوی تیدا کرد به هیواشی
 دهستی بؤبرد ◊ **آدام القنر**: قَلْبُه قَلْبُو
 هه لچونی مهنجه لکه می هیواش کردموه ◊ **آدام**
الدلور: دۆلجه که می پر کرد ◊ **آدیم به**: به مانا (دیم
 به) دئی ◊ **داوم علیسه**: به مردموام بوو
 له سمری و دهستی لی هه لنه گرت ◊ **داوم الثئی**:
 هیواشی خواست به مردموام بی ◊ هیواشی تیدا
 به کارهینا ◊ **دومت السماء**: ناسمان بارانی وردو
 له سمر خوو به مردموامی باراند ◊ **دوم الطائر**:
 بالندمکه به چه وادا فری و بالی لیکدان ◊ فری و
 بالی راست کردن ◊ **دومت الشمس**: خور
 به ناسمان دا خولی خوی نهنجام دا ◊ **دومت**
عینه: بیلبیلهی چاوی سوپاو سوپی کرد ◊ **دوم**

فلان أو البعير: فلانکس یان حوشتر مکه زمانی
 له ناو دهمی خوی دا هینا و برد بؤنه موی
 ناو دهمی وشک نمین ◊ **دوم الکلاب**: سه گه که
 له پر کردن دا بینی گرت. ◊ **دوم الثئی**: شته که می
 خولاندموه ◊ **دمگوتری**: (دوم العمامة)
 میز مکه می به دهوری سمری دا پیچ پیدا ◊ **دوم**
الصئی العمامة: منداله که یاری به مزراحه که
 کرد ◊ **دوم الحمر شاریها**: شه رابه که کابری
 گیز و یز کردو توشی سمر سوپانی کرد ◊ **دوم**
الزعفران: زمعفرانی کرده ناو ناوموه تیکی
 هه لدا بؤنه موی بتویته موه ◊ یان تیکی هه لدا و
 تواند بیهوه ◊ **دوم المرقة**: شؤرباومکه می زور چهور
 لینا، رونی زوری تیکرد بؤنه موی رونه که
 به سهریه موه بسوپیت موه ◊ **دوم القنر**: قَلْبُه قَلْبُو
 هه لچونی مهنجه لکه می هیواش کردموه.

استدام الثئی: شته که به مردموام بوو ◊ **استدام فلان**:
 کابرا له کار مکه دا زنده رویی کرد ◊ **چاومروانی**
 کرد ◊ **استدام الطائر**: به مانا (دوم) دئی ◊ **استدام**
الثئی: هیواشی خواست شته که به مردموام بی ◊
استدام الأمر: هیواشی له کار مکه به میرمو کرد ◊
استدام عاقبة الأمر: چاومروانی سمرهنجامی
 کار مکه می کرد ◊ **استدام غرمه**: له گه ل
 قهرزدار مکه می دا هیدی هیواشی نواند ◊ **استدام**
فلان الله نعمة فلان: داوای له خودا کرد
 نیعمت و بیاومتی فلانکسی بؤبه مردموام بکا ◊
الستوم: نه و ماومیه که پیویسته موجه خور
 له شوینی کار مکه می به مردموام بی و شمرکی
 سهرشانی نهنجام بدا ◊ **الستوم**: سمر سوران و گیز
 بوون ◊ **الستوم**: به مانا (الدائم) دئی ◊ **دمگوتری**:
 (مازال السماء دوماً دوماً) ناسمان تا نیستا
 به مردموام باران دهباریتی ◊ **ههروا ناوه بو**
دره ختیک له پیری دارخور مایی، هه بارمی زلهو

به‌یادکرد ۵ گیل و نه‌حمه‌ق بوو ۵ کویر بوو ۵
 دریت الأرض: زه‌وییه‌که دمردو نافتی زور بوو ۵
 اذری فلان: فلانکس هاونشینی نه‌خوشیکی
 کرد ۵ اذری فلاناً: فلانکسی نه‌خوش کرد ۵
 چارسمری نه‌خوشیه‌که‌ی کرد ۵ دای المریض
 رنوه مداوا و دوا: چارسمری نه‌خوشه‌که‌ی
 کرد ۵ دای الفرس: نهرکی به‌خوکردن و
 سمرپرشتی کردنی نسه‌په‌که‌ی له‌نستو گرت.
 دوی الرعد: هومرکه گرماندی ۵ دوی الفحل:
 نسه‌په‌که‌ی حیلکاندی، حیلکه‌ی نسه‌په‌که‌ی بیسترا
 ۵ دوی الطائر: بالنده‌که له‌ه‌وادا بالی ریک
 کردن و فری ۵ دوی الکلب فی الأرض: سه‌گه‌که
 به‌ناو زه‌وییه‌که‌دا سوراپه‌وه ۵ دوی الرجل فی
 الأرض: پیامه‌که به‌ناو زه‌وییه‌که‌دا رویی ۵ دوی
 بالشین: به‌لای شته‌که‌دا رویی ۵ ملی له‌ساری
 کاک‌ی به‌کاک‌ی ناو رویی ۵ دوی اللبن والمرق:
 شیرمه‌که یان شورباکه توئی گرت ۵ توئی که‌وته
 سمر ۵ دوی الماء: ناومه‌که به‌لغی سمرکه‌وت ۵
 شتیکی له‌سمر دمرکه‌وت و مگوو توئی وایه ۵ دوی
 الطعام: خوراکه که زور بوو ۵ دوی فلاناً:
 سمرتویژی شیرو ماستی دا به‌فلان ۵ اذری:
 سمرتویژی شیرو ماست یان هی شوربای خوارد
 ۵ تدای: حمبو دمرمانی خوارد ۵ الدای: (لبن
 داو) شیرو ماستیکی سمرتویژداره ۵ الدایة:
 دهشتی کاک‌ی به‌کاک‌ی ۵ اللیة: به‌مانا (الدایة)
 دئ ۵ الدایة: مامان ۵ نافرمتی بیگانه‌ی شیردهر
 ۵ نافرمتیک مندالی خه‌لک به‌خو بکا ۵
 اللی: نه‌خوشی ۵ نه‌خوشی سیل ۵ عه‌یبی
 دپارنه‌بووی کالاً ۵ نادمیزادی خب بوو، خوست
 لی بر او ۵ دمگوتری: (ترکت فلاناً دوی):
 فلانکسم جی‌هیش خوستی لی برابوو،
 جووله‌ی لیوه نه‌دهمات ۵ اللیة: دمرمان،

له‌سمعیدی میصر زوره ۵ هه‌روا له‌ولاتی تری
 عمره‌بیش زوره، هه‌باری به‌رمکه‌ی به‌نه‌ندازی
 سئوکه‌ی توئیکلیکی نسته‌ورو سوری همیه ۵
 دمکی گه‌ورمی هه‌یهو کاکله‌که‌ی نهرم و
 نیسفنچی په ۵ هه‌روا ناوه بؤ دره‌ختی گه‌وره
 له‌هر جوریک بنی ۵ اللیة: مزراح،
 (خلخلوکه) داریکه لایه‌کی پان و لایه‌کی باریک
 سمری لاباریکه‌که‌ی ناسنکی خری به‌نه‌ندازی
 دمکه‌ی نوکیکو گه‌ورمتر پیدا دمگوتری ۵
 نه‌مجار به‌تیکی تی ده‌هائیندری و به‌زموی دا
 داده‌خوتری و ده‌خولیته‌وه ۵ اللیة: بارانیک
 ماوی بارینه‌که‌ی دریزه بکیشی و له‌سمرخو
 بباری ۵ اللیوم: به‌رده‌وام ۵ اللیام: بارانی
 به‌رده‌وام ۵ شراب ۵ اللیة: شراب ۵ اللیوم:
 ناو یان چیلکه‌داریکی ته‌ر یان هه‌رشتیکی تر
 که هه‌لچون و قلبه قلبی منه‌جه‌لی سمر ناگر
 دامرکینیته‌وه ۵ اللیوم: به‌مانا (اللیوم) دئ.

دان دزنا و درنا: پرو پوج و بی‌خیر بوو ۵
 زمعیض و لاواز بوو.

دان له: هه‌رمانبه‌ر داری بوو، گه‌ردنکه‌چی بوو ۵
 اذین: به‌مانا (دان) دئ ۵ دزن دیراناً: دیوانی
 شیعی دانا، شیعی کوکرده‌وو نوسینی‌ه‌وه ۵
 دزن الکتب: کتیبه‌کانی کوکرده‌وه و ریکی
 خستن ۵ تزن: بؤ مطاومعه‌ی (دزنه) هاتوو ۵
 باش دموئه‌مهند بوو ۵ اللیون: خویری و پرو
 پوج ۵ دزن: زمرهی زهمانه.

الدیران: ده‌فته‌رو تو‌مارگا که ناوی سمربازو شتی
 وای تیدا بنووسری ۵ نووسه‌رو شوینی
 نیشکردنیان ۵ گوئه‌لیک یا زوربه‌ی شیعی
 شاعریک ۵ هه‌موو کتیبیک.

دوی فلان دوی: فلانکس تووشی نه‌خوشی سیل
 بوو ۵ به‌نه‌خوشی هه‌ناو مرد ۵ رق و کینه‌ی

هرشتيك چارهسمرى نهخوشى پى بكرى ۵
 النوا: قوتوه مهرمكسبو نوچ و كمرسهى پى
 نووسين ۵ ههروا ناوه يو توپكى كالهكه
 مارانهو توپكى كالهك و توپكى بولمترى ۵
 النواية: تويپهكى تهنكه دمكهويته سمر شرو
 شوربا ۵ دمگوترى: (مرقة ذواية): شورباويكى
 توپدارو جهورو پيوداره ۵ نهو بهلغو
 سهوزايييه دمكهويته سمر ددان ۵ النور: سارى
 كاكي بهكاكي ۵ زموى تهخت ۵ النوي: بهمانا
 (الذارية) ۵ النوي: گرمهى همور ۵ ويزه ويزو
 گيزه گيزى همنگو مينشو ميشوله ۵ دمنگو
 صهدا ۵ ذوي الريح: باى لهسهره خو ۵ ذوي
 الاذن: هاشه هاشى گويچكه ۵ تاكه كس ۵
 دمگوترى: (ما بالدار ذوي) كس لهخانومكهدا
 نيبه ۵ همروا دمگوترى: (داء ذوية) دمردىكى
 گرانه ۵ النوية: (ارض ذوية): زمويپهكى
 نهگونجاوه يو تيدا ژيان، دمردو نافاتى زوره ۵
 الذبي: پروانه (ذوا).
 الذيرب: پروانه (ذب).

دات دينا: نمرم ناسان بوو.

دات فلان: فلانكس غيرتو پياومتى نهماو
 خهجالمت بوو، گهواو خوئيريه ۵ ديت فلان:
 فلانكس گهواو خوئيرى بوو.

ذيت الطريق: ريگاكهى پيخوست كرد، تهخت و بى
 كوئسيى كرد ۵ ديت الشين: شتهكهى نمرم كرد،
 چهماندى، ژيربارى كرد ۵ دمگوترى: (ديت
 المطرقة الحديد) چهكوچهكه ناسنهكهى نمرم كرد
 چهمانديبهوه ۵ ديت الحيوان والى انسان: ولاخهكه
 پان نادميزادمكهى زهليلو ژيربار كرد ۵
 خهساندى ۵ نهومندهى زهليلو ملكهچ كرد
 تازير باربوو، دمگوترى: (دبشه بالصغار) منداله

الديدان: پروانه (ذدن) ۵ الدين: پروانه (ذدن) ۵
 تدبير المكان: پروانه (ذور) ۵ الذير: كهنيشته،
 شوينى خوداپمرستى رهينه مهسيحيهكان چ
 نيروج مئ ۵ (راس الدير): پياو ماقول و
 سمرهك خيل.

الذيراني: خاومنى كهنيشته، نهوكسهى سهروكارى
 كهنيشته دمكا لهروى پيداويستى و بينا
 سازييهوه ۵ السديار: بهمانا (الذيراني) دئ ۵
 الذير: پروانه (دور) ۵ الدير: پروانه (دور).

الدير: پروانه (دور) ۵ المديرية: پروانه (دور) ۵
 الدير: پروانه (دور) ۵ الديرية: پروانه (دور)
 ۵ الدير: پروانه (دور) ۵ الديرية: پروانه (دور)
 (دسم) ۵ الديرية: پروانه (دسم) ۵ الديرية: پروانه
 مانگى دونازمى رومى و كانونى يهكهم له
 حيسابى سورمهاني دا.

داس: لاي دا، كلا بوو ۵ رنى لى گوم بوو سمر
 كوئر بوو ۵ لهسهدا ههلات ۵ چوست و چالاک
 بوو، بهدمورى شتهكهدا سورايهوه ۵ شوين

فهرمانرپروا که وتو بایمندی فرمان و برپاری
بوو ۵ دوی گمشکردن و بمرز بوونهوه تیشکاو
بوچایموه ۵ جوئه جوئی کرد.

دَاص عَنِ الطَّرِيقِ: لمرنگا لای دا ۵ داصت السمكة
في الماء: ماسییمکه روجووه خوار بهناو ناومکهدا
۵ انداص الشَّيْئُ: شتهکه لهدمست دمرجوو
لهدمست ترازا ۵ إنداص بالشر: لمناکاو بمشپرو
خراپهکاری بمرنگاری بووه ۵ دمشگوترئ:
(انداص علیه بالشر) ۵ الدائص: دز ۵ الدیاص:
هلهو خرپنیک لهبمر گوشتنی بهدمست
نهگیری ۵ بان لهبمر بههیزو پتهوی
ماسولکهکانی کهمس پیی نوپری ۵ الدیاصه:
ناهرمتی گوشتن ۵ ناهرمتی کولهبنه ۵ الدیاعرغ:
بروانه (دفع) ۵ الذیک: کهلهشیر، ۵ همروا ناوه
بؤ بههار لم روموه که بهجوژرها روهک و گول
دمرازپتهوه ۵ نمو نیسقانهی لهدوا گوچکهای
نهمپهومیه ۵ المدیکه: (ارض مدیکه): زهوییمکی
تهخت کراو راسته هاسته کراوه ۵ الذیلغ:
بروانه (ذلع) ۵ الذیاس: بروانه (دمس) ۵
الدیمة: بروانه (دوم) ۵ الديمقراطية: جوژرکه
لهفهرمانرپروایی کهسمروروی گهلی تیدا بمرچاو
دمگریئو دژی دیکتاتوریمته ۵ نهمه له روی
رامیاریموه، لهروی کومه لاهمتی شموه
شیوازیکي ژیانه لهسمر بنهمای بهکسانی و
نازادی رادمبرین و بیرکردنموه.

دان دینا و دیانة: ملکهچو زهلل بوو، فرمانبر دار
بوو ۵ دمشگوترئ: (دان له و دان منه): تولهی
لیساند ۵ (دان بکذا): نوموی کرده ناپینی خوی.

دان فلان دینا: فلانکمس فهرزی کرد ۵ فهرزمکانی
زوربوون ۵ خوی بهکاری خیر بان
شمرنگیزیموه گرت.

دان فلانا دینا: فلانی زهلل کرد ملکهچی کرد ۵
دمگوترئ: (دان فلان نفسه) خوی هه لئا بؤ
کردنی کاریک کمپنی ناخوش بوو ۵ نمفسی
خوی موحاسمه کرد ۵ (دان الشئی) شتهکهی
کرده ملکی نمو ۵ ادان: پارهی فهرز کردو بوو
بهفهرزدار، پارهی به فهرزداو بوو به خاومن
فهرز ۵ ادان فلاناً: فهرزی دایه ۵ فهرزی لی کرد ۵
دایته مداینة و دیانا: مامهلهی بهفهرز لهگهل دا
کرد ۵ پاداشی دایموه ۵ دادگایی کرد ۵ دایته:
فهرزی دایه ۵ وازی لی هیئا خوی و بیرو
باومری جوئمو چون نییه چی بهسرموه نهبوو
۵ بروای بی کرد ۵ دین فلاناً الشئی: شتهکهی
کرده مولکی فلان ۵ دمشگوترئ: (دین فلاناً القرم)
فلانکمی کرده کوپخاو کاربهدمستی خه لکهکه
۵ ادان: فهرزی کرد، بوو به فهرزدار ۵ فهرزی
لهسمر که لکهکه بوو ۵ ادان القوم: خه لکهکه
مامه لهمان بهفهرز کرد ۵ تداین الرجلان: دوو
پیاومکه مامه لهمان لهگهل بکتر دایه فهرز کرد
۵ تدین: فهرزی کردو بوو بهفهرزدار ۵ تدین
بکذا: بروای بهومکردو بایمندی بوو ۵ الدیوران:
بروانه (دون) ۵ استدان: فهرزی کردو بوو
بهفهرزدار ۵ داوای نوموی کرد فهرزی بی بدن
۵ دمشگوترئ: (استدان فلاناً) فهرزی لهفلانکمس
کرد ۵ الدیانة: نوموی نادمیزاد بیرو باومری پییه ۵
الدین: فهرزی ماوه دیاریکراو ۵ بههای کالو
شت و موهک ۵ همرشتیك حازرنه بی ۵ مردن ۵
الدین: بهمانا (الديانة) دئ ۵ همروا ناوه بؤ
همموو نهوشتانهی عیبدمتی خودایان بی
دمکری ۵ ناپینی نیسلام بروا بهدل و دان پیانان
بمزوبان بهجسته و نهمندام کارکردن ۵ ژینامه ۵
ملکایمتی ۵ فهرمانرپروا ۵ حال و مزع ۵
خوپاریزی ۵ حیساب و نهژمار ۵ فهرز او

دَي دِي: جۆره گۇرانىيمكه بۇ حوشتر دمگوتري ۵ الدَايَةُ:
 پروانه (دوى) ۵ الدينامىكا: زانيارىيمكه
 دمبارمى جم و جۆل بهمانا گشتييمكه ۵
 الدَيِّوم: پروانه (دَوَم).

نەخشەدانان ۵ الدَيِّنة: بهمانا (الدين)دئ ۵
 بهمانا خودا بهرستى دئ ۵ الدَيَّان: ناويكە
 لهناوه جوانهكانى خودا ۵ قازى و دادومر ۵
 پاداش دمروه بهخىر يان بهشمېر ۵ ژمىريار.
 المَيَّان: كسيتكه زور قمرزو قۆله بكا، كسيتك زور شت
 بهقمرز بدا، دمگوتري: (امراه مديان) ۵ المدينُ:
 بهندمو كۆيله.

الذَّالُّ: پیتی تۆیمه پیتهمکانی هیجایه ۵ لمنیوان
کمناری زوبانو کمناری دوو دانی پيشهومی لای
سمر و دمردئ.

ذَا: نیسمی نیشارمیه بؤ تاکی نیرینه بهکاردئ،
دمتوانرئ پیتی (کافی خیطایی) پیوه بلکیندرئ
بهگوپری خیطابه نارپسته کراومکه (کافهکه)
دمگوترئ، دمگوترئ: (ذاک، ذاک، ذاکما، ذاکم،
ذاکن) ۵ واش دمبج پیتی (ها) که بؤ هوشیار
کردنهمویه پيشی دمکوهئ، دمگوترئ: (هنا)
(هناک) وادمبج پیتی (ل) که دوری دمگمبمنئ،
دمکوهیتته نیوان نیسمی (ذا) و (کافهکه)،
دمگوترئ: (ذک) ۵ همروا وشمی (ذا) بهمانا
خاومن دئ، (ذا المال) واته: خاومن مال.

ذَات: بؤ مینیمی (ذری بهمانا صاحب بهکاردئ،
دمگوترئ: (هو ذو مال وهي ذات مال) ۵ (ک:
ذوات) ۵ وادمبج بهمانای بهکجار دمگمبمنئ،
دمگوترئ: (لقتی فلاناً ذات مرة) جارنک توشی
فلانکمس بووم ۵ (ما کلمت فلاناً ذات شفة):
بهک وشه قسم لمگهل فلان نمکرد ۵ همروا
بهمانا حال وومزع دئ (واصلح ذات بینهم)
حال وومزعی نیوانیانی باش کردو کیشهمان
نهما ۵ بهمانا لای شت دئ، دمگوترئ: (ذات
الیمین وذات الشمال) لای راست و لای چمپ ۵
بهمانا خودی شت و حقیقتهتی شت دئ،
دمگوترئ: (ذات الشئی) خودی شتهکهو
حقیقتهت و تابهتمندی شتهکه، دمگوترئ:
(عب ذاتی): عهیبیکسی سروشتی و خورسک ۵
الذَّاتُ: نهفس و شهخم و خود ۵ لهبوارئ

ئدمب دا (نقد ذاتی): واته رخنهکه بهیومندی
به بیرو بؤچونی کهسهکهو هه لچون و داجوونه
دمروونیمکانیهوه همیه ۵ پئجهوانمی نهقدی
مهموضوعیه، دمگوترئ: (جاء فلان بذاته):
فلانکمس خودی خوی هاته (عرفه من ذات
نفسه): لهخودی خویهوه ناسیونتی شارمزابوو.

ذَات الصدر: نهینی ناو دلی ئادمیزاد.

ذَات الرئة: نیلتیهاب و هموکردنی سی.

ذَات الجنب: نیلتیهابی پهردی سی.

ذَاب فلان: فلانکمس کردومی گورگانمی کرد،
که لهشونیکهوه ترسی همبوو له لایهکی ترموه
بؤی هات.

ذَاب في السر: له رؤیشتن دابهلمی کرد.

ذَاب الريح الشئی: بایمکه له همموو لایمکهوه
بؤشتهکه هات.

ذَاب الشئی: شتهکهی کؤکردموه، ریکی خست.

ذَاب الدابة: ولاخهکهی لی خوری.

ذَاب فلاناً: فلانکمس دمکردو سوکایمتی پی کرد
۵ ترساندی.

ذَاب الغلام: کاکولی بؤ مندا لکه دروست کرد.

ذَائِب: لمگورگ ترسا ۵ گورگ کهوته ناو مپرو
مالاتهکهبهوه.

ذَائِب ذاباً: ومکوو گورگی لی هات له چاو چنؤکی و
زئنه خرویی دا ۵ لمگورگ ترسا ۵ له شتیک
ترسا.

ذُوبٌ ذَابَةٌ: ومکوو گورگی لی هات له خرابهکاری و
 جاوچنؤکی دا ۵ اذآبت الارض: ولاتهکه
 گورگی زور بوو ۵ گورگی تیدا بهیدا بوو ۵
 لمشتیک ترسا ۵ اذآب فی السع: لمرویشتن دا
 بهلهی کرد ۵ اذآب الغلام: کاکولی بو مندالهکه
 کرد ۵ ذآبسه: کاکولی بوکرد ۵ ترساندی ۵
 رایچلمکاند ۵ تذاآبت الريح: بایهکه
 ههلبوونمکهی شیواوبوو همدمه له لایهکهوه
 دمها ۵ تذاآبت الريح الشیخ: بایهکه
 همدمه له لایهکهوه لهشتهکهی داو بووی هات ۵
 تذاآب: ومکوو گورگی لی هات ۵ تذاآب
 الريح الشیخ: بایهکه لههموو لایهکهوه
 بوشتهکه هاتو لههموو کونو که لمبرنکهوه
 لهشتهکهی دا ۵ تذاآب فلاناً: فلانکهسی
 ترساند ۵ استذاآب: ومکوو گورگی لی هات ۵
 الذؤابة من کل شیخ: لای سمروی هموو
 شتیک، دمگوتری: (فلان ذؤابة قومه): فلانکهس
 سرؤکی هؤزمکهیمتی، بیوا ماقول و ریش سبی
 خه لکهکهبه ۵ سمروی شتو کوتابهیکهی،
 دمگوتری: (ذؤابة السوط) سمروی شورک و
 همچی ۵ (ذؤابة العمامة): سمروی لکی میزمر،
 دمگوتری: (فلان قُلت ذؤابته): فلان لمراو
 بوچونی خووی زینوان کراومتهوه ۵ الذؤاب:
 گورگ ۵ سهکه کیوی ۵ لمپهندی پئشینانی
 عمرمب دا هاتووو دهلی: (الذؤاب خالیا أسد):
 گورگی برسی شیره کؤ له هیچ ناکاتهوه، همروا
 دمگوتری: (فلان من ذؤابان العرب): فلانکهس له
 دزو جهرمدکانی عمرمه ۵ المذآبة: (ارض
 مذآبة): ولاتیکی فره گورگه، گورگی زوره.

ذُوبٌ ذَارٌ: رهی ههلساو تورا، خووی نامادمکرد بو
 ههلمت بردن.

ذُوبٌ بِالْأَسْرِ: خووی بهکارمکهوه گرت.

ذُوبٌ الثَّيْبُ: شتهکهی بی ناخوش بوو روی لی
 ومرگتیرا.

ذُوبٌ عَلَيْهِ: جهسارمتی بهسمر دا کرد، بهسمریا زال
 بوو، دمگوتری: (ذُوبَتِ الْمَرْأَةُ عَلَى بَعْلِهَا):
 نافرتمهکه له میتردمکهی ههنگهراپهوهو ناچیزه
 بوو ۵ اذآره الیسه: بهنای بی برد ۵ اذآره
 علی فلان: رهی فلانکهسی ههلساند ۵ اذآره
 به: بهوشته ههلیناو نیفرای کرد ۵ ذآرت
 الناقة: حوشترمهکه له بیچومکهی نهبان بوو ۵
 ذارت المرأة: ژنمهکه له میتردمکهی ناچیزه بوو.

ذُوبٌ ذَا فَا وَذَا فَا نَا: مرد.

ذُوبٌ الْجَرِيحُ: بیریندارمکهی مراند، کوشتی ۵
 الذؤاف: ژمهری کوشنده، دمگوتری: (موت
 ذؤاف): مردنی کتوپر.

ذُوبٌ ذَالٌ وَذَالَانَا: بهختیرایی و خویدان رویشتن ۵
 بازی دا.

ذُوبٌ فَلَانًا: فلانکهسی دمرکردو سوکایمتی بی کرد
 ۵ تذاآل: خووی بچوک کردموه، بان نهو دوو
 کهسه یهکتیران بهبچوک لهقهلم دا ۵ ذؤالة:
 عهلهمی جینسه بو گورگ (واته رهگمزی
 گورگ) ۵ المسذال: خوشرموی ومزن سوک ۵
 ذآمه ذآما: رهخنهی لی گرت بهسووک و بی
 ریزی دانا ۵ همری کردتپرؤی کرد ۵ اذآمه:
 ترساندی ۵ الذآم: عمیبو عار ۵ الذآمة:
 دمگوتری: (ما سمعت له ذآمة): تاقه وشهیکم لی
 نمبست.

ذُوبٌ ذَبًا: لهبهک شوپن جیگیر نهبوو، رهنگی
 ههلبزیرکا.

ذُوبٌ جَسَمًا: جهستهی چرچو لاواز بوو.

ذَبَّ شَفْتَهُ ذَبًا وَذَبِيًّا وَذَبِيًّا: لِيَوِي وَشَكَ بُوُو لَهَبَر تِينَوَابَهَتِي زُورُ لِيَوِي سِيسِ بُوُونِ دَمَكُوْتَرِي: (ذَبَّ لِسَائُهُ وَالْعَدِيرُ وَالنَّاتُ ذَبًّا وَذَبِيًّا): وَشَكَ بُوُو.

ذَبَّ الذَّبَابُ وَغَيْرُهُ ذَبًا: مَيْشَهْمَكِي دَمَرَكُرْد.

ذَبَّ عَنْهُ: بَهْرَكِرِي لِي كَرْد ۵ دَاكُوْكَ لِي كَرْد.

ذَبَّ الْمَكَانُ: نَهَو شُوِيْتَه مَيْشِي زُورُ بُوُونِ ۵ (ذَبَّ الْحَيَوَانَ): نَاژَهَلَهَكِه مَيْشِ جُوْتَه كَوْنَه لَوْتِيَهَوَه ۵ ذَبُّ سَبَبٌ: بَهْمَانَا (ذَبَّ) دِي ۵ زَيْدَه رَهَوِي كَرْد لَهشُوِيْن كُوْرِكِي وَ هَهَلْبَهَزُو دَابَهَزَا ۵ ذَبُّ سَبَبٌ فِي السَّمْرِ: پَهَلَهِي كَرْد لَه رُوِيْشْتَن دَا، دَمَكُوْتَرِي: (ذَبَّ النَّهَارُ): زُورُ نَزِيكَه تَهَوَاو بِيْنِ كَهْمَهَكِيْكَِي مَآوَه ۵ ذَبُّ سَبَبٌ الذَّبَابُ: نَاوَه بُوُو زُورُ لَه جُوْرَمَكَانِي مَيْشِ وَ مَهَكَمَز، يَكِي لَهَوَانَه مَيْشِي مَالَهَكِي، مَيْشَه سَهَك، مَيْشَه نَهَسَب، مَيْشِي مِيوهَجَات ۵ دَمَكُوْتَرِي: (فَلَانُ ذَبَابٌ): فَلَانَكَمَسِ وَ مَكُوُو مَيْشِ وَايَه نَهْمِيَهَتِي خَهَلَكِ دَمَدَا ۵ ذَبَابُ الْعَيْنِ: بِيْلِبِيْلَهِي چَاو ۵ (ذَبَابُ السِّيفِ): تِيْزَايِي شَمَشِيْر ۵ الذَّبَابَةُ: تَاكِي مَيْشَه ۵ بَاهِي مَانَدَمِي شَت هَمَرَشْتِيْكَ بِيْنِ، دَمَكُوْتَرِي: (عَلِي فَلَانُ ذَبَابَةٌ مِنْ دِينَ): فَلَانَكَمَسِ بَهَشِيْكَِي كَهْمِي لَه قَهْرَمَكِه لَه سَمْرِ مَآوَه، (و بَه ذَبَابَةٌ مِنْ جَوْعٍ): كَهْمِيْكَ بَرَسِيَهَتِي پِيُوَه مَآوَه، (و صَدْرَتُ الْإِبِلِ وَبِهَا ذَبَابَةٌ مِنْ عَطَشٍ): حُوْشْتَرَمَكِه لَه سَمْرِ دُوِيْلَاوَمَكِه كَهْرَايَهَوَه كَهْمِيْكَ تِينَوَابَهَتِي مَابُوُوَه ۵ ذَبَابَةُ الْإِبِلِ: مَيْشُوْلَهِيَهَكِه لَه رَزُو تَاو سَيِيْبَهْرُو دَمَكُوْتَرِيْتَهَوَه ۵ الذَّبَابُ: كَاكِيُوِي ۵ دَمَكُوْتَرِي: (بَعْرُ ذَبَّ): حُوْشْتَرِيْكَ لَه هِيْج شُوِيْنِي هَه لَنَاكََا دَهَلِيِي مَاخُوْلَانِيَهَتِي ۵ الْمَذْبُتَةُ: (أَرْضُ مَذْبُتَةٍ): خَاكِيْكَِه مَيْشِ وَ مَهَكَمَزِي زُورَه ۵ الْمَذْبُتَةُ: مَيْشِ كُوْز، مَيْشِ دَمَرَكُر ۵

ذَبَحَهُ ذَبْحًا: سَهْرِي بَرِي، قُوْر قُوْرَاگَهِي هَه لَبْرِي.

ذَبَحَ الشَّيْءَ: شَتَهَكَمِي دُوُوْلَمَت كَرْد، كُوْنِي كَرْد، دَمَكُوْتَرِي: (ذَبَحَ الدَّنَّ): كُوْنِي لَه كُوْبَهَكِه كَرْد ۵ ذَبَحْتَهُ الْعَبْرَةَ: فَرْمِيْكَ خَنكَانَدِي ۵ ذَبَحْتَهُ الطَّمْسَ: تِينَوَابَهَتِي تِينِي بُوْهِيْنَا، بَرَسْتِي لِي بَرِي ۵ ذَبَحْتُ فَلَانًا لِحَيْتُهُ: فَلَانَكَمَسِ خُوِيْنِ لَه زُوْر چَهْمَانَاگَهِيَهَوَه رُوِيِي ۵ ذَبَّحَ: زُورِي سَهْرَبَرِيْن نَهْنَجَام دَا ۵ ذَبَّحَ الْحَيَوَانَ وَالطَّمْسَ: حَمِيَوَانَهَكَمِي يَان بَالْتَنَدَهَكَمِي سَهْرَبَرِي ۵ إِذَبَّحَ: كُوْشْتِي بَرِيَار دَا، حَمِيَوَانِي كُوْشْتِي پَهِيْدَا كَرْد ۵ تَمَذَّبَ إِجْرًا: خَهَلَكَهَكِه كَهْوَتَنَه وَبَزَهِي يَه كَتَرُو يَه كَتَرِيَان سَهْرَبَرِي ۵ الذَّبَّاحُ: دَاخُ وَ نِيْشَانَهِيَهَكِه لَه پَانَايِي مَل دَمَكُرِي ۵ الذَّبَّاحُ: نِيْلْتِيَهَابِيْكَِه لَه كَهْرُو دَا دُرُوْسَت دَمْبِي دَمِيَهَاوَسِيْنِي بَه كُوْرَدِي بِيْنَه خِرَهِي پِي دَهَلِيْن ۵ الذَّبَّاحُ: نَاژَهَلِي قُوْرِيَانِي، نَهَو نَاژَهَلَهِي نَامَادَه دَمَكُرِي بُوُو سَهْرَبَرِيْن ۵ الذَّبَّاحَةُ الصَّدْرِيَّةُ: نَاژَارِيْكَِي تَاوْتَاوُو دَهْمَدَهْمِيَه لَه سَنَك دَا پَهِيْدَا دَمْبِي وَ تُوْشُوُو بَه وَ نَه خُوْشِيْيه هَه سَت دَمَكَا خَهْرِيْكَِه هَه نَاسَهِي دَمْرَنَهِيَه وَ بَخَنَكِي ۵ الذَّبَّاحَةُ: بَهْمَانَا (الذَّبَّاحُ) دِي ۵ الذَّبَّاحُ: سَهْرَبَرَاو، هَمَر نَاژَهَلِيْكَ بَه كَه لَكِي قُوْرِيَانِي بِي ۵ الذَّبَّاحَةُ: حَمِيَوَانِي قُوْرِيَانِي بَه سَمْرِ بَرَاوِي ۵ الْمَذْبُوحُ: هَه سَابَخَانَه يَان شُوِيْنِي پِيْشَكَه شَكْرَدَنِي قُوْرِيَانِي لَه پَهْرَسْتَاگِي نَامُوْسُوْلَمَانَان دَا ۵ قُوْر قُوْرَاگَه ۵ مَذْبُوحُ الْكَنْيَسَةِ: نَهَو شُوِيْنَهِي رِي وَ رَهْمِي هُو دَاسِي مَه سِيْجِيَه كَانِي تِيْدَا نَه نَجَام دَمَدَرِي ۵ مَذْبُوحُ السَّمِيْلِ: نَهَو كَه نَدِرُو دَا دِرَانَهِي لَافَاوَه كَه لَه زَمُوِي دَمِيْكََا بَه مَهْرَجِي قُوْلَايَه كَهِي بَه نَه نَدَازَمِي بَسْتِيْكَ بِي ۵ الْمَذْبُوحُ: نَهَو شَتَهِي كَارِي سَهْرَبَرِيْنِي پِي نَه نَجَام دَمَدَرِي ۵ ذَبَّحَ الشَّيْءَ الْمُعْلَقَ فِي الْهَوَاءِ: شَتَه هَه لُوَا سَرَاوَهَكِه

ذَبَلَّ البات ذبلاً وذبلاً: رومگه که تمرو
تازمییه که می نهما سیس بوو، دمگوتری: (ذَبَلَّ
فوه): دمی بهموی تینویتی یان نهخوشی وشک
بوو، تفی لمددم دا نهما.

ذَبَلَّ الإنسان والحیوان: ناده میزادمه که یان نازده لمه که
کزو لاواز بوو.

ذَبَلَّ الرّاج ذبلاً: بلیته می جراهی جاک کرد ۵
اذبلاًه: وشکی کردموه کزو لاوازی کرد ۵ اذبَلَّ
بالشئین: شته که می جهماند ۵ تَدَبَلَّ:
نمندیوو نهو دیوی کرد جینگلی دا ۵ تَدَبَلَّ
في المَشْرِی: له رویشتن دا خوی بادا لهنجهو لاری
کرد.

تَدَبَلَّ فلان: فلانکس همموو پارچه جلهکانی
بهری داکمندن جگه لمیه که پارچه یان نه بی ۵
الذَّابِلُ: باریک و تیز، دمگوتری: (رمح ذابِلُ):
رمبیلی باریکه ۵ الذُّبَالَةُ: بلیته می چرا ۵
نهو داوه دمزوی دسوتی و رونایکی دمدا ۵
الذُّبُلُ: پیستی کیسه لی وشکانی، یان هی
کیسه لی دمربا بازنمو شانمی لی دروست دمکری
۵ الذُّبْلَةُ: قشیل ۵ بای پیچاو پیچ (گنیزه لوکه)
۵ الذُّبِيلُ: کارسات و شتی سمرسور هینمر ۵
ذَحَجَتْهُ الرِّیْحُ ذَحْجاً: بایه که له شوینیکه وه
بؤ شوینیکی تر بردی و هه لسور و داسوری پ
کرد.

ذَحَجَ الشئ: شته که می فه لاشت، تونکی لی
کردموه.

ذَحَجَ الأدمی: جهرمه که می تاشی، هه لی گلؤفت،
همنوی ۵ ذَحَجَتِ المرأة بولیدها: نافرتمه که
منداله که می بوو فرینی دا ۵ اذحجت المرأة علی
ولدها: نافرتمه که به بیومژنکوشی منداله که می

به حه واوه هاتوجوی کرد ۵ ذَبَبَ فلان:
فلانکس له نیوان دوو شت یان نیوان دوو
پیاودا نه مبهرو نهوبهری کرد، همردمه
دؤستی به کیکیان بوو ۵ ذَبَبَ الشئین:
شته که می له جمو جوئل خست ۵ ذَبَبَ فلاناً:
به سمرسامی و واقو و پرماوی فلانکسی جی
هیشت ۵ تَدَبَبَ: کهوته جمو جوئل و هاتو جو
۵ تَدَبَبَ فلان: به مانا (ذَبَبَ) دی ۵
الذُّبَبُ: زمان ۵ الذُّبُّبُ: نهو گولینک و
همیتو هوتی به که مزاموه دمکری بؤ جوانی، یان
به سمر و ملی حوشرموه دمکری ۵ له زانیاری
ریاضه و نه اندازیاری دا بریتیبه له ومه سافه می
قمبارمهت دمیری که دمگه و پته جمو جوئل
له دورترین خال له سمر لایه کی میحوهری
وینکجو تا دمگه پته وه بؤ همان خال جاریکی
تر.

ذَبْرٌ ذبارة: سمیری کردو ههستی بی کرد پی زانی.

ذَبْرٌ آخر: له مهواله که حالی بوو.

ذَبْرَ الكتاب ذبراً: کتیبه که می نووسیبه وه، یان
به هیواشی خویندیبه وه یان به خیرایی
خویندیبه وه.

ذَبْرَ القراءة: خویندنه ومکه می سووک کرد.

ذَبْرَ علیه: رقی لی هه لسا ۵ ذَبْرَ الكتاب:
کتیبه که می نووسیبه وه.

ذَبْرَ القرب: بهراویزی بؤ کراسه که کردو گوژو
گولینکی به داوینتکه میبه وه کرد ۵ الذَّبْرُ: بی
دهم و پلی، دمگوتری: (فلان لا ذَبْرَ له):
فلانکس نوتقی نیبه، له میر لاوازی و بی هیزی
زمانی گو ناکا، قسه می بؤناکری ۵ المِذْبَرُ:
قه له م.

که‌نیشانه‌ی بیرییه و مگوو موی سپی ◊ الذَّرَّاءُ:
لايهنيك، بهشيك، سمره‌داونيك، دمگوترئ:
(بلغتي ذرءٌ من خير): بهشيكی هه‌واله‌که‌م پئ
که‌پشت.

فُورمَ، ذرءٌ: وشه‌یه‌که ناراسته‌ی بزن دمکری بؤ
ئه‌موی شیربدا ◊ الذَّرَّانِي: سپی، دمگوترئ:
(ملح ذرآني) خوئییه‌کی زور سببیه ◊ الذَّرِّيُّ:
توو کراو، دمگوترئ: (ذرع ذري) ◊ الذَّرِيَّةُ:
وهجه‌و نه‌وه ◊ ذَرَبَ السَّيْفَ ذَرَباً:
شمشیرمه‌کی تیژ کرد ◊ ذَرَبَ لِسَانَهُ: زمانی
درئوژو جنیو فروش بوو ◊ ذَرَبَ فُلانٌ:
فلانکس زمانی دوا لالی و گیری، ره‌وان بوو ◊
ذَرَبَ أُنْفَهُ: لوتی تکه‌ی کرد دلۆپ دلۆپ ناو
له‌لوتی هاته‌ خوار ◊ ذَرَبَ الجُرْحُ: برینه‌که
پیس بوو بیوه‌ جوو، گه‌وره بوو ◊ ذَرَبَ
مَهْدَتَهُ: گه‌ده‌ی تیک جوو، هه‌لترشا ◊ أَذْرَبَ
فلانٌ: فلانکس زمانی ره‌وان بوو دوا ئه‌موی
له‌مهبیش زمانی دمگرا ◊ زبانی تالو ناخوش
بوو ◊ ذَرَبَ السَّيْفَ رَمَوْه: به‌مانا (ذربته) دئ
◊ له‌زه‌ری هه‌لکیشاو جه‌وه‌ررداری کردو
ئه‌مجار مشتو مالی کرد، دمگوترئ: (ذَرَبْتُ
فلاناً): فلانکس‌م تورمکرد، رفیم هه‌لساند ◊
ذَرَبَتِ المرأةُ طِفْلَهَا: نافرته‌که منداله‌که‌ی
راداشت بؤئه‌موی پیسایی بکا ◊ الذَّرَابُ: زه‌هر
◊ الذَّرْبُ: دهردیکه توشی گه‌ده‌ دمبی خواردن
هه‌زم ناکا، خوژاکی تئیدا دهرترشی و سودی لی
وهرناگری ◊ الذَّرْبُ: زمان پیس، جنیو
فروش، دمدریز ◊ الذَّرْبُ: زمان پیس، جنیو
فروش، دمدریز ◊ ناوساوییه‌که له‌ملی
ئاده‌میزاد یان هی نازهل دا په‌یدا دمبی ◊
نه‌خوشییه‌که توشی جه‌رگ دمبی دره‌نگ چاک

به‌خيو کردو دواي مردني مي‌رمدگه‌ي شوي
نه‌کردموه.

ذَحَّ فلاناً ذحاً: شه‌پلاغه‌ی له‌فلانکس دا،
مسته‌کوئه‌ی بیا کیشا.

ذَحَّ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی کوتا، دوو له‌متی کرد ◊
ذَحَّذَحَ: هه‌نگاو‌مکانی خیراگردن و نزیکي
خستنه‌وه ◊ ذَحَّذَحَ الرِّيحُ القَرَابَ: ره‌شه‌پاکه
گل و خوئه‌که‌ی به‌حه‌وادا برد ◊ الذَّحْزَاحُ:
کورته بالای ورگن ◊ الذَّحْلُ: رق و کینه ◊
تولستانده‌وه ◊ الذَّحْلُ: به‌مانا (الذَّحْلُ) دئ.

ذَحَرَ الشَّيْءُ ذَحْراً وذَحْراً: شته‌که‌ی په‌زمنده‌ کرد
بؤ کاتی بیویست، دمگوترئ: (ذَحَرَ لِنَفْسِهِ حَدِيثاً
حسناً) ناوو ناویانگی باشی بؤخوی هیشته‌وه ◊
إذْحَرَ الشَّيْءُ: به‌مانا (ذَحْرَهُ) دئ ◊
الذَّاحِرُ: قه‌له‌و ◊ الذَّاحِرُ: په‌زمنده‌ کراو ◊
الذَّخِرَةُ: بژیوی په‌زمنده‌ کراو ◊ هه‌روا ناوه
بؤ که‌رسته‌ی شه‌ر له‌مه‌صا و گولله توپ ◊
أَلْمَذَاحِرُ: ریخوئه ◊ گه‌ده‌ی ولاخ و نازهل.

ذَوَّرَ شَعْرَهُ ذَرَاءً: ئه‌مللاو ئه‌ولای توکی سه‌ری سپی
بوو.

ذَوَّرَ اللهُ الخَلْقَ: خودا مه‌خلوو‌هاتی ومدی هیناوه،
ئاده‌میزادی دروست کردون و به‌ناو زه‌وی دا
بلاوی کردونه‌وه.

ذَوَّرَ فلان الشَّيْءَ: فلانکس شته‌که‌ی زورکردوه.

ذَوَّرِي: (ذَرَأَ) پیری (موی سپی) ده‌وری سه‌ری
داگرتوووه لاجانگی سپی بوون ◊ أذراه: رفی
هه‌لساند ◊ أذراه الي كذا: ناجاری کرد بؤ ئه‌و
شته ◊ أذرا فلاناً بالشَّيْءِ: فلانکس‌ی هیری
ئه‌و شته‌کرد، وای له‌گه‌ل کرد خوی بداتو
وه‌گری ببی ◊ الذَّرَّاءُ: به‌که‌م شتیک

دمبیتهموه ۵ الذَّرْبَةُ: بهمانا (غودده) دئی ۵
(ك: ذَرْبٌ) ۵ المِذْرَبُ: زوبان.

ذَرَجُ الطَّعَامِ ذَرَجًا: ژنگه سوروی خسته ناو
خۇراکه‌مهوه.

ذَرَجُ الشَّيْءِ فِي الرِّيحِ: شته‌که‌ی به‌ریادا ۵ ذَرَجٌ
لِجَدَّةٍ: ناوی کرده شیرکه‌یهموه بۆنهموی زۆریی
۵ ذَرَجٌ إِدَارَتُهُ: قورپی له‌سوراحییکه‌ی
هه‌لسوو بۆنهموی بۆنی خووش بیی ۵ ذَرَجٌ
الشَّيْءِ فِي الرِّيحِ: شته‌که‌ی به‌ریادا.

ذَرَجُ الرِّغْفَرَانِ وَغَيْرِهِ فِي الْمَاءِ: شتیکی که‌می
له‌معضهران کرده ناو ناوکه ۵ الذَّرَاجُ مِنْ
اللَّيْنِ: ماستاو ۵ الذَّرَاجُ: ژنگه سوره،
حه‌شهرمیبه‌که له‌میش گهورمتره به‌له‌به‌له‌ی
ریش به‌جه‌سته‌یهمون، جه‌ند جۆریکی همیه،
نه‌مانه دمکوژرین و وشک دمکرینه‌هوه ورد ورد
دمکرین بۆکاری پزیشکی به‌کاردین ۵ الذَّرِيمَةُ:
بانو، ته‌بۆلکه‌ی پانو و پۆر ۵ الذَّرِيمِي: شتی
زۆر سور، دمکوژرئ: (أحر ذرجمي): زۆر سووره ۵
ذَرَّتِ الشَّمْسُ ذُرُورًا: خۆر گزنگی دا.

ذَرَّ السَّاءُ: رومکه‌که سه‌ری دهره‌یناه

ذَرَّ خَيْبٌ كَوْشْتَه‌که‌ی له‌ر بوو، که‌می کرده

ذَرَّ فُلَانٌ ذُرُورًا: فلانکه‌س پێشسه‌ری سببی بوو.

ذَرَّ الشَّيْءُ ذَرًا: شته‌که‌ی په‌رت و بلاو کردمهوه،
دمکوژرئ: (ذَرُّ الذَّرُورِ): به‌سه‌ری په‌نجه‌کانی
خوئی یان دهرمانییکی تری به‌شته‌که‌ی ترمهوه
ومرد کرد (ومکو نه‌وه بلایی خوئی
به‌ته‌ماته‌که‌مهوه کرد).

ذَرَّ اللهُ عِبَادَهُ فِي الْأَرْضِ: خودا ئاده‌میزادی به‌ناو
زه‌وی دا بلاو کردنه‌وه.

ذَرَّ الْحَبَّ: دانه‌ویلمکه‌ی تۆو کرد (به‌ناو زه‌وی دا
بلاوی کردمهوه) ۵ ذَرَّتِ الْأَرْضُ النِّبَاتَ: زه‌وی
سه‌ری رومکه‌که‌ی دهرخست.

ذَرَّ عَيْبَهُ بِالذَّرُورِ: جاوی به‌دهرمانی سببی رشتن.

ذَرَّ الْجُرْحَ: دهرمانی سببی به‌بیرینه‌که کرد.

الذَّرَارَةُ: نه‌و وردمو ته‌پو تۆزه‌یه له‌دهرمانی
کوژراو په‌یدا ده‌یی.

السَّيْرُ: وه‌جه‌و نه‌وه ۵ میرووی بچوک ۵ نه‌و

گهردیله‌و قه‌باره بچوکه‌نه‌ی به‌هۆی تیشکی

خۆرمه‌وه که‌له‌په‌نجه‌رمو کونو که‌له‌به‌رمه‌وه دپته

ژورمه‌وه دهردمکه‌ون ۵ الذَّرَّةُ: بچوکه‌ترین قه‌باره

له‌مهرشتیک بین ۵ الذَّرُورُ: نه‌و دهرمانه

سببییه‌ی دمکرته‌ جه‌ومه یان به‌بیرین دمکرئ

یان نه‌و خوئییه‌ی به‌خه‌یارو ترۆزی و شتی

ترمه‌وه دمکرئ ۵ الذَّرِيرَةُ: به‌مانا (الذَّرُورِ) دئی ۵

الذَّرِيَّةُ: نه‌وه‌ی ئاده‌میزاد ۵ رمگه‌زو نه‌ژاد ۵

ژن و مندالی بچوک ۵ له‌حه‌دیث دا هاتوووه

په‌غه‌مبهر (ده‌خ) ژنیکی کوژراوی دی

فهرمووی: (ما هذه تقتل إلحَقَّ خالدًا فقل له: لا

تقتل ذرية ولا عسيفاً) ۵ المِذْرَةُ: ئاله‌تی تۆو

جانندن.

ذَرَعَ فُلَانٌ ذَرَاعًا: فلانکه‌س باسکی خوئی راکێشا.

ذَرَعَ لَهُ عُنْدَهُ: تکای بۆکرد.

ذَرَعَ السَّعِيرُ: له‌قاجی حوشرمه‌که‌ی دا ۵ ده‌ستی

حوشرمه‌که‌ی داخ کرد.

ذَرَعَ فُلَانًا: له‌دواوه باسکی له‌ملی فلانکه‌س

هالاندو خنکاندی.

ذَرَعَ التَّرْبُ: به‌ قۆل و باسک قوماشه‌که‌ی پێوا.

قسهی خووش بان ناخووشی بو خه‌ئک دمکرد
 مژدهی دهدا بان هه‌رهمسهی دمکرد ۵ ذَرَعُ فی
 مشیه: له‌رؤیشتن دا بهی راوشاندن بؤنه‌وهی
 پالپه‌شتی رؤیشته‌که‌ی بکمن ۵ ذَرَعُ فی
 السباحة: لهما له‌کردن دا بالی کردنه‌وهو بهی
 هاویشتن ۵ ذَرَعُ السبعیر: وله: حوشرمه‌کی
 بیوفند کرد بهمجوره‌ جه‌بلیکی بمنیوان
 لوته‌وانمو دهستی حوشرمه‌کدا هایم کرد، بان
 زندهی ریشه‌که‌ی به‌فاجی بستمه‌وه ۵ ذَرَعُ
 فلاناً: له‌دواوه‌ هؤلی له‌ملی فلان و مره‌یناو
 خنکاندی ۵ فلانکسی گوشت، ده‌شگوتری:
 (ذَرَعُ لی شیئاً من خیره): برینکی له‌مه‌والی خوئی
 بیدام، همروا دمگوتری: (فلان ذَرَعُ بیننا هذا):
 فلانکس بوو به‌هؤکاری نه‌وهی نیوانمان ۵
 اِنذَرَعُ: بپشکوت و جووه‌ پیش ۵ اِنذَرَعُ فی
 السعییر: له‌رؤیشتن سهرگه‌ر که‌وت و که‌وته
 رؤیشتن ۵ تذارعوا الطریق: بپشپرکیان کرد
 له‌برینی رینگاکه‌دا به‌خیرایی رینگاکه‌بان بری ۵
 تَذَرَعُ السبعیر: حوشرمه‌که له‌رؤیشتن دا
 همنگای بانى هاویشتن ۵ تَذَرَعُ فلان:
 فلانکس زوری جه‌نده‌او قسهی زوری کرد ۵
 تَذَرَعُ بَدْرِیعَةً: به‌منای برده
 به‌ربیانوه‌ینانه‌وه بو نه‌وکاره ۵ اسْتَذَرَعُ
 بالشیئ: شته‌که‌ی کرده‌ مه‌تل و دیوجامه بو
 فلان نیش ۵ الأذَرَعُ: زمان ره‌وان و هس‌مان ۵
 گورج و خیرا، دمگوتری: (قله‌وم اذرع قتل)
 به‌خیرایی و کتو بری کوشتیانن ۵ الذَرَاعُ:
 ده‌ست و باسک ج هی ناده‌میزاد بی بان هی
 جه‌یوان بی، وه‌لی له‌ناده‌میزاددا بره‌تیبه له
 نانیشکه‌وه تاسه‌ری په‌نجه‌ی ناوه‌راست، له
 نازه‌لدا بره‌تیبه له‌زندو سمیه‌وه به‌رمو زوور ۵
 نامیرینکه بو بیوانه، نه‌ندازه‌ی ذیراعی هاشمی

ذَرَعُ الطریق: رینگاکه‌ی به‌خیرایی بری، دمگوتری:
 (ذرعت الناقة الفلاة): حوشرمه‌که به‌خیرایی
 ساراکی بری.

ذَرَعُ القئی فلاناً: رشانموه‌ تمنگی به‌کابرا هه‌لجنی و
 رشومه‌که که‌وته ناو دهمیه‌وه ۵ له‌حه‌دیت دا
 هاتووو ده‌فرموی: (من ذَرَعُ القئی فلا قضاء
 علیه) ۵ ذَرَعَتِ الدَّابَّةُ الدَّابَّةَ: و لاخه‌که
 پیش و لاخه‌که که‌وت.

ذَرِعَ ذَرَعاً: شموو رۆز رؤیشت ۵ زمانی شپو درینز
 بوو.

ذَرِعَ رجلاً: هاجه‌کانی ماندوو بوون.

ذَرِعَ الیه: تکای له‌لاکرد.

ذَرِعَ ذَرَاعَةً: همنگامکانی بان و پۆر بون، شه‌فاوی
 گه‌وره‌ی هاویشت.

ذَرِعَ الموت: مردن بلاو بووه، په‌تاو تا‌عون بلاو
 بووه ۵ ذَرَعَتِ المرأةُ: نافرته‌که له‌کارکردن دا
 ده‌ستی سوک بوون ۵ (هی ذراع وذراع) ۵
 اذَرَعُ: به‌باسک و مه‌جه‌کی شته‌که‌ی گرت ۵
 اذَرَعُ فلان: فلانکس زوری گوت و درینزادایی
 کرد ۵ اذَرَعُ القیئ: رشومه‌کی له‌ده‌می
 دمکرد ۵ اذَرَعُ ذَرَاعِیهِ: همدوو هؤلی له‌مزیر
 جبه‌و بالتوکهمه‌وه هینایه‌ دموی ۵ ذَارَعَتِ
 الدَّابَّةُ وَغیرها الطریق: و لاخه‌که همنگای
 درینزی هاویشتن بؤنه‌وه‌ی به‌زویی رینگاکه‌ بی‌ری
 ۵ ذَارَعُ فلاناً الشیئ: شته‌که‌ی به‌فلانکس
 فروشت به‌گوهری بال نه‌ک به‌هه‌ژمارو گوتره
 ۵ ذَرَعُ المطر: بارانه‌که به‌نه‌ندازه‌ی بالیکی
 ناده‌میزاد به‌زموی دا رۆجو ۵ به‌ه‌ده‌مر
 ذیراعیک بو هؤلایی زموی جووه‌ خوار ۵ ذَرَعُ
 فلان: فلانکس همدوو ده‌ستی به‌رزگردنه‌وه‌وه

هه لکشا ۵ ذَرَفَ فِلاَناً الشَّيْئِ: فلانکسی
بمسمر شته که دا ناگادار کرد ۵ ذَرَفَ الموت:
که پانندیه شماری مردن و ممرگی نیشان دا ۵
تَذَارَفَ دَمُهُ: فرمیسی رهوان بیون،
دمشگوتری: (رایست قدحاً فی یده یَتَذَارَفُ)
پمرداخیکم بینی بدمستیوه دلۆپ دلۆپ
ناوی لئ دمتکا ۵ استَذَرَفَ الطَّرْعُ: گوانه که
وای لئ هاتبوو تهماعی دوشینی لئ بکری ۵
استَذَرَفَ الشَّيْئِ: شته که می گوشو
دایچه کاند ۵ السَّذَرَفُ: گورج و گۆل ۵
الْمَذَرَفُ: شوینی فرمیسیک.

ذَرَقَ الطائرُ: بالندمه که جیقنه می کرد، دمگوتری:
(کلام یذرق علیه) قسمی ناشیرین و پرووچ.

ذَرَقَ علی الناس: وتھی نابهجی و ناشیرینی
ناراسته می خه لکه که کرد ۵ أذرق الطائرُ:
بهمانا (ذرق) دئی ۵ ذرقت الأرض: زموییمه که
گیای حمندمقوفی لئ روا، (حمندمقوف
گیایه کی خورسکه و سالانه دمروئ و دمکری
بمئالف) ۵ ذَرَقَ اللَّيْنُ: ماسته که می تیکه لاوی
ناوکرد ۵ الذَّرَاقُ: جیقنه می بالنده (په لهومر) ۵
الذَّرَقُ: بهمانا (الذراق) دئی ۵ الذَّرَقُ:
حمندمقوف؛ گیایه که خورسکه و سالانه میوه
دمکری بمئالف.

ذَرَأَ ذَرَأً: به حه وادا فری، به حه وادا بلاو بووه.

ذَرَأَ فلان: فلان به گورجی رؤیی. ذَرَأَ الشَّيْئِ:
شته که هوته خوار.

ذَرَأَ فوه: ددانی کهوتن ۵ که لبه می هه لومرین
تیزایان نهما.

ذَرَأَ حَدُّ نابه: تیزایی که لبه می نهمان، هیزی
برینیان نهما.

ذَرَأَ اليه: بهرز بووه، جو بو لای.

سی و دوو په نجهیه یان شمست و چوار
سانتیمتره ۵ هه روا ناوه بو نه ستیریه که
که له مشیوه می ذیراع دایه ۵ ذِرَاعُ القنّاة: لای
پیشه وه می رمب ۵ الذَّرْعُ: نه اندازه، دمگوتری:
(ذِرْعُهُ كذا) نه اندازه می نه موندیه ۵ هیزو تواناو
وزه، دمگوتری: (ضاق به ذرعی) له وزه دا
نهماوه نه متوانی چیدی بی دهنگ بم ۵ الذَّرْعُ:
کۆخته دیوجامه ۵ نهوشته می راوچی خو می
له پاشه وه می دا دشاریتته وه ۵ الذَّرْعَةُ: هۆکارو
سه مبه بوشت ۵ الذَّرْعُ: همرزیندومرینک
له مسر خو برواو همنگای دریز به اوئی جا
حوشترین یا نه سپ بی یان شتی تر.

الذَّرِيعُ: بهمانا (أنتدروغ) دئی، دمگوتری: (مرت
ذریع) مردنیکی به ربلاوه که مس فریا مردو
ناشتن ناکه وئ ۵ (أمر ذریع) کاریکی به رفراوان و
زوره ۵ (وأنادریع له عنده) من لای نهو تکاکارم
بو می ۵ الذَّرِيعَةُ: نیشانه می که دادمنری خه لکی
له مسری فیزی تفهنگچیته می دمن ۵ دیوجامه و
کۆخته می راوچی ۵ سه مبه و هۆکاری شت ۵
المِذْرَاعُ مِنَ الدَّابَّةِ: حاجی و لاخ ۵ نه سبی
پیشیرکی ۵ لپائی دۆل و شیو ۵ گوندی بجوک
بجوکی نزیک به شاره ۵ المِذْرَاعُ مِنَ الناس:
که سیکه دایکی عمرمب بی و باوکی نا عمرمبه
یان که سیک به مالمه می دایکی خانه دانترین
له به مالمه می باوکی ۵ المِذْرَاعُ مِنَ الدَّابَّةِ:
نیوانی دوو نه زوئی و ناوکی.

ذَرَفَ اللَّمْعُ: فرمیسی دبارین ۵ ذَرَفَتِ العَيْنُ:
چاوکه فرمیسی رژاند.

ذَرَفَ اللَّمْعُ ذَرَفًا: فرمیسی بارین ۵ ذَرَفَتِ
العَيْنُ دمهها تذریفاً و تذرافاً: چاو
فرمیسی رژاندن ۵ ذَرَفَ علی الخمسین من
السمنین: له به نجا سالی تیبه راندو تهمنی

ئەو وردمۇ خاشا كەي لەدانەوئەلەي بەشەن كراو
 دىمكەمونتە خوار ۵ الذرؤ: بەش و لايمەنىك،
 دىمگوتى: (بلغني ذرؤ من القول): سەرمداوئىكى
 قەسكەم دەست كەوتتو، كەمىكى ھەوالەكەم
 زانىو ۵ قەسى بەتوانىج و تويەكلوى ۵ الذرؤ:
 زورپات، كەنمە شامى؛ دانەوئەلەكە دەھاردرئ و
 دىمكرى ئەمان ۵ الذرؤ: تۆپەلاك و دوندى شت
 ذرؤ الليل: ساتە سەرمەتايەكانى شەو ۵ المذرى:
 شەن و سىلك؛ دارىكە سەرىكى وەكوو
 بەنچەكانى دەست واپە كرشەي پى ئەمدىو
 ئەو دىو دىمكرى دانەوئەلەي پى شەن دىمكرى و
 كاوكۆتەكەي پى لەدانەوئەلەكە جىادىمكرىتەو ۵
 المذران: دولايەسى شت ۵ ئەمبەرو نەو بەرى
 شت ۵ دووشان، دىمگوتى: (جاء يفيض مذبوريه):
 ھات شانى ھەلەدەتەكاندىيان دىمگوتى: (قَعَّ
 الشب مذبوريه): بەرى لەسەر دوولاجانكى
 ھەئىشتو.

المذراة: بەمانا (المذرى) دى ۵ ذعتت الريح
 الشجر: رەشەباكە درەختەكەي خستە جەم و
 جولى و راوشاندىن ۵ ذعتت القراب: گل و
 خۆلەكەي بەباكر ۵ ذعتت فلان المال:
 فلانكەس مال و سامانەكەي بەخشان و تەخشان
 كرد، دىمگوتى: (ذعتهم الدهر): رۆزگار
 بەرت و بلاوى كرىنەو ۵ ذعتت دابوخاو
 ھارەي كرد، دىمگوتى: (تذعت البناء والشعر):
 دىوارمەكە روخا، موومكان ھەلەمەرىن ۵
 الذعاع: خورماي بلاو بوو، دىمگوتى:
 (تفرقا ذعاع) بلاو بوونەو ھەرىكەيان
 كەوتە شوئىنىك ۵ الذعاع: نەئىسى
 بلاوكەرو، دوزمان و ھىتتە گىر ۵ ذعرة
 ذعرا: ترساو سەرسام بوو ۵ ذعرة: بەمانا
 (ذعرة) دى ۵ ذعرة: ترسا ۵ بؤ موطاومەسى

ذرت الريح التراب: رەشەباكە تۆزۇ خۆلەكەي بلاو
 كرىمەو بەھەوادا.

ذرا حب: دانەوئەلەكەي بەباكر دو كاوكۆتى لى
 جىاكرىمەو.

ذرا الله اخلق ذرا: خودا مەخلوقاتى دروست
 كرىدو ۵ اذرت الريح التراب: رەشەبا تەپ و
 تۆزەكەي بلاو كرىمەو ۵ اذرت المسين
 ذمها: چاومەكە فرمىسى باراند ۵ اذرا
 الشين: شتەكەي ھاويشت، دىمگوتى:
 (اذرت الدابة راجها): ولاخەكە سوارمەكەي
 لەسەرپشتى خۆي فرى دا ۵ ذرت الريح
 التراب: رەشەباكە گل و خۆلەكەي بلاو كرىمەو،
 دىمگوتى: (ذرى تراب المعدن): گلى كانەكەي
 پىشكى بۆدۆزىنەو ۵ ذرى الحب:
 دانەوئەلەكەي بەربادا شەنى كرد ۵ ذرى
 فلان: بەناي فلانكەسى داو پاراستى ۵ مەدحى
 كرد ۵ ذرى القطيع: جەلەبە ھەيوانەكە
 كۆبونەو ھەندىكىيان خۆيان خستە بەنا
 ھەندىكىيان، يان خۆيان لەبەر سەرماو رەشەبا
 خۆيان لەپەنا دركە شاخ و درەخت دا پەنادا
 خۆيان شاردمەو ۵ ذرى بفلان: خۆي خستە
 بەنا فلانەو بۆنەو ۵ ذرى بدا ۵ الذرؤ:
 تۆپەلاك، لاي سەروى شت ۵ ذرى بني فلان
 وئىھم: لەدىيارتەرىن پىاوى ئەو بىنەمالە نافرمتى
 خواست ۵ استذرى: بەمانا (تذرى) دى ۵
 الذرا: ئەو شتەي خۆتى لەپەنادا دىشارىبەو،
 خۆت دەخەبە بەناپەو، دىمگوتى: (أنا في ذرى
 فلان): من لەسىبەرى فلان كەس دام ۵
 فرمىسى رزاو ۵ تەبىئەت و سەروشتى نەرو
 نىان ۵ الذرى: ناوہ بؤ ئەو خشت و خۆلەي با
 دەبىا ۵ فرمىسى رزاو ۵ الذرؤ: ناوہ بؤ

بهوره بهر زبیهوه لهگزی راجوو ۵ الذُّفْرَى من
الْحَيْرَانِ وَالْإِنْسَانِ: نهو نيسقانهای پشت
گوینجکمه.

ذَفٌّ الظَّائِرُ: بالندمه که پهلهی کرد.

ذَفٌّ الْأَمْرُ ذَيْفًا: کارمه گونجاو ناماد مبوو
بمیدست بوو.

ذَفٌّ عَلَى الْجَرِيحِ: پهلهی کرد لهگیان دمرچوونی
بریندارمه که و تهواوی کرد ۵ أَذْفُ الْجَرِيحِ:

بمانا (ذَفْ علیه) دئ ۵ ذَأْفُ الْجَرِيحِ وَعَلَيْهِ
وَلَهُ: بمانا (أَذْفُهُ) دئ ۵ ذَفَّمْتُ بِهِمِ الدَّرَابُ:

نازه لهکان (ولآخه کان) پهلمیان کرد لهرویشتن دا ۵
ذَفَّفَ فُلَانٌ: فلانکس کمرسه و نامیری

کاروان و هافلکه کهی کم کردموه و آخهکانی
سوکیار کردن ۵ ذَفَّفَ فُلَانًا وَعَلَيْهِ: بمانا

(أَذْفُهُ) دئ ۵ همروا دمگوترئ: (ذَفَّفَهُ بِالسِّيفِ)
بشمشیر خیرا گیانی دمرچواند ۵ اسْتَذَفُّ

الْأَمْرُ: کارمه گونجاو ریک کهوت ۵ الذَّفَافُ:
ژمهری کوشندمو ههلاهیل ۵ شتی کم،

دمگوترئ: (مَاءٌ ذَفَافٌ) ناوی کم ۵ الذَّفَافُ:
ژمهری کوشنده ۵ شتی کم ۵ خَوْشِرْوُو سوکهله

۵ الذَّفُّ: دمگوترئ: (سَمِعْتُ ذَفًّا نَعْلَهُ) دمنگی
تهبهی نعلهکانیم گوئ لی بوو ۵ الذَّفَافُ:

بمانا (الذَّفُّ) دئ ۵ الذَّفَافُ: کم ۵ خَوْشِرْوُو
سوکهله، دمگوترئ: (موت ذیف) مردنی خیرا

(سِيفٌ ذَفِيفٌ): شمشیری برنده و تیز، دمگوترئ:
(صَلَاةٌ ذَفِيفَةٌ) نوئزی کورت و سوکهله، و مکوو

نوئزی ریبوار ۵ قَالُوا نَجَحَ نَيْرِينَهُ ۵ الْأُمْدَافُ:
دمگوترئ: (سَهْمٌ مُذَفَّفٌ): تیری خیرا روو سوک

۵ ذَفَفْتُ الدَّابَّةَ: لغاومکهی شلکرد
لهرویشتن دا.

(ذَعْرَةٌ) دئ ۵ إِنْذَعَرَ: ترساو راجلهکی ۵
الذَّاعِرُ: ترساو ترسنوگ ۵ دمگوترئ: (رجل

ذاعِرٌ) بیاوئکی عمبیدارو نامهرده ۵ الذُّعْرُ:
ترسو و لهرز ۵ السُّدْعَرَةُ: چولهکه کلک

ههلهسنگینه، زور ترسنوکه لهولاتی میصر بیی
دمگوترئ (نهبو فصاده) لهولاتی شام بیی

دهلین: (أَمْ سَكَمَكُمْ) لهعیراق بیی دمگوترئ:
(زيطه و زطراطه) ۵ السُّدْعُورُ: ترسنوگ و

سوکه نافرمتیک زور بترس لهقسه و هسهلوگ و
قسهی ناشیرین.

ذَعْفَ ذَعْفَانًا: مرد لهناوچوو.

ذَعْفَ فُلَانًا ذَعْفًا: ژمهری کوشندهی دا بهفلان.

ذَعْفَ الظَّمَاءِ: ژمهری کرده ناو خورا کهمهوه ۵
أَذَعَفَهُ: بهخیرایی کوشتی ۵ انْذَعَفَ:

شاگهشکه بوو دئی بچرا ۵ الذُّعَافُ: ژمهری
کوشندهی ههلاهیل ۵ (موت ذعاف): مردنی

خیرا، دمگوترئ: (حَيَّةٌ ذَعْفُ اللَّعَابِ): ماریکه
ژمهرمکهی کوشندمو خیرا کوزه.

ذَعِنَ ذَعْنًا: ملکهج بوو ژیربار بوو ۵ أذَعِنَ:
ملکهج بوو راستگو بوو هاته ژیربار، دمگوترئ:

(أذَعِنَ بِالْحَقِّ) دانی به حق دانا.

المِسْدَعَانُ: وشتری سمرنهرم، نادمهیزادی گوئ
بیست و گوئ رادیر ۵ ذَفَفَ: لارو لمنجهی

کرد، ههلسوپو داسوری کرد ۵ ذَفَفَ الْجَرِيحَ
وعلیه: بریندارمه کهی گوشت، پهلهی کرد

لهگیان دمرچوونی.

ذَفَّرَ النَّبْتُ ذَفْرًا: گزویا که زور بوو ۵ ذَفَفَ
الشَّيْنُ: شتهکه بو نهخوشه کهی زور کهسکون

بوو و مکوو میسک بوونی بلأوی کرد، یان
بوگمنی زوری لی هات و مکوو بوونی سیر بلأو

بووه ۵ اسْتَذَفَّرَ بِالْأَمْرِ: سور بوو لهسمر کارمه که

ذَكَرَ ذَكَرًا: بیره‌موری باشه و جاکی له‌بهرکرد
 أَذْكَرَتِ الْمَرْأَةُ وَغَيْرَهَا: نافرته‌که کوپی
 بوو ۵ أَذْكَرَتِ فُلَانَةٌ: فلان نافرته له‌موشته
 دا لاسایی پیاوانی کردهوه ۵ أَذْكَرَ الْحَقُّ
 عَلَيْهِ: حه‌ق و راستی بالاده‌سته کرد، حه‌قی
 راگه‌یاند ۵ أَذْكَرَ فُلَانًا الشَّيْئَ: وای له‌فلان
 کرد شته‌که‌ی بیته‌وه یاد ۵ ذَاكَرَهُ فِي الْأَمْرِ:
 دهرباری کارمه‌که وتو ویزی له‌گه‌ل دا کرد ۵
 ذَكَرَ السِّيفَ وَالْفَأْسَ: پوژای خسته
 سه‌رنووی شمشیره‌که یان نووی پاچه‌که ۵
 ذَكَرَ الْكَلِمَةَ: وشه‌که‌ی به‌شیوه‌ی واگوت بو
 نیزینه به‌کاربی ۵ ذَكَرَ النَّاسَ: ناموژگاری
 خه‌لکه‌که‌ی کرد ۵ ذَكَرَ فُلَانًا الشَّيْئَ وَبِهِ:
 شته‌که‌ی بیر فلانکسه‌س هینایه‌وه ۵ إِذْكَرُهُ،
 اذ‌د‌کره، إِذْكَرُهُ: به‌مانا (ذَكَرَهُ) دئی ۵ تَذَاكَرُوا
 فِي الْأَمْرِ: دهرباری کارمه‌که وتو ویزیان کردو
 که‌وته‌ه قسه و دمه‌ده‌منی ۵ تَذَاكَرُوا الشَّيْئَ:
 شته‌که‌یان یاس کرد، بیریان هاته‌وه ۵ تَذْكَرَتِ
 فُلَانَةٌ: فلان نافرته له‌مه‌لس و که‌وتا لاسایی
 پیاوی کردهوه ۵ اسْتَذَكَرَ فُلَانًا: داوه
 دزویه‌کی له‌پهنجه‌ی فلانکسه‌س به‌سته بو
 نه‌وه‌ی شته‌که‌ی له‌بیر نه‌چی، کارمه‌کی له‌یاد
 نه‌چیته‌وه ۵ اسْتَذَكَرَ الْكِتَابَ: کتیبه‌که‌ی
 خوینده‌وه بوئه‌وه‌ی له‌بهری بکا ۵ التَّذْكَرَةُ:
 توانای نه‌فس له‌سهر به‌راورد کردنی نه‌زمونی
 رابردو سه‌رله‌نوئی به‌کاره‌ینانه‌وه‌یان ۵
 التَّذْكَرَةُ: هوک‌اری یادخسته‌نه‌وه
 بیره‌ینانه‌وه‌ی پیویسته‌یات په‌سوله‌یه‌کی
 تایه‌متیبه بوژناو شه‌ممنده‌فهر و ته‌یارو
 سینه‌ماو نه‌و‌جوژه شتانه به‌کاردی ۵ التَّذْكَرُ:
 دهنگو سه‌دا ۵ نوپژو پارانه‌وه له‌خودا،
 یادکردنه‌وه‌ی خودا ۵ فُورْئَانِي پیروژ

ذَقْنٌ فُلَانٌ عَلِيٌّ يَدُهُ أَوْ عَلِيٌّ عَصَاهُ: فلانکسه‌س
 جه‌ناگه‌ی خوئی له‌سهر ده‌ستی دانا یان
 جه‌ناگه‌ی خسته سه‌ر گوژانه‌که‌ی.

ذَقْنٌ فُلَانًا: مسته کوئه‌ی له‌جه‌ناگه‌ی فلانکسه‌س دا.

ذَقْنٌ ذَقًا: جه‌ناگه‌ی دریز بوو.

ذَقِنَ الذَّلْوُ: لئوی دوئه‌که‌ی خوار کرد ۵ ذَقِنَ
 عَلِيٌّ يَدَهُ أَوْ عَلِيٌّ عَصَاهُ: به‌مانا (ذَقِنَ) دئی ۵
 الذَّاقِنَةُ: نه‌و به‌رزاییه‌ی گهرده‌که
 ده‌که‌وپته نیوان جه‌ناگه‌و فوله‌که‌ی گهرده ۵
 خوار ناوک ۵ پارچه داریکه مؤسیقاژمن له‌کاتی
 مؤسیقالیدان دا جه‌ناگه‌ی ده‌خاته سه‌ر ۵
 الذَّقْنُ: لای خواری جه‌ناگه، کوژایی به‌یه‌که
 گه‌شته‌نی هه‌ردو لای ریش ۵ له‌پهندی
 پیشیان دا هاته‌وه ده‌لن: (مُثَلَّلٌ اسْمَانٌ بَدَقِيهِ)
 کوئی گرانه‌و به‌ته‌مایه جه‌ناگه‌ی هه‌ندیکی
 له‌سهر سوک بکا ۵ به‌که‌سیک ده‌گوتری: پشت
 به‌که‌سیک بیسته‌ی هیچی له‌بارانه‌بی، یان
 له‌خوئی بی ده‌سه‌لات تر بی.

ذَكَرَ الشَّيْئَ: له‌بهری کرد ۵ خسته یاده‌موری خوئه‌وه
 ناماده‌ی کرد ۵ بیری که‌وته‌وه ۵ دوی نه‌وه‌ی له‌یادی
 جوپوه‌وه هاته‌وه یادی و به‌زوبان گوته‌وه.

ذَكَرَ فُلَانَةٌ: خوازینی فلان نافرته‌ی کرد بوئه‌وه‌ی
 بیکاته هاوسه‌ری خوئی.

ذَكَرَ اللَّهُ: پادی خودای کردو ستایشی کرد.

ذَكَرَ النِّعْمَةَ: سوپاسگوزاری نیعمه‌ته‌که‌ی کرد.

ذَكَرَ النَّاسَ: باشه مله باسی خه‌لکی کرد ۵
 عه‌یب و له‌که‌کانیانی خسته‌نرو.

ذَكَرَ الشَّيْئَ لَهُ: شته‌که‌ی تیگه‌یاند، پی گوته.

ذَكَرَ حَقَّهُ: مافی خوئی پاراست.

ذَلَّتْ الرِّيحُ: بۆنمهكه بلاو بووه كونو كهلمبىرى گرتنهوه، دمگوترى: (زكا المسك) بؤنى ميسكهكه بلاو بؤوه ۵ ذَكَى الشاة: مەپمكهى سەربىرى.

ذَكِيَّ فُلَانٍ: فلانكەس زىرهك بوو ۵.

ذَكُو فُلَانٍ: بهمانا (ذَكِي) دى، دمگوترى: (ذَكُو قلبه) دلى هوشيار بؤوه ۵ **أَذَكَّتِ السَّحَابَةُ:** همورمهكه جار دوا جار بارانى باراند ۵ **أَذكى النّار:** ناگرمهكهى ههنگىرساند، دمگوترى: (أَذكى الحرب) شهرى بهرپاكرد ۵ (أَذكى عليهم العيون) جاوى بؤگىپرا ۵ **ذَكَى فُلَانٍ:** فلانكەس زىرهك بوو بههوى ئهمزموونى زؤرو لمبؤتمدان ۵ كهوته سالموهو قهلموويو، جهستهى زل بوو ۵ **ذَكَى الفرس:** ئهسهپهكه لهتمهمنى جوانويهتى تىبهرى ۵ **ذَكَى النّار:** بهمانا (ذكاها) دى ۵ **ذَكَى الشاة:** مەپمكهى سەربىرى ۵ استذكت النار: بهمانا (ذكت) دى ۵ **الذكا:** بلتسى ناگره پشكو ناگرى گهشاوه ۵ **الذكيمة:** باوشين، نامىرى ناگر گهشانهوه، يان جهرخى ناگر كردنهوهو شقارته ۵ **الذكيمة:** نار **ذَكِيمَةٌ:** ناگرىكه بلتيسو گرپكهى بمتهوزمه.

ذَلِقَ الألفُ ذَلِقاً: لوتى بارىك و بچوك بووه كهومرو بان و هش بوو

ذَلِقَ اللسانُ ذَلِقَةً: زوبانى تىز بوو، دم قەرمبالغ بووه. **ذَلِقَ السكينُ ونحوه:** كىردمهكهى تىز كرد.

ذَلِقَ الصوفُ وغيره فُلاناً: رۆزو گرتن و كهم خواردن فلانكەسى لاواز كرد.

ذَلِقَ السنانُ واللسانُ ذَلِقاً: رمبهكه يان زوبانى تىزو بهپرشت بوو، (هـر أذلىق).

(ذكر الدين) جهكى قەرز ۵ **الذُّكْرَةُ:** پارچهپهك بؤلا بخريته سەرنووكى شمشير يان پاچ ۵ **الذُّكْرُ:** پىچهوانهى ميينه ۵ وانىكى نيزينه ۵ ناسنى چاك و پتهوو وشك و رمق، دمگوترى: (رجل ذكر) پياوئىكى نازاو ملنهدمر ۵ بارانى قەتره گهوره ۵ قەسى رمق.

الذُّكْرَةُ: پىچهوانهى ميينهى ۵ **الذُّكِي:** دمگوترى: (رجل ذكر) پياوئىكى زىرهك و ورياو بىرتىزو زاكيره باشه ۵ ناسنى پتهوو رمق ۵ **المذكار:** پياوئىك هەركوپى ببن يان ناھرمتيك هەركوپى ببن، دمگوترى: (أرض مذكار) زمويپهكه هەر رومكى نيزى لى دمپوئى ۵ (فلاة مذكار) سارايمكى كاكى بهكاكى ترسناكه پياونهبى ناوئيرى پىنى دا بپوا ۵ **المذكِرُ:** دمگوترى: (داهية مذكِر) بهلايمكى سامناكه پياوى بهجهرگ نمبى خوى بؤراناگرى ۵ (طريق مذكِر) ريگايهكى ترسناكه ۵ **المذكِرُ:** نيزى پىچهوانهى مى، دمگوترى: (يوم مذكِر) رۆژىكى سامناكو هورسه ۵ (سيف مذكِر) شمشيرىكى جهوههداره ۵ **المذكِرَةُ من النساء:** ناھرمتيك لههئس و كهوتى دا لاسايى پياو بكاتهوه ۵ **المذكِرَةُ:** دهفتەرى تىبىنى، دهفتەرى يادومەرى ۵ يادداشت و رونكردنهوى هەندى مەسنەله پشكەش بەدادومەر دەكرى ۵ **المذكِرُ:** دمگوترى: (رجل مذكِر) پياوئىكه ناوو ناويانگى باشى ههيه.

ذَكَّتِ النارُ ذُكُوراً وذكاً وذكاءً: بلتيسى ناگرمهكه بهرى سمند.

ذَكَّتِ الشَّمْسُ: گەرمای خۆر بەهيز بوو تاوى ستاند.

ذَكَّتِ الحربُ: شهر ههنگىرسا.

ذَلِقَ السَّرَاجُ: چراکه روناگانی دا دموروبه‌ری روناک کردموه.

ذَلِقَ فُلَانٌ: فلانکس دلمراوکی توش بوو.

ذَلِقَ مِنَ الْعَطَشِ: لمتینوان خه‌ریک بوو بخنکی ۵

ذَلِقَ اللِّسَانُ ذِلَاقَةً: به‌مانا (ذَلِقَ) دئی ۵ اذَلِقَ نِی

الرَّمِي: په‌لمی کردله‌رمی کردن دا ۵ اذَلِقَ

السَّكِينِ: به‌مانا (ذَلَقَهُ) دئی ۵ اذَلِقَ الصَّوْمُ

وغيرُهُ فُلَانًا: به‌مانا (ذَلَقَهُ) دئی ۵ دمگوتری:

(اذَلِقِي قَوْلَهُ) هسه‌مهی نه‌موندی ماندو کردم

هه‌تا بیی لاواز بووم ۵ اذَلِقَ السَّرَاجُ:

چراکه‌ی هه‌لکرد روناکی کرد ۵ اذَلِقَ الطُّمْبُ:

ناوی کرده کونی سوسه‌مارکه‌وه بوئه‌موی

له‌گونه‌که‌ی بیته دهر ۵ ذَلِقَ السَّكِينِ وَغیره:

به‌مانا (ذَلَقَهُ) دئی ۵ ذَلِقَ الْفَرَسِ: نه‌سپه‌که‌ی

کزو لاواز کرد ۵ ذَلِقَ اللَّبَنِ: شیرمه‌ی

تیکه‌ل به‌ناوکرد، ناوی کرده شیرمه‌وه ۵ ذَلِقَ

الطُّمْبِ: به‌مانا (اذَلَقَهُ) دئی ۵ اذَلِقَ: شته‌که

تیز بوو ۵ الذَّلِقُ: تیزو برهر، دمگوتری:

(لسانُ ذُلِقُ) زوبانی تیزو رهوان ۵ همرشتیک

تیزو کاریگه‌ر بی ۵ الذَّلِقُ: زوبانی تیزو رهوان

۵ الذَّلِقَةُ: له‌مموو شتیک تیزاییه‌که‌ی ۵

الذَّلِقُ: له‌مموو شتیک دا قه‌راخو

تیزاییه‌که‌ی ۵ الذَّلِقَةُ: حوشتری خوشرؤ ۵

ذَلِقَ الذَّلِيلُ: هه‌لجزو دابه‌زی کردو شل بوو، شوپ

بووه ۵ الذَّلِيلُ وَالذَّلِيلُ: کراسی دریز ۵

جزدانه ۵ دمگوتری: (شَحِرَ ذَلَالِكْ لِهَذَا الْأَمْرِ):

داوینت بوئ نه‌وکاره به‌لادابکه‌ه (فِرْسَ خَفِيفَ

الذَّلَالِ): نه‌سپیکی کلک بجوکه.

ذَلَّ: لاوازو ملکه‌ج بوو، سوکایه‌تی بی کراو قبولی

کرد.

ذَلَّتِ الدَّائِبَةُ: ولاخه‌که ژیربار بوو ملی دا.

ذَلَّ لَهُ الْقَرَأِي: به‌مناسانی سه‌رمه‌وی بوئ دئی.

ذَلَّلَ السَّحَابَ: بارانیک له‌سمر خو ببارئو هه‌وره

بروسکه‌ی تیدا نه‌بی ۵ اذَلَّ فُلَانٌ: فلانکس

هاوه‌له‌کانی زه‌لیلو بی دسه‌لات بوون ۵ اذَلَّ

فُلَانًا: فلانکسی زه‌لیلو بی دسه‌لات کرد ۵

به‌زه‌لیلو بی دسه‌لات له‌قه‌له‌می دا ۵ ذَلَّلَهُ:

گهردنکه‌چی کرد، ناسانی کرد، رامی کرد،

دمگوتری: (ذَلَّلَ الْكِرْمَ): میوه‌که هیشوه

ترتیه‌کانی به‌بهدست بوون ۵ ذَلَّلَ لِي: بوئ

موطاوعه‌ی (ذَلَّلَهُ) دئی ۵ اسْتَذَلَّهُ: به‌مانا

(اذَلَّهُ) دئی ۵ الذَّلِيلُ: زه‌لیلیو بی دسه‌لاتی ۵

سوکایه‌تی بی کردن ۵ الذَّلِيلُ: به‌مانا (الذَّلِيلُ) دئی

۵ ریگایه‌ک زور پیخوست کرابی ۵ الذَّلِيلُ:

ریگای ناسانو بوار خووش ۵ ولاخی

ژیربارکراوو جله‌و نه‌رم ۵ حوشتری خووش بارو

سه‌رنه‌رم ۵ الذَّلِيلُ: لاوازو بی دسه‌لاتو

ناچار، مالو خانووی نه‌وی ۵ ریگای ناومدانو

پیخوست کراوه دره‌ختیک هه‌موو که‌س دهستی

بگاتیو به‌مناسانی به‌رمکه‌ی لی بکه‌نه‌وه.

ذَمَرَ الْأَسَدُ ذَمْرًا: شیره‌که نه‌راندی.

ذَمَّرَ فُلَانٌ: فلانکس رفی هه‌لساه هه‌رمشه‌ی کرد،

دمگوتری: (جاءَ عَمْرُ ذَمْرًا): عومهر به‌شیه‌وی

هه‌رمشه‌وه هاتو رفی هه‌لسابوو جاوی لی‌سور

بیونه‌وه.

ذَمَّرَتِ النَّارُ: ناگرمکه هه‌لگیرسا. ۵ ذَمَّرَ النَّارُ:

ناگرمکه‌ی هه‌لگیرساند. ۵ ذَمَّرَ فُلَانًا عَلَى الْأَمْرِ:

فلانکسی هه‌لئا له‌سمرکردنی کارمه‌ه ۵ ذَمَّرَهُ:

هه‌لئیا، ته‌شجعی کرد ۵ ذَمَّرَ الْأَمْرَ: شته‌که‌ی

مهمزنده‌کرد ۵ ذَمَّرُوا: خه‌لکه‌که هه‌ندیکیان

هه‌ندیکیانیان هه‌لئا بوئ شه‌ر ۵ سمر زهنشتی

بمکتریان کرد ۵ تَدْمُر: سرزمنشتی خوی
 کرد لمسر شتیکی لمدستجوو ۵ رفی هه لسا ۵
 نارازی بوو همرهشی لی کرد ۵ الذمار:
 شتیک پیویست بی پاریزگاری لی بکری ۵
 ومکوو مال و خیزان ۵ الذماره: نازایمتی ۵
 الذمُر: نازاو مهردو نهبرد ۵ نادمیزادی
 قسه خووش ۵ بهلاو کارصسات ۵ الذمیرة:
 دمنگو صهدا ۵ الذمیر: بهمانا (الذمیر) دی ۵
 الذمیر: شان و ملو دموروبمیران، دمگوتری:
 (بلغ الأمر الذمیر): نیشهکه قورس بوو گمیشته
 بنبهست ۵ الذمیر: نهو کسهیه تهماشای
 شهرمگای نازمل دمکا بو نهوهی بزانی ناخو
 نیره یان مییه.

ذَمَلُ البعير ذَمَلًا: حوشرمهکه بهخیرایی رؤی ۵
 (فهو ذامل وهي ذاملة) ۵ ذَمَلَهُ: وای لی کرد
 خیرا پروا.

ذَمَّ الألف لوتکهکه چلمی لی هاته خوار.

تَدْمُ بفلان: هانای بو فلان بردو داوای لی کرد تکا
 کاری بی ۵ استَدَمُ الیه: کاریکی کرد هه موو
 کس لومهی بکا ۵ استَدَمُ بفلان: بهمانا
 (تَدْم) دی ۵ الأدم من الدواب: ولاخی ماندو
 شهکت که بوستو و نمتوانی پروا ۵ الذمام:
 عهدو بهیمان بهرپرسیاری لهجیاتی بهکیکی
 تر ۵ مافو ریز ۵ الذمامسة: بهمانا
 (الذمام) دی ۵ شمرمو حهباکردن لمسر زهنشتو
 لومه ۵ الذمامسة: بهمانا (الذمام).

الذمُّ دمگوتری: (رَجُلٌ ذَمٌّ): بیاوئیکی زهم کراوه ۵
 الذمة: دمگوتری: (بِر ذمة): بیرئیکی که مناوه
 ۵ الذمة: بهیمان و بهلین و بهرعهده بوون ۵
 مافو ریز ۵ (أهل الذمة): نهوانه
 ناموسولمانان و بهیمان لهگهل موسولمانان
 دههستن و خویمان دهخنه زهر زیمه
 موسولمانان ۵ الذمیر: بهیمان پیدراو، نهوهی
 نههلی کیتابه و بهیمانی دمدرتین له لایمن
 موسولمانانه و کهمال و ناموس و نایبئی
 پاریزراوه ۵ الذمیر من الآبار: بیری که ناو
 ۵ چلم بهلهی رش که لهسر دم و چاو
 بهوهی گمرما یان زور خوراندن پیدرا دهن ۵
 شهونم که شهوانه دمکهوئته سرکه لای
 درختو تیکهک بهگل دهن، شهونم که موکوو
 دلویه هوری لی دی ۵ الذمیرة من الآبار:
 بهمانا (الذمة) دی ۵ تظهوانه و سمره باخ
 که ناهیل شت له زمره که ی بیته دمیر ۵

ذَمَّ البعير ذَمَلًا: حوشرمهکه بهخیرایی رؤی ۵
 (فهو ذامل وهي ذاملة) ۵ ذَمَلَهُ: وای لی کرد
 خیرا پروا.
 ذَمَّ الألف لوتکهکه چلمی لی هاته خوار.
 ذَمَّ البعير ذَمَلًا: حوشرمهکه بهخیرایی رؤی ۵
 (فهو ذامل وهي ذاملة) ۵ ذَمَلَهُ: وای لی کرد
 خیرا پروا.
 ذَمَّ الألف لوتکهکه چلمی لی هاته خوار.
 ذَمَّ البعير ذَمَلًا: حوشرمهکه بهخیرایی رؤی ۵
 (فهو ذامل وهي ذاملة) ۵ ذَمَلَهُ: وای لی کرد
 خیرا پروا.

الْمُدْمُ: (رجل مُدْمٌ) بیاویزکه جوئه ناکا خب
 بووه، دمگوتری: (أمر مُدْمٌ) کاریکی عهیداره
 الُمُدْمَةُ: ریزو ماف، دمگوتری: (قضى مَدْمَتَهُ)
 چاکهی لهگهل کرد بؤئهوهی گلهیی لی نهکا
 الُمُدْمُ: دمگوتری: (مكان مُدْمٌ) شوینیکی
 خاوهن ریزو حورمهته.

ذمه اليوم ذمًا: رۆزکه گهرم بوو (ذمه الحر)
 گهرمیبهکه زور بوو.

ذمه الرجل بالحر: گهرما کاری لهدماغی بیاومکه
 کرد ۵ اذمهته الشمس: خور نازاری میسکی
 دا.

ذمه المذبح ذمًا وذمًا: جم و جول
 لهنازه لهسمربرپاومکهدا ماوه

ذمه المريض: نهخوشهکه کهوته گیانه لاوموه،
 گیانکیشانهکهی دریژی کیشا.

ذمه الرجل وغيره: شتهکه بؤنیکی ناخوشی لی
 هاتهدهر.

ذمیت الرانحة الكريمة فلانًا: بؤنی ناخوش
 فلانکهسی نارحمت کرد.

ذمه فلان من كذا شيء: شتیک بؤ فلانکهس

لهومبهدا بوو ۵ اذما: همنگوتی و کهمی
 جم و جولی تیدا ماوه ۵ استذمى الشيء:

داوای شتهکهی کرد ۵ استذمى ما عند فلان:

شوین نهوشته کهوت کهلای فلانهو گرتی ۵

الذمى: بؤگهن، بؤنی ناخوش ۵ الذمًا:

باقی ماندهی دیاردی گیان لهگیانداره

سمربرپاومکهدا ۵ هیزى دل ۵ الُمُدْمَا:

گیانلهبهری کراو به نیشانه بپیکری و گیانی

تیدا بمینى ۵ ذنبه ذنبًا: کلکی همنگوت ۵

شوینی کهوت ۵ شوینهواری پیوه ماوه، دیاردی
 ماوه.

ذنب الأرض: لهزهویبهکه ناومرؤی داممزاند ۵
 اذنب: تاوانی نهنجام دا ۵ گوناھی کرد ۵ ذنب:
 کلکی دریژ کرد ۵ ذنب الضب: سوسه مارکه
 لهخوار کونهکهوه کلکی دهرهینا ۵ ذنب البئر:
 بهرسيله خورماکه لهلای هنجکیهوه شیرین بوو
 ۵ ذنب الجراد: کوللهکه کلکی داچهفاند بؤئهوهی
 هیلکه بکا ۵ ذنب الحارس الضب: راوکهمرکه
 کلکی سوسه مارکهی گرت ۵ ذنب الدابة: کلکی
 ولاخمهکی گرت ۵ ذنب الثئی: کلکی بؤشتهکه
 دروست کرد ۵ ذنب عمامته: لقهکی میزمرکهی
 شؤر کردموه ۵ ذنب الكتاب: تهواوکهری
 کتیبهکهی نووسییهوه ۵ ذناب السحاب:
 هه ورمان تیک هالان و هه نندیکیان
 دواهه نندیکیان کهوتن ۵ ذناب المغمم: لقه
 میزمرکهی شؤر کردموه ۵ ذنب علیه:
 دستدریژی کرده سمر ۵ تذنب الطريق وغره:
 له لاریزه هاته سمر رنکاکه ۵ استذنب الأمر:
 کارمه تهواو بوو، جیگیر بوو ۵ استذنب الدابة:
 لهکاتی رقیشتنی ولاخمهکه کابرا لهلای کلکیهوه
 دهرؤی ۵ استذنب فلانًا وغره: شوین فلان
 کهوت و لی دانهبرپا همر بهدوایهوه بوو ۵
 استذنب فلانًا: فلانکهسی بهتاوانبار حیساب
 کرد، بهتاوانباری زانی ۵ تاوانی پال دا ۵
 الأذنب: کلک دریژ ۵ الذناب من كل شيء:
 پاشین و پاشهتای ۵ قولینچک و داوهی،
 دمگوتری: (نظر اليه بذناب عينه): به هلینجکی
 جاوی سمیری کرد ۵ پمتیکه کلکی حوشتری
 پی دهبهستری بؤئهوهی سواربوومکهی پیس
 نهکا ۵ ریزهوهو پلوسکی ناو لهبهرزاییهوه بؤسمر
 زموی ۵ الذنابی: بهمانا (الذنب) دئی، دمگوتری:
 (هم ذنابی فلان): نهوانه شوینکهوتهی فلانن،
 کلکهوه پلکهی فلانن ۵ الذنابة: شوینکهوتوو

فَنٌ الْبَرْدُ: سرما که توند بوو.

فَنٌ فِي مَشِيَةِ: به لاوازی رۆیی، دمگوتری: (ما زال يَذُبُّ فِي حَاجَتِهِ): تائیتسا به دوو دلیه وه دمست بؤکارمکه می دمبا.

فَنٌ ذَنَاءٌ: شله مهنی لی چؤرپایه وه ۵ ناوی لی هات ۵ خوینی لی هات، دمگوتری: (امراة ذنَاء) نافرمتیک که خوینی چهیزی ناوستیتیه وه ۵ (قرحة ذنَاء): برینیکه زوخاوی لی دی و وشک ناگا.

ذَانٌ فَلَاناً عَلِي حَاجَتِهِ: داوی له فلان کرد پیداو یستییه که می بؤ جی به جی بکا ۵ ذَنُّنٌ: دؤخاوی لی هاتمت خوار ۵ الذُّنَانُ: چلم له لوت بیته خوار ۵ الذُّنَانَةُ: پیداو یستی ۵ باقی مانده می شت، دمگوتری: (عليه من دینه ذُنَائَةٌ): له قهرزمکه می که میکی له سمر ماوه ۵ الذُّنُنُ: چلک و پیسی ۵ الذَّنِي: به مانا (الذنان) دی.

ذِهٌّ: نیسی نیشارتمه بؤتاک میینه.

ذَهَبٌ ذَهَاباً وَذَهَاباً: رۆیی ۵ تیپه ری، رمت بوو ۵ مردو فهوتا، دمگوتری: (ذَهَبَ الْأَثَرُ): شوینه واری نه ماو سراپه وه.

ذَهَبٌ بِهِ: له گه لیا رۆیشت ۵ لای برد، فهوتاندی ۵ ههروا دمگوتری: (ذهبت به الخيلاء): لوتبهرزی و خو بهزلزانی له رموتی ناسایی خوئی لایدا.

ذَهَبَ عَنْهُ: وازی لی هیئا.

ذَهَبَ عَلَيْهِ كَذَا: له بیری چؤوه.

ذَهَبَ إِلَيْهِ: روی تی کرد، به پرموی کرد، دمگوتری: (ذهب الى قول فلان): به گویری قسه می فلان هه لئس و کهوتی کرد.

۵ پاشین و لای دوامی هه موو شتیک ۵ له شیوو دؤل دا نهو شوینه می رپرهمی ناومکه کؤتایی دی ۵ الذُّنْبُ: کلکی گیانله بمر ۵ پاشه موی هه موو شتیک، دمگوتری: (نظر اليه بذنب عينه) به قلینجکی جاوی سهیری کرد ۵ ههروا ناوه بؤسمری شورک و قامچی، دمگوتری: (ضرب فلان بذنبه) ۵ ههروا دمگوتری: (ركب ذنب الريح) پینشکه وت و کهس نه یگه یشتی ۵ (ركب ذنب البعير) به بهشی کهم رازی بوو ۵ (بينهما ذنب الضب): دو زمانیه تیبیان له نیواندایه ۵ (حديثه طويل الذنب): قسه که می دریزه و نابریته وه ۵ (ولته الخمسون ذنبها): تمه می له په نجا تیپه ری ۵ (هم اذناب الناس): نه وانه خویری وه متیو مچی خه لکن.

ذَنبَ الْخَيْلِ: کلکه نه سپ؛ جینسی رومکیکه که

گولی نیه و له شوینی زؤنگاودا دهروی ۵ الذُّنُوبُ: کلکی چاک و ته و او، کلکی دریز، دمگوتری: (بم ذنوب) رۆزی سامناک و شهراوییه ۵ دؤلجه می گه و ره که ناوی پی هه لدمه ینجدری ۵ بهش و باره الذُّنُوبَاءُ: گیامکه و مگوو وینجه وایه بؤخؤراکی و لآخ و نازهل به کاردی، وادمی له گه ل مهرمزدا دهروی و بمرمکه می له گه ل چه لتوکه که دا تیکه ل دمی ۵ الذُّنُوبَةُ: رهمزی گوله له پی ری (الزنبقة) ۵ المذنبُ: کلکی دریز ۵ نامیری شت هه لئینجان ۵ رپرهمی ناو ۵ المذنبُ: نه ستیره کلک دارمکان، قه بارمه ک له ناسمان کلکیکی غازی همیه دهرموشیتیه وه، به دموری خؤردا هه لدمسورئ جار جار دمی بندری.

فَنٌ الشَّيْ ذَنْباً: لیکاوی داچؤرا، دمگوتری: (ذلت العين) جاو ناوی رزاند، (ذلت الأنف) لوت چلمی لی هاته خوار.

ذَهَبَ فِي الدِّينِ مَذْهَبًا: له‌نایین دا راوو بۆجونیکی

خۆی په‌په‌ره‌و کرد ۵ یان رایه‌کی نه‌شازو تازه
قه‌لای هینایه‌ کایه‌وه ۵ اذْهَبَهُ: لای برد ۵
بمه‌لتون زم‌که‌فتی کرد ۵ اذْهَبَ فُلَانٌ:

فلانکس نارایش و جوان و جوری ته‌واو بوو ۵
رێک و پێک و روخسار شیرین هاته به‌رجاو ۵
ذَهَبَهُ: بمه‌لتون روکه‌شی کرد ۵ الذَّهَبُ:

نالتون، عونسوریکی فیلزی رنگ زمرده، کیشی
زمرپه‌که‌ی (۱۹۷.۲)، ژماره‌ی زمرپه‌که‌ی (۷۹)،

نه‌ندازه‌ی چرپی په‌ستاوتنی (۱.۹۴) ۵ (ك) اذْهَاب
و ذه‌رب) ۵ الذَّهَبَةُ: پارچه‌ی زێرێک ۵

الذَّهْرِيَّةُ: که‌شتییه‌که‌ می‌کوته‌کانی
دادمکوترین و ده‌به‌ستریته‌وه بۆنه‌وه‌ی ماومیه‌ک

تییدا نیشته‌جێ ببن ۵ الذَّهِيْبُ: هه‌رشتیکی
زم‌که‌فت کرابی ۵ اَلْمَذْهَبُ: رینگه‌و رێبازی

نایینی یان رامیاری یان فه‌لسه‌فی ۵ کۆمه‌لێک
بیرو بۆجونی زانستیانه‌و فه‌لسه‌فییانه‌ن که

په‌یوهندی و پێکه‌وه‌ گرێدانیان هه‌یه‌و وادینه
پیش جاو که‌یه‌که‌یه‌کی تۆکه‌مو دارپێژراون ۵

اَلْمَذْهَبُ: به‌مانا (الذَّهِيْبُ) دئی، دمگوتری:
(فِرْس مَذْهَبٌ): نه‌سه‌پێکه‌ سوراوی زیاتره

له‌زهدای ۵ ذَهَابُهُ وَعَنهُ: لای بی ناگا بوو،
له‌بیری چوووه‌.

ذَهَبَ ذَهَابًا: عه‌قَل و هۆشی له‌دمست دا ۵ ذَهَابُهُ
الشَّيْءُ وَعَنهُ: به‌مانا (ذَهَابُهُ) دئی ۵ اذْهَابَهُ:

وای لای کرد لای بی ناگایی ۵ الذَّهَابُ مِنْ
الليْلِ: به‌شیک له‌شه‌و ۵ الْمَذْهَبُ: نامیری

خافلانده‌ هه‌رشتیکی ببیته‌ هۆی بی ناگایی و
هه‌له‌و گریبوون.

ذَهَبَ قَرْنَهُ ذَهَابًا: له‌زیره‌کی و زهین بازی دا به‌سه‌ر
هاوشانه‌که‌ی دا سه‌ره‌که‌وت.

ذَهَبَ ذَهَابًا: تیگه‌یی، هه‌ستی کرد.

ذَهَبَ الشَّيْءُ: له‌شته‌که‌ حالی بوو، چوو
عه‌قلییه‌وه ته‌سه‌وری کرد ۵ (هو ذَهَبَ رهي
ذَهَبَةً).

ذَهَبَ فُلَانٌ: فلانکس زهینی روپیندراوه‌و هه‌ست
به‌هیج ناگا، له‌هیج حالی نابن.

ذَهَبَ ذَهَابًا: زهینی هه‌ستی پی کردو بۆشته‌که
چوو، بیری که‌وته‌وه ۵ ذَاهَبَهُ: پی‌شپێکی

زهین بازیان کرد، و یستیان بزانی کامه‌یان
زهینی تیژ تره ۵ اسْتَذَهَبَهُ حَب الدُّنْيَا:

خۆشه‌ویستی دونیا زهین و هۆشی لای ستاندوه
۵ الذَّهْنُ: تیگه‌یشتن و عه‌قَل و ناوه‌ز ۵ بۆ

ناوه‌لناویش به‌کار ده‌یه‌ندری، دمگوتری: (فلان
ذَهْنٌ): فلانکس زیره‌ک و وریایه ۵ هیزو توانا،

دمگوتری: (ما برجلي ذَهْنٌ): قاجم هیزی تییدا
نه‌ماوه ناتوانم برۆم ۵ له‌زاراوه‌ی زانستی دا

زهین بریتیه‌ له‌و هیزه‌ معنه‌وییه‌ی
به‌هۆیه‌وه هه‌ست دمکری به‌ده‌بارده‌ نه‌فسیه

جۆراو جۆرمکان ۵ هه‌روا به‌کارده‌یه‌ندری بۆ
بیرکردنه‌وه‌و یاساکانی، یان ته‌نها خۆ

نامادکردن بۆ هه‌ست کردن.

ذُوبَ: به‌مانا هاوَمَل و خاومنه ۵ بۆ له‌قه‌ب و نازناوی
باشاکانی په‌مه‌نیش به‌کارهاتوه که گوتراوه:

(ذو یزن، ذو الکلاع).

ذَابَ الشَّحْمُ وَاللَّحْمُ: په‌یوکه‌ یان به‌فرمه‌که توایه‌وه،
ره‌فی نه‌ماو ره‌وان بوو.

ذَابَ الْجَسْمُ: جه‌سته‌ کزو لاواز بوو.

ذَابَ فُلَانٌ: فلانکس گیل و نه‌حه‌مق بوو دوا
نه‌وه‌ی له‌وه‌پیش عاقل بوو ۵ ذَابَتِ الشَّمْسُ:

خۆر گه‌رمیه‌که‌ی زیادی کرد.

بپیونوا ودمدیری نا، دمگوترئ: (ذاد عن عرضه ووطنه وذاذ عنه الهم)، همروا دمگوترئ: (ذاد الذواب عن المارد): ولاحهکھی گپرایه و مو نهیهشت بچینه سمر ناومکه ۵

ذَادَ الدَّابَّةَ: ولاحهکھی لئ خوری ۵ اذادَه: یارمهی دا لسهمر بهرگری کردن ۵ ذَوْدَ الدَّابَّةَ: زیدمرویی کرد له بهرگری کردن و نهیهشتنی ولاحهکھی دا ۵ الذَّوْدُ: جهلمبه حمیوان، میگله حوشر له سئ سمرموه بؤ ده سمر ۵ اَلْمَدَادُ: شوین لهومرو پاوان ۵ المَدَوْدُ: نامیری بهرگری کردن ۵ زویان ۵ شاخی که لهگا، دمگوترئ: (رجل مَدَوْدُ): پیاویکه بهرگری لهولات و ناموس دمکا ۵ ناخوری ولاح.

ذَاقَ الطَّعَامَ ذَوْقًا وَذَوَقَانًا: خوارندهکھی چمشت، لئ تام کرد، تامهکھی بهتافی کردموه، دمگوترئ: (ما ذقت نومًا): جهشی خموم نهکردوه، خمو نهچوته چاوم.

ذَاقَ الشَّيْءَ: شتهکھی بهتافی کردموه ۵ (هو ذاق وذَوَّقَ): هستی کرد، دمگوترئ: (ذاقه یدی): بهدست هستم پی کرد ۵ اذَاقَ فلانًا: فلانکھی و لئ کرد جهشی خوارندهکھی بکا ۵ تذَاقَ الشَّيْءَ: بهمانا (ذَاقَهُ) دئ ۵ تَذَوَّقَ الطَّعَامَ: جار دواچار تامی خوارندهکھی کرد ۵ اِسْتَذَاقَ له الامر: کارمکی بؤگونجا، نیشهکھی بؤ مهسمر بوو، دمگوترئ: (لا يستيق لي الشعرُ إلا في فلان): شيعرم بؤ نايه مگمر لفظلان کات دا نمبج ۵ الذَّوَّقُ: تامکردنی شت ۵ الذَّوْقُ: هستیکه تابهتمندی تامی خوارندهکھی پی دمکری، بهوی هستی تامکردن که لهدم دا همیهو سمنترمکی زویانه ۵ لهزاراوی نهدمبو فمن

ذَابَ لِي عَلَيْهِ حق: مافی منی لسهمر چهسپاو جووه نمستوی ۵ اذَابَ عَلَيْهِمُ المَدْرُ: دوزمن هیرشی کردنه سمر ۵ اذَابَ المالَ: مالمهکی تالان کرد.

اذَابَ الشَّيْءَ: وای لمشتهکھی کرد بتویتموه، دمگوترئ: (اذابَهُ الهمُ والغمُ): غم و نارهکھی تواندیهوه ۵ اذَابَ حاجتَه: نیشهکھی تمواو کرد، پیویستای بیجی هینا ۵ اذَابَ امرًا: فرمانهکھی نمنجام دا ۵ لهپندی پیشینان دا هاتوو (فلان ما یدری ایخر أم ینیب): فلان نازانی شتهکھی رفق دمکا یان دمیتوینتیموه؛ نه مه بهکسک دمگوترئ که لهبرامبهر کارسات و بهلای گموره دا نمرانی چی بکا ۵ ذَوَّبَهُ: وای لئ کرد بتویتموه ۵ اِسْتَذَابَ الشَّيْءَ: داوی توانموی نهوشتهی کرد ۵ بالقتهی کرد ۵ هیشتیهوه ۵ ذَوَّبَ حاجتَه: کارمکی تمواو کرد ۵ الإذْوَابُ: رؤنهکهره که بتویندریتموه بؤنهوی چیشتی پی لئ بندری، نهو دممه پی دموتربت (سَمَنَ) ۵ الإذْوَابَةُ: بهمانا (الإذْوَابُ) دئ ۵ الذَّابِبُ: نفس هورس ۵ رمزا گران ۵ الذَّوْبُ: تاوهی شت ۵ الذَّوْبَةُ: پهکجار توانموه ۵ بالقتهی مال که خاومنهکھی بوختهی دمکا هلی دمکری و بهزمنمدی دمکا ۵ المِذْوَبُ: تاوه، نهوشتهی شتی تیدا دموتیندریتموه ۵ المِذْوَبَةُ: بهمانا (المِذْوَبُ) دئ ۵ نمسکوی و نامیری شت هه لئینجان ۵.

ذَاحَ ذرحًا: بهخیرایی رؤی.

ذَاحَ الإِبِلَ: بتوندی حوشرمکی لئ خوری.

ذَاحَ الشَّيْءَ: شتهکھی بهرت و بلاو کرد ۵ ذَوَّحَ الشَّيْءَ: بهمانا (ذَاحَهُ) دئ ۵ المِذْوَاحُ: گوشهر، نامیری گوشین ۵ ذَادَهُ ذوداً و زیاداً: پالی

ذاط في مـثيه ذيطاناً: لهـرؤيشـتن دا شـانى هـهـلتهـكانـدو گـوشـتـنـيش بـوو.

ذاع الخـبرُ ذـيعاً و ذـيوعاً و ذـيعاناً: هـموالـهـكـه بـلاو بـوووه، دـمـگـوتـرئ: (ذاع في جـلدـه الجـرب): گـرؤـيـي بـهـناو بـيـسـتى دا بـلاو بـوووه ◊ اذاعه ربه: بـلاوى كـردـمـوه، رايگـهـيـاند ◊ هـمـروا بـهـمانا (بـردى و بـرانـديـيهـوه) ش دئ ◊ الإذاعـة: گـواستـنـمـوهـى قـسه يـان مـؤسـيقـا بـهـهـوى نـامـيرى لـاسـلكـيـيهـوه ◊ المـذـيـاعُ: قـسه گـيـرـمـوه، نـهـوكـسـهـى قـسـهـى تـى نـاوـسـتن يـان نـاتـوانـى نـهـيـنى بـپـارـيـزئ ◊ نـامـيرى قـسـمـو مـؤسـيقـا بـلاو كـردنـمـوه ◊.

الْمَذْيَعُ: نـهـوكـسـهـى لـسـمـر رايـيؤ يـان تـهـلـمـفـزيـؤن هـمـوال بـلاو دـمـكـاتـمـوه.

ذال ذبالاً: كلكى بؤ پـهـيدا بـوو ◊ كلكى دريژ بـوو ◊ كلكى ناوگـهـلى نا.

ذال فلان: فلانكـس خـوى باداو لارو لـمـنـجـهـى كـرد، كلكى شـؤر كـردـمـوه.

ذال بـتـبـه: كلكى هـيـت كـرد.

ذال بـثـبه: بـؤشـاكـهـى دريژ بـوو لـهـزـمـوى خـشـاند.

ذال الى فلان: بـؤ فـلانـكـس كـرايـهـوه بـيـى گـمـشـايـمـوه.

ذال الشئ: شـتـهـكـه زـؤرو بـن نـرخ بـوو، دـمـگـوتـرئ: (ذالت الفرس و ذالت المرأة): نـسـبـهـكـه يـان نـافـرـمـتـهـكـه كـزو كـؤلـهـوار بـوو.

ذال حاله: بارى ژيانى دابـهـزى و بـهـكـولـهـمـهـرگى ژيا ◊ اذاله: كلكى بؤ دروست كـرد ◊ كلكى دريژ كـرد، دـمـگـوتـرئ: (أذالت المرأة قناعها): نـافـرـمـتـهـكـه بـهـجـهـكـهـى دريژ كـرد، دايـدايـهـوه ◊ شـتـهـكـهـى بـمـبـى نـرخ سـهـر كـردو گـرنـگى بـن نـمـدا ◊ لـهـحـدـيـث دا

دا بـريـتـيـهـ له هـمـسـتـيـكى مـعـنـمـوى بـمـهـؤيـمـوه نـمـفـسى دـمـگـوتـمـوه يـان تـهـنـگ دـمـبـى لـهـكـاتى تـيـرـوانـين بـؤ ديار دـمـهـكـه لـمـديـار دـمـكانى سـؤزو فيكر، دـمـگـوتـرئ: (هـو حـسـنُ الذوق للشـمـر): هـمـسـتى شـيـعـرى باشى هـمـهـو رـهـخـنـهـگـرئـكى باشه ◊ اذـمـاقُ: تـامى شـت، دـمـگـوتـرئ: (طـيب المذاق): تـام خـؤش.

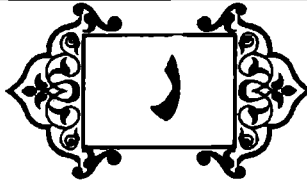
ذَوَل ذالاً: بـيـتى ذال نووسى ◊ الذال: نـؤيـمـ بـيـتى هـيـجـايـه ◊ بـؤنـهـى كـه لـمـشـير ◊ الذوالقُ: بـروانـه (ذلق).

زوى العردُ و غيره ذياً و ذرباً: جـلـمـدارـمـكه جـرج بـوو، و شك بـوو، دـمـگـوتـرئ: (ذوي عـرد فلان): فـلانـكـس بـير بـوو ◊ (هـو ذار، و هـي ذايـه) ◊ اذراه: وى لى كـرد بـتـويـتـمـوه، جـرج بـيـى، و شك بـن ◊ الذراهُ: تـويـكـلى كـالهـكـه مـارانـه، تـويـكـلى خـهـيارو كـالهـكـو نـهـو شـتـانـه ◊ ذيساه: پـارـجـه پـارـجـهـى كـرد ◊ (ذياً اللـحـم): گـؤشـتـمـكهـى كـولـاند تا بـمـتـهـواوى بـيـگـهـيـى و جـيرى نـمـا ◊ تـذـياً الجـرحُ: بـريـنـمـكه فـهـلـشت فـهـلـشت بـوو، داومـشا، دـمـگـوتـرئ: (كـذـيـاتِ القـربـة): كـونـدـمـكه فـهـلـشت فـهـلـشت بـوو ◊ تـذـياً اللـحـمُ: گـؤشـتـمـكه كـولاو لـيـك هـهـلـمـشاو لـمـنـيـسـقـانـهـكـه بـوووه يـان بـمـهـوى رـيـنـمـوه وى لى هـات ◊ تـذـياً رـجـهـه: دـمـم و جـاوى هـاوسـان ◊ اذاخ بـالمـكان: بـمـدـمـورى شـويـنـهـكـهـدا سـورـپـاهـوه ◊ ذِيخْتِ النـخـلةُ: درـهـخـته خـورمـاكـه قـبـولى تـؤو لى و مـشـانـدـنـهـكـهـى نـمـكـردو خـورمـاى هـهـنـمـپـيـچا، بـن بـمـرـبوو.

الذبيحُ: نـيـره كـمـتـيارى تـوكـن ◊ گـورگى نـازا ◊ نـمـسـي سـوارى ◊ لـقى دارخـورما ◊ لـوتـبـهـرزى و خـؤ بـهـزلـزانى ◊ اذـمـذ يـخـتـه: جـهـلـمـبه گـورگ ◊ رـمـوه گـورگ.

هاتووہ: (نہی النبی ص عن إزالة الخيل)،
 همروا دمگوترئ: (أذال ماله): مال و سامانہکھی
 تہخشان و بہخشان کردو پاریزگاری نہکرد ◊
 ذیۃ: کلکی بؤکرد، لکی بؤدانا ◊ پھراویزی بؤ
 نووسی ◊ کلکی دریژکرد، دمگوترئ: (ذیل کتابہ
 او کلامہ): پھراویزی بؤ کتیبہکھی نووسی، کہمو
 کورپہہکانی پپرگرموہ.
 ذیل فی کلامہ: کرایہمو قسہی گاتھو گمپی
 کردن ◊ قسہی بیتشہرمانہی کردن ◊ تذایلت
 حائسہ: باری ژہانی دابمزی و ہمزار کہوت ◊
 تذیلت الدابۃ: ولاحہکھی کلکی پاورشانند ◊
 تذیل فلان: فلانکھی کلکی بادا، واتہ: خوئی
 ہلکیشاو فیزو نازی کرد ◊ تبدل الی فلان:
 بہفلانکھی شادمان بوو قسہی خوئی بؤکردن
 ◊ التذیل: باشکوئی کتیب ◊ لہزارموہی عیلمی

مہعان دا ہینانی رستہیہکھی بہشوین
 رستہیہکی تردا ہمان مانای پینشوو جہخت
 دمکاتووہ ◊ الذیل: کوتاہی ہموو شتیک ◊
 داوینی کراس و دشداشہ ◊ خیشکھو شیوو دولئی
 کہ رشمبا لہ لبہلان دروستی دہکا ◊ بہکینایہ
 دمگوترئ: (فلان طویل الذیل): فلانکھی
 دمولہمہندو دست رپوشتووہ ◊ الذیل: کلک
 دریژ ◊ لارو لہنجہکھر لہرپوشتن دا، دمگوترئ:
 (ہو ذیل بربہ): بؤ فیز داوینی لہعمرز
 دمخشین ◊ ذامہ ذیم و ذاماً: رخنہی لئ
 گرتو بہخرابہ باسی کرد ◊ الذام: عمیبو
 رخنہ ◊ لہبندی پیشینان داہاتووہ (لاذم
 الحناء ذاماً) ◊ الذیم: بہمانا (الذام) دئی.

رِئِ بیتی دمیه می هیجابه، دنگیکی گهوره گر
بهیدا دمکات ۵ السراتین: جؤره سمغیکه
پیشهورمکان بؤ پیکهوه نوسانندن بهکاری
دینن ۵ راتینج: جؤره جهوی و سمغیکه زؤر
درخت دمری دمدا لهکاتی برینهوهو بریندار
کردنی دا ۵ بهزوری سمغ و زمیت تیکهلاو
بهیهک دمبن.

رَأْوَسْدُ: ههموو جؤره رومکیکی تمهن دریزه
لهپیزی (بهطباطیه)، رومکیکه سکی بی دهجی،
هرکسمی بیخوا گهدی بی رهوان دمبی.
رَأَبْتِ الْأَرْضِ رَأْبًا: دوی درونهوی گیاوگزمکه
ههئیدابهوهو سرلهنوی روایهوه.

رَأَبِ الْإِنْسَاءِ: قاپو قاجاخهکی چاک کردهوه،
پینهی کرد ۵ رَأَبِ الصُّدُغِ: دردومی نیوانیانی
لابرد، دزایمتیهکی چارمهسرکرد، دمگوتری:
(رَأَبِ بَيْنِ الْقَوْمِ) کیشهی نیوان هومهکی حمل
کردو ناخوشی لهنیواندا نههیشتن ۵ الرِّقَابَةُ:
پیشهی پینه دؤزی و مزگمری قاپو قاجاخ ۵
الرُّؤْيَةُ: پارچه دهخریته ناو قاپو قاجاخهوه بؤنموی
بکری به پینه کون کهلمبری بی دمگرتن ۵ رَأْبَلُ:
لهسر لا بهپاریز رؤی وهکوو نموه پاریز
بهریته شتیک ۵ قَرَابِلُ: دزی کرد ۵ تَرَابِلُ
الْقَوْمِ: خهلهکه بهبئ نهمیرو سرکرده
بهپیدامیی شمپیان کرد ۵ الرِّبَالُ: شیر ۵ گورگه
جهههه ۵ گورگی بیس ۵ دمگوتری: (لِصِّ
رِبَالٍ): دزی نازاو لهسر بی بؤ ههلمت ۵
تافانهی دایک ۵ رومکی تیک هالاوی دریز وهکو
لاولاو.

رَأَدَ الضَّحَى: کیشتهنگاو درمنگ بوو، بهتهواوی
خؤر سرکهوتو بهرهو ناومراستی ناسمان کشا.
رَوْدَ الْفُصْنِ: شوئهدارمهکه زؤر نهرمو شلک بوو ۵
لقه درمختهکه بهملاو بهولادا جمو جؤلی کرد
۵ ارتادت الفتاة: کچه گهنجهکه لهپویشتن دا
لارو لهنجهی کردو خؤی بادا ۵ تَرَادَ الضَّحَى:
بهمانا (رَأَدَ) دئ ۵ تَرَادَ الشَّيْنُ: شتهکه لهرهو
جولهی کرد بهراستو چمپ دا هاتوو چوو ۵
قَرَأَتِ الْحَيَةَ: مارمهکه لهپویشتن دا مارودو رؤی
۵ تَرَأَدَتِ الرِّيحُ: بایهکه گیزهتوکه ناسا بوو.
لهچند لایهکیهوه تیک گیران ۵ تَرَأَدَ الرَّجُلُ
فِي قِيَامِهِ: پیاوهکه لهکاتی ههئسان دا لهرزینی
توش هات بهتهکان پشتی راست کردموه ۵ الرَّأْدُ:
دمگوتری: (فتاة رَأْدٌ): کچولهیهکی جوان و خیرا
بیگهیشتوو زوو بوو به گهوره کچ.

رَأَدَ اللَّحَى: لاجانگ، سهرمتای ریش ۵ الرُّوْدُ:
دمگوتری: (غُصْنُ رُوْدَةٍ) لقه درمختیکه زؤر
نهرمو نیان و شلکه ۵ (فتاة رُوْدٌ): کچولهیهکی
جوانخاص و روخسار شیرینه ۵ نهمسرهو
سهری لقه درمخت ۵ ههروا بهمانا لاشهویله دئ
۵ الرُّودُ: هاوتهممن ۵ نهمامه درمخت ۵ لقهرداری
نهرمو نیان ۵ الرُّوْدَةُ: کچولهی ناسک و جوان ۵
الرُّوْدَةُ: بهمانا (الرُّوْدَةُ) دئ ۵ رَأْرَأَ: چاوی
ههنگیرو داگیر کردنو بهوردی تی ری پوانی ۵
رَأْرَأَتِ الْمَرْأَةُ: نافرمتهکه سمیری ناوینهی کرد
بؤنهوهی خؤی ببینی ۵ رَأْرَأَتِ بَيْنِيهَا: چاوی
خؤی بریقهدار کردن، به کله سویحانی رشتی ۵
رَأْرَأَ السَّحَابُ وَالسَّرَابُ: ههور یان تراویلهکه

بریسکه‌ی دا ۵ **رَأْوَأُ بِالْقَمِّ**: به‌گوتنی (نهر نهر) بانگی مهرمکانی کرد ۵ **رَأْوَأُ الْحَيَوَانَ بَدَنِّيهِ**: نازه‌لکه‌هه له‌قه له‌قی به‌کلکی کرد ۵ کلکی راوشاند.

رَأْسِي فَلَانُ رَأْسَةَ وَرِيأَسَةَ وَرِنَاسَةَ: ریزی په‌یداگرد، ریزدار بوو.

رَأْسِ الْقَوْمِ: بوو به سرؤوکی گه‌له‌کهی.

رَأْسِ فَلَانًا: سمری فلانکسی همنگاو.

رَأْسِ رَأْسًا: سمری نازاری لئ په‌یدا بوو، سمری هیشا.

رَأْسِي رَأْسًا: سمری زل بوو (هو **أَرَأْسُ** وهي رَأْسَاءُ) ۵

رَأْسِي: لمهر دواکه‌وت ۵ **رَأْسُهُ عَلَيْهِم**: کردیبه

سرؤوکی فلان خیل ۵ **إِنْفَاسَ عَلَيْهِم**: بوو به

سرؤوکیان ۵ **تَرَأْسِي عَلَيْهِم**: بوو به‌سرؤوکیان ۵

الرَّأْسِي: سمران سمری دؤن و دؤپ ۵

هم‌بهرزاییه‌ک بروانیته‌نزمایی ۵ فهران‌په‌واو

کاربه‌دمست ۵ **الرَّأْسِي**: (رناس السیف): دمسکی

شمشیر ۵ (رناس الأمر): سهرمتای نیش ۵

الرَّأْسِي: سهروپن فرؤش، پاچه فرؤش ۵ **الرَّأْسِي**:

لای سمری همرشتیک ۵ سهره‌ک خیل ۵ سمری

مانگ ۵ سمری سال ۵ په‌که‌م رؤزی سال،

دمگوتری: (عنده رأس من الغنم): په‌ک سمر

حمیوانی همیه‌یان (عنده خمسة أروس ورؤوس)

پینج سمری حمیوان همیه.

رَأْسِ الْمَالِ: دسمایه‌ی بازرگانی ۵ نه‌و پارهو پوله‌ی

ده‌خریته‌ناو پرؤژه‌بیه‌که‌وه ۵ **الرَّأْسَالِيَّة**: یاسای

نابوری که‌له‌سمر بنه‌مای ملکیمتی تابیمتی و

تاک دادهمزرتت ۵ **الرَّوَأْسِي**: سمر زل ۵ **الرَّوَأْسِي**:

به‌مانا (الرؤأس) دئ ۵ **الرَّوَأْسِي**: سمرؤوکی نه‌ته‌وه

۵ نه‌ندامی سهرمکی له‌جه‌سته‌ی نادمیزاددا که

به‌نه‌مانی په‌کیکیان ناتوانی بیژا ۵ **العِرَاسِي**:

نه‌و نه‌سیه‌ی لمیشپرکی دا گاز له‌سمری نه‌سپ
دمگری ۵ پيشه‌منگی قافلهمو رپوه.

رَأْفٌ به رَأْفَةً: زؤری به‌زمیی پینداهاات و سؤزی بؤ
جولا.

رَأْفٌ به رَأْفًا: به‌مانا (رَأْفٌ) دئ.

رَوْفٌ به رَأْفَةً وَرَأْفَةً: به‌مانا (رَأْفٌ) دئ ۵ **تَرَأْفُوا**:

خه‌لکه‌که له‌ناو خویان دا به‌زمییان به‌مه‌کتردا

دبته‌وه ۵ **تَرَأْفٌ** به: به‌هیدی و هیمنی هه‌ئس و

که‌وتی له‌گه‌ل دا کرد ۵ **اسْتَرَأْفَهُ**: داوا‌ی سؤزو

به‌زمیی لئ کردو ویستی ره‌حمی پی بکا ۵

أَرَأَيْتَ النُّعَامَةَ: نوعامه (شوتورمورغه) که بوو

به‌خاومن بیجو ۵ **رَأْمَلٌ**: په‌له‌ی کرد ۵ **اسْتَرَأْفَ**

الرَّأْفَ: بیجووه شوتورمورغه‌که گه‌وره بوو ۵

اسْتَرَأْفَ النَّبَاتِ: پومکه‌که دریز بوو ۵ **الرَّأْفَ**:

بیجوی شوتورمورغ ۵ نه‌و بیجووه نوعامه‌ی

سالیکی به‌سهردا تیپه‌ربووبی ۵ **الرَّأْمُولُ**: زیندی

ددانی و لاخ ۵ لیکی و لاخ ۵ **الرَّوَأْلُ**: لیکی و لاخ.

رَأْمٌ الإِنَاءُ رَأْمًا: قاپه‌که‌ی جاک و ریک کرده‌وه.

رَأْمٌ الْحَبْلُ: حبله‌که‌ی توند بادا.

رَأْمٌ الْجُرْحُ رَأْمًا وَرِنَانًا: داپه‌که‌هه منداله‌که‌ی خؤش

ویست سؤزو جاودبیری بؤ به‌چه‌که‌ی زؤر بوو

۵ **رَأْمٌ** الشَّيْءُ: شته‌که‌ی خؤش ویست و مگری

بوو ۵ **أَرَأْمَهَا**: به‌سهری دا چؤمایه‌وه، خؤ.

کوشمه‌له‌کرد ۵ **أَرَأْمَ الْجُرْحِ**: جار‌سمری

برینه‌که‌ی کردو دمرمانی کرد تا ویک هاته‌وه‌وو

جاک بؤوه ۵ **أَرَأْمَ الْحَبْلِ**: به‌مانا (رَأْمٌ) دئ ۵ **أَرَأْمٌ**

فَلَانًا عَلَى الْأَمْرِ: فلانکسی ناچار کرد بؤ

کردنی نه‌وکاره ۵ **رَأْمٌ** الإِنَاءُ مَرَامَةً: به‌مانا

(رَأْمٌ) دئ ۵ **قَرَأْمَتِ النَّاقَةِ**: حوشرتمکه

کورگانندی و سؤزی خؤی پیشان دا ۵ **قَرَأْمٌ** فَلَانًا:

به‌زمیی به‌فلانکس دا هاته‌وه ۵ **الرَّأْمُ**:

مندا ائيك كه كسانى دى جگه لهدايكى
خوشيان بوئ. ◊ الرأى: ناسكى سبى كه هيچ
رمنگيكي ترى پتوه نمبى ◊ بيچوه ناسك ◊
الرؤمة: غمره سىكوتين كه بوپنكهوه نووسان
بهكاردى ◊ رآه يراه رأيا ورؤية: بهجاوى سمر
بينى ◊ برواى وابوو ◊ واى بو جوو ◊ تهگبرى
گردو نهخشمى بؤكيشا.

رأى فلاناً: لمفلانكسى داو سيبهكانى ههنگاوتن.

رأى الرأية: نالاكسى جهقاندا.

رأى فى منامه رؤيا: خهونى بينى.

رأى فلاناً عالماً: فلانكسى بمرانا لمقهلم دا، فيرى
زانبارى كرد ◊ گومانى لى كرد.

رأى رأياً: سى توشى نهخوشى بوو، سيبهكانى
زامدار بوون.

أرأى: بوو بهخاومن عمقل و فام ◊ سى و جگمى
نازاريان بوو ◊ سمبرى ناوينهى كرد ◊ جندوكه
ههوالى نهينى فيردمكمن ◊ نيشمكهى بو
روپامايى و خو هلكيشان كرد ◊ بيرو بؤچونى
بؤ داهاتوو زور بوو ◊ لهكاتى سميرگردن دا
چاوى زور پرته پرتى كرد ◊ أرى الله بفلان:
خودا واپكرد كابرا بهدوژمنكهى خووش بى
دوژمنكهى بهسكستى ببينى ◊ أرى فلاناً
المرأة: ناوينهى دايه فلان سمبرى خووى بكا ◊
أرى فلاناً الشئى: شتهكهى دايه فلان ◊ أرى وجه
العواب: واى كرد رنگاى راست بدوژنپتوه.

أراه امرأة وراءه ورأه: بؤى دمركهوت كابرا
رموشتى بهرزو جوانى تيدان و بهپنجهوانهى
زانينى نهو بوو ◊ رأى فلاناً فلاناً: فلانكس
بمهره روى فلانكس بووهومو بينى ◊ رآه:
بينى كه خاومنى رموشتى جوان و بهرزو
بينجهوانهى نهوه ◊ ناوينهى دايه سمبرى خووى
بكا ◊ إرتاى الشئى: شتهكهى وامرزمندمگردو

واى بينى، واى بو جوو ◊ تراوى فلان: فلانكس
لمناوينهدا سمبرى خووى كرد ◊ تراوى القوم:
خهلكهكه ههنديكيان ههنديكيانى بينى ◊
تراوى له: روبمروى بووه تا چاوى بى بكهوى ◊
تراوى له كذا: واى بو دمركهوت ◊ تراوى الشئى:
شتهكهى دى ◊ لمحمديت دا هاتوووه دمفهرموى:
(تراينا اهلاك بذات عرق) ◊ تراوى فلان فلاناً:
فلان روبمروى فلان بووهومو چاوى بى كهوت ◊
ترأى له: روبمروى بووهومو تا ببينى ◊ تراوى
فى المرأة ونحوها: سمبرى ناوينه و شتى واى
كرد ◊ استراى بالمرأة: سمبرى ناوينهى كرد ◊
استراى الشئى: شتهكهى بينى.

استراى فلاناً: داواى ديتنى فلانكسى كرد ◊
پرس و راي بى كرد ◊ بهخو هلكيش و
فشهبازى لهقهلم دا ◊ الرأى: بيرو باومر ◊
عمقل و ناومر ◊ تهكبير و بلان ◊ تيروانين و لى
وردبوونهوه ◊ بينينى چاو ◊ بهلاى زانايانى
نوصولوه دمهينانى حوكى شمريعبه نمزير
رؤشنايى قاعيدمو ياساى جهسپاو ◊ الرئى:
پوشاكى باش كه بلاو دمكرتيموه كهسانى دى.
جوانيبهكهى ببينى.

رأى الشئى: بيندراوى شت؛ نهوهى چاو دمببينى
◊ ديمهن و روخسارى جوانى شتو شكؤمهندي
سمرنج راكيش ◊ الرؤيا: خهون ◊ الرؤية: بينين
◊ بينينى مانگى يهكشهوه ◊ الرقة: سى،
نهندامى ههناسهدان ◊ الرئوى: (القلب الرئوى):
ههلاوسانى لاي راستى دل بههوى ههندي
نهخوشيبهوه ◊ الرئى: پوشاكى جوان و ناوازه
كه بهدانسقه نيشانى خهلك دمدرى
تاجوانيبهكهى ببينى ◊ جندوكه كه ههوالى
نهينى به نادهميزاد دمگهينى ◊ دمشكوترى:
(فلان رئى قوم) فلان دممراستو عاقلهمندى

گهله که همتی ◊ الرُّوَاءُ: روخسار جوانی
شکومندی ته اوو سمرنج راکیش ◊ اَلْمَرَأَى:
دیمهن و روخساری بیندراو، دمگوترئ: (هر منی
بمرأی): نهو له منه وه دیاره و دیمهنی ده بینم ◊
اَلْمَرَاةُ: به مانا (اَلْمَرَأَى) دئ و اته: دیمهن و
روخساری بیندراو.

اَلْمِرَاةُ: ناوینه، یان هر شتیک ته ماشاکهر خوئی
تیدا ببینن.

رَبَاً فُلَانٌ رَبَاً: فُلَانٌ بهرز بووه، پلهی ریزی زیادی
کرد ◊ له هموو خواردنه مهنیه که کوئی کرده وه
◊ له سمره خو رویش.

رَبَاتُ الْأَرْضِ: زهوییه که پاک بووه، بهروبومی
زیادی کرد.

رَبَاً بفلان كذا: فلانكسی بهرز کرده وه
بهدمستیگی لهقه لهم دا.

رَبَاً لِي الْأَمْرِ: سهیری نیشه کهی کردو لئی ورد
بووه.

رَبَاً الْمَالَ: ماله کهی چاودئیری کردو چاکسازی تیدا
کرد.

رَبَاً الْقَوْمَ رَهْمًا: بوو بهر هیه و سهنگر بوؤ
خه لکه که، دمگوترئ: (ما رَبَاتُ رَبَاةً) گرنکیم
بئ نه دا خوؤم پیوه خهریک نه کرد ◊ وَايَاةً: لئی
ترساو خوئی لئی پاراست ◊ وَايَا فُلَانٌ فُلَانًا:
ههریه که له فُلَانٌ و فُلَانٌ چاودئیری په کتریان کرد
◊ إِرْتَبَاً: بهرز بووه ◊ إِرْتَبَاً الْجَبَلَ: چووه سمر
کئومکه ◊ الرَّبِي: پئشمنگ و چاوساغ که له سمر
سنور پاریزگاری و لات دمکا یان له پئش
له مشکرموه دهر او و له بهرزاییه وه چاودئیری
دوژمن دمکا نه وه مگوو په لاماری هیزمکه میان
بدمن ◊ الرِّيثةُ: به مانا (الرَّبِي) دئ ◊ اَلْمَرَبَا:

شوئنی ره بییه ◊ اَلْمَرَبَاةُ: به مانا (اَلْمَرَبَا) دئ ◊
اَلْمَرَبَاتَا: به مانا (اَلْمَرَبَاتَا) دئ.

رَبَّأُ الْوَالِدَ رَبَاً: سهر پهرشتی منداله کهی کردو
نهرکی به خئیو کردنی گرتنه نه ستو.

رَبَّ الْقَوْمَ: سهرو کاپه تی گهله کهی کردو کار و بار یانی
هه لئسوراند.

رَبَّ السَّيِّئِ: شته کهی کرده ملکی خوئی ◊ کوئی
کرده وه.

رَبَّ النِّعْمَةَ رَبَاً وَرَبَاً: پاریزگاری نازو نیعمه ته کهی
کردو گه شهی پئ دا.

رَبَّ بِالْمَكَانِ: له شوئنه مایه وه و جئگیر بوو.

رَبَّ الدُّهْنَ: روئه کهی پالفته کردو چاکی بهرهم
هئنا ◊ أُرَبَّتِ الرِّيحُ: بایه که بهر ده وام بوو ◊ أُرَبَّتِ
السَّحَابَةُ: هه ورمکه بارانه کهی بهر ده وام بوو.

رَبَّ الْوَالِدَ: سهر پهرشتی منداله کهی کردو نهرکی
به خئیو کردنی گرتنه نه ستو.

رَبَّ اَلْقَوْمَ: میومکهی کرده مرهبا ◊ إِرْتَبَّ الْوَالِدَ:

به مانا (رَبَّ) دئ ◊ إِرْتَبَّ عَلَي فُلَانٌ: نازو

نیعمه تی به سمر فُلَانٌ دا رزاند ◊ قَرَّبَ الْقَوْمَ:

خه لکه که کؤیونه وه ◊ قَرَّبَ الْوَالِدَ: به مانا (رَبَّ)

دئ ◊ قَرَّبَ السَّيِّئِ: لافسی نه وهی لئی دا

که خاومنی شته که یه وه نهو لئی بهر پرسیاره ◊

الرَّابُ: باوه پیاره، میردی زن که له میردئیکی

تری کورئیکی هه بی و نه مئردهی بوئی به خئیو

بکا ◊ الرَّابَّةُ: باومزن ◊ که مندالی میردمکهی

له زئنیکی تری به خئیو بکا ◊ الرَّابَابُ: هه وری

سپی ◊ نامئیری موسیقایه یه که زئی ههیه ◊

الرَّابَابُ: واده و به لئین ◊ کؤمه لئیک سهر متیر ◊

په تئیک که گورزه تیری پئ بهستی ◊ الرَّابُ:

ناوئیکه له ناوه جوانه کانی په رومردگار ◊ خاومن ◊

گه ورمه ریش سپی ◊ به خئیو کهر ◊ سهر پهرشتیار

◊ نه خشه کئیش و رئ و شوئین دانهر ◊ چاکساز.

الرَّبِّ: دوشاوی خورما یان میوهی تر.

رَبِّ: حمرنی جهرهو نیسی نهکیره مهجرور دمکا
 ◊ الرَّبِّبُ: ناوی زور ◊ ناوی شیرین و گوارا ◊
 الرَّبِّي: نیعمت و چاکه ◊ پیوستی ◊ گرنی
 توندو تَوَلَّ ◊ الرَّبَانِي: خودا پهرست ◊ زانای
 کامل و تهواو بهمنزمری و بهکردموه ◊ الرَّبَّةُ: بؤ
 میننه بهکاردی ◊ الرَّبَّةُ: هرچی درهخت و
 رومکیک لهگهرا ما دا شین بنوینن ◊ درهختی
 خهروب ◊ کومهلی زور، یان دهمهزار کس ◊ رَبَّةُ
 البرسيم: رواوی گیا وینجه و شتی وا کهلدوا
 درونهوه سهر لهنوی هلدمداتهوه ◊ الرَّبَّةُ:
 کومهلی زوری نادمیزاد ◊ زانای خودا پهرست و
 خاومن صهبرو نارام ◊ الرَّبُّوبُ: کوله بسمه ◊
 گارانی رهشهو لاخی کیوی ◊ الرَّبِّيْبُ: بهمانا
 (الرَّبَاب) دئ ◊ بهیمان لهگهل بهستراو ◊ کوله
 بسمه ◊ پاشا ◊ الرَّبِّيْبِيَّةُ: میننه (الرَّبِّيْب) ◊ کچی
 زن که لهمیردیکتی تری بی ◊ دایهن و شیردهری
 مندال ◊ الرَّبَابُ: زهویبهک گیاوو گژی زور لی
 بروی ◊ الرَّبَابُ: بهمانا (الرَّبَاب) دئ ◊ شوین و
 چیگا ◊ شوینی مانهوهو نیشتهجن بوون.

رَبَّتِ الصَّبِي رَبًّا: بهمانا (رَبًّا) دئ ◊ رَبَّتِ الصَّبِي:
 مندالهکهی بهخویو کرد ◊ بهبهری دهستی
 بههیاوشی کهمکه لهپشتی دا بونهوی خهوی
 لی بکهوی ◊ رَبَّتَهُ عَنِ حَاجَتِهِ وَأَمْرَهُ رَبًّا: منعی
 کرد لهو مهبهستهی لادا ◊ رَبَّتَهُ عَنِ حَاجَتِهِ
 وَأَمْرِهِ تَرْبِيًّا: بهمانا (رَبَّتَهُ) دئ ◊ إِزْبَتَ الْقَوْمُ:
 خهککهک بلاوهیمان لی کرد ◊ إِزْبَتَ الْقَوْمُ:
 بهمانا (ارتبوا) دئ ◊ تَرَبَّتَ فِي سِيرِهِ: لهروپشتن
 دا مایهوه ◊ إِزْبَاتٌ: بهند بوو، گیرا ◊ الرَّبِّيَّةُ:
 کاریک هلهو گرت بکا ◊ فَبِتَّ لِي بَكْرِي.

رَبِّجْ رَبَّاجَةً: کهودمن بوو گیل و نهقام بوو (هو ربج
 وهي ربجة) ◊ أُرَبِّجْ: کوری کورته بالای بوون ◊
 تَسْرِبْجْ: خوی بهگیلو نهقام لهقهلم دا ◊
 سهرسام بوو ◊ تَرَبَّجَتِ الْوَالِدَةُ: دایکهکه دواي
 مردنی میردهکهی شوی نهکردموه خوی
 تهرخان کرد بؤ بهخویوکردن و پیگهماندن
 مندالهکهی ◊ السَّرَابُجُ: تیر ناوو گهمتیر ◊
 الرَّبَّاجِي: نادمیزادی کهتهو زبهملاخ ◊
 گؤشتن و جوارپهل قهوی ◊ خوهلکیش و
 شانازی کمر ◊ رَبَّحَتْ تِجَارَتُهُ: بازارگانیکرینهکهی
 فازانجی کرد.

رَبِّجْ فَلَانًا عَلَى بَضَاعَتِهِ: فازانجی دا بهفلان. لهسهر
 کالاکه ◊ تَرَبِّجْ: ههولی فازانجی داو کاسبی کرد ◊
 سهرسام بوو ◊ أُرَبِّحَتْ تِجَارَتُهُ: بهمانا (رَبَّحَتْ)
 دئ ◊ أُرَبِّحْ فَلَانًا عَلَى بَضَاعَتِهِ: بهمانا (أُرَبِّحَتْ) دئ
 ◊ رَابِحَةٌ عَلَى بَضَاعَتِهِ: فازانجی پیدا ◊ الرَّابِحُ:
 فازانج کمر، مالیک فازانج بکا ◊ الرَّابِحُ: جهلهبه
 نهمسو و حوشتر که بؤفرؤشتن و فازانج
 بهیندرین ◊ بهزو پیو ◊ بیجوه نازهلی بچوک ◊
 الرَّابِحُ: فازانج ◊ نهوی قهرزدار بهزیاذه دمیدا
 به خاومن قهرز بهگؤهری جهند مهرجیک
 کهلهناو خویان دا دمیکن ◊ السَّرَبِجُ: دوکانیک
 فازانجی تیدابکرئ ◊ المَرَابِحَةُ: (بيع المَرَابِحَةِ):
 پیدانی دسمایه و گیرانی بهفازانج، بؤ
 ههریهکی لهخاومن پارمکهو پاره پیدراوهکه
 نهمدازهیهکی دیاریکراو لهفازانجهکه دیاری
 دمکری.

رَبِّجْ فِي الرَّمْلِ رَبِّحًا: بهنارهحمتی بهناو لبهلانمکهدا
 روپشتنی بؤکرا ◊ أُرَبِّحْ الرَّمْلُ: لبهکه
 بهستیوتراو پهکتری گرت رهق بوو ◊ أُرَبِّجْ فَلَانًا:
 فلانکس کهوته ناو نارهحمتی و تهنگو

جه لئمهوه ۵ اَرْبَخَ فلان في الرمل: بهمانا
(رَبَخَ) دئ.

تَرْبَخٌ: خوی شل کرد، دمگوتری: (تَرْبَخَ في مشيه) له
رؤیشتن دا لؤزه لؤزی کرد، بهشل و شیواویی
رؤیشت ۵ الرَبِخُ من الرجال: پیاوی کتته و
زهبه للاح و شلو شیواو.

رَبَدٌ بالمكان: لهو شوینه مایهوه.

رَبَدَ فلاناً رَبْدًا: فلانکسی بمند کرد.

رَبَدَ الثَّمَرُ: خورماکهی لمریهددا وشک کردموه و
هه لی گرت.

رَبَدَ رُبْدًا: رمشاییهکهی تیکه لای لیلی بوو ۵ اِرْبَدٌ:

بهمانا (رَبَدَ) دئ، دمگوتری: (اِرْبَدٌ وَجْهَهُ):

لهکاتی رق هه لسانی دا پمنگی سور هه لگهراو

رهمش داگیرسا ۵ تَرْبَدٌ: بهمانا (اِرْبَدَ) دئ ۵ تَرْبَدَ

الرجلُ: پیاومکه روی گرز کرد ۵ تَرْبَدَتِ السماءُ:

ناسمان هه ورو هه لا بوو ۵ اِرْبَادٌ: بهمانا (اِرْبَدَ)

دئ ۵ الرُبْدُ من السيف: جهوههری شم شیر،

ورشه و پمنگی نهو دباردمیهی کمه پیی دمگوتری

ناوی تیغ ۵ الرُبْدُ: خورماپهک لهسه بمتته و شتی

وادا بهرپز دادمنری پاشان ناوی لی

دمهرپزیندئ ۵ الرُبْدَةُ: صندوق و جانتا که

کتیب و تۆمارگه بیان تیدا هه لدمگئرئ ۵ المرْبَدُ:

ناغهل و جهوشهی حوشر تیدا راگرتن ۵

لهبمصره شوینییکی بهناو بانگی لهوچۆره

جهوشه هه بووه حوشریان تیدا راگرتوو هه بؤ

فرؤشتن و شاعیرانیش تیییدا کؤبونهموه

شعیریان تیدا گوتوو هه همروا ناوه بؤ نهو

حمصرو سهوییه زلهی خورمای تیدا وشک

کراوه ۵

رَبَدٌ رَبْدًا: حاجی لمرؤیشتن سوک بوو ۵ دمستی

لهکار کردن دا سوک و رنگین بوو ۵ اِرْبَدَ الثوبَ

أو العجلُ: قوماشه که بیان حمبلکهی بیری ۵

الرَّبْدَةُ: نهو پارچه بهرپویهی نافرمتی بینویژ

بهخویهوه دمگئرئ ۵ نهو بهرپویهی نالتونچی

نالتونی بی دمسرپتتهوه ۵ هه پارچه بهرپویهک

بهکاربی بؤ پاککردنهوهی نامیرو شتی تر ۵

ههرشتیک بیس و قیزهون بی ۵ پیاوی بیخیزو

بیر ۵ تویهوانههی کهندو کؤلینهو گۆزه ۵

الرَبْضِيُّ: زئ ۵ قامچی، شوړک ۵ العَرْبَادُ: زؤر

بلی و جهقه جهناو ۵ الرَّبْرَبُ: جه لئمه ناسک ۵

گارانی گاکیزی ۵ کۆمه لی ناده میزاد.

رَبْرُ الكبشُ رَبَاةً: بهرانه که هه لهو بوو گوشتی

گرت.

رَبْرُ فلان: فلان کس عاقل و وردبین بوو (هو رَیْبُ)

۵ رَیْبُ القریة: کوندمکهی پرکرد لهناو ۵ اِرْبَزُ:

لههونهری خوی دا تهواو کامل بوو.

الرَبِيزُ: گه ورو لی هاتوو لهفمننی خوی، دا ۵ رَیْسَةُ

بیده رَیْسًا: بهدمستی خوی لی دا.

رَیْسُ القریة ونحوها: کوندمکهی پرکرد ۵ اِرْتَبَسَ:

تیکه لای بوو ۵ گوشتن و هه لهو بوو ۵ اِرْتَبَسَ

العنقود: هیشومهکه پرپیو دنکهکانی پالیان لیک

داو بؤله ترییهکان لهناو خویناندا پالمهستهویان

کردو چونه ناو پهکوهه ۵ تَرْبَسَ: بههیواشی

رؤیشت ۵ تَرْبَسَ فلاناً: فلانکس زؤر بهوردی

به دووی فلانکس دا گهرا ۵ اِرْبَسَ فلان: بهناو

زموی دا رؤیی و گهرا ۵ اِرْبَسَ أمر القوم: و مزع و

حالی خه لکهکه شیاو تاوایان لی هات

بهرتتهوازه بوون ۵ الرَبْسُ: پیاوی زیرهک و

لیهاتوو ۵ مالی زؤر، شتی زؤر ۵ الرَبْسُ: مالی

زؤر، شتی زؤر ۵ بهرانی ورگ زلی هه لهو ۵ گئرئ

داری زلی ۵ پیاوی نازاو نه بمرد ۵ الرَبْسُ: (أم

الرَبْسُ): مار ۵ بهکیناپه دههیندئ بؤ کارسات

۵ رَیْسَتِ الأَرْضِ رَیْسًا: زموییه که گزویگیای زؤرو

رمنگاو رمنگ بوو ۵ زموی بهگزویگیای رمنگاو

رهنگو زؤر رازابه‌وه، دمگوترئ: (رَبِضَتِ السَّنَةُ
وريش المكان ورَبِضَ الرجل): رهنگی جياجياى
بوون، به‌له‌مو خالى سورو همنديكى ترى رمشى
تيدا پهيدا بوون ۵ اَرَبِضُ الشَّجَرُ: دره‌خته‌که
پشکوت و گه‌لای کرد ۵ ميوه‌که‌ی دمرکه‌وت
ومکوو دمنکه نوك ده‌جوو ۵ الرَّبِضُ: سپيايه‌ک
که‌له نيئوکى مندالی ساوادا دمرده‌که‌وئ.

رَبِضِي بفلان رِبْضاً: چاومپوان بوو فلان جى به‌سمر
دئ له‌خير يان له‌سمر ۵ تَرَبِضِي: په‌زمه‌نده‌ی
کرد، دمگوترئ: (تَرَبِضُ به الشَّيْءِ) نه‌و شته
چاومپوانى بوو ۵ تَرَبِضِي بسلته: چاومپوان بوو
مال و کالاکه‌ی نرخی به‌رز بيته‌وه ۵ الرَّبِضَةُ:
رهنگی جؤراو جؤر، دمشگوترئ: (لي على هذا
الأمر رِبْضَةً): من له‌سمر نه‌م کاره لئ
وردبوننه‌وو چاومپوانيم هه‌يه ۵ رِبِضَتِ الفَنَمُ
وغيرها من الدواب رِبْضاً وربوضاً: مەرو بزنه‌کان
يان نازله‌کان مۆل بوون، مۆلّيان خوارد.

رَبِضِي الأَسَدُ على فريسته: شيرمه‌که نيچيرمه‌که
خؤى خسته زير چنگى خؤيه‌ووو خپى کرد،
دمشگوترئ: (رَبِضُ القرن على قرنه) پاله‌وانه‌که
هاوشانه‌که‌ی خؤى خسته سمر زموى و زير
خؤى ناو بؤرى دا.

رَبِضُ بالمكان: له‌شوينه‌که مايموه ۵ اَرَبِضَتِ الشمسُ:
خؤر گهرميبه‌که‌ی توند بوو همتا واى لئ هات
نازه‌له‌کان خؤيان کوتايه بن دارو پمناو به‌سيوو
خؤيان مۆل دا نه‌يانتوانى له‌بمر گهرماکه‌دا
خؤيان راگرن ۵ اَرَبِضُ الراعي الفَنَمَ وغيرها من
الدواب: شوانه‌که مەرو بزنه‌کانى والئ کردن
بمۆلن ۵ اَرَبِضُ الشَّرَابُ القومَ: شه‌رايه‌که
خه‌لکه‌که‌ی تيراوو مه‌ست کرد، همموو که‌له‌لا
بوون له‌سمر زموى رمق خه‌ويان لئ که‌وت و
لال و پال لئى که‌وتن، دمشگوترئ: (أَرَبَضَهُمُ

الإناء) جامه مه‌بيه‌که مه‌ست و که‌له‌لای کردن ۵
اَرَبِضَ أَهْلَهُ: بزئوى بؤمال و مندالی خؤى دابين
کرد ۵ رَبِضِي الراعي الفَنَمَ وغيرها من الدواب:
به‌مانا (أَرَبَضَهَا) دئ ۵ رَبِضِي فلاناً بالمكان:
فلانکه‌سى له‌شوينه‌که جينگر کرد ۵ تَرَبِضِي
الکبشُ عن الفَنَمِ: به‌مانا (رَبِضُ) دئ ۵ تَرَبِضِي
بالمكان: به‌مانا (رَبِضُ) دئ ۵ الرَّابِضِي: شير ۵
نه‌خؤش ۵ الرَّابِضَةُ: نهرمانى لوت ۵ الرَّبِضِي: زن،
هاوسمر ۵ الرَّبِضِي: به‌مانا (الرَبِضُ) دئ ۵ ته‌ويله‌و
ناغه‌لى نازمل و ولاخ ۵ هموشمو شوين تيدا
مۆلّيانى حوشتر ۵ همر که‌سيك همر شوينيك
خيزان و تاكه‌کانى خيزان بؤى بگهرپنه‌وه بؤ
پشودان و نيسراحتت و بجه‌نه لای و تيدا
بميينه‌وه ۵ ومکوو مي‌ردو زن و کچ و خزم ۵
هه‌روا به‌مانا ريخؤله‌و نواسك دئ ۵ گوريس و
قه‌ياسه و جه‌لبى باربه‌ستن ۵ سوچ و لاو که‌نارى
شت ۵ دموروبه‌رى شار، بزئو که‌له شير بينك
هاتبئ ۵ الرَّبِضِي: کؤمه‌لئيك ره‌شه ولاخ و
حه‌يوانى تر له‌کاتى مۆلّيان دا ۵ الرَّبِضِي: ناومندى
شت ۵ بناغه‌ی بينا ۵ کؤمه‌لئيك دره‌ختى تئک
هالوو تئکچرزاو ۵ الرَّبِضِي: زن ۵ خيزان ۵
هه‌روا دمشگوترئ: (رجل رِبْضٌ عن الحاجات
والأسفار): پياويکه خوى به‌سه‌فه‌رو شتى واوه
نه‌گرتوو ۵ الرَّبِضَةُ: قه‌بارمه‌که که خؤى به‌سمر
شتئک دا دابح و مات بووبئ ۵ کؤمه‌لئيك
نادمه‌ميزاد ۵ الرَّبِضَةُ: پياوى دانيشتوو بئ
دمسه‌لات ۵ پارجه‌مه‌که تئگوشاو ۵ الرَّبِضَةُ:
پياوى دانيشتوو بئ دمسه‌لات ۵ الرَّبِوضُ:
دمگوترئ: (شجرة ربوض): دره‌ختى گه‌ورمو
قه‌مدزل ۵ (سلسلة ربوض): زنجيرى نه‌ستورو
پته‌و (قرية ربوض): گونديكى قه‌رمبالفه ۵
السروبيضُ: مەرو بزى به‌شوانه‌وه له‌حه‌وشه‌ی

مۆلّدان دا ۵ كۆيۈننەمۇ بەز لەگەمدەدا ۵
 الرُّبُوعَةُ: بياوى خويپىرو ناكەس بەچە.
 رَبَطَ جَانَهُ رِبَاطَةً: دلى قايم بوو پەلەكوتەى پى
 نەكەوت لەكاتى ترسان دا، خۆپراگىبوو.
 رَبَطَ الشَّيْءَ: شتەكەى شتەك دا.
 رَبَطَ نَفْسَهُ عَنِ كَذَا: خۆى لەوشتە بواردو لاقەى
 نەكرد.

رَبَطَ اللهُ عَلَى قَلْبِهِ بِالصَّبْرِ: خودا صەبرو ئارامى
 بەسەر دلى و دەرونى دا رشت و ھىزو تواناى
 مەعنەمۇ پى بەخشى ۵ رَابَطَ مِرَابِطَةً وَرِبَاطًا:
 سەنگەرى سەرسنورى پاراست و لەشۈننى
 ترسناك دا مايەو ۵ اِرْتَبَطَ فِي الْحَبْلِ وَنَحْوِهِ:
 كەوتە ناو حەبلەكەمۇ تى ھالا ۵ اِرْتَبَطَ الدَّابَّةَ
 وغيها: ولاخەكەى بەستەو، دىگوتى: (فلان
 يرتبط من الدواب كذا رأساً) فلانكەس ئەومندە
 سەر ولاخى نازەل دەبەستىتەو، واتە: خاومنى
 ئەومندە سەر ولاخ و نازەل ۵ اِرْتَبَطَ فَرَسًا:
 ئەسپەكەى بەخىو كرد بۇ سوار چاكى و رىمازى
 ۵ تَرَابَطَ الْمَاءُ فِي الْمَكَانِ: ناو كە لەشۈننى
 خۆپەتى ھىچى لى نەپۇشتەو ۵ التَّرَابُطُ:
 لەزاراومى فەلسەفەدا ھەبوونى پەيومندى نىوان
 دووشتە چونكە لەزمىن دا ھۆكارىك پىكەيوە
 بەستون ۵ الرِّبَاطُ: دىگوتى: (ھو رباط الجأش):
 دل قايم و چاۋ نەترسە ۵ نازايە، لەھىچ شتەك
 ناترسى ۵ الرِّبَاطَةُ: پەيومندى و وابەستەى
 نىوان دوو شت ۵ ولاخى بەستراو ۵ كۆمەلەك
 ئادەمىزاد لەپرۇزەھەك دا لەبىرو بۇچون و
 ھەلس و كەوت دا يەك بگرن ۵ الرِّبَاطُ: ئەومى
 شتى پى دەبەستىتەو، دىگوتى: (قَرَضَ
 رِبَاطَهُ): مرد، يان لەنەخۆشپىمەكەى رزگارى بوو،
 دىگوتى: (جاء وقد قَرَضَ رِبَاطَهُ):
 بەماندووى گەراپەو ۵ (رباط الخيل): شۈننى

بەستنەمۇ ئەسپ ۵ شۈننى كەمەند كىشى
 صۇفیان و خودا بەرستيان ۵ دَلَّ ۵ السَّرْبَطُ:
 لەزاراومى فەلسەفەدا پەيداگىردنى جۆرە
 پەيومندىپەكە لەنىوان دوستى ھەست پىكراو
 دا لەزمىن دا بەھۆى ھەبوونى جۆرە
 پەيومندىپەكەو ۵ الرُّبُوعَةُ: گورزە ۵ باقەو
 باوشە شت ۵ الرِّبِيطُ: بەستراو ۵ رەبەن و دۇنيا
 نەويست ۵ خورماى وشكەوە بوو كەدەكرىتە
 ناو ھەمبەنەو كىسەو، يان دەخرىتە ناو
 خورمادان و مشتاخەمۇ ناوى پىدا دىگوتى ۵
 ورمای نەگەپشتى شۆراو ۵ تەپبوو،
 دىگوتى: (ھو رباط الجأش): نازاۋ نەبەردو
 چاۋ نەترسە ۵ الرِّبِيطَةُ: ولاخى بەستراو ۵
 الرِّبَاطَةُ: كۆمەلى ئادەمىزادو ئەسپ سوار
 كەلەسەر سنور سەنگەر لەدوژمىن دىگرن و
 ناهىلن دوژمىن پى بختە خاكى نىشتەمانەو ۵
 المِرْبَطُ: ئەو زنجىرو حەبل و كەرسەتمەى
 ولاخى پى دەبەستىتەو ۵ المِرْبَطَةُ: بەمانا
 (المِرْبَطُ) دى.

رَبَعَ الرَّبِيعُ رُبْعًا: بەھار پەيدا بوو، ھاتە ناومو.

رَبَعَ الْإِبِلُ رُبْعًا: لە پاونەكە دا حوشترەكە بەرەللا
 كرا لەكۆى دەلموپرى بلەومپرى و بخواتەو.
 رَبَعَ عَلَيْهِ الْحَمِي: توشى نەخۆشى سىبەپرۇ بوو
 رُوؤُتِكَ لِمِرْزَوْتَاي تَوْش دِھبِي وَرُوؤُتِكَ يَان دُوو
 رُوؤُتِي بُوِي نَايە.

رَبَعَ بِالْمَكَانِ: لەوشۈننە ماپەومو جىگىر بوو.

رَبَعَ فَلَانٌ: فلانكەس پراومستاو چاومپوانى كردو
 گىرى خوارد، دىگوتى: (ارْبَعُ عَلَيْكَ أُرْ عَلَى
 نَفْسِكَ) بىنەومو چاومپوان بە ۵ بەردەكەى
 بەرز كىردەو بۇ بەتافىكرەنەمۇ ھىزو بازوى
 ۵ بەروبوومى باشى ھەبوو ۵ رَبَعَتِ الدَّابَّةُ:
 ولاخەكە ھەنگاۋى درىزى ھاۋپشتن.

رَبَّعٌ عَنْهُ: وازی لى هینا، دمگوتری: (ربیع علی فلان):
به زمینی پیداهاتموه، دمگوتری: (رَبَّعُ الرَّجُلُ
بِالْمَكَانِ فِي الْمَالِ): پیاهوکه دمستی
لهشویینه که یان له مالم و سامانه که گیر بوو
به نارمزوی خوئی ته صهرو فی تیدا کرد.

رَبَّعَ فُلَانًا: چواریه کی مال و سامانی فلانی برد،
ومری گرت.
رَبَّعَ الْجَيْشُ: چواریه کی دمستکه وتی سو پای برد.
رَبَّعَ الْحِمْلُ: به چوار دمستکه کی بارمکه میان به مرز
کردهوه.

رَبَّعَ الْحَبْلُ أَوْ الرُّتْرُ: پمته که ی لهسن هه ودا بادا یان
زُییه که ی بادا ۵ رَبَّعُ الثَّلَاثَةِ: بوو به چووارمی
سییه کان ۵ رَبَّعُ السَّعَةِ وَالسَّالِثِينَ: بوو
بمته و او که ری چل ۵ رَبَّعُ الثَّلَاثَةِ وَالْأَرْبَعِينَ: چلو
چواری ته و او کرد.

رَبَّعٌ: توشی له مرزوتای سییه رپو بوو ۵ أَرْبَعُ
الْعَدَدُ: ژماره که بوو به چواریان چل ۵ أَرْبَعُ الْقَوْمِ:
خه لکه که که وتنه و مرزی به هارموه ۵ أَرْبَعُ
الْحَامِلِ: له به هاردا نافرتمه که مندالی بووو (هی
مُرْبِعٌ وَمُرْبَاعٌ) ۵ أَرْبَعُ الْمَوْلُودِ: منداله که ددانی
پیشه و می دهر که وتن، یان که وتن ۵ أَرْبَعُ فُلَانٍ:
فلانکهس به گه نه چی مندالی بوو ۵ أَرْبَعُ الْقَنْمِ:
مهرو بز نه کان ته مه نیان چوووه سالی
چوارمه ووه ۵ أَرْبَعُ فَوَاتِ الْحَافِرِ: و لاخه
سمدارمه که چوووه سالی پینجه مه ووه ۵ أَرْبَعُ فَوَاتِ
الْخَفِ: نازه له پی پانه که چوووه سالی
حه و ته مه ووه ۵ أَرْبَعُ الْغَيْثِ: بارانه که هیند زور
بوو ریگاو بانی له خه لکه که بریومو له ناو
ماله کانیان دا ماونه ته ووه ۵ (فهر مُرْبِعٌ) ۵ أَرْبَعُ
مَاءِ الرُّكْبَةِ: ناوی بیرمه که زور بوو ۵ أَرْبَعُ الْإِبِلِ:
حوشترمه که به ره للا کرد هه رکاتی ویستی بجی
بؤ ناو خوار دنه ووه ۵ أَرْبَعُ الْمَرِيضِ: دوو رور

بواری دا نه جووه لای نه خو شه که و رورزی سییه
سهر دانی کرد ۵ رَبَّعَ الْحِصْلَ مَرَابَعَةً وَرَبَاعًا:
کوله که ی له گه ل په کیکی تر دا به چوار
دمسته کی هه لگرت ۵ رَبَّعَ فُلَانًا: کوله که ی
له فلانکهس به دسته بار هه لگرت ۵ له به هاردا
مامه نه ی له گه ل کرد ۵ رَبَّعَ الشَّيْنِ: شته که ی
کرده چوار گوشه ۵ کردی به چوار به شه ووه ۵ رَبَّعَ
فُلَانٍ رَجُلِيه: فلانکهس چوار مه شقی دانیشت و
فاچه گانی نوشتان دنه ووه ۵ إِرْتَبَعَ الْبَعِيرُ:
حوشترمه که گیای ته ری به هاری خوارد ۵ قه له و
بوو ۵ په له ی کرد ۵ رویشت فاچی له عمر ددما
۵ إِرْتَبَعَ الْحَيَوَانَ: گیاندارمه که هاته سهر تایمی
زیند مگانی خوئی و گه شه و نه شه ی دست پی
کرده ووه به هوئی چار سه مرزیک.

إِرْتَبَعَ بِالْمَكَانِ: له و شوینه مایه ووه له و مرزی به هاردا
۵ إِرْتَبَعَ حَجْرًا وَنَحْوَهُ: به ردمکه ی به مرز کرده ووه ۵
إِرْتَبَعَ فُلَانٌ أَثْرَ الْقَوْمِ: فلانکهس چاو مروانی کرد
ببیته سه روکی گه له که ی ۵ قَرَّبَتِ الْعَاشِيَةَ:
نازه له که گیای ته ری به هاری خوارد ۵ قَرَّبَعَ
الْجَالِسُ: دانیشت و ووه فاچه گانی نوشتان دنه ووه
خستنیه زیر رانی ۵ تَرَبَّعَ الْمَكَانَ وَبِهِ: له و مرزی
به هاردا له و شوینه چی گیر بوو ۵ تَرَبَّعَ حَجْرًا
وَنَحْوَهُ: به ردمکه ی به چوار دسته کی و دسته بار
له گه ل په کیکی تر دا هه لگرت.

اسْتَرَبَعَ الْبَعِيرُ وَنَحْوَهُ لِلسَّيْرِ: حوشترمه که به هیز بوو
بؤ رویشتن ۵ اسْتَرَبَعَ فُلَانٌ بِعَمَلِهِ: فلانکهس
له کارمه که خوئی دا سه ربه خو بوو توانای به سه ر
نیشه که ی دا شکا ۵ اسْتَرَبَعَ الرَّمْلُ وَنَحْوَهُ: له به که
ته باری به ست ۵ اسْتَرَبَعَ الْغَبَارُ وَنَحْوَهُ: تمپ و توز
به مرز بو ووه ۵ اسْتَرَبَعَ شَيْئًا: توانای به سه ر
شته که دا شکا و به سه ری دا زال بوو ۵ الْأَرْبَعُ:
چوار، وشه یه که بؤ ژماره ی چوار به کاردی.

دەگوتىرى جوار بىيانه بگىرى ۵ الرّبِيعُ: بىجوه نازەل كە لەومرزى بەھاردا لەدايك بىيە و دەستە گول و نۆبەرە بىي ۵ الرّبِيعُ: لەرزو تاپەكە رۆژنىك توشى نەخۆشەكە بىي و دواى دوو رۆژ بەرى بىدا و ئەمجار رۆژى چووارەم بىگىرتەھو، بىي دەگوتىرى مەلاربا ۵ ھەروا جۆرىكە لەخوشتر ئاودان رۆژنىك دەبىنە سەر ئاوو دوو رۆژ نايبەن و رۆژى چووارەم دەبىنەھو سەرئاومكە ۵ الرّبِيعَةُ: ئادەمىزادى بالا مامناوندو جوارشانە ۵ فوتوى بۆن خۆش ۵ الرّبِيعَةُ: مەسافەى نىوان بەردى سى كوچەكى ئاگردان ۵ بارانە بەھارە، گيا بەھارە ۵ پياوى گەنج كەژنەكەى مندالى بىي ۵ الرّبِيعَةُ: (رَبِيعَةُ القَورم): تىشوو بۆيوى خەلك لەسەرھەتاي زستان دا ۵ الرّبِيعُ: دەگوتىرى: (بِقَرَّةِ رِبِيع): مانگايەك بدۆشرى و چووار قاپى شىر تىدايى ۵ الرّبِيعُ: وەرزى بەھار ۵ وەرزى نىوان زستان و ھاوین ۵ مانگى رەبىيى بەكەم و رەبىيى دووم ۵ بارانى بەھار ۵ جۆگاي بچوك ۵ گياوگۆزى تەرو تازە ۵ ھەركياو گۆزىك لەبەھاردا بىروى ۵ بەشىك لەچوار بەش ۵ چارەك ۵ أبو ربيع: نازناوى پەپوسلئیمانكەبە ۵ الرّبِيعَةُ: بەردىكە ھىزى پالەھوان و وەرزىكارانى بىي بەتافى دەگىرتەھو ۵ زەنمەكە لەكاتى شەردا لەبەردەگىرى ۵ باخچە ۵ مەشكەو ھەنباھەو كوندە ۵ فوتوى بۆنى خۆش كەبوك و زاوا بەكارى دەھىنن ۵ الرّبِيعُ: لاوازو پەرو پوچ ۵ كۆلەبنەى خۆپىرى ھەتتومچە ۵ الرّبِيعَةُ: دەردىكە توشى بىجوه نازەلى شىرە خۆرە دەبى ۵ كورتە بالا ۵ دانىشتنى چوارمەشقى ۵ الرّبِيعُ: چوارەمكى دەستكەوتى شەپ كەلەپىش ئىسلام دا سەرۆك و پاشاكان بۆخۆيانيان دادەنا ۵ بالا مامناوند ۵ ئەو نازەلى لەومرزى

فوات الأربيع: ھەر گيانلەبەرىك لەسەر جوار قاچ بپروا. ۵ الرّياح الأربيع: جوار جۆرە باپەكە (كزەى بەرمەبەيان، باى دەببور، باى شەمان، باى باشور). الأربيعاء جوارشەمە ۵ الأربيعاء: دەگوتىرى: (قَعْدُ الأربيعاء) جوار مەشقى دانىشت ۵ الأربيعاء: بەمانا (الأربيعاء) دىي ۵ الأربيعاء: جوار (وشەمەكە بۆ ژمارەى جوار بەگاردىي) ۵ الأربيعون: چل؛ واتە چووار جار دە ۵ التربيع في الزراعة: چووارەم پاراوو ئاودانى كشتوكال ۵ الرابع: پەلى دوا پەلە سى ۵ ربيع: جوار جوار، دەگوتىرى: (جاء القرم ربيعاً): خەلكەكە جوار جوار ھاتن ۵ الرباع: ومزعو حال و بارو دۆخ، دەگوتىرى: (هم على رباعهم) ئەھوان ھەر لەسەر حال و ومزعى خۆيانن و ھىچ ناخۆشەبەگيان نەھاتۆتە پى ۵ الرباع: خۆپىنى كۆزراو كە ھۆزىك لەجىياتى ھۆزىكى تر بىدا ۵ الرباعية: بەمانا (الرباع) دىي ۵ الرباعية: ددانى نىوان كەلەبو خىرى، كەچوارن، بەھەرەبەكئ لەشەويلەى خوارو شەويلەى سەرو ۵ الرباعي: ھەرشتىك لەچوار پىك ھاتبى ۵ لەعيلمى ھەندەسەدا ناوھ بۆ وئەنمەكى پەكسانى چوارگۆشەى جوار سوچ ۵ الرباعية في الشعر: چوارىن؛ بەھارسى پىيى دەگوتىرى دوو بەيت ۵ الرباع: كەسنىك زۆر خوشترى شىردەر بگىرى ۵ بان كەسنىك خۆتافى بىكاتەھو بەبەرزكردنەھوى كىشى قورس ۵ الربيع: بەھارە ھەوار؛ ئەو شوپنەى بەھاران دەگىرتە شوپنى تىدا نىشتەجى بوون ۵ خانوو نىشىنگە، دەورو بەرى خانوو ۵ ھۆبەو گەپرەك ۵ بالا مامناوند ۵ جۆرە و وەرزىكە شتى قورسى تىدا بەرز دەگىرتەھو بۆ بەتافىكردنەھوى ھىز ۵ الربيع: بالا مامناوند ۵ الربيع: چارەك؛ بەشىك لەچوار بەش ۵ بەزۆرى و بەعورف بەنامىرتىكى پىوانە

ژيانېكى خۇش و پر نازو نيعمهته ۵ (ربيع رابع): بهارى بهپيتو بهرمكته ۵ الرَّبِيعُ: ناودېزى ۵ گلنه ورده ۵ الرَّبِيعُ: ژيانى خۇش و پرنازو نيعمهت ۵ رَيْفَةٌ رَيْفًا: بهحبلې قولفمدار شتمكى دا.

رَبِيعٌ فَلَانًا فِي الْأَمْرِ: فلانكسى خستناو كيشهكهوه ۵ رَيْفَةٌ: زېدمېروى كرد لهشتهكدانى دا بهگوريسى قولفمدار ۵ رَبِيعُ الْكَلَامِ: قسمكى ههلبهست، دروى تيكه لاوكرد ۵ رَبِيعُ الْخَيْزُرِ: رۆنمكهرى كرده پيخۇزى نانمكه، دمگوتري: (خيزة مرْبُوعَةٌ): نانه چهوره ۵ كوليزه بهرؤن ۵ اَرْتَبِقُ فِي الْحَيَاةِ: بهتؤرمكهوه بوو، دمگوتري: (ارتبق في حالته): كهوته ناو فيلى خۇيهوه ۵ الرَّبِيعُ: گوريسى قولفمدار ۵ زنجيرى ولاخ بهستنهوه ۵ حميل، گوريس ۵ دمزوو ۵ الرَّبِيعَةُ: تاكه وشه (الرَّبِيعُ)، دمگوتري: (حَلَّ رَيْفَتُهُ) تمنگو چهلممكهى كۆتايى بى هات ۵ ههروا دمگوتري: (لا يرضى الحرّ في رَيْفَةِ الدَّلِّ): همرگيز بياوى نازاد رازى نابى پيؤمىدى ژېردمستى لى دا بى. ۵ الرَّبِيعُ: (أم الرَّبِيعُ): مار ۵ تمنگو چهلمه ۵ شهري.

رَبِكَ الشَّيْ رَبِكًا: شتمكهى تيكه لاو كرد.

رَبِكَ الرَّيْبَةَ: كهشكى دروست كرد (كهشكى تيكه لاو بهخورماو رؤنكرد). ۵ رَبِكَ التَّيْبَةَ: تينگوشاومكهى تيكه لاو كردو چاكى كرد واى لى كرد بؤ خواردن گونجاوو خۇش بى، دمگوتري: (ربك طعاماً): خواردى بؤ دروست كرد. ۵ رَبِكَ الرَّجُلَ: بياومكهى خسته ناو هوردهوه. ۵ رَبِكَ رَبِكًا: كارمكهى لى شيناو ۵ اَرْتَبِكَ الْأَمْرُ: نيشمكهى لى تيكه لاو پيىكه لاو بوو ۵ اَرْتَبِكَ فِي الْوَحْلِ: لمقور چهقى و بېستى لى برا

بههاردا زاوژى دمكا ۵ نمو شوپينهى لهبههاردا بهكمسجار گياى لى دمپوئ ۵ الرَّبِيعُ: همرشتيك جوارگۆشه بى ۵ لهزاراوى همندهسدا همرشتيك چوار تمنيشتو سوچى بهكسانى همبى، دمگوتري: (رجل مُرْبِعُ الْحَاجِبِينَ): بياويكه توكى برؤى زوره دهلى جوار برؤى هميه ۵ الرَّبِيعُ: عمصايهكه دوو پياو ههريهكهيان سهرنى ههنگرتووه بؤنهوهى لهسهرپشتى ولاخهكه شتى بى بيگوتزنهوه ۵ الرَّبِيعُ: نهوشوپينهى بههاران دمكرتته هموارو نشينغه ۵ بههاره هموار ۵ بارانى بههار ۵ الرَّبِيعَةُ: زموييهك (بهربوع: جرحه قاج كورتى) زؤربن يان چ زؤروچ كه م بهربوعى همبى ۵ الرَّبِيعَةُ: بهمانا (الرَّبِيعُ) دئ ۵ الرَّبِيعُ: بالا مامناومند ۵ توشبوو بهنهخۇشى سيبهرو لهرزوتايهك رؤزىك دمگيرئو دوو رؤز بهرى دمداو رؤزى جوارهم توشى دمبيتتهوه ۵ الرَّبِيعُ: جانهمرنيكه ومكوو جرح وايه بجوكه قاجى دريژو دستى كورتن، كلكيكى دريژى هميه كۆتاييمكهى بهتاله مويهك دئ.

رَبِيعٌ رَيْفًا: لىناو نازو نيعمهت دا مايهوه ۵ رَيْفٌ رَيْفًا:

ژيانى خۇش و بهرفراوان بوو ۵ سهرى كرده ئهمنجامدانى كارى خراب و بيهدمو رابواردنى ناشهريفانمو خوى تاوانكردن و حمرام خواردن ۵ رَبِيعُ الْعَيْشِ: ژيان و گوزهران خۇش و پرنازو نيعمهت بوو ۵ اَرْتَبِقُ النَّاقَةَ: حوشترمكه ههلهوه بوو شير و بهرهمنى زؤربوو ۵ اَرْتَبِقُ الشَّيْطَانَ فِي قَلْبِهِ: شهپتان بهسهر دل و دهرونى دا زال بوو دلى شيواندن ۵ رَابِيعٌ: شيوپكه لهمنيوان مهككهوه مهدينه دا نزيك كهنارى دهرىاي سور ۵ شوپننيكه لهوشوپنانهى ميقاتى ئيحرام بهستنه بؤ حاجيمكان ۵ الرَّابِيعُ: دمگوتري: (عَيْشٌ رَابِيعٌ):

دەگوتى: (لصّ ريبال) دىزىكى نازايەو ھەمىشە
لەكەلەين داىە بۇ شەر ۋ رومكەك تىكەبھالەن ۋ
دىرئز بىئ ۋ كەسەك تاقانەى داىكى بىئ ۋ
الرّيبالّ: شىرى جەموش.

الرّيبيلّ: حوشترى گۆشتن ۋ ئافرمى نەرمو نىان ۋ
الرّيبالّ: زەمبەكە كە رەھكى (رەبىل)ى زۆر بىئ ۋ
أرئنه: پىشەكى ەمرىبونى داىە ۋ ترينّ: بوو بە
كەشتىبەوان ۋ الأربونّ: لۇغمەتكە لە (الرّىبون)
ۋ الرّيسان: سەرۋكى دەرياوانەكان، لىپرسراوى
كەشتىبەوانەكان ۋ ريان كل شىئ: زۆرىنەى ئەو
شە ۋ ريان الشباب: سەرمەكە گەنجىبەتى ۋ
الرّيبانيّ: بەمانا (الرّيبان)دى ۋ الرّيبونّ: لۇغمەتكە
لە (الرّىبون).

رِبا الشّيئ: شەكە زىادى كەشەى كەرد، فەشەل
بوو ھاوسا

رَبَا الفرسّ: نەسپەكە خەپبۇو لەترسان پان خۇى
ئامادەكەرد بۇ بازدان.

رَبَا الجرحّ: بىرەنەكە ھاوسا.

رَبَا السرىقّ وخره: ھاوتەكە ناوى پىداكراو فەشەل
بوو. ربا في البيت وفي بني فلان: لەمالا گەورە
بوو پان لەناو ھۆزى فلان دا پەرومرە بوو ۋ
توشى نەخۇشى (رەبۇ) بوو.

رَبَا الرّايبة: جووہ سەر تۆپەلاكى تەپۆلكەكە.

رِباي في بني فلان: لەناو ھۆزى فلان دا پىگەبەشت ۋ
أرئى على الحسبن: لەبەنجا تىپەرى ۋ پتر لەموى
دا بووى ەمرى گەرت ۋ سورى خوارە، پان
مامەلەى رىباى كەرد ۋ لەسەر گەرمەكە پاوستا،
مايەوہ ۋ أرئى الارضّ: زەمى پاك بۇوہ ۋ أرئى
الشّيئ: شەكەى كەشە بى كەردو زىادى كەرد ۋ
رأبا: نەرمو نىانى لەكەلا نوانە ۋ رتأه: كەشەى
بى كەرد ۋ رابى فلانّا: فلانكەسى بەخىو كەردو

ۋ أرئبك في الأمر: كەوتە ناو كارەكەومو
نەمىتوانى خۇى لى رزگار بكا ۋ الرّوبكّ: كەسەك
فەيل و پىلاننى لاوازى ەمبەن ۋ الرّوبكّ: (رّجّل
رّبكّ): پىاوتىكى سەر لى شىواوہ نازانى چ بكاو
بۇ كوى بچى ۋ الرّوبكّ: كەشەك بەخورماو
بەرۇن سور بىرئتەوہ ۋ پان دۇ كەشەك ۋ ھورابو
ۋ رۇن كەھىشتا لەماسەتو ئاوەكە
جىانەكەرابىتەوہ.

رَبَلّ المكان زبلا: شوپنەكە گىا (رەبىل)ى لى پوا؛

جۆرە رومكەكە ۋ پان زۆرى لەوجۆرە گىايە لى
ھەبوو. ۋ ربلّ القرمّ: خەكەكە زۆر بوون، زاوو
زىى باشيان كەرد ۋ مال و سامانىان پەمرى
سەندو كەشەى كەرد ۋ ربّلت المرأة: ئافرمەكە
قەلەو بوو، گۆشتن بوو ۋ إربتل ماله: مال و
سامانى زۆر بوو ۋ تريلّ الجسمّ: جەستەى كەتەو
زەبەلاح بوو ۋ تريلّ المرأة: ئافرمەكە قەلەو
بوو ۋ تريلّ شجر الرّيلّ: دەرەختى رەبىل گەلاى
دەركەرد ۋ تريلّ الظبيّ: ناسكەكە گەلاى (رەبىل)ى
خوارە ۋ تريلّ الرّجلّ: پىاومەكە پراوى كەرد ۋ تريلّ
الأرضّ: زەمى دواى وشك بوونى لەومرزى ھاوین
بەھاتنى پاپىزو بارانى پەلە سەرلەنئى سەوز
بووہوہ ۋ الرّابطة: گۆشتى شان ۋ الرّيلّ: رومكەكى
گەرزو زىرو زۆر سەوزە، گەلاكانى پەرو
تىكەچرزاون، سەمرى لەكەكانى گوتىكى زەردى
شىوہ ئوقھوانى ددان ددانى پىوہىە ۋ الرّيلّ:
بەمانا (الرّيلّ)دى ۋ الرّيلة: كوتە گۆشتى گەورە،
گولمە گۆشت ۋ دىوى ناوموہى پان.

الرّيلّ: جەستەى قەلەو گەورە ۋ پىاوى دزو
جەتە كەبەتەنىيا پەلامار بەداو تالان و بېرۇ بكا،
نازاو بەجەمەگ بىئ ۋ الرّيلة: رۇن و جەورى ۋ
نازاو نىعمەتو ھەرزانى ۋ الرّيبالّ: بەمانا
(الرّيبالّ) دى كە بەمانا شىرە ۋ پان گورگە،

پئى گماند ۵ هيزو لايهنه جهستهي و
 عهقلى و رهوشى خوى پهره پيدا ۵ رابى الأثرج:
 نارنجهكهى كرد به روبو رهقى كرد خهستى
 كردهوه ۵ تريسى: بينگههى و رؤشنبير بوو ۵
 الرابية: گردۆلكه، تهپۆلكه، هيزو تواناى زياد
 لمسور ۵ الريا: زيدمو دوجهندان ۵ نهو نمدازه
 پارميهى قمرزدار بهزياده دميداته خاوون قمرز
 بهگويزرى جهند ممرجيك ۵ الرياء: منعت و
 بياومتى و نهمهك ۵ الرياء: بهمانا (الريا) دئ ۵
 الرياء: بهمانا گردو بهزرايى دئ ۵ الريو: بهمانا
 (الراية) دئ ۵ نهخوشيهكه توشى بؤريهكانى
 همناسه دهين بهناخوشى همناسه دمدا ۵ الريوة:
 بهمانا (الراية) دئ ۵ كۆمهلى نادهميزاد كهله
 (ده) هزار كس زؤرترين ۵ المريسى: مرمبا
 كهلهميوه دروست دمكرئ ۵
 رَتَا رَتَوًا: مايهوه، نيشتهجى بوو.
 رَتَا العير رَتَانًا: حوشترمكه ههنگاومكانى كورت
 كورت هاويشتن. ۵ رَتَا فَلَانًا: فلانكسى ختكاند.
 رَتَا العقدَةَ: گريپهكهى توند كرد.
 رَتَا: به نابهدى پيكنى ۵ وهپيكنهينى هينا.
 رَتَسَبَ رَتَوًا: جيگير بوو لهشوينى سامناك و
 ناخوش.
 رَتَسَبَ فَلَانٌ: فلانكس ههلسايه سهريين ۵
 دمولهمنديش بووه كهجى سوال دمكا.
 رَتَبَ الشَّيْءَ: شتهكهى جهسپاند ۵ جهفاندى ۵ رَتَبَهُ:
 شتهكهى جهسپاندو دانى بيانا، لهشوينى خوى
 داينا ۵ اَرَتَبَ: بهمانا (رَتَبَ) دئ ۵ تَرَتَبَ: لهسر
 نهوه پهيدا بوو، ليئوى كهوتوهوه ۵ لهسمرنهوه
 بنيات نرا ۵ بنيات دمئى ۵ الراتب: دمگوتري:
 (رزق راتب) رزق و رؤزيهكى بهردموام و
 ههميشميه ۵ الرتبة: پلهو پايه، يان پلهى بهرز

كه دهولمت دهيدا به كهسيك كهشياوى ريز
 لينان بين ۵ الرتبة: پله بهيزه، پلهى قاندرمه ۵
 لوتكه شاخ و دونه بهرد كهليك نزيك بنو
 ههنديكيان لهههنديكيان بهرز تريسى ۵
 تهپۆلكهى زموى ۵ بؤشايى نيوان بهنجهكان ۵
 تهنگو جهلهمه ۵ كارسات ۵ المربة: بهمانا
 (الرتبة) دئ ۵ شوينى جاوديزى ۵ ههموو
 شوينيكى ترسناك ۵ نمركى قورس، نهو
 شوينهى ژمارهى رههاو مولهقى تيدايه نرخى
 تايبهتى خوى ههين، دمگوتري: پلهى يهكان،
 دهيان، صمدان، ... ههد ۵ المربة: موجه.
 وَرَتَا رَتَا وَرَتَا: زمانى تورتي تيدابوو زمانى
 خواربوو، جؤره بينگانهبيهكى بيوه دياربوو ۵
 (هو اَرَتَ وهي رتاء) ۵ الأرت: زمان تور.
 الرت: سهروك، ريش سبى ۵ الرتة: زمان لارى و
 خوارو خيچى لهقسهكردن دا ۵ الرتاء: نافرمتى
 زمان لار.
 وَرَجَّحَ الصَّبِيُّ رَجَّحَانًا: مندالهكه سهركهوت به
 قاندرمه. ۵ رَجَّحَ الباب: دمراگكهى داخست
 رَجَّحَ البَحْرُ: دمريا شهپولى داو ناومكهى زؤربوو
 ههموو شتيكى داپوشى ۵ رَجَّحَتِ الدجاجة:
 مريشكهكه هيلكهدانى پربوو لههيلكه ۵ رَجَّحَتِ
 السنَّةُ: ههموو سالهكه گرانى و قاتو هپرى بوو.
 رَجَّحَ النُّجُجَ: بهفرمكه ولاتى گرتو مايهوه.
 رَجَّحَ الحِصْبُ: ههرزاني ههموو ولاتى گرتوهوه.
 رَجَّحَ الأتانُ: دپله كمرمه ناوس بوو.
 رَجَّحَ البابُ: دمراگكهى داخست ۵ أَرَجَّحَ عليه: قسهى
 هين نهكرا، زمانى گيرا ۵ الرجاج: دمراگى گهوره ۵
 دمراگ بههرشيوهيك بين ۵ الرتاجة: ههرشيوو
 دؤليك تهسك بين ۵ دركه شاخ و بهرده زله ۵
 الرتج: ريگهى دهرنهچوو (مال رتج) ماتيگه

ياساغه كهمسى بئى ناگا ۵ الرَّتَّحُ: دمركاى گهوره
۵ الرَّتَّاجُ: قفل و كيلون، باشكۆل.

رَتَّحَ العَجِينُ وَالطَّيْنَ: هومپرکه بان هورکه تمنك
بوو. ۵ رَتَّحَ بِالْمَكَانِ: لهو شوينه مايموه. ۵ رَتَّحَ بِهِ:
پيوى نووسا.

رَتَّحَ عَنِ الْأَمْرِ: لمئيشهكه دواكهموت ۵ ارْتَحَ الهَجَامُ:
كه لهشاخمرکه برينهكهى زور گهوره نه كرد ۵
الرَّتَّحُ: پارچه وردهى پيست بهتابهتى كوته
ورده پيست ۵ الرَّتَّعَةُ: قورى توندو قاج گر ۵
رَتَّعَتِ الْمَاشِيَةَ: نازه لهكه بمنارمزوى خوى له
لهومپرگاى خوش دا لهومرا.

رَتَّعَ فِي حِمَى: هاشمله باسى كرد بهخرايه ۵ ارْتَعَ:
كهوته ناو لهومپرگاى خوش و زورموه ۵ ارْتَعَ
الْمَطْرُ: بارانكه نمومندى گيا رواند نازهل بيى
تيربخوا، تيره خورى هينا ۵ ارْتَعَ الْمَكَانُ:
شوينهكه تيره خورى نازهل لى پميدا بوو ۵
ارْتَعَ إِلَهُهُ: حوشترمكاني كردنه ناو پاوان و
لهومپرگاى خوشموه بؤنهوى بمنارمزوى خويان
بلهومپرڤن ۵ الرَّتَّاعُ: نهو كهمسى شوين
نازه لهمكاني دمكهوى و دميانباته لهومپرگاى
خوش و فرناوموه ۵ الرَّتَّعَةُ: همرزانى و همبوونى
لهومپرگاى بمرهراوان ۵ الرَّتَّعُ: پاوان و لهومپرگا
بؤ نازهل.

رَتَّقَ الشَّيْءَ رَتَّقًا: شتهكهى بينمكرد، كونهكهى
گرت، لهحيمى كرد ۵ چاكي كردموه، دمگوترئ:
(رَتَّقَ فَتَّقَهُ) دپاوپيمكهى دورپيموه، چاكي
كردموه ۵ (رَتَّقَ فَتَّقَهُمْ): ناخوشى نيوان بنمهالهو
خيزانمكهى چارسمر كرد ۵ رَتَّقَتِ الْمَرَاةُ: بيلا
مانى نافرتهكه كوئر بؤتموه گيراوه كارى
ناسابى خوى ناكا ۵ ارْتَقَ الشَّيْءُ: بهمانا (رَتَّقَ)
دئ ۵ الرَّتَّاقُ: دوو پارچه قوماش كه بهپرڤى

دامينه كهمان بيكهوه بدورينهوه ۵ الرَّتَّقُ:
بيكهوه نوساوو بهكپارچه ۵ الرَّتَّقَةُ: بؤسابى
نيوان بهنجمكان.

رَتَّقَ البَعِيرُ رَتَّقًا وَرَتَّقَانًا: حوشترمه بهمهنگاوى
كورت كورت غارى دا ۵ ارْتَقَ الضَّاحِكُ: بيكهمنى
بهناچارى، بهيناو بهين بيكهمنى.

رَتَّقَ رَتَّقًا: رَتَّقًا وَرَتَّقًا: رَتَّقًا وَرَتَّقًا: رَتَّقًا وَرَتَّقًا:
كهوته پال بهك، دمگوترئ: (رَتَّقَ الرُّكْبُ أَوْ
الْإِسْنَانُ): بوك و دم و ددانى جوان و رَتَّقًا
بِيكُ بُوون ۵ رَتَّقَ الشَّيْءُ: شتهكهى جوان
رَتَّقَ خَسْتًا وَهَوْنِيَهُ ۵ رَتَّقَ الْكَلَامَ: هسهكاني
جوان رَتَّقَ خَسْتًا، بهجوانى خوينديهوه ۵ همروا
دمگوترئ: (رَتَّقَ الرُّكْبُ): ددان و بوكيكي رَتَّقًا
بِيكُ وَجَوَانًا ۵ رَتَّقَ: دمگوترئ: (رَتَّقَ فِي
كَلَامِهِ): دريژى بههسهكاني داو بههيندى و
هينمى هسهكاني گوتن ۵ الرَّتَّقُ: بؤنى خوشى
همرشتيك بئى ۵ سپيايهتى ددان و ناوى زار ۵
كؤمه لئيك نهسبو و لاخه بمرزه بان نوتومبيل
كه بهشوين يهكتردا ريز دهبين ۵ الرَّتَّقُ: بؤنى
خوش لههر شتيك بئى ۵ هسهى جوان ۵
الرَّتَّقِيلى: جورئكه لهجالجاولكه ۵ الرَّتَّقِيلاءُ:
بهمانا (الرَّتَّقِيلى) دئ ۵ رَتَّقَتِ الْمِعْزَى رَتَّمًا: بزنهكه
پروومكى رتمى خوارد بهموى زور خواردى
گياى (رتم) گيژو وئز بووه.

رَتَّمَ فُلَانٌ: فلانكس جينگر بوو، مايموه.
رَتَّمَ فِي بَيْتِ فُلَانٍ: لهناو هوزو هؤبهى فلان خيزان دا
بئگمى ۵ بهنسهپابى هسهى كردن.
رَتَّمَتِ الشَّيْءُ: شتهكهى شكاند، وردو هاپى كرد ۵ ارْتَلَّ
النَّصِيلُ: بمرخهكه دوگى گؤشتى هه لگرت ۵
ارْتَلَّ فُلَانٌ: فلانكس گرئى لهقامكى خوى دا
بؤنهوى شتهكهى بيتموه يادو لهبيرى نهجئ.

إِرْتَمَ: گرنی لهفامکی خوئی بهست ۵ رَثَمَ: بهمانا
 (ارْتَمَ) دئ ۵ الرَثَامُ: نيسك و پروسك ۵ نيسقانی
 مردوو ۵ الرَثْمُ: جوره رومكی كیوییه، وادعی
 لهباخچی مالانیش دا بوجوانی دهر ویندرئ ۵
 بهلنگه و دلیل ۵ قسمی بهنسهپایی و لهسره
 خو ۵ الرَثْمَةُ: دهر وینکه لهههجه دهبهسترئ
 بؤیاد کردنموه ۵ الرَثِیمَةُ: بهمانا (الرَثْمَةُ) دئ.

وقن الشحہ بالعین: بهزو بیومکه تیکه لاوی
 ههویر کرد.

المِرْتَنَةُ: نانه جهوره بهبیو ۵.

وقا الرجل رثوا ورثوا: پیاومکه ههنگاوی نا ۵ رقا
 برأسه: بهسمر نامازی کرد ۵ رقا بالدلو:
 بههتواشی دۆلجهکهی داهیشه خوار ۵ رقا
 الشئی: هاویشتی، شلی کردموه ۵ گریهکه یان
 ریشمکهی شل کردموه ۵ رقا القلب: دلی بهمیز
 کرد ۵ رقا الشئی الیه: شتهکهی بؤلای خوئی
 کیش کرد.

وقی: دمگوترئ: (رَثِي في ذرعه) بالی برایموه، هرتا
 ۵ الرائي: زانای خواناس و شارما لمزانستهکان دا
 ۵ الرثرة: ههنگاو ۵ همروا بهمانا زنده ریزو
 شکومندی دئ ۵ گرنی شل و خاوکراوه ۵ ساته
 ومخت ۵ دلۆبه ۵ مهودا بهنهندازی برکردنی
 جاو.

وقا البعير: حوشترمه برینی لهناو شان هات،
 جدهوی بوو.

رقة الغضب: رغو کینهکهی نیشهوه.

رقة الشئ بالشئ: شتهکهی تیکه لاوی شتهکه کرد،
 دمگوترئ: (رَقَا اللبن): ماسته ترش و شیرینهکهی
 تیکه لاو کردو بزپکا.

رقة فلاناً: لهفلانکهسی دا.

وقس الكيش رثا ورثاء: بهرانمکه رهنکی
 خوریههکهی بهله بهله بوو ۵ ارثا اللین:
 شیرمه بزپکا ۵ ارثا فی رایه: راو بوجونهکانی
 تیکه و بیکه ن بوو ۵ ارثا اللین: شیرمه
 بزپکا ۵ ارثا الریثه: دؤی ترش و شیرینی
 تیکه بهیهکی خواردموه ۵ الرثه: گیلی و
 نهفامی و کهودنی ۵ الرثاء: دهر وینکه توشی
 ناوشانی حوشتر دهبی ۵ الریثه: بهمانا (الرثاء)
 دئ همروا دؤی ترش کهمتیکه بهدؤی شیرین
 بکری و ببزپکی ۵ الرثوه: کهسینک بی ورمو
 ترسنوک بی ۵ گیل و نهفام بی.

ورث الثوب وغيره: پؤشاکهکه کراسهکه رزی و دادر
 دادر بوو.

ورث الرجل: پیاومکه شیوه ناشیرین و چلکن بوو ۵
 أرث الثوب وغیره: بهمانا (رَثَ) دئ، دهسگوترئ:
 (أرث الرجل): پیاومکه گوریسهکهی یان
 پؤشاکهکهی پزی ۵ إرثوا رقة القوم: کؤنمو
 رزیوی نهوخه لکه یان کؤکردموو کرپیان.

أرث فلان: فلان لهسهر پیکراو گویزایموه بؤ
 دواوه، پاشان بهو برینه مرد (فهو مرث) ۵
 الأثر: رزیوو بی کهک ۵ الأثر: رزیوو ۵ الرث:
 کالای خراب ۵ خانوو لانمی بی کهک و خراب ۵
 الرقة: بهمانا (الرث) دئ ۵ نافرمتی گیل و
 نهحمق ۵ نادهمیزادی خویرپی و هیج و پوج ۵
 الریث: برینداریک بهناستم گیانی تیدا مایی.

وقد الماع رثدا: کالاکانی خستنه پمانا بهکتر بهپیز
 یان خستنیه سهریک ۵ ركدت الدجاجة بیضها:
 مریشکهکه هیلکهکانی کؤکردنموه ۵ رثد الماء
 رثدا: ناومکه لیل بوو (هو رثد وهي رثدة) ۵ أركد
 الماء: بهمانا (رثد) دئ ۵ أركد فلان: زهوی
 هه لکولی تا گمیشته هولایی زهوی ۵ أركد القوم:

بارانه ۵ رَكَاهُ رَكَاراً ورشاه: بؤى گرياو ناكاره
چاگهكانى ژماردن ۵ الرُّس: ماستى شيرين
تيكهَل بَكْرِي بهى ترشو بى بزپركينى.
رَشِي المِت: بؤ مردوو كه گرياو لاوانديهوه،
دهگوتري: (رَكَاهُ بقصيدة): بهجاممبهك
لاوانديهوه، (ورشاه بكلمة): بهوتارتيك
لاوانديهوه.

رَشِي له: دلى بئ سوتاو بزمبى پيدا هاتوه.
رَشِي عنه الخديث رثابة: قسهى ليوه گيپرانهوه.

رَشِي: توشى بئ هيژى و خهمو خهفمت بوو ۵
توشى نهخوشى دمرده جومزگه و روماتيزم بوو
۵ همر نهخوشيبهك چوست و چالاكى نينسان
پهكيخا ۵ دواى مردنى لاوانديهوه ۵ وابه
شيرى بؤ گوت ۵ الرثابة: گريانى بهدمنگو
رؤرؤ ۵ الرثابة: لاوازى و جهواشمبى، دهگوتري:
(في امرره رثابة): كارمكاني لاوازى و
خهمسارديبان پيوه دياره ۵ گيلى و نهقامى ۵
نازارى جومزگه و نيسقان و نهزئو ۵ سمرنيشه،
نهخوشى روماتيزم ۵ همر نهخوشيبهك بپرست
لهنادمميزاد بپري ۵ الرثابة: بهمانا (الرثابة) دئ ۵
المركاة: نمو شيعرو بهخشان و لاوك و حهبرانهى
مردوى بئ دهلاوينرتهوه ۵ ارجات الحامل:
سكپرکه نزيكه بزئو سكهكهى دابنى ۵ ارجا
الصائد: نيچيرهوانهكه هيچى دمست نهكهوت
ارجا الامر: كارمكهى دواخت، ماومهكى ترى
بؤ ديارى كرد ۵ المرثابة: فيرقهيهكى نيسلامين
هيچ بپريارتيك دهريارهى موسولمانان دهرناكهن،
بهلكوو همموو شتيك ههلدمگرن بؤ رؤزى
دوايو بؤ قيامت ۵ نهوان پييان وابه كسيك
نيمانى همبئ تاوان زهرمرى نيبه بؤى ۵
كسيك كافربئ تاغمت كهلكى نيبه.

خهلكهكه كؤبونموه ۵ ارتكد المتاع: بهمانا
(ركدة) دئ ۵ الركد: كؤمهته نادهميزادىكى
نيشتهجئ بوو ۵ الركد: كالاى ريزكراو
سهفتهكراو، ۵ خانوى خراب ۵ نادهميزادى
زهبون و هيچ لهدمست نههاتوو ۵ المركد: بياوى
كهريم و رموشت بهرزو سهخى سروشت ۵ شير.
رَشَع رَعاً: بهتمماع بوو چاو جنوك بوو ۵
بمبهخشى كهه پازى بوو، يان بهبهشى خراب
پازى بوو ۵ دؤستى خرابى گرتو بوو به
هاوهلى بياوى خوڤرى ۵ رهوشتى ناشيرينى
ههبوو ۵ ارتعن: بئهيژو لهش داومشاو بوو ۵
ارتعن المطر: باران زؤر بارى، بارانهكهى بهبيت
بوو ۵ ارتعن الشعر: هزى شوڤر بؤوه ۵ المرثعن:
لافاوى زؤرو بهتهوزم ۵ رادمر و رامالمر.

رَكَمَ أُنْفَهُ أَوْ قَمَهُ رَعاً: لوتى شكاند دهى شكاند،
خوينى ليهينا، دهگوتري: (رَكَمَ أحد أعضاء
جسمه): پهكى لهمنهدامى جهستهى شكاند
خوينى ليهينا ۵ رَكَمَتِ المرأةَ أَنْفَهَا بالطيب:
نافرتهكه بؤنى خوڤى لهلوتى دا. ۵ رَكَمَ فلان:
فلانكسه قسهكهى رون نهكردموه بههوى
نهخوشيبهك كهلهزمانى دا هميه. ۵ رَكَمَ الفرس:
نهسپهكه لا لبؤزى سببيه ۵ داخ و نيشانى
حوشتر ۵ الركم: سببياهتى لالبؤزى نهسپ، يان
لبؤزى سهروى نهسپ ۵ الرثابة: وردهباران و
بارانى زعيف، دهگوتري: (بَلَّغَهُ رَكْمَةً من الخبر)
سهرمداوئيكى ههوالهكهى زانى، پئى گههى ۵
الرثيم: (رثيم الحصى): ورده بهرد ۵ المرثم: لوت ۵
المرثم: بهمانا (المرثم) دئ ۵ رَكَمَتِ الرثمةُ الأرض:
زهوى بارانئيكى كهه و لاوازى و تيكهوت ۵ رَكَمَتِ
الرثمةُ الأرض: بهمانا (رثمتها) دئ ۵ رَكَمَتِ المرأةُ:
نافرتهكه دهه و چاوى خؤى بهزمعفران رمنگ
كرد ۵ الرثمة: بهمانا (الرثمة) دئ كهبهمانا ورده

وَجَبَّ رَجَبًا وَرَجَبِيًّا: ترسا ۵ شهرمی کرد.

رَجَبٌ فَلَانًا رَجَبًا: فلانکسی ترساند ۵ لری ترساو
پتی سهرسام بوو.

رَجَبٌ فَلَانًا بَقُولَ سَيِّئٍ: بوختانی بهفلانکس کرد،
هسهی ناشیرینی بؤ ههئبست ۵ رَجَبٌ رَجَبًا:
لری ترسا، بهشکؤمهند هاته پیش جاوی، پتی
سهرسام بوو ۵ اَرْجَبٌ فَلَانًا: بهمانا (رَجَبٌ) دئ ۵
رَجَبٌ الرَّجُلُ: لهمانگی رهجب دا پیاوهکه
کوشتی سهربری لهلای بتو صمنم ۵ فوربانی
بوبت کرد ۵ رَجَبٌ الْإِنْسَانُ وَغَيْرُهُ: نادهمیزاد یان
شتی تری بهگهوره زانی و بچوگی خؤی بؤ
دهرخست ۵ رَجَبٌ النَّخْلَةُ: کؤلهکهی بؤ
دارخورماکه چهفاند بؤنهوهی ببیته پالپشتی و
بهناسانی بانهیشکینن، یان لقهکانی
کؤکردنهوهو بهحمل و لیفی خوص و شتی وا
شتهکی دا بؤنهوهی رهشبا یاری بهلقهکان
نهکا ۵ دموری دارخورماکهی بهچقل و شتی وا
پهرزین کرد بؤنهوهی گس توخنی نهکهوئ ۵
رَجَبٌ الْكِرْمِ: تولهی میومکه ریک و پیک کردن و
خستنیه شوینی خویان ۵ الأرجاب: ریخؤله ۵
الراجبة: جومزگیه پنجهکان ۵ الرواجب
وهمهرمکانی شوینی لئ دهرجوونی زهری
گویدریژ ۵ رَجَبٌ: ناوی پهکیکه لهمانگهکان
دوامانگی جیمادی الآخرة پیش مانگی شهعبان
دئ ۵ لهپندی پیشینان دا هاتووه دهئ: (عش
رجباً ترعجاً): چند مانگه رهجهپیک یهک
لهدوایهک بژی شتی سهر دهبینی ۵ الرَّجْبُ:
سهری بهراسو بهلای سنگهوه ۵ الرَّجْبَةُ: نهو
شتهی دمکریته کؤلهکه و باشکؤل بؤ دارخورما
۵ کؤخیتهی راوکر ۵ الرَّجِيَّةُ: نهو نازهلهی
لهمانگی رهجب دا سهردهمی پیش نیسلام بؤ
بتو صمنم سهردهپران ۵ دیدهنی کردنی

شاری مهدینه لهمانگی رهجب دا ۵ رَجَبٌ رَجَبًا
رَجَبٌ: رایومشانندو ههئ تهکاند بههمموو هیزی
خؤی همزانندی.

رَجٌ فَلَانًا عَنِ الشَّيْءِ: فلانکسی لهوشته مهنج کرد.
رَجٌ الشَّيْءِ: شتهکه کهوته ههئبزهو دابهز ۵
حوشتری دووگ گهوره.

أَرْجَتُ الْهَامِلُ: نافرته دوگیانهکه نزیکه مندالی
ببی سکهکهی دابنی ۵ اِرْتَجُ: کهوته جمو جوئل و
همزان ۵ اِرْتَجُ الْبَحْرُ: دهریا کهوته شهپؤل دان ۵
اِرْتَجُ الْكَلَامَ وَالظَّلَامَ: هسهکان تیکه و پیکه
بوون، شتهکان گوم بوون و پهرده پؤش کران ۵
الإرتجاج: لهزانیاری پزیشکی دا بریتیه لهوهی
میشک کاری خؤی بهباشی نهنجام نهدا لهناکامی
صهدمهو ویکهوتنی شتیکی قورس پیی ۵
الرَّجَاجُ: خهلکانی زمعیضو وره نزم و خویری،
یان نازهلی ناپهسهندو خراپ و بی خیر ۵ بی
شیرو کزو لاواز ۵ الرَّجَاجَةُ: لانهی شیرین ۵
الرَّجَاجَةُ: لهعیلمی کیمیاادا نامیزیکه بؤ
راوشاندن و تیکهئدان بهکاردئ.

الرَّجَّةُ رَجَّةُ الْقَوْمِ: هاوو فیژو قیرمو همراو تیکهلاو
بوونی دهنگیان ۵ رَجَّةُ الرَّهْدِ: دهنگو گرمهی
ههور ۵ رَجْعُ الشَّيْءِ: شتهکه سمنگین بوو،
پهسهند بوو، دهگوتری: (رجعت إحدى الكفتين
الأخرى) لابهکی تهرزو بهسهر لابهکهی تری دا
پاساوی ههبوو ۵ رَجَعٌ فِي جِلْسِهِ: لهکؤرهکهدا
سمنگین بوو بهفورس لییان روانی ۵ رَجَعٌ عَلَيْهِ
أَوْ رَأَيْهُ: عهقل و ناومزی تهواو بوو رایهکهی
تهواو بوو ۵ رَجَعُ الشَّيْءِ يَبْدُو: شتهکهی بهرز
کردموه بؤ نهوهی بزانی قورسایب چهنده ۵
رَجَعٌ فَلَانًا: لهعهقل و رهوشت جوانی دا بهسهر
فلان دا بالآ دهست بوو، (قول راجح): هسهی
پهسهند، (رأى راجح): رای پهسهند ۵ اَرْجَعُهُ:

واى لى کرد راجيج بى ۵ رَجَجَ الميزان: تايهكى
 ترازومهكى قورس تر کرد تا سلاوى بى دايهوه
 ۵ رَجَجَ فلاناً وله: بهخششى زياترى دا
 بهفلانكس ۵ راججه: پيشپرکيى لهگهل دا کرد
 لهروى پهسندبييهوه ۵ رَجَجَهُ: بهمانا (أرجحهُ)
 دئ ۵ پاساوى دايهوه، پهسندى کرد ۵ اِرْتَجَجَ
 الشئ: بهمانا (رَجَجَ) دئ ۵ همروا بهمانا وردو
 هارپون و خواربون و لادان دئ ۵ بهمانا هاتوو
 چؤ دئ، دمگوترئ: (ارتجحت به الأرجوحة):
 چؤلانهكه هيناي و بردى ۵ اِرْتَجَجَ السرادف:
 ستهگان لهرينهوه ۵ تَرَجَجَ: لهرزى و كهوته
 جم و چؤل ۵ تَرَجَجَ الرأى عنده: لهلاى نهو نهو
 رايه پهسند بوو پاساوى دا بهسمر راکهى تردا
 ۵ الأرجوحة: چؤلانه بهدوو حمبل يان بهدوو
 زنجير بهبهرزبييهوه دهبهسرى بهزورى مندال
 سوارى دهبين و رادهزئ و دئ و دهچئ ۵ ناويكيشه
 بو سارا لهم رومه كه ريبوار تييدا دى و دهچئ
 ۵ الرجاج: لهزاراوى فهلسهف دا نهوميه بوونى
 لهنهبوونى گونجاو تربئ و جيگاي قبول بى،
 يان راستيهكهى ويچوتربئ لهدرؤى ۵ الرجاج:
 نافرمتى سمت و كهفهل گهرمو گؤشتن ۵ جفنة
 رجاج): سوينهيمكى پر ۵ (امرأة رجاج):
 نافرمتيكى ناقل و هؤسيار ۵ كتيبة رجاج):
 راكيشمريكى قورس و بههيز ۵ الرجاجة:
 بارهولئ و لهسرهخؤيى ۵ الرجاجة: چؤلانه،
 حمبل چؤلانه ۵ همروا بهمانا (الرجاحة) دئ ۵
 الرجعانية: لهبارى فهلسهفهدا مزههب و
 ريبازنيكه بهپرموكارمكاني بييان وايه گميشتن
 بهيهقين محاله ۵ المرجاج: نادهميزادى هيدى و
 لهسرهخؤ ۵ درهختيك بهمى قورس بى ۵
 كهسيك لهرويشتن دا خؤباداو لمنجهو لار بكا ۵
 المرجوحة: بهمانا (الأرجوحة) دئ ۵ اِرْتَجَجَ:

قورس بوو ميهلان و لاژانهوى کرد، لهرزى،
 دمگوترئ: (اِرْتَجَجَ الرذف) سمتى لهرهلهريان
 کرد ۵ (اِرْتَجَجَت الرحى): ناشكه كهوته جم و
 چؤل، بلاو بووه، ولاتى تهنيهوه، دمگوترئ:
 (اِرْتَجَجَ الجيش) ۵ وَجَدَ الفمخ: كرشمو
 كهليهكاني لهبهريزهوه گواستهوه بو سمر
 خمرمان بو گيره كردن ۵ رَجَجَ الشئ: شتهكه
 چؤلابهوه، كهوته همزان ۵ رَجَجَ فلان:
 فلانكس ماندوو بوو، برستى لى بىرا ۵ رَجَجَ
 الشئ: شتهكهى راوشاندو ههلى تهكاند ۵
 رَجَجَ البشر: گلى بيرهكهى دهرهينا ۵ تَرَجَجَ
 الشئ: شتهكه كهوته همزين و جم و چؤل ۵
 الرجراج: شتيك بهمزي و ههلهك و داتهك بكا،
 دمگوترئ: (بحر رجراج): دهرىاي شهبو لاوى و
 جهموش ۵ (ناس رجراج): كهسانيك بين عهقل و
 بير تهسك و هيچ لهدمست نههاتوو ۵ الرجراجة:
 (كتيبة رجراجة): كهتبهكه لهبهر زورى
 نالياتهكاني زور بهناخؤشى دمكهويتنه چوله ۵
 (جارية رجراجة): نافرمتيكه سمتى شورابهيان
 كروه هيندميان گؤشت پيوميه ۵ الرجرجة:
 باقى ماندهى ناوى ليل و تيكهل بهفوربه ليته
 كه لهبنكى هموزى ناودا بمينيتنهوه ۵ ليك ۵
 كؤمهلى زور لهمهدا.

رَجَزَ الرجز رجزا: هؤنراوميهكى خويندمو،

هؤنيهوه، دمگوترئ: (رجز به): هؤنراوى بو
 هؤنيهوه ۵ رَجَزَت الريح بينهم: بايهكه لهناويان
 دا بهردموام بوو.

رَجَزَ الجمل رجزا: حوشترمهكه لهكاتى ههلسان دا
 قاجهكاني لهرزين بههؤى نهخؤشى
 (رهجهزهوه) ۵ راجزة: لهدانانى شيعر لهسمر
 شيوى رهجهز پيشپرکيى لهگهل دا کرد ۵ رَجَزَةُ:
 هؤنراوميهكى بو خويندموه ۵ اِرْتَجَزَ الراجز:

هۆنراومیهکی گوت ۵ ارتَجَزَ القومُ: خه لکه که
له ناو خۆیان دا شیعی شیوه ره جه زیان
بۆیه کتر خویندموه.

ارتَجَزَ الرعدُ: هه وره که گۆله و گرمه یه
له دوایه کی لی بیسترا ۵ تراجَزَ القومُ: به مانا
(ارتَجَزُوا) دئ ۵ کیشمه یان تیکه موت ۵ تَرَجَزُ
المهادي: حودیه خوین حودیه یه به شیوه ی
ره جه مز خویندموه ۵ حودیه گۆرانیه که ۵
(ترَجَزَ الرعدُ): هه وره دنگی لی بیسترا،
گرماندی ۵ تَرَجَزَ السحابُ: هه وره که به هیواشی
رؤیی چونکه باری گران بوو به باران ۵
الأرجزة: هۆنراوه له به حری ره جه مز ۵ الرَاجِزُ:
نه و که سه مه شیعی شیوه ره جه مز
ده خویندیه ته وه یان ده به هۆنیه ته وه ۵ الرِّجَازَةُ:
شتیکه و مکوو که زاوه به لام له و بجو کتره ۵
همروا نه و گۆزو گولینکه به نه مه که که زاوه ی
هه دهران زیندریه ته وه ۵ الرِّجَازُ: به مانا (الراجز) دئ
۵ الرِّجْزُ: تاوان ۵ سزا ۵ بتپهرستی ۵ هاوه لدانان
بۆ خودا.

رَجَزُ الشيطان: وه سوه سه و ختوکه ی شهیتان ۵
الرَّجَزُ: دهر دیکه توشی حوشتر ده بی به و
هۆیه وه له کاتی راستبونه و هدا سمتی ده لهرزن ۵
به حری که له به حرمکانی شیعی بنه مه ی
کیشمه کی شمش جار (مستغفلن) ه.

رَجَسَ صوت الرعد أو الخيش رجسًا: دنگه که
تیکه ل بون و دنگه که گه وره بوو.
رجس البعير: حوشتره که به خیرایی و توند
بۆراندی.

رجس السماء: هه وره که نامان به هیز
گرماندیان.

رَجَسَ فلان: فلان که سه ئەندازی ناوی بیرمه کی
به میرجاس مزهنده کرد ۵ (مانای میرجاس
له مه دوا دئ).

رجس فلاناً عن الأمر: فلان که سه له کاره که مه نه
کرد له مه پهری بۆدانا.

رَجَسَ: بیس بوو، شتی بیسی هینا، جووه لای شتی
بیس.

رَجَسَ الشيء رجاسةً: شته که فیزه مون بوو.

رَجَسَ فلان: فلان کاری ناشیرینی کرد ۵ أَرَجَسَ
فلان: فلان ناوی بیرمه کی به میرجاس مزهنده
کرد ۵ ارتجست السماء: به مانا (رَجَسَتْ) دئ.

ارتجس البناء: باله خانه که که وته شه مه تۆله و
هه ژان ۵ ارتجس أمره: کاره که شیواو لی تیک
جوو ۵ الرجس: دنگی به هیزو گه وره ۵ (ورجس
البعير): بۆره ی حوشتر ۵ الرجس: فیزه مون، شتی
بیس، کاری خراب، حمرام و یاساغ ۵ نه فرمت ۵
کوفر ۵ سزاو تۆله ۵ رجس الشيطان: ختوکه و
دهنه دان و وه سوه سه ی شهیتان ۵ المرجاس:
بهر دیکه حه بی به سه ریکه مه وه ده به سترئ و
دایدلدریه ناو بیر ناوه وه رادموه شیندرئ بۆ
نه وه ی لیه ی بنکی بیره که ببیه ته قوراوو
هه لگۆزرئ، هه روه ها ئەندازی ناوی ناو
بیرمه که هه یه مزهنده ده کرى، هولى بیرمه که هه
هه دهراندرئ ۵ المرجوسة: ده گوتری: (هم لي
مرجوسة من أمرهم) نه وان سه ریان لی شیواوو
شته که هه یان لی تیکه ل و بیکه ل بووه هه ریدین و
ده جه ۵ رجعت الطير: باله دنگه که له شوینه
که ره مه که نه وه که ره نه وه بۆ کوپستانه که ن.

رَجَع الشيء: شته که سو دی بوو، ده گوتری: (رجع

فيه كلامي): سه که م کاری تیکردو سو دی بوو

بۆی.

رَجَعُ الكَلْبِ فِي فَيْهٍ: سه‌گه‌که رشوی خوی خوارده‌وه.

رَجَعُ فَلَانًا عَنِ الشَّيْءِ وَالِيهِ: فلانکه‌سی لادا له‌وشته، یان گنرپایه‌وه بۆلای.

أَرْجَعُ فَلَانًا: فلانکه‌س دهستی خوی بردنه باش خوی بۆنه‌وه‌ی شتیک هه‌لبگری ◊ أَرْجَعُ الرَّجْلُ أَوِ الدَّابَّةُ: پیاوکه‌که یان ولاخه‌که بیسیایی کرد ◊ أَرْجَعْتُ النَّاقَةَ: حوشرمه‌که لاواز بوو دوا‌یی فه‌له‌و بوو ◊ أَرْجَعُ فَلَانًا: فلانکه‌سی گنرپایه‌وه، رمتی کرده‌وه ◊ أَرْجَعُ اللهُ بَعْتَهُ: خودا خیرو بی‌ری خسته مامه‌له‌که‌یه‌وه ◊ رَاجِعٌ فَلَانًا فِي أَمْرِهِ: ته‌کبیرو رای به‌فلان کردو ږاو بۆچونی له‌گه‌ل دا گۆرپیه‌وه ◊ رَاجِعُ الكِتَابِ: به‌کتیبه‌که‌دا چوووه‌وه، بۆی گه‌رپایه‌وه سه‌پیری کرد تری روانی ◊ رَاجِعُ الكِتَابِ أَوِ الحِسَابِ: جارنکی تر به‌حیسابه‌که‌دا چوووه‌وه ◊ رَاجِعٌ زُرْجَتَهُ: دوا‌ی ته‌لاقدان زنه‌که‌ی سه‌ر له‌نوئ هینایه‌وه زینر نیکاحی خوی ◊ رَاجِعٌ فَلَانًا الكِتَابَ: وه‌لامی فلانی دایه‌وه، کیشو دمه‌ه ده‌می له‌گه‌ل دا کرد ◊ وای لئ کرد قسه‌که دوباره بکاته‌وه.

رَجَعٌ عِنْدَ المَصِيبَةِ: له‌کاتی به‌لاو موضیبت دا وتی: (إنا لله وإنا إليه راجعون) ◊ رَجَعُ صَرْقَتِهِ: له‌فورگی دا ده‌نگی خوی لئ دایه‌وه، له‌رانده‌موه ◊ رَجَعُ فَلَانٌ: له‌خویندنه‌وه‌دا ده‌نگی خوی له‌رانده‌موه و دریزه‌ی پندا ◊ رَجَعُ المَوْذُنُ فِي آذَانِهِ: بانگبیزه‌که شایه‌تومانه‌که‌ی دوباره کرده‌وه دوا‌ی نه‌وه‌ی به‌له‌سه‌ر خویی گوتنی ◊ رَجَعُ الحَمَامُ: کۆتره‌که خویندنه‌وه‌که‌ی برب‌ر کرد ◊ رَجَعُ النَّمَشِ وَالكِتَابَةِ: به‌سه‌ر نووسینه‌که‌دا چوووه و نویسه‌که‌ی تۆخ کرده‌وه جه‌ند جارنک پنی دا چوووه ◊ إِرْتَجَعُ عَلَيَّ الفَرِيمُ وَالمُتَّهَمُ: داوا‌ی

له‌مه‌رزدارو تاوانبارمه‌که کرد ◊ إِرْتَجَعُ الشَّيْئُ إِلَيْهِ: شته‌که‌ی بۆ گنرپایه‌وه بریدی‌وه بۆلای ◊ إِرْتَجَعُ بِهَ شَيْئًا: شته‌که‌ی به‌وه گۆرپیه‌وه ◊ إِرْتَجَعُ المَرَأَ: نافرته‌که‌ی ره‌جه‌ کرده‌مو دوا‌ی ته‌لاق بریدی‌وه زینر نیکاحی خوی ◊ إِرْتَجَعُ النَّاقَةَ: حوشرمه‌که‌ی کری به‌نرخ‌ی حوشرمه‌که‌ی تری و مکوو نه‌و ◊ إِرْتَجَعُ المَرَأَ جَلْبَابِهَا: نافرته‌که‌ی چاره‌که‌ی هه‌له‌دایه‌وه بۆ سه‌ر ده‌مو جاوی خوی، خوی پنی داپۆشی ◊ تَرَجَعَ القَوْمُ: خه‌لکه‌که‌ گه‌رانه‌وه بۆ شوینی خو‌یان ◊ تَرَجَعَ القَوْمُ الكِتَابَ بَيْنَهُم: خه‌لکه‌که‌ قسه‌که‌یان خسته به‌ر لئیکۆلینه‌وه وتو ویز ◊ تَرَجَعَ فَلَانٌ: به‌مانا (رَجَعٌ) دئ ◊ تَرَجَعُ فِي المَصِيبَةِ: له‌کاتی به‌لاو ناخۆشیدا وتی: (إنا لله وإنا إليه راجعون) ◊ تَرَجَعُ فِي صَدْرِي كَذَا: نه‌وه له‌دلما هاتو جۆی کرد ◊ تَرَجَعُ النَّاقَةَ: به‌نرخ‌ی نه‌و حوشره حوشرنکی تری کری ◊ اسْتَرَجَعُ عِنْدَ المَصِيبَةِ وَفِيهَا: له‌کاتی به‌لادا وتی: (إنا لله وإنا إليه راجعون) ◊ اسْتَرَجَعُ الحَمَامُ فِي شِدْوِهِ: کۆتره‌که خویندنه‌که‌ی خوی بپی ◊ اسْتَرَجَعُ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی ره‌تکرده‌وه، و مری گرتوه ◊ الرَّاجِعُ: نافرمتیک دوا‌ی مردنی می‌رده‌که‌ی، بچپته‌وه سه‌ر مائی باوک و که‌س و کاری ◊ الرَّاجِعَةُ: زه‌لکاوو گۆماو ◊ جَوْرِيكُهُ له‌مرزوتا به‌ نۆره به‌یناو به‌ین توشی نه‌خۆش ده‌بی ◊ الرِّيحُ الرَّاجِعُ: بایه‌ک شوینی لئیه‌اتن و رو‌یشتنی جوداواز بی.

الرِّجَاعُ: ره‌شمه‌وه هه‌وسار ◊ نه‌و به‌شه هه‌وساره‌ی ده‌که‌وته سه‌ر لمبۆزی ولاخه‌که ◊ الرِّجْعُ: ریخ و زیل ◊ نه‌و شله‌مه‌نیه‌ی پش هاتنه‌دمری سه‌ری مندال له‌کاتی له‌دایکبوون دا دپته‌ ده‌ری له‌جلم ده‌جی ◊ ناو ◊ بارانی دوا باران ◊ قازانج و سود ◊ زه‌لکاوو گۆماو ◊ وه‌لامدانه‌وه‌ی نامه ◊

بهمه‌رئاندا له‌رۆزی قیامت دا ۵ الرَّجَافُ:
 دهریا، رۆزی قیامت ۵ الرَّجَفُ: وینکها ته‌ومو
 له‌رزینیکه له‌ماسولکه‌کانی جهسته‌دا په‌یدا
 دمبئ، جگه له‌ماسولکه‌ی دهم و جاو ۵ الرَّجْفَةُ:
 شه‌ه‌متۆله‌و له‌رزینی توند ۵ رَجَلُهُ رَجُلًا: حاجی
 هه‌نگاوت.

وَجَلَّ الشَّاءُ: مه‌رکه‌ی به‌م‌حاجی به‌سته‌وه ۵
 به‌م‌حاجی هه‌لیواسی ۵ وَجَلَّتْ الْمَرْأَةُ رُلْدَهَا:
 ئافه‌رته‌که مندا‌ئی بوو به‌شیوه‌یه‌که حاجی په‌ئیش
 سه‌ری هاته‌ه دهرموه.

رَجُلٌ رَجُلًا وَرَجُلَةٌ: حاجی گه‌وره بوو ۵ له‌سه‌ر
 دوو‌حاجی رۆیشت ۵ توانای رۆیشتنی په‌یدا‌کرد
 ۵ هاواری ئازاری حاجی کرد.

رَجُلٌ الْخِيَرَانُ: ئازه‌له‌که له‌حاجیکه‌ی دا په‌له‌ی سه‌ی
 هه‌بوون.

رَجُلٌ الشُّعْرُ: موومگان مامناومندی بوون نه‌زۆر گرژ
 نه‌زۆر خاو بوون ۵ أَرْجَلْتُ الْمَرْأَةَ: ئافه‌رته‌که
 کوپه‌ی بوو ۵ أَرْجَلْتُ فَلَانًا: وای‌کرد فلان به‌م‌حاج
 بپروا ۵ مۆله‌تی دا بۆ ماومه‌یه‌که ۵ رَجُلَةٌ: به‌هه‌زی
 کرد ۵ أَرْجَلْتُ الشُّعْرَةَ: هه‌زماکانی داهه‌ئینان و رینک
 په‌یکه‌ی کردن، رازاندنیه‌وه ۵ إِرْقَلْتُ: له‌سه‌ر حاج
 رۆیشت ۵ تاک رهمی نواندو رای خۆی په‌ی
 په‌سه‌ند بوو گوئی به‌رای که‌سی تر نه‌دا ۵ إِرْقَلْتُ
 الطَّبَّاحُ: کیشته‌ی لینه‌رکه له‌دیزدا کیشته‌ی لئ نا
 ۵ إِرْقَلْتُ النَّهَارُ: رۆژ دره‌نگ بوو ۵ إِرْقَلْتُ الشَّاءَ:
 مه‌رکه‌ی به‌م‌حاج به‌سته‌وه ۵ إِرْقَلْتُ الشُّعْرَةَ:
 شه‌که‌ی خسته‌ی زه‌ر حاجیه‌وه ۵ إِرْقَلْتُ الْكَلَامَ:
 به‌به‌ی لئ ورد بوونه‌وه و به‌ر کردنه‌وه قسه‌ی
 کردو وتاری دا ۵ تَرَجَّلْتُ: له‌سه‌ر حاجی رۆیشت ۵
 تَرَجَّلْتُ الرَّكْبُ: سواره‌که دابه‌زی و به‌م‌حاج رۆیشت
 ۵ تَرَجَّلْتُ الْمَرْأَةَ: ئافه‌رته‌که لاسایی په‌ی‌او
 کرده‌وه هه‌لس و کهوتی نه‌وانی په‌په‌رمو کرد ۵

تَرَجَّلْتُ الشَّمْسُ: خۆر هه‌نکشا ۵ (تَرَجَّلْتُ النَّهَارُ):
 رۆژ دره‌نگ بوو ۵ تَرَجَّلْتُ الشُّعْرَةَ: شه‌که‌ی
 خسته‌ی زه‌ر حاجیه‌وه ۵ تَرَجَّلْتُ شَعْرَةً: هه‌زماکانی
 رینک و په‌یکه‌ی کردن ۵ قَزَى داهه‌ئینان ۵ تَرَجَّلْتُ
 الْبَيْتُ: جووه‌ی ناو به‌رکه‌وه ۵ الْأَرْجَلُ: حاج گه‌وره
 (به‌ی بان)، ده‌گوتری: (هو أَرْجَلُ الرَّجُلَيْنِ) نه‌و
 به‌هه‌زترین و ئازاترین نه‌ودو بپاوه‌یه ۵ الرَّاجِلُ:
 فه‌ئنه‌و قسه‌ی هه‌ئین و قسه‌ی به‌ر ۵ هه‌ر شه‌تیک
 له‌سه‌ر دوو حاج بپروا ۵ الرَّجُلُ: حاج له‌سه‌رته‌ی
 پانه‌وه تا پاژنه‌ی به‌ی ۵ ده‌گوتری: (هو قائم على
 رجل) نه‌و له‌سه‌ر په‌ئیه، ئاماده‌یه بۆئیش ۵
 (كان ذلك على رجل فلان): نه‌و شه‌ته له‌سه‌ر
 ده‌می فلان دا بوو، هه‌روا وشه‌ی (رجل) به‌مانا
 کۆمه‌ئیک شه‌ت دئ ۵ رهمه‌ کۆله ۵ سوپا ۵
 به‌مش و بار ۵ (رجل البحر): که‌نداوی دهریا ۵
 (رجل الغراب): گه‌یبه‌کی دره‌زه به‌سه‌ر زه‌می دا
 بلاو ده‌به‌ئیه‌وه، گه‌لاکانی شه‌تال شه‌تاله
 ده‌کوئیندرو و ده‌خوری ۵ (رجل الجبار) و (رجل
 الجوزاء): نه‌سته‌یرن ۵ الرَّجُلُ: بپاوا؛ نیره‌نه‌ی
 بائغ له‌رگه‌زی ئاده‌میزاد ۵ کۆی کۆیه‌که‌ی
 (رجالات)، ده‌گوتری: (هو من رجالات القمر):
 نه‌و له‌بپاواوه‌لانی گه‌لو نه‌ته‌وه‌یه ۵ الرَّاجِلُ:
 بپاوه، په‌ئچه‌وه‌نه‌ی سوار ۵ السَّرْجَلان: به‌مانا
 (الرجل) دئ ۵ بۆ مه‌ئینه‌ ده‌گوتری: (رجلی).

الرَّجُلَةُ: لافاو، هاته‌ه خوارهمی ناو له‌به‌رزایی و
 شاخ و که‌نه‌که‌وه بۆ ده‌شتایی ۵ رومکی نه‌حمه‌ق
 (به‌له‌به‌نه) که‌ گه‌یبه‌کی سالانه‌یه به‌کالی و
 به‌کۆلاوی ده‌خوری تۆویکی وردی هه‌به ۵
 الرَّجُلَةُ: ئافه‌رت؛ ئافه‌رتیک لاسایی بپاوا
 بکاته‌وه، ده‌گوتری: (امرأة رجلة): ئافه‌رتیکه
 ده‌له‌ی بپاوه له‌به‌رو بۆجون دا ۵ الرَّجُلَيْنِ: باز
 هاوێژماکان، نه‌وانه‌ی و مرزسی راکردن ده‌که‌ن ۵

بیادمدری ◊ (رَجَمَ بالغیب): قسه هاویشتن
 بمبئ بهنگه ◊ الرَّجْمُ: کئلی قمبر ◊ گۆز ◊ بیر ◊
 تمندور ◊ الرَّجْمُ: تیر نهمستیره ◊ نمو دهممنه
 کدهلئی نهمستیرمهو بمردهبیتمهو بؤسمر
 زموی ◊ کئلی سمر گۆز ◊ الرَّجْمَةُ: کئله بمردی
 سمر گۆز ◊ الرَّجْمَةُ: بهمانا (الرَّجْمَةُ) دئ ◊ نمو
 ناوان و پهرزینؤکهمه (بمبمرد یان ناسن)
 دمخریتسه نیوان دوو دئبهرموه، یان دوو
 باخجهوه ◊ الرَّجْمُ: قسهی ناشیرین و جنیو
 ناسا ◊ تاکهمی (مِرْجَمَةُ) ◊ المِرْجَامُ: قۇجهقانی،
 دارلاسیک نمو نامیرهی بمردی بی دماویژری،
 دمگوترئ: (رماه بالمراجم) ◊ المِرْجَمُ: پیایوی بههیز
 ◊ نهمسپی بههیز، دمگوترئ: (رَجَلٌ مرجم):
 پیایویکی بههیزو توانابه ◊ (فرس مِرْجَم):
 نهمسپی سمکۆلکهر نمو نهمسپی بههیز سمی
 بهزموی دا دعدا ◊ (لسان مِرْجَم): زمان دریزو
 زؤر بلئ.

رَجَنَ بِالْمَكَانِ رُجُونًا: نمو شوئنه مایهوه.

رَجَنَ الْحَيَوَانَ: حمیوانهکه مائی بوو، کهوی، بوو
 و مگری نادهمی بوو.
 رَجَنَ الدَّابَّةَ رَجْنًا: ولاخهکهی بهستمهوه، لمزوری
 کرد، ثالفی باشی نمدایه بؤ نمو کزو لاواز بی
 ◊ لعمالهمه دایبهست و بهرهللای نهکرد بؤخوی
 بلموهرئ.

رَجَنَ فَلَانًا: شهرمی لعملان کرد ◊ أَرَجَنَ: بهمانا
 (رَجَنَ) دئ ◊ أَرَجَنَ الدَّابَّةَ: ولاخهکهی بمند کرد،
 بهستمهوه، لمزوری کرد ◊ إِرْتَجَنَ الشَّيْئُ: شتهکه
 تیکهَل و بیکهَل بوو، خراب بوو کهلکی نمما ◊
 إِرْتَجَنَ الزُّيْدُ: رۆنهکه هرچاو خهوش و خالی لئ
 جیا نمبؤوه ◊ کهلکی نمما ◊ إِرْتَجَنَ أَمْرَ الْقَوْمِ:
 کاری خهکهکه شیواو تیکهَل و بیکهَل بوو.

الرُّجْلَةُ والرُّجُولِيَّةُ: پیاموتی نمو بیتموای
 رهوشتی پیوانهمی تئدایی ◊ الرَّجِيلُ: پیاده
 بیجهوانهمی سوار ◊ همروا بکهسئیک دمگوترئ
 بؤ پیاده رهوشتن نازابی ◊ الْمُرْجَلُ: بؤشاکئیک
 وئنه پیوانی پیومبی ◊ الْمُرْجَلُ: دیزه، کیتله
 ◊ قاپ و قاجاغئیکه لعمور دروست دمکری و سور
 دمکریتمهوه ◊ لمزانیری میکانیکا بهو نامیره
 دمگوترئ بهکاردمهئیرئ بؤ بهرههمهئینانی
 ههلم لمناو یان لهشتی تر ◊ رَجَمَهُ رَجْمًا:
 بمردمبارانی کرد ◊ بمبمرد کوشتی.

رَجَمَ فَلَانًا: جنیوی بهفلان دا ◊ نهمفرینی لئ کرد
 ◊ دهری کرد ◊ وازی لئ هیئا.
 رجم بالظن: گومانی خسته سمر.

رَجَمَ الْقَبْرَ: کئله بمردی بؤ گۆزکه دانا ◊ رَأَجَمَ فِي
 الْكَلَامِ وَالْعَمَلِ وَالْحَرْبِ: زنده رهوی کرد ◊ رَأَجَمَ
 عَنْ قَوْمِهِ: داکۆکی لهگهل و نهمتهوهکهی کرد ◊
 رَجَمَ: بهگومانهمه قسهی کرد، دمگوترئ: (رَجَمَ
 بالغیب): قسهی لهشتی نهئینی و نمو دیو
 بهردممه کرد، قسهی لهشتیک کرد که ناپزانی،
 نازاندئ ◊ رَأَجَمَ الْقَبْرَ: کئله بمردی خسته سمر
 گۆزکه ◊ أَرْتَجِمَ الشَّيْئُ: شتهکه همنئیکی
 کهوته سمر همنئیکی ◊ أَرْتَجِمَ الْقَوْمَ بِالْحِجَارَةِ:
 خهکهکه بمردیان لههک گرت، شهره بمردیان
 کرد ◊ أَرْتَجِمَ بِالْكَلَامِ: جنیویان بههکتر دا ◊
 اسْتَرَجَمَهُ: داوای لئ کرد بمردمبارانی بکا ◊
 الرَّجَامُ: نمو بهرده تابهتیبهمه لهسمر بیر
 دادمنرئ بؤنهموی لهکاتی پیویستدا داهیلدرئته
 ناوبیرمه بؤنهموی قوری بنکی بیرمهکی بی
 بشلمهئیندرئ و ههنگوازئ ◊ نمو دولا دیواره
 یان دوو کۆلکههمن که چمرخ و فهلهکی
 دۆلجهکهی لهسمر دادمنرئ ◊ الرَّجْمُ: کوشتنی
 زیناکهر بهمهمه بارانکردن ◊ نمو بهردانهی

إِرْتَجَنَ بِالْمَكَانِ: له شوینمه که مایهوه، نیشتهجی بوو ۵
 الرَّجِيْنُ: زههري کوشنده ۵ الرَّجِيْنَةُ: کومهل و
 تاقم ۵ المَرْجُونَةُ: جوره زميله به که له پوشی
 خورما دروست دمگرتی بنکی پان و لای
 دمه که می تمسکه، دمگوترتی: (هم لي مرجونة):
 خیله که پاران و همردين و دهچن نازانن نایا
 بمیننهوه یان باربکمن. ۵ رَجَاءُ: هیواداری کرد،
 نه مهلی پی به خشی ۵ لیتی ترسا ۵ به زوری بو
 (نه کردن، نمبون - نهقی) به کار دمهیندیری ۵
 رَجِي رَجَاءً: له قسمو ناخاوتن کهوت، پی دمنگ
 بوو.

رَجِي عَلَيْهِ الْكَلَامُ: زمانی گیرا قسهی بونه کرا ۵
 أَرَجَتِ النَّاقَةُ: حوشرمه که نریکه بزئو بیجوی
 بیج ۵ أَرَجَى الْأَمْرَ: کاره که می دواخت ۵ أَرَجَى
 الصَّيْدَ: هیچ نیچیریک می بونه گیرا ۵ رَجَاءُ:
 به مانا (رَجَاءُ) دئی ۵ تَرَجَّأُ: هیواداری کرد.

الأرجرانُ: دار نمرخهوان؛ دره ختی که گوئیکی
 سوری زور جوانی همیه ۵ بویه می سوری زور
 سور ۵ سور ۵ پوشاک می رنگ سوری توخ ۵
 الأُرْجِيَّةُ: شتی که دوا بخری ۵ (ك: أراجي) ۵
 التَّرْجِي: جاومروانیکردنی شتیکی خوش و
 مومکین ۵ الرَّجَاءُ: لای شت، تمنیشتی شت ۵
 الرَّجْسَانُ: شوینی ممترسیدارو فهوتینسر،
 دمگوترتی: (رُمِي به الرجوان): خرایه شوینی
 خه تهر و ممترسیداروه ۵ الرَّجِيَّةُ: همرشتیک
 به هیوای بی، دمگوترتی: (مالي لي فلان رجِيَّة):
 هیچ هومیدیکم به فلان کهس نییه.

رَحَبَ الْمَكَانَ رَحْبًا: شوینمه که به فراروان بوو.

رَحَبَ الْمَكَانَ رَحْبًا وَرَحَابَةً: به مانا (رَحَب) دئی ۵
 أَرَحَبًا: به فراروان بوو ۵ أَرَحَبَ الشَّيْئَ:
 به فراروانی کرد ۵ رَحَبَ الْمَكَانَ: شوینمه که می

فراروان کرد ۵ رَحَبَ فَلَانًا رِبَةً تَرَحِيْبًا:
 به خیرهاتنی فلانی کردو هیوای بو خواست
 لهوشوینه به خوشی بگوزمردنی ۵ پیی گوت
 مهره باو خوش هاتی ۵ تَرَاحَبَ: به فراروان بوو
 ۵ الرَّحَابُ: پان و پور، به فراروان ۵ الرَّحْبُ: پان و
 پور

رَحَبَ الصِّدْرَ: سنگ فراوان ۵ هَيْدَى وَهَيْمَن.
 رَحَبَ السِّدْرَاعَ: به هیزو دست و بازو له کاتی
 تمنگانهدا.

رَحَبَ الدِّرَاعَ وَالْبَاعَ: سه می دست و دل فراوان.
 رَحَبَ الرَّاحَةَ: دست و پل پان و گهوره، زور
 به خشنده.

رَحَبَ الْفَهْمَ: عاقل منندو تیگه بیشتوو ۵ الرَّحْبِيُّ:
 پانترین بهراسو له که له که می حوشر دا ۵
 شوینی لیدانی دل ۵ الرَّحْبِيَّةُ: زمو می به فراروان ۵
 الرَّحِيْبُ: دمگوترتی: (هر رحیب الصدر): سنگ
 فراوان و سنگ پان ۵ (رحیب الجرف): گهده
 پان و زل ۵ رحیب الباع والتراخ: سه می سروشت
 ۵ زور خور.

الرَّحَبُ: پان و پور ۵ له به خیرهاتنی میواندا
 دمگوترتی: (مَرَجًا بك): فهرمو له شوینی پان و
 فهرح دا دابهزه و دانیشه پشوو بده ۵ بمیننهوه
 لامان شوینی خوش و به فراروان بؤتویه ۵
 دلخوشین به هاتنت ۵ بو دوعا لی کردن
 دمگوترتی: (لا مرجأ بك): به خیر نمیه می، له
 هاتنت دا خوشی نمینی ۵ (أبو مَرَحَب):
 نازناوی سیبهره.

رَحَّ الْفَرَسُ رَحْحًا: نه سه که می پان بوو
 (نیشانه می رسه نییه می).

رَحَّ الرَّعْلُ: که له کیوی به که می پان بوو.

رَحَّ الرَّجُلُ: پیاو که جالایی به می پیی نه بوو،
 به می قاجی راست بوو ۵ الأَرْحُ: که سیک به می

جۆره عمدترنکه ◊ میسکی بی غش ◊ بنهجهو
 رهگهزی خاویز ◊ (رحیق الأزهار): نهو هه لانهو
 شیله به به گون و روهك دهري دهدا ههنگو
 حهشهراتی تر رایده موسن.

رَحَلَ مِنَ الْمَكَانِ: رَوَى ◊ رَحَلَ الْبَعِيرَ رَحْلًا وَرِحْلَةً:
 حوشرمهکه بارو بارگهنه لی سوارا ◊ سواری
 حوشرمهکه بوو، هه لاته سمر پشتی، دمگوتری:
 (رُحِلَ فَلَانٌ بِمَكْرَهُ): فلان بزمؤر بپردا سهفهری
 بی کرا ◊ بهسهری دا زال بوون.

رَحَلَ لَهُ نَفْسُهُ: صهبری گرت لهسمر نه زیه تدانی و
 گوئی بی نهدا ◊ أُرْحِلَ فَلَانٌ: فلانکس سهفهر و
 کاروانی زور بون ◊ أُرْحِلَ الْإِبِلَ: حوشرمهکه دوا
 کزو لاوازی قه لهو بووه توانای نهومی بهیدا
 کردموه باری لی بندری ◊ أُرْحِلَ فَلَانًا: وای له
 فلانکس کرد سهفهر بکا، کاروان بکا ◊ ولاحی
 سوواری و تویشوی دا به فلانکس ◊ رَاخَلَهُ:
 یارمتهی دا لهسمر کاروانه که ی سهفهر کردنی ◊
 رَحَّلَهُ: وای لی کرد سهفهر بکا، شوینه که جی
 بیلی ◊ رَحَلَ الْإِبِلَ: حوشرمهکه زی بار کرد،
 رایهینا ◊ رَحَلَ الثَّوْبَ: کراسه که ی رازاندموه
 بهوینه ی جؤرا جؤری که ل و په لی کاروانی ◊
 رَحَلَ الْمَسَابَ: حیسابه که ی گواسته وه بو
 شوینیکی تر که بهیوفندی بهسهرمتای
 حیسابه که وه ههیه ◊ ارَحَلَ: بهمانا (رَحَلَ) دئی
 ◊ ارَحَلَ الْجَمْعَ: که ل و په لی سهفهری
 له حوشرمهکه بار کرد ◊ سواری حوشرمهکه بوو ◊
 ارَحَلَ الْوَلَدَ أَبَاهُ: مندا له که چوو سهر پشتی
 باوکی ◊ تَرَحَّلَ: بهمانا (رَحَلَ) دئی ◊ تَرَحَّلَ الدَّابَّةَ:
 سواری و لاحه که بوو (وَتَرَحَّلَهُ) به ناخویشی
 سواری بوو ◊ اسْتَرَحَّلَهُ: داوای لی کرد باری بو
 بار بکا ◊ داوای پیدایستی کاروانی لی کرد ◊

بئی جالایی تیدا نه بی هه مووی له زموی بدا ◊
 رَخْرَحَ الرَّجُلُ: بیاومکه نه گه میشته بریاری نهومی
 دهیوئی بیکا ◊ رَخْرَحَ بِالْكَلَامِ: قسه که ی درکاندو
 رونی نه کردموه ◊ رَخْرَحَ الْحُبْسَ: نانه که ی
 بانکردموه و لیکی کیشایه وه ◊ تَرَخْرَحَتِ الْفَرَسُ:
 نه سپه که حاجی بانکردن بوئه وه میز بکا ◊
 الرُّخْرَاحُ: قاپی پان و بوړ ◊ (إِنَاءَ رَخْرَاحٍ): قاپی
 پان و قه راخ نزم و مگوو له گهن و تهشت و سینی
 ◊ (عِشْرَ رَخْرَاحٍ): زیانی خووش و هر خیر و بییر
 ◊ الرُّخْرَاحُ: بهمانا (الرُّخْرَاحُ) دئی.

الرُّخْرَاحَانُ: بهمانا (الرُّخْرَاحُ) دئی.

وَحَضَى الثَّرْبَ رَحْضًا: قوماشه که ی شت ◊ الرِّحِيضُ:
 شتی شوردراو (قوماشی شوردراو).

رُحِضَ الْأَخْمُومَ رَحْضًا: نه خووش و تاداره که عمرهقی
 زوری کرد به جؤرنیک که دمته گوت خوئی شتووه ◊
 و مگوو مریشکی ناومر و تکرای لی هات.

رُحِضَ فَلَانٌ: فلانکس عمرهقی زوری کرد
 سهر تاپای جهسته ی بوو به ناو ◊ ارْحَضَ الثَّوْبَ:
 قوماشه که ی شت ◊ له حه دپشی میعراج دا
 هاتووه: (فَمَسَحَ عَنْهُ الرِّحْضَاءَ): عمرهقی
 جهسته ی سپی ◊ ارْحَضَ الْأَخْمُومَ: تاداره که
 عمرهقی زوری کرد ◊ رَحَضَهُ: بهمانا (رَحَضَهُ)
 دئی ◊ ارْحَضَ فَلَانٌ: فلانکس حه پای چوو،
 ناوی زرا ◊ الرُّحَاضَةُ: چلک و پاشه رۆی ناکامی
 شتن ◊ الرُّحَاضُ: گوندی کؤن و که لاه کؤن ◊
 قوماشی دارزاو به هوی زور شتنه وه ◊
 الرُّحَضَاءُ: عمرهقی زور به جؤرنیک هه موو
 جهسته بشوا ◊ عمرهقی دوا له رزو تا نه خووشی
 تا به عمرهقه وه ◊ الرُّحَاضُ: شوینی خو
 پاکردنه و مو غوسل کردن ◊ دارنیک پؤشاک ی بی
 دمگوتری له کاتی شتن دا ◊ الرُّحَضَةُ: شتی که
 دستنویزی تیدا دمگیری ◊ الرُّحَاقُ: سهراب ◊

رَجِمَ السَّاءُ: كوندمکه تالو جهوتی نمکراوه رزی و کهلکی نمما.

رَجِمَ فَلَانًا رَجْمًا وَرَجْمًا وَمَرَجَةً: بمزمیی بمفلانکس دا هاتموه، دلی بؤی نهرم بوو ۵ رَجِمَتِ الْمَرَاةُ: بهمانا (رحمت) دئی ۵ رَجَمَ عَلَيْهِ: دوعاو نزای رحمتی بؤکرد ۵ تَرَامَمَ الْقَوْمَ: خه لکمه که لمانا خویان دا همندیکیان بمزمییان به همندیکیان دا هاتموه ۵ تَرَمَّمْ عَلَيْهِ: دوعای رحمتی بؤکرد.

اسْتَرْحَمَهُ: داوای سؤزو بمزمیی لی کرد ۵ الرَّاحِمُ: نازه لیک (بزدانی) بیچودانی هاوسایی ۵ الرَّحَامُ: مهر و بزنیکی بیچوی بووبی و بزدانی فری نمدا ۵ الرَّحِمُ وَالرَّحْمُ وَالرَّحْمُ: بیچودانی نازه ل شوینی دروستبوونی بیچو لمسکی نازه ل دا ۵ خزمایمتی و هؤکارمکانی ۵ (ذری الأرحام) نمو خزم و کسو کاربه که نه معصمبن نه خاومن بهشی دیاریکراون لمیراث دا، ومکوو کچی براو کچه مام ۵ الرَّحْمُ: نه خوشییمه که توشی رحمتی نافرمت دبعی ناهیلئی ناوی بیاممکو هیلکهی خوی متره ببن و زارؤله هه لپنجی ۵ الرَّحْمَنُ: زؤر بهرحم و بمزمیی، نم ناوه تمنها بؤ خودا بهکاردمهیندری ۵ الرَّحْمَةُ: خیر و بیرو خوشی ۵ الرَّحْمُوتُ: بهمانا (الرحمة) دئی، دمگوتری: (رهبوت خیر لک من رحمت): بترسیندرئ و تاوان نمکی باشتره لهوی تاوان بکهی و عفو بکری ۵ الرَّحْمَى: رحمت و بمزمیی ۵ الرَّحِمُ: زؤربه روح و بمزمیی ۵ نافرمتیک مندانانی نازاری همب ۵ الرَّحِيمُ: زؤر بهرحم و بمزمیی ۵ الْمَرْحَمَةُ: بهمانا (الرحمة) دئی.

وَحَّتِ الْحَيَّةُ رَجْوًا: مارمکه خوی گموانه کردموه و پاپؤکهی بهست.

اسْتَرْحَلَ النَّاسَ نَفْسَهُ: نفسی خوی ژیر دسته کردوه و خه لکی بمسمر خوی دا زال کردوه.
الْرَّاحِلَةُ مِنَ الْإِبِلِ: حوشتریک بهکه لکی کاروان و باره لگرتن بی ۵ لهجه دیت دا هاتووه: (وتجدون الناس بعدي كإبل مائة ليس فيها راحلة) ۵ دمگوتری: (مشت رَوَّاحِلُهُ): بیرو لاواز بووه که لکی نمماوه ۵ الرَّاحِلُ: بهمانا (الراجل) دئی ۵ الرَّحَالَةُ: زین، یان زینی دروستکراو له پیست و شتی وا که بؤ غارغارتن و پیشرکی بهکاردی ۵ الرَّحَالُ: زیندرو ۵ همرشتیک پیداو یستی سمفهری ۵ الرَّحَالُ: عمرمی کؤجه ری، که همیشه بمنازه له کانیانموه گرمیان و کویستان دمکن و بمدوو لهومرو ناودا دمگه رین بؤ نازه له کانیان ۵ الرَّحَالَةُ: کسیک زؤر گهریده بی ۵ زؤر ولات گهرایی ۵ الرَّحْلَةُ: کاروان کردن و له مال دمرجون بؤ ولاتانی تر ۵ همروا ناوه بؤ گهشتنامه (کتیبیک باسی بمسهرهات و روداوو نمو دیمه نانه بکا که گهشتیارمکه بینیونی) ۵ الرَّحْلَةُ: نهوشتهی سمفهری بؤ دمکری و مهبهسته، دمگوتری: (الکعبة رحلة المسلمين) ۵ (عالم رُحْلَةً): زانایمه لههممو لایه کموه خه لک دی بؤ خزممتی ۵ (بعیر ذو رُحْلَةٍ): حوشتریکه توانای زؤر رویشتنی همبه ۵ الرَّحْلُ: گهریده؛ کسیک زؤر بگهری و سمفهر بکا ۵ پیداو یستی سمفهر ۵ الرَّحْلَةُ: بهمانا (الراحلة) دئی ۵ الرَّحِيلُ: سمفهر و کاروان کردن ۵ بمتوانا لمسمر سمفهر و رویشتن ۵ الْمُرْتَحِلُ: شوینی بارلینانی و لآخ کاروانسمرا ۵ خان ۵ شوینی دابینکردنی پیداو یستی سمفهر ۵ الْمُرْحَلُ مِنَ الْجِمَالِ: حوشتری بههیز ۵ الْمُرْحَلَةُ: قوناغه رنگه رؤزمی به رویشتنی ناسایی ۵ رَجِمَتِ الْمَرَاةُ: نافرمتکه مندانانی (رحمی) نازاری بوو ۵.

رَحَا الرَّحَى: ناشی نایموه (وبها) خولاندیموه ۵
 رَحَى الْإِنْسَانُ الرَّحَى: نادمیزاد ناشی
 دروستکردو نایموه ۵ تَرَحَّتِ الْمِيَةُ: بهمانا
 (رَحَّتْ) دئی ۵ الرَّحَا وَالرَّحَى: ناسیاو، ناش ۵
 نامیزی هارین ۵ سنگ ۵ ددانی خری ۵ (رحی
 الحرب): بهرداشی شمر، دمگوتری: (دارت رحی
 الحرب): شمر ههگیرسا ۵ بهرداشی شمر و مگمر
 كهوت ۵ كۆمهئی خزمو كس ۵ جهلمبه
 حوشتی زورو كۆبۆوه.

رَحَى سِد: ریش سپیو پیاو ماقولی هۆزو
 نتموه، كه خهلكهكه لهقسهی دمناجن ۵
 (رحی السحاب): هموری گهوال، گهوالو كۆبوه
 ۵ (رحی الأرض): تهپۆلكه ۵ الرَّحْمِيَّةُ: (بی
 الميكانيكا): نامیزیكه بۆ ههنگرتن و
 بهرزگردنهموی قهباری قورس یان راکیشانی ۵
 أَلْمَرْحَى: ممدارو جهمسری ناش، یان گۆرمهانی
 جهنگو پیکادان.

رَحَّ الْعَجِينُ: همویرمه ناوی زور بوو.

رَحَّ الشَّيْ رَحَا: پیی بهشتهكهدا ناو شلی کردهوه
 یان شکاندی و شلی کردهوه.

رَحَّ الشَّرَابُ: شمرابهکی تیکهلاو کرد.

رَحَّ رَخْفَا: ناسان و نمرم بوو ۵ أَرَحَّ الشَّيْبُ:
 زیدمرموی کرد لهشل گردنهموی شتمکهدا ۵ أَرَحَّ
 الْعَجِينُ: ناوی همویرمهکی زور کرد ۵ إِرْتَحَّ: شل
 بووه، داجۆرا، شوڤر بووه ۵ إِرْتَحَّ رَأْيُهُ: راوو
 بۆجونهکی جهواشه بوو ۵ إِرْتَحَّ السَّكْرَانُ: زور
 سمرخۆش بوو، مهست و كهله لا بوو ۵ إِرْتَحَّ
 الْعَجِينُ: همویرمه ناوی زور بوو ۵ الرَّخَاخُ:
 نمرم و شل، دمگوتری: (أرض رخاخ): زمویبهکی
 نمرم و شل ۵ (نبات رَخَاخ): رومکیکی فشهلۆكه
 ۵ (عیش رخاخ): زبانی خۆش و بهر نازو

نیعمهت و بهختهوهویی ۵ الرَّحْ: رومکیکی
 نمرم و نیان و سوکه ۵ بالندهمیکی نهمسانمیه
 پششینان چهنندان رودای سهریان بۆ
 ههلمبهستوو هاشیکه (پارچهیهك)
 لهپارچهکانی شمترنج ۵ الرَّخَاخُ: زموی نمرم و
 فسهل كه لهزیر پیندا بخزی ۵ الرَّخَاخُ: لهقور یان
 ههویر ئهومیه نمرم و شل بی ۵ الرَّخْرَخُ: بهمانا
 (الرَخْرَاخ) دئی.

رَحَى رَخَاصَةً وَرَخَاصَةً وَرَخَاصَةً: ناسك و نمرم و

نیان بوو

رَحَى السَّعْرُ رَخَاصَةً: نرخهكه ههزران بوو، دابهزی
 ۵ أَرَحَصَ السَّعْرُ: نرخمکی ههزران کرد ۵
 أَرَحَصَ الشَّيْبُ: شتهکی بهههزران دمست كهوت
 یان به نرخی كه كری ۵ (أرخص له في الأمر):
 كار ناسانی بۆ کرد لهئیشهكهدا ۵ رَحَصَ له في
 الأمر: كارمکی بۆ ناسان کرد ۵ دواي مفتح
 كردن رینگه پیندا ۵ إِرْتَحَصَهُ: به ههزرانی
 لهقهلم دا ۵ بهههزران كری ۵ تَرَحَصَ في
 الأمور: روخصتی و مرگرت ۵ بهمولمت و رینگه
 پیندان چوو ه ناو كارمکهوه ۵ اسْتَرَحَصَهُ:
 بهههزرانی حسیب کرد ۵ الرُّحَصَةُ والرُّحَصَةُ: كار
 ناسانی كردن و رینگه بۆخۆشکردن، سوککردن و
 كهمکردنهموی نمرک ۵ قومه ناو، ۵ بهش و بار
 لههوابهشی و میرات دا ۵ مؤلسمت و
 رینگه پیندانیكه دمولت دمیدا بهچهند كهسیك
 بۆ گردنی كارنك یان بهكارهیتانی شتیک ۵
 ومکوو مؤلمتی سمرتاشی و شوڤیری و مهستانی
 تر.

الرَّحِيسُ: كهودمن و گیل و گهوج ۵ پۆشاک نمرم و
 نیان ۵ (موت رخيص): مردنی تال و تفت.

رَحَفَ الْعَجِينُ وَنَحَرَ رَخْفَاً: همویرمه شل بۆوه
 داهیزا لمبر زور ناوی.

رَحْفَ وَرَحْفًا: بهمانا (رَحْفَ) دین ۵ اَرْحَفَ الْعَجَبُ:

ناوی هه‌پهرمه‌کی زۆر کرد تا شل بۆومو داهیزا

۵ الرُّحْفُ: جۆزه‌ره‌نگو بۆیاخیکه ۵ الرُّحْفَةُ:

قورپاوی ته‌نک ۵ به‌ردی سوک ۵ تَرَحُّلٌ:

به‌رخۆله‌ی به‌خێو کرد ۵ الرِّحَاخِيلُ: سرکه‌ی

خورما ۵ الرُّحْلُ: به‌رخۆله‌ی مئ (کاوړ) ۵ الرِّحْلُ:

به‌مانا (الرِّحْلُ) دئ ۵ الرُّحْلَةُ: به‌مانا (الرِّحْلُ) دئ.

وَرَحْمَ الصَّوْتِ وَالْكَلَامِ: دهنگه‌که، قسه‌که نهرم بوو

۵ رَحْمَتُ النِّعَامَةِ وَالذَّجَاجَةِ يَبْسُطُهَا وَعَلَيْهِ:

نوعامه‌که یان مریشکه به‌کرمه‌که هیلکه‌کانی

زیرخۆ دان له‌سه‌ریان کړکه‌وت ۵ رَحْمَتُ الْمَرْأَةِ

وَلَدَهَا رَحْمًا: ئافرته‌که یاری له‌گه‌ن مندا له‌که

کرد.

وَرَحْمَ السَّقَاءِ وَغَوْرَهُ رَحْمًا: کوندمه‌که بپسته‌که

بۆگه‌نی کرد.

وَرَحْمَ الْفَرَسِ وَغَوْرَهُ رُحْمَةً: سه‌ری سه‌ی بوو باقی

جهسته‌ی رمش

وَرَحْمَ فَلَانًا رَحْمًا: به‌زمیی به‌فلانکه‌س دا هاته‌وه،

ده‌گوتری: (القی علیه رَحْمَتَهُ): خۆشه‌ویستی

خۆی خسته‌سه‌ر.

وَرَحْمَ الصَّوْتِ وَالْكَلَامِ رَحَامَةً: دهنگی نهرم نیان

بوو، قسه‌که نهرم بوو ۵ اَرْحَمْتَ النِّعَامَةَ

وَالذَّجَاجَةَ عَلَى يَبْسُطُهَا: نوعامه‌که یان مریشکه‌که

به‌سه‌ر هیلکه‌کانی دا کړکه‌وت ۵ رَحْمَ الذَّجَاجَةِ:

مریشکه‌که‌ی والی کرد کړبکه‌وی ۵ رَحْمَ الْبَيْتِ:

خانومه‌که‌ی به‌به‌ردی روخام کاشی کرد ۵ (ترخیم

الأسم): بره‌تییه له‌وه‌ی پیتیک یان دوو بیت

له‌ناوه‌که‌قت بکه‌ی له‌کاتی بانگ لی کردنی دا

۵ الرُّحَامُ: جۆزه‌ به‌ردنیکه له‌کاربۆناتی کالسیۆم

که بلور ئاسابی به‌سروش ۵ الرُّحَامِي: کزه‌یا،

سه‌روه‌ی با ۵ ناوی جۆزه‌ روه‌مکینکه تۆزاوی

مه‌له‌و سپیه‌ی نازه‌ل زۆری حمز له‌خواردنیته‌ی

۵ الرُّحْمُ: بالئندمه‌که به‌رو بۆلی زۆره، په‌نگی

سپیه‌ی و خالخالی په‌شی تیدان، دهندوکی

دریزه‌وه‌که‌وانه‌یی که‌مه، په‌نگی خاکی مه‌له‌و

سه‌وره ۵ نیوه‌ی زیاتری به‌چه‌رمینکی ته‌نک

دابه‌وشراوه ۵ دوو بایی دریزێ همن نیو مه‌تر

ده‌بن، کلکی دریزه‌وه‌ چوار په‌ری پینوم، قاجی

باریکه‌و نینۆکی مام ناوه‌ندی و په‌شن ۵ شیری

خه‌ست، (زه‌ک) ۵ الرُّحَامُ: نه‌وه‌که‌سه‌ی به‌ردی

روخام مشت و مال ده‌کاو تیف تیفه‌یان ده‌دا ۵

روخام فروش.

وَرَحَا الْعَيْشِ وَغَيْرِهِ: ژیانی خۆش بوو.

وَرَحِي الشَّيْ رَحًا وَرَحَاءً: شته‌که نهرم و شل بوو.

وَرَحِي الْعَيْشِ: ژیانی خۆش بوو.

وَرَحْوَرَحَاءَ وَرَخَاوَةَ: نهرم و نیان بوو ۵ اَرْحِي:

که‌وته خۆشی و هه‌رزانییه‌وه.

وَرَحِي الْفَرَسِ: نه‌سه‌په‌که بازی توندی هاویش ۵

اَرْحِي الشَّيْ: شته‌که‌ی شل کردموه ۵ اَرْحِي

السَّوْ: په‌ردمه‌که‌ی دادایه‌وه ۵ اَرْحِي عَمَامَتَهُ:

د دنیا بوو ۵ اَرْحِي الزَّمَامَ: جله‌وی شل کرد ۵

اَرْحِي لَهُ الْعَيْدَ: پینومنده‌که‌ی بۆ فراوان کرد ۵

اَرْحِي لَهُ الْعِنَانَ: وازی لی هیناو هه‌موو شتیکی

دایه‌ ده‌ست خۆی ۵ اَرْحِي الدَّابَّةَ: گوریسی

هه‌وساری و لآخه‌که‌ی دریز کرد بۆنه‌وه‌ی پتر

نه‌ملاو نه‌ولا بکا ۵ رَحِي الشَّيْ بِالشَّيْ:

نه‌وشته‌ی تیکه‌لاوی نه‌و شته‌کرد ۵ راخ (راخت

الحامل): ئافرته‌ سه‌کپه‌که‌ کاتی مندا ل بوونی

هات ۵ راخِي الشَّيْ: شته‌که‌ی نهرم و شل

کردموه ۵ راخِي الْعَقْدَةَ: گرتکه‌ی شل کردموه ۵

راخِي خِنَاقَهُ: په‌تی ملی شل کردموه رینگای

هه‌ناسه‌دانی پیندا ۵ تراخِي: دواکه‌وت دوا

خست، قته‌ قته‌ی بی کرد ۵ تراخِي مِنَ الْأَمْرِ:

رَدَوُ رَدَاءَةً: بِيَهَيِّزُ بُوو خِرَابٌ بُوو كَهَلَكِي نَمَا ◊ اَزْدَا:

کاری ناشیرینی نهنجام دا ◊ شتی خرابی پهیدا کرد ◊ اَزْدَا عَلِي كَذَا: لَمُوهُ زِيَاد بُوو ◊ اَزْدَا الشَّيْئِي: شَتَمَكِي بِيح كَهَلَكِ كَرْد، دابومشاند خرابی کرد ◊ اَزْدَا فَلَاحًا: يَارَمَتِي فَلَانِي دَاو بُوو بِمَهَالِبَشْتِي ◊ اَزْدَا الحَانَطُ: كَوَّلَهَكُو پَالِبَشْتِي بِيُو دِيوارمكه دانا ◊ اَزْدَا السَّرُّ: بِمَرْدَمَكِي دَادابموه ◊ تَرَادَا القَرْمُ: خَهَلَكَمَكِه لَمَنَاو خَوِيَان دَا بُوون بِمَهَالِبَشْتِي بِمَكْتَرُو يَارَمَتِي بِمَكْتَرِيَان دَا ◊ الرِّيْدَةُ: يَارَمَتِي دَمَرُو پَالِبَشْتِ ◊ هِيَزُو كَوَّلَهَكِه ◊ لَاتَاي قورس ◊ الرِّيْدِي: نَاخُوْش و خِرَابِ ◊ بِيح كَهَلَكِ و گهنمَل ◊ هَمْتِيُو مَجُو خَوِيْزِي ◊ تَرَدَبُ بِيح: نَمَرْمُو نِيَانِي لَمَكَهَلَا نَوَانْد، بِمَزَمِيِي بِيْنِيَاهَاتَمُو ◊ الإِرْدَبُ: بِرَوَانَه (الإِرْدَبُ) لَمَهِيْتِي (۱) دَا ◊ الرَّدَابُ: (الرَّدَابُ القَوْلُونِي): هَمَبُوونِي چهنْد كُونِي گِيَرَاو لَمَقَوْلُونِ دَا ◊ الرَّدَابُ: رِيگَاي دَمَرْنَه چُوو، كَوَّلَانِي كَوَّلَايِي گِيَرَاو، كَوَّلَانِي گِيَرَاو.

رَدَحَ الصَّبِي أَوْ المَهْرُ أَوْ السَّخْلَةُ: مَنَدَالَمَكَمِيَان

جوانو نَسِبَمَكِه يَان كَارزِيلَهَكِه پِيْش نَمُوِي خواردن بخوا چی لَمَسَكِي دَا بُوو دَمَرِي دَا ◊ الرَّدَجُ: يَمَكَم بِيَسَايِي كِه مَنَدَالِ يَان جَوَانُو يَان كَارزِيلَه دَمَرِي دَمَدَا پِيْش نَمُوِي شَت بخوا ◊

رَدَحَ رَدْحًا: جِيْگَر بُوو مَائِيهَمُو، دَامَهَزَرَا،

دَمَكُوْتَرِي: (رَدَحَ بِالْمَكَانِ).

رَدَحَ الرَّحْلُ: بِبَاوَمَكِه كَارِي مَهِيَسَر بُوو نِيَشَهَكَمِي جِيح بَه جِيح بُوو.

رَدَحَ الشَّيْئِي: شَتَمَكِي بِلَاو كَرْدَمُو.

رَدَحَ الرَّجُلُ: بِبَاوَمَكِي خَسْت، بِمَزَمُوِي دَا دَا.

رَدَحَ البَيْتِ بِالطَّيْنِ: گَلِي كَرْدَه سَمَر خَانومَكِه ◊ رَدَحَتِ

المِرَاءَ رَدَاخَةً: نَاغَرْمَتَمَكِه سَمَتِي گَهوَرَه بُوو

كَمَفَهَلِي قَهَلَمُو بُوو ◊ اَرَدَحَ البَيْتِ: بِمَهَامَنَا

وَازِي لَمَكَارمَكِه هِيْنَا ◊ تَرَاخَتِ السَّمَاءُ: نَاسَمَان بَارَانبَارِيْنِي دَوَاخَسْت، لَهَكَاتِي خَوِي دَا نَمِي بَارَانْد ◊ تَرَاخِي مَا بِيْنَهُمَا: نِيَوَانِي نَمُو دَوُوَشْتَمِي زُوْر هِرَاوَان كَرْد ◊ اسْتَرَخِي: شَلُو نَمَرْم بُوو، بِلَاو بُوُوهُ يَان بُوُوهُ ◊ اسْتَرَخِي الأَمْرُ: كَارمَكِه نَاسَمَان بُوو بَه بِلَاو نَاخُوْشِيْبِيَهَكِه نَمَا ◊ اسْتَرَخِي الرَّجُلُ: بِبَاوَمَكِه لَمَسَمَر پَشْت رَاگَشَاو مَاسُوْلَهَكَمَانِي شَل كَرْدَنَمُوهُ ◊ الأَرخِيَّةُ: نَمُوِي لَهَشْتَمَكِه شَل بَكْرِيْتَمُوهُ ◊ الرُّخَاءُ: هَمَرزَانِي و گُوَزَمَرَان خُوْشِي ◊ الرُّخَاءُ: كَزَه بَا، سَرُوْمِي بَا ◊ بَاي هِيْدِي.

الرَّخَاةُ. (رَخَاةُ العَضَلِ الخَلْقِيَّةِ): نَه خُوْشِيْبِيَهَكِه

هَمَنْدِي مَنَدَالِ كَه لَمَدَايَكِ دَمَبِن شَلُوْگِيَايَان پِيُوهُ دِيَارَه ◊ الرُّخُو: هَشَمَلُو نَمَرْم لَمَهَمَرشْتِيكِ بِيح ◊ الرُّخُو مِنْ الأَصْوَاتِ: دَمَنگِيَكِه لَمَدَمَرِيچَهَكَمِي دَا هَمُوَا بَه تَمَوَاوِي بِمَرِيَهَسْت نَابِي بَه لَمَكُوو رِيگَاي دَمَر جُوونِي دَمَمِيْنِي ◊ بِيْتِي (رَه خُو) نَم مِيتَانَهَن (ش، ح، خ، ذ، ز، ظ، ص، ض، غ، ف، س، ش، ه) ◊ الرُّخِي: دَمَكُوْتَرِي: (عِيْش رَخِي): زِيَانِي خُوْش و بِر بَه خَتَمُوْمَرِي.

رَخِي البَالُ: بِمَنَاز بِمَرْمُو دَمُو گُوَزَمَرَان خُوْش ◊

المِرْخَاءُ: دَمَكُوْتَرِي: (فَرَس مِرْخَاءِ): نَمَسِيْبِيَكِه

گُوْرَج بَاز دَمَدَا ◊ رَخُوْدَةُ: زِيَانِي خُوْش بُوو،

گُوَزَمَرَانِي بِر نَازُو نِيَعَمَت بُوو ◊ الرُّخُوْدَةُ:

شَلُوْگِ و نَمَرْم، دَمَكُوْتَرِي: (هَر رَخُوْدَةُ): نِيَسْقَان

نَمَرْمُو قَهَلَمُوهُ ◊ الرُّخُوْدَةُ: نِيَسْقَان نَمَرْمِي،

هُوَ كَارَمَكَمِي كَمَبُوونِي كَالسِّيُوْمُ و فِسْفُوْرَه

لَهَلَش دَا ◊ رَدَاهُ بَه رَدَاً: پَالِبَشْتِي بُو دَانَا.

رَدَاً الحَانَطُ: پَالِبَشْتِي بُو دِيوارمَكِه دَانَاو بِمَهِيْزِي كَرْد.

رَدَاً المَاشِيَّةُ: نَازَه لَمَكَمَانِي بَاش بَه خِيُو كَرْدن ◊ رَدَاهُ

بَجَر: بِمَرْدِي پِيَادَا.

(رَدَّخَهُ) دئی ۵ رَدَّخَ الشَّيْئُ: بهمانا (رَدَّخَهُ) دئی ۵
 الرَّاكِدِخَةُ: (مائدة رادحة): سفرمو خوانیکی
 گهورمو پرخیرو بییره ۵ الرَّدَاخُ: دمگوتری:
 (دوحة رداخ و جفنة رداخ): باخچهی گهوره،
 سوینهی گهوره ۵ کَوَّلِیْنَهی زل ۵ (امرأة رداخ):
 نافرمتی سمت و کمهفل پان و قهلهو ۵ (کبش
 رداخ): بهرانی دوگ زل ۵ (جمل رداخ):
 حوشتی بارگران ۵ (فتنة رداخ): فیتنه و
 جورتمیکی گهوره ۵ الرُّدَاخَةُ: تلهمهکه بو
 درنده دمتریتموه ۵ الرُّدَاخَةُ: گوشادی خووشی ۵
 الرُّدَجِي: بهقانی گوند ۵ الرُّدُوحُ: نافرمتی سمت
 زلو کمهفل پان و پوژ ۵ المُرْتَدِخُ: خووش
 گوزمرانی و همزانی.

وَدَّخَ رَأْسَهُ: سمری شکاند، سمری قهلاشت ۵ الرُّدُخُ:
 قورپی زور ۵ (رَدَّخَةُ) پارچه قورپ ۵ رَدَّه رَدَّأً
 و تَرَدَّأً: گهراندیهوه نهیهشت بهمراز بگا،
 دمگوتری: (رَدَّه الیه): بوی گیرایهوه، بریدییهوه
 بولای ۵ (رَدَّه علی عقبه): گیرایهوه بو دواوه ۵
 (رد کیده فی غره): قیل و بیلانی هاوجهشنی
 لهگهل دا کرد ۵ (رَدَّ الباب): دمرگاکهی داخست
 ۵ (رَدَّ علیه کذا): شتهکههی بهسمردا دایهوه
 لی و مرنگرت ۵ (رَدَّ الیه الحکم): برپارمکههی
 دایه دمست نمو ۵ (رَدَّ فلاناً): فلانکهمسی بههله
 زانی ۵ (رَدَّ الشَّيْئُ): شتهکههی لهحالمتیکهوه
 برده سمر حالمتیکی تر ۵ و مکوو کابرای شاعیر
 دهن: فرد شهرهن السهد بیضاً
 ورد و بجههن البیض سهداً

أَرَدَّ: توره بوو رقی ههلسا، خوینی گهرم بوو ۵ أَرَدَّ
 البحرُ: دهریا کهوته ماخولان و شهپولهکانی زور
 بوون ۵ أَرَدَّ فلان: فلانکهمس رقی ههلسا ۵
 خوینی گهرم بوو ۵ ماومیمکی زور لمتهمنی

رؤی بی هاوسمر بوون ۵ أَرَدَّ الشاة: ممرمکه
 گوانی پرپیون لمشیر ۵ رَأَدُ الکلامُ:
 بمنووسینهکه دا چووه بوی ۵ رَأَدُ البیع: داوای
 ههلووشانهومی مامهلهمکهی کرد ۵ رَدَّه: دوباره و
 سح بارمی کردموه ۵ ارتد: ههنگهپرایهوه،
 گهرایهوه ۵ ارتد الشیئ: داوای گهرانهومی
 شتهکههی کرد ۵ تَرَدَّ: بهمانا (ارتد) دئی ۵ تَرَدَّ
 المتبايعان البیع: کرپارو فروشیارمکان
 مامهلهکهیان ههلووشانهومه ۵ تَرَدَّ فیهِ: تئیدا
 کهوته گومانهومو بوی یهکالا نمبوموه ۵ تَرَدَّدَ فی
 الکلام: زمانی گیرا و برنیک و پیکی قسمی
 بوئنهکرا ۵ تَرَدَّدَ الی مجالس العلم: هاتو چوی
 کوزی زانیاری دمکرد بهممبستی فیربوون و
 بیرو پا گوژینهوه ۵ استرد: داوای گهرانهومی
 شتهکههی کرد ۵ استرد فلاناً الشیئ: داوای
 لهفلانکهمس کرد شتهکههی بداتهوه ۵ الأردُ:
 کهسینک لهدمو جاوی دا عمیب و خهوشیک
 ههبی ۵ الرَّاوَدَةُ: نافرمتیک دهم و جاوی عمیبی
 تئیدا بی ۵ سودو قازانج ۵ الرُّدُ: زمانگیران
 کهسینک لهقسمه کردن دا زمانی بگیری ۵ شتی
 خراب و نارپمن ۵ بهروبووم ۵ قهلب و ساخته،
 دمگوتری: (درهم رد): دیرههمی قهلب ۵ بیرو
 باومرو یاساو ریسایهک پیچهوانهی سوننهتی
 پیغهمبیری نیسلام بی ۵ الرُّدَّة: گهرانهومو
 مهیل کردن بولای شتیک ۵ عمیب و خهوش ۵
 ناشیرینی شوینیکی دهم و چاو لهگهل جوانی
 باقی جهسته ۵ جهناگهی بچوک و بوکاوه ۵
 کوزمرو بن زیل ۵ الرُّدَّة: گهرانهوه بو کوفر
 دوی موسولمان بوون ۵ پرپیونی گوانی نازهل
 لمشیر پیش نهومی بزئ ۵ دمنگدانهومی دمنگ
 ۵ بوکانهومی جهناگه ۵ (حروب الردة): نمو
 شهپانه بوون که موسولمانان بهرپرایهتی

جینشینیی یه کهم حمزرتی نه بویه کر
نه نجامیان دا دزی نهوانی له زمکاتدان باشگمز
بوونمه، هه ندیکیشیان وازیان له نوینژ هینا ۵
الرُدُی: نافرمتی ته لاندراو.

الرُدُید: گهریندراوه ۵ هه لب و ناشیرین، هوریک
بارانی باراندیی و ناوی هین نه مابین ۵ نه ندامی
گۆشتن و تیکسمرپا ۵ الإستراة: (دعوی استراد
الجازة): داوا یه که بۆ گپرانه وهی مافی
خاومندانیتی که لئی زهوت کراوه ۵ المتردُة:
کورتیه بالاو کوله بنه ۵ المرُدُة: که سیک زور
بیت و بپروا ۵ المرُدُة: که سیک ماومیه کی زور
له تمه منی بپروا بئ هاوسهر بین ۵ المرُدُة: سهر
لئ شیواو ۵ المرُدُة: مینیهی (المردود) یه ۵
نافرمتی ته لاندراو ۵ رَدَسَ رَدَسًا: ببهرد لئی
دا ۵ وردی کردو شکانندی ۵ بهیه کی کیشان،
لیکی دان ۵ رَدَسَ برأسه: بهسهر گپرایه وه،
شهره قوچی له گهل کرد.

رَدَسَى بالشیئ: شته کهی برد.

رَدَسَ الدابة: ولاخه کهی ژه ربار کرد ۵ تَرَدَسَ:
کهوت و هه لندیرا، سهر منگری بوو ۵ المرُداسُ:
شتیکی رهق و پتموه شتی هین دمگوتری و ورد
دمگری، صندوق، دسکه صندوق، یان کوین و
چه کوچ ۵ سهر ۵ بهردیک هه لهدریتیه ناو
بیرمو بیونمه وهی بزانی ناوی تیدایه یان نا ۵
المرُدَسُ: به مانا (المرداس) دئ ۵ رَدَعَهُ رَدَعًا:
گپرایه وه، نه مپهشت بیت، بهری هین گرت.

رَدَعُ ثوبه بالزعفران: به زعفران کراسه کهی
رهنگ کرد.

رَدَعُ الشئ: شته کهی کوتا، وردی کردو به ستاوتی،
دمگوتری: (رَدَعَهُ بالحجر): ببهرد کوتای.

رَدَعُ به الأرض: بهوشته زموییه کهی کوتایه وه.

رَدَعُ رَدَعًا ورَدَعَةً ورَدَاعًا: رهنگی گؤرا بۆ زمردی
(رهنگی زمرد هه لنگهرا) ۵ کوزرا، بهمه زدا درا.

رَدَعُ المريض: نه خو شه که باری تمندروستی تیک
چوو ۵ جهستهی داهیزراو نازاری لئ بهیدا بوو،
دمگوتری: (رَدَعُ فلان): فلان کس هه موو
جهستهی نازاری لئ بهیدا بوو ۵ رَدَعَهُ بالطيب:
بۆنی خو شی له خودا ۵ اِرَدَعُ: وازی لئ هینا،
نه مپهشت، داپهتا، بۆنی خو شی له خودا ۵
بهم زعفران خو ی رهنگ کرد، دمگوتری:
(أصاب السهم المدف فارتدع): تیرمه
له نیشانه کهی داو دولهت بوو شکا ۵ تَرَادَعُوا:
هه ندیک خه لک هه ندیک تریان منع کردن.

تَرَدَعُ بالطيب: بۆنی له خودا ۵ بۆنی له خو ی هه لسو
۵ الأردعُ من الغنم: نهو مه ریه سنگی رهش
بین و باقی جهستهی سپی بین ۵ الرادعُ: کراس و
پوشاکیک ناسه واری بۆنی خو شی بپوه مابین ۵
الرُداعُ: نازاری سهرانسهری جهسته ۵ لهش
داوشان ۵ الرُداعُ: دمگوتری: (أحمر رداع):
سوریک صاف ۵ الرُدعُ: ههرشتیک به زهوی دا
بکهوی، وکوو نهوه بالنده به چه واه
به منگیورئ و بکهویته سهر زهوی یان نادمیزاد
بکوزرئ و بکهویته سهر زهوی، نهو به شمی به
زهوی دمکهوی پینی دمگوتری (رَدَعُ)، دمگوتری:

(رَكِبَ رَدَعَهُ): بهرمو دم بهسهر زهوی دا
کهوت، رهپهرو کهوته سهر زهوی ۵ لهش
داوشان ۵ زعفران، یان شوینه واری
زعفران، یان خوین ۵ دمگوتری: (بالرب رداع
من هذا): کراسه که بهله بهله خوینی بپوهیه ۵
الرُدعا: مینیهی (الأذع) ۵ الرُدیع: کوزراو ۵
گپل و نه حمه ق ۵ لهش داوشاو ۵ ههرشتیک
ناسه واری زعفران یان بۆنی خو شی بپوه
مابین ۵ تیریک تیزاییه کهی بپوه نه مابین ۵

همروا بهمانا سمتو كهفهل دئ ۵ الرَدَافُ: شويئى سواربوونى پاشكۆى سوار كهله كلؤتى ولاخهكه تيدمهپيرئ بؤلاى پشتى ۵ الرَدَافِي: نهو كهسهى لمدوا سوارموه سوار دهبيئ (باشكق) تاكهكهى (رديف) ۵ دالاشى بچوك ۵ واشه، باشو، بالئدميهكى گؤشت خؤره، زؤر گورج گؤله ۵ دهگوتريئ: (جاءوا رُدافِي): بهشويئ يهك داهاتن، يان ههئندئكيان لهپاشكۆى ههئندئكيانهوه سواربوون ۵ الرَدَافَةُ: پلهو مهقامى جيئگرى پاشا ۵ بريكارى مهليك ۵ الرَدَافُ: سوار لهپاشكۆى سوار ۵ همرشتيئك سوار بيخاته پاشكۆى خؤيهوه ۵ شوئيئكهوته ۵ دواومى همرشتيئك ۵ سمتو كهفهل ۵ ناكامو نامانجى شت ۵ نهستيرمهيهكه بهشويئ نهو چوار نهستيرموه دى كه مهچيره دهبيرن ۵ خهليفهى پاشا كه لهسهردهمى نهقامى دا لهپال پاشا دادمئيشتن و دواى پاشا شهرابى دهخواردموه بهگوردى خؤمان پئي دهئيين ومزيرى دهسته راست، همركاتئ مهليك بچويابيه بؤ شهر نهو لهشويئى فهمرانرپومايى كردوه ۵ الرَدَافان: شهوو رؤؤ ۵ نهو دوو كهشتيهوانهى لهدواى كهشتيهوه سواردهبن ۵ الرَدَافُ: سوارى پاشكۆى سوار، نهو كهسهى لمدوا سوارموه سوار دهبيئ، كهسيئك لهخزمهتى سهربازى رزگارى دهبيئ: وهكوو سهربازى يهدهك لهكاتئ پئويست دا بانگ دهكرتتهوه بؤ هاوبهئى كردن لهجهئنگ.

رَدَمَ الشَّيْءِ رَدْمًا: شتهكه دهوامى كرد.

رَدَمَ الشَّجَرَةَ: درهختهكه سمر لهئوئى سهوز بؤوه.

رَدَمَ البابِ والثلمةِ: دهرگاكه يان كهلئنهكهى گريت.

رَدَمَ الحُفْرَةَ: گلى كرده چالهكهوه.

رَدَمَ الثَّرْبَ: كراسهكهى پينه كرد، يان قهصدى كرد ۵

أرَدَمَ: بهردهموام بوو، دهگوتريئ: (أردمت عليه

الرِدْعُ: كهسيئك بجئ بؤ شتيئك بؤى جئ بهجئ نهكرئ بهمانومئدى بگهريئتهوه ۵ كهشتيهوانى تمهبل ۵ كورته بالا ۵ تيرئك سمره تيرمهكى پئوه نهمايئ.

رَدَغَ المكانَ رَدْغًا: شوئيئمهكه هورپوى بوو يان هورپى زؤر بوو ۵ أرَدَغَ المكانَ: شوئيئمهكه هورپى زؤر بوو ۵ أرَدَغَ فلانَ: فلانكس لهقور چمقى ۵ ارْتَدَغَ فلانَ: بهمانا (أردغ)دئ.

الرُدْغَةُ: هورپى زؤر ۵ المرْدَغَةُ: باخى رازامو جوانو تهر دهماغ ۵ نيوان گهردن و هورهوراگه ۵ گؤشتى نيوان شان و ئيسقانى سئگ، يان گؤشتى سئگ ۵ رَدَغَهُ رَدْفًا: لمدواومى سوار بوو، بوو بهپاشكۆ ۵ شوئيئى كهوت ۵ (رَدَغَهُ امرٌ): كارئيى گرنك بهخهى گرت ۵ توشى ناستهئنگ بوو ۵ أرَدَفَ: بهشويئ يهك دا هاتن، ريچكهيان بهست ۵ أرَدَفَ فلانًا: بهدوا فلان دا هات ۵ شوئيئى كهوت ۵ لمدواومى سوار بوو ۵ رادَفَتِ الدَّابَّةُ: پشتى ولاخهكه جيئگى نهومى لى بؤوه لمدوا سوارمهكه يهكيئى تريئش سوارى بئو ببئته پاشكۆ، يان ولاخهكهى تواناى نهومى هههيوو، ويئراى سوارمهكه پاشكۆكهش بتوانئ ۵ ارْتَدَفَ فلانَ: لهپاشكۆى هاوهلهكهيهوه سوار بوو.

ارْتَدَفَ فلانًا: فلانكسى لمدوا خؤيهوه سواركرد ۵ ترادفا: شوئيئ يهك كهوتن ۵ يهكيان لمدوا نهوى تريان سوار بوو، بوو بهپاشكۆى ۵ يارمهتى يهكتريان دا ۵ (ترادفت الكلمتان): لهنيوان دوو وشهكان دا تهرادوف ههيه ۵ تَرَدَفَهُ: بهمانا (رَدَفَهُ)دئ ۵ اسْتَرَدَفَهُ: داواى لى كرد لمدوا خؤيهوه سوارى بكا ۵ الترادف: نهوميه دوو وشه يهك مانايان ههبيئ ۵ همروا جهئند وشهيهك يهك مانا ببهخشن ۵ الرادِفَةُ: هوكردنى دوومهجار بهكهريئناى صوردا لهرؤؤى قيامت ۵

الْقَمِيصَ: به مانا (أَرْدَنَهُ) دئ ۵ إِرْتَنَ: تمشی
 پمیدا کرد ۵ رَدَن: ماندوو زعیف بوو.
 الْأَرْدَنُ: جۆریکه لمانوریشمی سور (دئباحی سور)
 ۵ الرکان: زمعهمران ۵ (أحمر رادنې) سوری
 تیکهَل بهزمد.
 الرْدُنُ: هَوْل ۵ الرْدُنُ: رنساو، بادراو ۵ جۆریکی
 ناوریشم یان حریر ۵ نهو شتهی لهگهَل منداَل
 دپته دهر لهکاتی لهدایک بوون دا ۵ الرْدَنِی:
 رمبی رودمینی ۵ رودمینه نافرمتیک بوو کاتی
 خوی رمبی راست کردونهوه چهخماخ سازی
 رمب بووه ۵ المِرْدُنُ: تمشی، خهرک ۵ المُرْدِنُ:
 (عرق مُرْدِنُ): نارفتیکی بۆگهنه هه موو
 جهستهی گرتۆتوهوه ۵ (لیل مُرْدِنُ): شهوینکی
 تاریک.
 رَدَهَ فلان ردها: فلانکس بوو بهگه وره
 سهر کردهی گهلهکهی بههوی نازایهتی و بیاهتی
 خۆیهوه.
 رَدَهَ الْبَيْتِ: خانومهکی گهوره کرد.
 رَدَهَ فلاناً: بهردی لهفلانکس گرت، بهرد بارانی
 کرد ۵ الرْدَه من الرجال: پیای نازاو قیرسیجمه و
 لیزان کهبههیج شیویهک تینهکهوئ ۵ الرْدَهَةُ:
 گهورمترین خانوو، یان ممدخهل و پیرهوی
 خانوونک که دهرگای ژورمکانی لسه ربن ۵
 قوللهو تۆبه لاکی رمبیهو مهخضر ۵ سهنگهری
 گهورمی بهبهرد بنیات نراو ۵ بهرداو چهوزاوی
 ناو شاخو کیو، یان بهردی زل لهناو ناودا ۵
 بهفراو کهدمبیته نیمچه لافاوونک.
 رَدِي الفرس ردياً وردياناً: نسهپهکه بی کوئی کرد،
 لهکاتی رویشتن و غاردان دا بهسمی گلی
 بهرز کردهوه.
 رَدِي الفراب: قهلهرپشهکه قاجیکی هه لپری و
 لهسر قاجیک رویشتن.

أخْمِي) نهخۆشی لمرزو تاکهی بهردموام بوو ۵
 رَدَمُ الثُّوبِ: به مانا (رَدَمَهُ) دئ، دمگوترئ: (رَدَمُ
 کلامه): هسمو ناخاوتنهکانی راست کردنهوه ۵
 بهقهسهکانی دا چوووه ههلهکانی لابردن،
 بهلهمبیری کرد ۵ إرتدم: بۆ موطاومعهی (رَدَم) دئ
 ۵ تَرَدَمُ الثُّوبِ: کراسهکه کۆن بوو تاواى لی هات
 پیویست بوو پینهی بکا ۵ تَرَدَمُ الحصرمة:
 کیشهکه دریزهی کیشا ۵ تَرَدَمَتُ المرأة علی
 ولها: نافرتهکه سۆزی بۆ مندالهکهی بوو ۵
 تَرَدَمُ الثُّوبِ: کراسهکهی پینهکرد ۵ تَرَدَمُ الكلام:
 بهقهسهکانی دا چوووه تا ههلهمبیری کردو راستی
 کردهوه ۵ تَرَدَمُ فلاتاً: شوین ههلس و کهوتی
 فلان کهوت تا بهتهواوی لی رون بووه ۵
 الأَرْدَمُ: کهشتیهوان یان کهشییهوانی کاراما ۵
 الرْدَامُ: نادهمیزادی خو پیری و بی کهلک و ترکهن
 ۵ الرْدَمُ: نهو خشتو خۆنهی لهدیواری روخاو
 دمکهوینته خوار ۵ بهربهستی گهوره، ومکوو
 سهددی یهنجوجو مهنجوج ۵ الرْدَمُ: پۆشاک
 رزیوو کۆن ۵ الرْدِيمُ: به مانا (الرْدَم) دئ ۵
 الرْدِيْمَةُ: مینیهی (الرْدِيم) ۵ دوو کراس تیک
 هالین ۵ المُرْدَمُ: نهو شوینهی لهپۆشاک پینه
 دمکری ۵ نهو کهسهی پینه دۆزی دمکا.
 رَدَن رَدناً: حهریرو مهنهتۆیهکهی رست، پای دا،
 یان بمتهمی رستی، دمگوترئ: (رَدَن الثوب):
 پۆشاکهکی بمتهمی رست.
 رَدَن السِّلَاحِ: چهکهکان بهسهریهک دا کهوتن،
 دهنگیان لی هات.
 رَدَن المَتَاعِ: کالاکانی ریز بهند کردن.
 رَدَن الجِلْد رَدناً: پیستهکه گرژ بوو ویکهاتهوه ۵
 أَرْدَنُ: بهردموام بوو ۵ أَرْدَنُ العِرْقُ: نارقهکه
 بۆگهنی لی هات ۵ بۆگهنی کرد ۵ أَرْدَنُ القَمِيصِ:
 هَوْل و ههقیانهی بۆ کراسهکه کرد ۵ رَدَن

رَدِّي الفسلا: مندا له كه قاجيكي هه لپري و
بؤيار يكردن لىسمر قاجيكي رويشت.

رَدِّي فلان: فلانكس رويشت، دمگوتري: (ما ادري
اين ردى): نازانم بؤ كوي جوو.

ردى في البئر: كهوته ناو بيرموه.

ردى غسنة: مەپرو بزنهكانى زياديان كرد.

رَدِّي علي السنين من عمره: تەممەنى لەشەهەست سالى
تەپەپري. ردى الانسان وغيره باخجر! بەردى
لەئادەمەيزادەمكه گرت.

ردى الحجر بحجر أو بمعرب: بەردى بەمەرد كيشا
يان كوينى بەمەرد كيشا بۆنەوى بيشكيني.

ردى فلانا: فلانكس رو بەپروى فلان بۆوه.

رَدِّي رَدِّي: فەوتتا، تەيدا جوو.

رَدِّي في أفرة: كهوته ناو جالمهكهوه.

أزدي على السنين: تەممەنى لەشەهەست تەپەپري.

ردى فلانا: فلانكسى بەههياك برد، كوشتى

خستى ۵ ردى عننه: داکۆكى لىن كرد، بەمرگرى

لىن كرد ۵ رَدَاة: ريداي كرده بەرى ۵ بەرى

دايهوه ۵ ارتلى الرَدَاة: ريداي لەبەر كرد ۵

ترادوا بالحجارة: شەپە بەرديان كرد ۵ تردى

بالرداء: ريداي لەبەر كرد ۵ تردى في الهرة أو من

عال: كهوته جالمهوه، يان لەبەرزەيهوه كهوته

خوار ۵ الرَدَاة: ئەووشتەى لەسەر پۇشاكهوه

لەبەر دمگري ومكوو جوببهو عەبا ۵ كراسيک

لاى ژوروى جەستە داپوشى و بگانه ژوور دەپين

۵ قوماشيكي تايبەتى راست و چەپ بەشان دا

دەدرئ پىي دمگوتري وشاخ، يان بەرو بەرمورى

نافرمت ۵ (رداء الشمس): جوانى و روناكى خۆر

۵ (رداء الشباب): تەپرو تازەمى گەنج،

دەشگوتري: (هه خيف الرَدَاة): كەم خيزانەو

قەمرزى ژۆر لەسەر نيبه يان قەمرزدار نيبه ۵

الرَدِّي: ههياك و تەيدا جون ۵ زەندمو پاساو ۵

الرَدَاة: بەردى زل ۵ الرَدِيَّة: شينوى جلو پۇشاك

بۆشين ۵ الرَدِّي: بەرد ۵ بەردى زل و قورس ۵

بۆيه بەپياوى ئازا دمگوتري: (هه مِرَدِّي

الحروب): يان (مِرَدِّي الخصرمة): پشو دريژه ۵

المِرَدَاة: بەردىكى سەختە بەردى ترى پىي

دەشكينيدي ۵ حوشترى تۆكەمو بەهيز ۵ قاجى

حوشتر ۵ الرَدِّي: سەولى كەلەكهوان و بەلەم،

يان دارىكى دريژه خاومن بەلەم بەلەمەكهى

پىي لەزموى دوور دەختەموه بۆناو ئاو ۵ رَدَات

السماء رَدَاة: ناسمان سيخوارى باراند، يان وردە

بارانى ژۆر وردى باراند، دمگوتري: (باتت

السماء تَرَدْنَا) ۵ أرَدَات السماء: بەمانا (رَدَّت) دئ

۵ الرَدَاة: بارانى ژۆر وردى لەسەر خۆى

بەردەموام بەجۆريك كە دەلىي تۆزو غوباره ۵

المِرَدَاة: ناميزىكە شەمەنى بىلاو دمكاتەموه

دەپەرزىنى ومكوو تەپو تۆز ۵ الرَدِّي: ئەو

بەرخەيه بەسەر بپراوى دەخريته ناو ئاوى

گەرمهوه بؤ ئەوى هيج تالە مويەكى پيوه

نەمىتى و سور بکريتهوه ۵ گۆشتى گولاوو

تەيکەل گراو بە تەواپيل و داو دەرمان ۵

پىستی ئاومپوتکراو ۵ رَدَاة: بەرەزىل و پيسکە

ناوى برد.

رَدَل: رەزىل بوو ۵ أرَدَل فلان: فلانكس كردار:

رەزىلانەى كرد ۵ أرَدَل الشَّيْء: شتەكه بەهوج

لەقەلەم دا، دمگوتري: (أرَدَل العَشم، وأرَدَل

الصرير النقر): مەپمەكى بەلاوه پەسمەند

نەبوو، پارە گۆزەمكه پارەمكى بەقەلب زانى ۵

استرَدَلَه: بەهيج و پوج و بى كەلك و خراپى

لەقەلەم دا ۵ أرَدَل العَمر: دوا دواى تەممەنى

پىرى و كەنەفتى ۵ الرَدَال: بەمانا (الأرَدَل) دئ ۵

الرَدَاة: بەمانا (الرَدَاة) دئ ۵ الرَدَل: بەمانا

(الرَدَال) دئ ۵ (ثوب رَدَل): بۆشاکئکی چلکنی
خراب ۵ الرُدَيْلُ: بهمانا (الرَدَال) دئ ۵ الرُدَيْلَةُ:
رهوشتی ناشیرین ۵ پیچهوانهکمی (الفضيلة) به.

رَدَمَ رَدَمًا و رَدَمَانًا: پریبوو تالیوان ریز بوو،

رَدَمَ رَدَمًا: بهمانا (رَدَمَ) دئ، دمگوترئ: (قَدَزَ رَدَمَةً) ۵
اَرَدَمَ: بهمانا (رَدَمَ) دئ ۵ زیاد بوو، تیپمیری،
دمگوترئ: (اَرَدَمَ عَلَى الْخَمْسِينَ): ته مهنی
لهمنجا تیپمیری ۵ الرُدْمُ: کۆمهال کۆمهال، باقه
باقه، دمگوترئ: (رَأَيْتَ رَدْمًا مِنَ النَّاسِ) ۵ الرُدْمُ:
شله مهنی لههر شتیک بی، دمگوترئ: (قِصَّةُ
رَدْمٍ): لهگهنهکه لیوان لیووه لیوی دمزی ۵
(عَظْمَ رَدْمٍ): نیسقانهکه مؤخی لی دمکوهیته
خوار ۵ الرُدْمَةُ: شیوه رۆیشتنی ولاح.

رَدِي رَدَاةً: زمعیف بوو ۵ نهخوشی برستی لی
بریوه.

رَدِي النَّاقَةَ: حوشترمهکه بههوی زور رۆیشتنهوه
لهپهل و بۆ کهوتوه ۵ اَرَدِي فَلَانًا: فلانکس
حوشترو ولاحهکانی لهپهل و بۆ کهوتن ۵ اَرَدِي
فَلَانًا: ولاحی ماندوو شهکهتی دا بملفلان ۵ اَرَدِي
نَاقَتَهُ: حوشترمهکی ماندو کردو لهکاروان دوی
خست ۵ اَرَدِي الرَّجُلَ: نهخوشی پیاوهمکی
لهپهل و بۆ خست ۵ اَلرُدَى: هرئ دراوو خویری
کراو ۵ رَزَّاهُ رَزَّاهُ و مَرَزِيَّةً: توشی بهلای کرد ۵ رَزَّاهُ
رَزِيَّةً: بهلای توش بوو ۵ رَزَّاهُ مَالَهُ: شتیک
لهمالهکه دمست کهوت کهم بوو ۵ رَزَّاهُ مَالَهُ
رُزْمًا: بهمانا (رَزَّاهُ) دئ.

رَزِي و لِدَهُ و بَرِلْدَةً: بهمانهکه میهوه توش بوو ۵
جهرگی سوتا ۵ رَزَّاهُ: زوری مال خهرج کرد،
مالی زور خورا، دمگوترئ: (انه لکريم مرزًا):
سهخییهو زوری مال دهخوریو سود بهخشه بۆ
خهک، همروا دمگوترئ: (نحن قوم مُرَزَّوون)

ئیمه نهمهوه بهکین زورجار توشی نهوه دهبین
باشترین مال و چاکترین مرؤفمان تیدا دهجی ۵
اِرْتَزَّاهُ الشَّيْئُ: شتهکه کهمی کرد ۵ اِرْتَزَّاهُ فُلَانًا:
مالی فلانی خوار ۵ ترازوا الاموال:
همندیکیان مالی همندیکیان هه لگرتو
بۆخویان برد ۵ الرَزُّهُ: بهلاو کارمسات ۵ الرَزِيَّةُ
و الرَزِيَّةُ: همدوکیان بهمانا (الرَزَّاهُ) دئ ۵ المَرَزِيَّةُ:
بهمانا (الرَزُّهُ) دئ، دمگوترئ: (نحن وفد التَّهْنِيَّةِ لَا
وفد المَرَزِيَّةِ): ئیمه شاندى پیرۆزبایین نهک
شاندى سمرهخوشی.

رَزَّابٌ عَلَى الْأَرْضِ رَزْبًا: کهوته سمر زهوی و
نهیتوانی هه لسن، یان له شوینیک نیشهجی
بوو بهجی نههیشت ۵ اَلرَزْبُ: پیاووی
کورتهمالای جوارشانهی بههیزو توانا ۵ پیاووی
گهوره ۵ اَلرَزْبُ: جهکوج و کوینی گهوره که
بهردی پی دهسکی ۵ گۆجان و عهصایهکی ناسن
۵ المِرْزَابُ: پلوسک ۵ بۆری ناو که له بهرزیمهوه
ناوی پندا بیته خوار ۵ کهشتی و بهلمی دریز
یان گهوره ۵ اَلْمِرْزِيَانُ: پاشای فارس، یان پیاووی
نازاو بهجهرگو فهراندهی گهل پلهی له خوار
پاشاوه دئ.

رَزَّحَ البَعِيرُ رَزَّاحًا و رَزَّوْحًا: حوشترمهکه لاواز بوو پال
کهوت نهیتوانی هه لسن.

رَزَّحَ فَلَانًا: فلانکس زمعیف بوو هرچی همیبوو
فهوتا.

رَزَّحَ فَلَانًا بِالرَّمْحِ رَزَّاحًا: بهسمره رمب فلانکسی
راپیچ کرد.

اَرَزَّحَ الْكِرْمَ: توله میوهکه می بهرز کردهوه دوی
نهموی کهوتبووه خوار ۵ رَزَّحَهُ: کزو لاوازی کرد،
دمگوترئ: (رَزَّحَتِ الْأَسْفَارُ): سهفهره هاتوو چۆ
ماندوو شهکهتی کردهوه ۵ تَرَزَّحَ: بهمانا (رَزَّحَ)
دئ، دمگوترئ: (تَرَزَّحْتَ حَالَهُ) حالی خراب بوو

◊ المِرْزَاحُ مِنَ الإِبِلِ: بهمانا (السَّرَاحُ) دئ ◊
 أَلْمِرْزُحُ: زهوی دشت و سارا ◊ المِرْزُحُ: هه لانگ که
 توله میوی بین لهزهوی بهرز دمکرتهوه ◊
 دمنگ ◊ المِرْزَحَةُ: نهو هه لانگه می توله میوی
 بهسمر یه کدا که وتوی بین بهرز دمکرتهوه ◊
 المِرْزِیحُ: دمنگ ◊ رَزَحَهُ بِالرُّمْحِ وَنَحَرَهُ رَحاً:
 بهرمب و شتی و لئی دا ◊ المِرْزَحَةُ: همرشتیک
 بریندار کردنی بین بکری و مگوو و شیرو رمبو
 خه نجهرو جه قوو کیرد.

الرَّزْدَاقُ: شوینیک گوندو هوبه لئی هه بین ◊
 الرَّزْدَقُ: ریزی ناده میزاد یان ریزه درخت ◊
 رَزْدَةُ: رابومشانند، همزاندی ◊ رَزْدَ الجَمَلِ:
 باره که ی راست کردهوه ◊ رَزَّتِ السَّمَاءُ رَزّاً:
 بارانبارین خرمه و گرمه ی پیدا کرد.

رَزَّ الشَّيْءُ فِي الشَّيْءِ: شته که ی چه سپاند له شته که دا،
 دمگوتری: (رَزّاً السَّمَارَ فِي الحَانِطِ): بزمار که ی
 به دیوار که دا داکوتا ◊ رَزَّتِ الجِرَادَةُ ذَنبَهَا فِي
 الأَرْضِ لَبِيضاً: کولله که کلکی لهزهوی چه هاند
 بوئه وهی هیلکه بکا.

رَزَّ البَابُ: نهلقه ی دمگاکه ی رتک و بیتک کرد.
 رَزَّ فلاناً: فلانکه سی بریندار کرد ◊ أَرَزَّتِ الجِرَادَةُ:
 بهمانا (رَزَّتْ) دئ ◊ رَزَّوه: چه سپاندی ◊ تهختی
 کردو کوتایه وهو بین پهستی کرد، دمگوتری:
 (رَزَّزَّتْ أَمْرُكَ عِنْدَ فلان): کاره که تم لای فلان بو
 جی به جی کردی.

رَزَّ القِرْطَاسُ: کاغزه که ی سفت و لوس کرد.
 رَزَّ الطَّعَامُ: خوارده مهنی له برنج بو دروست کرد،
 دمگوتری: (طعام مُرَزَّزٌ): خوارده مهنی به که
 به برنج رازومه وه ◊ إِرْتَزَّ الشَّيْءُ فِي الشَّيْءِ:
 شته که له ناو شته که ی تردا چه سپاو قاییم بوو،
 دمگوتری: (إِرْتَزَّ السَّهْمُ فِي الهَدَفِ) ◊ إِرْتَزَّ البَخِيلُ
 عِنْدَ السَّوَالِ: کابرای چروک و به خیل بهردموام

بوو لهسمر نه به خشین و رزدی ◊ خه جالته و
 ریسوا بوو روی رهش بوو ◊ الإِرْزِيزُ: هه وره
 تریشقه و گرمه و گوئه گوئل ◊ دمنگیک
 له دووره و بین ◊ دمنگ دریزو هه ناسه دریز ◊
 له رزین و همزاندن، دمنگ ته رزه ی ورد ورد ◊
 الرِّزَّازُ: رهصاص ◊ الرِّزُّ: برنج ◊ الرِّزُّ: دمنگ،
 دمنگی نزم، یان دمنگ له دووره و بین ◊ دمنگی
 هه ور، حیلهی نه سپ ◊ خوره خوری گمه ◊
 الرِّزَّازَةُ: برنج هروش، چه توتک که، مهرزه
 کهر ◊ الرِّزَّازُ: برنج هروش ◊ الرِّزَّةُ: ناسنیکه
 ققلی پیوه دمکری ◊ نهلقه ریز ◊ الرِّزِيزُ: دمنگ
 ◊ المِرْزَّةُ: نهو شوینه ی برنجی تیندا
 کوده که رته وه، خهرمانی چه توتک.

رَوَّحَ رَزْغاً: کهوته ناو هورمه ◊ أَرَزَّغُ: کهوته ناو
 هورمه ◊ أَرَزَّغُ المَاءُ: ناوه که کهم بوو ◊ أَرَزَّغُ
 المحْتَفِرِ: بیر هه لکنه که که هیشه هور ◊ أَرَزَّغُ
 المطرُ الأرضَ: باران که زهوی ته پر کردو لاهوی لئی
 هه نه سا.

أَرَزَّغَ فلاناً: رمخنه ی له فلان گرت، تانه ی لئی دا،
 دمگوتری: (أَرَزَّغَ فِي فلان): زوری نه زیه تی
 فلانکهس دا ◊ به جاوی سوک و بین نرخ ته ماشای
 فلانی کرد ◊ أَرَزَّغُ: بهمانا (رَزَّغَ) دئ ◊ استرغه:
 به مزعیض و لاوازی دانا ◊ رَاَزَغَهُ: جاوو راوی لئی
 کرد ◊ الرَّاغُ: له قور چه هیو له قوردا و وستاو ◊
 الرِّزَّغَةُ: بهمانا (الرِّزَّغَةُ) دئ.

رَوَّفَ رَزْفاً و رَزْفاً: دمنگی لئی هات.
 رَوَّفَ الإنسانَ والحیوانَ: ناده میزاد که یان
 چه یوانه که له ترسا رای کرد.
 رَوَّفَ الأمرَ: کار که نزدیک بووه.
 رَوَّفَ إليه: بولای جوو، لئی جووه پیتش ◊ أَرَزَّفَ
 الجَمَلُ: حوشتر که بوژاندی ◊ أَرَزَّفَتِ النَّاقَةُ:
 حوشتر که له ترسا به پهله پویی ◊ أَرَزَّفَ الجَمَلُ:

پارەدا شەردەمكەن ۵ بەزۆرى لەكەسانى بىنگانە
بَيْك دَيْن ۵ اَلرَّزِيقُ: خاومەن بەخت و شانەن.
رَزَمَ رَزَمًا رَزَمًا: لەسەر زەمى چەسپا و مستا ۵
لەماندو شەكەتى دا كەوتە سەر زەمى و جۆلەى
لح بېرا، يان لەشوینى خۆى ماپەومو نەمیتوانى
جولمبكا.

رَزَمَ عَلَى قَرْبَةٍ: بەسەر بەرامبەرەمكەى دا زال بوو.

رَزَمَ الشَّاءَ رَزْمًا: زستانەكە سارد بوو.

رَزَمَ الْحَيَوَانَ: نازەلەكە مندار بۆو.

رَزَمَ بِالشَّيْءِ: لەجىياتى شتەكە بردى.

رَزَمَتِ الْأُمُّ بَهَ: دایكەكەى بەو لەدى هینا.

رَزَمَ شَيْئًا: شتەكەى كۆكردەو، يان كرىدییە باقەو

بەستە، يان كرىدییە گوینى و كارتۆنەو ۵ (رزین

الرأى): را دروست و را پەسەندە ۵ الرِّزْقَةُ:

كونى سەرگىراو، كورە خانە ۵ الرِّزْقَانَةُ:

رۆژنامە، نامیلکەبەكى بچوك كە زانىارى

رۆژنامەو هەفتانەو مانگانە لەخۆبگرئ ۵

بەرپۆمبەردنى دابەشكردى موحە بەسەر موحە

خۆران دا.

رَسَبَ فِي الْمَاءِ رَسْبًا وَرَسْبًا: جوو بەنكى ناومكە.

رَسَبَ التَّلْمِيزُ: قوتاببەكە لەتاهىكرندەومدا

دەرنەجوو.

رَسَبَ عَيْنَاهُ: جاوى بەقولا جوو ۵ اَرَسَبَ فَلَانٌ:

فلانكەس لەبەرسا جاوى بەقولا جوو ۵ اَرَسَبَ

فَلَانًا: فلانكەسى والى كرد رۆجئ ۵ ببیتە

بىنكل و بىنكر ۵ الرَّاسِبُ: بار قول و لەسەرە خۆ ۵

(جبل راسب): كۆپىكى چەسپا و دامەزراو ۵

الرُّسُوبُ: ئەو خلتە و پلتەبەى دەمەوئتە ژبەر

ئاو لەرپۆموى جۆگاو جۆم دا ۵ الرُّسُوبُ:

شمشیرى بېرنە كە لەبېرن دا گوم بىئ ۵ پىاوى

عاقول و لەسەرە خۆ ۵ المراسِبُ: كۆلەكە و پاپە ۵

حوشترەكەى بەپەلە لىخورى، دەنەدەنەى دا بۆ
خېرا رۆبىشتن، دەگوترى: (أَرْزَفَ الْقَوْمُ):

خەلەكە راونرا، بەپاكردن دوايان كەوتن ۵

رَزَقَ الْجَمَلُ: حوشترەكە بۆراندى ۵ الرِّزْقَانَةُ:

(رِزَاقَاتُ الْبَلَدِ): دەورو بەرى شار ۵ رَزَقَهُ رَزَقًا:

رِزْقَى بَنِي كَمِيَانِد، رِزْقَى دَا، بَزَيَوِي پيدا،

دەگوترى: (رِزْقُ الطَّائِفِ قَرْخَةُ): بانئەكە

خۆراكى بۆ بىچومكەنى بەپداكردو بۆى هینان ۵

(رَزَقَ الْأَمِيرُ جُنْدَهُ): پاشا موحەو بَزَيَوِي بۆ

سەربازەكەنى دابىن كرد.

رَزَقَ فَلَانًا: سوپاسى فلانى كرد ۵ اِرْتَزَقَ الْجُنْدِيُّ

وَعِيَّهُ: سەربازەكە رِزْقَى خۆى وەرگرت ۵ اِرْتَزَقَ

اللَّهُ: داواى رِزْقَو رِزْقَو لەخودا كرد ۵ الرَّاكِزُ:

ناوێكە لەناوە جوانەكانى خودا ۵ الرَّاكِزِيُّ:

جۆرە تریبەكە بئى دەگوترى ترى تايەفى، يان

عەرمقى دروستكراو لەو جۆرە تریبە ۵ كراسى

كەتانى سبى، يان هەر قوماشىكى تەنك، يان

خورى كەتانەكە ۵ لاوازو بېهيز ۵ الرَّاكِزِيَّةُ:

مىينەى (الرَّاكِزِيَّة) يە ۵ شەرابى دروستكراو

لەترى تايەفى ۵ پۆشاكى كەتانى سبى ۵ الرِّزْقَانُ:

ناوێكە لەناوە جوانەكانى خودا ۵ السَّرِزْقُ:

هەرشتىك سوودى لى وەرېگرئ، خواردەمەنى

بئى يان پۆشاك و شتى تریب ۵ باران لەم رومو

هۆكارى بەپىداوونى رِزْقَو رِزْقَو ۵ موحەو

بەخشش ۵ الرِّزْقَةُ: ئەو رِزْقَو رِزْقَو ۵

بەجاریك دەدرتت بە سەرباز.

الرِّزْقَةُ: ئەو مۆلك و مالى داھاتەكەى دابەش

دەكرى بەسەر مزگەوت و مچەورو

كارمەندەكانى دا ۵ الرِّزْقَانُ: بانئەدى گۆشت

خۆرو دېندەى جوار بئى ۵ اَلْمُرْتَزِقَةُ: بەكرىگىراو

جاش ۵ ئەو سەربازانەى بەكرى و لەپېناو

بِنایِ قایم و پتو و المَرَسِبُ مِنَ السَّيْرِفِ:
شمشیری برنده.

رَسَمَت: به کهم مهقامی جهوت مهقامه
رسمه نه گانه، له بواری موسیقادا و الرُّسْتاقُ:
به مانا (الرُّزْداق) دی، واته: چمند گوندو
کۆمه له خانویک.

رَسِجَ رَسْحًا: گوشتی سمتی کهم بوو، پانی له پرو
لاواز بوون و الرُّسْحَاءُ: نافرمی سمت له پرو
لاواز.

رَسَخَ رُسْرَخًا: له شوینی خۆی جیگیرو چهسپاو
مایهوه.

رَسَخَ الغَدِيرُ: زه لکاومکه ناومکهی رۆجوو.

رَسَخَ المَطْرُ: ناوی بارانه که بهزموی دا رۆجوو خوار.
رَسَخَ العِلْمُ فِي قلبه: زانیارییه که له دلی دا جیگیر
بوو بوو به حهقیقهتی زانستی و شک و گومانی
نه ما و اَرَسَخَهُ: چهسپاندی و رَسْرَسَ السَّبْعُ:
حوشترمه که توانی راست بپتوهه و رَسَّتِ المَجْرَادَةُ
رَسًا و رَسِيَسًا: کولله که کلکی لهزموی چهقاند
بۆنهوهی هیلکه بکاو گهرا دابنی.

رَسَّ الثَّنِيُّ فِي الثَّنِيِّ: شته که جووه ناو شته که
ترموه جیگیر بوو، دمگوتری: (رَسَّ الفِرام فِي
قلبه): عهشوق و دلداری له دلی دا چهسپا، (رَسَّ
السقم فِي جسدِه) نه خۆشی له جهستهی دا
جیگیر بوو.

رَسَّ الثَّنِيُّ رَسًا: شته که له بیر جووه چونکه
ماوهی زۆری بهسهردا تیپهری.

رَسَّ البُرُّ: بیرمه که هه لکمند.

رَسَّ خَبْرَ القرم: توشی خه لکه که بوو بهسهر
کاروباریان دا ناگادار بوو.

رَسَّ له الخَيْرُ: هه واله که یۆ گپراپهوه.

رَسَّ الميت: مردوو مه کهی ناشت.

رَسَّ الثَّنِيُّ: شته که ی خسته ناو گلهوه و اَرَسُّ:
جووه زورو جیگیر بوو، دمگوتری: (أَرَسَّ السقم
فِي جسدِه): نه خۆشی له جهستهی دا جیگیر بوو
و اَرَسَّ الثَّنِيُّ: نیشانهی بۆشته که دانا و رَسَّ
البعيرُ: حوشترمه که توانی راست بپتوهه و اَرَسَّ
الخَبْرُ: هه واله که بلاو بۆوه و تراسرا الخَبْرُ:
هه واله که بیان بۆ یه کتر گپراپهوه و الأَرَسُوتَةُ:
هه رشتیک سهری بی داپۆشری جا میزهری،
کلاوبی هه رشتیکی تر بی و الرُّسُّ: کان و
مهعدن و بیریک که هه له نه جنرابی و بیریک
بوو له ناو قهومی شهمود و سهرمتای شت و
باشماوهی شت و لایه نیکی شت، دمگوتری: (به
رَسَّ الحِمى): سهرمتای تایی پتوه دیاره و (رَسَّ
الحب): باشماوهی دلداری و (رَسَّ من الخبز):
لایه نیکی هه وان و الرُّسَّةُ: بۆشاک سهر کلاو،
میزهر، عه گان.

الرُّسِيْسُ: سهرمتای شت یان باشماوهی شت،
دمگوتری: (به رَسِيْسِ الحُمى): سهرمتای
لهرزوتای لئ دیاری داوه و شتی چهسپاو
له شوینی خۆی و عاقلی زهره ک، دمگوتری:
(ريح رَسِيْسِ المس): شنه بایه کی خۆشه نهرم
نهرم له جهسته دها گه شهی بی دمکا و رَسَعَت
العينُ رَسْعًا: جاومکانی کوپریوون، پیلوی
جاومکانی به یه ک دا نووسان.

رَسَع العَصْرُ: نه مندانه که ی جهستهی له کارکهوت
که لکی نه ما.

رَسَع الصَّبِي وَغَيْرُهُ: میروی شینی له قاجی منداله که
کرد یان میروی شینی به نازه له که وه هه لئاسی
بۆ جاومزار.

رَسَع فلان وَرَسَع به الثَّنِيُّ: فلان که س پتوه نووسا و
شته که ی پتوه نووسا و رَسَعَت عَيْنُهُ: به مانا
(رَسَعَت) دی، دمگوتری: (رَسَع فلان): فلان که س

رَسَفَ فِي الْقَيْدِ رَسْفًا وَرَسْفَانًا وَرَسْفًا: هَيَواش
هَيَواش به پيژومندموه رؤيى ۵ اُرْسَفَ الْإِبِلَ:
به پيژومندموه حوشرمهكى پاونان.

وَسِلَّ السَّعْرُ رَسَلًا: حوشرمهكه رؤيشتنى
لهسهرهخؤو نهرمو نيانه.

رَسِلَ الشَّعْرُ: مووهكان دريژو نهرمن ۵ اُرْسِلَ الشَّيْئُ:
شتمهكى بهره لآكرد، وازى لى هينا، دهگوتري:
(اُرْسِلَتِ الطَّائِرُ مِنْ يَدَيْ) بائندهكه م بهره لآ كرد
لهدمستم ۵ (اُرْسِلَ الْكَلَامُ): قسهكهى به شيوى
گشتى ناراسته كردو تابيهتى نه كرد ۵ اُرْسَلَّ
الرَّسُولُ: فرستادهى نارد به ناموه پهيامهوه ۵
اُرْسَلَّ الْكَلَابَ عَلَى السَّمِيدِ: سهگهكانى
له نيچيرمهكه بهردا ۵ رَأَسَلَهُ فِي عَمَلِهِ: لهكارو
پيشه دا چاوى لهوكرد ۵ رَأَسَلَ الْفِنَاءَ: لهگوزانى
دا لاسايى نهوى كردهوه ۵ رَأَسَلَهُ: فرستادهى بؤ
نارد، نامهى بؤ نارد ۵ رَسَّلَ فِي الْقِرَاءَةِ:
لهخويندندنهوه دا لهسهرهخؤو به لى
وردبوونه وويهكى تهواوهوه وشهو رستهكانى
خويندندنهوه ۵ تَرَأَسَلَ الْقَوْمَ: خه لكهكه
هه نديكيان فرستاده يان نامه يان بؤلاى
هه نديكى تريان نارد ۵ تَرَسَّلَ: لهسهره خؤ بوو
به هيواشى كارهكانى نه انجام دا ۵ تَرَسَّلَ الْكَاتِبُ:
نووسهرمهكه، وتاربيژهكه قسهكانى به شيوى
سهجعو سهروهوا نه كردن ۵ تَرَسَّلَ فِي الرُّكُوبِ:
قاچى لهسهر ولاخهكه راكيشان بؤنه وهى
به پؤشاكهكهى دا يانپؤشى ۵ تَرَسَّلَ فِي الْقَمَرِ:
جوار مهشقى دانيشتو به پؤشاكهكهى قاچى
دابؤشى ۵ اسْتَرَسَلَ الشَّعْرُ: زونفهكانى
شؤر بوونهوه ۵ اسْتَرَسَلَ الشَّيْءُ: شتمهكه ناسان بوو
۵ اسْتَرَسَلَ إِلَيْهِ: بؤلاى چوو خؤى پيژومگرتو
دلى پيى كرايهوه ۵ اسْتَرَسَلَ بِهِ: بتمانهى پيى

لهمالهوه دانيشت، مالى بهجى نه هيشت ۵
الرُّسَاعَةُ: سيرمهو گولينكن به دامينى قايشى
شمشيروه دهكزين، قايشى لهشان كردنى
شمشير كه پيى دهگوتري همه ياهل ۵ الرُّسَيْعُ:
پيكهوه نووسا ۵ لهزگيندراو ۵ الرُّسْعُ: نهويه
به هؤى شهو به خه بهرى چاوى ليل و ويل بن ۵
الرُّسْعُ: كه سيك پيلوى چاوى پيكهوه نووسابن
۵ الرُّسْعَةُ: به مانا (الرُّسْعُ) دئ ۵ پياويك له مان
نه جيته دمر ۵ الرُّسْعَةُ: نوشته يهكه، هه ندي
ميروو تهنته نه ن دهكزينه دهستى مندالهوه
وهكوو بازنه بؤ چاووزار.

وَسَعَّ الْمَطْرُ رَسْفًا: ناوى باران گه يشته پشت
قوله پيى.

رَسَعُ السَّعْرِ وَخَرَهُ: بهتى به قاچى حوشرمهكهوه
بهست، بهستيهوه ۵ رَأَسَهُ مُرَأَسَةً وَرَسَاغًا:
لهكانى زؤرانبازى دا باريكايى قاچى گرت ۵
رَسَعُ: ژيانى بؤ خوش كرد
رَسَعُ فِي الْكَلَامِ: قسهكانى هه ليهستن.

رَسَعُ الْمَطْرُ: به مانا (رَسَعُ) دئ ۵ ارْتَسَعُ عَلَى عِيَالِهِ:
بزيوى باشو چاكي بؤ خيزانهكهى دابين كرد
۵ الرِّسَاغُ: جه بلينكه قاچى حوشر يان ههر
ناژه ليكى ترى پيى ده به سترينتهوه بهم جؤره
سهريكى جه بلهكه له قاچى توند دهكزيو
سهرمهكهى ترى به سنگيكهوه ده به سترى ۵
الرُّسْعُ: به مانا (الرِّسَاغُ) دئ ۵ جومگهى دهست
نيوانى قؤل و له به دهست، يان نيوان به لهك و
پوزو قوله پيى ۵ الرُّسْعُ: سلايى قاچى حوشر ۵
نهرمايى قاچى حوشر.

الرُّسَيْعُ: به رفراوان، زؤرو زه مينده، دهگوتري:
(عيش رسيغ): ژيانى خوش و همرزانى ۵ (طعام
رسيغ): خواردنى زؤرو زه مينده ۵ الرُّسْعُ: راي
نابهجى، دهگوتري: (رأي رُسْع).

پهياميکهوه کاری پی بکاو بهخهکیشی
 رايگهيمنى ۵ الرِّسَالُ: بهمانا (الرُّسُولُ) دئ ۵
 نامهبر، بهرفراوان، ناسان، شتی سوک و ناسان،
 ناوی شیرین و گوارا ۵ الرِّسَالَةُ: دمگوترئ: (ألقى
 الكلام على رُسَيْلِهِ): بهبن لئورد بوونهوهو
 راومستان قسهکانی کردن ۵ المُرَاسِلُ من النساء:
 نهو نافرتمه به بؤخوی خوازبئنی کاران بانگ
 بکا بؤنهوی بیخوازن ۵ یان نهو نافرتمه به
 لهمیردمکهی جیا بوبیتتهوه بههوی تهلاق و
 شتی ومهاوه، یان نافرمتیک جهستهی توکن بی،
 یان حاجی توکن بن، یان نافرمتی تهپریر ۵
 مُرَاسِلُ الصحیفة: کهسئکه لهدووروه ههوال بؤ
 پؤژنامه یان گؤفارمکه دمنیری ۵ ههوالنیر
 لهدووروه. ۵ المُرَاسِلُ: بهمانا (الرُّسُولُ) دئ ۵
 حوشتری سمر نهرمو خوشرپؤو خیرا رپؤ ۵
 المُرَاسِلُ: لهزاراوهی عیلمی حمدیث دا نهومیه
 لهزنجیری راویبهکان دا صهحابه نهبن، ومکوو
 نهوه تابعی له پیغهمبهروه حمدیث ریواہت
 بکاو ناوی نهو صهحابه بهی حمدیثهکهی لئ
 بیستوه نههئنی ۵ (نثر مرسل): بهخشانى بن
 قافیهمو سهرموا پیچهوانه ی بهخشانى سهجع
 نامیز ۵ (شعرُ مُرْسَلٌ): شیعرنک که پابهندی
 یهک سهرموانهبنی و سهرمواگانى جیاجیا بن ۵
 المُرْسَلَات: که له فورئان دا هاتووه بهمانا پایه،
 یان فریشته یان نهمسپ ۵ المُرْسَلَةُ: مئینهی
 (المُرْسَل) ۵ بهرمؤر ۵ ملهوانکه بهک درئز بن
 یگاته سمر سینگ ۵ رَسَمَتِ النَّائِلَةُ: حوشترمه
 بهنهرمه غار رپؤشت ۵ بهمقاچهکانى شوئنی
 لهزموی کرد.

رَسَمَ فلان رسماً و رسمًا: فلانکس جوان رپؤشت.

رَسَمَ نحوه: بؤلاى رپؤشت بهمهله.

رَسَمَ في الأرض: لهزمویبهکه دا گوم بوو.

بوو ۵ الراسلان: دووشان یان دوو رپمگی شان ۵
 الرِّسَالُ: قاجی حوشتر، همرجوار قاجی ۵
 الرِّسَالَةُ: نامه، پهيام ۵ كَتَيْبِيكَ جهند
 مهسه لهیهکی لهخؤ گرتبئ ۵ بهحئنیکی
 نهکادیمی قوتابی نامادهی دهکا بؤ ومرگرتنی
 شهادهی بالا ۵ دهبلمؤم عالی، ماجستر،
 دکتورا... هتد.

رسالة الرسول: پهيامی پیغهمبهبر، نهوهی لهخوداوه
 فهرامنی پی کراوه بهماندهمیزادی بگهيمنى و
 بانگهوازی خهئکی بکا بؤ پهپرهموکردنی
 پهيامهکهی ۵ الرُّسُلُ: ههرشتیک نهرمو نیانی
 تئدابئ، دمگوترئ: (شَعْرُ رَسَلٍ): هزی نهرم ۵
 (بعر رسل): حوشتری نهرم رپؤ ۵ الرُّسُلُ: هئدی و
 هئمن، دمگوترئ: (العمل كذا على رِسَالِكَ):
 نهوکاره بههئدی و هئمنی نهمنجام بده ۵ همروا
 بهمانا ماستو شیر دئ ۵ الرُّسُلُ: جهلمبه مهر و
 بزن ۵ گارانہ پشه ولاخ ۵ گارانہ حوشتر ۵
 رپوه نهمسپ ۵ کؤمهئیک نادمیزاد ۵ دمگوترئ:
 (جاء القوم أرسالاً، وجاءت الإبل والخليل أرسالاً):
 خهئکهکه کؤمهئ کؤمهئ هاتن ۵ حوشتر و
 نهسپهکان وهجبه وهجبه هاتن ۵ الرُّسُلُ:
 کهمیزهکی بچوک که چارشئو بهخؤدا نهدا ۵
 الرُّسُلَةُ: مئینهی (الرُّسُل) ۵ نهرمو نیان ۵ نازو
 خوئى، دمگوترئ: (هم في رَسَلَةٍ من العيش):
 نهوان لهزبانئیکی خوئ و پر نازو نيعممت دان
 ۵ نافرمتیک توکی جهستهی زؤربئ ۵ الرُّسُلَةُ:
 هئدی و هئمن و سؤزو بهزمی، دمگوترئ: (العمل
 كذا على رِسَالِكَ): نهوکاره لهسمره خوئ نهمنجام
 بده ۵ (جاءوا رِسَلَةَ رِسَلَةٍ): کؤمهئ کؤمهئ هاتن
 ۵ الرُّسُلُ: پیغهمبهبر، رهوانهکراو بهپهيامهوه ۵
 لهفریشته نهوانمن لهخوداوه پهيام دهمئبن ۵
 له نادمیزاد کهسئکه خودا دهمئبرئ به

رَسَمَ عَلَى الرَّقِّ: لِهَسْمَرِ كَاغَمَرْمَكِهْ خَمَتِي كَيْشَا.

رَسَمَ لِلْبِنَاءِ: نِيشَانَمِي بِيْ بِالْهْ خَانَهْ كِهْ دَانَا.

رَسَمَ الْكِتَابَ: كَتَيْبَهْ كِهِي نُووسِيَهْ.

رَسَمَ الْحَبَّ بِالرُّوسَمِ: گَنَمَهْ كِهِي بَهْرَهْ مَوْسَمِ مَوْزِ كَرْد.

رَسَمَ لَهُ كَذَا: فَهْرْمَانِي بَهْ هُوَهْ بِيْ كَرْد.

رَسَمَ لَهُ بَكَذَا: مَهْرَسُوْمِي بِيْ نُووسِي (فَهْرْمَانِي دَامَهْرَانَدِنِي بِيْ دَهْر كَرْد).

رَسَمَ الْغَيْثُ الدِّيَارِ: بَارَانِ شُوَيْنَهْ مَوَارِي كِهْ لَو مَكَانِي كُوَيْرِ كَرْدَهْ.

رَسَمَ الْأَسْفَفُ فَلَانًا: نَهْ سَقُوفِ بِلَهْ وَ پَاهَهْ يَهْ كِي كَمَنِي سَهِي دَا يَهْ فَلَانِ ۵ اَرَسَمِ النَّاقَةَ: حَوْشْتَرْمَكِي تَاوَدَا بِيْ نَهْ هُوِي خَيْرَا بَرَوَا ۵ رَسَمَ الشَّرْبِ: خَمْتَهْ مِي وَرْدُو شَارَاهِي لَهْ كِرَاسَهْ كِهْ كَرْد ۵ اِرْتَسَمَ: دَهْ گَوْتَرِي: (أَنَا اِرْتَسَمُ مَرَامِيكَ): مَن لَهْرِي وَ رَهْمِي تُو دَهْر نَاجِمِ ۵ اِرْتَسَمَ فَلَانًا: فَلَانَكَهْسِ (اللهُ اَكْبَرُ) ي كَرْد پَارِي هُوَهْ لَهْ خُودَا ۵ اِرْتَسَمَ الْمَسِيحِي: بِيَاوَهْ نَا يِنِي هِ مَسِيحِي يَهْ كِهْ بَهْرَز كِرَ اِي هُوَهْ بِيْ بِلَهِي كَاهِي ۵ تَرَسَمَ فَلَانًا: فَلَانَكَهْسِ رَوَانِي لَهْ كُوِي كَانْگَهْ هَهْ لَكَهْنِي وَ بِيْنَا بَكَا.

تَرَسَمَ الرَّسْمَ: بِيْ رَهْمَهْ كِهِي رَوَانِي ۵ تَرَسَمَ الْمَنْزِلَ: لَهْ خَانُو مَهْنَزَلْ كَا كِهْ وَرْدِ بِيْ هُوَهْ، لِي رَوَانِي ۵ تَرَسَمَ الْقَصِيْدَةَ: لَهْ جَامَهْ شِي عَرْمَكِهْ وَرْدِ بِيْ هُوَهْ بَزَانِي چُوْنَهْ چُوْنِ نِي هِ ۵ تَرَسَمَ الشَّيْءَ: بِيْرِي شْتَهْ كِهِي كَرْدَهْ وَ هَلِي نَهْ نَجَامِي نَهْدَا ۵ الرَّاسِمُ: نَاوِي رَهْوَانِ ۵ الرَّاسِمُ: مَوْزِي كِهْ زَارَكِي هَهْ مَبَانَهْ وَ تَوْرْمَكِهِي بِيْ مَوْزِ دَهْ كَرِي ۵ الرَّسَامَةُ: پِي شَهِي وَ يِنَهْ كَرِي ۵ الرَّسَامُ: وَ يِنَهْ كِي شِ بَهْ هَهْ لَهْمْ وَ شْتِي وَ ا ۵ الرَّسْمُ: شُوَيْنَهْ مَوَارِي خَانُو كِهْ لَوَهْ ۵ لَهْ زَانِيَارِي مَهْنَتِي كِهْ دَا پِي نَاسَهِي شْتَهْ بَهْ تَا يَهْتَهْ مَهْنَدِي يَهْ مَكَانِي ۵ بِيْرِي پَارِي هِ حَكُوْمَهْتِ

دَمِي خَاتَهْ سَهْرِ هَاوُولَاتِي يَانِي لَهْ حَيَاتِي خَزْمَهْ تَگُوَزَارِي كِهْ پِي شَكَهْ شِيَانِي دَهْ كَا ۵ وَ هَكُوُو رَهْمِي بَهْرِي دُو رَهْمِي تَا بِيْ وَ رَهْمِي فَهْ ضَاو دَاد ۵ الرَّسْمُ: جَوَانِ رُوَيْشْتِنِ ۵ الرَّسْمِي (الْعَمَلِ الرَّسْمِي): كَارِي كِهْ يَانِ گُوَهْتَارِي كِهْ بِيْ دَهْ نَهْتِ دَهْ كَرِي وَ بَهْ گُوَيْرِي قَانُونِ وَ يَاسَا يَهْ كِي تَا يَهْتِي نَهْ نَجَامِ دَهْ دَرِي ۵ الرَّسْمُ: نَهْ هُوِي شَهْ وَ وَ رُوْزِي كِهْ لَهْ سَهْرِ يَهْ كِهْ بَهْرِدَهْ وَ دَهْبِي لَهْ سَهْرِ رُوَيْشْتِنِ ۵ حَوْشْتَرْمَكِهْ بَهْ هُوِي تَوْنِدِ قَاجِ بَهْ زَمُوِي دَا دَانِ دَا شُوَيْنَهْ مَوَارِ لَهْ زَهْ مَوِي يَهْ كِهْ بَكَا ۵ الرَّسْمُ: كَارِهَاتِ ۵ شْتِي زَهْنَدَهْ بَهْرِ ۵ شْتِي كِهْ دِهْنَارِي زِيْرِي بِيْ تِيْفِ تِيْضَهْ دَهْ دَرِي بِيْ يِي جَهْ لَ اِي دَهْ كَرِي ۵ لَهْ وَ حِي كِهْ نُووسِرَاوِي لَهْ سَهْرِ نُووسِرَاوَهْ شْتِي بِيْ مَوْزِ دَهْ كَرِي ۵ الْمَرْسُمُ: زُوْرِي رَهْمِ وَ وَ يِنَهْ كِي شَانِ لَهْ قَوْتَا بَخَانَهْ كَانِ وَ شُوَيْنِي تَرْدَا ۵ الْمَرْسُومُ: فَهْرْمَانِي كِي رَهْمِي يَهْ پَاشَايِ وَ لَاتِ (سَهْرَهْ كِهْ كُوْمَانِ) بَهْ شِيَوْمِي يَهْ كِي تَا يَهْتِي دَهْيِنُووسِي وَ نَا رَاسَهْتِي شُوَيْنِي پِيُوَيْسْتِي دَهْ كَا دَهْر بَارِي كَارِي كِهْ لَهْ كَارِمَكَانِي وَ لَاتِ، نِيْتَرِ وَ مَكُوُو دَهْ سَتُوْرُو قَانُونِ كَارِي بِيْ دَهْ كَرِي.

وَسَنَ الدَّابَّةَ رَسْنَا: هَهْ سَارِي وَ لَاحَهْ كِهِي تَوْنِدِ كَرْد ۵ دَهْمِيْنِي وَ لَاحَهْ كِهِي تَوْنِدِ كَرْد، دَهْ گَوْتَرِي: (رُمِي بَرَسَهْ عَلِي غَارَهْ): هَهْ سَارَهْ كِهِي خَسْتَهْ سَهْرِ مَلِي وَ بَهْرَهْ لَلَايِ كَرْدِ بِيْ كُوِي دَهْ جِيْ بِيْ جِيْ وَ كَهْسِ مَهْنَعِي نَهْ كَا ۵ الْمَرْسِنُ: لَوْتِ، نَهْ وَ شُوَيْنَهِي لَهْ وَ لَاحِ هَهْ سَارِي تِيْ دَهْ كَرِي، دَهْ گَوْتَرِي: (فَعَلْتُ ذَلِكَ رَغْمَ مَرَسَنَهْ): وَ اَتَهْ (رَغْمَ أَنْفَهْ)، هَهْرَوَا دَهْ گَوْتَرِي: (بَلَسَ مَرَسَنَهْ): نَهْ وَ لَاحَهْ هَهْ سَارِي خُوْشَهْ سَهْرِ رَهْقِ نِي هِ.

رَسَا الشَّيْءُ رَسَا وَ رَسَا: شْتَهْ كِهْ جِيْ كِرِ بُوُو.

رَسَا الْجَبَلُ: كِيْتُمَكِهْ بِنَاغَهِي بَهْ زَمُوِي دَا رُوْچُوُوَهْ.

رَسَا قَدَمُهُ: لَمْ يَمْشِ فِيهَا خَوْفًا وَجَهْرًا بَعْدَ بَعْدٍ رَسَتْ
السَّفِينَةُ: كَمَشَتْ يَمِينَهُ لَمْ يَرْوِشْتَن كَمَوْتُ
لَمْ يَكْمُرِي كَرْت.

رَسَا بَيْنَ الْقَوْمِ رَسْوًا: جَاكَسَا زِي لَمْ نَاوْ خَلَكَهُ كَهْ
كَرْد.

رَسَا لَهُ رَسْوًا مِنْ الْخَدِيثِ: بَعَثْتَنِي لَمْ حَمِدَيْتْ وَ
رَوْدَاوْمَكَه بُوْ كَبْرِيَاوْمَه.

رَسَا عَنْهُ الْخَدِيثُ: فَهَرْمَايَشْتَه كَه ي لَمْ مَوْمَه كَبْرِيَاوْمَه.

رَسَا الْخَدِيثُ فِي نَفْسِهِ: لَمْ دَلِّي خَوْي دَا بَاسِي نَمْوَمِي
كَرْد ۵ أَرَسِي الشَّيْئَةَ: بَعْمَانَا (رَسَا) دِي، دَمْكُو تَرِي:

(أَرَسَتِ السَّفِينَةُ): كَمَشْتَيِي كَه لَمْ كَمُرِي كَرْت ۵

أَرَسِي الشَّيْئَةَ: شَتَه كَه ي جَمْسَا نَد، دَمْكُو تَرِي:

(أَرَسَتِ السَّفِينَةُ): كَمَشْتَيِي كَه مِ رَاوْمَسْتَانَد ۵

أَرَسِي الرَّسَدَ فِي الْأَرْضِ: سَيِنَكَه كَه ي دَا كُو تَا

بَه زَمَوِي دَا ۵ الرَّاسِي: جَمْسَاو دَا مَه زَاو ۵

الرَّاسِيَةُ: مَيِينَمِي (الرَّاسِي) يَه ۵ (قَدْر رَاسِيَةُ):

مَمْجَه لِي جَمْسَاو كُو لَيِنَمِي كَه مَوْرَمُو جَمْسَاو

كَه لَمْ بَر كَه مَوْرَمِي لَمْ شَوِينِي خَوْي نَه جَوْلِي ۵

الرَّسْوُ: لَآيَمَنِي كِي جِرْوُك وَ بَسْمَرْهَاتَه ۵

الرَّسْوَةُ: بَا زَنَه ي پَان وَ تَه خْت ۵ جَوْرَه بَا زَنَمِي كَه

پَارْجَه پَارْجَه لِي ك دَمْبَسْتَرِي وَ نَه خَشِي تَيْدَابَه

۵ دَمْسْتَه وَ انَمِي مَيِرُو ۵ الرَّسِي: كُو لَه كَه ي

جَمْهَقِيو وَ جَمْسَاو لَمْ نَاو هَمْ دِي رَمْشَال دَا ۵

كَه سَيَك بَر مَر دَمَوَام بِي لَمْ سَمَرْكَارِي خَوْي ج خَيِر

ج شَمْر ۵ الرُّسِي: شَوِينِي لَمْ كَمُر كَرْت نِي كَه شَتِي

لَمْ بَنْدَمْ دَا يَان لَمْ قَمْرَاخ دَمْ رِيَادَا ۵ مَرْسُ الْمَزَاد:

لَمْ هَانُون دَا لَمْ جَمَادَانِي فَرْوَشْتَنِي كَالْآيَه يَه وَ

كَه سَمِي لَمْ مَزَادَا كَرِي نَمَكَه ي بُو دَمْ دَه جِي ۵

الْمَرْسَا: شَتِي كِي فَوْرَسَه دَه خَرِي تَه نَاو نَاوْمَكَه بُو

نَه وَ مِي كَه شَتِي ي كَه رَا بَكْرِي وَ لَمْ كَمُرِي يَه

بَكْرِي، دَمْكُو تَرِي: (أَلْقَى الْقَوْمَ مَرَايِبَهُمْ):

خَلَكَهُ كَه جِي كَمُر بُوون جِي دِي بَه كُو جَمُرِي

نَمْ مَانَمَوَه وَ زِي بَان لَمْ كَمُر يَمْبِي هَيْنَا ۵ (أَلْقَى

السَّحَابَ مَرَايِبَهُ): هَمْوْرْمَكَه لَمْ نَاسْتِي ك دَا

و مَسْتَاو بَارَانَه كَه ي بَارَانَد ۵ رَشَاتُ الطَّيْبَةِ رَشْنَا:

نَاسَكَه كَه زَاو بِي جَوِي بُوو ۵ الرُّشَا: بِي جَوِي نَاسَك

كَاتِي ك هَي ز بَه ي دَا دَمْكََاو دَمْ تَوَانِي لَمْ كَه ل

دَا يَكَه كَه ي بَرُوَا ۵ دَرْهَخْتِي كَه بَمْ رَز دَمْبِي تَه وَ

بَمْ نَمْ دَا زَمِي بَالَا بِيَاوِي ك كَه لَآكَه ي وَ مَكُوو كَه لَآ

هَمْ جَمِير وَ اِيَه ۵ بَه رُو بُوومِي نِي يَه وَ نَاشْخُورِي ۵

الرُّشَّةُ: هَمْوِرِي كَه بَه تَا زَمِي نَانِي تَه نِي لِي

دَمْكُرِي وَ دَوَا يِي نَانَه كَه دَمْ شَكِي نَد رِي تَه وَ مَه كَه ل

شِي رِدَا دَمْكُو لَيِنَد رِي.

رَشَحَ الْعِرْقَ رَشْحًا وَ رَشْحَانًا: عَمْرَه كَه هَاتَه دَمْ رُو

رَهْوَان بُوو.

رَشَحَ الْجَسَدَ: لَاشَه كَه عَمْرَه ي كَرْد ۵ رَشَحَتِ الْقَرْيَةَ

بِالْمَاءِ: كُو زَمَكَه نَاوِي لِي تَكَاو دَلُوْب دَلُوْب نَاوِي

لِي هَاتَه دَمْ ر.

رَشَحَ الطَّبِي: نَاسَكَه كَه يَه كَه م جَار لَمْ كَه ل دَا يَكَه كَه ي

دَمْ سَتِي بَه رُو يَشْتَن يَان تَوَانَا ي رُو يَشْتَنِي

بَه ي دَا كَرْد، يَان بَا زِي دَا ۵ أَرَشَحَ: بَعْمَانَا

(رَشَحَ) دِي ۵ رَشَحَتِ الْأُمُّ: دَا يَكَه كَه بِي جَمُو مَكَه ي

لَمْ كَه لِي دَا كَه مَو تَه رِي ۵ رَشَحَةُ: بَه خِيُوِي كَرْدُو

كَه شَه ي ي كَرْد.

رَشَحَ لِلشَّيْءِ: نَامَادَه ي كَرْد بُو نَه وَ شَتَه، دَمْكُو تَرِي:

(رَشَحَ فَلَانًا لِلرَّطِيْفَةِ): فَلَانَكَه سَمِي بُو كَارُو

وَ مَظْهِفَه بَه رُو مَر دَمْ كَرْد، يَان بُو فَلَان نَمْ جَمُو مَن

دِيَارِي كَرْد، يَان پَا كَانَه وَ بَشْتَكَمُرِي بُو كَرْد ۵

رَشَحَتِ الْأُمُّ وَ لَدْنَهَا: دَا يَكَه كَه مَن دَالَه كَه ي فَيِرِي

رُو يَشْتَن كَرْد ۵ دَا يَكَه كَه كَه م كَه م شِي رِي خَسْتَه

نَاو دَمْ مِي مَن دَالَه شِي رَه خُوْرْمَكَه يَه وَ بُو نَمْ مَوِي

خُو بَكْرِي ۵ رَشَحَتِ الدَّابَّةَ وَ لَدْنَهَا: حَمْوَانَه كَه

بِي جَمُو مَكَه ي لَسْتَه وَ دَوَا يَه دَا يَكِيوونِي ۵ رَشَحَ

الْمَاشِيَةَ: نَا زَه كَه كَانِي بَه خِيُوِي كَرْدَن وَ جَوَان

په رومردی کردن ۵ رَشْح السَّائِلِ:
 شلمهمنیه که ی بهیلته کو شیر پالیوک بالآوت
 ۵ تَرَشْح العَرَقُ: بهمانا (رَشْح) دئی ۵ بیجوی ناسک
 که بتوانی له گهل دایکی دا برپوا ۵ رَشْح فلان
 لکنا: فلان پینگه بی وای لی هات بؤ نه وکاره
 بگونجی ۵ استرشح النبئ: رومکه که بهرز بؤومو
 گه شهی کرد ۵ استرشح الصغیر: منداله که ی
 به خئیو کرد بؤنه وهی گه وره ببی ۵ استرشح
 الثبات أو النبئ: چاومروانی رومکه که ی کرد
 دریزببی و به خئیوی بکا ۵ الترشح: لهزاراوهی
 به لاغیان دا نهو به لهئستیعاردا یاسی شتیک
 بگری په یوفندی و تاپیمتمندی به (مشبه
 به) به وه همین ۵ بالآوتنی ناوو جیا کردنه وهی
 قه باره رفقه کان لهناو شلمهمنی دا له پینگه ی
 به کارهینانی نامیرنیکی کونگون که
 شلمهمنیه که له کونه بجوکه گانه وه دمربچی و
 شته رفقه کان بمیننه وه ۵ الإرشاح: (الإرشاح
 النشوانی): له پزیشکی هه ناوی دا بریتیه
 له روسوب و مانه وهی هندی ماددی مهله و
 سوتاوو له کارگه وتوو لهناو نه نسیجه
 نه خوشه کان دا ۵ الرأیح: هرشتیک بیالیوردی،
 هه لاو پزردی، بتکی ۵ هرشتیک به سمر زهوی
 دا برپوا له زیندمومر به خشوک و پیرویه وه ۵
 به لای کیمیا گرانه وه نهو شلمهمنیه بی
 خه وشه به که له ناکامی بالآوتنه وه پیدا دمی ۵
 الرُشْح: هر عمره ق و ناویک تکه بکاو دا چوړی
 ۵ له حمدینیکدا که له باره ی قیامت هه دمدوی
 دمفرموی: (حتی یبلغ الرُشْح آذانهم): گه رماکه
 هیند توند دمی و خه لک عمره ق لی ده چوړی
 تا دمگاته بناگوویان ۵ الرُشْحُ: (بشر رَشْحُ):
 بیرمه که ناو دمدزی، ناوی تی دمدزی ۵ الرُشْحُ:
 بهمانا (الرُشْح) دئی ۵ بان بهمانا عمره قه ۵

رومکی سمر زهوی به گشتی ۵ المرشْح: نهو بارجه
 هوما شه به که له ژیر زین و کورتانه وه له پستی
 و لاخ دمگری، لهم روموه عمره قه که هه لده مزئی و
 وشکی دمگاته وه ۵ فانیله و ژیر کراس که
 ناده مزید له ژیر پؤشاکه وه له بهریان دمکا بؤ
 وشک کردنه وه هه لدمزینی عمره ق ۵ المرشْحة:
 بهمانا (المرشْح) دئی ۵ المرشْحُ: نامیزی بالآوتن و
 بالفته کردن.

رَشْد رَشْدًا: شارمزا بوو.

رَشْد رَشْدًا و رَشَادًا: بهمانا (رَشْد) دئی ۵ اَرشْدة:
 شارمزی کرد، هیدایمتی دا ۵ رَشْدة: بهمانا
 (أرشدة) دئی ۵ رَشْد القاضي الصبي: قازی
 (دادومر) برپاری دا که منداله که بؤته بیاو و
 له تمهمنی مندالی تیپه ری ۵ اِسْرَشْد له: بؤی
 شارمزا کرد ۵ اِسْرَشْد فلانًا: داوی له فلانکه س
 کرد که شارمزی بکا ۵ الترشید: برپاردانی حاکم
 به وه که نهو لاهه گه بیشتوته تمهمنی کاملی و
 تیگه یشتن ۵ الرأشد: که سیک به پیک و پیک
 ری باری حق بگری و بهمو لسی لانه دا ۵ بؤیه
 ناوه لئاوی جینیشینه کانی پیغه مبه (د.خ) نهو
 ناومیهو پیان دمگوتری (الخلفاء الراشدون) ۵
 الرُشَادُ: رومکیکه سالانه دمروئ دمکنیکی هه به
 پیی دمگوتری (حب الرُشَاد) ۵ الرُشَادة:
 به ریدیک پر بدهست بی ۵ الرُشْدُ: به لای
 شرعزانانه وه نهو میه مندال بالغ بین کاروباری
 نایینی و مالداری خوی به جوانی به پیوه به ری
 ۵ له قانون دا تمهمنیکه هرکاتی ناده مزید
 گمیشته نهو نه ندازه دمتوانی ته صروف
 به مالی خویوه بکا ۵ الرِشْدة: دمگوتری: (هر
 ولد الرِشْدة): مندالیکه بنهجه دیار و هجاخ
 زادمیه ۵ الرُشید: ناویکه له ناوه جوانه کانی
 خودا ۵ که سیکه عاقل و ژیر بی، مزنده

کردنی رَيْك و بَيْك بی ۵ بهمانا ناموژگاری
 كهرو رئ نیشاندهریش دئ ۵ كسِيَكه بگاته
 تهمنی باقو و بهپاو حسیب بكرئ ۵ بؤ
 میننه دمگوترئ: (رَشِيدَة) ۵ المَرَادُ:
 مهبهستهكان ۵ المَرْدُ: واعیزو ناموژگاریکمر ۵
 رئ نیشاندهری كهستی و بهلم لمتهنگاوو
 تمنگه بهرمان دا ۵ رَيْبهری پؤلیس ۵ رَشْرَشُ:
 خوی شل کرد ۵ (رَشْرَشُ البعير): حوشترکه
 یخی خوارو بهسنگی زهویبهکهی تهخت کرد
 بؤ نهمی پشوو بدا ۵ تَرَشْرَشُ: رموان بوو، تکهی
 کرد، بلاو بؤوه، بهحهوادا چوو ۵ تَرَشْرَشُ
 الشَّوَاءُ: گوشته برزاومه چهوریبهکهی تکایه
 خوار ۵ الرُّشْرَاشُ: نهرم، شل، دمگوترئ: (خبز
 رَشْرَاش): نانیکو وشک و نهرمه ۵ عَظْم
 رشراش): نَيْسَقِيكی نهرمه ۵ (شواء رشراش):
 گوشته برزاویکه چهوریبهکهی تکاوه ۵ الرُّشْرَشُ
 من العجيز: بهمانا (الرشراش) دئ ۵ رَشَّت السماءُ
 رَشًا: ناسمان بارانی باراند، یان نهرمه بارانی
 باراند ۵ بارانی رشاند، دمگوترئ: (رشت العين):
 چاو فرمیسی که لِرَشْتَن ۵ (ارض مرشوشة):
 زهویبهکی بهناو رَشْتِنراوه.

وَشَّ الْبَيْتَ وَالتَّرب: ناو مالکهی ناورشین کرد یان
 ناوی له پؤساکهکه پرژاند، دمگوترئ: (رَشَّ
 عليه الماء):

رَشَّ الطَّرِيقَ: ناوی له رِيكاکه پرژاند بؤنهوهی
 تۆزمکهی بمري ۵ اَرَشَّتِ السماءُ: بهمانا
 (رشت)دئ ۵ اَرَشَّتِ الطَّغْنَةُ وَفهرها: برینهکه
 خوینی لی رموان بوو پرژا ۵ اَرَشَى الفَرَسَ وَفهره:
 بهغار پی کردن نهمبهکهی عمرهقاوی کرد ۵
 اَرَشَى الفَصِيلَ: کلکی بیچومهکی خوراند
 بؤنهوهی شیربخوا ۵ تَرَشَّشَ السَّائِلُ:
 شلمهمنیبهکه پرژاو بهمهوادا چوو ۵ استرَشَّ

الفَصِيلُ للرَضاع: بیچومهکه ملی درئز کرد بؤناو
 دوو رانی دایکی بؤ نهمی شیربخوا، گوانهکانی
 بمزئ ۵ الرُّشَاشُ: ناو پرژینکمر، نامیریکه
 شلمهمنی بی دمپرژیندرئ ۵ تاکهکهی (رِشَاشَة)
 ۵ الرُّشُّ: بهمانا (الرُّشَاشُ) دئ ۵ نهرمه باران ۵
 الرُّشَاشُ: جۆره چهکیکه بهرپز گولله دتمهقینئ
 ۵ المَرِشُ: دمگوترئ: (شواء مُرِش) گوشته
 برزاویکه تک تک چهوریبهکهی لی دیته خوار
 ۵ المَرِشَةُ: نامیریکه ناوی بی دمپرژیندرئ.

وَرَشَّفَ الماءَ وَحَوْرَةَ رَشْفًا وَرَشِيفًا: بهلیوی ناومهکی
 ههلمزی.

رَشَّفَ الإِنَاءَ: نهمی لهقابهکه دا بوو ههلی مزئو
 لستییوه ۵ رَشَّفَهُ رَشْفًا وَرَشْفَانًا: بهمانا (رَشْفَةُ)
 دئ ۵ اَرَشَفَ الماءَ: بهمانا (رَشْفَةُ)دئ ۵ اِرْتَشَفَةُ:
 ههلی مزئ ۵ تَرَشَّفَهُ: قوم قوم ههلی مزئ ۵
 الرِّشْفُ: پاشماوهی شلمهمنی که لهبنکی هاپو
 گلاس دا دمینیتتهوه بهلیو دهلستریتتهوه ۵
 دمگوترئ: (حَوْضُ رَشْفٍ): حهوزیکه ناوی تیدا
 نهماوه ۵ الرِّشْفُ: بهمانا (الرِّشْفُ)دئ ۵ الرُّشُوفُ:
 دمگوترئ: (إمرأة رَشُوفٌ): ناهرمتیکی دم
 پاک و دم و قسه خۆش و بؤنخۆشه ۵ همروا
 دمگوترئ: (ریق رشوف) ۵ الرُّشِيفُ: دمگوترئ:
 (حوض رشيف) حهوزیکه ناوی تیدا نییه ۵
 اَلْمَرَشْفُ: شوینی نهو جۆره شلمهمنیبه
 که لهبنکی هاپ دا دمینیتتهوه ۵ رَشَّفَهُ رَشْفًا:
 رمی کرد، تهنگی بیومنا، تیری تیگرت.

وَرَشَّقَ بَبَصْرَهُ: چاوی تی بری ۵ (رشقه بلسانه):
 قسهی پی گوتن، گلهیی لیکردو بهسمر
 کۆنهکردن دایگرت.

رَشَّقَ رَشَاقَةً: همدی باریک و بالای جوان بوو.

رَشَقْ فِي غَمَلِهِ: بمناسانی و به خیرایی کارهکانی
 نه منجام دهدا، دمگوتری: (رجل رشيق) و (خط
 رشيق) و (فأنة رشيقه) و (فوس رشيقه) ۵ اَرَشَقْ:
 بوی روانی و سمیری کرد ۵ اَرَشَقَ الرامی:
 هاوینژمرکه به کجار رمی کرد ۵ اَرَشَقَتِ الطَّيْبَةُ:
 ناسکه که ملی دریز کرد ۵ اَرَشَقَ اليه النظر:
 جاوی تی بری و زوری سهر کرد ۵ رَاشَقُهُ:
 لهگه لیا رویش و هاوړا بوو، دمگوتری: (رَاشَقَنِي
 لقصدي): پینشپرکی لهگه ل دا کردم بؤ
 نه منجامدانی مهبست ۵ تَرَشَقَ القومُ: خه لکه که
 به کتریان تیرباران کرد، بهرد باران کرد،
 دمگوتری: (تَرَشَقُوا بالسهم): هسه یان به به کتر
 گوتن ۵ تَرَشَقَ في الأمر: له کاره که دا توندو تیژی
 کرد ۵ الأرشقُ: دمگوتری: (جيد أرشق) گهردنی
 بلند ۵ الرشقُ: که وانیک که خیرا خیرا تیری
 بی به او تیژی ۵ الرشقُ: به کجار رمی کردن و
 نهو شته ی دهاو تیژی ۵ سیرمو جیره ی هه لثم
 لهکاتی نووسین دا ۵ رَشَمَهُ رَشْمًا: وینه ی گرت و
 نووسی، دمگوتری: (رشم اليه): بوی نووسی.
 وَرَشَمَ الجرب بالرشم: همرده دانه و پیله کانی
 مؤر کردن به مؤری تایبمتی.

رَشَمَ رَشْمًا: فلان خال و کوتر او و خیت و چرچی
 پیوه بوون ۵ اَرَشَمَ الشجرُ: دره خته که گه لای
 کرد ۵ اَرَشَتِ الأرضُ: روهک و گژوگیای زهوی
 سمیری دهره ینا ۵ اَرَشَمَ البرقُ: به هیواشی
 هه ورکه برهوسکه ی دا ۵ اَرَشَمَ: دهمی
 زهرفه که میان توره که که یان فوتوومکه ی مؤر کرد
 به مؤری رهوشه ۵ الأرشمُ: شتی که یهک رنگ
 نه بی رنگی تری تیکه لایو بن ۵ سمگو پشیلهو
 نهو جوره چه یوانانه سهر لبوزیان رهش بی ۵
 بارانی که م و زیان به خشن، بارانی که م و ناوهخت،
 دمگوتری: (غث أرشم و عام أرشم): بارانی بی

خیرو بهر مکه مت، سالی قرو نه هات ۵
 ناده میزادی نهوسن ۵ الرأشومُ: مؤر، قالی
 نووسراو که له گوینی و همردهو شتی وا دمدری ۵
 المرشمُ: به مانا (الأرشم) دی.
 وَرَشَنَ: چووه ناو هه موو کاریکی ناشیرینه وه ۵
 هه لئس و کهوتی نه مقامانه و مندالانه ی کرد.
 رَشَنَ الكلبُ في الإناء: سهگه که دهمی خسته ناو
 قاپه خوارده مهنیه که ۵ الرأشِنُ: نهو که سه ی
 بونی خواردن بکاو لهکاتی خوی دا خوی بؤ دا
 هه منگیوی ۵ نهوشته ی دمدری به شاگردی وهستا
 ۵ الرشِنُ: فوناوی روبار که ناوی لی
 هه لدمگوتیزی ۵ الرشِنُ: رهفه ی شت
 لهسهردانان ۵ کولانه ی هه و او روناکی ۵
 به نهجهری سهر جادمو کولان.
 وَرَشَا الفرحُ رشواً: بیچومه که ملی دریز کرد بؤ لای
 دایکی بؤ نهومی خواردنی بخته دهمه وه.
 رَشَا فلاناً: بهرتیلی دا به فلان کهس ۵ اَرَشَى الشجرُ
 والمنطلُ: لقی دره خته که یان تولی کاله که
 مارانه که دریز بوو و مکوو همل.
 رَشَا القومُ في دم فلان: خه لکه که هه موویان
 هاو کار بیان کرد بؤ خوینی فلان.
 رَشَا القوم سلاحهم فيه خه لکه که هه موو تیکرا
 روی چه که کانیان کرده فلان.
 رَشَا الذلُّ ونحوها: حمیلی بؤ دۆلجه که دانا.
 رَشَا الفصيلُ: شیر ی دا به بیچومه که، میژاندی ۵
 راشاه: لسی پارایه وه، ماستاوی بؤ کردن ۵
 بهروالمت دلسوزی بؤ نیشان دا ۵ اِرَشَى:
 بهرتیلی و مرگرت ۵ استشى في حكمة: دادومرکه
 له پای دهر کردن بریار داوای بهرتیلی کرد ۵
 استشى الفصيلُ: بیچومه که داوای شیر ی کرد ۵
 استشى ما في الضرع: چی له گوانه که دا بوو
 دهری هینا.

الرُّسْدُ: بارانی دواباران ۵ الرُّمْدُ: ریگا ۵
 لهومری کهم و بارانی کهم ۵ یان بارانیك دوی
 بارانی تر بیاری ۵ لهزارومو یاسای ناسمان
 شوناسی دا ناوه بۆنهو شوینه تابهتی و
 نامیرری لیبانهوه جاودیزی جم و جوئی
 ئهستیرمکان دمکری ۵ الرُّمْدُ: نهو نهلقه زیره
 یان زیومیه دمکریته قایشی شمیرموه یان بلنی
 ناغزونهی قایشهکهیمتی ۵ الرُّصْبِيُّ: نهو
 کهسهی لسمر ریگادا دادمنیشی چاومرپی
 خهلك دمکا بیین و گیجهلیان پی بکا شتیکیان
 لی بستینن بهناحق ۵ الرُّصِيدُ: بهمانا
 (الرَّاصِدُ) دئ، دمگوترئ: (سَبْعُ رَصِيدٍ):
 درندهکه خوی ماتداوه بۆنهومی نیچیرئکی
 لی ههئبکهوی و پهلاماری بدا، (وَحْيَةُ رَصِيدٍ):
 ماریکه خوی ماتداوه شتیکی لی ههئبکهوی و
 پهلاماری بدا ۵ ههروا ناوه بۆنهو پارمییهی
 لهحیسابی جاری دا لهبانق دمینیتهومو
 خاومنهکهی رای نهکیشاوه ۵ ههروا ناوه بۆنهو
 ئالتون و زیومی لهبانق دادمئرئ بۆنهومی بییته
 بارمتهو بتمانه بۆ بانقه نهوت (دینارو تمهن و
 لیرمی کاغزو مس و شتی وا) ۵ المرصَادُ: ریگای
 چاودیزی و تیشک خستنه سمر شت ۵ یان
 شوینی نهنجامدانی نهوکاره، دمگوترئ: (هو لك
 بالمرصاد): نهو بۆت لهسننگهردایه و ههمیشه
 چاودیریت دمکاو ناگای لهههئسو کهوتته ۵
 المرصَدُ: ریگای چاودیزی کردن و سمرنجدان ۵
 یان شوینی نهنجامدانی نهوکاره ۵ ناوه بۆ
 شوین و فهرانگه و نهو نامیرانهی کاری پی
 دمکری ۵ ههروها نهو نامیرو شوینهی ریژی
 هیزی بوملهمرزه تۆمار دمکا کهپنی دمگوترئ:
 (ریکختهن) ۵ رَضْرَضَ فِي الْمَكَانِ: لهشوینهکه
 جیگیر بوو ۵ رَضْرَضَ الشَّيْءُ: شتهکانی خستنه

ترشاه: نهرمو نیانی لهگهل دا بهکارهینا، ویستی
 بهبهرتیل نهرمی بکا ۵ الرُّشَا: جهیل یان
 جهیلی دۆلجه ۵ تولهی روهکی کولهکهو
 کالهکهمارانهو شتی وا ۵ نهستیرمهکه
 لهبورجی حوت دا کهدوا مهنزلی مانگه، پیی
 دمگوترئ (بطن الحوت) ۵ الرُّشَا: گیاهکه
 دمکولیندرئ و دمخوریتهوه بۆ رهوانبونی گمه
 ۵ الرُّشُو: نهو مالمیه بهبهرتیل دمدرئ بۆ
 ومدستهینانی بهرژومندییهکان، یان دمدرئ بۆ
 بهجهقدانانی بهتال یان بهتالکردنی حهق ۵
 الرُّصْبُ: لهپشته دمست دا نیوان بنکی قامکی
 ناومرپاست و پهناهی ۵ رَصَدُ: لهسمر ریگا بۆی
 دانیشت و چاوی بۆگنپراو سمرنجی دایه ههئسو
 کهوتی، چاودیزی کرد بزانی چی دمکاو چۆن
 دمکا ۵ رُصِدَتِ الْأَرْضُ رُصْدًا: ریژنه باران دای
 لهزومی ۵ أَرْضَتِ الْأَرْضُ: زهوییهکه کهمن
 بارانی لی باری، یان کهمن لهومری لی رواو
 چاومروان دمکری گیاوگزی باشی لی بروئ ۵
 أَرْضَدَ الشَّيْءُ لَه: شتهکهی بۆ نامادمکرد،
 دمگوترئ: (أَرْضَدَتِ الْجَيْشَ لِلْقِتَالِ وَالْفِرْسَ
 لِلطَّرَادِ): سوپام ناماده کردوووه بۆ جهنگ،
 نهسپم نامادمکرد بۆ راومدونان و هیرش بردن،
 ههروا دمگوترئ: (أَرْضَدَ لَه بِالْخَيْرِ وَالشَّرِّ):
 پاداشی دایهوه بهچاک یان بهخراب ۵ أَرْضَدَ
 الْحِسَابَ: حیسابهکهی نامادمکردو ناشکرای کرد
 ۵ رَاصَدَهُ: چاودیزی کرد بزانی چی دمکا ۵
 إِرْصَدَهُ: چاودیزی کرد ۵ تَرَاصَدًا: همدوکیان
 چاودیزی یهکتریان کرد ۵ تَرَصَدُ وَه: چاودیزی
 کرد ۵ الرَّاصِدُ: رهقیبو چاودیر ۵ نهوکهسهی
 چاودیزی نهستیره دمکاو بهدوربینی زۆر
 پشکهوتوو دهروانیته جم و جوئی نهستیرمکان
 ۵ شِیر ۵ ههروا دمگوترئ: (حیة راصدة) ۵

به‌نایه‌کتر و ریزی کردن و لیک‌ی ترنجانیدن ◊
 الرُّصَاعَةُ: زوی رمق و پتهو ◊ به‌ردیک به‌ملاو
 نه‌ولای ریزموی کاریزدا دامنری بؤ بیراستنی
 ناومکه ◊ رَصْعُ رَصَاً: همدئ له‌شته‌کهی خسته
 پال نه‌وی ترو ریزی کردن ◊ به‌فورقوشم
 پته‌وی کرد یان فورقوشمی تیه‌لسوو پیی
 روکەش کرد.

رَصْعٌ رَصَاً: همدئ له‌شته‌کان که‌وتنه پال به‌ک و
 ریز بوون، دمگوترئ: (رَصَعَتِ الْإِنْسَانُ):
 ددانه‌کان ریک بوون ◊ رَصْعٌ: زؤر ئیلحاحی
 کرد له‌سوال و داواکردن دا ◊ رَصَعَتِ الْمَرْأَةُ:
 نافرته‌که روبه‌ندی پۆشی تهنه‌جاوی دیار
 بوون ◊ رَصْعٌ النَّقَابِ: روبه‌نده‌کهی دادایه‌وه
 تهنه‌جاوی دمبیران ◊ رَصْعٌ الشَّيْءِ: شته‌کهی
 له‌فورقوشم دروست کرد یان به‌فورقوشم
 روکەشی کرد ◊ ارْتَصَعَتِ الْأَشْيَاءُ: شته‌کان
 همدیکیان که‌وتنه پال به‌کتر و ریز بوون ◊
 تَرَصَعَتِ الْأَشْيَاءُ: به‌مانا (ارتصت) دئ، دمگوترئ:
 (تراصَّ القومُ): خه‌لکه له‌ناو خویان ریک
 که‌وتن و به‌کریزو به‌که‌لوئست بوون، له‌جه‌نگ
 دا به‌رامبر دوژمن تیکرا سه‌نگریان گرت و
 ریزبه‌ندی خویان نواند ◊ یان له‌نوئیزدا
 ریزبوون و شانیان به‌شانی به‌گرموه نووساند ◊
 تَرَصَعَتِ الْأَشْيَاءُ: به‌مانا (ارتصت) دئ ◊
 الْأَرْصُوعَةُ: جۆره کلاویکه دمکریته سمر، یان
 همرشتیک سمردابؤشئ ◊ الرِّصَاعُ:
 عونصوریکی فیلزه، نهرمه کیشی ذمپیه‌کهی
 (۲۰۷/۲۱)، ژماره ذمپیه‌کهی (۸۲)، توندی و
 خه‌ستی (۱۱/۳۴)، له‌پله‌ی گهرمی (۳۲۷) دا
 دمتویته‌وه، گولله‌ی فیشه‌ک که به‌تفه‌نگ و
 دهمانچه‌و کلاشینکؤف و نه‌وجۆره چه‌گانه
 دهاویژری ◊ (قلم رصاص): جۆره پینوسیکه ◊

الرِّصَاعِي: همرشتیک رهنگی رصاصی همبی ◊
 (الرِّصَاعُ الرِّصَاعِي): سک ئیشه‌یه‌کی تونده
 له‌گه‌ل حالته‌ی قه‌بز بوون دا دمبی، که
 هؤکاره‌کهی ژمه‌راوی بوونی رصاصه ◊
 الرِّصَاعَةُ: به‌رد به‌گشتی، یان به‌ردیک که بؤ
 بیرازتنی کاریز له‌مبه‌رو له‌وبه‌ری ریزموی
 ناومکه‌دا ریز دمکری ◊ همروما ناوه بؤ
 به‌خیل و چروک ◊ الرِّصِيصُ: روبه‌ندی نافرمت
 که زؤر له‌جاوی نریک ببیته‌وه.

رَصَعٌ بِالْمَكَانِ رَصْعًا: جینگیر بوو له‌وشوئنه‌و
 مایه‌وه.

رَصَعُ الرَّجُلِ وَغَرَّةٌ: به‌سته کۆله‌و شه‌پلاغه
 له‌پیاومکهی دا ◊ به‌تیغ زمیری کوشندی لی دا.
 رَصَعُ الْحَبِّ: دانه‌ویله‌کهی له‌نیوان دوو به‌ردا هاری
 ◊ به‌دمستار وردی کرد.

رَصَعٌ فَلَانٌ رَصْعًا رُضْعًا: فلانکەس سمتی پوچ و
 رانی لاواز بوون.

رَصَعُ الشَّيْءِ بَفَمَةٍ: شته‌کهی به‌دمیه‌وه نووساند.
 رَصَعٌ بِالطَّيْبِ: بونی له‌خوی دا ◊ ارْصَعَهُ بِالرَّمْحِ:
 به‌مانا (رَصَعَهُ) دئ ◊ رَصَعُهُ: به‌گۆزو گولینه‌که
 رازانده‌وه، دمگوترئ: (رَصَعُ السَّاجِ أَوْ السِّيفِ
 بِالْجَوَاهِرِ): تاجه‌کهی یان شمشیره‌کهی
 به‌جه‌واهیتر رازانده‌وه ◊ رَصَعُ الطَّائِرِ عَشَّةٌ:
 بالنده‌که هیلانه‌کهی خوی به‌به‌رو پۆل و
 چیلکه و شتی وا رابه‌ست ◊ رَصَعُ السِّيرِ:
 گریه‌کهی سی سوجی له‌سیرمه‌که دا ◊ ارْتَصَعُ:
 پیوه نووسا ◊ ارْتَصَعُ الْأَسْنَانَ وَغَرَّهَا: ددانه‌کان
 لیک نریک بوون بیکه‌وه لکان ◊ ارْتَصَعُ الْحَبُّ:
 دانه‌ویله‌کهی هاری ◊ الرِّصِيصُ: جۆریکه
 له‌جۆرمکانی زانیری به‌دیج، به‌و شیوه وشه‌کان
 کیشه‌کیان لیک بجئ و کۆتاییه‌کهیان چون
 به‌ک بی ◊ الرِّصِيصُ: زنجیرۆکه‌ی قولقه‌ی کیفی

موصحف ۵ الرصيفة: همر خشلیك رازاندنه‌وی پی بکری یان همر خشلیك بازانه‌ی بی و دموران دموری تاج و شتی وای پی برازینریته‌وه ۵ گزی هموسارو لغاوو شتی وا ۵ گنمه کوتاو، همریسه ۵ گوزو گولینک‌ی نه‌ملاو نه‌ولای زینی نه‌سپ ۵ المرصاع: پارچه دارینکه یاری پی دمکری و مکوو مزراح ۵ المرصعان: قولک‌مه‌کی گهورمیسه له‌بهرد هه‌لکه‌ندرئ و مکوو سندوژ ۵ دمسکه سندوژ نه‌ستورایی پر به دهستی نادمیزاده دانه‌ویل‌ه و شتی وای پی دمکوترئ.

رَصَفَ به الأمر رَصْفًا: لایه‌ق و هاوشانیه‌تی، دمکوترئ: (هذا الأمر لا یرصف بك): نه‌و نیسه بؤ تو ناشی.

رَصَفَ الشئ: ریزی کرد، چینی رابه‌ست، دمکوترئ: (رصف الحجارة في البناء): به‌رمه‌کانی له‌چینی دیوارمه‌دا ریز کرد ۵ (رَصَفَ قدمیه): حاجی جوت کردن ۵ (رَصَفَ مابین قدمیه): حاجی لیک نزیك کردنه‌وه.

رَصَفَ السهم: تیلمه سیرمه‌کی له‌ترمه‌که شته‌ک دا.

رَصَفَ رصفاً: شته‌کان همندیکیان کهوتنه پال همندیکیان، دمکوترئ: (رَصِفَتِ الأسنان): ددانه‌کان له‌پوکه‌کان دا چاک هاتنه دمروه‌وو ریز بوون و ریک و هستان.

رَصَفَ رَصْفًا: پته‌وو قایم بوو، دمکوترئ: (رَصَفَ الجواب): وه‌لامه‌کی زور ریک و پیک و به‌هیز بوو کهس نه‌یتوانی بلئ وانییه ۵ اَرَصَفَ فلان: فلانکه‌س شه‌را به‌کی تیکه‌ل کرد به‌ناوی رونی هه‌لرژاو له‌بهرزایی و شاخ و کمه‌ک ۵ رَصَفُهُ: به‌مانا (رَصَفُهُ) دئ ۵ اِرْتَصَفَ: به‌مانا (رَصِفَ) دئ، دمکوترئ: (هو مُرْتَصِفُ الأسنان): ددانه‌کانی

لیك نزیك و جوتن ۵ تراصَفَ: به‌مانا (رَصِفَ) دئ، دمکوترئ: (تراصفوا في الصف): له‌صه‌فا به‌رپیک و پیکی راوه‌ستان ۵ تَرَصَّفَ: به‌مانا (رَصِفَ) دئ ۵ الرِّصاف: به‌ردی ریزکراو ۵ الرُّصافَةُ: تیلمه سیرمه‌یه‌که دواوی شوینی تیرخوره‌گی پی دبه‌سترئ ۵ ههرشوینیک له‌پشه خاکی عیراق دره‌ختی لی روا بی، دواپی کراوه به‌ناو بؤ گهرمکیک له‌بغدا له‌بهری خور‌ه‌لاتی روبری دپه‌لمیه ۵ الرُّصَفُ: به‌مانا (الرِّصاف) دئ ۵ به‌ریه‌ستی ناو ۵ ریزه‌وی صه‌ریج ۵ (ماء الرُّصَف): نه‌و ناومیه له‌شاخ و به‌رزایی هه‌لده‌رژتته خوارو زور رون و صافه ۵ الرُّصْفَةُ: تاکی (الرِّصاف) یان به‌مانا (الرُّصَف) دئ ۵ رهمکیکه له‌کمشکه نه‌ژنودا، یان همر خودی کهشکه نه‌ژنوک‌مه ۵ الرُّصیف: به‌مانا ره‌صین و پته‌وو دئ، دمکوترئ: (عمل رصيف) و (جواب رصيف) پته‌وو ریک و پیک و پت واکریته‌وه ۵ (هو رصيف فلان): نه‌و هاوشان و وینه‌ی فلانه له‌مه‌لس و کهوت و کردمووی دا دمق له‌و ده‌چی ۵ هه‌روا به‌ به‌ردی ریزکراوی نه‌مه‌رو نه‌وبه‌ری ریگاش دمکوترئ ۵ له‌مه‌پرو دیوارینکی قایم و پته‌وه کهشتی و همتارو شتی وای رادوموستیندرین ۵ المرصافة: چه‌کوچ ۵ اَرَصَفَ به: پیومی نووساند، دمکوترئ: (جر مرصق): گوپزینکی کویره ناوکه‌کی پیومی نووساوه دهرناپه ۵ اِرْتَصَقَ به: پیومی نووسا، دمکوترئ: (جرز مرصق): گوپزینکه کاکله‌کی پیومی نووساوه دهرناپه ۵ رَصَنَهُ رَصْنًا: ته‌واوی کرد، مه‌حکه‌مو پته‌وی کرد.

رَصِنَ الذَّابَّةَ: ولاخه‌کی به‌داخ نیشانه‌کرد.

رَصِنَ بلسانه: به‌زویان جنیوی پی دا.

رَضَنَ رَضَانَةً: جینگرو پتەمو بوو، دمگوترئ: (رَضَنَ البَاءُ): بیناگه هایم و پتەمو بوو و عاقل و هوشمند بوو و ریک و پیک و نایاب بوو
 اَرْضَنَهُ: جینگری کردو جهسپاندی و رَضَنَ: دمگوترئ: (رَضَنَ الشَّيْءَ مَعْرِفَةً): شتهکهی باش زانی و (رَضَنَ لِي هَذَا الْخَيْرَ): نەم هەواله‌ی بۆیه‌کالا کردمه‌وو لیکۆلینه‌وه‌ی باشی تیدا نهنجام دا و الراضين: شتی موحکه‌م و جهسپاو و الراضين: دمگوترئ: (فلان راضين بماجتك): فلانکەس شیاوی ئەو‌یه‌ پێدا‌و‌یستی‌یه‌کان‌ت جێ‌به‌جێ بکات و راضين الجوف: ناوسک هێشاو و المرضن: ناسنیکه گهرم دمکری و ولاخی پێ داخ دمکری و رضاه رسوا: جینگری کردو جهسپاندی و جوان دایمه‌ززانده و ارضى بالمكان: به‌و شوینه‌وه نووسا و به‌جی نه‌هیشته.
 وَهَبَ الْمَطْرَ رَضْبًا: باران دایکردو لافاوی لئ هه‌لسا.
 وَرَضَبَ الرِّيقَ: لیکى چاند، ناوی دهمی هاته خوارو هه‌لى ملیست و قَرَضَبَ الرِّيقَ: تفى هه‌لملیست و الراضبُ: جوړه سیدرو بۆنیکى خو‌شه و الرضابُ: تفى و لیک و یان تفى هه‌لملیسا و رنگی راوی هه‌نگوین و شه‌ونم که‌ده‌که‌و‌یتته سمردارو روه‌ک و تهرزه و میسکی وردو هاپرا و کلۆ شه‌کر و گوارا، دمگوترئ: (ماء رَضَاب): ناوی شیرین و گوارا و المرَضَبُ: ناوی دهم که‌شیرین بئ و ناوی دهمی دلدارو خو‌شه‌ویست و رَضَخَهُ رَضْخًا: به‌به‌رد کوتای، وردی کرد، شکاندی، دمگوترئ: (رَضَخَ الْحَمِي وَالتُّرَى): یان (رَضَخَ رَأْسَهُ) و ارتضخ منه: عوزری بۆهینایه‌وه و قَرَضَخَ الْحُبْرَ وَهَوَهُ: نانه‌که‌ی وردو هاپکرد و الرضخُ: به‌خششی که‌م و شتی ناوازه، نه‌وه‌ی له‌ناوکی بادام و گوێزو شتی وا په‌یدا ده‌یی، دمگوترئ: (بلغنا رَضَخَ مِنْ خَبْرٍ): که‌می‌ک

له‌هه‌واله‌که‌مان پێ گه‌یی و الرضخُ: دهنکی کوتراو و شکێراو، یان نه‌و دهنکانه‌ی له‌ سندۆله‌که‌ ده‌پرزین و له‌ملاو نه‌ولا دمکه‌ون و الرضخَةُ: نه‌و دهنکانه‌ی ده‌پرزین له‌زیر دمسکه‌ سندۆله‌که‌ و المرضاخ: دمسکه‌ سندۆل، نه‌وه‌ی شتی پێ دمگوترئ و رَضَخَتِ التَّيْرُ رَضْخًا: نێریه‌ کێویه‌کان شه‌ره‌ هۆجیان کرد.

وَرَضَخَ بِهِ الْأَرْضَ: به‌زه‌وی دا دا.

رَضَخَ لَهُ مِنْ مَالِهِ: له‌مان و سامانی خو‌ی شتی‌کی که‌می دایه.

رَضَخَ الشَّيْءَ الْيَابِسَ: شته‌ و شکه‌که‌ی تیک شکاندو هاپی و اَرْضَخَ لَهُ: شتی زۆر که‌می پێدا و راضخ منه شيئاً: شتی‌کی لئ دمسکه‌وت و راضخ فلاناً: به‌رده‌ بارانی فلانکەسی کرد، به‌ردی تیگرت و ارتضخ: دمگوترئ: (هو يرتضخ لکنة أعجمية): له‌قسه‌ کردنی دا شیوه‌ بێگانه‌یی زمانی عهرمبی پێوه‌ دیاره‌ و یان زمانی تیکه‌لاوه‌ له‌وشه‌ی عهرمبی و ناعهرمبی و تراضخوا بالسهم: تیران له‌یه‌ک گرت، په‌کتریان تیره‌ باران کرد و قَرَضَخَ الْحُبْرَ وَهَوَهُ: نانه‌که‌ی ورد کردو خواردی و قَرَضَخَ الْحَبْرَ: هه‌واله‌که‌ی بیست به‌لام لئ دلتیا نه‌بوو و الرضاخَةُ: به‌خششی که‌م و الرضخُ: به‌مانا (الرضاخَةُ) دئ و شتی که‌م و کور، هه‌والیک بیسی و لئ دلتیا نه‌بی و الرضخَةُ: به‌مانا (الرضخُ) دئ و الرضیخَةُ: به‌مانا (الرضاخَةُ) دئ و المرضاخُ: نامێری گه‌نم کوتان و نۆک کوتان و شتی وا و المرضخَةُ: به‌مانا (المرضاخ) دئ و رَضْرَضَهُ: تو‌یکه‌که‌ی لئ کردمه‌وو چاک نه‌یکوتا و قَرَضْرَضَ: شکاندی و وردی کرد و جولایه‌وو ره‌یابوشاند و الرضراضُ: به‌رده‌ ورده‌ی ناو ریزه‌وی ناو و دلۆپه‌ بارانی ورد و گوشتن و دمگوترئ: (رجل مرضاض)

و(ردف رضراض): بیاوی گوشتن، سستی
 گوشتن ◊ الرَضاضَةُ: مبینهی (الرضراض) ◊
 بمرد که دهاویژرئی و ههلبمزو دابهز دمکا ◊
 الرَضْرَضُ: بمردی بچوک لهپریموی ناوی کاریزدا
 ◊ رَضُهُ رَضًا: کوتای توینکلهکی لی کردموه، یان
 شکاندی و وردی کرد ◊ اَرْضُ: فونگران و تممبیل
 بوو ◊ اَرْضُ فِي الارض: بهزموی دا رۆیی ◊ اَرْضُ
 التَّمْبُ وَغَيْهَا العَرَقُ: ماندویهتی عمرهقی بیج کرد
 ◊ اِرْتَضُ الشَّيْءُ: شتهکه شکا ◊ الارضُ:
 نادهمیزادی لهجیدا کهوتوو کهجینگای خوئی
 جی نههیلئ ◊ الرَضاضُ: نامیزی شکینمر،
 وردکمر ◊ الرَضُ: خورما دنکهکهکی
 دمر بهیندرئی و ورد بکری و پاشان تیکهلاوی
 ماست بکری، یان خورما و رونهکمره تیکه
 بکری ◊ المرَضَةُ: همرشئیک بییته هوی
 عمرهکردن و جهستهی نادهمیزاد گمرم دابینئ
 لهخواردن و خواردنموه ◊ ماستی ترش، دوی
 ترش ◊ المرَضَةُ: بهمانا (الرض)دئی ◊ ماست و دوی
 ترش، کهعمرهقی بهئینسان بکا.

وَصَعَّ رَضَاعَةً: خو خراب بوو ناکهس بهچه بوو.

رَضَعَ أُمَّةً: گوئی مەمکی دایکی مزئی و شیری خوارد،
 دهشگوترئ: (رضع الثدي)، دهشگوترئ: (هر
 یرضع الدنيا وبنمها): بهرو بومی دونیا دهخواو
 زهمی دمکا ◊ رَضَعَهَا رَضَاعًا: بهمانا (رَضَعَهَا) دئی.
 رَضَعَ رَضَاعَةً: خو خراب بوون دهگوترئ: (أَلْوَمَ
 وَرَضَعَ): بۆ کهسئیک گوانی نازهلهکه بمزئ نهک
 بیدوشئ مزینهکشی لهترسی نهومیه نهومکوو
 خهلیکی گوئیان لی بی و داوی شیری لی بکمن
 ◊ اَرْضَعَتِ الأُمُّ: دایکهکه مندالی همبوو شیری
 دهدایه ◊ اَرْضَعِ الوَلَدَ: مندالهکی والئ کرد
 شیرمه بخوا ◊ راضَعُهُ: شیری لهگه ل دا خوارد ◊
 دایه دهست دایهنئیک شیری بداتی ◊ راضَعِ

الطِفْلُ: مندالهکه شیری دایکی دهخواردو
 دایکهکمش سکی ههبوو ◊ اِرْتَضَمَهَا: بهمانا
 (رضمها)دئی ◊ اِرْتَضَمَتِ العُنْتُ: بزنهکه شیری
 خوئی خواردموه ◊ تراضَمًا: دوو مندالهکه
 بهمهکهوه شیریان خوارد ◊ اسْتَرْضَعَ الوَلَدَ: داوی
 کرد شیردەرنک بۆ مندالهکی پهیدابکری ◊
 اسْتَرْضَعَ المَرأةَ المَوْلودَ: مندالهکه داوی کرد
 نافرتهکه شیری بداتی ◊ الراضِعُ: سوالکمر ◊
 خویری و همتیو مجه ◊ خاومن شیر کهدهکاته
 میردی زنه شیردەرکه ◊ الراضِعَةُ: مبینهی
 (الراضع)ه ◊ ددانی پیشهوهی مندال که بؤشیر
 مزین پشتیان بی دهبهستی، یان نهو ددانانهی
 لهماوی شیرخواردن دا دهکهون ◊ الرضاع:
 دهگوترئ: (بینهما رضاع اللبن) برای شیر
 بهکترن ◊ الرضاعةُ: شیر خواردن، شیر پیدان ◊
 الرضِعُ: پوره ههنگ یان ههنگی بچکۆله ◊
 الرضِعُ: درهختیکه حوشتر حمزی
 لهگه لاکه بهتی ◊ الرضوعةُ: بهمانا (الرضعة) دئی،
 دهگوترئ: (شاة رضوعة) ◊ الرضِع: بهمانا
 (الراضِعُ)دئی، دهگوترئ: (فلان رضیعی):
 فلانکس برای شیرمه ◊ المرَضعةُ: نامیزیکه
 مندال شیری لی دهخوا (مههمی شیر).

وَضَفَّ رَضْفًا: لهسمر بهردی سورکراوه برژاند؛
 کولاندی، گهرمی کرد، پیی گهپاند ◊ لهسمر
 بهردی سورکراوه داخی کرد.

رَضَفَ الرِیاضَةَ: سهرین و پشتیبهکی دوو لۆ
 هینابهوه ◊ رَضَفَهُ: بهمانا (رَضَفَهُ)دئی، دهگوترئ:
 (رَضَفَهُ): واته رقی ههلساند تاوای لی کرد
 دهتگوت لهسمر بهردی گهرم و سورموه بووه ◊
 الرضفةُ: بهردی سورموه بوو گهرم کراو بهناگر
 ◊ دهگوترئ: (هر علی الرضف): نهو دهلیی
 لهسمر بهردی سورموه بووه ◊ جهجیمینی نیهو

همدا نادا ۵ یان به‌لایه‌کی هیند گهورمیه به‌لاو
 ناخوش‌سییه‌کانی له‌موه‌پیشی له‌بیر بردن‌هوه ۵
 همروا به‌ز که‌مه‌وته سه‌برمردی گهرم
 دمتوینه‌موو گهرمییه‌که‌ی سارد ده‌کاته‌وه ۵
 ئیسقانی قاوغه نه‌ژنو ۵ الرِّضَافَةُ: به‌ردی
 گهرم و سورموه بوو که‌نازه‌لی بی داخ بکری ۵
 اَرْضًا عَیْنِیة: جایی فوجاندو کردنیه‌وه.

رَضَمَ رَضْمًا وَرَضْمَانًا: هونگران بوو، به‌ته‌مه‌لی
 هه‌نگاوی هه‌ئینان و هه‌نگاومکانی کورت
 هاویشن.

رَضَمَ بِالْمَكَانِ رَضْمًا وَرَضْمًا: له‌وشوینه جیگر بوو.
 رَضَمَ الْبَعْرُ رِخْوَةً وَنَحْوَهُ: حوشترکه یان شتیکی تر
 خووی دابه‌زموی داو لی پالک‌هوت.

رَضَمَ الْبَيْتَ: خانوم‌که‌ی به‌بهردی سپی بنیات نا،
 دمگوتری: (رضم علیه الحجر): به‌ردی له‌سهر
 که‌له‌که کردن.

رَضَمَ الْمَاعَ: کالاک‌ه‌ی ریزکردن و له‌سهریه‌ک هه‌لی
 چنی.

رَضَمَ الْأَرْضَ: زه‌وییه‌که‌ی کێلا بو کشتوکال ۵ اِرْتَضَمَ
 الشَّيْئَ: شته‌که هه‌ندیکی جووه پال هه‌ندیکی و
 چه‌سپ بوو ۵ تَبَّكَ تَرْنَجًا ۵ شكاو که‌رت که‌رت
 بوو ۵ الرِّضَامُ: دمگوتری: (رضام من نبت):

که‌مینک له‌روه‌ک و گیاوگژ ۵ الرِّضْمُ: به‌ردی سپی
 ۵ یان تاشه‌بهردی گه‌وره که هه‌ندیکیان
 که‌وتبنه سهر هه‌ندیکیان ۵ الرِّضْمَةُ: به‌رد، یان
 گاشه به‌ردی گه‌وره ۵ الرِّضْمَةُ: به‌مانا
 (الرِّضْمَةُ) دئی ۵ المرصوم: دمگوتری: (برذون
 مرصوم العصب): ولاخیکی نا رسه‌نه،
 رمه‌گه‌کانی چه‌سته‌ی سواری به‌کتر بوون روینی
 بو‌ناگری ۵ رَضَمَهُ رَضْمًا: هه‌ندیکی خسته پال
 هه‌ندیکی تری ۵ یان ریزی کردو هه‌لی چنی ۵
 رضاه رَضًا: زور تر لی رازی بوو، دمگوتری:

(راضاني فَرَضْتَهُ): له‌کاتی لیک رازی بوون دا
 به‌سهر یا زان بووم ۵ رَضِيَهُ رِيَةً وَعِنَهُ عَلَيْهِ رَضًا
 ررضاء ررضواناً: هه‌لی بژاردو بی رازی بوو،
 به‌سه‌ندی کرد، دمگوتری: (رضيه له): به‌شایه‌نی
 زانی بو‌نه‌و کاره ۵ اَرْضَاهُ: وی لی کرد رازی
 بی، دمگوتری: (أرضيته عني): وام لی کرد لیم
 رازی بی ۵ ارضاه مرضاءاً ررضاءاً: هاو‌پابوو
 له‌گه‌لیاو رازی کرد ۵ پیش‌پرکییان کرد له‌پازی
 کردنی به‌کتر دا ۵ اِرْتَضَاهُ: به‌مانا (رَضِيَهُ) دئی،
 دمگوتری: (إرتضاه لصحبه): هه‌لی بژارد بو
 هاو‌پزیمتی ۵ به‌شیاوی زانی بو هاو‌پزیمتی ۵
 تراضياً: هاو‌پابوون، به‌به‌کتر رازی بوون ۵
 تَرْضَاهُ: هه‌لی به‌ده‌سته‌ئینانی رهمانه‌ندی نه‌وی
 دا، یان به‌ناپه‌ه‌تی و زه‌مه‌ت رازی بوو ۵
 استرضاه: هه‌لی رهمانه‌ندی نه‌وی دا ۵ داوای
 لی کرد رازی بکا ۵ الرِّضَا: رهمانه‌ندی ۵
 الرِّضَاءُ: به‌مانا (الرِّضَا) دئی ۵ الرِّضِيُّ:
 فه‌رمان‌به‌ردار و ملکه‌ج ۵ رَطَاهُ رَطْبًا: شتیکی
 خسته نه‌ستوی که‌پیی ناخوش بوو.

رَطَبِي رَطْبًا: نه‌حه‌ق و کێل بوو ۵ استرطاً: نه‌حه‌ق
 بوو ۵ استرطاً فلاناً: فلانکه‌سی نه‌حه‌ق و
 خو‌پزی کرد.

رَطَبَ الْبُسْرَ رَطْبًا: خورماکه پینگه‌یی ۵ تامی
 له‌بهر سیله‌پیه‌وه گۆرا بو شیرینی.

رَطَبَ الدَّابَّةَ: ولاخه‌که خورمای گه‌ییوی خوارد.

رَطَبَ فلاناً: خورمای شیرین و ته‌رو تازهی
 دهرخواردی فلان دا.

رَطَبَ رطوبةً ورطابةً: شیی هینایه‌وه، ته‌ر بوو، پاراو
 بوو، دمگوتری: (لساني رطب بذكرك): زوبانه
 پاراو په‌یادی تو.

رَطَبٌ فُلَانٌ رَطْبًا: فَلَانُكُمَا سَهْمَا لِي بُوو
لَهْرَا سَتُو جَهْمَتُو رَا يَنْوَا نَدُو دِرْكَانْدِي.

رَطَبٌ رَطْبَةٌ رَطَابَةٌ: بَهْمَا نَا (رَطَبٌ) دِي، نَهْرَمُو نِيَا ن
بُوو.

رَطَبٌ الْهَرَاءُ رَطْبَةٌ: هَمُوَا بُوخَارِي زُورُ بُوو.

رَطَبٌ الْبُسْرُ: خُورْمَاكَه گَمِيو شِيرِي ن بُوو ◊ اَرَطَبٌ
الْبُسْرُ: خُورْمَاكَه بُوو بَه رُوتَاب، يَان تَهْرِي و
شِيرِي نِي تِيكَهوت ◊ اَرَطَبٌ فُلَانٌ: فَلَانُكُمَا
خُورْمَا گَمِيو تَا زَمِي زُورُ بُوو ◊ خُورْمَاكَه بُوو
بَه رُوتَاب، يَان تَهْرِي و شِيرِي نِي تِيكَهوت ◊ اَرَطَبٌ
النَّخْلُ: دِرَهخْتِي خُورْمَاكَه خُورْمَاكَا نِي

بِيكَه يُو و شِيرِي ن بُوو ◊ خُورْمَاكَه بُوو بَه
رُوتَاب، يَان تَهْرِي و شِيرِي نِي تِيكَهوت ◊ اَرَطَبٌ
الْأَرْضُ: زَهْوِي يَكَه خُورْمَا رُوتَابِي زُورُ بُوو يَان
هَمِي بُوو ◊ اَرَطَبٌ الشَّرْبُ وَغَيْرُهُ: كِرَا سَهكَمِي
تَهْرِكْرَد ◊ رَطَبٌ الْبُسْرُ: بَهْمَا نَا (اَرَطَبٌ) دِي ◊
اَرَطَبٌ الشَّيْءُ: شَتَهكَمِي تَهْرِكْرَد ◊ اَرَطَبٌ فُلَانًا:
خُورْمَا رُوتَابِي دَهْر خُورْدِي فُلَان دَا ◊ تَرَطَبٌ:
تَهْرِي بُوو، دَهْشِگُوتْرِي: (تَرَطَبٌ لِسَانِي بَذْكْرِك):

زُوبَا نَم بَه يَادِي تُو پَارَاو بُوو ◊ الرُّطْبُ: نَهْرَمُو
نِيَا ن ◊ تَهْرِي، بِيچَه وَا نَهِي و شِك، دَهْگُوتْرِي: (غَلَام
رَطَب): كُورِي يَكَه نَا زُو نُو زِي زُنَا نَه دَهكَا ◊ هَمُرَا
نَا وُه بُو هَمْرَشْتِي ك بَه نَا و تَهْرِي كْرِي ◊ هَمَمُو
شُورِي كِي كِي تَهْر ◊ الرُّطْبُ: لَهْمُرِي گَا ي سَه و زُو
دَا رَا سَتَا نَا وِي ◊ بَه شِي ك لَه و جُورَه لَهْمُرِي گَا ي هِي
بَه گِيَا و گُرُو دِرَهخْتِي سَه و ز خُوي دَه نُو يْنِي ◊
الرُّطْبُ: خُورْمَا گَمِي و بِي ش نَه و مِي و شِك
بِي تَه وُه ◊ الرُّطْبَةُ: مِي يْنَه مِي (الرُّطْبُ) ◊ جَارِيَه
رَطْبَه): كَه نِي زَمِي نَهْرَمُو نُو ل يَان بِي رَهْمُوشْت ◊
هَم رَهْمُوكِي ك بَه تَهْرِي بَخُورِي ◊ الرُّطْبُ: (عَصَن
رَطْب و رِي ش رَطْب): لَقِي دِرَهخْت كَه زُور تَهْرِي
شِك بِي ◊ پَهْرُو پُو لِي نَهْرَمُو نِيَا ن ◊ المُرَطْبَةُ:

دَهْگُوتْرِي: (بِر مَرَطْبَه) بِي رِي ك كَه لَه نَا و بِي رَهْمَا نِي
تِرْدَا نَا و مَكَمِي شِيرِي ن بِي ◊ الرُّطْرَاطُ: نَا وِي
بَهْرَا و مِي حُوشْتَر لَه بِنَكِي حَه و ز دَا ◊ رَطْسَه
رُطْسًا: شَه بِلَاغَه ي لِي دَا ◊ اَرُطْسَتُ عَلِيَه الْمَجَارَه:
بَهْرْدِي لَه سَهْر هَه لِي چِي ◊ اَرَطُ: نَه حَمَه ق و گِي ل
بُوو ◊ مَاخُولَانِي تِيكَهوت و هَا و آ رِي كْرَد، هَمْرَا
هُورِيَا ي نَا يَه وُه ◊ اَرَطُ فِي مَقْعَدِه: زُور مَا يَه وُه
نَه و شُويْنَه ي جِي نَه هِي شْت ◊ الرُّطْبِيطُ: كَه سِي ك
بِكَه و يْتَه هَه لِي بَه زُو دَا بَه زُو هَا تُو هَا و آ رِي كْرَد ن
گِي لِي و نَه حَمَه قِي.

رَطَلٌ رَطْلًا: بَا زِي دَا.

رَطَلٌ الشَّيْءُ: بَه دَه سْت هَه لِي سَه نَكَا ن د بَزَانِي كِي شِي
چَه نَدَه ◊ اَرَطَلٌ فُلَانٌ: فَلَانُكُمَا سَه نَدَالِي كِي
زَهْمِي ضُو لَا و زُو نَه كَا مَلِي بُوو ◊ شَلُو شُيَا و بُوو
◊ گُورِي چَكَه كَا نِي شُورِي بُو و نَه وُه ◊ رَا طْلَه: بَه كِي شِي
رِي طَل كَا لَا كَه ي بِي فِرُوشْت ◊ رَطَلٌ الشَّعْرُ:
قَزْمَكَا نِي بَه رُون چَه و ر كْرَد و نَهْر مِي كْرَد ن
قَزْمَكَا نِي هَه لِي دَا يَه وُه ◊ دَا يَه يْنَا ن و شُورِي
كْرَد نَه وُه.

اسْتَرَطْلَه: دَا و آ ي لِي كْرَد بَه كِي شِي رِي طَل شْتِي بِي
بِفِرُوشِي ◊ الرِّطْلُ: كِي شِي يَكَه شْتِي بِي دَه پِي تُو رِي
يَا ن دَه كِي شِي رِي ◊ بَه گُورِي دَا ب و نَهْر مِي تِي
و لَاتَه كَا ن دَه گُورِي ◊ بُو نَمُونَه لَه مِي صِر ۱۲
نُوقِيَه يَه، نُوقِيَه ش و مَزْنِي دَوَا نَزَه دِي رَه مَه مَه ◊
نَهْرَمُو نِيَا ن ◊ هَمْرَشْتِي ك مَه يَلَه و نَهْرَمُو و شِك
بِي ◊ بِي رِي زَهْمِي ضُو رَه ق ◊ مَنَدَالِي بَارِي كِي بَا لَا
بَهْر ز ◊ نَه حَمَه ق ◊ رَطْمَه رَطْمًا: قُورَا و ي كْرَد
لَه قُورِي هَه لِي كِي شَا ◊ لَه قُورِي و مَرْدَا، دَهْگُوتْرِي:
(رَطْمَه فِي الرَّحْلِ): خَسْتِيَه نَا و قُورِي مَه وُه ◊ (رَطْمَه
فِي الْأَمْر): خَسْتِيَه نَا و كِي شَه مِي كَه وُه زُور
زَه حَمَه تَه لِي ي رَزْگَار بِي ◊ بَه نَدِي كْرَد، گِي رِي
بِي خُورَا د.

رَعِبَ الحِمَامَةُ: کۆترمه که دهنگی بهرز کرده و هو شوئی

لین هه ئیکیشا

رَعِبَ فلاناً: فلانکەسی ترساند ۵ هه ره شهی لئ کرد.

رَعِبَ السنام: دوگه که ی بری.

رَعِبَ الخوض: جهوزمه که ی پرکرد.

رَعِبَ السهم: شوینی سه مرتیرمکانی شکاند ۵ رَعِبَت الحمامة ترعیباً: بهمانا (رعبت) دئ.

رَعِبَ فلاناً: فلانکەسی ترساند.

رَعِبَ السهم: شوینی سه مرتیرمکانی چاک کرده و ۵

إرْتعِب: ترسا ۵ الأزمب: کورت ۵ الرأعيب: جوره

کۆترنیکه زور به دهنگی بهرز ده خوینی ۵

الرُعْبُ: هه ره شه ۵ جوره سه جعیکی زمانی

عه رمیبیه ۵ الرُعْب من السهم: نمو شوینه یه

سه مرتیرمکانی تیوه ده جن ۵ الرُعيب: دهگوترئ:

(هو رعب العين): چاو ترساوه ۵ بؤههرشتیک

بروانئ لئ دهنترس ۵ دوگی حوشر که شیتال

شیتال کرابئ ۵ هه له موئیک که جهوری لئ

بچوژیته وه (سنام رعب) پتهو، گوشتن ۵ کورته

بالا ۵ الرعابة: زور ترسنوک ۵ الرعيبه: پارچه

دووگی حوشر ۵ المرعبه: شوینی ترس ۵ بازو

هه له مت بردنی ترسناک ۵ وه کوو نه وه

به نه خافل په کیک په لامارت بداو لئ بترسی

۵ رَعِبَ: هه له و بوو وای لئ هات روئی لئ

دهتکا ۵ الرُعْبُ: سه مرتای دهرکه وتنی خورما ۵

الرُعْبُوبُ: زمعیفو ترسنوک ۵ سوک و جهه بلهر

۵ ئا فرمتی تازه پیگه یشتوی بالا بهرزی

گوشتن و نهرمو نۆل ۵ یان ئا فرمتی سپی پیستی

جوان و نهرمو نۆل ۵ الرُعْب من النساء: بهمانا

(الرُعوب) دئ ۵ رَعِبَ: ئا فرمتی سه ره قو

نه حمه ق ۵ رَعِبَ الشئین: شته که ی پارچه

پارچه کرد، شرو و نجر و ونجر ی کرد ۵

رَطَمَ رَطْمًا: نهومی له ناو سکی دا بوو گیری خوارد

۵ قهبز بوو ۵ أَرَطَمَ: بیدهننگ بوو ۵ إرْتَطَمَ:

کهوته ناو خوړه وه، له خوړ چهقی ۵ إرْتَطَمَ

الشئین: شته که قهزبالغ بوو ۵ کهوته سه ره که

۵ إرْتَطَمَ فیه: کهوت و تیکیه وه هاو یشت و

نه یزانی چی بکا ۵ تَرَأَطَمَ: کهوته سه ره که ۵

تَرَطَمَ السُلح: قهیزی کرد، گوی گرا، میزی گرا

۵ الرأطم: تابه تهنندی شت ۵ الرطام: گری بوونی

خوړاک له گه دهی حوشر دا، واته: حوشرمه که

یان هه نازه ئیک تر که بیسای بی نه کری ۵

الرطمة: نمو چورت و کیشه یه تری ده که وئ،

دهگوترئ: (رَقع في رَطْمَةٍ): کهوت و ته

کیشه یه که وه نه مسه ره و سه ری نازانی و

هه ره چهنده دهکا لئ رزگار نابئ ۵ الرطوم:

نه حمه ق و گیل ۵ ئا فرمتیک وانیکی به نیسقا

گریبئ ۵ الرطومة: بهمانا (الرطمة) دئ.

رَطَنَ الأعجمي رطانة: کابرای ناعه رب به لوغمت و

زمانی خوئی قسه ی کرد.

رَطَنَ فلان: کابرا به زمانی ناعه ربی قسه ی کرد.

رَطَنَ له رَطْنًا ورطانة: بهزوبانییک دوا، کهس لئ ی

حالی نه بوو ۵ رَاطَنَهُ مَرَاطَنَةً ورطاناً: به زمانی

ناعه رب قسه ی له گه ل کرد ۵ الرطانة: ئاخاوتن

به زمانی بیگانه و ناعه ربی، دهگوترئ: (كَلَمَهُ

بالرطانة): قسه ی له گه ل دا کرد به زمانی

عه جه می یان به زمانیک زور به ی خه لکه که

لئ ی حالی نه دبوو ۵ الرطانة: حوشری زور

له گه ل خاومن و ماله کۆچه ربیه کان.

أرَطَتِ الأرضُ: زهوییه که رومکی نه مرتای لئ روا؛

گیایه که بؤ دباغکردن به کاردئ.

رَهَبَ رُعْبًا: ترساو لئ وه لهری بی کهوت.

رَعِبَ الوادي: شیومه که هر بوو له ناو.

رَعْدُ السحابِ رَعْدًا وَرُجْدًا: هه‌ورمه گۆلاندی و بارانی باراند، دهمگوتری: (همپه‌شه‌ی لی کرد).
رَعَدَتِ المِراءُ: نافرته‌که خوی رازاندموه و خوی جوانکرد.

رَعْدٌ رَعْدًا: لمرزین و ماخولانی تی کهوت ۵ ارَعَدُ: بهمانا (رَعَدٌ) دئی ۵ ارَعَدَ له: همپه‌شه‌ی لی کرد ۵ ترسو دله‌گوتی توش هات ۵ گوئی له‌گولهی هه‌ور بوو ۵ ارَعَدَتِ المِراءُ: بهمانا (رَعَدَتِ) دئی ۵ ارَعَدَ فلان: فلان زور نیلحاحی کرد له‌سوالکردن و پرسیاردا ۵ ارَعَدَ فلاناً: وای کرد فلان بلهرزی ۵ ارَعَدَ فلان: فلان جهسته‌ی وشمه‌قه توله کهوت و هه‌موو گیانی لمرزی ۵ ارَعَدَتِ فرائضهُ عند الفزع: هه‌موو ماسولکه و جومزگاکانی کهوتنه لمرزه، لمرسا.

ارْتَعَدَ: کهوته لمرزو شمه‌متوله ۵ ترَعَدَ: بهمانا (ارتعد) دئی ۵ له‌قه‌له‌ویبان جهسته‌ی لهری لیوه دئی ۵ الرّاعِدُ: هه‌وری بروسکاوی ۵ (ذات الرواعد): به‌لاو کارسات ۵ الرّعدُ: دمنگیکی گه‌ورمیه په‌یدا دمبئی دوی بروسکه و چه‌خماخه، دهمگوتری: (جاء بذات الرّعد والصلیل): شپرو به‌لاو کارساتی هیئا ۵ الرّعدةُ: هه‌لله‌رزینی جهسته‌یه لمرسان یان به‌هوی تاوو لمرزموه، یان هۆکاری تر ۵ الرّعاد: هه‌ورنیک زور بروسکه به‌اوی ۵ که‌سینک زور بلئی و چه‌قه چمناو بی ۵ جوره ماسیه‌که هه‌رکاتی ناده‌میزاد دستی لی بدا دستی دمکه‌ویته لمرزین تا ماسیه‌که زیندو بی نه‌و لمرزینه به‌ردموام دمبئی، نه‌و جوره ماسیه‌ لهروبارمکانی کیشومری نه‌فریقادا به‌تایبه‌تی روباری نیل دا زوره ۵ تاکه‌که‌ی (رعادة) ۵ الرّعادة: مینینی (الرّعادة)، دهمگوتری: (سحابة رعادة): هه‌روا به‌مانا زور بلئی و چه‌قه چمناو

دمگوتری: (رعبل اللحم): گۆشته‌که‌ی کوتکوت کرد بی نه‌وی زوو بیرزی.
تَرَعَبَل: پارچه پارچه بوو ۵ کوتکوت بوو ۵ الرّعبیل: نافرمتی دمنگو دۆره ناخوش و نه‌حمه‌ق، نه‌و نافرمتی پۆشاک زبرو ناشیرین دمپوشی ۵ زینده‌ومری قه‌باره زلو گه‌وره ۵ الرّعبلةُ: گیزه‌لوکه و خوارو خنج، دهمگوتری: (ریح رعبلة): باهمکی نارینک و پینک و گیزه‌لوکه ناسایه ۵ الرّعبولةُ: پارچه قوماشی دپاو، دهمگوتری: (ثوب رعابیل): کراسینکی شپرو وپو دپاوه ۵ رَعَتِ العنزُ أو الشاةُ رعًا: دهورو به‌ری سپی واشمیه، بزنه‌که یان مهرکه لمبوز به‌له‌که ۵ رَعَتِ الحیةُ فلاناً: مارکه فلانی گه‌ست، که‌میک پیوی دا ۵ رَعَتِ العنزُ أو الشاةُ رعًا: بهمانا (رَعَتِ) دئی ۵ رَعَتُها: گواری له‌گوئی کرد، مله‌وانکه‌ی له‌مل کرد ۵ الرّعثُ: گواره یان هه‌رشتیک بی جوانکردن و رازاندنه‌وه به‌خودا بکری ۵ ومکوو گواره مله‌وانکه و گیزو گولنکه ۵ گۆشته زیدامیه‌که به‌سمر سمری هه‌ندئ بالنده‌ومیه یان به‌سمر دهندوکیه‌ومتی ۵ الأرعولة: نه‌و به‌ردمی له‌سمر لیواری بیر دادهنری و ناو هه‌لکیش له‌سمری پادموه‌ستی.

رعث الرمان: گولوکه هه‌نار.

رَعَجَ البرقُ رَعَجًا: هه‌وره بروسکه‌که پینجاو پینچی کردو پرتووو بریسکه‌که‌ی زور مایه‌وه.

رَعَجٌ فلاناً: فلانکه‌سی دموله‌ممند کرد.

رَعَجٌ: زور بوو ۵ ارَعَجَ البرقُ وهو: بهمانا (رَعَج) دئی ۵ ارَعَجَ فلان: فلان دموله‌ممند بوو ۵ ارْتَعَجَ: بهمانا (رَعَج) دئی ۵ کهوته به‌له‌منازمو لمرزین و ماخولانی پینکه‌وت ۵ ارْتَعَجَ الرّادي: شیومه‌که پریبوو ۵ الرّضجُ: مهر و بزنی زور.

دئ، دمگوترئ: (رجل رعادة) ◊ رَعْدَدَ: زوری
 برسپار کرد نیلحاحی کرد لهسوالکردن دا ◊
 تَرَعْدَدَ: لهرزداپگرتو جهستهی وشهفتهتۆله
 كهوت ◊ تَرَعْدَدَ الشَّيْئُ: شتهكه راتلههاو كهوته
 همزان ◊ الرُّعْدِيدُ: كهسيك لهكاتی شهرو
 بپكدادان دا بلهرزئو جهستهی وشهفته تۆله
 بكهوی ◊ نافرمتی نهرمو شل كهلهبهر نهرمو
 شلی گۆشتی جهستهی لهروی لیوه دئ ◊ رومکی
 نهرمو شك ◊ الرُّعْدِيدَةُ: بهمانا (الرُّعْدِيد) دئ، چ
 بیاویب چ زن ◊ رَعْرَعُ الشَّيْئِ: شتهكهی راوشاند
 ههلی تهكاند ◊ رَعْرَعُ الله الفلَّامُ: خودا نهو گوره
 لاوهی بهدی هیناوه ◊ رَعْرَعُ الدَّابَّةِ: سواری
 ولاخهكه بوو بوئهوهی رای بینئ ◊ تَرَعْرَعُ:
 دمگوترئ: (تَرَعْرَعُ الصُّبِيِّ) مندالهكه جولابهوه،
 گهشهی کردو بیگهیی جهستهی ریک و پیک
 وهستا ◊ یان خهریکه لهتهمهنی دهساله
 تیدمهپرئ، یان تیپهپرئ.

ترعرعت الأسنان: ددانی وشهفتهتۆله كهوتن ◊
 تَرَعْرَعُ الماءِ أو السرابِ: ناومكه یان تراویلکه
 مۆنجاوی دایهوهو لهپیش جاو بریسکهی داو
 شوئی لی دهرکهوت ◊ الرِّعْرَاعُ: گهنجی جهسته
 جوان و ریک و پیک ◊ قهفهژاژی دریز ◊
 ترسنۆك ◊ الرِّعْرَعُ: گهنجی ریک و پیک و جوان
 ◊ ترسنۆك.

الرُّعْرَعُ: بهمانا (الرُّعْرَع) دئ ◊ رَاعَزَ: ویک هاتهوه ◊
 رَاعَزَ فلاناً: سمر زهنشتی فلانی کرد ◊ المُرْعَزُ:
 گهنده مۆو توکه وردهی ژیر خوری و موی
 مهرو بزن ◊ المِرْعِزَاءُ: بهمانا (المُرْعَزُ) دئ ◊
 المِرْعِزُ: بهمانا (المُرْعَزُ) دئ ◊ المِرْعِزِيُّ: بهمانا
 (المُرْعَزُ) دئ ◊ المُرْمَرَعُ: دمگوترئ: (سرب
 مَرْمَرَعُ): قوماشیکه لهگهنده موو توکه نهرمه
 مهرو بزن دروستکراوه.

رَعَشِي: جهستهی كهوته لهرزوه ههزان ◊
 بههئواشی رویشت، لهبهر ماندویی و بین هیزی
 بهحال ههنگاوی ههئینا ◊ سهری بادا سهری
 راوشاند بههوی زمعیفی، یان خهوالوی یان
 بین نیشاتی ◊ اُرْعَسَهُ: وهلهرزوی خست ◊ اِرْعَسَ:
 بهمانا (اِرْعَشَ) دئ، واته لهرزوی جهستهی
 وشهفتهتۆله كهوت ◊ تَرَعَسَ: بهمانا (اِرْعَسَ)
 دئ ◊ الرُّعْصَانُ: دمگوترئ: (رُمُحٌ رَعَّاسٌ):
 رمبیک میوج مهوج مهوجو جهوههرمهکی شهپۆل
 دمدا ◊ الرُّعْصَانُ: دمگوترئ: (هو رعوس): سهری
 خوی راناگرئ سهری لۆزه لۆزیمتی یان بههوی
 ههنۆزهوه یان بین هیزی و كهم نیشاتی ◊
 دمگوترئ: (ناقة رعوس): حوشتریکه خیرا خیرا
 قاجهکانی ههلهمهینیتیهوه ◊ المِرْعَسُ: هیچ و
 بوچ و خوپری.

رَعَشِي رَعَشًا: ههلهرزوی لیوه لهروی پیکهوت،
 جهستهی وشهفتهتۆله هات.

رَعَشَ رَعَشًا: بهمانا (رَعَش) دئ.

رَعَشَ: توشی لیوه لهرمو لهرزین بووه ◊ اُرْعَسَهُ:
 وای لیکرد بلهرزئو وشهفتهتۆله بكهوی،
 دمگوترئ: (أُرْعَسَتْ يدها): دمستی لهرزۆك
 بوون ◊ رَعَسَهُ: بهمانا (أُرْعَسَهُ) دئ ◊ اِرْعَشَ:
 بهمانا (رَعَشَ) دئ ◊ الرُّعْصَانُ: ههله لهرزین ◊
 لهرزۆکیهكه بههوی نهخۆشییهوه توشی
 ئادهمیزاد دهبی و خۆی بو زهوت ناگرئ
 جهجمینی نابئ ◊ نهخۆشییهکی دهماری و
 نهعصابه یان میکرۆبییه توشی مهپر دهبی ◊
 الرُّعْصَانِيُّ: (الشلل الرعاشي): نهخۆشییه
 بههوییهوه ماسولکهکان زمعیضو رهق دهبن
 جهسته توشی لهرزین دهبی ◊ ههروا
 ماسولکهکان نازاریان دهبی و ئادهمیزادمه
 توشی توپه بون و راریی دمکا ◊ الرُّعْصَانُ:

ترسنۆك لشمردا، لهمالبه خشین دا ۵ (ظلم رَعَشَ): شتورمورغیكى مل درئزه، یان خیرا رویه ۵ الرُعشاءُ: دمگوترئ: (دابة رعشاء): ولاغیکه سرکه لمبر تهردهماخی خوی همر ههلبمزو دابزمهتی، یان لهکاتی رۆیشتن لمبر خۆشپهوی خوی ههموو جهستهی دهلهرئتهوه ۵ مل درئز، تیز رهو ۵ الرُعشةُ: لهرزین و ههستکردن بهخۆشی یان ناخۆشی ۵ الرُعشةُ: بهمانا (الرُعشةُ) دئ ۵ خیرایی و پهلهکردن ۵ الرعیش: لهرزۆك، شهپله لی دراو ۵ المرعشُ: جۆره کۆترئکه بهمزۆری بهحهواوه دهفرئو کهم ههدا ههدا ۵ الرُعشیشُ: ترسنۆك ۵ نهوکهسهی لهشهردا لهترسان لیوه لهمری پی دمکهوئ ۵ الرُعشُ: لهرزۆك و شهپله لی دراو، دمگوترئ: (جل رعشُ): حوشترئکی خۆشپهوه لهکاتی رۆیشتن دا لهمری لیومدئ ۵ ترسنۆك و نهوهر.

رَعَصَ رَعَصًا: لهرزوی و کهوته جم و جۆل و ههلبمزو دابزمو خۆراوهشاندن، دمگوترئ: (رَعَصَ البرقُ): بروسکهکه پیچاو پیچی کرد ۵ (رَعَصَ علیه جلده): پیستهکهی لهرزیهوه. رَعَصَ الشَّيْءُ: شتهکهی راوشاند ههلی تهکاند ۵ بۆلای خۆی رای تهکاند ۵ ارْعَصَهُ: بهمانا (رَعَصَهُ) دئ ۵ ارْتَعَصَ: ههلههرزی، خۆی راوشاند، وشهقهتۆله هات ۵ خوار بۆومو دولاهاتهوه، دمگوترئ: (ارتعص البرقُ): ههوره بروسکهکه پیچاوپیچ لهمعانی دا ۵ ارتعصَ السمُرُ: نرخمهکه بهرز بۆوه ۵ ارتعصَ الجنبُ: کارزیلهکه لهتهردهماخی دا ههلبمزو دابزمی کردو بازی دا ۵ ترْعَصَ: بهمانا (ارتعص) دئ.

وَعَصَى رَعَصًا: بهمانا (رَعَصَ) دئ، واته خۆی راوشاند لهرزوی و کهوته جم و جۆل ۵ ارْعَصَهُ: بهمانا (رَعَصَهُ) دئ ۵ ارْتَعَصَ: بهمانا (رَعَصَ) دئ.

وَعَضَّ السُّهْمَ رِعْطًا: تیردانی بۆ تیرمکان دروست کرد ۵ کونئکی لهتیرو کهوانهکهدا دروست کرد بۆ ئهوهی تیرمکانی لیوه بهخاته سهر پی ۵ لای تیردانهکهی توند شهتهک دا ۵ ارْعَطَهُ: شوپن تیری بۆ تیرو کهوانهکه دروست کرد ۵ ارْعَطَ فُلَانًا عَنِ الْأَمْرِ: فلانکهسی لهکارمهکه دابری ۵ رَعَطَهُ: وهجمو جۆلی خست، دمگوترئ: (رَعَطَ الْأَصْبَعُ): قامکهکانی جولاندن بۆئهوهی بزانی کامیان نیش ناکا. ۵ رَعَطَ الرَّتَدَ: سنگهکهی لهقاند بۆئهوهی دهری بهئینی ۵ ترْعَطَ: بۆ موطاومعهی (رَعَطَهُ) دئ ۵ خۆی لی بوارد ویستی خۆی لی رزگار بکا ۵ الرُعْطُ: نهو شوپنهی تیرمکانی لیوه دهخرینه سهرپی بۆ هاویشن.

رَعَّ رَعًا: دامرگا و هیدی بۆوه ۵ الرُعاع من الناس: ههرچی و بهرچی و بی سهر و بهر ۵ الرُعامة: کهسیک بی عهقل و هۆش بی. رَعَفَ الشَّيْءُ رَعْفًا ورَعْفًا: شتهکه رهوان بوو، پئیش کهوت. ۵ رَعَفَ فلان أو نفسه: خوین لهلوتی هاتهدمر ۵ خوینی لوتی بهر بوو.

رَعَفَ بفلان البابُ: فلانکهس لهناکاو لهدمرگا که جووه ژوورمهوه. ۵ رَعَفَ به: پئیش خست. رَعَفَ السَّائِرُ: پئیش ریبوارمهکه کهوت ۵ ارْعَفَ الإناءُ: قاپهکهی پهرکرد تاله همر جواراپهوه لسی رزا ۵ ارْتَعَفَ: پئیش کهوت و جووه پئیش ۵ استرْعَفَ: بهمانا (ارتعف) دئ ۵ استرْعَفَ الشَّيْءُ: شتهکهی داجوهراندو دلۆپ دلۆپ ئاوی لی هینا،

دمگوترئ: (اسرَعَف الشَّحْمَةَ): بزمکه‌ی
تواندموه، دَلْوَب دَلْوَب چه‌ورییه‌که‌ی تکا
استرعف فلاناً: خوینی له‌لوتی فلانکس هینا
الأزْعُوفَةُ: گاشه به‌ردیکی گهورمیه له‌سمر بیر
داده‌نرئ، نه‌وکه‌سه‌ی ناو دهمرده‌هینئ له‌سهری
رادموه‌ستئ
یان به‌رده‌که له‌بنکی بیرکه‌دا
ده‌بئ نه‌وکه‌سه‌ی بیرکه پاک ده‌کاته‌وه ده‌چیته
سهری، یان به‌رده‌که له‌بنکی بیرکه‌دا
ده‌مینیتیه‌وه لانا‌برئ
الرَّاعِفُ: لوت، یان
نهرمایئ لوت
لوتکه‌ی شاخ
رمب چونکه
نامیری خوین ریژییه
الرُّعَافُ: خوینی پزاو
له‌لوت (خوینی دهره‌اتو له لوت)
بارانی زور
الرُّعَافِيُّ: به‌خشنده‌و سه‌خی ته‌بیعمت، که‌سئک
زور بیه‌خشن
الرُّعُوفُ: بارانی که‌م
الرُّعِيفُ:
ههوری پیش ههوری باراناوی
الرُّعَافُ: لوت و
ده‌ورو به‌ری لوت، دمگوترئ: (ما أحسن مراعیفُ
أقلامه ومقاطرها): جه‌ند دهم و لیوو لوت و چاوی
جوانن
رَعَعَتِ الدَّابَّةُ: ولاخه‌که له‌کاتی
راکردن و غاردانی دا ورگی دمنگی لیوهمات
الرُّعَاقُ: نه‌و دمنگه‌یه له ورگی ولاخ ده‌بیسرئ
له‌کاتی رویشتنئ دا (الرَّعِيقُ): به‌مانا (الرُّعَاقُ):
دئ
رَعَلَهُ رَعَالًا: شه‌قی کرد قه‌لاشتی، یان
درزه‌که‌ی زلترکرد.

رَعَلٌ رَعَالٌ رَعَالَةٌ: درئز بوو، شل بوو، دا‌چؤرا.

رَعِلٌ رَعَالَةٌ: نه‌حمق و گیل بوو عه‌قلئ تئک چوو
رَعَعَلَتِ العَرَسَجَةُ: گوئچکه‌ی رومکه‌که
دمرکه‌وت، دمگوترئ: گیاهه‌که سهری دهره‌ینا
رَعَعَلَ الرَّجُلُ: زمیرئکی کوشنده‌ی ناراسته‌ی
بیاومکه کرد
رَعَلَ الكَرْمُ: دارمیومکه تهرزه‌ی
دمرکه‌وتن، توله ناسکه‌کانی هاتنه دهر
استرَعَلَ: له‌گه‌ن وه‌جبه‌ی په‌که‌م چوو دهر
استرَعَلَتِ الماشیةُ: نازه‌له‌کان کومه‌ن کومه‌ن

بوون، ده‌شگوترئ: (جاء القوم مسرعین):
خه‌لکه‌که وه‌جبه وه‌جبه هاتن
الأرَعَلُ:
دمگوترئ: (ثوب أرعل): پؤشاکئکی درئزه شور
بؤته‌وه، یان هه‌راخه‌کانی شورپونه‌وه
رَعَلُ: گیاهه‌که درئزبووه تاوای لی هاتوووه
چوماومته‌وه
رَضِبُ أرعلُ: زه‌بئکه گوشتی
برپومو گوشته‌که شورپؤته‌وه
رَعَلٌ: غلام أرعلُ:
کورپئکه سوننمت نه‌کراوه
الرَّاعِلُ: جؤره
خورمایه‌که، یان جؤری باشیمتی
الرُّعَالُ: نه‌و
شته‌ی له لوت دئته دهر
الرُّعَلُ: لوتکه‌ی کئو
پؤشاکئ نادهمیزاد، دمگوترئ: (مرَّجَرَ رَعْلَهُ):
رؤیشت پؤشاکه‌که‌ی به‌دوخوی دا رادهمکئشا
پشتی گوئچکه‌ی نازه‌ن که‌هه‌لبدرئ
الرُّعَلُ:
توله‌میوی ناسک
سهره تهرزه‌ی میو
الرَّعْلَاءُ: مه‌ری گوئچکه هه‌لدرآو، یان گوئچکه
درئز
الرُّعْلَةُ: کومه‌لئکی که‌م که له پیشه‌ومی
کومه‌لی زور دهرؤن
شوتورمورغ
مال و
مندال یان خیزانی زور
پئستی گوئچکه‌ی
ولاخ هه‌لدمدرئ و به‌دواوی هه‌لدمواسرئ
دره‌ختی خورمای زور به‌رز
سهری چوکی
نیزینه
الرُّعْلَةُ: دمسکه ریحانه‌و شتی وا
که‌له‌سمر سهر داده‌نرئ
ته‌رزمو توله میوی
ناسک
الرُّعْلَةُ: (أبو رَعْلَةَ): کونیه‌ی گورگه
الرُّعُولِيُّ: (شواء رَعُولِي): چاک نه‌برزاو،
که‌میرزاو، باش نه‌کولآو
الرُّعِيلُ: کومه‌لی که‌م
له‌پیاوو له نه‌سب، یان نه‌و کومه‌له‌ که‌مه‌ی
پیش دمه‌وئ و ده‌بئته پیشه‌تای کومه‌لی زور،
دمگوترئ: (فلان من الرَّعيل الأول): فلانکس
له‌پئشینانی نه‌و تاقم و کومه‌له‌یه
الرُّعْلُ:
شمشیری برنده، دمگوترئ: (سيف رِعْلُ).

وَهُمْ رَعْمًا رَعَامًا: چلمی هاته خوار.

رَعَمَ المَخَاطُ: له‌بهر کزی و لاوازی چلمی شورپؤته‌وه.

تَنِكَهوتوو) ◊ الرَّهْمَةُ: لَمَزَارَوْمَى صَوْفِيَانِ دَا
رَاوِسْتَانِ لَمِبِردَمِ دَاخَوَازِ بِيهْكَانِي نَمَفْسِ.

وَعَا عَنْهُ رَعِراً وَرَعْرَى: وَازِي لِيَهْيِنَا، لَيْتِي نَهْمَانِ
بُوو.

رَعَا فَلَاناً زَعْرَأُ: لَسِي تَوْرَهْ بُوو، تَرْوِي كَرْدِ،
كَيَرَا بِيهْوَه.

ارَعْرَى عَنْهُ: بَهْمَانَا (رَعَا) دَي ◊ الْأَرَعَارِيَّةُ: نَازَهَلِي
بَاشَا كِهْ هَمَمُووِيَانِ نِيشَانَهْ كِرَاوِنِ وَ لَهْوَ مِرْكَايِ
تَابِهْمَتِييَانِ هَمِبِهْ ◊ الْأَرْمُورَةُ: نَعْرِي نَامِيْرِي
جَوْتَكِرْدِنِ وَ كَيْلَانِ ◊ الرَّعَارِي: حَوْشَتَرِيكِ
لَهْمُووِرِ بَمِرِي هُوْبِهْ وَ رَهْمَانِ بِلَهْوَ مِرْوَئِي وَ
لَهْمَهْوَارِ كِهْ نِيشِينَكِهْ خِيْلَهْ كِهْ دُووَرِ
نَهْكَهْ وَ تَهْمُوَهْ ◊ الرَّعَارِيَّةُ: نَازَهَلِيكِ بِلَهْوَ مِرْوَئِنْدِرِي
بِيْ بَاشَا يَانِ بِيْ فَرُوْشْتِنِ وَ جَهْلَمَبِكَا رِي.

وَهتِ الْمَاشِيَةَ رَعِيّاً وَرَعِيّاً: نَازَهَلَهْ كِهْ بُوْخُوِي لَهْوَ مِرْوَ
شَوَانِي لَهْ كِهْلِ نَهْبُووِ يَانِ بِيُوِيَسْتِي بَهْمَالِيكِ وَ
نَافِ نَهْبُووِ.

رَعَى الْحَيَوَانَ الْبَاتِ: نَازَهَلَهْ كِهْ كِيَا بِيهْ كِهْ خَوَارِدِ.

رَعَى الشَّيْءَ رَعِيّاً وَرَعَايَةً: پَارِيْزْكَاريِ شْتَهْ كِهْ كَرْدِ ◊
جَاوَدِيْرِي كَرْدِ ◊ أَرَعَتِ الْأَرْضُ: زَهْوِيَهْ كِهْ
لَهْوَ مِرْوَئِي زُوْرِ بُووِ بَهْرُووِي زُوْرِ بُووِ ◊ أَرَعَى
عَلَيْهِ: هَيْشْتِيَهْ مَهْ ◊ بَهْزَمِي بِيَاهَاتَهْ ◊ كُوْنِي
بِيُوْرَا كِرْتِنِ دَمْكَوْتَرِي: (فَلَانِ لَإِرَعَى اِلَى قَوْلِ
أَحَدٍ): فَلَانِ كُوْنِي بِيُوْهَسِي كِهْسِ رَانَا كِرِي.

رَعَى الْمَاشِيَةَ: نَازَهَلَهْ كَانِي لَهْوَ مِرْوَئِنْدِنِ.

رَعَى اللهُ الْمَاشِيَةَ: خُوْدَا كِيَاوِ كِرِي بِيْ نَازَهَلَهْ كَانِ
رِوَانِدِ. ◊ رَعَى فَلَاناً الْمَكَانَ: پَاوَانِ وَ لَهْوَ مِرْوَكَايِ بِيْ
نَهْوَ شُوْنَهْ دَانَا.

رَعَى فَلَاناً سَمْعَهُ: كُوْنِي بِيْ فَلَانِ كِرْتِ وَ بَهْهَسِي كَرْدِ
◊ رَاعَاهُ مِرَاعَاءً رِيْعَاءً: مَوْلَا حَهْزَمِي كَرْدِ،
جَاوَدِيْرِي كَرْدِ ◊ دَمْكَوْتَرِي: (رَاعَى الْأَمْرَ):

رَعَمَ الشَّيْءَ رَعْمًا: جَاوَدِيْرِي شْتَهْ كِهْ كَرْدِ،
دَمْكَوْتَرِي: (رَعَمَ الشَّمْسَ): جَاوَدِيْرِي نَاوَابُووِنِي
خُوْرِي كَرْدِ.

رَعَمَ رَعَامَةً: بَهْمَانَا (رَعَمَ) دَي ◊ رَعْمُهُ: جَلْمِي نَهْوَ
سِرِي ◊ الرَّعَامُ: جَاو تِي بَرِيْنِ وَ زُوْرِ سَهْبِرْ كِرْدِنِ
لَهْكَانِي جَاوَدِيْرِي كِرْدِنِي دَا ◊ الرَّهَامُ: جَلْمِ ◊
دَمْرَدِيْ كِيَشَهْ تَوْشِي لَوْتِ دَمْبِي وَ نَاوِي بِيُوَهْ
نَاوَسْتِي وَ هَمِيَشَهْ جَلْمِي دِيْتَهْ خَوَارَهْ مَهْ
نَهْخُوْشِي بِيهْ كِي سَارِيَهْ تَوْشِي وَ لَآخِي سَمْدَارِ
دَمْبِي وَ لَهْ مَهْ مَهْ بِيْ نَادَمِيْزَادِ دَمْكَوْتَرِي تَهْمُووِ
كُوْشِنْدَمِيَهْ وَ دَمِيكُوْزِي ◊ الرِّهْمُ: بَهْرُو بِيُو ◊ (أَمِ
رِعْمَ): كُوْنِيَهْ كِهْمَتِيَارَهْ ◊ الرَّعْمُ: زُوْرِ كَزُو
لَاوَزِ ◊ يَانِ كِهْسِيكِ تَوْشِي نَهْخُوْشِي نَهْوَ
بُووِي لَوْتِي جَلْمِي بِيُوْهِنَهْ وَ سْتِي وَ هَمِيَشَهْ
جَلْمِي شُوْرِ بُووِي تَهْمُوَهْ.

وَهَنَّ رُعُونَةً: قِسَمِي نَاشِرِي نِي كِرْدِنِ ◊ رَهَنْتِ
الشَّمْسُ فَلَاناً رَعْنًا: خُوْرِ لَهْمِرِي فَلَانِ كِهْسِي دَاوِ
مِيَشْكَي نَازَارِ دَا ◊ جِهْسْتَهْ شِلُو شِيُوَاوِيُووِ بِيْ
هُوْشِي بَهْسَمِرْدَا هَاتِ.

رَعِنَ رَعْنًا: بَهْمَانَا (رَعِنَ) دَي.

رَعِنَ: بِيْ هُوْشِ بُووِ لَهْمُوْشِ خُوِي جُووِ ◊ الْأَرَعْنُ:
قِسَمِ تَرِيْنِ ◊ دَهْمِ وَ لَهْمَفْظِ نَاشِرِيْنِ ◊ (جِيْشِ
أَرَعِنَ): سُوْبَايِ زُوْرُو خَاوَمِنِ كِهْمَسْتَهْ شَهْرِي،
يَانِ سُوْبَا يَهْ كِهْ لَهْمِرِ زُوْرِي بِيْ شَمَارِي دَهْلِي
دَمْرِيَا يَهْ وَ تِيْ كِهْ مَهْ هَاوِي ◊ (جَبَلِ أَرَعِنَ):
كِيُوْنِي كِهْ لَوْتَهْ كِي زُوْرُو بَهْرَمَزِي هَمِنِ ◊ (رَجَلِ
أَرَعِنَ): بِيَاوِي لَوْتِ دَرِيْزَهْ ◊ الرَّعْنُ: كَارَكِرْدِنِي
خُوْرِ لَهْمِيْشْكَ وَ نَازَارِدَانِي ◊ لَوْتَهْ شَاخِي بَهْرَمَزِ ◊
الرَّهْنَاءُ: مِيْنِيَهْ (الأَرَعِنَ) ◊ جُوْرَهْ تَرِيْ بِيَهْ كِهْ
لَهْوَ لَاتِي طَانِيْفِ، سَبِيَهْ وَ بُوْلَهْ كَانِي دَرِيْزِنِ (تَرِيْ)
تَا يَهْفِي) ◊ نَاوِي كِي شَارِي بَهْمِرَهْ يَهْ ◊ الرَّعْنُ:
بَهْمِيْزُو تَوَانَا ◊ زُوْرِ جَمِ وَ جَوْلِ كِهْمِ (مَآخُوْلَانِ

سمرنجی کارمکی داو چاومروانی سمرنجامی
 بوو ۵ چاودیزی کردو هینشتموه ۵ همروا
 بهمانا لهگه‌ل لهومرپان دئ، دمگوترئ: (راعی
 الجملُ الحروف): حوشرمکه لهگه‌ل کاورمکه
 لهومرپا ۵ راعی فلاتاً سَمَعَهُ: گوئی بو فلاتکس
 راگرت ۵ همروا دمگوترئ: (هر لایراعی الیه):
 نهو گوئی ناداته نهو ۵ اِرْتَمَتِ الماشیة: بهمانا
 (رَعَتْ) دئ ۵ قَرَعَتِ الماشیة: بهمانا (رَعَتْ) دئ ۵
 استعما الشئی: شتهکمی پاراست، پارزگاری لی
 کرد، یان داوای لی کرد چاودیزی شتهکه بکا ۵
 لهپندی پیشینان دا هاتووه: (من استرعی
 الذنب فقد ظلم): کسینک گورگ بکا بهشوانی
 مهر ستمکاره ۵ الثَّرَاعِيَّةُ: کسینک پیشه‌ی
 خوی و باوک و باپیری شوانی بووین ۵ الثَّرْعِي:
 دمگوترئ: (انه لیرعی مال): زور باش سمروکاری
 مال و سامانی خوی دمکا ۵ یان زور بهباشی
 حوشر بهخینو دمکا ۵ الثَّرْعِيَّةُ: بهمانا (الترعی)
 دئ ۵ الراعی: شوان ۵ هرکهسینک کاروباریکی
 بهدمستهوه بن، وکوو همزمانمووا سمرؤک
 خیل و سمرؤک خیزان ۵ همروا بهمانا چاودیزو
 جاسوس دئ ۵ (راعی البستان): جووره
 کوللمیکه ۵ (راعی الجوزاء): و(راعی العائم):
 دوو نهمستیزن ۵ الراعیة: مینهنی (الراعی) به ۵
 راعیة الشیب: سمرمتای بیری ۵ الرهاية: پیشه‌ی
 شوان ۵ الرهریة: نیسمته بو رمعیه‌تیبون،
 دمگوترئ: (فلان من الرعوية العثمانية) ۵ الرهفي:
 دمگوترئ: (رعياً لك): واته خودا بتپاریزی ۵
 الرعی: لهومر، نهوشته‌ی نازلل دمیخوا ۵
 الرعیة: نهو حالت و چۆنیه‌تمیه که له
 لهومرکمکه دباره یان چونیته‌ی هلس و کموتی
 شوانمکه‌یه ۵ همروا به زهوبیه‌ک دمگوترئ
 کهبمردی زوری تیدابو و بهگاسن و شتی وا

نه‌کیندرئ ۵ نهو گیاو گژی خودا له لهومرگادا
 دمپروینئ ۵ الرهية: همیوانی لهومرپا،
 کومه‌نگابه‌ک که‌پیاویک سمر و کاری کاروباریان
 بکاو بهرژه‌ومندیبه‌کانیان بپاریزی ۵ المراعاة:
 (مراعاة النظر): لهزاراوی زانایانی به‌دیج دا
 بریتییه له کۆکردنه‌وی شت لهگه‌ل شتیکی
 تری مونسایب دا، وکوو بازارو مامه‌لهو
 ده‌لالی و کرئ همالی.. هتد ۵ المرعی: گیاو گزو
 لهومرپا و پاون و شوینی نازلل لی لهومرپان ۵
 المرعاة: بهمانا (الرعی) دئ.

وَرَهَبَ فلان: سوور بوو له‌سمر شتهکهو ته‌ماعی
 تیددا بوو.

رَغِبَ الیه: لی‌ی پاراپه‌ومو به‌رستشی بؤکرد.

وَرَهَبَ عن الشئی: وازی له‌شتهکه هیتاو به‌نه‌نقه‌ست
 ده‌ست به‌رداری بوو.

رَغِبَ بنفسه عن الشئی: خوی له‌وشته به‌رزتر زانی.

وَرَهَبَ بنفسه عن فلان: وای زانی پیاومتی به‌سمر
 فلانه‌وه همیه.

رَغِبَ بفلان عن كذا: واپکرد فلان نه‌وشته‌ی نه‌وی ۵
 بئی ناخوش بوو بو نه‌و بن.

رَغِبَ الشئی رفیه: ویستی، گهرمکی بوو.

رَغِبَ رَغْباً و رَغَابَةً: به‌ره‌راوان و گه‌وره بوو.

رَغِبَ الرادې: شیومکه گه‌وره بوو.

رَغِبَ فلان: فلانکس زورخور بوو، چلیسییه‌که‌ی

زیادی کرد ۵ اَرْغَبَ فلان: فلان دموله‌مهند بوو،

مال و سامانی زور بوو ۵ اَرْغَبَ فلان فلاتاً فی

الشئی: فلان واپکرد فلانکس حمزی له‌شتهکه

بئ ۵ اَرْغَبَ عنه: وای کرد فلان فلان شتی

نه‌وی، حمزی لی نه‌بن، دمگوترئ: (أرغب الله

فدرك): خودا پیزت زیاد بکا ۵ رَغَبَهُ لیه: وای

کرد رمغبته‌ی بوی همبن ۵ نه‌وی دمیویست

دایه ده‌ستی ۵ اَرْتَمَبَ الجملُ: حملمکه قورس

وَهَدَّ الْعَيْشُ رَغَدًا وَرَغَادَةً: بهمانا (رَغَدٌ) دئی ۵ ارْغَدًا: کهوته ناو ژایانی خۆش و پرنازو نیعمه‌ته‌وه، یان دمو له‌مه‌ند بوو توشی ژایانی خۆش هات ۵ ارْغَدَ عَيْشَهُ: ژایانی خۆش کرد ۵ ارْغَدَ الْمَاشِيَةَ: نازه له‌که‌ی به‌ره‌للا کرد بۆخۆی به نارمزوی خۆی به‌وه‌رئ ۵ اسْتَرَفَدَ الْعَيْشَ: ژایانی خۆشی دمستکه‌وت ۵ ارْغَادَ اللَّيْنُ: شیریکه هه‌ندیکی تیکه‌لاو به‌هه‌ندیکی بوو باش نهمه‌ی ۵ ارْغَادَ فُلَانٌ: فلانکس ره‌نگی هه‌لیرکاو روخساری گۆرا به‌هۆی نه‌خۆشی یان رق هه‌لسان یان که‌م خه‌وی، ده‌گوترئ: (ارْغَادَ النَّائِمُ): نوستومه که‌م له‌خه‌وه‌لسا به‌خه‌والویی خه‌و به‌ری نه‌دابوو ۵ ارْغَادَ فِي رَأْيِهِ: له‌بیرو بۆچون دا پراپه‌وه هه‌رده‌مه له‌سه‌ر رایه‌که نازانی چۆن کارو باری خۆی به‌پێوه به‌رئ ۵ ارْغَادَ الْغَضْبَانَ: رق هه‌لساوه که له‌به‌ر زۆری ره‌که‌می وه‌لامی پی نه‌درایه‌وه ۵ الرَّاغِدُ: ژبان خۆش و به‌ناز په‌روم‌ده ۵ الرُّغْدُ مِنَ الْعَيْشِ: نه‌و که‌سه‌ی به‌بی مانددو بوون ژایانی خۆشی بۆ دابین بین، وه‌کوو ژایانی ناو به‌هه‌شت ۵ ده‌گوترئ: (هر في رَغْدٍ مِنَ الْعَيْشِ): نه‌و له‌ژایانیکی خۆش و بی مانددو بون دایه، رزق و رۆزی زۆرو زه‌به‌نده‌یه ۵ الرُّغْدُ: ژایانی خۆشی بی کۆسپ و ناره‌حه‌تی ۵ الرُّغْدَةُ: مینه‌ی (الرَّغْدِ) ۵ شیر بکولیندرئ یان ناردی به‌سه‌را بکری تاوه‌کوو په‌لوی لی دئی نه‌مجار به‌که‌وچک بخوری ۵ رَوْنَه‌که‌ره ۵ الرُّغْدَةُ: باخ ۵ باغچه ۵ رَغْرَغَ الْعَيْشُ: به‌مانا (رَغْدٌ) دئی ۵ رَغْرَغَ فُلَانٌ: فلانکس تقومی نازو نیعمت بوو توشی خیری بیری زۆرو زه‌به‌نده بوو ۵ رَغْرَغَتِ الْمَاشِيَةَ: نازه له‌که به‌نارمزوی خۆی هه‌موو رۆزی ده‌جی بۆسه‌ر جوگا بۆناو خواردنه‌وه ۵ به‌که‌یضی خۆی له‌ده‌ورو به‌ری

بوو که‌وته نۆمانگو نۆ رۆزی خۆیه‌وه ۵ ارْتَقَبَ الشَّيْءَ رَغْبَةً: ره‌غبه‌تی له‌شته‌که بوو، به‌دلی بوو ۵ تَرَاغَبٌ: به‌ره‌راوان و گه‌وره بوو ۵ الرُّغَابُ: زموی نه‌ره‌لان ۵ زه‌وییه‌ک بارانی زۆری لی نه‌بارئ، لاقاوی لی هه‌لته‌ستن، یان نه‌رزی نه‌ره‌لان و ده‌شت و به‌ره‌راوان ۵ الرُّغْبُ: زه‌وییه‌ک زۆر ناوخۆر بی ۵ الرُّغْبَانَةُ: چه‌بلی نه‌هل ۵ الرُّغْبِيُّ: (وَادٍ رَغْبٍ): شیویک زۆر ناوبگری ۵ چه‌زلیکراو ۵ (رَجُلٌ رَغْبٍ): په‌لویک هه‌منگای درێژ به‌اوائ و زموی بپه‌جیته‌وه ۵ (جَمَلٌ رَغْبٍ): باری قورس ۵ الرُّغْبِيَّةُ: مینه‌ی (الرَّغْبِ) هه‌وه‌روا به‌مانا چه‌زلیکراوه ۵ به‌خه‌ششی زۆرو زه‌به‌نده ۵ ده‌گوترئ: (فلان يفيد الغرائب ويفي الرُّغَائِبِ) ۵ المَرْغَبُ: چه‌زو ته‌ماع، ژایانی ناخۆش و بوارمه‌کانی ژبان ۵ المَرْغَبَةُ: به‌مانا (المَرْغَبُ) دئی.

وَهَشَّ أُمَّهُ رَغْنًا: دایکی شیر دایه.

وَهَشَّ فُلَانًا: هه‌رچی فلانکس هه‌ببوو له‌په‌نگای به‌خه‌شه‌وه لی و مرگرت و هه‌چی پی نه‌هه‌شت ۵ یان زه‌بردوای زه‌بر لی داو تیئ سه‌رواند.

رَغْنٌ رَغْنًا: هه‌رچی هه‌ببوو به‌به‌خه‌شین له‌ناوی برد ۵ (هر مرغوث وهي مرغوثة) ۵ رَغْنَتِ الْمَرَاةُ: ناهه‌مه‌که ره‌گی شیر ناو مه‌مکی نازاری بوو ۵ ارْغَنَّتُهُ: شیر دایه ۵ ارْغَنَّتْ فُلَانًا: به‌مانا (رَغْنُهُ) دئی ۵ یان زه‌بری له‌ره‌گی شیر هه‌ینی مه‌مکی دا ۵ الرُّغْنَاتُ: زموی نه‌ره‌لان که‌به‌بارانی زۆر نه‌بی لاقاوی لی هه‌لته‌ستن ۵ الرُّغْنَاءُ: ره‌گیکه له‌مه‌مک دایه شیر لیوه دیتهدمر.

الرُّهْرَةُ: ناهه‌رتی شیردەر.

رَغْدَ الْعَيْشِ رَغْدًا: ژایانی خۆش بوو له‌هه‌ج په‌کی نه‌که‌وت له‌نازو نیعمت دا گه‌وره بوو

جۆڭاگه گياو گز دهخواو ئاو دهخواتهوه ۵
بهكوردی خویمان ومكوو (مانگای مالوان)
دهلهومپړئو لهپهناوه ئاو دهخواتهوه ۵ رَغْرَغُ
الإبل: گياو گزی مزرمتامی بؤ حوشترمهك داناو
نمویش حمزی لی ناکا.

رَغْرَغُ الأمر: نیشمهی شاردموه ۵ المرغُغ: ریسو
بهنیک نهچندرابی، پارچه پارچه نهکرابی ۵
رَغَسَتِ المرأة: نافرمتکه مندالی زور بوون.
وَقَسَى الله القرم: خودا ئهو نهمهومیهی زورو
گهشه دار کرد.

رَغَسَ الله المال أو الولد: خودا بهرمهکتی خسته
ناومال و مندالموه.

رَغَسَ الله فلاناً مالاً أو ولداً كثيراً: خودا مال و
سامانی زوری بهفلانکس داو بهرمهکتی خسته
ناویهوه یان مندالی زوری پیدان و لییان
همسایهوه مال و مندالی پرخیرو ههپوون ۵
أرغَسَ الله المال: بهمانا (رَغَسَهُ) دئ ۵ أرغَسَهُ
مالاً: بهرمهکتی بؤ خسته ناو مال و سامانهوه ۵
أرغَسَ نفسه: خووشی بؤ خووی دهمته بهر کرد ۵
رَغَسَهُ: بهمانا (أرغَسَهُ) دئ ۵ استرغَسَهُ: بی
هیزی کردو چهماندی، نهمی کرد ۵ الرغَسُ:
خیرو بهرمهکتو خووشی و همزانی ۵ الرغَسُ:
پزدان، یان نهموشتهی که لهگهل مندال دا
دیتهمدر ومکوو جلم وایه ۵ المرغَسُ: زیانی
خووش و بی کؤسپ و نارپههتی ۵ المرغوسُ:
روخساری گوشادو تمرو تازمو خیر لی و مشاوه
۵ المرغوسه: تیکه و پیکه و نالهبار ۵
نافرمتیک بهسک و زابی، مندالی زور بین.

وَقَسَى عليه: دوزمانی بهسهرموه کرد، نازاوهی
ناپهوه، دمگوترئ: (لا ترغش علینا):
موشاغه بهمان لهسمر مهکه ۵ الرغيفة: توپز
(سمر توپزی ماست و شیر) ۵ شیر بکولیندرئو

ناردی بهسهردا بکری تاهوگوو پهئوی لی دئ،
جوره خواردنیکه دهئین دهرمانه بؤ نافرمتیک
تازه مندالی بوو بی ۵ ههروا بهخواردنیکیش
دهگوترئ ومکوو پهئو وایه لهخورما دروست
دمکری ۵ ههویری شل ۵ گیای نهرم ۵ زیانی
بهختهومر.

وَقَسَفَ العجین وخره رَغْفاً: ههویرمهکی کرد
بهمهنگوتک ۵ رَغَفَ العجین وخره: بهمانا (رَغَفَهُ)
۵ الرغيف: همنگوتکه ههویر که ناماده دمکری
بکری بهمان.

وَقَلَّ أمه: قومه شیرینی لهدایکی دزی.

رَغَلَ رَغلاً: کیری نهپراوه، سوننمت نهکراوه ۵
أرغَلَ: کاری خرابی کرد، شتهکانی لهشوینی
خویان دانمنا ۵ أرغَلَ الزرع: دانهویلهکه
پینگهی، دمنکهکانی رهق بوو ۵ أرغَلَ فلان:
فلانکس کاری مندالانهی نهمجام دا ۵ لهکاتی
ترسو و ناخووشی دا هانای بؤ دایکی دمیرد، یان
ومکوو مندال دمدوا نهممش مانای وایه پیاومتی
تیدا نییه ۵ أرغَلت الأم المولود: دایکهکه شیری
دا بهمندالهکهی ۵ أرغَلَ الطائر فرخه: بالندهکه
بزیوی بؤ بیچووهمکانی دابین کردو خووراک
پیدان ۵ الأرقط: سوننمت نهکراو یان
(دمعبال) ۵ الرغلة: شیر پیدان بهلهنکاوو بی
ناگاداری ۵ الرغلة: نهو پیستهیه کهلهکاتی
سوننمتکردن لههینی نیرینهی دهکهنهموه ۵
الرغول: دمگوترئ: (شاة رَغول): کاوپرهو
شیردهخوا ۵ (فلان رم رَغول): فلانکس ههموو
شتیک کؤدمکاتهموو دهیخوا (ههموو شتیک
دهماشیتهموه).

وَقَمَّ رَغماً ورمغماً ورمغمة: ملکهچ بوو، بهناچاری
ملکهچ بوو، دمگوترئ: (رَغَمَ أنفه): لوتی نایه

سمرزەموى ۵ ارغَمَ فلاتاً: فلانكەسى ناچار كرد، زەلىلى كرد. ۵ رَغِمَ رَغْمًا: خۆلاوى بوو، لەگەڵى دا ۵ زەلىل كەوت ۵ بە زۆره ملئى كاربان پى كرد ۵ ارغَمَهُ: بەمانا (رَغَمَهُ) دئ، دىمگوترى: (ارغَمَ اَنْفَهُ) ۵ راعَمَ: بەجىى هيشت، روى ۵ راعَمَ فلاتاً: دەنگى لەفلاتكەس دابىرى و دزايەتى لەگەڵ دا كرد، دىمگوترى: (فلان لا يراعِمُ شيئاً): فلان پىويستى بەهيج نىيە ۵ رَغَمَهُ: بەمانا (رَغَمَهُ) دئ ۵ رَغَمَ فلان اَنْفَهُ: فلانكەس زەلىل و ناچار بوو ۵ قرغَمَ فلاتاً: كارىكى وى كرد فلانكەسى ناچار كرد ۵ الرُغْمُ: بەمانا (الرُغْمُ) دئ، واتە ناچاركراو ۵ الرُغَامُ: گن و خۆل، دىمگوترى: (القاء في الرُغام): زەلىلى كردو ئىيەنەى كرد، ناچارى كرد ۵ الرُغَامى: لوت ۵ بىورى هەناسە ۵ هاوسان و گەورە بوونى جگەر ۵ الرُغَافَةُ: داواكارى و پىويستى ۵ الرُغْمُ: بەمانا (الرُغام) دئ، دىمگوترى: (فعله على رَغْمٍ و على الرغْم منه، و على رَغْم اَنْفِهِ): واتە بەزۆره ملئى ئەوكارەى كرد ۵ الرُغْمُ: پىناخۆشبون، ناچارى ۵ زەلىلى، دىمگوترى: (فعله على رَغْمِهِ) ۵ الرُغَامُ: پەناكاو شوئىنى لىئ حەوانەهوه ۵ قەلاو شوئىنى خۆپاراستن ۵ الرُغْمُ: لوت ۵ دىمگوترى: (مالي عن ذلك مَرغَمٌ): دەرپارەى ئەوشتە هيج دەسهلاتىكەم نىيە ۵ مَرغِمَ الإنسان: واتە لوتى و دەورو بەرى ۵ الرُغَمَةُ: داواكارى و پىويستى

وَرغَنَ اِليه رَغْناً: بۆلاى هاتەوه، مەبلى بۆ كرد ۵ گوئى بۆ قەسەكانى گرتو بەدلى بوون.

رَغَنَ فِيه: تەماعى لى كرد.

رَغَنَ فلان: فلانكەس لەنازو نىعمەت دا گەوره بوو، بە ئارەزمۆى خۆى لەزىبانى دا خواردى و خواردىهوه، دىمگوترى: (يسومُ رَغْنين): رۆزى

خواردن و خواردنەمويه ۵ رۆزى نازو نىعمەته ۵ ارغَنَ: هەرمانبەردار بوو ۵ ارغَنَ اِليه: بۆلاى چوو، بۆى گەپرايهوه ۵ ارغَنَ فلاتاً: خواردەمنى دا بەفلاتن ۵ ارغَنَ الأَمْرَ: كارمەكى ئاسان كرد.

وَرغَا رَغْواً: سەر توئىزى گرت، سەرتوئىزى لى پەيدا بوو.

رَغَا البعيرُ و غرِه: حوشترمەكە يان رەشه و لاخەكە بۆراندى و ناپەرەمەت بوو هاوارى لى هەلسا، دىمگوترى: (رغا الصبي): مندالەكە زۆر بەتوندى گریا ۵ (رغا الرعد): هەورمەكە گۆلاندى، گرماندى.

رَغَا فلان: فلانكەس زۆرى قەسەرد زۆر بلى بوو ۵

أرغى: سەر توئىزى بۆ پەيدا بوو، يان سەر توئىزى زۆر بوو، دىمگوترى: (أرغى فلان وأبذ):

فلان رقى هەلساو هەرمەشەى كرد ۵ هەروا دىمگوترى: (جنته لما أرغى ولا أشفى): هاتم

بۆلاى نەچاك و نەخراپ نەكەم و نەزۆر هيجى نەدامن ۵ نەحوشترى دامن نەمەر ۵ أرغى

البعير: حوشترمەكەى خستە بۆرە بۆر ۵ أرغى فلاتاً الحديث: فلانكەس قەسەى كەم تەركرد لەو ۵

رَغَى الشئىئُ: بەمانا (أرغى) دئ، دىمگوترى:

(كلام مَرغ): قەسەكە لىى حالى نابى ۵ رَغَى

فلاتاً: رقى فلانكەسى هەلساند ۵ ارتقى الرغوة:

سەر توئىزەكەى هەلقوراند ۵ تراغوا:

هەرمەكەيان لەعاست خۆپهوه بارەى لى هەلسا،

دىمگوترى: (تراغت الركب و تراغوا عليه):

سوارمەكان هەرمەكەيان لەعاست خۆپهوه هەرا

هەراپەتى ۵ الرافِئَةُ: حوشتر، دىمگوترى: (ماله

ناغية ولا راغية): نەمەرى هەيه نە حوشتر ۵

الرُغَاءُ: بۆرەى حوشتر ۵ بەدەنگى گيانلەمەرى

تەرىش دىمگوترى ۵ جارى وادەبى بۆ هەموو

دەنگىك بەكاردى، وەكوو دەلى: (سمعت رغاء

الرعد): گویم لهگرمه ی همور بوو ۵ الرغاوی:

نمو تويزو دياردميه به لاسر شلمه منى دمردمكهوئ

لهكاتى كولاندىنى دا پان لهكاتى همزان و راوشانى

پان لهكاتى توانهوى شت دا ۵ الرغاة: بهمانا

(الرغاوى) دئ ۵ الرغاء: زور بلئ ۵ دمنگ گموره

۵ دمنگ ناخوش ۵ المرغاة: كهوگير ۵ ناميرنكه

تويزو شتى واى لاسر شلمه منى پئ

هه لدمگيرئ.

رَقَا الثوبُ وغره رَقَا ورفاءُ: دراوى پوڤشاكه كهى

دوريه وه و ليكى داو چاكي كردموه.

رَقَا يهيم: نيوانى باش كردن.

رَقَا فلاناً: فلانكسى هيدى كردموه و ترسو و خؤفى

لئ پمواندموه.

رَقَا السفينة: كهشتيه كهى له به ندمر نزيك كردموه

۵ ارقات السفينة: كهشتيه كه له به ندمر نزيك

بووه ۵ ارقاً فلان اليه: فلانكس مه بلى نهوى

كرد ۵ ارقاً فلاناً: فلانكسى هه نخه له تاند،

موداراتى له گه گن كرد ۵ ارقاءُ مرقاةُ ورفاءُ:

رمزاه مندى بو نواند، پئى رازى بوو، دمگوترئ:

(رقا في البيع): له ماله كهدا ليبوردمي نيشانداو

نه وازشى بو نواند ۵ رقاءُ ترفينة و ترفيناً:

پيرؤزبايى كردو وتئ: به خؤشى و به كورؤ كچى

باش زيان به سمر بهرن ۵ الرقاء: بيكه وه

هه لكردن و به خؤشى زيان به سمر بردن ۵

الرقاة: پينه دؤزى پوڤشاك ۵ الرقاءُ: نهوكه سى

پوڤشاك پينه دمكاو چاكي دمكا ۵ المرقاءُ:

به ندمرى كه شتى ۵ (ك: مرقاى) ۵ أثيرقسي:

ترسنوك ۵ به ندمى هه لاتوو ۵ حوشتر ۵ ناسك ۵

شوانى مهرو بزن ۵ ارقانُ: بئ هيزو شل و شئواو

بوو، دواى تورمبوون هئواش بوو وه ۵ ارقانُ

عَضْبَةُ: رقو كينهى نيسته وه هئواش بووه ۵

اِرقانُ عَيْشُهُ: دواى كه مو كورتئ و همزاري زيانى

خؤش بوو، گوزهرانى باش بوو ۵ الرقائينةُ:

زيانخؤشى ۵ ناز پهرومردمى.

رَقَعَتَّ رَقْعاً: تيك شكاو وردو خاش بوو ۵ دابرا،

براپه وه.

رَقَعَتْ فلان الشيءُ: فلانكس شته كهى شكاندو كردى

به ورده و پرده ۵ ترقعتُ: به مانا (رقت) دئ ۵

الرقعاتُ: ورده شت له مهر جوړه شتيكى بشكو و

ورد بكرئ و ببئته په پؤله ۵ الرقتُ: نهوكه سى

شت ورد دمكاو دهبه پئئ ۵ كاي وردكراو.

رَقَعَتْ في كلامه: هسهى ناشيرينى كرد.

رَقَعَتْ رَقْعاً: به مانا (رقت) دئ ۵ راقعةُ: به قسهى

ناشيرين له گه لئ دوا ۵ تراقعُ: قسهى ناشيرينيان

ناراسته يه كتر كرد ۵ الرقتُ: رابواردن و

سمر جئيبى كردنى پياو له گه گن هاوسهرى خؤى

دا ۵ رَقَعَهُ رَقْعاً ورفادةُ: باربوى كرد، شتيكى دابه

پئويستى خؤى پئ دابين بكا ۵ گرتى و

كه مندى كرد.

رَقَعَدَ فلاناً: يارممتى فلانكسى دا ۵ به خشى پئدا.

رَقَعَدَ الذَّابَّةُ وعليها: ژئر زين و ژئر كورتانى بو

ولاخه كه دابين كرد ۵ راقعةُ: يارممتى دا ۵ رَقَدَ:

به شئويه كورگه لؤقه رؤيى ۵ رَقَدَ القومُ فلاناً:

گه له كه فلانكسيان كرده سمرؤك و گهره ي

خؤيان و ريزيان لئ گرت ۵ اِرتَقَدَ منه: به شى

خؤى بهر كهوت ۵ اِرتَقَدَ مالاً: مال و سامانى

په پيدا كرد ۵ تراقعواُ: يارممتى به كتريان دا ۵

استرقَدُ: داواى بهش و بارى خؤى كرد ۵

يارممتى دا ۵ الترقيدُ: دواوى شت ۵ سمت ۵

الراقدُ: جيگيرى پاشا ۵ نهو كه سى له شوؤنى

پاشا دادمنيشن و كارمكاني جئ به جئ دمكا ۵

جوؤم ۵ روبايرى بجوك بجوك كه ده چنه وه سمر

جهمى گه وه ۵ الرقادانُ: روبايرى ديجله و

روباری فورات ◊ الرَّافِدَةُ: لهزانیاری ههمندهسدا بریتییە له دارێك یان چەند دارێكی بچوك پەیکەری بالەخانەو نامیریان لێ پێك دەهیندرئ بۆ هێربون و پراوه پێکردن ◊ الرَّفَادَةُ: جەسری ئەملاو ئەولای زین ◊ ئەو خۆراك و شتەیه کاتی خۆی هورمیش لەمان و سامانی خۆیان گۆیان دمرکدەمو خوار دەمەنی و ناویان پێ دەرکێ بۆ حاجیه هەزارەکان ◊ ئەو پارچە قوماشیه لەژێر زینەوه لەبەشتی و لایخ دەرکێ ◊ پارچە قوماشیکە برینى پێ دەبەستێ ◊ الرَّفْدُ: بەش و بارو قاپو قاچاخی گەوره و مکوو لەگەن و سەعەند و شتی وا ◊ قاپی شیر، مەنجەلی شیر، دەرگوتێ: (أریق رَفْدُ فلان): فلانکەس کوژرا یان مرد ◊ الرَّفْدُ: بەمانا (الرَّفْدُ) دئ ◊ بەخشش و عەطا ◊ یارمەتی ◊ الرَّفْدَةُ: تاقمێک ئادەمیزاد.

الرَّفْدُ: نازەلی بەشیر؛ کەهەموو جارێ مەنجەلیک پڕیکا ◊ الرَّفِيدَةُ: دەرگوتێ: (هو رفيدة صدق): ئەو یارمەتیدەری راستەقینەیه ◊ الرَّوْفَادُ: داری راهێلکراوی هەلاشی خانوو ◊ الرَّفْدُ: یارمەتی ◊ (ك: مَرافِد) ◊ المَرْفِدُ: پەرداخی گەوره، یان مەنجەلی گەوره ◊ المَرْفِدُ: ئەو نیسفنج و شتەیه ئاھەرت دەبێخاتە سەر سمتی بۆئەوهی سمتی قەلەوو گەوره بنوێنن ◊ پیاڵەو پەرداخی گەوره ◊ مەنجەلی گەوره ◊ (ك: مَرافِد) ◊ رَفْرَفَ الطائر: بانئەمکە بالەکانی راست کردن لێکی دان ◊ بالەکانی خستنه جەم و جۆل بەدەموری شتێک دا ویستی خۆی بەسەردا بدا ◊ رَفْرَفَ العَلَمُ: ئالاکە شەکاڤەوه، باهینایی و بردی ◊ رَفْرَفَ المحسومُ: تادارەکه هەل لەرزى ◊ رَفْرَفَ الشئُ: شتەکه دەنگی لێومەهات ◊ رَفْرَفَ عليه: سۆزی بۆ دەرپڕین و خستنیە ژێر بالی خۆیەوه

◊ الرَّفْرَافُ: بال ◊ بێجۆه حوشتر ◊ هەروا ناوه بۆ جۆره جۆلەکەبەک کەبەلاماری سێبەری خۆی دەدا، کەبەسەر ناودا دەروا وینەى خۆی دەبێنێ بەلاماری دەدا، دەشگوتێ: (غَرَّ رفراف): ددان و پوکی دەرەوشاوه ◊ الرَّفْرَفُ: رەفە، کەشتی نایاب و عەنتیکەى لەسەر ریز دەرکێ ◊ هەروا ناوه بۆ دیکۆرو کۆرپێشی خانوو کەلەدیوار دەردەچن بەمەبەستی دور خستنهوهی تیشکی خۆر لەخانومکە ◊ داوینى کراس و زری و کەوا ◊ پەردە ◊ راحەر ◊ پەشتی، کەشانى لەسەر دادەنرئ، دەشگوتێ: (ثوب رفراف): قوماشی تەنک ◊ الرَّفْرَفَةُ: تاکی (الرلرف)ە، واتە: کورسی قەنەقه

وَرَفَسَ رَفْسًا ورفاسًا: بەقاچ راپکرد، قاچی لێ دا ◊ قاچی تێوژەنى.

رَفَسَ فلانًا رَفْسًا ورفوسًا: بەقاچ لەسنگی دا، قاچی لەسنگیەوه ژەنى.

رَفَسَ الدابة: و لایخەکەى بە حەبلی بەلەمەکەوه بەستەوه.

رَفَسَ الشئُ: شتەکەى کوتا، وردی کرد ◊ الرَّفاسُ: حەبلیکە دەرکێتە بارێکایی پەشتی سمتی و لایخەوهو بەئەزۆیەوه دەبەستێ ◊ الرَّفاسُ: دۆلابی کەشتی ◊ بەلەمێک بەمەکینە برۆیەندری ◊ الرَّفوسُ: و لایخێک قاچ پێشەوهی هەلن.

الررفسُ: نامیری شت کوتان و مکوو کوتکی ساوهر کوتانو ئەو جۆره شتانه.

وَرَفَسَ في الأمر رَفْسًا: بەرفراوان بوو، کارمە تەنیهوه.

رَفَسَ الحبوب رَفْسًا: دانەوێلەکەى تێک هەلداو هەلێ پەشت.

رَفَسَ الطعامُ: بەرپێک و پێکی خواردنەکەى خوارد.

رَفْشُ الشَّيْءِ: شته‌کمی وردکردو کردیه شورباو.

رَفْشُ رَفْشًا: گوچکه‌کانی زلو بان بوون (گوپیان)

◊ اَرَفْشُ: کهوته خواردن ◊ دمست پیکردن ◊

اَرَفْشُ بِالْمَكَانِ: لهو شوینته مایه‌ومو لئی نه‌جولا

◊ رَفْشٌ طَيْشُهُ: ریشی به‌ردایه‌وه تا به‌قهد

دممه‌بیلئیک بان و دریز بوو ◊ الرَّفْشُ: خواردنی

چاک و خواردنه‌وه له‌شوینی خوُش و نه‌مین دا،

دمگوترئ: (وقع في الرفش والقفش): کهوته ناو

نازو نیعمه‌ته‌وه، خواردنی چاک و زنی جوان ◊

همروا ناوه بوُ نهو ئامیره خاکه‌ناز ئاسایه‌ی

دانه‌ویله‌ی بی رادمدرئ، دمگوترئ: (من الرفش

الى العرش): نهو پیاوه له‌کریکاری گمنم و جوُ

رادانه‌وه بؤسمر کورسی پاشایی ◊ الرَّفْشُ: نهو

کریکاری به‌بیل و خاکه‌ناز دانه‌ویله‌ی بی

رادمدرئ ◊ اَرَفْشُ السَّعْرُ: نرخ به‌رز بؤوه، همروا

دمگوترئ: (ارتفعت السرق): بازار به‌رزبؤوه ◊

ترافصوا الماءَ وَغَيْرُهُ عَلَيْهِ: به نوره چوونه سمر

ناومکه.

الرَّفْضَةُ: ههل، نوره، بریتییه لهو بره کاته‌ی که‌بهر

یه‌کیک دمگویی بؤ چونه سمر ناویک که

هاوبه‌شه له‌نیوان خه‌لکه‌که‌دا ◊ خودی

ناوه‌که‌یه که‌هاوبه‌شه له‌نیوان خه‌لکه‌که‌دا ◊

الرَّقِيسُ: نهومی زور ناو خورمومیه.

رَفْضُ الرّادِي رَفْضًا وَرَفْرَضًا: شیوو دۆله‌که

به‌ره‌راون بوو.

رَفْضُ التَّحْلِ: دارخورماکه له‌هکانی بلاو بوونه‌وهو

به‌رمدکه‌ی له‌خوُ دارپنی ◊ رَفَضَتِ الماشِيَةَ:

نازه‌له‌هکان له‌پاوانه‌که‌دا بلاو بوونه‌ومو

همریه‌که‌هیا له‌شوینئیک دهله‌ومرئ.

رَفْضُ الشَّيْءِ رَفْضًا: وازی له‌شته‌که هیناو خوُی لئی

پاراست ◊ ره‌می لئی کردو دمری کرد ◊

شکاندی و هریی دا.

رَفْضُ الماشِيَةِ: نازه‌له‌هکانی له‌له‌ومرگا‌که‌دا به‌ره‌لاکردن

بؤخویان به‌نازمزوی خوُیان بله‌ومرپن.

رَفْضٌ فِي القَرْبَةِ وَغَرها: هه‌ندیکی ناو له‌کونده‌که‌دا

هینشته‌وه ◊ تَرَفْضٌ: لئیک ترازو بلاو بؤوه و نه‌ما

◊ پَرْزَاو بوو به‌تمپ و توُز ◊ اَرَفْضٌ: به‌مانا

(تَرَفْضٌ) دئ، دمگوترئ: (اَرَفْضُ الدَّمْعِ) و (اَرَفْضُ

العَرَقِ): فرمیسه‌که‌کانی بلاو بوونه‌وه، عه‌ره‌قی

سرایه‌ومو نه‌ما ◊ (اَرَفْضُ الوَجْعِ): نازاره‌که‌نه‌ما

◊ اَسْتَرَفْضُ الرّادِي: به‌مانا (رَفْضٌ) دئ ◊ الرّاْفِضَةُ:

میینه‌ی (الرّاْفِضِ) ◊ کۆمه‌ئیک سه‌ریاز که‌له

به‌ره‌رسه‌که‌هیا هه‌لگه‌پرینه‌وه له‌چون بؤ

شه‌ریگه‌پرینه‌وه ◊ تاقمئیک شیعه مه‌زه‌ه‌بن

به‌لایانه‌وه وایه تانه له‌هاوه‌لانی پیغه‌مبهر

بدرئ، بؤیه نهو ناوه‌هیا لئی نراوه چونکه

کاتئیک تاقمه‌که‌هیا سهرمتا تانه‌هیا له

خه‌لیفه‌ی یه‌که‌مو دووه‌مو داو زهیدی کوری عملی

نه‌ی لئی کردن نه‌وان ره‌فضیا کردو له‌زهید

هه‌لگه‌پانه‌وه ◊ الرّاْفِضِي: نه‌وکه‌سه‌یه رپبازی

رافیزیا ده‌گریو ریگه به‌خوی دمداد جنبو

به‌هاوه‌لانی پیغه‌مبهر بدا ◊ الرّفاضِ مِنَ الشَّيْئِ:

نه‌وه‌ی له‌شته‌که‌دمه‌ویته‌ه خوارو بلاو

دمبئته‌وه ◊ الرّفاضُ: رپبازی جوُراو جوُرو توله

ریگی راست و چپ ◊ الرّفْضُ: شله‌مه‌نی که‌م ◊

بَرْزِو ◊ الرّفْضُ: شتی بلاوه بوو پَرْزَاو

له‌هرجوُریک بی ◊ تاقمئیک له‌ناده‌میزاد ◊

که‌مئیک له‌شله‌مه‌نی که‌له‌بینکی قاپ دا

بمئینئته‌وه ◊ بَرْزِو ◊ رفوض الأرض: نهو

شوینانه‌ی زموی که‌ناکرپنه ملک ◊ الرّفْضُ: بیرو

باومرئ رافیزه ◊ الرّفْضَةُ: نه‌وکه‌سه‌ی ره‌فری

زور شت دمکاو به‌هیچ رازی نابئ، دمگوترئ:

(هو قَبْضَةٌ رَفْضَةٌ): شت هه‌لده‌گریو وازی لئی

دئنی ◊ (راع قبضة رَفْضَةٌ): شوانئیکه نازه‌له‌هکان

رَفَعُ فُلَانٌ إِلَى أَصْلِهِ: فَلَانُكَسَى بِرِدْمُوهِ سَمِرٍ رَمَكَمَزَى خَوَى.

رَفَعُ الْحَدِيثَ إِلَى قَائِلِهِ: قَسَمَكَمَى بِهِ زَنْجِيرَهُ بِرِدْمُوهِ سَمِرٍ بِيْزَمَرَمَكَمَى بِؤْيِهِ حَمْدِيْثِيْ مَعْرُوعٌ نَهْوَمِيْهِ بِمَزَنْجِيرِهِ بَكَاتِهِ سَمِرٍ بِبَيْفَهْمَبِيرٍ (د.خ).

رَفَعُ الْحَبْرَ: هَمَوَالَهَكَمَى بِأَلَوِ كَرْدَمُوهِ.

رَفَعُ الْعَبْرَ: حَوْشَتَرَمَكَمَى تَاوَدَا بِؤْنَهْوَمَى خَيْرَا بِرَوَا.

رَفَعُ الْكَلِمَةَ: وَشَهَكَمَى بِمَعْرُوعِ خَوِيْنَدْمُوهِ وَاتِهِ كُوْتَايِيْهَكَمَى نِيْشَانَهَى رَهْفَعَهَى خَسْتَه سَمِرٍ.

رَفَعُ الْعُقُوبَةَ أَوْ الضَّرْبِيَّةَ: سَزَاكَمَى يَانَ زَهْرِيْهَكَمَى هَهَلْگَرَت، دَهْشْگُوْتَرِيْ: (فُلَانٌ مَرْفُوعٌ عَنْهُ التَّكْلِيفُ): فَلَانُكَسَى نَمَرَكَمَى لَمَسَرِ نِيْيِيْهِ، بِمَرَبْرِسِيَارِ نِيْيِيْهِ.

رَفَعُ رِفَاعَةً: دَمْنَكَمَى گَهْوَرَه بُوُو.

رَفَعُ الثَّرْبَ أَوْ الْخَيْطَ: هَمَوَاشَهَكَمَى تَمَنَكَمَى بُوُو، دَمَزَمَكَمَى بَارِيكَمَى بُوُو.

رَفَعُ فُلَانٌ: فَلَانُكَسَى بِلَهْوِ پَايِيْهِ بِمَرَزِ بُوُوهِ ۵ رَافَعُهُ: بِمَمَانَا (رَفَعُهُ) دِيْ ۵ رَافِعٌ إِلَى الْحَاكِمِ وَغِيْهِ: نِيْشَهَكَمَى گَهْيَانَدَه دَاوَمَرُو شَكَايَهْتِي لِيْ كَرْد ۵ رَفَعٌ: بَايِ هَاوِيْشْتَن هَمَنْدِيْكِيَانِ دَرِيْزْتَرِ بُوُو.

رَفَعُ الشَّيْئِ: شَتَهَكَمَى بِنِيْشْكَشْ كَرْدِ پِيْشِيْ خَسْت ۵ اِرْتَفَعَ: بِمَرَزِ بُوُوهِ ۵ بِنِيْشْكَهْوَت ۵ گَوَاسْتِيْهَوَه، لَاجُو نَمَا ۵ رَفَعُ الشَّيْئِ: شَتَهَكَمَى بِمَرَزِ كَرْدَمُوهِ ۵ تَرَاغَا إِلَى الْحَاكِمِ: كِيْشَهَكَمِيَانِ بِرَدَه لَای دَاوَدَه

۵ تَرَاغَ الْمَحَامِي عَنِ الْمُتَهَمِ أَمَامَ الْقَضَاءِ: پَارِيْزَمَر لَهْمَرَدَمِ دَاگَا دَا دَاكُوْکِي لَه تُوْمَهْتَبَارِ كَرْدِ بَهَلْگَمَى بِمَهِيْزِيْ خَسْتَنَه رُو لَمَسَرِ بِيْتَاوَانِي تُوْمَهْتَبَارِ ۵ تَرَفَعٌ: بِمَمَانَا (اِرْتَفَعَ) دِيْ ۵ پَاكُو بِيْگَهْرَدَه، لَه خَهْوَشُو لَه كَكَه دَارِي دُوُوْرَه ۵ تَرَفَعُ الشَّيْئِ: بِمَمَانَا (رَفَعُهُ) دِيْ ۵ اسْتَرَفَعَ الشَّيْئِ: شَتَهَكَمَى كَاتِي لَابَرْدَنِي هَات ۵ اسْتَرَفَعَ الشَّيْئِ: دَاوَايِ لَابَرْدَنِي شَتَهَكَمَى كَرْد ۵ اِلْتِرْفَاعُ

دَمَهَاژُوِيْ بِؤِ پَاوَانُو چَاوَدِيْزِيْيَانِ دَمَكَاو نَمَجَا لِيْيَانِ دَمْگَمَرِيْ بِؤُخُوْپَاَنِ بِمَوِيْسْتِيْ خُوْپَاَنِ بِلَهْوَمَرِيْزِن ۵ الرِّفَافُ: نَهْوَكَمَسِيْهَه چَاوَدِيْزِيْ نَهْوِ شُوْپِيْنَانَه دَمَكَا كَه نَاكَرِيْنَه مَوْنَك ۵ الرِّفِيْضُ: عَمَرَهَقِي لَمَش ۵ شُوْتِي شَكَاو پَكَاو ۵ الْمَرْفِيْضُ: رِيْزَمُوِيْ نَاو، شُوْپِيْنِيْ هَاتَنَه خَوَارَمُوِيْ نَاو (پَلُوَسْكَ).

رَفَعُ الْقَوْمُ: خَه لَكَه كَه بِمَكِيْوَمَكَمَا هَهَلْگَمَرَا.

رَفَعُ الْعَبْرَ: حَوْشَتَرَمَكَمَى خَيْرَا رُوْپِيْوِ بِهَلَهَى كَرْد.

رَفَعُ الشَّيْئِ: شَتَهَكَمَى بِمَرَزِ كَرْدَمُوهِ بِؤَسَمَرَمُوهِ ۵ گَوَاسْتِيْهَوَه.

رَفَعُ الْبِنَاءِ: بِآلَه خَانَهَكَمَى بِمَرَزِ كَرْدَمُوهِ، چِيْنِ چِيْنِ دِيْوَارَمَكَا نِيْ خَسْتَه سَمَرِيْهَكَمَى.

رَفَعُ يَدُهُ عَنِ الشَّيْئِ: دَمَسْتِي لَه شَتَهَكَمَى هَهَلْگَرَت.

رَفَعُ فُلَانًا: نَاوِي فُلَانِيْ بِمَرَزِ كَرْدَمُوهِ، رِيْزُو حَوْرَمَهْتِي بِؤِ زِيَادِ كَرْد ۵ نَاوِي هِيْنَا بِمَبَاشَه، دَهْشْگُوْتَرِيْ: (هَذَا أَمْرٌ يَرْفَعُ الرَّاسَ): نَمَمَه كَارِيْكَه سَمَرِ بِمَرَزِيْ دَه سَتَه بِمَرِ دَمَكَا، دَه بِيْتَه هُوْكَارِيْ شَكُوْمَهْمَنْدِيْ.

رَفَعُ اللَّهُ عَمَلَهُ: خُوْدَا خَيْرَمَكَمَى لِيْ وَمَرگَرَت.

رَفَعُ الشَّيْئِ فِي خَزَانَتِهِ: شَتَهَكَمَى لَمَنَاو قَاسَهَكَمَى دَا هَهَلْگَرَت.

رَفَعُ ذَاتَ اللَّبَنِ لَبْنَهَا: شِيْرِدَمَرَمَكَمَى شِيْرَمَكَمَى گَرْتَهْوَمُو نَهِيْدَا.

رَفَعُ فُلَانًا إِلَى الْحَاكِمِ: فَلَانُكَسَى خَسْتَه بِمَرَدَمِ دَاوَمَرِ بُوْنَهْوَمَى دَاگَايِيْ بِكَا، دَهْشْگُوْتَرِيْ: (رَفَعُ إِلَى السُّلْطَانِ رَفِيْعَةً): هَمَنْدِيْ رُو دَاوَايِ تَايِيْهْمَتِي خَوَى بِنِيْشْكَشْ بِه پَاشَا كَرْد.

رَفَعُ السَّيْمَ عِيْرَانِيْمَ: سَمِيرِيَانِ كَرْد ۵ دَمْگُوْتَرِيْ: (دَخَلْتُ عَلَى فُلَانٍ فَلَمْ يَرْفَعْ لِي رَأْسًا): چُوْمَه لَای فُلَانُو هَمَرَسَمَرِيْ بِمَرَزِ نَه كَرْدَمُوهِ سَمِيرِمِ بِكَا، رُوِي تِيْ نَه كَرْدَمِ.

وَرَفَعٌ رَفَأً: شوینى پیسایى ناو جهستهی فراوان
بوون گهدمی کشا ۵ دیوی ناوموهی گوشتی
نازاری پمیدا کرد.

رَفَعٌ العیشُ رَفَاعَةً: ژيانی خوُش بوو ۵ اَرْفَعُ: ژيانی
خوُش بوو، گوزهرانی باش بؤ گونجا ۵ اَرْفَعُ له
العیشُ: ژيانی بؤخوُشکرد ۵ تَرْفَعُ: گوزهرانی
خوُش بوو ۵ الأرفَعُ من العیشُ: ژيانی خوُش و
بهپیت و گوزهرانی خوُش ۵ الرِّفَاعَةُ:
گوزهرانخوُش ۵ الرِّفَاعِيَّةُ: بهمانا (الرِّفَاعَةُ) دئ ۵
الرُّفْعُ: نهرمو نیانی و ناسانکاری ۵ ژيانخوُشی و
گوزهرانی گونجا ۵ شوینى بهپیت و بهرمکمت ۵
گرانی و قات و فری ۵ همرشوینیک لهجسته
چلک و پیسایى تیدا کؤبیتهوه ۵ خوُپری و
ههتیو مچه ۵ الرُّفْعُ: همرشوینیکی جهسته،
چلکی تیدا کؤبیتهوه ۵ الرُّفْعِيَّةُ: ژيانخوُشی و
هرزانی ۵ اَلْمَرْفَعُ: بن بال و شان و شهپیلک و
کؤتایی ران.

وَرَفَأَ رَفَأً: بالندمکه فونهی کرد، بالی فش کردن بؤ
هه لفرین ۵ (رَفَأَ العین او الحاجب): چاوی فری
یان برؤی فری و پهلهی کرد ۵ رَفَأَتِ النِّبَاتُ:
گیاو گزمکه له تیر ناوی و تهردمماخی دا شنه
شنى بوو.

رَفَأَ البرقُ: بروسکهکه روناکایی داو شوعله بهخش
بوو.

رَفَأَ فلان رَفَأً: فلانکمس زؤری خوارد.

رَفَأَ له وایله: کهروپشکهی کردو شناپهوه، دمگوترئ:
(رَفَأَ فؤادي لحدیته): دلّم بهوتهکانی گهشابهوه
شناپهوه.

رَفَأَ القومُ به: خه لکهکه دهوره بیان داو لئی
کؤبونهوه.

رَفَأَ علیه النعمة او السعادة: نازو نیعمهتی بهسمردا
رشت ۵ بهختهومری کرد.

لهزاراوهی نهندانزایی دا بریتییه له دریژی
پایه و شتی بهرزوه بوو ۵ الرِّفَعُ: ناویکه
لهناوه جوانهکانی خودا، دمگوترئ: (برق
رالف): بروسکهپهکی شوعلهدار، (ناقة رالف):
خوشرئیکه شیرمهکی گرتوتهوهو شیر نادا ۵
الرِّفَاعَةُ: همر کؤمه ل و تاقمیک هموال و نهینى
بلاو بکه نهوه ۵ نامیریکه شت بهرزدمکاتهوه،
شتی بی بهرز دمکرتتهوه ۵ الرِّفَاعُ:
گواستنهموی کرشهی کشتوکال بؤسر خهرمان
بؤ گیرمکردن و شنمکردن و پاککردن ۵ الرِّفَاعَةُ:
توندى دمنگ و بهرزى و کاریگهرى لهسمر
گوپچکه، دمگوترئ: (في صوته رفاعه) ۵ الرُّفْعُ:
لهزاراوهی نه خودا ضهمیه (بؤره) یان نهو
پیتهی له شوینى نهو دئ ۵ همروا بهدهست
هه لگرتن له خواردن و خواردنیش دمگوترئ
پیش کازپوه بؤکسبیک بهرؤزو بی ۵ الرِّفْعَةُ:
رئزو پلهو پایه و شکؤمندی ۵ الرِّفْعَةُ: نهو
شتهی بههوی پیشنیارو راپورتتهوه بهرز
دمکرتتهوه بؤلای دادومر ۵ المَرْفَعَةُ: هه لئس و
کهوت و جهندو جونیکه بهرچاو دمگوترئ بؤ
راستکردنهوهی داواو پیوه پؤیشتنى کهوا بوو
(قانون المرافعات): نهو یاساییه هه لئس و کهوت و
چؤنیمتی بهرپوه بردنى داواکمریک دهخاته
بهردم دادگا ۵ المِرْفَاعُ: نامیریکه بؤ
بهرزکردنهوهی فورسایى و مگوو (جهمگ) ۵
المِرْفَعُ: کورسى ۵ وشهى (مِرْفَع): لای
مسیحیهکان چمند رؤؤکی دپارن پیش
پؤزانى رؤزو گرتن دمکهون ۵ المِرْفَعُ: نامیرى
بهرزکردنهوه.

المرفوع: لهحمدی پیغهمبهردا (د.خ) نهومیه پال
پیغهمبهر دهرئ، جا هسه بی یان کردموه بی
یان رازی بون بی.

رَفَاً له: کردو کۆششی بۆکرد به چاکه یان به خرابه.
رَفَاً فلاناً: به خششی دا به فلان و شتی خوشی
دمر خوارد دا ۵ چاکه ی له گه ل کردو ریزی لئ
گرت، دمگوترئ: (ذَهَبَ مِنْ يَحْفَهُ وَيَرْفُهُ): رۆیی
ئه وهی خزمهتی دمکردو پینداویستی ژبانی
خوشی بۆدابی نکردو سۆزی بۆ دهنواند.

رَفَاً البَقْلَ و غره: گیاهه که ی خوارد به لأم پاروی
په بدهمی نه گرت.

رَفَاً الطعامَ: زۆری خوارد ۵ رَفَتَ الأمُ: دایکه که شیر
دا به زارۆکه که ی.

رَفَاً اللبنَ: هه موو رۆژی شیری خوارد مه.

رَفَاً الشئَ: شته که ی مزی و هه ئی لوشی، دمگوترئ:
(رَفَاً المرأةَ أو شفتيها): نافرته که ی ماج کرد
لئوی مزی.

رَفَاً الذَّابَّةَ: کای دا به ولاخه که.

رَفَاً البيتَ: تاق و رفه ی بۆ خانومه دروست کرد.

رَفَاً الثَّربَ: قوماشی تری خسته سه ربانایی
کراسه که بۆئه وهی له لای خواره وهی پانتریبی ۵
أرَفَتَ الدَّجاجةَ و رهها علی بیضا: مریشه که
بالی خۆی به سه ره هیلکه که ی دا فش کردنه وه

کپ له سه ربان هه ئیشت ۵ إرَفَتُ: به مانا (رَفَاً

یرَفُ) دئ، دمگوترئ: (إرَفَتَ الثَّباتُ و إرَفَتَ

البرقُ) ۵ الرُفَاً: ئه و وردمه ته پ و تۆزه له کا

هه لدمه مری ۵ الرُفَاً: ئه و شته ی له خوار که له

سه ره مه دمه سه رئ ۵ الرُفُ: و مکوو تاقه وایه

له دیوار دا، شتی نایابی ناو مالی له سه ره

داده نری ۵ یان ته خته داریکه به پال دیواره وه

داده نری هاب و هاجاغ یان کتیب و دهفته رو شتی

وای ده خرتیه سه ره، دمگوترئ: (وَضَعَ الكَتَبَ

علی الرُّبِ): کتیبه که ی له سه ره رفه که داناون ۵

تاهمیک مه ل و بالئدمن ۵ کراسی نه رم و نیانه ۵

ناوی زاره که دمه ره وشته مه وه هه لدمه ملیسه ری ۵

الرُّفُ: کا ۵ ورده کا و کوت ۵ الرُّفَاً: شتیک زۆر

بده ره وشته مه وه، دمگوترئ: (نمر رُفَاً): په و

ددانیکی دمه وشاوه ن ۵ (روضه رُفَاً): باخیکه

په رشن گاره ۵ الرُّفَةُ: قومه ناویک ۵ خواردنیکی

باش و ریک و پیک ۵ جاوه رین، برۆ فرین ۵

الرُّفَةُ: به مانا (الرُّفَ) دئ ۵ الرُّفیف: بریسکه و

په رشن گ، دمگوترئ: (لغرها ریف) ۵ هه روا ناوه

بۆ پۆشاکێ ته نک ۵ دمه ختیک لق و پۆیه که ی

شۆرا به یان کردبئ ۵ زه وی به پیت و به رمکه ت ۵

هه لاشی ره شمال یان ئه و په رۆ پته که نه ی لئیه وه

شۆرپونه وه ۵ (ذات الریف): ئه و باغچه و

روه ک و دمه خته ی له به ره تیرناوی و ته په ده ماخی

بریسکه و ورشه ی لئویبئ ۵ هه روا ناوه بۆ ئه و

به له مه و که له که نه ی له ناو روبا را ریزدمه کرین بۆ

ئه وه ی خه لک به سه ربان دا به په رته وه.

وَرَفَقَ به وله و علیه رَفَقاً و مرفقاً: نه رم و نیان بوو

له گه ئی دا هه ئس و که وه تی جوانی له گه ل دا

کرد.

رَفَقَ في السير: له رۆپشتن دا هئیدی و له سه ره خۆ

بوو.

رَفَقَ فلاناً: له نانی شکی فلانی دا.

رَفَقَ البعرُ: به گورپس ده ستی حوشرمه که ی به ست.

رَفَقَ فلان رفاةً: بوو به هاویرئ و براده ره، دمگوترئ:

(كنت في رفاة فلان): له گه ل فلان که سه بووم ۵

أرَفَقَهُ: له گه ئی دا هئیدی و هئیم بوو ۵ سو دی پئ

گه پاند ۵ رَأَفَقَهُ رُفَاةً رِفَاةً: بۆ به هاوه ل و

هاویرئ، دمگوترئ: (رَأَفَقَهُ في السفر، ورافقه

السلامة) ۵ إرَفَقَ: سو د به خش بوو، داوای

پارمه تی کرد ۵ إرَفَقَ علیه: شانی له سه ره دادا ۵

نانی شکی دادا، دمگوترئ: (بِت مُرَفَقاً): شه وم

به رۆز کرده مه و نانی شکم دادا بوو ۵ إرَفَقَ اللحمُ:

خه لکه بوون به هاویرئ په کتری ۵ ترفاقاً: بوون

رَفَلَ رَفَلًا ورفلاتًا: لمرؤیشتن دا لارو لمنجهی کردو
داوینسی خوئی لمرهوی خشانندو بهدوخویدا
رایکیشا.

رَفَلَ ثَوْبَهُ: کراسه‌که‌ی درپژکردو بهدوخوئی
خشانندی.

رَفَلَ الْبِنْتُ: بیرمه‌کی لیل و قوراو کرد ◊ اَرَفَلَ: بهمانا
(رَفَلَ) دی، دمگوتری: (أَرَفَلَ فِي ثِيَابِهِ): لهناو
پوشاکه‌که‌دا لارو لمنجهی کرد ◊ اَرَفَلَ ثَوْبَهُ أَوْ
اِزَارَهُ أَوْ ذِيْلَهُ: کراسه‌که‌ی یان دهرپیه‌که‌ی یان
لکی میزمره‌که‌ی درپژ کردو شلی کردو
بهدوخویدا خشانندی ◊ اَرَفَلَ الْقُرْمُ فَلَانًا: گه‌له‌که
فلان‌یان کرده گهورمو پاشای خویمان ◊ رَفَلَ:
دمگوتری: (رَفَلَ فِي ثِيَابِهِ): به پوشاکه‌که‌یه‌وه
لارو لمنجهی کرد واته: دمق بهمانا (رَفَلَ) دئی ◊
اَرَفَلَ ثَوْبَهُ أَوْ اِزَارَهُ أَوْ ذِيْلَهُ: کراسه‌که‌ی یان
دهرپیه‌که‌ی یان لکی میزمره‌که‌ی درپژکردو
بهدوخوئی دا دا لمرعزری خشانند ◊ اَرَفَلَ الْمَلِكُ
فَلَانًا: پاشا فلانکسی کرده حاکم و لپرسراو ◊
تَرَفَلَ فُلَانٌ تَرَفَلَةً: بهمانا (رَفَلَ) دئی ◊ تَرَفَلَ: بهمانا
(رَفَلَ) دئی ◊ تَرَفَلَ عَلَيْهِمُ: بوو به‌حاکم و
فهرمانرپه‌وا به‌سهریانه‌وه ◊ التَرَفِيلُ: لمرانستی
عوروزدا زیادکردنیکی سه‌به‌به لمره‌موئی
شیرمه‌که‌دا، و مگوو زیادکردنی (تَرَفَنَ) لمر
(مُتَاعِلِنَ) و بگوتری: (مُتَاعِلَتِنَ) ◊ الرَّفَالُ: درپژ،
دمگوتری: (شَعَرَ رِفَالًا وَثَوْبًا رِفَالًا) ◊ الرَّفْلُ:
کلکی درپژ ◊ پُوشاکِی درپژ ◊ پُوشاکِی فِش و
فُؤن ◊ زبانی خُوش ◊ ناهرمتی گُوشتن ◊ المِرْفَالُ:
که‌سیک زُور لارو لمنجه بکا ◊ المِرْفَلَةُ: به‌رمورو
خشل و ملوانکه‌ی درپژ، که ناهرمت لارو لمنجه‌ی
پتوه بکا ◊ (ك: مِرْفَالًا) ◊ رَفَّةٌ رِفْهًا وَرِفْهًا: نازو
نیعمه‌تی باش و به‌رفراوانی توش هات.

به‌دوو هاومل ◊ بوون به‌هاورپیی به‌کتر ◊ تَرَفَقَ
به: بهمانا (رَفَقَ) دئی ◊ تَرَفَقَ عَلَيْهِ: پشتی پیومه‌دا
نانیشکی لمره‌دا دادا ◊ تَرَفَقَ به: سودی گه‌یاند،
داوای کُومه‌کی کرد ◊ اسْتَرَفَقَهُ: داوای کرد ببیته
هاورپیی ◊ الأَرْفَقُ: دمگوتری: (هَذَا الْأَمْرُ أَرْفَقَ بِكَ
وَعَلَيْكَ): نهو کاره بؤ تو سود به‌خشه ◊ الرَّافِقُ:
سود به‌خش ◊ الرَّافِقَةُ: هیدی و هینن ◊ الرَّفَاقُ:
حه‌بلیکه دمستی حوشتی بین دمه‌ستری، کاتی
ترسی نه‌وه‌ی لی کرا به‌له‌سه‌ببی ◊ الرَّفَاقَةُ:
کُومه‌لی هاورپیان و دُوست و برادرم ◊ الرَّفْقُ:
به‌یده‌ست و خُوش لمرست، دمگوتری: (مَاءٌ رَفَقَ
وَمَرْتَعٌ رَفَقٌ): ناوینکه به‌خُوشی دمستی دمگاتنی
له‌ومرگایه‌که به‌ناسانی پیی دمگه‌ی ◊ الرَّفْقَةُ:
هاورپیه‌تی ◊ الرَّفِيقُ: به‌سُوزو نهرم و نیان و
له‌سهره خُ ◊ به‌وکسه‌ش دمگوتری که‌له‌ته‌ک
فهرمانرپه‌واو پاشادایه‌و بؤ هه‌موو شوینیک
له‌خزمه‌تی دا دهبی ◊ سود به‌خش ◊ زُن،
میرد، هاوسمر ◊ الرَّفِيقَةُ: مینینه‌ی (الرَفِيقُ) ◊
زُن ◊ المِرْفَاقُ: هاودم و هه‌مناهنگی مه‌لیک و
پاشا ◊ المِرْفَقُ: دام و دمزگای خزمه‌تگوزاری
المِرْفَقُ: نهو دام و دمزگایانه‌ی خزمه‌تگوزاری
پیشکشی کُومه‌نگا دمکن، و مگوو دائره‌ی ناوو
ناومرؤو کارمباو خسته‌خانه... ◊ هَرشَتِيك
له‌سهری دابنیشی و پالی له‌سهریدمه‌وه ◊
نانیشک؛ جومگه‌ی نیوان دمست و فُؤن ◊ المِرْفَقُ:
به‌مانا (المِرْفَقُ) دئی، (مِرْفَقُ الدَّارِ وَغُوهَا): نهو
شتانه‌ی له‌گه‌ل خانوو حیساب دمکرین، و مگوو
حه‌مام و مه‌تبه‌خ و به‌ربیللا و حه‌وشه‌و ته‌نکی و
بیری ئاو ◊ المِرْفَقَةُ: نه‌وشته‌ی له‌سهری پال
دمدمیه‌وه ◊ دُوشَه‌ک و سه‌رین و کورسی و
که‌ره‌ویته.

رَقَبَة فَلاناً وبه: بهزمی بهفلانکس دا هاتموه،
سۆزی بۆی بوو.

رَقَبَة: بهمانا (رَقَبَة) دئ ۵ اَرْقَبَة: بهمانا (رَقَبَة) دئ،
دمگوترئ: (اَرْقَبَة فلان): لهخواردن و خواردنهمو
پۆشاک لمبهرکردن دا زنده رۆی کرد ۵ خوشی
پابواردو نيسراحتی کرد ۵ همروا دمگوترئ:
(اَرْقَبَة عندي): لای من بمینهومو نيسراحت بکه
۵ اَرْقَبَة: سمري بهشانهکردو رۆنی لی دا ۵ اَرْقَبَة
فلاناً: فلان کهمی خسته ناو نازو نيعمتموه ۵
رَقَبَة: بهمانا (اَرْقَبَة) ۵ رَقَبَة نَفْسَة: نازو نيعمتمی
بۆ نهمسی خۆی دابین کرد، دمگوترئ: (رَقَبَة
عندي): لای من بمینهومو خوش پابویره ۵ رَقَبَة
عنه: ناخووشی دورخستهومو زبانی خووشی
پرنازو نيعمتمی بۆ دسته بمرکرد ۵ رَقَبَة عليه:
مؤلمتی دا ۵ قَرَقَبَة: بهمانا (رَقَبَة) دئ ۵ اسْتَرْقَبَة:
بهمانا ((قَرَقَبَة) دئ، دمگوترئ: (اسْتَرْقَبَة عندي)
بهمانا (اَرْقَبَة عندي) دئ ۵ الرُقَابَة: زبانی خوش و
پرنازو نيعمتمو همرزانی ۵ الرُقَابَة: بهمانا
(الرُقَابَة) دئ ۵ الرُقَابَة: سۆزو خوشهويستی و
بهزمی ۵ الرُقَابَة: بهمانا (الرُقَابَة) دئ

رَقَبَة رَقَباً: ژنی هینا ۵ هاوسهرگیری کرد.

رَقَبَة النوب و نحوه من کل منسوج: پۆشاکهکی
پینهکرد، دورپیهوه، همندیکی بههمندیکی
ترهوه نووساند، دمگوترئ: (رَقَبَة الخرق):
کونهکی پرکردومو چاکی کردموه.

رَقَبَة فلاناً: ترسو بیمی لسمهر فلانکس لابرد ۵
اَرْقَبَت السفينة: کهمتیهکه لمبندمر نزیک بۆوه
۵ اَرْقَبَة اليه: بهمنای بۆ برد، جووه پائی ۵ اَرْقَبَة
السفينة: کهمتیهکی نزیک بمندمر کردموه ۵
پان لهزموی نزیک خستهوه ۵ اَرْقَبَة فلاناً:
موداراتی لمگهَل دا کرد ۵ راقباً مرافاة: هاواری

بوو، جووه سمهر بپرو باومری نمو ۵ زمانه
سازی لمگهَل دا کرد ۵ رَقَبَة المتزوج: پیرۆزبایی
لهو کهمکرد کهزنی هیناوه پینی وت
پیرۆزباییت لی دمکهم هیوادارم کورپو کچی
زورتان بین ۵ ترافواً على الأمر: کارمکهمان
بهسمند کرد، بهلایانهوه باش بوو ۵ الرقباء:
پیرۆزبایی کردنه لهو کهمی هاوسهرگیری
کردوه ۵ الرقبة: کاو پلپوش ۵ الرقباء:
نهوکهمی پیشی پینهسازی جلو بهرگ بین ۵
بۆ ناهمرت دمگوترئ: (رقباء).

رَقَبَة الدَّمع والدَّم: فرمیسهکه پان خوینمهکه
گیرسایهوه وشک بۆوه.

رَقَبَة دم القتال: بکوزمهکه خوینی بۆدرا، خوینی دا،
خوینبهستی کرد.

رَقَبَة بينهم: ناشتهوایی لهنیوان دا کردن ۵ ریکی
خستهومو، دمگوترئ: (اَرْقَبَة على ظلمك):
بهزمییت بهخوتا بی ۵ بهمنهاندازی بهمری
خوت قاج راکیشه، همروا دمگوترئ: (لا ارقبا الله
دمعاً): خودا فرمیسهکت وشک نهکاتهوه ۵
الرُقوبه: بهوکهمه دمگوترئ صولجی نیوان
خه لک دمکا ۵ ناشتهوایی دهخاته نیوان
خه لکهوه، دمگوترئ: (الذبة رفقء الدم): خوین
دان بهکس و کاری کوزراو خوینی بکوز
دهپاریزی و لهکوشتنهوه رزگاری دمکات ۵.

رَقَبَة: چاوهروانی کرد ۵ سهرنجی راکیشه ۵
پاریزگاری کرد.

رَقَبَة فلاناً: لهملی فلانی دا ۵ پمتی لهملی
فلانکس کرد.

رَقَبَة رَقَباً: ملی نهمسور بوو ۵ (هو اَرْقَبُ وهي رَقَباء)
۵ اَرْقَبُهُ داراً أو ارضاً: خانومهکه پان زهوییهکی
کرده ملک و سامان بۆ خۆی و بۆنهومکانی ۵
راقبته: جاودپیری کرد ۵ لی ترسا ۵ اَرْقَب:

بهرزبوه، ریزدار بوو ۵ اِرْتَقَسَبَ
 الشَّيْءُ: چاومپروانی شتهکهی کرد ۵ تَرَقَبَهُ:
 چاومپروانی کرد ۵ الرُّقَابَةُ: چاودپیری کردن ۵
 سانسورکردن لیسمر کتیب و نوسراوی تر پیش
 لهچاپدان و بلاوکردنهومیان ۵ یان دمست
 تیومردانی حکومت یان بانکی مهرکهزی بؤ
 شهوی کار بکاته سمر نرخ و بهمای جوره
 پارمیهک ۵ الرُّقْبَى: نهومیه یهکیک بهیهکی تر
 بلئ نهگمر من پیش تو مردم فلان خانوو یان
 فلان زهویم بؤ تو بی، شهوی تریش بهویان
 وابلئ، همریهکهیان چاومپرتی مردنی شهوی
 تربی ۵ الرُّقْبَةُ: چالیکه ههئدکهندرئ بؤ
 گرتنی پلینگ ۵ الرُّقْبَةُ: نهستؤ، مل ۵ بههموو
 جهستهی نادمیزادیش دمگوترئ ۵ همروا ناوه
 بؤ کؤیلهو بهندهو کهنیزهک ۵ همروا ناوه بؤ
 بهشی زوروی کهمان ۵ الرُّقَابَةُ: حهرمسی کالاو
 چاودپیری شت و مهک.

الرُّقْبُ: نهو دایک و باوکهی مندالیان بؤ نامینئ ۵
 کهسینک (پیاو بی یا زن) نهتوانئ کاربکاو
 بژئوو پیداویستی خوی دابین بکا ۵ همروا
 بهزنییک دمگوترئ چاومپروانی مردنی
 میردمهکی بکا بؤشهوی میراتی لی بگری یان
 شوبکاتهوه بهیهکیکی تر ۵ (أم الرقوب): بهلاو
 کارسات ۵ الرُّقِيب: ناویکه لهناوه جوانهکانی
 خودا ۵ چاودپرو حهرمس ۵ پیشهتای سوپا ۵
 کهسینک نهمرکی پیداجونهومو خوئندنهوهی
 کتیب و نووسراوی دهخریتنه نهستؤ پیش
 چاپکردنیان بؤشهوی سانسوریان بکاو رستهو
 وشهگهلیک کهلهگهل بارو دؤخهکه نهگونجن
 لایبهرئ ۵ الرُّقَابُ: پیاو خرابیک که پیاوانی
 ناسایش دمیخهینه ژئر چاودپیری خویانهوه
 بؤشهوی بزاند ههئسو کهوتی چؤنهو نههیلن

خرابهکاری بکا ۵ الرُّقَابُ: چاودپیر ۵ شهو
 کهسهی چاودپیری کردن دمکاته پیشهی خوی ۵
 الرُّقَابُ: شوئینی چاودپیری کردن ۵ الرُّقَابَةُ:
 بهمانا (الرُّقْبُ) دئ.

رَقْرَقَ رَقْرَقًا و رَقْرَقًا: کاسبی کرد، خیزان و مندالی
 خوی بهخیکردن

رَقْرَقَ الشَّيْءُ: شتهکهی ریک خست و چاکی کردموه.
 رَقْرَقَ مَالَهُ: مال و سامانی خوی ریک خست،
 سمروکاری کرد ۵ اِرْتَقَعَ رَأْسُ الْمَالِ: پارمو
 پولهکهی بههوی چاودپیری کردنهوه گمشه
 کرد ۵ تَرَقَّقَ: کاسبی کرد، همولئ نا بؤ
 دابینکردنی بژئوی مال و خیزانی خوی ۵
 الرُّقَابِيُّ: بازارگانیک زور بهخهم مال و سامانی
 خویهوه بی.

رَقَدَ رَقْدًا و رَقْدًا: نوست ۵ (رَقَدَ عَنِ الْأَمْرِ): وازی
 لهئیشهکه هینا ۵ گوئی بهئیشهکه نهدا لئی
 غافل بوو.

رَقَدَ عَنِ الضَّيْفِ: گرنکی بهمیوانهکه نهدا.
 رَقَدَ الْحُرُّ: گمرما نهما ۵ اِرْقَنَهُ: نواندی ۵ رَقَدَ الْمَكَانُ:
 لهو شوئنه مایهوه ۵ رَقَنَهُ: بهمانا (أرْقَدَهُ) دئ ۵
 تَرَقَّدَ: خوی بهنوستوو خست ۵ أَرَقَّدَ: خیرا
 رؤیشت ۵ اسْتَرَقَّدَ: همنهوز سواری بوو ۵
 الرُّاقِدَةُ: کؤلینهو کوپهی گورمو قول ۵ الرُّقْدَةُ:
 گهرمای دوا سمرما ۵ الرُّقْدُ: نافرمتیک ناز
 بهروهر بی و کیشتهنگاوان بخهوی ۵ المَرَقْدُ:
 شوئینی نوستن و پالکوتن ۵ گؤرو نارامگا ۵
 المُرَقْدُ: دمردیکه نادمیزاد بیهؤش دمکا ۵ بی
 ناگای دمکا.

رَقْرَقَ الْمَاءَ رَقْرَقًا: بههئوئشی ناوهکهی رشته ناو
 شتهکهوه.

رَقْرَقَ عَيْنُهُ: چاوی فرمیسکی رزاندن ۵ رَقْرَقَ
 الشَّرَابَ: شمرابهکهی تیکهل بهشلهمنی تر

سمرنج را کیش لهناو گزوکیادا دمزی ۵ الرقصة:
 رمنگیکى خالخالوویه، یان تیکه له رمنگیکه له
 لیل و رمش و بیور.

رَقْصِ رَقْصًا: سه‌مای کرد، جهسته‌ی خو‌ی
 جولاندموه له‌سمر شیومو هم‌وای مؤسیقا یان
 گۆرانى ۵ به‌شیومى لارو له‌نجه و خو‌بادان
 رو‌یشت.

رَقْصِ النَّبِيَّةِ: سرکه‌که هه‌لجوو.

رَقْصِ فِي الْكَلَامِ: خیرا خیرا قسه‌ی کردن.

رَقْصِ الْجَمَلِ: حوشرمه‌که كه‌وته سمر ره‌وتو جوان
 رَقْصِ ۵ اَرَقْصِ فِي سَبْعَةٍ: به‌مانا (رَقْصِ) دئ ۵
 اَرَقْصِ فَلَانًا: فلانکه‌سی هه‌لنا بۆ سه‌ماکردن ۵
 اَرَقْصَتِ الْمَرَأَةَ وَكَلَّمَهَا: نافرته‌که منداله‌که‌ی
 هه‌ته‌کاند ۵ هه‌لی به‌راند ۵ اَرَقْصِ فَلَانَ الدَّابَّةَ:
 فلانکه‌س و لاخه‌که‌ی هاندا بۆ خیرا رو‌یشتن ۵
 رَقْصَهُ: به‌مانا (اَرَقْصَهُ) دئ ۵ تَرَقَّصَ: به‌مانا
 (رَقْصَ) دئ ۵ الراقصةُ: سه‌ماکر ۵ (ليلة راقصة):
 شه‌وینکه سه‌مای تیدا بکری ۵ الرقصُ:
 جولاندى به‌شیکه له‌جهسته یان زۆربه‌ی
 له‌سمر شیومى مؤسیقاو گۆرانى، به‌مزوری
 به‌هه‌لته‌کاندنى شان یان سمت یان دوو ده‌ست
 ئه‌نجام دهرئ ۵ بۆ دهربرینی جوژه مانایه‌ک
 له‌ماناکان ۵ چمند جوړی هه‌به ۵ الرقصُ: قسه‌و
 قسه‌لۆک، ده‌گوتری: (سمعت رقص الناس علينا):
 گویم له‌قسه‌ی ناشیرینی خه‌لک بوو دزی ئیمه
 ۵ هم‌روا ده‌گوتری: (له رقص في كلامه):
 له‌قسه‌کردن دا به‌له به‌لیه‌تی ۵ الرقصُ:
 که‌سیک زۆر سه‌ما بکا، پیشه‌ی سه‌ماکردن بی ۵
 به‌ندولی کاتزیمیر ۵ الرقاصَةُ: نافرمتیک پیشه‌ی
 سه‌ماکردن بی ۵ زه‌ویبه‌ک ناویش بدرئ هیچی
 لی نه‌پوئ ۵ المرقصُ: شوینی سه‌ماکردن ۵
 المرقصَةُ: به‌مانا (المرقصُ) دئ.

کرد ۵ ررق الثريدَ بالدم: تیگوشاوی تیکه‌ل
 رو‌ناو کرد ۵ ررق الطيبَ في الشرب: بو‌نی
 خو‌شی بو‌شاکه‌که‌ی کرد ۵ تَرَقَّرَقَ الْمَاءُ وَغِيهِ:
 ناومکه به‌هیواشی هه‌لرژایه خو‌ار، یان
 به‌هیواشی رو‌ی ۵ تَرَقَّرَقَ الْمَاءُ وَغِيهِ: ناومکه
 شله‌قاو شه‌پولی دا، یان به‌هیواشی ره‌وان بوو
 کشا، ده‌گوتری: (ترقرق الدمع من العين):
 فرمیسک له‌جاودا قه‌تیس ما ۵ تَرَقَّرَقَ عَيْنُهُ:
 جاوی فرمیسکی رژاند ۵ تَرَقَّرَقَ السَّرَابُ:
 تراویلکه‌که دره‌وشایه‌وه، بریسکه‌ی دا ۵ تَرَقَّرَقَتِ
 الشَّمْسُ فِي طُلُوعِهَا: خو‌ر له‌کاتی هه‌له‌هاتنی دا
 واهاته به‌رجاو بسورپه‌ته‌وه ۵ تَرَقَّرَقَ الْحَيْرَانُ
 لِلْمَنِّ أَوْ الْهَزَالِ: نازه‌له‌که خه‌ریکه قه‌له‌مو بی
 یان به‌رمو لاواز بوون بچی ۵ الرقارِقُ: شه‌و
 شته‌ی بدره‌وشه‌یته‌وه یان تیکه‌موه به‌اوی ۵
 الرقارِقُ مِنَ الْمَاءِ: ناوی که‌م ۵ جوژه ناو ۵
 الرقارِقُ مِنَ الشَّيْبِ: بو‌شاکى تمنک ۵ الرقارِقُ مِنَ
 الشَّرَابِ: شله‌مهنی رون ۵ الرقارِقُ مِنَ السَّيْفِ:
 شمشی بریسکه‌دار ۵ الرقارِقُ: به‌مانا (الرِقَارِقُ)
 دئ ۵ همرشتیک بدره‌وشه‌یته‌وه ۵ الرِقَارِقُ مِنَ
 التَّمَعِ: فرمیسکی قه‌تیس ماو یان زه‌نگۆل
 زه‌نگۆل ۵ (جارية ررقارة): کچۆله‌میکی ته‌رو
 تازمو دهمو چاو ته‌رو گمش ۵ (رقرة البثرة):
 بیتست سپی دره‌وشاوه ۵ رَقَّعَهُ: زه‌خره‌فه‌ی کردو
 نه‌خشاندى ۵ جوانی کردو رازانددیبه‌وه.

رَقْصِ الْكِتَابِ: کتیبه‌که‌ی نووسیه‌وهو خالی له‌سه
 بیه‌ته‌کان دانا.

رَقْصِ الثَّمَامِ كَلَامَةً: فیتنه جوپه‌که قسه‌کانی خو‌ی
 رازانندنه‌وه بۆ شه‌ومی مه‌به‌سته‌کانی بیه‌یکی.
 رَقْصِ رَقْصًا وَرَقْصَةً: خالخالووی به‌له‌ک بوو ۵
 الرقصاءُ: به‌مانا (الرقاش) دئ ۵ جوژه کرمیکه
 رهنگاو رهنگ خالی زه‌ردو سوری تیدان جوانو

رَقَطَهُ رَقَطًا: خالی تیدا دروست کردن.

رَقِطَ رَقِطًا: خالی پیوه بیون ۵ رَقَطَهُ: بهمانا

(رقطه) دئ ۵ دمگوترئ: (رَقَطَ عَلٰی ثوبه): بویهو

رهنگی بهسمر پؤشاکه‌ک‌ه‌ی دا پڑاند ۵ تَرَقَطَ:

به‌له به‌له بوو ۵ دمگوترئ: (تَرَقَطَ النسیجُ):

قوماشه‌که گول گول بوو ۵ الأَرَقَطُ: پلنگ ۵

همرگیانله‌بهرئیک رهنگی خالخال و به‌له‌ک بین ۵

الرَقَطُ: نوخته‌و خال ۵ الرَقَطَاءُ: مینینه‌ی

(الأرقط) ۵ جوړه ماریکه ۵ تیگوشاویکی

جهوری و مها روته‌ک‌ه‌ی له‌سمر پراوستابن به‌له

به‌له ۵ الرُقَطَةُ: رهنگیک له‌سب‌و رهنش تیگه‌لاو

بین ۵ یان له‌رهنگی سورو زهردو هی تر تیگه‌ل

بوو بین.

رَقَع الشیخ رَقَعًا: بیرمیردمکه یان بیرمژنه‌که

له‌کاتی هه‌ستان دا ههردوو دهستی دادان.

رَقَعَ فِی سِرِّه: خیرا رویشت ۵ دمگوترئ: (مارقع

فلان رَقَعًا): فلانک‌ه‌س هیجی بونه‌ک‌را، هیجی

نه‌کرد.

رَقَع الثُّرْبَ والحذاء رَقَعًا و رَقَعَةً: کراسه‌ک‌ه‌ی پینه‌کرد

۵ پیل‌او‌مکانی پینه‌کردن.

رَقَع البناء: پالپشتی بؤ بیناکه دانا، دمیرمگی به‌مردا.

رَقَعَ أَمْرُهُ: کاروباری خوئی ریک خست.

رَقَعَ فُلَانًا: له‌فلانک‌ه‌سی دا ۵ (رَقَعَهُ بَكَفٍ أَوْ بِسَهْمٍ):

شه‌بلاغ‌ه‌ی لی دا، تیری پیوفا.

رَقَعَ الْأَرْضَ بِرَجُلِهِ: به‌قاج زمویبه‌ک‌ه‌ی کوتایه‌و‌وو

بین په‌ستی کرد. ۵ رَقَعَ رَقَاعَةً: نه‌حمه‌ق بوو گیل

بوو ۵ أَرَقَعَ الثُّرْبَ و غِیرَه: پؤشاکه‌که کاتی

پینه‌کردنی هاتوو ۵ أَرَقَعَ فُلَانًا: فلانک‌ه‌س بین

عه‌قلیبه‌کی زوری کرد شتیکی ناشیرینی نه‌نجام

دا ۵ رَأَقَعَ الحَمْرَ: به‌مرده‌وام بوو له‌سمر

خواردنه‌وه‌ی مه‌ی ۵ رَقَعَهُ: به‌مانا (رَقَعَهُ) دئ ۵

رَقَع البناء: باشکولی بؤ بیناکه دانا، دیرمگی

به‌مردا ۵ رَقَعَ أَمْرَالَهُ أَوْ مَعِيشَتَهُ: مال و سامانی

خوئی ریک خست یان ژبانی خوئی ریک خست ۵

رَقَع الحديث: له‌فسه‌ک‌ه‌ی زیادکردو که‌م و کورپی

تیدا نه‌هیشت ۵ اِرْتَقَعَ: دمگوترئ: (ما اِرْتَقِعْ لَه

أَوْ بَه): گرنگی بین نه‌دا ۵ (ما تَرْتَقِعْ مِنِّي بِرَفَاعٍ):

گوئی به‌ناممؤژگاری من نادا ۵ یان هیج‌م به‌فسه

ناکا ۵ تَرَقَعَ: کاسی کرد ۵ اسْتَرَقَعَ: کاتی نه‌وه‌ی

هاتوو و پینه‌ی بکه‌ی ۵ الأَرَقَعُ: نه‌حمه‌ق و گیل ۵

ناسمانی دونیا له‌م روه‌وه که‌به نه‌ستیره

راز‌او‌مته‌وه ۵ التَرَقِيعُ: (تَرَقِيعُ الجروح): نه‌ومیه

برینه‌که پاک بکریته‌وه نه‌مجار به پارچه

پیستیکی شوینیکی تری جهسته‌ی دابیپوشری

۵ الرُقَاعَةُ: گیلی و بین عه‌قلی ۵ بین حه‌باو بین

شهرم ۵ الرُقَاعِي: که‌سینکه زور دهریبه‌ست مال و

سامانی خوئی بی و هه‌میشه خه‌ریکی ریک و

پیک کردنی بین ۵ الرُقِيعُ: ناسمانی حه‌وته‌م ۵

الرُقَاعَاءُ: نافرمتی گیل ۵ شتی رهنگا و رهنگ ۵

نافرمتی قاج باریک ۵ الرُقَعَةُ: پینه، پارچه‌یه‌ک

پینه‌ی بین بکری ۵ کوته کاغه‌زیک پارچه

پیستیکی شتی له‌سمر بنوسری ۵ پارچه زه‌وی

به‌له‌م‌گیاو گزو له‌ومرگا ۵ رَقَعَةُ الشَّطْرَنْجِ: پارچه

ته‌خته‌یه‌ک که جوارگوشه جوارگوشه کراوه ۵

حَطَّ الرُقَعَةُ: جوړه خمت و نویسینیکه نامه‌ی بین

دمنوسری ۵ الرُقَعَةُ: جوړه دره‌ختی‌که

زمبه‌للاج و گه‌وره گه‌لاک‌ه‌ی و مکوو گه‌لای کوله‌که

وايه، به‌رمکه‌ی و مکوو هه‌نجیر ده‌جی ۵ الرُقِيعُ:

گیل و نه‌حمه‌ق ۵ ناسمان ۵ المُرَقَعَانُ: گیل و نه‌قام

۵ (مُرَقَعَانَةٌ): بؤ مینینه به‌کاردئ ۵ المُرَقَعُ: شوینی

پینه‌کردن ۵ المِرْقَعُ: دمگوترئ: (خطیب مِرْقَعُ):

وتار بیژنیکه قسه ده‌خاته پال قسه و ریکیان

ده‌خاو وتاریکی جوانی لی پیک دئ ۵ المُرَقَعُ:

بیاوی هالبوو لمبوته دراوو خاومن نمزمون ◊
 الْمُرْقَعَةُ: بوشاکی صوفیان لهم روهوه بینه بینه
 بی ◊ رَقَّ رَقًا رِقَّةً: تمنکی کرد.

رَقَّ رَقًا رِقَّةً: باریک بوو کزو لاوزاو ناسک و لمتیف
 بوو.

رَقَّ عَظْمُهُ: ئیسقانی زعیف بوو، پیر بوو، بهسالآ
 جوو.

رَقَّ عَدَدُهُ: تممنی کهم بوو ◊ پیستی دامالندراو
 هیزی نهما.

رَقَّ حَالُهُ: همزار کهوت و مان و سامانی نهما ◊ ناسان
 بوو، نرم بوو.

رَقَّ لَهُ: بهزمیی پیدای هات ◊ گمردنکهچ بوو، ملی دا
 ◊ شمیری کرد ◊ دمگوتری: (رَقَّ وَجْهَهُ): بهپروان
 تمنک بوو.

رَقَّ الْحُرُّ: نازادمهکه بوو بمکؤیله ◊

أَرَقَّ: بهمانا (رَقَّ) دئی.

رَقَّ الْفَرَسُ وَغَرَهُ: نهمسهکه سمی تمنک بوو.

رَقَّ فُلَانًا: فلانکمس بارو دؤخی نالمبار بوو، همزار
 کهوت.

رَقَّ بِهِ اخْلَافُهُ: جروک بوو خیریو بییری نهما.

رَقَّ الْحُرُّ: نادممیزادمهکی کرده کؤیله ◊ ههلی

گنرپایهوه، به نامؤزگاری و قسهی جوان نمری

کرد ◊ رَقَّ قَلْبُهُ: دلی دایهومو نمری کرد ◊ رَقَّ

كَلَامُهُ: قسهکانی نمرم و نیان کردن، قسهی

جوانی وتن ◊ رَقَّ مَشِيئُهُ: بههیاوشی رؤیی ◊

رَقَّ بَيْنَهُمَا أَوْ مَابَيْنَهُمَا: نیوانی نمو دوکسهی

تیک دا ◊ تَرَأَى هَرْمَةً: راوو بؤچونی گهپشته

کؤتایی ◊ تَرَقَّتْ: بهمانا (رَقَّ) دئی ◊ بههیاوشی

رؤیپشت، زهلیل و مل کهچی کرد ◊ دمگوتری:

(رَقَّتِ الْحَسَنَاءُ فُلَانًا): نافرمته جوانمهکه

فلانکسهی ژهدسته کردو دلی لی ستاندو

کردویهتی بمکؤیله ◊ اسْتَرَقَّ الْمَاءُ وَنَحْوَهُ: ناومکه

رؤچوو جگه لهکممنکی ◊ اسْتَرَقَّ اللَّيْلُ وَغَيْرُهُ:

شهومکه زوربهی رؤیشت ◊ اسْتَرَقَّ الْأَسْحَابُ: بمدیل

گیراومکهی کرده کؤیله ◊ اسْتَرَقَّ الْحُرُّ: مامهلهی

کؤیلهی لهگهله پیاوه نازادمهکه کرد ◊ الرَّقَاقُ:

زموی دهشت و نمرمهلان ◊ نهو چالآپیهی

ماومیهک ناوی تیدا راوستاومو دوابی ناومکه

رؤچوووه، دمگوتری: (أَرْضُ رِقَاقٍ): زموییهکی

نمرمهلان، گله وردیهی ◊ (یوم رِقَاقٍ): رؤزیکی

گهرمه ◊ الرَّقَاقُ: کؤیله ◊ نانی تیری ◊ رؤیشتنی

لهسره خو ◊ الرَّقُّ: جهرمیکه تمنک بو تیدا

نوسین بهکاردئی ◊ لاپهرمی سپی ◊ ناوی کهم

لهبنکی دمزیادا پان لهشیوو دؤل دا ◊ کیسهلی

گهوره ◊ گیانلهبهریکی ناوییه ومکوو ◊

تیمساح وایه ◊ الرَّقُّ: شتی تمنک ◊ بمندایهتی ◊

زموی نمرمهلانی پان و پؤر ◊ نهو چرؤو سهره

تمرزانهی نازهل بمناسانی دهمی دهیگاتئی و

بهلایهوه خو شه ◊ الرَّقُّ: ناوی تمنکاو ◊ ناوی

کهمی بنکی دمزیادا ناو شیو ◊ زموی نمرمهلانی

پان و پؤر ◊ الرَّقُّ: نمرمی و سوکی ◊ تمنکی ◊

زموی نمرمهلان و پان و پؤر ◊ لاوازی و بی هیزی

◊ الرَّقَّةُ: بهمانا (الرِقَاقُ) دئی ◊ پان هر

زموییهکی دم روبراره که لهکاتی همستانی

ناومکه دا ناوی بگاتئی و کهجهمهکه نیشتهوه

ناومکهی لهسر نامینئی و زموییهکه بؤ پوهک

تیدا ناشتن لمباره ◊ الرَّقِيْقُ: شتی باریک و تمنک

◊ کؤیله ◊ الْمَرَقُّ: همرشتیک باریک پان تمنک

بی ◊ (مَرَقُ الْأَنْفِ): نمرمهی لوت ◊ (مَرَقُ

الْبَطْنِ): نمرمهی ورگ ◊ لای خواروی ورگ ◊

الْمِرْقَاقُ: تیرؤک؛ داریکه نانی بی پان دمکریتهوه

◊ الْمُرَقُّ: نانی تمنک، نانی تیری ◊ الْمُسْتَرَقُّ مِنْ

الشَّيْنِ: نمرمهی شت ◊ أَرَقَلْتُ فِي سَبْعٍ: پهلهی

کرد لمړؤیشتنی دا ◊ أَرَقَلْتُ النَّخْلَةَ: دارخورماکه

دریژ بوو، هه لڅو ۵ الراقل: حملیکه به کاردئ بؤ چونه سمر دارخورما ۵ الرُقْلَةُ: دارخورمای بهرز ۵ الرُقَالُ: تیزرؤ، یان رۆیندهو زؤر رهو.

وَقَمَّ الكتابَ وعلیه وفيه رَقْمًا: کتیبه کهی نووسی ۵ (هو يَرْقُمُ على الماء): به کهسیک دهگوترئ کارئ بئ سود بگا، بهئیشی هیچو بوجهوه خهریک بئ.

رَقْمَ السَّلَّةِ: کالاکه ی نیشانه کرد، نرخئ له سمر دانا ۵ ری لئ دا، جوړمه که دیاری کرد ۵ رَقَمَ الكتابَ والشرب: بهمانا (رَقَمَ) دئ ۵ الأرقم: نیره مار یان ماری ژاراوی پیس ۵ الترقیم: خالبه نندی؛ دانانی خال و فاریزمو داشو نیشانه ی پرسیارو سمر سورمان ۵ الرُقْمُ: خه تی گه وره ۵ نیشانه کردن ۵ مؤر لئ دان ۵ نرخ له سمر شت دانان ۵ ناوزه کردنی قوماش ۵ ههروا ناوه بؤ ژماره سادهمکان: (۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹)

۹) ۵ الرُقْمَ القیاسی: ژمارمه که که پئشپرکئ کار لای زوروی لئ بهدمست دینئ، و مکوو نه وه راکهریک له ماوهی ده چرکه دا هه زار مه تر برپئ و کهسانی تر به (۱۵) چرکه نه و مه و دایه یان برپین ۵ الرُقْمَةُ: باخچه ۵ قهراخی شیو، یان زونگاو، یان شونین کۆبونوهی ناو ۵ رومکیکه ناوی خوبازیه ۵ نیسقانیکه له شیوهی نینۆک له سمر و باریکایی دهستی و لآخه وه دهرمه که وئ ۵ خالیکی خیره له شیوهی دیره هه دا ۵ الرُقْمُ: کتیب ۵ ناسمان ۵ گوندی (أصحاب الکهف)، یان نه و کیوهی بؤی چوون، یان شیومه که یان نه و بهردو نه شکه و تهی چونه ژیری، یان نه و رهصاصه یان نه و له وحه ی زانیاری دهریاری (أصحاب الکهف) ی بئ نوسراوه له سمر نوسراوه ۵ الرُقْمُ: نووسهر ۵

الرُقْمُ: قه له مو و پینوس، دهگوترئ: (طاح مِرْقَمُك): قه له مه که مت هه له ی کرد، تیز رقی کرد ۵ نامیریکه نان و کولپیره ی بئ نه خش دهکری ۵ نوتو ۵ رَقَتِ المرأةُ رَقْنًا: ناهرته که بهز معفران قزی خوی رنگ کرد.

وَقِنَ الشعرَ: قزمه که ی رنگ کرد ۵ أرقن: بهز معفران خوی رنگ کرد ۵ أرقن شعرًا: بهمانا (رَقْنَهُ) دئ ۵ أرقن الطعام: رونی تیکه لاوی خواردنه که کرد ۵ رَقَتِ المرأةُ: بهمانا (رَقَتِ) دئ ۵ رَقِنَ الكتابَ: به شیومیه کی جوان کتیبه که ی نووسی به وه ۵ رَقِنَ الثوبَ: کراسه که ی بهز معفران رنگ کردو رازاندیبه وه ۵ أرقن: بهمانا (أرقن) دأ ۵ الأرقان: خمنه ۵ زمعفران ۵ الراقن: رنگی جوان ۵ الرقان: بهمانا (الإرقان) دئ ۵ الرقن: هیلکه ی دالاش و دال ۵ الرقن: خمنه و سمه و زمعفران ۵ الرقن: بهمانا (الرقم) دئ ۵ دیره هه و شتی له و جوړه.

وَقِي الطائرُ: باننده که بهرز بووه.

وَقِي المريضُ: نوشته و دعای بؤ نه خوشه که کرد ۵ رَقِيْتُ فلانًا: تمه له و ق و سازشکاریم بؤ فلان کرد.

وَقِي رَقِيًا وِرْقِيًا: سرکه و ت، بهرز بؤوه.

رَقِي الجبلُ: چووه سرکه یومه که.

رَقِي الدرعُ: به به میز که دا سرکه و ت.

رَقِي علي الباطلُ: شته به تاله که ی به سهرم دا تیپه راند ۵ شتیکی بهدم منه وه هه لبه ست که نه م گوتوو ۵ ارتقی: بهرز بؤوه ۵ (ارتقی العرش): چووه سرکه و ت دسه لات، بوو به پاشا ۵ ارتقی بطنه: ورگی پریوو، تیز بوو ۵ تراقی: هه لکشا، بهرز بؤوه ۵ ترقی: بهمانا (ارتقی) دئ، دهگوترئ: (ترقی فلان من حال الی

حال): لهحالو ومزعیکهوه جووه ناو بارو
 دۆخیکی ترهوه ۵ تَرَقَى العَامِلُ: کریکارمهکه
 پلهی بهرز بۆوه لهپلهیهکهوه بۆ پلهیهکی بهرز
 تر ۵ تَرَقَى فِي العِلْمِ وَغِيهِ: پله پله لهخوینندنو
 زانیاریی دا بهرز بۆوه ۵ استرقی فلاناً: داوای
 لهفلان کرد دوعاو نوشتهی بۆ بکا ۵ الرَاقِي:
 نوشتهمکار ۵ خاومن نووشتهو دوعا ۵ الرِّقَاءُ:
 بهمانا (الراقی) دئ، کهسێک چوبیته سمر کیو
 ۵ الرِّقْوُ: کۆمهله گل یان کۆمهله لب ۵ الرِّقْوَةُ:
 بهمانا (الرقو) دئ، پلهو پلیکانه ۵ الرِّقِيَّةُ:
 نووشتهو دوعا بۆ نهخۆش و شتی وا ۵ المَرَقِي:
 شوینی بهرز بوونهوه ۵ المِرْقَاءُ: هۆکاری بهرز
 بوونهوه ۵ بهیژهو پلیکانه ۵ یان شوینی بهرز
 بوونهوه ۵ رَکَبَهُ: لهئهژنۆی دا یان بهئهژنۆ
 لئی دا.
 رَکَبَ رَکَبًا: ئەژنۆی گهوره بوو یان پهکیکیان
 گهوره بوو.
 رَکَبَ الشَّيْءَ عَلَيْهِ وَفِيهِ: سواری شتهکه بوو، جووه
 سمری، دمگوترئ: (رکب فی السفینة)، ههروا
 دمگوترئ: (رَکَبَ الشَّخْمُ بَعْضُهُ بَعْضًا): بهز قات
 قات جووه سمریهک.
 رَکَبَ الدِّينَ فَلَانًا: ههرز سواری شان و ملی فلان بوو.
 رَکَبَ فَلَانَ رَأْسَهُ: بهمهشارمزاری ملی رینگای گرت.
 رَکَبَ الدَّلْبَ: تاوانی ئەنجام دا ۵ نیشی خرابی کرد.
 رَکَبَ فَلَانًا: شوین فلانکس کهوت ۵ لهحمیدیت دا
 هاتووه: (إِذَا عَمِرَ قَدَ رَکَبْنِي): روانیم عومهر
 بهشوینم دا هات.
 رَکَبَ: ئەژنۆی نازاری پهیدا کرد ۵ أَرَكَبَ المَهْرُ:
 جوانووهمکه کاتی سواربوونی هات، دمگوترئ:
 (دابة مُرَكَبَةٌ): ولاخیکه کاتی سواری هاتووه ۵
 أَرَكَبَ فَلَانًا: فلانکهسی سوار کرد ۵ لهدوا
 خۆیهوه سواری کرد یان ولاخی سواریی بۆ

دابین کرد ۵ رَکَبَهُ: سواری کرد ۵ رَکَبَ الشَّيْءَ:
 شتهکهی خسته سمریهک ۵ تَبَسَّكَ خَسْتُ
 شتهکانی تَبَسَّكَ و کردنی بهیهک پارچه ۵
 إِرْتَكَبَ ذَنْبًا أَوْ قَبِيحًا: تاوانی کرد، کاری
 ناشیرینی ئەنجام دا ۵ تَرَکَبَ الشَّيْءَ: شتهکه
 ههنیدیکی کهوته سمر ههنیدیکی ۵ تَرَکَبَ:
 دمگوترئ: (تَرَکَبَ الشَّيْءُ مِنْ كَذَا): ئەو شته
 لهوه بێک هاتووه ۵ إِسْتَرَكَبَهُ: داوای لی کرد
 سواری بکا ۵ التَّرَاكِبُ: لهزانیاری رومکناسی دا
 زیادبوونی دیواری خانیهه لهباری
 ئەستورییهوه بهو جۆره مادهی ئەستورمهکه توئ
 توئ بچنه سمریهک ۵ التَّرَكِيبُ: لهزانیاری
 فلهسهفهدا بێکهاثنی شته لهبێکهاته
 بهسیتهکانی ۵ بێجهوانهی (التحليل) ۵ الرَّاكِبُ:
 سهره تهرزهی لقه خورما کهبهرمو زهوی شوژ
 دمبهنومو ناگهنه زهوی، یان لهبنکی درهختی
 خورما دېنه دمرومو رمگی نییه ۵ تَوَقَّه سَمْرِي
 کێو ۵ الرَّاكِبَةُ: مێینهی (الرَّاكِبُ) ۵ الرَّاكِبُ:
 بهمانا (الرَّاكِبُ) دئ ۵ الرِّكَابُ: ئاوزهنگی ۵
 حوشتری سواریی ۵ یان حوشتری بار ههنگر ۵
 الرِّكَبُ: خوار ناوک، شوینی بهمر لئ روان ۵
 کۆتایی ران ۵ سپیابیهکه لهئهژنۆدا ۵ الرِّكَبَانُ:
 (رُكبان السنبِل): ئەو گۆله گهنمانهی زوو
 دمردمهگون دمبهن نۆ نهخشهی ئەوانی تر ۵
 الرُّكْبَةُ: ئەژنۆ ۵ الرُّكْبِيُّ: کهسێک زۆر سواری
 ولاخ بێ، یان سوارچاک بێ ۵ الرُّكُوبُ: ولاخی
 سواریی و شتی لهو جۆره ۵ (طریق رُكوب):
 رینگایهکی خۆش و تهخته ۵ الرُّكُوبَةُ مِنَ الدَّرَابِ:
 بهمانا (الرُّكُوبُ) دئ ۵ یان بهمانا ولاخی
 تابهته بۆ سواریی ۵ الرُّكْبِيُّ: کهسێکه لهگهڵ
 پهکیکی تردا سوار بوویی، دمگوترئ: (هر
 رُكِبَ فَلَان) ۵ أَلْمُرُكَبُ فِي الشَّيْءِ: ومکوو میروی

رَكَدَ رَجُهُمْ: بای بهختیان رُوپيشت ۵ هیزو دمه لاتیان نما ۵ ارَكْدَةُ: جی نشینی کرد، دای نیشاند ۵ الرَاكِدَةُ: سی کوچک ۵ الرُّكُودُ: نهو شیردمری ماوهی شیردانی دریزه بکیشن ۵ کۆلینهو گهندوی پر لهشت ۵ رَكَرَكَ: لاواز بوو ۵ ترسنۆك بوو ۵ تَرَكَرَكَ السَّمَاءُ: مهشکهکه زاو رۆنهکهی سمرکهوت.

رَكَزَ شَيْئًا فِي شَيْءٍ: شتهکهی جهقاند لهشتهکهدا، دمگوترئ: (رَكَزَ السَّهْمَ فِي الْأَرْضِ): تیرهکهی لهزموی جهقاند ۵ (رَكَزَ اللَّهُ الْمَعَادِنَ فِي الْأَرْضِ): خودا کانی زۆری لهزموی دا بمدیهینان ۵ ارَكَزَ الْمُنْجَمُ رَهْمَهُ: کانهکه معدنی تیدا دۆزرایهوه ۵ ارَكَزَ فُلَانٌ: فلانکس کانی دۆزیهوه ۵ ارَكَزَ صاحب المصلن: خاومن کانهکه زیوی زۆری بو لئ دهرهینا ۵ رَكَزَهُ: بهمانا (رَكَزَهُ) دئ ۵ ارَكَزَ اللَّبَنُ: ماستهکهی خهست کردموه ۵ ارَكَزَ فِكْرَهُ:

سهرنجی خۆی تیدا کۆکردموه ديقهتی دا ۵ اِرْتَكَزَ: جینگیر بوو، وهستا ۵ اِرْتَكَزَ عَلَيْهِ: پشتی بئ بهست ۵ تَرَكَزَ: جینگیر بوو خۆی جهسپاند ۵ الإرتکاز: (نقطة الإرتکاز): نهو شوینه جهسپاوهی هاوسهنگی نیوان هیزو پالنهرو هیزو بهرگری دمکا ۵ (أخذ الجيش مدينة كذا نقطة ارتکاز): واته: سوپا فلانه شاری کرده بارمگا ۵ الرِّكَازُ: نهو معدنه سروشتیانن که لهزموی دا خودا بمدیهینان ۵ گهنج و خمزینه ۵ مال و سامانی شیردراوه لهزیر زموی دا که بگهریتهوه بو پیش هاتنی نیسلام ۵ الرِّكَزُ: چرپهو ورته ۵ الرِّكَزَةُ: تاکی (الرِّكَاز) ۵ نهمامه خورما که لهقهدی دارخورما برپوو دواپی ههلبکهندریئ و لهشوینیکی تر برپویندرئ ۵ داممزاوی عقل و ناوم ۵ الرِّكِيْزَةُ: نهو شتهی هورسای دهرخیته سهر و دهبیته جهمسهر ۵

ناو نهنگوستيله و شتی وا ۵ باخ و زموی کشتوکال ۵ نهمامه خورما که لهسمر جوگا بهریز جهفتیندرابن ۵ پارچه زهوییهک ههراخهکانی ههلدراپنهوهو بگونجی بو کشتوکال ۵ ههروا ناوه بو جوگایهک بکهویته نیوان دوو پارچه زهوییهوه یان بکهویته نیوان دوو باخی دارخورماو رمز ۵ الرُّكْبُ: ههرشتیک بو سواری بشی لهوشکانی یا لهناو دهریادا ۵ وهلی بهزۆری بو کهستی بهکاردئ ۵ الرُّكْبُ: بنههوا شوینی روان ۵ بنهجهو نهزاد ۵ (هر کریم الرُّكْبُ): نهو وهجاخزادهمیه ۵ (الجهل الرُّكْبُ): نهومیه کابرا نهزانی و نهزانی کهنازانی ۵ وشهی (مُرْكَبُ): لهزانیاری منتیق دا نهومیه بهشیک لهوشهکه بهشیکی ماناکی بگههینئ ۵ ومکوو (کاتب المقالة) ۵ الرُّكُوبُ: ههرشتیک بشین بو سواری.

رَكَحَ إِلَيْهِ رُكْحًا: پهناى بۇ برد، پشتی بئ بهست ۵ ارَكَحَ إِلَيْهِ: بهمانا (رَكَحَ) دئ ۵ ارَكَحَ شَيْئًا إِلَيْهِ: شتهکهی کرده باشکۆل و پشتیوان ۵ اِرْتَكَحَ الإِنَاءُ: قاپهکه پرپوو لهسۆرباو ۵ اِرْتَكَحَ إِلَى الشَّيْءِ: بهمانا (رَكَحَ) دئ ۵ تَرَكَحَ بِالْمَكَانِ: لهو شوینه مایهوه ۵ ههولی فراوانکردنی دا ۵ الرُّكْحُ: سوچ پهنا ۵ بهربیللا ۵ بناغه ۵ مالی رههمن و دهروتش ۵ الرُّكْحَاءُ: تهپۆلکه زموی سهخت ۵ الرُّكْحَةُ: ساحه ۵ بهربیللا ۵ پارچه تیگوشاو که لهبنکی قاپ دا مایبتهوه ۵ المِرْكَاحُ: نهوکهسهی زۆر لهسمر پشتی ولاخ بمینیتهوه.

رَكَدَ رُكْدًا: هیواش بوومو نارامی گرت.

رَكَدَ السَّرِقُ: بازار وهستاو مامهلهی تیدا نهکرا.

رَكَدَ الْمِيزَانُ: تهرازوومکه ههردوو تاکهی بهرامبهر بهک وهستان.

حەبل بان شتیکی لەو جوۆره هەردو سەری
دەخزینە زەوییهوه، ناوەراستیەکە و مکوو
کەوانە دەردمکەوئ و لاخی پێوه دەبەستریتهوه
◊ الرُّكْسُ: کۆمەڵێک نادهمیژاد ◊ شتی پێس و
فیزهون ◊ خانووی تەعیر کراو ◊ الرُّكُوسِيَّةُ:
تاهمێکن نایینیکی تیکەن لەنایینی مەسیحی و
صابینەیان هەبە ◊ الرُّكَيْسُ: گەپاوه، هەرشتیک
فیزهون بێ ◊ لاوازی هەلەو گێربوو بەگێچەن و
جوورتم.

رَكْفَ رَكْفَا و رَكْفَا: بازی هاویشت، رای کرد،
هاچی بەزموی کێشا.

رَكْفَ مَن: لەبەری هەلات.

رَكْفَ الطَّائِر: باندەمکە پەلەبی کرد ◊ رَكْفَتَ النَجْمُ
وَالكواكب: ئەستێرەکان كشان.

رَكْفَ الخَيْلُ: ئەسپەمکە سەمکۆلی کرد.

رَكْفَ الدَّابَّة: لەلاکە لەکە و لاخەکە دا بەهاچی،
ئاوژمەنگی لێ دا بۆئەوه خێرا بڕوا.

رَكْفَ الطَّائِر: باندەمکە لەشەقەبی بالی دا، بالی لێک
دان، دەگوتری: (هو لايركض المحجن): کەمەند
لەخۆی دوور ناخاتەوه.

رَكْفَ القوسُ السهم: کەوانەمکە تیرمکە هاویشت.

رَكْفَ النارُ بالمرْكض: بەمقاش ناگرمکەبی تیک و مردا
◊ ارکضت الحامِل: نافرمتە سە پرمکە
منداڵەکەبی ناوسکی جولایهوه ◊ رَاكْفَتُهُ: لە
پاکردن و پێشپێکی دا پێشی کەوت ◊ هەریەک
لەسوارمکان ئەسپی خۆیان هەلینگ دا بۆئەوهی
بزانن کامیان پێش دیمکەوئ

ارتکض: بەمانا (رکض) دئی ◊ کەوتە جەم و جوۆن ◊
دەگوتری: (ارتکض الجنين في بطن امه) ◊
(ارتکض قلبه فزعاً): لەترسا دئی کەوتە پەلە
پەل ◊ ارتکض فلان في شئونه: فلانکەس بۆکارو
باری فلان کەوتە جەم و جوۆن ◊ ارتکض الماء في

پارچە مەعدەنیکی بەنرخ کە لەمژێر زەوی دا
شار درابیتەوه ◊ پارچە نامیژیکی مۆسیقایە
الْمُرْتَكِزَة: لاسکی پوکه کە گەلاو پڕزەمکانی پێوه
نەمابن.

الْمُرْتَكُزُ: مەژبەندو بارمگای سەرمکی کە لق و پۆبی
تری لێ ببنەوه ◊ مرکز الجند: مەژبەندی
سەربازو پێشمەرگە کە فەرمانیان پێ کرابی
تێیدا بئیننەموو جێی نەهێلن ◊ مرکز الرُّجُلِي:
مال و حال و پلەو پایەبی پیاو ◊ مرکز الدائرة:
جەقی کەوانە، ناوەراستی کەوانە ◊ المرکزية:
پاساو نێزامیکە و لات هەمووی پەيووست دەبی
بەبارمگای سەرۆکەوه و هەموو کاروباریک
بەدەستی یەک کەسەوه دەبن و ئەو خاوەن
بڕیار دەبی ◊ پێچەوانەکەبی (اللامرکزية) یە،
کە هەندئ دەسەلات دەدرئ بە بەشەکانی و لات و
کاربەدەستەکانی خوار تر هەندئ بڕیاریان
بەدەستەوه دەبی ◊ رَكْفَهُ رَكْسًا: گەپاندییهوه،
هەلی گێرپایهوه.

رَكْسَ الرِّكاس: حەبلەکەبی لەلوتی حوشرمکە
کردو بەزمندی هاچیوه شەتمکی دا بۆئەوهی
زۆر جەم و جوۆن نەکا.

أرکست الجاریة: کچۆلەکە مەمکی دەرکەوتن ◊
بناغەبی مەمکی دانا ◊ أرکس فلان: دەگوتری:
(أرکس في الشر): توشی شەری کردو بەقورپا
بەریه خواری ◊ أرکس الشرب: قوماشەکەبی
لەپزنگ هەلکێشاپهوه جاریکی تر خمی
کردوه ◊ إرکس: تیشکا، پێوه بوو، پزگاری
نەبوو ◊ پالەپەستۆی کردو هاتوو چو
إرکست الجاریة: بەمانا (أرکست) دئی ◊ تراکس:
سواری یەک بوو کەوتنە سەر یەک ◊ الرِّكاسُ:
حەبلیکە لەلوتی حوشر دیمکرو و بەدەستییهوه
دەبەستریتهوه بۆ ئەوهی ژیر باربی ◊ الرِّكاسَةُ:

رَكُّ الْفُلِّ فِي عَقَبِ رَكَا: چروكو دمست قوجاو بوو.
 رَكُّ الشَّيْءِ بِيَدِهِ: شتهكهی نهمدیوو نهو دیو كرد
 بؤنهوهی بزانی ههبارهی جهنده.
 رَكُّ الْأَمْرِ: شتهکانی سواری یهك كردن.
 رَكُّ السَّقَاءِ: كونده مهشكهكهی پینهكرد.

أَرَكَّتِ السَّمَاءُ: ناسمان بارانیکی كهمی باراند
 أَرَكَّتِ الْأَرْضُ: بارانیکی كهمی له زهوی دا
 رَكَكْتَ السَّمَاءُ: بهمانا (أَرَكَّتْ) دئى
 بوو، لاواز بوو، كهوته گومانهوه
 بهلاوازی لهههلهم دا
 رَمَزِيلُ: پهمیل و لاواز لهعهقل و رادا
 (الرُّكَاكُ): بهمانا (الأرْكَ) دئى
 لئ نهكهن و ریزی نهگرن
 غیرعت و خیزان بهرهللا
 بئو و لئى بئیدنگ بئ
 الرُّكْمَى: دمگوترئى
 بتوئتهوه
 (هو ريك العلم): نهو كهسه زانیاری كهمه
 (ريك الأسلوب): نوسلوبی ناپئك و پئكه
 (ريك العقل): كهم عهقله
 (الريك).

الرُّكُ: زهویبهك بارانی كهمی لئ باریبئ
 الرُّكُوكُ: كهسئك قسهزان و زمان رهوان بئ
 قسهی بؤنهكری
 سهرخوشئكه دهمی تئكهل و پئكهل دهمئ
 رَكْلُهُ رَكْلًا: لینگهژمنهی كرد
 لهودوكهسه قاجیان لئكهوهژنئ
 ههركهسه لهعاست خؤیهوه لینگه ژمنهی
 لهگهئ نهوی تركرد
 بهپئمهرهكهدا دا بؤنهوهی لهزهوی بجهقئ
 الرُّكُلُ: رینگا
 لهولاخیش بهو شوئنهی

البنر: ناومكه لهناو بیرمهك كؤبؤوهو شلهقا
 ارتكض بمضهم الى بعض فرسه: ههریهكهیان
 بؤلای نهوی تر نهسپئ خؤی ههلینگ دا
 ارتكض الحیل: نهسپهكهی ههلینگ دا
 الرکوض: بههیزو پالنهمر، هاویژمر، دمگوترئى:
 (قوس ركوض): كهوانئکی توندو هاویژمه
 المرکض: شوئنی راكردن و جلئت بازی
 كهلهكهی و لاخ نهو شوئنهی به ناوزمنگی لئى
 دمدرئى
 شوئنهیه ناومكه لئى دمداو لئى نادا
 المرکض: كؤلهموهز، ههرشتئك شتی بئ تئك
 ههئدرئى
 پالنهمر، هاویژمر
 نهسپئ سمكؤل كهر.

رَكْعَ رَكْعًا وَرَكْعًا: چوه روکوع،
 دمگوترئى: (رَكْعَ الْمَرْمِ): پیرهكه چؤمايهوه
 (رَكْعَ الْمَصْلَى): نوئزكهرمكه چوهوه روکوع،
 چؤمايهوه تادمستی گهپشته نهژنؤی
 بهمانا مل كهج بوونه
 الى الله: دلى بهخوداوه پهيوست بوو نارامى
 گرت
 أرکعه: وای لئ كرد بچؤمئتهوه
 ترکع: نوئزی كرد
 چونه روکوع
 خوئندنى فاتئجه و چونه سوژده
 خوئندنى فاتئجه خؤی بچؤمئتهوه تا بهرى
 دمستی دمگاته كهشكه نهژنؤی و پشٹی تهخت
 بوومستئ
 مايهوه
 مهريهم.

رَكُّ الشَّيْءِ رَكًّا وَرَكَاكَةً: شتهكه لاواز بوو باريك
 بوو

رَكَا فلان: هموزیکی لاکیشمی هه لکهند. ۵ رَكَا
الأرض: زهوییه که می هه لکهند. ۵ رَكَا الحُرُض:
حهوزه که می پرکردموه. ۵ رَكَا الأَمْر: کارمکه می
چاک کردو پتهوی کرد. ۵ رَكَا علیه الحِمْل:
بارمکه می لی قورس کرد ۵ ارکی علی فلان:
بهمانا (رکا) دئی ۵ ارکی علیه الحِمْل: بهمانا
(رکاه) دئی. ۵ ارکی الیه: بهمای بۆ برد ۵ ارکی
لهم جنداً: سهربازی بۆ نامادمکردن ۵ ارکی فی
الأمر: له کارمکه داواکهوت ۵ ارکی الأمر:
کارمکه می دواخست ۵ اِرْتَكِي عليه: پشتی پی
بمست ۵ قورسای خسته سمر نهو ۵ الرُّكُوءُ:
قاپیک یان دۆلجه میکی بچوکه له بیست دروست
دمکری ناوی پی دمخوریته وه ۵ یان ناوی پی
هه لدمهینجری ۵ الرُّكِيَةُ: بیریک هه لئه چندرابی
۵ الأَمْرُكُوءُ: هموز.

رَمَاً بِالْمَكَانِ رَمُوءٌ: لهو شوینه مایه وه. ۵ رَمَاً الشَّيْءُ
علی کذا: نهو شته له وه زیاد بوو ۵ رَمَاً الحَبْرُ:
گومانی بۆ هه واله که چو، مهنزندی کرد ۵
رُمَاتُ الأَخْبَارِ: ههوالی نهفسانه نامیز ۵ رَمَثُ
رَمَثًا: بهدستی مهسحی کرد، چاکی کردموه.

رَمَثَ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ: نهوشته می بهوشته تیکه لاو
کرد. ۵ رَمَثَ الشَّيْءِ رَمَثًا: شته که می دزی. ۵ رَمَثَ
أَمْرُهُمْ رَمَثًا: کارمکه میان تیکه و پیکه ن
بوو. ۵ رَمَثَ الإِبِلِ: حوشترمه گیای (رمثی) خوارد
سکی نیشا. ۵ رَمَثَ: گیا ترشوکه به له ولاتی شام
زۆر دمپوی ۵ أَرْمَثَ فِي مَالِهِ: ههندی له ماله که می
هینشته وه ۵ أَرْمَثَ الشَّيْءَ: شته که می زیاد کرد ۵
شلی کرد، نمرمی کرد ۵ رَمَثَ عَلَى كَذَا: له وه می
زیاد کرد ۵ دمگوتری: (رَمَثَ عَلَى الخَمْسِينَ): له
بهنجا تیپهری ۵ رَمَثَتْ غَنَمَهُ عَلَى المَالَةِ:
مهرمکه می لهسه د زیاد بوون ۵ رَمَثَ الشَّيْءَ:

دمگوتری که سوار له کاتی هه لینگ دانی دا
ناوزنگی لی دها ۵ رَكَمَهُ رَكْمًا: شته که می
کۆکردموه خسته سهریه ک ۵ اِرْتَكَمَ: کۆ بۆ وه
هیندیکی کهوته سمر ههندیکی ۵ تَرَكَمَ:
بهمانا (اِرْتَكَمَ) دئی، دمگوتری: (تَرَكَمَ
الأَسْفَالَ): کارمکان کهوته سهریه ک و
کۆبوونه وه ۵ الرُّكَامُ: شتی کۆبۆموه به سهریه کدا
کهوتوو، کۆمه له شت ۵ الرُّكْمُ: ههوری که وال
که وال و به سهریه کدا کهوتوو ۵ الرُّكْمَةُ: قورو
کلی کۆمه ل بوو.

مُرْتَكَمَ الطَّرِيقَ: ناوه راستی رینگا.

رَكْنٌ إِلَيْهِ: مهیلی بۆلاکردو خۆی پالداو جینگیر
بوو پشتی پی بهست.

رَكْنٌ إِلَيْهِ رَكَا وَرَكُونًا: بهمانا (رَكْنٌ دئی).

رَكْنٌ فِي الْمَنْزِلِ رَكْنَا: له خانومه کدا جینگیر بوو حی
نههیشت.

رَكْنٌ رَكَانَةٌ وَرَكَانَةٌ وَرَكُونَةٌ: عاقل بوو ویل و
وسولی نواند ۵ تَرَكَنَ: رفق بوو، پتهو بوو ۵
الأَرْكُونُ: سهرۆکی گوند ۵ کویخای دئی ۵ الرُّكْنُ:
پایه و سوچ ۵ بهشیک له بهشه کانی حهقیقه می
شت ۵ کاری گهوره ۵ همرشیک ببیته هۆی
بههیز بوونی دسه لات و هه مانر هوابی ۵
دمگوتری: (فلان رکن من ارکان قومه):
فلانکس به کیکه له پیاو ماقولانی تایه وه
هۆزمکه می ۵ له پاسای عهسکه می دا
به نهفسهریک دمگوتری له زانیاری سهربازی دا
لیهاتووی هه ب ۵ هه روا ناوه بۆ جینگیری
هه مانر هوابی عهسکه ۵ المِرْكَنُ: مهرکانه و
سوینه می جل تیدا شوړین.

رَكَا عَلَى فُلَانٍ رَكْرًا: ههوالی ناخۆشی به گوئی

فلان دا دا ۵ یان به هسه ناشیرین دهری کرد.

رَكَا بِالْمَكَانِ بَقِيَةَ يَوْمِهِ: له وشوینه مایه وه.

شته‌ک‌هی چاک کردموه ◊ اسْتَرَمَّتْ فِي مَالِهِ: به‌مانا (آرمت) دئی. ◊ الرَّمْتُ: پی‌اوی جل شرو چلکن ◊ پشت باریک ◊ گیاه‌کی کتیبیه له‌گیا ترشه‌کانه به‌زوری له چۆله‌وانی شام دهرۆی ◊ داری که‌له‌کی سه‌رناو به‌له‌م، یان کونده‌ی زَیر که‌له‌کی سه‌رناو ◊ حه‌بلی رزیو ◊ پاشماوه‌ی شیر له‌گوانی حه‌یوانی شیر دهردا ◊ الرَّمْتَةُ: (أَرْض مَرْمَتًا): زه‌وییه‌که زور گیا ترشه‌ی تیدا دهرۆی.

وَمَجَّ الطَّائِرُ رَمَجًا: بالنده‌که چیقنه‌ی کرد ◊ رَمَجَّ ما کتب من السطور: نمو خه‌تانه‌ی نوسیبوونی رمشی کردنه‌وه ◊ الرَّمَجُ: کونده‌به‌بوو حاجی دهبه‌ستنه‌وه لای ته‌له‌وه فاقه بو شه‌وه‌ی حه‌یوانو بالنده‌ی زینه خرو‌ی پی بگرن ◊ الرَّمَجُ: پشتی رمبو لوله‌ی رمب.

وَمَجَّ البرقُ رَمَجًا: بروسکه‌که به‌کزی دهرکه‌وت، شو‌قی زور نه‌بوو.

رَمَجَ فلانًا: رمبی له‌فلان دا ◊ رَمَحَتِ الدَّابَّةُ فلانًا رَمَحًا ورماحًا: ولاخه‌که لوشکی له‌فلان دا ◊ رَمَحَهُ: به‌رمب لئی دا.

تَرَامَحُوا: به‌رمب لیکیان دا ◊ الرَّمَجُ: خاومن رمب ◊ (سور رامج): که‌له‌گای دوشاخ ◊ (السماك الرامح): نه‌ستیرمه‌که له‌به‌شیه‌وه نه‌ستیرمه‌کی تر هه‌به روناکیه‌که‌ی دریز دمنوینی ◊ الرَّمَجُ: (رماح الجن): به‌تاو تاعون ◊ (رماح العقرب): جزوی دوشک ◊ الرَّمَاخَةُ: پیشه‌ی رمب دروستکردن (شیرگه‌ر) ◊ الرَّمَجُ: ناسنیکه لای سه‌روی تیژه بو بریندار کردن ◊ هه‌روا ناوه بو ده‌سته دوی نامیری جوتیاریی ◊ هه‌روا دمگوتری: (كَسَرُوا بَيْنَهُم رَمَحًا): واته شه‌رو هه‌را که‌وته ناویانه‌وه ◊ (وهم على بني فلان رمح واحد): نه‌وانه له‌ناو خو‌یان دا یه‌کیه‌تییان هه‌یه ◊ الرَّمَجُ: رمب دروستکه‌ر

نهو که‌سه‌ی رمب به‌ده‌سته‌وه دمگری ◊ الرَّمَاخَةُ: نمو که‌وانه‌به زور توندیی و هاویشتنی به‌هیز بی ◊ الرَّمُوحُ مِنَ النَّوَابِ: نمو حه‌یوانه‌به که‌شت دمگه‌زی ◊ الرَّمِيحُ: عه‌صاو گۆجان که‌پی‌اوی پیرو زنی پیرو خوی به‌سه‌ردا دهمه‌ن ◊ الرَّمِيحُ النخْلُ: دارخورماکه به‌رسیله‌ی کرد ◊ الرَّمِيحُ فلان: فلانکس نهرم بوو، ملکه‌ج بوو ◊ الرَّمِيحُ الدَّابَّةُ: نازه‌له‌که پیرو بوو یان فه‌له‌وه بوو ◊ الرَّمِيحُ: دره‌ختی کۆبومه تیکچرژاو ◊ الرَّمِيحُ به‌رسیله‌ی خورما ◊ خورمای کال و نه‌گه‌بیو.

وَهَدَّ رَمْدًا ورمادةً: فه‌وتاو بوو به‌خۆله‌میش ◊ رَمَدَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی له‌ناو برد.

رَمَدَ رَمْدًا ورمدةً: رنگی خاکی بوو ◊ رَمَدَتِ العَيْنُ رمادًا: چاومه‌که هیشا ژانی تیکه‌وت به‌گری ومستا ◊ الرَّمْدُ: فه‌وتا ◊ هه‌زار که‌وت ◊ الرَّمْدُ القرمُ: خه‌لکه‌که توشی فاتو قری و هه‌ژاری هاتن ◊ الرَّمْدُ البُكَاءُ عینُهُ: گریان چاوی توشی چاو نیشه کرد ◊ الرَّمْدُ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی وه‌کوو خوله‌میش لئ کرد ◊ رَمَدَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی خسته ناو خۆله‌وه ◊ وه‌کوو خۆله‌میش لئ کرد ◊ رَمَدَ الشَّوَاءُ: برژاومه‌کی خسته ناو به‌شکو ناگره‌کانه‌وه ◊ الرَّمْدُ: وه‌کوو نوعامه بازی دا ◊ الرَّمْدُ وَجْهُهُ: دهمو چاوی رنگی خو‌لی گرت ◊ الرَّمْدُ العینُ: چاومه‌که هیشا ◊ الرَّمْدُ مِنَ الشَّيْبِ: بو‌شاک‌ی تمبو تو‌ژاوی چلکن ◊ الرَّمْدُ شتی رزیوو بی سود ◊ الرَّمَادُ: خو‌ل شه‌وه‌ی دوا سوتان له‌شته‌که دهمینیته‌وه ◊ (كثير الرماد): سه‌خی سروشت و دلفراوان (کینایه یه) ◊ (سقي الرماد في وجهه): دهمو چاوی گۆزا ◊ الرَّمَادَةُ: کۆمه‌له خو‌ل ◊ (عام الرَّمَادَةُ): سالیکی بوو له‌زه‌مانی نیمامی عومهردا خه‌لک توشی فاتو

هَرِي هَاتِن، سَالِي ۸ كۆچى بوو ۵ الرَّمَادِي: رَمَنگ خۇلاوى (خاكى) ۵ الرَّمْدُ: نهخۇشسيهكه توشى چاو دهمبى ۵ (علم الرَّمْد): زانيارى پزىشكى چاو ۵ الرَّمْدُ: رَمَنگ لئىلى كهومكوو رَمَنگى خۇل بى ۵ ناوى گمراو ۵ پۇشاكى چلكن ۵ الرَّمْدُ: مېشوهله ۵ الرَّمَلِي: پزىشكى چاو ۵ رَمَرَمَ الرَّجُلِ رَغِيه: پياومكه خۇراكى بهرامومو پرت بلاوى داكهوتوو له مېزو سفرى كهسانى تر خوارد، بيزى له پيس بوونى نه كردهوه ۵ له حديث دا هاتوو ده فمرموى: (دخلت امرأة في مرة حبستها فلا أطمعها ولا أرسلتها ترمرم من خشاش الأرض) ۵ تَرَمَرَمَ: دهمى جولاند قسه بكا قسهى نه كرد ۵ تَرَمَرَمَ الشَّيْءُ: شتهكه پرزو بلاو بؤوه ۵ الرَّمْرَامُ: پوش و پالى بهار.

وَهْوَ اليه رمزا: لئوى لى بادا، چاوى لى داگرت برؤى لى هه لته كاند ۵ به لئو پان به چاو پان برؤ نيشارفتى بؤ كرد.

رَمَزَ الظَّيِّ رَمَزَانًا: ناسكهكه بازى هاويشت.

رَمَزَ إِلَى الشَّيْءِ بَكْدًا: بهوشته شارمزاى كرد بؤى.

رَمَزَ فَلَانًا بَكْدًا: فلانكهمسى بهوشته هه لته لاتاند.

مَزَ رَمَازة: ويك هاتهوه ۵ جموجولئ زور بوو، عاقل و ناغر بوو، شكومند بوو، رهمن بوو.

رَمَزَ فَرَادة: دلى تمنگ بوو ۵ ترامزا: همره كه ميان نيشارمى بؤ نهوى تر كرد ۵ تَرَمَزَ: جموجولئ كردو كهوته شمه توله، دمگوتري: (تَرَمَزَ مِنَ الضَّرْبَةِ): به ليدانهكه كهوته جموجولئ ۵ تَرَمَزُوا: خه لته كه له كورمكهميان دا كهوتنه جموجولئ و تيك خرؤشان ۵ خۇبان نامادمكرد بؤ جموجولئ و رابه رين ۵ اِرْتَمَزَ: بهمانا (تَرَمَزَ دى ۵ الرَّمَاةُ: بيمزىكه له نه زؤنؤدا دهمبى ۵ الرَّمَزُ:

نامازمو تيل نيشان ۵ نيشانهو ديارده ۵ له زاره موى (علم البيان) دا كيتابهى شار دراوميه ۵

الرَّمَزُ: نامازمو تيل نيشان ۵ الرَّمَزُ: بهمانا (الرَّمَزُ) دى ۵ الرَّمَزِيَّةُ: ريبازى رهمزى، ريبازىكى شهدمبى و فهننبيه له شيعردا سمرى هه لدا ۵ الرَّمَاةُ: شافرمتى به درهوشته كه به نيشاره پياوى بېنگانه بؤلاى خؤى كيش دمكا ۵ (كيبه رَمَازة): بهله پيشمه رگه و كؤمه له سمر باز كه له بهر زور پيان همرتيكه وه ده هاون.

وَهَسَى المِيتَ: مردومكه به خاك سپار له گؤرى ناو گلى به سمردا كرد سمره مبرمكهى كؤتاييه وه.

رَمَسَ الشَّيْءَ: شوپنه وارى شتهكهى كوژانده وه، دمگوتري: (الرَّيْحُ تَرَمَسُ الأَثَارَ): رهمه بايهكه شوپنه وارمكاني داپوشين، گل و خولئ به سمردا كردن.

رَمَسَ القَبْرَ: گؤرمكهى له گه ل زهوى دا تهخت كرد.

رَمَسَ عَلَيْهِ الحَبْرَ: همواله كهى لى شارده وه.

رَمَسَ فَلَانًا بحجر: بهردى گرته فلانكهمس ۵ اَرَمَسَ المِيتَ: بهمانا (رَمَسَ) دى ۵ اِرْتَمَسَ فِي المَاءِ: خؤى له ناومكه دا نضوم كرد تا سمرى چوووه ژير ناومكه ۵ الرَّمْسُ: گؤر ۵ الرَّمْسُ: بالنده ۵ پهله وم ۵ دمعاى شهوگهر و مكوو شه مشمه كوپره ۵ الرَّمْسَةُ: بايهكى به مېز كه گل و خولئ هه لگري و شوپنه وار داپوشى ۵ الرَّمْسُ: گؤر تيك له گه ل زهوى دا تهخت بوويى ۵ نهو گلهى دمكريته ناو گؤره وه مردومكهى بى داده پوشري ۵ الرَّمْسُ: شوپنى گؤر هه لته نندن: گورستان ۵ المَرْمَسَةُ: دمگوتري: (وقعوا في مرمسة من أمرهم): خه لته كه كهوتنه مقؤ مقؤ تيكه ل و بېنكه ليه وه له نيشه كه بيان دا.

وَهَسَى الشَّيْءَ رَمْسًا: به سمرى په نجهى شتهكهى گرت ۵ ده ستى لى دا.

رَمَسَ فَلَانًا بحجر: بهردى له فلانكهمس گرت ۵ رَمَسَتْ عَيْنُهُ رَمْسًا: بيلوى چاوى سوربون و برزانگى

بېنکهوه نووسان و جاوی ناویان لسهات ۵
 اَرْمَضَ الشَّجْرُ: درمختهکه پشکوت و گه لای کرد ۵
 اَرْمَضَ فُلَانٌ: بهمانا (رَمَضَ) دئ ۵ جاوی زور
 تروکاندن له بهر زمعیفی جاوی ۵ جاوی
 تیکچون پیلومکانی چاک نه بوونهوه ۵ الرَّمَضُ:
 سپیایه تیه که له نینۆکی مندال دا دهرمهکوهی ۵
 المِرْمَاشُ: نهوکهسهی لهکاتی روانین دا زور
 جاوی بتروکینی ۵ اَلْمَرْمَاشُ: نهوکهسهی پیلوی
 جاوی توشی نه خووشی بوین و چاک نه بنهوه ۵
 رَمَصَتِ الدَّجَاجَةُ رَمَصًا: مریشکهکه جیقنهی
 کرد.

رَمَصَى فُلَانٌ لِأَهْلِهِ: فلان کاسبی بؤ خیزانی خوئی
 کرد.

رَمَصَ بَيْنَ الْقُرْمِ: له ناو خه لکه که دا ناشته واییو
 چاکسازی بلاو کردهوه.

رَمَصَ اللَّهُ مُصِيئَةً: خودا پاداشتی کۆسته کهی دایهوه
 ۵ خهساری بؤ پر کردهوه.

رَمَضَ الشَّيْءُ: داوای شته کهی کرد ۵ دهستی لی دا ۵
 رَمِصَتِ العَيْنُ رَمَصًا: چلک و پهبۆقی سپی له
 قولینچکی جاوی دا کۆبووهوه ۵ اَرْمَصَهُ الرَّمْدُ:
 چاوهیسه پیلوی چاومکانی تیک دان ۵ الرَّمِصُ:
 چلکیکی سپی رقه له قلینچکی جاوی دا
 کۆدمبیتهوه.

رَمَضَى الصَّلُ رَمَضًا: سهره تیرمه کهی تیز کرد.

رَمَضَ الشَّاةُ: مهرمه کهی کهول کردو پیسته کهی
 بهسهردا دایهوه ۵ خستهی سهر بهردی گهرم
 بوو، ناگری لهسهر کردهوه بۆنهومی پی بگاو
 بهکه لکی خواردن بی.

رَمَضَ الرَّاعِي مَرَاثِيَهُ: شوانه که له لمبه لآن و گهرمه
 سیردا نازه لهکانی لهوهراندن.

رَمِضَ فُلَانٌ: فلانکس لمبی گهرم قاجی سوتاندن.

رَمِضَ رَمَضًا: بهلمبی گهرم دا رۆیشت.

رَمِضَ الشَّيْءُ: شته که گهرمی زور بوو، دمگوتری:
 (رَمِضَتِ الأَرْضُ): زهوییه که بههوی
 چرپیوونهوی تیشکی خور بۆسهری زور گهرم
 بوو ۵ (رَمِضَ اليَوْمَ): رۆژمه رۆژنکی گهرم بوو
 ۵ (رَمِضَ الصائمِ): رۆژوهوانه که ناوسکی گهرم
 داهات لهتینوان ۵ (رمضت قدمه): قاجی بهلمبی
 گهرم سوتان.

رَمِضَ الغنمِ: نازه لهکان لهچرهی گهرمادا لهوهران و
 جهرگیان توشی نه خووشی بوو.

رَمِضَ للأمرِ: لهرقان جهرگی بؤ سوتا ۵ داخ لهدل

بوو بؤی ۵ اَرْمَضَهُ الحُرُّ: گهرما هه لی پر وکاند ۵

اَرْمَضَ الشَّيْءُ فُلَانًا: شته که فلانکسسی داخ کرد

۵ اَرْمَضَ النصلَ: سهرمقرمه کهی تیز کردن ۵

اَرْمَضَ الرَّاعِي مَرَاثِيَهُ: لهگهرمه سیرو لمبه لآن

دا شوانه که مهرمهکانی لهوهراندن ۵ رَمَضَهُ:

که میک چاوهروانی کردو داوای رۆیشت ۵ رَمِضَ

الرَّاعِي مَرَاثِيَهُ: بهمانا (رَمَضَهَا) دئ ۵ رَمِضَ

الصَوْمِ: نیهتی رۆژوی هیئا ۵ اِرْمِضْ مِنْ كَذَا:

لهوشته چارز بوو لهسهر شانی گران بوو ۵

اِرْتَمَضَ له: پهرووشی بوو ۵ جهرگ داپزا ۵

اِرْتَمَضَ الفَرَسُ به: نهسپه که بازی پی دا ۵

تَرْمِضَتْ نَفْسُهُ: دهروونی تیک چوو، نهفسی

لاواز بوو ۵ تَرْمِضَ الصَّيْدَ: نیچیرمه کهی راوکرد

له لمبه لآن و گهرما دا، واته: ری کیهوت و

لهقافۆزهی پیچا تا خزاندهیه ناو لمبه لآن و

قاجی له لمبه که چهقین و پرستی لی براو گرتی

۵ الرَّمَضَاءُ: گهرمای بههیز ۵ جهنگه ی گهرما ۵

زهوییه که راسته و خو خور لی بداو سوور

بوویتهوه ۵ رمضان: مانگی نۆیهمی سالی

قهمریه ۵ الرَّمَضُ: بارانی پیش وهرزی پاییز

کهزموی گهرم و سۆته مهرۆیه ۵ الرَّمْضِيّ: ههورو

بارانی کۆتایی هاوین و سهرمتای وهرزی پاییز ۵

رَمَعَهُ رَمَعًا: بدمهست شیلای، همنووی ۵ دهستی
 بپداهینا ۵ رَمَعُ الطَّعَامِ: خواردنه‌کمی به‌پینخۆر
 رازانده‌وه ۵ خۆشی کرد ۵ چه‌وری کرد ۵
 چه‌وری تی‌کرد ۵ (رَمَعُ الْكَلَامِ): قسه‌کمی
 هه‌ل‌گن‌پراپه‌وه ۵ رَمَعَهُ رَمَعًا: سه‌بری کرد،
 دم‌گوت‌ری: (رَمَعَهُ بَصْرَهُ): چاوی تی ب‌ری ۵
 چاوی به‌دوو دا گن‌پراو چاودن‌بری کرد ۵
 چاودروانی بوو ۵ رَامَعَةٌ رَامَعَةٌ وَرَمَاقًا: به‌مانا
 (رَمَقُهُ) دئ ۵ به‌چاوی رِقو و قینه‌وه سه‌بری کرد
 ۵ سازش و زهمانه سازی له‌گه‌ل کرد ۵ له‌ترسی
 نه‌وی زیانی بی بگه‌به‌نی له‌گه‌لی دا هه‌ل‌یکرد
 ۵ رَامَقُ الْأَمْرِ: کاره‌کمی ته‌واو نه‌کرد ۵ رَمَقُهُ:
 چاوی تی‌بری و سه‌بری کرد ۵ رَمَقُ فِي الشَّيْءِ:
 زنده‌م‌روی له‌کاره‌که‌دا نه‌کردو به‌جوانی
 نه‌نجامی نه‌دا ۵ رَمَقَ الْكَلَامَ: قسه‌کانی
 هه‌له‌سه‌تن و ته‌کانی هه‌ل‌گن‌پراپه‌وه ۵ إِرْمَقُ:
 لاوازی کرد ۵ داپزا ۵ (إِرْمَقُ الْجِلْدِ): پیسته‌که
 ته‌نک بوو ۵ (إِرْمَقُ الطَّرِيقِ): رینگه‌که درن‌ز بووه
 ۵ تَرَمَقُ الشَّرَابِ: شله‌مه‌نییه‌کمی ورده ورده
 خواردموه ۵ الْأَرْمَاقُ: (جبل أرماق): حمبل‌یکی
 زمعیض و بزیه‌وه ۵ الرَّمَاقُ: زیانی کوله‌مه‌رگی ۵
 الرُّمَقُ: باقی مانده‌ی گیان (گیانه‌لاو) ۵ الرُّمَقُ:
 (عیش رَمَقُ): زیانی کوله‌مه‌رگی ۵ زِیَانِیْکَ
 که‌زۆر زب‌ری‌بو و که‌مو کورتی تیداب‌ی ۵ الرُّمَقُ:
 چه‌سودی ۵ نه‌و هه‌زارانه‌ی ده‌گه‌نه‌ی نه‌ویه‌ری
 به‌لی هه‌زاری ۵ الرُّمَقُ: پیاوی زمعیض و لاواز ۵
 المُرَامِقُ: نه‌وکه‌سه‌ی به‌عاسته‌م هو‌کاری زیانی بو
 به‌رحه‌سته‌ بوو بی ۵ نه‌وکه‌سه‌ی که‌م‌ینک
 خۆشه‌ویستی نه‌بی هه‌چی تری له‌دل دا نه‌ماوه
 ۵ ناده‌میزادی ره‌وشت ناش‌ری‌بو و لاواز ۵ المُرْمَقُ
 من العیش: که‌م‌ینک به‌زیانی کوله‌مه‌رگی بزیا.

الرَّمْعُ: پاوان شوینی له‌موه‌رانی نازم ۵ رَمَعَهُ
 رَمْعًا: ره‌خه‌نی لی گرت و تانه‌ی لی دا.
 رَمَعَهُ رَمْعًا وَرَمَعَانًا: که‌وته په‌له په‌ل و هه‌لسو‌رو
 داسو‌ر.
 رَمَعَهُ أَلْفَهُ: له‌رق هه‌لساو‌بیا لوتی که‌وته له‌رزه ۵ بان
 به‌ خن‌پرا‌یی که‌وته ر‌ی و رو‌یشت ۵ رَمَعَتِ الْأُمُّ
 بولد‌ها: دایکه‌که منداله‌کمی به‌نه‌کاملی بوو.
 رَمِعَ: نه‌خۆشی توشی پشتی ناو ه‌روشه‌که بوو
 له‌رو‌یشتن که‌وت.
 رَمِعَ: به‌مانا (رَمِعَ) هاتووه ۵ أَرْمَعُ: به‌مانا
 (رَمِعَ) هاتووه ۵ رَمَعَتِ السَّبَّاحُ: در‌نده‌کان
 بی‌جویان بوون به‌نه‌کاملی ۵ رَمِعَ: به‌مانا (رَمِعَ)
 هاتووه ۵ تَرَمِعُ: که‌وته چه‌و جو‌ل و شله‌زان و
 هاتوو چه‌و ۵ الرُّمَاعُ: نازاری‌که توشی پشتی
 ناو‌گن‌پ (ناو ه‌روش) ده‌بی ناتوانی ناو له‌کو‌لنی و
 بی‌فرۆشی ۵ نه‌خۆشییه‌که توشی گه‌ده ده‌بی و
 له‌ناکام دا ده‌م و چاوی زمره‌ هه‌ل‌ده‌مه‌ر‌پ‌ن ۵
 الرُّمْعَةُ: کۆمه‌له‌ ره‌مه‌ک‌یک، باقه‌ گیاهه‌ک ۵
 ده‌سه‌ک‌یک گول و ر‌یحانه ۵ الرَّمَاعَةُ: پشت
 مه‌لاشوی مندال که‌له‌به‌مر ته‌نکی و زمعیضی
 چه‌و جو‌ل ده‌کا ۵ الیَرْمَعُ: مزراحه‌ قۆز قۆره‌ی
 مندال که‌ دایده‌خوتی ده‌نگی لی دئ ۵ به‌رده
 سیخ‌رۆ که‌له‌به‌مر تیشکی خۆردا ده‌مه‌روشیته‌وه
 ۵ إِرْمَعَلُ: فرمی‌سکی بی و ه‌ستان هاتنه‌ خوار
 دل‌و‌پ دل‌و‌پ هه‌ل‌ر‌زان ۵ (إِرْمَعَلُ الصَّيْفُ):
 منداله‌که لی‌کی د‌پته‌ خوار (لی‌کنه) ۵ (إِرْمَعَلُ
 الشَّرَاءِ): گو‌شته‌ بر‌زاومه‌که چه‌ورییه‌کمی دا‌چۆ‌را
 ۵ (إِرْمَعَلُ الثَّرْبُ): کراسه‌که ته‌پ بوو ۵ (إِرْمَعَلُ
 الْأَدِيمِ): چه‌رمه‌ که‌زۆر ته‌پ بوو ۵ (إِرْمَعَلُ الْإِبِلِ):
 حو‌ش‌تره‌کان بلاو بوونه‌وه ۵ (إِرْمَعَلُ فَلَانٍ):
 فلا‌ن‌ک‌ه‌س په‌له‌ی کرد ۵ له‌رخه‌و په‌رخه‌ی
 لی‌هات.

رَمَكٌ فِي الْمَكَانِ رَبِّهِ رَمُوكَا: لَهُو شَوَيْتَهُ مَائِهِوهِ جَبِي
نَهَيْتُهُ.

رَمَكٌ فِي الطَّعَامِ: هِيَجِي لَهُ خَوَارِدْنَه كَه نَهَيْتَهُوهِ
هَمْوَوِي لَرَفِ دَا ۵ اَرْمَكَةُ: وَاي لِيْ كَرْد لَهَو
شَوَيْتَهُ بِمَيْتِيْتَهُوهِ ۵ اَرْمَكُ: نَاسِكُ بُوو بَارِيكُ
بُوو ۵ اِرْمَاكُ الْجَمَلُ: حَوْشَرْمَكَه رَمَنگِي خَاكِي بُوو
يَان زُوْرُ بُوْرُ بُوو تَاوَا دَهْبِيْنِدْرَا مَهِيْلَه وَرَهْشُ بِيْ
۵ حَوْشَرْمَكَه كَزُو لَاوَازُ بُوو.

اسْتَرْمَكُ الْقَرْمُ: خَه لَه كَه كَه گَالْتَه يَان بَه بَاوَكُ وَ
بَاپِيْرَانِي خُوْيَان دَه كَرْد ۵ الرَّمَاكُ: كَه سِيْكَ
لَه شَوَيْتِيْكَ نِيْشْتَه جِيْ بِيْ وَ لِيْ نَهْرُوَا ۵ جُوْرَه
بُوْنِيْكَه رَه نَه كَه كِي خَاكِيِيَه ۵ الرِّمَكَةُ: لَاوَازُ ۵
نَه سَبِيْ بَارگِيْرِي، تَايَبَهْتُ بَكْرِيْ بُوْ پَهْرِيْن ۵
الرِّمَكَةُ: رَه نَه كِي خَاكِي يَان زُوْرُ لَيْلُ وَ مَهِيْلَه
رَهْشُ.

وَمَلَّ رَمَلًا وَرَمَلَانًا: گُورگَه لُوْقَهِي كَرْد.

رَمَلُ النَّجْحِ رَمَلًا: جَنْرَاوَمَكَهِي تَه نَكُ وَ سَفْتُو سُوْلُ
كَرْد.

رَمَلُ السَّرِيْرِ: گُورسُو وَ مِيْزُو سِيْسَه مَه كَه ي رَا زَانْدَهوهِ
بَه جَه وَاهِيْرُو يَاقُوْت.

رَمَلُ الْخَصِيْرِ: حَه سِيْرَه كَه ي جَنِي ۵ اَرْمَلُ الْمَكَانُ:

شَوَيْتَه كَه بُوو بَه لَه لَان ۵ اَرْمَلُ فَلَانُ: فَلَانَكَه س

تِيْشُوِي نَه مَاو هَه زَارُو نَاتَا جُ بُوو ۵ اَرْمَلْتُ الْمَرَاةُ:

نَا فَرْمَه كَه بِيُوْمُوْنُ كَه وُت ۵ مِيْرِدِي مَرْد ۵ اَرْمَلُ

الْحَبْلُ: حَه بَه كَه ي دَرِيْزُ كَرْدَهوهِ ۵ اَرْمَلُ الْحَصِيْرِ:

حَه سِيْرَه كَه ي جَنِي ۵ اَرْمَلُ الرِّزَاةُ: تِيْشُوو مَكَه ي

تَه وَاو كَرْد هِيَجِي نَه مَا ۵ رَمَلُ الطَّعَامِ: لَبِي كَرْدَه

نَاو خَوَارِدْنَه كَهوهِ بُو نَهوِي كَه لَكِي نَه مِيْنِي ۵

رَمَلُ الشُّرْبِ: خُوْيُوْنِي لَه كَرَسَه كَه هَه لَسُو،

خُوْيُوْنَاوِي كَرْد ۵ رَمَلُ النَّسِيْجِ: جَنْرَاوَمَكَه ي

تَه نَكُ وَ سَفْتُ كَرْد ۵ رَمَلُ الْكَلَامِ: قَه سَكَه ي بَه بِيْ

بِنَاغَه دَانَاو بُو جِي كَرْدَهوهِ ۵ رَمَلُ الْكَاتِبِ خَطَّهُ:

نُو سَهْرَه كَه دُوَاي نُو سِيْنِي لَآپَهْرَمَكَه لَبِي بَه سَهْرَدَا

بَلَاو كَرْدَهوهِ بُوْنَهوِي مَهْرَمَكَه بَه زِيَادَه كَه

هَه لَمْزِي ۵ اِرْتَمَلُ بِالْدَمِّ: بَه خُوْيُوْنِي جَلَكُن بُوو،

جَه سْتَه ي خُوْيُوْنَاوِي بُوو ۵ تَرَمَلُ: بَه مَانَا

(اِرْتَمَلُ) دِي ۵ الْاَرْمَلُ: نَاتَا جُ ۵ بِيَاوِيْكَ زُنِي

نَه هِيْنَابِي ۵ زُنِيْكَ مِيْرِدِي مَرْدَبِي ۵ هَهْرُوَا نَاوَه

بُو سَالِي كَه م بَارَانُ وَ بِيْ بِيْت ۵ مَهْرِيْكَ

قَا جَه كَانِي رَهْشُ بِنُ وَ بَاقِي جَه سْتَه ي سَبِي بِي ۵

الرَّمَالُ: شَتِي جَه نِدْرَاو ۵ اَم رَمَالُ: كَه مَتِيَار ۵

الرَّمْلُ: بَهْرَدَه وَرْدَه، لَبُو زِيْخُ ۵ (عِلْمُ الرَّمْلِ):

زَانِيَارِيِيَه كَه بَاسِي شَتِي نَه زَانْدَرَاو دَه كَا،

زَانِيَارِيِيَه كِي بِيْ بِنَاغَه يَه وَ خَوْرَافَه وَ نَهْفَسَانَه يَه

۵ الرَّمْلُ: بَارَانِي كَه م وَ نَه نَه م ۵ يَه كِي كِي شَه لَه

بَه حَرْمَكَانِي شِيْعَرِي عُوْرُوْزِي ۵ (بَحْرُ الرَّمْلِ):

(فَاعِلَاتِنُ، فَاعِلَاتِنُ، فَاعِلُنُ) ۵ الرَّمْلَاءُ: سَالِي كَه م

بَارَانُ وَ بِيْ بِيْت ۵ مَهْرِي قَا جُ رَهْشُ وَ خُوْرِي سَبِي

۵ وَاْتَه: هَه مَوُو جَه سْتَه ي سَبِي وَ قَا جِي رَهْشُ ۵

الرَّمْلِي: گِيَا يَه ك لَه نَاو لَه لَان دَا بَرُوِي ۵

الرَّمَالُ: كَه سِيْكَه خَهْرِي كِي زَانِيَارِي رَه مَلُ بِي ۵

الْمَرْمَلُ: زَنْجِيْرِي بِيْجُو ك ۵ اَلْمَرْمَلَةُ: نَهو مِيَه لَبِي

تِيْدَه كَرِي بُوْنَهوِي نُوو سَرَاوَه تَا زَمَكَه وَ شَك

بِكَا تَهوَه.

رَمَّ الْعَظْمُ رَمًّا وَرَمَّةً وَرَمِيمًا: نِيْسَقَانَه كَه رَزِي ۵

دَه گُوْتَرِي: (رَمَّ الْمِيْتِ): مَرْدَهو مَكَه رَزِي ۵ (رَمَّ

الْحَبْلُ): گُورِي سَه كَه بِيْجَا.

رَمَّ الشَّيْءَ رَمًّا وَرَمَمَةً: شَه تَه كَه ي چَا ك كَرْدَهوهِ

هَه نِدِي كِي لِيْ رَزِي بُوو بِيْ كَه لَكُ بُوو بُوو ۵ (رَمَّ

الْمَنْزِلُ): خَانَهو مَكَه ي نُوِي كَرْدَهوهِ رُو خَاوُو دَرَزِي

چَا ك كَرْدَهوهِ.

رَمَّ الشَّيْءَ: شَه تَه كَه ي خَوَارِدُ، (رَمَّ الشَّاةَ الْحَشِيْشِ):

مَهْرَمَكَه گِيَاو گَزَمَكَه ي خَوَارِدُ، بَه دُوو لَه جِي گَرْتِي

رزيو ۵ نهو حهبلهى دمكرپته مى حوشتر ۵
 همر لهم روموه دمگوترئ: (أعطاه الشئى برمه):
 واته همموو شتهكهى بئ بهخشى ۵ الرَّمَّةُ:
 بهمانا (الرَّمَّةُ) دئ ۵ نيسقانى رزيو ۵ خم
 خوزكهو مؤرانه ۵ ميروى بالدار ۵ الرَّمِيمُ:
 ههرشتيك رزى بئ ۵ الرَّمَّةُ: شتو مهكى ناو
 مان ۵ الرُّمَّان: همنار ۵ (رمانه القبان): تۆپه
 فهبان ۵ رُمَّان الأنهار: رومكيكه گولئيكى زمردى
 مهيلهو سوورى ههيه ۵ دهنكهكهى لهدهنكى
 ترشه سماق دهچئ بهزورى بؤ دهرمان بهكار
 دمهيندرئ بؤ نهخوشى جومزگهو نهخوشى
 (عرق النساء) ۵ (رمانه الدابة): ناوموى ناخورى
 ولاخ ۵ الرَّمْنَة: زموييهك زورى درهختى همنار
 لئ بئ.

رَمَى الْيَوْمَ رَمَاهَا: رۆژمهكى زور گهرم بوو.

رَمَى الشَّيْءُ رَمَاءً: شتهكه زيادى كرد، گهشهو نماى
 كرد ۵ تئپهرئ: دمگوترئ: (رمى على الحسين
 من عمره): تهممنى لههبنجا تئپهرئ ۵ (هو یرمی
 على صاحبه): نهو له هاوهلهكهى بهتتمهن تره.
 رمى الشئى ربه: شتهكهى هاويشت.

رمى الله له: خودا يارمهتى داو سمرى خست.

رمى الله في يده: خودا لهدهستى بيدا (دوعا كردنه
 لئى).

رمى فلاناً بأمر قبيح: بوختانى بهكابرا كردو كارى
 ناشيرينى خسته پال.

رمى بجله على غاربه: وازى لئ هئنا، بهرهلاى كرد.

رمى به على البلد: بالادهمستى كردو كردى به
 فهرمانرهموى شار.

رمى البلد: چو بؤ نهو شاره.

رمى الصيد: شتيكى بؤ نيچيرمهكه ههئدا بيگرئ ۵

أرمى الشئى: شتهكه زياد بوو، زور بوو،

۵ أَرَمَ الْعَظْمُ: بهمانا (رَمَ) دئ ۵ (أَرَمَ المِيت):

بهمانا (رَمَ) دئ ۵ لهههئدى پئيشينان دا هاتووه

دهربارمى مهرى لاتو لاواز دهئ: (ما يَرُمُ منها

مضرب): نهگهر نيسقانى بشكئنى مؤخى تئدا

نئيه ۵ رَمَّه: بهمانا (رَمَّه) دئ ۵ إرتمت الشاةُ

الحشيش: مهرمهكه بهدوو ليجى گيايهكهى گرت ۵

تَرَمَّتْ الْعَظْمُ: نيسقانهكهى كراندموه همرچى

گؤشتى لهسمرى بوو بهددان لئى كردموه ۵

تَرَمَّ الشئى: چاكسازى لهشتهكهدا كردو كونو

كهلهبهرى پرگردنوه ۵ إسترَمَ الشئى: شتهكه

كاتى نهومى هات نؤژهن بكرپتهوه، دمگوترئ:

(إسترَمَ الجدار): ديوارمهكه پئويستى به نؤژهن

كردنوه ههيه ۵ الأرمام: (جبل الأرمام):

حهبلئكى كؤنو رزيوه ۵ الترميم: لهزاراوى

رسمو وينهءا بريتيه لهدانانى ومرفههيهكى

رونو نايلؤن ناسا لهسمر نهو رسمهى كه

دهخوازئ بگويزرپتهوه، بهم جؤره فهلم دئنى

بهسمر خهته ديوارمكاني رسمهكهدا كهلهزير

ومرفهه رونكهوميه تا بهتهواوى وينهكهى

زيرموه دهخاتهسمر ومرفهه رونكه ۵ الرَّمَام:

(جبل رَمَام): حهبلئكى كؤنو رزيوه ۵ الرَّمَامُ:

(جبل رَمَام): حهبلئ رزيوه ۵ رومكى باقله پاش

پاككردنى ۵ الرَّمَامَة: ژيانى خؤش و بهمناز

بهرومرده ۵ الرَّمَامُ: زهوى، خاك ۵ مؤخى

نيسقان ۵ نهو بوشو بهلاشو خشتو خؤلهى

با ههئيدمگرئ ۵ نهو پرزو پالو خشتو خؤلهى

لافاو لهگهل خؤى دهيهئنى ۵ الرَّمُ: غهمو

پهزاره.

الرَّمَاءُ: (نعجة رَمَاءُ): مهرمهكه يهكرهنگ ۵ الرَّمَامُ:

نهو چئئسو گهنده خؤرميه كه گول ناداته

پاك و پئيسى و همرچى دهستى كهوئ

دهيماشپتهوه ۵ الرَّمَّةُ: پارچهيهكه لهحهبلئ

دمگوتري: (أرمى على الخمسين من عمره):
 تهمنى له پهنجا زياتر بوو ◊ أرمى فلان الشيء:
 فلان شتهكەى هاويشت ◊ (أرماه من يده): هرېنى
 دا ◊ (أرماه عن فرسه): لهسەر ئەسپهكەى
 خستيه خواری ◊ (أرمى به البلد): ولات دمري
 كردو لهخوى نهگرت ◊ رماه مرماءة ورماءة:
 هەريەك لەوانە تەمەنگى بەهوى تریانەهوه نا ◊
 لهپهندى پېشيناندا هاتوووه دهلى: (قبل الرماء
 تملأ الكنانين): پېش تەقەلەپەك كردنو تەمەنگ
 پېكهومان رڤو هينەكان سەر رېژ دمەكن.

رمى عن قومه: تىكۆشا بۆ گەلو ولاتى ◊ ارمى
 المتناضلان: دوو رڤه بمرمگان تەقەيان لهپهكدى
 كرد ◊ ارمى به البلاد: ولات ومدمري نا ◊ (ارمى
 الشيء): شتهكه زۆر بوو ◊ (ارمى الصيد):
 تەقەى لەنئىچىرەكه كرد ◊ ترامى القوم:
 خەلكەكه هەندىكيان تەقەيان لەهەندىكى
 تريان كرد ◊ ترامى امره الى الظفر: كارمەكى
 سەرمەنجام بوو بە سەركەوتن ◊ ترامى الجرح الى
 الفساد: بىرنەكه سەرى كېشا بۆ داوشان و
 شىرپەنجه ◊ ترامى الشيء: شتهكه بەرمو
 زۆر بوون رۆيشت ◊ ترامى السحاب: هەورەكان
 پاليان لىك دا ◊ ترامى به البلاد: ولات ومدمري
 نا ◊ الرماء: ريباو سود ◊ گەشەكردن ◊ الرماية:
 تەمەنگچىمى ◊ الرمي: تەمەن درىژ ◊ الرمي:
 زياده، زۆر ◊ دمگوتري: (في هذا رمي على ما
 سمعت): ئەمە زۆرى زياده لەهوى بىستومه ◊
 هەورى پايزانە كەمەترەى بارانەكەى گەوره
 گەوره بى ◊ الرمية: پەكجار تەمەنگ هاويشتن ◊
 لهپهندى پېشينان دا هاتوووه دهلى: (ربأ رمية
 من غير رام): وادمبى كابرا تەمەنگچى نىيهو
 نىشانەكه دەپىكى ◊ الأرمى: نىشانەو هەدمف
 نەوشتەى تىرەكەى ناراستە دمكري ◊ لەميارى

تۆپىن دا بەه شوپنە دمگوتري: تۆپهكەى
 ناراستە دمكري ◊ الأرماءة: تەمەنگىكه بچكۆله
 نەشارمزاى پى فېرى تەمەنگچىتى دمكري ◊ سمى
 بزنو مەر ◊ الإرتسب: كەروپشك ◊ الأورثبة:
 زەويپەك كەروپشكى زۆر بى ◊ الرثبة: جۆره
 ماسىپهكه خويى پى دمكري و وشك دمكري و
 هەلدەمكري ◊ رَجَّحَ فلان: فلانكەس بەهوى سەر
 خۆشپىهوه لاره لاريەتى ◊ هەر دەرواو بەلادا
 دى ◊ رَجَّحَ الشرابُ فلاناً: شەرابەكه فلانكەسى
 والسى كردوه گۆده گۆدپىمى ◊ رمسهباكه
 لقەدارمەكەى بۆ راست و چەپ هیناو بردى.

رَجَّحَ فلانٌ رَجَّحَ عليه: فلانكەس لەهوش خوى چوو
 بى هيزو لاوازيهك جەستەى داگرت بەهوى
 ليدان يان ترسو بيم يان سەرخۆشى ◊ تَرَجَّحَ
 فلان: فلانكەس بەهوى سەرخۆشى لاره لاريەتى
 ◊ تَرَجَّحَ للشيئ: بۆ شتهكه راپسكوت بوى چوو ◊
 تَرَجَّحَ على فلان: دەستدرىژى كرده سەر فلان ◊
 الرَجَّحُ: سەره خوله، سەر سورھاتن ◊ موخەيخ
 كه لەدوا مېشكەوميه ◊ الأرتجة: پېشى كەشتى.
 رَجَّحَ زُوخاً: پچر پچر بوو (رَجَّحَهُ) ملكهچ و
 ژىربارى كرد ◊ تَرَجَّحَ به: تەمەببوسى پى كرد ◊
 الرتد: درەختىكه بۆنى خۆشه لەپېرى
 (الغارية) به له كەنارمەكانى شام و ولاتى غەورو
 كۆمەكانى قەراخ دەريای ئەو و ولاتانە دەروى ◊
 رومكى عود ◊ دارى ناس و زەرفىكى گەورەى
 وەكوو جەوال كه لەپرزو پالى درەختى خورما
 دروست بكري ◊ الرتاز: نينزىمىكه دەبىتە
 هۆكارى مەبىنى شير.

رَجَّحَ الزرعُ: كشتوكالەكه ناوى لى براو سىس و
 لاواز بوو.

رَجَّحَ لونه: كشتوكالەكه رەنگى گۆراو سبس بوو.

رَنَعَتِ الدَّابَّةُ: وَلَاخَهَكَ بِمِرَاوَشَانِي سَمَرِي مَيْشِي
لَه‌خَوِي دَمِرْكَرد.

رَنَعِ فُلَان: فَلَانَكَمَسِ گَانَتَمِي كَرْد.

رَنَعَ بَرَأْسَهُ: بِرَسِيَارِي لِي كَرَا بِهَسَمَرِ نَامَاژَمِي كَرْد
كَمَنَابِي وَ رِازِي نِيمِ ۵ رَنَعَ رَأْسَهُ: سَمَرِي خَوِي
بَادَا، سَمَرِي لَه‌فَانَد.

الرَّنَعَةُ: دَمَنگِ وَ صَمَدِي نَاوِ گُؤِرْمِيَانِي بِارِي ۵
هَمِرْزَانِي وَ بِيَتِ وَ بَمِرْمَكَمَتِ ۵ بَاغُ وَ بَاغِجِه ۵
بَارَجِهِيَهَكِ نِيَجِيرِ، بَارَجِهِ خَوَارِدَهَمَمَنِيِيَهَكِ،
قَوْمِه شَمَرَايِيَكِ ۵ ارْتَفَتِ الدَّكَابَةُ بِأَلْيَتِيهَا: وَلَاخَهَكَ
لَه‌مَانَدَوِيِي دَا گُونِي تَمَبِ كَرْدَن ۵ ارْفَتِ البَعِيرُ:
حَوَشْتَرْمَكِه رُوَيْشْتِ وَ سَمَرِي خَوِي خَسْتِه جَمِ وَ
جَوَلُ وَ نَاوَجَهَوَانِي بِيشِ خَسْتِ ۵ پَهَلَهِي كَرْد ۵
الرَّانِف: (رَانِفُ كَلِّ سِي): هَمِرَاخِي شْتَمَكِه ۵
الرَّانِفَةُ: هَمِرَاخِي كِرْكِرَاگَمِي گُوِي ۵ پِيَسْتُوَكَمِي
نَه‌رَمَايِي گُوِي ۵ كُوَتَايِي لَه‌بَهْدَسْتِ بَه‌لَاي
قَوْلَهَوِه ۵ لَاي خَوَارُوِي سَمْتِ لَا پَان.

رَنَقَ المَاءَ رَنَقًا وَرَنَقًا: نَاوَمَكِه لِيَلِ بُووِ ۵ دَمگُوَتَرِي:
(رَنَقَ عَيْشُهُ): زِيَانِي نَاخُوَشِ بُووِ.

رَنَقَ المَاءَ رَنَقًا: بِهَمَانَا (رَنَقَ) دِي.

ارْتَقَ المَاءَ: نَاوَمَكِهِي لِيَلِ كَرْد ۵ رَنَقَ: سَمِرْسَامِ بُووِ ۵
هَمَسْتَاوِ نَه‌مِيَزَانِي بُوِ كُوِي بِجِي نَه‌مِيَزَانِي نَاخُوِ
دَمِرْوَ يَانِ دِي ۵ رَنَقَتِ السَّفِينَةُ: كَه‌شْتِيِيَهَكِه
لَه‌شُوِيَتِي خَوِي سَوْرَاپَهَوِه نَه‌رُوِي ۵ رَنَقَتِ الرَايَةُ:
نَاَلَاكِه بِهَسَمَرِ سَمَرِي خَه‌لَكَهَوِه شَه‌كَاپَهَوِه ۵ رَنَقَ
الطَّائِرُ: بَالِنْدَمَكِه بَالِي لِيَكِ دَانِ وَ فِرِي، خَمِرِيَكِ
بُووِ بِفِرِي وَ نَه‌فِرِي ۵ رَنَقَتِ الشَّمْسُ: خُوَرِ
خَمِرِيَكِ بُووِ نَاوَابِي ۵ رَنَقَ الطَّائِرُ: بَالِنْدَمَكِه بَالِي
شَكَانِ بِهِنَه‌خُوَشِي يَانِ بِهَسْتِي تَرُو كَه‌وَتِه
خَوَارَمُوِه ۵ رَنَقَتِ عَيْنُهُ: لَه‌مِرْسَا جَاوِي سِي
بُووِنِ ۵ رَنَقَ العَرْمُ بِالْمَكَانِ: خَه‌لَكَهَكِه
لَه‌وَشُوِيَنَه‌مَانَه‌وَمُو گِيَرِيَانِ خَوَارِدِ ۵ رَنَقَ النُّرْمُ

عَيْنِيَه: خَه‌و تِيَكَه‌لِي جَاوَمَكَانِي بُووِه بَه‌لَامِ
خَه‌وِي لِي نَاكَه‌وِي ۵ رَنَقَ المَاءَ: نَاوَمَكِهِي لِيَلِ كَرْد
۵ رَنَقَ النُّظْرُ: سَمِرْكَرْدَنَهَكَمِي شَارِدَمُوِه ۵ جَاوِي
تِي بَرِيِنِ وَ جَاوِي لِي نَه‌گُوَاَسْتَه‌وِه ۵ تَرَنَقَ المَاءُ:
نَاوَمَكِه لِيَلِ بُووِ ۵ الرَّنَقُ: خَسْتِ وَ خُوَلِي نَاوِ نَاوِه
۵ نَاوِي لِيَلِ ۵ دَرُوِ ۵ الرَّنَقَاءُ: پَه‌لَه‌وَمَرِي
بَه‌كِرْكَمُوَتُووِ ۵ زَمُوِي سُوَتَه‌مَمِرُوِ ۵ الرَّنَقَةُ: نَاوِي
كَه‌مِ وَ لِيَلِ كَه‌لَه‌بِنَكِي حَه‌وَزِدَا دَه‌مِيَنِيَتَه‌وِه ۵
دَمگُوَتَرِي: (حَارِ المَاءِ رَنَقًا): نَاوَمَكِه قُوَرَاوِ بُووِ ۵
الرُّوَسِقُ: (رَوَسِقِ السَّيْفِ): وَرَشَمُو بَرِيَسَكَمِي
شَمَشِيرِ ۵ جَوَانِي وَ نَاوَادَرِي ۵ رَوَسِقِ السُّطْحِي:
سَمِرْمَتَايِ چِيَشْتَه‌نِگَاوِ ۵ رَوَسِقِ الشَّبَابِ: سَمِرْمَتَايِ
گَه‌نَجِي وَ نَاوَادَرِي رُوخَسَارِ ۵ الرُّنُكُ: دَرُوَشَمِي
پَاشَاوِ فَه‌رَمَانِرْمُوَا تُوْرَكَمَكَانِ بُووِه لَه‌مِيَصِرِ.

رَنَمَ المَغْيِي: گُؤِرَانِي بِيَزْمَكِه دَمَنگِي خَوِي لَه‌رَانِدَمُوِه
۵ رَنَمَ: بِهَمَانَا (رَنَمَ) دِي ۵ هَمِرْشَتِيَكِ دَمَنگِي
خُوَشِ بِي وَ لَه‌زَمَتِ لَه‌دَمَنگِي بَكَرِي ۵ تَرَنَمَ:
بِهَمَانَا (رَنَمَ) دِي ۵ الرُّنْمُ: دَمَنگِ وَ نَاوَازِ ۵ الرُّنْمَةُ:
بِهَمَانَا (الرُّنْمَ) دِي ۵ الرُّنْمُ: بِهَمَانَا (الرُّنْمَ) دِي.

رَنَنَ رَنِيْنَا: دَمَنگِي لِي هَاتِ ۵ نَاوَازِي چِرَانِدِ ۵ رَنَنُ
اليه): گُونِي بُوِ رَاگِرْتِ ۵ ارْنَنُ: بِهَمَانَا (رَنَنُ) دِي ۵
رَنَنَتِ المَرَأَةَ تَرِنِيْنَا: نَاهَرْمَتَهَكِه لَه‌رَمِي بِه‌دَمَنگِي
خَوِي كَرْد ۵ بِالْوَرَمِي لِي دَا ۵ (رَنَنَ القَوَسُ
وَغَرَه): وَاي كَرْد كَه‌وَانَهَكِه دَمَنگِي لَه‌رِيَنَه‌وَمِي
لِي بِي ۵ الرُّنُنُ: نَاوِي كَه‌مِ ۵ الرُّنُنِي: بُوِنَه‌وَمِرِ ۵
خَه‌لَكِ ۵ دَمگُوَتَرِي: (مَالِي الرُّنُنِي مِثْلُهُ) ۵ الرُّنِيَةُ:
گِيَانِلَه‌بَرِيَنَكِي گُوَانِدَارِه (شِرِ دَمَرُو گَه‌رُوَكَه) لَه
پِيَرِي نَاسَكِه ۵ هَاوَارِ بِه‌دَمَنگِي بَه‌رَزِ ۵ دَمَنگِي غَه‌مِ وَ
بَه‌زَارَاوِيِي (دَمَنگِي حَمَزِيِنِ) لَه‌كَاتِي گُؤِرَانِي گُوَتِنِ
دَا، يَانِ لَه‌كَاتِي گِرِيَانِ دَا ۵ المِرْنَانُ: كَه‌وَانِ ۵ تِيرِي
كَه‌وَانِ ۵ وِيَزَمِي تِيرُوِ گُوَلَلَه ۵ دَمگُوَتَرِي:

(أَرْهَبَ كَهْبُ): هَوَلِي كِرَاسَه‌كَي دَرِيژ كَرَد ۵
 أَرْهَبَ فَلَانًا: فَلَانَكَه‌سَي تَرَسَانَد، زَمَنَدَه‌قِي بَرَد ۵
 رَهَبَ الْجَمَلُ: رَوِيشَتَنِي رِيگَاكَه بَرَسْتِي
 لَه‌حَوشَتَرَمَكَه بَرِي، لَه‌كَاتِي هَه‌لَسَان دَا بَه‌لَا دَا
 هَاتو وَيخِي خَوَارَد.
 رَهَبَ فَلَانًا: فَلَانَكَه‌سَي تَرَسَانَدو زَمَنَدَه‌قِي بَرَد ۵
 تَرَهَبَ الرَّاهِبُ: رَهَبِنَه‌كَه (رَاهِبِيَه‌كَه
 لَه‌خَه‌لَوَمَتَخَانَه‌كَي دَا لِي بَرَا بُو خُودَا پَه‌رَسْتِي)
 ۵ تَرَهَبَ فَلَانًا: فَلَانَكَس خُودَا پَه‌رَسْتِي كَرَد ۵ تَرَهَبَ
 فَلَانًا: هَه‌پَرَشَمِي لَه‌فَلَانَكَس كَرَد.
 اسْتَرْهَبُهُ: بَه‌مَانَا (رَهْبُهُ) دِي ۵ الإِرْهَابِيُونُ: تَاهَمِيَكُن
 كَه پَرَبَازِي عَوْنُو تُونَد رَه‌وِي لَه‌كُوشَتَنو بَرِين
 دَا پَه‌پَرَهو دَمَكَن بُو گَه‌يَشْتَن بَه مَه‌رَامَه
 سِيَاَسِيَه‌كَانِيَان، رِيگَاي تُونَدو تِيژِي دَمُگَرَنَه
 بَه‌ر ۵ الرَّاهِبُ: رَهَبِنو خَه‌لَوَمَكِيَشِي
 مَه‌سِيحِيَه‌كَان كَه‌وَاز لَه‌دُونِيَاو خَزَمو خُوِيَش
 دَمَهْيَنِيَو خُو تَه‌رَخَان دَمَكَا بُو خُودَا پَه‌رَسْتِي
 لَه‌دَبِيرو نَه‌شَكَه‌وَتو پَه‌نَاو پَسَارَدَا ۵ الرَّاهِبَةُ:
 مَيِينَه‌ي (رَاهِب) ۵ حَالُو وَمَزَعِيَكِي تَرَسَنَاك ۵
 الرَّهَابُ: (رَهَاب الإِحْتِجَاز): لَه‌زَارَاوَمِي پَه‌رِيَشَكِي
 هَه‌نَاوِي دَا تَرَسَه نَه‌خُوشِيَه‌كَه لَه‌بُوون
 لَه‌شَوِيَنِيَكِي گُوشَه‌گِيرو پَه‌نَا پَسَارَدَا ۵ الرَّهَابَةُ:
 غُوضِرُوفِيَكَه وَمَكُوو زُوبَان لَه‌خُور سِيَنَكَه‌وَمِيَه
 ۵ الرَّهَابَةُ: بَه‌مَانَا (الرَّهَابَةُ) دِي ۵ الرَّهَبُ: تِيرِي
 بَارِيك ۵ حُوشَتَرِي لَه‌رَبُوو بَه‌هَوِي مَانَدُوو بُونِي
 رِيگَاوَه ۵ الرَّهَبُ وَالرَّهَبُ: هَوَلِي كِرَاسو پُوشَاك
 ۵ الرَّهَابِيَةُ: وَازَهَيِنَان لَه‌كَارُوبَارِي دُونِيَاو دَابِرَان
 لَه‌هَمَمُوو خُوشِيو لَه‌زَمَتِيَكُو گُوشَه‌گِيرو بُوون بُو
 خُودَا پَه‌رَسْتِي ۵ الرَّهْبَةُ: (رَهْبَةُ المَاءِ): لَه‌زَارَاوَمِي
 پَه‌رِيَشَكِي هَه‌نَاوِي دَا بَرِيَتِيَه لَه نَه‌خُوشِيَه‌كِي
 گُوزَارَاوَهو بِلَاوَمَبُوو بَه‌هَوِي لِيكَه‌وَه
 فَاپَرُوسَه‌كَي دَمُگُوزِيژِيَتَه‌وَه لَه‌و دِرِنْدَانَه‌وَه

(قوس مرنان، سحابة مرنان): تَرِيَكَه وَيژَه وَيژِي
 هَه‌بَه، هَه‌وَرِيَكَه دَمُگُوزِيَنِي.
 وَقَا زَلْرَأُ وَرُؤْرَأُ: چَاوِي تِي بَرِيو چَاوِي لِي
 نَه‌پَارَاَسْت ۵ تِيلَه‌ي چَاوِي دَاپَه ۵ (رِنَا اِلِي
 حَدِيثَه): گُويِي بُو قَه‌سَه‌كَانِي رَاگَرَت.
 رَنَا عَنَه: لِي بِي نَاگَا بُوو ۵ رِنَا فَلَانًا: فَلَان كَه‌وَتَه
 كَه‌بِيَفْخُوشِيو چَاوَه چَاوَو عِيَشَقِبَازِي ۵ أَرِنَاه
 حُسْنُ المَنْظَرِ: جَوَانِي دِيَمَه‌نَه‌كَه سَه‌رَنَجِي رَاگِيَشَا
 بُو نَه‌وَمِي چَاوِي تِي بَرِيو چَاوِي لِي
 نَه‌گُوزِيژِيَتَه‌وَه ۵ أَرِنَاه اِلِي الطَّاعَةِ: وَاي لِي كَرَد
 هَيَواش بِيئِيَتَه‌وَهو دَاهِمَرَكِي ۵ رَانَاه: بَه‌سَه‌رِي دَا
 بَه‌رَز بُووَهو شَكُومَمَنْتَر بُوو لِي ۵ دَمُگُوتَرِي:
 (لَه شَرَف يِرَانَسِي الكِرَاكِب): رِيژو
 شَكُومَه‌نَدِيَه‌كِي هَه‌بَه پَشْت نَه‌سَتِيَرَمَكَان
 دَمَكَه‌وِي ۵ رَانَا فَلَانًا: لَه‌گَه‌ل فَلَانَكَه‌س دَا گُونَجَاو
 هَه‌لِي كَرَد ۵ رُنِي: كَه‌بِيَفْخُوش بُوو، گُوزَانِي گُوت
 ۵ نَالَانَدِي ۵ رُنِي الصَّرْتُ فَلَانًا: دَمَنَكَه خُوشَه‌كَه
 فَلَانِي خَسْتَه كَه‌بِيَفْ خُوشِيو رَه‌قَسو سَه‌مَا ۵
 رُنِي المَحْسَنُ فَلَانًا: جَوَانِي نَه‌وَشْتَه فَلَانَكَه‌سِي
 وَالِي كَرَد چَاوِي لِي نَه‌تَرُوكِيَنِي ۵ تَرُنِي: چَاوِي
 لَه‌خُوشَه‌وِيَسْتَه‌كَه بَرِيو چَاوِي لِي نَه‌تَرُوكَاَنَد ۵
 الرُّنَا: نَه‌وَمِيَه لَه‌بَه‌ر جَوَانِيَه‌كَه چَاوِي لِي
 نَه‌تَرُوكِيَنَدَرِي ۵ الرُّنَاءُ: جَوَانِيو شُوخو شَمَنَكِي
 ۵ الرُّنَاءُ: دَمَنَك، دَمَنَكِي خُوش ۵ كَه‌بِيَفْخُوشِي ۵
 الرُّنَاءُ: نَه‌وَكَه‌سَمِيَه مَيِيَازِي دَمَكَاو هَه‌مِيَشَه
 سَه‌مِيرِي نَافَرَمَتِي جَوَان دَمَكَاو چَاوِيَان لِي
 نَاَتَرُوكِيَنِي ۵ الرُّنُونُ: دَمُگُوتَرِي: (هَو رُنُونُ
 فَلَانَه): نَه‌و گُوپَرَايَه‌لِي فَلَان نَافَرَمَتَهو بَه‌دَه‌مُو
 گَفْتِي مَوْعَجَبَه ۵ (هَو رُنُونُ الأَمَانِي): نَه‌و
 كَابِرَاَه هَيَوَايَاتِي زُورَهو نَاوَاتَه‌خَوَازَه نَاوَاتَه‌كَانِي
 بِيَنَه دِي يَان بَه‌تَمَاهِبَه بِيَنَه دِي ۵ رَهْبُهُ: لِي
 تَرَسَا ۵ أَرْهَبُ: هَوَلِي پُوشَاكَه‌كَي دَرِيژ بُوو ۵

کهله پیری سهگن بوناو جهستهی نادمیزادو
 گیانله بهری تر، دیاردهی نهم نه خوشییه
 نومویه توشبوومکه ماسولکهی همناسه دان و
 فوتدانی گرزدمین و وینک دینهوه ۵ شیتی و
 تیکجونی نهمصابو گهلج پشئوی جهستهی
 تری لی دمکه و پتهوه ۵ الرُهْبَنَة: بهمانا
 (الرُهْبَانِيَة) دئی ۵ الرُهْبُوت: بهمانا (الرُهْبَة) دئی،
 دمگوترئی: (رهوت خیر من رحوت): نهگمر
 بترسی و تاوان نهکهی باشتره لهوی تاوان
 نمنجام بدهی و بهزمیان بیتا بیتهوه ۵ رَهْبَل:
 قسهی کردن و کس لئی حالی نمبوو ۵ تَرَهْبَل:
 بهشئوی گورگه لوقه کردن رؤی ۵ الرُهْبَل:
 قسهیهک لئی حالی نمبی (قسهی بی مانا).

الرُهْبَلَة: جوره رؤیشتنیکه ومکوو گورگه لوقه وایه
 ۵ أَرهَجَت السَّمَاءُ: ناسمان بارانی باراند ۵ أَرهَج
 فلان: فلانکس بخوری مالموی زور بوو، یان
 زوری کرد ۵ أَرهَجَ البَخَارَ: تمپو توژی
 بهریاکرد، دمگوترئی: (أَرهَجَ بَيْنَ القَرَمِ): لمانا
 خه لکهکه دا فیتنه و ناشویی بهریاکرد ۵
 الرُهْجُ: تمپو توژ ۵ تمنکه هور ۵ همراو هوزیا
 ۵ أَلْمُرْهَجُ: (نوء مرهج): ومرزو کمش و هموایمکی
 باراناوییه ۵ رَهْنَةُ رَهْدًا: هاری، تمفرو تونای
 کرد ۵ رَهْنَةُ رَهَادَةً: نمرم و نؤل و همرزان بوو ۵
 (هر رهید و هی رهیده) ۵ رَهْدًا: کمتنی گهوری
 کرد، نهحمهقی نواند ۵ أَلْمُرْهُودُ: شتی بناغه
 هه لؤل و باش قایم نهکراو ۵ الرُهْنَلُ: نهحمهق و
 همتیو مچه ۵ لاوازو هیج لهبارانه بوو ۵ رَهْنَن:
 تمببلی کرد، گیر بوو، همر بهدهوری خوئی دا
 جولابهوه ۵ الرُهْنَنُ: بالندمییهکه ومکوو چولهکه
 لهولاتی مهککهدا هییه ۵ نهحمهق و نهدان ۵
 رَهْرَة لُونُهُ: روخساری جوان و بریقهدار بوو ۵
 رَهْرَة مَائِدَتُهُ: سفره و خوانهکهی فراوان کردو

سهخاومتی خوئی نواند ۵ تَرَهْرَة السَّرَابُ:
 تراویلکهکه ورشو و بریسکهی بهردموام بوو ۵
 تَرَهْرَة الجِسْمُ: جهستهی بههوی نازو نیممهتهوه
 سیی و ناسک بوو ۵ الرُهْرَاءُ: (ماء رَهْرَاءُ): ناویکی
 صاف و رونه ۵ (جسم رَهْرَاءُ): جهستهی ناسک و
 نمرم و نیان بوو ۵ (طست رَهْرَاءُ): تمشتیکی
 پانه و قولی کهمه ۵ الرُهْرَاءُ: (جسم رَهْرَاءُ):
 بهمانا (رَهْرَاءُ) دئی ۵ اِرْتَهَشَ لِكَذَا: راهسکوت بو
 فلان شت و کهوته جم و جؤل بوئی.

وَهَسَى السَّيِّئُ رَهْسًا: بهتوندی پیی لی ناو
 پلیشانندییهوه ۵ اِرْتَهَسَ: کهوته جم و جؤل و
 هاتو چو، دمگوترئی: (اِرْتَهَسَ القَوْمُ): خه لکهکه
 کهوتنه تیکرزان و فیتنه و ناشوبهوه همر
 تیکهوه دمهاون ۵ اِرْتَهَسَ السَّرَاهِي: بهلاو
 کارسات زور بوون ۵ اِرْتَهَسَ القَوْمُ: شمر و نازاوه
 لهناو خه لکهکهدا بهریابوو، خه لکهکه
 تیکرزان و پالمهستوی پهکریان کرد ۵ اِرْتَهَسَ
 الجِرَادُ: کولله لسمهر پهکتر که لکهکه بوون ۵
 اِرْتَهَسَ الرَادِي: شیومهکه پریوو لهناو.

اِرْتَهَسَ رَجُلًا الدَابَّةُ: دوو حاجی و لآخهکه لمرؤیشتن
 دا لیک دمکونو فهیزمنه ۵ تَرَهْسَ: کهوته جم و
 جؤل و پهله فازه ۵ رَهْسَتِ الدَابَّةُ رَهْسًا: دوو
 دهستی و لآخهکه لیک کهوتن و دهماری حاجی
 برآو بریندار بوو ۵ اِرْتَهَسَ القَوْمَ والجِرَادَ: بهمانا
 (اِرْتَهَسَ) دئی ۵ اِرْتَهَشَ فلان: فلانکس جهستهی
 کهوته لمرزمو شمهقه توله ۵ الرَاهِشَانُ: دوو
 رمگن لهدیوی ناوموی دمست دان ۵ الرَوَاهِشُ:
 دهماری ناوموی قؤل و باسکه یان هی بهری
 دمست ۵ همروا ناوه بؤ رمگو دهماری ناوموی
 دهستی و لآخ ۵ الرُهَيْشُ: ورده شت ۵ تیری
 باریک و بچکوله ۵ شتی زعیف و باریک و کم
 گوشت ۵ کَلَيْكُ که پهکتر نهگری.

رَهْمَنَ بَدِينَهُ: به توندی دستى به نایبى خُویموه
گرتووه.

رَهْمَنَ الْخَائِطَ: دیوار بهندو پاش دیوارى بُو
دیوارمه کرد.

رَهْمَنَ الدَّابَّةَ وَالْحَجَرَ: وِلاخه که یان بهردمه کی
جولاند.

رَهْمَنَ الشَّيْءِ: شته کی گوشى.

رَهْمَنُ فُلَانًا فِي الْأَمْرِ: له کارمه که سمر زمشتى فلانى

کرد ۵ به لهى کرد ۵ رَهْمَتَ الدَّابَّةِ: وِلاخه که

سمى توشى نه خُوشى بوو، یان دستى ناوى تیدا

کُوِبووه ۵ (رَهْمَتَ): هه مانا مانا هه به ۵

أَرْهَمَ عَلَى الذَّنْبِ: سور بوو له سمر نهنجام دانی

تاوان ۵ ارهمن البناء: بلیکانه ی بُو باله خانه که

دروست کردن ۵ کُوَلمه و پایه ی بُو بینا که

دروست کرد بُو نه موى نه که وئ ۵ أَرْهَمَ الشَّيْءَ:

شته کی چه سپاندو دایمه زراند ۵ أَرْهَمَ اللَّهُ

فُلَانًا لِلْخَيْرِ: خودا فلانکه سى کرده به گانی

خیرو پیاومتى و مر دایمتى و زانیاری ۵

رَأَهَصَهُ: جاودپیری کرد ۵ الإِرْهَاصَ: روداوى

ناناسایى که بُو پیغمبیر هاتوونه دى پیش

نه موى ببینه پیغمبیر ۵ الرِّهْمُ: قور که

تُوْبهَلْ تُوْبهَلْ ده خرپته سمریه ک بُو بینا کردن

۵ الرُّهْمَةُ: نه مویه دیوى ناوموى سى وِلاخ

توشى نه خُوشى ببی و نه توانی باش برِوا، یان

ناوى قاجى دایمزی به هوی باری گران و

ماندوییموه ۵ الرُّهْمِيُّ: (أسد رهص): شیریک

لانه ی خوی جی نه هیلی ۵ الرُّوَاهِصُ: بهرده

زروی ۵ نه و بهرده به که وِلاخ به سمرى دا برِوا

سى دسوین، توشى نه خُوشى ره صه ی دمکا ۵

هه روا ناوه بُو بهردى ریز کراوو دامه زراو

له سمر شه قامو ناومال و مکوو ره صیف ۵

الْمُرَاصَةُ: بهردى چه سپاوو دامه زراو ۵ الْمُرْهَمَةُ:
بلیکانه و سه کُو.

رَهْمَطَ فُلَانٌ رَهْمَطًا: فلانکه س به خیرایى خواردى

خوارد پاروى گه وره گه وره کردن ۵ رَهْمَطًا:

به مانا (رهط) دئ، هه روا به مانا نه مویه سواری

بهشتى وِلاخ بوو لئى دانه بهزى ۵ له مانه موه

دانیشت و نه جووه دمر ۵ إِرْتَهَطُوا: خه لکه که

کُوِبوونه ۵ الرِّهَامُ: که ل و بهل ناومال ۵

الرُّهْمَطُ: تاقم و کُومل، پیر له سى یان

حهوت موه بُو ده ۵ رَهْمَطَ الرَّجُلِ: هه موم و قیلهى

پیاو، خزمه نزیکه گانی ۵ رَهْمَةً رَهْمًا: تیژی کرد

مشت و مالى کرد، دمگوتری: (رهف سیفه):

شمشیرمه کی باریک و جوان کرد.

رَهْفًا رَهْفًا وَرَهْفًا: تمنک و ناسک و جوان بوو ۵

نه و پیاوه یان نه و نافرته هه دباریک و جوان و

هه شمنگه ۵ ارهفه: به مانا (رَهْفَةً) دئ ۵ (أرهف

بالکلام): راشکاوانه قسه گانی کردن هیچ پیچ و

به نای تیدا نه بوون ۵ أَلْمُرْهَفُ: پیاوی دلتنرم و

هه ست ناسک ۵ نه سپى قهد باریک و بهراسو

لیک نزیک ۵ المرهف: چه ستم و نه ندام رنک و

پیک.

رَهَقَ فُلَانٌ رَهَقًا: فلان بی عمه ل و نه حمه ق و نه زمان

بوو ۵ هیری شمرو ستمکاری بووو و ازناهینى

۵ گوناھ دایپوشیومو هه موو و جودی تاوانه ۵

درؤی کرد ۵ به لهی کرد ۵

رَهَقَ الصَّلَاةَ: کاتى نوپز هات ۵ (رَهَقَ قَدْرَمَ فُلَانًا):

هاتنه موى فلان نزیک بووموه.

رَهَقَ الشَّيْءَ: شته که نزیک بووه جا کابراکه

شته کی دست بکه وئ یان نا، پیى بگا یان نا.

رَهَقَ الشَّيْءُ فُلَانًا: شته که له فلان نزیک بوومو پیى

گه پشت، دمگوتری: (رَهَقَهُ الدِّينُ): قهرزمه کی

تیکیانمونه هاویشت کهوتنه خرۆشان ۵ ارَهَكْ:
 جموزگهکانی شل بوونمونه بهموی زۆر
 رۆیشتن و ماندوو بونمونه ۵ ترَهَرَكْ: رۆیشتن
 بهشیومهک کهشهپۆل بهاوی ۵ الرَهَكَةُ: لاوازی
 ۵ الرَهَكَةُ: لمر و لاوازیکی بی خیر و بیر ۵
 (ارض رهکه): زموی نهرم و روخهک ۵ الرَهَرَكُ:
 گهنجی نهرم و نیان و تهردهماخ ۵ ناسکی فهلهوو
 کارزیلهی فهلهوو توپن.

رَهَلْ لَحْمُهُ رَهَلًا: گوشتی شل و داجۆراو بوو،
 هاوسا، جهستهی فش بوو ۵ رَهَلُهُ: وای لئ کرد
 گوشتی جهستهی شل و داجۆراو بی ۵ بهاوسی ۵
 رَهَلُهُ النَّم: زۆر نوستن پیلوی چاوی هاوساندون
 ۵ ترَهَلْ: بهمانا (رَهَلْ) دئ ۵ الرَهَلُ: نمو ناوه
 زهرمهیه کهلهگهَل مندال دا دپته دهرموه لهکاتی
 لهدایکبونی دا ۵ الرَهَلُ: تمکه هور کهومکوو
 دیمهنی شهونم دهجی ۵ رَهَمَتِ الْأَرْضِ:
 زهوییهکه بهردموام بارانی ورد لئ دا ۵
 أرهمت السحابه: هورمهکه وردمبارانی
 بهردموای باراند.

أرهم الربيع: بههار ورده بارانی بهردموای زۆر بوو
 ۵ الرُهْمَانُ فِي سَعِ الْإِبِلِ: لۆژه لۆزی رۆیشتنی
 حوشت لهر کر و لاوازی ۵ الرُهْمَةُ: بارانی
 زهعیض و بهردموام ۵ الرُهْمُ: مهری لمر و لاواز ۵
 رَهْمَسَ فُلَانٌ: فلانکهسه ههرشهی لئکرد ۵ رَهْمَسَ
 الْأَمْرَ: کارمهکی شاردموه ۵ رَهْمَسَ الْحَبْرَ:
 بهشیکی لهمهوالهکهی ناشکرا کردو ههمووی
 رون نهکردموه ۵ رَهْمَسَ فَلَانًا: فلانکهسی کهمیف
 خۆش کرد.

رَهْنُ الشَّيْ رَهْنًا وَرَهْنًا: شتهکه چهسپاو بهردموام
 بوو.

رَهْنٌ بِالْمَكَانِ: لهوشوینه جیگیر بوو.

وختی هات ۵ ارَهَقَ اللَّيْلُ: شو نزیك بوموه ۵
 ارهق فلاناً: کاریکی خسته سهرشانی فلان
 کهبوی ههلتاسورئ، بوی شهجام نادرئ ۵ ارَهَقَ
 اللَّيْلُ فَلَانًا: شو لهکابرا نزیك بوموه، شهوی
 بهسمر هات ۵ ارهق الصلاة: نوپزمکهی دواخت
 تاکهوته نزیکی کاتی نوپزیکی ترموه ۵ ارهق
 فلاناً: پهلهی لهفلان کرد، دمگوترئ: (ارهق
 فلان ان اصلي): فلانکهسه پهلهی لئ کردم که
 نوپز بکهم ۵ ارهق فلاناً شيئاً: شتیکی بهسمر
 فلانکهسه دا دا دایپۆشی، دمگوترئ: (ارهقه
 حاسماً): بهمشیر دایپۆسی ۵ (ارهقناهم
 الخيل): بهنسهپ دواپان کهوتین ۵ (ارهقه إثمًا):
 تاوانی خسته سهرشانی و تاوانباری کرد ۵ رَاهَقَ
 الْغَلَامُ: گهنجهکه خهریکه بالغ ببی، دمشگوترئ:
 (راهق الغلام الخلم) ۵ ههروا دمگوترئ: (صلى
 الظهر مراقباً): نوپزی نیومرۆی کرد لهدواکات
 دا، خهریکبوو کاتی نوپزی عهصر دای ۵
 الرُهَاقُ: ئهاندازه، دمگوترئ: (القوم رهاق مائة):
 فهومهکه بهئهاندازی سهدهکسه دهبن ۵
 الرُهَيْقَانُ: زهعفران ۵ الرُهَيْقَةُ: لهکاتی بالغ
 بوونمونه تا دهگاته تهمهنی رهشیدی ۵ الرُهَيْقُ:
 کهسیک بی عهقل و کالفام بی ۵ سهخی
 سروشت و نانبدمهکی وها ههمیشه میوانی
 ههبن ۵ پیایوی خوپری و خرابهکار ۵ کهسیک
 توهمتی بیلینی لئ بکری.

رَهَكَ بِالْمَكَانِ رَهَكًا: لهو شوینه مایهوه، جیگیر
 بوو.

رَهَكَ الشَّيْ: شتهکهی باریک کرد، وردی کرد،
 هاری.

رَهَكَ الدَّابَّةَ: ولاخهکی بهلیخوپین ماندو کرد ۵
 رَهَرَكْ: بهموی رۆیشتنمونه جموزگهکانی شل بون و
 نهیتوانی برۆا ۵ رَهَرَكْ العرْمُ: خهکهکه

نهیتوانی حهقی خاومن حهقه که بداتهوه
لهوماله رهمن کراوه ومری بگریتهوه، یان بلنی
مالیکه دادمنری لای تۆ لهبارتهقای نمو ماله
لیت و مرگریاوه، دمشگوتری: (الإنسان رهمن
عمله): ئادهمیزاد بارتمه کی کردمو مکانیمهتی،
بهگویره کی کردمو مکانی پاداش و سزای
دیتهمویری، ههروا دمگوتری: (أنا لك رهمن
بكذا): من بۆ تۆ بهرعوده دمبه بهو شته
الرهن: دمگوتری: (رهمن مال): بهرینومبهری
مال و سامانه سمرو کاری دمکا: الرهن:
دمگوتری: (أنا رهمن بكذا): من بهرپرسیارم
لهومو بهرعوده کی ههموشتیک کی نهومو
الرهنیه: نهو شته کی دمگریته رهمن
بهرپرسیار.

رها رهرا: هیدی و لهسهرهخۆ بوو
رهسهرهخۆ
رۆیشت: دامرکا و هیدی بووه
رها بین رجليه:
نیوان دوو حاجی کرانهوه
ارهسی: توشی
شویندیکی بهرفراوان بوو
ارهسی الشئیه لک:
نهوشته بۆ تۆ گونجاوه،
بۆ تۆ دمبیه: ارهسی
الشئیه لک: نهوشته کی بۆ
تۆ گونجانده ارهسی لهم
الشئیه: شته کی بۆ نیوه
بهردموام کرد: راهاه:
لای نزیک بۆوه: ایرهسی
القوم: خه لکه که
تیکه ل و پیکه ل بوو
تراهیا: خوداحافیزیان
لهپهکتر کرد: اراهاه
الشئیه: نه ملا و نهولای
شت، قهراخ و بیجاخی
ارهسی: (طعام راه):
خواردمهمنیه کی هه میشه یی
ارهسی: (عیش راه):
ژیانی خۆش و بهناز
بهرومرده: الرهنیه:
مینه یی (الرهی) به
ارهوا ناوه بۆ همنگ له
روموه که لهکاتی فرین
دا پهلهقاژه ناکا و بال
لیک نادا: الرهاه:
شویندی فراوان و گوشاد
دمگوتری: (طریق راهاه):
ریگایه کی پان و پۆرو
فراوانه، ههروا همرشتیک
و مکوو دوکه ل و تمه و

رَهْنُ الرَّجُلِ وَالِدَابَّةُ رَهْنًا: بیاومه که لاواز بوو، ماندو
بوو.

رَهْنُ الشَّيْ رَهْنًا: شته کی چه سپاندو دموامی پی
دا.

رَهْنُ فُلَانٍ عِنْدَ فُلَانِ الشَّيْ: فلانکس لهباتی همرز
شته کی لای فلان داناو چه بسی کرد،
دمشگوتری: (رَهْنَةُ لِسَانِي): زمانه لهناستی نهو
بهند کردمو هیچی پی نایم: اَرَهْنُ فِي السَّلْمَةِ
رَبِيهَا: بۆ بهدمستهینانی نهو کالایه زۆری مال دا
تا دهستگیری بوو: اَرَهْنُ الشَّيْ: شته کی
چه سپاندو بهردموام بوو لهسهری: اَرَهْنُ لَهُمُ
الطَّعَامُ وَالشَّرَابُ: خواردن و خواردنهوه ی بۆ
دابین کردن: اَرَهْنُ الْمَيْتِ الْقَبْرِ: مردومه کی
خسته ناو گویره وه: اَرَهْنُ فُلَانًا رَغِيه:
فلانکسی لاواز کرد: اَرَهْنُ فُلَانًا الشَّيْ:
شته کی لای فلانکس رهمن کرد: یان نهو
شته کی دا بهفلان بۆ نهوه ی لای پهکیکی تر
رهمنی بکا: رَاهَنُ عَلَي كَذَا مِرَاهَنَةً وَرِهَانًا:
گروهی لهسهر نهو شته کرد.

إِرْتَهَنَهُ مِنْهُ: بهرهمن لای و مرگرت: تَرَاهَنَ الْقَوْمُ:
ههریه که لهو خه لکه گروهیان کرد بۆ نهوه ی
پهکیکیان بیباتهوه و بههرهمندیی: اَسْتَرَهَنَهُ:
داوای رهمنی لیکرد: الرهن: نامادمهکار
دمگوتری: (هذا رهن لك): نهوه بۆ تۆ
نامادمهکار وه (طعام رهن): خواردمهمنیه کی
بهردموامه: الرهنیه: بۆ مینه یی (الرهن)
بهکاردی، دمگوتری: (نعمه رهنه): نازو
نیعمه تیکی هه میشه یی: الرهان: پیشرکی
(خجل الرهان): نهسی پیشروه ی کردن: الرهن:
رهمن بریتییی لهبندکردنی مالیک که
دادمنری لای بابای خاومن حهق بۆ نهوه ی
همرکاتیک خاومنی ماله رهمن کراومه که

مژبجی ۵ الرُّهُرُ: شتی دامه زراوو بی جوئه ۵
 هیندی و لسه ره خو ۵ دمگوترئ: (مطر رهس):
 بارانی لسه ره خو ۵ (بحر رهس): دهریای
 پامستاو ۵ (أَفْعَلُ ذَلِكَ رَهْرًا): نهوکاره بکه
 بهکاله خو ۵ همروا بهمانا پو شاکی تمنک دئ ۵
 شتی بلاوو لیک جیابووموه ۵ شوینی بان و پوژ
 ۵ شوینی نرمای و چال و زهکاو ۵ پهله موری
 کورگی ۵ کومه لی نادمیزاد (پیرو تاقم) ۵
 الرُّهُرَةُ: شوینی نزم لزموی کمناوی تیدا
 کؤدمبیتهوه ۵ الرُّهَاءُ: خو شرو ۵ دمگوترئ:
 (فرس مرهه): نهسی تیزپویه ۵ رهوک: پروانه
 مادی (رَهْكَ) ۵ رَهْيَا: لاواز بوو نهیتوانی ۵
 رَهْيَاتِ السَّمَاءِ: ناسمان نامادیه بؤ باران بارین،
 (رهیات السحابه): هورمه که خهریکه باران
 بیارینئ ۵ رَهْيَا الشَّيْءِ: شته که تیسه کن و
 پیکه کن کردو چاکی نه کرد ۵ رَهْيَا رَأْيَهُ:
 رایه که خوی تیک دا ۵ زبوان بؤوه ۵ رَهْيَا فِي
 أَمْرِهِ: سوور نمبو له سمر کارم که ۵ رَهْيَا الحِمْلُ:
 لاتایه کی یارم که فورس تر کرد لموی تریان ۵
 چمندیک ههول بدا بارم که راست بکاتهوه همر
 خوار دهبئ ۵ تَرَهْيَا: کهوته جم و جؤل و
 پهله قازه ۵ رارا بوو له شته که، دمگوترئ: (تَرَهْيَاً
 فِي أَمْرِهِ): رارا بوو له کارم که دا ویستی
 نهنجامی بدا پاشان نه بکرد ۵ همروا دمگوترئ:
 (عیناه تَرَهْيَانُ): بیلولی جاوی بؤ راناوستئ ۵
 تَرَهْيَا السَّحَابُ: هورمه که خهریکه باران
 بیارینئ ۵ تَرَهْيَا فِي مَشْيِهِ: لمرؤیشتن دا لارو
 لهنجی کرد ۵ رَوَّأ فِي الْأَمْرِ تَرَوَّةً وَتَرَوْنَاً:
 لهکارم که ورد بؤوه تئ فکری خیرا برپاری
 لهسر نه دادو مستبجج وهلامی ندایهوه ۵
 الرَّاءُ: پیتیکه له پیتهمکانی هیجاء ۵ دره ختی که

بهریکی سبی یان سوری همیه ۵ الرُّوَيْثَةُ:
 تیفکرین و ورد بوونهوه لهشت.
 رَابِ اللَّيْلِ رَوْبًا: شیرمه بزپکا ۵ یان ماسته که
 همژیندراو رونه که ی جاکاراههوه دهرهیندرا.
 رَابِ فَلَانٍ: فلانکس سرسام بوو ۵ گنژی توش
 بوو بههوی تیری یان هموزو و خه الویی ۵ یان
 بههوی خوارندهوهی دوی زؤرو ترش ۵ یان
 فلانکس دروی کرد ۵ عمق لی تیک چوو ۵ رای
 ناپه سمند بوو ۵ همروا دمگوترئ: (رَابٌ دُمُهُ):
 خوینی حلال بوو ۵ کاتی له ناو برندی هات ۵
 کاتی سه برپینی هات ۵ أَرَابَ اللَّيْلِ: شیرمه که
 مهیاند ۵ ترشانندی ۵ بزپکاندی ۵ رَوْبَ اللَّيْلِ:
 بهمانا (أَرَابُهُ دَيْئٌ ۵ الْأَرُوبُ: پیایو سمرگردان ۵
 یان که سیکن له برسان یان بههوی ومنهوزو
 نهنوستن سه منتمری تیک چوبی ۵ الرائب من
 الأمر: کاری ریک و پیک و بی موشکیله و بی
 شوبهوه گومان ۵ نهم وشهیه نه گمر له (رَوْبُ)
 و مرگرا بی بهمانا گومانای و شوبهه داره ۵
 (الرائب) ی به کم له (رَوْبُ) و مرگراوه
 (الرائب) ی دووم له (رَبِّبُ) هوه و مرگراوه ۵
 الرَّابُّ: نه ندازه، دمگوترئ: (هذا راب كذا):
 نهوه به نه ندازهی نه وهیه ۵ الرُّوبُ: شیری
 بزپکا و ترشاو مهییو، دمگوترئ: (ماعندي شرب
 ولا روب): نه همنگوینم لایه نه دوی ترشاو ۵
 له حدیث دا هاتووه: (لا شرب ولا روب في البيع
 والشراء): واته نه غمشکردن رهوايه نه تیکه کن
 کردنی شتی خراب بهی چاک ۵ الرِّوَانُ من
 الرجال: پیایو غمشکر، گومانای ۵ الرُّوَيْثَةُ:
 ههوتن ۵ خمیرمه که ترشه دمکرته ناو
 ماست و شیر هوه بؤ نهوه بهمی ۵ الرُّوَيْثَةُ: بهمانا
 (الرُّوَيْثَةُ دَيْئٌ ۵ شیری بزپکا، ترشاو ۵ چاککردنی
 نیش و کار ۵ پیداو یستی ۵ بزئوی ژبان،

دمگوترئ: (ما يقوم فلان بروية أهله): فلانكس
بژئوی مان و مندالی دابین ناكا ۵ همرو ناوه بؤ
زهویهك زور بهپیت و ههپین ۵ پارچه گوشت،
دمگوترئ: (قطع اللحم روبة روبة) ۵ همرو ناوه
بؤ سمروکاری کردنی نیش و کارو ههئسورانیان
۵ بهشیک لهشو ۵ عهقن و ناومز ۵ المرزب: نهو
هاپیه شیرئ تیدا دمگری به پهنیر یان شیرئ
تیدا دهمهپهندرئ.

رَأْثُ ذر الخافر زوئا: نازه له سم دوو هافهکه ریخی
کرد ۵ لهپهنندی پئشینان دا هاتوو دهئئ:
(أخْشُكُ وتروئئ): من گیاو گزت دهمهئ تؤ
ریخم بؤ دهکئی، بهکهسئک دمگوترئ، کوفرانی
نیعمت بکاو چاکهئ له بهر چاو نهین ۵ الرؤث:
کاوئزی نازه لی سم داره ۵ الرؤث: تاکئ وشهئ
(الرؤث) ۵ کؤزهرهئ گمنه که لهگان گئرو
بئژنگ دادهمینئتهوه دوائ لهبئژنگدانی
گمنهکه ۵ لایهکی لوت کهناوی لئ دئنه خوار
۵ دهندؤکی ههئؤ ۵ راجت السلعة رواجاً: کالاکه
برموی بوو، داخوازی زور بون ۵ راجت الأمر
روجاً و رواجاً: بهخیرایی کارمه جئ بهجئ بوو
۵ راجت الریح: بایهکه لهزور لاومهات، شوئنی
ههئبونهکهئ زیاد لهجیبهک بوو، نهزاندرئ
لهکویوه هات ۵ رَوَجُ الغبار: تمپو تۆزهکه
درئزهئ کئشا ۵ رَوَجُ السلعة: برموی بهکالاکه دا
۵ رَوَجُ کلامه: قسهکانی خؤی رازاندهوه ۵
قسهکانی خؤی چهواشه کردن و حهقیقهتیا
نهزاندرئ ۵ الرؤجة: بهلهکردن ۵ خیرایی ۵
الرؤج: (امر مؤرج): کاری تیکهئ و بئیکهئ.

رواح رواجاً: ئیواره رۆیشت ۵ همروها وشهئ
(راح): بهکار دهمینرئیت بؤ رۆیشتن لههمموو
کاتیکی شهوو رۆژدا ۵ همروا وشهئ (الغدز): بؤ

همموو کاتیکی رۆیشتن بهکاردئ ۵ دمگوترئ:
(راح القوم وراح الهم): چوو بؤلای قهومهکه.
راح الإبل و غیرها: حوشرمهکه دوائ مهغریب
گهراپهوه بؤ ئاغهلهکهئ.
راح الیرم: رمشهباکهئ توند بوو ۵ ههواکهئ خؤش
بوو.

راح فلان للمعروف راحة: فلانکس بؤ چاکهکردن
چوست و چالاک بوو ۵ راحت ینه لکنا: دستئ
بؤ نهوشته سوک بوو.

راح للأمر رواجاً و راحاً و راحة و أریجة: بؤ نهوکاره
کهیف خؤشو و تمپ دهماخ بوو.
راح فلان معرفاً راحة: فلانکس بهچاکهکهئ
گهپشت.

راح الشئ روجاً: شتهکه بهر فراوان بوو.

رَوَاحُ الرُّجُل: پیاومهکه نیوان قاجهکانی یان بوو لای
بمنجهکانی یان و لای پاژنه بیئ تهسک ۵ (هو
أروح وهي روحاء) ۵ أراح: پشوی دا ههناسهئ دا
۵ ههساپهوه ۵ مرد ۵ أراح الشئ: شتهکه
بؤگهئنی کرد ۵ أراح فلان: فلانکس کهوته
ئیواره ۵ کهوته ناو رمشهبا ۵ لهحوشرمهکهئ
دابهری بؤ نهوهئ حوشرمهکهئ بههسینئتهوه ۵
أراح الإبل و غیرها: حوشرمهکهئ گئراپهوه بؤ
ئاغهلهکهئ ۵ أراح علیه حقه: مافهکهئ بؤ
گئراپهوه ۵ أراح فلاناً: فلانکسهئ خسته
ئیستراحت و خؤشییهوه ۵ أراح منه معروفاً:
لهفلانهوه خئرو خؤشی پئ گهئیی ۵ أراح
الشئ: بؤنی شتهکهئ کرد ۵ أروح الشئ:
شتهکه بؤگهئنی کرد ۵ رَواحُ بین الشئین: لهنیوان
نهو دوووشتهدا پهکسانی نواند ۵ جارئک دستئ
بؤ نهوشته برده جارئک بؤ شتهکهئ تر ۵
دمگوترئ: (راوح بین جنیه): ههردهمه لهسمر
لاتهنیشئتیکی راکشا ۵ (راوح بین رجليه):

همرساته لهسمر هاجيكي وستا ۵ همروا دمگوتري: (أنا أعاديه وأزاحه): جاري واهميه بهياني دهجم بؤلاي، جاري واهميه نيواره دهجم بؤلاي، يان بهياني و نيواره دهجم بؤلاي ۵ رُوح عليه بِالرُوحَةِ: پانكهكه خسته نيش بؤنهموي هموي ياكى بؤ بيتنى ۵ همواكه بگؤري ۵ رُوح بالقوم: نويزى تروايحي بهخهلكهكه كرد ۵ رُوح القوم: نيواره رؤيشت بؤلاي قهومكهكه ۵ رُوح الدهن: بؤنى خوشى تيكهن بهرؤنمهكه كرد بؤنهموي بؤنى خوش بيبى ۵ رُوح فلاتاً او الإبل: بهمانا (أزاح) دئى ۵ إرتاح للأمر: دلى بهكارمكه خوش بوو ۵ ارتاح الله له برحمته: خودا لمبهلاو جورتم رزگارى كرد ۵ إرتوح: نؤبهكردن، دمگوتري: (هما يرتوحان عملاً): نهم دووه بمنؤبه كاردمكن ۵ ترواح: دمگوتري: (فلان يدها ترواحان بالمعروف): دستهكانى بهردموام دمهبخشن بههمردوو دستى خيرو پياومتى دمكا ۵ (ترواحا العمل): بههمردوو دستى كاردمكا همرساته و دستيكي لهكاردايه ۵ ترواحته الاحساب: زؤر رؤزگارى بهسمردا تيبهري ۵ ترواح: نيواره و سمرتاي شهو دستى كرد به شهو رؤيى ۵ يان نيش تيدا كرد ۵ ترواح الشئى: شتهكه بؤنى فلان شتى گرتووه چونكه لى نيك بوموه ۵ ترواح الثبوت: رومكهكه دريژ بوو، بالاي كرد ۵ ترواح الشجر: درمختهكه دوى رؤيشتنى وهرزى هاوين گهلاكهى هه لومرى ۵ ترواح بالرُوحَةِ: بهمانا (رُوح) هاتووه ۵ ترواح القوم: نيواره هات بؤلاي قهومكهكه ۵ استراح: پشوى دا ۵ حسايهوه ۵ استرواح: بهمانا (استراح) دئى ۵ استودح اليه: بمنهو نارامى گرتو داسهكنا ۵ استودح الفصن: نهمدرهختهكه همزا هاتو جوى كرد ۵ استودح الرجل: پياومكه لارو

لمنجهى كرد ۵ استودح الشئى: بؤنى شتهكهى كرد ۵ بؤنى بيوه كرد ۵ استودح الطر الزرع: بارانمكه زممرعاهكهى بوژاندموه ۵ الإستوداح: لمبورى پزيشكى دا بهوه دمگوتري ههوا داخل بكهيه بؤشايهكى جهستهوه ۵ الأريج: دمگوتري (مخمل أريج) كمزاوميهكى فراوانه ۵ الأريجى: سنگ فراوان و رموشت جوان و نامادباش بؤ چاكهكارى و سهخى سروشت ۵ شمشير ۵ الأريجى: سهخى سروشت و حمزله پياومتى و نامادباش بؤ مالبهخشين ۵ التراويح: كوى وشى (ترويح) يه؛ لمبنهمادا نهم وشميه ناوه بؤ دانيشتن همرجؤنيك بئى ۵ دوايى كراوه بمنوا بؤ نهم دانيشتهنى نمنجام ددمدرى دوى جوار ركاتى نويزى عيشا لممانگى رهممزان دا بؤ حسانهوه، نهمجار بمشيوى مهجاز كراوه بمنوا بؤ هر جوار ركاتيك نويز كه دوو ركات دوو ركات نمنجام دمدرى لممانگى رهممزان دا ۵ الرائحة: بؤن ج خوش بئى ج بؤگمن بئى ۵ حوشتر كه دوا خؤرناووبون بگهپرتهوه بؤ ناغهلهكهى ۵ بهپيجهوانهى وشى (السارحة) يه ۵ لمهندى پيشينان دا هاتووه دهلى: (ما له سارحة ولا رائحة): واته هيچى نيه ۵ همروا وشى (الرائحة) ناوه بؤ بارانى نيواران، پيجهوانهى وشى (العادية): كمبارانى بهيانيانر بئى دمگوتري ۵ الرأح: حسانهوه ۵ شراب ر رؤزگارى رهمشباو سهخت و دؤوار ۵ الراحة: بهمى دست ۵ كمسيك همزاريى بتهوى همزاريهكهى رايگهيهنى دمگوتري: (تركة على أنقى من الراحة) ۵ همروا ناوه بؤ حسانهوه ۵ زن ۵ گؤرهبان ۵ الرأح: بهمانا (الرائحة) دئى ۵ ناوه بؤ كاتى نيوان نيومرؤو شهو ۵ بهرامبهرمكهى (الصباح) ۵ الرؤاحة: بهمانا

گواستنهموی دمنکه تۆمی موتوربیه بههوی
 ههواوه ۵ (رِجْمَى الْإِنْتِشَارِ): ناوه بۆ نمو روومکهی
 تۆمهکهی یان پمگهکانی جرثومهکانی
 بلاودمبهنهوه بههوی با ۵ أَلْمَرَّاحُ: نمو شوپنهی
 خه لکه که لیبهوه دمپۆن یان بۆی دهجن ۵
 پیچهوانهی وشهی (أَلْمَغْدَى) دئی، دمگوتری: (ما
 ترك فلان من أبيه مَغْدَى ولا مراحاً): فلانکس
 ههموو شتیکی لهباوکی دهچی ۵ أَلْمَرَّاحُ:
 لهوشهی (أَرَّاح) ومگریره بهمانا بهرجهو
 ناغهنی نازه له ۵ أَلْمَرَّاحُ: نهمی پینجه
 لهئهمسهکانی گۆرمهانی پشپرکی دا ۵ الْمِرْوَّاحُ:
 نامیری تۆو جانندن ۵ الْمِرَّاحُ: بهمانا (المِرْوَّاحُ)
 دئی ۵ پانکهو نامیری فینک کردنهوه ۵ الْمِرْوَّاحَةُ:
 ساراو بیایان ۵ نهوشوپنهی بای لی دئی ۵
 الْمِرْوَّاحَةُ: نامیری که لهکاتی گهرمادا بای فینکی
 پی دهمبردمکری بههوی دهست یا کارمیا ۵
 الْمِرَّاحُ (طعام مِرَّاح): خواردنی که غاز لهگهدهدا
 زۆردمکاو ورگ دههاوسین ۵ أَلْمُسْتَرَّاحُ: بهناو
 کهمنف ۵ خانوی خه لومو نارام ۵ رادت النَّوَّابُ
 رُوداً وَرُوداً نَارِياً: نازه لهکان له لهومرگا کهدا
 هاتوچویان بوو.

رَادَ فلان: فلانکس هاتو رۆیی و لهشوپنیک
 دانهسکنا.

رَادَ رِسَادُهُ مِنْ مَرَضٍ أَوْ هَمٍّ: لهبهر نهخۆشی و نازار
 یان غهم و نارهمتی سهری لهسمر سهری
 نهوستاو نارامی نهگرت ۵ رادت الْمَرْأَةُ:
 ئافرتمکه زۆر هاتوچوی ماله جیرانهکانی کرد.
 رَادَ السَّيِّئِ رُوداً وَرِسَاداً: داوی شتهکهی کرد،
 دمگوتری: (رَادَ أَهْلَهُ مَنزَلاً وَكَلَاماً): داوی کرد بۆ
 خیزانی مهنزل و بۆ نازه لهکانی لهومر ۵ أَرَادَ
 السَّيِّئِ: شتهکهی وپست ۵ خۆشی وپست،
 دمگوتری: (أَرَادَ الْجِدَارَ أَنْ يَنْقُضَ): دیوارمکه

(الرَّاحَةُ) دئی ۵ أَلرُّوحُ: بهمانا (الرَّاحَةُ) دئی ۵
 رهحمت ۵ بای شهمال ۵ دمگوتری: (يَوْمَ رُوحٍ):
 رۆژی که ههواي خۆشه ۵ (عَشِيَّةٌ رُوحِيَّةٌ):
 ئیوارمبه که ههوا خۆشه ۵ ههروا بهمانا کهیف
 خۆشی و بهخته ومریبه ۵ أَلرُّوحُ: گیان ۵ نهمس
 ۵ هورنان ۵ نیگا.

روح القدس: بهلای مەسیحییه کانهوه ئوقنومی
 سییه مه.

الروح الأمين وروح القدس: ناوی همزرتی
 جو برائیله سهلامی خودای لهسمر بی ۵
 لهزانیاری فهلسهفی دا نمو شتهیه که بهرامبهر
 مادهمیه ۵ لهزانیاری کیمیادا نمو بهشهمیه
 که لهکاتی پالوتنی مادهمدا بهرزدمبیتهوه
 ومکوو رۆحی گوت و رۆحی نهمنا ۵ أَلرُّوحَانِي:
 نهوشتهی گیانی ههبن ۵ نیسهبتدانه بۆلای
 رُوح ۵ (الآبَاءُ الرُّوحَانِيُونَ): زانا ناینبیهکانی
 مەسیحییه کانتن ۵ (الطَّبَّاءُ الرُّوحَانِيُونَ): جۆره
 چارمه ریزی که نهمسییه ۵ أَلرُّوحَةُ: بهک جار
 رۆشنتی ئیوارانه ۵ أَلرُّوحِيَّةُ: لهبواری فهلسهفی
 دا پیچهوانهی (المادیة) به ۵ (الأشربة الرُّوحِيَّةُ):
 عهرمق و بیرهو نمو جۆره خواردنهوانه.

الروح: با ۵ بۆن ۵ رهحمت ۵ هیزو توانا،
 دمگوتری: (ذَهَبَ رِيحُهُ): هیزو توانای نهما ۵
 سهرکهوتن و بالآ دهستی ۵ فهرمانرهبوی،
 دمگوتری: (الرَّيْحُ لَأَلْ فُلَانٍ): سهرکهوتن یان
 فهرمانرهبوی بۆ خیلی فلانه، ههروا دمگوتری:
 (رَجُلٌ سَاكِنٌ الرِّيْحِ): بهاویکی عاقل و سهنگینه
 ۵ (قَبَّتْ رِيحُهُ): بهویستی خۆی کارمکهی بۆ جی
 بهجی بوو ۵ الرِّيحَانُ: ریحانه ۵ همر روومکیک
 بۆنی خۆش بی ۵ رهحمت و بزق و پۆزی ۵
 الرِّيحَةُ: با ۵ الرِّيحُ: پۆزگارو شوپنی بۆنخۆش ۵
 شتی بۆن کهسکون ۵ الرِّيحِيُّ: (رِجْمَى التَّلْقِيحِ):

خەریکە بروخی ۵ اراد فلاناً علی الأمر:
 فلانکەسی هەلنا بۆ ئەوکارە ۵ ارود فی مشیه:
 بەهێواشی رۆیی ۵ (ارود فلاناً): مۆلمتی فلانی
 دا ۵ رارده مرارده ویراداً: فێلی لئ کرد، چاوو
 رپاوی لئ کرد ۵ رارودت المرأه عن نفسها:
 ئافرمتەکه داوای کرد زینای لەگەڵ بکری ۵ ارود
 عن الأمر رعلیه: لەبارە ی کارمکەووە زەمانە
 سازیی کردو خۆی لەگەڵ هاوئەهکە ی گونجاند ۵
 ارود علی الأمر: داوای لئ کرد کارمکە بکا ۵
 ارتاد لاهله: داوای کرد بۆ خۆی و خیزانی
 شوینی حەوانەووە بۆ نازەئەکانی لەومر ۵ ارتاد
 الشئین: داوای شتەکە ی کرد ۵ استرادت الدراب:
 بەمانا (رادت) دئ ۵ استرادت لئ امره: گەراپەووە
 بۆ ئیشی خۆی و ملکەج بوو ۵ استراد الشئین:
 بەمانا بەدلی و پراپیی داوای شتەکە ی کرد ۵
 الأروء: دەرگوتری: (الدەر ارود ذر غیر): رۆژگار
 بەهێواشی کارمکانی خۆی دەرگا بەجۆریک
 هەستی پئ نەگری ۵ الرائد: لەبەرەت دا
 بەو کەسە دەرگوتری کە چاوساغی خێلە بۆ
 لەومرگای باش و شوینی ناوو دەرگوتریک باران
 بیگریتەووە ۵ چاوساغو شارمزا بۆ نیشاناندانی
 رینگا بۆ کاروان ۵ ئیستا کراوە بەپەلەیکە
 تاییبەتی فەرمانبەری پۆلیسی یان سوپا لەزورور
 پەلە ی نەقیب و لەخوار پەلە ی موفەدەمەویە ۵
 رائد العین: چقلی چاو، دەرگوتری: (فلان رائد
 الوساد): فلانکەس لەبەر نازار یان غەمو
 ناپەرەمتی سەری خۆی لەسەر سەری ناکری،
 هەروا دەرگوتری: (امرأة رائدة): ئافرمتیکە زۆر
 مالانگەرە زوو زوو هاموشۆی دراوسنیەکانی
 دەرگا ۵ الرأء: بەمانا (رائد) دئ ۵ دەرگوتری: (ریح
 رادة): هەواپەکی نەرم و لەسەرە خۆیە ۵ (امرأة
 راد و رادة): ئافرمتیکە مالانگەرە ۵ الرادار:

ئامیرێکی ئەلکترۆنییە بەهێووە دەرگوتری
 هەست بەبونی فرۆکە بکە ی لەناسمانی
 ناوچەیکە تاییبەت، یان بوونی کەشتی
 لەدەرپاداو دیاری کردنی شوینەکەمان
 لەمەسافەیکە تاییبەت دا لەبارو دۆخیک دا
 کەبەچاوی عادتێ ئەوکارە ئەنجام نادرئ ۵
 الرادیسوم: عونصورێکی سپی و ورشەدارە،
 نیشاتیکی تیشکدەری هەبە دەرگوتری کالسیوم
 لەکارایی کیمیای دا ۵ الرود: بای نەرم و
 لەسەرەخۆ، هەوای شەمائی هندی ۵ مۆلمت ۵
 الرؤئد: دەرگوتری: (رؤئد): واتە لەسەرەخۆ
 بەهێمی ۵ (رؤئد خالد): واتە مۆلمتی خالد
 بدە ۵ المرؤء: کل چپوک، کلی پئ لەچاو راددەری
 ۵ پارچە ئاسنیکە لەفاوادیە هەلەسورئ ۵
 جومزگە ۵ سنگ ۵ جەمسەری خولخولکە ی
 ئاسن ۵ پەکیکە لەکۆئەکەکانی جەنمەری گێرە
 ۵ رؤذن: مانسو بوو لاواز بوو ۵ رازة رؤذاً:
 بەتاقی کردموه.

راز الدینار: دینارە زێرکە ی کیشا بۆئەو ی بزانی
 کیشی چەندە ۵ راز صنته و ماله: سەر و کاری
 مال و سامان و بەرھەمی خۆی کرد ۵ راز
 ماعندە: داوای لئ کرد ئەو ی لایەتی بیداتی ۵
 رازوؤه: بەتاقی کردموه لەبۆتە ی دا ۵ رؤز کلامه
 و رایه فی نفسه: لەدلی خۆی دا زنجیرەو چۆنیەتی
 راو قسەکانی خۆی تاوو توی کردن بۆئەو ی
 بزانی چۆن دەریان دەبرئ ۵ رؤز رایه: دوا ی لی
 ورد بوونەووە تیفکرین دەستی بەشتەکە کرد ۵
 الرکز: باش و ستا، سەرۆکی و ستا بیناسازمکان
 یان سەرۆکی هەربێشەوومرو پێشەسازیک ۵
 الریازة: پێشە ی بیناسازی ۵ و ستای دیوار.

رَأْسٍ رَوْسًا: لارو لمنجھی کرد ◊ (راس السیل):
لافاومکه پلو پوشو چیلکهو جهوئی
کۆکردموهوه لگهگن خوئی رابدا.

الرُّؤْسُ: عهیبو عار، دمگوترئ: (فلان رَوْسُ سُوءٍ):
فلانکس پیایو خرابه.

رَأْسٌ رَوْشًا: زۆری خوارد (راش المرضُ فلانًا):
نهخوئی فلانی لاواز کردوه.

رَوْشٌ رَوْشًا: عمقلی سوک بوو بئ عمقله ◊ کالفامه

◊ الرُّوشُ: گوئیچکهی زۆری موو پیومن ◊ پشتی

لاوازه ◊ بئ هیزه ◊ الرُّوشُنُ: پروانه وشهی

(رَشَن) ◊ راضَه رَوْشًا ریاضاً ریاضه: ژیرباری

کرد، ملکهچی کرد، دمگوترئ: (راضُ المَهْرُ):

جوانومکهی رام کرد ◊ (راض نفسه بالتقوی):

نفسی خوئی راهینا لسمر خوداپهرستی ◊

(راض القوا فی الصعبة): سمرهوی قورسو گرانی

هینانه ناو چامه شیعرییهکهیهوه ◊ (راض

الدُّرُّ): مروارییهکهی کون کرد ◊ أَرْضُ الْمَكَانِ:

شویننهکه باغی زۆر بوون ◊ أَرْضُ السَّوَادِي

وَالْمَرْحُ: شیومکه یان حهوزمکه نهومندهی تیدا

کۆبووهوه زهوییهکهی داپوشی ◊ أَرْضُ فَلَانِ:

فلانکس قوم دوا قوم شهراپهکهی نۆش کرد ◊

أَرْضُ الْمَكَانِ: شویننهکهی کرده باغ ◊ أَرْضُ

الْقَوْمِ: خهتکهکهی تیرناو کرد ◊ أَرْضُ الْمَكَانِ:

بهمانا (أَرْض) دئ ◊ رَاوَضَهُ عَلَى الْأَمْرِ: لسمر

نیشهکه جهندو چونو وتو ویزی لگهگن داگرد

بوئنهوهی بیخاته ناو کارمکهوه ◊ رَوْضُ الْمَكَانِ:

بهمانا (أَرْض) دئ ◊ رَوْضُ فَلَانِ: فلانکس

هوگری باخ بوو تیدا مایهوه ◊ رَوْضُ الْمَكَانِ:

شویننهکهی کرده باغ، دمگوترئ: (رَوْضُ الْمَطَرِ

الْأَرْضِ): باران زهوی کرده باغو رازاندیهوه ◊

رَوْضُ الْمَهْرُ: جوانوه نسهپهکهی راهینا ◊ إِرْتَاضُ:

رام بوو، ژیربار بوو، دمگوترئ: (إِرْتَاضُ الْمَهْرُ):

جوانومکه رام بوو ◊ إِرْتَاضُ الْقَرَانِي: سمرهوا

(قافية) کان بهیدمست بوون ◊ تَرَاوَضًا: جهندو

چونیان کرد لهکپینو هروشتن دا ◊ إِسْتَاضَ

الْمَكَانَ وَالرَّادِي وَالْمَرْحُضُ: بهمانا (أَرْض) دئ ◊

هَمَرُوا بِهَمَانَا بَانُو پۆریو گوشادی دئ ◊

إِسْتَاضَ النَّفْسِ: دلی نارامی گرتو کرایهوه،

خۆشنوود بوو ◊ اسْتَوْضَعَ النَّبَاتِ: رومکهکه

گمیشه نهوبهپری گهورمییو بهمرزی خوئی ◊

اسْتَوْضَعَتِ الْأَرْضُ: زهوییهکه گیاو گزی باشی

بهرهم هینا ◊ الرُّوضَةُ: زهوی سهوز ◊ باخی

جوانو رازاوه، دمگوترئ: (مجلسه روضة):

مهجلیسو دانیشتن لهگهلی دا خووشو

بهلهزفته ◊ روضة الخروض: نهندازهی نهوبهشهی

ناومکه داپوشیوه ◊ الرِّيَاضَةُ: بهلای

صوفییهکانهوه بریتییبه لهپالفتهکردنی

نهخلاقی دمرونو سمرگهرمبوون بهخودا

پهرستی ووازهینان لهوشتانهی کهنهفیس

داخوازییانه ◊ الرِّيَاضَةُ الْبَدْنِيَّةُ: نهجامدانی

جوژه جمو جوئیکی تایبهتی که جهسته

بههیزر دمکاو رایدمهینئ ◊ (العلوم الرياضية):

بریتییبه له زانیاری حیسابو نهندازیاری

جهبرو نهو جوژه زانیارییانه ◊ الرِّیضُ مِنْ

الدُّرَابِ: نهو نازمَل و لاغمهیه کهرام نهکریو مل

نهدا بؤ خاومنهکهی رای بیئن، دمگوترئ: (أمرُ

رَيْضٍ): کاریکه بهریک و پیکی نهنجام نهدراوه،

کهمو کوری زۆری تیدایه ◊ الرِّیضَةُ: (قصيدة

رِیضَةٌ): جامهیهکه ریك و پیک نهکراوه،

لهنگیو کهمو کوری زۆری تیدایه ◊ (قصيدة

رِیضَةُ الْقَوَائِي): جامهیهکه سمرهواکانی لهلایمن

شاعیرانهوه رام نهکراون.

راع الشئى رواعاً: شتهکه گهرايهوه بؤ شوينى خوى.

راع الأمر فلاناً: کارمه فلانکەسى ترساند.

راع الشئى فلاناً: شتهکه فلانکەسى خسته

سەرسورمانهوه، دىگوتري: (راعنى جماله):

جوانيبهکەى سەرنجى راکيشام ۵ (راعنى کلامه):

قسهکانى سەرنجيان راکيشام ۵ (هر رانع وهى

رائعه) ۵ هەروا دىگوتري: (هذه شربة راع بها

فزاى): نەمه شەرايىک بوو کفتو کوى دلمى

دامرکاند.

رواع روعاً: زيرەکو ليهاتوو بوو، سەرنج راکيش

بوو ۵ اراعاً: ترساندى ۵ روعاً: بەمانا

(اراعه) دئ ۵ روع الطعام بالسئى: خواردنهکەى

جەورکرد، جەورى تى کرد ۵ ارتاع: ترسا ۵

ارتاع للغير: ههوانهکەى پىن خووش بوو.

تروع: ترسا ۵ الأروع: زيرەکو ليهاتوو وريا ۵

کەسنيک شايى بەخوى بىن لەپوى جوانى

روخسارهوه يان لەپوى نازايهتى و شههامةوه

۵ بؤ نافرەت دىگوتري: (روعاء) ۵ الرابع:

سەرنج راکيش، شايى بەخو ۵ الرائعة:

بؤمينهى (الرابع) دئ ۵ هەروا ناوه بؤشتيک

کەلەبوارى فەننو فيکرو ئەخلاق دا سنورى

بەزاندين و سەرنج راکيش بىن ۵ رائعة الشيب:

پهکەم موى سبى کەله سەرو ريش پەيدا دەبىن

۵ رائعة النهار: زوربهى روع، دىگوتري: (هر

كالشمس في رائعة النهار) ۵ الرواع: شكوممندو

زيرەکو ليهاتوو ۵ الروع: جەنگ ۵ الروع: دل ۵

ذيهن ۵ عهقل و ناومز، دىگوتري: (وقع في روعى

كذا): واکهوتە دلمهوه، عهقل وى بؤ جو ۵

(أفرح روعه): ترس لەدلى دا نەماو نارام بؤوه ۵

الروعة: شيوه جوانيبهکەى ۵ ترسو بيم ۵

لەحهديت دا هاتوووه (اللهم آمين روعاتي):

خودايه وام لى بکه له تۆنهينى لەکەس نەترسە

۵ الروع: تىگەيشتو؛ ئەوکەسەى باش لەشت

حالى بىن.

راع روعاً: لای دا، ئەملاو ئەولای کرد قورتو

پىنجى کردن، دىگوتري: (راع العلب):

رئوييهکە بەقورتو پىنج رويشت، فيلبازى کرد.

راع الى كذا: بەنهيى جو بولای فلان شت ۵ اراعاً:

فيلى لى کرد ۵ لەگەنيا کەوتە کفتو گؤو داواى

لى کرد ئەوهى بؤيکا، ئەوهى بداتى ۵ راعاً:

فيلى لى کرد، ويستى بيخهلمينى ۵ بؤرى داو

شکاندى، بەعەرزى دادا ۵ روع الطعام:

خواردنهکەى جەورکرد، روى تىکرد،

دىگوتري: (روع اللقمة في الدسم): پاروهکەى

لەناو روناومکە دا ئەمديو ئەويدو کرد تا

بەباشى جەوربوو رونهکەى هەلمزى ۵ ارتاعاً:

ويستى و داواى کرد ۵ تراوعاً: ئەو دووه

هەريهکەيان فيلى لەوى تريان کرد ۵ کەوتنه

زورانبازى و پهکترىان بؤردا ۵ تروغت الدابة:

ولاغەکە خوى گەوزاند ۵ الأروع: دىگوتري: (هر

أروغ من نعاله): ئەو لە ريوى فيل زان تره ۵

الرابع: دىگوتري: (طريق راع): ريبازىكى

خواره ۵ الرائعة: ريبازى قورتو پىچاوى ۵

الرؤاعة: ئەوشوينهى زور خەلکى تيدا بکوژري،

شوينى تيدا بەهيلاك چوون ۵ الرؤاع: کەسنيک

زور فيل زان بىن ۵ ريوى ۵ الرىاع: هەرزانى،

بەپييت.

راق رواقاً: رون بوو، ساف بوو، تەمو مزى لەسەر

نەما.

راق عليه: فەضل و پياومتى بەسەردا زورکرد. ۵ راق

الشئى فلاناً: شتهکه سەرنجى فلانکەسى راکيشا.

رَوَق رَوَقًا: ددانی پيشینهی سهرموی لهددانی خوارموه زیاتر هاتوونه پیش، واته که لبه‌ی سهروی لمناستی که لبه‌ی خواروی نین ۵ رَوَقَه: دیوه‌خانه‌گه‌ی بهرام‌بهر دیوه‌خانی شه‌وه، دمگوتری: (هو جاري مراري) ۵ رَوَقُ اللَّيْلِ: شه‌وه به‌رده‌ی تاریکی خوی درین‌زک‌رده‌وه ۵ رَوَقُ الشَّرَابِ: شه‌راه‌گه‌ی ساف کرد ۵ خشت و خۆل و تمپ و تۆزی لی پالوت ۵ رَوَقُ السَّلْمَةِ: کالاکه‌ی فروشت و باشتری کری ۵ رَوَقُ لِهْ فِي السَّلْمَةِ: نرخ‌ی کالاکه‌ی به‌رزک‌رده‌وه‌ی ناشیه‌وه‌ی بیکری ۵ رَوَقُ الْبَيْتِ: به‌ربیلای بۆ خانومه‌گه‌ی دروست کرد ۵ دیوه‌خانی بۆ خانومه‌گه‌ی دروست کرد ۵ تَرَوَقُ الشَّرَابِ: شه‌راه‌گه‌ی ساف بوو ۵ الْأَرَوَقُ: که‌سیکه‌ی که لبه‌ی سهروی به‌سمر که لبه‌ی خواروی دا به‌روان لیان پیش که‌وتین ۵ (عام أَرَوَقُ): سالیکی سه‌خت و زهمه‌ته، ژسانی تیندا ناخۆشه ۵ الرَّاوِقُ: شت پائیو ۵ چاپائیو، شیر پائیو، نموت پائیو ۵ پیلنه‌وه‌ی گلاس ۵ الرِّوَقُ: زوریکه‌ی مکوو خیمه‌ی لهدریزومه‌یه ۵ رَوَاقُ الْبَيْتِ: به‌ربیلای خانوو ۵ زوریک بۆ خویندن و دهرس گوتنه‌وه‌ی له‌ مزگه‌وت دا یان له‌ههر عیبادم‌تخانه‌یه‌کی تردا بی ۵ پمنایه‌ک بۆ راگۆزیننه‌وه‌وه‌ی وتو ویز له‌کۆبونسه‌وه‌ی نیو دموله‌تی و فیستیفالی نهدمبی و نه‌وستانه‌دا ۵ رَوَاقُ اللَّيْلِ: سهرمتای شه‌وه، به‌شیک له‌شه‌وه ۵ رَوَاقُ الْعَيْنِ: بروی چاو ۵ الرِّوَاقِيْنَ: قوتابیه‌کانی زمینونی فه‌له‌سه‌وفی یونانین، شه‌م نازناوه‌یان له‌وه‌وه‌ی و مرگرتوه‌وه‌ی که‌ی زمینون له‌ریواه‌تیک دا دهرسی بی دمگوتنه‌وه ۵ الرُّوَقُ: له‌هه‌موو شتیک دا پیشه‌کی و سهرمتا که‌یه‌تی

رَوَقُ الْقَرَمِ: گه‌وره‌ی یکه‌ی پیایو فه‌ومه‌که‌ه.

رَوَقُ اللَّيْلِ: به‌شیک له‌شه‌وه

رَوَقُ السَّحَابِ: لاهوی باران، دمگوتری: (أَلْقَتِ السَّحَابَ أَرَوَاقَهَا): هه‌ورمه‌گه‌ی بارانی به‌رده‌وام بوو.

رَوَقُ الدَّابَّةِ: شاخی نازهل ۵ له‌به‌ندی پيشینان دا هاتووه‌ی ده‌لی: (كالتور يحمي أنفه بروقه): ومکوو که‌له‌گا وایه‌ی لوتی به‌شاخی دمپاریزی ۵ هه‌روا وشه‌ی (الرروق): به‌مانا به‌خۆنازو نازاد دی ۵ به‌مانا ته‌ممن دی، دمگوتری: (أكل فلان روقه): هه‌روا بۆ شه‌م مانایانه‌ی دی: به‌رده‌ی شتی صاف و پون ۵ کۆخته‌ی راوکمر ۵ وره‌ی پیایو عه‌زم و جه‌زمی ۵ کۆمه‌لی ناده‌میزاد، دمگوتری: (جاء روق بني فلان): کۆمه‌لی خبلی فلان هاتن ۵ خۆشه‌ویستی بی خه‌وش ۵ بارته‌های شت ۵ لاشه‌ی (لاشه‌ی مردوو) ۵ خیمه‌ی، دمگوتری: (ضرب روقه بالكان): له‌وشوینه‌ی خیمه‌ی خوی هه‌لداو نیسته‌جی بوو ۵ ده‌شگوتری: (أَسْبَلَتْ أَرَوَاقَهَا): هه‌رمیسکی رشتن ۵ (رَمَاءُ بَارَوَاقَه): هورسای خوی خسته‌ی سهری ۵ (رَمَى بَارَوَاقَهَ عَلَى الدَّابَّةِ): سواری ولاغه‌که‌ی بوو ۵ (ألقى عليه أَرَوَاقَهُ): شیت و شه‌یدای بوو زوری خۆش ویست تاوای لی هات له‌پیناو خۆشه‌ویستی دا خوی به‌خت بکا ۵ الرُّوَقَةُ: جوانی گه‌مده‌ی ۵ روخساری جوان ۵ الرُّوَقَةُ: مندالی جوان ج کور بی ج کج، تاک بی، دویی، کۆبی ۵ ناده‌میزادی باش و وه‌جاخزاده ۵ دهرباری رۆمه‌کان پیغه‌مبه‌ر (دخ) هه‌رموویمتی: (يخرج اليهم روقة المؤمنین) باشترین که‌سانی موسولمان به‌ره‌وه‌ی رویان ده‌مبه‌وه‌وه‌ی لیان و مددست دین ۵ الرِّيقُ: (ريق الشباب): سهرمتای گه‌نجی ۵ الرِّيقُ: له‌هه‌موو شتیک دا باشه‌که‌یه‌تی ۵ رَيْقُ الشَّبَابِ: به‌مانا (ريقه) دی ۵ رَيْلُ الْفَرَسِ وَغِيْرِهِ: شه‌سه‌که‌ی لیکی چاند ۵ میزی به‌چر به‌چری کرد ۵ رَوَّلُ الطَّعَامِ:

وان الیوم زُناً: روژمهکه زور گهرم بوو زور ناخوش بوو.

ران الأمر: کارمهکه ناخوش بوو تال و تفت بوو، گران بوو ۵ الأرتان: دمنگ ۵ روژانی سهخت و ناخوش، دمگوتری: (بوم ارونان و بوم ارونان): روژنیکی گهرم و ناخوش و پرغهم و پهزاره ۵ الروانی: جه‌ئوایه‌که له‌هیلکه‌وه ناردو شه‌کر دروست دمکری ۵ الرین: ناخوش و زه‌حمت ۵ الرونة: (رونه‌ الشئی): نه‌ستورایی شته‌که‌وه ناخوش‌یی‌ه‌که‌ی، له‌گهرمی له‌ساردی له‌غهم و پهزاره‌وه نه‌وه جوړه شتانه ۵ المرین: (هر مرون به): نه‌وه تی‌شکاوه، ژیرکه‌وتوووه.

رَوِّي علی العیر ریاً: له‌سمر حوشرمه‌که داوای ناوی کرد. ۵ رَوِّي القوم و علیهم و لهم: داوای ناوی کرد بو‌خه‌لکه‌که ۵ له‌سمر حوشرمه‌که توند دایبه‌ست، دمگوتری: (رَوِّي علی الرجل بالرواء): له‌سمر پستی حوشرمه‌که پیاومکه‌ی شه‌ته‌که‌ دا بو‌نه‌وه‌ی له‌کاتی هیرش هینانی خه‌ودا نه‌که‌ویته‌ خوار. ۵ رَوِّي الحدیث أو الشعر روابة: حه‌دینه‌که یان شیعره‌که‌ی و مرگرت و ه‌لی گرت بو‌ گپړانه‌وه‌وه ن‌قل کردن.

رَوِّي علیه‌ الکذب: دروی به‌دمه‌وه کرد.

رَوِّي الحبل ریاً: حه‌بله‌که‌ی خاو بادا.

رَوِّي الزرع: کشتوکاله‌که‌ی ناودا.

رَوِّي من الماء وخره ریاً: ناومکه‌ی خوارده‌وه‌وه تیرناو بوو.

رَوِّي الشجر وروي الثبت: دره‌خته‌که یان رومکه‌که تیرناو بوو ته‌ر‌دماغ بوو ۵ اروزاً: وای لئ کرد تیرناو بئ ۵ اروی فلاناً الحدیث والشعر: حه‌دیشی بو‌ خوینده‌وه، شیعری بو‌ گوت بو‌نه‌وه‌ی نه‌ویش لئی‌ه‌وه ن‌قل بکاو بو‌ خه‌لکی تری بو‌خوینتی‌ه‌وه

خوراکه‌که‌ی جه‌ورکرد (رونی تی‌کرد) ۵ رَوِّل رأسه من الدهن: سمی جه‌ورکرد ۵ تَرَوِّل: لیک‌ی چاند (لیکی له‌بهر روئی) ۵ الرائل: ددانی زپړ ۵ الراروئل: به‌مانا (الرائل) دئ، ه‌مروا به‌مانا (لیک) دئ ۵ الروال: لیک ۵ المرول: که‌سینک زوری لیک ه‌مبئ ۵ رامه‌ روماً و مراماً: داوای کرد، قه‌صدی کرد ۵ روم: مایه‌وه، دانیشته ۵ روم فلاناً الشئی: وای کرد فلانکه‌س داوای شته‌که‌ بکا ه‌ه‌ولی بو‌ بدا، دمگوتری: (روم فلاناً، روم بفلان): وای کرد فلان داوای بکا ۵ روم رایه: قه‌صدی شته‌که‌ی کرد دواپی داوای شتیکی تری کرد ۵ جار دواچار داوای شتی کرد ۵ تروم بفلان: یاری پی کرد ۵ راکه: شوپنی‌که له‌بادبی‌ه‌ی عمره‌ب (له‌سارای عمره‌بوستان) وادمبئ ده‌یکمنه‌ دوانی و به (مشی) ناوی ده‌هینن ۵ و‌مکوو له‌په‌ندی پشیمان دا هاتوووه (تسانی برامین سلجماً): له‌بادبی‌ه‌دا نی‌شته‌جی بووم داوای شیلیم لئ دمکا ۵ به‌که‌سینک دمگوتری داوای شتیکی بکا له‌شوینیک که‌ دمست نه‌که‌وئ ۵ الروم: نهرمای گوتجه‌که ۵ دهرخستنی بزونی کوتایی وشه به‌خیرایی به‌جوړیک نه‌وه بزوینه بییستری ۵ الروم: نهرمای گوتجه‌که ۵ شه‌رابیک زور که‌سکون بی‌و زور سهرخوشکه‌ربئ که له‌قه‌سه‌بی شه‌کر پالفته‌ دمکری ۵ به‌شیک له‌نادمیزاد که‌پیان دمگوتری: (روم) و نی‌ستا به‌شیکن له‌گه‌لانی نه‌وروپا و ناسیا ۵ الرومة: غهرمو سریش ۵ الرومی: حه‌بل و سه‌وله‌وه زنجیری که‌شتی به‌تال ۵ المرأ: داخوازی ۵ الروماتیزم: زاراو‌یه‌کی گشتیبه‌ بو‌ جه‌ندحاله‌تی جیاحیا به‌کار ده‌هیندرئ که دیاردمکانی نازاری ماسولکه‌وه جومزگه‌وه نه‌نسیجه‌ی لیقیبه.

تینوایهتی بشکینتی ۵ ناوگتیر ۵ زمعیضو لاواز ۵
لهزانتستی عوروزدا نهو پیتهی که
چامهشیرمهکی لهسهر بنیات دهنری و
چامهکهکی پال دهنری دهلیی چامهی بانئ
چامهی واوی .. ۵ هتد ۵ الریة: وردبونهمو
تیفکرینه لهکاروبار ۵ لیماوهو باشماوهی شت،
دمگوتری: (علی رویة من دین): لهسهر ناپینی
بؤماوهی خوینان ۵ پیداویستی ۵ الریا: بؤنی
خوش ۵ الریان: دمگوتری: (فرس ربان الظهر):
نهمسپنکی پشت پتهوو تۆکمهی ۵ (وجه ریان): دمومو
چاوی گوشتن ۵ (هو ریان العلم): نهو پره لهزانتستو
زانپاری. ۵ الریة: دمگوتری: (عین ریة): چاویکه
ناوی زوره ۵ المرئی: بناوانی روبارو جوگا
کهناوی لی هه لدمهستری بؤ ناودانی کشتو کال
۵ المرئی: ناوی شیرین و سازگار ۵ رابیه الامر
وفلان رَبَّاباً ریبیة: کارمهک یان فلانکهس خستیه
گومانهمو ۵ دمگوتری: (رأیه من فلان امر):
دهرباری فلان دنیاپوو لهگومانهمکی.

راب الرجل فلاناً: پیاومکه لهفلان کهوته گومانهمو.
راب الامر فلاناً: کارمهک فلانی گرتهمو ۵ ارب الامر
والرجل: کارمهک گومانای بوو، پیاومکه گومانی
کرد ۵ ارب الامر والرجل فلاناً: کارمهک یان
پیاومکه وای کرد فلان گومان پهیدا بکا ۵ اربه
من فلان امر: روداوینک، کارنک وای کرد گومان
لهفلان بکا ۵ ارب الرجل: شکو گومانی خسته
ناو دلی پیاومکه ۵ ارب فلاناً: دلّه پاوکیی
خسته ناو دلی فلانهموو توشی ناانارامی و
قهلمهی کرد ۵ لهدهدیتی فاطیمه دا هاتوو که
پتفه مبر دهرباری فهرموویهتی: (یربني
مایریهها): ههرشتیک فاطیمه ئیزعاج بکا منیش
نارحمت دمکا ۵ ارباب فیه ربه: گومانی لی
پهیدا کرد ۵ تۆمهتباری کرد ۵ تربیه: بهمانا

۵ ربي: ناوی لهگهه خوی هه لگرت ۵ ربي فلان
في الامر: فلانکهس لهکارمهکی روانی و لیی
وردیووه ۵ ربي فلاناً: فلانکهسی والئ کرد تیر
ناوی ۵ اربسی: بهمانا (رَبِي) دئی، دمگوتری:
(اِرتوت مفاصله) جومزگهکانی رنک و پینک
بون و پتهو بوون ۵ اربسی الجبل: حهبلهکه
تالهکانی زوربون و بهگشتی بادرا ۵ تروی: بهمانا
(رَبِي) دئی، دمگوتری: (اِرتوت مفاصله):
جومزگهکانی رنک و پینک بون و پتهو بوون ۵
تروی في الامر: سمیری کارمهکی کردو لیی
وردیووه.

رَوِي الحديث أو الشعر: حهدهت و شیرمهکی
ریوایمت کرد ۵ الأریة: مانگا کیوی، بزنهکیوی
۵ التریة: (یوم التریة): رۆزی ههشتهمی مانگی
ذیلحیجیه ۵ الریة: راوی الحدیث أو الشعر:
حهدهت گتیرهموکه شیر هه لگرمکه بؤنهومی
ریوایهتی بکهن بهگهسانی دیکهی بلین ۵
الرأیة: میینهی (الزای)یه ۵ نهوکهسهی داوی
ناودمکا ۵ کهسینک زور حهدهت و شیر ریوایمت
بکا نهو کاته (تا) خرهمکی بؤ موبالغهمیه، بؤ
تمنیث نییه ۵ کوندهی ناو کهناوی تیدابن ۵
نهو ولاغهی باره ناوی لی دهنری ۵ الریة من
الماء: ناوی شیرین و سازگار و گوارا ۵ ناوی زور
تینوایهتی شکین ۵ الریة: ماء ربي: ناوی
شیرین و سازگار ۵ الریة: حهبلنکه بارو
بارگهنهی پی لهحوشتر دهمهستری ۵ الریة:
روخساری جوان ۵ الریة: جیرۆکی درنژ ۵
الریداء: ناوگتیر، ناوگیش ۵ الریة:
ناوخوازدهنهمی تهواو، دمگوتری: (شربت شرابا
رویاً) ۵ ههورنک بارانهکی دلۆبه گهورمیی و
بهرنژنهی توند بباری ۵ ناوینک زور زوو

دممزرینو و ناسانکاریان بو دمکا بو برهم
هینان و سود و هرگرتن ۵ الأریخ: پروانه ماددهی
(رَوَّح) ۵ الرِّيحان: پروانه ماددهی (رَوَّح).

رَوَّح رَیحاً: ذلیل و ملکهج بوو ۵ نهرم و شلو و شیواو
بوو ۵ ناو گهلی لیک دور کهوتنموه ناتوانی
قاجمکانی و رانهکانی لیک نریک بکاتموه ۵
رَیحُهُ: ذلیلی کرد چهماندی، چهپاندی ۵ الرِّیادَةُ:
(ریح رادَة): بایهکه لسمر خو هه لدهبی و
شمان ناسا فینکی دخاته ناو ولاتهوه ۵ الرِّیْدُ:
لوتکه شاخ ۵ الرِّیْدُ: کاریکی داخوازو مبهست
دهتوی بیته جی و بیدهست بیی ۵ الرِّیْدَةُ: بای
لسمره خو و هیدی و شمان ناسا.

وَأَوْ رَیْباً: مؤخی قاجی زمعیف بوو ۵ ارار الهزالُ
مُحٌ ساقیه: کزی و لاوازی مؤخی نیسقانی قاجی
باریک کردوه ۵ الرَّاكِرَةُ: بهزو چهوراییهکه
لهکهشکه نهزئودا و مگوو مؤخ وایه جولانی
جومزگهی نهزئو خویش دمکا ۵ الرِّیْرُ: دمگوتری:
(مخ ریر و ریر): مؤخیکی خراب و بی که لکه
بههوی کزو لاوازی تواوتهوه.

وَأَشِ الطَّائِرُ رَیْباً: په لومرمکه پهری لی روان.
راش فلان: فلانکس بی ناتاج بوو پیویستی نهما.
راش السَّهْمُ: پهری لمرمکه بهست و قایمی کرد.
راش فلاناً: فلانکسی بههیز کرد، یارممتی دا،
حال و مزعی باش کرد، دمگوتری: (راشهُ اللهُ):
خودا گمشه بیفلانکس دا ۵ (راشهُ اللهُ مالاً):
خودا مال و سامانی بی بهخشی ۵ (راشهُ السَّقْمُ
فلاناً): نهخوشی فلانکسی لاواز کرد ۵ (لا تَرش
علي): هسهکهم بی مبره لیم گهری با وتهکهم
تهواو بکهم ۵ (فلان لا یریش ولا یری):
فلانکس نهزانی همیه نهسود هیچی بی
ناکری ۵ رَیْبُ السَّهْمِ: تیرمکهی پهپدار کرد

(ارتاب) دئ ۵ استراب به: شتیکی وای لی بینی
بیخاته گومانهوه ۵ الرِّيبُ: شک و گومان و
تؤمت ۵ پنداویستی به لای رُوژگار ۵ روداوی
زمانه ۵ الرِّیْبَةُ: گومان و تؤمت ۵ الرِّیَابُ من
الأمیر: کاری ترسناک ۵ المُسْتَرَابَةُ: نافرمتیک
نهکه و پتته عادهی مانگانهوه همر چهنده
لهتمهمنیک دا بی دمبویه بکه و تایه چهیزهوه
۵ الرِّیْبَاسُ: روهکیکی تهمن دریزه لهولاته
ساردو سمرماکان و کیوه بهفراوییهکان دا
دهروئ، هدمکهی دمخوری و شمرا بیشی لی
دمگوشری،

وَأَثَ رَیْباً: تمهلی کرد.

أرأه عنه: وای لی کرد تمبهل بی ۵ خاوو
خلیجک بی.

وَرَثَ فلان: فلان ماندوو بوو، دمگوتری: (رِثَ عما
عليه): تمبهل بوو لهنه نجامدانی نهو
نمرکانهی لهنستوی بوو.

رَثَ فلاناً: وای لهفلانکس کرد تمبهل بی ۵
ماندوشه کهمتی کرد، برستی لی بری.

رِثَ الشَّيْءُ: شتهکهی نهرم کرد ۵ تَرِثَ: بهمانا
(راث) دئ ۵ استراهه: داوای لی کرد تمبهلی بکا
۵ خاوه خاو بکا ۵ الرِّثُ: تمبهلی ماتل بون ۵
لهمهندا هاتوو دهلی: (رب عجلة تهب ريثاً):
زورجار پهله کردن دواکهوتن و ماتل بوون
دعبه خش ۵ نه اندازهو چهندییت، دمگوتری:
(ما جلس عندنا إلا ريث أن حدثنا بحديث ثم مر):
همر نه و منده لمان دانیشت به نه اندازهی نهوهی
قسه میکی بو گپراینهوه و پاشان رویشت ۵
الرِّثُ: سست، تمبهل ۵ الرِّثُ: دمگوتری: (هر
مرث العینین): نهو ناده میزاده چاوی کزمو باش
نابین ۵ الرِّثی: یاسایهکه بهگوپرهی نهو
یاسایه دمو لمت هندی پروژی نابوری دا

بۆئەھمى لىسەمىرى ھايم بىكاو بېيىتە نىشانەى
رَبِيعَان بۇى ۵ الرِياضَة: بېروانە وشەى (رُوح)
۵ الرِياضَة: لىفە پان چەرچەف كە ھەموى
لەمەك تان و پۇبى و يەكپارچە بى ۵ ھەر
ھوماشېك نەرم و تەنك بىن، دىگوتىرى: (خىرج
مىشئلا بىرېطە الظلماء).

رابع الشئى ريعاً و ربيعاً: شتەكە گەشەى كىرد زىياد
بوو.

رابع الإنسان او الحيوان ربيعاً: ئادەمىزاد پان
ھىمىوانەكە گەپرايمە، دىگوتىرى: (رَعَطَةُ فابى
أن يربيع): نامۇزگارىم كىرد بەگوتى نەكردم
نەھاتەمۇ سەر رېيازى راست.

رابع فلان: فلانكەس ترسا.

أراع فلان: فلانكەس كىشت و كالىھەكى گەشەى كىردو
بەرو بومى باشى ھەبوو ۵ أراع الشئى: شتەكەى
گەشەپ كىردو زىيادى كىرد ۵ رَبِيع: بەمانا (أراع)
دئ ۵ تَرَبِيعُ الشئى: شتەكە زىيادى كىردو گەشەى
كىرد ۵ تَرَبِيعُ فلان: فلانكەس سەرسام بوو
راووستا ۵ مكىجى كىردو رۇنى لەقزى داو خۇى
رازاندەمۇ ۵ تَرَبِيعُ الماء: ئاۋەكە رەوان بوو ۵ تَرَبِيعُ
يَدِّ بالجرود: دەستى بەخىشندە بوو خىرو بىرى
زۇر بۇ ھەزاران بوو ۵ استراع فلان: بەمانا
(تَرَبِيعُ دئ ۵ الرَبِيعُ: زىدە و پاشاموى ھەرشىك
بى ۵ بەروبووم ۵ لەبوارى ئابورى سىياسى دا
بىرىتىيە لەوبەشەى سەپان و ھەرزىر دەيدەن
بەخاۋەن ملك لەبەرامبەر سود و ھەرگىرتن
لەنامىرو زەمى و زارو وزە سىروشتىيەكانى
سەرمایە دارمەك ۵ ھەروا وشەى (الرَبِيع): ناۋە بۇ
سەرمەتەى ھەمۇ شىك و باشىرەنى دىگوتىرى:
(هذا لي ربيع الشباب): ئەۋە لەسەرمەتەى گەنجى و
لاۋەتەى دايە ۵ (ربيع الضحى): روناكەى
چىشتەنگاۋ ۵ ربيعاً ۵ ربيعان كۇ شىن: سەرمەتاو

پەرى لى شتەك دا ۵ رَبِيعُ الثَّوْبِ: كىراسەكەى
بەۋىنەى پەرى بائندە رازاندەمۇ ۵ رَبِيعُ السَّمِّ
فلايا: نەخۇشى فلانكەسى لاواز كىرد ۵ ارتاش
فلان: فلانكەس توشى خىرو خۇشى بوو،
كارىگەرى ئەو نازو نىعمەتەى پىۋە دىيارە ۵
ارتاش السُّمِّ: پەرى لەتەرەكە بەست ۵ تَرَبِيعُ:
بەمانا (ارتاش) دئ ۵ الأربىش: كەسەك تووكى
گوتىچكە و سەرو پىشى زۇر بىن، دىگوتىرى: (رجل
أربش): پىاۋىكە خاۋەنى مال و سامان و پۇشاكى
باشە ۵ الأربش: تىرى پەردار ۵ ئەۋكەسەى
دەبىتە ناۋەند لەنىۋان بەرتىلدەرو بەرتىل
۵ ھەرگىدا ۵ بۆئەھمى كارمەپان جىبەجى بىكا ۵
الرَبِيعُ: پۇشاكى باش و بەنرخ ۵ كالى ناۋمان ۵
مال و سامان ۵ ھەرزانى ۵ مۇجە ۵ بارودۇخى
باش ۵ الأربش: كىلارنىش: لەۋمىنكى گەلا زۇرە ۵
الأربش: پەرو بۇلى بائندە ۵ تاكەكەى (رىشە) ۵
پۇشاكى بەنرخ ۵ ناۋمان ۵ سامان ۵ ھەرزانى ۵
بارودۇخى لەبار ۵ السربش: تووكى زۇر
بەگوتىچكە و دەمۇ چاۋبەۋە ۵ ئەۋ بەلغ و
چىكەى لەسەر مەعدەن دەردەگەۋى پىش
مىشت و مال كىردى ۵ الرِبِيعَةُ: قەلەمىكە
دروستىكراۋ لەدارو لەپىزى مەعدەن ۵
پارچەپەكە لەنامىرى عود لە بوارى مۇسقىادا
بەكار دەھىندىرئ بۇ لىدانى ۵ مەرمەكان
(زىيەگان) ۵ لەنامىرى قانۇن دا پارچەپەكە
لەشاخى ھىۋان دەشاشرئ و دىگوتىرى تاتەۋا
بارىك دەبى ۵ دەخىتە نىۋان چاۋە قامك و
كوشىتبانەۋە ۵ لەبوارى ۵ پىنەكىشانىش دا
بىرىتىيە لە پەرى بائندەھەك لەمەرمەكب
ھەلدەمكىشئى و ۵ پىنەكى پان شتى پى
دەنوسرى ۵ الأربش: پىاۋىك پىشى لاواز بى ۵
پان پاشا پەرى بائندەھەكى پى بەخىشەۋە

بهما نا (الریق) دئی ۵ بان که میک له لیک ۵
سمرتای گهنجی ۵ لههموو شتیگ نایابه کهی.
وَالَّ الصَّیُّ رِیْلًا: مندالده که لیک جاند لیک لهدم
هاته دمر ۵ رِیْلُ الصَّیُّ: بهمانا (رَال) دئی ۵
الرَّیَالُ: لیک ۵ جۆریکه لهپاری سکه لیدراوی
هندی ولات ۵ الرَّیَالَةُ: لیک ۵ اَلْمَرِیْلَةُ: دسه
سپیکه پارچه قوماشیکه لهگهرنی مندان
دهنالیندری بؤ شهوی لیکه کهی بؤشاکهکانی
تپر نهکا.

وَأَمَّ الْجُرْحُ رِیْمًا وَرِیْمَانًا: برینه که دمی ویک هاتهومو
بهره چاکبونوه دهجی.

رَامَ الْجَمَلُ: بارمه لاسنگ بوو، خواربوو.
رَامَ عَلَيْهِ رِیْمًا: لسی زیاد بوو، دگوتری: (له ریم
علی هذا): فضل و پیاوتی بهسمر فلانموه
همه ۵ رِیْمَتِ السَّعَابَةِ: همورمه بارانه کهی
بهردهوام بوو ۵ رِیْمَ فِلَانٍ: فلانکس تهواوی
رؤزمه بهردهوام بوو لهپویشتن ۵ (رِیْمَ فِلَانٍ
بالمکان): فلانکس لهوشوینه جینشین بوو.

رِیْمَ عَلَيْهِ: لسی زیادکرد ۵ الرِّیْمُ: گۆر ۵ نیواره
تاکاتی داهاتنی تاریکی، دمشگوتری: (بقي رِیْمُ
من النهار): سمعاتیکی درئی رؤزماوه ۵ همروا
بهمانا (پله) دئی ۵ الرِّیْمُ: ناسک کههموو
جهسته سی بی.

رِیْمَ الْبُرْكَه أَوْ الْأُرْز: همودا فهوزمی سموز که
بهسمر ناوی راوستاوموه دمردهکون.

وَأَنَّ التُّرْبَ رِیْمًا: بؤشاکه که چلکن بوو.

رانت النفس: دموونی بیس بوو.

رَانَ الشَّيُّ فِلَانًا وَعَلِيه وَبِه: شته که به سمرفلانکس
دا زال بوو داپپوشی، دمشگوتری: (رانت علیه
الخمِرُ): شراب کاری تیگردو مست و کهله لای

باشترینی هموو شتیگ ۵ رِیْعُ الطَّعَامِ:
خواردنه کهی جهورکرد ۵ (رِیْعُ الشَّيِّ):
شتمه کهی خوژاوی کرد ۵ (رِیْعُ الطَّعَامِ):
خواردنه کهی جهور بوو ۵ الرِّیَاعُ: گل ۵ بان گل
ورده ۵ بهروبوو بهرمکمت ۵ الرِّیْعُ: تمبو تۆز
۵ گل.

وَأَفَّ فِلَانًا: فلانکس هاته لادی ۵ رانت الماشیه:
نازه لهکان کشت و کاله کهمان خوارد ۵ أَرَيْتَ فِلَانًا:
بهمانا (راف) دئی ۵ أَرَيْتَ الْأَرْضَ: زمویبه که
بهپیت و بهرمکمت بوو ۵ أَرَانْتَ الْأَرْضَ:
زمویبه که بهپیت بوو، بهروبوومی چاک هینا ۵
رَايِفٌ لِلطَّنَّةِ: تۆمته کهی هینا پمدی ۵ تَرَيْفٌ
فِلَانًا: بهمانا (راف) دئی ۵ الرِّیْفُ: زموی
کشت و کال و بهروبوو لادی ۵ همرشوینیک
شارو گهوردئی و شاروچه نمبی ۵ خواردن و
خواردنمهی زؤر زمبند.

الرِّیْفَةُ مِنَ الْأَرْضِ: زموی بهپیت و بهرمکمت.

وَأَقَّ الْمَاءَ وَغَوَّ رِیْفًا: ناومکه هه لپزا.

رَاقَ الشَّرَابُ: بهرده سیخروکه تراویلکه که
درهوشاپهوه.

رَاقَ فِلَانٌ بِنَفْسِهِ رِیْفًا: فلانکس گیانی دا ۵ أَرَاقَ
الْمَاءَ: ناومکه هه لپزانده ۵ رِیْقَةُ الشَّرَابِ:
شمرابه کهی بهبی بالوتن بی خواردمه ۵ تَرِیْقُ
الشَّرَابِ: شمرابه که رزا ۵ تَرِیْقُ الْمَاءِ أَوْ الطَّعَامِ:
ناومکهی خواردمهوه، خواردنه کهی خوارد بهبی
پیخۆر ۵ الرِّیَاقُ: پالفته و پالیوراو ۵ (خبز رائق):
نانی بی پیخۆر ۵ الرِّیْقُ: دمشگوتری: (خبز رِیْقُ):
نانی پیخۆر ۵ ناو خواردنمهی لهخورینی ۵
شتی بهتال و پرو بوچ ۵ سمرتای گهنجی ۵
الرِّیْقُ: لیک ۵ هیزو توانا ۵ برسیمتی، دمشگوتری:
(جاءوا علی الرِّیْقِ): بهبرسیتی هاتن ۵ الرِّیْقَةُ:

کرد ۵ (ران عليه العاس): همنموز بهسهری دا

زَال بُوو.

ران علی قلبه الذ لب: تاوان بهسهر دل و دهرروونی

دا زَال بُوو، دلی رمش بُوو بههوی نهنجامدانی

تاوان دوا تاوان ۵

رِسِن به: مرد ۵ كهوته كيشه و چورتمیکهوه

دهرمهتی نایمو ناشتوانی لی دمرچی ۵ اران:

نازه لهکانی ههوتان، یان کزو لاواز بُوون ۵ الران:

بهردمو داهوشهری نهستور ۵ ژهنگ که شتی

وه . شمشیرو خهنجمر دادهپوشی ۵ تاوان و

ستهه که دل و دهررون دادمگري ۵ چلک و

بِزَوَيْن ۵ الرین: بهمانا (الران) دئی ۵ الرینة:

شهراب.

وَاه السراب زَيْهَا: تراویلکهکه درهوشایهوه ۵ رَيْهَتِ

الهاجرَة السراب: گهرمای کاتی نیومرؤز

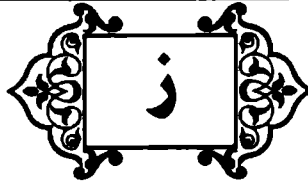
تراویلکهکهی والیکرد لمپیش چاو جم و جؤل

بکا ۵ قَرِيَّة: بهمانا (رَاه) دئی ۵ الرَيْهَتَان: بپروانه

مادهی (رَهَق) ۵ رِيَا الرَايَة: نالای دروست کرد ۵

جهقاندی ۵ الرِيَا: بپروانه وشهی (رِي) ۵

الرَايَة: نالای.

هاویشت ۵ (زَا زَا الظَّلِيمُ): نوعامه که رای کرد
 کلک و ملی خوی بهرز کر دیونهوه ۵ زَا زَا فَلَاحًا:
 فلانکهمسی ترساند ۵ (زَا زَا الشَّيْءِ): شتهکه ی
 جولاند، دمگوتری: (زَا زَا الخَوْفُ): ترسو و بیم
 ومشهقه تۆله ی هیناومو لمرزی پی خستوهه ۵
 تَزَا زَا: کموته اینوه لهرمو جمو جوئل ۵ بهپهل
 پاووشان رویی ومکوو شیوه رویشتنی جل کوتو جل
 شور ۵ ترسا ۵ خوی شاردهوه ۵ (تَزَا زَا منه): لسی
 ترساو خوی به بجوک نیشان دا لمانستی دا ۵ زَا قَه
 زَا فَا: پهله ی لی کرد ۵ (زَا فَا علیه): گیانی
 دهرجواند ۵ اَزَا فَا فَلَاحًا بَطْنُهُ: فلانکهمس ورگی
 برستی لی برپوهه ۵ الزَّوْفُ: پهله کردنو خیرایی
 ۵ (موت زَوَاف): مردنی خیرا.

زَا مَ زَا مَ زَا مَ زَا مَ: خیرا گیانی دهرجوو، کتو پر
 مرد ۵ بهتاسوخهوه خواردنهکه ی خوارد.
 زَا مَ فَلَاحًا زَا مَ: ترساندی. ۵ زَا مَ الرُّدُ فَلَاحًا: سرماو
 لهرز جهسته ی فلانی پرکردوهو توشی لیوه
 لهرمو همل لمرزینی کردوهو.
 زَا مَ لِي فَلَاحًا كَلِمَةً: فلانکهمس قسمیهکی بو کردم
 نهمزانی راست دمکا یان درو.

زَا مَ زَا مَ: ترسیندرا ۵ (زَا مَ زَا مَ): بهمانا (زَا مَ) دئی.
 زَا مَ بَفَلَاحًا: بهفلانکهمس دا هه لشاخی و بهسمریا
 نهمراندی ۵ اَزَا مَ عَلى الأَمْرِ: بهزور کارمکه ی پی
 کرد ۵ اَزَا مَ الیه: وای لی کرد بهنابمیری بو فلان
 ۵ اَزَا مَ الجُرْحِ بِمِیْهِ: بهخوینسهوه برینهکه ی
 ویکهینایمومو بهستی و خوینسهکه ی پیوه وشک
 بووه ۵ برینهکه ی دهرمانکرد تا چاک بووه ۵
 الزَّوْمُ: (مسوت زَوَام): مردنی خیرا.

الزَّاي: پیتی یانزمهمه لهریزی پیتهمکانی هیجا ۵
 شوینی دهرهاتنی لمنیوان سمری زوبانو بنکی
 دووکه لبه ی لای سمرون ۵ لهحمرهکانی صمفیر
 دوژمیردری.

زَا بَ زَا بَ: بهتاسوخهوه شله مهنیهکه ی خواردهوه.
 زَا بَ بِجَمِلِهِ: شتهکه ی کیش کرد رای کیشا.
 زَا بَ الإِبِلِ: حوشترمکانی لی خورپن.

زَا بَ الشَّيْءِ: شتهکه ی لمباومش گرتو بهگورجی
 هینایه پیشهوه ۵ زَا بَرَ الشَّرْبِ: کراسهکه
 (هوماشهکه) پرزو پالی لی پهیدابوو ۵ زَا بَرَ
 فَلَاحًا الشَّرْبِ: فلان رهشو پرزی بو هوماشهکه
 کرد ۵ الزَّيْبَرُ: نهو توکه وردمو پرزو پالمیه
 کهلهسمر شتی چندراو (هوماشو شتی ومها)
 دهردمکهوی، دمگوتری: (أَخَذَ الشَّيْءَ بَزَيْبَرِهِ):
 شتهکه ی بهکولک وموموه به پرزو پالموه
 ومرگرت ۵ زَا بَقَ الشَّيْءِ: شتهکه ی به جیوه سواخ
 دا جیوه ی تیهلهسو ۵ الزَّيْبِقُ: عونصورینی
 فلزی شله لپله ی گهرمی ناسایی دا.

زَا وَ الأَسَدُ زَا رَا زَنْبِرًا: شیرمهکه نهمراندی.

زَا وَ الفَحْلِ: نهمسپهکه هیلانندی.

زَا وَرًا: بهمانا (زَا وَرًا) دئی ۵ اَزَا وَرًا: بهمانا (زَا وَرًا) دئی ۵
 الزَّوْرُ: بیایوی رق هه لساو، زیر بوو؛ نهومی دنکی
 لمبرادهری خوی دابریوه ۵ الزَّوْرَةُ: بیشه ی شیر
 (لانهای شیر) ۵ باخ ۵ جهلمبینکی زورو چرو پر
 لهحوشتر و مهر و بز.

الزَّوْرِيُّ: (الزَّوْرِيُّ الصَّرِي): جوژه نهخوشیهکه
 تووشی هورگی ولاخه بهرزه دعبی ۵ زَا زَا: بازی

زوری کرد زیاد له پیوست ناخاوتنی کرد
 پرپوو لهرقو کینه ۵ الازب (عام ازب): سائیکی
 هاتو پرپیستو بهرکه ته گزوگیای زورو
 زمبهندهیه ۵ الزیاب: جوړه مهگه زیکه
 لهباکوری نهوړوپا زوره ۵ الزیب: قیرمو همرا ۵
 (الزب فی الإنسان): توکنی و مو دریزی ۵
 الزیب: دمنکه میوز ۵ ترینی وشک کراو ۵ کمفی
 سمرناو ۵ زهر لهناو دمی ماردا ۵ شهرابیک
 لهمیوز دروست بکری ۵ الزیب: دمنکه میوز ۵
 بالوکه کهلمدمست و پهنجه پهیدا دمی کهمفیکه
 لهناوای نهوکهسه دمردمهکوی که زور قسهبکا ۵
 خالیکه لمدوخالی رمش کهلهسرو چاوی مار
 یان سهگهوه دمردمهکوی ۵ الزیب: میوز
 فروش ۵ خوشاوی میوز ۵ زب زبدا: روڼه کمری
 دمرخوارد دا ۵ زب السقاء: مهشکه کهی ههژاند
 بوڼهوهی روڼه کمری لی پهیدا بکا.

زَیْدَ الطَّعَامُ زَیْدًا: خوارنده کهی تیکه لی روڼه کمره
 کرد ۵ ازید: کمفی چاند، کمفی هه لدا،
 دمگوتری: (أزید البحر)، (أزید فم البحر الهادر) ۵
 (أرغی فلان وأزید): فلانکس رفی هه لساو
 هه رهمه ی کرد ۵ کمفی چاند ۵ ازید فلان:
 فلانکس روڼه کمری زور بوو ۵ ازید الشی:
 شتمکه زور سپی بوو ۵ زید: کمفی چاند، کمفی
 دمردا، دمگوتری: (زید شدقه) ۵ زید اللین:
 دویکه روڼه کمری لهسر بوو ۵ زید اللین:
 روڼه کمری لهماسته که دمهرینا ۵ تزید: کمفی
 چاند، کمفی دمردا ۵ تزید الشی: کاکله ی
 شتمکه ی گرت ۵ الزیاد: همیوانیکی گوانداره
 لهپیری (الزبادیه) په بهشیوه لهپشیله دمجی،
 کیسه یه کی بون خوشی بهلاستهوه هه یه،
 مادده یه کی جهور دمردا لهولاتانی
 خوړه لاتدا دمگریته هه وینو بنه مای عهتر ۵

الزئم: همسبو و نهمسب ۵ چاو ۵ الزامة: دمنگی
 بههیز، دمگوتری: (ما سمعت له زامة): دمنگی
 بهرزم لی نه بیست ۵ خواردنو خوارندهوهی
 بهتاسوخ ۵ پیداویستی، دمگوتری: (أخذ من
 الطعام زامة): پیداویستی خوئی له خوارنده که
 برد ۵ المزام: کهسیک زور بترسو همل له رزی ۵
 الزوان: مرور؛ گیایه که به زوری له ناو گمنم دا
 دمروئ، دانه و پله که ی و مکوو گمنم وایه به لام
 رنگی رهمه یان زمرده که دمروپنه دمگوری
 لهگه ل گمنمه که تیکه ل دمی و تامو چیژی
 گمنمه که تیک دمداو خرابی دمکا.

زَای زایا: نوتبهرزی نواند، خوئی بهزل زانی ۵ ازاه
 بطنه: ورگی پرپوو نه پتوانی بجولی ۵ ازیار
 الشمر: قزمکانی بزبوون، موی زاکا ۵ ازیار
 النبات والسریر: رومکه که یان توکه که رواو
 دمکهوت ۵ ازیار الرجل: پیامکه خوئی
 نامادمکرد بو شهر ۵ زب القرية: کوندمکه ی
 پرکرد ۵ زب الحقل: کوله که ی هه لگرت ۵ زب
 زبیا: زوری توکو کولک پیوه بوو ۵ زب
 الشمس: خوړ نریک به ناوایوون بوو ۵ ازیب
 الشمس: به مانا (زب) دئی ۵ ازیب العنب:
 تریمه که ی کرد به میوز ۵ زب العنب: تریمه که
 بوو به میوز ۵ زب الشمس: خوړ نریک
 به ناوایوون بوو ۵ زب شدقا فلان: همردوو
 لاشه ویله ی فلان پرپووون له متف، دمگوتری:
 (زب فم فلان): دمی فلان پرپووون له متف ۵ زب:
 بو موطاومعه ی (زب) دئی ۵ تزب العنب:
 تریمه که بوو به میوز ۵ له پهنندی پیشینان دا
 هاتووو ده لی: (تزب قبل أن يتحصروم): پیش
 نهوه ی ببیته بهرسيله بوو به میوز، به کهسیک
 دمگوتری لاهی شتی که لی پدا هیشتا خوئی بو
 ناماده نه کردبی ۵ تزب فلان: فلانکس قسه ی

لهمسر ناوشانی شیرو حیوانی تردا همن ◊
 همروا شه موانهی بمبازویموه همن ◊ زُبْرَةً
 الحدید: پارچه ناسنی گموره ◊ همروا ناوه بؤ
 سندان و شتی رمقی وهك سندان ◊ الزبیر:
 کتیبی نووسراو ◊ کراوه بهناو بؤ نامه‌ی
 ناسمانی حمزرفتی داود سهلامی خودای لی بی
 ◊ المزیر: هه‌لم، پینووس ◊ زُبْرَجَةُ: جوانی کردو
 رازاندهیوه ◊ الزبیرج: خشل و کالای رازاندهیوه
 نافرمت ◊ نالتون ◊ هموری تمنک که سورایی
 تیدا بی ◊ الزبیرجُد: بهردیکی بهنرخه
 دمشوبهینه زومهرمدو زور پهنگی هه‌یه
 بهناوبانگترین و بهنرخترین زوبهرجهدی
 سهوزی میصری و زهدی قوبپروصییه ◊ زُبْرَقُ
 الثوب: قوماشه‌کی به‌پهنگی سور یان زهد
 پهنک کرد ◊ الزبیرقان: مانگی شهوی جوارده ◊
 کهسبک ریشی تمنک بی ◊ بریق و باقی شتی
 درموشاوه ◊ زَطَّتْ البَطَّةُ: مراوییه‌که کارمگاری
 کرد ◊ الزبایطة: مراوی ◊ تَزْبِيعُ: رموشی ناشیرین
 بوو، هه‌لس و کهوتی ناشایسته‌ی نهنجام دا ◊
 رقی هه‌لساو کینه‌ی پمیدا کرد ◊ الزبویعة:
 زربان و گیزه‌لوکه ◊ الزبغری: رموش ناشیرین ◊
 پیاوی که‌تسهو زه‌لام و نافولاو دهم‌وچاو
 توکناوی و ریش پرو برؤ پرو تیکچرژاو ◊ بؤ
 نافرمت دمگوتری: (زبغرة).

زَبَقُ شَعْرُهُ زَبَقًا: مومکانی هه‌لکه‌ندن ◊ (زَبَقُ
 الشئی): شته‌کی شکاند ◊ (زَبَقُ فُلَانًا فِي الشئی):
 فلانکهسی خسته ناو شته‌که‌موه ◊ تمنگی بی
 هه‌لجنی و بهندی کرد ◊ زَبَقَتِ المرأةُ بولدها:
 نافرتمه‌که منداله‌کی فری دا ◊ له‌بار خوی
 جواند ◊ (زَبَقَ الشئی بغيره): شته‌کی تیکه‌لاوی
 شتی تر کرد، دمگوتری: (هو مزبوق وزبوق) ◊
 إنزَبَقَ: جووه ناوموه، دمگوتری: (إنزَبَقَ لي الحباله

الزباد: رو‌نکه‌مره ◊ له‌پندی پیشیناندا ده‌لن:
 (اختلط الخائر بالزباد): بوشتی شیواو و تیکه‌ل و
 پیکه‌ل به‌کاردی ◊ زَبَادُ اللبن: ماست و شیر
 بیکه‌لک ◊ الزبُد: عطاو به‌خشش ◊
 له‌حمدیندا هاتووه ده‌فرموی: (إنا لا نقبل زَبَدَ
 المشركين): نيمه دیاری موشریکه‌کان
 وهرناگرین.

الزبد: رو‌نکه‌مره که‌به‌هوی هم‌زاندنه‌وه له‌ماست
 دهرده‌یندری ◊ (الزبودة): پارچه‌یه‌ک
 له‌رو‌نکه‌مره ◊ زَبْدَةُ الشئی: هانته‌ی شت و
 بوخته‌که‌ی.

الزبد: که‌فی ناو، که‌فی دهریا، که‌فی حوشر ◊
 توپزی شیر ◊ الزبیدیة: دیزمو کیتسه‌که‌ماستی
 تیدا هه‌وین ده‌کن ◊ الزبیدیة: جوره میومیه‌که
 شوینه نه‌صلی و سه‌رمکیه‌که‌ی نه‌مه‌ریکی
 ناومراسته ◊ زَبْدُهُ بالمجارة زبداً: بهردی بیا مالی.
 زَبْرُ البناء: دیواره‌کی جین له‌سمر جین بنیات نا.

زَبْرُ البئر: بیرمه‌کی بمبهرد هه‌لجنی.
 زَبْرُ الكتاب: کتیبه‌کی نووسیه‌وه، یان پاکنووسی
 کردموه.

زَبْرٌ فُلَانًا عَنِ الامر: فلانکه‌سی له‌کارمه‌که‌ منع کرد،
 دمگوتری: (زَبْرُ السائل): سوالکه‌مرمه‌کی دمرکرد،
 بیا هه‌لشاخاو هیجی نه‌دایه.

زَبْرٌ زبارةً: که‌تسهو زه‌بللاح بوو ◊ (هو زَبْرٌ وهي
 زبارة) ◊ ازبیر: جهسته‌ی زل و زه‌بللاح بوو ◊
 نازاو چاونمترس بوو.

أزبیر الكبش: بهرانکه‌ی هه‌له‌و کرد.

زَبْرُ الكتاب: کتیبه‌کی نووسیه‌وه.

الزبر: خاومن هیزو توانا ◊ بهرد ◊ راو بؤ‌چون و
 عمقل ◊ دمگوتری: (ماله زبر): عمقل نییه ◊
 الزبر: نووسراو ◊ الزبیرة: شان ◊ شه موانه‌ی

وَإِنْزَلْتُ فِي الْبَيْتِ: کموتمانا داومکهوه،
لهخانومهکدا خوی همشاردا ۵ الزَّبْرَقَةُ: (زَابِرَةُ
الْبَيْتِ): گۆشوه پهناساری خانوو.

زَبَلٌ الزَّرْعُ: زبلی کرده ناو کشت وکالهکهوه،
دمشگوتری: (زَبَلُ الْأَرْضِ): زبلی کرده ناو
زهوییهکهوه ۵ الزُّبَالُ: نهوشتهیه میرو بهدم
ههلی دمگری، دمگوتری: (مَا أَصَابَ مِنْهُ زُبَالًا):
هیچی لسی دست نهکهوت ۵ الزُّبَالَةُ:
دمگوتری: (مَا فِي الْإِنْسَاءِ زَبَالَةٌ): قاپهکه
(تورمهکهه) هیچی تیدا نییه.

الزُّبَالُ: نهوکهسهی کمناسهو بیسو بوخهلی
کۆدمکاتهوهو فرینی دمدا ۵ الزُّبُلُ: زبل و ریخو
بیسایی ۵ الزُّبُلُ: زبل و بیسایی ۵ بیاوی کورته
بالاو جهسته بجوک ۵ هر بمرمیله شکاو
زهنبیله دراویک خشت و خوئی تی بگری ۵
الزُّبَيْلُ: زهنبیلهو بهجه (زبیلدان و کیسهی زبل
تیکردن) ۵ الْمَزْبَلَةُ: زبیلدان و سمرانگوتیک ۵ زَبْتُهُ
ریه زبنا: هاویشتی، فریتی دا، دوری خستهوه ۵
شهمی تیههئا، دمگوتری: (زَبَّتِ النّاقَةُ وَلَدَهَا
وَحَالِبَهَا عَنْ ضُرْعِهَا): حوشترمهک بیجوومهکی یا
شیردۆشهکهی لهگوانی خوی دوورخستهوه.

زَوْنٌ فَلَانًا عَنِ الشَّيْءِ: فلانکمی لهستهکه لادا ۵
دمشگوتری: (زَوْنٌ عَنِ الشَّيْءِ): شتهکهی
لهفلانکمی لادا ۵ زَابَنَةٌ: پالی پیومنا ۵ شتیکی
فروشته لهگوتره نهیزانی کیشی چمند یان
ژمارهی چمنده ۵ زَابَنُوا: پاله بهستویان کرد،
یمکریان پالنا ۵ تَزْبَنُهُ: بسمهردی دا زال بوو ۵
إِسْتَزْبَنَهُ: بهمانا (تَزْبَنُهُ) دئی ۵ زَبَانِي الْمَقْرَبِ:
دووشاخو دوپشک؛ دوو شتی وککوه شاخ وان ۵
الزُّبَانِيَانِ: دوو نهستیرمن لهکۆمهلهی کۆوتهرازو
۵ مهنزلی شانزهمهمی مانگن ۵ الزُّبَانِيَةُ:

فریشتهی دۆزهخ شهو فریشتانهی بمرپرسی
دۆزهخن ۵ الزُّبُونَةُ: ملو گهردن، دمشگوتری:
(رَجُلٌ لِيَهُ زُبُونَةٌ): بیاویکی لوتبهرزو
خۆبهرلزانه ۵ الزُّبُونُ: پیوستی، دمگوتری: (أَخَذَ
زَبْتَهُ مِنَ الْمَالِ أَوْ مِنَ الطَّعَامِ): بهشی خوی لهمالو
سامانهکه یان لهخوارینهکه برد ۵ الزُّبُونُ: کریارو
معمیلی بازارگان و دوکاندار ۵ زَبَاهُ زَبِيًا: ههلی
گرت ۵ کیشی کردو بۆلای خوی رایکیشا ۵ أَرْبَاهُ:
ههلی گرت ۵ زَبَاهُ بِالشَّرِّ: توشی شمرو نهگبهتی
کرد. ۵ زَبَاهُ اللَّحْمِ وَغَيْرُهُ: گۆشتهکهی ههئاپه
بهرزایی ههراخی روبروو شیومهکه. ۵ زَبَا الزُّبِيَةُ:
ههراخی روبرومهکی ههلهکهندو کردیه کۆختهی
خوی بو نیچیرموانی ۵ تَزَابِي: خوی بهمزلانی ۵
(تَزَابِي الزُّبِيَةُ): بهرزاییهکهی ههلهکهندو تهختی
کرد ۵ الزُّبِيَةُ: رمییهو بهرزایی ههراخ روبروو
شیو کمناوهکه نهیگاتی لهبمنددا هاتوووه دهلی:
(بَلَّغَ السَّيْلُ الزُّبِيَةَ): کاتییک دمگوتری کارمهکه
لهسنوری خوی تیپمربوبی ۵ ههروا وشهی
(الزُّبِيَةُ): بهقولکه ناگردانییک دمگوتری شتی
تیدا بیرزیندری و نانی تیدا بگری ۵ ههروا ناوه
بو چالییک لهشوینی بهرزایی سمرمهکی
دمگریو بمرز دمگریتهوه بو نهوهی شیرمهکه
بهی لی نیو تیی بکهوی.

زُبُّ الْمَرْأَةِ وَالْمَرْوَسُ: نافرتهکه یان بوکهکهی
رازاندهوهو جوانی کرد، نارایشی دا ۵ تَزُبُّتُ:
خوی نارایش دا ۵ (تَزُبَّتْ فَلَانٌ لِلْسَفْرِ):
فلانکمی خوی بو سهفهر نامادهکرد ۵ الزُّبْتُ:
رازاندهوهی بوک لهشوهی بوک و زاویای دا،
دمگوتری: (أَخَذَ زَبْتَهُ لِلْسَفْرِ): پیداوپستی خوی
بۆسهفهر نامادهکرد.

زَجُّ الظَّلِيمِ: بیجوه نوعامهکه بازی دا.

زَجَّ فَلَائِي: بمناسنه چكۆله لای خواروی ربهكه می
لهفلائنكسی دا

زَجَّ الرُّمُحُ: ناسنه بچكۆله بؤ ربهكه دروست
کرد.

زَجَّ بِالشَّئِي مِنْ يَدِهِ: شتهكه می فری دا، دمشگوتری:
(هذا واد يَزُجُّ النبات والنبات): نهمه دۆلو
شیونیکه زور باش رومکی لی دهریوئو گزوکگیای
چاک دهریوتی.

زَجَّ الحَاجِبُ زَجَجًا: برۆکه باریک و کهوانه می
بووه.

زَجَّ الرَّجُلُ وَالظُّلُمُ: پیاوکه یان بیچوه نوعامه که
قاجی دریز بوون و ههنگاوی دریزو پان بوون
أَزَجَّ الرُّمُحُ: ناسنه بچكۆله یان فؤنداغی بؤ
رهبهکه دروست کرد
أَزَجَّ الرُّمُحُ: بهمانا
(أَزَجَّهُ) دئی
زَجَّجَتِ الْمَرْأَةُ حَاجِبِيهَا: نافرتمکه
بروی خوی دریزو باریک کردن
أَزَجَّ الحَاجِبُ:
برۆکه باریک و دریزو کهوانه می بوونهوه
الزُّجَاجُ: شوشه؛ مادهیهکی رهقه شکاندنی
ناسانه لهلب دروست دمکری، (الزُّجَاجَةُ): پارچه
شوشه
پهرداخ و سوراخی شوشه، گلۆپ و چرا
الزُّجَاجَةُ: دروستکردنی شوشه
الزُّجَاجِي:
شوشه فرۆشی
الزُّجَاجِي: ناسنیکه بهلای
خواروی ربهوه
کهناری نانیسک
الزُّجَاجُ:
شوشه دروستکەر، شوشه فرۆش
المِرْزُجُ:
رمبیک بچوکه بهلای خواروی ربهوه میه
نهو
مقهست و موکیش و گشتهکه می بروی پی باریک
دمکرین
المِرْزُجَةُ: نهوشته می بروی پی
ههلهدمگیرین
رهبیکی کورته.

زَجَّرَ الكَلْبَ وَغَيْرَهُ: سهگهکه می دهرکرد، ههیدی
کرد.

زَجَّرَ فَلَائِي عَنْ كَذَا: فَلَائِي نكسی لهوشته مهنع کرد
لئی تورهبوو ههیدی کردو باشهوه باش
گیرابهوه.

زَجَّرَ الشَّيْءُ: شتهکه می وروژاند ههلی هاژاند.

زَجَّرَ البَعِيرَ: حوشترمهکه می دهنهدهمهدا بؤ خیرا
رۆپشتن.

زَجَّرَ الطَّيْرَ: بالئندمهکه می ههلهفراند بؤنهوه می بزانی
راست دهریو یان چهپ دهریو تا گهشبینی یا
رشبینی پی دیاری بکات
إِنزَجَّرَ: دمگوتری:
(إِنزَجَّرَ له): ملکهچی بوو
رام بوو
تزازجرو
عَنْ المنكر: ههمندیکیان سهمرزمنشتی ههمندیکیان
کردو نههیان لهبهکتر کرد لهکردنی کاری
خراب
إِذْجَرَّ: بهمانا (الزَّجَرُ) دئی
إِذْجَرَّ فَلَائِي:
بهمانا (زَجَرَةُ) دئی
الزُّجْرَةُ: بهکجار راتلهفاندن و
جوله پیکردن
الْمَزْجَرُ: شوینی راتلهفاندن و
دهرکردن و ههیدی کردن
مزجر الکلب: شوینی
سهگ راومدونان
الْمَزْجَرَةُ: ههرشتیک مهنع
کهرو کۆسپ پی، دمگوتری: (ذکر الله مَزْجَرَةُ):
یادی خودا نادهمیزاد مهنع دمکا لهشتی خراب
زَجَلَهُ وَزَجَلَ بِهِ زَجَلًا: ههلی فراند، ناردی،
هاویشتی، دمگوتری: (زَجَلَ الحِمَامُ وبه):
لهدورهوه کۆترمهکه می ههلهفراندو ناردی بؤ دور.

زَجَلَّ زَجَلًا: یاری کرد، دهنگی بهرز کردموه،
کهیفخوش بوو
زَجَلَّ النَّمَامُ وَغَيْرُهُ: نوعامه که
هینکهکانی ههلهوگیر کردن لهکاتی
بهکپکهوتنی دا
الزَّجَلُ: هاویژمر
سوپاسالار
هههم زاجل): جۆره کۆتریکه بؤ شوینی دوور
دمنیردری نامه می پیندا دمنیردری
هههزار
دهلی: کۆتریکی سپی تیز بالی باشرمو

نامه بهرنیته کۆنگرمی وارشمو

بیست ملیون کوردین لهروی ناسیادا

کۆنترین میلیت لهروی دونیادا

الْحَاجَةَ: نیشه‌کمی ناسان کرد ۵ تَرْجَى بکننا: کیفیایمتی بهشته‌که کرد رازی بوو ۵ الْمَرْجَأُ: کهسیک و لآخ زُور ماندوو بکاو زُوری بینئو بهرئ ۵ الْمَرْجَمُ: شتی کهم و بی نرخ، دمگوترئ: (هی مُرْجَاة) ۵ زَجَمَ زَجَأً: له‌شوینی خوی دووری خستوه.

زُحْرَ زَحِرًا وَزَحَارًا وَزَحَارَةً: به‌نالو هانکه هانکه وه همناسی هه‌لکیشاو نوزی لی هات ۵ زَحْرَت بِالرُّلْد: نافرتمه‌که مندالی بوو.

زُحْرَ الْبَحِيلِ: رُزْدو چروکه‌که داوای به‌خششی لی کرا به‌لایه‌وه زه‌حمت بوو شتیکی بداتئ.

زُحْرَ فَلَانًا بِالرَّمْحِ: به‌رمب برینداری کرد.

زُحْرًا: توشی نه‌خوشی زوحار بوو؛ نه‌خوشییه‌که به ناخوشی و بچر بچر پیسای بی‌دمکری و خوین و کیم له‌کومی دپته دهر له‌گه‌ل پیسای، جوړه نه‌خوشییه‌که پیی دمگوترئ مایه‌سیری ۵ زَاخْرَةً: دژایه‌تی کرد ۵ زُحْرًا: به‌نالو نال دمنگی لیوه‌هات و همناسی به‌ناخوشی هه‌لکیشا له‌بهر ماندویی و نه‌خوشی ۵ الزُّحَارُ: نه‌خوشییه‌که به ناخوشی پیسای بی‌دمکری له‌گه‌ل پیسای کردنه‌که کیم و خوین له‌کومی دپته دهر ۵ الزُّحَارُ: بؤلّه بؤلّی پیایوی رُزْدو چروک که داوای به‌خشینی لی دمکری ۵ الزُّحْرَ: به‌مانا (الزُّحَار) دئ ۵ الزُّحْرَةُ: مه‌صدری مه‌رمیه ۵ تاوه بی ژانی مندالیون.

الزُّحْرُ: به‌مانا (الزُّحَار) دئ ۵ زُحْرَهُ مِنْ مَكَانِهِ: له‌شوینی خوی دوری خستوه ۵ تَزْحَرْحَ: دورکه‌وته‌وه، لاجوو، وه‌لاگه‌وت ۵ به‌جئی هیشت ۵ (دخلت علی فلان فترخزح لی عن مجلسه): جومه‌لای فلان و جینگای خوی بؤ چؤل کردم ۵ الزُّحْرَاحُ: دوور

الزُّحْرُحُ: دوری.

الزُّجَالُ: هاویژمر ۵ نه‌وکه‌سه‌ی شیعر دمه‌وئیته‌وه له‌سمر شیوه‌ی زه‌جل ۵ الزُّجَلُ: جوړه شیعرئیکی ومهایه زاراوی (عامی) به‌سمردا زاله ۵ (سحاب ذو زَجَل): هه‌ورئیکه گرمه‌و نالهی همیه ۵ الزُّجَلُ: دمگوترئ: (نبات زَجَل): گزوگیاکه رشمبا ورشه ورشی لی په‌یدا دمکا ۵ (غیث وسحاب زَجَل): هه‌وره‌که دمنگی لی دئ ۵ الزُّجَلَةُ: هه‌مله‌له‌کیشانی جه‌ماومرو زاوه‌زاو ۵ الزُّجَلَةُ: پارچه‌یه‌ک له‌شت ۵ کؤمه‌لئیک خه‌لک ۵ حال و مزع و بارودوخ ۵ پیستی نیوان دم‌وجاو ۵ الْمَرْجَالُ: شتیکه ومکوو کورته رمب وایه دمه‌اوئیرئ.

الْمَرْجَلُ: رمبی بچوک ۵ نووکی شم شیر ۵ الْمَرْجَلُ: نه‌و شوینه‌ی کؤتری نامه‌به‌ری لیوه‌ه پموانه دمکری.

زَجَمَ زَجْمًا: بیدمنگ بوو ۵ الزُّجْمُ: نه‌ومیه شتیکی له‌مناخوتنی سرته‌و به‌نسه‌پایی تی بگه‌ی و بیببسی ۵ الزُّجْمَةُ: دمگوترئ: (لم أسمع له زُجْمَةً): ورتیه‌ه‌کم لی نه‌بیست.

زَجَا الشَّيْءُ زَجْوًا وَزَجْوًا وَزَجَاءً: شته‌که ده‌سته‌بهر بوو.

زَاجِ فُلَانٍ فِي الْأَمْرِ زَجَاءً: فلانکه‌س جه‌وه ناوکارمکه‌وه، دمگوترئ: (هو ازجی بهذا الأمر منه): نه‌و باشر ده‌جپته ناو کارمکه‌وه.

زَاجِ الشَّيْءِ زَجْوًا: شته‌که‌ی لی خویری پالی پیومنا ۵ به‌هیدی و له‌سهره‌خؤ پالی پیومنا ۵ ازجی الشَّيْءِ: به‌مانا (زَجَاءً) دئ، دمگوترئ: (أزجيتُ أيامي): به‌خواردنیکی کهم جه‌ند روژئیکم پال پیومنا ۵ تَرْجَى الشَّيْءِ: به‌مانا (زجاءه) دئ، دمگوترئ: (زَجَّيْتُ أيامي): به‌خواردنیکی کهم و نه‌میری نه‌زی روژگارئیکم رابوارد ۵ تَرْجَى

زَحْفَ الصَّبِيَّ زَحْفًا وَزَحْفًا: مندالمه که بهونگه خشکی رؤیى ۵ همر خشوکیک لمسر گمه برؤا، دمگوتری: (زَحْفَ العسکرُ الی العدر): سوپاکه بهره دوژمن رؤیى.

زَحْفَ البعیرُ: حوشترمه ماندو بوو ۵ اَزَحَفَ: ماندوی کرد (اَزَحَفَ القومُ): خه لکه که لمسر ورگ رؤیستن، بوون به سوپایه کی زور ۵ اَزَحَفَ السفر فلاناً: سهمهرمه فلانى ماندو کرد ۵ اَزَحَفَتِ الریحُ الشجرَ: رمشباکه لقمه دارمکانی جولاندن و هینان و برنی پی کردن ۵ زَاخَفَهُ زِحافًا وَمُزَاخَفَةً: نزیکی کردموه ۵ زَحَفَ الشیئُ: بههیدی رایکیشا ۵ زَحَفَ الأرضُ: زهویه که ی به مالمال و سیکله ناسنینه تهخت کرد ۵ تَزَاخَفُوا فی القتال: لمسریدا لیک نزیکی بوونموه ۵ تَزَحَّفَ الیه: بهمانا (زَحَفَ) دئی ۵ الزُحُفُ: قاعیده میه کی عیلمی عوروضه ۵ الزُحُفُ: همر خشوکیک لمسر سک برؤا و مکوو مارو شتی وا ۵ الزُحُفَةُ: نامیریکه زهوی کیلدرای پی راست و تهخت دمکری بو کشتوکال ۵ الزُحْفُ: سوپای زور ۵ الزُحْفَةُ: سهمهرکردن بو شوینی نزیکی ۵ الزُحُوفُ: شتی ماندوکمر ۵ الزُحُوفُ: کومه لیک دمعبای خشوکن و مکوو مارو شتی وا ۵ اَلْمُزْحَفُ: شوینی زهحفو خشان ۵ (مُزَاخِفُ الحیات): شوین خسانی مارمکان ۵ مُزَاخِفُ السحاب: شوینی لیکهوتنی دلؤپه بارانهکان.

زَحَلَ عن مکانه زَحْلًا وَزَحُولًا: لمشوینی خوی لاجوو، دوور کهوتموه ۵ زُحْرَهُ عن مکانه: لمشوینی خوی دووری خستهوه ۵ اَزَحَلَهُ الیه: پهناى برده لای ۵ اَزَحَلَ فلاناً: فلانکهسی دوور خستهوه ۵ زَحَلَهُ: دووری خستهوه ۵ تَزَحَّلَ: دوور کهوتموه ۵ تَزَحَّلَ: دوور کهوتموه.

زَحَلَ: دورترین نهمستیره ی گمروکه لمزومیهوه لهکومه لهی خوری ۵ ناوی خودا درؤزنه میه کی نیغریقیشه ۵ الزَّحْلُ: لیک دوور ۵ اَلْمِزْحَلُ: نهوشوینه ی بو ی دهجی، پهناى بو دهمی ۵ زَحَلَفَ فی الکلام: لمقسه کردن دا پهله ی کرد ۵ زَحَلَفَ الشیئُ: شته که ی جولاند ۵ تَزَحَلَفَ: جولاو هه لکه ندر، لمشوینی خوی لاجوو ۵ الزُّحْلُوقَةُ: نهوشوینه ی مندال خلیسکانی لی دمکه ۵ زَحَلَفَهُ: جولاندهوه ۵ تَزَحَلَقَ: خولایهوه ۵ الزُّحْلُوقَةُ: نامیریکه لمسر بهفر خلیسکانی پی دمکری ۵ اَلْمُزْحَلَقُ: شتی لوس و سفت ۵ زَحَمَهُ زَحْمًا وَزَحْمَةً: بمتنگه بهرینک دا بردی، کوتابه تهسکاییه ک و تری ترینجاند ۵ زَاخَمَهُ مُرَاخَمَةً وَزَحَامًا: بهمانا (زَحَمَهُ) دئی ۵ زَاخَمَ الحسین من عمره: تمهنی نزیکی په نجا بوتهوه ۵ اِذْخَمَ القرمُ: خه لکه که همندیکیان پالمهستوی همندیکیان کرد ۵ اِذْخَمَتِ الامواجُ: شهبولمکان یه که بهدوایه کدا هاتن، شهبول کهوته سمر شهبول ۵ تَزَاخَمُوا: پالمهستوی بهکتریان کرد ۵ اَلزَّحَامُ: پالمهستویکردنی نادمیزدان بو بهکتری لمشوینی تمنگه بردا ۵ (یوم الزَّحَام): رۆزی قیامت ۵ الزَّحْمُ: نادمیزدانی کویوو لمشوینی تمنگه بردا.

الزَّحْمَةُ: بهمانا (الزَّحَام) دئی ۵ زحمة الی لاده: نموزانه ی مندالمه کی لهگه ل دیتهدمر ۵ اَلْمُزْحِمُ (أبو المزاحم): فیل ۵ که لهگا که شاخهکانی شکابن ۵ اَلْمِزْحَمُ: نهوکسه ی زور بههیزه بو پال بیوفنان و شانوه شان کردن

زَحَنَ عن مکانه زَحْنًا: لمشوینی خوی جولاً. زَحْنٌ فلان عن أمره: فلانکهس لهکارمه کی دا تممبهلی کرد.

زَحْنُ الشَّيْءِ عَنِ مَكَانِهِ: شته‌کمی له‌شوینی خوی لادا
 ◊ تَزْحَنَ مِنْ أَمْرِهِ: له‌کارمکه‌ی دا تمبه‌لی کرد
 ◊ تَزْحَنَ الشَّيْءُ: به‌نا به‌دلی کارمکه‌ی نمنجام دا
 ◊ الزُّحْنُ: کورته بالای ورگن ◊ بؤ مینه (الزُّحْنَةُ)
 دمگوتری ◊ الزُّحْنَةُ: کاروان به‌کالاو بارمبه‌ریه‌وه
 ◊ زَحْوَلَةٌ: بیروانه مادمی (زَحَلٌ) ◊ تَزْحَوْلٌ: بیروانه
 مادمی (زَحَلٌ).

زَحَّ الْجَمْرُ وَنَحِرَهُ زَحًّا وَزَحِيحًا: بشکوکه گمرمی
 هالای زور بوو.

زَحَّ فُلَانٌ زَحًّا: فلانکس رفی هلسا ◊ یازی دا.
 زَحَّ الشَّيْءُ بِسَهِّهِ: شته‌کمی پال بیوونا، هاویشتی،
 دمگوتری: (زَحَّةٌ فِي قَفَاهُ) پشته ملی گرتو پالی
 بیوونا ◊ (زَحَّ بُولُهُ): میزی هلسا ◊ (زَحَّ الْإِبِلُ):
 به‌خیرایی حوشرمکه‌ی لیخوری ◊ الزُّحَّةُ: رقو
 کینه.

زَحَرَ النَّهْرُ زَحْرًا وَزَحْرًا وَزَحِيحًا: روبارمکه هلساو
 سمر پیژی کرد.

زَحَرَ الْحَرْبَ وَالْقَدْرَ: شمرمکه گمرم بوو ◊
 منهجه‌لمکه کولی.

زَحَرَ فُلَانٌ بِنَا عُنْدَهُ: فلانکس شانازی کرد به‌وه‌ی
 هیمتی.

زَحَرَ النَّبَاتُ: رومکه‌که در پیژیوو بالای کرد.

زَحَرَ الشَّيْءُ: شته‌کمی پرکرد، شته‌کمی به‌ریادا.

زَحَرَ فُلَانًا: له‌شانازی کردن دا به‌سمر فلانکس دا

رال بوو ◊ زَاخَرَهُ: شانازی به‌سمر دا کرد ◊ تَزَحَّرَ

النَّهْرُ: روبارمکه سمر پیژی کرد ◊ الزَّخِيرُ:

شمرمقی به‌رزو وه‌جاخزاده‌می ◊ الزُّخَارِيُّ مِنْ

النَّبَاتِ: رومکی تیرناوو تیک‌چرزاو ◊ زُخَارِي

النَّبَاتِ: گول و رنگی روه‌ک، دمگوتری: (أَخَذَ

النَّبَاتُ زُخَارِيَةً): رومکه‌که تیک چرزاو گوله‌کانی

دمرکه‌وتن ◊ زَحْرَقَهُ: رازانده‌وه نارایشی دا،

جوانی کرد ◊ زُحِرَفَ اللَّوْلُ: قسه‌کمی جوان کرد
 به‌دروو ده‌له‌سه رازانده‌وه ◊ الزُّخَارِفُ: کهشتی
 رازاوه ◊ (زُخَارِفُ الْمَاءِ) رینگه ناویبه‌کان
 ◊ الزُّحْرُفُ: زپیر ◊ جوانی و رازاومی شت ◊ زُحْرُفُ
 الْأَرْضِ: رنگی جوهرمکانی گول و گولزار ◊ زُحْرُفُ
 الْبَيْتِ: کالای ناومال ◊ زُحْرُفُ اللَّوْلِ: قسه‌ی
 خویش و ناراست ◊ قسه‌ی جوانی درو نامیز
 ◊ الزُّحْرَفَةُ: زهرکه‌شمرکردن.

وَزَحَفَ زُحْفًا وَزَحِيْفًا: شانازی کرد، خوی به‌زلزانی.

زَحَفَ فِي الْكَلَامِ: زوری قسه‌کردن ◊ تَزَحَّفَ: جوان
 بوو، رازایه‌وه ◊ زَعَمَهُ زَعْمًا: به‌توندی پالی
 بیوونا.

وَزَحِمَ اللَّحْمَ وَغَوَهُ: گوشته‌که بؤگمنی کردو که‌لکی
 نهما ◊ اَزْحَمَ: به‌مانا (زَحَمَ) دئ ◊ الزُّحْمَةُ: جوهره
 هه‌مچی و شوپ‌کیکه.

زَوَّبَ الْمَاشِيَةَ: نازه‌لمکانی کردنه ته‌ویلوه ناغه‌له‌وه.

زَوَّبَ الْمَاءَ وَنَحِرَهُ زَوْبًا: ره‌وان بوو، رقیی ◊ اِنزَوَّبَ:

چووه ناو ته‌ویلوه ناغه‌له‌وه، دمگوتری:

(انزربت الغنم): نازه‌لمکه چووه ناو ناغه‌له‌که‌وه

◊ (الزَّرَبُ الصَّانِدُ): نیچیرموانه‌که چووه ناو

کوخته‌که‌می‌وه ◊ الزَّرَبُ: شوینی چونه ناو

ته‌ویلوه ناغه‌ل و به‌جهو کوزی نازل ◊

الزَّرِيْبِيُّ: دوشه‌ک و پشتی ◊ زَرَابِي النَّبَاتِ: نه‌و

به‌لمکه گه‌لاو جالنه‌ن که وشکه‌ل دمبن، زمرد

هه‌لدمگه‌پین.

الزَّرِيَابُ: نالتون ◊ ناوی نالتون ◊ الزَّرِيْبِيَّةُ: کوخته‌و

سه‌نگه‌ری راکمر ◊ ناغه‌ل و ته‌ویلوه نازل ◊

لانوه بیته‌ی شیرو درنده ◊ الْمِرزَابُ: پلوسک و

ناومرؤی سهربان ◊ الزَّرَجُونُ: توله‌میو ◊ شهراب

◊ رنگو بیویه‌مکی سور ◊ زَرْدَةٌ زَرْدًا: خنکاندی،

دمگوتری: (زرد حلقه‌س): قورگی هلیقاند ◊

(زرد عینه علی صاحبہ): چاوی لہاواہ لہکھی نوقاند بمناستم تروسکاییہ کی لی ہیشتہوہ، بے مہموو چاوی تہ ماشای نہ کرد.

زَرَّةُ الدَّرَعِ: زریبہکھی چنی.

زَرَّةُ اللُّقْمَةِ: پارومکھی قوت دا **اَزْرَدَةُ اللُّقْمَةِ:** پارومکھی قوت دا **اَزْرَدَةُ:** پشہی زری چنی و نلقہ دروستکردنی زری **اَزْرَدَةُ مِنَ الطَّعَامِ:** خوراک شلممنی **اَزْرَدِيَّةُ:** نامیریکہ و مستای زری چنہکے نلقہکانی پی لیک دمدا **اَزْرَدِيَّةُ:** پارچہکانی پی دمبری **اَزْرَدَةُ:** نلقہ دروستکھری زری **اَزْرَدَةُ:** نلقہ.

زَرَّةُ السَّنَانِ زَرِيْرًا: شمشیر بریسکھی دا، دمگوتری: (**زَرَّتْ عِيْنُهُ:**) چاوی تیشکی هاویشت و تیز بینییان لی دمرکھوت.

زَرَّةُ الرَّجُلِ: پیاوکے عھلی گھشی کرد **اَزْرَدَةُ:** نهمون و تاقیکردنہومی زوری دیتن.

زَرَّةُ الشَّرْبِ: قوپچہکانی داخستن، قوپچہ کراسہکھی لہکونہکانیانہوہ نلودیو خستن.

زَرَّةُ الشَّيْ: شتہکھی کوردموہو خری ہلدا.

زَرَّةُ عَيْنِهِ: چاوی فوجاندن.

زَرَّةُ الْمَنَاعِ: کالاکھی بلاوکردموہ.

زَرَّةُ فَلَانَا: فلانکھسی دمرکرد.

زَرَّةُ فَلَانَا بِالرَّمْحِ: رمبی لہفلانکھسی دا برینداری کرد.

زَرَّةُ الصَّرْفِ: خوریبہکھی ہلکیشا (بہشی کرد).

زَرَّةُ زَرَا: دستدریژی کردہ سہر رکاربہرکھی **اَزْرَدَةُ:** دوی گیلی و نحمقی عاقل بوو **اَزْرَةُ الشَّرْبِ:** قوپچہو ماشالای بؤ کراسہکے کردن و پیومی درون **اَزْرَةُ الشَّرْبِ:** بہمانا (زَرَّةُ دِي، ہمروا بہمانا (اَزْرَةُ دِي **اَزْرَةُ الشَّرْبِ:** کراسہکے قوپچہ دار بوو **اَزْرَةُ:** شتیکہ و مکوو حب وایہ

فورسیکی گہوانہبیہ دہخرتہ کونی کراسو گہواوہ **اَزْرَدَةُ:** واتہ قوپچہ **اَزْرَدَةُ:** (زمانہبہکھی بہرزاییہکے بہ سویچی کاربایومیہ بہرزو نزمی پی دمکری بؤ ہلپون و کوژاندنہومی کاربایو جہرسو و نھوجورہ شتانہ **اَزْرَدَةُ:** ہمروا خرابیہکے لہکوتایی شان و کوتایی ران دا لہناوہوزیکدایہ بہویستی خوت جمو جولی پی دمکھی **اَزْرَدَةُ:** نیسقانوکیکہ لہخوار دلہوہ **اَزْرَدَةُ:** خونچہی روک **اَزْرَدَةُ:** پارچہبہکے لہکھمانی موسیقا **اَزْرَدَةُ:** دولایی و بہرزوموہویکہ لہپاشی صندوق **اَزْرَدَةُ:** (زَر السيف): تیزی شمشیر **اَزْرَدَةُ:** (الزیر): راگرو کولہکھی نایین **اَزْرَدَةُ:** شوینہواری گازو گہستن **اَزْرَدَةُ:** عاقل و ناومز **اَزْرَدَةُ:** (الزیر): وریاو جلاک **اَزْرَدَةُ:** کاراما **اَزْرَدَةُ:** بہتیکہ و مکوو دوخین دہمی تورمکے و کیسہی پی دہبہستری **اَزْرَدَةُ:** زَرَّةُ الشَّرْبِ: ریشولہ دہنگی لیومہات جریوہ جریوی بوو **اَزْرَدَةُ:** بالکان: لہشوینہکے جیگیر بوو **اَزْرَدَةُ:** جولہی کرد **اَزْرَدَةُ:** (الزیر): زیرک و وریاو چوست و جلاک **اَزْرَدَةُ:** (الزیر): بہمانا (الزیر) دئی **اَزْرَدَةُ:** بالندمیہکے لہبیجی چولہکمدایہ و کمیک گہورترہ، پی دمگوتری ریشولہ.

زَرَعُ الحَبِّ: توومکھی چاند.

زَرَعُ الأرضِ: زمویبہکھی کیلا بؤ کشتوکال کردن.

زَرَعُ اللہِ الزَّرَعِ: خودا کشتوکالہکھی رواندو پی گہیاند، دمگوتری: (زَرَعُ لہ بعد شقاوة): دوی ہزارپی دولہمہند بوو **اَزْرَعُ الشَّرْعِ:** کشتوکالہکے لہخوکھوت و پاسا **اَزْرَعُهُ مُزَارَعَةً:** بہشیوی موزارعہ مامہلہی لہگہل کرد **اَزْرَعُهُ:** (زرع) دئی **اَزْرَعُهُ:** کیلا **اَزْرَعُهُ:** نامادکردنی زموی بہیارہ بؤکشتوکال کردن **اَزْرَعُهُ:** ناوی سہگہ (سہگنیکی تاییمتی)، (اولاد

کورتیلهی بئسمر سه ریه وه همه به بیست
دابهؤشراوه، رهنگی زمر دو خؤلاویه جهستی
به له به له مه وادمبی په له گان سورن وادمبی
زمردی مه یله و خاکی دمنوینن کی شوهری
نمفه ریهقا نیشتمانی سهرمکیهتی ۵ به کوردی
بئی دمگوتری زمرافه ۵ الزراق: گورج و گؤل و
خؤشرو ۵ الزراق: دوشی شو که زرعاتی بی
ناو دمدری.

زَرَق الطائر بسلجی: بالندمه که جیقنه کهی هری دایه
خوار ۵ زَرَقَتْ عینه هری: چاوی خوی بؤلام
ومرگپرا چاوی لی هه لگپرامه وه سپیایی
چاوی دمرکه وتن.

زَرَق الطیر: به قوجه قانی رمی له بالندمه کرد.

زَرَق: نادمیزادی شله؛ چاوی شین و بیستی سور ۵
بؤ نیر دمگوتری: (ازرق) ومینه (زرعاء) ۵
ازرقت عینه هری: به مانا (زرقت دئ) ۵ انزراق:
له سمر پشت پاکشا ۵ (انزرق السهم): تیره که
جهسته کهی کون کرد، چووه ناومه ۵ انزراق:
ورده ورده شین بوو ۵ یهک له دواپه که شین
بوون ۵ انزراق: شین بوو ۵ انزراق: جی له ناو
سکی دا بوو هری دایه دهرمه ۵ الأزارق: تاهم و
پیرینکن له خوار بجه گان، پال نافیعی کوری
نمزرقی حنه فی دمدرین نم کومه له نیمامی
عهلی و شوینکه وتوانی و نهوانه ی شهریان دزی
عمل نه کرد به کافریان دمرانن، به لایانه وه
رہوایه هرکه سیک دزیان بی بیکوزن و
ژنه کانیان برقیین ۵ الأزرق: هرشتیک رهنگی
شین بی، دمگوتری: (نصل ازرق): سهرمتری
شین ۵ (ماء ازرق): ناوی زور صافو رون ۵
الأزرقی: رنگ شین ۵ الزراق: زراق الأطراف:
شینبونه و میه که توشی دست و قاچ دمی و هلی
نازاری له گهل دا نییه ۵ (الزراق المعوی):

زارع): سمگ به گشتی ۵ الزراعة: پیشه ی
کشتوگان ۵ زانیاری دمرباری کشتوگان ۵ الزراع:
نه وکه سه ی کشتوگان دمکا ۵ هیتنه و دوزمان ۵
الزراعة: نه و زهوییه ی کشتوگالی تیدا دمکری ۵
الزرع: جیندرا و بهروبوم ۵ مندال ۵ الزرعة: توو
۵ نه و شوینته ی توومکه ی تیدا دمکری ۵ الزرعة:
نه و شوینته ی زمرعاتی تیدا دمکری ۵ الزریعة:
زروی جیندرا ۵ المزراعة: شیوه مامه له میه که
بؤ به کارهینانی زروی کشتوگان ۵ خاومن
زروی و هه لا و مرزیر، رنک دمکون زهوییه که
به کار دمهیندرو و به ربومه که ی به نیومی یان
به سینه که یان به ریزه میگی تر له ناو خویان دا
بمش بمش بکه ن به گوهری دابو نهریتی
تایبه تی نه و دمهرو هریمه ۵ المزراعة: نه و
زهوییه ی دمکریته کشتوگان ۵ شوینی روهک لی
پواندن.

زَرَق في الشئ زَرَقاً: له رقیشتن دا په له ی کرد ۵
بازی دا (زرَق في الكلام): له قسه که ی زیاد کرد.
زَرَق الجرح: برینه که هه لپچرپه وه، دوا ی
گؤشته و مزون برینه که تیک چؤوه.

زَرَق فلان زريقاً: فلانکس له سمرخؤ رقیشت.

زَرَق اليه: لی نزهک بوومه.

زَرَق الجرح: به مانا (زرَق دئ) ۵ ازرق: په له ی کرد
۵ پیش که موت ۵ (ازرق الجرح): به مانا
(زرَق دئ) ۵ زرق: زیاد بوو ۵ زیاد کرد،
دمگوتری: (زرَق علی الحسین من عمره):
ته مهنی له پهنجا زیاد بوو، (زرَق الشئ):
له شته که زیاد بوو ۵ انزراق السریع: بایه که
رؤیشت، گوزمری کرد ۵ الزرافة: کومه لیک
ناده میزاد ۵ هه روا ناوه بؤ حمیوانیکی
گیاخؤرو شیردمر له پیری سمدارمکانه، ملی زور
دریژه، قاچی له دستی کورت ترن، دوشاخ ی

خوارو ۵ المِرْزَأُ: كَسِيكَه گائته بمخهك دمكا
 ۵ الزُّيَابُ: بَرَوَانَه (زَرَب) ۵ زَيْذَكْت المِرْأُ:
 نَاهِرْمَتَه كَه لَمْوَيْشْتَن دَا سَمْتِى خَوَى
 هَهَلْتَه كَانْدَن ۵ السَّرِيكَلُ: پِيَاوَى كُورْتَه بِلَا كَه
 لَمْوَيْشْتَن دَا شَان هَهَلْتَه كَيْنِي.

وَهَبَ الغَرَابُ: قَه لَمْوَيْشَه قِرَانْدَى.

زَعْبُ الإِنَاءِ وَغَيْرُهُ: قَاطِبَه كَه يَان هَمْشَرِشْتِيكى لَه وَجُورْد
 پَرَبُوو.

زَعْبُ الرَادِي: شِيوَمَكَه پَرَبُوو لَاهَاوَمَكَهى هَهَنْدِيكى
 پَالِ پَيُونَا.

زَعْبَتُ القَرِيَةِ: كُونْدَمَكَه نَاوَمَكَهى دَهْرَدَايَه دَهْر.

زَعْبُ الشَّيْ: شْتَه كَه پَالَه پَه سَتَوَى كَرْد، پَالِي پَيُونَا،
 دَهْگُوتَرِي: (جَاءَ سِيلٌ يَزْعَبُ) ۵ (زَعْبٌ بِجَمَلِه):
 كُؤَلَمَكَهى خَوَى پَالِ پَيُونَا.

زَعْبُ الشَّرَابِ: هَمْوَو شَمْرَابَه كَهى خَوَارْدَهوَه.

زَعْبُ الشَّيْ: شْتَه كَهى پَرَبِيهَوَه، دَهْگُوتَرِي: (زَعْبٌ لَه
 مِنْ مَالِه زُعْبَةٌ): لَه مَالَه كَهى خَوَى وَهَجَبِيه كَهى
 دَايَه.

زَعْبُ الإِنَاءِ وَغَيْرِهِ: قَاطِبَه كَهى پَر كَرْد.

زَعْبُ الشَّيْ عَه: شْتَه كَهى لِي دُورْخَسْتَهوَه ۵
 تَزَعْبُ: نِيشَاتِي پَه يَدَا كَرْدُو گُورْجُو كُؤَلِ بُوو ۵
 تَوْرَاو رَهِي هَه لَسَا ۵ تَزَعْبُ فِي الأَكْلِ وَالشَّرَابِ:
 زُورَى خَوَارْدُو خَوَارْدَهوَه ۵ الزَّاعِبُ: شَارْمَزَاو
 گَمْپِيْدَه بَه نَاو جِيهَان دَا ۵ الزَّاعِيَّةُ: شَمْشِيْرُو
 رَمْب كَه پَالِ (زَاعِبٌ) بَدْرِيْن جَا وَشَهى (زَاعِبٌ)
 نَاوَى نَادَه مِيَزَاد بِي يَان نَاوَى وَلا تِيك بِي يَان
 شَمْشِيْرِيكى وَهَآيَه كَه رَاوَه شِيْنْدِرَا دَه لَسِي
 دَه جِيْتَهوَه نَاوِيَه كَه لَمْبَر زُورْ نَهْرَمَى ۵ الزَّعْبُ:
 پَارْجَه كَالَايَه ۵ الزُّعْبَةُ: بَه مَانَا (الزَّعْبُ) دئ ۵
 الزُّعْبَلُ: مَنْدَالِيك خَوَارْدِنِي پِي نَه كَهوَى وَرْگِي
 زَل بِيئُو مَلِي بَارِيك ۵ هَهْرَاوَا نَاوَه بُو
 حَمْشَهْرَهى حِيْرَبَاء ۵ مَار ۵ رُوْمَكِي كُولَه كَه ۵

تِيك جُونَى رِيخُوْلَهو هَه بُوونَى نَا زَارَى زُور
 لَمْوَيْخُوْلَهَا ۵ الزُّرْقُ: جُورَه بَانْدَه مِيَه كَه لَمْپِيْرَى
 هَه لُؤُو بَا زِمَكَان جَه سْتَهى تِيك سَمْپَرَاوَو كَه تَهِيَه،
 دَهْنِدُو كِي گَه وَرَهو كَه وَنَهِيَهى وَ قَه رَاخ تِي زَه
 لَه هَه مَوو شُوِيْنِيكى جِيهَان دَا هَمِيَه ۵ الزُّرَاقَةُ:
 لُولَه پَه كَه لَمْشُوشَهو شْتِي وَآ سَهْرِيكى تَه سَكُو
 سَهْرِيكى بِلَاوَه، لَه نَاوِيْدَا شْتِيكى مَه پِلَهو دَرِيْزُ
 هَمِيَه شَلَه مَه نِيهِيَه كَه كِيْش دَه كَاو پَاشَان هَرِيْشِي
 دَه دَا ۵ السَّرِيكُ: بَا زَى نِيْر ۵ جَاوِيْزُ ۵ السَّرِيكُ:
 بَه لَه مَو كَه لَه كَه بَه سَهوْلَه لِيْدَان دَهْرَاو ۵
 المِرْزَأُ: رَمِيى كُورْت ۵ زَرَمَه زَرَمَا: پَرَبِيهَوَه.

زَرَمُ زَرَمَا: كُوتَايِي هَاتُو بَرَا، تَهوَاو بُوو، دَهْگُوتَرِي:
 (زَرَمُ الدَّمْعِ، زَرَمُ البُرْلِ، زَرَمُ الكَلَامِ، زَرَمُ البَيْعِ) ۵
 رَزْدُو چِرُوك بُوو، زَه لِيْل بُوو ۵ تَهْنَكِي پِي
 هَه لَجْنِي ۵ (هَرُ زَرَمٌ وَهِيَ زَرَمَةٌ) ۵ أَنْزَمَ الشَّيْ:
 بَه مَانَا (زَرَمَةٌ) دئ ۵ زَرَمَ الشَّيْ: بَه مَانَا (زَرَمَةٌ):
 دئ ۵ الأَزْمُ: بِشِيْلَه ۵ الزَّرِيْمُ: بِي دَه سَه لَاتِي زِيْر
 دَه سْتَهو بِي پَه شْتُو بَه نَا ۵ الزَّرْتَبُ: گِيَايَه كِي
 بُوْنَخُوشَه ۵ زَاهِرْمَان، قَاطِبَه كُولَه ۵ السَّرِيْنِيخُ:
 عُونَصُورِيكَه دَه شُوبَه يَتَه فِيلِزَات لَه بُوَارَى
 پَزِيْشَكِي دَا بَه كَارْدَه مَه يَنْدِرِي هَهْرَاوَا بُو لَه نَاو
 بَرْدِنِي جِرُو جَانَه وَهَرِيْش.

زُورَى عَلَيْهِ زُرِيَا وَزَرَايَه: رَه خَه نَهى لِيْگَرْتُو لُؤْمَهى
 كَرْد ۵ كَارْمَكَهى بَه دَل نَه بُوو ۵ (أَزْرَى عَلَيْهِ):
 بَه مَانَا (زَرَى) دئ ۵ (أَزْرَى بِالشَّيْ): شْتَه كَهى
 بَه هِيْج وَ پُوج زَانِي بَه نَابُوتِي لَه قَه لَه م دَا ۵
 (أَزْرَى بِأَخِيَه): كَارِيكى خَسْتَه سَهْرَشَانِي بَرَا كَهى
 دَه پَهوَى بَه سَهْرِيَا بَرُوْمَه نِي ۵ زَارَا: رَه خَه نَهى لِي
 گَرْت ۵ عَه بِيى لِي دُؤُزِيهَوَه ۵ إِزْدَرَاةُ:
 سُو كَايَمْتِي پِيْكَرْد عَه بِيى لِي گَرْت ۵ اسْتَزَرَاةُ:
 بَه مَانَا (إِزْدَرَاه) دئ ۵ الزَّرَايَةُ: (العظْمَةُ الزَّرَايَةُ):
 پَارْجَه نِيْسَقَانِيكَه نَزِيك پَاشَه مَوَى لَآشَهوِيْلَهى

دريژه، زور جوړی همیه، له زور بواړی پزیشکی
دا که لکی لئ و مرده گری ۵ زعفران الحدید:
ژمنگی ناسن.

زَعَقَ زَعَقًا: هاواری کرد ۵ زَعَقَ فلانًا: فلانکسی
ترساند ۵ به هیز به سمریا نه راندی و ترساندی.
زَعَقَ الدُّوَابَّ: به خیرایی و لآخه کانی راوانان.

زَعَقَ القِدْرَ: زوری خوئی له منجه له کشته که کرد
خواردنه که ی سویر کردو که لکی نه ما ۵ زَعَقَت
الريح الثراب: پشمباکه گل و خوله که ی
هه لساندو دونیای کرده تمبو توژ.

زَعَقَ زَعَقًا: به ترسه وه جوست و چالاک بووه ۵ زَعَقَ
الماء والطعام زَعَقًا: ناوکه، خواردنه که زور تال
بوو ناتواندری بخوریته وه یان بخوری ۵ اَزَعَقَهُ:
ترساندی ۵ اَزَعَقَ القِدْرَ والطعامَ: خوئی زوری
کرده ناو منجه له که وه یان خواردنه که وه ۵
اِنزَعَقَ: ترسا ۵ (اِنزَعَقَ الدُّوَابَّ): و لآخه که ترسا
۵ الزُعَاقُ: ناوی زورتال که نه تواندری
بخوریته وه خواردنی زورتال که نه تواندری
بخوری ۵ الزُعَاقَةُ: دمنگ، دمگوتری: (سمعت زَعَقَةُ
المؤذن) ۵ الزُعَاقَةُ: بیری ناوی تال ۵ المِزَعَقُ:
خیرا و به په له، دمگوتری: (سر مزعق): واته
رؤیشتنی خیرا.

زَعَلَ زَعَلًا: جوست و چالاک بووه. ۵ زَعَلَ من المرض
او الجوع: به هوئی نه خوشییه وه یان
برسایه تییه وه نالاندی و خوئی نه مندیو نه ویدیو
کرد. ۵ زَعَلَ من الشيء: به هوئی شته که وه نازاری
هئ گه یی و رفی هه لسا ۵ اَزَعَلَهُ: گورج و گولی
کرد ۵ اَزَعَلَهُ من مكانه: له شوینی خوئی
نیزعاجی کرد ۵ تَزَعَلَ: جوست و چالاک بوو ۵
الزُّعَلَةُ: نوعامه ۵ نافرمتیک سال نا سالتیک
مندالی بیی.

زَعَجَهُ زَعَجًا: توشی دله پراوکی و پارایی کرد ۵
له شوینی خوئی هه لی که مند ۵ دموی کرد ۵
اَزَعَجَهُ: به مانا (زَعَجَهُ) دئ ۵ اِنزَعَجَ: به مانا
(زَعَجَ) دئ، ناره حمت بوو ۵ المِزَعَاجُ: نافرمتیک
هه دادانی نه بی و هه ربی و بچی و له شوینی تیک
جیگر نه بی.

زَهَرَ السُّنْفَرُ والریش والوبر: موو که یان
به روپوله که یان کولکه که کم و په له په له بوو
بهیسته که ی زیره مو میان دیاره، دمگوتری: (زَعِرَ
المكان): شوینه که کم گزوگیا بوو به متنه کی و
بچی بچی رومکی لی رو ابوو.

زَعِرَ فلان: فلان رهوشی ناشیرین بوو خیرو بیری
که کم بوو ۵ اِزَعَارُ: به مانا (زَعِرَ) دئ ۵ اِزَعَرَ:
به مانا (زَعِرَ) دئ ۵ الأزعرُ: رهوش ناشیرین ۵
الزُّعْرُ: ده لال و جهقا و سو ۵ الزُّعْرُورُ: گویز ۵
به دپره وشو و تورپه و تهوسن ۵ زَعَزَعَهُ رِيه:
به هیزو و رهسکاوتن شته که ی جولاند ۵ زَعَزَعَ
الإبلَ وَغَيْرَهَا: به ته و ژوم و خیرایی حوشرمه که ی
لی خوپی ۵ تَزَعَزَعَ: به هیزو زهخت رای
پسکاوت ۵ الزُّعَازُجُ: بای به هیز ۵ الزُّعَازُجُ: بای
به هیز ۵ الزُّعَازُجُ: به مانا (زَعَازُجُ) دئ ۵
الزُّعَازُجَةُ: کومه تیک سمریاز (دسته، په ل، لق)
که نه سب سواریان زور بی ۵ الزُّعَازُجُ: به مانا
(زَعَازُجُ) دئ ۵ (سر زَعَزَعَ): رؤیشتنی خیرا.

زَهَطَ فلان زَهَطًا: خنکاندی ۵ الزُّهَاطُ: (موت
زاعط): مردنی کوت و پر ۵ الزُّهَاطُ: شوینی
خه تهره و هه وتینهر ۵ اَلزُّهَاطُ: به مانا (زُهَاطُ)
دئ ۵ (سیف مزعف): شمشیری خیرا بکوژ ۵
زَعْفَرُهُ: به مزعفران پهنگی کرد ۵ تَزَعَفَرَ:
به مزعفران بوخنخوشی کرد یان پهنگی
کرد. ۵ الزُّعْفَرَانُ: رومکی که شیوه پیوازو ته منه

رَعَمَ زَعْمًا: گومانی بوو ۵ وشه (زعم) بهزوری بؤ شتی بوچ و بی بناغه بهکاردمهیندرئ ۵ همروا بهمانا (دروى کرد، گومانی برد، بهرعودمی بوو، فرمانبرمواپی کرد) دئ.

رَعَمَ زَعْمًا وَرَعْمًا: تهماعی بهیداکرد، دمگوترئ: (هو يزعم في غير مزعم) واته: تهماعی همیه لهشتیک دا که تهماعی لی ناکرئ.

رَعَمَ زَعْمَةً: بوو به لیپرسراوو کار بهدهست، دمگوترئ: (زعم قومه) ۵ اَزَعَمَ فَلَانًا: فلانکمس فرمانبردار بوو ۵ اَزَعَمَ الْأَمْرُ: کارمکه مومکین بوو ۵ اَزَعَمَ فَلَانًا: خواردنی دا بهفلان ۵ اَزَعَمَ فَلَانًا الشَّيْءَ: فلانکمس کرده بهرعوردمی شتمکه ۵ تَزَاعَمَ: بیکهوه ناخاوتنیان کردو بؤ یهکتر دوان دهریاری قسمو باسئک که بریویان بی نیبوو ۵ تَزَاعَمَا علی کذا: ههمناهمنگیان کرد لهسمر فلان شت ۵ تَزَاعَمَ: دروی کرد ۵ تَزَاعَمَ الْقَوْمَ: بوو به سهروکی گهلمکه ۵ التَزَاعَمَةُ: سهروکی، فرمانبرمواپی ۵ باشرین مال، زورینهی مال لهمیراثو شتی وا ۵ التَزَعْمَةُ: قسه ۵ الرُّعْمِيمُ: سهروک ۵ بهرعورده، کهفیل ۵ التَزَعْمُ: کاری بتمانه بی نهکراو، دمگوترئ: (أمر فيه مزاعم): کاریکه خوارو خبیجهو پرکیشمیه ۵ زَعْنَقَتِ الماشطة العروس: ناهرته نارایشکارمکه بوکهکهی رازاندوموو جوانی کرد ۵ التَزَعْنَقَةُ: پوخلأواتی همموو شتیک و خرابمکهی ۵ تاقم و پیپر لههرشتیک ۵ نهوشتهی لهماسی دا همیه ومکوو بالی باننده ۵ پارچه قوماش لهکراسئک لای خواروی کراسی درآو ۵ تاقم و بنهمالمیهک لهووزو خیل ۵ همرتاقم و پیپرئک بیک هاتین لهچند بنهجهو بنهمالمیهک ۵ التَزَعْنَقَةُ: بهمانا (التَزَعْنَقَةُ) دئ.

رَعَمَبَ زَعْبًا: بهره وردمی بالئندمو گمنده مووی دهمو جاوی نادمیزاد دهرکهوتن ۵ زَعَبٌ: بهمانا (رَعَبٌ) دئ ۵ اِزْعَابٌ: بهمانا (رَعَبٌ) دئ ۵ الأزْعَابُ: نهمسپی بهلمک ۵ الرُّعَابَةُ: بهرو پوئی وردمی بال ۵ الرُّعْبُ: بهرو پوئی وردمی بالئنده ۵ نهو ورده مووانه بهسمری پیایوی بهروه دممیننهوه تالتاله ومکوو گمنده موو دهجن ۵ زَعْبِرُ الثَّوْبِ: قوماشهکه پرزو پالی ههلدا تووکی ههلدا ۵ زَعْبِرُ الثَّوْبِ: پرزو پالی قوماش ۵ زَعْبِرُ الثَّوْبِ: پرزوپالی قوماش.

رَعَدَ البعير زَعْدًا: بهخیریای حوشرمکه داگهراپه خوار. ۵ رَعَدَ النهرُ: روبرمکه ناوی ههلساو لیوان لیو بوو. ۵ رَعَدَ الشَّيْءُ: شتمکهی گوشی.

رَعَدَ فَلَانًا: قورتمی فلانکمس جهراپند.

رَعَدَ السَّقَاءُ: ممشکهکهی گوشی بوئنهومی رونهکمرمکهی بیته دهر.

رَعَدَ فَلَانًا بالكلام: فلانکمس جولاند بوئنهومی بیخاته قسه ۵ ههلینا بؤ ناخاوتن ۵ اَزْعَدَتِ ولدها: دایکهکه شیری دا بهمندالمکهی ۵ الرُّعْدُ: رونهکمره که لهزارکی ممشکه دپتهدهر ۵ رَعْدَبٌ: توره بوو، رقی ههلسا ۵ رَعْدَبٌ علی الناس: زوری داوا لهخلمک کرد ۵ الرُّعْدَبُ: هاتنه خوارموی بهتهوزوم لیزمه ۵ بارههوه گهراپنهومی دمنگ لهفورگی حوشردا ۵ رَعْدَةٌ البعيرُ: حوشرمکه بارهبارمکهی حوی لهفورگی دا خواردموه ۵ رَعْدَتِ المرأَةُ: ناهرتمکه تللی لیو ههلهلهی کیشا لهکاتی خوئشی و فهرههی دا ۵ رَعَزَعُ الشَّيْءِ: شتمکه سوک بوو (رَعَزَعُ به): گالتهی پی کرد ۵ رَعَزَعُ الشَّيْءِ: شتمکهی حمشارداو شاردیهوه، دمگوترئ: (رَعَزَعُ كَلَامُهُ): قسهکانی بهسرتوه پرتهکردو ماناگانی جوان

رَعَمَ زَعْمًا: گومانی بوو ۵ وشه (زعم) بهزوری بؤ شتی بوچ و بی بناغه بهکاردمهیندرئ ۵ همروا بهمانا (دروى کرد، گومانی برد، بهرعودمی بوو، فرمانبرمواپی کرد) دئ.

رَعَمَ زَعْمًا وَرَعْمًا: تهماعی بهیداکرد، دمگوترئ: (هو يزعم في غير مزعم) واته: تهماعی همیه لهشتیک دا که تهماعی لی ناکرئ.

رَعَمَ زَعْمَةً: بوو به لیپرسراوو کار بهدهست، دمگوترئ: (زعم قومه) ۵ اَزَعَمَ فَلَانًا: فلانکمس فرمانبردار بوو ۵ اَزَعَمَ الْأَمْرُ: کارمکه مومکین بوو ۵ اَزَعَمَ فَلَانًا: خواردنی دا بهفلان ۵ اَزَعَمَ فَلَانًا الشَّيْءَ: فلانکمس کرده بهرعوردمی شتمکه ۵ تَزَاعَمَ: بیکهوه ناخاوتنیان کردو بؤ یهکتر دوان دهریاری قسمو باسئک که بریویان بی نیبوو ۵ تَزَاعَمَا علی کذا: ههمناهمنگیان کرد لهسمر فلان شت ۵ تَزَاعَمَ: دروی کرد ۵ تَزَاعَمَ الْقَوْمَ: بوو به سهروکی گهلمکه ۵ التَزَاعَمَةُ: سهروکی، فرمانبرمواپی ۵ باشرین مال، زورینهی مال لهمیراثو شتی وا ۵ التَزَعْمَةُ: قسه ۵ الرُّعْمِيمُ: سهروک ۵ بهرعورده، کهفیل ۵ التَزَعْمُ: کاری بتمانه بی نهکراو، دمگوترئ: (أمر فيه مزاعم): کاریکه خوارو خبیجهو پرکیشمیه ۵ زَعْنَقَتِ الماشطة العروس: ناهرته نارایشکارمکه بوکهکهی رازاندوموو جوانی کرد ۵ التَزَعْنَقَةُ: پوخلأواتی همموو شتیک و خرابمکهی ۵ تاقم و پیپر لههرشتیک ۵ نهوشتهی لهماسی دا همیه ومکوو بالی باننده ۵ پارچه قوماش لهکراسئک لای خواروی کراسی درآو ۵ تاقم و بنهمالمیهک لهووزو خیل ۵ همرتاقم و پیپرئک بیک هاتین لهچند بنهجهو بنهمالمیهک ۵ التَزَعْنَقَةُ: بهمانا (التَزَعْنَقَةُ) دئ.

رون نهکردنموه ◊ اَلزُّعْفَرُغُ: نادمیزادی قالب
سوکى جوستو چالاک ◊ نادمیزادی بنهجهو
نمژاد نماسراو ◊ الزُّعْفَرُغُ: کورته بالای بچوک ◊
زَعَفَّتِ الْبُشْرُ زَعْفًا: بیرمه ناوی زور بوو ◊
(زَعَفَّتِ السَّمَاءُ): ناسمان بارانی باراند ناوی
خوی رشت.

زَعَفَّ فِي حَدِيثِهِ: دروو دهلمهسی بهمسهگانیهوه نا،
دمگوتری: (زَعَفَّ كَلَامُهُ كَثِيرًا): زوری درو
بهمسهگانیهوه نان.

زَعَفَّ لَنَا مَالًا كَثِيرًا: زوری لهمالو سامانی خوی بو
دابیرین.

زَعَفَّ فَلَانًا: زمبری لهفلان داو برینداری کرد ◊
ازدَعَفَّ الشَّيْئُ: شتهکهی ههنگرتو پیچایهوه ◊
الزُّعْفَرُغُ: هورینک باران ببارینسو ههموو
ناسمانی داگرتیب ◊ زُرْبِي بَانُو دَرِيئُ ◊ الزُّعْفَرُغُ:
چیلکهو چهوینل ورده دارو سهره کوتهره ◊
پرژوبالی درهختو گیاوگزی لاواز ◊ الْمِرْزَعْفُ:
چنیسو تاممزوقی بوشت ◊ ههنگاو درینژ.

زَعَلَ الشَّرَابُ زَعْلًا: شهرابهکهی بهیهکجار کرده
پیالمهکموه ◊ شتهکهی لهناو دهمی خوی دا
هیناو برد.

زَعَلَ بَبْرُلَه: میزهکهی به بهچر بهچر کرد ◊ اَزَعَلَتِ
الطُّعْنَةُ بِالْمِ: برینمهکه خوین لیبهوه فیجقهی
کرد ◊ اَزَعَلَ الشَّرَابُ: شهرابهکهی بهیهکجار
کرده بهرداخهکموه خواردیموه ◊ اَزَعَلَ الطَّائِرُ
فَرْخَهُ: بانندمهکه بهمدنوک خواردنی کرده ناو
دمندوکی بیچومکانیهوه ◊ الزُّعْلُ: غمش ◊
الزُّعْلَةُ مِنَ الشَّرَابِ: هومه شراب نهاندازهی
نهموهی دم پرپکا ◊ چورینک میز ◊ دلویه
میزینک ◊ الزُّعْلَسُلُ: روق سوک ◊ مندال ◊
بیچومکوثر ◊ چورینکه لهخورمای سوری دمنک
گهوره شیرین (لهمیصر ههیه) ◊ تَزَعَّمُ الْجَمَلُ:

حوشترمهکه بارانندی لهشسهویلهکانی دا
بارمهبارمهکهی دوباره کردهوه ◊ تَزَعَّمُ الْفَصِيلُ:
بیچومهکه بههیشوشی بارانندی ◊ تَزَعَّمُ فَلَانُ:
فلانکسهس بهرق ههلساوییهوه قسهی کرد ◊
الزُّعْمُ: زمان بیس.

زَعَّتِ الْإِنَاءُ زَفْنَا: قابهکهی پرکرد ◊ (زَعَّتِ فَلَانًا):

فلانکسهسی ماندو کرد ◊ رقی ههلساند ◊ دهری
کرد ◊ پالی پیومهنا.

زَعَّتِ الدَّابَّةُ وَلَاغَهْكَهَى لِحِ خَوْرِي.

زَعَّتِ الْحَدِيثُ فِي أُذُنِهِ: هسهکانی بهگوئی دادا.

زَعَّتِ الشَّيْئُ: بهقیرو زفت شتهکهی سواخ دا.

الزُّعْفَرُغُ قَيْرُ ◊ مادیهکی رهشی رهقه بهمنگرو
گهرمی دمتویتتهوه).

زَفَرُ زَفِيرًا وَزَفْرًا: ههناسهی همتیس ماوی ههنگیشا
◊ زَفَرَتِ النَّارُ: ههنگیرسانی ناگرمهکه بیسترا.

زَفَرَ الشَّيْئُ زَفْرًا: شتهکهی ههنگرت ◊ (زَفَرَ الْمَاءُ):

ناومکهی ههتینجاو پهزمهندهی کرد بو
خواردننهوه ◊ الزُّافْرَةُ: سوچی خانوو بالهخانه ◊

شان و ناوشان ◊ کومهل و پیر ◊ دهستهو تاقم و
لقو سوپای شهر ◊ دهرمگ و کولهکهی کهپره
میو ◊ پهراسوو، دمگوتری: (فرس شدید

الزرافر): نهسپینکی پهراسو نهستورو پتهوه ◊
تایمهفو کومهلی بارمهتیدمر ◊ الزُّفْرُ: کؤل و بار

◊ بارو بارگهنهی ریبار ◊ جهماعمت و تاقم ◊
الزُّفْرُ: نازاو جاو نهترس ◊ پیاو ماقول و ریش

سپی هوز ◊ دهریا ◊ روباری گهوره و زور ناو ◊
پیاوی سهخی و دهست و دلفراوان ◊ بهخششی

زور ◊ دهستهو تاقمی سوپا ◊ زَفْرَةُ الشَّيْئِ:

ناومراستی شت ◊ (زُّفْرَةُ الشَّيْئِ): بهمانا

(زَفْرَتَه) دئ، دمگوتری: (فرس عظیم الزُّفْرَةُ):

نهسپینکی ورگ زل و فراوانه ◊ السُّزْفِيُّ:

ههناسهدانی قول، ههناسهدان دواي ۴۴۲

زَقْنُ زَفَا: سماى كرد.

زَقْنُ فُلَانًا: پالى بفلانكسموفا ۵ همروا دمگوترئ: (هم زَقَانَةُ حَفَانَةُ): نهوانه پيڙيكن هلدبهرن و خوراك لرف دمدن ۵ الزَقْنُ: كهپريكه لهسر سمریان دروست دمكړئ بؤنومى سهقمهكه له گهراو سهوول بندان بپاريزئ.

زَقَّتِ الرِّيحُ زَفِيًا وَزَفِيَانًا: بايمكه بمتوزم هلبوو.

زقت القوس: قهوسهكه دمنگي ليومهات.

زَقَّ فُلَانٌ بِنَفْسِهِ: فلانكس خوى بهخت كرد.

زَقَّ الشَّيْءُ: شتهكهى پال بپومناو هاويشتى، دمگوترئ: (زَقَّتِ الرِّيحُ السَّحَابَ وَالغَبَارَ): رشمهبايمكه همورهكهى پادا تووزو خوئلهكهى پادا ۵ (زَقَّتِ الْأَمْوَاجُ السَّفِينَةَ): شهبولهكان كهشتييهكهيان لهپرموى خوى لادا ۵

زَقِيَّ الحَادِي المَطِيَّ: حوديه خوئنهكه (حوشترهوانه گوراني بيژمكه) حوشترمكهى لى خورى ۵ ازفاه: لهشوينيكهوه گواستيبهوه بؤ جيبمكى تر، دمگوترئ: (أزفى العروس): بوكهكهى لهماله باوانيهوه گواستهوه بؤ مالى ميردمكهى.

زَقَبَ الجُرَذُ فِي جُحْرِهِ: جرحهكه جووه كوني خوئمهوه. ۵ زَقَبَ فُلَانٌ الجُرَذَ فِي جِحْرِهِ: فلانكس جرحهكهى كرده كونهكهيمهوه ۵ زَقَبَ المَكَاءُ: هاواركمرمه هاواري كرد ۵ انزَقَبَ الجُرَذُ: جرحهكه جووه ناو كونهكهيمهوه ۵ الزَقَبُ: ريگاي تمنگمبهر، دمگوترئ: (رَمَيْتَهُ مِنْ زَقَبٍ): لمنزيكهوه بيمهوه نا ۵ زَقَزَقَ الطَّائِرُ زَقْرَقَةً وَزَقْرَاقًا: بالندمكه زيقه زيقو جريوه جريوى كرد ۵ زَقَزَقَ الطَّائِرُ فَرْحَهُ: بالندمكه بيجومكاني هينانه زاقه زاق ۵ زَقَزَقَ فُلَانٌ: فلانكس لهسره خو بيكنى ۵ زَقَزَقَ الصَّبِيُّ: مندلتهكهى

مانى ۵ بيچهوانمى (شهيق)ه كهبهمانا ههلكيشانى همناسمه ۵ زَقَزَزَتِ الرِّيحُ: رشمهبايمكه ههليگرد و زموزى لمرهختهكان هينا ۵ زَقَزَقَ المَرْكَبُ: كاروانهكه خرمهخرم و تمهتهقى لى هات ۵ زَقَزَقَ فُلَانٌ: فلانكس هه لمرزى ۵ بمشيويمهكى جوان روى ۵ زَقَزَقَ الطَّائِرُ: بالندمكه خوى هلدواو بالهكاني كردنمهوه ۵ زَقَزَقَتِ الرِّيحُ الحَشِيشَ وَغِيْرَهُ: بايمكه گياو گومكهى پړواند ۵ تَزَقَزَقَ: هه لمرزى ۵ الزَقَزَقُ: رشمهباى بههيزو بمردهوام ۵ الزَقَزَقَةُ: بهمانا (الزَقَزَقُ) دئ ۵ الزَقَزَقُ: بهمانا (الزَقَزَقُ) دئ ۵ شتى سوكو كه م نمود.

زَقَّ زَفَاً وَزَفَوًا وَزَفِيًا: پهلمى كرد ۵ زَقَّتِ الرِّيحُ: بايمكه هه ل بوو روى.

زَقَّ الطَّائِرُ زَفَاً: بالندمكه هه لظري و بالهكاني كردنمهوه.

زَقَّ العُرْسُ زَفَاً وَزَفَةً: بوكهكهى لهماله باوانهوه گواستهوه بؤمالى ميردمكهى.

زَقَّ الطَّائِرُ زَفَاً: بالندمكه همپوردهى زورو پريون ۵ أَزَقَّ: بهمانا (زَقَّ) دئ ۵ أَزَقَّ الظَّلِيمَ وَغِيْرَهُ: بيجهوه نوعامهكهى تاودا بؤ خيرا رويشتن ۵ أَزَقَّ العُرْسُ: بهمانا (زَقَّهَا) دئ ۵ اسْتَزَقَّهُ الشَّيْءُ: شتهكه كهى كردهوه، سوكى كرد ۵ اسْتَزَقَّ السَّيْلُ الشَّيْءَ: لاهامكه شتهكهى رادا ۵ الزَقَافُ: (ليلة الزَقَافِ): شهوى زاواو بوكينى.

السَّرَفُ: پمړه ورمى بالنده ۵ الزَقَّةُ: جارتيك، جهليك، دمگوترئ: (جشك زَقَّةٌ أَوْ زَقَّتَيْنِ): هاتم بولات جارتيك يان دوو جار ۵ الزَقَّةُ: تاقم و پيڙ ۵ الزَقُوفُ: نوعامه ۵ الزَقِيْفُ: خيراو تيزرؤ ۵ المَزَقَّةُ: كمزويمهكى سمر دانه پؤشراوه بوكى بى دمگوترئتهوه.

زَقَى زَقِيًّا: بهمانا (زقا) دی ۵ ازقاه: وای لی کرد
بخوینتی، بگری ۵ ازقی هامة فلان: فلانکسی
کوست ۵ الزاقي: که لمشیر ۵ الزُقِيَّة: کومه و کؤ
لههر شتیک بین.

زَكَأَ اليه زَكَاً: پستی بیومداو کردیه پشتیوانی
خوی ۵ زَكَّتِ الْمَرْأَةُ بَرْلدها: نافرتهکه مندالی
بوو.

زَكَأَ فلاناً كذا سُرطاً: نهومنده قه مجیبهی
لهفلانکسی دا.

زَكَأَ فلاناً درهماً: نهومندی دبرههه زیو بؤ فلان
ژمارد ۵ یان خیرا بؤی ژماردو پیی دا.

زَكَأَ حَقَّةً: مافی خوی دابهوه پیی ۵ ازكاً منه حَقَّةً:
مافی خوی لی ستاندموه ۵ الزكأُ: دمگوتری:
(هو زكأء النقد): نهو دهولههمندو بهحازرو
بمنهقد شت دمگرتی ههرز ناکا ۵ الزكأُ: پهناکه
۵ زَكَبَتِ الْأُمُّ وَلدها (ریولدها) زَكْباً: نافرتهکه
بمهک ژان مندالمهکی بوو.

زَكَبَ الإِنَاءَ: قابهکهی پرکرد.

الزُّكْبَةُ: نوتفه (دلؤبه مننی) ۵ مندال.

زَكَرَ الإِنَاءَ: قابهکهی پرکرد ۵ زَكَرُهُ: بهمانا
(زَكَرُهُ) دی ۵ تَزَكَرَ: پرپوو، دمگوتری: (تَزَكَرَ
بطنه): گمدی پرپوو ومکوو کونده ههلاخنرا ۵
الزُّكْرَةُ: کوندهبهکی بجوکه ناوی خواردنهومی
تیدمگرتی ۵ زَكَرْكَ: رؤیشت لهبهر پیری یا
نهخوشی همنگای کورتی ههلینان ۵ تَزَكَرْكَ:
پیداویستی خوی نامادهکرد.

زَكَ الرجلُ والفرخ: بیاوکه یان بیچومکه بهلؤزه
لؤز همنگای کورتی ههلینان لهبهر لاوازی و بی
هیزی ۵ زَكَّتِ الدُّرَجَةُ: بالئنده کورکیبهکه
حمدلحؤو ههلبهزو دابهزی کرد.

زَكَ الإِنَاءَ: قابهکهی پرکرد.

ههلبهپراند ۵ الزُّزْفَاةُ: نافرمتیک لهسهره خؤ
بپروا ۵ زَقَّه زَقًّا: بهخیریای قوتی دا ۵ تَزَقَّه:
بهخیریای قوتی دا، واته بهمانا (زَقَّه) دی ۵
بهگورجی و لهناکاو لی فراند، لی رفاند ۵
الزُّقَّةُ: نهوشتهی قوت دمگرتی.

زَقَّ الطائرُ فَرَحَهُ: بالئدمکه بهمدندوکی خواردنی دا
بمبیچومکانی.

زَقَّ الذبيحة: کوشتیبهکهی لهلای سهریهوه گروو
دایمالی بؤلای پاشوانی ۵ زَقَّ الجِلْدُ: پیستمهکی
لهگرده ملهوه گروو تاگهیشته قاجی دواومی
حهیوانمهکه بؤنهومی پیستمهکه بکاته کونده ۵
زَقَّ فلاناً: مووی سهری فلانکسی تاشی هیجی
پیومنههیشتهموه ۵ الزَّقَّاقُ: رینگهکی تمنگهبهر
دهریجی یان داخراو بی ۵ الزَّقُّ: کونده؛
زهرقیتکه لهپیست موومکانی دمپرینهوهو
لهبهنهوه ههلیناکه ندرین ناوی تیدمگرتی بؤ
خواردنهوهو شتی تر.

زَقَّمَ الحَبْرُ وجره زَقماً: نانمهکی کرده پاروو قوتی
دا ۵ ازقَّه الشَّيْنُ: شتهکهی بی قوت دا ۵
إِزْدَقَّمَهُ: قوتی دا ۵ تَزَقَّمَ فلان: فلانکس زههوم،
تالای خوارد ۵ تَزَقَّمَ الحَبْرُ وجره: نانمهکی قوت
دا ۵ الزَّقْمُ: درهختیکی تالی بؤن ناخوشه،
خؤزاکی دؤزهخیانه ۵ ههرخؤزاکیک کوشنده
بی، بخؤرمهکی بکوزی ۵ الزَّقْمَةُ: پهتاو تاعون،
کولیرا.

زَقَّنَ الحِمْلُ زَقًّا: کؤلمهکی ههلگرت ۵ ازقَّه:
یارممتی دا بؤ کؤل ههلگرتن.

زَقَا الطائرُ والديكُ زَقاً و زَقَاءً: بالئدمکه یا
که لمشیرمهکه خویندی.

زَقَا الصبيُّ: مندلمهکه بهکول گریاو گریانهکهی توند
کرد.

بۆچوننهكهى راست دهر بچى و فیراسهتهكهى
 بیتهدى ۵ الزکَنُ: پاریزمرو ضابطو نهفسمر.
 زَكَا الشَّيْءُ زُكْرًا وَزَكَاةً وَزَكَاءٌ: شتهكه گهشهى
 کردو زیاد بوو.
 زى فلان: فلانکس صالح بوو ۵ ناز بهرورده بوو،
 كهوته خوښى و شادبیهوه ۵ فلانکس شیایى
 نهوه بوو ۵ نهم کاره شیایى فلان نهبوو.
 زَكِيٌّ زَكِيٌّ وَزَكَاءٌ: گهشهى کردو زیاد بوو ۵ ازكى
 الشَّيْءِ: شتهكه گهشهى کردو زیاد بوو ۵ ازكى
 الشَّيْءِ: بهمانا (ازگاه) دئى ۵ چاكى كردموه پاكى
 كردموه ۵ زَكِيٌّ نَفْسُهُ: مهدحو شهناى نهفسى
 خوښى کرد ۵ زَكِيٌّ الشَّهْرَةُ: شاههتهكانى بهعادلو
 نههل دانان ۵ زَكِيٌّ مَالُهُ: زمكاتى مالهكهى دا ۵
 تَزَكَّى: بؤ موطاومعهى (زَكِيٌّ) هاتووه ۵ تَزَكَّى
 فلان: فلانکس صالح بوو باش بوو ۵ خَيْرُو
 خیراتى کرد ۵ الزكَا: جوت بهرامبهر تاك
 لمبوارى ژماردها، دمگوترئ: (خَسًا أَوْ زَكَاً): تاك
 یان جوت ۵ الزكَاةُ: بیتو بهرمكمتو
 گهشهپیدان ۵ پاكو و خاوتنى ۵ چاكسازى ۵
 بافتهى شت ۵ لهشهریعت دا بریتیهه
 لهبشيك لهمالى ساماندار دمدرى بهههزار
 بهجهند مرجیك ۵ الزكِيَّةُ: أرض زكِيَّةُ:
 زهوییهكى پاكو بهبیت.
 زَلَجَ اللَّيْلُ بِأَيْمِ زَلْجًا: مندالمهكهمگرى دایكى بوو
 لئى دوور نهكهوتهوه ۵ الزَّلْجِيَّةُ: حهئوایهكه
 لهههوبر دروست دمكرئو زمبى تئیدمكرئ
 دمكوئیندرئو و پاشان دؤشاوى تئيكهال دمكرئو
 رمق دمبج و مكوو باسوق ۵ الزَّلْجِيَّةُ: بارو.
 زَلَجَ زَلْجًا وَزَلْجَانًا وَزَلْجًا: بهخیرایى رقیشتو
 پاشان هئواش بووموه.
 زَلَجَ مِنْ فِيهِ كَلَامٌ: قسمیهكى لهدم دمرچوو.

زَكَمَ: لاوازو بی هئیز بوو لمبمر نهخوښى ۵ بهربوو
 ۵ أَزَلَ عَلَى الشَّيْءِ: بهسمر شتهكهدا بالادست
 بوو داگری کرد ۵ أَزَلَ عَلَى رَأْيِهِ: سور بوو
 لهسمر راوبوچونى خوښى ۵ أَزَلَ بِبِرْلِهِ: میزى
 خوښى كوكردموهو بهندى کرد ۵ تَزَكَّكَ:
 پئداویستی خوښى نامادمکرد ۵ الزُّكُّ: كزو لاواز ۵
 الزُّكَّةُ: خهمو بههزاره ۵ زَكَتَتْ بِهِ أُمُّ زَكَاً:
 دایكى بهوهلهدى هئنا.
 زَكَمَ اللهُ فُلَانًا: خودا فلانكهسى توشى نهخوښى
 كوكهو ههلامت کرد.
 زَكَمَ الْقَرْبَةَ: مهشكهكهى پرکرد.
 زَكَمَ: توشى ههلامت بوو ۵ زَكَمَ عَلَيْهِمُ: شیواو
 گوږاو مناسرا ۵ الزُّكَامُ: ئیلتیهابیكى بههئیز
 توشى بهردهى لوت دمبج پزمینو فرمیسكو
 ناویكى زُورُو رون لهلوتهوه دئتهخوار ۵ الزُّكْمَةُ:
 دوا مندالى باوك و دایك.
 زَكِنَ إِلَيْهِ زَكُونًا: بهناى بؤیردو تئيكهلاوى بوو،
 لهگهلى دا بوو.
 زَكِنَ الْأَمْرُ زَكَاً: پئى واپوو نهوكاره ومهابه.
 زَكِنَ الشَّيْءُ: شتهكهى زانى لئى حالى بوو ۵ أَزَكِنَ
 الشَّيْءُ: بهمانا (زَكْنُهُ) دئى ۵ أَزَكِنَ فُلَانًا الْأَمْرَ:
 کارمهكى فئرى فلان کردو پئى زاناند ۵ زَاكَنَهُ:
 بهكتریان تئیگهیانند ۵ شَتِيكِي پئى پاگهیانند
 ومكوو لوغزو جهواشهكارى دهچوو ۵ لئى
 نزيك بووموه، دمگوترئ: (هَذَا جَيْشٌ يُزَاكِنُ
 أَلْفًا): نهوه سوپابهكه نزيكهى ههزار دمبج ۵
 (بِنُو فُلَانٍ يُزَاكِنُونِ بَنِي فُلَانٍ): خئىلى فلان
 لهخئىلى فلان نزيك دمبنهوهو هاموشؤیان
 دمكمن ۵ زَكِنَ: جهواشهى کردو گوږاندى ۵
 الزكَاةُ: فیراستو زهرمكى، ومكوو نهومگومان
 بؤ شتیک بهرى و وادمریچى ۵ الزكِنُ: كسئيك

زَلَجِ السَّهْمُ زَلَجًا: تیرمه که له عمرز کهوت و مهبهستی نه پیکار.

زَلَجٌ مِنْ فِيهِ كَلَامًا: قسه په کی کردو دواپی ژوان بؤوه ۵ بهی وردبوونهوه قسه په کی دمر په پانندو لری ژوانه.

زَلَجِ الْبَابِ: دمرگاکه ی به کیلون داخست.

زَلَجِ الْمَكَانِ: شوینه که لوس و خلیسک بوو، قاجی لئ هه خلیسکا ۵ اَزَلَجَهُ: وای لئ کرد هه ن بخلیسکی ۵ اَزَلَجِ الْبَابِ: دمرگاکه ی به کیلون داخست ۵ زَلَجِ الْبَابِ: به مانا (اَزَلَجَهُ) دئ ۵ زَلَجِ كَلَامَهُ: قسه که ی دمر په پانند، بلاوی کردموه، دمگوترئ: (زَلَجٌ مِنْ فِيهِ كَلَامًا ثم ندم عليه) ۵ زَلَجِ عَيْشَهُ: به بیژیوی خوی ژبانی خوی بردسهر ۵ اِنزَلَجِ: به مانا (زَلَجِ) دئ ۵ تَزَلَجِ: به مانا (زَلَجِ) دئ ۵ تَزَلَجِ الشَّرَابِ: زوری شراب خواردموه ۵ اَلزَّلَجِ: کسینک له بیتهوشی و گیانه لآو رزگاری بوبی ۵ زوری شراب و شله مهنی خوارد بیتهوه ۵ اَلزَّلَجِ: کیلون، سورگی، (همرشتینک دمرگای پی دا بخرئ و بو کردنموه ی کیلی نهوئ)، دمگوترئ: (امراة مَزَلَجٌ): نافرمتیک تۆپی سمتی و رانی گوشتیان کهم بی ۵ اَلزَّلَجِ: کسینک بیخیر و بیبری هیج پیاوختی تیدانه بی ۵ زؤل و ناکس بهجه ۵ خراب و بی که لک له مهر شتیک بی ۵ همرشتینک ریک و پیک نه منجم ندرابی ۵ زَلَجَهُ: تامی کرد ۵ (تَزَلَجَهُ): به مانا (زَلَجَهُ) دئ ۵ اَلزَّلَجِ: شتی پوچ و بهتان ۵ زَلَجَهُ: دووری خسته موه ۵ تَزَلَجَفَ: دوور کهوت موه ۵ اِزَلَجَفَ مِنْهُ: لری دوور کهوت موه.

زَلَجِ زَلَجًا وَزَلَجَانًا: رویشت و په له ی کرد.

زَلَجِ فُلَانًا: فلانکسی هه لپیچاو کردیه کونهوه.

زَلَجِ رَأْسَهُ: سمری شکاند. ۵ زَلَجِ زَلَجًا: هه له بوو ۵ زَلَجَهُ: سفت و لوسی کرد ۵ زَلَجَهُ اللهُ فُلَانًا: خودا

فلانکسی توشی نه خووشی لومباجو کرد؛ جوړه روماتیزمیکه توشی رهمگی ماسولکه دهی نازارو شه پله ی بهردموه ای لئ دمکه ویت موه ۵ اَلزَّلَجَةُ: زوحلوقه ی مندالان حندلقوو هه لبهزو دابهزی پی دمکن ۵ هه روا ناوه بو نه خووشی (لومباجو) که جوړه روماتیزمیکه.

زَلَجِ زَلَجًا: نارهمت و ناشارام بوو ۵ اَلزَّلَجُ: کالای ناومال و پیداو بیستی ۵ اَلزَّلَجُ: نادمه میزادی ناشارام و هه له ق ۵ کالو شت و مهک ۵ اَلزَّلَجَةُ: میتینمی (اَلزَّلَجَةُ) ۵ نافرمتی گه پریده و زور هاتو چوکهر بو ماله هاوسیکانی بهی کاری بیویست ۵ اَلزَّلَجَةُ: دمگوترئ: (جمعوا زَلَجَهُمْ): کاری خویان به کخست و برپاریان دا ۵ زَلَجَهُ زَلَجَةً وَزَلَجَالًا: راپته فاندو بهتوندی و هه هه توله ی هیئا ۵ زَلَجِ فُلَانِ الْمَاءِ: فلانکسی ناومکه ی خواردموه یان له قورگی دا غه ر غه ری پی کرد ۵ تَزَلَجِ: به راپته فاندنکه و هه لهرزه کهوت و همزا ۵ تَزَلَجِ نَفْسُهُ: له گیانه لآو دا هه مناسه ی جووه ناو سنگی ۵ اَلزَّلَجُ: ناوی زولان و شیرین و صاف و گوارا ۵ اَلزَّلَجَالُ: بومه لهرزه، زوی هه ژین ۵ به لآو کارسات و جورتم ۵ اَلزَّلَجُ: ته پل لیدری کاراما ۵ رُوحِ سوكِ وَ قسه خووش ۵ اَلزَّلَجُ: رویشتی خیرا ۵ اَلزَّلَجُ: بهرده وردی لوس و پوس ۵ زَلَعَتِ النَّارُ زُلُوعًا: ناگرکه بهرز بووه بلتسی سمند.

زَلَعِ لَهُ مِنْ مَالِهِ زَلَعَةً: له ماله که ی خوی پارچه په کی بو دابری.

زَلَعِ الشَّيْءَ زُلْعًا: به غافلگری شته که ی لئ رفاند.

زَلَعِ الْمَاءَ مِنَ الْبِرِّ: ناومکه ی له بیر دهر هیئا.

زَلَعِ فُلَانًا: به گوجان و دار عه صا له فلانکسی دا.

زَلَعِ رَأْسَهُ: سمری هه لاشت.

زَلَع جلدہ بالنار: پیستی بمانگر سوتاند، داخی کرد
 ۵ زَلَعَتِ الكفَّ أَو القَدَمُ زَلْعاً: لمپهدستی یان
 حاجی قه لشان ۵ زَلَعَتْ جِراحتَهُ: برینه که می
 داومشا، رزی، دمگوتری: (شَقَّةُ زَلْعَاءُ): لیوی
 قه لشاو ۵ اَزَلَع: تهماعی بهرنا ۵ تَزَلَعْتُ يده
 برجلُهُ: دستو حاجی قه لشتن ۵ سوتان ۵ تَزَلَع
 ريشُهُ: پمرو پوئی نهمان ۵ تَزَلَع الشَّيْئُ: شتمکه
 شکا ۵ اِزْدَلَعَهُ: دایپرې بوی، جیای کردموه ۵
 اِزْدَلَع الشَّجَرَةَ: درمخته که می برپیه وه ۵ اِزْدَلَع
 عَقْلَهُ: به غافلگیری مافی خوی لئ ستاندموه ۵
 الزُّلْعَةُ: برینی داومشاوو داپزاو ۵ اَلزُّلْعُ: جوړه
 میرویمکه نافرمت دمیکنه دسته وانوه
 ملیوانکوه شتی تر ومکوو خشل بهکاری دینن ۵
 المَزْلَعُ: که سیک پیستی حاجی قه لشابن.

زَلَفَ اِليه زَلْفاً و زَلِفاً: نزیك بووهو پیچی كهوت
 جووه پیشه وه.

زَلَفَ الشَّيْئُ: شتمکه می نزیك کردموه پیچی خست ۵
 اَزَلَعَهُ: بهمانا (زَلَعَهُ) دئ ۵ کوی کردموه،
 دمگوتری: (اَزَلَعْتُ القَومَ): خه لکه کم گرد
 کردنوه ۵ زَلَفَ في حديثه: له قسه که می زیاد کرد
 ۵ (زَلَفَ الشَّيْئُ): بهمانا (زَلَعَهُ) دئ ۵ تَزَلَفَ: نزیك
 بووه، جووه پیشه وه ۵ اِزْدَلَعَهُ: بهمانا (زَلَعَهُ) دئ،
 دمگوتری: (اِزْدَلَفَ السَّهْمُ اِلى كذا): تیره که
 نزیك بووه لی ۵ الزُّلْفُ: نزیکی ۵ پلهو پایه ۵
 الزُّلْفُ: باخ ۵ الزُّلْفُ: بهمانا (الزُّلْفُ) دئ ۵
 حموزی پر لمانو ۵ الزُّلْفَةُ: بهمانا (الزُّلْفُ) دئ ۵
 به شیک لهسمرمتای شمو ۵ الزُّلْفَةُ: همرشتیک
 پرین لمانو (بیر، حموز، کوپه، کونده، ...) ۵
 باخ ۵ نینجانمی سموز ۵ ناویننه یان روی ناویننه
 ۵ بهردی لوس ۵ زهوی رفقو پتمو ۵ الزُّلْفِي:
 نزیکی و پلهو پایه می بمرز ۵ باخ ۵ المَزْدَلِفَةُ:

شوینیکه له نیوان میناو عمرفات دایه له کاتی
 حه ج دا حاجی شهوئک لسی دمپینه وه ۵
 المِزْلَفُ: بهیژه ۵ نامیری بهرزبوونه وه ۵
 اَلْمِزْلَفَةُ: همرگوندیک له نیوان وشکانی و لادی دا
 بی ۵ مزالف: هوناخ، پوژه ری ۵ زَلَعَتِ القَدَمُ
 زَلْعاً: حاجی خلیسکاو جینگیر نه بوو، دمگوتری:
 (زَلَقَ فلان بمكانه): فلانکس لهوشویننه جاپرز
 بوو لی دوورکه وته وه.

زَلَقَ فلاناً بصره: به حه سودی و هینه وه سهیری
 فلانکسی کرد، دمیوه پیستی له شوینی خوی
 له ناوی بهری.

زَلَقَ رأسه: سهری تاشی و لووس و پووسی کرد ۵
 زَلَعَتِ القَدَمُ: حاجی هه لخلیسکا ۵ اَزَلَعَتِ الحامِلُ:
 نافرمته سکپرکه منداله که می له بارجوو ۵ اَزَلَقَ
 فلاناً بصره: به چاو فلانکسی هه نکاوت و
 هه لخلیسکاند ۵ زَلَقَ المكانَ: شویننه که می سفت و
 لووس کرد، دمگوتری: (زَلَقَ الحديدَ):
 ناسنه که می زور تیزکرد تاوای لیها ت لوس بوو ۵
 زَلَقَ فلاناً بصره: بهمانا (زَلَعَهُ) دئ ۵ اِنزَلَقَ:
 بهمانا (زَلَقَ) دئ ۵ تَزَلَقَ: خوی نارایش داو خوی
 جوان کرد تا پوخساری رهنکی دایه وهو بریقه می
 هات ۵ خوی بهرین چهور کرد ۵ الزُّلُقُ: شوینی
 خلیسک، که حاج پیوه می بمند نه بی له بمر سفت و
 لووسی ۵ الزُّلُقُ: هوخی لوس ۵ الزُّلُقُ من
 الاجنة: زاروکی له بارجوو ۵ الزُّلُقُ: دمگوتری:
 (ريح زَلُقُ): رهمه پایه که خیرا دپروا ۵ المِزْلَاقُ:
 کیلون، سورگی، همرشتیک دهرگاو شتی وای بی
 دابخریت و بو کردنوه می کللی پیویست نه بی ۵
 نافرمتیک زو زو سکی پر بی و زور مندالی
 له باربجی ۵ اَلْمِزْلَقُ: شوینی خلیسک ۵ اَلْمِزْلَقَةُ:
 شوینی خلیسک ۵ اَلْمِزْلَقانَ: ریگایه که نهمدیوو
 نهو دیوی تهلان بن ومکوو خمتی شهمه نده مفر

◦ زَلَمَهُ: هوتى دا، هه ئیلووشى ◦ الزَّلْمُ: دهریا ◦
 الزَّلْمَةُ: بان و بۆرى ◦ الزَّلْمُومُ: گهرو، لوتى فیل
 (خرطوم) ی فیل ◦ زَلْتُ قَدَمَهُ زَلًّا وَزُلُومًا: قاچى
 هه ئخلیسكا، دهگوترى: (زَلَّ في منطقة و رأيه):
 هه ئه ئى کرد له پراو بۆجونی دا.

زَلَّ عن مكانه: له شوپنه كهى دوور كهوته وه ◦ زَلْتُ
 منه الى فلان نعمة: له وموه نازو نيعمه تى پى
 گه یی.
 زَلَّ عَمْرُهُ: ته مهنى به خیرایى تپه پرى.
 زَلَّ التَّفْرُدُ: پارمه كه كیشى كه م بوو.

زَلَّ زَلًّا (زَلَّ يَزَلُّ): گوشتى سمت و رانى كه م بوو،
 لاوازو له پربوو ◦ أَزَلُّهُ: هه ئخلیسكا ند ◦ پيشى
 خست ◦ زَلَّلَ اليه نعمة: نازو نيعمه تى پيدا،
 دهگوترى: (فلان مُزَلَّلٌ): فلان كهس نانبدو
 سه خى سروشته ◦ زَوَّرَ ديارى بؤ خه لك
 دهنبرى ◦ اسْتَزَلَّهُ: به مانا (أَزَلَّهُ) دى ◦ رايكيشا بؤ
 تاوان كردن ◦ الأَزْلُ: خيراو تيزرؤ ◦ (السمع
 الأزل): جوژه گورگي كه له نياوان كه م تيارو
 گورگ دا دپته دى ◦ الزَّلَالُ: ناوى شيرين و گواراو
 ساردو صاف ◦ شتى رون و شفاهف له مهر شتیک
 بى ◦ له بواری كيميادا جوژي كه له پرتوتين
 له ناودا دمتويته وه ◦ الزَّلاليُّ: دهگوترى: (بول
 زلالی): ميزنكى رونه ◦ الزُّلُّ: دهگوترى: (مقام
 زُلُّ): شوپنيكه خلیسكه ◦ الزَّلَاءُ: بؤ ميينه ی
 (الأزل) به كاردى، دهگوترى: (قوس زلاء):
 هه وسپي كه رپرموى تيره كهى زور لوسه و
 به خیرایى تيرمه كهى لى دهرده چى ◦ الزَّلْمَةُ:
 تاوان، هه ئه ◦ بوك ◦ زيافته و داومت ◦ دهست
 رهنگينى و كارى باش ◦ به خشش ◦ الزَّلْمَةُ: ته نگه
 نهفه سى ◦ الزَّلْمَةُ: به ردی لوس ◦ الزَّلْمَةُ: جوژه
 پاخه رنكه ◦ الزَّلْمُ: دهگوترى: (مكان زلول):
 شوپنى خلیسك (ماء زَلْمُ): ناوى زولال ◦

الزَّلِيلُ: (ماء زليل): ناوى زولال ◦ (مكان زليل):
 شوپنى خلیسك ◦ الْمَرْيَةُ: شوپنى تاوان و
 هه ئخلیسكان.

زَلَمَ زَلْمًا: هه ئه ی کرد.

زَلَمَ أُنْفَهُ: لوتى بېرى.

زَلَمَ عَطَاءَهُ: به خششه كهى كه م كردموه.

زَلَمَ السَّهْمَ تيره كانى راست و ريك و بيك كردن،
 باشى دروست كردن.

زَلَمَ الإِنَاءَ: قاپه كهى په ركرد.

زَلَمَ زَلْمًا: گوپى بزنه كهى بېرى و لى نه كرده وه،
 پارچه كه پتووى مايموه ◦ زَلَمَهُ: به مانا (زَلَمَ) دى
 ◦ زَلَمَ غِنَاءَهُ: خواردمه مهنى خراپى پيدا لاشه ی
 پى لاواز بوو ◦ زَلَمَ الإِبِلَ: گوپچكه ی
 حوشترمه كهى بېرى و پارچه پراوه كهى پتوه
 هيشته وه ◦ زَلَمَ الرَّحَى: به رداشه كهى
 خولانده ومو له ملاو له ولاى تاشى ◦ إِزْدَلَمَ رَأْسَهُ:
 سه رى بېرى ◦ إِزْدَلَمَ أَنْفَهُ: لوتى بېرى ◦ الأَزْلَمُ:
 كه له كپوى، نيره هه رمى كپوى ◦ رۆژگارى
 ناخوش و په كارمساتو به لاو جورتم ◦ الزَّلْمُ:
 تيرى بى په پ ◦ له پرتوژگارى پيش نيسلام دا
 عه ربه كان له پرتگای تيره وه شتيان بهش ده كرد،
 نه ومبوو دهه اتن سه ره تيره كانيان ده خستنه ناو
 تورمه كه يه وه تيكه لاويان ده كردن نه مچار
 ده ستيان ده برد تيريكيان دهر دينا نه گه ر
 له سه رى بنوسرايه بكه نه و نيشه كهى ده كرد،
 نه زگه ر له سه رى بنوسرايه مه كه نه وه وازى
 له نيشه كه ده يئا.

الزَّلْمَاءُ: ميينه ی (الأزلم) بزنه كپوى ◦ بازى مى ◦
 الزَّلْمَةُ: شيومه هه ندام، دهگوترى: (هو العبد
 زُلْمَةً): دهق له كؤيله ده چى، شيوه كؤيله يه ◦
 پارچه يه كه له گه ردى بزن دا شوژر ده بيته وه ◦

۵ (زَمَخٌ): ته‌که بیوری نواند ۵ الزُمُخُ: به‌رزو
 بلندو سرکه‌مش ۵ الزُمُخُ: دمگوتری: (عقبه
 زَمَخٌ) و(رحله زَمَخٌ): کارنیکی نه‌سته‌مه،
 سه‌مه‌ریکی ناخوشه ۵ الزُمُخُ: به‌مانا (زَمَخٌ دئ)
 ۵ زَمَخَرُ الصرْتُ: دمنگی به‌هیز بوو، دمگوتری:
 (زَمَخَرُ الثَمَرُ و غیره): پلینگه‌که زه‌پرانندی له‌کاتی
 رق هه‌لسانی دا ۵ زَمَخَرُ الشجرُ: دره‌خته‌که تیک
 چرژاو لقو بوپی لیک هالان ۵ زَمَخَرُ العُشْبُ:
 گیاو گزه‌که له‌خو کهوت و دریز بوو جرؤی
 کرد ۵ تَزَمَخَرُ الثَمَرُ و غیره: به‌مانا (زَمَخَرٌ دئ) ۵
 اِزْمَخَرُ الصرْتُ: دمنگه‌که به‌هیز بوو ۵ الزَمَاخِرُ
 والزَمَاخِرِيُّ: ناوکلور ۵ الزَمُخَرُ: کلور ۵ شتی
 ومکوو هه‌مه‌ژاژ نیسقان که‌موخی نه‌بی ۵
 هه‌مه‌ژاژی میزمار بلویر ۵ تیری دروستکراو
 له‌مه‌فه‌ژاژ ۵ دره‌ختی به‌لقو بوپو تیک‌چرژاو ۵
 بیایو شکومه‌ند، ریزدار.

۵ زَمَرٌ زَمْرًا و زَمْرًا: به‌میزمار بلویری لی دا ۵
 به‌جوزه‌له شمشالی لی دا.

زَمَرٌ بِالْحَدِيثِ: هه‌واله‌که‌ی بلاو‌کردموه ۵ زَمَرَتْ
 النعمانَةَ زَمْرًا: نوعامه‌که گارمگاری کرد.
 زَمَرُ الطَّبِيِّ زَمْرًا: ناسکه‌که تهره بوو هه‌ل
 سلهمیه‌وه.

زَمَرٌ فَلَانًا بِفَلَانٍ زَمْرًا: فلان‌کسی به‌فلان له‌خشته
 برد. ۵ زَمَرُ الوَعَاءِ: قاپه‌که‌ی پرکرد.

زَمَرُ الشَّيْءِ زَمْرًا: شته‌که کهم بوو

زَمَرٌ فَلَانٌ: فلان بیاوتمی کهم بوو مه‌ردایه‌تی
 زعیف بوو ۵ (عطية زَمْرَة): به‌خششی کهم.

زَمَرٌ بِالزُّمَارِ: فوی به‌بلویرمکه‌دا کردو بلویری لی دا
 ۵ زَمَرُ الوِعَاءِ: قاپه‌که‌ی پرکرد ۵ زَمَرُ الكَلْبِ:
 قلیتمی له‌ملی سه‌گه‌که کرد ۵ اسْتَزَمَرَ: ویک
 هاته‌وه‌و هوجایه‌وه ۵ الزَمْرُ: زورنا ژهن ۵ بلویر
 لیدمر ۵ الزَمَارُ: گارمگاری نوعامه ۵ روانی موو

الزَّمْلُ: کورته بالای گورج و گۆل و رُوح سوک ۵
 کلک کورت ۵ زَمَّتْ زَمْتًا: خنکاندی.

زَهَّتْ زَمَاتًا: عاقل و سه‌نگین بوو ۵ کهم هسه بوو ۵
 تَزَمَّتْ: خوئی هورس راگرت ۵ توند ره‌و بوو
 له‌باری نایین و راو بو‌جونی خو‌یه‌وه ۵ الزَمَّتْ:
 قه‌له ره‌ش؛ بالندمه‌کی تیک‌سمراوو به‌ په‌رو
 بوئی ره‌ش جه‌سته‌ی دابوش‌راوه ۵ الزَمِيَتْ:
 که‌سیک زور پابه‌ندی راو بو‌جونی خوئی بی ۵
 (هي زمية) ۵ الَّتَزَمَتْ: به‌ویقارو عاقل ۵
 توند ره‌و دهرباری نایین.

زَهَجَ عَلَيْهِ زَمَجًا: به‌بی نيزن و پرس کردن جووه
 زور، بی نه‌وه‌ی بانگ بکری.

زَمَجَ بَيْنَ النَّاسِ: ناشویی له‌نیوان خه‌لک دا نایه‌وه
 خه‌لکی هه‌لنا بو‌ په‌کتر.

زَمَجَ القَرْبَةَ: کوندمه‌کی پرکرد له‌ناو.

زَمَجَ زَمَجًا: رقی هه‌لسا ۵ (هو زَمَجٌ وهي زَمَجَةٌ) ۵
 اِزْمَاجٌ: به‌مانا (زَمِجٌ) دئ ۵ شتیکی تهر
 هه‌لبهاوسئ له‌بهر گهرمی یان شی ۵ الزَمَاجُ:
 که‌سیک قاجی بچکولمن ۵ الزُمُجُ: به‌مانا
 (الزَمَاجُ) دئ ۵ بالندمه‌که له‌پیری بازو هه‌لؤو
 دالاشه‌کانه، زور ره‌نگی هه‌ن به‌زوری سووره،
 بالندمه‌کی گۆشت خو‌زه، دهن‌دوکی تیزو
 به‌هیزی هه‌یه ۵ زَمَجُ المَاءِ: بالنده‌ی ناوییه
 له‌پیری بالنده‌ی نه‌ورپسییه دهن‌دوکیکی
 دریزی که‌وانه‌یی هه‌یه، ره‌نگی سه‌وزی مه‌پله‌و
 سووره، قاجه‌کانی ومکوو له‌مه‌دمست وه‌مان،
 یارمه‌تیدهرنی بو‌ مه‌له‌کردن ۵ زَمَجَرٌ: دمنگی
 خوئی له‌راندموه له‌سنگی دا گه‌پرانده‌وه،
 گریه‌کی تیدا بوو.

زَمَخَ زَمَخًا و زَمَخًا: خوئی به‌زل زانی و ته‌که‌بیوری
 نواند، دمگوتری: (زَمَخٌ بَأَنَفِهِ): لوتبه‌رزی نواند

لهسمری مندالی تازه له دایک بوو ۵ الزمراء:
 فهوج و تاقم و کومهل ۵ بیرو دهمسته ۵ الزمار:
 بهمانا (الزام) دئ ۵ الزمار: مبینه (الزام) ه
 ۵ نامیری گورانی گوتن و بلویرلیدان ۵ زنجیر ۵
 قلایته ی ملی سمگ ۵ الزمیر: جوړه ماسییه که
 مهیلوه دریزه جهسته ی لوسه توپکل و شتی
 پوله که ناسا دای نه پوښیوه، له لامله نیشته کانی دا
 صمفیه ی نیشقانی همن کلکیکی دریزی همیه،
 له روبرو بارمکانی نه وروپادا دمزی ۵ همروا ناوه بو
 بالنده په کی جهسته بچوکی تیکسمرپا، به پهر و
 پوئی نمرم جهسته ی داپوښراوه رهنکی خاکی و
 رهنکی مهیلوه سوره، حمزی له شوینی روتنه و
 سهرانسمری کیوو کهزه، له میصرو هندی
 ولاتی عهرمی تر ده زیا ۵ الزمیر: جوړه
 رومکیکه له پیړی نهرجیلی ۵ الزمیر: کورپه
 لاوی جوان ۵ الزمیر: کورته بالا ۵ المزار:
 نامیرنکه له دار یان له مه معدن بوقتیکی پانی
 به لای سهریه وه همیه ۵ بهگوردی (زورپا) ۵
 المزمور: بهمانا (المزار) دئ ۵ مزامع داود: نه و
 نامیرانه ی حمزرتی داوود سروده ناپینیه کانی
 پی ده خویند ۵ کتیبیکه دوعاو سرودمکانی
 حمزرتی داودو حمزرتی سوله یمان و ناصه ی
 بهرخیای تیدا کوکراوتمه وه که نا و نراوه (الزبور)
 ۵ الزمرد: بهر دینکی به نرخه، رهنکی سه وزه
 زور سه وزه و شه فافه همتا سه و زتر بنوینی
 به نرخه و نهو نیشانه ی باشییه تی ۵ زمزم:
 له دوورمه دمنکی هات دمنگیک که لی حیالی
 نهدمیوی ۵ مؤنه مؤنی کرد، دمگوتری: (زمزم
 الحصان): نه سپه که حیلکه حیلکی کرد ۵ (زمزم
 المغنی): گورانی بیژمه که دونه دونی بوو ۵ (زمزم
 الجوسی عند الأكل والشراب): بابای ناگر
 پهرست له کاتی خواردن و خواردنه وه دا

دونه دونی کرد دهمی وینکنا بوو که گمی بوو،
 له لوتی دا گوتنه کانی دمگوتن زمانی و لیوی
 نه جولاند ۵ زمزمت النار: ناگر مه که له کاتی
 هه لگیرسانی دا لره لرف و فرجه فرجی هات ۵
 زمزم شینا: شته که ی کوکردمه وه نه وه ی لی
 بلا و بویه وه هه لیدانه وه سمر کومهل ۵ الزمام
 من المیا: ناوی زور ۵ الزمام من المیا: ناویک
 له نیوان شیرین و سویری دا بی، دمگوتری:
 (سحاب زمزم): هه ورینکه دمنکی زور ناشکرا
 نییه ۵ الزمزم من المیا: بهمانا (الزمزم) و
 (الزمزم) دئ ۵ بیرنکه له مه که که له پنه که عبه،
 ناوکه ی پیر زو و شیفایه، ناوکه ی به شیوه ی
 موتضمرک دمبری بو هممو جیهانی نیسلامی ۵
 الزمزمه: کومهل و تاقم ۵ الزمزمیه: کونده ناو
 دیمکه ناو، مه تاره ناو، دمه ناو ۵ الزمزم من
 الناس: پالقمه ی ناده میزادو پیاوه باشه کانی،
 دمگوتری: (فلان في زمزم قومه): فلانکس
 له پیاوه باشه کانی که له که په تی.

زَمَع زَمَعاً و زمرعاً و زمعاناً: له رویشتن دا په لای
 کرد، دمگوتری: (زَمَعَتِ الأرنب): که رویشته که
 به خیریایی رویی.

زَمَع زَمَعاً: تاسا، ترسا ۵ له رزی، دمگوتری: (زَمَعَتِ
 أصابعه): په نجه کانی زیاده یان تیدا بوو.

زَمَع فلان: فلانکس جوست و چالاک و نازا بوو ۵
 أزمع: په لای کرد، (أزمعت الأرنب):
 که رویشته که بازی داو دواپی هیواش بووه ۵
 أزمعت الكرمه: دار میومه که پوخی کردو شوینی
 توله میوی تازه ی لئ دمرکهوت ۵ أزمع النبات:
 گز و گیاه که بهر زو نرم دمرکهوت و هندیکی
 له هندیکی باشتر رسکاوه ۵ أزمع الأمر ربه
 وعلیه: برپاری دا کارمه که نه منجم بدو وازی لئ
 نه هینی ۵ زَمَع الزبیر وصره: زرده و اله که،

شوینی لئ روانی پەری کلکی ◊ الزمکی: بەمانا
(الزَمَك) دئ.

زَمَل: بازی هاویشت لەسەر یەك قاج واتە
بەهەنگە شەهە بازی دا ◊ زَمَلَتِ الدَّابَّةُ:
ولاخەكە بەهۆی تەردەماخی و نیشاتیەوه وا
پۆیشت دەتگوت دەشەلی ◊ ناوگێری سەربەر ◊
(زَمَل القوس): كەمەندەكە فینگە ی لئ هات ◊
(زَمَل فلاناً زَمَلًا): هاوشانی فلانی كرد ◊
بەشوین فلانكەس دا هات ◊ شوینی كەوت ◊
(زَمَل الثئی): شتەكە ی بەرزكردمەوه هەلی گرت
◊ (هو مزمل وزمیل) ◊ زَمَلُهُ: هاوتایی كرد
لەسەر پستی حوشترمەكە یان لەسەر هەرشتیكی
تربیی، دەگوترئ: (زَمَلُهُ في العمل) ◊ زَمَلُهُ:
شاردیهوه، دایبۆشی ◊ (زَمَلُهُ بخره وفيه): خۆی
لەكراسەكەبەوه پینجا ◊ تَزَمَل: خۆی پینچاومو
خۆی دایبۆشی ◊ اَزَمَل: بەمانا (تَزَمَل) دئ ◊
(اَزَمَل شیناً): شتەكە ی بەهەكجار هەنگرت ◊
الازمَل: هەردەنگێك تێكەل و پێكەل بئ،
دەشگوترئ: (سمعت اَزَمَل القوس): گویم لە
گیفەو ویزە ی كەوانەكە بوو ◊ (أَخَذَ الثئی
بازمَلِهِ): هەموو شتەكە ی وەرگرت ◊ (جاء
بازمَلِهِ): بەمال و بەمنداڵەوه هات و كەسی جئ
نەهیشت بوو ◊ (تَرَكَ اَزَمَلًا): مال و خیزانی جئ
هیشت ◊ الأزمَلَةُ: زۆرو زەبەندە، دەگوترئ: (لە
عیال اَزَمَلَةٌ) ◊ هەروا بەمانا مال و خیزان و
دەنگی كەوان و هەمووی دئ ◊ الإزمیل: چەقۆی
كلاش بڕین، چەقۆی پینەجی، دەگوترئ:
(قطعت الجلد بالإزمیل) ◊ هەروا ناوه بۆ
كێردنێكی كەوانەیی و مكوو مانگی پەك شەوه
بەسەری پمبەوه دەكڕئ بۆ راوکردنی كەلەگا
كیوی ◊ چەكۆج ◊ نامبێرنکی ئاسنە لایەکی
تیژە بەردو داری پئ كون دەكڕئ یان و مكوو

زەنگەسورمەكوو شتی وا گیزمگیزو ویزەویزیان
بوو ◊ الزُمَاعُ: پەلەو خێرا ◊ سوربون
لەسەر كارو و رەبەرزی ◊ الزُمُعُ: كەسێك كەترسا
یان رقی هەلسا مێز بەخۆدا بكا یان فرمیسکی
بەرزی ◊ الزُمَعَةُ: پەلەو كۆپلە لەگژوگیا ◊
الزُمَعَةُ: ئەو هینەزبەدە ی دەستی و لاخ و نازەل
لەپشت سەیمەوه یان بلی لەپشت زەندیبەوه ◊
هەروا دەگوترئ: (فلان زُمَعَةٌ): فلانكەس
شوینكەوتەو لاپەرسەنگەو كەس حیسابی
بۆناكا ◊ ئەو گریبە ی بەلاسکی هیشووی
تربۆمبە یان تەرزەو تۆل ئەملاو ئەولای مێو ◊
شوینی نزمایی زەوی ◊ الزُمُعِيُّ: هەتیو مچە،
ناكەس بەچە ◊ تەنگە تیزەو خێرا هەلچوو ◊
پیاوی نازاو كاراماو لێهاتوو ◊ الزُمُعُ: كەسێك
زوو پێداوایستی جئ بەجئ نەكا ◊
زەردەموالەبەك جەزوی نەبئ و منداڵ یاری پئ
دەكەن ◊ الزُمُوعُ: گورج و گۆل و عەجول ◊
كەرویشکی بەنیشات ◊ الزُمُعُ: خێراو عەجول
◊ پیاوی نازاو سور لەسەر هەلوێستی خۆی ◊
كۆلنەدمرو تێكۆشەر ◊ رابەسەندو چاوانەترس
, دەگوترئ: (هو زَمِع الرأي) و (فلان قلبه زَمِع
ماض غير هِيَاب) ◊ زَمَكُهُ زَمَكًا: پەری كرد ◊
(زَمَك فلاناً): فلانكەسی چولاندو تێوی زەنی
تا رقی هەلساند ◊ زَمِكُ زَمَكًا: شتەكان تێك
گیران و چوونە ناویەكەوه پەپووستی یەكدی
بوون.

زَمَك فلان: فلانكەس رقی هەلسا ◊ زَمَكُهُ: بەمانا
(زَمَكُهُ) دئ ◊ الزُمَكَةُ: كەسێك زوو رقی هەلسئ،
دەگوترئ: (فلان زُمَكَةٌ): فلانكەس زوو رقی
هەلنەستی و هەلنەجئ ◊ پیاوی نەحمەق ◊
كولەنبەو كورته بالا، دەشگوترئ: (هي زمكة):
بۆ ئافەرت ◊ الزُمِكُ: بنکی کلکی باننە

نمو سمرۆك و رابهري گه له كه ميهتى ۵ (القي في يده زِمَامٌ امره): نيش و كارمكاني بنه و سپارد ۵ الزَّمَمُ: دنگوتري: (أمرهم زَمَمٌ): مبهستيك بوو له نه ندادى خوى تينه پهرى ۵ (داري من دراه زَمَمٌ): خانومه كه نزيكى خانومه ميهتى ۵ (داري زَمَمٌ داره): خانومه كه بهرام بهر خانومه ميهتى.

زَمِنٌ: نه خووشيهكى دريژ خايهنى گرت ۵ يان به هوى پرييه وه لاواز بوو ۵ أَمِنَ بِالْمَكَانِ: لهوشوينه جهند زهمانيك مايه وه ۵ أَمِنَ الشَّيْءُ: رۆزگارى دريژ به سهر شته كه دا رويشت ۵ أَمِنَ عَنْهُ عَطَاةٌ: به خشى درفنگ پيدا ومغراندى ۵ أَمِنَ اللهُ فَلاناً و غيره: خودا فلانكسى توشى نه خووشى گوجى و نيفليجى كردوه ۵ زَمِنَهُ: مامه ئه ي بهكات له گه ل دا كرد ۵ الزَّمَانُ: كات كه م بى يا زور ۵ تهمهنى دونيا هه مووى ۵ ومرز ۵ دنگوتري: (السنة أربعة أزمنة): سال چوار ومرزه ۵ الزَّمَانَةُ: نه خووشيهكى دريژ خايه ۵ الزَّمَانُ: بهمانا (الزَّمَانُ دئ، دنگوتري: (زَمَنٌ زامن): رۆزگار يكي زور نهستهم و ناخوشه ۵ الزَّمِنُ: دنگوتري: (زَمِنُ الرَّغْبَةُ): كه م نارمزوو حمز لاوازه ۵ الزَّمِينُ: بهمانا (الزَّمِينُ دئ ۵ الزَّمِينُ: دواى ماوهى زور ۵ الْمُتَزَمِنُ: هاوكات و هاوزه مان.

وَهَّ الحُرُّ زَمَّهَا: گه رما تاوى ستاند.

زَمَّه الرَّجُلُ بِالْحُرِّ: پياومه كه گه رما لى بههيز بوو ۵ زَمَّهت الشمسُ: خور تين و گه رمى بههيز بوو ۵ زَمَّهَرَت عيناها: دوو چاوى لى سور هه لگه ران به هوى رق هه لسان ۵ أَمَّهَرُ اليَوْمُ: رۆزه كه سهرماكه توند بوو ۵ أَمَّهَرُ الوجه: دهم و چاومه كه گرزو ته لئ بوون ۵ أَمَّهَرُ فلان: فلانكس زور رقى هه لسا، دهمگوتري:

بهرمهند زيادمو گرت و گۆلى دارى به دهاشرى ۵ الزَّمَلُ: ولاخى تهر دهماخ و به نيشات كه دهمروا وادمزاني دهمه لى ۵ حوشر ۵ الزَّمَلَةُ: ميينه (الزامل) ۵ الزَّمَالُ: شهل ۵ الزَّمَاةُ: به ميهكى زانستيه ۵ الزَّمَلُ: بار، كۆل ۵ ترسنوكى هيچ و بوچ ۵ تهمبه لى ۵ الزَّمَلُ: لاوازو ترسنوك و بهست و پابين ۵ الزَّمَلَةُ: نه وهى تيك هالاوه له دارخورماى بهرز ۵ الزَّمَلَةُ: هاوري و تاقم و كۆمه لى ۵ الزَّمَلَةُ: خيزان و عميال، دنگوتري: (ترك زَمَلَةً) ۵ الزَّمِيلُ: بهمانا (الزَّمَلُ دئ ۵ الزَّمِيلُ: هاوري سهرمان خويندن يان نيش ۵ هاوشان ۵ نهو كه سهى پلهى زهمالهى ومهرگرتوو ۵ الزَّمِيلُ: بهمانا (الزَّمَلُ دئ ۵ الزَّمَلَةُ: جهرميهكى گه وره هه وينان ناوى تيدمكري بونه وهى ساردين.

زَمَّ زَمًا: له رويشتن دا پيش كهوت ۵ قسهى كرد.

زَمَّ بَأَنفِهِ: لوتبه رزي نواند ته كه بپورى كرد.

زَمَّ البعيرُ بَأَنفِهِ أَوْ بِرَأْسِهِ: حوشره كه سهى هه لپرى يان لوتى هه لپرى چونكه نازارى هه بوو.

زَمَّ القربةُ زَمًّا: كونده كه به بوو.

زَمَّ الزنبورُ أَوْ العصفورُ زَمًّا: زهمدماله كه يان چوله كه كه دهنكى لى هات.

زَمَّ الشَّيْءُ زَمًّا: شته كه شته كه دا.

زَمَّ البعيرُ: هه وسارو لغاوى بو حوشره كه كرد.

زَمَّ القومُ: پيش خه لسه كه كهوت و مكوو نه وه رابهريان بى.

زَمَّ الشَّيْءُ شته كهى بهر كرد تا له سه ريه وه ريزى كرد ۵ زَمَّ فلاناً: دزايهتى فلانكسى كرد ۵ زَمَّمَهُ: بهمانا (زَمَّمَهُ دئ) ۵ زَمَّمُ الجملُ: هه وسارى حوشره كه توند كرد ۵ الإزْمِيمُ: مانكى يهك شهوه كه كه وانه دهمبته وه و مكوو داسى لى دئ ۵ الزَّمَامُ: ريشمه و هه وسار ۵ (هو زَمَامٌ قومه):

دا شکایموه ◊ اَلْمُزَيَّرَةُ: زمویبهک ژمنگه سورمی
 زۆرین ◊ اَلزُّبْرُكُ: زهنبهلهکی سمعات ◊ اَلزُّبَيْقُ:
 رومکینکه لهپیری زهنبهقیه گولتیکی بونخوشی
 همیه ◊ رونی یاسهمین ◊ اَلزُّبَيْلُ: لوغمتیکه له
 (الزُّبْرُك) ◊ تَزْتَرُ: لارو لمنجهی کرد ◊ اَلزُّنْتَرَةُ:
 تمنگانمو ناخوشی ◊ زَنْجَتِ الْاِبِلُ زَنْجَا:
 حوشترمهگه زۆری تینوو بوو.

زَنْجُ الرَّجُلِ: بیاومکه لهمتینوانا ریخۆلهی وینک
 هاتنمومو وشک بیونموه ◊ ناتوانی زۆر بخواو
 بخواتموه ◊ زَانَجَهُ مَزَاجَةً زَنْجَا: بهچاکه یان
 بهخراپه پاساوی دایموه ◊ تَزَنْجَ عَلَيْهِ:
 دهستدریزی کردمسر لئی دا لئی تورپه بوو ◊
 السُّنْجُ: چینیک نادهمیزادن لهولاتی سودان
 پیستیان رهشه، هزیان تیک باهه لدراوو گشته
 لئو نهستورو کهپویان مهلهو پانه، لهمدیو نهو
 دیوی هیلای استواء نیشته جین ههریمه کهپان
 لهولاتی مغربهوه دست پیدمکات تادمگاته
 ولاتی حبهشه، همدیکیشیان لهسهر روباری
 نیل نیشته جی بوون، نیستا وشهی (الزنج)
 بههیندی هۆزو بنه مالهی نهفریقیش دهگوتری
 جا لههر جینگایهک نیشته جی بووبین ◊
 اَلزُّبَيْلُ: رومکینکه لهپیری (النجاریه) په رمگی
 نهستوری همن و بهزموی دا دمرواته خوار، تامی
 تیزه ◊ ههروا ناوه بوو شراب ◊ زَنْجِيلُ الشَّامِ:
 رومکینکه لهپیری (المرکبه) په رمگهکانی
 نهستورن لهبواری دهرمانسازای دا
 بهکاردههیندریت ◊ زَنْجِيلُ الْكَلَابِ: گیایهکه
 سهگ کوزه (سهگ بیخوا پیی دهنوپی)،
 لاسکهکهی سوره ◊ زَنْجَرٌ: نینۆکی هامکه
 گهورهی بهنیونۆکی هامکی شایهدومان کیشا ◊
 چمهقهنه لئی دا ◊ اَلزُّنْجَارُ: ژمنگی مس ◊ اَلزُّنْجَرُ:
 نهو سپاتیاهی بهسهر نینۆکی مندالی ساواوه

(اَلْمُهْرُ عَلَيْهِ): ره لئی هه لسا ◊ اَزْمَهْرَتُ عَيْنَاهُ:
 جاوی لئی سور هه لگه پان ◊ اَزْمَهْرُ الْكَوَاكِبُ:
 نهستیرمکان درموشانموه پان روناکییان زیاد
 بوو ◊ اَزْمَهْرَتُ اَسْنَانُهُ عِنْدَ الضَّحَاكِ: لهکاتی
 پیکه نین دا ددانی بریقهمان هات ◊ اَلزَّمْهَرَسُ:
 سهرمای بهشیدمت، جمنگی سهرما ◊ اَلزُّمَارَةُ:
 خواردمهه نیبهکه لههیلکهو گوشت دروست
 دمکری، لوقمه هازی ◊ لوقمهی خهلیفه.

زَنْجًا زَبْوَةً: تمنگه بهرمبوو ◊ (زَنْجًا بَوْلَةً): میزی گیرا.
 زَنْجًا الشَّيْءِ: شتهکه بهزمویبهوه نووسا.
 زَنْجًا الظِّلِّ: سببهرمهکه هه لکشایهوه، هه نندیکی
 لهه نندیکی نزیک بیونموه.
 زَنْجًا فِيهِ: پیدای سهرکهوت.

زَنْجًا بَوْلَةً: بۆ میز گیرانهکی حوقنه بۆ کرد ◊ اَزْنَا:
 بهمانا (زْنَا) دئی ◊ زْنَا عَلَيْهِ: تمنگی پین هه لچنی
 ◊ اَلزَّنَاءُ: تمنگی، تمنگه بهر ◊ خرو خه پان و
 کوله بهن ◊ نهو کهسهی حوقنه بۆ میزی خوی
 دمکا ◊ اَلزَّنِيَةُ: تمنگ ◊ کوندمی بچکۆله، جامی
 بچوکی ناو خواردنهوه.

زَنْجَبَ زَنْبًا: بهکورتی بالایی هه لهو بوو، بوو به
 خه بهتۆله ◊ اَلزَّنَابِي: بهمانا (الزَّنَابِي) دئی واته:
 دوشاخ دوشک ◊ اَلزَّنَابَةُ: بهمانا (الزَّنَابِي) دئی ◊
 اَلزَّنَبَارُ: حه شهرمه که پینومدانی بهمنازاره
 لهپیری (الزنبور) په واته: ژمنگه سووره ◊
 اَلزُّنْبُرُ: لاوی تازه رسکاوای قالب سوک ◊ اَلزُّنْبُرِيُّ
 مِنَ الرِّجَالِ: بیاوی قورسو و فونگ گران ◊
 کهشتی گهورمو زه به للاح ◊ اَلزُّنْبُرِيَّةُ: جۆره
 کهشتیهکی گهورمو زه به للاح ◊ اَلزُّنْبُرُ: بهمانا
 (الزنبسار) دئی ◊ اَلزُّنْبُرِيَّةُ: مهسه لهیهکی
 هه واعدی نه حویبه کیسانی و سببویه تیدای
 کهوتنه کیشوه، ناکامه کهی بهسهر سببویه

همیه ۵ الزَّهْبِيَّةُ: بهمانا (الزَّخْرِيَّةُ) ۵ نِينُوك كمر
 ۵ چه همنه لیدان ۵ زنجیر ۵ الزَّهْبُفَرُّ:
 مععدمینکه بیگهاتووه لمتیگه لاوبوونی جیوه
 به گؤگردوه، وردکراومکی زور سور،
 نووسرو وینهگر بهکاری دمهینن.

زَنَجَ الدُّهُنُ زَنَجًا: رۆنمکه بوئی گؤرا ۵ (هو زَنَج) ۵
 زَنَجٌ: بهمانا (زَنَج) دئی.

زَنَدَ النَّارَ زَنَدًا: ناگرمکی هه لگیرساند، دمگوترئ:
 (زَنَدَ نار الحرب): شمپی هه لگیرساند، بمرهای
 کرد.

زند الإناء: قاپهکمی پرکرد.

زَنَدَ زَنَدًا: تینوی بوو ۵ (هو زَنَدٌ) ۵ اَزَدُ: زیادی کرد
 ۵ زَنَدُ: ناگرمکه بلتسی سمند ۵ دروی کرد ۵
 تنگ بوو، تمنگی پی هه لجنی، دمگوترئ: (زَنَدُ
 علی أهله): تمنگی بهمان و مندالهکمی
 هه لجنی و لهقاووزمی پیجاون ۵ زَنَدُ فَلَائًا: زیاد
 له پیویست سزای فلانکسی دا ۵ تَزَنَدُ: تمنگه
 بمر بوو ۵ تَزَنَدُ فِي الْأَمْرِ: له کارمکه دا تمنگی پی
 هه لجنراو ناره حمت بوو ۵ الزَّنَادُ: نامیریکه
 چه رخهکه دمگوتئ و ناگرمکه هه لدمبی و
 باروتهکه دمه قینیه وه ۵ الزَّنَادُ: نهو پارچه بی
 لای سمره که دمکیشری به پارچه ی ژیرموه
 ناگرمکه هه لدمبی هی سمره وه پیی دمگوترئ:
 (الزَّنَادُ) هی ژیرموه (الزَّنَادَةُ) واته: بمر دوو نهستی،
 بمر دمکه پیی دمگوترئ: (الزَّنَادَةُ) نهستی که ش
 پیی دمگوترئ: (الزَّنَادُ) ۵ همروا ناوه بو
 کتیبیکی نایینی مهجوسی ۵ ددانی مشارو شتی
 وا له بمر دوو لمدار ۵ الزَّنَادَانُ: باسک و قوئل ۵
 الزَّنَادَةُ: بمرده نهستی ۵ قوتولکه میکه مادهی
 ناگراوی و باروتی تیدایه لای قونداخ
 تۆپهکه ومیه گردمدرئ و پال به گولله که وه دمنی

۵ الزَّنَادِيَّةُ: بازنمیه که له دست و قوئل دمکری
 پیی دمگوترئ: بازی بهند ۵ اَلْمَزْنَدُ: دمگوترئ:
 (سرب مَزْنَدٌ): کراسی تمسک ۵ (رجل مَزْنَدٌ):
 پیاویکی رز دو چروک، هه تیومچه و باوک نادیار
 ۵ پیاوی تورمو هه لچوو ۵ تَزَنَدَقَ: بوو به زندیق
 ۵ الزَّنَدَقُ: زور رز دو چروک ۵ الزَّنَدَقَةُ: بیرو
 باومیریکه پیی وایه که بوونه و مر کؤن و
 نهزه لیبیه و سمرتای نییه، کاتیک نییه
 نه بووی ۵ وشه ی (الزَّنَدَقَةُ): بو
 زمردمشتی به کان و مانه موی به کان و هه موو
 نهوانه ی بر وایان به هه بوونی دوو خودا همیه
 به کار هاتوو، دواپی مانای گشتی تریان بو دانوا
 هرکه سیک گومانی له تاک و تمناهی خودا
 هه بی یان گومرابن یان هیج نایینیکی نه بی
 پیی گوتراوه زندیق ۵ الزَّنَدِيقُ: که سیک بیرو
 باومیری زنده قه ی هه بی ۵ زَنَرَهُ زَنَرًا: زوناری
 له پشتی نهو بهست ۵ زَنَرَ الْإِنَاءَ: قاپهکمی
 پرکرد ۵ زَنَرَتَ عَيْنَهُ: جاوی تمسک بوونه وه
 له کاتی زور سه برکردن و جاو تیبرین دا ۵ زَنَرَ
 الیه عینه: جاوی تی بری و زوری سه برکرد.

زَنَرَ الْقَسَّ: هه شهکه زوناری له پشست کابرا بهست ۵
 تَزَنَرَ الْقَسَّ: هه شهکه زوناری له پشستین بهست ۵
 تَزَنَرَ الشَّيْئُ: شته که وردو باریک بوو ۵ الزَّنَارُ:
 زونار، پشستینیکه مه سیحیه کان له پشستی
 دمه سستن ۵ الزَّنَارَانَةُ: زوریکه بچوکه
 له بهندیغانه دا هه ندئ بمر دکرای به ته نه تیدا
 بهند دمکری.

زَنَفَ زَنَفًا: رفی هه لسا ۵ تَزَنَفَ: بهمانا (زَنَف) دئی ۵
 الزَّنُوفُ: نیره موک ۵ زَنَفَلُ: سهمای نه به طی کرد
 ۵ وارپوشت و مکوو نه وه کؤلیکی گرانی پی بی
 ۵ به له ی کرد.

بیرنکه نازاندی ئایا ناوی تئیدایه یان نا ۵
 الزَّهْدُ: تَوَمَّتْ ۵ (أَبْرُ زَهْدًا): نازناوو کونییهی
 مهیمونه ۵ الزَّهْدُ: نَهْوٌ كَهْمِي مِيزِي خَوِي
 حهوق بکا ۵ زَهْرٌ إِلَيْهِ بَعِيْنَةٌ: چاوی دهرهپرانندو
 بهوردی سهیری کرد.

زَهْدِي زَهْدِي: زینای کرد، بهبئ مارهپین و عمقدی
 شعرعی جووه لای ناهرفت ۵ أَرْزَاهُ: ههلی نا بو
 زیناکردن ۵ زیناکردنی پال دا ۵ أَرْزَاهُ: بهمانا
 (أَرْزَاهُ) دئ ۵ الزَّهْدُ: كَهْمِيك زَوْر زِينَابِكَا ۵
 الزَّهْدِيَّةُ: دمگوترئ: (هو ابن زَهْدِيَّةُ): واته: له زیناوه
 پمیدا بووه.

زَهْدٌ: وشهیمی فارسییه کاتیک دمگوترئ شتیکی
 جوانی بهلاوه بکری.

زَهْدٌ فِيهِ وَعَنْهُ زُهْدٌ وَزُهَادَةٌ: پوی لئ وهرگئیرا
 لهبهر بهکهم زانین یان لهبهر ناخوشهویستی
 یان لهبهر کهمی و کهم بایهخی، دمگوترئ: (زَهْدٌ
 فِي الدُّنْيَا): وازی لهشته جه لاله کانی هینا لهترسی
 لئ پرسینهوه، وازی لهشته حهرامه کانیسی
 هینا لهترسی سزادان ۵ أَرْهَدَ الرَّجُلُ: پیاوهکه
 مال و سامانی کهم بوو ۵ زَهْدٌ: بهکهمی زانی،
 کهمی کرد ۵ (زَهْدَةٌ فِيهِ وَعَنْهُ): وای لئ کرد
 زاهیدو نهویست بئ ۵ وای لئ کرد رُزْدُو
 چروک بئ ۵ تَزَاهَرُوا: بههیچو بوچیان لهقه لهم
 داو بهکهمیان زانی، لهحه دیشدا هاتووه: (کتاب
 الی عمر: ان الناس قد اندفعوا فی الخمر، وتزاهدوا
 الحد) ۵ تَزَهَّدَ: بوو به دونیا نهویست، خودا
 په رستی کرد ۵ اِزْدَهَّدَ: بهکهمی زانی، بهکهمی
 ژمارد ۵ الزَّاهِدُ: خودا په رست ۵ الزَّهَادَةُ فِي
 الشَّيْئِ: پیچه وانهی حمز لئ بون و داخوازی
 شته ۵ وهرگرتنی کهمترین پئیداویستی، رازی
 بون بهکهم لهشتی جه لال ورمواو وازهینان

زَنَقٌ عَلَى عِيَالِهِ زَنَقًا: چروکی لهگهل مال و مندالی
 خوی کرد باش و تیرو تهسهل بهخوی نهکردن
 جایان لهبهر رزدی یان لهبهر همزاری.

زَنَقُ الذَّابَّةِ: ولاحه کهمی هموسار کرد.

زَنَقُ الشَّيْئِ: شته کهمی خره له داو تهنگی بئ
 هه لچنی.

زَنَقُ الرَّأْيِ: راو بوچونه کهمی پتهوو بهنگهدار کرد ۵
 (هو زَنِيقٌ) ۵ أَرْزَقَ عَلَى عِيَالِهِ: باش مال و
 خیزانی بهخوی نهکرد ۵ زَنَقٌ: بهمانا (أَرْزَقَهُ) دئ
 ۵ الزَّنَاقُ: ههر جه بلیک له پیست دروستکرایئ
 بهدموری لمبوزی ولاحه کهدا هاتبیته ووه نه مجار
 بهردار بیته ووه بوسهری ۵ واته هموسار، ریشمه ۵
 جوژه خشلیکه و مگوو میخه که بند ۵ الزَّنَقُ:
 شوینی هموسار ۵ لایه کی تیر، سهرمباریکه کهمی
 ۵ الزَّنَقَةُ: ریگای تهنگه بهری ناوگوند ۵ الزَّنَكُ:
 زهنگ، عونصورئکی فلزیه سپیه گهردیله
 ژماره کهمی (۳۰) یه، کیسی گهردیله کهمی (۶۵،۳۸)
 له بهلی (۴۱۹) دموتیه ووه.

زَنَمٌ زَنَمًا: گوئی برپا و براوه کهمی شوپبووه لئ
 نه بووه ۵ زَنَمَةٌ: بهمانا (زَنَمَةٌ) دئ، دمگوترئ:
 (بَعِيرٌ مَزْنَمٌ): حوشتری گوئ برپاوی وها
 که برپاوه کهمی لئ نه بو بیته ووه ۵ الزَّنِيمُ: زؤل،
 باوک نادیار خو حسابکر لهگهل و نه ته و میه ک
 لهوان نه بئ ۵ پیاوی خو پری و شهرانی و جه قاره
 سوو، بئ و هفاو ناکهس بهجه.

زَنْ غَضَبٌ زَنًا: رهگه کهمی وشک بوو، جو مزگه کانی
 شل بوونه ووه. ۵ زَنْ فَلَانًا بَحْرًا أَوْ شَرًّا: فلان کهسی
 پال دا بو چاکه یان به خراپکاری لهقه لهم دا.

زَنْ بَوْلًا: میزمکه می حوقنه کردو بهندی کرد ۵
 أَرْزَهُ: بهمانا (زَهْدٌ) ۵ الزَّهْدُ: کهم و تهنگه بهمر،
 دمگوترئ: (ماء زَهْدٌ): ناویکی کهم ۵ (بئر زَهْدٌ):

لەشتی زنده لەبەر خاتری ڕەزامەندی خودا ۵
 الزُّهْدُ: بەمانا (الزُّهَادَةُ) دئی ۵ الزُّهْدُ: ئەندازمی
 كەم، دەرگوتری: (خَلْدٌ زُهْدٌ مَا يَكْفِيكَ): كەمترین
 پێداویستی خۆت وەریگرە ۵ الزُّهْدُ: زەمكەت ۵
 لەم ڕەووە كەمترینی ئەو مالمیە زەمكەتێ لێ
 دەردەكری ۵ الزُّهَادُ: كەسێك زۆر زوهدی هەبێ
 ۵ الزُّهَيْدُ: كەم، دەرگوتری: (عَن زُهَيْدٍ): بەهای
 كەم ۵ (زُهَيْدُ الْأَكْلِ): خواردنی كەم.

زَهْرَ الْوَجْهِ وَالسَّرَاجِ وَالْقَمَرِ: دەمو چاو، چرا،
 مانگ، ڕوناکی داو درەوشایەوه.

زَهْرَ الشَّيْءِ: شتەكە ڕەنگی صاف و ڕون بوو.
 زَهْرَ الزُّنْدِ: شاگری چەرخیكە ڕوناکی داو بلیتەسی
 سەند، دەرگوتری: (زَهْرَتُ بَكِ نَارِي): بەهۆی
 تۆوە بەهێز بووم، (زَهْرَتُ بَكِ زَنَادِي): بەهۆی
 تۆوە كارەكەم ئەنجام درا.

زَهْرَ النَّبَاتِ أَوْ الشَّجَرِ: ڕومكەكە یان درەختەكە
 گۆلی كرد ۵ زَهْرَتُ الشَّمْسِ اللَّسَنِ: خۆر ڕەنگی
 گۆزی.

زَهْرَ زَهْرًا: جوان بوو، سببی بوو، ڕەنگی صاف بوو ۵
 أَزْهَرَ النَّبَاتِ أَوْ الشَّجَرِ: ڕومكەكە یان درەختەكە
 گۆلی دەرگوت ۵ أَزْهَرَ النَّارَ وَغَيْرَهَا: ناگرەكە
 هەنگیرساند، دەرگوتری: (أَزْهَرْتُ زَنْدِي): پلەو
 پایەت بەرزكردمەوه، ئیشەكەمەت جێ بەجێ
 كرد ۵ أَزْهَرَ: بەمانا (زَهْرٌ) دئی ۵ كەیفخۆش بوو،
 ڕوخساری گەشایەوه ۵ شتەكە ی هەزم كردو
 لێی حالی بوو، بەئیشەكە ڕازی نەبوو
 ڕەخنە ی گرت ۵ شتەكە ی خستە دایەوه ۵ إِزْهَرَ
 النَّبَاتِ أَوْ الشَّجَرِ: بەمانا (أَزْهَرَ) دئی، گۆلەكانی
 زۆر بوون ۵ أَزْهَرَ النَّبَاتِ أَوْ الشَّجَرِ: ڕومكەكە
 یان درەختەكە وردە وردە گۆلی كردو گۆلەكانی
 دەرگوتن ۵ الْأَزْهَرُ: هەموو ڕەنگێكی سببی
 صاف و ڕون ۵ مانگ ۵ ڕۆژی هەینی ۵ هەموو

گیانلەبەرێك یان ڕومكێك ڕەنگی ڕیق و باقی
 هەبێ ۵ الزَّاهِرُ: ڕوخسار جوان لەڕووك بێ یان
 لەگیاندارێ بێ یان بێ گیان بێ ۵ ڕەنگی
 ڕەشنگدارو ڕوناك، دەرگوتری: (أَحْمَرُ زَاهِرٌ):
 سورێكی زۆر سور ۵ الزَّاهِرِيَّةُ: لارو لەنەجە،
 دەرگوتری: (هُوَ عَيْشِي الزَّاهِرِيَّةُ): بە لارو لەنەجە
 دەڕوا ۵ الزَّهْرُ: خۆنچەو گۆلی ڕووك یان هی
 درەخت ۵ تەكەكە ی (زَهْرَةٌ) ۵ (زَهْرَةُ النَّارِ):
 بەلەمی سەر نەردی تاو لەو شتی وا ۵ ماءُ الزَّهْرِ:
 ئەو ئاوی لەگۆلی نارنج دەردی ۵ الزَّهْرُ: سێ
 شەوی سەرمتای مانگ ۵ الزُّهْرَاءُ: مێینە ی
 (الأزهر) ۵ هەروا لەهەب و نازناوی فاطیمە ی
 كچی پێغەمبەرە ۵ الزُّهْرَارَانُ: سورمتی (البقرة
 وآل عمران) نە لەفۆرئانی بیروژ ۵ الزُّهْرَةُ: تاکی
 (الزُّهْرَةُ) ۵ (زَهْرَةُ الدُّنْيَا): جوانی و خۆشی زیانی
 جیهان ۵ الزُّهْرَةُ: سببی ڕەشنگدار ۵ ڕەنگی ڕون و
 جوان ۵ الزُّهْرَةُ: یەكێكە لەئەستێرە
 گەڕۆكەكانی كۆمەلە ی خۆری، كەمێ ئەستێرە ی
 گەڕۆكێ و دووێ ئەستێرە ی لەپۆی دوری لە
 خۆرەوه، دەرگوتنە نیوان ئەستێرە ی عوطاریدو
 زەویبەوه، لەدوای خۆر و مانگ لەهەموو
 قەبارەكانی ئاسمان ڕەشنگدارترە ۵ هەروا
 وشە ی (الزُّهْرَةُ): ناوی خۆدای جوانی
 ئیغریقیبەكە كە پێی دەلێن (أفروديت)، لای
 ڕۆمانەكانیش (فینۆس) ۵ الزُّهْرَةُ: جێ
 بەجێكردنی حەزو نارەزو، دەرگوتری: (قَضِيَّتْ
 مِنْ زَهْرَتِي): کاری خۆم لێ نەنجام دا ۵ الزُّهْرِيُّ:
 نەخۆشییەكی كۆشندەو چارنەكراوو گوازاراویە
 توشی كۆشندەو زاوو زێ دەبێ ۵ الزُّهْرِيَّةُ:
 گۆزەو سوراحی لەسوألەت دروستكراو، بۆ
 جوانی گۆلیان تێ دەكری (گۆلێدان) ۵ الزُّهَارُ:
 گۆلفرۆش ۵ بۆ ناوەرمتی گۆلفرۆش دەرگوتری:

فِي كَلَامِهِ: لَهُ قَسَمَانِ دَا دَهْنِ كِي هَه لَبْرِي ۵ دَرُوِي
 كَرْد زِيَادِي بِمَقْسَمَانِهَوَه نَا.
 اَزْدَهْف عَنَه: رُوِي لِي وَهَر كِي پَرَاو مَهْنِي كَرْد
 كِه پَرَانْدِي هَوَه ۵ اَزْدَهْف الشَّيْءِ رِيه: شَتَه كِي بَرْد ۵
 اَزْدَهْف فَلَانًا بِالْقَوْلِ: قَسَمِي فَلَانَكَه سِي پُوچ
 كَرْدِه مَوَه ۵ اَزْدَهْف لِه بِالْحَرْفِ: لِه مَه مَوَالِه كَه ي زِيَاد
 كَرْد ۵ اَزْدَهْف اليه حَدِيثًا: قَسَمِي نَاشِرِي نِي پَال
 دَا ۵ يَان دَرُوِي بُو كَرْد ۵ اَزْدَهْف فَلَانًا:
 فَلَانَكَه سِي بِمَسُوك زَانِي وَ سُو كَا يَمَتِي پِي كَرْد ۵
 پَه لَه ي كَرْد، دَه شَكُو تَرِي: (مَا اَزْدَهْف شَيْئًا):
 هِي جِي لِي وَهَر نَه كَرْت.
 زَهَقَ زَهَقًا زَهَقًا: پِي ش كِه وَتُو چُو وه پِي ش،
 دَه كُو تَرِي: (زَهَقَتِ الْفَرَسُ): نِه سَبَه كِه پِي ش
 نِه سَبَه كَانِي تَر كِه وَت.
 زَهَقَ الْبَاطِلُ: بَه تَالُو نَاحَه قِ پُوچ بُو وَه وه فِه وَتَا ۵
 زَهَقَ السُّهُمُ: تِرِه كِه مَه بَه سَتِي نَه پِي كَا وَ سَمَرِي كَرْد
 ۵ زَهَقَتِ نَفْسُهُ: كِيَانِي دَه رُجُو ۵ الزُّهُوقُ:
 دَه رُجُونِي شَت لِه شَتِي كِ بَه نَارَه حَه تِي.
 زَهَقَ مَخَ الْعَظْمِ: مَوْخِي نِي سَقَانِي پَرِي وُو ۵ اَزْهَقَ فِي
 السَّرِّ: لِه رُوِي شَتِن دَا پَه لَه ي كَرْد ۵ اَزْهَقَ الشَّيْءَ:
 وَا ي كَرْد شَتَه كِه لِه شَتِي كِي تَر بِي نِي تَه دَمَر يَان
 وَ اِي كَا شَتَه كِه بَه وَتِي وَ نَه مِي نِي وَ مَكُو وَ دَه لِي ي
 (اَزْهَقَ اللهُ الْبَاطِلَ): خُو دَا بَه تَالُو نَاحَه مَه ي
 لِه نَا وَ بَرْد ۵ اَزْهَقَ السُّهُمُ مِنَ الْهَدَفِ: تِرِه كِه
 لِه مَه دَه مَه كِه تِي پَرِي كَرْد ۵ زَاهَقَهُ: بَه مَانَا
 (اَزْهَقَهُ) دِي ۵ اِزْهَقَ: پِي ش كِه وَتُو بَرْدِه مَوَه ۵
 الزَّاهِقُ: نَا وَتِي كِ بَه تَه مَوْزَم بَرُو ۵ تِي ش كَا وُو دُو پَرَا وَ
 پِي ش كِه وَتُو لِه كِي بَر كِي دَا ۵ وَشَك ۵ دَه كُو تَرِي:
 (بُرَّ زَاهِقٌ): بِي رِه كِه بَن كِي قَوْلَه ۵ الزُّهْقُ: زَهْوِي
 تَه خَتَان وَ نَزَم ۵ الزُّهْقُ: دَه كُو تَرِي: (بُرَّ زَهْوِقٌ):
 بِي رِي كِ كِه بَن كِي قَوْلِ بِي ۵ الْمَزْهَقَةُ: شُو ي نِي
 فِه وَتَان وَ لِه نَا وَ چُو وُنِي بَه تَالُو شُو ي نِي كِيَان

(زَهْقَارَةٌ) ۵ الْمِزْهَرُ: نَه وَ دَارِي پِي لِه مَه مَانَه كِه
 دَه دَرِي، پَه كِي كِه لِه نَا مِي رِه مَكَانِي شَا يِي وَ زَه مَو مَنَد،
 نِه وَ كِه سَه ي نَا كَر هَه دَه كِي رِه سِي نِي وَ مِي وَا ن بَا نَكِ
 دَه كَا بُو دَا وَت ۵ زَهْقُ: بَه دَه نَكِي بَه رُزُو بَه هِي ز
 پِي كِه نِي، بَه شِي وَه زَارَا وِه مِه كِه قَسَمِي كَرْد كِه س
 لِي حَالِي نَه بِي وُو ۵ زَهْقُ الصَّبِيِّ: مَن دَلِه كِه ي
 هَه لِه پَرَا نَد ۵ الزُّهْرَاءُ: لَارُو لِه نَه جِه كِه ر، بُو مِي يَنِه:
 (زَهْرَاهَةٌ).
 زَهَفَ زَهْفًا: زَه لِي ل بُو، دَرُوِي كَرْد.
 زَهَفَ لِلْمَوْتِ: لِه مَرْدِن نَزِي كِ بُو وِه مَوَه.
 زَهَفَ زَهْفًا: خِي رَا رُو يِي، كُو رُجُو كُو ل بُو.
 زَهَفَ لِلشَّيْءِ: بَه خِي رَا يِي چُو وُو بُو شَتَه كِه وَ كُو رُجُو
 كُو ل وَ چُو سَتُو چَالَا كِ بُو ۵ اَزْهَفَ: دَرُوِي كَرْد
 ۵ فِي تَه نَه يِي كَرْد ۵ خِي رَا بَه رَه وَ شَه رِ چُو وُو ۵
 اَزْهَفَ بِهِ: هَه وَ اَلِي كِي لِه كَا بَرَا دَا خَه لِه كِه كِه نَا زَانِن
 رَا سَتَه يَان نَا ۵ اَزْهَفَ بِي: خِيَانَه تِي لِي كَرْد م
 لِه كَاتِي كِ دَا مَن بَه تَمَانَه مِ يِي بُو وُو ۵ اَزْهَفَ بِهِ:
 پِي مَوْعَجِب بُو وُو ۵ اَزْهَفْتِ اليه فَلَانَةٌ: فَلَان
 نَا فَرَه ت فَلَانَكَه سِي تُو شِي سَه رَسَام بِي وُون كَرْد،
 وَ اِي لِي كَرْد پِي مَوْعَجِب بِي ۵ اَزْهَفَ عَلَيْهِ:
 پَه لَه ي كَرْد لِه كُو شَتِنِي وَ زُو وُو كِيَان دَه رُجُو وُنِي ۵
 اَزْهَفَ الشَّيْءَ: شَتَه كِه ي بَرْد ۵ فِه وَ تَان دِي ۵ اَزْهَفَ
 فَلَانًا: فَلَانَكَه سِي زَه لِي ل كَرْد، لِه مَه مِي دَان دَا
 خَسْتِي ۵ اَزْهَفْتِ الطَّعْنََةَ فَلَانًا: بَرِي نَه كِه
 فَلَانَكَه سِي كِه يَان دَه لِي وَا رِي مَه رَكِ ۵ اَزْهَفَ لِه
 حَدِيثًا: قَسَمِي دَرُوِي بُو هِي نَا، قَسَمِي خَرَا يِي پَال
 دَا.
 اَزْهَفَ فَلَانًا بِالشَّرِّ: فَلَانَكَه سِي هَه لَانَا بُو شَه رِ كَرْدِن ۵
 اَزْهَفَ: بَا زِي دَا ۵ دَه سَتِي كِه يَان دِي وَ لِي دَا ۵
 تَزَهَفَ عَنَه: مَهْنِي كَرْدُو رُوِي لِي وَهَر كِي پَرَا ۵
 اِزْدَهَفَ: بَه مَانَا (زَهَفَ) دِي ۵ اِزْدَهَفَ لِه بِالسَّيْفِ:
 بَه شَمَشِي رِ زَه بَرِي لِي دَا بَرِي نَدَارِي كَرْد ۵ اِزْدَهَفَ

دمرچوونی یان هۆکاری فهوتانی بهتال و گیان
دمرچون، دمگوتری: (جَمَلٌ مُّهِقَةٌ لِأُرْوَاحِ الْمَطِيِّ):
حوشتریکه رۆح کیشمیری و لاخته سواربیهکانه
همر ههول دمدمن و نایگهمنی ۵ زَهَكُهُ: ترنجاندیه
نیوان دوو بهردموه.

زَهَكُ الرِّيحِ الْأَرْضِ (أَو السَّرَابِ عَنِ الْأَرْضِ):
رَهشهبایهکه زموی مالی، یان گل و خۆلی لهروی
زموی دا رادا.

زَهَلٌ زَهْلًا: دلی نارامی گرت ۵ (زهل عنه): لیتی
دورکهوتهوه.

زَهَلٌ زَهْلًا: سببو لوس بوو ۵ الزُهْلُ: شتی لوس
جا ههرچیبهک بی ۵ مار که ملی توکی لی
هاتین (بالی ههبن).

زَهَمَ الْعَظْمُ زَهْمًا: نِیسقانهکه مۆخی تیکهوت.

زَهَمَ فَلَانًا: زۆری قسه لهسمر فلان کرد ۵ لئی تورپه
بوو ۵ زَهَمَتَ يَدَهُ زَهْمًا: دمستی چهور بوو
رۆناوی بهدمستیهوه بوو، قهلهو بوو گوشت و
بهزی سمربهک نا ۵ أَزَهَمَ الْعَظْمُ: بهمانا
(زَهَمَ) دئی ۵ أَزَهَمَ الشَّيْءُ: لهشتهکه نزیک بووهوه
بهلام نهیگهیشتن، دمگوتری: (أَزَهَمَ الْأَرْبَعِينَ أَوْ
الْخَمْسِينَ): نزیک چل سالی بووهوه بهلام نهبوو
بهجلی تهواو نزیک بهنجا بوتهوهو بهنجای
تهواو نهکردوه ۵ زَاهَمَهُ: لئی نزیک بووهوه
(زاهم في السر): له رۆیشتن دا لئی نزیک
بووهوه، یان دمگوتری: (زاهم في البيع):

لهمامهلهکه دا لئی نزیک بووه، ديقه ديقه دا
۵ نزايمتی کرد ۵ لئی جیاببووه ۵ الزُهْمُ: بای
بوگهن ۵ بیوی نازهلی کیوی بی نهوهی بوگهنی
لی بی بۆنیکی خۆشی ناسراو به (الزُّبَاد) ۵
نازهلیکی کیوی ههیه بیی دمگوتری: (سِنُورُ
الزُّبَادِ) لهزیر کلکی لهنیوان ههردوو کونی

بیسایی دا کیسیکی ههیه مادهیهکی تیدایه
میسک ناسا بۆنی خۆشی ههیه ۵ الزُهْمُ: بوگهنی
لاکه تۆببوو ۵ بیوی نازهلی کیوی ۵ باقی ماندهی
بیو لهلاشهی نازهلی دا ۵ الزُهْمَةُ: بای بوگهن
الزُهْمَةُ: بهمانا (الزُهْمَةُ) دئی.

زَهَا زَهْوًا وَزَهْوًا: خۆی بهزلزانی و تهکهببورو
شانازی کرد.

زها السراجُ وغيره: چراکه روناکی دا ۵ (زها اللون):
رهنکهکه صاف و درهوشاوو بوو ۵ (زها البس):
هیشوه خورماکه نال و بۆلی تیکهوت دمکنی
سورو زهردی تیکهوتن.

زها الزَّرْعُ: کشتوکالهکه گهشهی کردو پاسا.
زها الغلامُ: کورکهکه پرسیده بوو گهیشته تهمهنی
گهنجی.

زها النباتُ: رومهکهکه دریز بوو پیگهیی.
زها الشَّيْءُ فَلَانًا زَهْوًا: شتهکه فلانکسی سوک کرد.
زها الکِبَرُ فَلَانًا: خۆ بهزلزانی وای لهفلانکس کرد
بهخۆی موعجب بئ.

زها السرجُ وغيره: چراکهی ههلیگرساند، شۆفی
دایه چراکه.
زها الظُّلُّ الزَّهْرُ: بارانهکه رهونهفی دا بهگولهکهو
گهساندیهوه.

زها السَّرَابُ الشَّيْءُ زَهْوًا: تراویکهکه شتهکهی
بهرزگردهوه.

زها الرِّيحُ الْبَاتِ وَالشَّجَرِ: بایهکه رههک یان
درهختهکهی دواي باران و شهونم راوهساندو
ههژاندی.

زها السفينةُ: کهشتیهکهی لیخوری.
زها الْمُرُوحُ الْمُرُوحَةُ: موشدهمکمر موشدهمهکهی
خستهکار.

زها الشَّيْءُ: شتهکهی ئەندازه گرت.

زُهِي الشَّيْءُ: روخساری شتهکه جوان بوو.

تزاوجا: يهكتر يان مارمكرد ژنو پياومكه بوون
 بهاوسمري يهكتر ۵ تزاوج القوم: خهلكهكه
 هاوسمرگريان كرد ۵ تَزْوَجَ الكَلَامُ: قسهكان
 لهبوارى سهجعو كيش دا ليك چوون ۵ تَزْوَجَ
 امراة وبها: نافرتهكهى مارمكرد كردى
 بههاوسمري خوى ۵ الزَّاجُ: كبريت ۵ الزَّوْجُ:
 هاوسمرگريى و جوتبوونى ميتردو ژنه ۵ يان
 جوتبوونى نيرو مى ۵ الزَّوْجُ: هاوسمر (ميترد
 بى يان ژن بى) ۵ بؤ همدوكيان بهكاردئ ۵
 شتو پيچهوانهى شت و مكوو (تپرو وشك،
 نيرو مى، شهوو پوژ، تال و شيرين، ۵..هتد)
 نهمانه بهشيوه موثمننا وشهى (زوج) يان بؤ
 بهكاردئ ۵ قورنان دمفمرموى: ﴿قُلْنَا اَحْمِلْ فِيهَا
 مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ الْتَيْنِ﴾ ۵ همروا وشهى (زوج)
 بهمانا پيپرو تاقمو جوردئ ۵ الزَّوْجَةُ: ژنى پياو
 (نافرتمى ميتردار) ۵ الزَّوْجِيَّةُ: بهمانا
 (الزَّوْجِ) دئ، دمگوتري: (بينهما حق الزَّوْجِيَّةُ):
 لهنيوانيان دا مافى هاوسمريهيمتى ههيه ۵
 الْمَرْأَجَةُ: قاعيدميهكى عيلمى بدميهه ۵ الْمِرْزَاجُ:
 پياويك زور ژن بهينى يان نافرمتيك زورى شو
 كردين ۵ الْمَرْزُوجُ: شتيك دولابمنى ههين،
 دوجورى تيدابن ۵ (مَرْزُوجُ الثمر): لهزانستى
 نهحيادا رهمكئيكه دوو جور ميوه صيفات
 جياجيا بگري يان لهدوو و مرزدا ميوه ههين ۵
 (مزدوج اللون): رهمكئيكه گولى رنكاو رنك
 بگري.

زاح عن المكان زوحاً وزواحاً: لهوشوينه لاجوو
 نهما ۵ دووركهوتموه.
 زاح الشئى زوحاً: شتهكهى دوور خستهموه.
 زاح الإبل وغيرها: حوشترمكاني ليك بلاو كردن ۵
 أزاخه: دوورى خستهموه.

زهي على الناس: شانازى بهسمر خهلكدا كرد ۵
 أزهى: بهمانا (زهي) دئ ۵ أزهى البس: بهمانا
 (زها) دئ ۵ أزهى النبات: بهمانا (زها) دئ ۵ زهي
 البس: هيشوه خورماكه نالو بؤلى تيكهوت ۵
 زهي المروحة: پانكهكهى خسته نيش ۵ اِزْدَهَى:
 كهميك هستى كرد بهخونازين، كه شاناازى
 كرد ۵ الزُّهَاءُ: (زهاء الشئى): نهندازهى شت
 يان نزيك له نهندازهى شت، دمگوتري: (هو
 زهاء ألف): نهوانه بهنهندازهى همزاركهن يان
 نزيك بهو ژمارهين ۵ الزُّهُوُ: تهكهبيبور ۵
 روخسارى جوان ۵ رومكى تپرو تازه ۵ هيشوه
 خورماى نالو بؤلى تيكهوتوو.

زأب الماء زوباً وزوباناً: ناومكه رهمان بوو.

زأب فلان: فلان خوى دزيهومو ههلات ۵ الميزاب:
 پلوسك ۵ زيرموى ناوى سهربانى مال ۵ زَوَيْرُ
 الثوبُ وفسره: قوماشهكه پرزو پالو شتى وى
 لهسمر ديارى دا ۵ الزَّوَيْرُ: نهو پرزوپالهى
 لهسمر قوماشى تازه دمدمكهوئ.

زأج بينهم زواجاً: دنمدمنهى دان و ههلينان ۵ أزوح
 بينهما: بهرامبهرى خسته نيوانيان و بيكى
 گرتن ۵ زأجُهُ مزاوجة وزواجاً: تيكهلاوى كردن ۵
 زأوج بينهما: بيكى گرتن و بهراوردى كردن ۵
 زُوجَ الأشياء تزويجاً وزواجاً: شتهكاني ليك نزيك
 كردنهمو جوتى كردن ۵ زُوجَ فلاتاً امراة: وى
 لهفلاتكس كرد نافرتمكه مارمبكا ۵ اِزْدَوْجَا:
 ليك نزيك بوونهوه، بونه هاوسمري يهكترى ۵
 ازدوج القوم: ههندئ پياوى گهلهكه ههندئ
 نافرتمى گهلى خويان مارمكرد ۵ اِزْدَوْجَ الكَلَامُ:
 قسهكان ههنديكيان لههنديكيان دهچون
 لهبوارى سهجعو كيش دا ۵ ازدوج الشئى:
 شتهكه بوو بهدوو.

زاد زوداً: تیشوی نامدمکرد ۵ آزاده: تیشوی بی دا
 ۵ زوده: تیشوی پیدا، دمشگوتری: (زودته کتاباً
 الی فلان): بمنوسراویک بولای فلانکس
 پشتگیریم لی کرد ۵ تزود: تیشوی هلگرت،
 دمشگوتری: (تزود من الأمير کتاباً الی عامله):
 لهپاشاوه نووسراویکی ومرگرت بؤ
 کاربهدمستمکه تاپارمتهی بداو نیشی پروا ۵
 الزاد: خواردن و بزئویکه بؤ سفهرو کاروان
 دمبری ۵ نهو کردم و گوختارانیه نادمیزاد
 لهژیانی دا دمیانکا ۵ المزود: همبانه،
 تورمکه بهکه تیشوی تی دمکری ۵ زاره زوراً
 زیارة و مزاراً: دیدنی کرد له مالهوه جوو بولای
 بؤ رابواردن و گفتو گو یان بؤ دابینکردنی
 پیداوستی.

زور زوراً: سنگی خواربوو، لایهکی له لایهکی
 بهرتر بوو ۵ ازاره الشئی: هه لئنا بؤ دیدنی
 کردنی شتهکه، دمشگوتری: (أزرتة ثانی
 وقصائدي): ممدحو شیعرمکانم ناراستهی نهو
 کردن ۵ زور الطائر: باندمکهی نهومندی خوارد
 چلیدانهی پر بوو بهرز بووه هاوسا ۵ زور
 الشئی: شتهکهی چاک کردو راستی کردموه
 بهباشی کردی ۵ جوانی کرد، رازانندیهوه ۵ زور
 الشهادة و صرها: بریاری دا شایمتیبهکه یان فلان
 شت تهزویره، ناراسته ۵ زور علیه: هسهی
 ناراستی لهسمر کردن ۵ دروی پال دا ۵ زور
 امضائه أو ترقیعه: لاسایی واژوی نهوی کرد ۵
 زور الزائر: پاساوی دیدنی کرنهکهی بهباشی
 دایهوهو ریزی لی گرت و پیشوازی باشی لی
 کرد ۵ زور الأسیر و صوره: جهلی تاپهستی
 لهمهجهکی دیلهکه کرد بؤنهوهی شتهکی بداو
 برستی لی بری ۵ تزاور الناس: خه لکهکه

همندئیکیان دیدنی همدئیکیان کرد ۵ تزاور
 عنه: لی لا دا ۵ تزور: هسهی دروی گوتن ۵
 تزور الکلام: هسهی هه لیهست ۵ استزاره: داوی
 لی کرد تمزویری بؤ بکا.
 زور عنه: لای دا، ریبازی خوارکرد ۵ زور عنه: لای
 داو ریبازی خوار کرد ۵ زوار عنه: بهمانا
 (زور) دئ ۵ الزار: ناهمئگیکی سهمایه ریک
 دهخری بؤ دمرکردنی گیانه پیسهکان
 که به پروای نهوان مهسس جهستهی همدئ
 کس دمکن ۵ الزارة: کومه لی زوری نادمیزاد
 ۵ چلیدانهی بالنده ۵ الزايرة: حملیکه هردوو
 دهستی دلی بهسنگیهوه بی شتهک دمدری ۵
 هرشتیک چاکسازو ریکخهری شتیکی تربی و
 پاریزهری بی ۵ الزور: جاوگی (زاره) به ۵ شوینی
 بهیهکگهیشتنی نیسقانی سنگه، نهو نیسقانهی
 لهسنگهوه بهرز بؤتهوه بؤ شان ۵ همروا وشه
 (الزور): بهمانا هیزو توانایه بهمانا عمقل و
 ناومزه، بهمانا عزمته و ورهبرزیبه ۵ الزور:
 بمتال و بوچ، شایمتی درو ۵ درو ۵ کوری لهوو
 گورانی و سما ۵ الزور: سمیرکردن بهقولینجکی
 چاو ۵ الزوراء: دوور، دمشگوتری: (فلاة زوراء):
 سارابهکی دوور ۵ (ارض زوراء): زهویبهکی
 دوور ۵ (بئر زوراء): بیریکی هولته بنکی
 دیارنیبه ۵ همروا ناویکی شازی بهغدایه،
 بهکم روژنامهش که له بهغدا دمرچووه ناوی
 (الزوراء) بووه ۵ الزوراء: بهکجار دیدنی، دوری
 ۵ الزور: بههیزو توانا چ نادمیزاد بی یان
 گیانله بهری تر ۵ رویشتنی خیرا ۵ الزوراء:
 کهسک زور دیدنی کهسک یا شوئیک بکا ۵
 بؤ نافرمت دمشگوتری: (الزوراء) ۵ الزوار: بهمانا
 (الزوراء) دئ ۵ الزیر: کهسک زور بچی بؤ
 دیدنی نافرمت و حمزی لی بی لهگه لئیان

کرد لابدا ۵ الزاغ: جوره فهلهرشه مېکه پنی دموگوتری: (الغراب الزرعی) و(غراب الزیتون): چونکه زیتون دخوا، له کوتر بچوکره رشه، سهری خاکی و مېله و سپیبه، گۆشتی لاک و شتی و ناخوا، له خوره لاتی نه وروپا و تورکستان و نیران دهژی و همدنکی رومدکا بۇ ولاتی فهلمستین و میصر.

زاف الطائرُ في الهواء زَوْفًا ورُءُفًا: بالندمه بهموادا فری و هلهقی لی دان.

زاف الغلام: کوره گمنجهکه بازی داو خولایهوه.

زاف الماء: ناومهک بقی لهسر دمرکهوتن.

زاف الحمامة الذكر عند الحمامة الأنثى: کوتره نیرمهکه لای کوتره مېیهکه بالی خوی فش کردن لهسر زوی خشانندی. ۵ زاف فلان: فلانکس رویی بهلوزه لوز هممو جهستهی داهیزرابوو ۵ ترارف الغلمان: مندالهاکان یاری (التزواف) یان کرد بهم جوره بهکیکیان دی دست دهخاته سرکهناری سهکۆکه، شمجار زور بهگور بازیك بهرمو هموا دمداو بهحهواوه خو هلههوگنر دمکاو دپتهوه شوینی خوی، بهممش پراوهی نهوه دمکن خویان فیتری خو هلدانه سمرهشتی ولاخ بکن.

الزواف: دموگوتری: (موت زواف): مردنیکی خیرا ۵ الزوفی: مادمیکی لینج و لهزگه ناسایه دمنووسی بهخوری مپرو موی بزنهوه، بهتایبمتی لهولاتی نمرمینمدا، بهزوری بۇ چارسهری شیرپنجه بهکاردمهیندری ۵ رومکیکی تممن دریزه لهبواری پزشکی دا بهکاردمهیندریت، گهلاکمی بونیکی خوشی همپهو تامی تیزمو دهخوری ۵ زوفه: بهجیوه (زینبهق) زمرکهفتی کردو جوانی کرد، دموگوتری: (زوق العروس): بوکهکهی رازاندموه

دابنیشی و گفتو گویان لهگه ل بکا، دموگوتری: (فلان زیر نساء): فلانکس میبازه ۵ دابو نهریت ۵ ومتهری باریکی کهمان ۵ کهتان ۵ مهرکانهی ناو (جمهری ناو) ۵ کوپهی ناو ۵ المزار: شوینی زیارمترکردن ۵ همر گورو نارامگایهک خه لکی لهروی پیروزیبهوه زیارمتی بکن ۵ تزوق: پروانه مادهی (زوق) ۵ الزوق: پروانه مادهی (زوق) ۵ زوک: پروانه مادهی (زوک) ۵ زوی زوا: پشتی راست کردمومو پهلهی کرد لهبازدان ۵ زوی فلان: فلانکسی بههیج و بوچی لههلم داو دمری کرد.

زاع لحمه زوعاً: گۆشتهکهی لهدممارهکانی جیابوووه.

زاع الشئ: شتهکهی پیش خست ۵ (زاع البعر): حوشترمهکی راهپرانندو دهندهنهی دا.

زاع الثريد وشبهه: بهدمست تریتهکهی کیشکرد بۇ خوی. ۵ زاع الشئ: شتهکهی دولاھینایهوه ۵ ممنعی کردو گنرایهوه.

زاع فلان زوعه من الطبخ: قاشه کالهکیکی بۇ فلان بری ۵ تزوع اللحم: گۆشتهکه لهدممارمهک بؤوه ۵ لهسر رمکهکه لاجوو ۵ الزاعه: پهکهم دهستهی پیشمرگه و گیانبهختکمری بهمری جهنگ ۵ الزوعه: قاشه کالهک و شتی وا ۵ الزوعه: جوست و چالاک و خوشرؤ ۵ کومهئیک نادمیزاد ۵ پارچه گۆشت ۵ دسکیک گیا ۵ دمسکه گول و پیحانه.

زاع زوعاً وزوغاناً: لهمبهست لایدا.

زاع عن الطريق: لهریگه لای دا.

زاع في منطقه: قسهی ناخوشی کردن.

زاع الشئ زوعاً: شتهکهی خوارکردموه. ۵ زاع الناقه: حوشترمهکی بهرپشمه راکیشا ۵ ازاعه: وای لی

نمستیرمکان دمدرمشینه‌ومو جمو جولیانه
که‌جی ناوانابن.

زَالَ زَوَالُهُ: خودا لمانوی به‌ری، داومشی نه‌مین
(دوعا لی‌کردنه) ◊ اَزَالُهُ: دووری خسته‌وه،
دمگوتری: (أزال الله زواله): دوعا کردنه لی
بهمفوتان و لمانا چون ◊ زَاوَاهُ مُزَالَةٌ وَزَوَالًا:
دمستی دایه‌وه کارمه دمست به‌کاربوو ◊ زَوَّلَهُ:
بهمانا (أزاله) دی ◊ اِنزَالَ: به‌مانا (زال) دی.
(انزال عنه): لی جیابووه ◊ تَزَوَّلَ: عاقل بوو ◊
نازا بوو، چوست و چالاک بوو ◊ اسْتَزَالَ: چاوه
روانی فهوتان و لاجونی کرد ◊ الزَّائِلُ: جهنگی
نیومرۆ ◊ (لیل زائل النجوم): شهموی دریز ◊
الزَّائِلَةُ: مینیهی (الزائل) ◊ هرچی گیانی له‌بهر
بی ◊ هرچی بجولیتنه‌وه، دمگوتری: (زالت له
زائلة): که‌سیکی بینی، شه‌خصیکی هاته
بهرچاو ◊ الزَّوَالُ: نیجیر ◊ نافرمت، دمگوتری:
(فلان یرمی الزوال): فلانکس چاک دزمان
دلی نافرمت بولای خوئی کیش بکاو نیجیری
خوئی بگری ◊ نمستیره، لهو رومه که‌له‌خور
هه‌لاته‌وه به‌رمه خور ناوا دی له هه‌لخولان و
دمورانی خوئی دا.

الزَّوَالُ: جهنگی نیومرۆ، نه‌وکاته‌ی خور له‌هیل
نیستیوا لادهدا ◊ الزَّوَالُ: چوست و چالاک ◊
زهرهك ◊ شه‌خص ◊ نازاو نه‌بمردی و مها خه‌لك
هه‌لاچۆ بکا ◊ بازو هه‌لۆ ◊ دشگوتری: (هذا
زَوَّلٌ مِنَ الْأَزْوَالِ): نه‌مه عه‌جایبیکه له
عه‌جایبه کان ◊ الزَّوَالَةُ: مینیهی (الزَّوَالِ)،
دمگوتری: (شثرة زَوَالَةٍ): زستانیکی عه‌جایبه
له‌ساردو سه‌رمایی دا ◊ نافرمتیک زور
خونیشانی بیوا بدا ◊ المَزْوَالَةُ: سه‌عاتی زموالی
که‌کاتی بی دیاری دمگری به‌هوی نه‌و
سینبهری کاته‌گی له‌سهر دیاری دمگری.

◊ (زَوَّقَ كَلَامَهُ): هسه‌کانی رازاندنه‌ومو جوانی
گوتن ◊ زَوَّقَ الْمَسْجِدَ: مزگه‌وته‌که‌ی رازاند‌مه‌وه
بهنه‌خش و نیگار ◊ زَوَّقَ الْكِتَابَ: کتیبه‌که‌ی
زهرک‌هفت کرد ◊ التَّرْوِيقُ: جوانکردن و
رازاندنه‌وه، کاری سه‌رمکی له‌م بوامدا نه‌ومیه
جیوه له‌گه‌ل نالتون تیکه‌لاو بگری و نه‌مجار
شته‌که‌ی بی زهرک‌هفت بگری پاشان بخرپته ناو
ناگرموه جیومکه دمبیته هه‌لم و دوکه‌ل و
به‌مه‌وادا ده‌جی و نالتونه‌که دمینیتنه‌وه، به‌لام
پاشان وشه‌ی (ترویق) به‌کاره‌ینراوه بی هه‌موو
شنتیک که نه‌خش و نیگاری تیدا بگری و
ههرک‌س خهریکی نه‌خش و نیگار کردن بی
هپی گوتراوه (مُزَوِّقٌ)، هرچه‌نده جیوش
به‌کارنه‌هینن ◊ الزَّوِيقُ: جیوه، زنبه‌ق ◊ الزَّوِاقُ:
جوانی نافرمت، خشلی نافرمت ◊ الزَّوِاقَةُ:
نه‌وانه‌ی هه‌لاشی خانوو زه‌خره‌فه و نه‌خش و
نیگار دمکن ◊ الْمُزَوِّقُ: دمگوتری: (شعر مُزَوِّقٌ):
قزی پاک و خاوین و به‌شانه گراو.

زَاكٌ زَوَّكًا وَزَوَّكَانًا: شانی هه‌ته‌که‌اندن و سمتی
بادان و له‌راندنیه‌وه له‌کاتی رپیشتن دا حاجی
لیک بلاو‌کردن ◊ لارو له‌نجه‌ی کردو خوئی
پاومشانند ◊ اَزَّوَكٌ: رپیشت و مگوو رپیشتنی
کورته بالا ◊ تزاولك: شمرمی کرد.

زَاكٌ زَوَالًا وَزَوَالًا: گواستیه‌وه له‌شوینی خو‌یه‌وه
جووه شوینیکی تر، بجوک بووه بو‌چایه‌وه،
نه‌ما ◊ زالت الشمس: خور له‌نیوه راستی ناسمان
لای دا ◊ زال النهار: رۆژ رابورد نزیکه شه‌و
دابئ ◊ زال الخيل برکانه‌ها: نه‌سه‌په‌کان
به‌سوارمکانیانمه‌وه بازیان دا.

زال السراب بالشخص: تراویکه‌که شته‌که‌ی به‌رز
کردمه‌ومو هاتو‌جوئی بی کرد، دمگوتری: (أرى
النجوم تزول ولا تغيب): له‌پیش چاوم

زَامَ زَوَامًا: مرد ۵ بهر قهوه تماشای کرد ۵ دونه
دؤن و مؤنه مؤنی بوو کس نهیزانی دهلن چی
۵ **الزَامُ:** چواریمکی شت، دمگوتری: (مضی زام
من النهار أو الليل): چواریمکی رُوژ یان شهو
رؤیشت ۵ (مضی زامان منه): نیوهی رؤیسی ۵
الزامة: پیرو تاقم و گروپ ۵ **الزَیْمُ:** کؤبووهوه
لههرشتیک بی.

زَیْنُ الزُّبُر: گنمهکه مرؤراوی بوو مرؤری تیکه
بوو. ۵ **الزَانُ:** ههلاوسان و قهلهوی، ۵ درهختیکه
گهوره و بهرزه چل مهتر بهرز دهبیتهوه،
دارمکهی پتهوه زوریهی کالای ناومال لهوداره
دروست دمکری ۵ **الزَانَةُ:** شتیکه لهربمب کورتره
نامیری شهړه، کاتی خوی چهکی دملیمیهکان
بووه ۵ **الزَوَانُ:** مرؤر، پروانه (الزَّوَان) ۵ **الزَّوْن:**
بت و صمنه، ههرشتیک جگه لهخودا
پهرستشی بؤ بکری، شوینیک بتی تیدا
کؤدمکریتهوه تیدا ههله نرین ۵ **أزوی:** هاتو
یهکیکی تریشی لهگهال دا بوو ۵ **الزُّو:** دوو
هاورپئو هاوشان، دمگوتری: (جاء زوًا): نهو
دووه بهیمهکهوه هاتن ۵ همروا دمگوتری: (کان
تراً فصار زوًا): تمنها بوو بوو بهجوت ۵ نمندازه
روداوو کارمساتی مردن، دیاردهی گیانهلاو ۵ **زَوَاهُ**
زِيًا: بردی، شتهکهی لهگهال خؤبرد، دمگوتری:
(زوی الدهرُ القوم): رُوژگار نهو نتهوهمییه
لهگهال خوی رادا.

زَوَى الْمَالَ: مالهکهی ههلبؤارد.

زَوَى السَّرَّ: نهینیهکهی شاردموه.

زَوَى الشَّيْ: شتهکهی کؤکردمومو، ومری گرت.

زَوَى مَابِن عَيْنِي: نیوجاوانی بهیهکدا داو گرژ بوو.

زَوَى الشَّيْ عَن: شتهکهی لی لاداو دووری خستهوه
۵ **زَوَى:** کهوته سوچی خانومهکهوه ۵ **زَوَى الشَّيْ:**

شتهکهی پنجابهوه، کؤی کردموه ومری گرت ۵
زَوَى الْكَلَامَ فِي نَفْسِهِ: لهدلی خوی دا قسهکهی
گؤرپی ۵ **زَوَى الْحَرْف:** پیتهکهی بهدمنگی (زای)
لهدم هاتدمر ۵ **زَوَى الزَّي:** نوسیهوه ۵ **إِنزَوَى:**
کهوته سوچی خانومهکه ۵ ویکهاتهوه، کؤبووهوه
۵ **إِنزَوَى الْقَوْمُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ:** خهئکهکه لیک
نزیک بوونهوه ۵ **تَزَوَى:** بهمانا (الزَّوَى) دئ ۵
الزَّارِسَةُ مِنَ الْبِنَاءِ: سوچی خانوو، چونکه
دولادیوار بهک دهخاتهوه ۵ **كُونِيَا ۵ الْمِرْزَا:**
نامیریکسی ورده ومستای بیناسازی بهکاری
دینن بؤ نمندازمگرتنی سوچ و قولینجکی خانوو
۵ **تَزَيَّبَ لَعْمَةً:** گؤشتی کهوته سهریهک و قهلهو
بوو ۵ **الزَّيْبُ:** کورته بالای گؤشتن و همنگاو
کورت ۵ **بای باشور ۵ بایهک لهنیوان بای**
باشورو شهمال دایه، پشهبا ۵ ترس ۵
دوژمنایهتی.

زَاتَ الطَّعَامِ وغیره: زهیتی کرده ناو طعمعامهکهوه.

زَاتَ الْجِلْدِ وغیره: پیتسهکهی بهزمیت همنوو.

زَاتَ فَلَانًا: زهیتی دهرخواردی فلانکس دا ۵ **أزات**
فَلَانًا: فلان زهیتی لهلا زور بوو ۵ **زَيْتُهُ:** بهمانا
(زاته) دئ ۵ **زَيْتَ فَلَانًا:** زهیتی بؤ فلان نارد ۵
زَيْتَ الْأَلَّة: زهیت یان بهزو چهوری تری کرده
نیوان دوو قهبارمی لیک خشاو بؤنهومی
زمختی لیک خشانهکه کم بکاتهوه ۵ **استرات:**
داوای زهیتی کرد ۵ **الزَّيْت:** رونی زهیتون ۵
همروا بههموو رونییک دمگوتریت زهیت،
بهرهای ۵ **الزَّيَات:** زهیت فروش ۵ **زهیت گوش**
۵ **الزَّيْتِن:** درهختیکه بهمداره، بهرمکهی دوی
ســـــویرگردنی دهخـــــوری، زهیتیـــــشی
لیندهردهیندرئ ۵ **الزَّيْبُ:** ههرکتیبیک،
جهدوهل فهلهکی تیدابن و چؤنیهتی رؤیشتنی
نهمستیرمکان دیاری بکاو بههؤیهوه سائنامو

تفهوم دیاری بکرین ۵ تمنافی وستای بینا سازی.

زَاحَ زِحًا: دور کهوتوه رویش ۵ ازاعه: لای برد، دمگوتری: (أزاح الله عنه فزاحت): پمرومردگار نهخوشیه که لای بردو شیفای دا ۵ **إنزاح:** لاجوو.

زَادَ زَيْدًا زیاداً زیاده: زیادبوو گهشی کرد.

زاد الشيء: شتمه کی والی کرد زیاد بن.

زاد فلاناً خيراً: خیرو بهر مگهتی دا بهفلان.

زأيد: بهر بهر مگانی کرد لمزید کردن دا، زهو

زهمکاری کرد ۵ **زئد:** بهمانا (زاد) دئ ۵ **تزأيد:**

بهمانا (زاد) دئ ۵ زاد من قوله أو فعله: زیاد

لمپیویست هسی کرد یان زیاد له پیویست کاری

کرد ۵ **تزأيد الناس في السلعة** وعلیها: خه که که

له نرخه که میان زیاد کردو زمیان بهسمر

یه کتره کرد تا نرخه که میان گه پانده نهو پهری،

دمگوتری: (تزیئ الجملة في سره): زیاد له توانای

حوشتره که هه لینگی داو زهختی لی کرد ۵

إزاد: بهمانا (زاد) دئ، (إزاد شيئاً له): شتمه کی

بؤ خوی زیاد کرد ۵ **إزاداً فلاناً:** داوای زیدمی

له فلان کهس کرد ۵ **الزائد:** دمگوتری: (أخذ

بدرهم فزاداً) بمديرهم مئک کړی و زیاتریش ۵

الزائدة: مینه ی (الزائد) ه ۵ همروا ناوه بؤ

ریخوله کویره ۵ له قه بی شیر، شته

زموئیدمگانیشی چنگو نینوک و هه لمهت و

نهریه می ۵ **زوائد الأسنان:** نهو ددانیه

له نهیشت ددانی ترموه دمروئ ۵ **الزادة:**

نهوی له شتمه که زیاده ۵ (زيادة الكبد):

زیدمکه به می ۵ (حروف الزيادة): پیه کانی

(سالمونیا) یان (ألیرم تساهان) ۵ **الزئدية:**

تاقمیکن له شیعه پال زمیدی کوری عمل

دمدرین و له ولاتی یه من ریبازی نهوان پهرمو

دمکری، بروایان وایه نیمامت دمبی له وه چهو

نهوی عمل کوری نه بو طالب و فاطمه ی

خیزانی بی ۵ **المراد:** مهناتخانه: شوینی

فروشتنی کالاً له هه پراجخانه به شیوه ی زهو

زه مکاری بؤ نهوی له مگام دا کالاکه

له سهریه کیک له به شدارانی مه زاده که دا

پاوستی ۵ (غن المزاد): نهو نرخه یه که له

مه زاده که دا کالاکه له سهری دهوستی ۵ **المرادة:**

هه مبانه، تویشودانی کاروانی و ریبوار.

زار الدابة زيراً: جهبل و ههوساری له سهری

ولاخه که بهست ۵ **زئ الدابة:** به جهبل

ولاخه که ی بهستوه ۵ **الزئ:** بروانه ماده ی

(زئ) ۵ **الزئية:** به له کردن و خیرایی ۵ **الزئاء:**

زهوی ساغ و پتمو ۵ ته بؤ که ۵ پهری باننده ۵

الزئفون: حوشتری خوشر هوی جوست و جالاک

۵ دره ختی که خودی داره که سپیه به تمهری

ده خوری، گولیکی سپی هه یه بهری نییه،

له گوله که ی شراب دروست دمکری ۵ له پهنای

بیشینان دا هاتوو ده لی: (کالزئفون یزهر

ولایشر): و مگوو درهختی زمیزه فون وایه گول

دمردمداو بهرناگری، به که سئک دمگوتری واده

بداو پابهندی وادمه کی نه بی.

زاط زیطاً زیطاً: هاواری کردو هیراندی هیزاندی ۵

هیرمو همرای کرد.

زاط الناس: خه که که غه لبه غه لبیان کرد ۵

الزياط: جهرسی بجوک، فیتفیتو که ۵ **الزيطه:**

یه کجار هاوار کردن و هیرمو ۵ هیرمو همراو

زاومواو.

زاع عنه زئعاً: لای دا، مهیلی کرد خواربوو،

دوورکه وتهوه، دمگوتری: (زاغت الشمس): خور

به لای ناوابون دا رویی.

زاع عن الطريق: له ریگه لایدا.

زَاكٌ فِي مَشِيهِ زَيْكًا وَزَيْكَانًا: لَهُ رُؤْيِي شَتْنِي دَا لَارُو
لَه نَجْهِي كَرْدُو خَوِي بَادَا.

زَالِ الشَّنِي زَيْلًا: شَتْمَكِي دُوورِ خَسْتَمُو، لَای دَا ۵
هَهَلِي هَاوَرْدِن، دَهگوتَرِي: (زَلِ ضَانَكٌ مَن
مَعزَك): مَهْرَمَكَانَتِ لَه بَزْنَه كَانَتِ هَه لَآوِزِرَه
جِيَايَانِ بَكَهو.

زَالِ يَزَالُ: نَهَمِ دُوو فِیْعَلَه دَمْبِي لَه پِشِيَانَهو هِیْتِي
نَهْمِي هَمْبِنِ نَهو كَاتَه فِیْعَلِي نَاهِیصِ دَمْبِنِ،
دَهگوتَرِي: (مَازَالِ مَحْمَدِ مَدْرَسًا) وَ (لَا یَزَالِ مَحْمَدُ
مَدْرَسًا).

زَيْلٌ زَيْلًا: لَیْنِكِي لَیْنِكِ بِلَاوِ كَرْدَنَهو، فَاجِي پَانِ
هَاوِشْتِن ۵ زَايَلَه مَزَايَلَه وَزَيْلًا: لَیْ جِيَا بَوُوَه ۵
زَيْلَه: بِلَاوِي كَرْدَمُوَه ۵ (تَزَايَلُ: جِيَا بَوُوَه ۵ تَزَايَلُوا:
لَیْنِكِ جِيَا بَوُوَنَهو، (تَزَايَلِ فِلَانِ مَن جَلِیْمَه): فِلَانِ
خَوِي لَه هَاوِرِي وَ هَاوِنِشِينَه كِي شَارْدَمُوَه ۵
خَوِي لَی دَا بَوُوشِي بُو نَهو هِي نَهِي بَیْنِي ۵ (اِمْرَاةٌ
مَتَزَايَلَه): نَافَرْمَتِيكَه بَه حَه پَاوِ شَهْرَمَه رُوِي خَوِي
دَا دَه پَوُوشِي.

تَزَيَّلُوا: لَیْنِكِ جِيَا بَوُوَنَهو هِیْتِي بَه كَتَرِي
بِوونِ ۵ **الْمَزِيْلُ**: عَاقِلْمَهْنَدِي زَانَا كَه دَه تَوَانِي
سَهْرَمَدَاوِي شَتْمَكَه لَیْنِكِ بَكَاتَهوَه ۵ (رَجُلٌ مَبْخَلَطٌ
مَزِيْلٌ): پِیَاوِيكَه شَتْمَكَانِ تِيكَه لَیْنِكِ دَمَكَاوِ عَاقِلَانَه
لَیْنِكِيَانِ جِيَا دَمَكَاتَهوَهو هِیْتِي تِيزَه سَهْرِي لَیْنِكِي
نَاشِيوِي.

زَامٌ لَه زَيْمًا فَا سَكْتَه: كَارْنِكِي پِنِ كَرْدِ يَانِ بُو كَرْدِ
بِیْدَه مَنگِي كَرْدِ ۵ **تَرَعَتِ الْاِبِلُ وَالسَّوَابُ**:
حَوَشْتَر مَكَانِ يَانِ وَ لَآخَه كَانِ بِلَاوِ بَوُوَنَهوَه ۵ **تَزَيَّمُ**
اللَّحْمُ: گُوَشْتَه كَه تَوْنَدِ بُووِ پَانِي لَیْنِكِ دَا ۵ **الزَّيْمَةُ**:
جَه لَه بَه حَوَشْتَر كَه لَه دُوو كَه مَتَرِ نَهْبِنِ وَ لَه پِیْنَجِ
تِیْنَه پَهْرِي ۵ (مَاشِيَه زَيْمِ): نَازَه لِي بِلَاوَه بُووِ
(غَارَةُ زَيْمِ): هِیْرَشِي بَهْرِبِلَاوِ ۵ زَانَه زَيْمًا: جَوَانِي

زَاعَ البَصْرُ: جَاوِ حَمَبَه سَاوِ شَتْمَكِي لِي تِيكَه لَیْنِكِي وَ
پِيكَه لَیْنِكِي بُووِ ۵ **أَزَافَهُ**: وَايِ لِي كَرْدِ رِيكِي لِي
گُوْمِ بَیْنِ وَ لَه رِي بَازِي رَاسْتِ لَابَدَا ۵ **زَيْفُهُ**: خَوَارِي
كَرْدَمُوَه ۵ خَوَارِي بَه كِي رَاسْتِ كَرْدَمُوَه ۵ **الزَّيْفُ**:
لَادَانِ لَه حَقِ وَ رَاسْتِي ۵ **زَافَتِ النَّمْرُودُ زَيْفًا**
وَ زَيْفًا: دِرَاوْمَكَه تَه زَوِيرو غَمْشِي تِي دَا بُووِ پَارْمَكَه
پُوچِ بُووِ.

زَافٌ فِي مَشِيهِ زَيْفَانًا: پَهْلَهِي كَرْدُو لَای دَا نَهْمَلَاوِ
نَهو لَای كَرْدِ ۵ خَوِي بَادَا لَه نَجْمَهو لَارِي كَرْدِ.
زَافِ الحِمَامَةِ الذَّكْرُ عِنْدَ الحِمَامَةِ الْأُنثَى: كُوْتَرَه
نَیْرْمَكَه لَای كُوْتَرَه مَیْنَه كَه بَالِي فِشِ كَرْدِنِ وَ
لَه زَمُوِي خِشَانْدِنِ.

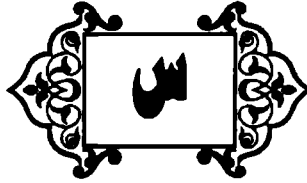
زَافِ الْبِنَاءِ زَيْفًا: بَالَه خَانَه كَه بَهْرَزِ بَوُوَه.

زَافِ الْغَلَامِ: كُوْرَه گَه نَجْمَه كَه بَازِي دَا بُو سَهْرِ سُوچِي
سَه كُوْتَكَهو خَوِي بَادَا بَهوَه بُو شُوِيْنِي پِشِيوِي
بُو نَهو هِي رَامِ بَیْنِ بُو سَوَار جَاكِي.

زَافِ النَّمْرُودِ وَغَيْرَهَا: پَارْمَكِي پُوچِ كَرْدُو تَه زَوِيروِي
كَرْدِ، وَايِ لَیْنِكِ نَرخِي نَهْبِنِ وَ پُوچِ بَیْنِ ۵ **زَيْفَ**
النَّمْرُودِ: پَارْمَكِي تَه زَوِيروِي كَرْدِ، پَارْمِي تَه زَوِيروِ
بَیْنِ بَه هَايِ خَسْتَه نَاوِ بَازَار مُوَه ۵ غَمْشُو
تَه زَوِيروِي پَارْمَكِي دَهْر خَسْتِ ۵ دَه مِشْگُوْتَرِي:
(زَيْفَهَا عَلَيْهِ): شَتْمَكِي بَه سَهْر دَا تِي بَهْرَانْدِ،
فُو بِي بِي هِي لَیْنِكِ كَرْدِ ۵ **زَيْفَ رَأْيِهِ** أَوْ قَوْلِهِ: پَاوِ
بُو چَوْنَه كَه پُوچِ كَرْدَمُوَهو هِیْتِي رَهْتَر دَمُوَه
پُوچِي وَ بَه تَالِيَه كَه دَهْر خَسْتِ ۵ بَه هِيچِ وَ پُوچِ
بَیْنِ بَا يَه خِي لَه قَهْلَمِ دَا ۵ **الزَّيْفُ**: تَه زَوِيروِي، پُوچِ ۵
دَهگوتَرِي: (دِرَهْمِ زَيْفِ): دِرَهْمِيكِي پُوچَه سَكِي
نَهْمَلِي نَبِيَه ۵ گُويسَه بَانَهِي خَانُو ۵ بَار كُوْنِ وَ
دِيكُوْرِي بَالَه خَانَهِي گَهوْرَه ۵ **زَيْقُ اللَّيْمِصِ وَصَوُّهُ**:
پَه خَهو مَلَهوَانَهِي بُو كَرَسَه كَه كَرْدِ، دَهگوتَرِي:
(عَبِلَ لِلجِبِّ زَيْقًا): يَه خَهِي بُو گِرَه فَا نَه كَه دَرُووِ.

کرد، رازانديهوه ◊ اَزَيْنَ الشَّيْئِ: شتهكەى
 جوانکرد ◊ زَيْتُهُ: جوانى کرد ◊ تَزَيْنُ: بهمانا
 (إِزْدَان) دى ◊ إِزْيَنُ: بهمانا (إِزْدَان) دى ◊ الزَّائِنُ:
 خۆ جوانکردو، دمگوترى: (إمرأة زائِن): ئافرەتیکە
 خۆى رازاندۆتموه ◊ الزَّيَّانُ: همرشتىك خۆى پى
 جوان بکرى ◊ الزَّيْنُ: همرشتىك شت جوان بکا ◊
 الزَّيْنَةُ: بهمانا (الزَّيَّان) دى ◊ يوم الزَّيْنَةِ: رۆزى
 جەژن ◊ جەژنى نەورۆز.

الزَّيْنُون: لهبوارى كيميادا عونصورىكى (خامل)
 لهههوادا بهكەمى هميه بۆ بۆرى روناكى
 بهكاردههيندرى ◊ زَيْأُهُ تَزْيَةُ: نامادى كردو
 پۆشاكى لهبەرکرد ◊ تَزْيَا بَكْنَا: خۆى حازر
 كردو پۆشاكى لهبەرکرد ◊ الزَّيُّ: شتومو روخسار
 ◊ پۆشاك، دمگوترى: (أقبل بزي العرب):
 بهپۆشاكى عەرمببیهوه هات.

السَّيْنُ: پیتی دوانزمه می پیتهکانی هیجایه ۵
له که ناری زمان و ددانی سمرهوی پیشی دم
دیته دهرهوه ۵ پیتی (سین) به مافتوحی
دهچیته سمر فیعلی موزاریع و تایبتهی دمکا
بهرمانی داهاتوو.

سَأ: دمنگیکه، گویندیزی پی هوش دمکری، یان
پنی بانگ دمکری بونهوهی ناو بخواتهوه یان
بروا ۵ له کوردی دا له جیاتی نهو وشه به
(ههجه) یان (ههتته) به کار دهیندرئ ۵ سَأْبُه
سَأْبًا: خنکاندی ۵ دهستی له هۆرته مننا (هوپگی
چهراند).

سَابُ السَّقَاء: ممشکه که می ههلاخی، پانی کرد.

سَمِبٌ مِنَ الشَّرَابِ سَأْبًا: تیری خواردهوه
له شمرابه که ۵ السَّابُّ: کوندی ناو ۵ السُّزْبَانُ:
دمگوترئ: (هر سُّزْبَان مال) به جوانی و ریک و
پینکی ماو سامانه که می سمره بهر کرد ۵
السَّابُّ: کوندی ناو ۵ سَأْدُهُ سَأْدًا: خنکاندی،
هۆرته می گرتو چهراندی.

سَمِدًا: نهخۆشی (سونادی) توش بوو، توشی شۆری
بوو.

سَمِدُ الْجَرْحِ سَأْدًا: برینه که ههتتهقیهوه ۵ سَأْدُ
السَّجِّ: رۆبینی مام ناومندی نهنجام دا ۵ به شهو
رۆبی ۵ السُّوَادُ: نهخۆشیبه که توشی کهسانیک
دمبئ که ناوی سویر دهخۆنهوه ۵ السُّوَادَةُ: باقی
ماندهی گهنجی، ناخرو نۆخری گهنجی ۵
السُّوَادُ: کونده.

سَارٌ مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ سَارًا: ههندیکی له
طعام و شمرابه که هیشتهوه.

سَمِرٌ سَارًا: مایهوه (سَارٌ) به مانا (سَارٌ) دئ ۵ له
حه دیشدا هاتوو دهفهرموی: (إذا شربتم
فانثروا): که ناوتان خواردهوه که میکی لی
بهیننهوه ۵ سَارٌ مِنَ حَسَابِهِ: ههندیکی
له حیسابی خۆی هیشتهوو سفری نه کرد ۵ تَسَارٌ
الشَّرَابِ: باقی ماندهی ناوکه می خواردهوه،
بهرماوکه می خواردهوه ۵ السَّائِدُ: باقی مانده ۵
السُّوْرُ: بهرماوه، باقی مانده ۵ السُّوْرَةُ: بهرماوه
۵ نافرمتیک که ههرمتی گهنجی برخواه که می
تهر و تازمی پی مایی ۵ السُّوْرَةُ مِنَ الْمَالِ: مالی
چاک و باش ۵ سَأَسًا بِالْمَعَارِ سَأَسَاءُ:
به گویندیزه که می گوت (سَأَسًا) بۆ نهومی ناوکه
بخواتهوه ۵ یان بۆ نهومی ههتسه میتهوه برخواه یان
راییوستئ ۵ تَسَأَسَاتُ الْأُمُورِ: کارهکان
گوینداریان تیکهوت ۵ تَسَأَسًا فَلَانِ بِمَعْنَى:
فلانکهس دانی نا به مافی من دا باش نهومی
نینکاری دمکرد ۵ سَأَفْتُ يَدَهُ سَأْفًا: دهورو بهری
نینوکی دهستی ههتشتن، نینوکی ههتشت
ههتشت بوون ۵ سَفَيْتُ يَدَهُ: به مانا (سَأَفْتُ) دئ،
دهشگوترئ: (سَفَيْتُ شَفْفَهُ): لیوی توینکی
ههتدا.

سَفَفٌ لَيْفَ النَّحْلَةِ: توینکی دارخورماکه شهقار
شهقار بوو لیک بلاو بووه ۵ سَوَّفْتُ أَيْلَهُ سَأْفَةً:
نهخۆشی و هران کهوته نیو حوشترهکانهوه ۵
إِسْأَفٌ: به مانا (سَأَفْتُ) دئ ۵ السُّوَأْفُ: دهردیکه

سَبَأَ الْحَمْرَ: شمرابه‌کمی کړی بؤنه‌وه‌ی بیخواته‌وه ۵
 إِنْسَبًا الْجِلْدُ: پیسته‌که که‌ول کړا. ۵ سَبَأًا: ناوی
 بیاوونکه گوايه خپله‌کانی بې‌ممن هم‌وو‌یان
 ده‌چنه‌وه سمر شو ۵ له‌بهندي پېشینیان دا
 هاتووه: (تفرقا ایدی سبأ): بؤ نموونوی
 پم‌رت‌ه‌وازمی ده‌یندریته‌وه، چونکه خه‌لکی
 یان بلن هؤزه‌کانی (سبأ) که ولاته‌که‌یان ناو
 داگری کردو وپرانی کردو باغو باغاتیان له‌ناو
 چوو هم‌ریه‌که‌یان رویان کرده ده‌فهر وولاتیک و
 پم‌رت‌ه‌وازه بوون ۵ السَّبَاءُ: شمراب ۵ السَّبَاءُ:
 سه‌فهری دورو دریز ۵ السَّبِيَّةُ: پېرپنکن له
 شیعه توند روم‌کان که بال عمبدوللای کوری
 (سبأ) دمدرین ۵ السَّبَاءُ: مهی هرؤش ۵ السَّبِيَّةُ:
 (سبی الحیه): توپزی مار ۵ السَّبِيَّةُ: شمراب ۵
 السَّبَاءُ: ریباز له‌ناو کینو که‌ژدا ۵ سَبَأُ: جنیوی
 پی دا.

سَبَبُ الشَّيْءِ: شته‌کمی برپیه‌وه. ۵ سَبَبُ الذَّابَةِ:
 نازه‌له‌کمی سهربرئ ۵ سَبَبُ مَسَابَةِ وَسَبَابًا:
 جنیوی پی دا ۵ (جنیویان بیه‌کتر دا) ۵ سَبَبُهُ:
 زوری جنیو پی دا ۵ سَبَبُ الْأَسْبَابِ: هؤکاره‌کانی
 هینانه‌دی ۵ سَبَبُ اللَّمَاءِ مَجْرَى: ناومرؤی بؤ
 ناومکه دروست کرد ۵ سَبَبُ الْحَكْمِ لَمْرِهِ: هؤکاری
 حوکمدانه‌کمی دیاری کردن ۵ اسْتَبْرَأُ: خه‌لکه‌که
 جنیویان بیه‌کتر دا ۵ تَسَبَّرَا: شه‌ره جنیویان
 کرد ۵ تَسَابَرُوا: جنیویان بیه‌کتر دان و‌دنگیان
 لیک دابری ۵ تَسَبَّبَ اليه: به‌واسیته‌وه هؤکاری
 جؤراو جؤروه پتی گه‌می ۵ اسْتَسَبَّ له: وای
 لئ کرد جنیوی پی بدرئ، ده‌گوتري: (اسْتَسَبَّ
 لأبيه): جنیوی به‌باوکی خه‌لکی تر‌داو به‌و
 هؤیه‌وه جنیو به‌باوکی نه‌ویش درا ۵ رنگای
 خوش کرد که‌سانی دی جنیو به‌باوکی بدن ۵

ه‌ران به‌حوشتر دمکا ۵ السَّنَانُ: موی کلک ۵
 مووه نه‌ستورو دریزه‌کانی کلک ۵ سَأَلَهُ عَنِ كَذَا
 سَأَلًا: پرسیری لئ کرد دم‌بارمی فلان شت ۵
 سوالی کردو ده‌ستی له‌که‌سانی دیکه پان
 کرده‌وه.

سَأَلَ فَلَانًا الشَّيْءَ: داوی شتی له‌فلان کرد بیداتی،
 ده‌گوتري: (سَأَلْتُ مُحَمَّدًا دِرْهَمًا): داوی
 دره‌می‌کم له موچه‌مه‌د کرد ۵ أَسْأَلُهُ سُؤْلَهُ:
 نیشه‌کمی جئ به‌جئ کرد ۵ سَأَلَهُ: به‌مانا
 (سأله) دئ ۵ تساءلوا: پرسیریان له‌یک کرد ۵
 السَّائِلُ: هم‌زارو سوال‌کهر ۵ السَّالُ: که‌سینک زؤر
 پرسیر بکا ۵ السُّؤَالُ: سوال‌کردن، داوی خیر
 پیکردن ۵ پرسیری به‌تافیکردنه‌وه‌ی هوتابی ۵
 السُّرُ وَالسُّؤْلَةُ: نه‌وشته‌ی دواکراوه یان داوی
 ده‌کمی ۵ السُّؤْلَةُ: که‌سینک زؤر پرسیر بکا ۵
 السُّؤُولُ: به‌مانا (السَّالُ) دئ ۵ الْمَسْأَلَةُ: شتی
 دواکراو ۵ یان هه‌ضیه‌وه روداویک به‌لگمی
 له‌سمر به‌یندریته‌وه ۵ الْمَسْتَرْسُلُ: به‌رپرس ۵
 لئبرس‌سراوی دم‌ولت ۵ الْمَسْتَوْكِيَّةُ:
 به‌رپرسیریته‌ی له‌گفتارو له‌مکر‌دار.

سَمَّمَ الشَّيْءَ وَمَنْه: له‌شته‌که و‌م‌رز بوو ۵ أَسَامَهُ:
 و‌م‌رزی کرد، جاززی کرد ۵ السُّؤْمُومُ: که‌سینک زؤر
 و‌م‌رزی و‌ و‌م‌رزبوونی گه‌یشتیته‌وه‌ی به‌ری.
 سَمَّى سَارًا: بازی دا، دوزمنایته‌ی کرد ۵ ناشویی
 خسته نیو جه‌ماومر ۵ السَّارُ: زیندو نیشتمان ۵
 ورمو هی‌ممت، ده‌گوتري: (فلان ذر سَارُ):
 فلان‌کس وره به‌رزو خوگره ۵ مبه‌ست و
 نامانج.

سَبَأًا عَلَى يَمِينِ كَاذِبَةٍ سَبَأًا: سویندی خواردو هیج
 گونی به‌گرنگی سویند پی خوراومکه نه‌دا.

فوماشی تمنك و سوك ۵ پارجه مو (گازلّه مو) ۵
 درزو دراوی كه م لهفوماشی كهتان ۵ نافرمتیكى
 زولف دریزه ۵ (سباب الدم): ریزه موكانی
 خوین ۵ السَّبُّ: جوین فروش؛ كهسیك زور
 جوین بدا ۵ المسبَّة: پمنجهی شایه تومان.

سَبَّتَ سَبًّا: نوست ۵ پشوی دا ۵ دامرگا.

سَبَّتَ فلان سَبًّا: رۆزی شه ممه فلانكس چوو
 زورموه. ۵ سَبَّتَ اليهود: جوله كه مراسیمی
 شه ممه یان پيسكینا و پشویان دا و ازبان
 لهكار و كاسبی هینا. ۵ سَبَّتَ الشيء: شته كه ی شل
 كرده وه. ۵ سَبَّتَ شغرة: قزمكانی كرده وه ۵
 برپه وه، دهگوتری: (سَبَّتَ عِلْمَهُ): له ملی دا ۵
 (سَبَّتَ رأسَهُ): سمری تاشی ۵ اسبَّتت الهیة:
 مار كه پاپوكه ی بهست و خو ی مات دا ۵ اسبَّت
 فلان: فلانكس رۆزی شه ممه داخل بوو ۵
 اسبَّت اليهود: جوله كه داب و نهریتی رۆزی
 شه ممه یان پهیره و كرد ۵ سَبَّت الشيء: شته كه ی
 برپه وه ۵ انسبَّت الجلد: بیسته كه به دمباغ كردن
 نرم بوو ۵ انسبَّت الرطب: خورما كه شیرین بوو
 هه مووی بوو بهر و طاب ۵ انسبَّت الشيء: شته كه
 دریز بوو كشا له گال نرم بوون دا ۵ السبَّات:
 راحه و پشودان ۵ ههروا وشه ی (سبَّات) به مانا
 خهوی سوك و سه ره خه وه، و كوو نوستنی
 تا و ناتا وه پیره میردو نه خووش ۵ عمری كوری
 مه سعود به معاویه ی گوت: (ما تسأل عن شیخ
 نومه سبَّات و ليله هبَّات) ۵ له بواری پزشکی دا
 بره تیبه له حاله تیك كه نه خووش تییدا بچ ناگا
 دمبئ و له خو دمبئته وه به هه یج دهرمانیك
 به ناگا نایه ته وه پینچه وانه ی نیغمایه
 كه شتیكى كاتیبه و دوا ی ماومیهك له سه رخو
 جوو كه به ناگا دپته وه ۵ (ابنا سبَّات): شه وو

الأسبورية: نهو عهیب و له كه كه یه جنیوی بی
 دهری و دمكریته نامرزی جنیو ۵ السَّبُّ: جنیو
 فروش ۵ كهسیك زور جوین بدا ۵ سه ره پووش ۵
 میزمر ۵ حهبل ۵ سنگ و گولمخ ۵ فوماشی
 تهك ۵ (سبُّ الشخص): جنیو پی دمر ۵
 السبب: حهبل ۵ هه رشتیك ببئته هوكار بو
 گه یشتن به شتیك ۵ خزمایه تی و خو شه ویستی
 ۵ لهزارا وه ی عهرو زدا (سبب) بره تیبه له دو
 پیت یه كه میان بزوینی هه بی و نهوی تر بی
 بزوین ۵ یه كه میان سه به بی سوك و دووم
 سه به بی قورس ۵ لهزارا وه ی شهرع دا هوكاری كه
 كه به هویه وه ده گه یه شتیك و به لام تییدا
 كاریگر نیبه ۵ و كوو كات هوكاره بو واجب
 بوونی نوئز، به لام تییدا كاریگر نیه ۵ (أسباب
 السماء): پهیزه و پلیكانه بو بهرزبوونه وه ۵
 دهگوتری: (تَقَطَّعتْ بهم الأسباب): هه یج
 به هانه و فروقیلیان نه ماون ۵ (أسباب الحكم):
 بره تین لهو به لنگه و شایه تانه ی دادوم دمه یان
 بیئ و دمه یان كاته بنه ما بو حوكمه قانونیه كه ی
 ۵ السبابة: قامکی شایه تومان، قامکی نیوان
 قامكه گه ورمو قامكه دریز ۵ السببة: ماومیهك
 له زه مان، دهگوتری: (مضت سببة من الدهر):
 ماومیهك له رۆزگار تیپه ری ۵ (أصابنا سببة من
 الحر أو البرد): رۆزگاریكى گهرم یان ساردمان
 به سه ردا تیپه ری، ماومیهك گهرما یان سه رما
 لی داین نیستا مه وجهی بو به كاردده یین ۵
 ده لئین: مه وجهی گهرما یان مه وجهی سه رما ۵
 السببة: عهیب و عار ۵ كهسیك خه لك زور
 جوینی بی بدا ۵ السببة: كهسیك زور جنیو
 به خه لك بدا ۵ السببية: په یومندی نیوان
 سه به بو موسه به ب ۵ السبب: (سبب الفرس):
 موی كلك و بال و ناوجاوانی نه سب ۵ السببية:

دَمَكْرِيْتٌ ۝ السُّبْحُ: مهله كمر نهو كسهی زور
 لهناو ناودا دمبی ۝ السُّبْحَةُ: قامکی شایه تومان؛
 پهنجهی نیوان قامکه گه ورمو قامکه دریز ۝
 السُّبْحُ: ناویکه لهناوه جوانه کانی پهرو مردگار؛
 واته لههموو عهیبو لهککهیهک دوره
 همرچی نهقص بی تییدا نییه ۝ سُبْحَانَ:
 دمگوتریت: (سبحان الله) وشهیهکه بو تهزیهی
 زاتی پهرو مردگار بهکار دی ۝ لهکاتی
 سمرسورمان له شتیك و عاجباتی لن هاتن
 دمگوتری ۝ السُّبْحُ: بهتالایی و هماغ ۝ السُّبْحَةُ:
 دهنکه میروی تهزیبج ۝ دوعاو پارانهوه ۝
 نویزی سونمت ۝ (ك: سُبْحٌ) ۝ سُبْحَاتُ اللَّهِ:
 نورو جهلال و شکومندیی پهو مردگار ۝
 السُّرْبُحُ: بههیزو توانا، پتهوو قایم ۝ السُّبْحَةُ:
 پهنجهی شایه تومان ۝ السُّبْحَةُ: میروی تهزیبج ۝
 سَبَّحَ فُلَانٌ: فلانکس وتی (سبحان الله).

سَبَّحَ سَبْحًا: داسهکناو دامرکایهوه، دمگوتری:
 (سَبَّحَ الْحَرُّ): گمرما پهویهوه.

سَبَّحَ الْقَطْنَ: لؤکهکهی پیچایهوه، لولی دا ۝ سَبَّحَتْ
 الْأَرْضُ سَبْحًا: زهوییهکه شوږ بوو، سویره خاکه
 ۝ (أَسْبَحَتِ الْأَرْضُ) بهمانا (سَبَّحَتْ) دی ۝ أَسْبَحَ
 فِي حَفْرَةٍ: له هه لکه مندی چاله کهدا گه پشته
 سویره خاک ۝ سَبَّحَ: نوست ۝ سَبَّحَ الشَّيْءُ:
 شتهکه سوک بوو دامرکاو داسهکنا، دمگوتری:
 (سَبَّحَ الْعَرَقُ): دهمارکه له فره فرکه وتو
 لیدان و نازاری نهما ۝ (سَبَّحَ الْحَرُّ): گمرما
 دامرکایهوه ۝ (سَبَّحَ عَنِ الشَّدَةِ): ناخوشی و
 چورتمی لهسمر سوک بوون ۝ (سَبَّحَ الْقَطْنَ):
 لؤکهکهی شی کردموه، پانی کردموه ۝ (سَبَّحَ):
 سوک بوو، دامرکایهوه ۝ السَّبْحُ: زهوییهکه
 نهکیندرابی و ناوهدان نهکرابیتهوه لهبرنهوهی

رَوْزٌ ۝ السَّبْتُ: رۆزی شهمه ۝ رَوْزْگَارِ يَانِ
 ماومیهیک، دمگوتری: (أَقْمِنَا فِي بَغْدَادِ سَبْتًا):
 ماومیهک لهبغدا ماینهوه ۝ رَاحِمُو بَشُودَانِ ۝
 نوستن ۝ كَسَيْتَ زَوْرَ بِنَوِي ۝ گمنجی نازاو چاو
 نهترس ۝ نَهَسِي رَهْمَنِي بِرَاطِمُو تِيْزِرُوو
 بازهاویز ۝ الْمَيْتُ: همرپیتیک دهباغ بکری ۝
 جَوْرُهُ نَعْلِيْكَ هَمِيَه پِي دَمگوتری: (نعملى
 سيبتي): لهو جوره پیستانهیه ۝ السُّبْبَةُ:
 ماومیهک لهروژگار ۝ الْمَسْبُوتُ: نهخوشی بی
 هوش و بی هاوارکردن و پهلههازه ۝ مَرْدُو ۝
 سَبَّيْمَبَرٌ: مانگی نوی زایینی ۝ تَسْبِيْحٌ: پیست و
 کهولی لهبرکرد کهولی نازهلی پوشی ۝ السَّبْحُ:
 میروی رمش ۝ السُّبْحَةُ: جوره پوشاکیکه
 نافرمت لهمانهوه لهبری دمکا ۝ السُّبْحَةُ:
 بهمانا (السُّبْحَةُ) دی. (سَبَّحَ بِالنَّهْرِ رَفِيَه): له
 روبارکه دا مهلی کرد چووہ ناو ناومکهو خوی
 نقوم کرد. ۝ سَبَّحَ الْفَرَسُ: نسهپهکه لهرویشتن دا
 دهستی هاویشتن.

سَبَّحَ النَّجْمَ: نوستیرمکان لهفلهمکی خویان لههاتو
 چؤدا بوون.

سَبَّحَ فُلَانٌ فِي الْأَرْضِ: فلانکس لهزموی دا دور
 کهوتهوه ۝ جَالِي هه لکهند ۝ بَارِي زِيَانِي نَالُو
 گوږی بهسمردا هات بوژیان و دابینکردنی
 پیویستیاتی تیکوشا ۝ سَبَّحَ فِي الْكَلَامِ: زوری
 قسهکردن ۝ أَسْبَحَهُ فِي الْمَاءِ: مهلهی پیگرد،
 لهناوی هه لکیشا ۝ سَبَّحَ: وتی (سبحان الله)،
 تهسیجاتی کرد ۝ سَبَّحَ اللَّهُ وَلَهُ: پهرو مردگاری
 بهتاک و تنهواو بی عهیبو لهککه و مصف کرد
 تهقدیس و تهزیهی کرد ۝ السَّابِحَاتُ: گهمیکانی
 ناو دهریا ۝ فرهشته ۝ نهستیره ۝ السَّبَّاحَةُ:
 مهلهگردن؛ جوره ومرزشیکه لهناو ناودا

قوﻻﻳﻰ ﺑﺮﻳﻨﻪﻛﻪﻱ ﭘﯿﻮﺍ، ﻣﻪﺯﻧﺪﻩﻱ ﻛﺮﺩ
ﺑﻪﻧﺎﻣﯿﺮﻯ ﺗﺎﺑﯿﻪﺕ.

سَبْرٌ ﻓَﻻﻧَا: ﻓَﻻﻧَﻜﻤﺴﻰ ﻫﻪﻟْﭙﯿﺸﻜﻨﻰ ﺑﯘﻧﻪﻭﻩﻱ ﺑﺰﺍﻧﻰ

ﺟﻰ ﻻﻫﻤﯿﻪ ۵ ﺁﺳْﺒَﺮَ: ﺑﻪﻣﺎﻧﺎ (سَبْرَةُ) ﺩﺉ ۵

(اِسْتَبْرَةُ) ﺑﻪﻣﺎﻧﺎ (سَبْرَةُ) ﺩﺉ ۵ ﺁﺳْﺒَﺮﻯ ﻣﻦ

ﺍﻟﺸﯿﺎﺏ: ﻗﻮﻣﺎﺷﻰ ﺗﻪﻧﻜﻰ ﺯﯗﺭ ﺑﺎﺵ ۵ ﻧﻪﮔﻪﺭ ﺑﯘ

ﺯﺭﻯ ﺑﻪﻛﺎﺭﻫﺎﺕ ﻣﻪﺑﻪﺳﺖ ﺯﺭﻯ ﺟﺎﻙ ﭼﻨﺪﺭﺍﻭﻩ ۵

ﺍﻟﺴﯿَّﺘﺎﺭ: ﻧﻪﻭ ﻧﺎﻣﯿﺮﻩﻱ ﻗﻮﻻﻳﻰ ﺑﺮﯨﻨﻰ ﭘﯿ

ﺩﻩﭘﯿﻮﺭﻯ ۵ ﻳﺎﻥ ﻗﻮﻻﻳﻰ ﻧﺎﻭﻱ ﭘﯿ ﻣﻪﺯﻧﺪﻩ

ﺩﻩﻛﺮﻯ ۵ ﺁﺳْﺒَﺮُ: ﻫﻪﺯﺍﺭ ۵ ﺁﺳْﺒَﺮُ: ﺗﻪﺧﺘﻪ

ﺭﻣﺸﻰ ﻗﻮﺗﺎﺑﺨﺎﻧﻪ ۵ ﺳﻪﺑﻮﺭﻩ ۵ ﺁﺳْﺒَﺮُ: ﺋﻪﺼﻞﻭ

ﺭﻣﺴﻪﻥ، ﺑﻨﺎﻏﻪ ۵ ﺭﻣﻨﮕ ۵ ﺷﯿﻮﻭ ﺭﻭﺧﺴﺎﺭ ۵

ﺍﻟﺴﯿَّﺮُ ﻭﺍﻟﺘﻤﯿﻢ: ﻟﻪﺯﺍﺭﺍﻭﻩﻱ ﺯﺍﻧﺎﻳﺎﻧﻰ ﺋﻮﺼﻮﻝﻭ

ﻫﯿﻘﻪﺩﺍ ﺑﺮﯨﺘﯿﻴﻪ ﻟﻪ ﮔﯘﮔﺮﺩﻧﻪﻭﻩﻱ ﻭﻣﺼﻔﻪﻛﺎﻥ

ﻟﻪﻧﻪﺼﻞﻭ ﻗﯿﺎﺱ ﺑﯘﺳﻪﺭ ﻛﺮﺍﻭﻣﻜﻪﺩﺍ ﺋﻪﻣﺠﺎﺭ

ﻭﻩﻻﻧﺎﻧﻰ ﻫﻤﻨﺪﯨﻜﻴﺎﻥ ﺑﯘﻧﻪﻭﻩﻱ ﺑﺎﻗﻰ ﻣﺎﻧﺪﻩﻛﻪ

ﺑﻜﻪﻳﻨﻪ ﻋﯿﻠﻪﺕﻭ ﺑﺎﻳﺴﻰ ﻗﯿﺎﺳﻪﻛﻪ ۵ ﺁﺳْﺒَﺮُ:

ﺑﻪﻣﺎﻧﺎ ﺋﻪﺼﻞﻭ ﺭﻣﻨﮕﻭ ﺷﯿﻮﻭ ﺭﻭﺧﺴﺎﺭ ﺩﺉ ۵

ﺁﺳْﺒَﺮُ: ﺑﺎﻟﺪﻩﻣﯿﻪﻛﻰ ﺩﺭﻧﺪﻣﯿﻪ ﻟﻪﺑﺎﺷﻮ ﮔﻪﻭﺭﻣﺘﺮﻩ

ﺑﺎﻟﻪﻛﺎﻧﻰ ﺩﺭﯨﺰﻥ ۵ ﺁﺳْﺒَﺮَةُ: ﺳﻪﺑﻤﯿﺎﻧﻰ ﺳﺎﺭﺩ ۵

ﺍﻟﻤِﺴْﺘﺎﺭ: ﻧﺎﻣﯿﺮﻯ ﺑﺮﯨﻦ ﻣﻪﺯﻧﺪﻩﻛﺮﺩﻥ ۵ ﺁﺳْﺒَﺮَةُ:

(مَسِيرَةُ ﺍﻟﺠﺮﺡ): ﻛﯘﺗﺎﻳﻰ ﺑﺮﯨﻨﻪﻛﻪ ۵ ﺁﻟْﻤِﺴْﺒُﺮُ:

ﺭﻭﺧﺴﺎﺭ ﺟﻮﺍﻥ ۵ ﺳَﺒْرَتُ: ﺑﺮﻭﺍﻱ ﻛﺮﺩﻭ ﻧﯿﺪﻯ

ﻧﻪﭘﯿﺮﺳﻰ.

ﺍﻟﺴَّﺒْرَاتُ: ﻫﻪﺯﺍﺭﻭ ﻣﺴﻜﯿﻦ ۵ (ﻭﻫﻰ ﺳﯿﺮﺍﺗٌ) ۵

ﺁﺳْﺒُﺮُ: ﺷﺘﻰ ﻛﻪﻡﻭ ﺑﯿ ﻧﺮﺡ ۵ ﻫﻪﺯﺍﺭﻭ ﻣﺴﻜﯿﻦ،

ﮔﻮﺭﻯ ﮔﻤﻨﺞ ﻛﻪﻣﻮﻱ ﻟﯿ ﻧﻪﻫﺎﺗﯿﻦ ۵ ﺯﻣﻮﻱ ﭼﯘﻝﻭ

ﺳﻮﺗﻪﻣﻪﺭﻭ ۵ (ﺁﺭﺽ ﺳﺎﺭﯨﺖ): ﺯﻣﻮﻱ ﺳﻮﺗﻪﻣﻪﺭﻭ

۵ ﺁﻟﺴَّﺒْرِﺖُ: ﺑﻪﻣﺎﻧﺎ (ﺁﻟﺴَّﺒْرَاتُ) ﺩﺉ ۵ (ﻫﻰ

ﺳﺮﯨﺘﻪ). ۵ ﺳَبْرَجَ ﻋﻠﻰ ﺍﻟﺄﻣﺮ: ﻛﺎﺭﻣﻜﻪﻱ ﻧﺎﻟﯘﺯ ﻛﺮﺩ

۵ ﺳَبْرَةَ ﺷﻌﺮُ: ﻣﻮﻭﻣﻜﺎﻧﻰ ﺗﺎﺷﯿﻦ ۵ ﺳَبَسَ ﺍﻟﺮﺟﻞ:

ﭘﯿﺎﻭﻣﻜﻪ ﺑﻪﻫﯿﻮﺍﺷﻰ ﺭﯗﻳﺸﺖ ۵ ﺳَبَسَ ﺍﻟﻤﺎءَ

ﺳﻮﻳﺮﻩ ﺧﺎﻛﻪ ۵ ﻫﻪﺭﻭﺍ ﻧﺎﻭﻩ ﺑﯘ ﺯﯨﻠﻰ ﻛﯿﻤﯿﺎﻭﻱ ۵

ﺁﻟْﻤِﺴْﺒُﺢُ: ﺷﻮﻳﻨﯿﻚ ﺳﻮﻳﺮﻩ ﺧﺎﻙ ﺑﯿ ﻗﺎﺟﻰ ﻟﯿ

ﺭﯗﻳﺠﻦ ۵ ﺁﻟْﻤِﺴْﺒُﺤُ: ﺯﻩﻭﻳﯿﻪﻙ ﻟﻪﺑﻪﺭﻧﻪﻭﻩﻱ ﺷﯘﺭﻩ

ﺧﺎﻛﻪ ﻫﯿﭽﻰ ﻟﯿ ﻧﻪﺭﻭﻯ ۵ ﻳﺎﻥ ﺷﻮﻳﻨﯿﻚ

ﻧﺎﻭﻩﻛﻪﻱ ﻗﻪﻭﺯﻱ ﻟﻪﺳﻤﺮ ﺑﯿ ۵ ﺁﻟْﻤِﺴْﺒُﺤُ: ﻧﻤﺮﺯﻱ

ﻧﻪﻛﯿﻠﺪﺭﺍﻭ ﻧﺎﻭﻩﺩﺍﻥ ﻧﻪﻛﺮﺍﻭﻩ ﻟﻪﺑﻪﺭ ﺷﯘﺭﻩ ﺧﺎﻛﻰ ۵

ﺁﻟْﻤِﺴْﺒُﺤُ: ﭘﺎﺭﭼﻪ ﻟﯘﻛﻪ ﻛﻪ ﺩﻩﺭﻣﺎﻧﻰ ﺩﻩﺧﺮﯨﺘﻪ

ﺳﻪﺭﻭ ﻧﺎﻣﺎﺩﻩ ﺩﻣﻜﺮﻯ ﺑﺨﺮﯨﺘﻪ ﺳﻪﺭ ﺑﺮﯨﻦ ۵ ﻳﺎﻥ

ﻟﯘﻛﻪﻱ ﺷﻰ ﻛﺮﺍﻭﻩ ۵ ﻳﺎﻥ ﻧﻪﻭ ﻟﯘﻛﻪﻳﻰ ﻟﻮﻝ

ﺩﻣﻜﺮﻯ ﺑﯘ ﺭﯨﺴﺘﻦ ۵ ﻧﻪﻭ ﭘﺮﯨﻮﺑﺎﻟﻪﻱ ﻟﻪﺑﺎﻟﻰ ﺑﺎﻟﻨﺪﻩ

ﺩﻣﻜﻪﻭﻳﺘﻪ ﺧﻮﺍﺭ.

ﺳَبَدٌ ﺷَﻌْرَةٌ ﺳَبْدٌ: ﻣﻮﻭﻣﻜﺎﻧﻰ ﺟﻪﺳﺘﻪﻱ ﻭ ﺭﯨﺸﻰ

ﺗﺎﺷﯿﻦ ۵ ﺁﺳْﺒَدُ: ﺑﻪﻣﺎﻧﺎ (ﺳَبْدُ) ﺩﺉ ۵ ﺳَبْدُ ﺍﻟﺸَّﻌْرُ:

ﻣﻮﻭﻣﻜﺎﻥ ﺩﻭﺍﻱ ﺗﺎﺷﯿﻦ ﻫﺎﺗﻨﻪﻭﻩﻭ ﺳﻪﺭﻳﺎﻥ

ﺩﻩﺭﻫﯿﻨﺎﻳﻪﻭﻩﻭ ﺭﻩﺷﺎﻳﻴﺎﻥ ﺩﯨﺒﺎﺭﻩ ۵ ﺳَبْدُ ﺍﻟﻔﺮْﺡُ:

ﺟﻮﺟﻜﻪﻛﻪ (ﺑﯿﭽﻮﻣﻪﻛﻪ) ﭘﻪﺭﻭ ﭘﯘﻟﻰ ﻟﯿ ﺭﻭﺍﻥ ۵

ﺳَبْدُ ﺷَﻌْرُ: ﻣﻮﻭﻣﻜﺎﻧﻰ ﺗﺎﺷﯿﻦﻭ ﻟﻪﺑﯿﻨﺞ ﺩﻩﺭﻱ

ﻫﯿﻨﺎﻥ ۵ ﺳَبْدُ ﺭﺁﺳُ: ﺳﻤﺮﻱ ﻧﻪﺷﺘﻭ ﭼﻪﻭﺭﻱ

ﻧﻪﻛﺮﺩ، ﻫﺰﻣﻜﺎﻧﻰ ﺑﻪﺯﺍﻛﺎﻭﻱ ﭼﻠﻜﻨﻰ ﻫﯿﺸﺘﻨﻪﻭﻩ

۵ ﺁﻟﺴَبْدُ: ﺩﯨﻤﻪﻧﻰ ﺭﻭﻩﻙﻭ ﮔﺰﯗﮔﯿﺎ ﻟﻪﻛﺎﺗﻰ ﺳﻪﺭ

ﺩﻩﺭﻫﯿﻨﺎﻧﻰ ﻟﻪﺯﻣﻮﻱ ﭘﯿﺶ ﻧﻪﻭﻩﻱ ﭘﻪﻝﻭ ﭘﯘ ﺑﻜﺎﻭ

ﺑﻼﻭ ﺑﯿﺘﻪﻭﻩ ۵ ﭘﺎﺷﻤﺎﻭﻩﻱ ﮔﯿﺎﻱ ﺩﻭﺭﺍﻭﻩ ۵ ﻛﻪﻣﯿﻚ

ﻟﻪﻗﺰ، ﺩﻩﮔﻮﺗﺮﻯ: (ﻣﺎﻟﻪ ﺳَبْدٌ ﻭﻻ ﻟَﺒْدٌ): ﻧﻪﻛﻪﻡ ﻧﻪ

ﺯﯗﺭ ﻫﯿﭽﻰ ﻧﯿﻴﻪ ۵ ﺁﻟﺴَبْدُ: ﺑﺎﻟﺪﻩﻣﯿﻪﻛﻰ ﭘﻪﺭ

ﺧﺎﻟﺨﺎﻻﻭﻱ ﻭ ﺩﻩﻡ ﭘﺎﻥﻭ ﮔﻪﻭﺭﻣﯿﻪ، ﭘﻪﺭﻭ ﭘﯘﻟﻰ

ﻧﻪﺭﻣﻪ ﻛﻪ ﻧﺎﻭﻱ ﺭﯨ ﺩﻣﻜﻪﻭﻱ ﺧﯿﺮﺍ ﻟﯿ

ﺩﻩﺟﯘﺭﯨﺘﻪﻭﻩ، ﻋﻤﺮﻣﺐ ﺋﻪﺳﺒﻰ ﻋﻤﺮﻣﻖ ﻛﺮﺩﻭ ﺑﻪﻭ

ﺑﺎﻟﻨﺪﻩ ﺩﻩﺷﻮﺑﻪﻳﻨﻦ ۵ ﻫﻪﺭﻭﺍ ﻧﺎﻭﻩ ﺑﯘ ﻗﻮﻣﺎﺷﯿﻚ

ﺣﻪﻭﺯﻱ ﭘﯿ ﺩﻩﻫﺎﺧﻨﺪﺭﻯ ﻭ ﻟﻪﻧﺎﻭ ﺣﻪﻭﺯﻣﻜﻪﺩﺍ

ﺭﺍﺩﻩﺧﺮﻯ ﺑﯘ ﻧﻪﻭﻩﻱ ﻛﻪ ﺣﻮﺷﺘﺮﻣﻜﺎﻥ ﻫﺎﺗﻨﻪ ﺳﻪﺭ

ﻧﺎﻭﻩﻛﻪ ﻗﻮﺭﺍﻭﻭ ﻟﯿﻞ ﻧﻪﺑﯿﻦ ۵ ﺳَبْرُ ﺳَﺒْرًا: ﻣﻪﺯﻧﺪﻩﻱ

ﻛﺮﺩ ۵ ﻧﻪﻧﺪﺍﺯﻩﻱ ﮔﺮﺕ، ﺩﻩﮔﻮﺗﺮﻯ: (ﺳَبْرُ ﺍﻟﺠﺮﺡ):

والبول: ناومکه یان میزمهکی رژاند، پهوانی
کرد ۵ تَمَسَبَ الماءُ: ناومکه جاری بوو ۵
السَّبَبُ: ساری کاکی بهکاکی.

سَبَطَ سَبَطًا: خاو بوو، نمرم بوو.

سَبَطَ الشعرُ: قزی خاوو نمرم بوو، دمشگوتری:

(هو سبط الجسم): همدو بالی ریکو پیکو

نمدامی جوان ۵ اسَبَطَ: لهترسان بیدمنگ بوو

۵ سمری شوړ کردوو چاوی لمزهوی ژمنین ۵

لهشی داهیزاو گورجو گول نهبوو ۵ اسَبَطَ

بالارض: بهزموییموه نووساو راست نهبووه،

بههوی نهخووشی یان زمبر ویکهوتنهوه کهوته

سمر جیو وهتهستا ۵ اسَبَطَ في النوم: چاوی

لیکنان ۵ (اسَبَطَ عنه): لسی بی ناگا بوو ۵

سَبَطَتْ بولدها: پینش کامل بوون مندالمهکی

لمبارچوو ۵ السَّبَابُ: ههلاشیکه لهسمر دوو

دیوارو بهژنر یا ریگای کراوه ههیه ۵ سَبَاطُ:

لهرزو تا ۵ السَّبَاطَةُ: نهو گهنده موو پرزو

پالمیه که لهکاتی سمر شانهکردن دا دمکهونه

خوار ۵ سمرانگوتیک ۵ هیشوی خورما که دهنکه

خورماکانی پیومین ۵ السَّبِطُ: پیاونکه که

بالابهرز بی، دریز بی ۵ قزی خاو ۵ بارانی

بهردهوام.

سَبَطُ الیدین: سهخی سروشته ۵ (سَبَطُ الأصابع):

قامکی دریزن.

سَبِطُ الجسم: جهسته ریکو پیکه، دمشگوتری:

(امرأة سبطة الخلق): نافرمتیکی نمرم و نیانو

ناسکه ۵ السَّبِطُ: درهختیکه لقو پوی زورنو

یهک همدی ههیه ۵ السَّبِطُ: کورمزاو کچه زا ۵

لهناو جولهکمش دا وکوو پیکهاتهی خیلو

هوژی ناو عمرمب ومهابه ۵ السَّبَطَانَةُ: تاپرو

ساجمهزمن ۵ تفهنگیک کهراوی بالندهی پی

بکری ۵ اسَبَطَرُ: پاکشا ۵ دریزبوو، دمشگوتری:

(اسَبَطَرَت الذیحة): کوشتییهکه دوی

سمرپینی پاکشاو دریز بوو ۵ اسَبَطَرُ البلاءُ:

ولات نارام بوو ۵ السَّبَطَرُ: پیاوی زیرهکو

کولنهدمر لهکارو پیشهی خوئی ۵ دریز،

دمگوتری: (شعر سَبَطَرُ): قزیکی دریزی خاو ۵

ههروا بهمانا تیز پوو گورجو گول دی،

دمگوتری: (جمل سَبَطَرُ): و (أسد سَبَطَرُ): واته

لهکاتی بازدان دا جهستهی دریز دمی ۵

السَّبِطَرَةُ: نافرمتی جهسته گهورمو کهته ۵

السَّبِطِيُّ: رؤیشتنیکه لارو لهنجهی تیدابه ۵

السَّبِطَرُ: دریز.

سَبَعَ القرم سَبَعًا: بوو بهحهوتمه کسی خهلهکه

بهنه و ژمارهی خهلهکه کهبوو به ههوت،

دمگوتری: (هو سابع سته): نهو ژماره ههوته

حهوتی دوا شمش ۵ ههروا مانای نهومدمگهیهنی

که ههوتیهکی مالهکهی لی وهرگرتوون.

سَبَعَ الخیل: حملهکهی بهحهوت لؤ بادا.

سَبَعَ الذنب الغنم: گورگهکه ههوتی لهجهلهبه

مهرو بزنهکان خنکاند.

سَبَعَ فلاناً: فلانکهسی ترساند، رهخنهی لیگرتو

جنتوی پیدا.

سَبِعَ المولد: مندالهکه سمری تاشراو ههوتی

بؤکرا ۵ سَبِعَتِ البقرة الوحشية: درنده بیجوی

مانگا کیویهکهی خوارد ۵ اسَبِعَ القرم:

خهلهکهکه بوونه ههوت کهس ۵ درنده کهوته

ناو نازهلهکانیان و لسی خواردن ۵ اسَبِعَتِ

الحامل: نافرته سکپرمکه بهحهوت مانگی

مندالی بوو ۵ اسَبِعَ الطريق: ریگاکه درندهی زور

بوو.

أَسْبَعُ إِنَّهُ: منداله‌کمی دا به‌دایمن شیری بداتی و به‌خیوی بکا ۵ سَبَّعَ الْعَمَلُ: حموت جار کارمکی نهمجام دا ۵ بان دوچه‌مندانه‌ی کوردموه، دمگوتری: (سَبَّعَ الْإِنَاءَ): حموت جار قاپه‌کمی شت ۵ (سَبَّعَ اللَّهُ لَكَ الْأَجْرَ): خودا حموت هینده‌ی پاداش دایه‌وه بان پاداشی بو دوچه‌ندانه کرد ۵ هه‌روا دمگوتری: (سَبَّعَ عِنْدَ إِمْرَأَتِهِ): حموت شهو لای زنه‌کمی مایه‌وه ۵ سَبَّعَ الْحَامِلُ: نافرته‌که به‌حموت مانگی مندله‌کمی بوو ۵ سَبَّعَ الْقَوْمُ: خه‌لکه‌که زماره‌بان بوو به‌حموت سهد کس، له حه‌دیشدا هاتووه دمفهرموی: (سَبَّعَتْ سَلِيمَ يَوْمَ الْفَتْحِ): هوزی سوله‌یم رۆزی ففتح حموت سهد کسمیان ناماده بوون بو زگار کردنی مه‌ککه ۵ اسْتَبْعُرَا: بوون به‌حموت ۵ الْأَسْبِيعُ مِنَ الْأَيَّامِ: ههفته ۵ که بو تهاوکردنی کعبه، گوترا مه‌بست حموتجار سورانه‌ویه به‌دموری که‌عبدا ۵ السَّبَّاعُ: زماره‌ی نیوان شه‌شو هه‌شت، دمگوتری: (هر سَابِعُ سَبْعَةٍ): په‌کیکه له‌زمارمکانی حموت ۵ السَّبَّاعِي: حموت سوچ، حموت لا ۵ (رَجُلٌ سَبَّاعِي الْبَدَنِ): پیاویکه جه‌سته ته‌واو (ثوبٌ سَبَّاعِيٌّ): قوماشیکه حموت ممتره، حموت بسته ۵ السَّبَّعُ: درنده، هه‌رده‌عبابه‌ک چنگو نینۆکی هه‌مین و په‌لاماری نادمیزادو نازهل بداو نیجیری بکا وکوو شیرو گورگو پلینگ ۵ السَّبَّعُ: به‌شیکه له‌حموت به‌ش ۵ السَّبَّعَةُ: زماره‌یه‌که بو نیرینه به‌کاردی ۵ السَّبَّعَةُ: بیجوه شیر ۵ السَّبَّعُ: ههفته ۵ السَّبَّعُ: به‌مانا (السَّبَّعُ دَيْئٌ ۵ الْمُسَبَّعُ: له‌زاراوی نهمدازپاری دا قه‌بارمه‌کی حموت سوچه ۵ الْمُسَبَّعُ: شوینیک درنده‌ی لی هه‌مین ۵ الْمُسَبَّعُ: به‌ناز په‌رومردمو زیان نهرمو نۆل ۵ منداله ساواپه‌ک داپکی

بمرو و نافرته‌تیک تر شیری بی بداو به‌خیوی بکا ۵ مندالی زؤل ۵ مندالی باوک نه‌ناسراو ۵ مندالیك به‌حموت مانگی له‌دایک بیی ۵ الْمَسْبَعَةُ: زمویه‌ک درنده‌ی زورین. سَبَّعَ الشَّيْءُ: شته‌که ته‌واو بوو ۵ دریز بوو، به‌ره‌راوان بوو، زور بوو ۵ اسْبَعُ الْفَارَسُ: سوارمکه زینی بانو پۆری له‌بهرکرد، دمگوتری: (اسْبَعُ ثَوْبَهُ): کراسه‌کمی بانو پۆر کرد ۵ (اسْبَعُ رِضْوَةً): به‌رینک و پیکی ده‌ستنوژی گرتو نهمداه‌کانی جوان شت ۵ (اسْبَعُ لَهُ فِي النِّفْقَةِ): به‌تیرو پری نه‌فه‌قه‌ی کیشا ۵ (اسْبَعُ اللَّهُ عَلَيْكَ فِي النِّعْمَةِ): په‌رومردگار نازو نیعمه‌تی به‌سمردا رشتی ۵ التَّسْبِيعُ: (تسعة الخردة): نه‌و قه‌میتان و قۆبچه‌و تره‌مه‌و شتانه‌یه که نه‌لقه‌کانی زریه‌مکه‌ی بی قاییم دمکری له‌مل دا ۵ سَبَّعَ إِلَى الشَّيْءِ سَبَّاعًا: پیشی که‌وت، دمگوتری: (سَبَّعَ الْفَرَسُ فِي الْخَلْبَةِ): نه‌سپه‌که له‌مه‌یدانی غار غارین دا پیش نه‌سپه‌کانی تر که‌یسته مه‌بست. ۵ سَبَّعَ عَلَى قَوْمِهِ: نه‌پیاویتی و شکۆمه‌ندی دا پیش هوزو نه‌ته‌وه‌مکه‌ی که‌وت ۵ (سَبَّعَ عَلَى الْأَمْرِ): له‌کارمکه‌دا تیشکا ۵ اسْبَقَ الْقَوْمُ إِلَى الْأَمْرِ: خه‌لکه‌که به‌په‌له‌و لیپرانه‌وه بوکارمکه چون ۵ اسْبَقَ الرَّأْيُ: له‌سمر رایه‌کمی سور بوو به‌بی لی وردیونه‌وه بی سی و دوو ۵ سَابَقَ إِلَى الشَّيْءِ مُسَابِقَةً وَسَابِقًا: په‌له‌ی کرد بو‌لای شته‌که. ۵ سَابَقَ بَيْنَ الْخَيْلِ: نه‌سپه‌کانی خسته‌نه غارکردن و سوارمکانیان به‌سمرپانه‌وه بوون، سه‌بری کرد بزانی کامیان پیش دمکوی ۵ سَابَقَ فَلَانًا: پیش‌په‌ری له‌گه‌ل فلانکس دا کرد ۵ سَبَّقَ: پیشکه‌وتنی به‌ده‌ست هینا ۵ سَبَّقَ بَيْنَ الْخَيْلِ: به‌مانا (سابق) دئی ۵ سابقت الشاة

بۆرى به لوعه له ناو خانوو باله خانه ليك دمدوا
 دهيا نيه ستن ۵ السبيكة: قالبه نالتون قالبه زيو
 قالبه رمصاص و شتى وا ۵ هر پارچه
 معدنيكي مهيلو دريژو له قالب دراو ۵
 الْمَسْبُكُ: نهو شوينهى معدنه گاني تيدا
 له قالب دمدرئ ۵ الْمَسْبُكَةُ: نهو قالبو
 ناميرانهى نالتون و زيوو معدنه تو او مگاني
 تيدا له قالب دمدرئ ۵ اسبكر الشئى: شته كه
 دريژ بوو، دهگوتري: (اسبكر النبت و اسبكر
 الثغر): روه كه كه بهرز بؤوه، فزه كه دريژ بوو ۵
 اسبكر الشباب: گهنجيه كه كامل بوو چاك
 بنگه ي ۵ اسبكر النهر: جؤمه كه رهوان بوو،
 ناو كه ي رويى ۵ اسبكت الطريق: رينگا كه
 قهر بائغ بوو خه لى زور پيدا رويى ۵ اسبل
 الزرع: كشتوكاله كه گولى دا (اسبل السماء):
 ناسمان بارانى باراند (اسبكت العين): چاو
 فرميسكى رشت، (اسبل عليه): زورى قسه له سمر
 كرد ۵ (اسبل الشئى): شته كه ي بهرله لا كردو
 شلى كردموه، دايدايه وه ۵ سبل الشئى: شته كه ي
 كرده مولكى هه موانى، وقفى گشتى له رينگه ي
 خودادا ۵ الاسبل: سمبل دريژ يان ريش دريژ ۵
 السابل: (طريق سابل): رينبازي كه خه لى پيدا
 تيبهر دهبى ۵ الاسابله: رينگه ي كه خه لى پيدا
 دمروا، دهگوتري: (سبل سابل): رينبازي كه
 خه لى پيدا دمروا ۵ السبل: بارانى به خوردم ۵
 گولى روهك ۵ دمرديكه توشى چاو دهبى
 بهر دهبه ي ته نكى ومكوو تهنراوى جالاولكه
 خمتخه تى سور له ناو چاو پهيدا دهبى ۵
 بؤشاكى دريژ ۵ كراسى ناو دامان ۵ السبله:
 نافرمتي كه له زور لئوى سهره وه مووى لئ
 روابن ۵ چاويك برزاني دريژ بن ۵ السبله:
 (سبل الزرع): گولى روهك، گوله گهنم و جؤ

رهرها: مهر كه پيش وهخت بيجومه كه ي بوو ۵
 سابق الطر الجارح: حه بلى كى سيرمه ي له قاچى
 بالندمه كه كردو به ستيه وه ۵ استبقرا الى كذا:
 خه لكه كه پيش رينيان كرد بؤلاى نهو شته ۵
 استبقرا الطريق: له رينگا كه لاي دا ۵ تسابقوا:
 به مانا (استبقوا) دئ ۵ كئبر رينيان كرد ۵
 السابق: كه سيك دست پيشخه ر بؤ كارى
 چاكه ۵ السابفة: پيش رينى له رويشتن و شتى تر
 دا ۵ دست پيشخه رى لهشت دا، دهگوتري: (له
 في هذا الأمر سابق): له م نيشه دا پيش كه سانى
 دى كه وتوو مو تيدا كارامايه ۵ له ياسادا
 برى تيبه له تاوانيك كه سيك دهكاو له سهرى
 تومار دمكرئ ۵ هه لس و كه وتيكي ريك و
 بيه كه تازه هه لايمو دمكرتبه نمونه و سهره
 ممشق ۵ السابقات: نه سب ۵ السباق: قهيدو
 حه بلى له سهرمه و شتى قايم قاچى بالنده ي
 بهه يژو درنده ي پئ دهبه سترئ ۵ سباق الحيل:
 نه نجامدانى پيش رينى له مهيدانى غار غارين دا
 ۵ السباق: كه سيك زور جار پيشكه وتن
 به دست بينن ۵ السبق: نهوشته ي گره وى
 پيش رينى كه ي له سهر دمكرئ يان شويني
 پيش رينيكه.

سَبَكُ الْمَعْدِنِ سَبَكًا: معدنه كه ي تواندموه و
 بالفته ي كردو خشت و خالى لئ دوور
 خسته وه له قالبى دا، دهگوتري: (سبكت
 التجارب فلاناً): نه زمون و تافى كردنه وه
 فلانكه سى له بؤته داوه هالى كردوه ۵ سَبَكُ
 الْمَعْدِنِ: به مانا (سبكه) دئ ۵ اسبلك: له قالب درا ۵
 السبابة: پيشه ي نالتون و مس توانه وه شتى
 واو له قالب دان ۵ السبلك: نهو كه سه ي
 معدنه كان دموتينته وه له بؤته يان دمدوا
 دهيا نكاتمه به قالب ۵ هه روا ناوه بؤ نهو كه سه ي

بِيَهُودَه، دَمگوتَرِي: (عَمِي سَبَّهَلَا): دِي و دَهجِي
بَمبِي نَمَوِي سَوَدِيكِي دَهسْت بَكَمَوِي ۵ كَارِيك
كَمَهِيچ سَوَدِيكِي لِي چَاوَمِرَوَان نَهَكَرِي ۵ هَمِرَوَا
دَمگوتَرِي: (ذَهَب أَمْرُه سَبَّهَلَا): هَمَوْلِدَانَهَكَمِي
بِي سَوود بَوو ۵ السَّبَّهَلِي: خُو بَهزَلزَان و لَارو
لَهَنجَهكَار.

سَبَّي عَدْرَه سَبَّيَا و سَبَّيَا: دُوژَمَنِي دِيَل كَرَد،
دَمَشگوتَرِي: (سَبَّه الْفَانِيَة): هَمَدَبَارِيك و
چَاوچَوَان دِيَلِي كَرَد.

سَبَّي الْحَمْرُ: لَهوَلَاتِيكَهوَه شَمَرَابِي بَرَد بُو و لَاتِيكِي
تَر. ۵ سَبَّي الْمَاءُ: زَمَوِي هَهَكُوَلِي تَا گَهِيشْتَه نَاو
۵ سَبَّاهُ اللَّهِ و أَبِئِدُهُ: حَوْدَا نَهَفَرِينِي لِي كَرَد ۵
خَوْدَا نَهَفَرِينِي لِي بَكَا ۵ اسْتَبَاهُ: بَهْمَانَا
(سَبَّاهُ دِي ۵ تَسَابِي الْقَوْمُ: خَهَلَكَهَكَه هَمَنَدِيكِيَان
هَمَنَدِيكِيَانِيَان دِيَل كَرَد ۵ تَسَبَّي لَه: خُوِي
لَاخُوَشَهوِيَسْت كَرَدو مَامَهَحَمَمَهِي بُو كَرَد ۵
السَّبَّيَا: پَزْدَان ۵ نَاژَهَل و بَهرو بَوومِي و زُوَر
بُونِيَان زُوَر بُونِي مَال و بِيَاوِي تِيكُوَشَهرو
جَهَنگَاوَمَر ۵ (ك: سَرَابِي) ۵ السَّبَّيَا: نَمو دَارو
چِيلَكَهو جَهوِيَلَمَهِي نَاو لَهوَلَاتِيكَهوَه دَهبِيَا بُو
و لَاتِيكِي تَر ۵ السَّبَّي: دِيَل كَرَاو رَهْفِينِرَاو ۵
بَهزُوَرِي بُو نَاْفَرَت بَهكَار دَهفِينِدَرِي لَهو رَوَموه
دَل رَهْفِينِن پَان خُوِيَان بِي دَهسَهَلَاتِن و
دَهرفِينِنِرِين ۵ السَّبَّي: دِيَل كَرَاو، رَهْفِينِنِرَاو ج
پِيَاو بِي ج نَاْفَرَت بِي ۵ السَّبَّيَا: تَوِيژِي
مَارَبِيَسْتِي مَار ۵ السَّبَّيَة: دَوِرو گَهوَهَمَر
كَهَمَهَلَهوَان لَهَدَمَرِيَا دَهَمَرِي دِينِي. ۵ السَّبَّاهُ:
شَمَشَم، دَمگوتَرِي: (جَاءَ فُلَان سَأْتًا): فُلَانَكَمَس
بَهْمَهَلِي شَمَشَم هَات ۵ السَّبَّاهُ: شَهش زَمَارِي
نِيَوَان پِينَج و حَهوَت ۵ بُو مَيِينَه بَهكَارَدِي
دَمَشكَرِيَتَه وَشَهِي رِيژِدَانَان بُو نَاْفَرَت دَمگوتَرِي

(سَبَّه الرجل): نَمو گَهوَانَهَمَهِي لَهناوَمِرَاسْتِي
لِيوِي سَهرومَه ۵ هَمَرَاخِي سَمِيَل ۵ لَاي خَوَاروِي
رِيش ۵ (سَبَّه الإناء): سَهَمَرِي قَاب، دَمگوتَرِي:
(مَلَأَهُ اِلَى سَبَّه): تَا سَهَمَر قَابَهَكَمِي پَرِي كَرَد ۵
(جَرُّ فُلَان سَبَّه): فُلَانَكَمَس بُوَشَاكَه زِيَدَمو
شُوَرِيوَمَهَكَمِي رَاكِيَشَا ۵ (جَاءَ وَقَدْ نَشَرَ سَبَّه):
هَات هَمَرَمَشَهِي كَرَد ۵ (هُوَ أَصْهَبُ السَّبَّه): نَمو
دُوژَمَنَه ۵ السَّبَّيَلُ: رِيگَا ۵ هُوَكَارو سَهْمَب ۵
هَمِرَوَا بَهْمَانَا فِيل و تَهَلَكَه دِي ۵ سَبَّيَلِ اللَّهِ:
جِيَهَادو تِيكُوَشَان لَهَرِيگَهِي خَوْدَا دَا ۵
حَه جَكَرَدِن ۵ هَمَوْلِدَان بُو فِيرِيوونِي عِيلَمو
زَانِيَارِي ۵ هَمَرَشْتِيك خَوْدَا هَمَرَمَانِي
بَهَنَهجَامَدَانِي كَرَدِيِي لَهكَارِي خِيَرو چَاكَه ۵
بَهزُوَرِي بَهْمَانَاي جِيَهَاد بَهكَارَدِي ۵ هَمِرَوَا
بَهْمَانَا حَمَرَهَج و عَهْبَه دِي، دَمگوتَرِي: (لَيْسَ
عَلِي فِي كَذَا سَبَّيَل) ۵ بَهْمَانَا بَهَلَكَهو دَهليل دِي،
دَمگوتَرِي: (لَيْسَ لَكَ عَلِي سَبَّيَل).

إِبْنِ السَّبَّيَلِ: كَهَسِيكَه رِيوَارِيِي و پِيدَاوِيَسْتِي
گَهَرَانَهوَهِي بُو شُوِيَنِي خُوِي دَهسْت نَهَكَهوِي ۵
السَّبَّجُونَةُ: هَمَرَوَمو بَانُوِي دَرُوسْتَكِرَاو لَهكَهوَلِي
رِيوِي ۵ رِيوَايَهتَكِرَاوَه حَمَسَمَنِي كَوِرِي عَهَل
هَمَرَوَمَهِيكِي لَهو جُوَرَمِي هَمَبُو لَهكَاتِي
نُوِيژَكَرَدِن دَا لَهَبَمَرِي نَهَدَمَكَرَد ۵ السَّبَّيْسَةُ:
فَارغُوَنِي دَوَاوَهِي شَهْمَهَنَدَهَمَر.

سَبَّه سَبَّه: عَهَقَلِي نَهْمَا، شِيَت و گِيل بَوو لَهَبَمَر
پَرِي، دَمگوتَرِي: (هُوَ مَسْبُوه).

سَبَّه: بَهْمَانَا (سَبَّه) دِي ۵ زَمَانِي كَرَاوَمِيَه ۵ السَّبَّاهِي:
(رَجُلٌ سَبَّاهُ): پِيَاوِيكَه لَهَبَمَر پَرِي عَهَقَلِي
نَهْمَاوَه ۵ السَّبَّه: خُو بَهزَلزَان ۵ السَّبَّاهِيَة: خُو
بَهزَلزَان ۵ السَّبَّهَلُ: پِيَاوِي بِي عَهَقَل و هِيچ
نَهَبُوو، هِيچ لَهبَارَا نَهَبُوو ۵ پِيَاوِي تَهَر دَهْمَاخ و
لَهخُو رَازِي و لَوْتَبَهَرز ۵ هَمَوْلِدَمَر بُو شَتِي

(الصقريات) گه ورفترين بالندهيه له پړوی
 هه باره وه، چونکه دريژي باله کاني له کاتي
 کردنه و هېان نزيکې سِي مه تر دهمين ۵
 له شويڼي جياو شاخ و که ژدا ده ژي ۵ اَلْسْتَلُ:
 ريگي ته نگه بهر ۵ سَتَه سَتَه: دواي کهوت و
 لږي نايبته وه، هميشه به دواو هيه تي.

سَتَه سَتَه: سمی زل بوون ۵ (فهو آسته وهي ستهاء)
 ۵ الإِسْتُ: سمت ۵ جاري و ايش دهمي مهبست
 خودي کوني پاشه و ميه ۵ (ك: آستاه) ۵
 به خه لکاني خو پړي و همتي و مچه ده لږين: (ستاه)
 ۵ آست الدهر: نه و له پړوگار ۵ ابن استها:
 کوري کويله و دايک نهمه ته ۵ مندالی زينا.

سَجَجُ بَطْنُهُ سَجَجًا: گورونکي توش بوو ۵ سکی چوو.

سَجَجُ الطائرُ: بالنده که نواسکی خوی دانا.

سَجَجُ بَسَلْجِه: جيقتنه ي روني کرد.

سَجَجُ سَطْحُهُ: به قوري شل سه ريانه که ي سواخ دا.

سَجَجُ الحانطُ: ديوارمکي سواخ دا ۵ السَجَجُ:
 ماستاوی زور رون ۵ السَجُ: دهمگوتري: (أخذه لي
 بطنه سَجَجًا: سکی چوو ۵ السَجَجَةُ: مالنج، ماله؛
 ناميرنکه هورپو گه چ و شتي وای هې بلو
 دهمگوتنه وه.

سَجَجُ له بشي من الكلام سَجَجًا: به تمعريض و
 توانج مانايه کي ناراسته کرد.

سَجَجِج: ناوی ژنيکي ته ميمييه لافي
 بيقه مېميرتي لږ ده دا، هاوسه رو هاوه لږي
 موسه يلمه بوو.

السَجَجُ: بهرام بهر.

السَجَجُ من الطريق: ناو مرستي ريگا ۵ ريزو تمناف
 ۵ دهمگوتري: (بنوا بيوتهم على سَجَجٍ واحد):
 خانووه مکانيان له پړي يه که دروست کردون.

(ست فاطمة، ست رقية، ... هتد) ۵ السِتَّة:
 ژماري شمش يو نيرينه به کاردئ ۵ السِتُّون:
 ژماري شهست ۵ شمش چار ده ۵ يو نيرو من
 به کاردئ ۵ سَتْرَةُ سَتْرًا: شاردیه وه ۵ ساتره
 العدارة: دوزمانايه تيه که ي يو نه و دمرنه خست ۵
 اِسْتَرَّ: دايپوشي ۵ اِنْسَتَرَ: به مانا (اِسْتَرَّ دئ ۵
 تَسْتَرَّ: خوی شاردیه وه، دهمگوتري: (تَسْتَرَّ عليه):
 لږي شاردیه وه ۵ الإِسْتَارُ (من العدد): ژماره چوار
 دهمگيه مني ۵ هه روا کيشي چوار مثقال و نيو
 دهمگيه مني ۵ اِسْتَارُ القوم: چوارمي هه و مکه ميه
 ۵ هه روا به مانا هه قلو و شمر و حه ي دئ ۵
 اَلْسِتَّارُ: دايپوشه، په رده ۵ په رده ي به نجه ره و
 دمرگا ۵ السِتَّارَةُ: به مانا (السِتَّار) دئ ۵ السِتِّيرُ:
 به مانا (السِتَّار) دئ ۵ به مانا هه قلو و شمر و
 حه ي دئ ۵ السِتُّرَةُ: به مانا (السِتَّار) دئ ۵
 اَلْسِتِّيرُ: که سيکه حه زي له شتي نه يني بي و
 سه پړوش بي ۵ داوينپاک ۵ دره ختيک لقو پړوي
 زور بين ۵ اَلْمُسْتَرَّةُ (جارية مُسْتَرَّة): که چوله يه کي
 که زاوه نشين و پاريز زاوه و مکوو دور ي ناو
 صه دمه ف و ايه ۵ اَلْمُسْتَر: داوينپاک و خاوين ۵
 که سيک حال و و مزعي لای خه لک ديار نه يني ۵
 اَلْمُسْتَرِق: پاره ي ستوک و ته زوير ۵ پاره ي قه لب
 ۵ اَلْمُسْتَقَّةُ: ناميرنکه پي ي له سازو سه متور
 دهمري.

سَتَلَّ القومُ سَتَلًا: خه لکه که به پړيز يه که له دوا يه که
 هاتنه دهمروه.

سَتَلَّ اللؤلؤة: دهنکه لوتلونه کان يه که يه که
 له بيه که ميان کهوتنه خوارمه وه ۵ سَتَلَهُ سَتَلًا:
 شويڼي کهوت ۵ سَاتَل: شويڼي کهوت ۵ تساتَل:
 به مانا (سَاتَل) دئ ۵ سَتَالَةُ الشئ: جوړه پړو
 پوجه کاني شت ۵ اَلْسَتْلُ: بالنده يه که له پړي

السَّجْدَةُ: سروشت و رهوشت.

السَّجِيحُ: نهرم و شل، ناسان ۵ دمگوترئ: (خُلِقَ

سَجِيحاً): رهوشتی نهرم و نیان.

السَّجِيحَةُ: بهمانا (السَّجْحَةُ) دئ.

سَجَدَ سُجْرًا: چووه سوژده ۵ ملکه چ بوو

ناوچاوانی خسته سهرزموی.

سَجَدَتِ السَّفِينَةُ لِلرِّيحِ: کهشتییه که به گوترئ

بایه که مهیلانی کرد.

سَجِدَتِ رَجُلُهُ سُجْدًا: قاجی هاوسا ۵ اَسَجَدَ: سهری

دانهواند چووه رکوع ۵ (اَسَجَدَ الرَّجُلُ) بیاومکه

به تیلهی چاو زوری بو روانی و دریژی به

ته ماشاگردنمه که دا ۵ السَّاجِدُ: دمگوترئ: (فلان

ساجد المنخر) فلانکس ملکه چ و زهلیل و

فهرمانبرداره ۵ السَّاجِدَةُ: مینهی (السَّاجِدُ)

دمگوترئ: (عين ساجدة) چاومکه پرته پرتیهتی،

چاومکه فره فریهتی ۵ دمشگوترئ: (تخله

ساجده) دار خورمایه کی قهد خوارو خنیچه ۵

السَّجَادُ: کهسیک زور سوژده بهرئ ۵ السَّجَادَةُ:

بهرمان، فهرشیکی پچوکه نوژی له سمر

دمکرئ ۵ شوینکهی سوژده بردن بهناو

چاوانهوه ۵ اَلْمَسْجِدُ: ناوچهوان ۵ (اَلْمَسْجِدُ من

بدن الانسان) نهو نهندانهی له کاتی سوژده

بردنندا بکهونه سمر زموی که بریتین له

ناوچهوان و لوت دوو بهری دمست و هر دوو

کهشکه نه زنوؤ همدوو چاوه قامکی حاج ۵

اَلْمَسْجِدُ: مزگهوت ۵ شوینی نوژی موسولمانان

۵ اَلْمَسْجِدُ الحرام: مزگهوتی کهعبه ۵ اَلْمَسْجِدُ

الاقصى: مزگهوتی قودس ۵ اَلْمَسْجِدَةُ: بهرمان.

سَجَرُ سَجْرًا و سَجِرًا: پریوو (سَجَرُ الاناء)

قابه کهی پرکرد ۵ (سَجَرُ الشَّعْرِ) شیعرمکهی

بمناک قافیهمی نهگوت.

سَجَرَ الماءَ في حلقة: ناوی رزانده فورگیهوه.

سَجَرَ التَّرْبُ: تمندورمه کی پرکرد له سوتهمه می و

گهرمی کرد.

سَجَرَ الرَّجُلُ الكَلْبَ: بیاومکه قلیتهی کرده ملی

سهگه که ۵ سَجِرَتٌ عَيْنُهُ سَجْرًا و سَجْرًا: سپینهی

چاوی که میک سوری تیدابه ۵ (فهي سَجْرَاءُ) به

خاومنی چاومکهش دمگوترئ ۵ سَاجِرَةٌ:

هاورپیهتی کردو نه مهک و وهفای له که لندا نواند

۵ سَجَرُ الاناء و نهره: قابه کهی پرکرد ۵ سَجَرُ الماءَ:

ناومکهی هه لقلولاند فیجقهی کرد ۵ سَجَرُ الشَّعْرِ:

شیعرمکهی تاک قافیهم و قافیهم جودا خویندموه

یان به همدوو شیومکه شیعری دانا ۵ سَجَرُ

الكَلْبِ: قلیتهی له ملی سهگه که کرد ۵ اِنْسَجِرُ:

پری کرد (اَلسَّجَرُ الشَّعْرِ) شیعرمکهی به قافیهمی

جیا جیا دانا، خویندییهمه ۵ اِنْسَجَرَ في السَّيْرِ:

له رویشتندا بهردموام بوو ۵ اَلْأَسْجَرُ: لیل ۵

دمگوترئ: (غدير أسجر) گولایوکی لیل،

ناومکهی فوراپوکی مهیلوه سوره ۵ السَّاجِرُ:

لافاو ۵ السَّاجِرُ: قلیته دمکرته ملی سمگ ۵

السَّجِرُ: چاوگه و بهکاردمهیندرئ بو گرمه

هور ۵ دمگوترئ: (بئر سَجْر) بیریکه پره له

ناو ۵ السَّجْرُ: دارو چیلکه و جهوئل که ناگری

بین دمکرتهوه ۵ السَّجِيحُ: دوستی گیانی به گیانی

۵ اَلْمَسْجِرُ: کوله وهژ نهو داری ناگری تمندوری

بین خوش دمکرئ ۵ اَلْمَسْجِرَةُ: بهمانا (اَلْمَسْجِرُ)

دئ ۵ اَلْمَسْجِرُ: هه لایسا هه لکیرساو ۵ پر.

سَجَسَ سَجْسًا: لیل بوو رنگی گورا.

سَجَسَ الماءَ: ناومکه لیل و فوراپو بوو ۵ سَجَسَ الإبطُ

والماءُ: بین همنگلی بوئی کرد، ناومکه بوگهن بوو

۵ سَجَسَ الماءَ: ناومکهی لیل کرد ۵ السَّاجِسِيُّ:

(كش سَاجِسِي) مهرنگی سپی زور سپی و خوریه‌کشی زوره.

السَّجْسُ: لَيْلٌ وَغُزَاوٌ ۝ السَّجْسِيُّ: هَمْرُ كِزَاوٍ هَمْرُ كِزٍ ۝ دَمَكُوتَرِي: (لا أَفْعَلُ سَجِسِ اللَّيَالِي أَوْ سَجِسِ اللَّيَالِي وَالْأَيَّامِ أَوْ سَجِسِ الدَّهْرِ) مَبْهَمَةٌ نَهْمِيه قَمْتُ نَهْمِ نَاكَمِ ۝ السَّجْسَجُ: (يَرْمِ سَجْسَجٌ) رُوژَنِي كَمَشُو هَمُو مَام نَاوَمَنَدِيه نَه سَارَدُو نَه كَمَرَمِه ۝ (ظَلَّ سَجْسَجٌ) (وَأَرْضٌ سَجْسَجٌ) زَمُوِيه كِه نَه نَهْرَمَلَانِه نَه رَهَقُو پَتَمُوه ۝ يَان زَمُوِيه كِي پَان وَ پُورِه ۝ سَجَمَتُ الْغَمَامَةِ وَالنَّاقَةُ سَجْمًا: كُوتَرْمَكِه بَه يَه كِ شِيُوه خُوِيَنَدِي ۝ حُوشْتَرْمَكِه بَه يَه كِ شِيُوه بَارَانْدِي.

سَجَجَ فلان: فلانكس به شيوميك قسهی كردن رسته كانی وشمکانی سهرموایان هه بوو ومكوو شيعر ۝ دهمگوتري: (سَجَعُ الْكَلَامِ وَ سَجَعُ بِهِ) قسهکانی سهرموادار كردن.

سَجَجَ له: قهصدی نهوی كرد.

سَجَجَ فلان في سره: فلان مامناومندی و راستال بوو له مبهست لای نهاد ۝ سَجَعُ الْكَلَامِ وَ سَجَعُ فِيه: قسهکانی به شيويه سهج كردن شيوازی سهجی له قسهکانیدا به پرمو كرد ۝ الْأَسْجُرْمَةُ: قسهی سهج دار، رستهی سهرموادار ۝ السَّاجِعُ: دَمَكُوتَرِي: (نَاقَةُ سَاجِعَةٍ وَ سَاجِعٌ) حُوشْتَرَنِي وَ هَمَاهِيه لَه يَه كِ شِيُوه دَهْيَارِنِي ۝ دَهْمُ وَ جَاوِي رَنَكُ وَ پِيكُ ؛ رُوحَسَارِ جَوَانِ وَ قُوَزُ ۝ السَّجْعُ: قسه كردن به شيويه مَه رسته مَكَان سهرموایان هَمِي بَه لَامِ بِي كِي شِي بِن ۝ السَّجْعَةُ: پَارْجَه يَه كِ لَه كِه لَامِي سهرموادار ۝ السَّجْعُ: مَبْهَمَةٌ وَ رِيْرَمُو

سَجَفَ الْبَيْتَ سَجْفًا: حَصِيْرُو شْتِي وَ اِي خَسْتِه سَمِر سَهَقِي خَانُوْمَكِه ۝ اَسْجَفَ اللَّيْلُ: شَمُو

تاريك بوو ۝ اَسْجَفَ الْبَيْتَ: حَصِيْرُو تَامَانِ وَ قَهْمَه ژَاوِي خَسْتِه سَمِر سَهَقِي بَانَه كِه ۝ اَسْجَفَ السُّنَّ: پَهْرَدَمَكِي دَادَاهِي وَ ه ۝ السَّجَافُ: پَهْرَدِه ۝ شَمُو نَه خَشُو نَهْتَمِيْنِ وَ پَهْرَاوِيْرَمِيه بَه دَامِيْنِي كِرَاسَه وَ ه لَكِيْنَدَرِي ۝ السَّجَافَةُ: پَهْرَدِه ۝ السَّجَفُ: دُوو پَهْرَدِه لَيْكُ نَزِيكُ بِنِ وَ بَه تَالَاوِي يَه كِيَانِ لَه نِيَاوِنَادَا بِي ۝ السَّجْفَةُ: سَاتِيكُ لَه شَمُو ۝ السُّجِيُّ: رِيخُوْلَه بَه پَارْجَه كُوْشْتُو بَه ز دَاهُوْشَرِي.

سَجَلُ به سَجَلًا: له بهرزيهوه فرتي دايه خوار.

سَجَلُ الشَّيْءِ: شتهكهی يهك له دواى يهك نارد.

سَجَلُ الْمَاءِ: نَاوَمَكِي لَه بَهْرَزِيه وَ ه بَه سَمِرْدَا هَه لُرْزَان.

سَجَلُ السُّورَةِ أَوْ الْقَصِيْدَةِ: سُوْرَمْتِه قُوْرَعَانَه كِه يَان چَامَه شِيَعِرْمَكِي بِي پَسَانَه وَ ه خُوِيَنَدَمُوه ۝ اَسْجَلُ فُلَانٍ: فُلَانَكَسِ خِيْرُو بِيْرِي زُوْر بُوو ۝ اَسْجَلُ الْمَرُوضِ وَ لَمْرُه: حَهْوَزْمَكِي پَرْكَرْدِ ۝ اَسْجَلُ فُلَانًا: دُوْلَجَه يَه كِ يَان دُوو دُوْلَجَه يِ دَا بَه فُلَانَكَسِ ۝ يَان زُوْر عَمْتَاو بَه خَشِي پِيْنَادَا ۝ اَسْجَلُ لَه: نَامِيه كِي بُو نُووَسِي ۝ اَسْجَلُ الشَّيْءِ: شتهكهی نارد، دَمَكُوتَرِي: (اَسْجَلُ الْبَهْمَةِ مَعَ اَمْهَاتٍ): بَهْر_Xُوْلَه كِه يَه لَهْتَه كِ دَاهِي كِيْدَا نَارْد بُو كِيُو ۝ اَسْجَلُ الْكَلَامِ: قسهکانی به پرموانی و بی پراومستان ناراسته كردن ۝ رَنَكِيه يِ پِيْنَادَا قسهکانی خُوِي بَلِي وَ رَاي خُوِي دَهْرَبِيْرِي ۝ اَسْجَلُ الْأَمْرِ: كَارْمَكِي بُو بَهْرَمُو زَانِي ۝ (هَذَا أَمْرٌ مُسْجَلٌ): كَارَنَكِه بُو هَمَمُو كَهْسِ رَهْوَاهِي ۝ اَسْجَلُ النَّاسِ: وَازِي لَه خَه لَه كِه كِه هِيْنَا ۝ سَاجَلَةٌ: بَهْرَامَبَهْرِي وَ سَتَاو شَانَاوِي بَه سَمِرْدَا كِرْدِ ۝ سَجَلٌ: سِيْجَلَه كِه يِ نُووَسِي ۝ سَجَلُ الْقَاضِي: قَازِي بَرِيَارِي دَاو حُوْكَمِي كِرْدُو بَرِيَارْمَكِي

لهدمفتهدردا تۆمار كرد ۵ سَجَلُ الْعَقْدِ:
 گرېبهستهكهى لهسيجلى تايبهتى فهرمى دا
 تۆمار كرد بۆ ئەومى نەفەوتى ۵ سَجَلُ الْخَطَابِ
 وەومى في البريد: وتارمكهى لهسيجلى تايبهتى دا
 تۆماركرد بۆ ئەومى نەفەوتى ۵ سَجَلُ عَلَيْهِ
 بكنا: شۆرمى پيداو ناوى بلاو كردموه بهوه ۵
 اِنْسَجَلُ: دمگوترى: (اِنْسَجَلُ الْمَاءِ وَالدمعُ): ناومكه
 رزا يان فرميسكى رزان ۵ تساجلوا: خۆيان
 ههئاپهوهوه ههركهسهيان شانازييان بهسهر
 بهرامبهرمكهى دا كرد ۵ السَّاجِلُ: كيفى
 شوشه و قۆرى و سوراحى شوشه و نهو جوژه
 شتانه ۵ السَّجِيلُ: سؤالت، گلى رهق بوو
 سوركراوه ۵ ديوان و دمفتهدرى تۆماركردنى
 سزاي كافرهمكان ۵ شيونكه لهناو دۆزهخ دا ۵
 السُّجُلُ: دۆلجهى گهورمى پېرناو يان خالى ۵
 گوانى گهوره ۵ بهشيك لهشت ۵ دمگوترى:
 (الحرب بينهم سجال): واته شمېر لهنيوانيان دا
 بهنۆرميه، ههرجارمو سهركهوتن بۆ يهكيكيانه
 ۵ السَّجَلُ: كتيبىك شتى مهبهستى تيدا تۆمار
 بكرى ۵ ههروا بهمانا نووسهره ۵ السَّجِيلَةُ:
 لهدۆلجه مهبهست دۆلجهى گهورميه ۵ اَلْمُسْجَلُ:
 دمگوترى: (عقد مُسْجَلٌ و خطاب مُسْجَلٌ):
 گرېبهستى تۆماركراوه لهدمفتهدرى فهرمى دا ۵
 وتارى تۆماركراوه ۵ اَلْمُسْجَلُ: دمگوترى: (فعلنا
 ذلك و اللهدمُ مُسْجَلٌ): ئەو نيشهمان ئەنجام داو
 كەس لهكەسمان نهدمترسا.

سَجَمُ الدَّمْعِ وَالْمَطَرِ سَجُومًا وَسَجَامًا وَتَسْجَامًا:
 فرميسك ههئێزان يان باران بارى.
 سَجَمَ الْعَيْنُ الدَّمْعَ سَجْمًا وَسَجُومًا: جاومكه
 فرميسكى باراندىن. ۵ سَجَمَ عَنِ الْأَمْرِ: لهكارمكدا
 تهمبهلى كرد، خۆى لى گرتهوه ۵ أسجمت

السُّحَابَةُ: ههورمكه بارانهكهى بهردهوام بوو ۵
 اُسْجَمَتِ الْعَيْنُ السَّمْعَ: جاومكه فرميسكى
 باراندىن، دمگوترى: (اُسْجَمَتِ السُّحَابَةُ الْمَاءَ):
 ههورمكه بارانى باراند ۵ اِنْسَجَمَ: ههئێزا
 بمتهوزم بارى ۵ السُّجْمُ: ناو، فرميسك ۵
 السُّجُومُ: ههورىك زۆر باران ببارينى يان چاوى
 فرميسكاوى ۵ نهگهر بۆ حوشترو شتى وا
 بگوترى بهمانا ئەوميه شيرى زۆرى ۵ اَلْمَسْجَامُ:
 بهمانا (السجوم) دى ۵ سَجَنُهُ سَجْنًا: بهندى كرد
 سَجَنَ لِسَانَهُ: زمانى خۆى گرت.

سَجَنَ أَمَّهُ: خهمو خهفتهكهى خۆى ناشكرا
 نهكرد شارديهوه ۵ سَجَنَهُ: بهمانا (سَجَنَهُ) دى.

سَجَنَ النَّخْلَ: چالى بۆ بنكى دارخورماكه
 ههئكهند هولكهى بۆكرد بۆئهومى ناوى بيته
 ناوموه ۵ السَّاجُونُ: ناسنى نهرم ۵ السُّجَانُ:
 نهوكهسهى سهروكاري بهندكراوان دمكا ۵
 السَّجِينُ: بهند، بهنديخانه ۵ شيونكه له دۆزهخ
 ۵ پهراوينكه كرادرو گوفتارى تاوانبارانى
 ئادهمیزادو جندو كهى تيدا تۆمار كراوه ۵
 نامهى كردموى تاوانباران ۵ شتى زۆر رهق و
 پتهو، دمگوترى: (ضرب سَجِينٍ): ليدانىك
 نهومنده كاريگهري ليدراومكه لهگل و گو بجا ۵
 بهردهوام و ههميشهئى ۵ (نخل سَجِينٍ):
 دارخورمايهك كه بۆ بنكهكهى هولكه كرابى ۵
 ههروا وشهئى (سَجِينٍ): بهمانا ناشكرا دى،
 دمگوترى: (فعل ذلك سَجِينًا): نهوشتهئى
 بهناشكرا ئەنجام دا ۵ السَّجِينُ: بهنديخانه ۵
 قيرائمتيك ههيه به (السَّجِينُ) دمخويندريتهوه
 ۵ اَلسُّجُنُجُلُ: ناوينه ۵ ئالتون ۵ قالبه زيو ۵
 زمعهفران.

کرا، راکیشرا ۵ اَسْحَبَ فلان من المجلس: له بر هؤیهک فلان له مه جلیسه که چووه دهرهوه، دهسگوتری: (اَسْحَبَ الجیش من الميدان): سوپا له بهر می شهرکشایه وه ۵ تَسْحَبَ فی حق فلان: مافی فلانکسی داگیر کردو خستی بهال سامانی خوی ۵ تَسْحَبَ فلان: فلانکس نازو نوزی کرد ۵ السَّحَابُ: هور بارانی پیومی یان نا ۵ السُّحَابَةُ: پهله هورنیک ۵ السُّحَابَةُ: نهو جوژه ناوی له بنکی گوماوو زه لکاو دا دمینیتموه ۵ سَحْبَان: بیویکی هؤزی وانبله به زمانیرهوان و قسمزان بهناو بانگه ۵ السَّحْبَانُ: رادمر، رامالمر ۵ السُّحْبَةُ: بهمانا (السُّحَابَةُ) دئ ۵ بهردهو داپوشهر ۵ اَلسَّحْبُ: شوینی سهحب کردن و راکیشان ۵ سَحَتَ الثَّيْبُ سَخًا: شته که می له بیخ دهرهینا ۵ سَحَتَ رَأْسَهُ: سهری هه لکمند ۵ سَحَتَ الْبُرْكَاتِ: بهرمکه ته که می برد ۵ سَحَتَ الشَّحْمِ وَاللَّحْمِ: بمزو گوشته که می هه لاشته وه ۵ سَحَتَ فِي تِجَارَتِهِ: سوتو ریپای له بازارگانیکردنه که می دا نه نجام دا.

أَسْحَتَ: کهوته ناو سوتو ریپاوه، دمگوتری: (أَسْحَتَ فِي تِجَارَتِهِ): بهمانا (سَحَتَ) دئ ۵ أَسْحَتَ الثَّيْبُ: شته که می له بیخ دهرهینا ۵ ههروا دمگوتری: (أَسْحَتَ رَأْسَهُ): سهری هه لکیشا ۵ (أَسْحَتَ مَالَهُ): ماله که می هه وتاند ۵ الْأَسْحَتُ: (عام أسحت): سالیکی بین له و مرو کهم بزئوه ۵ (وهي سَحْتَاءُ): دمگوتری: (سنة سحَاء): (أرض سحَاء) ۵ السُّحْتُ: شتی پیسو پوخه ل و ناحه لال، که نه نجامدانی یان قبولکردنی شهرمزاری بی، وه کوو بهرتیل و مرگرتن ۵ ههروا بهمانا شتی کهم و کهم بایه خیش دئ ۵ وشه (السُّحْتُ): نه گهر مه بهست ناده میزاد بیوو بهمانا ناده میزادی نهوسن و زور خورو

سَجَا الثَّيْبُ سَجْوًا وَسُجْرًا: شته که دامرکا هیواش بیوو، دمگوتری: (سجا الليل وسجا البحر وسجت الريح) ۵ سجت الحلوبة للحالب: شیر دهرمه که بیو شیر دوشه که راوستاو نه می نه کرد ۵ أَسْجَى الْبَحْرُ وَغَيْرِهِ: بهمانا (سَجَا) دئ ۵ أَسْجَى الْبَحْرُ: بیرمه که ناوی زور بیوو ۵ أَسْجَتِ الْهَلْوِيَّةُ: شیر دهرمه که شیری زور بیوو ۵ أَسْجَى الثَّيْبُ: شته که می داپوشی ۵ ساجاه: دهستی لئ دا، دمگوتری: (أَتَانَا بَطْعَامَ لِمَا سَاجِيَاه) ۵ سَجَى الْمَيْتِ: مردومه که می داپوشی ۵ تَسْجَى: داپوشرا ۵ السَّاجِي: بهرته پرتکمر، نوقاو، قوجاو، دمگوتری: (طرف ساج) و (ليلة ساجية) شهویکی نارام نه ساردو نه گهرم نه ههرو می هه میوه نه زور تاریکه ۵ السُّجْرَاءُ: (إمرأة سجراه): نافرمتیکه جاو بهل، جاو نهرم ۵ (ناقصة سجواء): حوشرتیکه که دهیدوشن نارام ده گری ۵ (ريح سجواء): بای نهرم و نیان ۵ (بسر سجواء): بیرتیکه ناوی زوره ۵ السَّجِيَّةُ: سروشت و رهوشت.

سَحَبَ الثَّيْبُ سَحًا: شته که می بهسمر زموی دا راکیشا، دمگوتری: (سجت الريح السراب): رهشها که تمپو توژی هه لساندو راپمالی ۵ (سَحَبَ ذَيْلَهُ): داوینتی له دو خوی خشاندن ۵ (سجت الريح أذياها): رهشها داوینتی نهو نافرمتی هه لدا میوه ۵ (إسْحَبَ ذَيْلَكَ عَلَى مَا كَانَ مِنْ): داوینت له دیدی خوت نه دیدی بکه واته عهقوم بکه ۵ (جاء فلان يسحب ذيله): فلانکس هات به له نجه و لار، دهسگوتری: (سَحَبَ وَدِعْتَهُ): نه مانه ته که می و مرگرته وه ۵ (أَسْحَبُ الثَّيْبُ): وای لئ کرد شته که و مرگرته وه ۵ اِنْسَحَبَ: بهسمر زموی دا کیش

جامه شیرتکم لی کرد بن مینجه مینج
بمسهریدا خوندمهوه.

سَحَّ فلاناً: لفلانکمی دا.

سَحَّ: جهلمی لی دا، دمگوتری: (سَحُّ مائة سوط):

سهد شورکه داری حمددی لی دا ۵ سَحَّ الماء
واهو: بهمانا (سَحَّ) دئ ۵ اِنْسَحَّ: ههلرزا، ناومکمی
بمسهدا ههلرزابه خوار ۵ تَسَحَّ: بهمانا
(سَحَّ) دئ ۵ السَّحَاءُ: شتیک بهردموام بهرپژنه
بباری، دمگوتری: (بینه سَحَاءُ): دمستی
بهخشدمهیهو زور دمبهخش ۵ غارة سَحَاءُ):
ههلمهتیکه گشتی و پهرتهمازمیه ۵ السَّحَاءَةُ:
لهزانیاری کیمیادا لولهپهکه لهشوشه دمرهجه
دمرهجهیهه بو تهحلیلی کیمیانی
بهکاردمهیندری.

سَحَّرَ فلان: فلانکس پارشیوی کرد ۵ کهوته کاتی
پارشیومهوه.

سَحَّرَ عن الشيء سَحْرًا: لهشتهکه دوور کهوتهوه.

سَحَّرَ فلاناً بالشيء: بهشتهکه سیحری لفلان کرد.

سَحَّرَ بالطعام: بهخوارک تیری کرد، بزوی بی دا.

سَحَّرَ بالشراب: خیرا خیرا ناوو شهرابی دایه
بیخواتهوه.

سَحَّرَ الشيء عن وجهه: شتهکهی لهری لادا
دمشگوتری: (سَحْرَةَ عن الشيء): فلانی لهشته

لادا ۵ سَحْرَةَ بكذا: نالومدی کردو هوشی برد،
دمشگوتری: (سَحْرَتُهُ بعينها) و(سَحْرَةَ بكلامه).

سَحَّرَ فلاناً: گهرندی ههنگاوت، زهبری کوشندمی
لهگهروی دا.

سَحَّرَ الشيء: شتهکهی تیک داو بی کهلکی کرد ۵
سَحَّرَ المطر الأرض: بارانکه لهبهر زوری زموی
زارمکهی تیک دا ۵ کشتوگاههکهی خراب کرد.

ورگ زله که همرگیز تیرخواردنی نهبی ۵
السُّحُتُ: قوماشی کوزو و رزیو ۵ هیزی
برسییهتی و تینوایهتی ۵ سزاو نهشکمنجه ۵
(مال ودم سحت): مائیک یان خونینیک که
بهفرۆ دانیان تاوان نهبی ۵ السُّحُوتُ: هاوتی
کهم و جهور ۵ دمستی نهران و گل نهرم ۵
قوماشی رزیو ۵ السُّحُوتُ: هاوتی جهورایی کهم
بن ۵ السُّحُوتُ: ورگ زلی تیر نهخورو نهوسن ۵
السُّحُوتُ: رادمر، رامالمر ۵ المسحوت: بهمانا
(السُّحُوتُ) دئ ۵ سَحَبَهُ سَحْبًا: رنی، برینداری
کرد، ههلاشتیهوه، دمگوتری: (سَجَّحَ المرءُ
بالمرء): دارمکهی گرن گرن کردو سپی کرد
توینکی لی کردموه ۵ (سجحت الريح الأرض):
رشمباکه زموییهکهی رادا شوینکهی لی کرد.

سَحَّ شجرة: قزمکانی بهشانهدا هینا.

سَحَّ في سره: بههینواشی رؤیشت، همروا ۵ سَحَّه:
سپی کرد ۵ توینکی لی کردموه ۵ گهستی و
شوینکهی لی کرد ۵ اِنْسَحَّ: سپی کرا توینکی
لی کرایهوه.

تَسَحَّ: سپی بوو ۵ السُّحُوجُ: ناهرمتیک زور سویند
بخوا ۵ المِسْحَاجُ: بهمانا (السُّحُوجُ) دئ ۵ شتیک
زور شتی تر بگهزی ۵ المِسْحَاجُ: گمزنده ۵ شتیک
گمزینی زوربی ۵ ههلمه دامر نامیریکه داری
بی دادهدری.

سَحَّ الانسان والحيوان سَحًا وسُحْرًا: ههلهو بوو
زور ههلهو بوو.

سَحَّ الماء ونحوه: ناومکه لهبهرزاییهوه ههلرزابه
خوار بو نماپی.

سَحَّ الماء ونحوه سَحًا: ناومکهی لیکدان لیکدان
ههلرزاننده خوارو پپی داکرد، دمشگوتری:
(استنشدهت قصيدة فسَحَّها علي سَحًا): داوی

سَحَرٌ سَحْرًا: بهیانی زوو دمرچوو، سمر لمبهیانی زوو دمستی پی کرد، چۆلمهمی بچرا ◊ **أَسْحَرَ الْقَوْمَ:** خه لکه که گهوتنه وهختی پارشیووه یان لهکاتی پارشیوکردن سهرمیریان کرد ◊ **سَحَرَ فَلَانًا:** جادوی لهفلانکس کردو سيجری نیشان دا همتا وای لی کرد عهقل و هوشی تیک داو شیئی کرد ◊ **زهمی پارشیوی خسته بهردم فلانکس ◊** **إِسْتَحَرَ الْقَوْمَ:** خه لکه که پارشیویان کرد ◊ **إِسْتَحَرَ الطَّائِرَ:** باندکه که دممو بهیان خویندی ◊ **تَسَحَّرَ:** زهمی پارشیوی خوارد، دمشگوتری: **(تَسَحَّرَ السَّحْرَ):** نانی پارشیوی خوارد ◊ پارشیوی کرد ◊ **السُّحْرَةُ:** ههرشتیک پهپووندی بهگهرووه ههبن ومکوو دل و ریخۆله ◊ **السَّحْرُ:** سيجرو جادوبازی و چاو بهستی ◊ ههروا روداوو دیاردیمه که هۆکارمکی نمازاندی و بهپیچمهوانهی واقیع بیته بهرمه وای خه یان ◊ **السُّحْرُ:** بهمانا **(السُّحْرَةُ)** دی، دمشگوتری: **(انْفِخْ سُحْرَةَ):** رهمی لاملی لی فش بوون و توره بوو، لمه نندازهی خوی دمرچوو، دمشگوتری: **(انْفِخْ سُحْرَةَ):** دلی هر بوو لمترس و رهنگی زهرد بوو ◊ **(انقطع منه سُحْرِي):** لی نانو مید بووم ◊ **السُّحْرُ وَالسُّحْرُ:** کۆتایی شهو **(پیش کازیوه) ◊** لایهکی شت، نه ملا و نه ولای ◊ سپیایه که سمرتاریکی دمکوهی که پی دمشگوتری: فهجر، بهیان ◊ فهجری کاندیبو فهجری صادق ◊ **السُّحْرَةُ:** کۆتایی شهو، شهبهقی بهیان، سپیایه تییه که دمکوهیته سمرتاریکی ◊ **السُّحْرِيَّةُ، وَالسُّحْرِي:** کۆتایی شهو، بهرمبه یان ◊ **السُّحْرُ:** خواردمه منی پارشیوو شله منی که پارشیو دهخوریته وه ◊ **السُّحْرُ:** درهختی صهفصاف ◊ **السَّاحِرُ:** دمشگوتری: **(انْفَخَتْ مَسَاحِرُهُ):**

لمه نندازهی خوی دمرچوو بهمنندازهی خوی پی رانه کیشا ◊ **السُّحْرَةُ مِنَ الْأَرْضِ:** نهو زهوییهی هیچی لی نهروی ◊ زهوی سوتهمهروو پوتهن ◊ ههروا بهنازهلی کهم شیریش دمشگوتری ◊ **تَسَحَّحَ الْمَاءُ وَغَرَّ:** ناوه که رۆی رهوان بوو ◊ **السُّحْمَاخُ:** بارانی بهریژنهو بهخوره م ◊ **السُّحْمَاخَةُ:** **(عین سَحْمَاخَةُ):** چاویکی فرمیسک ریژه ◊ ههمیشه فرمیسک دمهاریتی ◊ بارانی بهخوره م ریژنه ناسا ◊ **السُّحْمَاخَةُ:** هموشهی خانوو، بهردمراگی مال ◊ **سَحَطَهُ سَحَطًا:** خیرا سهری بری ملی قت کرد.

سَحَطَ الطَّعَامُ فَلَانًا: خواردنه که لمبینی فلانکس گرا.

سَحَطَ الشَّرَابُ: شهرا به کهی تیکهل بهناو کرد ◊ **إِسْحَطَ الشَّيْءُ مِنْ يَدِهِ:** شته کهی لهدهست کهوته خواری رزگاری بوو ◊ **أَسْحَطَ فَلَانٌ عَنِ النَّخْلَةِ:** فلان لهدارخورماکه هاته خوار ◊ **الْمَسْحُطُ:** گهرو.

سَحَفَ الشَّيْءُ سَحْفًا: شته کهی سبی کرد توینکی لی کردهوه، دمشگوتری: **(سَحَفَ الشَّحْمَ عَنِ ظَهْرِ الشَّاةِ):** بهزی پشتی مهره کهی فهلاشته وه. **سَحَفَ الشَّعْرَ عَنِ الْجِلْدِ:** مووهکانی له پیسته که کردهوه سبی کرد هیچی پیوه نه هیشت.

سَحَفَ اللَّهُ فَلَانًا: خودا فلانکسی توشی سیل کرد ◊ **اسحفت الريح السحاب:** بایه که ههرومکهی رادا ◊ **أَسْحَفَ فَلَانٌ:** فلانکس بهزی فرۆشت ◊ **السُّحْفُ:** سیل ◊ **السُّحْفَةُ:** نهو بهزو پیوهی بهموراغی پشته وه ههیهو نووساوه به پشته وه لهناو شانه وه تا دمگاته نیهایهتی پشت **(کلیجه) ◊ السُّحْفَةُ:** **(رَجُلٌ سَحْفَةٌ):** پیاویکی سهرتاشراو.

السُّحْرُفُ: قه‌لویک که بمزی سمریشتی
 به‌لشیندریته‌وه ۵ دمنگی ناش، خرپه خری
 ناش ۵ خوشه‌ی شیردوشین له‌کاتی دوشین دا ۵
السُّحُفُ: کره‌کری ناش ۵ **السُّحُفَةُ:** به‌مانا
 (السُّحْفَةُ): دئ ۵ بارانی به‌خورپه‌و ریژنه
 که‌دمبیته هوی لافا‌و هه‌لسان و هه‌موو شتیک
 له‌پرپه‌وی خوی دا پادما ۵ **السُّحْفُ:** (مَسْحَفُ
 الحیة): شوینکه‌ی مار له‌سمر زموی که‌دمروا
 خیشکه دروست ده‌کا ۵ **السُّحْفَةُ:** زه‌ویبه‌ک
 به‌ته‌نکی گیاو گزی لئ بروی ۵ **السُّحْفَةُ:**
 نامیریکه (کیردیکه) گۆشتی بی فاش دمکری
 ۵ **سَحَقَهُ سَحَقًا:** وردو خاشی کرد، دمگوترئ:
 (سَحَقَ الدُّرَاءَ): دهرمانه‌ک‌ی کوتاو وردی کرد.

سَحَقَ الشَّيْءَ: شته‌ک‌ی ته‌فرو تونا کرد له‌ناوی
 برد

سَحَقَ رَأْسَهُ: سمری تاشی ۵ **سَحَقَتِ العَيْنُ الدَّمْعَ:**
 چاو فرمیسکی هه‌لومراندن.

سَحَقَ اللهُ فُلَانًا: خودا فلانی دوور خسته‌وه.

سَحَقَ سَحَقًا: زور دووری خسته‌وه ۵ (هر سحیق
 وهی سحیقه).

سَحَقَ الشَّيْءُ سَحَاقَةً وَسُحُوقَةً: شته‌که پزی و بی
 که‌لک بوو.

سَحَقَ الشَّيْءُ سَحَقًا: زور دوورکه‌وته‌وه ۵ **سَحَقَتِ
 النَّخْلَةُ:** دارخورماکه دریز بوو، به‌رز بووه ۵
أَسْحَقَ: پزی، دمگوترئ: (أَسْحَقَ الثَّرْبُ):
 قوماشه‌که پزی، زور دوورکه‌وته‌وه ۵ (أَسْحَقَ
 الضَّرْعُ): گوانه‌که وشکی کرد شیر ی تیدا نه‌ما ۵
أَسْحَقَ اللهُ فُلَانًا: خودا فلانی دوور خسته‌وه ۵
أَسْحَقَ الثَّرَاءُ: دهرمانه‌که وردکرا، کوترا ۵
أَسْحَقَ الثَّرْبُ: قوماشه‌که پزی ۵ **أَسْحَقَ فُلَانٌ:**
 فلانک‌س دوور که‌وته‌وه ۵ **أَسْحَقَ الدَّمْعُ:**

فرمیسه‌که هه‌لومری ۵ **أَسْحَقَ الشَّيْءُ:** شته‌که
 پان و پور بوو ۵ **السُّحُقُ:** قوماشی پزیو ۵
 شوینکه‌ی برینی جه‌سته‌ی حوشتر که‌سپی
 دمبئ ۵ ته‌نکه هه‌ور ۵ **السُّحُقُ:** شتی زور دوور،
 دمگوترئ: (سُحَقًا لَهُ وَسُحَقًا سَحَقًا): ومکوو
 دووعا لیکردن دمگوترئ ۵ **بُوَ زَيْدُهُ رُوِي لِمُو**
 مانایه‌دا دمگوترئ: (سُحِقَ سَاحِقٌ) ۵ **السُّحُوقُ:**
 دریز، دمگوترئ: (عود سَحُوقٌ وَغَلَّةٌ سَحُوقٌ) ۵
 (أَمْرًا سَحُوقٌ): نافرمتیکی دریزه ۵ **السُّحُوقَةُ:**
 بارانی به‌ریژنه که‌دمبیته هوی لافا‌و هه‌لسان ۵
أَلَسَّحُوقٌ: کوترا‌و ورد کراو ۵ **سَحَلَّتِ العَيْنُ**
سَحَلًا وَسَحَلًا: چاو فرمیسکی پزاند، دمگوترئ:
 (سحلت السماء): ناسمان بارانی باراند.

سَحَلَّ الحِمَارُ سَحَلًا وَسَحَلًا: گویندریزه‌که زمپی.

سَحَلَّ الحَبْلُ سَحَلًا: یه‌کجار جه‌بله‌ک‌ی بادا.

سَحَلَّ الدِّرَاهِمُ: درمه‌ک‌انی به‌بوچ و ته‌زویر
 له‌قه‌لهم دا.

سَحَلَّ فُلَانًا كَذَا دَرَهْمًا: په‌له‌ی کرد له‌پاره پیدانی
 فلانک‌س ۵ به‌خیرایی نه‌وفنده دیره‌می بو
 بیارد.

سَحَلَّ السُّورَةُ وَالْقَصِيْدَةُ: سورته‌که یان چامه
 شیعریه‌ک‌ی بی پاوستان و پسانه‌وه
 خویندموه.

سَحَلَّ الشَّيْءُ: شته‌ک‌ی پان کردموه، پلیشانندیه‌وه،
 وردو خاشی کرد.

سَحَلَّ الذَّمْبُ وَالْفِضَّةُ: نالتون و زیومه‌ک‌ی دوی
 له‌بوته‌دان و قال کردن سارد کردنمه‌وه ۵ هه‌روا
 وشه‌ی (سَحَلَّ): به‌مانا توینکل لئ کردنمه‌وه
 داتاشین و راسته‌و پاسته‌و کردنه، ده‌شگوترئ:
 (سحلت الريح الأرض): په‌شه‌بایه‌که
 زه‌ویبه‌ک‌ی مالی و تمپ و توژمه‌ک‌ی له‌سمر پادا.

سَحَلْ فَلَائِئاً بِلْسَانِهِ: جَنِيوِي بِمَفْلَانِكِهِس دَاو
 سَمِرْزَهَنَشْتِي كَرْد ۵ اَسْحَلْ اَلْمَجْبَلْ: يَهَكْجَار
 حَمْبِلَهَكَهِي بَادَا ۵ سَاخْلُوَا: هَاتَنَه فَمِرَاخِي دَمِرِيَا
 ۵ يَان پَيِيدَا رُوِيَشْتَن ۵ سَاخْلْ فَلَائِئاً مَسَاخَلَةً
 وَسَحَالاً: سَمِرْزَهَنَشْتِي فَلَائِنَكَهْسِي كَرْد، جَنِيوِي
 پَيِيدَا ۵ اِنْسَحَلْ: تَوِيَكَلِي لِي بُوُوَه، سَبِي بُوُو،
 خَيْرَا رُوِيِي، دَمْگُوْتَرِي: (اِنْسَحَلْتِ النَّاقَةِ):
 حَوْشْتَرَمَكَه خَيْرَا رُوِيِي ۵ اِنْسَحَلْ اَلْخَطِيْبْ: وَتَار
 بِيْزَمَكَه بَه_خَيْرِيِي وَتَارِي دَا ۵ اَلْاِنْسَحِلْ:
 دَرَه_خَتِيَكَه لَقَه_كَانِي بُوُو سِيوَآك پِي كَرْدَن
 بَه_كَارْدِي دَمَشُوْبِيَهْتَه دَار حَمِيْزَمِرَان (دَار_گَهَن)
 بَه_زُوْرِي لَه_دَهَشْتَو سَارَادَا دَمِرُوِي، سَرُوَشْتِي
 دَرَه_خَتِي نِيْرَاكِي هَهِيَهو لَه_وَنَاوَجَانَه دَمِرُوِي
 كَمَنَهوِي لِي دَمِرُوِي ۵ اَلْسَاخِلْ: فَمِرَاخ دَمِرِيَا ۵
 نَهو شُوِيَنَانَهِي نَاوِي دَمِرِيَا جَار بَه_جَار بَه_هُوِي
 شَه_پُوْل وَ بَمِرْز بُوُوَنَهوَه دَمِيْكَاتِي وَ جَارِي وَاش
 هَمِيَه نَايْكَاتِي ۵ اَلْسِخَالْ: لِفَاو ۵ اَلْسُخَالَةُ: وَرَدَمِي
 نَالْتُون وَ زَبُو وَ نَه_وَشْتَانَه ۵ سُوِي نَارْدِي گَمَنَمُو
 جُو ۵ (سُخَالَةُ الْقُرْم): خُوِيْپَرِي وَ هَمْتِيُو مَجَهِي
 قَهْمُو وَ هُوْز.
 اَلْسُخَلْ: قَوْمَاشِيَكَه رِيَسَهَكَهِي بَه_دَوْلَا بَانَمَدَرِي ۵
 حَمْبِلِي يَهَك هَمُوْدَا ۵ قَوْمَاشِي سَبِي تَهَنَك ۵
 اَلْسُخَيْلْ: قَوْمَاشِيَكَه، رِيَسَهَكَه نَه_بِرِيْتَهوَه
 دَوْلَانَه_كِرِيْتَهوَه يَهَك هَمُوْدَابِي ۵ اَلْمُسَخَلَةُ: سَمِرَه
 تَهَشِي ۵ اَلْمِسْحَلْ: لِفَاو ۵ نَه_لَقَهِيَهَكِي دَوَانِي
 تِيْكَخِرَاوَن بَه_مِلَاو بَه_وَلَاي لِفَاوَهوَمِيَه ۵ لَايَهَكِي
 رِيَش ۵ نَامِرِي نَه_حَتَكَرْدَن ۵ مِسْحَلْ اَللِّسَان:
 دَمْگُوْتَرِي: (رَكَب اَلْخَطِيْبِ مِسْحَلُهُ) وَ تَار_بِيْزَمَكَه
 بَه_رَدَمُوَام بُوُو لَه_وَتَار_دَانَه_كَهِي دَا ۵ كَارْتِيْخ ۵
 بِيْزِيْنِگ ۵ اَلْمَسْحُولْ: شْتِي بَجُوْكِي بِن نَرخ ۵
 شُوِيْنِي دَهَشْتَو بَه_رَفِرَاوَان.

سَحِمَّ سَحْمًا وَسُحَامًا وَسُحْمَةً: رَمَش بُوُو، رَمَش
 دَاگِرِسَا ۵ اِسْحَمَتِ السَّمَاءُ: نَاسْمَان بَارَانِي بَارَانِد
 ۵ سَحْمُ الشَّيْءِ: شَتَهَكَهِي رَمَش كَرْد ۵ اَلْاِسْحِمَانُ:
 هَمِرَشْتِيْكَ رَمَش بِي ۵ اَلْسُحْمُ: چَه_كُوْجِي
 نَاسَنگَر ۵ اَلْسُحْمَةُ: بَار_چَه_پَهَكِي گَه_وَرَهو خِرِي
 نَاسَن.

سَحَنَ الشَّيْءُ سَحْنًا: شَتَهَكَهِي بَجُوْكَ كَرْدَهوَه،
 بَارِيْكِي كَرْد.

سَحْنُ اَلْحَنِيَّةِ: وَرَدَه وَرَدَه دَارَمَكَهِي وَالِي كَرْد نَهْرَم
 بِن وَ دَابِي ۵ سَاخَنَةُ: بَه_شِيُوَهِي جَوَان بَهْرَمُو پِرِي
 چُوُو.

سَاخَنَةُ الشَّيْءِ: لَه_شَتَه_كَه_دَا تِيْكَه_لَاوِي بُوُو ۵
 اَلْسُخْنَاءُ: شِيُوَهو رُوخْسَار ۵ رَمَنگ ۵ حَالُو وَ مَزَع
 ۵ بِيْسْتِي نَهْرَم ۵ نَازو نِيْعَمَت ۵ اَلْسُخْنُ (بِرْم)
 سَخْنُ: رُوْزِي كُوْبُوَنَهوَهِي جَه_مَامَهْرِي زُوْرَه ۵
 اَلْسِخْنُ: پَمْنَاو زِيْر بَال ۵ دَمْگُوْتَرِي: (هَر فِي سِخْنِيَه)
 نَهو لَه_زِيْر دَمَسَه_لَاتِي نَه_وَدَاپَهو لَه_زِيْر بَالِي نَه_وَدَا
 جِيْكَاي بُوْتَهوَه ۵ اَلْسُخْنَةُ: بَه_مَانَا (اَلْسُخْنَاءُ) دِي
 ۵ اَلْمِسْحَنُ: شَتِيْكَه دَارِي پِي تِيْف تِيْفَه دَمَدَرِي
 تَاوَاي نِي دِي لُوس دَمْبِي ۵ وَ مَكُو بَرْمَهَنَد وَاپَه.

سَحَا الشَّيْءُ سَحْرًا: شَتَهَكَهِي رَادَاو رَايْمَالِي ۵
 تَوِيَكَلِي نِي كَرْدَهوَه ۵ دَمْگُوْتَرِي: (سَحَا اَلزَّرَابِ
 عَن وَجِهِ الْاَرْضِ) گَلَه_كَهِي رَامَالِي ۵ (سَحَا
 اَلشَّخْمِ) بَهْرَمَكَهِي نِي كَرْدَهوَه ۵ (سَحَا اَلْقُرْطَاسِ)
 كَاغَهْرَمَكَهِي پَاك كَرْدَهوَه نُوُوَسِيْنَه_كَهِي سَهْرِي
 كُوْزَانَدَهوَه لَآي بَرْد ۵ (سَحَا مَن اَلْقُرْطَاسِ)
 هَه_نَدِيْكِي لَه_كَاغَهْرَمَكَه كِرَانِد (سَحَا اَلشَّفْرُ)
 مَوُوْمَكَانِي تَاشِيْن.

سَحَا الْكِتَابِ: كَتِيْبَه_كَهِي بَه_تَوِيَكَلِي دَرَه_خَتُو
 شْتِي وَ اَهَسْت.

السُّخْتُ: بههیزو بهتوانا ◊ دمگوترئ: (حرُ
سَخْتُ) گهرمای بهتین (برد سخت) سهرمای
بمتین ههروا بهمانا شتی رفقو پتهو تهنک دئ
◊ السُّخْتِيت: بهمانا (السُّخْتُ) دئ ◊ شتی باریکو
وردو سبی تهواو یهک رنگ ◊ السُّخْتِيَانُ: پیستی
بزن به دهباعگراوی ◊ اَلْسُخْرُوت: شتی لوسو
پوس ◊ سَخَّتَ الْجَرَادَةُ سَخًّا: کوللهکه کلکی له
زموى چهقانند.

سَخَّ فِي السِّرِّ وَالْحَفْرِ: زُور رُوَيْشْت، زُورِي قَوْلُ كَرْد
◊ السُّخَاخُ: زموى نهرمهلان که چهوى تیدا
نهمین ◊ سَخِدَ رِقْقُ الشَّجَرِ: گهلای درهختهکه
شهونماوی بوو پهلکه گهلاکانی کهوتنه سمر
یهک ◊ السُّخْدُ: گهرم ◊ السُّخْدُ: ناویکی زمردو
خهسته لهگهمن مندالبوون دیتهدمر پارچهیهکه
ومکوو جهرگوو سی ◊ تمنکه ههور ◊ زمردی
دهم و چاو، پارچهیهکه به دیواری ناو رهحمهوه
دهنووسئ ◊ نهو ریخولیهی له ناوکهوه
زاروکهکه بزئوی ئی و مردمگري بهو پارچهوه
پهپوسته ◊ السُّخْرُودُ: (شباب سَخْرُودُ) گهنجیکی
نهرم و شله ◊ اَلْمُسَخَّدُ: لهش داهیزراو دل
شکاوو خهمبر ◊ سَخَرَتِ السُّفِينَةُ سَخْرًا:
کهشتیهکه رهبابوو به ویستی کهشتیهوانهکه
بایهکه ههلی کردبوو.

سَخَّرَ فَلَانًا سَخْرِيًّا: تهکلیفی له فلان کرد بو
شتیک که نهمیوست نهنجامی بدا پیئی ناخوش
بوو بیکاو به زور پیئی کرد ◊ سَخَّرَ مِنْهُ وَبِهِ:
سَخَّرًا وَسَخْرًا وَسَخْرِيًّا: گالتهی پیکرد ◊ سَخَّرُهُ:
داوی شتیکی ئی کرد له وزمیدا نهمیو بیکاو به
زور پیئی کرد ◊ بیگاری پیکرد ؛ کاری پی
کردو کرنی نهدابیه ◊ دمگوترئ: (سَخَّرَ اللهُ الْإِبِلَ)
پهرومردگار حوشتری ژربار کردوه بو نیوه
سودی ئی و مردمگرن ◊ سَخَّرُهُ عَلَيْهِ: بالادستی

سَخَا الطَّيْنُ سَخِيًّا: هورمهکی رادا، کراندی ◊ اسَخَى
الكتاب: کتیبهمهکی به توینکله دارو شتی وا
بهست ◊ سَخَا: بهمانا (سَخَا) دئ ◊ اسَخَى
الشَّيْءَ: توینکی له شتهکه کردهوه، سبی کرد ◊
اسَخَى الشُّمْرَ: موومکانی تاشین ◊ اسَخَى:
توینکلهکی ئی کرایهوه پاک کرا، سبی کرا ◊
الأسْحُوَانُ: دریزو جوان ◊ زُورُ خُوْرُ ◊ الأَسْحِيَّةُ:
ههر توینکلیک بهسمر گوشتهوه بیی که
گوشتهکه بهسمر نیسقان یان دهمارهوه بیی ◊
السَّاحِيَّةُ: بارانی به خورهمو ریژنه ◊ که
خشتو خوئی روی زموى دهشواتهوه ◊
دهشگوترئ: (سیل ساحیه) لافاویکی شت
رادمرهوه هموو شتیک لول دها ◊ (ت)یهکه بو
موبالغهمیه ◊ السَّخَا: له هموو شتیکدا به
توینکلهکی دمگوترئ ◊ السَّخَا: توینکی هموو
شتیک ◊ تاکهکی (سَخَاةٌ وَسَخَاةٌ) دمگوترئ:
(ما في السماء سخاء من السحاب) چلکه
ههوریک توژه ههوریک به ناسمانهوه نیه ◊
السَّخَاةُ: پیشهی تیف تیفهدانی دارو لوسکردنی
توینکل دامالینی ◊ پهردهی دماغ ◊ السَّخَا:
دروستکهری بیل و خاکهنازو شتی وا که شتی
پئ رابدئ ◊ السَّخَاةُ: ههر نامیریک شتی پی
دامالی، شتی پی رابدی ◊ السَّخَابُ: ملوانکهو
گهردن بهند که له همرمنفول و میخهک
دروستکری لولونو جهواهیتراتو زیرو زوی
تیدانهپن ◊ ومکوو میخهک بهند ◊ دمگوترئ:
(وجدته مارث السخاب) بینیم ومکوو مندال
وابوو هیچی نهدمزانی نهقامو کهودهن ◊
السُّخْبَرُ: درهختیکه که بهرز دهبیتهوه لقهکانی
دادین و شوردهمنهوه، مارو مؤر بنکهکانیان
دهمکنه نشینگهی خوین ◊ دمگوترئ: (رکب
فلان السُّخْبَرِ) فلان غهدرو زولمی کردوه ◊

کرد به‌سمریدا ◊ تَسَخَّرَةُ: نمرکیکی خسته
سرو کرنی نمدابه بیگاری بی کرد ◊ اِسْتَسَخَّرَ
منه: به‌مانا (سَخِرَ) دئی ◊ السُّخْرَةُ: بیگار
(سؤغره) به‌بی کرئی پیدان کار به خه‌لک بکعی
◊ ده‌گوترئ: (هم سُخْرَةٌ) نه‌وانه بیگار بی
کراون ◊ اَلْمُسَخَّرَةُ: همرشتیک بیبته هوی گالته
بی‌کردن ◊ السُّخْرِيُّ وَالسُّخْرِيَّةُ: به‌مانا گالته
بی‌کردنه ◊ سَخِطَ وَسَخِطَ عَلَيْهِ سَخَطًا وَسَخَطًا:
رقی لی‌بوو ناخوشی ویست لئی رازی نه‌بوو ◊
اَسْخَطَهُ: رقی هه‌لساند ◊ تَسَخَّطُ: لئی رازی
نه‌بوو ◊ تَسَخَّطَ الْمَطَاءَ: به‌خششه‌کعی به‌کهم
زانی، به ویستی نه‌و نه‌بوو ◊ کهمی پیداو بیی
ناخوش بوو.

سَخَفَ الشَّيْءُ سَخْفًا وَسَخْفَةً وَسَخَافَةً: تمنک و لاواز
بوو ◊ ده‌گوترئ: (سَخَفَ الثَّرْبُ) هوماشه‌که
تمنک و زعیف بوو ◊ هه‌روا ده‌گوترئ: (سَخَفَ
العقل) کالقام و بی عه‌قل بوو ◊ (هو سَخِيفٌ
وهی سَخِيفَةٌ) ده‌گوترئ: (رای سَخِيفٌ) رایه‌کی
لاوازه (ثرب سَخِيفٌ) هوماشیکی تنکه ◊
سَخَفَهُ: بی عه‌قلی کرد به‌بی عه‌قلی له فه‌لمدا
◊ سَخَفَ الْجُرْعَ فَلَانًا: برسیمتی فلانی لاوازو بی
تین کرد ◊ السُّخْفَةُ: (سُخْفَةُ الْجُرْعِ) نه‌و بی
هیژی و لاوازیه‌ی به‌هوی برسیمه‌تی‌هوه به‌یدا
ده‌بی.

سَخَّلَ الشَّيْءُ سَخْلًا: به‌ فیل شته‌کعی گرت ◊
اَسْخَلَ الْأَمْرَ: کاره‌کعی دواخست ◊ سَخَّلَتِ
النَّخْلَةُ: دارخورماکه خورماکانی لاواز بوون، یان
پیش‌گه‌بشتن وهراندنی ◊ سَخَّلَ النَّخْلَةَ:
خورماکانی هه‌لرشتن، به نه‌کاملی وهراندنی ◊
السُّخَالَةُ: شتی پرو پوچ و بی که‌لک ◊ السُّخْلُ:
خورما نه‌گمر ناوکه‌کعی رفق نه‌بوو بی ◊

السُّخْلُ: همرشتیک کامل نه‌بوو بی ◊ لاوازو بی
نرخ ◊ السُّخْلَةُ: به‌رخوله و کارزله دوی نه‌وی
له دایک دمن ◊ سَخَمَ اللَّحْمُ: گوشته‌که بؤگمنی
کرد ◊ سَخَمَ فَلَانًا بِصَدْرِهِ: رقی فلانکه‌سی
هه‌لساند ◊ سَخَمَ اللَّهُ وَجْهَهُ: خودا روی رمش کرد
◊ تَسَخَّمَ عَلَيْهِ: رقی کینه‌ی په‌یدا کرد ◊ الْأَسْخَمُ:
رمش (هی سخماء) نه‌و نافرتمه رمشه.

السُّخَامُ: رمشایی بنکی دیزه و منجه‌ل ◊ خه‌لوز ◊
ده‌گوترئ: (لیل سَخَامٌ) شه‌ویکی تاریکه ◊
السُّخَامِيُّ: رمش ◊ ده‌گوترئ: (لیل سُخَامِيٌّ) ◊
السُّخْمُ: رمش، رمشایی ◊ تاریکی ◊ السُّخْمَةُ:
رمشایی ◊ رقی کینه و توره بوون ◊ السُّخْمِيَّةُ:
رقی کینه ◊ ده‌گوترئ: (سَلَّتْ سَخْمَتَهُ بِاللَّطْفِ
وَالرَّضَى) رقی کینه‌ی نه‌وم به‌هیدی و نارامی و
رازیکردن له‌ناو برد ◊ اَلْمُسَخَّمُ: خاومن رقی
کینه ◊ توره و ته‌وسن.

سَخِنَ سَخْنًا وَسَخْنَةً: گهرم بوو.

سَخِنَ: به‌مانا (سَخِنَ) دئی ◊ سَخِنَتِ الْعَيْنُ: چاو
فینک نه‌بووه (هو سَخِنٌ وهی سَخِينَةٌ).

سَخِنَ سَخْنَةً وَسَخْنَةً: به‌مانا (سَخِنَ) دئی ◊
اَسْخَنَهُ: گهرمی کرد ◊ اَسْخَنَ اللَّهُ عَيْنَهُ وَبَعِينَهُ:
خودا توشی به‌لایه‌کی کرد گریانی بی ◊ له‌م
روموه که فرمی‌سکی ناخوشی گهرمن ◊ به
بی‌جه‌وانه‌وه ده‌گوترئ: (أَقْرَبَ اللَّهُ عَيْنَهُ) خودا
فینکایی بخاته چاوی‌هوه ؛ توشی خوشی بیی ◊
سَخِنَتْهُ: وای لیکرد گهرم بیی ◊ التَّسَاخِينُ:
منجه‌ل و نامیری ناو تیدا گهرم کردن ◊ هه‌روا
ناوه بؤ شتیک وکوو تمه‌لسان وابه ◊ اَلسُّخَانُ:
بؤیلهر (ناو گهرم‌کهر) ◊ هه‌ر نامیرتیک ناوی
ناو بؤری و شتی و گهرم بکا ◊ السِّخِينُ:
گهرم‌کهر ◊ لیدانی گهرم و به‌هیزو نازار هینهر

وینفسه عن کفنا: نهفسی خوئی هه لئا بوؤ
 وازهیتان لهوشته ◊ سَخَى النَّارَ: بهمانا (أسخى
 النار) دئ ◊ تَسَخَى عَلَى أَصْحَابِهِ: به زوره ملئو
 تهکه لولف وای نیشانی هاوه لانی دا که سهخی
 سروشته ◊ السَّخَاوِيَّةُ: زموی نهرمه لآن یان پان و
 بوؤر ◊ السَّخْوَاءُ مِنَ الْأَرْضِ: بهمانا (السَّخَاوِيَّةُ)
 دئ ◊ سَدَّتْ فَلَانَةً سَدْحًا: فلان نافرمت لای
 میردمه کی بهخته وهر بوو له شانس و بهختی
 خوئی رازی بوو ◊ مندالی زوری لی بوون.

سَدَحَ بِالْمَكَانِ: لهوشینه مایه وه.

سَدَحَ الثَّنِيَّ: شته که ی لهسمر زموی بلاو کردموه.

سَدَحَ فَلَانًا: فلانکه سی به زمویدا داو بهرهورو
 (رهبه ورو) رایکیشا ◊ یان لهسمر پشتی رایکیشا.

سَدَحَ النَّاقَةَ: حوشرمه کی بیخ دا ◊ یان لهسمر
 زموی رایکیشا و سه ری بیری ◊ السَّادِحُ: بیاوئکی
 به زروئته نه زوک نیه ◊ السَّادِحَةُ: هه وری پرو
 رمشو و تاریک.

سَدَّ الثَّنِيَّ سَدَادًا وَسَدْرًا: شته که راست و ریک و
 پیک بوو.

سَدَّ السَّهْمَ: سَدَّ فَلَانَ: له هسه و کردمویدا
 پیکای.

سَدَّ قَوْلَهُ وَفَعَلَهُ: گوفتارو کردموه ی له جیی خویدا
 بوو.

سَدَّ الثَّنِيَّ: کون و که لینی شته که ی پرکردنه وه.

سَدَّ الْقَنَاةَ: پردۆکه ی بهسمر جوگا که دا رایهست.

سَدَّ عَلَيْهِ بَابَ الْكَلَامِ: هسه ی له فهدغه کرد.

سَدَّ الثَّنِيَّ سَدًّا: کون و که له بهری پرکردنه وه ◊
 شته که ی پیکا ◊ سَدَّ السَّهْمَ إِلَى الصَّيْدِ:
 تیره که ی ناراسته ی نیچیرمه کرد ◊ سَدَّ اللَّهُ
 فَلَانًا: خودا فلانکه سی خسته سمر ریگای

◊ دستمدوی هه و جار، شوینی دهست پیگرتنی
 نامیری کیلان و ورد کردنه وه ◊ بیل و خاکه ناز
 ◊ کیردی قهساب ◊ السَّخْنُ: گهرم (گهرمای) ◊
 السَّخْنَةُ: گهرمی ◊ تاوو نه خوئی ◊ زنده
 گهرمای نازار ◊ دمگوتری: (عليك بالأمر عند
 سَخْنِهِ) له سه رمتاوه به جیدی کار دهست پی
 بکه ◊ دمگوتری: ناسن تا گهرمه دمتوانی به
 ویستی خوئ به کاری بینی که سارد بووه
 هیجت بوؤ له گهل ناکری ◊ (سَخْنَةُ الْعَيْنِ)
 پیچه وانه ی (قرة العين) ◊ السَّخْنَةُ: بهمانا
 (السَّخْنَةُ) دئ ◊ السُّخُونُ مِنَ الْمَرْقِ: شویری گهرم
 ◊ السُّغُوَّةُ: (سُخُونَةُ النَّفَاسِ): بهرز بوونه وه ی
 پله ی گهرمی جهسته ی نافرته دوا ی نه وه ی
 مندالی دهین ◊ السُّخِينُ (ضَرْبٌ سَخِينٌ): لیدان
 به نازارو نه شکهنجه ◊ السُّخِينَةُ:
 خوارده مهنیه که له نارد دروست دمکری نه زور
 شل نه زور توند به کوردی پیی دمگوتری:
 په لوو ◊ خوراک گهرم ◊ الْمُسَخَّنَةُ: دیزهیه که
 خواردنی تیدا گهرم دمکری ◊.

سَخَا سَخَاءً: به خشی، سه خاومتی نواند دمگوتری:
 (سخابه، فهو ساخ، هی ساخیه).

سَخَا فَلَانَ: فلانکه س له جوئه که وت.

سَخَّوْ سَخَاةً: بوو به نادمیزادئکی به خشنده

سَخِي سَخًا: به خشنده و دهست و دل فراوان بوو.

سَخِي نَفْسُهُ عَنِ الثَّنِيَّ: نهفسی له شته که بیزارو
 وازی لی هینا ◊ أسخى النَّارَ: ریگای دهر جوونی
 بوؤ ناگره که کردموه نه یه نیشته جیدی له ژیر
 مهنجه له که دا په نگ بخواته وه ◊ دهسگوتری:
 (أسخى القدر) دوکه لکیشی بوؤ مهنجه له که
 دامه زراند بوئه وه ی بلئسه ی ناگره که به ملاو
 نه وه ی مهنجه له که دا دهر بچن ◊ سَخِي نَفْسَهُ

بیتان که ههموو ناسۆ داگیریکا ۵ وشکه چهه که
 گوماوو بهردی گهوری تیدا بین و ناویان تیدا
 بمینیتهوه بوماومیهک ۵ السد: قسهی راستو
 دروست ۵ السد: بهمانا (السداد) دئ ۵ السداه:
 (رجل سداد): پیاویکی لهسهره خوۆ بهردموام
 لهسهر کاری باشی خویمتی ۵ السد: دمرگای
 مال ۵ بهربیلای خانوو، ساحهی بهردمرگا ۵
 سیسم ۵ همروا بهمانا (السداد) دئ ۵ السد:
 شوین و جیگا، دمگوترئ: (سد مسده) شوینی
 نهوی گرت، له شوینی نهو دانیشته ۵ همروا
 دمگوترئ: (هم یسدون مساد آبانهم) نهوانه
 شوینی باوک و باپیری خوین دمگرنهوه.

سَدِر فِلَانٍ فِي الْبِلَادِ سَدْرًا وَسَدْرًا: فِلَانٌ رُوِيَتْ

بهناو ولاتدا گهرا هیچ شتیک نهیگهراپهوه.

سَدِرُ الثَّرْبِ: قوماشهکی دپی. ۵ سَدِرٌ سَدْرًا

وسداره: جایی لهبهر گهرما لیل و بیل بوون ۵

دمگوترئ: (سَدِرٌ بَصْرُهُ) ۵ هیچ له کردارو

گوفتاری خووی ورد نهوموهو گوینی بهوه نهدا چ

دمکاو چ ناکا ۵ دمگوترئ: (هو سادر وسَدِرٌ، وهي

سَدِرَةٌ) ۵ همروا دمگوترئ: (هو سادر في الغي)

نهو له گومراپیدا رۆچوووه ۵ (تکلم سادراً)

قسهی کردو له هسهکانیدا دنیا نهبوو ۵ اسدرة:

گومرای کرد، وای لیکرد گرنکی نهدا بهشت ۵

اسدرة: پهلهی کرد له بازدان و راگردندا ۵ تسدرة

بالثرب: به قوماش خووی رازاندوهه، خووی

دمرخست. ۵ الاسدرة: دوو رمگهن له ژوور

کولمهوه بهرز بوونهوه بهرهو ژوور گهوتووونه

پیش کرپراگهی گوپچکه تا گهپشتونه تۆقه

سهر ۵ دمگوترئ: (جاء يضرب اسدريه) به

کهنیک دمگوترئ هیچ ئیشیکی نهبن بئ کارو

مهبهست بسورپتهوه ۵ بان به دهستی بهتال

گهراپهوه هیچی دهست نهکوت ۵ السدرة: شیوه

راستو هیدایهتی دا ۵ سَدَّةٌ صَاحِبَةٌ: نامۆزگاری

هاوهئمهکی کردو رنگای باشی نیشاندا ۵ سَدَّةٌ

مَالُهُ: به باشی مال و سامانهکی خسته گهر ۵

سَدَّةٌ عَلَيْهِ الْقُرْلُ: هسهکی ههئوشاندوهه.

إِسْتَدَّ: رِيكٌ وَبِيكٌ بَهْرَدَمُوام بُوو لَهْسَهْر كَارِي خَوِي

۵ إِنْسَدَّ: گهراو بهربهستی بۆ پهیدا بوو ۵ تَسَدَّ:

رِيكٌ وَبِيكٌ بَهْرَدَمُوام بُوو لَهْسَهْر كَارِمَكَانِي ۵

الْإِنْسَادُ التَّاجِي: گهرانی شا رمگی تاجیهه

بهجهئتهی خوینی ۵ الساد: دمگوترئ: (هر ساد

القامة) نهو پیاوه بالای ریک و شوشه ۵ السادة:

چاوئیک کراومیی و باش نهبین ۵ السداد:

بهردموام بوون لهسهری کاری باش و ههنگاو نان

بهروه مهبهستی پرۆز ۵ گوفتارو کرداری

حهق و راست ۵ السداد: نهوهی کون و

کهلهبهریکی پئ بگری ۵ دمگوترئ ۵ سداد

الصارورة: تۆپهوانهی گوزهو دیزهه کۆلینه ۵

سداد من عَمَزٌ وَسَدَادُ الْعِيْشِ: دابین کردنی

پیداووستی ژیان ۵ همروا ناوه بۆ جهئتهی

خوینی یان کۆمهئیک بهکتریا یان قهبارمهکی

غهریب که رنگای هاتوچۆی خوین بگری ۵ سداد

الثغر: نهو پئشمهههه سهربازانهی لهسهر

سنووری ولات له سهنگهردان ۵ السداد:

نهخۆشیههکه کونه لوت دمگرت و ناهیلی ههوا

لهویوه بچته ناو سییهکانهوه ۵ همروا ناوه بۆ

ههرشتیک لهناو جهستهدا رئ له هاتوچۆی

شتیکی تر بگری ۵ السد: بهردهو لهمهپر

لهنیوان دوشتا ۵ دروستکردنی بهربهست و

لهمهپری پتمو له رپهروی روباردا بۆنهوهی

بهگویهری پئویست ناو گل بداتهوهه کۆ

بکاتهوه ۵ السد: بهمانا (السد) دئ ۵ بهو

ههوری ناسۆ داگیردمکا دمگوترئ (سد من

سحاب) ۵ (سد من جراد و جراد سد) کولله

بهردمیه که له ناو خیمه هه لهدمیری ۵ السُّرُّ:
 سمر گیزی و ناو لی گهرانه توشی نهوانه دهیی
 که سواری کهشتی دهین له ناو دهریا سمرگیزی
 دهین ۵ السُّرُّ: درهختی نمبگ ۵ سِنْرَةُ المنتهی:
 درهختیکه له بهمهشتدا ۵ السِّدیر: باله خانهی
 سی لا (سی سوچ و تاومر) یان گومبهنیکه پیک
 هاتوو له سی گومبهنی و مها که چوبنه ناو
 یهکهوه ۵ سهرچاوهی ناو، کاریز ۵ سدید العشب
 و سدید النخل: کۆمهنگاو کانی گیاوگژ ۵ باخه
 دارخورما ۵ رمشایی دیمنی نهو جوژه شتانه ۵
 السِّیدارة: سداره ؛ جوژه کلاویکه بهزوری
 موجه خۆرو خانه نشین له بری ولاتدا لهسمر
 دهکن.

سَدَسَ القَرْمَ سَدَسًا: شمش یهکی مالو سامانی
 خه لکهکهی و مرگرت ۵ بوو به شهشم کسی
 قه و مهکهی ۵ اسْتَمَسَ القَرْمُ: خه لکهکه بوون به
 شمش ۵ السُّداسُ: شمش شمش دمگوتری:
 (جاءوا سُداسَ) شمش شمش هاتن ۵ السُّداسِيُّ
 (إزار سُداسي): نيزارنیکه، دهرپنیه که
 درنیزیه کهی شمش بسته ۵ السُّنْبِيَّةُ: له زاراوهی
 نهنداناز یاریدا بریتیه له نامیرنکی بینین پله
 پلهی شیوه کهوانه کهی درنیزیه کهی شمش یهکی
 موحیتی کهوانه کهیه ۵ نهبعادی سوچی پی
 دهپتورئ ۵ السُّمَسُ: شمش یهک ۵ دمگوتری:
 (هو يضرب الأُحْراسَ في الأَسَداسِ) نهو کابرایه
 همر پینج شمشیهتی و خهریکی فیل و ته له کهیه
 ۵ السُّنوسُ: طهپهلسان یان طهپهلسانی سهوز ۵
 السِّدیس: بهمانا (السُّنُس) دئ ۵ مهرنیک
 کهوتیبته سالی شهشمی تهمنیهوه ۵
 حوشرنیک چوبیته سالی ههشتمهوه ۵ (ك:
 سُدَسُ) ۵ السُّمَسُ: له نهنداناز یاریدا (شمش لوج)
 شمش سوچ ۵ همروا ناوه بژ دهمانجهی گولله

هاویژ ۵ به زوری بهو دهمانچانه دمگوترئ
 شمش گولله بخوا، همروا ناوه بژ دهمانجهیهکی
 خانهدارو خاومن شانه ۵ مَسْمَسَ: دمگوترئ:
 (جاءوا مَسْدَسَ) شمش شمش هاتن.
 سَدَعَ الشَّيْءَ بغيره سَدَعًا: شتهکه بهرمنگاری
 شتیکی تر بووه لیکنران.
 سَدَعَ الشَّيْءَ: شتهکهی بلاو کردموه.
 سَدَعَ الحَيوانَ: نازه له کهی سمربری.
 سَدَعَ فلانًا: رینگه نیشانی فلانکس دا ۵
 السِّدْعُ: رئ نیشاندرو چاو ساغ که مل دهنی
 به رینگای خۆی و نمرکی خۆی نهمنجام دمدا ۵
 یان خیرا رۆو بهپهله ۵
 سَدَفَ البَصْرَ سَدَفًا: چاومکه له برسانا تاریکایی
 بهسمردا هات ۵ اسْدَفَ: تاریک بوو ۵ اسْدَفَ
 فلان: فلانکس نووست ۵ له برسان یان لهبر
 بری چاوی تاریک بوو ۵ یان جووه ناو
 تاریکستانهوه ۵ له روناکایی دوور کهوتهوه
 جووه زیر پهردهی تاریکیهوه ۵ اسْدَفَ السُّرُّ:
 بهرمهکهی هه ندهیهوه ۵ اسْدَفَ البابَ: دمرگاکه
 کردموه ۵ اسْدَفَتِ المرأةُ القِناعَ: نافرتهکه
 روپوشه کهی خۆی بهردایهوه ۵ سَدَفَ اللُّحْمَ:
 گوشته کهی بری کوتکوتی کرد ۵ الاسْدَفُ: رهش
 ۵ تاریک ۵ (لیل اسْدَفُ) شموی تاریک ۵ السِّدافَةُ:
 پهرده ۵ داپوشهر ۵ اسْدَفُ: تاریکایی ۵ شهوو
 تاریکایی شهو ۵ السِّدْفَةُ: تاریکی ۵ بهشیک له
 شهو ۵ تیکه لآو بوونی تاریکی و رونایی پیکهوه
 و مکوو کاتی نیوان دمرکهوتنی بهمان تا دمگاته
 کاتی سپی بوونی ناسو ۵ السِّدْفَةُ: دمرگا ۵ یان
 بهرمهرگا ۵ السِّدْفَةُ: شهوو تاریکایی شهو ۵
 بهمانی نیوان دمرکهوتنی رونایی بهمانی

(فهجر) تا کاتی سپی بوونی ناسؤ ◊ السَدِيْلُ:

گۆشتی پشته خرمی حوشر (سهنام).

سَدِكْ بالشيءِ سَدَكًا وسَدَكًا: ومگری شتهکه بوو پییهوه لکا.

سَدَكْ جلالُ التمر: سهبته خورماکانی خستنه

سمر يهك ◊ السَدِيْلُ: نادمیزادی دست گهرمو

دست سوک له نیش کردندا ◊ دمگوترئ: (هر

سَدِكْ بِالرَّمْحِ) نهو دست رمنکینو کارامابه له

رعب وشاندا.

سَدَلُ الثَّرْبِ والسَّرِّ والثَّرِّ سَدَلًا: کراسهکهی

دادایهوه یان بهردمکهی دادایهوه یان قزئ

بهردانهوه.

سَدَلٌ فِي الْبِلَادِ: بهناو ولاندا رؤی.

سَدَلٌ سَدَلًا: مهیلان بوو ◊ مهیلی کرد ◊ اَسَدَلَهُ:

دادایهوه، بهری دایهوه ◊ شلی کردهوه ◊ سَدَلَهُ:

بهمانا (اَسَدَلَهُ) دئ ◊ اِنْسَدَلْتُ: شلی کردهوه،

دادایهوه ◊ السَدَلُ: ملیوانکهی گهوههر دورو

جهواهر که دریز بیته خوار تا سهر سنگ ◊

ومکوو بهرمور ◊ السَدَلُ: پهرده ◊ السَدِيْلُ: نهو

پارچه قوماشهی بهسهر کهزومدا دمهرئ ◊ یان

نهو بهردمیهی لهناو مالدا بؤ بووک دمگیرتتهوه

◊ یان تارای بووک.

سَدَمَ الْبَابَ سَدَمًا: دمراگاکهی بهدو خؤیدا پیوه

دایهوه.

سَدَمَ الْمَاءِ سَدَمًا: ناومکه بههؤی زؤر مانهوهی

بؤگهنی کرد ◊ گل و خؤلی تیکهوت تا ناومکه

گوم بوو داپؤشرا.

سَدَمَ فَلَانٌ: فلانکس غهمو نارچهمتی توش هات،

توره بوو. ◊ سَدَمَ بِالشَّيْءِ: سور بوو لهسهر

شتهکه و وازی ئی نههینا ◊ بهزؤری لهگهل

مادهی ومرگیراو لهه وشهی (ندم)دا

بهکاردمهیندرئ ◊ سَدَمَ الْمَاءَ طَوْلَ الْمَهْدِ: زؤر

مانهوه ناومکهی بؤگهن کرد ◊ اِنْسَدَمَ دُبُرَ الْبَعِي:

برینی پشته حوشره که چاک بؤوه ◊ السَدَمُ

مِنَ الْفَحْوْلِ: نهسپی سهرکهشو چهמוש ◊

نهگهر بؤ ناو بهکارهات بهمانا ناوی ههلقولاهوه

◊ دمگوترئ: (الماءُ السَدَمُ) ◊ عاشق سَدِمَ

عاشقئکی شهیدا ◊ السَدَمُ مِنَ الْفَحْوْلِ وَمِنَ الْمِيَاهِ:

بهمانا (السَدَمُ) دئ ◊ السَدَمُ: بئر سَدَمٌ: بیری ناو

که هرکرایتتهوه ◊ السَدِيْمُ: ماندو ◊ گومپراو

سهر ئی شیواو ◊ ناوی ههلقولاهوه ◊ تهمو غاری

کهمو تهنک ◊ پهله پهلهی جؤره ههورو تهمو

غارئک که بههؤی چرپوونهوه یان

بهریهککهوتنی زؤرئک له جورمه ناسمانییهکان

که ههندیکیان مهچهرهکانن پهیدا دهیی.

سَدِنٌ سَدَنًا وَسِدَانَةٌ وَسِدَانًا: خزمهتی کابهی کرد،

بووه مجهوری مالی خودا ◊ السَادِنُ: مجهوری

کعبه ◊ خزمتهجی مالی خودا ◊ دمگوترئ:

(هو سَادِنٌ فَلَانٌ وَأَدِنُهُ) نهو پیاهوه خزمهتکاری

فلانکسه، دهرگهوان و رهنجبهریهتی ◊ السَدِيْنُ:

بهزو پیو ◊ خوئین ◊ خوری.

سَدًا فَلَانٌ سَدْرًا: دهستی بؤ شتهکه دریز کرد.

سَدًا فَلَانٌ سَدْرٌ كَذَا: فلان لایهنی فلان شتی گرتو

نهوی مهبهست بوو، بؤ نهو چوو ◊ ههروا

دمگوترئ: (خطب فمزال علی سَدْرٍ وَاحِدٍ)

فلانکس وتاری داو بهردموام بوو لهسهر پهک

شئوه و سهج.

سَدِي الثَّرْبِ سَدِيًا: رایهلی قوماشهکهی دریز

کردهوه.

سَدِي سَدِيًا: نمی هینایهوه ؛ شهو نماوی بوو ◊

دمگوترئ: (سَدِيَتِ الْأَرْضُ وَسَدِيَتِ الْمَكَانُ وَسَدِيَتِ

سَرَب سَرَباً: چووه دمر ۵ (سرب في الأرض) لسممر
چنگ بهسمر زهويدا روييشت ۵ دمگوتري: (هر
سارب) ۵ همروا دمگوتري: (سَرَب في حاجته) به
نيشى خوى روييشت.

سَرَب المَاءُ: ناومکه رهوان بوو ۵ (سَرَبَت العين) چاو
هرميسكى رشت ۵ (سَرَب القِرْبَة) کوندمکه
پينه کرد، به سیرمه کوندمکه دروهوه.

سَرَب المَاءُ سَرَباً: ناومکه رهوان بوو ۵ (هر سَرَب) ۵
اَسَرَب المَاءُ: ناومکه روياندا، رزاندى.

سَرَب السَّرَب: ريبازى نهينى دروست کرد ۵
گورپچهى لهزير زهوييهوه هه لکهند ۵ سَرَب
الشَّيْنِ: شتهکهى پارچه پارچه نارد ۵ سَرَب
الماءُ: ناومکهى رهوان کرد، روياندى ۵ اَسَرَب
الماءُ: ناومکه رهوان بوو (اَسَرَب في حجره)
چووه ناو کونهکهى خويهوه ۵ تَسَرَب: بهمانا
(اَسَرَب) دئ ۵ تَسَرَب من الشراب: پريوو له
شهراب ۵ تَسَرَب القوم في الطريق: خه لککه به
شوين يه کدا به ريگا کهدا رويشتن ۵ السَّرَبُ:
تراويلکه سيخرو؛ شتيکه له دهوروبه
نيومرودا که گهرماين و مكوو ناو له دهشتاييدا
له دوور دهيندرئ به لام هيچ نيه ۵ اَسَرَبُ:
ريگاي ناديارو دزه رئ ۵ همروا ناوه بو گورپچه
لهزير زهويدا که مله ماي نمبي بين مهنمز بين
۵ کونه مشك و کونه مار ۵ گورپچهى كاريزاو،
کونجى كاريز، بوري ناو ۵ ناوى چوزاو له کونده
۵ السَّرَبُ: کومه له باننده و نازل ۵ دمگوتري:
(سَرَب من النساء) رموه نافرمت و مكوو چون
دمگوتري رموه ناسك ۵ همروا دمگوتري: (سرب
من التخليل) پوره ههنگ ۵ دل و دهورون
دمگوتري: (اَمِن السَّرَب) دل نارام ۵ (اَمِن في
سربه) له دلدا نارام و هيدى و هيمنه ۵ همروا

الليلة) زهوييهکه شيدار بوو؛ شمو نماوى بوو
۵ اَسَدَى الشَّرَب: رايه لئ قوماشه کهى دريز
کردموه ۵ اَسَدَى اليه معروفأ: به خشى پيدا،
چا کهى له گهل کرد ۵ اَسَدَى الأَمْر: کارمکهى
پيكا، باشى لئ زانى چا كى نه نامدا ۵ اَسَدَى
الشَّيْنِ: شته کهى نيه مال کرد ۵ اَسَدَى بينهما:
صولجى نيوانى كردن ۵ ريكي خستنه وه ۵
اَسَدَى بينهم حديثاً: قسه له نيوان خه لککه کدا
هه ليهست ۵ سَدَى الشَّرَب: رايه لئ قوماشه کهى
دريز کردموه ۵ سَدَى اليه: چا کهى له گهل کرد ۵
سَدَى بينهما: صولجى نيوانى كردن ۵ سَدَى
النحل الشَّهْد: ههنگه که ههنگويى کرد ۵
استدى فلان: بهمانا (سدا) دئ ۵ دهشگوتري: ۵
استدى الى الشَّيْنِ: دهستى بو شته که دريز کرد.
استدى الفرس: نهمسه که عهرمقى کرد ۵ تَسَدَى
الشَّرَب: بهمانا (أسداه) دئ ۵ تَسَدَى الشَّيْنِ: سهر
شته که كهوت و سوارى بوو ۵ دمگوتري: (تَسَدَى
الأمر) بهسمر کارمکه دا زال بوو، کارمکهى
کونترول کرد ۵ السَدَى: نيه مال كردن و گوى بين
نه دانى، نيه مال كراو ۵ السَدَى من الشراب:
رايه لئ قوماش، پيچه وانهى تيومدان ۵ همروا
بهمانا عطاو به خشه ۵ نيه مال كراو ۵
السَّدَابُ: رمگمزي رومکه پزيشكيه كان له پيري
(السَّدَابِيه) به ۵ السَّدَاجُ: شتى خالص و پالفته که
شتى ترى تيکه له نمبي و نه قش و نيگاريشى
تيدا نمبي ۵ دمگوتري: (حجة سازجة)
به لکهمکه ساديه ۵ سَرَات الجرادَة والسَّنَكَة
سَرَاماً: کولله يان ماسيه که هيلکهى کرد، گهرای
نايه وه ۵ سَرَات المرأَة: نافرمتکه مندالى زور
بوون ۵ اَسَرَات: کاتى نه وهى هات هيلکه بکا.
سَرَات: بهمانا (سَرَات) دئ ۵ اَسَرَات: هيلکهى
ماسى و گهرای کولله و دمعباى له و چوره.

(سَرَجُ الْأَحَادِيثِ) هسه‌کانی به درو رازاننده‌وه
 روکشی کردن ۵ سَرَجُ اللَّهِ فَلَانًا: خودا توفیقی
 فلانی دا له کارمکانیدا سمرکهوت ۵ سَرَجَتِ الْمَرْأَةُ
 شعرها: نافرمتکه هژی خوی هؤنینه‌وه ۵
 اِسْتَسْرَجَ السَّرَاجُ: چراکی هه‌لکرد ۵ السَّرَاجُ:
 (جین سارج) ناوچه‌وانی گه‌شو جوان ومکوه
 چرا ۵ السَّرَاجُ: چراي هه‌لگیرساو ۵ السَّرَاجَةُ:
 پيشه‌ی زین دورین (زیندرو) ۵ السَّرَاجُ: زینی
 ولاح ۵ السَّرَاجُ: زین فروش ۵ زیندرو ۵ دروژن ۵
 سُرْجُ: ناسنگرو شیرگهریکی به‌ناویانگ بووه،
 شمیشیری سورهیچی بؤ لای نمو نیسبمت دهرین
 ۵ اَلْمِسْرَجَةُ: نمو شویننه پان نمو شته‌یه که چرا
 روئنه‌کی تیدا دادمنری ۵ سَرَجِنَ الْأَرْضِ: زبلی
 به زموپه‌که کرد بؤئهموی باش رومکی تیدا
 بروی ۵ السَّرَجِينِ: زبیل.

سَرَجَ سَرْحًا وَسُرْحًا: بهمانی زوو دهرجوو رؤی.

سَرَجَ السَّيْلِ: لاقاومکه به هیواشی رؤی ۵ سَرَعَتْ
 الماشية: نازه‌له‌که بوخوی له‌مورا پیوپیستی به
 نائف پیدان نه‌کرد. > سَرَجَ الشَّيْءِ: شته‌کی
 نارد. ۵ سَرَجَ مَا فِي صَدْرِهِ: چی له سنگیدا بوو
 دهری خست دهری پری.

سَرَجَ الماشية: نازه‌له‌کانی به‌ره‌لای له‌مورگا کردن
 بؤئهموی بوخویان بله‌مورین.

سَرَجَ اللَّهُ فَلَانًا: خودا توفیقی فلانکسی دا ۵
 دهمگوتری: (هو سرخ في أعراض الناس) نمو
 باشمله به خرابه باسی خه‌لک دمکا.

سَرَجَ سَرْحًا: له نه‌رکه‌کانی خوی زنگاری بوو ۵
 سَرَجَ الشَّيْءِ: شته‌کی نارد ۵ دهمگوتری: (سَرَجَ
 الرسول) نیردراوی خوی نارد بؤ نه‌جامدانی
 کارمکه ۵ سَرَجَ الشُّعْرَ: هزمکانی به‌شانه کرد

به‌مانا سینگ دی ۵ دهمگوتری: (هو واسع
 السرب) نمو سینگ فراوانه ۵ همروا به‌مانا
 ریبارو نامانج دی ۵ دهمگوتری: (خَلَّ سِرْبَهُ)
 ریگای نمو واز نی بینه، همول بؤ به‌دیهینانی
 نامانجی نمو مده ۵ السَّرْبُ: نازه‌ل به گشتی ۵
 ریبارو نامانج ۵ سینگ ۵ السَّرْبَةُ: کومه‌له
 بالنده‌وه رموه حه‌یوان ۵ کومه‌لیک له سهریاز
 خانه دوور دمکونه‌وه هه‌لمت دهبه‌نه سمر
 دوژمنو دمگهرینه‌وه ۵ تووکی جه‌سته‌ی
 ناده‌میزاد له سینگیه‌وه تا دمگاته ناوکی ۵ ریگا
 ۵ دهمگوتری: (هو قریب السربة) ریگای نزیکه ۵
 به‌خیرایی ده‌چی کاری خوی دمکاو دمگهرینه‌وه
 ۵ (هو بعيد السربة) نمو ریگاکه‌ی دووره ۵
 السَّرْبَةُ: سه‌مهری نزیک ۵ اَلسَّرْبُ: شوین
 خیشکه‌ی مار؛ شوینی خسانی مار به‌سمر لبه
 ورده‌وه گله ورده‌وا ۵ دهمگوتری: (هذه مسارب
 الحیة) نموه شوینی خسانی مارمکانه له‌سمر نمو
 لبه پان نمو گله ورده ۵ اَلسَّرْبَةُ: مووی نیوان
 سینگو ناوک ۵ به‌ریپلاو پیش هه‌یوانی ژوور
 ۵ اَلسَّرْبَةُ: مووی نیوان سینگو ناوک ۵ پاوان‌و
 له‌مورگا ۵ سَرَبَهُ السَّرِيَالُ: کراس پان زری له‌بهر
 فلان کرد ۵ تَمَرَبِلَ بالسَّرِيَالِ: کراسی له‌بهرکرد ۵
 السَّرِيَالُ: کراس پان زری پان همرشتیکی تری
 ومها که له‌بهر بکری ۵.

سَرَجَ فَلَان سَرَجًا: دروی کرد ۵ دهمگوتری: (سَرَجَ
 فَلَانُ الْكَلْبِ) فلان دروی هه‌لبه‌ست ۵ سَرَجَتِ
 المرأة شعرها: نافرمتکه هژی خوی هؤنینه‌وه.

سَرَجَ سَرَجًا: دهم‌وجاوی جوان بوو ۵ دروی کرد ۵
 اَسْرَجَ السَّرَاجُ: چراکی هه‌لکرد ۵ (اَسْرَجَ
 الشَّيْءِ) شته‌کی جوان کرد رازاننده‌وه ۵ اَسْرَجَ
 الفرس: نه‌سپه‌کی زین کرد ۵ دهمگوتری:

همندی گمنده مووی هه لکه مندرای به ددانی
 شانمه که جیا کردموه ۵ سَرَح فلاتاً الی موضع کذا:
 فلانی ناراسته ی فلان شوین کرد ۵ سَرَح المرأة:
 نافرتمه که ی ته لاق دا ۵ سَرَح العاصِل:
 کریکارمه که ی له نیشه که دمرکرد ۵ سَرَح الماشیة:
 نازه لکهانی برده جینگاهه که بدممی خویمان
 بله و مریزین و بیویستیان به ثالث پیدان نمبی ۵
 سَرَح الشئی: شته که ی ناسان کرد ۵ سَرَح عنه
 الشئی: شته که ی له چنگ نه و رزگار کرد ۵
 سَرَح الله العبد للغير: خودا بدمدمه که ی توفیق دا
 بو خیر و خویشی ۵ انسَرَح فلان: فلان کس
 پو شاک ی لمبر خو ی داکه ند ۵ په له ی کرد ۵
 تَسَرَح من المكان: له و شوینه رو ی و جو و دمدر ۵
 التسریة: شیومه که له داهینان و چاککردنی فز
 ۵ السَّارِح: شوان ۵ نازهل ۵ السَّارِحَة: نازهل ۵
 دمگوتری: (ماله سارحه و لا رائحة) واته: هیجی
 نیه ۵ السَّرَّاح: ناسان ۵ دمگوتری: (افعل ذلك فی
 سَرَّاح و رواج) به ناسانی و بن گرو گرفت نه و
 کاره دمکه ۵ همروا دمگوتری: (أطلق سراحه)
 بمره لای کرد ۵ وازی لی هینا ۵ السَّرْح: نازهل ۵
 به تایبته ی به و نازه له دمگوتری به یانی بیرئ
 بو له و مر خواردن و نیواره بهیندریته وه ۵ همروا
 ناوه بو دره ختی گه و ره و بهرز ۵ بمردرگا و بمر
 بیلای خانوو ۵ السَّرْح: ناسان ۵ دمگوتری:
 (یشیة سَرْح) رویشتنیکی ناسان ۵ (وولدتُه
 سَرْحاً) به ناسانی مندالی بوو (عطاء سَرْح)
 به خشنده ی و مرگراو گه پشتوو ۵ (فرس سَرْح)
 نهمسپیکی تیزرو و گورج و گوئل ۵ السَّرْحان:
 گورگ ۵ (دَثب السَّرْحان) فه جری دروژن
 (سَرْحان الخوض) ناو پرستی هموز ۵ السَّرِیح:
 نهمسپ و حوشتی خو شرو و تیزرو ۵ السَّرِیح:
 شتی ناسان ۵ په له کردن دمگوتری: (لا یکن

ذلك الا فی سَرِیح) نه وه به په له نمبی ناکری ۵
 رویشتنیک کاله ی بو بیه سترئ ۵ خو ی بو
 ناما دمبکری ۵ نهمسپیک زینی به پشتوه نمبی،
 بین زین بی ۵ السَّرِیة: پارچه به رو ی شرو دراو
 ۵ خوینی رزای به سر شتدا رویشتی و شکه وه
 بوو ۵ ریگای راست و دیار له شیوو دوئل و تمنکه
 بهر پیدایا، که به جوار دموریدا درهخت هه بی ۵
 المَسْرَح: پاوان، له و مرگا ۵ شوینی شانوو
 رانواندنی تهمسپیل ۵ المَسْرَح: شان ۵ المَسْرَحَة:
 به مانا (المَسْرَح) دئ ۵ المَسْرِیة: جیر و کتیک
 ناماده گرابی بو سمر شانو ۵ المَسْرَح: په کتیکه
 له به حرمانی هر روز، زور به که می شیعی
 بی گوتراوه.

سَرَد الشئی سَرَدًا: شته که ی کون کرد ۵ (سَرَدَ
 الجِلْد) پیسته که یان (چهره) که ی کون کرد.

سَرَد الدَرغ: زرنیه که ی چنی، هر دوو لای
 نه لقه که ی به په که وه نووساندن و دایکوتان
 به په که وه.

سَرَد الشئی: دریزه ی به شته که داو به ردهوام بوو
 له سمری ۵ دمگوتری: (سرد الصوم) به ردهوام
 بوو له سمر روژو گرتن ۵ دمگوتری: (سرد
 الحدیث) دریزه ی به قسه کردنه که ی داو به
 ریک و پیکی ناخاوتنی کرد.

سَرَد سَرَدًا: به ردهوام بوو له سمر روژو گرتن ۵
 اَسَرَد الشئی: شته که ی کون کرد ۵ (اَسَرَد الدَرغ)
 زرنیه که ی چنی ۵ تَسَرَد الشئی: شته که
 رنج که ی بهست زنجیره ی بهست، به شوین
 په کلا ریزبوو ۵ دمگوتری: (تَسَرَد الدر) (تَسَرَد
 الماشی) (تَسَرَد الدمع) ۵ (تَسَرَد الحدیث)
 قسه کانی جوان ناراسته کردن و به ریک و
 پیکی دوا ۵ التَّارَد: میرو ساز، میرو کونکر ۵

يان نەو دوو شەومبە كە مانگ نابیندئو و گوم
 دەمبە ۵ استسَرَّ الأمرُ: نیشەكە دیارنەما، شتەكە
 گوم بوو ۵ استسَرَّ فلاناً: نەیننی خۆی بۆ فلان
 باس کرد ۵ استسَرَّ الجارية: كەنیزمەكەمەی كرده
 ملكی خۆی ۵ تَسَارَوا: بە پەكەوه سرتە سرتیان
 بوو ۵ دەشگوتئوئ: ۵ تَسَارَ الى كذا: حمزی لە
 فلان شت بوو بەخۆشی زانی ۵ تَسَرَّدَ الشرب:
 قوماشەكەمە دپ دپ كرد، دراندی ۵ تَسَرَّدَ فلان:
 فلانكەس كەنیزمەكەمە كرده ملكی خۆی ۵ تَسَرَّدَ
 بنت فلان: كچی فلانكەسەمە كرده هاوسەمری خۆی
 چونكە بۆ خۆی دەولەمەندو ئاخرتەكە هەزار
 بوو ۵ الأساریر: خەتو شیوو دۆلی بەری
 دەستو دەم و چاوو ناوچەوانە ۵ تاكەكەمە
 (أسرار) ۵ هەروا ناوہ بۆ جوانی دەم و چاو ۵
 جوانی دوو رومەتو دوو كۆلم ۵ الأسرُّ (أسرُّ
 الرجل): نەو كەسەمە خۆ لە كاروباری پیاو
 هەلدەمقورتینو و لە نیشەكانی دەمكۆلتیەوه ۵
 السَّرَّارُ: كۆتایی (سَرَّار الشهر) دوا شەوی مانگ ۵
 سَرَّار الحسب: بنبیچە پاك و خاوین و وەجاخ زاده
 ۵ سَرَّار الأرض: ناومرستی شیوو شوینی باشی ۵
 السَّرَّارُ: (سَرَّار الأرض) ناومرستی پارچە
 زەویبەكە ۵ خەتو شیوو دۆلی بەری دەستو
 دەم و چاو ناوچاوان ۵ السَّرَّارَةُ: (سَرَّارَةُ الأرض)
 باشترین شوینی زەوی و بە نرخترینی ۵ سَرَّارَةُ
 الحسب: مامناومندی و وەجاخ زادەمە ۵
 دەمگوتئوئ: (سَرَّارَةُ السَّرَّارَةُ) پالفتە كراوی شت
 ۵ كاكە ۵ السَّرَّارَةُ: نەیننی: نەو شتەمە
 دەشاریبەوه و ناتەوئ كەس بیزانئ ۵ بنەماو
 بنبیچە ۵ پالفتەمە شت ۵ بە نرخترینی شت.
 سَرَّ الوادي: بە نرخترینی شیوو دۆل. ۵ سَرَّ
 الأرض: بە نرخترین شوینی زەوی ۵ شتی

السَّرَّادُ: نامیری شت كوتكرن، نەو شتەمە
 میروی پئ كون دەكرئ ۵ السَّرَّادُ: ناوہ بۆ نەو
 كەسە زرتیەكان، ئەلقەكان كۆ دەكاتەوه ۵ (سَرَّادُ
 سَرَّادُ) شتی بە ریزو بە زنجیرە و زور.
 السَّرَّادُ: بەمانا (السَّرَّادُ) دئ ۵ السَّرَّادُ: ئەلقە
 دروستكەر بۆ زئی ۵ السَّرَّادُ: بەمانا (السَّرَّادُ)
 دئ ۵ زویان ۵ دەمگوتئوئ: (ماشٍ سَرَّادُ): كەسبە
 بەردەوام هەنگاو دەهاوئو دئو دەجئ ۵
 السَّرَّادُ: زبیر زەمین، هۆدەو هاوشبەكە لەزبیر
 بینادا دروست دەكرئ بۆكاتی پتوپیستی
 لەسەرماو گەرمادا پەنای بۆ دەبیرئ ۵ السَّرَّادُ:
 سەرۆکی سەربازو پۆلیس ۵ سَرَّادُ البيت:
 خانومكەمە توندو تۆل كرد ۵ السَّرَّادُ: هەر
 دیوارو پەرزینبەك دەورەمە شتیکی تر بەدا ۵
 خیمەمە هەلدراو بەبۆنەمە بوك گواستەوه یان
 تەعزیمەو سەرە خۆشیبەوه ۵ السَّرَّادُ: جۆرە
 ماسیبەمە پچۆكە خۆئ دەكرئو هەلدەمگوتئوئ،
 پال دەدرین بۆ دوورگەمە (سەردینبەمە) ۵ سَرَّارَةُ
 سَرَّارَةُ: كەمە خۆشی كرد.

سَرَّ فلاناً سَرَّاً: چاك و چۆنی لێكردو هیوای خۆشی
 بۆ خواست.

سَرَّ الصبي: ناوکی مندالمەكەمە پری.

سَرَّ فلاناً: زەبیری لەناوکی فلان دا.

سَرَّ الشيء: شتەكەمە شار دەوه.

سَرَّ سَرَّاً وسَرَّاً: ناوکی ژانی كرد ۵ أسَرَّ: شار دەوه
 ۵ (أسَرَّ اليه حديثاً) هەسەمەكە نەیننی بە گوتئ دادا
 ۵ سَارَهُ سَارَةً وسَرَّاراً: سرتەمە لەگەلدا كردو
 بەسەر نەیننی خۆیدا ناگاداری كرد ۵ سَرَّه الماء:
 ناومەكە گەپشتە ناوکی ۵ استسَرَّ: خۆی شار دەوه،
 خۆی پەنادا ۵ دەمگوتئوئ: (استسَرَّ القمر) مانگ
 خۆی پەنا داو گوم بوو (ليلة السرار) نەو شەوه

زیره‌ک و زاناو لیسکۆلهرموه له کاروباردا ۵
 السَّرَّامُ: نەستور بوون و هاوسانیکه له بهردهی
 دهماغدا پهیدا دهیی و لهرزوتای بهردموام له
 نه‌خۆشه‌که‌دا پهیدا دمکا، همروا دیاردهی
 تریشی لی پهیدا دهیی بۆ نموونه خه‌و زپاندن و
 سه‌ر سوپمان و سه‌ر لی شتیوان ۵ سَرَّطَه سَرَّطاً:
 قوتی دا ۵ سَرَّطَه سَرَّطاً: به‌مانا قوتیدا ۵
 استَرَّطَه: به‌مانا (سَرَّطَه) دئ ۵ انسرَط الطعام فی
 حلقه: خوارندنه‌که به ناسانی له قورگی چوو
 خوار ۵ تَسَرَّطَه: به‌مانا (سَرَّطَه) دئ ۵ السَّرَّاط:
 ریبازی ناشکرا ۵ السَّرَّاطُ: بپرنده ۵ ده‌گوترئ:
 (سیف سُرَّاط) شمشیری بپرنده ۵ السَّرَّطُ:
 قوتده‌ر، پارو‌گه‌وره، خیرا‌خۆر، تیزرۆ ۵
 السَّرَّطَان: فرژال؛ گیاندارکی دهریایه‌ له
 پی‌ری (القشريات) ده‌ حاجی همیه ۵ بورجیکی
 ناسمانه ۵ له‌ بواری پزیشکیش دا هاوسانیکی
 پیسه‌ له‌ خانه‌ ناشکراکانی جهسته‌دا دروست
 ده‌یی و به‌ نهنسیجه‌کانی دهوروبه‌ری خانه‌کان
 دا بلا و ده‌بیته‌وه ۵ السَّرَّیط: چه‌لوا ۵ خورما و
 رۆن ۵ المِسْرَطُ: گه‌رو.

سَرِعَ سَرَعًا: په‌له‌ی کرد ۵ (فهو سَرِعَ وسرعان وهي
 سرعی). ۵ سَرِعَ سَرَاعَةً وسَرَعَةً وسَرَعًا: به‌مانا
 (سَرِعَ) دئ ۵ اسْرِعَ: په‌له‌ی کرد ۵ ده‌گوترئ:
 (اسْرِعَ فی السیر) په‌له‌ی کرد له‌ رۆیشتندا ۵
 سَارَعَ: ده‌ست پێشخه‌ری کرد ۵ تَسَارَعَ: به‌مانا
 (سَارَعَ) دئ ۵ تَسَرَّعَ: به‌مانا (تسارع) دئ ۵
 الاسْرِعُ: تاکی (الأساربع) نه‌و شته‌یه‌ له‌ توله‌ی
 دارمیو دیتهده‌ر ۵ گرمیکی سپی سه‌ر سووره
 ده‌شوبه‌یته‌ هامک و په‌نجه‌ی ناهه‌رت ۵ (أساربع
 الذهب) چال و چوینی نالتون ۵ السَّرَاع: خیرا‌رۆ،
 تیزرۆ ۵ السَّرِيعُ: هه‌ر توله‌ میوو لقه‌ دره‌ختیک

دله‌خۆشکمه‌رو فه‌رح نامیز ۵ نه‌و کارانه‌ی
 ناده‌میزاد نهنجامیان ده‌دا دلی پێیان خۆشه‌.
 سَرَّ الشئ: پالتمه‌ی شت. ۵ سَرَّ النسب: کاکله‌ و
 بوخته‌ی بنیچه‌ و نژاد ۵ ده‌گوترئ: (هو فی سَرَّ
 قومه) نه‌و له‌ وه‌ج‌اخ زاده‌ی نه‌ته‌وه‌که‌یه‌تی ۵
 (هو سَرَّ هذا الأمر) نه‌و زاناو لی‌زانی نه‌و
 نیشمیه ۵ السَّرُّ: خه‌مت و شیوو دۆلیکن له‌ به‌ری
 ده‌ست و ده‌م و چاو و ناوچاوان ۵ نه‌و ریخۆله‌یه‌ی
 په‌یوه‌سته‌ به‌ ناوکه‌وه‌و کاتی له‌ دایکبون
 ده‌بدرئ ۵ ده‌گوترئ: (عرفت ذلك قبل أن یقطع
 سُرَّك) پێش نه‌وه‌ی ناوکت بپدرئ من نه‌وه‌م
 زانیوه ۵ السَّرُّ: نه‌و ریخۆله‌یه‌ له‌ ناوکی مندالی
 تازه‌ له‌دایکبوو ده‌بدرئ ۵ شه‌وی په‌نا گرتنی
 مانگ نه‌و شه‌وه‌ی مانگ نابیندرئ ۵ السَّرَاء:
 نازو نیعمه‌ت ۵ هه‌رزانی و خۆش‌گوزه‌رائی ۵
 بۆری ناو بۆش ۵ زه‌وی به‌ پیت و به‌ره‌که‌ت ۵
 السَّرَاءُ: ناوک ۵ (وسرة الروضة) باشترین شوینی
 باخ که‌ باش شتی لی بپروئ ۵ (سرة الخوض)
 ناوه‌راستی هه‌وزو شوینی ناو تیدا راوه‌ستانی ۵
 (سرة البذرة) خالیکه‌ له‌ شوینی گه‌یشتنی تۆم
 به‌ دیواری هیلکه‌دانه‌وه ۵ السَّرَاءُ: ده‌سکه‌ ریحانه
 ۵ چه‌پکه‌ ریحانه ۵ السَّرِيرُ: نه‌و که‌سه‌ی
 هاوه‌له‌کانی که‌میف خۆش‌دمکا و چاکه‌ کاره
 له‌گه‌لیان. ۵ السَّرِيَّةُ: که‌نیزه‌کی کردراو ۵ السَّرِيرُ:
 که‌میف خۆشی له‌کاتی په‌یدا بوونی سود‌یان
 نه‌مانی زیان ۵ السَّرِيرُ: سیسه‌م، کورسی و
 فه‌نه‌فه‌ی له‌سه‌ر دانیشتن ۵ داره‌ مه‌یت، تاته‌
 شوڕ ۵ سریر الرأس: شوینی نیوان مل و سه‌ر ۵
 السَّرِيرَة: نه‌ینی و شاراو ۵ السَّرِيرَة: که‌میف
 خۆشی ۵ فه‌راخ و په‌نا ریحانه ۵ السَّرْسُوب: فرۆ،
 زه‌ک ۵ نه‌و شه‌ری دوا‌ی له‌ دایکبون ده‌چیته‌
 گوانی نازه‌ن، یان مه‌مکی ناهه‌رت ۵ السَّرْسُورُ:

تَهْرِبِينَ ۵ سُرْعَانُ مَا فَعَلْتَ كَذَا: نای چمند به
خیرایی نَمُو كَارَتْ نَمَجَامِدَا! ۵ السَّرْعَانُ:
(سَرْعَانُ النَّاسِ) پيشمتهای خه لکه که ۵ (سَرْعَانُ
الْخَيْلِ) پيشمنگی رموه نَسَبُو قَافَلَه ۵ السَّرِيعُ:
پهله درهختی تهر به تابهتی درهختی به ششام
که درهختیکی بُون خَوْشَو سِيَوَاكِي بِنِ دَمَكْرِي
۵ به حریکی عوروزیشه زور به که می شیعی
بِنِ گوتراوه ۵ السَّرْعُورُ: لقهدار له کاتی تهریدا
۵ شورکه داری دریزو باریک ۵ شتی دریزو
باریک ۵ گمنجی تهر تازمو شوخ و شمنگ ۵
سَرَفَتِ السَّرْفَةُ الشُّجْرَةُ: کرمی ناوریشم
درهخته که می خوارد ۵ سَرَفَتِ الْأُمُّ وَلَدَهَا:
دایکه که زوری شیردا به منداله که و کژنه ندای
همزمی تیکدا.

سَرَفِ الطَّعَامِ: زوری خوارد تا توشی گده ترشان و
نینته لا بوو.

سَرَفِ الشَّيْءِ: شته که می باش گوئ خست، غافل
کرد ۵ هله می تیدا کردو مبهستی نه پیکا
شته که می نه زانی. ۵ سَرَفِ الْقَوْمِ: له خه لکه که
تیبهری. ۵ اسرف: له نه ندازه دمرجوو ۵ هیل
سوری به زاند ۵ دمگوتری: (أسرف في ماله)
دمستلاوی له مال و سامانی خوئی نه نجام دا
(أسرف في الكلام) زوری چمندها ۵ (أسرف في
القتل) له کوشتنه که زیدمروئی کرد ۵ أسرف:
هله می کرد ۵ بِنِ نَاگَا بُوو ۵ نه زان بوو ۵
السَّرْفُ: خوگرتن به شتی که موه ۵ له گریزه
نه چون ۵ له سهنتر لادان.

سَرَفُ الْمَاءِ: نَمُو ناوهی به خوژیی برِواو که لکی ن
ومرنه گریئ ۵ السَّرْفُ: که م ۵ دمگوتری: (هر
سَرَفِ الْعَقْلِ) نَمُو که م عه قله ۵ (سَرَفِ الْفُؤَادِ)
بِنِ نَاگَاو غافل ۵ (مکان سَرَفِ) شوینیکه کرمی

ناوریشمی زوره ۵ السَّرْفَةُ: کرمی ناوریشم ۵
السَّرْفُ: به هیزو گموره ۵ السَّرِيفُ: توله میو.
سَرَقٌ مِنْهُ مَالًا: ماله که می نِ دزی. ۵ سَرَقَ السَّمْعَ
وسرق النظر: به دزیه موه گوئی هه لخت
بونه موی هسه که بدزی ۵ به نهینی بوئی روانی ۵
سَرَقْتَنِي عَيْنِي: نووستم ۵ خوم نِ کهوت.

سَرَقَ سَرَقًا: گوم بوو ۵ لاواز بوو ۵ سَارَقَهُ النَّظْرَ،
وسارق النظر اليه: هه لیدا هه لی بو هه لیکه موی
سهیری بکا، به دزیه موه بوئی پروانی ۵ سارق
السَّمْعِ: هه لیدا به نهینی گوئی له وته کانی بِنِ
۵ سَرَقَ الشَّيْءِ: به مانا (سَرَقَهُ) دئی ۵ سَرَقَ فُلَانًا:
فلانکه می به دز له هه لهدا ۵ اسَرَقَ الشَّيْءِ:
به مانا (سَرَقَهُ) دئی ۵ اسَرَقَ: لاوازو بِنِ هیز بوو
۵ دمگوتری: (اسرق صوته) دهنگی زمعیفو
لاواز بوو (اسرقت مفاصله) جومزگی لاواز
بوو ۵ اسرق عن القوم: له خه لکه که دوا
کهوت و خوئی گوم کردو رؤی ۵ تَسَرَّقَ: ورده
ورده شته که می دزی ۵ هه روا دمگوتری: (تَسَرَّقَ
النظر والسَّمْعِ) ۵ السَّارِقَةُ: زنجیر ۵ بزمار له
هه لیدو شتی وا ۵ السَّرَاقَةُ: نه موی بدزری ۵
دمگوتری: (هذه سَرَاقَةُ فُلَانٍ) نه م ماله
دزراوم که می فلانه ۵ السَّرَقُ: بو شاک ناوریشم ۵
باشترین جوئی ناوریشم ۵ السَّرَقَةُ: دزی ۵
هه لگرتنی ماتیکی دباریکراوه له شوینی
شیاوی خوئی به شیوهی دزی ۵ السَّرَقُ: لاوازو
کالفام، جهسته بِنِ هیز ۵ مسرق العنق:
ناده میزادی مل کورت ۵ قسه دزو قسه
هوزرموه ۵ سَرَقَنَ الْأَرْضَ: زهوییه که می زبل ریژ
کرد، زیلاوی کرد ۵ السَّرِيقُ: زبل.

سَرَكٌ سَرَكًا: دوی به هیزو به توانایی لاواز بوو ۵
تَسَارَكَ فِي الْمَشْيِ: له بهر ماندویی و لاوازی

رینگا. ۵ سَراة الفرس: سمر پشته نهمپ ۵ السَرَو: درهختی سنه و بهر ۵ تمپۆلکهی ناو شیوو دۆل ۵ کونیکي ناکهوانهیییه لهسمر سندوقی نامیری قانونی موسیقا ۵ سَرَوَه: دهرپیی لهپیی نهو کرد ۵ تَسَرَوَل: دهرپیی لهپیی کرد ۵ السَراویل: دهرپیی؛ پۆشاکیکه نیوان ناوک و نهزَنۆ دادمپۆشی ۵ السَراوَل: کۆتریک بهری به هاجهکانهوه بی ۵ نهمپیکه پهلهی سپی جهستهی له دست و هاجی تیپهر بووبی.

سَرِي اللَّيْلُ، سَرِيًا و سَرِيًا و سَرِيًا: شهو رۆیی و کۆتایی هات.

سَرِي الهَمُّ: غهم و پهزاری رۆیی.

سَرِي اللَّيْلُ: به رۆیشتن شهوی بهرپیی کرد.

سَرِي بفلان: شهو رموی به فلان کرد.

سَرِي عِرْق الشجرة في الأرض: رمگی درهختهکه به ناوی زهویدا رۆجون.

سَرِي فِيهِ السَّمُ وَاخْمُرُ: ژهمرکه یان شهراب بهناو جهستهی دا بلأوبۆوه.

سَرِي فِيهِ عِرْق السَّوِّءِ: رمگی خرابهکاریی تیدا

بلأوبۆوتهوه. ۵ سَرِي عَلَيْهِ الهَمُّ: غهم و پهزاره

شهو پهخهی گرت ۵ سَرِي الجرحُ الى النفس:

نازاری برینهکه بهردهوام بوو تا کوشتی ۵ أسره

اللَّيْلُ ربه: شهو رموی کرد به شهو رۆیی ۵ أسر

فلاًناً و بفلان: شهو رموی به فلان کرد ۵ ساری

صاحِبَةً: شهو رموی لهگهڵ هاوهلهکهی کرد ۵

إسْتَرِي اللَّيْلُ ربه: بهمانا (سری) دئ ۵ إستری

الشَّيْنُ: شتهکهی ههلبژارد ۵ تَسَرِي: به نهینی

چووهر دهر (تَسَرِي الشَّيْنُ) بهمانا (اسراه) دئ ۵

السَّارِيَة: ههروړیک بهشهو پهیدا بیی ۵ بارانی

شهو، کۆلکه ۵ شهو دارهی ئالای کهشتی

نهیتوانی بپروا ۵ السَّرَكِي: چهکی موجه ۵ دهفتهری پیدان و مهرگرتنی نامه ۵ دهفتهری رۆژانهی کریکار ۵ السَّرَكوديَة: نهخۆشییهکی دریز خایمنه و هۆکاری پهیدا بوونی نازاندری، به زۆری توشی غوهدی لهمفاوی و چاوو سییهکان و نیسقانی دهست و قاج دهبی ۵ السَّرَكومة: (السَّرَكومة اللمفیه) هاوسانیکی پیسه له گوشتدا پهیدا دهبی ۵ سَرَمَه: برییهوه ۵ پچراندی ۵ تَسَرَمَ: بپرداهوه ۵ پچرا ۵ السَرُمُ: ههراخی ریخۆله ۵ السَرَمَدُ: بهردهوام و نهبراهوه ۵ السَرَمِيَّي: پالدراو بۆ لای (السَرَمَد).

سَرَا فلان سَرَا و سَرَاوَة: فلان بهرپیز بوو شهریفی و وهجاج زاده بوو ۵ سهخی سروشت بوو.

سَرَا الشَّيْنُ عنه سَرَا: شتهکهی داگهندو فرپیی دا.

سَرَا عنه ثوبُهُ و دِرْعُهُ: گراس و زرییهکهی لهبرخۆ داگهند.

سَرَا الهَمَّ عن فزاده. غهم و پهزاری خۆی دهرخست.

سَرَا السَّيْفُ: شمشرمهکی روت کرد، له کالان رایکیشا.

سَرَوُ سَرَاوَة و سَرَاوًا: شهریف بوو ۵ أسَرِي الشَّيْنُ

عنه: شتهکهی لهبهر داگهند ۵ سَرِي الشَّيْنُ عنه:

شتهکهی لهبهر داگهند ۵ دمگوتری: (سَرِي عن

فلان) فلانکس غهم و نارچهتهی له دلدا نهما ۵

إنْسَرِي: دهرکهوت، بهردهمو تهمو مزی لهسمر

لاجوو ۵ إنْسَرِي الهَمُّ عنه: غهم و پهزاری له

دلدا نهما ۵ تَسَرِي: به زۆره ملی و تهکهلوف

سهخاومتی بهسمر خۆیدا هیئا ۵ السَّرَاوَة: (سَرَا

کل شئی) لای زوروی شت و ناومراستی ۵ یان

زۆرینهی ۵ (سَرَاوَة النهار) چیشتهنگاوو نیومرۆ ۵

سَرَاوَة الطَّرِيقُ: ناومراستی رینگا، یان زۆرینهی

خورما، خورماکانی تیدا بلاو دهکرینهوه
 بۆنهوهی وشک بین (ك: مسطح) ◊ همروا ناوه
 بۆ حصیر که له پڕۆی دارخورما دروست
 کرابی ◊ کۆلهکهی رهمال و خیمه ◊ ممنجهلی
 گهنم تیدا کولاندن ◊ داری رانگیودراو به سر
 کۆلهکهی کهبره میودا ◊ تیرۆکی نان کردن ◊
 السَطْحُ: (ألف مُسَطَّحٌ) لوتی پانهوه بوو.

سَطَرُ الْکِتَابِ سَطْرًا: کتیبهکهی نووسیهوه.

سَطَرٌ فَلَانًا: فلانکهسی به زهویدا دا.

سَطَرُ الشَّيْءِ بالسيف: به شمشیر شتهکهی بریهوه
 ◊ اسَطَرَ الشَّيْءَ: شتهکهی به ههله خویندموه ◊
 دهگوتری: ◊ اسَطَرَ إسمي: ناوی منی
 نه خویندموه، نهو دپرمی ناوی منی تیدا
 نووسرابوو پهراوندی ◊ سَطَرُ الْکِتَابِ: به مانا
 (سَطْرَةٌ) دئ ◊ سَطَرُ الْوَرَقَةِ: به راسته هیل و
 خانهی لهسهر کاغزهکه دروست کرد ◊ سَطَرُ
 الْعِبَارَةِ: عیبارتهکهی داپشت ◊ دهشگوتری:
 سَطَرُ الْأَكَاذِيبِ: درۆی ههلبهستن ◊ سَطَرٌ عَلَيْنَا:
 جیرۆکی بۆ گپراپنهوه ◊ اسَطَرُ الْکِتَابِ:
 کتیبهکهی نووسیهوه ◊ الاساطير: نهفسانه و
 جیرۆکه کۆن ◊ فهسی پرپوچ و بی بنهما ◊
 السَّاطِرُ: فهساب ◊ السَّاطِرُ: کیردی فهساب ◊
 شمشیری فهساب ◊ تهورزمهی فهساب که
 کیردیکی زله نيسقانی کوشتییهکهی پی
 ورددهکا ◊ السَطْرُ: ریزو چین له ههرشتیک بی
 ◊ السَطْرَةُ: هیوا و ناوات ◊ السَطْرَانُ: فهساب ◊
 الْمِسَطْرَانُ: شهراپیک بخۆرموهکهی که له لا بکا ◊
 تمپ و تۆزی بهرزموه بوو بۆ حهوا ◊ له بواری
 رسم و تصویردا بریتییه له فهلهمیکی
 مهعدمنی له شیوهی پانداندا ◊ الْمِسَطْرَةُ: راسته
 ◊ نهوهی کتیبی پی دپیر دهکرئ ◊ له بواری

پیدا دهکرئ ◊ السَّری: رۆپشتنی زوریهی شهو ◊
 السَّری: جۆگا ◊ روبراری پچوک ◊ السَّریَّةُ:
 کۆمه لیک سهرباز ◊ پۆله پینشمه رگهیهک ◊
 دهستهیهک جاش ◊ له پینج کهسهوه تا سی
 سه د کس ◊ رهوه نهسب نزیکهی چوار سه د
 دانه ◊ (ك: سرايا) ◊ السَّریالیه: بیرو بۆ جونیکی
 سهرده میانهیه له بواری فهن و نهدمیدا پشت
 به خهیاڵ دههستئ و له ژوو و واقعهوه ههوا
 پهروازه و حال و جۆنیهتی (اللاشعور) دهردهخا
 ◊ سَریوم: عونصوریکی فیلیزییه و له عونصوره
 ناوازمگانه ◊ سَریوم: عونصوریکی فیلیزییه و
 تایمه تمندییهکانی دهشوبهتته صودیوم وهن
 لهو نیشاتی پتره ◊ الْأَسْطَبَةُ: پڕۆو پالی کهتان
 که بهددانی سیلک و شهنه جیا دهبیتهوه ◊
 الْمِسْطَبَةُ: سندانێ ناسنگهر ◊ سهکۆی دانیشن
 سَطْحَهُ سَطْحًا: بلاوی کردموه، ریکی خست،
 رایخست ◊ دهگوتری: (سطح الله الأرض) یان
 دهگوتری: (سطح الحیز باخور) نانکهرهکه به
 تیرۆک نانکهی پان کردموه.

سَطْحٌ فَلَانًا: فلانکهسی به زهویدا داو خستی.

سَطْحُ الْبَيْتِ: سهربانی خانهکهی ریک خست،
 راسته و پاسته کرد ◊ سَطْحَهُ: به مانا (سَطْحَهُ)
 دئ ◊ اسَطَحَ: بلاو بۆوه، راخرا ◊ راکشا، لهسهر
 پشته مل خۆی دریز کردو جولهی لهخۆی بری
 ◊ تَسَطَّحَ: راکشا، تهخت بوو ◊ السَطْحُ: سهطحی
 ههموو شتیک لای سهرویهتی ◊ له زانیاری
 نهندان یاریدا به فهبارهیهک دهگوترئ دریزئ و
 پانی ههین ◊ السَطْحُ: ههر روهکیک بهسه
 زهویدا بلاو ببیتهوه ◊ السَطْحُ: نهو کهسهی
 لهبهر نهخۆشی نهتوانئ ههلسن یان دانیشئ ◊
 هههبانه و کونده ◊ السَطْحَةُ: کونده و هههبانه
 ◊ که له دوو پیست بی ◊ الْمِسَطْحُ: خهرمانی

سَطَحَ الْمَاءُ: نائمهكه زؤر بوو ۵ (سَطَا عليه وبه) بهلاماری داو هئیرشی بؤیرد.

سَطَحَ عَلَى الْحَامِلِ: مندالی سکی نافرتهکهی به

مردوی دهرهینا. ۵ سَطَحَ الطَّعَامَ وَفِيهِ:

خؤراکهکهی خوارد دهستی بؤ بردو خواردی

دمگوترئ: (ما سَطَرْتُ فِي طَعَامِ أَحَدٍ) ۵ اَسْطَى

عليه: بهمانا (سَطَا) دئ ۵ سَاطَاهُ: شتهکهی نئ

توندکرد ۵ السَّرَاطِي: دستهکان ۵ سَعَبَ لَهُ كَذَا:

شتهکهی بؤ ريك وپيک کرد ۵ اَنْسَعَبَ: رهوان

بوو ۵ لَيْكُ كَشَايِهوه ۵ تَسَمَّبَ: كَشَا ۵ لَيْكُ

كشايهوه ۵ السَّمَّبُ: همرشتيک شلهممنی بیو

رهوان بی ۵ السَّعَائِبُ: نهوی درئز دمبیتهوهو

وهك داوه دمزوو شوؤراوگه دمبهستی وهك

دؤشاوو همنگونون وبنیشتو ليك و نهو جؤره

شئانه ۵ دمگوترئ: (سَالُ فَمَهُ سَعَائِبٍ) دممی

ليكي درئز بووه وهكوه هیله دمزوو ۵ تاكهکهی

سَعَدَ سَعْدًا رَسْعَدًا: بهختهومر بوو، كهوته

كامهرانیو خؤش بهختیهوه ۵ پيچهوانهی

نهگبهتیو شومه ۵ دمگوترئ: (سَعَدَ يَوْمُكَ)

رؤزگارت بهختهومر بی.

سَعَدَ اللَّهُ فَلَانًا: خودا فلانكهسی بهختهومرو

خؤشنود کرد.

سَعِدَ سَعَادَةً: بهمانا (سَعَدَ) دئ.

سَعِدَ الْمَاءُ: نائمهكه رؤی سلؤبی همیه پئویست به

نائمیری ئاو بهمرز کردنهوه ناکا ۵ اَسَعَدَهُ اللَّهُ:

خودا توفیقی فلانی دا ۵ اَسَعَدَ اللَّهُ فَلَانًا: خودا

پارمتهی فلانكهسی دا ۵ دمگوترئ: اَسَعَدَتْ

النَّائِمَةُ الشُّكْلَى: ژنه شهپؤر گيرمهكه ژنه وابه

شیرمهکهکه هاوکاری ژنه کؤست كهوتوهکهی

کردو لهگهئیدا شینو شهپؤری گئیرا ۵ سَاعَدَهُ

عَلَى الْأَمْرِ: پارمتهی دا لهسمر کارهکه.

نهندانزاریو ریازمدا نائمیریکی همراخ تیژی

راسته بهکاردمهئندرئ بؤ رسم کردنی هئلی

راست ۵ اَلْمُسَطَّرُ: بالادهمست ۵ اَلْمُسَطَّرِينَ:

کهمجهی بیناسازی.

سَطَعَ الشَّيْءُ سَطْعًا وَسَطْرَعًا: شتهکه بلأو بووه ۵

دمگوترئ: سَطَعَتِ الرَّائِحَةُ: بؤنهکه بلأوبووه.

سَطَعَ الْأَمْرُ: کارمهکه دمکهوت ناشکرا بوو.

سَطَعَ الرَّجُلُ: پیاومهکه سمری خؤی بهمرز کردموهو

ملی درئز کرد.

سَطَعَ فَلَانٌ يَدِيهِ: فلانكهس جهپلهی به همردوو

دهستی نئ دا ۵ سَطَعْتُ فَلَانًا رَائِحَةَ الْمَسْكِ: بؤنی

میسک لوتی فلانكهسی پرکرد.

سَطَعَ سَطْعًا: ملی درئز بوو ۵ السُّطَاعُ: درئزترین

كؤلهکهی ژیر رشماله، نهو كؤلهکهی دمخریته

ژیر ناومرستی خیمهوه بؤنهوهی باراناو دمركا

۵ السُّطْعُ: همرشتيک بلأو بیتهوهو بهمرز

بیتهوه ۵ السُّطِيعُ: بهیانی ۵ درئز ۵ اَلْبِسْطُ:

زوبان رهوانو گفتمو لفت شیرین ۵ السَّاطِلُ:

تمپو تؤزی بهمرزهوه بوو ۵ السُّطُلُ: سمتل.

سَطَعَمَ الْبَابَ سَطْمًا: دمركاکهی پئوه دایهوه ۵

اَلْإِسْطَامُ: كؤلهوهوز، ئاگر خؤشکمر (ئاسنیکی

درئزی سهرپان) ۵ اَلْأَسْطُمُ: شهپؤلی دمريا ۵

بئهما ۵ اَلْأَسْطَمَةُ: (أَسْطَمَ الْقَوْمَ) پیاوی رئزداری

قهوم ۵ السُّطَامُ: بهمانا (الإسْطَام) دئ ۵ تیزایی

شمشیر ۵ تۆپهوانهی دیزمو گؤزمو نهو جؤره

شئانه ۵ السُّطْمُ: تیزایی شمشیر ۵ سَطَعْتُهُ:

چهسپاندیو هایمی کرد.

سَطَا الْفَرَسُ سَطْرًا وَسَطْرَةً: نئسپهکه ملی نهداو

سمر رهق بوو.

سَعَرُ القَرْمِ بالبِئِل: خه لکه که می داخ کردو
سوتانندی و جهوسانندیوه ◊ شمر و نه گبته
به سمر بلاو کردنموه.

سَعَرُ اللَّيْلِ بالمَطِي: به سواری ولاخ شهومکه می بهرئ
کرد.

سَعَرُ اليَوْمِ في حاجته: بؤ نیشی خؤی سوپایهوه.

سَعَرٌ: برسی بوو ◊ تینوی بوو، برسینیهتی
تینوایهتی تینی بؤ هینا ◊ شیت بوو ◊ (هر
مسعر).

سَعَرٌ سَعْرًا وَسَعْرَةً: رنگی مهله و رض بوو ◊ اَسَعَرُ
النَّارِ والحَرْبِ: ناگره که هه لگیرساند، شمره که
هه لگیرساند ◊ اِسْتَمَرَّتِ النَّارُ: ناگره که
هه لگیرسا ◊ دمگوترئ: (اِسْعَرُ الشَّرُّ واسْتَعْر
المرض) شمر و ناژاوه، نه خؤشی بلاوبووه ◊
استمرت الحربُ: شمره که گهرم بوو ◊ استمر
اللمرصُ: دزو جهردمکان کهوتنه جموجول و
وروزان ◊ تَسَعَّرَتِ النَّارُ: بهمانا (اِسْعَرَتْ) دئ ◊
الاسْعَرُ: دال گؤشت ◊ که سیک نهومنه کزو لاواز
بیج دهماری له شی دیارین ◊ التسمعُ الجبهي: نرخ
دانان بؤ شتومه که له لایمن دسه لاتموه (نرخ
دانانی حکومت) ◊ السَّاعِرُ: تمندور ◊ ناگر ◊
السَّاعِرَةُ: ناگر ◊ السَّعَارُ: گهرمای بی ناگر ◊
سازاری برسینیهتی ◊ تینوایهتی ◊ شیتی ◊
السَّعْرُ: نرخ کالآ ◊ دمگوترئ: (له بعر) نرخ
زیادی کرد، بهنرخه ◊ دشگوترئ: (لیس له
بعر) زور هرزانه.

سَعِرُ السُّوقِ: نرخ بازار ◊ نهو نرخ می له بازاردا
باوه.

سَعِرُ الصَّرْفِ: نرخ پاره به گویره می دراوی
دمولمتهمکان ◊ السَّعِيرُ: شیت.

اِسْتَسْعَدَ برزیه: دپتنه که می به خیر و فخر زانی و
گمشینی لی بهدی کرد ◊ السَّاعِدُ: قول و بازوو
نیوان نانشیک و بهره دست ◊ دمگوترئ: (شَدُّ
الله على ساعدك) خودا یارمه تیت بدا ◊ ساعدُ
القوم: سمرؤکی گهل و هؤز ◊ همروا وشه می
(ساعد) ناوه بؤ رپره می مؤخی ناو نیسقان ◊
رپره می ناو بؤ ناو روبارو دهریا ◊ رپره می شیر
بؤ ناو گوان و مهمک ◊ سواعد الطير: بالمکانی
بالندمیه ◊ دشگوترئ: (أمر ذو سواعد) کارئکی
فره لایمن و فره خاومن و فره شیوازه ◊
السَّاعِدَةُ: (ساعدة الساق) پارچه نیسقانی قاج ◊
السَّاعِدَةُ: بهخته و مری ◊ یارمه تی پهروردگار بؤ
بهندمی خؤی بهوه بهخته و مری بکا ◊
(بپچه وانهی بهدبه ختی) ◊ السَّعْدَانُ: چقلی
دره ختی خورما ◊ روه که دره ختی چقلای ◊
له بهنددا هاتوو (مرعی ولا سعدان) ◊ السَّعْدَانَةُ:
کؤتر ◊ گرنیه که له لای خواروی لایهکانی
تسرازو ◊ که وانهی دوری گؤی مهمک ◊
سعدیک: دوعای خیر و خؤشی، واته: خودایه
بهخته و مری دوا بهخته و مری بؤ دست بهر
بکا.

السُّعْرُ (سعود النجوم): کؤمه له نه ستیره که
هر به که میان پیی دمگوترئ: (سَعْد) ◊
نه ستیره (سعد السعود) په کی که لهو کؤمه له
◊ السَّعِيدُ: روپاری بچوک ◊ السَّعِيدَةُ: (سعيدة
القميص): په خهی کراس و شوینی قوچه کانی.

سَعَرُ الفرسُ سَعْرَانًا: نه سپه که به توندی بازی
هاویشت.

سَعَرُ النَّارِ: ناگره که هه لگیرساند ◊ دمگوترئ:
(سعر الحرب) شمره که گهرم کرد.

قەلشەن ◊ الإسعاف: فریاكەوتن ◊ (جمیة الإسعاف) كۆمەلەى فریاكەوتن كە نەركى بەھاناوہ جونى توشبوانى كارساتو روداوہ دلتەنزىنەكان چارسەر بكەن ◊ السُّعْفَاةُ: قەلشەن و درز بىردنى قەراخى نىنۆكەكان ◊ السُّعْفَاةُ: لقە دارخورما ◊ گەلای دارخورماى وشكەوہ بوو ◊ جىيازو بارو بارگەنەى بوك ◊ السُّعْفَاةُ: كالا ◊ السُّعْفَاةُ: نەخۇشپىيەكى فېطرىيە توشى پىست دەبىي ◊ السُّعْفَاةُ: سروسشەكان ◊ شتومەكى ناو مان ◊ پىالەو بەرداخى گەورەو فراوان ◊ السُّعْفَاةُ: نزىك ◊ خزم.

سَعَلَ سَعَالًا وَسَعَلًا: كۆكى (كۆكەى ھات).

سَعَلَ سَعَالًا: چوستو چالاک بوو ◊ اسَعَلَهُ: چوستو چالاکى كرد ◊ اسْتَسَعَلَتْ فُلَانًا: فلانكەس وەكوو دىوى ئى ھات ◊ السَّاعِلُ: شوئى كۆكە لە گەروو دەمدا ◊ السُّعَالُ: كۆكەو بەلقەم فرىدان ◊ (السُّعَالُ اللدبكى) كۆكە رەشە ◊ جۆرە كۆكەبەكە بە زۆرى توشى مندال دەبىي ◊ السُّعْلَى: دىو (غول)، خىو ◊ السُّعْلَاةُ: بەمانا (السُّعْلَى) دى ◊ اسَعَنَ فلان: فلانكەس سىيەرۈكەبەكى بۇخۇى دروست كرد ◊ تَسَعَنَ: پىروو لە چەورى ◊ السُّعْنُ: كوندىيەكە لە نىوہ راستەوہ دەبىردىو سرگەى تى دەكرىت ◊ يان دەكرى بە نامىرى ناو تىدا خواردنەوہ وادەبىي ئافرىمت كۆلك و مۆو رىسى تىدا ھەلدەگرى ◊ ھەروا ناوہ بۇ سىيەرۈ سەققىكى سانەوى لەسەر سەربان دروست دەكرى ◊ السُّعْنُ: بەزو پىوو دوگ ◊ السُّعْنَةُ: سىيەر ◊ السُّعْنَةُ: دەمگوترى: (ماله سَعْنَةٌ وَلَا مَعْنَةٌ) واتە: ھىچى نىيە نەكەم نە زۆر ◊ السُّعْنُ مِنَ اللَّيْلِ وَالسُّعْفَاةُ مِنْهُ: بەشىك لە شەو ◊ السُّعْفَاةُ: مۆم.

السُّعْرُ: گەرما ◊ نارمىزى خواردن و برسنىيەتى ◊ شىتى ◊ پەتاو تاعون ◊ يەكەى نەندازمى گەرمى ◊ السُّعْرُ: شىت ◊ السُّعْرَةُ: كۆكەى بە شىدەت ◊ سەرمەتاي كارو گرنكى پىدانى ◊ السُّعْرُ: ناگر ◊ بلىيسەى ناگر ◊ دەمگوترى: (خبا سەر النار) بلىيسەى ناگرەكە دامرکا ◊ السُّعْرَاةُ: كۆلەومزى ناگر تىكومردان ناسن بى يان دار بى ◊ السُّعْرُ: بەمانا (السُّعْرُ) دى ◊ دەمگوترى: (ھو مىسْرُ حرب) ئەو ھەلگىرسىنەرى شەپە ◊ (عنق مىسْرُ) مىلى درىز ◊ السُّعْرُ: جلىس و تىر نەخۇر ◊ گەدەى پى بووہ ھەر دەخوا ◊ شىت و وىت ◊ سَفَعُ: گەورە بوو بەرەو پىرى رۇبى و پۆلكا ◊ دەمگوترى: (سَفَعُ الجِسْمِ) جەستەى بەھۇى پىرى توشى نەخۇشى شەپە بووہ ◊ سَفَعُ الشُّعْرُ: رۆنى لە قزى دا ◊ تَسَفَعُ: گەورە بوو جووہ تەمەنى پىرىيەوہ و پۆلكا ◊ تَسَفَعُ الجِسْمِ: جەستەى گەورە بوو بەھۇى پىرى پۆلكا ◊ تَسَفَعُ الشُّعْرُ: شتەكە نىزىكى كۆتابى بونەوہ بوو ◊ تَسَفَعُ حاله: حال و مزعى شىو بەرەو خرابى رۇبى ◊ سَفَعَةُ الدَّوَاءِ: سَفَطًا وسمرطًا: دەرمانى كرده لوتىەوہ ◊ اسَفَعَةُ الدَّوَاءِ: دەرمانى كرده لوتىەوہ ◊ اسَفَعَةُ علماً: زۆرى ھەولدا فىرى زانىارى بكا ◊ اسَفَعَطَ الدَّوَاءِ: دەرمانى كرده لوتىەوہ ◊ السُّعْفَاةُ: كەسكونى بۆن و بلاوبونەموى ◊ السُّعْرُطُ: دەرمان كە دەكرىتە ناو لوت ◊ ھەروا بۇ وردەى جۆرە توتنىسك كە دەكرىتە لوتەوہ و ھەلدەمىزى ◊ السُّعْفَاةُ: قوتوى بۆن، قوتوى دەرمان

سَعَفَ بِحَاجَةِ فلان سَعْفًا: نىشى فلانى جىبەجىن كرد ◊ سَعَفَ الصَّبِيَّ: مندالەكە توشى نەخۇشى پىست بوو ◊ سَعَفَتَ يَدُهُ سَعْفًا: دەورى نىنۆكى

رَيْكُخَسْتَنهوى نِيوان به شهر هاتوو مگان و
 حه للى نيزاعو كيشه يان.

سَخَبَ سَخْبًا وَسَخَبًا: به هوى ماندويه تيه وه برسى
 بوو.

سَخَبَ سَخْبًا وَسَخَابَةً: به مانا (سَخَبَ) دئ ۵

أَسَخَبَ: كه وته ناو حاله تى برسنيه تى و
 گرانيه وه ۵ السَقَابُ: برسنيه تى ۵ الْمَسْقَبَةُ:

برسيه تى و هاتو قرى. فورئان دمه رموى:

«أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَقْبَلَةٍ» ۵ سُفِدٌ: هاوسا ۵

سَفَعُ الشَّيْءِ: شته كه تى له قانند بؤنه وه تى دهرى

بَيْنِي ۵ سَفَعُ الشَّيْءِ فِي التَّرَابِ: سنكه كه تى به ناو

زهويدا داكوتا ۵ سَفَعُ الطَّعَامِ: زؤرى جهورى

كرده ناو خوارده مهنه كه وه ۵ سَفَعُ رَأْسِهِ

بِالدَّهْنِ: سهرى به رؤن جهور كرد ۵ سَفَعُ

الدَّهْنِ فِي رَأْسِهِ: رؤنى كرده ناو هزى سهرى ۵

تَسَفَّسْتُ ثَنِيَّتَهُ: ددانى پيشينه تى (كه لبه تى)

له قين ۵ تَسَفَّعُ فِي الْأَرْضِ: چوه ناو زهويه وه ۵

تَسَفَّعُ مِنَ الْأَمْرِ: له كارمه رزگار تى بوو.

سَقَلَ الرَّجُلُ وَغَيْرُهُ: بياوه كه جهسته بچوك و هاج

باريك بوو يان جهسته تى نا قوللا بوو ۵ زمعيضو

لاواز بوو ۵ رهوشتى ناشيرين بوو ۵ السُّقْلُ

التَّنَاسُلِي: نه خوشيه كه تى مهناسوليه توهوشى

كؤنه ندماى زاووزئ دئ ۵ تَسَقَّمَهُ سَقْمًا: خه مو

خه قه تى كه باندنه دلى و زؤرى ناره حمت كرد ۵

أَسَقَّمَهُ: به مانا (سَخَمَهُ) دئ ۵ أَسَقَّمُ الصَّيْبِي:

خؤراكى ريك و پيك و باشى دا به منداله كه ۵

سَقَّمَهُ: جوان خؤراكى پيداو شتى گونجاوى

دهر خواردا ۵ سَقَمُ الفَصِيلِ: بيچوه كه تى قه له وه

كرد ۵ سَقَمُ الشَّيْءِ: زنده رهوى كرد له ناودانى،

له جهور كردنى شته كه ۵ أَسَقَّمُ: مندالى به ناز

به رومرده وه له وه و خواب ۵ السُّقْنُ: خؤراكى

سَعَى فُلَانٌ سَعْيًا: فلانكس ههوليدا كؤشى كرد ۵
 جا له مهر بوارئ كدا بئ.

سَعَى إِلَيْهِ: چو بؤلاى، كرده نامانجى خؤى.

سَعَى لِعَالِهِ: كاسبى بؤ مال و مندالى خؤى كرد.

سَعَى فِي مَشْيِهِ: له رؤيشتنيدا په له تى كردو بازى
 هاويشت.

سَعَى إِلَى الصَّلَاةِ: چوو بؤ نوؤز.

سَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ: له نيوان گردؤل كه تى
 صه فاو مه رومدا هاتوو چؤى كرد.

سَعَى عَلَى الصَّدَقَةِ: ههوليدا زمكات له زمكات
 دهران كؤبكات هوه.

سَعَى عَلَى الْقَوْمِ: بوو به سهرؤك و كاريه دهستى
 گه لو هؤز.

سَعَى بِه سَعْيًا: هيتنه و دوو زمانى بؤ كرد.

سَعَى فُلَانًا سَعْيًا: له فلانكس تيكؤشهر تر بوو ۵

أَسَاعَاهُ: وى كرد كؤشش بكا ۵ هه لينا بؤ سه تى

كردن ۵ سَاعَاهُ: كؤشى له گه لدا كرد، پيشپر كئى

له گه لدا كرد له كؤشش و سه تى كردن دا ۵

تَسَاعَرَا إِلَى كَذَا: بؤ به دهست هينانى نه وه

پيشپر كئيان كرد ۵ اِسْتَسَاعَاهُ: كردى به

كاريه دهستى زمكات كؤ كرده وه ۵ دهسه لاتى

دايه زمكات له دهوله مهنه مگان و مربرگئ ۵

اسْتَسَعَى الْعَيْدَ: كاريكى وى به كؤيله سپارد

بتوانئ خؤى نازاد بكا ۵ نه گهر له وه پيش

ههنديكى نازاد كرابئ و ههنديكى مابئ ۵

السَّاعِي: كاريه دهستى زمكات و مرگرتن ۵

دايه شكه رى به ريدى فه مانگه و نامه تى پؤسته ۵

الْمَسَاعَاةُ: ريزو شكؤمهندى ۵ المساعي الحميدة:

ههولدانى ههنديك لايه من و قسه رؤيشتوو بؤ

خرابو بی که تک ۵ (ك: أسفان) دمگوترئ:
(هم يتعشرون بالأسفان).

سَفْتَا الشَّرَابِ سَفْتَا: زۆری له شهراپه که
خواردموه و لئی تیراو نهبوو ۵ اسفَت الشَّيْبِ:
شته که ی برد ۵ السَّفْتُ: خوراکیک بهرکه متی
تیدا نه بی ۵ سَفْتَجْ بالثَّقْد: به شیوهی حهواله
مامه له ی به پارمه که کرد ۵ السُّفْتَجَةُ: نهومیه
بازرگانه که مال بدا به په کیك نه و که سه مالی
له ولاتی پاره پیدمه که هه بی له وئی بیداتی و
لیره و مر ی بگریته وه ۵ واته: به شیوهی حهواله
۵ قازانجه که ی له وهدایه نه رکی هه لگرتنی
ماله که و ترسی ریگی له سر شان لادمبا ۵ له
زانباری نابوریدا بریتییه له حهواله یه که که
خاوه ن قهرز که سی سییهم دنیریتیه سه
قهرزدارمه که و داوی لیدمه که قهرزکه ی بداته
که سه سییهمه که ۵ همروا جووری تریشی هه یه.

سَفْحَ الدَّمِّ وَخَوَهُ سَفْحًا وَسَفْحَانًا: خوینمه که رزا.

سَفْحَ الدَّمِّ سَفْحًا وَسَفْحًا: خوینی رشت ۵ پیای
کوشت.

سَفْحَ الْمَاءِ وَالذَّمْعِ: ناوکه، یان فرمیسی رزاندا ۵
سافحه مسافحةً وَسَفْحًا: به بی نیکی شمرعی
له گه ن نافرته که هدا مایه وه، خه لومی کرد ۵
دمگوترئ: (ینهم سفاح) له منیوان نه و کومه ن و
تایه هدا خوین رشتن هه یه ۵ له په کرتیان
کوشتوو. ۵ سَفْحَ: کاریکی کرد سوودی بو خوی
نه بوو ۵ تسافحا: له نیوانیاندان خوین ریژی هه یه
۵ السَّفْحُ: (سَفْحَ الجبل): دامینی کیو ۵ بناری
کیو ۵ همروا وشه ی (سَفْحَ) ناوه بو درکه
شاخی رزیوو شاخه شینکه ۵ السَّفْحُ: نه و
که سه ی زۆر خوین ریژیو پیاو کوژی نازناوی
یه که م خه لیفه ی عهباسیسه (أبو العباس

السَّفْحَ) ۵ السَّفْحُ: بهرگو و پۆساک ی نه ستور ۵
قهده ی هومار پارچه دارنکه راسته و پاسته
دمگوترئ و بهرزی و نرمی و نه خش و نیگاری تیدا
دروست دمگوترئ هه یه که بیان له وی تر جیاوازه
وه که داشداهه، بو هومار کردن به کار دهیندرئ
۵ السَّفْحَان: خورجی، تیره ۵ دوو جهوالی
به یه که وه دوراوان دهمیان بو سه ره وه
کراوته وه، ده خرینه سه پستی و لاخ و شتی
تیدمه گترئ ۵ الْمَسَافِحُ: (مسافح الرادی): ناومرؤی
شیو ۵ ریموی ناوی دۆل ۵ الْمَسَافِحَةُ: (ولد
المسافحة) مندالی زۆل و حهرا مزاده ۵ الْمَسْفُوحُ:
پان و پۆر دمگوترئ: (جمل مسفوح الضلوع)
حوشترکی په راسوو پانه ۵ دهسگوترئ: (هر
مسفوح العنق) نه و مل نه ستورو مل دریزه.

سَفْدًا: نازه له نیرمه که سواری نازه له میینه که بوو.

سَفْدَ الذِّكْرِ الْأُنْثَى: به مانا (سَفْدَ) دئ ۵ اسفَد الذِّكْرَ:
واپکرد نیرمه که سواری میینه که بی ۵ سافدها:
سواری بوو ۵ سَفْدَ اللحمِ: گوشته که ی به
شیشه وه کرد بو نه وه ی بییرزی نی ۵ تسافد
الحیوان: نازه له کان همندیکیان سواری
همندیکیان بوون (نیری و بهران تیکرا) ۵ تسفد
البعير أو الفرس: له دواوه سواری حوشترمه یان
ماینه که بوو ۵ اسفد البعير أو الفرس: به مانا
(سَفْدَ) دئ.

سَفْرًا سفراً: دمه که وت ناشکرا بوو ۵ دمگوترئ:
(سفر الصبح) گزنگی به بیان دمه که وت و روناکی
دا ۵ ناسو روون بووه ۵ سَفْرَتِ الشَّمْسِ: خۆر
ههلات ۵ (سفر وجهه حسناً) دهم و چاوو
روخساری جوان بوو درموشایه وه ۵ سَفْرَتِ المرأة:
نافرته که خوی سفور کرد، دهم و چاوو
روخساری خوی دمرخت بیگانه ببینن.

سَفَرُ الرَّجُلِ سَفْرًا: بیاومکه رویشت بؤ سەفەرو گەران.

سَفَرُ الشَّيْءِ سَفْرًا: شتەکه‌ی ناشکرا کرد ۵ دمگوترئ: (سَفَرُ الْقَمَامَةِ عَنْ وَجْهٍ) میزمری لەسەر سەری خۆی لا برد ۵ سەرت الریح الحیم عن وجه السماء: رەشەباکە هەوری روی ناسمانی رامالین .

سَفَرُ الْبَيْتِ: ماله‌که‌ی مائی، گەسکی لێدا.

سَفَرُ الْكُتَابِ: کتێبه‌که‌ی نووسیه‌وه ۵ (سَفَرُ الْجَعْرِ) لغاوی کردە لووتی حوشرمکه.

سَفَرُ بَيْنَ الْقَوْمِ: صولج و ناشته‌واویی خسته ناو خەلکه‌که‌وه ۵ دمگوترئ: (هو سافرو سفر) ۵

أَسْفَرُ: ناشکرا بوو دەرکه‌وت ۵ أَسْفَرُ فَلَانٌ:

فلانکەس گەوته ناو سەفەری به‌یانیه‌وه ۵

أَسْفَرُ بِالصَّلَاةِ: له کاتی گزنگی به‌یانیدا نوێزی

کرد ۵ أَسْفَرَتِ الشَّجَرَةُ: دره‌خته‌که گەلاکە‌ی

ومری ۵ أَسْفَرَتِ الْحَرْبُ: شەپه‌که هورس بوو،

توند بوو ۵ أَسْفَرُ الْجَعْرِ: حوشرمکه بؤ سەفەرو

گەشت نازاو به‌هیز بوو ۵ سافر مسافرة وسفارا:

جووه دەر بؤ گەران و گەشت ۵ ومغزی کرد،

مرد ۵ سَفْرَةٌ: وای لیکرد سەفەر بکا بجی ۵ بؤ

گەران ۵ سَفَرُ النَّارِ: ناگره‌که‌ی هەلگیرساند ۵

سَفَرُ الْجَعْرِ: لوتەوانه (لغاری) کردە لووتی

حوشرمکه ۵ إِنْسَفَرَ الشَّيْءُ: شتەکه ناشکراو دیار

بوو ۵ دمشگوترئ: (إِنْسَفَرَ مَقْدَمُ رَأْسِهِ) پێشه

سەری تووکی پێوه نەما ۵ سەری روتایه‌وه

ئەصلەح بوو ۵ تَسَفَّرَ: له‌کاتی به‌یانیدا هات ۵

تَسَفَّرَ الْجِلْدُ: پێسته‌که‌ی کاری تیکرا، نازاری پی

گه‌یی ۵ تَسَفَّرَ النِّسَاءُ: داوای کرد نافرته‌کان

خۆیان سفور بکەن ۵ تَسَفَّرَ شَيْئًا عَنْ حَاجَتِهِ:

هەندئ پێوه‌ستیا‌ی خۆی دەر‌خستن پێراگه‌یی

دەریان بێتی ۵ اسْتَسَفَّرَ: کردی به شالیار له‌نیو فلان گەل و نه‌ته‌وه‌دا ۵ اسْتَسَفَّرَ النِّسَاءُ:

نافرته‌کانی سفور کردن ۵ السَّافِرُ: رێبوار ۵

هەروا به‌مانا: نووسەر دئ ۵ ئەو فریشتانه‌ی

نامه‌ی عەمه‌ل نادەمیزادەمکان دهنووسن ۵

دمگوترئ: (إمراة سافر) نافرمتیکه روخساری

خۆی نیشانی بێگانه دەدا ۵ دمگوترئ: (فرس

سافر) ئەسپێکی دالگۆشت و لاوازه، کهم گۆشته

۵ السَّافِرَةُ: مێینه‌ی (السَّافِر) ۵ السَّافِرُ: یاقوتی

شین که په‌کێکه له جووره نایابه‌کانی گەوهەر

ئەو شوینانه‌ی ئەم مادەیان هەیه (سیام،

سیلان، بۆرما، هیند، کشمیر، ئوسترالیا، مونتانا)

۵ السُّفَارُ: ناسنیکه یان چەرمیکه دەرته‌ لووتی

حوشر و مگوو لغاوی بؤ نەسب، حوشرمکه سەر

نەرم دەکا ۵ السِّفَارَةُ: نەرکی سەفەر، شوینی

سەفەر ۵ السُّفَارَةُ: گەسک لێدەر ۵ جاده و رینگا

مان و کەناس ۵ السُّفْرُ: بێینی رینگا، رویشتن له

شوینیکه‌وه بؤ شوینیکێ تر ۵ هەروا وشە

(السُّفْرُ) ناوه بؤ ئەو سپایه‌ی دوا خۆرناوا بوون

له کەناری ناسمانه‌وه دياره ۵ السُّفْرُ: رێبوار ۵

شوینکه لەسەر بێست بێنیته‌وه ۵ السُّفْرُ:

کتیب ۵ یان کتیبی گه‌وره ۵ هەروا ناوه بؤ

بەشیک له تەورات ۵ السُّفْرَةُ: خوارده‌مه‌نییه‌که

بؤ رێبوار ناماده دەرئ ۵ تیشو ۵ تیشودان

(هەمبانه) ۵ سفرو خوان ۵ السُّفْرُ: نێردراو ۵

ناوبژی گەرو رێکخه‌روه‌ی نیوان دوو هۆزو

گەل ۵ له بواری یاسای نیو دەرته‌تیدا سەفەر

بریتیه له نێردراوێک له‌لایهن دەرته‌تیه‌وه

بؤ دەرته‌تیکێ تر که نوێنەرایه‌تی دەرته‌ته‌که‌ی

یان سەرۆکی ولاته‌که‌ی دەکا له ولاتی بؤ

نێردراودا ۵ دهلان و نیوانکاری فرۆشیارو کپیار

۵ زاناو شارمزا له بواری ناوازمکاندا ۵ پیاوی

هَيْلَمَكُوهُ دَادِمِيْزِيْ وَ كُوْمَهْلَ دَمْبِيْ ۵ يَانَ گَلَه
 وَرْدَه كَه كُوْمَهْلَ دَمَكْرِيْ ۵ شَتِي پَرُو پُوچ وَ بِي
 كَهَلَك، كَارُو كُوْفَتَارِي بِي سُوود ۵ السُّفَاةُ:
 رَهْشَهْبَايَهك گَلَو خُوْلَ رَابِدَا بَهْسَمَر زَهْوِيْدَا ۵
 اَلْمُنْسَفِيْ: جِرُوك وَ دَهْسَت قُوچَاو، رَهْوَشَت
 نَاشِيْرِيْن.

سَفَسَط الطَّائِرُ: بِاللَّذِمَكَه جِيْقَنَهِي كَرْد ۵ سِفْسَفَةُ
 السَّيْفِ: جَهْوَهْمَرُو شَهْپُوْلِي وَرْشَه دَارِي شَمَشِيْرِي.

سَفَطُ سَفَاةُ: دَلِي پَاك بُوو لَهْگَهْلَ سَهْخَاوَهْتِيْدَا ۵
 سَفَطُ الْحَوْضِ: حَهْوَزْمَكَهِي چَاك كَرْدُو سَوَاغِي دَا،
 لَهْبَغِي كَرْد ۵ اسْتَفَطَ مَا فِي الْاَنْاءِ: هَمَرْجِي لَه
 قَاپَهْكَهْدَا بُوو خَوَارِدِيَهْوَه ۵ تَسَفَطَ مَا فِي الْاَنْاءِ:
 بَهْمَاْنَا (اسْتَفَطَ) دِي ۵ السُّفَاةُ: فَشُو فُوْلُو
 كَلُوْر ۵ السُّفَاةُ: شَتِي نَاو مَال ۵ السُّفَطُ:
 صَنْدُوْقِيْكَه نَافَرَهْت عَمْتَرُو مَكِيَاچ وَ شَتِي
 تَاپَهْتِي خُوِي تِيْدَا هَهْلَدَمَكْرِي ۵ بَه چَنَه وَ
 قَهْرْتَالَه وَ زَهْمَبِيْلَه كَه مِيوَهِي تِيْدَا هَهْلَدَمَكْرِي ۵
 مِيوَهِي تِيْدَمَكْرِي ۵ تُوْنِكَلِي سَمَر پِيْسْتِي مَاسِي ۵
 السُّفَاةُ: نَهْوَ كَهْسَهِي صَنْدُوْقُو يَهْغَدَانِي
 تَاپَهْت بَه كَلُو كُوْلْتُوْرُو عَمْتَرُو مِيَكِيَاچِي
 نَافَرَهْت دَرُوْسَت دَهْكََا يَانَ دَهْمِيْفَرُوْشِي ۵ السُّفِيْطُ:
 نَهْوَ خُوْرَمَا نَهْگَهْپِيْوَانَهِي كَه هَهْلَدَهْمُوْرِن.

سَفَعٌ بَعْضُ مَنْ اَعْضَانُه: نَهْمَدَامِيْكِي جَهْسْتَهِي
 گَرْتُو رَايَكِيْشَا بُوْلَاي خُوِي ۵ دَهْگُوْتَرِي: (سَفَعٌ
 بِنَاصِيْجَه) قَزِي پِيْشَه سَمَرِي گَرْتُو رَايَكِيْشَا ۵
 هَمَرُو دَهْگُوْتَرِي: (سَفَعٌ بِنَاصِيْجَه الْفَرَسِ لِيْرِكَبَه)
 يَالِي نَهْسِيَهْكَهِي گَرْتُو سَوَارِي بُوو ۵ سَفَعَتِ
 السَّمُوْمُ وَالشَّمْسُ وَالنَّارُ وَجَهَّه: رَهْشَهْبَاو هَهْتَاوُو
 نَاگَر دَهْمُو چَاوُو رُوخَسَارِي قَلَانِي دَاخ كَرْدُوَه
 هَهْلِيْپِرُوْرَزَانْدُوَه، رَهْنَكِي پِيْسْتِي گُوْرپَهْوَه وَ رَهْشِي
 كَرْدُوَه.

لِيْهَاتُوو قَهْسَه خُوْش ۵ هَمَرُو نَاوَه بُو نَهْمُو
 پُوْشُو پَهْلَاشُو گَهْلَاو گُوْلَهِي دَهْكَهْوِيْتَه سَمَر
 زَهْوِي وَ بَنَكِي دَرَهْخَهْتَهْكَان ۵ السُّفَهْهُ: مِيْبِيْنَهِي
 (السُّفِيْر) ۵ مِلْوَانَكَهْپَهْكِي قَوْلَه بَهْمَدَه لَه زِيْرُو
 زِيُو ۵ اَلْمَسَافِرُ: (مَسَافِرُ الرَّجَلِ) نَهْمُوِي لَه
 رُوخَسَار دِيَارَهْو دَهْرَدَهْكَهْوِي ۵ اَلْمِسْنَاْرُ: بَه
 كَهْسِيْك دَهْگُوْتَرِي نَازَابِي بُو سَهْفَهْر كَرْدِن، يَانَ
 زُوْر سَهْفَهْر بَكَا ۵ اَلْمِسْفَرُ: بَهْمَاْنَا (اَلْمِسْفَارُ) دِي ۵
 اَلْمِسْفَرَةُ: مِيْبِيْنَهِي (اَلْمِسْفَرُ) ۵ هَمَرُو نَاوَه بُو
 گَهْسَك ۵ اَلْمِسْفَرَةُ: تُوْپَهْلِي بَهْمِي رِيْسَرَاو (گَلُوْلَه
 رِيْس) ۵ السُّفْرَجَلُ: بَهْهِي ۵ دَرَهْخَتِي بَهْمِي،
 دَرَهْخَتِيْكِي گُوْلِي يَهْرَدَارَه، بَهْرَمَكَهِي خِرَه وَ مَكُوُو
 سِيُوُو پَرْتَهْقَال، شُوِيْنِي سَهْرَمَكِي وَلاْتِي نِيْرَانَه وَ
 لَه هَهْمُوُو وَلاْتِيْكِي تَرْدَا دَهْرُوِي نَهْگَمَر نَاوُو
 هَهْمُوِي مَام نَاوَهْنَدِي بِي ۵ بَهْرَمَكَهِي بَهْكَالِي
 دَهْخُوْرُوُو دَهْكُوْلِيْنْدِرُوُو شَهْكَرِي تِيْكَهْلَ دَمَكْرِي
 مَرْهَبَاي لِي دَرُوْسَت دَمَكْرِي.

سَفَسَطُ: قَهْسَه تِيْكَهْلُو وَ پِيْكَهْلُو بِي بَنَهْمَاي كَرْدِن،
 بَهْخَهْيَالِي خُوِي حِيْكَمَهْت وَ فَهْلَهْسَهْفَه بِلَاو
 دَهْكَاتَهْوَه ۵ اَلْسُّفَطَةُ: قِيَاسُو پِيْئَكْغَرْتِنُو قَهْسَه
 دَامَمَزَانْدِن لَهْسَمَر بَنَهْمَاي وَهْمُو وَ خَهْيَالِ
 مَهْبَهْسَت بُوْرْدَانِي بَهْرَامَبَهْرُو بِيْدَهْمَنَگ
 كَرْدِنَهْتِي ۵ اَلْسُّفَطِيْ: نَهْوَ كَهْسَهِي سَهْفَهْسَهْطَه
 جِيْبِيَه وَ بِيْرُو بُوْچُوْنِي هَهْلَه بِلَاو دَهْكَاتَهْوَه ۵
 السُّوْفَطَايِيَه: پِيْرِيْئَكْن نِيْنَكَارِي شَتِي حَسِي وَ
 رُوْنُو نَاشَكْرَا دَهْكَهْمُو وَ بَرُوَايَانَ بَه هِيْج نِيَه ۵
 سَفَسَطَ الْعَمَلِ: كَارْمَكَهِي بَه بَاشِي نَهْمَجَام نَهْمَا ۵
 دَهْغَهْلِي تِيْدَا كَرْد ۵ سَفَسَطَ الدَّقِيْقِ: نَارِدَمَكَهِي
 بِيْزَا ۵ دَهْگُوْتَرِي: (سَمَعَتِ سَفَسَفَةُ الْمُنْخَلِ) گُوِيْم
 لَه خَشَه خَشِي هَيْلَمَكِي نَارِد بِيْزَانَهْكَه بُوو ۵
 سَفَسَطَ الرِّيْحِ التَّابِ: رَهْشَهْبَاكَه گَلَو خُوْلَهْكَهِي
 بَه حَهْوَادَا بَرْد ۵ اَلْسُّفَسَاْفُ: وَرْدَه نَارِد كَه لَه

سَفَعَ الشَّيْءُ: شته‌کە‌ی نیشانه کرد ۵ داخی کرد.

سَفَعَّ سَعْمًا وَسَفَعَةً: رنگی ره‌شی مه‌یله و سور بوو

۵ سَأَفَعُهُ مَسَافَعَةً وَسِيفَاعًا: شهرێ له‌گه‌ن کرد،

ده‌ری کرد ۵ سَفَعَتِ النَّارُ رَجْعَهُ: ناگر ده‌م و چاوی

هه‌لپه‌روزاندو به‌ستی ره‌ش کردوه ۵ اسْتَفَعَّ ثِيَابَهُ:

پۆشاکه‌کە‌ی له‌بهر کرد ۵ به زۆری بو پۆشاکێ

ره‌نگاو ره‌نگ به‌کار ده‌هیندرئ ۵ اسْتَفِيعَ لُونَهُ: له

ترسا یان به‌هۆی شتی ترموه ره‌نگی گۆڤا ۵

تَسَفَعَّ بِالنَّارِ: به ناگر خۆی گه‌رم کرده‌وه، خۆی

بهر ناگردا ۵ السَّفْعُ: پۆشاک له هه‌ر جۆرێک

بێ ۵ السَّفْعَاءُ: سێ کوچکە‌ی مه‌نجه‌ل و دیزه ۵

کوترێ ملیوانکه له‌م ۵ السَّرَافِعُ: گه‌رو گه‌رمی

بای سه‌موم.

سَفَّ الطَّائِرُ سَفِيًّا: باندکه‌که له نزیک زه‌وییه‌وه

ه‌ڤی.

سَفَّ الخَرسُ والخَصيرُ سَفًّا: لقه دارخورماو

حه‌صیره‌که‌ی به په‌نجه ته‌نی.

سَفَّ الدَّرَاءُ سَفًّا: به وشکی ده‌رمانه‌که‌ی خوارد

نه‌یکرده هه‌ویره نه‌هیشیلا ۵ اسْفُ الطَّائِرِ: به‌مانا

(سَفَّ) دئ ۵ اسْفُ السَّحَابِ: هه‌وره‌که له زه‌وی

نزیک بۆوه ۵ اسْفُ فلانٍ: فلانکه‌سه هه‌ولێ کاری

سوکانه‌ی داو کاری خه‌یڤه‌په‌یانه‌ی گه‌رته نه‌سه‌تۆی

خۆی ۵ اسْفُ الأمرِ: کاره‌که‌ی نزیک خسته‌وه،

لئێ نزیک بۆوه ۵ اسْفُ النظرِ اليه: چاوی تی

به‌ری و زۆری سه‌هه‌رکرد ۵ اسْفُ البعجِ: نالقی دا

به حه‌شتره‌که ۵ نالقی وشکی دایه ۵ اسْفُ فلاناً

السُّفوفِ: ده‌رمانی وشکی ده‌رخواردی فلان دا،

وایکرد فلان ده‌رمانه‌که به وشکی به‌خوا ۵

ده‌گوتری: (اسْفُ الجُرْحِ دواءً) ده‌رمانی وشکی

خسته سه‌هه‌ر به‌هه‌نه‌که ۵ اسْفُ الفرسِ اللجامِ:

لغاوی کرده ده‌می نه‌سه‌به‌که ۵ اسْفُ الخرس

والخصيرُ: به‌رزه دارخورماو حه‌صیره‌که‌ی ته‌نین ۵

اسْفُ الوشمِ: خاله‌که‌ی به نه‌وشاتر دابه‌وشی

(سواخیدا) ۵ ده‌سگوتری: (ما اسْفُ منه بتافه)

هیچی لئێ ده‌س نه‌که‌وت ۵ اسْفُ وَجْهَهُ:

روه‌ساری گۆڤا ۵ اسْتَفَّ السُّوقَ والسَّوَاءَ:

قاوته‌که‌و ده‌رمانه‌که‌ی به وشکی خوارد.

السُّفَّةُ: نه‌و به‌رزه پالهی ده‌مختی خورماکه

ده‌ته‌ندری و زه‌نبیله و شتی وای ئێ دروست

ده‌کری ۵ گه‌وره به‌رزه پالێ دارخورما ۵

السُّفوفِ: هه‌ر ده‌رمانیک وشک بێ و نه‌کرایه به

هه‌ویره ناوی تیکه‌ل نه‌کرایه ۵ السُّفِيْفَةُ:

به‌رچه‌نه و زه‌نبیله و شتی وا که له به‌رزه‌ی

دارخورما ته‌ندرابێ.

سَفَّقَ: به‌مانا (سَفَّقَ) دئ به هه‌موو صیغه‌کانیه‌وه

۵ سَفَّقَهُ سَفًّا: رشتی، رۆی کرد ۵ ده‌گوتری:

(سَفَّقَ الدَّمَّ) خه‌یڤه‌نه‌که‌ی رشت ۵ اِنْسَفَلَ: رژا،

هه‌لرژا ۵ السُّفْكَةُ: نه‌و زه‌لاته‌و ته‌واپه‌یلانه‌ی

په‌ش خواردن له‌سه‌ر سه‌فه‌و خوان داده‌نری ۵

السُّفوكِ: درۆزن ۵ ناوێکه له ناوه‌مکانی نه‌ه‌س و

ده‌رون.

سَفَّلَ سَفْلًا: نزم بووه، په‌نجه‌وانه‌ی به‌هه‌رزه‌وه‌به

ده‌گوتری: (سَفَّلَ فِي الشَّيْءِ) له‌سه‌ره‌وه راهاته

خوار بو دامتین.

سَفَّلَ فِي علمه وخلقِه: له زانیاری و ره‌ه‌شتدا نزم

بووه، شانس و به‌ختی که‌م بوو.

سَفَّلَ سَفْلًا: خه‌یڤه‌ی و هه‌یج و هه‌ج بوو ۵ سَفَّلَهُ:

نزمی کرده‌وه و به‌ره‌و خوار ناردی دابه‌هه‌زانه

خوار.

اسْتَفَّلَ: به‌مانا (سَفَّلَ) دئ ۵ تَسَفَّلَ: رێزی دابه‌زی

شکه‌مه‌ندی له‌ده‌ست دا ۵ الاسْفُلُ: (اسْفُلُ الشَّيْءِ)

خواروی شت په‌نجه‌وانه‌ی زه‌رووی ۵ السَّافِلَةُ:

مَيِّنَمِي (السَّافِلُ) ◊ (وسافة الشيء) لاي
خواروی شت ◊ دمگوترئ: (سافلة الريح) نيومی
رمب به لای دمسکه کمیدا ◊ (سافلة النهر) لای

خواروی جووم و روبار ◊ پیجهوانه لای سمروی
◊ السَّفَالَةُ: (سَفَالَةُ الشَّيْءِ) لای خواروی شت
(سَفَالَةُ الرِّيحِ): بهرامبمری نمو شوینمه لای لای

هه لدمبی ◊ السَّفَلَةُ مِنَ النَّاسِ: خویرپی و همتیو

مجهی خه لک ◊ السَّفَلَةُ مِنَ النَّاسِ: خویرپی و

همتیو مجهی خه لک ◊ الْمَسْفَلَةُ (مسفلة الشيء):

لای خواروی شت قولایی شت ◊ دمگوترئ: (هر

یسکن محلاة المدينة وانا اسکن مَسْفَلَتِهَا) ◊ سَفَّتِ

الرِّيحُ سَفُونًا: بابه که له سمر زهوی به نرمی

هه لبوو.

سَفَنَ الشَّيْءَ سَفْنًا: توپکلی له شتمکه کردموه سبی

کرد ◊ سَفَنَ الشَّيْءَ: بهمانا (سَفَنَ) دئ ◊ السَّافِنُ:

رهگیکه له ناو بهشتدابه به دریزایی بهشت

بهیوهسته به ریشهی دلموه پیشی دمگوترئ:

(الأكحل) ◊ السَّفَانَةُ: پیشه می گمشتی دروست

کردن ◊ السَّفَانُ: گمشتی دروستکمر و وستای

گمشتی دروستکردن ◊ السَّفَانَةُ: لولونوو مرواری

◊ السَّفَنُ: تمشوی، پاچ فولینگ. هرشتیک شتی

پی بتاشری ◊ پیستی رمق و زبر ◊ السَّفِينَةُ:

گمشتی ◊ به حوشتریش دمگوترئ: (سفان البر)

◊ السَّفَوَانُ: با، رهشه با، تاکه که می (سافنة) ◊

الْمِسْفَنُ: بهمانا (السَّفَنُ) دئ.

سَفَهَ نَفْسَهُ وَرَأْيَهُ سَفَاهًا وَسَفَاهَةً: نفیسی خوئی هه لئا

بؤ سهفاهمت و رابواردن و بی عهقلی ◊ بان

نیسه می دا بؤ سهفاهمت ◊ فهوتانندی به

هیلاکی برد. ◊ سَفَهَ صَاحِبَهُ سَفْهًا: له سهفاهمت و

بی عهقلیدا به سمر هاوه له کمیدا بالا دهمت بوو

لهوی تیبه پراند.

سَفَهَ سَفْهًا: بی وزن بوو نهمزان بوو ◊ دمگوترئ:

(سَفَهَ عَلَيْنَا) بیجایی بهرامبمر کردین جنیوی

پییداین.

سَفَهَ الْحَقَّ: حمق و راستی ژیر پییدا و بابه مند نمبوو

پییهوه.

سَفَهَ نَفْسَهُ وَرَأْيَهُ: بهمانا (سَفَهَ) دئ.

سَفَهَ فُلَانًا: فلانکسی به نهمزان و گیل له قه له مدا.

سَفَهَ الشَّرَابَ: زوری له شمرابه که خواردموه تیرو

نمبوو ◊ سَفَهَ نَصِيْبَهُ: به می خوئی لمبر جووه ◊

سَفَهَ فُلَانٌ سَفَاهًا وَسَفَاهَةً: بهمانا (سَفَهَ) دئ ◊

سَفَاهَةً: جنیوی پییدا ◊ سَفَاهَةُ الشَّرَابِ: زوری له

شمرابه که خواردموه، زیدمرومی تییدا کردو له

گوتره خواردیموه ◊ سَفَاهَةُ الطَّرِيقِ: ملی ریگای

گرت و به خیرایی پییدا رویشت ◊ سَفَاهَةُ: به

کالقام و نهمزانی له قه له مدا وای لیکرد گیل و

نهمام بی ◊ دمگوترئ: (سَفَهَ الْجَهْلُ حِلْمًا)

نهمزانی و گیلی عهقلی کهم کردو نهمام بوو ◊

سَفَهَ فُلَانًا: نیسه می فلانکسی بؤلای گیلی دا ◊

تَسَفَهَ عَلَيْهِمُ: بی عهقلی بهرامبمری نواندن ◊

تَسَفَهَتِ الرِّيَاحُ: رهشماکه تیکیموه هاویشت و

بوو به گیزه لؤکه ◊ تَسَفَهَ فُلَانٌ: فلانکس به

زوره ملی و تمکه لولوف گیلی و سهفاهمتی به سمر

خویدا هینا ◊ تَسَفَهَ عَلَيْهِ: قسه می ناشرینی

بهرامبمر کردن و ریزی شکاند ◊ تَسَفَهَ الرِّيحُ

الشَّيْءَ: رهشماکه شتمکه می حه واداو هینایی و

بردی ◊ تَسَفَهَ فُلَانًا عَنِ الشَّيْءِ: فلانکسی له

شتمکه لاداو فیلی لیکرد.

السَّافِيَةُ: نه حمق و گیل ◊ زور تینو ◊ کسبیک

زوری تینوبی ◊ السَّفِيَةُ: کسبیک به نهمامی و

گیلی مال و سامانی خوئی خمرج بکا ◊ نهمزان و

کالقام دمگوترئ: (لُـسْرِبُ سَفِيهِ)

رومکی بی دی ◊ ومکو په لکه گه لای سینامه کی و
کۆکا.

سَقَبَ سَقَبًا وَسَقَبًا: نَزِيكٌ بُوُوهُ ◊ اَسْقَبَ: نَزِيكٌ
بُوُوهُ (اَسْقَبَ الشَّيْءُ) شته که ی نَزِيكٌ کردموه ◊
سَاقِبَةٌ: لَيْتِي نَزِيكٌ بُوُوهُ ◊ تَسَاقِبًا: لَيْتِي نَزِيكٌ
بُوُونه وه ◊ السَّقَابُ: پارچه لۆکه به که له
سه رده می پیش نیسلامدا ئافرمتی عمره ب به
خوینی خوئی سوری دمکردو له سمری سمری خوئی
قایمی دمکرد لکیکی له ژیر سه ریچه که به وه
دهینایه دمروه تا خه لک بزانن میردی
نهماوه، یان براو که سیکی نَزِيكٌ له دهست
داوه ◊ اَسْقَبَ: بیچوه خوشتر ئه وکاته ی له دایک
دهبی ◊ دَرِيْزٌ لِهَمْرٍ شَتِيكٌ بِيْنِ ◊ کۆله که ی
خیمه و رهمان ◊ اَسْقَبَ: نَزِيكٌ ◊ دهگوتری:
(مَنْزِلٌ سَقَبٌ) مه نزلی نَزِيكٌ ◊ السَّقِيْبَةُ:
کۆله که ی خیمه و رهمان ◊.

سَقَدَ فَرَسًا سَقْدًا: ئه سپه که ی لاواز کرد ◊ السَّقْدُ:
ئه سپی لاواز ◊ السَّقْدَةُ: بالندمی که گوشت خۆره
جهسته ی بچوکه، باریکه له یه، دهندوکی رهق و
رهمه جرو جانهمری بی کۆدمکاته وه، پشتی
خاکیه، که نارو قهراخی پهرو بالی بونیه، بهر
ورگی سپیه، سینگ و کلکی و قاجی سورن ◊ له
ولاتانی ئه وروپا و سیریا دهژی.

سَقَرَّ سَقْرًا: دوور که وته وه ◊ سقرت النار أو الشمسُ
فلانًا: ناگر یان خۆر پیستی فلانی رهش
هه لگیرا ◊ نازاریدا سوتانندی، داخی کرد ◊
اسقرت النخلة: خورما که دۆشاوی له بهر رویی ◊
شیرینی لی چۆرایه وه ◊ دۆشاوی لی تکا ◊
السقاور: گهرمایی ◊ گهرمی ◊ ئاسنی
داخکردن و نیشانه کردنی نازمه ل و شتی وا ◊
السقُر: گهرمی خۆر یان گهرمی ناگر، نازاری
گهرمی به که ◊ یان دۆشاو ◊ سَقَمَتِ الطائر:

قوماشیکه چینه که ی خرابه (زمام سفیه)
لغاویکه ناریک و پیک ◊ نَأَقَةً سفیهة)
خوشتریک سوك رؤيه، به هیواشی دمروا ◊
اَلْمَسْفَهَةُ: خواردنیک که زۆر ناو کیش بی ◊
سَفَا سَفَاً: په له ی کرد ◊ دهگوتری: (سفا في
مشيه): له رؤیشتندا په له ی کرد (سفا في
طيرانه): له فریندا په له ی کرد.

سفا فلان: فلانکس به نهایه تی خودای کرد
تمه: وعی نواند ◊ شیعی ناسک و جوانی
هه ◊ عمقل و هۆشی لاواز بوو.

سفا الريح التراب وخره سَفَاً: رهمه بایه که گل و
خۆله که ی هه لگرت ◊ بلاوی کردموه ◊
سَقِي الشئ سَقِيًا: شته که سوك بوو تمه ک بوو
دهگوتری: (سَقِي شئ ناصيته) قزی پیسه سمری
تمه ک بوو ◊ سمری روتایه وه ◊ سَقِيَتِ البُقْلَةُ:
هیسترکه جهسته سوك و خیرارۆ بوو.

سَقِي الحيوان أو الانسان: نازه له که یان
نادهمیزادمه که کزو لاواز بوو ◊ اَسْفَى فلان:
فلانکس گله که ی گواسته وه ◊ لاواز بوو ◊ اَسْفَى
بصاحبه: خرابه کاری له گه ل هاوه له که ی کرد ◊
فیتنمی بۆکرد ◊ اَسْفَى الزرع: کشت و کاله که
دهوروبه ری گوله دانه و پله کانی زبربوو پیگه می
◊ اَسْفَى فلانًا: فلانکسی هه لئا بۆشتی
پروبوو و خو پیه تی ◊ اَسْفَى الريح التراب:
رهمه بایه که گل و خۆلی هموا دا رابدا بلاوی
کردموه ◊ السافيا: تمپ و تۆز ◊ رهمه بایه ک
گل و خۆلی زۆر هه لگرتی ◊ السفا: گل و خۆل ◊
درهختی چقلاوی ◊ خودی چقل و درکه کان ◊
السفا: دمرمان ◊ السفِيَّة: زیدیه کی باریکه
کۆتابی سمری په لکه گه لای هه ندی درهخت و

ببیرکینئ ۵ اسْقَطَ الْحَبْرَ: ورده ورده هوالمکهی
 ومرگرت ۵ اسْقَطَ كَذَا مِنْ كَذَا: نموی لموه
 دمرکردو نیی کمم کردموه ۵ اسْقَطَ فِي يَدِهِ:
 بهمانا (سَقَطَ) دئ ۵ سَاقَطَ الشَّيْءُ مُسَاقَطَةً
 وسِقَاطاً: شتهکهی خسته خوار، دابگرت ۵
 بمردموام بوو لسمر خسته خوارموی شتهکان
 یهک لهدوا یهک ۵ سَاطَ فُلَانٌ فُلَانًا الْحَدِيثَ: فلان
 قسهی بؤ فلان کردو نهویش گوئی بؤ گرت،
 نهمجار نهویان کهوته قسه کردن نهمیان گوئی
 بؤ گرت ۵ سَاقَطَ الْفَرَسُ الْعَنَتَوُ: نهمسپهکه
 بههیواشی بازیدا ۵ سَاقَطَ الْحِصَانُ الْحَيْلَ وَغِيْرَهَا:
 نهمسپهکه پیش ماینهکه کهوت ۵ تسَاقَطَ: بهمانا
 (سَقَطَ) دئ ۵ یهک لهدوا یهک کهوتنه خوار ۵
 تسَاقَطَ عَلَیْهِ: خوی فریذایه سمری ۵ تسَقَطَ
 فُلَانًا: داوی خسته خوارموی فلانی کرد ۵
 فلانکسی هلنا بؤنهموی خوی بخا، ریزی خوی
 بشکینئ ۵ بکهویته ههلموه، درؤ بکا ۵ اسْتَسَقَطَهُ:
 بهمانا (تَسَقَطَهُ) دئ ۵ الإسْقَاطُ: له بواری
 بزیشکیدا منداال لمبار جوونی نافرته به جوار
 مانگی تا حهوت مانگی ۵ السَّاقِطُ: خوپری و
 همتیو مچه ۵ دواکهوتوو له بدمست هینانی
 بهختهومری و برپوا نامه و دستکهوتهکانی زیان ۵
 دمگوترئ: (لکل سَاقِطَةٌ لَاقِطَةٌ) بؤ همموو
 قسهیکی خراب و بی کهک کهسانیک همن بیان
 فؤزنهوه و بلاویان بکنهوه ۵ یان بؤ همموو
 شتیکی خراب داخوازیک همبه ۵ السَّقَاطُ: نهو
 خورما نهمگیوانههی ههلدومرن ۵ ههله و
 ههخلیسکان ۵ بالی باننده، یان نهو بهشی
 بالی که له زموی دمخش لهکاتی رؤیشتن
 بمسر زهویدا ۵ السَّقَاطُ مِنَ الشَّيْءِ: لایهکی
 شتهکه ۵ همراخی شت ۵ سَاقِطُ اللَّيْلِ: دوو
 لایهنی تاریکی شهو ۵ السَّقَاطُ: همرجی لهشت

بالندمکه به دمنگی نزم خویندی ۵ جیقنهی
 کرد ۵ الْمُسْتَسْقِطُ: شیعر خوینندنهوه به نوره،
 واته: دوو کمس به نوره همریهگمیان دپره
 شیعریک بخویننتهوه.

سَقَطَ سُقُوطاً وَسَقَطاً: کهوت ۵ کهوته خوار ۵
 دمگوترئ: (سقط من كذا في كذا أو على كذا أو
 إلى كذا) له بهندی پیشیناندا هاتوو دهلئ:
 (سَقَطَ العشاءُ به علی سِرْحان) به کهسیک
 دمگوترئ ههولی بدمست هینانی شتیک بداو
 سمری خوی دانئ و تیدا بجئ.

سَقَطَ الْجَبِينُ مِنْ بطنِ أُمِّهِ: زارؤکهکه پیش نو مانگی
 له سکی دایکی کهوته خوار ۵ به نهکاملئ له
 دایک بوو.

سَقَطَ الْكَرْبُ: نهمستیرمه ناوا بوو .

سَقَطَ الْحَرُّ أَوْ الْبَرْدُ: گهرما یان سرما هات.

سَقَطَ عَنِي: لاجوو دهرهات.

سَقَطَ فِي كَلِمَةٍ وَبِهِ: ههلهی کرد له قسه کردندا
 تیکهوت.

سَقَطَ مِنْ عَيْنِي وَ مِنْ مَنْزِلَتِهِ: پیش جاوم کهوت ۵
 ریزی لام نهما.

سَقِطَ فِي يَدِهِ: پهمیمان بووه، سمر سام بوو ۵ اسْقَطَ
 فِي قَوْلِهِ أَوْ فِعْلِهِ: ههلهی کرد له قسهدا یان له
 کردموه ۵ دمگوترئ: (تَكَلَّمَ فَمَا اسْقَطَ فِي كَلِمَةٍ)
 قسهی کردو هیچ ههلمههکی له قسهکهیدا
 نهکرد ۵ اسْقَطَ لَهُ: به قسهی پپرو پوج
 ناخاوتنی لهگهئ کرد ۵ اسْقَطَتِ الْحَاصِلُ الْجَنِينُ:
 نافرته سکرپمه منداالهکهی لمبارجوو ۵
 اسْقَطَ الشَّيْءُ: شتهکهی خست، بمری دایه
 خوارموه ۵ اسْقَطَ فُلَانًا: له شان و شکوی فلانی
 کهم کردموه، شکندی ههولی لهگهئ فلاندا
 ههلهی پبیکا یان درؤ بکا، نهوهی لایهتی

بكهويته خوار، پرزو بالو ورده و بنزيرل و
 خشت و خۆل ۵ السَّقَاةُ: بهمانا (السَّقَاط) دئ ۵
 السَّقَطُ: هرچی بهر بيتهوه به نهكاملى ۵
 زارۆك و مندالى لهبارچوو پيش تهمنى نۆ
 مانگی ۵ پریشكه ناگر كه له بهردمستی و شتی
 وا دمبيتهوه ۵ كۆتايى لمبهلان ۵ السَّقَطُ: نهو
 پرژانهى له شهونم دمكهونه خوار ۵ بههر ۵
 نادهميزادى خوڤرى و هيچ و پوچ ۵ السَّقَطُ من
 كل شين: قهراخى شت ۵ نهملاو نهولای شت ۵
 بالى بالنده، يان نهوى له زهوى دهخشی له
 كاتى رۆيشتنيدا ۵ (سقطا الليل) نههمپهرو
 پهرى تاريكيهكهى ۵ السَّقَطُ: ههلوهرهوو
 بهربۆوه لههر شتيك بئ ۵ شتی خراب و بئ
 كهلك ۵ بۆنه به ورگو ريخۆلهى كوشتى
 دمگوترئ: (سَقَط) ۵ ههروا ناوه بۆ قسهو
 كردموى ههته ۵ اسقاط الناس: خوڤرى و
 ههتيو مچى نادهميزاد ۵ السَّقَطَةُ: جارئك
 كهوتن و بهربوونهوه ۵ بهلاى همزینهر ۵
 ههلهنگوتن ۵ السَّقَطِيُّ: فرۆشيارى كالاى خراب و
 بئ كهلك ۵ السَّقَاط: بهمانا (السَّقَطِي) دئ ۵
 السَّقَاةُ: شتيكه لهلاى سهروى دمرگاوميه
 دمرگاكهى بئ قفل دمدريئ (سورگى) ۵ السَّقُوط:
 (سُقُوط الجِراح) له يوارى مندالبوندا لهجئ
 چوونى شان و شهپيلكه، يان هاتنه دمروهى
 دودمستيهتى له پيش سهردا ۵ له يوارى قانوندا
 كۆتا پيهينانى كيشميه پيش بهريارى دانگا،
 دواى تيهپر بوونى ساليك بهسمر نواندنيداو
 ومگهپ نهخستنى ۵ السَّقِيطُ: بهمانا (السَّقِيط)
 دئ ۵ نهو پرژانهى له شهونم دمكهونه خوار ۵
 تهرزه ۵ سههۆل ۵ ههروا ناوه بۆ گيل و
 نهحمق ۵ السَّقِيطَةُ: ميينهى (السَّقِيط) ۵
 نافرمتى بئ رهوشت و جهتيوهو بئ ريز ۵

السَّقَاطُ: نافرمتى ومها مندالى بۆ رانهومستى،
 ههر مندالى له سكى بكهوى به نهكاملى له
 بارى بچئ ۵ السَّقَطُ: شوينى بهربوونهوهو
 كهوتنه خوارموه ۵ مَسَقَطُ الراس: شوينى
 لهدايكبوون ۵ دمگوترئ: (فلان يمن الى مَسَقَطِه)
 فالانكهس بيرى شوينى لهدايكبوونى خۆى
 دمكاتهوه بۆى دمگوركينئ. ۵ مَسَقَطُ النجم ار
 الفيث: نهو شوينهى نهستيرمهكه يان بارانهكه
 لئى دما ۵ دمگوترئ: (هم يتجمعون ماسقات
 الفيث) نهو خيله لهو شوينه مانهوه كه بارانى
 ئى بارى و لهومرو ناوى لئيه ۵ مَسَقَطُ الرمل:
 كۆتايى لمبهلان ۵ (مَسَقَط الضراء) ۵ پهنجهرمو
 كولانهى كه روناكى لئوه دئته ناو مالهوه ۵
 السَّقَطُ: بالى بالنده، يان نهو سهره پهرو
 بالهى لهكاتى رۆيشتنى بالنده بهسمر زهويدا له
 عهرز بخشى ۵ السَّقَطَةُ: هۆى بهر بوونهوه،
 داخوازى بهر بوونهوه ۵ السَّقَطِيُّ: ههر شتيك
 نيسهت بدرئ بۆ (سقطري) كه دورگهيهكه
 لهناو دمرىاى هينندا ۵ دمگوترئ: (صِرُّ
 سَقَطِي) تالى سوهوهورى.

سَقَعَ سَعًا: رۆيشت ۵ (سقع الديك) كهلهشيرهكه
 خوڤندى ۵ سَقَعَ الشئ الصلْب: به شتيكى رهق
 له شته رهقهكهيدا ۵ الاسْعُ: دوزمن و حهسوود
 كه بيگانه بن ۵ قهله رمشه ۵ بالندميهكى
 جهسته بهچوكه ومكوو چۆلهكه وايه همندى
 بهشى پهرو بالى سهوزه ۵ سهمرى سيبهه ۵ زۆر
 حمزى له نزيك ناوه.

سَقَفَ البَيْتَ سَقْفًا: سهقفو ههلاشى بۆ خانوومهكه
 كرد.
 سَقَفَ سَقْفًا: دريز بوو به مهيلهو خوارى ۵
 ئيسقانى نهستتورور بوون.

سَقْفَ الرَّجُلِ: پياومکه لاخوار بوو ۵ (سَقْفَ الظَّالِمِ)
 بِيَجُوهَ نُوْعَامِهِ مَكَّةَ مَلَى خَوَارِ بُوُو ۵ (هُوَ أَسْفَتْ
 وَهِيَ سَقْفَاءُ) ۵ أَسْفَتْ النَّصَارَى فَلَاكًا:
 مهسيحيهكان فلانكهسيان كرده نوسقوفى
 خوځيان واته: كرديان به كهشيش بهسهر
 خوځيانهوه ۵ سَقْفَهُ: بهمانا (أَسْفَفَهُ) دئ ۵ تَسَقَّفَ:
 بوو به نوسقوف (كهشيش) ۵ الْأَسْفُفُ:
 سهروكيتكه له سهروكهكانى مهسيحي پلهى له
 زوور پلهى كهشي شهويه و له خوار
 مھطرانهويه ۵ الْأَسْفُفِيَّةُ: پلهى نوسقوف ۵ نهو
 مهسيحيانهى له زير كونترولي نوسقوفيكدان ۵
 نهو ههر پيم و ناوجهيهى له زير ههرمانى
 نهودان ۵ السَّقْفُ: هه لاشى خانوو (سهقفى)
 خانوو ۵ ناسمان ۵ السَّقَافُ: كميئك پيشهى
 سهقف دروست كردن بئ ۵ السَّقِيفُ: بهمانا
 (السَّقْفُ) دئ ۵ السَّقِيفَةُ: كه پرو سابات ۵ شتنيك
 سيبمر بكا ۵ سَقِيفَةُ بَنَى سَاعِدًا: ساباتيک بوو
 موسولمانان له زيريدا بهيعهتيان به
 نهوبهكرى صديق كرد بؤ جئ نشيني ۵ ههروا
 ناوه بؤ ههر تهله بهردىكى پان كه بكرئ به
 سهقفو سهرقاب بؤ جوگا و بيرازو شتى لهو
 جوژه ۵ لهوحى كهشتى ۵ ههر پارچه زيوو
 نالتونيك كه وردو چهكوچ لئ دراو بئ و دريژ
 بوبئ ۵ شهپكهى دار؛ كه دهخريته سهر
 نهندامى شكاوو پيى هه لدمبه سترتتهوه ۵
 الْمُسَقَّفُ: دريژ ۵ سَقَلْتُ الْيَدَ أَوْ الرَّجْلَ سَقْلًا:
 دستهكه پان قاچهكه خوار بوو ۵ (فهر أَسْقَلُ
 وهى سقاء) ۵ الإِسْقَالُ: پياوزه مشكه؛ روميكى
 به تهمنه پيى دمگوتري: (عَنْصَلُ) ۵ الإِسْقِيلُ:
 بهمانا (الإِسْقَالُ) دئ ۵ السَّقَالَةُ: بهمانا
 (الاسقالة) دئ ۵ السَّقْلُ: كه لهكه ۵ السَّقِيلُ:
 كه لهكه تيک قوبيو (فهد باريك).

سَقِمَ سَقْمًا وَسَقَامًا: نه خوځشيهكهى دريژمى كيشا.
 سَقِمَ سَقْمًا وَسَقَامًا وَسَقَامَةً: بهمانا (سَقِمَ) دئ ۵
 اسَقَمَ لِنَلَانٍ: نه خوځشى يهك له دواى يهك
 بهخميان گرت ۵ اسَقَمَ اللهُ فَلَانًا: خودا
 فلانكهسى نه خوځوش خست ۵ دمگوتري: (اسَقَمَهُ
 العِشْقُ وَأَضْنَاهُ) عِشْقٌ وَسَوْزٌ نَهْخَوْشَى خَسَتْ ۵
 كز و لاوازي كرد ۵ سَقَمَهُ: بهمانا (اسَقَمَهُ) دئ ۵
 السَّقِيمُ: دمگوتري: (هو سقيم الصدر على أخيه)
 رقى له براكهيمهتى حيقدو كينهى ههيه
 بهرامبهر براكهى ۵ (فهر سقيم و كلام سقيم)
 تيگهيشتنى لاواز، فسه و ناخاوتنى لاواز ۵
 الْمِسْقَامُ: كهسيك زور جار نه خوځوش بيئ ۵
 الْمَسْقَمَةُ: (أرض مسقمة) نهريزكه زور نه خوځوشى
 تييدا پهيدا دهبن ۵ السَّمُونِيَا: گيايهكه دهرمانى
 رهوانى و سگچونى لئ دهردههيندرئ ههروا
 دهرمانى گرميشى لئ دروست دمگري.

سَقَى بَطْنَهُ سَقْيًا: له بوشايى وركيدا جوژه
 شلهمهنييهكى نه خوځوشى تييدا پهيدا بوو كه
 چاكبونوهوى زهحمهت بيئ.

سَقَى العَرَقَ: رمهكه خويئى بهربوو
 نهوهستايهوه.

سَقَى الحَيَوَانَ وَالنبَات: حهيوانهكه يان كشتو
 كالمكهى ناودا ۵ سَقَاهُ غَيْثًا: بارانى بهسهردا
 باراند.

سَقَى التُّرْبَ: قوماشهكهى رنگ كرد، له خمى دا.

سَقَى بَطْنَهُ: سقى چوو، رهوان بوو.

سَقَى قَلْبَهُ عِدَاوَةً: دل و دهروونى به دوژمنايهتى
 ناودراوه ۵ (أسقاه) بهمانا (سقاء) دئ ۵ ناوى بؤ
 دابين كرد ۵ دمگوتري: (أسقاه جدولاً من نهره)
 جوگه ناويكى له چهمهكه بؤ حياكردموه ۵

گير، مەي گير ۵ السّاقية: جۆگە ئاۋ ۵ دۆلجەي ناعور.

السّقاء: كوندە، مەشكە ۵ ھەرشتيك شتى خواردنەۋەي تى بىكرى ۵ (ك: اسقية) ۵ السّاقية: شويىنى ئاۋ دابەش كىردن و ئاۋدان ۵ ئەۋ بەرداخ و سەتل و گۆزەي ئاۋمكەي تىدايە ۵ پيشەي ئاۋ دابەش كىردن.

سقاية الحجاج: دابەش كىردنى شەرىپەت، ئاۋو، خۇشاۋى مېۋز، كە تايبەت بوۋ بە قورمىشەيەكانەۋە شاناۋىيان بەۋە دىمكىد كە ئەۋ كارمىان لە ئەستۆيە ۵ السّقاء: ئاۋ كىش بۇ مال و بۇ ھەرمانگە و شويىنى ۵ ۱ ۵ بۇ ئافرىت ۵ السّقي: ئاۋدىرى، ئاۋدان ۵ لە دوعا كىردن دىمگوترى: (سقا لە ورعياً) ۵ السّقي: ئەۋەي ئاۋ دىمىدى لە زەۋى و زىرات ۵ دىمگوترى: (زرع سقي) زىراتىكە بەيى باران ئاۋ دىمىدى ۵ بەشە ئاۋو نۆرە ئاۋ ۵ دىمگوترى: (كم سقي أرضك) بەشە ئاۋى زەۋىيەكىمەت جەندە؟ ئەۋ ئاۋەي لەگەل مىندال بوۋندا دېتە دىم ۵ السّقي: ئاۋى ئاۋ داشتە ۵ ئاۋ دېرى كىردن، دىمگوترى: (سقا رحمة لا سقا عذاب) واتە بارانىكىمان بۇ بىبارىنە سودى ھەبى و بى زىان بى ۵ السّقي: ئاۋ دراۋ ۵ ئەۋ شتەي پىۋىستى بە ئاۋ داشتە ھەبى ۵ دىمگوترى: (زرع سقي) ۵ (وتخل سقي) ئەۋ دار خورمايەي بە ناعور ئاۋ دىمىدى ۵ رومكى بەردا ۵ بۇيە پىي دىمگوترى: (سقي) چۈنكە لەناۋ ئاۋو نىزىك ئاۋ دىمىدى ۵ ھىروا ئاۋە بۇ ھەۋرى باراناۋى قەترە گەۋرە كە بە خوررەم لە زەۋى دىمدا.

السّقاء: شويىنى ئاۋدىرى ۵ جۆگايەك زىرات و ئاۋەل ئى ئاۋ دىمىدى ۵ (ك: ساقى) ۵ السّقاء: بەمانا (السّقاء) دى ۵ نامىرى ئاۋ داشتە ۵

استى فلاناً: شويىنى ئاۋى نىشانى فلانكەس دا ۵ پىي گوت: خودا تىراۋت بىكا ۵ ساقى فلاناً ماءً أُر شراياً: بەمانا (سقا) دى ۵ ساقى فلاناً شجره أُر أرضه: باخەكەي يان زەۋىيەكەي دا بە فلان بۇئەۋەي بەخىۋى بىكاۋ ئاۋى بىداۋ ئاۋمدانى بىكائەۋە بەشېكى لە بەرو بوۋمەكە بىدىتى ۵ سقاء: زۆرى ئاۋدا زىاد لە پىۋىست ئاۋدىرى كىرد ۵ سقى الثّرب كذا من الصبغ: چەند جارىك قوماشەكەي لە رىنگەكە ھەلكىشاۋ لە خمى دابەۋە ۵ سقى فلاناً: بە فلانكەسى گوت خودا تىراۋت بىكا ۵ استقى فلاناً ومنه: داۋى ئاۋى لە فلانكەس كىرد ۵ استقى من النهر أُر البئر: لە ئاۋى روباۋمەكە يان لە ئاۋى بىرەكەي ھەلئىنجا ۵ استقى المعارف أُر الأخبار من كذا: زانىارى و ھەۋالى لە فلان شتەۋە دىمست كەۋت ۵ تساقى القرم: خەلكەكە ھەر يەكەيان ئاۋى دا بەۋى تىريان ۵ دىمگوترى: (تساقوا كؤوس المية) خەلكەكە لەناۋ خۇياندا بوۋ بە شەرىپان و يەكترىان كۈشت و بى كىرد ۵ تسقى: تىراۋ بوۋ ئاۋمكەي تى بوۋورا ۵ (تسقى السائل) شلە مەنىەكەي خاۋردەۋە ۵ دىمگوترى: (تسقى الجلد اليم) پىستەكە خۇيەكەي ھەلمزى ۵ استسقى بطنه: بەمانا (سقى) دى ۵ استسقى فلاناً: داۋى ئاۋى لە فلان كىرد ۵ الاستسقاء: داۋى باران بارىن پاراۋەۋە لە خودا بۇ باران بارىن ۵ (صلاة الاستسقاء) نۆيژە بارانە ۵ ھىروا ئاۋە بۇ كۆبوۋنەۋەي شلە مەنىەكى تايبەتى لە بۇشاۋى بىرتونىدا كە نەخۇشەيەكە چاكبوۋنەۋەي كەمە ۵ (الإستسقاء الدماغى) نەخۇشەيەكى زىكماكە زۆر جارى وادىبى شلەي مۇخ لە كىسەي دىمماغدا زىاد دىبى و دىمكىشىنى ۵ السّاقى: ئاۋ

ناعور ۵ اَلْمَسْقُورِيُّ: نعو زمهرامی به جوگاو
 ناعور ناو بدری نك به باران ۵ میصریه‌مان
 پی دهلین: (مسقاری).
 سَكَبَ الْمَاءُ سَكَبًا وَسَكَبًا: ناومکه هه‌لرزا، رموان
 بوو.
 سَكَبَ الْمَاءُ سَكَبًا وَتَسَكَبًا: ناومکی رزاند،
 هه‌لرشت ۵ اِنْسَكَبَ: هه‌لرزا ۵ اَلْاِنْسَاكَاةُ:
 داروچکه‌به‌که کونی کوندهو ممشکی پی
 دمگپری ۵ همروا کونی تمنکی و عهمارویشی
 پی دمگپری ۵ رحمتی نهوت و رُون و بمنزین
 تیکردن و شتی لهو جوړه ۵ اَلْاَسْكُوبُ: بارانی
 بهردموام و نیقلیم گپړ که بروکه‌ی نه‌داتی ۵ له
 بروسکه‌شدا بهو به‌شهی دمگوتری که به‌رهو
 زهوی دئ ۵ ریزه دره‌ختی خورما ۵ اَلْسُكْبُ:
 بارانی همتره گهوره و بهردموام ۵ لافاوی خیراو
 به ته‌وژم ۵ نسیبی خوشرۆ ۵ دمگوتری: (فرس
 سَكَبَ) نهمسپیکی تیز رویه، نهمسپی جهسته
 سوکو و به نیشات ۵ کاری پیویست و حمتی ۵
 دمگوتری: (امر سَكَبَ) کاری پیویست ۵
 پیایو دریز ۵ مس ۵ رمصاص ۵ اَلْسُكْبُ:
 رمصاص ۵ دره‌ختیکی بۆن خوشه پړو گه‌لای
 ومکوو رومکی صه‌عتم وایه ۵ اَلْسُكْبَةُ:
 به‌روی‌ه‌که دمگرتنه کلاو ومکوو شهمه‌که وایه ۵
 پیستیکی تمنکه به سمری منداله‌ومیه له‌کاتی
 له دایکبووندا له‌گه‌ل منداله‌که دپته دمر ۵
 اَلْمُسْكَبَةُ: کرپژو چلکی سمر ۵ اَلْمِسْكَبَةُ: ناو
 ریزو نامیری ناو پړزین ۵ دمگوتری: (اَزْسَلِ الْمَاءِ
 فِي الْمِسْكَبَةِ) ۵ سَكَبَج: خواردنی سه‌که‌جه‌ی
 ناماده کرد ۵ نم خواردنه بریتییه له گوشت و
 سرکه و هندی زه‌لاته و توابیل ۵ که تیکه‌لاو
 دمگرتن و ده‌بیته خواردنیکو خوشت و به‌تام ۵
 اَلْسُكَبَاج: خواردنیکه له گوشت و سرکه و

هندی توابیل دروست دمگرتی ۵ پارچه‌یه‌ک
 لهو خواردنه پیی دمگوتری: (سَكَبَاجَة).
 سَكَبَت سَكَبَاتًا وَسَكَبَاتًا: بی دمنگ بوو ۵ وازی له
 هسه کردن هیئا ۵ سَكَبَتِ الْمَتَحْرِكُ: جمو جوته
 کهره که دامرکاو خپ بوو ۵ دمگوتری: (سَكَبَت)
 واته مرد ۵ (سَكَبَتِ الْقَضْبُ عَنْهُ) رفی نیشته‌وه
 ۵ سَكَبَتِ الرَّيْحُ: ره‌شابه‌که کهوت دیارده‌ی نه‌ما.
 سَكَبَتِ الْخُرُّ: گهرمییه‌که زه‌ادی کرد له‌بهر کزی با.
 سَكَبَتِ الْفَرَسُ: نهمسپه‌که دواپین نهمسپ بوو که له
 حه‌له‌به‌که دمرجوو ۵ اَسْكَبَتُهُ: بی دمنگی کرد،
 خوستی نی بری ۵ دمگوتری: (لَا اَسْكَبْتَ اِلَّا لَكَ
 حَسَبًا) خودا هیچ هه‌ستی‌تک له‌کار نه‌خا زیانت
 خوش بی ۵ سَكَبَتُهُ: به‌مانا (اَسْكَبْتُ) دئ ۵
 اَلْاَسْكَاةُ: پاشماوه له‌مهر شتیک بی ۵ پیرو
 کۆمه‌لی جیا جیای نادمیزاد ۵ نادمیزادی
 خویری و هیچ و پوچ ۵ رۆزانی کۆتایی و مرزی
 هاوین ۵ اَلْاِنْسَاكَاةُ: بی دمنگی‌کی کاتی و
 دستکردنه‌وه به خویندنه‌وه و ناخاوتن ۵
 اَلْسَاكُوتُ: بی دمنگی زور ۵ که‌سک ماوه‌ی زور
 بی دمنگ بی ۵ اَلْسَاكُوتَةُ: به‌مانا (اَلْسَاكُوتُ)
 دئ ۵ مردنی نا‌کاوو به سه‌کته‌ی دل ۵ اَلْسَاكَاةُ:
 به‌ردموامی له‌سهر بی دمنگی ۵ نه‌خوشییه‌که
 ده‌بیته هوی زمان و مستان و هسه نه‌کردن
 همر شتیک بی‌بیته هوی و سکوت بوون ۵ مردن
 سه‌کته ۵ ماری گازنده‌ی ومها که هه‌ستی پی
 نه‌کرتی تا پیوه دمدا ۵ دمشگوتری: (هو علی
 سَكَاةِ الْأَمْرِ) نهو له‌سهر ته‌واو کردنی
 کاره‌که‌به‌متی ۵ خهریکه نیشه‌که‌ی ته‌واو بکا ۵
 اَلْسُكْتُ: همناسه دان و نارام بوونه‌وه له‌کاتی
 خویندنه‌وه و گورانی گوتندا ۵ اَلْسُكْتُةُ:
 وهستانیک (جارتیک له وهستان) ۵ مردنی

دمگوتری: (سَكْرُ بَصْرُهُ) چاوی نوفا، قوچا ۵ یان له دیتن مهنع کرا ۵ یان لیل و پیل بوو ۵ سَكْرُ الماء: به شهکر ناومکی شیرین کرد ۵ تماکر: خوی به سمرخوش نیشاندان و له واقیعدا سمرخوش نییه. ۵ السُّكَّارین: به شیکه له بمره می قهترانی خه لوز، رنگی سپییه، بلورییه، شیرینه دمدرئ به که سیک نه خوشی شهکری همین له جیاتی شیرینی ۵ السُّكْرُ: بئ هوش بوون و ناگا له خؤ نهمان به هوی شراب خوارندهوه ۵ جاری و اصبیح به هوی رق هه لسان یان عمشق یان هیزو گهنجییه وه حالتهی بئ هوش بوونی به سردا دئ ۵ السُّكْرُ: بمریستی ناو، هر شتیک بگریته بنداو ۵ هر شتیک درزو کون و که له بمر پر بکاته وه ۵ السُّكْرُ: هر شتیک سمرخوشکهر بیت ج شراب بئ یان بیرهوشی تر ۵ گوشراوی خورما که به ناگر نه کولابی ۵ سرکه ۵ السُّكْرَةُ: پهک جار سمرخوش بوون ۵ دمگوتری: (ذهب بین الصحرة والسكرة) واته: له نیوان دوو حالتهی و ناگای له خوی بئ یان بئ ناگا بئ ۵ رق هه لسانیک ۵ بالا دستی له زهت و خوشی به سمر گهنجدا ۵ مردنی ناخوش و به نازار ۵ غم و نارچهتی زور ۵ له سمر خوجوونی گیانه لاو ۵ السُّكْرَةُ: دانه ویلهی مرور دانه ویلهیه کی تام تاله به زوری له ناو گهنمدا دمروئ ۵ السُّكَّارُ: فروشیاری شراب و بیرهوشی سمرخوش کمر ۵ السُّكْرُ: شهکر، مادهیه کی شیرینه به زوری له قهصیب و جه و منددر دمردمهیندرئ، قهصیبه کی هر به ناوی (قصب السكر) ناو دمبری ۵ جوریک له تری سپییه زور شیرینه ۵ جوریکیشه له خورما زور شیرینه ۵ تاکه کی (سُكْرَةُ) ۵ سُكْرُ الشَّعیر: جوریکه له شهکر که له

له نکاو ۵ السُّكَّةُ: هر شتیک مندال یان شتی تر بئ دمنگ بکا ۵ پاشماوه له بنکی بهرداخ ۵ السُّكَّةُ: شیوهی بئ دمنگی و جورمکی ۵ هر شتیک مندال یان شتی تر بئ دمنگ بکا ۵ السُّكْرُ مِنَ الْأَبْلِ: حوشریکه کاتن بارو که زاوهی دمخریته سمر پستی بؤره بؤر ناگا ۵ (رمن الحیات) له رمگزی ماریشدا بهو مارانه دمگوتری: که خؤ مات دمکاو پیوه دمدا، کهم ههستی بئ دمکری ۵ السُّكِّيْتُ: که سیک زور بئ دمنگ بئ ۵ السُّكِّيْتُ: به مانا (السُّكِّيْتُ) دئ ۵ دوا نهمی ناو چه له به ۵ دمگوتری: (فلان سَكِيْتُ الحلبه) به که سیک دمگوتری له کارو باری خویدا سمر نه که وئ ۵ السُّكِّيْتُ: دوا بئین قوداحی قوماره.

سَكْرٌ سَكْرًا و سَكْرَانًا: مهست بوو ۵ خپ بوو ۵ بیدمنگ بوو ۵ راومستا ۵ سكرت عینهُ: چاوی له روانین وستا ۵ چاوی مهست بوو.

سَكْرُ الْإِنَاءِ سَكْرًا: قاپه که ی پر کرد.

سَكْرٌ النَّهْرُ: ناوی روباره که ی بهند کرد، بمریستی له بهردا کرد.

سَكْرٌ الْخَوْضُ و خَوْه سَكْرًا: هموزمه که پر بوو.

سَكْرٌ مِنَ الْقَصَبِ: رقی هه لساو زور توره بوو.

سَكْرٌ فَلَانٌ مِنَ الشَّرَابِ سَكْرًا و سَكْرًا: فلانکس به هوی خوارنده و می شرابه وه سمرخوش بوو عه قنل و هوشی له دست دا.

سَكْرٌ الْبَحْرُ و خَوْه: دمری نارام بوو ۵ (سَكْرٌ بَصْرَهُ) چاوی له بینین مهنع کرا ۵ أَسْكَرَةُ الشَّرَابِ: شراب سمرخوشی کرد ۵ دهسگوتری: (أَسْكَرَةُ فَلَانٌ) فلانکس شتیک پیدا سمرخوشی کرد ۵ سَكْرَةُ: موبالغهی کرد له سمرخوش کردنیدا ۵

۵ سَكَّعَ فَلَانًا: وای له فلانکەس کرد گومرا بییو
 ۵ سمری ئی بشیوی نەزانی چی دمکاو چی ناکا ۵
 ۵ تَسَكَّعَ: بەمانا (سَكَّعَ) دئی ۵ ملی له بەتانو
 ۵ گومرایی ناو کەوتە ناو تاریکی تاوانو سمری
 ۵ خۆی بۆ رزگار ناکرئ ۵ السَّاكِعُ: غەریب ۵ بۆ
 ۵ ئافەرت دمگوترئ: (ساکعة) ۵ السُّكَّعُ: بەمانا
 ۵ (السَّاكِعُ) دئی ۵ السُّكَّعُ: گومراو سەر ئی شیواو ۵
 ۵ اَلسُّكَّعَةُ: شوینی زلکاوو گومرایی ۵ شوینی
 ۵ سەرسام بوونو رئ ئی تیکچون.

سَكَّفَ الباب أو البيت سَكْفًا: بۆ دەرگاگە یان بۆ
 ۵ خانومگە بەر بیلائی دروست کرد ۵ دمگوترئ:
 ۵ (ما سکت الباب) بەر بیلاو چەترم بۆ دەرگای
 ۵ خانومگە نەکرد ۵ اَسَكَّفَ فلان: فلانکەس بوو
 ۵ بە بۆیاخکەری قۆندەرە ۵ تَسَكَّفَ البابُ أو
 ۵ البَيْتُ: بەر بیلائی بۆ خانومگە دروست کرد ۵
 ۵ الإسكافُ: پینەچی (قۆندەرە چی، پێیلاو
 ۵ دروست کەر) ۵ الأَسَكْفُ من العین: شوینی
 ۵ روانی برژانگ ۵ پێلوی چاو هی لای خوارو ۵
 ۵ موی چاو ۵ السَّاكِفُ: سەر دەرگای خانوو ئەومی
 ۵ گرێژنەهی لای سمروی دەرگاگەیی تێدا دەسوڕئ
 ۵ السَّكَّافَةُ: پینەهی پینە چیبەتیو پێیلاو
 ۵ دروست کردن.

سَكَّ الشَّيْءَ سَكًّا: شتەگەیی بەست ؛ (سك الباب أو
 ۵ الخشب) بزمازی له دەرگاگە دان دەرگاگەن بە
 ۵ بزماز داکوئا.

سَكَّ الكلامَ سَكًّا: قەسەگە گوێچکەیی کەر کرد
 ۵ لەبەرئەومی بەهێز بوو ۵ دمگوترئ: (ماسك
 ۵ سمعی مثل ذلك) دەنگی وا گەورەم نەچۆتە
 ۵ گوێچکەموه ۵ (سَكَّ الباب) دەرگاگەیی داخست.

سَكَّ ما في بطنه من غائط وغره: ئەومی له وەرگیدا
 ۵ بوو بە شەلی هاتە دەر.

۵ هیدراتی کاربۆن دەردەهێندرئ، وەئی بە
 ۵ ئەندازەیی شەکرێ قەصەب و چەومەندر شیرین
 ۵ نیه ۵ سَكَّرَ العِنَبَ: جۆرێکە له شیرینی له
 ۵ تریدا هەیه ۵ هەروا له زۆر میوهی تریشدا
 ۵ هەیه ۵ له هەنگوینیشدا هەیه ۵ شەکر
 ۵ جۆرێکی بلورییه و له ئاودا دەتوێتەوه و بی
 ۵ رەنگە و تامی شیرینە ۵ شەکر یان شیرینی میوه
 ۵ هات: جۆرێکە له شەکر و سپییە و بلورییه و
 ۵ تامی شیرینە بە زۆری له میوهی تازەدا هەیه ۵
 ۵ هەروا له هەلانی گۆل و رووک و هەنگوینی
 ۵ هەنگدا ۵ السُّكَّرِيُّ: (الْبُرُّ السُّكَّرِيُّ)
 ۵ نەخۆشییەگە شەکرە تری له میزدا بەیدا
 ۵ دمکا، هۆکارەکانی زۆرن، گرنگەکەیان کەمیوونی
 ۵ هەرمۆنی (الأنسولين) کە سوتانی ئەو شیرینییه
 ۵ له خەلای جەستەدا رێک دەخا ۵ السُّكَّرِيَّةُ:
 ۵ قوتوی شیرینی ۵ السُّكَّرِيُّ: کەسێک زۆر
 ۵ سەرخۆش بی ۵ بۆ ئافەرت دمگوترئ:
 ۵ (السُّكَّرِيَّةُ) ۵ السُّكَّرِيُّ: زۆر سەرخۆش ۵
 ۵ السُّكَّرَانُ: رومکێکی بە تەمەنە له پێری
 ۵ بازینجانە له ساری میصرو هیندا دەپوێ، لق و
 ۵ پۆپی زۆری هەن و یەک بنکی هەیه ۵ گەلاکانی
 ۵ (عصيرية) و گۆلەکانی بنەفسجیە له بواری
 ۵ پزیشکیدا سویدی ئی وەردەگێرئ ۵ السُّكَّرُ: هەر
 ۵ شتێک بە شەکر شیرین کرابی ۵ سەرخۆش ۵
 ۵ بۆ ئافەرت دمگوترئ: (مُسْكَّرَةٌ) ۵ السُّكَّرِيَّةُ:
 ۵ دەوری پچوکی چێشت تێدا خواردن ۵ بەزۆری
 ۵ میوه و خۆراکی نیشتیها کەرمومیان تێدا
 ۵ دادەنرئ.

سَكَّعَ سَكْمًا: ملی له رۆیشتن ناو بۆ خۆشی نازانی
 ۵ بۆ کوئی دەچن ۵ گومرا بوو، سەرسام بوو.

سَكَّعَ فَلَانًا: له سمری فلانکەسی دا ۵ زەبیری
 ۵ ناراستەیی سمری کرد ۵ سَكَّعَ: بەمانا (سَكَّعَ) دئی

سَكَّ أذنيه: گویچه‌ی دمه‌هینان.

سَكَّ البَر: بیرمه‌ی به‌تنگه‌ی بمری لیدا، پان و پۆر نه‌بوو.

سَكَّ النُفُود: له‌سمر سکه‌ی پارمه‌ی چاپ کرد ۵ سکه‌ی له‌دراومکدا.

سَكَّ سَكَّأ: گویچه‌ی بچوک بوو به‌سه‌ریه‌وه

نووسا بوو زۆر له‌سه‌ری جیا نه‌بوونه‌وه ۵

توشی که‌ری بوو ۵ سَكَّ الأذن: کرکه‌ی

گویچه‌ی بچوک بوو ۵ استک: گرا، کلۆرای

نهما ۵ (انسك مسامعهُ) گویچه‌ی گرا ۵ که‌ر

بوو ۵ ده‌شگوتری: (ما إنسك في مسامعي مثله)

شتی وام به‌گویچه‌دا نه‌جووه ۵ تنگه‌بهر بوو

۵ استك الشجر أو النبات: درمخته‌که‌ی چرو پیر

بوو بۆشایی ناو لقو پۆی نهما ۵ إنسك: به‌ره‌و

پیش رۆی راسته‌و راست ۵ تَسَكَّ: پارپه‌وه،

لایه‌وه ۵ السُّكَّال: هه‌واو بۆشایی نیوان

ناسمان زه‌وی ۵ ده‌گوتری: (لا أفعل ذلك لـ

صعدت في السكك) بجه‌ی سه‌ر ناسمان من نه‌وه

ناکه‌م ۵ هه‌روا ناوه‌ی بۆ نه‌و شوینه‌ی به‌ره‌ تیری

نی‌هایم ده‌کری ۵ السُّكَّاء: به‌مانا (السُّكَّك) دئ

۵ ناده‌میزادی گویچه‌ی بچوک ۵ که‌سینک هه‌ر به

رای خۆی بچوئینه‌وه‌و نامۆزگاری که‌سی به

گویدا نه‌چی ۵ السُّكَّ: ته‌بیات ناشیرینی به‌د

سروش‌تو به‌د ره‌وش‌ت ۵ بزمار ۵ بیری تنگه‌

به‌رو ته‌سک ۵ زرنی نه‌لقه‌ ته‌سک ۵ بیناو

دیواری راست ۵ کانگه‌ی راست ۵ ده‌گوتری:

(ضربوا بیوتهم سِکَاكاً) خانومکانیان به‌ریز

دروست کردون ۵ (ذَارُ السُّكِّ): باله‌ خانه‌ی

دراوو چاپ کردن ۵ شوینی سکه‌ی لیدانی پاره ۵

کارگه‌ی پاره‌ی لیدان ۵ السُّكَّ: رینگه‌ی تنگه‌

به‌ری گراو ۵ کونی دوپشک یان جالجالۆکه ۵

زرنی نه‌لقه‌ بچوک ۵ بیری تنگه‌ به‌ر

هه‌نچندراو ۵ به‌د سروشت ۵ ده‌گوتری: (هه‌ر

یفعل ذلك بَسْكَ طبعه) به‌هۆی به‌د ره‌وش‌تی نه‌و

نه‌وکاره‌ دمکا ۵ جۆرنیکه‌ له‌ بۆنی خۆش تیکه‌ل

به‌ میسکو رامک ده‌کری ۵ السُّكَّاء: مینینه‌ی

(الأَسْك) زرنی نه‌لقه‌ بچوک ۵ السُّكَّال:

که‌سینکه‌ پیشه‌ی سکه‌ی لیدان بی ۵ السُّكَّاء:

مینینه‌ی (السُّكَّك) ۵ رینوارو ره‌وته‌نی ۵ السُّكَّاء:

ریزه‌ دارو ریزه‌ دار خورما ۵ رینگه‌ی راست و بی

که‌ندو له‌ند ۵ سکه‌ی شه‌مه‌نده‌فه‌ر ۵ کۆلان و

که‌ره‌ک ۵ دراوی ناسن ۵ گاسنی هه‌وچار ۵

ده‌شگوتری: (أخذ الأمر بِسَكِّه) له‌کاتی خۆیدا

کارمه‌ی نه‌نجامدا ۵ پان ده‌گوتری: (فلان صَغِبُ

السُّكَّه) فلانکس راپه‌وه له‌سهر کاری خۆی

به‌رده‌وام نابین ۵ (أصحاب السُّكَّك) کار

به‌ده‌ستانی پۆسته ۵ السُّكِّي: بزمار ۵ دینار ۵

السُّكِّي: پالدراو بۆلای سکه ۵ پۆسته ۵ السُّكُّل:

ماسیبه‌کی ره‌شی گه‌وره‌یه‌و دریزه ۵ الإسكَّة:

په‌یزه‌ی گوازراوه ۵ به‌نده‌ری که‌شتی ۵

نه‌سکه‌له.

سَكَمَ سَكْمًا: له‌به‌ر پیری و بی هیزی هه‌نگاوی

کورتی هه‌لینان ۵ السُّكْمُ: که‌سینکه‌ له‌به‌ر

پیری و لاوازی هه‌نگاوی کورت به‌هاوین.

سَكَنَ المتحرك سَكْرًا: جم و جوله‌که‌زه‌که‌ خپ بوو

خوستی نی‌بیرا.

سَكَنَ التَّكْلُمُ: هسه‌ که‌رمکه‌ بی‌ده‌نگ بوو.

سَكَنَ المطر: باران پیرا.

سَكَنَ الرِّيحُ: ره‌مه‌باکه‌ که‌وت ۵ نارام بۆوه.

سَكَنَ النفس: دل و دهرونی نارامی گرت.

سَكَنَ اليه: نارامی پئی گرت، و مگری بوو ۵

نیسراحتی لا کرد.

سَكَنَ الحرفُ: بپتەكە بزوینی نه بوو.

سَكَنَ المکانَ ربه: لهو شوینی و جیگاها نیشه جی

بوو ۵ نهو شوینهی کرده نیشتمانی خوی.

سَكَنَ فلانَ سكرتةً و سکانةً: فلانكەس ههزار بوو ۵

اسكَنَ فلانَ: بهمانا (سَكَنَ) دئ ۵ اسكَنَ المتحرکَ:

خوستی له جم و جوتكهرمكه بری ۵ اسكَنَ فلاناً

المكانَ رفيه: فلانكەسی لهو جیگاها نیشه جی

کرد ۵ اسكَنَ المكانَ فلاناً: نهو شوینهی دا به

فلانكەس بۆنهوی تییدا نیشه جی بیی ۵

اسكَنَ اللهَ فلاناً: خودا فلانكەسی ههزار کرد ۵

اسكَنَ الفقرَ فلاناً: ههزاری برستی له فلانكەس

بری و بی هیزی کرد ۵ ساكَنَه: له گه ئیدا له

خانوو كهدا نیشه جی بوو ۵ سَكَنَ المتحرکَ رهوه:

بزوینهكەسی له جم و جوت خست ۵ بپتە

بزوینهكەسی له حهرمكه خست ساكنی کرد ۵

سَكَنَ فلاناً المنزلَ: فلانكەسی له مهنزله كهدا

نیشه جی کرد ۵ سَكَنَ القنأةَ: شم شیرمكهی به

ناگر تهعدیل کردو راستی کردموه ۵ سَكَنَ

الكلمةَ: لهسر کۆتایی وشهکه وهستاو بزوینی

نه دایه ۵ استكن فلان: فلانكەس زهلیل و داماو

بوو ۵ استکان: بهمانا (استکن) دئ ۵ تساکنوا:

به کۆمهله بهیهکه وه له خانوو كهدا نیشه جی

بوون ۵ تسكَنَ: ههزار بوو، خوی و مکوو ههزاران

لیکرد ۵ نارامی گرتو هیواش بۆوه ۵ تَسَكَنَ:

بهمانا (تَسَكَنَ) دئ ۵ السَّاكِنُ: بیتجهوانهی جم و

جوله ۵ بۆ مینه دهگوترئ: (السَّاكنة) ۵

السكاکيني: پالدراو بۆلای (السكاکين) ۵

دروست كهری كیردو چهقۆ ۵ السُّكَّانُ: نهو

شتهی لهنگهری كهشتهی رادمگري و ناهیلئ

كهشتیهكه جم و جوت بكاو له ریرهوی خوی

لابدا ۵ السِّكِنُ: كیرد، چهقۆ ۵ السِّكِينةُ: بهمانا

(السِّكِينُ) دئ ۵ السُّكُنُ: خاوو خیزان و

دانیشتوی ناو خانوو مهنزل ۵ السُّكُنُ: مهنزل و

شوینی تییدا چهوانه وه ۵ بزبو ۵ نیشه جی

بوون له خانوو مهنزلها بهی کرئ: ۵ السُّكُنُ:

خانوو مهنزل ۵ همر شتیک دل پی نارام بیی و

رحمتهی به گیان بههخشئ ۵ هاوسهر ۵ ناگر ۵

سۆزو بهزمی ۵ خیرو بیرو بهرمکته ۵ بزبو ۵

السُّكُنِي: بهمانا (الإسکان) دئ. ههروا بهمانا

نهومیه نادهمیزایدیک یان خیزانیک له

خانویکدا نیشه جی بکهی بهی کرئ ۵ خانوو

مهنزل ۵ السُّكُنَةُ: دل نارامی و نارام بوونه وه ۵

السُّكُنَةُ: خانوو مهنزل ۵ شوینی راگیر بوونی

سهر له ملدا ۵ دمشگوترئ: (ترکهم علی

سکاتهم) نهوانم جی هیشت لهسر حال و باری

خویان و هیج نهگۆرا بوون ۵ السُّكِينَةُ: كجۆلهی

روح سوک و زهریضو چوست و جالاک ۵

السُّكِينَةُ: نارام گرتن و پشودان و وهستان ۵ بار

هولی و خۆ گری ۵ السُّكُنُ: شوینی نیشه جی

بوون ۵ السُّكُنَةُ: ههزاری و زهعیفی ۵ السُّكُنِي:

كهسك نهومندهی نهی ژمانی دابین بكا ۵

ههزار ۵ گهردن كهج و لاوازو ژیر دهسته و بی

دهسهلات ۵ بۆ نافرته دهگوترئ: (سكينة) ۵

السُّكُنَجِيْنُ: شهرابیکه تیکه له له شیرینی و

ترشی (واته: مزه) ۵ له وشهیهکی فارسی

وهرگراوه كه (سرکا أنطین) ه.

سَلَا الدُّنُّنُ أَوْ الرُّبْدُ سَلْنَا و سَلَا: رۆنهكەسی به گهرم

کردن تواندموه.

سَلَا السَّمِيمَ و غیره: کونجیهکەسی گوشی و

رۆنهکەسی دهرهینا. ۵ سَلَا فلاناً: له فلانكەسی دا

۵ دهگوترئ: (سلاه مائة سوط) سهد شوپکی لیدا

۵ (سالا الدرهم) زۆر زوو درههمهکانی

لی کذا) په پرموی شوینی فلانکسم کردووه له فلان شتدا ◊ ریبازو شیوازی نووسین ◊ ریزی دار خورما. ◊ السَّالِبُ: نهو نافرتمهیه: مندالی نی رفیندراپی ◊ لهباری چوبی ◊ السَّلَابُ: پوښاکیکي رشه نافرتم به بونهی تمعزییه و رودای ناخوشهوه دهیپوښی ◊ السَّلْبُ: رویشتنی خیرا ◊ السَّلْبُ: دهسته دوی نامیری جوت (دهسته دوی هوجار) ◊ السَّلْبُ: همرشتیک له کهسیک بسیندری و مگوو پوښاک و چهک و ولاغی سوارپی ◊ دهگوتری: (أخذ سلب القتل) نهسابی گوزراومگی برد یو خوئی ◊ توپکلی درخت و روک ◊ یان همصهپی هه لکیشراو ◊ یان توپکلی درختی ومها که سلهو زمبیلوه به چنه و شتی وای نی دروست بکری ◊ پرزو توپکلی درختیکه له ولاتی په من جهلی نی دروست دمکری ◊ توپکلی درختی دؤم خورما ◊ نهگمر بؤ ناژدی سمرپراو به کار هات مهیست پیستی ورگو ریخوله کانیتمی ◊ السَّلْبَةُ: روتبون له پوښاک (سفوری) ◊ السَّلْبَةُ: جوړیکه له حمل و گوش ◊ که له پرزو پالی درخت و روک دروست دمکری ◊ السَّلْبُوتُ: کهسیک زور شت برهینن ◊ یان کاری سمرگی شت رفاندن بی ◊ السَّلْبِيَّةُ: به لای فمیله سوفه کانه وه حاله تیکي دمرونیه سمر دمکیشن بؤ تمبهلی و راریس له جم و جول و هلس و کهوتدا ◊ وا دمب سمر دمکیشن بؤ له گل و گوکهوتن و جهسته له کار کهوتن ◊ یان به کهسیک دهگوتری نه ندامه کانی جهسته ی هاریکاری په کتر نه کمن ◊ السَّلَابُ: دروستکری به چنه و زمبیلوه و سله و شتی له و جوړه ◊ یان هرؤشیاری نه و جوړه شتانه ◊ السَّلْبَةُ: پیاوینک زور شت برهینن ◊ السَّلْبِيَّةُ:

سکه لیدان ◊ (سلا فلاناً کذا درهماً) نهومنده درمه ی بؤ فلان سکه لیدا.

سَلَا التَّخْلَةُ: چقلی دار خورما که ی دهرهینان ◊ اسْتَلَا الزُّبْدَ أَوْ الدَّهْنَ: به مانا (سَلَاَهُ) دئ ◊ السَّلَاءُ: رُون و شتی وای به مخرج خالص و بی خهوش بی ◊ السَّلَاءُ: چقلی دار خورما ◊ تاکه کی (سَلَاءَهُ) ◊ تیر نه گمر له سمر شتیه چقلی دار خورما بی ◊ بالندیه کی رنگ بوری قاج دریزه ◊ السَّلْوَةُ: رونه که ره ◊ رُون.

سَلَبَ الشَّيْءَ سَلْبًا: به زور شته که ی نی ستاند ◊ سَلَبْتُ فَلَانَةً فِرَاذَةً أَوْ عَقْلَهُ: فلان نافرتم دئی بردووه و عهقلی نی ستاندوه.

سَلَبَ فَلَانًا: که ره سی جهنگی فلانکه سی بؤ خوئی بردو دهستی به سردا گرت ◊ چهک و پوښاک نی ستاندو روتی کرده وه.

سَلَبَ الشَّجَرَ أَوْ الْبَاتَ: توپکلی درخته که یان رومکه که ی دامالی سپی کرده وه، که لا میومکه ی رنی و مراندی. ◊ سَلَبَ الْقَضِيَّةَ: نامرپی سله پی خسته ناو رسته ی (قضیه) ی مه نطیقه که وه ◊ سَلَبْتُ الْمَرَأَةَ سَلْبًا: نافرتمه که پوښاک پوښی ◊ اسْلَبَ الشَّجْرُ وَغَرَهُ: درخته که به رکه ی و مری و که لاکه ی کهوته خوارو، روت بوو ◊ اسْلَبَ الثَّمَامُ: بل و پرشه که ی دهرهینا ◊ اسْلَبْتُ الْحَامِلُ: ژنه سک پرکه منداله که ی له بارچوو ◊ یان منداله که ی بوو لییان ستاند، یان به هوئی مردنی منداله که وه جهرگی سوتا ◊ (فهي مُسْلَبٌ وهي سلوب) ◊ سَلَبْتُ: به مانا (سَلَبْتُ) دئ ◊ سَلَبْتُ الْحَامِلُ: به مانا (اسْلَبْتُ) دئ ◊ (فهي مُسْلَبٌ) ◊ اسْلَبْتُهُ: به مانا (سَلَبْتُ) دئ ◊ تَسَلَبْتُ فَلَانَةً: به مانا (سَلَبْتُ) دئ ◊ الأَسْلُوبُ: ریباز، شتیه و شیواز ◊ دهگوتری: (سلکت اسلوب فلان

بپری درهختی نهرمه یان درهختیکه حوشر
 حمزی لیهتی و گه لاکهی دهخوا ◊ السُّلْجَانُ:
 بهمانا (السُّلْجُ) دئ. یان جۆرئیکه لهو ◊ السُّلْجُ
 من الطعام: خواردنی خوُش که به ناسانی قوت
 بچن ◊ السُّلْجَةُ: داری ساج که دهرگا و شتی وای
 نِ دروست دمکری ◊ السُّلْجَمُ: بپاوی درئز ◊ یان
 تیری درئز ◊ السُّلْجَمُ: ریشی بر ◊ سهرو دهمو
 جاوی درئز ◊ بیری و ناوی زۆر بی و کۆنه بیر
 بی ◊ رومکی گهرجهک: جۆره رومکیکه له
 بپری (الصلییات) دهرپوندری بۆنهوهی
 رۆنهکهی نِ بگری بۆ جراو روناکی، نیستا
 بهکاردی بۆ جهورکردنی نینجانهی دۆلاب و
 شتی و بۆنهوهی هاتوجویان خوُش بی ◊
 السُّلْجَمُ: نهمبی درئز، بپاوی درئز، تیری درئز.
 سَلَج سَلْحًا وَسَلْحًا: ریخی کرد، توراندی ◊ اسْلَحَهُ
 السُّوَاءُ: دهرمانهکه وای لیکرد پیسایی بکا،
 بتورپینن ◊ سَلَحَهُ: بهمانا (أَسْلَحَهُ) دئ.
 دهگوترئ: (سَلَحَ الْعُثْبُ الْمَاشِيَةَ) گیاکه وای کرد
 نازه لهکه بتورپینن ◊ سَلَحَ فَلَانًا: چهکی دا به
 فلان ◊ سَلَحَ إِتَاءَ السِّمَنِ: گوزهی رۆنهکهی به
 جۆره (روب) یَک چهور کرد، ههنوی ◊ تیف
 تیفهی دا ◊ تَسَلَّحَ: خوُی چهکدار کرد، چهکی
 ههنگرت ◊ تَسَلَّحَتِ الْإِبِلُ وَغَيْرَهَا بِأَسْلِحَتِهَا:
 حوشرمهکه قه له و بوو له پئیش جاوی
 خاومنهکهی جوان بوو ◊ الْإِسْلَاحُ: جۆره
 رومکیکه که حوشر بیخوا شیری زۆر دهمبی ◊
 السَّالِحُ: چهکدار، خاومن چهک ◊ السَّلَاحُ: ناوه
 بۆ چهکی شهر بهگشتی چ له وشکانی چ له
 دهریادا چ له چهوادا ◊ دهسگوترئ: (أَخَذَتْ
 الْإِبِلُ سِلَاحَهُ) حوشرمهکه قه له و بوو له پئیش
 جاوی خاومنهکهی جوان بوو ◊ ههروا ناوه بۆ
 (السِّمَکِ الرَّامِحِ) که نهمستیریهکی ورشه داره و

رفیندراو ◊ دهگوترئ: (رجل سلب العقل)
 بپاویکه عهقلی نِ ستیندراوه ◊ سَلَّتَهُ سَلْتًا:
 روتی کرد، رایکشا ◊ نهوهی لهسمری بوو لایدا
 ◊ نهوهی لهناویدا بوو بردی ◊ ریخۆله ◊
 بهدمستی دهری هینا ◊ چی تیدا بوو هینایه
 دهر ◊ سَلَّتَتِ الْمَرْأَةُ الْحِضَابَ عَنْ يَدِمَا وَرَهْمَا:
 نافرتمهکه خهنه و وسمهکهی له دمستی و حاجی
 کردموه.

سَلَّتَتِ الشَّعْرَ أَوْ الرَّأْسَ: سهری تاشی ◊ (سَلَتَ
 الثَّنِيَّ) شتهکهی برپهوه ◊ (سَلَّتِ الْأَنْفَ) لوتی
 بری ◊ (سَلَّتَ فَلَانًا) له فلانکهسی دا ◊ إِسْلَمْتُ:
 بهمانا (إِسْلَمَ) دئ ◊ الْأَسْلَمُ: گوی براو.
 السُّلَاكَةُ: ههر شتیک ببردی و برندرتیهوه ◊
 کراندنی نهو چلک و پلک و کیشه کۆنهی به
 قهراخی قسهوه و منهجهل و لهگه نهوه
 دهمپینتیهوه بۆ نهوه پاک بکرتیهوه ◊ السُّلْتُ:
 جۆره جۆیهکه سوی پئوه نیه، توینکی نهین،
 وککوو گنم وایه، له غهوری ئوردن و له حیجاز
 ههیه ◊ السُّلْتَاءُ: مپینهی (الأسلت) ◊
 نافرمتیک خهنه و وسمه لهسهر نهگری و
 میکیاج نهکا ◊ السُّلْتَةُ: له دمستی دهرچون و له
 کیس چون ◊ دهگوترئ: (ذهب مني سلْتةٌ) له
 نکاو له دمستم دهرجوو ◊ سَلَبَتِ الْإِبِلُ سُلْجًا:
 حوشرمهکه رومکی سولجی خواردو توراندی،
 سکی جوو.

سَلَجَ الْفَصِيلُ النَّاقَةَ: بیچومهکه شیری حوشرمهکهی
 مزی.

سَلَجَ اللَّقْمَةَ: باروهکهی فوتدا ◊ إِسْتَلَجَ الشَّرَابَ:
 خیرا شهرابهکهی ههلقوراندو زوو خواردیهوه ◊
 تَسَلَّجَ الطَّعَامَ وَرَهْمًا: خواردنهکهی فوتدا. ◊ تَسَلَّجَ
 الشَّرَابَ: شهرابهکهی به فورگییهوه ناو
 ههلقوراند ◊ السُّلْجُ: جۆره رومکیکه نهرمه له

سَلَخُ الریحُ مامرت به: رمه‌بایکه هرچی هاته
پیشی رابدا.

سَلَخُ الکلافة: له قسه‌کان هندیکی لابردو قسه‌ی
تری بردنه شوینی قسه لابراومکان که هه‌مان
ماناو مه‌بهستیان دمگه‌باندا.

سَلَخُ موضع الماء: شوینی ناومک‌هی هه‌لک‌مندا.

سَلَخُ الطعامُ والشرابُ سَلَاخَةً: خواردنه‌که بی تامو
خوئ بوو هیج تامی نه‌بوو ۵ سَلَخُهُ: به‌مانا
(سَلَخُهُ) دئ ۵ اِنْسَلَخُ: دهرکه‌وت، گوروا، پیستی
لی دارن‌درا، که‌ول کرا ۵ تَسَلَخُ: به‌مانا (اِنْسَلَخُ)
دئ ۵ اَلْاَسَلَخُ: نه‌صلع؛ سمر روتاوه ۵ سوره
فلهو زور سور ۵ شله ۵ السَّالِخُ: رهماری زور
رهمش ۵ ده‌گوتری: (أَسْرَدَةُ سَالِخُ) رهمشی زور
رهمش و هه‌ترانی ۵ بؤ مئینه ناگوتری: (سَالِخَةُ)
به‌لکو ده‌گوتری: (أَسْرَدَةُ) ۵ نه‌و جوژه ماره
زور گازنده‌و کوشندنه، بؤیه پیستی ده‌گوتری:
(سَالِخُ) چونکه هه‌موو سالی توئیزی خوئی فرئی
دندا ۵ گروپیه‌که توشی پیستی حوشتر ده‌بی.

السَّلَاخَةُ: پیشه‌ی پیستی گوروین، که‌سیک نیسی
نه‌ومبی ۵ السَّلَخُ: پیستی گرواو ۵ کۆتایی مانگ
۵ السَّلِخُ: پیستی گورواو ۵ السَّلِخُ: نه‌و ریسه‌ی
به‌سمر ته‌شیه‌وه هه‌لک‌راوه. ۵ السَّلَخَةُ: یه‌کجار
گروین ۵ پارچه‌یه‌ک له شتیکی تر دامالدرئ ۵
له زاراوی چاپه‌مه‌نیدا پارچه‌یه‌ک له پلیت و
صفحه‌ی پیش نه‌وه‌ی شتی له‌سمر چاپ بکری ۵
السَّلِخَةُ: شیوه‌ی گروین ۵ السَّلَاخُ: که‌سیک
پیسایی زور بکا (گو گه‌وره) ۵ که‌سیک پیشه‌ی
گروینی پیستی بی ۵ السَّلِخُ: گورواو ۵
خواردنیکی تامی نه‌بی ۵ السَّلِخَةُ: بیجوی تازه
له‌دایک بوو ۵ له‌ بواری بؤنو عه‌تردا شتیکه
ده‌لئی توئیکله‌و دامالدراره ۵ له‌ دره‌ختی باندا

که‌وتۆته باکورموه به‌رامبهر (السماک الأعزل)
که‌ که‌وتۆته باشورموه ۵ السَّلَاخُ: هرچی له
گه‌ده بیته دهرموه له پیسایی ۵ السَّلِخُ: به‌مانا
(السَّلَاخُ) دئ ۵ السَّلِخُ: روبیکه گوزه‌و دیزه‌ی
رۆنی بی جه‌ور دمکری ۵ السَّلِخُ: ناوی باران که
له‌ حال و جوئیدا ده‌مئینه‌تموه ۵ السَّلِخُ: بیجوووه
که‌و؛ که‌و بار ۵ السَّلَاخُ: که‌سیک پیسایی زور
بکا (گو گه‌وره) ۵ اَلْمَسَلِخُ: شوینی جه‌ک دانان
(مه‌رجه‌ب) ۵ همر شوئینیکی ترسناک بی و
بؤلیس و سه‌ریاز به‌جه‌که‌وه لئی رابوه‌ستن بؤ
پاریزگاری کردنی ۵ کۆمه‌لئیک جه‌کدار که‌ له
سه‌نگه‌رو مه‌خفه‌ردا کۆبینه‌موه بؤ جاو دئیری و
پاریزگاری ۵ اَلْمَسَلِخَةُ: به‌مانا (اَلْمَسَلِخُ) دئ ۵.

السَّلَخَانَا: سوله‌حفات: (کیسه‌ن) چه‌یوانیکی
(وشکی و ته‌رییه) له‌ پییری زه‌واحیفه‌کانه
سندوقیکی نیسق ده‌وره‌ی جه‌سته‌ی داوه به
پوله‌که‌ی بچوک دابؤشراوه ۵ سَلَخَتِ الحَيْئَةُ:
مارمه‌که توئیزی فرئیدا ۵ (سَلَخُ الشهرُ) کۆتایی
مانگ هات ۵ مانگ ته‌واو بوو.

سَلَخُ النبات: روومه‌که‌که دوا‌ی وشکی سه‌وز بوو.

سَلَخُ الجِلْدُ وغره: پیسته‌که‌ی گرو دیمالی.

سَلَخُ الخُرُّ أو الجربُ الجلْد: گه‌رما یان گروینی
پیسته‌که‌ی سوتاندا.

سَلَخُ ثِيَابُهُ: بۆشاکه‌که‌ی داکه‌ندا، داپرنی ۵ (سَلَخُ الله
النهار من الليل أو الليل من النهار) خودا شه‌وی
له‌ رۆژ داپرنی یان رۆژی له‌ شه‌و داپرنی، لیکی
جیاگردنه‌وه.

سَلَخُ فلاناً: به‌قه‌سه‌ی ناشیرین فلانک‌سه‌ی نه‌زیه‌متدا.

سَلَخُ فلانٍ شهرةً وغره: فلانک‌سه‌س مانگه‌که‌ی به‌رئ
کرد، که‌وته کۆتایی مانگ.

تەسبىجەكەي پې دەھۆندىرئىتەھە ۋ مىرۈى سېى
 لە رېزى ملوانكەدا ۋ گوارى زېرۈ خشل ۋ چار
 شىۋەو چارمكەو دەسمال ۋ السلسل: نەومىيە
 كابرا مىزى پى راناگرى ۋ الملسنة: جۆرە
 رومكېكە لە دەشتا پيدا دەروئ ۋ السلسيل:
 شەراپىكە بە ناسانى لە قورگ دەچىتە خوارو
 گوارايە ۋ ناۋى كانياۋىكى ناو بەمەشتە ۋ پان
 ناوہ بۆ ھەموو سەرچاۋەو كارىزاۋىك بە
 خىرايى جەرمىيان بكا ۋ سلسل الاشياء:
 شتەكانى پىكەھە ھۇنىنەھە ۋ مكوو زنجىرە ۋ
 دەگوترى: (سلسل الأعداد) ژمارمكانى ريز
 كردن ۋ سلسل الماء ونحوه: ناومكەى رۆكردە
 خوارو ھەلى رشتو جۆگەلەى پى بەست ۋ
 سلسل الحيران ونحوه: ئازەلەكەى بەستەھە، بە
 زنجىر بەستىيەھە ۋ (سلسل الثوب): ۋىنەى لە
 قوماشكەدا دروست كرد ۋ مكوو زنجىر ۋ
 تسلسل: كەوتنە شوين يەك ۋ زنجىر ميان بەست.
 تسلسل الماء: ناومكە جۆگەلەى بەست ۋ سەر بەرەو
 خوار رەوان بوو ۋ رويەرى ناومكە ۋ مكوو زنجىر
 خۆى نىشاندا كاتى ھەوا لىيدا ۋ تسلسل الشئى:
 شتەكە تىكىيەھە ھاۋىشتو شىۋا ۋ تسلسل
 الثروب: كراسەكە ئەومەندە لەبەر كرا ھەتا
 رايەلەكەى تەنك بوو ۋ السلاسل: لىب كە رەق
 ھەلدئى ۋ دەكموتىتە سەرىەك ۋ ھەورە
 بروسكەكە بە شوين يەكدا لىبداۋ پىچاۋ پىچ
 بروسكەكە ۋ مكوو زنجىر دىتە بەرچاۋ ۋ ئەگەر
 لە باسى كىتپىدا گوترا مەبەست دېرەمكانيەتى ۋ
 السلاسل: ناۋى شىرىن ۋ سافو گواراۋ خۇشپۇ
 بە گەرودا ۋ كە خورايەھە لە گەرودا زنجىر
 بېمەستىۋ بە خۇشى قوتچى ۋ السلسال: بەمانا
 (السلاسل) دئ ۋ دەگوترى: (ماء سلسال)
 ناۋىكە بە ناسانى بە گەرودا دەرواتە خوار

بە رۇنى بەرۋوبومەكەى دەگوترى پىش
 كۆلاندن ۋ كردنى بە مرمبا ۋ المسلخ: درەختى
 خورما كە بەرسىلەكەى بلاۋ دەپىتەھە ۋ ھىشتا
 سەوزە ۋ پىست ۋ دەگوترى: (هو ملك أو حمار في
 ملاح انسان) ئەو فرىشتەيە پان گوى درىزە
 لە پىستى نادەمىزادايە ۋ مكوو دەگوترى:
 (گورگە لە پىستى مەردايە) ۋ المسلخ: شوينى
 گروينى ئازەل ۋ شوينى دامالىنى پىست ۋ
 المصلحة: بەمانا (المصلحة) دئ.

سلسل الشئى سلسا: ناسان بوو، نەرم بوو، ملەكەچ
 بوو ۋ دەگوترى: (شراب سلس) شەراپىكى
 گوارايە خۇش بە قورگدا دەرواتە خوار ۋ
 (سلس البرل) مىزەكە رانەومەستا ھاتە خوار ۋ
 (سلس لە بچقە) مافى خۆى دايە بە ناسانى ھىچ
 گرىۋ گۆل ۋ تەگەرى تى نەخست ۋ (سلست
 النخلة) دار خورماكە بنكى لقو پىرژمكانى
 نەمان لى بونەھە ۋ سلست الغشبة: دارمكە
 گەندەل بوو رزى.

سلسل سلاسة: نەرم بوو، ناسان بوو، ملەكەچ بوو
 سلسل سلسا: عەقلى نەما، بى عەقلى بوو (ھەر
 منلوس) ۋ اسلمت النخلة: دار خورماكە بنكى
 لقو پىرژمكانى لى بوونەھە ۋ بەرسىلەكەى بلاۋ
 بۆۋە ۋ اسلمت الناقة: حوشترەكە بە نەكاملى
 بىچۈى بوو ۋ پىش ۋەخت بىچۈى بوو ۋ اسلس
 الشئى: شتەكەى نەرم ۋ ناسان كرد ۋ سلس
 الحلي: خشلەكەى رىك خست ۋ رازاندىيەھە بە
 گەھەرۋ شتى بەنرخ نەك بە متو مىرو.

السلاسل: نەمانى عەقلى ۋ شىت بوون ۋ السلاسة
 (سلاسة اللفظ): ناسانى ۋ خۇش ئاۋازى لەسەر
 كۆنچكە ۋ كۆنجانى ۋ ناسانى لەسەر زوبان ۋ
 ماناى ناشكرا ۋ السلسل: ئەو بەنەى

ناردو سرکه و ناوی لیمو و خوی ◊ السَّلِيطُ: همر
 رُونِيك له دمنکی کونجی گوشرابی ◊ السَّلَاطُ:
 ددانی کلیل ◊ المسلوط: دمگوتری: (رجل مسلوط
 اللحية) پیاویکه مووی ریشی نهملاو نهولای
 رومستی تهنکه ◊ اِسْلَنْطَح السوادى: شیومهکه
 فراوان بوو ◊ اِسْلَنْطَح الشين: شتمکه درنژ بوو
 پان بوو ◊ اِسْلَنْطَح الرجل: پیاومهکه کرایهوه
 پشویدا ◊ لسمر پشت پان بمره و دم راکشا ◊
 سَلَطْتُهُ: کردی به سولتان و پاشا ◊ تسلطن: بوو
 به سولتان و خاومن دسهلات ◊ السُّلْطَانُ:
 مهلیک، پاشا، فرمان رهوای ولایت ◊ بؤ میینه
 دمگوتری: (سُلْطَانة) ◊ هیزو تواناو دسهلاتی
 زبیر بارکردن ◊ بهلگه و دهلیل ◊ السلطانية:
 قاپیکه، لهگهنیکه له سولالت دروست دمگوتی
 خواردن تیدا دهخوری ◊ به کوردی پنی
 دهلین: (کاشی) ◊ السُّلْطَنَة: ناوچه و پانتایی زبیر
 دسهلاتی سولتان.

سَلَعَ رَأْسَهُ سَلْعًا: سمری شکاند. ◊ سَلَعَ الطريق:
 ریگاکهی راکیشا کهندو لهندی تهخت کردن،
 چال و چوینی پرکردنهوه کردی به جاده ری.
 سَلَعَ جِلْدَهُ سَلْعًا: پیستی شهقار شهقار بوو ◊
 بهلکه بوو. ◊ سَلَعَ الرجل: پیاومهکه پشتی
 دهرپری و شان و شهپیلکی خوارو خنج بوون ◊
 اسْلَعَ فلان: فلانکس بوو به خاومن کالاو
 شتومهک ◊ سَلَعَ الجلد: پیستهمهکی قهلاشت
 ههلیدری ◊ اِسْلَعَ جِلْدُهُ: پیستی شهقار شهقار
 بوو ◊ تَسَلَعَ: بهمانا (اِنْسَلَعَ) دئی ◊ الاَسْلَعُ:
 پیست قهلاشاو ◊ پیست بهلکه ◊ پیست
 دهرپریو ◊ پشت کۆم و شان و شهپیلک خوارو
 خنج ◊ اَسْلَعُ: شهقبونی پیست ◊ قهلاشت
 بردنی کتیو شتی وا ◊ السَّلْعُ: شهقبونی کتیو ◊

چونکه شیرین و گوارایه ◊ (ماء سَلَسَل) ناومهکه
 رهشما لییداو روبهرمهکی ومکوو زنجیر
 دمنوینن ◊ اَلْمُسْلَسَلُ: مندالی رُوح سوك ◊
 اَلْسَلْسَلَةُ: نهلقه نهلقه تیخراو ◊ به شتی
 زنجیره ناسا دمگوتری ◊ ومکوو دهلین: (سِلْسِلَة
 مقالات أو مؤلفات) ◊ همروا به بروسکهبهک
 دمگوتری به پانتایی ههورمهکه رابشکی ◊
 (سِلْسِلَة الجبال) زنجیره کیو ◊ ریزه کهز که
 بهک بهدوای یهکدا بهبهکهوه بهستراين ◊
 اَلْمُسْلَسَلُ: دمگوتری: (ثوب مُسْلَسَلٌ)،
 قوماشیکه وینهی ومکوو زنجیری تیدا کراون ◊
 قوماشی خراپ چندراو رزیو ◊ حمدهینی
 پیغهمبهر (د.خ) که حمدهت گیرهومکانی تا سمر
 پیغهمبهر حمدهتکه یان له بهکتر بیستین ◊
 ریوابهتمکه بر بر نهبن.

سَلَطَ الطَّعَامَ سَلْطًا: خواردهمهنی یهکه، رونی
 کونجی تیگرایی. ◊ سَلَطَ فلان سلاطة و سُلْطوة:
 فلانکس زمانی درنژ بوو.

سَلَطَ فلان سلاطة و سُلْطوة: بهمانا (سَلِطَ) دئی ◊
 (فهر سلط وهي سَلِطَة) ◊ سَلَطَهُ: دسهلاتی
 رههای دایه، بالادستی کرد ◊ وای لیکرد
 بتوانی کۆنترولی بکا ◊ تَسَلَطَ علیه: بالادست
 بوو، بهسمریدا زال بوو ◊ السَّلَاطِطُ: همنگوتکه
 ههویری گهوره، نانی گهوره ◊ السُّلْطُ: بههیزو
 تهوژم ◊ زمان درنژو زمان تیز ◊ پیاوی چهقه
 چهنای زمان درنژ ◊ السُّلْطُ: تیر: که هیچ
 زیبکه و گرناپیهکی پیوه نهی ◊ السُّلْطَةُ:
 دسهلات و بالادستی و دست لی گیربوون ◊
 السُّلْطَةُ: تیری بارکی درنژ ◊ قاپیکه
 حمهشیه و کاو شتی وای تیدمکری ◊ السُّلْطَةُ:
 زهلاته ◊ سهوزی ورد کراو ◊ ماستی ترشاو پان

امر: له کارمه‌دا فلانکەسی وەک خۆی لیکرد ۵
 سَلْفَ فلان: فلانکەس سولفەى خوارد ۵ سَلْفَ
 الخئيف: خواردنى خسته بەردەم میوانەکە،
 بەلام کەم بوو ۵ سَلْفَ الشئى: شتەکەى پيش
 خست ۵ سَلْفَ فلاناً مالاً: مالى به قەرز دا به
 فلانکەس.

اسْتَلْفَ: قەرزى کرد ۵ تسالف الرجلان: ئەو دوو
 پیاوھ دوو خوشکیان مارە کردن بوون به ناوەن
 زاوا ۵ تَسَلْفَ: بۆ (مطارعة)ى (سَلْفُ) دى ۵
 سلفهى خوارد ۵ تَسَلْفَ منه: پارەى ئى قەرز کرد
 ۵ الأسلفة: خەزورو زاوا بەندى ۵ السالفَةُ:
 لامل، ئەستۆ ۵ گەردنى ئەسب ۵ السلاف:
 باشترین شراب و بوخته‌کەى ۵ کاکلەى هەموو
 شتیک. ۵ السلافَةُ: بەمانا (السلاف) دى ۵
 السلفُ: پيشتى دهباغ نەکراو پان دهباغ
 کردنەکەى تەواو نەبى ۵ گوندەى گەورە ۵
 السلفُ للرجل: ناوەن زاوا ؛ مێردى خوشكى
 ژنەکەى ۵ سلفان: دو کەس ناوەن زاواى
 بەکترین ۵ هەروا ناوھ بۆ ئەو تۆزە پيشتهى له
 هينى کوپو وانیکى کچ دەبیردئ لەکاتى
 خەتمەنە کردنیاندا ۵ السلفُ: کۆى (السالف) ە
 به هەموو ئەوانە دموگوتئى کە پيش تۆ کەوتون
 له تەمەندا له باوک و باپيرو خزم و کەسو کار
 ۵ پان له بواری زانیاری و فەضل و شکۆمەندیدا
 پيش تۆ کەوتون ۵ هەر کردموپیهکى باش پيش
 خۆت ناردییتت و ئەنجامت دابى ۵ ئەو
 پيشەکەى پارەى دەیدەى پيش وەرگرتنى کالاً ۵
 قەرزىک کە سودى بۆ قەرزدمرکە نەبى ۵
 فرۆشتن به شتیهى سەلەم ۵ السلفُ: بەمانا
 (السلفُ) دى ۵ ئەو تۆزە چەرمەى له هينى
 کوپو وانیکى کچ دەبیردئ لەکاتى خەتمەنە
 کردندا ۵ السلفُ: بیچوھ کەو، کەوباپ ۵ بیچوھ

وینەو شتیه ۵ السلفُ: درەختیکە له ولاتى
 یەمەن دەروئ، له پێرئى (العينية)یه ۵ السلفَةُ:
 بپینى سەر، سەر شکان ۵ السلفَةُ: کالو
 شت و مەکى بازرگانى ۵ شت و مەک به گشتى ۵
 هاوسانىکی پيسو نەکلەموتە به گوشتەوھ
 ناووسئى له ژنر پيشتهومپه و دەجوئى
 پەردمپهکى هەپه ۵ جارى وا دەبئ زۆر گەورە
 دەبئ ۵ پان زیدمپهکە له جەستەدا پەیدا دەبئ
 به تايبەتى له ملدا زۆر پەیدا دەبئ به
 ئەندازەى نوکیک پان زیاتر ۵ السرفُ: تالى زۆر
 تان ۵ المِسْلُحُ: چاو ساغ و شارمزاو رى نیشاندمر.
 سَلْعَ ذو الخافر سلفاً: نازەله سەدارمکە شیلەى
 کەوتن و له شوپنى ئەوھ ددانى تری روان.

سَلْعَ ولد الشاة أو البقرة: کاورمکە پان گۆلکەکە
 ددانى تەواو هاتن ۵ پان ددانى پاش شەش
 سالفى کەوت.

سَلْعَ سلفاً: بەئەک بوو ۵ زۆر سور بوو.

سَلْعَ اللحم: گوشتەکە نەکوئى. ۵ سَلْعَ فلان:
 فلانکەس بەد رەوشت بوو

سَلْفَ سلفاً و سلفاً: پيش کەوت ۵ رابورد ۵ (هر
 سالف) ۵ (وهي سالفة) ۵ تيبپرئى، بەسەر جوو.

سَلْفَ السائر سلفاً: پيش ريبوارمکە کەوت.

سَلْفَ القوم الأرض: خەلکەکە زەوپپه‌کەيان
 تەخت کرد بۆ کشت و کال تيدا کردن ۵ اسلفت
 المرأة: ناهەرتەکە تەمەنى له چلو پينج سالى
 تيبپرئى. ۵ اسلف فلاناً مالاً: به قەرز مالى دا به
 فلانکەس ۵ اسلف الأرض: زەوپپه‌کەى ریکخست
 بۆ کشت و کال تيدا کردن ۵ اسلف اليه في
 الشئى: شتەکەى بەشيوهى فرۆشتنى سەلەم
 پيدا ۵ سالفُ: پيش کەوت ۵ سالف سائراً في
 الأرض: به زەوپپه‌کەدا روشت ۵ سالف فلاناً في

سَلَقَ الذَّبِيحَةَ بِالماءِ الحار: کوشتییه که یه ناوی کولاتو ئاومروت کرد ۵ کولکه که یان خورییه که یی دامالی.

سَلَقَ اللَّحْمَ عَنِ العظم: گۆشته که یه ئیسقانه که دامالی ۵ دهگوتری: (رکب الذَّابَّةُ فَسَلَقَتْ باطن لَحْذِیة) سواری و لآخه که بوو ناو رانی دامالدران. سَلَقَ بالسُّوطِ وَغیره. پیستی گرو.

سَلَقَ ظَهْرَ الذَّابَّةِ: پشتی و لآخه که بریندار بوو پیستی دامالدرار.

سَلَقَ البُرْدُ أَوْ الحُرُّ النِّبَات: سهرما رومکه که یبرد ۵ گهرما رومکه ی سوتاند.

سَلَقَ الجِلْد: پیسته که ی چهور کرد.

سَلَقَ الخَانِظَ وَغیره: چوو سهر دیوارمه که.

سَلَقَ العُرْدَ وَغیره فی المَرَّة: دارمه که ی خسته ناو قولفه ی گۆزمکه وه.

سَلَقَ فلان علی هذه السَّلَیقة: فلانکه سه له سهمر نهو رهوشته دروست بووه ۵ اسَلَقَ الرجلُ: پیاوکه کولله ی نیچیر کرد ۵ اسَلَقَ العُرْدَ فی المَرَّة: دارمه که ی کرده ناو قولفی گۆزمکه وه ۵ اسَلَقَ: بؤ موطاومعه ی (سَلَقَهُ) دئ ۵ اسَلَقَ اللسانُ: زوبانه که هه لشت هه لشت بوو ۵ اسَلَقَ الجفونُ: پیلوی چاوکه سور هه لگراو شه هار شه هار بوو ۵ تَسَلَقَ علی فِراشه: له سهمر جیگا خهوی ئی زراو له سهمر خه مو په زاره خهوی ئی نه که موت ۵ الاسَالِقُ: مه لاشوو له زمانه به چکۆله به ملاوه یان خودی زمانه به چکۆله ۵ الاسَالِقة: نافرمتیک له کاتی تمنگانه و به لآو ناخوشیدا دنگ به مرز بکاته وه و بقیزین ۵ یان له دم و جاوی خوی بداو قزی خوی برنیتموه ۵ السُّلَاقُ: زبیکه که له بنکی زمان بی ۵ هه لشان و شه هار بوونی

همتی ۵ السُّلْفَةُ: که منیک خوراک که بیس نان خواردنی ته واو ئاده میزادی برسی دمیخوا ۵ (به رکولی خواردن) ۵ نه وه ی نافرمت په زمه مندی دمکا له پارچه شت و مه که ی عادمی بؤنه وه ی بیکاته دیاری بؤ نه وانهی دیدنی دمکه ن پاش گواسته نه وه ۵ به و پیرو کۆمه لانه دهگوتری که له پیشدا دهگنه جی و پیس دمکه ون ۵ پارچه زهوییه که ریک ده خری بؤ کشت و کال، تیداکردن، پیستیکی تمکه دهگوری به ناو ده فی پیلاو ۵ نه و تۆزه پیسته یه که له هینا کورو وانیکی کج ده بردری له کاتی خه تمه کردندا ۵ مالی هه رزگراو ۵ السُّلْفَةُ للمرأة: ژنی برای میردی نافرمت (برازن) ۵ السُّلْفَتان: دوو نافرمت که ژنی دوو برابین ۵ السُّلْفَةُ مِنَ الارض: زهوییه که دره ختی که می ئی روابی ۵ السُّلْفِي: که منیک له نه حکامی شه رعدا بگه پیتمه وه بؤ فورنان و همدینی پیغه مبه ر (د.خ) ۵ گوئی به راو بؤ چونی زانیانی ئیسلام نه دا ۵ السُّلُوفُ مِنَ المِصر: پیسته ی سوها ۵ السُّلِيفُ: به مانا (السُّلُوفُ) دئ ۵ پیرو کۆمه ل که له پیشدا دهگنه جی ۵ السُّلْفَةُ: نامیری که زهوی بی تمخت دهگوری بؤ کشت و کال و شتی وا.

سَلَقَ سَلَقًا: بازی دا ۵ هاواری کردو دنگی به رز کرده وه. ۵ سَلَقَ اللّحمَ وَالخِضْرَ بِالماءِ الحار: گۆشته که یان ته ماته و بامیه که ی له ناوی گهرما کولاند رۆن و تامی تیکرد. ۵ سَلَقَ فلانًا بكلامه أَوْ بلسانه: به زوبان دلی فلانکه سی نازاردا ۵ سَلَقَهُ: لئی دا ۵ زهبری لیدا و برینداری کردو به سهمر لادا خستی ۵ به سهمر پشته ملیدا خستی. ۵ سَلَقَ الطَّيْبَ فلانًا: پزیشک فلانکه سی له سهمر پشت راکیشا.

گوشت بکوئیندرئ ۵ السَلَقون: نۆكسىدى
رمصاصى سور بۇ بۇيە كردن و شتى وا بهكار
دمهيندرئ ۵ السَلَقون: بهمانا (السلقون) دئ.
سَلَك المکان وبه وفيه سلكاً وسلوكاً: چووه ناو
شوپنهكهوه.
سَلَك الثئى في الثئى: شتمكهى خسته ناو
شتمكهوه.
سَلَك فلاناً المکان: فلانى خسته ناو شوپنهكهوه ۵
دمشگوترئ: (سَلَك به المکان) يان (أسلكه
المکان) ۵ خستيه ناو شوپنهكهوه، واى كرد
بجپته ناو شوپنهكهوه ۵ سَلَكُ: خستيه ناو
شوپنهكهوه ۵ سَلَكُ: بؤ (موطاومعه)ى
(سَلَكه) دئ ۵ السَلَكُ: بهمنى تهزييج و ميرو
هؤنينهوه يان بهكرهى درومان ۵ يان وايهرى
راكيشانى كارميا ۵ السَلَك الديپلوماسي:
كۆمهنيك كارمىندى دهولمت كه له ولاتيىكى
تردا نوپنهرايهتى دهولمتى خويان دمكمن ۵
السَلَك: بيچوه همتى و بيچوه كهو (كهويار) ۵
السَلَكى: كارى راستهوخو ۵ شتى راست و بئ
پنج و پهنا ۵ برينى راست و هول ۵ السَلَكُ: داوه
دهزوو بهكره ۵ وايهرى كارميا ۵ السَلَاكُ:
فرؤشيارى دهزوو بهكره يان هى وايهرى كارميا
۵ دروست كمرى نمو شتانه ۵ السَلوكُ: زيانى
نادهميزادو ههئسو كهوتو بيرو باومپرى ۵
دمگوترئ: (فلان حسن السلوك أو سئ السلوك)
۵ له بوارى دهرونناسيدا برپيتيبه له ناماده
باشى تهواوى بونهومرئكى زيندو بؤ همر
ههئويستو روداويك كه دپته پيشى ۵
السَلَكُ: ريگا ۵ (مسالك الماء) رپرمهكانى ناو.
سَلُّ الثئى من الثئى سَلًا: به هيدي و لهسمرهخو
شتمكهى له شتمكه دهريئا ۵ ومكوو دمگوترئ:

پوك و بنكى ددانه ۵ السَلَقُ: گورگ ۵ يان
رومكى (سَلَق) كه دمكوئيندرئ و يابراخو
دۆلمهى پئ دروست دمكرئ، يان به شيومى تر
كه دمكوئيندرئ و دمخورئ ۵ لافاوى ناو.
السَلَقُ: ريگاي يان و بؤر ۵ دهمتايبى يان و بؤر كه
روتنه بئ و هيچى لئ نهرواين ۵ السَلَقَةُ:
ناهرمتى زمان درئزوو بئ حميا ۵ كولله كه گمرا
دمنيتهموه و هيلكه دمكا ۵ السَلَقُ: دمگوترئ:
(خطيب سَلَق) وتار بيژيى بهليغ و زمان
رموانه و قسه شيرينه ۵ السَلَقى: همر شتيك
پال (سَلوق) بدرئ كه گونديكه به سهكى چاك
بمناوبانگه ۵ ومكوو چؤن لهلاى نيمه سهكى
گوندى هموشار ممشهورن ۵ همروا گوندى
(سَلوق) به زريى باشيش بمناوبانگه ۵
السَلوقية: شوپنى دانيشتنى كهشتيموان لهناو
كهشتيدا ۵ السَلِيَقُ: رومكى سهрма بردو يان
گمرا بردو ۵ گمنده گياو رومكى تهنكى
وشكهوه بوو ۵ نهومى ههئدمومرى له درمختى
بچكۆله ۵ نهملاو نهولاي ريگا ۵ شان ههنگوين
۵ السَلِيَقَةُ: سروشت ۵ دمگوترئ: (فلان يتكلم
بالسليقة) فلانكس به سروشت بهبئ هيركردن
بهو زمانه قسه دمكا ۵ لا تمارادو گؤشتى نهملاو
نهولاي كهلمكه ۵ جئ شوپنى هاج و سمى ولاخ
لهناو ريگادا ۵ ريگاي ناشكراو شهقامه رئ ۵
شتيكة همنگ لهناو همنگهئانهكهيدا دهيجئ
به درئزايى كۆلمسهكه ۵ دانهويئهى زورات
بهاردريئ و لهگهئ شيردا بكرئ به پهئوو
بكوئيندرئ ۵ السَلِيَقى: نيسبمت دراو بؤلاى
سهليقه ۵ عمرهبيك بهبئ خوئيندى نهحوو
ئيعراب قسهى رموان و بئ ههئله بكا، به سروشت
به زمانى زكماك ناخوتن بكا ۵ السَلَقُ: بهمانا
(السَلَق) دئ ۵ السَلوقَةُ: فروجاو گؤشتاوا، ناوو

(سَلَّ الشَّعْرَةَ مِنَ الْعَجِينِ) موومکەى له
هه‌ویره‌که دهرکیشا.

سَلَّ السِّيفَ مِنْ غِمْدِهِ: شمشیره‌که‌ی له کالانی
دهره‌ئینا.

سَلَّ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی دزی ۵ (سَلَّ) توشی نه‌خۆشی
سیل بوو ۵ سَلَّ اللهُ لِلأَمَانَةِ: خودا فلان‌که‌سی
توشی دهردی سیل کرد ۵ اسْتَلَّ الشَّيْءَ: به‌مانا
(سَلَّه) دئ ۵ دهمگوترئ: (اسْتَلَّ به) به دزی بردی.

سَلَّ الخَبْرَ: لَهْر: جۆگاکه له روبرمه‌که هه‌لگیراو
بوو به لقیکی چۆمه‌که ۵ اِنْسَلَّ: بۆ
موظاومعه‌ی (سَلَّه) دئ ۵ به دزیه‌وه چوو دهر
۵ تَسَلَّلَ: به‌مانا (اِنْسَلَّ) دئ ۵ دهمگوترئ: (تَسَلَّلَ
في الظلام) ۵ الأَسْلُ: دز ۵ الإِسْلَالُ: دزیه‌تی، دزی
کردن له حمدیندا هاتوووه (لا إِغْلَالَ ولا إِسْلَالَ)
۵ همروا به مانا به‌رتیل دان و هیرش بردنی
ناشکرش هاتوووه ۵ السَّأَلُ: ته‌نگه‌لانی ناو شیوو
دۆل ۵ رِبْرَه‌وی ناو که ته‌نگه به‌ربن ۵ السَّلَّالُ:
نه‌خۆشیه‌که توشی جه‌رگو سی دهبی و
خاومنه‌که‌ی زمعیضو لاواز دهبی و سه‌رمه‌نجام
دهیکوژئ ۵ السَّلَّالَةُ: همر شتیکی له شتیکی تر
دهربه‌ئندرئ ۵ دلۆبه مه‌نی (دلۆبه ناوی گه‌را)
۵ کۆمه‌ئیک بونه‌ومری زهندو له ره‌وشت و
ناکاردا لیک بچن ۵ السَّلُّ: سه‌له، زمه‌بیله،
به‌چه.

السَّلَّالُ: به‌مانا (السَّلَّالُ) دئ ۵ السَّلَّةُ: به‌کجار
دهرکیشان، راکیشانیکی ۵ دهمگوترئ: (أَتَانَاهُمْ عِنْدَ
السَّلَّةِ) له‌کاتی راکیشانی شمشیره‌که‌نیان هاتینه
لایان ۵ دزی ۵ دهمگوترئ: (أَلْخُلَّةُ تَدْعُو إِلَى السَّلَّةِ)
نه‌یوونی و ناتاجی سه‌ر دهمکیشن بۆ دزی کردن
۵ درزو هه‌لشتی ناو زه‌وی که ناو دهمزن ۵
بازدانی ته‌سب ۵ السَّلَّةُ: ره‌مکیکی چقلاویه‌ی له

سارادا دهرۆئ ۵ السَّلَّالُ: سه‌له و زمه‌بیله
دروسته‌که‌ر ۵ هه‌رۆشیاری نه‌و جۆره شتانه ۵
السَّلِيلُ: راکیشراو روتکراو، دهره‌ئیندراو ۵
مندال کاتی له ره‌حمی دایکیه‌وه دته‌ده‌ر ۵
شه‌رابی خالص و بن‌خه‌وش که هه‌یج خلته‌و
لێلی تیدا نه‌بن ۵ رِبْرَه‌وی ناو له‌ناو شیوو دۆلدا
۵ السَّلِيلَةُ: مینه‌ی (السَّلِيل) به‌مانا کچ و
که‌نیزمه‌که ۵ خوری و موی به‌شه‌کراو و شیکراوه
۵ ریشاله گۆشت ۵ گۆشتی ریشال ریشال ۵
المِسْلَةُ: دهرزی ته‌ستۆران، سوزن ۵ میلی
سه‌رکه‌وتن که به‌ردنیکی گه‌وره یان دیوارنیکی
مناره ناسابه نووسینی کۆنینه‌ی له‌سه‌ره ۵
وه‌کوو میلی هه‌رعه‌ونه‌کان و میلی حامورابی،
میلی کتله شین و زۆر شوینی تر ۵ المُسَلَّلُ:
شاره‌زا له هیل و ته‌له‌که‌دا، ده‌ست سوک له دزی
شتی وادا ۵ دز.

سَلَّمَ الْجِلْدَ سَلْمًا: بپه‌سته‌که‌ی به‌ گه‌لای داری
(سه‌لم) ده‌باغ کرد.

سَلِّمْ مِنَ الْأَفَاتِ وَخَرَّهَا سَلَامًا وَسَلَامَةً: له به‌لاو
نه‌خۆشی رزگاری بوو، هواتار بوو.

سَلِّمْ له كَذَا: تاییه‌ت بوو بۆ نه‌و، که‌وته به‌شی
نه‌وهوه ۵ اسَلَّمَ: گه‌ردن که‌چ بوو، ملکه‌ج بوو،
به راستالی و دلسۆزی به‌ندایه‌تی بۆ خودا کرد ۵
موسولمان بوو، چوووه ژیر خیمه‌ی ناپینی
ئیسلامه‌وه ۵ چوووه ناو حاله‌تی ناشته‌واپی و
ئارامیه‌وه ۵ اسَلَّمَ مِنَ الشَّيْءِ: وازی له شته‌که
هینا لێ دهرچوو ۵ اسَلَّمَ فِي الْبَيْعِ: له مامه‌له‌دا
سه‌ودای شیوه سه‌له‌می کرد ؛ به شیوه‌ی سه‌له‌م
کرین و فره‌وشتنی کرد ۵ اسَلَّمَ إِلَيْهِ الشَّيْءَ:
شته‌که‌ی ته‌سلیم کرد ۵ اسَلَّمَ أَمْرَهُ له: کاری
خۆی به نه‌و سپارد ۵ اسَلَّمَ الْحَيْطُ وَالْمَرْءُ: به‌نی
ته‌سبیحه‌که به‌چراو ده‌نکه ته‌سبیحه‌که به‌رت و

رنگی که له نیوان پهنجی برا توتوه پهنا
براتوته ۵ السَلَام: ناوی که له ناوه جوانه‌گانی
خودا ۵ سهلامتو بی عهیب و خهوش ۵
شیوهی سهلام کردنه له‌لای موسولمانان ۵
صولح و ناشته‌واپی ۵ نه‌شیدی نیشتمانی ۵
جوړنکیسه له درخت ۵ (دار السلام) بهه‌هشت
۵ هه‌روا ناوه بو شاری به‌غدا ۵ السَلَامی: بای
باشور پیچه‌وانه‌ی بای شه‌مان ۵ السَلَامی:
نیسانی پهنجه له دست و قاچدا ۵ السَلَامیات:
نه‌و رنگ و دهمارانن که له دست و قاچدا
دردمکه‌ون.

السَلَامان: درختیکی ده‌شتاپیه ۵ السَلْمُ: په‌یزو
هه‌لکیش و داکیش؛ (مصعده) ۵ له بواری
مؤسیقادا کومه‌له ناوازیکن سنوریان دیاری
کراوه پله له زور پله ۵ السَلْمُ: نیسلام؛
ناشته‌واپی و صولح ۵ پیچه‌وانه‌ی شهر ۵ ناشتی
خواز ۵ السَلْمُ: گهردن که‌چی و ژیر باری ۵ خو
به‌دسته‌وه دان ۵ دیل بوون له غهیری شهردا ۵
فرۆشتن و کرپنی کالآ به شیوهی سه‌له‌م ۵
درختیکه گه‌لاکه‌ی دباغی پی دمکری ۵
تاکه‌که‌ی (سَلْمَة) ۵ (أبو سَلْمَان) دمعیایه‌که
ومکوه‌و فالونجه ده‌جی ۵ السَلْمَة: به‌رد ۵
نافرمتی دست و پهنجه نهرم و نیان ۵ السَلْمِ:
ناده‌میزادی گه‌سترا ۵ برینداری گه‌پیشته به
حاله‌تی گیانه‌لاو ۵ السَلْمِ: موسولمان: همر
که‌سینک په‌یامی حمزرتی موحهممد به‌راست
قبول بکاو په‌یرموی بکا ۵ السَلَهَبُ الفَرَسُ ونه‌وه:
نسه‌په‌که به‌ردموا م بوو له رویشتی خویدا ۵
السَلَهَابُ: نافرمتی نازاو پی‌شکه‌وتن خواز ۵
السَلَهَابَة: به‌مانا (السَلَهَابُ) دئ ۵ السَلَهَبُ: دریز
چ ناده‌میزاد بی چ نسه‌پ بی ۵ السَلَهَمُ: سیس
بوو، وشک بوو به‌هوی نه‌خوشییه‌وه ۵ یان

بلاو بوونه‌وه ۵ اسلم فلاناً: فلانکه‌سی دا
به‌دهست دوزمنه‌وه ۵ نیهمالی کرد، ریسوای کرد
۵ سَالَمَهُ سَالَمَةً وسلاماً: صولحی له‌گه‌لدا کرد ۵
سَلَمَ: ملکه‌ج بوو ۵ رازی بوو به بریارمه‌که ۵ سَلَمَ
المصَلِّي: نوپژ که‌رمکه سه‌لامی دایه‌وه له
نوپژمه‌که درجوو ۵ گوتی: (السلام علیکم ورحمة
الله وبرکاته) ۵ سَلَمَ في البيع: به شیوهی سه‌له‌م
کرپن و فرۆشتنی کرد ۵ سَلَمَ في الدعوى: دانی
به‌راستی داواکه‌دا نا ۵ سَلَمَ الجيشُ لعلوه: سوپا
دانی نا به تیشکان له به‌رامیمر دوزمنی ۵ سَلَمَ
امرہ لله والیہ: گهردن که‌چی خودا بوو ۵ سَلَمَ
نفسه لغيره: خوئی تسلیم به غه‌یر کرد ۵ سَلَمَ
الشيئ له: شته‌که‌ی بو خوئی تابه‌ت کرد ۵ سَلَمَ
الله فلاناً من کذا: خودا فلانکه‌سی له‌و شته
رهما کرد ۵ سَلَمَ الشيء له والیہ: شته‌که‌ی پیدایا،
پنی گه‌یاند ۵ اسَلَمَ الزرعُ: کشت و کاله‌که گولی
کرد ۵ اسلم الحاج الحجر الأسود: حاجیه‌که
به‌رده ره‌شی ماچ کرد، دستی لیدا به دست
ناماژه‌ی بو کرد ۵ تسالماً: ری‌ک که‌وتن
صولحیان کرد ۵ تسالم الحیل وحرها: نسه‌په‌که
به هیواشی له گه‌لیدا رویشت ۵ تسلم الشيء:
شته‌که‌ی و مرگرت.

تَسَلَّمَ منه: خوئی لی بی به‌ری کرد خوئی نه‌کرد به
خاومنی ۵ تَسَلَّمَ الكافر: کافرکه موسولمان بوو
۵ خوئی به موسولمان دانا ۵ خوئی شوبهان به
موسولمان ۵ اسْتَسَلَّمَ: ملکه‌ج بوو ۵ اسْتَسَلَّمَ سَنَنْ
الطریق: ملی ری‌نگای گرتنه به‌رو پیدایا روئی
هه‌له‌ی نه‌کرد ۵ الاسلام: په‌یرموی کردنی نه‌و
په‌یام و پرؤگرامه‌ی حمزرتی موحهممد (د.خ)
هیناویه‌تی و پایه‌ند بوون پییه‌وه ۵ ناپینی
خودا په‌سه‌ند که حمزرتی موحهممد
هیناویه‌تی و فورنان به‌رنامه‌یته ۵ الأَسْلِم:

کزیوو شیوا بهیخ نهخوشی ◊ رنگی گوزا،
 بوئی گوزا ◊ اسْلَهْمُ الْمَرِيضُ: نهخوشهکه
 شوینکهی نهخوشییهکهی به جهسته بهوه دیاره
 ◊ اسْلَهْمُ: قهد باریک ◊ وشری کزو لاواز بوو
 بههوی نهخوشی ◊ سَلَاً وَعَنهُ سَلَوًا وَسَلَوًا
 وسلوانا: بروی نا تهسهلای هات ◊ سَلِيَهُ سَلِيًا:
 بوغزانندی ناخوشی ویست ◊ دمگوتری: (ما
 سلیت أن أقول كذا) له بیرم نهچوو نهوه بلیم
 بهلکوو به نهغهست نهگوت ◊ اسْلَى الْقَوْمُ:
 خه لکهکه له درنده دنیا بوون ترسی نهوهیان
 نهما ◊ اسْلَى فَلَانًا عَن كَذَا: وای له فلانکس
 کرد تهسهلای بی و بروی نهو شته بنی ◊ اسْلَى
 فَلَانًا مِّنْ هَيْبَةٍ: خه مو خهفتهی له دلی فلان
 دمرهاویشته ◊ سَلَاً عَنهُ وَمِنْهُ: تهسهلای نهوی
 لهو شته هیئا ◊ اسْلَى عَنْهُ الِهْمُ وَغَيْرُهُ: خه مو
 خهفتهی نی روئی ◊ خه می بهبادا ◊ تَسْلَى فَلَانًا:
 فلانکس بروی نا، تهسهلای هات ◊ تَسْلَى عَنْهُ
 الِهْمُ وَغَيْرُهُ: خه مو خهفمت له دل و دهرونی دا
 نهما ◊ اسْلَى: همر شتیخ تهسهلای تو بیننی
 ◊ ناوه بو باندندی سومانی که باندندییهکی
 پچوکه له پیچی (السُّجَّاجِيَات) جهستهی
 تیکسپراوو خرو خوئه ◊ زستانان رهوومکا بو
 ولاتی یمهن و سودان، له نهوروپا و لاتانی
 دهوروبهری دمریای ناومراست دمزی تاکهکهی
 (سَلْوَة) ◊ السُّلْوَانُ: ناویکه پییان و ابووه عاشق
 بیخواتهوه سوژی عیشهکهی له دلدا
 دادهمرکی و تهسهلای دئ ◊ دمرمانیکه خه مبار
 بیخواتهوه خه مکهی دمرهوی و تهسهلای دئ ◊
 دمگوتری: (سَقَيْتِي سُلْوَانًا) کهیف خوشت کردم
 ◊ خه مت له دلدا لابرد ◊ السُّلْوَانَةُ: میرویهکه
 پییان و ابووه نهگمر بارانی نی بیاری و عاشق
 باراناوهکهی بخواتهوه تهسهلای دئ و

عشهکهی دادهمرکی ◊ السُّلْوَة: همر شتیخ
 تهسهلا بداتهوهو بیروشی بشکینی ◊ دمگوتری:
 (سَقَيْتِي سَلْوَةً) بیروشیت پی هیتام، تهسهلات
 دامموه ◊ همروا ناوه بو زیان خوشی.
 الْمَسْلَى: بهمانا (السُّلْوَةُ) دئ ◊ الْمَسْلَاةُ: بهمانا
 (الْمَسْلَى) دئ ◊ السُّلْوَةُ: جوژه ماسییهکه له
 دمریای روباردا ههیه، وادمبی سن مهتر دریژ
 دمبی.
 سَلَى الثَّاقَةَ وَغَرَهَا: پزدانی حوشترهکهی دمرهینا ◊
 سَلِيَتِ الْحَامِلُ سَلَى: سک پرکه پزدانی پچرا ◊
 پزدان: پهردمیهکی تمنکه بیچو لهناو سکی
 دایکیدا لهو پهردمدایه نهگهر نهو پهرده لهناو
 سکی دایکهکهدا بیچری دایکهکهو بیچوکه
 همردوکیان دممرن ◊ اسْتَلَّتِ الْحَامِلُ: سک پرکه
 پزدانی فریدا ◊ اسْتَلَّتِ الشَّاةُ: ممرکه قه نهو
 بوو ◊ اسْلَى: پزدان ◊ به پیای خوچی
 دمگوتری (هو آكل السَّلَى) پزدان خور ◊ سَمَّالُ
 الْحَمَلُ: شمرابهکه زینگاوتهوهو بلقه وردهی
 کهوتونه سهر ◊ اسْمَالُ الظِّلِّ: سیبهرکه
 بوکایهوه ◊ اسْمَالُ الْحَيَوَانُ: حه یوانهکه لاواز بوو
 قهدی باریک بوو ◊ اسْمَالُ الشُّوبُ: قوماشهکه
 رزی ◊ السَّمَالُ: سیبهر ◊ السَّمْرَالُ: سیبهر
 بلقه وردهی سمر کوپه شراب.
 سَمَّتَ سَمًا: رهویتی جوان بوو ◊ به گومانهوه
 بهسمر ریگادا روئی.
 سَمَّتَ لِلْقَوْمِ: ری و شوینی بو خه لکهکه داننا،
 بهرنامهی بو دارپشتن تا بهیرهوی بکهن.
 سَمَّتَ الثَّيْبُ: قهصدی شتهکهی کرد ◊ دمگوتری:
 (سَمَّتَ سَمْتِ فَلَانٍ) چوووه دهوروبهری فلان و
 ری و شوینی نهوی گرته بهر ◊ سَامَتَهُ: روو
 بهروی بووه، بهرامبهری وستا ◊ سَمَّتَ فَلَانُ:

فَلَانَكَمَس رِيگای راستی گرتنه بمر ۵ سَمَتُ الله:
 له کاتی تمنگانهدا هاواری له خودا کرد ۵ سَمَت
 على الشی: ناوی خودای لسمر شتمکه هینا ۵
 السَمْتُ: رِيگای ناشکرا، مزه‌مبو و رِنباز ۵
 نارامی و شکومندی ۵ شیوه و ناکار ۵ خَالِيکَه
 له ناسمان له ناستی سمری بِنَمَر ۵ اَلْمَسَامِئَةُ
 اَلنَّقَطُ المَسَامِئَة: چمند خَالِيک لسمر پهک دِنِر
 ریز بکرین (زاراوه‌هکی همنده‌سیه) ۵ اَلْمَسَمْتُ
 من النعل: بهری نعل ناوهر استه‌کهی.

سَمَجُ سَمَاجَة و سُمْرَجَة: ناشیرین بوو ۵ سَمَجُه:
 ناشیرینی کرد ۵ اِسْتَمَجَجُه: هه‌وئیدا ناشیرینی
 بگا، داوای کرد ناشیرین بی ۵ اَلْسَمَجُ: شیری تام
 گوژراوی بۆگمن ۵ اَلْسَمِجُ: بهمانا (اَلْسَمَجُ) دئ ۵
 سَمَجَرُ اللَّبَنُ: شیرمکهی تیکه‌ل به ناوکرد ۵
 ناوی کرده شیرمکه.

سَمَجَ سَمَاحَة: لیبورده و نهرم تمبیعت بوو.

سَمَجُ العرْدُ: شورکه‌که بی گری بوو.

سَمَجُ فَلان: فلانکس له همرزانی و گرانی دا
 به‌خشنده بوو هه‌موو کاتی له مالی خوئی
 دمه‌خشی ۵ دمگوترئ: (سَمَجَ له بِحَاجَة)
 کارمکهی بۆ ناسان کرد.

سَمَجُ سَمَاحَة و سَمْرَجَة: له پیری نادهمیزادانی
 لیبورده و به‌خشنده بوو ۵ اَسْمَجُ: بهمانا (سَمَجُ)
 دئ ۵ دمگوترئ: (اَسْمَجَتْ نَفْسُه) نفسی زه‌لیل
 بوو ملکه‌ج بوو هاته ژیربار ۵ سَمَاحَة بگنا ولیه:
 رازی بوو داواکهی بینیته دی ۵ لئی خوش بوو ۵ له
 دوعا و پارانه‌ومدا دمگوترئ: (سَمَحَ اللهُ) ۵ سَمَجُ:
 بهمانا (سَمَجُ) دئ ۵ شهو به هیواشی له‌سمرخو
 رویشت ۵ سَمَجُ الشَّيْئِ: شته‌کهی ناسان کرد
 نهرمی کرد ۵ سَمَجُ الرَّمْعِ و غمعه: رمبه‌کهی نهرم
 کرد، مشت و مالی کرد ۵ سَمَجُ فَلاناً: ناسانکاری

له‌گه‌ل فلانکس کرد ۵ تَسَامَحَ فِي كِنَا:
 ناسانکاری له‌گه‌لدا کرد لهو شته‌دا ۵ تَسَمَحَ لِيه:
 بهمانا (تَسَامَحَ) دئ ۵ یان به زوره ملی
 لیبورده‌یی و سه‌ماحتی به‌سمر خۇیدا هینا ۵
 اَلْسَمَاحُ: ناسانکاری و لیبورده‌یی ۵ (بيع السماح)
 فروشتنی شت به کمتر له نرخی خوئی ۵
 (رَقِصَة السَمَاح) جوړیکه له سوپدانی به
 کۆمه‌ل که سوپ دهرمکان به‌شیوه‌ی بازنه‌یی
 سوپدانه‌کیان نه‌نجام دمدن ۵ اَلْسَمَاحَة:
 به‌خشنده‌یی و شکۆداری، ناسانکاری ۵ اَلْسَمِجُ:
 دمگوترئ: (فلان سَمَح جراد سَخِي) فلانکس
 لیبورده و سه‌خی و به‌خشنده‌یه ۵ هه‌روا دمگوترئ:
 (عود سَمَجُ) شوپرکیکه بی گری و گوژ ۵ اَلْسَمِجَة:
 میینه‌ی (اَلْسَمَجُ) ۵ دمگوترئ: (شريعة سَمِجَة)
 شهریمعت و یاسایه‌کی ناسانکارو گونجاوه ۵
 اَلْمَسَاحُ: کسینک زور لیبورده و چاو پۆشیکه
 بی ۵ اَلْمَسَمِجُ: ههرشتیک ناسانکاری و نهرم و
 نیانی تیدا بی ۵ اَلْمَسَمِجُ: کسینک زور
 ناسانکاری و نهرمی تیدا بی ۵ اَلْمَسَمَاحُ:
 پیستیکه یان توپکلیکه تهنکه و به‌سمری
 ئیسقانی سهره‌ومیه ۵ نهو په‌رده تهنکه‌یه که
 مندال له سکی داپکیدا تییدایه ۵ شتیکی
 تهنکه‌لمیه و مگوو توپکل ۵ پارچه هه‌ورئکی
 تهنکه ۵ برینیک قولایی بگاته پیسته تهنکه
 سمر ئیسقان ۵ شوینی برای خه‌ته‌نه کردن ۵
 اَلْمَسْمُوقُ: دریزی باریک ۵ دره‌ختی خورمای
 به‌رز.

سَمَدَ سَمَدًا: به‌رز بووه ۵ سمری به‌رز کرده‌وه
 سنگی دهره‌پرانده.

سَمَدَة عنه: لئی غافل بوو ۵ سَمَدَة: غافل کرد ۵
 سَمَدُ الارْضِ: زبلی کیمیاوی کرده ناو
 زه‌وییه‌که‌وه و جاکی کرد بۆ کشت و کان ۵ اِسْمَدُ:

هاوسا به هاوسانیکی زور ۵ دمشگوتری: (اِسْمَدُ
من الغضب والغیظ) بههوی رق ههلسان و سور
بوونهوه خووی فش کردهوه، سور بؤوه ۵
السَّمَادُ: زبَل و همر شتیک زهویهکه بههیز
بکاو پیتو بهرمکهتی زیاد بکاو کشتو
کالهکهی زیاد بکا ۵ اَلْسَمْدُ: بهردوامو
هممیشهی ۵ اَلْسَمِيدُ: لوغهتیکه له وشهی
(السَّمِيدُ) بهمانا ناردی بیژراوی بئ سو دئ ۵
اَسْمَرُ بصره: جاوی رهشکهو پیشکهی کرد ۵
اَسْمَرُ الطَّرِيقُ: ریگاکه درنژو راست بوو ۵
اَسْمَرُ الْكَلَامُ: قسهکه راست دمرجوو ۵
السَّمَادِيرُ: نهو رهشکهو پیشکانهن که دینه
پیش جاوو وا دهمانی مییش و میشولهن ۵
تاکهکهی (سَمْدور) ۵ اَلْسَمِيدُخُ: بیاوی بهرپژو
پیاوانه و سهخی سروشت ۵ سهروک ۵ نازا ۵
جوست و جالاک بؤ دابینکردنی پیویستیاتی
خوی ۵ اَلْسَمِيدُ: لوغهتیکه له (السَّمِيدُ).

سَمَرٌ سَمْرًا و سَمْرًا: شهو چهرهی کرد، شهو لهگهن
هاو نشینهکانیدا به وتو ویز کاتی بهرئ کرد ۵
له بهنددا هاتوو (لا اقله ما سَمَر السَمِرُ اَوْ ابن
سَمِرٍ اَوْ ابنا سَمِرٍ) واته قمت نهو کاره ناکهم ۵
سَمَرَتِ الْمَاشِيَةُ: نازهلهکه لهومرا ۵ (سَمَرَتِ الْمَاشِيَةُ
النبات) نازهلهکه رومکهکهی خوارد.

سَمَرُ الْإِبِلِ: حوشترهکهی بهره لا کرد خوی ئی بئ
خاومن کرد.

سَمَرُ اللَّبَنِ: ماستهکهی کرد به ماستاو.

سَمَرُ الْخَشَبِ: دارهکهی به بسمار لیک قایم کرد،
به یکی داکوتان.

سَمَرٌ سَمْرَةٌ: گهنم رنگ بوو، رنگی نهمم بوو.

سَمَرٌ سَمْرَةٌ: بهمانا (سَمِرٌ) دئ ۵ سَامْرَةٌ: بمشهو
قسهی لهگهن کرد به قسه کردن بؤ بهکتر

شهویان بهسمر برد ۵ سَمَرُ الْإِبِلِ وَاللَّبَنِ وَالْخَشَبِ:
بهمانا (سَمَرٌ) دئ ۵ سَامْرًا: به یهکهوه شهو
قسهیان بؤ بهکتر کرد ۵ اِسْمَارٌ: ورده ورده
رنگی گهنم رنگ بوو ۵ اِسْمَرٌ: بهمانا (سَمِرٌ)
دئ ۵ اَلْأَسْمَرُ: گهنم رنگ ۵ دمشگوتری: (عام
اَسْمَرُ) سالی بئ بارانی و گرانی ۵ رمبو شمشیر
۵ شیری ناسک ۵ اَلْأَسْمَرَانُ: ناوو گهنم ۵ (نانو
ناو) ۵ اَلْأَسْمَرُ: نهوانهی قسه بؤ بهکتر دمکنو
شهو بهرئ دمکن ۵ یانهی شهو چهرهو شهو
بهسمر بردن ۵ اَلْأَسْمَارِيَّةُ: نهوانهی پال
(السَامِرَةُ) دهمرئین که گهل و هؤزئین لهگهل
جولهگهدا له ههندئ بیرو باومردا یهک
دمگرنهوهو له ههندئ بیرو بؤ چوندا لیک جیا
دهبنهوه ۵ یهکیکه له پیاوانی نهتهوهی
ئیسرائیل له سهردهمی حهزرتی موسادا
یهیکهری گؤلکه نهیهکی دروست کردو داوای له
نهتهوهکهی کرد که گوپرمکهکه بهپرستن و واز
له بهندابهتیکردن بؤ خودا بهینن ۵ اَلْأَسْمَارُ:
ماستاو ۵ رومکیکه له پیپری (الأسلية) به له
زلکاوو شوینی تهر و شیداردا دهرؤی، حصیرو
سهلهو زمبیلهی ئی دروست دمکری ۵ اَلْأَسْمَارَةُ:
شهو به ریگردن به قسهو چیرؤک گپرانهوه ۵
اَلْأَسْمَرُ: قسهو باسی شهو (شهو چهره) چیرؤک و
روداو گپرانهوه، یانهی قسهکردنی شهوانه ۵
تریفهی مانگه شهو ۵ رۆزگارو زهمانه ۵
دمگوتری: (لا اَكْلِمَةُ السَمَرِ وَالْقَمَرِ) واته:
هرگیزاو هرگیز قسهی لهگهن ناکهم ۵ اَلْأَسْمَرُ:
جوره درهختیکه له درهختی (الطَّلْح) ۵
تاکهکهی (سَمْرَةٌ) ۵ اَلْأَسْمَرَةُ: نهمم رنگیکه
لهنئوان سپی و رهشدا ۵ اَلْأَسْمَرَةُ: چیرؤک
گپرانهوه به شهو ۵ اَلْأَسْمَرُ: نازه لئکی گواندارو
شردمه له پیپری (السَمْرِيَّة) یه گوشت خوره،

له پیسته‌گهی هه‌روی به‌نرخ دروست دم‌کری
 ◊ له باکوری ناسیا ده‌زی ◊ السَمِجُ: که‌سیک
 شاره‌زا بی له چیرۆک گیرانه‌وی شه‌واندا ◊
 دم‌گوتری: (فلان سَمِجَ مَلُوك) فلان‌کەس چیرۆک
 خوانی پاشایه ◊ السَمِجُ: حیکایه‌ت خوانی
 هه‌رمانه‌وا ◊ زه‌مانه‌و رۆژگار ◊ دم‌گوتری: (لا
 افعله سمیر اللیالی) قه‌ت نه‌وه ناکه‌م ◊ السَمِجَةُ:
 جۆره که‌شتیبه‌که ◊ المِسَارُ: بزمار ◊ شتیکه له
 ناسن دروست دم‌کری سه‌ریکی تیزه‌و سه‌ریکی
 پانه دارو شتی وای پی لیک قایم دم‌کری ◊
 دم‌گوتری: (فلان مِسَارِ الْاَبْلِ) فلان‌کەس زۆر
 باش حوشتر به‌خێو ده‌کاو خاوه‌نداریان نه‌نجام
 ده‌داو لیزانه له په‌رومرده کردنیاندا ◊ الْمَسْمُورُ:
 دال گوشت، گزو لاواز، نيسقان ره‌قو ده‌مار
 گشته ◊ سَمْرَجُ: به‌سی جار به‌ری خه‌راجی
 سالانه‌ی وهرگرت ◊ السَمْرَجَةُ: به‌مانا (السَمْرَجُ)
 دی ◊ السَمْرَمُ: بالنده‌یه‌که ده‌شوبه‌یته بالنده‌ی
 شیلایه ◊ ره‌نگی ره‌شه کولله له‌به‌ر ده‌نگه‌که‌ی
 هه‌لدین ◊ السَمْرَمَةُ: غولی جۆله‌وانی ◊ خێوی
 بیابان ◊ سَمْرَ فُلَانٌ: فلان‌کەس بوو به‌ ده‌لال‌و
 ناوه‌ند له‌ نیوان کپیارو فرۆشیاردا هه‌ردوکی
 گه‌یاندنه په‌کترو مامه‌له‌که‌ی پیکردن بۆنه‌وه‌ی
 به‌شیکی له‌ پاره‌ بده‌نی ◊ الْمَسْمَارُ: ده‌لال‌و
 ناوه‌ند له‌ نیوان کپیارو فرۆشیاردا بۆ
 ناسانکردنی نه‌نجامدانی مامه‌له‌که ◊ (سَمْسَارُ
 الْأَرْضِ) زاناو شاره‌زا له‌ بواری زه‌وی ناسیدا ◊
 السَمْرَةُ: پیه‌شی ده‌لالی ◊ به‌ری ده‌لالی کردن
 ◊ الْمَسْمُورُ: روه‌کیکی بۆن خۆشه، عه‌تری ئی
 به‌ره‌م ده‌هیندری ◊ له‌ پیری (الثقویة) به‌،
 پێشی دم‌گوتری: مرده‌قوش (مرنجوش) ◊ سَمَمٌ:
 به‌ هیواشی و له‌سه‌ره‌ خو رۆیشت.

سَمَطُ اللَّيْلِ سَمَطًا وَسَمِطًا: ماسته‌که‌ یان شیره‌که
 شیریناییه‌که‌ی رۆبویه‌و تامی نه‌گۆراوه.

سَمَطٌ عَلَى الْبَيْنِ: سویندی خوارد.

سَمَطٌ فَلَانًا بَيْنًا عَلَى حَقِّهِ: له‌سه‌ر مافی خۆی
 فلان‌کەسی سویندا.

سَمَطُ الذَّيْحَةِ سَمَطًا: گوشتیبه‌که‌ی له‌ناو ناوی
 گه‌رمدا نوغزۆ کرد ◊ یان خسته‌یه ناو ماده‌ی
 کیمیاوی په‌رمه‌نگه‌ناته‌وه بۆنه‌وه‌ی موو په‌رو
 بولی پێوه نه‌مینن پێش نه‌وه‌ی بکوئیندری و
 بکری به‌ شیوو پێخۆر، یان پێش ده‌باغ کردنی.

سَمَطُ السَّكِينِ: کێردمه‌کی تیز کرد.

سَمَطُ الشَّيْءِ: شته‌که‌ی به‌ ته‌نافتا هه‌لواسی ◊ سَمَطُ
 الشَّيْءِ: شته‌که‌ی به‌ به‌ن ساموته‌که‌ی زینی
 نه‌سه‌به‌که‌وه هه‌لواسی ◊ سَمَطُ الْقَصِيدَةِ: جامه
 شیعریه‌که‌ی به‌ شیوازی (مُسَمَّطٌ) هۆنیه‌وه
 (به‌روانه مانای نه‌و وشه‌یه) ◊ سَمَطُ الشَّيْءِ:
 پابه‌ند بوو به‌ شته‌که‌وه ◊ تَمَسَّطَ بِهِ: په‌یومست
 بوو پێیه‌وه ◊ تَمَسَّطَ اللَّحْمَ رَغِيحًا: گۆشتی

هه لگرتیبوو ؛ له کۆلیدا بوو ◊ دمگوترئ: (رابته
مُسَمَطًا حَمًا) نهو بپاوهم بیینی گوشتی له کۆلدا
بوو، گوشتی هه لگرتیبوو ◊ السامط: ناوی
کۆلاتوو که کولک و پهرو پۆلی گوشتی دادمهالئ
◊ السمط: ریزو صف ◊ دمگوترئ: (مشی بین
سماطین من الجنود) بهناو دوو ریزی سهربازدا
تیپهپی ◊ یان دمگوترئ: (هم علی سماط واحد)
نهوان لهسهر یهک ریزو یهک یاساو ريسان ◊
سفره که رادهخرئ بۆ خواردمههنی لهسهر
دانان ◊ نهملاو نهولای ریگا دمگوترئ: (مشی
علی سماطی الطریق أو النهر) یان دمگوترئ:
(وقف عند سماط الرادی) له ناوهراستی
دۆلتهکهدا وهستاوه ◊ السمط: بپاوی همزارو یار
سووک ◊ السمط: بهنی تهسبیح و ملوانکه
بهمهرجئ میرومگانی پئ هۆنرابنهوه ◊ بهرمور
◊ ملوانکهی درئژ که له مل بیته خوار ◊ بهن
ساموتهکه ؛ که بریتییه له تیلمه چهرمیک
بهدوا زینهوه شوڤر دمیتهوه راوکهمر گوشتی
پیدا هه لدهواسئ ◊ یان شتی تری پیدا
هه لدهواسئ ◊ بپاوی زیرهک و جوست و جالاک ◊
کاراماو دلسۆز بۆ کاری خوئی ◊ نیجیرهوان لهم
رومه که خوئی له کۆختهکهدا مات دهکاو
دهمینیتیهوه و مگوو مانهوهی ملوانکه له ملدا ◊
السمط: پۆشاکیکه له خوری دروست کراو ◊
السمطاء من القوائد: چامه شیعی (مسمطه) ◊
السمیط: گوشتی ناوه روتکراو ◊ بهنی
تهسبیح و ملوانکه که میرومگانی پئ
هۆنرابنهوه ◊ خشتی ریز کراوو یهک لهسهر
یهک دانراو ◊ السمیط: خشتی ریز کراوو یهک
لهسهر یهک دانراو ◊ السمط: نهو شوینهی
گوشتی تیدا پاک دمکری و ناوه روت دمکری ◊
سهرو پیو ورگو ریخۆلهی گوشتیهکهی تیدا

پاک دمکری ◊ اللمسط من القوائد: چامه
شیعریکه جهند دپێرکی سهروهوی چون یهکی
همیه نههجار دپێرکی تر دئ سهروهوی جودای
همیه بهم جوڤه تا چامهکه کۆتایی دئ ◊
المسط من الاشیاء: نهو شتهی رعت ناگریتهوه
دمگوترئ: (حکسک مسمطاً) بپیری تۆ
پهسهندهو رعت کردنهوهی نییه کهس دژی
ناوهستی.

سَمِعَ لفلان أو اليه أو الى حدیثه سمعاً: گوئی بۆ
فلانکس، گرت گوئی له قسهی فلانکس گرت.

سَمِعَ له: به قسهی کرد، فهومان بهرداری بوو.

سمع الله من خدمه: پهرومردگار چهمدو سوپاسی
سوپاسکاری قبۆل کرد.

سمع الصوت: گوئی له دهنکهکه بوو گوینچهکی
بیستی.

سمع الدعاء: به پیر بانگهوازیهوه هاتو قبۆلی
بانگهکهی کرد.

سمع الكلام: له قسهکه حالی بوو ◊ أسمع الدنوار
الزنبیل: هونفهی بۆ دۆلچهکه یان بۆ زمبیلکه
کرد ◊ بۆنهوهی به ناسانی هه لگبری ◊ (أسمع
الزنبیل) دوو دهمسکی بۆ زمبیلکه دروست کرد
بۆنهوهی گلی ناو بیری پئ هه لگیشی بۆ
سهروه ◊ أسمع فلاناً: جنیوی به فلانکس دا ◊
أسمع فلاناً الكلام: وای کرد فلانکس قسهکهی
گوئی لیبی ◊ یان قسهکهی پئ راگهبانند ◊ سمعهُ
الكلام: وای لیکرد گوئی له قسهکه بئ ◊ سمعهُ
بفلان: ناوی فلانکسهی زپاند پپو پاگهندهی دژ
کرد. عهیبو عاری فلانی بلاو کردهوه ◊
دمگوترئ: (سمع به في الناس أو في المجالس) ◊
لهناو خه لکدا لهناو یانهو کۆڤو کۆمه لدا ناوی
زپاند ◊ إستمعه له والیه: گوئی گرت بۆ

دمگوترئ: (فَعَلَ ذَلِكَ رِيَاءً وَسَمْعَةً) ثمومى كرد بؤنهومى خهلك بييينى و بييسى ۵ السَّمْعِيَّاتُ: له بوارى عمقيددا بهو شتانه دمگوترئ كه به نيگا و سروس دمراندرئ و مكوو بههشت و دؤزهخ و حال و وزعى قيامت ۵ السَّمَاعَةُ: ميينهى (السَّمَاع) ۵ دمگوترئ: (أذن سماعة) ۵ همروا ناوه بؤ نهو ناميرمى پزيشك نهاندازمى فشارى خوئين و جؤنيهتى لئيدانى دلى هئ ديارى دمكا ۵ پارچهيهكه لهناو تلهفؤندا قسمى هئ دهنيردرئ و پئى دهبيسرئ.

السَّمِيعُ: ناويكه له ناوه جوانهكانى خودا ۵ ببيسر ۵ گوئگر ۵ السَّمِيعُ: دمگوترئ: (هر منى برنى و سَمِع) نهو ليم نزيكه و دهبينم و گوئى له وتمهكانمه ۵ السَّمِيعُ: گوئچكه ۵ قولفهى ناومراستى دؤلجه ۵ السَّمِيعَةُ: گوئچكه ۵ السَّمِيعَةُ: ميينهى (السَّمِيع) ۵ نافرمتى گؤزانى بيژ ۵ السَّمِيعُ: چوست و چالاك و قالب سوك ۵ بهلاى ناخؤش و بيس ۵ پياوى بچكؤله و سمر سهرما زهله ۵ سمرى بچوك و سوكهله ۵ قاجى درئزو باريك ۵ نافرمتى تيكؤشهر و كؤلنهدمر ۵ السَّمِيعَةُ: ميينهى (السَّمِيع) ۵ نافرمتى ناشيرين و گورك ناسا ۵ نافرمتى دپوه زمه و بهد رهوش ۵ هر دهئى غولو گورگه.

سَمَقٌ النبات أو الشجر وغيره سَمَقًا: رومهكهكه، درهختهكه درئز بوو، بهرز بؤوه ۵ السَّمَقُ: پالفته و پوخت ۵ السَّمَقُ: پياوى درئز ۵ السَّمَقُ: درهختى ترش ؛ ترشه سماق ۵ گهلاكهى بؤ دماغ كردن بهكاردئ ۵ له شوئنى بهرزو كيئو كهز دهرؤ ۵ السَّمِيقُ (السَّمِيقان): كهلهوه (دوو دارى خوار كراومن له نيرى سمر مى گاي جووت هاييم دمكرئن بهملاو بهولوى مى گا جوتهكهدا دئنه خوارو له ژير گهردى

قسمهكهى ۵ سَمَعَ النَّاسُ بِالْكَلَامِ: خهلكهكه قسمهكهيان له يهكتر بيست و بؤ يهكتر يان گئرايهوه ۵ سَمَعَ النَّاسُ بفلان: عميب و عارى لهناو خهلكدا بلاو بووه ۵ تَسَمَعَهُ وَلَهُ رَأْيُهُ: گوئى بؤ گرت ۵ تَسَمَعَهُ الطَّيِّبُ: پزيشك پشكنينى بؤ نهخؤشهكه كرد ۵ السَّمَاعَةُ: ميينهى (السَّمَاع) ۵ ناويشه بؤ گوئچكه. دمگوترئ: (أذن سماعة) گوئچكهيهكى زؤر ببيسره.

السَّمَاعُ: ياد كردنى خوداو زيكرى بيستراو و پهسهند ۵ گؤرانى ۵ بهلاى زانايانى زمانهوه بريتيه له پئچهوانهى (قياس) واته بيستراو له عهرمب بهلام قياسى بؤ سمر ناكري ۵ سَمَاعُ: بهمانا (إِسْمَعُ) دئ ۵ السَّمَاعِيَّ: شتيك نيسيمت بدرئ بؤ لاي سهماع ۵ پئچهوانهى (القياسى) يه ۵ واته: نهومى ياسايهكى نيه تا قياسى بكهى بهلكوو هر پشت به بيستن دهبسترئ تييدا ۵ السَّمِيعُ: هئزنيكه له گوئچكهدا دهنكى هئ دهبيسرئ ۵ خودى گوئچكه ۵ بيستراو ۵ زيكرو يادى خودا دمگوترئ: (سَمَاعٌ وَطَاعَةٌ) واته: ببيسه به بيستن ملكهچ و فرمان بهردار به ۵ (سَمِعَ وَطَاعَةً) ئيشى من گوئ رادئرى و فرمان بهردار ييه ۵ سَمَعَكَ إِلَيَّ: له من ببيسه.

سَمِعَ أذُنِي: به گوئى خؤم گويم لئ بوو ۵ السَّمِيعُ: زيكرى بيستراو ۵ گيانلهبهمرنيكه له پئيرى (الكلية) يه له سهگ گهورتره قاجى درئزو سمرى پانه گوئچكهى سوكه بؤ گوئ سوكى بهناوبانگه ۵ السَّمْعَةُ: هر شتيك ببيسرئ له چاكه و له خرابه ۵ دمگوترئ: (فَعَلَ ذَلِكَ رِيَاءً وَسَمْعَةً) نهومى كرد بؤنهومى خهلك بييينى و بييسن ۵ همروا دمگوترئ: (أذن سمعة) گوئچكهى زؤر سوك و سرکه ۵ السَّمْعَةُ: دهنكو و باس و شورمت ۵

گا جوتکه‌دا به به‌نکه‌لموه سمری دوو دارمکه
پیکه‌وه دمبه‌سترن و دهبنه تۆقی ملی به‌مه‌ش
نیرمکه له ملی گا جوتکه‌که شته‌ک دمدرئ).

سَمَك سَمَكَا: بمرز بۆوه.

سَمَك الشَّيْ سَمَكَا: شته‌که‌ی بمرز کردموه
إِسْمَك الْبَيْتُ: خانووکه قه‌باره‌ی دریز بوو،
بمرز بوو
إِسْمَك الْبَيْتُ: به‌مانا (إِسْمَك) دئ
سَمَكَا: همر شتیک بمرز بگریتموه دیوار بی
یان هه‌لاش
یان شتی بی بمرز بگریتموه
السَّامَانُ: دوو نه‌ستیره‌ی ورشه دارن
یه‌کیان له باکوره پیی دمگوترئ: (السَّامَك الرامح) نموی
تریان له باشوره پیی دمگوترئ: (السَّامَك
الأعزل) سَمَكَا: سه‌قف، هه‌لاش
قه‌دو بالا هی همرشتیک بی
له بواری و مرزشدا بریتییه له بوعدی
سییه‌م جگه له پانی و دریزی که دهبیته
قولی یان بمرزی قه‌باره‌که
سَمَكَا: (سَمَك الشَّيْ) نه‌ستوری شته‌که
سَمَكَا: ماسی؛ گیانله‌به‌ریکی ناوییه
و زور جۆری هه‌یه همر جۆره
ناویکی تایبه‌تی هه‌یه
سَمَكَا: تاکی (السَّمَك)
له پهنندا هاتوو ده‌لن: (شوري في
الحريق سَمَكَا) له ناگر که‌وتنه‌وه‌دا
ماسی خۆی برژاند
واته: له جیاتی نه‌وه‌ی هه‌ول
بدا ناگرکه بکوزنیته‌وه
نه‌و خه‌ریکی ماسی برژاندنی
خۆی بوو
به‌که‌سینک دمگوترئ هه‌له‌پرست
بی و بمرزموهندی گشتی مبه‌ست نه‌بی
سَمَكَا: شتی نه‌ستوری قه‌باره دار له‌روی
قولی و به‌رزیه‌وه
سَمَكَا: مۆرانه، خمخۆرکه
له جۆره ماسییه‌که وردیله دریزیه‌که‌ی
ده سانتیمتر ده‌بن، رنگی زیوی مه‌له
و سه‌وزه
له ده‌ریای سورداد و له‌سمر که‌ناری
خۆره‌ه‌لاتی نه‌ه‌ریقاو له ده‌ریا لوشی نارام
و به‌حرمین ده‌زی
و وشک دمگریته‌وه‌و

ده‌خوری
سَمَكَا: کۆله‌که‌یه‌که له‌زیر خیمه‌و
رشمالدا سه‌قفی خیمه‌که‌ی بی به‌رز دمگریته‌وه
سَمَكَا: دریز، نه‌سپی تیکسمرپا
سَمَكَا: که‌سینک شت و مه‌کی ناو مال
دروست بکا و مگوو گۆزه‌و دیزمو قومقومه
له پلیتی ناسن که به‌ماده‌ی قه‌صیدر روکه‌ش
کرایب.

سَمَل الثَّوْبُ و غره سَمَلًا و سَمَلًا: قوماشه‌که
رزی. سَمَلًا بینه‌م سَمَلًا: صولحی نیوانی کردن.

سَمَلًا فِي الْمَيْشَةِ: هه‌ولی چاککردنی ژیانی
خۆی دا. سَمَلًا الْعَيْنَ: چاوکه‌ی هه‌ل
کۆلی
سَمَلًا الْحَرَضَ و غره: چه‌وزه‌که‌ی له
قور و لیته‌و قه‌وزو شتی وا پاک
کردموه.

سَمَلًا الثَّوْبُ: قوماشه‌که رزی
سَمَلًا بینه‌م: صولحی نیوانی کردن
له هه‌روا به‌مانا (سَمَلًا) دئ
سَمَلًا الْحَرَضَ: چه‌وزه‌که ناوی که‌می
لی هاته‌دمر
سَمَلًا الْحَرَضَ و غره: چه‌وزه‌که‌ی پاک
کردموه قور و لیته‌و قه‌وزی
لی دهره‌ینا
سَمَلًا فَلَائًا بِالْقَوْلِ: فَلَائَه‌سی به
قه‌سه بۆ دانه‌رم کرد، هیدی
کردموه
سَمَلًا الْعَيْنَ: چاوکه‌ی هه‌ل
کۆلی
سَمَلًا فَلَائًا: ناوی بنکی په‌رداخه‌که‌ی
خواردموه به‌رماوی بنکی قه‌به‌که‌ی
خواردموه
سَمَلًا النَّيْبَةَ: بی گری کرد له
خواردنه‌وه‌ی بیرو شه‌رابدا
له زۆری لی خواردموه
سَمَلًا: کرمی ناو ناوی راوستاوی بۆگه‌ن
کردوو
سَمَلًا: (ثوب سَمَلًا) قوماشیکی
رزوو کۆنه
له باقی مانده‌ی ناو له بنکی
چه‌وزدا
له دشگوترئ: (ثوب أَسْمَالًا) قوماشی
کۆن و رزیو
سَمَلًا: (ثوب سَمَلًا) قوماشی
رزوو
سَمَلًا مِنَ الشَّرَابِ: باقی مانده‌ی
شه‌راب
سَمَلًا: ناوی که‌م له بنکی

سَمَّ الْأَمْرُ: شته‌ک‌هی نهن‌دازه گرتو قولیه‌ک‌هی پی‌وا.

سَمَّ بِنَهْمٍ: چاک سازی نی‌وانی کردن.

سَمَّ الْقَارُورَةَ: دهمی سوراچییه‌ک‌هی به‌ست، دهمی دیزمه‌ک‌هی به‌ست.

سَمَّ فُلَانًا: فلان‌ک‌ه‌سی تایبمت کرد.

سَمَّ التَّعْمَةَ: نیعمه‌ته‌ک‌هی تایبمت کرد.

سَمَّ فُلَانٌ سَمَّ فُلَانٍ: فلان‌ک‌س مه‌به‌ستی نه‌وی کرده مه‌به‌ستی خوی.

سَمَّ الْيَرْمُ: رۆژمه‌ک‌ه‌ی بای سه‌مومی هم‌بوو، یان بای

سه‌مومی تیدا هه‌ل بوو ۵ اَسَمُ الْيَرْمُ: به‌مانا

(سَمَّ) دئ ۵ سَعَمَةُ: تایبه‌تی کرد ۵ ژمه‌راوی کرد

۵ سَمَّ السِّلَاحُ: ژمه‌ری کرده ناو سیلاح‌ک‌ه‌وه ۵

سَمَّ الرُّوحِینَ: قولقه‌ی بؤ قه‌یاسه‌ک‌ه‌ی کرد ۵ سَمَّ

الشَّيْءِ: شته‌ک‌ه‌ی به مرواری رازاندوه ۵ تَسَمَّ:

بؤ موطاومعه‌ی (سَمَمَةُ) دئ ۵ دم‌گوترئ: تَسَمَّ

الطَّعَامِ، تَسَمَّ الْغَيْرَانَ، تَسَمَّ الْجُرْحُ: واته:

ژمه‌راوی بوو، ژمه‌ری پندا بلاو بؤوه ۵ الْأَسْمُ:

لوت که له‌لای سه‌روه‌وه کونه‌ک‌ه‌ی تنگه‌به‌ر

بئ ۵ السَّامُ: همر جرو جانهمریک ژمه‌ری

هه‌بی و مکوو مارو دوپشک و سمر مازله.

سَامُ أَرْضٍ: جۆره سمر مازله‌به‌ک‌ه‌ی ۵ السَّامَةُ:

میینه‌ی (السام) ۵ دم‌عبای ژمه‌راوی ۵ مردن ۵

ناده‌میزادی تایبه‌تی و زهره‌ک و لیکۆله‌رموه له

نه‌ینی کاروبار ۵ السَّمَامُ: جۆره بالنده‌یه‌ک‌ه‌ی

ومکوو بالنده‌ی (السَّمَانِي) وابه ۵ شتی سوکه‌له‌و

ناسک و عهن‌تی‌ک‌ه‌ی، شتی خیراو دسته‌و یه‌خه ۵

السَّامَةُ: له هه‌موو شتی‌ک‌دا که‌سایه‌تی و

جه‌وه‌ه‌رو ماده‌ک‌ه‌یه‌تی ۵ روخساری شت و

دیمنی دیاری ۵ دم‌گوترئ: (فلان به‌ی السَّمَامَةُ)

به‌رداخ و سوراچیدا ۵ برسایه‌تی که ناده‌میزاد

وا لیبکا فرمیسکی له چاو بینه‌ خوار ۵ السَّمَلَةُ:

(توب سَمَلَةٌ) به‌مانا (سَمَلٌ) دئ ۵ ناوی که‌م له

بنکی به‌رداخ و سوراچی و دیزمدا به‌می‌نیته‌وه ۵

باقی مانده‌ی ناو له بنکی هه‌وزدا ۵ یان قورو

لیته‌ی بنکی هه‌وز ۵ سَمَلَجَ الشَّيْءِ فِي حَلْقِهِ:

شته‌ک‌ه‌ی به ناسانی فوتدا ۵ السَّمَالِجُ: شیری

شیرین ۵ (مستی شیرین) ۵ السَّمَلُجُ: جیزنیکی

مه‌سیچییه‌ک‌انه ۵ السَّمَلُجُ: ماست و شیری چه‌ورو

تام خو‌ش ۵ السَّمَلِجِيُّ مِنَ اللَّبَنِ وَالطَّعَامِ: نه‌وه‌یه

بئ تام بئ ۵ تامی خو‌ش نه‌بی ۵ ماستیک

خرابیه‌ته ناو مه‌شکه‌وه و خرابیه‌ته ناو چاله‌وه

بؤنه‌وه‌ی ترش بئ، ببئ به تۆراخ ۵ السَّمَلُجِيُّ:

چۆل و سارایه‌ک دره‌خت و روه‌کی لئ نه‌روایی ۵

نافرمتی نه‌زۆک ۵ پیریژنی به‌سالآ چوو بۆلکاو

۵ السَّمَلُجِيُّ مِنَ الْكُذْبِ: درؤی ته‌واوو بئ پیچ و

په‌نا ۵ سَمَلِكُ اللَّقْمَةِ وَغَرْمَا: پارومکه‌ی باداو

لولی کردو هه‌لی پیچا ۵ سَمَتُ الرِّيحِ سُمُومًا:

بایه‌ک‌ه‌ی سوتاندی، سوتینه‌ر بوو ۵ سَمَتُ الْيَرْمِ:

رۆژمه‌ک‌ه‌ی بای سه‌مومی هه‌بوو.

سَمَّ الشَّيْءِ: شته‌ک‌ه‌ی تایبمت بوو ۵ سَمَتُ النِّعْمَةِ:

نازو نیعمه‌ته‌ک‌ه‌ی تایبمت بوو ۵ سَمَتُ الْهَامَةِ

فُلَانًا: جرو جانهمریکه‌ی فلان‌ک‌ه‌سی گه‌ست و

ژمه‌ری خسته ناو جه‌سته‌یه‌وه، ژمه‌راوی کرد.

سَمَّ السُّمُومِ الْبِاتِ: بای سه‌موم روه‌کی سوتاند

هه‌لی پروزاند یان گه‌رما برودی کرد.

سَمَّ الْإِبْرَةَ: کونی له دهرزییه‌ک‌ه‌ی کرد، کونی بؤ

دروست کرد.

سَمَّ الثَّقَبِ: چووو ناو کونه‌ک‌ه‌وه.

سَمَّ الشَّيْءِ: شته‌ک‌ه‌ی چاک کرد، ریکی خست.

فلانکس روخسار جوان و خاومن دیمه‌نی شکۆمه‌نده ۰ نالا ۰ خالیکی کهوانیمیه له ملی ئه‌سپدا به‌های زیاتر بۆ ئه‌سه‌به‌که به‌مه‌ده‌ست دمکا ۰ السُمُّ: همر مادیمه‌کی زه‌هراوی بی ۰ شتیکه و مکوو دهنکه مرورای له دهریا دهرمه‌یندری و ده‌هۆندریته‌وه بۆ جوانی خۆپازاندنه‌وی نافرمت و شتی تر ۰ په‌کینه له دوو رمگی له مه‌لاشوو لووتی ئه‌سپدایه ۰ اصاب سَمُّ حاجته: مه‌به‌ستی خۆی پینکا ۰ السُمُّ: همر مادیمه‌ک زه‌هر بی (سَمَّ الفارة) دهرمانه مشک ۰ مشک کوژه ۰ همر کونیک ته‌نگ بی و مکوو کونی دهرزی و کونه لوت و کونه گوئ ۰ دهم و کونه لوت و کونه گوئ ۰ السُمُّ: همر شتیک و مکوو دهنکه مرورای بی و له دهریا دهربه‌یندری و به‌هۆندریته‌وه بۆ جوانی و رازاندنه‌وه ۰ حصیر؛ که راده‌خرئ له ژهر دار خورما بۆئه‌وه‌ی له‌کاتی رینی خورماکانیدا دهنکه خورما هه‌لومرپومکانی بکه‌ونه سمر ۰ خزمایه‌تی تایبه‌تی ۰ کرۆکی دار خورما که به که‌لکی خواردن بی ۰ السُمُّوم: بای گهرمی سه‌موم به زۆری له ولاتی میصر له مانگی مایو به رۆژ هه‌لدین ۰ گهرمای به‌تین که کاردمکاته ورده کونی پستی جهسته ۰ السُمُّوم: نه‌وه‌ی ده‌سه‌لاتی به‌سردا بشکن دمیخوا ۰ السُمُّوم: ورده کونی پستی جهسته ۰ السُمُّوم: تایبه‌تی (اهل السُمُّوم) خزم و کس و کاری تایبه‌تی.

سَمَن لفلان سَمَناً: بیخۆری رۆنی بۆ فلانکس دانا، رۆنی بۆ کرده پیخۆر.

سَمَنَ الطَّعامَ: به رۆن خواردمه‌نی دروست کرد.

سَمَنَ فلانا: رۆنی دهرخواردی فلان دا.

سَمَنَ سَمَناً رَسْمَانَةً: هه‌له‌و بوو، گوشت و به‌زی زۆر بوو.

سَمَنَ سَمَناً رَسْمَانَةً: به‌مانا (سَمَنَ) دئ ۰ اسَمَنَ: به سروشت هه‌له‌و بوو ۰ اسَمَنَ فلاناً: هه‌له‌وی زۆر بوو، زیاد له پیویست گوشتن بوو ۰ نازه‌له‌کانی هه‌له‌و بوون ۰ بوو به خاومنی شتی هه‌له‌و ۰ اسَمَنَ المیرانَ: حمیوانه‌کی هه‌له‌و کرد ۰ اسَمَنَ الطَّعامَ: خۆراکه‌کی چه‌ور کرد ۰ اسَمَنَ فلاناً: فلانکسی هه‌له‌و کرد ۰ سَمَنُهُ: هه‌له‌وی کرد ۰ له په‌نددا هاتوو (سَمَنَ کلبک یا کلبک) سه‌گه‌که‌ت هه‌له‌و بکه‌ی دمتخوا ۰ به که‌سیک دمگوترئ تۆ چاکه‌ی له‌گه‌ل بکه‌ی ئه‌و خراپه‌ت به‌رامیهر بکا ۰ سَمَنَ الطَّعامَ و نِسْرَه: خۆراکه‌کی چه‌ور کرد ۰ سَمَنَ فلاناً: چه‌وری دا به فلانکس ۰ چه‌وری دهرخوارد دا ۰ سَمَنَ لفلان: زۆری به‌خشیش دا به فلانکس ۰ تَسَمَنَ: به‌مانا (سَمَنَ) دئ ۰ تَسَمَنَ فلاناً: زۆر شکۆمه‌ندی پال خۆی دان و لافی زۆر شتی لیدا که‌تیییدا نین؛ (هه‌سه‌که‌رو خۆ هه‌له‌کیشه) ۰ زۆر هۆکاری هه‌له‌و بوونی بۆ خۆی دهمته‌بهر کرد له خواردن و خواردنه‌وه ۰ اسَمَنَ فلاناً: فلانکس داوای چه‌وری کرد ۰ اسَمَنَ الشَّيْئَ: شته‌کی به هه‌له‌وو چه‌ور حسیب کرد ۰ له په‌نددا هاتوو (اسَمَنَتَ ذاروم) ئه‌و جهسته هاوساوته به هه‌له‌و حسیب کرد ۰ به که‌سیک دمگوترئ: به روالته‌و روکه‌ش هه‌ل خه‌له‌تی ۰ الأَسَمَنُ: دمگوترئ: (فلان اسَمَنَ حَطاً) فلانکس به‌شی باشتری هه‌یه، شانس و به‌ختی چاکتری هه‌یه ۰ السَّامِنُ: که‌سیک رۆنی بی، چه‌وری لا هه‌ین ۰ السَّامِنُ: جۆره‌ی باندمیه‌که‌ پیتی دمگوترئ (شیلایه) ۰ السَّامِنُ: پۆن فرۆش ۰ بۆیه‌یه‌که‌ زه‌خره‌ه‌ی پی دمکری ۰ السَّمْنُ: رۆنی قالیوو ۰ السَّمْنَةُ: دهرمانیکه‌ بۆ هه‌له‌وی به‌کاردئ ۰ گزو گیایه‌که‌ که‌لاو لاسکی هه‌یه،

لەنجە کردن له روی فیزموه ۵ السَّمَهَةُ: پَرزُو
 پالی دار خورما دهنندری و لیک دهری و مکوو
 شیوی سفری نان لەسەر خواردن ۵ السَّمِيهِ:
 بەمانا (السَّمِيهِ) دئ ۵ دمگوترئ: (مشی
 السَّمِيهِ) روشتنی بە فیزو لوت بەرزبیهوه ۵
 سَمَهَج في السمر وغيره: پهلای کرد له روشتندا ۵
 سَمَهَج الشئ: شتەکی رمانه کرد ۵ سَمَهَج
 کلامه: دروی له قسهکانیدا کرد ۵ سَمَهَج الحبل:
 حەبلەکی توند بادا ۵ سَمَهَج اليمين:
 سویندەکی جەخت کردموه ۵ السَّمَاهِج من
 اللين: شرو ماستیک شیرین نەبی و تامی
 نەگۆرابی ۵ السَمَاج: درو ۵ السَمَهَج: شیری
 شیرین و چەور ۵ ناسان ۵ دمگوترئ: (ماء
 سَمَهَج) ناویکی گواراو خۆشپرموه ۵ (أرض
 سَمَهَج) زوپیەکی تەخت و نەمرەلانە ۵ (درغ
 سَمَهَج) زریەکی خۆش لەبەر دمکرئ بە
 جەستە خۆشە ۵ السَمَهَجَةُ: سویندی جەخت
 لەسەر کراوه ۵ سَمَهَر الزرع: کشت و کالەکی بە
 بیت نەبیو، زیادێ نەکرد ۵ اسْمَهَر الشئ
 والامر: شتەکی رەق و پتەو بوو ۵ کارمە
 سەخت بوو، توند بوو ۵ مام ناومندی بوو ۵
 اسْمَهَر في القتال: لە شەردا جەربەزمو وره بەرز
 بوو ۵ اسْمَهَر الظلام: تاریکی کەوتە سەر تاریکی
 ۵ السَمَهَرِي: رمبیک ناسنەکی زۆر پتەو بی ۵
 دەلین: ئەم جۆره رەبە دەدرنە پال پیاویک
 ناوی (سَمَهَر) بووه ئەو دروستی کردون ۵
 خیزانەکی ناوی (رُدِينة) بوو رمبی رودەینی
 نیسەبتیان بۆ ئەو دهری ۵ هەروا وشە
 (السَمَهَرِي) ناوه بۆ ژبی گشت و پتەو.

سَمَهًا سَمَرًا و سَمَاءً: بەرز بووه، سەرکەوت، درێژ بوو ۵
 دمگوترئ: (سَمَتَ هَيْتَهُ إِلَى مَعَالِي الْأُمُور)

لاسکەکانی باریکن، گولیکی سبی هەبە، دمنکە
 تۆمی هەبە، نافرەت دەیخوا بۆ ئەوی قەلەو بی
 ۵ السَّمِنِيَّةُ: پیریکن له هیندوستان دهری
 مەزەمین و پروایان بە کۆپیکردن(تناسخ)هەبە،
 پروایان بە هەوایی رابردو نیه و دەلین رینگای
 زانیاری تەنیا هەستەو بەس ۵ جگە له هەست
 هیچ شتیکی تر نیه زانیاری ئی دەستەبەر بی
 ۵ السَّمِينُ: پینجەوانی خراپە ۵ دمگوترئ:
 (کلام سین) قسەیکی ریک و پیک و پڕ مانایە
 ۵ (أرض سَمِينة) خاکیکی بە پیت و بەرمکەتە ۵
 خاکیکی بی بەردەلان و پاکە، شیدارو گونجاوه
 بۆ کشت و کال ۵ السَّمِنَةُ: هەر شتیکی
 چاومروانی چەوری ئی بکری دمگوترئ: (طعام
 مَسْمُونَةٌ للجسم) خۆراکیکی گومانی چەوری ئی
 دمکرئ و ویدەجئ بە خواردن قەلەو بی ۵
 السَّمْنَدُ: نەسب ۵ السَّمْنَدُ: گیانلەبەریکی
 قەبارە پچوکه لەناو ناو و وشکانیدا دەزی ۵
 بانندەبەکی له ولاتی هیندوستان هەبە، دەلین:
 ناگر نایسوتینی.

سَمَهَةً سَمَهَا و سَمَرَهَا: سەرسام بوو، حەیران بوو ۵
 دمگوترئ: (بقي القوم سَمَهَا) خەلکەکی بە واق
 و پراوی مانەوه.

سَمَهَةً الفرسُ في شوطه سَمَرَهَا: نەسپەکی غاریداو
 هەستی بە ماندو بوون نەکرد ۵ سَمَهُ اللهُ عَقْلَهُ:
 خودا عەقڵی فلانی بێرد ۵ سَمَهُ الرَّجُلُ إِبْلَهُ:
 پیاوکی حوشترەکانی ئیهمال کردن ۵ السَّمَةُ:
 بەتال و پوج ۵ درو ۵ هەولدانێ بی مەبەست ۵
 دمگوترئ: (ذهب فلان في السَّمَةِ) فلانکەس ملی
 له شتی بی هودە ناو بی مەبەست دئ و دەجئ
 ۵ با، هەوا ۵ السَّمِيهِ: ئەو دیمەنەبە کە
 نادەمیزاد لەکاتی روانینیدا بۆ فۆرسی خۆر
 دەمەو نیومرۆ دپتە بەرجاوی ۵ خو بادان و لارو

هَميشه نَمو چاوى له كارى مەردانەو
 شكۆدارىيە ۵ هەولئى عىزەتو شەرف مەندى
 دەدا ۵ (سما في الحسب والنسب) له بنەمالەو
 وەجاخ زادەييدا زۆر بەرزو شكۆدارە.
 سَمًا بصره الى الشين: چاوى له شتەكە پىرى و
 تەماحى لىكرد.
 سَمًا الهلال: مانگى نوئى بەرز بووه ۵ بەرزى
 دەرگەوت.
 سما الشوق لفلان: عىشقو سۆز بۆ فلانكەس
 هاتەوه.
 سما القوم و غوهم على الماء و غوها: هەومەكە
 زمارەيان له سەد تىبەرى ۵ سەله شەخس: له
 دورموه كاپرايەك خۆى بۆ ديارى كردو چاوى ئى
 بوو ۵ سايە: بەرزى كردموه ۵ ساهم: راپەرى
 بۆنەوى شەپان لەدز بكا.
 سما الفحل سمارة: نەسپەكە خۆى هاويشتە سەر
 شوئىنى ئاو خواردنەو مەكەو ئاوى بىكى
 دوئلاومەكى خواردموه.
 سما فلاناً عمداً: ناوى فلانكەسى نا (موحەممەد)
 ۵ وشەى موحەممەدى كرده ناوى كەسايەتى بۆ
 فلان.
 سما الصائد الوحش: راوكەرمەكە تارمايى دەمباكەى
 بەدى كردو هەولئيدا فرسەتى ئى بىنى ۵ اسَمِي
 الشين: شتەكەى بەرز كردموه.
 اسَمِي فلاناً من بلد الى بلد: فلانكەسى دەست نیشان
 كرد لەم شارە ناردى بۆ شارىكى تر ۵ اسَمِي
 الشين كذا بكنا: شتەكەى كرد بە ناو بۆ ئەوه ۵
 ساماه: كئ بركيى لەگەلندا كرد ۵ سَمَاه كنا:
 ناوى نا فلان ۵ اسَمِي فلان: فلانكەس چوووه
 دەرموه بۆ راوكردن ۵ گۆرموى هەلكيشان و
 لەكاتى گەرمادا خەرىكى راوه ناسك بوو ۵

إِسْمِي الصائد الوحش: راوكەرمەكە دەمباكەى
 ديارى كردو هەولئى نىجىر كردنى دا ۵ اسَمِي
 فلاناً: داواى ناوى فلانكەسى كرد ۵ اسَمِي
 فلاناً: داواى گۆرموى راوكردنى له فلانكەس
 كرد بۆ كاتىكى ديارى كراو بىداتى و بچى راوى
 پى بكا ۵ واى لىكرد بچى ناسك راو بكا بە
 گۆرموى تايبەتى راوكردن ۵ بە نەمقەست چوو
 بۆ ديدەنى ۵ خيرو چاكەى ئى چاومپروان كرد ۵
 الاسم: ناوى شت: ئەو وشەيەى دەبىتە نيشانەى
 شت و پىناسەى ۵ بەلای نەحوپىەكانەوه
 برىتايە له وشەيك دەلالەت دەكا له مانايەك
 له خودى خۆيدا و ماناى زەمەن تىيدا بەرچاو
 نەگراوه ۵ الاسم الأعظم: ناويكە كۆكەرەوى
 ماناى هەموو صىفاتى خودايە ۵ اسم الجلالة:
 ناوى پەروردگار ۵ السامى: بەرزو شكۆدار ۵
 دەگوترى: (مقام سام) ۵ پلەو پايەى بەرزو
 شكۆدار ۵ السُما: ناوو شوؤرت ۵ السماء:
 ئاسمان: ئەوهى دەق بەرامبەر زەويە ۵ له
 هەموو شتىكدا لای زوروى ۵ هەرشتىك لەسەر
 تۆوه بى و سىبەرت لىبكا ۵ هەورو باران ۵
 هەروا ناوه بۆ گزوكيا چونكە بەهۆى بارانى
 ئاسمانەوه دىتە بەرهم ۵ السُماوة: هەلاشى
 خانوو ۵ له هەموو شتىكدا شەخسى شتەكەيە
 يان روخسارمەكەيە ۵ (سمارة الهلال) ديمەنى
 مانگ كە كەمىك له ناسۆ دەرېكەوى ۵ السُمُر:
 بەرزى و شكۆمەندى ۵ (صاحب السم) نازناوى
 پاشاو مىرو فەرمانرەوايە ۵ السُمِي: بەخۆ نازو
 خۆ هەلكيش ۵ وپنەو بەرامبەر ۵ ألسُماة:
 گۆرموى كە له خورى و شتى وا دروست دەكرى
 ۵ راوكەر لەبەرى دەكا بۆنەوى گەرما كارى تى
 نەكا ۵ ألسُمِي: ناوانراو، ديارى كراو ۵
 دەشگوترى: (فلان من مسمي قومه) فلانكەس له

پیاوه باشمگانی گهله که بهی ۵ السَّنَابُ: شمري
 قورس ۵ السَّنَابُ: که سَنَبِک پشتو سکی دريژ
 بئ ۵ السَّنَابَةُ: به مانا (السَّنَابُ) دئ ۵ السَّنَبُ:
 زمانه و رُوژگار ۵ السَّنَبُ من الحیل: نهمسپی زور
 خوشرو و رسمن ۵ السَّنَبَةُ: به سَنَبِک له رُوژگار ۵
 السَّنَبُ: دروژن و غمبعت کهر ۵ رق هه لساو،
 رق نه ستور ۵ السَّنَبُوقُ: به لهمی هچوک ۵
 السَّنَبَلُ: ههراخی سمی ولاخ ۵ له ههموو شتیکدا
 سهرمتاکهی ۵ دمگوترئ: (أصابتنا سُنْبُک السماء)
 سهرمتای بارانمان لئ باری ۵ یان دمگوترئ: (کان
 ذلك علی سنبک فلان) نهو شته له سهرمتای
 ههرمان رهوایی هلاندا بوو ۵ ههروا ناوه بو
 ههراخی نهو شوینهای شمشير که زمکهفت
 کراوه ۵ لای زووروی کلاو خودی ناسن ۵ زوی
 پته و بئ خیرو بیژ ۵ ههراج و باج ۵ السَّنَبُولُ:
 به مانا (السَّنَبُولُ) دئ ۵ سَنَبَلُ الزرعُ: کشتو
 کاله که گوئی کرد ۵ سَنَبَلُ ثوبه: کراسه که ی
 بهردایه وه و لکئی که به دووی خویدا راکیشا ۵
 السَّنَبَلُ: گوئی رووهک ۵ نهو به شهمی توومه که ی
 تیدایه ۵ روهمکی نارمین که روهمکی که له
 ره که گانی همدئ جور عهتر دهرده هیندرئ ۵
 عهتری نهم روهمکه زور به ناوبانگه ۵ السَّنَبَلَةُ:
 به مانا (السَّنَبَلُ) دئ ۵ ههروا ناوه بو بورجیک
 له دوانزه بورجه گانی ناسمان ۵ السَّنَبُولُ: به مانا
 (السَّنَبُولُ) دئ ۵ تاکه که ی (سنبولة) ۵ أَسْنَتُ
 القومُ: خه لکه که توشی سالیکی بئ بارانی و
 هاتو هری بوو ۵ سَنَتُ القدرِ و نهمها: که مونی
 کرده ناو منجه له که وه ۵ سَنَتُ کرمة آل فلان:
 له سالیکی گرانی و بئ بارانیدا که ه خانمی
 فلان بنه ماله ی ماره کرد ۵ یان پیاوئی که ی
 خوپی دهوله مهنه کچی که خانم و خاتونی
 ههزاری ماره کرد له سالی بئ بارانی و هاتو

ههردا ۵ السَّنَوْتُ: که مون؛ روهمکی کشتو
 کالی سالانه یه دهنک و توومه که له تهواییلاته و
 زور جور ی ههمه پروانه مادهی (کمون) ۵ سَنَجَةٌ
 سَنَجًا: به رنگی جیا له رنگی خوی بویهی
 کرد ۵ سَنَجُ الثوبِ: قوماشه که ی خیت خیت
 کرد ۵ السَّنَجُ: شوینه واری دوکه لی چراو
 فتیله به دیوارو شتی وهماوه ۵ له بهنددا
 هاتوه (لابد للسراج من السنج) چراو فتیله
 بئ دوکه لی نابئ، جرات داگیرساند دیوارت رمش
 دهمی ۵ له بواری کیمیا دا بریتیه له ورده
 کاربؤن که له ناکامی ههموونی که م و کوپی له
 سوتانی سوتهمه نییه که بهیدا دهمی ۵ السَّنَجَةُ:
 پارسهنگ و مکوو کیلوو حوققه و ریطلو شتی
 وا ۵ السَّنَجَةُ من الألوان: رنگی به لکه و خالخال
 ۵ السَّنَجَابُ: سموره: گیانه به ری که له جرج
 که ورهتره کلکی دريژه توکی پره چوستو
 جالاکه، رنگی زهردی خاکیه ۵ السَّنَجُوقُ:
 هه ریمیک هه لهم رموی پاریزگار یان قائم مقام
 بئ، بویه جار جار نهم و شهمه پال شاری کویه
 دهرئ و دمگوترئ کوی سنجه ق.

سَنَجَ سحرًا: هاته دلپه وه، به دلپدا هات، وای بو
 دهرکهوت ۵ دمگوترئ: (سَنَجَ لي رأي في كذا) له
 فلان شتا بؤ چونیکم بؤ بهیدا بوو.

سَنَجَ الطائرُ أو الطَّيْرُ و نهمها: بالنده که یان
 ناسکه که له لای چه پته وه بکه ویته لای راستت ۵
 عهرمب به بینینی دیارده ی ناوا گه شبین بوون.

سَنَجَ الثَّيْبُ: شته که ناسان و بهیده ست بوو.

سَنَجَ الخاطرُ بكذا: دلی سهخی بوو، لیبورده می
 نواند.

سَنَجَ فَلَانَ بَكْدَا: فَلَانَكَمَسَ بِهَ شَيْوَهَ تَيْلَنِيْشَانُ وَ
تَعْمَرِيْضَ نَامَاوِيْ بُوْ شَتَمَكَهَ كَرْدُو رَاسْتَهَوْخُوْ
دَانِي پَيْدَا نَهْنَا.

سَنَجَ بِهَ اُرْ عَلِيَه: خَسْتِيَهَ حَالَمَتِي لَهْ رُوْدَامَانَهَوَه، يَان
شَمِرُو نَمَكَبَتِي تَوْشَ كَرْد.

سَنَجَ الشَّيْءِ سَنَجًا: بِهَ دَهَسْتِ پَيْشَوَاوِي لِيْكَرْد.

سَنَجَ فَلَانًا عَن كَذَا: فَلَانَكَمَسِي لَهْوَ كَارَه لَادَا
كِيْرَپَايَهَوَه ۵ سَانَجَ سِنَاحًا وَمُصَالَمَةً: بِهَ مَانَا (سَنَجَ)
دِي: تَحْنُجُ مَن الرِّيْع: خُوِي لَهَ بَايَهَكَه شَارْدَمُوَه
۵ خُوِي لَهَ بَايَهَكَه پَهْنَادَا ۵ تَسْنُجَ فَلَانًا عَن كَذَا:
فَلَانَكَمَسِي هَه لَيْشَكْنِي لَهَ بَارِي نَهْوَ شَتَمُوَه ۵
اِسْتَسْنَجَهُ: بِهَ مَانَا (تَسْنَجَهُ) دِي ۵ السُّنُجُ: خَيْرُو
بِهَرْمَكْت ۵ نَاوَمِرَاسْتِي رِيْگَه ۵ السُّنِيْعُ:
گَهْوَهَرُو مِرَوَاوِي ۵ خَشَل.

سَنَجَ سُرُخًا: جِيْگِيْرَ بُوُو، بَهْرَزِ بُوُوَه.

سَنَجَ الدَّهْنِ اُرْ الطَّعَامِ: رُوْنَهَكَه يَان خُوْرَاكَهَكَه
بُوْگَهْنِي كَرْد.

سَنَجَ اَسْنَاهُ: دَدَانِي خُوْرَانُ وَ هَه لُوْمَرِيْنِ هَهْتَا بَنَكِي
دَدَانَهْكَانِ دَمْرَكَهْوَت ۵ (هَو سَنَجُ وَهِي سَنَجَةٌ).

سَنَجَ مَن الطَّعَامِ: خُوَارِدَمَمْنِيَهَكَهِي زُوْرَ كَرْد.

السَّنَاغَةُ: بَايِ بُوْگَمَن ۵ السَّنِيْعُ: بِنَهْمَاوِ نَهْصَلِيْ شَت
جَا هَمْرَ شَتِيْكَ بِي ۵ شُوِيْنِي رُوَانُو دَامَهْرَزَانِي
دَدَانِ لَهْمَاوِ شَهْوِيْلَه وَ پُوْگَدَا ۵ نَهْوَ نَاسَنَه
بِهْجُوْگَهْلَهِي بِهَ سَهْرِي تِرَهْمَكَدَا دَهْكَرِي ۵ گِرُوْ گَفِي
تَاو نَهْخُوْشِي ۵ السَّنِيْعُ: دَهْگُوْتَرِي: (بِلْدِ سَنَجُ)
وَلَاتِيْكَ لَهْرَزُو تَا دَارَه ۵ شُوِيْنِيْكَ لَهْرَزُو تَايِ
زُوْرَه. ۵ سَنَدَ اِلِيَه سَوْدَا: پَالِي پِيْوَمَدَا، پَهْشْتِي بِي
بَهْسْت، خُوِي بِهَسْمَرْدَا دَا.

سَنَدَ ذَنْبِ النَّاقَةِ: كَلَكِي حُوْشْتَرَمَكَه لَهْمَلَاوِ لَهْوَلَايِ
خُوِيْدَا رَاسْتُو جَهْبِي كَرْد.

سَنَدَ فِي الْجَبَلِ: بِهَ كِيْوَهْمَكَه دَا سَمْرَكَهْوَت.

سَنَدَ لِلْخَمْسِيْنِ وَخَوْرَهَا: لَهَ پَهْنَجَا تِيْپَهْرِي.

سَنَدَ الشَّيْءِ سَنَدًا: كُوْلَهَكَهِي بُوْ شَتَمَكَه دَانَا،

كُوْلَهَكَهِي زُوْرَ شَتَمَكَه دَا ۵ اَسْنَدَ اِلِيَه: بِهَ مَانَا

(سَنَدَ) دِي ۵ اَسْنَدَ فِي الْعَدُو: لَهَ رَاكِرْدِنُو بَازْدَانِدَا

تِيْنِي تِي كَرْدُو گُوْرِي دَايَه خُوِي ۵ اَسْنَدَ الشَّيْءِ:

بِهَ مَانَا (سَنَدَةُ) دِي ۵ اَسْنَدَ الْحَدِيْثِ اِلِي قَائِلَه:

قَهْسَهَكَهِي بَهْرَزِ كَرْدَهَوَه بُوْ سَمْرَ بِيْزَمْرَمَكَهِي ۵

اَسْنَدَ اِلِيَه اَمْرًا: كَارُو بَارِي خُوِي خَسْتَه نَهْسْتُوِي

نَهْوُو كَرْدِي بِهَ بَرِيْكَارِي خُوِي ۵ سَنَدُ: سَهْنَدِي

لَهْمَهْرَكَرْد ۵ سَنَدَ الشَّيْءِ: بِهَ مَانَا (سَنَدَةُ) دِي.

سَنَدَ اِلِيَه: بِهَ مَانَا (سَنَدَ) دِي ۵ تَمَالَدَ اِلِيَه: بِهَ مَانَا

(اَسْتَدَ اِلِيَه) دِي ۵ تَمَالَدَ الْقَوْمِ اَوْ الْجِيْشِ:

خَهْلَهَكَهَكَه يَان سُوْپَاكَه وَهَجَبَه وَهَجَبَه هَاتَنَه

دَمْرُو هَمْرَ وَهَجَبَه نَالَايِ خُوِي بَهْرَزِ كَرْدَمُوَه ۵

الْاِسْنَادُ: بِهَلَايِ زَانَايَانِي زَمَانِي عَهْرَمَبِيَهَوَه

بَرِيْتِيَه لَه لِيْكَدَانِي دُوُو وَشَه بِهَ شِيْوَهِيَهَكَه كَه

مَانَايِ تَهْمَاوِ بَهْگَهِيَهْنِي ۵ السَّنَادُ: لَه رُوُوِي

قَافِيَه وَ سَمْرَاوَه جُوْدَاوَاوِي نِيْوَانِ حَمْرَهَكَه وَ

پِيْتِي مَهْدِي پِيْشَ رَمُوْبِيَه، نَهْمَ جُوْدَا وَازِيْبِيَه بِه

عَهْبِيْئِي كَهْوَرَهِي شِيْعَرِ دَادَهْنَرِي ۵ السُّنْدُ:

جُوْرِيْكَه لَه قَوْمَاشَ يَان جُوْرَه بُوْرْدَمِيَهَكِي

يَهْمَمْنِيَه ۵ السُّنْدُ: وِلَاتِيْكَ كَهْوَتُوْتَه بَهْشِي

بَاكُوْرِي خُوْرْنَاوَايِ هِيْنْدُوْسْتَان ۵ حَهْوَزِي

رُوْبَارِي (السُّنْدُ) كَهْوَتُوْتَه نَاوَمِرَاسْتِي، نِيْسْتَا

زُوْرَبِيَهِي نَهْوَ وِلَاتَه كَهْوَتُوْتَه پَاكِسْتَانِي

خُوْرْنَاوَاوَه ۵ هَمْرُوَا وَشَهِي (السُّنْدُ) نَاوَه بُوْ

پِيْرِيْكَ نَادَهْمِيْزَادَ كَه لَهْوَ وِلَاتَه دَا نِيْشْتَه جِيْن ۵

السُّنْدُ: جُوْرِيْكَه لَه قَوْمَاشَ يَان جُوْرِيْكَه لَه

بُوْرْدَهِي يَهْمَهْنِي ۵ كِيْوِي بَهْرَامَبَهْرُو بَهْرَزِ ۵

هَمْرَ شَتِيْكَ پَهْشْتِي بِي بَهْسْتَرِي يَان بَكْرِيْتَه

به‌لگه، بویه به چه‌کی قمرز دمگوتری: (سَنَدٌ)
 ◊ له بواری نابوریدا بریتیبه له وهره‌مه‌یه‌کی
 رسمی قمرزیکه ییاری کرای تیدا تۆمار
 کراوه ◊ السَّنَدُ الإذنی: نوسراویکه پابمند
 بونیکی تیدا تۆمار کراوه که نمدازمه‌ک پاره
 بدا به کهسیکی دیاریکراو یان به هه‌لگری نهو
 نوسراوه له کاتیکی دیاریکراودا ◊ له عیلمی
 حمدیدا بریتیبه له زنجیره‌ی پیایو حمدیث
 گیرهوه ◊ السَّنَدان: دزگای ناسنگر نهو ناسنه
 پته‌وه‌ی داندراوهو ناسنگر به چه‌کوچه‌که‌ی
 ناسنی تر دمگوتی له‌سمری ◊ دمگوتری: (هر بین
 المطرقة والسندان) فلان شت له نیوان چه‌کوچ و
 سنداندایه ◊ السَّنَدان: پیایو به‌هیزو گه‌وره،
 گورگی گه‌وره به‌هیز ◊ السَّنَدیان: دره‌ختیکه
 له دره‌ختی (الأحراج) دار به‌رو ◊ السَّنیدُ:
 زؤل و باوک نادبار ◊ (هی سیده) ◊ اَلْمُسْنَدُ من
 الحديث: نهو حمدیته‌یه زنجیره‌که‌ی بگاته‌وه
 سمر پیغه‌مبیر (د.خ) ◊ ناده‌میزادی حرام زاده
 ◊ جۆزه نووسینیکی حیمیره‌یه‌کانه که له
 کۆندا له یممن به‌کاریان هیناوهو له‌گه‌ل شیوه
 نووسینی نیمه جوداوازه ◊ همروا به شیعریک
 دمگوتری: (سَنَد)ی تیدا بئ ◊ اَلْمُسْنَدُ: هر
 شتیک پالی پیوه بدری ◊ سَنَدٌ فی الامر: په‌له‌ی
 له کارمه‌دا کردو ملی لئنا ◊ السَّنَدُ: جاو
 نه‌ترس و نازاو به جهرگ که سل له هیج
 نه‌کاته‌وه ◊ السَّنَدُ: پیومرئیکه گه‌وره‌یه و مکوو
 تمغاره‌ی عهریه ◊ دره‌ختیکه سمره تیرو شتی
 وای ئی دروست دمکری ◊ شوینیکیه له‌سمر
 سهربانی خانوو کالای ناو مالی تیدا هه‌لدمگری
 به تایبته‌ی نهو نامیرو شتانه‌ی که رۆزانه
 پیویست نین و ناو به‌ناو پیویستمان پی دهبی ◊
 السَّنَدُ: که‌سیک بۆ کاروباری خۆی به په‌له
 بئ و گرنگی ته‌واو به کاری خۆی بدا ◊ نازاو به
 جهرگ ◊ توند ره‌وو به‌هیز ◊ درئز ◊ جاو
 گه‌وره ◊ باش و رسمن ◊ السَّنَدُ: که‌تیره‌و
 صمغیکه له دره‌خت دمردمه‌یندری و دهرمانی
 برین و شتی وای پی دمکری ◊ السَّنَدُ:
 جۆریکه له ناوریشتی تمنک ◊ سَنَدٌ: گۆرموی
 هه‌لکیشان بۆ راوکردنی حه‌یوانی کیویو و
 درنده ◊ السَّنَدال: به‌مانا (السندان) دی.
 السَّنَدُ: گۆرموی ◊ سَنَدٌ سَرًا: تمنگه تیزه بوو،
 ره‌وشتی ناشیرین بوو ◊ السَّنَدُ: پشیله؛
 خۆشترین خواردن لای نه‌م گیانله‌بهره‌ مشکه ◊
 پشیله‌ی کیوی و پشیله‌ی مالی هه‌یه ◊ گرده مل
 ◊ بنکی کلک ◊ السَّنَدُ: کۆمه‌لن چه‌ک و
 تمقه‌مه‌نی ◊ پۆشاکیکه له چه‌رم دروست
 دمکری و مکوو زری له شهردا له‌بهر دمکری ◊
 سَنَسَنَتِ الرِّيحُ: با هه‌لیکرد زۆر سارده ◊
 السَّنَسِنُ: تینوایه‌تی ◊ هه‌راخی فه‌قه‌ره‌ی پشت
 ◊ لایه‌کی په‌راسو نهو لایه‌ی به‌ سنگه‌وه
 نووساوه ◊ دمگوتری: (جاءت الریح سانسین)
 بایه‌که له‌سمر په‌ک شیوه هه‌لبوو ◊ السَّنَسِنَةُ:
 هه‌راخی فه‌قه‌ره‌ی پشت ◊ لایه‌کی په‌راسوو
 نه‌ولایه‌ی به‌ سنگه‌وه نووساوه.
 سَنَطٌ سَاطَةٌ: کۆسه بوو ◊ ریشی مووی ئی نه‌هاتووه
 ◊ یان لا رومه‌تی مووی پیوه نیه.
 سَنَطٌ سَطًا: به‌مانا (سَط) دی ◊ السَّنَطُ:
 دره‌ختیکه له پیپی (القرنیه) به‌گه‌لاکه‌ی
 دهباغی پی دمکری ◊ له شوینی گهرمه‌لاندایه
 دهرۆی ◊ السَّنَطُ: جموزگه‌ی دهمست، مه‌چه‌کی
 دهمست ◊ السَّنَطُور: سه‌متور؛ نامی‌ریکی
 موسیقایه دهبه‌یه‌ته هانون ژیه‌کانی له مس
 دروست کراوه.
 السَّنَطِيرُ: به‌مانا (السَّنَطُور) دی.

به‌لگه، بویه به چه‌کی قمرز دمگوتری: (سَنَدٌ)
 ◊ له بواری نابوریدا بریتیبه له وهره‌مه‌یه‌کی
 رسمی قمرزیکه ییاری کرای تیدا تۆمار
 کراوه ◊ السَّنَدُ الإذنی: نوسراویکه پابمند
 بونیکی تیدا تۆمار کراوه که نمدازمه‌ک پاره
 بدا به کهسیکی دیاریکراو یان به هه‌لگری نهو
 نوسراوه له کاتیکی دیاریکراودا ◊ له عیلمی
 حمدیدا بریتیبه له زنجیره‌ی پیایو حمدیث
 گیرهوه ◊ السَّنَدان: دزگای ناسنگر نهو ناسنه
 پته‌وه‌ی داندراوهو ناسنگر به چه‌کوچه‌که‌ی
 ناسنی تر دمگوتی له‌سمری ◊ دمگوتری: (هر بین
 المطرقة والسندان) فلان شت له نیوان چه‌کوچ و
 سنداندایه ◊ السَّنَدان: پیایو به‌هیزو گه‌وره،
 گورگی گه‌وره به‌هیز ◊ السَّنَدیان: دره‌ختیکه
 له دره‌ختی (الأحراج) دار به‌رو ◊ السَّنیدُ:
 زؤل و باوک نادبار ◊ (هی سیده) ◊ اَلْمُسْنَدُ من
 الحديث: نهو حمدیته‌یه زنجیره‌که‌ی بگاته‌وه
 سمر پیغه‌مبیر (د.خ) ◊ ناده‌میزادی حرام زاده
 ◊ جۆزه نووسینیکی حیمیره‌یه‌کانه که له
 کۆندا له یممن به‌کاریان هیناوهو له‌گه‌ل شیوه
 نووسینی نیمه جوداوازه ◊ همروا به شیعریک
 دمگوتری: (سَنَد)ی تیدا بئ ◊ اَلْمُسْنَدُ: هر
 شتیک پالی پیوه بدری ◊ سَنَدٌ فی الامر: په‌له‌ی
 له کارمه‌دا کردو ملی لئنا ◊ السَّنَدُ: جاو
 نه‌ترس و نازاو به جهرگ که سل له هیج
 نه‌کاته‌وه ◊ السَّنَدُ: پیومرئیکه گه‌وره‌یه و مکوو
 تمغاره‌ی عهریه ◊ دره‌ختیکه سمره تیرو شتی
 وای ئی دروست دمکری ◊ شوینیکیه له‌سمر
 سهربانی خانوو کالای ناو مالی تیدا هه‌لدمگری
 به تایبته‌ی نهو نامیرو شتانه‌ی که رۆزانه
 پیویست نین و ناو به‌ناو پیویستمان پی دهبی ◊
 السَّنَدُ: که‌سیک بۆ کاروباری خۆی به په‌له

بئ هابم دمکری ۵ السِّنْف: به چنهو زمبیله
میوه به هموو فهبارمه کهوه؛ خربی له
دریژوهه بی، هر شتیک میوهی تی بکری پیی
دمگوتری: (السِّنْف). همروا ناوه بۆ لقی و پۆپو
پرزی بی گهلا ۵ گهنم و جوی کورته بالا ۵
کۆمهلهو پیی ۵ السَّنِيف: قهراخی بهرپه مافور
۵ السِّنْفَال: پیشکهوتوو له روپشتندا ۵ قهه
باریکو کزو لاواز.

سَنَقَّ مِنَ الطَّعَامِ أَوْ الشَّرَابِ: له خواردنهکه تیری
خواردو نینتهلای کرد.

سَنَقَّ فُلَانٌ: فلانکس ناز بهروردمو ژبان نهرمو
نۆل بوو ۵ اسنقه الطعام أو الشراب: خواردن و
خواردنهوه تمبیاتی تیکدا و توشی نینتهلا بوو
۵ اسنَقَةُ النَّمِيمِ فُلَانًا: نازو نیعمهتی زۆر
فلانکسی توشی تهرهفو گومرایی کردو له
رنگی راست لایدا ۵ السَّنِيقُ: خانووی
که چکاری کراو ۵ نهستیرمهکی سپیه ۵
السَّنِكِسَارُ: کتیبیکه ژینامه ی پیاو چاکانی
مهسیحی و رهمن و دیر نشینی تیدا تۆمار
کراوه له کهنیشهکاندا بهسر کۆپو کۆمهلانی
خۆیاندا دهخویندریتهوه.

سَنِمَ البَعْرُ سَمًا: حوشرمهکه دۆگی گهوره بوو.

سَنِمَ الشَّيْءُ: شتهکه له زهوی بهرز بۆوه ۵ (هو سَنِمَ
وهي سَمَةٌ) ۵ اسنَم: بهمانا (سَنِم) دئ ۵ اسنَمَتِ
النَّارُ: ناگرمهکه بلنسهی گهوره بوو.

اسنَمَ الطَّعَامِ البَعِي: خۆزاکهکه دۆگی حوشرمهکه
گهوره کرد ۵ سَنَمَ الكَلأِ البَعِي: لهومرو نالهکه
دۆگی حوشرمهکه گهوره کرد ۵ سَنَمَ فُلَانٍ
الشَّيْءِ: فلانکس شتهکه له روی زهوی بهرز
کردهوه ۵ مکوو دۆگی حوشر لای سهروی
تهسک و لای خواروی پان ۵ دمگوتری:

سَنَعَ سَاعَةً رَسْرَعًا: ههلكشا، بهرز بۆوه ۵ جوان
شیرین بوو ۵ جومزگهکانی نهرمو نهندام شك
بوو ۵ اسنَع: بهمانا (سَنَع) دئ ۵ اسنَع فُلَانٌ:
فلانکس کۆپو کچی بالا بهرزو روخسار جوانی
بوون ۵ فلانکس جومزگه ی نازاریان ههبوو ۵
اسنَع مَهْرَ المَرَاةِ: ماریی نافرتهکه ی زۆر کرد ۵
الاسنَع: دریژو بالا بهرز (امرأة سنعاء) نافرته
بالا بهرز دمگوتری: (هو اسنع منه افضل وأطول)
۵ السَنَعُ: مهجهک و جومزگه ۵ السَّنِيعُ: زۆر ۵
دمگوتری: (مهر سنيع) مارییهکی زۆره ۵
السَّنِيعَةُ: مینیهی (السَّنِيع) ۵ نافرتهی نهرمو
شل و دهست و مهجهک شك و نيسقان نهرم ۵
رنگای ناو کيو ۵ السَّنْبَعَةُ: (ابن عرس) جهقهل
۵ دهعبایهکه و مکوو مشک میملی مریشک و
جوچه ۵ نهو گۆشته پچکۆلمیه له ناومراستی
دیوی ناوهوی لیوی سهروهویه.

سَنَفَّ البَعِيرُ: حوشرمهکه پيش کهوت.

سَنَفَّ البَعِيرُ: بهرسک و پالووشتی وای بۆ حوشرمهکه
دروست کردو شتهکیدا بۆنهوهی بارو کورتانی
پێوه بوسته ۵ اسنَفَّ البَعِيرُ: بهمانا (سَنَفَّ) دئ
۵ اسنَفَّتِ البِكرَةُ: حوشرمهکه جهند مانگ
بهسر ناوس بوونیدا تیپهپی و گوانهکانی
هاوسان ۵ اسنَفَّ العِرقُ والسحابُ: بروسکه و
ههورمهکه له نزیکهوه بینران ۵ اسنفت الريحُ:
بایهکه به تهوژم ههلبوو تمپو تۆزی بهرپا
کرد ۵ اسنفت الناقةُ: حوشرمهکه کزو لاواز بوو
۵ اسنفت الارضُ: زموییهکه بی گیاو گزیوو
پیداویستی ژبانی تیدا نهبوو ۵ اسنفت الامرُ:
کارمهکی هابم کردو گرنگی پندا ۵ السِّنْفَالُ:
حهبلنکه یان سهرمهیهکه به دهوری جهستهی
حوشرتا دهخیندری کورتان و باری سهر پشتی

بِنِ ۵ السَّنَامُ: مانگ ۵ پیاویک شهو نه خهوی ۵ دزو جهرده ۵ سَنَامُ: ناوی وستایه کی رومییه باله خانه یه کی بُو نوعمانی له خمی دروست کرد، نهو وستایه باله خانه کی جوان دروست کرد که تهواوی دمکا له جیاتی نهوی نوعمان پاداشی بداتهوه، فرمانی دا لهسر باله خانه کهوه بیخمنه خوارو لهناوی بهرن بونهوی باله خانهی لهو جوړه بُو کهسی تر دروست نهکا ۵ بویه دهرحقی گوتراوه (جوزی جزاء السَنَام) نیستا نهه پهنده به کهسیک دمگوتری: که چاکه بکاو به خرابه پاداشی بدریتهوه.

سَنُ السَّکین وخره سَنًا: کپرده کهی تیژ کرد.

سَنُ الحَجَرُ وخره: بهردمکهی سووه، لوس و پوسی کرد ۵ دمگوتری: (هذا لما یَسْتُک علی الطعام) نه مه هه لت دهنی بُو خواردنی خواردمه نییه که.

سَنُ الأمرُ رعیته: فرمانپروا به ریک و پیکی کارو باری گله کهی بهرپوه برد.

سَنُ الأسنان: ددانی هاژنینهوه، سیواکی کردن، دهرمانی کرد.

سَنُ فلاناً: گازی له فلانکس گرت، به فلانکس رُوگهزی ۵ ددانی فلانی شکاندن ۵ به ددان برینداری کرد.

سَنُ الریح: ددانی بُو رمبه که دروست کردن و لیتی بهستن.

سَنُ الثئی: وینهی شته کهی کرد ۵ لوس و پوسی کرد.

سَنُ الطین: کله کهی سور کردهوه کردی به سوالمت.

سَنُ الغفلة: گریه کهی کردهوه.

(سَنَم القیر) گلی گورمکهی بهرز کردهوه سهرانسهرمکهی تهسک کردهوه و تهختی نه کرد ۵ سَنَم الریاء: تهنه کهو بهرمیله کهی پرکردوو هه لیدایه وه تا وای لیهاث و مکوو دوگی حوشتر بهرز بُووه ۵ اسنَم السبع: سواری دوگی حوشتر مکه بوو ۵ اسنَم الثئی: سواری شته که بوو، جووه توپه لاکي ۵ تسنَمه: به مانا (اسنَمه) دئ ۵ تسنَم علیه من فرق الغرف: له ژور ژورمکانه وه هاته خوار ۵ تسنَم السحاب الارض: هه ور مکه زهوی ناودا ۵ تسنَم فلاناً: له نکاو فلانکسی گرت ۵ تسنَم الثیب فلاناً: دیاردهی پیری له فلانکسدا ژور بوو ۵ التسنیم: جوگه یه که له بهه شتدا ۵ السنَام: هه باره یه ک بهزوو پیوه به شیوهی خواره وه بوو لهسر پشتی حوشتر کُو بُوته وه ۵ هه روا له هه موو شتی کدا لای سهرویمتی ۵ له زهویدا به ناومرستی دمگوتری ۵ له گهل و نه ته و مدها به پیاوی وه جاج زاده و شریف دمگوتری ۵ ده لین: (سَنَام الرُّجُل) بهرزی و شهو کهتی پیاو ۵ السِنَا: سینهما ۵ وینه و جم و جولکمر لهسر شاشه به بهرچاوی بینهراندا ۵ نهو خانووهی وینه کانی تیدا رادمنوینرین ۵ السِنَا توغراف: نامیریکه وینه جم و جولکمر مکان لهسر شاشه پیچه وانه دمکاته وه ۵ السِنَمَة من النبات: نهوی دمکه وینه لای سهروی رومکه که و مکوو گوله گنم و گوله جوو شتی وا ۵ چرُوو گولی رومک ۵ توپه لاکي درمخت، سهره تهرزه و کوتابی لقو پوپ ۵ همر دره ختیک بهردار نه بن و نه ملاو نه ولای وشک بِن ۵ السِنیم: دمگوتری: (رجل سیم) پیاویکی ریزدارو شکومهنده ۵ المُسَنَم: دمگوتری: (جمد مُسَنَم) ریزو شکومهندی کهی گهورمیه ۵ شتیک لهسر شیوهی دوگی حوشتر

سَنُّ الطَّرِيقِ: رینگاگهی تهخت و خویش کرد.

سَنُّ الأَمْرِ: کارمگی ناشکرا کرد.

سَنُّ الله سُنَّةً: پهرومردگار رینگای راستی رون کردوتهوه.

سَنُّ المَشْرِعِ القَانُونِ: یاسا دانهرمگه یاسای دانا ههروا همر کاریکی داهیندراوو تازه قهلا بگهی و دوایی کسانای دیکه پهپرهوی بگهن نهوه به وشهی (سَنُّ) تمعبیری لئ دمدری.

سَنُّ المَاءِ أو الثَّرَابِ علی وجه الأرض: به هیواشی ناو یان گلی رۆکرده سمر زموی دهمگوتری: (سَنَّت العین الدمع) چاوهگه به هیواشی فرمیسکی باراندن.

سَنُّ الرِّجَّةِ: دهم و چاوی به شیوهی دریزو مهخروطی دهرکوت دهنئی گۆشتی لئ داتاشراوه.

سَنُّ المَاءِ: ناوهگه گۆرا بۆگهن بوو د سَنَّت الأرض: زمویبیهگه گیاو گژی ههمووی خوراو هیچی پیوه نهما د سَنُّ: ددانی روان دهمهنی گهوره بوو، تهمهنی دریز بوو د سَنُّ الله سَنُّهُ: خودا ددانی رواندن د سَنُّ الرُّمُحِ: ددانی بۆ رمبهگه دروست کردن د سَنُّ السَّكِينِ وَنحوه: کیردمگهی تیژ کرد د سَنُّ کلامَهُ: هسهکانی پالفته کردن و جوانی رازاندنهوه د سَنُّ الرُّمُحِ: ددانی لهسهری رمبهگه بهست د سَنُّ الرُّمُحِ إِلَیْهِ: رمبهگهی ناراسته کرد د رمبی تیگرت د سَنُّ الشُّيْبَةِ: ددانی بۆ شتهگه دروست کردن و مگوو مشار د سَنُّ الرَّجُلِ: تهمهنی بۆ پیاومگه مهزنده کرد د سَنُّ: سیواکی کرد د سَنَّت العینُ: چاوهگه فرمیسکی ههل رشتن د سَنُّ دَم الطَّعْنَةِ: خوینی برینهگه فیچقهی کرد د سَنُّ الفرسُ: نهسهپهگه لهسهر رموتی خوئی رۆیشت بهرو

بیش د استنُّ السَّرَابِ: تپراویلکهگه له پیش چاو کهوته شهپۆلدان و ژاکان و مگوو نهوه جاری ببی و بپروا د استنُّ بسُنَّتِهِ: به ریبازی نهوه کاری کرد، پهپرهوی بیرو بۆچونی نهوی کرد

تَسَنَّنُ فِي عَنَرِهِ: بهروو پیش رۆیی د تَسَنَّنُ: پهپرهوی حمدیشی پیغهمبهری کرد د استنُّ: تهمهنی زۆر بوو، به سالا چوو د استنُّ الطَّرِيقَةَ: ریبازهگهی گرته بهرو پیدای رۆیی د السَّنَانُ: نوکی رمب هه شتیک کیردو شتی وای لهسهر بیسهتری د السِّنُّ: ددان د السِّنُّ مِنَ الشَّيْءِ: ههر بهشیک له شت و سهرمگهی تیژ بی و مگوو ددانی شانه و مشارو داس و کلیل و قهلهم د تهمهنی دهمگوتری: (صدَّقني سِنُّ بَكْرِهِ) تهمهنی گهنجی نهوه بپروای به من هیئا د دهنکی سهره سیرو پیاز د هاوتهمهنی دهمگوتری: (فَلان بِن فلان) فلان هاوتهمهنی فلانکهسه د السَّنُّ: ریبازو شیوه و شیواز دهمگوتری: (بتوايِسوتهم علی سنن واحد) خانومگانیان لهسهر پهک شیوه و شیواز بنیات ناوان د السَّنُّ مِنَ الطَّرِيقِ: شیوهی رینگاو ناراستهی رینگا دهمگوتری: (تَنَحَّ عَن سَنَنِ الخيل) له ریرهوی نهسهپهگه لایدا د السَّنَّةُ: پهکجار تیژ کردن د ورج د فهد د السَّنَّةُ: ریباز د ژینامهی پاک و خاوین یان پیسو بۆخهل د یاساو داب و نههیتی پهرومردگار، حوگم و بریاری خودا دهربارمی مهخولقاتی د سوننهت و ریبازی پیغهمبهر (فهرومدمو کردارو رازی بوونی لهسهر شت) د ههر شتیک پال پیغهمبهر بدرئ له گوفتارو کردارو بیدهنگ بوون له شت د له فیقهی نیسلامیشدا به کردموهی چاک دهمگوتری له بواری طاعهتدا بهو نمرکانه دهمگوتری (سُنَّة): که نه فهرضن نه

واجبن ۵ سروشت و رموش ۵ روخسار ۵ وینه
 ۵ دمگوترئ: (هو أشبه شيء به سَنَّة) لمروی
 وینه و روخسارموه له همموو شتیک زیاتر له و
 دهچن ۵ اهل السنة: نهو جمعامت و لایمنمن
 که پییمان وایه نهویبهکرو عومسر دوو
 خهلیفه و جینشینی یهک لمدوای یهکی
 پیغهمبر بوون و جینشینیهکهمان شرعی
 بووه ۵ شیعه دزی نهو رایمن ۵ السَنَّة: هاجی
 دوو سمر (هاچه نینگلیزی) ۵ یان نهو ناستهی
 زموی بی دمکیندرتهوه و مگوو گاسن و پیمیره ۵
 السَنِّيَّة: نیسبت بولای (سَنَّة) ۵ سونه مزههب
 ۵ دمگوترئ: (هو سني وهي سنية).

السَّنُونُ: نهو دهرمان و مهلممهی ددانی بی پاک
 دمکرتیهوه ۵ السَّنِينُ: نهوهی ههلموهری له
 برینی مشارو لیک خشانندی بمرد له شتی تر
 ۵ زهویبهک گیاو گزی خورابی و بویته سوته
 ممر و هاوشان و دهسته براو دهسته خوشک ۵
 السَّنِينِيَّة: مینینهی (السَّنِين) ۵ لمبی بهرزموه بوو،
 کۆمهل بوو لهسمر زموی ۵ دمگوترئ: (جاءت
 الريح سائين) بایمهکه لهسمر یهک شیوه ههلیکرد
 ۵ الْمَسَانُ مِنَ الْإِبِل: حوشتری گهوره تاکهکهی
 (مُسِن) ۵ الْمَسْنُ: ههسان، کارتیک؛ همر شتیک
 چهقوی بی تیز بکری یان لهسمری تیز بکری.

سَنَّةِ الطَّعَامِ أَوْ الشَّرَابِ سَنَةً: خواردنهکه گۆرا،
 بۆگمنی کرد ۵ سَنَهَتْ النَّخْلَةَ: دار خورماکه
 سالی زۆری بهسمردا تیبهرین ۵ سَاهَتْ النَّخْلَةَ
 رضرها مسانهة رسناهأ: بهمانا (سَهَتْ) دئ ۵
 یان سائیک بهری گرتو سائیک بی بهر بوو ۵
 سَائَةً فَلاناً: به سال مامهلهی لهگهال کرد،
 دمگوترئ: (استأجرة سائية) به سال به کری
 گرت ۵ تَسَنَّتْ: بهمانا (سَنِيَّة) دئ ۵ تَسَنَّتْ عِنْدَ
 فلان: سائیک یا زیاتر لای فلانکس مایهوه ۵

سَنَا البرقَ رَعْرَعَةً سَنَا: ههوره بروسکه لییداو
 دونیای روناک کردموه ۵ روناکایی داو ورشهی
 بهرز بووه.

سَنَّتِ النارُ: ناگرمکه بلتسهی بهرز بووه.

سَنَا ألى معالى الأمور: خۆی بۆ کاری بهرزو شکۆ
 مهندانه ناماده کرد.

سَنَا فلان سَنُوا وَسَنُوا: ناوپیتری کرد، ناویدا.

سَنَا على الذَّابَّةِ: لهسمر و لاخمهکه ناوی دابهش کرد.
 سَنَا القومَ لأفْسَهُم: ناویان بۆ خۆیان دهرهینا،
 ناویان دا بهبهکتر.

سَنَّتِ السَّائِيَةَ الأَرْضُ: به ناعورو ناو ههلیکیش
 زهویبهکهی ناودا.

سَنَا الدَّلْوُ وَخَوَّهَا: دۆلچهکهی له بیرمهکه دهرهینا.

سنا الباب: دمرگاکهی کردموه.

سنا الشئى: شتهکهی ناسان کرد.

سَنِي سَنِيَا وَسِنِيَا: بهمانا (سنا) دئ.

سَنِي سَا وَسَنَا: بهرز بؤوه ◊ بوو به خاوون ريزو شکومهندي ◊ (فهو سَنِي وهي سِنِي).

سَنِي الدابة: لهسمر پشتی ولاخهکه ناو درا به خهک ◊ اَسْنِي البرقُ وغموه: روناکى بروسکهکه روناکايى بلاؤ کردموه، پرتهوى بروسکهکه چووه ناو ماليهوه ◊ اَسْنِي القرمُ: خهککهکه سائیک يان زياتر له شوينتيک مانهوه ◊ ساليان بهسمردا تپهري.

اَسْنِي الشئى: شتهکهی وا ليکرد ريزو نرخى ههبي، روناکايى بدا ◊ اَسْنِي النارُ وغموها: بئيسه ناگرهکهی بهرز کردموه روناکايى دا ◊ اَسْنِي له الجائزة: پاداشهکهی بؤ بهرز کردموه.

اَسْنِي جواره: هاوسيهتي به ريك و بيكى پهپهرو کرد ◊ ساني البابِ وغمي، مساناة وسِنَا: دمرگاکهی کردموه ◊ ساني فلاتاً: به نهرمی لهگه فلاندا جولايهوه ههلس و كهوتى جوانى لهگه لدا کرد ◊ سانهُ (بهمانا (ساناه) دئ ◊ اِسْتِنِي: داواى ناوى کرد، ناوى دابهش کرد ◊ اِسْتِنِي النارُ وغموها: سهيري بئيسه و شوئی ناگرهکهی کرد ◊ تَسَنِي الشئى: شتهکه گؤراو بؤگهنى کرد ◊ تَسَنَت العقدة: گرنیهکه کرابهوه ◊ شل بؤوه ◊ تَسَنِي عند فلان: لهلاى فلانکس سائیک يان زياتر مايهوه.

تَسَنِي الشئى: چووه سهري و بهرز بووه ◊ تَسَنِي فلاتاً: فلانکسى رازى کردو نهرمو نيان بوو لهگه ليدا ◊ السانیه: نامیری ناو ههئینجان ومکوو ناعور وابه دؤلچهکانى له پيستی گا دروست دمکری، لهناو بیرمهکهوه به ولاخ

رادمکیشری که هاته دمرو ناومهکه رؤکرا نهمجار ولاخهگان پاشه و پاش دمکشینهوه دؤلچهکان دهکونهوه ناو بیرمهکهوه ◊ ههروا ناوه بؤ حوشتر که ناو لهسمر پشتی دابهش دمکری، وشتر دمرواوا ناوی ئی دابهش دمکری و راومستان نیه بؤیه له پهنددا هاتووه دهلی (سر السوانی سفر لا يقطع) رويشتنی حوشتری ناو لهسمر پشت سمهريکه برانهوى نیه ◊ السنا: تريضی مانگه شهو ◊ روناکايى زؤر ورشه دار ◊ ههروا ناوه بؤ روناکى ههوره بروسکه ◊ ههروا ناوه بؤ رومكى سينامهكى ◊ نهو روناکيهي ويتهگر به کاميراكهی بهكاری دهينتي بؤ ويته گرتن ◊ السنا: بهرزی و شكومهندي ◊ السنوا: قات و قری، دمگوتري: (سنة سنوا) سالی ناخوش و گرانی (أرض سنوا) زهوى بی روهك و بی بهروبووم ◊ اَلْمَسْنَا: بهر بهستیکه بنيات دمئری بؤ گلدانهوى ناوی لاهاو وشکه شیوو، قلی تیدا بهكاردمهيندري بؤنهوى به گوپری پئويست ناوی ئی خهرج بکری ◊ اَلْمَسْتَرِيَةُ مِنَ الأبار: بیری زؤر قول؛ که بههوى حوشتر و ولاغ و ناعورموه نهبي ناوی ئی دمرنهيندري ◊ السنينيرية: نهخوشيهکه بههوى گرمى شريتيهوه پهيدا دمبي ◊ نهگهر توشی دماغی مهرو بزى بوو لؤزه لؤزو لهزى ئی پهيدا دمبي ◊ يان نهگهر توشی نوخاعى شهوکی بوو نهخوشی قهغزى تیدا پهيدا دمبي ◊ وا دمبي نهو نهخوشيه توشی نادميزاديش دمبي ◊ سَهَبُ سَهَباً: ومري گرت، گرتی ◊ اَسْهَبَ: چووه چؤلهوانی رويی بؤ ساراو دمشتو دمر ◊ اَسْهَبَ المكانُ: شوينهکه وپو هه لؤل بوو نه ناوی تيدومستى نه ناو دمگريتهوه ◊ اَسْهَبَ فلانُ: فلانکس بیرمهکهی هه لکهندو گهيشته لبو

رحمه‌باکه گلی سمر روی زموی رامالی و
 زمویه‌که‌ی باک کردموه ◊ سَهَجُ السَّائِرُ لَيْلَتُهُ:
 رَهَبُوارو شهو ره‌موکه به به‌ردموای رَوِي ◊
 الأَسَاهِجُ: چمند جَوْرَه رَوِشْتَنِيكَه ◊ السَّاهِجُ:
 بای به‌هیز ◊ السُّهُجُ: به‌مانا (السَّاهِجُ) دئ ◊
 السَّيْهَجُ مِنَ الرِّيحِ: به‌مانا (السَّاهِجُ) دئ ◊
 الْمَسْهَجُ: رَهَبُومی با ◊ الْمَسْهَجُ: باومشْتين ؛ همر
 شْتِيك با په‌یدا بکا ◊ نَمُو كَهْمَسِي لَه هَمُوو
 ديزميه‌ك نَمَسْكَوِيئِهَو خُو لَه هَمُوو شْتِيك
 هَلْدَمَقُورْتِيْنِ ◊ سَهَجَرٌ: بازی ترسنوكانه‌ی
 هاويشت.

سَهْدٌ سَهْدًا وَسَهْدًا: شهو به خه‌بهر بوو ◊
 اسَهَدَتِ الحَامِلُ: نافرته سَك پره‌که به يَك زان
 منداله‌که‌ی بوو ◊ اسَهَدَ فُلَانًا: خه‌وی له
 فُلَانَكَس زړاند، نَمِيهَيْشْت شهو بخه‌وی ◊ سَهْدٌ:
 شهو به خه‌بهری کرد، خه‌وی ئی زړاند ◊
 دَمَكُورْتِي: (رَجُلٌ مَسَهْدٌ) پياوئکی وریاو به
 ناگایه ◊ الأَسَهْدُ: دَمَكُورْتِي: (هو اسَهْدٌ مِنْ رَايَا)
 نهو زور له فُلَان به وره ترو به‌رجاو رونترو به
 ناگاتره ◊ السُّهْدُ: جَوَان وَرَيْك وَبَيْك ◊
 دَمَكُورْتِي: (هَذَا شَيْءٌ سَهْدٌ مَهْدٌ) نَمَه شْتِيكِي
 جَوَان وَرَيْكَه ◊ السُّهْدُ: شهو به خه‌بهری ◊
 بِيْدَارُو بِيْنِ خَمُو ◊ دَمَكُورْتِي: (رَجُلٌ سُهْدٌ وَامْرَأَةٌ
 سُهْدٌ) ◊ السُّهْدَةُ: يَهَك جَار خَمُو زړانو بِنْدَارِي
 ◊ دَمَكُورْتِي: (فُلَانٌ ذُرُّ سُهْدَةٍ فِي أَمْرِهِ) فُلَانَكَس
 بُو به‌رْزَمُونْدِي خُوِي وریایه ◊ (مَا رَايْتُ مِنْ
 فُلَانٍ سُهْدَةً) لِيَهَاتُوِي و زيرمکيه‌کم له
 فُلَانَكَسْدَا نَمَبِيْنِي، حَمَزِي له خِيرو پياومتی
 نيه ◊ كَارُوْبَارِيك پَشْتِي بِيْنِ بِيَهَسْتَرِي وَجِيْگَاي
 هِيَوَا نُوْمِيْد بِيْنِ ◊ السُّهْدَةُ مِنَ الْفُلْسَانِ: كُورِي
 تازَه پِيْگَه‌يَشْتُوو ◊ دَرِيْزِي بَه‌هِيْز.

چهو ناوی دمست نه‌که‌وت ◊ به تهماع و چاو
 جنوَك بوو، زور جَوُوَه شته‌که‌وه و به‌لو پَوِي
 تِيْدَا هاويشت و هه‌ولی به‌رفراوان کردنيدا ◊
 زَوْرِي بَه‌خَشِي ◊ قَسَه‌كَمِي زور دَرِيْزُ كَرْدَمُوَه ◊
 دَمَكُورْتِي: (فِي كَلَامِهِ إِسْهَابٌ) وَ (أَسَهَبَ كَلَامُهُ)
 ◊ اسَهَبَ الْفَرَسُ: نَمَسِبَه‌که بازی به‌رفراوانی
 هاويشتن و پيش كهوت ◊ اسَهَبَ الرِّضِيْعُ: شيره
 خوره‌که زوري شير خوارد تير خواردنی نه‌بوو
 ◊ اسَهَبَ الماشيةُ: نازله‌نه‌کانی به‌ره‌لای له‌ومرگا‌که
 کردن و وازی ئی هينان بُو خويان بله‌ومرپن ◊
 اسَهَبَ فُلَانٌ: فُلَانَكَس له‌تا و نازاری دوپشك
 پيَومَدَان و گه‌ستنی مار دهبزرکيننی ◊ رهنگی
 روخساری له برسایان له ترسایان به‌هوی
 نه‌خوشی گورا ◊ اسَهَبَ فُلَانٌ: فُلَانَكَس زوري
 به‌خشی ◊ التَّمْهِيْبُ: نَمَانِي عَمَلٌ وَ نَاوَمَز ◊
 السُّهْبُ: دَمَشْت وَ جَوَلَه‌وانی ◊ زموی دورو
 دَمَشْتايی ◊ دَمَكُورْتِي: (قَطَعُوا سَهْبًا مِنَ الْأَرْضِ) ◊
 دَمَشْتاييه‌کی زوري بری تا گه‌يشته لای ◊
 نَمَسِبِي بَه راپه‌رو جوست ◊ نَمَسِبِيك زور
 عَمَرَق نَه‌كا، زوو عَمَرَق نَه‌كا ◊ نَمَسِبِي هَمَنگَاو
 دَرِيْزُ بَاز هاويزو به‌هيزو توندو تَوَل ◊ به‌شِيك
 له شهو ◊ دَمَكُورْتِي: (مَضَى سَهْبٌ مِنَ اللَّيْلِ)
 به‌شِيك له شهو رابورد ◊ السُّهْبُ مِنَ الْأَرْضِ:
 به‌مانا (السُّهْبُ) دئ ◊ سُهْرُبُ الفلَاةِ: قَمْرَاخ وَ
 بِيْجَاخِي جَوَلَه‌وانی كه رِيْگَاي لِيُوَه دَمَرْنَه‌جِي ◊
 السُّهْبَةُ: بِيْرِي قَوْلٌ ◊ الْمُسَهَّبُ: دَمَكُورْتِي: (رَجُلٌ
 مُسَهَّبٌ) پياوئکی دَرِيْزَه ◊ (طَوِيْلٌ مُسَهَّبٌ)
 دَرِيْزِيكِي زِيَاد له نَه‌ندازه دَرِيْزَه ◊ الْمُسَهَّبَةُ:
 مِيْئِنَه‌ی (الْمُسَهَّبُ) ◊ بِيْرِي زور قَوْلٌ ◊ سَهَجَتِ
 الرِّيحُ سُهْرَجًا: رَهْمَه‌باکه توند بوو، به‌هيز بوو ◊
 به به‌ردموای هه‌لبوو ◊ سَهَجَ الشَّيْئُ سَهَجًا:
 شته‌که‌ی وردو هار کرد ◊ سَهَجَتِ الرِّيحُ الْأَرْضَ:

سَهْر سَهْرًا: شهو تا بمیانی به ناگا بوو، خهوی ئی زړاو بیدار مایموه.

سَهْر الرِّقْ: له شهودا هموره بروسکه روناکی دا
 اَسْهَرَةٌ: شهو بیداری کرد، خهوی ئی زړاند
 الأَسْهَران: دوو رمگن له چاوو له گوچکهدا.

السَّاهِر: دمگوترئ: (لِيلٌ ساهر) شهونک که نوستنی تیدا نهکری، خه لکه که تیدا خهوی بزړئ
 السَّاهِرَة: مینینهی (الساهر) دمگوترئ: (ليلة ساهرة) (أرض ساهرة) زهوییه که رومکی زوو بی دمگا ده لئی رومکه گانی قمت له گه شه ناکه ونو همر خهریکی نهش و نمان
 (قطعا ساهرة) زهوییه کی دهشتایی و پان و پورپان بپری، زهوییه کی وهما ریپورانانی شهو تیدا ناخه ونو شهو بیدارن
 ههروا وشهی (الساهرة) ناوه بؤ سارایه کی سپی بی روهک بویه بهو دهشت و سارایه کی که رۆزی قیامت ناده میزادی له سمر حمشر دمگرتن دمگوترئ: (الساهرة) ههروهما به جۆله وانیه ک دمگوترئ ناده میزاد پیی نه خستیتته سمر
 ه کاریز ه خولانه وهی مانگ ه السَّاهِر: خولانه وهی مانگ ؛ خولگه ی مانگ ه نؤ رۆزی کۆتایی مانگ ه روبه ری زهوی ه سهر جاوهی ناوو شوینی سهره کی ههلقولانه که ی ه السَّاهَر: شهو بیداری بههوی نه خوشی پان خه مو خهفته موه ه السَّهْرَة: که سیک زؤر به شهو به خه بهر بی ه همیشه خهوی ئی زړایی ه السَّاهَر: به مانا (السَّهْرَة) دئ ه دمگوترئ: (رجل سَاهر العين) پیاویکه شهو به خه بهر مو خهو له چاوی ناکه وهی ه السَّاهَرِي: چرایه که خهغه و کم نووره ه گلؤپی سفر، خه لک دوا نووستن هه لی دمکه ن ه السَّاهَر: که سیک بؤ شهو به خه بهر ی نازابن بتوانی شهو تا بمیانی نه نوی.

سَهْفَ الذَّبُّ سَهْفًا وَسُهْفًا وَسُهْفِيًّا: ورچه که بۆلاندی.

سَهْفَ القَيْلِ أَوْ الذَّبِيحِ: کوزراومکه پان سمر بپراومکه له خویناوی خویدا لنگه فرته ی کرد که وزی.

سَهْفَ سَهْفًا وَسُهْفًا: زؤری تینوو بوو
 اِسْتَهْفَة: سوکایه تی پیکرد، به بی نرخ سه بری کرد
 ه الساهف: فهوتاو تیدا چوو ه که سیک خوینی بهر بووی و بی هؤش و گؤش که وتی ه پان به تینوایه تی گیانی دهر چوو بی ه پان روخساری گؤرا بی ه السهاف: دهر پیکه توشی همر که سیک بی تیراو نابن همیشه تینوویه تی ه السهف: توپکل و پیستی ماسی ه السهاف: زؤر تینو ه دمگوترئ: (ناقة سهاف) حوشرتیکی گهرو و شک و زؤر تینوو ه اَلْسَهْفَة: همر خوار دنیکی ناو خواز بی ه رپهوی رگا ه اَلْسَهْرَف: دمگوترئ: (رجل سهرف) پیاویکه همیشه تینوویه تی و قمت تیر ناخواته وه ه (وهي سهرفة) ه سَهَك الریح سَهْرًا: بایه که هه لپوو بوو به گیزه لکه ه سَهَك الدابة: ولاخه که به خیرایی رۆیشت.

سَهَك الثَّيِّبِ سَهْكَ: شته که ی که رت و بهرت کرد به لام نه یگه یانده نه اندازی هارین و مکوو نارد وردی نه کرد.

سَهَك الریح الأَرْض: ره سه باکه گل و خوئی سمر زهوی رامالی.

سَهَك الریح التراب: ره سه باکه گل و خوئی به حه وادا برد.

سَهَك سَهْكَ: بؤگمنی ناخوش بوو.

سَهَك فلان: فلان که س عمره تی کرد بؤنیکی ناخوشی ئی هات ه ههروا دمگوترئ:

ناسان له قه‌لهم دا ۵ پان شته‌کە‌ی به ناسان
 دمس کهوت، به ناسانی بۆ‌ی گونجا ۵ الإسهالُ:
 سکچون، رموان بوون ۵ هاتنه دمرموی ناو گه‌ده
 به شیوه‌ی نا سروشتی ۵ التسهیلُ: له‌لای
 زانایانی ته‌جویدو زانیاری صه‌رف بریتیه له
 سوککردنی بی‌تی (همزه) و کردنی به نه‌لف ۵
 السهلُ: هه‌ر شتی‌ک مه‌یلی به‌لای نه‌رمیدا بی‌و
 زبیری پتوه نه‌بین ۵ زموی ده‌شتایی نه‌رمه‌لان
 ده‌شگوتری: (هو سهلُ الوجه) ده‌م‌و‌چاو کزو بی
 گۆشته ۵ (سهلُ الخدين) کولم کراوه و نه‌رم
 گۆشته ۵ (سهلُ الخلق) ره‌وشت خاکی و ناسان
 خوازه ۵ (اهلاً وسهلاً) تووشی دۆستو نه‌هل و
 ناسیاو بووی و هاتیه‌ته شوینیکی سه‌هل و
 دلکه‌رموه ۵ السهلُ: گنیکه و مکوو لب وایه ناو
 کیش دما، ناو ده‌دزی ۵.

السُهليُّ: ده‌شته‌کی، ده‌شتایی ۵ هه‌ر شتی‌ک
 نیسبت بدری بۆ‌لای ده‌شت ۵ ده‌گوتری: (نبات
 سه‌لي) رومیکه له ده‌شتایی دمرۆی ۵ (بعر
 سه‌لي) حوشتریکه ده‌شته‌کی و له ده‌شت
 ده‌له‌ومرۆی ۵ السهولُ: دهرمانی رومانکهر،
 دهرمانی وها گه‌ده نه‌رم بکاو سک بچوینی ۵
 السهولةُ في الكلام: نه‌ومیه که‌لامه‌که خالی بی
 له زۆر له‌خۆ کردن و گری و گۆل و زنده رۆی له
 وشه کاریدا ۵ سهیلُ: نه‌ستیری سیومیل،
 نه‌ستیری گه‌لاویژ ۵ ده‌لین: به‌ده‌رکه‌وتنی له
 شه‌ودا میوه بی دگا و گه‌رما نامینی ۵ په‌کیکه
 له نه‌ستیرمکانی په‌مانی ۵ له په‌ندی پشیناندا
 هاتووه ده‌لج: (اذا طلع سهل رفع كيل ورضع
 كيل) واته: که گه‌لاویژ هه‌لات هه‌وا ده‌گوتری ۵
 السهولُ: دهرمانی وا سک بچوینی.

(يدي من السمك او من صدا الحديد سهكة)
 ده‌ستم به‌هۆی ماسی پان ژمنگی ناسنه‌وه
 بۆگه‌نی ئی دئ ۵ الاساهيك: (اساهيك الذابة)
 جوهرمکانی رۆیشتنی و‌لاخ و خۆ‌بادانیه‌تی به
 راستو چه‌پدا ۵ الساهكُ: چاو نیسه ۵ خورانی
 چاو ۵ ده‌گوتری: (بعينه ساهك) چه‌قل له
 چاویدا، چاوی نازاری هه‌یه.

الساهكةُ من الرياح: ره‌شه‌بای به‌هیزو خیرا رۆ که
 خشت و خۆلی سه‌ر زموی رابمائی ۵ السهاكةُ:
 شتی‌ک کاتی بی به‌سه‌ر بیرۆ خۆی بی
 بخاه‌لئیندری ده‌گوتری: (سهاهكة من خبير)
 چه‌رۆک و نه‌فسانه‌یه‌ک ۵ هیکایه‌ته درۆزنه ۵
 السهكةُ: بۆنی ناخۆش ۵ السهكةُ: به‌مانا
 (السهكةُ) دئ ۵ السهركُ: بای بۆگه‌ن ۵ هه‌لۆ.

سهلُ سهرةً: نه‌رم و ناسان بوو، زبیری که‌م بوو ۵
 سهلُ: دابه‌زییه ده‌شتایی ۵ پان هاته ناو
 ده‌شتاییه‌وه ۵ له‌گه‌ل خه‌لکدا له‌سه‌ره‌خۆ و
 نه‌رم و نیان بوو ۵ سهلُ الشينُ: شته‌که‌ی ناسان
 کرد ۵ سهلُ الامرُ: کارمه‌کی به ناسانی هاته
 ده‌ست، لای ناسان بوو ۵ سهلُ التواء البطنُ:
 دهرمانه‌که سکی چواند، ره‌وانی کرد ۵ سهلُ
 البطنُ: سکی چوو، خۆراکی ناو گه‌ده‌ی نه‌رم
 بوو، گوو فه‌ری توش بوو ۵ ساهلهُ: نه‌رم و
 نیانی له‌گه‌لدا نواند ۵ سهلهُ: به‌مانا (سهلهُ) دئ
 ۵ تاهلُ الشينُ: شته‌که ناسان بوو، زه‌حمه‌ت
 نه‌بوو ۵ تاهلُ فلانُ: فلانکه‌س لیبورده بوو ۵
 تاهلُ الناسُ بعضهم مع بعض: خه‌لکه‌که له‌ناو
 خۆباندا لیبورده هاریکار بوون و ناسان کارییان
 بۆ په‌کتر کرد ۵ تسهلُ: به‌مانا (سهلُ) دئ ۵
 استسهلُ فلانُ: فلانکه‌س دهرمانی ره‌وانی
 خوارد، شتیکی خوارد سکی ره‌وان بکا، سکی بی
 بچی ۵ استسهلُ الشينُ: شته‌که‌ی به سه‌هل و

تایبتهی ۵ له زانیاری پیوانه و روپیوی دا
بهشیکه له بیست و چوار بهشی قیراط ۵
چیلکه داریکه دهتاشری و ریك دهمخری و
دهخریته ناو کهوانمهوه دهاویژری ۵ داریکه
له نیوان دوو دیواردا رادهنگیووری ۵ تیری
کهوان ۵ نهستیرمهکه ۵ السُّهُمَةُ: بهش و بار ۵
خزمایمتی ۵ السُّهُيمُ: هاوبهش له گهڼ کسان
دیکه ۵ همر له م روموه به که (بدیع الزمان
الهمدانی) دهلی: (أَقْرَضِي أَنْ تَكُونَ سَهِيمَ حَمْرَةَ فِي
الشَّهَادَةِ) ئایا رازی دمیج به شیکت له پاداشی
شهید بوونی حمزه بهر بکهوی.

سَهَا عنه وفيه سَهْوًا وَسَهْوًا: لئی بی ناگا بوو ۵
دمشگوتری: (سَهَا فِيهِ) ههلهی تیدا کرد ۵ به
نهمانی وازی ئی هینا.

سَهَا عنه: به مبهستهوه وازی ئی هینا ۵ دمگوتری:
(سها في الصلاة) شتیکی له نوێژدا لمیر جوو. ۵
(سها عن الصلاة) شتیکی له نوێژ تهرک کرد،
نهمجامی نهدا.

سَهِي سَهْوًا: بهمانا (سَهَا) دئی.

سَهْو سَهَاةً: نهمرو نیان و نارامگر بوو، بان بووهو
تمخت بوو ۵ اسْهَى فلان: فلانکس بهر بیلائی
دروست کرد بو خانومکهی ۵ اسْهَى فلاناً: وای
کرد فلانکس سههو بکا ۵ ساهاه: بی ناگای
کرد ۵ گالتهی بی کرد ۵ بهریك و پیکی
ههلس و کهوتی له گهڼ کرد ۵ وازی له
توێژنهوه و ورد بونهوه هینا و ناسانکاری
له گهڼدا کرد ۵ سَهَا: وای لیکرد سههو بکا ۵ بی
ناگای کرد، غافل گیری کرد ۵ السُّهَا:
نهستیرمهکی خهفۆکه روناکی کهمه له بهر
دوری لمپیتری (بنات النعش) وه ۵ السُّهُرُ: بی
ناگایی و غافلئ ۵ السُّهُرَةُ: خانویکه له قهراخ ناو

سَهْم سَهْمًا وَسَهْمًا: رنگی گۆزا له بهر شتیکی
تازه بهیدا بوو له بهر خهمو کزی و لاوازی ۵
کزو له پ بوو.

سَهْم فلاناً سَهْمًا: له کج برکئ به سمریدا زال بوو ۵
دمگوتری: (سَاهَمَهُ فَسَهْمَهُ) کج برکئی له گهڼدا
کردو پیشی کهوت.

سُهْمًا: بهمانا (سَهْم) دئی ۵ بان گهری گهرمای
هاوین و بای گهرم لئی داو روخساری گۆری ۵ له
شهردا به زور تاوانی هین نهمجام درا.

سَهْم سَهْمًا: بهمانا (سَهْم) دئی ۵ اسْهَمَ بَيْنَهُمْ: تیرو
پشکی خسته نیوانیانمهوه ۵ اسْهَمَ له: بهشی
دایه، نهمنازمهکی به خشش بو دیاری کرد،
بوئی زیاد کرد ۵ اسْهَمَ فِي الشَّيْءِ: له شتهکهدا
کردی به هاوبهش ۵ اسْهَمَ الشَّيْءُ: شتهکهی
بهش بهش کرد ۵ سَاهَمَهُ مَسَاهَمَةً وَسَهْمًا:
هاوبهشی کرد له کج برکیدا و به سمریدا زال
بوو ۵ له دیاری و مرگرتندا پیشی کهوت لهوی
تتیهراوند ۵ له تیرو پشکدا تیشکا ۵ له گهڼ نهودا
بوو به هاوبهش له بهش و مرگرتندا ۵ سَهَمَ
الشُّرْبِ: له قوماشهکهدا وینهی تیرو کهوانی
دروست کردن ۵ تساهم الرجلان: نهو دوو پیاوه
زوران بازی، شمشیر بازی، گوریس کیشمهکیان
کرد ۵ تَسَاهَمَ الشَّيْءُ: شتهکهیان بهش کرد.

السُّهَامُ: کزی و لهری و گۆزان ۵ گهرمی بای رهشما
۵ السُّهَامُ: لهری و روخسار گۆزان، رنگ
هه قهرجان. ۵ السُّهُمُ: نهو هوداچهی قوماری هین
دمکری ۵ بهش و بارو بهخت و شانص ۵ نهوهی
قومارکه رهیباتهوه ۵ له بواری نابوریدا چهکه
پارمهکه نمونهی بهشیک له سهرمایه
کۆمپانیایه که زیادو کهمی به سمریدا دئی ۵
به لگه نامه بهکی چاپکراوه به شیوازیکی

بنيات دهنري بۆنهوهي مهلهوان و راوچي
 پشوي تيدا بدمن ۵ سياحي خانوو ۵ گمنجینهي
 ناو مال ۵ چوار دار يان سي دار لاوو نيو
 دهخريته سمر يهكو كالايان دهخريته سمر
 سَاء سَاءُ و سَاءُ: شتيكي شهرم ناومري بهسمردا
 هاتو توشي عهيداري بوو.
 ساء به ظناً: گوماني خرابي ليكرد ۵ لئي به
 گومان بوو (فهو ستي وهي سية)
 ساءَ فلاناً سَاءُ و سَاءُ: شتيكي واي لهگه لدا كرد
 پئي ناخوش بوو.
 ساء: وشه يهكه ومكوو (بئس) بهكاردئ بؤ زهم
 كردن ۵ دهگوتري: (ساء مايفعل) نهوهي دميك
 كاريكي خرابه ۵ آساءَ فلاناً: فلانكس كاري
 خرابي كرد ۵ آساءَ الشئي: كارمكي باش
 نمنجام نهدا ۵ شتيكي ناشيريني پالدا ؛ شتيكي
 زيان ناميزي پالدا ۵ آساءَ فلاناً وله واليه وعليه
 ربه: بهمانا (ساءه) دئ ۵ سَاءُ: شتي ناشيريني
 پالدا ۵ سَاءُ عليه قوله ار فعله: رهخني لهسمر
 نهوه ني گرت.

سَاج سَاجٌ وَسَاجٌ وَسَاجَانٌ: هاتو روئي ۵ به
 هيواشي روئي.

سَاجُ الحائك السَّيِّحِ بالسَّرَجِ: جؤلا مهكوكهي
 هيناو بردو ريسراوي تيومرداو به شهپيته كهي
 قوماشهكهي ريك خست. ۵ سَوجٌ على البستان
 وغيره: شوراي بؤ باخهكه كرد ۵ السَّاجُ: درهختي
 ساج جؤره درهختيكه زؤر گهوره دمبي و لقو
 پؤبي بلاو دمبنهوه ۵ گهلايهكي گهوره ي هميه
 ۵ السَّاجَةُ: تاكي (السَّاجُ) ۵ جؤره بهتاني و
 ليفهيهكه ئادهميزاد خؤي پئ دادمپوشئ ۵
 السُّجُ: جؤره چاره سهريهكه به قوري كولاو
 جؤلا رايهلي قوماشهكهي پئ سفت دمكا ۵
 السَّيَّاجُ: بهرزين به شتي چققدارو دركاوي يان
 به ديوار ۵ السُّجُجَةُ: ناميريكه جؤلا
 قوماشهكهي پئ سفتو لوس دمكا ۵ ناو پيرزين
 ۵ السَّاحَةُ: گؤرهبان ۵ دمشتايي و پانتايي نيوان
 خانوي هؤبه و گهرك ۵ دهگوتري: (هر بري
 الساحة) نهو بين تاوانه ۵ ساخت قوائمه: قاجي
 له زموي جهقين (ساخت الأرض بهم) زموي

سَوٍ وَلَا تُسَوِي: چاك سازي بكهو گندهل كاري
 مهكه ۵ إِسَاءٌ: بؤ موطاومعهي (ساءه) دئ ۵
 نارهحت بوو دئي ناخوش بوو ۵ دؤش داماو
 ويزداني روشا ۵ السَّوَةُ: وشهيهكه له شتي
 ناشيريندا بهكار دئ ۵ دهگوتري: (رجل سَوٍ
 وعمل سَوٍ ورجل السَوِ والرجل السَوِ) ههروا
 بهمانا ناگر دئ ۵ السَّوَةُ: ههر شتيك خهم و
 بهزاره بخاته ناو دلهوه ۵ ههر شتيك ناشيرين
 بي و به خراب له فهلم بدرئ ۵ ناويكه
 كؤكهروهوي بهلاو كارساتو چورتم دمگهيهنئ
 ۵ دمبيته دركهو كينايه بؤ نهخوشي بهلهكي ۵
 السَّوِيُّ: ميينهي (الأسوأ) ۵ تاوان ۵ ناگر ۵

هوتی دان ۵ اسَاخُه: وای لیگرد له هور بجهتی
 ۵ تَسُوخُ فِي الطَّيْنِ: کهوته ناو هورموه ۵ السُّوَاخُ:
 هوری زور که حاجی تیدا بجهتی ۵ دمگوترئ:
 (مَطْرَنَا حَتَّى صَارَتِ الْأَرْضُ سُوَاخًا) نهومنده
 باران باری زموی زل بوو حاجی پندا رودهجن.
 سَاءَ سِيَادَةٌ وَسَوْدَاءٌ وَسَوْدَادٌ: بهرئزو شکومهند بوو
 ناوی پیاوتمتی و سهخاومتی بلاو بووه ۵ رمش
 بوو، رمش ههنگهرا ۵ ناوی سازگاری خواردموه.
 سَاءَ قَوْمُهُ أَوْ غَيْرُهُمْ: بوو به گهورمی قهومهکی.
 سَاءَ غَيْرُهُ: پیتش کهوتو بهسمر ناحهزانیدا بالآ
 دهست بوو.

سَاءَ فَلَانًا: له گهورمی و بالآ دهستیدا بهسمر
 فلاندا زال بوو.

سَوْدٌ سَرْدٌ: رنگی وکوو خهئوز رمش بوو ۵
 أَسَادٌ: مندالی رمش پیتستی بوو ۵ کورپکی بوو
 به گهورمو فهمرانرموه او کاربهدهست ۵ أَسْوَدٌ:
 بهمانا (أساد) هاتووه ۵ سَاوَدَةٌ مَسَاوَدَةٌ وَسَوَادٌ:
 کئی برکیی لهگهئدا کرد له پیاوتمتی و
 شکومهندیدا، له وهجاخ زادمیی و رسمنیدا ۵ له
 تاریکایی شهودا توشی بوو ۵ رقه بهرایتمی کرد
 ۵ سَارِدَتِ الْمَائِيَّةِ النَّبَاتِ: نازهلهکه دهمی بو
 رومکهکه برد بونهومی بیخوا وهل هیچی دهست
 نهکهوت چونکه گزویگیاکه کهمو کورت بوو له
 زموی جیانهمبووموه ۵ سَوْدٌ: نازا بوو ۵ سَوْدٌ
 الشَّيْءِ: شتهکهی رمش کرد ۵ سَوْدٌ الْكِتَابِ:
 کتیبهکهی رمش نووس کرد، پهکهه جار
 نووسییهوه. ۵ سَوْدٌ لِلْإِنْسَانِ: فلانکهسی کرده
 گهورمو سهرومر ۵ دمگوترئ: سَوْدُهُ عَلَيْهِمْ:
 کردیبه گهورمو فهمرانرموه به سهریانهوه ۵
 إِسْتَادَ الْقَوْمُ: قهومکهه گهورمی خوئیان کوشت ۵
 وتاریان بو خوئندموه نارمزاییان بهرامبهر

دمریری ۵ استاد القومُ بني فلان: خهلهکهه
 گهورمو ریش سبی فلان بنهمانمیان کوشت، یان
 دیلیان کرد ۵ یان وتاریان ناراسته کرد ۵ استاد
 القوم وفيهم: نافرمتیکی خانهدانی نهتهوهکهی
 خواست ماری کرد، گواستییهوه ۵ تَسْوَدٌ: زنی
 هینا ۵ إِسْوَادٌ: ورده ورده بوو به رمش پیست ۵
 إِسْوَدٌ: بهمانا (إِسْوَادٌ) دئی ۵ دمگوترئ: (إِسْوَادٌ
 وجهه) دهمو جاوی رمش ههنگهراو خه مبار بوو
 ۵ الْأَسْوَدُ: رمش پیچهوانهی سبی ۵ لهلای
 عمرهبت شتی زور سهوز به رمش ناوزهه دمکرئ
 ۵ دمشگوترئ: (هو أسود الكبد) واته دوژمن و
 ناحمز ۵ (هم سود الكبد) نهوانه دوژمنن (أَلْقَمُ
 سود البطن) مهرکان کزن ۵ ههروا وشهی
 (الأسود) ناوه بو چولهکه ۵ ماری گهوره که
 رمشی تیدا بین ۵ ماری قوله هوپیاب و پیسو
 زهراوی ۵ دمشگوترئ: أسود سَالِحٌ: ماریکی
 رمش و توئیز فریدمر ۵ چونکه ههموو سَالِحٌ
 توئیزیک فرئ دمدا ۵ الأسودان: بهردهلان و شهو
 ۵ مارو دوشک ۵ خورماو ناو ۵ ناوو ماست ۵
 الْأَسْوَدُ: ماری گهوره که پهلهی رمشی تیدابن ۵
 السُّوَادُ: رمش، رشایی ۵ پیچهوانهی رنگی
 سپییه ۵ کهسایتمتی و خود ۵ دمگوترئ: (لا
 يُفَارِقُ سَوَادِي سَوَادَةً) من ههرگیز خوُم له نهو
 جیاناکههوه ۵ ههروا دمگوترئ: (لا يُرَابِلُ
 سَوَادِي يَابَضًا) کهسایتمتی من له کهسایتمتی تو
 جیا نابیتتهوه ۵ سَوَادُ الْقَلْبِ: ناخی دل ۵ سَوَادُ
 الْعَيْنِ: گلینهی چاو ۵ سَوَادُ الْبَطْنِ: جهرگ ۵
 ههروا ناوه بو کۆمهئیک دارخورماو درمختی
 ترو رومکی زور سهوز ۵ چونکه سهوزایی
 نزیکه له رنگی رمش ۵ پۆشاکی رسمی ۵
 دمگوترئ: (جاء الرزير وعليه سوادة) ومزير
 هاتو بهرگی رسمی خوئی لهبردا بوو ۵ ههروا

سپی و سمرکردی کۆمه ئیک ئادهمیزاد ۵
 همرکسینک به گوی کردنی فمرزو پیویست بی
 ۵ نازناویکی ریزو خۆشهویستییه بۆ وجهه و
 نهوهی فاطیمه کیچی پیغه مبر به کار
 دههیندری ۵ همروا وشمی (السید) له هندی
 ولات بۆ همموو کس و بۆ ریزداری همموو
 شتیک به کاردی ۵ دموگوتری: (القرآن سید
 الکلام) ۵ قورئان ریزداترین کلامه ۵
 اَلْمَسْوَدُ: دموگوتری: (ماء مسوَدَة) ناویکه دن
 هینک کهرومیه. ۵ اَلْمَسْوَدُ: جۆره خواردنیکه
 لهناو عمرهیدا باوه ۵ اَلْمَسْوَدُ: رمش نووسی
 لاپهرمییهک یا زیاتر به کهمجار دمنوسری و
 دواپی پاکنووس دمکری ۵ اَلْسَوْدُقُ: باز بان
 هه لۆ ۵ سَوْدُقُ فُلَانٌ: فلانکس سمیلی درنژ بوون
 ۵ اَلْسَوْدُقُ: سمیل ۵ اَلْسَوْدَانِقُ: بهمانا (اَلْسَوْدُقُ)
 دئ ۵ اَلْسَوْدُقُ: بهمانا (اَلْسَوْدُقُ) دئ ۵ نه لقهی
 زنجیر ۵ دن ۵ اَلْسَوْدُقُ: بهمانا (اَلْسَوْدُقُ) دئ ۵
 اَلْسَوْدَقِي: هه لۆی باز ناسا ۵ (اسم منسوب)
 واته: چوستو چالاک و قیل زانو وریا.

سار سوراً و سورَة: رقی هه لسا، توپه بوو
 بهلاماریدا.

سار الشجاع في الحرب: جهنگاومره نازاکه له
 شهردا هه لمهتی برد.

سار الشراب في رأسه: عمره فقهه له که للهی داو
 سهرخۆشی کرد، گیزی کرد.

سار الحانط: جووه سمر دیوارمه ۵ (سُر سُر)
 فهزمانیکه له (ساریسور) وهرگتیاوه ناراسته
 ئادهمیزاد دمکری به مبهستی هه لنانی بۆ
 کاری بهرزو بیاوتی ۵ سارره مُسَاوَرَة و سارار:
 بهلاماری دا ۵ له شهرو زۆرانبازیدا سهری گرت
 ۵ دموگوتری: (ساروته اهموم و الهواجس و الافکار

وشمی (السواد) ناوه بۆ گوندی سمر بهشار ۵
 دموگوتری: (خرجوا الى سواد المدينة) چونهدم بۆ
 دیهاتی دهوروبهری شار.
 سواد العراق: رمشه خاکی عیراق ۵ سواد المسکر:
 خیمه و جهکو و پیداوستی سهربازی ۵ سواد
 الأمير: دارو دهستهی پاشاو یاساوتمهکانی ۵
 زۆرینهی خه لک ۵ مال و سامانی زۆر ۵ نازه ل و
 کشتو کالی زۆر ۵ السواد: کهیف خۆشکردن ۵
 نه خۆشییه که توشی جهرگ دهیج له ئاکامی
 زۆر خواردنی خورما ۵ وا دهیج نه نه خۆشییه
 دهیکوژی ۵ دهردیکه توشی مهر دهیج گۆشتی
 رمش دهیج و دهیکوژی ۵ رهنگ زهردییه که ۵
 سهوزییه که توشی نینۆک دهیج ۵ نه خۆشییه که
 توشی گهنم و جۆ دهیج، دهنکه که رمش دهیج
 ۵ السواد: بهمانا کهیف خۆشی دئ ۵ السواد:
 پلیتیکی مهعدمنی ریک و پیکه ۵ شوینیک
 بهردی زۆر بی بهتایبهتی بهردی رمش و زبر ۵
 السواد: مینینهی (الأسود) ۵ بهکیک لهو چوار
 مادهمیهی جهستهی ئی پیک دئ: که به بریوی
 پشینان جهسته لهو چوار شته پهیدا دهیج ؛
 نهوانمش (الصفراء، الدّم، البلغم، السواد) ۵
 رهشاری گهوره ۵ رهشکه؛ که به (حبة البركة)
 ناسراوه ۵ دموگوتری: (کلمته مارد علی سواد
 ولا بضاء) قسم لهگه ل دا کرد نه به چاک نه
 به خراب وهلامی نه دامهوه ۵ السودان: کۆی
 (الأسود) چینیک ئادهمیزادن رمش پیست،
 هه ندنیکیان قز هه لپروزاو هه ندنیکیان لهج
 نهستوو هه ندنیکیان لوت پانهوه بوون ۵
 السوَدَة و السوَدَة: گهورهی شکومهندی، ریزو
 بیاوتی و مهردایهتی ۵ السوَدَاءُ: بهجوکراوهی
 (السوداء) ۵ همروا ناوه بۆ ناخی دن ۵ السید:
 خاوم ۵ پاشاو گهوره ۵ خاومنی کۆپله ۵ ریش

راپهرین و پهلامار دان، دیاردمو نیشانهی
 پیاوختی و مرداپهتی ◊ بمرز بوونهوهی ریزو
 شهرهف ◊ کوشندمی سهرما ◊ کهسکونی و
 کاریگهری شهراب ◊ رق ههئسانی زۆرو له سنور
 دمرجوو ◊ ههئمت و تۆله ستانندنهوهی پاشا له
 تاوانباران و کهمترهخمان ◊ دمشگوترئ: (فلان
 ذر سورۃ فی الحرب) فلانکس له شهردا لیزان و
 بیروبوچونی پهسندی همیه ◊ السورۃ من
 البناء: نهو بالهخانمه بهرزو جوان بی ◊
 چینیکه له چینهکانی دیوار ◊ قاتیکه له
 قاتهکانی بالهخانه ◊ تاکی سورمه له
 سورمهکانی قورثانی بیروز ◊ پله و پایهی
 بهرزو شکۆمهند ◊ فهضل و گهرمی ◊
 شهرهف و نهجیب زادهی ◊ نیشانه ◊ السورار:
 نهو کهسهی زۆر تورپه دمی و رقی ههئدستئ ◊
 زۆر ههئمت دهباو تۆله ستینه ◊ کهسئک
 شهراب له کهلهی بدا و تمپدهماخی بکا یان له
 پهل و پوی بخا ◊ هیرش بهرو تانه و تمشهر
 هاویز ◊ سهگی درنده و نازا بوئادهمیزادی
 بیگانه ◊ قسهی کاریگرو سملیندراوو بوپردم
 ◊ المسور: سهرین و پشتی له پیست و جهرم
 دروستکراو ◊ سهرین ◊ المسورۃ: بهمانا (المسور)
 دئ ◊ الممسور: مهچک ◊ شوینی بازنه و
 دستهوانه ◊ پیاویک به زۆر کرابیته پاشاو
 همرمانپهوا.

سأسی الحب و الخشب سوسا: دانهویله که سن لئی

دا ◊ دارمهکه مۆرانه کرمۆلی کرد.

سأسی الشاة: مهپهکه ئهسپئ له خوریهکهی دا ◊

ئهسپئی ناو خوریهکهی زۆر بوو.

سأسی الناس سیاسة: بوو به گهرمی خهئکهکهو

همرمانپهوا.

سأسی الذواب: ولاخهکهی رام کردو ژێرباری کرد.

وخواه) خهمو پهزاره، دئه خوته و بیرو
 بوچونی جیا جیا له ناخیدا سهریان ههئداو
 زۆرانبازییان لهگهئدا کردو هینایان و بردیان
 جهمبهریان لهگهئدا بهست ◊ سورۃ: شورای بو
 کرد، بهرزینی بو کرد ◊ سورۃ المرأة: بازنهی
 کرده دستی ئافرتهکهوه ◊ سورۃ الحاطط: چوووه
 سهر دیوارمهکه ◊ سورۃ فلاناً: فلانکسی کرده
 گهرمو کار بهدست ◊ کردی به تفهنگچی و
 راست هاویز ◊ تسارر للشین: خودی شتهکهی
 بو بهرز کردهوه ◊ تسارر الرجلان او غههما: نهو
 دوو پیاوه پهلاماری پهکیان داو دمسته و
 پهخهی پهکتر بوون ◊ تسورت المرأة: ئافرتهکه
 بازنهی له دست کردن ◊ تسور الحاطط: چوووه
 سهر دیوارمهکه ◊ تسور علیه: هیرشی بو برد ◊
 الإسوار: لۆغهتیکه له (السوار) بهمانا نهو
 بازنه و خشلهه ئافرته له دستی دهکا ◊
 سهرکردهیهکی هارس بووه ◊ تفهنگچی و نیشان
 ههنگیو ◊ دامهزراوو خوگر لهسهر پشتی
 نهسپ.

الأسارۃ: نهتهوهیهکی ناعهرمین له دپهر زمانهوه

له بهصرهدا نیشهجئ بوون ◊ السوار: بازنه و

خر خان ◊ السوار: بهمانا (السوار) دئ ◊ سوار

الحمر وخرها: کهف و ههئچونی شهراب و

کاریگهری توندو کهسکونی ◊ دمشگوترئ: (أخذه

سوار الفرح وخواه) نمش و نمای دل خووشی و تمپ

دوماخی له کهلهی دا ◊ المسور: ههر شتیکی

دمورهی شتیکی تر بداو بیته سیاج بوئی ◊

وشتی رسمن ◊ خواردنی نامادمکراو بو

میوانی بهرپیز ◊ له حمدیشدا هاتووه: دهئئ:

پیغهمبهر (دخ) به هاوهلانی خوئی فهرموو:

(قوموا لقد صنع جابر سوراً) ◊ ههستن بابروقین

جابر خواردنی بو نامادمکردوین ◊ السورۃ:

ورده شتهکه دهخوا ومکوو (سن)ی ناو دانهوئله،
 کرمی ناو خۇراک ۵ کرموئل بوونی ددان ۵
 ههروا ناوه بۇ رومکيکی عوضی، تمهمن دريژه
 دمشتهکييه رمگهکانی دريژو قولن، رمگهکانی
 ورد دمکريئنو دمکوئرین دهرمانی ئی دروست
 دمکری ۵ ههروا شهرايیکي ئی دروست دمکری
 پيی دمکوئرئ عیرقی سوس ۵ ههروا دمکریته
 کینایه بۇ سروشتو رهوشتی شت ۵ دمکوئرئ:
 (الکرم من سوسه) سهخی و نانبدیپی له
 سروشتو رهوشتی نموه ۵ نهصل و بنهما ۵
 الحیاسة: رامیاری ۵ (سیاسة سوق الحرة)
 دهریرینو تععیریکه ههئس و کهوتی بانقه
 سهرمکييهکان دیاری دهکا دهریاری کرپینو
 فروشتنی پاره جیا جیاگان ۵ به مهیهستی
 زۇرتئر گۇرپینهومی کالاو دراو ۵ السوسن: جۇره
 رومکيکه له پیري رومگهکانی (الایرس) قمدو
 بالای شهصت سانتیمهتریک بهرز دمبیتهوه ۵
 گوئیک یان جهند گوئیک ههریهکهیان له
 غونجهیهکهوه پهیدا دهبی و دهپشکوی، ههیه
 سپی، ههیه شینه ههیه زمرده ههیه سووره ۵
 رومکيکی تمهمن دريژه له ولاتانی نهوورپاو
 ولاتانی سهر دهریای سپی ناوهراست دهروی،
 ههندي جۇری به رمگی بۇن خۇش بهناویانگه،
 چونکه رومکيکی عهتر نامیزه ۵ ساطت نفسه
 سَوطاناً: دلی تیکهل هات.
 سَاطَ الشَّيْ سَوطاً: شتهکهی تیکهلاو کرد به
 نهسکوئ و شتی وا تیکي ههئدا بۇنهموی باش
 تیکهل بهیهکترین ۵ دمکوئرئ: (ساط القدر
 وغرها) خواردنی ناو منجههکهی تیک ههئدا
 ههروا دمکوئرئ:
 سِيَطَ حُبِكَ بَدْمِي: خۇشهویستیت تیکهل به
 خوینم بووه.

سَاسَ الْأَمْرَ: کارمکانی ریکخستن و چاکسازی تیدا
 کردن.

سَوسِ الْحَبِّ وَغَيْرُهُ بِهَمَانَا (سَاسَ) دئ ۵ دمکوئرئ:
 سَوسِ الْحَيَاةِ مَهْرُ بَزْنَهَكَه نَهسپئ لیی دان و
 گهنه لیی دان ۵ آسَاسَ الْحَبِّ وَغَيْرُهُ: بهمانا
 (سَاسَ) دئ ۵ دمکوئرئ: آسَاسَ الْقَوْمِ فَلَاناً:
 خهئکهکه فلانکهسیان کرده گهورهو
 فهمرانرپهوی خویان ۵ دهشگوئرئ: (أساسوا
 فلاناً أمرهم) کاروباری خویانیان دا به نهو ۵
 سَوسَ فِلَانٍ لِفِلَانٍ أَمْرًا: فلانکهس کارمکهی بۇ
 فلانکهس ناسان کردو ریی بۇ خۇش کرد ۵
 إِسْتَأَسَى الْحَبُّ وَغَيْرُهُ: بهمانا (سَاسَ) دئ ۵ تَسَوسُ:
 بۇ موطاومعهی (سَوسَهُ) دئ ۵ السَّاسِ: نهو
 کهسهی و لاخ رام و ژیربار بکا، کارامایه لهژئر
 بارکردنی و لاخدا ۵ السَّاسُ: خمخۇرکه، سن که
 له دانهوئله و خوری و شتی وا دهداو
 دایدوموشینی ۵ ههرشتیک دابخوری و کرموئل
 بیی.

السَّوسُ: بهئقی سهر ددان، ددان کرموئل کمر ۵
 السَّاسَةُ: کوی وشعی (السَّاسُ) ۵ دانهوئلهو
 خۇراکی سن ئی دراوو نهسپئ ئی دراوو کرم ئی
 دراو ۵ السَّوسُ: درهختیکه له جۇری درهختی
 (عیضا) دهشوبهیته درهختی مهرخ جقلی نیه
 گهئای نیه، بهرز دمبیتهوه باشترین چیلکهی
 شقارتهی ئی دروست دمکری ۵ السَّوسُ:
 دهردیکه توشی ملی نهسپ دهبی قورگی وشک
 دهکاتهوه تا دمتوپئ ۵ السَّوسُ: دهردیکه توشی
 هاچی و لاخ دهبی ۵ دهردیکه توشی سمتی و لاخ
 دهبی و هاچی لاواز دهکا ۵ السَّوسُ: بهمانا
 (السَّاسُ) دئ ۵ (سَوسُ كَلِّ شَيْءٍ) خمخۇرکهی
 شتهکهیه، که لهناو شتهکهدا پهیدا دهبی و ورده

سَاعُ الْأَمْرِ وَغَرَبُهُ: کارمکه‌ی نهمدیو او دیو کردو
لیئی ورد بوؤوه ◊ (سَاعُ الْحَرْبِ وَغَرَبُهَا) له
شهرمکه‌وه گلاو جووه ناویه‌وه.

سَاعُ الدَّابَّةِ: به قه‌مچی ولاغه‌که‌ی نازوت لیئی
خوری ◊ سَاعُ فُلَانًا: به قه‌مچی له فلانک‌ه‌س
راسا ◊ یان به قه‌مچی به‌ره‌نگاری فلانک‌ه‌س
بوؤوه له شهره قه‌مچی دا به‌سهریدا زال بوو ◊
سَعْرُ الْكُرْأَتِ: گیا کوراث گلوکی ناوم‌پرستی
دمرک ◊ سَعْرُ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی تیک هه‌لدا ◊
سَعْرٌ: بره او رایه: له کارویارمکانیدا یان له راو
بوؤ‌جونه‌کانیدا تیک‌ه‌ل و پیک‌ه‌لی کرد ◊ سَعْرُ
الْحَرْبِ: که‌وته شهره دست‌ی به‌شهر کرد ◊ استوط
الْأَمْرِ: کارمکه شیواو چه‌واشه بوو، دمشگوترئ:
(إِسْتَوَطَّ عَلَيْهِ أَمْرُهُ) نیشه‌که‌ی ئی چه‌واشه بوو
دهستی تن خراو له‌سمری هورس بوو ◊ السَّوْطُ:
قه‌مچی له چهرم و شتی وا دروست کرابی ◊
لاسکی رومکی کوراث که هیشتا گولم‌که‌ی له
غونجه‌دایه ◊ به‌مش و بار ◊ نازارو نار‌ه‌حمتی ◊
خودا عه‌زابی به نیسی به‌سمرار شستن ◊
پالاوگ‌ه‌ی ناو ◊ زیدمی گؤلاو که ومکوو قه‌مچی
درئز دمیته‌وه ◊ ریگای باریکی نیوان دوو
بارکون.

سَوَّطٌ باطل: نهو دیمه‌نهمیه که له کونیک‌ه‌وه
تیشکی هه‌تاو دم‌جیته ناو زوریک‌ه‌وهو خیتیک
دروست دمکا ◊ دمشگوترئ: (هما يعاطيان سوطاً
واحداً) نمو دووانه به‌ک کاردمکن ◊ السَّوْطُ:
خاومن قه‌مچی، یاساول، پؤلیسی قه‌مچی
به‌دهست که له‌خه‌لک دها ◊ السَّوْطَاءُ:
شؤرباویکه ناوو به‌رم‌کیشته‌که‌ی زور بی ◊
بیازو نوکی زور تیدا بی ◊ السَّرِيطَةُ: تیک‌ه‌لاو
تیک هه‌لراو تیک‌ه‌ل‌کراو ◊ دمشگوترئ: (أموهم

سويطة بينهم) ماله‌که‌یان تیک‌ه‌لاوه ◊ السَّوْطُ:
داریکه یان شتیک‌ی تر ومکوو نه‌سکوی نه‌وه‌ی
له‌ناو مه‌نجه‌له‌که‌دایه بیئی تیک هه‌لدمدرئ ◊
نه‌سپیکه به قه‌مچی نه‌بی بازنادا، ناکه‌وه‌یته
غار ◊ السَّوْطُ: به‌مانا (السَّوْطُ) دئ ◊ السَّيْطُ:
ئاو که له بنکی چه‌وزدا بمیته‌وه ◊ سَاعُ
الشَّيْئِ سَرْعًا: شته‌که هه‌وتا، له‌کیس جوو،
دمگوترئ: (ضائع سائغ): هه‌وتاوو له‌ناو جووه ◊
سَاعَتُ الْإِبِلِ أَوْ الْمَاشِيَةِ: حوشترمکه یان مه‌رو
بزنه‌کان جوونه له‌ومرگاوه، یان به‌بی شوان
له‌پاوان ده‌له‌ومرین ◊ أَسَاعٌ: له‌ساتیک‌ه‌وه بوؤ
ساتیک گواسته‌وه ◊ یان سمعاتیک دواکه‌وت ◊
أَسَاعُ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی پاشگوی خست،
هه‌وتانندی ◊ أَسَاعُ الْمَاشِيَةِ: نازه‌له‌کانی به‌ره‌للا
کردن تا بوؤ‌خویان بله‌ومرین ◊ سَاعَةٌ مُسَاعَةٌ
وسواعاً: بوؤ‌سمعاتیک به‌کرئی گرت ◊ یان
به‌سمعات به‌کرئی گرت ◊ السَّاعُ: نار‌ه‌حه‌تی و
ناخوشی ◊ السَّاعَةُ: به‌شیک لمبه‌شهمکانی کات ج
که‌م بی یان زور ◊ به‌شیک له‌بیست و چوار
به‌شی شه‌وو رؤز ◊ ئامیریکه کاتی پی دیاری
دمکری ◊ واته سمعات ◊ سمعاتی خوری
به‌هؤی وزه‌ی خور ئیش دمکاو کاته‌کانی شه‌وو
رؤزی پی دیاری دمکری ◊ رؤزی قیامت ◊ یان
نه‌وکاته قیامه‌تی تیدا رادمی ◊ ساعة الغفلة:
سمعاتی نیوان مه‌غریبو عیشایه ◊ ساعة
سَرْعًا: ساته‌وه‌ختیک‌ی ناخوش و ناله‌باره ◊
ساعة الصفر: له‌زاراوه‌ی هیزی چه‌کدارو سوپادا
نه‌وکاته نه‌نییمه‌به که ده‌ست دمکری به‌کاری
سمربازی تیدا ◊ السَّوْاعُ مِنَ اللَّيْلِ: سمعات ◊
سُوعٌ: بتیک‌ی ناوداره له‌ناو قه‌ومی نوح دا
به‌رستشی بوؤ کراوه دواپی بوومته به‌رستراوی
هؤزی هوزمیل یان خیلی همدان ◊ السَّوْعُ مِنَ

اللیل: بهمانا (السُّرَاغُ) دئ ۵ اَلْمِسِيَاغُ:
فموتینەر، قه لاجؤكمر، دمگوتری: (هو مِسِيَاغُ
مِضِيَاغُ) ۵ ههروا ناوه بؤ حوشتریک که بهبئ
شوان دهجیتته لهومرگا.

سَاغَ الشَّيْنِ سَوْغًا وَسَوَاغًا: شتهکه خوْش و گوارا
بوو بهجهستهی کموت ۵ (ساغ الشرابُ والطعامُ
في الخلق): بهناسانی ناوو شلهمهنبیهکه یان
خواردنهکه له گهروی رۆپشته خوار.

سَاغَ الشَّرَابِ أَوْ الطَّعَامِ: بهناسانی ناوو
خواردنهکهی قوت دا ۵ اَسَاغُ فُلَانٌ بِفُلَانٍ:
فلانکس بهفلانکس کارهکهی بؤ تهواو کراو
جئ بهجئ بوو ۵ اَسَاغُ الشَّيْنِ: شتهکهی والئ
کرد قوت بجئو بهناسانی لهگهروی برپواته
خوار، دمگوتری: (أَسِغْ لِي غُصَّتِي): مؤلتم بدمو
بهلهم لئ مهکه ۵ اَسْرُغُ أَخَاهُ: لهگهئ براهی
لهدایک بوو، دوو لانهبوو، یان لهدوای براهی
لهدایک بوو ۵ سَرُغُ الشَّيْنِ: شتهکهی گونجانند،
وای لئ کرد بهناسانی قوت بجئ ۵ سَرُغُ الأَمْرِ
ولصوه: نیشهکهی بهرموا زانی و وای لئ کرد
کهسانی دیکه سودی لئ ببینن ۵ سَرُغُ فُلَانًا مَا
أَصَابَ: رینگای دا فلان سود له بهشی خوْی
ومربرگری، بهشی خوْی بهرئ و کمس پئی لئ
نهگرئ ۵ شتهکهی بهپالفتهکراوی جئ هیشت ۵
(سَوْغُ لَه كَذَا): فلان شتی پی دا ۵ اِسْتَسَاغَهُ:
بهمانا (سَاغَهُ) دئ ۵ بهگونجاوی دانا ۵ وای کرد
خواردن و خواردنهومکه بهخوْشی قوت بجئ ۵
هسهکهی خوْی برده سمر و وای کرد کهسانی
بهرامبهر بیرو بؤچونهکانی پهسهند بکهمن،
دمگوتری: (لا اَسْتَسِخِ الطَّعَامَ أَوْ الكَلَامَ): نهو
خواردنه یان نهو هسه پهسهند ناکهم. ۵ اَلْأَسْرُغُ:
گواراو خوْش قوت چوو، دمگوتری: (شراب
اَسْرُغُ): شهراپئیکی گوارایه ۵ اَلتُّسْرُغُ:

(تسویفات السلاطين): رینگه پیدانی باشابه
بموه کهسیک بتوانئ له لایهنبیکی دیاریکراو
ماهی خوْی ومربگری ۵ السَّرَاغُ: همرشتیک
ببیته هؤکاری قوتدانی خوراک، دمگوتری: (الماءُ
سِرَاغُ الفِصَصِ): ناو هؤکاری قوتدانی باروه
خؤراکه ۵ السَّرُغُ: (هَذَا سَرُغٌ هَذَا): نهوه
بهمنندازهی نهوه ۵ یان لهسمر شیوهی نهوه ۵
دهشگوتری: (فلان سَرُغٌ أَخِيه): فلان دوا بهدوای
براکهی لهدایک بووه مندالی تریان نهکهوتؤته
نیوانهوه ۵ ههروا دمگوتری: (هو أَخْرَه سَرُغُهُ):
فلان دوا بهدوای براهی لهدایک بووه مندالی
تریان نهکهوتؤته نیوانهوه ۵ ههروا دمگوتری:
(هي أَخْتَه سَرُغُهُ): نهوه خوشکیهتی و دوا
بهدوای نهو لهدایک بووه ۵ السَّرُغَةُ: بهمانا
(السَّرُغُ) دئ ۵ اَلْمُسْرَغَاتُ: (مُسْرَغَاتُ الصَّيْنِ):
نهو بهلگهناممو برپوانامهو پشتگری کردنانهن
کهپئوپئوسته نهوکسههی دهههوی
لهفرمانگهیهک دایمهزری پيشکهشیان بکا بؤ
تمعین بیون ۵ سَافَتِ المَاشِيَةِ سَرَفًا وَسَرَاغًا:
نازهلهکان بهنهخوْشی (سرواف) لهناو چوون.

سَافٌ عَلَيْهِ: خوْی گرت، بهصهبر بوو لهسهری.

سَافَ الشَّيْنِ: بؤنی شتهکهی کرد. ۵ سَافَ السَّائِفَةِ:
لهلبه لانهکه نزیک کهوتهوه ۵ اَسَافٌ: نهخوْشی
(سرواف) کهوته ناو نازهلهکانیهوه. ۵ اَسَافٌ
الرَّالِدَانِ: باوک و دایکهکه مندالیان مرد،
بهمنداله مردوومکه دمگوتری (مُساَف)،
بهباوکمهکه ۵ اَسَافٌ فُلَانًا رَغِيه: فلانکسهی
لهناوبردو فهوتاندی ۵ اَسَافٌ فُلَانٌ رَمًا: بؤنی
فلانکسهی کرد ۵ سَافَةٌ فُلَانًا: فلانکسهی رۆپاند
۵ بؤنی کرد بؤنهوهی بزانی کامیان بؤنی
کهسکون تره ۵ فلانکسهی خافلانند.

خیراً: خودا خَیْرِ بۆنارد، خَیْرِ بَمَسْمَرِدا
 پَشت ۵ سَاقَتِ الرِّیْعِ السَّعَابِ:
 پَشمه‌بایمهکه تمپو تۆزۆ گَل و خۆلی حه‌وا دا،
 هه‌وره‌مکانی رامالی.

ساقی الحدیث: قِسْمَه‌کی دَرِیْزَه پَیْداو بَه‌زنجیره
 گَیْراپه‌وه.

ساقی الیه الحدیث: رۆی ناخاوتنه‌که‌ی کرده‌ئهو.

ساقی المهرالی المرأه: مارمه‌یه‌که‌ی نارد بۆ
 ناهرفته‌که.

سَوَقَ سَرَقًا: هَاجِی نَه‌سْتورۆ گه‌وره‌ بوو ۵ اَسَاقَه:
 به‌مانا (سَاقَه) دئی.

ساقی فلاناً الماشیه: وای کرد فلان کَمَس نازه‌له‌که
 لئ خورۆی ۵ نازه‌له‌مکانی کرده‌ مولکی فلان ۵
 سَاقَه: له‌رۆیشتن دا پَیْشِرکَیْی له‌گه‌ل دا کردو
 پَیْشی که‌وت ۵ کَیْ بَرکَیْی له‌گه‌ل دا کرد
 تابزاندی کامیان تیژ ره‌وتره.

ساقی مَعَه: شته‌که‌ی له‌گه‌لدا لَیْخورۆی ۵ شوینۆ
 که‌وت. ۵ سَرَقَ النَّبْتِ أَوْ الشَّجَرِ: رومه‌که‌ی یان
 دره‌خته‌که‌ی قه‌دی په‌یدا کرد ۵ سَرَقَ الْهَيْرَانَ
 وَغَیْرَه: به‌مانا (سَاقَه) دئی ۵ سَرَقَ فَلَانًا أَمْرَه:
 کاروباری خۆی دایه‌ دمست فلانکَمَس.

ساقی البضاعه: هه‌ولی دا بازار پۆ کالاکانی بکاته‌وه
 ۵ اَسَاقَه: به‌مانا (سَاقَه) دئی ۵ اِنْسَاقَ: بۆ
 موطاومعه‌ی (سَاقَه) دئی ۵ شوین غه‌میری خۆی
 که‌وت ۵ ملکه‌ج بوو، ژَیْرَبَار بوو ۵ اِنْسَاقَ الْجَبَلِ:
 کَیْومه‌که‌ی دَرِیْز بووه ۵ تَسَاقَتِ الْمَاشِیَه: نازه‌له‌مکان
 دواپه‌کتر که‌وتن، به‌شوین په‌کتر دا هاتن ۵
 له‌رۆیشتن دا پَاله‌مه‌ستۆیان کرد ۵ تَسَاقَ
 الشَّيْثَانَ: ئەو دوو شته‌ پَیکه‌وه رۆیشتن، شان
 به‌شانی په‌کتر رَیْیان کرد ۵ تَسَاقَ الْقَوْمِ:
 خه‌لکه‌که‌ له‌بازاردا زه‌م و زه‌مکارپیان کرد ۵

سَرَقَ فَلَانًا: فِلَانکَمَسی دواخست ۵ خا‌فلان‌دی ۵
 سَرَقَ الْأَمْرَ: گوئی له‌وه دوا نه‌و کاره‌ دمکه‌م ۵
 کارمه‌کی دواخست ۵ سَرَقَ فَلَانًا أَمْرَه: کارمه‌کی
 دایه‌ فلانکَمَس و وتی به‌ویستی خۆت چۆنی
 دمکه‌ی و چی دمکه‌ی بیه‌که ۵ اَسَاقَه: بۆنی کرد
 ۵ اِسْتَاغَ الْمَسَافَه: ماومه‌کی بَری له‌مه‌سافه‌که‌ی
 تَیْپه‌ری ۵ الْمَسَافَه: له‌بلان ۵ زه‌وییه‌که‌ له‌نیوان
 له‌بلان و زه‌وی ره‌ق و په‌ه‌ودا بئ ۵ الْمَسَافَ:
 چینی دیوار له‌خشت بئ یان له‌به‌ردو شتی تر ۵
 نه‌و خشت و خۆل و پَیْژۆ پَاله‌ی پَشمه‌با
 ده‌یه‌نی و ده‌یبا ۵ السَّرَاقَه: دهره‌نکه‌ توشی
 حوشتر ده‌یبه‌ ده‌یغه‌وتین ۵ السَّرَاقَه: سه‌به‌رو
 چاوه‌روانی کردن، ده‌گوئری: (فلان یقتات
 السَّرَاقَه): فلانکَمَس به‌هه‌وا ده‌ژی.

سَوَف: حه‌رفیه‌که‌ بۆ رۆزگاری داهاتوو
 به‌کارده‌یه‌ندی ۵ فِیْعَلی موزاریع تایبته‌ دمکا
 به‌داهاتوووه ۵ السَّيْفَه: دوور بوون،
 دوورکه‌وتنه‌وه، ده‌گوئری: (کم سیفه هذه
 الأرض؟) یان ده‌گوئری: (وینسا سیفه عشرين
 يوماً): نیوانمان دووری بیست رۆژه رَیْگابه ۵
 المسَافَه: دووری ۵ لوت ۵ المسَافَه: دووری ۵
 به‌زۆری بۆ پَیْه‌رو نه‌ندازه‌ به‌کار ده‌یه‌ندی،
 ده‌گوئری: (مَسَافَه یوم أَوْ مَسَافَه شهر): واته
 دووری ئەو ولاته‌ رۆژه رَیْیه‌که‌ یان مانگه
 رَیْیه‌که.

ساقی المریض سرقاً و سیاقاً: نه‌خۆشه‌که‌ که‌وته
 گیانه‌لاومه‌وه، ده‌گوئری: (رایت فلاناً یسرق):
 فلانکَمَس بینۆ خه‌ریکی گیان دهرچون بوو ۵

ساقی فلاناً: هَاجِی فلانکَمَسی هه‌نگاوت، له‌هَاجِی دا
 ۵ له‌دواوه‌ تَیْیه‌وه ژهنی و دهنه‌ دهنه‌ی دا
 بۆنه‌وه‌ی بَروا ۵ ده‌شگوئری: (ساق الله الیه

بوتاک و بۆكۆ به کاردهیندرئ، دمگوترئ: (هر
سُوقَة وهم سوقة) ◊ السُّوقِي: بازارپی، دمگوترئ:
(هذا الشيء سوقِي): نهم کالایه بازارپییه واته
باش دروست نهکراوه ◊ السُّوقُ: سایهق ◊ قاج
دریژ ◊ حهلوا فروش ◊ حهلواچی ◊ السُّوقُ:
قاج دریژ ◊ روهکینک یهک ساقی ههبی ◊ پرزی
دار خورما نهوکاتهی دمردمهکوهئ و بهمنه ندهزی
بستیگ دریژ دمیج ◊ السُّوقُ: قاوت؛ حهلوا،
خواردنیگه بهناردی گهنم یان ناردی جو
دروست دمکری ◊ السُّوقَةُ: لاسکی روهک و همدی
درهخت ◊ یان بازارپی بجوک ◊ السُّوقُ: ماریمی
◊ (سِيق الكلام): شیوهی قسه و باسو و نوسلوب و
شیوازی کهلام ◊ گیانه لاول کاتی گیان کیشان،
دمگوترئ: (هو في السِّيق): نهم له گیان
کیشانداپه ◊ السِّيق من السحاب: نهم هه وره ی با
رایدممالئ جا ناوی پیوه بی یان بی باران بی ◊
السُّيْقَةُ: نازه لی خوروا ◊ نازه لی فریندراو
له لایمن دوژمنه وه ◊ هه روا دمگوترئ: (المرأ
سِيقَة القدر): نادمیزاد رایچکراوی دهستی
قهدمره بؤ کوئی دهئی وادمیباو ناتوانئ لئی
لادا ◊ کوخته و دیوجامه و شتی وا کهراوچی
له دواپه وه خوئی حمشار بدا ◊ السُّوقُ:
حوشتریک راوکه ر خوئی له په نادا نه دیو بگا بؤ
نهوهی نیچیرمهکی نه بیبئی ◊ السُّوقَةُ: گۆجانی
شوان که نازه لهکانی بی دهنژوی.

ساک سَواکَ رسواکاً: به هیواشی رویش.

ساک الشین: شته کهی شیلا دهستی پیدای هینا.

ساک قَمَة وَأَسْنَانُهُ بِالسُّوَالِ: دم و ددانی به سیواک
پاک کردنه وه، سیواکی به دم و دانی دا هینا و
برد ◊ سَوَکَة: سیواکی کرد ◊ اسْتَالَ: دم و ددانی
به سیواک پاک کردنه وه ◊ تَسَاوَلَکَ: به

تَسَوَّقُ: له بازاردا کرین و فروشتنی کرد ◊ تَسَوَّقُ
اللسومُ: خه لکه که بازاریان دروست کرد ◊
السائق: لیخوری ترومبیل یان ترین و شتی لهو
جوره ◊ السَّاقُ: نیوان نهمژوو قاج ◊ قهدی
درهخت و روهک ◊ هه روا به مانا نهفس و گیان
دی ◊ نیمامی عهلی دمبراره ی خه وارچه کان
دهلی: (لا بد لي من قتلهم ولو تلفت ساقِي):
ناچارم شهریان له گهل دا بکه م تمنانمت نه گهر
گیانشم تیدا بجج ◊ له پهندی پیشینان دا
هاتوو (کشف عن ساقه): قاجی لی هه لمانی،
نهم په نده به که سیک دمگوترئ که زور به جیدی
دهست به کاریک بکا شانی به ردا ◊ هه روا
دمگوترئ: (فَرَعَ للأمر ساقَه): قاجی هه لکرد بؤ
کردنی کارمه که ◊ قامت الحرب علی ساق:
شهرمه که گهرم بوو تاوی ساند ◊ قام فلان علی
ساق: فلانکهس زور لیبروانه شانی بهرکارمه
داو خوئی پیوه خمریک کرد ◊ هه روا دمگوترئ:
(بنی القوم بيوتهم علی ساق واحدة): خه لکه که
خانومکانیان له سهر یهک ریزو شیوه دروست
کرد ◊ (ولدت المرأة ثلاثة ذكور علی ساق
واحدة): نافرته که یهک به دوا یه کدا سن
کوری بوون و مینیمیان نه که وته نیوانه وه.

ساق حُر: نیرینه ی بالنده ی قه مارپییه ◊ السَّاقَةُ:
باشینه ی سوپا ◊ السُّوقُ: بازار؛ نهم شوپینه ی
کرین و فروشتنی تیدا دمکری.

سوق القتال: شوپنی لیکنان و شهرکردنی دوو
لایمنی به گز یه کدا جووه ◊ گۆرپهانی جهنگ.

السوق المرأة: بازارپی نازاد ◊ السُّوقُ السَّوْدَاءُ: بازارپی
ریش ◊ بازارپیگه مامه له جیهه کان تیدا
پابه ندی نرخی دیاریکراو نابن ◊ السُّوقَةُ:
ریشه خه لک و بۆره پیاو ◊ خه لکی هه رمه کی ◊

رؤیشتنیکی نهرم رؤیشت ۵ تسارکت الماشیة:
 نازدهلکه نهومنده لاواز بووه که دمروا لوزه
 لوزیمتی ۵ تَسْرُک: بهمانا (استاک) دئ ۵ همروا
 بهمانا (تساروک) دئ ۵ السَّرَاک: چیلکه داریکه
 لهدرهختی نیراک یان درهختی لهو جووره
 سهرتیکی پرز پرز دمکری و سیواکی پی دمکری
 ۵ اَلْمِسْرَاک: بهمانا (السراک) دئ.

سال فلان سِرَالاً: بپروانه (سأل).

سَوَّلَ سَوَالاً رَسَوَّلْتُ: نهرم بوو، دمگوتری: (سَوَّلَ
 البطن): گهدی داچوړا ۵ سَوَّلَ له الشَّرُّ: شهر و
 ههراى له لا خو شه ویست کردو ههلی نا بؤ شهر و
 ههرا، دمگوتری: (سَوَّلْتُ له نفسه کذا): نفس و
 ههوا ههلی نا بؤ نهو کاره ۵ همروا دمگوتری:
 (سَوَّلَ له الشیطان کذا): شهیتان جووه
 کهللهیهومو نهوکاره پی کرد ۵ (وهذا من
 تسویلات الشیطان): نهوه لهخشته بردنهکانی
 شهیتانه ۵ تَسَوَّلَ: بهمانا (سَوَّلَ) دئ ۵ پرسپاری
 کرد داوی کرد ۵ السُّوَالُ: بپروانه مادهی (سأل)
 ۵ السُّوَالُ: بپروانه مادهی (سأل) ۵ السُّوَالُ:
 شلهمه نییه که کلبهستینه زوو گر دمگری له
 پیتروژ دمردمهیندری، کهشافه ی لهسوتهممنی
 دیزل کهمتره ۵ السُّوَالُ: بپروانه مادهی (سأل).

سَامَ سَرْمَاً وَسَاماً: بهرمو پیش رؤیشت بهویستی
 خوئی ۵ بهمه بهستی ومدمست هینانی شتیک
 رؤیشت ۵ سامت الماشیة: نازدهلکان بؤ خویمان
 لهومرپان و پیویستیان بمنالف نهبوو ۵ بهردموام
 بوون لهسهر لهومرپان.

سَامَ الطَّرِیْ عَلَى الشَّيْءِ: بالنده بهدموری شته کهدا
 سورپایهوه ۵ سامت الإِبِلُ وَالرَّیْحُ وَغَیْرَهَا:
 حوشرمه که یان بایه که بهردموام بوون
 بهخیرایی یان بههیواشی گوزهری کرد.

سَامَ الشَّيْءِ: بهشته کهوه لکاو لئی نهبوومه.

سَامَ الإِبِلِ فِي الرَّعْیِ: حوشرمه که بهره لکای
 باوانه که کردو وازی لی هیئا.

سَامَ الْإِنْسَانَ ذُلًّا أَوْ حَسْفًا: زهلیلی و نارهحه تی
 بهسهر ناده میزادمه که دا رشت.

سَامَ فَلَانًا الْأَمْرَ: کارمه که خسته نهستوی و داوی
 لی کرد نهجامی بدا.

سَامَ الْبَائِعِ السَّلْعَةَ سَرْمَاً وَسَوَاماً: فروشیاره که
 کالای رانواند بؤ فروشتن و نرخه کهشی دیاری
 کرد ۵ له حدیث دا هاتووه (لایوم أحدکم علی
 سوم أخیه) بایه کن لهئیوه زهم و زمکاری بهسهر
 براهی دا نهکا ۵ دمگوتری (سَمْتُ فَلَانًا سِلْعَتِي):
 بهفلانکه سم گوت کالاکم بهومنده لی دمگری?
 ۵ همروا دمگوتری: (سَمْتُكَ بَعْرُك سِیْمَةَ حَسَنَةً):
 نرخی حوشرمه که تم باش بهرز کردهوه.

سَامَ الْمَاشِيَةَ عَلَى الْحَرَضِ: ولاخه که ی برده سهر
 چهوزمه که ۵ اسام الماشیة: ولاخه که ی لهلهومرگا
 لهومرپاند ۵ اسام الیه ببصره: چاوی پیسی تی
 بپری و بهچاو ههنگاوتی ۵ سَاوَمُهُ مَسَارَمَةٌ
 وَسَوَاماً: مامه نهی لهگه ل دا کرد بؤ کرپن و
 فروشتن ۵ سَامَ الْبَائِعِ بِالسَّلْعَةِ: فروشیاره که
 نرخی کالاکه ی بهرز کردهوه ۵ سَوَمَ الْمَاشِيَةَ:
 نازدهلکه ی لهلهومرگا لهومرپاند ۵ سَوَمَ الْخَيْلِ:
 ولاخه که ی بهسوارمه که نهوه رهوانه کردن ۵
 ناردنی ۵ سَوَمَ فَلَانًا: وازی لهفلانکه س هیئا چی
 دهکا بیکا ۵ سَوَمَ فَلَانًا فِي مَالِهِ: فلانکه سی
 لهمال و سامانی خوئی دا دمه لاتدار کردو
 ههموو سه لاحتیه تیکی دایه ۵ سَوَمَ عَلَى الْقَوْمِ:
 پهلاماری نهته ومکه ی داو هیزشی لهناکاوی
 کرده سهریان و بارودوخی شیواندن ۵ سَوَمَ
 الشَّيْءِ: شته که ی نیشانه دار کرد ۵ استامت

کرد ۵ به‌لَمَك بوو، توشی نه‌خوشی پیست بوو ۵
 اَسْرَى الشَّيْءِ: شته‌کهی رَنَك خست و ته‌ختی
 کرد ۵ باشگوئی خست ۵ اَسْرَى الشَّيْءِ بالشَّيْءِ:
 شته‌کهی ومکوو فلان شت لئ کردو رَنَك
 خستیه سمر شیوهی نهو ومکوو نهوی لئ کرد
 ۵ ساواہ: هاوشانی نهوی لئ کرد، خستیه ناستی
 نهو، دمگوترئ: (ساری فلان قِرْنَهُ ربه فی العلم
 وغیره): فلانکس له‌بوارئ زانست و شتی تردا
 جووه ناستی هاوشانه‌کهی و پیئی گه‌یشته‌وه ۵
 ساری هذا بذالك: نهوی به‌رز کرده‌وه تا
 گه‌یاندیبه ناستی نهو ۵ ساری بینهما: نهو
 دوانه‌ی والیکرد له‌یک ناست دابن و ومکوو به‌ک
 وابن ۵ سَوَى الشَّيْءِ: شته‌کهی راست کرده‌وه
 رَنَكی خست ۵ رَنَك و پیئی کرد ۵ سَوَى بینهما:
 به‌مانا (ساری بینهما) دئ ۵ سَوَى الطَّعَامِ:
 خواردنه‌کهی پی گه‌یاند، دمگوترئ: (سَوَيْتَ
 عَلَيْهِ الْأَرْضُ ربه) له‌و‌خاکه‌دا به‌هیلاک جوو
 فهوتا ۵ استوی: راست بوو، مایه‌وه له‌سمر نهو
 حاله ۵ استوی الشَّيْءَانِ: نهو دوو شته هاوشان و
 چون به‌ک بوون ۵ استوی فلان: فلانکس
 گه‌نجیه‌تی کامل بوو ۵ استوی الطَّعَامُ:
 خواردنه‌کهی پیگه‌یی ۵ استوت الْأَرْضُ: زمویبه‌کهی
 بوو به‌سوته‌ممرؤ قات و فرئ تئیدا په‌یدا بوو ۵
 استوی به‌ الْأَرْضُ: له‌و‌خاکه‌دا فهوتا ۵ استوی ع
 کذا: جووه سمرئ ۵ کونترؤئی کرد ۵ جئ گیر
 بوو مایه‌وه ۵ بوو به‌خاومنی و دهستی به‌سردا
 رؤی ۵ استوی علی سریر الملک: دهسه‌لاتئ گرتی
 دهست ۵ استوی الیه: جو بؤلای و کردیه نامانجی
 خوی ۵ تَسَوَّى: بؤ موطاومعه‌ی (سَوَاه) دئ ۵
 تَسَوَّى به‌ الْأَرْضُ: له‌و‌خاکه‌دا تئیدا جوو فهوتا ۵
 الإِسْتِواءُ (خط الإِسْتِواء): هئئی کاکیشان ۵
 بروانه ماده‌ی (خطط) ۵ السُّوَّى: عهدل

الْمَاشِيَةَ: به‌مانا (سامت) دئ ۵ استام البائع
 بالسلعة وعليها: فرؤشیارمه‌کهی نرخی کالاکه‌ی
 به‌رز کرده‌وه ۵ استام المشتري من البائع بسلعته:
 کرپار نرخی کالاکه‌ی به‌فرؤشیار رانواند داوای
 لئ کرد پیئی بلئ چه‌نده؟ ۵ استام فلاتاً السِّلعة
 وعليها: داوای له‌فلانکس کرد نیشانه‌ی
 کالاکه‌ی بؤ رون بکاته‌وه ۵ تساواما السِّلعة
 وفيها: فرؤشیار و کرپار دان و سانیاں کرد
 دهرباره‌ی کرپن و فرؤشتنی کالاکه ۵ فرؤشیار
 نرخیکی درکاندو کرپاریش نرخیکی تری
 رانواند ۵ تَسَوَّى فلان: فلانکس نیشانه‌یه‌کی بؤ
 خوی دانا تا پیئی بناسرئ ۵ السَّائِمة: هم
 نازه‌لَیک به‌دممی خوی بله‌ومرئ و پیویستی
 به‌مناضو نالیک نه‌ب ۵ السَّامُ: مردن ۵ زَپر ۵
 توئزو ریزه‌وی نالتون و زیو له‌بهردو له‌کانه‌کان
 دا ۵ قالبه زیزو زیو ۵ دار خه‌یزهران ۵ السَّامِي:
 همرشتیک بال بدرئ بؤلای (سام) که په‌کیکه
 له‌کورمه‌کانی جه‌زرتی نوح (د.خ)، دمگوترئ:
 (جِنْسٌ سامي): رهمگزی سامی نه‌زاد ۵ (لغة
 سامية): زمانیکی سامی.

السُّرْمَةُ: نیشانه‌وه علامت ۵ نرخ و به‌ها،
 دمگوترئ: (انه لغالي السمة): نهوه گران به‌هایه
 ۵ السَّيْمَةُ: به‌مانا (السُّرْمَةُ) دئ ۵ السَّعَا: نیشانه‌وه
 علامت ۵ السَّيْمَاءُ: به‌مانا (السَّيْمَاءُ) دئ ۵
 السَّيْمَاءُ: به‌مانا (السَّيْمَاءُ) دئ.

سَوِيَّ الرَّجُلُ سَرِيٌّ: پیاومه‌کهی کاروباری باش بوو،
 پیاومه‌کهی نیشی له‌بار بوو ۵ اَسْرَى: راوستاوو
 به‌رده‌وام و کار دروست بوو ۵ اَسْرَى فلان:
 فلانکس نیشی باش و رَنَك و پَنَك به‌رده‌وام
 بوو ۵ له‌نه‌خوشی رزگاری بوو ۵ له‌بیری جوو ۵
 خرابه‌ی کرد ۵ له‌حیاسب دا هه‌له‌ی کردو
 راستی کرده‌وه ۵ ریسوا بوو ۵ دایه‌پئنا ۵ په‌یدای

هَيْلَى نَاوَمِرَاسْتِيَان يَان هَيْلَى بِيَوَه لَكَاوِيَان رَاسْت
بِيَو خَوَارِي تِيْدَانَمِيْن ۵ سَيَاتِ النَّاقَةِ:
حَوْشْتَرْمَكِه شِيرِي دَاچَوْرَاند شِيرِي لَهْگَوَان دَا
چَوْرَا ۵ سَيَا فِلَان النَّاقَةِ وَهْرَمَا: فِلَانَكَمَس شِيرِي
حَوْشْتَرْمَكِي دَوْشِي نَهَو شِيرِي خَمْرِيكَبُوو
لَهْگَوَانِي دَابچَوْرِي ۵ اِنْسِيَا اللُّبْنُ مِنَ الطَّرْح:
شِيرْمَكِه بِي دَوْشِيْن لَهْگَوَانِي نَاژَهْلَكِه چَوْرَايَه
خَوَار ۵ تَسِيَاتِ النَّاقَةِ وَهْرَمَا: بَهْمَانَا (سَيَاتِ دِي)
۵ تَسِيَاتِ الْأَمْر: كَارْمَكَان تِيكَهْل وَ بِيكَهْل بُوون
۵ تَسِيَا فِلَان بَسِيْنِي قَلِيل: فِلَانَكَمَس شَتِيكِي
كَمِي شِير بِيْدَام ۵ تَسِيَا فِلَان بَحْمِي: فِلَانَكَمَس
دَوِي ئِيْنكَارِي كَرْدن دَانِي بَهْمَافِي مَن دَانَا ۵
السِّيْنُ: شِيرِي نَاژَهْل كَهَبِيْن دَوْشِيْن لَهْگَوَانِي
دَابچَوْرِي ۵ السِّيَا: كَض فَرُوش ۵ سَابِ سَيْبَا
وَسَيْبَانَا: رُوِي بِي كُوِي وَيَسْت مَلِي نَاو
نَهْگَهْرَايَهوَه.

ساب فلان في كلامه: فِلَانَكَمَس دَرِيْزَمِي

بِمَقْسَه كَرْدن دَاو دَهْمَدَرِيْزِي كَرْد ۵ سَيْبَه: وَازِي
لِي هَيْنَاو بَهْرَه لَلَاي كَرْد بِي كُوِي دَهجِي بَجِي ۵
اِنْسَاب: بَهْمَانَا (سَاب) دِي ۵ اِنْسَاب نَحْر كَذَا):
بُولَاي نَهَو گَهْرَايَهوَه ۵ اِلْسَابَه: لَهْبَوَارِي كِيْمِيَا
بَرِيْتِيَه لَهَو عَمَه لِيَهْتَه ي كِه مَادَهِي رَهَق
دَهكَاتَه شَلَهْمَنِي يَان غَاز ۵ السَّابِيَه: ئِيْهَمَال
كِرَاو بَهْرَه لَلَاكِرَاو ۵ لَهْسَهْرَدَهْمِي بِيْتَش ئِيْسَلَامْدَا
حَوْشْتَرِيَان نَهْزِي بَتَه كَانِيَان دَهْكَرْد نِيْتَر نَهَو
حَوْشْتَرَه بَارِي لِي نَهْدَهْمَنِرَاو لَهْكُوِي بِيُوِيَسْتَايَه
دَهْلَهوَمِرَاو كَمَس لَهْهِيْج شَتِيك نَهْدَهْمَكِيْرَايَهوَه ۵
يَان حَوْشْتَرِيك وَهْجَه ي بِيْگَاو زَاوَرِي لِي
كَهْوَتِيْتَهوَه نِيْتَر نَهَو جَوْرَه حَوْشْتَرَه بَهْرَه لَلَا
دَهْكَرَاو بَارِي لِي نَهْدَهْمَنِرَاو كَمَس سَوَارِي نَهْدَهْمَبُوو
۵ هَمْرَوَا نَاوَه بِي كُوِيْلَهْبَهْه كِه نَازَاد بَكْرِي وَهَلَاي
بِي نَازَادَكَهْرْمَكِه نَهْبِي ۵ السِّيَاب: خَوْرَمَاي

۵ مَهْبَهْسْتَو نَامَانِج ۵ (وَسُوْرِي السَّيْنِي):
نَاوَمِرَاسْتِي شَت ۵ لَهْجِيَا تِي شَت ۵ غَمِيْرِي شَت ۵
السَّوَاء: بَهْمَانَا (السُّوْرِي) دِي ۵ هَاوَشَان وَ
هَاوَرِيَهْتِي ۵ تَهْخَت وَ دَهْشَتَايِي، دَهْگَوْتَرِي:
(مَكَا نَسَوَاء): شُوِيْنِيكِي تَهْخَت ۵ (وَتْرُوب
سَوَاء): كِرَاسِيكِي رِيك وَ بِيك وَ دَرِيْزُو بَانِي
گُوْنَجَاوَو لَهْمَار ۵ (رَجَل سَوَاء الْبَطْن): بِيَاوِيكَه
وَرَكِي لَهْگَهْل سَنَكِي دَا رِيكَه وَ وَرَكِي
دَهْرَنَه بَهْرِيُوَه ۵ (رَجَل سَوَاء الْقَدَم): بِيَاوِيكَه
بَهْرَبِي تَهْخَتَه وَ پَاژَه بِي وَ سَنَكِه بِي لَهْگَهْل
بَهْرِي بِي دَا رَاسْت وَ رِيكَه ۵ سَوَاء الْجَبَل:
تُوْپَه لَاكِي كِيُو، دَوْنَدِي كِيُو ۵ (سَوَاء النَّهَار):
نِيُوْمِرُو، زَوْرِيَه ي شَهَو ۵ (لَيْلَةُ السَّوَاء): شَهَوِي
چَوَارِدَه ي مَانَكِي قَهْمَهْرِي ۵ كَهْمَانَك تِيْدَا
خَشْت وَ كَامَل دَهْبِي ۵ دَهْشَكُوْتَرِي: (مَرْرَت بَرَجَل
سَوَاء وَ الْعَدَم): بَهَلَاي بِيَاوِيك دَا رُوِيَشْتَم بُوون وَ
نَهْبُوونِي چُوون يَهْك بُوو.

السَّوَاء مِنَ الْأَرْض: زَمُوْبِيَه كِه گَلَهْكَه ي وَهْكَو لَب
وَ بِي ۵ يَان زَمُوِي دَهْشَتِي نَهْرَمَهْلَان ۵ السَّوِي:
دَهْشَتَايِي وَ رِيك ۵ مَام نَاوَمَنْدِي ۵ نَاسَايِي وَ
عَادَهْتِي ۵ مَام نَاوَمَنْد ۵ السَّوِيَه: رَاسْت وَ مَام
نَاوَمَنْد ۵ عَهْدَل وَ وَيْزْدَان ۵ پَارْجَه بَهْرْگِيكَه
دَوَكِي حَوْشْتَر لَهْخُو دَهْگَرِي وَهْكَوَو مَلَهْوَانَكَه وَ
شَتِي بَاژَهْبِي دَهْوَرَان دَهْوَرِي سَهْمَانَهْه كِه دَهْدَا ۵
جَلَه حَوْشْتَر.

السِّي: هَاوَشَان وَ بَهْرَامَبَهْر بِي نِيْرُو مِي يَهْك شِيُوَه
بَهْكَارْدِي ۵ هَمْرَوَا بِي شُوِيْنِي دَهْشَتَايِي وَ سَارَاو
چُوْلَهْوَانِيَش بَهْكَارْدِي ۵ سِيْمَا: بَهْتَايَهْتِي،
دَهْگَوْتَرِي: (أَتَقْن فِلَان الْعِلْم الْعَرَبِيَه سِيْمَا النَّحْو):
فِلَانَكَمَس زَانَسْتَه عَهْرَمَبِيَه كَان فَيْرَبُوَوَه
بَهْتَايَهْتِي نَهْخُو ۵ الْمَسْتَوِي: (الْمَطْع الْمَسْتَوِي):
نَهَو رُوْبَهْرَمِيَه لَهْمَهْرَشُوِيْنِيك دُو خَال دَابْنِي

بهرسیله و سموز ۵ السَّيَابَةُ: تاکی (السَّيَابُ) ۵
شهراب ۵ السَّيْبُ: همرشتیک وازی لئی
بهیندرئ و بهره‌للا بکری ۵ عطاو ۵ بهخشش ۵
چاکه ۵ زیادهو سوننمت ۵ موی توکی کلکی
نمب ۵ پالی نمب ۵ مان و سامانی ژیر گل
دراوی کون ۵ کان و کانزا ۵ سهولی کهشتیهوان
نمو دارمی بهلمو کهشتی هئ لی دهخوری ۵
السَّيْبُ: دمرای ناو ۵ سیو، بویه دهلین:
(سیویه): بهمانا بونی سیوه ۵ السَّيَابُ: بهمانا
(السَّيَابُ) دئ ۵ السَّيْرَةُ: لهبوار کیمیادا
سیقهتی جیسمی سانبه ۵ سَیجَ کذا رعلیه:
بهمانا (سَوَجَ) دئ، دهگوترئ: (سَیجَ) حانطه
بالشوک أو الأملاک الشانکه): دیوارمکهی تم
بمندکرد یان چقل ریژی کرد بونهومی کهم
نهنوانئ بیگاتی یان خوی لیوه هه‌لبداته خوار
۵ السَّاجُ: بپروانه مادهی (سَوَجَ) ۵ السَّیاجُ:
بپروانه مادهی (سَوَجَ) ۵ السَّیجَارُ: جگهرمیهک
که‌لاتوتنه‌که ورد نه‌کرابئ و لول درابئ ۵
السَّیجَارَةُ: جگهرمیهک توتنه‌کهی ورد کرابئ و
له‌بارجه کاغزئکی ته‌نک پیج‌رابئ،
نامادم‌کرابئ بؤ کیشان.

بهرمه‌کهی رۆیاندا ناوی روبرمه‌کهی رهوان
کرد ۵ سَیجَ اکثر کلامه: زوربهی قسه‌کانی
رازاندنه‌وه ۵ هیلکیشی و بؤ کردو پلانی بؤ
دانا.
انسَاحُ: به‌ره‌راوان بوو، دهگوترئ: (انسَاحُ البطن):
گه‌دهی کشا، گه‌وره بوو له‌بهر گه‌ورمی
داجورپیه خوار ۵ انسَاحُ الماءُ: ناومه‌که هه‌لقولا ۵
(السَّاحُ الربُّ): قوماشه‌که دادرا، شه‌قار شه‌قار
بوو ۵ انسَاحُ الصُّبْحُ: ناسؤ روناک بوو روناکایی
بهرمه‌بیان تاریکی درئ ۵ السَّائِحُ: گهریدهو
دمروئش ره‌وشت ۵ گهریده به‌ناو زه‌وی دا بؤ
به‌ده‌سته‌هینانی زانیاری و لی‌کولینه‌وه یان بؤ
گه‌شت و گوزار ۵ رۆژوه‌وانی و مگری مزگه‌وت
بوو و نیعتیکاکهر ۵ السَّیْحُ: ناوی ره‌وان بوو
بهمسر روی زه‌وی دا، ناوی جوگا ۵ قوماشی
خمت خمت ۵ السَّیْحُ: گهریده؛ کهمیک نیشی
هر گهران بی و هه‌میشه له‌گه‌شت و گوزاردا بی
۵ السَّیْحُ: نه‌وکهمه‌سی به‌مه‌به‌ستی فیتنه
جوئی و شه‌رنامه‌وه به‌ناو ولاتان دا بگهرئ ۵
السَّیْحُ: بپروانه مادهی (سَیْحَ) ۵ السَّیْحُ: کولله
رهنگو و رهنگو خمتخت ۵ کهرمکیوی ۵ ساخت
قوائمه سَیْحاً سَیْحَاناً: حاجی به‌زه‌وی دا رۆجون
۵ ساخت الأرض بهم: زه‌وی قوتی دان ۵ اسَاحُ
السَّیْحُ: شته‌کهی والئ‌کرد به‌زه‌وی دا رۆبجئ ۵
السَّیْحُ: تایه‌فه و پی‌ریکی ناینین له‌هیندوستن
شیشی گوشت برزاندن ۵ السَّیْدُ: گورگ ۵
السَّیْدَانَةُ: به‌مانا (السَّیْدَةُ) دئ ۵ ناهرفتی نازا ۵
السَّیْدَانُ: دره‌ختئکی قهد نه‌ستوره، توئکله‌کهی
تیژو بی‌بهر ناسایه، خوئی داره‌سوتاومه‌کهی
رئ‌سراوی که‌تانی هئ سبی ده‌کرتنه‌وه ۵
تاکه‌کهی (سَیْدَانَةُ).

سَارَ سَیْحاً: رۆیی.

ساح فلان في الأرض سيعاً وسيحاناً: فلانکهس
به‌ناو زه‌وی دا گه‌راو گه‌شت و گوزاری کرد ۵
به‌ناو زه‌وی به‌مه‌به‌ستی خودابه‌رستی و
بیرکردنه‌وه و دمروئش به‌ناو ولات دا گه‌را ۵
(سَاحُ فلان): له‌مزگه‌وت دا مایه‌وه و لئی
دهرنه‌جوو ۵ هه‌میشه به‌رۆژوو بوو.

سَاحُ الظِّلِّ: سَیْهرمه‌که له‌خورناووه به‌رمو
خوره‌لات گه‌راپه‌وه ۵ اسَاحُ الفَرَسُ وهره بذببه:
نه‌سپه‌که کلکی خوی شور کرده‌وه ۵ اسَاحُ نهراً

سَارَ الْكَلَامَ أَوْ الْمَثَلَ: قسمه که یان پندمهکه بهناو خهئک دا بلاو بووه.

سَارَ الشَّيْءَ رَبَهُ: شتهکه ی رویاند.

سَارَ الدَّابَّةَ: سواری و لاخهکه بوو.

سَارَ السَّنَةَ أَوْ السَّيَةَ: شوین سوننمت کهوت یان

بهیرهوی زینامه ی پیغممبهری کردو بهوشیوه

ههئسو کهوتی کرد ۵ أَسَارُهُ: وای لی کرد بپروا

۵ (أَسَارَ الدَّابَّةَ): ولاغهکه ی بهره للا کرده ناو

لهومرگا و پاوان ۵ سَايِرُهُ: لهگه ئیا رویی و

هاورپیته می کرد ۵ (فَلَانَ لِأَسَايِرِ خَيْلِهِ):

فلانکس لهگه ل نهسپهکانی دا رویشتن ناکری

واته دروزنه و بهکه ئکی هاورپیته می نایه ۵

سَيْرُهُ: بهمانا (أَسَارَهُ) دئی ۵ سَيْرٌ فَلَانًا مِنْ بَلَدٍ أَوْ

مَرَطْنٍ: فلانکسی لهوشارو ولاته دا کرده دمر ۵

سَيْرَ الْمَثَلِ أَوْ الْكَلَامِ: پندمهکه یان وتهو

ناخاوتنه که ی بهناو خهئک دا بلاو کردموه ۵

سَيْرٌ فَلَانٌ سَمِيحٌ: فلانکس سمر گورشته می

رابواردوانی گنرپایه وه ۵ سَيْرَ الشَّرْبِ وَغَيْرِهِ:

قوماشه که ی تیتول تیتول کرد ۵ سَيْرَتِ الْمَرْأَةِ

خِصَابُهَا: نافرته که خهتخت خه نه می له خوی

دا ۵ إِسْتَارَ بِسَهْمَةٍ أَوْ بَسْتَنَةٍ: رینگا و پرؤگرامی

نهوی ره جاو کرد ۵ تَسَايَرَ: بهمانا (سار) دئی ۵

دمگوتری: (تَسَايَرَ عَنْ وَجْهِ الْغَضَبِ): رِقْو

رهنگ ترشی لهدم و چاوی رویی نهما، روی

ناسایی بووه ۵ تَسَايَرَ الرِّجْلَانِ: نهو دوو پیواوه

پیکه وه رویشتن ۵ تَسَمَّيْرٌ جِلْدُهُ: پیستی شهقار

شهقار بوو ۵ (تَسَمَّيْرَ بَسْرَتِهِ): بهمانا (إِسْتَارَ) دئی ۵

السَّائِرُ مِنَ الشَّيْءِ: باقی مانده می شت ۵ پهندی

بلاوه بوو باو لهناو خهئک دا ۵ السَّيْرُ مِنَ الْجِلْدِ:

سیرمه چهرم تیلمه چهرم ۵ السَّيْءُ: جوره

بورده په که خه می زمردی تیدان ۵ قوماشیکی

خهتخت و تیتول تیتوله خه می ناوریشمی

تیدان ۵ زَيْرِي خَالِصٌ ۵ بَيْسْتِي نووسا و

بهدمنکی بهروبوومه وه.

السَّيْرَةُ: زینامه ۵ رَيْبَازُ بَرْؤُكَرَامٍ ۵ السَّيْرَةُ:

که سیک زور بپروا ۵ السَّيْرَانُ: رویندمو خوشرؤ

زور رؤ ۵ بهکیک له نه سستیره گهرؤکه کان ۵

السَّيْرَةُ: کاروان و قافله هورن دهمرموی:

﴿وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَرُدَّهُمْ﴾ ۵ نوتومبیل،

ترومبیل که به به نرین و گاز نیش دمکا و خیرا

دمروا له سمر چوار پیکه و زیاترو که متر ۵

الْمُسَيْرُ: قوماشیکه ثالثالی ناوریشمی تیدایه

و مگو تیلمه وه هیل.

سَيْسِي الْحُبِّ سَيْسًا: دانه ویله که مؤرانه لی دا ۵

السَّيْسَاءُ: ریزه فهقه رمی پشت یان پیکه وه

بهسته می فهقه رمان ۵ دمشگوتری: (حمله علی

سبساء الحق): هه لی گرت بو سمر سنووری

حه قو راستی ۵ السَّيْسَاءُ: زهوی نهرمه لان و

گله ورده ۵ السَّيْطُ: پروانه ماده می (سَوَطٌ) ۵

سَيْطَرٌ عَلَيْهِ: به سمری دا زال بوو.

سَاعٌ سَيْعًا وَسَيْعًا: فهوتا ۵ تیدا جوو.

سَاعَ الْمَاءِ أَوْ الشَّرَابِ: ناومه که یان تراویله که

له سمر روبه می زهوی بریسکه و شه بولی دان ۵

أَسَاعُهُ: وای لی کرد بزه وتی ۵ یان

بدرهوشیته وه. ۵ سَبَّحَ الحَانِطُ: دیوارمه که ی بهقوره

سپی کاپنیداکراوو شیلرا و سواخ دا ۵ گل گه چی

کرد ۵ سپیکاری کرد ۵ سَبَّحَ الرَّقِّ وَالسَّمِينَةَ:

کولینه که یان که شتیبه که می فیر کرد، فیری تی

ههئسو ۵ سَبَّحَ الْجِلْدَ وَغَيْرَهُ: پیسته که یان شتیکی

تری لهو جوره می به به زو پیو چه ور کرد ۵

ههنوی ۵ انْسَاعَ الْمَاءِ أَوْ الشَّرَابِ: بهمانا

(سَاعَ) دئی ۵ انْسَاعَ الْجَمْدِ: سههوله که توایه وه و

رموان بوو ۵ تَسْبَعُ: بهمانا (ساع) دئ ۵ تَسْبَعُ
 البقل: گزویگیاکه کهرویشکهای کرد، راژا، مؤنجدی
 دایهوه ۵ الأَسْبَعُ: ناوی شهپولایوی و تراویلکهی
 درموشاوه ۵ السَّيَّاحُ: درهختی لبان یان درهختی
 بان ۵ قوری بهکا شیلدراو بؤ سواخکردنی
 خانوو ۵ قیرو زفت ۵ پیو که ممشکهو شتی وای
 هئ چهور دمکری ۵ السَّيَّاحُ: قوری بهکا شیلدراو
 کهدیواری هئ سواغ دمکری ۵ قیرو زفت ۵ پیوو
 شتی لهو جوژه ۵ مالمی لمدار دروستکراو بؤ
 سواخکردن ۵ السَّبْعُ: ناوی رموان بوو بهسمر
 زهوی دا ۵ السَّيَّاهُ: بمشیک لهشو ۵ السَّيَّاهُ:
 بهمانا (السَّيَّاهُ) دئ ۵ السَّيَّاحُ: بروانه (سَوَّع).
 المَسِيحَةُ: داریکه لوس یان شتیکی تری لووس ماله
 ناسا یان ومکوو کهمچه فورمکهی هئ لووس و
 ریک دمکری.
 ساع سَيْفًا: پاک و خاوین بوو ۵ بهلمزت بوو.
 ساع الطمَام والشراب فی الخَلق: بهخوشی
 خواردنهکه یان ناوو شلممهنیهکه لهفورگ
 روجووه خوار.
 ساع الشیء: شتهکه رموا بوو لهبار بوو گونجا ۵
 (هو سانغ وسَّعُ).
 ساع الشراب والطمَام: شلممهنی و
 خواردممهنیهکهی فوت دا بهناسانی لهفورگی
 نهو دیوی کردن و تامو لهزمتی بیگهی ۵
 (أَسَاعَهُ): وای لی کرد رموابی بگونجی هیچ
 نهزی و لهبهریکی لهبهردهم دا نمبی ۵ السَّبْعُ:
 دمگوتری: (هذا سَبْعُ هذا): نهوه بهمنهاندازی
 نهویه لهسمر شیوهی نهوه ۵ ساقَتَ يَدَهُ سَيْفًا:
 دستتی قه‌لشتن ۵ دهورو بهری نینوکهکانی
 چلکن بوون.

ساع فلاناً و غیره: بهشمشیر لهفلانکسی دا ۵
 سَبَّطِ النَّخْلَةِ: درهختی خورماکه توینکی بنکی
 لقمهکانی مابوون.
 اساف فلان: فلانکس شمشیری لهشان کرد ۵
 شمشیری کری ۵ اساف الوالدان: دایک و باوکهکه
 منداله‌کیان مرد ۵ اساف فلان: فلانکس
 همزار کهوت ۵ سَائِقُهُ: شمشیر بازی لهگه‌ل دا
 کرد ۵ بهشمشیر گالتهی لهگه‌ل کرد ۵ سَيْفُهُ:
 لهشتهکه‌دا وپنهی شمشیری دروست کرد ۵
 اسْتَأْفُوا: شمشیر بازیان کرد ۵ بهشمشیر
 لیکیان دا ۵ تاویان دایه شمشیر ۵ تَسَائِفُوا:
 بهمانا (استافوا) دئ ۵ تَسَيْفُهُ: بهمانا (سافه) دئ ۵
 السَّالِفُ: خاومن شمشیر ۵ السَّائِفَةُ: زهویبهک
 بکه‌ویته نیوان رهقانی و لبه‌لان ۵ السَّيْفُ:
 شمشیر؛ جوژه چه‌کیکی ناسراوو دیاره ۵ بهمانا
 زمان لوسی و قسه‌زانی دئ ۵ دمگوتری: (بین
 فکی فلان سبف صارم): لهنیوان دوو شه‌ویلهی
 فلانکس دا شمشیری برنده همه مه‌بهست
 زمانلووسی و قسه‌زانییه ۵ ماسیبهکه لهسمر
 شیوهی شمشیره (سبف الغراب): جوژه گولیکه
 له‌پیتری (السوسنیات) گه‌لاکانی باریکه‌ل‌هن
 ومکوو شمشیر وان ۵ السَّيْفُ من السملک: نهو
 ماسیبهه کهلهسمر شیوهی شمشیره ۵ کهناری
 دهریا ۵ کهناری شیوو روبار ۵ (سبف القارة):
 نهو بهشه دهشتاییه‌ی کی‌شومرنیکه که
 دمکه‌ویته قه‌راخی دهریا ۵ نهو توینکلهی لکاوه
 به‌بنکی لقه دار خورماوه ۵ السَّيْفَانُ: پیاو
 دریزی قهد باریک ومکوو شمشیر ۵ (وهی
 سبفانه) ۵ السَّيْفَةُ: بروانه مادهی (سرف) ۵
 السَّيْفُ: خاومن شمشیر ۵ شیرگهر، شمشیر
 دروستکمر ۵ کهسبک باشاو قهرمانرموا نهرکی
 لهملدانی تاوانبارانی ده‌خاته نه‌ستو ۵ السَّيْفَانَةُ:

له‌بوارى سه‌ربازى دا نه‌و شه‌رکمر و
 جه‌نگاو مران‌هن که به‌شمشیر شه‌رده‌که‌ن
 ۵ **السَّائِفُ**: سالانى قاتو هرې و گرانى
 ۵ **السَّائِقَةُ**: ليکدان به‌شمشیر ۵ راهينان له‌سمر
 به‌کارهينانى شمشیر ۵ **الْمُسَيْفُ**: شمشیر له‌شان
 ۵ **الْمُسَيْفُ مِنَ الثِّيَابِ** ره‌ها: نه‌و قوماشه‌ى
 وي‌نه‌ى شمشيرى له‌سمر دروست کرابې ۵ نه‌گمر
 بو دراو به‌کارهات نه‌وه پارمو دراويکه
 هه‌راخه‌کانى نه‌خشو زبرى پي‌ونه‌بى لووس و
 پوس بى ۵ **السَّيْفُونُ**: نه‌و صندوقو خه‌زانه
 ناوميه که پيسايى ناو ناوده‌ست رادهمالى.

سَالٌ سَيْلًا وسيلاناً و مسيلاً: ره‌وان بوو، جارى بوو
 ۵ سمر ريژى کرد ۵ دمگوترى: (سالت الارض
 بما فيها): زهوى سمر ريژى کرد به‌وه‌ى تييدا بوو
 ۵ سالت عليه الخيل و غيرها: له‌هممو لايه‌که‌وه
 نه‌سپ سوار په‌يدا بوون و سهریان هه‌لدا.

سال بهم السيل: لاهاو راي‌دان ۵ (وجاش بنا البحر):
 ده‌ريا خستنيه ناو گيژاوى خويمه‌وه واته نه‌وان
 که‌وتنه کيشه و ناخوشيه‌وه نيمه که‌وتينه
 گيژاوو جورتمى ناخوشتره‌وه ۵ سالت الغرة:
 سپيايى و په‌له‌سپى ناوجه‌وانى نه‌سپه‌که پان و
 دريژ بووه ته‌نانت تاسمر لوتى هات ۵ **أسأله**:
 شله‌مه‌نيه‌که‌ى روپاند، توانديه‌وه ۵ دمگوترى:
 (اسأل المغدّن): کانزاکه‌ى تواندموه ۵ **أسأل حدّ**
النصل: سمرى تيرمه‌کى دريژو باريک کرد ۵
أسأل الغاز: غازمه‌کى والى کرد نه‌زور شل بى
 نه توند بى ۵ **سَيْلُهُ**: به‌مانا (أسأله) دى ۵ **تسائل**:
 به‌مانا (سأل) دى ۵ **تسائل الكتاب** و غيرها:
 ده‌سته و تاهم و گروهه‌کان له‌هممو روپه‌که‌وه
 راجمين ۵ **السائل**: له‌بوارى کيميا گمرى دا

حاله‌تیکه له‌حاله‌ته‌کانى ماده نه‌زور شلو و غاز
 ناسايه، نه‌ره‌قو تونده ۵ (ک: سوائل) ۵
 دمگوترى: (الزيت نوع من السوائل): زهويت
 جوړتیکه له‌شله‌مه‌نى ۵ **السائلة**: ميينه‌ى
 (السائل) ۵ دمگوترى: (رأيت سائلة من الناس):
 کومه‌له خه‌لکبکم بينى له‌هممو لايه‌که‌وه
 هه‌لپزان ۵ (ک: سوائل) ۵ **السائل**: دره‌ختیکه
 جقلاوى هه‌باره مام ناوهنديبه له‌پيږى
 (القرنية) په‌ توپکليکى سورى هميه بو
 ده‌باغکردن به‌کار دى له‌که‌کانى لوس و بى گرین،
 له ميصرى سه‌رمومو ولاتى هه‌به‌شه‌و ولاتى
 عمره‌ب ده‌روى ۵ دره‌ختى (سهر) نه‌گمر به‌مرز
 بى ۵ (شجر الخلاف): به‌زاروه‌ى په‌مه‌نى ۵
السيل: لاهاو ناوى زورى ره‌وان ۵ ناوى باران
 نه‌گمر کوبيبته‌وه و به‌گورجى به‌سمر زهوى دا
 بروا ۵ **السيلان**: هه‌وکردنى رپره‌وى ميز،
 که‌ناوه عيلميه‌که‌ى (الجنوكي) په‌ ۵ په‌کيکه
 له نه‌خوشيه‌کانى کونه‌ندامى زاوو زى ۵
السيلان: ده‌سكى شمشيرو کيږد نه‌وه‌ى ده‌ستى
 تيومردى ۵ **المسيل**: رپره‌وى ناوو فرميسک و
 شتى وا ۵ **السيماقور**: نالايه‌که له‌سمر رپره‌وى
 شه‌مه‌نده‌فرو شتى وا هه‌لده‌درى، به‌لاى
 سه‌رموى پارچه‌يه‌کى پي‌وميه و مکوو باسکى
 شاده‌ميزاد هه‌لبه‌زو دابه‌ز ده‌کا، نه‌گمر سمرى
 شوږ بووه نامازميه بو نه‌وه که‌رپنگا چوله‌و
 له‌مپه‌ر نييه ۵ **السيمياء**: سيجرو جادو بازي ۵
 په‌يداکردنى شتى خه‌يالى و پوچ و بى بناغهميه
 که له‌واقيع دا بوونى نييه ۵ **السية من القوس**:
 نه‌ملاو نه‌ولاي که‌وان که‌ه‌وانه‌يى ده‌بنه‌وه.

شین: پیتی سیانزهممه له زنجیری پیتهکانی هیجا، لماناومراستی زمان و مهلاشو دهری، یهکیکیشه لهپیتی (الشجرية) ۵ الشؤیوب: تاوه باران، ریژنه باران ۵ توندو بههیزی لههمموو شتیگدا ۵ (شؤیوب الشمس): نهوپهیری گهرمای خور. (شؤیوب القرس): بازهاویشتنی بهگوری نهسب.

شئو المکان شازا: شوینه که بهرزبوو، رهقلان و توند بوو ۵ شئو فلان: فلانکس راپاو گرنگ خواز بوو ۵ اشاءه: گرنگی پیداو خستیه قهلهق و دلهراوکیوه ۵ ایشاز: بیزا، رویی، پیتی ناخوش بوو ۵ اشات النخلة و اشاة و اشاة: دارخورماکه قبولی متوربه کردنی نهکرد ۵ شاقا فلان باعمر و القتم: فلانکس گویدریزو مهرو بزنهکانی رادان و لئی خورپن بهوتهی (شائا) ۵ شاقا القوم: خهککه بلاو بونهوه ۵ شاقا امرهم: کارهکیان ناسان بوو ۵ شفت رجه: قاجی کوانه رهقهی لیها ۵ هر مشوف ۵ شفت رجه: بهمانا (شفت دئ) ۵ شفت الأصابع: دهوروبهیری نینوکهکانی چلکن و شفقار شفقار بوو.

شفت جسته: جهستهی کوانه رهقهی لیها ۵ (فهر شفت).

شفت فلان له رمه شانا و شافه رهقی لهفلان بوو رهشبینی لهلا پهیدا بوو ۵ اشتات القرحة: برینهکهی بیس بوو، قول بوو ۵ شاف الجرح: بیس بوونی برین و داوشانی بهجوریک

چاکیبونهوهی چاومروان ناکری ۵ الشامة: کوانه رهقهیهکه شوینهکهی زیرمو بهداخکردن چارسهیری دهگری ۵ رقو کینه و رهشبینی. دهگوتری: (استاصل الله شافته): خودا لهرمگو ریشهوه دهری هینا ۵ شامهم شاما: نهگهتی بو هینان.

شيم عليهم: بوو بهنهگهتی بویان ۵ (هر مشورم عليهم) ۵ اشام: چوو بو شام ۵ شام به: بهلای چهی دا بردی ۵ شام: رهشبینی نواند ۵ شام به: بهلای چهی دا بردی ۵ شام: نیسهتی دا بولای نهگهتی ۵ بردی بولای چهی ۵ شام به: بهمانا (شام دئ) ۵ الأشام: نهگهت ۵ نهگهتی هین ۵ دهگوتری: (اشام کل إنسان بين لحيه): نهگهتی همموو نادهمیزادیک بههوی زوبانیوهمیتهی ۵ الشام: همریمی باکوری خورشاوی نیوه دورگی عمره ۵ الشوم: شهرو نهگهتی ۵ الشومي: میینهی (الأشام) ۵ پیجهوانهی مانای (المنی) به، دهگوتری: (اليد الشومي) ۵ الشامة: لای چهی، دهگوتری: (نظريمة وشامة) ۵ الشامة: نهگهتی ۵ لای چهی ۵ الشام: رهشبین ۵ کهسک گومانی خراب بهزیان بهری.

شان شانا: نیشی بو پهیدا بوو ۵ (شان شان فلان): شوین ریبازی فلان کهوت، بهریچکهی نهودا رویش ۵ ایشان شانه: شوین ریبازی نهو کهوت ۵ الشان: حال و مزوع چونیتهی ۵ پلهو پایه، دهگوتری: (رجل من ذوي الشان): پیاویکی خاومن ریزو پلهو پایهیه ۵ بهلاو چورتمو

تهنگانه و هه‌له‌و گيربوون ۵ به‌لاو کارسات ۵
 هم‌روا به‌مانا پيداويستيهك هاتووہ ۵ شۆين
 العين: ريزه‌وى هرميسكى جاو ۵ شۆين الطلبة:
 كاروبارى فوتابيان ۵ شۆين العاملين: كاروبارى
 كرئكار ۵ شارت القوم شأراً: پيش خه‌لكه‌كه
 كه‌وتم.

شاو الشين فلاناً: شته‌كه فلانى توشى سهر
 سورمان كردو شوكى له‌لا پيدا كرد ۵
 خه‌مبارى كرد ۵ شاءه: پيش‌كرئى له‌گه‌ل دا كرد
 ۵ تشاى مابينهم: نيوانيان دور بوو ۵ تشاى
 القرم: خه‌لكه‌كه په‌رته‌واز بوون ۵ الشار: هه‌ل و
 كه‌رمت و جار ۵ ماومو مه‌به‌ست، دمگوتري: (انه
 لبعيد الشار) نه‌و نامانج و هيوای دورو دريژى
 هه‌يه ۵ شباط: مانگى پينجه‌مى سالى
 سورمىيانى و مانگى دووى زايينيه.

شېب الغلام شباباً: كه‌وته قوناغى گهنجيه‌وه ۵
 شبت النار شبرياً: ناگره‌كه هه‌لگيرسا ۵ كلپه‌ى
 كرد. ۵ شب الفرس شباباً وشبرياً: نسه‌به‌كه
 نيشاتى په‌يداكردو ته‌رده‌ماخ بوو هه‌لسايه سهر
 پاشوى ده‌ستى به‌رزده‌كردموه، سمكولى ده‌كرد.
 شب النار شباً: ناگره‌كه‌ى هه‌لگيرساند.

شب الحمار والشعر لوم المرأة: چاره‌كه و چارشيو
 روخسارى نافرته‌كه‌و رنگى فزى جوان كرد ۵
 شېب له‌كذا: رنگاى پى درا، بوى گونجا ۵ اقب
 الغلام: به‌مانا (شب) دئى ۵ اقب فلان: فلانكه‌س
 مندا له‌كانى گه‌ورمبون و گه‌يشته‌ن ته‌مهنى
 گهنجى ۵ اقب الحيوان: نازه‌له‌كه به‌ته‌واوى كامل
 بوو گه‌بشته نه‌و په‌رى هه‌راشبوونى ۵ اقب الله
 السبي: په‌رورده‌كار مندا له‌كه‌ى گه‌يانده
 ته‌مهنى گهنجى ۵ اقب الفرس: نسه‌به‌كه‌ى تاودا
 ۵ شېب الشاعر: شاعيره‌كه يادى رۆزانى

دندارى و رابواردنى خوى كردموه ۵ شېب بفلاته:
 شيعرى دندارى به‌سه‌ر فلانه نافرته‌دا
 هه‌لگوت و وه‌صفى جوانى نه‌وى كرد ۵ استشب
 على ساقه: خوى ناماده‌كرد بۆ هه‌لسان و تينى
 دايه قاچه‌كانى ۵ گهنجه‌كانى هه‌لبژارد بۆ بره
 كارئكى تايبه‌تى ۵ الشاب: گهنج، كه‌سيك
 بگاته ته‌مهنى بائخ بوون و ته‌رو تازمىي گهنجى
 پيوه ديار بى ۵ نه‌بوو بيته پياو ۵ الشباب:
 گهنجه‌ه‌تى و تازه پينگه‌يشتوى ۵ شباب الشين:
 سه‌رمتاى شت، دمگوتري: (لقيه فى شباب النهار):
 له‌سه‌رمتاى رۆزا توشى فلان بووم ۵ ميباز،
 دمگوتري: (محمد علي مدهوش أرق الناس شباباً):
 حه‌مه‌ه‌ل مه‌دهوشى له‌هه‌موو كه‌س ميباز تر
 بوو ۵ هه‌رشتيك بلئسه‌ى پى هه‌لبكرئ ۵
 الشب: نازه‌لى گهنج، جوانو جوانه‌گا ۵ كاوپ،
 كورو ۵ الشب: گهنج ۵ كيريتى نه‌له‌مانيوم
 پوتاسيوم ۵ الشبة: كچى تازه‌پينگه‌يشتوو ۵ شبة
 النار: بلئسه‌دانى ناگرو هه‌لگيرسانى ۵ الشوب:
 نه‌وى ناگرى پى هه‌لگيرسيندرى ۵ نه‌وى شت
 جوان و رازاوه بگا، دمگوتري: (هذا شوب لكذا)
 ۵ نازه‌لى گهنج ۵ جوانو، جوانه‌گا، كاوپ، گيسك و
 كورو ۵ الشيبية: گهنجه‌ه‌تى ۵ گهنج و لاو ۵
 المشروب (رجل مشروب): پياوئكى دل و رىاو
 ره‌وشت به‌رزو نازايه ۵ روخسار جوان و رينگ
 دره‌وشاوو ته‌ر ده‌ماخه ۵ مشروب الأظافر:
 نينوك تيزه ۵ الشبت: روه‌كئكه له‌په‌پرى
 خيومتتيه‌و به‌مه‌به‌ستى بۆنخوش‌كردنى
 چيشت و خوراك سود له‌گه‌لاكه‌ى و له‌ تۆومكه‌ى
 و مرده‌گيرئ، به‌مكوردى پىي دموتري شوپت.

شېب الشين وبالشين: به‌شته‌كه‌وه نووساو و مگرى
 بوو پيوه‌ى بابه‌ند بوو ۵ شابت الشين: ده‌سته‌و
 به‌خه‌ى شته‌كه بوو تيك هالان ۵ تشب

بِالشَّيْءِ: بمانای (شَبَّ) دئ ۵ تَشَبُّثٌ بِرَأْيِهِ: پایبندی رای خوی بوو ۵ الشُّبُّثُ: جوره مهگمزیکه بماندازمی جالجالوکه گموره، رمشه خهك پئی دهئین (أَبْرَ شَبَّ) ۵ الشَّيْثُ: (رَجُلٌ شَبَّ): بیاویکه بماندی رابوؤجونی خویمتی ۵ الشُّبَّةُ: نهوکهسمی همیشه لهگهال هاوشانی خوی دایهو لسی جیانابیتتهوه.

شَبَّحَ الشَّيْءُ: تارمایی شتهکه دمرکهوت.

شَبَّحَ الجِلْدَ نَعْرَهُ: لمانیوان سینگو گولمیخ دا راپکیشا بؤ نهومی لسی بدا، دموترئ: (شَبَّحَ الشَّخْصَ): کهمهکی راپکیشا بؤ نهومی جهلدهی لسی بدا ۵ یان ومکوو لهسیداره دراو درئیژی کردموه.

شَبَّحَ العَمْرَةَ: دارمکهی ریخخستو پانی کرد ۵ دستی هه لپری و درئیژی کردن بؤ پارانهومو دوعاکردن.

شَبَّحَ الرجلُ شَبَاعَةَ: بیاومکه باسکی نهستور بونو نیوشانی پان بوون ۵ (فهر مشروح الذراعین) ۵ شَبَّحَ فلانٌ: فلانکس نهومنده پیر بوو جاوی کز بون بهجوریک یهک تارمایی بهدوو تارمایی ببینئ ۵ بؤ موبالغهی (شَبَّحَ) دئ زوری نیلحاح کرد لهداوا کردن دا ۵ شَبَّحَ الشَّيْءُ: شتهکهی لیک کیشایهومو ههولئ دا زیاتر پانی بکا ۵ توپکلهکهی لسی کردموه ۵ الشُّبُّحُ: تارمایی کهله دورموه دهبیندرئ و نازانی چیه.

شَبَّحَ الشَّيْءُ: سبیهرو خهپالی شت

شَبَّحَ الثَّوْبَ: قوماشهکهی بهبست پیوا.

شَبَّحَ شَبْرًا: تهر دماخ بوو ۵ شَبَّحَ الثَّوْبَ وَضَعَهُ: قوماشهکه پان شتی تری بهبست پیوا ۵ تشابیر الفریقان: دوو تاقمکه لهشهردا لیک نزیک بونهوه ۵ الشُّبُّرُ: بست؛ نیوانی سمی پهنجه

گهورمو سمی پهنجه بجوکه ۵ الشُّبُّرُ: شوینی بهکارهینانی ناو ۵ ناوی نرمی زیر زموی کهناوی تری دپته سم ۵ الشُّبُّرُ: کهرنا، زورنا ۵ شتی دمنگ گموره کهر ۵ الشُّبُّورَةُ: تمه و مزی بهمانی ۵ شَبْرَقُهُ شَبْرَقَةٌ وَشَبْرَاقًا: بری و پارچه پارچهی کرد، دمگوترئ: (شَبْرَقَ الثَّوْبَ، وَشَبْرَقَ اللحمَ وَشَبْرَقَ البازي الصيد) ۵ شُبَّارِقُ: (ثوبٌ شُبَّارِقُ): قوماشیکی دادر دادرئ ونجبر ونجبرکراوه ۵ لم شُبَّارِقُ: گؤشتیکی جؤراو جؤر کولامو گراوه بهجهند جؤر چیشت ۵ الشُّبَّارِقُ: (ثوبٌ شُبَّارِقُ): قوماشی دراو ونجبر ونجبرکراوه.

الشُّبْرَقَةُ: پارچه قوماش ۵ گزوگیای تمنک و بچه بچه ۵ الشُّبُّوطُ: جوره ماسیهکه لهروباری دیجلهدا بهزوری ههیه، ناوقهد نهستورو کلک باریک و جهسته نهرمه ۵.

شَبَّحَ شَبَعًا: گمدهی پیر بوو لهخواردمهمنی، تیر بوو ۵ شَبَّحَ الجِئْمُ: جهستهی پیر بووه، قهلهو بوو تیکسمر.

شَبَّحَ من الأمر: لهکارمکه ومزببوو لسی بیژرا ۵ اشْبَعَهُ: تیری کرد ۵ خواردنی دایه تا تیری خوارد ۵ اشْبَعِ الثَّوْبَ: قوماشهکهی رنگ کرد ۵ اشْبَعِ السَّائِلَ: شلهمهنیبهکه چی تیدابوو توانرایموه ۵ نهومی کرا بتویتهوه توانرایموه ۵ اشْبَعِ الشَّيْءُ: شتهکهی بهتیرو تمسهل تهواو کرد، دمگوترئ: (أشْبَعِ الحث): باسهکهی بهتیرو تمسهل خسترو ۵ تَشَبَّحَ: خوی بهتیرو تمسهل نیشان دا، دمگوترئ: (تَشَبَّحَ الماءُ بالملح): ناومکه تیر خوی بوو ۵ الشُّبَاعَةُ: ورده نان و ئیسقانی کراومو بهراموی خوراک لهسمر سفرمو خوان دوی تیر لیکخواردن ۵ الشُّبُّعُ من

الطعام رغبه: ئەمە خۇراكامى دەپتە ھۆى تېرىيون.

الشُّبَّةُ مِنَ الطَّعَامِ: زەمە نان ۋە الشُّبُّعُ: تىركراۋ.

شَبَقَ الذِّكْرُ مِنَ الْغَيْرَانِ شَبَقًا: نىزمە زەمىنى لەمپىيەكە بەھىز بوو.

شَبَكَ الشَّيْئُ شَبَكًا: شتەكە ھەندىكى چوۋە ناۋ ھەندىكى ترموۋ.

شَبَكَ الشَّيْئُ: شتەكە ھەندىكى چەتپىيە ھەندىكى،

چونە ناۋ بەكتەرەۋە، دىگوتى: (شَبَكَ أَصَابَهُ):

بەنچەكانى تىك نان ۋە شَبَكَ: زىدەپۋىي ماناى

(شَبَكَ) دىگەنەن ۋە شتەكان زۆر چونە ناۋ

يەكەۋە چەمبەرىيان بەست ۋە تَشَابَكَ الشَّيْئُ:

بەمانا (شَبَكَ) دى، دىگوتى: (تَشَابَكَتِ الْأُمُورُ):

كارمەكان چونە ناۋ يەكەۋە ئالۋان ۋە اشْتَبَكَ:

بەمانا (تَشَابَكَ) دى، دىگوتى: (تَشَابَكَتِ

الْأُمُورُ): كارمەكان تىكەلەۋ بوون ۋە اشْتَبَكَ

الْجِيْشَانُ: دوو سوپاكە تىكچىزۋان پىك ۋە مېرېوون

ۋە تَشَبَكَ: بەمانا (اشْتَبَكَ) دى ۋە الشَّابَكَ: (طريق

شَابَكَ): رىگايەكى چەۋاشەۋ ئالۋزە ۋە (أمر

شَابَكَ): كارىكى تىكەلەۋ پىكەلە ۋە الشَّابَكَ:

ئەمە كەسەى بەتۋۆر داۋ نىچىر دىگىرى ۋە

الشَّابَكَ: بەنچەرە لەناسن داۋ شتى ۋە

تايىنچەۋ پەشكە ۋە سىرەمە شتى ۋە كەۋمەكوو

تايىنچە بەچەندىۋ شتى تىدا بارىكرى ۋە

الشُّبُّكُ: ددانى شانە ۋە كۆى (شُبُّكَةٌ).

الشُّبُّكُ: سەببىل: شتىكە توتنى تىدەكرىۋ ئاگرى

پىۋە دەنرى بۇ كىشان ۋە الشُّبُّكَةُ: تۆرى راۋچى

ۋە بەزۆرى لەبەن ۋە بەنى ئايۋون دەچەندىرى

ۋە مەكوو تايىنچەۋ پەشكە ۋە ھەرشتىك بەمەكەۋە

بەپەۋست بن ۋە الشُّبُّكَةُ: دىارى زاۋا بۇ بوك ۋە

دىارى بۇ دەزگىران بۇ ئەۋەى بزانرى كە ئەۋ

كۆرۈ كچە دەبەنە ھاۋسەرى يەكتى ۋە الشُّبُّكَةُ:

ھەر چىراۋىك كوتون بىۋە مەكوو تايىنچەۋ

رەشكەۋ تۆرى ماسى گرتن ۋە راۋكردىنى نىچىر ۋە

الشُّبُّكُ: جۆرە چەلۋاۋ شىرپىنىيەكە لەسەر

شىۋەى بۆرى تىك خراۋو لىك بەستراۋ دروست

دەكرى ۋە الشُّبُّكُ: ئامىرى چىنىنى شەبەكەۋ

تۆرۈ تايىنچەۋ شتى ۋە جۆرە خىشلىكە لە زىر

يان لە ئەلماس لەسەر سىنگەۋ مەمە

ھەلدەۋسەرى يان لەسەر قايم دەكرى.

شَبَلُ الْغَلَامِ شَبْلًا: مندالەكە گەۋرە بوو، لەنازو

نىعمەت دا بەرۋەردە بوو ۋە اشْبَلَتِ اللَّبْرَةُ: دىلە

شىرەكە بىچۈى بوو ۋە اشْبَلَتِ الْمَرْأَةُ عَلَى أَوْلَادِهَا:

ئافرىتەكە بەسەر مندالەكانىيەۋە دانىشت ۋە

دۋاى مردنى مېردەكەى شۋى نەكرەۋە خۋى

كرد بە شىرەزىن ۋە (فَهِى مُشْبَلٌ) ۋە الشُّبْلُ: بىچۈە

شىر.

شَسِيمٌ شَبِيمًا: سارد بوو ۋە ھەستى بەساردىۋ

بىرسىمىتى كرد ۋە (فَهِى شَسِيمٌ)، دىگوتى: (ماء

شَسِيمٌ): ئاۋىكى ساردە ۋە (غَدَاةٌ شَسِيمٌ): بەمىانىيەكى

ساردە ۋە (قَلْبٌ شَسِيمٌ): دىكى ساردو كەم ھەستە

ۋە الشُّبَامُ: مەمە مەزە، دارىكە يان ئايۋونىكە

دەخرىتە دەمى مندالەۋە بۇ ئەۋەى بخافلىۋ

بىرى شىرخاردنى نەمىنى ۋە ھەروا ناۋە بۇ

دەمىنىۋ ئەۋ دارەى دەخرىتە دەمى بىچۈە

ئازەلەۋە تانەتۋانى شىرى داىكى بخۋا ۋە

الشُّبَامَانُ: دو بەت ۋە چەبىل لەملاۋ لەۋ لای

دەسمال ۋە كۆلۋانەۋ رۇبۋ شتى ۋە پىكەۋە گرى

دەدرىن.

شَبِينُ الْغَلَامِ شَبِينًا: مندالەكە گەۋرە بوو پىنگەبىۋ

خۋى دارىشت ۋە شَبِينُ الشَّيْئُ: شتەكە نىك بۆۋە

ۋە (فَهِى شَابِينٌ) ۋە الشُّبِينُ: لەلای مەسىحىيەكان بەۋ

كەسە دىگوتى كە ھاۋرىيەتى بوك يان زاۋا دەكا

كەم كەس لىرى تى بگەن ۋە وشەى (متشابه)
 لەوشوئىنەدا زۆر مانا ھەندمگىرى ۋە اَلْمُشَابِهَةُ:
 بەمانا (الاشباه) دىۋ كۆى (شَبَّهَ) بەماناى ھاو
 وئىنە دىۋ ۋە اَلْمُشَبَّهَةُ: پېرىكى ئايىنىن خودا
 دەشوبھىتىن بەشتى دروستكراۋ.

شَبَّهَ الشَّيْءُ شَيْئاً شَبَّهًا: شتەكە بەرزبۆۋە ۋە (شَبَّهَ الفرسُ):
 نەسپەكە بۆۋە بەجوانو.

شَبَّهَ وَجْهَهُ: دەموجاۋى گەشاندەمومو دواى گىرژىۋ
 مۇنى روخسارى پون بۆۋە.

شَبَّهَ النَّارَ: ناگرى كىردمە ۋە اَشْبَى الشَّجَرُ:

درەختەكە دىرژى بوۋ تىكھالا، تىكچىرزا ۋە اَشْبَى
 على فلان: بەزمى بەفلان دا ھاەتومو پارمەتى
 دا ۋە اَشْبَى فلان: فلانكەس مندالىكى زىرەك و
 ئاقتى بوۋ ۋە اَشْبَى فلاناً: پىزى فلانكەسى گىرتو
 قەدرزى بەرامبەر نواند ۋە اَشْبَى الأَوْلَادَ آبَاهُمْ:

مندالەكان چوونەۋە سەر باۋكىيان لەو دەچن ۋە
 اَلشَّبَّاءُ: قەۋز ۋە تەرزە ۋە شَبَّاهُ الشَّيْءِ: تىزىبى
 قەراخى شتەكە ۋە (شَبَّاهُ السِّيفِ): تىزىبى دەمى
 شەشىر ۋە (شَبَّاهُ العُقْرِبِ): چىزى دۈپەشك ۋە
 شَبَّوْهُ: ناۋە بۆ دۈپەشك (اسم غير منصرف) ۋە

جارى شَبَّوْهُ: كەنىزەكى گورج وگۈلە ۋە شتت
 الاشياءُ شتاتاً: شتەكان لىك بلاۋبون ۋە شتت
 الديار بفلان: ولات فلانى لەخۇى دورخستەۋە
 لەولات دوركەۋتەۋە ۋە شَتُّ بقلبه الوَجْدُ: عەشق و
 دىندارى سۆزى فلانى ھەئساندو بىرو بۇچونى
 شىۋان ۋە شَتُّ الاشياءُ: شتەكانى بلاۋە پىچ كىرد،

دەگوتى: (أَشْتُ بى قومى): نەتەۋمكەم سەرىان
 لىتتىك دام نازانم چۇن ھەئس و كەۋت دەكەم ۋە
 شَتَّتَ الاشياءُ: شتەكانى بلاۋكرىنمەۋە ۋە شَتَّتُوا:
 بلاۋ بونەۋە ھەرىكەكان بەلاپەكدا رۇبى ۋە

الشَّتاتُ: حىجىيا ۋە (أَمْرٌ شَتَاتٌ): كارى جىيا جىيا،
 دەگوتى: (جاء القومُ شتاتَ شتات): خەلكەكە

لەرۋزىنى گواستەنمەۋى بوك دا، بەكوردى خۇمان
 (بەرىوك و بىرازوا) يان پى دەئىن ۋە ھەروا ناۋە بۆ
 نەۋكەسەى بەفەرمانى قەشەى مەسىحى مندالەكە
 دەخاتە ناۋى مەعمودىيەۋە كە دابو نەرىتىكى
 مەسىحىيەنە دەبى قەشە نايەتى تەنصىر بەسەر

ناۋەكەدا بىخونىۋى و مندالەكەى پى بىشۆرى ۋە اَشْبَهَ
 الشَّيْءُ الشَّيْءَ: شتەكە لەشتەكە چوۋ ۋە شَابَّهَهُ:

لەو چوۋ ۋە شَبَّهَ عَلَيْهِ الأمرُ: شتەكەى لى
 تىكچوۋ نەمىزىنى كامەمەۋ لىچى چەۋاشە بوۋ ۋە
 شَبَّهَ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ: شتەكەى بەشتىكى تر
 شوبھاند ۋە لەشۋىنى نەۋ شتە شتتىكى تىرى
 ھاۋشىۋە دانا چۈنكە لىك دەچوۋن ۋە شَبَّهَ

عليه وله: لى تىكچوۋ نەمىزىنى كامە كامەيە ۋە
 اِشْتَبَهَ فِي المسألة: گومانى لەرستى مەسەلەكەدا
 بۆ مەيدابوۋ ۋە تشابھ الشَّيْئان: نەۋ دۈشتە لىك
 چۈن بەجۇرئىك چەند سەرنجىيان بەدھىتى
 نازانى كامەيان كامەيەۋ لىك ناكىرنەۋە ۋە تَشَبَّهَ

بغضه: جاۋى لەو كىرد لاساى كەسىكى تىرى
 كىردمە ۋە اَلتَّشْبِيه: شوبھاندن و لىك چواندىنى
 دۈشت يا زىاتىر بەبەكتر چۈنكە لەچەند
 دىاردەۋ رەۋشتىك دا جۇرە ھاۋبەشىيەكىيان
 ھەبە ۋەكۋو شوبھاندنى پىاۋى نازا بەشىر يان

شوبھاندنى ئافىرتى چوان بە گول يان
 بەمانگو ئەستىرە... ھتد ۋە تشبیه المسجونين:
 ۋەگىرتىنى بەنچە مۆرى گىراۋەكان و نووسىنى
 شىۋەۋ روخسارىان لەسەر كارتىكى تاپبەتى بۆ
 دىپارىكىردى كەساپەتتىيان ۋە اَلشَّبَّهُ: ھاۋشىۋە ۋە

اَلشَّبَّهُ: مىسى زەرد ۋە اَلشَّبَّهَةُ: لىتتىك چۈن و
 لىشۋان ۋە لەشمرع دا بەشتىك دەگوتى
 نەزاندرى ئاخۇ چەلالە يان چەرامە، چەقە يان
 بەتالە ۋە الشَّبَّيْهُ: ھاۋ وئەۋ ھاۋشىۋە ۋە اَلْمُشَابِه:

تەم و مزاۋى و مانا بەزەحمەت زانراۋ، شتى وا

به جیا جیا هاتن ۵ الشَّتُّ: (أمرٌ شتُّ): کاریکی پهرت و بلاوه ۵ دمگوتری: (اذهبوا اشتاتاً):

به جیا جیا رۆیشتن ۵ شَتَّانٌ: دمگوتری: (شَتَّانٌ مایههما): نیوان ئەو شته زۆر جیاوازییان

گه ورمو به رفراوانه ۵ الشُّتُّوتُ من الناس: کۆمه لگابهک دانیشتوانه که ی هه ریه که یان سه ر

به تیره هۆزیک بن و له تیره خیلێ جیا جیا بی که تاین ۵ الشُّتیتُ: لیک بلاوه بوو ۵ (نغر

شیت): ددانی نیوان که ل و یه که یه ک، واته ددان شاش و ریک ۵ اشیاءٌ شَتَّى: چمندا شتیک

له جۆزی جیا جیا ۵ قورنان دمغه رموی: ﴿إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى﴾ هه ول و کۆششی نیوه جۆراو

جۆرو جیا جیان ۵ شَتْرٌ شَتْرًا: بریه وه، دراندی، دمگوتری: (شتر ثوبه): هوماشه که ی درێ ۵ (شتر

فلاناً): فلانکسی بریندار کرد ۵ شَتْرَ الداءُ عَيْنُهُ: نه خۆشییه که بی لوی چاوی

هه لگیرا یه وه.

شَتْرٌ شَتْرًا: دوو له ت بوو، دمگوتری: (شتر فلان):

فلانکس لئوی خواروی فه لشی ۵ شَتْرٌ بفلان: ره خنه ی له فلانکس گرت و جوینی پیدا ۵

الشَّتْرُ: عه بیدارو ره وشت ناشیرین ۵ الشُّتْرَةُ: بۆشای نیوان په نجه کان.

شَتَلُ الزَّرْعِ شَتْلًا: تۆوه که ی له شوینیک چاند

بۆنه وه ی برۆین و دوا ی شه تله کان هه لکیش و له شوینیک تر بیان نیژی ۵ الشُّتْلَةُ: روه کی

تازه رسکاوو سه وز بوو له وشوینیه لی رواوه بگوپز رینه وه بو شوینیک تر ۵ الْمَشْتَلُ:

شه تلگا ۵ شوینی شه تل ۵ زهویه که تۆوی لی بچیندری دوا ی تیبه رپوونی مانگیک یا زیاترو

که متر شه تله که هه لیکیشری و له شوینیک تر بچه فیندرینه وه ۵ شَتْمَةٌ شَتْمًا: جوینی پیدا.

شَتْمٌ شَتْمًا: روخسار ناشیرین و نه کله ومهت بوو ۵

شَاتَمَهُ: جوینی پیدا ۵ الشُّتَامُ والشُّتَامَةُ:

دمموجا و ناشیرین و به دره وشت ۵ الشُّتَيْمَةُ: جوین.

شَتْنُ الشَّرْبِ شَتْنًا: هوماشه که ی چنی ۵ (فهو شاتین

رشرن) ۵ شَتَّانٌ: برپوانه (شَتَّت).

شَتًّا بالمكان شَتْرًا: به زستان له وشوینه مایه وه.

شَتًّا الشَّتَاءُ: زستان سارد بوو.

شَتًّا اليومُ: سه رما که ی توند کرد.

شَتًّا السماءُ: ناسمان بارانی باراند ۵ اشتی فلان:

فلانکس که وته زستانه وه ۵ اشتی القومُ:

خه لکه که توشی برسیمه تو هات و قری بوون ۵ شاتاه مشاتاةً وشتاءً: مامه له ی له گه ل دا کرد

له ماوه ی زستان دا ۵ شاهره مشاهرةً: له ماوه ی مانگیک دا مامه له ی له گه ل دا کرد ۵ شَتَّى

بالمكان: به مانا (شتا) دئ ۵ شَتَّى الشَّيْءُ فلانًا: شته که به شی زستانی فلانکسی کرد ۵ الشِّتَاءُ:

زستان ۵ زمستان و مرزیکه له و مرزه کانی سال، له سه رمته ی بیست و دووی مانگی دوانزه ده ست

پیده کات و له بیست و یه کی مانگی نازاردا کۆتایی بی دئ ۵ گرانی و هات و قری ۵ الشُّتْرَةُ:

زستان ۵ الشُّتْرِيُّ: بارانی زستان ۵ الشُّتِيُّ: به مانا (الشُّتْرِيُّ) دئ ۵ الْمَشْتِيُّ: شوینیک

زستانی تیدا به سه ر به ری ۵ و مرزی زستان ۵ الْمَشْتَاءُ: به مانا (الْمَشْتِيُّ) دئ ۵ زستان ۵ شَتَّتْ

كفهُ شَتْنًا: ده ستی زبر بون ره ق و نه ستور بون ۵ الشُّنُّ: نه ستورو زبرو ره ق، دمگوتری: (رجل

شُنُّ الأصابع): بپاویکه ده ست و په نجه زبره.

شَجَبَ فلانٌ شَجَبًا: فلانکس به مه یلاک جوو،

فهوتا ۵ غه مبار بوو.

شَجَّ الشَّرَابُ بالماء: شمرابه‌کمی تیکه‌لی ناو کرد ◊
 هه‌روا دمگوترئ: (فلان يَشْجُ بيد وياسو باخری):
 فلان بدمه‌ستیکی بریندار ده‌کا به‌ومک‌هی تری
 دهرمانی ده‌کا، نه‌مه په‌نده‌و به‌ک‌سیک
 دمگوترئ خرابه‌و چاکه بکا.

شَجَّ شَجْباً: شوینه‌واری برین به‌روخساریه‌وه
 ماوه ◊ شاجه شجاجاً: به‌کتریان بریندار کرد ◊
 الشَّجُّ: شوینه‌واری برین له‌ناو چاوان دا ◊ یان
 له‌شوینی تردا ◊ الشَّجَّةُ: برین له‌سمر یان
 له‌ده‌مو چاو یان له‌ناو چاوان ◊ الشَّجِجُ:
 بریندار کراو، سه‌رشکاو، روخسار بریندار کراو.
 شَجَّرَ الأمرُ بینهم شَجْرًا: کاره‌که له‌نیوانیان دا
 ناوژ بوو، کیشه‌یان تیکه‌وت، بوو به‌مقو
 مقویان ◊ شَجَرَ الشَّجَرَ والنبات: لقه شوژ بوومی
 دره‌ختو رومک‌ه‌ک‌هی به‌رز کرده‌وه.

شَجَّرَ الشَّيْءَ: شته‌ک‌هی به‌سته‌وه ◊ شته‌ک‌هی خسته
 سهر علاوه‌که‌و پییدا هه‌لواسی.

شَجَّرَ فلاناً عن الأمر: فلانک‌ه‌سی له‌کاره‌که لادا،
 نه‌یه‌نشت بی‌کا ◊ أشجرت الأرض: زمویه‌که
 دره‌ختی زوژ بوو ◊ شاجرة: کیشه‌ی له‌گه‌لدا کرد
 ◊ شَجَرَ النبات: رومک‌ه‌که بوو به‌دره‌خت ◊ شَجَّرَ
 الأرض: دره‌ختی له‌زمویه‌که‌دا رواند ◊ شَجَّرَ
 النسب: بنه‌چه‌و به‌لو پوی خیزان و هوزمه‌ک‌هی
 رونکردموو له‌شویوه‌ی دره‌خت دا وینه‌ی کرد ◊
 اشجرت الشَّيْءِ: شته‌که هه‌ندیکی چووه ناو
 هه‌ندیکیه‌وه‌و تیکه‌چرژان، دمگوترئ: (اشجرت
 الأصابع): په‌نجه‌کان چونه ناویه‌که‌وه ◊
 اشجرت الرماح: شمشره‌کان تیک پزان ◊
 اشجرت القوم: خه‌لکه‌که کیشه‌یان تیکه‌وت ◊
 اشجرت فلان: فلانک‌ه‌س ده‌ستی خسته بن
 جه‌ناگ‌هی و هورسای خسته سهر نه‌نیشکی ◊

شَجَبَ الغرابُ شَجْبياً: هه‌له‌رمشه‌که هه‌راندی‌و
 ناوانی خه‌لکه‌ک‌هی تیکدا.

شَجَبَ فلاناً شجباً: فلانک‌ه‌سی به‌مه‌یلاک برد.

شَجَبَ الصَّيْدُ: تیریکی به‌نیچیرمه‌که‌ومناو خپی
 کرد، جوته‌ی لی بری.

شَجَبَ فلاناً: فلانک‌ه‌سی خمه‌تبار کرد.

شَجَبَ الشَّيْءُ فلاناً: شته‌که فلانک‌ه‌سی هه‌له‌و گیر
 کرد.

شَجَبَ الشَّيْءُ: شته‌ک‌هی کیش کرد، دمگوترئ:
 (شَجَبَ اللِّجَامُ): ریشه‌ک‌هی توند کرد ◊
 گرتیه‌وه.

شَجَبَ القارورة بالشَّباب: به‌تۆپه‌وانه ده‌می
 گوژمه‌ک‌هی گرت.

شَجَبَ الرأي والمرقف: نارمه‌زایی خو‌ی به‌رامبه‌ر راو
 هه‌لوسته‌که دهربری.

شَجَبَ شجباً: فه‌وتا، تیدا جوو ◊ خمه‌تبار بوو ◊
 أشجبه: غه‌مباری کرد ◊ تشاجبت الامر:
 کارمه‌کان لیک ناوژان و جه‌واشه بوون ◊
 الشَّاجِبُ: زوژ بلی و جه‌فه جه‌ناو ◊ قه‌له‌رمشی
 نه‌گبمت که دهرقینئ و شوم بلاو دمکاته‌وه ◊
 الشَّبابُ: علاوه‌ک‌هی جل هه‌لواسین ◊ سه‌داده ◊
 الشَّجَبُ: پییداویستی و غه‌مو خمه‌مت ◊ الشَّجَبُ:
 نارمه‌متی و نازارو له‌ش داهیزان که‌به‌هوی
 نه‌خوشییه‌وه توشی ناده‌میزاد ده‌بن، دمگوترئ:
 (امرأة شجوب): ناهه‌متیکه توشی خه‌مو
 ناخوشی بووه به‌هوی نه‌وه‌ی دلئ به‌کوریکه‌وه
 به ◊ الشَّجَبُ: علاوه‌که‌و سینگو شتی وا
 که‌جلی پییدا بکری ◊ شَجَّهُ شجباً: سه‌ری شکاند،
 برینی له‌ده‌مو چاوی کرد ◊ شَجَّتِ السفينة
 البحر: که‌شتییه‌که ناومه‌ک‌هی دردا، شه‌قی کرد.

تساجر الشئین: شتهکه هندیکی جووه ناو
 هندیکیهوه، دهگوتری: (تساجرت الرماح):
 ربهکان تیکرژان ◊ تساجر القوم: خه لکه که
 کهوتنه کیسهو نیزاعهوه ◊ الشجبار: کهزاوی
 بچوک: داریکه لهپاش دمرگاو و هککو کیلون و
 پاشکون دمرگاکه پی هایم دمکری ◊ داریکه
 دهخریته دهمی بیچوه نازه لهوه بو نهوهی
 شیر پی نهخوری ◊ الشجر: کاری سمر
 بهگیجهل و کیسه نامیز ◊ بوشایی ناو دم نیوان
 مهلاشو و پانایی زمان ◊ چهانگه ◊ الشجر:
 درخت؛ رومکیکه یه کهدی رمقی هه پی، جاری
 واش دمبی به رومکیکه دهگوتری که راست
 نه بیته و مو به لکوو به سمر زوی دا پان بیته و
 و موو رومکی کاله و ترؤزی و کوله که ◊ نهومتا
 رومکی کوله که فورنن به درخت ناوی بردووه،
 ولسن زانیانی روهک ناسی و شمی (شجر)
 به درختی به تمه منی یه که قدمو همد رفق و روت
 ده لئن ◊ تاکه که می (شجرة) ◊ دهگوتری: (هو من
 شجرة طيبة): نهو له بنه مالو خیزانیکی رسنه و
 و هجا خزاد میه ◊ شجرة النسب: رونکردنه و مو
 وینه کردنی بنه مالو لقو پوپی خیزان و هوژو
 تایه فله له سمر شیوهی لقو پرژی درخت
 که له باپیره گهوره و ده مست پیدمکاو و هچه و
 نهوه دیاری دهکرین ◊ الشجرا: درختی
 تیکچرژاوی پرو چر ◊ زموی درختاوی چرو
 پر ◊ الشجری: پیتی شه جهری که
 (ش.ض.ج.ی) ◊ الشجری: دهگوتری: (واد شجر)
 شیوی پردارو درخت ◊ (ارض شجر): زموی
 پر درخت ◊ الشواجر: به ربه ستو له مپه ر،
 دهگوتری: (قد شجرتي عنه الشواجر):
 به ربه ستو له مپه ر منیان له وشته گپرایه و
 (رمح شواجر): رمبی تیک رژاوو تیکه و بو

المشجر: همرشتیک وینهی درختی تیدا پی ج
 کاغز پی یان قوماش پی یان همرشتیکی تر
 پی ◊ المشجر: شوینی رواندنی درخت،
 شوینیک درختی لی روابی ◊ هه رپانتاییه که
 درخت دایبوشیبی که م یا زور ◊ المشجرة:
 به مانا (المشجر) دی ◊ المشجر: علاگه ی جل
 پیدا هه لواسین.

شجع شجاعة: نازو وره بهرزو چاو نه ترس بوو ◊
 شاعة: پیشپرکی له گهل دا کرد له نازایه تی دا
 ◊ شجع: وره بهرز بوو ◊ وای خونیشان دا
 نازایه و خوی نازا کرد ◊ الأشجع: تاکی
 (الأشجع) ◊ ناوه بو دهمارمکانی پشتی ده ست
 ◊ الشجاع: نازاو چاونه ترس ◊ ماری گهوره ◊
 الشجع: (رجل شجع) پیاویکی نازاو به جهرگ
 ◊ شجنت الحامة شجوناً: کوتره که خویندی
 نالاندی.

شجن الأمر فلاناً شجناً: کارمکه فلانکسی هه له و
 گیر کرد، خه فته تباری کرد ◊ شجن شجناً: غه مبار
 بوو ◊ أشجن الكرم: دار میوه که توله کانی تیک
 هالان ◊ أشجن الأمر فلاناً: کارمکه فلانکسی
 غه مبار کرد ◊ تشجن: خه فته تبار بوو، یادی
 رابردوی کرده و مو کولی گریانی هه لسا ◊ تشجن
 الشجر: درخته که تیک چرژا چرو پر بوو ◊
 الشاجن: شیوو دولی پر دارو درخت ◊ ریگی
 ناو شیو ◊ الشجن: لقو پوپی تیک چرژاو لیک
 هالو ◊ لایمن و کون و که له بهر له مهر شتیک
 پی، دهگوتری: (الحدیث ذو شجون): قسه و باسی
 جوژو شیوازو نهینی و ناشکرای هه یه ◊ هه روا
 به مانا غه و خه فته دی ◊ پیدایستی کات
 گرو هه له و گیر که ر ◊ الشجنت: لقو پوپی
 تیکهالوو تیکچرژاو ◊ درختی چرو پر ◊

کون و که له بمری هموو شتیک ۵ شجَاهُ الأمرُ
شجراً: خه مباری کرد.

شجَا الحديثُ ونحوه: فلاناً: شيعرکه يا چيروکه که
فلانی خسته هه ئه بمرین و سه ما ۵ شجَاهُ تَدَكُرُ
الإلف: يادی هاوول و دوست و خوشه و بوست
خستیه سمر شهوق و يادومری و کولی گریانی
هه لساند.

شَجِي شجياً: پاروی له قورگ گرا ۵ کولی گریان
له قورگی گرا ۵ دمگوترئ: (شجي باهم): خه مو
خه ممت دابگرت و هيچ رنگا چارميه کی
نه دؤزیه وه دهرمتانی نه بوو ۵ (شجِي بقرنه):
هاوشانه که ی به سمری دا زال بوو ۵ هه روا
وشه ی (شجِي): به مانا گرنگی دان به شت و
غه مبار بوونه ۵ بیری رابردوی کرده موو دلی
گهرم بوو، گریا ۵ أشجاء: به مانا (شجاه دئ) ۵
به سمری دا زال بوو، ژیر باری کرد ۵ أشجاء
بکذا: به وشته هورگی گرا ۵ الشجَا: شتیک
له قورگ بگریئ و مکوو نيسكو شتی وا ۵ الشجورُ:
غه مو خه ممت ۵ له پندی پيشينان دا هاتوو
دهلئ: (بکی فلان شجوة): فلانکس گریا غه مو
خه ممتی خوی به بادا ۵ الشجِي: که سيك غه مو
ناپه حمتی کولی گریانی هه لسينئ ۵ له پندی
پيشينان دا هاتوو دهلئ: (وييل للشجِي من
الخلي): هاوار بو عاشق له دمست دؤسته که ی.

شَحَبَ جِسْمُهُ شَحْباً: جهسته ی گؤراو کزو لاواز
بوو.

شَحَبَ اللُّوْبُ: رمنگی گؤرا.

شَحَدَ: پرسياری کردو زور کپوزايمه وه ئيلحاحی
کرد ۵ الشَّعَاتُ: سوالکهری درئزه دادرو ئيلحاح
که ر.

شَحَجَ البغلُ والحمار شَحِجاً: هيسترمکه يان که رمه که
لوشکه لوشکی کرد، حنکه حنکی کرد،
دمگوترئ: (شَحَجَ الفرابُ): قه له رمشه که
فراندی ۵ تَشَجُّعٌ صوته: دمنگی گر بوو، گریی
تيدا دهرکهوت ۵ الشامِجُ: هيسترو گوئدرئز.

شَحَّ الماءُ ونحوه: ناومکه يان شتی تر که م بوو
به ناخوشي دمست دهکهوت.

شَحَّ الزَّئادُ: شقارته يان به ردو نه ستيه که ناگری
نه کرده مو.

شَحَّ فلان بالشئِ: فلانکس دمست قوجاوو
به خيل بوو.

شَحَّ عليه: سوور بوو له سمری ۵ شاحُ فلاناً: کيشی
له گه ن فلانکس ناپه وه به لگه و بيانوی لئ
دؤزیه وه، زانایان ده فرمون: (لأشاحة في
الإصطلاح): کيشه و نيزاع له زاراه دا نيه ۵
تَشَاخَرَا في الأمر وعليه: پيشپرکيان بو نيشه که
کرد ۵ تَشَاخَ الحُصانُ: دوو کپرکينکه رمه کان
هه ريه که يان له لای خويه وه سور بوو له سمر
سه رکهوتنی خوی و ژیر خستنی به راميه رمه که ی
۵ الشَّحُ: رزدي و چروکی ۵ الشَّحَةُ: (نفس شحة):
دهرونيکی زور رزودو چروک ۵ الشَّحِجُ:
به خيل و چروک ۵ بو ميينه دهگوترئ:
(شحيحة) ۵ (إبل شحاح): حوشتری که م شیر.

شَحَدَ السيفُ ونحوه شَحْداً: نوکی شمشيرمه که ی تيز
کرد، دمگوترئ: (السيف شحذ ومشحوذ)، هه روا
دمگوترئ: (شَحَدَ ذَهْنُهُ): زمينی خوی مشت و مال
کرد ۵ (شَحَدَ النَّاسُ): به پارانه وه ی زور
به ئيلحاحه وه داوی له خه لک کرد ۵ ديق به مانای
(شَحَنَ) دئ ۵ أَشَحَدَ السيفُ ونحوه: به مانا
(شَحَدَ) دئ ۵ الشَّعَادُ: سوالکهری نوزه درئزو
ويپه و يپرکه ر ۵ المِشْحَدُ: هه سان و کارتبخ و شتی

وا که تیغی بی تیز بکری ۵ المَشْحَدَةُ: دهگوتری: (هذا الكلام مَشْحَدَةٌ للفهم) نهم قسمیه ریخوشکهرمو داخوازه بؤ تیگه‌یشتن ۵ الشُّحْرُ: ناوه وهی شیوو دؤل ۵ ریرموی ناو ۵ الشُّحْرُورُ: بالندمییه که دهخوینی و دنگخوشه له پیرری (الشحورریات) ه نیرمه‌کی رمشه، میینه‌کی لای سهری سهوزمییه و گمنم رمنگه سنگی مهیلوه سوره ۵ دهگئری و دهخریته قه‌قهسهوه بؤ خویندن.

شَحَطُ الْمَكَانِ شَحُطًا: شوینه‌که دور بوو.

شَحَطَ فِي الْمَسَارَةِ: زنده رویی کرد له‌مامه‌له‌وو جه‌له‌حانی داو له‌سنووری تیپه‌راند ۵ شَحَطَتِ النَّاقَةُ: حوشتره‌که نه‌خوشیییه‌کی له‌سنگ دا دروست بوو کوشندهو قه‌لاچوکهره ۵ شَحَطَتِ الْأَلَةُ: نامیرمه‌که سوته‌مه‌نییه‌کی که‌می کرد خهریکه له‌کاربکه‌وی.

شَحَطَ الْقَتِيلَ فِي الدَّمِ: کوزراومه‌که له‌خوینی خویدا گه‌وزی.

شَحَطَ فَلَانًا شَحَطًا: له‌راکردن دا پینش فلا‌نکس که‌وت.

شَحَطَ الْكِرْمَةَ وَغَرَهَا: توله میوه تهره‌کانی خسته سهر که‌پرو داری راهیلندراو.

شَحَطَ الْإِنَاءَ: قابه‌که‌ی پر کرد.

شَحَطَ الشَّرَابَ: شه‌رابه‌که‌ی تیکه‌ل به‌ناو کرد بؤ نه‌وه‌ی همندی که‌سکونی نه‌مینتی و رون بیته‌مو خواردنه‌وه‌ی ناسان بی.

شَحَطَ اللَّبَنَ: زوری ناو له‌شیرمه‌که کرد.

اشْحَطَ: دوری خسته‌وه ۵ شَحَطَهُ فِي دَمِهِ وَبَدَمِهِ: وای لی کرد له‌خویناوی خویدا بگه‌موزی ۵ الشُّحَطُ: نه‌و داره راهیلندراومییه که‌توله‌میوی ده‌خریته

سهر بؤ نه‌وه‌ی شوپرنه‌بنه‌وه ۵ الشُّحَطَةُ: شوپنه‌واری چرنوک و پرنی بیست ۵ الشُّرْحَطُ: جوړه دره‌ختیکه له‌کیومه‌کانی (السُّرَاةُ) همیه، تیری که‌وانی لی دروست ده‌گئری، که‌لاکه‌ی تمنک و دریزمو به‌ره‌که‌ی و مگوو عمنبه‌ی دریز وایه و ده‌خوری.

شَحِمَ الطَّعَامَ وَالْحَبْزَ شَحْمًا: بیوی کرده ناو خواردنه‌که‌وه.

شَحِمَ الْقَوْمَ: به‌زو بیوی دهرخواردی هه‌ومه‌که دا.

شَحِمَ شَحْمًا: قه‌له‌وو بوو، خوی دارپشت.

شَحِمَ الْمَتَبَّ: ترییه‌که ناوی که‌م و توینکی نه‌ستور بوو ۵ شَحِمَتِ الرَّمَاةُ: هه‌نارمه‌که به‌رده‌ی نیوان دمنکه‌کانی نه‌ستور بوو.

شَحِمَ إِلَى الشَّحْمِ: حمزی له‌پیو بوو ۵ أَشْحَمَ: به‌زو پیوی زور بوو ۵ أَشْحَمَ الْقَوْمَ: به‌مانا (شَحْمَهُمْ) دی ۵ شَحْمٌ: موباله‌غی (شَحْمٌ) یه ۵ شَحْمُ الْأَلَةِ:

نامیرمه‌کی به‌به‌زو پیو جه‌ور کرد، نهرمی کرد ۵ الشُّحْمُ: به‌زو پیو له‌جه‌سته‌ی ناده‌میزادو نازهل دا، مادمییه‌کی سپی جه‌وره له‌گه‌ل گوشت دایه و به‌جیاش له‌جه‌سته‌دا کؤدمبیته‌وه و مگوو دووگی مهر و حوشتر، له‌شتی تریش دا به‌هوی

ته‌کنولوزی‌اوه دهرده‌هیندری ۵ الشُّحْمَةُ: پارچه به‌ز ۵ (شَحْمَةُ الْعَيْنِ): گلینه‌ی چاو نه‌و شوینه‌ی

رهمشایی و سپیایی چاو به‌یه‌ک دمنگن و کؤدمبنه‌وه ۵ (شَحْمَةُ الْأُذُنِ): نهرمایی گویچکه: نه‌وشوینه‌ی کون ده‌گئری و گوارمی پیندا

هه‌لده‌واسری ۵ (شَحْمَةُ الرَّمَانَةِ): نه‌و به‌رده‌ی نیوان دمنکه هه‌نارمه‌کانه ۵ الشُّحِيمُ: گیانداریک به‌زو پیوی زورین، ده‌گوتری: (رجل شحيم طميم): پیاویکی قه‌له‌وو گوشتنه.

(فلان بعید الشحوة في مقاصده): فلانكس دوربين و بلانى ستراتيچى دريژخايهنى ههيه بؤ زيان و مهبهستي دورو دريژى همن ۵ (إناء الشحرة): هاپيكة ناومهكى فراوانه.

شَخْبَ اللَّيْنُ شَخْبًا: شيرمهكه لهگون هاته دهر و خوشه هات، دمگوترئ: (شَخْبٌ مِنَ الْجُرْحِ): خوينهكه له برينهكه فيجقهى كرد، دمگوترئ: (شَخْبٌ أوداج القتلِ دماً): رهكى لاملى كوزراومهكه فيجقهى خوينيان كرد، بهفيجقه خوينيان لى هاته دهر ۵ **إِنْشَخَبَ اللَّيْنُ:** خوينهكه بهفيجقه هاته دهر، دمگوترئ: (إِنْشَخَبَ العرقُ دماً): رهكهكه خوينى بهفيجقه لى هاته دهر ۵ **الأشخوب:** خوشه خوشى شير لهكاتى دؤشين دا ۵ **الشُّخْبُ والشُّخْبُ:** خوشه شير، فيجقهگردنى شير لهكاتى دؤشين دا ۵ لهپهندى پيشينان دا هاتوو دهلى: (شَخْبٌ فِي الإناءِ وشخْبٌ فِي الأَرْضِ): خوشيک بؤناو قاپهكه و خوشيک بؤسر زهوى، واته جاريك دمهيهنگيؤى و جاريك نا ۵ **الشُّخْبَةُ:** بهمانا (الشُّخْبُ دئ).

شَخِطَ شَخِطَةً: جهستهى لاوازو باريك بوو بهشيؤويهكى سروشتى ۵ **الشُّخْط:** ههر گيانلهبهريک بهسروشت كزو كؤله واربي. دمگوترئ: (فلان شخت): فلانكس لاوازو قاپه باريكه ۵ (هو شخت العطاء): نهو دهست هوجاوو كه مهبهخشسه.

شَخَّ فِي نومه: لهخودا پرخه پرخى هات ۵ (شَخَّ ببوله): گيزه گيزى ميز كردنى هات.

شَخَّرَ شَخْرًا و شَخِيماً: دنكهكه لهقورگى دا هاتو جو بئ نهوهى ببيتته قسه، دمگوترئ: (شَخَّرَ الفرسُ): نهسپهكه حيلاندى.

شَخَّنَ السَّفِينَةَ و غيرها شَحْنًا: كهشتييهكه يا بارهه لگرمهكى بارگرد، پرى كرد لهكالا، دمگوترئ: (شَخَّنَ البلدُ بالجيل): ولاتهكهى پركرد لمنهسب.

شَخَّنَ فلانًا: فلانكسى دوورخستهوه، دمرى كرد.

شَخَّنَ عَلَيْهِ شَحْنًا: رقى لى ههلسا ۵ **أشحن:** دمگوترئ: (أشحن له بهم): خوى بؤ ناماده كرد تيرى بيوه بئى ۵ **شاحته:** رقى لى ههلسا ۵ دزايهتى كرد ۵ **شاحنوا:** يهكتريان دزاو ناكؤوكى كهوته نيوانيانهوهو بوون به دوژمنى يهكتر ۵ **الشاحن:** پرى، دمگوترئ: (مركب شاحن): بارهه لگريكى پرى لهكالايه ۵ **الشحناء:** حيقندو دوژمنايهتى و رقى و كينه ۵ **الشحنة:** نهو كالاپهى كهشتى لى پردمكرى ۵ نهو خؤراك و پيداويستيهى زيانه كه كؤدمكريتهوه بؤ نهوهى بهنى ياساول و پؤليس و كاربهدمست كه پاشا دياربييان دمكا لئى بدرئ، بؤ نهوهى نهمن و ناسايشى ولاتيک يان شاريک بپاريژن ۵ رهوه نهسب ۵ (الشحنة الكهربية): نهو بره كارمبايهيه كه قهبارميهكه ههلى دمگري.

شحا فلان شحراً: فلانكس ههنگاوى پانى هاويشتن و پهلهى كرد، دمگوترئ: (شحا في الفتة): لهفيتنهى و دووو زمانى دا رؤجوو.

شَحَى فَمَهُ شَحِيحًا: دهمى داچهفاند ۵ **تَشَى فِي الشَّيْءِ:** فراوانخوازي لهشتهكهدا كرد ۵ **تَشَى فِي السُّومِ:** زيده روى كرد لهبانگهوازي كردن بؤ فروشتن و همراچكردن يان گرانكردنى كالا ۵ **تَشَى عَلَى فلان:** زمانى لهفلانكس بهره لا بوو چى خودا پيى ناخوشه پيى كرد ۵ **الشحرة:** بازو ههنگاو، دمگوترئ: (فرس رغب الشحرة): نهسپيكي ههنگاو دريژه بازى دريژ دمهواؤى ۵

شَخْرَ الحمار: گوئدریزمه که زمړی.

شَخْسَ الأمرُ شَخْساً: کاره که شیوا، چهواشهیی

تیکهوت ۵ راستی و دروستی خوی لهدست دا ۵

تَشَاخَسَتْ أَسنانه: ددانی ریک و پیک و ریز

بهستوو نه بون ۵ شَخِخَ القش: کوزمرو

کاوکوته که دمنگی خه شخه شهمیان لی هات.

شَخْسَ الشئُ شَخْراً: شته که بهرز بؤوه ۵

له دووروه دمرکهوت.

شَخْسَ السهمُ: تیره که مه بهستی نه پیکاو

نه بههنگاوت.

شَخْسَ من بلده، رغنه: له ولاتی خوی رؤیشته

دمروه.

شَخْسَ الى بلده: گه راپه وه بؤ ولاتی خوی.

شَخْسَ أمامه: له بهر دهمی دا خودی خوی ناماده

بوو.

شَخْسَ فلان بصره، ریبصره: فلانکس چاوی

به ملوق و مستاو نه یتروکاندن.

شَخْسَ فلان شخاصة: هه باره ی فلان گه وره بوو

جهسته ی زه بلح بووه ۵ اشخص فلان: فلانکس

کاتی رؤیشتنی هات ۵ اشخص الراسي: تیری

تیرهاویژه که هه له ی کردو نه پینکا ۵ اشخص

فلاناً من بلده: فلانکسی له ولاتی خوی دمرکرد

۵ اشخص فلاناً اليه: فلانکسی نارد ۵ شَخْسَ

الشئُ: شته که ی دیاری کردو له شتی تر جیای

کرده وه.

شَخْسَ الداءُ: دمرده که ی دوزیه وه ۵ شَخْسَ المشكلة:

کاره که ناشکرا بوو، رون بؤوه ۵ الشاخس: شتی

به رچاوو بینراو ۵ به نیسانه و عه لاماتی ریکاو

بان و شتی له و جوژه دهگوتری ۵ الشخس:

هه رقه باره ی که به پیوه بی و ببیندری، به زوری

بؤ ناده میزاد به کارده هیندری ۵ له زاروه ی

فهله سه فه دا وشه ی (شخص) بریتیه له زاتو

بونه و مریک که هوشی هه بی و کیانی

سهر به خوی بزانی ویست و نیراده ی سهر به خوی

هه بی ۵ الشخسي: کاری تایبه تی که سیک، شتی

په یوه نیدار به که سیک تایبه تی به وه ۵

الشخصية: جهند ره وشت و دیار دمه کن که سه که

له کهسانی تر جیا دمه که نه وه، دهگوتری: (فلان

ذر شخصية قویه): فلانکس جهند ره وشت و

ناکاریکی جیا که ره وه ی تیدان و ویست و نیراده و

کیان و بونیک سهر به خوی هه به ۵ (الأحوال

الشخصية): باری که سیه تی؛ هه و بیه کی

تایبه تی به ۵ هه روا جهند مه سه له و قانون و

یاساو ریسایه کن له بواری خیزان دا و ده کوو

میرات گرتن و ماره کردن و لیک جیا بوونه وه و

پیکه وه زبانی ژن و میردو مندال و نه و جوژه

شخانه.

شَخِمَ الطعامُ شَخْماً: خورا که که خراب بوو، گوژواو

بؤگه نی کرد، دهگوتری: (شخم فم فلان): دهمی

فلانکس بؤگه نی کرد ۵ اشخِم: به مانا

(شخم) دئ ۵ الأشخِم: دهگوتری: (فلان اشخم

الراس): فلانکس سهر ی بؤز بوو، سپیایه تی

مووه گانی به سه ره شه گانی دا زال بوون ۵

(شعر اشخم): مووی سپی بوو ۵ مووی ماش و

برنج ۵ (عام اشخم): سالیکی بی بارانی، وشکه

سالی و بی دانه و پله و له و مر ۵ (روض اشخم):

باخیکه بی ره و ده وخت ۵ شَدَخَت الفِرَةُ

شَدَخاً: شته که ی بریندار کرد، دهگوتری: (شَدَخ

الراس والحنظل): سهر ی شکاند ۵ کاله که

تاله که ی بریندار کرد.

شَدَخَ دم فلان: خوینی فلانکسی به فریو دا،

توله ی نه سانده وه ۵ شَدَخُهُ: بؤ زنده رؤی

لهمانای (شَدَخ) دا بماردئ ۵ اِنشَدَخ: بریندار بوو هرینجا ۵ تَشَدَخ: شکا ۵ الشَّدَخَة: برینتیک، هرینجاویبیهک ۵ رومکیکی نهرمو تمرو گمشه ۵ المَشَدَخ والمَشَدَخَة: نامیری هرینجانندنو بریندار کردن.

شَدَّ الشَّيْنُ شَدًّا: شتهکه بههیز بوو، پتمو بوو ۵ قورس بوو.

شَدَّ فُلَانٌ شَدًّا: هلانکس بازی دا.

شَدَّ النَهْلُ: رُوژمه زوربهی بسمهر چوو، بهرز بووه. ۵ شَدَّ عَلَيْهِ فِي الْحَرْبِ: لمشهردا بمتوندی هیرشی بؤ برد.

شَدَّ عَلَى قَلْبِهِ شَدًّا: دلی مؤر کرد.

شَدَّ نَاحِيًا: هلانکسی پیومند کرد، دمشگوترئ: (شد علی عضده) یان (شَدَّ عَلَى يَدِهِ) دستی گوشو و پشتگیری لئ کرد، یارممتی دا.

شَدَّ رَجَالُهُ: خوی بؤ سمهر کردن ساز دا.

شَدَّ مَنزَرُهُ: کوششی کرد لهکارمهکدا، به لیبراوانه پری دایه.

شَدَّ الْغَبْلُ وَغَوْرُهُ: حمبلو پتمهکهی راکیشاو توندی کرد ۵ اَشَدُّ الْفَتَى: کورمه گمیشته تممینی گمنجی و همرمتی لاومتی و لمعهقلو تممن دا پینگهیی و خوی دارشت ۵ شَادُهُ مُشَادَةٌ وَشَادَا: بسمیری دا زال بوو.

شَادَّ فِي الْأَمْرِ: زنده رهوی لهکارمهکدا کردو ناسانکاری رهچاو نهکرد ۵ شَدَّدَ: بهمانا (شَادَّ) دئ ۵ (شَدَّدَ الشَّيْنُ): شتهکهی پتمو کرد، هیزو توانای دایه ۵ شَدَّدَ الْحَرْفَ: پیتهکهی بمشئوهی دوباره کراووو تیکخرایی دمربری.

اِشْتَدَّ: بههیز بوو، زیاد بوو، دمشگوترئ: (اِشْتَدَّ مَرَضُهُ): نهخوشیبهکهی توند بوو ۵ اِشْتَدَّ عَلَيْهِ

الأمْرَ: کارمهکی لئ قورس کرد ۵ اِشْتَدَّ فِي عَمَلِهِ: بهلهی کرد لهبازدان دا ۵ اِشْتَدَّ النَّهَارُ: رُوژمه زوری رؤیی و خورمهکی بهرز بووه ۵ اِشْتَدَّ السَّعْرُ: نرخمهکی بهرز بووه ۵ کالاکان گران بوون ۵ اِشْتَدَّ اللَّبْنُ وَغَوْرُهُ: شیرمه مهبی و رمق بوو خمریکه دمبته پمیر ۵ تَشَادَا: بسمهریهک دا زالبون ۵ تَشَدَّدَ فِي الْأَمْرِ: زنده رهوی لمئیشهکدا کردو ناسانکاری نهکرد ۵ رُزِدَ بُوو ۵ الْأَشْدُّ: تهواو بوون ۵ (بَلَغَ أَشَدَّهُ): گمیشته همرمتی هیزو توانا ۵ الشِّدَادُ: نهوهی شتی پی قائم دمکری ۵ الشَّدُّ: راکیشان و کیشکردن، دمشگوترئ: (لايقوى على شَدِّ ولا إرخاء): دمهسه وسانه و هیچی پی ناکری ۵ (أَتَانَا شَدَّ النَّهَارَ): لهجمنگی نیومرودا هاته لامان ۵ (أَتَانَا شَدَّ الضَّحَى): لهجمنگی کیشتهنگاودا هاته لامان ۵ الشَّدَّةُ: هیرشو پهلاماری شهر ۵ چوکلهمهکه دهخریته سمر بیت بؤ نهوهی پیتهکه بهدوبارمیی و تیکخرایی دمربری ۵ الشَّدَّةُ: تنگزهو کاری گورچکرو بهلاو کارسات کهبیاو بهزهحممت خوی بؤ رادمگری ۵ شِدَّةُ الْعَيْشِ: تنگو چهلمههی ژیان ۵ الشَّدِيدُ: بههیزو توانا ۵ کاری قورس و نهستمه ۵ شَدِيدُ الْقُرْبَى: دمهسهلاتداری بهتوانا ۵ خاومن توانای رهها ۵ عَمْرِيكَ بُونَهَكِي كهسكون بئ ۵ پياو ۵ چاوتیزو نازا بوشهو بهخهبریی ۵ اَلْمَشَدُّ: کهمبهره: خشلیکه نافرمت لهقهدی خوی دمبهستی بؤ نهوهی همدی باریک بی ۵ شَدَّقَهُ شَدْقًا: پارچه پارچهی کرد، وردو هاری کرد.

شَدَفَ شَدْفًا: تمهر دهماخ بوو ۵ لمروی خو بهزلزانی و بهخو نازینهوه روی و مرگنیرا ۵ تَشَادَفَ: لارو لهنجهی کرد، خوی بادا ۵ الْأَشْدَفُ: کهسک بدمستی چهپ کارهکانی نهنجام بدا ۵

شَدَّ الشَّيْنُ شَدًّا: شتهکه بههیز بوو، پتمو بوو ۵ قورس بوو.

شَدَّ فُلَانٌ شَدًّا: هلانکس بازی دا.

شَدَّ النَهْلُ: رُوژمه زوربهی بسمهر چوو، بهرز بووه. ۵ شَدَّ عَلَيْهِ فِي الْحَرْبِ: لمشهردا بمتوندی هیرشی بؤ برد.

شَدَّ عَلَى قَلْبِهِ شَدًّا: دلی مؤر کرد.

شَدَّ نَاحِيًا: هلانکسی پیومند کرد، دمشگوترئ: (شد علی عضده) یان (شَدَّ عَلَى يَدِهِ) دستی گوشو و پشتگیری لئ کرد، یارممتی دا.

شَدَّ رَجَالُهُ: خوی بؤ سمهر کردن ساز دا.

شَدَّ مَنزَرُهُ: کوششی کرد لهکارمهکدا، به لیبراوانه پری دایه.

شَدَّ الْغَبْلُ وَغَوْرُهُ: حمبلو پتمهکهی راکیشاو توندی کرد ۵ اَشَدُّ الْفَتَى: کورمه گمیشته تممینی گمنجی و همرمتی لاومتی و لمعهقلو تممن دا پینگهیی و خوی دارشت ۵ شَادُهُ مُشَادَةٌ وَشَادَا: بسمیری دا زال بوو.

شَادَّ فِي الْأَمْرِ: زنده رهوی لهکارمهکدا کردو ناسانکاری رهچاو نهکرد ۵ شَدَّدَ: بهمانا (شَادَّ) دئ ۵ (شَدَّدَ الشَّيْنُ): شتهکهی پتمو کرد، هیزو توانای دایه ۵ شَدَّدَ الْحَرْفَ: پیتهکهی بمشئوهی دوباره کراووو تیکخرایی دمربری.

اِشْتَدَّ: بههیز بوو، زیاد بوو، دمشگوترئ: (اِشْتَدَّ مَرَضُهُ): نهخوشیبهکهی توند بوو ۵ اِشْتَدَّ عَلَيْهِ

إِلَّا شَدًّا): که میکی هیزو توانا ماوه ◊ نهندازهی
شت، سنوورو قهباری شت ◊ الشُّنُّ: بهشی کهم
لهزور ◊ دهگوتری: (أَخَذَ شَدْرًا مِنَ الْمَالِ):
بهشیکی کهمی لهماله زورمه که وهرگرت.

شَدَّبَ اللَّحْمَ شَدْبًا: توینکله کهمی قهلاشتو لی
دامالی.

شَدَّبَ الْعَرَبَ: لقو پوپی له دارمه که کردهم تا وای
لی هات قهده کهمی روت بوو، دهگوتری: (شَدَّبَ
عَنْ فُلَانٍ): داکوکی لهفلان کردو شمر و نهگیمتی
لی دوور خستهوه ◊ شَدَّبَ اللَّحْمَ وَالشَّجَرَ
وَالْعَرَبَ: بهمانا (شَدَّبَهُ) دئ، واته توینکله کهمی
سپی کرد، دارمه کهمی روت کرد، لقه کهمی
هه لپاجی ◊ شَدَّبَ الشَّيْءَ: شته کهمی بلاوه پی
کردو ونجر ونجری کرد.

شَدَّبَ الْمَالَ: مال و سامانه کهمی په رتو بلاو
کردهم.

شَدَّبَ فُلَانًا عَنِ الشَّيْءِ: فلانکه سی لهشته که
دوور خستهوه ◊ تَشَدَّبَ الْقَوْمُ: خه لکه که
بلاو میان کرد ◊ الشَّادِبُ: دوور که وتی ولاتو زیندو
نیشتان ◊ دهرکراوی ناهومید لهزرگار بوون ◊
الشَّدْبُ: نهوهی دمپر دئی و فری دمدری لهشت ◊
پاشماوی شت ◊ پاشه روک ◊ الشَّدْبُ: (رجل
شَدَّبَ الْعُرُوقَ): پیاوینکه دهمارمکانی جهستهی
دبارن ◊ المِشْدَبُ: باس؛ نامیری گیا درون.

شَدَّ شُدًّا: تاك بووه له کومه ل و تهرمبوو، هه لئسو
کهوتی پیچه وانهی کومه ل بوو، دهگوتری: (شَدَّ
عَنِ الْجَمَاعَةِ): له پیرموی کومه ل دهرجوو تاق
بووه.

شَدَّ الْكَلَامُ: قسه که له قیاسو یاسای ناخاوتن
دهرجوو ◊ أَشَدُّ فُلَانٍ: فلانکهس قسه و رایه کی
شازو وینه جوی هینایه پیشه وه ◊ أَشَدُّ الشَّيْءِ:

الشَّادِفُ: دوشی ناوهرژاندن؛ نامیریکه
ناویدیری زهوی پی دمکری ◊ الشَّدْفَةُ: پارچه
لههرشتیک بی.

شَدَّقَ شَدَقًا: شهویله یان بوون ◊ (فهر أشدق
وهی شذقاء) ◊ تَشَدَّقَ: بهمه بهستی شت جوین
شهویله ی خوی جولاندن ◊ شهویله ی خوی بادا
بوئه وهی قسه ی رهوان بکا ◊ الْأَشْدَقُ: (خطیب
أَشْدَقُ): وتار بیژیکی دهنگ گه وهی قسه زمانه ◊
(وهی شذقاء): بو ناهرمت به کاردی، دهگوتری:
(شفة شذقاء): دمی گه وره شهویله پانه ◊
الشَّقِيقُ: لا روممت له خوار کولمه وه، لاشهویله ◊
الشَّدْقَمُ: نادمیزادی شهویله یان.

شَدَّنَ الظَّبْيُ شَدْنًا: بیچوه ناسکه که بو خوی
له وهر وای پیگه پی پیویستی بهشیری دایکی نه بوو
◊ أَشَدَّتِ الظَّبْيَةُ وَهَرْمَا: بهمانا (شَدَّنَ وَلِذَها) دئ
◊ الشَّادِنُ: بیچوه ناسک ◊.

شَدَّهُ فَلَانًا شَدْمًا: فلانکه سی سهرسام کرد،
دهگوتری: (شُدَّة): به کارمه که سهرسام کرا توشی
سهراسیمه بوو ◊ أَشَدَّهُ: سهرسامی کرد ◊
إِنْشَدَّهُ: سهرسام بوو ◊ الشُّدَاءُ: سهرسامی و واق
ورمان و سهراسیمه بوون ◊ الْمَشَادَةُ: نهو
شانهی نادمیزاد هه له وگیر دمکن ◊ تاکه کهمی
(مَشَدَّهُ).

شَدًّا شَدْرًا: گورانی گوت ◊ بولبوله که خویندی.

شَدًّا بِالشَّمْرِ: شیعرمه کهمی بهشیوهی گورانی
خویندومه.

شَدًّا شَدْرَ فُلَانٍ: خوی لهفلانکهس جواند، خوی
بهو شو بهاند.

الشَّادِي: گورانی بیژ ◊ هوتابی و هه و لدمر بو
وهدسه ستهینانی نه دهب و زانیاری ◊ الشُّدَا:
بهشیک لهیزو توانا، دهگوتری: (لَمْ يَبْقَ مِنْ قَوْمِهِ

شته‌کمی دوور خسته‌وه ◊ (أشدُّ القول):
 قسه‌یه‌کی کهس نه‌گوتوی هینابه پیشه‌وه ◊
 الشَّادُ: تاق بووه، دمر جوو له‌کۆمه‌ل ◊
 بِنَجَه‌وانه‌ی قاعیده ◊ دمر جوو له‌یاساو رِنسای
 کۆمه‌لگه ◊ شَرَّ العقد رُغمه: میروو شتی خسته
 نیوان ریزی خشله‌که‌وه یان دمنکه زینرو زیوی
 خسته نیوان میرووه هونراو‌مکانه‌وه، دمرگوترئ:
 (شدر الأديب كلامه بالشعر): نووسه‌ره‌که
 شیعری خسته نیو په‌خشانه فه‌نییه‌که‌یه‌وه ◊
 تشتر القوم: خه‌لکه‌که بلاو بوونه‌وه ◊ پاو بیرو
 بوجونیان حیواوز بوو هه‌ریه‌که له‌هه‌وا‌یه‌ک لی
 دهدا ◊ تشتر فلان: فلانکهس خوی ناماده‌کرد بؤ
 جه‌نگ ◊ تشتر الرجل: پیاوکه هه‌رمشه‌ی کرد ◊
 الشتر: پارچه زینر که له‌کالانه‌کمی
 دمرده‌هیندرئ ◊ میروویه‌که ده‌خریته نیوان
 میروی حیواوز ◊ لولئونی بجوک ◊ تاکه‌کمی
 (شدره).

شَقَر مَتْر: دمرگوترئ: (تفرقوا شدر منر):
 بلاو بوونه‌وه بوونه پارچه پارچه و گروپ
 گروپ و کیشه و نیزاعیان تیکه‌وت.
 شَدَّ المسك شذراً: میسه‌که بۆنه‌کمی کهسکونه‌و
 بلاو بۆوه.

شَدَّ فلان: فلان به‌میسه‌ک خوی بۆنخۆش کرد ◊
 أَشَدَّه عنه: لی دوور خسته‌وه ◊ الشتر: میسه‌ک
 یان بۆنی میسه‌ک یان رهنگی میسه‌ک ◊ الشدا:
 کهسکونی بۆنی خۆش یان ناخۆش ◊ پارچه
 پارچه‌ی داری عود که بؤ بۆنخۆشی به‌کار دئ ◊
 الشدا: باقی مانده‌ی هیزو توانا ◊ اشرابُ الیه
 رله‌ اشرباباً: ملی بؤ دریز کرد ◊ جووه به‌رزایی
 بۆنه‌وه‌ی بیروانی.

شَرِب الماء رُغمه شرباً: ناوه‌کمی فوت دا.

شَرِب السُّبُل الدقیق: گوله گهنم و جۆیه‌که
 بینگه‌پشتووه دمنکه‌کانی ره‌ق بوون و کاتی
 دروینهی هاتووه.

أشرب الرجل: پیاوکه حوشرمکانی یان گشتو
 کاله‌کمی وه‌ختی ناودانیان هات یان تیراو بوون
 ◊ اشرب فلاناً: ناوی دا به‌فلانکهس، دمرگوترئ:
 (أشربني ما لم أشرب): کردموویه‌کی پالداوم
 که‌نهم کردووه ◊ اشرب اللُّن: رهنکه‌کمی تیرو
 تۆخ کرد ◊ اشرب اللرن غمیه: شتی تری
 تیکه‌لای رهنکه‌که کرد، دمرگوترئ: (أشرب
 البياض حمرة): رهنگی سوری تیکه‌لی رهنکه
 سپییه‌که کرد ◊ (وأشرب قلبه حب الإيمان):
 خۆشه‌ویستی نیمان و خودا به‌رستی تیکه‌ل
 به‌ناخی دلی بووه ◊ شاربه مشاربه و شراباً:
 له‌گه‌لی دا خواریه‌وه ◊ شربُ قصب الزرع: ناو
 له‌لاسکی گزو گیاکه زیا ◊ شربُ فلاناً: وایکرد
 فلانکهس بخواته‌وه ◊ تشرب الماء رُغمه: ناوه‌کمی
 ورده ورده هه‌لمزی، دمرگوترئ: (تشرب الثوبُ
 العرق أو الصُّبغ): قوماشه‌که عه‌رقه‌کمی
 هه‌لمزی یان رهنکه‌کمی هه‌لمزی ◊ استشربُ
 اللُّن: رهنکه‌که تۆخ بوو ◊ اشرابُ الیه: بیروانه
 (اشراب) ◊ الشاربُ: بخۆرمه‌وه ◊ سمیل: نه‌و
 موانه‌ی له‌سهر لیوی سه‌رو دمرۆین ◊
 (الشاربان): جوت سمیل ◊ الشاربه: مبینه‌ی
 (الشارب) ◊ کۆمه‌لێک خه‌لک له‌سهر که‌ناری
 روباریک نیشته جئ ببن و ناوی تایبه‌تیان
 له‌جه‌مه‌که‌وه هینابی.

الشراب: هه‌رشتیک بخۆریته‌وه ◊ الشربُ: کۆمه‌له
 خه‌لکێک بخۆنه‌وه و دانیشتبین و بؤ خواردنه‌وه
 کۆمه‌له‌یان کردبئ ◊ الشربُ: ناوی خواردنه‌وه
 به‌شه ناوی تایبه‌تی ◊ دویلاو: شوینی ناو
 خواردنه‌وه ◊ الشربة: په‌کجار ناو‌خواردنه‌وه،

قاجی یان دمستی نهستور بوو بهوؤی سمرماوه
قه‌لشین و شه‌قار شه‌قار بوون.

شَرِبْتُ النَّمْلَ: نه‌عله‌که درآ ۵ **إِنْشَرَكْتُ يَدَهُ:** دمستی
قه‌لشین ۵ **الشَّرْبُ:** تیزایی دمسی شم‌شیر ۵
تیزایی جه‌قوؤ شتی وا.

شَرَحَ الشَّيْءَ شَرْحًا: بارچه‌و که‌رته‌کانی شته‌که‌ی
خسته‌نه پال یه‌ک.

شَرَحَ اللَّبَنَ رَغْوًا: خسته‌کانی ریز کردن.

شَرَحَ الْعَيْبَةَ: هه‌ندئ قول‌فه‌و نه‌لقه‌ی عمیبه‌که‌ی
لینک به‌ستن ۵ **(الْعَيْبَةُ):** تانه‌چه‌و ره‌شکه‌و تیره‌و
قه‌رتاله‌و شتی وا که به‌روبوومی دوراوه‌و
چنراوی تیدا ده‌گوئیزیته‌وه بوؤ سرخره‌مان.

شَرَحَ الشَّرَابَ بِالْمَاءِ: شه‌رابه‌که‌ی تیکه‌لاوی ناو
کرد.

شَرَحَ الْجِسْمَ شَرْحًا: جه‌سته‌که قه‌له‌وو گوشتن بوو ۵
أَشْرَحَ الْعَيْبَةَ: به‌مانا (شَرَحَ) دئ، ده‌شگوتری:
(أَشْرَحَ صَدْرَهُ عَلَى كَذَا): سنگی خوی به‌مووه
جوت کرد ۵ **شَرَّحَ:** بوؤ موباله‌غه‌و زیاده‌پرؤیی
له‌مانای (شَرَحَ) دا دئ.

شَرَحَ الشَّرْبَ: به‌ته‌قه‌لی درشت قوماشه‌که‌ی درو ۵
إِنْشَرَحَ: شته‌که بوو به‌دووو به‌ش ۵ **تَشْرُحُ اللَّحْمُ**
بِالشَّحْمِ: گوشت و به‌ز تیکه‌لاو بوون ۵ **الشَّرْحُ:**
ریره‌وی ناو له‌ته‌پؤل‌سکه‌و شتی وا دا که‌دیته
خوار بوؤ پیدمشت و بناره‌کان ۵ کؤمه‌ل و تاقم،
ده‌گوتری: (أَصْحَوْنَا فِي هَذَا الْأَمْرِ شَرْحِينَ): له‌م
کارمدا بوون به‌ دوو تاقم و پیر ۵ **الشَّرْحُ:**
نه‌لقه‌و قول‌فه‌ی عمریبه‌و ره‌شکه‌و: **خَيْمَهُوَ شَتِي**
وا ۵ دموران دوری کونی پاشه‌وه ۵ **(شَرَّحَ**
الْوَادِي): دمرای شیو ۵ **الشَّرْحُ:** سهری چیلکه
دار دوا‌ی شکاندنه‌وه‌ی.

قومه ناوئیرپوایه‌تکراوه: که پی‌نجه‌مبه‌ر
(دروودی خودای له‌سهر بین) ۵ **الشَّرْبَةُ:** سو‌رای
سهر دم‌و چاو ۵ نه‌ندازه‌ی نه‌و ناوه‌ی
ناده‌میزادیک پیی تیراو ده‌بی ۵ به‌لؤی رون که
هه‌ل لوشری ۵ **الشَّرْبَةُ:** زور خواردنه‌وه ۵
تینوایه‌تی، ده‌گوتری: (لَمْ تَزَلْ بِهِ شَرْبَةً هَذَا
الْيَوْمَ): به‌رده‌وام نه‌مپرؤ تینوی بوو ۵ (یوم ذر
شَرْبَةً): روزه‌که‌ی گهرم بوو ناوی زور تیدا
خورایه‌وه ۵ (طعام ذر شَرْبَةً): خواردنیکی
ناوکی‌شه بخوره‌که‌ی پی‌ویستی به‌ ناو
خواردنه‌وه‌ی زور هه‌یه ۵ هه‌وزی بچکؤله
که‌به‌ده‌وری بنکی دره‌خت و روک دا دروست
ده‌کری بوؤ نه‌وه‌ی ناوی تن بکری و ماومیه‌ک گلی
بنکی دره‌خته‌که به‌ته‌ری بمینیته‌وه ۵ **الشَّرْبَةُ:**
نه‌وه‌ی زور ناو ده‌خواته‌وه ۵ **الشَّرْبُ:** نه‌و
که‌سه‌ی زوری حمز له‌خواردنه‌ومیه ۵ **الشَّرْبُ:**
زور خوره‌وه ۵ ناوینک گوارا نه‌بی ۵ که‌میک
تال و تفت بی ۵ **الشَّرْبُ:** به‌مانا (الشَّرْبُ) دئ
۵ نه‌وه‌ی ناوی له‌گه‌ل ده‌خواته‌وه یان له‌گه‌لی دا
ده‌چیته سهر دوئلاوو کانی ناو خواردنه‌وه ۵
المَشْرَبُ: نه‌و شوینه‌ی لینی ده‌خوریته‌وه، شوینی
ناو‌خواردنه‌وه ۵ یان ناوه بوؤ خودی نه‌و شته‌ی
ده‌خوریته‌وه ۵ **مَشْرَبُ الرَّجُلِ:** هه‌واو هه‌وه‌س و
مه‌یلی پی‌او، ده‌گوتری: (هَمَّ قَوْمٌ إِخْتَلَفَتْ
مَشَارِبُهُمْ): نه‌وانه قه‌ومینکن بیرو بوؤ‌چون و
حه‌زو نارمزووی جیا‌جیا‌یان هه‌یه ۵ **المَشْرَبَةُ:**
شوینی خواردنه‌وه ۵ زموی نه‌رمه‌لان و هه‌میشه
سه‌وزو رودکاوی ۵ (طعام مشربة): خوراکیکه
ناوکی‌شه زوری ناو له‌سهر ده‌خوریته‌وه ۵
المَشْرَبَةُ: جامی ناو خواردنه‌وه، پی‌اله‌ی ناو
خواردنه‌وه ۵ **شَرِبْتُ يَدَهُ أَوْ رِجْلَهُ شَرْبًا:** پیستی

الشريمان: دوو رنگی جیا له مهر شتیک ۵ الشریمة: زمبیله یه کی گه وره له پزوی دارخورما ده چندرئ کاله ک و میوهی تیندا ده گوازیتموه ۵ کولانه و قهقهه سینکه له پزوی دارخورما دروست دمکری بؤ کوتر ۵ شریج الحشبة المریعة: نه ملا و نه ولای داره جوار گوشه یه که ی تاشی ۵ الشریج: دریز ۵ داره مهیت ۵ (المشرج): دریز کراو.

شرح اللحم: گوشته که ی کوتکوت کرد به شیومیه ک کوته کانی دریزو تمنک بن.

شرح الشی: شته که ی رونکرده و شی کردنه ووه لیکولینه ووهی تیندا نه نجام دا، دمگوترئ: (شرح صدره بالأمر): دلی خویش کرد به کارمه ۵ نیشه که ی لا خوشه ویست کرد ۵ شرح اللحم: به مانا (شرح) دی ۵ شرح الجنة: لاشه که ی پشکنی، همندیکی له همندیکی جیا کرده ووه بؤ پشکنینی زانیاری ۵ انشرح: بؤ موطاومعهی (شرح) هاتوو، دمگوترئ: (انشرح صدره لکذا): دلی پی خویش بوو، هاته سمر نه و رایه و بر راستی زانی ۵ الشریح: (علم التشریح): زانیاری به که دربارهی پیکهاته ی جهسته ی عوضوی به شیومی هه لدرین و پشکنین بؤ مه به ستیکی تابیه تی ۵ الشریمة: پارچه گوشتی تمنک یان پارچه ی تمنکی شتی تر ۵ المشرعة: نه و میزو ته خته یه به جهسته ی له سمر دمپشکندرئ هه روا ناوه بؤ زوریکه گه وره ناماده دمکری بؤ هه لدرین و پشکنینی جهسته ی مردومکان تیندا.

شرح الصبی شرحاً: مندا لکه گه یشته سه رمته ی گهنجی.

شرح ناب البعر شرحاً: ددانی حوشترمه که دهرکه وتن گوشته که یان دری و سه ریان دهره ینا

۵ الشرح: نه صل و بنهما ۵ رمگو دهمار ۵ (شرح الشباب): سه رمته ی گهنجی و تهرو تازمی ووه گه شه دارهی گهنجی ۵ درزو که لینی که له نیسقان و دیوارو شتی وا دا په یدا بی و نه گاته ناستی لیک جیا بوونه ووه پچران.

شرد البعر رغیر: حوشترمه که ته رمبوو، یخی بوو.

شرد عن الطريق: له ریگه لای دا ۵ (فهر شارد و شرود).

شرد فلان: فلان که سه شاربه دمر کرا، به شیومی تر و کراوی شوینی خوی جی هیشت ۵ اشرده:

شاربه دمری کرد به زور و مدمری ناو وای لئ کرد بن لانه و مال و حال بی ۵ شرد: تروی کرد و مدمری ناو بی شوین و جیگا مایه ووه ۵ شرد اللحم: خه لکه که ی بهرت و بلاو کرد و ته فرو تونای کردن ۵ شردرا: بلاو بوونه ووه، دمگوترئ: (شردوا في الأرض): به ناو زموی دا بلاو بوونه ووه ۵ الشارده: دمگوترئ: (رجل شارد العين): بیاویکه جاوی بریومته شتیک که می نه و نییه، بؤ نه و نابی، بؤ نافرمت دمگوترئ: (امرأة شارده) ۵ (قصيدة شارده): چامه شیمریکه ده ستا و ده ستی پی کرا به ناو خه لک دا بلاو بؤوه ۵ (ك: شرارد) ۵ شرارد اللغة: وشه و رسته ی ناوازه و که م بیستراوی زمان ۵ الشرد:

(شرود الذهن): له زانستی دهر و نزانسی دا به ووه دمگوترئ کابرا ناگاداری شت نه بی و بی ناگابی له یارو دؤخی دهور و بهرو روداوی تازه په یدا بوو ۵ الشرد: دمرکراوی بی شوین و جیگا لانه ۵ المشرد: تمبه ل و بی کارو نیش و هیج له بارا نه بوو ۵ الشردمة: به شو و تاقم و گرؤه، دمگوترئ: (شردمة من الناس): کؤمه لیکه که له ناده میزاد ۵ دمگوترئ: (ثوب شرادم و ثياب

شراذم): کراسیکی دادراوو کؤنه ۵ پؤشاکى
شپرو ورکراو.

شُر فلان شُرأ: فلانکس حمزى لمشپرو نازاوه بوو
۵ باری بهشپرو همراوه گرتوو.

شُر فلانأ شُرأ: رهخنه لى فلانکس گرتو عهیبو
عاری پان دا. ۵ شُر الثوبَ اَر اللحم ونحوهما:

قوماشهکه یان گوشتهکه لى بلاو کردهوه بؤ
نومى وشك بېتهوه ۵ اشر الشىء: بهمانا (شُرء)
دئ، دمگوترى: (اشر الثوبَ واللحم ونحوهما):

قوماشهکه یان گوشتهکه لى بلاو کردهوه ۵ اشر
فلانأ: کيشه لى گهن فلانکس بهرباکرد ۵

الإشراء: نهو شته لى گوشتى لهسهر بلاو
دمگرتیهوه بؤ نومى وشك بېتهوه یان په نپرو

شتى لهو جوړه لى لهسهر هله خرى ۵ همروا
ناوه بؤ پارچه گوشتى وشکوه کراو ۵ الشُّرأ:

پریشک که له قهبارى ناگر تېمروبو په پیدادمین
۵ روناکابى په پیدایى بوو له خالى بوونى کارمباوه ۵
الشُّرأ: پریشک دمق بهمانا (الشُّرأ) دئ.

الشُّرأ: خرابهوه نه گبته زيان و زینه خرؤ ۵
دمگوترى: (رجل شُرأ): پياوړى خرابه کاره ۵

الشُّرأ: توندو تيزى، دمگوترى: (أعوذ بالله من
شُرء الغضب): په ناده گرم لهسهر پېژکردنى رِقو

قين ۵ جوستو چالاک، دمگوترى: (للشباب
شُرء): گمنجیه تى جوستو چالاکى همیه ۵

الشُّرأ: پياو خرابو شهر خواز.

شُر الشىء شُرأ: شته که لى پارچه پارچه کرد ۵
برپیهوه ۵ اشره الله: خودا خستیه ناو جورتمو

ناخوشییموه به هیج شیئیهک رزگار بوونى
نییه ۵ شارزؤ: دزایمتى کردو به ره لستکارى

کرد ۵ شُرزؤ: نه شکنجه لى دا ۵ جوړنى پى دا ۵
(شُرز الشىء): شته که لى شهتهک داو نه ملاو

نهولای بهست ۵ الشُّرأ: شپرو نه گبته ۵ توندو
گرزى ۵ هیزو توانا، دمگوترى: (عذب الله عذاباً

شُرزأ): خودا سزای به نیشى دا ۵ المشايرُ:
رهوشت ناشیرین ۵ شهرکمرى جهر به زهو بى

بمزیمى.

شُرئ الجلد: بېسته که لى شپلا، دستى پيدا هینا.

شُرئ صاجیه: به قسه هاوه نه که لى تنگه تاو کرد.

شُرئ الدابة: و لاه که لى رام کرد.

شُرئ شُرأ و شُرأئ: رهوشتى ناشیرین بوو توندو

تيزى نواند دزایمتیه که لى توندو به هیزو بوو
شُرئ شُرأئ: بهمانا (شُرئ) دئ ۵ شارسه:

دزایمتى کرد ۵ شُرأئ القوم: خه لکه که
دزایمتیان کرد پیچه وانهى نهو جولانهوه ۵

الإشراس: سریش، ماده که وه کوو که تیره بؤ
شت بهیه که وه نوساندن به کار دئ ۵ الشُّرأئ:

بهمانا (الإشراس) دئ ۵ الشُّرئ: به دره وشت ۵
توند رهو له دزایمتیکردن دا ۵ الشُّرؤف: سمى

په راسو به لى گدهوه ۵ شُرأ الماء ونحوه: ناوه که
دلؤب دلؤب هاته خوار ۵ تکه لى کرد ۵ شُرأئ

السكى ونحوه: کیردمه که لى تیز کرد ۵ ده مى
کیردمه که وه کوو مشار دابپر دابپر کرد ۵ شُرأئ

الشىء: شته که لى گهستو دوا بى فریى دا ۵
شته که لى جوئو دوا بى تضى دایهوه ۵ الشُّرأئ:

قمراخى بال: سهره بال ۵ جهسته وه قهباروه
فورسایى، دمگوترى: (القى عليه شُرأئ):

خه مو خهفته لى خوئ به سهر دا دان، یان له
خوشه و پستى و به خه موه بوونى خوئ به سهر

دا دا ۵ تاکه که لى (شُرأئ) ۵ الشُّرأئ: (شُرأئ)
شُرأئ: شهوا بیه که جهورى گوشته که لى تک تک

دپته خوار ۵ الشُّرأئ: داسى بچوک، داسى
دروینه لى بچوک.

الشَّرْطِ: پارچه‌ی شت ۵ الشَّرْطُورُ: بالندمی‌هی بجوکه ومکوو جۆله‌که ومه‌ایه.

شَرَطَ الْجِلْدَ وَغَرَهُ شَرَطًا: پیسته‌که‌ی هه‌ئدری کونییکی بجوکی تیکرد.

شَرَطَ لَهُ أَمْرًا: بۆی به‌رعوهدی کاریک بوو.

شَرَطَ عَلَيْهِ أَمْرًا: کاریک‌ی خسته‌ی نه‌ستوی.

شَرَطَ فُلَانًا: فُلَانُكَسَ که‌وته‌ی ناو کاریک‌ی نه‌سته‌م و گهوره‌م ۵ اشْرَطَهُ: نیشانه‌ی بۆدانا،

دمگوتری: (اشْرَطَ نَفْسَهُ بكذا): نه‌فسی خۆی بۆ نه‌وشته‌ی نامه‌ی کرد ۵ اشْرَطَ الرَّسُولُ إِلَى فُلَانٍ:

به‌په‌له‌ی پیاوی نارد بۆلای فُلَانُكَسَ ۵ اشْرَطَ فُلَانًا لِعَمَلٍ كَذَا: فُلَانُكَسَى رَاسِبَارْدَ بۆنه‌وه‌ی به‌سمر فُلَانٍ کاردا رابگا ۵ شارَطَهُ عَلَيَّ كَذَا:

مه‌رجی له‌سمر دانا ۵ اشْرَطَ عَلَيْهِ كَذَا: به‌مانا (شَرَطَ دَيْئًا ۵ اشْرَطَ الْقَوْمُ كَذَا: خه‌ئکه‌که‌ی فُلَانٍ شَتِيَانٍ کرده‌ی نیشانه‌ی بۆ خۆیان ۵ تشارَطَا عَلَيَّ كَذَا:

ئهو دوووکسه‌ی هه‌ریه‌که‌مان مه‌رجی خۆی له‌سمر نه‌وی تریان دانا ۵ تَشَرَطَ فِي عَمَلِهِ:

له‌کاره‌که‌ی دا ده‌ست رهنگینی و ورده‌کاری نواند ۵ الشَّرَطُ: مه‌رج؛ دوو کس یا زیاتر له‌مامه‌ئهو

شتی وادا مه‌رج بۆیه‌که‌تری دادمنین بۆنه‌وه‌ی پییه‌وه‌ی پابه‌ند بن ۵ له‌فیه‌وه‌ی قانون دا شه‌رت

نه‌ومیه‌ی شته‌که‌ی بن نه‌و ته‌واو نه‌بێ له‌پیکه‌ته‌ی شته‌که‌ش نه‌بێ ۵ به‌لای نه‌حویه‌که‌مانه‌وه

په‌یدابوونی شتی‌که‌ی به‌هۆی شتی‌کی ترمه‌وه، په‌یوه‌ست بووونی شتی‌که‌ی به‌شتی‌کی ترمه‌وه

به‌هۆی نامرأزیکه‌وه ۵ نامرأزی شه‌رت ومکوو (إِنْ، مَنْ، مَهْمَا، ... هتد).

الشَّرَطُ: نیشانه‌ی الشَّرْطَانُ: دوو نه‌ستیره‌ن بییان

دمگوتری (قَرْنَا الْحَمْلَ) له‌سمرفتای به‌هاردا دهرده‌که‌ون ۵ الشَّرْطَةُ: پۆلیس ۵ تاکه‌که‌ی

(شَرَطِي وَشَرَطِي) به‌ی ۵ صاحبُ الشرطه): سه‌رۆکی

پۆلیس ۵ الشَّرِيطُ: حه‌بلی بادراو ۵ پلئیه‌ی چرا

۵ تیلمه‌ی چه‌رم و تیلمه‌ی نایلون که درئزو ته‌سک

بین ۵ جانتاو توره‌که‌یه‌کی بجوکه نافرمت

عه‌ترو په‌یداویستی مکیاچی خۆی تیدا.

هه‌ئده‌گرئ ۵ الشرطه): به‌مانا (الشَّرْطُ دَيْئًا ۵

المِشْرَطُ: چه‌هۆو گویزانی پزیشک بۆ

به‌کاره‌ییانی له‌ نه‌شته‌رگه‌ریدا ۵ المِشْرَطَةُ:

به‌مانا (المِشْرَطُ دَيْئًا).

شَرَعَ الْوَارِدُ شَرْعًا: ده‌می خسته‌ی ناو ناوه‌که‌وه‌و

خواردییه‌وه.

شَرَعَ الْمَنْزِلُ: خانومه‌ی له‌رینگاکه‌وه‌ی نزیك بوو.

شَرَعَ فُلَانٌ يَفْعَلُ كَذَا: فُلَانُكَسَ ده‌ستی به‌فُلَانٍ کار

کرد.

شَرَعَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی به‌رز کرده‌وه، ده‌ری خست.

شَرَعَ الدِّينَ: ناپینه‌که‌ی دانا روکن و مه‌رجه‌کانی

رونکردنه‌وه.

شَرَعَ الْأَمْرَ: کاره‌که‌ی به‌باش داناو په‌سه‌ندی کرد.

شَرَعَ الطَّرِيقَ: رینگاکه‌ی خۆش کردو ته‌ختی کرد.

شَرَعَ الْمَنْزِلَ: خانومه‌ی له‌سمر رینگای دهرچوو

کراوه‌ی بنیات نا .

شَرَعَ الْبَابَ: دهرگاکه‌ی خسته‌ی سه‌ر رینگای

دهرچوو کراوه ۵ اشْرَعَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی

دهرخت، به‌رزی کرده‌وه ۵ اشْرَعَ لِحْرَةِ الرَّمْعِ:

رمبه‌که‌ی بۆ راداشت، روی رمبی تیکرد ۵ اشْرَعَ

الطَّرِيقَ: رینگاکه‌ی درئز کرده‌وه ته‌خت و خۆشی

کرد ۵ اشْرَعَ النَّافِذَةَ إِلَى الطَّرِيقِ: په‌نجه‌ری سه‌ر

رینگای کرده‌وه ۵ اشْرَعَ الدَّابَّةَ: ولاحه‌که‌ی برده

سه‌رناو ۵ شَرَعَ: بۆ موبالغهو زنده‌رپویی مانای

(شَرَعَ دَيْئًا ۵ شَرَعَ الْبَيْتَ: خانومه‌ی به‌رز کرده‌وه

◊ شَرَفُ السَّفِينَةِ: شِرَاعی بُو کَه شَتِییه کَه دروست کرد ◊ اشترَعُ الشَّرِيعَةَ: قانون و یاساو شهریمتی دانا ◊ الشَّرَاعَةُ: سهر لاشیبانه، تاکیکه دمکه ویتته سهر دمرگا، بُو هموادان و روناکی ◊ الشَّرْعُ: رینگاو بان ◊ ریبازو یاسایهک خودا داینابن بُو نادمیزاد ههروا دمگوترئ: (النَّاسُ فِي هَذَا شَرَعٍ وَاحِدٍ): نادمیزاد لهم بوارمدا یهکسانن ◊ الشَّرْعُ: یهکسانی ◊ الشَّرْعُ: هاوشان، دمگوترئ: (هما شِرْعَان) ◊ ههروا ناوه بُو و متهری عود ◊ الشَّرْعَةُ: که پرو سابات ◊ الشَّرْعَةُ: ریبازو په پرموو پروگرام ◊ مهزه مپو ریبازی راست ◊ الشَّرِيعَةُ: نهو بهرنامه یهی خودا بُو بهندمکانی دایناوه له بواری بیرو باومرو یاساو ریساوه ◊ ریبازو پروگرام ◊ دمرای ناو که به بین جامونکه و په رداخ دمتواندرئ دهمی بیومنیی و ناوی لی بخویه وه ◊ بهرییلاو هه یوان ◊ المَشْرَعَةُ: پلوسکی ناو ◊ دمرای ناو ◊ المَشْرِعُ: نهوی شمرع بهر هوای بزانی ◊ کاریک بخریته بهرنامه وه بُو نهجمدان ◊ شَرَفَتِ الدَّابَّةُ شَرَفًا: ولاخه که به سهر شته کهی دا روانی.

شَرَفَ الحَانِطَ: گوئسه بانهی بُو دیوارمه کرد.

شَرَفَ الرَّجُلُ: پیاوکه شهریمو مهردبوو پلهو پایهی بهرز بُووه ◊ اشْرَفَ الشَّيْنُ: شته که بهرز بُووه، گران بوو.

اشْرَفَ عَلَيْهِ: له بهرز زاییه وه تیی روانی ◊ چاودیری کردو به سهری دا راگهی ◊ لئی نزیك بُووه، دمگوترئ: (اشْرَفَ عَلَى المَوْتِ): ههرومها بهمانای بهزمی پیداهاتنه وه دی ◊ اشْرَفَ الشَّيْنُ له: شته کهی بُو جینگیر کرد، نهو شتهی بُو گونجاند ◊ اشْرَفَ المَرْقَاةَ: چوووه سهر پهیزه و بهرز هک و مصعد ◊ شَارَفَهُ: له بنه چه و باوک و باپرموه خوی هه نایه و مو شانازی به سهر دا کرد

◊ شارَفَ الشَّيْنُ: له بهرز زاییه وه پیدای روانی و سهیری کرد ◊ شَارَفَهُ: لئی نزیك بُووه ◊ شَرَفَ البناءَ: گوئسه بانهو دیکووری بُو خانومه که دروست کرد ◊ شَرَفَ فلانًا: ریزی له فلان گرتو بهگه ورمی دانا ◊ ومسپی دا ◊ تَشْرَفَ الرَّجُلُ: پیاوکه شهرمقیاب بوو پله و پایهی بهرز بُووه ◊ تَشْرَفَ للشَّيْنِ: چاومروانی شته کهی کرد، به هیوای بوو ◊ تَشْرَفَ للفتنة: توشی فیتنه و ناشوب بوو ◊ تَشْرَفَ الشَّيْنِ: دهستی خسته سهر بروکانی بُو نهوی تیشکی خور نازاری چاوی نه داو بهناسانی شته که له بهرز زوی دووری ببینی.

تَشْرَفَ المَرْقَاةَ وَعَلَيْهَا: چوووه سهر پهیزه و بهرز هکه که ◊ اسْتَشْرَفَ: راست بُووه و خوی بهرز کرده وه ◊ اسْتَشْرَفَ الشَّيْنِ: چاوی هه لپری بُو نهوی له بهرز زاییه وه ببینی ◊ اشْرَافَ الرَّجْمِ: دوگوپچکه و لوت ◊ الشَّارِفُ مِنَ السَّوَابِ: ولاخی پیر ◊ الشَّارِفُ مِنَ الْأَشْيَاءِ: شتی کۆن و عهنتیکه ◊ الشَّارِفُ: گهسکه ◊ الشَّرَافَةُ: دیکوور زموانی دی و مها که شته کهی پین برازینریتته وه ◊ الشَّرَفُ: شوینی بهرز که لینی وه پروانیتته نه ملاو نهولا، دمگوترئ: (هو علی شرف من كذا) ◊ به سهری دا دمروانی و لئی هه وه نزیکه ◊ بهرز زوی شکۆمندی و په سنی ◊ الشَّرِيفَةُ: ژوروی شت ◊ لای سهروی شت ◊ نه گهر بُو بینا و باله خانه به کاربی بهو دیکوور زه خرهقیه به دمگوترئ که له سهروی بینا که وه دروست دمکرئ به مه بهستی رازاندنه وه ◊ یان هه وره بانه ◊ المَشَارِفُ: (مشارف الأرض): بهرز زاییه کانی زموی ◊ تاکه کهی (مَشْرَف) ◊ (مشارف العراق): نهو گونده عهرمبانهی سهر سنوری رشه خاکی عیرافن.

توئ کرد لمبەر خۆر هه‌لی خست تا وشك
 بێته‌وه ◊ **إِشْرِقَ اللَّحْمُ**: گۆشته‌كه‌ی توئ توئ
 کرد لمبەر خۆر هه‌لی خست تا وشك بێته‌وه ◊
 انشَرَقَتِ الْقُرْسُ: هه‌وسه‌كه‌ دوو لمت بوو ◊
 تَشْرِقُ: خۆی به‌ره‌ه‌تاو دا، له‌جێشته‌نگاودا
 له‌بهر به‌رپۆچك دانیشته‌ بۆ ئه‌وه‌ی گه‌رمی
 بێته‌وه ◊ **الإِشْرَاقُ**: په‌یدا بوونی نورو روناکیه
 له‌جیهانی هه‌ست پێ نه‌گراوه‌وه بۆ ناو زه‌مین،
 كه‌ ده‌بێته‌ هۆی په‌یدا بوونی زانسته‌و زانیاری ◊
التَّشْرِيقُ: (ایام التَّشْرِيقِ): سێ رۆژی دوا
 جه‌ژنی قوربان رۆژی (۱۲-۱۳-۱۴) ی مانگی
 ذی‌حجه ◊ هه‌روا به‌ نوێژی جه‌ژنی قوربانیش
 ده‌گوترئ ◊ **الشَّارِقُ**: خۆر ◊ لای خۆر هه‌لات ◊
 ده‌شگوترئ: (أحمر شارق): سورنکی زۆر سوره ◊
الشَّرَاقِي: له‌زاراوه‌ی خه‌لكی میصردا نه‌و
 زه‌وییه‌ به‌ ناوی روبا‌ری نیل نه‌بگرتنه‌وه ◊ كه
 ناو دراو به‌رو بوومی باشی بوو پێی ده‌گوترئ:
 (رَبِّ الشَّرَاقِي) ◊ **الشَّرْقُ**: خۆر ◊ لای خۆر هه‌لات
 ◊ (شَجَرَةٌ شَرْقِيَّةٌ): نه‌و دره‌خته‌یه
 له‌خۆر هه‌لاته‌وه خۆر لێی بدا تا نیومرۆ ◊
الشَّرْقُ: خۆر ◊ (لحم شَرَقٍ): گۆشتی بێ چه‌وری
 ◊ **الشَّرِيقُ**: خۆر هه‌لات ◊ **المِشْرِاقَةُ**: دانیشتیانی
 خۆر هه‌لات ◊ تاكه‌كه‌ی (مشرقي) به‌ ◊ **المِشْرِقُ**: لای
 خۆر هه‌لات ◊ ولاته‌ نیسلا مییه‌كانی خۆر هه‌لاتی
 نیوه‌ دورگه‌ی عمرمبی ◊ **المِشْرِاقان**: خۆر هه‌لاتو
 خۆرناوا (به‌شێوه‌ی ته‌غلیب) ◊ **المِشْرِاقان**:
 تیشكێكه‌ له‌درزی دهرگا و په‌نجه‌رمه‌وه ده‌جێته
 زور ◊ یان ناوه‌ بۆ خودی درزكه‌ ◊ **شَرِكَةُ النَّمْلِ**
 شرکا: شراکی نه‌عه‌له‌كه‌ په‌چرا.

شَرِكٌ فَلَانًا فِي الْأَمْرِ شَرِكًا وَشَرِكَةٌ وَشَرِكَةٌ: فلانكه‌س
 بوو به‌هاوبه‌ش له‌كارمه‌داو بۆ هه‌ریه‌كێ
 له‌هاوبه‌شه‌كان به‌شێکی دیاپكراو هه‌یه ◊ **أشْرِكُهُ**

المِشْرِقِي: شمشیرێكه‌ له‌ولاتی مشارف دروست
 ده‌كړئ یان له‌ویوه‌ ده‌هیندرئ ◊ **شَرَقَتِ الشَّمْسُ**
شَرَقًا: خۆر ده‌ركه‌وت، خۆر هه‌لات.

شَرِيقَ الْمَكَانِ: شوینه‌كه‌ خۆر لێی دا، خۆری
 تێكه‌وت.

شَرِيقَ الشَّيْءِ: شته‌كه‌ تێكه‌ن بوو.

شَرِيقَ لَرْنِه: رهنگی سور بوو.

شَرِيقَ الْبَلْحُ: خورما به‌رسيله‌كه‌ سور هه‌لگه‌را.

شَرِيقَ رَجْه: خه‌جالته‌ بوو، رهنگی سور هه‌لگه‌را.

شَرِيقَ الدَّمِ بَسْدَمَهْ: خوینه‌كه‌ ده‌ركه‌وتو و په‌وان بوو.

شَرِيقَ فِلَانٍ بِالْمَاءِ: فلانكه‌س به‌ناو قورگی گه‌را،

ده‌گوترئ: (شَرِيقٌ بَرِيقُهُ وَشَرِيقُ الْمَوْضِعِ بِالْمُهْل): ده‌می

په‌بوو له‌ تف ◊ شوینه‌كه‌ په‌ربوو له‌خه‌لكو

ته‌نگه‌به‌ر بوو ◊ **شَرِيقَتِ الْأَلَّةِ**: نامیزمه‌

(مه‌كینه‌كه‌) به‌سوته‌مه‌نییه‌كه‌ی خنكا ◊ **شَرَقَتِ**

الْأَرْضُ: زه‌وییه‌كه‌ به‌هۆی ناو دیرنه‌كردنی بوو

به‌سوته‌مه‌رۆ ◊ **أشْرَقَتِ الشَّمْسُ**: خۆر له‌ناسۆوه

ده‌ركه‌وتو گزنگی خۆی به‌زه‌موی دا بلاو

كرده‌وه، ده‌شگوترئ (أشْرَقَتِ الْأَرْضُ): زه‌وی

به‌تیشکی خۆر روناك بۆوه ◊

أشْرَقَ وَجْهَهُ: روخساری دره‌وشایه‌وه جوانی لێ

ده‌تكا ◊ **أشْرَقَ الْبَلْحُ**: به‌رسيله‌ خورماكه‌ سور

هه‌لگه‌را ◊ **أشْرَقَ الْقَوْمُ**: خه‌لكه‌كه‌ كه‌وته‌ن كاتی

خۆر هه‌لاتنه‌وه ◊ **أشْرَقَ فَلَانًا**: قورگی فلانكه‌سی

گه‌راندا ◊ **أشْرَقَ الشَّرْبُ بِالصَّبْغِ**: زیدمه‌روی كرد

له‌بۆیه‌كردنی هوماشه‌كه‌دا ◊ **شَرِيقُ**: لای

خۆر هه‌لاتی گرت ◊ **شَرَقَتِ وَجْهَهُ**: ده‌مو چاوی

كه‌شایه‌وه جوانی لێ تكا ◊ **أشْرَقَتِ الْأَرْضُ**:

زه‌وییه‌كه‌ بێ به‌روبووم بوو، ناوی لێ په‌راو بوو

به‌سوته‌مه‌رۆ ◊ **أشْرَقَ اللَّحْمُ**: گۆشته‌كه‌ی توئ

◊ (مال مشترك): مائیکى ھاوبەشە زیاد لە خاومنیکی ھەبە.

شَرْمَ الشَّيْءِ شَرْمًا: لەلاوہ شتەکی دادی، دەرگوتی: (شرم آنفە و شرم اذنە): لەلای سەرووی لێی بێرێ کەمیکی لێ کردموە.

شَرْمَ لَه مِنْ مَالِهِ: لەمال و سامانی خۆی شتیکی کەمی دایە.

شَرْمَ شَرْمًا: درزی بێرە، قەلشا، دەرگوتی: (شَرْمُ الْجِلْدُ): پێستەکە قەلشت ◊ (شَرْمُ نَوَاحِي الْكِتَابِ): قەراخی کتێبەکە شەقار شەقار بوو ◊ الشَّرْمُ: ھەر درزو دەلاقەمبەک لەدیوار یان لەکیو دایب و داخراویب ئەم دیوار دیوونەبێ ◊ الشَّرْمُ فِي الْبَحْرِ: بەمانا خلیجی دەریا (قوناو) دێ ◊ شَرْمَتُهُ: بێرەوہ ◊ الشَّرَائِقُ: کاز؛ توێزی مار کەسالانە فریسی دەدا ◊ الشَّرْتَلَةُ: قۆزاخە؛ پەردەبەکی چنراو لەھەودای باریک بێرێ چێر و جانەوەر بەدەوری خۆی دا دەبێچن بۆ پارێزگاری کردنی بۆ نموونە کرمی ئاوریشم.

شَرِي إِلَى الطَّعَامِ وَغَيْرِهِ: حەزێ لەخواردن کرد زۆر بۆی چێس بوو (فەو شەرە و شَرَاهَانُ ھەي شەرە و شەری) ◊ شَرَاهُ شَرِي: فرۆشتی ◊ بەنرخ و بەھای خۆی شتەکی ھەنگرت.

شَرِي اللَّهُ فَلَانًا: خودا فلانکەسی توشی نەخۆشی خەپۆلکە کرد.

شَرِي فِي الْأَمْرِ: توند رەوی لەکارمەدا کردو زۆری لێ کۆلیەوہ ◊ بەتوندی تێ نووسا و خێرا ھەنگاوی نا

شَرِي الْبِرِّ: بروسکەکە روناکی و تیشکەکی درێژە کێشا ◊ شَرِيَتِ الْعَيْنُ بِالْمَعِ: چاو بەریز فرمیسی رشتن.

في أمره: خستیە ناو کارمەکیەوہ ◊ کردی بەھاوبەش، دەرگوتی: (أشرك بالله): ھاوێلی بۆ خودا دانا، شتی تری کرد بەھاوبەشی خودا لەخودایەتی و دەسەلات دا ◊ أشرك النمل: شیراکی بۆ نەعلەکە دروست کرد ◊ شارکە: ھاوبەشی کرد، بوو بە ھاوبەشی، دەرگوتی: (فلان يشارك في علم كذا): فلانکەس لەفلان زانست دا ھاوبەشی ھەبە شتیکی لێ دەزانێ ◊ شَرِكٌ بَيْنَهُمْ: کردنی بەھاوبەش ◊ شَرِكٌ النَّمْلُ: شراکی بۆ نەعلەکە دروست کرد ◊ اشترك الأمر: کارمە تیکەل و پیکەل بوو ◊ اشترك فلان في كذا: فلانکەس لەفلان پەرۆژەدا ھاوبەشی کرد شتیکی پارە خستە ناو پەرۆژەکەوہ بۆ ئەوێ سودی لێ وەرگرت، دەرگوتی: (اشرك في الصحيفة أو في السكة الحديدية) ◊ اشترك الرجلان: ئەو دوو پیاوہ بوون بەھاوبەشی یەکتەر ◊ تشارکا: ھاوبەشی یەکتەیان کرد ◊ الإشتراكية: رێبازێکی سیاسیی و ئابورییە پەپەرەو پەرۆگرامی ئەومێ دەولەت نامێرو کەرەسە و مەبەرەتێن کۆنترۆل بکا و سەرۆکاریان بکا و بەشێوی ئەدالەت بەرو بوومەکیان بەسەر دانیشتوانەکان دا دابەش بکا یەکسانی بخاتە ناو کۆمەڵگاوە ◊ (لەپراستی) ئەوہ ھەر قەسیمی و چەواشەکردنی جەماوەرەو لەواتە دا شتیکی تەرە) ◊ الشَّرِكُ: شیراکی نەعل کەدەکەوێتە پەشتەبێ ◊ الشَّرِكُ: بەمش و بار ◊ بێرۆی فرەخواویی.

الشَّرِكُ: داوی نیچەرەوان ◊ الشَّرِكَةُ: گرتبەستیەکی لەنێوان دوو کەس یان زیاتر بۆ ئەنجامدانی پەرۆژی ھاوبەش ◊ الشَّرِكُ: (رجل مشترك): بیاویکی خەمۆکە، قەسە لەگەل خۆی دماکا ◊ (لفظ مشترك): وشەیکە زیاد لەمانایەکی ھەبە

گه ورمترين همسارمى گه پړوكه ۵ له چرړوك و
 نه فسانه كان دا به گه ورمى خوداكانيان داناوه.
 شَرَبَ الحَيوانُ شَرِباً: حميوانه كه كزو لاواز بوو.
 شَرَبَ المكانُ: شوپنه كه رښه و كرپن بوو ۵ (فهو
 شازب) ۵ شَرَبَ الحَيوانُ: حميوانه كه كزو لاواز
 كرد ۵ زير بارى كرد ۵ الشَّرِبُ: په لهدار پيش
 نه وى راسته و پاسته كرابن.
 شَرَزَ الجبلُ شَرَزاً: حمله كه ي بادا.
 شَرَزَ فلاناً راليه: به تيله ي چاو سهيرى كرد،
 به زورى له كاتى رق هه لسان و تورمبون دا
 رووهددا.
 شَرَزَ بالسنان: زميرى لى دا له راست و چمپ،
 به مسره رمب هه لا هه لاي كرد ۵ تَشَارُوا:
 به تيله ي چاو سهيرى په كتر يان كرد، خيسه يان
 له يه كتر كرد.
 اسْتَشْرَزَ الجبلُ: حمله كه گشت بوو زورى باخوارد ۵
 امرؤ القيس دهلى: (غذا اثرها مستشزرات الى
 الملا) ۵ اسْتَشْرَزَ الجبلُ: حمله كه ي زور بادا ۵
 گشتى كرد ۵ الشَّرْزُ: سمر كړدنې درېدومى و
 نه وى ستى، ته ماشا كړدن و خيسه لى كړدن،
 به چاوى ته ماشا كړدن.
 شَرِنَ شَرناً: نيشاتى په يدا كړد، به ردموام بوو
 له سمر نيش و كار ۵ ماندو بوو له نيش كړدن ۵
 تَشْرُنَتُ الأرضُ: دهماره رښو و به ردمه زړونى
 زمويه كه درېز بووه ۵ تَشْرُنُ الشَّيْءُ: شته كه
 پته و بوو ۵ تَشْرُنُ الأمرُ عليه: كارمكه ي لى
 قورس بوو، بوى نه منجم نادرى ۵ تَشْرُنُ للأمر:
 خوى يو كارمكه ناماده كرد ۵ تَشْرُنُ قَرْنه:
 هاوشانه كه ي خوى بوړدا، به سمرى دا زال بوو ۵
 تَشْرُنُ الشَّاءُ: ممرمكه ي خسته سمر زموى
 بوئه وى سمرى بېرى ۵ الشَّرْنُ: پارچه زموى

شَرِي الْجِلْدُ: بېستى خرپولكه ي دمردا ۵ (فهو شَرِي) ۵
 اشْرَتِ الشَّجْرَةُ: درمخته كه په لكه گه لاكانى
 له زموى خشان به ناوى دا بلا و بوونه وه ۵ اشرى
 القومُ: خه لكه كه خوږيان شوي بهاند به كومه لى
 شورات ۵ اشرى بين القوم: شمرو ناشوبى خسته
 ناو خه لكه كه وه ۵ اشرى الشَّيْءُ: شته كه ي خوار
 كرده وه ۵ اشرى فلاناً بكنا: به فلان شت
 فلانكه سى هه لنا بو كړدنى شتيك ۵ شاره
 مشارة و شراء: پتى فروشت مامه لى له گه ل
 كرد ۵ زور توند رښوى كرد له كيشه و
 نيزاعه كه ي دا ۵ اشتره: به به هاو نرخى خوى
 شته كه ي و مرگرت ۵ لى كرى ۵ تَشْرَى القومُ:
 خه لكه كه بلا و ميان لى كرد ۵ چوونه نيو پېرو
 تا قمى شورا ته كانه وه ۵ اسْتَشْرَى: خرپولكه يان
 مي كوته ي جهسته ي زور بوون ۵ اسْتَشْرَى الشَّرْءُ
 ار الداءُ: شمرو نازاومكه يان دمردمكه په رمى
 ستاند لهوزه دمرجو ۵ الشَّارِي: كړيار ۵
 فروشيار ۵ كه ستيك له بهر خاترى خودا خوى
 جانفيدا بكا، خوږيكاته قوربانى ۵ الشَّرِي: بلقى
 سورن و مكوو فلس و بهنجايى و شتى وا له سمر
 جهسته په يدا دمجن خرويان تيدا يه و نازار پشيان
 هميه ۵ كيوو كمز ۵ شوپننيك شيرى زور بى،
 دمگوتري: (هم أسد الشرى): نموان نازاو
 به جهرگو مگردن ۵ ناوچه ۵ شَرِي الشَّيْءِ:
 و مكوو نه و شته ۵ هاوتاو هاوشيوه شت،
 دمگوتري: (هو لا يملك شرى نقر) ۵ نه و پياوه
 دارى تو يكله خورما يه ك نيه، همزارو
 لاهه و ته يه ۵ الشَّرِي: كاله كه مارانه ۵ نه مامه
 خورما كه به هووى دنكه كه يه وه بېروى ۵
 تاكه كه ي (شَرِي) ۵ الشَّرِيان: نه و رښه يه خوږين
 له دله وه دابمش دمكا بو جهسته ۵ الشَّرِيه من
 النساءُ: نافرمتيكه همركچى بېن ۵ المُشْرِي:

نهگمیشتوی شهقار بوو ۵ گوشتیک تهرایی پتوه
 نهمینو خمریک بی وشک بیتهوه ۵ الشَّم:
 شتیکه دمهاردی و زور ورد دمکری بؤ دمرانی
 چاو بهکار دمهیندری یان بؤ بههیزکردنی
 بینایی چاو ومکوو کل لهچاو رادمدری.
 شَصَبَ العیشُ: زیان و گوزهران ناخوش بوو، کهمو
 کوری تیکهوت ۵ (فهر شاصب).

شَصِبَ المکانُ شَصَبًا: شوپنهکه بی بهروبووم بوو.
 شَصِبَ الأمرُ: کارهکه فورس بوو ناستهنگی هاته
 پیش ۵ الشَّصْبُ: کهمو کوری و گرانی و زیانی
 کولله مهرگی ۵ الشَّصِيبَةُ: بهمانا (الشَّصْبُ) دی.
 شَصَرَ الثَّرُ: کهلهگا کئیویبهکه بهشاخهکانی شهره
 قوچی کرد.

شَصَرَ فلاناً بالمرح: بهرمب لهفلانکسی دا ۵
 شَصَرَتِ الشَّرْکَةُ فلاناً: چقلهکه لهفلانکس
 راجوو.

شَصَرَ الثَّرِبُ: قوماشهکی بهتههتی گهوره گهوره
 دروو ۵ تهقهلهکانی لیک دورو بون ۵ الشَّاصِرُ
 من الطباء: ناسکیک پی بگاو هیزو توانای
 بازدان و راکردن بهیدا بکا، یان بگاته نهو
 ناسته شهره قوچ بکا ۵ الشَّاصِرَةُ: مینیهی
 (الشَّاصِر) ۵ داویکه درهندهی پی کهمهند
 دمکری ۵ الشَّصَارُ: تهختهداریکه دمکریته لوتی
 حوشترموه بؤنهوهی چلهو خوش بی ۵ الشَّصْرُ
 من الطباء: بهمانا (الشَّاصِر) دی.

شَصِيَّ فلان شَصًا: فلانکس بهتوندی دهستی
 بهسمر شتهکهدا گرت ۵ ددانی خووی لی
 چیرکردون و بهری نادا ۵ شَصَّتِ الناقَةُ و فرها:
 حوشترمه شیری وشکی کرد یان شیری کهم بوو
 ۵ شَصَّتِ السنَةُ: سالمکه بی بارانی و گرانی و

رہق، دهماری پتهو توند رهوشت، تورپو ترپو،
 سمر رهق ۵ الشَّرْنُ من الشَّيْ: تمنیشت و نهملاو
 نهولای شت، دهورو بهری شت ۵ دوریسی ۵
 الشَّرْنُ: ناوجه ۵ لای شت ۵ نزیك شت.

شَصَعَ الشَّيْ شُرْعًا: شتهکه دورو کهوتهوه، دورو
 بوو، دمگوتری: (شَصَعَ فلان عن بلدہ و وطنه):
 فلانکس لهخاک و ولاتی دورو کهوتهوه.

شَصَعَ بفلان: فلانکسی دورو خستهوه.

شَصَعَ النملُ: تیلمه چهرمی بؤ نعلکه دانا بؤ
 نهوهی قامکی قاجی تی بکا لهرویشتن دا
 نعلکهکه بهقاجیبهوه ههلبس ۵ شَصِعَتِ النملُ:
 نعلکهکه تیلمه چهرمهکهی پچرا، نهو تیلمه
 چهرمه قامکی قاجی تی دمکا پچرا ۵ اَشَصَعَ
 النملُ: تیلمه چهرمی بؤنهعلکهکه دروست کرد ۵
 اَشَصَعَ الشَّيْ: شتهکهی دورو خستهوه.

شَصَعَ النملُ: تیلمه چهرمی بؤ نعلکهکه دروست
 کرد واته دمق بهمانا (شَصَعَ النمل) دی ۵ الشَّصَعُ:
 تیلمه چهرمیکه بهدیوی سهرموهی نعلکهوه
 چهسب دمکری و شوینی پهنجهی قاجی لی
 دروست دمکری بؤنهوهی پهنجه گهورهی قاجی
 تی بکری و لهرویشتن دا نعلکهکه بهقاجهوه
 ههلبس ۵ الشَّصَعُ: قهراخی شوین، نهمبرمو
 بهری شوین، دمگوتری: (نزلوا بِشَصَعِ الوادي):
 لهلایهکی شیومکه دابهزین ۵ (نزلوا بِشَصِي
 الصحراء): لهم سهرمو سهری سارایهکه ههلیان
 داو نیشته جی بوون.

الشَّصَعُ من الأرض: شوینی تنکه بهری زهوی.

شَصِعَ المالُ: باقی ماندهی مال، بهرماوه، دمگوتری:
 (له شَصَعُ مال): پیاویکی مال خو شهویستهو باش
 سهرو کاریی دمکا ۵ الشَّصِفُ: نانی وشک،
 کولیرهی رهق ههلاتوو ۵ الشَّصِيفُ: خورمای

قات و هری بوو ۵ شصت المیشت: زیانو
گوزمران ناخوش بوو.

شعی فلاناً عن الشین: فلانکسی له شتهکه
دورخستهوه لری مهن کرد ۵ اشنه عن
الشین: بهمانا (شصه) دئ، ۵ الشین: ناسنیکی
سمر هولابه ماسی بی دمگری ۵ الشصو من
النوق: حوشتری کهم شیره ۵ (الشصو من
السن): سالی بی بارانی و قات و هریبه.

شعما السحاب شعراً: هومرکه بهرز بووه ۵ شصت
القرية: کوندمکه پربوو لهناو همنگلهکانی بهرز
بوونهوه.

شعما بصراً: جاوی بهملوق وستا ۵ شصت عینه:
جاوی تیل روان بوو، خیل بوو، روی
لهشوینیکمو جاوی لهشوینیکمی تر.

شعما الميت شعراً رخصياً: مردومکه هاوسا ۵
دمست و قاجی بهرز بوونهوه ۵ اشنی بصراً:
جاوی بهرز کردموه ۵ الشصو: چورتمو ناخوشی
۵ سیواک.

شعماً الزرع شطناً رشطياً: کشت و کالهکه چروزی
کرد درهختهکه چروی کرد ۵ شطنت الأم بالولد:
دایکهکه مندالی بوو.

شعماً الزرع: بهمانا (شطاً) دئ، دمشگوتری: (اشطات
الشجرة بفصرنها): درهختهکه چروی کرد ۵
(اشطاً الرادي): دۆلکه لافاوی لی ههلسا ۵
شاطاته: من لمبمر روبارو نهو بهوبمر
روبارموه رۆبشتین ۵ شاطن النهر والرادي:
قمراخ چۆم کمنازی شیو ۵ الشطه: نهمامی
درمخت ۵ چروی درمخت ۵ گهلای درمخت
لهسمرفتای دمکهوتنی دا.

شعماً النهر والرادي: کمنازی روبارو شیوو دۆل.

شعطب عنه شطباً: لئی لا دا.

شعطب الأديم: چهرمهکهی ههئدری.

شعطب الكاتب الكلمة: نووسهرمهکه وشهکهی
کوزاندموه.

شعطب القاضي الدعوى: قازی داواکهی چمرت
کردو لهلیستی داواکان دمری هینا لهبمر
هۆکاریکی یاسایی ۵ شطب: زیندمرۆبی لهمانای
(شطب) دمکههینئ، دمشگوتری: (شطب العمل):
کارمهکهی کۆتایی بی هینا ۵ شطب اللحم:
گۆشتهکهی تۆئ تۆئ کرد، ههلاشتیهوه ۵ شطب
السيف جسمه: شمشرمهکه شوینکهی لهجهستهدا
جئ هیشت ۵ إنشطب الماء: ناومکه پهمان بوو ۵
الشاطب: (طریق شاطب): رنگای خوارو پیچاو
پیچ ۵ (مکان شاطب): شوینی دوور ۵ (رمية
شاطبة): هاویشتنیک نامانج نهپیکئ، لهدهورو
بهری نیشانهکه بدا ۵ الشطب: (شطب السيف):
نهو خمت و هیلانمن کهومکوو جهوهمر
لهشمشرمهکهدا دمبندرین ۵ تاکهکهی (شطب)
الشطب: دریزی رموش جوان ۵ لهزاراوی
ژمیریاری و دهفتمر داران دا بریتییه له
دیباریکردن و تۆمارکردنی مهسروقات
لهدهفتمری تابهتی داو داگرتنی له بودجهی
بهسهندکراو دا ۵ الشطبة من الشين:
پارچههکه لهشت بهدریزایی بپرئ و مکوو
تلیشه دار، تیتۆله هوماش ۵ هیلیکه بهسمر
نوسراوه ههلهکهدا دهیندرئ، وادمبی دو هیلی
پاست و چپ بهکاردهیندرین ۵ الشطبية: نهو
پارچه تیلمه چهرمهیه بهدریزی دمپرئ ۵
یان همرشتیکی لهوچۆره.

شطح في السیر ار في القمل: زۆر دوور کهوتهوه،
زۆری گوت.

الشُّطْحَةُ: قسهو کردهومی ناقولاً

شَطْرَ الرَّجُلِ عَلَى قَوْمِهِ شَطْرًا وَشَطْرًا: بپاوهکه
بمشره و ناخوشی قهومهکهی خوی نارهحمت
کرد.

شَطْرَ عَنِ الْقَوْمِ: لهخه لکهکه جیابووه بهرق
هه استاوی.

شَطْرَ الشَّيْءِ شَطْرًا: شتهکهی لمت کرد، دابهشی
کرد، کردی به دوو بهش.

شَطْرَ الْغُرْبَةِ: گوانیکی نازه له شیردمرکهی دوشی و
گوانهکهی تری نه دوشی ۵ شَطْرَةُ الشَّيْءِ:
شتهکهی کرد به نیوه ۵ شَطْرُ الشَّيْءِ: بؤ همر
نیوه دپره شیرتک نیو دپره شیرری خوی
خسته سهر جامه شیرمهکه ۵ الشَّاطِرُ: به دخوو
دل بیس و خراپه کار ۵ به لای صوفیه کانه وه
که سینک دصست پشخه ریو بؤ لای خودا
به له بکا ۵ زیرهک و لیها توو دهست رنگین ۵
الشُّطْرُ: نیوهی شت، به به شیکشی دمگوتری ۵
ناحیه و لای شت.

شَطْرُ الْبَيْتِ مِنَ الشَّعْرِ: نیوه دپری شیرمهکه ۵
الشُّطْرُ: دمگوتری: (ثوب شطور): قوماشهکه
لاپهکی پانیه کهی له لاکهی تری زیاتره ۵
الشُّطْرُ: دوور، دمگوتری: (منزل شطير و بلد
شطير): مهنزل گایهکی دوور ولاتیکی دوور ۵
غریب و عننتیکه ۵ شَطِهَا الشَّيْءِ: نیوهی شت ۵
الشُّطْرِيَّةُ: نانیکه دوو توئی دمگری و پیخوری
تیدمگری و مکوو شلکینه، که لانه، کوبیه شامی ۵
المشطور من العجز: به مانا (الشطيرة) دئی ۵
یاسایهکی شیربیه نیوهی شیرمهکه له جووری
(السريع) یان (الرجز) بی له هموو شیرمهکه دا
ره چاوی بهک سهرهوا دمگری ۵ الشُّطْرُجُ:
یاریه که له سهر پارچه تخته بهک (که

شعصت و چوار چوارگوشه ی تیدابه) نه منجام
دمدري، لاسایی دوو دموتتهی به شمپهاتوو
له گه له یه کتردا دمکرتتهوه، سی و دوو پارچه
تیدا به کاردمهیندري که نمونهی دوو مه لیک و
دوو وه زیرو نه سب سوارو قه لای و فیل و
سمریازمهکانن، له بینه رخت دا یاریه که هیندبیه.

شَطْفُ شَطْرًا وَشَطْفًا: دوور کهوتتهوه، دمگوتری:
(شطت الدار): ماله کهی دوور بوو ۵ (شَطُّ فِي
الْأَمْرِ): زور له کارمه که ورد بووه وه که لیکی
نه مندیو نهو دیو کرد زیاد له پنیوست لی
کولیتهوه، دمگوتری: (شَطُّ فِي الْمَسَاوِمَةِ):
له مامه نهو دان و سان دا زوری هینا و برد ۵ (شَطُّ
عَلَيْهِ فِي حِكْمَةٍ): له برپارمه کهی دا سته می لی
کرد ۵ أَشَطُّ: دوور کهوتتهوه، دمگوتری: (أَشَطُّ
فِي الصَّحْرَاءِ): له سارادا زور دوور کهوتتهوه ۵
(أَشَطُّ فِي الطَّلَبِ): زوری له داوا که کولیتهوه یان
زوری داوا کرد ۵ (أَشَطُّ فِي حِكْمَةٍ): سته می
له برپارمه که دا کرد ۵ شَاطُءٌ: له سته مو زیان پی
که یاندن دا به سهری دا بالآ دهست بوو.

شَطَطٌ: زنده رؤی کرد له دوور کهوتتهوه دا ۵
إِشْتَطَّ: دوور کهوتتهوه ۵ (إِشْتَطَّ فِي حِكْمَةٍ):
له برپارمه کهی دا سته می کرد ۵ الشُّطَاطُ: دوری
۵ دریژی و هه ندام ریک و پیکی.

الشُّطُّ: که ناری روبار.

شَطْفَ عَنِ الشَّيْءِ: وازی له شته که هینا لی
دوور کهوتتهوه.

شَطْفَ الثَّرْبِ: قوماشه کهی شت ۵ الشُّطْرُفُ:
دمگوتری (نبة شطوف): نیازتیکی دووره ۵
الشُّطْفَةُ: پارچه ۵ الشُّطْرُفُ: له بواری ماتماتیک
دا بریتیه له وهی قه بارمه که دوو کهرت بکری
به نه نندازمه که بنکه کهی به رامبر به کیک

شَطْفَ العیشُ: زبانی ناخوش و پرکهم و کوری
بوو.

شَطْفَ الحلق: پرورشی ناشیرین بوو (فهر شظیف)
◊ الشَّطْفُ: نانه سوتاو ◊ پارچه دارنکی بچوک
ومکوو سنگ ◊ الشَّطْفُ: جورتمو ناخوشی ◊ پل
هه لاندانی گوشت لهبنکی نینو ک و نهملاو
نهولای.

شَطْفِي العردَ و غمرُ شَطْفِي: عودمه که قلیشاو دوو
کهرت بوو.

شَطْفِي القرم: خه لکه که بلاومیان لی کرد.

شَطْفِي الفرس: نئیسقانی خوار نه زنوی نه سپه که
نه خوش کهوت ◊ اشْطَاءُ: پریشکی نهو شته ی
ری کهوت ◊ پارچه ی نهوی لی درا ◊ شَطْفِي
الشیئ: شته که ی پارچه پارچه کرد ◊ شَطْفِي
القوم: خه لکه که ی پهرته وازه کرد ◊ تَشَطْفِي
العرد: عودمه که کهرت کهرت بوو، دهگوتری:
(شَطْفِي الصَّدْفُ عن اللؤلؤ): تویکنی
مرورایه که فه لشی و دهنکه مرارایه که
دهر کهوت ◊ تَشَطْفِي القوم: خه لکه که بلاومیان
لی کرد ◊ الشَّطْفِي: نئیسقانی که به نه زنوی
نه سپه وه لکاوه ◊ دست و پیومندی هوزو خیل
لهبنه چه و نمزادا لهوان نین و به غه واره حسیب
دهکرین ◊ الشَّطْفِي: نئیسقانی بچوک که به ددهو.

نئیسقانی ناوزمنگی هاچه و میه ◊ پارچه و پریشک
که له قه باره ی ره هوه ببهرن ◊ به زوری
بؤ پارچه ی تفه منه نی و گولله توب و شتی وا
به کارده هیندری.

شَعْبَ الشیئ شَعْباً: شته که لیک بؤوده پارچه
پارچه بوو ◊ تهقیبه وه.

شَعْبَ الیه: نازروی کردو هزی لی بوو.

شَعْبَ عنه: لیبی دوور کهوت هوه.

له قاعیدمکانی نمب و اته فهیزن بی ◊ شَطْنَت
الدار شَطْرناً: خانومه که دوور کهوت هوه، دهگوتری:
(شَطْن عنه): لیبی دوور کهوت هوه ◊ (شَطْن صاجِبَه
شطناً): به پیچه وانه ی ممبهستی هاوه له که به وه
جولایه وه.

شَطْن الدابة: و لآخه که ی به مته تی دریز به سته وه،
یان و لآخه که ی به حه بلی دریز شته که دا
شَطْن: ومکوو شهیتانی لی هات، یان کرداری
شهیتانی کرد ◊ تَشَطْن: به مانا (شَطْن دئ)
اشْطَنَه: دووری خسته وه ◊ الشَّطْن: حه بلی دریز
که له بیر ناوی بی هه لده هینجندری، یان و لآخی
بی شته که دهری ◊ الشَّطْن (بتر شطون): بیری
قول ◊ (بفر شطون): سمه فرنکی دورو نیازو
ممبهست دووره ◊ (رمح شطون): رمبی دریزو
خوار ◊ (حرب شطون): شهر ی ترسناک و
خویناوی و ناخوش ◊ الشیطان: گیانی شهر و
نه گبت و گومرا کهر ◊ همر که سیک بی فهرمانی
خودا بکاو فساد بلاویکاته وه ◊ ماری زهراوی
هیس و زینه خرو ◊ بی ناشیرین کردنی شت
دهگوتری: (کانه وجه شیطان): روخساری ده لیبی
روخساری شهیتانه، یان دهگوتری: (رأسه رأس
شیطان): سهری ده لیبی سهره شهیتانه ◊ ههروا
دهگوتری: (رکبه شیطان): شهیتان سواری شانی
بوو ◊ شهیتان چوو که لله میه وه ◊ (نزع عنه
شیطان): شهیتانه که ی له که لله ی دابهزی یان
له که لله ی شهیتان هاته خوار ریبازی ناشتی و
بارقولی و هیمنی ره جاو کرد ◊ شیطان الفلا:
تینوایمتی ◊ شیطان الشاعر: جندو که ی شاعر ◊
له سهرده می نه زانی دا بریوایان و ابو و هموو
شاعر ینک جندو که ی ههیه و فیری شعیری دمکا.
شَطْفَ الشجر: دره خته که به هو ی کهم ناودانیه وه
وشک بوو.

ئادەمیزادی زۆر بىمەك زامان ناخاوتن بىكەن ۵
 الشَّعْبُ: شىوو دۆل، نزمابى نىوان دوو كىو ۵
 رىنگا ۵ پىرەوى ئاۋ لەزىر زىمى ۵ شَعْبَانُ:
 مانكى ھەشتى سالى قەمەرىي ۵ الشُّعْبَةُ:
 كۆمەلەشت ۵ پارچە كە قاپو قۇرى و شتى
 شكاوى لەوچۇرى پى چاك دەكرى ۵ لىقى
 درەخت ۵ الشُّعْبُ: پەنجەكانى دەست و قاچ، پان
 پەل و نوكى نامىرى و مگوو سىلك و شەنەو شەو
 ھەنجەو شتى وا، دەگوترى: (شُعْبُ السُّود): شتىكە
 و مگوو مقاش دووسى نووكى بەسەرەمىيە، لەكاتى
 گۆشت سورگىرنەو ھەدا گۆشتەكەي پى تىك
 ھەلەدەرى و ونچر و نچر دەكرى ۵ (شُعْبُ الدھر):
 بارو دۇخەكانى رۇزگارو گۇرانكارىيەكانى ۵ (شُعْبُ
 الصدر): بۇرىيەكانى ھەناسە لەناو سىيەكان دا ۵
 (النزلة الشُّعْبِيَّة): ھەوكردى بەردەي رىرەوكانى
 ھەناسە ۵ شُعْبُ: ناۋىكە لەناوكانى مردن،
 دەگوترى: (شُعْبَةُ الشُّعْبِ): مردن تەفرو توناي
 كرد ۵ الشُّعْبِيَّة: نەزەو بىرو باومپىكى
 دەمارگىرى نەتەو بەرستىيە لەسەردەمى
 عەباسىيەكان دا بەردى سەند دۇ رىزلىنان و
 پاساۋ دانەو ھەي رەگەزى عەرەبە بەسەر
 نەتەوكانى تردا ۵ ھەروا ناوہ بۇ ھەلگىرانى
 ئەو بىرو باومپە ۵ تاكەكەي (شەمبى) يە ۵
 الشُّعْبِيَّة: لەبواری بەزىشكى دا رىرەوئىكى
 ھەوايىيە لەناو سىيەكان دا ۵ ھەروا ناۋى
 شوپنىكە لەباشورى عىراق نىك بەسەرە،
 لەسەرمى ھاتنى ئىنگلىزىمکان بۇ داگىرگىردى
 عىراق ۱۹۹۵م شەپكى بەناۋ بانگى تىدا گراۋە
 شىخ مەحمۇدى حەفەيد بەلەشكىرىكى
 پىكەتوۋ لەجەنگاۋەرانى كورد ھاۋبەشى ئەو
 شەپكى كىردە ۵ الشُّعْبُ: نامىرىكى كونكرىدە
 بەكاردەھىندى بۇ چاككرىدە ھەي قاپو قاچاخ

شَعْبُ الشَّيْ: شتەكەي پارچە پارچە كرد ۵ وادىي
 بۇماناي پىچەوانەي لىك بوونەو ھەو تەقىنەو ھە
 بەكاردەھىندى، دەگوترى: (شُعْبُ الصُّدْع):
 شتە تەقىۋو درزىر دەكەي پىكەو ھە
 نووساندەو ھە.

شَعْبُ الرَّجُل: پىاۋمەكە ناۋشانى پان بوو.

شَعْبُ الظُّبْي: ئاسكەكە نىوان شاخەكانى پان بوون
 ۵ اَشْعَبُ الشَّيْ: ھەلشاۋى شتەكەي چاك
 كىردەو ۵ شُعْبُ الرِّزْع: كشت و كالمەكە پەلەپەلە
 بوو دىراۋ دىراۋ بوو ۵ شُعْبُ الأَمْر: كارمەكى
 بەشەبەش كرد ۵ شُعْبُ الإِنَاء: ھەروە: درزى زەرف و
 مەنجەل و قاپەكەي چاك كىردەو ۵ اِنْشَعَبَ:
 بلاۋو پەرتەوازە بوو، دەگوترى: (اِنْشَعَبَتْ
 أغصان الشجرة): پەل و لىقى درەختەكە بلاۋو
 بوونەو ۵ اِنْشَعَبَ النهر: روباۋمەكە بەشەبەش
 بوو ۵ (اِنْشَعَبَ الطريق): پىنگاكە دابەش بوو، رى
 رى بوو، بوو بە دوو پىيان و سى پىيان ۵ اِنْشَعَبَ
 عنہ: دورگەوتەو لىقى، دەگوترى: (اَلشُّعْبُ
 القولُ بصاحبه): قەسكە سەرنجى كاپراي خاۋمى
 لەمانايەكەو ھە بۇ مانايەكى تر برد ۵ تَشَعَّبَ:
 پارچە پارچە بوو، بوو بە چەند بەش ۵ تَشَعَّبَ
 الرِّزْعُ وھروە: كشت و كالمەكە پەلەپەلە بوو ۵
 اَشْعَبُ: پىاۋئىكى نازادكراۋى ھەزەرتى عوسمان
 بوو لەمەدەينە، زۆر چاۋ چىنۇك و بەتەماچ بوو
 بۇ تە نمونەي تەماچكارى و لەپەندا دەگوترى:
 (أَطْمَعُ من أشعب): فلان لە ئەشعەب بەتەماچ
 ترە، پان دەگوترى: (طمع أشعبي) ۵ الشُّعْبُ:
 نەتەو ھە، كۆمەلە زۆر كەلەنەزادا بچەنەو ھە
 سەرباۋكەيلىك و لەھوزو خىل بەرەراۋانرە، پان
 كۆمەلەكە ئادەمیزادى زۆرن و پەپىرەمى يەك
 پاساۋ رىساي تاپبەتى دەكەن ۵ پان كۆمەلەكە

شَعْرَ فُلَانٍ: فلانكس شيعرى گوت.

شَعْرَ لِه: شيعرى بؤ گوت.

شَعْرَ بِه شَعْرًا: هستى پيكرودو پي زانى.

شَعْرَ فُلَانًا: لمشيردا زال بوو بهسريد، بؤرى دا.

شَعْرَ الشَّيْنِ شَعْرًا: كوك و موى كرده ناوكمفى

شتهكه، دمگوتري: (شَعْرَ الخُفِّ): موى كرده

ناواخن و ناوكمفى خوفهكه.

شَعْرَ شَعْرًا: موى زورو درنژ بوون (لهو اشعر

وهي شعراء).

شَعْرَ فُلَانٍ شَعْرًا: فلانكس مهلهكهى شيعرى

لهلاپيدا بوو، شيعرى جوان و نايابى گوتن

أشعر الغلام والجارية: كورو كچهكه لهكاتى

پيگهيشتن و باقى بوون دا موويان لهسمر

جهسته پيدا بوو (أشعر القرم: خهلكهكه

دروشميكيان بؤ خويان دانا (أشعر الشين

الشين: شتهكه بهشتهكهوه نووسا، پان

تيكهلاوى بوو (أشعر الأمر: شتهكهى بلاو

كردموه (أشعر فلانًا: پؤشاك و شيعارى تايبهتى

لهمير فلانكس كرد (أشعر فلانًا الأمر وبالامر:

كارهكهى بهفلان زاناند (شاعرة: شهره

شيعريان كرد، لمشير گوتن دا پيشپرگيان

كرد، بهشيعر بهرهلهستى شيعرى نهوى ترى

دايهوه (شعر الشين: بهكوك و مو ناواخن

كرد (شاعر: لافى شاعريتى لى دا، خوى

بهشاعر دانا (استشعر القرم: لهسهر خهلكهكه

بهدروشمى خويان بانگى بهكتران كرد

بهنهينى تايبهتى خويان بهكتران ناگادار كرد

استشعر الشرب: قوماشهكهى ومكوو دروشم

لهمير كرد.

استشعر الحرف: هستى بهترس كرد (الأشعر:

گوشتى زير نينوك (هو أشعر الرقية): نازاو

شَعْبَ شَعْبَةً: كاراما بوو لهفرت و فيل و چاو

بهستهكى دا توانايهكى تايبهتى همبوو بؤ

شاردنهوى راستييهكان و دهرخستنى شته

بهتال و بوچهكان لهقاوغى راستييهكان دا

بهپشت بهستن بهچاو بهستهكى.

شَعِبَ الشَّعْرَ شَعْبًا: فزى زاكاو نالوزاو گري گري

بوو، دمگوتري: (شَعِبَ فُلَانٌ وَ شَعِبَ رَأْسُهُ

وبدنه): فلانكس چلكن و پلكن بوو (لهو

أشعث وهي شعفاء).

شَعِبَ الأمرُ: كارمهك بلاو بؤوه، پارچه پارچه بوو

(شَعِبَ مِنَ الشَّيْنِ: شتيكى كهى لهشتهكه

ههنگرت (شَعِبَ مِنَ فُلَانٍ: بهچاوى سوک و بى

نرخ سهبرى فلانى كرد (شَعِبَ الشَّاعِرُ:

شاعيرمهكه لمشيرمكاني دا شيوه (تمشعيتى

عروزي بهكارهينا واته لهجياتى تمفيله

(فاعلاتن) لهبهحرى (أجثت) دا، تمفيلهى

(مفعلتن) بهكارهينا (تَشَعَّبَ: ليك بلاو بوو،

دمگوتري: (تَشَعَّبَ رَأْسُ الرتد): سمى سنگهكه

پرژ پرژ بوو، فهشى و پارچه پارچه بوو.

تَشَعَّبَ رَأْسُ المِصْرَاك: سهرى دارسيواكهكه پرژ پرژ

بوو (تَشَعَّبَ الشَّعْرُ: فزمهكه نالوزكان، چلكن

بوو (تَشَعَّبَ القرم: خهلكهكه بلاو بوونهوو

پارچه پارچه بوون (الأشعث: سنگ (سيواك (

الشعث: كاروبارى بلاوو هممهچهن و چؤراو

چؤر، دمگوتري: (لَمْ اللهُ شَعْبَهُ): خودا نيش و

كارمكاني بؤ كؤكردنهوو بهكالا بوونهوه (

التشعيت: لمبوارى عوروزدا نهوميه تمفيلهى

(فاعلاتن) لهسمرهوى بهحرى خهففى

موجتمت دا ببته (مفعلتن) (شَعْرَدَ شَعْرَدًا:

بهمانا (شَعْبَةً) دئ (لهو مُشَعْرَدٌ (المشعرة:

نهوكهسهى چاو بهستهكى لى كرابن.

به جهرگه (کینایه له شیر، دشو بهیندرئ
 به شیر باملی توکیشی بیونه بی) ◊ الأشعرية:
 تاقمیکن لمعولمه ای که لام شوین ریبازی
 نه بولحه سمنی نه شعمری که وتوون لمزور شت دا
 بیرو باومرپان پیچه وانهی مو عتمز یله کانه ◊
 الشاعر: شاعر، هستیار، شیعوویژ ◊ (شعر
 شاعر): شیعی چاک و په سمند ◊ الشاعر:
 درهختی تیکه لآو، درهختی چرو پې ◊ شوینی
 پې دارو درهخت ◊ الشاعر: ژیرکراس؛ نهو
 پارچه کراس و دمرپییی ده که ونه سمر گوشت
 ◊ نارم و دروشمی تایبته کی کۆمه لیک، پارتیک،
 دهوله تیک ◊ وشو رسته و نه پنییه که کۆمه لیک
 له سه فهدا یان له شمرپدا بۆ په کتر ناسینه و می
 خویان به کاری دهینن ◊ الشاعر: گنده مو؛
 موی زیاده که له سمر جهسته ی ئاده میزادو
 گیانله بهری تردا دمر ده که ون ◊ گنده گیا ◊
 الشاعر: که لامیکی کیشراوو هاو کیشمو خاومن
 سه رمواو سوژو خه یالی له خوگرتوو و
 به مبه سه سته و بگوتری ◊ له زاره و می
 مهنتیقیه کان دا هسه و ناخاوتنیکه پیکه اتوو و
 لهشتی خه یالی و مبه سته لی حمز لی کردنه
 یان قیز لی کردنه و مگوو ده لی: (الخمیر یا قوته
 سیال): می دورو یا قوتیکی شله ◊ (المسل فی
 النحل): همنگوبین رشوی همنگه ◊ الشعر المنشر:
 په خشانه شیعر؛ که لامیکی به لیغ و سه جج
 نامیزه به شئومی شیعر خه یال و سوژی تیدایه و
 بی کیشی عوروزییه ◊ الشعری: نه مستیره یه کی
 روناکی زور گه وره یه له کاتی گهرمی هاوین دا
 دمر ده که وئ ◊ الشعراء: فهروه ◊ زهوی یان باخی
 درهختاوی که درهختی زور بی ◊ (داهیه شعراء):
 به لای هورسو سامناک ◊ الشعرائی: توکنی،
 توك دریژ ◊ الشعراء: تاله موو ◊ له بواری چاو

ئیشمدا بریتیه له هه لگه رانه و می برزانگ
 بۆلای گلینه ◊ الشعیر: شاعیرۆکه؛ که سیک
 ههستی شیعی به میز نه بی ◊ الشعرية:
 شمعییه؛ جوژه خواردنیکه له هه ویری گهنم
 دروست دمکری وشک دمکریته وه دمکولیندرئ.
 الشعر: ههست، دمک پیکردن به بی به لگه ◊
 له کاتی زه و ره خه دا دمگوتری: (فلان لایشعر)
 ◊ له زاره و می زانایانی دمر و ناسیدا به و زانینه
 دمگوتری که له نه نفسی به رام به ردا ههستی پی
 دمکری یان له بارو دۆخ و دورو به ردا پی
 دهراندی، یان نه و دمک کردن و شته
 ویزدانیا نه یه که عه قیل کۆیان دمکاته وه ◊
 الشعر: جو؛ زه وادو بزیوه له خوار گهنمه و میه
 بۆ به میزی ◊ له مهنندا هاتوو ده لی: (فلان
 کالشعر یوکل و یلم): فلانکس و مگوو جو وایه
 دمشخوری و زه می شی دمکری ◊ الشعر:
 نه و شته ی شعر و ئابین به په سه سندی بزانی و
 فه رمای به نه نجامدانیان کرد بی ◊ قوربانی و
 هه دی بۆ مالی خودا ◊ نیشانه و دروشم ◊
 الشاعر: (مشاعر الحج): نه نجامدانی کاروباری
 حج ◊ الشعر: درهختی تیک چرزاوو پرگه لآو
 لقو بوپ ◊ ههست ◊ شوینی نه نجامدانی حج
 ◊ الشعر الحرام: موزده لیفه ◊ شعشع الضوء:
 روناکییه که که میک بلا و بووه.

شعشع الشراب رغرا: ناوی تیکه لآوی شه رابه که
 کرد ◊ شعشع الزید: روون و چهوری زوری کرده
 ناو تیگوشا و یه که ◊ شعشع الضوء: روناکییه که
 بلا و بووه ◊ شعشع الشهر: زوربه ی زوری مانگ
 تیبهری ◊ الشعشع: بلاوه بوو، دمگوتری: (ظل
 شعشع): سیبهریکه له هه ندی گون و
 که له به ریه وه روناکی و تیشکی خور دپته ناووه

شَعَفَ الْمُبُّ فَلَانًا: دلدارى دلى فلانكسى داخ
كردوه.

شَعِفَ بِهِ رَجَبٌ شَعْفًا: خوشى ويست، ومگرى بوو،
بنييموه ههلهو گير بوو (شَعِفَ بِالْأَمْرِ): ترسا
لهكارمكه و توشى شوك بوو. الشَّافُ: شَيْتَى (شَعْفَةُ
الشَّعْفَةُ: لای سمروى همرشتيك بى، دهگوتري:
(شَعْفَةُ الْجِل): دوندى كيو توبه لاي كهز (شَعْفَةُ الرَّاسِ):
تۆقه سمر (پهله هزى سمر،
كۆپله مووى سمر (خوشهويستى لهسنور زياد
(شَعْفَةُ: نمهباران؛ تاوه بارانى كه م كه
بمناستهم روى زهوى تهرپكا (الشَّعْفُوفُ: دل
سوتواوى عيشقو نهوين، دل بريندارى
خوشهويستى، دل ترساو، شَيْت، شَعَلَتِ النَّارُ
شَعْلًا: ناگرمكه ههلكيساو كلپهى كرد.

شَعَلَ النَّارَ: ناگرمكه داگيرساند، كلپهى كرد.

شَعَلَ شَعْلًا: سبببامتى تيكهلى هزىمكاني بوو،
هزىمكاني ماشو برنج بوون (اشَعَلَ النَّارَ:
ناگرمكه داگيرساند، دهگوتري: (اشَعَلَ النَّارَ):
رهى فلانكسى ههلساند (اشَعَلَ الْفِتْنَةَ: هيتنهو
ناشوبهكهى بهرفراوان كرد (اشَعَلَّتِ الطَّعْنَةُ
النَّمَّ: زمبرو برينهكه خوينى پرژاند (شَعَلَ
النَّارَ: بؤ زنده رهوى لهماناي (شَعَلَ) دا بهكاردئ
(اشَعَلَّتِ النَّارَ: ناگرمكه ههلكيساو بلئيسه
كرد (اشَعَلَ فُلَانٌ غَضَبًا: فلانكسى رهى
ههلساو گرى گرت. (اشَعَلَ الرَّأْسُ: پيرى بهناو
هزى سمريدا بلاو بؤوه (هزى سمرى ماشو
برنج بوو (الاشَعَلَ مِنَ الْخَيْلِ: نهسپيك كه
تووكى سبب تيكه لاوى توكى بى (نادهميزاد كه
رهمگى سور لهجاوى دا بى، يا سپينى جاوى سور
بى (الشُّعْلَةُ: بلئيسه ناگر، ناگرى گردار، بلئيسه
ناگردان و تهنور (بلئيسه جاوى تهباخو

هسه خوشو نيكته بازو دممو لهفظ شيرين
(الشُّعْفُ: بهمانا (الشعشع) دئ.

شَعَّ الشَّيْنُ شَعًّا: شتمكه بلاو بؤوه.

شَعَّ فُلَانٌ: فلانكسى پهلهى كرد.

شَعَّ الْمَاءُ شَعًّا: ناومكه ههلهپشت (اشَعَّتِ الشَّمْسُ:
خور تيشكى خوى بلاو كردموه (اشَعَّتِ النَّارُ:
ناگرمكه روناكايى و گهرمايى خوى نارد (اشَعَّ
السَّنْبُلُ: گوله دانهويلهكه پربوو، دنكهكاني
كامل بوون (اشَعَّ الْمَاءُ: ناومكه بچر بچر نارد
چؤر چؤر ناوى بؤنارد (الإشعاعُ: بلاو
بوونهموى روناكى و تيشكه لههزادا به شيوى
شهپول شهپول (الأشعة السَّيْنِيَّةُ: تيشكىكى
موغنوگارمبييه لهليك كهوتنى نهلكتروناتى
تيزرؤ پهيدا دهين.

الأشعة الكونية: تيشكىكه لهبؤشايى دهرموه دهگاته
زهوى زور كارايه بؤ چونه ناومهموى شتو
كونكردى شت (الشَّعَاعُ: شتى بلاوه بوى
پرژاو، دهگوتري: (دم شَعَاعُ): خوينى پرژاو،
(قلب شعاع): دلى رپارو پهترهوازه (ذهبوا
شَعَاعًا): به پهترهوازمى رويشتن، دهگوتري:
(تطايرت العصا شَعَاعًا): گؤچانهكه شكوا بوو
بهچمند پارچهبهكهوه (شَعَاعُ السَّنْبِلِ): پرژى
گولهگهمنم (تمبو و تۆزو كاوكوتى گولهگهمنم كه
وشك بؤوه (الشَّعَاعُ: هيلى روناكى كه لهدرزو
كون و كه لهبهرموه دپنه زورموه، ومكوو تيتؤل و
داوه دمزو دپنه بهرجاو (الشُّعُ: بهمانا
(الشُّعَاعُ) دئ (خانوى جالجالؤكه (المُشِعَّةُ:
(النظائر المُشِعَّةُ): نهو شيوه نمونانمن
كه تايبهتمندى تيشكدانهوميان همبى.

شَعَفَ الشَّيْنُ شَعْفًا: زور شتمكه كهوت.

دره‌ختی لقو پۆپ بلاو ۵ غاره شعراء):
هه‌مه‌تی بهر بلاوو سه‌رانسمری ۵ شَعْرُذ:
بروانه مادمی (شَعْد).

شَعْبَ القرم (عليهم وفيهم وبهم): شهرى له‌ناو
قه‌ومه‌كه‌دا هه‌لگه‌رساند ۵ فیتنه‌و ناشوبی
له‌ناویان دا به‌ریاکرد، دمگوتری: (شَعْب فلان):
فلانکەس فیتنه‌یی نایه‌وه.

شَعْبَ عن الطريق: له‌رێگه‌ لای دا ۵ شاعِبُه زۆری
فیتنه‌ جۆیی له‌گه‌ل دا کرد ۵ تَشاعِبَ فلان:
فلانکەس شه‌مغهب و فیتنه‌یی دروست کرد ۵
خۆی به‌ده‌سته‌وه‌مه‌دا ۵ تَشاعِبَ الرجلان:
هه‌ریه‌ك له‌ دوو بیاوه‌ ناشوبی بۆ نه‌وی تر
نایه‌وه ۵ الشَّعْبُ: ناگری فیتنه‌ خۆشکردن و
دنه‌دنه‌ی خه‌لك بۆ شه‌رو به‌گژ یه‌كدا چون ۵
ناشوب نانه‌وه‌و فیتنه‌ به‌ریاکردن ۵ هَیرش
کردنه‌ سه‌ر یه‌كتر و کیشه‌ به‌ریاکردن ۵ الشَّعْبُ:
شه‌رانگیزو فیتنه‌ جو ۵ ناژاوه‌ گێر ۵ شه‌رانی ۵
المَشْعَبُ: به‌مانا (الشَّعْبُ) دئ.

شَعْرَ المكان وشعره شعراً: شوینه‌كه‌ خالی بوو، چۆل
بوو ۵ شَعْرَ البلد: ولات له‌بهریزگارو کاربه‌ده‌ست
خالی بوو، كه‌س نیه‌كاروباری به‌رێوه‌ به‌ری
نه‌من و ناسایشی به‌هریززی، به‌ره‌راوان بوو.

شَعْرَ السَّفر: نرخ دابه‌زی.

شَعْرَ الكلب: سه‌گه‌كه‌ هاچینکی هه‌لنبری بۆ نه‌ومی
میز بکا.

شَعْرَ فلاناً عن البلد وشعره شعراً وشعاراً: فلانکەسی
له‌ولات دهرکردو ترۆی کرد شاربه‌ده‌ری کرد ۵
أشعرَ المنهل: سه‌رچاوه‌ی ناوه‌كه‌ له‌رێگا دوور
بوو ۵ شاعِرُه مُشاعِرَة: ژن به‌ژنی له‌گه‌لدا کرد
خزمینکی خۆی له‌فلان ماره‌کرد به‌مه‌رجینک
نه‌ویش خزمینکی خۆی لى ماره‌بکا، واته‌

سه‌ماوه‌رو شتی له‌و جۆره‌ كه‌به‌نه‌وت یان
به‌غاز نیش دمه‌کن كه‌ غازمه‌کیان دمگرتیه‌وه
ناگر به‌ شوینی هاتنه‌ دهره‌ومی غازه‌كه‌ دمترئ و
گرده‌مگرتئ ۵ یان به‌رۆیه‌ك له‌سمری دارنکه‌وه
ده‌پنجرتئو له‌نه‌وت و زمیت هه‌لده‌مگرتئو
ناگری بێوه‌ دمترئ بۆ روناکی ۵ الشَّعِيلُ:
هه‌لگه‌رساو، بۆ مینه‌ (الشَّعِيلَة) به‌كاردئ ۵
المِشْعَالُ: نامیری شت داگیرساندن و مكوو چه‌رخ و
شقارته‌و شتی له‌و جۆره ۵ المِشْعَالُ: به‌مانا
(المشاعل) دئ ۵ المَشْعَلُ: به‌مانا (المشعال) دئ ۵
المَشْعَلُ: چراو فانۆس و شتی له‌و جۆره ۵
المُشْعِلُ: شتی پرژاوو بلاوه‌ بوو به‌چوار ده‌وری
خۆی دا

شَعْنُ شَعْرُه شَعْنًا: قزی ژاكاو بز و تیکه‌لالو بوو.

اشَعْن فلان: فلانکەس كاكۆلى دوژمنه‌كه‌ی گرتو
بۆلای خۆی رایكیشا ۵ قزی ناوچه‌وانی گرتو
کیشی کرد ۵ اشَعْنُ شَعْرُه وشعره: قزی زور ژاكاو
بزیون ۵ الشَّعَانین: چه‌ژنیکى مه‌سیحیانه‌یه
دمکه‌ویته‌ روژی یه‌كشه‌مه‌ی پێش جه‌ژنی
فیصح، ناهه‌نگ و چه‌ژنیکه‌ به‌یونه‌ی یادمه‌وری
چونی چه‌زرتی عیسیایه‌ بۆ به‌یتوله‌قدیس ۵
الشَّعْنُونُ: (رجل شَعْنون): بیاوینکی قز بز و
ژاكاوه ۵ گیل و نه‌حه‌ق.

شَعَا شَعْوًا: بلاو بۆوه، په‌رته‌وازه‌ بوو.

شَعَا الشَّعر وشعره: قزمکه‌ بزبوو زور ژاكا.

شَعِي شَعًا: به‌مانا (شَعًا) دئ ۵ اشعى القرم الغارة:
خه‌لكه‌كه‌ هیرشیان بردو ده‌ستیان به‌شه‌ر کرد
۵ شه‌ریان هه‌لگه‌رساند ۵ الشَّاعِي: به‌شى
ناشکراو دیار ۵ دوور ۵ الشَّعِي: کۆپله‌ قزی
بلاوه‌ بوو ۵ الشَّعْرَاءُ: به‌ریلاو، په‌رته‌وازه ۵
شاش و پاش، دمگوترئ: (شجرة شعراء):

في فم الدابة: لغاوى لهدمى ولاحهكدا جولاندو
توندی کرد بؤ نهومی ولاحهکه سمرنرم بئ،
جلمو کیش بئ ۵ شَغَشَع السنان في المطمرن:
سمره رمبهکمی لهبرینهکدا لقاند بؤ نهومی
برینهکه کاریگمر تر بئ ۵ شَغَفَهُ شَغْفًا: دلی
داگیر کرد، دلی برد، وای لی کرد عاشقی بئ.

شَغِفَ به رعبه: حمزی لی کرد بهسوزو
خوشهویستی نهو ههلهو گیر بوو، کموته داوی
دلداری نهوموه.

شَغِفَ به رعبه شَغْفًا: بهمانا (شَغِفَ) دئ ۵ (لهو
مشغوف) ۵ تَشَغَفَهُ: بهمانا (شَغَفَهُ) دئ ۵ تَشَغَفَ
الحجر فلاناً: ههوالهکه فلانکهمسی خسته
دلپراوکیوهو پئیپوه ههلهو گیر بوو ۵ الشَّغَاف:
پهردی دل، پان ناخی دل.

شَغَلَّ الدارَ: لهخانومهکه دا جیگیر بوو، مایهوه.

شَغَلَّ فلاناً عن الشيء: فلانکهمسی لهشتهکه لادا،
ممشغول کرد.

شَغَلَّ عنه بكذا: بهموی فلان شتهوه لی بی ناگا
بوو ۵ شَغَلَّهُ: بؤ زیندمرپوهی لهمانای (شَغَلَّهُ) دا
بهکاردی، وای لی کرد ممشغول بیو ناگای
لهشتی تر نه بئ ۵ اشْتَغَلَ السراء في جسمه:
دهرانهکه بهجهستهی دا بلاو بوو کاریگمر بوو
تییدا ۵ اِنْشَغَلَ: بؤ موطاومعهی (شَغَلَّهُ) دئ ۵
تَشَاغَلَ به: پیوهی ممشغول بوو ۵ الاشغولة:
همرشتیک نادمیزاد ممشغول بکاو لهشتی تر
بی ناگای بکا ۵ الشُّغَالُ: نهو کهسهی نیشی زور
بی ۵ نهوکهسهی هممه کاره بیو هرچی داوی
لی بکری جگه لهکاری پیشهسازیی نهجامی
دمدا ۵ الشُّغُلُ: پیچهوانهی بهتالییه ۵ شتی
پهیدا بوو که نادمیزاد ممشغول بکا بؤ زنده
رؤی لهمشغول بون دا بهمانا خودی کارمکش

بمشپوهی (نکاح الشغار) زنیان مارمکرد بهبی
مارهیی کهله راستی دا نهمه لهنایبینی نیسلام دا
حمرامه ۵ اشْتَغَرَ: بهمانا (أشغر) دئ ۵ زور
تیکهل و پیکهل بوو ۵ اشْتَغَرَ السواب: جپو
جانهمورو نازهل زور بون و پهرمیان سمند ۵
اشْتَغَرَ الأمر بفلان: کاروباری فلان پان کیشه
نیزاعهکمی لهوزه دمچوو بهرفراوان بوو ۵
اشْتَغَرَ علیه الأمر: کارمکی تیکهل و پیکهل
بوو ۵ اشْتَغَرَ الحساب علیه: حسابو مامهلهکمی
بهرفراوان و تیکهل و پیکهل بوو سمره دهری
لی ناگا ۵ اشْتَغَرَ علی فلان: دست دریزی کرده
سهر فلان و هسهی ناشیرینی بی گوت، شانازی
بهسمردا کرد ۵ شَاغَرَ: ههریهکه لهو دووکهسه
خوشکی خوی پان خزمی خوی لهوی ترماره
کرد بهبی مارهیی (زن بهزنیان کرد) ۵ تَشَغَّرَ
فلان في البيع وخره: فلانکهم لهشتی ناشیرین و
کاری نابهجی دا روجوو، سنور شکینی کرد ۵
الشَّاهِرُ: خالی و بوش، دمگوتری: (مکان شاعر او
منصب شاعر او کرسی شاعر): شوینی چۆن،
پلهو پایهی چۆن، کورسی چۆن ۵ الشَّاهِرَان:
شوینی برهینی ناوک ۵ کۆتایی رمگی ناوک ۵
الشُّغَارُ: بهتان و بوش ۵ بیریک ناوی زوری
تیدابئ ۵ رمگیکه لهلاتهنیشتی حوشر ۵ الشُّغَارُ
(نکاح الشغار): نهومیه پیاوونک نافرمتیکی
خزمی خوی لهپیاوونک ماره بکا بهبی مارهیی
بهممرحیسک پیاوومکمی تریش نافرمتیکی
خزمی خوی لهنهو ماره بکا بههممان شیوه ۵
الشُّغْرُ: دمگوتری: (تفرقا شَغْرَ بَغْرَ): بههممو
لایهک دا پلاو بوونهموه کون و هوژیبنی ولاتیان
پرگرمهموه ۵ الشُّغَارَةُ: بهرده نهستی بهناسن
لهی دهری و پریشکی ناگری لی بهرز
دمبنهموه ناگری بی دمکرتهموه ۵ شَغَشَع اللجام

دئ، دمگوترئ: (شغل شاق): کارئکی قورسو
 گرانه، (شغل جید): کارئکی باشهئ ۵ المشغول:
 دمگوترئ: (فلان فارغ مشغول): فلانکس
 بهکارئکی بن سودموه خهریکه ۵ (دار مشغولة):
 خانوئیکه خیزانی تیدایه، نادهمیزادی تیدا
 نیشته جئیه ۵ (منصب مشغول): مهنصبهکه
 پرکراوتهوه، که سئک همیه لهو پلهو پایه دا
 کاردمکا ۵ شَغِيَتْ سِنَّهُ شَغِيًّا: ددانئکی
 لهددانهکانی تری دریز تره، که ورمتره ۵ یان
 لهپیزی ددانهکانی تر دمرچووه.

شَفَعْتُ الصَّيْحَ النَّبَاتِ: سهرماو سؤلمکه گیاوو
 گزمکهی هه لپروکاند ۵ شَفَعْتُ لَهُمُ فُلَانًا: خهم و
 خمفمت فلانکسی کزو کؤله وار کرد ۵ شَفَعْتُ
 الْمَاءَ رَمَحًا: کهم کهم ناوی رشاند ۵ شَفَعْتُ الدَّرَاءَ
 عَلَى الْجِرْحِ: دهرمانهکهی به بیرنه کمدا پرزاند
 پئیدا بلاو کردموه ۵ الشُّفَّافُ مِنَ الشِّيَابِ:
 قوماشی تمک چنراوو شاشو باش چنراو ۵
 بای شمانو فئینک کهرموه ۵ نهرمه بای فئینک ۵
 سروه بای فئینک ۵ الْمُشْفَفُ: که سئک بههوی
 رق هه لسانو توره بوونهوه بلمرزئ، غیره
 بیگریو توره ببئ ۵ الْمُشْفِيفُ: هسه کهرو بهد
 رموشت.

شَفَعَ الشَّيْءَ شَفْعًا: شتهکهی کرد به جوت،
 دو هئندهی خوی لی کرد.

شَفَعَ الْبَصْرَ الْأَشْبَاحَ: بیناییه که شتهکهی بهدو دوو
 بینئ، وهکوو جؤن خیل شتی تاک به جوت
 ده بینئ ۵ شَفَعَتِ الْهَامِلُ: ژنه دوگیانه که
 مندالهکانی کردن به جوت، بهدوو، واته دوووم
 مندالی بوو. ۵ شَفَعَ لِفُلَانٍ: تکاو پارانهوهی بؤ
 فلانکس کرد بؤنهوهی لهتاوانی خؤش بین یان
 لی کهم بکهمنهوه. ۵ شَفَعَ إِلَى فُلَانٍ: هانای بؤ
 فلانکس بردو تکاوری نارد بؤلای.

شَفَعَ فِي الْأَمْرِ: شمفاعتو تکای لهکارمکهدا کرد ۵
 شَفَعُ: مانای (شَفَعُ) بهزئده وه دمگمهئنی ۵ شَفَعُ

شَغِيٍّ مَسْرُ الطَّائِرِ: دمندوکی باندمکه کهوانهیی
 بوو، خوار بؤتهوه ۵ شَغِيَتْ الْأَسْنَانُ: ددانهکانی
 لهکورتئ و دریزئ دا جوداوازیان هه بوو ۵
 أَشْفَى الرَّجُلُ: بپاوهکه پاراو حولحولیبه
 ههردهمهو رایهکی همیه ۵ أَشْفَى الْقَوْمَ بَكْنَا:
 خه لکه که بیرو بؤ چونیان جوداواز بوو
 ههریه که و رایهکی خوی هه بوو ۵ أَشْفَى بِبَوْلِهِ:
 جؤر جؤرو دلؤب دلؤب میزی کرد ۵ شَفْرَةٌ شُفْرًا:
 قهرخی ههنگاوت، لهکمناری دا.

شَفَرَتِ الشَّيْءَ: قهرخی شتهکهی ههنگاوت ۵ شَفَرَتِ
 الشَّمْسُ: خؤر لهناوا بوون نزیک بؤوه ۵ شَفَرَتِ
 الْمَالُ: مالو سامانهکه کهم بؤوه، لهناوچوو
 فهوتا ۵ شَفَرُ عَلَى الْأَمْرِ: لهکارمکه نزیک بؤوه
 لی چووو پئشهوه ۵ الشُّفْرَةُ: قهرخی
 ههرشتیک ۵ (شُفْرُ الْجَفْنِ): قهرخی پئلوی چاو
 نهوهی که برزانی لی دهرپئن ۵ الشُّفْرَةُ: دممه
 شمشیرو دممه جهقؤ، دممه کئرد نهوهی پان
 کراوتهوهو تیزکراوه لهمادهی ناسن ۵ موسو
 تهراش و گوئزان ههرشتیک موی پی بتاشری ۵
 رهمزو نهئینیبه که هه ندئ کؤمه ل و تاقم
 لهناو خویان دا بهکاری دهئین بؤ لئیک حالی
 بونو لئیک تیگه بیشتن به شیوهی نهئینی ۵

فَلانِساَ فِي كِنانِ: تَكَايَ فَلَانَكَسِ لِهوشْتِهدا
 ومِرگَرَتِ ۵ تَكَاهِي وَمِرگَرِيا، دَمگوتَرِي: (هَر
 مُشْفَعُ): تَكَاو شِفاَعَمَتِ وَمِرَدَمگَرِيو قَبولِيهَمَتِي ۵
 (هَر مُشْفَعُ): تَكَاو شِفاَعَمَتِي وَمِرگَرِياو ۵ تَشْفَعُ
 لِه: بَهامانا (شَفَعُ) دِي ۵ تَشْفَعُ لِفَلاَنِ اِلى فِلاَنِ:
 تَكَاي لِمَفْلاَنِ كَرَدِ بُو فِلاَنِ ۵ تَشْفَعُ: جَووَه سَمَرِ
 رِيبازِي نِيمامِي شافِيعِي، بُوو بَهشافِيعِي
 مَهزَهَبِ ۵ اسْتَشْفَعُ: داوايِ كُومَهكِي وِيا رَمَهَتِي
 كَرَدِ ۵ الشَّفَاعُ: خاوَمَن تَكَاو شِفاَعَمَتِ ۵ (ناقَه
 شافِع): حوشَتَرِيك بِيَجوِي لِهگَهَلِ بِي ۵ (شَاة
 شافِع): مَهَرِ بَهَرخُولَهِي لِهگَهَلِ بِي ۵ الشَّفَاعُ:
 شَتِي دوو لايَهِنِ وِ دوو سَمَرِه ۵ شِفاَعِ النَّبِئِ:
 رومَكِيك بَه دوو جُوَرِ بَرِوِي ۵ الشَّفَاعَةُ:
 تَكَاكَرَدِنِ وِ پارانَهوَه بُو لِيخُوشِبوَنِ لِه تاواَنبَارِ ۵
 الشَّفَعُ: نَهوَمِي شَتِ دَمكا بَه جوتِ وِ دوو ۵
 بِيچَهوانَهِي تاكِه ۵ الشَّفَعُ: بَهامانا (الشَّفَعُ) دِي ۵
 الشَّفَعَةُ: دُورِكاتِ نوِيزِي چَهشْتَمَنگاو ۵ الشَّفَعَةُ:
 مافي جيرانِ بُو هَه لَگَرَتَنَهوَمِي زَموِي وِ خانوِي
 هاوسِي خُوِي وِ نَههيشْتِنِي كَرِيارِي تَرِ كِه نَهو
 مَنكِه بَكَرِي بَهو مَرَجِ وِ ياسايَهِي شَمَرِيهَمَتِي
 نِيسلامِ دِياري كَرَدِنِ، هَمروا وِشِي (الشَّفَعَةُ)
 ناوَه بُو خُوَدِي مَوْلَكِه هَه لَگَرِاو مَكِه بَهو شِيوَمِيه
 ۵ هَمروا بَهامانا (الشَّفَعَةُ) دِي ۵ چاوَهزارِ،
 دَمگوتَرِي: (أصابَتِ شَفَعَةُ): جاوِي بِيَسِ كاري لِي
 كَرَدِه ۵ الشَّفَرُ: كَمَسِيكِه بِيَتوانِي دَوَهينَدِي
 هاوَه لَهكِي كَارِ بكا ۵ الشَّفِيعُ: خاوَمَن تَكَاو
 شِفاَعَمَتِ ۵ نَهوَكَمَسِي زَموِي وِ خانو بَهشِيوَمِي
 شوَفَعِه هَه لَگَرِيتَهوَه ۵ زَمارِي جوتِ وِ مَكُوو
 (٢٠٤٦٨، ٢٠٤٦٩،هتد).

شَفَا الشَّيْءِ: شَتَهكِه هِينَدِه تَهَنكِه يان نَهوَمِنَدِه
 رَوِنِ وِ شِفاَفِه نَهوَدِيوِي نَهشاردَموَه، دَمگوتَرِي:
 (شَفَا الإِناءُ): مَهَنجَه لَهكِه سوراَحِييَهكِه شَتِي
 نَهوَدِيوِي تِيَدَا دَمبِينَدِي ۵ (شَفَا السائلِ):
 شَلَه مَهَنبِيهكِه نَهوَمِنَدِه رَوِنِه نَهوَدِيوِي خُوِي
 نَهشاردُوتَهوَه.
 شَفَا: بَهوَمِي نَهخُوشِي وِ غَمِ وِ خَمَفَتَهوَه كَزو
 لاوازِ بُوو ۵ لَمبَرِ سوَكِي وِ بِي كِيَشِي وِ مَهقَرِه
 ناگَرِي ۵ شَفَتِ الرِيحُ: كَزِه با هَه لِيكَرَدِ هَهوايِ
 ساردِ كَزِمبا هَه لِيبوو.
 شَفَا الشَّيْءِ شَفَا: شَتَهكِي لاوازِ كَرَدِ، خَموِي لِي
 زِرانَدِ، دَمگوتَرِي: (شَفَا الحَبِ أَوْ الفِمْ): دَلداریِ
 يان خَمِ وِ پَهزارِه خَموِي لِي زِرانَدِ.
 شَفَا الهِراءُ المَاءِ وِغِيه: هَهواكِه كَه مِيكِي لِمناوَهكِه
 بَرَدِ.
 شَفَا الشَّارِبِ المَاءِ أَوْ الشَّرابِ: بَخُورَمَكِه چُوَرِي
 لِمناوِ وِ شَمرايَهكِه بَرِي هَه مووِي هَه لِقُورانَدِ وِ
 هِيچِي نَههيشْتَهوَه.
 شَفَا الرِسمِ: وِپَنَهكِي بَهشْتِي رَوِنِ وِ شِفاَفِ
 دروستِ كَرَدِ ۵ أَشَفُ عَلِيه: بَهسَمَرِي دا بالَا
 دَهسْتِ بُوو ۵ أَشَفُ الشَّيْءِ: شَتَهكِي رَوِنِ وِ
 شِفاَفِ دروستِ كَرَدِ ۵ أَشَفُ بَعْضِ أَوْلادِه عَلِي
 بَعْضِ: زَيَدِه رِيزِو خُوشَهوِيستِي دا بَههَمِنَدِي
 لَه مَنالَهكانِي وِ بَههَمِنَدِيكِيانِي نَمدا ۵ شَفَفُ
 عَلِيه: بَهسَمَرِي دا بالَا دَهسْتِ بُوو ۵ تَهَنكِ
 بارِيكِي كَرَدِ ۵ اسْتَفُ ماني الإِناءِ: نَهوَمِي
 لَه پَهرداخِ وِ قاهَهكِه دا بُوو هَه مووِي خوارَدَموَه ۵
 اسْتَفُ الأَمْرِ: لِيكُولِيهَموَمِي لَهكارَمكانِ دا كَرَدِ ۵
 اسْتَشَفُ الشَّيْءِ: شَتَهكِي بِيَنِي بَهوَمِي
 چاوِيلَكِه وِ دُورِبينِ وِ شَتِي وِ هَهاوَه ۵ اسْتَشَفُ
 شاشِه نَهو دِيوِي دَمبِينَدِي.

شَفَا الشَّرِبِ وِغِيه: هَهواشَمَكِه نَهوَمِنَدِه تَهَنكِ
 شاهه نَهو دِيوِي دَمبِينَدِي.

همنگاوت ۵ زور به گیره گیره داوای لی کردو
شتی لی و مرگرت تاهیچی پیوه نه هیشت.

شَفَه المَالِ رَغْرَه: ماله‌کهی له‌کیس دا تمفرو تونای
کرد.

شَفَه الشَّيْنُ: شته‌که داواکاریی زوربون ۵ (فهو
مشفوه) ۵ شافَهه مشافَهه رشناها: راسته و خو
رو بهرو قسهی له‌گه‌ل کرد ۵ شافَهه البَلَدُ ار
الأمْر: له‌ولات و شارمه‌که نزیك بؤوه یان
له‌کارمه‌کهی نزیك بؤوه ۵ الشَّافَهه: تینو ناوی
دمست نه‌که‌وئ ۵ الشَّافَهه: لیو نه‌ستور یان
همردو لیچی نه‌ستورو خه‌پله بن ۵ الشَّفَهه:
(شَفَه الشَّيْء): که‌ناری شت، قه‌راخی شت،
قه‌راخی لای سه‌روی شته‌که

شَفَه الإنسان: لیوی نادهمیزاد؛ نه‌و پارچه
گۆشته‌ی ددان دادمپوشن مه‌به‌ست همردو لیوه
لیوی خواری لیوی سه‌رو ۵ (بنت الشَّفَهه): وشه
هسه، دمگوترئ: (لم نبس بنت شَفَهه): قسه‌یه‌کی
نه‌کرد ورته‌ی له‌دم نه‌هاته‌دمر ۵ شَفَت الشَّمْسُ
شَفوا: خور نزیك به‌ناوا بون بوو.

شفا الله العلیل: خودا شیفای نه‌خۆشه‌کهی دا،
له‌نه‌خۆشیه‌کهی چاک بؤوه ۵ أَشْفَى فلان:
فلان‌کس که‌وته کۆتایی شه‌ومه‌و ۵ أَشْفَى علی
الشَّيْن: له‌شته‌که نزیك بؤوه، دمگوترئ: (أشفت
الشمس علی الغروب): خور له‌ناوابون نزیك
بؤوه ۵ أَشْفَى الرجل علی الموت: فلان‌کس
له‌مردن نزیك بؤوه ۵ أَشْفَى المریض: داوای
شیفای بو نه‌خۆشه‌که کرد ۵ یان دهرمانی
کاریگه‌ریی بو دمست نیشان کرد ۵ أَشْفَى المریض
الغُوراء: دهرمانی چاک‌کرمه‌وی دا به‌نه‌خۆشه‌که
۵ شافاه: راسته و خو و روبه‌رو قسه‌ی له‌گه‌ل کرد
۵ إِشْفَى بكذا: به‌فلان دهرمان چاری سه‌ری

الغُوراء: هوماشه‌کهی هه‌لپشکنی بو نه‌وه‌ی
بزانئ ناخو عه‌یبی تیدانییه.

اِسْتَشَفَّ الكتابُ وَالأمْر: له‌کتیبه‌که ورد بؤوه یان
له‌کارمه‌کهی روانی بؤونه‌وه‌ی بزانئ چی تیدایه ۵
اِسْتَشَفَّ الشرابُ: شه‌رابه‌کهی هه‌موو هه‌لقورانده
جوژی لی بری ۵ الشُّفَّافَةُ: به‌رامه‌وه‌ی شه‌راب ۵
الشُّفَّافُ: په‌رده‌ی ته‌نک که‌نه‌و دیوی تیرا دیاربئ،
دمگوترئ: (ثوبٌ شِفٌّ): قوماشیکه نه‌و دیوی
تیرا دیاره ۵ الشُّفُّافُ: زیده به‌ش ۵ خۆزگه‌و
په‌رۆزبایی، دمگوترئ: (شِفٌّ لک یافلان):
خۆزگه‌م به‌خۆت فلان‌کس، نه‌و شته‌ت په‌رۆزبئ
۵ الشُّفُّافُ: ته‌نکی و لاوازی ۵ سوکی و بئ کیشی
۵ که‌م گوزمرانی و دمست کورتی ۵ شتی که‌م و
بئ به‌ها و ناسان ۵ الشُّفَّافُ: نه‌وه‌ی نه‌و دیوی
خۆی نه‌شاریته‌وه له‌بهر رونی و ته‌نکی ۵
الشُّفِّافُ: به‌مانا (الشُّفَّافُ دئ) ۵ که‌ستنی سه‌رما،
نازاری سه‌رما.

شَفِقَ منه رعلیه شَفَقاً: ترسا لیی ۵ لیی وریا بوو ۵
به‌زمیی پیداهات و سۆزی بو نواند ۵ أَشْفَقَ منه:
لیی ترسا، چه‌زمی لی کرد ۵ أَشْفَقَ علیه:
به‌زمیی پیداهاته‌وه خه‌می بوو توشی شتیک
بئ ۵ الشُّفِّقُ: سۆزو به‌زمیی ۵ سوراییه‌که دوا
خور ناوابون له‌که‌ناری ناسمان دیاره‌و
دممینیته‌وه تاکاتی نوژی خه‌وتنان ۵ لای شت
۵ شتی خراب له‌هه‌رشتیک بئ ۵ الشُّفِّقَةُ:
ره‌حم و سۆزو به‌زمیی ۵ ترسو و خۆف له‌په‌یدا
بوونی به‌لا و کاره‌سات ۵ الشُّفِّیقُ: خاومن سۆزو
به‌زمیی ۵ شَفَنَهُ والیه شَفوناً: به‌تیلهی جاوو رق
لیی و نه‌وه سه‌پری کرد، یان به‌سه‌رسورمان
لیی سه‌پری کرد، یان به‌گالته په‌نکردن و که‌م
نرخیه‌وه ته‌ماشای کرد ۵ شَفَنَهُ شَفهاً: لیوی

شَقَّحَ الشَّيْبَ شَقْحًا: شته‌کمی دور خسته‌وه
شکاندی.

شَقَّحَ الجُرْمَ وِغْرَمَا: کاکله‌ی گویزمه‌که یان بادامه‌کمی
دمره‌ینا.

شَقَّحَ شَقْحًا رَشْحَةً: سورو جاوشین بوو.

شَقَّحَ شَقَاةً: ناشیرین بوو ۵ اشَقَّحَ البَسْرُ: خورما

بمرسیله‌که سوری تیکه‌وت ۵ نال و بۆلی لی

بمیدا بوو، دمگوتری: (اشَقَّحَ النَخْلُ): خورماکه

نال و بۆلی تیکه‌وت ۵ شاقَّحَهُ: جوینی بی دا ۵

تشافَّحًا: نهو دووکسه جوینیان بمیه‌کتردا ۵

الأشَقَّحُ: سوری جاوشین ۵ سورهل ۵ بؤ مینینه

(شَقَّحَاء) ۵ الشَّقَّحَةُ: هیشوه خورمای نال و بؤل

تیکه‌وتوو ۵ الشَّقَّةُ: گیاو گزو نالفیکه نازهل

بیخوا شیر زور دهبی پیشی دمگوتری:

(القَشْدَةُ) ۵ الشَّقْدُفُ: شتیکه له‌که‌زاوه

گه‌ورمتره، کاتی خوی عمرمه‌کان به‌کاریان

دمه‌ینا بؤ سفمیری حه‌ج و عمره.

شَقَّدَ شَقْدًا: دمرکراو، دوورکه‌وته‌وه.

شَقَّدَ شَقْدًا: به‌مانا (شَقَّدَ) دئ.

شَقَّدَ فلان: فلانکس خه‌وی لی زپاو نه‌یتوانی

بخه‌وی، یان به‌سمر خه‌ودا زال بوو و منه‌وزی

نه‌هاتن، یان چاو پیسه‌وه به‌چاو خه‌لک

دمه‌نگیوی ۵ (له‌ر شَقَّدَ) ۵ اشَقَّتَهُ: دمری کردو

رؤی ۵ شاقَّتَهُ: دزایمتی کرد ۵ الشَّقْدُ: گورگ ۵

هه‌لؤ ۵ حیرباء ۵ چاوپیس که به‌چاومزار کار

له‌شت دمکا زیان دمگه‌مین ۵ الشَّقْدُ: عمیبو

له‌ککه، دمگوتری: (مابه شَقَّدَ و لا شَقَّدَ): هیچ

عمیبو خه‌له‌لیکی تیدانییه ۵ الشَّقَّان: به‌مانا

(الشَّقْد) دئ ۵ الشَّقَّةُ: نافرمتی رُوح سوکو

خوین شیرین، یان نافرمتی دمدریزی جنیو

نه‌خوشیه‌کمی کرد ۵ اشَقَّتِي من عذري: گه‌بشته
حاله‌تیک تۆله‌ی له‌دوژمنه‌کمی سستیندراو

بیروشی هات ۵ تَشَقَّتِي: به‌مانا (استشقی) دئ ۵

استَشَقَّتِي المریضُ من علة: نه‌خوشه‌که هه‌ولی

چاکبونه‌وی دا ۵ استَشَقَّتِي به: به‌وه دهرمانه

تیماری دمرمه‌کمی کرد ۵ الأَشَقِّي: نه‌وه کهسه‌ی

زار قزبزو لیوی بؤ لیک نه‌نرین، بؤ مینینه

دمگوتری: (شَفَاء) ۵ الشِّفَاءُ من كل شیئ:

له‌هه‌موو شتیک دا به‌که‌نارمه‌کمی دمگوتری ۵

هه‌روا به‌مانا که‌مو بی نمود دئ، دمگوتری: (ما

بقي منه إلا شفاء): شتیکی که‌م نه‌بی له‌وه شته

نه‌ماوته‌وه ۵ الشِّفَاءُ: چاکبونه‌وه له‌نه‌خوشی

۵ دهرمانی دمردو نه‌خوشی ۵ هه‌روا به‌مانا

دهرمانی دهروو دئ، (هورئان دمه‌فرموی:

(وشفاء لما في الصدر) ۵ المستشفى: شوینی

دهرمانکردن و چارمه‌رگردنی نه‌خوش ۵

خه‌سته‌خانه که‌هزیشک و په‌رستیارو دهرمان و

شوینی حه‌وانه‌وه‌ی تیدایه ۵ الشُّفْرِي:

هه‌رشتیک به‌دهم نه‌نجام بدرئ ۵

تاقیکردنه‌وه‌ی شه‌فه‌وی، برپاری شه‌فه‌وی ۵

الشُّفْرِي: رومکی شه‌فه‌ویه نه‌وه‌ی گوله‌کمی

بهرزبیته‌وو ببیته‌ دووقاق و په‌کیان له‌وی

تریان به‌رز تربی ۵ (الحرور الشُّفْرِي): نه‌وه

پیتانه‌ی به‌لیو دهرمه‌بردین و مکوو (ف، م، ب،

و).

شَقَّا نَابَهُ شَقْرًا: که‌لیه‌ی دمرکه‌وت.

شَقَّا شَقْرًا بِالْمِطِّ شَقْنَا: هزی به‌شانه بلاو کردن.

شَقَّا فلاناً بالعصا: گۆچانی نارپاسته‌ی تۆقه‌ سه‌ری

فلان کرد ۵ الشَّقَا: پشت ناو جاوان له‌پیشه‌ سه‌ر

۵ المشَقَا: شانه.

فَرُوش ۵ الشَّقِيذُ: نوکسهی خهو ناچیته جاوی.

شَقْرَ شَقْرًا وَشُقْرَةً: سورو سبی بوو، رنگه سببیه‌که‌ی سوری تینگراوه ۵ اِشْقَرُ: سوری و سببیه‌که‌ی زور بوو ۵ الاشْقَرُ مِنَ السَّمَاءِ: خوینپاره ۵ الشُّقَارِي: گولی شه‌فانق النعمان؛ رومکیکه گولمه‌ی سورو په‌له په‌له‌ی به‌خالی ره‌ش، زور جوړی هیه هندیکی دمویندری هندیکی خوړسکه له‌کوټایی زستان و به‌هاردا دموړی ۵ الشُّقْرُ: کاری گرنګ ۵ نهینسی، دموگوتری: (بَنَّهُ شُقْرُورَةً): خه‌مو خه‌فتی بؤ هه‌لرشتن ۵ الشُّقْرُ: که‌لشیر. ۵ الشُّقْرِي: جوړه خوړمایه‌کی باشه، له‌یهمه‌ن پی‌ی ده‌لین: (المُشْقَرُ) ۵ الشُّقْران: نه‌خوشبیه‌که توشی کشت و کال دمی ۵ الشُّقْرَةُ: سوراویه‌کی رون و صافه و توژنیک مه‌له‌و سببیه به‌زوری بؤ پیستی نادمیزاد به‌کاردمهیندری ۵ الشُّقَارُ: به‌مانا (الشُّقَارِي): دئ ۵ جوړه ماسبیه‌کی سوری کلک درنزه ۵ الشُّقَارِي: به‌مانا (الشُّقَارِي) دئ ۵ الشُّقْرُ: غه‌مو دلته‌نگیه‌ک خه‌و بزپینسی ۵ الشُّقَيْرُ: جوړه حه‌ربابه‌که، سیرپه‌یه ۵ جوړه کوللمیه‌که ۵ المَشْقَرُ مِنَ الرَّمْلِ: جه‌وو لبی ته‌مباره به‌ستوی ره‌ق و پته‌و ومکوو شاخه زروی که‌مه‌نا و زه‌وی دا درنژ بؤ‌تموه ۵ المَشْقَرُ: سوراچی ۵ پیاله‌ی گه‌وره ۵ کونده‌ی ناو ۵ قه‌لایه‌کی کؤن و میژویه له‌ولاتی به‌حرمین ۵ الشُّقْرانُ وَالشُّقْرانُ: بالندمیه‌کی بجوکی ومکوو په‌یوسولمه‌مانکه‌یه رنگی خالخاله به‌سه‌وزو سورو سبی، پیسی دموگوتری: (الأخيل) عه‌رب کردوویانه به‌نیشانه‌ی ره‌سببینی و نه‌گه‌متی ۵ شَقَشَقُ الْجَمَلُ: حوشرمه‌که دمگی خوی له‌قورگی دا خواردموه ۵ چوله‌که‌که جریوانندی ۵

الشَّقِشِقَةُ: شتیکه ومکوو سی وابه حوشر له‌کاتی جه‌موشی و دمگ خواردنموه‌ی لهدمی دمری دمهینسی ۵ همروا دموگوتری: (هدرت شَقِشِقَةُ فُلان): رهی فلان هه‌لسا، یان به‌باشی راو بؤ‌جونی خوی دمربری، همروها دموگوتری: (شَقِشِقَةُ هَدْرَتِ ثَم قَرْت): ناشوب و فیتنمیه‌ک بوو به‌ریابوو باشان دامرکایه‌وه، همروا دموگوتری: (فلان شَقِشِقَةُ قَوْمِه): فلانکس گه‌ورمو هسه رؤیشتوی گه‌له‌که‌یه‌تی ۵ شَقَصَ النِّيعَةَ وَغَرَّهَا: گوشتی کوشتییه‌که‌ی کمرت و به‌رت کرد، به‌یه‌کسانی به‌سمر هاویه‌شه‌کاندا دابه‌شی کرد ۵ الشَّقِصُ: پارچه‌ی شت، به‌ش وبار، الشَّقِصُ: به‌مانا (الشَّقِصُ) دئ، شتی که‌م، هاویه‌ش. ۵ المِشْقَصُ مِنَ النِّصَالِ: سهره رمبی درنژو بان، دموگوتری: (سهم ذو نصل عريض) ۵ المِشْقَصُ: هصاب ۵ گوشت فروش ۵ الشَّقْفُ: سوالمت یان له‌ته سوالمت ۵ تاکه‌که‌ی (شَقْفَةٌ) ۵ الشَّقَافُ: سوالمت دروستکه‌م، یان سوالمت فروش.

شَقُّ الْأَمْرِ شَقًّا: کارمه‌که گران و زه‌ممت بوو.

شَقُّ عَلَى فُلان: نهرکی گرانی خسته سهر شانی فلانکس. ۵ شَقُّ النَّبْتِ: رومکه‌که رواو دمرکه‌وت، سهری له‌زه‌وی دمرهینا.

شَقُّ النَّابِ: که‌لبه‌که (ددانه‌که) دمرکه‌وت.

شَقُّ البِقْعِ: هه‌وره بروسکه‌که به‌درنژی بیندرا له‌ناو هه‌وردا به‌لام بلاو نه‌بؤوه.

شَقُّ الشَّيْءِ: شته‌که‌ی شه‌ق و به‌ق کرد.

شَقُّ نَهْرًا: جوگای راکیشا، جوگاکه‌ی هه‌لکه‌ند.

شَقُّ الْأَرْضِ: زه‌ویبه‌که‌ی کیلا، دموگوتری: (شَقُّ عَصَا الطَّاعَةِ): سهرپیچی کردو یاخی بوو ۵

بؤنهوری لهدمرگاگه یان لهسوینی تمنگبهر
 نهودیو بکهوی ۵ الإستشاق: لهزانیاری عمرمی
 دا بریتییه لهدرهینان و دروستکردنی وشمیهک
 لهوشمیهکی تر بهگویره یاسای زانیاری سهرف
 ۵ الشاق: هورس، گران و ناخوش ۵ الشقاق: یان
 (شقاق النعمان): بهچهند جوژه گوئیک
 دمگوتری و مکوو گولانه سورهو گوئه نیسان و
 شلیرو گه لووک ۵ الشقاق: هه نشانی پیستی
 دمست و حاج و دهم و لیو بههوی نهخوشی یان
 ساردو سهرماوه ۵ الشق: نارهحمتی و مینهتی ۵
 درزو که لهبهر و هه لشت و کون ۵ الشق
 الحشرمی: کونی لوت بهلای سهردا ۵ الشق
 القیصری فی الولاده: هه لدرینی سکه بو
 دهرهینانی زاروک له منندالدانی دایکی ۵ الشق
 (شق الشيء): لای شت ۵ بهشیکی شت ۵
 کهرتیکی نیوی ۵ چورتم و نارهحمتی نهرکی
 هورس و گران ۵ الشقاق: دمگوتری: (رجل
 شقاق): بیاویکی خوبهزلزان و لهخوبایی و هیچ
 لهبارانهبووه ۵ الشقة: نیوی شت که بکری
 بهدوو کهرتوه ۵ پارجهی لیکراوه یان هه لدریو
 شهقبوو ۵ هه پارجه قوماشیک بدمریزی
 درایی، یان عهصاو داری تر که درزی بریدی ۵
 دوری ۵ سهفهری دریز ۵ یان مسافهیهک که
 بهناخوشی رویشتنی پیدابکری ۵ الشقیق: برای
 باوک و دایکی ۵ هاو وینهو هاوشان، هاوسهر ۵
 الشقیقه: خوشکی باوک و دایکی ۵ بارانی زور ۵
 نازاریکه نیوی سهردمگری یان نیوی دهم
 چاو دهمیش ۵ الشقة: نارهحمتی و مینهتی ۵
 شقله شقلا: کیشی ۵ الشاقول: شاول ۵ داریکه
 بهلای سهرویهوه شتیکی پیویه و مکوو بزمار ۵
 کشتیارمکان زموی پی مزنده دمکن یان
 سنووری زهوییهکانیانی پی دیاریی دمکن ۵

(وَشَقَّ عَصَا الْجَمَاعَةِ): بهکیهتی کلومهلی تیک
 داو نازاوهی خسته ناویانهوه، تهباپی لی کردن
 بهدزایهتی.

شَقَّ الفرسُ وغره شَقًّا: نهسهکه لهرویشتن دا
 نهملاو نهولای ریگای گرتو بهراسته ریگادا
 نهروپی ۵ شاقه: دزایهتی کردو بهپیجهوانهی
 نهو جولایهوه ۵ شقله: بو زیدهرموی لهمانای
 (شقه)دی ۵ شَقَّ الكلامَ: هسهکی دریزه پی داو
 رونی کردموه لههسه هسهی دهرهیناو هسهکی
 وردکردموه، دمگوتری: (اشتق الفرسُ وغره فی
 عدوه و فلان فی الكلام أو الخصومة وغرها):
 نهسهکه لهرویشتنی مههست لای دا، یان
 فلانکس لهمههستی سهرمکی باسهکه جووه
 دهر و شتی لاومگی هینانه ناو باسهکهوه یان
 کیشه سهرمکیهکی واز لی هیناو شتی تری
 هینانه پیشموه ۵ اشتق الطريق فی الفلاة:
 بهریگای چۆن و سارادا روپی ۵ اشتق طريقه فی
 الأمر: بهتواناو لی هاتوبیهوه جووه کارمکهوه ۵
 اشتق الكلمة من غيرها: وشهکی لهوشمیهکی
 تر دهرهینا، و مکوو بلئی وشهی (یضرب، ضارب،
 مضروب)ی لهوشی (ضرب) دهرهینا ۵ انشق:
 شهقی برد، درزی گهوری تیکهوت ۵ انشق
 الفجر: کازیوی بهمانی دهرکهوت ۵ انشق العرق:
 بروسکهکه دهرکهوت ۵ انشق الراي: رایهکه
 کیشهی تیکهوت بو بهچهند رایهکی جیاجیا،
 دمگوتری: (الشتت عصا الجماعة): کلومهکه
 بهرتهموزه بوون ۵ پیرو تاقمهکه بلاومیان لی
 کرد ۵ تشافا: لیک جیاوونهوه دزایهتی
 کهوته ناویانهوه ۵ تشتق: شهق بوو، درزی
 گهوری تی بوو که لهبهری دهرکهوت ۵ تشتق
 الفرس: نهسهکه کزو لاواز بوو ۵ استشق الحامل
 یحمله: کولبارمکه کولمهکی خسته سهر لایهکی

شَقَاءُ شَقْرًا: خستیه نیو نهگبمتیهوه، توشی
نههاممتی کرد.

شَقِي شَقًا رَشْقَارًا: بهدبهختو نهگبمت بوو، ومزغ
حالی ناخوؤس بوو زبانی تال بوو.

شَقِي فِي كَذَا: ماندوو بوو، نمرکی گرانی کهوته
سمرشان ۵ توشی ناخوؤسی و کارمسات بوو ۵
اشقاء: خستیه ناو نهگبمتی و چورتموه، توشی
کیشو و کارمساتی کرد ۵ شاقی الشیء مَشَاقَاةً
رَشِقَاءً: لهشتهکه نارحمتی جهشتو ناخوؤسی
بینی. ۵ شاقا، في الحرب: لهسپردا بهسپردا زال
بوو ۵ الشقاء: تمنگو و جهلهموو ناخوؤسی ۵
تمنگانمو دمردمسمری ۵ گومرایی بهدبهختی ۵
الشقارة: بهمانا (الشقاء) دئ ۵ الشقوة: بهمانا
(الشقاء) دئ ۵ الشقی: نهگبمت و بهدبهخت ۵
گومرپو ریگا لی گوم بوو ۵ لاسارو هیدایمت
ومرنهگر ۵ بؤ میینه (شقیة) بهگاردی.

شکی ظفره شكا: نینوکی فهلشتن ۵ دمگوتری:

(شکی فلان): فلانکمس نینوکی فهلشان ۵
قامکی شفقار شهقاربوو ۵ اشکات الشجره:
درهختهکه جرؤی کرد، لقو بوپهکانی
بهکهمجار دمركهوت ۵ الشقاء: فهلشینی دمورو
بهری نینوڪ ۵ فهلشانی پیست ۵ الشکبان:
تاینجه، رشکه، شریضی کون کون، شتیکه
کونکونه گشتیارمکان گاو گوئی تیدمکنو
دمیگوپزنهوه. شکنه شکدا: بهخشینی باشی
دایهو چاوومروانی سوپاسیشی لی نهکرد ۵
لهکاتی بهریکهوتنی بؤسهمر همدئی خوؤراکی
پیدا ۵ الشكد: بهخشینی بی پاساوو سوپاس ۵
خمرمانانمو مشتاخانه نمو شتمی کهلهکاتی
چنین و درونموها بهشیک دمدری بههمزارو بی
نمواپان بهناوی خمرمانلوغمو مشتخانه ۵ نمو
خواردن و تیشومی بؤ ریبوار ناماده دمکری

لهکاتی سهمرکردنی دا ۵ شكرت الدابة شکرًا
وشکورا وشکرانًا: ولاخهکه نالغو نالیکی کهم
بهشی کرد ۵ ولاخهکه چووو ناو پاوانموهو
لهومرواوه لهو بوو.

شَكَرَ فَلَانًا رَلَه شَكَرًا وشکرانًا: باسی نازو نیمممتی
فلانی کردو سوپاسگوزاری بوو، باسی
بپاومتیهکانی فلانی کردو پیدیدا ههلگوت،
دمگوتری: (شکر الله): سوپاسی خودای کرد ۵
(شکر لله): سوپاسگوزاری خودا بوو
نیممتهکانی خودای هینانه بهرجاوی خوئی
سوپاسگوزار بوو.

شَكَرَ عَمَلَهُ: لسمر کارمکی پاداشی دایموه ۵
شَكَرَتِ الشَّجَرَةُ شَكَرًا: درهختهکه پرزو پالی
دمرکرد.

شَكَرَ الضَّرْعُ: گوانهکه پریوو لهسر، دمگوتری:
(شكرت الناقة): حوشترمهکه شیری زور بوو ۵
شَكَرَتِ السَّحَابَةُ: همورمهکه پریوو لهباران.

شَكَرَ فُلَانٌ: فلانکمس دوی رژی و جرؤکی
دلغراوان سهخی سروشت بوو، یان عمتاو
بهخشینی زور بوو ۵ (لهو شکر وشکران وهي
شکره وشکری).

أشكر الضرع والشجر: بهمانا (شکر) دئ ۵ إشكر
الجن: مندالهکه گندهموی لی روان ۵ إشكر
السماء: ناسمان بارانی زوری باراند، بارانی
بهخورمی باراند ۵ إشكر الرياح: باههکه
بارانی هینا، بای پیش باران بوو ۵ إشكر الهوا
الهد: گمرما یان سمرما بهرمی سمند ۵ إشكر
الرجل في عهده: بپاومکه ههنگاوی خیرای
هه لیمان ۵ تَشَكَرَ له: سوپاسی کرد،
سوپاسگوزاری بوو ۵ الشكائر: پیشه سمر،
ناوجهوان ۵ الشكاراة: کیسیکه لهکاغمز یان

لَمَشْتِي تَرِ دَرُوسْتِ دَمَكْرِي ۵ جِيَمَهَنَتَوِي تِي
دَمَكْرِي ۵ الشُّكْرُ: سَوِياسِگوزاري و بِي زانيني
نِيَعَمَت ۵ سَوِياسِگَرْدن لِمَسَر نِيَعَمَت ۵
الشُّكُورُ: بُو زِيَدِه ماناي و شَمِي (الشَّاكِر) دِي ۵
و شَمِي (الشُّكُور) يَه كِيَكِه لِمَناوَه جِوانِه كاني
خودا بَه مانا پاداش دَمرومُو نِيَعَمَت بَه خَش
دِي ۵ هَمروا بَه كَسِينِگ دَمگوتَرِي دِياردِي
نِيَعَمَتِي بِيوَه دِياري، دَمگوتَرِي: (امِراة
شُكُور): نافرَمَتِيكِه نازو نِيَعَمَتِي بِيوَه دِياره،
ناز بَه رومَر دِمِي لِي دَمبِنَدَرِي ۵ الشُّكِيُّ:
گَه نَدَممو، گَه نَدِه پَهرو پَوَل ۵ پَرزُو پالي
دَموروبه رِي لَقَه دارخورما ۵ لَقَه داري تَهرو تازِه
۵ چَرورَمِي دَر مَخَت كَه سَمَر دَمَر دِينِي ۵ نَهو
دَمومَن و پَرزُو پالَمِي لَه دَمورُو بَه رِي بَنَكِي
دَر مَخَت دَمروِي ۵ المِشْكَارُ: نازَه لِي بَه شِيرو شِيرو
زُور ۵ المِشْكَرَةُ مَن العُشْبِ رَغِيه: نَهو گِياو گَزِي
كِه نازَه لِي دَمِيخِواو بِي قَه لَهو دَمبِي و شِيرو بِي
زُور دَمبِي ۵ شُكْرُهُ شُكْرًا: بَه سَمَرَه نَه مَفِيزَمُو
گُوچان تِيومِي زَمِنِي ۵ بَه زَمان لِي دِواو باسِي
كرد، قَه سِي نَاشِرِينِي نَازِاسْتِه كَرْد.

شَكْسِي شَكْسًا و شَكَاة: رَموشْتِي نَاشِرِين بُوو،
مامَه لَمِي قورسو گران بُوو ۵ شَاكْسُهُ: رَقِي
هَه لَسان، توره ي كَرْد، تَه نِگِي بِي هَه لَجِنِي ۵
تَشَاكْسًا: دَزايَمَتِي كَهوتِه نِيويانَه مومُو بَه رامبَر
بَه يَه كِ گَرزُبُوون ۵ هَم رِيه كَهو دَمِيه وئِي مَزِي
خُوِي لِي بَكْرِي ۵ الشَّاكْرُسُ: چَه كُوچ چَه كُوچِي
بِچوك ۵ شَكْحَاكُ السِّلَاخِ: شَمَشِيرو كِيَر دَمَكِي
تِيَز كَرْد خَه نَجَمَر مَكِي مَشْتُو مَال كَرْد.

شَكَّعَ الدَّابَّةَ بَرَمامِها شَكَّمًا: بَه مَه مَوسار مَكِي سَمَرِي
و لاخَه مَكِي بَه رَز كَر دَموه.

شَكَّعَ فَلانَ شَكَّمًا: فَلانَ كَمَس نالاندي و هاواري
نازاري كَرْد ۵ اشَكَّمُهُ: نارَه مَت و خَه مَه تَباري
كَرْد.

شَكَّ الشَّيْئُ شَكًّا: هَم نَدِيكِي لَه مَشْتِه كِي
بَه مَه نَدِيكِي تَرِيه و ه نوساندو چَه سِباندي ۵
شَكَّتِ القَرابَةُ: خَزما يَه تِيه كِي رَاگَر تَو نَه ي
بِچَرانَد.

شَكُّ الدَّابَّةِ: دَه سَتِي و لاخَه مَكِي هَه لِي مَسْت بُوئِه و مِي
هَم نِگَلَه شَه لَه بَكَا.

شَكُّ عَلَيْهِ الأَمْرُ: كَار مَكِي لِي چَه واشَه بُوو، لِي
تِي كِچُوو نَه يَزاني كامَه كامَه يَه.

شَكُّ فِي الأَمْرِ: لَه كَار مَكِه كَهوتِه گومانَه و ه.

شَكُّ فِي السِّلَاحِ: بَه تَه و او ي چَه كِي لَه خُو يَه مَسْت.

شَكُّ الحِرْزِ و عَمْرٍو: مِيرو و مَكَاني هُو نِينَه و ه.

شَكُّ الحِلْدِ بِالْمِخْرَجِ: بَه دَرِيوشَه و دَمَر زِي بِي نَسْتِه كِي
دور يَه و ه.

شَكُّ القَرْمِ يَبْرَتَهْم و عَمْرٍو: خَه لَكِه كِه خانوَه كَانِيان
بَه رِيزو لَه پَهنا يَه كَر موه دَرُوسْت كَر دُو بَه يَه كِ
شِيومُو دِيكُور رازانديانَه و ه.

شَكُّ الشَّيْئِ: شْتِه كِي كُون كَرْد، دَمگوتَرِي: (شَكُّ
الدَّابَّةِ بِالْمِهامِ): بَه مَه فَيَزِه لَه و لاخَه كَه يَه و ه زَه نِي
يان بَه قَه مَجِي لِي دا بُوئِه و مِي خِيَرَا بَرِوا.

شَكُّ فَلانًا و عَمْرٍو بِالرَّمحِ: بَه سَمَرَه رَمب لَه فِلانَ كَمَسِي
دا.

شَكَّكَ: خَسْتِيَه گومانَه و ه إِشْتَكَّ الشَّيْئِ:
هَم نَدِيكِي شْتِه كِي بَه يَه كَه و ه نوساندو
چَه سِباندي ۵ تَشَكَّكَ: بُو مَوطا و مَعَمِي (شَكُّ دِي)
۵ تَشَكَّكَ فِي كِذا أَر فِي الأَمْرِ: كَهوتِه گومانَه و ه
لِي ۵ التَشَكِّيكَ: نَه و مِيَه دَه لالَمَت بَكَا لِمَسَر
لَه فِظَلِيكِي عَام و هاو بَه ش لَم نِيوان فَمَر دَمَكَاني دا

شَكْلُ اللَّوْنِ شَكْلًا: رهنګه که رهنګی تری تیکه لارو
 بوو ۵ **شَكَلْتِ العَجُنُ:** سپینی چاومکه سورایی
 تیکه ن بوو ۵ **وَشَكَلْتِ الحَيْلُ:** رمشایی نهمسپه که
 سورایی تیکه ن بوو ۵ **اشْكَالُ الأمرُ:** کارمکه
 جهواشه بوو ۵ **(اشکل اللونُ):** بهمانا (شکل دئ)
 ۵ **اشْكَالُ فلان:** فلانکس له گمن هاو ه و هاو
 وینه کانی خوی دا کو بووه، کو بونه وهی پی
 کردن ۵ **اشْكَالُ التُّغْلُ:** بهرسپه خورماکه رهنګی
 گؤراوه خمریکه پی بگا ۵ **اشْكَالُ الكتابُ:** سمرو
 ژیرو بؤری بو کتیبه که کرد ۵ **اشْكَالُ المرأُ**
شَعْرُها: نافرته که له هممو لایه که وه قزمکانی
 هه لدا نه وه بو تۆقه سمری ۵ **شَاكَلَهُ:** ومکوو نه و
 چوو، هاو وینه ی بوو ۵ **شَكَلُ الدَّابَّةِ:** ولاخه که ی
 بهرنجیر بهسته وه، به پیومند قاجه کانی بهستن
 ۵ **شَكَلُ الشَّيْءِ:** وینه ی شته که ی کرد، به پیکه ری
 بو شته که کرد ۵ **شَكَلُ الزُّهْر:** دسکه گولی
 جؤراو جؤری بهستن ۵ له چمند جؤره گول
 چه پکه گولی بهست ۵ **شَكَلْتِ المرأُ شَعْرُها:**
 نافرته که له هممو لایه که وه قزمکانی
 هه لدا نه وه بو ته پله سمری ۵ **تَشَاكَلًا:** نه و دوو
 لیک چون هاو وینه ی به کتر بوون ۵ **تَشَكَّلَ:** بو
 موطاومعه ی (شَكَّلَهُ) دئ ۵ **تَشَكَّلَ الشَّيْءُ:**
 شته که وینه ی وهرگرت بوو به واقع و خوی
 نواند ۵ **اشْتَشَكَلَ الأمرُ:** کارمکه جهواشه بوو ۵
 ره خنه ی لی گراو بوو به هو ی دله راوکی ۵
 نیشکال و له مپه ری خسته ناو کارمکه وه ۵
اشْتَشَكَلَ في تنفيذ الحکم: چمند به لگه و
 نیشکال و پاساویکی خسته روو داخوازی نهومن
 برپاری دادگا رابگری و لی کولینه وهی تر
 له دؤسیه که دا بگری و گری کویر که کان
 بگری نه وه ۵ **الإشْکالُ:** بریتیه له کاریک،
 له به لگه و نیشانه پیک جهواشه کاری ده خنه

به لام به پیکسانی نا ومکوو وشه ی (أبيض) که
 ده لالت دمکا له سمر زؤر شت که سپی بن به لام
 به پیکسانی نا ۵ **الشَّاكَةُ:** همو کردنی لوزمتینه ۵
الشِّكَاك: دمگوتری: (ضربوا بیرتهم شِکاکاً):
 خه لکه که خانومکانی خویان له ریزی به کتر و
 به پیک شیوه و شیواز بنیات نان ۵ **الشُّكُ:** گومان
 ۵ **حَالته تیکي** دروونییبه زهین له گه لیا دئ و
 ده چی نازانی وایه یان وانیه و ناتوانی برپارمکه
 به کالاً بکاته وه ۵ پارچه پیکه بجوکه له نیسقان
 دا ۵ **الشُّكَاك:** که سینک زؤر گوماناوی بی ۵ شکی
 له هممو و شتیک بی ۵ **الشُّكَاکون:** پی پیکن
 له مفهله سوفه کان، راران له ودا ناخو حه قانقی
 شته کان همن یان نین، له فله له مفه ی نیسلامی دا
 به (اللا أدریة) به ناو بانگن و به شیکن
 له سه و فه سلطانیه کان ۵ **الشُّكْرُک:** (أمر شکرک):
 کاریک لی و ته و مزاوی و گوماناوی به ۵
الشُّکْرِکَةُ: کومه له شتیکن به پیکه وه
 ده لکیندرین ۵ **المِشْکُ:** نامیری شت
 پیکه وه لکاندن ۵ سیرمپه که یا ته لیکه زری
 پی ده چندی ۵.

شَكْلُ الأمرُ شَکْرًا: کارمکه جهواشه بوو،
 سمرو به ری نه ما.

شَكْلُ المریضُ: نه خو شه که خه ریکه چاک بیته وه.

شَكْلُ الثمرُ: میوه که خه ریکه پی بگا نال و بؤلی
 تیکه وت.

شَكْلُ الدَّابَّةِ: ولاخه که ی بهرنجیر بهسته وه،
 دمگوتری: (شَكَّلها به): بهرنجیر قاجه کانی
 پیومند کردن.

شَكْلُ الكتابُ: سمرو بؤرو ژیری بو کتیبه که
 دانان.

خودی موضوعهکه، و مکوو نموه بلئی لای نیمه داواکه بهتالو بئ بناغمهه ۵ الشُّكْلُ: وینمو شیومی شت ۵ الشُّكْلَةُ: یهک تمشکیله، دانانی حمرمهکه یهک لسممر وشه ۵ الشُّكْلَةُ: تیکه لیبوونی رمنگه کانه ۵ له جاودا بریتیه له تیکه لیبوونی رنگی سورو سبی ۵ شیومو لیک جیون، دمگوترئ: (فیه شُكْلَةٌ من اییه): جیومتموه سر باوکی، لمباوکی دمکا ۵ المُشَاكَلَةُ: هاو ویننه، هاوشیوه ۵ له زانستی بهدیج دا بریتیه لهومی شتهکه بهوشی تر بدرکینی بههوی هاونشینیهوه ۵ المُشْكِلُ: جهواشه، لیل و تمم مزای ۵ به لای زانابانی نوصولی فیهقهوه، نهومیه له ماناکی تی نهگی مهگمر له لایهکی ترموه به لگی بی بیئی ۵ (خنی الشُّكْلُ): بریتیه لهومی مرؤفیک همدو لایهنی نیرایهتی و مینینهی و مکوو یهک واین، هیچ لایمینکی بهتواویی رون نمبویتیهوه.

شَكَمَ الفَرَسَ رَعْرَه شَكْمًا: لغاوی کرده دمی نهسپهکهوه، دهشگوترئ: (شَكَمَ المَعْدِي): بههیزو توانوه دمست درئزو هیرش کاری پاشه و پاش شکانهوه.

شَكَمَ التَّسْلُطَ: داگمر کهرو دسه لاتدارمهکی دمکوت کرد، بؤری دا.

شَكَمَ فُلَانًا: پاداشی فلانکهسی دایهوه.

شَكَمَ شَكْمًا: برسی بوو ۵ اشْكَمَهُ: بهمانا (شَكِمَهُ) دئ ۵ الشُّكْمُ: بهخشش بهشیومی پاداش و موکافئه ۵ الشُّكِيْمَةُ: ناسنیکه پانه و پان دمکرته دمی و لآخهوه ۵ هیزو توانای دل و وره بهرزی ۵ سهرکهوتن بهسمر زولم و ستهم دا ۵ دمگوترئ: (فلان شدید الشکیمه): فلانکس ورمبهرزو دل دامهرزروه.

روو ناهیلن روداومکه رون بکریتیهومو برپارمهکه جئ بهجئ بکرئ ۵ الأشْكَالُ: دوو رمنگ، دورنگی تیکه لآو ۵ و مکوو نموه ناو خوینی تیکه ل بیئ رمنگی ناومکه بگورئ ۵ الأشْكَالُ من الناس: کهسیک له جاویدا رمنگیک همبی بجیتیهوه سر شیومی جاوی باوکی، یان جاوی جهند رمنگیکی تیدا ببیندرئ، دمگوترئ: (هر اشکل باییه): نهو زور لمباوکی دهجئ ۵ المُشَاكَلَةُ: سروشت و تمبیات ۵ شیومو شیواز ۵ همروا ناوه بؤ نهو بهشهی دمکهوتیه نیوان زولفو گوئچکهوه ۵ کهلهکه ۵ ناومراست و کرؤکی شت ۵ الشُّكَالُ: زنجیرو پیومند ۵ همروا ناوه بؤ نهسپیک قاچی راستی و دمستی چهپی له خوار نمژنؤیهوه په لایهکی تیداین قاچ و دمستهکی تری په لایهکیان رمنگیکی تربئ ۵ الشُّكْلُ: کاری جهواشهو پر گریو گؤل ۵ وینمو شیومی شت، دیاردمو روالهتی شت، دمگوترئ: (مسائل شکلیه) جهند مهسه له میکن تیبیان دا گرنگی بهویننه و شکل دمدرئ نهک بهکرؤک و ناومرؤک ۵ شیومو سیما ۵ گونجاو لهبار، دمگوترئ: (هذا من شکلي): نهمه بؤ من گونجاوه، لهمن دئ ۵ لمبواری نهندانباری دا شیوه قهبارمهکه یان روبهرنکه بهیهک سنور دیاری کراوه و مکوو تؤپ یان به جهند سنورنکی جیا جیا و مکوو سئ گوشه و جوارگوشه ۵ لمبواری زانستی منطقیهکان دا جؤره دهلیلیکه گؤرانکاری تیدا رودمدا بهگویرمی نیسبتمدانی حمدهی ناومراست بؤلای حمدهی (أصفر) و (أكبر) ۵ (الدفع الشکلي): لهقانوونی (المرافعات) دا بریتیه لهومی داوا لهسر تۆمارکارکراو رهخنهی خوئی ناراستهی شیوازی بهرئوه جیونی کیشمهکه بکا نهک

◊ نەھەمى دەپتە ھۇى نازارو نارەھەتى ◊
 الشُّكْرُ: زەرفىتى بىچوك بەكار دەھىندىرى بۇ
 ئاوتىكرىدىن پان بۇ ماستو دۇتىكرىدىن لەپىست
 دروست دەكرى، وادەبى بۇ سارد كرىنى دۇو
 ئاومكە بەكاردى بەكوردى خۇمان نەھەمى ئاوى
 تى دەكرى پىي دەگوترى كوندە پان جەھەندە
 نەھەمى بۇ ماستو دۇ بەكاردى مەشكولەپە ◊
 الشُّكِّيَّة: نەھەمى ناخو ئۇفى لى دەكرى ◊
 پاشماوى شت ◊ بەرماوھ ◊ المِشْكَاة: تاقىمەكە
 لەدېوار چىراى تىدا دادەنرى ◊ ھەروا ناوھ
 بۇئەھ شتەى چىراكى لەسەر ھەلدەگىرى ◊ پان
 خودى چىراو دېواركۇو لۆكرەكەى تىدا دادەنرى
 ◊ الشُّلْجُم: شىلم ◊ شَلْمَةُ: روتى كرىدەھ.

شَلْحَ العَيْنِ: چاۋ نەھوجا ◊ نەپتوانى پىلۋى چاۋى
 بەتەواۋى بقوجىنى ◊ شَلَّ الماءُ: لىكەن
 لىكەن ئاۋى پىداكرى، دەگوترى: (شَلَّ)
 السيفُ الدمُ: شمشىرەكە زۇرى خوپىن رزاند ◊
 تَشَلَّ الماءُ: ناومكە بەپىزۋاۋى ھاتە
 خواروھ ◊ تَشَلَّ السيفُ بالدمِ: شمشىرەكە
 خوپىنى رزاند ◊ تَشَلَّ فلانٌ في عمله: فلانكەس
 لەكارەكەى دا چوستو چالاک بوو ◊ الشَّلَّيلُ:
 رومكى ناسك ◊ الشَّلَّيلُ: چوستو چالاک
 لەكارى خۇىدا ◊ دَلْبَاكٌ و بِيْغْمَشُ، دەگوترى:
 (ماء شلش ردم شلش): دَلْبُوبٌ دَلْبُوبٌ ناومكە پان
 خوپىنەكە دمتكى ◊ شَلَّهْ شَلَّاناً: بەھەمى لىپىدا.
 شَلَّقِ الأذنَ أَر الأَنْفَ: لەدرىزەھە گونچەكە پان
 لوتى ھەلدىرى ◊ گونى ھەلدىرى، لوتى ھەلدىرى.
 شَلَّ الدَّابَّةُ شَلًّا: ولاخەكەى لى خورى، دەرى كرى،
 دەگوترى: (شَلَّت العَيْنُ السدمع): چاومكە
 فرمىسى رشت.

شَاكِهَةٌ مُشَاكِهَةٌ رَشَاكَا: لەھوجو شىۋەى چوۋە
 سەر شىۋەى نەھەمى ◊ تَشَاكِهًا: شىۋەپان لەپەك
 چوۋ.

شَاكَا شَكَرًا و شَكَرَى و شَاكَا: نازارى نەخۇشى
 ھەبوو.

شَاكَا الشُّكْرَةَ: دەمى مەشكولەكەى كرىدەھە نەھەمى
 تىپىدا بوو دەرى خست.

شَاكَا هَمُّهُ: خەم و نارەھەتى خۇى ھەلپشت، باسى
 كرىدىن.

شَاكَا فلانًا: ھەۋالى خىراپەكارىەكانى فلانكەسى دا،
 ھەۋالى نەھەمى دا كەفلانكەس خىراپەى دەرىبارە
 كرىدەھ ◊ أَشْكِي مَنْ فلانٌ: مافى خۇى
 لەفلانكەس وەرگرت ◊ أَشْكِي فلانًا: فلانكەسى
 ھەلنا بۇئەھەمى شىكات بىكا، باسى مەپىنەتى و
 نارەھەتى خۇى بىكا ◊ رازى كرىدو ھۇكارى
 شىكاتكردنەكەى لاپرد، دەگوترى: (أشكاه على
 مايشكوه): پارمەتى دا ◊ أَشْكِي شُكْرَةَ:
 مەشكولەى دۇى دروست كرىد ◊ شاكاھ: بەمانا
 (شكاھ دى) ◊ شُكِّيٌّ فلانٌ أَو الراعي: فلانكەس
 پان شوان مەشكولەى دۇى بۇ ھەزاندنى ماست
 دروست كرىد ◊ شُكِّيٌّ فلانًا: ھۇكارى شىكاتو
 نازارەكانى فلانكەسى لاپرد ◊ إشتكى: بەمانا
 (شكا) دى ◊ نەخۇش كەموت ◊ مەشكولەى دۇى
 دروست كرىدەھ اشتكى الیہ: بەناى بۇ بىرد
 بۇئەھەمى ھۇكارى شەكواكەى لاپەرى ◊ تَشَاكِي
 القومُ: خەلەكەكە ھەندىكىان شىكاتىان لای
 ھەندىكىان كرىد ◊ تَشَكَّى: بەمانا (اشتكى) دى ◊
 الشَّاكِي: شىكايەتكر ◊ (شاكى السلاح): چەك
 لەخۇ بەستوو نامادە بۇشەر ◊ الشُّكَاةُ: شىكاتو
 نازار ◊ نەخۇشى ◊ عەپىپ لەككە ◊ الشُّكْرَى:
 ناخو ئۇكرىدىن لەبەر نازارو نارەھەتى و شتى وا

شَلُّ الصَّبَاحُ الظَّلَامُ: گزنگی بهیانی بهسمر تاریکی
دا زال بوو تاریکی رادا.

شَلُّ الثَّرْبُ: قوماشه‌کی بهتمه‌نی گومروم دمزوی
باریک دروو.

شَلُّ المَضْر شَلَّ: نهدامی‌کی جهسته توشی
شه‌ل‌ل بوو، یان وشک بوو له‌کارک‌هوت یان
سست بوو ۵ بوؤ دوعا کردن بوؤ که‌سینک
دمگوتری: (لا شَلَّتْ عینک) بوؤ دوعا کردن لینی.

شَلُّ الثَّرْبُ: قوماشه‌که رمشایی تیوه جووه به‌ناو
پاک نابیت‌هوه ۵ اشلُ فلان: فلانک‌س شه‌له‌لی
توش بوو ۵ اشلُ الله فلاناً اوسده: خودا
فلانک‌سی توشی شه‌له‌ل کرد یان دهستی توشی
شه‌له‌ل کرد ۵ اِنشَلُّ المَطْرُ: باران باری به‌خوپرم
۵ الشَّلَاةُ: دورمانی تمه‌ن گومروم دمزو باریک
۵ الشَّلُّ: وستانی جمو جوؤل لهنهدامی‌کی
جهسته‌دا یان له‌مهموو جهسته‌دا ۵ الشَّلَلُ:

هه‌لِرْزانی ناوی روبار له‌پِرْهوی خوئی دا
له‌بِرْزاییه‌وه سه‌رمو خوار هه‌لِرْزئی ومکوو
شه‌لال گه‌لی عمل به‌گ، شه‌لال بیخال ۵ شَلَل
العین: نه‌خوشیبه‌که توشی چاو دمبئی هی‌زی
بینین که‌م دمکا ۵ الشَّلُول: چوستو چالاک

له‌کاری خوئی دا ۵ نه‌گمر بوؤ حوشترو مه‌ر
به‌کارهات مهبست نه‌ومیه تمه‌منیان چوبیت‌ه
سانی دووم ۵ الشَّلِيلُ: دمرای ناو له‌دوؤل و
شیودا ۵ پارچه پؤشاکیکه له‌زیر زریه‌وه له‌بمر
دمکری ۵ نوخاعی شه‌وکی (دمزوی پشت) ۵
المِشَلُّ: نه‌وشته‌ی می‌ش و شتی وای بی‌ن
دمردمکری ۵ نه‌ومی زور شت دمه‌او‌پِرْزئی ۵
ملبیج ۵ المِشَلُّ: نه‌وکه‌ره کیویه‌ی زور گزنگی
به‌دیله‌که‌رمکه‌ی دعداو لینی دوورناکه‌وپت‌ه‌وه ۵
الشَّالْمُ: گیامرور که‌به‌زوری له‌ناو گه‌تم دا

دمروئو دمنکی‌کی ره‌ش یان زهردی همیه‌وه
همرگه‌منیک نه‌وه دانه‌ویله‌ی تیکه‌ل بی‌ن نرخی
که‌م دمکاته‌وه ۵ الشَّرْمُ: به‌مانا (الشالم) دئی ۵
الشَّيْمُ) به‌مانا (الشالم) دئی ۵ اَشْلَى الحیران:
بانگی نازه‌له‌که‌ی کرد بوؤ خواردن یان بوؤ
دوشین ۵ اَشْلَى الكَلْبِ علی الصيد: سه‌گه‌که‌ی
تاودا بوؤ گرتنی نیچیر ۵ اِشْتَلَّ: بانگی کرد بوؤ
نه‌وه‌ی له‌تمه‌نگاوو ناخوشی رزگاری بکا ۵
اِشْتَلَّى: رهی هه‌لساو توپه‌ بوو ۵ اِشْتَلَّى
الکلب: سه‌گه‌که‌ی هه‌لنا بوؤ گرتنی نیچیر ۵
اِشْتَلَّى فلاناً: بانگی فلانک‌سی کرد بوؤنه‌وه‌ی
له‌هیلاک‌مت و ناخوشی رزگاری بکا ۵ الشَّلَا: شلا
الشیئ: قه‌باری شته‌که ۵ باقی مانده‌ی شت ۵
پیت ۵ نهدامی‌کی جهسته ۵ الشَّلُولُ: نهدامی
جهسته ۵ پارچه‌یه‌ک له‌گوشت ۵ باقی مانده
له‌مهر شتی‌ک بی. ۵ اَشْكَرُ الإسْمانِ وَغیره: نیسق و
پروسکی جهسته‌ی ناده‌میزاد یان هی
گیانله‌بهری تر دوی رزین و لیک بلاو بوون ۵
الشَّيْئَةُ: باقی مانده‌ی مال و شتی وا، دمگوتری:
(لم یبق من ماله الا شَيْئَةٌ) ۵ هه‌روا ناوه بوؤ کوته
گوشت و شتی وا ۵ المِشَلَّى: دالگوشت، کزو لاواز
۵ اِشْمَاؤُ: برونه‌ مادمی (شَمَز).

شَمِتَ به، او بعلنر: که‌بف خوؤش بوو به‌وه که
دوژمنه‌که‌ی تووشی به‌لاو کارسات بووه ۵ خورا
که‌له‌خودا دمباریت‌ه‌وه به‌کئ له‌داخوازیبه‌کانی
نه‌ومیه ده‌لن: (خودایه دوژمنم بی‌ن خوؤش
نه‌که‌ی) ۵ اَشْمَتَهُ اللهُ بعلنر: خودا وایکرد
به‌دوژمنه‌که‌ی خوؤش بوو ۵ شَمَّتْ بعلنر: به‌مانا
(اشته) دئی ۵ شَمَّتَ العاطِسُ وعلیه: دوعای خیری
بوؤ بزمیوه‌که کرد ۵ که کابرا بزمی پیی گوت
(یرحمک الله) ۵ تَشَمَّتْ: به‌مانومی‌دی گه‌پ‌ایه‌وه،
هیج دمسه‌کوتی جهنگی ده‌ست نه‌که‌هوت ۵

بوو، بهرزییه که زور بوو ۵ الشَّمْعَرِيرَةُ: خو
بمزلزانی و لوتبهرزی ۵ الشَّمْعَرُ: بیاوی گمته و
زل ۵ یان زاناو بیاو ماقول ۵ لوتبهرز ۵
ههولدمر بؤ بهدمستهتینانی دوا رُوژنکی
بهختهومر ۵ دوور بین و خاومن هیواو ناواتی
بهرز.

شَهْدُ الْغِيْرَانِ شَحْنًا وَشُرْدًا: نازه نه که کلکی بهرز
کردموه، دمشگوتری: (شَمَّةٌ بذيْه) ۵ شَمَّةُ الرَّجُلِ
كُرْبُهُ: بیاومکه خوئی هه لکرد دهرپییه که تا
نهژنوی هه لکرد ۵ الشَّامِدُ: دوپشك، بویه نه و
ناوهی هه به چونکه جزوی کلکی بهرز دمکاته وه
۵ الشَّمْنَةُ: درهختیکه ناماده دمکری بؤنه وهی
درهختی تری بی هه لنگه ری، تیوهی نالی.

شَمْرَ شَمْرًا: بهوریایی و ههست و خوسته وه رویش
۵ بهخو بادان و فیزه وه رویش.

شَمْرَ الشَّيْءِ: شته که ی وکناو لؤلوی کرد ۵ اشْمَرُ
الدَّابَّةِ: ولاحه که ی بهگورجی لی خو ری ۵ شَمْرُ:
بهمانا (شَمْرٌ) دئ ۵ شَمْرٌ فِي الْأَمْرِ: چوست و
چالاک کاره که ی نه نجام دا ۵ شَمْرٌ لِلْأَمْرِ: خوئی
بؤ کاره که ناماده کرد، دمشگوتری: (شَمْرٌ عَنِ
سَاعِدِ الْجَدِ): قوئی هه لمالی بؤ نه نجامدانی
کاره که بهباشی، یان دمگوتری: (شَمْرٌ عَنِ سَاقِهِ):
چاکی ئیشکردنی مهردانه ی لی هه لکرد ۵
شَمْرَتُ الْحَرْبِ: شه رمه که رم بوو، توند بوو،
به ره ی سهند ۵ شَمْرَ الشَّيْءِ: شته که ی وکنان،
لؤلوی کرد ۵ شَمْرٌ كُرْبُهُ: چاکی کراسه که ی
هه لدايه وه، یان قوئی لی هه لمالی ۵ شَمْرُ
الدَّابَّةِ: ولاحه که ی بهخزایی تاودا ۵ اِنْشَمَرَ: بؤ
موطاومعه ی (شَمْرَةٌ) دئ ۵ تَشَمَّرَ: بؤ
موطاومعه ی (شَمْرَةٌ) دئ ۵ تَشَمَّرَ الشَّيْءُ: شته که
ویک هاته وه ۵ هه لقرچا، دمگوتری: (تَشَمَّرَتِ

الشَّامِتَةُ: حاجی نازه ل ۵ که سیک دوعای شهر
لهه کیک بکا ده لی: (لَا تَرَكَ اللَّهُ لَهُ شَامِتَةً): خودا
تاکه نازه ئیک بؤ نه هیئیه وه ۵ الشَّمَات:
که سانیک ناهمانیان بییان خویش بین له بهر
ناومیدی یان وه زعو حالی خرابیان ۵ (نهم
وشه به تاکی نییه) ۵ الشَّمَاتِي: بهمانا
(الشَّمَاتِ) دئ ۵ الشَّمَاتَةُ: که یخویش بوون
به وه ی دوژمن توشی به لایوه ۵ بپخویش بوون
به دوژمن ۵ شَمَجَتِ الدَّابَّةُ شَمَجًا: ولاحه که
به به له روئی، به له ی کرد ۵ (له ی شجی)،
دمشگوتری: (شَمَجٌ فِي الْأَمْرِ): به له ی له کاره که دا
کرد.

شَمَجَ الشَّيْءِ: شته که ی تیکه ل بهشتی تر کرد.

شَمَجَ الشَّرْبِ: قوماشه که ی به ته هه لی گه وره و
به دمزوی باریک دووری.

شَمَجَ الشَّمْرِ أَوْ الرُّزَّةِ: خه پله ی گه وره ی له ناره
جو یه که یان له برنجه که دروست کرد ۵
الشَّمَجُ: خه پله و نانی گه وره که له برنج و ناردی
جو و شتی وا دروست بکری ۵ هه روا ناوه بؤ
نه و هیشوه تریه ی بؤله ساخه کانی ده خورین و
لاسک و تری رزیومکه ی فری دهری، نه وه ی فری
دهری بیی دمگوتری (الشَّمَجِ)، دمگوتری:
(مَادَقَتِ شَمَاجًا) هه ی شتی که نه خواردوه.

شَمَخَ الْجَبَلُ وَغَرَهُ شُمْرًا: کتومکه بهرز بوو.

شَمَخَ أَنْفَهُ: لوتی بهرز نواند، خوئی بهزل زانی،
فیزی نواند ۵ الشَّمَاخُ: بهرزو شکومند ۵
(نسب شامخ): رسته و بنه جه ی نهرین و
به سهند، وه جازاده ۵ الشَّمُخُ: دوور ۵ الشَّمُخُ:
بهمانا (الشَّمُخُ) دئ ۵ الشَّمَخْتُ: خو پری و دل
پیس و به دره وشت ۵ نه گیمت ۵ شَمَخَرُ: خوئی
بهزل زانی، لوتبهرزی نواند ۵ اِنْشَمَخَرُ: زور بهرز

جوستو جالاک، دمشگوترئ: (جَمَلْ شَمَرْدَلْ):
حوشترئکی بهتوانایه بؤ رُویشتن.

شَمَر شَمَرَا: وئک هاتهموو کؤبؤوه ۵ قیزو بیئزی
کرد لهوشتهی ناخؤشی دمویست ۵ تَشَمَر: وئک
هاتهموه، تَیچو، کؤبؤوه، گرژ بوو، دمگوترئ
(تَشَمَر وَجْهَهُ): روخساری گرژبوو وئک هاتهموه
۵ إِشْمَارُ بِالْأَمْرِ: بهکارمکه تهنکه تاو بوو،
نارمحت بوو ۵ قیزی لی کردموه ۵ الشُّمَارِيزُ:
بهمانا (الإشْمَارِيزُ) دئ. ۵ شَمَسِ الْيَوْمِ شَمَرَا:
نهمرؤ خورمکهی دمرکهوت یان خورمقاومکهی
بههیزر بوو. ۵ شَمَسِ فُلَانٍ: فلانکس یاخی بوو.
شَمَسِ فُلَانٍ: ویستی زیان بهفلانکس بگهمینئ
نهمزیمتی بدا ۵ أَشَمَسَ الْيَوْمِ وَهَرِه: بهمانا
(شَمَسَ) دی ۵ شَامَسَهُ مَشَامَسَةً وَشَامَسًا: رقه
بهرایمتهی کرد، دؤی وستا ۵ شَمَسُ: خؤری
بهرست.

شَمَسِ الشَّيْءِ: شتهکهی رانواند بؤ خؤر، بهر
خؤری دا بؤنهموی وشک بییتهموه ۵ تَشَامَسًا:
دؤایهتی یهکتریان کرد دؤی یهکتر وستان ۵
تَشَمَسُ: بؤ موطاومعهی (شَمَسَهُ) دئ ۵ بهر خؤر
کهوت همتاو لی دا، گهرما برودو بوو، کهم بوو
۵ الشَّمِيسُ: دمگوترئ: (یوم شامس) رؤزئکی
خؤرمتاوه ۵ الشَّمْسَانُ: منع کردن، بهرگری
کردن ۵ الشَّمْسُ: خؤر؛ نهمستیرمیهکی گهورمو
سهرمکیه لهکؤمهلهی خؤری دا بهدموری دا
زهوی دمهورپتتموه، ههروا باقی ههسارمکانی
تئری کؤمهلهی رؤزئ بهدموری خؤردا
دمهورپتتموه ۵ الشمسية: ههرشتئیک نیسبت
بدرئ بؤلای خؤر ومکوو (الحروف الشمسية
المجموعه الشمسية) ۵ چهتر، بؤ خؤباراستن
لهگهرما یان لهباران ۵ (الأم الشمسية) (ألدی)

اللَّهُ: بوکی ههلقرجا، داخورا ۵ الشَّامِرُ: (ناقة
أو شاة شامس): حوشترئیک یان مهرئیک که
گوانهکانی چرج بوبنهموو ههلکشابنهموه بؤلای
ورگی ۵ الشَّامِرُ: رومکئیکه لهپئری
خمیمیهکانه، جؤزئکی ههیه شیرینه
دمهورپندرئ، لاسکو گهلاکهی بهکالی دمخورئ ۵
جؤزئکی تئری بهکولای دمخورئ ۵ الشَّمَرُ:
بهمانا (الشمار) دئ ۵ الشَّمَرُ: کهسیکه گرنگی
بهکاری خؤی بداو ههولئ نهمجامدانی بدا ۵
سهخی تمبیعمتو دمستو دل فراوان ۵ الشَّمِرُ:
ئیشی گهوره که بیویست بی پیاو هؤلی بؤ
ههلکاو چاکی بؤ بهلادا بکا ۵ الشَّمِرِيُّ:
نهمکهسهی زؤر بهتمنگ ئیشو کاری خؤیهوه
بی ۵ الشَّمِيرُ: بؤ زنده رموی لهچاک بهلادا
کردن و هؤل لی ههلمالینو گرنگی دان بهکار ۵
شَمْرَجِ الثُّرْبِ وَهَرِه شَمْرَجَةٌ وَشَرَاجًا: قوماشهکهی
بهتهقهلی گهوره گهوره دروو ۵ شَمْرَجِ النَّسَاجِ
الثُّرْبِ: جؤلاکه یان تهنکهرمکه شاش و باش
قوماشهکهی جنئ ۵ شَمْرَجِ الْكَلَامِ: قسهکانی
تیکهل کردن ۵ الشَّمْرُجُ: قوماشی تهنک چنراو
۵ الشَّمْرُوجُ: بهمانا (الشمرج) دئ ۵ شَمْرَجِ الْعِثْقِ:
گهلاو پئزئ له لقهدرهختهکه کردموه ههلی
بهرداوت یان بهتهور داسو شتی و لئو پؤپی
درهختهکهی ههلپهداوت ۵ شَمْرَجِ النَّخْلَةِ: دهنکه
خورما نهگهیومکانی لههیشوه خورماکه جنئ ۵
الشَّمْرَاخُ: هیشوی خورما که بهرسیله بی یان
خورماکهی پئومبی نهچنرابئ ۵ ههروا هیشوی
تئری که بؤله تئریکانی پئومبئو نهچنرابئ ۵
لقهدارئکی بارئیکو زمعیف کهلهسهر لقی
نهمستور سهری ههلدابی ۵ بهکوردی خؤمان
پئنی دمگوترئ چروزه یان تهرزه ۵ الشَّمْرُوحُ:
بهمانا (الشمراخ) دئ ۵ الشَّمْرَدَلُ: مندالی

تَمَعْرِيفَ بَجَيْتِهِ سَمَرِ بَيْتِهِ كَانِي وَمَكُوو
(ت، ث، د، ذ، ز، س، ش، ص، ض، ل، ن) كه چووه
سمر بېته كانی تر بڼی دمگوتری (اللام القمریة)
◊ الشَّمَّاسُ: زور جهموشو و تورهو تهوسن ◊ ناوه
بو كه سڼك خزمهتی كهنیسه بكاو (پلهو
پایهكه لهخوار پلهی كمشیشهومیه) ◊ الشَّمْرُسُ:
جهمووشو سركو تورهو تهوسن بهجوریک
كس نمتوانی لهگهلی هلبكا.

شَمَعِي الدَّابَّةَ وَغَيْرَهَا شَمْعًا وَشَمْرُصًا: بهتوندى
ولاخهكهی تاوداو لڼی خوری تاوای لڼی كرد
ماندوو شهكمتی كرد، دمگوتری: (شَمَصَ
الرجل): پیاوكمهی داخورهاندو تورهی كرد ◊
الشَّمْرُصُ: بهمانا (الشمرس) دئ ◊ الشَّمْرُصُ:
كهسیكه نهوضندهیان تیومزنی بڼو لڼیان دابڼ
ماندوو شهكمت بووبڼو چاوی لڼی بهملوق
وهستابڼ.

شَمِعَ الشَّجَرُ وَغَيْرَهُ شَمَطًا: درهختهكه گهلاى كرد،
گهلاكهی بلاو بووه.

شَمِعَ الشَّيْءُ: شتهكهی تڼكهڼ بهشتی تر كرد.

شَمِعَ مَالَهُ: ماله جهلاكهی تڼكهڼ بهمانه
حمرامهكه كرد.

شَمِعَ الْكَلَامَ: قسهی تڼكهڼو بڼكهڼی كردن،
لهزور بوارموه دواو چووه ناو زور باسو
خواسهوه.

شَمِعَ الْإِنَاءَ وَغَيْرَهُ: قاپهكهی پرگرد

شَمِعَ الشَّيْءُ شَمَطًا: شتهكه تڼكهڼ بهشتی تر بوو.
شَمِعَ شَعْرَهُ: قزمكانی رمشو سڼی تڼكهڼو بوون،
قزی ماشو برنج بوون.

شَمِعَ الشَّجَرُ: درهختهكه گهلاكهی وهراند ◊ اشَمَطُ
الشَّيْءُ: بهمانا (شَمَطُ) دئ ◊ دمگوتری: (اشمَطُ

شَمِعَ شَمْعًا وَشَمْرُوعًا: گالتهو گهڼی كرد، كهڼف
خوش بوو ◊ اشَمَعَ السِّرَاجُ وَغَيْرَهُ: چراكه داگیرسا،
روناکی بهرز بووه ◊ شَمَعَهُ: پارڼی بڼی كرد،
ههلی پهراند ◊ شَمِعَ لَهُ: نامیرى وای بو
پهخساند پارڼی بڼی بكاو كهڼف خوش بڼی ◊ شَمِعَ
بِهِ: قهشمهرى بڼی كردو بڼی بڼكمنی.

شَمِعَ الثَّرْبُوبَ: قوماشهكهی میودا بوونهوهی
سفتولوس بڼی ◊ شَمِعَ الْحِرْزُ: میوی لهسمر
دمرگای قاسهكه یان صندوقهكه داناو مؤزی
كرد ◊ الشِّعَاعُ وَالشِّعَاعَةُ: گالتهو كمپ ◊ الشَّمْعُ:
میو؛ مادهمکی نمرمهو تڼكهڼ لهجهوری و
شتی تره ◊ همروا ناوه بو نهو مادهمی همنگ
شانههنگوینی بڼی رادمبهستڼو همنگوینی تڼ
دمكا كهڼی دمگوتری كهرشان ◊ همروا ناوه بو
مؤم كه بو روناکی ومكوو چرا بهكار دمهڼندری
◊ الشَّمْعَةُ: تاکی (الشَمْعُ) پهكه پهكهی پڼوانهی

شَمَلِ الْأَمْرِ الْقَوْمَ: کارمکه همموو خه لکه که ی
گرته وه.

شَمَلِ الدَّابَّةِ اللِّحَاحِ: و لآخه که که نی گرت ۵

ته لقیحه که ی و مرگرت ۵ اشمَلت الریح:

له بآکورموه بایه که هه لیکرد ۵ اشمَلت الریح

الْقَوْمَ: خه لکه که بای شه مال لئی دان بؤیان

هه لیبوو فینکی کردنه وه ۵ اشمَل فلان: فلآنکس

بوویه خاومن جاجم و شهمله ۵ اشمَل فلاناً:

پارچه شهمله ی له بمر فلآنکس کرد ۵ اشمَل

التمر والضرع و نحره: به هوی شهمله بیدادانه وه

خورما که یان گوانه که ی پاراست ۵ اشمَل بشریه:

قوماشه خورپیه که ی له خوو و پنچا هه موو

جهسته ی خوی بین داپوشی ۵ اشمَل بسینه:

شمشیره که ی له خو بهست ۵ اشمَل علی کذا:

داگرنده بو بؤ نه و شته هه مووی داپوشی ۵

اشمَل علی فلان: خوی پاریزگاری فلآنکسی

کرد ۵ تشمَل بالشملة: شهمله ی له خوو و پنچا ۵

الشمال: چمپ، باکور، پیچه وانه ی باشوور ۵ بای

شه مال نه و هه وایه ی له بآکورموه دئ ۵ هه روا

به مانا شوم و نه گه متی دئ ۵ (طیر الشمال):

بالنده ی شوم ۵ بومی شوم ۵ نه خلاق و ره وشت

۵ هه روا ناوه بؤ تورمه که یه ک دمکریته گوانی

نازه له وه بؤنه وه ی زور شور نه بیته وه و له زموی

نه خشی، یان تورمه که یه ک دمکریته هیشوه

خورما و هیشو تریوه بؤنه وه ی زور بلاو

نه بیته وه ۵ الشمل: (شمَل القوم): کومه لی

خه لک، دمگوتری: (جمع الله شملهم): خودا

ناده میزاده دابراو و پهراگه ندمو تهرمکانی نه و

گهل و نه ته وه کوبکاته وه، یه کیه متیبیان بخاته

ناومو یه کریزو یه ک هه لوئیست بن ۵ الشمل:

لقه دار خورما ۵ الشمل: که سیک به جاجم

(شهمله) خوی داپوشیبی ۵ الشملة: پارچه

هیزی چرای کارمبایی بین دمکری ۵ الشماع:

مؤم دروستکهر یان مؤم فروش ۵ الشماعة:

شوینی هه لگرتن و بیداکردنی پؤشاک ۵

عه لاگه ی پؤشاک بیدا هه لواسین ۵ الشموع:

سوحبه متجی و قسه خؤش ۵ الشمعة: گالته و

سوحبه مت و که یف خؤشی ۵ کارگه ی مؤم

دروستکردن ۵ المشع: همر قوماش و شالیک

میو درئ، به میو سفت و لوس بکری ۵

الشمعدان: مؤم دان؛ په یکه ریگی به رزه مؤمی

له سمر جهسپ دمکری له کاتی داگیرسان دا

بؤنه وه ی مؤمه که نه که وئو روناکیه که مشی

باش بلاو بیته وه ۵ اشمَل الرجل: بیاوکه بوو

به بیاوی ناو بیاوان و پله و پایه ی بهرز بؤوه،

که یفخؤش بوو ۵ اشمَلت الدابة: و لآخه که

چوست و چالاک بوو خؤش باربوو جله و سووک

بوو ۵ اشمَلت الفارة: هیرشه که به ریلوو

گشتگر بوو ۵ اشمَل اللبن: ماسته که زور ترش

بوو (الشمعل) بهرز بؤوه خاومن شه ره ف و ریز

بوو ۵ شقی فلان شقا و شقاة: فلآنکس نه ومنده

که یفخؤش و تهر دهماخ بوو دمتگوت شیته

سه نته ری نه مابوو ۵ الأشمق: که فی دهم

که له گهل خوین دا تیکه ل بین ۵ الشمق من

الشیاب: قوماشی دراوو کونکون ۵ الشمقنق: بالا

به رزو دریز ۵ شمَلت الریح شملاً و شملاً: بایه که

گؤرابوو به پای شه مال.

شَمَلِ بفلان: فلآنکسی بهرمو باکور برد.

شَمَلِ الْأَمْرِ الْقَوْمَ: کارمکه همموو خه لکه که ی

گرته وه.

شَمَلِ فلاناً: فلآنکسی به جاجم داپوشی،

به پارچه قوماشی له خوری دروستکراو داپوشی

شَمُّ الشَّيْءِ شَمًّا وَشَمِيماً: بۇنى شتەكەي كرد ۋ اشْمُ الرجل: پياومەكە بەلوتبەرزيپەوہ رؤىى و هيچ سەرى خۇى دانە نەواند بزانى چى لەبەر دەمايە. ۋ اشْمُ عنه: لىي لادا، دوروگەوتەوہ ۋ اشْمُ فلاتاً الطيب: بۇنەكەي بۇ فلانكەس رانواند تا بۇنى پيۈمبكا ۋ اشْمُ الحاتين: خەتەنەكەرمەكە كەمىكى لەپىستى دەورو بەرى گۆپكەي ھينەكە ھىشتەوہ ۋ شَمَمُ الطيبِ أَو النَّوَاءِ: وى لى كرد بۇن بەعەترەكەوہ يان دەرمانەكەوہ بكا ۋ اشْمَمُ: بەمانا (شَمَمُ) دى ۋ تَشَمَمُ: لەسەرە خۇ بۇنى پيۈە كرد ۋ تَشَمَّمُ الأمر: لەكارمەكى كۆلپەومو ھەولى دا بزانى چۆنە ۋ الإشمام: لەلاى زوربەى نەحوپپەكان و قورنانخوينەكان برىتپپە لەوہى دەنگىكى زمانەوانى بەتارمايى دەنگىكى تر رەنگ بىرى وەككو زاراوہى زۇر لەھۇزى ھەيس و بەنى ئەسەد كەوشەى وەككو (قيل، بيع) بەلارى دەخويننەوہ ۋ ھەروا بەلاى زانايانى تەجويدەموہ برىتپپە لەوہى بەدولپو بەسكون نامازە بىرى بۇ بزوينە بۇرىك كە لەكۆتايى وشە لەسەر راوہستاوەكە كرتاوە بەبى ئەوہى دەنگى بۇرەكە ببىستى ۋ الشَّمَمُ: بۇنكردن ۋ الشَّمَمُ: بەرزايى، بەرز ۋ بەرز بوونەوہى بۇرى لوت ۋ الشَّمَامُ: كەسەك ھەستى بۇنكردى زۇر بى، بەبۇن بى ۋ شەمامە جۇرە كالەكەكە ھىلكەيپەو بچوكە تونكەكەكەى خمتخەتەو بۇنەكەى زۇر بەھيزە ۋ الشَّمَامات: ھەرشەك بۇنى ھەبى و بۇنى پيۈمبىرى ۋ الشَّمِيمُ: ئەوہى بۇنى پيۈمبىرى ۋ بەرزو بەرز بۇوہ ۋ شَمَأُ شَمَأً وَشَمَأَاناً: رھى لى بوو، بۇغزاندى ۋ تَشَانُوا: يەكتريان بۇغزاندى ۋ الشَّمَاءُ: رقى لى بۇنى زۇر ۋ الشَّمَوَةُ: قىز لى بون و بىزلى كرىنەوہ ۋ خۇباراستن نەعەيب و

بۇشاكىكە راست و چەپ لەشان دەكرى بۇ خۇپازاندنەوہ، يان قوماشىكە لەخۇزى و موو مەرز دروست دەكرى وەككو جاجم بەخۇدا دەدرى يان خۇى تيۈە دەپىچرى وەككو ەمباو ھەروہى ەمرەبى ۋ الشَّمَلَةُ: چوست و چالاک ۋ الشَّمُولُ: باى شەمان ۋ شەراب ۋ المِشْمَالُ: ئەو پارچە بۇشاكەى پىي دەگوترى شەملە (جاجم) كە مرؤف خۇى پى دادەپوشى ۋ المِشْمَلُ: بەمانا (الشَّمَلَةُ) دى ۋ ھەروا ناوہ بۇ شمشىرى كورت كەخاومەكەى بتوانى لەناو بۇشاكى خۇى بىشارپتەوہ، كەسانى دى ھەست نەكەن كەشمشىرى ھەنگرتوہ ۋ المِشْمَلَةُ: شەملەكە (جاجمىكە) دولكى ھەبە بۇ نووستن بەخۇ دا دەدرى ۋ المِشْمُولُ: كەسەك باى شەمان لىي بىدا، دەگوترى: (غدير مشمول): گۆمە ناوو جالابپەكە باى شەمان دەپىگرتەوہ، يان كەسەكە باى شەمان دەمو چاوى كەش و جوان كرىون فېنكى كرىدۆتەوہ ۋ نار مشمولة: ناگرىكە باى شەمان ھەلى كرىساندەوہ.

شَمَلٌ: بەلەى كرد ۋ شَمَلٌ الشَّجَرُ: درەختەكە ميوەكەى خۇى ھەلومراند ۋ الشَّمَلُ: چوست و چالاک ۋ الشَّمُولُ: دەمارە بەردە زپوئ و رەھەلان كەبەناو زەمى دا دىز بوبپتەوہ ۋ لقە دارى پىزواى پەل ھاويشتوو بلاو ۋ گەلى پەرتەوازە، نەتەوہى لىك دابراو ۋ (شرب شاليل): قوماشى دپاو ھەلپراو ۋ الشَّمِيلُ: چوست و چالاک ۋ شَمَمُ: بۇنى كرد، دەشگوترى: (شَمُّ الحَبْرِ): چىتىكى لەھەوالەكە زانى ۋ (شَمُّ الأمر): لە ھەوالەكەى كۆلپەوہ، سەرمونايى كرد.

شَمُّ الأنف: بۇرى لوتى كەمىك بەرز بوو.

شَمُّ الرجل: پياومەكە لوتبەرزو بەمفیز بوو.

عارو هیز لی کردنهوه لیان ۵ المثنأ: روخسار
ناشرین، نمکلهومت ۵ المثنأ: بوغزایو دل
بیسو رقاوی ۵ گوشهگیر لهخهک ۵ المثنأ:
رمزاگران و ناخوشهویست، هرچمند لهواهیغ دا
جوان بی.

شَنَب شَباً و شَبَبَةً: دهمو ددانو پوکی جوان بوو،
ددانی سپی و ریکو وردبوو.

شَنَب الیرم: رۆژمهکی ساردو سرما بوو ۵ الشنب:
پوکی جوان ددانی سپی و بریقمدار ۵ الشنبأ
من الرمان: نهو ههناهی دمنکهکانی توویان نمبی
۵ شَتَّرَ کَرِبَهُ و نَحْرَهُ: قوماشهکی دپی و نجری
و نجری کرد. ۵ شَفَّجَ شَنَجاً: ویک هاتهوه تی
چوو ۵ شَنَجَ الشیء: ویک هیناپهوه، تیکی
جواند، گرژی کردموه، دمگوتری: (شَجَّ وَجْهَهُ):

دهمو جاوی خوئی ویک هیناپهوه گرژی کرد ۵
شَنَجَ الحیاط القبأ: خهپاتهکه باتوکهکی تمسک
کردموه ههلی فرچاند ۵ تَشَجَّ: گرز بوو،
دمگوتری: (تَشَجَّ عضلاته): ماسولکهکانی گرز
بوون ۵ الأشنج: گرزو مؤن و توره ۵ التشنج:
گرزبوونی ماسولکهو ویک هاتنهومیان ۵ المثنج:
گرزکراو ههلقرچیندراو ۵ السراویل المثنجأ:

دهرپی پانی دهرهلینگ تمسک ۵ شَرَّهُ وعلیه:
بیستی ۵ نابروی برد وی لی کرد گوئی لی بی
۵ الشنأ: کاری بمانا بانگ بهخرابی و ناشرین
۵ شَتَّنَ القرطاسُ أو الشربُ الجدید: کاغهمکه
یان قوماشهکه خزی و خشمی هات ۵ الشنثنة:
دابو نهریتی باو، رهوشتی لیک چوو باو.

شَنَطَ اللحم: گوشتهکی برژاند، وهلی زوری
نهریزاند.

شَنَعَ الحرقة وحرها شَنَقاً: بهرۆکهکی دراندو شی
کردموه.

شَنَع نلأاً: رهخهی لهفلانکمس گرتو نابروی
تکاند.

شَنَع به شَنَعاً: پیی نارازی بوو به ناشرینی
لهقهلم دا.

شَنَعُ شناعة: ناشرینییهکی لهسنور تیبهربوو
زور نمکلهومت بوو ۵ شَنَع: بو زنده رهوی
لهمانای (شَنَع) دا هاتوو ۵ شَنَع الشیء: شتهکی
بمناشرین لهقهلم دا، ناشرینی کرد ۵ شَنَع
علی فلان: فلانکسی ریسوا کردو سومعهی
ناشرین کردو کسایمتی لهکمدار کرد ۵ تَشَنَع:

ناشرینی و بهد رهوشتی بهسمردا زال بوو ۵
تَشَنَع القرم: خهکمهک نیشهکهیان ناشرین بوو
بههوی دوبهرمی رارایی و پهرتهوازمیان ۵

تَشَنَع الشرب: قوماشهکه (کراسهکه) شرو وپ
بوو، و نجری و نجری بوو ۵ تَشَنَع الغارة: هیرشهکی
بهر بلاو کرد ۵ اسْتَشَنَعَ الأمر: کارمکی
بمناشرین دانا، بهخرابی لهقهلم دا ۵ اسْتَشَنَعَ

فلأاً: فلانکسی خسته بهمدخویی و کاری
ناشرینهوه، دمگوتری: (اسْتَشَنَعَهُ جهله):
نمزانییهکی ناشرینی کرد یان (اسْتَشَنَعَ به

جهله) ۵ الشنماء: دمگوتری: (فعله شناعاء):
کاریکی زور ناشرینه ۵ الشنعة: ناشرین ۵ بهدو
خراب ۵ الشنیع: ناشرین و خراب و قیزمون.

شَنَف الیه شَنَفاً و شَنَفاً: بهجاوی سوک و هیز لی
کردنموه سهبری کرد.

شَنَفَ عَنهُ: بهلوتبهریزیهوه روی لی و مرگپرا.
شَنَفَ له شَنَفاً: هستی بی کرد پیی زانی ۵ شَنَفَت

الشفة العليا: لیوی سمرهوی ههنگهپراومتهوه ۵
(زارقز)، دمگوتری: (شَنَف الرجل): بیامهکه
لیچی سمرهوی ههنگهپراومیه.

شَنَفَ له شَنَفاً: هستی بی کرد پیی زانی ۵ شَنَفَت

الشفة العليا: لیوی سمرهوی ههنگهپراومتهوه ۵
(زارقز)، دمگوتری: (شَنَف الرجل): بیامهکه
لیچی سمرهوی ههنگهپراومیه.

بمههشتا سمر و بهمه دوکیان یه کم مر زمکات
دمدن ۵ شَانَقَه مَشَانَقَه و شَانَا: ماله‌که‌ی تیکه‌ن
بهمالی نه‌وی تر کرد بؤ فیلل کردن له‌زمکات
دان دا ۵ بویه پیغه‌مبیر (د.خ) نه‌ی له‌م کاره
کردوو و همرموویمتی (لاشِنَاق) مالی زمکات
تیکه‌ن بهمه‌کتر مه‌کمن به‌مه‌به‌ستی
که‌مکردنه‌وی زمکات دان.

شَنَّقُ العَجینِ أَو اللحم: هه‌ویرمه‌که‌ی هه‌نگوت
هه‌نگوت کرد گوشته‌که‌ی کوتکوت کرد ۵ شَانَق
الرجلان: نه‌و دوو بیاوه ماله‌که‌میان تیکه‌ن
بهمالی یه‌کتر کرد بؤ فیلل کردن له‌زمکات دان ۵
الشَّنَاق: دریز ۵ پمتی دریز ۵ الشَّنَاق: حه‌بل
یان پمت و سیرمه که شتی پی دهبه‌سرتی و
هه‌لده‌واسری پیسی و مکوو قایشی تهنه‌گو
شمشیر و شتی وا ۵ زپی که‌وان ۵ الشَّنَق: لابار،
لاتا ۵ به‌های خوین برین که‌متر له‌به‌های خوین
۵ الشَّنَاق: بؤ میننه به‌کاردی، ناهرمتیک
ماله‌که‌ی تیکه‌ن به‌ مالی یه‌کی تر بکا
به‌مه‌به‌ستی که‌مکردنه‌وی زمکات ۵ بالنده‌یه‌ک
به‌دمندوک خواردن بدا به‌ببچه‌کانی ۵ المَشَّنَاق:
نه‌وکه‌سه‌ی حمزی له‌هه‌موو شتیکه، هه‌ولدانی
هه‌مه جوژی هه‌یه ۵ المَشَّنَق: فه‌نارو سیداره
نه‌و شامیری تاوانبار کراوی پی له‌فه‌ناره
ده‌ری، ده‌خنکیندری.

شَنُّ شَانًا: رشک بوو، رزی ۵ ده‌گوتری: (شَنَّت
القربة): کونده ناومکه پزی، وشک بوو ۵ (شَنُّ
الجمال من العطش): حوشترمه‌که له‌تینوان وشک
بؤوه.

شَنُّ الماءِ شَنِيناً و شَنِيناً: ناومکه دلۆب دلۆب
چۆرایه‌وه.

شَنُّ السَّائِلِ شَانًا: شله‌ممنیبه‌که‌ی رژاند، پهرژاندی،
ده‌گوتری: (شَنُّ الماءِ على الشَّرَاب): ناوی رژانده

شَنَفَ فَلَائاً و له: هَلَانکه‌سی ناخوش و پست و رفی
لینی بؤوه ۵ شَنَفَ المرأه: گوارهی بؤ ناهرمته‌که
کرد، ده‌گوتری: (شَنَفَ الاَذان بکلامه): به‌قهسه
خوشه‌کانی گوچیکه‌ی زاخا دا ۵ شَنَفَ کلامه:
قهسه‌کانی رازاندنه‌وه ۵ تَشَنَّفَت المرأه: ناهرمته‌که
به‌گواره خوی رازاندموه ۵ گوارهی له‌گوچیکه
کرد ۵ الشَّنَف: گواره ۵ وادمبی نه‌م وشه‌یه بؤ
خشانیک ده‌گوتری که به‌پشت گوچیکه‌وه
هه‌لاوسری و مکوو لاگیره ۵ وشه‌ی (القرط) پش
به‌خشانیک ده‌گوتری به‌خوار گوچیکه‌وه
هه‌لپواسری ۵ شَنَفَه شَنَاقاً: هه‌لیواسی.

شَنَّقَ الرجل: بیاومکه‌ی له‌فه‌ناره دا، به‌شیوه‌ی
هه‌لپواسین گوشتی، به‌م جوژه پمتی له‌ملی کردو
هه‌لیواسی، له‌سیداری دا.

شَنَّقَ السبعِ و غمره: به‌لغاوو هه‌وسار سه‌ری
حوشترمه‌که‌ی شمه‌ک دا بؤ نه‌وی ژیر باری
بکاو جله‌وی خوش بی.

شَنَّقَ الامرَ شَنَاقاً: خوشی و پست و هوگری بوو ۵
أَشَنَّقَ الشیء: شته‌که‌ی هه‌لپواسی، له‌فه‌ناری دا
۵ أَشَنَّقَ اليدَ الى العنق: دمست قوچاوو جه‌روک
بوو ۵ أَشَنَّقَ السبعِ و غمره: سه‌ری حوشترمه‌که‌ی
به‌لغاوی هه‌وسارو ریشمه شمه‌ک دا تا ژیر
باری بکاو جله‌وی خوش بی ۵ أَشَنَّقَ القرية:
کونده ناومکه‌ی به‌حبه‌لی دریز شمه‌ک دا ۵
أَشَنَّقَ ماشيته الى ماشية غمه: نازه‌له‌کانی خوی
تیکه‌ن به‌ نازه‌لی که‌سانی تر کرد بؤنه‌وه‌ی
زمکاته‌که‌میان که‌م بکاتمه‌وه، و مکوو نه‌وه دوکه‌س
هه‌ریه‌که‌میان چل سمر سه‌ری هه‌بی نه‌گهر
به‌جیان دهبی هه‌ریه‌که‌میان مه‌ریک بدا
به‌زمکات واته به‌مه‌ردوکیان دوو مه‌ریدن،
نه‌گهر تیکه‌لاویان بکه‌ن و نازه‌له‌کان دهبین

ماستاوی ساغ و سارد ۵ المِسْنَةُ: نانندان، تمشتمنان، سبمتهی نان، بمرزوری لهرزوی پللی دارخورما دروست دمکری، له شُورِک و خه لفه نهمای دارچوالهو درهختی کفرو بی دروست دمکری، وایش دهبی له لاسکی گمنه و شتی و ا دروست دمکری ۵ شَهَبُ الحَرِّ أو البَرْدُ شَهَبًا: گهرما یان سهرما رهنگی پیست و روخساری گۆزی.

شَهَبَتِ السَّنَةُ القَرْمُ: سالی قات و قری و نه هاتی توشی خه لکه که هات مان و سامانی به هیلاک بردن.

شَهَبٌ شَهَبًا وَشَهَبَةً: سبیمتی تیکه ل به موی رمش بوو بۆ زی کرد، رهنگی سروشتی گۆزی، قزی ماش و برنج بوو ۵ اشَهَبَتِ السَّنَةُ القَرْمُ: سالی نه هات و قات و قری توشی نمو نه تمومیه بوو، مان و سامانی به هیلاک بردن ۵ اِشَهَبَ: به مانا (شَهَب) دئی ۵ اِشَهَبَ الرّاسُ: قزی سمری سپی بوو بریمی لسی دیاری دا ۵ اِشَهَابٌ: به مانا (اشَهَب) دئی، واته ورده ورده سمری سپی بوو ۵ اِشَهَابُ الرِّزْقِ: کشتو کاله که زمرد بوو په لئه په لئی سهوزی تیدا ماوه ۵ اِشَهَابَاتُ الشَّفَاهِ وَالْمَشَافِرِ: لچ و لیوی قهبارهی سپیان له سمر دیاری دا ۵ اِشَهَبٌ: به مانا (اشَهَاب) دئی ۵ الاِشَهَابُ: دمگوتری: (عام اشهب): سالیکی گرانی و قات و قریبه ۵ (بوم اشهب): رۆژیکی ساردو سهرماو رهسبایه ۵ الشَّهَابُ: ماست یان شیر نه موندنه یان ناو تیکه ل کرابی سپیایه تیه که میان کم بوو بیته وه ۵ الشَّهَابُ: دهسته چيله ناگری بلتسه دار که تاریکی شهو کون بکا ۵ همرو ناوه بۆ نه ستیره ی پرشننگدار، قهبارمیگی ناسمانییه له فمزادا دئی و ده چی، که هاته خوار بۆ ناوکمش و هوای زموی گر

ناو شهرا به که وه ۵ شَنَّتِ العینُ السَّمْعَ: چاو فرمیسی رزاند.

شَنُّ الغَارَةِ علی عیبه: له همموو لایمه که وه هیرشی کرده سمر دوزمن ۵ اَشْنُ: به مانا (شَن) دئی ۵ شَنُّ السَّعَاءِ أو المَاءِ: به مانا (شَن) دئی ۵ اِشْنُ الذَّئِبِ فی الغنم: گورگ که وته ناو مبرو بزته وه که لاک لسی خستن ۵ تَشَنُّ المَاءِ: ناوکه خیرا خیرا و دلۆب دلۆب چۆر یاه خوار ۵ تَشَنُّ الجِلْدِ: پیسته که وشک و چرچ بوو، گرژ بوو هه لقرچا ۵ تَشَنَّتْ بشرة الرجل: پیستی پیاوکه به موی بریمی وه چرچ و لۆچی زوری تیکه وت ۵ اسْتَشَنَّت القریة: به مانا (شَنَّت) دئی، ده سگوتری: (استشَنُّ الرجلُ أو الحَمَلُ): پیاوکه یان مپرکه که کزو لاواز بوو ۵ الشَّائِةُ: دهراوی ناو که بر او بمره و شیوو دۆل ۵ الشَّانُ: هه رۆک که بارانی لسی بیاری به تاوو خورم ۵ ناوی سارد، ده سگوتری: (ماء شنان): ناوی بلاوو هه لپژاو به پهرزو هه لیه زمو که فو کوئه وه.

الشَّائِةُ: ناوی هه لپژاو چۆر چۆر له کونده، ناوی تکه تک کمر له کونده یان لمره خته وه ۵ همر شیرو ماستیک ناوی تیبکری ۵ الشَّنُّ: کونده ناوی بچوک و کۆن که به روالهت کونده تا کۆن بی باشتر ناوی تیدا سارد دهبی.

شَنُّ رطبقة: ناوی پیاوو نافرمتیکه که بۆ زیرمی به ناو بانگ بوون ۵ له پندی پیشینان دا هاتوو ده لی: (وافق شَنُّ رطبقة): شمن و تمبه قه ریک که وتن ۵ الشُّنَّةُ: به مانا (الشَّن) دئی ۵ پریژن، دمگوتری: (قوس شَنَّة): کهوانی کۆن ۵ (جَنَهةُ شَنَّة): ناوچه وانی گرزو مؤن ۵ ناوچه وانی چرچ و لۆچاوی و گرژ ۵ الشُّنُونُ: گیانله سمری مام ناومندی نه کز نه قه له وه ۵ الشُّنِينُ: ماستی ساغ ناوی ساردی تیبکری بیته

دمگرتی و دمبیته خوئلمیش ۵ همروا کسینک
 لمشپردا شارمزا بیچ یان لهکارو بارو زانیاریی دا
 لیهاوتوو بی بیی دمگوتری (هو شهاب حرب او
 شهاب علم) ۵ الشُّهُبُ: نهمستیره برشنگدارو
 درموشاوه ۵ الشَّهَابَةُ: بهمانا (الشَّهَابُ) دئی ۵
 الشُّهُبُ: کیتیوی سمر داپوشراو بهبمهر ۵
 الشَّهْبَاءُ: دمگوتری: (کیتیبه شهبا): کهتیبه
 سمریازنکی پرچهک و تفهمهنبیه ۵ (عُرَّةُ
 شَهْبَاءُ): پهله مویهکی سپی بمنسپو شتی واوه
 که همدئی لهموومکان رنگی ترین ۵ (سنة
 شهباء): سالی گرانی و قاتو قری ۵ (أرض
 شهباء): زهوییهک بمهر داپوشیبی ۵ همروا
 وشه (شهباء): نازناوی شاری (حلهب) یشه
 چونکه بهردی سپی لییه ۵ الشُّهُبَةُ: سپی
 تیکه ن بهرمش، (پهله موی سپی بچوک لهگه ن
 موی رمش دا).

شَهِدَ عَلَى كَذَا شَهَادَةً: هموالی راستهقینهی دایه.

شَهِدَ لِفُلَانٍ عَلَى فُلَانٍ بِكَذَا: فلانکس نهو
 شایمتیهی لای بوو دهربارهی فلان شت لهسمر
 کابرا دای، نمنجامی دا.

شَهِدَ بِاللَّهِ: سویندی بهخودا خوارد ۵ دانی بهوهدا
 نا کهدمیزانی.

شَهِدَ الْمَجْلِسَ: نامادهی مهجلیس و نمنجومهنهکه
 بوو جووه ناویهوه.

شَهِدَ الْحَادِثَ: روداوکهی بیینی.

شَهِدَ الشَّيْءَ: شتهکهی بیینی، دمگوتری: (شهد
 على شهادة غيره وشهد بما سمع): شایمتی لهسمر
 شایمتی دا، شایمتی دا بهوهی بیستوویمتی ۵
 أَشْهَدُ عَلَى كَذَا: وای لی کرد شایمتی لهسمر
 نهوه بدا ۵ أَشْهَدُ الشَّيْءَ: شتهکهی ناماده کرد ۵
 شَاقِدَةً: جاوی بیچ کهوت بیینی ۵ تَشْهَدُ:

شایمتومانی هیئا ۵ داوای شایمتومانی لی کرد
 ۵ اِسْتَشْهَدُ: نزیک بوو شهید بیی لهبیناو
 نایینی خودادا ۵ اِسْتَشْهَدُ الرَّجُلُ فُلَانًا: پیاههکه
 داوای کرد فلان شایمتی بویدا ۵ بهنگهی لهسمر
 هینایهوه ۵ اِسْتَشْهَدُ فُلَانًا: فلانکس لهریگی
 خودادا شهید بوو ۵ اِلْإِشْهَادُ: لهبوار
 (جنایمت و تاوان دا) نهومیه بهخاومن خانوو
 بگوتری دیواری خانومکمت خوارهو راستی
 بکهروه، ترسی روخانی همیه چاکی بکه ۵
 التَّشْهَدُ: لهنوئژدا بریتیبه لمتحیات خویندن
 ۵ الشَّاهِدُ: شایمت ۵ بهنگه و نیشانه ۵ مادهمهکه
 لهگه ن هاتنه دمرهوی مندال لهسکی دایکی
 دیته دمرهوه وکوو چلم وایه ۵ بؤ غهیره عاقل
 (شراهد) دمگوتری ۵ (صلاة الشاهد): نوئزی
 شیوان و نوئزی بهیانی ۵ الشَّهَادَةُ: نهومیه کابرا
 شایمتی بدا لهسمر نهوهی ناگای لییهو
 دیوبهتی، یان دان بنیچ بهوهی که دهیزانی ۵
 همموو نهوشتانهی بهمهست دمراندرین ۵
 الشهادة البينة: لهبوار (داد دا) قسهو گوفتاری
 شایمهکانه لهبهردهم دادوهردا ۵ (عَالمُ
 الشهادة): جیهانی بونهومره، شته ناشکراو
 ههست بیکراومکان ۵ دهق بهرامبهری (عالم
 الغیب): دئی جیهانی نهودیو ماددمو جیهانی
 نهبینراو ۵ الشُّهُدُ: ههنگوین بهمهرجی لهگه ن
 کهره شانمهکی دا بیچ و لیك جیا نهکراپنهوه ۵
 شانه ههنگوینیک بیی دمگوتری: (شُهْدَةٌ) ۵
 الشَّهِيدُ: کهسینک لهریگی نایینی خودادا خوئی
 بهخت بکا ۵ کهسینکه شایمتی بدا ۵ اَلْمُشَاهِدَةُ:
 ههست کردن بهیمکی لهپینج ههستهکان ۵
 اَلْمُشَاهَدَاتُ: نهو شتانهی بههستهکان
 دمراندرین ۵ اَلْمُشْهَدُ: ناماده بوون ۵ نهوهی
 بهچاو دمبندرئ ۵ کۆمه لگای نادمهیزاد ۵

خۆزىي پىڭ دىگوتىرى ۋە أَشْهُرُ الْحَرَمِ: نەو مانگانەن لەكاتى پىڭش هاتنى ئىسلام دا عەرمبەكان شەريان تىدا حەرام كەردىبوو، نەو مانگانە چوارن سىيان بەشۆين يەكەووە دىن (ذو القعدة، ذو الحجة، الحرم) يەككىشىيان مانگى رەجەبە ۋە ھەروا وشەي (الشهر): ناوہ بۇ ياساو نىزامىكى ھەرمى بەمەبەستى بەدىكۆمىنت كەردنى گەربەستەكان و بلاو كەردنەو ھەيان ۋە رەگەياندىيان ۋە (مصلحة الشهر): ھەرمانگەيەكى دەولەتتەبە گەربەستەكان تۆمەردەكانا دەيانكاتە دىكۆمىنت ۋە الشُّهُرُ: دەرگەوتنى شت و بلاو كەردنەو ھەيان.

الشُّهُرِيُّ: مانگانە، ھەرشىك نەسبەت بەدىرى بۇلاى مانگ ۋە موحە كە بەمانگ سەنوردار بەكرى ۋە الشُّهُرُ: بەناو بانگ و مەشھور ۋە گۆپكەي ھىنى نىر ۋە المشهرات: زارەو و بىرو باو ھەرىكەن ھەموو ئادەمىزاد يان زوربەيان كۆكەن لەسەر باشى و بەباش زانىنىيان و مكوو دىگوتىرى: (العدل جيل والكذب قبيح) ۋە الشُّهُرْمَان: جۆرە مەراو بىيەكە قاچ كورت و جەستە بەلەكەو لەلەقلەق بەچوكتە.

شَهَقُ الْبِنَاءِ وَالْجَبَلِ وَغَرْمَا شَهَقًا: بالەخانە يان كۆيەكە زۆر بەرز بوون،

شَهَقَ شَهَقًا: ھەناسەي لە ھورگى دا ھات و جو بىسترا لەناخى دا گەرايو كوركە كوركى كەرد ۋە ھەواي ھەلمزى و سىبەكانى پەركەرن لە ھەوا (ئۆكسىجىن) ۋە الشَّاهِقُ: دىگوتىرى: (فلان ذو شاق): فلانكەس رق نەستور و دەمار گەرزە ۋە (لحل ذو شاق): نەسبەكە ھىلكەندى بەھەيزە ۋە الشَّهِيقُ: دىنگى نەساز و گەورە، زەمەي گۆنەرىز ۋە گەرمەو نالەي ناگر ۋە ھەروا ناوہ بۇ ھەلەكەشەنى ھەناسە بۇ ناو سىبەكان.

(ومشاهد مكة) ۋە نەو شۆيەنەي مەككەو دەورو بەرى كە خەلك لەكاتەكانى جەج و عەمەردا وە مونسەبەتاتى تەردا تىيدا كۆبۆنەو ۋە ھەروا ناوہ بۇ ئارامگا ۋە المشهر (يوم مشهر): رۆزى بەناو بانگ كەمەرداوى گەورە يان تىدا رويدا ۋە الشُّهُدَالِجُ: تۆوى دەرەختى (قَب) كە دەرەختىكە تۆيەكلەكەي بەدەرى و دىكۆمىنت بەگوش ۋە (قَب) ھىندىش ھەبە ھەبە ھەبە لى دەردەھەندىرى ۋە الشُّهُدَاتُ: بەمانا (الشهدانج) دى ۋە شَهْرٌ شَهْرًا وَشَهْرَةٌ: بلاوى كەردمەو، رايگەيانە.

شَهْرَ السَّيْفِ: شەمشىرى لەكالان دەرگەشاو بەرزى كەردمەو.

شَهْرَ الْعَلَدِ: گەربەستەكەي مۆزكەردو لەفەرمانگەي زەوى و زار تۆمەرى كەردو بە تاپۇ ۋە أَشْهُرَ الشَّيْءِ: شتەكە مانگىكى بەسەردا تىبەرى ۋە أَشْهُرُ فِي الْمَكَانِ أَوْ بِهِ: مانگىك لەو شۆينە ماپەو ۋە أَشْهُرُ الْحَامِلِ: نافرەتە سەپەركە جووہ مانگى مەندالوونىو، جووہ نۆ مانگ و نۆ رۆزى خۆبەو ۋە أَشْهُرُ الشَّيْءِ: شتەكەي بلاو كەردمەو ۋە شَاهِرَةٌ شَاهِرَةٌ وَشَاهَرًا: بەمانگانە مامەلەي لەگەل كەرد ۋە شَهْرَةٌ: بۇ زىدەرىقى لەماناى (شَهْرَةٌ) دى ۋە شَهْرَةٌ بِهِ: ناوى زرانە ۋە ھەلس و كەوتى خرابى پال دا ۋە أَشْهَرَ الْأَمْرُ: كارەكە بلاو بۆو، ناوبانگى دەرگە.

إشْتَهَرَ الشَّيْءُ: شتەكەي بلاو كەردمەو، رايگەيانە ۋە تَشَاهَرَ بِكُنَا: وىستى بەھەولەدان و لاف و گەزاف ناوبانگ بۇ خۆي دەرگا ۋە الشُّهُرُ: مانگ، بەشەك لەدوانزە بەشى سال ۋە ج سالى مانگى يا سالى خۆزى بى ۋە نەگەر مانگەكە بەھۆي تەواو كەردنى خولى مانگەو بوو نەو مانگى قەمەرىي پىڭ دىگوتىرى، يان بەھۆي دىباركەندى بەشەك لەدوانزە بەشى سال نەو مانگى

شَهْلُ اللّوْنَانِ شَهْلًا: دوو رنگه که تیکه‌ن بهیه‌کتر بوون ۵ فلانکس له‌جاوی دا سورایی همیه، دمگوتری: (شَهْلَت عین): گلینه‌ی جاوی سورایی تیدایه ۵ **شَاهْلُهُ مُشَاهَلَةٌ:** جوینی بی دا، ره‌خنه‌ی لی گرت ۵ **تَشَهَّلَ** ماء وجهه: لمبر زمعیفی و بی هیزی ناوی روخساری نه‌ما، تهر و تازمیی دهمو جاوی رۆیی، دمگوتری: (**تَشَهَّلَ الرَّجُلُ:**) بیاومکه روخساری چرج بوو، گمه‌داریی له‌دست دا ۵ **الشَّهْلُ:** نومیه گلینه‌ی جاو سورایی تیدایح ۵ **الشَّهْلَةُ:** به‌مانا (**الشَّهْلُ**) دئ ۵ **الشَّهْلَةُ:** پیریزن ۵ نافرمتی قهبری عاقل و رمان ۵ **شَهْمُهُ شَهْمًا وَشُهْرُمًا:** چوست و جالاککی کرد ۵ دمری کرد، لئی توره بوو.

شَهْمٌ شَهْمًا: خاومنی مەردایه‌تی و بیاومتی بوو ۵ **الشَّهْمَا:** نه‌فس به‌رزوی سور بون له‌سمر نه‌جامدانی کاری گه‌وره که بینه جیگای ریزلینانی خه‌لک و باسکردنیان ۵ **الشَّهْمُ:** زیرهک ۵ بیاوی گه‌ورمو رادروست ۵ عاقل و لیزان له‌کارو باردا ۵ پشوو دریز بۆ نه‌جامدانی نمرکی سمر شانی ۵ (فرس شَهْمٌ): نهمی به‌هیزو تیز ره ۵ **الشَّهْمُ:** گیانله‌بهرنکی ددان تیزه، شت دمقرتینی، چقاییکی دریزی همیه له‌پیری (**قَالَ:**) به‌گورتی جوړیکه له ژیشک پشی دمگوتری: **دولدول ۵ الشاهنشاه:** پاشای پاشایان، یان پاشای گه‌وره ۵ **الشاهین:** دالاش؛ جوړیکه له‌باننده گۆشت خۆرمکان و مکوو هه‌لۆ وابه ۵ عمودو راسته‌ی تەرازوو ۵ **شَهَاءُ شَهْرًا:** خووشی ویست، حمزی لی کرد ۵ **شَهْرُ الطَّامِ** و غیه‌ی شه‌اره: خۆراکه‌که تام خووش و به‌لمزمت بوو ۵ **أَشْهَاءُ:** وای له‌خواردمه‌منیبه‌که کرد تام خووش بی ۵ نومی حمزی لی بوو دهرخواردی

دا ۵ **شَهَاءُ:** هه‌لینا بۆ نومی نارمزوی بکاو به‌لمزمتی بزانی، تامی خووش کرد، دمگوتری: (هذا شئ يُشَهِّي الطعام): نهمه شتیکه خۆراک خووش دمکا ۵ **اشتھی الشیی:** زۆری نارمزوی شته‌که کرد ۵ **تَشَهَّى الشیی:** حمزی له‌شته‌که کرد ۵ **تَشَهَّى** علیه: جار دواجار داوای نومی کردموه ۵ **الشَّاهِيَة:** شه‌هومت و نارمزو ۵ **الشَّهْرَان:** کهسیک زۆری حمز له‌موشته بی ۵ بۆ مینیه دمگوتری: (شهری) ۵ **الشَّهْرَانِي:** کهسیک زۆری حمز له‌راباردن و خواردنی خووش بی نه‌فسی خۆی بی زه‌وت نه‌کری ۵ **الشَّهْرَاءُ:** حمزو نارمزوی زۆرو سمرکمش ۵ هیزنکی دهرونیبه، نارمزوی نه‌و شتانه دمکا که حمز لی‌کراون ۵ نه‌و شته ماددیانه‌ی حمزیان لی دمگری ۵ **الشَّهْمِي:** حمزلی‌کراو نومی نه‌فس نارمزوی بکا، شتی به‌تام و له‌زمت ۵ **الشَّهْمِيَة:** مینیه‌ی (**الشَّهْمِيَة:**) به ۵ هه‌روا به‌مانا حمزکردن له‌خواردن و شتی وابه ۵ **الشَّهْمِيَات:** نه‌و شتانه‌ی دمبینه هۆی کردنه‌ومی شه‌هیه و تام و له‌زمت دان به‌خواردن و مکوو ترشیات و زه‌لاته‌و سه‌زه‌وات.

شَابِ فِلَانٍ فِي بَيْعٍ أَوْ شِرَاءٍ شَرِيًّا: فلانکس له‌مامه‌له‌دا فیلی کرد ۵ (شَابٌ فِي قَوْلِهِ): درۆی کرد، دمگوتری: (هو يشوب ويروب): نه‌و له‌فسه‌و کردموه‌ی دا شت تیکه‌ن و پیکه‌ن دمکا، وادهمی دمی پیکو و وادهمی هه‌له‌دمکا.

شَابٌ عَنْ صِدْقَةٍ: به‌رگری له‌دۆست و برادره‌که‌ی کرد جارنیک به‌جدی و جارنیک به‌تمبه‌لی.

شَابَ الشَّيْءُ بِالشَّيْءِ: شته‌که‌ی تیکه‌ن به‌شته‌که‌ی تر کرد.

شَابَ الشَّيْءُ غِيًّا: شته‌که تیکه‌لاوی شتی تر بوو ۵ (شَاب): تیکه‌ل‌کمر ۵ (مَشْرَب): تیکه‌لاو

كراو ۵ شُرْبٌ هُنَّ: بؤ زنده رموی لهمانای (شاب
 عنه) دی ۵ الشَّائِبَةُ: شتی غمربیبو جوداواز
 لهشتهکمی تر که تیکهلی بیی، دمگوترئ: (ما
 فیه شائبة): نهوه هیج شکو گومانی تیدا نییه ۵
 چَلَك و بیسای و شتی فیزلیکراو ۵ (ك:
 شوائب)، دمگوترئ: (فلان برئ من الشوائب):
 فلانکس هیج عیبو لهکمی تیدانییه ۵
 الشَّرْبُ: نهومی تیکهَل غمیری خوی بیی ۵
 ومکوو هنگوین تیکهَل ناوبی، دوشاو تیکهلی
 ماستو شر بیی ۵ دمشگوترئ: (سقاء الدُّرْبِ
 بالشرب) ۵ الشَّرْبَةُ: هرتو فیل، دمگوترئ: (في
 فلان شربة): فلانکس فیل و فهجهریکی تیدایه
 ۵ الشَّيَابُ: ناوه بؤ شتی تیکهَلکراو ۵ الشَّرْحُ:
 بپروانه (شَحَطَ) ۵ شَرَّدَتِ الشَّمْسُ: خور بمره
 ناوابون روی ۵ شَرَّوُ السَّحَابُ الشَّمْسَ: هموری
 تمنک دموری خوری داوه.

شار الرجل شرأ: بپاومکه دیمنی جوان بوو.

شار الشیئ: ستمکمی رانواند بؤ نهومی شته
 جوانهکانی، لایمنی جوانی دمربغا.

شار الدابة: ولاخهکمی لمبرچاوی کپارمکه
 راپسکاندو هینای و بردی بؤنهومی چوستو
 چالاکیهکمی دمربکھوئ ۵ لهحمدیس دا هاتووه
 هاوهلئیکی پیغممبمر (د.خ) که ناوی طهلهحه
 بوو لمبمردمی پیغممبمر دا خوی رانواندو
 هاتو چو بؤ نهومی دمری بغا که بمتواناو
 چوستو چالاکه.

شار العسل: هنگوینهکمی لهکولمس و شانکه
 دمربینا ۵ اشار الیه ریسده او نرهما: بدمهستی
 یان بمنندامی تری نامازی کرد بؤ مانایهک
 لهماناکان ومکوو هاتنه دمرومو چوونه زورمه
 لهگه لدا رپیشتنو نهوشتانه ۵ اشار الیه بکنا:

ناموزگاری کرد فلانکار نمنجم بداو سودمکانی
 بؤ رون کردنموه ۵ اشار فلاناً علی العسل:
 یارممتی فلانکسی دا هنگوین بیی ۵ شاوره
 مشاوره و شراراً: داوی رای نهومی کرد بؤ نیشهکه
 ۵ شَوْرَ الیه بیده نرهما: بهمانا (أشار) دئ ۵ شَوْرَ
 بالنار: بمناکر بهرزی کردموه ۵ شَوْرَ فلاناً ربه:
 فلانکسی شهرمزار کرد، یان کاری
 حهبابهری بی کرد ۵ شَوْرَ الشَّوْبَ و نرهمه:
 قوماشمکه میزمعفران رنگ کرد ۵ استشار
 العسل: هنگوینهکمی لهکولمسکه دمربینا ۵
 استشار الفعل الناقه: حوشتره نیرمکه بؤنی
 بهحوشتره مییهکموه کرد بؤنهومی بزانی ناخو
 کهلی گرتووه یان نا ۵ اشتور القوم: خهلهکه
 همندیکیان راو بؤچونی بهکتریان ومرگرت ۵
 تشارروا: بهمانا (اشرروا) دئ ۵ استشار فلاناً:
 فلانکس تاج و نهجمه می بهستن، بوشاکی
 تاییهتی فمرمی پوشی، بوشاکی جوانی
 لمبرکرد ۵ استشار امره: کارمکه می دمربکھوتو
 رون بؤوه ۵ استشار فلاناً في كذا أو في الأمر:
 پرس و رای لئ ومرگرت دمربارمی فلانکار ۵
 الإشارة: نامازه ۵ شت دیاریکردن بدمهستی
 راداشتن بؤی ۵ یان نامازمکردن بهسمر، بهچاو،
 بهلیو بهشئومیهک مبهستهکه دمربپری ۵
 الشَّارُ: روخساری جوان، دمگوترئ: (رجل صارَ
 شاراً): بپاویکه روخسار جوان و خاومن ناوو
 شؤرمتی جوان ۵ الشارة: جوانی، زور جوان و
 سمرنج راکیش ۵ شیوه ۵ بوشاکی جوان ۵ رُون و
 جمهوری ۵ الشَّارُ: بهمانا (الشارة) دئ ۵ خشل و
 شتی خورازاندنموه ۵ الشُّارُ: شتو مهکی ناو
 مال، یان شتی نایابی ناو مال ۵ جیازی بوک،
 شتو مهکی ناومان که بوک لهگهَل خوی دمبیا
 بؤ مالی میردی ۵ الشُّورُ: هنگوینی بپردراوو

وشمیه وشههکی رسمهنی عمرهیی نیه و تازه داتاشراوه، وشه رسمهمنکه (التهوش) هو له مادهی (موش) مه ۵ تَشْرُشْ علیه الأمر: نیشه که ی لئ تیکه ل و پیکه ل بوو ۵ الشاش: هوماشیکه له لؤکه دروست دمکری ته نک و شاشه بو برین پیجان و شتی وا به کارده هیندری ۵ ههروا دهسکری به میزرو له سمر دهبه ستری ۵ المَشْرُشْ: شتی نارپیک و پیک ۵ لهزاروهی به لاغیان دا (لف و نشر مَشْرُشْ) بریتییه له هینانی وشه ی کورت شمجار شی کردنه و هو درپزه پیدانیان به شتیوهی نا ته مرتیب و پیچه وانهی ته رتییی وشه کورته کان.

شاص شرمأ و شومانأ: جولایه و هو په له کوتهی کرد، دمگوتری: (شاص الجنین فی بطن أمه): زارؤکه که له سکی دایکی دا جولایه وه.

شاص به المرق و المرض: نه خووشی و شتی وا تلاو تلی بی کرد چه جمینی لئ پری.

شاص فلان بفلان: فلانکس دوزمانی به فلان کرد.

شاص الشیئ شرمأ: جولاندی و له شوینی خوئی لاپرد.

شاص أسنانه بالسواک: ددانی به فرشهو سیواک

پاک کردنه وه ۵ شرمست المین شرمأ: چاوی گه وره بوو پیلومکانی دایان پوشین، یان پیلوی چاومکانی پته پتیا یان بوو ۵ تَشْرُشْ: جولایه و هو په له قازدی بوو ۵ الأشرص: که سیکه هه همیشه پیلوی چاومکانی پته پتیا نه، یان پیلوی چاوی په کناکه و نه و هو چاومکانی دانا پوشن ۵ الشوئص: شیلان و دست ری خستن ۵ نازاری ددان هیشان سک هیشان ۵ الشرمأ: میتینهی (الأشوص) ۵ چاوپیک به شتیوهی ناسایی خوئی نه پروانی، به لکوو شتیوه خیل بی، یان له قولینچکه وه

جیاکراوه ۵ الشوری: راونیز ۵ الشورأ: ناوو ناویانگ ۵ دیممن و روخسار ۵ شانه همنگ یان شوینی همنگوین ۵ الشیار: به مانا (الشاره) دی ۵ الشیر: شتی زور جوان و رازاوه ۵ بو شافرمت دمگوتری: (شیار) ۵ المَشَار: شانمی همنگ که ههنگوینی تیدابی و بتواندری لئ دی دمر به پیندری ۵ المَشوار: چیلکه مه که ههنگوینی پی کؤدمکری ته وه ۵ زئی نامیری ههلاج ۵ شوینیک که کالی تیدا رابنویتری ۵ (نمایشگا)، نه و مه سافه و گورمه پانهی نازولی تیدا رادمنویتری بو فرؤشتن ۵ ههروا ناوه بو نه و قوناغهی نادهمیزاد دمیبری له پیکا ۵ المَشورأ: به مانا (المشوار) دی ۵ المَشورأ: نه و ناموزگاری و رادمر برینه مه که راونیز پیکراو ناراستهی راونیز که ری دمکا ۵ المَشورأ: به مانا (المشورة) دی ۵ المشرة: په نجهی شاهه تومان.

شاص فلان شرمأ: فلان له بهر خو به زلزانی یان رق لئ بوون به قولینچکی چاوی بوئی روانی، چاویکی یان هه دوو چاوی بچوک کردنه و هو پیلوی چاومکانی هینانه وه په ک و به و شیوه سهیری کرد.

شاص خُلَّه: رموشتی ناشیرین بوو.

شوس شرمأ: نازاو چا و نه ترس بوو، درپز بوو ۵ خوئی به زلزانی و فیزی کرد ۵ شارس الماء: ناوه که له بهر که می یان له بهر دووری بینینی زه حمت بوو ۵ تشاوس الیه: به مانا (شاص) دی ۵ خوئی وانیشان دا ریگای هه له کردووه ۵ شوشه: شتهکانی تیکه ل کردن و شیواندنی، خرابی ریز کردن، دمگوتری: (شوش بینهم): به شتیوه خسته ناویانه وه ۵ په کیه تی و ته بابی لئ تیک دان نساووه ناشویی له ناودا بهر پار کردن ۵ التشریش: تیکه ل و پیکه ل کردن ۵ دهلین: نه

المجاریة: جاریه‌ک‌هی رازاندهوه (جهتیهوه‌ک‌هی
 قوزکرد) ۵ شیف السواة: دهرمانه‌ک‌هی کرده
 دهرمانی چاو نیسه ۵ اشتاف الیه: بوی روانی و
 سمیری کرد ۵ اشتاف الفرس و غیره: نهمسپه‌ک‌ه
 ملی بهرز کردهوهو بوی پیش خوی روانی ۵
 اشتاف الشیئ: چاوی خوی خسته سمیری و
 سهرنجی دابه ۵ تشرف الشیئ: لهبرزاییهوه
 دهرک‌هوت ۵ خوی رازاندهوه ۵ تشرف له والیه:
 بوی روانی و لسی گهراو چاوه‌روانی کرد ۵
 تشرف امراً: همولی نمنجامدانی کارم‌ک‌هی دا
 حمزی لی بوو نمنجامی بدا ۵ الشرف: مالمان؛
 نامیرنیکه زموی کیندرایوی بیی تهخت دهرک‌ه،
 تهخته دارنکی پانه، پیاویک ده‌چیته سمیری و
 دورشه و لآخ یان دو هیسترو بارگیر رابده‌ک‌نیشن
 ۵ الشرفان: روه‌ک‌نکی نالفیه، دهرک‌رته نالف بوی
 نازهن ۵ الشیاف: دهرمانی چاوو شوینی تر ۵
 المشرفة من النساء: نهو نافرته‌ی خوی بوی
 بیگانگانه رابنوینی و مبهستی بیی خه‌لک
 بیبیین.

شاق الیه شرفاً: حمزی لی بوو، نارمزوی لای
 نهوی کرد.

شاق الشیئ فلاناً: شته‌ک‌ه فلانک‌هسی وروژاند.

شاق الشیئ الی آخر: شته‌ک‌هی بولای شتیکی ت
 کیش کرد، دهرک‌وتری: (شاق المشجب و نخردی
 الحائط): عه‌لاگه پو‌شاک‌ه‌ک‌هی به دیوارم‌ک‌هوه
 جه‌سپاند ۵ (شاق الطنب الی الود): لکی
 رمشاله‌ک‌هی بمسینگ‌ه‌ک‌هوه شه‌ته‌ک‌ داو
 بمستییهوه ۵ اشاق الشیئ فلاناً: شته‌ک‌ه
 فلانک‌هسی توشی زه‌حممت کرد ۵ اشاق فلان
 الشیئ: فلانک‌هس شته‌ک‌هی به‌لاوه زه‌حممت بوو
 ۵ شوق الیه: لای خو‌شه‌ویستکرد وایکرد شته‌ک‌ه

بروانی یان له‌لای پیلوی سمرهوه بروانی ۵
 الشرفة: سک هیشان به‌هوی باکرده‌وه، یان
 برک و کوزلینج کردن ۵ الشرفة: به‌مانا
 (الشرفة) دئی ۵ الشیاص: ره‌وشتی ناشیرین و
 خراب.

شاق الفرس و غیره شرفاً: نهمسپه‌ک‌ه بازی دا بوی
 شوینی مبهستی ۵ شرف الماسار: ریبوارم‌ک‌ه
 سمفرم‌ک‌هی دریزی کیشا ۵ شرف الفرس:
 دهره‌یه‌ک‌ی غار بمه‌سپه‌ک‌ه کرد ۵ تشرف
 الفرس: نهمسپه‌ک‌هی هه‌لینگ دا تاماندوی کرد ۵
 الشرف: راکردن به‌رمو مبهستی ۵ غاردان
 بمه‌سپ بوی گه‌پشتن به‌مبهستی ۵ هه‌روه‌ها
 ناوه بوی به‌شیتی هموو کارو حتی ۵ مسافه‌و
 شوینیک له‌نیوان دوو عممود یان دوو نیشانه
 که دریزی مسافه‌ک‌ه بمه‌مندازی گه‌پشتنی
 دمنگ بی.

شاق به المرض شرفاً: نه‌خوشیه‌ک‌ه جه‌مینی لی
 بری.

شاق الفسب: رق و کینه‌ک‌ه به‌رمی سمند ۵
 الشراف: بلنسه ناگری بیی دوک‌هن ۵ گه‌ری
 گه‌رما.

شاق شعراً: هز ژاکاوو جه‌سته هه‌لومشاوو چلکن
 بوو.

شاق الشعر شعراً: توك و هزی بلاوو ژاکاوو بوون
 ومک‌وو چقل راست بوونهوه ۵ الشرف: دهرختی
 بان یان به‌رم‌ک‌هی ۵ جاری وا ده‌بیی به‌رمی
 دهرخته‌ک‌ه ناوی دهرخته‌ک‌هی لی دهنین.

شاق شرفاً: به‌سمیری دا راکه‌یی و سمیری کرد.

شاق الشیئ: شته‌ک‌هی مشت و مال کردو
 رازانده‌وه ۵ اشاف علیه: به‌سمیری دا راکه‌یی و
 بوی روانی ۵ شرفه: به‌مانا (شافه) دئی ۵ شرف

لاجانگی زبر بوون ۵ شرک فلاتاً بالشرك وصره:
 چقلی لفلانکس رۆکرد، به چقل لفلانکسی
 دا ۵ شرک الحانط: چقلی بهدموری دیواره کهدا
 رایه ل کرد یان بهسمر دیواره کهدا چقلی رایه ل
 کرد ۵ الشائک: چقلای ۵ کاریک کیشمو
 ناخوشی لهسمر بی، دمگوتری: (امر شانک او
 موضوع شانک): هورسو گرانو زیان بهخشه،
 دمشگوتری: (رجل شانک السلاح): بیاویکه
 پرچهک و سیلاحه، یان تهلی درکاوی بهدموری
 مال و جینگه و مهیته ۵ الشوک: چقل
 کهله درهخت و روهک دیته دهر رهق و سرتیزه ۵
 الشوکا: (حلة شوکاء و برده شوکاء): کهواو
 عمباو پالتویهکی زبره ههموو بهتازمی دیته
 بهرجاو ۵ شوکة المغرب: جزوی دوشک ۵
 ههروا وشه ۵ الشوکة) بهمانا جهک و هیزو
 تواناو زمبرو زهنگ دئ ۵ ههروا ناوه بؤ نهو
 نامیزی جولاو تهونکار رایه ل و پوی چنراوو
 تهنراومهکی بی سفت و لوس دمکا ۵ ههروا ناوه
 بؤ جهتالی میوهو گوشت خواردن شتیکه و مکوو
 کهوچک سهرمکهی و مکوو شاننه بهل بهله ۵
 سورایه که لهسهردهمو چاوو جهسته پهیدا
 دهبی ۵ الشوکي: ههرشتیک نیسبمت بدری
 بؤلای چقل ۵ (الجل الشوكي او النخاع
 الشوكي): بهشیک لهکۆنه ندامی دهماری
 کهله ناو بؤری فمهراتو بربری بهشت دایه ۵
 (التين الشوكي): رومکیکی چقلای به پیری
 (الشوكية) به.

شال الشی شولا و شولانا: شتمکه بهرز بؤوه.

شال میزان: تابهکی تهرازوومه که سهری کرد، بهرز
 بؤوه، دمشگوتری: (شال میزان فلان): لهخۆ
 هه ئنانه و مو شای بهخۆبون دا فلان بالادست
 بوو ۵ (شالت نعامة فلان): فلانکس خیرا توپه

حهزی لی بکری ۵ اشتاق الیه: یان
 (اشتاقه) ههزی لی کرد ۵ تشوق الی الشیین:
 زوری نارمزو کرد ههزی لی بوو ۵ خووی
 وانیشان دا ههزی لهشته که به ۵ الشائق: بهمانا
 (المشتاق) دئ ۵ نارمزومند، نهوشتهی وا
 لهناده میزاد بکا به جوانی و رهنگینه کهی
 شهیدای بیی ۵ الشوق: ههزو نارمزو، مهیل
 کردنی نهغه یان و مگری بونیتهی بهشته کهوه
 ۵ الشیق: بهمانا (المشتاق) دئ ۵ شاکته الشوکة
 شوکا: چقل لی دا، چقلی تیرا چوو.

شاک فلان فلاتاً: فلانکس چقلی لفلانکس
 رۆکرد، به چقل لی دا ۵ نهزیتهی دا، دمگوتری:
 (لا تشوک مني شوکة): لهمنهوه هیج زیانیکت
 بی ناگا.

شاک الشجر و غیه شوکا: درهخته که چقلی
 دهرکرد یان چقلی زور بوون.

شاک الرجل: بیاوکه شکۆمهندی و بیاوتمی
 دهرکهوت.

شاک ثدي الفتاة: مهکی کهجه که سهریان هه لدا،
 کهجه که بناغه می مهکی دانا.

شاک فلان الشوک: فلانکس کهوته ناو چقل و
 چالهوه.

شیک الجسد: جهسته که چقلی تیدا پۆجوو، یان
 نوخاعی شهوکی توشی نهخوشی بوو ۵ اشاک
 الشجر: درهخته که چقلی دهرکرد ۵ اشاک فلاناً:
 چقلی لفلان دا ۵ شوکة الزرع: کشت و کاله که
 سهری دهرهینا ۵ شوکة الفرخ: بیچوه بالندمه
 بهرو پۆلی لی روا ۵ بهرمکانی سهریان دهرهینا
 ۵ شوکة الرأس: سهری توکی لی هات، یان دوی
 تاشین موومکانی سهری هاتنهوه ۵ شوکة شارب
 الغلام أو عناره: سمیلی گمنجه که زبر بوو، یان

بوو پاشان رهنه‌کمی نیشتموه ◊ (شالت نعامه القوم): په‌کیمتی و تمبابی قوممه‌که نهماو فهوتا.

شال الرجل یدیہ: پیاوکه دمستی هه‌لبری ◊ شالت الناقه بذنبها: حوشرمه‌که کلکی هه‌لبری ◊ شارل الشیخ: شته‌کمی بهرز کردموه ◊ شارل فلان قرنه: فلانکمس هاوشانه‌کمی خوئی تورمگرد، وای کرد دهماری بهرز بینه‌وه رهی هه‌لسی ◊ **شول الشائل:** شله‌مه‌نییه‌که کم بوو، دمگوتری: (شول لب الناقه): شیری حوشرمه‌که کم بوو ◊ **شولت السواب:** نازده‌که‌کان له‌برسان سکیان به‌پشتیانوه نووسا ◊ **شول فی المزاذه:** له‌کونده‌که‌دا شتیکی کممی ناو هیشته‌وه ◊ **إنشال:** بهرز بؤوه، بؤ موطاومعهی (شاله‌دئ) ◊ **تشارل القوم عند القتال:** خه‌لکه‌که بهرامبهر بهیه‌ک جه‌کیان هه‌لگرت ◊ هه‌رتاقمه‌وه بهرامبهر بهیه‌ک وستان ◊ **الشائل:** هه‌رشتیکی بهرز بکرتیه‌وه ◊ حوشری به‌که‌ل که کلکی بهرز دمکاته‌وه بؤ حوشری نیر ◊ **الشائلة:** میینهی (الشائل)، دمگوتری: (فرس شائلة) ◊ هه‌روا به‌حوشرتیکی دمگوتری: دواي بیجو بون گوانی هه‌لکشینه‌وهو شیری کمم بی ◊ **الشال:** جوژه پؤشاکتیکه ومکوو دسمالی نافرمت له‌سهر شانوهه سنگو به‌روکی پی دادمپوشری، یان دمکری به‌میزمرو گودرمو له‌چکه ◊ هه‌روا ناوه بؤ جوژه ماسیبه‌کی روبرای نیل ◊ **الشول:** باقی ماندهی شیر له‌بنکی گوانی نازل دا ◊ باقی ماندهی ناو له‌بنکی جام و په‌رداخ دا ◊ ناوی کمم ◊ **الشول:** گورج و گؤل و چوست چالاک له‌نیش و کاری خوئی دا ◊ **الشولته:** نمو نمندازه کلک و جزوهی که دپشک به‌رزی دمکاته‌وه ◊ هه‌ریزه‌وه کؤما که له‌نیشوان رسته‌وه وشه‌کان دهنوسری بؤ

رون کردنه‌وهی مه‌بست ◊ هه‌روا مه‌نزل و فؤناغی‌که له‌مه‌نزله‌کانی مانگ ◊ دوو نه‌ستیری به‌رامبهر به‌یه‌کن له بورجی عه‌قرب دا بییان دمگوتری: (خمة العقرب) چونکه بورجه‌که هه‌مووی له‌شیوهی دپشک دایه ◊ **الشول:** کمسیک به‌راموهی زور بی ◊ هه‌روا ناوه بؤ یه‌کیک له‌مانگه‌کانی عه‌رمبی که‌به‌دوا مانگی ره‌مه‌زان دا دئو بیی دمگوتری شمه‌لان ◊ **الشولته:** نافرمتی فیتنه‌وه دوو زمان ◊ بالنده‌یه‌که که‌له‌فرین دا راست ده‌بی کلکی ده‌جولینی هه‌روا وشه‌ی (شولة) عه‌له‌می جینسه بؤ دپشک ◊ **المشول:** نامیری به‌رزکردنه‌وه ◊ داسی بچوک ◊ **المشولته:** به‌مانا (المشول) دئ ◊ **الشولم:** پروانه مادهی (شلم) ◊ **الشولم:** دارنیکی رهنه‌که به‌کارده‌نیدری بؤ دمسک لی دروست کردنی نامیرو شتی وا ◊ **شولن الفلثة:** دانه‌ویله‌کمی تاقمت کرد، خه‌زنی کرد ◊ **الشولته:** کولینه‌وه کمندو عه‌مباری دانه‌ویله ◊ هه‌روا ناوه بؤ جوژه که‌شتمیه‌کی شهر له‌کؤن دا به‌کاره‌نیراوه ◊ **الشولان:** نه‌وه‌که‌سه‌ی لی په‌رسراوی کمندو عه‌مباری دانه‌ویله‌یه ◊ **الشونیز:** ره‌شکه؛ دانه‌ویله‌به‌که بؤ زور نه‌خوئی دهرمانه‌وه بیی دمگوتری (حبة البركة).

شاه الشی: شته‌که ناشیرین بوو.

شاه نفسه الی کذا: نه‌هسی نارمزی نه‌وهی کرد ◊ شاهت هینه: به‌میزی ووردی بؤی روانی.

شاه الإنسان: ناده‌میزاده‌کمی به‌چاو هه‌نگاوت.

شوه الشی شوما: شته‌که شیوا، زاکا ◊ به‌نرخ بوو به‌رز بووه ◊ چاوی پیس کاری لی کرد، یان توشی چاو نیشی توند بوو ◊ **شوه:** ناشیرینی

کرد ۵ تشوه له والیه: جاوی تی بری، زوری
 سهر کرد ۵ خوی لی نه‌ناس کرد ۵ تشوه فلان
 شاه: فلانکس مهریکی نیچیر کرد ۵ الأشوه:
 ناشیرین و نه‌کلهوت ۵ خو به‌زلزان و لارو
 له‌نجه‌کمر ۵ چاو بیس و هه‌نگیو به‌چاو، بۆ
 مینه‌دمگوتری: (شواه) همروا ناوه بۆ تاقانه
 له‌مهر و بز و ناسک و رمشه و لاخ و کمره کیوی ۵
 الشاه: پاشاو مه‌لیک ۵ همروا نهو شامه‌لیکه‌ی
 له‌یاری شه‌ترنج دا به‌کاری ده‌هینن ۵ شابلوط:
 شابه‌رو جوړه دره‌ختیکه له‌پنږی دار به‌روو
 میصریه‌کان پنی ده‌لین (ابو فروة) ۵ شاهنشاه:
 پاشای پاشایان، پان شای گه‌وره ۵ الشوها:
 ناشیرین و نه‌کلهوت ۵ رمزگران ۵ الشوه:
 ناشیرین ۵ المشاهة: زوییه‌ک مهر و بزنی زور
 بئ.

شوی اللحم رغی، شیأ: گوشته‌که‌ی برژاند به‌ناگر.

شوی الماء: ناوه‌که‌ی گهرم کرد.

شوی الشی: له‌شوینی کاریگهری شته‌که‌ی دا ۵

پارچه‌ی برژاو کوته‌گوشتی برژاو ۵ باقی
 مانده‌ی شت، به‌راموه‌ی شت ۵ الشویه: به‌شی
 که‌م له‌زور ۵ المشی: شوینی برژاندن ۵ شاه
 شیأ: ویستی، نیراده‌ی کرد ۵ شاه‌الی کذا:
 ناچاری کرد بۆ نهو شته ۵ شیأ علی الامر:
 به‌مانا (شاهه‌دئ) ۵ ثیأ فلان: فلانکس
 ره‌که‌ی نیشته‌وه ۵ الشیئ: شت، هه‌بوو،
 هه‌رشتیک که‌مه‌ندکیشی خه‌یاڵ بئین و بتوانی
 هه‌والی لی بده‌ی ۵ المشیئة: ویست و نیراده ۵
 المشیأ: ناچار کراو بۆ کار، بئنگار پئیکراو ۵
 المشرة: جهسته نارنک و پئیک به‌زکماکی ۵
 جهسته شیواو به‌خوړسک.

شَاب فلان شیبأ رشیبئة: فلانکس سه‌رو ریشی

سپی بووه به‌زوری بۆ پیاو دمگوتری: (أشیب)
 بۆ ژن (شمنطاه) دمگوتری، همروا دمگوتری:
 (شابت رؤوس الاکام و غیرها): سه‌ری کیومکان
 به‌مفر دایبوشین.

أشوی اللحم: گوته‌گه‌مه‌که‌ی هه‌لپه‌روژاند، وای

لی کرد به‌که‌لکی برژاندن بئ ۵ أشوی السنف:

لقه دار خوورماکه زمرد بوو به‌روو وشک بوون

ده‌چی ۵ أشوی فلان: فلانکس شتی سوتاوو

خرابی بۆ خوی په‌زمه‌نده کرد ۵ أشوی من

الشیئ: له‌شته‌که هه‌ندیکی هیشه‌وه ۵ أشوی

فلاأ: برژاوی دهرخواردی فلان دا ۵ أشوی

الصید و غیره: نیچیرمه‌که‌ی نه‌هه‌نگاوت بۆی

راونه‌کرا ۵ شوی فلاأ: شتی برژاوی دهرخواردی

فلانکس دا ۵ اشتری: بۆ موطاومعه‌ی

(شراهه‌دئ) ۵ اشتری اللحم: گوشته‌که‌ی به‌برژاوی

هه‌لگرت ۵ اشتری: بۆ موطاومعه‌ی (شواه) دئ ۵

الشوی: قه‌راخ و تمه‌نیشتی جهسته، دمگوتری:

كويستانان خالخال بىغرى ناچىتۇ

قېلەم تۇراوۋە ئاشتى ئابىتۇ

أشَابُ الرَّجُلُ: پىاومكە كورمكە بىر بوو ۋە اشَابُ
الْكِبَرُ أَوْ الْحَزَنُ أَوْ الْحَرْفُ فَلِأَنَّ: بىرى، غەم و
خەمەت، ترسو بىم فلانكەسى پۇلكاندو موى
سې بوو ۋە شَيْبَةُ: بەمانا (أشَابُهُ) دى ۋە ھەر لەم
مانا پەداپە كە (عبدالملك) كورپى مەروان
وتويەتى (شَيْبَى اعْتَلَى النَّابِر): چوونە سەر
مىنبەرو وتار خوئىندىنەو پىرى كردم ۋە الْأَشْيَبُ:
بىرو كەنەفت، دىگوتى: (جبل أشيب): كىوى
سەر بەمىغىر ۋە (يوم أشيب): رۇزىكى ھەورو
ھەلاۋاۋى ساردو سەرما ۋە بۇ مېنە دىگوتى:
(شياء) ۋە الليلة الشَّيْبَاءُ: شەوى كۇتايى مانگ ۋە
الشَّيْبُ: موى سې، سېپامتى موو ۋە الْمَشِيبُ:
تەمەنى بىرى ۋە الشَّيْبُ: جۇزىكە لەقوماشى
تەنك و شاش و گۇگۇلاۋى دروستكراۋ لە لۇكە،
بەكوردى خۇمان پىنى دەلئىن (چىت).

شاح نى الامر شىعاً: دىسۇزى لەكارمكەى دا
نواند.

شاح على حاجته: بۇ نىشى خۇى لىبراۋ، سووربوو
لەسەر ئەنجامدانى ۋە اشاح المكان: زەمبىيەكە
رومكى (شىخ) رواند ۋە اشاح وجهه أو برجه: روى
خۇى لى و مرگىراۋ نارازىبوونى خۇى دەرخت و
بەمىغ و بوچى لەقەلەم دا ۋە الشاح: پىاۋى نازاۋ
چاۋنەترس، و رىاۋ ناگادار ۋە الشىخ: رومكىكى
ھەمە جۇزى دەشتە كىيەو بۇنىكى خۇشى
كەسكونى ھەپە، نازمەل ھەزى لىمەتى و دەمىخوا.
شاح الإنسان شىخاً و شىرخة و شىرخة: ئادەمىزادە
كە بىر بوو كەوتە سالەو.

شاح النبات: رومكەكە ناومەوى وشك و گەندەل
بوو ۋە شىخ: بەمانا (شاح) دى ۋە شىخ فلاناً:

بەوشەى شىخ بانگى فلانكەسى كرد ۋە شىخ
عليه: رەخەنى لى گرت، ناۋى زىراندو نابروى
بىرد ۋە شىخ: خۇى بەپىرو بەكەوتە نىشان دا ۋە
الشىخ: ئەوكەسى زوو پىرى لى دىيارى دەدا،
پىگەمىشتىن و كامل بوونى ئاساى نەبى ۋە
الشىخة: پلەو پايەى شىخ و رىش سې
غەشیرەت، سنوورى قەلەم مەروى و دەست
رۇيشتىنى سەرەك ھۇز ۋە الشىخ: پىرەمىرد،
بەزۇرى لەتەمەنى پەنجا سالىيەو پىرى
دەست پىدەمكا ۋە پلەو پايەپەكە دەدرى
بەكەسىك لەناۋ ھۇز دەفەردا رۇئىكى
كارىگەرى ھەبىن و خاۋەنى رەوشت و ناكارى
پەسند بىن و خزمەتى گەل و ھۇزى بكا،
خەل كەكەش پايەندى فەرمان و
نامۇزگار پەكەنى بن.

شىخ البلاد: كۇنخاى گوند، رىش سې شارو دەفەر.

شاه البناء شيداً: بالەخانەكەى گەچكارى كرد،

بۇيەى كرد، لەبغى كرد، بەزى كردەو، ھەلى
چنى ۋە أشاد البناء: بالەخانەكەى بەرز كردەو
ۋە أشاد بالشىخ: بەدەنگى بەرز و سې شتەكەى
داۋ پىنى دا ھەلگوت و لى رازىبوونى خۇى
دەرىپى ۋە نامازەى بۇكرد ۋە أشاد عليه: ناۋى
زىراند، بەخراب باسى كرد ۋە شَيْبَةُ: بەمانا
(شادە) دى، بىناكەى قايم و قۇل دروست كرد ۋە
الشيد: ھەرشتىك دىۋارى خانوۋى پى لەمىغ و
گەچكارى و بۇبەكرى ۋە الشىخ: زمىتى كونجى
ۋە شَيْزُ البُرْدِ أَوْ الثوبِ و نحره: قوماشەكەى بەمىلى
سور خالخال كرد ۋە الشيز: دارىكى رەشى
پتەو، شانەو كاسەو قاپ و قاچاغى لى دروست
دەكرى، وادەبى خودى شانەو كاسەو شتەكانى
ترى كەلەو دارە دروست دەكرىن پىيان
دەگوتى (شيز) ۋە أشاشت النخلة: دارخورماكە

لهو خوار دنه‌ی تیدا لی نرا بوو به بنکیه وه نووسا، گهمپه‌ی کرد.

شَاطَ فُلَانٌ: فلانکس فهوتا، تیدا چوو، خوینی به‌فیرۆ رؤیی، دمگوتری: (شَاطَ دَمَ الْقَتِيلِ): خوینی کوزراومکه به‌فیرۆ چوو ۵ **أَشَاطَ الشَّيْءُ:** شته‌که‌ی والی کرد بسوتی، خوار دنه‌که‌ی والی کرد بسوتی ۵ **أَشَاطَ فُلَانًا:** فلانکسی به‌هیلاک برد ۵ **أَشَاطَ دَمَ الذَّبِيحَةِ:** خوینی کوشتییه‌که‌ی رزاند ۵ **أَشَاطَ الْحَاكِمُ دَمَ الْقَتِيلِ:** دادوهر خوینی کوزراومکه‌ی به‌فیرۆ دا ۵ **أَشَاطَ اللَّحْمَ عَلَى الْقَوْمِ:** گۆشته‌که‌ی پارچه پارچه کردو به‌سهر خه‌لکه‌که‌دا دابه‌شی کرد.

شَيَّطَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی والی کرد هه‌ندیکی یان هه‌مووی بسوتی.

شَيَّطَ الْجُلْدُ: پسته‌که‌ی هه‌نپروژاند چی توكو گهنده‌مووی پیوه بوو هه‌مووی هه‌نکپروژاند.

شَيَّطَ اللَّحْمُ: گۆشته‌که‌ی به‌ناگر راداشت و چاک نه‌میرژاند ۵ **اشطاط عليه:** زۆر رقی هه‌لسا ۵ **تَشَيَّطَ:** سوتا، هه‌نپروزا ۵ **تَشَيَّطَ دَمَ الرَّجُلِ:** خوینی پیاوه‌که له‌رھا دمکولا، دمگوتری: (تَشَيَّطَ بِهِ دَمُهُ): خوینی گهرم بوو، رقی هه‌لسا ۵ **استشاط:** به‌مانا (اشطاط) دئ ۵ **استشاط الحماض:** کۆترمه‌که به‌جوست و چالاک هه‌نفری ۵ **استشاط في الحرب:** له‌شهردا گورج و گۆل بوو جانفیدایی نواند ۵ **استشاط في الضحك:** زۆر پیکه‌نی و خه‌ریک بوو هه‌ناسه‌ی لی بیری ۵ **الشَّيَاط:** بۆسۆ، بۆنی سوتاوی په‌رۆو لۆکه‌و شتی وا ۵ **تَشَيَّطَنَ:** بروانه ماده‌ی (شطن) ۵ **الشَّيْطَانُ:** بروانه ماده‌ی (شطن) ۵ **تَشَيَّطَ عَلَيْهِ بِالْكَلَامِ:** خیرا قسه‌ی له‌گه‌ل کردو توند بوو ۵ **الشَّيْطَانُ:** شـیـر ۵ درنـز ۵ روگوشـاد.

بهرمه‌که‌ی هه‌ل نه‌پنجاو دمکی ناوهموی خورماکانیان ره‌ق نه‌بوو بوونه خورما وشکه‌ل و به‌که‌لی خوار دن نه‌هاتن ۵ **الشَّيْشُ:** دار خورمایه‌که دمکه‌کانی هه‌ل نه‌پنجی، یان به‌رمه‌که‌ی کزو لاوایی که‌وشک بیه‌ته‌وه بینه خورما وشکه‌ل ۵ **جۆرئکه له‌یاری ریازه شمشیری کول و نه‌بری تیدابه‌گار ده‌هیندری بۆ په‌راوه‌پیکردن و فیربوونی شهره شمشیر ۵ ناوه بۆ خودی نه‌و شمشیره‌ی کول و نه‌په‌رو یارییه‌که‌ی پی دمکری ۵ هه‌روه‌ها ناوه بۆ شوشه‌ی په‌نجهره، خودی په‌نجهره‌که به‌شیوه‌یه‌کی فه‌ننی له‌جباتی په‌رده کونکونی چوار گۆشه‌یان پافلاوایی تیدایی که‌سه‌په‌ر له‌زورمه‌که بکاو نه‌هتلی هه‌تاو له‌ناوهمه‌ بداو هه‌وش به‌رته‌ زوور ۵ **الشَّيْشَاءُ:** خورمایه‌ک کال و کرج و بیژۆک بی ۵ **الشَّيْثَةُ:** نیرگه‌له‌ که به‌ کاربی بۆ کیشانی توتن ۵ یان ناوه بۆ خودی شوشه‌ی نیرگه‌له‌که ۵ **أشاصت النخلة:** دارخورماکه خورمای بیژۆکی به‌ره‌م هینا، به‌هۆی ته‌لقیح نه‌کردنه‌وه یان به‌هۆی خراب به‌خپو کردن ۵ **شَايَصَ مُشَايَصَةً وَشَايَاصًا:** شهره‌نگیزو به‌د ره‌وشت بوو ۵ **شَايَصَ فُلَانًا:** قیزی له‌فلان کرد ترۆی کرد ۵ **شَيَّصَتِ النَّخْلَةَ:** دارخورما به‌ری بیژۆک وشکه‌لی به‌ره‌م هینا ۵ **شَيَّصَ فُلَانُ النَّاسَ:** فلانکس نه‌زیه‌تی خه‌لکی دا ۵ **الشَّيْصُ:** خورمای بیژۆک وشکه‌ل به‌هۆی باش ته‌لقیح نه‌کردن و خراب به‌خپوکردنه‌وه ۵ **الشَّيْصَاءُ:** ده‌ق به‌مانا (الشَّيْشَاءُ) دئ.**

شَاطَ شَيْطَانٌ وَشَايَاطَةٌ: خه‌ریک بوو بسوتی، هه‌ندیکی یان هه‌مووی نزیک بوو گرپگری، دمگوتری: (شَاطَ الطَّعَامُ): خۆراکه‌که هه‌ندیکی سوتا ۵ **شَاطَتِ الْقِدْرُ وَهَرْمَا:** مه‌نجه‌له‌که هه‌ندی

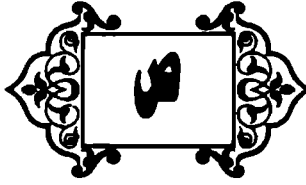
شاع الشين شيرعاً وشيماناً رمشاعاً: شتهكه بلاو
 بووموه دمركهوت. شاع بالشين: شتهكهى بلاو
 كردهوه. شاع الدار: خانومهك هابميش بوو
 حيا نهكرايووه. دمگوتري: (اشترى داره على
 الشيرع): خانوى تيكهل و نيفراز نهكراوى
 كرى. شاع الإناء: هابهكهى پر كرد. لهدوعا
 كردن دا دمگوتري: (شاعك الخبز) خيرو خوشى
 داتبوشن. اشاع الشين: به: شتهكهى بلاو
 كردهوه دمري خست. اشاع الدار ومهرها:
 خانومهكهى والى كرد تيكهل بى و بهشهكانى
 ليك جيانهكرتتهوه نيفراز نهكراى. اشاع
 بالقوم: بانگى خهلكهكهى كردو هاوارى لى
 كردن، لئيان توره بوو. اشاع الله القوم بالسلام:
 پهرومردگار نهمن و ناسايشى بهسهر نهو
 قهومهدا رژاند گشتگيرى كرد بويان. شايعة
 مشايعة وشياعاً: شوينى كهوت، پشتگيرى كردو
 هاوپراو هاوبيرى بوو. شيع: بهمانا (شاع) دى.
 شيع فلان: فلانكس بوو به شوينكتهوتى
 خهلكى تر. بوو به شيعه مهزب. شيع
 الزامر: زورنا ژمنهكه فوى بهزورپناكهدا كردو
 لى دا. شيعت فلاناً نفسه: فلانكس نهفسى
 تهى خواردو بوو. شيع النار فى المطب: ناگرى
 خسته ناو دارمكانهومو بلاوى كردهومو خوشى
 كرد. شيع الغضب فلاناً: رق هلسان و تورمى
 فلانكسى كهمبايهخ و بى نمود كرد. شيع
 فلاناً: لهگهل فلانكس جووه دمرو بهپى كرد،
 خودا حافيزى لى كرد. ويستى بيگهپهنيتهوه
 شوينى خوى، دمگوتري: (شيع الجنابة): تهرمى
 مردومهكهى بهپى كرد، لهگهل رؤيشت بؤ سهر
 گؤرستان و بهخاكى سپارد. اشتاعا فى كذا:
 لهوشتهدا هاوبهش بوون. تشايح الأمر: كارمهكه

بلاو بؤوه. تشايح القرم: همدئى لهخهلكهكه
 پشتگيرى همدنكيانان كرد، يان بوونه چمند
 گروپ و تاقميك. تشايح فى الشين: لهحهزو
 نارمزمكانى خوى دا سهرى تيداچوو. تشايح
 الغضب فلاناً: رق هلسان و تورمى فلانكسى
 سوك و سهليم كرد، لهپيش جاوى خهلك ريزى.
 دابهزى. الإشاعة: بلاو بوونهومى ههوالى بى
 بنهما. الشاع: بلاوه بوو. الشائعة: ههوالى
 بلاوه بووى بى بنهما. الشاع: بهمانا
 (الشاع) دى. الشايح: بانگان، بانگ لى كردن
 ناميرى دمنگ كهوره كردن. الشيع:
 هاوشيووه هاوشان و نزيك لهشيووى نهو،
 دمگوتري: (آتيك غداً أو شيعه) يان دمگوتري:
 (شع شيع عشرين درهماً): نرخهكهى نزيكى
 بيست ديرهمه. الشيع: كهسيك ژنانى بى و
 زور تيكهل پيرى ناهرفتان بى، دمگوتري: (هو
 شيع نساء) الشيعه: جوړه درهختيكه لهبالى
 نادميزاد كورت ترمو پهلهكانى گرى و گؤليان
 زورمو گؤلهكهى لهگولى ياسهمين بچوكتره،
 رنگى گولهكهى سورينكى تۇخه و بؤنى زور
 خوشه پۇشاكى بى پاك دمكرتتهوه. ههنگوينى
 نهم جوړه گوله زور بهتامه و همنگ ههلاله
 لى ورمدمگرى. الشيعه: فيره و كؤمه، پيرو
 تاقم. شوينكتهوتو يارمهتيدمر. همروا
 دمگوتري: (هم من شيعه فلان) شيعه
 جهماومرنكى زورى موسولمانان و ريزو
 خوشهويستيان بؤ عهل كورى نهبو طالب و
 وهجه و نهومكانى هميه و پييان وايه هر
 كهسيك لهنهزادى عهل بى نهو شياوه بؤ
 خهليفايهتى موسولمانان. الشيعي: تاكى
 (الشيعه) به. بهپهكيك دمگوتري لهپيرى
 نيمامى عهل بى. الشيع: هاوبهش لهشتى

موشاع دا ۵ الشیوعیة: مزههب و بیرو
 بؤجونیکه داوادمگن خاومنداریتی ملک و
 سامان هموانی بی ملکداریهتی تایهتی
 نه مینئو هموو کس بهندهزای توانای
 خوی نیش بکاو بهگویره پیویستی شت
 وهریگری ۵ الشیوعی: کسینک نیسبت بدرئ
 بؤ شوسالیسی ۵ المَشاعُ: همه جورو هموانی و
 بهره لا بؤ هموو کس ۵ المَشاعُ: بلاوه بوو،
 ملکی هاوبهش و جیانهکراوه ۵ المَشیاعُ: بؤ
 زیاده رموی لهمانای بلاو کردنهوهو دمرخستنی
 شت دا هاتووه ۵ المَشیمَةُ: تورمکه، سندوختیکی
 بچوک یان جانتایمکی بچوکه نافرمت هندی
 پیداو یستی خوی تیدا هلدگری ۵ المَشیعُ:
 کسینک زور لایهنگرو شوینکوتووی ههبن ۵
 نازاو بهجرگو دلایرو دل قایم ۵ الشیقُ:
 که لهبهری نیوان دوو بهرد ۵ رنگای تنگه بهر
 ۵ الشیک: چهکیکی فهرمی پاره وهرگرتنه
 کابرای خاوهن پاره که لهبانک دیناوه فرمان
 دهکا بهبانکه که بریک لهپارمکی بدن بهفلان
 ۵ شَالَه ربه شیلا و مَشالاً: بهرزی کردموه ۵
 الشیالُ: نهمسپیکه باوکی رسمه بی و دایکی
 نارسمه ۵ الشیالَة: پیشی شت بهرز کردنهوهو
 لابردهن ۵ کرئی بهرز کردنهوهو لابردهن ۵
 الشیالُ: حه مان ۵ کؤل ههنگر ۵ الشیالَة:
 نامیری شت بهرز کردنهوهو ۵ کرین ۵ المَشیالُ:
 کسینک جهسته ناریک و پیک بی ۵ ناقولابی
 ۵ الشلمُ: پروانه (شلم).

شام فلان شیمًا: فلانکس خال لهسر پیستی
 دمرکوت. ۵ شام السحاب والبرق: تماشای
 همورو بروسکه که کرد ناخو له کوئ باران
 دمبارینی. ۵ شام غایل الشین: بهوردی روانی
 بؤ شوینی گومانای شتهکه.

شام الشین: شته که ناماده کرد و مزندهی کرد.
 شیم شیمًا: خال لهسر جهستهی دمرکوت ۵ خال
 به جهستهیهوه بوو ۵ زوری خال پیوه بوو،
 موحه ممدی ماملئ دهلی:
 دهبارن ههس دهبارن دهبارن و کریهوس دهکا
 لهسر سینگی که زالن خالو بانکس خال دهکا
 شیم یدی بی راس فلان ار توبه: بههردوو دستنی
 سهری فلانی گرت یان په خهی گرت سهری
 لهگن کرد ۵ تَشیم الشینُ غی: شتهکه بهناو
 غهیری خوی دا بلاو بؤوه، دمگوتری: (تَشیمُ
 الحریق القصب): ناگر بهناو بهرئزو پوشو
 به لاشه که دا بلاو بؤوه ۵ (تَشیمُ الثیب الرجل):
 پیری بهناو جهستهی فلان دا بلاو بؤوه ۵ تَشیمُ
 فلان ابا: فلانکس سهری لهبابی خوی دا
 لمنه خلاق و رهوشت دا ۵ الشامةُ: خال:
 نیشانهیه که له جهسته دا رنگی جودابه
 له رنگی پیستی، هتا خاله که رهش تربی
 جوانتره، دگوتری: (کأنهم شامة في الناس):
 نهوانه ناشکراو دیارن لهناو کهسانی ترده ۵
 (شامة القمر): نهوته نخو و رهشیهیه لهپوی دا
 دمبندرئ ۵ الشیمُ: زهویبه که له بهر رهقی و
 توندی هه لکه ندنی زه حمت بی ۵ المَشیمَةُ: نهو
 بهرده دمرکیهیه که زاروک له مندالدانی
 دایکی دا تیندایه لهگن له دایکبونی دیته
 دهموه ۵ شانه شینًا: ناشیرینی کرد، ره خهی
 لئ گرت ۵ الشینُ: عهیب و ناشیرینی،
 بیچهوانهی جوانیهیه ۵ المشاین: عهیب و
 ناشیرینی جوراو جور ۵ الشایي: جا؛ رومکیکه
 به زوری لهولاتی سیلان و ولاتانی تری ناسیا
 دهر ویندرئ که لاکهی وشک دمکری و
 دمکوئیندرئ و شهگری تیکه له دمکری و
 دهخورتیهوه.

پيوش دمداو دوش فيزئني ۵ تصاي: زنده رموي
کرد له هاوارکردن و دادو فيغان دا ۵ الصاء: نمو
ناوای له گهل مندا لبون دا دتته دمروهو و هندیکی
دمینیتیموه.

صَبَّ النَّابُ رَغْوٌ صَبْرًا: ددانه که سمری دهرهینا ۵
که لبه که دمرکهوت.

صَبَّأَ مِنْ شَيْنٍ إِلَى شَيْنٍ: له شتیکهوه گوستیموه بؤ
شتیکی تر ۵ دمگوتری: (صَبَّ الرَّجُلُ) پیاومکه له
نایینی خوی و مرگهراو چووهر سمر نایینیکی تر.

صَبَّأَ عَلَيْهِ: له فرمان و کونترولی نمو دمرچوو ۵
هیرشی کرده سمری، لئی راپهری ۵ اصْبَأَ النَّابُ
وَصْرَهُ: ددانه که سمری دهرهینا ۵ که لبه که
دمرکهوت ۵ اصْبَأَ عَلَى الْقَوْمِ: هیرشی کرده سمر
خه لکه که و پهلاماری دان و بهباشی شوینه که بیان
نازانی ۵ الصابون: که سانیکن واز له نایینی
خویان دینن و نایینیکی تر و مردمگرن ۵ تاقم و
پیریکن نهستیره دمپرستن و بییان وایه نهوان
له سمر نایینی حمزرمتی (نوح) ن، رۆگه و
قیله بیان شوینی هه لکردنی بای شهاله له کاتی
نیومرؤدا.

صَبَّبَ الرَّجُلُ فِي الرَّادِي صَبِيًّا: پیاومکه به دۆلو
شیومکه دا سهر و ژهر بؤوه.

صَبَّبَ الْمَاءُ: ناومکه هه لپړا.

صَبَّبَ الْمَاءَ وَصْرَهُ: ناومکه هه لپړاند ۵ دمگوتری:
(صَبَّبَ عَلَيْهِ الْعَذَابُ) سزای به سردا باراند.

صَبَّبَ الرَّجُلُ: فِي الْقَيْدِ: پیاومکه له زنجیردا پیومند
کرد.

الصَّادُ: پیتی چواردهه می پیتهمکانی هیجایه،
شوینی هاتنه دمروهی که مناری زوبان و لای
ژوروی ددانی پیشموهی سهر و وه، بهته و او متی
پیشموهی مه لاشو دادمگری ۵ ناوی سورمتیکی
قورنانشه.

صَبَّبَ صَابًا: زوری ناو خواردموه ۵ شهرابی زوری
خواردموه ۵ بهته و او پیتی تیراو بوو.

صَبَّبَ الرَّأْسُ: سمری رشکی زوری هه ل هینا ۵ سمری
رشکاو پیتی بوو ۵ اصَابَ الرَّأْسُ: بهمانا (صَبَّبَ) دئ
۵ صَاصًا الْجِرْدُ: توتکه سهگمه که هه ولی چاو
هه لئانی داو هیشتا چاوی بؤ هه لئه هاتوون ۵
صَاصًا الرَّجُلُ: پیاومکه ترسنوک بوو دمگوتری:
(صَاصًا مِنْ فُلَانٍ) له فلانکه س ترساو گمردنکه چی
بوو ۵ تصاصًا منه: بهمانا (صَاصًا) دئ.

صَبَّكَ الشَّيْنُ صَاكًا: شته که بؤگمنی کرد بههوی
عهرق کردنهوه یان بههوی تهرمشو و
تهر بوونهوه.

صَبَّكَ الدَّمُ: خوینکه که خهست بؤوه.

صَبَّكَ الشَّيْنُ بَغِيًّا: شته که بهغمیری خویموه نووسا
۵ صَاكَةً: شته کی دا ۵ الصَّاكَةُ: بؤنی که مروی
داره که بههوی تهر بوونهوه برزی و که مروی بیینی
۵ بؤگمنی عهرق.

صَوَّلَ السَّبْعُ صَالَةً: حوشرمه که جم و جؤلو
رهوینه موهو راپهرینی زور بوو (لهو صَوَّلَ).

صَايَ الْفَرْخُ وَصْرَهُ صَيًّا: بیچومکه هاواری کرد ۵
به که سیک که ستمیش بکاو شکوای هه بین،
دهگوتری (تلدغ القفر ب و تصای) دوو پشک

صَبَّ عَلَيْهِ دَرَعَهُ: زریبیه‌کمی له‌بهرکرد.

صَبَّ فَلَانًا عَلَى الْأَمْرِ: فلان‌کسی بۆ کارمکه هه‌ئنا.

صَبَّ الْكَلْبُ عَلَى اللَّعْنِ: سه‌گه‌کمی له دزمکان به‌ردا.

صَبَّ رَأْسُهُ: سهری دانه‌واند، سهری شوێرکردموه.

صَبَّ إِلَيْهِ صَبَابَةٌ: حمزی ئی کرد عاشقی بوو ۵ أَصَبُ الْقَوْمِ: خه‌ئکه‌که سهرمو ژێر بوونه‌وه ۵ اِنْصَبَّ الْمَاءُ: ناومکه هه‌لرژا ۵ دهمگوتری (اِنْصَبَّ النَّاسُ عَلَى الْمَاءِ): خه‌ئکه‌که هه‌لرژانه سهرناومکه، له‌وئ کۆبوونه‌وه ۵ اِنْصَبَّ الْبَازِيُّ عَلَى الصَّيْدِ: هه‌لۆکه به‌لاماری نیجیرمکه‌ی دا ۵ اِصْطَبَّ: هه‌لرژا ۵ اِصْطَبَّ الْمَاءُ: ناومکه‌ی هه‌لرژاند ۵ اِصْطَبَّ الصَّبَابَةُ: به‌راموه‌ی بنکی به‌رداخه‌کمی خواردموه ۵ بِنَكِرِي بِيَالَهُ كَيْ هَلْقَوْرَانِد ۵ تَصَابُ الْمَاءُ: ناومکه‌ی هه‌لرژشت ۵ دهمگوتری: (تَصَابَيْتُ الشَّيْءُ): کم کم شته‌که‌م وهده‌ست هئنا ۵ تَصَبَّبَ الْمَاءُ مِنْ فَرْقٍ: ناومکه له‌سهرموه هه‌لرژایه‌ خوار ۵ تَصَبَّبَ وَجْهُهُ عَرَقًا: روخساری جین جین نارهمی رشت ۵ دهمو جاوی نارهمی زۆریان دهردا ۵ تَصَبَّبَ الصَّبَابَةُ: جۆری بنکی بیاله‌کمی خواردموه ۵ هه‌ئلی چۆراند ۵ الصَّبَابَةُ: شه‌وق و نارمزوو ۵ دانه‌رمی و سوژو به‌زمیی ۵ عِشْقِي كَمَرَم كَه عَاشِقٌ بَتَوَيْنِيَّتِهِوَه ۵ الصَّبَابَةُ: به‌راموه‌ی کم له بنکی بیاله‌دا جا ناو بئ یان شه‌ممئی تر ۵ الصَّبُّ (مَاءٌ صَبٌّ): ناویکه رژاو، هه‌لرژاو ۵ دهمگوتری (أَخَذَ مَائَةً فَصَبًّا): سمدو که‌متری هه‌لگرت.

صَبَّ عَلَيْهِ: به‌لاو کارساتی به‌سهردا بارین ۵

الصَّبْبُ: زموی سهرموخوار ۵ الصَّبْبَةُ: عه‌شوق

خۆشه‌ویستی ۵ کۆمه‌ل و بیرو تاهم ۵ خۆراک و

تیشوی رێبوار ۵ صَبَّةٌ مِنَ النَّاسِ: کۆمه‌لێک له

نادهمیزاد ۵ صَبَّةٌ مِنَ اللَّيْلِ: به‌ شیک له شه‌و.

الصَّبِيْبُ: همر شتیك هه‌لرژاندري ۵ صَبَّيْبُ السَّيْفِ:

که‌ناری شمشیر ۵ الْمَصْبُ: شوینی ئی هه‌لرژان ۵

مَصَّبَ النَّهْرُ: نه‌و شوینه‌ی ناوی روبر تیکه‌ل به

ناوی دهریا ده‌بین.

صَبَّحَ صَبْحًا: به‌یانی هات بۆلای ۵ به‌یانی به‌لاماری

دا ۵ بیاله‌کمی به‌یانی پێشکه‌ش کرد ۵ صَبَّحَ الْقَوْمُ: دهمو به‌یانی هیرشی کرده سمر گه‌له‌که ۵

به‌یانی بردنی بۆ سهرناو خواردنه‌وه ۵ صَبَّحَهُمُ:

به‌یانی توشی خێری کردن یان توشی شه‌ر.

صَبَّحَ الشَّمْرُ صَبْحًا وَصَبَّحَتْ: سووایی تیکه‌ل سپیایی

قزمکانی بوو ۵ قَزَى مَاشٍ وَ بَرْنَجٍ بُوون.

صَبَّحَ الْهَدِيدُ: ناسنه‌که بریسکه‌ی لیوه‌هات ۵ (فَهْرُ

أَصْبَحَ وَهِيَ صَبْحَاءُ)

صَبَّحَ الرَّجُلُ صَبَاحَةً: روخساری گه‌شایه‌وه، جوان بوو

۵ أَصْبَحَ: که‌وته به‌یانییه‌وه ۵ أَصْبَحَ الْحَقُّ: حه‌ق و

راستی دهرکه‌وت ۵ گۆزا له حاله‌تیکه‌وه چوو

سهر حاله‌تیکی تر ۵ أَصْبَحَ الْمِصْبَاحُ: چراکه‌ی

هه‌لکرد ۵ صَبَّحَ الْقَوْمُ: له‌بهربه‌یانی دا هیرشی

کرده سمر هه‌ومه‌که ۵ صَبَّحَ فَلَانًا: به‌یانی باشی

له فلان‌کس کرد ۵ اِصْطَبَّ فُلَانٌ: بیاله‌مه‌ی

به‌یانی خواردموه بیاله شه‌رابی به‌شه‌و

ناماده‌کراو بۆ به‌یانی ۵ چراکه‌ی خۆش کردو

روناکی خسته‌ ناو ماله‌که‌وه ۵ تَصَابَحَ: روخۆشی

به‌سهرخۆیدا هئناو خۆی و نیشان دا

که‌میخۆش و بی خه‌مو خه‌یاله ۵ تَصَبَّحَ: به‌یانی

نوشت ۵ به‌رکۆلی ژمه‌ه خواردنی خوارد واته:

زَهْلَاتِهِو تَه‌وَابِيْلٍ وَ شَتِي لَه‌و جَوْرَه ۵ اِسْتَصَبَّ:

چراکه‌ی خۆشکرد، روناکی بلاو‌کردموه ۵

اِسْتَصَبَّ بِالزَّيْتِ وَفَرِهِ: به‌هۆی زه‌یته‌وه روناکی

چراکه‌ی درژه‌ پێدا ۵ اِلِصْبَاحُ: سهرمتای رۆژ ۵

به‌یانی و کسازیه ۵ الصَّبَّاحُ ۵ دهمگوتری:

(حقّ صابح) حَقُّ صَبَاحٍ حَقُّ قَوْمٍ مَافِيكَ نَاشِكْرَابِهِ ۝ الصَّبَاحُ
 مِنَ الطَّعَامِ: خَوَارِدُنِي تَازِهِ ۝ الصَّبَاحُ: سَمَرَمَتَاي
 رُوژ، بَهْيَانِي وَ كَازِيوَه ۝ دَمِگوتَرِي: (أَتَاهُ صَبَاحٌ
 مَسَاءً) هَمَمِيشَه دَهْمَاتَه لَای ۝ الصَّبَاحُ: گِرِي چِرَاو
 هَمَنَدِيل ۝ الصَّبَاحِي مِنَ الدَّمِ: خَوِيَنِي زُوْر سَوور
 ۝ الصَّبَاحِيَّةُ: بَهْيَانِي شَهْوِي يَهْكَمِي بُووك
 زَاوَابِي ۝ الصَّبِيحُ: سَمَرَمَتَاي رُوژ، كَازِيوَه بَهْيَانِي
 ۝ الصَّبِيحَانُ: رُوكَرَاوَه وَ رُووِخُوْش وَ رُونَاك ۝
 مَهَبِخُوْرَهْوِي بَهْيَانِيَان نَهْوَ كَمَسَمِي بَهْيَانِي
 بِيَالَهِي شَلَمَمَنِي دَهخَوَاتَهْوَه ۝ بُو نَافَرَمَت
 دَمِگوتَرِي (صَبَحِي) ۝ (فَعْلَان، فَعَلِي) ۝ الصَّبِيحَةُ:
 نُووسَتَنِي بَهْيَانِيَان، بَهْرَكُوْل وَ خَوَارِدُنِي نَهْوَ
 شَتَانَهِي پِيْش نَان خَوَارِدِن نِيْشْتِيهَا دَهْكَنَهْوَه ۝
 الصَّبِيحُ: شَهْرَابِي بَهْيَانِي ۝ مَهَبِخَوَارِدَنَهْوِي
 بَهْيَانِيَان ۝ نَهْوَ شَلَمَمَنِي وَ خَوَارِدَنَهِي بَهْيَانِيَان
 دَهخُوْرِي ۝ زَمِي نُيُوَارَان بِيْئِي دَمِگوتَرِي (غَبْرُق)
 ۝ الصَّبِيحَةُ: بَهْيَانِي، كَازِيوَه ۝ الصَّبِيحُ: چِرَاو
 گَلُوْب وَ هَمَرَشْتِيك لَهْوَ جُوْرَه ۝ مَصَابِيحُ السَّمَا:
 نَهْسْتِيْرَه نَاسْمَان ۝ المَصْبِيحُ: بَهْمَانَا (المَصَابِيحُ)
 دِي ۝ (ك: مَصَابِيحُ).

صَبْرٌ صَبْرًا: دَانِي بَهخُوِي دَاگِرَتَو وَ رَهْبَهْرَزُو دَلْ قَايِم
 بُوو ۝ پَشُوو دَرِيژ بُوو، بَهْمَارَامِي چَاوَمِرَوَانِي كَرَد
 ۝ دَمِگوتَرِي

صَبْرٌ عَلَى الْأَمْرِ: لَهْسَمَر نِيْشَهْكَه خُوِي گِرَتَو پَشُوو
 دَرِيژ بُوو ۝ هَاتَو هَاوَارِي نَهْكَرَد.

صَبْرٌ عَنْهُ نَفْسُهُ: خُوِي لِيْ مَهْنَع كَرَد، نَهْفَسِي خُوِي لِيْ
 گِرَتَهْوَه ۝ نَهْفَسِي خُوِي كُوْنَتَرُوْل كَرَد.

صَبْرٌ الْبُرِّ: گَمَنَمَهْكَه كُوْمَهْل كَرَد، خِرِي هَهْلَا.

صَبْرٌ فَلَانًا: فَلَانَكَمَسِي حَمَبِس كَرَد، لَهْكَه لِي كَهْوَت ۝
 أَصْبَرُ الطَّعَامِ: خَوَارِدَنَهْكَه تَان بُوو ۝ أَصْبَرُ فَلَانًا:
 فَلَانَكَمَسِي وَ لِي كَرَد خُوْگِرُو بَهغِرَمَت بِي ۝ وَرَه

بَهْرَزُو لَهْسَمَر خُوِي ۝ صَابِرُهُ مُصَابِرَةٌ وَ صَبَارًا: لَه
 خُوْرَاگِرَتَن وَ پَشُوو دَرِيژِيْدَا بَهْسَمَرِيْدَا بِالَادَدَسْت
 بُوو ۝ صَبْرَةٌ: دَاوَاي لِي كَرَد خُوْرَاگِرُو پَشُوو دَرِيژ
 بِي ۝ صَبْرُ الْبُرِّ: گَمَنَمَهْكَه كُوْمَهْل كُوْمَهْل كَرَد ۝
 صَبْرُ الْجِبْتَةِ: جَهْسْتَهْكَه مُوْمِيَاكَرَد بُوْنَهْوِي
 بُوْمَاوَمِيَهْكَ نَهْرِيژِي ۝ لَهْكَوْن دَا نَادَمِيْزَاد بَهْمُوِي
 جَهْوَت وَ تَالُو تَقْتَهْوَه كَارِي مُوْمِيَاو دَهْبَاغ وَ شَتِي
 وَايَان نَهْمَجَام دَاوَه ۝ إِصْبَرٌ: بَهْمَانَا (صَبْرٌ) دِي ۝
 تَصَبَّرَ: نَهْفَسِي خُوِي هَهْلَا بُو خُوْرَاگِرِي وَ پَشُو
 دَرِيژِي ۝ خُوْرَاگِرِي وَ نَارَامَكِرَتَنِي بَهْسَمَر خُوِيْدَا
 هِيْنَا ۝ إِسْتَصَبَّرَ: گَمَنِي كُوْمَهْل كُوْمَهْل كَرَد ۝
 دَمِگوتَرِي (اِسْتَصَبَرَ الطَّعَامُ) خُوْرَاكَهْكَه گِرَد بُووَه ۝
 تَالٌ بُوو ۝ التَّصْبِيغُ: بَهْرَكُوْل وَ نَهْوَ جُوْرَه
 خَوَارِدَنَهْيَه كَه كَابِرَاي بَرَسِي خُوِي پِيوَه
 دَهخَاْفَلِيْنِي تَا خَوَارِدَنَه سَهْرَهْكَيَهْكَه بُو نَامَادَه
 دَمَبِي ۝ الصَّبَابُورَةُ: نَهْوَ قُوْرَسَايِيَهْه دَهخَرِيْتَه نَاو
 كَهْمَشْتِيَهْوَه بُو نَهْوِي لَهْرَه لَهْرَه نَهْكَات ۝
 الصَّبَابَةُ: قَلَنْ وَ بَهْلَوَعَه وَ سَهْرَهْقَابُو تُوْپَهْوَانَهِي
 گُوْرَهْوَه كَهْنَدُوو تَهْمَنَكِي وَ شَتِي وَهْمَا ۝ الصَّبَابَةُ:
 سَهْرَمَاي كُوْشَنَدَه ۝ الصَّبَابُ: كَهْسِيك زُوْر خُوْگِرُو
 وَرَه بَهْرَزُو پَشُوو دَرِيژ بِي ۝ هَمَرَوَانَاوَه بُو
 رَهْمَكِيكِي دَهْمَشْتَهْكَه، گُوْشِرَاوَهْكَه زُوْر تَالَهْو
 گَهْلَاكَهِي پَان وَ نَهْسْتُوورَه، هَمَمِيشَه سَهْوَزُو
 نَاوَادَرَه وَ چَقْلِي هَمِيَه ۝ الصَّبْرُ: وَرَه بَهْرَزِي وَ
 دَامَهْرَزَاوِي وَ خُوْگِرُ لَهْبَهْرَامَبَهْر كَارَهْسَات دَا ۝
 خُوْگِرِي لَهْسَمَر دُوورَكَهْوَتَنَهْوِي خُوْشَهْوِيْسَتَو
 لَهْدَهْسَت دَانِي، پَان خُوْگِرِي لَهْسَمَر نَهْزِيْمَت
 دَان وَ نَازَار بَهْبِيْ نَاخُو نُؤْف كَرَدِن ۝ دَمِگوتَرِي:
 (قَتَلَهُ صَبْرًا) بَهْنَدِي كَرَد تَا مَرَد ۝ (شَهْرُ الصَّبْرِ)
 مَانَكِي رُوژُوو، مَانَكِي رَهْمَهْزَان ۝ الصَّبْرُ مِنَ
 الشَّيْئِ: لَای زُوْرُوِي شَت ۝ پَهْمَا شَتَهْكَه ۝
 دَمِگوتَرِي (مَلَأَ الكَاسَ اِلَى اَصْبَارِهَا) بِيَالَهْكَه تَا

صَبَعُ الْأَنَاءِ: نَمُوهُ لَمِنَاو هَابَهَكَمَدَا بُوو لَمَنِيَوَان دُوو
بَمَنجَهَوَه رَزَانْدِي بُو شُوئِنِي بِيُوئِيسْت بُو نَمُوهُ
نَه پَرزِي وَ بِلَاو نَهْبِيْتَهَوَه.

الْإِصْبَعُ وَ الْأَصْبَعُ: يَهْكِيْكَ لَه بَمَنجَهِي دَهْسْت يَان
بَمَنجَهِي فَاج ۵ هَمِرَوَا نَاوَه بُو شُوئِن دَهْسْتَو
نَاسَار ۵ لَهْبُوَارِي كِيْمَادَا بَهْمَادِيَهَك دَمْغُوْتَرِي بَه
شِيُوِي كُوْلَهَكَه وَ سَتُوون قَهْبَارَه بَهْسَتِي ۵
الْأَصْبُوْعُ: بَهْمَانَا (الْإِصْبَعُ) دِي.

صَبَّغَ الشَّرْبُ وَغَرِهَ صَبَّغًا: قَوْمَاشَهَكَهِي رَمَنگ كَرْد.

صَبَّغَ الشَّيْنُ: شَتَهَكَهِي نَوْقَم كَرْد ۵ لَه
شَلَمَهْمَنِيَهَكَهِي هَهْئَكِيْشَا ۵ دَمْغُوْتَرِي: (صَبَّغَ يَدَه
فِي الْمَاءِ) دَهْسْتِي خَسْتَه نَاو نَاوَمَكَهَوَه نَوْقَمِي كَرْد
(صَبَّغَ اللَّقْمَةَ فِي الْإِدَامِ) پَارُوْمَكَهِي لَه پِيْخُوْرَمَكَمَدَا
نَقُوْم كَرْد.

صَبَّغَ الْحَدِيثَ: قَهْسَهَكَهِي تِيْكَهَلْ بَه دَرُوو دَهْلَهْسَه كَرْد
۵ دَمْغُوْتَرِي (صَبَّغُوْنِي فِي عَيْنِكَ) سَهْرَنْج وَ رَاي
تُوِيَان بَهْرَامَبَهْر بَه مَن بَهْمَشِيُوِي خِرَابِ گُوْرِي.

صَبَّغَ النَّصْرَانِي رَلَدَه: كَابِرَاي نَهْصِرَانِي مَنْدَالْمَهَكَهِي
خُوِي لَه نَاوَدَا نَقُوْم كَرْد لَه نَاو نَاوِي (مَعْمُوْدِيَه) دَا
۵ أَصْبَغْتَ النَّخْلَةَ: خُوْرَمَاكَه نَالَو بُوْلِي تِي كَهْوَت،
گَهْبِيْنِي لِي دِيَارِي دَا ۵ صَبَّغْتَ الْبُسْرَةَ:
پِيْگَهْبِيْن وَ گَهْمِيْشْتَنِي خُوْرَمَاكَه دَهْرَكَهْوَت ۵
دَمْغُوْتَرِي (صَبَّغْتَ النَّخْلَةَ) بَهْمَهْمَان مَانَا ۵ صَبَّغَ
الثَّوْبَ: قَوْمَاشَهَكَهِي بُوِيَه كَرْد ۵ إِصْطَبَّحَ بَكْنَا:

بَهْوَشْتَه رَهْنَكِي كَرْد ۵ إِصْطَبَّحَ بِالْأَدَامِ: بَه
پِيْخُوْرَمَكَه نَانَهَكَهِي چَهْوَر كَرْد ۵ پِيْخُوْرَمَكَهِي لَه
نَانَهَكَه هَهْ لَسُوو ۵ تَصَبَّغَ فِي دِيْنَه رِيْدِيْنَه: لَه
نَايِيْنِي خُوِيْدَا دَامَهْزَرَاو بُوو ۵ الصَّبَاغُ: نَمُو
شْتَهِي قَوْمَاشِي هِي بُوِيَه دَمْكَرِي يَان شْتِي تَر ۵
هَمِرَوَا نَاوَه بُو پِيْخُوْرِي شَل ۵ صَبَاغُ الدَّمِ: لَهْبُوَارِي
پَرِيْشَكِي دَا مَادَهْمَهَكَه دَهْبِيْتَه هُوْكَارِي پَهِيْدَابُوُونِي

لَاي سَهْرُوِي پَهْرَكَرْدُووَه ۵ لِيُوَان لِيُوِي كَرْدُووَه ۵
(أَخَذَ الشَّيْءَ بِأَصْبَارِهِ) شَتَهَكَهِي هَهْمُوو هَهْئَكَرْت ۵
الصَّبْرُ: گُوْشَرَاوِي دَرَهْخْتِي تَال ۵ الصَّبْرَةُ: بَهْمَانَا
(الصَّبْرَةُ) دِي ۵ الصَّبْرَةُ: كُوْمَهْ لَه دَانَهْوِيْلَه ۵
كُوْمَهْ لَه خُوَارِدَهْمَهْمَنِي ۵ دَمْغُوْتَرِي: (أَشْرَى الطَّعَامَ
صَبْرَةً) خُوَارِدَهْمَهْمَنِيَهَكَهِي بَه گُوْتَرَه وَ بَه كُوْمَهَلْ
كِرِي ۵ بَهْبِيْن پِيُوَان وَ كِيْشَان خُوْرَاكَهَكَهِي كِرِي ۵
الصَّبْرُ: كَهْسِيْكَ بَهْسَرُوْشْت خُوْرَاگَرُو وَرَه
بَهْرَزُو دَامَهْزَرَاو بِي ۵ نَاوِيْكَه لَمِنَاوَه جُوَانَهْمَكَانِي
خُوْدَا ۵ مَانَاكَهْشِي نَمُوِيَه: پَهْلَه نَاكَا لَه
تُوْلَهْسَهْمَنْدَهْمُوَه لَه تَاوَانْبَار ۵ الصَّبْرُ: هَهْوَرِي
سَبِي وَ پَر ۵ كِيُو ۵ (ك: صَبْرٌ) ۵ بَهْمَانَا گَهْوَرَه
سَهْرَكَرْدَهِي گَهْل وَ نَهْتَهْوَمَش دِي ۵ الْمَصْبُورُ:
كَهْسِيْكَ بَهْهُوِي تَاوَانِي كُوْشْتَنَهْوَه بَهْمَنْدَكِرَابِي.

صَبَّصَبَ الشَّيْنُ: شَتَهَكَهِي بِلَاو كَرْدَهْوَه، لِيْكِي
جِيَاكَرْدَهْوَه ۵ تَصَبَّصَبَ الشَّيْنُ: شَتَهَكَه بِلَاو بُوُوَه
۵ كَهْمِيْكِي لِي مَاهَهْوَه ۵ دَمْغُوْتَرِي: (تَصَبَّصَبَ مَا
فِي السَّقَاءِ) كَهْمِيْكَ نَاو لَه كُوْنْدَه وَ كُوْبَه وَ شْتِي وَ
مَاهَه ۵ (تَصَبَّصَبَ اللَّيْلُ) شَه وَ كَهْمِيْكِي مَاهَه ۵
الصَّبْبَابُ: مَانَهْوِي كَهْمِيْكَ لَه نَاو وَ شَهْرَاب لَه
بَنَكِي پِيَالَهْدَا.

صَبَّعَ بَه ر صَبَّعَ عَلَيْهِ صَبْمًا: بَهْقَامَك وَ بَهْمَشِيُوِي
گَالْتَه پِيْكَرْدَن نَامَازَمِي بُو كَرْد ۵ بَهْمَشِيُوِي گَالْتَه
نَامِيْز هَامَكِي بُوْرَا دَاشْت.

صَبَّعَ فِي الشَّيْنِ: هَامَكِي خَسْتَه نَاو شَتَهَكَهْوَه ۵
دَمْغُوْتَرِي: (مَا صَبَّغَ فِي الطَّعَامِ): هَامَكِي
نَهْخَسْتُوْتَه نَاو خُوَارِدَهْمَهَكَهْوَه.

صَبَّعَ فَلَانًا: قَامَكِي فَلَانَكَهْسِي هَهْمَنگَاوَت.

صَبَّعَ فَلَانًا عَلَي الشَّيْنِ: بَهْقَامَك فَلَانَكَهْسِي شَارَهْزَا
كَرْد بُو شَتَهَكَه، قَامَكِي بُو رَادَاشْت بُوْلَاي شَتَهَكَه.

رهنگی خونین ۵ الصَّبَافَة: بؤیه جیبیمتی،
 خمچیمتی ۵ الصَّبَّاع: کەسێک نیشی بؤیه کردن
 بی پیشه بؤیه جیبیمتی و رنگ کردنی قوماش
 ۵ دروژن ۵ الصَّبَّع: بؤیه و رنگ ۵ پێخۆر ۵
 ههروا ناوه بؤ شتی رنگ کراو ۵ الصَّبْفَة: نهومی
 شتی پی رنگ دکری ۵ شیوهی شت دواي رنگ
 کردنی ۵ صِبْفَة الله: نهو هیرتمت و سروشتهی
 خودا نادمیزادی لاسمر دروست کردوه ۵ نهو
 نایینهی خودا دایناوه بؤ نادمیزاد ۵ المَصْبَفَة:
 خمخانه ۵ شوینی بؤیه کردن ۵ الصَّبْفِي:
 شیومیهک له ماده لهناوکی خانهدا لهکاتی دابمش
 بوونی دا و مری دکری ۵ واته: (کروموسوم).

صَبِي صَباً: کاری مندالنهی کرد.
 صَبِي اليها: بؤی کورکاندو حمزی ئی کرد، مهیلی ئی
 بوو ۵ اصْبَتِ المرأة: نافرتمهکه مندالی بوو چ نیر
 ج م ۵ مندالی زۆر بوون ۵ اصْبَتِ الفتاة فلاناً:
 کچهکه دلی فلانی بردو سهراسیمهی کرد ۵
 صَابِي الشئ: شتهکهی خوارکردوه، لاری کرد ۵
 وای ئی کرد ناراست بی ۵ صَابِي سيفه: به
 پێچهوانهوه شمشیرمهکی خسته کالانهوه ۵
 صَابِي السكين: کێردهکهی سهرمو بن کرد ۵
 دهگوتری: (صاب السكين) دهسکی شمشیرمه
 بخهره لای من ۵ صَابِي الكلام: قسهکهی به
 شیوهی راست و درووست نهگیرایهوه ۵ صَبِي
 رأسه: سهری خۆی دانهواند بؤلای زهوی ۵
 تصابي: خۆی مندال کردوه ۵ تصابي المرأة: دلی
 نافرتمهکهی بؤ لای خۆی کیش کرد،
 نافرتمهکهی هینایه سهر رێبازی دلداری و کهوی
 کرد ۵ الصَّبَا: کزه بایهکه له خۆرهلاتهوه
 ههلهمی لهکاتی پهکسان بوونی شهو و روژدا ۵
 صَحْبَة صحابة و صحبة: هاوپیتمتی کرد ۵ له
 دوعاو پارانهوهدا دهگوتری (صَحْبِكَ الله) خودا
 بپارێزی ۵ جاودهیری خودات بهسهرموه بی.

صَبْن عنه الهدية: دیارییهکهی نهدايه، لهوی بوارد
 بؤ پهکیکی تر.

صَبْن المقامر الكعبين: قوماکهمرکه ههر دوو
 کهعهکهی خسته ناو دهستییهوه بؤ نهومی
 بهرامبهرمکهی ههلهکههتین ۵ هاوهلهکهی پی
 دهئ: (لا تصبن) فێلم ئی مهکهو ناگام لێیه چی
 دهکهی.

الصَّابون: صابون، پێکهاتهیهکه له ترشه لۆکه
 چهورییهکان و بری ههلهویات ۵ الصَّبَّان:
 صابونکمر، صابون فروش ۵ الصَّبَّانَة: نامیرنهکه،
 دهفرنهکه صابونهکهی تی دهخری بؤنهومی
 لهناوکهدا نهتوتنهوه ۵ المَصْبَنَة: کارگهی صابون.
 صَبَا فلان صَبراً، رصبراً: فلانکەس روی کرده
 رابواردن و لهو لهعب حمزی له میبازی و
 رابواردن بوو ۵ صبت الربيع: بایهکه ههلی کرد ۵
 بای صهبا ههلبوو.

الصَّبَا: تهمهنی مندالی و پێکههشتن ۵ عهشق و
 سۆزو خۆشهویستی ۵ الصَّبِي: مندال تادمگاته
 تهمهنی لای ۵ یان مندالی شیره خۆر ۵ تیزایی

صَبِي صَباً: کاری مندالنهی کرد.

صَبِي اليها: بؤی کورکاندو حمزی ئی کرد، مهیلی ئی
 بوو ۵ اصْبَتِ المرأة: نافرتمهکه مندالی بوو چ نیر
 ج م ۵ مندالی زۆر بوون ۵ اصْبَتِ الفتاة فلاناً:
 کچهکه دلی فلانی بردو سهراسیمهی کرد ۵
 صَابِي الشئ: شتهکهی خوارکردوه، لاری کرد ۵
 وای ئی کرد ناراست بی ۵ صَابِي سيفه: به
 پێچهوانهوه شمشیرمهکی خسته کالانهوه ۵
 صَابِي السكين: کێردهکهی سهرمو بن کرد ۵
 دهگوتری: (صاب السكين) دهسکی شمشیرمه
 بخهره لای من ۵ صَابِي الكلام: قسهکهی به
 شیوهی راست و درووست نهگیرایهوه ۵ صَبِي
 رأسه: سهری خۆی دانهواند بؤلای زهوی ۵
 تصابي: خۆی مندال کردوه ۵ تصابي المرأة: دلی
 نافرتمهکهی بؤ لای خۆی کیش کرد،
 نافرتمهکهی هینایه سهر رێبازی دلداری و کهوی
 کرد ۵ الصَّبَا: کزه بایهکه له خۆرهلاتهوه
 ههلهمی لهکاتی پهکسان بوونی شهو و روژدا ۵
 صَحْبَة صحابة و صحبة: هاوپیتمتی کرد ۵ له
 دوعاو پارانهوهدا دهگوتری (صَحْبِكَ الله) خودا
 بپارێزی ۵ جاودهیری خودات بهسهرموه بی.

اصْحَبَ فلان فلان: کەس هاوپی بؤ خۆی پهیدا
 کردن ۵ مندالمانی گهوره بوون لهگهلی
 کهوتون و هاوپیتمتی دهکەن ۵ شیوه شیتییهکی
 بهسهردا هاتوه لهبهر خۆیهوه وپته وپتیتمتی ۵
 اصْحَبَ له: ملکهچی بوو شوینی کهوت ۵ اصْحَبَ

هله بری کرد لکهو عهیبو خهوشی نی لایبرد
 ◊ تَصَحَّحُ: چاک بؤوه ◊ دمگوتری: (تَصَحَّحَ بِالذَّوَاءِ)
 به دمرمانکه چاک بؤوه، به دمرمانکه چاکسازی
 له خوئی دا کرد ◊ اِسْتَصَحَّحَ مِنْ عِلَّتِهِ: له
 نهخوشییبهکهی چاک بؤوه. ◊ اِسْتَصَحَّحَ الشَّيْءُ:
 شتهکهی به ساغی کهوته دمست ◊ الصُّحَّاحُ:
 بهمانا (الصُّحَّاحُ) دئی ◊ الصُّحَّةُ فِي الْبَلَدِ: لمش
 ساغی ◊ حالتهتیکی سروشتیه له جهستهدا
 نهندامهکانی همریمکهو بهرینک و بیکی رۆئی
 خوئی بیینی ◊ لمشرعدا بریتیه لهومی نهو
 عیبادهتهی نهنجامی دهدا بهسهند بیو
 قهزاکردنهومی نهوی ◊ یان هۆکارو سهبب بی
 بؤ نهومی ناکام و نامانجی بیویستی لهسر پهیدا
 ببن وککو له ماملهدا نهگمر ماملهکه پلهی
 (صیحهتی) هیوو نهوه نهنجام و ناکامهکهی نی
 پهیدا دهنن ◊ وککو مولکیهت و تصهرروفو نهو
 شتانه ◊ الصُّحَّاحُ: ساغ و بی عهیب ◊ قسهی پشت
 بی بهستراو ◊ قهرموودهی پیغهمبهر (د.خ) که
 بگاتهوه سر پیغهمبهر و هاولهکانی لییهوه
 ریوایمت بکهن و راویهکانی عادل و بهناگاو
 زیرهک و وردبین و هوشیار بن ◊ الْمَصْحَةُ: نهو
 شتهی دهپیته سهببی بوونی شت ◊ همروا ناوه
 بؤ شوینیک چارهمری نهخوشی تیدا دمکری
 (نهخوشخانه).

صَحْرَ الطَّعَامِ صَحْرًا: خواردنهکهی لینا، کولاندی ◊
 صَحَّرَتِ الشَّمْسُ فَلَانًا: خۆر نازاری دماغی
 فلانکسی دا.

صَحْرًا صَحْرًا وَصَحْرًا: رنگی سوراییمکی کهمی تن
 کهوت ◊ اصْحَرَ الْقَوْمُ: قومکه له سارادا
 دمرکهوتن ◊ اصْحَرَ الْمَكَانُ: شوینهکه فراوان بوو
 ◊ اصْحَرَ الْأَمْرُ بِالْأَمْرِ: نیشهکهی ناشکرا کرد ◊
 صَاخَرَ قِرْنَهُ: قیل و تهلهکهی له بهرامبهر و

فلاناً: فلانکسی کرده هاوړنی خوئی ◊ اصْحَبَ
 فلاناً الشَّيْءُ: فلانکسی کرده هاوشانی فلان شت
 ◊ صَاخَبَهُ مُصَاحِبَةٌ وَصِاحِبًا: هاوړنیمتی کرد ◊
 اصْطَحَبَ فلاناً: فلانکسی کرده هاوړنی خوئی ◊
 دمگوتری: (اصْطَحَبَ الْقَوْمُ): خهلهکهکه
 ههندیکیان بوون به هاوړنی بهکتری ◊ تصاحبا:
 بوون به هاوړنی بهکتری ◊ استصحبه الشئین:
 هۆگری بوو پیوهی گیرۆده بوو پیوهی نووسا ◊
 استصحبه الشئین: داوی نی کرد نهو شته لهگهلی
 بکهوی ◊ استصحبه فلاناً: بانگی فلانکسی کرد
 داوی نی کرد بییته هاوړنی ◊ الصاحب: هاوړنی و
 لهگهلبوو (مراقق) ◊ خاومن شت ◊ چاودیری شت
 ◊ همروا ناوه بؤ کسانیک پهیرهوی رینبازو
 پرؤگرامیک دمکن ◊ وککو دمگوتری: (اصحاب
 ابي حنیفة واصحاب الشافعي) ◊ الصَّاحِبَةُ: هاوسهر
 (زن) ◊ الصَّحَابِي: کهسیکه پیغهمبهری دیبی و
 بهخزمتمی گهیشتی و نیمانی پی هینابی و به
 موسولمانیش مردبی ◊ المصاحب: ملکهچ و ژربار
 ◊ دمگوتری: (هر مصحاب لنا بما نحب) نهو
 ژربار و ملکهچ و پابهندی قهرمانی نیمهه ◊
 المصحب: لقه دار که توپیکلهکهی نی نهکرایتسهوه
 ◊ چهرم تووکهکهی نی نهکرایتسهوه ◊ دنکه
 خورما به ناوکهوه.

صَحَّ الشَّيْءُ صَحًّا وَ صِحَّةً وَصِحَاحًا: شتهکه بی
 عهیب و لهکهبه. ◊ صَحَّ الْمَرِيضُ: نهخوشهکه چاک
 بؤوه. ◊ صَحَّ الْحَبْرُ: ههوالکه راست بوو.

صَحَّ لَهُ عَلَى فُلَانٍ كَذَا: نهومی لهسر فلانکس بؤ
 جهسپا ◊ اصْحَ الرَّجُلُ: بیاوهکه نهو عهیب و
 نهخوشی و کهم و کورپییهی همیبوو نهماو باری
 خواری راست بؤوه ◊ اصْحَ اللَّهُ فَلَانًا: خودا
 نهخوشی و نارجهتی فلانکسی لایبرد ◊ صَحَّحَهُ:

لکینراين و تهجلید کرابین ۵ بمرزوری ئەم وشەبە
 بۆ قورنانی پەرۆز بەکار دەهێنرێ.
صَحْل فلان صحلاً: لەدمنگی دا گریبەك هەبوو ۵
صَحْنُهُ صَحْنًا: لێی دا ۵ دەرگوترێ: (صَحْنُهُ بڕجەلە)
 قاجی بیانا ۵ الصَّحْنُ: بیالە شەرابی گەورە ۵
 قاپیکی گەورە کە خۆراکی تێ بکری ۵ وەکوو
 لەگەن و سەمەندو ئەو جۆرە دەفرانە ۵
 گۆرپانیکی ئەناو مزگەوت یان لەمالدا ۵ زەوی
 دەرگوت و فراوان کە درەختی تێدا نەبێ.
صَحْنُ الأذن: ناو گۆیجە ۵ الصَّحْنان: دوو تەشتی
 بچوکن بە بەکتر دەرگوتن بۆ و دەهێنانی
 دەرگوتی تایبەتی لە بواری مۆسیقا و گۆرانیدا ۵
 الصَّحْناء: جۆرە پێخۆریکی لە گۆشتی ماسی
 بچوکن دروست دەرگوت ۵ الصَّحْنُونُ: ئەسپی
 راپهێنراو و پام کراو ۵ المِصْحَنَةُ: قاپیکی وەک
 لەگەن خواردنی تێدەرگوت.
صَحَا النائم صحراً: نووستووێک بە خەبەر هات.
صَحَا السكران: سەرخۆشەکە بەری دا، ناسایی
 بۆوه.
صَحَا القلب: دڵ و مناگا هاتەوه لە خەوی غەفلەت و
 عیشقبازی بە خەبەر هات.
 صحت السماء: ناسمان ساو بوو هەوری بۆوه نەما.
صَحَا الیرم: ئەمرۆ خۆرتا و فینک بوو، ئەمرۆ
 خۆرتا و بوو، سەرماي کەم بوو. ۵ اصْحى: بەمانا
 (صحا) دئ ۵ کەوتە ناو حالەتی بە خەبەری و بە
 ناگاپیەوه ۵ کەوتە ناو وڵاتیکیهه هەساو و
 خۆرتاوه ۵ اصْحى فلاناً: فلانکەسی بە خەبەر
 هێنا ۵ وای ئی کرد خەو یان بێهۆشی یان
 سەرخۆشی بەری بدا ۵ الصَّحْوُ: دەرگوتن: (سما
 صحو یوم صحو) واتە بێ هەورەو سافو بێ
 گەردە ۵ المِصْحاة: بیالەو سوراحی شەراب کە

رەبەرەمەکی نەکرد ۵ اصْحَرُ: بە مانا (صَحْر) دئ
 ۵ الصَّحَارُ: دەرگوتن: (ابرز له الامر صحاراً)
 کارمەکی بە ناشکرا رۆبەرۆ کردەوه ۵ الصَّحراء:
 ساراو دەرگوت کە فراوان بێ، کەم ناوبێ ۵
 الصَّحْمَةُ: خۆراکیکی لە شیر و پۆن دروست
 دەرگوت، وا دەبێ ناردیشی پێ و مەرگوت ۵
 صَحْمَحُ الأمر: کارمە ناشکرا بوو ۵ الصَّحْماحُ و
 الصَّحْمَحُ: زەوی دەرگوت و فراوان ۵ الصَّحْمُحُ و
 الصَّحْمُوحُ: لێکۆڵەوه مەکی و مەها کە وەرگوتی
 کارو روداو مەکان بکاو هەزماریان بکاو بیانزان ۵
 اصْحَفَ الكتاب: کتیبەکی بەرە بەرە کۆکردەوه
 ۵ صَحَفَ الكلمة: وشەکی نووسی یان
 خۆیندیەوه بەهەلە ۵ وەکوو پێویست
 نەپهخۆیندیەوه یان نەینووسی، بەهۆی ئی
 تێکچوونی پێتەکان لێی ۵ تَصَحَّفَتِ الكلمة أو
 الصَّحِيفَةُ: وشەکی یان لاپەرەکی لە راستییەوه
 بوو بە هەلە ۵ الصَّحَافَةُ: پۆزنامەوانی، ئەو
 کەسە هەواڵ و راپۆرت و کۆمەڵگاتەوه و لە
 پۆزنامەو گۆناردا بلأوی دەرگوتەوه ۵ الصَّحَاف:
 ئەو کەسە صەحافی دەرگوت ۵ یان خەریکی
 فرۆشتنی پۆزنامەو شتی وایە ۵ الصَّحْفَةُ:
 قاپیکی لەهاری خواردەمەنی وەکوو دەوری
 لەگەن و کاشی و ئەو جۆرە شتانە ۵ الصَّحْفِي:
 ئەو کەسە زانیاری لە پۆزنامە وەرگوت ۵
 کەسیکی کاری پۆزنامەوانی نەنجام بدا ئەوهی
 کردبێتە پێشە خۆی ۵ الصَّحْفِيَةُ: لاپەرەکی
 نووسراو یان ئەوهی تێیدا نووسراوه ۵
 لاپەرەکی تایبەتی لە پۆزنامەکی پۆزنامەوان یان
 لەکاتیکی دیارپەرگوت و مەرگوت و تایبەت دەبێ
 بە لاپەنی سیاسی یان کۆمەڵایەتی، یان ئابوری
 یان پۆزنبیری ۵ صحيفة الوجه: پێستی دەم و چاو
 ۵ المِصْحَفُ: کۆمەڵە لاپەرەکی کە پێکەوه

لهزبو دروست كرابن ۵ الصَّخَاةُ: همر شتیک
خهم برهونئی، سمرخوئی لابهری.

صَخْبُ الْجَمْعِ صَخْبًا: کۆمهلهکه بوو به زاوه زاو و
قیرو همرایان.

صَخْبُ فُلَانٍ: فلانکس هاواری کرد هیراندی.

صَخْبُ الْبَحْرِ: دهریا کهوته جونبوش و شهپۆل
هاویشتن ۵ صَاخِبُهُ: له قیرو همراو هۆریادا
بیشیرکییان کرد ۵ اِصْطَخَبَ الْقَوْمُ: خه لکهکه
کردیانه همراو هۆریاو لیكدان و پیکداندان ۵
(اِصْطَخَبَ الْمَوْجُ) شهپۆلهکان پیکاندادا ۵
تَصَاخَبَ: بهمانا (اِصْطَخَبَ) دئی.

صَخَّ الْحَجْرُ صَخًا وَ صَخِيحًا: بهردمکان لهکاتی پیک
کیشاندان دمنگیان لیوهات.

صَخَّ فُلَانًا صَخًا: له گوینجهکی فلانکسی داو کهری
کرد ۵ دمشگوترئ: (صَخَّ سَمْعُهُ) و (صَخَّ الصَّوْتُ
أَذْنُهُ) دمنگهکه گوینجهکی کهر کرد.

صَخَّ الصُّلْبُ عَلَى الصُّلْبِ: رهقی به رهق کیشا دمنگی
نی هات.

أَصَخَّ سَمْعُهُ: گوینجهکی کهر کرد ۵ الصَّاعَةُ: گرمه و
دمنگی گهوره که نهوونده به هیزبن گوینجه
کهر بکا ۵ دمنگی کهرمنای هاتنی قیامت و دنیا
ویرانبووون ۵ الصُّعْتُ: دمنگی بهرد کهبهر شتیک
بکهوئ.

صَخَّدَ الْيَوْمَ صَخْدَانًا: رۆژهکه گهرماکهی بههیز بوو
۵ صَخَّدَتِ الشَّمْسُ الشَّيْئَ وَالْإِنْسَانَ صَخْدًا: خۆر
لهشتهکهی داو نهخوئی خست ههلی پروکاند ۵
دمشگوترئ: (صَخَّدَهُ الْحَرُّ) گهرماپردی نهخوئی
خست.

صَخَّدَ الْيَوْمَ صَخْدًا: نهمرۆ گهرماکهی بههیز بوو ۵
أَخَّذَ فُلَانٌ: فلانکس گهرمای نی هات، کهوته

جمنگهکی گهرما ۵ اِصْطَخَذَ الْحِرْيَاءُ: حیریاو
چروجانهمر به گهرمای خۆر بووزانهوه گهرم
بوونموه ۵ الصَّاخِذَةُ: گهرمای نیومرۆ ۵ اَلصَّخْدَةُ:
گهرمای نیومرۆ ۵ الصَّيْخُورَةُ: بهردی زۆر رهق ۵
دمگوترئ: (صَخَذَ وَصَيْخُورَةً) شاخ و رهقهنیکه
قولینگو پاچ کاری نی ناکمن.

صَخَّرَ الْمَكَانَ صَخْرًا: شوپنهکه بهردهلانهو شاخ و
رهقهنی زۆره ۵ اصْخَّرَ الْمَكَانَ: شوپنهکه شاخ و
بهردی زۆر بوو ۵ الصَّاخِرُ: زرينگهکی ناسن که
بهیهک دمکهون.

الصَّاخِرَةُ: قاهی ناو تیدا خواردنه که له سوالمت
درووست کرابئ ۵ گۆزلیکهی ناو ۵ الصُّخْرَةُ:
بهردی گهورمو رهق ۵ له زاراوی جیؤلوجیادا
بریتییه له مادهمهکی سروشتی زهوی به زۆری
له پهک گرتن و تیکه ل بوونی دو (مهمعدن)
کان و زیاتر پیک دئی ۵ (عِلْمُ الصَّخْرِ):
زانباریهکه له شاخ و بهرد دمکۆلیتهوه لهجی
درووست بووهو تایبمت مهندی جیبهوج
جۆزیکه.

صَدِيّ الْحَدِيدِ: ناسنهکه ژمنگ دایپووشی ۵
دمشگوترئ: صَدَاتٌ يَدُهُ مِنَ الْحَدِيدِ: دهمتی به
ناسنهکه ژمنگاو یوو.

صَدِيٌّ فُلَانٍ: فلانکس خه مۆک و سیس بوو ۵
دمشگوترئ:

صَدِيّ الْقَلْبِ: دل ژمنگی گرت.

صَدِيّ اللَّوْنِ: رمنگهکه رهشی تینگهرا ۵ اصْدًا الْحَدِيدِ:
ناسنهکهی والی کرد ژمنگ بینئ ۵ الصُّدَا: ژمنگ
۵ همروا (الصُّدَا) ناوه بۆ ته لئخ و به لئخیک
دمکهوئته سهر روی شت.

صَدَحَ الطائرُ صَدْحاً و صِدْحاً: مهلمکه خویندی و
دمنگی بهرز کردموه ۵ دمگوتری: (صَدَحَتْ
الْمُنْيَةُ) نافرته گوزانی بیژمکه دمنگی نی
هه لیری و کهوته گوزانی وتن ۵

الصَّدْحُ: تهپۆلکهی بجوک و رمه لآن ۵ درکه شاخ ۵
الصِّدْحُ: خاومنی دمنگی بههیزو ناوازی گوزانی
۵ الصِّدْحُ: بهمانا (الصِّدْحُ) دئ.
صَدَّ عَنْهُ صَدّاً و صُدَّ: روی نی و مرگپرا.

صَدَّ صَدّاً: نارحمت بوو روی و مرگپرا ۵ اصْدُ الجرح:
برینه که کیم و زوخاوی کرد ۵ اصْدُ فلاناً عن
کذا: فلانکهسی لهو شته مهنع کرد ۵ صَدَّ الجرح:
برینه که کیمی کرد ۵ الصَّدُّ: واز نی هینان و خو
گومکردنی دولبر له عاشقه کهی ۵ لایمنی شت ۵
پیرموی ناو لهناو شیو و دۆلدا ۵ الصَّدُّ: لایهنو
نزیک ۵ نامانج و مه بهست ۵ بهرامبهر ۵
دمگوتری: (هذا الدار صَدَدٌ هذه) ۵ (بصددها)
بهرامبهری ۵ له میانهی قسه کردندا دمگوتری
(لاحد لي دونه ولا صَدَدٌ) هیچ مانیمیکم نییه
۵ (هو بصددٌ کذا) نهو خهریکی نهو شته به
سهرگرمی نهو شته به ۵ الصَّدِيدُ: کیم و زوخاو.
صَلَّرَ الأمرُ: نهمرکه مؤرکراو دهرجوو.

صَلَّرَ الشَّيْءَ عن غَيْرِهِ: شته که ومدی هات، بهیدا بوو
۵ دمگوتری (فلان يصدر عن كذا) فلانکهسی
هیزو دمه لآت له فلان شته وه و مردهگری.

صَلَّرَ عن المكان والرود: له شوینته که گهرا به وه،
پاشگه زیبوه.

صَلَّرَ الى المكان: گه بشته نهو شوینه.

صَلَّرَ فلاناً: فلانکهسی گهرا به وه ۵ سنگی فلانکهسی
ههنگاوت ۵ صَلَّرَ صَدْرًا: سنگی نازاری بهیدا کرد
۵ اصَلَّرَ الأمرُ: هه رمانه کهی بلا و کردموه و جئ

به جی کرد ۵ اصَلَّرَ فلاناً عن الشيء: فلانکهسی
لهو شته گهرا به وه، مهنعی کرد ۵ اصَلَّرَ القومُ:

خه لکه کهی تیز کرد ۵ دمگوتری: (اطعمهم حتى
اصَلَّرَهم) ۵ اصَلَّرَ الرُّعَاءُ دوابهم: شوانه کان
نازه له کانی خوینان ناوداو له سهرناومکه
گهرا پاننه وه دواوه ۵ ههروا دمگوتری: (فلان يَرُدُّ
ولا يُصَدِّرُ) دست به کارمکه دمکا به لام تهواوی
ناکا ۵ صَادَرَهُ على كذا: به جهخت و نیلحاحوه
داواوی نی کرد ۵ صادرت الدولة الامران:

حوکومت مال و سامانه کهی داگیر کرد ۵ دستنی
به سهردا گرت به مه بهستی سزادانی خاومنه کهی
۵ صَلَّرَ الفرسُ: نه سپه که له غاردان و پیشپر کیدا
پیش نهوانی تر کهوت ۵ صَلَّرَ فلاناً: فلانکهسی
گهرا به وه ۵ خستیه پیشه وهی مه جلیسه که ۵ له
پیشه وهی مه جلیسه دا نه نشانند ۵ صَلَّرَ الكتابُ:

پیشه کی بو کتیه که نووسی ۵ صَلَّرَ البضاعة:
کالا کهی له ولاتیکه وه نارد بو ولاتیکی تر ۵
تَصَلَّرَ الفرسُ: بهمانا (صَلَّرَ) دئ ۵ تَصَلَّرَ فلان:
فلانکهسی له پیشه وهی مه جلیس دانیشت ۵ پیش
نهته و مکهی کهوت ۵ اصَلَّرَ الأمرُ: داواوی
دهر جوونی هه رمانه کهی کرد ۵ الاصلُّ: سنگ
پان و گه وره ۵ الصَّادِرُ: دمگوتری: (ما له صادر
ولا وارد) نه دره جوو نه هاتوو هیچی نییه ۵
(طريق صادر وارد): ریگای هه ربانج و ناومدر

الصادرات: کالای ولات که رهوانهی دهرموی
ولات بکری ۵ الصُّدَارُ: پۆشاکی که سنگ
دادمیوشی (سوخمی په خه داخراو) ۵ الصُّدَارَةُ:
پیشه کهوتن، پیشهنگو پیشهوا، دمگوتری: (فلان
له الصُّدَارَةُ في القوم) ۵ له لای زانایانی (نهحو)
تا به تمندی وشه به که بهوهی که له سهرمتای
رسته وه بیج ۵ و مگو (اسماء الإسطهام) ۵ الصُّدْرُ:
پیشه وهی شت ۵ دمگوتری: (صَلَّرَ الكتابُ)

پیشگی کتیب ۵ (صدر النهار) سمرقانی رُوژ ۵
(صدر الأمر): سمرقانی کار.

صدر القوم: سمرقانی نتموه.

صدر الانسان: سنگی ناده میزاد.

(ذات الصدر) نه خوشی سنگ (سیل).

(ذات الصدر) نهینی ناودل و دموون ۵ الصنتر:

گه پانه هوه له ناو خوار دنه هوه ۵ پان گه پانه هوه

له کاری تر ۵ (يوم الصدر) رُوژی چوارمی

جه زنی قوربان ۵ چونکه حاجیه کان له

مه ککه هوه دمگه پانه هوه بؤ ولاتو شوینی خویان ۵

الصنتر: بهمانا (الصنتر) دئ ۵ سوخه ۵ چاکمتی

بی قول که سنگ داپوشی ۵ زرنی کورت ۵

الصنتر: لای سمروی شیو ۵ پیشه هوهی دؤل و

شیو ۵ المصدر: چاوک و کانی شت ۵ نه هوهی شتی لی

ومدی دئ ۵ له لای زانا زمانه وانیه کان بریتیه له

نیمسک مانا که می زهمانی له خو نه گرتبی ۵

الصنتر: دهگوتری: (رجل صنتر) پیاویکی سنگ

پتموی قایم و قوله ۵ صند المنخل: بیژنیک و

که و گرو گل گیرم که می به دست هینا و بردو

له رزاندی بؤ به کارهینانی.

صَدَغَ النبات الأرض: رومکه که سمری له زهوی

دهرهینا و دهرکهوت.

صَدَغَ الزجاج وغره: شوشه که می شکاند.

صَدَغَ المسافر الفلأ: پنبوارمکه چوله وانیه که می

بری.

صَدَغَ القوم: خه لکه که می په رته وازه کرد.

صَدَغَ الأمر به: کارمکه می ناشکرا کردو رونی کرده هوه

صَدَغَ: سمرنیشمی تووش بوو ۵ صَدَغَ: زنده رموی

کرد له گه پاندنو رونکردنه ودا له شکاندنو

سارا برین دا ۵ توشی سمرنیشمی کرد ۵ صَدَغَ:

بهمانا (صُدغ) دئ ۵ تَصَدَغَ: شق بوو قه لشا ۵

درزی برد ۵ دهگوتری: تَصَدَعَت الأرض بالنبات:

زهوی شق بوو به سمر دهرهینانی رومک لئی ۵

تَصَدَغَ القوم: خه لکه که په رته وازه بوون ۵

إِنصَدَغَ: شق بوو ۵ درزی برد ۵ إِنصَدَغَ الصَّبغ:

بهمانی شمه می دا ۵ کازیومی بهمان دهرکهوت ۵

التَصَدَغُ: له (جیؤلؤجی) دا بریتیه له تیکشکانی

شاخ و بمرد به هوی هیزی زوره هوه ۵ الصادغ:

دادومر له نینوان هموم دا ۵ الصادغ: سمرنیشم،

نازاری سمر که هؤکارمکانی زورن ۵ الصدغ:

درزو شق بوون له شتی په قدا ۵ الصدغ:

نیومی شتی شق بوو، درز تی بوو بؤ دووگمرت ۵

جه لمبه نازل ۵ الصدغ: شق کراو ۵ نیومی

شتی دوولمت کراو.

صَدَغَ الى الشيء صُدغاً: مهیلی بؤلای شته که کرد.

صَدَغَ عن طريقه: له په بازی خوی لایدا.

صَدَغَ فلاناً صَدغاً: له لاجانگی فلانکسی دا ۵

خواریه که می راست کرده هوه.

صَدَغَ البعير وغره: لاجانگی حوشترمکه می داغ کرد ۵

نیشانه می کرد.

صَدَغَ فلاناً عن الأمر: فلانکسی له کارمکه لادا.

صَدَغَ صَدغاً: لاواز بوو ۵ صَدغاً: بهرامبری کرد

شان به شانی یمکتر رویشتن ۵ تَصَدَغَ: سمرینی بؤ

لاجانگی خوی دانا ۵ الاصدغان: دوو رمگن

له خوار لاجانگه مون ۵ الصادغ: نیشانه به که به

دریژی له سمر لاجانگ دروست دمکری ۵ الصدغ:

نینوان قولینچکی جاو و گوینچه ۵ زولضو

لاجانگ ۵ المصدغ: سهرین.

صَدَفَ عنه صَدفاً و صَدفاً: روی و مرگتیرا مهیلی

کرد.

صَدَقَ فلاناً عن الشيءِ صَدَقاً: فلانكەسى لە شتەكە
لادا.

صَدَقَ صَدَقاً: لە رۆیشتن دا ئەژنۆکانی رۆیان
لەبەك بوو لێك دەمران ◊ أَصَدَّهُ عَنِ الشَّيْءِ: لە
شتەكەى لادا، لە شتەكەى گێراپەوه ◊ صَادَقَهُ
مَصَادَقَةً: رۆبەروى بۆوه بە رێكەوت تووشى
بەكتر بوون بەبێ ئەومى هیچ وادەبەكیان لە
بەینا هەبێ ◊ تَصَادَفَا: بە رێكەوت بەبەكتر
گەیشتن ◊ تَصَدَّقَ لَهُ: پێشى پى گرت ◊
بەرپەرچى داپەوه ◊ تَصَدَّقَ عَنْهُ: روى ئى
وهرگێرا ◊ الصَّدْفُ: روتیکردنى ئەژنۆكانە بۆلای
بەكتر لەكاتى رۆیشتندا ◊ هەرشتیك گەورە
بەرزو مەبەست بێ، وەكوو نیشانە، دیوار، كێو ◊
لایەن و پەناو قەراخ ◊ صَدْفَا الْجَبَلُ: ئەملاو
ئەولای كێوه بەرامبەر بە بەكتر بن ◊ بەردەو
توێكل و سەدەفى مروارى ◊ تاكەكەى (صدفة) ◊
الصَّدْفَةُ: كێكراگەى گۆئ ◊ الصَّدْفَتَانِ: دوو
جەوزى كۆت كەسەرى نێسقانى رانى تێداپە
الصَّدْفُ: نافرمتیک روى خۆى نیشان بینەر
بداو خێرا روى وەرگێرێ ◊ دەم بۆگەن.

صَدَّقَ فلان في الحديث: فلانكەس راستى وت ◊
راستگۆ بوو ◊ واقیعی روون کردەوه.

صَدَّقَ في القتال رُحْمَهُ: بە هیزو توانا ورمبەرزىپەوه
رۆى کردە گۆرپەپانی شەڕ.

صَدَّقَ فلاناً: هەوالی راستى بە فلان گوت ◊
دەشگوتێ (صَدَقَهُ الْحَدِيثُ) بۆ هەمان مانا ◊
صَدَّقَ فلاناً النصيحة والأخاء: بەراستى و دلسۆزى
نامۆزگارى فلانى کردو برادەرایەتى و
دۆستایەتى راستەقینەى لەگەڵدا بەست ◊ صَدَّقَ
فلاناً الرعد: پابەندى وادەو بە ئێنى خۆى بوو بۆ
فلانكەس ◊ (فهر صادق) ئەو راستگۆپە (فهر

صَدُوق) زۆر راستگۆپە ◊ أَصَدَقَ فلاناً: فلانكەسى
بە راستگۆ لە قەلەم دا ◊ أَصَدَّقَ المرأةَ: ماریی دا
بەنافرمتەكە ◊ ماریی بۆ بریار دا ◊ صَادَقَهُ
مَصَادَقَةٌ وَصِدَاقاً: کردیە دۆست و برادەرى خۆى ◊
صَادِقٌ فلاناً المرءة والنصيحة: بە دلسۆزى
خۆشەویستى و نامۆزگارى خۆى بۆ فلانكەس
دەربێرى ◊ صَدَّقَهُ رَصَدٌ بِهِ تَصَدِيقاً وَتَصَادُقاً: دانى
نا بەراستگۆپى ئەو ◊ قەسى خۆى بەردە سەرو
ئاواتى خۆى هێناپە دى ◊ صَدَّقَ عَلَى الأَمْرِ:
فەرمانەكەى تەمصدق کرد، واژوى کرد ◊
تَصَادَقَا: بوون بە هاوپیى بەكترى و بەكتریان
خۆش وىست ◊ تَصَادَقَا الْحَدِيثُ: هەریەك لەو
دوانە قەسى راستیان بۆ بەكتر کردو راستگۆ
بوون لەگەڵ بەكتر ◊ تَصَادَقَا عَلَى الأَمْرِ:
هەردوکیان فەرمانەكەیان پەسەند کردو پێى
رازی بوون ◊ دانیان نا بە واقیعهكەدا ◊ تَصَدَّقَ
عَلَيْهِ: خێرى پێى کرد، پارمەتى دا بە مال و
سامان، زمكاتى داپە ◊ التَّصَدِيقُ: لەلای
مەنطیقیەكان بریتىپە لە دەرك كردنى حوكم و
نێسبەت لەنێوان دوولایەى قضیەدا ◊ لەبواری
یاسای نێودەهولەتیدا بریتىپە لە رازی بوون و
واژو كردنى سەرۆكى دەولەت بۆ پەیمان
نامەپەك كە لە نێوان ولاتەكەى و ولاتىكى تردا
بەستراوه یان هەرشتیكى لەو جۆرە ◊ الصَّدَاقُ:
دەگوتێ: (قەر صادق الحلاله) خورمایەكى
شیرینە ◊ (هر صادق الحكم) ئەو دلسۆزه لە
بریارمەكە داو هیچ شتیك راستى پێى ناگۆرێ
◊ دەگوتێ: (فجر صادق) سەپپایى كەنارى
ناسمان كە بلاو دەبێتەوه و سەرمتای پۆزێكى
ترى تازه دەست پى دەكا، لە پێش ئەوه قەجى
كازىب هەپە كە بەدەرتزى بەرمو خۆرناوا ستونى
دیاری دەدا ◊ الصَّدَاقَةُ: مێینەى (الصادق) ◊

فَلَانِكَمْسَى گرت ۵ صَدَمَهُ بِالْقَوْلِ: به قسه بؤری
 داو بیج دمنگی کرد ۵ صَادَمَهُ مُصَادَمَةً وَصِدَامًا:
 بهرگری کردو پائی پیومناو بهرمنگاری بووه ۵
 إِصْطَمًا: نهو دوانه ههرهکه میان بهرمنگاری
 نهوی تریان بؤوه ۵ تَصَادَمَا: بهمانا (اصطدما)
 دئ ۵ دَمَشْكَوتَرِي: تصادمت الآراء: بیرو رایهکان
 جوداوازو دزیههک بوون ۵ الصَّدْمَةُ: پائنانی
 لهناکاو به شیوهی تهکان ۵ دَمْگوتَرِي: (صَرَغَةُ
 بصدمة) به راتهکاندن و پائنانی گوزوگومممت
 خستی.

صَدِيَ صَدِي: تینوایهتی پهری سهند ۵ اَصْدِي
 الْجِبَلُ: کیومهک دمنگهکهی دووباره کردوه ۵
 صَادَاه: بهرهلستی کرد، لهگه لیدنا ههلی کردو
 مه دارای کرد ۵ صَدِي فلان بیدی تصدیه:
 فلانکس بههرردو دستی چه پلهی نی دا ۵
 تَصَدِي لِلْأَمْرِ: سمری بهرزکردوهو بؤکارمهکی
 روانی بزانی چیوه چؤنه ۵ تَصَدِي لِفُلَان:
 بهرپهرچی فلانکسسی دابهوه ۵ روی له
 فلانکس کردو ویستی قسهی لهگه ل بکا ۵
 الصَّدِي: تینوایهتی زؤرو کوشنده ۵ گیرانهوهی
 دمنگ که شاخ دووباری دمکاتهوه، دمگوتَرِي:
 (صَمَّ صَدَاه) خپ بوو دمنگی نهما فهوتا ۵ (أَصَمَّ
 اللهُ صَدَاه) خودا لهناوی برد ۵ ههروا وشه
 (الصَّدِي) بهمانا پاش بهرپیومبردن و
 پهرومردمکردنی مال و سامانه ۵ دمگوتَرِي: (هر
 صَدِي مال) ۵ پالندیهکی نهفسانههیه له کؤندا
 پئیان و ابووه لهسمری کوژراو دیته دهرمه ههر
 هاوار دمکا تینوممه و ناوم بدضنی ههتا تۆلهی
 کوژراومکه دمکرتیهوه نهوجا بیدمنگ دهبی.

الصَّدَاق: مارهیی ژن ۵ الصَّدَاقَةُ: دؤستایهتی و
 بهیومندی نیوان برادرهرو خوشهویستان ۵
 الصَّدِيقُ: نهوکهسهی ههمیشه پشتگیری حهق و
 راستی دمکا ۵ زنده رهوی دمکا له راستگوپیدا ۵
 نهو کهسهی کردموکانی پشتگیری له قسهکانی
 دمکا ۵ قسهو کردموهی ومکو بهک وان ۵ ههروا
 وشه (الصَّدِيق) نازناوی حمزرمتی نهبوپهکره
 (رمزای خودای نی بی) ۵ الصَّدِيقُ: تهواو له ههموو
 شتیک دا ۵ دمگوتَرِي: (رمح صدق) رمیکی
 راست و رقهه ۵ (رَجُلٌ صَدَقَ الْلِقَاءَ) پیاویکی
 خؤراگره لمکاتی روو به رووبوونهوهی دوزمن ۵
 الصَّدِيقُ: راستگوئی، پیکهاتنهوهی قسه بؤ و اهبع،
 خؤراگری و وره بهرزی ۵ دمگوتَرِي: (رَجُلٌ صَدَقَ
 (وإمرأة صدق) ۵ کاروباری راست و بی عهیب و
 دوور له کهم و کوپی و درؤو پیچ و پهنا ۵
 الصَّدِيقَةُ: مارهیی ناهرت ۵ الصَّدِيقَةُ: خیرو
 خیرات، نهوهی که خامنی دارایی دمیدا به
 همزاران بؤ رهامندی خودا و بهنیازی خیر ۵
 الصَّدِيقُ: هاوهلی دلسؤزی راستهقینه ۵ جاری و
 ههیه بهو شیوه بؤ تاكو و کؤو بؤ نیرو بؤ می
 بهکاردههیندرئ دمگوتَرِي: (هر صدیق وهم
 صدیق وهی صدیق وهن صدیق) ۵ الماصَّق: له
 زاراهوی ممنتیقیهکان دا نهو تاکانمن که مانای
 کولیههکیان تیندا بهرجهسته دهبی ومکوو
 (نازادو وریاو حسن و حسین رسول و
 مامهند....) دهبینه (ماصَّق) ی نادهمیزاد که
 مهفهومی کولیهه ۵ مِصْدَاقُ الْأَمْرِ: بهلگه
 لهسمر راستی شتهکه ۵ (صَدَمَ الشَّيْءُ الشَّيْءَ
 صَدَمًا) شتهکه له شتهکهی دا پیکیان کیشا ۵
 پائی پیومنا ۵ دمگوتَرِي: (صَدَمَ الرَّجُلُ غَيْرَهُ)
 پیاومکه پالهمستوی غهبری خوی دا ۵ صَدَمَتِ
 النَّازِلَةُ فَلَانًا: بهلاو کارسات ناگهان یهخه

حیا بؤوه ◊ الصَّرِیح: رونکردنهووه را دهربرینی
 حوکووممت یان وته بیژی فهرمی حوکووممتو
 دامهزاراوهو پرؤژهو شتی وا به بهیائنامیهک
 دهریارمی کارنکی ئیداری یان سیاسی یان
 سه‌ریازی ... هتد ◊ یان نیزن و مرگرتن به‌کارنک
 له کسینک خاومنی دمه‌لاتی ئیزن دان بی ◊
 الصَّرَاحُ: پالکو بی خهوش له کهمو به‌لغ و پلو
 پوش ◊ ده‌گوتری: (نسب صُراح) نژادو
 بنیجه‌یهکی خاوپن ◊ (حسر صُراح) شه‌رابی
 خالص و بی غهش ◊ (تکلم به صُراحاً) به ناشکرا
 قسه‌ی دهربارمی کردو رونی کردموه و پهردی
 له‌سمر لادا ◊ الصَّرَاحَةُ فِي الْحَي: ناشکراو بی
 جهندو چوون و بی پیچ و په‌نا ◊ الصَّرْحُ:
 باله‌خانه‌ی به‌رز، بیانی هه‌لچوو به‌ناسماندا ◊
 به‌زاراوه‌ی تازه (ناطحة السحاب) نهو باله‌خانه‌ی
 نه‌ومنده به‌رزه شه‌ر له‌گه‌ل هه‌ور دمکا ◊
 الصَّرْحَةُ: گۆرهبانی خانوو جهوشه‌ی مال ◊
 الصَّرِیحُ: خالص و پالفته له تلپ و کهمو به‌لغ و
 پلو و پوش ◊ ناشکراو نمایان.

صَرَخَ صُراحاً رصراً: نهراندی، به هه‌موو هیزی
 هاواری کرد ◊ داوای یارمه‌تیدان و به هانه‌وه
 چوونی کرد ◊ اصْرَحُهُ: به هانه‌یه‌وه چوو ◊
 تَصْرَحُ: له هاوارکردنه‌کمی‌دا ته‌که‌للو‌فی به‌کار
 هیئا، به نابه‌دلی هاواری کرد.

اصْطَرَحَ: هاواری کرد، داوای یارمه‌تی و به هاناوه
 چوونی کرد ◊ تصارخوا: هاواریان کرد ◊ دهق
 به‌مانا (اصطرخوا) دئ ◊ استصرَحُهُ: هاواری بؤ
 بردو داوای یارمه‌تی ئی کرد ◊ الصَّارِخُ: هاوار
 کهر و په‌نا هین ◊ به هاناها‌توو یارمه‌تیدمر ◊
 الصَّارِخَةُ: دمنگی هاوار کهر و په‌ناهی‌نهر ◊
 الصَّارِوِخُ: صاروخ: هاوئزراوینکی ناگراوییه ◊
 درینزو لای سه‌رمه‌وی باریک، هه‌لدمدری بؤ

صَرَبَ اللَّبَنُ صَرَباً: ماسته‌که‌ی کرده ناو مه‌شکه‌وه بؤ
 نه‌وه‌ی ترش بی بترشی.

صَرَبَ اللَّبَنُ فِي الضَّرْعِ: شیرمه‌کی له گوانه‌که‌دا
 هیشته‌وهو نه‌یدوشی.

صَرَبَ اللَّبَنُ صَرَباً: شیرمه‌کی له گوانه‌که‌دا کؤ‌بؤوه ◊
 اصْطَرَبَ اللَّبَنُ: ماسته‌که‌ی له مه‌شکه‌دا ورده ورده
 کؤ‌کردموه و لئی گه‌را ترشاو بوو به تو‌راخ ◊
 الصَّرَبُ: شیر ترشاو ماستی ترش ◊ الصَّرِيبُ:
 صه‌مفی سوور ◊ ماستی ترش ◊ المِصْرَبُ: هاپی
 گه‌وره، منه‌جه‌ل دیزمی گه‌وره، ماستیان تی
 بکری و وازی ئی بینن تا دهرترشی ◊

صَرَّجَ البِنَاءَ: باله‌خانه‌که‌ی به صاروج بؤیه کرد ◊
 الصَّارِوِجُ: تیکه‌له‌یه‌که به‌کارده‌هیندری بؤ
 بؤیه‌کردنی دیواری باله‌خانه‌و شتی وا ◊ صَرَّجَ
 الأمرَ صَرَحاً: کارمه‌کی ناشکراکردو روونی
 کردموه.

صَرَخَ الشَّيْنُ: شته‌که له خهوش و توپکل و پوش و
 په‌لاش پاك بؤوه ◊ صَارَحَ بما في نفسه: نه‌وه‌ی له
 دهررونی بوو دهری خست ◊ صَارِحٌ فلاتاً بالأمر:
 راسته‌وخؤ دهریارمی کارمه‌ قسه‌ی له‌گه‌ل فلاندا
 کردو به‌رمو روی نه‌وی کردموه ◊ صَرَخَ الشَّيْنُ:
 شته‌که دهرکه‌وت و ناشکرا بوو ◊ ده‌گوتری: صَرَخَ
 الحق: حه‌ق و راستی دهرکه‌وت و ناشکرا بوو ◊
 صَرَّحَتِ الحمر: شه‌رابه‌که کهمه‌که‌ی هه‌لداو خالص
 بوو هیچی پیوه نه‌ماو صافو بی‌گه‌رد بوو ◊
 صَرَخَ النهارُ: رۆژه‌که‌ی خو‌ش کرد هه‌وری نه‌ماو
 خؤر دهرکه‌وت و دونیا گهرمی بووه ◊ صَرَخَ
 الأمرُ: کارمه‌کی دهرخست ◊ (صَرَخَ بالأمر)
 له‌بارمی کارمه‌وه داوای قسه‌ی له‌سمر کرد ◊
 تَصْرَحُ: به‌مانا (انصرح) دئ ◊ ده‌شگوتری (تَصْرَحُ
 الزَّيْدُ عن الخمر) کهمو به‌لغه‌که له شه‌رابه‌که

شوینی دوورو بوئاشی دوور برپییه‌کی به‌هوی
ته‌قینه‌وهی نه‌و گازانه‌یه که له بنکی
صاروو‌خه‌که‌دا بو فون‌اغه‌کانی رو‌یشتنه‌که‌و
به‌پیی به‌رنامه‌یه‌کی دیاریکراو دادهنری
الصریغ: هاوارکردن بو نه‌وهی فریای بکه‌ون
نه‌و که‌سه‌ی که‌وتوتسه‌ تمنگانه‌و هاواری
فریاکه‌وتن ده‌کا
نه‌و که‌سه‌ی فریای ده‌که‌وئی و
به‌هانا‌یه‌وه دئی

صرد صردا: سارد بوو
ده‌گوتری: (صرد الیوم)
نه‌مرق ساردبوو (وصردت الریح) بایه‌که
(هه‌واکه) سارد بوو.

صرد السهم: تیرمه‌که هه‌له‌ی کرد نه‌ی پینکا.

صرد عن الشی: لئی لاداو بو‌ی نه‌جوو، نه‌ی ویست
اصرد السهم: تیرمه‌که نه‌ی پینکا
صرد الشی: شته‌که‌ی که‌م کردموه
ده‌گوتری: (صرد عطاءه)
به‌خشینه‌که‌ی که‌م کردموه
صرد الأنا: نه‌ومندی ناو کرده سوراحیه‌که‌وه که به‌مشی تیر
ناو بوون نه‌کا
صرد فلان: نه‌ومندی ناودا به
فلانکس که تینوایه‌تی نه‌شکی
صرد شریه: قوم قوم ناوی دایه، چۆر چۆر ناوی دایه
الصارده: هه‌وای ساردو سه‌رما
الصرد: پالفته کراو و کاکله‌ی شت
ده‌گوتری: (ذهب صرد) زیری خالص و بوخت
(بید صرد) سرکه‌ی پالفته
(حُب صرد) خۆشه‌ویستی بئ غه‌ل و غه‌ش
(جاء مع جیش صرد) هیزکی له‌گه‌ل هات
هه‌موویان خزم و که‌سو کاری به‌کتر بوون، که‌سی
بیگانهمان له‌گه‌ل نه‌بوو
هه‌روا وشه‌ی (الصرد) به‌مانا سه‌رما زوره
ساردییه‌کی زۆر به‌هیز
الصرد: بالندمییه‌که له‌چۆله‌که‌ گه‌وره‌تره، سه‌ر
گه‌وره‌و ده‌ندوک گه‌وره‌یه جبرو جان‌ه‌وه‌ری
بجووک پاو ده‌کا و ادبئ چۆله‌کش نیچیر ده‌کا
عمربه‌کان به‌ بالندمییه‌کی شومیان داناهه

الصردان: دوو ره‌مگ له‌ناو زماندان
الصردا: بای سارد که تم‌رایی له‌گه‌لدا بئ
الصردا: مه‌ریک سه‌رما کاری لئ کردبئ
(ک: صراند) المصراد (أرض مصراد):
زه‌وییه‌کی بئ به‌رو بووم به‌هوی ساردو سه‌رماوه
(رجل مصراد) پیاوئکی سه‌رما برده که زوو سه‌رما بئ
(ریح مصراد) بای زۆر سارد.

صرد صریرا: دمنگی لئ هات
سپری لئ هات، جریوه‌ی هات
جیری هات
گوئچکه‌ی کره‌ی لئ هات.

صرد الناقة صرا: گوانی حوشرمه‌کی به‌ست بو
نه‌وه‌ی بیچومه‌کی شیری بو لئ نه‌خوری.

صرد الدرهم: دیره‌مه‌کانی خستنه ناو کیسه‌ی
تایه‌تییه‌وه و ده‌می کیسه‌کی به‌ست.

صرد الصرة: کیسه پارمه‌کی توند به‌ست.

صرد وجهه: ناوچه‌وانی لئک ناو روی گرژ کرد.

صرد الفرس أو الحمار أو الكلب: نه‌سپه‌که پان
گوئدریزمه‌که پان سه‌گه‌که گوئچکه‌ی جووت کردن
گوئی قولاغ بوو.

صرد النبات: روومه‌که‌که سه‌رما لئی دا.

صرد فلان: فلانکس رزودو چرۆک بوو.

اصرد على الأمر: له‌سه‌ر کارمه‌که سوور بوو وازی لئ
نه‌هینا
به‌زۆری بو تاوان به‌کارده‌هینری
اصرد السنبل: گۆنه دانه‌ویله‌که نه‌ کامل بوو
دمنکه‌که‌ی هه‌نه‌پینچابوو
اصرد الناقة: حوشرمه‌که شیری تیدا نه‌ماو وشکی کرد
صاؤه علی الشی: توپزی لئ کرد بو کردنی کارمه‌کی
صرد الناقة: زۆر توند گوانی حوشرمه‌کی شه‌ته‌ک دا
بو نه‌وه‌ی بیچومه‌که نه‌توانی شیری لئ بخوا
إصطر الحافر: سه‌مه‌که ره‌ق و پته‌و بوو

مردن فلانکسی خپ کرد ◊ تاروماری کرد ◊
صَرَغَت الریح الزرع: ریشه‌باکه کشتوگاله‌مهی
لال و پال خست.

صَرَغَ الباب: دمرگاکهی کرده دوو تاکی.

صَرَغَ فلان: فلانکه تووشی پهرکه‌م و فنّ نِ هاتن
بوو ◊ شه‌له‌ی نِ هات ◊ صَارَعَهُ مُصَارَعَةً
و مصراعاً: له زورانبازی و پال‌هوانیتیدا به‌سهریدا
زال بوو، بؤری دا ◊ صَرَغُهُ: زور به‌هیز به
زهویدا دا ◊ صَرَغَ الباب: دمرگاکهی کرد به دوو
تاکی ◊ صَرَغَ البيت: همدوو تاکی شیعرمکه‌ی
وانی کردن سهرمویان یه‌ک بنّ ◊ اصْطَرَحَ القومُ:
خه‌لکه‌که کهوتنه کی‌شهو زورانبازی و یه‌کتر
هینان و بردن ◊ تصارع الرجلان: نهو دوو پیاوه
ههریه‌که‌مان همولی دا نهوی تر به زهویدا بدا ◊
خبی بکا ◊ الصَّرْعُ: نه‌خوشیبه‌که له کؤنه‌ندامی
دماردا په‌یدا دمبنّ له‌گه‌لیدا بنّ هؤشی و
گرزبونی ماسولکه په‌یدا دمبنّ به‌کوردی پیی
دمگوتری فنّ، پهرکه‌م ◊ الصَّرْعان: دوو لایه‌نی
شت ◊ دمگوتری: (للأمر صرعان) نیشه‌که
دووسهره دوولایه‌نه ◊ (جنته صرعی النهار)
به‌یانی و نیواره هاتم بؤ لای ◊ (هو ذر صرعین)
نهو دوو رهنکه ◊ الصَّرْعُ: هاوشیوه ◊ جؤرو فه‌نی
شت ◊ دمگوتری (ما أدری علی أي صرعی أمره
هو) نازانه نهو له‌سمر چ رئی و شوین و بابه‌تیکه
◊ همروا به‌مانا (المصارع) دئی ◊ دمگوتری: (هما
صرعان) نهو دووانه دوو پال‌هوانی زورانبازی
گؤرمپانن ◊ الصَّرْعَةُ: پال‌هوانیکه زور که‌س
بیخه‌ن و بمزویدا بدن ◊ الصَّرْعَةُ: پال‌هوانی
سمرکه‌وتوو له زورانبازیدا ◊ الصَّرْعُ: تیشکاو و
بؤردراو له گؤرمپانی زورانبازیدا ◊ لال و پال
که‌وتو، خپ بوو، داهیزاو شپری و ◊ شیت و ویت

دمگوتری: (جاء فلان یصطرّ) فلانکه‌س هات به
تورمهی و هاوار هاوارموه ◊ الصَّارُ: دره‌ختی پر
گه‌لاو لقو و پؤپو چرو پرو سئبهرخؤش ◊
الصَّارَةُ: پیویستی ◊ الصَّارور: نهو که‌سه‌ی زنی
نه‌هینابنّ ◊ حه‌جی نه‌کردبنّ ◊ الصَّارورة: به‌مانا
(الصَّارور) دئی ◊ الصَّارُ: دم‌زوو به‌نیکه له بنی
گوان دمبه‌ستری بؤ نه‌وی بیجوومه‌که شیر نه‌خوا
◊ په‌ردهو له‌مپهرو به‌ربه‌ست ◊ الصَّرُّ: سهرمای
کوشنده، هه‌وای زور سارد ◊ الصَّرُّ: گولی
دانه‌وینله که دانه‌وینله‌که‌ی هه‌نه‌پنجابنّ کامل
نه‌بووینّ ◊ الصَّرَاءُ: به‌ردی لووس.

الصَّرَّةُ: کؤمه‌ل و تاقم ◊ هات و هاوارو فیژو هور ◊
کوشنده‌ی به‌لاو ناخوشی و شه‌رو گهرما ◊ دم‌و
جاو گرژ بوون به‌هوی نارمزه‌مندی و پی
ناخؤش بوونه‌وه ◊ الصَّرَّةُ: نه‌روه هاواری به‌هیز
◊ کوشنده‌ی سهرما ◊ الصَّرَّةُ: نه‌وه‌ی شتی تی
دمکری و دم‌ی دمبه‌ستری و مکو کیسه و تورمه‌که
هه‌میان‌ه و جانتا ◊ الصَّرْدَة: دیره‌م و پارمی
نیکل که به‌ستران ◊ الصَّارُ: ریخؤله، دمگوتری:
(شرب حتى ملأ مصاره) نه‌ومنده‌ی خواردموه تا
ریخؤله‌کانی پر بوون ◊ صَرَصَر: به‌دنگی
گه‌وره بچر بچر هاواری کرد ◊ صَرَصَر السَّرَاب:
نازه‌له‌کانی خپ کردموه نه‌ملاو نهو لای مه‌رو
بزنه زوره‌کانی به‌سهریه‌کدا دادایه‌وه و نازه‌له
تهرمیوو و بلاومکانی خسته‌وه گه‌ل جه‌لمبه‌که ◊
هه‌روا به‌مانا: سهرمای کوشندمو دمنگی گهورمش
دئی ◊ الصَّرَصَر: سیسه‌ره، حه‌شه‌رمبه‌کی
زیانبه‌خشه‌و به زوری له ته‌والیت و شوینی
ناوادا دمزی، شاخی دریزی له تاله موو هم‌ن ◊
زوربه‌ی کات دمنگی سپه سپی هه‌به
الصَّرَاطُ: رینگا ◊ صَرَغَهُ صَرَاعاً و مَصَرَاعاً: خستیه
سهر زهوی، خبی کرد ◊ دمگوتری: (صرعته المنية)

بایه‌کە‌ی لادا بۆ شوینیکی تر ۵ هەروا وشە‌ی (صَرَفَ) بە‌مانا رو‌نکردنە‌وش دئ ۵ صَرَفَ الألفاظ: هەندئ وشە‌ له هەندیکی تریان دەر‌هینراون ۵ صَرَفَ الشراب: شە‌رابە‌کە‌ی بە‌ خالصی هیشته‌وه هه‌جی تری تیکە‌ن نە‌کرد ۵ زینە‌ رۆ‌یی کرد له‌ گێ‌رانه‌وه‌ی شته‌که‌ له‌ شوینی خۆ‌ی ۵ اصْفَرَفَ: گە‌را بە‌شوین کاسبی دا، هە‌وئێ‌ کاسبی کردنی دا ۵ اِنصَرَفَ عنه: ئێ‌ی لادا وازی ئێ‌ هینا، بە‌جی هیشته‌ ۵ تصَرَفَ فلان فی الأمر: فلانکە‌س له‌ کارکە‌دا فرت و هیل و پلانی نە‌نجامدان بۆ‌ ئە‌وه‌ی شتیکی دە‌ست بکه‌وئ، یان له‌ شتیک‌ رزگاری بئ ۵ تصَرَفَ لعیاله: کاسبی بۆ‌ مال و مندالە‌کە‌ی کرد ۵ تصَرَفَ به‌ الأحوال: حال و وه‌زعی جو‌را و جو‌ری بە‌سە‌ردا هاتن ۵ بارو دۆ‌خی ژیا‌نی گو‌ران ۵ استصَرَفَ الله‌ المکاره: داوی له‌ خودا کرد ناخۆ‌شییە‌کانی لە‌سەر لایە‌ری ۵ تصاریف الأسمرد: گو‌رانکاریی پوداوه‌کانی ژیا‌نی که‌ بە‌سە‌ریدا هاتوون ۵ تصاریف الرياح: هە‌لکردنی با له‌ جه‌ند لایە‌که‌وه ۵ الصَّارِف: که‌لبە‌، ددان ۵ الصَّرْفُ: پارە‌ گو‌رە‌ره‌وه ۵ ئە‌وه‌ که‌سه‌ی پارە‌ د‌م‌گو‌رپیتە‌وه‌ به‌ پارە‌ی ورده‌ یان به‌ پارە‌ی تر ۵ ژمیرپارو بە‌رپرس لە‌سەر قاصە‌و خە‌زینە‌ بۆ‌ وه‌رگرتن و صرف کردنی پارە‌ ۵ الصَّرَافَة: پیشە‌ی پارە‌ گو‌رپینە‌وه ۵ الصَّرْف (صَرَفَ الدهر): بە‌لاو کارساتی رۆ‌زگار ۵ له‌ بواری ئابووریدا بریتییە‌ له‌ گو‌رپینە‌وه‌ی پارە‌ی ولات به‌ پارە‌ی ولاتیکی تر ۵ هە‌روا بە‌ نرخ‌ی گو‌رپینە‌وه‌کە‌ش د‌م‌گو‌رتئ ۵ له‌ بواری زمانه‌وانیدا زانیارییە‌که‌ به‌ هۆ‌یه‌وه‌ چۆ‌نیمتی بینای که‌لیمە‌و شیوه‌ی دروستکردنی د‌م‌زاندئ، واتە‌: (زانیاری صە‌رف) له‌ زاراوه‌ی نە‌حو‌ییاندا بریتییە‌ له‌ لکانی تە‌نوین (دوو سەر یان دوو بۆ‌ر

۵ المصارفة: وەرزشیکی جه‌سته‌ییە‌ هیزو توانای تیندا بە‌کار د‌مه‌ینرئ، له‌ نیوان دوو پالە‌واندا نە‌نجام د‌م‌درئ و له‌ گو‌رپاندا و له‌ ژیر جاو‌بیری هە‌که‌م و به‌ پێ‌ی بری یاسای تاییه‌ت به‌ وەرزشه‌ نە‌نجام د‌م‌درئ ۵ هە‌ریه‌که‌ له‌ دوو پالە‌وانه‌که‌ هە‌وئ د‌م‌دا بە‌رامبەرکە‌ی بۆ‌ر بدا ۵ المِصرَاع: تاکی دەرگا ۵ یه‌کئ له‌ دوو تاکی دەرگا که‌ یه‌کیان به‌لای چە‌پ و ئە‌وی تریان به‌لای راستدا د‌م‌کرپینە‌وه ۵ هە‌روا ناوه‌ بۆ‌ نیو د‌یر شیعر ۵ شیعریش دوو تاکی هە‌یه‌ یه‌کیان پێ‌ی د‌م‌گو‌رتئ (صدر) ئە‌وه‌ی تریان (ع‌جن).

صَرَفَ البابُ أَر القلمُ: دەرگا‌که‌ جیرە‌ی کرد، قە‌لمە‌که‌ سیرە‌ی هات.

صَرَفَ نابُه رصَرَفَ بناه: ددانی جیرمیان هات ددانی له‌ جیر‌وه‌ بردن.

صَرَفَ الشين صَرَفًا: شته‌کە‌ی له‌ رپ‌ره‌وی خۆ‌ی گێ‌رپایه‌وه، د‌م‌گو‌رتئ: (صَرَفَ الأجير من العمل) کرپکارمە‌کە‌ی له‌ نیشه‌که‌ گێ‌رپایه‌وه نە‌هیشته‌ بیکا ۵ (صرف الغلام عن المكتب) مندالە‌کە‌ی له‌ مه‌کتە‌ب گە‌راندە‌وه.

صَرَفَ المال: مالە‌کە‌ی بە‌خشی بە‌سەر ئاتا‌جاندا.

صَرَفَ النقد: پارمە‌کە‌ی گو‌رپیه‌وه به‌ پارە‌ی تریان به‌پارە‌ی ورده‌.

صَرَفَ الكلام: قسه‌کانی پازاندە‌وه.

صَرَفَ الشراب: شە‌رابە‌کە‌ی تیکە‌ن شتی تر نە‌کرد ۵ اصْرَفَ الشراب: بە‌خالصی شە‌رابە‌کە‌ی پێ‌شکە‌ش کرد، هه‌جی تری تیکە‌ن نە‌کرد ۵ صَارَفَ نفسه عن الشين: به‌ زۆ‌ر له‌ خۆ‌کردن نە‌فسی خۆ‌ی له‌ شته‌که‌ گێ‌رپایه‌وه ۵ صَرَفَ الأمر: کارمە‌کە‌ی جی‌به‌جی کردو خسته‌ی سەر رپ‌ره‌وی خۆ‌ی ۵ د‌م‌گو‌رتئ: (صرف الله‌ الرياح) خودا

فَلَانَكَمَس نازاو به جهرگو خوږاگر بوو ۵
 الصَّارُمُ: دمگوتري: (سيف صارم) شمشيري بړنده
 ۵ (رجل صارم): پياوې نازاو به جهرگ ۵ يان
 سووره له سمر کارمکانې دميوي نهنجاميان بدا ۵
 الصَّرَاكُمُ: پښت فروش: پيلاو فروش خوف
 فروش ۵ الصَّرْمُ: پښت ۵ الصَّرْمُ: پارچه له مهر
 شتيك بڼ ۵ تاهمې خهلكې گوشه گير ۵ خوفې
 شيوه نعل ۵ الصَّرْمَةُ: كومه له دارخورما ۵ يان
 جهلمبه حوشر ۵ پهله همور ۵ الصَّرْمِ: نهوي
 بهرو بوومه كې كوكراپيتموه ۵ ميوي به سمر
 په كدا كهوتوو ۵ بمشيك له شو يان له رُوژ ۵
 كومه له لمبې تاقهوه بوو له لمبه لان ۵ الصَّرْمَةُ:
 بهمانا (الصَّرِيم) دئ ۵ كار قايم كردن و
 پښكخستن وړه بهرزي تييدا ۵ دابړان ۵
 جهلمبو پؤل.

صَرِي الرجل صَرِيًا: نه پيشت پياوكه به ويستي
 خوي بگا ۵ منعي كرد لهوي دميويست.

صَرِي الماء واللبن والدمع: ناومكه يان شيرمه يان
 فرميسكه كې له شوپني خويدا قمتيس كرد ۵
 صَرَتِ الناقة عُنُقَهَا: حوشرمه له بهر گرانې
 بارمكې ملي بهرز كردموه.

صَرَتِ الناقة صَرِيًا: حوشرمه گوانې پر بوو له
 شير.

صَرِي الماء واللبن: ناومكه يان شيرمه له شوپني
 خوي مايهوه و بؤگن بوو، گؤرا.

صَرِي الدمع: فرميسكه له چاودا قمتيس ماو
 نه هاته خوار.

صَرِي فلان في يد فلان: فلانكس لاي فلانكس
 مايهوه به حبس كراويي ۵ اصْرَتِ الناقة:
 حوشرمه شيرمه كې له گواندا مايهوه.

يان دوو ژير له كوتايي وشهوهو دميته به لگه
 له سمر نهوه كه نمو وشمبه له جوړي (اسم) ۵ و
 تييدا هالبوتوهوه ۵ الصَّرْفَان: رمصاص ۵ الصَّرْفَان:
 شهو و رُوژ ۵ الصَّرْف: شتي خالص و بوختهو بڼ
 خهوش ۵ دمگوتري: (شراب صِرف) شمراپيكي
 خالص و بڼ خهوشه هيچې له گم ل تيگه لاو
 نه كراوه ۵ الصَّرِيف: زيوي خالص ۵ شمراپي
 خالص و بڼ خهوش ۵ شير كه تازه دؤشراپي ۵
 الصَّرِيف: نمو كسهي ديره مې زيو نالوگؤر دمكا
 ۵ كاروبار پښكخرو خاوهن نهمون له نيشدا ۵
 الصَّرِيفِي: بهمانا (الصَّرِيف) دئ ۵ الصَّرِيفُ:
 گه رانهوهو نينصيراف ۵ شوپني پاره گؤپينهوه ۵
 جوگاو پږهوي ناوه بؤ رومانبونوني ناوي زياده
 له زموي ناو دراوو تير ناو كراو ۵ صَرْمُهُ صَرْمًا:
 برييهوه ۵ دمگوتري: (صَرْمُ الحبل) حمله كې
 بري ۵ (صَرْمُ التخل والشجر) دار خورماكه يان
 درمخته كې برييهوه.

صَرْم فلاناً: دهنكي له فلانكس دابري و هامو شوي
 ناكا ۵ دمشگوتري: (صَرْمٌ وصله) سيله ي رحمي
 بري ۵ صَرْمُ السيف صَرَامَةٌ و صَرْمَةٌ: شمشيره
 بړندمو تيز بوو ۵ صَرْمٌ فلان: فلانكس نازاو
 به جهرگو و وړه بهرز بوو، سوور بوو له سمر
 گه پيشت به نامانجو ته واو كردني كارمکانې (هر
 صارم و صرورم) ۵ اصْرَمَ النخل والشجر:
 دارخورماكه يان درمخته كه كاتي نهوه يان
 هاتووه بپرديتموه ۵ صارمُهُ: برييهوه ۵ صَرْمُهُ:
 پارچه پارچه كې كرد ۵ انصَرَمَ: بپايهوه، دابړا ۵
 رُوپشت و ته واو بوو ۵ دمگوتري: (انصَرَمَ الليل)
 شهو رُوپشت، (انصَرَمَ الشتاء) زستان ته واو بوو ۵
 تصارمًا: په كتر يان برييهوه ۵ پړانهوه ۵ تصَرَمَ:
 پارچه پارچه بوو روي به سمر جوو ۵ دمگوتري:
 (تصَرَمَ الليل) شهو رُوپشت ۵ تصَرَمَ الرجل:

بؤلای خودا وشەى خاوینو پیرۆز بەرزەمبیتەوہ
 ۵ اصْعَدُ: بەرز بۆوہ ۵ دمگوترئ: (اصْعَدُ فِي
 الْأَرْضِ) بەرزبۆوہ بۆسەر بەرزایی یەك ۵ اصْعَدُ
 فِي الْعَدْرِ: بەهیزو خیرایی بازى دا ۵ اصْعَدُ فِي
 الرَّادِي: بە شیوەکەدا سەرەو زێر بۆوہ ۵ اصْعَدَتِ
 السَّفِينَةُ: شیراع و حەبلى کەشتیەکە درێژ
 کرایەوہو ۵ شەبا بردى ۵ صَعْدُ فِي الْجَبَلِ وَعَلَيْهِ
 رَعْلَى الدَّرَجَةُ: چووہ سەر کێۆمکە ۵ وَصْعَدُ فِيهِ
 النَّظَرُ: بە وردى لەسەرەوہ بۆ خوارەوہو لە
 خوارەوہ بۆ سەرەوہ سەیری کرد ۵ صَعْدُ
 الشَّرَابِ: شەرابەکەى بەناگەر کولاند بۆتەوہى
 رەنگو تامەکەى بگۆژى ۵ صَعْدُ السَّائِلِ:
 شەلمەنبیەکەى گۆژى بۆ بوخار بەهۆى
 کاریگەری گەرمى ۵ صَعْدُ الْحَرْبِ: توندو تیزى
 شەرەکەى پەرمین داو وای لى کرد زیاتر توندو
 تیز ببى ۵ تَصَاعَدُ، يَتَصَاعَدُ وَتَصَاعَدُ: بەمانا
 (صَعِدَ) دئ ۵ تَصَاعَدَ الْأَمْرُ: کارەکەى لەسەر شان
 قورس بوو ۵ تَصَعَّدَ يَتَصَعَّدُ يَصْعَدُ: بەمانا
 (تصاعد) دئ ۵ تَصَعَّدَ فِي الشَّيْءِ: بەناخۆشى و
 زەحمەت لەگەڵ کارەکە رویشت بەئەركێكى زۆر
 شتەکەى جى بەجى کرد ۵ تَصَعَّدَ النَّفْسُ:
 بەناخۆشى هەناسەى هەئینا ۵ تَصَعَّدَ الشَّيْءُ
 الرَّجُلُ: شتەکە بیاوەکەى ماندو کردو تینى بۆ
 هینا.

الصَّعْدُ: دمگوترئ: (بَلَّغْ كَذَا فِصَاعِدًا): گەیشتە
 ئەوہو زیاتریش ۵ الصَّعْدُ: نارەحتى و شەکتى
 ۵ (عَذَابٌ صَعْدٌ): سزای زۆرو توند ۵ الصَّعْدُ:
 گەشەکردن بەرەو بەرزى، دمگوترئ: (هَذَا النَّبَاتُ
 يَنْمُو صُعْدًا): ئەم پۆمکە لەبارى درێژى و بەرزى
 زیاد دمکا ۵ الصَّعْدَاءُ: نارەحتى و شەکتى ۵
 (نَفْسٌ الصَّعْدَاءُ): هەناسەى قوڵ و نازارەوى ۵
 الصَّعْرُ: نارەحتى و مەینەتى ۵ کۆسپو

صَرِي النَّاقَةِ: شیرى حوشترەکەى لە گوانیدا حەبىس
 کرد ۵ الصَّارِي: کۆلەکەبەکە لە کەشتیدا
 حەبلەکانى پێوہ دەبەسترئ ۵ هەروا ناوہ بۆ
 کەشتیەوانەکە ۵ الصَّارِيَّةُ: بىرى ناو ۵
 کۆلەکەبەکە حەبلەکانى دۆلجەى پێوہ دەبەسترئ
 ۵ الصَّرِي: هەرشتى زۆر بەمىنیتەوہو بۆگەن بکا ۵
 دمگوترئ: (لَبِنٌ صَرِيٌّ) شىرێکە تام و بۆنى گۆراوہ
 ۵ المَصْرَاةُ: نازەئێک شىردەربى و شیرى لە گواندا
 هێندرايیتەوہ ۵ الْأَصْطَبَةُ: (مِشَاهِقَةُ الْكُتَّانِ) واتە
 ئەو وردەو خشت و خۆلەى لە کەتان هەلدموئ
 لەکاتى گێرەکردن و پاککردن دا ۵ المِصْطَبُ:
 سەندانى ناسنگەر ۵ المِصْطَبَةُ: سەکۆى لەسەر
 دانیشتن.

صَعْبٌ صُعْرِيَّةٌ: قورس و گران بوو ۵ اصْعَبُ الْأَمْرُ:
 بەمانا (صَعْبٌ) دئ ۵ اصْعَبُ الرَّجُلُ: بیاووە
 تووشى کارى قورس بوو ۵ اصْعَبُ الشَّيْءِ:
 شتەکەى بە قورس هاتە بەردەست ۵ صَعْبَةٌ:
 شتەکەى قورس کرد ۵ تَصَعَّبَ: بەمانا (صَعْبٌ) دئ
 ۵ تَصَعَّبَ الْأَمْرُ: کارەکەى بە قورس و گران لە
 قەلەم دا ۵ اِسْتَصْعَبَ الْأَمْرُ: بەمانا (صَعْبٌ) دئ ۵
 اِسْتَصْعَبَ الْأَمْرُ: کارەکەى بە گران بىنى پێى
 وابوو قورسە ۵ الصَّعِيبُ: ناخۆش و گران ۵
 داكۆكێكار ۵ دمگوترئ: (عَقِبَةُ صَعْبَةٍ) و(حَيَاةُ
 صَعْبَةٍ) ۵ الصَّعِيبَةُ: پارەى گرانبەها ۵ ومكوه زېږو
 زىو و دۆلارو پۆرۆ ۵ اَلْمُصْعَبُ مِنَ الرِّجَالِ:
 (بیاوى کراو بەگەرە) ۵ لە حوشتریشدا بە
 حوشترێک دمگوترئ بۆ تۆو بەکاربى و کەس
 بۆى نەبى سوارى بى و بارى لى بنى.

صَعْدٌ صُعْدًا: بەرز بۆوہ ۵ دمگوترئ: (صَعِدَ الْجَبَلُ)
 چووہ سەر کێۆمکە ۵ (وَصَعِدَ السَّلْمُ) چووہ سەر
 بەبزمکە ۵ دمگوترئ: (صَعِدَ فِيهِ وَعَلَيْهِ وَالِيهِ) ۵

بوو ۵ صَعْفَقُ: جهستهی لاوازو سیس بوو ۵
 الصَعْفَقُ: کەسێک بچیتە بازار بۆ مامەلمو پارە
 پێ نەبێ، کە بازرگانێک بێ شتێک بکڕێ خۆی
 پێوه هەلواسێ و خۆی بختە گەلی بۆنەموی
 شتێکی دەست بکەوێ ۵ الصَعْفُوقُ: بەمانا
 (الصَعْفُوقُ) دئی ۵ صَعَلْتُمُ السَّمَاءَ صَعْفًا: ناسمان
 بروسکە ی لى دان ۵ صَعَلْتُ الصَّاعِقَةَ الْقَوْمَ:
 ههوره بروسکه لهوقه موهی دا، سوتاندنی
 لهناوی بردن.

صَعَقَ التَّيَّارَ الْكَهْرِبِيِّ الرَّجُلَ: کارما لهو پیاووی دا،
 کارما گرتی.

صَعِقَ الْحَيَّوَانُ: گیانله بهرکه دنگی بههیز بوو،
 زهپاندی یاراندی نهراندی زهپاندی، دهگوتری:
 (صَعَقَ الْحَمَارُ وَصَعَقَ الثَّوْرُ).

صَعِقَ الرَّجُلُ: پیاوکه ههوره بروسکه لى دا، بێ
 هۆش بوو، خپ بوو، گیانی دهرجوو.

صُعِقَ: ههوره بروسکه لى دا ۵ (فهر مَصْعُوقٌ) ۵
 اصْعَقَهُ: بهمانا (صَعَقَهُ) دئی ۵ الصَّاعِقَةُ: ههوره
 بروسکه؛ ناگرێکه لهناسمانهوه دیته خوار ۵
 بهلاو کارساتی کوشندمو فهوتینمر (مانعة
 الصواعق): کۆلهکهو عمودی ناسن و شتی وایه
 لهسەر بالهخانهی بهرز دهجهفیندرین بۆ
 پارێزگاری لهبروسکه ۵ الصَّعِقُ: دنگی
 بهشیدمت و بههیز ۵ کەسێک لههۆش خۆ چوویی
 ۵ پیاویک چاوهروانی ههوره بروسکه بکا.

صَعَلَ صَعْلًا: سهرباریک و مل باریک بوو ۵ اصْعَالٌ:
 بهمانا (صَعَلَ) دئی ۵ الصَّعْلُ: درێژ ۵ مل باریک و
 سهرباریک ۵ الصَّعْلَةُ: باریکی و لاوازی و کیش
 سوکی لهجهستهدا ۵ درهختی دارخورما که
 هدی خوارو لق و پرزی روتین ۵ صَعْلَكَ فَلَانًا:
 فلانکەسی ههزار خست ۵ صَعْلَكَ الْبَقْلُ الدَّرَابُ:

تهگهری ناخۆش ۵ الصَّعِيدُ: روی زهوی ۵ گل و
 خۆل ۵ ههروا ناوه بۆ شوینی بهرز لهزهوی
 وهکوو بانی مقان یان سهعیدی میسر ۵ شوینی
 بهرفراوان ۵ المَصْعَادُ: نامیری بهرزکردنهوه ۵
 مهصعد کهبههۆی هیزی کارمباوه بهرز
 دهبیتهوهو دیتهوه خوار بۆ بالهخانهی بهرز
 بهکاردههیندری ۵ المِصْعَدُ: بهمانا (المِصْعَادُ) دئی.

صَعِرَ صَعْرًا: ملی یان دهم و چاوی بهلاپهک دا
 خوارکردهوه ۵ جاری وادهبی بههۆی
 نهخۆشیهوه دهم و چاوی یان ملی خواردمیی.

صَعِرَ نَلَانٌ: فلانکەس بههۆی لوتبهرزوی
 خۆبهزلزانییهوه روی وهرگیرا.

صَعِرَ رَأْسُهُ: سهری بچوک بوو ۵ اصْعَرَ خَدُّهُ: روی
 خۆی بههۆی خۆ بهزلزانی و بهخۆ نازینهوه
 وهرگیرا ۵ صَاعَرَ: بهمانا (اصْعَرَ) دئی ۵ صَعَرَ خَدُّهُ:
 روی خۆی وهرگیرا لهبهر تهکهبهورو خۆ
 بهزلزانی ۵ تصَاعَرَ: بهمانا (صَعَرَ) دئی ۵ تَصَعَّرَ:
 بهمانا (تصاعَرَ) دئی ۵ اصْعَرْتُ الدَّابَّةَ: ولاحهکهی
 رۆبشتنی خۆی خیرا کردو کهوته مهبهلان و
 خۆبادان ۵ الصَّعْرُ: دهردیکه توشی مل دهبی (مله
 ربهه) ۵ صَعَصَعَ الرَّجُلُ صَعَصَعَةً وَصَفْصَاعًا:
 پیاوکه ترساو کهوته لهرزین و شههتۆلهی پێ
 کهوت، کهوته هاتوو چۆو هاواری کرد ۵ صَعَصَعَ
 الْقَوْمَ: قومهکهی ترساندن و لیکى بلاو کردن
 پهرتهوازی کردن ۵ صَعَصَعَ رَأْسُهُ بِالذَّهْنِ: رۆنی
 لهسهری دا، بهتهواویی چهوری کرد ۵ تَصَعَصَعَ
 الْقَوْمُ: قومهکه ترسان و پهرتهوازه بوون،
 دهگوتری: (تَصَفَّصَتْ صَفْصَاعًا): ریزمکانیان
 پهرتهوازه بوون و لهشوینی خۆیان ههلهکندران
 ۵ تَصَعَصَعَ بِهِمُ النَّهْرُ: رۆژگار گهل و هۆزمکهی
 تهفرو توناکرد ۵ الصَّعَصَعُ: پهرتهوازهو بلاوه

گیاو گژمه نازدهلهکی ههلهمو کرد ۵ **تَصَعَّلَكَت**
الإِبِلُ: حوشرمه که کولکهکهی روتایهوه، بهربوو ۵
تَصَعَّلَكَ الرَّجُلُ: پیامه که ههزار بوو ۵ **الصُّغْلُوك**:
 ههزار ۵ **المُصَلِّك**: (رأس مصعلك): سهری خری
 بجوک ۵ **صَفْرُهُ صَفْرًا**: تهمنی لهتهمنی نهو
 که متر بوو

صَفْرًا صَفْرًا: قهباری بجوک بوو پان تهمنی کهم
 بوو.

صَفْرًا صَفْرًا: بهزیر دهستی و زهلیلی رازییه ۵
اصْفَر: کاری بجوکی نهجام دا ۵ **اصْفَرَتِ الْأَرْضُ**:
 زهوییه که رومکهکی دریز نهبوو ۵ **اصْفَرُ فُلَانًا**:
 فلانکسی زهلیل و ریسوا کرد ۵ **صَفْرُهُ**: بجوکی
 کردهوه، زهلیل و ریسوا کرد ۵ **تَصَاغَرَ فُلَانٌ**:
 فلانکس لاسایی مندالی کردهوه، ههلس و
 کهوتی مندالانهی نواند ۵ **تَصَاغَرَ إِلَيْهِ نَفْسُهُ**:
 لهپیش چاوی خوی خوی بهکهم زانی و بهچاوی
 سوک سهیری خوی کرد.

اصْفَرَّ: داوای شتی بجوکی کردو پیی رازی بوو ۵
اصْفَرَّ الشَّيْءُ: شتهکهی بهبجوک دانا،
 بهبجوکی لههلهم دا ۵ **الاصْفَرُّ**: بجوکتز ۵
الاصْفَرَان: دل و زویان ۵ **التَّصْفِيرُ**: لهزاراوهی
 عیلمی صهرف دا بریتییه لهوهی پایهکی ساکن
 لهدوای دووهم بیستی نیسمهکهوه زیاد بکریو
 شیوهی وشهکش گۆرانکاری تیندا بکری،
 بؤمهبهستی بهدییهنانی مانای بجوکتز نهوهو
 هپرو بوچ کردنی شتهکه و مکوو (حَسَنٌ حَسِينٌ،
 قَمَرٌ قَمِيرٌ، كِتَابٌ كُتِيبٌ) ۵ **الصَّفَارُ**: بهمانا
 (الصفر) دئ ۵ **الصَّفْهَة**: تاوانی بجوک.

صَفَا صَفْرًا: مهیلی کرد.

صَفَّتِ الشَّمْسُ وَالنَّجْمُ: خۆر یان نهستییه بهلای
 خۆرئاوا دا مهیلی کرد خهریک بوو ناوابی.

صَفَا فُلَانٌ: فلانکس بهلایهک دا خوار بووه کهوته
 سهر لاتهنیشتی.

صَفَا إِلَى الْقَرَمِ: بهدل لهگهله هوممه که بوو مهیلی
 نهوانی ههبوو.

صَفَا عَلَى الْقَرَمِ: بهدل لهگهله ههیری هوممه که بوو
 ۵ لاخوار بوو.

صَفِيًا: مهیلی کرد ۵ **اصْفَى إِلَى فُلَانٍ**: جوان گونی
 لهفلانکس گرت ۵ **اصْفَى الْإِنْسَانَ**: قاپهکهی
 خوار کردهوه بۆنهوهی نهوهی تییدایه بپریزی ۵
صاغية الرجل: دارو دهستهو دهربار، نهوانهی
 حمزبان لهپریبازی نهوه ۵ **الصَّفْرُ**: ناومهوی لویج.
صَفَحَ عَنْهُ صَفْحًا: روی وهرگپرا.

صَفَحَ عَنْ ذَنْبِهِ: لئی خۆش بوو لهتاوانی بوری.

صَفَحَ فُلَانًا عَنْ حَاجَتِهِ: فلانکسی لهنیشهکی
 گپرایهوه، نهیهیشت بگاته مهبهستی خوی.

صَفَحَ الْقَرَمَ: خهلهکهکی پهک پهک رانواند.

صَفَحَ رِيقَ الْكِتَابِ: پهپه پهپه کتیبهکی
 ههلهدایهوه.

صَفَحَ الشَّيْءَ: شتهکهی پان کرد.

صَفَحَ فُلَانًا بِالسَّيْفِ: شمشیرهکی لهباری پانی
 بهفلانکس کیشا، شمیرهکی پانهو پان لهفلان
 کس دا ۵ **صَفَحَتْ جِبْهَتَهُ صَفْحًا**: ناوچاوانی زۆر
 گوشاد بوو ۵ **اصْفَحَ الشَّيْءَ**: شتهکهی
 ههلهگپرایهوه ۵ **اصْفَحَ فُلَانًا عَنْ الْحَاجَةِ**: فلانکسی
 لهپویست و مهبهستی خوی گپرایهوه ۵ **صَافَحَهُ**:
 تۆههی لهگهله دا کرد، دهستی خسته ناو
 دهستیوه ۵ **صَفَحَ الشَّيْءَ**: شتهکهی پان کرد ۵
صَفَحَ يَدِيهِ: بههمردوو دهستی جهلهی لی دا ۵
صَفَحَ الشَّيْءَ: شتهکهی بهپارچه لهوح و پارچه

تیدمکری ۵ صَفَاحِ البَاب: لهوحی دهرگا ۵
 المَصْفَحُ: (أَنْفٌ مُصْفَحٌ): لوتیک کونهکانی ریک
 بن، همرشتیک بهلهوحه و شتی وا داپوشرابی ۵
 المَصْفَحَةُ: دمگوتری: (سِيارَة مُصْفَحَةٌ):
 سهیارمیکه به لهوحی پؤلا داپوشراوه
 بؤنهومی بیته دیرع و پاریزمر بوی ۵ صَفَنُ
 صَفْدًا: بستی و شتهکی دا پیوفندی کرد ۵
 اصْفَدُهُ: بهمانا (صَفْدَةُ) دئ ۵ نهومندی پی
 بهخشی و دمسنهخوری کرد تا بمبهخشین.
 پیوفندی کرد ۵ صَفَدُهُ: بؤ زنده روی لهمانای
 (صَفْدَةُ) دئ ۵ الصَّفَادُ: پیوفندو کهلهبچه ۵
 الصَّفْدُ: بهمانا (الصَّفَادُ) دئ ۵ همروا بهمانا
 بهخشش دئ.
 صَفَّرَ صَفْرًا: فیتوی لی دا ۵ بهدمو لیوی فیته
 فیتی کرد.
 صَفَّرَ به: بهدمگی فیتو بانگی لی کرد.
 صَفْرًا: برسی بوو ۵ توشی نهخوشی زمردویی بوو ۵
 کرمی گهدی تیدا پیدا بوو.
 صَفْرًا صَفْرًا و صَفْرًا خالی بوو، هیچی تیدا نهما،
 دمگوتری: (صَفْرَ البَيْتِ من المتاع): مالهکه لهکالاو
 شتو مهک خالی بوو.
 صَفْرَ الإنَاءِ من الشرابِ بهرداخ و سوراحیبیکه
 شرابی تیدا نهما ۵ صَفْرَتِ يده من المال: هیج
 پارمو مال و سامانی لهدمست دا نهما ۵ (فهر
 صَفْرَ).
 اصْفَرَ الشَّيْءَ: بهمانا (صَفْرَ) دئ ۵ اصْفَرَ فلانًا:
 فلانکس همزار کموت ۵ اصْفَرَ الشَّيْءَ: شتهکی
 خالی کرد لهومی تیدا بوو ۵ صَفْرًا: بهمانا
 (صَفْرًا) دئ، دمگوتری: (صَفْرَ له): بمفیتو بانگی
 کرد، فیتوی بؤ لی دا ۵ صَفْرَ الشَّيْءِ: شتهکی
 زمرد کرد ۵ بهمرنگی زمرد رنگی کرد.

تمنهکه داپوشی، یان به پؤلا داپوشی ۵ تَصَفَّحَ
 الشَّيْءَ: لهشتمکه ورد بؤوه، زور سمیری کرد،
 دمگوتری: (تَصَفَّحَ الكتاب): کتیبهکمی پمپه
 پمپه کردو لی روانی ۵ تَصَفَّحَ القَوْمَ: لهخهکمه
 ورد بؤوه بؤنهومی بزانی چی دمکهن و کین و
 بهتممای چین، یان بؤنهومی پهکیکیان لی
 بناسی ۵ اسْتَصَفَّحَ فلانًا: داوی لیبورنی
 لهفلانکس کرد ۵ اسْتَصَفَّحَ فلانًا ذنبه: داوی
 لهفلانکس کرد لهتاوانی خوش ببی ۵ الصَّفَاحُ:
 دمگوتری: (لقيه صَفَاحًا): روبمرو توشی بوو یان
 لهناکاو و گوزو گوممته توشی بوو ۵ الصَّفْحُ:
 عمفوو لیبورن ۵ تمنیشت و لا، دمگوتری: (صَفْحُ
 الجبل): پانتایی کیو، بناری کیو ۵ صَفْحُ
 السيف): پانایی شمشی ۵ (صَفْحُ الوجه): پانتایی
 روخسار ۵ ضَرَبَ عنه صَفْحًا: روی لی و مرگیپرا ۵
 صَفْحَةُ الشَّيْنِ: روی شتو لای شت ۵ (صَفْحَةُ
 الورقة): رویهکی لاپمپه ۵ صَفْحَةُ الرجل: تهختی
 سنگی پیامکه، پمانای سنگی، دمگوتری: (أبدی
 صَفْحَتَهُ): نهینیبهکانی ناشکرا کرد، یان بهناشکرا
 تاوانی نمنجام داو سنوری شهرع و پاسای بهزاند
 ۵ الصَّفْحَتان: دوو کولم، دوو لاروممت ۵ الصَّفَاحُ:
 بمردی پان و تمنک ۵ الصَّفْحُ: دلفراوان و لیبورده
 ۵ (امرأة صَفْرَح): نافرمتیکی رو و مرگیپرو
 چهמוש و کهله رمقه ۵ الصَّفْحُ: تهختی روی
 همرشتیک پان بی ۵ له پلیتی ناسن و تمنهکهو
 شتی لهو جؤره کهلهبوار پیشمسازی دا
 بهکاردن ۵ الصَّفْحَةُ: همرشتیک پان بی
 لهبمردو لهوحه و شتی لهوجؤره ۵ روبمیری
 همرشتیک پان بی ۵ و مگوو پانایی شمشی،
 پانایی لهوحی ناسن و تمنهکهو بمرد ۵ صَفْحَةُ
 الوجه: پیستی روخسار ۵ دبهبهکه لهناسن و
 تمنهکهو شتی لهو جؤره بهمنزین و زمیتی

ومكوو (س بزص) ◊ صَفْصَفٌ: به تهنیا كهوته
چوله وانوی و سارا ◊ صَفْصَفَ العُصْفُورِ: چوله كه كه
جریواندی ◊ الصَّفْصَافُ: درهختیكه درهختی
خیلافی ناوه ◊ الصَّفْصَفُ: زموی دمشتی روتهن و
هیچ لئی نه رواو ◊ دمشتی كاكی به كاكی و
چوله وانوی ◊ الصَّفْصَفُ: چوله كه ◊ صَفَعَهُ صَفْعًا:
شهبلاغهی لئی دا.

صَفَّ القَوْمُ صَفًّا: خه لكه كه ریزبوون ◊ بهیهك ریز
وستان.

صَفَّ الطَّيْرُ فِي السَّمَاءِ: بالندمكه له حهوا بالهكانی
راست كردن و چوله جولی پئی نه كردن.

صَفَّ الشَّيْءُ: شته كهی ریز كرد.

صَفَّ القَوْمُ: خه لكه كهی له شهرو شتی تردا ریز
كردن.

صَفَّ اللحمُ: گوشته كهی تویی تویی كردو بهر خوری
دا یان له سمر بهردی گهرم برژاندی ◊ (فهو
صَفِيفٌ) ◊ اصْفَهُ: سنبهری بؤ دروست كرد،
دمگوتری: (اصْفَ الأریكة): بهرگی بؤ كورسی و
قهنه فكه كرد ◊ اصْفَ السُّرْجُ: زینه كهی داپوشی
◊ (اصْفَ البيت): خانومه كهی سمرگرت ◊ صَافٌ
الجیشُ عِدْرُهُ: سوپا له گهل دوزمن دا ریز ریز
شهری كرد، دمگوتری: (صَافَ القائدُ جِندَهُ):
سمرگردمكه سمربازمکانی ریز كردن بؤ شهر ◊
صَفَّفَهُ: زور ریگی خستن، دمگوتری: (صَفَّفَتِ
المرأةُ شعرها): نافرته كه زور بهر كوپییگی
قزمکانی داهینان و ریگی كردن ◊ اصْطَفَ: بؤ
موطاومعهی (صَفَّفَهُ دئ) ◊ تصَافُوا: ریز ریز
وستان بهرامبهر بهیهك ◊ تصَافُوا علی كذا:
له سمر نهو شته یهك راو هه لوئیست بوون ◊
الصَّفُّ: هیلی راست له همرشتیك ◊ خه لكی ریز

صَفْرُ الشَّرِبِ: قوماشه كهی بهر پنگی زمرد پنگ
كرد ◊ یان نهو شتانهی له قوماشه كه دا بوون
دمری هینان، دمگوتری: (صَفْرَ البيت من الماع):
خانومه كهی له ناو مال خالی كردو هیچی تییدا
نه هیشت ◊ اصْفَرُّ: پنگی زمرد بوو ◊ اصْفَرُّ
الزَّرْعُ: كشتو كاله كه وشك بوو، كاتی دروینهو
بهرو بوم گوگردنه وهی هات ◊ هو اصفر وهي
صفراء) ◊ الاصْفَرُّ: زبِر ◊ (بصر الاصفر): نازناوی
رؤمهكانی دانیشتوی كیشومری ناسیای بجو كه
له گهل فوسته متینیوه دمورو بهری ◊ الاصفران:
زبِر و زعفران ◊ الصَّفَارُ: نهو باشماوه خوراك و
نالفهی له ددانی نازل هل دا دمینیته وه ◊ الصَّفَارُ:
فیتو، دمشگوتری: (في كلامه صَفَارٌ): له قسهكانی
دا جوره دمنگیکی فیتو ناسا همیه ◊ ههروا ناوه
بؤ كرمی نواسك ◊ ناویکی زمرده له ورگا
كودمیته وه ◊ نه خوشی زمردویی، جوره
زمردییه كه له سمر بیست بهیدا دهبی به وهی
كزی یان نه خوشییه وه ◊ الصَّفَارَةُ: رومگی بهریوو
زمرد هه لگه رواو.

صَفْرٌ: مانگی دووهمی سالی قه مهربیه ◊ الصُّفْرُ:
مسی زمرد ◊ زهرفی خالی و بهتال ◊ الصِّفْرُ:
برسییهتی ◊ كرمی ناو ریخوله و گهده ◊
نه خوشییه كه روخسار پیی زمرد دهبی ◊
الصُّفْرَاءُ: زبِر، پیكاته و تیكه لهیه كه
له پیكاتهكانی جهسته ◊ شله مهنیه کی زور
تاله له زراودا خه زن دهبی پنگی زمردی مهیلهو
سووره ◊ الصُّفَارُ: مس دروستكمر، مزگمر،
دروستكهری مسی زمرد ◊ الصَّفَارَةُ: فیتفیتو كه
(شاور) نامیریكه فوی پیدا دمگوتری و دمنگی دئ
◊ الصُّفْرِيَّةُ: پیریكن له خه وارجه سمرهتابیهكان
له عیراق بوون له سمردهمی نه مهوییهكان دا
مابوون ◊ الصُّفْرُ: دمنگیكه زور خاوی تییدیه

بمستو ۵ بولی فوتابخانه، بمشيك لمقوتابیانی
فوتابخانه ۵ (ك: صرف).

الصَّفَقُ: پوښاکيکه لمزير زړپوه لمبمر دمکري ۵
الصَّفَةُ: سيټبر بمريټلا ۵ هولي بمرزو بمرفراوان
۵ شونښيکی سيټبرو سمريگراو لممزگهوتی
مهدينه، لمسردهمی پيغهمبردا همزارمکان
تييدا دمهموانهوهو پيغهمبر (د.خ) چاوديري
دمکردن پييان دمگوتن (اصحاب الصفة) ۵
الصُّفَيْفُ: گوشتي تمنك و توي توي کراو، کوتکوت
کراو.

صَفَقَ الشَّيْءَ صَفَقًا و صَفَقَةً: وای لئ دا دمنگی
ليدانهکمی بيسترا ۵ صَفَقَتِ الرِّيحُ الشُّرْبَ والشَّجَرَ
والماءَ: رمشباکه لمقوماشهکمی داو جولانديهوه،
لمدرهختهکمی داو لقهکاني همزاندن، لمناوهکمی
داو شهپولی پي پميذا کردن.

صَفَقَ الطَّائِرَ جناحيه ربهما: باندمکه بالهکاني ليك
دان و فري، لمشهقهی بالی دا.

صَفَقَ العُرْدَ: لهومتري کهمانهکمی دا، لهزيی
کهمانهکمی دا.

صَفَقَ البَابَ: دمراگهکی پيوهداپهوه ۵ (صَفَقَ
الشراب): شمرابهکمی تيکهلاو کرد.

صَفَقَ القَدْحَ: پيالنهکمی پرکرد.

صَفَقَ البَيْعَ: مامهلهکمی مؤرکردو روياندي ۵
دهستی خسته ناو دهستيهوهو لمقبهلی
پمکريان کرد ۵ دابو نمریتی عمرهب وابوو که
بيانويستايه مامهلهيهک پرؤيمنن پمکيکيان
دهستی دهخته ناو دهستی لهوی ترپانهوه، واته
دهستيان بمهکمتر دمکيشا ومکوو چهپله ليدان،
نيتر لم روموه نم مانايه هاتوهو.

صَفَقَ الشَّرْبُ صَفَاقًا: کراسهکه تيهدان و چنينهکمی
نمستور بوو.

صَفَقَ الرَّجُلَ: روخساری ناشيرين بوو ۵ (لهو صفيق)

۵ اصْفَقَ القَوْمَ على كذا: خهلهکهکه لهسر
نهوشتهی پهکیان گرتو برياريان دا لهسمری ۵
كذلك بوون لهسمری ۵ اصْفَقَ عنه: روی لئ
ومرگيټرا ۵ اصْفَقَ فلان الشيءَ والبَابَ والقَدْحَ
والشرابَ: فلانکمس لهشتهکمی دا دمنگی لئ
هات ۵ دمراگهکی پيوهداپهوه ۵ پيالنهکمی پرکرد
۵ شمرابهکمی تيکهلاو کرد ۵ اصْفَقَ النَّاسِجُ
الشَّرْبَ: جولاکه قوماشهکمی نمستور چنی ۵
صَافَقَ: لهسر تمنيشت نووست ۵ صَفَقَ: بؤ
زهدمروهی لهمانای (صَفَقَ) دا هاتوهو ۵ صَفَقَ
بيديه: بمهمردوو دهستی چهپلهی لئ دا، بهری
دهستی راستی بمبهری دهستی چهپي کيشا ۵
همردو بهری دهستی بمهکمتر کيشان ۵ اصْطَفَقَ:
بؤ موطاومعهی (صَفَقَهُ) دي ۵ اصْطَفَقَ الشَّيْءَ:
شتهکه کهوته جولوه پهله پهله، دمگوتري:
(اصْطَفَقَتِ الأشجارُ واصْطَفَقَ العود): درهختهکان
جولانهوه، زيی کهوانهکمی لمرييهوه ۵ اصْطَفَقَ
البحرُ: دمريا کهوته جونبوش وشهپولدان ۵
اصْطَفَقَ الناسُ: خهلهکهکه کهوته هاتو جوو
جمو جول ۵ اصْطَفَقَ المجلسُ بالقوم:
مهجليسهکه جمههی هات ۵ انْصَفَقَ: بؤ
موطاومعهی (صَفَقَهُ) دي ۵ انْصَفَقَ القومُ:
خهلهکهکه هاتن و رويان تي کرد ۵ تصافقَ البائع
والمشتري: کرپارو فروشياريکه مامهلهکميان
روياندو همزماندييان لهسر نمجمادانی دا ۵
تَصَفَّقَ: تلاوتلی کرد، نممديواو ديوی کرد ۵
تَصَفَّقَتِ الدَّابَّةُ: نازهلهکه سمر پشت گمرا ۵ تَصَفَّقَ
للأمر: خوی لهکارهکه داو جووه ناو نيشهکهوه ۵
الصَّفَاقُ: پيستی زيتر پيستی سمروهو ۵
بهردميهکه له نيوان پيستی ريخولمدا ۵ الصَّفَاقُ:

همبانه، تورمه‌که‌یه‌که له‌بیت دروست دهمکری،
گوند نشینه‌کان تیشووی تی دمکه‌ن، زۆر جاری
وادمبئ دمه‌که‌نه دۆلجه و ناوی بی هه‌لده‌هینجن
◦ الصَّفَنُ: په‌رده‌ی گون ◦ زهمبیلای هوشین ◦
نه و پووش و په‌لاشه‌یه که باننده بۆ بی‌چومکانی
راده‌خا بۆ تیدا به‌خپوکردن.

صَفَا صَفَاً صَفَاءً: صاف بوو رون بوو لئلی نه‌ما،
دمگوتری: (صفا الماء و غوره): ناومه‌که رون و جوان
بوو. ◦ صفا الجو و الیوم: هه‌وا صاف بوو، رۆژمه‌که
رۆژنکی صاف و رون بوو، هه‌ورو هه‌لای نه‌بوو.

صفا الیوم: نه‌مپۆ رۆژنکی خۆش بوو ناخۆشی
تیدا نه‌بوو ◦ اصفی الحائر: بیر هه‌لکه‌نه‌که
گه‌میشه به‌ردو شاخ و شوینی رهمق و نه‌یتوانی چی
دی بیرمه‌که هه‌لکه‌نه‌ی ◦ اصفی الشاعر: شاعیره‌که
شیعری نه‌ما، شیعیری دوایی هات ◦ اصفت
الدجاجة: مریشه‌که که هه‌یلکه جهۆه ◦ اصفی
فلاناً: به‌راستی دۆستایه‌تی فلانی کردو دلسۆزانه
برایه‌تی له‌گه‌ل دا برده‌سه‌ر، دمگوتری: (أصفا
الرد): دلسۆزانه خۆشه‌ویستی له‌گه‌ل کرد ◦
اصفی فلاناً بکذا: فلانکه‌سی تابه‌ت کرد
به‌وشته و بۆنه‌وی دانا ◦ اصفی الحاکم و نوره دار
فلان و ماله: دادومر مال و سامانی فلانکه‌سی
هه‌موو دست به‌سه‌راگرت و ته‌صفیه‌ی کرد ◦
صافاه: راستالانه برادهری و دۆستایه‌تی له‌گه‌ل
کرد ◦ صَفَاً: چلک و پیسی و پۆخله‌واتی لئ
دامالی و پاکێ کردموه ◦ پاکێ کردموه له‌وشتانه‌ی
تیکه‌لای بوو بون، هه‌موو پل و پووش و مرۆرو
زیزانه و شتی تری لئ هه‌لاواردو پاکێ کردموه ◦
صَفَى ماینه‌ها: هه‌موو گرزوی و ناخۆشی
نیوانیانی لابردو ناشتی کردنه‌وه ◦ صَفَا الحِسَابَ:
کۆتایی به‌حیسابه‌که هیناو ته‌صفیه‌ی کرد ◦

بۆمانای زنده هاتوو له‌ماده‌ی (صفق) دا ◦ الدَّيْلِكُ
الصَّفَاقُ: نه‌و که له‌شیرمه‌یه له‌کاتی خویندن دا
بالی لیک دمدا ◦ همرو ناوه بۆ که‌سیک زۆر
مامه‌له بکاو هه‌میشه خه‌ریکی سه‌وداو
مامه‌له‌بئ ◦ الصَّفَقُ: کرین و فرۆشتن ◦ ته‌نیشت،
دمگوتری: (صَفَقَا الإنسان): دوو ته‌نیشت و
دوولای ناده‌میزاد ◦ صَفَقَا الفرس: دوو لاچاوی
ئه‌سه‌پ ◦ (صَفَقَا الباب): دوو تاکی دمرگا ◦
الصَّفَقُ: (صَفَقُ الباب): تاکی دمرگا ◦ الصَّفَقَةُ:
تۆفه‌کردن و ده‌ست خه‌ستنه ناو ده‌ستی په‌ک
له‌کاتی مامه‌له‌دا و مکه‌وو ئامازمه‌کردن
به‌مه‌زامه‌ندی و دامه‌زرانی مامه‌له‌و سه‌وداکه ◦
همرو ناوه بۆ خودی سه‌وداکه ◦ فرۆشتن ◦
الصَّفَقُ: بازار که مامه‌له‌ی زۆری تیدا بکری ◦
(بۆرسه).

صَفَنَ الفرسُ صَفْنًا: ئه‌سه‌په‌که له‌سه‌ر سئ قاچ
وستاو نوکی سمی قاچی چواره‌می له‌زه‌وی
چه‌قاند.

صَفَنَ الرجلُ: بیاومه‌که قاچی جووت کردن.

صَفَنَ الطائرُ: ئنده‌که هیلانه‌ی خۆش کرد بۆ
بی‌چومکانی، پووش و په‌لاشی بۆ رابخستن.

صَفَنَ به الأرض: به‌زه‌وی دادا، خه‌ستیه سه‌ر زه‌وی.

صَفَنَ فلاناً: په‌رده‌ی گونی فلانکه‌سی درێ ◦ صَافَنَ
القومَ: هاوپی خه‌لکه‌که بوو ◦ په‌شتگیری کردن ◦
ده‌سته‌و نه‌زه‌ر له‌به‌ر ده‌میان راوستا ◦ صَفَنَ
الطائرُ: باننده‌که هیلانه‌ی خۆش کرد بۆ
بی‌چومکانی، پووش و په‌لاشی بۆ تیدا رابخستن ◦
تَصَافَنَ القومَ: خه‌لکه‌که ناو یان به‌ش به‌ش کرد
له‌ناو خۆیان دا ◦ الصَّافِنُ: ره‌گیکی گه‌ورمه‌یه
له‌قاچ دایه ئه‌م شاده‌ماره له‌به‌ری قاچه‌وه درێژ
دمبیته‌وه تاده‌مگاته شاده‌ماری ران ◦ الصَّفَنُ:

صَفَا الشَّرْكَةَ: حیسابی کۆمپانیاکه‌ی ته‌صفیه کردو کۆتایی بی هیئا ۵ اِصْطَفَاهُ: هه‌لی بزاردو به‌چاکی له‌قه‌له‌م دا ۵ تصافیا: له‌خۆشویستی یه‌کتر دا دلسۆزو راستال بوون ۵ اسْتَصْفَاهُ: به‌مانا (اصطفاه) دئ ۵ به‌دۆست و خۆشه‌ویستی خۆی له‌قه‌له‌م دا ۵ اسْتَصْفَى الشَّيْءَ: پوخته‌ی شته‌که‌ی برد ۵ اسْتَصْفَى مَالِ فُلَانٍ: مالی فلانکسی هه‌موو برد ۵ اِصْطَفَاهُ: به‌ردی لووس ره‌قو پان، ده‌گوترئ: (ماتفرع له صَفَاةً): کس به‌خرابه ده‌ستی بۆ درێژ ناکا، ده‌شگوترئ: (ما تندی صفائه): رزدو چروکه‌و هه‌یچی له‌ده‌ست هه‌تاومرئ ۵ الصُّفْرُ: صافی و لووسی ۵ رونی و ناشکرای ۵ بی گهردی ۵ الصُّفْرَانُ: به‌ردی گهوره‌ی لوس ۵ الصُّفْرَةُ مِنْ كَلِّ شَيْءٍ: کاکله‌و پوخته‌ی هه‌موو شتی ۵ الصُّفِيُّ مِنْ كَلِّ شَيْءٍ: کاکله‌و پوخته‌ی شته‌که له‌هه‌رشتی ۵ بی دۆست و براده‌ری هه‌لبژاردن ۵ هه‌روا ناوه بۆ ئه‌و غه‌نیمه‌ت و ده‌سکه‌وته‌ی فه‌رمانه‌روای موسولمان جیای ده‌کاته‌وه بۆ خۆی پێش دابه‌شکردن ۵ الصَّرَافِي: ملک و زه‌وی و سامان خاوه‌نی مرده‌بی و کس میراتگری نه‌بی ۵ ئه‌و زه‌وی و زاره‌ی پاشا و فه‌رمانه‌روا دا‌یده‌نی بۆ ده‌ست و پێونده‌مکانی خۆی ۵ تاگه‌که‌ی (صافية) یه ۵ اِصْطَفَاهُ: شت پالێو، هه‌رشتی ۵ شتی بی ته‌صفیه بکری ۵ هه‌رنامه‌ریک شیرو شه‌راب و شه‌مه‌نی تری بی بی‌الیورئ. ۵ صَقَبَ الطَّائِرُ صَقْبًا: پالنده‌که فه‌رمانه‌ری، جیره‌واندی، هه‌یزاسدی، خۆینه‌دی، گارمگاری کرد. ۵ صَقَبَ الْجَسْمَ الْمُسْتَمْتًا: به‌به‌ری ده‌ستی له‌قه‌باره بی ده‌نگه‌که‌ی داو ته‌به ته‌بی لی هیئا. ۵ صَقَبَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی کۆکرده‌وه.

صَقَبَ الْبِنَاءَ: بینه‌که‌ی به‌رز کرده‌وه.

صَقَبَ صَكْبًا: نزیک بوو ۵ اصْتَبَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی نزیک کرده‌وه ۵ صَاقِبَهُ مُصَاقِبَةً وَصَقَابًا: نزیک بۆوه، به‌رامبه‌ری بوو، ده‌گوترئ: (جار مصاقب): جیرانی به‌رامبه‌ر ۵ تصاقبت البیوت: خانوه‌کان لیک نزیک بوون ۵ الصُّنْبُ: کۆله‌که‌ی هه‌ره به‌رز له‌ناو کۆله‌که‌کانی ژیر ره‌شمان دا ۵ مسته کۆله ۵ کۆله مسته ۵ الصُّنْبُ: ته‌نیش ۵ مال به‌ماله‌وه، جیرانی په‌ناو مال به‌ ماله‌وه ۵ صَقَرَتِ الشَّمْسُ صَقْرًا: خۆر گه‌رمایه‌که‌ی توند بوو ۵ صَقَرَتِ الشَّمْسُ فَلَانًا: خۆر گه‌رمیه‌که‌ی ئازاری فلانکسی دا.

صَقَرَهُ فُلَانُ النَّارَ: فلانکس ناگه‌که‌ی هه‌لگیرساند.

صَقَرَهُ فَلَانًا: به‌ناحاق جینیوی به‌فلانکس دا.

صَقَرَهُ فَلَانًا بِالْعَصَا: به‌گۆچان له‌سه‌ری فلانکسی دا.

صَقَرَهُ بِهَ الْأَرْضِ: به‌زه‌وی کێشا، له‌سه‌ردی دا ۵

خسته‌ی سه‌ره‌زه‌وی. ۵ صَقَرَهُ الْمَجْرَةَ: به‌پاچی

دووسه‌ر به‌رده‌که‌ی شکاند ۵ صَقَرَهُ: به‌هه‌لۆو باز

راوی کرد، پالنده‌ی تری پێگرتن ۵ صَقَرَهُ:

به‌بازو هه‌لۆو راوی کرد ۵ الصَّاقِرُ: چاو تیز،

ده‌گوترئ: (صَقَرٌ صَاقِرٌ): بازکی چاو تیزه ۵

الصَّاقِرَةُ: به‌لاو کارسات ۵ الصَّاقِرُ: پاچی

دووسه‌رو نوک تیز به‌ردی بی بشکینه‌ندی ۵

دیوی ناومه‌وی ئیسقانی سه‌ر که ده‌وره‌ی میشر

داوه ۵ الصَّقْرُ: بازو هه‌لۆو ۵ الصَّقْرَةُ: لیدانی خۆرو

گه‌رمایی تیشکی ۵ الصَّقْرَةُ: ناوی که‌می راوستاو

۵ الصَّقَارُ: بازو هه‌لۆو به‌خێو که‌ر، نه‌وکه‌سه‌ی

خه‌ریکی راهینه‌نی بازو هه‌لۆبه‌ی بۆ راو پیکردن

۵ نه‌وکه‌سه‌ی راو به‌ بازو هه‌لۆو ده‌کا.

صَقَقَ فِي الْبِلَادِ صَقَقًا: به‌ناو ولات دا رۆیی،

ده‌شگوترئ: (صَقَقَ فِي الْقَوْلِ): له‌قه‌سه‌کردن دا

فمننی نواندو بارو شیوازی گوږپین و جوړمکانی
رهمانبیژی بمتافی کردنهوه.

صَقَّعَ صُقَّعَ کذا: جو بؤی قمصدی نهوی کرد

صَقَّعَ الدبک: که له شیرمه خویندی.

صَقَّعَ فلاناً و غیره **صُقَّعاً:** له فلانکسی دا یان له فلان
شتی دا.

صَقَّعَ به الأرض: به زموی دادا، خستی به زموی کیشا.

صَقَّعَ فلاناً بکي: فلانکسی بنداخ کردن نیشانه
کرد.

صَقَّعَ صُقَّعاً: سهرمای سیخوارو سههولبندان لسی

دا **صَقَّعَتِ الأرض:** زموی سیخواری له سهر باری

صَقَّعَ: چوووه ناو سیخوارو سههولبنداندهوه

الصقاع: حه بلیکه به سهر رشمال و خیمه دا

رایه ل دمگرتی و همدو سهری له مدیوه دیوی

خیمه و رشماله که به سنگی داکوترا و به زموی دا

قایم دمگرتی بؤ نهوی رشمه نهبیا **صَقَّعَ** ناسنیکه

دمگرتیه دهمی نهمپ و لاخی ترهوه بؤ لغاو

کردنی **صَقَّعَ:** لایهن و لای شت **صَقَّعَ:**

نازاری سهرما و سههولبندان **صَقَّعَ:**

کوشندهی ساردو سهرما و سههولبندان

الصقاع: سیخوارو سههولبندان (سیخوار

شه و نمیکه له ناسمانهوه دمبارتیه سهر زموی و

دمبیته سههول) **الصقاع:** زمانپاراوو رهوان بیژ،

دمگوتری: (خطیب مصقع) **صَقَّعَ صَقَّعاً** و **صَقَّعَ**

مشت و مالی کرد، دمگوتری: **صَقَّعَ السیف**

و المرأة و نحوهما): شمشیرمهکی مشت و مال کرد

ناویندهکی پاک کردهوه، سرپهوه.

صَقَّعَ کلامه: قسهکانی خوئی هه لبرژاردن پالفته و

بوختهی کردن. **صَقَّعَ الدابة:** و لاخهکی گرتیه

نهستوی خوئی بؤ به خنیوکردن.

صَقَّعَ صَقَّعاً: شتهکه مشت و مال کراو بوو زهنگو
چلکی لی کرابوهوه.

صَقَّعَ الفرس: نهمپهکه قه مباریک بوو **صَقَّعَ:**

مشت و مال کردن **صَقَّعَ:** که سنیک پیشهی

مشت و مال کردن بی **صَقَّعَ:** لاکه لکه

(صقلان): همدو که لکه **صَقَّعَ:** کزو لاوازی

صَقَّعَ: مشت و مال کراو **صَقَّعَ:** دمگوتری: (سیف

صقل و معدن صقل) **صَقَّعَ:** (ک: صقال) **صَقَّعَ:**

به مانا (الصقال) دئی **صَقَّعَ:** نامیری مشت و

مال کردن **صَقَّعَ:** (ک: مصاقل) **صَقَّعَ:** پیژینکن

له نادمیزاد زیدو نیشتمانیان له بنهرمتا باکوری

ولاتی بولغاریا و دورو بهری بوو، نیستا له زور

ولاتی خوره لاتی نهروپا نیشته جی بوون و

بلاو بوونهوه و بنیان دمگوتری رمگزی سلاف

یان سولاف **صَقَّعَ:** به ته وزم پالی پیومنا،

یان به ههموو هیژی خوئی شه پلاخهی لی دا.

صَكَمَ الباب: درمگاکهی داخست **صَكَمَ الشینان:**

نهو دووشته پیک کیشران لیکیان دا، دمگوتری:

(صكمت رکتاه و قدماه): فهیزمن بوو نه ژنوی

لیک دمدران، یان حاجی لیک دمدران **صَكَمَ:**

نهو کهسه ددانی پرو جوت بن بوشاییان

تیدانه بن **صَكَمَ:** شیک، چهکی پاره و مرگرتن

له بانق **صَكَمَ:** نامیری پیکهوه نوساندن

فقل و کیلون **صَكَمَ:** ددانی پرو بی بوشایی.

صَكَمَ الفرس: نهمپهکه لغاومکهی جوو.

صَكَمَ الشی: شتهکی پال پیومنا، بهرانبهری کردو

له گهلی داکه و ته زورانبازی و هینان و بردن

صَكَمَتِ الحمی علی فلان صلباً: له رزو تاکه له سهر

فلانکس دریزمی کیشاو تاوی سمند **صَكَمَ**

المر: گهرما سووری کردهوه کولانندی تینی

بُوهَيْنا ۵ صَلْبَتَه الشمس: خۆرتا و گهستی و همتا و بردی.

صَلْبَ الْجِسْمِ: نهملا و نهولای جهستهی شهتهك داو ههلیواسی، دمگوترئ: (صَلْبَ الْجَانِي): تاوانبارمکهی ههلیواسی.

صَلْبَ اللَّحْمِ: گۆشتهكهی برژاندو چهورییهكهی لی تکاند.

صَلْبَ صَلَابَةٍ: توندو پتهو بوو، خۆی گرتو رهق بوو.

صَلْبَ عَلَى الْمَالِ رَغِيه: دهستی بهسمر مالهكهمه

گرتو رزْدو چروك بوو دئی نههات لئی ببهخشئ ۵ صَلْبَ الشَّيْءِ: زۆر توندو پتهو بوو، دمگوترئ: (صَلْبَ فَرْعِ الشَّجَرَةِ): لقهدارمکه پتهو بوو خۆی گرت ۵ صَلْبَ النَّصْرَانِي: مهسیحیهكهی

سهلیبی ههنگرت ۵ لهسمر سینگو و روخساری وینهی سهلیبی دروست کرد ۵ صَلْبَ الْجِسْمِ:

جهستهكهی شهتهك داو ههلیواسی ۵ صَلْبَ الشَّيْءِ: شهتهكهی پتهو کرد ۵ صَلْبَ السَّلَاحِ:

چهكهمهی تیزکردو مشتو مائی کرد ۵ اصطلب العَظْمِ او اللَحْمِ: بهناگر چهورایی گۆشتو ئیسقانهكهی چهۆراندومه، دهی هیئا ۵ تَصَلَّبَ:

گرزو رهق بوو، نهرمی تیدانهما، دمگوترئ: (تصلب المرء): لقهدارمکه پتهوو رهق بوو ۵

تَصَلَّبَ الشَّرِيَانُ: دهماره خوینبهرمکانی دل گرژ بوون ۵ تَصَلَّبَ فِي الرَّايِ: لهراو بۆچونهکانی دا

توندو تیز بوو، سور بوو لهسمر رای خۆی ۵ الصَّالِبُ: لهرزو تای بهشیدمت ۵ كهپلهی گهرمی زۆر بی.

الصَّلَابَةُ: روهایی، چاو هایی، دمگوترئ: (في وجهه صلابه): لهروخساری دا خۆگری و پتهوییهك ههیه ۵ بۆ جهستههك بهكاردئ لهسمر شیومه

شیوازی خۆی زۆر بهمینتهمهوه ۵ زۆر گۆرآنکاری بهسمردا نهیه ۵ الصُّلْبُ: پتهوو رهق و بههیز ۵

زهوی رهق و وشك و پتهو ۵ ههرمادمهك شك و قهبارهو شیوازی لهحالمئی ناسایی دا گۆرآنکاری بهسمر دا نهیه ۵ بهپێچهوانهی غازو شلهمهنی

ترهوه ۵ قالبه ناسنیکه یان لهعونسوری تری ومکوو سلیکۆن و مهنگمیزو شتی وا ۵ ههروا مادهی (الصُّلْبُ): بهمانا ههقهرمی پشت دئ ۵

دهشگوترئ: (هو من صلب فلان): واته لهوهچهو زورپهتی نهوه ۵ الصُّلْبُ: بههیزو بهشیدمت ۵

سورپنچك ۵ (ك: أصلاب) ۵ الصُّلْبُ: بههیزو بهشیدمت ۵ بهردی ههسان ۵ تَقِي تَبْرَجْرَاو

مشتو مال كراو ۵ الصُّلْبُ: بههیزو توانا ۵ نهژاد خاویزن و رهسهن، دمگوترئ: (هو عربي صليب): نهو عمرهپێکی پاك نهژادو پهسهنه ۵

ههروا وشهی (الصَّليب): ناوه بۆ سورپنچك ۵ ههرشتیک لهسمر شیومی دو هینلی پهكتر بر

دروستکاری بی ناسن بی یان لهدارو شتی تربی ۵ قهناوه نهومی لهسهری لهخاچ دهدرئ ۵ نهو

دارهی بهلای مهسیحیهكهمهوه جهزرمئی عیسی لهسهر لهخاچ دراوه ۵ الصُّلْبُ الاحمر:

دامهزراوهپهکی نیو دهلتهتیه، کاری سهرمکی پێشكش کردنی خزمهتگوزاری مرقییه لهکاتی

رودانی بومهلهرزمو لافاوو شتی وا، ئا لهم کاتانهدا خزمهتگوزارییهکانی پێشكشی

لێقههوماوان دمکا ۵ الصُّلْبِيُونُ: سوپای مهسیحیهکانی نهوروپایه جههند جارێك

پهلاماری جیهانی نیسلامییان داوه له چاخهکانی یانزهو دوانزهو سیانزهی زاہین بهبیانووی رزگار

کردنی بهیتولوقههدیس لهچنگی موسولمانهگان. صَلَاتَ اللَّيْلِ وَرَمِه صَلَاتًا: شیرهکه چهوری کهم بوو.

صَلَاتَ فُلَانًا رَغِيه: غاری بهنهسپهکه دا.

صَلَّتْ مَانِي الْقَدَح: نهموی له‌بی‌المکه‌دا بوو رشتی.
 صَلَّتْ الْجَبِينُ صَلُوتَةً: ناوچه‌وانی دمرکه‌وت و
 بریسکه‌ی دا ۵ اَصَلَّتْ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی دمرخست
 ۵ دمگوتری: (اَصَلَّتْ السَّيْفُ): شمشیرمه‌که‌ی
 له‌کالان دمرکیشا ۵ اِنْصَلَّتْ: دمرکه‌وت و ناشکرا
 بوو ۵ اِنْصَلَّتْ فِي سَهْمٍ اَوْ امْرَةٍ: له رؤیشتن و
 نیش و کاری خوی دا دلسۆزو به‌خه‌مه‌وه بوو،
 جیدی بو ۵ بَيْشَ كَهْوَتٍ ۵ اِلْصَلِيَتْ: نیش
 له‌دمست هاتوو ۵ الصَّلْتُ: دمرچوو به‌دمروه ۵
 لوس و پوس ۵ جَبِيْنٌ صَلَّتْ: ناوچه‌وانی پان و
 گوشادو نورانی ۵ (سيف صَلَّتْ): شمشیری
 بریقه‌دار ۵ (سكين صَلَّتْ): کیردی تیزو برنده ۵
 الصَّلْتَانُ: به‌هیزو تواناو چوستو و چالاک.

صَلَحَ صَلْحًا: کمر بوو ۵ تَصَالَحَ فُلَانٌ: فلانکس
 خوی به‌کمر نیشان دا ۵ الصَّلْحَةُ: به‌ردمه‌که‌ی
 پاریزمری ناوری‌شمیه ۵ الصَّلِيْجَةُ: قالبه زیوی
 بوخته کراو ۵ الصُّوْلُجُ: صاف و بِن غهل و غمش
 ۵ عمصایه‌که لایه‌کی ومکوو گۆچان
 چه‌میندراو‌مه‌وه، سوارچاک پیی له‌گۆبه‌که دمدا
 ۵ الصُّوْلُجَةُ: به‌مانا (الصُّوْلُجُ) دئ ۵ الصُّوْلُجَانُ:
 به‌مانا (الصُّوْلُجُ) دئ ۵ هه‌روا ناوه بو ۵ نهو
 گۆچان و عمصایه‌ی پاشا به‌دمستیه‌وه دمگرن
 ومکوو نیشانه‌ی دمسه‌لاتو هه‌رمانرهموایی ۵
 الصُّوْلُجَانَةُ: به‌مانا (الصُّوْلُجَانُ) دئ.

صَلَحَ صَلَاحًا رَصْلُوحًا: گهنده‌لی و پیسی تیدا نهماو
 پاک بۆوه.

صَلَحَ الشَّيْئُ: شته‌که گونجاو بوو، به‌سود بوو ۵
 دمگوتری: (هَذَا الشَّيْئُ يَصْلَحُ لَكَ): نهم شته بو
 تۆ گونجاوه سودی هه‌یه.

صَلَحَ صَلَاحًا وَرَصْلُوحًا: به‌مانا (صَلَحَ) دئ ۵ اَصْلَحَ
 الشَّيْئُ: گهنده‌لی و خرابی شته‌که‌ی نه‌هیشت لای

برد ۵ اَصْلَحَ بَيْنَهُمَا: دوزمنایه‌تی و ذرایه‌تی
 نیوانی لابردن ۵ اَصْلَحَ اللهُ فُلَانًا فِي ذَرْبِهِ لِمَا
 مَالَهُ: خودا مان و مندالی فلانکسی صالح و
 گونجاو به‌خوجار اوکردن ۵ صَالَحَهُ مُصَالَحَةً
 وَصِلَاحًا: ناشته‌وایی له‌گه‌ل دا کرد ۵ له‌گه‌لی رِيْكَ
 كه‌وت ۵ اِصْطَلَحَ الْقَرْمُ: خه‌لکه‌که کیشهو
 ناخۆشییان له‌ناوادا نهما ۵ اَصْلَحُوا عَلَى الْأَمْرِ:
 له‌سهر کارمه‌که رِيْكَ كه‌وتن و رازی بوون ۵
 تَصَالَحُوا: به‌مانا (اِصْطَلَحُوا) دئ ۵ اسْتَصْلَحَ
 الشَّيْئُ: شته‌که خهریکی جاکسازی و باشبون بوو
 ۵ اسْتَصْلَحَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی چاک کرده‌وه ۵ داوای
 چاکبون و جاکسازی تیدا کرد به‌باش و گونجاوی
 دانا ۵ الإِصْطِلَاحُ: چاوگی (اِصْطَلَحَ) مِه ۵
 به‌کدیگیربوونی کۆمه‌لیک خه‌لکه له‌سهر شتیکی
 تابه‌تی و هموو زانست و زانیاریه‌کیش زاراوه‌ی
 نیصطلاحی خوی هه‌یه ۵ الصَّالِحُ: راستان و گوی
 رادپرو پابه‌ند به‌نه‌نجامدانی نهرکی سه‌رشانی ۵
 و اش دهمی به‌کاردئ بۆ شتی زۆرو گونجاو ۵
 الصَّلَاحُ: به‌ردمومبوون له‌سهر کاری چاکه ۵ بِن
 عمه‌ب و خه‌وش ۵ الصَّلَاحِيَّةُ: دمست رؤیشتویی و
 کارنه‌نجامدر به‌رِيْكَ و پیکی ۵ الصَّلَاحِيَّةُ لِلْعَمَلِ:
 باش خۆن‌اماده‌کردن بۆ نیش ۵ الصَّلَاحِيَّةُ لِلنَّهْيِ
 السُّلْطَانِ: نهو دمسه‌لاته‌ی قانون دهیدا به
 که‌سیک بۆ ره‌هاکردنی نیش و کار ۵ الصَّلْحُ:
 ناشته‌وایی ۵ کۆتایی هینان به‌کیشهو نیزاع ۵
 کۆتایی هینان به‌شهر و کوشتار ۵ الصَّلْحُ: گونجاو و
 له‌بار ۵ الْمَصْلَحَةُ: به‌مانا (الصَّلَاح) دئ ۵ سوود و
 به‌رژومندی ۵ دمسته‌یه‌کی کارگیریه له‌بواریکی
 گشتی دا کاردمکن بۆ به‌رژومندی گشتی.

صَلَحَ صَلْحًا: بیستنی نهما، کمر بوو ۵ تَصَالَحَ: خوی
 به‌که‌رو گوی گران له‌قه‌لهم دا.

صَلَدٌ صَلْدًا رُصُلْدًا: رَهَقٌ وَ پَتَهُ بُوُو ۵ صَلَدَتْ
الأرض: زهویبه که هیجی لئ نهروا، روتنه بوو.

صَلَدٌ فَلان: فلانکس رزُدو چروک بوو دمستی
ناچیته مالی خوئی ۵ دل رَهَق بُوُو ۵ صَلَدَتْ
الدَّابَّةُ: ولاخه که لهراگردن و غاردان دا بهتوندی
هاچی بهزموی کیشان.

صَلَدٌ الرَّتْدُ: بهردو نهستیکه دمنگی هات و ناگری لئ
نهبووه.

صَلَدٌ فَلان بیديه: فلانکس چهپلهی لئ دا ۵ صَلَدَتْ
انیا به: ددانهکانی (که لبهکانی) سپره سپرو جیره
جیریان هات.

صَلَدٌ الشَّيْنُ: بروسکهی لئ دا.

صَلَدٌ صَلْدًا وَصَلَدَةً: رَهَقٌ وَ پَتَهُ بُوُو، رزُدو چروک
بوو ۵ أَصْلَدُ: رَهَقٌ وَ پَتَهُ بُوُو ۵ أَصْلَدُ الشَّيْنُ:
توشی شتی رَهَقٌ وَ پَتَهُ بُوُو ۵ الْأَصْلَدُ: شتی زور
رَهَقٌ وَ پَتَهُ ۵ بیایوی زور رزُدو چروک ۵ الصَّلْدُ:
رَهَقٌ وَ لُوس ۵ بهردی زور لُوس ۵ زموی
رَهَقن و چهقن که هیجی لئ نهروئ ۵ رأس
صَلْدُ: سهری لوس و بی توك ۵ (جلد صَلْدٌ) ۵
بیستی لوس و بی توك ۵ همروا وشهی (صَلْدُ)
ناوه بؤ چهرخ و شخارتهیهك دمنگی لئ بی و
ناگری لئ بهیدا نهبی ۵ الصَّلْدُ: بؤ زیده رهوی
لهمانای (صَلْدُ) دئ ۵ مهنجهل و دیزه که درمنگ
شتیان تیدا بکولئ ۵ المِصْلَادُ: دمگوترئ: (ناقه
مِصْلاد): حوشتریکه بیجوی بووهو شیرئ تیدا
نییه ۵ المِصْلَادَةُ: بهمانا (المِصْلَادُ) دئ ۵ المِصْلَدِيمُ:
رَهَقٌ وَ قایم و پتهو ۵ ولاخی سم گهوره ۵ صَلَصَل
الشَّيْنُ: شتهکه زرینگهی لئ هات، دمنگی دایهوه
۵ صَلَصَل فَلان: فلانکس همپشهی کرد ۵
صَلَصَل بکلامه: هسهکانی پچر پچر دهرپهراندن

۵ صَلَصَل الغدير: زهلاکاوکهی وشک بوو ۵
الصَّلَاصِلُ: شتیک دمنگ بداتهوه ۵ ترینگی لئ
بی ۵ الصَّلَصَلُ: ناوجهوانی نهسب ۵ الصَّلَصَلُ:
باقی ماندهی ناو لهبنکی زهلاکو دا یان لهبنکی
تهنکی و بهرمیل و شتی وا دا ۵ نهو شوینهی
لهپشتی نهسب سپی دمبی بههوی روتانهوهی
توکهکهی ۵ صَلَطَعَهُ: بلاوی کردهوه و ریخست ۵
الصَّلَطُحُ: پان و پور ۵ کهتمو زمبلاخ ۵ المِصْلَطُحُ:
راخراوی پان.

صَلَعٌ فَلان صَلَمًا: قزی پیشه سهری یان توفهسهری
روتانهوه ۵ موی پیوه نهما ۵ صَلَعَتِ الشَّجَرَةُ
وغمها: برزو سهره لقی درهختهکه ههلوهرین
یان نازهل خواردنی ۵ صَلَعَتِ الشَّمْسُ: خور
لهزیر ههور هاته دهر و دهرکهوت ۵ صَلَعَتِ
الشَّمْسُ: بهمانا (صَلَعَتِ) دئ ۵ الْأَصْلَعُ: کهستیک
سهری روتابیتتهوه، پیشهسهری یان توفهسهری
روتابیتتهوه ۵ بؤ نافرمت دمگوترئ: (صَلَعَاءُ) ۵
نؤکه شمشیری مشت و مال گراو، نووکه رمبی
مشت و مال گراو ۵ ههرشتیک بدرهوشیتتهوهو
لووس بی ۵ الصِّلَاخ (صِلَاخ الشَّمْسِ): گهرمایئ
خور ۵ الصِّلَعُ: روتانهوهی مووی پیشهسهر یان
توفه سهر ۵ الصِّلَعَةُ: بیستی سهر که تووکی
پیوه نهما بی ۵ الصِّلَعَةُ: بهمانا (الصِّلَعَةُ) دئ ۵
الصِّلَاعَةُ: بهردی رهقی پتهوو پان ۵ الصِّلِيعُ:
بهمانا (الأصلع) دئ ۵ شتیک لهزموی
جیاوویبیتتهوه ۵ بؤ مینیه (صلیعة) بهگاردئ ۵
صَلَفَهُ صَلْفًا: رهی لئ بوو، ناخوشی ویست.

صَلَفَ الشَّيْنُ صَلْفًا: خیر و بییری کهم بوو ۵
دمگوترئ: (صَلَفَ النبات): رومکهکه همدو بالای
کهم بوو، دانهوینهی کهم بوو ۵ (صَلَفَ الطعام):
خوراکه که هیتامیناتی کهم بوو ۵ (صَلَفَ

السحاب): هورمه که بارانی کهم بوو، بروسکهی کهم بوو.

صَلَفَ فلان: فلانکهس بی بهخت و چاره پشه خه لک خوشیان ناوی ◊ اصْلَفَ: بهمانا (صَلَفَ) دئ ◊ پمزاگران بوو، چاره هورس بوو ◊ اصْلَفَ فلاناً و غیره: رفی لهفلان بؤوه ◊ اصْلَفَه الله: خودا وای لی کردوه خه لکی رفیان لی بی ◊ تصْلَفَ: چاره رمشی و بی خیری دیارکهوت ◊ جووه ناو زموپییه کی رفقه و پتهو ◊ الاصلف من الارض: زموی رفو و پتهو که هیچی لی نه پوی ◊ الصلْفُ: دمگوتری: (سحاب صَلَفَ): هورپیکه بروسکهو گۆله گۆلی زوره به لام بارانی نییه ◊ همروا ناوه بی خوراکیک تامی کهم بی یان هر بی تام بی ◊ الصلْفاء: بهردی له گهل زموی تهخت بوو ◊ الصلْفُ: بهمانا (الصلْفُ) دئ ◊ لامل، خوار گوچکه بؤسر شان ◊ الصلْفان: هر دو لامل ◊ دو دارن لهم دیوو شهو دیوی کورتانی و لاخ دهبه سترین باریان بی قایم دمکری.

صَلَقَ القرم: زمهروو زبانی زوری له فقهومه که داو کارساتی به سمر هینان.

صَلَقَ اللحم و غیره: گوشته کهی کولاندو کردی به چپشت.

صَلَقَ الشاة و غیره: مرمکهی شهو دیوو نهو دیوو برژاند ◊ صَلَقَتِ الشمسُ فلاناً و غیره: خور به گهرمییه کهی زبانی به فلانکهس گه یاند.

صَلَقَ فلاناً بالصا: به گوجان له فلانکهسی دا ◊ اصْلَقَ الناب: ددانه که (که لبه که) سپری هات چونکه له ددانیکی دهخشا ◊ تصْلَقَ: تلاوتلی کرد، نه مدیواو دیوی کرد ◊ تصْلَقَتِ الدابة: و لاخه که خوی گه وزاند، تلاوتلی کرد ◊ اصْطَلَقَ: بهمانا (اصْلَقَ) دئ ◊ الصلقة: ناویک زور مابیته و مو

بؤگهنی کردبی ◊ ناوی گمراهه ◊ الصلْقُ: هاوارو لوره لور ◊ دمنگو جیرهی ددانی حوشر که لیکیان دمدا ◊ الصلْقُ: دهشتی کاکی به کاکی ◊ الصلْقُ: بؤ موبالغهو زنده رموی لهمانای (صلَقَ) دا دئ ◊ همروا بهوتار بیژی زمانهوان و دمنگ گه وره دمگوتری ◊ الصلِقُ: گوشتی کولاو ◊ گوشتی برژاو ◊ نانی تیری ◊ المصلقُ: بهمانا (الصلقُ) دئ.

صَلَّ الشئُ صلیلاً: شته که دمنگی شیوه له رینه و مو زربنگانه و می لی هات.

صَلَّ بیضُ الحدید: ناسنه که دمنگی لی هات به هوئی پیک کیشانه و ه. ◊ صَلَّ المسار: بزمارمه که کاتی دا کوتان دا دمنگی لی هات.

صَلَّ الإباءُ الفارغ: قاپه بهتاله که له کاتی پیکیشانی شتیخی تر پیی دمنگی لی هات زربنگه ی لی هات.

صَلَّ اللحمُ صلاً: گوشته که گؤراو بؤگهنی کرد.

صَلَّ الشرابُ صلاً: شهرا به کهی ته سفیه کرد.

صَلَّ الحبُ المختلط بالتراب: ناوی پیدا کردو قورمه که له دانه و پنه که کردمو دای شورده ◊ اصْلَّ اللحمُ ار الماء و غیره: گوشته که بؤگهنی کردو تام و پمنگی گؤرا ◊ صَلَّ: بؤ زنده لهمانای (صَلَّ) دئ ◊ الصالُ: کهرمکیوی زهره تیزر ناخوش ◊ الصالَّةُ: بؤ مینینی (الصال) دئ ◊ به لاهو کارسات ◊ الصلُ: گوشتی بؤگهن کردو گؤراو یان هرشتیکی تر که گؤرابی و بونی کردبی ◊ الصیلُ: ماری پیس و ژمهراوی پیسترین ماری ژمهراوی ◊ دمگوتری: (صلُ اصلال): به لاهو نه خووشی پیس ◊ الصلَّةُ: پیستی وشکه وه بووی بؤگهن ◊ الصلَّةُ: بای بؤگهن ◊ صلَّمَه صلاً: برپه وه ◊ له پشه دهری

السباق: نمو نسهپهه كه له دوا نسهپى بهكهم
دئ له گۆرمپانى پيشپركى دا ۵ بؤ ئادهميزايش
بهكاردهيتنرى كهلهدوا بهكهموه بى لههر
نيس و كارئك دا بى ۵ المصلى: شوينى نويزكردن.
بهرمال و تاتهبمردى نويزكردن ۵ صلى الشئى
صلياً: شتهكهى خسته ناو ناگرموه ۵ صلى اللحم:
گۆشتهكهى برژاند ۵ دمگوترى: (صلى الصيد):
داوى بؤ نيچيرمهك نايهوه ۵ (صلى فلاناً):
فلانكهمسى خسته ناو چورتمو نهگبهتتياهوه.

صَلَّى فِي النَّارِ رِيهَا صَلِيّاً: لمانگردا سوتا ۵
صَلَّى الْأَمْرَ رِيه: چورتمو ناخوشى لهكارمهك توش
هات ۵ دمگوترى: (صلى بفلان و صلى بشر فلان):
گرفتارى فلانكهمس بوو، گرفتارى شمري فلان
بوو ۵ (فهر صالح).

أَصْلَاءُ النَّارِ رِيهَا وَعَلَيْهَا: خستيه ناو ناگرموه ۵
أَصَلَّى اللَّحْمَ: گۆشتهكهى برژاند.

صَلَّى النَّارَ: خستيه ناو ناگرموه ۵ صلى الماء:
ناوهكهى گهرم كرد ۵ صلى القنأة أو العصا
بالنار: رمبهكه يان عصاكهى بهسهر ناگردا
راداشت بۆنهوهى گهرم ببى و نهرم ببى راستى
بكاتمهوه ۵ اِصْطَلَى النَّارَ رِيهَا: خوى بهناگر گهرم
كردمهوه ۵ همرؤا دمگوترى: (فلان لا يصطلى
بناره): فلانكهمس كهمس خؤ بهناگرى گهرم
ناكاتمهوه، واته: نهوفنده نازاو چاو نهمترسه ۵
تَصَلَّى النَّارَ رِيهَا: خوى بهناگر گهرم كردمهوه ۵
تَصَلَّى القنأة: رمبهكهى بهناگر راداشت بۆنهوهى
گهرم و نهرم ببى راستى بكاتمهوه ۵ الصلى: ناگر
۵ سوتهمهنى ۵ الصَّلَاةُ الصَّلَاةُ: دهسكهوانى
كوتانى نهوشتانى بؤنى خۇشيان لى دروست
دمگرى ۵ الصلّى: چوونه ناو ناگر ۵ المصلاة:
داوتكه دهنرىتمهوه بؤ نيچيركردن ۵ فرتو فيل و

هينسا ۵ بهزورى بؤ گويزچكه و لووت
بهكاردهيتنرى ۵ صَلَمَةُ: بؤ موبالمغه و
زيدرپويى لهماناى (صلم) دا بهكار دئ ۵ اِصْطَلَمْتُ:
بهمانا (صلمه) دئ ۵ دمگوترى: (اِصْطَلَمَهُمُ الدُّمْرُ
أَوْ الْمَوْتُ أَوْ الْعَدْوُ): زمانه يان مهرگ يان دوزمن
له بيخى دهرهينان و لهناوى بردن ۵ الْأَصْلَمُ: گوى
بپاو ۵ گوى بچوك كه بهسروشت گوى بچوك
بن ۵ الصُّلْمَاءُ: مينهنى (الأصلم) ۵ الصُّلْمَةُ:
زرييه دهچندرى بهمنندازهى كلاو لهزير كلاوو
قهلهنسوه لهسهر دمگرى ۵ الصُّلْمُ: بهلاو
كارهساتى و اشت لهبيخ بينى ۵ شمشير ۵ المصلم:
بهمانا (الأصلم) دئ ۵ بؤ تهعير دانهوه
لهزهليلى و بى دهسهلاتى دمگوترى: (مشوا بأذان
النعام المصلم) ۵ صَلَّيْتُ النَّاقَةَ أَوْ الْحَامِلَ:
حوشترمهكه يان نافرته دووگيانهكه وانىكى شل
بوو چونكه نزيكه بزئ ۵ أَصَلْتُ الْحَامِلَ: بهمانا
(صليت) دئ ۵ نزيكه مندالهكهى ببى ۵ صَلَّى
الفرس: نسهپهكه له پيشپركى دا بهدووه
گهيشت ۵ صلى فلان: فلانكهمس نزاو پارانهوهى
كرد ۵ دمگوترى: (صلى عليه): دوعاى خيرى
بؤكرد ۵ نويزى كرد ۵ صلى الله على رسوله:
خودا رهمهت و سوزى خوى برژاند بهسهر
پيغهمبر دا ۵ الصُّلَا: نهم لاو نهولاي كلك،
راست و چهپى كلك ۵ بوشايى نيوان هنگو كلك
۵ ناوقهدى پشت بؤ ئادهميزادو نازهل ۵ الصُّلَاةُ:
دوعاو پارانهوه ۵ دمگوترى: (صلى صلاة):
دوعاى كرد ۵ نويز عيبادهتتىكى تايبهتتياهو كاتى
دياريكراوى هميه و لهشهربعمت دا بهدورو
درىزى باسى ليوه گراوه ۵ رهمهت و بهزمى ۵
خانهى خودا بهرستى لاي جولهكه ۵ مهبهست
بهوشهى (صلوات) لهنايهتهكهدا شوينهكانى
عيبادهتكردى جولهكهكانه ۵ المصلى من خيل

ته له که مازی ۵ **إِصْمَأَلْ**: بتهو بوو ۵ **(إِصْمَأَلْ**
النبات): پوو مکه که راساو تیک چرژاو گمشه
کرد ۵ **إِصْمَأَلْ** فلان: فلانکس ره هی هلساو پمگی
لاملی فش بوون ۵ **(فهر مُصْمِلُ)**.

صَمَتَ صَمَتاً: بیدنگ بوو هسهی نه کرد ۵ بو جگه
له نادمیزاد دمگوتری: **(صامت)** ناگوتری
(ساکت) ۵ **أَصَمَّتِ العلیل**: نه خو شه که زمانی
شکاو له قسمه کردن که موت ۵ **أَصَمَّتْ** فلاناً:
فلانکسهی بیدنگ کرد ۵ **صَمَّتْ**: به مانا
(صَمَّتْ) دأ ۵ **صَمَّتْ** فلاناً: فلانکسهی بیدنگ کرد
۵ **صَمَّتْ الثیئ**: شته که هی والی کرد بو شای تیدا
نه ما ۵ **الصَّامِتُ**: بیدنگ ۵ **همر شتیک** نوتقی
نمیی ۵ **الصَّامِتُ** من المال: زیرو زیو ۵ دمگوتری:
(ما له صامت ولا ناطق): خاومنی هیج نییه ۵
هیجی نییه ۵ **الصَّمَات**: بیدنگی ۵ له بواری
مارکردنی کج دا گوتراوه **(إذنها صماتها)**:
بیدنگی کج نیشانهی رازیو نییه می ۵ هر و
دمگوتری: **(رماه الله بصماتها)**: خودا زهبریکی
ناراسته کرد بیدنگی کرد ۵ **الصَّمَاتُ**: شت ۵
جت ۵ هر دمی له که ل نامرازی نه می دا به کار
بهیندری ۵ دمگوتری: **(ما ذقت صماتاً)**: هیج
نه جهشتوو ۵ **الصَّمَاتُ**: مبهست ۵ دمگوتری:
(بات علی صمات أمره): وازی نه هینتاو سوور بوو
له سر کار مکه هی و دمی هوی نه جامی بدا ۵
الصَّمَتَةُ: نهو شهقه شهقه و حمتحه تکه و که نوازو
شتی تر که مندالی بچوک ده خافیننو و خواردن و
گریانی له بیرد مباته وه ۵ **الصُّمُوتُ**: بیدنگ ۵
دمگوتری: **(صُرْبَةُ صُمُوت)**: زهبریکی خپ کمر
بهیی نه وهی دنگی لی بی ۵ **(مُسْتَسُّ صُمُوت)**:
دهمانجهی بیدنگ ۵ هر و ناوه بو شم شیر ۵
زرتی مشتو مال کراوی نهرمه لیکه ۵ هر و

دمگوتری: **(خلخال صموت و جارية صموت**
الخلخال): دنگی خه لخال لی نایه چونکه
فاجی گۆشته و پری کردوه ۵ **أَصَمَّتْ**: شتی بی
گیان و گمشه و نما که ناوی کلور نمیی و مگوو
بهردو شتی وا ۵ **فَقَلَيْتِكَ** که به نارچه می
بکرتنه و مو شوینی کلبله که هی چه و شه کاری
تیدایی ۵ **رهنگی** خالص و بی غمش که هیجی تری
تیکه ل نه کرابی ۵ **نوو ستنی** قول و گران
که به ناسانی به خبه ر نهیه ۵ **أَصَمَّتْ**: دمگوتری:
(هر یشکو الی غیر مُصِمَّتْ): دادو هیفانی له لای
که سیک دهکا که هیج شلوی نابی ۵ شکاته که
هستهی ناچولیننی.

صَمَخَ الیومُ صَمَخاً: گهرما که به هیز بوو.

صَمَخَ الحُرُّ فلاناً: گهرما می شکی فلانی نازار دا.

صَمَخَ فلاناً بالسرط: به قه مچی له فلانکسهی دا.

صَمَخَ فی المسألة: زور له باسه که کۆلییه وه و

وردبینی تیدا کرد ۵ **الصَّمَاخُ**: داخ کردن ۵ بۆگن
۵ **صَمَخَهُ صَمَخاً**: له کرپاگی گویچه کی دا نازاری
زهبری گه باندنه بهردی گویی ۵ **الأصمُوخ**: به مانا
(الصَّمَاخ) دئ ۵ **الصَّمَاخُ**: بۆزی ناو گویچه که
دهگاته کرپاگی گوی ۵ **(ضرب الله علی**
صماخه): خودا خه وی لی خست ۵ **الصَّمِخَةُ** من
النساء: نافرمتی ناسک و تازه بیگه پشتوو ۵
الصَّمَاخَةُ: نهو که لوو لوانه ی له ورگی نازه لی
کاویژ کار دابه ۵ **صَمَدٌ صَمَداً** و **صُمره**: خوگرو
دامه زراو بوو ۵ **صَمَدَ الثیئ** وله والیه صمداً:
قه صدی شته که هی کرد ۵ **صَمَدَتِ الشمسُ** و **جَهَةُ**:
گر می گهرمای خو ر دهم و چاوی داخ کرد.

صَمَدَ القارورة و **لهرها**: تۆپه وانهی خسته دمی
دیز مکه وه ۵ **أَصَمَدًا لَمَرَّ الیه**: نیشه که هی خسته

صَمْرَ الْمَاءِ: ناومکه بۆگەن بوو، بۆنى ناخۆشى لى
 پەيدا بوو ۵ دىمگوتىرى: (بىدى صَوْرَةَ مِنْ
 السَّمَكِ): دىستىم بەماسى بۆنى ناخۆشى لى
 پەيدا بوو ۵ اصَمْرَ اللَّبْنِ: ماستەكە زۆر مزر بوو
 ۵ اصَمْرَ فُلان: فلانكەس كەوتە كاتى
 خۆرناوايوون ۵ اصَمْرَ المتاعِ: كاللاو شتو
 مەكەكەى كۆكردموه ۵ صَمْرُ: بۆ زىندەپۇى
 لەماناى (صَمْرَ) دا دى ۵ صَمْرَ المتاعِ: كاللاو شتو
 مەكەكانى كۆكردموه ۵ الصامرة: ماستى زۆر
 مزر و ترش ۵ الصمْرُ: زەلكاوو شوپىنى ناوى
 بۆگەن ۵ الصمْرُ: بۆگەن ۵ دىمگوتىرى: (أصابه صَمْرُ
 البحر): بۆگەنى ناوى دەرپا كارى لى كردووه ۵
 الصميرُ: گۆشتى وشكەوه بوو بەسەر ئىسقانەوه
 كەپۆگەنى عەرفى لى دى ۵ بۇئافرت ۵
 الصميرُ: كاتى ئاوا يوونى خۆر ۵ دىمگوتىرى:
 (دخلنا المدينة لي الصمير) ۵

صَمْرَ فِي كَذَا: بەمانا سووربوون لەسەر شت،
 پىگىرى كىردن لەداوا ۵ صَمَمَتِ القُنْفُذَةُ:
 زىشكەكە دەنگى ئىوھەت ۵ فىزاندى ۵
 الصنصامُ: سوور بوو لەسەر داوا ۵ شمشىرى
 بىرندەو تىز كە نەنوشتىتەوه ۵ الصنصامةُ:
 بەمانا (الصنصامُ) دى ۵ الصنصمُ: زۆر رۇدو
 چرۆك ۵ الصنصمةُ: كۆمەن و تاقم ۵ تەپۆلكەى
 پتەو بەردەلان ۵ الصنصمُ: زۆر رۇدو چرۆك ۵
 الصنصمةُ: كۆمەن و تاقم ۵ تەپۆلكەى پتەوو
 بەردەلان.

صَمْعَ صَمْعاً: گۆنچكەى بچوك بوو، پاژنە پىنى
 بچوك و بارىك بوو ۵ صَمِعَتِ القنائةُ: رىبەكە
 گرىكەى بچوك بوو ۵ صَمِعَ فلان: فلانكەس نازاو
 بەجەرگ بوو، مى لى نابۇ ناو كارسات و گۆنى
 بەھىج نەدا ۵ صَمِعَ الشئِ: شتەكەى تىز كرد ۵

نەستۆى ئەو ۵ اصَمَدَ فلاناً الى كذا: فلانكەسى
 ناچار كرد بۆ ئەو شتە ۵ صَامَدُهُ مُصَامَدَةٌ
 و صَامَادٌ: بەسەرى دا زال بوو لەخۆراگرى و
 بەرگرى كردن دا ۵ صَمْتُهُ: بۆ زىندە رەوى
 لەماناى (صَمَدَ) دا دى ۵ صَمَدَ رَأْسَهُ: جەفتەبەكەى
 بچوكى لەسەر بەست ۵ تصامدا: كى بركىيان
 لەگەن يەكتر كرد لەبوارى بەرگرى و خۆگرى دا
 ۵ الصمادُ: دىمگوتىرى: (بات على صماد الماء):
 شەوى بەرۆز كردموه بەتەما ناوو هەولدان بۆ
 ناو ۵ ئەو جەفتەو دەسپە بچوكەبە كەپىش
 مەيزەر لەسەر دەبەستى ۵ تۆپەوانەى گۆزمو
 دىزە ۵ الصمادةُ: تۆپەوانەى دىزمو گۆزە ۵
 الصمَدُ: شوپىنى بەرز، تەپۆلكەى بەرز ۵ الصمَدُ:
 ئەوكەسەى بۆ بەھانا ھاتن و جى بەجى كردنى
 پىوېستىيات قەصد دىمگوتىرى لەداوا دىمگوتىرى
 پىوېستىياتى مەخلوقات دابىن بكا ۵ ھەروا
 ناويكە لەناوھ جوانەكانى خودا ۵ ھەروا بەشتىك
 دىمگوتىرى كە كلۆر نەبى ۵ دىمگوتىرى: (شى
 صَمَدَ): شتىكى پتەوو پىر بى كلۆراپىه ۵
 الصمَدَةُ: بەردى جەفتىوو دامەزراو رۇچو
 بەزەوى داو كەمىكى بەدەرەومىن ۵ الصمادُ:
 دقظوترا: (ناقة صماد): حوشترىكە خۆگرە
 لەسەر برسپىيەتى و تىنواپەتى ۵ الصمَدُ:
 مەقصود و مەبەست ۵ شتىكى رەق و پتەو كە
 كلۆراپى تىدا نەبى.

صَمْرَ الْمَاءِ: ناومكە لەبەرزاپىهوه ھەلپراپە شوپىنى
 تىدا راوستانى خۆى ۵ صَمْرَتِ الرِّيحِ: رەشەباكە
 كەوتە و نەما.

صَمْرَ الرجلِ: پىاومكە رۇدو چرۆك بوو.

صَمْرَ الشئِ: شتەكەى مەنەج كرد.

صَمْرَ اللَّبْنِ صَمْرًا: ماستەكە مزر بوو.

شهويله ◊ الصنْعُ: مادهیهکی لینجه وهکوو غمره وایسه لهبرئ درهخت دهردههیندرئ و وشك دمکریتهومو نامادهی توانهومی تیدایه دمکریته کهرسهی شت پیکهوه نووسان ◊ الصنْفَانُ: بهکهنسک دمگوترئ که شتیکی ومکوو صهمغ لهگوچکهی یان له لوتیبهوه بیته دهر ◊ الصنْفَةُ: لهبواری پزیشکی دا ههوکردن و هاوسانیکه لهقوانغی سنبهمی نهخوشی زوهری بؤماومی پهیدا دمبن و کیم دمکا نهگمر لهپیست دا بنی ◊ الصنْغَةُ: سمتهلو هاپیکه صهمغی تیدایه، کاغزهو شتی وای پئی بهیهکهوه دنوسینئرئ.

صَمَلٌ صَمَلًا وَصُمُولًا: خوی دارشتو خوی هرکردهوه پتهو بوو.

صَمَلٌ عَنِ الطَّعَامِ: وازی لهخواردن هینتا.

صَمَلٌ لِلْعَمَلِ رَفِيحٌ: خوی بؤ کارکه راکرتو پشوو دریز بوو ◊ (فهر صامِلٌ رصمیل) ◊ اصْمَلُهُ: وای لئ کرد پشوو دریزو خوگر بنی ◊ دمگوترئ: (اصْمَلَةُ الصَّيَامِ): رۆزو لاوازی کرد کزو کۆلهواری کرد ◊ اصْمَلُ الشَّجَرَةِ الْعَطَشُ: تینوایهتی و بنی ناوی درهختهکهی لاوازو زهرد کرد ◊ الصَّمْرَةُ: پارچه ناسنیکه بازنهیی یان سوجداره برغوو بزماری پئی قایم دمکری ◊ الصِّلاخ (صملاخ الأذن): کرپراگی گوی ◊ یان نهو ماده زهردی گوچکه نیفرازی دهکا وهکوو صهمغ وایه ◊ الصَّمْلُخ: بهمانا (الصملاخ) دا.

صَمَّ القَارِرَةَ وَغَرَمَا صَمًّا: دممی گۆزهکهی گرت، تۆبهوانهی تی هاخنی.

صَمَّ الجُرْحَ: برینهکهی دهرمانکردو دهمهکهی بهست.

صَمَّ الحديثَ: همرمودهکهی لهبهرکرد، خستییه میشکی خوویهوه.

صَمَّ الحيرانَ: گیانلهبهرمهکی کزو کۆلهوار کرد ◊ صَمَّ الله الظَّيْمَ: خودا شاخی بچوک و تیزی بؤ ناسکهکه خولقاند ◊ اِنصَمَّ في غضبه، لهرق ههئسانهکهی دا بهردموام بوو ◊ تصمَّع: رقی لهگهئ رق تیکهلاو کرد ◊ رقی سوار رق بوو ◊ تصمَّع ريش السهم: پهرو پۆلی پیکهوه نووسا چونکه خویناوی بوو ◊ الأصمُّعُ: بیچوو ◊ نهو ناومی لهوموه بؤ هاتوووه که گوچکهی بچوکن و بهسهریهوه نووساون ◊ پئشی دهگوترئ: (الأصمُّ) ◊ ههروا بهمانا سهرباریک و تیز دئ ◊ دمگوترئ: (نبات أصمُّع): رومکیکه جزووهمهکی دهرکهوتو هیشتا نهگهشاومتهوه ◊ (قلب أصم) دلئکی زهرهک و قایم و پتهو ◊ الصمُّعُ: دل قاییم ◊ نازاو وره بهرز ◊ الصنْغَاءُ: دمگوترئ: (أذن صنْغَاءُ): گوچکهی بچوک و نوسا بهسهرموه ◊ (قدم صنْغَاءُ): قاجیکه پازنهی ریک و پیک و ناسکه ◊ (برعومة صنْغَاءُ): جوزهرمهکه هیشتا نهگهشاومتهوه نهکراومتهوه ◊ (قناة صنْغَاءُ): سهر رهمبیکه ناسنهکهی پتهوو بنی کلؤزاییه ◊ صَمَمَ الشَّيْءُ: شتهکهی گرد کردموه ◊ صَوَمَعَ البناءُ: بالهخانهکهی بهرز کردموه ◊ الصَّوَمَعُ: کهنیشته، خانووی خودا بهرستی مهسیحیهکان ◊ خهئوهی خودا بهرستی و گۆشهگری ◊ الصَّوَمِعَةُ: بهمانا (الصَّوَمَعُ) دئ ◊ سایلوی دانهوینله ◊ کهندوو عهمباری دانهوینله تیدا ههلگرتن ◊ اصْمَتِ الشَّجَرَةُ: درهختهکه صهمغی تازهی دهردا ◊ اصْمَعُ شِدْقُهُ: لاشهویلهی کهمی پیوه بوو ◊ صَمَّقَهُ: صهمغی لئ دا، صهمغی تی کرد ◊ بهصهمغ پیکیهوه نووساند ◊ استصمَّع الشَّجَرُ: صهمغی لهدرهختهکه دهرهینا ◊ التَّصْمَعُ: نهخوشیبهکه توشی برئ شتی سوپرو شیرین دقبأ ◊ الصَّمِغَانُ: نهملاو نهولای دم بؤلای

صَمَّ فَلَائاً: بەشیدمتو هیز لەفلائنکەسی دا.

صَمَّ صَمّاً وَصَمّاً: کەربوو ۵ دەرگوتری: (صَمَّتْ أذُنُهُ): گۆنچکەى گىرا ۵ کەربوو.

صَمَّ عَنْ حَدِيثِهِ: روى لەقسەکانى وەرگىرا، گۆنى خۆى لە قسەکانى کەرکرد نەى وىست گۆنى لى بى.

صَمَّ الْمَيْسَمُ: قەبارەکە پتەوو بى کلۆزایى بوو.

صَمَّ الْأَمْرُ: کارمەکە گىربوو، کێشەى تیکەوت ۵ (فەر

أَصَمُّ وَهِيَ صَمَاءٌ) ۵ أَصَمُّ: کەربوو ۵ أَصَمُّ فَلَائاً:

فَلَائَنكەسى کەرکرد ۵ أَصَمُّ الْقَارِوْرَةُ: تۆپەوانەى

بۆ گۆزمەکە دروست کرد ۵ صَمَّ نِي كَذَا أَوْ عَلَيْهِ:

سوور بوو لەسەر ئەوشتەو دەستبەردارى نەبوو

۵ صَمَّ السَّيْفُ: شمشیرمەکە تاسەر ئێسقانى بېرى

۵ صَمَّ فَلَائاً: فَلَائَنكەسى کەرکرد ۵ صَمَّ صَاحِبَهُ

الْحَدِيثُ: فەرموو دەمکەى بەهاووە ئەکەى لەبەرکرد ۵

تَمَّامُ الْحَدِيثِ وَعِنْدَهُ: وای خۆنیشان دا کە کەرپەو

قەسە نابیستى ۵ الْأَمُّ: کەر ۵ گۆى گران ۵ کەسێک

هێچ هیواپەکی لى نەکرى ۵ کەسێک نامۆزگارى

کارى تى نەکا ۵ دەرگوترى: (جَلَمَ أَمَمٌ):

لەسەرەخۆیى و بارقولى زۆرو بى ئەندازە ۵ (خَطَبُ

أَمَمٌ): بەلای بەهیزو کوشنە ۵ (مَكَانَ أَمَمٌ):

شوێنى روتەن و سوتەمەرۆ کەهیجى لى نەرۆى ۵

(الشَّهْرُ الْأَمَمُ): مانگی رەجەب، عارەبەکان دابو

نەریتیان و بوو لەم مانگەدا بانگەوازێیان

نەدەکرد بۆ شەر ۵ الصَّمَاءُ: (الْقُدَّةُ الصَّمَاءُ):

لویکە، غودمەیکە بۆ ئیفراتەمکەى مەنزەرى

نەبى بۆدەرەوى جەستە، و مکوو غودەى دەرەقى

۵ صَمَامٌ: ناوہ بۆ بەلاو کارەساتى ناخۆش ۵

هەروا بەمانا فەرمانکردنە بەبى دەنگ بوون ۵

(صَمَامٌ): واتە بێدەنگ بە.

الصَّمَامُ: بەرپەست و تۆپەوانە ۵ هَفَلَيْكە نۆتۆماتیکى

لەکاتى زەخت لى کردن دا بۆخۆى دەرگوتەوه ۵

الصَّمَامَةُ: بەمانا (الصَّمَامُ) دى ۵ الصَّمَمُ: نەمانى

هەستى بیستى ۵ کەربوون ۵ دەرگوترى: (بە

صَمَمٌ): بەکەسێک دەرگوترى ببیس بەلام

هیدایەت نەدرى بەگۆپەرى ئەوهى دەبیستى ۵

الصَّمَةُ: نازاو بەجەرگ ۵ دەرگوترى: (رَجُلٌ صَمَةٌ):

پیاویکى نازایە ۵ الصَّمَامُ: ژێشکى مین ۵ الصَّمِيمُ:

ناوەرۆک و بوختەو کاکلە ۵ ناوەرەستى دل ۵

گەرماو سەرماى بەشیدمت ۵ صَمِيمُ العَضْرُ: ئەو

ئێسقانەى جەستە رادەرگى ۵ دەرگوترى: (ضرب

بِأَصَابٍ مِنْهُ صَمِيمٌ): لى داو شوێنى کارێگەرى

گرت ۵ الصَّمِيمُ: ئەوکەسەى سوورە لەسەر

کاروبارى خۆى و نایەوى گۆل بدا ۵ شمشیری

تیزى بڕندە کە ئێسقانیى دەبێ ۵ کەسێک

بەردەوام بى لەسەر رۆیشتن و شتى وا ۵ الصَّمَانُ:

زەوى پتەوو بەردەلان کەلەگەل لب دا تیکەل بى

۵ الصَّمَانَةُ: بەمانا (الصَّمَانُ) دى.

صَمَّي الصَّيْدُ وَفَرَهُ صَمِيّاً وَصَمِيَاناً: نیچەرەکە پێکراو

لەبەردەستى نیچەرەوانەکەى دا گیانى لەدەست

دا.

صَمَّي الرَّجُلُ: پیاومەکە بازى داو پەلەى کرد ۵ أَصَمَى

الصَّيْدُ وَالرَّجُلُ: بەمانا (صَمَى) دى ۵ أَصَمَى

الصَّيْدُ: نیچەرەکەى پێکاو کەوتە ژێر دەستى ۵

لەحەدیس دا هاتوو: (كُلُّ مَا أَصَمَّتِ وَدَعَّ مَا

أَغْمَتِ): گۆشتى ئەو نیچەرە بۆ کەلەبەر دەست

دا گیان لەدەست دەدا ۵ ئەو نیچەرە مەخۆ

بڕیندارى دەکەى و دوور لەتۆ مندار دەبیستەوه ۵

أَصَمَى الرَّئِيَّةُ: باش نیشانەکەى پێکاو تیرەکەى

تى جەقاند ۵ الصَّنَابُ: خۆراکێکە دەرگوتە

پێخۆر لەخەردەل و میوز دروست دەرگوتى ۵

الصَّنَابِيُّ: ئەوهى ڕەنگى لەنێوان سوورو زەرد دا

ئادەمىزادى ئازا ۋە دەشگوتىر: (برد صىندىد):
 سەرمەي بەتەوزۇم ۋە (رىح صىندىد): باي بەھىز ۋە
 (بوم حامى الصناديد): رۇزى زۇر گەرم ۋە صناديد
 القدر: بەلەي رۇزگار ۋە الصندوق: سندوق بۇ
 تىداهەلگرتنى كىتىب و پۇشاك و شتى تر ۋە
 صندوق البريد: سندوقى پۇستە؛ سندوقىتە
 لەبرىئ شۇنى تايىمت لەسەرشەقام دادەنرى بۇ
 تىكرىنى نامە و شتى وا رۇزانە يان ھەفتانە
 كارمەندى پۇستە دەيانكاتەموم نامەگان
 كۆدەمكاتەموم بۇنەمومى بگەپەنرىنە شۇنى خۇيان
 ۋە صندوق الترفيح: بەشىتە لەفەرمانگەي بەرىد
 موحەخۇرو خاومەن پارەم پەل ھەلەمەن بۇ
 پەزمەندەمكرىنى مال و سامان و موبەرھىنانى بۇ
 سودو قازانچ ۋە صندوق الطرد: نە و تەنكىيە
 ناومەيە كەلەتەوالىت دا دادەمەزىندىرى بۇنەمومى
 كاتى پىويست بۇ پاكردنەمومى سىفۇنى ئاودەست
 بەكاربەپىنرىت ۋە صندوق الرجل: پياومكە بەبۇنى
 صەندەل خۇي بۇنخۇش كرد ۋە صەندەل پۇشى ۋە
 الصناديل من التراب: نازەلى سەرگەمورە ۋە جەستە
 گەورەم تۆكەموم بەھىز ۋە الصندل: درەختى
 صەندەل، دارمكەي بۇنىكى خۇشى لى دى
 بۇنەكەي بەدەست پىداهىنان و سوتاندن بلا و
 دەپىتەموم ۋە دارمكەي چەند جۇرىكى ھەيە
 (سورو سىبى و زەرد) ۋە خۇفىتە زىرەكەي
 نەعلىكى پتەموم بەتىلمە چەرمى بارىك لەقاج
 شەتەك دەدىر ۋە بەلەمىكە زىرەكەي كەوانەپىيە
 لەروربارو شتى وادا بەكاردەھىنرى ۋە الصندلاني:
 صەيدەلانى ۋە عەترفرۇش و ئەوانەي دەرمانى
 پزىشكى دروست دەكەن ۋە الصنارة: شىشە ئاسنى
 بارىك و سەرگۇچانى لىكەموم گۇرەموم پى
 دەچندىر ۋە ئاسنىكى سەرگۇچانى قولابە پىيە
 پەتىك لەسەرىكى دەخىرى و ھەلەندىرتە ناو

بى ۋە صَنْبَرَاتِ النَّخْلَةِ: نەمامى درەختى
 خورماكە لەسەر قەدى درەختە خورماپەكى تر
 رەوا بۇخۇي سەمبەخۇ لەزمومى دا نەمروا ۋە
 دەشگوتىر: (صَنْبَرُ أَسْفَلِ النَّخْلَةِ): لاي خواروى
 ھەدە دارخورماكە بارىك بوو ۋە الصَنْبَرُ: بارىك و
 تەنك لەھەرشىتەك بى ۋە الصَنْبَرُ: لەقە
 دارخورماپەكە لەقەدى درەختە خورماپەكى تر
 سەرھەلەموم دەپرى، بەبى ئەمومى خۇي بەنەمام
 لەزمومى بىرۇ ۋە ھەروا ناوە بۇ بنكى
 دارخورماپەك لاي خواروى قەدەكەي بارىك و
 بنكى لەقەكەي روت و بەرى كەم بى ۋە درەختە
 خورماي بەتەنىيا و دوور لەدارخورماي تر ۋە
 بەلوعەي ناو ۋە كونى بەلوعەي ناو ۋە الصَنْبَرُ:
 باي سارد كاتى دونيا ھەمور و ھەلابى ۋە صَنْبَرُ
 الشتاء: كاتە زۇر ساردەكەي زستان ۋە الصَنْبَرُ:
 درەختى سەنەبەر، زۇر جۇرى ھەيە بىر
 لەجۇرەكەي بەرىكى بچوكى تام خۇشى ھەيە.

صَنَجٌ صَنْجًا وَصَنْجًا: سازى لى دا، سازو سەمتورى
 لى دا.

صَنْجَ النَّاسِ: خەلگەكەي بىردەموم سەر بىنەجەي
 خۇيان ۋە الصَنْجُ: پلىتەكى بازنەپىيە لەمس و
 مەدەمنى تر بەيەك دەكىشرىن و دەنگيان لى
 دى بۇ شايى و سەماكردن بەكاردىن ۋە ھەروا
 چەند پارچە صەفەجەپەكى زەردن بەقەراخى
 دەفەموم دا دەگوتىر يان لەپەنجەي راقىصەدا
 دەبىن لەكەي شايى و زەماومند دا پىكىيان
 دەكىش و دەنگيان لى دى ۋە الصَنْجُ: خاومنى
 سەنج يان ئەوكەسەي پارى پى دەكا ۋە الصَنْجَةُ:
 بۇماناى زىدە رۇپى لەمادەي (الصَنْج) دا دى ۋە
 صَنْجَةُ الْعَرَبِ: ناز ناوى شاعىر (أعشى قيس) ۋە
 چونكە شىعەرەكەي بۇ گۇرانى زۇر لەباربوون ۋە
 الصَنْدُ: شەرىف و نازا ۋە الصَنْدِيدُ مِنَ النَّاسِ:

ناوموه بوماسی گرتن ۵ پیشی دمگوتری: (الشص).

صَنَعَ الشَّيْءُ صُنْعًا: شته‌ک‌ی دروست کرد.

صَنَعَ به صُنْعًا قَبِيحًا: خراب‌ی له‌گه‌ل کرد، نازاری

دا. ۵ صَنَعَ له او اليه معروفًا: به‌خششی خو‌ی به‌سمردا رشت.

صَنَعَ فَرَسَهُ: جوان نهمسپه‌ک‌ی بو رام کردو چاودپیری

بوو، دمگوتری: (صَنَعَهُ عَلَي عِيْنِه): له‌زیر

چاودپیری نه‌ودا نه‌وشته‌ی هینایه دی ۵ همروا

دمگوتری: (صنعه بعين فلان): له‌زیر چاودپیری

فلان دا نه‌وشته‌ی هینایه دی.

صَنَعَ صُنْعًا: له‌دروستکردن دا دست رنگین بوو ۵

اصْنَعِ الْأُحْرُقُ: حوشترمه‌ک‌ی باش رام بوو ۵ اصْنَعِ

الْفَرَسَ وَفَرَسَهُ: جوان نهمسپه‌ک‌ی به‌رومرده کردو

رای هینا بو سواریی ۵ صَانَعَهُ: له‌گه‌ل دا هائی

کرد، له‌گه‌ل گونجا ۵ صَانَعَ عَنِ الشَّيْءِ:

له‌شته‌ک‌دا هینا لی کرد ۵ صَنَعَهُ: بو زنده رویی

له‌مانای (صَنَعَهُ دَيْ) ۵ صَنَعِ الْجَارِيَةَ: کیزمه‌ک‌ی باش

به‌رومرده کردو فه‌ل‌ه‌وی کرد ۵ صَنَعِ الْأُمَّةَ:

گه‌له‌ک‌ی کرده گه‌لیکی پیشه‌ومرو دست رنگین

۵ اصْطَنَعَ: بو زنده‌رموی له‌مانای (صَنَع) دئی ۵

اصْطَنَعَ فَلَانًا: فلانک‌س خواردنی نامادمکرد

بو‌خیر به‌هان‌اوه جوونی ناتاجان ۵ اصْطَنَعَ عِنْدَ

فَلَانٍ صَنِيعَةً: چاک‌ی له‌گه‌ل فلانک‌س کرد ۵

اصْطَنَعَ فَلَانًا لِنَفْسِهِ: فلانک‌سی بو‌خوی هه‌لبزارد

۵ تَصَنَّعَ: لاهی شتیکی لی دا کنه‌یبوو ۵ اصْتَنَّعَ

فَلَانًا كَذَا: داوای له‌فلان کرد نه‌وشته‌ی بو

دروست بکا ۵ التصنيع: پیشه‌سازی ره‌چاو کردن

۵ گۆرپنی گه‌ل بو گه‌لیکی پیشه‌ومرو شت

دروستک‌ر ۵ بلاوکردنه‌وی گیانی پیشه‌سازی

له‌ناو گه‌ل دا ۵ الصانعُ: وهستاو دست رنگین ۵

پیشه‌ومر ۵ دمگوتری: (امرأة صانعة الیدین):

نافرمتیکه دست رنگین و کاراماو که‌میانوو ۵

الصناعة: پیشه‌سازی ۵ هم‌رکارو کرده‌ومیه‌ک

ناده‌میزاد بیکاو تئیدا دست رنگین بی ۵

الصناعية: دمگوتری: (قوم صناعية): نه‌ته‌ومیه‌کن

باش دهمزان مالو سامان بخه‌نه گهر ۵ الصناعي:

که‌سئیک به‌خویندن و فیربوون فیری پیشه‌سازی

بین ۵ همروا ناوه بو شتیک خورسک و سروشتی

نهمب دروست کرابی ۵ ومکوو ده‌لی: (حریر

صناعي) ۵ همروا به‌چاوگی صهناعیش دمگوتری

ومکوو (الخصومية، الفروسية والطفولية) ۵ الصنْعُ:

کرده‌ومی ناده‌میزاد ۵ همروا ناوه بو تاودو

نامیری گوشت برژاندن ۵ شیشی گوشت برژاندن

۵ ته‌نکی و عه‌مباراو که‌ناوی بارانی تئیدا

به‌زمه‌نده بکریو کاتی پیویست لیی به‌کاربی ۵

ده‌شگوتری: (رجل صنع الیدین): پیاوای دست

رنگین ۵ الصنْعُ: زمان‌روان و پاراو، دمگوتری:

(لسان صنْع ورجل صنع اللسان): قسمره‌وان و

کاراما ۵ (صنْع الیدین): دست رنگین و شارمزا

له‌پیشه‌ومریی دا ۵ الصنِعةُ: کرده‌ومی پیشه‌ساز،

دمروستک‌راوو به‌ره‌می پیشه‌ساز ۵ پیشه‌ی

پیشه‌ومر ۵ له‌زاراوی فه‌لسه‌فهدا ری‌بازی ریکو

پیک و تایه‌می بو نه‌نجامدانی کاری ده‌ستی یان

زیه‌نی ۵ الصنِيعُ: کردارو به‌ره‌م ۵ الصانِعةُ:

به‌رتیل ۵ شتیک بو‌یه‌ک‌یک نه‌نجام بدمی بو‌نه‌ومی

نه‌ویش شتیکت بو بکا ۵ المصنِعُ: کارگه ۵ شوینی

دروست کردن و به‌ره‌مه‌ینانی شتو مه‌ک ۵

عه‌مباراو که‌ناوی باران و شتی وای تئیدا

کۆدمک‌رئته‌وه بو‌نه‌ومی له‌کاتی پیویست به‌کاری

بینی ۵ المصانعُ: باله‌خانه بو نیشه‌جیبوون و

قه‌لاو نه‌و جوړه شتانه ۵ المصنِعةُ: کارگه ۵ نان

دروستکردن و زیافه‌مت که دۆست و ناسیاوی بو

بانگ بکرین ۵ هه‌نگه‌لان (شوینی هه‌نگ به‌خوی

کردن لهدووری گوندو شوینی نیشتهجی بوون) ۵ المصنوع: پیچهوانه‌ی شتی خورسک ۵ بهدی هینراو بهدمستی نادمیزاد ۵ هه‌روا ناوه بؤ شیعرنک عاتیفه و خه‌مال رۆلی نه‌بووبی له لهدایکبوونی دا ۵ صَنْفَ الشَّجَرُ: دره‌خته‌که جهند جوړنک بوو ۵ یان گه‌لای کردو گه‌لاکانی جوړ جوړ بوون ۵ یان گه‌لای دمرکرد ۵ صَنْفَ الثمر: میومه که همدنکی پنگه‌یی و همدنکی نا ۵ صَنْفَ الأشياء: کالاکانی لیک هه‌لاواردن و هه‌رجوړی به‌جیا ریزکردن ۵ صَنْفَ الكتاب: کتیبه‌که‌ی تملیف کرد (دای نا) ۵ تصَنَّفَ الشَّجَرُ: دره‌خته‌که گه‌لای کردو گه‌لاکانی جوړاو جوړ بوون ۵ تصَنَّفَ الأشياء: شته‌کانی لیک بونه‌وه هه‌رجوړی به‌جیا ریز به‌ندو کۆبه‌ند بوون ۵ تصَنَّفَتْ شَفْتَهُ: لیوی قه‌لشی، باری گرت، همتاغه له‌سهری دروست بوو ۵ الصَنْفُ مِنَ الشَّيْءِ: جوړی شت که به‌روا‌لمت له‌ستی تر جیایی ۵ الصَنْفَرَةُ: جوړه وهره‌فیکی زبره داری پی سفت دمکری ۵ اصْتَقَّ: له‌بهر خه‌فمت و تورپی هیچی نه‌خواردو نه‌خواردومه ۵ صَنِتَ الرَّائِحَةَ صَنْمًا: بۆنه‌که ناخۆش بوو، دمگوتری: (صَنَمَ الجسم): بۆگه‌نی جهسته ۵ صَنَمَ فلان: فلانکس بتیکی دروست کرد ۵ صَنَمَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی هینایه سهر شیوه‌ی بت ۵ الصَّنَمُ: په‌یکه‌ریکه له‌بهرد یان له‌دار یان له‌کانزای تر به‌رستشی بۆکراوه لای عمره‌ب باو بووه پئیان واپووه به‌رستنیان له‌خودایان نزیک دمکاتومه ۵ (ك: أصنام) ۵ الصَّنَمَةُ: به‌مانا (الصَّنَم) دئی.

جایان له‌بهر رِقو تورپی یان به‌هوی ته‌که‌ببوور و خۆ به‌زلزانی ۵ الصَّنَانُ: بۆگه‌ن، بۆنی ناخۆش ۵ اَصْنَى فلان: فلانکس خۆله‌که‌وه پیسی کرد ۵ اصْنَتِ الشَّجَرَةَ: دره‌خته‌که په‌لیکی لی جیا بۆوه، دره‌خته‌که به‌دوو به‌ل یان زیاتر روا ۵ تصَنَّى فلان: به‌مانا (أصْنَى) دئی ۵ الصَّنَاءُ: خۆله‌که‌وه ۵ نه‌وه‌ی دمکه‌و‌پته سهرجهسته له خۆله‌میش و دوکه‌ل ۵ الصَّنَرُ: هاوشان و به‌رامبهر ۵ نه‌مام و شلکه دار که‌له‌سه‌ربنکی دره‌ختیکی تر دهرۆی ۵ برای باوک و دایکی ۵ الصَّنَرَةُ: مینه‌ی (الصَّنَر) ۵ الصَّنَوْرُ: سنه‌وهر؛ دره‌ختیکه دهرۆن‌دیری یان بۆ جوانی و رازاندنه‌وه‌ی شوین یان بۆ سود وهرگرتن له‌داره‌که‌ی هه‌ندی جوړی هه‌به به‌ردمگری تامیکی خۆشی هه‌به.

صَهَبَ اللّٰهَ صَهْبًا وَصُهْبَةً: رهنگی زهردی سورباوی سپی و اشه.

صَهَبَ صُهْرِيَّةً وَصَهْبًا: به‌مانا (صَهَبَ) دئی ۵ صَهْبَةٌ: وای لی کرد رهنگیکی زهردی سورباوی سپی و اشه‌ی هه‌ب ۵ اِصْهَبَ الشَّعْرُ: قزی زهردی سورباوی سپی و اشه بوو ۵ الاَصْهَبُ: رهنگی زهردی سورباوی سپی و اشه ۵ بؤ مینه‌ه دمگوتری: (الصَّهْبَاءُ) ۵ الصَّهْبَاءُ: شراب ۵ الصَّهْبَةُ: زهردی‌هکی سورباوی مه‌له‌و سپی ۵ صَهْدَةُ الْحَرْمِ صَهْدَةٌ وَصَهْدَانًا: گهرماکه به‌هیز بوو ۵ الصَّهْدُ: گهرمای به‌هیزو ته‌وژم.

صَهَرَ الشَّيْءُ بِالنَّارِ وَغَرَّمَا صَهْرًا: شته‌که‌ی توانده‌وه ۵ صَهْرَةَ الْحَرْمِ: گهرمی تینی بۆهیناو ته‌نگی پی هه‌لجنی ۵ صَهْرَةُ الْحَبْزِ وَغَرْمَهُ: پیوی تهاوه یان مۆخی کرده پیخۆر.

صَهَرَ شَعْرَهُ: قزی خۆی به‌هپو جه‌ور کرد.

صَنْ صَنًا وَصُنْرًا: بۆگه‌نی کرد، بۆنی ناخۆشی لی به‌یدا بوو، دمگوتری: (صَنَّ اللحمَ وَصَنَّ الماءَ) ۵ اصَّنْ: به‌مانا (صَنَّ) دئی ۵ اصَّنْ فلان: فلانکس بی دمنگ بوو ۵ لوتبه‌رزی نواندو ترپو فیزی کرد

صَهْرَ جِسْتُهُ: جهستهی خوی همنو، چهوری کرد.

صَهْرَ الشَّيْءِ اليه: شتهکمی لهخوی نزيك كردموه ۵

أَصْهَرَ اليه: لئى نزيك بؤوه ۵ أَصْهَرَ الى القوم

ويهم: بوو بمزاواى قوممهکه، نافرمتى لى

خواستن ۵ صَاهَرَ القومَ وفيهم واليهم: بهمانا

(أَصْهَرَ) دئ ۵ إِصْطَهَرَ الشَّخْمَ: بيومکمی تواندموهو

خواردى ۵ إِصْطَهَرَ: توابهوه ۵ تصاهراً: نهو

بنهماله زن و زنخوازيان بيهکهوه کرد ۵ بوون

بمزاواو خمزورى يهکترى ۵ الإِنْصِهَارُ: گۆرانی

مادهی رفقو پتهو بؤ حالتمتى شلممenny ۵

الصُّهْرَاءُ: توابه ۵ پيوو بيم ۵ مَوْخُ ۵ الصُّهْرُ:

گۆراندنى ماده لهحالتمتى رفقى پتهوييهوه بؤ

حالتمتى شلممenny ۵ الصُّهْرُ: خمزور، خممايهتى

بههؤى زن خواستنموه ۵ الصُّهْرُ: گوشت برزين

۵ بمزو پيوو توينرموه ۵ الصُّهْرُ: توابه ۵

هرشتيك لهحالتمتى رفقيهوه گۆرابى بؤ

شلممenny ۵ المُّصَهَّرُ: شوينى توانموه ۵ صَهْرَجَ

صِهْرِيًّا: حموزى ناوى دروست کرد ۵ عمباراوى

بنيات نا ۵ صَهْرَجَ الحُرْمَ: حموزمکمی بهقيرو

زفت کونبر کرد، قيرو زفتى لهحموزمکه ههئسو ۵

الصُّهْرِيْجُ: حموزيکى گهورمى ناوه، عمباراوا،

تمنكى ناو.

صَهٌ: بئ دهنگ به، قسه مکه ۵ صَهَصَهَ بالقوم:

لهخهئکهکه تورمبوو بؤنموهوى بيئدنكيان بكا ۵

بيئدنك بن.

صَهْلَ الفَرَسِ: نهمسپهکه حيلاندى ۵ تصاهلت الخيل:

نهمسپهکان بؤيهکترىان حيلکانند ۵ الصَّاهِلُ:

نهمسپ.

صَهِيًّا صَهًا: بريندار بوو، دوايى برينهکمی تمر بوو

(ناوى کرد) ۵ أَصْهَى الفَرَسُ وفسوه: نهمسپهکه

۵ أَصْهَى المْرِیضَ: نهخوشهکمی بهرؤن همنوو

خستيبه بهرخؤر ۵ صَاهَى الفَرَسِ: چووو سهر

قهبوچكى زين سوارى پشتى نهمسپهکه بوو ۵

الصُّهْرَةُ: شوينى زين لهسهر پشتى نهمسپ ۵

همروا ناوه بؤ تۆبهلاك و لای زوروى همموو

شتيك ۵ بورجوو بالهخانه که لهسهر تهپولکه

دروست بکرىن ۵ شوينى پهناو پاسار که

حوشترى تهرمبوو تييدا دهموئنهوه ۵

سهرچاوى ناو لهکيودا ۵ الصُّهْرِيَّةُ: جمو

جول و تیکؤشانیکه بؤ دروستبوونى کؤمهئگاو

قهارميهكى سياسى سهربهخؤ بؤ نهمموهوى

جولهکه لهفهلهمستين دا ۵ نهم ناوه لهموهوه

دانراوه کهلهنزيك شارى نورشهليم كيويك هميه

بيئ دمگوترئ: (صهپون) و پال نهو دراوه.

صَابَ النَّظْرَ صَرِيًّا وَصِيْبِيًّا: بارانکه ههئرؤا.

صَابَ السَّحَابُ بِالْمَطَرِ: ههورمکه لهکاتى پئويست دا

بارانى پئويستى باراند.

صَابَ النَّظْرَ الأَرْضَ: بارانکه زهوييهکمی ناوداو

تيراوى کرد ۵ لهکاتى پئويست دا بارانکه بارى.

صَابَ السُّهْمُ: تيرمه نيشانهکمی پيئکا ههنگاوتى.

صَابَ بِهِ: کهوته شوينى خؤى، شوينى خؤى گرت ۵

أَصَابَ الشَّيْءَ: گهبشته شتهکه ۵ أَصَابَ الحَنْبَ

فلائاً: بهلاکه سوارى شانى فلان بوو ۵ أَصَابَ

بعينه: حمسودى پئ برد، جاوى حمسودى برپه

مال و سامانى و بهخيلى پئ برد ۵ أَصَابَ السُّهْمَ

الرَّمِيَّةَ: تيرمه لهنيشانهکمی دا، نيشانهکمی پيئکا

۵ دهمگوترئ: (أصاب الرامي): تيرهاوئزمکه

تفمنگچيهکه نيشانهکمی ههنگاوت ۵ أَصَابَ من

المال: لهمال و سامانهکمی برد ۵ صَرَبَ السُّهْمَ:

تيرمهكى ناراستهکردو لئى دا، ههنگاوتى ۵ صَرَبَ

الفَرَسَ: نهمسپهکمی ههلينگ دا بهرمو نامانجى

تایبتهی له پێشبرکێ کەدا ◊ صَوَّبَ فعله آر قوڵه: کردارمکهی یان گوشتارمکهی بهراست داناو پهسهندی کرد ◊ صَوَّبَ الخَطَأُ: ههلهکهی راست کردموه ◊ صَوَّبَ فُلَانًا: بهفلانکەسی گوت باشت کرد، دەست خووش ◊ صَوَّبَ الشَّيْئَ: شتهکهی شۆزکردموه، خواری کردموه ◊ صَوَّبَ الطَّعَامَ أَوْ الحَبَّ: خۆراکه یان دانهوێلهکهی کرده کۆمهڵ ◊ إِنْصَابُ المَاءِ: ناومه هه نرژا ◊ تَصَوَّبَ: بۆ موطاومعهی (صَوَّبَ) هاتوو ◊ ههروا بهمانا سهرمو زهر بوونهومیه ◊ اسْتَصَابَ رَايَه أَوْ قَوْلَه أَوْ فعله: راوو بۆچونهکهی بهراست دانا پهسهندی کرد پشتگیری قسهو کردموکهی کرد ◊ اسْتَصَوَّبْتُهُ: بهمانا (استصاب) دئی ◊ الصَّابُ: درهختیکه تال، گوشراویکی سببی ههیه ومکوو شیر وایه زۆر تاله، بهرجاو بکهوئ یهکسهر لهناوی دمبا ◊ الصُّرَابُ: بهربهست ◊ حَقُّ وَرِاسْتِي ◊ الصُّرُوبُ: لای شت ◊ دَمَكُوْتَرِي: (الْحَجَّةُ صَوَّبَهُ) روی کرده لای نهو ◊ مهبهست و نامانج ◊ دَمَكُوْتَرِي: (فَلَانٌ مَسْتَقِيمُ الصُّرُوبِ): فلانکەس ئەمهبهست و نامانجی خۆی لاناډاو بهرمو ههدهف ههنگاو دمنی ◊ ههروا ناوه بۆ بارانیك كه بهئهنهنازهی پێویست بباریو زیان نهگهیمنی ◊ الصُّرُوبَةُ: خواردمهنی کۆبۆوه یان دانهوێلهی خهركراوه ◊ ههروا ناوه بۆ زووریکێ لهشوشه دروستکراوو پلهی گهرمی تیندا رهچاوبیکرئو برئ جۆری رومکی تیندا پهرومرده دمکرئ ◊ الصُّوَابَةُ (صَوَابَةُ القَوْمِ): هه نرژاردمی گهل و هۆز ◊ الصُّرُوبُ: ههنگیو، نامانج پیک، را دروست ◊ الصُّوَبُ: ههوری باراناوی که بهئهنهنازهی پێویست باران ببارینسی ◊ خودی باران ◊ الصُّوَبُ: بهمانا (الصُّوَبِ) دئی ◊ المَصَابُ: ههنگاوتن و پیکان ◊ به لای گهرومو سامناک

ههنگیوراو؛ کهسیک زینانکی بی بکهوئ ◊ المَصِيْبَةُ: به لای کارسات، کهتوشی نادمیزاد دمی ◊ الصُّرُوبُ: تیرۆک ◊ نهوشتهی ههویری بی یان دمکرتهوه ◊ الصُّرُوبُ: بهمانا (الصُّرُوبُ) دی.

صَاتَ صَوْنًا وَصَوَاتًا: دهنگی لی هات، قهراندی، هیزاندی ◊ اصَات: بهمانا (صَات) دئی ◊ اصَات بفلان: ناوی فلانکەسی زباند ◊ اصَات فلانًا: وای لهفلانکەس کرد هاوار بکا دهنگی لی بی ◊ صَوَّتَ: بۆ زینده رویی لهمانای (صَات) دا دئی ◊ صَوَّتَ به: بانگی کرد ◊ صَوَّتَ له: لههه نرژاردن دا دهنگی بۆدا ◊ صَوَّتَ الطَّنْشَتَ: وای لهتهشتهکه کرد دهنگی لی بی ◊ اِنْصَاتَ: وه لای دایهوه ◊ دَمَكُوْتَرِي: (انصات فلان للامر): فلانکەس گوئ رادیری فهرمانهکه بوو ◊ دواي خوارو خيچي راست بۆوه ◊ اِنْصَاتَ به الزمان: رۆژگار ناویانگی دایه ◊ الصَّاتُ: ناویانگی باش که بهناو خه لک دا بلاو بپتهوه ◊ دمنگ تیزو گهوره دمنگ زه ◊ الصُّوَّتُ: دمنگ ◊ دمنگان بهنووسین یان بهنامازمو دەست هه نرین یان بهقهسه بۆ پهسهند کردنی شتیك ◊ الصَّيْتُ: ناویانگی باش ◊ دَمَكُوْتَرِي: (ذهب صيته بين الناس): ناویانگی باشی بهناو خه لک دا بلاو بۆوه ◊ الصَّيْتَةُ: بهمانا (الصَّيْتُ) دئی ◊ الصَّيْتُ: دمنگ گهرو دمنگ تیز ◊ دهنگی گهوره ◊ صَاعَهُ صَوْنًا: قهلاشتی ◊ صَوَّحَ النَّبْتُ وَهَرَه: رومهکه وشک بوو شهقار شهقار بوو ◊ صَوَّحَ النَّخْلُ: خورماکه باشو خراپی لیک جیاپوونهوه ◊ صَوَّحَ الرِّيحُ الشَّيْرَ: رشه بایهکه شتهکهی وشک کردموه ههتا شهقار شهقار بوو وردو هاریوو ◊ اِنْصَاحَ: شهق بوو ◊ قه لشا ◊ دوو لمت بوو ◊ اِنْصَاحَ النَّبْتُ وَهَرَه: بهمانا (صَوَّحَ) دئی ◊ ههروا بهمانا نهوه دئی گوتهکهی دهرکهوت ◊ اِنْصَاحَ الفَجْرُ أَوْ البَقْرُ أَوْ القَمَرُ: بهیانی یان

لهای زانایانی مهنتیق نامادهکردنی تاکه یان ماهیهتی شته لهزمین دا بهیئ نهوی حوکمی نهبوون یان بوونی بهسمر دا بدرئ **التَّصْوِرَة**: لهفلسفهدا بریتیه لهو ریجازو بیرو بوجونهی کهدهلئ: کوللیات همر لهزمین دا هیهو لهدمروهی زمین دا وجودیان نییه **التَّصْویر**: وینهگرتن، وینه کیشان **وینه کیشانی** شت یان شهخص لهسمر دیوار یان لهسمر شتی تر بهقلئم یان بهشتی تر **التَّصْویرُ الشمسی**: وینهگرتنی شت بهکامیرای شهمسی **الصَّارَة** من الجبل ونصره: توفهسمر و توفه لاک **الصَّوَارُ**: جهلهبه رمشه ولآخ (کاگهل) **الصَّوْرُ**: لامل **لِیواری روبار** **الصَّوْرُ**: کهرنا **شَتیکه وهکوو شاخهگا ویه فوی پئدا دمکری و دمنگی لئ دئ** **الصَّوْرَة**: وینه، سمر و شکن و روخسار **جوزی شت** **دهگوتری**: (هذا الأمر علی ثلاث صور): نهو شته سن جوزی همیه **ماهیهت و وینهی شت لهزمین دا** **سیبهری شت له زمین دا یان لهعقل دا** **صورة الحكم التنفيذية**: وینهی فهرمی بریار کهبهپیئ نهو نوسخه بریارهکه جیبهجی دمکری، کهبهمؤری دادگا مؤرکرابی و واژو کرابی و شیوازی جی بهجیگردنی تئدا رون کرابیتهوه **الصَّیْرُ**: جوان روخسار **الصَّوْرُ**: وینهگر؛ کهسیک پیشهی وینهگرتن **الصَّوْرَة**: مئینهی (المصوّر) کامیرای وینه گرتن **صَاعَت التَّحْلُ صَوْعاً**: ههنگهکان ههلایزان و بهرت و بلاو بوونهوه ههندیکیان شوین ههندیکیان کهوتن **صَوْعُ الْأَشْيَاء**: بهمانا (صاعها) دئ **صَوْعُ الْمَوْضِعِ**: شوینهکهی تهخت کردو نامادهی کرد بؤ پئدا رویشتن **إِنصَاع**: بؤ موطاومعهی (صاعه) دئ **گهراپهوه**، یان بهخیرایی رویشتن **تَصَوُّعُ الْقَوْمِ**: خهلکهکه

بروسکه یان مانگ روناکی دا **تَصَوُّحُ النَّبْتِ**: بهمانا (صَوَّحَ) دئ **دهگوتری**: (تصوحت الأرض): زهوییهکه وشک بؤومو شهفار شهفار بوو **تَصَوُّحُ الشَّجَرِ**: قزی پرزو بلاو بوو **الصَّاعَة**: زموی سوتهمهروو هیج لئ نهرواو **الصَّوَّاحُ**: سمره تهرزی دارخورماو پرزو پالی که وشک دمیئو بلاو دمیئتهوه **کهچ** **الصَّوَّحَانُ**: وشک و برینگ **الصَّوَّحَة**: نهو تیسکه خوریانهی بهر دمیئهمو بلاو دمیئهمو **اصاخ** له والیه: گوئی بؤگرت **اصاخ عن الأمر**: لهکارهکه ژپوان بؤوه، گهراپهوه **اصاخ علی حق فلان**: لهمافی فلان بئدمنگ بوو **جاوی لئ پووشی** **الصَّاعَة**: بهلاو کارسات **لهمبوازی پزیشکی دا ههوکردن و نهستوربوونی نیسقانه بههوی لئکدان و نازار پئنگهیشتنهوه** **الصردیوم**: کانزایهکی فلزی ورشه داری سبی زیوییه، زور بهپیزو چاپوکهو زوو لههوادا بلاو دمیئتهوه.

صَارَ صَرّاً: دمنگی هات.

صار الشئ الیه: شتهکهی بؤلای خوئی کیش کردو نزیک کردموه.

صَوَّرَ صَرّاً: خوار بؤوه، مهیلی نهوی کرد **اصاره الیه**: مهیلی بئ کرد، بؤلای نهوی خوار کردموه **صَوَّرَهُ**: وینهی کیشا.

صَرَّرَ الشَّيْءَ أَوْ الشَّخْصَ: بهقلئم وینهی شتهکهی یان فلانکهسی لهسمر کاغز یان لهسمر شتی تر کیشا یان بهنامیزی وینهگرتن وینهی گرتووه **صَرَّرَ الْأَمْرَ**: ومصفیقی کرد، که ههموو بیکهاتهکانی رون بکاتهوه **تَصَوَّرَ**: وینهو شکنی بؤ پهیدا بوو **تَصَوَّرَ**: لهزانستی دهرونزانی دا نامادهکردنی وینهی شتیکی ههست پئکراوه لهعقل دا بهیئ نهوی کاریگهری تئدا بکا

بلاوميان لی کردو په رته وازه بوون ۵ الصَاغُ: ربه و قسناغی دانه و ټله پیوان ۵ دانیشتوانی حیجاز نامیری (صاغ) یان به جوار مود مهنده کردوه ۵ دانیشتوانی عیراق به ههشت (ریطل) مهنده میان کردوه ۵ هر و او ناوه بو جامیلکه ی ناو خوار دنه وه ۵ گوچان و عمصا ۵ عمصای پاشا ۵ الصَاعَة: زوی تهخت کراو، ناماده کراو بو پیدارویشتن ۵ شوینیک ناماده بکری بوشیکردنه وه لؤکه تییدا ۵ الصَوَاغُ: به مانا (الصَاغُ) دئ واته: ربه قسناغی دانه و ټله پیوان ۵ یان جامیلکه ی ناو تییدا خوار دنه وه ۵ صَاغَة صَوَاغاً و صیاغَة: به شیوه یه کی جوان و ریک و پیک دروستی کرد.

صَاغُ المَعْنَى: کانه یه کی کرده قالب و شتی وا.

صَاغُ الکَلِمَة: وشه کی لهسمر شیوه ی قیاس و یاسا دروست کرد.

صَاغُ الکَلَامُ: رسته که ی ناماده کردو ریکی خست ۵ إِنصَاغُ الشَّيْءِ: بو موطاومعی (صَاغَة) دئ ۵ الصَّانِعُ: ناتونجی؛ که سیک پیشه ی نه وه بی ناتون و زیوو شتی وا بکاته خشل ۵ دمگوتری: (فلان من صاعه الکلام) فلانکس قسمزان و داپیزمری رسته یه ۵ له و که سانه یه باش قسه که ریک دهخن ۵ بو کوئ مینه دمگوتری (صَوَاغ) ۵ الصَوَاغُ: بو زیدمروه ی له مانای (الصانغ) دئ ۵ به زوری بو نه و که سه به کار دئ که قسه گانی برانینته وه و ریکیان بخاو هه لیان به ستن ۵ الصِّيَاغَة: ناتونجیمه تی ۵ پیشه ی به خشل کردنی زپرو زیو ۵ دمگوتری: (کلام حسن الصیاغَة): رسته و تاریکه زور به پیزه و جوان داپیزراوه ۵ الصِّيغَة: خشل ۵ کانه ی داپیزراوو به خشل کراو ۵ نه صل و بنه ما ۵

دمگوتری: (هر من صیغه کریمه): نه و وه جاخزادیمه و لمنصل و بنه مایه کی په سنه ۵ صیغه الامر: نه و شیوه یه ی وشه که ی لهسمر بنیات نراوه ۵ صیغه الکلمه: شیوه ی وشه که و ریزکردنی بیته گانی و بزونه گانی ۵ گوتراوه (اختلف صیغ الکلام): واته لیکدان و شیوازی رسته گان جوداوازی بیان همیه ۵ الصیغه التنفيذية: رسته یه کی تایبه تیه کارمندی تایبه تی لهسمر روپه ری برپارمه که دمینوسئ بونه وه ی به زوره ملی برپارمه که جن به جن بکری ۵ الصیغ: به مانا (الصَوَاغ) دئ ۵ الصیغ: قسه رازینهرموه ۵ قسه زان ۵ (صیغته ی موشه به هه) ۵ یان به مانا قسه هه لبه ست و دروزن دئ ۵ الصیغَة: مینه ی (الصیغ) ۵ به هیزو توانا ۵ المصَاغُ: داپستن ۵ خشلی داپیزراو له زپرو زیو یان له شتی تر ۵ المصَوغُ: خشلی دروستکراو.

صاف الكِبشُ صَوَفًا: خوری لهسمر پستی مهرو

به رانه که دهرکه و ته وه، توکیان هاته وه ۵ یان خوری سمر پشتیان زور بوو ۵ صَوَفُ النَبَاتُ: لهسمر رومکه که شتیک په یدا بوو و مکوو گنده ممو و ابوو، و مکوو خوری ده جوو ۵ صَوَفُ فلاناً: فلانکس بوو به صوَفی ۵ تَصَوَفُ فلان: فلانکس بوو به صوَفی ۵ التَصَوَفُ: ریبازیکی نه خلاقیه بنه ماکه ی دونیانه ویستی و خو نارایش دانه بهرمو شتی بهرمز بو پاککردنه وه دهر و ون و بهرمز کردنه وه گیان ۵ علم التَصَوَفُ: کومه لیک یاساو ریسان که صوَفیه گان پابهندی دهن و جی به جیبیان دهکن له ناو کورو کوبونه وه و گوشه گیریه گانیان دا ۵ الصَوَفُ: خوری که پیستی مهرو به ران داده بوئن.

صوف البحر: شتیکه لهسمر شیوه ی خوری مهرو، سه رناو دمکه وئ ۵ الصوفان: رومکیکه پرزو

خهرمانس خه مان ها وه بهر باوه
 شه نكهه يه كي كه و دووشه ن وه لوه
 نهو بيزينگو ناميرى مرورو زيزانهى بى
 له گهنمه كه جيامكرتته وه ۵ المصوكة: گهسك
 كه دهورو بهرى خهرمانى بى ده مالدري ۵ المصوكة
 والمصوكة، المصوكة والمصوكة: برونه مادهى
 (صَلَج).

صَامَ صَرْمًا رصيما: بهر وو بوو، نيتهى هيناو
 خوى له خواردن و خواردنه وه گرتوه له سه رتاي
 روزه وه تا خورناوا بوون.

صَامَ الْفَرَسُ: نهمه كه راست بووهو ناليكى
 نه خوارد.

صَامَ الْمَاءُ وَالرَّيْحُ: ناومه كه يان بايه كه بوگهن بوو ۵
 صامت الشمس: خور گه يشته ناو همدى ناسمان.

صَامَ النُّعَامُ: نوعامه كه چي قهنهى خوى هري دا.

صَرْمَةٌ: واى لى كرد بهر وو بى ۵ اضطام: بو
 زيدهروى له ماناي (صام) دى ۵ الصائم: روژوهوان
 ۵ كه سيك بهر وو بى ۵ الصوام من الارض: زهوى
 بيرون و بى ناو ۵ الصوم: خوگرتنه وه له كردارو
 گوفتار ۵ له شهرع دا خوگرتنه وه له مهرشتيك
 روژوى بى بشكى، له بهره بهيانه وه هه تا
 خورناوا بوون ۵ هسه نه كردن ۵ الصوام: كه سيك
 زور بهر وو بى ۵ الصيام: به مانا (الصوم/دى) ۵
 هه روا كووى وشهى (صائم) يشه ۵ الصام: (مصام
 الفرس): شوينى راوستانى نهمه ۵ مصام النجم:
 شوينى نهمه تيره، پيرهوى نهمه تيره ۵ دهگوتري:
 (جنته والشمس في مصايها): هاتم بو لاه كاتيك
 دا خور له ناوهراستى ناسمان دا بوو ۵ (الصومع
 والصومعة): برونه مادهى (صَمَع).

صَانَ الْفَرَسُ صَرْنًا: نهمه كه راوستاو نوكى سمى
 له زهوى جه قانده بوو ۵ حمزى له روپشتن نه بوو

بائيك دهردهدا ده شو بهيته خورى ۵ الصوفاني:
 شتيك نهمه بدي بو لاي (صوف - خورى)
 به شيوه ناقياس و هاعيه ۵ الصوفة: پارچه
 خورى، تيسكه خورى ۵ الصوفي: كه سيك صوفى
 بى و باهمندى ريبازى صوفينزمى بى ۵ شارمزا
 له زمانيارى صوفيه تى دا ۵ ناومه كمش له وه وه
 هاتوه و گوايه به وهى دونيا نه و يستيانه وه
 بو شاكى خورى ده بو شن ۵ الصيفية: به مانا
 (الصيف) دى ۵ الصراف: خورى فروش ۵
 الصيف: هه روماشيك زورى پيكه تهمه كهى خورى
 بى.

صَاكٌ بِه الْمِسْكُ: ميسكه كهى پته وه نوسا.

صَاكٌ الطَّيْبُ: بو نه خو شه كه بلا و بووه ۵ تصوكه
 المسك ونه وه: خوى به ميسك بو نخوش كرد.

صَالَ عَلَيْهِ صَوْلًا وَصَوْلَانًا: هه لمتى بو برد
 به لامارى دا بو نه وهى تيكى بشكىنى.

صَالٌ الْجَمَلُ: حوشترمه كه گه ستى ۵ صاوله مصاله
 وصيال: به سه رى دا زال بوو، به ران به رى كرد
 له هه لمت بردن دا ۵ صول البسر ونه وه:
 ده وروپشتى خهرمانه كهى مالى ۵ صول المنطة
 ونه وه: گهنمه كهى به ناو پاك كرد وه هيجى
 پته وه نهمه يشته ۵ صاولا: كى بركيان كرد
 له هه لمت بردن دا ۵ الصول: هه لمت به رى
 به زهبرو زهنگ ۵ جه ربه زه له هه لمت بردن دا ۵
 الصولة: به لاماردان، بركيش كردن ۵ الصولة:
 نهو گهنمه پاك كرابى و شو رابيه تته وه به ناو ۵
 المصول: شه نهى خهرمان سور كردن ۵ خهرمان
 دواى گيرم كردنى به شه نه به وهى باى شه ماله وه
 گهنمه و كاهى لىك جيامكرتته وه ۵ مه وه وهى
 ده لى:

لمبهرنهومی سمی نالی بپوه نهمايوو ۵ سوابوو
۵ پان سمی دمهيشا.

صَانِ الشَّيْنِ صَرْنًا رِصِيَانَةً: شتهكهی لهشوينيكي
باش و نهمين دا پاراست ۵ دمگوتري: (صان
عِرْضَهُ): ناموس و همای خوی پاراست و
نميهيشت لهكهدار بي ۵ اِصْطَانَهُ: بوزيدمرومی
لهمانای (صان) دئ ۵ تَصَارَنُ: خوپاريزی کرد ۵
تَصَارَنَ مِنَ الْمَاعِيْبِ: خوی لهعيبو عار پاراست
۵ تَصَرَّنَ: بهمانا (تَصَارَوْنَ) دئ ۵ الصِّرَانُ:
هرشتيك كتیبي تیدا بپاريززی، پان پؤشاکي
تیدا ههلبگري ۵ الصِّرَانُ: بهردمستی، جوړه
بهردنکه زور رقه که بمنهستی و ناسن لئی
دمدري پزیشکی ناگری لئ دمنهوه ۵ الصِّرَائَةُ:
ناوه بو پارچههيك لهبهردمستی ۵ الصَّيْنَةُ:
بهمانا (الصُّوْنُ) دئ ۵ دمگوتري: (هذا ثوب صينة)
نهوه پؤشاکي همراج نيه بهلکوو پؤشاکيکه لهناو
صندوق دا ههلدگري.

صَوِي صَرِي: وشك بوو كزو لاواز بوو ۵ دمگوتري:
(صَوِي الضَّرْعُ): گوانهکه شیری تیدانهما وشکی
کرد ۵ اصْرِي القَرْمُ: خهلكهکه دابهزینه سمر
تهپولکهی بهردهلان و پتهو لهوی جینی خوږيان
خوش کرد ۵ اصْرِي فلان: فلانکس نازهلهکاني
كزو لاواز بوون ۵ صَوِي الصُّرَى فِي الطَّرِيقِ: لهسمر
ريگاو بو شارمزيی نهمارمزيان بهردی خسته
سمرهك تا بزاندري ريگاکه چون دمروا ۵ صَوِي
الثَّاقَةِ: حوشترهكهی نه دوشی بونهومی شیر وشك
بكاو ههلهو بي ۵ صَوِي الدَّابَّةِ: ولاخهكهی
بهردهلاکرد بونهومی ههلهوبي و نيشات پهيدا بكا
۵ الصُّوْرَةُ: تهپولکهی رهق و پتهو ۵ كَوْمَهُ لَهْ بَهْرِدِي
سمر يهك نراو بو نيشانهی كوپره ريگا ۵ صَيًّا
النُّحْلُ: خورماکه رنگی خورما نهگهبيوييهکاني

دمرکهوت ۵ صَيًّا رَاسُهُ: سمری خوی شتو چاك
پاکي نهکردموه ۵ الصَّاءُ: نهو ناوميه لهناو پزدان
دايه ۵ نهو خوږينو خورميه دوی مندال بوون
ديته دهر ۵ الصَّيْنَةُ: بهمانا (الصَّاءُ) دئ ۵
الصَّيْرُبُ: همنگيو ۵ دست راست ۵ پان زور
همنگيو ۵ الصَّيْبَةُ: بهمانا (الصُّرَابَةُ) دئ ۵
دمگوتري: (هو صِيَابَةٌ قومه): نهو پياوه ريش
سپي و پياو ماقولی قهومهکهيمتی.

صَاح: هاواری کرد، بهمهموو هيزی فيراندی ۵
فيزاندي، نهپراندی... ۵ صَاحَ به: بانگی کرد.

صَاحَ عَلَيْهِ: بهسمرپا ههلشاخی، لئی توره بوو ۵
صَاحَتِ الشَّجَرَةُ: درهختهکه دريژ بوو.

صَاحَ العنقرد: هيشووکه يان گولهکه دمرکهوت و
دريژ بوو، لهتويکلی خوی هاتهدمر.

صِيحَ به: ترسا. ۵ صِيحَ بهم: فهوتان تیدا چون، خب
بوون دمگوت بومهلهرزمو گرمه و نالهی
فهوتينهر لئی داوون ۵ صَاحِ القَرْمُ: خهلكهکه
همنديکيان بانگی همنديکيانيان کرد.

صَاحَ فلاناً: بانگی فلانکسسی کرد ۵ صِيحَ: بو
موبالغه له مانای (صاح) دا دئ ۵ صِيحَ الشَّيْنِ:
شتهكهی ههلاشت و دمنگی ليومهات ۵ اِنْصَاحُ:
ههلشاو دمنگی لئ هات ۵ اِنْصَاحَتِ الْأَرْضُ:
زهوييهکه همنديکی بهروهك داپوشراو همنديکی
بهروتمنی مایهوه هيچی لئ نمرؤا ۵ الصَّانِعَةُ:
گريان و هاواری كوښتکهوتوو مردو لئ مردو ۵
ترسان و خوربه پنهوتن ۵ الصَّيْنَةُ: هاوارو
دمنگی توفينهر ۵ فوکردن به كهرضای دونيا
ويړانبوونا ۵ ههلمهتی لهناكاو غافلگرو
زمندهقبر که خهلكهکه بتاسينئ ۵ سزاو
عمرابی فهوتينهر ۵ الصَّيْحُ: بو موبالغه و
زيدمرومی لهمانای (الصائح) دا دئ ۵ صَادَ الطَّرِ

والرحش صَيْدًا: بالندمكه يان نازله كَيُوييهكهى
بمداوو تهله گرت ۵ همروا بهمانا كيش كردنو
ومگرى كردنيش دئ ۵ دمگوتري: (صَادَ النَّاسَ
بالمعرف): بهچاكو و پياومتي خهلكى بُولاي خُوى
كيش كرد ومگرى خُوى كرد.

صَادَ فِلَانًا طَرًا: بالندمكهى بُو فِلَانَكهس گرت.

صَيْدَ صَيْدًا: ملى خواره يان ملى خوار بوو ناتوانى
ملى بادا ۵ أَصَادَ فِلَانًا وَخَرَهُ: فِلَانَكهسى
هه لَخه له تاند به نيچير بُوگرتن ۵ داخى كرد بُو
نه وهى مله خيره و نه خُوشى مل خوار بوونى
نه مينئ ۵ إِصْطَادَهُ: زُوْر به ناخُوشى راوى كرد ۵
تابُوْى گيرا ته واو شه پرزه بوو ۵ تَصَيْدُهُ: فَيْلٌ و
پيلانى به كار هينا بُو نيچير كردنى ۵
دهشگوتري: (خَرَجَ يَصِيدُ) چووه دهره وه
به هيوى نه وهى نيچير بگرئ ۵ إِصِيدُ: ملى خوار
بوو مله خيره توش بوو ۵ الْأَصِيدُ: ملخوار
گنه توانئ به هُوْى نه خُوشى مليه وه ناور
بداته وه ۵ لوتبهرزو هيزگمر ۵ ههركه سينك
له پاشاو فه رمانره وه دهسه لاتيكى بين درابئ ۵
بُو نافرمتيش دمگوتري: (صَيْدَاءُ) ۵ الصَّادُ:
پيتيكه له پيته كانى هيجا ۵ مردممل، مله خيره،
مل خوار بوون ۵ الصَّيْدُ: نهو نازه لهى راو بگرئ
۵ گيانله به مرى دهرىا ومكوو ماسى و شتى وا ۵
الصَّيْدُ: نه خُوشيهكه توشى مل دمبئ ناتوانئ
مل بسورئنين ۵ خُوْبَه زلزان و لوتبهرز ۵ الصَّيْدُ:
راوچى كارامو ليزان له بوارى راو كردن دا ۵
الصَّيْدُ: راوچى؛ نهو كهسهى پيشهى راو كردن بين
۵ الصَّيْدُ: تيرى بيكاو، تيريك باش همدمى بيكا
بين ۵ الصَّادُ: شوئنى راو كردن ۵ تَوْقَه سهرى كيو
۵ الْمُصْطَادُ: نيچير هوان، راوكرم ۵ راوكر او، نيچير
۵ المَصِيدُ والمَصِيدَةُ: ته لهو داوو ناميرى راو كردن ۵
صَيْئَلٌ: دهرمانسازى كرده پيشهى خُوى ۵

الصَّيْلُ: بهرده زيو ۵ بهرده سيخرو ۵ الصَّيْدَةُ:
پيشهى دهرمانسازى ۵ علم الصَّيْدَةُ:
زانياريهكه تيبدا باسى داوو دهرمان و
تا پيمتمه مندى و شوئى تيكه ل كردن و گرتنه وهى
دهرمانه كانى تيدا دمگرئ ۵ الصَّيْدِي: به مانا
(الصَّيْدَانِي) دئ ۵ الصَّيْدِيَّة: دهرمانخانه ۵ شوئنى
دهرمانسازى و فرؤشتنى ۵ الصَّيْدَانِي: دهرمانساز
نهو كهسهى دهرمان دروست دمكاو دهيفرؤشتئ ۵
زاناو كارامو له بوارى دهرمانسازى دا ۵ الصَّيْدَان:
بهرديكه ديزه و گلينهى لئ دروست دمكرين ۵
مس ۵ الصَّيْدَانَةُ: ديوو درنج ۵ بهردپهوشت ۵ زُوْر
بلى ۵ الصَّيْنُ: به مانا (الصَّيْدَلُ) دئ ۵ دمعبايهكه
له زير زهوى دا شوئن بُوخُوى دروست دمكا ۵
چمند ريگايهكى جهواشه كارى و دهر باز بوونى
دروست دمكا بُوئنه وهى راوكرم نه توانئ نيچيرى
بكا ۵ باله خانهى توكمه و قايم ۵ پُوْشاكى خزو
نهستور چندراو.

صَارَ الشَّيْءُ كَذَا: له حاليكه وه سه ر حاليكى

تر. ۵ صَارَ اَيْه: بُوْى گمرايه وه ۵ هاته وه ۵ اَصَارَه
كذا اُر اِلَى كَذَا: گُوْرئ، گُوْرانى به سهردا هينا،
كردى به نهو شته ۵ صَيْرُهُ كَذَا اُر اِلَى كَذَا: به مانا
(اَصَارَه) دئ ۵ تَصَيَّرَ اِبَاهُ: ومكوو باوكى چو،
له شوئمو روخساردا له باوكى چو ۵ الصَّارَةُ:
لهومرئ وشكه وه بوو كه دوئ هُوْناغى
سهوزبوونى زُوْر مابيته وه ۵ الصَّيْرَةُ: تهويله و
ناغمل و گهوْرئ نازه ل و ولاخ ۵ الصَّيْرُ: كوْتابى
كارو سهرمنجامى ۵ لايهن و نه ملاو نه ولأى شت ۵
دمگوتري: (هو على صيرِ حَاجَةَ اَخِيه) نهو كابرايه
زُوْر گرنگى دمدا به نيش و كارى براكهى و
دميه وئ به باشى نهنجامى بدا ۵ نَاوِيْكَ خَه لِكَ
له دهورئ كوْبينه وهو بيكه نه شوئن هه وارئ
خُوْبان ۵ درزى دمرگا و كونى دمرگا لاي نهلقه و

صَافُ الْيَوْمِ صَيْفًا: رۆژمه زۆر گهرم بوو، پلهی
گهرمای بهرز بۆوه.

صَافُ بِالْمَكَانِ: هاوین لهوشوینه مایهوه.

صَافَ عَنْهُ: لای دا، وازی لى هینا.

صَافُ السُّهُمِ عَنِ الْهَدْيِ: تیرمه له نیشانهکه لای دا
نهیهنکاوت.

صَافُ الْمَطَرُ الْأَرْضُ أَرِ النَّاسِ: زهوییهکه یان
خه لکهکه بههاوین بارانیان لى بارى ۵ **أَصَافُ:**

کهوته هاوینهوه ۵ بهپیری مندالی بوو ۵ **أَصَافَتْ**
النَّاقَةُ: حوشترمه بههاوین بیجوى بوو ۵ **أَصَافَ**
الرَّجُلُ النِّسَاءَ: بیاوهکه بهگهنجى ئافرتهکهى

مارنهکرد، کهپیر بوو ئهمجار ماری کرد ۵
أَصَافَ الشَّيْئُ عَنْهُ: شتهکهى خوار کردهوه ۵
أَصَافَ اللَّهُ الشَّرُّ عَنْهُ: خودا شهپرکهى لى لادا ۵

صَايَفُهُ صَايِفَةٌ رَصِيْفًا: مامه لى لهگهل کرد
هاوین بۆ هاوین ۵ **صَايَفَ بِالْمَكَانِ:** بههاوین
لهوشوینه مایهوه ۵ **صَيَّفَ الشَّيْئُ فَلَائًا:** شتهکه

بهشى ماوهى هاوینی فلانکهسى کرد ۵ **صَيَّفَ**
الْمَطَرُ الْأَرْضُ أَرِ النَّاسِ: بارانهکه بههاوین
لهزهوییهکه یان لهخه لکهکه بارى ۵ **أَصْطَافَ**
بِالْمَكَانِ: بههاوین لهوشوینه مایهوه ۵ **تَصَيَّفَ**
بِالْمَكَانِ: بههاوین لهوشوینه مایهوه ۵ **الصَّائِفُ:**

گهرم ۵ **الصَّائِفَةُ:** کاتی هاوین ۵ غهزاکردن
لههمرزى هاوین دا بۆیه غهزاکردنی
موسولمانهکان بۆ ولاتی روم بهو ناوه ناوانراوه ۵
صَائِفَةُ الْقَوْمِ: بزوی خه لک لههاوین دا ۵ **الصَّائِفُ:**

گهرم ۵ **دمگوترئ:** (بوم صاف) رۆژئیکى گهرمه ۵
الصَّيْفُ: هاوین؛ بهکیکه لهجوار ومرزهکانى سان
۵ **الصَّيْفِيُّ:** هاوین؛ شتى هاوینی جلی هاوینی،
میوهی هاوینی همرشتیک لههاوین دا پهیدا ببی
۵ **دمگوترئ:** (مطر صيفي ونبت صيفي): پرووهکیک

شوینی کلیل و کیلون ۵ همروا ناوه بۆ کهشیشی
مهسیجیههکان ۵ **الصَّيْرَةُ:** بهمانا (الصَّيْرَةُ) دئ ۵

الصَّيْرُ: کۆتایی و سهرمنجامی شت ۵ رای
پهسهندو دروست ۵ **الصَّيْرُ:** سهرمنجام و دوا قۆناغ
۵ **دمگوترئ:** (مصر الميا): کۆتایی پیرهوی ئاو ۵
(مصر الخلق): گهراوهوو دوا قۆناغی ئادهمیژادو

سهرمنجامیان ۵ **صَاصَتِ النَّخْلَةُ صَيْصًا:** درهخته
خورماکه خورماکانى بیژۆک و خراب بوون، باش
دفنکه خورماکانى هه لئه نه بیجان بههوی خراب

بهخیوکردنهوه یان بههوی دهردی تر ۵ **أَصَاصَتِ**
النَّخْلَةُ: بهمانا (صَاصَت) دئ ۵ **صَيَّصَتِ النَّخْلَةُ:**
بهمانا (صَاصَت) دئ ۵ **الصَّيَّصُ:** بهمانا
خورماپهکه باش هه لئ نه بیجان و دفنکهکانى

بیژۆک و وشکه ل بن ۵ **دَمَقَ بِهَمَانَا (الْتِيص) دئ ۵**
الصَّيْصَاءُ: لۆغه تیکه له (الثبماء) ۵ **الصَّيْصَةُ:**
ئهو تهله خوارهو میوهی بهسههرى
سهرمتهشییهوهیه داوه بهنهکهى تی دمگوترئ ۵

مهکۆک و شانوه چۆکی جۆلا که رایه ل و
پۆیه کهى بین ریک دهخا ۵ شاخه گا ۵ **الصَّيْصِيَّةُ:**
بهمانا (الصيصة) دئ ۵ چنگ و نینۆکی که له شیر
که بههاجیههون ۵ شوانتیک بهباشی نازه لهکانى
چاودیژی بکاوه خویوان بکا ۵ **هه لآو دژو**
سهنگهرى قایم.

صَاعُ الْقَتَمِ رَحْمًا صَيْعًا: مهرو بزنهکانى بلآو
کردنهوه ۵ بهمرتهوازهى کردن.

صَاعُ الْقَرْمِ: خه لکهکهى پیکهوه نان و پیکى

هه لپزاندن بۆ نهوهی دزی یهک بنو ناژاوه
بکهویته ناویانهوو پهمرتهوازه بن ۵ **أَصَاعُهُ:**
بهمانا (صَاعُهُ) دئ ۵ **انصاع فلان:** فلانکهس خیرا
گهراپهوه ۵ **صَيَّعَ الطَّعَامُ:** خواردنهکهى

لهبیخۆرهکه هه لکیشا تا بهتهواوی بیخۆرهکهى
هه لمرى.

صَاكُ الدَّمِّ رَعْرَعٌ: خویتمکه وشك بۆوه، رَهق
ههلهات.

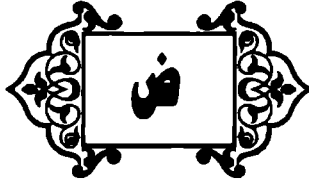
صَالٍ عَلَيْهِ: بېروانه مادهی (صَوْل).

صَيْلٌ لَهُ كَذَا: نهومی بۆرپکهوت، بۆی گونجا ۵ بۆی
رەخسا ۵ الصَّيْنِي: شتو مهك و كالتی صینی ۵
الصَّيْنِيَّة: دموری قاپو بهلهمی چینی که
بهکاردههیمدرین بۇنان تیداخواردن.

لهاوین دا بړوئ ۵ الصَّيْفُ: همرشتیک لهاوین
دابئ ۵ المَصِيْفُ مِنَ النَّاسِ: بیاویکه تا تهواو
کامل نهبی ژن نههینئ ۵ همروا وشهی
(المصيف) ناوه بۆ حوشتیک هاوینان بیچوی
بیئ ۵ زمویبهک تمنها لهاوین دا شتی لی بړوئ
۵ المَصْطَفُ: هاوینه هموار ۵ المَصِيْفُ: شوینی
مانهومی هاوین، هاوینه هموار.

صَاقٌ بِهِ كَذَا: بئومی نووسا ۵ الصَّيْقُ: تمپو تۆزی
چرو پری بهرزموه بوو لهحموادا ۵ عمرهق.

صَاكٌ بِهِ كَذَا صَيْكًا: بئومی نووسا.

الضَّادُ: پیتی پانزهمه له پیتهکانی هیجا ۵
 هندی عه رب نه و منده به گوشراوی و
 کوکراومی دمیلین و مکوو دالی قه لهوی لی دئ ۵
 (پیتی (ضاد) تایبتمه ندیبهکی ته اوای هه به
 له زمانی عه رمی دا تمنامت هندی جار
 له جیاتی (لغة العرب) دمگوترئ (لغة الضاد)
 کم که سیش و مکوو عه رب دتوانن نه و پیته
 و مکوو خوی دهر برن، هندی گهل و نه ته وه
 هر ناتوانن ته له فوظی بی بکن، و مندی من
 بزاتم دوا عه رب کهس بئمندانازی کورد لیزان
 نیبه بو وتنی نه و پیته و ته له فوظ بی کردنی ۵
 الضَّئِبُ: گیانله به ریکی دهر پاییه و له ناو ناودا
 دهزی ۵ دمنکی مرواری ۵ الضَّئِرَّانُ من الجمال:
 حوشتری قه لهوی به هیز ۵ ضَّارُهُ ضَّارًا: سته می
 لی کرد، دمگوترئ: (ضَّارُهُ حَقُّهُ): مافی ژیر بی
 دا، که می کردموه، مافی خوی نه دایه ۵ الضَّئِرِّي
 (قِسْمَةُ سِنِّي): دایه شکردنی سته مکارانه و
 ناعمه دالت ۵ ضَّاحًا: غال و بوغلی کرد، هاواری
 کرد ۵ الضَّاحَا: دمنگه دمنگو هاوار هاوار ۵
 الضَّئِضِيُّ: نه صل و بنه ما، دمگوترئ: (هر من
 ضئضئ کریم).

ضَبَّ ضَاطًا: له رویشتن دا شان و جهسته می هه لده
 ته کینئ.

ضَوَّلَ الرَّجُلُ ضَالَّةً وَضُوئًا: جهسته و قه باره
 بچوت بوو، کزو لاواز بوو، هیج و پوچ و بی نمود
 بوو، دمگوترئ: (ضَوَّلَ رَأْيَهُ): راوو بو چونیک
 هیج و پوچی هه بوو ۵ دمگوترئ: (ما عليك في
 ذلك ضَوْلَةٌ): له ودا تو هیج که مو کوریه کت

نیبه ۵ ضَائِلٌ شَخْصَةٌ: که سایه تی نهوی بچوک
 کردموه ۵ تضَائِلٌ: به مانا (ضَوَّلَ) دئ ۵ وَتِكَ
 هاته وه مو هندیکی که وته سر هندیکی و
 پالیان لیک دا ۵ که سایه تی خوی شاردموه و
 خوی بچوک کردموه ۵ الضَّوْلَانُ: ماندوو بون و
 بارگرانی، دمگوترئ: (هر علیه ضَوْلَانٌ): نه و
 له سر فلان بارگرانی و نمرکه ۵ اَضَّانُ فلان:
 فلان کهس مفری زور بوو ۵ الضَّائِنُ: مفر ۵ کم
 شیر ۵ جهسته جوان و ریک و بیک ۵ الضَّائِنُ:
 مفر، مفره سپی، مفری خوریدار، دمگوترئ:
 (لحم ضَائِنٌ): گوشتی مفر ۵ الضَّئِنِيُّ: ممشکه می
 دؤ تیدا ژاندن.

ضَّأَى ضَائِيًا: به مانا (ضَوَّلَ) دئ ۵ جهسته می
 زمعیضو لاواز بوو.

ضَبَّ بِالْأَرْضِ رَفِيهَا ضُبُورًا: به زموییه وه نووسا،
 خوی شاردموه، دمگوترئ: (ضَبَّ الصَّائِدُ):
 نیچیره وان خوی مه لاس دا بوئنه وی نیچیره که
 بیخاته داوی خوییه وه.

ضَبَّ مِنْهُ: شهرمی لی کرد.

ضَبَّ عَلَيْهِ: به نای بو برد.

ضَبَّأَ بِه الْأَرْضُ: به زموییه وی نووساندو ناهیلئ
 هه لسیته وه ۵ (فهر ضَائِيٌ وَضَائِيٌ) ۵ اَضْبَأَ عَلَي
 الشَّيْءِ: له شته که بی دمنگ بوو لی نه دوا،
 دمگوترئ: (أضبا على ما في نفسه): نهومی له دلی
 دا بوو شارده وه نه می درکاند ۵ (أضبا على ما في
 يديه): نهومی له دمنستی دا بوو به فری نه دوا و
 دمنستی به سرا گرت و پاراستی ۵ الضَّائِبِيُّ: خول،

سوسه‌مارمکه (بزن مژمکه) ی دمنه دمنه دا
 بؤئه‌موی له‌کونه‌کهی بیته دهرئو نیچیری بکا.
ضَبُّ الشَّيْءِ: توند شته‌کهی گرت بؤئه‌موی له‌کیسی
 نه‌جی ◊ **ضَبَّيْتُ**: دهمستی کرد به‌قه‌له‌و بوون ◊
الضُّبَابُ: تهم و مژ، و مکوو هه‌ور وایه زه‌وی
 دادمبووشی ◊ **الضُّبُ**: بزن مژه، سوسه‌مار، قوژی
 ◊ گیانله‌به‌ریکی خشوکه، پیستی زمبره کلکی
 دریزه ◊ له‌دهشتو بیابانه‌کانی ولاتی عهرمب
 زوره ◊ رقی و کینه که‌له ناخ دا شاراهه بی،
 دمگوتری: (رجل خبَّ ضَبًّا): بیاوئیکی فیلاوی و
 ته‌له‌که بازه ◊ **الضُّبِيبُ**: شوینی تهم و مزای ◊
الضُّبَةُ: سوسه‌ماری میینه، ده‌شگوتری: (امراة
 خَبَّتْ ضَبًّا): ناهرفتیکی مه‌کر بازو فیلاوی و
 به‌جاوو راهه ◊ پیستی سوسه‌مار ده‌باغ بکریو
 رونی تی بکری ◊ پارچه ناسنیکه دهرگای پی
 پته و دمکری ◊ سورگی دمرگا ◊ شمشیرو کللی
 دارینه دهرگای پی داده‌خری ◊ **الضُّبُوبُ**:
 ولاغییک له‌کاتی بازدان و رؤیشتن میز بکا ◊
الضُّبِيبُ مِنَ السِّيفِ: تیزایی و تیزی شمشیر ◊
الضُّبِيَّةُ: خوراکیکه له‌رؤن و خورما دروست
 ده‌کری له‌توره‌که‌و زهرفی چه‌رمین دا
 هه‌لدمگری بؤئه‌موی ورده و رده بدری به‌منال
 بیخوا ◊ **ضَبَّتِ الشَّيْءَ** ره وعلیه ضبًّا: شته‌کهی
 له‌ناو قوله مشتت دا به توندی گرت و گوشه
 (ضَبَّتْ به): هه‌لممتی بؤ برد، (ضَبَّتْ فلاناً):
 له‌فلان‌کهمسی دا ◊ **الضُّبَاتُ**: شیر ◊ چنگی شیر.

ضَبَّجَ ضَبَّجًا: خوژی دا به‌زه‌وی دا به‌هوی ماندو
 بون و ناره‌حمتی.

ضَبَّجَ الثَّلَبُ: رژیویه‌که وافاندی، ده‌شگوتری:
 (ضَبَّجَ الإنسانُ والبومُ والخيلُ): ناده‌میزاد
 کوندبوو نه‌سپ هانکه هانکی کرد له‌کاتی

خوژله به‌ته ◊ **الضُّبَابَةُ**: کوژی قورس، باری
 گران، که کوژبه‌رمکه نه‌توانن له‌زه‌وی به‌رزی
 بکاته‌موه، دمگوتری: (غِرارة ضابئة): کوژیکی
 قورس و گرانه کوژبه‌رمکه له‌زیریا دیار نییه ◊
المُضَبُّ: چه‌شارگه.

ضَبَّ الماءِ و غمره **ضَبًّا** و **ضُبْرًا**: ناومکه به‌کهمی
 داچوژا کهمی لی ره‌وان بوو، دمگوتری: (ضَبَّ
 الدَّمُ والعَرَقُ والرَّيْقُ): خوینی کهم لی رؤی،
 عهرمقی کهم کرد، تضاو لیکی کهم بوو.

ضَبَّ بكذا ار علیه: هه‌ولی بؤدا ویستی به‌دهمستی
 بیینی.

ضَبَّ: رقی و کینهی په‌یدا کرد ◊ رقی لی هه‌ئسا.

ضَبَّ على ماني نفسه: نه‌موی له‌ناخی دا بوو نه‌ی
 درکاند، شارده‌موه ◊ **أضَبَّ اليومُ**: رۆژمکه
 رۆژیکی تهم و مزای بوو ◊ **أضَبَّ المكانُ**:
 شوینه‌که تهم و مژی هه‌بوو ◊ **أضَبَّتِ الأرضُ**:
 گزویا زه‌وییه‌کهی دابووشی ◊ زه‌وییه‌که تهم و
 مژی زور بوو ◊ **أضَبَّ القومُ**: خه‌لکه‌که تیکرا
 به‌کارمکه هه‌ئسان و خهریکی بوون ◊ **أضَبَّ**
فلسانُ: فلان‌کهمس زانیاری خوژی شارده‌موه
 نه‌یویست، سود له‌مسه‌کانی بییندری ◊ **أضَبَّ**
على ماني نفسه: نه‌موی له‌دی دا بوو به‌مرق و
 قینه‌وه شارده‌موه ◊ **أضَبَّ على ماني** يديه:
 نه‌موی له‌دهمستی دا بوو به‌توندی پاریزگاری
 کردو گرنگی پی دا ◊ **ضَبَّبَ الحُشْبُ**: پارچه
 ناسنی له‌دارمکه شه‌ته‌ک دا، ته‌خته دارمکه‌ی
 به‌پینه‌ی له‌وحه ناسا هایم و پته‌و کرد ◊ **ضَبَّبَ**
البابُ: پینه‌ی ناسنی له‌دمرگا‌که هایم کرد
 به‌مه‌به‌ستی ره‌خته کردن و پته‌و کردنی ◊
 دهرگا‌کهمی وا دروست کرد به‌سه‌ر په‌ک دا
 بشکینه‌موه، بجیته ناو په‌که‌وه ◊ **ضَبَّبَ الضُّبُّ**:

همناسه دان دا ۵ فورئان دهفهرموی: ﴿وَالْعَادِيَاتُ ضَبْحًا﴾ ۵ ضَبَّحَتِ النَّارُ أَوْ الشَّمْسُ الشَّيْءُ: ناگرکه یان خوره که شته که ی رمش ههنگیرا، که میک پرنکی گوری.

ضَبَّحَ الْعَرْدُ بِالنَّارِ: سهری دارمکه ی که میک سوتاند ۵ کردی بهسهره بزوت ۵ اِنْضَبَّحَ: بو موطاومعی (ضَبَّحَهُ) دئ ۵ اِنْضَبَّحَ لَوْنُهُ: رمنکی که میک بهلای رمشی دا رویی که میک رمش ههنگیرا ۵ الضَّبَّاحُ: حیلای ناسب ۵ واقه وافی ریوی ۵ الضَّبَّاحُ: خول، خولنه پته ۵ الضَّبَّاحَاءُ: کهوان که بهماناگر داهیندرایی ۵ بهناگر گهرم کرابی و چه میندرابیتهوه ۵ المَضْبَاحُ: ناگردان و مهقلی که کهوانه که ی تیدا گهرم کرابی ۵ تاوه که شتی تیدا سور بکریتهوه ۵ المَضْبُوحَةُ: بهردی نهستن، چهرخ.

ضَبَّرَ ضَبْرًا وَضَبْرَانًا: بازی دا ۵ (ضَبَّرَ الْفَرَسُ): ناسبه که هاجهکانی کۆکردنهوه بۆنهوه ی بازی ببا، دهگوتری: (ضَبَّرَ الْمَقِيْدُ): ناسبه پیومند کراومکه بازی دا.

ضَبَّرَ الرَّجُلُ ضَبْرًا: روخسارمکه گؤرا.

ضَبَّرَ الشَّيْءُ ضَبْرًا: شته که ی خرکردموه شته که ی دا، دهگوتری: (ضَبَّرَ الْكَنْبَ): کتیبهکانی کۆکردنهوه توند شته که ی دان و کردنی بهگورزهو شهدهو دؤسیه ۵ اَضْبَرَ: بهمانا (ضَبَّرَ) دئ ۵ ضَبَّرَ اللَّحْمَ: گۆشتی ههلهچنی و قهلهو بوو ۵ ضَبَّرَ الشَّيْءَ: شته که ی کۆکردموه ۵ الإضْبَارَةُ: کۆمهله کتیبینی که بهیهکهوه بیهستزین و بکرینه شهدهو گورزه ۵ الضَّبَّارَةُ: کۆبونهوه ی خه لک بهیماندانیان بهیهکتری ۵ الضَّبَّارَةُ: بهمانا (الإضْبَارَةُ) دئ ۵ همرشوینینیک کۆکهرموی هیزمکان بی ۵ کۆمهلی نادهمیزاد ۵

الضَّبَّارِمُ: دهگوتری: (أَسَدُ ضَبَّارِمٍ): شیرینی دامهزراوه ۵ جهسته تیکسمرپاوو پتهوه ۵ الضَّبَّارِيَّةُ: بهمانا (الضَّبَّارِمِ) دئ ۵ الضَّبَّارُ: درهختیکه برمدارمکانی بو سوتاندن باشن و مکوو دار بهرو وایه ۵ الضَّبِيرُ: پتهوی نیسقان و کۆبونهوه ی گۆشت لهئهندامهکان دا، دهگوتری: (فَرَسٌ ضَبِيرٌ): نهسپینی جهسته تیکسمرپاوو ۵ جوره دمبابیهک بوو لهتهخته دار دروست دهکراو بهچهرم دادهمپوشراو دهخرایه گهر بو گرتنی ههلاو سهنگهرو روخاندنی دیوارمکانی ۵ کۆرو کۆمهل ۵ درمختی گویزی کیوی ۵ جوره دار گویزیکه گول دکاو گویز ناگری ۵ الضَّبِيرَةُ: دمبابه ۵ الضَّبِيرُ: توندو پتهوو بههیز ۵ نهسپی باز هاویز، نادهمیزادی بازدمر ۵ الضَّبِيرُ: بههیز ۵ توندو پتهو ۵ المَضْبِرُ: دهگوتری: (فَرَسٌ مَضْبِرٌ): نهسپینی بههیزو تیکسمرپاوو ۵ المَضْبُورُ: بهمانا (المَضْبِرُ) دئ ۵ داس.

ضَبَّسَهُ ضَبْسًا: پیکیشی لی کرد ۵ زوری داوا لی کرد.

ضَبَّسَ الرَّجُلُ ضَبْسًا: پیاوه که بهدرموشت بوو، دهگوتری: (ضَبَّسَتْ نَفْسَهُ): رهوشتی خوی گۆری خوی ناشیرین کرد ۵ رژدو چروک بوو ۵ الضَّبْسُ: رژدو بهخیل ۵ الضَّبْسُ: نهحمه قو کهودمن ۵ جهسته لاوازو بی هیز، دهگوتری: (هَرُ ضَبْسٌ شَرٌّ): شهرهنگیزو پیاو خراب ۵ ضَبَّطَهُ ضَبْطًا: شته که ی کۆنترۆل کردو بههیزو توانا دهستی بهسمررا گرت ۵ باش پاریزگاری کرد، دهگوتری: (ضَبَّطَ الْبِلَادَ وَغَرَاهَا): بهریک و پیکی ولاتی کۆنترۆل کردو بهریوه ی بردو کهم و کوری تیدا نههیشت ۵ ضَبَّطَ الْكِتَابَ): کهم و کوری لهکتیبه کهدا نههیشت و ههلهکانی

چاك كرد ◊ هه‌له بری کردو سه‌رو ژێرو بۆری
بۆ وشه‌كان دانا.

ضَبَطَ التُّهْمَ: تاوانبارمه‌کی گرت.

ضَبَطَ ضَبْطاً: به‌دهستی چه‌پی ومکوو دهستی راستی

کاری کرد ◊ اِنْضَبَطَ: بۆ موطاومعه‌ی (ضَبَطَ) دئ

◊ تَضَبَطَ فُلَانًا: به‌رقو وینه‌وه فلانکه‌سی گرت

◊ الضَّابِطُ: به‌لای زانیانه‌وه یاسایه‌کی گشتیه

به‌سه‌رتاکی رگه‌زمکه‌دا خورد ده‌بیته‌وه ◊

نازناوو پله‌یه‌که له‌ناو پۆلیسو سه‌ریاز دا واته:

(نم‌فسر) ◊ الضَّابِطَةُ: له‌زگه ◊ هه‌رشتیك

به‌شتیكی تره‌وه بنووسی و شت بگه‌ری ◊

المُضَبَّطَةُ: س‌جل و ده‌فته‌ری‌که به‌ریارو

نامۆزگارییه‌کانی دانیشتنه‌هه‌رمیه‌کان ومکوو

س‌جلی په‌رله‌مان و دادگای باری که‌سیه‌تی تیدا

تۆماره.

ضَبَعَ الفرسُ: ئەسپه‌که ده‌سته‌کانی هاو‌پشتن و خیرا

رۆی.

ضَبَعَ فلان ضَبْعاً: فلانکه‌س سته‌می کرد.

ضَبَعَ فلاناً: قۆلی بۆ فلانکه‌س درێژ کرد بۆنه‌وه‌ی

لێی ب‌دا، ده‌گوتری: (ضَبَعَ اليه يده بالسيف

و نحوه): شمشیری بۆ راداشت، لێی راسا، ده‌ستی

بۆ درێژکرد.

ضَبَعَ علي فلان وغيره: ده‌ستی به‌مرز کرده‌وه بۆ

دوعا کردن له‌فلانکه‌س.

ضَبَعَ الضَّبُعُ الحيرانُ: سوسه‌ ماره‌که گیانه‌له‌به‌رمه‌کی

خوارد ◊ ضَبِعَتِ الدَّابَّةُ ضَبْعاً: گیانه‌له‌به‌ره

مێینه‌که حمزی له‌ نێرینه‌که‌ی بوو بۆنه‌وه‌ی

که‌لی ب‌دا، حمزی له‌جوتبوون بوو ◊ (فهي ضَبْعَةٌ

وضبعتي) ◊ اَضْبَعَتِ الدَّابَّةُ: به‌مانا (ضَبِعَتِ) دئ ◊

ضَابَعُهُ بالسيف مُضَابَعَةً وضباعاً: به‌شمشیر لێك

راسان و به‌شمشیر ده‌ستیان بۆ په‌گدی درێژ کرد

◊ ضَبَعَ فلاناً: فلانکه‌س ترسا ◊ ره‌وشتی بز

مزه‌ی گرت ◊ اِضْطَبَعَ بالشرب: قوماشه‌که‌ی بن

هه‌نگل دا ◊ اِسْتَضْبَعَتِ الدَّابَّةُ: به‌مانا

(ضَبِعَتِ) دئ ◊ الضَّبْعُ: قۆل؛ له‌بن هه‌نگله‌وه تا

نانیشك ◊ (ضَبْعَان): هه‌ردوو قۆل ◊ الضَّبْعُ:

که‌مه‌تیار؛ گیانه‌له‌به‌ریکی درنده‌یه‌وه له‌سه‌گ

گه‌وره‌ تره‌وه به‌هه‌یز تریشه، سه‌ری گه‌وره‌وه

شه‌ویله‌ی پانه ◊ هه‌روا وشه‌ی (الضَّبْعُ): به‌سالی

بئ باران و قات و هه‌پیش ده‌گوتری ◊ الضَّبْعُ:

په‌ناو پاسارو هه‌وزبن ◊ الضَّبْعَان: که‌مه‌تیاره‌ نێره

◊ نِیْرَه‌ که‌مه‌تیار ◊ المِضْبَعَةُ: کۆی وشه‌ی

(الضَّبْع) ◊ گۆشتی لاپه‌راسوو بن هه‌نگل ◊

ضَبِعَتُهُ ضَبْعاً: به‌لاکه‌له‌که‌ی هه‌لی گرت.

ضَبِنَ الشَّيْءَ عنه: شته‌که‌ی مهنج کرد، گه‌په‌یه‌وه.

ضَبِنَ ضَبْناً: گۆج بوو ◊ (ضَبِنَ المكان): شوپنه‌که

ته‌نگ بوو، ده‌گوتری: (ماء ضَبِنُ): ناوی رون و

بئ خلته‌وه پلته ◊ اَضْبَنَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی خسته

سه‌ر لاکه‌له‌که‌ی و هه‌لی گرت ◊ اَضْبَنَ الدَّاءُ فُلَاناً

وغيره: دهرده‌که‌ فلانی گۆج کرد ◊ اِضْطَبِنَ

الشَّيْءَ: شته‌که‌ی به‌لاکه‌له‌که‌ی هه‌نگرت ◊ یان

له‌باوشی گرت، له‌نامیزی گرت ◊ به‌دهستی

هه‌لی گرت ◊ الضَّبْبَانَةُ: گۆجی و نیفلیجی،

ناخۆشی ◊ الضَّبْنُ: که‌مو کۆری و زه‌ره‌ر ◊ کێوو

که‌زو شوپنێك که درنده‌ی زۆر بئ ◊ الضَّبْبَانَةُ:

گۆجی و نیفلیجی ◊ الضَّبْبَانَةُ مِنَ الرَّجُلِ: دارو

ده‌سته‌ی په‌یاو، که‌سو کارو خه‌یزان، دۆست و

ناسیاو ده‌ست و په‌یومند ◊ الضَّبْبَانَةُ: ده‌گوتری:

(هو لي ضبنة فلان): ئەوه له‌ژێر سابه‌ی

فلانکه‌س دابه‌وه ئەوه په‌نا‌ی داوه.

ضَبَّأَ اليه: خۆی خسته‌ په‌نا‌یه‌وه.

به خواری درکاندن و مکوو لهگوتنی پیتی
 (الف) دا بهشیوهی (ی) بیلی ۵ اضجَع فلاناً:
 فلانکسی لهسر لاتهنیشت راکیشا ۵ اضجَع
 المرض فلاناً: نهخوشی فلانکسی خسته سر
 جینگا ۵ اضجَع الشیء: شتهکی نزم کردهوه،
 خواری کرد ۵ ضاجَعَه مضاجَعَه رضجاءاً: لهسر
 لاکهلهکه لهگهلی راکشا ۵ اضجَع الهمم: غم و
 خهفت پهخهی گرت ۵ ضجَع في الامر: کهمتر
 خهمی لهکارمهدا کرد ۵ ضجَعَتِ الشمسُ:
 خور بمره ناوا بوون رؤی ۵ اِضْطَجَعَ: بهمانا
 (ضجَع) دئ، دمشگوترئ: (اضجَع) ۵ اِضْطَجَعَ: بو
 موطاومعهی (اضجَعَه) دئ ۵ تضَجَّعَ عن کذا:
 خوی لهوشته بی ناگارد ۵ تضَجَّعَ: بهمانا
 (ضجَع) دئ ۵ تضَجَّعَ في الامر: وازی لهکارمه
 هینا و نهجای نهاد ۵ الاضجَعُ: خوار، چهماوه،
 دمشگوترئ: (هو اضجع الثیاب): ددانی پیشهوهی
 خوارو شاش و باشن ۵ الضَّاجِعُ: تمبهل و فونگ
 گران ۵ کهسیک کاری باش و بیوانهی لهدهس
 نهیه ۵ نهحمهق و همتیو مچه ۵ قولای شیوو
 دؤل ۵ الضَّجَعَةُ: گوزمرانی تنگ ۵ دمشگوترئ
 ۵ رای پرو پوج ۵ الضَّجَعَةُ: شیوهی راکشان ۵
 تمبهلی ۵ کهسیک لهمال دهرنهچن، بی کارو
 تمبهل و تهومزل ۵ الضَّجَعِي: بهمانا
 (الضَّجَعَةُ) دئ ۵ الضَّجَعُ: کهسیک بیرو رای
 لاوازی هبئی ۵ حوشر که لهلارئ لهومر بخوا ۵
 کونده ناو کهزور فورس بیو هلهگرهکی
 بجهمینتهوه ۵ ههوری پرباران کهبههیوایی
 بسروا ۵ الضَّجِيعُ: بهمانا (المضاجع) دئ ۵
 دمشگوترئ: (بئس الضجیع الجوع): برسایهتی
 خرابترین هاومل و هاونشین ۵ المضجَعُ: شوینی
 راکشان ۵ (مضاجع الفیث): شوینی باران بارین
 ۵ المضجَعُ: کهسیک رای پرو پوج بی.

ضَبَّتِ النَّارُ أَوِ الشَّمْسُ الشَّيْءَ ضَبْرًا: ناگر یان
 تیشکی خور شتهکی گهست، ههلی پروزاند،
 سوتاندی، سوری کردهوه، برزاندی ۵ اضْبَى: کز
 بوو، قهلهوی نهما ۵ توابهوه ۵ اضْبَى الضَّفْرُ
 بالقوم: سهفهرکه بی سود بوو بو قهوممهکه
 هبجیان دمشگتر نمبوو ۵ الضَّابِي: خؤل ۵ گل و
 خؤل.

ضَجَّ ضَجًّا: کردیه هات و هاوارو قیرمو ههرا بههوی
 نهخوشی و ماندوو بونهوه یان بههوی شتی
 ترموه ۵ اضْجِ القومُ: خهلهکه نارهحمت بوون
 ۵ ضاجَهُ مُضاجَةً و مضجاءاً: دممه دمهی لهگه
 کرد، کیشهی لهگه دا کرد ۵ الضَّجَّاجُ:
 چهماندن و پرواندن و زیر بارکردن ۵ الضَّجِيَّةُ:
 ههرا هوزیا، دمنگه دمنگو زاومزاو ۵ الضَّجُوجُ:
 جازز کهرو نیزعاج.

ضَجِرَ بِالْأَمْرِ رَمْنَه ضَجْرًا: بهکارمه نارهحمت بوو
 لهکارمه نارازی بوو.

ضَجِرَ الْمَكَانُ: شوینهکه تنگه بهر بوو جینگی
 نهوانه نهیوموه کهمتییدا بوون ۵ اضْجِرُهُ: جاززی
 کرد، وای لی کرد نارهحمت بی ۵ تضْجِرُ:
 بهمانا (ضجر) دئ ۵ الضَّجِرُ: کهسیک زور
 نیزعاج بیو خهک جازز بکا بو نیرو می
 بهکاردئ.

ضَجَّعَ ضَجْعًا و رضجرعاً: لاتهنیشتی خسته سر
 زهوی، لهسر لاکهلهکه راکشا ۵ ضَجَّعَ اليه:
 نارمزوی نهوی کرد ۵ ضجعت الشمس أو النجم:
 خور یان نهستیرهکه بهره ناوا بوون رؤی.

ضَجَّعَ في الامر: سستی لهکارمهدا کردو باش
 نهجای نهاد ۵ اضجَع: بهمانا (ضجَع) دئ ۵
 اضجَع في السواني: سهروهوی شیعرمکانی باش
 هینان ۵ اضجَع في المركات: بزونهکانی

ضَجَمَ الشَّيْءُ ضَجْمًا: شتهکه خوار بوو (وهر
 اصجم وهي ضَجْمَاء) ◊ **تَضَاجَمَ**: بهمانا
 (ضَجِمَ) دئ ◊ **تَضَاجَمَ الْأَمْرُ بَيْنَهُمْ**: کارمه
 لمنیوانیان دا بوو بهکیشه ◊ **الضُّجْمُ**: زور خور ◊
الضُّعُ: خور، بان تیشکی خور کاتیک راسته و
 خو له زموی بدا، دمگوترئ: (جاء بالضَّحَّ
 والريح): زوری شت هینا ◊ **ضَخَضَخَ السَّرَابُ**:
 تراویلکه که درموشایه وه ◊ **ضَخَضَخَ الْأَمْرُ**:
 کارمه ناشکرا بوو ◊ **تَضَخَضَخَ السَّرَابُ**: بهمانا
 (ضَخَضَخَ) دئ ◊ **الضُّخْضَاحُ**: دمگوترئ: (ماء
 ضحضاح): تمنکه ناو که فولایی نه بی ◊ ناوی
 کم ◊ **الضُّخْضُخُ مِنَ الْمَاءِ**: بهمانا (الضُّحَضُحُ) دئ
 ◊ له بواری جوگرافی دا بریتیه له لبه لآن و
 بهرده لآن که منزکی روبه ری دهریا بی ◊
 بهترسه وه به له وه کشتی پیدا تیپه ری.

ضَحِكَ ضَحْكًا وَضَحِكًا: پیکنی له خووشی دا تا
 ددانی دهرکه وتن.

ضَحِكَ مِنْهُ: گالته ی بی کرد ◊ **سَمِرَى لَى سَوْرِمَا**
 لئی ترسا.

ضَحِكَ طَلْعُ النَّخْلَةِ: گلوی دارخورما که کرایه وه
 بشکوت ◊ **ضَحِكَتِ النَّخْلَةُ**: دارخورما که گولی
 بشکوت ◊ **ضَحِكَتِ الْأَرْضُ عَنِ النَّبَاتِ**: زموی
 گزوگیای رواند.

ضَحِكَ السَّعَابُ: هه وره که بروسکه دی،
 چه خماخه دی دا.

ضَحِكَ الطَّرِيقُ: ریگاکه ناشکرا بوو ◊ (فهر ضاحك)
 ◊ **أَضْحَكَ النَّخْلَةَ**: بهمانا (ضَحِكَتِ) دئ ◊
أَضْحَكَ الشَّيْءُ الْإِنْسَانَ: شتهکه ناده میزادی
 خسته پیکنین ◊ **أَضْحَكَ الْهَوَاضُ**: هه وره که
 پرکرد له ناو تا له سهریه وه رزا ◊ **ضَاحِكُهُ**:
 له گه لی پیکنی، دمگوترئ: (رَأَيْكَ يُضَاحِكُ

المشكلات): راو بوجونت جورتم تهنگزهمان
 به کالآ دمکاته وه ◊ **ضَحَكُهُ**: به پیکنی هینا ◊
تَضَاحَكُ: پیکنی، پیکنی هینا به خووی ◊
تَضَحَّكَ: بهمانا (ضَحِكَ) دئ ◊ **اسْتَضَحَّكَ**: بهمانا
 (تضاحك) دئ ◊ **الْأَضْحُوكَةُ**: هه رشتیک پیکنین
 دروست بکا بیته هوی پیکنین ◊ **الضَّاحِكَةُ**:
 نه و ددانانی له کاتی پیکنین دا دهرده که ون ◊
 خرنی ته نیشته که لبه ◊ **الضُّحَاكُ**: که سیک زور
 پیکنی ◊ **گولوی دارخورما که دمگرنه وه** ◊
ریگای ناشکرا ◊ **الضُّحُكُ**: سمر سورمان ◊
گولوی دارخورما که دمکاته وه ◊ **خونچه** ◊
الضُّحُكَةُ: که سیک خه لک زور بی بی بکنی،
 گالته جاری خه لک بی ◊ **الضُّحُكَةُ**: که سیک زور
 پیکنی ◊ **الضُّحُوكُ**: که سیک زور پیکنی ◊
ریگای ناشکرا و ون ◊ **الْمُضْحِكَةُ**: عمنتیکه و
 شتی وا که ناوازه بی و پیکنین دروست بکا ◊
ضَحَلَ الْغَدِيرُ ضَحْلًا: زونگاو که ناوی کم بوو ◊
الضُّحْلُ: ناوی کم له سمر زموی، ته نکاو بی و
 قول نه بی ◊ نه و بهرده ده خرنیته سمر زارکی
 بیرو هه وز دمگرنی و لوس ده بی.

ضَحَا ضَحْوًا وَضُحْرًا وَضُحِيًّا: خووی بهر خوردا ◊
 (ضحا الطريق): ریگاکه ناشکرا بوو، دهرکه وت،
 ده شگوترئ: (ضحا ظل فلان): فلان که س مرد ◊
سیپه ری نه ما ◊ **هه روا و شهی** (ضَحَا): بهمانا
 (تا و برده) دئ، واته گه رمای خور کاری تی کرد.

ضَحِي ضَحِيًّا: گه رمای خور لئی داو هه لی هرچاند
 ◊ **عمره ی کرد**، له چیشه تنگاو دا نانی خوارد ◊
أَضْحَى: که وته چیشه تنگاو ◊ **نویزی**
 چیشه تنگاو کرد، ده شگوترئ: (أضحى يفعل
 كذا): له چیشه تنگاو دهستی کرد به ◊ **أَضْحَى**
 عنه: لئی دورکه وته وه ◊ **أَضْحَى الشَّيْءُ**:

شته‌کمی دمرخست ۵ لهدوعاو پارانهمودا
دمگوترئ (لا اُضحى الله لنا ظلك): خودا
پایه‌دارت بکاو سیبهرت لسه‌رمان بی و له‌ناو
نه‌جئ ۵ ضاحت البلاد: ولاته‌که خوره تاو لیئ
داو گزویگیاکمی وشک بوو.

ضاح فلاناً: له‌چیشته‌نگاودا هاته لای فلان ۵ ضحی
بالشاة ونه‌رها: له‌چیشته‌نگاوی جه‌ژنی فوربان
دا مه‌رهم‌کمی کرده فوربانی ۵ ضحی الحاج:
حاجی له‌رؤژانی جه‌ژنی فوربان دا فوربانی
سه‌ربری ۵ ضحی بنفسه: خوئی به‌خت کرد ۵
(ضحی بماله): مال و سامانی خوئی به‌یی
به‌رامبهر خهرج کرد ۵ ضحی الأضحاة:
فوربانیه‌کمی سه‌ربری ۵ ضحی عن الشین:
له‌شته‌که به‌کالوخؤ بوو، په‌له‌ی له‌کارم‌که‌دا
نه‌کرد. ۵ ضح المیران: همیوانه‌کمی نالف دا
له‌چیشته‌نگاودا ۵ ضحی الماشیه: له‌چیشته‌نگاودا
چاودیری نازه‌له‌کانی کرد ۵ تضحی:
له‌چیشته‌نگاودا خواردنئ خوارد، قاولتی کرد ۵
الأضحی من الحیل: نه‌سبی شی، ره‌شی مه‌یلو
بؤر ۵ الأضحاة: نازه‌لی فوربانی، که‌له‌رؤژانی
جه‌ژنی فوربان دا سه‌ردم‌بری ۵ الإضحیان من
الایام: رؤژانی هه‌ساوو بی هه‌ورو ته‌م و مز ۵
الأضحیه: به‌مانا (الأضحاة) دئ ۵ الضاحیه:
ناشکرا، دمگوترئ: (فعله ضاحیه) به‌ناشکرا
کارم‌کمی نه‌منجام دا ۵ (مفازة ضاحیه الظلال):
سارایه‌کی بی درمخت ۵ هه‌روا وشه‌ی (ضاحیه)
به‌و نازه‌له‌ دمگوترئ چیشته‌نگاو ناو به‌خواته‌وه ۵
شویئنا ناشکرا له‌قهرخ شار ۵ درمختی خورما
که له‌دمه‌رمه‌وی باخ دا پوابی ۵ الضحاحی:
ناسمانه‌کان ۵ ضحاحی السروم: نه‌و ناوچه‌و
هه‌ریمان‌ه‌ی له‌ولاتی رؤم دیارن ۵ (قریش

الضحاحی): نه‌و فورهمیشیانی له‌ دهورو به‌ری
مه‌که‌دا نیشه‌جی بوون ۵ الضحی: تیشکی
خؤر، رونایی خؤر ۵ کاتی چیشته‌نگاو،
دمگوترئ: (مالکلامه ضحی): هسه‌کمی بی
مانایه‌و مانای ناشکرا نییه ۵ الضحاه: به‌مانا
(الضحی) دئ ۵ یان کاتی بیئ نیومروؤ ۵ الضحور:
به‌مانا (الضحی) دی ۵ الضحور: به‌مانا
(الضحاه) دئ ۵ الضحیه: به‌مانا (الضحی) دئ ۵
الضحاه من الأرض: نه‌و شوینه به‌رزان‌ه‌ی زموی
که به‌که‌می خوئی لی ناوا دمبی.

ضح الماء ضحاً: ناومکه چؤپایه‌وه، هه‌لرزا ۵ ضحیت
المین: چاو فرمیسی کرد ۵ ضحاً الماء ونه‌ره
ضحاً: ناومکه‌ی پروزاند، هه‌لی هینجا ۵ إنضح:
بؤ موطاومعه‌ی (ضح) دئ ۵ هه‌لرزا، پروزا ۵
المضحة: نامیری ناو به‌رزگردنه‌وه، نامیری ناو
پروزین، نامیری ناو هه‌لمزین و ناو هه‌لینجان،
ناو فرپده‌ر.

ضخم ضحامة: قه‌به‌و گه‌وره بوو ۵ فهو ضخم
وضخم) ۵ ضخمه: قه‌بارمی شته‌کمی گه‌وره کرد
۵ الأضخمه: نه‌و نیسفنچ و سه‌ره‌نؤکمه‌ی
نافرمت سمت و که‌فه‌لی خوئی بی والی دمکا زلو
گه‌وره بنویئن ۵ التضخم: له‌بوارئ نابوری دا
پاره زورییه ۵ الضخام: گه‌وره‌و که‌ته‌و زمبه‌لاح
۵ رنگه‌ی پان و پور ۵ ناوی قورس ۵ ضده ضداً:
به‌سمری دا زال بوو ۵ ضد عنه: له‌سمره‌ خؤو
به‌هیواشی گیزیایه‌وه ۵ اشد: رقی هه‌لسا ۵ اشد
فلاناً ونه‌ره: دزو رکه‌به‌ری بؤ فلان دانا ۵ اشد
الإناء: قاپه‌کمی پرکرد ۵ ضاده: دزی جولایه‌وه،
رکه‌به‌راه‌ته‌ی کرد ۵ تضاه الأمران: نه‌و دوشته
هه‌ریه‌که‌میان دزی نه‌وی تریان بوو ۵ الضد: دز،
دوژمن، ناحمز ۵ پیچه‌وانه ۵ هاوشان ۵ (الفاظ

ضَرْبَ عَلِي الْمَكْتُوبِ وَغَيْرِهِ: نوسراومکھی مؤر کرد،
واژوی کرد ۵ زهرفی نامه‌کھی داخست.

ضَرْبَ النِّرمِ عَلِي أذنه: خهو بهسمری دا زال بوو.

ضَرْبَ فُلانِ عَلِي يَدِ فُلانٍ: فلانکس دمستی فلانی
گوشی و دمست خویشی لی کرد یان
به‌پنجه‌وانه‌وه دمستی گرتو نمیه‌نشت هیچ
بکاو کارمکھی لی تیک دا، دمگوتری: (ضَرْبَ)
القاضي عَلِي يَدِ فُلانٍ: دادومر قورمیتینه‌ی
خسته سمر فلان و نمیه‌نشت هیچ مامه‌نه‌و
گورپننه‌وه بهمان و سامانی خویره‌وه بکا ۵ ضَرْبَ
بِالسيفِ وَغَيْرِهِ: بهشمشیر لال و پالی خست.

ضَرْبَ الدَّهرِ بَيْنَ القَرَمِ: زهمانه‌و رۆزگار خه‌لکه‌کھی
لیک بلاو کردن له‌به‌کتری جیاکردنه‌وه، لیکی
دوور خستنه‌وه، نازاوه‌ی خسته ناویانه‌وه.

ضَرْبَ الشَّيْءِ: لهشته‌کھی دا، همنگاوتی ۵ لَيْكِ
كهوتن، دمگوتری: (ضَرْبَ بِهِ الْأَرْضِ): به‌زموی
کیشا ۵ ضَرْبَ بِهِ عَرَضِ الحائِطِ: وازی لهشته‌کھی
هیناو روی لی و مرگپرا، گرنگی بی نهاد.

ضَرْبَ فُلاناً وَغَيْرِهِ بِكُذاً: لهفلانکسی دا، به‌وشته
لهفلانی دا ۵ داری حهدی لی دا ۵ ضَرْبَتِ
العَرَبُ فُلاناً بِأَهْرَثها: دویشکه‌کھی به‌جزوه‌کھی
بهفلانیه‌وه ۵ دویشک پیوه‌ی دا.

ضَرْبَ الحَمامِ وَغَيْرِهِ مِنَ الحَلِيِّ وَالْمَعادِنِ:
همنگوستیله‌کھی دروست کرد.

ضَرْبَ الدَّهرِمِ: بهاری زیوی لی دا، سکه‌ی زیوی لی
دا. ۵ ضَرْبَ لَه مِثْلاً: بهندی بی هینایه‌وه ۵

ضَرْبَ الحاسِبِ عَدداً فِي آخِرِ: ژمیرهارمکه ژمارمکانی
لیک دان.

ضَرْبَ لَه أَجْلاً أَوْ مَرَعداً: کاتیکی دپاری کراوی بی
دانا.

الأضداد): نمو وشانمن دومانای دژ به‌مکیان
همیه و مگوو (الجَزَن) که‌به‌مانا سپی و همروا
به‌مانا ره‌شیش دئ ۵ الضَّئید: به‌مانا (الضَّئِدِ)
۵ المتضادان: له‌زاراوی (مه‌نطیق) دا نمو
دوشتمن به‌مکه‌وه کؤنابنه‌وه، به‌لام و ادیبی
همردوکیان نابین ۵ و مگوو ره‌ش و سپی، بی نمونه
ناگونجی همبارمیه‌ک همبئ لمیه‌ک کات دا هم
سپی بی هم ره‌ش بی ۵ به‌لام ری دمگوتی
شتیک همبئ نه‌ره‌ش بی نه‌سپی بی به‌لکوو
سور بی.

ضَدِّي ضَدِّي: رقی هه‌لسا پرپوو له‌قارو قین ۵
أضدِّي الإِناءِ وَغَيْرِهِ: قاپه‌کھی یان کیسه‌کھی پرکرد
۵ الضَّوادي مِنَ الكَلَامِ: قسه‌ی پرپو بوچ و
ناشاپسته ۵ قسه‌ی بی کردار.

ضَرْبَ الشَّيْءِ ضَرْباً وَضَرْباً: شته‌کھی جم و جولی
کرد.

ضَرْبَ القَلْبِ: دلکه‌کھی لی دا.

ضَرْبَ العِرْقِ: رمکه‌کھی خوینی وروژا.

ضَرْبَ الضَّرْسِ: ددانکه‌کھی نازاری زور بوو.

ضَرْبَ الرَّجْلِ فِي الْأَرْضِ: بیاومکه به‌مانا ولاتان دا
گه‌پراو گه‌شت و گوزاری کرد، له‌مان دورکه‌وته‌وه
۵ راه‌پری و له‌رؤیشتن دا په‌له‌ی کرد.

ضَرْبَ فِي المَاءِ: له‌ناو دا مه‌له‌ی کرد.

ضَرْبَ فِي الْأَمْرِ بِسَهْمِ: له‌کارمکه‌دا هاویه‌شی کرد.

ضَرْبَ عَنِ الْأَمْرِ: وازی له‌کارمکه هیناو پشتی لی
هه‌لکرد

ضَرْبَ اللَّونِ إِلَى اللَّونِ: ره‌نگمکه له‌ره‌نگمکه‌ی تر
جوو.

ضَرْبَ بَيْدِهِ إِلَى كُذاً: حمزی له‌فلان شت بوو.

ضَرْبَ إِلَيْهِ: ناماژمی بی کرد.

توشی ساردو سمرما بونو سههولبمندان
 گرتنیموه ۵ **أضرب الریح** أو **العید النبات**: رضه
 باو زریانو ساردی لهگزوگیاکهی داو خرابی
 کرد ۵ ضاربه مضاربه و ضراباً: زهلامهکان
 لمبهکتریان دا همیرهکهیان زمبری لهوی تر یان
 دا ۵ لهلیدان دا بهسهریا زال بوو زورتری لی دا
 ۵ ضارب لفلان فی ماله: بهمالو سامانی فلان
 بازارگانی دمکا بهریژمیهای تابیهتی لهقازانج و
 زیان دا ۵ ضارب فی السرق: لهبازاردا شتی
 بههمرزانی کپی و جاومروانی کرد تا نرخ بهرز
 بیتموه بوئموهی بمنرخه بمرز بیفرؤشیتهوه،
 وادهبی نرخ دادمهزکی زهره دمکا ۵ ضرب:
 زوری لی دا، بو زیده رویی لهمانای (ضرب) دئ
 ۵ ضرب فلان: فلانکس شیری تیکهلاو لهچمن
 شیره حوشرتیکی خواردومه ۵ فلانکس توشی
 ساردو سمرماو سههولبمندان بوو ۵ ضربت
 هینه: جاوی بهقول دا چون ۵ ضرب الشیئ
 بالشیئ: شتهکهی تیکهلاو بهشتهکهی تر کرد ۵
 تیکی هلدان ۵ ضرب بین القوم: خه لکهکهی
 هه لئا بوئموهی بهگزیهک دا بجن ۵ ضرب
 المضرب: لیفتهکهی دووری، تهریبی دا ۵ اضطرب:
 بهناریک و بیکی جولایهوهو کهوته هه لیمزو
 دابهزو حندل حو و پهله قازه ۵ اضطرب البحر:
 دمربا شه بولی دا ۵ اضطرب الامر: کارمهک شیاو،
 لهگریژنه جوو ۵ اضطرب الشیئ: شتهکه دریز
 بوو، نهرم بوو لهرزهی کرد، دمگوتری:
 (اضطرب الحبل بینهم): پهتی نیوانیان شل بوو
 ناکوکی و کیشهیان تیکهوت ۵ اضطرب القوم:
 خه لکهکه لیکیان دا تیک و روژان و پیکدا
 هه لپژان ۵ تضاربا: نهو دوکسه لمبهکتریان دا،
 دهشگوتری: (تضاربا بکذا): بهفلان شت
 لمبهکتریان دا ۵ اضطراب الآراء: راو

ضرب له فی ماله أو غیره نصیباً: لهمالی خوئی
 بهشیکی دیارپیکراوی بو دانا.
 ضرب الحیمة و عمره: چادرمهکی هه لئا، بلاوی
 کردمومو کۆلهکهکانی بو چه هاند.
 ضرب اللیل بظلامه: شهو داهات و تاریکی هیناو
 جیهانی داپوشی.
 ضرب علیه الذلّة: زهلیلی کرد، زهلیلی داپیوشیوه.
 ضرب الشیئ علیه: شتهکهی لهسمر پیویست کرد،
 دهگوتری: (ضرب علیه خراجاً): دمیهک و
 خمراجی خسته سهر.
 ضرب الشیئ بالشیئ: شتهکهی تیکهلی شتهکهی
 تر کرد.
 ضرب الرز: چه لئوکهی سپی کرد توینکلهکهی لی
 کردمومو.
 ضرب بذقنه الأرض: سهری داخست و شهرمی کرد
 ۵ یان لهترسا سهری خوئی شور کرد.
 ضرب له الأرض: لههمومو شوینیک بوی گهرا.
 ضرب الرقم القیاسی: لهزماری ناسایی تیی
 پهراوندو زور پیش کهوت.
 ضرب ضرباً: سهرمای بوو، سهرما کاری لی کرد.
 ضربت الأرض: زهوی توشی بهستهلهک بوو.
 ضرب الحیران: نازه لکه کهدهی گهوره بوو، سکی
 داچوړا ۵ ضربت یده ضرابه: دمست راست و باش
 ههنگیو بوو ۵ اضطرب فی المکان: لهشوینتهکه
 مایهوهو جیی نه هیلا، راوستاو نه جول ۵
 بیدهنگ بوو ۵ اضطرب العمال: کریکارمکان
 وازیان لهکار هیناو مانیان گرت تاداوا
 کاریبهکانیان جی بهجی دمگری ۵ اضطرب عنه:
 روی لی و مرگتیا ۵ اضطرب الحیز: نانهکه برزاو
 پینگهی ۵ اضطرب القوم و غهم: خه لکهکه

درايځ ۵ پارچه مو، پارچه خوری، پارچه لؤکه که شی بکړیته مو پاشان به په تیک ببه سترئ و نیمجار برنسرئ ۵ سروشتو ته ببعمت ۵ باج که ده خړیته سرملک زموی و زارو داهات بؤ حیسابی میری، به گویره یی یاساو شوین و کات نه و باجه گوړانی به سر دا دئ ۵ نه نداز میه که له برنج و جه لئوک ۵ المضاربة: جوړه گریبه ست و عه قنیکه له نیوان دوکسو زیاتر دا دمبه سترئ لایم نیک مال و سامانی هم بی و لایه نه که یی تر کاری تیدا بکا هر دولا هاو بهش بن له قازانج دا به پرژهی تایبه می ۵ له یواری نابوری دا بریتیه له کرین و فروشتن که کومه لیک پی سپور له بازاردا نه نجای دمدن بؤ نه وی سود له جودا وازیی نرخه کان دا بکه ن ۵ المضارب: نامیری لیدان ۵ زور لیدم، یان زه بر و شینی کاریگر ۵ المضارب: به مانا (المضارب) دئ ۵ گه وره ۵ المضارب: شوینی لیدان یان کاتی لیدان ۵ مضرب السیف: تیزیی شمشیر ۵ (مضرب الرز): شوینی کوتانی جه لئوک ۵ شوینی سپی کردنی جه لئوک ۵ المضربة: همر لیفه و جه رجه فیک زور تریبی دورمانی تیدا نه نجام درایځ، لیفه و پیخه فیکه دوو توئو لؤکه یی تیدا همرش کرابی و نیمجار تریبی دورمانی پیدا هاتبن و جوبن ۵ ضَرْجَه ضَرْجاً: قهلاستی، دایدی.

ضَرْجَ النَّاز: دوکه لکیشی بؤ ناگرده که کرد.

ضَرْجَ الشَّرْبِ وَرْمِه: به رنگی سور قوماشه که یی رنگ کرد، به توخی نا به لکوو به رنگی سوری کال، دمشگوترئ: (ضَرْجَه بکدا): رنگه که یی تی هه لسوو ۵ ضَرْجَه: بؤ زنده رژیی له مانای (ضَرْجَه) دئ، دمشگوترئ: (ضَرْجَ الْكَلَامِ): قسه کانی رازاند نه مو جوانی کردن.

بؤ جوړه کانیان دز به یه که بوو ۵ تضرب: که و ته جم و جوړو و سمر و خوار ۵ استضرب العسل: شانه همنگوینه که نه ستور بوو ۵ الإضراب: مانگرتن، وازه نیان له کارو پیسه ۵ الضرب: هاوشان و هاوشیوه، جوړو په گمز ۵ له زارو وی عوروزدا کوتایی ته فعلیه له بهشی دوو می نیوه شیعر ۵ دمشگوترئ: (رجل ضرب): پیاویکی دال گوشت و همدو بالآ ریک و پیکه، کارگرو دست به کاره، قالب سوکه له جی به جی کردنی نیو و کارمکانی دا ۵ (مطر ضرب): بارانی سوک و کم ۵ (درهم ضرب): دیره می سکه لی دراو، زیوی سکه لی دراو ۵ الضرب: شانه همنگوینی سپی نه ستور ۵ الضربة: پارچه یی شانه همنگوینی سپی ۵ الضرب: شاره زا له لیدان دا، راست همنگو، دست راست ۵ الضربة: یه لیدان، زمبریک پیکشانیک ۵ تاو مگازو هه تاو بر دو نه خوشیبه که به هوئی لیدانی تیشکی خور له جهسته دا پیدا دمی، نه گمر زو فریای نه که وی کوشنده میه ۵ الضرب: زور لیدم، که سیک زور لیداو لیدانه که شی به نیش بی ۵ الضرب: به مانا (الضرب) دئ، هه روا به که سیکش دمشگوترئ به مان و سامانی په کیک ترموه بازارگانی بکاو به شیک دیاریکراوی له قازانج دا بدرتئ ۵ به وکه سهش دمشگوترئ له یاری فورماردا پشک (قداح) به او یژی ۵ هه روا ناوه بؤ هاوشان و رکه بهر ۵ شریک له کومه لیک حوشر بدوشرئ و تیکه ل بکری له مهنجه لیکدا ۵ یان بهوشیره دمشگوترئ: به سه ره یه کدا له حوشر مکان بدوشرئ و راسته و خو بکریته قاپه که هه ۵ سه هو ل، سیخوار ۵ الضربة: مینهی (الضرب) ۵ که سیک شمشیری لی

ضَرَجَ الدابة: ولاحه‌ک‌ه‌ی هه‌لینگ دا، غاری بی کرد
 ◊ اِنضَرَجَ: دادرا، شمی برد، دمگوترئ: (انضرج
 الثور): خونچه‌که بشکوت، دهمی کردهوه ◊
 اِنضَرَجَ الشجر: دره‌خته‌که بشکوت، جرؤی
 دره‌خته‌که کرایه‌وه ◊ گه‌لاکه‌ی دمرکه‌وت ◊
 اِنضَرَجَ الطریق: ریگاکه بانو بوؤر بوو،
 دمشگوترئ: (اِنضَرَجَ ماينهم): نیوانیان زور
 فراوان بو ◊ تَضَرَجَ: بو موطاومعه‌ی (ضَرَجَهُ) دئ
 ◊ تَضَرَجَ الحد: کولمه‌که سور بوو، دمشگوترئ:
 (تَضَرَجَت المرأة): نافرتمه‌که خؤی رازانده‌وه،
 خؤی نارایش دا بان خؤی سفورور کردو خؤی
 نیشانی پی‌اوی بیگانه دا ◊ تَضَرَجَ بالدم:
 به‌خوین رنگاو رنگ بوو ◊ تَضَرَجَ الشئ:
 شته‌که شفق بوو، دادرا ◊ تَضَرَجَ الزهر:
 خونچه‌که بشکوت، کرایه‌وه ◊ الاضریح: رنگی
 سور، قوماشی رنگ کراوه به‌رنگی سور ◊
 قوماشیکه لمانوریشمی سور ◊ نهمی پهمنو
 خوشرؤ ◊ الطریح: رنگ کراو، دمشگوترئ:
 (عَدُو ضریح): بازی به‌هیز ◊ المَضْرَجُ: (ثوب
 مَضْرَج): قوماشی رزیوو بی نرخ ◊ المَضْرُوجَةُ:
 دمگوترئ: (عين مَضْرُوجَة): جاوی گه‌وره و کراوه
 ◊ ضَرَعَتِ السَّرَقُ ضَرْوًا: بازاره‌که ته‌بی و
 مامه‌له‌ی کهم تیدا نه‌نجام دمدری.

ضَرَحَ الشئ: ضَرْجًا: شته‌که‌ی دادری، شمی کرد.

ضَرَحَ القبر: گؤری هه‌لکمند.

ضَرَحَ الشئ: پالی به‌شته‌که‌وه ناو دووری
 خسته‌وه.

ضَرَحَ شهادة فلان: شایه‌تی فلانی رمتکرده‌وه،
 قبولی نه‌کرد ◊ اَضْرَحَهُ: دوری خسته‌وه ◊
 دایومشانندو تیکی داو خرابی کرد ◊ اَضْرَحَ
 السرق: بازاری خست، جمو جولی تیدا کهم بوو

◊ ضَارَحَهُ: جینیوی بی دا، تانوتی لسی دا ◊
 به‌مرنگاری بووه، هاوشانی کرد ◊ اِنضَرَحَهُ:
 فریسی دایه هوزبنیکه‌وه ◊ اِنضَرَحَ: بو
 موطاومعه‌ی (ضَرَحَهُ) دئ ◊ ضَرَّاح: اسم فعل،
 به‌مانا فرمان دئ، واته به‌مانا (اضرح) دئ ◊
 الضَّرْحُ: دمگوترئ: (نية ضَرَح): مبه‌ستی دوور
 ◊ الضَّرْحُ: بو زیده رؤی له‌مانای (ضَارِح) دئ،
 دمشگوترئ: (قوس ضروح): که‌وانیکی توندو
 به‌هیزه به‌ته‌وزم تیره‌که فری دمددا ◊ (فرس
 ضروح): نهمی سمرکه‌ش ◊ الطریح: به‌مانا
 (المضروح): دئ، واته دورکه‌وته ◊ گؤرؤ نارامگا
 ◊ گؤریجه ◊ الضَّرْمَةُ: به‌مانا (الضريح) دئ ◊
 المَضْرَحُ: هه‌لو، بازی بال دریز ◊ المَضْرِحِي: به‌مانا
 (المضرح) دئ ◊ گه‌وره پی‌اوو خانه‌دان و پی‌او
 ماقول و وه‌جاخزاده ◊ ضَرَّه ربه ضَرًّا و ضَرًّا:
 زیانی بی گه‌باند، خرابی له‌گه‌ل کرد.

ضَرَّ فلاناً الى كذا: پالی به‌فلا‌نه‌وه ناو ناچاری کرد
 بؤنه‌وه ◊ اَضَرَّت المرأة: زنی به‌سهر ژنه‌که‌ی
 هینا ◊ اَضَرَّ فلان على السير الشديد وصره:
 فلانکس به‌صه‌بر بوو پشوو دریز بوو ◊ اَضَرَّ
 على فلان ربه: زیانی به‌فلا‌نکس گه‌باند ◊ اَضَرَّ
 فلاناً على الامر: فلانکسی ناچار کردو به‌زور
 نه‌وه‌ی بی کرد ◊ ضَارَهُ مَضَارَةً وضراراً: زیانی
 بی گه‌باند، تنگی بی هه‌لجنی ◊ سهر‌بیچی
 کرد ◊ اضطره اليه: ناچاری کرد بؤنه‌وه ◊ شیخ
 رمزای تالمبانی ده‌لن:

نهو قه‌به ژنه مه‌حتاجی ک‌ردم

مه‌حتاجی ره‌شی ره‌شیدی ک‌ردم

تضاراً: یه‌ک‌یک له‌دوو‌مه‌کان زیانی به‌وی تر گه‌باند ◊
 هه‌ردوکیان زینان بی گه‌بی ◊ تَضَرَّرَ به أو منه:
 به‌هؤی نه‌ومه‌وه توشی زیان بوو یان له‌وه‌وه

زیانی بی گهی ۵ استضر به: بهموی نوموه
 توشی زیان بوو ۵ الضَّرارة: زیان؛ کمکردن
 لهمال و سامان دا، یان کمکردنی کومه ل ۵
 کوپری ۵ الضُّر: حال و مزعی خراب، همزاری
 نه داری ۵ نهخوشی ۵ دمشگوتری: (تزوج فلان
 علی ضر): فلانکس هوی بؤ زنهکی پهیدا
 کرد ۵ زیانی به زنهکی گمیاند بموه که زنی
 بهسمر هینا ۵ الضُّر: بهمانا (الضُّر دئ،
 دمشگوتری: (هو ضر اضرار): نهو به لای
 به لایانه، ناخوشی ناخوشیانه ۵ یان به لایه کی
 زیرمهک باش نیجیری خوی دمدوزیته وه ۵
 الضُّر: تنگ و چه له موه ناخوشی ۵
 نهخوشیهک بیته بیانوو عوزر بؤ نه چون بؤ
 جیهاد ۵ ئیظلیجی ۵ هر حاله تنیک زیانه خش
 بی ۵ الضُّر: بهمانا (الضُّر): دئ ۵ هویسار ۵
 به کیک له زنهکانی بی او تک زیاد له زنیکی
 همی ۵ دمشگوتری: (بینهم داء الضُّر): ۵
 نهخوشی هویساری که وتوته ناویانه وه ۵
 چهسودی و رقو کینه که وتوته ناویانه وه ۵
 بنکی گوئی مومک ۵ مالی زور ۵ سنگی بهرمی
 ۵ زهقایی بهرمی ۵ الضُّر: پیوستی و ناچاری
 ۵ تهنگانهیهک چاری نمی ۵ نارچهستی و
 تهنگزه ۵ لهبوری شیعدا نهو حاله تهیه
 که شاعیر بؤی رهاوه همدئ وشه به شیویه کی
 نایاسایی به کارینی به جوریک که بؤ په خشان
 نووس رهوانیه ۵ الضُّر: شتی پیوست ۵
 هرشتیک بونی پیوست بی و نه بوونی
 نهگونج ۵ الضُّر: زیان لی که وتوو ۵ کوپرو
 نابینا ۵ غیرهت ناموس، دمشگوتری: (ما أشدَّ
 ضریره علی زوجة): زور چاودیری زنهکی
 دمکا، دلی له زنهکی پیسه ۵ الضُّر: سرک،

جهموش ۵ تمیر دماغ و دل تمیر ۵ المضُّر: زیان،
 زهره.
 ضَرَسَ الشَّيْءَ ضَرْسًا: گازی له شته که گرت ۵
 همپالی لی گرت، دمشگوتری: (ضَرَسَ العود):
 بهمدان دارهکی گرتوو.
 ضَرَسَ الزَّمانُ فلانًا: رؤزگار بؤ فلانکس خراب
 بوو، ستمی لی کرد.
 ضَرَسَ البَشرَ: بهبهرد بیرمهکی هه لچنی.
 ضَرَسَ الدَّابةَ: لوتوانه یان (دمبین) ی لدممی
 نازه له که شتهک دا بؤنوهی ژرباری بکا ۵
 ضَرَسَتْ أَسْنانَهُ ضَرْسًا: ددانی به خواردن، شتی
 ترش و مزر نال بوون ۵ کول بوون.
 ضَرَسِيَ فلانًا: فلانکس سهر رهق و جهموش و
 شهرانی بوو ۵ اضره الهامض: شتی ترش و مز
 ددانی نال کردنه وه ۵ ددانی کرمول کردن ۵
 اضرَسَ بالكلام: به قسه بی دهنگی کرد ۵ اضرَسَ
 الأمر فلانًا: کارمه فلانی خسته دله پراوکیوه ۵
 ضارَسَ الأمرَ مضارسةً و ضراسًا: کارمکانی
 بشکنین و به تاقی کردنه وه، فیری نیشهکان بوو
 ۵ ضرسه: بؤ زنده رویی لهمانای (ضرس دئ،
 چرخ و لوجی له شته که پهیدا کرد ۵ ضرس
 الشرب: وینهی ددانی له قوماش که دا دروست
 کرد ۵ بهوینهی ددان قوماش که ی رازانده وه ۵
 ضرسه الحروب: شهر و جهنگی همه جور
 فلانکسی له بوتهداو هالی کرد ۵ تضارس البناء
 و لغره: باله خانه که ریک و بیک دروست نه کراوه
 ۵ دیوار و شیومهکی له بارو نه اندازیاری دروست
 نه کراون ۵ خوار و خنج و بهرزی و نزمی تیدایه
 ۵ تضارس القرم: خه لکه که کیشمو همپان
 ترکه وتو بوو به همپان، دوزمانیه تیبیان
 که وته ناوه وه ۵ تضرس البناء: بهمانا

ضَرَسَ الشَّيْءَ ضَرْسًا: گازی له شته که گرت ۵
 همپالی لی گرت، دمشگوتری: (ضَرَسَ العود):
 بهمدان دارهکی گرتوو.
 ضَرَسَ الزَّمانُ فلانًا: رؤزگار بؤ فلانکس خراب
 بوو، ستمی لی کرد.
 ضَرَسَ البَشرَ: بهبهرد بیرمهکی هه لچنی.
 ضَرَسَ الدَّابةَ: لوتوانه یان (دمبین) ی لدممی
 نازه له که شتهک دا بؤنوهی ژرباری بکا ۵
 ضَرَسَتْ أَسْنانَهُ ضَرْسًا: ددانی به خواردن، شتی
 ترش و مزر نال بوون ۵ کول بوون.
 ضَرَسِيَ فلانًا: فلانکس سهر رهق و جهموش و
 شهرانی بوو ۵ اضره الهامض: شتی ترش و مز
 ددانی نال کردنه وه ۵ ددانی کرمول کردن ۵
 اضرَسَ بالكلام: به قسه بی دهنگی کرد ۵ اضرَسَ
 الأمر فلانًا: کارمه فلانی خسته دله پراوکیوه ۵
 ضارَسَ الأمرَ مضارسةً و ضراسًا: کارمکانی
 بشکنین و به تاقی کردنه وه، فیری نیشهکان بوو
 ۵ ضرسه: بؤ زنده رویی لهمانای (ضرس دئ،
 چرخ و لوجی له شته که پهیدا کرد ۵ ضرس
 الشرب: وینهی ددانی له قوماش که دا دروست
 کرد ۵ بهوینهی ددان قوماش که ی رازانده وه ۵
 ضرسه الحروب: شهر و جهنگی همه جور
 فلانکسی له بوتهداو هالی کرد ۵ تضارس البناء
 و لغره: باله خانه که ریک و بیک دروست نه کراوه
 ۵ دیوار و شیومهکی له بارو نه اندازیاری دروست
 نه کراون ۵ خوار و خنج و بهرزی و نزمی تیدایه
 ۵ تضارس القرم: خه لکه که کیشمو همپان
 ترکه وتو بوو به همپان، دوزمانیه تیبیان
 که وته ناوه وه ۵ تضرس البناء: بهمانا

(تضارس) دئى ۵ التضرسى: پميداكردنى قوزرتو
پيچ و بهرزى و نرمى له مباردا ۵ له شيوه
بهرزى و نرمى ددان ۵ تضارس الارض:
تمپولكهو بهرزى و نرمى سمر روى زهوى ۵
الضرسى: دداني هارپر ۵ خرى ۵ ههروا ناوه بو
ناميري ناو دابهشكردن و ناو دمهيتان.

ضرس العتل: په كيك لهو جوار ددانى دمكهونه
كوتايى ريزى ددانهكان، له پمندی پيشينان دا
هاتوو (هو لايعض في العلم بضرس قاطع):
زانباريهكانى باش كوتروئل نهكردووو نيش و
كارى ريك و پيك نهكردوه ۵ ههروا ناوه بو نهو
جوړه بهردى بيرى پي هه لده چندرئى ۵ دركه
شاخ و بهرزو نرمى سمر و بهرى زهوى كهومكوو
ددان بهرزو نرمييان تيدا بهدى بكرئى،
دمگوتري: (رجل ضرس): پياويكى رفقو زيره،
تمبيات توندو تورپيه ۵ بارانى وردو كه، تاوه
بارانى نهرم ۵ الضرسى: گازنده، سمرگهش،
رهوشت بهد، دمگوتري: (ناقة ضروسه):
حوشترىكى بهد خووه گاز له شير دوشهكه
دمگري، يان همركهسى له بيچومهكه نزيك
بيتموه په لامارى ددا ۵ (حرب ضروس): شهري
كاولكارو خويئاوى ۵ الضرسى: تهرزو سمرماو
بهز ۵ جوړه درهختيكيه له زموى شيدارو تهردا
دهروئى تمهنى دريژه، له نه وروپاو همندي
ولاتى ترى ههواسازو موعتهديل دهروئى ۵ بيرى
هه لجنراو بهبهرد ۵ هر باله خانميهك به بهرد
دروستكرايئى ۵ بهردى سوجدارو توركه توركه ۵
المضروسه: زهوييهك بهردى توركه توركه و
سوجدارى ومكوو ددان تيداين.

ضوط ضراط: ترى كمند ۵ (فهو ضروط و ضراط).

ضوط ضراط: بهمانا (ضراط) دئى ۵ اضراطه: ترى پي
كمند ۵ يان كارى قورسى پي نه نجام دا تاواى

لى كرد تر بكنه ۵ اضراط به: به گاته جرتى
بو لى دا، جرتى بو داكوتا ۵ گاتهى به
نيشهكه يان به قسهكهى كرد ۵ ضراط: به مانا
(ضراط) دئى ۵ ضراط فلاتاً وغيره: ترى به فلاتنكس
كمند ۵ ترى پي لى دا ۵ ضراط به: به مانا
(اضراط) دئى ۵ عمر به كان به معمرى كورى
هينديان گوتوه (مضراط الحجارة): چونكه
نه و منده نازاو چاونه ترسو و به هيز بووه ۵
به كوردى خومان ده ليين فلانكس نه و منده
وايه و وايه بهرد دمكا بهناو ۵ الضراط: ترى ۵
(الضراط): به مانا (الضراط) دئى ۵ ضرع الرضيع
ضروعا: شيره خورمه كه مهمكى دايكى مزي ۵
رضعت الشمس و رهوا: خور له ناو ابوون نزيك
بووه ۵ رضع الحيوان: گيانله بهر كه كزو لاواز
بوو ۵ رضع اليه وله: گهر دنكه چى بوو ۵ داواى
لى كرد شتيكى بداتى ۵ رضع ضروعا: رضاعة:
كزو لاواز بوو ۵ اضرع الأنثى: ميينه كه
مهمكى خپر كرد، گوانى دمر كهوت ۵ اضرع
الحامل: سكبړكه پيش نهوى بيچومهكه لى
بيتموه گوانى گهوره بوون، نافرتمه كه پيش
مندال بوون مهمكى زل بوون ۵ اضرع فلاتاً: واى
له فلان كرد ژيربارى پي ۵ اضرع الله خد: خودا
زهليلو پي دمه لاتى كرد ۵ اضرع فلان مالاً
وهو: مالى به خشى به فلان، يان شتى ترى دايه
۵ تضرع اليه وله: گهر دنكه چى بوو، ژيربارى
بوو ۵ تضرع الى الله: له خودا پارايه وه، لالايه وه
۵ الضراع: تمه من بچوك ۵ دمگوتري: (خد
ضارع و جنب ضارع) نزاو پارانه و مكار، له خودا
ترس ۵ (جسم ضارع): جهسته لى لاواز ۵
الضرع: گوډى مهمك، گوډى گوان ۵ دمشگوتري:
(ماله زرع ولاضرع): هيچى نيه، پي كشت و
كال و مهر و مالاته ۵ الضرع: هاوشان ۵

الضَّرْعَاءُ: مَهْمَكُ زَلٍ ۝ گوان گموره ۝ الضَّرْعُوعُ:
 بهمانا (الضَّرْعَاءُ) دئ ۝ الضَّرْعُوعُ: دمگوترئ: (شاة
 ضريع): مَهْرِيكَه گمَل و گوانی جوان و رِيك و
 بِيكَه ۝ گياو گزى وردگراو همجنندراو ۝ پزدان
 ۝ (عموسه جى تمې): جَوْرَه رومكِيكى دركاوييه
 بهرِيكى ههيه ومكوو شيلان ۝ الضَّرْعُوعُ: بهلاى
 نه حويبيه كانه وه بريتيه له فيعلنيك له پيش
 فيعله (ماضييه كه وه) به كئ له پيته زيده كان
 (ابن، ت) هه بئ ۝ به حرنكه له به حره كانى
 شيعر كيشه كهى نمويه دوجار (مفاعيلن
 فاعلاتن) ۝ ضَرَعْتِ الْاَبْطَالَ: پالنه وانه كانى
 شيرناسا جولانم وه، گارى شيرانه يان نمنجام دا،
 هه لمت و به لاماردانيان شيرانه بون ۝ تضرعت
 الْاَبْطَالَ: بهمانا (ضرعت) دئ ۝ الضَّرْعَامُ: شيرى
 به هه لمت و تيك شكينمر ۝ نازاو چاونمترس ۝
 الضَّرْعَمُ: بهمانا (الضَّرْعَام) دئ.

ضَرَكٌ ضَرَاكَةٌ: هه زارو داماو بوو، خوئ دارشتو
 دهست و مهجهكى قهوى و چوارشانه بوو ۝
 نه حمه ق و گيل ۝ الضَّرَاك: چوار پهل قهوى و
 چوارشانه و دامه زراو و دهمار گشت ۝ ضَرِيْمَت
 النار ضَرَمًا: ناگرمكه بلنيسه لئ هه لسا.

ضَرِيْمٌ فَلَانٌ: فلانكس زور رقى هه لسا، زورى برسى
 بو.

ضَرِيْمٌ الشَّيْئُ: گه رماكهى به هيز بوو.

ضَرِيْمٌ فَلَانٌ فِي الْأَمْرِ: كوتشى كردو پهلهى كرد.

ضَرِيْمٌ فِي عَدْوِهِ: له بازدان دا پهلهى كرد ۝ اضْرَمَ
 النار: ناگرمكهى هه لگيرساند ۝ اضْرَمَ الشَّيْئُ:
 شته كهى والئ كرد گر بگريئ ۝ ضَرَمَ النار ونه رها:
 زيده رهوى كرد له ناگر هه لگيرسان دا.

اضطرم النار: بهمانا (ضرم) دئ، دمگوترئ:
 (اضطرم الشر والحرب بينهم): شهرو نازاوه

لهناويان دا هه لگيرسا ۝ اضطرم الشيب في
 الرأس: موى سبى و پيرى به سمرى دا بلا و بؤوه
 ۝ تَضَرَمَتِ النَّارُ: ناگرمكه هه لگيرسا،
 دمگوترئ: (تضرم عليه غضباً): رقى لئ هه لسا
 ۝ اسْتَضَرَمَ الْحَبُّ وَنَحْوَهُ: دانه ويله كه بهنگه بى و
 كاتى نموى هات به ناگر بيرژيندرئ ۝ الضَّرَامُ:
 هه لگيرسانى ناگر، هه رشتي ك له چيلكه و
 جه ويل و شتى وا كه ناگرى بئ خوش بكرئ و
 زو بسوتئ ۝ الضَّرْمُ: رومكيكه دهشته كى،
 بهر يكي ههيه ومكوو بهرو و ايه سورى مهيله و
 رهشه، گولتيكى سبى وردى ههيه، بؤنى خوشه،
 دو كه له كه شى بؤنى خوشه، له زور شوينى و لاتى
 لوبنان دمروئ ۝ الضَّرْمُ: بهمانا (الضَّرَام) دئ،
 خودى ناگر ۝ لقه دارخورماو شتى تر كه
 پرژمكاني ناگريان بئوه بئ ۝ الضَّرِيم: حه ريق،
 سوتينمر ۝ سوتاو.

ضَرَّ الْعَرَقُ أَرَّ الْجُرْحُ: دهمارمه يان برينه كه خوئنى
 لئ هات و ناومستئ.

ضَرَّ الْإِنَاءُ: قاپه كه شله مهنه كهى تئ نه نومستاو
 هه مووى لئ هاته خوار.

ضَرًّا فَلَانٌ وَغَيْرِهِ: فلان خوئ شاردموه ۝

ضَرِيَّ الْعَرَقُ وَنَحْوَهُ: بهمانا (ضراً) دئ.

ضَرِيَّ ضَرًّا رَضَاءً وَرَضَاةً: بهرئ سهند، توند بوو.

ضَرِيَّ بِهِ أَوْ عَلَيْهِ: ومگرى بوو، خوى بئوه گرت ۝

سامى لئ شكاو هه ليكوتايه سهرى ۝ اضْرَأهُ: وئ
 لئ كرد ومگرى بئ ۝ له خشتهى برد ۝ ضَرَّهُ:

زيده رهوى كرد له ومگرى بوونى دا،

له خليسكانى دا ۝ اسْتَضْرَى السَّمِيدَ وَنَحْوَهُ:

نيچيرمه كى هه لئه له تاند به خوئ نه زانى

تافرسه تئ لئ هئنا ۝ الضَّارِي: سهگى راهيندراو

له سمر رپاو ۝ دپندميه ك زور گوشت خوربئ ۝

ضَعَّفَ الشَّيْءُ: شتهکه زیادی کرد ◊ **أَضَعَفَ الرَّجُلُ**:
پیاومه مال و سامانی زیادی کرد ◊ و لآخه کانی
کزو لاواز بوون.

أَضَعَفَ الشَّيْءُ: شتهکه‌ی زیاد کرد ◊ **أَضَعَفَ الْقَوْمَ**:
به خشش و عمتای بؤ خه لکه که زیاد کرد ◊
أَضَعَفَ الرَّجُلُ: پیاومه‌ی زعیف کرد ◊ **ضَاعَفَهُ**:
به خشش و عمتای بؤ زیاد کرد ◊ **ضَعَّفَهُ**: به مانا
(أضعف) دی ◊ **ضَعَّفَ الْحَدِيثَ** أَوِ الرَّأْيَ: حدیثه که
یان رایه که‌ی به لاواز دانا ◊ **ضَعَّفَ الشَّيْءَ**:
شتهکه‌ی دوو توئ یان دولؤ کردومه ◊ **تَضَاعَفَ**:
بؤ موطاومعه‌ی (ضاعف) دی ◊ بوو به دوو
چهندانه‌ی خوی ◊ **اسْتَضَعَفَهُ**: به زمعیض و لاوازی
دانا ◊ زهلیلی کرد ◊ **التضاعيف**: (تضاعيف
الشئ): نهوه‌ی له شتهکه دو لؤ بؤتهوه ◊
تضاعيف الكتاب: پهراویزو نیوان دپرهکانی
کتیب ◊ **الضَّعْفُ**: دوچه‌ندانه لهقه‌باره یان
له‌ژماره، یان نه‌وشته‌ی که دو توئ یان دولؤ
دمگریتهوه ◊ **أضعاف الكتاب**: پهراویزو نیوان
دپری کتیب ◊ **أضعاف الجسد**: نه‌ندامی جهسته،
یان نیسقانی جهسته ◊ **الضعفان**: لاواز ◊
الضعفة: دل کزی، که‌ودمنی ◊ نازیرمکی ◊
الضعف: زور کزو لاوازیب ◊ دلی زور بئ هیز
بئ ◊ **الضعيف**: نافرمت و کؤیله ◊ **الضعاف**:
وشه‌یه که نه‌گهر سن پیتی بوو دووه‌م و
سییه‌می له‌یه ک جورین و مکوو (شد، مد) نه‌گهر
چار پیتی بوو نه‌ومیه پیتی په‌که‌م و
سییه‌می و دووه‌می و چواره‌می له‌یه ک جورین
و مکوو (زلزل، قهقه) ◊ **الضعافة من الدروع**:
زرییه که حه‌لقه‌کانی دوو دوو چن‌دراين ◊
الضعف: به مانا (المضاعيف) دی ◊ **المضعفة**: (أرض
مضعفة): زه‌وییه ک بارانی که‌می لی درایی ◊
الضعفوس: خه‌یاری ورد ◊ بی‌چوه ریوی.

نازه‌لی ناسایی که له له‌ومرگای خوی دا
بله‌ومرئ ◊ **الضعفاء**: دهشتی بی دره‌خت و
ناومدانی ◊ زه‌وییه ک دره‌ختی تیدایی و درهنده
خویانی تیدا حه‌شار بدن ◊ همر دره‌خت و گزو
گیایه ک زه‌وی دابوشی ◊ **الضعفون**: به مانا
(الضاري) دی ◊ توتکه سمگ و شتی وا ◊ **الضري**:
درنده و سمگ ◊ **ضَرَنَهُ ضَرْناً**: دهستی گرت
به‌سمر نه و شته‌ی که له‌ژر دهستی دایه ◊
تضارنا: شتیان دا به‌یه‌کتر و به‌سمر یه ک دا زال
بوون ◊ **الضينون**: همر که‌سبک له‌کارنک دا تمنگ
به‌یه‌کی تر هه‌لبچن، ببیته پواز بؤی ◊ کونی
خولخولؤکه که‌ورمب، نه‌مجار پوازی لی بدرئ
◊ **حمدیث گپره‌وه‌ی بتمانه پی‌کراو و زمین رون**
◊ **ضَعْفُ البناء**: باله‌خانه‌که‌ی روخاند تاله‌گه‌ل
زه‌وی ته‌ختی کرد ◊ **ضَعْفُ الرجل**: پیاومه‌کی
بئ هیز کرد ◊ زه‌لیل و ژیر باری کرد ◊ **تَضَعَّفَ**
جسمه: جهسته‌ی به‌هوی نه‌خوشی و خه‌م و
خه‌فمت لاواز بوو ◊ **تَضَعَّفَ ماله**: مال و
سامانی که‌م بوو ◊ **تَضَعَّفَ به الدهر**: روژگار
زه‌لیل و دامای کرد ◊ **الضعفان**: که‌سبک
له‌همموو شتی ک دا زمعیض و لاواز بئ ◊ پیاوی
بئ بیرو بؤچون، گیل و نه‌فام ◊ بئ وره و ترساو
له‌شت ◊ **الضعفان**: به مانا (الضعفان) دی.

ضَعَّ الجمل رغو ضعاً: حوشرمه‌کی ژیر بارکرد ◊
یان دهنگی حوشرمه‌کی دا پتی گوت (ضغ) بؤ
نه‌وه‌ی نارام بگری ◊ **ضَعَّفَ الشَّيْءَ ضَعْفاً**:
شته‌که‌ی کرد به‌دوو چهندانه.

ضَعَّفَ القوم: ژماره‌ی خه‌لکه‌که‌ی زور کرد.

ضَعَّفَ ضَعْفاً: کزو لاواز بوو ◊ نه‌خوش که‌وت ◊
هیزی نه‌ما ◊ نه‌ندروستی هه‌وتا.

صَفَّتَ الحَشِيشَ وَغَیْرِہ: چیلکھو چھوئلہکھی کردہ گورزمو باقہ.

صَفَّتَ الْأَشْیَاءَ: شتہکانی تیکہل کردن ۵ تیکہل و پیکہلی کردن، دمگوتری: (صَفَّتَ الْحَدِیثَ): قسہکھی تیکہل و پیکہل کرد ۵ صَفَّتَتِ الْمَرَأَةُ شَعْرَهَا: نافرمتہکھ بدمستی قزمگانی شت و پاکی کردنہوہ، ہہولی دا ناو بگاتہ بنکی قزمگانی.

صَفَّتَ الشَّيْءَ: دمستی لمشتہکھ داو بدمست پشکنی ۵ أَصَفَّتِ الْمَاءُ الرِّیاءَ: خہو بینہکھ خہومکھی گیراہوہ ہمشیوہی تیکہل و پیکہل ۵ صَفَّتُهُ: بؤ زیدہ رموی لہمانای (صَفَّتَ دئ) ۵ الصَّفَائَةُ: کالای پمپہوتو بی نرخ ۵ الصَّفِئَةُ: گورزہ شوړک و چیلکھ ۵ ہمرشتیک جنگی پیا کرابی ۵ گورزہ شوړک کھپر بدمست بی ۵ دمگوتری: (أَنَا بِأَصْفَاتٍ مِنْ أَجْبَارٍ): ہہوالی تیکہل و پیکہلی ہینانہ پشہوہ ۵ أَصْفَاتٍ أَحْلَامٍ: خہونی پرو ہووچ، کھمانای بؤ نہکری ۵ لہہنددا ہاتووہ (صَفَّتَ عَلَيَّ إِبَالَةً): بہلا لہسمر بہلا ۵ صَفْطِخَ الْأَدْرَةَ اللَّقْمَةَ: بی ددان پارومکھی جوو ملجہ ملجہ لی ہینا ۵ صَفْطِخَ اللَّحْمَ فِي فِیہ: بہباشی گوشتہکھی نہجوی ۵ صَفْطِخَ الْكَلَامَ: قسہکھی جوان دمرنہخست ۵ صَفْطَهُ صَفْطًا: پالہہمستی دا، ہمستاوتی.

صَفَطَ الْكَلَامَ: قسہکھی زور گوشو و کورتی کردموہ. ۵ صَفَطَ عَلَيْهِ فِي غَرَمٍ: تہنگی بی ہلجنی ۵ ژیرباری کرد، زوری لی کرد ۵ صَافَطَهُ مَضَافَطَهُ وَصِافَطًا: ہمستاوتی، تہنگی بی ہلجنی ۵ تَصَافَطًا: ہمریکہ لہو دوانہ تہنگی ہوی تر ہلجنی ۵ الصَّافِطُ: چاودپرو بارزمری شت ۵ صَافِطُهُ: نامیریکہ لؤکھو شتی

وای بی دمہمستیو تری ۵ الصَّفْطُ: (صَفَطَ الدَّمُ): نہو پالہ ہمستیو خوینہیہ کھ شہبؤلہکانی خوین لہسمر دیوارمگانی خوینبہرمان پمہدای دمکھن ۵ لہزانیاری مساحدا نہو ہیزہ ہمستاوتنہیہ کھ ہمشیوہی عمموودی دمکھویتہ سمر ہمشیک لہمساحکھ ۵ الصَّفْطُ الْجَبِي: نہو ہمستاوتنہ ہہوایہیہ کھلہسمر خائیکی دیاریکراو بہہوی نہو قورسایہی کؤلہکھی ہہوای لہسمر نہو خالہ پمہدای دمکا ۵ الصَّفْطَةُ: تہنگہ ہیری، تہنگانہ ۵ چمراندن ۵ ژیربارکردن ۵ الصَّفْطَةُ: توندو تیزیو ناخوشی ۵ نینکاری و کیشہو نیزاعی نیوان قمرزارو خاومن قمرز کھ قمرزدار ہمول دمدا ہندی لہقمرزمکھی لہسمر دابشکی ۵ الصَّفِيطُ: ہیاوی بی بیرو راو بؤجون ۵ بیریک ناومکھی گؤرابیو دزہی کردبی بؤ بیریک جیرانی ۵ بان بہ بیریک دمگوتری لہنزیکیہوہ بیریک تر لی درابیو کاری کردبیتہ سمر ناوی نہوو کھی کردبی ۵ الصَّفِيطُ: زہوی چال کھناوی تیدا بومستی ۵ صَفَمَهُ رِيهَ صَفْمًا: بہدم بہتوندی گہستی، دمگوتری: (صَفَمَهُ الْفَقْرُ): ہمژاری چہوساندوبہتیہوہ ۵ أَصْفَمَ الْفَمُ: دم لیک زور بوو ۵ الصَّفَامَةُ: نہو پاروہ جوراومیہ لہدم فری دمہیہ دمر ۵ الصَّفِيمُ: شیر شہویلہبان.

صَفِنَ الْمَرْدَ صَفْنًا: دارمکھ خوار بوو.

صَفِنَ الدَّابَّةَ: ولاخہکھ چہموش و سمر رفق بوو نہہاتہ ژیربار.

صَفِنَ الْيَدَ: حمزی لی کرد.

صَفِنَ عَلَيْهِ: رقی لی بوو، زوری ناخوش ویست.

صَفِنَ صَدْرَهُ: دلی پر بوو لہقارو کینہ ۵ صَافَنَهُ: بہ حیقنو کینہ بہرامبیری کرد نہویش وککوو

له دَلْدَا ناخوشی ویست ۵ **إِضْطَقَنَّ الْقَرْم:** خه لکه که دلیان له یه کتر کرمی بوو، یه کتریان ناخوش ویست ۵ **إِضْطَقَنَّ فُلَانٌ عَلَى فُلَانٍ:** فلان رقی له فلان بوو ۵ **إِضْطَقَنَّ بِالشَّرْب:** به قوماشه که دایبوشی ۵ **تَضَاعَتَا:** نهو دووه همریه که یان رقی له وی تر بوو ۵ **التَّضَائِنُ مِنَ الخَيْلِ وَهَوَا:** نه سبیک به لیدان نه بی غار نه دا ۵ **التَّضَيُّنُ:** حیق دو کینه ی تهواو پهره سه ندوو، دمگوتری: (سَلَّ ضَيْفَنُ فُلَانًا): فلان کس رازی بکه ۵ مهیلو حمزو نارمزو، دمگوتری: (نَاقَةُ ذَاتِ ضَيْفَنٍ): حوشتریکه بو کونه زای خوئی دمگورکینی ۵ (مَجْمَعُ الأَضْفَانِ): دل و دموون ۵ **التَّضْفُونُ:** نهو ولاخیه که دمروا ده لئی پاشه و پاش دمکشیته وه ۵ **التَّضْفِيئَةُ:** قین و قاری زور، رقی له ارادهمردر.

ضَفَاً القَطُّ وَهَوَا: پشیله یان سه گو ریویو گورگو مار له بهر نازاری جهسته یان دمنگیان لی دی ۵ **أَضْفَاهُ:** وای لی کرد بفیضکینی، بقورسکینی، بلورینی، بواقیین ۵ **ضَفَّاهُ:** به مانا (أَضْفَاهُ) دی ۵ **تَضَاعَى القَطُّ:** پشیله که مییواندی ۵ **تَضَاعَتِ الشَّرِيذَةُ:** که شکه که که له بهر جهوری و تیکه لی به جهوری که به که و چک تیکه هه لدهدی دمنگی لیوهات ۵ **التَّضَائِفَةُ:** همرگیانداریک به هوئی نازاریک دمنگی بی ۵ **بِقَوْرَيْنِ، بِنَائِيْنِ، بَفِيْشِكَيْنِ، بَقورسکَيْنِ، بلورینِ، ..هتد ۵ ضَفِجَ المَاءُ أَوْ المَكَانُ:** ناومکه یان شوپنه که بوئی زوربوون ۵ **التَّضْفُجُ:** بوق ۵ (التَّضْفُجُ): به مانا (التَّضْفُجُ) دی.

ضَفَرٌ ضَفْرًا: بازی دا، خوئی هاویشت.

ضَفَرٌ الشَّعْرُ: هژمکانی به سهریه که دا هونینه وه یان کردنیه سی پرچ.

ضَفَرٌ الخَبْلُ أَوْ الخَيْطُ: حمله که یان دمزمکه ی بادا. **ضَفَرٌ البِنَاءُ:** دیوارمکه ی بهوشکه که نه که هه لجنی یان بهردمکانی تیک هه لکیش کردن ۵ **ضَافَرُهُ** علیه: یارمته ی دا بوئمه وی به سهری دا زال ببی ۵ **ضَفْرُهُ:** بو زیدمرویی له مانای (ضَفْرُهُ) دی ۵ **إِنْضَفَرَ الخَبْلَانِ:** حمله که کان تیک هالان ۵ **تَضَافَرُوا** علیه: یارمته ی به کتریان دا ۵ له دزی نهو یه کتریان گرت ۵ همریه که یان یارمته ی نهوی تری دا ۵ **التَّضْفَارُ:** گوریسی موو که حوشتری بی بیبستریته وه ۵ بهتکه حوشتر ۵ **التَّضْفَرُ:** به مانا (التَّضْفَارُ) دی ۵ **بِشْتَيْنِ ۵** همرپارچه مویه که به جیا بادرابی و هوندرابی ۵ **كَوْمَهُ لَمَبِي گه وره ۵ الخُفِيُّ:** موی بادراو، پرچی هونراوه ۵ **ضَفِيرُ البَحْرِ:** قمراخی دمربا ۵ **الضَّفِيرَةُ:** همر کومه له مویه که بادرابی یان هوندرابی ۵ دیوار که له سمر رُوخی دمربا یان جوم دروستکرابی.

ضَفَرٌ ضَفْرًا: بازی دا، خوئی هه لدا.

ضَفَرٌ الشَّيْءُ: شته که ی بهدمست یان به حاج هاویشت، ده شگوتری: (ضَفَرٌ اللِّجَامُ أَوْ العَلْفُ فِي لَمِ الفَرَسِ): لفاومکه یان نالیکه که هه لدا به ناو دهمی نه سپه که وه.

ضَفَرٌ الخَيْرَانِ: نالی دا به ولاغه که ۵ **نَالِيكُ وَجَوِي دابه ۵ زهختی لی کرد نالیکه که قوت بدا ۵ اضْطَفَّرَ الشَّيْءُ:** به زور شته که قوت دا ۵ **الضَّفْرُ:** جو یان همرشتیکی تر بکرتنه نالیکی و وردبکری یان به اردری نه مجار بخوسیندری بوئمه وی بدری به ولاغه که ۵ **التَّضْفَارُ:** فیتنه و نازاوه گنر ۵ **الخُفْيَةُ:** جوئی وردکراوو خوسینراو بو نالیکی، یان همرشتیکی تر لهو جـوـزه ۵ پـاروی گـهـوره.

ضَفَا القوم على الشيء ضَفَاً: خه لکه که کۆبونهمو به باله بهستویان کرد.

ضَفَاً المصطلى: خۆگرم کهرموکه بهنجهکانی جوت کردن و لهناگرکه نزیکى کردنهوه.

ضَفَاً الشيء: شته که ی کۆکردموه ◊ تضافوا على

الشيئ: لهسمر شته که کۆبونهمو بهالهبهستویان

کرد یان زۆر کۆبونهمو ◊ مال و سامانیان که

بوو ◊ الضفأ: دمگوتری: (رجل ضفأ الحال):

پیاویکه وهزعو حالی سادهمه ◊ الضفأ: ته تله

میره؛ پیرۆیهکی فره حاجه، رنگی خۆلینی

همیه که بیست دمگهزی خوروکهکی دمه نیتهوه

◊ الضفأ: تهنگانه و گوزمرانی ناخۆش ◊

خواردنیک نهگاته ریزمی تیربوون ◊ بخۆری

زۆرو خواردنی کهم ◊ خیزانی زۆرو دهست و

پتومندی همرمالغ ◊ گردبوونهوی خه لک یان

حهیوانی تر لهسمر ناوو شتی تر ◊ همرشتیک

پتومرکه پرنهکا ◊ همرشتیک پرنهبی ◊

په له کردن له نیش و گاردا ◊ لاوازی لهراو

بوچون دا ◊ په له کردن له نیش دا ◊ الضفأة:

قهراخی دهرا یان هی چۆم، یان قهراخی شیو

◊ سه رمقای ناو، پێشه تای ناو ◊ کۆمه لی

نادهمیزاد ◊ الضفأة: به مانا (الضفأة دئ) ◊

الضفوف: جاو؛ که فرمیسکی زۆربن، پرنه او بن

◊ همرو ناوه یۆ حوشتری به شیر، یان مه ری

گوان پیر له شیر ◊ الضفیف: پتیرو تاقم،

دمگوتری: (فلان لفیفا و ضفیفنا): فلانکس

له پتیری ئیمهیه که متوشی ناخۆشی بوو

له خۆمانی دمگیرن ◊ په نای دهمین ◊ الضفیفه

من النبات: رومکی لاواز، باخی سهوزو تهرو

تازمو پرگژو گیا ◊ المظروف: شتی که

که له کۆمهکی لهسمر کرابی ◊ کهسیک شتیکی

لا بوو بیو نه مابن.

ضَفَنَ بالشئ: شته که ی هاویشت ◊ ضَفَنَت الدابة

برجلها: و لآخه که به قاجی سمکۆلی کرد،

دمشگوتری: (ضفته برجلها): به قاجی سویه وه،

بانی کردموه.

ضَفَنَ اليه: هات بۆلای بۆنه وهی له لای دابنیشی ◊

له گه لی دابنیشی.

ضَفَنَ مع الضيف: شوپن میوانه که کی کهوت.

ضَفَنَ الشيء على الدابة: شته که ی له و لآخه که

بارکرد.

ضَفَنَ صرغ الناقة: گوانی حوشتره که کی گۆشی

بۆنه وهی بیدوشی.

ضَفَنَ فلاناً: شهمی لهسمتی فلانکس هه لدا ◊

ضافته عليه: یارمه تی دا ◊ تضافوا عليه:

یارمه تی یه گتریان دا له دزی نهو.

الضفن: کورته بالا ◊ نه حمه قو گیلی قه نهو.

ضَفَا الشيء: شته که گه شه ی کردو زۆر بوو.

ضَفَا الثوب: قوماشه که رینگه که ی و مرگرت هه لی

جنی.

ضَفَا رأسه: هژی سه ری زۆرو پیر بوو.

ضَفَا الحرض: حهوزمه که سه مر رتیزی کرد،

دمشگوتری: (فلان ضافي الفضل): فلانکس

ریزی لی دهتکی ◊ الضفأ: تم نیش و قهراخ،

هممو شتی که نه م لاو نه ولای همیه ◊ لایه کی

شته که ◊ الضفوة: (ضفوة العيش):

خۆشگوزمرانی ◊ زبانی خۆش ◊ ضكضك:

له رۆبیشن دا په له ی کرد ◊ ضكضك الشيء:

شته که ی په ستاوت ◊ ضكضك المطر الأرض:

بارانه که زهویه که ی شته وه ◊ ضكضك: بۆ

موطاومعهی (ضكضك) دئ ◊ کرایه موو

رۆخۆش و دم به پیکه نین بوو ◊ الضكاضك:

ددانی و مگوو پهراسوو که وانهی بن **ضَالِعٌ**:
خوار، چه ماوه **ضَالِعٌ**: پهراسوو **ضَالِعٌ**:
خوار بوبیتهوه **ضَالِعٌ**: زموى چال **ضَالِعٌ**:
بههیز **ضَالِعٌ**: پهراسوو پتهو **ضَالِعٌ**:
سینگ پان **ضَالِعٌ**: شان و
مل هموى **ضَالِعٌ**: تیری خوار.

ضَلَّ ضَلًّا ضَلَالًا وضلاله: گوم بوو، دیار نهما،
دمگوتری: (ضَلَّ الشَّيْءُ فِي الشَّيْءِ): شتهکه لهناو
شتهکهی تر دا گوم بوو، فهوتا، تیداچوو، پوج
بوو، دمگوتری: (ضَلَّ سَعِيَهُ): کاریکی بی سودی
نهجام دا پان دمسخه پوؤ مایه پوج بوو.

ضَلَّ الْمَيْتَ فِي الْأَرْضِ: مردوو مکه لهناو زهوییه که
پوؤلکاو گوم بوو هیچی بهسمر هیچهوه نهما.
ضَلَّ: رینگای لی گوم بوو، شتهکهی نه دوزیهوه.
ضَلَّ النَّاسِي: لمیر جووه مکه هیچی له بهر نهما و
هیچ نازانی.

ضَلَّ الشَّيْءَ وَعَنهُ وَفِيهِ: شتهکهی لمیر چوووه پان
لمیری برابهوه **ضَلَّ**: شتهکهی له کیس جوو.
ضَلَّ الطَّرِيقَ: رینگاکهی نه دوزیهوه.

ضَلَّ الشَّيْءَ فَلَانًا: شتهکه لهدهست فلان جوو،
دمسه لاتی بهسمر دا نه شکا **ضَلَّ**: وای لی کرد
رینگای لی گوم بی **ضَلَّ**: شاردیهوه، په نهانی کرد **ضَلَّ**:
زیر خاکی کرد **ضَلَّ**: لهناوی بردو فهوتانندی **ضَلَّ**:
الشَّيْءَ فَلَانًا: شتهکه فلانی گومرا کردو رینگای
لی تیک دا **ضَلَّ**: اللهُ أَعْمَالَهُمْ: خودا پاداشی
باشی کردمو مگانی نه دانهوه **ضَلَّ**: تَضَلُّوا تَضَلُّوا:
گومرایی کرد، سمری لی شیواند **ضَلَّ**: به گومرایی
حسیب کرد **ضَلَّ**: الماء: ناومکهی بهردایه ناو
دارو بهردوهوه **ضَلَّ**: فلان: فلانکس لافی
گومرایی لی دا، خوی به گومرایی خسته بهرچاو **ضَلَّ**:
تَضَلُّوا مِنَ الْمَاءِ مِنْ قَمَتِ الشَّجَرِ: ناومکه له زیر
درهخته که دا نغرو بوو، روجوو **ضَلَّ**: أَسْتَضِلُّ

خهپه توئه **ضَلَّ**: کورته باآو گوشتن و پتهو **ضَلَّ**:
الضَّكَّضَالِك: بهمانا (الضَّكَّضَالِك) دئی **ضَلَّ**:
شکا: بهستاوتی، شیلای، هه لپشکنی.
ضَلَّ الْأَمْرُ فَلَانًا: ئیشه که فلانکسی تهنگه تاو کرد
ضَلَّ: چه واشی کرد.

ضَلَّ فَلَانًا بِالْمَجْمَعِ: به بهلکه فلانی پوؤدا.
ضَلَّ ضَلْعًا: خواری کردموه و مگوو پهراسوو.
ضَلَّ عَنِ الْحَقِّ: له حق لای دا.

ضَلَّ عَلَيْهِ: دمستدریزی کرده سمری و نه زیهتی دا.
ضَلَّ الْخَيْرَانَ: پهراسوی نازه له کهی شکاند.

ضَلَّ ضَلْعًا: خوار بوو، دمشگوتری: (ضَلَّ مَعَ
فَلَانٍ): مهیلی فلانکسی کردو و مگری بوو،
پارممتی دا **ضَلَّ**: تیربوو **ضَلَّ**: تیراو بوو.

ضَلَّ ضَلْعًا: بههیز بوو، پهراسوی نه ستورو پتهو
بوون.

ضَلَّ نَهْمًا: دموی گهوره بوو **ضَلَّ**: ددانه گانی جوت
بوون **ضَلَّ**: الضَّلْمَةُ الدَّابَّةُ: ولاخه کهی بارمکهی
بووه نه گرا **ضَلَّ**: الضَّلْمَةُ للشَّيْءِ وَعَلَيْهِ: توانای
شته کهی بوو، دمه لاتی بهسمر شته که دا شکا **ضَلَّ**:
أَضَلَّ الشَّيْءَ: شته کهی خوار کردموه دابهینا **ضَلَّ**:
أَضَلَّ الْجَمْلَ الدَّابَّةَ: بارمکه گران بوو ولاخه کهی
ماندو کرد **ضَلَّ**: أَضَلَّكَ الْخَطْرُ: به لاو کارمسات
تهنگیان بی هه لچنی **ضَلَّ**: وینهی سوچ و
زاویهی لهسمر دروست کردن **ضَلَّ**: الْأَمْرَ:
به کارمکه هه نساو باش نهجامی دا **ضَلَّ**: إِضْطَلَّ بِهِ:
توانای بهسمر دا شکا **ضَلَّ**: کارمکهی نهجام دا **ضَلَّ**:
تَضَلَّ: تیری خوارد **ضَلَّ**: مریبوو **ضَلَّ**: تیراو بوو،
دمشگوتری: (تَضَلَّ مِنَ الْعِلْمِ): له زانیاری دا
مهست بوو **ضَلَّ**: إِسْتَضَلَّ: بهمانا (تَضَلَّ) دئی **ضَلَّ**:
الأضلع: بههیزو پهراسوو نه ستور **ضَلَّ**: نه وکه سهی

الْمَضَلَّةُ: دمگوتری: (لِتَةِ مَطْبَلَةٍ): ناشووییکی گومپراکمه ۵ اِضْمَحَلَّ: لاوازیبو ۵ ورده ورده لیک هه لومشا هیچی نهما، دمگوتری: (اِضْمَحَلَّ السَّحَابُ): ههورمه که رهوییهوه.

ضَمَّخَ جَسَدَ رَغِيًا بِالطَّيْبِ: زۆری بۆنی خۆش له خۆ هه لئسوو.

ضَمَّخَ فَلَانًا: شوین فلان کەس کەوت ۵ ضَمَّخَهُ بِالطَّيْبِ: زۆر بۆنی خۆش له خۆ بۆنخۆشکردن دا، زۆری بۆنی خۆش له خۆدا ۵ تَضَمَّخَ بِالطَّيْبِ: بۆنی خۆشی له خۆی هه لئسو، دمگوتری: (اِضْمَخَ وِاضْمَخَ) ۵ الضَّمْخَةُ: بهمانا (الضَّمْخُ) دئ ۵ نافرمتی قه له موی زۆر گوشتن ۵ حوشتی قه له موی خه په تۆله.

ضَمَدَ الْجَرْحَ ضَمْدًا وَضَمَادًا: برینه کهی به قوماشی تابهتی بیجا.

ضَمَدَ الْجَرْحَ بِالدَّوَاءِ: برینه کهی به دهرمان هه نو، چهوری کرد یان دهرمانی خسته سهر برینه که.

ضَمَدَ فَلَانًا: هاریکاری فلان کهسی کردو ریکی خست ۵ ضَمِدَتِ الْمَرْأَةُ فَلَانًا: نافرته که دلداری له گه فلان دا کرد.

ضَمَدَ ضَمْدًا: وشک بوو، بنی بوو، دمگوتری: (ضَمَدَ الدَّمُ عَلَى الذَّيْحَةِ): خوینه که به کوشتییه کهوه وشک بووه.

ضَمِدَ عَلَيْهِ: زۆری رق له هه لئسا ۵ اَضْمَدَ الْقَوْمُ: خه لکه کهی گرد کردهوه یه کی خستن ۵ ضَمِنَهُ: بۆ زیدهرپی له مانای (ضَمَدَ) دئ ۵ قَضَمَدَ: بۆ موطاومعهی مانای (ضَمَدَةُ) دئ ۵ الضَّمَادُ: به نافرمتیک دمگوتری: که له کاتی گرانی و پیدایستی دا دۆستایهتی له گه زیاد له پیاویک بگری بۆنه موی لای هه موویان بزۆوی خۆی دابین بکا ۵ هه ربارچه قوماشیک برین یان

ضَلَّاهُ: داوی له گرا خۆ گوم بکا، خۆ گومپرا بکا ۵ الأضلولة: گومپایی، سهر له شیوان ۵ الضَّالُّ: هه رکه سیک له نایینی و مرگه پی، دمگوتری: (هه ضَالَّ تَالًا) ۵ الضَّالَّةُ: هه رشتیک گوم بوویی، هه ولی دۆزینه موی بدری، دمگوتری: (الحكمة ضالة المؤمن): حیکمهت و چاکسازیی و کاری باش شتی که دمی هه می شه مرۆقی موسولمان هه ولی به دهسته نایان بداو، به دوا یانا بگه پی ۵ الضَّلَالُ: گوم بوون ۵ فهوتان و تیداجون ۵ بوچ و بی نرخ ۵ له بیر چوونهوه ۵ لادان له ریگی راست به نه منقهست یان به هه له زۆر بی یان کهس بی، دمگوتری: (هه الضلال ابن الضلال): کهس نایناس، کهس نازانی کورپی کتیبه ۵ الضَّلَالَةُ: به مانا (الضلال) دئ ۵ گرتنه مری ریبازیک نه تگه به نیته نامانج ۵ ضلالة العمل: کرده موی به تان و بوچ و بی سود ۵ الضَّلُّ: به مانا (الضلال) دئ ۵ الضَّلُّ: دمگوتری: (هه ضَلَّ بن ضَلَّ): کهس نازانی کورپی کتیبه ۵ به لایو کاره ساتی گهوره ۵ الضَّلُّ: ناویک به مین به ردو شاخ دا رهوان بیو خۆر له یان نهدا یان ناویک به ناو درهخت و چهروستان دا بریوا ۵ الضَّلَّةُ: سه رسام بوون و سهر له تی کچون ۵ الضَّلَّةُ: لیزانی و شاره زایی له سه فهردا ۵ الضَّلَّةُ: دمگوتری: (ذهب دمه ضلَّة): خوینی به فیرۆ جوو، تۆله می نه سه ندرایهوه ۵ الضَّلِيلُ: که سیک زۆر گومپا بوویی، زۆر هۆکاری گومپا یون و ریگا له تی کدان بزانی، بۆیه به (امرؤ القیس) یان گوتووه (الملك الضليل) ۵ الضَّلُولُ: به مانا (الضَّلِيل) دئ ۵ یان به مانا (الضَّال) دئ ۵ الضَّلُّ: تراویکه، به رده سیخرو چونکه نادمیزادی بی هه له ده خه لمتی.

تَضَمَّرَت الرَّجُلُ: بېستى دەم و جاوى چىرچ بوون و نیشانى لاوازی لى دىمىرکوت.

الإضرار: ياسايهكى زانستى عروزه پىتى دووهى تەفەلەکه ساکن دىمىرکوت و مگوو بلىنى (مُضَاعَلَن) ◊ الضامر: ولاخى دالگوشى ◊ حوشترى كزو لاواز بههوى مامدوى ◊ الضمار: نادىار ◊ كاريك پياو بىمانى پى نىمى، دىمگوترى: (مال ضمارة): مال و سامانىكه دىمىرکوت و تەنەوى نەستەمە، كاتىكى دىارى كراو نىيە بؤ و مگرگوتنەوى ◊ (دىن ضمارة): قەرزىكه كاتى و مگرگوتنەوى نادىارە ◊ الضمير: تەنگ و چەنەمە، تەنگزە، دىمگوترى: (رجل ضمير): پياوئىكى قەدىبارىكه ◊ الضمير: پوكانەوه ◊ (الضمير الضميرى): نەخوشىيەكى ماسولكەيەو بؤماوه و پىرائىيە لىدواى تەمەنى چل سالى توشى نادەمىزاد دىمىر، بهزورى توشى ماسولكەى قاج دىمىر ◊ الضمير: وىزدان ◊ شاراهه ◊ ئەو رازو نىيازى لىدولى خوت دا هەلى دىمگوترى ناهىلى كەس بىزانى ◊ نامادىباشى و خوسازدانى نەفس و دىروونە بؤ هەست كرىن بەكارو كوفتارى باش و خراب ◊ هەروا بىرو بؤچونى بەسەندو ناپەسەندو لىك جياكرندەومىان لىزاراهه نەحوپىيەكاندا بە (رانار) دىمگوترى و مگوو (أنا، أنت، هو، هي،) لىق و پۆپەكانىشيان ◊ الضمير الضميرى والضمير: رىجانەى فارسى ◊ الضمير: شوينى بەخىوكرىن و رەهينانى نەسپ بؤ پىشپىركى يان كۆرپەيانى غارغارنەمە ◊ يان ماوهى رەهينان و بەخىوكرىن نەسپ كە چل رۆزە.

شكاوى پى بىهستى ◊ ئەو دىممانەى دىمخىرئە سەر بىرین ◊ الضمير: هەرشىتىك بىرینى پى بىپىچىرئە ◊ الضمير: دۆست و دىدار ◊ (أضمار) ◊ الضمير: قىن و كىنەى زور ◊ سەم و زوردارى ◊ الضمير: نىر؛ دارىكه تاپەتەيە دىمخىرئە سەر مى دووگاجوت بەكەنەمە و بەنكەنەمە لىمى گاجوتەكان شەتەك دىمىر، نەمىجار هەوجارو مزان كەبەهوى دوو هەپەلىك بەسەتروان لىناو پىستى نىرەكە قايىم دىمگوترى و هەوجارپەكە گاسنى ناسنى بەنوكەومىە لىمىزوى دىمچەقنى، جوتىار دىمىرکوت و هەوجارپەكە دىمگوترى و بەنەقىزە گاجوتەكان لى دىمخوپىرئە و زوى دىمكىلى ◊ ضمير ضمير: كزو لاواز بوو ◊ كۆشتى كەم بوو ◊ چووه ناو بەكەومە پوكايەوه.

ضمير العود: دارەكە تەپايى لى بىراو وشك بوو ◊ أضرمت المرأة: نافەرەتەكە سكى پىبوو، مىدالى لىسكى كەوت ◊ أضر الشاعر: شاعىرەكە لىشەيەرەكەى دا ياساى نىضمارى بەكارهينى ◊ أضر الميران: نازەنەكەى لاواز كرىد، واى لى كرىد كۆشتى پىو نەمىننى ◊ أضر الشىء: شتەكەى شاردهومە، دىمگوترى: (أضر فى نفسه أمراً): لىدولى خوى دا بىرارى نەمىمىدانى كارەكەى دا ◊ ضمير: واى لى كرىد كزو لاواز بىن، زەلىل و زىر بارى كرىد ◊ ضمير الفرس للمبايق: نەسپەكەى بەستەوه نالىكى باشى پىدا، ناوى زورى دايە، نەمىجار لىكۆرپەيان دا تاوى دا بؤنەوى خوارنەكەى هەزم بكاو توندو تۆل بىبى بؤ پىشپىركى، ماوهى ئەم جۆرە بەخىوكرىنە لى عەربەمەكان چل رۆزە ◊ إضطر: بەمانا (ضمير دى) ◊ اضطر اللؤلؤ: مروارەيەكان پاليان لىمەك دا ◊ إنضمير: بەمانا (ضمير دى) ◊ ضمير: بؤ موطاومەى (ضمير دى) ◊

ضَمَّ الأَشْيَاءَ: شتهکانی خستنه پهنايهك كؤى
کردنهوه.

ضَمَّ الشَّيْءَ إِلَى الشَّيْءِ: شتهکهى خسته پهنا
شتهکهى تر.

ضَمَّ فُلَانٌ إِلَى صَدْرِهِ: فلانکسى لهناميز گرتو
بهخويهوه گوشى.

ضَمَّ جَنَاحَهُ عَنِ النَّاسِ: بالى ميهربانى بؤ خهلىكى
کردموه.

ضَمَّ الحَرْفَ: بزوينى بؤرى خسته سهر بيتهکه ۵

ضَامَهُ إِلَيْهِ مَضَامَةً وَمَضَامًا: بهمانا (ضَمَّه) دئ ۵

ضَامٌ فُلَانٌ فَلَاتًا: فلانکس چووه پال فلان

لهکارىكى تر ۵ اِضْطَمَّ بَعْضُهُ إِلَى بَعْضٍ: پالى

بيئودا ۵ اِضْطَمَّ عَلَيْهِ: داببؤشى ۵ اِضْطَمَّ الشَّيْءُ:

شتهکهى هيئايه پال خويهوه ۵ هيئايه زير

رکيضى خويهوه ۵ اِنْضَمَّ الشَّيْءُ: شتهکه

همنديكى چووه پال همنديكى ترى ۵ اِنْضَمَّ

الْقُرْمُ: خهلكهکه پالان لهيكتردا ۵ الإضْمَامَةُ:

هرشتيك همنديكى پال همنديكى ترى بدرئ،

كؤمهليك لهخهلك بنهجهيان پهك نهبيو

بجنه پال يهكترى ۵ دووسيهو نيضباره ۵ گورزه

قاعهزى نوسراو ۵ كؤمهليك كتيب بهيهكهوه

بهستراين ۵ (ك: أضاميم)، دمگوترئ: (فرس

سَبَاقُ الأَضَامِيمِ): نهسپيکه پيش ههموو رهوه

نهسپهكان كهوت ۵ الضَّمَامُ: كؤكهرموى شت ۵

هرشتيك شتى پى ليك بدرئ، دهشگوترئ:

(التقوى ضَمَامُ الخَيْرِ كله): لهخودا ترسان

كؤكهرموى ههموو خيرو بييريكه ۵ الضَّمَامَةُ:

بهمانا (الإضمامة)دى ۵ الضَّمِيمَةُ: گؤرهبانى

پيشرپكى نهسپ ۵ بزوينى بؤر ۵ الضَّمِيمِ:

ليك دراو، پيکهوه بهستراو ۵ پالندراو بؤلاى

شتى تر.

ضَمَّ الحِيرَانَ ضَمْرًا: نازهلهکه لهكاويژ کردن كهوت
دهمى خوى لهكاويژ کردن گرتموه لمترسا پان
لهبهر هؤى تر.

ضَمَّوْ نَلَانٌ: فلانکس بيدهنگ بوو.

ضَمَّوْ نَادٌ دَمَى خَوَى نَوَقَانْدٌ.

ضَمَّوْ عَلَى مَالِهِ: دهستى بهمالو سامانى خويهوه
گرتو لئى نهبهخشى ۵ ملكهچ بوو ۵ ژربرار
بوو.

ضَمَّوْ نَلَانًا: فلانکسى بيدهنگ كرد.

ضَمَّوْ اللِّقْمَةَ: پارومكهى قوت دا، پان زؤرى
پاروكردن.

ضَمَّوْ نَلَانًا: رهخنهى لهفلانکس گرت ۵ الضَّمُّوْ:

گردؤلكه، تهپؤلكه ۵ كئوى بهتاقهوه بوو ۵

كئويك بهردمكاني سورين و گليان بيئونهبي ۵

ضَمَّسَهُ ضَمْسًا: بههئواشى شتهكهى جوى، كهه

جوى. ۵ ضَمَّطَ الأَسَدُ: شيرمهك زريكاندى،

نهراندى ۵ ضَمَّطَ فُلَانٌ: فلانکس دلى بههيز

بوو، نازا بوو ۵ ضَمَّطَ عَلَى المَالِ: مالو

سامانهكهى ههموو ههگرت ۵ الضَّمَامِمْ: شيرى

توره كهههموو شتيكى بؤخوى دهوى ۵ زؤر

خؤرى تير نهخؤر كهههموو نيچيرمهك بؤخوى

قؤرخ بكا ۵ بهخيلو چروك ۵ الضَّمَّطِمْ: چاو

چنؤك كهههموو شتيكى بؤخوى بوئو

خؤپهرستو خؤ ويست بئ ۵ الضَّمَّطِمْ: بهمانا

(الضَّمَامِمْ) دئ ۵ مروقى كتهى تيكسمر او ۵

پان نازاو ورهبهرز ۵ الضَّمِيمَةُ: نافرمتى گؤجو

گيرو فيج ۵ نافرمتى شهل.

ضَمَّ فُلَانٌ مِّنْ مَّالِهِ ضَمًّا: فلانکس مالى خوى

ههگرت.

ضَمَّ عَلَى المَالِ: ههموو مالهكهى ههگرت.

ضَمِنَ ضَمَّنَا رَضَانًا: نهخۆشى و بهتايهكى توش بوو.

ضَمِنَ عَلَى أَمَلِهِ: بوو بهبارو قورسايى بهسمرکەس و کاريهوه.

ضَمِنَ الرَّجُلُ ضَمَانًا: بوو بهکەفيل و بهرعۆده بووى بياوهکه يان ئهركى ئهستۆى بياوهکهى خسته سهرشانى خۆى.

ضَمِنَ الشَّيْءُ: بهرعۆدهى باشى و بئى عهيبى شتهکه بوو ۵ اضمنه الله أو غيره: خودا نهخۆشى خست ۵ ضَمِنَ الشَّيْءُ الرِّعَاءَ: شتهکهى خسته ناو کيسهکهوه ۵ ضَمِنَ فَلَانًا الشَّيْءَ: فلانکەسى والى کرد بهرعۆدهى باشى و بئى عهيبى شتهکه بئى ۵ تضامنوا: ههر يه که يان ئهركى ئهستۆى ئهوى ترى خسته سهرشانى خۆى و بربارى دا ههرچى ئهوى نهتوانى ئهنجامى بدا ئهوى له جياتى ئهوى جئ به جئى بکا ۵ تَضَمَّنَ الرِّعَاءُ وَغَيْرَهُ الشَّيْءَ: زهرهکه شتهکهى لهخۆ گرت ۵ شتهکه تئيدا جهوايهوه ۵ تَضَمَّنْتَ الْعِبَارَةَ مَعْنَى: دهقهکه راستهوى خۆ يان ناراستهوى خۆ ماناکهى گهياند ۵ تَضَمَّنَ الْفَيْئُ وَغَيْرَهُ النَّبَاتَ: بارانهکه گزويگياکهى هينايه دهرو گهشه و نهشهى بئى دا ۵ التضامن: ئهويه دهسه لاتدار يان دهوله مهند پارمه تيدانى بئى هيزو ههزار له نهستۆى خۆى بگرئ ۵ التضمين: بهلاى زانايانى زمانى عمره بيبهوه جهند جۆرىكى ههيه، جۆرىكيان ئهويه وشهيهك له شوئى وشهيهكى تر دابنئى و ههمان مامهلهى له گهه بکى لهم روهوه که نهم وشهيه ماناى وشهکهى ترى لهخۆ گرتوهوه جۆرىكى ترى ئهويه شاعريک يان وتار بيژئىك جهديسيک يان نايهتئىک يان بهشئىک

لهشيعرى شاعريكى تر بخاته ناو نووسينهکهى خۆيهوه بهبئى گزوانكارى له لهفظ و معنای دهقه هينراوهکهدا ۵ الضامن: بهرعۆده بوو بۆکهسيكى تر ۵ همرزدار ۵ الضمان: بهرعۆده بوون و ئهرک خسته نهستۆ ۵ ضمان البرك: گزيرانهوى بهها بۆ کرپار کاتى فرۆشيار نهيتوانى فرۆشراو تهسليم بکا ۵ ضمان الرهن: ئهويه بهرعۆده بوونهکه له نرخی کالاکه که متر بئى ۵ ضمان الفصب: ئهويه بهرعۆدهى نرخی که بئى ۵ ضمان المبيع: ئهويه بهرعۆدهى نرخی فرۆشراوهکه بئى کهم بئى يا زۆر ۵ الضمان الاجتماعى: ئهويه دهولت يارمه تيدانى ئاتاجان لهخۆ بگرئ ۵ الضمانة: ديکومينت و بهلگه نووسراويهکه، که مرؤف له ربهيهوه شت له نهستۆ دهگرئ بۆ هاوهلهکهى يان ئهويه فرۆشيار بهرعۆدهى ئهوه بئى که فرۆشراوه که بئى عهيب و له کهمه بؤماويهكى ديارىکراو ئهركى خۆى ئهنجام دندا يان ههر بهگوفتار بهرعۆدهى بئى عهيبى فرۆشراوه که دهبئى ۵ الضمين: ناوهوى شت، ژئر بهردى شتهکه، دهسگوترى: (يفهم من ضمن كلامه): لهناوهروكى قسهکهى ئهوه دهردمکهوى ۵ الضمين: گۆج و ئيفليج، نهخۆش ۵ دلدارو عاشق، قورسايى و بارگرانى ۵ الضمين: بهمانا (الضامن) دئ ۵ هروها بهمانا (الضمين) دئ ۵ الضمان: بهمانا (الضامن) دئ يان بهمانا (الحامل) دئ ۵ المضمون: ناوهروک، دهگوترى: (مضمون الكتاب): يان (مضمون الكلام) ۵ ضمانت المرأة ضَمَّنًا وَضْمَانًا: ناهرتهکه مندالى زۆر بوون.

ضَمَّنَا الْمَالَ: مال و سامانهکه زۆر بوو ۵ اضمنت المرأة وغيرها: بهمانا (ضمنت) دئ ۵ الضمن من كل شئى: وهجه و نهوه ۵ ضنك ضنكاً: تهنگى

کردموه، دمگوتری: (ضَنَكُ الله عيشه): خودا گوزمرانی تنگ کرد.

ضَنَكُ ضناكَة و ضنوكَة: تنگ بوو، دمگوتری: (ضَنَكُ عيشه): ژبانی کولهمرگی بوو.

ضَنَكُ فلان: فلانكس جهستهی لاواز بوو، یان عهقلی كزو كهم بوو.

ضَنَكُ السحاب و غيره: همورمه سوارى پهك بون و بوونه گهوال گهوال.

ضَنَكُ ضَنَكًا: ههلامتی توش بوو، درمی پیوه نووسا ۵ اشنکه الله: خودا توشی ههلامتی کرد ۵ تضنك: ماندو كرا ۵ الضنك: ههلامت، درم، پهتا ۵ الضنك: تیکسمر او بههیز ۵ درهختی گهوره یان چرو پېر ۵ لقو پوپو گهلا ۵

الضنك: تمنگهبری و كهم كورتی لههرشتيك دا بئ ۵ الضنكة: بهمانا (الضنك) دئ ۵ الضنك: تمنگه بمر ۵ لاواز له جهستدا لهبرو باومردا ۵ شوپنكه و تهو كاسه لیس ۵ نانمسك و چلكاو خور ۵ دابراو.

ضَنُّ به عليه ضِنًا: زور رزودو چروك بوو.

ضَنُّ بالمكان: لهشوپنكه مایه و مو بهجیبی نههیشت ۵ الضنائة: دمگوتری: (أخذت الأمر بضنائه):

بمبئ گوزرانكاری و دمست لیدان كار كهم لهنمستو گرت یان دمگوتری: (هجمتُ على

القوم وهم بضنائهم): هیرشم برده سمر خهلكهكه هیشتا بلاومیان نهكردبوو ۵ الضنن:

نازاو چاونمترس ۵ الضن: ههگمراوو پاریزراو، یان شتی بهنرخ و ناوازه كه دمست لیی

نابیتهموو دلت نایه لهدمست خوئی بلدی، دمگوتری: (فلان ضنني): فلانكس دؤستی

راستهفینهمو دلم نایه لهخومی بكم ۵ (وهر ضنی من بین اخواني): لهناو برادرهكانم دا نهو

شوپن و جینگای تاببتهی همیه ۵ الضنن: زور رزودو چروك و دمست فوجاو ۵ یان كهسبك

شتی گرنك بیاریزی ۵ (ضنان الله): پیاوه تاببتهیهكانی خودا ۵ الضنن: ههرشتيك

گرنگی بئ بدرئ كئ برکیی تیدا بكرئ بوو ودمستهینانی ۵ المضنون والمضنونة: ههرشتيك

ناوازه بئ و خهلك همولی نهوه بدن ودمستی بهینن ۵ ضننت المرأة و غيرها ضننًا و ضننًا: ئافرتمكه مندال و نهوی زور بوون.

ضَنِي ضنِي و ضنًا: نهخوشیهكهی پهرمی سمند ههتا وای لی هات جهستهی لاواز بوو ۵ اشنی:

بمهوی نهخوشی لهجیگادا كهوت ۵ اشنی المرض و غيره الإنسان: نهخوشیهكه

ئادهمیزادكهی داتهپاندو بولكاندی ۵ ضانی المرض و غيره: بمنهخوشیهكه گرهفتار بوو نازاری

جهشت ۵ تضنني: خوئی بهنهخوش خست، خوئی بهنهخوش دانا ۵ الضنني: نهخوشی و لاواز

بوونی جهسته ۵ نهخوشی دریز خایهن.

الضنني: نهخوش، خهسته ۵ ضاهاه: لهوچوو، كرداری و مكوو نهوی كرد ۵ بهزمی پیداهات ۵

الضنياه: ئافرتيك و مكوو پیاوبئ لهودا عادهی مانگانهی نهبی، مندالی نهبی، لهم پوهوه

كؤنهندامی زاوژی لهقوناغی ناكاملی دایه.

ضَهَبَ الرجلُ ضُهْرًا: پیاوهكه لهپینگهیشتنی رپوشتی نیرینهمی دا دواكهوتو دیاردهی

پیاومتی لی دهرنهكهوت.

ضَهَبَ اللحمُ و غيره بالنار ضُهْبًا: گؤشتهكهی برژاند، گؤزی ۵ ضاهبه: بمبئ پهرده هسمی ناشیرینی

ناراسته كرد ۵ ضَهَبَ الرمحُ أو القنأة أو العصا أو القوس بالنار: رمبهكه یان شمشیرمه یان

عهصاكه یان كهوانهكهی بمنارگر ورده ورده

الضَهْرُ مِنَ النِّعَمِ: نوعامه‌ی سببی ◊ ضَهِيْتُ ضَهِيًّا: نافرته‌که نه‌که‌وته عاده‌ی مانگانم‌وه، مندالی لسه‌کی نه‌که‌وت واته سروشتی میینه‌ی تیدا به‌رجه‌سته نه‌بوو ◊ اَضَهِي: نافرته‌ی نه‌زۆکی ماره کرد ◊ ضاهاه: له‌وجو، شوپه‌پاه شهو ◊ الضَهْرَةُ: جه‌وزی ناو (جالی ناو) ◊ الضَهْيِيُّ: هاوشان و هاو وینه ◊ به‌رام‌بهر.

ضاه الشَّيْءِ: شته‌که روناک‌ی دا شوپنه‌که‌ی روْشن کرده‌وه ◊ اَضاه: به‌مانا (ضاه‌دئ) ◊ اَضاه الشَّيْءِ: شته‌که‌ی والی کرد روناک‌ی بدا روْشنایی بیه‌خشخ ◊ ضَرَّ الشَّيْءِ: شته‌که‌ی روناک کرده‌وه ◊ ضَرَّ عَنهُ: لئی لادا، خوْی لئ پاراست ◊ تَضَرَّ الشَّيْءِ: شته‌که‌ی له‌ناو روناک‌ی دا بینی (واته بینمر له‌تاریکی داو بینراو له‌روناکی دا بوو) ◊ استضاء: هه‌ولی روناک‌ی په‌پیدا‌کردنی دا ◊ استضاء به: داوای روناک‌ی لئ کرد وپستی روْشنایی بداتی ◊ الضَّرْوُ: روناک‌ی، روْشنایی (ضراء و نور): له‌فضلیان جیایه و مانایان په‌که ◊ یان دم‌گوتری: (وشه‌ی (ضراء) بؤ روناک‌ی زؤرو به‌هیز به‌کاردئ (نور) بؤ روناک‌ی بئ هیز ◊ یان وشه‌ی (ضراء) بؤ روناک‌ی بنه‌رمتی و نه‌صلی به‌کاردئ و مگوو بئیی (ضراء الشمس و ضراء النار) وه‌لی (نور) به‌و روْشناییه دم‌گوتری که راسته‌و خوْ له‌کانه‌که‌به‌وه و مرنه‌گیری، و مگوو بئیی (نور القمر) ◊ الضَّرْوُ: به‌مانا (الضَّرْوُ‌دئ).

ضاج الرادِي و غمره ضَرَجًا: شیومه‌که پان و پؤر بوو.

ضاج عنه: لئی لادا ◊ اِنضاج الرادِي و غمره: شیومه‌که پان و پؤر بوو ◊ اِنضَوَجَ فِي ضَوْجِ الرادِي: جووه ناو هولایی شیومه‌که ◊ تَضَرَجَ الرادِي: شیومه‌که پان و پؤر بوو ◊ به‌رزو نزمی ناو شیومه‌که زؤرو جؤراو جؤر بوو.

گهرم کردو مشتو مائی کردو جه‌ماندی، راستی کرده‌وه ◊ ضَهَبَ اللَّحْمَ و غمره: گوشته‌که‌ی برژاند به‌لام زؤری نه‌برژاند یان له‌سهر به‌ردی گهرم گوشته‌که‌ی برژاند ◊ الضُّهْبَاءُ: که‌وانی تیر که به‌ناگر جه‌میندراییته‌وه ◊ ضَهْدُهُ ضَهْدًا: زه‌لیلی کرد، سته‌می لئ کرد ◊ اَضَهْدَهُ ربه: به‌مانا (ضَهْدَهُ‌دئ) ◊ اِضطهد: زین‌مروْویی کرد له‌جه‌وسانده‌وه‌ی دا ◊ الضُّهْدَةُ: زالبون و ژیربار کردن ◊ که‌سَبِكْ خه‌لک زؤر به‌جه‌وسینیته‌وه، زؤر سته‌می لئ بکن ◊ الضُّهْرُ: لوتکی کیو ◊ یان هولایی شیوو دؤل ◊ الضُّهْرُ: تۆپه‌لاکی کیو ◊ پارچه‌میک له‌کیو رنگی له‌وی تر جیایی ◊ کیسه‌ل.

ضَهْلَ اللَّبَنِ و غمره ضهلا ره‌هولا: شیرمه‌که ورده ورده کو بؤوه. ◊ ضَهْلَ الشَّرَابِ: ناومکه (شله‌مه‌نییه‌که) که‌م بوو، رون بوو ◊ ضهلت الشاة: مهرمه‌که شیری که‌م بوو.

ضَهْلَ الظِّلِّ: سببه‌رمکه لایدا، که‌م بوو، هه‌لکشایه‌وه.

ضَهْلَ اليه: بؤی گه‌رپایه‌وه، دم‌گوتری: (ضَهْلَ اليه خَبْرٌ): هه‌واله‌که بیسترا، په‌پیدا بوو، زاندر.

ضَهْلَ فُلَانًا حقه ضهلاً: مافی فلانی که‌م کرده‌وه، یان که‌م که‌م مافی خوْی دایه ◊ اَضَهْلَ البُسْرُ: هی‌شوه خورماکه نال و بؤلی تیکه‌وت، دم‌گوتری: (اضهْل النخل): خورماکه بؤلی شیرینی تیکه‌وت ◊ اَضَهْلَ الي فلان مالاً: مال و سامانه‌که‌ی گه‌پانده فلان ◊ تَضَهْلَ الي فلان: به‌مانا (ضَهْل‌دئ) ◊ اسْتَضَهْلَ الحَبْرَ: له‌مه‌واله‌که به‌گویره‌ی خوْی شتیکی لئ هه‌لکراند ◊ الضَّاهِلَةُ مِنَ العیْرِن: جاو که ناوی که‌م بئ ◊ الضَّهْلُ: ناوی که‌م ◊ شیری کو بؤوه.

الضَّوَجُ: قولايى و نزمایى ناو شیو.

ضَار ضَرّاً: زۆرى برسى بوو.

ضَار الشَّيْءُ فَلَاناً وَغَیْرِهِ: شتهکه زیانى گه یاند

بمفلان ۵ تَضَرَّ: لمبرسا یان بههوى نازار تلاو

تلى کرد ۵ الضُّرَّةُ: برسایهتی ۵ الضُّرَّةُ:

مرؤفى پرو پوچ و لاواز که نمتوانج بهرگری

لهخوى بکا ۵ ضَرَضاً ضَرَضاً: قاوو قیزی کرد،

دمگوترئ: (ضرضاً القوم): خه لکه که دستیان

کرد به قپرمو همراو قاوو قیزو دمگیان

تیکه ل و پیکه ل بوو ۵ ضَرَضِي ضَرَضاً: بهمانا

(ضَرَضاً) ۵ الضَّرَضاء: قاو قیزو همراو هوریا ۵

الضَّرَضِي: دوق بهمانا (الضَّرَضاء) دئ.

ضَوَطٌ نَكَ ضَرَطاً: شهویلهی خوار بوو

الضَّرِيطَةُ: قوری بنکی حموز ۵ همویری شلی زۆر

ناو ۵ الضَّرَطَارُ: که سیکه بجیته ناو بازارو

سهرمایهی نه بین فرت و فیئل بکا بو پاره

پهیدا کردن ۵ الضَّرَطْرُ: که تمو زمبه للاحی بی

خیرو بیتر ۵ الضَّرَطْرِي: بهمانا (الضَّرَطْرِي) ۵

کۆمه لگایه ک که پیدایهستی خویان دابین

نه که ن پییان دمگوترئ (بسر ضرطری) ۵ اَبْر

ضَرَطْرِي: نازناوی برسایهتی به.

ضَاع الشَّيْءُ ضَرَعاً: شتهکه جم و جولى تیکه وتو

بوؤن و بهرامی بلاو بوؤه ۵ ضَاعَتِ الرَّائِحَةُ: بوئی

خوئش بوو، بوئمه کهی بلاو بوؤه.

ضَاع الضَّرْعُ: بالنده بوم ناساکه که وته ناله و

فیغان.

ضَاع الشَّيْءِ: شتهکهی چه ماندموه ۵ جولهی پی

کرد ۵ ترساندی، دمگوترئ: (لَا يَضْرَعُكَ مَا تَسْمَعُ

منه): گرنگی مده به وهی لیى دمبیسى، ترست

لیى نه بی.

ضَاع الطَّائِرِ فَرَحُهُ: بالنده که خوراکى بو بیچومکانى

دابین کرد ۵ ضَرَعُهُ: بو زنده رموی

لهمانای (ضاعه) دئ ۵ إِنْضَاعَ الْفَرْخُ: بیچومکه بالی

فش کردنه وه بوئنه وهی دایکه که ی خواردن

بکاته دمیه وه ۵ تَضَرَّعُ: ناله و فیغانی زیاد کرد

۵ بالنده که ریژمی به خویندن و ناله نال دا ۵

الضَّرَاعُ: دنگو شین و ناله نالی بالندهی بوم

ناسا ۵ الضَّرْعُ: بالندهیه که و مکوو بوم (کونده

بوو) که هست دمکا بهرا بوونی شه و

نزیک بوونه وهی بهر به میان دست دمکا

به خویندن و ناله نال.

ضَانٌ ضَرَاناً: وه چه وهی زۆر بون ۵ تَضَوَّنُ:

بهمانا (ضان) دئ ۵ الضَّرْنُ: جوړه رومکیکه

ومکوو باینجان ۵ جوړه مادیه که له گه دهی

گۆلك و کاریلهدا پهیدا ده بی ۵ الضَّرْنُ: پشیله

نیره.

ضَوِي إِلَيْهِ ضَيّاً وَضَرِيّاً: مهیلی نه وهی کرد، خوی

دایه نه و.

ضَوِي فَلَاناً وَغَیْرِهِ إِلَيْهِ: فلانکه سی خسته گه ل

خوی، بۆلای خوی کیشی کرد.

ضَوِي ضَرّاً: زعمیض و لاواز بوو، یان باریک بوو ۵

ضَرِيتَ الْإِبِلُ وَغَیْرَهَا: حوشرمه توشی نه خوئشی

هه وکردن بوو ۵ اَضْرَى: بهمانا (ضَرِي) دئ

ناهرتمه که مندالی کزو لاوازی بوون .

له حه دیت دا هاتووه (إِغْرَبُوا وَلَا تَضُرُوا):

له بیگانه ژن بیئن له خزمی نزیکی خوتان ژن

مهینن بوئنه وهی مندالی فونپوچتان نه بین ۵

أَضْرَى فَلَاناً: فلانکه سی والی کرد زعمیض و

لاواز ببی فونپوچ بی ۵ اَضْرَى الْأَمْرَ وَغَیْرِهِ:

کارمه که باش نه انجام نه دا ۵ اَضْرَى حَقَّهُ: مافی

پیشیل کرد، که می دایه، دهسگوترئ: (أَضْرَى

کردموی بهسودو باش ۵ مامه‌له‌ی پر خیرو
بیر، دمگوتری: (فشت علیه ضیعه): مالو
سامانی زور بوون ۵ یان نیشو کاری زور بون ۵
نیشه‌کان زورو همه‌جور بوون ۵ المضیاع:
که‌سیک زور مالی خوی به‌فیرؤ بدا (وهی
مضیاع و مضیاعه) ۵ المضیعة: باشگویی خستن ۵
دمشتو ساری کاکی به‌کاکی که مروؤ سمری
تیدا دمرناچی ۵ ههرشتیک بییته هوکاری له‌ناو
بردن و فهوتاندنی مالو سامان و مگوو یاری
هومارو گرهوو شتی له‌وجوره.

ضاف الیه ضیفاً و ضیافةً: نزیك بؤوه لئی و مگری
بوو میوانداری کرد. ۵ ضاف منه: لئی ترسا.

ضاف فلاناً: بوو به میوانی فلانکس، دمشگوتری:

(ضافه المهم و غیره): خه‌مو خه‌فمت بوو
به‌میوانی ۵ داوای لی خرد میوانداری بکا ۵
اضاف الیه: به‌مانا (ضاف) دئی، دمشگوتری:
(اضاف الی صرته): مگری بوو ویستی لئی
نزیك بیته‌وه ۵ اضاف منه: لئی ترسا ۵ (اضاف
الشی الیه): شته‌که‌ی پال نه‌ودا خستیبه پال
شته‌که‌ی تر ۵ نیسنادی دا نیسبمتی دا بؤلای
فلان شت ۵ اضاف فلاناً: به‌هانای فلان‌ه‌وه جوو
له‌خوی گرت، دالده‌ی دا کردیبه میوانی خوی
ریزی لی گرت ۵ انضاف الیه: جووه په‌نا نه‌و،
پالی به‌وموه دا ۵ تضایف الوادی رصوه: شیومکه
تمسک بؤوه ۵ تضایف فلان الرادی: فلانکس
که‌وته ناو چال و جوئی شیومکه‌وه که‌وته ناو
تمنگبهرایی شیومکه‌وه ۵ تضایف السبعمان
فلاناً: دوو درنده‌کان فلانکس‌سیان خسته نیوان
خویانه‌وه ۵ تضایف الکلاب و رهرها الصید
وعلیه: سه‌گه‌که نیچیرمکه‌ی خوارد ۵ تضیف
فلاناً: مگری فلان بوو، خویشی ویست ۵
استضاف فلاناً: په‌نای برده بهر فلانکس ۵ یان

فلاناً حقه): مافی فلانکسی به‌ته‌واوی نه‌دا ۵
انضری الیه: خوی پال نه‌ودا، دمشگوتری:
(انضری تحت لوانه): جووه ژیر نالای نه‌وموه ۵
الغیراً: لویکه، یان شیوه لویکه لمزیر نهرمه‌ی
گویی په‌یدا دمبی ۵ همر لویک ره‌قو و وشک بی ۵
شوین برین و شکاوی له‌جه‌سته‌دا ۵ ضاحت
البلاد و رهرها ضیعاً: ولات گرانی و قاتو قبری
تیدا نه‌ما.

ضاح اللبن: شیرمکه‌ی تیکه‌ل په‌ناو کرد هه‌تا وای
لی هات ریژه‌ی شیرمکه زور که‌م بوو،
دمگوتری: (عیش مضیح): زیانی تیکه‌ل
به‌چورتهم و تنگو چه‌له‌مه ۵ ضیح اللبن: ناوی
تیکه‌ل به‌شیرمکه کرد.

ضیح فلاناً: ماستاوی رونی دا به‌فلانکس
(دؤشینکه‌ی دهرخوارد دا) ۵ تضح فلان:
فلانکس ماستاوی رونی خواردموه ۵ تضحیح
المستقی: ناو دهرمکه کاتیک هاته سهر چه‌وزو
بیرمکه زوری نازه‌له‌کان ناویان خواردبؤوه ۵
الضیاح: ماستیک زوری ناو تیکرابی، بو بیته
دؤشینکه ۵ همر دمرمان و زهریک ناوی زوری
تیکه‌ل بکری ۵ الضیح: به‌مانا (الضیاح) دئی.

ضاراً کذا ضیفاً: زیانی پی گه‌پاند ۵ ضاز ضیفاً:
خوار بوو، سته‌می کرد، دمشگوتری: (ضاز فلاناً
وضاز حقه): سته‌می لی کرد ۵ الضیزی: (قمة
ضیزی): دابه‌شکردنی سته‌مکارانه.

ضاع ضیاعاً: فهوتا، باشگویی خرا ۵ اصاع فلان:
فلانکس شتو مه‌که‌کانی بلاو بوونه‌وه یان
زور بوون ۵ اصاع الشیر: شته‌که‌ی فهوتاند،
وای لی کرد بزه‌وتی ۵ ضیعةً: به‌مانا
(اضاعه) دئی ۵ الضائع: همزاری خاومن خیزان و
مال و مندال ۵ برسی ۵ الضیعة: زموی به‌بیت ۵

داوی لی کرد میوانداریی بکا ◊ استضاف منه
الی کذا: پهنای برده بمر نهو.

الإضافة: لهلای نهحویهکان بریتیه لهبیهکهوه
نانی دوو ناوو پالندانیان بولای یهکتر بهجوریک
ناوی یهکهم ناسین یان تایبتمندی تایبمتی بؤ
پهیدا بیئ ◊ لهلای زانایانی حکیمت پهیومندی
نیوان دوو ناوه کهبونی یهکیکیان داخوازی
بوونی ئهوی تره وهکوو (الأبوة، الإخوة، الأُسوة،
الصدقة) ◊ التضایف: بهمانا (الإضافة) دئ ◊
الغنیف: میوان ◊ بؤ نیرو من و تاک و کؤ
بهکاردهمیندئ ◊ الغنیف: تمنیشت و نهملاو
نهولا، نهمبرو نهومبر، دشگوترئ: (ضیف
الرادی و ضیف الجبل) ◊ الضیفن: کهسینک
بهشیوهی مندالبازاری شوین میوان بکهوی و
قهشمهری بی بکا ◊ المضاف: کهسینک پال
بنهمالمیهک بدرئ و لهوان نمیی (زؤلهزایب) ◊
المصرفة: کاری ترسناک ◊ نیشیک خه لک
ترسیان لیبئ ◊ المضاف: کهسینک میوانی زؤر
بیئ ◊ المضيفة: شوینی میوانداریی ◊ المضيفة:
بهمانا (المصرفة) دئ ◊ همروا بهمانا غهمو
نارهحتی دئ ◊ المضيف: کهسینک بانگی خه لک
بکا بؤ نهوی ببنه میوانی و خزمایهیتیان بکا ◊
کهسینک خزمتی نهوانه بکا که بهفروکه هاتو
چؤ دمکن ◊ المضيفة: نهو کیژوله تابهتیا نمن
کهلهناو تمپارهدا خزمتی گشتیارمکان دمکن.
ضاق ضیقاً رضیقاً: تمنگه بهربوو ◊ ویکهاتهوه
جیگی نهوشتهی نهکردموه کهتیی گرابوو،
دشگوترئ: (ضاق حیلته): فرتو فیلی دادیان
نهدا.

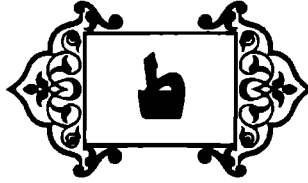
ضاق بالامر: بهکارمکه نارهحت بوو.

ضاق صدره به: شتهکی بؤ قبول نهکرا، پیئ
تیکچوو ◊ بهلایهوه گران و قورس بوو ◊ اضاق:
کهوته ناو تمنگ و چهلمهوه ◊ مال و سامانی
نهما، هزار بوو، وای لی کرد همزار بکهوی ◊
ضایقه فی کذا: تمنگی بی هه لچنی و چاو پؤشی
لی نهکرد له وکارمدا ◊ ضیق: بهمانا
(أضاقه) دئ.

ضیق علیه: نیشهکی لی توند کرد ◊ تضایق:
بهمانا (ضاق) دئ ◊ تضایق منه: لی پیر بوو،
چاوپؤشی بؤ لی نهکرا، نهبتوانی لی بی دنجنگ
بی یان نارازیبوونی خوی بهرامبهر دهربری ◊
تضایق القوم: خه لکهکه لهگه ل یهکتر هه لیان
نهکرد، لهپهوشتی یهکتر نارازی بوون،
نهبتوانی بیکهوه بزین هه ریمکهیان تمنگی
بهنهوی تر هه لچنی ◊ الضیق: هه زاری و
نارهحتی، همرشتیک دل چهواشه بکاو بیته
هوی دله راوکی و خهمو خهفت.

ضیق النفس: تمنگه نهفسی نهزمهیهکی
جهستمیه توشی نادهمیزاد دهبی وهکوو
نهخوشی ره بوو شتی و ◊ المضيف: تمنگانه و
کارساتی ناخوش ◊ رهروی تمنگه بهری ناو،
تمنگن، تمنگه، وهکوو تمنگی دهردهنیل و
تمنگی هورمز ◊ اضاال المكان: شوینهکه
پوومکی (الضال) لی لئ پوا ◊ الضال: درخت
نهقی کیوی کهبه باران ناو بدرئ ◊ الضالة:
تاک (الضال) ◊ چهک و سیلاح یان تیر ◊ ضامه
ضیماً: ستهمی لی کرد ◊ ژیر باری کرد.

ضام فلاناً: فلانکسی لهکمدار کرد ◊ کهسایهتی
شکاند ◊ زهرمر مندی کرد ◊ استضمام: بهمانا
(ضامه) دئ ◊ الضیم: ستهم و چهوساندنهوه.

طام: بیتی شانزهمه لهزنجیری پیتهکانی

هیجا، شوینی هاتنه دهره موی قهراخ زمان و
بنکی ددانی پیشینی سهره مون، دهنگیکی
قورس و بههیزو داگرندهی زمان و مهلاشووه،
زانایانی پیشوو وتویانه دهنگهکهی (مهجهووره)
نیستا زوربهی ولاتانی عمره ب پیتی دهلین
(مههموسه) ◊ الطابور: کۆمه لیک سهریاز
ژارمیان لههشت سدهوه بۆ ههزار ◊ ریزو
چین ◊ لهههندی کتیبی قاموس دا نوسراوه
(تابور) ◊ الطابور الخامس: لهزاروهی سیاسی دا
بریتیه لهو هاوولاتیانهی بهیومندیان
به دوژمنهوه همیه دزی ولاتی خویان یان نهو
کهسانهی لهولاتیکیدا نیشته جین و له دزی نهو
ولاته بهیومندی به دوژمنهوه دهبستن ◊ طاطاً
من السئی: لهشتهکهی داشکاند ◊ طاطاً من
فلان: له ریزی فلانکهسی که مکردهوه ◊ طاطاً
یده بعان الفرس: جلهوی نهبهکهی شل کرد ◊
طاطاً الحفرة و نحوها: چالهکهی قول کرد ◊
طاطاً فرسه: نهبهکهی تاوداو بهناوژمنگی
لهکه لهکهی دا بۆنهوهی غاریدا ◊ تطاطاً: نزم
بوو، بچوک بۆوه، دمکوتری: (تطاطاً له): خوی
به بچوک دانا لهناستی دا ◊ طامن: پروانه
(طمان).

طَبَّ فلان: فلان دهست رنگین و کاردروست بوو،
لیزان بوو.

طَبَّ به: لهگهلی دا لهسهره خوو هیدی بوو.

طَبَّ المریض و نحوه طَبَّ: نهخۆشهکهی دهرمان کرد،
تیمار کرد، دهسگوتری: (طَبَّ له او لدائه): بیوی
تیمار کرد یان چارسههری دهردهکهی کرد ◊
جادوی لی کرد.

طَبَّ السئی: شتهکهی چاک کرد ریکی خست.

طَبَّ خَرَزَ السقاء و نحوه: کونی کوندهو مهشکهکهی
به چهرم پینه کرد ◊ طابهُ: دهرمانی کردو چاکی
کردموه.

طَبَّهُ: بۆ زیدمهرهوی له مانای (طَبَّهُ) دا ◊ طَبَّ بَ
الخیاط القوب و نحوه: خهپاتهکه پارچه بهکهی
خسته سهر قوماشهکه بۆنهوهی پان و فراوانی
بکا ◊ طَبَّ بَ فلان: فلانکهس دمستی و مردایه
کاروباری پزشکی بهلام تیندا کارامه نهیوو ◊
طَبَّ بَ له: پرساری بۆ لهپزیشکهکه کرد ◊
اسْتَبَّ بَ لدائه: پرساری بۆ لهپزیشکهکه کرد
دهربارهی نهخۆشیهکهی ناخۆ کام دهرمانه یان
بۆ چارسههری نهو بهکه لکه ◊ اسْتَبَّ بَ بالدواء
و نحوه: چارسههری خۆی کرد دهرمانی
نهخۆشیهکهی کرد ◊ الطَّبَّابُ: چارسههر ◊
الطَّبَّابَةُ: پیشهی پزشکی ◊ کونی لاکیشیهی
له قوماش یان کونیکه له قوماش دمکری
بۆنهوهی بهر فراوان بی ◊ پارچه پنبهسته بهکهی
لاکیشیهیه دنوشتیند ریتتهوه بهسهر قهراخی
پنبهستیکی ترداو دهرروئو تهریب دهری
بۆنهوهی کونه بچوکهکان دا بۆشی و پتهوی بکا ◊
رینگای دریزو باریک لهزهوی یان له لبه لآن ◊
الطَّبَّابُ: لیزانی و کارامایی ◊ دهست رنگین و
کاراما ◊ هاوورپی لهسهره خوو کار دروست ◊

الطَّبُّ: لِيَزَانِي وَكَارَامِي ۵ الطَّبُّ: چارسه‌سری
جهستم و دمروون ۵ لهسره خوی و دست
سوکی و فیلزانی ۵ جادو بازی ۵ داب و نهریت ۵
الطَّيْبُ: پزیشک؛ کهسک پیشه‌ی پزیشکی بی
نهوکهسه‌ی خهریکی چارسه‌سری نه‌خوش و
دمردمداری ۵ زاناو بمنزومون له‌بوار پزیشکی
دا ۵ دست رنگین و کارامو لیزان ۵ هاوه‌لی
زمان پاراوو قسه‌زان ۵ الطَّيْبَةُ: که‌لمبری
لاکیشه‌یی لمزومی یان له‌قوماش و هورو پیست
۵ طَبَخَهُ طَبَخًا: کولاندی، کردی به‌شورباو بو
خواردن ناماده‌ی گرد ۵ برزاندی ۵ سوری
کردموه ۵ گهرمی کردو تواندیه‌وه، دمگوتری:
(طَبَخَ الْأَجْرُ): خسته‌ک‌هی سور کرده‌وه،
سوتانديه‌وه.

طَبَخَ الْقِدْرَ وَغَرَّمَا: نهومی له‌ناو منجه‌له‌که دا بوو
کولاندی، دمگوتری: (طَبَخَ الْحُرُّ التَّمْرَ): گهرما
میومک‌هی پینگه‌یاند ۵ طَبَخَ الطَّعَامَ وَغَيْرَهُ:
زیدم‌روی گرد له‌کولاندنی خواردمه‌نی‌که ۵
إِطْبَخَ: کاله‌ک و گوندوری په‌یدا کرد ۵ إِطْبَخَ
الشَّيْءُ: شته‌ک‌هی کولاند ۵ إِطْبَخَ: کولیندرا.
تَطْبَخَ: کاله‌کی خوارد ۵ الطَّبَاخُ: له‌رزوتای توند ۵
تای به‌هیزو توندو به‌ردموام ۵ الطَّبَاخَةُ: میینه‌ی
(الطَّبَاخِ) ۵ گهرمای پیش نیومروؤ ۵ الطَّبَاخَةُ:
گوشراوی شتی کولاو ۵ نهو که‌فو کوله‌ی
به‌دموری لیواری منجه‌له‌وه دمبی له‌کاتی شت
تیدا‌کولاندن دا ۵ الطَّبَاخَةُ: پیشه‌ی ناشپه‌زی و
خواردن درست کردن ۵ الطَّبَاخُ: کیشت لینمر
که گوشت و شتی وا دمکولینن ۵ الطَّبَاخُ: کاله‌ک
(به‌زمانی خه‌لکی مه‌دینه) ۵ الطَّبَاخُ: کولاو ۵
الطَّبَاخُ: کولاو ۵ الطَّبَاخُ: چیستخانه ۵ المَطْبَخُ:
نامیری کیشت لینان و مکوو منجه‌ل و که‌وگرو
ته‌باخ و نهو جوړه شتانه.

طَبَخَ طَبَخًا: بازی دا ۵ خوی شاردموه، خوی په‌نادا ۵
الطَّبْرُ: جوړه چه‌کیتی زور کونه و مکوو باج
وايه ۵ الطباشير: ته‌باشیر؛ ماده‌یه‌کی سبی
جیریه له‌سمر ته‌خته رشه و شتی وا بی‌ی
دمنووسری ۵ طَبَخَ الْمَاءَ وَغَرَّمَهُ: ناومک‌هی یان
لافاومک‌هی له‌کاتی جمبوش و هه‌لسانی دا دمنگی
لیوه هات ۵ هه‌له‌بزو دابه‌زی کردو شه‌بولی دان
۵ طَبَخَ الْمَاءَ وَغَيْرَهُ: ناومک‌هی شله‌فاندو وای لی
کرد دمنگی لی بی ۵ هه‌له‌بزو دابه‌ز بکا ۵
تَطَبَخَ الْمَاءَ وَغَرَّمَهُ: به‌مانا (طَبَخَ) دئ ۵
الطَّبَاخَةُ: ته‌خته دارپکه یاری توپتوپینن بی
دمگری ۵ الطَّبَاخَةُ: لاسایی کردنه‌ومی دمنگی ناو
۵ حیکایمت کردن ۵ خرمه خرمد ته‌په‌ته‌پ و
خشب خشب دمنگی قاچه له‌کاتی رویشتن دا.

طَبَخَ الشَّيْءَ طَبَخًا وَطَبَاغَةً: شته‌ک‌هی چاپ کرد، کوی
کرد له‌شیومی‌ک له‌شیومکان دا، دمگوتری: (طَبَخَ
الله الخلق): خودا بونه‌ومروی له‌وشیومدا
هیناومته دی ۵ (طَبَخَتِ الدُّوْلَةُ التَّقْد): حکومت
پاره‌ی چاپ کرد، سک‌هی لیداو به‌وشیوه خسته‌ی
بازارموه.

طَبَخَ الْإِنَاءَ مِنَ الطَّيْنِ وَغَرَّمَهُ: گوزمو کیتله‌ی له‌فور
دروست کرد، یان دموری بیاله‌ی له‌شوشه
دروست کرد، نه‌فش و نیگارو رسمی تیدا
دروست کردن.

طَبَخَ الْكِتَابَ: کتیبه‌ک‌هی له‌پیته رصاص و
معدنیه‌کانه‌وه یان له‌فلیم و له‌وحه‌کانه‌وه
یان له‌دیسک و میمورییه‌وه خسته سهر کاغزه‌و
چاپی کرد.

طَبَخَ فَلَانًا عَلَي كَذَا: فلانک‌ه‌سی له‌سمر نهو جوړه
ره‌وشته راهیناوا به‌رومردمی کرد.

طَبَعُ الشَّيْءِ: عِلْمُهُ: شَتَكُهُ مَوْكِرْد، نِيْمَزَاي كِرْدُو
 خَسْتِيَه كِيَسَمُو مَوْ خَمْتِي كِرْد، مَوْزِي لِي دَا
 خُودَا دَلِي نَمُو كَا فِرَانَهِي دَا خَسْتَمُو خِيَرُو فَمِر
 وَ مِر نَا گِرِن وَ شَتِي بَه كَه لَك نَا چِيْتَه نَاو دَلِيَانَهَوَه.
 طَبَعُ الدَّابَّةِ: بَارِي فُورَسِي وَاي لَه وَاخَه كَه بَار كِرْد
 كَمَنَهِي تَوَانِي.
 طَبَعُ الشَّيْءِ: شَتَكُهُي چَلَكِن كِرْدُو خِرَابِي كِرْد.
 طَبَعُ طَبْعًا: پِيَس بُوو، عَه بِي دَار بُوو جَا ج لَه بُوَارِي
 جَمَسْتَهِي دَا بِي يَان لَه بَارِي رَمُوشْتَهَوَه بِي.
 طَبَعُ السِّيفِ: شَمَشِيْر مَكَه زُنْكَاوي بُوو.
 طَبَعُ التُّرْبِ: قَوْمَا شَه كَه زُور پِيَس وَ چَلَكِن بُوو.
 طَبَعُ فَلَانٍ: فَلَان كَه سِ يَاوْمْتِي لَه دَمَسْت هَه لَنَه هَات وَ
 هِي چ رُو لِي كِي نَمَبُو لَه بُوَارِي چَا كَه كَارِي دَا.
 اطْبَعَهُ: بَارِي فُورَسِي لِي بَار كِرْد ◊ كُو لِي گِرَانِي
 لَه كُو لِي دَا ◊ طَبَعَهُ: بُو زِي دَم رَمُوي لَه مَانَاي
 (طَبَعَهُ) دِي ◊ طَبَعَهُ عَلِي كَذَا: لَه سَمَر نَه وُشْتَه رَاي
 هِي نَا ◊ چَلَكِن وَ پِيَس وَ بُو خَه لِي كِرْد ◊ بَارِي
 فُورَسِي لِي بَار كِرْد ◊ اطْبَعُ: بُو مَوْ طَاو مَعَهِي
 (طَبَعَهُ) دِي ◊ تَطْبَعُ بَكَذَا أَوْ بِطَاعَةٍ: نَمُو رَمُوشْتَهِي
 گِرْت، بَه وَ رَمُوشْت وَ شِيَوَا زَمُوَه رَاهَات ◊ تَطْبَعُ
 الإِنَاءَ بِالمَاءِ: هَا پَه كَه پَرِي بُو لَه نَاو وَ سَه رِي زِي كِرْد
 ◊ الطَّابِعُ: نَه وُهِي شَتِي پِي چَا پُو كُو بِي دَم كِرِي
 يَان پِيِي مَوْز دَم كِرِي ◊ نَامِي رِي دَا خِر كِرْد وَ
 نِي شَانَه كِرْدن ◊ رَمُوشْتِي بَاو وَ بَه رِي بِلَاو ◊ پُولِي
 بَه رِي د، نَمُو پَه لَهِي دَمُ لَمْت چَا پِي دَم كَاو بَرِي
 نَر خِي لَه سَمَر دِي بَارِي دَم كَاو بَه زَمُ رَفِي نَامَه وَ
 شَتِي وَاوَه دَه لَكِي نَمُ رِي ◊ الطَّابِعُ: بَه مَانَا
 (الطَّابِعُ) دِي ◊ تَه بِي عَمْت وَ رَمُوشْت ◊ دَه گُوتَرِي:
 (لَه طَابِع حَسَن): رَمُوشْتِي جُوَانِي هَمَس ◊
 الطَّبَاعَةُ: پِي شَهِي چَا پَكِرْدن وَ كُو بِي كِرْدن ◊
 دَم ر كِرْدن وَ چَا پَكِرْدنِي چَه نَد نُو سَخَه پَه ك ◊

الطَّبَعُ: كَا كَه لِي لَاس كِي طَه لَع ◊ كِر كِرَا كَهِي طَه لَع
 ◊ الطَّبَعُ: رَمُوشْت ◊ شِيَوَمُو شِيَوَا زُو صِي فِضِي شَت
 ◊ لَه بُوَارِي زَانِيَارِي دَه رُونَنَاسِي دَا كُو مَه لِي ك
 دِيَار دَمُو نَا كَارُو رَه فِتَارُو هَمَسْت وَ سَلُوكِن كَه
 مَرُوفُ بَه بِي دَا يَان دَم كَا، يَان بُوَا مَو مِيرَاتِي ن،
 بَه مَرُ بِيَانَه وَ نَم كَه سَه لَه وَ كَه سَه جِيَاد مِي يَتَه وَ
 الطَّبَعُ: چَلَك وَ بُو خَه لِي زُور ◊ زَمَنگ ◊ عَه بِي وَ
 لَه كَه كَه ◊ الطَّبَعُ: چَلَكِن ◊ رَمُوشْت نَا شِيَرِي ن
 الطَّبَعُ: بَه مَانَا (الطَّبَعُ) دِي ◊ الطَّبِيعَةُ: رَمُوشْت وَ
 سِرُوشْت ◊ مِي زَا جُو پِي كَهَاتَهِي نَا دَم مِي زَاد ◊ هِي زُو
 تَوَانَا يَه كَه لَه جَه سْتَه دَا بَه هُو زِي هَوَه جَه سْتَه دَم كَاتَه
 پَه لَه بَه رِزِي سِرُوشْتِي خُو ي ◊ طَبِيعَةُ النَّارِ: نَمُو
 سِرُوشْتَهِي كَه خُودَا لَه نَا گِر دَا دِرُوسْتِي كِر دُو وَه
 كَه سُو تَا نَدن وَ گَه رَمِي يَه ◊ طَبِيعَةُ الدَّرَاوِ: نَمُو
 هِي زَه كَارِي گَه رَمِيَه كَه لَه دَم رَمَانَه كَه دَا يَه ◊ عِلْم
 الطَّبِيعَةِ: زَانِيَارِي يَه كَه دَه رِبَارِي سِرُوشْتِي
 شَتَه كَان وَ نَمُو هِي زِي تِيَا يَان دَا يَه ◊ الطَّبَائِعُ
 الأَرْبَعُ: بَه لَای حُو كَه مَا وَ زَانَا سِرُوشْت نَاسَه
 كُو نَه كَانَه وَ بَرِي تِي ن لَه گَه رَمِي وَ سَار دِي وَ تَه رِي وَ
 وَ شَكِي ◊ الطَّبِيعِي: شَتِي ك پَال طَه بِي عَمْت بَدَرِي ◊
 المَطْبَعَةُ: چَا پَخَانَه: شُو بِنِي چَا پَكِرْدن وَ كُو بِي
 كِرْدنِي كَتِي ب وَ شَتِي وَ ◊ كُو مَه لِي ك نَامِي رُو
 كَه رَمَسَه ي بَه كَار هِي نَا بُو چَا پَكِرْدن وَ كُو بِي
 كِرْدن ◊ المَطْبُوعُ: نَه وُهِي لَه سَمَرِي رَاهِي نَد رَاوَه ◊
 چَا پَكِرَاو وَ بِلَاو كِرَاوَه ◊ فَيَرِي بُوو كَارَا مَه وَ لِي زَان ◊
 دَه گُوتَرِي: (فَلَان مَطْبُوع لِي فَن كَذَا): فَلَان كَه س
 لَه وَ فَن وَ نِي شَه دَا دَمَسْت رَمَنگِي ن وَ كَارَا مِي يَه ◊
 (فَلَان مَطْبُوع عَلِي الكَرَم): فَلَان كَه س نَا نِي دَمِي ي وَ
 بِيَاوْمْتِي سِرُوشْت وَ تَه بِي عَه تِي هَمْتِي لَه سَمَر نَمُو
 رَمُوشْتَه بَه رِزَه خُو لَقَاوَه ◊ اطْبَعُ القَوْمَ عَلِي كَذَا:
 خَه لَكَه كَه لَه سَمَر نَمُو شَتَه كُو ك وَ يَه ك رَاو بِي رُو
 بُو جُون بُوون ◊ اطْبَقْت عَلِيَه الحُمِي: بَه رَد مَوَام

گرت ◊ (طَبَقُ الْمَاءِ وَجِهَ الْأَرْضِ): ناومگه زوربهی
 زمویبهکهی داپووشی ◊ انطبق: شتهکان پالیان
 لیکداو کهوتنه سمریکه ◊ انطبقَ علیه کذا:
 لهگهلی گونجاو موناسیپی بوو ◊ کهوته سمری ◊
 تطابقا: نهو دوو شته وهک یهک هاتنهو مو لیک
 چونو بهرامبهر بوون ◊ تطَبَّقَ: بهمانا
 (انطبق) دئی ◊ الإطباقُ: نهومیه لهگوتنی
 پیتکهدا همدو فخرای زوبان بولای مەلاشو
 بهرزیکهپتهو مو دمنگی پیتکه بهگهورمیی بیته
 دهر ◊ پیتهکانی (الأطباق) جوارن (ص.ض.ط.ظ)
 ◊ التطبيق: راهینان و کردنی یاسا نمظهریبهکان
 بو پهرموگردنیان بهشیوهی عمهلی و زانستی
 ◊ الطَّابِقُ: بهرامبهر ◊ منجهل و تاومو شتی وا
 کهشتی تیندا بکولیندری ◊ خشتی سورموگراوی
 گهوره.

الطَّبِاقُ: بهمانا (المطابق) دئی بهلای زانایانی زانستی
 جوانکاری (البدیع) کؤگردنهومیه لهنیوان
 دومانای جیاواز وهکوو (مردن و زیان، تاریک و
 روناک... هتد) ◊ هر لهم مانایهدا که
 دمگوتری: (السموات الطِّبَاق) لهم روهوه
 کهناسمانهکان چین لهسمر چین لهسمر یهکن ◊
 الطَّبَاقَاءُ: نهوکسهیه که نهرکهکانی سواری یهک
 بوون و هموو کاتی زیانی گراوهو هیج کاتی
 بی نیش نییه ◊ کهسک که قسهدهکا لیوهکانی
 ویک دینهوه ◊ الطَّبَاقُ: گیا دوکهته؛ رومکیکی
 تهمندریزه لهپیری تیکهتهی گوله لولهپیه،
 لههنندئ دمفهری شام دا بو پهرزین و
 باریزگاریی تری بهگاردئ ◊ الطَّبَقُ: هاوشان و
 چونیهک و هاوشیوه ◊ الطَّبَقُ: بهرامبهر و هاوشان
 ◊ بهردمو داپوشهر ◊ هاب و دوری شت تیندا
 خواردن ◊ حال و مزع و مهنزل و پایه ◊
 دمشگوتری: (بات یرعی طَبَقَ النجوم): شو

لهرزو تای بوو شهوو رۆز بهری نهدا ◊ اطبق
 اللیل: شهو تاریک بوو، تاریکی داهات ◊ اطبق
 الشئی: چینیکی لهشتهکه لهسمر چینکهکی تر
 داناو ریکی خست ◊ اطبقَ الرَّحَى: بهرداشی
 سهرموهی خسته سمر بهرداشی ژرموه ◊ اطبقَ
 فَمَهُ: دهمی هوجاند، لیومکانی پیکهوه نوساندن
 ◊ اطبقَ شقیه: لیوی پیکهوه نوساندن ◊ اطبقَ
 الشئی الشئی: شتهکه شتهکهکی تری داپووشی،
 دهگوتری: (اطبق السحابُ السماء): ههور
 ناسمانی داپووشی ◊ اطبقَ الثلجُ الأرض: بهفر
 زهوی داپووشی ◊ طابق الفرسُ في مئیه: نهسپهکه
 لهرویشتن دا حاجی لهجپی دستنی دانا ◊ طابق
 المقيّد: پیومند لهپیکه رویی، همنگای کورتی
 ههئینا ◊ طابق فلاناً: هاواری فلانکس بوو ◊
 یارمهتی دا ◊ اطبق على الأمر: لهکارمهدا
 یارمهتی داو ههمنانهنگی کرد ◊ طابق الشيء
 على الشئی: بهمانا (اطبقه) دئی ◊ طابق بين
 الشیین: دوستهکهی بهرامبهر بهکتر کردن ◊
 طابق بين قميصين: دوکراسهکهی لهسمر بهکتر
 لهبهر کردن ◊ طبق الجاززُ: قهصابهکه
 جومزگهی کوشتیبهکهی بریبهوه ◊ طبقَ
 الحاكمُ: دادرومرکه بریارو فهرمانهکهی
 ریک و دادورمانه بوو ◊ طبقَ الفرسُ وغره:
 نهسپهکه همدو دستنی بهیهکهوه هاویشتن و
 بهیهکهوه داینان لهغارکردن دا ◊ طبقَ الشئی:
 بهمانا (اطبقه) دئی ◊ طبقَ الشئی على الشئی:
 شتهکهی خسته سمر شتهکهی تر.

طبقَ المصلی أو الراکع کفیه أو یدیه: نوپزکهمرکه
 لهرکوع و تمحیات خویندن دا دستنی خسته ناو
 رانیهوه یان نیوان نهژنؤکانیهوه، نهمش
 کاریکی باش نیوه نهیی لیکراوه ◊ دمشگوتری:
 (طبقَ السحابُ الجرمُ): ههورمهکه بهری ناسمانی

لهدولاه پیستی لی شتهك دمدرئ ۵ برود
الطبل: پارچه قوماشیکه فهرانپرماکانی
میصر کاتی خوی لهبهران کردوه ۵ الطبله:
تهپل ۵ بمزوری بتهپلک دهگوتری کهمیک
روبئ ۵ الطبله: شتیک پال تهپل بدرئو
بهیومندی بتهپلهوه هبئ ۵ سفرمو خوانیکه
نانی لهسمر دهخوری.

طَبَلُ النَّارِ طَبَلًا: ناگرمکی ژیر گل دا بؤنهومی
پشکو ناگرمکان نهکوژینهوه، نهبن بهخؤل.

طَبَلُ الشَّيْءِ وَلَهُ وَبِهِ طَبَا وَطَابَةٌ: بهشتهکای زانی و
بؤی رون بؤوه.

طَبَلٌ فَلَانًا وَلَهُ: فَبَلِي لَمَفْلَانِ كَرِدُو نَانُومِيْدِي كَرِد.

طَبَلٌ لَهُ وَبِهِ: بَهْمَانَا (طَبَلٌ) دَي ۵ طَابَةٌ مُطَابَةٌ وَطَابَانَا:

نرخ و بههای کهمکردوه لهریزو شکومهندی
شکاند ۵ الطابون: نهوجان و قولکه گهرمیعی
پشکو ناگری تیدمکری بؤنهومی پشکو ناگرمکان
نهبنه خولهمیث و نهکوژینهوه ۵ نیستا نهم
وشهیه بؤنانهوهخانه بهکاردئ، همروا بؤ فرن
بهکاردئ ۵ الطبن: همدارو بهردویهک هبئ
شتی پرو بوج ۵ خانوی لهگل و قور دروستکراو
۵ الطبنة: دمنگی تهنبور ۵ طباه الیه طبراً:
بهشپوهیهکی جوان و نهرم نیان بانگی لی گرد
۵ رابهرایمتی گرد ۵ طَبِيَّتُ النَّاقَةِ وَغَيْرَهَا: گۆی
گوانی حوشرمکه شل بوو ۵ اَطْبَاءُ الْيَهُ:
دهگوتری: (اَطْبَى الْقُلُوبَ): خوی لمدلی خهک
دا خوشهویست کرد ۵ بهفیل و تهلهکه خوی لی
نزیک کردموه فرسهتی لی هیناو کوشتی ۵
الطبراء: حوشریک گۆی گوانهکانی شل بوو بی
۵ الطبي: گۆی گوانی حوشر نهوبهشهی بیجو
لهکاتی مزینی شیردا دهیخاته دهمی خویهوه ۵
وَادَهَبِيْنَ بِوُو هَمُوو

چاودپیری نهستیرمکانی کرد چؤن دمرون و حال و
ومزعیان چؤنه ۵ لهبوری پزیشکی دا بریتییه
له غوضروف و نهو پارچه لینجعی دهکوهیته
نیوان ههموو دوو فقهمری موراغهی پشتی
نادهمیزادو گیانلهبهری تر ۵ اَطْبَاقُ الرَّأْسِ:
نیسقانی سمر ۵ بات طبق: کیسهل ۵ الطبقه:
تهلهو داو ۵ الطبقه: چین دوا چین ۵ خهلکانی
هاوتهمن و هاوجهرخ ۵ حال و مزعو و پلهو پایه
۵ فقهمریهک لهفقهمرکانی پشت ۵ توپزیک
زموی ۵ لهبوری زانستی زموی ناسی دا بریتییه
له توپزیک یهک شیومی بهردی رسوبی
کهلهرمنگو و پیکهاته دا له توپزی ژیر خویهوه
جوداوازه ۵ ومکوو چینی بهردی رملی، چینی
بهردی جیری ۵ المَطْبَقُ: نهوشتهی توپکی
مرواری پیوه چهسب دمکری تاوای لی دئ
همردهلی خودی مروارییهکهبه ۵ المَطْبَقُ: (رَجَلٌ
مُطَبَّقٌ عَلَيْهِ): پیاویکه لههوش خوی چووه ۵
المَطْبَقُ: بمندپخانه لهژیر زموی دا ۵ جۆریکه
لهشیتی ههمیشهیی و بهردهوام دهگوتری (جهل
أَوْ جِنُونٌ مُطَبَّقٌ) نهزانی یان شیتی بهردهوام و
ههمیشهیی ۵ (حُمَى مُطَبَّقَةٌ): لهرزوتای
ههمیشهیی و بهردهوام ۵ المَطْبَقِيَّةُ: نامزیریکه
لهمهتبهخ دا چینهکانی هاپ و قاجاخ و
کهمرستهکانی کیشت لینانی هئ ریز دمکری.

طَبَلٌ طَبَلًا: تهپلی لی دا ۵ طَبَلٌ: زوری تهپل لی دا
۵ الطَّبَلُ: لهبوری پزیشکی دا ههلاوسانی
ریخولهیه ومکوو لهناکامی گرانمتادا دپته دئ ۵
الطباله: پیشهی تهپل لیدان ۵ الطبال: خاومن
تهپل ۵ تهپل لیدمر ۵ یان زاناو کاراما لهتهپل
لیدان دا ۵ الطبل: تهپل ۵ نامزیریکه پیستیکی
پانی لهسمر هاپیم دمکری و بهداریکی تایبتهی
لی دمدری، زوربهی تهپلهکان دووو رون، واته

گوانه که به کاردی ۵ الطورغرافية: شیوازی روبیری
 زموی بمگشتی جا سروشتی بی پان دمست لی
 دراو بی ۵ طُئَةُ طُئاً: بدمست هاویشتی ۵ لی
 داو پالی بیومنا بؤنوموی لهشوینی خوئی
 لایبیری ۵ الطَّرَةُ: پروانه وشمی (الطَّرَةُ).

طَجَنَ الشَّيْ طَجْناً: شتهکمی لمتاومو ممنجهل دا
 سورکردموه ۵ طَجْنَةُ: بهمانا (طَجْنَةُ) دئ ۵
 الطَّاجِنُ: تاوه؛ هابی شت تیدا سورکردنموه،
 هاپیکمی لهفور دروستکراوی خرو کیتلهمی
 خوراک تیدا دمبزیندری له فرن دا ۵ الْمُطَجَّنُ:
 نمو کیک و خواردانانی لهکیتلهمو شتی وادا
 لمانا فرن دا دمبزیندری، دمگوتری: (قَلِيَّة
 مُطَجَّنَةٌ) ۵ طَهُّ طَحاً: بهمازانه بیئ شیلای ۵
 اطْحُ: بیری دابهوه، فرنی دا ۵ اِلطْحُ: کرایهوه
 کهیفخوش بوو.

طَحَرَ: نالاندی، همناسمی سواربوو، بهموی بار
 قورسی و تنگه نهفهمسیهوه هانکاندی.

طَحَرَ الشَّيْ طَحْراً: شتهکمی هاویشت، دمگوتری:
 (طَحَرَتَ عَيْنَ الْمَاءِ الطَّحَالِبِ): کانیاومکه هموزمی
 ههئینا ۵ طَحَرَتِ الْقَرَسُ السُّهْمُ: کهوانهکه
 تیرهکمی هاویشت.

طَحَرَ الْحِجَامُ وَغَوَّ الْقَلْفَةَ: خهتهنهکهمرکه بیستی
 وانیکمی بری ۵ الطَّحَارُ: نومکسمی کهوا
 همناسمی سوار بوو تنگه نهفمس بوو لهکاتی
 همناسهدان دا نیخه نیخو ناله نالی کرد ۵
 الطَّحْرُ: کهوانیک تیرهکه دور بهاوی ۵ طَخَطَحَ:
 بههیواشی بیکنمی ۵ طَخَطَحَ الشَّيْ: شتهکمی
 شکاندو وردو هاری کردو فهوتاندی، دمگوتری:
 (طَخَطَحَ بِهِمُ الدُّهْرُ): روژگار تیکی شکاندن و
 فهوتاندنی ۵ تَطَخَطَحَ: بو موطاومعهی
 (طَخَطَحَهُ) دئ ۵ طَحَلَهُ طَحْلاً: سبلی همنگاو.

طَحَلَ طَحْلاً: سبلی گهور بوو ۵ الطِّحَالُ: سبلی؛
 نمندامیکه لهنیوان گهدمو بهردمی لهمبهر
 لهلای جهبی سک دابه نمرکی نهومی همیه
 خوین دروست بکاو خرپوکه کؤنهکان لمانا
 بمری ۵ الطِّحَالُ: دمردیکه توشی سبلی دمبلی ۵
 الطِّحْلُ: رمش و لیل ۵ رق ههلساو توره ۵
 الطَّحْلَاءُ: میینهی (الأطْحَلُ) ۵ الطَّحْلَةُ: رمنگیکه
 لهنیوان توژاوی و سبلی دا ۵ رمنگی تیکهل
 لهسبلی و رمش ۵ رمنگیک لهشیومی رمنگی
 فهوزهدایه ۵ طَحَلَبَ الْمَاءُ: ناومکه فهوزمی
 سمرکهوت ۵ طَحَلَبَتِ الْأَرْضُ: زمویبهکه بهموی
 لیروانی گزوگیواوه رمش ههنگهرا ۵ الطَّحْلَبُ:
 سهوزایهکه سمرناوی راوستاومکموئ ۵
 فهوزه؛ رومکیکه بهسیت و بی گول و بی رمنگو
 گهلایه جهند جورکی همیه، سهوز، زهره،
 بوننی و سروشتین لهناوی شیرین و سویردا
 دهژی همروا لهزموی شیدارو تهپدا همیه.

طَحَنَ الحَبَّ وَغیره طَحْناً: دانموئلهکمی هاری و
 کردی بهنارد، دمگوتری: (طحتهم الحرب
 وأحداث الأيام): شمر و رودای روژگار نمو
 خهکمی هاری، تمفرو تونای کردن ۵ طَحْنَةُ:
 زیدمپموی کرد لهورد هارینی دا ۵ الطَّاحِنَةُ:
 خری؛ نمو ددانانهای خواردن ورد دمکن
 (۱۲) ددانن دمکونه دوا نمو ددانانهای لهکاتی
 بیکنمین دا دمردمکهون، بییان دمگوتری هارپر
 ۵ الطَّاحُونُ: ناش ۵ نا میتری شت هارین ۵
 دستار ۵ بهرداش ۵ الطَّحَانَةُ: هارین ۵ پیشمی
 هارین ۵ ناشهوانی. ۵ الطَّحَانَةُ: نومکسمی
 لهناش دا کاردمکات، ناشهوانی ۵ الطَّحَانَةُ:
 میینهی (الطَّحَانُ) ۵ همروا ناوه بو ناش و

الطَّحَاءُ: پهرده که شتی تر داپوشن ۵ دمگوتری:
(علی قلبه طحاء): پهرده بهسمر دلیهوه همیه
دایپوشیوه، پهردهی خهمو خفمت یان پهردهی
نمزانی دلی داپوشیوه ۵ ههوری بهمرز کمزور
لهموی دوورین ۵ الطَّحَاءُ مِنَ اللَّيَالِي وَنَحْوَهَا:
شهو ی زور تاریک ۵ الطَّحْيَاءُ: بهمانا (الطَّحْرَاءُ)
دئ ۵ رستهی قسه کهمانا نهگهینهن ۵ الطَّحِيَّةُ:
تاریکی زور ۵ پهله ههور.

طَّرَأَ: پمیدا بوو، هاته پیشهوه، سمی ههلهدا ۵
لهناکاو دمرکهوتو پمیدا بوو.

طَّرَأَ طَّرَأَةً: ناسک و تهرو تازه بوو ۵ طَّرَأَهُ: ناسکی
کرد وای لیکرد تهرو تازمبی ۵ الطَّارِي:
غمریب و بیگانه ۵ بَوَّ جِغَه لَمَنَادَمِيَزَاد
دمگوتری (طواری) ۵ الطَّارِنَةُ: مینهی (الطَّارِي) ۵
بهلایهک نماندری لهکوپیوه هاتووه ۵
الطَّرَانِي: بهلاو کارساتیک نماندری لهکوپیوه
هاتووه، دمگوتری: (کلام طرآنی): کهلامیکه
لهجوارچیوهی نهدهب و رهوشت بهرزیی دا نیه.

طَّرِبَ طَّرِبًا: کهیفخوش و تهردماخ بوو، لهخوشی و
تهردماخی دا ههموو جهستهی پیدمهکنی، یان
لهغم و نارچهتی دا دمههژی، دمگوتری:
(طَّرِبَ الْغِنَاءُ): گورانی بیژمه که خوشنود بوو
گمشهی کرد ۵ ههموو جهستهی لهخوشی دا
ههزا.

أَطْرَبَهُ: وای لی کرد کهیفخوش بی ۵ طَّرِبَ: گورانی
گوت.

طَّرِبَ فِي صِرْتِهِ: دمنگی لهاندهموو ناسکی کردهوه.

نامیری شت هارپن ۵ الطَّحْنُ: هارپراو،
نهوشتهی وردگراوه ۵ نارد ۵ الطَّحْنَةُ: نهومی
زور ورد کرابن، نهوکهسهی زور شت وردبکا ۵
کورته بالا، کولهبنه ۵ الطَّحْرُونُ: ناشهوان،
نهوکهسهی لهناش دا کاربکا ۵ کهتیهه سمربازی
زور گهوره کههرچی بیگاتن بیپروینن،
ههموشتیک تارو مار بکا، دمگوتری: (حرب
طحرون): شمپی تارو مارکمر شمپی نهسته
کههمموو شتیک بهاری ۵ الطَّحِينُ: وردگراو ۵
نارد ۵ هاروا ۵ الطَّحِيْنَةُ: تلپهی کونجی دوی
گوشینی، کهثمم گوشراوه لهدروستکردنی
شیرینهمنی دا بهکاردمهیندری ۵ الْمُطْحَانُ:
ماری پاپوکه بهستو ۵ الْمُطْحَنُ: نامیری هارپن و
شوینی شت هارپن ۵ الْمُطْحَنَةُ: نامیری هارپن.

طَحَا طَحْرًا: دوورکهوتهوه ۵ لههمموو لایهکهوه
کهمارو دراو.

طَحَا الْمَكَانَ: شوینهکه بان و فراوان بوو.

طَحَا الشَّيْءَ: شتهکهی بان کردهوه، رایخست ۵
بهرفراوانی کرد ۵ هاویشتی، دمگوتری: (طَحَا
بِالْكِرَةِ) ۵ طَحَّى: گراهوه، پان بووه، دریز بووه
۵ رهپه و وو پاکشا ۵ بهزموییهوه نوساو
ههلهسته ههردانیشت ۵ تَطَحَّى: بهمانا
(طَحَّى) دئ ۵ الطَّحَا: دشتایی و تهختایی لهزموی
۵ الْمُطْحِيَّةُ: رومکی پانهومبوو بهسمر زموی دا
ومکو رومکی بهیکول و کالهک و ترۆزی و پهلبینه
... هتد.

طَحَّ: جهموش بوو، رهوشتی ناشیرین بوو.

طَحَّ الشَّيْءَ: شتهکهی فری داو دوری خستهوه ۵
الْمُطْحَنَةُ: نامیری شت دوور خستهوه.

طَحَا اللَّيْلُ وَنَحْوَهُ: طحرا: شهو تاریک بوو،
تاریکیکهی پهری سهندو زور تاریک بوو ۵

دراووی بی ورد دمکری، ولاغیک بان دوو ولاخ رایدمکیشن بهکه وانه بی بهناو کرشه کهدا دهخولینه موو کرشه که ورد دمکن تاده بیته کا نهوگات بهشمنه و له شوینیکی بهرمو با خمرمانه که ورده ورده بهربا دما تادانه ویله و کاکه له بهکتر جیاد مینه وه، بهوکاره دمگوتری خمرمان سورکردن ۵ الطَّرْسُوت: رومکیکی مشه خوره له پیبری (السنوموریة) به جوریکی تری هیهه دریزکوله و باریک له جولوهوانی ولاتی میصرو کهناری دهریای روم دهری.

طَرَحَ الشَّيْءُ وبه طرَحًا: شته کهی فری دا، هاویشتی، دمگوتری: (طرحت به النوی کل مطرح): دوری و غهریبی بههموو لایه کی دادا وه لیدایه هموو کون و هوزب نیکه وه.

طَرَحَ عَدْدًا من عدد: زماریه کی له زماریه کی زور تر دمکرد.

طَرَحَ علیه شیئا: شتیکی بؤ هاویشت، شتیکی خسته سهر ۵ شته کهی بلاو کردموه رایخست.

طَرَحَ علیه المسألة: مهسه له کهی خسته بهردمی و داوای لیکولینه وهی لی کرد ۵ کارمه کی خسته بهردمی.

طَرَحَ الشَّيْءُ عنه: شته کهی لی فری داو لینی دوورخسته وه.

طَرَحَ طَرْحًا: دوورکه و تهموه ۵ (لهو طَرِحَ) ۵ طارحه الحدیث و نحوه: گفتو گوئی له گهل کردو راوو بؤ چونیان له گهل بهکتر گوژیهموه ۵ طَرَحَ الشَّيْءُ: بهمانا (طَرَحَهُ) دئی ۵ طَرَحَ البناء: باله خانه کهی زور بهرز کردموه، فراوانی کرد ۵ اِطْرَحَهُ: بهمانا (طَرَحَهُ) دئی ۵ اِنطَرَحَ: بؤ موطاومعهی (طَرَحَهُ) دئی ۵ تطارحا الحدیث و نحوه: بیرو بؤ چون و هسه و گفتو گوئیان گوژیهموو دان و سانیان کرد ۵

طَرَبَ فلاناً: فلانکهسی هینایه حالتهی خووشی و شادمانیهموه ۵ استَطْرَبَ: بهمانا (طَرَبَ) دئی ۵ داوای گورانی گوتن و خووش رابواردنی کرد ۵ اِسْتَطْرَبَ فلاناً: داوای له فلانکهس کرد گورانی بلی و شادمانی بهربا بکا ۵ بان فلانکهسی هینایه جونبوش و گورانی گوتن ۵ الطَّرَبُ: لمرزه و خووشی و تهرده ماخیبه که توشی دهرونی شادهمیزاد دمی بههوی پهیدا بوونی حالتهی فهرح بهخش، بان لمرزین و غم که به سمر شادهمیزاد دئی حالتهیکی نانا سایی بؤ دیته جی جم و جول و همزانی بؤ پهیدا دمی ۵ بهزوری وشهی (الطَّرَبُ) بؤ خووشنودی دل و تهرده ماخی بهکاردی ۵ ههروا بؤ گورانی و هه لپه رکی بهکاردی ۵ الطَّرَبُ: کهسیک زووبکه ویته حالتهی خووشنودی و جونبوشه وه شتی فهرح بهخش زووکاری تی بکا و بیهه ژینی ۵ اَلطَّرَبُ: گورانی بیژ ۵ گورانی بیژی دهنگ خووش و شارمزا له گورانی گوتن دا ۵ الطَّرِبُ: گولله توپیکی گهرمه که شتی دهریایی بان فرؤ کهی شهر دهبهاویژی بؤ زیان گه یانندن به که شتی دوزمن ۵ الطَّرْبُوش: تهرپوش، کلایوکی سوره له خوری و شتی وا دروست دمکری، جاری واهمه به قوماشیکی سپی لی دههالیندری، پیش نویژو خوتبه خوینی موسولمانان له سهری دمکن ۵ طَرَبَل فلان: فلانکهس داوینی خوئی به سهرزموی دا راکیشاو لمرؤیشتن دا شلو و شیواو بوو ۵ الطَّرَبَالُ: نیشانه و بورج و سهنگه ریکه له سمر توپه لاکی کیو دروست دمکری ۵ هه ربینایه کی بهرز بی و مکوو منارمو شتی وا ۵ هه رلوتکه شاخ و دیواریکی بهرز هه لچوو بؤ لای ناسمان ۵ الطَّرَبِيلُ: جهنجهر؛ نامیریکه گمنم و جوئی

رومکیکی تمهمن درنزه بونی گه لاکه ی خو شه و
بمتهری له گه ل خوارده منی دا ده خوری، پتشی
دمگوتری (الحوذان) ۵ الطریح: ماسیبه کی
بجوکه و خوی دمگوتی و ده برزینداری و ده خوری
۵ طَرَدَهُ: دهری کرد له بهر قیزه منی یان له بهر
هیچ و بوجی یان به مهبستی سزادان و توله لی
ستاندن.

طَرَدَ الْغُبَرَ وَغَوَه: هیرش هین و به لامار دهرمه کی
راونا، شکاندی.

طَرَدَ الدَّوَابَّ: له ملا و نه و لاه و لاهه گانی
خپرکرنه وه، دمگوتری: مهرمه کی به سهرمه کی دا
دایه وه.

طَرَدَ الْقَاعِدَةَ وَالْحَكْمَ: یاساو به یارمه کی به گشتی
نارپسته کرد.

طَرَدَ بَصْرَهُ فِي أَثَرِ الْقَوْمِ: جاوی له دوی گه له که ی
بوو.

طَرَدَ الْمَرْلُودُ أَخَاهُ: منداله که له دوا براهی له دایک
بوو.

طَرَدَ الْقَوْمَ: به سهر خه لکه که دا تیبه ری.

طَرَدَ الصِّدْقَ طَرْدًا: هه ولی نیچیرکردنی نیچیرمه کی
دا ۵ اَطْرَدَهُ: وای له شته که کرد دهرکراو
فریندراو بی ۵ اَطْرَدَ فَلَانًا مِنَ الْبَلَدِ أَوْ عَنْهُ:
فرمانی کرد فلانکهس له ولات دهریکری و دوور
بخریته وه ۵ اَطْرَدَ صَاحِبَهُ: گرموی له گه ل
هاوه له که ی کرد له راکردن و پیشبرکی دا یان
له قومار دا یان له زوران بازی دا ۵ طَارَدَهُ مُطَارَدَةً
و طَرَادًا: هه له متی بؤبرد و به لاماری دا، دهری
کرد، دهری بهراند ۵ پیشبرکی له گه ل دا کرد
له هه له مت بردن بؤ سردوزمن ۵ طَرَدَهُ: بؤ
زنده ری له مانای (طرده) دی ۵ طَرَدَ السَّرَطَ:
شورکه که یان گورزه که ی درنژ کرد ۵ اَطْرَدَ:

طَرَحَ: به لوزه لوز ری و لاته لاتی بوو ۵
تهلهسانی له بهر کرد ۵ الأَطْرَحَةُ: پتشی
نیازکردن و بیرو راده برین بؤ لیکولینه وه
دان و سان تییدا ۵ مهسه له و باس و خواستیک بؤ
لیکولینه وه بخریته بهر دان و سان ۵ الطَّرَاحُ:
شوینی دور، زور دور ۵ الطَّرْحُ فِي الْحِسَابِ:
که مکردنی زمارمه که له زمارمه کی تری زور
تر له خوی.

طَرَحَ الْبَحْرُ فِي مِصْرَ: بریتیه له زمویبه که
به رزیبوته وه له سهر قهراخی روباری نیل ۵
الطَّرْحُ: دهرکراو؛ واته شتی که له شتی زور
چهرت کرابی ۵ الطَّرْحَةُ: تهلهسان که بریتیه
له پو شاکیک شان و ملی پی دده پو شری، وه لی
نیستا ناوه بؤ پارچه هوماشیک سهروشان و ملی
پی دده پو شری و مگوو چاروکه ی نافرمت و تارای
بوک و نه و چه فته به ی له زیز عه گانه وه بیایوی
عه رب سهروشان و ملی پی دده پو شری ۵
الطَّرْوْحُ: نه وه ی زور شت فری دما یان زور
دووری ده خاته وه ۵ که وانیک ترمه کی به ته و زم
به او ۵ الطَّرِيحُ: فری دراو، واز لیته ندراو
له بهر بی نرخی و هیچ و بوجی شته که ۵.

المَطْرَحُ: شوین و جیگای شت ۵ بویه به شوینی
نیشته جیبون و شوینی دانیشتن و یانه وه
نه نجوممن دمگوتری (مَطْرَح) ۵ هه روا ناوه بؤ
شوینی دور ۵ جاری واش دمی و مگوو جاوگ
(مصدر میمی) به کاردی ۵ المِطْرَحُ: نامیری شت
فری دان ۵ رمبی دوور هاوتیزراو ۵ نامیری
تهون کردن ۵ المِطْرَحَةُ: رفیده؛ نه و شتی
نانی پی دهرخیته ته ندورو فرینه وه ۵
المَطْرُوْحُ: زماره دهرکراو که که بجوکه تره
له زماره لی دهرکراو که که پی دمگوتری
(مطروح منه) ۵ الطَّرْحُونُ: گیاته رخون؛

بمشوین یمک دا هات، زنجیری بستم و
 نمبرایموه ۵ همریم بؤنیموه لمروانگی نم
 مانایه ۵ واته قسهکانی بزمنجیرو بمشیومیهکی
 ریک و پیک ناراسته کردن و مبهستی گماند
 ۵ **طَرَدَ النهرُ**: روبارمکه بمردموام و
 بمشیومیهکی نمپساوه ناومکهی پیداهات و
 برانهومی نمبوو ۵ **طَرَدَ القياسُ**: حوکم و
 ومصفهکه (عیلمت و بایسهکه) بمبون و بمنهبون
 دمورانیان کرد، بؤ نمونه سمرخوشکردن
 کههؤکارو عیلمتی حوکمیکه کهحمرامیبونه
 دموران دمکن، لهمرشونینیک ومصف و
 عیلمتهکه ههبون حوکهکه همه، واته
 هرشتیک نادمیزادی سمرخوشکرد حمرامه ۵
تطارد الأقران و غیرهم **في الحرب**: شهرکهمرکان
 همدنیکیان همدنیکیان راومدوونا ۵ **تطارد**
السئى: شتهکه زنجیری بستم و یاساکی
 بمرقمرار بوو ۵ **استطرد له في الحرب** و غیرها:
 لهشردا بمفیل و بؤ نومی هملی بخلمتین
 لمبری هلات و دوابی هلممتی بؤ هینایموه ۵
استطرد في الكلام: لهقسکان دا لمبایسهکهوه
 گواستیهوه بؤ بایسیکی تر ۵ **الطراد**: (فرسان
الطراد): نهو سوارچاکانهی گؤرمپانی شهرن
 کههلممت بؤیهکتر دمبن و یهکتر راومدوو
 دمبن، یهکتر دمهینن و دمبن ۵ **الطردُ**: نهو
 کالو شت و مکمیه بههؤی بمریموه
 لمشونیکهوه دمبدرئ بؤ شوینیککی تر ۵ نم
 وشمه لمبهرمتا جاوگه، دوابی بؤکالی
 نیردراو بمبهرمتا بهکارهاتوو ۵ لمبوارى
 زانستی پزیشکی دا بؤ دمهینانی مندال لهسکی
 دایکی بمشیومی ناسروشتی بهکاردمهیندرئت ۵
الطردُ: رواجیمتی و نیچیرهوانی، دمگوترئ:
 (هذا يوم الطرد): نهمرؤ رؤزی راوکردن و

راومدونانی نیچیره ۵ پورمهنگ ۵ **الطرادُ**:
 سهربانی ریک و روبهری دهشت ۵ نامیریکه
 بهگاسنی ههوجارموه شمتکه دمدرئ بؤنهموی
 خمته جوتهمکان گهوره بن ۵ کهشتی بجوک و
 تیزرهم ۵ نیستا بؤ کهشتی جهنگی تیزرهم
 بهکاردمهیندرئ ۵ **الطرادُ**: کهشتی جهنگی
 تیزرهم ۵ **الطريد**: دمکرراو ۵ راومدونراو
 دمربهرپندرراو لهلانهی خوی، جا نیچیری یان
 شتی تر ۵ نهو مندالهی دوا مندالی پیتش خوی
 لهدایک دمبی.
الطريدُ: دمکرراو راومدونراو ۵ نهو نیچیره یان
 هرشتیککی تر لهلانهی خوی دمربهرپندرئ،
 ریچکهو باریکه رئ ۵ کونیک لهقوماش کرابی
 بهدریزی ۵ بهرؤیهکه تهردمکری و ناوتمندوری
 پی دمسرپرئتموه ۵ **المطردُ**: شوینی جلیت
 بازی و راومدونانی نهسب سوار له کاتی شهر و
 همراداوهلممت برنی سوارمکان بؤ یهکتری ۵
 نیشانهی ریکاو بان ۵ **المطردُ**: هرشتیک
 جهموش بی مالی نمبی ۵ **طردُ** **طرداً** و **طروراً**:
 جوان و روگوشادو رمزاشیرین بوو.
طردُ الشعرُ: موومکان روان، دمگوترئ: (طردُ شاربه):
 نهو گمنجه موی لی هاتن ریشی روا، سمیلی
 هاتن.
طردُ النبت: رومکهکه رواو دمگموت.
طردُ النجم: نهستیرمکان هلاتن و روناکییان دا.
طردُ التراب: قوماشهکی دراند
طردُ الشعر: موومکانی کورت کردنهموه.
طردُ البناء و **نحوه**: بالهخانهکی بؤیهکردو جوانی
 کرد.
طردُ المال و **نحوه**: مالهمکی دزی یان رفاندی ۵ **اطردُ**:
 شارمزی کرد ۵ بهم بهرو نهو بهری شیومکهدا

هاتوجۆی کرد ۵ لهپهندی پیشینان دا هاتووہ
 دەلن (أَطْرَى فأنك ناعله): ئەوکاره قورسه بکه
 تۆ بۆکاری وا گران لیھاتوی ۵ أَطْرَ الشَّيْءِ:
 شتەمکە بپهوه، خستیه خوار ۵ طَرَّرَ: توپە
 دروستکرد یان توپەو نارپی پەیداگرد ۵ طَرَّرَ
 الثَّربَ: بۆ قوماشەمکە نارپی پەیدا کرد ۵ توپەو
 مۆزی لەقوماشەمکە دا ۵ طَرَّرَتِ الجارية: کیزەمکە
 بەزولتو و قزی پێشەسەری توپەوی بۆخۆی
 دەستەبەر کرد ۵ الطَّرُّ: ئەو توک و کولک و
 موومپه کەدوا بپهوه و روتانەوه دپهوه ۵
 مۆزی طوغراو نارپی شت ۵ الطَّرُّ: لایەن و
 دەفەر و لایەنی شت ۵ پەراویز ۵ کۆمەل ۵
 الطَّرَّةُ: ناوه بۆشتی بپدراوه ۵ کەناری
 هەمووشت ۵ لیواری شیو ۵ ئەو قەزە ئافرەت
 لەسەر ناوچەوانی ریکی دەخاو دای دەهینی،
 کاکۆل ۵ مۆزی طوغرا ۵ دنگوتری: (بەت ئاخیل
 الأمر و طرره): نیشانە کارو رودامکە
 دەرکەوت ۵ الطَّرَار: دزو گیرفانی ۵ گیرفانی
 پیاو دەدری و دەبرئ پارمەکی دەردیندرئ.

طَرَّرَ طَرَّرَا: رپوشتی جوان بوو دوی ئەهوی
 لەهەپتیش بەد خو بوو ۵ لەپۆشین پۆشاک و
 خواردن دا شتی باش و خاوین بەگاردینی ۵
 خواردنی خۆش دەخواو پۆشاکێ جوان و بەنرخ
 لەبەردەگا و بەرپک و پێکی خۆی دەردەخا ۵
 طَرَّرَ الثَّربَ و غیره: پەراویزی نایابی بۆ
 کراسەمکە دروست کرد، ئەتەمین و شیرازی
 پێوه دادرو ۵ طَرَّرَ في اللبس و غیره: شتی

چنی قوماش و پۆشاک.
 الطَّرَارَة: پێشە پەراویز چنی قوماش و پۆشاک ۵
 الطَّرَار: ئەهوی پەراویز چنی دمکا ۵ یان
 بەهەودای ناوریشم پەراویز چنی کراسەمکە
 دمکا ۵ الطَّرَار: شیوازو شیوه ۵ شتی باش
 لەهەرچۆرێک بئ ۵ الطَّرَارِي: بەمانا
 (الطَّرَار) دی ۵ المَطَّرَار: بەمانا (الطَّرَار) دی.

طَرَسَ الكُتَابَ طَرَسَا: کتێبەمکە نووسیهوه ۵
 رمشی کردموه ۵ طَرَسَهُ: بەمانا (طَرَسَهُ) دئ ۵
 سەر لەنوی کتێبەمکە نووسیهوه، بەسەر
 دێرەمکال و کوزاومکان دا چۆوه ۵ طَرَسَ في
 ملبسه و مطعمه: پۆشاکێ باشی پۆشی و بەشیوهی
 ریک و پێک پۆشاکێ پۆشی ۵ خواردنی چاک
 هەلبژاردو خوارد ۵ طَرَسَ عن الشَّيْءِ: خۆی
 لەشتەمکە پاراست و خۆی لەوه بەرزتر زانی
 کەخەریکی ئەو چۆره شتانە بئ ۵ الطَّرَسُ:
 کاغەزو پەپه ۵ پەراویزێک نوسراویزێک
 کوژا بپتەهوه دواپی تۆخ کرابیتەوه پان
 نوسرا بپتەوه.

طَرَشَ طَرَشَا و طَرَشَتْ: گوئی گران بوو ۵ کەر بوو ۵
 تَطَارَشَ: خۆی بەکەر و گوئی گران نیشان دا ۵
 الأَطْرَشُ: کەر و گوئی گران ۵ بۆ مینیه.

الأَطْرُوش: بەمانا (الأَطْرُوش) دئ ۵ الطَّرَشُ: گوئی
 گران ۵ طَرَطَرَطَ: شانازی بەشتیک کرد کەنیهتی
 ۵ طَرَطَرَطَ بضانە و غوها: بانگی مەرەمکانی کرد

دانا ◊ تازه هلی بژارد ◊ تَطْرَفُ: هاته
کهنارموه، چووه همراخ شتمکه، دمگوترئ:
(تَطْرَفُ الشَّمْسُ): خۆر لمناوابوون نزیك بؤوه
◊ تَطْرَفَ منه: لئی دوور کهوتهوه ◊ لمسنووری
ناسایی خۆی لایداو تیپهری کرد ◊ تَطْرَفَ
الثَّيِّ: قهراخی شتهکهی گرت ◊ بهناسک و تهر و
تازمی لهقهلم دا ◊ اسْمُ تَطْرَفَهُ: بهناسک و
ناوازی لهقهلم دا.

الأطروفة: نوکتهی خۆش و قسهی سهیرو جیروکی
سهیرو سهمهره ◊ دیاری و شتی عهنتیکه ◊
شتی تازه داهاتووی سهیرو سهمهره ◊
التطريف: نینۆک کردن و جوانکردنی دهست و
پهنجه ◊ الطَّارِفُ: شتی ناسک و دلخۆشکر ◊
قسهی خۆش ◊ الطَّارِفَةُ: جاو ◊ کون و
کهلهبهری خیمه و ریشمال کهدمکهونه نهملاو
ئهولایههوهو لئیانههوه دهروانی بؤ دهرموه ◊
چمند حهلقههوهو هۆلقهیهک که حهبلیان
تیخراوهو بهسنگه داکوتراومکانههوه خیمهکه
شهتهک دراوه ◊ الطَّارِف: قسهی بهتوانج و
توینکل بۆنهوهی ببیته هۆی خۆشی و بیکهمنین
◊ خانوئیک لهخشت دروستکراپی و بچوک و
نهویلکهبی واته هۆخیلکه، خانوی عمرمه سارا
نشینهگان ◊ نهوهی لهقهراخ و بیجاخی
کشت وکان دهرۆی لئ دمکرتیهوه ◊ الطَّارِفُ:
جولاندن و ههلهکهاندنی پیلوی جاو ◊ خودی
جاو ◊ تیروانین و سههرکردن ◊ گۆتسایی و
نهوپهری ههموو شتیك ◊ ههروا بهمانا
(الطَّرَف) پش هاتووه ◊ الطَّرَف: پیاوی پیاوانه و
سهخی و نانبهده ◊ نهسپی رهسمن ◊ قسهی
خۆش و بیکهمنین ناوهر ◊ ههرمانیهک وشه
(الطَّارِف) بیگرتیهوه، نهمایش دهیگهیهنی ◊
ههر گول و بهرو بومیکی روهکی که هیشتا

بۆنهوهی بیاندهوشی ◊ الطَّرَطْرُ: شهراپی
پالیوراو، خلتمو پلتهی شهراپی پالیوراو ◊
الطَّرَطور: شتی باریکی دریز ◊ فَيْسَى دریز
بۆسهی باریک ◊ نهفامی لاواز ◊ الطَّرَطِي:
خلتمو پلتهی بنکی پیاالمههراپ، دواپی
بهکارهیندراوه بؤ خلتمو پلتهی ههموو
شلهمهیهک.

طَرَفَ البَصَرِ طرفاً: پیلوی جاوی ههلهکهاند،
جولاندی، دمگوترئ: (ماقیهت منهم عين تطرف):
ههموویان فهوتان و کهسیان نهماوه.

طَرَفَ اليه: بۆی روانی، سهیری کرد.

طَرَفَ عينه وبهما: پیلوی جاوی جولاندن (طَرَفَ
الشيء): سهیری شتهکهی کرد.

طَرَفَ عينه الحزن وطرف عينه المال: خهه و خههفت
پان مال و سامان جاوی کوپرکردو حهق و راستی
نهیی.

طَرَفَ فلاناً عن الشيء: فلانکسی لهوکاره لادا.

طَرَفَ طَرَفَةً: ناسک و تهر و تازه بوو.

اَطْرَفَ: شتیکی سهیرو عهنتیکه هیناپهکاپهوه ◊
اَطْرَفَ الرجل: شتیکی ناپاب و عهنتیکه
دابمفلان ◊ اَطْرَفَهُ بكذا: بهدیاری نهوشته
ناپابهی دابه ◊ اَطْرَفَ الشرب: هوماشهکهی
نیشانهکردو وینهو شتی وای لهسه رهسم کرد
◊ لهقهراخهکانی وینهی کیشا ◊ طَرَفَ الجندی:
سهربازمه لهقهراخ شههگهدا شههپی کرد ◊
طَرَفَ الشيء: شتهکهی خسته کهنارموه ◊
قهراخ بؤدانا ◊ کهنارمهکهی دیاری کرد ◊
شتهکهی بهناسک و تازه لهقهلم دا ◊ طَرَفَت
المرأة أناملها وأظفارها: نافرمتهکه قامک و
نینۆکهکانی بهخههه رهنگ کردن، جوانی کردن
◊ اَطْرَفَ الشيء: شتهکهی بهناسک و تهر و تازه

له خونچه‌گه‌ی دابیو نه‌پشکو‌توبی ۵ نه‌وکسه‌ی
 له‌سر هیج نی‌شو بیرو راپه‌ک به‌ردموام نه‌بی
 ۵ نه‌وکسه‌ی زوزو له له‌ومرگا‌و باوانیکه‌وه
 ده‌گوینزیتسه‌وه بو له‌ومرگا‌یه‌کی ترو
 له‌ومرگا‌یه‌ک دا نامینیه‌وه ۵ چاو جنوک و
 چاولیکرو به‌خیل، همرشتیک بی‌نی پی
 خوشه بوئه‌وه بی ۵ قسه‌ی جوان و پرمانا ۵
 الطَّرْفُ: له‌همموشتیک نه‌مسرو نه‌وسری و
 کو‌تاییه‌گه‌ی ۵ ناوجمو دهمفر ۵ کومه‌ئیک
 له‌شت ۵ یه‌کیک له‌کپارو فروشیار ۵ الطرفاء:
 دره‌ختیکه له‌پیری (الطرهاویة) ۵ دره‌ختی
 (الثل) له‌و پیریه ۵ الطَّرْفَةُ: خائیک سوره
 له‌جاودا په‌یدا دمی له‌ناکامی خوین تیزان
 به‌هوی زه‌خت و زه‌پریک که‌له چاو ده‌که‌وی ۵
 الطَّرْفَةُ: همرشتیک تازه ه‌للاو عمنتیکه‌و
 سه‌رسوپه‌ینمر بی ۵ الطَّرْفَةُ: مینیه‌ی (الطَّرْف)
 ۵ شتی چاکی عمنتیکه‌و ناوازه ۵ قسه‌و گفتو
 گو‌ی خوشو گالته‌و گه‌پ ۵ المَطَّرَف:
 چاره‌که‌یه‌که یان پو‌شاکیکه له‌ناوریشم جوار
 گو‌شه‌به‌و گو‌لی تیدان ۵ المَطَّرَفُ من الخیل:
 نه‌سپیک سه‌ری سبی بی یان کلکی سبی بی‌و
 باقی جه‌سته‌ی رهنکی تر بی ۵ یان نه‌و دوو
 شوینیه‌ی ره‌ش بز و باقی جه‌سته‌ی رهنکی
 تر بی ۵ المَطَّرَفَةُ: مه‌ریک دموروبه‌ری گو‌ی سبی
 بی‌و باقی جه‌سته‌ی ره‌ش بی ۵ یان
 به‌پیچه‌وانه‌وه دمورو به‌ری گو‌یچکه‌ی ره‌ش بی
 باقی جه‌سته‌ی سبی بی ۵ المَطَّرَفُ: چاو تی
 بر‌دراو، ده‌گوتری: (فلان مطروف بفلان):
 فلانکس چاوی له‌فلان برپوهو سه‌بری که‌سی
 تر نا‌کا ۵ المَطَّرَفَةُ من النساء: نافرمتیک چاو
 داخاو چاو زه‌ق نه‌کا. ۵ طَرَقَ النجمُ طَرَقاً:
 نه‌ستیره‌که شه‌و هه‌له‌ات و جوان دهرکه‌وت.

طَرَقَ المُنذَن طَرَقاً: ممدنه‌که‌ی خسته‌ی سر
 سندان و به‌چه‌کوچ لی‌ی دا درنزی کرد پانی
 کرد.

طَرَقَ الصَّوْفَ ونحوه: خورپیه‌که‌ی به‌شه‌کردو شی
 کردموه لۆکه‌که‌ی شی کردموه به‌هه‌لاج.

طَرَقَ البابَ: لهدمرگا‌گی دا.

طَرَقَ القومَ: شه‌و درمنگانیک کابرا هاته مالی شه‌و
 خیله‌و بوو به‌میوانیان.

طَرَقَ الطَّرِيقَ: رینگا‌گی پیاده‌کردو پی‌یدا رویی.

طَرَقَ الكلامَ: قسه‌گی هینابه‌ی پیشه‌وه‌و خسته‌ی
 به‌ریاس و لیکو‌ئینه‌وه.

طَرَقَ طَرَقاً: سه‌ری داخست و بی‌دنگ بوو، قسه‌ی

نه‌کرد ۵ له‌ترساو به‌هوی حبه‌سانه‌وه بی‌دنگ
 بوو ۵ چاوی داخست و خوی لی بی نا‌گا کرد ۵
 أَطْرَقَ جناح الطائر: بالی بالندکه‌ه هندئ
 له‌په‌رمانی که‌وتنه سه‌ریه‌ک ۵ أَطْرَقَ الشَّيْءُ:
 هندئ له‌شته‌گی خسته‌ی سه‌ر هه‌ندیکی ۵
 أَطْرَقَ الشَّيْءُ بالجلد ونحوه: جه‌رمی له‌بهرشته‌که
 کرد ۵ أَطْرَقَ فلاناً لحلاً: نیزیه‌ه هه‌ره یان
 حوشره‌ی نیره‌یه‌کی دا به‌فلانکس بوئه‌وه‌ی
 بز یان حوشره‌کانی بی که‌ل دا ۵ أَطْرَقَ
 الصيدُ: ته‌له‌و داوی بو نی‌چیره‌که نایه‌وه
 بوئه‌وه‌ی بی‌گری ۵ طَارَقَ الشَّيْءُ: شته‌گی
 هه‌ندیکی خسته‌ی سه‌ر هه‌ندیکی و راسته‌و
 پاسته‌ی کرد ۵ طَارَقَ الشَّيْءَینَ وینهما:
 دوشته‌گی خسته‌ی سه‌ریه‌ک و پیکی گرتن ۵
 طَارَقَ النعلَ ونحوها: نه‌له‌کانی خسته‌ی
 سه‌ریه‌ک و هاتقات داینان ۵ طَرَّقَت الحامِلُ:
 نافرته‌ی سه‌پرکه‌ی منداله‌گی له‌سکی دا گیربوو
 ۵ یان هه‌ندیکی هاته‌ی دهر و هه‌ندیکی ماوه
 نایه‌ته‌ی دهر ۵ ده‌گوتری: (طَرَّقَت بولدها):

مندالەمكى لىسكى دا ناخى بوو ۵ طَرَقْت
الذاجة ونحوها: مريشكەمە ھىلكەى بىناخۇشى
كرد ۵ طَرَقْ الشئى: زۆرى شىمكە فش كردموه ۵
طَرَقْ المرضع: شوپنەكمەى كرده رىبازو رىپرە ۵
طَرَقْ طريقاً: رىنگاكەى تەختو خۇش كرد ۵
طَرَقْ له: رىنگاى بۆكردموه ۵ انطرق: بۆ
موظاومەى (طَرَقْ) دى ۵ تطارق: بەدواداچونى
بۆكرد ۵ تطرق اليه: ويستى رىنگاى بۆ بىكاتەوه
۵ لىي پارايەموه كارمەكى بۆبىكاو پارمەتى بىدا،
دمگوترى: (طرق الى ذهنه كذا): ئەوه بەمبىرى
داھاتو ئەوه جووه دلىەوه ۵ تطرق الى
الموضوع: باسەكمەى وروژاندىو خىستىيە
بەرلىكۆلئىنەوه ۵ استطرق الى الباب: رىنگاى
دۆزىەموه بۆلاى دەرگاگە يان بەو رىنگايە دا
رؤيى كەدمجووه لاي دەرگاگە ۵ استطرق فلاناً:
داواى لەفلان كرد رىنگا چارمەكى بۆ
بدۆزىتەوه ۵ استطرق فلاناً فحلاً: داواى لەفلان
كرد حوشترە نىرەمەكى بىداتى بۆ كەلدانى
حوشترە مئىيەكانى ۵ الطارق: ميوانى شەو،
كەسنىك شەو بى بەميوانى يان بۆ مەبەستى تر
بى ۵ ئەستىرەى روناك گە بەرونكاكى خۇى
تارىكى شەو كون بىكا ۵ روداو ۵ روداوتىك
بەشەو رويىدا ۵ بۆ نادەمىزاد... بۆ شتى تر
(طَوَارِق) ۵ الطارقة: خىل و ھۆزى پىاو ۵
سىستەمى بىچكۆلە بۆ نوسىن ۵ ئەوكەسەى
بەردى پشكو گرمو دىبارى دىكاو دەستە گونى
لى دەدا ۵ الطراقى: توپزىكى پىست
كەدمەوئىتە سمر توپزىكى تر ۵ تووى ئەسب و
حوشترى نىرە كە بۆكەلدان بەكارىان دىنن ۵
الطرق: دىبارىكردنى بەردوچكەى فال گرموه
كەمەزندى دىكاو لىي دەدا ۵ داوانانەوه، تەلە
نانەوه بۆ نىچىر ۵ بەزو پىو ۵ ھىزو توانا ۵

الطَرَقَةُ: بەكجار لىدانى پشك ۵ يەك جار
لەمەرشتىك بى، دمگوترى: (آتيه في اليرم
طرقين): لەرۆزنىك دا دووجار ھاتم بۆلاى ۵
الطَرَقَةُ: رىنگا ۵ رىبازو بىرو بۆجونى ئايىنى
يان سىياسى يان ھەربوارنىك ۵ دابو نەرىت ۵
رىنگاو جۆنىمەتى پىك گرتنى دوو شت يان
زىاترو دانانىيان لەسەر يەكتر ۵ الطرقى: دانانى
بەرد جىن لەسەر جىن ۵ الطرىقى: رىنگا،
شونىنى پىداروئىشتن ۵ رىنگاى پان و پۆر ۵
رىبازى پىزى صوفى و دەروئىش.
طَرَقُ الطمن: لەقانونى مورافەعاتدا برىتئىيە لەو
ھۆكارە ياسايىو بەلگە مادىو مەعنەويىيانە كە
تاوانبارو ھوكمدراو پەناى بۆدەبا بۆنەومى ئەو
ھوكمەى بەسەرى دا تراوہ ھەلئومشئتەوه، يان
راستەو پاستە بىكرى ۵ الطرىقة: رىباز ۵
زىنامەو بەسەرھاتى تاكەكەس ۵ مەزھەبو
بىرو بۆجون و پەپرەمو پىرۇگرام ۵ جىن و توپز
۵ الطرائق: جىنەكان ھەندىكىان لەسەر
ھەندىكىان ۵ كۆمەل و تاقى بىرو باوهر
جىاواز، دمگوترى: (سب طرائق): كراسىكى
زىوو كۆنە، يان پارچە پارچەيە ۵
المستطرقه: قاپو قاچاخى مەعدەنى.
المطراق: جەكوج ۵ ئامىرى كوتان ۵ رىنگايەك
زۆرى رىبوار پىدا بىرۇن ۵ المطراق من الس...
شتىك بەدوا شتىك دا بى يان ھاوشان و
ھاوشىوہ بى ۵ المطاريق: پىادەرەو، دمگوترى:
(جاءت الدواب مطاريق): ولاخەكان بەرپز
بەشون بەكدا ھاتن ۵ المطرق: جەكوج؛
ئامىرىكى ئاسنىنە ئاسنى گەرمكاروو مەعدەنى
ترى بى دمگوترى ۵ ئامىرىكە خورى بى شى
دەكرىتەوه يان لۆكەى بى شى دەكرىتەوه ۵
المطرقه: بەمانا (المطرق) دى ۵ المطروق:

كسنيك بئ عهفلو گيل بئ ۵ المنطرقات: نمو همباره معمدنيانهي بهجهكوج راست دمكرينهوه، دريژو بان دمكرين ۵ طرمت بيوت النحل طرماً: شانه همنگوينهكان پربوون لههمنگوين ۵ اطرمت اسنانه: ددانهكاني بهلغي سهوزيان گرتوه ۵ الطارمة: خانوي بچوك لهدار دروستكراوبئ ومكوو قوبيبه ۵ الطرامة: نمو چلك و بهلغه سهوزي دهكهويته سرددان ۵ پاشماوهي خواردن لهناو ددانهكان دا ۵ الطرم: همنگوين ۵ رونهكهره ۵ الطرمة: زيبيكهو لووه بچكولهيهكه لهناومراستي ليوي سهرو ۵ الطرئشول: گوله بهرؤزه، رومكئيكه لهبيپري (الركبة) به گؤلهكهي ههميشه روي لهخوره.

طري طراوة و طراة: ناسك و نمرم و شل بوو.

طرو طراوة: تمرو تازهو ناسك بوو ۵ اطراه: زوري پهسن كردو رموشته جوانهكاني ژماردن ۵ زنده رموي كرد لهپهسن كردني و باسي رموشته جوانهكاني ۵ طراه: واي لي كرد ناسك بي ۵ طري الطيب: بونه خوشهكهي بههوي راتهكان و راومشانندن بلاو كردموه ۵ الإطرية: جوړه خواردهمهنهكه ومكوو ههودا دمزوو وايه لهنارد دروست دمكرئ ۵ الطري: نمرم و شلو تمرو تازه ۵ پالفتهكراو پاليوراو ۵ المطراة: جوړه بونئيكی خوشه ۵ الطارج: تمرو تازه ۵ الطراجة: بهمانا (الطارج) دي، يان لؤغمتيكه له (الطارج) ۵ الطست: تهشت ۵ فاپئيكی كهوانهبيه لهمس و شتي وا دروست دمكرئ بوشت تيداشتن و كاري تر.

طس في الأرض واليهها طساً: زور روئيشت و دووركهوتموه.

طس فلاناً: فلانكسي زامار كرد بريني تيكرد ۵ كيشهو نيزاعي لهگهل دا كردو بوړي دا.

طس الشئ في الماء وغره: شتهكهي لهناودا نقوم كرد ۵ بهسري پهنجهي شتهكهي گرت، يان خواردي ۵ طمس: بهناوزهوي دا روئي ۵ الطاسة: برينيك قول بيو بگاته كلؤرابي ۵ الطماسة: پيشهي تهشت دروستكردن ۵ الطس: تهشت ۵ الطماس: تهشت دروستكهر، تهشت فروش ۵ نينوك ۵ الطمان: گوږمباني شپرو چنگ ۵ تمپو توژ كاتي بهرپا دهبي ۵ الطسة: بهكجار نقوم كردن ۵ تهشت ۵ نينوك ۵ الطسة: تهشت ۵ الطشت: تهشت ۵ طشت السماء طشاً و طشيشاً: ناسمان باراني كزي باراند.

طش المطر: بارانهكه كهو و لاواز بوو.

طش فلان: فلانكس ههلامتي هينا ۵ لوتي ناوي بيوه نهماو هاته خوارو زور پزمي و ناوي لوتو دهمي پېژاند ۵ الطشاش من المطر: پېژاني باران، بارانيك نمبريژنه بيو نهپروشهي ۵ چاوکزو نابينا ۵ الطشاش: نهخوشيهكه ومكوو ههلامت و نينفلوونزا كه كايبرا دمېژمي و ناوي لوتو دهمي دمېژني ۵ الطش: بهمانا (الطشاش) دي ۵ الطشيش: بارانيكي مام ناوندي نمبريژنهبي نمبهورده باران بي.

طعم طعماً و طعماً: خواردي ۵ چهشتي.

طعم الغصن: لقه درهختهكه له درهختيكي تردا موتربهكرا.

طعم الشئ ومنه: شتهكهي بهمداني پيشيني خوارد ۵ اطعمت البسرة: خورماكه گهي و شيرنايي لي بهدمر كهوت ۵ اطعمت الشجرة: درهختهكه

ميوه‌مکى پى گمى ۵ اطعمت الماکرل: تامى
 خواردمه‌نيکه سمر سورهيتمر بوو ۵ اطعم
 فلانا: وای لفلانکمس کرد شت بخوا ۵ اطعم الله
 فلانا: خودا رزق و رۆزى دا بهفلانکمس ۵ اطعم
 الفصن باخر من غير شجره: لقه درهخته‌مکى
 لهدرهختيکى تر موتوربه کرد بؤنه‌وى
 درهختيکى تر يان لى بيتهدى درهخته‌کش
 لقه موتوربه کراومکى قبول کرد ۵ طاعمه:
 نانى خوارد، يان نانى له‌گه‌ل يه‌کيکى تر خوارد
 ۵ طاعم الحمام اناه: کۆترمه دمندوکى خسته
 ناو دمندوکى ميه‌که‌وه ۵ طعم العظم:
 نيسقانه‌که مۆخى تيدا پيدا بوو ۵ طعم
 الفصن: لقه درهخته‌مکى لهدرهختيکى تر دا
 موتوربه کرد ۵ طعم الخشب بالصدف وغره:
 صه‌دمفو مروارى لهدرهخته‌که چه‌سپاند بؤ
 جوانى و رازاومى ۵ اطعمت البسرة: خورما
 به‌رسيله‌که نال و بؤلى تيکه‌وت و تامى شيرينى
 لى پيدا بوو ۵ اطعمت الشجرة: درهخته‌که
 ميوه‌مکى پى گمى، دمگوتري: (فلان لا يطعم):
 فلانکمس رام نابى و عمقلى مه‌جليس و ناداب
 فيرنابى ۵ طاعما: پيکه‌وه نانيان خوارد ۵
 تطاعمت الحمامتان: کۆتره نيترمه دمندوکى
 خسته نيو دمندوکى کۆتره ميه‌که‌وه ۵ طاعم
 الملائكان: نهو دوو ماچ و موجکهره دمميان
 خسته ناو دهمى په‌کتره‌وه وککو دوو کۆترى
 نيرو مى، دمشگوتري: (انه المتاعم الخلق): نهو
 مروفه جهسته و هه‌ندامى ريك و پيکن ۵
 طعم: بؤ موطاومعى (طعم) هاتوو ۵ طعم
 الشئى: شته‌مکى تام کرد، تۆزىکى لى جهشت
 بؤنه‌وى بزاني تامى چؤنه.

کردو به‌لايه‌وه خۆش بوو ۵ استطعم فلانا:
 داواى خوارنى لفلان کرد ۵ استطعم فلانا
 الحديث: داواى لفلانکمس کرد قسمى بؤ
 بگيرپته‌وه بؤنه‌وى گوى له‌قسمه‌کانى بگريو
 تامى و ته‌کانى بچيزئى لزمعتيان ليپکا ۵
 التطعيم في النبات: نه‌ويه لاسكى رومكيك
 بينى له‌گه‌ل لاسكى رومكيكى تر كه‌رگه
 ريشه‌ى داكوتابن تيكيان با هه‌لحمى و په‌کتر
 بگرن ۵ الطاعم: بخور ۵ خاومن خوراك ۵
 له‌يارى خوارنده‌وه ريك و پيک ۵ الطعام:
 خوراك، ههرشتيك بخورئ و مانه‌وى جهسته‌ى
 پيوه به‌ندى ۵ ههرشتيك بگري به بخور
 وککو گه‌نم و جؤو خورما و نهو جؤره شتانه ۵
 نه‌ملى عيراق و حيجاز به‌زورى وشى (الطعام)
 بؤگه‌نم به‌گاردنين ۵ طعام البحر: نهو
 ماسيانه‌ى له‌ناو ناوى قه‌راخ و بيجاخى
 دهر يادان و ناومکه‌يان رۆده‌چئ و ماسيه‌کان به‌مى
 راوکردن به‌دهست دهن ۵ ههرشتيك به‌ناوى
 دهر ي ناوبدرئ و روايى ۵ الطعامى: خوراك
 فرؤش ۵ الطعم: تام و جيژ كه‌به‌هه‌ستى
 جهشتن كه‌له‌زمانداپه هه‌ستى پى دمكري وککو
 شيرينى و تالى و مزرى و ساردى و گرمى ... هتد.
 نه‌وى نه‌فسى زيندمور جهزى لى دمكا
 له‌خوراك ۵ دمگوتري: (غير طعم فلان): هه‌ستى
 جهزتنى فلانکمس له‌حاله‌تى ناسايى خؤى
 دهر جوو گؤزا ۵ هه‌روا دمگوتري: (فلان ذو
 طعم): فلان خاومن عمق و بيرو بؤچونى
 خؤيمتى ۵ (وما هر بذى طعم): فلانکمس
 خاومنى عمق و راي په‌سه‌ند نيه ۵ الطعم:
 خواردمه‌منى ۵ نهو خواردن و شته‌ى كه‌بؤماسى
 فرئ دهرئ بؤنه‌وى نيچير بگري ۵ هه‌روا ناوه
 بؤ هه‌موو نه‌وشتانه‌ى دهرئ به‌يه‌ك تر بؤ

خسته ناو دهمى تا بزاني تامى چؤنه ۵ تامى

بکموئ ۵ دسگوتري: (إنك مُطَعْمٌ مودتي): نمتؤ
خۆشهويستی و ریزت لمدلی من دا بؤخۆت بهیا
کردوو ۵ المَطْعَمُ: زۆرخۆر ۵ المَطْعَمَةُ: قورگ ۵
دمگوتري: (أخذ بمُطْعِمِهِ): لهشپردا دستی
لهبینه قاقای ناو جهړاندی ۵ نهو کهممندهی
نیچیری پښ دمگري ۵ نهو چنگو نینۆکهی
بالتدی گوشت خۆر گوشتی پښ دمپچري و
دمگري ۵ نینۆکه گهوری بالتده کهدمکه وپته
پنشی قاجی ۵ هموو بالتدیهک دوو نینۆکی
ناوا گهوری همن گوشتیان پښ دمگري.

طَعْن فِيهِ: تانهی لی داو عهیب و لهککهی تیدا
بهیدا کردن ۵ رهخنهی لی گرت ۵
دمگوتري: (طَعْنٌ فِي عَرْضِهِ): تانهی
لهناموس و شهرهفی دا.

طَعْنٌ فِي الشَّيْءِ: چووو ناو شتهکهوه، دستی به
نیشهکه کرد ۵ طعنّت المرأة في الحيضة:
نافرتهکه چووو ناو عادمی مانگانهی خۆیهوه.
طَعْنٌ غِصْنَ الشَّجَرَةِ فِي الدَّارِ: لقه درهختهکه
چووو ناو خانومهکهوه.

طَعْنٌ فِي السِّنِّ: چووو سالهوهو پیر بوو.

طَعْنٌ فِي الْأَرْضِ: بهناو زهوی دا رۆی.

طَعْنٌ الْفَرَسُ وَنَحْرُهُ فِي عَانِهِ: نسهپهکه خۆی
کیشاهومو دستی کرد بهرؤیشتن.

طَعْنٌ اللَّيْلِ وَنَحْرُهُ: شهوپهوی کرد ۵ پان هموو
شهوکه بهرپوه بوو.

طَعْنٌ فَلَانًا وَغَيْرَهُ بِالرَّمْحِ وَغَيْرَهُ: بهرپمب لیی دا
پان رمبی تیوه ژمنی.

طَعْنٌ: توشی تاعون و بهتا بوو.

طَعْنٌ بِكَذَا: توشی نهو نهخۆشیهه یا نهو بهلاو
چورتهم و ناخۆشیهه بهوو.

مهبهستیك و مكوو بهرتیل و بهخشین و دیاری
۵ شلهممنیهکی زمرده لهخوین و مردمگري
لهرپنگهی دمرزی و شتی واوه دمگريته
ناوجهستهوه بۆنهوی چارهسهری همندی
نهخۆشی پښ بکري ۵ الطَّعْمُ: بهمانا (الطَّاعِمُ) دئ
۵ الطَّعْمَةُ: همرشتيك بخوري ۵ رزق و رۆزی ۵
گومرك و مهراوه و سمرانه ۵ دمهك و خهراج ۵
دمسكهوتی جهنگ ۵ شیومو بواری کاسبی ۵
دمگوتري: (هر طيب الطعمه): کاسبیههکی
چهلان و پوخته ۵ (هر خبيث الطعمه):

کاسبیههکی پیس و نامهشروع ۵ بانگ کردن
بۆنان خواردن "داومت" ۵ مامهلهیهکه بریتیهه
لهوه کابرا زمویههک دما به پیاویک بۆنهوی
بهکاری بینو و دمهك بداو بهدرپژایی ژپانی
نهم گریبهست و مامهلهیه بهردموام پښ که
کابرا مرد زمویههکه نادری بهمیراتگرمکان
بهلکو دمگريتهوه بؤ خاومنهکهی ۵ الطَّعْمَةُ:
نهو بواری رزق و رۆزی لی دستهبهر دمپښ ۵
الطَّعْمِيَّةُ: جۆره خواردنیکه لهناردی باقله
(فول) کهسوی پیوه نهپښ و برپئ سهوزمو شتی
وا لهگهل خوئ و تهوابلی تیکهل دمگري و
دمگريته همنگوت همنگوتی بچوک و لهناو رۆن و
زهیت دا سور دمگريتهوه ۵ الطَّعْمُ: نهو نازهلهی
لهناو نیسقانی دا مؤخ ههپښ ۵ پان همندی
بهزی تیدایه ۵ نازهلی قهلهو ۵ الطَّعْمَةُ: نهو
نازهلهی دادمهستری (دابسته) ۵ الطَّعْمُ:
بهمانا (الطَّعْمُ) دئ.

المطعم: زۆر خۆر ۵ زۆر نانبدمپښ ۵ زۆر
میوانی ههپښ ۵ بؤ پیاوو ژن نهو وشهیه
بهکاردمهیندري ۵ المَطْعَمُ: خۆراک ۵ شوینی
پیشکهشکردنی خواردن چاک ۵ چیشتخانه ۵
المَطْعَمُ: کهسیك لهراودا شتی چاکي دست

طَعْنٌ فِي بطنه أَوْ فِي جَنَازَتِه: كهوته گيانه لاومه
 بزیکه گیانی درچی ۵ طاعنه بکذا مطاعنة
 وطمعنا: همرهك لهو دوانه لهیه کتریان دا ۵
 اطمعنا: همرهك لهو دوانه لهیه کتریان دا ۵
 تطاعنا: بهمانا (اطعنا) دئ ۵ الطاعون: تاعون و
 پهتا، دمردیکی گوازاومیه، هؤکارمهکی
 مکرؤبیکه توشی مشک و جرج دمبی میشوله
 دمگوازیتهوه بؤ مشکی ترو بؤ نادمیزاد.

الطَّعَانُ: زمیر وشین کهسیک زور رمب وشین بی
 !**الطَّعِينُ**: بهمانا (الطَّعَانُ) دئ ۵ یان دست
 راست و لیزان لهزمبروشاندنا ۵ **الطَّعْنُ**:
 لهفانونی مورافعات دا بریتیه لهوه
 حوکمدراو حوکمهکی بگهیمینته دادگای
 هه لومشاندنوه و داوا بکا حوکمه
 بهسراسه پاومهکی هه لومشیتهوه بهبه لگی
 قانونی ۵ **الطَّعْنَةُ**: په کجار زمبر لیدان ۵
 کاریگهری و شویندمستی زمبرمه ۵ **الطَّعِينُ**:
 زمبر لیندراو بریندار کراو ۵ **المطعمانُ**: بهمانا
 (الطَّعَانُ) دئ ۵ **المطعمینُ**: بهمانا (الطَّعْنُ) دئ ۵
 شوینی زمبرمه که، شوینی عه پداریه که،
 برینه که، روشاومه که ۵ **المطعمینُ**: بهمانا
 (المطعمانُ) دئ ۵ **الطَّغْرَاءُ**: مؤزی بادشا ۵ تورمو
 نارم ۵ ناوو نیشان و عینوان که له لای زووری
 نامه رسمیه کان دهنوسری و ده که و پته پشت
 (بسم الله) وه ۵ نازناوو شوهرتی حاکم و
 فرمانرموای تیدا تومارکراوه ۵ بنه مای نهم
 وشمیه (طوغرای) ه وشمیه کی ته تریه رؤمو
 فارس به کاریان هیناوه، پاشان عمره ب لییان
 و مرگرتون ۵ (الطَّغْرَى وَ الطَّغْرَى) همر بهمانا
 (الطَّغْرَاءُ) ن ۵ نالی دمفرموی:

بریت بالی هوما سایه سهری سولتانی حوسنت بوو
 خه طت هات و وتی: من ناسیخ طوغراییی خونکارم

الطُّغْرَانِي: دروستکمری مؤزی طوغرایان
 نووسهری طوغرای ۵ **تَطَّعَمَ** علیه: خوی نهزان
 کرد ۵ کاری هه تیبو مچانهی کرد ۵ **الطُّغَامُ**:
 خوئیری و هه تیبو مچو بی عه قن و کالقام ۵
 لاوازو خراب و بوچ له هه موو شتیگ ۵ **الطُّغَامَةُ**:
 تاکی (الطُّغَام) ه ۵ نه حمه ق و گیل ۵ **الطُّغْمُ**: دهریا
 ۵ ناوی زور ۵ **الطُّغُومَةُ**: کاری پهست و بی ریزی
 ۵ لاوازی و زه بونی ۵ گیلی و نه قامی ۵
الطُّغُومِيَّةُ: بهمانا (الطُّغُومُ) دئ.

طَغْيٌ طَغْيًا وَ طَغْيَانًا: لهسنور دمرجو، زیده رؤی
 کرد ۵ ناو لهسنوری خوی زیادبکاو تیپیری.
طَغَّتْ البحرُ: دهریا کهوته جونبوش و شه پؤلدان و
 شه پؤلی دا، هه لچو ۵ دمگوتری: (طغی الموجُ):
 شه پؤله که هه لچو.

طَغْيِي فلان: فلانکس له تاوان کردن دا رؤجوو ۵
 سته می کردو خوی بهزلزانی و سهر رهقی
 نواندو زیده رؤی کرد.

طَغْيِي به الدمُ: خوینی گهرم بوو، توربه بوو،
 هه لچو. ۵ اطفاه المالُ والسلطانُ: مال و سامان و
 دهسه لات وای لی کردوه له خوی بایی بووه و
 لهسنوری خوی دمرجووه ۵ **تطاعى الموجُ**:
 شه پؤله که هه لچوو هه لیه زو دابه زی کرد ۵
الطَّاغُوثُ: ملهورو دیکتاتور ۵ دستدریزکهر و
 زیده رؤو سنور به زین ۵ همرکهسیک
 رؤجو بیته ناو زه لکاوای گومراییه و مو له ری بازی
 حهق لای دایی ۵ کاهین و کوله و منانی ۵ جادو
 باز ۵ همرشتیک جگه له خودا په رستشی بؤ
 بکری جا نه و شته جندؤ که بی یان مرؤف بی
 یان بت و صمنه بی ۵ بتخانه ۵ **الطَّاغِيَّةُ**:
 سته مکاری گهوره ۵ زور ملهورو دیکتاتور ۵
 ههوره بروسکه و گرمه و نالهی زندمقبهر ۵

طَفَحَ عقله: عقلی کامل بوو ۵ طَفَحَتِ الحاملُ: زنه سکرپهکه مندالی زور بوون ۵ طَفَحَتِ بالولد: مندالهکهی بهکاملی بوو.

طَفَحَ الفرسُ وغره: نهمپهکه بازی هاویشت و غاری دا.

طَفَحَ عنه: رؤیشت.

طَفَحَ الإناءُ: قاپهکه پر بوو بهسمریهوه پڑا ۵ طَفَحَتِ الريحُ وغوها الشئُ في الهواء: پشمبا شتهکهی بمرز کردهوه بو حهوا ۵ اَطْفَحَهُ: وای لی کرد ههلبچی سمر ناو بی، بمرز بیتمهوه ۵ طَفَحَهُ: بهمانا (اَطْفَحَهُ) دئی ۵ اَطْفَحَ القدرُ وغوها: کهمو بهلئی دموری مهنجهلهکهی گراند، لئی کردهوه، دمگوترئ: (اَطْفَحَ الطفاحه): کهمو بهلئی دمورئ مهنجهلهکهی پاک کردهوه ۵ الطفاحه: نمو کهمو کول و بهلقمه مهنجهل و شتی وا له کاتی کولاندنی شت تئیدا بهملاو بهولای خوی دا دمری دمدا ۵ همرشتیک ههلبچی و بهقمراخی جهوزو مهنجهل دا سمر ریژبکا و برزئ ۵ الطفح: لمبوری پزشکی دا نهخوشیهکی پیسته لهنهخوشی تروهه پهیدا دمبی ۵ الطفحان: بهمانا (الطافح) دئی ۵ بو میینه دمگوترئ: (الطفحی) ۵ الطفاح: (فرس طفاح القوام): نهمپنکی باز هاویژو تیژروهه ۵ المطفحه: نهمکوتو کهوگیرنکه یان شفرهو شتیکی ومهایه کهمو بهلئی رهمهومبووی دمورو بمری مهنجهلی بی دمکریندرئ.

طَفَّرَ اللبنُ طَفَّراً: شیرمهکه سمر توئزی کرد.

طَفَّرَ فلان طَفَّراً وطفراً: فلانکهمس بازی هاویشت.

طَفَّرَ الشئُ: لمسمر شتهکه وه بازی داو خستهیه دوا خویهوه ۵ اَطْفَرَّ الفرسُ وغره: بو زیدمرویی لهمانای (طَفَّرَ) هاتووه ۵ الطفرة: پهکجار باز

بهمانا (الطیان) دئی واته دمرجون لمسنور ۵ الطفري: بهمانا (الطیان) دئی ۵ الطیان: لمسنور دمرجون و زنده رموی کردن له ستمکاری دا ۵ لمبوری زموی ناسی دا بریتیهه له داپوشینی روی زموی بهناوی دمریا بهجورنیک کهختهو رمواسی دمریا که روبمرنکی زوری زمویهکه داپوشی و چین چین بکهویته سمرمهک. ۵ الطفیه: همرشوپنیک بمرز بی و عاسی بی و نمتوانی بچی سمری، لوتکه شاخی لوس و بمرز ۵ طَفَحَتِ النارُ وغوها طفناً وطفراً: ناگرمکه خاموش بوو، کوزایهوه.

طَفِيَّ فلان: فلانکهمس بوکایهوه، کوزایهوه شکومندی و کهمسایمتی نهماو تی شکاو بوچایهوه ۵ مرد ۵ اطفأ النارُ أو الفتنة وغرها: ناگرمکه کوزاندموه ۵ طفاً النارُ وغرها: بهمانا (اَطْفَأَ) دئی ۵ اِنطفأً: بهمانا (طَفِيَّ) دئی ۵ بو موطاومعهی (اَطْفَأَهُ) ۵ اَلطَفِيُّ: (مَطْفِي الرُّضف): روداوتیک نهمونده کاریگمر بی رودای پیش لمبیر بمریتموه ۵ اَلطَفِيَّةُ: ناگر کوزینموه ۵ شلهممنی بی یان هموابی ۵ مَطْفِيَةُ الرُّضف: ممری قهلهو ۵ بهلای کهورهو کارهساتی کاریگمر که رودای پیش خوی لمبیر بمریتموه.

طَفَحَ الإناءُ أو النهْرُ طَفْحاً وطفحاً: قاپهکه یان روبارمهکه پر بوو لهم لاو لای سمری کرد، دمگوترئ: (طفح الكيل): ربهکه پر بوو لهسمریهوه پڑا.

طَفَحَ السكرانُ: سمرخوش و مهست بوو فول سمرخوش بوو.

طَفَحَ القدرُ وغوها بزیدما: مهنجهلهکه کهمو کولی خوی هرئ دا ۵ طَفَحَتِ البثرةُ أو الجلدُ: پهله بهسمر پیست و جهستهیهوه پهیدا بوو.

هاویشن ۵ توپژنکی سهرهوه یان رهق دمبئو ژیرهومیان رونه.

طَفَسَ طَفَسًا: مرد، خپ بوو ۵ لهناو چوو ۵ یان بمبئو نهومی نهخوشیهکی ناشکرای همبئ مرد.

طَفَسَ طَفَسًا وَطَفَاسَةً: چلکن بوو، پيس بوو.

طَفَسَ: بهمانا (طَفَسَ) دئ ۵ طَفَطَفَ: تهسليم بمناحمهزکهی بوو، بووه دپلی دوزمن ۵ طَفَطَفَ الطائرُ: بالندهکه بالهکانی کردنهوه ۵ بالی فش کردن ۵ الطَفَطَافُ: تمنیشتو پهنا ۵ نهملاو نهولا ۵ کهناری رویارو دمیرا ۵ روهکی ناسک و تازه ۵ قهراخو بیجاخی درخت ۵ گهلاهی لقهدار ۵ الطَفَطَفَةُ: کهلهکه ۵ گوشته نهرمهی ورگ ۵ تمنکایی قهراخی جهرگ ۵ الطَفَطَفَةُ: بهمانا (الطَفَطَفَةُ) دی.

طَفَّ الشَّيْءُ طَفًّا: شتهکه سهر ناو بوو ۵ بهرز بووه ۵ نزیك بووه ۵ ناماده بوو ۵ طَفَّتِ الشَّمْسُ: خور نزیك ناوا بوون بووه.

طَفَّ مِنْهُ: له: دهرکهوت ۵ بهیدمست بوو بمناسانی دهستی دهگهیشتی.

طَفَّ الفرسُ ونحوه: نهسپهکه جوستو جالاک بوو.

طَفَّ له بمجر ونحوه: داهاتهوه بهردنیک هه لگرتو تئی گرت.

طَفَّ الحائطُ: جووه سهر دیوارمهکه.

طَفَّ الشَّيْءُ بیده او برجله: شتهکهی بهدهستی یان بهقاجی بهرز کردهوه.

طَفَّ الناقةُ ونحوها: قاجی حوشترمهکی بهمست.

اطْفَأَ: بهرز بووه ۵ نزیك بووه ۵ (اطْفَأَ علیه):

بهسهری دا روانی ۵ لهخوی گرت، دایپوشی ۵ اطفأت الناقةُ أو الحاملُ: حوشترمهکه سکپرکه

بهنهکاملی بیچومهکی بوو ۵ اطْفَأَ له: زهرمک بوو، تئی گمیی ۵ ویستی فیلی لی بکا ۵ اطْفَأَ علیه بمجر ونحوه: بهمانا (طَفَّ) دئ واته داهاتهوه بهردنیک هه لگرتو و پیندا دا ۵ اطْفَأَ له السيفُ ونحوه: شمشیرمهکی دهرهیناو لئی نزیك کردهوهو ههرهشهی لی کرد ۵ اطْفَأَ الشَّيْءُ: شتهکهی والی کرد بهرز بیتهوه ۵ اطْفَأَ الكَيْلُ ونحوه: پیوانهکهی گهپانده نهوپهری سنورو جاک پری کرد ۵ اطْفَأَ المكيالُ: نامیزی پیوانهکهی دارمال کردو زیدمهکی سهری لایرد ۵ طَفَّفَ: بو زندهرویی لهمانای (طَفَّ) دئ ۵ طَفَّفَتِ الشَّمْسُ: خور نزیك ناوا بوون بووه ۵ طَفَّفَ الطائرُ: بالندهکه بالهکانی فش کردنهوه ۵ طَفَّفَ به الفرسُ ونحوه: نهسپهکه بازی دا سوارمهکش لهسهر پشتی بوو ۵ طَفَّفَ به كذا: پالی پیونفا بوولای نهوهو بهرامبهری کرد یان وای لی کرد دهستدریژی بکاته سهر.

طَفَّفَ على فلان: کهمتری پیندا لهماهی خوی ۵ زیادی لی وهرگرتو کهمی پیندا ۵ طَفَّفَ علیه أو على عیاله: چروکی لهگهل مال و مندالی دا کرد، یان چروکی و دهست هوجاوی گرت بههر دهربارهی بهخویکردنی مال و خیزانی ۵ طَفَّفَ المكيالُ ونحوه: نامیزی پیوانهکهی بجوک کردهوه ۵ (تهرازو بازیی کرد) ۵ اسْتَفَفَ: بهمانا (طَفَّ) دئ ۵ اسْتَفَفَ السَّنامُ ونحوه: دوگی حوشترمهکه بهرز بووه ۵ اسْتَفَفَ له الشَّيْءُ: شتهکهی لی دهرکهوت ۵ اسْتَفَفَ علیه: بهسهری دا روانی ۵ الطَّافَةُ: (طافة البستان): شوراو بهرزینی باخو بیستان ۵ الطَّفَافُ: (طفاف الشمس): نزیکبوونهوهی خور لهناوا بوون ۵ الطَّفَافُ مِنَ المكيالِ ونحوه: هه لاهوچکهی رههو هسناغو پیومری تر ۵

بپرکردنی نامیری پیوانه دوی دارمال کردنی ◊
تاریکایی شمو ◊ الطَّفَاقَةُ: شتی که مو بهرماوه
لمبکی هاپو و منجهال و پمرداخ دا ◊ همرشتیک
گرنک نمبئ و گرنکی بی نهدری ◊ الطَّفُّ: نهو
بهرزایی و بانومی لهولاتی عمرهب بهسمر ساراو
دهشتی عیراق دا دمروانی ◊ لایهن و دمفهر ◊
کهناری روبرو دمرا ◊ دامینی کیو ◊ جهوشمو
بهربیلائی خانوو ◊ الطَّفَاف: جهسته سوکی
تیزرمو ◊ چوست و چالاک ◊ الطَّفِيفُ: ناتهواو ◊
که م ◊ که می بی نرخ ◊ بی بههاو هیچ و بوچ.

طَفِقَ یَفْعَلُ الشَّيْءُ طَفَقًا و طَفِرْقًا: دمستی بهشتهکه
کرد.

طَفِقَ به: فرسمتی لی هیئا ◊ طَفَّقَتِ النّاقَةُ و غرها
طفلا: حوشرمهکه بیچومهکی پمرومرده کرد ◊
طَفَّقَتِ الشَّمْسُ طَفْلًا و طَفِرْلًا: خور بهرمو
ناوابوون رؤیی ◊ یان خور لهناسوی ناوابوون دا
سوور هه لگهرا ◊ یان نزیکه لهخور هه لاتهوه
دمربکهوئی و گزنگی هه تاو دیاری بدا ◊ یان
خورکهوته کاتی پیش ناوابوون.

طَفِلَ فلان: فلانکس کهوته کاتی پیش
خورناوابوون.

طَفِلَ التِّبَاتُ طَفْلًا: رومکهکه گئی لی باری
خولبارانی لی پمیدا بوو خرابی کردو
نه بهیشت گشه بکا.

طَفَّلَ طِفْلَةً و طفالة: نمرمو نیان بوو، تمنک و لاواز
بوو ◊ بوو بهمندال ◊ اَطْفَلَتِ الأُنثَى: میینهکه
بیجوی بوو.

اَطْفَلَتِ الشَّمْسُ: خور بهرمو ناوا بوون رؤیی،
لهناسوی ناوابوون دا سوور هه لگهرا ◊ خمریکه
لهخور هه لاتهوه دمربکهوئی ◊ اَطْفَلَ فلان
و غیره: فلانکس کهوته کاتی پیش

خورناوابوون هوه ◊ طَفَّقَتِ الشَّمْسُ: بهمانا
طَفَّقَتِ) دئ ◊ طَفَّلَ اللیل: شمو داهات ◊ شمو
تاریکی خوی هیئا ◊ طَفَّقَتِ النّاقَةُ و غرها: بهمانا
طَفَّقَتِ) دئ ◊ طَفَّلَ الخیران و غیره: گیانله بهرمکه
بمهیواشی رؤیشت ◊ طَفَّلَ الإبلَ و غرها:
لهرؤیشتن دا بههیواشی حوشرمهکی لی خوری
بوئهوهی بیچومهکی بتوانی لهگه لی بیروا ◊
طَفَّقَتِ الماشیة الغُصْب: نازه لهکان گل و خولیان
خسته سمر گیاو گزمکه و خرابیان کرد ◊ طَفَّلَ
الکلام: لهقسکه ورد بووه ◊ تَطَفَّلَ: بوو
بهخوتی هه لهقورتینهر ◊ خوی لهشت هه لهقوتاندا
◊ الطِّفالُ: قوری وشکهوه بوو ◊ الطِّفْلُ: شتی
نهرمو ناسک و تمنک، دمگوتری: (إمرأة طِفْلَةٌ
الأنامل): نافرمتیکه دمست و پنجه نهرمو و شله
◊ قوریتی وشکهوه بووی تمار بهستو بههوی
قورسایی نهو بهردو شتهی لهسمریمتی ◊

الطِّفْلُ: مندال، زاروک که تازه له دایک دمبی ◊
مندال تادمگاته تمهمنی باقی بوون ◊ گیای
کورته بالا ◊ پشکو ناگرو بریشکه ناگر ◊ همروا
دمگوتری: (هو یسمی لی فی أطفال الخواج): نهو
ههول دمدا پیدایستی بچوک و بی نمودم بو
جئ بهجئ بکا ◊ (أبیته و اللیل طفل): هاتم بولای
که تازه شمو داهاتبوو ◊ الطِّفْلُ: نهرمو نیان،
ناسک و شلک ◊ هاتنی شهوو تاریکبوونی
بهشینک لهروبهری زهوی ◊ تاریکایی شهو ◊
کاتی پیش خورناوابوون ◊ یان کاتی دوا عصر
که خور بهرمو ناوابوون دمروا.

طَفَّلَ العشی: کۆتایی نیواره، که خور ناوا دهبی و
کهناری ناسمان زهره هه لگهرا ◊ کاتی دوا
هه لاتنی خور، نهو کاتهی خور لهناسوی
دمرده کهوئی و هیشتا بهرز نه بوئهوه.

طَفَلٌ الغداة: دوا خور هه لاتن، كههيشتا گزنگي همتاو دمركه وتوووه خور بهرز نه بؤتهوه ۵ **الطُفُولِيَّةُ**: به مانا (الطُفُولَةُ) دئ ۵ **الطُفَيْلُ**: ناوي ليل كه له بنكي حموزدا دهمينتهوه ۵ **الطُفَيْلِي**: نهو كه سهي بؤ هه موو داومتو كوروو كؤبونوه وميهك دهچئ بمبيئ نهومي بانگ بكري، دهئين: بياويكي كوههبي له خيلى عميدوللاي كوري غهتهفان هه بووه بؤ هه موو داومتو كوروو كؤبونوه وميهك جووه، بمبيئ نهومي بانگ بكري نامادى هه موو شايو و ناخواردنيكي زن ماره كردن بووه بؤيه ببيان وتوووه: (طفيل العرائس أو الأعراس): نيستا ههركه سيك په پرهوى كارى نهو بكا هال نهو دمدرئو بيئى دمگوترئ: (طفيلي) ۵ له بواري زانستى (الأحياء) دا بونه ومهريكي زيندووه به شئويهكي خو هه لواسه له سهر حيسابى بونه ومهريكي ترى زيندو دهزى ۵ **المُطْفِلُ**: خاومن مندال، مندال مبهر ۵ خاومن بيچو ۵ دمشگوترئ: (ليلة مطفل): شهويكي مندال كوژه له مبهر زور ساردى.

طَفَا الشئ فوق الماء طفوا وطفوا: شتهكه تقوم نهيوو، سهرناو بوو، سهركهوت.

طَفَا الثور الوحشي: كه له كا كئويهكه جووه سهر ته بؤلكهكه.

طَفَا الفرس: نه سپهكه سهري خوئ بهرز كردمووه سهري خوئ بادا.

طَفَا الظبي: ناسكهكه چوستو چالاك بوو بازي دوورى هاويشت.

طَفَا فلان: فلانكس چووه ناو نيشهكهوه ۵ دريژمى به بيته قلى و نه قامى خوئ دا له بهرام بهر باباي له سهره خو و عاقل.

طَفَا فلان فرق الفرس: فلانكس خوئ هه لدايه سهر پشتهي نه سپهكه ۵ **طَفَّت** الخوصة فرق الشجرة: جهروو ته رزه له سهر دره ختهكه دمركهوت ۵ (فهو طاف وهي طافية) ۵ **اطفى** فلان: فلانكس بهر دمواوم بوو له سهر خواردنى نهو ماسييانه ي سهر ناو دهكهون ۵ **الطَافِيَّةُ** من العنب: نهو بؤله ترييه ي له شئيووه هه مبهري بؤله ترييه كانى تر جيا ده بيته وه ۵ له وحه ديسه ي باسى ده جال دمكا هاتوووه دمفه رموي: (وكان عينه طافية) ۵ **الطَافِوَة**: نهو جهورى و كهفو كوله يه دهكه و تته سهرو قاپهكه، دمگوترئ: (أصبنا طفاوة من الربيع) ۵ شتيكمان له مبههار دهسكهوت ۵ خه رمانه ي مانگو خور ۵ **الطُفِيَّةُ**: كروك و جهروئ دره ختى (دؤم) خه تى سهي يان رهش يان زهره له سهر پشته ي مار، ماري كلك كورتو نه رمه ليقه ي پيس (كوله هو يباب) كه به سهر پشته وه دوو خيت هه من ۵ نه م جهوره ماره ناويكي تريشى هه به بيئى دمگوترئ: (ذات الطفتين) ۵ **الطَفْسُ**: نيزام ۵ ته رتيب ۵ له لاي مهيحيه كان ناوه بؤ خه زمه تى نسا يينى و رئو ره سمى بؤنه و هه فله كانيان ۵ كه شو هه وا.

طَفَقَ طَفَقًا: تهفه تهقى هات ۵ دهنگى تهق تهقى لئ بيسترا ۵ **طَفَقَ**: دهنگى لئ هات ۵ يان دهنگى زور بوو يان دهنگى (تهق تهقى) دوباره و سئ باره كردموه ۵ **طَفَقَ** الحجارة: بهر دهكان هه منديكيان كهوتنه سهر هه منديكيان و تهقه تهقيان هات ۵ **طَفَقَتِ** الدواب: ولاخه كان به سهه كانيان له سهر زوى رهق تهقه تهقيان كرد ۵ **طَفَقَ** الشئ: شتهكه ي والئ كرد دهنگى لئ بيئ.

طَقَّ: لاسایی کردنهومی دمنگی بمردمکه بهیهکتر دمکیشرین و دمکونه سمریهک (تهق و هوپ یا خرو هوپ) یان قره قره بۆق که له کهمنار روبرو شتی وا دمقرینن ۵ دشگوترئ: (هَذَا لَابَسَارِي طَقَّ): نهمه هیج ناهینئ ۵ الطَّقْمُ: کۆمهئیک کهرسته و نامیزی جیاچیا که پیشه و مر به کاریان دینئ بۆکارمکی و مگوو تاقمی فیتمر تاقمی شیش بمت، تاقمی تمهکه چی، تاقمی کۆرۆ کۆمهئیک که کاریکی تابهتی دمکن و همریه کهمان لاپه نیکی کارمکه نمنجام دمدا ۵ طَلَبَةُ طَلَبًا: بهدوی دا گمرا، ههولی دا دهستی بکهوئ ۵ وپستی نهو شته بۆ نهو بی ۵ داوای کرد بیدریتئ.

طَلَبَ طَلْبًا: دوور کهوتهوه بۆ نهومی خۆشه و پست بیو ههولی دیتنی بدرئ ۵ اطَّلَبُ: بهمانا (طَلَبَ) دئ ۵ اطَّلَبَ فُلَانًا: فریا فلانکس کهوت و پیداوپستییه گانی بۆ دابین کردن و یارمتهی دا ۵ دشگوترئ: (اطَّلَبَ فُلَانًا الشَّيْءَ): فلانکسی ناچار کرد بۆنهومی داوای نهو شته بکا ۵ طَالِبُهُ بحقه مطالبه و طلباً: داوای مافی خوی لی کرد ۵ طَلَبُهُ: بهمانا (طَلَبُهُ) دئ ۵ اطَّلَبُهُ: بهمانا (طَلَبَهُ) دئ ۵ تَطَلَبَهُ الْأَمْرُ كَذَا: کارمکه پیو پستی بهوه بوو ۵ الطالب: قوتابی نهو کهسهی ههولی فیربوونی زانستی دمدا ۵ بهزۆری بۆ خوتندکار بهکار دئ لهقوناغی دواناومندی و کۆلیزۆ زانکۆدا ۵ الطَّلَابُ: داواکراو ۵ الطَّلَابَةُ: داواکراو ۵ الطَّلِبُ: داواکراو ۵ دمگوترئ: (هِيَ طَلِبُ فُلَانٍ): نهو نافرته حمزلیکراوی فلانکسه و عاشقی بووه بهمانا ههولدمردئ، دمگوترئ: (هِيَ طَلِبُ نِسَاءٍ): نهو بیاوه بهدوژن دا دمگهرئ ۵ (هِيَ طَلِبُ رِجَالٍ): نهو نافرته ههولی دۆزینهموی بیاوپهتی شوی بی بکا یان بیکاته دۆستی خوی

۵ الطَّلِبُ: داواکراو ۵ لهبواری نابوری دا نهو چهندیهته کالایه به بمرخیک کرپار دمیکرئ ۵ لهقانونی (مراعات) دا بریتیه له پیشنیاری داوایجی که پیشکشی دمکا بۆ دادگا و داوادمکا بهپئی نهو پیشنیاره دادوهر حوکم بکا ۵ الطَّلِبَةُ: سمفهری دوورو دریز ۵ الطَّلِبَةُ: داواکراو ۵ (أُمُّ طَلِبَةَ): نازناوی دالاشه (داله کهرخۆن) ۵ الطَّلِبَةُ: داواکراو ۵ پیو پستی ۵ الطَّلَابُ: کسینک داواکاری زۆربین ۵ الطَّلُوبُ: بهمانا (الطَّلَابُ) دئ، دمگوترئ: (بِشْرِ طَلُوبٍ): بیریکه ناومکهی زۆر لهقوتی دایه ۵ الطَّلِيبُ: بهمانا (الطَّلَابِ) و (الطَّلُوبِ) دئ ۵ المَطْلَبُ: بهمانا (الطَّلِيبِ) دئ ۵ همروا بهمانا مبهست و نیاز دئ ۵ شوینی توپزینهمو لی کۆلینهوه ۵ شوینی داواکردن.

طَلَحَ طَلْحًا وَطَلْحًا: ماندوو بوو له رویشتن و نهیتوانی بپروا.

طَلَحَ فُلَانٌ طَلْحًا: فلانکس بهد خوو بوو، داومشا تیکجو.

طَلَحَ البعيرُ وَغَرَهُ طَلْحًا: حوشرمکهی والئ کرد ماندوو شهکت بوو وستاو نهیتوانی بپروا.

طَلَحَ المکانُ: شوینهکه درهختی (تملح) ی زۆر بوو.

طَلَحَ الإبلُ: حوشرمکه بههوی خواردنی گهلای درهختی (تهلحهوه) سکی هیشا ۵ (فهي طَلْحِي).

طَلَحَ البعيرُ: حوشرمکه ناسکی خالی بوو له خۆراک ۵ (فهِو طَلِحٌ) ۵ اطَّلَحَ: بهمانا (طَلَحَ) دئ ۵ اطَّلَحَ البعيرُ وَغَرَهُ: بهمانا (طَلَحَهُ) دئ ۵ طَلَحَ: بهمانا (اطَّلَحَ) دئ ۵ طَلَحَ البعيرُ: بهمانا (اطَّلَحَهُ) دئ ۵ طَلَحَ عَلَيْهِ: زۆری تین بۆهینا و ماندوو شهکتی کرد ۵ الطَّلَحُ: درهختیکی گهورمیه لهجۆری درهختی (العِضَاءُ)

حوشتر گه لاکه‌ی ده‌خواو حمزی لییه‌تی ۵
همروا ناوه بۆ میوه‌ی مۆز ۵ جاری وادهبی
له‌جیاتى (الطَّلُحُ) دمگوترئ: (الطَّلُحُ)، همروا
وشه‌ی (الطَّلُحُ) ناوه بۆ ناوی هورپاوی بنکی
حه‌وزو شتی وا ۵ ورگ خالی و برسی ۵ ریخۆله
۵ الطَّلُحُ: ماندو ۵ کزو لاواز.

طَلَسَ بَصْرَةَ: چاوی کوپر بوون.

طَلَسَ بالشی علی رجهه: شته‌که‌ی هینا ومکوو
خۆی ۵ چونی بیستبوو ناوا گیرپاوه‌ه.

طَلَسَ به فی السجن وخره: فرپئ دایه ناو
به‌ندیخانه‌وه.

طَلَسَ الكتاب: نووسینی ناو کتیبه‌که‌ی شیواند
تیکی دا.

طَلَسَ: کوژان‌دیپه‌وه.

طَلَسَ الثوب: کراسه‌که یا پۆشاکه‌که رزی کۆن

بوو ۵ یان رنگی بۆری مه‌یلوه رهش بوو ۵
طَلَسَهُ: بۆ زنده رۆیی له‌مانای (طَلَسَهُ) دئ ۵
إِطْلَسَ: کوژایه‌وه، سرپاوه‌ه، گوم بوو ۵
تَطْلَسَ: به‌مانا (إِطْلَسَ) دئ ۵ تَطْلَسَ
بالطالسان: خاوی له‌ملی خۆی پینچا، خاوی
به‌سهر شان و ملی خۆی دا دا ۵ (طالسان): جۆره
پۆشاکیکه له‌بهری کرد ۵ الأَطْلَسُ: نه‌ومتا

رنگی بۆری مه‌یلوه رهش بی ۵ بۆیه به
گورگی بۆره‌قنه‌ی مه‌یلوه رهش دمگوترئ
(الأطلس) ۵ الأطلس: دز، سه‌گ ۵ چلکن ۵
که‌سێک کارێکی ناشیرینی پالدرایی ۵ پارچه
ناوریشم ۵ الأطلس الجغرافي: پروانه وشه‌ی
(الأطلس) له‌پیتی (ا) دا ۵ الطالسمان: جۆریکه
له‌سهرپۆشو و مل پینچ ده‌خریته سه‌رشان یان
له‌جه‌سته‌وه ده‌پنچرئو نه‌بهردراوه نه‌دمدروئ،
له‌میصر پیتی دمگوترئ: (شال) ۵ پروانه

(الطالسان) ۵ الطلَسُ: گورگی بۆره‌قنه‌ی
مه‌یلوه رهش ۵ پۆشاکي چلکن یان قوماشیک
رنگی بۆره‌قنه‌ی مه‌یلوه رهشی تیدا بن ۵
نوسینیکی سرپراپیته‌وه شوپنه‌واری مایی ۵
پیستی رانی حوشتر نه‌گهر روتابیته‌وه ۵
الطَّلَسَاءُ: مینیه‌ی (الأطلس) ۵ الطَّلَسَةُ:

بۆره‌قنه‌ی تۆزای مه‌یلوه رهش ۵ ته‌نکه همور
۵ الطَّلَسَةُ: ته‌خته سر ۵ به‌رۆیه‌که ته‌خته‌ی
شت له‌سهر نووسراوی بی بسپردریته‌وه
نوسینه‌که‌ی لابیرئ ۵ الطَّلِيسُ: کوپر ۵
الطَّلِيسُ: که‌سێک چاوی نوقابن و هه‌ئه‌مین ۵
الطَّلِيسُ: لوغه‌تیکه له (الطالسان) عمره‌ب که

جنیو به‌یه‌کیک دهمن ده‌لین: (یا ابن
الطالسان): نارهمن، عه‌جه‌م ۵ طَلَسَمَ: سه‌ری
داخست و روی گرژ کرد ۵ ساحيرو جادو ۵
جادوو ته‌له‌سه‌ی نووسی ۵ طَلَسَمَ الشئ:

خمت و هیلکاری جۆراوجۆری بۆشته‌که کیشان و
پیی وابوو به‌وخمت و هیلانه‌ی ده‌یاننوسی
گیانی نه‌ستیره به‌رزمان به‌سروشته نزمه‌کانی
سه‌رزموپیه‌وه ده‌به‌سه‌ستیته‌وه دم‌توانئ سود
راکیشئ و زیان دوور بخاته‌وه، ئەم وشه‌یه
له‌به‌نه‌په‌ت دا وشه‌یه‌کی یۆنانییه‌وه به‌هه‌موو ئەو

شتانه دمگوترئ که چه‌واشه کاری تیدا به‌وه
ته‌م و مزی نه‌زانی داپپۆشیوه، ومکوو لوغزو
فال و هاوه گرته‌وه‌وه به‌خت گرته‌وه‌وه ئەو
جۆره شتانه ۵ له‌کوردي دا به‌زۆری ته‌لیسم
به‌کار ده‌هیندرئ ۵ دمگوترئ: (فَكُّ طَلَسَمَهُ أَوْ
طَلَّاسَمَهُ): ته‌لیسمه‌که‌ی رون کردموه،

چه‌واشه‌کارپیه‌کانی شی کردموه ۵ الطَّلِيسْمُ:
به‌مانا (الطَّلِيسْمُ) دئ ۵ طَلَّطَلَّ: ده‌ستی راوشاند
له‌کاتی رۆیشتن دا ۵ به‌په‌ل راوشان رۆیشت ۵
طَلَّطَلَّ الشئ: شته‌که‌ی جولاند ۵ الطَّلَاطِلُ:

دمردی بی دهرمان ۵ نازاری پشت ۵
 نه خوشبیه که پشتی گویند ریز دابر دابر دمکا ۵
 الطَّلَاطِلَةُ: بهمانا (الطَّلَاطِلُ) دئی ۵ سمربرینی
 خیرا ۵ گۆشتیکه له قورگ دا یان نالو کهوتن
 کهتوشی نادمیزاد دمی و ناتوانی خواردن و
 خواردنهوه قوت بدا ۵ الطُّطُّلُ: نه خوشی
 بهردموام ۵.

طَلَعُ الشَّمْسِ أَوْ **الْكُرْكُبُ طُلُوعًا**: خۆر
 له بهرزایهوه دهرکهوت ۵ خۆر ههلات ۵
 نه ستیره دهرکهوت ۵ دهمگوتری: (طَلَعَ مِنْهُ أَوْ
 فِيهِ عَلَى كَذَا): نمو رهوشانهی تیدا بهدی
 کردن.

طَلَعَ النَّخْلُ: درهخته خورماکه چروکهی
 دهرکهوت.

طَلَعَ عَلَيْهِ: روی تی کرد ۵ هیرشی کرده سمر ۵
 له نکاو هات.

طَلَعَ عَنْهُ: لئی گوم بوو ۵ خۆی لی شاردموه
 بۆنهوهی نه بیینی.

طَلَعَ السَّهْمُ وَغَوْه عَنِ الْهَدَفِ: تیرمه نیشانهکهی
 نه پیکاو نهی ههنگاوت.

طَلَعَ الشَّيْءُ وَفِيهِ: جووه سهرشتهکهو پیدای
 سمرکهوت.

طَلَعَ الْمَكَانَ: گه بیسته شوینهکه، جو بو شوینهکه
 ۵ **اطَّلَعَ النَّخْلُ**: بهمانا (طَلَعُ) دئی ۵ **اطَّلَعَ الشَّجَرُ**:
 درهختهکه گه لای گرت ۵ **اطَّلَعَ الشَّجَرُ**:
 درهختهکه گه لای گرت ۵ **اطَّلَعَ الرَّامِي**: تفهنگ
 هاویزهکه، تیر هاویزهکه تیرمهکهی سمری کردو
 نیشانهکهی نه پیکاو ۵ **اطَّلَعَ عَلَيْهِ**: بهمانا
 (طَلَعُ) دئی ۵ **اطَّلَعَتِ النَّخْلَةُ**: درهخته خورماکه
 دریز بوو، بهرز بوو ۵ **اطَّلَعَ الشَّيْءُ**: وای
 لهشتهکه کرد دهریکهوی ۵ **اطَّلَعَ رَأْسُهُ عَلَى**

الشَّيْءِ: بهسمر شتهکهی دا روانی بۆنهوهی
 بی بیینی ۵ **اطَّلَعَتِ النَّخْلَةُ الطَّلَعُ**: درخته
 خورماکه چروزمکهی دهرخست ۵ **اطَّلَعَ فَلَانًا**
 علی کذا: فلانکهسی بهسمر شتهکهدا ناگادار
 کردو بوی دهرکهوت ۵ **اطَّلَعَ فَلَانًا**: پهلهی
 له فلانکهس کرد ۵ **اطَّلَعَ إِلَيْهِ** معروفًا: چاکه
 لهگه کرد ۵ **طَالَعَ الشَّيْءُ**: بههوی تیروانین و
 لی ورد بونهوه بهسمر شتهکهدا ناگادار بوو ۵
طَالَعَ الْكِتَابَ: کتیبهکهی خویندموه ۵ **طَالَعَ**
 فَلَانًا: تهماشای نهوهی کرد لای فلان بوو ۵
طَالَعَ فَلَانًا بِالْأَمْرِ: فلانکهسی بهسمر کارمهکهدا
 ناگادار کردموه ۵ **طَالَعَ فَلَانًا بَكْتِه**: کتیبهکهی
 بو فلان کهس نارد بۆنهوهی بهسمری دا ناگادار
 بی ۵ **طَلَعَ النَّخْلُ**: درهخته خورماکه چروزمکهی
 دهرکرد ۵ **طَلَعَ الْكَيْلَ**: ربهکهی پیواو پری کرد
 ۵ **إِطَّلَعَ**: بهمانا (طَلَعُ) دئی ۵ **إِطَّلَعَ عَلَى الْأَمْرِ**:
 کارمهکهی زانی ۵ **إِطَّلَعَ عَلَى الشَّيْءِ**: بهسمر
 شتهکهی دا روانی ۵ بهسمری دا ناگادار بوو ۵
إِطَّلَعَ إِلَيْهِ: بهسمری دا روانی ۵ سهریری کرد
 بۆنهوهی بزانی جیبه ۵ **إِطَّلَعَ لِلْأَمْرِ**: بهسمر
 کارمهکهدا بالا دهست بوو توانی نهنجامی بدا ۵
إِطَّلَعَ الْأَمْرَ: کارمهکهی زانی و بهسمر نهینهکهی
 دا ناگادار بوو ۵ **تَطَّلَعَ**: بهمانا (طَلَعُ) دئی ۵ **تَطَّلَعَ**
 الْإِنَاءُ: قاپمهکه پری بوو ۵ **تَطَّلَعَ الْمَاءُ** وَغَوْه مِنْ
 الْإِنَاءِ: ناومهکه سمر پیزی کردو لههمموو لایمکی
 شتهکهوه هه لریزا ۵ **تَطَّلَعَ فِي مَشْئِهِ**:
 له رویشتهکهی دا خۆی باداو لارو لهنجهی کرد
 ۵ **تَطَّلَعَ إِلَى الشَّيْءِ**: سهریری دیمهنی شتهکهی
 کرد ۵ شتهکهی زانی ۵ **تَطَّلَعَ إِلَى قَلْبِهِ**: جاوی
 هه لری سهریری کرد، دمگوتری: (عَافَى اللَّهُ رَجُلًا
 لَمْ يَطَّلِعْ فِي فَيْكٍ): رهحمتهی خودا لهوکهسهی
 بهدوا هسهکانی تۆدا نهگهرا ۵ **اسْتَطَّلَعَ الشَّيْءُ**:

ويستی شتهکه دمریخاو بزانی جیبیه ◊ **اِسْتَطَلَّعَ** رأیة: لہراو بۆچونہکانی ورد بۆوہ تابزانی جیبیه ◊ **الإستطلاع الصحفي**: باسو لیکۆلینہومی رۆژنامہنووسی، کہ نووسمیریك یان زیاتر نهنجاسی دہدا دمربارہی روداویك بہومسضو وینہوہ ◊ **الطالع**: مانگی یەکشوہہ ◊ گزنگی درۆزنی بہرہ بہیان (فہجری کانب) ◊ تیریك بکہوینتہ نہو دیو مہبہستو سمریکا ◊ لہواری نہستیرہ ناسیو ناسمانشوناسی دا نہو ہہوالہ بیئ بنہمایہی نہستیرہ ناس بلاوی دمکاتہوہ دمربارہی ہہلاتنی نہستیرمہیکی تاییہمتو پھیدایوونی روداوی سہبرو سہمہرہ ◊ **الطالعة من الإبل**: یەکہم حوشتر کہلہگارنہکہدا دمردمکوی ◊ **الطیلاخ**: بہمانا (الإطلاخ) دئی ◊ ہمروا ناوہ بۆ ہمرشوینیک خۆری لی ہہلیی ◊ (طلاع الشی): ہپی شتہکہ ◊ دمگوترئ: (قوس طلاع الکف): قہوسہکہ ہپ بہدہستہ ◊ (قداح طلاع): ہمرداخیکہ ہرہ ◊ (عین طلاع): جاویکہ ہرہ لہمفرمیسک ◊ **الطلیح**: شوینی ہمرز کہلییہوہ ہروانی بۆ شتیکی تر یا شوینتیکی تر ◊ دہفہرو لایہنو ناوچہ ◊ **الطلعة**: نہومی دمرکہوی لہشت ہمرشتیک بی ◊ دہم و جاو ◊ پارچہمہک لہچرورہی تازہ دمرکہوتوی دارخورما ◊ **الطلعة**: نہومی زور دمرکہوئی، یان جاومروانی شت بی ◊ دمگوترئ: (امرأة طلعة خاة): نافرمتیکہ جار جار دمردمکہوئی و جار جاریش خۆ گوم دمکا ◊ (وطلعة قیعة): نافرمتیکہ جار جار سمر روت دمکا و جار جاریش سمری دادمہوش ◊ (ونفس طلعة): نہمفسیکہ زور جاومروانی نہوشتمہہ ◊ **الطیلاخ**: (طلاً الثیاب): قالیوو لہبوتہ دراوی روداوی رۆزگارہو باش دہزانی تہگبیر یان بکاو

حہلیان بۆ بدۆزیتہوہ ◊ **الطلیمة من الجیش**: ہیشہ تآی سوہا، یەکہم وہجبہی سوہا کہ دمردمکہوئی ◊ نہو تاقہم کۆمہلہی سوہا کہ دہنیردرین بزانی سوہای دوزمن چۆنہو چہندہم چی دمکہن ◊ **المطیح**: ہیشمتاو دہباجہی جامہ شیعر ◊ یەکہم دہرہ شیعیری جامہکہ ◊ شوینی خۆر ہہلاتن ◊ کاتی بہیانیو خۆر ہہلاتن ◊ **مطیح الأمر**: شوینی بۆچونی کارمکہو چۆنیہتی دہست ہیکردنی و رہبازی چوونہ ناوہومی ◊ مہصعدو نامیری ہمرز بوونہوہ لہ نزمییہوہ بۆ ہمرزی ◊ دہشگوترئ: (هذا مطیح الأكمة): نہمہ رونو ناشکرایہ ◊ **مطالع الشمس**: شوینہ جیاجیاکان کہخۆر لییانہوہ ہہلدئی، چونکہ خۆر رۆژانہ شوینی دمرکہوتنو ناوایوونی دمگۆرئ.

اطلف فلان: فلانکس تۆلہکردنہومی دوزمنہکہی ہہلومشاندمووہ پیلانہکہی ہوچ کردموہ ◊ **اطلف** دم القیل: خوینی کوزراوہکہی بہفیرؤ دا ◊ **اطلف مال فلان** ار حقہ: مافو مالی فلانکسی ژیر بی دا ◊ **اطلف فلاناً** کذا: فلان شتی بہخشی بہفلانکس ◊ **طلف** علیہ: لیی زیادکردو لہسمری زیادکرد ◊ **الطلف**: بہفیرؤ دان ◊ بہتال و ہوج ◊ **الطلف**: بہمانا (الطلف) دئی ◊ شتی ناسانو بہیدہست ◊ زیادہی شت ◊ بہخشش و دیاری ◊ **الطلیف**: بہمانا (الطلف) دئی ◊ شتی بہلاش ◊ کاری ناسانو کہم نمرکو ہمرزان بہما.

طلق طلقاً وطلاقاً: لہکۆنرۆلی نہودا نہما، لہژیر دہسہلاتی چووہ دمر ◊ **طلقت المرأة** من زوجها: نافرمتیکہ لہژیر نیکاحی میردمکہی چووہ دمر و لہقمیدو نمرکی میردمکہی رزگاری بوو.

طَلَّقَ يَدَهُ بِالْخَيْرِ: دستى بيه بخشش و نانبدى بلا و كردموه.

طَلَّقَ فَلَانًا الشَّيْءَ: شته كهى به خشى به فلانكس.

طَلَّقَ طَلْقًا: دووركه و تموه.

طَلَّقَ طُلُوقَهُ وَطَلَّاقَهُ: بهمانا (طَلَّقَ) دئ.

طَلَّقَتِ الْيَدَ: دسته كه به خشنده بوو.

طَلَّقَ الرَّجُلَ: دهم و چاوى رون و گشه دار بوون و كهيف خووش و ته رده ماخ بوو.

طَلَّقَ اللِّسَانَ: زمانى ره وان و قسه شيرين بوو.

طَلَّقَ فَلَانٌ: فلانكس روگوشادو روخسار جوان و قسه خووش بوو.

طَلَّقَ الْيَرْمُ: رُوژمكهى مام ناومندى بوو نهمسارد بوو

نه گهرم \ominus طَلَّقَتِ الْمَرْأَةَ مِنْ زَوْجِهَا: بهمانا

(طَلَّقَتْ) دئ \ominus طَلَّقَتِ الْمَرْأَةَ أَوْ الْحَامِلُ فِي الْمَخَاضِ:

نافرته كه نازارى ژان و نار همتى مندالبونى

توش بوو \ominus اَطَّلَقَ الْقَوْمَ: خه لكه كه

حوشترمكانيان بهرله لا كردن بوو نه وهى

بله وهرين، بگهرين له وهرينكيان دست گير بيب

\ominus اَطَّلَقَ الشَّيْءَ: شته كهى بهرله لا كرد \ominus

دمگوتري: (اَطَّلَقَ الْأَسْرَ): ديله كهى بهرله لا كرد \ominus

(اَطَّلَقَ الْمَاشِيَةَ): نازه له كاني بهرله لاى له وهرگا

كردن \ominus (اَطَّلَقَ خَيْلَهُ فِي الْحَلْبَةِ): نهمسپه كهى

له گورهمانى جلبت بازى دا هيناو برد \ominus (اَطَّلَقَ

الْمَرْأَةَ): نافرته كهى ته لاق دا \ominus (اَطَّلَقَ لَهُ الْعَنَانَ):

بهرله لاى كرد مهره خهسى كرد \ominus (اَطَّلَقَ لَهُ

التَّصْرَفَ): ريگاي دا چون كاردمكا بيكا \ominus اَطَّلَقَ

الدَّوَاءَ بَطْنَهُ: دهرمانه كه سكى چواند \ominus توشى

گوهير مو ره وانى كرد \ominus اَطَّلَقَ الْكَلَامَ: قسه كهى

بهره هاى كردو تا بيه تهمندى نه كرد

به شتيكه وه \ominus اَطَّلَقَ يَدَهُ بِالْخَيْرِ: دستى خووى

به خيرو به خشيش بلا و كردموه \ominus اَطَّلَقَ الْمَذْفَعُ

وغيره: توپه كهى والى كرد گولله بهاوى \ominus گولله

بته مئين \ominus اَطَّلَقَ كَذَا عَلَى كَذَا: نه وهى كرده

ناو بوو نه وه \ominus يان نه وه ناوهى بوو به كار هينا \ominus

طَلَّقَهُ: بهمانا (اَطَّلَقَهُ) دئ \ominus اَطَّلَقَ: دلخوش بوو

\ominus اِنطَلَّقَ: بهرله بوو، جولا \ominus له وه رزگارى بوو

\ominus روى \ominus دمگوتري: (اِنطَلَّقَ يَفْعَلُ كَذَا): دستى

كرد به وشته، خهريكه نه وه شتمبكا \ominus اِنطَلَّقَ

الرَّجُلَ أَوْ اللِّسَانَ: روخسارى گوشادو جوان بوو \ominus

زمانى كرايه وه وه قسه شيرين بوو \ominus تَطَلَّقَ:

بهمانا (اِنطَلَّقَ) دئ \ominus تَطَلَّقَ الظَّبْيُ وَغَيْرُهُ:

ناسكه كه به خيراى روى \ominus تَطَلَّقَ الْخَيْلُ:

نهمسپه كه له پيشيركى دا بهرهمانى روى هيچ

شتيك جه وهى نه گرت وه \ominus تَطَلَّقَ الْفَرَسُ:

نهمسپه كه دواى را كردن ميزى كرد \ominus اِسْتَطَلَّقَ:

بهمانا (اَطَّلَقَ) دئ \ominus اِسْتَطَلَّقَ الشَّيْءَ: شته كهى

به بهله كرد \ominus يان داواى بهر هه لدانى كرد \ominus

دمگوتري: (اِسْتَطَلَّقَ مِنْ صَاحِبِ الدِّينِ كَذَا):

داواى له خاومن هه رزمكهى كرد نه وهى بوو بكا \ominus

الطَّالِقِ: ته لاندراو \ominus دمگوتري: (إِمْرَأَةٌ طَالِقٌ):

نافرته كه له مهندو نهركى ميردارى رزگارى

بوو \ominus (نَاقَةٌ أَوْ شَاةٌ طَالِقٌ): حوشترىك يان

مهريكى بهرله كراوه بوو نه وهى بهنارمزوى

خوى بله وهرى \ominus الطَّالِقَةُ مِنَ النِّسَاءِ: بهمانا

(الطَّالِقُ) دئ \ominus هه روا نه گهر بوو حوشتر و مهرو

شتى واش به كارهاى هه ربه مانا (الطَّالِقُ) دئ \ominus

الطَّالِقَةُ مِنَ اللَّيَالِي: شهوى هه ما ناومندو

نهمساردو نه گهرم و بى چورتم و ناخوشى \ominus

الطَّلَاقِ: بهرله لا كردن و مهره خهسى كردن \ominus

له بوارى شهرع دا برى تيه له هه لوشاننده وهى

گرى بهستى نيوان ژن و ميرد، لابرندى نيكاخى

نيوان ژن و ميرد \ominus الطَّلَاقُ: بهرله لا بى كووتو

زنجیر ۵ دمگوترئ: (طَلَّقُ الْيَدَ أَوْ الْبِدِينَ):
 پیاویکی دسکراومو نانبدمیہ ۵ فرسَ طَلَّقُ
 الید: نسیپیکه دستتی پیووندی تیدا نییہ
 پیووند نکراره ۵ قاجی ہمت و شتی وای تی
 نہخراوه، همروا وشہی (الطَّلَقُ) ناوہ بؤ ناسک
 لہم پوموہ کہ تیزرؤیہ ۵ ناوہ بؤ سہگی راو
 چونکہ بہخیرایی پہلاماری نیجیر دمد، همروا
 ناوہ بؤ دەم و جاوی گوشادو روخساری جوان و
 دم بہپیکمنین ۵ بؤ زمانی پھوان و ہسہ شیرین
 ۵ شموو رؤزی ہموا خوُش و نسااردو نہگمرم
 بی پھمباو شتی ناخوُش و زیانبہخُش ۵ ژانی
 مندالبون ۵ گیامکہ لہبوازی بؤیہو رنگ دا
 بہکاردمہیتندری ۵ بہردیکہ بریسکہ دارو رونہ
 کہبہناسن پیی کیشی پریشکی لی دہبنہموہ،
 دہہارپدرئ و وگوو بؤدرہ بہجہستہ دمکری
 پیستی مروُف نمرم دمکا ۵ الطَّلِقُ: بہرہٴللا یان
 دستکراومو نازاد بہجوُریک بتوانی ہمموو
 شتیک نمنجام بدا، روخساری گوشادو زمانی
 پھوان ۵ الطَّلِقُ: بہرہٴللا کراو ۵ دمگوترئ: (بعیر
 أَوْ نَاقَةَ طَلَّقَ) ۵ همروا ناوہ بؤ روخساری شیرین و
 زمانی پھوان ۵ الطَّلِقُ: نؤرہ ۵ ہمش و بار ۵
 ریخؤلہ ۵ دھوران دھوری گدہ ۵ الطَّلِقُ:
 روخسار شیرین و زمان پھوان ۵ قسمران ۵
 الطَّلِقَةُ: یہکجار ژان گرتن، یان یہکجار
 تہلاھدان، یہک تہلاق یان یہکجار بہرہٴللا کردن
 ۵ شموی نسااردو نہگمرم ۵ الطَّلِقَةُ: پیاویک
 زور ژن تہلاق بدا ۵ الطَّلَاقُ: بہمانا (الطَّلَقَةُ) دئ
 ۵ الطَّلِيقُ: روخسار شیرین و روکراوہ و زمان
 پھوان ۵ یان دیلو دہست بہسمر کہ بہرہٴللا
 دمکری و وازی لی دیندري بؤخوی چی دمکا
 بیکا ۵ نہو کہسہی بہزور موسولمان کراوہ ۵
 المِطْلَاقُ: پیاویک ژن تہلاق بدا ۵ حوشری

بہرہٴللا ۵ المِطْلَاقُ: رھاو بی مہرج و
 تاپبہتمہندی ۵ شتی نادبازی کراو ۵ حوکم و
 برپاریک کہچہرت و ولانانی تیدا نہبی ۵ ناوی
 بی قہیدو مہرج، ناوی سروشتی و نہگؤراو
 پاک و بی گمرد ۵ نسیپیک بازنہی سروشتی
 لہقاج دا نہبی یان ہمت و پیووندی لہقاج نہبی
 ۵ المِطْلَاقُ: نہوکہسہی دہیہوی پینشیرکن
 بہنسیپہکہی بکا.
 طَلَّ دَمَ الْقَيْلِ: خوینی کوزراومکہ بہفیرؤ رؤی ۵
 تۆلہی نہسہندرایہموو خوینیشی ودرنہگرا ۵
 زموی شہونم لی دراو.
 طَلَّ اللَّيْنُ: شیرمکہ کہم بوو.
 طَلَّ دَمَ فَلَانٍ: خوینی فلانی بہفیرؤ دا، بہتالی
 کردموہ.
 طَلَّ فَلَانًا: فلانکہسی پاشگوئ خست و ہمولی دا
 مافی پینشیل بکا.
 طَلَّ الْمَطْرُ الْأَرْضَ: بارانکہ زہویہکہی ناودا، تہری
 کرد.
 طَلَّ فَلَانًا حَقَهُ: فلانکہسی مہنع کرد لہمافی
 خوئی و ہمولی دا مافی لی زہوت بکا.
 طَلَّ الشَّيْءَ بِاللَّهْنِ: شتہکہی بہرؤن ہمنوو.
 طَلَّ الْإِبِلَ وَغَرَهَا: بہزہخت حوشرمکہی لی
 خویرین.
 طَلَّ دَمَهُ طَلًّا: بہمانا (طَلَّ) دئ.
 طَلَّتْ الْأَرْضُ: زہویہکہ شہونم لی دا.
 طَلَّ طَلًّا وَطَلَّالَةً: جوان و سمرنج راکیش بوو.
 طَلَّ فَلَانٌ: فلانکہس کہبف خوُش و تہردہماخ بوو
 ۵ اَطَّلَ: بہسہری دا روانی ۵ دہشگوترئ: (اَطَّلَ
 عَلَيْهِ) ۵ اَطَّلَ: نزیک بؤوہ ۵ اَطَّلَ عَلَى حَقِهِ:
 لہمافی خوئی دا بہسہری دا زال بوو ۵ اَطَّلَ عَلَيْهِ

بالأذى وغره: بمردهوام بوو لمرمه نزمیتدانی
 ◊ اَطْلُ دَمَ الْقَيْلِ: خوینی کوزراومکی بهفیرؤ دا
 ◊ دمشکوتری: (اَطْلُ دَمُهُ) ◊ طَطَّلَ: مؤلتهتی داو
 چاومروانی کرد ◊ تَطَلَّتْ الأَرْضُ: زهویبهکه
 گیاو گزی لی پرواو کس ناوی نهکوت، کس
 پی لی نهنا.

إِسْتَطَّلَ عَلَيْهِ: بهمانا (أَطْلُ) دئ ◊ اِسْتَطَّلَ الفرسُ
 وغره ذَبْنَهُ: نهمسپهکه کلکی بهمرزکردموه ◊
 الطَّلَاءُ: جوانی و روخسار شیرینی ◊ کهیف
 خوشی و تهر دوماخی ◊ کهسایمتی همموو
 شتیک ◊ قهباری خانوو همیکلی ◊ کهلاوی
 خانوو ◊ الطُّلُّ: جوان و سرنج راکیش لههمموو
 شتیک دا ◊ ورده باران ◊ نمه باران که زور
 زهوی تهر نهکا ◊ شهونم و تهرایبهک که رگی
 درهخت و روهک دهیدا بهلق و کهلاکان ◊ شیرو
 ماست ◊ پیرو بمسالاجوو ◊ الطُّلُّ: بهتال و پوج
 ◊ الطُّلُّ: شوینهوارو کهلاوه ◊ سهکوی بهریبیلو
 خانوو کهشوینی دانیشتنی خیزانه بو پشودان و
 حهسانموه یان خواردن و خواردنهوی لمرمه
 دادمنری ◊ خیمه و پارچه قوماشی گهوره
 کهکشتی و بارو بارگنه پی دادمپوشری ◊
 الطُّلَاءُ: خوینی رزاو ◊ الطُّلَّةُ: نافرمت ◊
 زهویبهک نمه بارانی لی درایی ◊ نازو نیعمت
 لهپوشاک و خواردمهنی دا ◊ شهرابی گواراو
 بهلمزمت ◊ همرشتی: بوئی خوشی لی بی ◊
 الطُّلَّةُ: قومشیر، فومه ماست و دؤ ◊ مل ◊

الطَّلِيلُ: رزاو (خوینی رزاو) ◊ حصیری چندراو
 لهپرزو پالی درهختی دؤم یان لهتویکللی نهو
 درهخته ◊ رزیوو پؤلکاو ◊ بو میننه (طلال)
 دمگوتری: (الطُّلُّ من الأمور): شتی بهرفهرار
 نمبوو ◊ دمگوتری: (أمر مُطَّلٍ): کاریکی گؤپراوو
 نابهردهوامه ◊ المَطْلُولُ: ماست تویژکی

بمسهروهو بی و ناوی سمرکهوتی و ابزانسی
 ماستی چاکه، بهلام لهواقیع دا خراب بی ◊
 طَلَّمَهُ: شهپلاغی لی دا.

طَلَّمَ الخَبْرَةَ: نانهکی پان کردموه ریکی خست ◊
 طَلَّمَ الخَبْرَةَ: بهمانا (طَلَّمَ) دئ ◊ واته: نانهکی
 پان کردموه ریکی خست ◊ طَلَّمَ العرق عن
 جبینة: عمرهقی لهناو چاوانی خوئی سپی ◊
 الطَّلْمُ: سفره خوان کهمان و پیخوری لمرمه
 دادمنری ◊ الطَّلْمُ: چلک و بهلئی دم و ددان
 کهبههوی گوی پینهدانیان پهیدا بوو بی ◊
 الطَّلْمَةُ: نانی برزاو بهخوله میشی زور گهرم
 نانی پیشاو لهناو خوله میشی گهرم ◊ بهردی
 پان کهومگوو پنه نانی لمرمه پان بکریتهوه ◊
 المَطْلَمَةُ: تیروک؛ نامیریکه نانی پی پان
 دمکریتهوه پیش نهوی بیرژندری.

طَلَّمَسَ: بهمانا (طَلَّمَسَ) دئ واته تهلیسی لی کرد
 ◊ یان دم و چاوی گرزو مؤن کرد ◊ طَلَّمَسَ
 الكتاب: نوسینی کتیبهکهی سرپهوه، رهشی
 کردموه ◊ اِطْلَمَسَ الليلُ: شهوهکه تاریک بوو
 یان تاریکیهکهی زور کهسکون و بههیز بوو ◊
 الطَّلْمِساءُ: تاریکی بههیزو زور تاریک ◊
 زهوی و سارایهک کههیج نیشانهو بالهخانوه
 خانوبهری تیدا نهبی ◊ تهنکه ناو.

طَلَّا ظُلاً و طَلَّوَةً: ناسکهکی بهستهوه، بهندی
 کرد ◊ طَلَّيْتَ أَسْنَاهُ طَلًّا: ددانی زمرد بوون ◊
 بهلئیکی سهوز کهوته سمر ددانی ◊ بهلئی
 زمرد ددانی داپوشین ◊ دمگوتری: (طَلَّيْتُ لَمُهُ):
 دم و ددانی بهلغ گرتی ◊ لهتینوان دهمی وشک
 بوو ◊ اَطَّلَتِ الظَّيْبَةُ: ناسکهکه بیچویهک یان
 زیاتری بوو ◊ اَطَّلَى فلان: فلانکس ملی
 بهلایهک دا خوار بوو ◊ دمگوتری: (ما اَطَّلَى نَبِيَّ
 قَط): هیج پیغهمبریک شوین ههواو نارمزوی

خوی نه که موتووه ◦ الطَّلَا: شتی بچوک
 له مرشتیک بی ◦ زاروک ◦ بیجوی نازهل
 که له دایک دمی تا خو دمگری ◦ بیجوی ناسک ◦
 تفی وشکوه بووی ناو دم ◦ یان تفیکی لینج
 که ددان دادبووشی و له ناکامی تینوایه تی زور
 یان برسییه تی یان نه خووشی پهیدا دمی ◦
 الطَّلَا: مل، گهردن ◦ یان لامل ◦ الطَّلَاوة:
 جوانی و رونه قو گمشو نه شه ◦ توپزنیکی
 تمنکه له سر شرو ماست و خوین پهیدا دمی ◦
 پاشماوی خوراک لمانا و دم و ددان دا ◦
 الطَّلَاوة: همرشتیک بو جهورکردن رنگ
 کردن به کاریب هوز ◦ قسه و باسی کورت و کم
 ◦ الطَّلُو: گورگ ◦ نیچیرهوانی چوست و لهش
 سوک ◦ حبلینک سرینکی له حاجی نازله که
 ده خری و سمرکه تی تری به سنگیکه وه
 دمیستری ◦ الطَّلَواء: چاومروانی ◦ تمبلی و
 فونگرانی ◦ هوز ◦ الطَّلوان: به لغیکی سپیه
 زمان دادبووشی به هوزی نه خووشی یان تینوایه تی
 پهیدا دمی ◦ الطَّلوة: سپیایه تی به یان، روناکی
 ناسوی به رمبه یان ◦ الطَّلوة: بیچوه نازهل
 کیوی ◦ گوریس و حبل یان پارچه حبل ◦
 شتی بی نرخ و بها ◦ دمگوتری: (مایساری
 طَلوة): پمتکه گوربستیک ناهین.

طَلَى الماء طَلِيًا و طِلَاءً: ناومکه هوزی لی پهیدا
 بوو. ◦ طَلَى الشَّيْءَ بكذا: شته که بهشتیک
 بویه کرد دایبووشی.

طَلَى الليل الآفاق وغيرها: شهو بهتاریکی خوی
 دونیای دایبووشی ◦ (طَلَى فلاناً): جنیوی
 به فلانکس دا. ◦ طَلَى الظَّبِي: ناسکه که
 بهسته وه ◦ کردیه کوزوگه وی تایبه تیه وه ◦
 طَلَى فلان: فلانکس گورانی گوت.

طَلَى الشَّيْءَ بكذا: زهمرومی کرد له همولدان بو
 دستمه برکردنی شته که ◦ اِطْلَى بكذا: بهوه
 جهوری کرد ◦ اِطْلَى: بو موطاومعه ی
 (طَلَاه) دئ ◦ خوی به گاتسه و که بو خوش
 رابوارنده وه گرت ◦ الطَّلَى: قومه شیرو که وچکه
 دویک ◦ الطَّلَاء: نه وکه سهی معدن و شتی وا
 بویه دمکا ◦ الطَّلَى: بیجوی ناسک ◦ بویه گراو
 به متران ◦ الطَّلَاء: همرشتیک شتی تری پی
 بویه بکری و مگوو همران و رُون و قورو شتی وا
 ◦ دوشاوی تری ◦ زیوی خالص و پالفته گراو ◦
 نه و پت و حبله ی نازله که ی پی
 به ستر اوتمه وه ◦ الطَّلِيَاءُ: گروی ◦ نه و په رویه ی
 نافرمت به خویمه وه هلددمگری له کاتی که وتنه
 ناو عادمی مانگانه یه وه ◦ الطَّلِيَانُ: به لفی
 زهرد که دمگه وپته سمر ددان ◦ الطَّلِيَةُ: مل ◦
 لامل ◦ پارچه خوریبه که یا لفته یه که
 جهسته ی گروی پی جهور دمگری ◦
 نه خووشیبه که ده شو بهیته نه خووشی پیست
 قه نشین و توك روتانه وه ◦ له لاتهنیشتی مرؤف
 پهیدا دمی ◦ المِطْلَى: نامیری شت جهور
 کردن ◦ المِطْلَاءُ: به مانا (المِطْلَى) دئ ◦ المِطْلَى:
 (أمر مِطْلَى): کاریکه جهواشه و نام معلوم و تم و
 مزاویبه ◦ طَمِئَتِ المرأةُ: نافرته که په کمجار
 که وته عادمی مانگانه وه.

طَمِئَتِ المرأةُ: جووه لای نافرته که، دستی لی دا،
 له گه لی جوت بوو ◦ دمگوتری: (ما طِمِئَ هذا
 البعيرَ حَبَلًا): که ل سواری نه و حوشتره نه بووه ◦
 الطَّمِئُ: خوینی حمیز ◦ چلک و ذوینی.

طَمِجَ الماء ونحوه طُمْرًا و طِمَاحًا: ناومکه بهرز بووه
 ◦ طَمِجَتِ الدَابَّةُ: ولاخه که جه موش بوو.

طَمَحَ اليه بصره: سمیری کرد ۵ بوی روانی ۵
دمشگوتری: (طَمَحَ بصره): جاوی بؤ بهرز
کردموه، جاوی تی بری. ۵ طَمَحَ بآفقه: خوی
بمزلزانی، فیزی کرد. ۵ طَمَحَ الی الأمر:
جاومروانی کارمکی کرد ۵ طَمَحَتَ المرأة علی
زوجها: نافرتمکه میردمکی به جی هیشت و
جووه بؤمالی باوانی.

طَمَحَ في الطلب: لهداواکاربیهمکی دا دوور رۆیی ۵
أَطْمَحَهُ: وای لی کرد هیواو ناواتی بهرزی همین
۵ أَطْمَحَ اليه بصره: جاوی بؤ هه لیری و تهماشای
کرد ۵ طَمَحَ الفرسُ وغره: نهمپهکه همدو
دمستی هه لیرین ۵ طَمَحَ بالشيئ في الهواء:
شتهکهی بؤ حهوا هه لدا ۵ الطامح: همر
بهرزایی و ته پؤلکههیک ۵ نافرمتیک رهی
له میردمکی بی و پروانیته پیماوی تر،
دؤستایمتی له گه ل پیماوی بیگانهدا بگری ۵
الطُمَحَةُ: په کجار سمیرکردن ۵ طَمَحَاتِ الدهر:
به لآو کارساتی رۆزگار ۵ الطَّمَاحُ: کسینک
هیواو ناواتی زوری همین ۵ جلیس ۵ بؤ بهرزو
دوور روانین ۵ الطَّمَاحَةُ: نافرمتیک چاوه جاوی
بی و بهراست و جمپ دا پروانی بؤ پیماوی
بیگانهو رهی له میردمکی بی.

الطَّمُوحُ: دمگوتری: (بجر طَمُوحُ الماء): دهریاپهکه
شه پؤلهکانی بهرز ۵ (بجر طموح الماء): بیرمه
ناوی بهرز. ۵ طَمَرٌ: بازی بؤ زهرموه دا هه لاته
خوار. ۵ طَمَرٌ في الأرض وغرها: بهناو زهوی دا
رؤیشت و خوی شاردموه. ۵ طَمَرَ الشيء طمراً:
شتهکهی شاردموه به نهینتی و که سنزانی له کوئی
شاردموه جوئی شاردموه.

طَمَرَ البئر: بیرمهکی پرکردموه. ۵ طَمَرَ المظمورة:
چالهکهی پرکرد له گهنم و شتی وا.

طَمَرَ في ضربه: زانی ددانی تمنگی بی هه لچنی ۵
طَمَرَت يده: دمستی هاوسا ۵ أطمرة: بهمانا
(طَمَرَةٌ) دئی ۵ طَمَرَةٌ: زنده رهوی کرد
لهشاردنهوی شتهکهدا ۵ پیچایموه ۵ طَمَرَ
السنتر: بهردمکی شل کردموه، دایداپهوه ۵ کوئی
گردموه و خستنیه سهریک ۵ ههوتانسنی ۵
إطمَرَ علی فرسه: لهدواوه خوی هه لداپه
سهرپشتی نهمپهکه و سواری بوو ۵ اطمَرَ الشيء:
بهمانا (طَمَرَةٌ) دئی ۵ الطامر بن الطامر: خوی و
باوکی نهناسراون کهس نازانی کوپی کین و
خه لکی کوین ۵ الطامور: رۆزنامه ۵ الطَّمَارُ:
شوینی بهرز ۵ سه کوئی بهربیلآو خانوو ۵
بمزوری بهین (ال) به گاردی ۵ (بنات طمار) ۵
به لآو کارسات ۵ الطمر: پؤشاک کی کوئی رزیوی ۵
الطمر: نهمپی رهمنی خؤ شروی باز هاوینزی
بههیز ۵ طَمَرَةُ الشباب: سهرمتای گهنجیمتی ۵
الطمار: بهمانا (الطامور) دئی ۵ الطمار: تهناف،
نهو داوه پهتهی رایه ل دمگری بؤ نهوهی چینه
دیوارمه راست دهرجی ۵ پینشی دمگوتری نیمام
۵ دمشگوتری: (هر علی مطمار آیه): نهوه
لهسر شیوهو شیوازی باوکی کاردمکا ۵ پیاوینک
چله شرو جلی کؤن و رزیوی له بهردا بی ۵
المطمر: تهنافی دیوار ۵ دمگوتری: (أقم المطمر یا
محدث): نهی قسه مکر، نهی حهدیث گپرهوه
قسهکانت ریک بخهو هه لکهکانت هه لگرموهو
راستگؤ به له قسهکردن دا ۵ المظمورة: جالی
هه لگرتنی نازوخه، چاله گهنم و جو که
زوربهی کات نه م جوهره چالانه له زیر زهوی
دروست دمگری ۵ بهندیخانه.

طَمَسَ الشيء طمساً: شتهکه شیوهو شیوازی
گؤران ۵ دمگوتری: (طَمَسَ القمرُ أو النجم أو

البصرُ: واته مانگو و نستیره روناکیان نهما
یان چاو بینایی نهماو نابینئ.

طَمَسَ القلب: دل شیواومو هیج و مرناگری.

طَمَسَ الثئی و علیه طمسا: شتهکمی شیواند، یان
شیوموی سرپهوه و کوژاندهوه، دمگوترئ:
(طَمَسَتِ الریحُ الأثر): رهشباکه شوژنهکمی
سرپهوه پری کردموه.

طَمَسَ الفیهُ الکوکب: ههورهکه بهری روناکی
نستیرمهکی گرت.

طَمَسَ عَینه و علیها: چاوی کوپر کرد ۵ طَمَسَهُ: بؤ
زیندرویی لهمانای (طَمَسَهُ) دئ ۵ اِطْمَسَ: بؤ
موطاومعهی (طَمَسَهُ) دئ ۵ تَطْمَسَ: بؤ
موطاومعهی (طَمَسَهُ) دئ ۵ الطامِسُ: دمگوترئ:
(رسم طامس): قهباریهکی بوچاومو کوژاومیه ۵
(طریق طامس): رینگای دوور ۵ (نجم طامس):
نستیرهی بی نور، نستیرههکه روناکی
نهماوه ۵ دمگوترئ: (رجل طامس القلب):
پیاویکی دل داخراومو هیج و مرناگری ۵
الطَمِيسُ: بهمانا (الطمرس) دئ ۵ کوپریک که
پیلوی چاوی جم و جوئل نهکا.

طَمَطَمَ البحرُ: دهریا ناوی زور بوو پر بوو ۵ طَمَطَمَ
فلان: فلانکس لهدمیرادا مهلهی کرد ۵ یان
چووه ناو دهریاومو بهدمیرادا روئی ۵ طَمَطَمَ لي
کلامه: قسهکانی رون نهکردنوه ۵ الطَمَطَامُ:
تهماته، بهکالی و بهکولای دمحورئ ۵
الطَمَطَامُ: بی زویان ۵ الطَمَطَامُ: ناومراستی
دهریا ۵ ناگری گهورهو زور ۵ الطَمَطَامَانِي:
بهمانا (الطَمَطَامُ) دئ ۵ الطَمَطَامَانِيَّة: قسهی
تهم و مزاوی و بی مانا ۵ (طَمَطَامِيَّة حِمير):
زاراوه نهگونجاومکانی حیمیرهیهکان ۵ و مکوو
نهوه (الی) تعریف دمکنه (ام) لهجیاتی بلّین

(الصيام) دهلّین (أصيام) ۵ الطَمَطِمُ: بهمانا
(الطَمَطِمُ) دئ ۵ الطَمَطِمَةُ: قسهیهک بهغمیری
زمانی عمرهیی بگوترئ ۵ الطَمَطِمِي: بهمانا
(الطَمَطِمُ) دئ.

طَمَعَ فيه و به طَمَعاً و طماعية: حمزی لی کرد،
ویستی بؤ نهو بی.

طَمَعَ طَمَعاً: تهماعی زور بوو ۵ اطمَعَهُ: وای لی
کرد تهماعی ههیی ۵ طَمَعَهُ: وای لی کرد
تهماعی ههیی ۵ دهسگوترئ: (طَمَعَ الطَّرُ):
بارانهکه دستی کرد بهبارین بهلام کهمیک
باری ۵ دهسگوترئ: (کان حدیثها تطیع قطر):
قسهکانی دهلیی رشینهی بارانن ۵ تَطَمَعَ: بؤ
موطاومعهی (طَمَعَهُ) دئ ۵ حمزی لی کردو
ویستی بؤ نهو بی ۵ الطَمَعُ: تهماع ۵ بهتاما
بوون ۵ هیواو ناوات ۵ الطَمَاعُ: کهمیک زوری
تهماع ههیی ۵ الطَمُوعُ: بهمانا الطَمَاعُ) دئ ۵
المِطْمَاعُ: بهمانا (الطَمَاعُ) دئ ۵ بؤ نیرو می
بهیهک شیوه بهکاردئ ۵ المِطْمَاعُ من النساء:
نافرمتیک زور تهماع بخاته بهر غهیری خوی و
خهک و الی بکا تهماعی تی بکمن بهلام خوی
بهدهستهوه نهادا ۵ المِطْمَعُ: بهمانا (الطَمَعُ) دئ ۵
شتیک داخوازی تهماع لی کردن بی ۵ شتیک
تهماعی لی بکری ۵ نهو بالندیهی دهخریته
ناو قهفزموه بؤ نهوهی بالندهی تری پی
ههئخه لمتینئ و فرسهتیا لی بینئ ۵ المِطْمَعَةُ:
بهمانا (الطَمَعُ) دئ.

طَمَلَّ فلان طَمَلًا و طمولاً: فلانکس گوئی نهدايه
چی دمکاو چی ناکا.

طَمَلَّ الجملُ و غیره: حوشترکه بهخیرایی روئی.

طَمَلَّ الإبلُ و غیرها طَمَلًا: حوشترکهی بهخیرایی
لی خوپی.

طَمَل الشَّيْءُ: شته‌کمی توند به‌ستو شته‌کمی دا.

طَمَل الخَصِيرَ: حصیرمکمی جنی و خیت و گول و

نیشانهای تیدا دروست کردن.

طَمَل الشَّيْءُ بِكَذَا: شته‌کمی گۆری به‌تیه‌تسونی

فلان شت ۵ دمگوتری: (طَمَل الدَّم السَّهْم):

خوینته‌که له‌تیرمه‌که هه‌لسوا، تیرمه‌کمی خویناوی

کرد.

طَمَل الصَّبَاغَ الشَّرْبَ وَغَرَهُ: بۆیه‌چییه‌که

قوماشه‌کمی باش رنگ کرد، پمگنکی تیری

دایه.

طَمَل الخَبْزَ الخُبْزَ بِالطَّمَلِ: نانها و نانمه‌کمی به‌تیرۆک

پان کردۆته‌وه.

طَمَل بِكَذَا طَمَلًا: رنگی کرد، بۆیه‌کمی تی هه‌لسو

۵ اطَمَل الكتابَ وَغَرَهُ: نویسی ناوکتیبه‌کمی

سپیه‌وه ره‌شی کرده‌وه ۵ اطَمَل مَالِي الخِرُصَ

وَغَرَهُ: همرچی ناوی له‌بنکی هموزمه‌که دا بوو

هممووی هه‌لگوازتو هیچی تیدا نه‌هیشت ۵

اِطْمَل فلان: فلانکس هاوکاری دزمکانی کرد ۵

الطَّمَلُ: همموو شتیکی رمش ۵ قوماشیک

به‌تیری رنگ کرابی ۵ مله‌وانکه، گلاده ۵ ناوی

لَيْلَ ۵ پیاوی چه‌قه‌جه‌ناوی خوینری که گوی

به‌کرده‌موکانی خوئی ناداو هیج گرنکی به‌وفنادا

چی ده‌لی و چی بی دمگوتری ۵ نه‌حمه‌ق و گیل

۵ همزاری بی پموشتو حال شپرتو ۵ گورگی

بۆره‌قنه ۵ دزو جه‌رده ۵ الطَّمَلَةُ: نه‌و ناوه

قوراوو لیلهی له‌بنکی چه‌وزدا دمینیتیه‌وه پان

ته‌نکه قوری بنکی چه‌وز ۵ الطَّمَلَةُ: به‌مانا

(الطَّمَلَةُ) دئی ۵ الطَّمَلَةُ: نافرمتی زمعیضو لاواز ۵

الطَّمُولُ مِنَ الرِّجَالِ: به‌مانا (الطَّمَلُ) دئی ۵

الطَّمِيلُ: جه‌سته خویناوی شه‌لتاخ بوو

له‌خوین دا ۵ نانی پانکراوه به‌تیرۆک ۵ حصیر

۵ سهرمتیری پان ۵ الطَّمِينَةُ: مینیهی (الطَّمِيل) ه

۵ المِطْمَلَةُ: تیرۆک؛ داریکه نانی بی پان

دمکریته‌وه.

طَمَّ الشَّيْءُ طَمْرًا: شته‌که زۆر بوو تا پهرمی سه‌ند.

طَمَّ الفرسُ وَغیره فی سیرة: نه‌سپه‌که جوستو

تیزرۆ بوو.

طَمَّ الشَّيْءُ وَعَلَيْهِ طَمًا: شته‌کمی دابۆشی و نغروی

کرد.

طَمَّ الزَّبَابُ البُرَّةَ: گله‌که بیرمه‌کمی پرکرده‌وه.

طَمَّ الإناءُ وَغیره: قاپه‌کمی پرکرد تا له همموو

لاپه‌که‌وه سهر پیزۆ کرد.

طَمَّ شَعْرَةٌ: قزی برپیه‌وه ۵ موی برپیه‌وو له‌بیخ

دمری هینا ۵ اطَمَّ شَعْرَةٌ: کاتی نه‌وه هاتوه قزی

بتاشی موومکانی بتاشی ۵ طَمَّ الطَّائِرُ: بالندمه‌که

له‌سهر لقی دره‌خته‌که نیشته‌وه ۵ اِسْتَطَمَّ

شعره: به‌مانا (أَطَمَّ) دئی ۵ الطَّامُ: شتی گه‌وره ۵

ناوی زۆر ۵ الطَّامَةُ: قیامت؛ رۆزی ره‌ستا خیز

۵ به‌لاو کارساتی وا که روداوومکانی پیش خوئی

له‌میاد به‌ریته‌وه ۵ الطَّمُ: دمریا ۵ الطَّمُ: ناوی

زۆر ۵ ژمارهی زۆر ۵ شتی سهر سورپه‌نهر ۵

نه‌سپی په‌سه‌ن و چالاک ۵ بیجوی حوشتر ۵

دمگوتری: (أَنَاهُم الطَّمُ وَالرَّمُ): شتی زۆرو که‌می

بۆهات ۵ الطَّمَةُ: گومرایی و سهر لی شیوان ۵

پارچه‌یه‌که له‌له‌ومپ، به‌زۆر بۆ نالقی وشک

به‌کار ده‌هیندری ۵ شتی قیزمون ۵ کۆمه‌لی

ئاده‌میزاد پان کۆمه‌لگای ئاده‌میزاد ۵ پان

ناومندی کۆمه‌لگا ۵ الطَّمُومُ: نه‌سپی تیز ره‌و ۵

الطَّمِيمُ: زۆر کراو ۵ (طَمِيمُ النَّاسِ): زۆرینه‌ی

ئاده‌میزاد ۵ طَمَأَنُ: نارامی بی گرت ۵ هیواشی

کرده‌وه ۵ دلنیای کرد ۵ نزمی کرده‌وه، خواری

کرده‌وه ۵ اِطْمَأَنُ: دلنیابوو، هیواش بووه ۵

دمگوترئ: (إِطْمَأُنُّ بِه الْقَرَارُ وَإِطْمَأُنُّ جَالِسًا وَإِطْمَأُنُّ الْقَلْبَ): هیواش بوو دامهزرا، دوی جهواشه کاری و رارایی هیواش بؤوه، دنلیا بوو
 ◊ إِطْمَأُنُّ الْمَكَانَ: شویننهکه نزم بوو، کهوته
 نزمایی ◊ إِطْمَأُنُّ بِالْمَكَانِ وَفِيهِ: لهوشویننه
 نیشتهجی بوو ◊ شویننهکه کی کرده زیندو
 نیشتمانی خوئی ◊ إِطْمَأُنُّ عَمَّا كَانَ يَفْعَلُهُ: وازی
 هینا لهوکاری دمیکرد ◊ تَطْمَأَنَّ: بؤ
 موطاومعهی (طَأْمَنَةُ) دئی ◊ وا دمیی سهنگو
 سوکی لهوشهکهدا دمکری دمبیته (تَطْمَأَنَّ) ◊
 الطَّمَأُنِيَّةُ: نارام گرتن ◊ بتمانه ◊ دنلیایی.

طَمَا الشَّيْءُ طُمُرًا: بهرز بؤوه ◊ دمگوترئ: (طَمَا الْمَاءُ): ناومهکه بهرز بؤوه ◊ (طَمِنَ هَيْئَةً) ورهو
 هیمهتی بهرز بؤوه ◊ (طَمَّتِ الْمَرْأَةُ بَزْرَجَهَا):
 نافرمتهکه لهمیردمکه کی ناچیزه بوو ◊ (طَمَا بِهِ الْهَمُّ): غم و پهزارمی زؤرو نهستم بوو.

طَمَا بِالْفَرْيِ نَفْسُهُ: نهمفی کابرای گومرا سرکهش
 بوو ◊ گومرا بوومه که لهخوئی بایی بوو، لهسنور
 دمرجوو ◊ الطَّمِيُّ: قور و لیته که لاناو دمبیتنیو
 لهشویننیک لهسمر زهوی دمبیتنیتهوه چ تهرپین
 چ وشک بی ◊ پیشی دمگوترئ (الغرين).

طَمَا طَنًا وَطَنَاءً: شمرمی کرد ◊ بی رهوست بوو،
 داوین پیس بوو.

طَنِيَّ فُلَانٌ طَنًا: شتیکی لهدلی خوئی دا شاردموه که
 نهیویست ناشکرای بکا.

طَنِيَّ الْحِيرَانَ: نازه لهکه سبلی بهلاکه لهکه بهوه
 نووسا.

طَنِيَّ الْإِنْسَانَ: نادمیزاد تای لی هات ◊ سبلی
 گهوره بوو بههوی تا لیها تنهوه ◊ اَطْنَأُ: گومانی
 برد، روی لهبدرهوشتی و داوین پیس کرد ◊
 حمزی کرد بگمپیتنهوه بؤ شوین و مهنزلی،

حمزی کرد راگشی و بجهوی، بههوی تمبهلیو
 تمومزه لیبیهوه لهجیگا خزاووه هه لئاسی ◊
 حمزی لهحهوزمکه کردو لهناومکه کی خواردموه
 ◊ دمشگوترئ: (حِجَةٌ لَا تُطْنِي): مارمکه مؤلمتی
 نیچیرمکه کی ناداو پهکسمر دمیکوزئی ◊ الطِنَةُ:
 شک و گومان ◊ تَوَمَتَ ◊ بهدرهوشتی و داوین
 پیس ◊ بهرماوهی ناو که لهبنکی جهوزو شتی
 وادا دمبیتنیتهوه ◊ دوا هه ناسه کی زیان و باقی
 مانده کی روح لهجهسه تهدا ◊ خَوْلَمَيْشِي
 ساردمو بوو و گهرمی تیدانهماو ◊ خانَوَيْكُ
 بهبهرد بکری لهسارادا بؤ نهوهی شهو تیبیدا
 بمبیتنیتهوه ◊ تَهَلَّوْ فَافَهَ بؤ گرتنی درنده.

طَنْبِ طَبًا: قاجی دریز بوو ◊ پشتی دریز بوو ◊
 ئەم حاله ته بؤ نهسپ بهعهیب و نارپهسینی
 دادهنری.

طَنْبِ الرَّيْحِ: رمبهکه خوارو ختیج بوو ◊ اطنب
 النهْرِ: روبرمکه ریزمومکه کی دریزه ◊ اطنب
 الرِيحِ: رمشهباکه بههیز بوو لهگه ل تۆزو خۆل
 دا ◊ اطنب الدَّرَابِ: و لاخه کان پهک بهدواپهک
 دا ریحکه میان بهست لهرویشتن دا ◊ اطنب في
 العِدْرِ وَغَرِه: پیش بازدانهکه ورد بؤومو خوئی
 کیشایهوه بؤنهوهی بازی باش بدا ◊ اطنب
 الْكَلَامِ: هسهکه کی دریز کردموه ◊ زینده رپوی
 کرد لهقسو گوفتاری دا ◊ طَائِبَةٌ: کۆلهکه کی
 رشمالهکه کی بهتمنیشت کۆلهکه کی رشمالی
 کابراوه چهقاند ◊ طَنْبِ الشَّيْءِ: شتهکه زؤر بوو
 تاوای لی هات نه مسهرو نهوسهری دهار نییه ◊
 طَنْبِ بِالْمَكَانِ: لهوشویننه مایهوه ◊ داپکوتا ◊
 طَنْبِ الْحِيْمَةِ: جهند سنگو کۆلهپهکی بؤ
 خیمه و رشمالهکه چهقاندو خیمهکه کی پیوه
 شتهکه دا ◊ طَنْبِ السَّقَاءِ: کونده ناومکه کی
 بهکۆلهکه کی خیمهکه هه لواسی.

تطانيا: همریک لهو دوو کەسە کۆلەکەو سینگیان
 بۇ خیمەکانیان چەقاند ◊ الإطناب: لەزاراوی
 عیلمی مەعانی دا بریتییە لەموی وشەکان
 لەماناکان زیاترین بۆ مەبەستو سودنیک
 بەپێنجەوانەوی کورتیری (نیجاز) ◊ لەنیوان
 (الأطباب) و (الإجاز) دا حالەتیک هەمە پئی
 دموگوتری (المساوات) ◊ الإطنابة: ناغزونهی
 قایش پشترین و شتی وا ◊ چەترو بارانگروهه ◊
 ڕمەو نەسپ ◊ کۆمەلە بالئەه ◊ دموگوتری: (خیل
 أطانیب): نەسپەکان بەشوین یەک دا رێچکەیان
 بەستوووه ◊ (حاجات أطانیب): نیش و کاری زۆرو
 زمبەندەو نەمراوه (غازات أطانیب): هێرش و
 پەلاماری یەک بەدوویەک داو بئێرانهوه ◊
 الطئیب: حەباییکە خیمەو کەزاوهو شتی وای
 پئی شەتەک دەدرئ ◊ ڕمگی درەخت کە زۆر
 رۆجوو بئ ◊ شادەماری چەستە کە ماسولکەو
 نیسقان پئیکەوه دەبەستیتەوه ◊ ڕمگیکە لە
 نەستۆدا کە ئادەمیزاد ئاوپ دەداتەوه
 درێژدەییو دەکش ◊ شارمگی لامل، دوشا
 دەمارن ◊ دەفەرو لایەن ◊ اطناب الشمس:
 تیشکی خۆر کە درێژدەبیتەوه ◊ دموگوتری:
 (مدت الشمس أطابها): خۆر هێلە تیشکەکانی
 درێژ کردنەوهو گزنگی دەرکەوت ◊ (تَقَصَّبَتْ
 أطابها) ◊ خۆرئاواوو ◊ الطئیب: کەسیک
 کۆلەکەو سەنگی خیمەکەوی لەپەناکۆلەکەو
 سەنگی خیمەوی تۆبئ ◊ کەسیک پئویست بئ
 دالەدی بەدی و بارێزگاری بەکی ◊ المطناب من
 الجیوش: سوپای زۆرو بئ شمار ◊ المطنب: شان
 ◊ المطنب: بەمانا (المُنسَب) دئ ◊ بەمانا
 چاڤاڤیوک دئ و مکوو شیر پاڤیوک و شتی
 مەصفی ◊ الطنبور: نامیریکی مۆسیقایە ◊
 نامیریکی ناودیرییه ◊ الطنبیل: تەنبەل و

تەومزەل ◊ گیل و ئەحمەق ◊ طئئز: چەستە
 بەخواردنی چەوری قورس بوو ◊ کئشی زۆر
 بوو ◊ طئئئز: بەمانا (طئئز دئ) ◊ طئئج لی
 الکلام: لەقسەکردن دا کارامایی بەکار هیناو
 لەزۆر لایەنەوه دوا ◊ الطئج: جۆر ◊ فەمنو
 کارامایی ◊ سپارەو نامیکە ◊ الطئجزة:
 مەنجهل و لەگەن لەمس و شتی وا ◊ ترسنۆکی
 خوێری ◊ یان کینایەبە لەشارستانی چونکە
 لەقایی جوان و بەنرخ دا خواردن دەخۆن.

طئج: طئخا: قەلەویبەکەوی زیادی کرد.

طئج نفسه: دەرونی پئیس بوو ◊ اطئخه اللسم
 چەوری قەلەوی کرد ◊ طئخه: بەمانا
 (اطئخه) دئ.

طئز به: گالتهی پئ کرد ◊ پئی پئکەنی ◊ طائزه:
 گالتهیان بپەکتەر کرد ◊ الطئان: کەسیک زۆر
 گالته بەکەسانی دیکە بکا ◊ المطنزة: شوینی
 گالته پئکردن ◊ دەشگوتری: (قوم مطنزة):
 گەل و هۆزیکێ بئ کەلک و هیچ لەبارا نەبوون
 ◊ طئئن: دنە دنی کرد یان (ذئدن) مینگە
 منگی کرد ویزە ویزی کرد ◊ المطنان: هەراو
 هۆریا، چەفە چەق ◊ دموگوتری: (رجل طئان):
 پیاویکی هەراو هۆریا کەرە ◊ المطننة: دەنگی
 تەنبور ◊ زۆر بلایی و دەنگ هەلپرن ◊ قەسی
 سرتە ◊ مینگە منگ.

طئف طئفا رطافة: بئکەلک بوو ئیکسپایەر بوو ◊
 ناوەی دارزا ◊ خواردنی کەم بوو ◊ تۆمەتبار کرا
 ◊ دموگوتری: (طئف بکذا): بەوشتە تۆمەتبار
 کرا ◊ اطئف: لەسەربانی خانووەکەوی دیکۆری
 باران دورخەرمەوی دروست کرد ◊ (علا
 الطئف): دیکۆری خانووەکەوی بەرزکردەوه ◊
 طئف فلان للأمر: فلانکەس کارمەکی دەست پئ

کرد، لئی نریك بؤوه ◊ طَنَفَ فلاناً بكذا: فلانكەسی بئەوشتە تۆمەتبار کرد ◊ طَنَفَ نفسهُ الى كذا: تەماعی بەرخۆی نا بۆ ئەو شتە ◊ طَنَفَ البستان: پەرزینی بۆ باخەكە کرد ◊ طَنَفَ الجدار: لەسەر دیوارەكە چقل و تەلو شتی وای دانا بۆ ئەوێ نەتواندری پێیدا سەریكەوئ ◊ تَطَنَفَ: بۆ موطاومەعی (طَنَفَهُ دئ) ◊ تَطَنَفَ نفسهُ الى كذا: ئەفسی لەوشتە نریك بؤوه حەزی لئی بوو ◊ تَطَنَفَ القرم: قەومەكە داپۆشی ◊ الطَّنْفُ: لوتكە و دوندی تۆقەسەری شاخ ◊ سەقنی سەرمووی خانوو بۆئەمووی بارانی لئ دوربختەووە گوێسە بانەیی خانوو ◊ هەر دیکۆریك لەخانومكە دور بکەوێتەووە.

الطَّنْفُ: بەمانا (الطَّنْفُ) دئ ◊ طَنَفَسَ الرجل: پیاومكە دوای رەوشت جوانی گۆراو رەوشتی ناشیرین بوو ◊ پۆشاکێ زۆری لەبەر کردن ◊ طَنَفَسَ السماء: ناسمان هەوری چرو پەر دایپۆشی ◊ الطَّنَفَسُ: خراب و ناشیرین و بن کەئک ◊ الطَّنَفِيسَةُ: راخەر، بەرەو قالی ◊ ئەو پارچە قوماشی بەسەر بارو کەژاومدا دەدرئ ◊ الطَّنَفِيسَةُ: بەمانا (الطَّنَفِيسَةُ) دئ ◊ طَنَفَشَ النظر اليه: چاوی تئ بیری و چاوی لئ لانهدا ◊ الطَّنَفَشُ: چاوکزو کەم بینا.

طَنٌ طَنًا وطنياً: منگە منگی کرد، ویزە ویزی کرد ◊ دەگوترئ: (طَنُ الذباب): مێشەكە ویزە ویزی کرد.

طَنٌ النحاس: مسەكە زینگایەووە.

طَنٌ المرء: عودەكە لەریبەووە ◊ طَنَّتِ الاذن: گوێچكە زینگایەووە.

طَنٌ المقطوع: شتە بپاومكە لەكاتی بپینەووی دا دمنگی لئ هات ◊ اطَّنُهُ: وای لئ کرد زینگی لئ بئ ◊ اطَّنُ ساقه: حاجی بپریبەووە ◊ طَنُنٌ: بۆ زیندەرۆیی لەمانای (طَن) دا دئ ◊ الطَّنُنُ: بەمانا (الطَّنُنُ) دئ ◊ جەستەیی ئادەمیزادو شتی تر ◊ تەندرۆست، تەن داھیزاو ◊ بالاو قەدو قامەت ◊ گورزە شوپك و گورزە قەمەزاژ ◊ فەردە لۆكەیی شیکراوہ ◊ كێشی قورس كە بەھەزار کیلو گرام مەزندانە بکری ◊ الطَّنَانُ: بۆ زیندەرۆیی لەمانای (طَن) دا دئ ◊ بۆ مێینە دەگوترئ: (طَنَانَةُ) ◊ دەشگوترئ: (قصيدَةُ طَنَانة): جامە شیعەریکی بەناو بانگ و مەشھورە ◊ الطَّنِي: جەستە گەورەو زەبەللاخ ◊ الطَّنِينُ: جۆرە دمنگیكە و مكوو دمنگی زەنگ و عود

طَنِي طَنِي: كزو لاواز بوو ◊ نەخۆش بوو ◊ اطَّنِي: بەمانا (أطَّنًا) دئ ◊ مەیلی شك و گومانی کرد ◊ حەزی لەبەدپەمۆشتی کرد مەیلی داوین پەسی کرد ◊ اطَّنِي فلاناً: شوینی كوشندەیی نەھەنگاوت ◊ اطَّنِي المرض فلاناً: نەخۆشی فلانكەسی گرتەووە، توشی فلانكەس بوو ◊ پاشماووی نەخۆشی لەفلانكەس دا مایەووە ◊ دەگوترئ: (حجة لا طنني): ماریكە كوشندەیی بەھەرکەسێكەووە بەدا یەكسەر دەیکوژئ ◊ (ضربة لا طنني): زەبیری كوشندەیی ◊ اطَّنِي الشجر أو ثمر النخل: درەختەكەیی فرۆشت یان بەری درەختە خورماكەیی فرۆشت ◊ إطَّنِي الشجر أو ثمر النخل: بەری درەختەكەیی یان بەری درەختەخورماكەیی كپری ◊ الطَّنِي: بەمانا (الطَّنِي) دئ ◊ كزو لاوازی، نەخۆشی ◊ سبَلُ هاوسان و گەورە بوونی، نوسانی سبَل و ریحۆلە بەلاتەنیشتەووە ◊ گەورەبوونی سبَل بەھووی گرانتاوتاداریبەووە ◊ بەمانا (الطَّن) دئ ◊

شویئیک تاداریئ ناوو هه‌وای وابئ همرکەسی
تیی بچی تووشی تاداری بیی: الطَّیْسُ
چاکبوونهوه له‌بئومدانی دوو‌پشک.

طَهْرَ طَهْرًا و طَهْرَةً: له‌بیس و پۆخه‌لی پاکبۆوه،
پاکبوونهوه له‌له‌ککه‌و عمیب و خەوش: طَهْرَت
الحائض أو النفساء: ئافرته‌ بئینوێژمکه
له‌خوینی حمیز پاکبۆوه، کۆتایی به‌عاده‌ی
مانگانه‌ی هات یان له‌خوینی پاش مندالبوون
پاک بۆوه، یان دوا‌ی بران و کۆتایی هاتنی
دیاردی ئەو جۆره‌ خوینانه‌ خۆی شت: طَهْر
الثَّیِّی بالماء: شته‌که‌ی به‌ئاو پاک کرده‌وه،
چَنک و بیسی لئ کرده‌وه: طَهْرَ المولود:
زارۆکه‌که‌ی خه‌تمه‌نه‌ کرد.

طَهْرَ القناة: جوڭا‌که‌ی پاکمان کرد، فورو لیتە‌ی لئ
لابرد: طَهْرَ الجسم: جه‌سته‌که‌ی له‌میکرۆب
پاک کرده‌وه به‌هۆی دەرمان و عه‌فاقیری
جیاجیاهه‌: اِطَهَّرَ: به‌مانا (كَطَهَّرَ) دئ: تَطَهَّرَ:
بۆ موطاومعه‌ی (طَهَّرَهُ) دئ: الطَّاهِرُ: پاک و
خاوین: دَمگوترئ: (فلان طاهر الثوب أو طاهر
الذیل أو العرض): فلانکەس پۆشاک‌ی پاک و
خاوینه‌: داوینپاکه‌: حه‌یاو ناموس پارێزراوه
: بئ عمیب و خه‌وشه‌: ده‌ستپاکه‌: شه‌ریفه‌:
ئاوینکی پاک‌ی وه‌ها به‌که‌ئکی شت بئ
پاک‌کردنه‌وه‌وه‌ ده‌ست نوێژ گرتن بئ: ئا‌هرمتیک
له‌عاده‌ی مانگانه‌دا نه‌بئ و خوینی حمیزو شتی
وای پێدا نه‌یه‌: الطَّهَّارَةُ: خو پاک‌کردنه‌وه‌وه‌
ده‌ست نوێژ گرتن: الطَّهَّارَةُ: پێشه‌ی
خه‌تمه‌نه‌کردنی مندال: الطَّهَّرُ: پاکبوونه‌وه‌
له‌بیس و پۆخه‌لی و خوینی حمیزو شتی وا
الاطهار: ئەو رۆژانه‌یه‌ که‌ ئا‌هرمت بئ نوێژ نیه‌
: الطَّهَّرُ: به‌مانا (الطَّاهر) دئ: دَمگوترئ: (رجل
طهر الخلق): بیاوینکی ر‌ه‌موشت پاکه‌: الطَّهَّورُ:

ئە‌وشته‌ی بۆ خۆی پاک بئ و پاک‌که‌رمه‌وی شتی
ت‌ریش بئ: و‌مکوو ئاوی پاک: الطَّهَّورِيَّةُ:
پاکبوونه‌وه‌وه‌ پاک‌کردنه‌وه‌ی ته‌ه‌واو: المَطَهَّرُ:
به‌لای مه‌سیحییه‌کانه‌وه‌ شوینیکه‌ دوا‌ی مردن
به‌شئویمه‌کی کاتی نه‌فسی تێدا سزا ده‌درئ
بۆنه‌وه‌ی له‌تاوان پاک بئته‌وه‌: المَطَهَّرَةُ:
ئامیری پاک‌کردنه‌وه‌: ه‌مر مه‌سینه‌و گۆزه‌وه‌
تمه‌که‌وه‌ شتی وه‌ها که‌ به‌هۆی ئاوی ناویانه‌وه‌
شت پاک ده‌ک‌رتنه‌وه‌: المَطَهَّرَةُ: به‌مانا
(المَطَهَّرَةُ) دئ: ه‌مرشئیک به‌پاکه‌وه‌م‌که‌ر
بژمێردئ: پێغه‌م‌به‌ر فه‌رمویه‌تی: (السراک
مَطَهَّرَةٌ للقم): سیواک پاکه‌وه‌م‌که‌ری ناو ده‌مه‌:
المَطَهَّرُ: مادبه‌که‌ ناهێلج شت بۆگه‌ن بکا یان
بگورئ یان کیم و زوخا بکا.

طَهَّسَ فلان طَهَّسًا: فلانکەس ئە‌‌ه‌وکارە‌ی ده‌ستی
تێ‌مه‌ردا تێکی داو بئ که‌ئکی کرد.

طَهَّسَ العَمَلُ: کارمکه‌ی شتواند، خرابی کرد.

طَهَّمَ منه: قیزی لئ کرد، لئ نه‌بان بوو.

طَهَّمَ الثَّیِّی: شته‌که‌ گه‌رمه‌وه‌ که‌تمه‌و زه‌به‌لاح بوو.

طَهَّمَ الثَّیِّی: شته‌که‌ی گه‌وره‌ کرد.

تَطَهَّمُ: بۆ موطاومعه‌ی (طَهَّمَهُ) دئ: تَطَهَّمُ الطعام
و‌غیره‌: خواردن و شتی وای پێش چاوکه‌وت
نه‌فسی لئ بی‌زرا: تَطَهَّمُ عنه و‌منه‌: به‌مانا
(طَهَّمُ) دئ: الطَّهَّمُ: خه‌ئک، نادمه‌یزاد:
الطَّهْمَةُ: ر‌ه‌نگیکه‌ نه‌ومنده‌ گه‌ندم ر‌ه‌نگ بئ
بگاته‌ ره‌شی: المعطَّمُ: قه‌ئه‌وه‌و گۆشتنی زیاد
له‌حه‌د: ده‌م و چاو هه‌لا‌وساو: له‌هه‌موو
لاپه‌که‌وه‌ ته‌ه‌واو: زور ج‌وان و که‌شخه‌:
وه‌ج‌اخزاده‌: تَطَهَّمَلُ: به‌بئ نه‌وه‌ی ه‌یجی بئ
بئ ملی ر‌نگای گ‌رتبه‌ر: تَطَهَّمَلُ لفلان: چاوو
راوو ماستاوی بۆ فلان کرد بۆنه‌وه‌ی شئیک

لئی دست بکھوی ◊ الطَّهْمَلُ: جمسته گموری
زبہ لاج و ناھولا.

طها اللحم: گوشتہکھی کولاند لئی نا ◊ پیئی
گہباندو نامادی کرد بؤ خواردن، دمگوترئ:
(طها الحُبزَ وطها الأُمر): نانہکھی برژاند،
کارہکھی نمہجام دا بہباشی ریکی خست ◊
اَطهى فلان: فلانکس لہکاری خوی دا دست
رہنگین بوو ◊ الطاهي: چیشتکمر، کیش لینمر
◊ الطهّاءُ: نھو توپڑہ رمھی دمکھوتہ سمر
شیر و خوین ◊ الطهایة: پیشہی کیش لینمر ◊
الطَّهْيُ: کولاندنو پیگہباندن ◊ الطَّهْيَانُ:
تہختہ داریکہ ناوی گمری لہسمر سارد
دمکرتہوہ ◊ الطَّوَابُ: خشت یان خشتی
سورموہ کراو ◊ تاکہکھی (طوبہ) دمگوترئ:
(فلان لا آجرۃ لہ ولا طوبۃ): واتہ ہیچی نییہ ◊
الطَّوَابُ: خشت دروستکمر یان فرؤشیاری
خشت ◊ طوبۃ: مانگی پینجہمی قیبتیہکانہ.

طوبی: پروانہ مادی (طب).

طاح طرَحًا: فہوتا، تیداچوو.

طاح فلان: فلانکس عہقلی شیوا.

طاح في الأرض: ریگای لئی تیک چوو سمری لئی
شیوا.

طاح السهم: تیرمکہ نیشانہکھی نہپیکا.

طاح به فرسۃ: نھسپہکہ و مکوو تیریکی نیشانہ
نہپیکاو بردی.

طاح الشئ من یدہ: شتہکھی لہدست کہوتہ
خوار ◊ اطاحہ: لہناوی برد، بردی، لای برد ◊
اطاح شعرہ: قزی سمری ہہ لومہراند ◊ طاوحہ:
تیریان تیک گرت ◊ طوحۃ: بہمانا (اطاحہ) دئی
◊ طوح الشئ وبہ: شتہکھی لہکیس دا،

فہوتاندی ناردی بؤ شوینتیک لئی نہگہریتہوہ
◊ ہہلی دا بؤ حہواو بہحہواوہ کہوتہ پہلہقاژہ
◊ بہگؤچان لئی دا ◊ تطاوح: دورو کہوتہوہ ◊
فرئی دا ◊ دمگوترئ: (تطارحت بہم النری):
دورسی لہخوشہویست بہہیلاکی بردن ◊
تطاوح القوم الأمر بینہم: خہلکہکہ کیشہیان
تیکہوتو کہوتنہ ہمر بہمرکانی پھکتری ◊
تطاوح القوم فلاناً بالضرب ونحرہ: خہلکہکہ
فلانکھسیان بہلیدان لہناو برد ◊ تطوُح: ہاتو
چوو بہحہواوا ◊ المطأح: شوینی تیداچون ◊
شوینی ہمردهلان و ناخوش ◊ المطأحة: بہمانا
(المطأح) دئی ◊ المطأوح: نامیری شت فہوتاندن
◊ نامیری شت ہہلدان بؤ حہوا ◊ گؤچان و
عصا.

طاد طَوْدًا: جینگمر بوو، چسپا ◊ طَوْدٌ في البلاد
تطویداً: بہولت دا سورایموہ ◊ طَوْدُ الشئ وبہ:
بہمانا (طرحۃ) دئی ◊ شتہکھی دریز کردموہو
بہرزی کردموہ ◊ إنطاد: کہوتہ حہواو بہرز
بؤوہ بؤ عاسمان ◊ تطوُد: بؤ موطاومعی
(طردہ) دئی ◊ تطوُد في البلاد: زور بہولت دا
سورایموہ.

الطاد: کیش قورس، گران ◊ حوشتری چہموش و
ہار ◊ الطود: چہسپاوو جینگمر ◊ کیوی گہورہو
بہرزو سمرکھش ◊ بانوو تہپولکھی بہرز
کمبروانیٹہ دشتای ◊ ہسمر نزمی دا پروانی
◊ ابن الطرد: بہردی گہورہی گلؤرہوہ بوو
لہبہرزایموہ ◊ دہنگدانہوہ ◊ المَطَادُ: بہمانا
(المطأح) دئی ◊ دشتای ہان و پؤر ◊ المَطَادَةُ:
بہمانا (المطأد) دئی ◊ المَطَادُ: بہرزای،
تہپولکمو کیو ◊ چؤرہ فرؤکھیکھی زبہ لاجہ ◊
نامیریکہ خرہ غازی ہیدرؤجینی تی دمکرتو

لەژئەریەو ھەو شۆپنی سواربەون و شت دانانی ھەبە،
بەرەئلاى ھەوا دىمکرىو دەروا.

طَار الشَّيْءُ ربه وحواله: دەورى دا، لىنى نزيك بۆۈە
طَوْرَةٌ: پېشى خست، گۆرانكارى تېدا كرد
تَطَوَّرَ: لەحائىكەو ھە بىر دىھ سەر حائىكى تر
التَطَوُّرُ: گۆرانكارى تەدرىجى كەلە بونىھى شتە
زىندومكان دا رو دەدا
ھەر واگۆرانكارى
تەدرىجى كەلەپىكەتەى كۆمەل دا پەيدا دەبى
ھە يان گۆرانكارى ياساۋ ھەمبەندىھە
كۆمەلەبەتەيكەن **ھە الطَّوَارُ**: ئەندازە مەزىدە.

طوار الطريق: شۆستەى رىگا كەھەندى لەرىگا كە
بەرزترەو خەلك بەسەرى دا دەروا
ھاوشان و
بەكسان بەو **ھە الطَّوَرُ**: جارىك، كەرمەتىك
سنور ھە دىمگوترى: (تەدى طوره): لەسنورى
خۆى دەرجو **ھە ھەروا وشەى (الطور) بەمانا**
جۆرو نەو دى **ھە بەمانا حال و ھەمبەند دى**
الطور: كىو ھە كىۋىك تەرخى لى بىروى ھە
ھەوشەى خانوو **ھە الطوراني**: شتەيك پال
(طور) بىرى **ھە ئادەمىزادى نامۇ ھە پالندەى نامۇ**
ھە الطَّوْرَة: (طوره الدار) سنورى خانوو
الطَّوْرَة: بەمانا (الطَّوْرَة) دى **ھە الطَّوْرَة**:
رەشپىنى **ھە رمل و قالى خراب.**

طاس طرساً: وىكوو مانگ جوان بوو دەرەوشاپەو.
طاس الشَّيْءِ: پېنى لەشتەكە نا، ژىر ھاجى دا،
شكاندى **ھە طوس المصور**: وپنەگرمە وپنەى
طاوسى گرت **ھە طوس الشَّيْءِ**: شتەكەى وىكوو
طاوس لى كرد رازاندېپەو **ھە تطوس**: بۇ
موطاومەى (طوسه) دى **ھە تطوست المرأة**:
نافرەتەكە خۆى رازاندەو.

الطاس: قاپىكە لەمسو شتى وا ناوى پى
دەخورىتەو **ھە الطَّاووس**: بالدارىكى جوان و

رازاوپە ھەرو پۆلى رىنگاۋ رىنگە، خۆى
دىمكاتەو ھەرى كلكى وىكوو تافىكى كەوانەپى
دەمبەستى **ھە ئادەمىزادى جوان و شوخ ھە زەوى**
سەوز كە بەجۆرەھا گول و گولزار رازابىتەو **ھە**
الطَّاووس: بەمانا (الطارس) دى **ھە الطَّوَّاسُ**:
شەۋىك لەشەومكانى كۆتاپى مانگ **ھە الطَّوَّسُ**:
مانگ **ھە الطَّوَّاسُ**: دەرمانىكە سكى پى دەجى
سك رەوان دىمكا **ھە طَوَّشَ فلان**: فلانكەس
ھەرزادەكەى خۆى مۆلەت دا **ھە طَوَّشَ فلاناً**:
فلانكەسى خەساند، يان دەمبەكەى پىرى
الطَّوَّاشِي: خەسپىندراو.

طَاعَ فلان طوعاً: فلانكەس گەردىكەچ بوو.

طَاعَ النبات: رومكەكە بەكەلكى نەو دى بىكرىتە
لەومر.

طَاعَ الشَّجَرُ: دەرەختەكە بەكەلكى نەو ھەت
مىومكەى كۆبىكرىتەو.

طَاعَ لسانه: زمانى راھات.

طَاعَ الغلام أباه: كورمەكە بەقسەى باوكى كرد.

طَاعَ الكَلْبُ الحيران: لەومرەكە بەرفراوان بوو بۇ
نازەلەكە دەتوانى بەكەپى خۆى جى گۆركىنى
لى بكا **ھە اطاع الشجر اطاعة**: دەرەختەكە
بىكەپى **ھە اطاع الثمر**: مىومكە كاتى رىنىو
جىنىنى ھات **ھە اطاع النبات**: رومكەكە
بەپەدەستى بىخۆرمەكى بوو **ھە طاوعه**: بەقسەى
كرد **ھە گوى بىستى بوو ھە طَوَّعَ**: بۇ موطاومەو
زىدە رۆپى لەماناى (طاع) دا دى **ھە بۇ ھەئنان و**
دەنەدان و پالپومنان دى **ھە انطاع له**: گەردىكەچ
بوو بۇى **ھە تطواع للأمر**: زۆرى لەخۆكرد دەست
بەكارمەكە بكا بۇ نەو ھە پى رابى **ھە تطَوَّعَ**:
نەرم بوو بۇى **ھە گەردىكەجىونى بەسەر خۆى**
دا ھىنا **ھە زىدە تاعمت و خودا پەرسى كرد ھە**

تَطَوُّعٌ لِلجَنْدِيَّةِ: دواى خزمهتى سمرىبازى
 نيجبارى، به نارمزوى خوى خزمهتكردى
 تازمكردموه ◊ استطاع الشئ: تواناى به سمر
 شته كه دا شكا ◊ استطاع فلاناً: داواى
 لافلانكس كرد گمردنكه چى ببيح ◊ الطاعة:
 به گوى كردن و گوپرايه لى ◊ الطواعية: به مانا
 (الطاعة) دئ ◊ الطوع: بهى دست ◊ دمگوترئ:
 (هو طوع بك): نهوه لمزير دستى خوت دا به
 بهويستى تو هه لى و كهوت بكا ◊ دمگوترئ:
 (فرس طوع العنان): نه سپي كه سمر نهرمو
 ريشمه خو شه ◊ (فلان طوع الكاره): فلانكس
 پشوو دريژه بؤكارى قورسو و خورآگره له بمردهم
 كارسات دا ◊ الطوع: گوپرايه لى ◊ دمگوترئ:
 (رجل طبع اللسان): بپاويكى زمانر موانه ◊
 المطاع: به قسه كراو ◊ قسه ببيستراو ◊
 دمگوترئ: (فلان شح مطاع): فلانكس دست
 قوجاومو نهومى خودا له سمرى فمپر كردوه ناى
 دا ◊ المطاوع: گوپرايه لى و ته باو هاوړا ◊
 المطواغ: نهوكه سى زوو گمردنكه چى خوى
 دهرده بربئ ◊ المطواغة: بؤ زنده ماناى
 (المطراغ) دئ ◊ المطوخ: به مانا (المطرغ): دئ،
 نهوانه لى خويان ته رخاڼ دمكهن بؤ جيهادو
 گيانبازى دمكهن له پى گى خوادا.

طَافَ حوله وبه عليه وفيه طرفاً وطوافاً: به دمورى
 دا سوپرايهوه، دمورى دا.

طَافَ الخيال: خه يال هاته سمرى.

طَافَ الكرى أو الترم: همنو زى برد ◊ اطاف به او
 عليه: به مانا (طاف) دئ.

طَافَ الشئ بكذا أو عليه أو فيه أو حوله: واى لى
 كرد به دمورى دا بسوپرتهوه ◊ طَوَّفَ حوله وبه
 وعليه وحوله: به مانا زنده ماناى (طاف) دئ ◊

طَوَّفَ الناسُ والجراد وغيرهما: نادميزادو كوله
 زموييان پر كرد ◊ طَوَّفَ الشئ: به دمورى
 شته كه دا سوپرايهوه ◊ طَوَّفَ به وحوله ولبه
 وعليه: به مانا (طاف) دئ ◊ استطاف به وعليه
 وحوله: به مانا (طاف) دئ ◊ الطائف: حمسحس
 كه به دمورى مال دا دسوپرتهوه بؤ پاريزگارى
 كردنى، به تايبه تى به مشمو ◊ همروا وشه لى
 (الطائف) به مانا خه يال و نه نديشه يهك دئ
 كه به شهوه بؤ نادميزاد دروست دمبيح ◊
 خزمهتكار كه به پريك و بيكى خزمه تى ناغاكه لى
 دمكا ◊ الطائفة: بپرو كومه لى و تاقم ◊ كومه لى و
 تاقم لى كه مزمه بى و بپرو بؤ جونيك كويان
 بكا تهوه ◊ الطائفي: شتيك نيسبمت بدرئ بؤ
 ولاتى طائيف و مكوو ترى تايمه لى ◊ يان نيسبمت
 بدرئ بؤ تايمه وه تايمه گمري ◊ الطائفيه:
 دممار گمري بؤ تايمه وه كومه لى ◊ الطوائف:
 سوپرايهوه به دمورى كابه دا ◊ الطواف: ديوار ◊
 كوندمو ممشكه فويان تى دمكرو
 به به نايه كه وه شتهك دهرين و شتيكى و مكوو
 لهو حه و ته ختمه داريان دهر خيته سمر و شمجار
 خه لى كيان سواردمبو كه له كهوان سهولته لى
 دداو به ناو ناودا دپروا ◊ حمسحس و حمرسى
 شهوه كه به دمورى خانوو مال دا بسوپرتهوه بؤ
 پاريزگارى ◊ الطوفان: همرشتيك زور بى و
 له سنور درجى به جؤريك شتى تر داپوشى
 و مكوو تو فسانى سهردمى حهرزمتى (نوح)
 سهلامى خواى لى بى ◊ الطواف: همرشتيك
 زور بسوپرتهوه ◊ خزمهتكار كه خزمه تى
 ناغاكه لى بكا به پريك و بيكى ◊ كه له كهوان
 نهوكه سى بهموى كه له كهوه به ناو ناودا شت
 دئنى و دمبا ◊ دابه شكارى به ريد به ناو ديهات و
 ولات دا ◊ المَطَافُ: به مانا (الطواف) دئ ◊

طال عليه طراً: فضل و ناز و نعيمتى بهسرد رشت.

طال فلاناً: بهسرد فلان دا زال بوو لمبالا بهرزى د يان لمانزو نعيمت دا.

طول البعير: حوشرمهكه ليچى سمرموى لهليچر

خواروى دريژ تر بوو ۵ اطال عليه الليل: شهوى

لهسرد دريژ بوو ۵ اطال عليه: پياومتى

بهسردا كرد ۵ اطال الشئى: شتهكهى دريژ

كرد ۵ اطال الله بقاءة: خودا تهمنى دريژ كرد

۵ طاول في الشئى: شتهكهى دريژه پيدا، دريژى

كردهوه ۵ طاول فلاناً: بهسرد فلانكس دا زال

بوو لهبارى بالا بهرزيمهوه يان لهبوارى

پياومتى و بهخشندميهوه ۵ طاول فلاناً في

الذئب: همرزى فلانكسى دواخست و لهكاتى

خوى دا نهيدايهوه ۵ طول الدابة: حمبلى

ولاخهكهى شل كردو رنگهى دا بلهومرئى ۵

طول الشئى: شتهكهى دريژ كرد ۵ تطاول:

بمانا (طال) دئى ۵ بهراومستانهوه خوى هلهپرى

بوئهموى بؤ دوور بپروائى ۵ تطاول الى الشئى:

ملى خوى دريژ كرد بوئهموى شتهكه ببيئى ۵

خوى بهبالا بهرز نيشان دا، يان خوى

بمبهخشنده نيشان دا ۵ خوى بهزل زانى و

فيزى كرد ۵ تطاول عليه بكذا: پياومتى

بهسردا كرد ۵ دهست دريژى كرده سمر ۵

تطاول الرجلان: نهو دوو پياوه پيشركتيان

كرد لهدريژى و بالا بهرزى دا لهپياومتى و

بهخشندمى دا ۵ تطول: بؤ موطاومعهى

(طوله) دى ۵ تطول عليه: پياومتى بهسردا كرد

۵ استطال: بمانا (طال) دئى ۵ استطال عليه:

دهستدريژى كردهسمر ۵ استطال الشئى:

شتهكهى وابيئى كه دريژه ۵ الطائل: زؤرو

شوينى تهواف بهدمورى كاهدا ۵ المطوف:

جاوساغى حاجيان ۵ نهوكهسى لهروژانى چهج

دا دمبيته شارهزايى كارى حاجى نابهلمد ۵

طاقه طوقاً و طاقه: دمهلاتى بهسردا شكا ۵

توانى بيكا ۵ اطاقه و عليه وله: بمانا (طاقه) دئى.

طوقه الطوق: توفى لهمل كرد ۵ طوقه الشئى و به:

شتهكهى بؤ كرده توق و لهملى كرد ۵

دمگوتري: (طوق الجيش المدور): سوپا نابلوقهى

دوزمنى دا ۵ طوق الله فلاناً اداء حقه: خودا

فلانكسى والى كرد توانى بهسردا شتهكهدا

بشكى ۵ تطوق: بؤ موطاومعهى (طوقه) دئى ۵

توقهى لهمل كرد ۵ تطوقت الحية: مارمهكه بوو

بهتوق و خوى تى باهلمدا ۵ الطابق: بمانا

(الطوق) دئى ۵ لوتكه شاخ و هلهبزهوى كيوو

كهز ۵ تاق و كهوانهى ديكورى خانوو ۵ الطاقه:

توانا و دمهلات ۵ همرشتيك نادميزاد بتوانى

بهگرانى و به ناخوشى بيكا ۵ دسكه گول و

ريحانه ۵ گورزه شورك ۵ گورزه حمبل و دهسته

گوش ۵ الطاقية: كلاو ۵ كليته ۵ الطوق: توانا و

دمهلات ۵ همرشتيك خپرو كهوانهى بپرو

دمورى شتيكى ترى دابى ۵ همرشتيك بازنهى

سروشتى بئى و مكوو توقى گمردنى كوئر ۵ يان

دهستكردبئى و مكوو بازنهى دهست و خپخالى

قاج و ملهوانكهى گمردن ۵ هر بهم بوئهمهوه

بهكوئر دمگوتري (ذات الطوق)، همرو ناوه بؤ

نهو حابولهى كه نادميزاد بهكارى دهينى بؤ

چونه سمر دارخورما ۵ الطوقه: زمويهكى

خمرمانهى دمكويته نيوان دوو زموى رهم و

پتمو ۵ المطوق من الحمام: نهو كوئر مى توقى

لهگمردن دا بئى ۵ المطوقه: كوزمى كهورمو

دهسكار كه مى همب.

طال طولاً: بهرز بووه.

دهولمهمنندو سودمهند ۵ شکۆمندی و
دهسه لات ۵ منمت و پیاوختی ۵ دهولمهمندی و
ژیان خوشی ۵ سودو هازانج.

الطَّائِلَةُ: پارسی تاو له ۵ سفرهی نان خواردن ۵
الطُّوَالُ: بهمانا (الطُّوَالُ دئی) ۵ دریزایی رۆزگار،
دمگوترئ: (لا اكله طوَال الدهر): همتا همتایه
قسهی لهگه ل ناگه ۵ تهمهن ۵ دمگوترئ: (طال
طوَالك): تهمهنن دریزیی ۵ الطُّوَالُ: دریز ۵
الطُّوَالَةُ: مئیش دهرکهری و لاخو شتی وا ۵
الطُّوَالُ: فمضلو دهولمهمنندی و بهخشندهیی ۵
دابین کردنی پئداویستی بۆ همرشتیک بی ۵
الطُّوَالُ: دریز پئجهوانهی کورت یان پئجهوانهی
پان ۵ الطُّوَالُ: هونگه جرپو دواخستنی کار
بههمرشییومهیک بی ۵ الطُّوَالُ: بهمانا
(الطُّوَالُ دئی) ۵ حمل و گوریس کهسهرتیکی
له حاجی و لاخه که دهرئو سهرکهی تری
بهسنگیکهوه دهبهسرتئ دریزه بۆنهوهی
ولاخه که بتوانئ بلمومرئ ۵ الطُّوَالُ: مئینهی
(الاطُّوَال) ۵ حال و مزعی خووش و لهبار ۵
السُّنْبُعُ الطُّوَالُ: حموت سورمتی فورنانن لهدوای
سورمتی فاتحه بهمهرج (لهنقال و براهة)
بهبهک سورمت حساب بکرتن ۵ همروا (السبع
الطوَال): ناوه بۆ حموت جامه شیمری عمرهیی
سهردهمی پئیش نیسلام که پئیان دمگوترئ:
(المعلقات السبعة) ۵ الطُّوَالُ: بالئندمهکی ناوییه
دوو حاجی دریزئ همن ۵ الطُّوَالُ: دریز،
پئجهوانهی کورت و پانی ۵ دمگوترئ: (هر طویل
الباع): سهخی و نانبدمو دمست کراومه ۵
طویل الید: خائین و دزو جهرده ۵ یان کهسئیک
تورپو تموسن بی زوو هه لچئو بهلاماری
بهرامبهری بدا ۵ وشهی (طویل) ناوی
بهحرئکی عوروزیشه که لهسهر و مزنی (فعلولن

مفاعیلن، فُضول مفاعیلن) ۵ الطُّوَالَةُ: بهمانا
(الطُّوَالُ دئی) ۵ واته گوریسی دریز که لهناو
لهومرگادا و لاخی بی دهبهسرتتهوه بۆنهوهی
بلمومرئ ۵ الطَّيْلُ والطَّيْلُ والطَّيْلَةُ: بهمانا
(الطُّوَالُ دئی).

طوي الثئی: شتهکی پئچایهوه قهدی کردو لؤلؤ
خستیه سهریهک.

طوي الله عمره: خودا مراندی تهمهنی پئچایهوه.

طوي فلان کشفه آر نفسه عني: فلانکس روی لی
ومرگتیرام و دهنگی لی دابیریم.

طوي الحیر: ههوالهکهی شاردهوه ۵ دمگوترئ:
(طوی فزاده علی الأمر): کارهکی ناشکرا
نهکرد.

طوي بطنه: خوئی برسی کرد ۵ یان خوئی بمبرسی
نیشان دا ۵ لهحه دیشدا هاتووه (کان بطری بطنه
عن جاره): خوئی برسی دمگردو خواردنهکهی
دهدایه جیرانهکهی.

طوي الأرض والبلاد: بهناو زهوی دا گهراو ولاتی
زور گهرا.

طوي الله البعد: خودا خووشهویسته دوورمهکی
نزیک کردهوه.

طوي السير الماشي: رۆیشتن ریبوارمهکی لاواز کرد.

طوي فلان البئر: فلانکس بیرمهکی هه لچنی
بهبهرد.

طوي السقاء: کونده ناومهک پوچایهوه وئیک
هاتهوه.

طوي البطن: گنده لهبرسان وئیک هاتهوه.

طوي فلان: فلانکس برسی بوو ۵ اطوی: بهمانا
(سرئ) دئی ۵ انطوت الحية وغيرها: مارهکه
پاپۆکهی بهست ۵ الإنطواء: لهبواری فهلسهفهدا

نومیه فمرد سمرنجی خۆی ئارپاستهی شعوری
 خودی خۆی بکا بهجۆرنیک وا لهسمرنجی خۆی
 دا رۆبجی بکهوتنه ههلهو زیاده رۆبیهوه
 الطایة: سمریان، روبهر، خهرمانی خورما
 بهردیکی زۆر گهوره لهشونینیک گبهردی تری
 لئ نهین الطوی: کوندمو مهشکه که خالی
 ببن و ویک بینهوهو تهراییان تیدا بمینئ
 الطوی: شتی دوو لئو همدکراو کئوینکه
 لهشام، یان شیونیکه لهخوار کئوی توروه
 چهماومیهکه ومکوو گری وابه لهکلکی کوللهدا
 الطوی: پینچراوه، همدکراو کۆمهله گهنم
 سمعاتیک لهشمو الطی: ناوموی شت و رقو
 کینی ناو دل، لهبواری زانستی عروودا لابرندی
 پیتی جوارمه لهکیشی (مستغلن ومفعلات)
 دمبیته (مستغلن مفعلات) لهبواری زهوی ناسی
 دا بریتیه له ویک هاتنهوهی توینکی زهوی
 لهناکامی جم و جوئی زهوی دا کهدمبیته هۆی
 پاله بهستۆکردنی شاخهکان لهبهکتر الطیة:
 لای شت، ناوجهیهکی دوور، نیاز، بیویستی
 المطوی: شتی که ریس و بهنی لهسمر
 ههلهدمکری ومکوو مهکۆکی جولا المطواة:
 کئردیکی بچوکه.

طاب الشئی طیباً وطیبة: پاکبۆوه ههلال بوو، چاک
 بوو رهمهن بوو، جوان بوو، خۆش بوو.

طابت الأرض: زهوییهکه بهمیت بوو، بهرو بومی
 بوو، طابت نفسه للشئی: بهمهوهسی نهو بوو
 لهگهلی گونجا نهفسی وهری گرت.

طاب عنه نفساً: وازی لههینا اطاب: شتیکی
 ههلال و خاوینی هینا اطاب فی مکسه:
 کاسبی ههلال و خاوینی کرد اطاب فی کلامه:
 قسهی بهسودو بهنرخی کردن اطاب للضيف
 وغیره: خۆراکی خۆش و خاوینی خسته بهردم

میوانهکهی اطاب الشئی: شتهکه خاوین
 کردو وای لئ کرد پاک بی، یان بهپاک و
 خاوینی دهستی کهوت، طیب الشئی: شتهکهی
 والئکرد پاک و ههلال بی، بۆنی خۆشی
 تیههسو، طیب الصئی: مندلهکهی لاواندهوه،
 بهقسهی خۆش هینایه گروگان، طیب خاطر:
 دلی راگرت و خاتری گرت، سوحبهت و یاری
 لهگه کرد، طیب لغریه او غیره نصف المال او
 الدین: نیوهی مال یان نیوهی قهرزمکهی بۆ
 قهرزدارمکهی داگرت، لئ خۆش بوو بپی
 بهخشی، تطایباً: نهو دووکهسه سوحبهت و
 یاری خۆشبیان لهگه کرد، تطیب: بۆ
 موطاومعهی (طیبة) دئ، استطاب: لهچک و
 بیسی پاک بۆوه، شهرابی خواردهوه
 استطاب الشئی: شتهکهی بهپاک و خاوینی
 هاته بهرجاو، استطاب القوم: داوای شتی
 خاوینی لئ کردن یان داوای ئاوی شیرین و
 گواری لئ کردن، الاطیب: (اسم تفضیل) بۆ
 نیرینه (طوبی) بۆ مینه، واته پاکتر خاوین
 تر ههلال تر، الاطیبان: خواردن و نیکاح، یان
 نوستن و نیکاح یان بهزو گهنجی، الطاب: بۆنی
 خۆش، شتی خاوین و پاک، الطابة: شهراب
 الطوی: شتی باش و خاوین، خیر و چاکه
 نازو نیعمت، بهمهشت، الطیب: بۆنی
 خۆش، همرشتیک خۆی بی بۆنخۆش بکری
 شتی ههلال، شتی باش و باشر لههر جۆرنیک
 بی، الطیبة من الأشياء: شتی باشترو پاکتر
 دمگوترئ: (مال طیبة): مال و سامانیکی ههلال
 الطیب: همرشتیک ههستهکان لهزمتی لئ
 وهربگرن یان نهفس همزی لئ بکا
 همرشتیک زمان و بیسی تیدا نهبی
 همرکهسینک رهوشتی ناشیرین و خراپی تیدا

الأمر: کارمکی تیک دا ۵ طَیِّخُ الشَّئِ: شتهکمی
بمقمتران بویهکرد ۵ طَیِّخُ السَّمْنُ الحیران:
قهلموی نازهلمکمی هاخنیوه لمگوشتو بمز ۵
تَطَیِّخُ: بمروشستی ناشیرین بیژرا، گوفتارو
کرداری ناشیرینی پال درا ۵ الطَّائِخُ: گیلو
نمقامو فیزمونی بی خیر ۵ الطَّیِّخَةُ: بهمانا
(الطَّائِخُ) دئی ۵ فیتنه ۵ شمر و همرا.

طَارَ الطائرُ ونحره طيراً وطيراناً: بالندمکه فریو
بمرز بؤوه بؤ حهواو بالهکانی لیک دان و ههوا
بهرواز بوو ۵ دمشگوتری: (طار طائره): رقی
ههلسا.

طَارَ غُرَابُهُ: پیر بوو ۵ (طار قلبه مطاره): دئی بؤ
لایمنیک جوو حمزی لی کرد دئی بییهوه
نوسا ۵ طارات نفسه شعاعاً: نمفسی جهواشه
بوو.

طَارَ الشَّئِ: شتهکه دریز بوو، بلاو بؤوه.

طَارَ له صیت أو ذکر في الناس أو الآفاق: دنمگی
دایهوه ناوو شؤرمتی بهناو خهک دا بلاو بؤوه.
طَارَ السَّمْنُ في الدواب ونحوها: قهلموی جهستهی
نازهلمکمی داگیر کردو بهسمری دا زال بوو.

طَارَ فلان الى كذا: فلان پهلهی کرد.

طَارَ الى بلد كذا: سهفمری بؤ فلان شار کردو
بهرمو نموی بهفرؤکه سهفمری کرد.

طَارَ الشَّئِ عن الشَّئِ: شتهکه لهشتهکه کهوته
خوار ۵ اطارَ المكانُ: شوپنهکه بالندمی زؤر بوو
۵ اطارَ الطائرَ وغيره: وای کرد بالندمکه بفرئ ۵
اطارَ نومةً: خموی زړاند ۵ اطارَ المالَ ونحره
بینهم: مالمکمی لمنیوانیان دا بهش کرد ۵
طایرُهُ: لهفرین دا پیشپرکییان کرد ۵ لهفرین
پیشی کهوت ۵ طایرُهُ: فراندی، وای لی کرد

نمبئ ۵ دمگوتری: (فلان طيب الإزار، طيب
القلب): فلانکمس داوین پاکه دل پاکه ۵ (زبون
طيب): زمبونتیکی مامهله خؤشه، ههلسو
کهوتی جوانو ناغرانهبه ۵ دمگوتری: (امراة
طيبة): نافرمتیکی داوین پاکو بهحیرس و
خاومن چهپابه ۵ (نفس طيبة): نمفسیکی
بمقمناعتمه رازیبه بمبمشی خوی ۵ (کلمة
طيبة): وتاریکی جوانو دلگیر بوو ۵ (بلدة
طيبة): ولاتیکی پرخیرو بییره، ناسایش و
نممن و نارامی تیدا بهرقهواره ۵ ههوا سازگارو
پر بهروبوومه ۵ (ريح طيبة): بؤنیکی خؤشو
دهمار شیل و سوکه ۵ المطاييبُ: شتی باش
لهمر جوړیک بی ۵ المطييبةُ: شوینی بؤنی
خؤشو، کارگهی عمر ۵ المطييبونُ: پینج خیلی
عمرین (بنو عبد مناف، بن اسد، بنو تمیم،
بنو زهرة، بنو العارث).

طَاحَ طيحاُ: بههیلاک جوو ۵ اطاحَهُ: بههیلاکی
برد، لهناوی برد ۵ اطاحَ شُرَّةً: قزی ههلموران
۵ طَيَّحَهُ: لهناوی برد، ههوتاندی ۵ تَطَاحَ:
بهرتو بلاو بؤوه، بهحهوادا جوو ۵ الطَّيِّحُ:
ههوجاری جوتکردن.

الطَّيِّحَةُ: دمگوتری: (أصابهم طيحةٌ): بهلاو
کارستیک توشیان بووه ههموویانی بهرتهوازه
کردن.

طَاحَ طيحاُ: بمروشستی ناشیرین ناسراوه، کردموهی
ناشیرینی پال دمدرئ ۵ قسهی نهگونجاو دمکا ۵
نمقام بوو ۵ وتبهرزی نواند.

طَاحَ فلاناً: کاری ناشیرینی پال فلانکمس دا،
تؤممتی خرابی خسته پال.

طَاحَ الأمرُ: کارمکی خراب کرد ۵ طَیِّخُ علیه:
زؤری پیگیری لی کردو ههوتاندی ۵ طَیِّخُ

بفری ۵ انطار: شوق بوو، درزی برد ۵ قه‌شا ۵
 تطایر: بهمانا (طال) دئ ۵ پمرتو بلاو بوو ۵
 دمگوتری: (تطایر القرم): خه‌که‌که پمرت‌ه‌وازه
 بوون، بلاو بوونه‌وه ۵ په‌لمیان کرد ۵ تطییر:
 گمشینی نواند به‌جوره هه‌لس و کهوتیکی نه‌و
 بالندمه ۵ له‌بناغ‌ه‌دا رمشبینی و گمشینی به
 بالنده دمگرتی، به‌لام دواپی مادهی (تطیر) بیان
 به‌کاره‌ینا بؤ همرشتیک رمشبینی و گمشینی
 بی بکری ۵ واش دمبی دمگوتری: (اطیر) نه‌صلی
 وشکه (تطیر) مبه‌قه‌لب و نیدغامی تیدا گراوه
 بوومته (اطیر) ۵ استطار الشئی: بهمانا
 (تطایر) دئ ۵ تهمنه‌ی کردو بلاو بؤوه ۵
 (استطار الریق فی أفس السماء): روناکی
 هه‌ورمه‌روسکه‌که به‌که‌ناری ناسمان دا بلاو بؤوه
 ۵ (استطار الفجر أو الصبح): به‌یانی گزنگی
 به‌ولات دا بلاو بؤوه ۵ (استطار الی فی التوب):
 رزینی قوماشکه پیوه چوو تهنیه‌وه ۵ (استطار
 الشیق أو الصدغ فی الحائط أو الزجاجه): درزمکه
 له‌دیوارمکه دمرکه‌وت یان له‌شوشکه درز دیاری
 داو پیوه چوو زیادی کرد ۵ (استطار الشئی):
 شته‌که‌ی والی کرد بفری ۵ (استطار السیف):
 شمشیرمکه‌ی خیرا راکیشاو روتی کرد ۵
 استطیر: گمشینی بی کرا ۵ تیز تیبهری
 ومکوو بالنده ۵ یان دمگوت بالنده هه‌لی
 گرتوه ۵ ترسیندرا ۵ دمگوتری: (استطیر
 فزاده): دئی ترسیندرا ۵ (استطیر الفرس): له
 رویشتن دا په‌له به‌نسه‌په‌که کرا ۵ دمگوتری:
 (لحل مستطار): ولاخه نیرمه‌کی چه‌مووشه ۵
 الطائر من الحیران: همر بالندمه‌ک به‌دو بال
 به‌حه‌وادا بفری ۵ یان گمشینی و رمشبینی بی
 بکری ۵ به‌شو بار له‌خیرو شهر

طار طایر: رقی هه‌لسا په‌له‌ی کرد ۵ (هو ساکن
 الطائر): نه‌و کابراهه پیاویکی له‌سهره خوؤ
 عاقل‌منده ۵ (هو ميمون الطائر): پیاویکی
 موباره‌ک و پیروزه ۵ دمشگوتری: (طائر الله لا
 طائرک): بابریاری خودا جی به‌جی بکری نه‌ک
 نه‌و بریاری تو لئی دمترسی ۵ هه‌روا
 دمگوتری: (کان علی رؤسهم الطیر): بی‌دنگو
 گوئ گراوه دل ناماده بؤ بیستنی شتی به‌سود
 ۵ الطائرة: فرۆکه؛ که‌له‌سهر شیوه‌ی بالنده
 دروستکراوه بؤ کالا گواستنه‌وو سه‌مه‌رکردنی
 ناده‌میزادو زورشتی تر به‌کاردی.

الطیيرة: شه‌پله‌و په‌له‌ه‌تازمو په‌لامار دان (طيرة
 الغضب): خرابی رق هه‌لسان و نا‌کامه‌که‌ی ۵
 الطیيرة: بهمانا (التطیر) دئ ۵ همرشتیک
 گمشینی و رمشبینی لی ره‌چاو بکری ۵
 الطیيرة: نه‌خوشیبه‌کی گوازاوه‌ی فایرۆسییه،
 له‌بالنده‌وه دمگوازیته‌وه بؤ ناده‌میزاد
 به‌تایه‌تی له‌به‌به‌غاوه، تای له‌که‌ل دمبی و
 چمند دیاردمیه‌کی نازاری گه‌دمو ریخوله‌و سی
 لی دمکه‌ویتوه ۵ الطیار: فرۆکه‌وان ۵ الطیور:
 که‌سینک زوو زوو بگۆرئ و له‌م حاله‌وه به‌چینه
 سه‌ر حالیکی ترو جی گۆرکی و کارگۆرکی بکا ۵
 المطار: فرۆکه‌خانه ۵ المطارة: شوینیک
 زوری بالنده لی هه‌مین ۵ بیری دم پان ۵ طاس
 طياً: زور بوو ۵ الطیس: شتی زور له‌مه‌ر
 جۆریک بی ومکوو رهم‌ل و ناوو شتی وا ۵
 همرشتیک و هه‌جو زرویتی زور بی ومکوو میشو
 هه‌نگو شتی وا.

طاش طیشاً و طیشاناً: که‌وته په‌له‌په‌ل و جمو
 جۆلی نا‌ناسایی.

طاش فلان: فلانکس گوفتارو ره‌فتاری
 نه‌فامانه‌ی نه‌نجام دا.

زَیْرینه، قهوس و همزهج و رنگه جَوْر او
جَوْر مکانی.

طَان فلان طینا: بمباشی نیشی هورمکاری کرد.

طَان الثَّیْنِ: هوری لمشتهکه هه لَسو.

طَان الكتاب أو الرسالة: ناممکهی بمقور مؤر کرد.

طَان الله فلاناً علی الخیر أو الشر: خودا سروشتی
فلانکسی لهسر خیر یان شهر دارشتوو.

طَان فيه من الصفات کذا: فلان رهوشتی تیدا

رواند ◊ اطائهُ: بهمانا (طائهُ) دئ ◊ طینَّهُ: بؤ

زَیْده رۆیسی لهمانای (طائهُ) دا دئ ◊ تطینُّ:

هوراوی بوو ◊ دمشکوترئ: (اطینُّ) ◊ الطین: هور

◊ الطینة: پارجهیهک لهقور ◊ لهروژگاری

پیشودا نامهو شتی وایان بئ مؤر کردوه و مکوو

مؤم ◊ سروشت ◊ الطیان: هورگروه.

طاش عقله: عملی کم بوو، نهماق بوو، نمران
بوو.

طاش السهم و نحوه عن الهدف: تیرمکه نیشانهکمی

نهمپیکا لئی لادا ◊ کمسبک سمر لئ شیواو بئ

پئی ◊ اطاشه: وای لئ کرد جم و جۆلی

نهمامانه بکا ◊ الطائش: جهپلهر نهو کسهی

شت بهاویو نیشانه نهمپیک ◊ الطیاش: سمر

لئ شیواو و پارا مهبست و نامانجیکی تابمستی

نهمب ◊ پیاوی همرزهو بئ عمل و خیرا

هه لچوو.

طاع طیعاً: بهگونی کرد، ملکهچی فهرمانیهتی.

طاف به: دهورمی دا ◊ بهدهوری دا سوراپهوه ◊

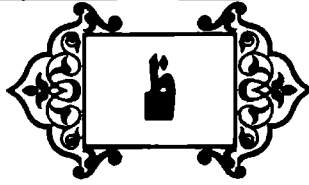
اطافه: وای لئ کرد بهدهوری دا بسورپتهوه ◊

طیف: بهمانا (طرف) دئ ◊ تطیف: بهمانا

(طاف و اطاف) دئ ◊ بهمانا تهواف کردن دئ ◊

الطیاف: رهشایی شهو ◊ الطیف: خهمیال ◊

خمون و خهمیال ◊ شیتی ◊ رق هه لسان ◊ شوقه

على ولد غيرها: وای لیج کرد سۆزی همبج بؤ
مندالی نافرمتیکی تر، دمگوترئ: (أظار فلاناً
على كذا) ◊ طَايَرَ: دایهمنی گرت ◊ طَايَرَتِ المرأةُ:
نافرمتکه مندالئسکی لهخؤ گرت بؤنهموی
شیری بداتئو بهختیوی بکا ◊ طَايَرَ فلان فلاناً:
فلانکس بوو بمناوہلزاوی فلانکس ◊ أَطَارَتِ
المرأة: نافرمتکه سۆزی بؤ مندالی یهکیکی تر
نواندو لهخؤی گرت ◊ أَطَارَ لولده ظئراً: دایهمنی
بؤ مندالمکهی گرت ◊ الظَّارُ: هاوشان و هاووننه
◊ دمگوترئ: (عَدَرَ ظَّارٌ): دوزمنیکه هیشتا
هیزی تهواومتی خؤی بهکار نههیناوه ◊ الظَّئِرُ:
نافرمتیک شیرییدا بهمندالی یهکیکی تر ◊
دایهمن ◊ میردی نافرمتی دایهمن ◊ سوچی
بالهخانه ◊ الظَّئِرَةُ: کؤلهکهمیک که بکرتته
بههیزکردنی دیوار ◊ طَأَفَهُ طَأَافاً: دمری کرد،
ترؤی کرد ◊ الظُّبَابُ: کهمتیاری شهل ◊ ظَبْظَبَ
فلان ظَبْظَبَةً وِظَبْظَاباً: فلانکس هاتو هاواری
کردو همپشهی کرد بهشهرپو کارمسات ◊
الظُّبَابُ: نهخؤشی دمگوترئ: (ما به ظَبْظَاب)
هیج نهخؤشی بیومنیه ◊ همروا وشهی
(ظبظاب) ناوه بؤ جؤزئیک له کوان و تلؤقو
زیبکه ◊ زیبکهی سمر روخسار ◊ عمیبو
خهوش ◊ نئیش و نازار ◊ قاوو فیژو همراو هوریا
◊ الظُّبَيْبَةُ: همراو هوریا ◊ الظُّبَيْبَةُ: تیزایی
شمشیرو رمببو خمنجمر ◊ أَطَبَتِ الأرضُ:
زهویبکه ناسکی زؤر بوون.

الطَّبِيُّ: ناسک؛ جؤره نازهئئیک سم دوفاقه شاخی
کلؤره، بمناوایانگترین ناسک ناسکی عمرمیبیه

الظَّاءُ: پیتی حهفدههمی پیتهکانی هیجابه،
شوئنی لیج دمرخستنی سهری زمانو قهراخی
ددانی پئیشینهی سهرووو، هموو مهلاشوو
دادمگرت.

ظَّابَ فلان ظَّاباً: فلانکس نارؤکهی گوتن، شابی و
بهزمی گئیرا ◊ هاوسهرگری کرد ◊ ستهمی
نواند ◊ هاتو هاواری کرد.

ظَّابَ فلان فلاناً مظاءبَةً: فلانکس خوشکی ژنی
فلانی مارمکردو بوو به ناوهلزاوی ◊ تظَّابَ
الرجلان: نهو دوو پیاوه یهکیان نافرمتیکی
مارمکرد نهوی تریان خوشکی نافرمتکهی
مارمکرد ◊ بوون به ناوهلزاو ◊ الظَّابُ:
ناوهلزاو، میردی خوشکی ژنی پیاو ◊ طَارَتِ
المرأة والناقة ونحوهما على ولد غيرها طَّاراً وِظَّاراً:
نافرمتکه مندالی یهکی تری ههئگرتهموهو
سۆزی خؤی دایه ◊ حوشرتمکه بیجوی
حوشرئیکی تری ههئگرتهموه.

ظَّارَ فلان على عدره: فلانکس هیرشی کرده سهر
دوزمنهکهی.

ظَّارَ المرأةُ والناقة: نافرمتکهی والئ کرد سۆزی بؤ
مندالی یهکیکی تر همبجو لهخؤی بگرتئو
بهختیوی بکا، وای کرد حوشرتمکه بیجوی
حوشرئیکی تر ههئبگرتهموه.

ظَّارَ فلاناً على كذا: فلانکسی ههئنا سۆزی بؤ
فلان شت بیی.

ظَّارَ فلاناً على الأمر: فلانکسی ههئنا بؤ کارمکه
یان زؤری لیج کرد کارمکه نهنجام بدا ◊ أَطَارَهَا

کەبێی دەرگوتری (الغزال الأعفر) ۵ لەبەندی
پێشینان دا هاتوو دەلی: (به داء ظبي): واتە
کەم نەخۆش دەرگوتی یان نازاندی کۆتی
نەخۆشە ۵ دەرگوتری: (لأترکک ترک الظبي
ظله): واتە جێت نێلم و نایەمموه بۆلات چونکە
ناسک کە لە شوێنێک تەر موبو نایەتموه نمو
جیبە ۵ الظبي: کوندە یێستە ناسک ئەگەر
موومکانی پیومب ۵ المبدأ: (أرض مَبْنَاءة):
زەویبە کە ناسکی زۆرە.

ظرباً: پێوی نووسا ۵ الظرب: لوتکە بەرد،
سوچی بەرد کە تیز بێ ۵ کیوی پانەوه بوو ۵
الظربان: نازەنیکە لە پێری نازەنە گۆشتەکان و
سەبۆرمانە، لەبیلە بچوکتەرە گۆی کورت، گۆی
بەراوو سەر خەرە لوت درێژو قاچ کورتە بۆنیکی
زۆر ناخۆشی لێ دێ ۵ لەبەندی پێشینان دا
هاتوو (لسانهم الظربان): زەربان لەناویان دا
تسی کەندوه پەرتەوازه بوون.

ظرب الرجل ظراً ومظرة: بیاومکە بەردە سوچ
تیزمکی شکاند.

ظرب الناقة: حوشرمەکی بەبەردی تیز سەربەری ۵
أهراً الرجل: بیاومکە کەوتە ناو زەوی
تاشەبەرداوی ۵ أهرأ المكان: شوێنە کە بەردی
تیزێ زۆر بوون ۵ الظرب: بەردی سوچدار
کە مومکوو چەقۆ تیز بێ، لەرۆزگاری کۆن دا
ومکوو رەمبوو چەقۆو شتی وا بەکار هاتوو ۵
الظرب: بەردی سوچ تیزو دەم تیز ۵ الظرب: نمو
شوێنە نادەمیزاد هەندێ نامیری بەردینی لێ
و دەست هێنا.

ظرف فلان: فلانکەس عاقل و زەرەک و نەجیب
زادە بوو ۵ روخساری جوان بوو ۵ زەرەک بوو ۵
زمانەرەوان بوو ۵ أهرأ فلان: فلانکەس رەگ و

دەماری زۆر بوون ۵ مندالی ناغرو زەرەکی بوون ۵
أهرأ فلان: باسی فلانکەسی کرد بەوی کە
عاقل و زەرە ۵ أهرأ المتأخ: زەرفی بۆ کالاکە
بەیدا کرد ۵ هازرته: لەناغری دا بەسەریدا زال
بوو ۵ ظفارق: خۆی بەعاقل و زێر نیشان داو
واپش نەبوو ۵ ظفرق: بەمانا (تظارف) دێ ۵
إسظرفق: بەناغرو نەجیب و زەرەکی لەقەلم دا
۵ الظرف: هەرشتیک شتیکی تری تێ بخری ۵
لەبوازی نەحودا (زەرفی زەمان و زەرفی مەکان)
بەمانا کاتی کردنی کارێک یان روداوی
روداویک ۵ شوینی کردنی کارێک و رودانی
روداویک ۵ دەرگوتری: (فلان نفی الظرف):
فلانکەس دەست پاک و ئەمێنە گەندەل و خانین
نیه ۵ دەرگوتری: (رأبت فلانا بظرفه):
فلانکەسەم بێنی خودی خۆی ۵ الظرفية: جینگەر
بوونی شت لەشتیکی تر دا ۵ ومکوو دەرگوتری:
(الماء في الكوز): ناومکە لەگۆزەدايه ۵ ئەمە زەرفی
حەقیقییه ۵ زەرفی مەجازیش هەبە ومکوو
دەرگوتری: (الحجا في الصدق) ۵ (الظروف): شتیکی
کە خرابیته ناو شتیکی تەرەوه.

ظعن ظناً وظعناً: رۆی، رەوی کرد ۵ أظنته:
رۆیانندی ۵ الظمان: حەبلیکە کەزاوی بێ
شەتە کەمەری ۵ الظمئة: گەشتی کورت ۵
الظمينة: کەزاوم و لاخی سواری کەبێ
سەفەرکردن بەکاردی ۵ کەزاوه ۵ زن.

ظفر الشيء ظفراً: نینۆکی لەشتمکە چەقاند.

ظفر الرجل: بیاومکە نینۆکی درێژ بوو.

ظفرت عينه: چاوی داپۆشرا بەبێستۆکە
قولینچکی چاوی لای لوتی.

ظَفَرٌ فَلانِ عَلَى عَدْوِهِ وَبَعْدُوهُ: فَلانِ كَمَسِي بِمَسْمَرٍ
دُوژمنه كَمِي دَا زَالٍ بُوو فِرْسَمَتِي لِي هِنَاو
شكاندى.

ظَفَرٌ الشَّيْءُ: شَتَه كَمِي بَعْدَمَسْتِ هِنَاو بِنِي كَمِي.

ظَفَرٌ اللهُ فَلاناً عَلَى فَلانٍ: خُودَا فَلانِ كَمَسِي بِمَسْمَرٍ
فَلانِ كَمَسِي دَا بِالادَمَسْتِ كَرْدَ ۵ اظْفَرَ الشَّيْءُ:
نِينُوكِي لَمَشْتَه كَه هَه لَچَه مَماند ۵ اظْفَرَهُ اللهُ بَعْدُوهُ:
خُودَا بِمَسْمَرٍ دُوژمنه كَمِي دَا بِالادَمَسْتِي كَرْدَ ۵
ظْفَرَ النَّبْتُ: رُومَكَه كَه بِمَنَه نَدازَمِي نِينُوكِي كِي
سَمَرِي دَمَرِ هِنَاو ۵ ظْفَرَ الشَّيْءُ: نِينُوكِي لَمَشْتَه كَه
هَه لَچَه مَماند ۵ شَتَه كَمِي بِعَمَمَتَرِي نَه مَظْفارِ
بُوَنخُوشِ كَرْدَ ۵ ظْفَرَ اللهُ فَلاناً بِفَلانٍ: خُودَا
فَلانِ كَمَسِي بِمَسْمَرٍ فَلانِ دَا زَالٍ كَرْدَ ۵ ظْفَرَ الْجِلْدُ:
بِئِسْتَه كَمِي بِمَنِينُوكِ سَفْتِ وَ لُوسِ كَرْدَ ۵ ظْفَرَ
فَلاناً: دُوعَايِ سَمَرَكَه وَتَنِي بُوَ فَلانِ كَرْدَ ۵
تَظافِرُوا عَلَى كَذَا: هَاو كَارِي بِهَك تَرِيانِ كَرْدَ لَمَسْمَرِ
فَلانِ شَتَ ۵ اظْفار الجلد: جَرَجِ وَ لُوجِي بِئِيسْتِ ۵
الاظفار: رُومَكِي بُوَنخُوشَه، شَبُوهُي بِمَنَجْمَبِيه
۵ الاظفر: مَادِمِيه كِي (قَرْنِيَه) بِمَقْمَرَاخِي
نِينُوكَه وَهِيه ۵ الظفر: بِه مَمانا (الاظفر) دِي ۵
دمگوتري: (رَجُلٌ مَقْلَمٌ الظفر أَوْ كَلِيلُ الظفر):
بِيَاوِي كِي خُوپَرِي وَ هِيچِ وَ بُوچَه ۵ الظفركا:
بِئِيسْتُوكَه بِه كَه چَاوِ دَادِمِ بُوَشِي لَه لاي لُوتَه وَه ۵
المظفار: نِيَشِ لَمَدَمَسْتِ هَاتُو، دَمَسِ بُوَ هَمَر كَارِي كِ
بَمَرِي بُوِي جِي بَه جِي دَمَبِي.

المظفر: بِه مَمانا (المظفار) دِي.

ظَلَعٌ ظَلَعًا: شَهْلُ بُوو، لَمَرُوشْتِنِ دَا كَمَمِي كِ لَمَنگِي
۵ ظَلَعَتِ الأَرْضُ بِأَهْلِهَا: وَلا تَه كَه تَمَنگَه بِمَرِ بُوو
بِه دَانِي شَتِوانه كَمِي، جِي گَايِ خَه لَه كَه كَمِي تِنِدا
نَابِي تَه وَه چُونَكَه زُورُنِ ۵ (فَهْرٌ ظَالِعٌ وَهِي ظَالِعٌ،
ظالعة) ۵ لَه مَنَدِدا هَاتُووه: (ظَالِعٌ يَفْرُدُ كَسِيراً):

بِيَاوِي كِي شَهْلُ يَارَمَسْتِي قَاجِ شَكَاوِي كِ دَعْدَا،
بِمَكَمَسِي كِ دَمگوتري بُو خُوِي لاوَزَبِي وَ يَارَمَسْتِي
لَه خُوِي لاوَزْتَرِ بِيَا ۵ الظالع: تُوْمَه تَبَارِ ۵ الظلّاع:
دَمَر دِي كَه تُو شِي مَه رُو بَزْنِ وَ رَهْشَه وَ لاخِ دَمَبِي
بِنِي دَمَشَه لِنِ ۵ ظَلَعَهُ عَنِ الأَمْرِ: نَه بِه يَشْتِ كَارَه كَه
بِكا ۵ دَمگوتري: (ظَلَفَ نَفْسَهُ عَمَّا يَلِيقُ بِهِ): نَه فِسي
خُوِي مَمْنَعِ كَرْدَ لَه رَهوشْتِ وَ هَه لَسِ وَ كَموتِي كِ
كَمَشِيَاوِي نَه وَ نَه مَبِي.

ظَلَفَ الصَّيْدَ: سَمِي نِيچِر مَكَمِي هَمَنگَاوَتِ.

ظَلَفَ الأَكْرَ: شُوپِنِ خُوِي كُوپَرِ كَرْدَمُوهُ بُوَنه وَهِي
شُوپِنِي نَه كَه وَنِ.

ظَلَفَ القَوْمَ: شُوپِنِ بِنِي خَه لَه كَه كَموتِ ۵ ظَلَفَتِ
الأَرْضُ ظَلْفًا: زَمُو بِه كَه رَهَقِ بُوو، زَبِرِ بُوو ۵
ظَلَفَتِ مَعِشَتَهُ: زِيَانِي زَبِرِ بُوو ۵ ظَلَفَتِ نَفْسُهُ عَنِ
الشَّيْءِ: نَه فِسي خُوِي شَتَه كَمِي نَه وَيَسْتِ وَ رَهْتِي
كَرْدَمُوهُ ۵ دَمگوتري: (هَر ظَلِفَ النَفْسِ): نَه وَ
بِيَاوَه خُوِي بَه دُوورِ دَمگوتري لَمَشْتِي مَه رُو بُوچِ ۵
اظلف الأثر: شُوپِنِ بِئِيه كَمِي كُوپَرِ كَرْدَمُوهُ،
مَه رِ كَرْدَمُوهُ ۵ اظلف فلاناً عن كذا: فَلانِ كَمَسِي
لَه موشُوپِنَه دُوورِ خَسْتَه وَه ۵ ظَلَفَ عَلَى كَذَا: لَه وَه
زِيَادِي كَرْدَ ۵ الظلف: بِه مَه رُو چُونِ ۵ دَمگوتري:
(ذَهَبٌ دَمَهُ ظَلْفًا): خُوپِنِي بِه مَه رُو چُوو ۵ الظلف:
سَمِي دُوو فَاقِ كَه بُوَ رَهْشَه وَ لاخِ وَ مَه رُو بَزْنِ
نَاسِكِ وَ نَه وَ جُورَه نَاژَه لَانَه بِه ۵ الظلف: زَمُوِي
رَهَقِ وَ پَتَه ۵ زِيَانِي زَبِرِ وَ كُولَه مَمَرگِي ۵ بِه مَه رُو
چُونِ دَمگوتري: (ذَهَبٌ دَمَهُ ظَلْفًا) ۵ هَم رُو
دَمگوتري: (أَخَذَهُ بِظَلْفِهِ): هَم مَوُوِي هَه لَكَرْتِ وَ
هِيچِي نَه مَه يَشْتَه وَه ۵ الظلفات: تَه نَگِ وَ
چَه لَه مَمُو جُورْتِ ۵ الظليف: شُوپِنِي زَبِرِ
نَاخُوشِ، شُوپِنِي بِمَر دَه لَانِ وَ دِرْ كَاوِي ۵ كَارِي
قُورَسِ وَ نَاخُوشِ ۵ جُورْتِ وَ تَمَنگَا نَه ۵ زِيَانِتَالِ وَ
وَ مَزِ نَاخُوشِ ۵ (ذَهَبٌ بِه ظَلِيفًا): بِه خُوپَرِي

بردی بهین شهوی نرخمکه‌ی بدا ۵ یان
بمناحق بردی و ستمی کرد ۵ (ذهب دمه
ظلیفا): خوینی بمفرؤ جوو ۵ (أخذ الشئ
بظلیفته): هموو شته‌کمی بردو هیچی
نمهیشته‌وه.

ظَلَّ الشَّيْ ظِلَالَةً: شته‌که پایه‌دار بوو.

ظَلَّ فلان یفعل کذا: فلانکس نهوشته‌ی بمفرؤژ
نمنجام دا ۵ یان بمردموامه له‌سمری و وازی لی
نمهیناوه ۵ **أَهْلُ:** سیبمری دریز بووه ۵ بوو
به‌خاومن سیبم ۵ **أَهْلُ** فلان فلانا: فلانکس
فلانی خسته ژیر بالی خویمه‌وه دالده‌ی دا ۵
أَهْلُ الشَّيْ فلانا: شته‌که له‌فلانکس نزیک
بووه به‌رو روی هات ۵ **فَلَّلَ بالسَّوْطِ:**
قمه‌چییه‌کمی بؤ راوشاند تا بیترسینئ ۵ **فَلَّلَ**
فلانا: سیبمری له‌فلانکس کرد، خستییه ژیر
بالی خویمه‌وه ۵ **فَلَّلَ** الله عليهم الغمام: خودا
به‌هور سیبمری لی کردن ۵ (**تَفَلَّلَ** من
الشمس): سیبمری له‌خوی کردو تیشکی خوری
له‌خوی لادا ۵ **استظلَّ** بالظن: جووه ژیر سیبمرو
دانیشت ۵ **الأهْلُ:** بمره قامک، دیوی ناوه‌وه‌ی
پهنجه‌کان ۵ **الظلالُ:** سیبم هرشتیک
سیبمرت لی بکا ۵ **الظلالُ:** (ظلال البحر):
شه‌بؤلی دمریا ۵ **الظِّلُ:** سیبم ۵ تیشکی خور که
به‌پمردمیه‌ک خوی لی بشارییمه‌وه ۵ سمرمتای
شت ۵ دمگوترئ: (ظل الشباب): سمرمتای
گهنجی ۵ (ظل الشتاء): سمرمتای زستان ۵ (ظل
اللیل): سمرمتای شه‌وو تاریکمه‌کمی ۵ دمگوترئ:
(أتانا في ظل الليل): به‌ناو تاریکی شه‌وو دا هات
بؤلامان ۵ (ظل السحاب): نه‌و په‌له هموره‌ی
به‌ری خور دمگری ۵ دمگوترئ: (هو في ظل
فلان): نه‌و بیاوه له‌ژیر بالی فلان دا یه، له‌ژیر

سیبمری فلان دایه ۵ همروا دمگوترئ: (مشیت
على ظلي، واتعلت ظلي): له‌کاتی نیومرؤدا
رؤیستم کاتیک خور له‌نیومرأستی ناسمان دا
بوو سیبمرم نمبوو ۵ همروا وشه‌ی (الظل): ناوه
بؤ بالندمیه‌ک دمندوکوی و قاجی رمشه، سینگی
سببیه پستی و باله‌کانی و کلکی به‌له‌که،
له‌میصر پئی ده‌لین (صیاد السمک) راوچی
ماسی له عیراق پئی دمگوترئ (قرلي) ۵ **الظَّلُّ:**
ناویک له‌ژیر درخت دا بی‌و خور لی نه‌دا ۵
الظَّلَّةُ: هرشتیک سیبمرت لی بکاو نه‌هیلئ
تیشکی خور لی‌ت بدا ۵ چمتر ۵ **الظلیل:** خاومن
سیبم ۵ بمردموام و همیشمهی ۵ دمگوترئ:
(ظل ظلیل): سیبمری بمردموام ۵ **الظلیلةُ:** باخی
گموره‌وو خانه خانه ۵ **المظلةُ:** چمتر.

ظَلَّمَ ظُلْمًا وَمُظْلَمَةً: ستمی کردو له‌سنوری خوی
دمرجوو ۵ مرفؤسی شیاوی نه‌خسته شوینی
شیاوی خوی ۵ گورگی کرده شوانی ممر.

ظَلَّمَ الأرض: زموی هه‌لکؤلی له‌شوینیک که‌شوینی
هه‌لکؤلین نمبوو.

ظَلَّمَ فلانا حقه: مافی فلانکس‌سی داگیر کرد
پیشیلی کرد ۵ که‌می دایه، لی‌ی که‌م کردموه.

ظَلَّمَ الطريق: له‌ریگا لای دا ۵ دمگوترئ: (ما ظلمک
عن أن تفعل کذا): چی نمهیشت تو نه‌وو کاره
بکه‌ی؟.

ظَلَّمَ الليل ظلمًا: شه‌وو تاریک بوو پرمش داهات ۵
دمگوترئ: (أظلم الشجر وأظلم البحر) ۵ **أظلمَ**
القوم: خه‌لکه‌که که‌وتنه شه‌موه ۵ **أظلمَ الشجرُ:**
پوکی بریمه‌یان لی هات ۵ **أظلمَ البيت:**
خانومه‌کمی تاریک کرد ۵ **أظلمَ** فلان علیا البيت:
فلانکس قسه‌یه‌کی ناخوشی به‌گؤی داداین ۵
ظالمه مظالمه و ظلامًا: ستمی لی کرد ۵ **ظلمتهُ:**

گرت، بمصمبر بوو ۵ الظَّمُّ: بشوی نیوان خوارندنهوی دووچار ناوه ۵ لمپندا هاتووه: (لم یبق منه الا قدر ظمء الحمار): واته گهمتیک لمتمهمن ماوه، لهه روموه گوئدریز بؤ تینواپهتی بمصمبر نیهو زوو تینوی دهبی ۵ الظَّمَان: تینو ۵ دمگوتری: (وجه ظمان): دهمو جاوی رفته لهو کمه گوشت بهجوریک پیستی روخساری بهنیسقانهوه نووسایی ۵ الظَّمای: تینو ۵ دمگوتری: (ربح ظمائی): ههواپهکی گهرم، بی شهونمو تهری ۵ (عین ظمائی): جاوی پیلوتمنک ۵ (ساق ظمائی): حاجی رفته لهی بی گوشت ۵ المظْمَاءُ: زور تینو ۵ هَمِيتِ الشفة ظمی: لیومه گهنم رنکو و جرج بوو ۵ هَمِيتِ اللثة: بوکه که کمه خوین بوو ۵ هَمِيتِ العين: جاومه که پیلوی تمنک بوو ۵ هَمِيتِ الساق: حاجه که رفته لهو کمه گوشت بوو ۵ (فهی ظمياء) ۵ الاظمی: تاریک ۵ دمگوتری: (ظل اظمی): سبیریک ریش بنوین ۵ (رُمح اظمی): رمبی نهمهرو گهنم رنک ۵ الظَّنْبُ: بنکی درهخت ۵ الظنبوب: ههراخی لولاک لای پیشهوهی ۵ دمگوتری: (قرع ظنایب الأمر): کارهکی ناسان کردو لهمپهرو جورتمهکانی لابردن.

ظَنَ الشَّئِ ظناً: گومانی لهشتهکه کردو بهتهواوی نهیزانی.

ظَنُّ فلاناً ربه: فلانکسی تۆمهتبار کرد ۵ اظنُّ فلاناً الشئ: فلانکسی والی کرد گومان بهری ۵ اظنُّ به الناس: فلانکسی والی کرد بیبته جینگای تۆمهتی خه لکی ۵ اظنُّ: تۆمهتباری کرد ۵ تظنن: بهمانا (ظن دئی) ۵ وایش دهبی (نون) سییه دمکری به (الف) دمگوتری: (ظنی) وککوو چون (تقصص) دمکری به (تقصی)

تۆمهتی ستهمکاری پال دا ۵ تظالم القوم: خه لکهکه هه ندیکیان ستهمیان لهه مندیکیان کرد ۵ تظالم العزى: نیریه همرهکان لهبهر تهردهماخی شهره هوجیانه ۵ دمگوتری: (نزنا بارض تتظالم معزها): جوینه شوینیک نیریه همرهکانی شهره هوجیان بوو ۵ تظلم: شکایهتی ستم لیکراوی کرد ۵ تظلم منه: فیولی ستمی کرد ۵ تظلم فلاناً حقه: ستمی لهفلان کردو حقهی خوئی نهدابه.

اظلم: فیولی ستمی کرد ۵ اظلم: بهمانا (ظلم دئی) ۵ الظلام: تاریکی ۵ الظلام: دمگوتری: (نظر الیه ظلاماً): بهتیهی جاوی سمیری کرد ۵ الظلامه: نهو مافهی ستم لیکراو داوای دمکا ۵ دمگوتری: (عند فلان ظلامی) ۵ الظلم: برهوهو رومنههی ددان ۵ بمفر ۵ الظلم: کس ۵ کیو ۵ الظلماء: تاریکی ۵ الظلمة: (ليلة ظلمة): شهویکی تاریکه ۵ الظلمة: نهمانی روناکی ۵ تاریکی ناو دهریا ۵ الظلم: نوعامه نیره ۵ الظلمة: نهوهی بهستهم لیان ساندبی المظلم: زور تاریک (شهوو زهنگ) ۵ دمگوتری: (یوم مظلام): رۆزگاریکه پر لهناشوب و نازاومیه مروف سهری لی دهرناکا ۵ المظلم من النبات: روهکیک زور سهوزبی بگاته مهبلهوه رهشی ۵ (یوم مظلم): رۆزیکه رهش و پر شهرو نهگبهتییه ۵ (شغز مظلم): هزیکی زور رهش و تاریکه ۵ الظلمة: نهو مافهی ستم لیکراو داوای دمکاتهوه.

ظمى ظمأ و ظمأ و ظمأء: تینوی بوو یان زوری تینو بوو.

ظمى الیه: حمزی لئی بوو، شهوهی بؤی جولاً ۵ (فهو ظمى و ظمى، وهو ظمان وهي ظمأ) ۵ اظماً: تینوی کرد ۵ تظماً: خوئی بؤ تینواپهتی

ظَهَرَ فَلَانًا ظَهْرًا: دستى لمبشتى فلانكمس دا ۵
بمبشتى كيشا.

ظَهَرَ الثوبَ: ظيهارى بؤكراسهكه دروست كرى.

ظَهَرَ الْبَيْتَ وَالْحَانِطَ: جووه سمرخانومهك يان سمر
ديوارهكه.

ظَهَرَ ظَهْرًا: نازارى پشتى همبوو پشتى نيشا ۵ (فهر
ظَهْرٌ وَظَهْرٌ) ۵ أَظْهَرَ الْقَوْمَ: خهلكهكه كهوتنه
نيومرؤ نمجار رهويان كرد لهكاتى نيومرؤدا
دمستيان كرد بمرويشتن ۵ أَظْهَرَ فَلَانًا عَلَى السَّرِّ:
فلانكهمسى بمسمر نهينيهكهدا ناگادار كرد ۵
أَظْهَرَ فَلَانَ الْقُرْآنَ: فلانكهمسى قورئانى لمبمر
خويندموه ۵ أَظْهَرَ فَلَانًا عَلَى عِدْرَةٍ: يارمهمتى
فلانكهمسى دا بؤئههمسى بمسمر دوژمنهكهى دا
زَالٌ بَيْنَ ۵ أَظْهَرَ الشَّيْءَ: شتهكهى خسته پاش
خويهوه، خستنيه پشتههوه ۵ دشگوترى: (أَظْهَرَ
حَاجِي وَأَظْهَرَهَا): گرنكى به پيداويستيهكه

نمداو بمبى نرخ سهبرى كرد ۵ ظَاهِرٌ بَيْنَ الثَّوْبَيْنِ
مظاهرة: دوو كراسهكهى بميهك گرتن و لمسمر
يهك لمبمى كردن ۵ ظَاهِرٌ فَلَانًا: يارمهمتى
فلانكهمسى دا ۵ ظَاهِرٌ إِمْرَأَتُهُ وَمِنْهَا: بمژنهكهى
گوت تو و مكوو پشتى دايكم ليم حمرامى ۵
نهمه شيوه تهلاهدانيكى سهردهمى پيش
ئيسلام بوو، ئيسلام هات مهنى كرد ۵ ظَهَرَ
الْقَوْمَ: خهلكهكه لهكاتى نيومرؤدا رويشتن ۵
ظَهَرَ الْحَاجَةَ: پيداويستيهكهى دمرخست ۵ ظَهَرَ
الصَّلَاةَ: لمبشتى چهكهكه واژوى كرد، جبرؤى
كرد، واته ئههمسى نووسى كه بهكيكى تر
مبلهغهكه ومربگرئى ۵ تَظَاهَرُوا: يارمهمتى
يهكتريان دا ۵ كؤبونموه بؤئههمسى خؤپيشانندان
نهجنام بدن دؤى كاريك يان پالمبشتى بؤ
كاريك ۵ اسْتَظْهَرَ بِهِ: داواى يارمهمتى كرد ۵

۵ الظَّنَّالَةُ: توهمت ۵ الظَّنُّ: دمرك كردنى شته
بمبشيوهميهك لايمنى بون يان نمبوونى زياتر بئ
۵ وايش دمبى (ظن) ماناى يهقين دمگهيمنى ۵
الظَّنَّةُ: توهمت ۵ الظَّنُونُ: همرشتيك بتمانمت
بئى نمبى ۵ دمگوترى: (رجل ظنون): پياويكه
بتمانمت به عمهلى ناكرى ۵ يان لههمهوالو
قسهكانى دا كه دميانگيرپتههوه تانه ليبراومو
جيكى متمانمت نيبه ۵ (دين ظنون): همرزيكه
بتمانمت بهمدانههمسى ناكرى ۵ (بئر ظنون): بيريكه
نازاندرئى ئاخؤ ناوى تيدايه يان نا ۵ همروا
بمبپاوى گوماناوى و دل پيسيش دمگوترى ۵
الظَّنِينُ: همرشتيك بتمانمت بئ نهكرى ۵
تؤممتبار ۵ كهم خير و بئر ۵ مَطْنَةُ الشَّيْءِ:
شوئن گومانى شت ۵ الْمَطْنَانُ: سمرچاومو
ممرحيمي زانيارى كه ليكؤلمرومو فوتابى
زانكؤو خويندنى بالا زانيارى لى ومدمست
دينن.

ظَهَرَ الشَّيْءُ ظُهُورًا: شتهكه دمركهوتتهوه دواى
ئهمسى ديار نممايوو سمرى ههلايداهوه.

ظَهَرَ عَلَى الْحَانِطِ وَغَرَّةٍ: سمر ديوار كهوت.

ظَهَرَ عَلَى الْأَمْرِ: بمسمر نيشهكهدا ناگادار بوو.

ظَهَرَ عَلَى عِدْرَةٍ وَبِهِ: بمسمر دوژمنهكهى دا زال
بوو.

ظَهَرَ بِالْحَاجَةِ: كهمبايهخى دا بمپيداويستيهكان.

ظَهَرَ عَنِ الْعَارِ: عارو لهكهى پيوه نمووساو ليى
تهكيهوه.

ظَهَرَ الطَّيْرُ مِنْ بَلَدٍ كَذَا إِلَى بَلَدٍ كَذَا: بالئدمكه
لمفلان ولاتهموه هاته خوار بؤ فلان ولات.

ظَهَرَ بِالشَّيْءِ: نازو شانازى كرد بههوشته.

إِسْتَفْهَرَ لِلشَّيْءِ: سَبَّيْرِي بؤْشْتَهْكَه نامادمگرد،
 نِيحْتِيَاتِي كَرْد ۵ إِسْتَفْهَرَ الشَّيْءَ: شْتَهْكَمِي لَهْ بَمَر
 خَوْتِنْدَهْمُوَه ۵ الظَّاهِرُ: نَاوِيْكَه لَهْ نَاوَه جَوَانَهْكَانِي
 خُودَا ۵ دَهْشْكَوْتَرِي: (قَرَأْ ظَاهِرًا): لَهْ بَمَر
 خَوْتِنْدِيْبِيْمُوَه ۵ الظَّاهِرَةُ مِنَ الْأَرْضِ وَغَيْرِهَا:
 شُوْئِنْيِكْ بَهْ سَمَر شُوْئِنْيِكِي تَرْدَا بَرَوَانِي ۵
 بَمَرزَايِي وَ تَهْ بُوْلْكَه ۵ نَهْ كَمَر بُوْ جَاوْ بَهْ كَارَهَات
 بَهْ مَانَا جَاوِي دَمَر بَمَر بَرُوو زَهَق ۵ ظَاهِرَةُ الرَّجْلِ:
 هُوْزُو خَيْلِي بِيَاوْ خَزْمُو كَمَسُو كَارُو عَمَشِيْرَمْتِي
 ۵ الظَّاهِرَةُ الْجَوِيَّةُ: نَهْمُوِي كَار دَمْكَاتَه سَمَر
 بِيْنِيْنِ وَ خَمِيَال ۵ الظَّاهِرِيَّةُ: بِيْرِيْكَنْ لَهْ زَانَاو
 شَمَر عَزَانَانِي نِيْسَلَام، سَمَر مَمْنَهْمَبُو بِيْشَهْوَإِيَان
 (دَاوُدِي كُوْرِي عَمَل كُوْرِي خَهْ لَمْفِي
 نِيْصِبَهْ هَانِيْبِيَه بَهْ دَاوُدِي ظَاهِرِي بَهْ نَاوَايَانْگَه) ۵
 الظَّاهِرَةُ مِنَ الشَّرْبِ: بُوْشَاكِيْكَ كَهْرَسْتَهْمُو خُوْ
 لَهْ جَهْسْتَه نَهْ كَهْوِي زِيْرْكَرَاسُو فَانِيْلَه نَهْ بِيْنِ
 هَاتِي دُووَم سِيْيَم بِي ۵ هَمَرَا نَاوَه بُوْ دِيْوِي
 دَمَر مَهْوِي هَمَرِشُو هَاتِي نَهْمُو رَهْمُو كَهْ لَهْ سَمَر
 زَهْمُو نَاكَهْوِي ۵ نَهْمُو بَارْجَه قَوْمَاشَهْ رَادَهْ خَرِي
 لَهْ سَمَر سِيْسَهْمُو هَمَر مَهْوِيْلَهْ نُوْسْتَن، چَمَر جَهْف
 ۵ الظَّاهِرُ: بِيْشْت، بِيْجَهْوَانَهْ سَك ۵ وَآخِي
 سَوَارِي وَ بَارْمَبَر ۵ رِيْگَاي وَشْكَانِي ۵ زَهْمُو
 بَتَهْمُوو رَهْمَقَمَنُو تَهْ بُوْلْكَهْمُو گَرْد ۵ دَمْكَوْتَرِي:
 (قَرَأَ الْقُرْآنَ عَنِ ظَهْرِ قَلْبِهِ): قُورْشَانِي لَهْ بَمَر
 خَوْتِنْدَهْمُوَه ۵ (أَعْطَاهُ عَنِ ظَهْرِ يَدِهِ): بَهْمِيْنِ
 مَوْكَافَمَنَه بَهْمَشِي بِيْنْدَا ۵ هِيْجْ بِيَاوْمَتِيْبِيَهْ كِي
 بَهْ سَمَر يَهْمُوَه نَهْمِيْوُو ۵ (خَفِيْفُ الظَّهْرِ): كَهْم
 خِيْزَان ۵ (ثَقِيْلُ الظَّهْرِ): خِيْزَان زُوْر ۵ (قَلْبُ
 الْأَمْرِ ظَهْرًا لِبَطْنِ): كَارْمَكَهْمْ بَاشْ هَهْ لِيْشْكَنِي وَ
 لِيْي وَرْد بَوْمَهْمُوَه ۵ (هُوَ يَأْكُلُ عَنِ ظَهْرِ يَدَيْهِ): مَن
 بَهْ خِيْوِي دَمْكَهْم ۵ (أَقَامَ بَيْنَ ظَهْرِيْهِمْ،
 وَظَهْرَانِيْهِمْ): لَهْ نَاوَايَان مَآيَهْمُوَه ۵ الظَّاهِرُ: نِيْوَمَرُوْ،

كَاتِيْكَ خُوْر لَهْ نَاوَمَرِاسْتِي نَاسْمَان لَادَمْدَا ۵
 الظَّاهِرُ: كَالَاي نَاوَمَال ۵ الظَّاهِرَةُ: هُوْزُو عَمَشِيْرَمْتُو
 بَالِيْشْت ۵ الظَّاهِرِي: لَهْ مَآد جُوْوَه، نِيْهَمَال كَرَاو ۵
 الظَّاهِرُ: يَارْمَتِيْدَمَر ۵ يَهْ كِيْكَ لَهْمُو يَزْدَه كَهْمَسِي
 يَارِيْكَهْرِي تُوْبِي بِيْن ۵ المَظَاهِرَةُ: خُوْبِيْشَانْدَانِي
 جَهْ مَآوَمَرِي وَ دَمَر بَرِيْنِي رَاو بُوْجُوْن ۵ المَظْهَرُ:
 دِيْمَمَنُو رَوَالَهْمْتِي شَت ۵ بَهْمِيْوَمَنْدِي ۵ صِيْفَهْمْتِي
 رُوَهْكَ لَهْمُو مَرَزَه جِيَا جِيَا كَانِي سَالْ دَا ۵ دَمْكَوْتَرِي:
 (المَظْهَرُ الرَّبِيْعِي، المَظْهَرُ الصِّيْفِي، المَظْهَرُ الْحَرْفِي،
 المَظْهَرُ الشَّتَائِي).

لتحميل أنواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

پدای داتلود کتابهای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا الثقافی)

بۆدابهزاندنی جوهرها کتیب: سهردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للکتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

قاموسى ما مؤستا

به رگى دووهم

ع.غ.فاق.ك.ل.م.ن.ه.وى

نووسىنى:

مهلا مهحموودى گه لالهى

العین: پیتی ههژدههسه له حهرفهکانی هیجاو شوینی ئی هاتنهدهری ناوهراستی قورگه.

عَبَا الشیءُ عَبَاً: شتهکهی ئاماده کرد ۵ دهگوترئ:

(عَبَا المَاع) کالاکانی ئاماده کردو سهریهکی نان ۵ (عَبَا الجیش) سوپای ئاماده کرد یۆ شهر ۵ له حهدیسی (عبدالرحمن)ی کورپی عهوف دا هاتوو دهقهرموی: (عَبَاَنَا رسول الله بیدر لیلاً) پیغهمبهر (دخ) له شهری بهدردا بهشهو ئامادهی کردین و ههریهکهمان ئهرکی خۆی یۆ دیاری کرد.

عَبَا الطیب: یۆنهکانی تیکهل کردن، دروستی کردن.

عَبَاً له شراً: شهری یۆ نایهوه بیلانی ئی گپراو شهری توش کرد ۵ دهشگوترئ: (ما عَبَاً به) گرنگی بی نهدا ۵ عَبَاً المَاع: بهمانا (عَبَاً دئ) ۵ عَبَاً الدواء والسَّلعة ونحوهما: دهرمانهکه یان کالاکهی خسته ناو زهرفو قوتوی تایبهتی خۆیهوه.

إِعْتَبَاً ما عنده: نهوهی لای ئه و یوو کۆنترۆلی کرد ۵ إِعْتَبَاً الشَّرَاب: شهراهکهی ههلقورانده، خواردییهوه ۵ التَّعَبِيَّة: ئامادهکردنی داهاتی دهولت بۆ پیدایهستی شهر و حازرکردنی ئامیره جۆزاو جۆرهکانه بۆ بهکارهینانیان لهکاتی شهردا ۵ الْعَبَاءُ: عهبا ۵ پۆشاککی بان و پۆرو قۆل فش و یهخه دادراوی سهرتاپا خواره لهسهه پۆشاکهوه لهبهه دهکری ۵ الْعَبَاءُ: هاوشان و بهرامبهه ۵ کۆل و یار ۵ شتی قورس لهههه جۆریک بی ۵ الْعَبَاءُ: مهزههب و بیرو

یۆجوون ۵ دهگوترئ: (فلان لایعرف مَعْبُوه) فلانکهس نازاندی مهزههبی جیهو ج بیرو یاوهپیکه ههیه.

عَبَبَ المَاءُ عَبَاً: ناوهکهی خواردوه بهبی ههناسهدان تئیدا ۵ ههلی قورانده ۵ دهگوترئ: (الحمَام یشرب المَاءُ عَبَاً کما تُعَبُّ الذَّوَابُ).

عَبَبَ النِّبَاةُ: رووهکهکه دریز بوو.

عَبَبَ البحرُ عَبَاً: دهریا شهپۆلهکانی تیکینهوه هاویشت شهپۆلهکانی بهرز بوونهوه ۵ دهگوترئ: (عَبَبَ عَبَابُهُ) فلانکهس دریزههه به قسهکانی داو زوری گوت.

تَغَبَّبَ الشَّرَابُ: شهراهکهی خیرا خیرا خواردوهوه زوری خواردوهوه زنده رهوی کرد له خواردنهوهیدا ۵ الْعَبَابُ: سههتای شت ۵ دهسته گولی شت ۵ ریزی پیشهوهی شت ۵ ناوی زور و لافاو ۵ بهرزبوونهوهی شهپۆلی دهریا ۵ دهگوترئ: (جازوا بَعَابِهِم) ههموویان هاتن، گشتیان هاتن.

الْعَبَاةُ: قۆله کراس و قۆله کهواو شتی وا ۵ الْعَبِيَّةُ: خۆ بهزلزانی و شانازی و لوتبههزی و پیاومتی.

عَبَثَ عَبَثاً: خواردنی دوو جۆرهی دروستکرد که بی دهگوترئ: (عهیثه).

عَبَثَ الشیءُ بالشیء: شتهکهی تیکهلاوی شتهکهی تر کرد

عَبَثَ عَبَاً: ماندوو بوو، کاریکی بی سوودی نهنجام دا ۵ دهگوترئ: (عَبَثَ به الدهر) رۆژگار جهند گۆرانکاری و ههلبهزو دابهزی بی کرد ۵ الْعَبِيَّةُ:

خواردمه‌نیه‌که له دوو جوړ خواردن دروست
دمکری ومکو گنم و ماش و ترخینه و نه و جوړه
خواردنانه یان هه‌نگوین و کهره، دوشاوو ماست
که به‌یه‌که‌وه ده‌خورین ۵ کومه‌له خه‌لککیک
هه‌ریه‌که‌یان کورې یه‌کئ بئ ۵ بز و مه‌ری
تیکه‌لاو ۵ دمگوترئ: (مرنا علی غم فلان
عیشة واحدة) به‌لای مه‌ری فلانکس دا
رپورددین مه‌رو بز تیکه‌لاو بوون.

عَبْدُ اللَّهِ سَادَةٌ و عُبُودِيَّةٌ: به‌ندایه‌تی خودای کرد

ملکه‌جی فه‌رمانه‌گانی بوو.

عَبْدُ عَبْدِ رَعْدَةَ: به‌شیمان بووه.

عَبْدُ عَلَيْهِ: رقی لئی هه‌لسا ۵ عِبْدٌ مِنْهُ: لئی ره‌نجا،

لئی دوورکه‌وته‌وه.

عَبْدٌ عَلَى نَفْسِهِ: تانه‌ی له خوی دا، لومه‌ی خوی

کرد.

عَبْدٌ عِنْدَهُ: سوور بوو له‌سمر نه و کاره ۵ عِبْدِيَّةٌ:

پئوه‌ی نووسا، که‌وته‌ گه‌ئ و لئی جیا نه‌بووه.

عَبْدٌ عِرْدًا و عُبُودِيَّةٌ: باوک و بپیری به‌ کۆیله‌ کراو

بوون، به‌نده‌بوون ۵ اَعْبَدَ الْقَوْمُ بِفُلَانٍ:

خه‌لکه‌که له‌سمر فلانکس کۆبوونه‌وه لئیان دا

۵ اَعْبَدَ فُلَانًا: فلانکسی کرده‌ کۆیله ۵ اَعْبَدَ

فُلَانًا عَبْدًا: به‌نده‌یه‌کی کرده‌ موانکی فلان ۵

اَعْبَدَ بِهِ: له‌ رینگا و لاخه‌که‌ی تۆپ و به‌و

هۆیه‌وه له‌ کاروان دواکه‌وت ۵ عَبْدُهُ: ژیرباری

کرد، زه‌لیلی کرد ۵ عَبْدٌ فُلَانًا: فلانکسی کرده

کۆیله ۵ عَبْدُ الطَّرِيقِ: رینگا‌که‌ی خوش کرد ۵

(عَبْدُ البعير) حوشره‌که‌ی ژیربار کرد ۵ عَبْدُ

السَّقِينَةِ: که‌شتیه‌که‌ی به‌ قیر سواخ دا، قیری تی

هه‌لسوو.

تَعَبَّدَ: خوی ته‌رخان کرد بۆ خودا به‌رستی ۵ تَعَبَّدَ

فُلَانًا: فلانکسی کرده‌ به‌نده‌ی خوی ۵ داوای لئ

کرد گو‌پراه‌ئ‌ی فه‌رمانی بئ ۵ اِعْتَبَدَهُ: کردی به

کۆیله‌ی خوی ۵ اِسْتَعْبَدَهُ: به‌مانا (اعتبده) دئ ۵

العابد: یه‌کتا به‌رست ۵ العَبَائِدُ مِنَ الخيل

والناس: ناده‌میزاد یان کۆمه‌له‌ نه‌سب که‌ روی

رۆیشتنیان بۆ جئیه‌کی تایبه‌تی نه‌بئ و

هه‌ریه‌که‌یان روی له‌ لایه‌ک بئ ۵ دمگوترئ:

(تفرقوا عبايد) په‌رته‌وه‌ازه‌ بوون ۵ رینگای جودا

جودا ۵ ته‌پۆلکه ۵ العِبَادُ: جه‌ند خیل و

هۆزئکی عمره‌ب بوون ناینی عیسیان قبول

کرد و له‌ ولاتی حیردا نیشه‌جئ بوون ۵

العِبَادَةُ: به‌ندایه‌تی کردن بۆ خودا له‌روی

ته‌عظیمه‌وه ۵ داب و نه‌ریتی نه‌نجامدانی

ئه‌رکه‌ نایینه‌گان ۵ عِبَادُ الشمس: گوله‌ به‌رۆزه

۵ العِبْدُ: کۆیله ۵ ناده‌میزاد به‌ گشتی ج نازاد

بن یان کۆیله ۵ العَبْدَةُ: هئیز و هه‌له‌وی ۵

دمگوترئ: (ناقة ذات عبدة) ۵ به‌مانا به‌رده‌وام

بوون و پایه‌دار دئ ۵ دمگوترئ: (ماهذا الثوب

عبدة) ئه‌م قوماشه‌ زۆر خۆگرنییه‌و زوو ده‌درئ.

العَبْدِيَّةُ: حاله‌تی به‌ندایه‌تی کردن شیوه‌ی

به‌ندایه‌تی ۵ العُبُودُ: به‌مانا (العبدية) دئ ۵

العُبُودِيَّةُ: پئچه‌وانه‌ی نازادییه ۵ المَتَعَبَّدُ: شوئنی

خودا به‌رستی ۵ خه‌لوت خانه ۵ المِعْبَدُ:

خا‌که‌ناز ۵ المَعْبَدُ: شوئنی خودا به‌رستی ۵

العِبَادَةُ: جوار سه‌حابه‌ی عه‌بدو‌للا ناون

(عبدالله)ی کورې عومهر (عبدالله)ی کورې

عمه‌باس (عبدالله)ی کورې مه‌سعود (عبدالله)ی

کورې زوبه‌یر ۵ العَبْدَانُ: کۆیله ۵ العَبْدَانِي:

رووه‌گئیکه‌ له‌ پئیری گوله‌که‌ به‌ عه‌بده‌لاوی

ناسراوه.

عَبْرَ فُلَانٍ عَبْرًا: فلانکس فه‌رمیسکی باراندن.

عَبْرَ الْقَوْمِ: خه‌لکه‌که‌ له‌ناو جوون ۵ فه‌وتان.

عبر النهر عبراً وعبراً: له روبرارمه بهرپهوه له
 نهم بهر بؤ نهو بهر.

عبر الكتاب عبراً: له كتيبهكه ورد بؤوهو بیری
 له ماناو رسته گانی کردموه بهین نهوهی به
 دمنگ بیخوینیتتهوه.

عبر الشاغ والدرهم: سهیری کالوو پارمگانی کرد بؤ
 نهوهی مهزمندهیان بکا بزانی چین و کیشیان
 چهنده.

عبر الرؤيا: خهونه کهی لیک دایهوه.

عبر عبراً فرمیسی دابارین ◊ عبر عما في نفسه:

نهوهی له دلیدا بوو درکاندی و دهری بری ◊

عبر به الأمر: کارمکهی له سر قورس بوو ◊ عبر

فلاناً: فلانکهسی فهوتاند ◊ گریاندی ◊ عبر

الرؤيا: خهونه کهی لیک دایهوه و مانای کرد ◊

عبر عينه: فرمیسی به جاودا هینایه خوارهوه

◊ اعتبر الشيء: شته کهی بهتاقی کردهوه و

له سنگی مه کهی دا ◊ اعتبر منه: سهری لئی

سورما ◊ اعتبر به: پهندی لی و مرگرت ◊ اعتبر

فلاناً: متمانهی به فلانکهس کرد ◊ اعتبر فلاناً

عالمأ: فلانکهسی به زاناو تیگهیشتوو دایه

قه له م ◊ مامه لهی زاناو خوینندهواری له گه لدا

کرد ◊ استعبر فلان: فلانکهس فرمیسی

دابارین ◊ دشگوتری: (استعبرت عنه) ◊ استعبر

فلاناً الرؤيا: داوای له فلانکهس کرد خهونه کهی

بؤ لیک بداتوه ◊ الاعتبار: مهزمنده کردن ◊

دشگوتری: (هذا أمر اعتباري) نهمه شتی که

مهزمنده کراوه و گریمانه کراوه ◊ کرامهت و

ریزو که سایهتی، لهم رووه که تومهتبار دوا

دادگایی کردن که تومهتی له سر ناچهسپی

داوای رمدی نیعتیبار دما ◊ العابر: رینوار.

العابرة: دشگوتری: (كلمة عابرة) هسهیه که بوو بهین

مه بهست به سر زمانی دا هاتو تیبهری ◊

بضاعة عابرة: کالایمکه به ترانزیت بمناو ولاندا

تیدمهری بؤ ولاتیکی تر ◊ العیارة: رسته و

که لام و دوق ◊ دشگوتری: (هذا الكلام عبارة عن

كذا): نهم دوقه نهو مانایه دمه خشی ◊ العبر

من النهر: که ناری روبر بهر نیکی روبر ◊ العبر

من المجالس: نهجوممن و مه جلیسی قهرم بالغ ◊

ههوری خیرا رؤ ◊ دالاش و بالندهی گوشت

خور ◊ العبر: نازاو به توانا بؤ سهقر ◊ نیش

له دست هاتوو ◊ دشگوتری: (هر عبر لكل عمل)

نهو پیاوه بؤ هه موو کار نیکی خیر گونجاوه ◊

العیرانی: زمانی جوله که ◊ تاکی جوله که ◊

العیرانیة: زمانی جوله که ◊ العیرة: فرمیسی ◊

العیرة: په ندو نامؤزگاری و مرگرتن به رودای

رابووردوو ◊ سه سر سورمان ◊ العیري: به مانا

(العیرانی) دئ ◊ العیري: نهو گیاو گزمیه که

له سر لیواری روبر دهری ◊ العیرية: به مانا

(العیرانیة) دئ ◊ العبر من الغنم: نهو کارو

به رخیه له شیر برابیتتهوه ◊ (الشعری العبر)

یه کی که لهو دوو نه ستیرهیهی به تهنیشت

نه ستیرهی جهوزاومیه ◊ نه ستیره کهی تریان

پنی دشگوتری: (الشعری الفمیصاء) ◊ العیري:

بؤنی خووشی تیکه لآو ◊ (قوم عبر) ههومیکی

زورن ◊ المعایر: جهند تهخته دار نیکن له

دروستکردنی که شتیدا به کار دین ◊ المعیر: هه

شتیک به هویهوه له روبر بهر پیتتهوه ◊ پرد

بئ یان که له ک و به له مو شتی و ابئ ◊ المعیر:

روباریک پییدا بهر پیتتهوه ◊ المعیرة: به له مو

که له ک و شتی و ا: که به هویهوه له روبر

بهر پیتتهوه.

عَبَسَ فلان: فلان روی کرژ کردو چرج و لوچی خسته نیوان بیستی ناوچوانی و بروی هیناوه یهك. **عَبَسَ** الیوم: نه‌مرو روژیکی گرزو سامناك بوو. **عَبَسَ** عیسا: چلكن بوو.

عَبَسَ الیوسخ علیه: چلکه‌که‌ی پیوه وشك بووه ◊ **عَبَسَ**: به‌مانا (عَبَسَ) دئ ◊ **عَبَسَ**: به‌مانا (عَبَسَ) دئ ◊ **العَبَاسُ**: شیرینی نازا که شیری تر له‌بهری هه‌لبین و لئی بترسن.
العَبَسُ: جوړه روومکیکه پئی دمگوتری (برنوف) ◊ **العَبَسُ**: نه‌و زبل و چلکه‌ی به کلک و لا سمتی حوشتره‌وه رهق ده‌بیته‌وه.

عَبِطَ التراب غیطاً: کراسه‌که هه‌لندرا.

عَبِطَ الذبیحة: به‌ساغ و تهن‌دروستی سه‌ری بری هیچ نه‌خوشی و دمردیکی پیوه نه‌بوو ◊ **عَبِطَهُ** الموت: به جوانه مهرگی و بمبی نه‌وهی نه‌خوش بی مرد.

عَبِطَ التراب: کراسه‌که‌ی به ساغی دری.

عَبِطَ الأرض: له شوینیک بیری هه‌لک‌نند له‌وهو پئیش هه‌لنه‌که‌ندرابوو ◊ **عَبِطَت** الريح وجه الأرض: پشه‌با روی زموی وشك گرده‌وهو قلئیش قلئیش کرد.

عَبِطَ التراب: تمب‌وتوژی به‌ریا کرد.

عَبِطَ النبات الأرض: رومه‌که‌که زه‌ویه‌که‌ی هه‌لاشت و سه‌ری دهره‌ئینا.

عَبِطَ فلان نفسه في الحرب: کابرا به ویستی خوی، خوی خسته ناو شه‌ره‌که‌وه.

عَبِطَ الفرس: نه‌سه‌به‌که‌ی هینا و برد هه‌تا عمره‌فی کرد.

عَبِطَ الضرع: خوینی له گوانه‌که هینا.

عَبِطَ الكذب علیه: دروکه‌ی هه‌لیمت.

عَبِطَ فلاناً: ره‌خنه‌ی ئی گرت ◊ **أَعْبَطَهُ** الموت: به گهنجی و بی هه‌بوونی نه‌خوشییه‌کی دیار مرد ◊ **أَعْبَطَ** الذبیحة: نازه‌له‌که‌ی به‌ساغی و هه‌له‌وهی سه‌ریبری ◊ **أَعْبَطَ**: به‌بی نه‌وهی نه‌خوش بی مرد ◊ **العابطُ**: دروژن ◊ **العَبْطَةُ**: دمگوتری: (مات عبطه) به گهنجی مرد به‌بی نه‌وهی نه‌خوش بی ◊ **العَبِيطُ**: دمگوتری: (لحم عبط) گوشتیکی ته‌رو تازه ◊ یان گوشتی نه‌کوئبو ◊ (دم عبط) خوینی تازه ◊ (زعفران عبط) زه‌عفرانی ته‌رو تازه ◊ (رجل عبط) پیایوی بی عه‌قل و کالقام تن نه‌گه‌یشتوو ◊ **العَبَاطَةُ**: بی عه‌قلی و کال قامی.

عَبِقَ به الشيء عباقاً و عباقته: شته‌که‌ی پیوه‌نووسا.

عَبِقَ به الطيب: بوئی خوشی لیداو بوئنه‌که‌ی بلاو بووه.

عَبِقَ بالمكان: له‌و شوینه‌ی مایه‌وه.

عَبِقَ بالشيء: دلئ به شته‌که‌وه نووساو حمزی ئی کرد ◊ **عَبِقَ** رائحة الطيب: بوئی عه‌تره‌که‌ی خوش کرد ◊ **تَعَبِقَ**: خوی بوئخوش کرد ◊ **العَبَاقَةُ**: زورزانی هیلباز ◊ دزو جه‌رده‌ی نازا ◊ **العَبِقُ**: دمگوتری: (رجل عبق) پیایویکی زه‌ریض و شکو‌ممنده ◊ **العَبِيقَةُ**: دمگوتری: (امرأة عبقة لبقة) نافرمتیکی شوخه هه‌موو جوړه پو‌شاک و بوئنیکی خوشی ئی دئ و له‌گه‌لی دمگونجی ◊ **العَبِيقَةُ**: باقی مه‌نده‌ی شت ◊ پاشماوه ◊ **عَبِقَر** الـتراب: تراویله‌که‌که درموشایه‌وه ◊ **عَبِقَر**: شوینیکه عه‌ره‌ب پئیان وایه شوینی جندوکه‌کانه ◊ هه‌ر شتیک باش بی و جیگای سه‌ره‌نج بی نیسه‌به‌تی دمه‌دن بوئ نه‌و شوینه‌و ده‌لین: (عقري) ◊ **العَبِقَرُ**: نه‌وه‌ی

سهرتا له بنکی ههفهژاژ دمروئ و هیشتا تمرو
 تازمو سهوزه ◊ همروا همر شتیک که هیشتا
 جروزمیهو سهر له زهوی دمردینئ بیی
 دمگوترئ: (العبر) ◊ تاکهکی (عبرة) ◊
 نافرمتی ناسکو و جوانو بالا بهرز ◊ العبرة من
 النساء: بهمانا (العبر) دئ ◊ العبري: بالذواه
 بؤ (العبر) و سیفمتی همر شتیکه که زنده
 رۆیی له و مصفکهیدا بکری ◊ دمگوترئ:
 (رجل عقری و ثوب عقری) ◊ العبري: گهوره
 ◊ پیزدار ◊ دهباج ◊ ههپش و پاخمی بهنرخ و
 نهروم نیان ◊ العبرية: سیفمتی عهبقهری و
 حال و وزعیهتی.

عَبَلٌ به عَبْلًا: رۆیی.

عَبَلُ الشجر: گه لای درهختهکی هه لومراند.

عَبَلُ الشئ: شتهکی رهتکردموه ◊ گنپایهوه بؤ
 شوینی خۆی ◊ بهندی کردو گلی دایهوه ◊
 دمگوترئ: (ما عَبَلَكَ عا) چی وای له تۆکرد له
 نئمه نادیار بین و نهیمی بۆلامان ◊ عَبَلْتُهُ عوَل:
 مردن په خهگیگرت.

عَبِلَ عَبْلًا: قه لهوو کمتو و شان و هۆل نهستوو
 بوو.

عَبِلَ عَبْلًا: بهمانا (عبل) دئ ◊ اعبل: بهمانا
 (عبل) دئ ◊ اعبل الشجر: درهختهکه گه لاکانی
 پیچراوه و لوول بوون هیشتا پان نه بوونهوه ◊
 الاعبل: کیوی سپی، بهردی سپی ◊ العابل:
 کوری تازه پیگهیشتووی قه لهوو ◊ العبال: گوله
 کیوی ◊ العبل: کهتو و زهلام و زهبله للاح له همر
 شتیک بین ◊ دمگوترئ: (هر عبل الذراعین) نهو
 پیاوه هۆل نهستوره ◊ (عبل الشری) حاج و هۆل
 نهستور ◊ دمشگوترئ: (امرأة عبلة) نافرمتیکی
 تیکسمراو و بهزن پیک و پیکه ◊ العبل: گه لای

درهخت که هیشتا لوول بین و نه کرابیتتهوه ◊
 ومکوو گه لای درهختی نسل و طهرفاء ◊ (جاء
 بعبله) بهشپریوی هات به بیئ نهوهی جهسته و
 سهرو سیمای خۆی پیک بکا ◊ العبال: بهرد،
 یان بهردی سپی زۆر رهق ◊ عبول: ناوی مردنه
 (امرأة عبول) نافرمتی کۆست کهوتوو ◊ (العبلة)
 سهره تیری دریز ◊ العباهر: گه وره و زهبله للاح
 ◊ دریز و نهرم له ههر شتیک بین ◊ العبهر: گوله
 یاسه مین ◊ نه رگس ◊ مروفی تیکسمراو ◊
 العبهرة: نافرمتی جهسته جوان و رهوش جوان.
 عبا فلان عبأ: فلانکس دهم و جاوی درهوشابهوه.

عبا المتاع والجیش: کالای ناماده کرد، سوپای سازدا
 ◊ عبي المتاع والجیش ونهوما: کالاو کهرسهی
 ناماده کرد، سوپای سازدا بؤ شهر ◊ العباية:
 روخسار جوان ◊ نافرمتی میروو ملوانکه
 هۆنهرموه ◊ العباية: عهبا ◊ عبرة الشئ:
 پرکه ری شت نهو شتهی دمکرتیه زهرفهوه و
 پری دمکا ◊ دمگوترئ: (عبرة هذه القارورة مائة
 جرام) پر نهو گۆزه کیئشی سه د گرامه.

عَبَّابٌ عليه عَبَّابٌ وَعَبَّابٌ: لۆمهی کردو نازی
 بهسهردا کرد داوای ئی کرد که جاریکی تر
 کاریکی وانمکا دئی نهو بیی خوش نه بی.

عَبَّابٌ فلان عَبَّابٌ وَعَبَّابٌ: فلانکس حاجیکی
 هاویشت و حاجهکی تری هه لپری.

عَبَّابٌ مَقَطْرَعُ الرَّجْلِ: به دارهشق رۆیشت ◊
 دمشگوترئ:

هَبَّابٌ البعير ونحوه: حوشرمکه لهسمر سئ حاج
 رۆیی، ومکوو نهوه بیهوئ بازیدا.

عَبَّابٌ البرق: چاودیری روناکایی هه وره
 بروسکهکی کرد تا تهواو بوو جاوی به دوودا
 گنپرا.

عَبَّ الْبَابَ عَبًّا: چووه بهردمرگای مائی ۵
 دمگوترئ: (ما عَبَّ بَابِ فُلَانٍ) پیم نه خستوته
 بهر دمرگای مائی فُلَانٍ.
عَبَّ مِنْ مَكَانٍ اَوْ مَكَانٍ عَبًّا: له شوینیکهوه
 گواستییهوه بو شوینیکی تر ۵ **اعْبَبَهُ**: دوی
 سهرزمنشت کردن رازی کرد.
عَبَّ عَنِ الشَّيْءِ: وازی له شتهکه هینا ۵ **عَابَهُ**
 معاتبه و عتابا: سهرزمنشتی کرد
عَبَّ فُلَانًا: فُلَانُكَسَ تَهْمَةً لِي كَرْدَ ۵ دمگوترئ:
 (ما عَبَّ أَنْ فَعَلَ كَذَا) نهونده نهمایهوه دستي
 به کارمه کرد.
عَبَّ عَبًّا: بهرهبیوانی دروست کرد ۵ **تَعَاتَبُوا**:
 خه لکهکه لومه یه کرتیان کرد ۵ هرکسه
 له لای خویهوه سهرزمنشتی یه کیکی تری کرد ۵
تَعْتَبَ الْقَوْمَ: به مانا (تعاتبوا) دئ ۵ **تَعْتَبَ** عَلَيْهِ:
 تاوانی دز نه نجام دا ۵ **تَعْتَبَ** الْبَابَ: بهردمرگای
 بو دمرگاکه دروست کرد ۵ **دمگوترئ**: (فُلَانٌ لَا
 يَتَعَبُ شَيْئًا) فُلَانُكَسَ بَهْ هِيَجْ عَمِيْبِكْ لَوْمَه
 ناکرئ، عمیبی تیدا نییه. ۵ **اعْتَبَبَ** عَنِ الشَّيْءِ:
 روی له شتهکه ومړگيړا ۵ **اعْتَبَبَ** الطَّرِيقَ: رینگا
 ناسانه که ی وازی هینا و ملی له رینگا خوارو
 خینچهکه نا ۵ **اعْتَبَبَ** فُلَانًا نَفْسَهُ: دوی تی
 فکرین و ورد بوونهوه بهمه له ی خوی زانی ۵
اسْتَعْتَبَ فُلَانًا: داوای رازی بوونی فُلَانُكَسَ کرد
 ۵ رازی کرد ۵ **الأعتوبية**: نهومی سهرزمنشتی بی
 دمکرائ و هؤکاری لومه کردنه که یه ۵ **العتب**:
 که سیک زور سهرزمنشت بکا ۵ **العتب**: تهنگو
 چه له مه و کاری ناخوش و چورتم ۵ که م و
 کوری و گنده لی ۵ **دمگوترئ**: (مافی مودته عب)
 له خوشه ویستی نه ودا هیج عمیب و له که یه که
 نییه ۵ نیوان قامکه شادمو قامکه ناومراست ۵

یان نیوان قامکه براتووته و قامکی ناومراست ۵
 نیوان دوو کیو ۵ نه و ژیبانه ی که بهسر عودو
 که ماندا راده نیلدرئ ۵ **العتبى**: رزمندی ۵
العتبى: سهرمرانی مال ۵ یان نه و داری
 له دمرگای مالدا پیی بهسردا هه نییه وه ۵
 هه مو و پلیکانه یه که بهه ویه وه سهریکه وی ۵
 له بواری نه نداز یاری دا بریتیه له هه بارمیه که
 دوو کوله که ی له ژیردا بی ۵ **العُتُوبُ**: که سیک
 سهرزمنشت و لومه کاری تینه کا.
عَبَّ فُلَانًا عَبًّا: خیرا خیرا قسه که ی بو فُلَانُكَسَ
 دووباره دمکردموه ۵ **دمگوترئ**: (عَبَّ بِالْمَسْأَلَةِ) له
 مهسه له که دا زوری منجه منج له گه ل کرد.
عَبَّ فُلَانًا بِالْكَلَامِ: به قسه فُلَانُكَسَ سهرزمنشت
 کرد.
عَبَّ كَلَامَهُ: قسه گانی رهق بوون ۵ **عائنه** معاتبه
 و عتابا: دووبارمو سین باره قسه که ی بو گوته وه
 تا باش لینی تی بگا ۵ بهرپهرچی دایه وه و
 کیشی له گه لدا کرد ۵ له حه دیسی (الحسن) دا
 هاتووه (أَنْ رَجُلًا حَلَفَ أَيْمَانًا فَعَجَلُوا يَعَاتُونَهُ)
 بیایویک سویندیکی خوارد خه لکه که
 بهرپهرچیان دایه وه و بییان گوت به ناحق نه و
 سویندمت خوارد ۵ **تَعْتَبْتُ** فِي كَلَامِهِ: له قسه که ی
 دوودل بوو ته وای نه کرد.
عَبَّدَ الشَّيْءَ عِبَادًا وَعِبَادَةً: شتهکه ناماد مبوو ۵
 شتهکه گه وره بوو ۵ **أَعْبَدَ** الشَّيْءَ: شته که ی
 حازر کرد ۵ **تَعْتَبْتُ** فِي صَنْعَتِهِ: پیشه که ی خوی
 به جوانی و ریک و پیکی نه نجام دا ۵ **العِتَادُ**:
 که مرسته ی هر شتیک بی ۵ **العِتْدُ**: ناماد مگراو
 ۵ **دمگوترئ**: (فِرْسٌ عَيْدٌ) نه سپیکی ناماد مگراو
 بو پیشبرکی و غاردان ۵ **العِتود**: کارو بهرخ که
 بههیز بووبن و سالیان بهسردا تیبه ر بووبی ۵

العَتِيدُ: نامادمو حازر له دست ۵ العَتِيدَةُ: ميینهی (العید) ۵ یغدان و صندوقیکه نافرت شته تایبهتی و بهنرخه کانی خوی تیدا هه لدهگری.

عَتْرَ الرِّمَحِ عَتْرًا وَعَتْرَانًا: ریمبهکه له ریمهوه ۵ العَتَارُ: بۆ زنده رۆیی له مانای (عَتْر) دا دی ۵ شوینی بهرده لاند و چۆل ۵ العِتْرُ: نهصل و بنهما ۵ له پهندا هاتوو (عادت لِعَتْرِها لیس) به کهسیک دهگوتری بگه پرتهوه سهر دابو نه ریتی ناشیرینی له وه پیسی ۵ روه کیککی بۆنخوشی عهتر نامیزه، دمکریته دهرمان ۵ العِتْرَةُ: نهومیه بهل و پوی ئی بینهوه ۵ وهجه و نهوهی پیاو هوزو بنهماله و خزم و کهسو کار (عِزَّة القُر) ۵ درهوشاوه دم و دان و پوک و قمرای دان ۵ العِتْرَةُ: کوشتییهک بوو کاتی خوی عهرمه بهکان بۆ بته کانیان سهریان دمیری ۵ العِتْرُ من الرجال: پیاوی شان و مل قهوی وهلهو ۵ عَتَسَ في الأمر: کارمهکی به توندوتیزی خسته دست خوی ۵ عَتَسَ فلانًا: فارو ستهمی له فلان گرت. ۵ العَتْرِيصُ: رِق هه لساوی بههیزو توانا ۵ عَتَقَ الشيءَ عَتَقًا: کۆن بوو ۵ گهیشه کۆتابی و دوا سنوری خوی ۵ عَتَقَ المالُ: مالهکه گونجاو له بار بوو.

عَتَقَ المِيزَةَ: سویندهکه چهسپا.

عَتَقَ العبدُ عَتَقًا: کۆپلهکه رزگاری بوو بویه نازاد

عَتَقَ الفرسُ عَتَقًا: نهسپهکه رسهن بوو له پشیر کیدا پشکهوت.

عَتَقَ لَمَكًا: مالهکهی چاک کرد. ۵ عَتَقَ فلانًا بِنَمِه: بهدمه فلانکهسی گهست ۵ گازی ئی گرت.

عَتَقَ عَتَقًا: کۆن بوو ۵ ریزو نرخه بهیدا کرد ۵ اعْتَقَ العبدُ: کۆپلهکهی نازاد کرد ۵ اعْتَقَ

المالُ: مال و سامانهکهی ریک خست ۵ عَتَقَ الخمرُ: وازی له شهربهکه هینا بۆ نهوهی کۆن ببی و بۆنی خوش بی ۵ العاتِقُ: نهستۆ ۵ نیوانی شان و مل ۵ شهربی کۆن ۵ بیچوه بالنده کاتیک که په کممجار په رپوولی ئی دهر و تیتسهوه په رپوولی تازمی ئی دهر و تیتسهوه ۵ العِتْقُ: نهجیب زادهمی ۵ العِتْقُ: کۆن و له میزینه ۵ بهرزو ریزدار ۵ (توب عتیق) قوماشی چاک چندراو و پخته و سفت و لووس ۵ (الیت العتیق) کابه (مالی خودا) (العِتاق من الطیر) بالندهی درندهو خاومنی دهن دووک و جنگی تیزو در ۵ (العِتاق من الخیل) نهسپی رسهن.

عَتَكَ في القتال عَتَاكَ: له شمردا هه لمهتی بردهوه و سهرلمنوی په لاماری دوژمنی دابهوه.

عَتَكَ في الأرض: بهتهنیا رۆیشت و کهسی له گه ل نه بوو.

عَتَكَ عليه يضرب: هه لمهتی له ناکاو و گورچکبری بۆ بردهوه.

عَتَكَ على يمين فاجرة: سویندی بهدرۆی خوارد ۵ عَتَكَتِ المرأةُ على زوجها: نافرمتهکه له میزدمهکی ناچیزه بوو، له باوکی یا له میزدمهکی یاخی بوو.

عَتَكَ عليه بحجر أو شر: بهچاکه یان به خرابه

عَتَكَ الفردُ الى موضع كذا: خه لکهکه حمزیان له فلان شوین بوو.

عَتَكَ اللبنُ او النيدُ: ماستهکه یان بیرهکه زۆر ترش بوو. ۵ عَتَكَ بفلان: به فلانکهسهوه نووساو له گه لی بوو لئی جیانه بووه.

عَتَكَ الطيبُ به: بۆنهکهی گرت.

عَتَكُ یدة: دستى به سنگیه وه گرت ◊ **العاتك:** پیزدارو بهنرخ ◊ رمنگی خالیص و باش ◊ شتى بین خهوش ◊ دهگوترئ (أحر عاتك) سورئىكی زؤر سور ◊ كهسئك زؤر گيرمگيركه ر بئ.
العاتك: مئینهى (العاتك) ◊ ناهرمئتك نهومنده نارايشت بكاو بؤنى خوؤش له خوؤى بداو پئستى سوور ههنگه رئ ◊ **العَتِك من الأيام:** رؤزگارى گهرم ◊ **عَتْلُهُ عَتْلًا:** رايكئشا بهمشئوهى راتهكاندنئ توندو تيزو پاله بهستؤ كردنئ ◊ دهسگوترئ: (عتله الى السجن) راپئجئ كرد بؤ بهنديخانه.

جَعَلُ الى الشر عتلاً: بهلهى كرد بؤ شهر و نازاوه نانهوه ◊ **إنعَتَل:** بؤ موطاومعهى (عَتْلُهُ) دئ ◊ دهسگوترئ: (لا أنعتل معك): له شوئنى خوؤم ناجوئئيم و لئت جيانابهوه ◊ **تَعَتَل:** دهگوترئ: (لا أتعتل معك) دوق بهمانا (لا أنعتل معك) دئ ◊ **العَتَال:** كوؤبهر بهكرو ◊ **حهمان** ◊ **العَتَلَةُ:** عهمودئىكى كورتئ ناسئینه سهرئىكى پانى ههيه ديوارئ پئ دهر و خئندرئ درهخت و بهردئ پئ له زهوى دهردههئندرئ ◊ **المُتَلُّ:** بههئزو توانا لههر جوؤئك بئ ◊ دهگوترئ: (رجل عتل) پياوئىكى وشك و تورمو تهوسنه ◊ (جبل عتل) كئوئىكى شاخ و رههن سهخته ◊ **العَتِيلُ:** كرىكار ◊ خزمهتجئ ◊ دهگوترئ: (داء عتيل) دهردي كوشنده ◊ **المِعْتَلُ:** بههئزو توانا بؤ راپئج كردن و رايكئشان.

عَتَمَ عتماً: دواكهوتو تهملهئى لئ دهركهوت ◊ دهگوترئ: (عتمت حاجته) پئداوئستئيهكهى دواكهوت.

عَتَمَ عن الشيء: وازئ لهكارهكه هئنا دواى نهوهى كه ماومهك پئوهى خهريك بوو.

هَتَمَ الليل: بهشئك له شهو تئپهرئ.

هَتَمَ فلان قري صيفه: فلانكهمس نانخوردنئ مئوانهكانئ دواخست ◊ **اعتَمَ** الليل: بهمانا (عَتَمَ) دئ ◊ **اعتَمَ الرجل:** پياوهمكه كهوته كاتئ داهاتنى شهو و تاريك بوونئ رپوهبهرى زهوى ◊ يان لهو كاتهدا ئئشى كرد ◊ **اعتَمَ الشئ:** شتهكه دواكهوتو و پئئ جوو ◊ **اعتَمَ** عنه: وازئ لئ هئناو دستئ لئ ههنگرت ◊ **عَتَمَ:** كهوته كاتئ سهرمتاى داهاتنى شهو ◊ يان لهو دهمهده كارئ كرد ◊ **عَتَمَ الشئ:** شتهكهى دواخست.

إستعتَمَهُ: درمنگی هئنا ◊ **العاتِمُ:** درهختئكه له پئبرى زمئتونئيه ◊ له كئوى (اللکام) له شئمالئ شام دهرؤئ ◊ بهرمكهى پئئ دهگوترئ: (الزَعْبَجُ) ◊ **عَتَمَةُ** الليل: تاريكايئ سهرمتاى شهو دواى نهمانئ سورايئ قهراخئ ناسمان.

هَتَهَ عنها و عتاها و عتاها: عهقئى كهم بوو ◊ كالقام بوو.

هَتَهَ عتاها و عتاها و عتاها: بهمانا (عَتَه) دئ.

هَتَهَ في الشيء: حمزئ له شتهكه كرد ◊ دهگوترئ: (عَتَه في العلم) (وَعَتَه فلان في فلان) فلان حمزئ له حمزئهتدانئ فلان بوو ◊ فلان لاسايئ هسهكانئ فلانئ كردموه ◊ **تَعَتَهُ:** بهمانا (عَتَه) دئ ◊ **تَعَتَهُ** في كذا: زئده رهمئ كرد له فلان شتدا ◊ دهسگوترئ: **تَعَتَهُ** في المأكَل والملبس: زئدهرؤئى كرد له پؤشاك و خوارندنئا ◊ **تَعَتَهُ** عنه: خوؤى لئ نهزان كرد، خوؤى لئ غافل كرد ◊ **العَتَاهُ:** شهلهل ◊ نهخؤشئيهكه تووشئ مئشك دهبئ، لهرزئن و تئكچوونئ جهسته و شهپله لئندانئ پئوهيه، زمانئ ومكو پئوئست ناجوئئ و عهقئئشى تهواو نابئ ◊ **العَتَاه** الباكِر: كالقامئيهكه تووشئ گهنجئ تـازـه پئنگه پئـشتوو دهبـئ.

بەسەر شتەكەدا ناگادار بوو ۵ اعثر فلاناً:
فلانكەسى تووشى چورتەم كرد ۵ كۆسپ و
تەگەرى خستە بەردەم ۵ اعثر على الأمر:
بەسەر كارەكە ناگادار بوو ۵ ناگادار كرا ۵ عَثْرُ:
واى لىكرد هەلەنگوئى بكەوى ۵ تووشى كىشە
بىن ۵ تَعَثْرُ: بۆ موطاومەى (عَثْرَه) دى ۵

دەشگوترى: (تَعَثْرَ حظە): بەختى كەوت، شانسى
نەبوو ۵ (تَعَثْرَ لسانه) زمانى هەلەنگوت ۵ العاثِر:
داوى نىجىرموان ۵ العاثِر: هەر شتىك بىكرىتە
كۆسپ و تەگەرە لەبەردەم كارىكدا ۵ چائىك
هەلەكەندى بۆ ئەوى شىرى تى بكەوى ۵
شوتنى هەلەپىر بە فتارەچوون لەزەويدا ۵
دەگوترى: (وقع في العاثِر) ۵ (لقت منه عاثراً)
۵ شەرو نەگبەتى و كۆسپ و تەگەرە ۵ العِثَارُ:
شەرو نەگبەتى، ناخۆشى و تەنگانەو چورتەم ۵
العِثْرُ: ئەو درەخت و روهكەى بە ناوى باران

ئاودرابن ۵ العِثْرَةُ: هەلە ۵ العِثْرِي: هەر
درەخت و روهكەى باران ناوى دابن ۵ كەسبىك
كارىك نەكا بۆ دونىاى يان بۆ قىيامەتى باش بىن
۵ بۆيە لە حەدىسدا هاتوو: (أبغض الناس الى
الله العِثْرِي) بىزراوترىن كەس لای خودا
كەسبىكە نەبۆ دونىا نە بۆ قىيامەت كارىكى
باشى لەدەست هەلەنەين ۵ العِثْرُ: كەسبىك زۆر
شەرو نەگبەتى بۆ بىن ۵ دەگوترى: (جأ
عِثْر) شانسى نەگبەت ۵ العِثْرُ: تەپ و تۆز ۵
عَثَلت يده عَثلاً: دەستە شكاوەكەى بەخوارى
كرتەهە.

عَثَل عَثلاً: زۆر بوو ۵ قەلەوو كەتە بوو.

العِثْرُ: دار خورماى وشكى كەتەو زەبەللاخ ۵
العِثْرِيَّة: (حبة عثرية) ريشى پان و درىزو پىر.

هَثَم الجرح: بىرینەكە وشك بۆوه بەلام چاك
نەبۆتەهە.

العِثْرَةُ: نادەمىزادى گومراو سەر لى شىواو ۵
العِثْرِيَّة: بەمانا (العِثْرَةُ) دى ۵ گىل و نەحمەق ۵
العِثْرِيَّة: گىل و نەحمەق ۵ اللَعْنَةُ: (رجل مُعْتَبَر)
بىواى كائىفام ۵ شەپلە لىدراو ۵ جەستە شىواو.

هَثَا عَثراً و عَثياً: تەكەببورى كردو لە سنوور
دەرچوو.

هَثَا الريح: رەشەباكە زىاد لەئەندازە بوو.

هَثَا الشئ: شتەكە تەواو بوو.

هَثَا الشيخ: بىرەمىزەكە لەناو چوو گەبشتە
كەنەهتەمى ۵ تەئى: ياخى بوو ۵ فەرمانبەردار
نەبوو ۵ العِثْرِي: خاومەن هىزو تەواو بە
دەسەلات (جەبار) ۵ (ليل عاث) شەوى زۆر
تارىك.

هَثَمَت العِثْرَةُ الصوف عَثاً: مۆزانە خورىەكەى
خوارد.

هَثَمَت الحية فلاناً: مار فلانكەسى گەست ۵ عاث في
الغناء: لە گۆرانى گوتندا دەنگى هەلەپىر و
دەستى كرد بە نارۆكە گوتن ۵ العِثْرَةُ:
مۆزانوكە (تەصفىر العِثْرَةُ) يە ۵ لە پەنددا
هاتوو: (عِثْرَةُ تَقْرِمُ جلدأ املس) مۆزانوكە خەرىكى
بىرین و كەرتكردى پىستى لوهه ۵ بەكەسبىك
دەگوترى: بىموى كار لە شتىك بكاو بۆى نەكرى
۵ يان يەكەىك زەممى يەكەىكى بى تاوان بكا.

هَثَر عَثراً و عَثاراً: گلا ۵ هەلەنگوت ۵ كەوتە خوار ۵
هەلەخلىسكا ۵ لە پەنددا هاتوو: (من سلك
الجلد أمن العِثْرَار) كەسبىك رىكەى راست و
تەخت بىكرىتە بەر لە خلىسكان و هەلەنگوتن
نەمىنە ۵ دەشگوترى: (عَثَ به فرسه)
نەسپەكەى گلاندى ۵ (عِثْر جده) شانسو
بەختى خرابى هینا. ۵ هَثَر على الشئ عَثراً:

عَمَّ الْعَضَّةُ عَمَّا: نَيْسِقَانَهْ كَهْ بَهْ خَوَارِي بِهْ كِي
گرتوه.

عَمَّ الْقَرْبَةَ وَالْحَرَابَ: كُونْدَهْ كَهْ كِي بَهْ خِرَابِي
دووریهوه.

عَمَّ الْعَضَّةُ عَمَّا: بَهْ مَانَا (عَمَّ) دئ ۵ اَعَمَّ الْقَرْبَةَ:
کوندمو ممشکه که کی خراب دووریهوه ۵ عَمَّ
الْقَطْمَ: بَهْ مَانَا (عَمَّ) دئ ۵ اِعْتَمَّ بِه: داوی
کۆمه کی نی کرد ۵ بی سوومهند بوو ۵ اِعْتَمَّ
بیده: بدهستی شته که کی داهیشته ۵ اِعْتَمَّ
الْقَرْبَةَ: بَهْ مَانَا (عَمَّ) دئ ۵ الْعُمَانُ: بیچوه مار ۵
بیچوه حوبار (گیانله بهر نیکی بی عمقله) ۵
الْعَيْشُ: که تهو زبیه للاح و دریز ۵ الْعَيْشُوم:
که متیار ۵ فیل ۵ عَمَّتِ النَّارُ عَمَّا: ناگره که
دوکه لی هه بوو.

عَمَّنْ فُلَانٌ فِي الْخَيْلِ عَمَّا: فُلَانْ كَهْ سِ بِهْ كِي وَهْ كَهْ دَا
سهر که وت.

عَمَّنْ ... نَيْسِقَانَهْ: بُونِي خُونِي بِهْ قَوْمَا شَهْ كَهْ
کرد تابونه که مۆنجاوی دایه وهو بۆنه که کی گرت.

عَمَّنْ ... عَمَّا: قَوْمَا شَهْ كَهْ بِهْ دُوْكَهْ لِي عَمْتَرْمَهْ
بۆنخوش بوو ۵ عَمَّتِ النَّارُ: بَهْ مَانَا (عَمَّت) دئ ۵
عَمَّنْ فُلَانٌ: فُلَانْ كَهْ سِ جَهْرَهْ كِي شَا ۵ عَمَّنْ
الثَّرْبَ: قَوْمَا شَهْ كَهْ بِهْ بَخُور بُونْدَارو بۆنخوش
کرد ۵ عَمَّنْ الشَّيْءَ: شَهْ كَهْ كِي تِيْكَهْ لَو كَرْد ۵
عَمَّنْ فُلَانٌ عَلَيْهِمُ بِالْفَسَادِ: فُلَانْ كَهْ سِ گهنده لی له
ناویاندا پهیدا کرد ۵ الْعُمَانُ: دُوْكَهْ ن، به زوری
بۆ دوکه لی شتی بۆنخوش و میشووله کوزو شتی
وا به کار دئ ۵ هه روا بۆ تهپ و تۆزیش به کار دئ
۵ الْعَمُّنُ: بَتِي بِجُوك ۵ دُوْكَهْ ۵ الْعَمُّنُ مِنْ
الطَّعَامِ: خُورَا كِي بِهْ سَهْرَجُوك ۵ خِرَابِ بُوو بِهْ هُوِي
دُوْكَهْ ۵ الْمَعْمُنُ: رِيشِ بَانِ وَ دَرِيْزُ ۵ الْمَعْمُنُ مِنْ
الطَّعَامِ: خُورَا كِي خِرَابِي دُوْكَهْ ن گرتوو ۵

الْعَمُّنُ: رَدِيْزُ ۵ نَهْ وَ مَوَانَهْ كِي جَهْ نَاگَهْ وَ زِيْر
جهناگه که دریز دهبین ۵ هه روا ناوه بۆ ریشی
حوشترو ریشی نیریه هه ره ۵ زير دمنووی
که له شیر.

عَمَّا غَمًّا: زُورْ گهنده ل بوو، داوشاو که نیکی نه ما.
عَمِّي غَمًّا وَ غَمًّا وَ غَمًّا: بَهْ مَانَا (عَمَّا) دئ ۵ الْأَعْمَى:
توکن ۵ ریش پیر، ریش کۆلوانه ۵ الْعُمْرَةُ:
پرچی دریز که له نه رمایی گۆنجه که
تیپه ربه کن.

عَجَبًا مِنْهُ عَجَابًا وَ عَجَابًا: نَيْسِقَانَهْ كَرْد
چونکه که ماری بینه گرتبوو ۵ اَعْجَبَهُ الْأَمْرُ:
کاره که وای لی کرد سهری سور بمین ۵ اَعْجَبَ
الشَّيْءُ فُلَانًا: شَهْ كَهْ كِي فُلَانْ كَهْ سِ سَهْرَسَامْ كَرْد،
بئی خوشحال بوو ۵ اَعْجَبَ بِه: بَتِي سَهْرَسَامْ
بوو بئی خوشحال بوو ۵ اَعْجَبَ بِنَفْسِهْ: بِهْ خُوِي
سهرسام بوو خوی به گهوره زانی و لووتبهرزی
نواند ۵ عَجَبُهُ: سَهْرَسَامِي كَرْد ۵ تَعَجَّبَ: بُو
موظاوه ی (عَجَبُهُ) دئ ۵ تَعَجَّبَ مِنْهُ: بِهْ مَانَا
(عَجَبَ) دئ ۵ تَعَجَّبَ الشَّيْءُ فُلَانًا: نَهْ وَ شَهْ فُلَانِي
مهدهوش و مهست و حه برانی کرد ۵ اِسْتَعْجَبَ:
سهر سوورمانی بی نه ندازه بوو، زوری به لاهه
سهر بوو ۵ الْأَعْجَرِيَّةُ: هَهْرَشْتِيْكَ سَهْرَبِكِي شِي
بۆ سهر سوورمان ۵ التَّعْجِيبُ: بِهْ مَانَا
(الْأَعْجِيبُ) دئ ۵ الْعُجَابُ: هَهْرَشْتِيْكَ بِيْتَهْ
هوی سهر سوورمان.

عَجَبًا عَجَابًا: زُورْ سَهْر سُوورْ هَيْنَهْرَه.
الْعَجَبُ: گه شو و جوله می که می شکه له کاتی دیتنی
شتیک و به گه ورمگرتنی ۵ دهگوتری: (هَذَا أَمْرٌ
عَجَبٌ) نَهْ مَهْ كَارِيْ كِي سَهْرَسُوورْ هَيْنَهْرَه ۵
الْعَجَبُ: دَوَائِيْنِي هَهْمُوو شْتِيْكَ ۵ بِنْ كِي كَلْكَ
به لای کلیجه وه ۵ الْعَجَبُ: خُوْ بَهْرَزَانِي وَ بِهْ خُوْ

عَجَرَ فَلَانًا بِالْعَمَاءِ: به گۆجان لهفلاَنکەسی داو شوینی لیدانهکەى هاوسا.

عَجَرَ عَجْرًا: ئەستورو کەتەبوو، قەلەو بوو ۵ گەدەى زل بوو ۵ دەرگوتری: (عَجَرَ البطن) گەدە گەورە بوو (فهر أعجر وهي عجرا) ۵ عَجَرَ: تیز تێپەری له ترسان یان لهبەر هۆی تر ۵ إعتَجَرَ فلان بالعمامة: فلانکەس میزەمری لهسەری خۆی پێچاو لکێکی هینایە سەر دەم و جاوی ۵ إعتَجَرَتِ المرأةُ: نافەرمەکە لکی پێچەکەى هینایە سەر روخساری و دەم و جاوی خۆی داپۆشی ۵ إعتَجَرَتِ فلانة بغلام أو جارية: فلانە نافەرمت دواى ناو می دبوونی کوری بوو یان کچی بوو ۵ تَعَجَّرَ بطنه: ورگی داچۆراو ۵ شان دەرپەریو ۵ العجرا: قوماشیکە نافەرمت دەیکاتە سەر و پێچ ۵ العجرا: نافەرمی شان دەرپەریو، پشت کۆم ۵ گۆجان و عەصای گری گری ۵ العجرا: شوینی گۆشتن ۵ گری دارگۆجان و شتی تر ۵ یان گری دەماری جەستە ۵ دەرگوتری: (ذكر عَجْرَة وَجَعْرَة) هەموو عەیب و عارەکانی باس کردن ۵ (جاء بالعجر والبجر): درۆیەکی گەورەى بلا و کردەوه ۵ کاریکی گەورەى هینایە کایەوه ۵ له بوازی پزیشکیدا (عَجْرَة) بریتییە له هاوسانیکی تر لهسەر جەرگ که له شیرپەنجەى گەدەوه گواستراوتەوه بۆی ۵ العجرا: شیوهی بەستنی سەرو میزەر ۵ تَعَجَّرَفَ على القوم: شانازی بەسەر خەلکەکەدا کردو خۆی بەزلزانی و خۆی بەسەردا سەپاندن بەین ئەوهی چارمیان بوئ.

تَعَجَّرَفَ الأمرُ: پزیشکی کارمەکی کرد بەبێ ئەوهی لێی ورد بیتەوه ۵ العجرا: قەسەى رەق و

نازیزن ۵ العجيب: هەرشتیک سەر بکێشی بۆ سەرسوورمان ۵ دەرگوتری:

عَجِبَ عَجِيبًا: سەرسوورمانەکەى زۆرو بئى سنووره.

عَجَّ عَجًا وَعَجَّةً وَعَجِجًا: دەنگی هەلپری و هاواری کرد ۵ عَجَّتِ الريح: رەشەباکە توند بوو تەپ و تۆزی رامالی.

عَجَّ الطريق: رینگا بەرپێواران قەرەباڵغ بوو

عَجَّ نديا الخارية: مەمکی کچەکە دەرگەوتن ۵ کچەکە بناغەى مەمکی دانا، مەمکی خێکردن ۵ اعجبت الريح: بەمانا(عَجَّت) دئ ۵ أعج اليوم: رەشەباکەى توند بوو ۵ عَجَّ الفأر: تەپ و تۆزی هەلساند ۵ عَجَّ البيت دخانًا: خانووەکەى پزکرد له دوکەل ۵ تعجج: بۆ موطاومەى (عَجَّجَه) دئ ۵ العجاج: تەپ و تۆز ۵ دوکەل ۵ شوانکارەو بۆره پیاوو هەتیوم—چەکانی نەتەهوه ۵ تاکەکەى(عجاجة) ۵ العجاجة: دەرگوتری: (لف عجاجته عليهم) هێرشى کردە سەریان ۵ العجة: هێلکەو رۆن ۵ هێلکە بە رۆن یان بە زەمیت سوربکریتەوه ۵ العجاج: هەرشتیک تەپ و تۆز بەرپا بکا.

عَجَرَ الفرس عَجْرًا: ئەسپەکە کلکی درێژ کرد بۆ لای سمتی لهکاتی رۆیشتندا.

عَجَرَ الفرس والرجل: ئەسپەکە یان مەرۆفەکە له ترسان یان لهبەر هۆی تر تیز تێپەری.

عَجَرَ عليه بالسيف: بە شمشیر هەئى کوتایە سەر.

عَجَرَ عليه: ئیلهاحی لى کرد.

عَجَرَ الريق على أسنانه: تەقەکەى خەست بوو بە ددانیهوه نووسا.

عَجَرَ فلان غنقة: فلانکەس ملی خۆی لارکرد.

ناخوش ۵ شیواندنی کار ۵ عَجَارِفُ الدهر:
 رودای رُوژگارو به لَو کارساته کانی ۵
 تاکه کی: (عَجْرُوف) ۵ عَجَارِيف الدهر:
 بهمانا (عجارفه) ۵ العَجْرَفِيَّة: بهمانا (العجرفة) دئ
 ۵ عَجَزَتِ المرأة: نافرته که کهوته ساله وه و پیر
 بوو.

عَجَزَ عن الشيء عجزاً وعجزاناً: بی هیزو لاواز بوو
 دمه لاتئ به سمر شته کهدا نه بوو.

عَجَزَ فلان عن الشيء عجزاً: فلانکس له سمر
 کارکه سور نه بوو.

عَجَزَ عن العمل: له کار کهدا عاجزو داماو بوو بؤی
 نه انجام نه درا.

عَجَزَ الرَّجُلُ أو المرأة: بپاوه که یان نافرته که سمتئ

گه وره بوون ۵ (فهر أعجز وهي عجزاء) ۵ عَجَزَتِ
 المرأة عجزاً: بهمانا (عجرت) دئ ۵ أعجز فلان:

فلانکس پيشکه وتو کس نه یگه یشتئ ۵ أعجز
 الشيء فلاناً: شته که له کیس فلانکس چوو ۵

فلانکسی دمه وهستان کرد ۵ اعجز فلاناً:
 فلانکسی به دمه ته وسانی دی ۵ عاجز فلان:

فلانکس رويشتو کس پئی نه گه یی و کس
 دمه لاتئ به سردا نه شکا ۵ دمگوترئ: (طلبته

فعا جز) پيشکه وتو کس پئی نه گه یی ۵ عاجز
 الی فلان: مهیلی نه وی کرد ۵ دمگوترئ: (عاجز

عن الحق الی باطل) ۵ عاجز فلاناً: پيش فلانکس
 که وتو لئی برده وه ۵ عَجَزَتِ المرأة: نافرته که

بووه پیرمزن ۵ عَجَزَ فلاناً: فلانکسی به پیر و
 خه رُو له قه لهم دا ۵ عَجَزَ الشاعرُ: شاعیر که

نیوه دپری دووه می هی ناو صه درو عیجزئ
 شاعر که ی نووسین ۵ العِجَازَةُ: نه و ئیسفنج و

به رُو و شته یه که نافرته له سمتئ خوی
 شته که دمدا بؤ نه وهی سمتئ گه وره بنوینن.

العِجُزُ: داوینئ شت ۵ نیوه دپری دووه می شاعر ۵

أعجاز النخل: بنکی داخورما ۵ أعجاز الأمور:

کوتایی کارمکان ۵ دمشگوترئ: (رکب في الطلب

أعجاز الأبل) له هه ول و تیکوشانیدا چوره ما

چورتم و ناخوشی تووش بوو ۵ العُجْزَةُ: دوا بین

کوری بیوا، کوری بچکوله ی ۵ العُجْزُ: پیر،

که نه هت بؤ نیرو می به کار دئ ۵ أيام العجوز:

حه وت رُوژی کوتایی زستانن، ساردو سهرمان ۵

همر رُوژمو ناویکی تایبه تی همیه، چوار رُوژیان

دمکه ونه کوتایی مانگی شوبات و سئ رُوژیان

دمکه ونه سهرمتای مانگی نازار ۵ العَجْرَزةُ:

پیریزن ۵ العَجِيزَةُ: سمتئ نافرته ۵ المعجَازُ:

رینگا ۵ المُعْجِزةُ: شتی سهرناسا و نانا سایی و

داب و نه ریت شکین، خودا له سهر دهستی

پیغه مبه ریک دهری ده خا به مبه به سستی

پشتگیر کردنی په یامی پیغه مبه رکه، مهرجی

نهومیه ناده میزاد نه توانئ نه ونه ی نه و

موعجیزمی بختا هرو ۵ عَجَجَ عَجَجَةً: هاواری

کردو دهنگی به رز کرده و تا هیزی تیدابوو

قیراندی و نه راندی ۵ عَجَجَ لما عطه الظمان:

به که سیک دمگوترئ که حه ق و هانونی به سردا

ده چه سئ دست دمکا به هات و هاوارو نارمزی

خوی به رام بهر حه ق دهر دهرئ ۵ العَجْجَاجُ:

دهنگی به رز له مهر خاومن دهنگی که وه بی ۵

العَجْجَجةُ: لهزارا وهی هُوژی قوضاعه دا گو پینی

پیتی (یا) یه به (جیم) ی دوا ی پیتی (عین)

له حیاتی نه وهی بلئ: (هذا راعي خرج معي)

ده لئ: (هذا راعي خرج معي).

عَجْفَ نَفْسَهُ عَنِ الطَّعَامِ: نَفْسِي خَوِي گِرتَه‌وه له
خواردنیک که حمزی لئی بوو بۆ نه‌وهی
هاوه‌له‌که‌ی بیخوا.

عَجْفَ نَفْسَهُ عَنِ الْمَقَابِحِ: خَوِي له شتی خراب
گیرایه‌وه.

عَجْفَ نَفْسَهُ: نَفْسِي خَوِي هه‌لنا بۆ پشوو درئیزی
خۆگری.

عَجْفَ نَفْسَهُ عَلَي الْمَرِيضِ: خَوِي هه‌لنا بۆ نه‌وهی
پشوو درئیزی بۆ خزمه‌تکردنی نه‌خۆشه‌که.

عَجْفَ نَفْسَهُ عَنِ فَلَانٍ: بِيْ نَه‌دیبی و قسه‌ی
ناشیرینی فلانکه‌سی قبولکردو لئی نه‌گرت.

عَجْفَ الدَّابَّةَ: وِلاخه‌که‌ی کزو لاواز کرد.

عَجْفَ عَجْفًا: کزبوو

عَجْفَ عَجْفًا: بَه‌مانا (عَجْفَ) دئى ۵ اَعَجَفَ بِنَفْسِهِ
عَلَي الْمَرِيضِ: بَه‌مانا (عَجْفَهَا) دئى ۵ اَعَجَفَ الدَّابَّةَ:
وِلاخه‌که‌ی کزو لاواز کرد ۵ عَجْفَ نَفْسَهُ عَنِ
الطَّعَامِ: نَفْسِي خَوِي لادا له خواردنی
خۆراکه‌که‌ بۆ نه‌وهی په‌کیکی تر بیخوا
بهرزه‌موندی خوی باشگوئی خست ۵ الأَعَجَفُ:
ده‌گوترئى: (نصل أَعَجَفَ) سه‌مه‌تری باریک ۵
العَجْفَاءُ: مِیینه‌ی (الأَعَجَفَ) ۵ ده‌گوترئى: (أَرْضُ
عَجْفَاءَ) زه‌وییه‌کی بی پیتو به‌رمکه‌ته ۵ (و لثة
عَجْفَاءَ) لئوی تینو و وشکه‌وه بوو ۵ (شفتان
عَجْفَاوَان) دوو لئوی تمک.

عَجَلَ عَجَلًا وَعَجَلَةً: په‌له‌ی کرد.

عَجَلَ فَلَانًا: پِیش فلانکه‌س که‌وت ۵ اَعَجَلت
البقرة: مانگاگه‌ بوو به‌ خاومن گوێرمکه.

اَعَجَلت الحامل: سه‌که‌رمکه‌ بیچوه‌که‌ی به‌ ناکاملئ
بوو ۵ اَعَجَلَ فَلَانًا: فلانکه‌سی هه‌لنا بۆ فلان
شت ۵ پِیش فلان که‌وت ۵ عَاجَلُهُ: په‌له‌ی

له‌گه‌لدا کرد ۵ عَاجِلَ فَلَانًا بكذا: په‌له‌ی به‌ فلان
کرد به‌و شته ۵ عَاجَلَهُ اللهُ بذنیه: خودا به‌ تاوانی
خوی خیرا گرتی و مؤلهمتی نه‌دا ۵ عَجَّلَ
لِلضَّيْفِ: خواردنی حازرو بی نه‌رمگی بۆ
میوانه‌که‌ دانا ۵ چی هه‌بوو نه‌وهی بۆ داناو
خواردنی تایبمته‌ی بۆ نامادمنه‌کرد ۵ عَجَّلَ فَلَانًا:
پِیش فلانکه‌س که‌وت ۵ هه‌لئنا بۆ کاری باش ۵
عَجَّلَ لَهُ مِنَ الثَّمَنِ: نَرخِی کالاکه‌ی پِیشکه‌شکرد
نه‌یوه‌غرانده ۵ عَجَّلَ اللَّحْمَ: بَه‌خیرایی
گوشته‌که‌ی پرژاند ۵ تَعَجَّلَ: بَه‌مانا (عَجَلَ) دئى ۵
تَعَجَّلَ فَلَانًا: فلانکه‌سی هه‌لنا ۵ العَاجِلُ: حازر،
پِیچه‌وانه‌ی قهرز ۵ العَاجِلَةُ: مِیینه‌ی (العَاجِلِ) ۵
کاتی حازر نه‌و کاته‌ی تَییدای ۵ ژبانی دونیا ۵
العُجَالَةُ: خواردنی بی نه‌رمک و حازر ۵ نه‌و
خواردنه‌ی ده‌درئى به‌ رَیبارو نه‌رمگی نییه ۵
العِجْلُ: گوله‌که ۵ العُجَلَةُ: بَه‌مانا (العُجَالَةُ) دئى ۵
العُجَلَةُ: په‌له‌کردن ۵ له‌په‌نددا هاتوو: (رُبَّ
عَجَلَةٍ تَهَبُ رَيْثًا) زۆرجار په‌له‌کردن ده‌بیته‌ هوئی
دواکه‌وتن و تاخیر بوون ۵ که‌وانه‌به‌که‌ یان
فورصیکه‌ بۆ سوپانه‌وه‌ ده‌بی ۵ سوکانی سه‌پاره
۵ تابه‌ی سه‌پاره ۵ العُجُولُ: کۆست که‌وتوو ۵
المِعْجَالُ: سه‌که‌رمکه‌ پِیش وه‌خت سه‌که‌ی دانئى ۵
بِیچومه‌که‌ی بیئى ۵ به‌ریه‌وائى ۵ مندالی له‌بار
بِیچى ۵ کورته‌کردنه‌وه‌ی رینگا ۵ المَعْجَلُ: پِیشینه
(مُعْجَلُ الصِّدَاقِ) ماریی حازرو پِیشینه.

عَجَمَ الحرف والكتاب: خالی له‌سه‌رم پِیته‌کان دانا ۵
به‌هوئی دانانی نوخته‌وه‌ ده‌قی ناو کتیبه‌که‌
روون بۆوه ۵ عَجَمَ الشَّيْءَ عَجْمًا: شته‌که‌ی
گه‌ست، قه‌پائی ئى گرت بۆ نه‌وه‌ی ره‌قی و شلی
شته‌که‌ لیک جیاباکاته‌وه.

عَجَمَ فَلَانًا: فلانکه‌سی تاه‌یکرده‌وه.

العُجْمُ: بِنَجْهٍ وَانْهَى (الرَّبِّ) ◊ العَجْمَاءُ: نَاظِلٌ، بَيْنَ زَمَانٍ ◊ (صَلَاةُ عَجْمَاءٍ) نُوَيْزِيكَ بَهْدَمْنِكِي بَهْرَز فَاتِيحِهِ وَفُورَانِي تَيْدَا نَهْخُونْدِرِي ◊ المَعْبَمُ: قَامُوسِي وَشَهْكَه لَيْك كِه بِهْشِيَوْمِيه كِه لِه شِيَوْمَكَانِ وَشَهْكَانِي تَيْدَا رِيْزْكَرَابِن.

عَجَبْن فِلَان عَجْنًا: هَهْئَسَايَه حَهْوَا بِهْشِيَوْمِيه كِه دَمْسْتَهْكَانِي دَادَايُونَه سَهْر زَمُوي وَمَكُوَو هَهْوِير شَيْلِ لَهْبَهْر بِيْرِي يَان لَهْبَهْر قَهْئَهْوِي وَ نَهْخُوشِي.

عَجَبِنَ الدَّقِي: نَارْدَهْكَهِي تِيْكَهَلْ بَه نَاوَكِرْدُو هَهْوِيرِي شَيْلَا ◊ اَعَجَنَ: بِيْر بُوُو وَ كِهْوَتَه سَالَهْوَه ◊ اِعْتَجَنَ الدَّقِي: نَارْدَهْكَهِي كِرْدَه هَهْوِيرُو شَيْلَاي ◊ عَايْنَةُ المَكَانِ: نَاوَهْرَاسْتِي شُوَيْنَهْكَه ◊ العَجَانُ: هَهْوِير شَيْلِ ◊ كِهْسِيْكَ بِيْشَهِي هَهْوِير شَيْلَان بِيْن ◊ كَيْلُو نَهْفَام ◊ العَجِينُ: هَهْوِير (نَارْدِي تِيْكَهَلْ كِرَاو بَه نَاو) ◊ زُنَانِي وَخُوَيْرِي ◊ المَعَجِنُ: نَامِيْرِيْكَه هَهْوِيرِي تَيْدَا دَمَشِيْلِرِيْت ◊ المَعَجِنَةُ: نَامِيْرِي هَهْوِير بِيْن شَيْلَان ◊ المَعَجِنُ مِنَ الأَدْوِيَةِ: نَهْو دَهْرَمَانَهِي وَمَكُوَو هَهْوِير شَيْلِدِرَابِن.

عَجَبَت الأُمُ الرُّوْلِدُ عَجْرًا: دَايْكَهْكَه شِيْر بِيْدَانِي مَنْدَالَهْكَهِي لَهْكَاتِي خُوي دَوَاخْسْت ◊ شِيْرِي بِيْدَا تَا خُوي گِرْتُو تَوَانِي سَهْرَبِيْ بَكَهْوِي ◊ دَمَشْكَوْتِرِي: (عَجَاهُ اللَّيْنُ) شِيْرِي بِيْدَا بُوْ نَهْوِي بِيْتَه بَزِيُو بُوِي.

عَجَا فِلَان فَاه: فِلَانْكَهْس دَهْمِي كِرْدَهْوَه.

عَجَا الشِّي: شَهْكَهِي لَارْكَرْدَهْوَه ◊ دَمَشْكَوْتِرِي: (لَقِي مَا عَجَاه) تُوْشِي چُورْتَمُو نَاخُوشِي بُوُو.

عَجَبِي الصِّي: فِلَانْكَهْس شِيْرِيْكَي بَه مَنْدَالَهْكَه دَا شِيْرِي دَايْكَي خُوي نَهْبُوُو ◊ مَنْدَالَهْكَهِي لِه شِيْر بَرِيَهْوَه وَخُورَاكِي تَرِي دَايَه ◊ عَايِي الشِّي: خَهْرِيْكَي شَهْكَه بُوُو رِيْكَي خَسْتُو چَاكِي كِرْدَه

عَجَمَّ عَرْدَه: كِهْسَايَهْتِي فِلَانْكَهْسِي تَاْفِيْكَرْدَهْوَه ◊ عَجَمَّتْ الأَمْرُ فِلَانًا: كَارُو رُودَاوَمَكَانِ فِلَانْكَهْسِيَان لَهْبُوْتَه دَاوَهْوَه قَالِيَان كِرْدَهْوَه ◊ دَمَشْكَوْتِرِي: (مَا عَجَمْتَكْ عَيْنِي مَنذْ كَذَا) چَاوَم بِيْت نَهْكَهْوَتُووه ◊ (جَعَلْتُ عَيْنِي تَعْجَمَه) چَاوَم دَمْتَبِيْنِي وَوَادِيْتَه يَادَم لَهْوَهو بِيْتَش نَهْمَنْ تُوْم دِيُوَه .

عَجَمَّ فِلَان: فِلَانْكَهْس لِه زَمَانِي دَا چُوْرَه خُوَارِي وَخِيْجِيْبِيَهْكَي نَاعَهْرَمَبِي تَيْدَايَه ◊ نَهْگَهْر قَهْهْكَانِي رَهْوَان نَهْبُوُون بِيْئِي ◊ اَعَجَمَّ الكَلَامَ: قَهْهْكَهِي مَانَا شِيَاو نَهْكَرْد، وَاي لِي كِرْد مَانَاي كِه لَامَهْكَه زُوْر رُوُون وَنَاشْكَرَا نَهْبِي، لَايَهْنِي عُوْجَهْمِي تَيْدَا زَالْ بُوُو ◊ اَعَجَمَّ الكِتَابَ: بَه مَانَا (عَجَمَّ) دِي ◊ تَعَاَجَمَّ: مَنگَه مَنگِي كِرْدُو زَمَانِي بَادَاو هِيْنَايِي وَبِرْدِي نَهْهِيْتُوَانِي مَهْبَهْسْتِي خُوي دَهْرِيْرِي ◊ اِسْتَعْجَمَ: بِيْ دَمْنِگ بُوُو ◊ دَمَشْكَوْتِرِي: (سَأَلْتَه فَاَسْتَعْجَمَ) پَرَسِيَارْم لِي كِرْد بِيْن دَمْنِگ بُوُو وَهَلَامِي نَهْدَايَهْوَه ◊ اِسْتَعْجَمَ الكَلَامَ عَلَيْهِ: قَهْهْكَهِي لِي تَهْمُو مَزَاوِي كِرْدُو لِيْئِي شَارْدَهْوَه ◊ الأَعْجَمُ: لَال ◊ (مَوْجُ اَعْجَم) شَهْبُوْلي بِيْن دَمْنِگُو بِيْن پَرْزَانْدَنِي نَاو ◊ الأَعْجَمِي: زَمَانِ نَارَهْوَان ◊ لَال ◊ (لِسَانُ اَعْجَمِي) زُوبَانِي نَاعَهْرَمَب (كِتَابُ اَعْجَمِي) كِتَبِيْئِيْكَي نُووسِرَاو بَه زَمَانِي عَهْرَمَبِي نَارَهْوَان يَان نُووسِرَاو بَه زَمَانِي نَاعَهْرَمَبِي ◊ العَجَامُ: دَمْنِكِي هَهْر شَتِيْكَ لِه بَهْرُوبُوم، مِيُوْز بِيْن يَان هَهْمَار يَان هَهْرشْتِيْكَي تَرَبِي ◊ العَجَامَةُ: نَهْوِي بَه تَاْفِيْدَهْكَهِيَهْوَه دَمِيْخَهِيْتَه نَاو بُوْتَهْوَه.

العَجَمُ: نَاعَهْرَمَب هَهْرْكَهْسِيْكَ لِه نَهْتَهْوِي عَهْرَمَب نَهْبِي ◊ تَاكَهْكَهِي (عَجَمِي) جَا بَه زَمَانِي عَهْرَمَبِي قَهْهْه بَكَا يَان نَا ◊ هَهْرُوَا كِرَاوَه بَه نَاو بُوْ نَهْتَهْوِي فَارَس بَه تَاْيِيَهْتِي ◊ هَهْرُوَا بَه مَانَا (العَجَامُ) دِي.

حه ججاج به کابراهمکی عمره بی گوت دمتبینم
له بواری گشت و کالدا شارمزای: وتی (انی طالما
عاجینه) ◊ عَجْبُ رجهه: دم و چاوی خوارو ختیج
کرد ◊ العُجَاة: شیریک که دکریته بزئوی
مندالی همتیو ◊ العَجْرَة: جۆریکه له ههره
جۆری خورمای باشی شاری مه دینه ◊ خورمای
تیکه ل له چمند جۆریک و کۆمه لکردنی ◊
العَجْبِي: مندالی بئ دایک: که به شیری
نافرمتیکی تر به ختو بکری.

عَدَا الدَّرَاهِم: دیره مه کانی هه زمار کرد.

عَدَا فَلَانًا صَادِقًا: گومانی وابوو فلانکس راستگۆیه
◊ أَعَدُّ الشَّيْءَ: شته که ی ناماده کرد ◊ عَادَهُ
معاداة: شانازی به سردا کرد له روی زۆریه وه
به ره نهستی کرد له شمر و همرادا ◊ عَادَ الْمَرَضُ
فَلَانًا: نه خۆشیه که ماومیه که له فلانکس
دوور که وتبووه دوایی بووی گه پرایه وه ◊
دهگوتری: (عادته السعة) ◊ و (عادته الحمى) له
حه دیسی پیغه مبردا هاتوو دهفرموی: (ما
زالت أكلة الخیر تُعَادِي) تا نیستاش کاریگه ری
نهو خواردنه ی خه پهر که ژه هری پیو مکرابوو
به یناو بهین بۆم دهگه پرتیه وه ◊ عَادَهُمُ الشَّيْءُ:
شته که یان بهش کردو به نه ندازه ی نهوان بوو ◊
ههر که سه بهشی خۆی درایه ◊ عَدَّدُ الشَّيْءِ:
شته که ی هه زمار کرد ◊ دهگوتری: (عددت
النَّاحِيَةَ) ژنه وایه شیر که ره که ره موشتی
مردوو که ی یه که به یه که نه زماردن ◊ شته که ی
کرد به خاومن ژماره ◊ إَعْتَدُ: ژمیر درا ◊ إَعْتَدْتُ
المرأة: نافرته که که وته عیده ی خۆیه وه ◊ دوا ی
مردنی میرده که ی یان وهر گرتنی ته لاهی
له میرده که ی ◊ عیده ی به سه رجوو ◊ إَعْتَدُ
بالشيء: شته که ی داخلی حیساب کردو گرنگی
پیدا.

إِعْتَدُ الشَّيْءَ: شته که ی ناماده کرد ◊ تعادُ القومُ:
خه لکه که هه ندیکیان سه ره ژمیری
هه ندیکیان کرد ◊ تَعَدَّدُ: بوو به خاومن
ژماره ی زۆر ◊ (وهم يتعدون على الف) نهوان له
هه زار تیپه رین ◊ اسْتَعَدَّ له: خۆی بو ناماده کرد
◊ الإِسْتِعَاد: ناماده باشی ◊ التَّعَاد: سه
ره ژمیری کردن و هه زمار کردن ◊ سه
ره ژمیری کردنی هاو لاتیان له ماوه ی تایبه تی و
دیاری کردا ◊ العِدَادُ: کاتی مردن ◊ دهگوتری:
(هذا عِدَادُ الحمى) نه مه کاتی هاتنی له رزو
تایه که به ◊ (به مرض عِدَاد) نه خۆشیه که ی
له که له به نیکی لئی دوور ده که ویتیه وه و
ماومیه که بۆی دیتیه وه ◊ (فلان لي عِدَادُ بني فلان)
فلانکس به به کی که له ختلی بهنی فلان
ده ژمیردی ◊ (هذا يرم عِدَاد) نه مه رۆزی
هه نییه ◊ یان رۆزی جه ژنی په مه زان یان
جه ژنی هوربانه ◊ العِدُّ: ناوی ره وان که کۆتایی
نه یمت وکو ناوی جوگه و روبرا ◊ شتی زۆرو
بئ شومار ◊ کۆن و له میژینه ◊ دهگوتری:
(حسب عِدِّ) ره سانه ی ته له میژینه ◊ هاوشان و
به رامهر ◊ العِدُّ: زیبکه ی دم و چاو ◊ زیبکه ی
گه نجیمه تی (حسب الشباب) ◊ العِدُّ السردی:
زیبکه ی سه ره رومه ت و لوت ◊ العِدُّ: ژماره،
نه ندازه ی ژماره و ژماردن ◊ العِدَاد: نامیری که
به گاردی بو مه زنده کردنی کات ◊ یان بو
مه زنده کردنی ختیرا تیپه ریبوو و سورانه وه ی
هه ندی نامیر ◊ یان نه ندازه ی به کاره ی نانی ناو
یان غازی روونکی کارمباو نهو شتانه ◊ العِدَانُ:
زهمانی شت و سه رده می شت ◊ العِدَّةُ: نه ندازه ی
نه وه ی ده ژمیردی و چه ندیبه ته که ی ◊
کۆمه ل و تاقم.

عَدَّةُ المطلقة المترفی عنها زوجها: نهو ماوهی شهرع دایناوه نافرمتی تهلّاق دراو یان میرد مردوو بهبئ میرد بهسمری بهرئ ۵ **العُدَّةُ**: نامادمباشی ۵ **حَقُّ** نامادمهکردن بؤ روداوئیک که نزیک بئ رووبدا ۵ **العَدید**: هاوشان و بهرامبهر ۵ **کَمَسَیْکَ** لهو خیلّه حساب بکریو لهوان نهبئ ۵ **ژماره** زور ۵ **دمگوترئ**: (وهم عدید الحصى والثری) نهوان زورن ومکوو زوری بهرده وردمو گلّو **خَوَّلَ** ۵ (هذا عدید هذا) نهوه بمئمندازهی نهوه له زوریدا ۵ **العَدیدة**: بهشو بار ۵ **المِدادُ**: لهبواری ریاضه‌دا بریتیبه له نامیریک بؤ کاری ژماردن بهکاردئ ۵ **المعدودات**: (الایام المعدودات) رؤژانسی نهنجامدانی ته‌واوکردنی کاروباری حهجه: که بریتیبین له سئ رؤژی دواي رؤژی جهژنی هوربان.

عَدَسٌ فی الأرض عدساً وعدرساً: رۆبشت ۵ **دمگوترئ**: (عدست به النیة) مردن لهناوی برد.

عَدَسٌ بالغل: دمنگی هیسترکهی داو تئی راجوری بهوتنی (عدس).

عَدَسٌ فلاناً: خزمهتی فلانی کرد.

عُدَسٌ فلان: فلانکهس تووشی نهخوشی خروپلکه بوو ۵ **العَدَسُ**: نیسک، جوژه خواردنیکه ۵ **العَدَسَة**: خروپلکه جوژه زیپکه‌یه‌که ومکوو پهتا کهم کهس همیه نهیگری ۵ یان سوریزمیه، نهو جوژه زیپکه‌یه که لهجهستهدا پهیدا دمبئ و ومکوو طاعوون وایه و بهزوری تووشی مندالی ساوا دمبئ ۵ یان پارچه‌یه‌که له مادیه‌کی روون و شهفاف ومکوو شوشه‌ی دوو رووبهر، رووبهریکیان زهق یان قول بووه ۵ یان پهکیان زهق و پهکیان جاله ۵ **عَدَسَة** العین: قهبارمیه‌کی روون و شهفافه و نمرمه و کهوانه‌یه‌یه بؤ

به‌هیزکردنی بینینی جاو دادمئرئ ۵ **العَدَسُ** من الناس والدواب: نادمیزادی نازا بؤ رۆبشتن یان ولاحی نازا بؤ رۆبشتن ۵ **العَدیسة**: له بواری رووهک ناسیدا بریتیبه له کونی بچکولهی شیوه نیسکی، به زوری له قمدی روومکه‌که‌دا دمبئ.

عَدَلٌ عدلاً وعدولاً: ممیلی کرد، لایدا ۵ **دمگوترئ**:

عَدَلٌ عن الطريق: له رینگا لایدا.

عَدَلٌ الیه: گه‌رایه‌وه بؤلای.

عَدَلٌ فی أمره: له کاروباریدا عهدالتهی نواند، دادبهرومری نه‌نجام دا.

عَدَلٌ فلاناً عن طریقہ: فلانکهسی له رینگه‌ی خوی گنیراپه‌وه، لای دا.

عَدَلٌ فلاناً الی طریقہ: فلانکهسی هینایه‌وه بؤ رینگه‌ی خوی.

عَدَلٌ الشئ عدلاً: شته‌که‌ی به راست و دروستی چه‌سپاند، دادبهرومرانه رهمتاری کرد.

عَدَلٌ المیزان: ترازومکه‌ی راست کرد.

عَدَلٌ الشئ بالشئ: شته‌که‌ی بهو شته راست و پاسته کردو ومکوو په‌کی لی‌کردن ۵ **دمگوترئ**: (عدل بره عدلاً) هاوشانی بؤ خودای خوی برپاردا.

عَدَلٌ فلاناً بفلان: په‌کسانی خسته نیوان فلان و فلان ومکوو په‌ک رهمتاری له‌گه‌ل کردن.

عَدَلٌ الأمتة: کالاکه‌ی تاتا و فهدمفهرده کردن بؤنه‌وه‌ی تابه‌کان هاوکیش بن بؤ بارکردن بهسمر پشتی ولاحه‌که‌وه و بارمکه خوارنه‌بئ.

عَدَلٌ فلاناً فی الحمل: له‌گه‌ل فلانکهس له‌که‌ژاومکه‌دا سوار بوو.

عَدَلٌ عدالة وعدولة: عادل بوو.

عَادِلٌ عَنهُ: لَيْسَ لَادَا ◊ عَادِلٌ بَيْنَ الشَّيْنَيْنِ: هَاوَكِشَهِييُو يَهَكَسَانِي خَسْتَه نِيَوَان نَهو دُوو شْتَهو ◊ عَادِلٌ الشَّيْءُ بِالشَّيْءِ: يَهَكَسَانِي خَسْتَه نِيَوَان نَهو دُوو شْتَهو هُوو وْمَكُو يَهَكِي لِي كَرْدَن ◊ عَادِلٌ الأَمْرُ: لَه كَارْمَكَه وْمَسْتَاو نَه پِرُوِيَانْد ◊ عَدْلُ الشَّيْءِ: شْتَه كَه يِ چَسْبَانْدُو رِيكِي خَسْت ◊ عَدْلُ المِكْيَالِ وَالمِيزَانِ: تَه رَاوَزُوو نَامِيْرِي پِيَوَانَه كَه يِ رَاسْتُو دِرُووَسْت كَرْدَنُو كَه مُو كُوْرِيَان تِيْدَا نِيِيَه ◊ عَدْلُ الحُكْمِ: بَرِيَارْمَكَه يِ گُوْرِي بِه شِيُوْمِيَه كَه پِيِي جَاكْتَر بُوو ◊ عَدْلُ الشَّاهِدِ أَوْ الرَّاوِي: پَه رِيْز پَاكِي شَايَه تَه كَه يِآن فِه رَمُوودَه گِيْرَمُووَه كَه يِ چَسْبَانْد، تَه زَكِيِيَه يِ كَرْدَن ◊ عَدْلُ التَّعَاوُجِ: كَالَاكَه يِ كَرْدَه دُوو لَابَارِي وْمَكُوو يَه ك ◊ إِعْتَدَلَ: مِيَان رَمُوِي كَرْد لَه نِيَوَان دُوو حَال يِآن دُوو چُوْنِيَه تِيْدَا ◊ إِعْتَدَلَ: رِيْكَو پِيْكَ بُوو ◊ دَمْگُوْتَرِي: (هَو حَسَنَةُ الأَعْتَدَالِ) شِيُووَه سَه رُو سِيْمَايِ رِيْكَو پِيْكَه ◊ تَعَادَلَا: وْمَكُوو يَه ك بُوون.

الإعتدال: نَهو كَاتَه يِ شَهو و رُوْز تِيْدَا يَه كَسَان دَمِيْن وْمَكُوو يَه كَه م شَهو و رُوْزِي بَه هَارُو يَه كَه م شَهو و رُوْزِي پَاهِز ◊ العَدَالَةُ: لَه زَارَاوَه يِ فِه لَه سَه فَه دَا يَه كِيْكَه لَهو جَوَار رَهو شْتُو بَه هَا بَه نَر خَانَه يِ لَه دِيْر زَه مَانَهو هَه يِ لَه سُوو فَه كَان بَرُوَايِآن پِيِي هَه بُووَهو بَانْگَه وَازِيَان بُوْ كَرْدُوون نَهو جَوَار نَاكَارَه بَه رَهْمَش: (حِكْمَت، نَازِيَاهَتِي، دَه سْتُو دَاوِيْن پَاكِي و دَلُو دَه رُووون و زَمَان پَاكِي، عَه دَالَه ت) ◊ العَدْلُ: وِيْزْدَان ◊ هَاوَشَانُو بَه رَامِيَه ر ◊ پَادَاش ◊ فَيِدِيَهو بَه دَه ل ◊ العَدْلُ: هَاوَشَانُو بَه رَامِيَه ر ◊ لَاتَايِ بَار كَه لَه سَه رَه شْتِي وَاخ بِيْ جَه وَاوَالُو هُوْزِي كَه لَه مَدِيُوو و نَهو دِيُوِي پَه شْتِي وَاخ دَا بِن ◊ العَدِيْلُ: هَاوَشَانُو بَه رَامِيَه ر (عَدِيْلُ الرِّجْلِ) مِيْرْدِي خُوَشَكِي خِيْزَانِي، وَاتَه:

شَاوَه لَزَاوَا ◊ العَدِيْلَتَان: دُوو تَايِيْنِجَه يِآن دُوو شَرِيْف كَه كَاو لُوْكَهَو خُوْرِيِيَان تِيْ دَه كَرِيْو لَه وَاخ بَار دَه كَرِيْن ◊ المُعَادَلَةُ: لَه بُوَارِي مَاتَمَاتِيْكَدَا هَاوَكِشَهِيَه كَه نَادِيَارِيْكَ يِآن زِيَاتَرِي تِيْدَا يَه و دَه تَهوِيْ دَمَرِي بِيْنِي ◊ المُعْتَدَلَةُ: (النَّطْقَةُ المَعْتَدَلَةُ) لَه بُوَارِي جُوْگَرَا فَيْدَا دُوو نَاوْجَهِيَه دَه كَهو نَه نَه م دِيُوو نَهو دِيُوِي نَاوْجَهِي نَاوْمِرَاسْت (النَّطْقَةُ الإِسْتِرَائِيَّة) ◊ المُعْدَلَاتُ: سُووْجَه كَانِي نَاو خَانُوو ◊ المَعْدِلُ: دَه گُوْتَرِي: (مَالَه عَنهُ مَعْدِلٌ) شْتِيْكَ نِيَه لَهو شْتَه لَابَدَا.

عَدَمٌ المَالُ عَدَمًا وَعَدَمًا: مَالَه كَه يِ لَه كِيْس جُوو، مَالَه كَه يِ فَهو تَانْد ◊ أَعْدَمَ فُلَانٌ: فُلَانُ نَه كَه س نَه بُوو بُوو ◊ هَه زَار كَهو ت ◊ أَعْدَمَ الشَّيْءُ فُلَانًا: فُلَانُ نَه كَه س شْتَه كَه يِ دَه سْت نَه كَهو ت ◊ أَعْدَمَ فُلَانًا: فُلَانُ نَه كَه سِي مَه نَع كَرْد ◊ أَعْدَمَ فُلَانًا الشَّيْءُ: شْتَه كَه يِ لَه كِيْس فُلَانُ كَه س دَا ◊ دَمْگُوْتَرِي: (لَا أَعْدُ مِنْهُ اللهُ فَضْلُكَ) خُوْدَا فَه زَلُو بِيَاوَمْتِي تُوْم لَه سَه ر نَه فَه و تِيْنِي هَه ر پَاهِه دَار بِيْن ◊ أَعْدَمَ الجَلَاذُ الجُرْمُ: جَه لَدَا دَه كَه تَاوَانِبَارَه كَه يِ نِيْعْدَام كَرْد ◊ الإِعْدَامُ: لَه نَاو بَرْدَنُو لَه قَه نَار مَدَان ◊ دَمْگُوْتَرِي: (قَضِي الحَاكِمِ بَاعْدَامِ الجُرْمِ) دَادُوْمَر بَرِيَارِي لَه قَه نَار مَدَانِي تَاوَانِبَارَه كَه يِ سَدَا ◊ بَرِيَارِي سَدَا لَه تُوْلَه يِ تَاوَانَه كَه يِ گِيَانِي دَه رِيْجُوِيْنْدَرِي ◊ العَدَمُ: بِيْجَه وَا نَه يِ و جُوْدُو بُوونَه ◊ هَه زَارِي ◊ العَدَمُ: هَه زَارِي و نَه بُووِيِي ◊ العَدِيْمُ: هَه زَارِيْكَ كَه هِيْجِي نَه بِيْن ◊ المَعْدُومُ: نَه بُوو ◊ خَاوْمَن شَانَسُو بَه خَت، شْتِي وَايِ بُوْ دَه سْتَه بَه ر دَه بِيْن بُوْ كَه سَانِي تَر نَاهِمَه تَه دِي ◊ لَه حَه دِيْسِي خَاتُوو خَه دِيْجَه دَا هَاتُووَه: (كَلَا اِنْكَ تَكْسِبُ المَعْدُومَ وَتَحْمَلُ الكُلَّ).

دمگوترئ: (جاء القوم ماعدا محمداً) ◊ اعداه: واى
 نى كرد باز بدا ◊ اعدى فلاناً من مرضه أو خلقه:
 دمردهكەى يان رپوشتهكەى گواستهوه بؤ فلان ◊
 دمگوترئ: (أعداه بالداء وأعداه الداء) دمردهكەى
 پيومان، واى نى كرد دمردى ئهوى توش بئى ◊
 عاداه معاداة وعداء: كيشهى لهگه‌ل پهيدا كرد،
 دوژمنايهتى لهگه‌ل نايهوه ◊ عادى الشئى:
 شتهكەى دوور خستهوه ◊ عادى الرسادة:
 سه‌رينهكەى دوولا هينايهوه ◊ عادى بين ائنين:
 ئهوه دوومى خسته پهنايهك ◊ بهدوا په‌كدا
 هينانى ◊ دمگوترئ: (عَدَّ عما ترى) واز لهوه
 بيئه كه دمپيىنى ◊ عَدَّى الشئى: له شتهكه
 لايداو چووه سه‌ر شتيكى تر ◊ عَدَّى الشئى اليه:
 شتهكەى رايى كردو نه‌جامى دا ◊ دمگوترئ:
 عَدَّى الرَّجُلُ أَوْ الشَّيْءُ إِلَى الشَّاطِئِ الْآخِرِ مِنَ
 النَّهْرِ: پياومهكەى يان شتهكەى له‌مبهرى رپويارهوه
 رايى كرد بؤ ئهوه بهرى رپويارهكه ◊ عَدَّى فلاناً
 عَنِ الْأَمْرِ: فلانكهسى لهكارمهكەى لادا ◊ دهستى بئى
 نى هه‌لگرت ◊ اِعْتَدَى عليه: ستهمى نى كرد ◊
 اِعْتَدَى الْحَقُّ: له حه‌ق و راستى لايدا ◊ تعادوا:
 پيشبركييان كرد له بازدان و پاگردندا ◊
 هه‌نديكيان دووژمنايهتى هه‌نديكى تريان كرد
 ◊ تعادى التواب: به‌لاو كارمهسات په‌ك به‌دواى
 په‌كدا هاتن ◊ تعادى الشئى: شتهكه په‌كسان
 نه‌بوو ◊ دمگوترئ: تعادى الرساد و تعادى المكان:
 سه‌رينهكەى رپك و رپك نه‌بوو ◊ شوينهكه
 ته‌خت و رپك نه‌بوو ◊ تعادى عنه: ليسى
 دووركه‌وتهوه ◊ دمگوترئ: (تعادى ما بينهم)
 نيوانيان بؤشى تيكه‌وت و ليك دووركه‌وتهوه و
 ناوانيان گه‌نده‌ل و خراب بوو ◊ تَعَدَّى عليه:
 ستهمى نى كرد ◊ تَعَدَّى الشئى: له شتهكه
 تپه‌رى ◊ جىى هيشت ◊ استعداد: داواى

عَدَنَ بِالْمَكَانِ عَدَنًا وَعَدُونًا: لهو شوينه مائهوه ◊
 (جنات عدن) باخه‌كانى به‌هشت كه شوينى
 تيدا مانه‌ون بؤ هه‌تاهه‌تايه.

عَدَنَ الْبَلَدَ: لهو شاره‌دا نيسته‌جى بوو.

عَدَنَ الْأَرْضَ: سه‌مادى به زهويه‌كه‌دا كرد تا
 كشت و كاله‌كهى باش بئى ◊ عَدَنَ الْحَجَرَ:
 به‌ردهكەى هه‌لكه‌ند ◊ عَدَنَ الْأَرْضَ: سه‌مادى به
 زهويه‌كه‌دا كرد ◊ عَدَنَ بِه الْأَرْضَ: بهوشته له
 زهويه‌كه‌ى دا ◊ التَّعْدِينُ: زانيارى دهربارهى
 دهرهينانى ماده خامه مه‌عدمنيه‌كان ◊ العَدَانُ:
 كه‌نارى دهرپا ◊ كه‌نارى رپوبار ◊ له رپوژگاردا
 ماوهى جهوت ساله ◊ العَدَانَةُ: كۆمه‌ل و تاقم ◊
 الْمَعِينُ: كانى شت ◊ شوينى دهرهينانى ئالتون و
 زيو و شتى وا ◊ دَمْشُوتَرِي: (فَلَانَ مَعْدِنَ الْخَيْرِ وَ
 الْكِرْمِ) فلانكه‌س كانى خيرو به‌رمكه‌ت و ريزو
 شكۆمه‌نديه‌، خيرو كه‌رم بؤ ئهوه شتيكى
 سه‌رووشتيه.

عَدَا: رپوى ◊ رهوان بوو.

عَدَا عليه عدواً و عَدُوًّا: ده‌ستدرىژى كرده سه‌ر،
 ستهمى نى كرد، له‌سنوور دهرچوو.

عَدَا اللصُّ عَلَى الشَّيْءِ: دز شتهكەى دزى.

عَدَا عليه: بازى دابه سه‌رى ◊ عه‌مبازى بوو.

عَدَا فلاناً عَلَى الْأَمْرِ: فلانكهسى له نيشهكه لادا
 به شتيكى ترهوه مه‌شغوئى كرد.

عَدَا الْأَمْرَ وَعنه: لهكارمهكەى وازى هينا.

عَدَا: جه‌رفى (الإستثناء) ه نيسمى دواى خوى
 مه‌نصوب ده‌كا نه‌گه‌ر به فيعلى حيساب بكه‌ين،
 دواى خوى مه‌جروور ده‌كا نه‌گه‌ر به جه‌رفى
 جه‌رى دابنين ◊ نه‌گه‌ر (عدا) له‌دواوهى (ما)
 مصدره‌ هه‌بوو نيسمه‌كه واجبه مه‌نصوب بئى

(الفعل المتعدى) فيعلتك بؤخوى (مفعول به) مهنصوب بكا ۵ المعدى: دهگوتري: (مالي عنه معدى) من لهوه لانادهمو ناحمه سمر رينبازيكي تر ۵ المَعْدِيَّةُ: كهتهك و بهلهم و شتى وا كه لهكهناريكي روبراموه پتي بهپرهوه بؤ كهناكهه تری ۵ العنولِيَّة: نهو كهشتي و كهميانهي نيسبمت دمدرين بؤلاي (عدولي) لهولاتي بهحرمين.

عَدَبٌ غَدْبًا: وازی له خواردن هينا لهبهر تينوایهتی زور.

عَدَبٌ عَنْهُ: وازی ئی هینا.

عَدَبٌ فَلَانًا عَنِ الشَّيْءِ: فلانكهي لهو شته مهنع كردو نهپهيشت دهستی بؤ بهري.

عَدَبٌ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ: خوراك و شهرايهكه نهوشي

گيانی بوو ۵ بهخوشي و بين گري گونجاو بوون بؤ فوتدان ۵ اعذب عنه: وازی ئی هینا و جیي هيشت ۵ دهگوتري: (اعذب نفسك عن كذا) نهفسی خوت لهو شته بگروه ۵ اعذب الماء: ناومهکی شیرين كرد ۵ دهشگوتري: (اعذب ماءك و حوضك) ناومهكت پاك بگروهه، هموزمهكت له قهزوهه قور و قال پاك بگروهه ۵ عذب: نهشكهنجهی داو تولهی ئی سمند ۵ عذب فلاناً عن الشئ: فلانكهي له شتهكه مهنع كرد ۵ اعذب فلان: فلانكهي بؤ ميزمرمكهي دوولفكهي كردن ۵ له دواوه له دوو لاهه لفكهي ميزمرمكهي بهردايهوه ۵ استعذب فلان: فلانكهي داوای ناوی شیرين و گوارای كرد ۵ استعذب عن الشئ: سهريچي له نهنجامدانی شتهكه كرد ۵ استعذب الطعام و الشراب: خوراك و شهرايهكهي بهلاوه گوارا و خوش بوو به ناسانی بؤی قووت دهجوون ۵ اعتذب الماء

كؤمهکی ئی كرد ۵ دهگوتري: (استعديت الأمير على فلان) داوای يارمهتيم له پاشا كرد بؤ نهوهی بهسهر فلاندا زال بيم ۵ العادي: دوزمن ۵ (عاديا اللرح) دولای لهوحهكه ۵ العادية: ميينهی (العادي) يه ۵ كؤمهله نهسپ سوارى هيرش بهمر ۵ سويند بهو كؤمهله نهسپانهی هيرش دهبن ۵ كؤمهلی مرؤف كه ناماده دمگري بؤ شهر ۵ نيش و كاريك مهشغولت بكا لهشتی تر ۵ دهگوتري: (دفعت عنك عادة فلان) شهرو بهلاي فلانكهم لهسمر لابردي ۵ عرادي الدهر: بهلاو كارساتی رؤزگار ۵ عرادي الكرم: نهوهی دهرويندري لای بنكي درهختی گهوره ۵ العبي: كهناری روبرو و شيوو دؤل ۵ غهريبو و بيگانه ۵ ليك دوورو پهترهوازه ۵ كؤمهليك مرؤفی دز بهيهك ۵ العدا: نيش و كاريك له شتى تر لات بدا ۵ قوناعي يهكه له بازدان و پاكردن ۵ عدا الخندق: ناومهوی چال ۵ العدا: نؤرمی يهكه له بازدان و پاكردن ۵ بهرديك دابنري لهسمر شتيك و شتهكه دابپوشن.

العدا: دوزمنايهتی ۵ العدا: باز هاويزی بههيز چ نادمی بي يان نهسپ ۵ العدي: گواستنهوهی نهخوشي له نهخوشهوه بؤ يهكيكي ساغ ۵ به هويهك لههويهكان ۵ العدا: زموی ريوخهك و بي هيز ۵ ولاخي سوارى كه لاوازو كورتان شرو پهريپووت بي ۵ علوا الشغل: كؤسپ و لهمپه لهبهردهم نيش و كاردا ۵ العدا: باز هاويزی بههيزو توانا ۵ العدا: دهگوتري: (لا عداون على فلان) دهسهلات نييه بهسهر فلاندا ۵ هؤكار نييه بؤ سزادانی فلان ۵ العدا: تهپولكهو بهرزايی ۵ كهناری شيوو دؤل، بهنا شيو ۵ العدا: دوزمن ۵ العدي: كؤمهله خهلكيك خو ناماده دهكهن بؤ شهر ۵ المتعدي:

وغيره: ناومکهي بهلاوه گواراو خوښ بوو ۵
 الْعَذَابُ: سزاو تۆله ۵ همر شتیک لهسمر دل و
 دمرورون فورس و ناخوښ بئ ۵ له حهديسدا
 هاتوو (السَّقرُ قِطْعَةً مِنَ الْعَذَابِ) سمفمر
 بهشيکه له عذاب ۵ الْعَذْبُ: خواردن و
 خوارندنهومی گواراو خوښ قوت چوو ۵
 دمشگوتري: (هر عذب اللسان وعذب الكلام)
 نهو مروفه زمان شيرين و هسه خوښه ۵ الْعَثْبَةُ:
 نهم سهرو نهو سهري شت ۵ نهو پهتهی له
 ناومراستی ستوونی تهرازودايه و تهرازومکهي
 بئ هه لدمکيشري.

عَثْرَ فلان عُذْرًا: فلان تاوانی زور بوون، عهیب و
 عاری زوری ههن.

عَثْرَ فلاناً فيما صنع: پاساوی له فلان هبوول کردو
 لهسمر کردهومکهي سزای نهدا.

عَثْرَ الفِلامَ والجارية: کورپو کچهکهپان خهتهنه
 کردن.

عَثْرَ العاذر فلاناً: نهخوښی بینهخپه تووشی
 فلانکمس بوو.

عَثْرَ الفرس عذراً: نهمسپهکهي لغاو کرد ۵ اعتر:
 عوزری هینایهوه ۵ اعتر في الشيء: له شتهکهدا
 کهم تهرخهمی کردو زور بهوردی و سوور بوون
 کارمکهي نهمجام نهدا ۵ اعتر: زنده رقیی کردو
 به دلسوزی روبهپروی کارمکه بیوه ۵ تاوان و
 عهیبهکانی زور بوون ۵ اعتر للقوم: خواردنی
 خهتهنه سورانی بؤ خه لکهکه ناماده کرد ۵
 اعتر فلاناً فيما صنع: عوزری لهفلان لهسمر
 کردهومکهي قبول کرد ۵ اعتر فلاناً من فلان:
 تۆلهی فلانی له فلان ستاند ۵ اعتر الفلام
 والجارية: کورپو کچهکهی خهتهنه کردن ۵ اعتر
 الفرس: نهمسپهکهي لغاو کرد ۵ اعتر فلاناً في

ظهرة: زمبیری له پشتی فلانکمس داو نازاری بئ
 گهپاند ۵ دمشگوتري: (ضربه فأعذره) زمبیری
 لیداو نازاری بئ گهپاند ۵ (ضرب فأعذر) لیتی
 دراو خهريك بوو بمري ۵ عَثْرَ الفلام: کورپهکه
 مووی لاجانگی روان ۵ عَثْرَ الرجل: پیاومکه به
 زورلهخوگردن و بئ بنهما عوزری هینایهوهو
 پاساوی نهمبوو ۵ عَثْرَ فلان: فلانکمس نان و
 سفرهی خهتهنه سورانی نامادمکرد ۵ عَثْرَ
 القوم: خه لکهکهی بانگ کرد بؤ نان خواردنی
 خهتهنه سوران ۵ عَثْرَ الفرس: نهمسپهکهي لغاو
 کرد ۵ اعتر فلان: فلانکمس بووبه عوزرخوا،
 عوزری همبوو.

اعتذر اليه: داواي ليکرد عوزری ئي وهرگري ۵

دمشگوتري: (اعتذر من ذنبه) و (اعتذر من فعله)
 به لگهي هینایهوهو عوزرو پاساوی خوئی
 خسته روو بؤ نهومی تاوانبار نهبی ۵ اعتر
 من فلان: شکاتی له فلان کرد ۵ اعتر العمامة:
 دوولکی بؤ میزمرمکهي له دواوه بهردایهوه ۵
 تعتر عن الأمر: له کارمکه دواکهوت ۵ تعتر من
 الذنب: خوئی له تاوانهکه رزگار کردو پاساوی
 بؤ کارمکهي هینایهوه ۵ تعتر عليه الأمر:
 کارمکهي لهسمر گران بوو تووشی چورتم و
 نارهمتهی بوو ۵ تعتر القوم على فلان:
 خه لکهکه پشتگیری فلانکمسیان نهکردو دمورو
 بهریان چولکردو ریسواپان کرد ۵ استعتر اليه:
 عوزرو پاساوی بؤ هینایهوه ۵ استعتر من فلان:
 وتی کن یارمهمتیم هدا بؤ رزگار بوونم
 لهدهستی فلان ۵ داواي له خه لک کرد پاساوی
 بؤ بهیننهوه نهگهر سزای دا ۵ العاذر: رمگیکه
 خوینی همیزی ئي رهوان دهمی ۵ العاذر:
 دهردیکه تووشی هورگ دهمی، پینی دمشگوتري
 بینهخپه ۵ دمشگوتري: (لقيت منه عاذوراً)

لهوموه تووشی شهر و نه گهتی بووم ۵ له
 بواری پزشکیدا وشه (العاذر) ناوه بو
 ئیلتیهایی لهوزمهین ۵ العذار: لاجانگ ۵
 لایهکی ریش ۵ نهو بهتهی بهسهر روومهتی
 نهسپدا رایهل دهین لهکاتی لغاو کردنیدا ۵
 دمشگوتری: (خَلَع فلان عذاره) فلانکس
 ریشمهی لهسهری خوئی دامالی روی کردوته
 گومرایی و خرابهکاری و چهیای تکاوه ۵ (لوی
 عن عذاره) لئی یاخی بوو ۵ سفره و خوانی
 داومتی خهتهنهسوران ۵ جوت شفره تیر ۵
 دمشگوتری: (فلان شدید العذار) فلانکس
 ورمبهرزو خاومن عهزمیمیه ۵ عذار الحائط: نه
 دیو و نهو دیوی دیوار ۵ عذار الطریق: نهملو
 نهولای رینگ ۵ عذارا الرادی: نهمبرو نهومبری
 شیو و دۆل ۵ عذار من النخل والشجر والرمل:
 ریزه دارخورماو درهختو تهباره لم ۵
 دمشگوتری: (غرس في كرمه عذاراً من الشجر)
 ریزه درهختیکی لهناو باخه تریهکهی روان ۵
 العنبر: نهو بهلگهی دمکریته پاساو بو کارهکه ۵
 العنبراء: کج ۵ (ك: عذارى و عذار) دمشگوتری:
 (درة عذراء) گهوههریکی کون نهکراوه ۵ (زمنة
 عذراء) لمبه لانیکه کس پیی لی نهناوه ۵
 العنبرة: کچی ۵ بینه خره، هه وکردنی
 لهوزمهین ۵ ناوجهوان ۵ یالی نهسپ ۵ کومه له
 قز ۵ گودلهی قزی سمر ۵ العذرة: گو و بیسایی
 ۵ (عذرة الدار) بهر بیلای خانوو ۵ العنبري:
 (هری العذري) عیشقی خاوین ۵ که نهام جوړه
 سوژو عیشقه نیسبت دهری بو خیلی عمزره
 که بهم عیشقه بهناوبانگ بوون ۵ العذير:
 پاساو هینهرموه ۵ یارمه تیدهر و کاریک که
 نهنجامت دا پاساوی بو بهینیوه ۵ دمشگوتری:
 (عذیرك من فلان) کهسک پهیدا بکه پاساوت

بؤ بیئیتیهوه لای فلان ۵ (من عذیري من فلان؟)
 کی پاساوم بؤ دینیتیهوه ۵ دمبراری فلانکس
 نهگمر لهسمر کردومهکی بهموی سزای بدم؟ ۵
 العنبر: بهلگهو پاساو.
 عَذَقَ من الطعام والشراب عذفاً: شتیکی له
 خواردن و خواردنه و که دستکوت ۵ (فهر
 عاذف) ۵ العنوف: خواردنی کهم ۵ دمشگوتری:
 (ما ذقت عذفاً) هیچ نهجهشتوه.

عَذَقَ النخلة عذفاً: پرزو پالی دارخورماکی بری.
 عَذَقَ فلاناً الى كذا: فلانکسی نیسه تدا بو فلانه
 شت ۵ دمشگوتری: (عَذَقَهُ بَشراً أو قبیح) نیسه تدا
 دا بو شهر و خرابهکاری تاپی ناسرا ۵ عَذَقَ
 النخلة: بهمانا (عَذَقَهَا دئ) ۵ العنق: لقه دار
 خورما بهخورماکهیموه ۵ العنق: هممو لقه
 درهختیک که پهلوپوی ههین ۵ هیشوه تری
 نهگمر بۆله تریهکانی لی کرابنهوه و خورابن ۵
 ههروا وشه (العنق) بهمانا شکومهندی و
 بیاومتی دئ، دمشگوتری: (في بني فلان عنق کهل)
 خیلی فلان شکومهندی و بیاومتیان دیرین و
 رهنه و ریشه داکوتراوه و لهو بههانیاندا
 گمیشتونه هه ره پلهی بهرز ۵ العنق: زمان
 رهوان و هسه خووش، هسه زمان ۵ (طیب غنق)
 بۆنیکی خووش ۵ العنقة: نیشانهیه، رنگیکه له
 مهر دهری بو نیشانه کردنی جیا له رنگی
 خوریههکی ۵ عذله عذلاً و عذلاً: لومه کرد ۵
 له پهندی پینیناندا هاتوه: (سبق السيف
 العذل) شمشیر پیش سهرزمنشکردن کهوت ۵
 بو شتیک دمشگوتری لهکیس چوبی و جاری
 نهکری ۵ عذله: زینده رهوی کرد له
 سهرزمنشکردنی دا ۵ اعشقل: سهر
 زمنشکردنهکی قبول کرد.

إِعْتَدَلَ الْيَوْمَ: نَهْمَرَقُ زُورٌ كَهَرَمِ بُوُو ۵ إِعْتَدَلَ عَلَى الشَّيْءِ: بَرِيَارِي دَا لَهَسَرِ نَهْمَجَامَدَانِي شَتَهَكَه ۵ تَعَادَلُوا: هَمْدِيكْ لَه خَهْلَهَكَه سَهْرَزَمَنْشَتِي هَمْدِيكِي تَرِيَان كَرْد ۵ تَعَدَّلَ: قَبُوُولِي لُؤْمَه كَرْدَنَه كَهِي كَرْد ۵ الْعَادَلُ: دَهْمَارِيكَه خُوِينِي (نَيْسْتِيحَاضَه) لِيُوَه دِي ۵ الْعُدَّةُ: كَهَسِيكْ زُور لُؤْمَهِي خَهْلَكْ بَكَا.

عَدَا نَلَلَدُ عَدْوًا: وِلَاتَه كَه نَاو ۵ هَهْوَاي خَاوِيَن بُوُو ۵ إِسْتَعْدَى الْمَكَانَ: شُوِينَه كَهِي بِيَن خُوُش بُوُو نَاو ۵ هَهْوَاي لَه كَهَل سَرُوَشْتِي نَهوَدَا گُونَجَاو بُوُو ۵ الْعَدَاةُ: زَهْوِي خَاوِيَنو بَه پِيَتو گُونَجَاو بُوُرُوَه كُو دره خَت تِيَدَا رُوَانَدَن ۵ دُوور لَه نَاوو هَهْوَاي مِيكْرُوَبَاوِي وَه تَا نَامِيَز ۵ الْعِنْيُ: كَشْت وَكَائِيكْ كَه بَه بَارَان نَاو بَدْرِي وَه بَه س ۵ هَهْر شُوِيَنِيكْ شُوْرَه خَاك نَه بِيَنو رُوومَكِي حَوْمَضِي تِيَدَا نَه بِيَن ۵ الْمَعْدِيَّةُ: زَهْوِي پَاكُو خَاوِيَنو گُونَجَاو بُوُو كَشْت وَكَالُو نَاو ۵ هَهْوَا سَاز گَار.

عَرَبٌ عَرَبًا: زُوِيَانِي بُوُو عَهْرَمِي رَاسْت بُوُوَه خَوَارِي وَه لَه نَكِي تِيَدَا نَه مَا ۵ عَرِيَتِ الْمَعْدَةُ: كَهْدَمِي دَاوَمَشَا ۵ لَه كَه دِيَس دَا هَاتُوُوَه دَه لِي كَابِرَايَه ك هَاتَه لَآي بِيَغَه مَبَهْر (د.خ) عَهْرَزِي كَرْد (إِن إِبْنِ أَحِي عَرَبٌ بَطْنُهُ) بَرَازَاكَه م كَهْدَمِي تِيَكْچُوُوَه، بِيَغَه مَبَهْر (د.خ) هَهْر مَوُوِي: (إِسْقَه عَسَلًا) هَهْمَن گُوِينِي دَهْر خَوَارِد بَدَه.

عَرَبٌ فَلَانٌ: فَلَان كَه س كَهْدَمِي تَرَشَا.

عَرَبٌ الْجَرَحُ: بَرِيَنَه كَه كِيَمُو زُو خَاوِي لِي بَه يَدَا بُوُو هَاوَسَا ۵ دَوَاي چَاك بُوُو نَهْوَمِي بَرِيَنَه كَه شُوِينَه وَاوَارِي مَآيَهْوَه ۵ عَرِيَتِ الْمَرَاةُ: نَافَرْمَتَه كَه خُوِي لَآي مِيْرَدَه كَهِي خُوُشَهْوِيَسْت كَرْد.

عَرَبٌ الْمَاءُ: نَاوَمَكَه صَاف بُوُو.

عَرَبٌ النَّهْرُ وَخَوْرَهُ: رُوِيَارَمَكَه نَاوِي زُور بُوُو.

عَرَبٌ عَرَبًا: زُوِيَانِي رَهْوَان بُوُو لَه نَكِي تِيَدَا نِيَه ۵ أَعْرَبَ فَلَانٌ: فَلَان كَه س زَمَانِي هَمَصِيحُو رَهْوَان بُوُو لَه زَمَانِي عَهْرَمِي دَاو خُوُشِي عَهْرَمَب نَه بُوُو ۵ أَعْرَبَ الْكَلَامَ: قَه سَه كَهِي رُوَن كَرْدَهْوَه ۵ بَه شِيُوَمِيَه كَه قَه سَهِي كَرْد كَه يَاسَاي نَه حَوِي تِيَدَا رَه چَاو كَرْد بُوُو ۵ أَعْرَبَ بَرَادَه: مَه بَه سَتِي خُوِي بَه شِيُوَمِي رِيكُو وَبِيكْ دَهْر بَرِي ۵ أَعْرَبَ عَنِ حَاجَتِه: بِيْدَاوِيَسْتِيَه كَانِي خُوِي بَه بَاشِي دَر كَانَدَن ۵ أَعْرَبَ الْأَسْمَ الْأَعْجَمِي: نَاوَه بِيِي گَانَه كَهِي بَه شِيُوَمِي عَهْرَمِي گُوَت ۵ يَاسَاي زَمَانِي عَهْرَمِي بَه سَهْر دَا چَه سِيَانَد ۵ أَعْرَبَ فِي الْبَيْعِ: لَه مَامَه لَه كَه دَا عَهْرَمِي وَنَو بِيَشَه كِي دَا.

عَرَبٌ الْمُشْتَرِي: كَرِيَارَمَكَه بِيَشَه كِي شَتَه كَرْدِرَاوَه كَهِي دَا ۵ عَرَبٌ عَنِ صَاحِبِه: لَه جِيَاَتِي هَاوَه لَه كَهِي قَه سَه كَرْدُو بَه لَه كَهِي هِيَنَايَهْوَه ۵ عَرَبٌ لِسَانُهُ: زُوِيَانِي رَهْوَان بُوُو بَه بَاشِي مَه بَه سَتِي خُوِي گَه يَانَد ۵ عَرَبٌ الْكَلَامَ: قَه سَه كَهِي رُوَن كَرْدَهْوَه ۵ عَرَبٌ فَلَانًا: فَلَان كَه سِي فَيْرِي زَمَانِي عَهْرَمِي كَرْد ۵ عَرَبٌ الْأَسْمَ الْأَعْجَمِي: نَاوَه بِيِي گَانَه وَه عَه جَه مِيَه كَه بَه شِيُوَمِي زَمَانِي عَهْرَمِي گُوَت ۵ عَرَبٌ مَنْطِقَه: شِيُوَه نُوْتَقُو قَه سَه كَرْدَنِي خُوِي لَه خَوَارِي وَ خِيَن جِي پَاك كَرْدَهْوَه ۵ عَرَبٌ فَلَانًا: قَه سَه كَانِي فَلَان كَه سِي بَه لَآوَه نَاشِرِيَن بُوُو بَه رَه پَهْر جِي دَايَهْوَه ۵ دَه شِگُوَتْرِي: عَرَبٌ عَلَيْهِ: قَه سَه كَانِي نَهْوِي بَه لَآوَه نَاشِرِيَن بُوُو ۵ تَعَرَّبَ: خُوِي بَه عَهْرَمَب شُو بَه يَانَد ۵ لَه سَا رَاو هُو بِيَه لَادِيَه كَانَدَا نِيَشْتَه جِي بُوُو، خُوِي كَرْد بَه عَهْرَمِي سَارَان شِيَن ۵ تَعَرَّبَتِ الْمَرَاةُ: نَافَرْمَتَه كَه خُوِي لَآي مِيْرَدَه كَهِي خُوُشَهْوِيَسْت كَرْد ۵ إِسْتَعْرَبَ: خُوِي كَرْدَه عَهْرَمَبُو خُوِي نَهْوَانِي گَرْتُو خُوِي بَه عَهْرَمَب لَه قَه لَهْم دَا ۵ الْأَعْرَابُ: عَهْرَمِي وَ دَه شَه كِي، نَهْو عَهْرَمَبَه خِيَلَه كِيَانَه ي

که بهدوا لهومرو ناو بو نازه له کانیان دهگه پران
 ◦ الإعراب: گۆرانکار بیه که دهکوهیته سهر
 کۆتایی وشه عمر بیه کان جارنک مهر فوع و
 ده میک مه منصوب و جه لیک مه جرور دمن ◦
 التعریب: راسته و پاسته کردنی وشه نا
 عمر بیه کان به شیوهی وشه عمر بیه کان کاتیک
 له شیوه نه جنه بیه که یه وه دهگوازیته وه بو ناو
 زمانی عمر بی ◦ العاریة: عمر بی رسمه ن و
 خالیص که ره جه له کی به ساغی مابیته وه و
 بیگانهی تیکه له نه بووبی ◦ چه ند هوزو
 خیلن کن دوا بر او بوون و له ناو جوون، و مکوو
 گه لی عادو نه مود طه سم و جه دیس ◦ به مانه
 دهگوتری عمر بی بانیده ◦ العراب: نه سبی
 عراب پیچه وانهی نه سبه به رازینه یه ◦ العرب:
 گه لی عمر ب سامی نژادن ◦ زید و مه لیه ندی
 کۆن و نه صلیان نیوه دور گه ی عمر بیه له ویوه
 به لیان هاویشته بو ولاتی تر ◦ زوریه ی ولاته
 عمر بیه گانی نه مرؤ له بناغه دا نا عمر ب و
 له دوا فتوحاتی نیسلا می ورده ورده نه ژادو
 زمانی خویان له بیر چۆته وه بوونه عمر ب.

العرب: به مانا (العرب) دئی ◦ العراء: عمر بی
 رسمه ن و سامی نژاد ◦ العریانی: که سیک
 به زمانی عمر بی ناخواتن بکاو عمر بیس نه بی
 ◦ العریة: جۆمی تیزرؤ ◦ نه فس و دموون ◦
 چه ند گه می و که شتییه ک بوون له ناو روباری
 دیچه به کاریان ده هینان ◦ گالیسه که دوتایه ی
 له ژرداین یان چوارتایه یه ک ولاخ راپکیشی و
 شتی بی بگوازیته وه ◦ العریسن: عمر ب وون
 پیسه کی که له دوا ریکه وتن و براندنه وه ی
 مامه له که به خیرایی دمدریته فرۆشیار و مکوو
 بتمانیه ک بو فرۆشیار و کریار ◦ العریین:
 مادیه که له صمغی عمر بی دمدره ی نری ◦

العرب: نافرمتیک خوی لای میرده که ی
 خۆشه ویست دهکا ◦ العریة: به مانا (العرب)
 دئی ◦ (بوم العربیة) رۆزی ههینی سهر ده می
 نه زانی بووه ◦ العریة: نیسمیکه مه به ست لی
 تاییتمه ندی ره گه زی عمر بیه ◦ العریة:
 به مانا (العربیة) دئی ◦ العرب: دهگوتری: (ما
 بالدار عرب) کهس له خانوو مکه دا نیه ◦
 المتعریة من العرب: خیل بیه نو قه حتانن ◦ نه و
 عمر بیانن که له ولاتی عمر به رسمه نه گاندا
 نیشته جی بوون به زاراوه ی نه وان ناخواتن یان
 کردووه ◦ المتعریة من العرب: وه چه نه وه ی
 چه زرمی نیسما عیلن ◦ کهوا بوو هور می شییه کان
 عمر بی نه صلی نین و کراو به عمر ب و
 عرب: رهوشتی ناشیرین بوو ◦ عرب السکران
 علی الناس: سهر خۆشه که خه نک که ی نه زیه ت
 دا ◦ العربید: که سیک زور خه نک نیزعاج بکاو
 شهرانی بی ◦ که سیک به سهر خۆشی خه نک
 نارحه ت بکا ◦ عربته: عمر بوونی دا به
 فرۆشیار.

عَرَجَ الشئُ عروجاً: شته که به رز بووه و
 سهر که وت.

عَرَجَ فلان: فلانکهس نازاریک له قاچیدا پهیدا
 بوو و مکوو شهل ئی هاتو شهلیه که ی سروشتی
 نه بوو.

عَرَجَ في السلم: به پهیزه دا سهر که وت.

عَرَجَ بالشيء: شته که له گه ل خۆیدا به
 پهیزه که دا سهر خست.

عَرَجَ بالروح والعمل: گیان و کرده وه ی به رز
 کردنه وه.

عَرَجَ عرجاً و عرجاناً: له قاچیدا له نگیه ک هه بوو
 وای ئی هات به رواله ت دمه شل ◦ به هوی

عَرَدَ عَرْدًا: دمرکەوت و پێگیی و بەهێز بوو
 ۵ دمگوتری: (عرد الناب) ددانەکه دمرکەوت و
 پتەو بوو ۵ (عرد الشجر) درەختەکه پڕاو
 بەهێز بوو.

عَرَدَ الحجر: بەردمکەیی دوور فەڕی دا.

عَرَدَ عَرْدًا: هەلات ۵ اعرده الشجر: درەختەکه
 پتەوو ئەستوور بوو ۵ عرد النجم: ئەستێرمکە
 بەرمو ناوابوون کشا ۵ عرد عن الطريق: لە ڕێگا
 لای دا ۵ عرد السهم في الرمية: تیرمکەیی لە
 کەوان ڕەها کرد ۵ عرد فلان بحاجة فلان:
 فلانکەس پێداویستی فلانی جێ بەجێ نەکرد
 ۵ العرادة: کولەیی مێینە ۵ العرد: شتی رەق و
 پتەو ۵ العرادة: نامێریکی شەر بوووە لەکۆندا
 شتی پێ هاوئێزراوە بۆ ناو دوژمن، بە کوردی
 پێی دمگوتری فۆجەفانی، مەنجه‌نیق ۵ عردت
 الإبل: حوشرمکە گرویی بوو.

عَرَّ الظلم عراراً: بێجۆه نوعمامکە قیراندی.

عَرَّ فلاناً عرّاً: ناسناویکی ناشیرینی بۆ فلانکەس
 دانا ۵ دلی ناخۆش کرد ۵ کردارو گوفتاریکی
 ناشیرینی پال دا ۵ عرّ بشر: شەر و نەگبەتی
 پالدا.

عَرَّ الأرض: سەمادی بە زەویبەکه کرد ۵ اعتر فلاناً
 واعتر به: بەبێ ئەوەی داوای ئی بکا پیاوتمی
 لەگەڵ کرد ۵ تعار فلان: فلانکەس شەو خەوی
 ئی زپاو لەسەر جیگای نوستنی تا بەیانی تلاو
 تلی کردو هاواری کرد ۵ استعمرهم الحرب:
 گرویتی تییان دا بلاو بوو ۵ العرار: پووێکی
 بۆنخۆشە ۵ العرارة: رەوشت ناشیرینی ۵
 تمنگو چه لەمەو چورتم ۵ ئەو ژنانەیی هەر
 مندالی نیرینەیان بین ۵ العر: گرویتی ۵ (وعر
 الرادي) ئەم بەراو ئەو بەری شیو ۵ العری:

نازاریکی پەیدابوو توشی شەل بوو ۵ عرجت
 الشمس عرجاً: خۆر بەرمو ناوابوون کشا ۵ اعرج
 فلاناً: فلانکەسی شەل کرد ۵ عرج عليه: مەیلی
 کردە سەری و حمزی ئی بوو ۵ عرج بالمكان:
 لەو شوێنە دا بەزی و نیشتهجی بوو ۵ عرج
 الشئى: شتەکهی خوارکردموه ۵ دمگوتری:
 (عرج اليناء والنهر والخط) جینی دیوارمکە یان
 جۆگاکە یان هێلەکهی خوارکرد ۵ عرج الثوب:
 قوماشەکهی خیت خیت کرد ۵ هیلەکانی
 خوارکردن ۵ إنعرج الشئى: شتەکه خوار بوو،
 لار بوو بە راست و جەپدا مەیلانی کرد ۵
 دمگوتری: (إنعرج النهر): روبرمکە پێچاو پێچ
 بوو ۵ (إنعرج الطريق): ڕێگاکە فۆرت و پێچ بوو
 ۵ (إنعرجت الشمس): خۆر بەرمو ناوابوون
 ڕۆیی و لە ناسۆی ناوابوون نزیک بوو ۵ إنعرج
 القوم عن الطريق: خەلکەکه لە راستە ڕی
 لایاندا ۵ تعارج: لاسایی شەلیکی کردموه ۵
 تعرج: لاربوو ۵ دمگوتری: (تعرج البناء)
 دیوارمکە خوار بوو ۵ (و تعرج النهر) ڕێپەروی
 جۆگاکە پێچاو پێچ بوو ۵ الأعرج: قەلە ڕەش ۵
 التعارج: (تعارج النهر) پێچاو پێچی روبرار ۵
 العرجة: سەرمکەوتن و بەرزبوونەوه ۵ شوینی
 سەرمکەوتن. ۵ العريج: بەرزایی ۵ کاریک بەکالا
 نەبو بیتەوه ۵ المعراج: نامیری بەرزبوونەوه ۵
 پەیزە ۵ ئەو شتەیی پێچەمبەر پێی بەرز بوو
 بۆ ناسمانەکان لە شەوی مێعراجدا ۵ منعرج
 الطريق والوادي والنهر: پێچاو پێچی ڕێگا و
 شیو دۆل و روبرار ۵ عرجن الثوب ونحوه: وینە
 لاسکە خورمای لەسەر قوماشەکه درووستکرد ۵
 العرجون: ئەو لاسکەیی خورمای پێومە، هێشوو
 خورما.

نَافِرَتِي عَمِيدَار ۵ الْعُرَّةُ: چورتَمو ناخوشی ۵
رِهوشتی ناشیرین ۵ الْعُرَّةُ: گرویتی: ئەو حاله‌ته
شیتی و ئەعصاب تیکچوونه‌یه که توشی
هەندئ ئاده‌میزاد دەبێ ۵ تاوان ۵ گرنی دار
گۆچان و عەصا ۵ پیس و پۆخەلی ۵ دەگوترئ:
(هر غرّة قرمه) ۵ ئەو قیزه‌ونی هەومه‌که‌یه‌تی ۵
به‌زی دوگی حوشتر ۵ الْعَرِيرُ مِنَ الرِّجَالِ: پیاوی
غەریب و بێگانه ۵ الْمُعْتَرُ: هەزار ۵ میوان ۵
پیاومتی له‌گەڵ گراو به‌بێ ئەوهی داوا بکا ۵
الْمَعْرَةُ: ئەزیمەت و چورتَمو ناخوشی ۵ بارگرانی و
ئەرك ۵ خۆینی گوزراو که له بکوز و مردمگه‌ری
۵ تاوان ۵ تەنگزە ۵ شوینی گروینی ۵ مَعْرَةُ
الجیش: ئەوه‌یه سوپا له شوینیک بخا زه‌وی
تایبه‌تی هاوڵاتیان بێ و به‌بێ رەزامەندی ئەوان
له کشت و کاله‌که‌یان بخۆن ۵ الْعِرْزَالُ: کالای که‌مو
بێ نمود ۵ دەگوترئ: (إحتمل عِرزاله) کالاکه‌مو
بێ نموده‌کانی له گۆلی خۆی شه‌ته‌ک دا ۵
دارو‌ده‌مونی چرو پەر که دەبیته شوینی
حه‌وانه‌وه‌ی شیر ۵ شوینیکه‌ باخه‌وان و
رەزمه‌وان له‌سه‌ر دارخورماو دره‌ختی تر پۆخوی
چاکی دمکا بۆ ئەوهی خۆی له شیر به‌پاریزی ۵
ده‌می کوندمو مه‌شکه ۵ کۆمه‌لیک ئاده‌میزاد.

عَرَسَ عَنِ الثَّيِّبِ عَرَسًا: له شه‌ته‌که لای دا.

عَرَسَ الْبَعِيرُ: مل و ده‌ستی حوشترمه‌کی پێکه‌وه
شه‌ته‌ک دان و پێخی دا.

عَرَسَ فُلَانٌ عَرَسًا: فلانکەس کەمیف خۆش و تەر
ده‌ماخ بوو ۵ سه‌ری سوپما ۵ ده‌ستی به‌شه‌ر
کردو وازی نه‌هیتا.

عَرَسَ الثَّيِّبُ: شه‌ته‌که تووند بوو به‌ بنه‌سه‌ت
که‌بی.

عَرَسَ بِالثَّيِّبِ: خوی به‌شه‌ته‌که‌وه گرتو ئولفه‌تی
پێومگرت ۵ دەگوترئ: (عَرَسَ الصَّيِّبُ بَأَمِهِ)
منداله‌که و مگه‌ری دایکی بوو ۵ أَعْرَسَ الْمَسَافِرُونَ:
رێبواره‌کان کۆتایی شه‌و خستیان و ویستیان
پشوو بدن و ماندویی له خۆیان دهریکه‌ن ۵
أَعْرَسَ فُلَانٌ: فلانکەس بوکی گواسته‌وه ۵ أَعْرَسَ
بِالْمَرْأَةِ: له‌گەڵ نافرته‌که‌که چوو ه‌خه‌لوه‌وه ۵
أَعْرَسَ الثَّيِّبُ: خوی به‌ شه‌ته‌که‌وه گرتو پینی
په‌هات ۵ عَرَسَ الْمَسَافِرُونَ: به‌مانا (اعرسوا) دئ ۵
قَرَسَ لِامْرَأَتِهِ: خۆی لای ژنه‌که‌ی خۆشه‌ویست
کرد ۵ عَرَّاسُ النَّيْلِ: جۆره‌ گولیک نیلۆفه‌ره ۵
الْعَرِيسُ: دره‌ختیکێ چرو پەر گه‌لا و تیکچرزاو
که شیر ده‌یکا به شوینی هه‌وانه‌وه‌و پشودانی
خۆی ۵ الْعَرِيسَةُ: به‌مانا (القریس) دئ ۵ الْعَرِيسُ:
میرد ۵ دەگوترئ: (هر عرسها) ئەوه میردیه‌تی
۵ (وهي عرسه) ئەوه خیزانیه‌تی ۵ (وهما
عرسان) ئەو دوو نافرته‌و پیاوه‌ ژن و میردی
یه‌گه‌رن ۵ ابن عرس: دهمبایه‌که و مگوو جرج و
مشک وایه جوجه‌له‌ مریشک و شتی وا ده‌خوا.

الْعُرْسُ: ناهه‌نگی ژن گواسته‌وه‌وه ژن ماره‌کردن و
نان و خوان نامادمکردن بۆی ۵ الْعُرْسُ: بوک ۵
واته: نافرته‌ی شوکردو تا جلی بوکینی له
به‌ردابن ۵ هه‌روا پیاو تاله‌ ماوه‌ی زاواپه‌تی دابن
۵ الْعُرْسَةُ: نافرته‌ تا له پۆشاکێ بوکینی دابن
۵ بوکه شوشه‌ و شتی وا که مندال یاری پێ دمکا
۵ الْعَرِيسُ: پیاو له‌ فه‌تره‌ی زاواپه‌تی دا ۵
الْمَعْرَسُ: که‌سێک زۆر ژن بێنی ۵ شوڤیری
زیره‌ک و ورپا بۆ لیخوهرینی ئۆتۆمبیلی بوک
گواسته‌وه‌وه ۵ الْمَعْرَسُ: ئەو شوینه‌ی رێبوازی

شهورؤ له كؤتایی شهودا لیی دهخاو ئیسراحتی
تئیدا دمكا.

عَرَشٌ فلان عرشاً: فلانكەس كەپرو ساباتی
دروستکرد.

عَرَشٌ بالمكان عروشاً: لەو شوینە مایهوه.

عَرَشٌ العرش: كەپری كرد.

عَرَشٌ الكرم عرشاً: كەپری بۆ توله میومگان كردو
له زهوی بهرزى كردنهوهو خستنیه سەر دار
عَرَشٌ فلان: فلانكەس كەپری كرد ساباتی
پابهست
عَرَشٌ الطائر: بالئندمكه حەوا كهوتو
به بالهكانى سئیمیری لەو شتە كرد: كه له
ژێرمو میهتی
عَرَشٌ الأمر عنه: ئیشهكهى ئى
دواخرا.

عَرَشٌ الكرم: تولهی میومكهى له زهوی بهرزكردموه
خستنیه سەر دارى پابهلكراوو كەپر
عَرَشٌ البيت: سهقفى بۆ خانومكه كرد
عَرَشٌ فلان: فلانكەس كەپری دروستکرد
عَرَشٌ العنب العریش، وعلی العریش: توله میومگان
بهسەر كەپرمكەدا بلاوبوونوه
عَرَشٌ بالمكان: لەو شوینەدا مایهوهو جیگیر بوو
عَرَشٌ: مۆلك و فهركان پەمواپی و دسهلات
كورسى پاشایهتی
عَرَشٌ بمرئومبردنى كاروبارو
كۆنترۆلكردنى فهركانپمواپی
عَرَشٌ الملك: پاشا دسهلاتى و لاتى گرتە دەست
عَرَشٌ (نُلُّ عَرَشُهُ): دسهلاتى لاواز بوو
له پاشایهتی خرا
عَرَشٌ دروستکردنى ههلاش و سئیمیر
به زۆرى له قهقههژاژ دروست دمكړئ
عَرَشٌ كەپره میو، كه دروست دمكړئ بۆنهوهی تولهی
میومكه بهسەرىدا بلاو ببهوه
عَرَشٌ پى پشتى پى
عَرَشٌ القوم (عرش القوم) پيش سبى و سهرك هۆز كه

سهروكایهتی قهومهكه دهكاو كاروباریان بهرپوه
دمبا.

عَرَشٌ الطائر: لانەى بالئندە
عَرَشٌ: كؤتایی موی پالی نهسپه
عَرَشٌ گۆنچكه
عَرَشٌ دهگوترئ: (نفت فى عرشیه)
چپهى به گۆنچكهیدا كرد
عَرَشٌ العنق: دووبارچه گۆشتى دریزن كهوتوونه
ئهملاو نهولای گرده مل
عَرَشٌ: همرشتيك سئیمیرت ئى
بكا
عَرَشٌ كەپرى میو
عَرَشٌ سهقفى خانو
عَرَشٌ العریشة: كهژاوه
عَرَشٌ السماء: ناسمان ههوره
بروسكهى بهردهوام بوو.

عَرَشٌ البرق عرشاً: ههوره بروسكهكه پىچاو پىچى
كرد.

عَرَشٌ الصبيان: مندالهكان گائتهو گهپیان كرد.

عَرَشٌ فلان: فلانكەس نیشاتی پهیدا كرد، كهوته
گهشه و نهشه
عَرَشٌ: أعرس: جم و جۆل و پهله پهله
كرد
عَرَشٌ اللحم: گۆشتهكهى فرپدايه دەشت
عَرَشٌ فریى دایه ناو فولكه ناگردانهوه گۆشتهكه
تیکهئى خۆل بوو، خۆلاوى بوو نهبرزا
عَرَشٌ: كهمته جم و جۆل و پهلهپهل
عَرَشٌ نیشاتی پهیدا كرد
عَرَشٌ كهیفخۆش بوو
عَرَشٌ: أعرس: ههورى بروسكاوى و تهقوتوق
عَرَشٌ رمبیک ناسنهكهى نهرم بى
عَرَشٌ شمشیری نهرم
عَرَشٌ: العرصة: حهوشهى خانوو
عَرَشٌ بهردمركای مال
عَرَشٌ: دهمشت و سارای نیوان خانوومكان
كه بینایان تئیدا نهكرابى
عَرَشٌ: كلؤ گلى سووتاو و سوورگراوه
عَرَشٌ پارچه ناسنیکه دهخریته
ناو تهندهورموه بۆ نهوهی گهرم بى و نانى
لهسەر بېرژیندرئ
عَرَشٌ: پان شتى تری لهسەر بېرژیندرئ.

عَرَشٌ الشئى عرشاً و عروضاً: شتهكه دهركهوت،
روون بۆوه.
عَرَشٌ الرجل عرشاً: پیاوهكه هاته مهككهو مهدينهوه
دهوروبهريان.

هَرَضَ بسلحه: کالاکهی گۆریهوه به کالای تر.

هَرَضَ له عارضٌ من الحمى: لهرزوتای بهن هیزیبوو
نهخۆش کهوت ۵ دهگوترئ: (سیرت فعرَضَ لی
عارض) رۆیشتم لهمپهڕیکی هورسم تووش
بوو.

هَرَضَ الشئ: شتهکهی دمرخست و رای نواند.

هَرَضَ الکتاب: کتیبهکهی لهبهر خویندهوه.

هَرَضَ المتاع للبع: کالاکهی رانواند بۆ کپیارهکان
بۆئهوهی لئی بکرن.

هَرَضَ علیه الشئ: شتهکهی نیشان دا ۵ دهگوترئ:
(عَرَضَ الدابة علی الحوض): چهوزمهکی نیشانی
ولاخهکه دا بۆ ئهوهی ئاوپخواتهوه.

هَرَضَ القرم علی السیف: خهئکهکهی به شمشیر
کوشت.

هَرَضَ القرم علی النار: خهئکهکهی به ئاگر
سووتاند.

هَرَضَ الحصر: حمسهڕمهکی ڕاخست.

هَرَضَ الشئ: شتهکهی به پانی دانا.

هَرَضَ المرء علی الأبناء: دارمهکی بهسهڕ هاپهکهدا
راههنگاوت.

هَرَضَ السیف علی فعینه: شمشیرهکهی به
لاته‌نیشتییدا شوڕکردهوه.

هَرَضَ عَرَضَ فلان: ڕیبازی فلانی گرته بهر ۵
دهشگوترئ: (لا تعرض عرض فلان): باسی
فلانکس به خراپه مهکه.

هَرَضَ: شیت بوو.

هَرَضَ الشئ عراضاً و عراضة: شتهکه دوولاکهی
لێک دوورکهوتنهوه ۵ پانتاییهکهی زیادی کرد
۵ عریض: زۆرو زه‌به‌ند ۵ اعرض الشئ: شتهکه

دمرکهوتو ئاشکرا بوو ۵ شتهکه پان بۆوه ۵
دهگوترئ: (اعرض الثوب) هوماشهکه پان بوو ۵
اعرض فی الشئ: له باری بانیهوه پال شتهکه
کهوت ۵ اعرض فی العلم: له زانستدا شارمزا بوو،
ئاسۆی زانیاری کرایهوهو زۆر جوۆی گرتهوه ۵
اعرض له الشئ: شتهکهی بۆ بوو، دمستی کهوت
۵ دهگوترئ: (اعرض لك الخیر) خیرو بیڕمهکه بۆ
تۆ بوو، کهوته دمست تۆ ۵ اعرض عنه: پهشتی
تێ کرد، پوی ومه‌گه‌پرا.

اعرض فلان في المكارم: فلانکس له هه‌موو

لايهکهوه ڕیژو نرخی دمست خۆی خست و له
هه‌موو شوینیک پیاویتی کۆکردهوه ۵ اعرض
الشئ: شتهکهی پان و پۆر کرد ۵ اعرض المسألة:

مه‌سه‌له‌کهی به پان و پۆری رانواندو زۆر
لایه‌نی ئی شیکردهوه ۵ په‌ندیکی عه‌ره‌ب هه‌یه
ده‌ئ: (اعرضت القرفة) تۆمه‌تیکی پان و زۆر
زه‌به‌ندت ناراسته‌ی خه‌ئکهکه کرد هه‌موو
تاکه‌کانی کۆمه‌لی گرتهوه ۵ عارض فلان معارضة

وعراضاً: فلانکس لایه‌کی ڕینگه‌کی گرته بهر

۵ عارض فلاناً: به‌ره‌رچی فلانکسی دایه‌وه ۵

عارض فلاناً في السير: شان به‌شانی فلانکس
رۆی ۵ عارض الكتاب بالكتاب: کتیبه‌کهی

به‌رامبه‌ری کتیبه‌کهو له‌بهر رۆشناپی نه‌ودا
هه‌له‌به‌ری کرد ۵ عارض فلاناً: به‌رامبه‌ری

فلانکسی کرد، وه‌کوو نه‌و هه‌ئس و کهوتی کرد

۵ لاسایی کردهوه ۵ دهگوترئ: (عارضه في السير،

عارضه في الشعر) ۵ به‌رمه‌نگاری کردو بیرو

بۆچوونه‌کهی هه‌لومشاندهوه ۵ عارض الجنابة:

له رینگا چووه پال نه‌وانه‌ی که جه‌نازمه‌کیان

پنیه، له‌مائه‌وه له‌گه‌ئ نه‌بوو ۵ عارض فلاناً

بمعنا: ئال‌وگۆزی کالای له‌گه‌ئ فلانکس کرد ۵

عارض في القضاء: ته‌عنی له‌به‌ریاری دادگاداو

داوای کرد نهو برپاره ههلبوهشیتهوه یان
 گوژانکاری تیدا بگری ◊ عَرَضُ الشَّيْءِ: شتهکهی
 بانکردهوه، بهپانی رای نواند ◊ دمشگوترئ:
 عَرَضُ الرَّمح: ریمهکهی پانهوپان رانواند ◊
 عَرَضُ العُرد علی الإناء: دارهکهی بهسمر
 قاپهکهدا راههنگاوت ◊ عَرَضُ فلاناً لکنذا:
 فلانکهسی کرده نامانج بؤ توانج و تهشمنه
 لیدان ◊ عَرَضُ له بالقول: تانهی به تویکلی ئی
 داو راسته و خؤ تانهو تهشمری ئی نهدا ◊ عَرَضُ
 بفلان: تانوتی له فلانکس دا ◊ قسهی وای
 دهربارمی فلانکس کرد لهککهداری بکا ◊ عَرَضُ
 القوم عَرَضَةً: دیاری بؤ قهومهکه هیئا ◊ یان که
 هاتهوه لهسهقهر دیارییهکهی دانئ بؤ نهوهی
 لئی بخؤن ◊ اِعْتَرَضَ الشَّيْءُ: شتهکه بوو
 بهلهمپهر ◊ اِعْتَرَضَ دونه: بوو به لهمپهرو
 ناوهندو کؤسب ◊ اِعْتَرَضَ له: منعی کرد ◊
 اِعْتَرَضَ علیه: نارمزیی دهربری بهرامپهر
 گوفتارو کرداری.

اِعْتَرَضَ له بشئ: روی تی کردو شتهکهی تی گرتو
 همنگاوتی و گوشتی ◊ اِعْتَرَضَ الشَّيْءُ: شتهکهی
 رانواند، دمگوترئ: (اِعْتَرَضَ المتاع للبيع) کالاکهی
 رانواند بؤ فروشتن ◊ (اِعْتَرَضَ القائد الجند)
 نهفسهرمهکه سهربازمکانی رانواند ◊ عَرَضُ عرض
 فلان: دهمی ژمنییه کهسایمتی و نامووسی
 فلان و ویستی له ریزی کهم بکاتهوه ◊ تعارضا:
 نهو دووکهسه بهرپهرچی یهکتریان داپهوه ◊
 همریهکهیان دمیویست نهوی تریان بؤر بدا ◊
 تَعَرَّضَ: بهرمو روی بؤوه ◊ دمگوترئ: (تَعَرَّضَ
 المعروف) روبهروی چاکه و پیاومتی بؤوه ◊
 تَعَرَّضَ فلان لکنذا: فلانکس بوویه نامانج و
 ههدف بؤ نهو شته.

تَعَرَّضَ الشَّيْءُ: شتهکه خوار خییج بوو ◊ دمگوترئ:
 (تَعَرَّضَ في سره) له رویشتنهکهیدا زوری نهملاو
 نهولای رینگاکه کرد جارنیک له راستهوهو
 دهمیک له چهپهوه دمروپی ◊ هؤرت و پیچی
 کردن ◊ اِسْتَعْرَضَ الرجل: پیاوهکه داوای شتی
 زوری کرد ◊ اِسْتَعْرَضَ فلاناً: به فلانکهسی گوت
 جیت لایه نیشانم بده ◊ اِسْتَعْرَضَ القائد الجند:
 سهمرکردهکه ویستی سهربازمکان بهسمری دا
 رابنویندرین ◊ اِسْتَعْرَضَ القوم: خهکهکهی
 گوشت و برگررد ◊ ههرچی بهر بهل کهوت
 گوشتی ◊ اِسْتَعْرَضَ المسألة: مهسهلهکهی شی
 کردموه ◊ العارض: نهوهی له ناسؤ بهری بگریو
 بهرده پؤشی بکا ◊ ههور که بهری خؤر بگری ◊
 نهوه ههورنیکه پیدهچن بارانمان بؤ بیاریئنی ◊
 ههروا وشعی (عارض) بهمانا کیو و لاجانگو لا
 روممت دئ ◊ روبهروی کولم ◊ بهههردوو روممت
 دمگوترئ: (عارضان) ◊ ههروا دمگوترئ: (هر
 خفیف العارضین) نهو موی لاپومهتهکانی تنکه
 ◊ لامل ◊ بهلاو نافات که له شتدا دینهدی ◊
 لهمپهرو کؤسب ◊ دمگوترئ: (عرض له عارض)
 کؤسبیکسی بؤ پهیدا بوو ◊ ددانی پیشهوه ◊
 العارضة: لامل، روبهروی نهستؤ ◊ دوودانی
 پیشهوه ◊ سهردهرانی دهرگا ◊ نهوهی که
 گریژمنهکهی تیدا دهورپتهوه ◊ دمشگوترئ:
 (هو قوي العارضة) نهو وره بهرزو دامهزراو و
 بهتوانایه لهسهر قسهکردن و پاو بؤچوونی
 پهسهندو سوودبهخشه ◊ (اجازه عارضة)
 پشوویهکه موجهخؤر وهری دمگری بههوی
 کؤسبیک که دپته رینگای ◊ عارضة الأیاء: نهو
 نافرتهی پؤشاکسی مؤده لهبهر دهکاو خوی
 پیشانی بینهران دهدا بؤ بانگهشهو رهکلام
 کردن بؤ فروشتنی پؤشاکهکه ◊ العارضة:

دیاریه که نهو کهسهی له سهفر دتتهوه
 پیشکشی نهتهوه کهی دمکا ◊ العَرَضُ: کالا، هر
 شتیک کالاو سامان بی جگه له دینارو دیرههه
 ◊ دمگوترئ: (أخذت في هذه السلعة عرضاً) لهبار
 تهقای نهو کالایه کالایهکی ترم و مرگرت ◊ پان
 پنجهوانهی درنژیی ◊ کیو ◊ سوهای زورو
 گهوره ◊ پیشنیارو نووسراوینکه پیشکشی
 دمکری بؤ بهرپرس یان پاشا بؤ لابردنی ستم
 یان هینانی سودو هازانج ◊ العَرَضُ العسکری:
 نمایشکردنی چهند یهکه بهکی سهربازی
 نمونهی به چهکهوه به بهردهم سهروکی ولاتدا
 له رۆژئیکی دیاریکراوو بهنامادمیوونی
 جهماوهرئیکی زور له هاوالاتیان ◊ العَرَضُ:
 جهسته ◊ نفیس ◊ ناموس و شهرهف ◊ بنیچهو
 خانهوادهو خیزان ◊ بؤن بهگشتی ◊ ههوری
 گهورمو چرو پر ◊ شیو و دۆئی پر دارو نزار ◊
 العَرَضُ: (عَرَضُ السيف): پانایی شمشی
 (عرض العنق) لامل ◊ (عَرَضُ الخائط) پاش دیوار
 ◊ دمگوترئ: (إضرب به عَرَضِ الخائط) فرئی بده
 بؤ پاش دیوارو هیچ گرنکی بی مهده.

عَرَضُ البحر والنهر: ناوهریستی دریا، ناوهریستی
 روبار.

عَرَضُ الناس: زۆریهی خهئک و گشتی خهئک ◊
 (ناقة عَرَضُ أسفار) حوشرئیکی بهتوانایه بؤ
 سهفرو رینگا برین ◊ العَرَضُ: لهلایهکهوه ◊
 دمگوترئ: (نظر اليه عن عرض) له بهنایهکهوه
 سهیری کرد ◊ العَرَضُ: نهو شتهی پهیدا دمبینو
 نامینئ و مکو خوئشو و ناخوئشی لهش ساغیو
 نهخوئشو و شتی وا ◊ نیشانه ◊ دمگوترئ: (هر
 عرضة للشر) ئازاو بهجهرگه بؤ شهر ◊ العَرَضِي:
 پنجهوانهی (الذاتي) یه ◊ دمگوترئ: (مسألة
 عرضية) مهسه لهیهکی لاوکییهو ناچیتته

جوارچیوهی کاکلهی باسهکه ◊ العَرَضِيَّة: له
 زانیاری رومکناسیدا و هصف کردنی نهو نهندامه
 رومکیانهیه که له شوئینی رومکی خویناندا
 نایهه دی. ◊ العَرَضِيَّة: بیاوتمتی و ویزدان بیروزی
 حهق بهرستی و راستی خوازی و عهدانهتکاری ◊
 دمگوترئ: (فلان فيه عَرَضِيَّة) فلانکس پره له
 رهوشتی بیاوتمتی ◊ (مثنى الفرس العَرَضِيَّة):
 نهسپهکه لهسهر لا رۆیشت ◊ العَرَضُ: زانیاری
 عمرور، زانیاری کیئشی شیعر ◊ وشهی گۆتایی
 نیوه دئیری یهکهمی شیعر ◊ ناوجه، لای شت ◊
 دربهندو بهندن له ناو پانتایی کیودا ◊
 شوئینیک که دهرۆی روت لیئ بی، بهرمو روت
 بی ◊ مانای قسه ◊ دمگوترئ: (عرفت هذا في
 عَرَضُ كلامه) نهوهم له مانای قسه کهی زانی ◊
 دمگوترئ: (هذه المسألة عرض هذه) نهه
 مهسه لهیه و مگوو نهو مهسه لهیه وایه ◊
 العَرَضِيَّة: پیشنیارو شکات کردن و داواکردنی
 ماف به نووسین لهسهر روهپری کاغهنیک که
 پیشکشی دمکری بؤ دادومر یان بهرپرسیک ◊
 المَعَارَضَةُ في القضاء: ریبازی تانهدانه له برپاری
 پاشمله ◊ المِعْرَاضُ: نا راسته و خو و تیدا
 شاردنهوه (تهوریهه) دمگوترئ: (عرفت هذا في
 معراض كلامه) نهوهم له ماناو شاردراوهی
 قسه کهیدا زانی ◊ المِعْرَاضُ: نمایشگا (شوئینیک
 گشتی به نمونهی بهرههه و شته
 دروستکراومکانی تیدا پادمنوئندئ) ◊ المِعْرَاضُ:
 پۆشاک که نافرمت خوئی تیدا پادمنوئینئ ◊
 معارِض: ناواخن و مانا: دمگوترئ: (الألفاظ
 معارِض المعاني) وشه زهرفو تیدا هه لکیراوی
 مانایه ◊ ماناو وشهکان جوان دمکهن ◊
 العَرَطِنِيَّة: ناوئیکی رهگمز نارامیهه بؤ رومکی
 بخوری مهیرهه ◊ عَرَضَةٌ كل شيء: لای سهروی

شمت ۵ ملی گۆزمو دیزه ۵ العَرَعْرُ: درهختی
 عمر عمرو سنه و بمر جورمکانی زۆرن ۵ عَرَفَ
 فلان علی القوم عرافة: فلانکس کاروباری
 قهومگهی بهرپویه بر دو باسی پامیاری
 سهروکاری کردن.
 عَرَفَ الشئ عرفاناً: شتهگهی به پهکیک له
 ههستهکانی زانی و دمرکی پینکرد.
 عَرَفَ فلان: فلانکس تووشی نهخۆشی عمره
 بووه (نهخۆشیهکه توشی پیستی بهری دهست
 دهبی) ۵ فلانکس ناسرا.
 عَرَفَ عَرَفاً: وازی له خۆ بۆنخۆشکردن هینا.
 عَرَفَ الدیک: کهلهشیرمهک هۆپنههی ههبوو
 (گۆشتییکی دریزه به تهپنی سهری
 کهلهشیرمهکومهیه).
 عَرَفَ عرافة: فلانکس بوو به عمریف ۵ زۆری
 بۆن لهخۆدا ۵ اعرف الطعام: خواردنهکه بۆنی
 خۆش بوو ۵ اعرف الفرس: نهمهکه یالی دریز
 بوو ۵ عَرَفَ الحجاج: حاجیهکان لهسهر کیوی
 عمرهفه و مستان ۵ عَرَفَ الأسم: نیسمهگهی
 کرده معریفه و ناسراو ۵ عَرَفَ الشئ:
 شتهگهی پاک و خاوین و بۆنخۆش کرد ۵ عَرَفَ
 الضالة: بانگهوازی بۆ شته گومبومکه کرد ۵
 عَرَفَ عليهم عریفاً: جاودیریکی بهسمرهوه دانان
 بۆ نهوهی بزانی کن باشه و کن خرابه ۵ عَرَفَ
 فلاناً بکذا: فلانکسی بهو شته ناساندو ناوژمد
 کرد ۵ عَرَفَ فلاناً الأمر: کارمهکی فیری
 فلانکس کرد ۵ اعترف بالشئ: دانسی
 بهشتهگهده ناو درکاندی ۵ دهگوتری: (اعترف
 بذنبه) دانی به تاوانی خۆیدا نا ۵ اعترف اليه:
 خوی پی ناساندو ناوونیشانی خوی پیدا ۵
 اعترف للأمر: خوی بۆ کارمهک پراگرت ۵ اعترف

القوم: داوای له قهوممهکه کرد که ههوالی بدینی
 ۵ تعارفوا: خهلهکهکه لهناو خویاندا خویان
 بهیهکتر ناساند.
 تعرفت: دهگوتری: (تعرفت الی فلان) فلانکسهم والی
 کرد بمناسی ۵ تعرفت ما عنده: شوینی کهوت و
 لئی کۆلیهوه تا بهتهواومتی ناسی ۵ استعترف:
 خوی پی ناساند ۵ دهگوتری: هاتم بۆلای به
 نهناسراوی دواپی (استعترف) خۆم پی ناساند ۵
 الاعراف: شوینیکه له نیوان بهههشت و
 دۆزهخدا ۵ شوراو پهزین ۵ التعريف: پیناسه،
 سنوردارکردنی شت به باسکردنی
 تابهتمهندییهکانی به جوریک له شتی تر
 جیابکرتیهوه ۵ التعريف: قائیمهیهکه نرخ
 کالاکانی تیدا دیاری دهکری ۵ یان کری
 گواستنهوهو شتی وای تیدا تۆمار دهکری ۵
 العارفة: چاکه ۵ العرافة: پیشهی سهر ناسی و
 نازهل ناسی ۵ العراف: نهستیره ناسی ۵
 پزیشکی عمرهپی ۵ کاهین و کولهوهفنانی ۵
 العرف: بۆن ههر جوریک بی ۵ بهزوری بۆ
 بۆنی خۆش بهگاردی ۵ العرف: چاکه و
 پیاومتی و نانبدمی ۵ داب و نهريت که کۆمهنگا
 خوی پیوه دهگری ۵ بهمانا دان پیاانیش دئ
 دهگوتری: (له علي مائة عرفاً) وشهی (عرف)
 لیردا بهمانا (اعتراف) دئ ۵ یالی نهسب، موی
 ملی نهسب ۵ پۆپنههی کهلهشیر ۵ تهپۆلکه و
 شوینی بهرز ۵ شهپۆلی دهریا ۵ دهسگوتری:
 (طار الطير عرفاً) بانندهکان پهک بهدوای پهکدا
 هرین (جاء القوم عرفاً) خهلهکهکه پهک بهدوو
 پهکدا هاتن ۵ العرف والعرف: صمبرو خۆگری
 ۵ العرفة: کیم و زوخاو که لهبهری دهست
 دیتهدهر ۵ العرفة: پهردهی نیوان دووشت ۵
 عرفات: کیوی عمرهفه له نزیک شاری مهککه ۵

شوینی راومستانی حاجیه‌کان له رۆژی عمرهوه شوی جهمزی قورباندا ۵ (بوم عرفات) رۆژی نۆیه‌می مانگی زیلحجه‌یه ۵ العَرَقُ: حوکم و به‌رێومبردنی ولات به‌یاسای عورفی: به شتیومهک که له‌گه‌ل یاسای ولات رێک نه‌یه‌ته‌وه، به‌لام له‌بهر دایینکردنی نه‌من و ناسایش په‌رپه‌و دمکری ۵ العَرِيفُ: سه‌رکار و سه‌ردهسته لیپرسراوی کۆمه‌لێک سه‌رباز ۵ زاناو شارمزا به‌شت و کاروبار ۵ المَعَارِفُ: شیوه و پوخسار ۵ دمگوتری: (هي حسنة المعارف) نه‌و نافرته پوخساری جوان و شیرینه ۵ غَطْرًا مَعَارِفُهُمْ) پوخساری خویان دابۆشی ۵ (هو من المعارف) نه‌و له ناسیاومکانه ۵ المَعْرِفَةُ: شوینی پۆپنه‌ی که‌له‌شیرۆ یالی نه‌سپ ۵ المَعْرُوفُ: ناوه بۆ ههرشتیک جوانی و باشی بزانی جیا یان به‌مه‌قل یان له رێگای شه‌رعه‌وه ۵ چاکه‌کردن له گه‌ل خه‌لکدا ۵ المُرْفُطُ: رومه‌کیکه له جۆری رومکی (العضاء) پێری (القرنية) یه.

عَرَقٌ فِي الْأَرْضِ غُرْقًا: به‌ناو زه‌ویدا رۆی.

عَرَقَ الْعَظْمَ عَرَقًا: گۆشتی سه‌ر ئیسقانه‌که‌ی کرۆسته‌وه به‌دندان لێی کردموه ۵ ده‌شگوتری: (عَرَقَتْهُ السُّنُونُ وَعَرَقَتْهُ الْخُطُوبُ) به‌لاو کارمساتی رۆژگار برزاندوینانه چه‌وساندوینانه‌ته‌وه ۵ هه‌روا دمگوتری: (فلان مَعْرُوقٌ) فلانکه‌س کزو کۆله‌واره، دال گۆشت و له‌ره.

عَرِقَ عَرَقًا: ئارمقی کرد ۵ (عَرِقَ الْحَائِظُ) دیواره‌که ته‌رایی په‌یدا کرد ته‌رپه‌شوحی هه‌یه ۵ أَعْرَقَ الشَّجَرُ: دره‌خته‌که رهمه‌کانی به‌ زه‌وی دا رۆچوونه خوار ۵ ده‌شگوتری: (أَعْرَقَ فُلَانٌ فِي الْكُرْمِ) فلانکه‌س له نانبدمیی و به‌خشیندا بنج و بناوانی هه‌یه و به‌میرات بۆی ماومه‌ته‌وه ۵ أَعْرَقَ:

هاته ولاتی عیراق ۵ أَعْرَقَ الْفَرَسُ: نه‌سپه‌که‌ی هیناو برد بۆنه‌وه‌ی ئاره‌ق بکا ۵ أَعْرَقَ الشَّرَابُ: شه‌راهه‌که‌ی تیکه‌ل به‌ هه‌ندئ ئاو کرد ۵ عَارَقَهُ: شانازی کرد به‌ بنیچه‌و رهمه‌له‌کی خۆی ۵ عَرِقَ: به‌مانا (أَعْرَقَ) دئ ۵ إِعْتَرَقَ الْعَظْمَ: گۆشتی سه‌ر ئیسقانه‌که‌ی کرۆسته‌وه ۵ تَعَرَّقَ الشَّجَرُ: رهمی دره‌خته‌که به‌ زه‌ویدا رۆشته خوار ۵ تَعَرَّقَ الْعَظْمَ: گۆشتی سه‌ر ئیسقانه‌کانی کرۆسته‌وه ۵ ده‌گوتری: (تَعَرَّقَتْهُ السُّنُونُ وَتَعَرَّقَتْهُ الْخُطُوبُ) رۆژگار چه‌وساندیبه‌وه ۵ به‌لاو کارمسات کرۆستیانه‌وه ۵ تَعَرَّقْتُ فَلَانًا: سه‌ری فلانکه‌س خسته ژیر بالمه‌وه‌و جهراندمو به‌ زه‌ویدا دا ۵ إِسْتَعْرَقَ: تووشی گه‌رما بووم ۵ یان دهرمانیکی خواردموه بۆ نه‌وه‌ی عمره‌ق بکا ۵ إِسْتَعْرَقَ الشَّجَرُ: دره‌خته‌که رهمی به‌ زه‌ویدا رۆچوون ۵ العِرَاقُ: قه‌راغ دهریاو قه‌راغ روبرار ۵ چه‌وشه‌ی خانوو به‌رده‌رگا ۵ گۆشتی دهوروبه‌ری نینۆک ۵ کلزویی لاسکی به‌روپالی باننده ۵ پشت ناوک به پانتایی ورگ ۵ العِرَاقُ: ئیسقان که گۆشته‌که‌ی خورایی ۵ ئاوی پاک و صاف و پالتیوراو ۵ عِرَاقُ الْغَيْثِ: نه‌و رومه‌که‌ی دوی بارینی باران سه‌ر دهردینئ ۵ العِرَاقَةُ: رهمه‌نی و نه‌صالمت ۵ العِرَاقَةُ: ئاوی صاف و روون ۵ بارانی به‌لێزمه‌و رێژنه ۵ العِرْقُ: ئیسقان که زۆربه‌ی گۆشته‌که‌ی خورایی و که‌من گۆشتی باشی له‌سه‌ر مابئ ۵ العِرْقُ: بناغه‌ی هه‌موو شتیکی ۵ رهمی ناوجه‌سته که خوین به‌ناویان دا هاتووچۆ دمکا ۵ شوره‌خاک که له‌بهر سوێری خاکه‌که هه‌یجی ئی نه‌رۆئ ۵ نیرگه‌ی خانوی واکه که سه‌هغه‌که‌ی داربئ ۵ شتی که‌م.

عَرِقَ السُّوسُ: رهمی رومکی سوس ۵ العَرِقُ: ئاره‌ق که له‌جه‌سه‌سته دیته‌ده‌مر.

عَرَقُ اَخْبَطُ وَ الْأَرْضُ: تهرایی دیوار ۵ نمهی تهری ۵
توشی زهوی ۵ تهرایی که له گوندمو مهشکه
دهردمهگهوی ۵ شهرابی سمرخوشکمر ۵ شهرابی
گۆزراو و پائیوراو و سمرخوشکمر له میصرو
عیراق له خورما دروست دمکری ۵ له شام له
تری دروست دمکری.

عَرَقُ الْخِلَالُ: نهو شتهی دمهبخشری به مهبهستی
دوستاییهتی و بلاو بوونهوی خوشهویستی ۵
جینی دیوار له خشتو بلوک یان بهرد ۵
دمگوتری: (بنی البانی عرقاً أو عرقین) وستاکه
جینیک دیوار یان دوو جینی دانا ۵ ریجکهی
نمسهپ یان باننده ۵ کرنی کریکار ۵ العرقاة:
بنک و بناغه ۵ بنکی درهخت که بهزهوی دا
رۆچی و لقو پۆبهکانیشی بلاو ببهوه ۵ العرقه:
بهمانا (العرقاة) دئ ۵ العرقه: جینه دیوار له
خشتو بلوک و بهرد ۵ نهو داره بهپانی
دهخریته سمر دوو لاجینی دیوار ۵ نهو سیرمهو
حهبلهی دهستی گراوی پی که له بهجه دمکری ۵
العرقه: دمگوتری: (رَجُلٌ عَرَقٌ) پیاونیکه دهماری
زۆرن ۵ العرقوتان: دوو دارن پاست و چهپ
دهخریته سمر دهمی دۆلجه ۵ العرقیة:
عهرهچین (کلاو) ۵ نهو پارچه قوماشه
نهرمهی دهخریته ژیر کورتان و زینی و لاه ۵
العریق: رجل عریق: پیاونیکی رهسمن و خانه
دانه ۵ (فرس عریق) نهسپنکی رهسمنه ۵ (غلام
عریق) مندالیک کزو رۆح سوکه ۵ المریق: دال
گۆشتو لهبر ۵ المریق: فانیله ۵ ژیرکراس نهو
پۆشاکهی له ژیر پۆشاکهوه له بهردمکری
بۆنهوهی عمرهقی جهسته ههلمزی ۵ کیرد که
گۆشتی پی توی توی دمکری ۵ عرقب الدابة:
رهفیسکی و لاهکهی بری ۵ تَعْرَقَبَ: شوبها به
عورقوبی و لاه له خوارو خیجی دا ۵ عورقوب

بریتییه له ناوهرستی خوارایی باشوی و لاه ۵
ههروا دمگوتری: (سلك العرايب في الجبال)
بهناو ریبازی پیچاو پیچی کیوو کهژدا رۆیی ۵
تَعْرَقَبَ لِحَصْمِه: به ریجکه بهکی نادیار له
دوژمنه کهی دا رۆیی بۆ نهوهی فرسهتی ئی
نههینی ۵ تَعْرَقَبَ عَنِ الْأَمْرِ: له کارمه که لایدا ۵
تَعْرَقَبَ الْمَطِيَّةُ: له دواوه سواری و لاهه میننه که
بوو ۵ عُرُقَب: پیاونیکه له عهمالیقهکان
بهنونه دههیندریتهوه بۆ پابهند نه بوون به
وادمو به لئینی خوی ۵ العُرُقَبُ مِنَ الْإِنْسَانِ:
شارمگیکه له هاجدا دمکهوینته زوور پازنه ی پی
۵ له و لاهدا بریتییه لهو خواراییه باشوی
که و مگوو نه زۆنی دهستهکانیته ۵ له شیوو
دۆل دا بریتییه له خوارو خیجی و پیچاو پیچی
ناویاندا ۵ رینگای تمنگه بهرو دهر بهند له کیوو
کهژدا ۵ عراقیب الأمر: کۆسپ و تهگهرهکانی
ئیش و کار ۵ عَرَقَلَّ عَلَيْهِ كَلَامُهُ: قسه کهی ئی
خوارو خیج کرد ۵ دمگوتری: عَرَقَلَّ عَلَى فُلَانٍ:
قسه و کردموکانی فلانکهسی خوارو خیج
کردو پلاننهکانی ههلموشاندنهوه ۵ عَرَقَلَّ الْأَمْرُ:
کارمه کهی قورس کردو چهواشهی کرد ۵ تَعْرَقَلَّ:
کارمه کهی خوارو خیج کرد ۵ العراييل: کۆسپ و
تهگهره ۵ (عراييل الأمر) کاره قورسهکان.

عَرَكَ الْجِلْدَ عَرَكًا: دهستی به پیسته که دا هیناو
برد.

عَرَكَ الشَّيْءَ: شته کهی کراند تا بهتهواوی
کوژاندهوه ۵ دمگوتری: (عركهم الحرب) شهرو
ههرا بهسهریاندا هاتو جۆیهتی ههر بهینا
بهینیک دمکهونه شهروه ۵ عَرَكَمُ فِي الْحَرْبِ:
له شهردا ههلمهتی بۆ بردن ۵ عَرَكَمُ الدَّهْرُ:
زمانه دمزی دادا ۵ قالی کرد ۵ له بۆتهی دا ۵
عَرَكَتِ الْمَاشِيَةُ الْأَرْضَ: نازه له که زهویه کهی له

گیا روتکرد ◊ عَرَقْ بجنبه ذنب فلان: تاوانی
فلانکەسی خسته ئەستۆی خو.

عَرَكْ فلان عَرَكَا: فلانکەس لەشەردا هەلمەتی
توندو تیزێ تیزێ برده سەر دوژمن ◊ عارکە معارکة
وعراکاً: شەری لەگەڵدا کرد ◊ اعترکوا:
فەرهبالیغی پالە بەستۆیان کردو کۆبونەوه ◊
دمگوترئ: (اعترکوا في القتال) لەشەردا تەنگیان
بەیهکتر هەلجێن ◊ (اعترکت الأبل على الماء)
حوشترەمکان لەسەر ئاوکە پالە بەستۆی
یەکتریان کرد ◊ (تعارکوا في القتال والخصام)
لەشەرو کێشەدا پالەبەستۆی یەکتریان کرد ◊
العراک: کۆبونەوهو پالەبەستۆکردنی حوشتر
لەسەر ئاو ◊ دمگوترئ: (أورد إبلة العراک)
بەراپێچ و پالەبەستۆ حوشترەمکانی بردنە سەر
ئاوکە ◊ العرکة: یەکجار ◊ دمگوترئ: (لقیته
عركة بعد عركة) جار دواجار توشی بووم ◊
ووجهیهک شەر ◊ شەریک ◊ العرکة: کەسێک
خۆ بۆ نازار رابگرئ ◊ العرکي: ماسی گر ◊
کەسێک راونەماسی بکا ◊ العریک: (رمل عریک)
لەبێکی تێک بەستۆراوه ◊ العریکة: دوگی
حوشترە ◊ بەرزایی ناوقەدی پەشتی ◊ بان
باشماوهی دوگی ◊ سروشت و طەبیەت
دمگوترئ: (هو لین العریکة) ئەو تەبیات نەرم و
سروشت هێدییه ◊ (هو شدید العریکة) تورەو
تەبیات توندە ◊ المعرک: شوینی تیکچەرزان و
پەلاماردنی یەکتری ◊ معرک النایا من السنین:
چەمبەرە بەستن لەگەڵ مردن.. تەمەنی نیوان
شەست و نەموود سألە بەزوری نادەمیزاد لەو
تەمەنەدا لەگەڵ مردن یەخەگیر دەبن ◊ المعرک:
بەمانا (المعزک) دئ ◊ المعرکة: گۆرەپانی شەرو
شوینی هەولدان بۆ کوشتنی دوژمن و زیان پێ
گەیانندی.

عَرَمْ فلان عَرَمَا: فلانکەس توند بوو تورە بوو ◊
شەرمەنگیزو زیانە خرو بوو.

عَرَمْ فلاناً: بە تورپییو توندو تیزێ یەخە
فلانی گرت.

عَرَمَ الصَّبِيَّ أُمَّهُ: مندالەکە شیری مەمکی دایکی
خوارد.

عَرَمَ الشَّيْءُ عَرَمًا وَعَرْمَةً: شتەکە رەشو سپی بوو

عَرَمْ فلان عَرَمَا: فلانکەس توندو تیز بوو.

عَرَمَ فلان عرامة: فلانکەس توندو تیز بوو ◊
عارمته: کێشە لەگەڵ دا کرد ◊ عَرَمَ الشَّيْءُ:
شتەکە تیکەلاو کرد ◊ اعترم: بەمانا (عرم)
دئ ◊ دمگوترئ: (اعرمت الفتنة) فیتنەیی
پەرمی سەند.

عَرَمَ: بەمانا (عرم) دئ ◊ العارم: (یوم عارم)
پۆزێکی زۆر ساردو توشە ◊ (أمر عارم) کاریکی
فورسە ◊ (خلق عارم) رەوشتی توندو تیز ◊
العُرامُ: تۆنکلی درەخت ◊ چلکی مەنجەل ◊
زۆرو زەبەندیی سوپاو جەربەزەیی ◊ العریم:
لافاویک هێج بەرەستێک خۆی بۆنەگرئ ◊
العَرَمُ: چلکی مەنجەل؛ کێشترەرقەلە ی کە
بەمەنجەلەوه دەنووسن ◊ گۆشت ◊ کۆمەلە
گەمی گیرە کرای شەنە نەکراو، واتە:
خەرمانی سورنەکراو ◊ العرمة: خەرمانی گیرە
کرای بەشەنە نەکراو گەم ◊ العرمة: بەمانا
(العرمة) دئ ◊ العرمة: بەرەستی دروستکراو لە
شیو و دۆل دا بۆ کۆکرنەوهی ئاو ◊ بارانی
بەلێزمەو لەنگیزە ◊ العریم: بەلاو کارسات ◊
جوتیار ◊ العرمرم: بەهێزو توانا (جیش عرمرم)
سوپای زۆرو جەربەزە ◊ عَرَمَتِ الدار عَرَانًا: مائی
دووور بوو خانوی دوورکەوتەوه ◊ اعرن فلان:
فلانکەس بەس بەردەوام

بوو لهسمر خواردنی گوشتی کولاو ۵ عارِن
 فلاناً: شمېرې لهگڼل کرد ۵ العارِن: شير ۵
 العِرَان: خانووی دوور ۵ بزماریک رمبو و سمره
 رمبهکه بهپهکهو شتهک بدا ۵ العِرَن: گوشت ۵
 یان گوشتی کولاو ۵ نهخوشیبهکه توشی قاجی
 ولاخ دهبی، دهورو بهری سمی نهستور دهبی ۵
 العِرین: لانهای شیرو کهمتیار، کونه گورگو
 کونه ماری گهوره ۵ کوّمهله درهخت ۵
 چهوشی خانوو، بهردمرگا ۵ دهوروبهری شار ۵
 شکومندی و پاریزگاری لمبهابهنرخهکان ۵
 العِرین: سمرمتای هممو شتیک ۵ نیسقانی لوت
 ۵ دمگوتری: (هم شم العرائن) نهوانه
 شکومندی و لاتباریزو گیانبهخشن له پیناو
 بهها بهنرخهکان دا ۵ عرائن القوم: پیاو
 ماقول و گهوره پیایو گهل ۵ العِرناس: لوتکهی
 کیو ۵ دارنکه یان شتیک تری و ریس لوتکهی
 لهسمر هلدمکری بؤ پستن ۵ عرائس الذرة:
 نهو گیاو گزی له نیوان پیزهکانی رومکی
 گنمهشانی و گولمبهپرؤژمدا دمپوی ۵ عراه الداء
 و الامر عرواً: نهخوشی و روداومکه سواری شانی
 بوو.

عَرِي فلان فلاناً: فلانکس هاته لای فلان و داوی
 بهخشن و پیامتی لی کرد.

عَرِي فلان: فلانکس له رزی هاتی و سمرمای
 سمرمتای له رزمکهی توش بوو ۵ فلان حمزی له
 دیدمنی فلان بوو ۵ دمگوتری: (عري الى الشئ)
 پهروشی شتهکهی بوو، دوی نهوهی فروشتی
 پهروشی بوو ۵ أعرى القميص: قولی بؤ
 کراسهکه دروستکرد (أعرى الكوز) ههنگلی بؤ
 گوزمکه کرد ۵ أعرى صديقه: دوستو
 برادرمکهی ریسواکردو یارمهتی نهدا ۵ عَرِي

القميص أو الكوز: قول و ههنگلی بؤ کراس و
 گوزمکه دروستکرد ۵ عَرِي الشئ: شتهکهی
 باشگوی خست ۵ إعتراه: بهمانا (عراه) دی ۵
 العِر: ناحیه و لایهن ۵ دمشگوتری: (هو عِرر
 منه) نهو گوی بهو شته ناداو لیتی بی ناگیه ۵
 العِر: یکهم سمرما بوونی جهسته بههوی
 لهرزوتاو ۵ نیوان زهره ههنگه رانی خورو
 داهاتنی تاریکی لهومرزی زستان و سمرمادا ۵
 العِرَة من التراب: یهخی کراس نهو شویتنه
 و مکوو نهلقه وایه و به عهلاگهیدا دمکهی ۵
 همر نهلقههیک دستی پی بگری و خوتی پی له
 زیان بباریزی ۵ درمختیک به زستان گهلاکهی
 نهومری ۵ مال و سامانی بهنرخ ۵ نهلقه
 گمردنبه نند و ملوانکه ۵ دمگوتری: (عري
 المرجان) نهلقهی مرواری ۵ دهوروبهری
 شاروشاروچکه ۵ العری: فمرماندهی سوپا ۵
 لهیواری کشت وکالدا بریتیه لهکاتی چاندنی
 بری جوری سهوزه که لهسائیکدا زیاد له
 جارنیک دهچیندری ۵ دمگوتری: (البطاطس
 تزرع في عروتين من السنة) پهتاته سالی دووجار
 دهچیندری ۵ العری: شهوی سارد ۵ بای سارد.

عَرِي من ثياب عريا و عریة: پوښاکي لهبهردا نهماو
 روت بوو له پوښاک.

عري من العيب: له عیب و خهوش سهلامت بوو.

عري بدنه من اللحم: جهستهی گوشتی پیوه
 نهبوو.

عَرِي الفرس: نسهپهکه زینی پیوه نهبوو ۵ أعرى
 فلان: فلانکس به دهشت و سارادا رویی ۵ أعرى
 فلان صديقه: فلانکس له دوستو ناسیاومکهی
 دوورکهوتهوه ۵ أعرى فلاناً ثوبه و من ثوبه:
 پوښاکهکهی لهبهردا فلانکس داکند ۵ عاری

القَوْمُ: خه‌لکه‌که به‌بئ زین سواری
 نهمسپه‌کانیان بوون ۵ عَرَاهُ ثوبه و من ثوبه:
 بو‌شاکه‌که‌ی له‌بهر داکه‌ند ۵ عراه من الأمر:
 له‌کارمه‌که‌ی رزگاری کرد ۵ تعری من ثوبه: بو‌شاکه‌ی
 خوی داکه‌ند، خوی روتکرده‌وه ۵ تعری من
 الأمر: خوی له‌کارمه‌که‌ی رزگاری کرد ۵ اعرووی
 الفرس: به‌مانا (عری) دئ ۵ اعرووی الرجل:
 پیاومه‌که‌ی به‌ته‌ننا به‌سارادا رۆی ۵ اعرووی
 الفرس: به‌روتی سواری نهمسپه‌که‌ی بوو ۵
 دمشگوترئ: (فلان يعرووی ظهور المهالك)
 فلانکس سواری پشتی کاری قورس و فهوتینه‌ر
 دمب، خۆده‌خاته‌ ناوکیشه‌ی قورس و سامناکه‌وه
 ۵ اعرووی امرأ قبیحا: پرکیشی کاریکی ناشیرینی
 کرد.

التعریة: روتبونی و شاخ و به‌ردی توئیکلی زهوی
 به‌هوی باران و باو و گهرمی و ساردی ۵ العری:
 ههرشتیک شتیکت لی نه‌دیو بکا و نه‌هیلن
 چاوت لئی بئ ۵ ناحیه و شوین ۵ حه‌وشه و
 به‌رده‌رگا و مال ۵ دمشگوترئ: (نزل بعری فلان)
 له‌مالی فلان دابه‌زی ۵ العری: (فرس عری)
 نهمسپه‌ی پشت روت و بئ زین ۵ العراء: دمشت و
 سارا: که‌هیج شتیك له‌به‌رده‌میا نه‌بئ و تا چاو
 بریکا سارا که‌ ببینی ۵ العریان: دمشگوترئ: (فلان
 عریان التّجی) فلانکس نه‌ینی تن ناوستن و
 زوو دمری دمبئرئ و بلاوی دمکاته‌وه ۵ المعاری:
 کوی (معی) نه‌وه‌ی له‌جه‌سته‌ی دمبندرئ و
 دانا‌بو‌شرئ ۵ وه‌کوو دهم و چاو و ده‌ست و
 په‌نجه و حاج تا قوله‌بئ و به‌له‌ک ۵ فه‌رش و
 قالی و به‌رهم مافور ۵ شوئینی رومکی لی
 نه‌روئ.

عَرَبٌ فلان عزیة وعزوبة: فلانکس عازمه‌وه و ژنی
 نه‌هیناوه ۵ عَزَبَتِ المرأة الرجل عَرَبًا: نافرمته‌که‌ی
 به‌رئک و پیکی خزمه‌تی پیاومه‌که‌ی کرد.
 اعزب: دوورکه‌وته‌وه ۵ اعزب الشئ: شته‌که‌ی
 دوورخسته‌وه ۵ عَزَبَ: دوری خسته‌وه ۵ عَزَبَتِ
 المرأة الرجل: نافرمته‌که‌ی به‌باشی خزمه‌تی
 می‌رده‌که‌ی کرد ۵ تعزب فلان: فلانکس بئ
 ژنه‌وه‌ی ژنی نیه ۵ دمشگوترئ: (تعزب زماناً ثم
 تأهل) نافرمته‌که‌ی ماومه‌که‌ی دوورو درئز
 عازمه‌وه‌ی فه‌یره‌ی بوو دواپی شوی کرد ۵ الاعزب
 من الرجال: پیاویکه‌ی ژنی نه‌هینابئ ۵ العازیة:
 (عازیة الرجل) خیزانی پیاو که‌به‌باشی خزمه‌تی
 می‌رده‌که‌ی بکا ۵ العزب: نافرمته‌تیکی می‌ردی
 نه‌بئ یان پیاو ژنی نه‌بئ ۵ العزیة: مەزرمعه‌یه‌ک
 که‌ خانوی خاومنه‌که‌ی تیدا بئ و خانووی
 ومرزیره‌کان به‌ده‌وری دا بنیات نارابن ۵ العزيب:
 دوور ۵ عازمه‌وه ۵ المعزب: که‌سئیک زور فه‌یره
 بئ و ژنی نه‌هینابئ یان نافرمته‌تی بئ و شوی
 نه‌کردبئ ۵ هه‌تا وای لی هات نارمزووی ژن
 هینان یان شوکردنی نه‌مایئ.

عَزَّو فلاناً عزراً: سه‌رزنه‌شتی فلانی کرد ۵ یارمه‌تی
 دا.

عَزَّو عن الشئ: مه‌نعی کردو نه‌یه‌ئشت گئراپه‌وه.
 عَزَّو علی فرائض الدین: فئری کاروباری نایبئ
 کرد وای لی کرد له‌بوواردا شارمزی کرد ۵
 سزای دا له‌سه‌ر که‌مه‌ترخه‌می کردن له‌ نایبئ
 به‌ سزایه‌ک نه‌گاته‌ سزای حمدی شه‌رعئ ۵
 عَزَّرَه: مه‌نعی کرد، گئراپه‌وه ۵ ته‌مبئی کرد.

عَزَّو القاضي المذنب: قازی سزای تاوانبارمه‌که‌ی دا ۵
 رئیزی لی گرتو به‌گه‌وره‌ی حسیب کرد ۵
 یارمه‌تی داو به‌هیزی کرد ۵ عَزَّرَ علی فرائض

عَزَّبَ الشئ عروباً: دوورکه‌وته‌وه، خوی شاردمه‌وه.

الدين وأحكامه: يارمهتی دا بؤ ئەنجامدانی
بئویستییه ئاینیهکان و حوکمه شهرعییهکان
التعزیر: له زارامی شهرعدا، بریتییه له تهمنی
کردنی تاوانکار به شیومیهک نهگاته ئەندازهی
حەد.

عَزَّ فلان عَزَّ وعَزَّة وعَزَّاة: فلانکەس بەهێز بوو،
له زەللیی و داماوێ پزگاری بوو ۵ دەرگوتری:
(عَزَّ فلان علی فلان) فلانکەس بەخشش و
کەرەمی نواند بەسەر فلاندا.

عَزَّ الشئ: شتەکە کەم بوو وای لێهات دەست
نەکەوئ.

عَزَّ علي أن تفعل كذا: پێم ناخۆشه ئەوه بکە
بەلاموه گرانه ئەو کاره بکە.

عَزَّ فلاناً عَزَّاً: بەسەریدا زال بوو، ژێر باری کرد
بەلاموه بوو ۵ اعزَّه: بەهێزی کردو وای لێ
کرد عەزیزو بەلاموهست بئ ۵ خۆشی وێستو
پیزی لێ گرت ۵ اعزَّت بما أصابه: پێم ناخۆش
بوو تووشی ئەو جورتمو بەلایه بوو ۵ عازَّه:

بەسەری دا زال بوو ۵ عَزَّه: توندی کردو

بەهێزی کرد بشتگیری بۆ نارد ۵ اعزَّ به: بەهوی

ئەمۆه پێزدار بوو، خۆی به عەزیزو بەلاموهست

لهقه لهم دا ۵ تعزَّ فلان: بەمانا (عَزَّ دئ) ۵ استعزَّ

المرل: لێهکه بهکتری گرتو تێک ناروخنی ۵

استعزَّ بحق فلان: بەسەر فلانکەسدا بەلاموهست

بوو ۵ استعزَّ عليه المرض: نەخۆشی لهگل و گوێ

خستو بەسەریدا زال بوو ۵ استعزَّ الله بفلان:

خودا فلانی مراند ۵ استعزَّ بالعليل:
نەخۆشیهکهی لهسەر قورسو گران بوو ۵
الأهزَّ: بەمانا (عزیز) دئ بؤ مێینه دەرگوتری:
(العزَّي) ۵ العزَّاز: زموێ پتمو که زوو لافاوێ
لهسەر هەلسی ۵ العزَّي: بتێک بوو تاییمت بوو

بەبەنۆکه نانهی قورمیشی ۵ یان درهختیک بوو
له درهختی سه‌مور که به‌نوقه‌حطان

بێناپه‌گیان به‌دهوردا کردبوو دهیان په‌رست،

پێغه‌مبەر خالیدی کوری وه‌لیدی نارد

خانوو‌م‌که‌ی روخاندو داره‌که‌شی بری و

سوتاندی ۵ العزَّه: بێجوه ناسکی مێینه ۵ العزَّه:

هێزو تواناو دسه‌لات ۵ دا‌کۆ‌کیردن و

پارێزگاری له‌به‌ها پیرۆزه‌کان، سه‌ر په‌قی و مل

نه‌دان ۵ العزَّي: ناویکه له‌ ناوه‌ جوانه‌کانی

خودا ۵ بالاده‌ست و هه‌میشه‌ شکۆمه‌ند، هه‌ج

هه‌زێک نیه‌ به‌سه‌ریدا زال بئ ۵ عَزَّت نفسه

عن الشئ عَزَّوا: نه‌فسی لێ ته‌کیه‌وه‌ وازی لێ

هه‌ناو هه‌ج ئومیدێکی بئ نه‌ما ۵ (فه‌ر وه‌ی

عزوف) ۵ دەرگوتری: (هر عزوف عن الله) ئەو

حه‌زی له‌ پابواردن و له‌وه‌ له‌عب نیه‌.

عَرَفَ فلان عَرَفَا وعَرِفا: فلانکەس بە نامیر

عه‌زف و مۆسیقای ژهنی و گۆرانی گوت ۵

ده‌شگوتری: (عَرَفَ علی العود) به‌ نامیری عود

مۆسیقای لێ دا.

عَرَفَ الشئ: شتەکە دەنگی لێ هات ۵ اعزَّ:

مۆسیقای بێست ۵ گوێی له‌ مۆسیقای عه‌زف

بوو ۵ تعازفوا: گۆرانیان بۆ په‌کتر گوتو

شانازیان به‌سەر په‌کتریدا کرد ۵ العزَّاف:

(سحاب عَزَّاف) هه‌ورێکه‌ گرمه‌و تریشقه‌ی

دەنگی دایه‌وه‌ ۵ که‌سێک بېشه‌ی عه‌زف لێدان

بئ و به‌ نامیری عه‌زف مۆسیقا بژهنی.

العزَّاف: که‌سێک له‌سه‌ر دۆستایه‌تی که‌س به‌رده‌وام

نه‌بئ و له‌گه‌ل هه‌ج که‌سدا هه‌لنه‌کا ۵ العزَّيف:

دەنگی ورده‌ به‌ردو زیخه‌ که‌ ره‌شه‌با رایده‌داو

به‌شتی ده‌کیشیو دەنگی لێ دئ ۵ دەنگی ره‌مل و

زیخه‌ نازانی له‌ کوێوه‌ دئ ۵ العزَّاف: نامیریکی

مۆسیقایه‌ وه‌کوو عود و ته‌نبور وایه‌ ۵ العزَّفة:

بِهِمَانَا (الْمِعْرَافُ) دئ ۵ الْمِعْرُوفَةُ: پارچه
مؤسیقایه که ئی دمدرئ.

عَرَقَ الْأَرْضَ عَرَقًا: زومیه که می شوق کرد.

عَرَقَ الْخَيْلَ: گلی کینگه که می هه له و گتیر کرد بؤ
ئه وهی ههوا لئی بداو چیلکه و جه ویلی ئی دور
بخریته وه.

عَرَقَ فَلَانًا ضَرْبًا: باش باش لئی دا، فلانکه سی شل
شل کوتا.

عَرَقَ خَلْقَهُ عَرَقًا: رهوشتی ناشیرین و خراب بوو.

عَرِقَ بِه الشَّيْءُ: شته که می بیوه نووسا ۵ أَعْرَقَ فَلَانٌ:

فلانکه سی به پاچه کؤله یان به پیهمره کاری
کرد ۵ الْعَرِيقُ: زهوی نهرمه لان و دمشت ۵ الْمِعْرَقُ:
ئه و پاچ و پیهمره و پاچه کؤلانه می باخ و بیستانی
بئ دمکیلدردئ ۵ الْمِعْرَقَةُ: بهمانا (الْمِعْرَقُ) دئ ۵
عَرَّلَهُ عَرْلًا: دوری خسته وه، لایدا وه لای نا ۵
دمگوترئ:

عَرَّلَهُ عَنِ مَنبِهِ: له پله و پایه که می هینایه خوارئ ۵

جیای کردموه ۵ دمگوترئ: (عَرَّلَ الزَّوْانَ عَنِ
الْقَمَحِ) مرؤرکه که می له گهنمه که جیا کردموه ۵
دمشگوترئ: (عَزَلَ الْمَرَضَى عَنِ الْأَصْحَاءِ)
نه خوشه کانیان جیا کردنه وه و له شوینیکی
تابیه می دا خستنیانه ژئر چاودیریه وه

بؤئه وهی ساغه کان توشی نه خوشیبه که نه بن ۵
إِعْتَرَلَ الشَّيْءُ وَعَنَهُ: شته که می دوورخسته وه و

لایدا ۵ اِنْعَرَلَ عَنْهُ: لئی لاکه وت و دوورکه وته وه ۵
تَعَاوَلَ الْقُرْمُ: خه لکه که لیک دابیران و
هه ندیکیان له هه ندیکیان دوورکه وته وه ۵

تَعَرَّلَ الشَّيْءُ وَعَنَهُ: بهمانا (اعترل) دئ ۵ الْأَعْرَلُ:
مرؤفی بئ چه ک ۵ هه وری بئ باران (السَّمَاكُ
الْأَعْرَلُ) بروانه مادهی (سَمَكٌ) ۵ الْعَاوِلُ
الکهرسانی: ناومندیکه کاریگه می کارمبایی

لِهَسَمَرِ نَبِيهِ ۵ الْعُرْلُ: بهمانا (الْأَعْرَلُ) دئ ۵
الْعُرْلَاءُ: شوینی هه لپزانی ناوه له زارکی گؤزمو
کوبه وه ۵ دمگوترئ: (أرسلت السماء غزاليها)
ناسمان به لیژمه و پژنه بارانی باراند ۵
(أرخص الدنيا غزاليها) دونیا له زومت و
نیعمه ته گانی زؤربوون ۵ الْعُرْلَةُ: بهمانا
(الإنعزال) دئ ۵ الْمُعْرَلَةُ: تاقمیکن له
موته که ملین، له زؤر شتدا، دزی ئه هلی سونه و
جهماعه ن ۵ دامه زرینه می مزه هه به که بیان ناوی
واصیلی گوری عه تابه ئه وهی له مزگه وتی
به صرهدا دهرس به ده وری شیخ حه سه نی
به صری به جئ هیشت و که نارگیر بوو ۵ الْمِعْرَالُ:
که سیکه سیلاحی بئ نه بن ۵ شوانی به تمنیا ۵
که سیک له سه سفردا به تمنیا له زؤر یکدا
بخه وئ و له ره فیه گانی دووریکه ویته وه ۵
الْعُرْلُ: گؤشه گری و دووره به ریز دمگوترئ: (هر
بمزل عن كذا) ئه و له و شته که نارگیره و خوی
ئى ده پاریزئ ۵ شوینیکه نه خوشی تیدا
جیادمه گریته وه بؤئه وهی ساغه کان نه خوشیبه که
نه گرن.

عَرَمَ فَلَانٌ: فلانکه سی جیدیه می نواندو به دلسؤزی
له گز کاره که می راجوو ۵ به صه برو پشوو دریز
بوو.

عَرَمَ اللَّهُ لِي: خودا صه برو نارامی بئ به خشیم
هیژو توانای داومه تی.

عَرَمَ عَلَى فَلَانٍ: فه رمانی به فلان کردو لئی توند
کرد ۵ سویندی خوارد ۵ عَرَمَ الرَّاقِي: نؤ
شتونووسه که دووعاو نزای خویندن ۵ عَرَمَ الْأَمْرَ
رعلیه: دووعاو نزای خویندن ۵ عَرَمَ فَلَانَ الطَّرِيقَ:
فلانکه سی ئه و پبازهی گرته به رو کؤلی نه دا ۵
تَعَرَمَ الْأَمْرَ: بهمانا (عَرَمَ الْأَمْرَ) دئ ۵ الْعَرَامُ:
ورمه رزو و سوور بوو له سه ره نه جامدانی کار ۵

خوجاندى ۵ اَعْسَبَ فُلَانٌ فُلَانًا جَمَلَةً: فلانكەس
 حوشترە نيرەى لە فلان خواست بۆ تۆو بۆ
 كەلئدانى حوشترە ميبهكانى ۵ اِسْتَعْسَبَ مِنْهُ:
 رقى لىي بوو ناخوشى ويست ۵ اِسْتَعْسَبَ الْفَرَسُ:
 ماينهكە حمزى لە (هەحل) بوو سوارى بى
 كەلى بدا. ۵ اِسْتَعْسَبَ جَمَلَةً: حوشترە نيرمكەى لى
 خواست بۆئەوى بيهاوئتە حوشترە ميبهكانى ۵
 الْعُسْبُ: تۆوى (هەحل) تۆماوى و لاخى نير بۆ
 كەلئدانى ميبهكان ۵ ئەو و زروپت و مندال ۵
 دىگوترى: (قطع الله عُسْبَهُ) خودا دوا براوت بكا
 ئەو و زروپتت نەهئلى ۵ الْعُسْبُ (رأس عَسْب):
 سەرو قزىكى زۆر ژاكاو و ناريك و بيكە زۆر لە
 ميژه چاك نەكراو و بەشانە نەكراو ۵ الْعَسْبَةُ:
 دەرپەندو كەلئنى كيو ۵ الْعَسِيْبُ: (عَسِب
 الذنب) ئيسقانى كلك يان شوئنى لى روانى توك
 لىي ۵ لىقى دارخورما توئكل و پرژوپالى لى
 دامالدرى ۵ يان هەر پرژوپالى پيو نەبى ۵
 دەرپەندو كەلئنى كيو ۵ عَسِيْبَةُ الذنب:
 ئيسقانى كلك ۵ الْعَسْرَبُ: پاشاى هەنگ ۵
 شاژنى هەنگ ۵ عەرپهكان پييان وابوو ئەو
 پاشاى هەنگە دىبى نير بى چونكە قەبارى
 لەوانى تر گەورمترە ۵ دىگوترى: (هو يعسوب
 قومه) ئەو پاشا و سەرۆك و گەورەى
 نەتەومكەپەتى ۵ الْعَوْسَجُ: جۆرە رومكيسكى
 چقلاويه لە پيرى باينجانە ۵ بەرىكى خرى
 هەپە و مكوو مىروى مروارىواپە ۵ تاكەكەى
 (عرسجة) يە ۵ الْعَسْجِدُ: ئالتون.

عَسْرَ الزمان عسراً: رۆژگارمكە زۆر ناخوش و پىر
 جورتم و كارەسات بوو ۵ عَسْرَتِ الْمَرْأَةِ:
 نافرمتەكە بەناخوشى مندالى بوو، ژانى
 بـــــــــــــــــمنازارى تـــــــــــــــــوش بـــــــــــــــــوو.

شير ۵ خۆگرو پشوو دريژ ۵ الْعَزْمُ: سەبر و
 ئارام و خۆپراگرى لەبەرامبەر روداودا ۵ (أولر
 العزم من الرسل) ئەو پيغەمبەرانەى زۆر بە
 ورمبەرزى و سەبر و ئارامەو نەركەكانى
 پيغەمبەراپەتييان بەجى هينا ۵ الْعَزْمَةُ:
 دىگوترى: (هذا عزيمة من عزمات الله) ئەمە
 مافىكە لە مافەكانى خودا لەسەر بەندەكانى ۵
 عَزَامَ اللهُ: هەرزو واجبەكانى خودا كە لەسەر
 بەندەكانى داياناون.

عَزَا فُلَانٌ فُلَانًا عَزْوًا وَعَرِيًا: فلانكەسى پال فلان
 داو وتى: ئەو كورپ ئەو، پياوى ئەو... ۵
 دىگوترى: (عزا الخبر الى صاحبه) هەوا ئەكەى پال
 خاومنى داو بلاوى كردهو.

عَزِي عَزَا: خۆپراگرو پشوو دريژ بوو لەسەر ئەو
 بەلاو ناخوشيانەى توشى هاتن ۵ عَزَاهُ:
 دلنەواپى كردو هەولئى دا بەسەبر بى و پشوو
 دريژ بى ۵ اِعْتَرَى إِلَى فُلَانٍ: خۆى پال فلان دا،
 خۆى بە ئەو و وەجەى ئەو زانى ۵ تَعَازَى
 الْقَوْمَ: خەلكەكە هەندىكيان سەرەخوشيان لە
 هەندىكيان كرد ۵ تَعَزَى فُلَانٌ تَعَزِيًّا: فلانكەس
 بە زۆر لەخۆكردن هەولئيدا واپيشان بدا كە
 بەسەبر و خۆپراگرە ۵ تَعَزَى إِلَى فُلَانٍ: خۆى پال
 فلانكەس دا ۵ تَعَزَى الْعَرَبِيُّ: كاپراى عەرەب
 داواى لە هۆزو خيلەكەى كرد بۆئەوى بە
 هاناپەو و بىن ۵ الْعِزْوَةُ: خۆ نيسبەتدان ۵
 هاواركردنى لى قەوماو لەهۆزمكەى ۵ الْعِزْيَةُ:
 بەمانا (العزوة) دى ۵ الْمَعَزَى: شوئنى سەرە
 خوشى كردن لەكۆست كەوتو ۵ عَسْبَةُ عِبًّا:
 نيرمكەرىكى خواست بۆئەوى لە ماينهكەى
 بپەرىنى ۵ كەلەگاپەكى خواست مانگاگەى پى
 كەل بدا ۵ اَعْسَبَ الذنبُ: گورگەكە بازى داو

عَسْرَ الْمَدِينِ: تهنگی به همرزدارمکه هه لچنی و داوای ئی کرد همرزمکهی بداته وه.

عَسْرَ فَلَانًا: له لای چه په وه هاته لای فلان.

عَسْرَ الْأَمْرِ وَالزَّمَانَ عَسْرًا: کارمکه قورس بوو، روژگار بوو به کیشهو جورتهو به لادو کارسات.

عَسْرَ فَلَانٍ: فلانکس له کارمکاندا رمقیی نواندو لیبور دنی نه بوو.

عَسْرَ عَلَيْهِ الْأَمْرُ: کارمکانی ئی تیکه لادو بوو ۵ عَسْرَ فَلَانًا: فلانکس چه به لهر بوو ههر به دهستی چه پی نیشی کرد.

عَسْرَ الْأَمْرِ: به مانا (عَسْرَ) دئی ۵ دمگوترئ:

عَسْرَ الزَّمَانَ: روژگارمکه تهنگو چه لمهو ناخووش

بوو ۵ أَعْسَرَ فَلَانًا: فلانکس هزارو دهست

کورت بوو، ژبانی تهنگو ناره حمت بوو ۵

أَعْسَرَتِ الْمَرْأَةَ: به ناخووشی مندالی بوو ۵ أَعْسَرَ

الْمَدِينِ: به مانا (عَسْرَ) دئی ۵ عَاسْرَةٌ: مامه لهی

توندی له گهل کرد ۵ عَسْرٌ عَلَيْهِ: تهنگی پی

هه لچنی ۵ عَسْرٌ عَلَى فَلَانٍ: سه ریچی فلانی

کرد دزی نهو جولایه وه ۵ عَسْرَ الْأَمْرِ: کارمکهی

قورس کرد ۵ عَسْرَ فَلَانًا: له لای چه په وه هاته

لای فلانکس ۵ إعتسره: ژیر باری کردو

نیشه گانی قورس کردن ۵ دمگوترئ: (اعتسر

الدابة) به سرکی و ژیربارنه گراوی سواری

ولاخه که بوو (إعتسر من ماله) له مالی خوئی

خه رچی هه لگرتو پیشی ناخووش بوو،

به نابهدلی له مالی خوئی خه رچی کرد ۵ إعتسرت

الکلام: هسه کهی کرد به بی نهومی لئی ورد

بیته وه ۵ تعاسر الأمر: کارمکه قورس و گران بوو

۵ تعاسر البعان: کپیرو فروشیار نه گه یشته

نه نجام ۵ تعاسر الزوجان: زن و میرده که ریک

نه که وتن ۵ تعسّر الأمر: به مانا (عَسْرَ) دئی ۵

الأعسر: دمگوترئ: (أعسر بصر) به همردوو

دهست کاردمکا ۵ بؤ نافرمت دمگوترئ: (عسراء

بصرة) ۵ (حمام أعسر) کوترئ که به مالی

راستییه وه په لهی سپی ههیه ۵ (يوم أعسر)

روژئکی ناخووش و سامناکه ۵ العسراء: میینهی

(الأعسر) ۵ العسرة: دهست کورتی و هه ژاری ۵

نه بوونی دارایی بؤ قه رزدانه وه ۵ (جیش

العسرة): سوپای موسولمانان له غه زای ته بوکدا

۵ (ساعة العسرة) کاتی تهنگانه و ناخووشی ۵

العسری: کاری ناخووش و ئهرکی گران و کردارو

رهفتاری وها که سه ربکیشی بؤ سزاو ناخووشی

۵ المعسر: نهو خاومن قه رزمی قه رزدارمکهی

به گیر دینئ ۵ المعسرة: هه ژاری و دهست کورتی ۵

المعسور: به مانا (العسر) دئی ۵ عس فلان عسًا:

فلانکس شه و گه پرو عه سه عس و چاودیری

جاده و کوئلان بوو ۵ عس خبره عن فلان:

هه واله کهی له فلان دواخست زوو پیی

نه که یاند ۵ عس صاحبه: داوای هاوه له کهی کرد

۵ إعتس: به مانا (عس) دئی ۵ إعتس الثئی:

به شه و داوای شته کهی کرد ۵ هه والی شته کهی

زانی ۵ دشگوترئ: (اعتس الأثر) چه دیسه کهی

گپرایه وه ۵ العاس: که سیک به شه و چه رمسی

دهکاو چاودیری جاده و کوئلان و مال و سامانی

خه لک دهکاو گومان لیگراوان دهست نیشان

دهکا ۵ العس: دمگوترئ: (جاء الثئی من عسبه

وبسه) نهومی هه بوو نه بوو هینای ۵ العساس:

بؤ زنده رموی له مانای (عس) دئی ۵ العسوس:

گه ران به دوو نیچیر نهو که سهی ده گه ری به

دوو نیچیردا ۵ نافرمتیک بین چاو و رووبی و

به لایه وه شهرم نه بی له بیایو بیگانه نزیک

بیته وه.

الْعَسِيسُ: گورگ ◊ الْمَسْنُ: مهبست ◊ دهگوترئ:
 (هر قریب الْمَسْنُ) نهو نیازو مهبستی نزیکه ◊
 عَسَسَنِ اللَّيْلُ: شهو داهاتو تاریکی هینا ◊
 عَسَسَنِ الذَّنْبُ: گورگهکه شهو به دوو نیچیردا
 گهرا ◊ عَسَسَنِ السَّحَابُ: همور بهشهو لمزموی
 نزیك بیووہ ◊ عَسَسَنِ الْأَمْرَ: کارهکهی
 چهواشهکردو تیکهلو پیکهلی کرد ◊ عَسَسَنِ
 الثَّيْبُ: شتهکهی جولاند خستیه جمو جول ◊
 تَعَسَسَنِ الذَّنْبُ: گورگ بهشهو گهرا بوئهوهی
 نیچیری دمست بکهوئ ◊ الْعَسَمَاسُ: ههرشتی
 وهزنی سووک بین.

عَسَفَ عَلَى فُلَانٍ وَفُلَانٍ عَسْفًا: کاری بو فلانکهس
 کرد ◊ دهگوترئ: (هر يَعِيفُ ضَيْعَتَهُمْ) نهو
 جاودیری مولک و مالو نیشو کاریان دهکاو
 بهریوهمیان دمبا.
 عَسَفَ الطَّرِيقَ: به نهشارمزایی بهرنگاهکهدا رۆی.

عَسَفَ عَنْهُ: لینی دا.

عَسَفَ فِي الْأَمْرِ: بهبن لی وردیوونهوهو تیفکرین
 نیشهکهی کرد.

عَسَفَ فُلَانًا: فلانکهسی بهتوندو تیزی گرتو
 ستهمی لی کرد.

عَسَفَ الْمَرْأَةُ: دمست دریژی کرده سهر نافرتهکهوه
 ناموسی برد.

عَسَفَ الذَّمْعُ الْجَفْرُونَ: فرمیسک هیرشی هیناو له
 ریزهوی ناناسایی خوویهوه هه لُرزا.

عَسَفَ فُلَانًا: فلانکهسی کرده خزمهتکاری خوئی
 نیشی پی کرد ◊ اعْسَفَ فُلَانٌ: بهنهشارمزایی
 بهشهو رموی کرد ◊ کریکارهکهی بهنیشی گران
 هه له وگیر کرد ◊ عَسَفُهُ: ماندوی کرد ◊ اعْتَسَفَ
 الطَّرِيقَ وَعَنِ الطَّرِيقِ: بهمانا (عَسَفَ) دئ ◊

إِعْتَسَفَ فُلَانًا: ستهمی له فلانکهس کرد ◊ کاری
 پی کرد خستیه سهر نیشوکار ◊ إِنْعَسَفَ: لار
 بوو خووارو خنیج بوو ◊ تَعَسَّفَ فِي الْكَلَامِ: ویستی
 بهزور قسهو راو بوچوونی خوئی بسهپینن ◊
 تَعَسَّفَ الطَّرِيقَ: بهنهشارمزایی بهرنگاهدا رۆی ◊
 تَعَسَّفَ فُلَانًا: ستهمی له فلانکهس کرد ◊
 التَّعَاسِيفُ: دهگوترئ: (هر یرکب التعاسيف) نهو
 بهرنگهی خووارو خنیجدا دهروا ◊ الْعَسِيفُ:
 کریکاری سوکایهتی پیکراو.

عَسِقَ بِهِ عَسْقًا: پیوهی نووساو داوینی گرتو بهری
 نهادا ◊ ومگری بوو، خوئی ویست ◊ عَسِقَ عَلَيْهِ:
 به گیره گپرو نیلحاح داوای لی کرد ◊ تَعَسَّقَ بِهِ
 وَعَلَيْهِ: بهمانا (عَسِقَ) دئ.

الْعَسَقُ: لاری ◊ توندروهوشتی ◊ تاریکی شهو ◊
 الْعُسْقُ: نهو خاوهن قهرزانهی تهنگ به
 قهرزدارهکانیان هه لندهچنن و داوایان لی دهکن
 قهرزدارهکانیان بدهنهوه ◊ الْعَسِيقَةُ: شهرایی خراب
 که روون بیو و زور ناوی تیکرابی ◊ الْعُسْقُولُ:
 کارگ ◊ لهبواروی کشتو کالدا رهمگیکی قه لهوو
 فش بوو که زور مادهی بزئیوی له خو گرتبی
 ومکو بهتاته ◊ عَسَكَرَ الْقَوْمُ بِالْمَكَانِ: سهربازهکان
 لهو شوینه کوپوونهوه ◊ عَسَكَرَ اللَّيْلُ: شهو
 تاریکیهکانی کهوتنه سهر پهک و به تهواومتی
 رمش داهات ◊ عَسَكَرَ الثَّيْبُ: شتهکهی کوکردهوه
 ◊ الْعَسْكَرُ: سوپا ◊ کوپوونهوهی سوپاو شوینی
 کوپوونهوهی شتی زور له ههرجوریك بین ◊
 دهگوترئ: (عسکر من رجال) (و عسکر من
 خیل) ◊ (وعسکر اللیل): تاریکی شهو ◊
 دهشگوترئ: (انجلت عنه عسکر الهموم)
 غمههکانی نهمان ◊ غمهه جؤرا جؤرمهکانی
 نهمان ◊ (شهدت عسکرین) واته: نامادهی
 لیشاوی مروفا بووم له عهرمهفاتو له مینا.

العَسْكَرَةُ: ناخوشی و جورتم ۵ دمگوتری: (وقعوا في عسكرة) كهوتنه ناو ناخوشی و جورتمهوه ۵ العسكري: سرباز ۵ تَاكِيكْ لهسوبا ۵ المَعْسَكْرُ: سربازخانه.

عَسَلُ الْمَاءِ عَسْلًا وَعَسْلًا: ناومكه پهوان بوو ۵ شلَمَقَا، شهپولی دا ۵ دمشگوتری: (عَسَلُ الذَّنْبِ وَالْفَرْسُ) گورگهكه يان نهسپهكه بازی دا له بازدانهكهيدا ههئبزهوه (فهو عاسل وعسول وعسال).

عَسَلُ الطَّعَامِ عَسْلًا: خواردنهكهی تیکهلی ههنگوین کرد.

عَسَلٌ فَلَانًا: بیخوری فلانکسی کرده ههنگوین ۵ بهباشی باسی فلانی کردو وهسفی دا.

عَسَلُ اللَّهِ فَلَانًا: خودا فلانکسی لای خه لک خوشه ویست کرد ۵ عَسَلَتِ النَّحْلُ: ههنگهكه ههنگوینی کرد ۵ عَسَلُ النَّائِمِ: کابرا سه ره خه ویکي شکاند ۵ عَسَلُ الطَّعَامِ: ههنگوینی تیکهلی خواردنهكه کرد ۵ عَسَلُ الْقَوْمِ: ههنگوینی دهرخواردی خه لکهكه دا ۵ عَسَلُ اللَّهِ فَلَانًا: خودا فلانکسی لای خه لکی خوشه ویست کرد ۵ عَسَلُ الْقَوْمِ: خواردنی ههنگوینی دهرخواردی خه لکهكه دا.

اسْتَعَسَلَ: داوای بهخشینی ههنگوینی کرد ۵ الْعَاسِلُ: ههنگوین بر، نهوکهسهی ههنگوین له ههنگه لان دهردینن ۵ گورگ ۵ (مکان عاسل) شوینی ههنگوین ۵ نهو شوینهی ههنگوینی تیدابه ۵ الْعَاسِلَةُ (خلیة عاسلة): کولمهسه ههنگیک که شانکانی ههنگوینی تیدا بئ ۵ الْعَسَالُ: دهرهینهری ههنگوین له شوینی خوئی ۵ یان ههنگوین فروش ۵ الْعَاسَالَةُ: پوره ههنگ ۵ ههنگ ۵ الْعَسَلُ: ههنگوینی ساغ و بئ عهیب ۵

نهوهی ههنگ له ورگی خوئی دهری دینن ۵ دهیکاته شان ههنگوینهوه ۵ دمشگوتری: (فلان على أعسال أبيه) فلانکسه لهسه رهوشت و ری و شوینی باوکی دهر و بهرپوه ۵ الْعَسَلُ الْأَسود: دوشاوی و مرگراو له قهصه بی شهکر، که بئی دمگوتری: (قهند) ۵ الْعَسَلُ: (هو عَسَلُ مال) نهو زور لیژانه لهسه روکاری کردنی مال و ساماندا ۵ الْعَسَلَةُ: پارچه یه که له ههنگوین ۵ دمشگوتری: (ما أعرف له مَضْرِبَ عَسَلَةٍ) نایناسه و شارهزای بنو و بنهجهی نیم و نازانه کوپی کتییه و ج کهسه ۵ (ما ترك له مضرب عَسَلَةٍ) جوینی پیداو رهخنهی لی گرتو بنو و بنهجهی هه لوهمشاندا ۵ الْعَسَلِيُّ: هه شتیک رهنگی ههنگوینی بئ ۵ الْعَسِيلُ: گهسکی عهتر فروش و عهتاریاشی که دوکان و معمهلی بئ پاک دهرکرتیهوه لهو رهوک و گزوگیایهی عهتری لی دهرهیناوان ۵ الْعَسَلَةُ: کولمهسه ههنگ، پوره ههنگ ۵ الْعَسُولُ: شتی تیکه لکراو بههنگوین ۵ (معسولة الكلام) دهمو لهفز شیرین و قسه خویش ۵ (معسولة المواعيد) واده دروست و پابهند بوو به بهیمانی خوینهوه ۵ عَسَلَتِ الشَّجَرَةَ: درهختهكه چروزهی دهرکردن ۵ الْعِصْلَاجُ: چروزهی درهخت و توله میو که تازهو ناسکن و خه لفی سالن ۵ الْعِصْلُوجُ: بهمانا (العِصْلَاجُ) دی.

عَسَمٌ فَلَان عَسَمًا: فلانکسه تهماعی بوو ۵ دمگوتری: (هذا أمر لا يُعَسَمُ فيه) نهمه شتیکه تهماعی تیدا نییه.

عَسَمٌ فَلَان عَسَمًا: فلانکسه نهوهی بهدمست هینا.

عَسَمٌ فِي الْأَمْرِ: له کارمه کهدا ههولی داو تیدادا ماندوو بوو.

عَسَمَتَ عَيْنَهُ: چاوی فرمیسکی رژاندن.

عَسَمَ فلان بنفسه وسط القرم: فلانكس خوی
 هاویشته ناو قه و مه که وه و تیکه لیان بوو هیج
 حیسابیکی بؤ نه کردن و لیان نه ترسا ۵ عَسَمَتِ
 القدم والكف عَمًا: قاجی یان دمستی
 له مه چه که وه وشك بوو همتا خوار و خنج و مستا
 ۵ بؤ نیرینه ۵ اَعَسَمَتَ عينه: به مانا
 (عَسَمَتَ) دئی ۵ اَعَسَمَ يَدُهُ: دمستی وشك كرد ۵
 اَعَسَمَ فلانًا: به خششی دا به فلان ۵ اِعَسَمَ:
 به دمستی هینا، که سبی کرد ۵ اَلْعَسْمُ: نانی
 وشك ۵ العسمة: تیکه نان، پاروه نان ۵ اَلْعَسِي:
 نهو که سبی کاسبی باش بؤ مان و مندالی دمکا ۵
 اَلْعَسْمُ: شوینی تماع، شتیک که تماعی نی
 بکری ۵ عَسَتَ يَدُهُ عُسْرًا: به موی نیشکرنه وه
 دمستی زبر بوون.

عسا فلان: فلانكس پیرو که نمفت بوو.

عَسَتَ الليلُ: شهومکه تاریکیی چر بووه و بوو به
 ههنگوسته چاو.

عسِي النبات: به مانا (عسا) دئی.

عسِي: فعلی (مقاربه) به مانای ره جاو هیوا
 دمکه به نی.

عَسِي فلان النبات: به مانا (عسا) دئی ۵ اَعَسِي:
 دمگوتری: (ما اَعساه بكذا) چهند شیواوی نهو
 شته به ۵ اَلْعَسِي: دمگوتری: (هر عَسِيَّ أَنْ يَفْعَلَ
 كذا) نهو شیواوی نهومیه نهو کاره بکا.

عَشِبَ المكانَ عَشْبًا: شوینه که گیوا گزی نی روا.

عَشِبَ الخبزُ وغيره: نانه که وشك بووه.

عَشِبَ المكانَ عَشْبًا: شوینه که گیوا گزی نی روا ۵
 اَعَشِبَ المكانَ: به مانا (عَشِبَ) دئی ۵ اَعَشِبَ القومُ:
 خه لکه که تووشی لهومری تازه بوون ۵ اَعَشَبَ
 الإبلُ: حوشترکه له ناو لهومری تهرو تازمدا

لهومرا ۵ عَشِبَ المكانَ: به مانا (عَشِبَ) دئی ۵
 اَعَشَبَتِ الإبلُ: حوشترکه لهومری تهرو تازمی
 خوارد ۵ تَعَشَبَتِ الإبلُ: به مانا (اَعَشَبَتِ) دئی ۵
 اِعْشَرِبَ المكانَ: شوینه که لهومری تهرو تازمی
 نی بوو ۵ اِعْشَرِبَ القرم: خه لکه که تووشی
 لهومری تازه بوون ۵ اَلتَعاشيبُ: په له په لهی
 جیاجیا له لهومر ۵ دمگوتری: (أرض تعاشيبُ)
 زمویه که جورها په له لهومری تیدان ۵
 العاشبُ: (مكان عاشب) شوینی که لهومری باشی
 لییه ۵ (أرض عاشب) زمویه کی پر له گزویگیای
 تازه ۵ (حيوان عاشب) نازه لیکه بزوی گیوا
 گزه ۵ العُشْبُ: لهومری تهرو تازه ۵ که وشك
 بوو بیی دمگوتری: (حشيش) پوش و په لاش ۵
 لهیواری روهک ناسیدا بریتیه له روهکیکی
 سهوزو تهرو کهم خوراکر ۵ اَلعُشَابُ: (أرض
 معشاب) زمویه کی به بیت و به ره مه و زوری
 گزویگیای نی دپروی.

عَشَرَ فلان: فلانكس له (ده) په کیکی هه لگرت ۵
 یان له ژماره نو دانیه کی زیاد کردو کردی به
 (ده).

عَشَرَ القرم: بوو به ده میه مینی گه له که ی ۵ یان
 دمیه کی مان و سامانی نی ستانن ۵ دمگوتری:
 (عَشَرَ المالَ) به زورو به شیوی ستم دمیه کی
 ماله که ی بردن ۵ عَشَرَ السَّئِي: شته که ی
 گه پانده بیست کردی به بیست ۵ اَعَشَرَتِ الناقةُ
 وخرها: حوشترکه دهمانگ به سمر ناوسبوونی
 دا تیپه ری ۵ اَعَشَرَ القرم: خه لکه که بوون به
 (ده) ۵ عاشرة: هاوریپه تی کردو له گه لی
 تیکه لاو بوو ۵ عَشَرَ الحماز: گویند ریژمه که له
 سارادا زمراندی و زمراندنه که ی دووبارمو سنیاره
 کرده وه ۵ عَشَرَ الغراب: قه له مرشه که قیراندی ۵

خزمی پیانو کس و کاری نزیك له پیانو ۵
دمشگوتری: (جاء القوم مَعْشَرًا او مَعْشَرًا مَعْشَرًا)
خه لکه که (ده) (ده) هاتن.

عَشْرُ الطائرِ عَشْرًا: باننده که له سهر هیلانه که ی
هه نیشته و مایه وه.

عَشْرُ الشَّيْءِ: شته که ی داوا کرد ۵ کۆی کرد موه.

عَشْرُ القميصِ: کراسه که ی پینه کرد.

عَشْرُ المعروفِ: پیاو متی و چاکه کانی که مکرده وه.

عَشْرٌ بَدَنُهُ عَشْرًا: جهسته ی له پو لاواز بوو ۵

أَعَشَّ اللهُ بَدَنَهُ: خودا جهسته ی لاواز کرد ۵ أَعَشَّ

الله فلاناً عن حاجته: خودا زوو پئویستی

فلانکه سی هیلانه دی ۵ أَعَشَّ الظبي وغيره:

ناسکه که ی چارز کرد تهراندی ۵ عَشَّشَ الطائرُ:

باننده که لانه ی بوخۆی بنیات نا ۵ عَشَّشَ

الأرض والعلاء: زموی له وهره که وشک بوون ۵

عَشَّشَ الحَبْرُ: نانه که که پروی هه لهینا ۵ عَشَّشَ

فلان الحَبْرُ: فلانکه س وازی له نانه که هیلنا تا

که پروی هه لهینا و که لکی نه ما ۵ إَعَشَّشَ الطائرُ:

باننده که هیلانه ی دروست کرد ۵ إِنَعَشَّشَ

القميصُ: کراسه که پینه کرا ۵ أَلَعَشَّشَ: هیلانه ی

باننده، نه و چیلکه و جه و پله ی کۆیده کاته وه

بوئه وه ی بیکاته هیلانه ۵ نه گهر هیلانه که

له سهر درخت بوو نه وه پئی دمگوتری: (عَشْرٌ)

نه گهر له نا و کونه شاخ و کونه دیواردا بوو پئی

دمگوتری: (وَكُرَّ يان (وَكُنَّ) ۵ أَلَعَشَّشَ: به مانا

(أَلَعَشَّشَ) دئی ۵ همروا ناوه بو پیاو تیک نیشقانی

دمست و حاجی نهرم بن ۵ أَلَعَشَّشَ: مه بهست ۵

أَلَعَشَّشَ: زموی تووند و پته و بهرده لان ۵

أَلَعَشَّشَ: هیلانه ی به که له سهر به که ۵ عَشَّقَهُ

عَشَّقًا وَعَشَّقًا: زۆری خویشیست شهیدای بوو.

عَشْرَتِ الناقةِ: حوشتره که بوو به (عوشراء)

واته سکی بوو به دهمانگ ۵ عَشْرُ العددِ: ژماره

نۆی کرد به ژماره (ده) له دوعاو پارانه و مدها

دمگوتری: (اللهم عَشْرُ خطايي) خودایه!

به هه موو ههنگاو تیکم ده چاکه م بو بنووسه ۵

عَشْرُ القومِ: دمی که ی مال و سامانی تی و مرگرتن ۵

عَشْرُ المالِ: دمی که ی مالی تی ستاندن ۵ عَشْرُ

السَّيْءِ: شته که ی کرده (ده) بهش ۵ إِعَشَّرَ

القومِ: خه لکه که تیکه لای بوون و بوونه هاوه لی

یه که تی ۵ تعاشروا: به مانا (إِعَشَّرَ) دی ۵

العاشورُ: رۆزی دمی می مانگی موچه رهم ۵

عاشوراءُ: جوړه هه لویه که له ناردی گهنم

دروست دمگرتی ۵ واده بی شیره و میوزو شتی

واپشی تیکه ل دمگرتی ۵ عَشَّارُ: دمگوتری: (جاء

القوم عشار) خه لکه که ده که س ده که س هاتن ۵

العشارُ: پارچه له مهر شتی ک بی ۵ دمگوتری:

(صار القوم عشارات) خه لکه که بوونه پارچه

پارچه ۵ العشاري (ثوب عشاري): هوماشیکه

ده که زی ۵ (غلام عشاري) گهنجیکی دمسالانه یه

۵ العِشْرُ: به مانا (العشارة) دئی ۵ العِشْرُ: ده،

(ژماره ده) دمی که که له مبرو بوومی کشت و کالی

و مردمگرتی ۵ (قِدْرُ أَعشار) گۆزه می که بووه به

(ده) پارچه ۵ العِشْرَاءُ من النوق: نهومیه

حوشتریک به سهر ناوسبوونیدا ده مانگ تی پهر

بیی ۵ العِشْرَاءُ: یه که م خانه ی ژمارمی ۵

دمگوتری: (عِشْرَةُ رجال وعِشْرُ النساء) ۵

العِشْرَةُ: تیکه لای و هاو پئی هتی ۵ العِشْرَاءُ: نه و

که سه ی باج له سهر کالاً و مردمگرتی، گومرگ

دمستین ۵ عِشْرَاءُ: به مانا (العاشوراء) دئی ۵

العِشْرُ: به مانا (العِشْرُ) دئی ۵ العِشْرَةُ: هۆزو

خیل، خزمو و کس و کار ۵ العِشْرَاءُ: به شتی که له

دد بهش ۵ العِشْرُ: پئی و تاقم و به ره و په گمز ۵

عَشَقَ بِالشَّيْءِ: هُوَ كَرِي بُوو بِيئوِي نووساو لهگهئِي كهوت.

عَشَقَ الشَّيْءَ بآخِرٍ: لايهكي شتهكهى خسته نيوان پرژو پائِي لايهكهى ترموه ۵ تَعَشَّقُ: خَوِي بهشهيداو عاشق نيشاندا ۵ تَعَشَّقُ فُلَانَةَ: شهيداى فلانه نافرمت بوو حمزى ئِي كرد ۵ العَشِيقُ: كهسيك زور عاشق بي، شيتو شهيدا بي ۵ العُشُقُ: نهوكهسهى شمتله گول و شتى بونخوش دمروينئِي ۵ العَشَقَةُ: درهختي لهبلاب ۵ العَشِيقُ: بهمانا شهيداو ناشق دئِي ۵ همروا ناوه بو مِعشوقههو حمزليكراومهكه.

عَشِمَ فُلَانٌ عَشْمًا وَعَشْمَةً: فُلَانُكَمَس تهماعى بوو.

عَشِمَ الشَّيْءَ عَشْمًا وَعَشْمًا: شتهكه وشك بوو ۵ تَعَشَّمُ الشَّيْءُ: شتهكه وشك بوو ۵ الأَعْشَمُ: نهو شتهى دوو رهنكى تيدا بن، بهلهك بي ۵ درهختي وشك بوو بههؤى گله وشكهو تمبوتوزموه ۵ (وهي عشماء) دمگوتريئِي: (شجرة عشماء) درهختيكيه وشكهئِي له تمري زورتره ۵ العَشْمَةُ: تهماع ۵ وشكهوه بووي لهرو لاواز.

عَشَا عَشْرًا: شهوكوير بوو ۵ چاوى كهه بينايه ۵ روى ئِي وهمرگيپراو پشتي تي كرد.

عَشَا فُلَانًا: قهصدئِي فُلَانُكَمَسئِي كرد.

عَشَا النَّارَ وَالْيَا عَشْرًا وَعَشْرًا: بهشهو ناگري بيني چوو بولاي بونهوهي روناكايي بوخوى دابين بكا ۵ نان خواردني نيوارهي بو فُلَانُكَمَس نامادمكرد.

عَشِيَّ عَشًا وَعَشَةً: شهوكوير بوو.

عَشِيَّ فُلَانًا: فُلَانُكَمَس شيوى خوارد، شيوى كرد.

عَشِيَّ عَلَيْهِ: ستهمي ئِي كرد ۵ اعشى فلاناً: خواردني شيوى دايه ۵ شهوكويرئِي كرد ۵ اعشى

فلانا الشئِي: شتهكهى دا به فُلَانُكَمَس ۵ عَشَاءُ: خواردني نيوارهي پيدا ۵ عَشِي عن فلان: لهگهئِي فُلَانُكَمَسدا هيئدى وهيمن بوو ۵ اعشئِي فلان: فُلَانُكَمَس لهسمرمتاي شهودا شهو رموى كرد ۵ اعشئِي النارَ: بهمانا (عشاها)دئِي ۵ تعاشئِي: واي درهخت چاوى كزمه شهو كوپره، وايش نيه ۵ دهسگوتريئِي: (تعاشئِي عنه) خوى ئِي نيزان و نمناس كرد ۵ تعشئِي: ناني شيوى خوارد ۵ له پهئندا هاتووه دهئِي: (تغث به قبل أن يتعشئِي بك) دمسي خوت پيش بجه بيكهمره پيخوري بهياني پيش نهوهي تو بكا به پيخوري شيو ۵ استمشأ: كابرئِي بيني سمر ئِي شيواو و چهيران ۵ استمشئِي النارَ: ناگرمكهى كرده شارمزي پيگا بوخوى ۵ العشاءُ: نان خواردني نيواره، شيو.

العشاءُ: سمرمتاي شهو ۵ يان له نويزئِي ممبريبهوه تا دمگاته كاتي شهوى زور تاريك و چر بوونهوهي تاريكي ۵ العشاءان: ممبريبو عيشايه ۵ العشاءُ: ميينهي (الاعشى)يه ۵ دهگوتريئِي: (هو يخبط يخبط عشاء) نهو شهوكويرانه دمست دمكوتئِي وهيجئِي ئِي ديار نيه ومكوو حوشري شهو كوپر همر پهله كوتهيهتي ۵ تاريكي نهنگوسته چاو ۵ دهگوتريئِي: (وهم في عشاء من أمرهم) نهوانه له كاري خويان سهريان ئِي تيك چوووه نازانن چي بكهن ۵ (رَكِبَ العشاء) كارمكهى شيواو شهوكويرانه ملى نا ۵ العشرةُ: نيوان سمرمتاي شهو تا چواريهكي شهو ۵ تاريكي ۵ العشرةُ: تاريكي ۵ پريشكه ناگر ۵ العشرةُ: مل نانه شت بهيئِي شارمزيئِي ۵ العشيئِي: له نيوان نيوومرؤو خورناوايوون ۵ يان نيوان خورناوايوون و تپهريوونى چواريهكي شهو ۵ العشيئِي: بهمانا (العشيئِي)دئِي ۵ عَصَبَتِ الأَسنانَ عَصَبًا وَعَصْرَبًا:

دندانگان به لافیان گرت ◊ چلکن بوون یان بههوی
جگهره خوارندهوه زهردیوون.

عَصَبٌ عَلَى الشَّيْ عَصَبًا وَعَصَابًا: دستى به سمر
شته که دا گرت.

عَصَبٌ بِهِ: دهموی دا. عَصَبَ الرِّيقُ بِيهِ: تفى
له دمدا وشک بوو.

عَصَبَ الشَّيْ عَصَابًا: شته که ی پیچایه وه لولی دا ◊
شته که ی شته که دا دهگوتری: (عَصَبَ رَأْسَهُ
بِالْعِصَابَةِ) به پهروو لهفاف سمری پیچا.

عَصَبَ الشَّجَرَةَ: لقو پوی دریخته که ی لیک نریک
کردنه وه به حبلیک بهستنی، نهمجار
رایوشاند بو نه وه ی گه لاکه یان هه لومری ◊
دهگوتری: (عَصَبَهُمُ الْأَمْرَ) رودا وه که یه کی
خستن و کوی کردنه وه زیاتر کارمه یان له سمر
گران بوون.

عَصَبَ الْقَطْنِ وَالصُّوفِ: لۆکه و خوریه که ی رست.

عَصَبَ الْغَبَازِ رَأْسَهُ: تمپ و تۆز سمری داپوشی
پنومی نووسا.

عَصَبَ اللَّحْمِ عَصَبًا: گوشته که رگ و ریشه ی زور
تیدا بوو.

عَصَبَ الْقَوْمِ بِهِ عَصَابًا: خه لکه که له دموری
کۆبوونه وه ◊ عَصَبُهُ: به پهروو لهفاف شته که ی
دا ◊ عَصَبَ الْقَوْمِ فَلَانًا: خه لکه که فلانکه سیان
کرده گه ورمو سمرۆکی خویان ◊ (عَصَبَ فَلَانًا)
فلانکه سی برسی کرد ◊ له ناوی برد ◊
دهگوتری: (عَصَبَتَهُ السُّنُونُ) سالانی گرانی مال و
سامانه که ی له ناو برد ◊ عَصَبُهُ بِالسَّيْفِ: به
شمشیر له ته پل سمری دا، له شوینی پیچی
میژمزی دا ◊ اِعْتَصَبَ: سمری خوی پیچا،
میژمزه که ی له سمری خوی پیچا ◊ اِعْتَصَبَ
الْقَوْمُ: خه لکه که بونه کۆمه ل و تاقم و هیزیان

بهیدا کرد ◊ اِنْعَصَبَ: توندبوو ◊ تَعَصَّبَ: پیچی
سمری خوی توند کرد و شته که ی دا ◊ تَعَصَّبَ
الْقَوْمَ عَلَيْهِمُ: خه لکه که کۆبووه سهریان ◊
تَعَصَّبَ فَلَانٌ: فلانکه سی خزم و که سو کاری
هه بوون ◊ دهگوتری: (تَعَصَّبَ لَهُ وَتَعَصَّبَ مَعَهُ)
یارمه تی دا ◊ اِعْصَرَصَبَ الْقَوْمُ: خه لکه که
کۆبوونه وه بونه تاقم و پیژیکی به هیزو توانا
◊ اِعْصَرَصَبَ الْأَمْرَ وَالشَّرَّ: کارمه که قورس بوو
شهرمه که توند بوو ◊ الْعِصَابُ: پهروو لهفاف که
شتی پی ده پیچری پهروو مهنديل که برین و
شکاو ی پی پیچری ◊ الْعُصَابُ: تیکچونی
دهروونی یان تیکچونی عه قلییه ◊ الْعِصَابَةُ:
به مانا (العصاب) دئ ◊ مِيزْمَرُ ◊ تاج ◊
کۆمه لیک ناده میزاد یان رموه نهمپ ◊ یان
کۆمه له بالنده ◊ الْعَصَبُ: له بواری زانستی
عروزدا ساکن کردنی (لام) ی (مفاعلتن) ه ◊
الْعَصَبُ: رگ و دماری جهسته که جموزگه کان
پیکه وه شته که دمدمن ◊ جهند شیوه
هه ودا یه کی سپی که بههویانه وه ههست و جو له
له میشکه وه دهگویزی رته وه بو جهسته ◊
الْعَصْبَةُ: درهختی له بلاب ◊ الْعَصْبَةُ: کۆمه ل و
پیژیک له ناده میزاد ◊ رموه نهمپ و ماین ◊
بو له بالنده ◊ درهختی له بلاب ◊ الْعَصْبَةُ:
به مانا (العصبه) دئ ◊ تاکی (العصب) ◊ عَصْبَةُ
الرجل: کور و خزم و که سوکار له لایمن
باوکییه وه ◊ یان هوزو خیلن که کۆمه کی پی
دهگهن و پشتگیری ئی دهگهن ◊ له بواری
فهرائیش و میرات دا بهو میراتگرانه دهگوتری
که بهشی دیاریکراویان نییه به لککو و دوی
میراتگره خاومن فه رزمگان چی مایه وه و مری
دهگرن ◊ الْعَصْبِيُّ: رگه ز په رست و ده مارگیر ◊
نه و که سه ی به حه ق و ناحه ق یارمه تی

خزمه‌کە‌ی دەدا ۵ توورەو خێرا هە‌ل‌چوو ۵
 العَصِيبة: بارێزەری و داوکیکردن لەو کەسە‌ی
 کردووەتی بە وەکێل ۵ العَصِيبُ: (یوم عَصِيب)
 رۆژیکی ناخۆش و بێ تەنگانە‌یە ۵ رۆژیکی زۆر
 گەرم و ناخۆشە ۵ المَعْصَبُ: گەورە و سەرۆک ۵
 هەزارو بێ سامان ۵ المَعْصُوبُ: کەسێک زۆری
 برسی بێ ۵ شمشیری نایاب (مَعْصُوب الخلق):
 نێسک رێک و پێک و جەستە توندوتۆڵ ۵
 المَعْصُوبَة مِنَ النِّسَاءِ: ئافرەتی جەستە
 توندوتۆڵ.

عَصَدَ السَّهْمُ عَصْرًا: تیرمکە لار بۆوه ۵ نیشانە‌کە‌ی
 نە‌پێکا.

عَصَدَ العَصِيدَة عَصْدًا: پە‌لۆ‌ی دروستکرد ۵ عَصَدَ
 الثَّيِّبُ: شتە‌کە‌ی لار کردموه.

عَصَدَ فَلَانًا عَلَى الأَمْرِ: تۆپزی لە فلان کرد بۆ
 نە‌ج‌ام‌دانێ کارمکە ۵ أَعَصَدَ العَصِيدَة: پە‌لۆ‌ی
 دروستکرد ۵ (پە‌لۆ‌ی ئاردو و پۆ‌نو ناوه تێکە‌ل
 بە‌یەک دەرکێ‌ن و دەرکێ‌ن‌دێ‌ن) ۵ المِعْصَدُ: ئەو
 ئەسکۆ‌ئێ و کە‌و‌چکە‌ی پە‌لۆ‌ی پێ تێک
 هە‌لدە‌درێ.

عَصَرَ الثَّيِّبُ عَصْرًا: شتە‌کە‌ی گو‌شێ و جێ تێدا بوو
 لە ئاو لە زە‌ی‌ت و شتی وای لێ‌ی دەر‌هێ‌نا ۵
 دەر‌گوت‌رێ: (عَصَرَ الثَّوْبَ وَ عَصَرَ الدُّمْلَ) کراسە
 تەر‌مکە‌ی گو‌شێ ۵ کوان و دو‌مه‌ئە‌کە‌ی گو‌شێ.

عَصَرَ الرَّكْضُ الفَرَسَ: غاردان و بازدان عەر‌م‌قی بە
 نە‌سپە‌کە‌ کرد.

عَصَرَ الحُرُّ العَرْدَ: گەر‌ما شو‌ئە دارمکە‌ی وشک کرد ۵
 أَعَصَرَ: کە‌وته کاتی عەسر ۵ أَعَصَرَ الفَتَاةُ:
 کچۆ‌لە‌کە‌ گە‌ی‌شته تە‌مە‌نی گە‌نجی ۵ أَعَصَرَ
 القَوْمَ: خە‌لکە‌کە‌ بارانیان لێ باری ۵ عَاصَرَ فَلَانًا:
 پە‌نای بۆ فلان بردو داوای کۆ‌مە‌کی و

پارێزگاریی لێ کرد ۵ هاو‌جەر‌خی بوو ماو‌هێ‌کە
 پێکە‌وه لە‌زب‌اندا بوون ۵ عَصَرَ الزَّرْعَ: کشت و
 کالە‌کە‌ گو‌لی کرد، پۆ‌خی گو‌لە‌کان دەر‌کە‌وت ۵
 عَصَرَتِ الفَتَاةُ: بە‌مانا (أَعَصَرَ) دێ ۵ عَصَرَ
 الثَّيِّبُ: جار دو‌ا‌جار شتە‌کە‌ی گو‌شێ ۵ إَعْتَصَرَ
 المَاءَ: شتە‌کە‌ی لە‌گە‌ل ئاودا خو‌اردو بە‌هۆ‌ی
 ناو‌مکە‌وه پارو‌مکە‌ قوت چوو ۵ إَعْتَصَرَ مِنَ
 الثَّيِّبِ: لە شتە‌کە‌ی هە‌ل‌گرت ۵ إَعْتَصَرَ بِالثَّيِّبِ:
 پە‌نای بە شتە‌کە‌ برد، خۆ‌ی خستە پ‌الی ۵
 إَعْتَصَرَ الثَّيِّبُ: شتە‌کە‌ی گو‌شێ ۵ إَعْتَصَرَ
 العَصِيرَ: شە‌ربە‌تی دروست کرد ۵ إِنْعَصَرَ: گو‌شرا
 ۵ تَعَصَّرَ: گو‌شرا ۵ تَعَصَّرَ فَلَانٌ: فلان‌کە‌س گریا ۵
 الإِعْصَارُ: رە‌شه‌بای بە‌هێ‌زو گێ‌زە‌لۆ‌کە ۵ لە
 بواری جو‌گرافیا‌دا ناو‌جە‌یە‌کە‌ لە پ‌الە‌بە‌ستۆ،
 رە‌شه‌باو گێ‌زە‌لۆ‌کە‌ کێ‌ش دە‌کا بۆ جە‌قی خۆ‌ی
 بە پێ‌جە‌وانە‌ی میلی کات‌ز‌مێ‌ر لە نیو‌م‌گۆ‌ی
 با‌کو‌ری زە‌وی دا ۵ ئەم ناو‌چانە بە‌وه دەر‌س‌رێ‌ن
 کە پ‌الە‌بە‌ستۆ‌ی هە‌وا تێ‌یان‌دا داد‌بە‌هێ‌ز ۵ لە
 پە‌نددا هاتوو: (إِنْ كُنْتَ رِيحًا فَقَدْ لَاقَيْتَ
 إِعْصَارًا) ئە‌گەر تۆ بای شە‌م‌الی ئە‌وه گێ‌زە‌لۆ‌کە‌و
 رە‌شه‌با بە‌رە‌و روت بوو‌نە‌وه ۵ بە کە‌سێک
 دەر‌گوت‌رێ خۆ‌ی بە‌نا‌زاو گ‌رنگ ب‌زانێ یە‌کێ‌کی
 تری لێ راست بێ‌تە‌وه بێ‌بە‌زێ‌نی ۵ العِصَارُ: کات
 ۵ دەر‌گوت‌رێ: (جاء على عصار) لە‌کاتی خۆ‌یدا
 هات ۵ تە‌پ و تۆ‌زی زۆ‌رو بە‌هێ‌ز ۵ العِصَارُ:
 ئە‌وه‌ی دەر‌گوت‌رێ یان دەر‌گوت‌رێ و شە‌مە‌نی
 وەک ئاو، شیر، هە‌نگوین، بێ‌نێ‌شت و شتی وای لێ
 دەر‌چۆ‌رێ ۵ دەر‌گوت‌رێ: (أَشْنَفَ فَلَانٌ عِصَارَةَ
 أَرْضِي) فلان‌کە‌س بە‌ر‌بوو‌می زە‌ویە‌کە‌ی ب‌ردم ۵
 (هو كريم العصاره) ئە‌و پیاو‌ی‌کی نانبە‌دو
 سە‌خی رە‌وشتە ۵ (نفاية ما عَصِر) تێ‌بە‌ی گو‌شراو
 ۵ العِصْرُ: کاتی شو‌ر‌پو‌نە‌وه‌ی خو‌ر‌بەرە‌و

رؤماتیزمه‌یه‌که له سَیِّه‌نده‌دا په‌یدا ده‌بی ۵
العَصْرُ: به‌مانا (العَصْفُ) دئی ۵ **عَصَفَت**
 الریح عَصْفًا وَعَصْفًا: بابه‌که به‌هیز بوو،
 رۆیشتنه‌که‌ی زۆر توند بوو بووبه عاصیفه‌و
 رادهر ۵ **عَصَفَت** بهم الحرب: شه‌رو شوڤر له‌ناوی
 بردن، دوای‌راوی کردن.

عَصَفَ بهم الدهر: رۆزگار له‌ناوی بردن ۵ **عَصَفَت**
 الناقة: حوشترکه په‌له‌ی کرد خوش رۆ بوو.

عَصَفَ الشئی: شته‌که لار بوو.

عَصَفَ الزرع عَصْفًا: کشت وکاله‌که‌ی دوریه‌وه ۵
عَصَفَت الریح: به‌مانا (عَصَفَت) دئی ۵ **اعصفت**
 الزرع: کشت وکاله‌که گۆلی کردو کاتی دروینه‌ی
 هات ۵ **اعصفت** المكان: شوینه‌که کشت وکالی زۆر
 بوو ۵ **العاصف**: ده‌گوتری: (یوم عاصف و ليلة
 عاصفة) رۆژێکی رهمه‌بایه ۵ شه‌ویکی رهمه‌بایه
 ۵ **سهم عاصف**: تیرێکی نه‌هه‌نگیوه نیشانه‌که‌ی
 نه‌پیکا ۵ **العصافة**: ورده کاو پلو پوش ۵
العصف: به‌مانا (العصافة) دئی ۵ گه‌لاو گۆلی
 کشتو کال ۵ غونچه‌ که ده‌کرپته‌وه‌و گۆلو
 به‌ره‌که‌ی دهرده‌که‌وی ۵ **العصفه**: به‌مانا
 (العصافة) دئی ۵ بۆنی عهره‌ق ۵ **العصيفة**: به‌مانا
 (العصافة) دئی ۵ خونچه‌ که گۆله‌که‌ی تیدا
 کۆببیته‌وه ۵ نه‌و گه‌لایه‌ی به‌روبوومه‌که‌ی
 له‌ناودایه ۵ **عصفر الثوب**: هوماشه‌که‌ی به‌رپنگی
 زهره‌ر پنگ کرد ۵ به‌ عوصفور پنگی کرد ۵
تعصفر: به‌ پنگی زهره‌ر پنگ کرا ۵ **العصفر**:
 پومکێکی هاوینه‌یه‌ گۆله‌کانی لوله‌بین ۵
 گۆله‌که‌ی بۆ تام و ته‌وابیل به‌کارده‌هینری
 بۆباخیکی سوری ئی دهرده‌هیندری ناو‌ریشمی
 پێ پنگ ده‌کری ۵ بۆ شتی تریش به‌کار دئی ۵
العصفر: چۆله‌که ۵ (العصفرة) چۆله‌که‌ میینه

ئاوابوون تاوا‌ی ئی دئی خۆر زهره‌ه‌لده‌گه‌ری ۵
صلاة العصر: نوێزی کاتی عه‌سر ۵ **العصران**:
 به‌یان و ئی‌واره، شه‌و و رۆژ ۵ رۆزگار ۵
 ماومه‌کی دیاریکراو له‌ میژوو ۵ ده‌گوتری:
 (العصر الجاهلي، العصر الإسلامي، العصر
 الأموي، العصر العباسي، عصر هارون الرشيد،
 عصر صدام حسين، عصر ملا مصطفى البارزاني)
 ۵ **العصر**: په‌ناگه‌و شوینی رزگار بوون ۵
العصر: په‌ناگه‌و شوینی رزگار بوون ۵ ته‌پو
 تۆز ۵ **العصره**: ته‌پو تۆزی زۆر ۵ **العصره**:
 په‌ناگه‌و شوینی رزگار بوون ۵ ده‌شگوتری: (بل
 المطر ثياب حتى صارت عصره) باران پۆشاکه‌کانی
 ته‌ر کردن تاوا‌یان لیهات بگوشرین ۵ **العصارة**:
 نامیری شت گوشین، نامیری میوه گوشین و
 فه‌سه‌بی شه‌کرو شتی وا ۵ **العصير**: نه‌و
 شله‌مه‌نیه‌ی به‌هوی گوشرانه‌وه ده‌چۆرپته‌ خوار
 ۵ **العصار**: نه‌و نامیری میوه‌ی ده‌خه‌پته‌
 ناوی و ده‌مگوشن بۆ نه‌وه‌ی ناوی میوه‌که
 بچۆرپته‌ خوار ۵ **العصر**: ده‌گوتری: (هر كريم
 العصر) نه‌و پیاوه نانیده‌و سه‌خی په‌ کاتیک
 داوا‌ی ئی بکری ۵ **العصر**: نامیری که به‌روبوومو
 دانه‌ویله‌ی تی ده‌کری بۆ نه‌وه‌ی رۆنه‌که‌ی ئی
 دهربه‌هیندری ۵ **العصر**: کچۆله‌یه‌ک بگاته‌
 ته‌مه‌نی گهنجی ۵ **العصره**: به‌مانا (العصر) دئی ۵
العصره: شوینی که کونجی و رهمکه‌و شتی وای ئی
 ده‌گوشری بۆنه‌وه‌ی رۆنه‌که‌یان دهربه‌هیندری.

العصرات: هه‌ور که با‌ی به‌هیز پاله‌ په‌ستویان
 ده‌داو بارانیان ئی ده‌باری ۵ **العصم**: بنکی
 کلک ۵ بنکی کلک ئی‌سقانه بچکۆله‌یه‌که له
 کۆتایی عمودی بربره‌ی پشت، پیکدی له‌ سن
 فه‌قه‌ره‌ یان چوار ۵ **العصمة**: نازاری که له
 ده‌ماره‌کانی جه‌سته‌دا په‌یدا ده‌بی یان چۆره

۵ نَيْسَقَانِيكَ لَه نَاوَجِهَوَانِي وَلَاخَه بَهْرَزَمَدَا
 هَهْئَهْزِيَوْمَتَهَوَه لَه لای پَاسَتَو جَمَب پَيِيَان
 دَمْگوتَرِي: (العصفوران) ۵ بزماری کَه شَتِي ۵
 دَمْگوتَرِي: (نَقَّتْ عَصَافِرِ بَطْنَه) بَرَسِي بُوو ۵
 (طَارَت عَصَافِرِ رَاسَه) خَوِي بَه زَلزَانِي وَ فِيزِي
 نَوَانَد ۵ العُصْفُورَةُ: مَيِينَهِي (العُصْفُور) ۵ دَارِيكَه
 لَه شَيَوِي چُولَه كَه دَمْرگَاي پِن دَادَه خَرِي ۵
 عُصْفُورَةُ الْجَمَل: دَارِيكِي خَوَارَه لَه سَمَر پَشْتِي
 حَوْشَر بَارمَكَهِي پِن شَه تَه ك دَمْدَرِي ۵ العُصْفُورِي
 مَن الْجَمَال: حَوْشَرِيكَه دُوو دُوگِي هَه بِن ۵
 العُصْفُورِيَّة: جَوْرَه گُوئِيكَه لَه پِيَرِي
 (جورسِيَاته) گُوئِيكِي هَه يَه دَه شَو بَه يَتَه
 چُولَه كَه بَجْگُولَه.

عَصَلُ الْعَرْدِ عَصَلًا: شَه كَه لَه رَه قِي وَ تُونَدِي خَوِي
 خَوَار بُوو ۵ عَصَلُ فَلَان: فَلَان تَه مَبَه ن بُوو ۵
 عَصَلُ الْعَرْد: دَارمَكَهِي خَوَار كَرْد ۵ الْعَصَلُ:
 رِيخُولَه ۵ الْمِصْلُ: بَه مَانَا (العَصَلُ) دِي ۵
 الْعَصَلَاءُ: نَافَرْمَتِي كَزُو لَه ر كَه گُو شْتِي
 بَه جَه سْتَه وَ هَه نَه بِن ۵ الْمِصَالُ: گُو جَانِي خَوَار كَه
 لِقُو پُو بِي دَرَه خْتِي پِن دَادَه هِي نِي ۵ گُو جَانِي
 شَه ر لَه مَه يَدَانِي سَوَار جَا كِيدَا (صَه و لَه جَان) ۵
 الْمِصْلُ: نَه وَ كَه سَه ي تَه نَگ بَه قَه ر زَار مَكَه ي
 هَه لَدَه جِن ۵ عَصَلِبُ الرَّجُل: بِيَاو مَكَه دَه مَار
 تُونَدُو تُو ل بُوو ۵ الْعَصَلْبُ: پِيَاوِي بَه هِي زُو
 تَوَانَاو تِيك سَمْرَاو ۵ الْعَصَلْبِي: بَه مَانَا
 (العَصَلْبُ) دِي ۵ عَصَلْجُ الشَّيْ: شَه كَه گَرَان بُوو
 وَ شَيَاو كَه وَ تَه جَو رْتَه وَ نَاخُو شِي. ۵ الْعَصَلْجُ:
 قَاج خَوَار وَ خِي ج.

عَصَمَ إِلَيْهِ عَصَمًا: پَه نَاي بُو بَرْد.

عَصَمَ الْقَرْبَةَ: هَه نَگَلِي بُو كُونَد مَكَه دَرُوسْت كَرْدِن.

عَصَمَ اللَّهُ فَلَانًا مِنَ الشَّرِّ: خَوْدَا فَلَان كَه سِي پَارَا سْت
 لَه شَه ر وَ نَه گِبَه تِي. ۵ عَصَمَ الشَّيْ: شَه تَه كَه ي
 مَه نَع كَرْد. (عَصَمَ الْخِيْرَانُ: حَمِيَاوَانَه كَه قَاجِي كِي
 سَبِيِيَه تِي تَيْدَا بُوو بَاقِي جَه سْتَه ي هَه مَوُو ي
 رَه ش يَان سُو ر بُوو ۵ أَعَصَمَ بِهِ: دَه سْتِي
 پِيُو مَگَرْت، دَمْگوتَرِي: (أَعَصَمَ بِالْفَرَسِ) دَه سْتِي
 بَه يَانِي نَه سَبَه كَه وَ هَه گَرْت ۵ أَعَصَمَ بِفَلَان: پَه نَاي
 بُو فَلَان كَه س بَرْد (أَعَصَمَ الْقَرْبَةَ) هَه نَگَلِي بُو
 كُونَد مَكَه دَرُوسْت كَرْدِن ۵ إِعْصَمَ بِهِ: دَاكُو كِي
 لَه خَوِي كَرْدُو پَه نَاي بُو نَه وَ شُو يَنَه بَرْد ۵ تَيِيْدَا
 مَانَه وَ هَه بَرِيَارِيَان دَا دَه رَنَه جِن مَانِيَان گَرْت وَ
 دَاوَايَان كَرْد دَاوَا كَارِيَه كَانِيَان بُو جِن بَه جِي
 بَكْرِي ۵ إِنْصَمَ: بُو مَوْتَاو مَعَه ي (عَصَمَهُ) دِي ۵
 إِسْتَعَصَمَ: دَاوَاي خُو پَارِي زِي كَرْد ۵ إِسْتَعَصَمَ بِهِ:
 بَه مَانَا (إِعْصَمَ) دِي ۵ الْعَاصِمَةُ: پَا يَتَه خَت،
 بَرِي تِيَه لَه شَارِي ك كَه بَبِي تَه سَه نْتَه رُو
 پَا يَتَه خْتِي وَ لَاتِي ك، نِي قَلِي مِي نِي ك ۵ الْعِصَامُ:
 حَه بَلِي كَه كُونَدَه ي پِن شَه تَه ك دَمْدَرِي وَ
 هَه لَدَه مَگَرِي ۵ هَه نَگَلِي گُو زَمُو مَه نَجَه ل وَ شْتِي وَ ۵
 الْعِصَامِي: كَه سِي نِي ك خَوِي خَوِي پَبِي گِبَه يَه نِي وَ
 پِي زُو نَرخ بُو خَوِي پَه يَدَا بَكَا ۵ پَبِي جَه وَا نَه كَه ي
 (الْعِظَامِي) كَه بَه كَه سِي ك دَمْگوتَرِي بَه مَوُو ي پِي زِي
 بَاو ك وَ يَابِي رِي هَه وَ هَه بِنَاسَرِي ۵ الْعِصْمَةُ:
 مَه لَه كَه يَه كِي خَوْدَا يِيَه نَادَه مِي زَاد دَه پَارِي زِي لَه
 تَاوَان وَ كَرْد مَوُو ي خَرَاب ۵ پَه يُو مَنْدِي نِي وَا ن زَن وَ
 مِي رْدُو نَه وَ گَر نَبَه سْتَه ي لَه نِي وَا نِيَان دَا هَه يَه ۵
 الْمِعْصَمُ: مَه جَه ك ۵ شُو يَنِي بَا زَنَه لَه مَه جَه ك دَا ۵
 دَه سْت ۵ عَصَا عَصَا: بَه گُو جَان لِي ي دَا.

عَصَا فَلَانًا: لَه شَه ر مَگُو جَان دَا بَه سَمَر فَلَان كَه س دَا

سَمَر كَه مَوْت. ۵ عَصَا الْقَرْمُ: خَه لَكَه كَه ي كُو كَرْد مَوَه

لَه سَمَر خِي ر يَان شَه ر.

عَصِي بِالْعَصَا عَصَا: یاری به گۆچان کرد و مگوو
 چۆن یاری به شمئیر دهرئ ۵ اعصى الكرم:
 دار میوه که توله‌ی کردن و تری نه‌گرت ۵
 عاصاه: به گۆچان لیکیان دا ۵ اِعْتَصَى عَلٰی
 العَصَا: خوی به‌سهر عه‌ساکه‌یدا دا ۵ اِعْتَصَى
 الشَّئِ: شته‌که‌ی کرد به گۆچان ۵ العَصَا: نه
 شته‌ی له دار یان له‌شتی تر دهرئ به عه‌صاو
 خوی به‌سهردا دهرئ ۵ هه‌روا ناوه بۆ ئیسقانی
 قاج و بۆ زوبان ۵ ده‌شگوتری: (هو لَين العَصَا و
 ضعیف العَصَا) ۵ هیدی و نه‌رم و نیان و
 سیاستمه‌داری ریک و پیکه ۵ (صَلَب العَصَا
 شدید العَصَا) توند و تیز و رق نه‌ستوره ۵
 ده‌گوتری: (شَقَّ العَصَا) له‌ریزی کۆمه‌ل دهرچوو
 یاخی بوو ۵ (اِنشَقَّت العَصَا) کیشه و را جیاییان
 تیدا په‌یدا بوو ۵ رَفَعَ عَصَاهُ: رۆیشت (أَلْقَى
 عَصَاهُ) جیگیر بوو نیشته‌جی بوو (قَرَعَ لَه
 العَصَا) ناگاداری کرده‌وه، (هَوَّشَدَارِی دایه ۵
 الْمُعْصِيَةُ: گۆچانوکه ۵ ده‌گوتری: (اِنْ العَصَا مِنْ
 العَصِيَةِ) کاری گه‌وره له‌شتی بجکۆله‌وه په‌یدا
 ده‌بی ۵ عَصَاهُ مَعْصِيَةٌ وَعَصِيَانًا: له
 فه‌رمانبه‌رداری دهرچوو به‌قسه‌ی نه‌کرد ۵
 عاصاه: سه‌رپیچی فه‌رمانی نه‌وی کرد ۵
 اِعْتَصَتِ النَوَاةُ: ده‌نکه میوه‌که ره‌ق بوو ۵ تَعَصَّى
 علیه: لئی یاخی بوو ۵ اِسْتَعَصَى عَلَيْهِ: به‌مانا
 (تَعَصَّى) دی ۵ العِصِيَان: سه‌رپیچی کردن و مل
 نه‌دان بۆ یاساو فه‌رمان.

عَضِبَ عَنِ الْأَمْرِ عَضِبًا: وازی له‌کارمه‌که هینا، له
 نیشه‌که ژبوان بیوه.

عَضِبَ الشَّئِ: شته‌که‌ی برپه‌وه.

عَضِبَ النَّاقَةَ: گوپی حوشرمه‌که‌ی قلیشاندا.

عَضِبَ فَلَانًا عَنِ حَاجَتِهِ: فلانکه‌سی گپراپه‌وه و
 بی‌داو‌یسته‌ی که‌ی بۆ جی به‌جی نه‌کرد.

عَضِبَ فَلَانًا بِلِسَانِهِ: جینیوی به‌ فلانکه‌س دا.

عَضِبَ الْمَرَضُ فَلَانًا: نه‌خۆشی ماومه‌ی که‌ی زۆر به
 فلانکه‌سه‌وه نووساو لئی نه‌که‌وته‌وه و برستی لئ
 بری و له‌جی دا خستی ۵ عَضِبَ فَلَانًا بِالرِّيحِ:
 به‌رپ له‌ فلانکه‌سی دا.

عَضِبَ بِالْعَصَا: به‌گۆچان لئی دا.

عَضِبَ ذُو الْأُذُنِ: گوپیچه‌که‌ی دارمه‌که‌ی گوپی شه‌ق بوو.

عَضِبَ ذُو الْقَرْنِ: شاخدارمه‌که‌ی شاخی شکا.

عَضِبَ السِّيفُ عَضْبًا وَعَضْوَةً: شمئیرمه‌که‌ی برنده
 بوو ۵ ده‌شگوتری: (عَضِبَ اللِّسَانُ) زمانی تیز
 بوو ۵ أَعْضَبَ النَّاقَةَ وَخَوَهَا: گوپی حوشرمه‌که‌ی
 فه‌لاشت ۵ عَاضِيَةٌ: به‌رپه‌رچی دایه‌وه و مه‌نه‌ی
 کرد ۵ اِنْعَضَبَ الْقَرْنُ: شاخی نازه‌له‌که‌ی شکا ۵
 الْأَعْضَبُ: ده‌ست کورت و بی‌ده‌سه‌لات ۵ که‌سیک
 یارمه‌تیده‌ری نه‌بی ۵ که‌سیک بی‌برایی ۵
 الْعَضَابُ: جنیو فره‌وش ۵ که‌سیک زۆر جینیو
 بدا ۵ عَضِبَ الْكَلْبُ: سه‌گه‌که‌ی لاسایی شیر
 کرده‌وه ۵ الْعَضْبَارَةُ: به‌ردیگی گه‌وره‌ی زۆر
 ره‌قه پۆشاک‌ی له‌سه‌ر ده‌گوتری و ده‌شوری و سپی
 ده‌کرپته‌وه ۵ عَضْبَةُ عَضْدًا: زه‌بری له‌ قوئی دا ۵
 یارمه‌تی داو کۆمه‌کی بی‌کرد.

عَضِدَ الشَّجَرَةَ عَضْدًا: دره‌خته‌که‌ی به‌ ته‌ورداس

برپه‌وه ۵ ده‌ریاره‌ی مه‌دینه‌ی له‌ جه‌دیسدا
 هاتوو: (نه‌ی أن يعضد شجرها) نه‌هی کرده‌وه که
 دره‌خته‌که‌ی برپدی ۵ دره‌خته‌که‌ی کوتاو
 گه‌لاکه‌ی هه‌لومراند.

عَضِدَ عَضْدًا: دهردو نه‌خۆشی توشی قوئی بوو.

عَضِدٌ قَوْلِي نَازِرِي لِي بِهَيْدَا بُوو ۵ **عَاضِدٌ**:
 يارمه‌تی داو کۆمه‌کی پی کرد ۵ **إِعْضَدَ** به:
 داوای یارمه‌تی لی کردو خۆی پی به‌هیز کرد ۵
إِعْضَدَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی له‌باومش گرت ۵ **تَعَاضَدَ**
القَوْمُ: خه‌لکه‌که یارمه‌تی یه‌کتریان داو
 هه‌مناهنگی یه‌کتری بوون ۵ **تَعَضَّدُ**: له‌باومشی
 گرت ۵ **إِسْتَعَضَدَ الثَّمَرَةَ**: میوه‌که‌ی چنی ۵
إِسْتَعَضَدَ الشَّجَرَةَ: لقو پۆپی دره‌خته‌که‌ی
 داهیتان و برینی ۵ **الأَعْضُدُ**: قَوْلٌ بَارِيكٌ ۵
 که‌سێک دستێکی له‌وی تریانی کورت‌ترین ۵
 پیاو یان نافرمتی کورته‌ بالا ۵ **العَضَادُ**: قَوْلٌ
 نه‌ستور ۵ پیاو و نافرمتی کورته‌ بالا ۵ **العَضَادُ**:
 ههرشتیک له‌قَوْل بېستری و هکو بازی به‌ندو
 سه‌عاتو بازنه‌ و شتی وا ۵ ناسنیکه و هکو داس
 لقو پۆپی دره‌ختی پی داهه‌یندري و ده‌بردري
 ۵ **العِضَادَةُ**: ده‌وروبه‌ری پینگا ۵ **عَضَادَاتُ النِّيرِ**:
 نه‌و داره‌ی ده‌که‌ونه نه‌ملا و نه‌ولای نیرمه‌که
 (واته: دار که‌له‌وه) ۵ **عَضَادَاتُ البَابِ**: دوو
 لاشیبانه‌ی ده‌رگا ۵ نه‌و دوو لاشیبانه‌ له‌ راستو
 چه‌پی درگا‌که‌وه له‌ دیوارمه‌که چه‌سپ ده‌گري و
 ده‌رگا‌که‌ی پێوه قایم ده‌گري ۵ **عَضَادَاتُ الرَّجْلِ**:
 دوو هاوری پیاو ۵ یارمه‌تیدمه‌رگانی ۵ **العَضُدُ**:
 هه‌لپاچین و برینی پرزو پالی دره‌خته‌که‌و
 پیک و پیک کردنی لقو پۆپه‌گانی ۵ **العَضُدُ**:
 قَوْلٌ ۵ نیوان نانیشک و شان ۵ **أَعْضَادُ المَزَارِعِ**:
 سنوری نیوان نه‌م پارچه زه‌ویه‌و نه‌و پارچه
 زه‌ویه ۵ یارمه‌تیدمه‌ر ۵ **دَمْغُوتَرِي**: (فَتْ فِي
عَضْدَةٍ) لاوازی کرد ۵ (شَدَّ عَضْدَهُ) به‌هیزی کرد
 ۵ توله‌ی میو، ته‌رزه میو ۵ خه‌لفی سان ۵
العَضُدُ: دم‌دیکه توشی ده‌ست و قاجی حوشتر
 دمبی ۵ که‌رمه‌گه‌لای بلاومبوو ۵ نه‌و پرزو پاله‌ی
 له‌ لقو پۆپی دره‌خت ده‌گريته‌وه و هکو

میولاک و شتی وا ۵ **العِضَادُ**: ههر شتی که له‌قَوْل
 بگري و هکوو بازنه‌ و بازی به‌ند ۵ **العِضَادُ**:
 بازنه‌ و بازی به‌ندو ههرشتیکی تری له‌و جۆره.
الْيَمْعِيْدُ: روه‌کیکی کئیویه ده‌شوبه‌يته (هیندباء)
 له زه‌وی ته‌رو شیداردا ده‌روئ ۵ **العَضْرَسُ**:
 ته‌رزه، سه‌رما، به‌فر، هه‌روا ناوه بو روه‌کیکی
 کئیوی که به (الخطمي البري) ده‌ناسري و ته‌مه‌ن
 دریزه‌و له‌زه‌وی شیدارو ته‌ردا له‌ ولاتی
 نه‌وروپاو ناوجه‌ی موخته‌دیله ده‌روئ ۵ **عَضُّهُ**
 وه‌ و علیه: به‌ ددان گرتی، گه‌ستی، گازی لی گرت
 ۵ پیوه‌ی نوساو لی نه‌بووه ۵ پابه‌ندی بوو
 ده‌ستی لی به‌رنه‌دا.

عَضِيٌّ فَلَانًا بِلِسَانِهِ: به‌خرابه‌ یاسی فلانکه‌سی کرد.

عَضِيٌّ الزَّمَانُ الرَّجُلِ: رۆزگار پیاومه‌که‌ی گه‌ست و
 جورتم و ناخۆشی به‌سه‌ردا هینان.

عَضِيٌّ عَلَيَّ يَدُهُ حَقًّا: زینده‌ رپوی کرد له
 دوزمنایه‌تیکردنیدا.

عَضِيٌّ عَلَيَّ يَدُهُ: په‌شیمان بۆوه، ده‌ستی خۆی گه‌ست

۵ **أَعْضَتِ الأَرْضُ**: زه‌ویه‌که رومکی چقلاوی زۆر
 بوو ۵ **أَعْضَ فُلَانٌ فُلَانًا الشَّيْءَ**: فلانکه‌س وای له
 فلان کرد نه‌وشته بگه‌زی به‌ ددان بېگري ۵
 ره‌ی لی بی و ناخۆشی بوئ ۵ **عَضَضَ الشَّيْءُ**:
 شته‌که‌ی زۆر ناخۆش و پست، زۆری رق لیبوو،
 زۆری گه‌ست. ۵ **العَضَضُ** (بعير عاض): حوشتریکه
 رومکی چقلاوی ده‌خوا ۵ **العَضَضُ**: نه‌ومیه
 به‌ددان ده‌جورئ و ده‌خورئ ۵ دره‌خت که پته‌و
 بی و له‌ حاله‌تی شلکه‌نه‌مامی ده‌ربچن ۵
العِضاضُ: خۆگرو پشوو دریز له‌سه‌ر جورتم و
 ناخۆشی ۵ **العِضَضُ**: رومکی چقلاوی بچوک،
 په‌یکول ۵ **العَضْرَضُ**: حوشتریک له‌ له‌وه‌ری
 چقلاویدا به‌وه‌روئ ۵ حه‌زی له‌ رومکی چقلاوی

باری پئی نابریئو بهگه لکی سواری نهماو
لهپهل و پۆکهوت.

عَضَلَتِ الْأَرْضَ بِأَهْلِهَا: ولاته که، زهویه که
به دانیشتوانه که می تهنگه بهر بوو، خه لکه که
هینده زۆر بوون جیگایان نابیته وه ◊ عَضَلَّ
فلاناً وعلیه: تهنگی به فلانکهس هه لچنی و
کۆسپ و تهگه ره ی خسته بهردهم نامانجهکانی ◊
عَضَلَّ الْمَرْأَةَ: به مانا (عَضَلَّ) دئی ◊ تَعَضَّلَهُ الدَّاءُ:
دردمه که می بئ درمان بوو پزیشکهکانی نهیان
توانی درمانی بۆ بدۆزنه وه ◊ اِسْتَعَضَلَ الشَّيْءُ:
شته که قورس و گران بوو به بنبهست گه می ◊
الْعُضَالُ: کاری له توانادا نه بوو ناناسایی ◊
دمگوتری: (داء عُضَالٌ) دردتی که درمانی نیه،
پزیشکهکانی دسه و سان کرده وه ◊ الْعَضَلَةُ:
ماسولکه می جهسته ◊ الْمُعْضِلَةُ: رینگایه که
تهنگه بهر بئ و رهوکردن پئیدا زهحمهت بئ ◊
مهسه له یه که سه ری ئی درنه کری و نه تواندری
هه ل بکری ◊ الْعَضْمُ: شهنه، نامیرتی که له دار
یان له ناسن کلکی وه کوو کلکی خاکه نازه و
لایه کی به شیوه ی شانه که لکه له وه خه رمانی پئی
شهن دمکری ◊ مهولهوی ده لئ:

﴿خه رمانی خه مان ها وه بهریاوه﴾

شهنکه ره یه کی که دووشهن وه لاوه ﴿

عَضَهَتِ الْإِبِلُ عُضَاهَا: حوشترمه که گه لای درهختی
چقلاوی خوارد ◊ أَعْضَهُ الْقَوْمُ: خه لکه که
حوشترمهکانیان گه لای درهختی چقلاوییان
خوارد ◊ أَعْضَهَتِ الْأَرْضُ: زهویه که درهختی
چقلاوی زۆر بوو ◊ أَعْضَةُ الرَّجُلِ: به مانا
(عَضَةُ) دئی ◊ عَضَةُ الْبِضَاءِ: گه لاو درهختی
چقلاوی خوارد ◊ الْعَاضِيَةُ: ماری ژمه راوی
بیس و کوشنده به هه رشتی که وه بدا یه کسه ر
دهیکوژی ◊ حوشترمه که له درهختی چقلاوی

بئ ◊ شه و شته ی به ددان دمگریئو دهجوژی و
دهجوژی ◊ (مَلِكٌ عَضُوضٌ) فه رمانه راوی
به شیوه ی سته مکاری ◊ له حمیدسا هاتوه:
(الخلافة بعدی ثلاثون سنة ثم يكون ملك
عضوض) هه روا وشه ی (العَضُوض) ناوه بۆ
پۆژگاری ناخۆش و پیر ناشوب و مهینه تی.

عَضَلَّ به الأمرُ عَضَالاً: کارمه کی له سه ر قورس بوو
گه یشته بنبهست و دمه راوی رونی نیه.

عَضَلَّ عَلَيْهِ: تهنگی پئی هه لچنی و بووه کۆسپ
له بهردهم نامانجهکانیدا ◊ عَضَلَّ الْمَرْأَةَ: به
ناره وا و سته مکاری نه یه یشت نافرته که شوپکا.

عَضَلَّ فلاناً: زمیری له ماسولکه می فلان دا.

عَضِلَّ عَضَالاً: ماسولکه قهوی بوو.

أعضلت الوالدة: دایکه که به ناخۆشی منداله که می
بوو ◊ یان منداله که می له مندالدانی دا یاخی
بوو ◊ أعضل الأمرُ: کارمه کی قورس بوو
گه یشته بنبهست ◊ أعضل الشئُ: ناشیرینی و
خرابی شته که زۆر بوو، له سنوور تیبه ری ◊
أعضل الداءُ الأطباءُ: دردمه که هینده کوشندمه
پزیشکهکانی دسه و مسان کرده وه درمانی
نادۆزنه وه، ناتوان به رفنگاری نه خۆشیه که
بینه وه و چاره سه ری بکه ن ◊ أعضلهُ فلان
وأعضل به: نیشی فلانکهس زۆری ماندو کردو
برستی ئی بری ◊ چه زرمتی عومه ر فه رموبه تی:
(أعضل بي أهل الكوفة ما يرضون بامر ولا
يرضاهم أمير) خه لکی کوفه زۆریان ماندو کردم
به هیج کهس رازی نین ببیته نه میرو
کاربه دستیان، هیج نه میرو کاربه دستیکیش
نییان رازی نیه ◊ عَضَلَّتِ الْوَالِدَةُ بولدها:
دایکه که به ناخۆشی منداله که می بوو ◊ أعضلتِ
الناقةُ: حوشترمه که وه ستاو توانای رۆیینی نهماو

گه لا بخوا ۵ العاضيه: به مانا (العاضيه) دئ ۵
 العضاء: همر درهختيك جقلاوى بئ بچوك يا
 گه وره ۵ العضية: زهويهك زورى درهختى
 (العضاء) هه بئ ۵ بوختان و درؤ، قسهى بئ
 بنه ما.

عَضَا الشئى عضواً: شته كهى پارچه پارچه كرد ۵
 عَضِي الشئى: شته كهى پارچه پارچه كرد ۵
 دمگوترئ: عَضِي القوم: خه لكه كهى په رته وازه
 كرد ۵ العضة: تاقه و پيرو كومه ل ۵ پارچه ۵
 درؤ ۵ العضر: نه ندام، نه ندامى جهسته ۵
 نه ندامى حيزبو و پيخراو... هتد.

العضرية: سيفه تى نه ندامه كه بيه له ناو كومه ل و
 پيزمه كدا.

عَطِبَ عطياً و عطوباً: نهرم بوو، هيزى تيدا نه ما.

عَطِبَ عطياً: فهوتا تيدا چوو له كار كهوت ۵ خراب
 بوو.

عَطِبَ العيرُ و الفرس: حوشترمه كه يان نه سپه كه تئ
 شكا ۵ عَطِبَ على فلان: رقى له فلان كهس هه لسا
 ۵ اعطبه: فهوتاندى ۵ عَطِبَ الكرم: گرى توله
 ميوه كانى دهر كهوتن ۵ عَطِبَ الشراب: هه وئى دا
 شه رابه كه وا لئ بكا بؤنى خوش بئ ۵ اعطب
 فلان: فلان كهس فهوتا ۵ اعطب النار: ناگرى
 برد له ناو پارچه سوالمت و قاپه شكاودا ۵
 العطب: لؤكه ۵ تيسكه لؤكه ۵ پارچه لؤكه ۵
 العطبة: پارچه تهنه كه يان سوالمته شكاو يان
 قاپه شكاو پشكو ناگرى بئ دمگوتزنه وه له م
 جيا گاهو بؤ نه و جيا ۵ المعطب: شوينى
 فهوتان و تيدا چون ۵ المعطبل: نافرمتى جوانى
 گوشتنى خرو خه بان ۵ ناسكى گهردن دريز.

عَطِرَ عطراً: به عهتر خوى بؤنخوش كرد ۵ عطرة:
 به عهتر بؤنخوشى كرد ۵ عطر: به عهتر خوى

بؤنخوش كرد ۵ استعطر: به مانا (عطر) دئ ۵
 العاطر: كه سيك زورى حمز له بؤنى عهتر بئ ۵
 المطار: پيشهى عهتر باشى ۵ العطر:
 ههرشتيك بؤنى خوش بئ و خوى بئ بؤنخوش
 بكرئ ۵ نه و رومكانهى بؤنيان خوشه و زميتى
 عهتر يان لئ دهرده هيندرئ ۵ العطر: شتى
 بؤنخوش، ههر چهنه شتى ترى بئ بؤنخوش
 نه كرى ۵ المطار: عهتر فروش ۵ المطار:
 كه سيك زور خوى بؤنخوش بكا و عهتر
 به كار بينئ ۵ المعطر: به مانا (المطار) دئ ۵
 عطرة: كه مرسته و پيداويستى بو داببن كرد ۵
 عطارة: نه ستير مه كه له حموت نه ستيره
 گه روكه كان و له هه موان زياتر له خور نزيكه ۵
 گه وره خواى ناو چيروكه نه نفسانه بيه كان ۵
 خاومنى زمانه روانى و بازرگانى.

عَطِسَ الرجل: بياومه كه پشمى، پزى ۵ فهوتا
 له ناو چوو.

عَطِسَ الصبح: به يانى گزنگى دا ۵ عطسه: واى لئ
 كرد بپزئ ۵ العاطس من الطباء: نه و ناسكهى
 به ره و روت بئ ۵ به يانى ۵ العاطس: نه و
 كه سهى شت هه لده مژئ به لوت ۵ العطسة:
 هاوشيوه ۵ دمگوترئ: (فلان عطسة فلان)
 فلان كهس دمه شو به يته فلان كهس له جهسته و
 ره وشت دا.

العطرس: نه و كه سهى بانگه يشت دمكرئ بؤناو
 شهرو جهنگ ۵ المعطس: لوت ۵ المعطس: تيشكاو.

عَطِشَ عطشاً: تينووى بوو، هه ستى كرد بپويستى
 به ناو خوار دنه و ميه ۵ حهزى لئ بوو ۵ اعطش
 الرجل: بياومه كه مهور مالاته كهى تينو يان بوو ۵
 اعطش فلاناً: فلان كهسى تينو كرد ۵ عطشه:
 به مانا (اعطشه) دئ ۵ تعطش: خوى تينو كرد،

به نه نهقهست ئاوی نه خواردموه ◊ العَطَاشُ:
دمردنیکه توشی ئادهمیزادو همیوان دمبئ
چهندنیک ئاو بخواتهوه تیر ئاو نابئ ◊ المَعْشَةُ:
زهوی بئ ئاو ◊ زهوی بیرون.

عَطَّ التُّرْبُ: قوماشهکهی له دریزموه دادری ◊ یان
لهباری پانیهوه هه ئی دری.

عَطَّ فُلَانًا إِلَى الْأَرْضِ: فلانکهسی به زهویدا داو
خستی ◊ عَطَّ التُّرْبُ: بهمانا (عَطَّ) دئ ◊ اِعْطَى
الشَّيْءَ: شتهکهی دری، فهلاشتی ◊ اِنْعَطَّ التُّرْبُ:
قوماشهکه، کراسهکه دریا ◊ اِنْعَطَّ العَرْدُ: دارهکه
چهمایهوه ◊ عَطَّ القَوْمُ: خه لکهکه عیطة
عیطیان کردو وتیان: (عیط عیط) ◊ عَطَّ
الكَلَامَ: قسهکانی تیکه لاو کردن ◊ عَطَّ
الذَّنْبَ: دهنگی گورگهی داو وتی: (عاط عاط).

العَطْفَةُ: ههراو هۆریاو قیرهو بگهرو بهرده له
گۆزپانی شهردا.

عَطَّفَ عَطْفًا وَعَطْفًا: لاریبۆوه، خواربوو.

عَطَّفَتِ الظُّبِيَّةُ نَاسِكَةً مَلَى خَوَى لَارْكَرْدَمُو.

عَطَّفَ إِلَى نَاحِيَةِ كَذَا: مهیلی بۆ لاکردو روی تی
کرد.

عَطَّفَ فُلَانٌ عَنِ كَذَا: فلانکهس لهو شته
گهراپهوه وهاته دواوه ◊ عَطَّفَتِ النَّاغَةَ عَلَى
وَلَدِهَا: حوشترمهکه سۆزی بۆ بیچوهکه بوو شیر
بۆ هیناپهوه.

عَطَّفَ عَلَيْهِ: بهزمیی پیداهاتهوه، عهتفی بۆ جولای
◊ هه لمهتی بۆ برد، بۆی گهراپهوه.

عَطَّفَ الشَّيْءَ عَطْفًا: شتهکهی چهماندموه، لاری
کردموه.

عَطَّفَ اللَّفْظَ عَلَى سَابِقِهِ: وشهکهی لهباری
ئیرابهوه شوین وشه پئشوو خست بههوی
حمرفی عهتفهوه.

عَطَّفَ اللَّهُ قَلْبَ السُّلْطَانِ وَيُقَلِّبُهُ عَلَى رَعِيَّتِهِ: خودا
دئی پادشای نهرم کرد بۆ نهوهی بهزمیی به
رمعیهتهکهیدا بیتهوه ◊ عَطَّفَ الشَّيْءَ: شتهکهی
خوارکردموه، لاری کردموه ◊ عَطَّفَ فُلَانًا
العِطَافَ: پالتوی لهبهر فلانکهس کرد وای
لیکرد پالتوی لهبهریکا ◊ عَطَّفَ النَّاغَةَ: وای کرد
حوشترمهکه سۆزی بۆ بیچوهکهی هه بئ ◊ اِعْطَفَ
العِطَافَ وَبِهِ: پالتوی لهبهر کرد ◊ اِعْطَفَ
السِّيفَ: شمشیری هه لگرت ◊ اِنْعَطَفَ: مهیلانی
کرد، خوار بوو چهمایهوه ◊ تَعَاطَفَ القَوْمُ:
خه لکهکه هه ندنیکیان سۆزیان بۆ هه ندنیکیان
هه بوو ◊ تَعَاطَفَ فُلَانٌ فِي مَشِيَّتِهِ: فلانکهس له
رۆبشتندا خۆی بادا قورتو پیچی کردن ◊
تَعَطَّفَ: بهمانا (عَطَّف) دی.

عَطَّفَ عَلَيْهِ: سیلهی رهحمی به جیهینا ◊ بهزمیی
پیدا هاتهوه ◊ عَطَّفَ العِطَافَ وَبِهِ: پالتوی کرده
بهر ◊ اِسْتَعَطَّفَهُ: داوای ئی کرد لهگه ئیدا به
سۆزو رهحم بئ ◊ العاطِفةُ: خزمایهتی ◊
هۆکاری خزمایهتی ◊ پهیومندی لهپروی وه لانو
نازادکردنی بهندهو گۆیله ◊ سۆزو خوشهویستی
لهبواری زانستی دمرون ناسیدا نامادمایشی
دمرونییه خامنهکهی هه لدمنئ بۆ ههست
کردن به هه لچون و داچونی تایبهتی و
پهیرهوکردنی سلوکیکی تایبهتی لهبهرامبهر
(فکر) هزرئیکی تایبهتی.

العاطِفُ: ته ئه ◊ العِطَافُ: پالتۆ ◊ فهرمنجی لهسه
هه موو پۆشاکیکهوه لهبهر دهکری بۆ
خۆپاراستن له سههما ◊ العَطَّافُ: رهوشت

الشُّغُورُ: سَهَنگهري سهر سنووری چوَل کردو
سهریازی تیدا نهما ۵ عَطَلُ: بِن کار مایهوه ۵
تَعَطَّلَتِ الْمَرْأَةُ: نافرتهکه خشلهکانی لهدست
دان لئی ونبوون ۵ الْعَطَلُ: مل ۵ قهدو بالا ۵
دهگوترئ: (ما أحسن عَطَلُهُ) نای که قهدو بالای
جوانه! ۵ الْعَطَلُ: نافرمتی بِن خشل ۵ بِن مال و

بِن رُؤشنبیری ۵ الْعَطَلَةُ: مانهومی کریکار بِن
نییش ۵ دهگوترئ: (فلان یَشکُر الْعَطَلَةَ)
فلانکس دادو بِن دادیهتی لهبهر بِن نییش ۵
ماوهی رُؤزیک یان زیاتر فهرانگه و هوتابخانه
زانکوکان تییدا بشوو دمدن.

الْعِطَلُ: نافرمتی مل درئز، گهردن بلند ۵
دهگوترئ: (إمْرَأَةٌ عِطَلٌ) نافرمتیکی گهردن
بلندو بالا بهرزو روخسار جوانه ۵ الْعِطَالُ:
نافرمتیک داب و نهریتی وایی خشل بهخودا
نهکا، لم روهوه لهبهر جوانیهکهی حهویجهی
به خشل نیه ۵ عَطَنَتِ الْإِبِلُ عُطْرًا: حوشترمه
دوای ئاو خواردنهوه له نزیك ناومهک پیخی
خواردو بال کهوت.

عَطِنَ الْجِلْدُ عَطْنًا: پیستهکهی خسته ناو تال و
جهوتهوه.

عَطِنَ الشَّيْبُ فَرِيضًا: فریزو گیا جیمهنهکهو همریزمهکی
خسته ناو ناوموه بوئنهومی نهرم بیتهوهو
رهگهکانی زیندوو بینهوه

عَطِنَ الْجِلْدُ عَطْنًا: پیستهکه بوگهمنی کردو رزی
بههوی نهوهوه فریسی دابوه ناو ههوزی
دمباخهوهو ماومهکی زیاد له پیویست جینی
هیشتبوو ۵ اعطت الإبل: حوشترمهکی ناوداو
پاشان له نزیك ناومهک پیخی دا ۵ عَطِنَ:
حهوزی دمباخانهی دروست کرد ۵ عَطَنَتِ
الإبل: بهمانا (عَطَنَتْ) دئ ۵ عَطِنَ الْجِلْدُ: بهمانا

جوان و خاومن بهزمیی بو خهک ۵ نهو کهسهی
دالدهی تیشکاوان دمدا ۵ الْعَطْفُ: تر تره،
رومکیکه گهلاو لقو بوپی نیه له پیپی
(الْعَلْفِيَّة) یه له رومکی تر دههائی و بِن رمگو
ریشهیه ۵ الْعَطْفُ: له زاروهی نهحوپیاندا ۵ دوو
چوری ههیه:

۱- عهتف بههوی حهرفی عهتفهوه ۵ ومکوو (جاء
محمد وعلي).

۲- عهتف بهیان ومکوو (رجع الى أرض الوطن رئيس
اقليم كردستان مسعود البرزاني).

العطف: تمنیشت ۵ جهستهی نادمیزاد له پشته
سهریهوه تاخوار سیبهندهی ۵ ناومراستی رینگاو
نهوسهزی ۵ دمشگوترئ: (نَسِيَ عِطْفَهُ) روی
ومرگتیرا پشتی تینکرد ۵ رُؤیشت به ریهوه
سهیری تمنیشتی خوی کرد ۵ رُؤیسی و فیزی
کرد، زوری بهخوشایی بوو ۵ الْعَطْرُ: نهو
کهسهی تیشکاو و ههلاتوان دالده بدا ۵
نافرمتیک خُوشهویستی میردهکهی بِن ۵
حوشتریک سوزی بو بیچهکهی ههبن ۵
الْعَطِيفُ: نافرمتیک نهرم و نیان و گوی رادیری
میردمکهی بِن ۵ الْعِطْفُ: پالتو ۵ الْمُنْعَطِفُ:
(مُنْعَطِفُ الطَّرِيقِ) بهرزو و نزمی رینگا ۵ عَطِلَ
عَطْلًا وَعَطْرًا: خالی بوو نهیبو ۵ عَطَلَتِ الْمَرْأَةُ:
نافرتهکه بِن خشل و نارایشت بوو.

عَطِلَ الرَّجُلُ: پیامهک بِن نییش بوو ۵ عَطَلَتِ الْإِبِلُ:
حوشترمهک بِن شوان بوو ۵ عَطِلَ الْإِبِلُ:
حوشترمهکی بِن شوان بهرهلا کرد ۵ عَطِلَ الْبَرَّ:
کهس نهجوه سهر بیرمهک بو ئاو ۵ عَطَلَتِ الْمَرْأَةُ:
نافرتهکه خشلهکانی داکهند ۵ عَطِلَ الشَّيْبُ:
شتهکهی خالی کرد ۵ عَطِلَ الدَّارُ: خانومهکی
چوَل کرد ۵ عَطِلَ الشَّرِيعَةَ: شهریعهتی خودای
پاش گوی خست، کاری بِن نهکرد ۵ عَطِلَ

إِسْمَعِي: داوای به‌خششی کرد ۵ العطاء: نهموی
دمبه‌خشری ۵ (أعطيات الملوك) به‌خششی پاشاو
مهلیک ۵ (أعطيات الجند) موجوه بژپوی سهرباز
۵ المِطِيَّة: به‌مانا (العطاء) دئ ۵ المِعْطَاء: که‌سئیک
زور به‌خشنده بی ۵ المَعْطِيَّات: له‌بواری
فلسفه‌وه ممنتیقدا بریتیبه له قه‌زایای
سه‌لینراو یو گه‌یشتن به قه‌زایای نادیار.

عَطَّرَ السَّاءَ ونحوه عَطَّرًا: کونده‌که یان گوزمه‌کی
پر کرد.

عَطَّرَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی ناخوش وبست ۵ أَعْفَرَهُ
الشراب: گوزمه‌کی پر کرد بؤنهموی هه‌ناسه
نهدا ۵ العطار: پر کردنی شت له‌شهراب ۵
العطاره: به‌مانا (العطار) دئ.

العطاري: نیرینه‌ی کولله (کولله نیره) ۵ العطور:
گوزه‌وه جه‌ره‌ی پر له‌شهراب ۵ عَطَّه بِالْأَرْضِ عَطًّا:
به زمویدا جه‌سپاند، نووساندی به‌زه‌وبیه‌وه.

عَطَّ الحَرْبَ والزمان فلاناً: شه‌رو رۆزگار
فلانکه‌سیان گه‌ست داخیان کردوه، قاتیان
کردوه به زبری ژبانی به‌سه‌ر برد.

عَاطَ القَوْمَ مِعَاظَةً وَعِظًا: خه‌لکه‌که له شه‌ردا زور
تونودو تیز بوون.

عَاطَ فلاناً: کیشی له‌گه‌ل فلانکه‌س بوو دریزه‌ی
به کیشه‌که‌دا ۵ عَطَلت الكلاب والسباع: سه‌گو
درنده‌کان سواری یه‌کتر بوون له‌یه‌ک هه‌لاتن ۵
عاطلت الكلاب والسباع: سه‌گو درنده‌کان
سواری یه‌کتر بوون له‌یه‌ک هه‌لاتن ۵ عَاطَلَ
بالکلام: قسه‌کانی گوشین و که‌لامه‌که‌ی زور
قورسو گران کردو گروئ و گوئی تیدا دانا ۵
عَاطَلَ الشاعرُ في شعره: شاعیره‌که شیعره‌کانی وا
هؤنیه‌وه برئ شیعری به‌بئ شیعریکی تر مانای
نهیوه و نه‌زاندی ۵ عَطَّلَ القَوْمَ: خه‌لکه‌که

(عَطَّنَهُ) دئ ۵ تَعَطَّنت الإبل: به‌مانا (عَطَّنت) دئ ۵
العيطان: زبل یان خوئ و تال و جه‌وت که
دمکرپته ناو پیسته‌وه بؤنهموی بؤگه‌ن نه‌کا ۵
العطن: ته‌ویله‌وه پشتیری حوشتر ۵ ناغه‌لی
مه‌رو بزنی له نزیک ناوه‌وه ۵ دمگوترئ: (ضربت
الإبل بعطن): حوشتره‌که تیر ناوی خواردوه‌وه
له نزیکیه‌وه بیخی خوارد ۵ (ضرب فلان بعطن)
حوشتره‌که‌ی ناوداو له نزیک ناوه‌که‌وه بیخی
داو مایه‌وه ۵ (فلان واسع العطن): فلانکه‌س
پشوو دریزو فیل زانه له‌کاتی جورتمو
کارساتدا، نانبدوه سه‌خی سروشته ۵
بیچه‌وانه‌ی (ضيق العطن) ۵ المِعْطَن: به‌مانا
(العطن) دئ ۵ شوینی ته‌پر کردن و نه‌رم
کردنهموی (ثیبه‌ل) همریز.

عَاطَ الشَّيْءَ و الیه عَطَّرًا: ومري گرت ۵ دمگوترئ:
(عَطًّا عرض أخيه) نامووسی برای موسولمانی
به‌خوین ومرگرت.

عَاطَ الیه یده: دهستی به‌رز کرده‌وه بؤلای.

عَاطَا فلاناً: له به‌خشنده‌یی دا پیش‌پرکیی
فلانکه‌سی دا ۵ أعطى الجعير: حوشتره‌که
به‌ناسانی ژیر بار بوو ۵ اعطى فلان یده:
فلانکه‌س هاته ژیر بارو ته‌سلیم بوو ۵ أعطى
فلاناً الشئى: شته‌که‌ی دا به فلانکه‌س ۵ عَاطَاه
الشئى معاطاة وعطاء: شته‌که‌ی دا به فلانکه‌س ۵
عَطَّاهُ: به‌له‌ی لی کرد.

تعاطى الرجل: پیاوه‌که له‌سه‌ر په‌نجه‌ی قاجی
راوه‌ستاو دهستی هه‌لپری بؤ ومرگرتن یان
گرتنی شتیک ۵ تعاطى القوم: خه‌لکه‌که له
به‌خشین و نانبده‌ییدا پیش‌پرکیان کردو
بالاده‌ست بوون ۵ تعاط الشئى: شته‌که‌ی
ومرگرت ۵ تعاط الأمر: له گز ئیشه‌که راجوو ۵

کۆبوونمهوه ۵ عَظَلت السباعُ و غورها: درندهو شتی
 وا سواری بهکتر بوون لهیهک ههلاتن بۆ زاووزی
 ۵ إعتظلت السباعُ و غورها: درندهو شتی و
 سواری بهکتر بوون لهیهک ههلاتن ۵ إعتظلت
 القوم علی الماء: خه لکهکه لهسمر ناومهکه
 پاله بهستوی بهکتریان کرد ۵ تعاطلت السباع
 و غورها: بهمانا (عَظَلت) دئ ۵ تَعَطَّل القومُ:
 خه لکهکه خه بوونمهوه ۵ تَعَطَّل فلان: بهدوادا
 چوونی بۆ شتیگ کرد که لهکیسی چووه ۵
 تَعَطَّلَ الليلُ: شهومهکه تاریک بوو بووبه شهوه
 زمگ ۵ العِظْمُ: رومکیکه صمغیکی شینی لی
 دهردههیندرئ بیی دهگوترئ: (ألتیلة) ۵ ههروا
 ناوه بۆ شهوی زۆر تاریک و رمش ۵ العِظْمَةُ:
 تاریکی زۆر رمشو چر ۵ عَظْمُهُ عَظْمًا وَعَظْمَةٌ:
 زمبری له نیسقانی دا.

عَظِمَ الكلب عَظْمًا: نیسقانی دهرخواردی گه مالهکه
 دا.

عَظِمَ الشئ عَظْمًا وَعَظَامَةً: شتهکه گهوره بوو.

عَظِمَ الرجلُ بپاومهکه کهتهو زمبه للاح بوو ۵
 شکۆمه ندو گهوره و ریزدار بوو ۵ أعظمَ الأمر
 والقول الرجل: کارمهکه یان قسهکه بپاومهکی
 ترساندو سهرسامی کرد ۵ به گهوره و نهستهه
 هاته بهرچاوی ۵ أعظمَ الشئ: شتهکهی
 گهورمکرد ریزو شکۆمه ندی پیدایا، به گهوره و
 شکۆمه ندی هاته پیش چاو.

أعظم الكلب عَظْمًا: نیسقانی دهرخواردی سهگهکه
 دا ۵ عَظْمُهُ: گهورمی کردو ریزو شکۆمه ندی
 پیدایا ۵ عَظْمُ الشاة: لاکه مهرمهکی کهرت کهرت
 کردو نیسقانهکانی ورد کردن ۵ تعاطم فلان:
 فلانکهس گهورمی بۆ خوی ره چاو کردو
 لاسایی بپاوه گهورانی کردموه ۵ تعاطم الأمر

فلاناً: کارمهکه لهسمر فلانکهس زۆر گهوره بوو
 نیشهکهی لی قورس بوو ۵ تَعَطَّم: خوی به زل
 زانی و فیزی کرد ۵ إستمَظم فلان: بهمانا
 (تعظم) دئ ۵ إستمَظم الأمر: کارمهکی به گهوره و
 قورس هاته بهرچاو ۵ نیشهکهی بی ناخۆش
 بوو، بهدلی نهبوو ۵ إستمَظم الشئ: زۆربهی
 شتهکهی وهرگرت، نهجامی دا ۵ العِظَامَةُ: نهو
 بهرۆو نیسفنج و شتانهیه ئاهرت به سمتی
 خۆیهوه دهمیهستن بۆنهوهی سمتی گهوره و خه
 بنوینن ۵ العِظَامِي: کهسیگ شانازی به
 بنهجه و باوک و بایری خۆیهوه بکا ۵
 بیچهوانهی (العِصَامِي) به ۵ العِظَامَةُ: بهمانا
 (العِظَامَةُ) دئ ۵ العِظْمُ: نیسقان که گوشتی
 بهسهرمهوه بی، به گوشت دابۆشرایی ۵ (عَظْمُ
 الشئ) زۆرینهی شت ۵ ههروا ناوه بۆ نیسقانه
 بجکۆلهیهک له خوار عهمودی فهقریههومیه
 بیی دهگوترئ: کلّیجه.

عَظِمَ الشئ: زۆربهی شتهکه.

عَظِمَ الطريقُ: ناومرستی رینگاو تهختاییهکهی ۵
 العِظْمَةُ من الذراع واللسان: نهستورایی قۆل،
 نهستورایی زوبان ۵ شکۆمه ندی و گهورمی ۵
 سهبره رزی و گهشه ۵ العِظْمُوتُ: بپاومتی و
 غیرت، خۆ بهزلزانی و تهکه بپور ۵ پوخۆشی و
 تهردهماخی ۵ العِظْمِي: کۆتری سپی، کۆتری
 مهیله و سپی ۵ العِظْمِيَّةُ: بهلای بهشیدمت ۵
 العِظْمُ (معظم الشئ): زۆربهی شت ۵ العِظَامُ:
 مافو سنورمهکانی پهرومردگار ۵ العِظْمُ: بیچهوه
 ئازهل نیسقانیگ له زمانی دایه دهسکیندرئ
 بۆنهوهی نهتوانی شیر بخوا ۵ عَظَاهُ عَظْرًا:
 تیرۆری کرد، شلهمهنبیهکی وای دایه بیکۆژی ۵
 دهگوترئ: (أسقاه الله ما عظامه) خودا توشی
 شتیکی کرد گیانی دهرچئی ۵ له خیرو خۆشی

لایدا ۵ العظاءة: بېرۆپه کی خشوکه چوار قاجی ههن، له ولاتی میسر پیی دهگوتری: (السحلیة) له شام پیی دهلتین: (السقایة) چمند جوړی کی همیه بهگوردی پبیان دهگوتری قوړی، سهرما زهله، مارمیلکه.

عَظِي الْجَمَلُ عَظِي: حوشترمه ورگی هاوسا بههوی خواردنی گیا ترشوکه.

عَفْتُهُ عَفْتًا: چهماندپیهوه، شکاندی و دوولهتی نهکرد.

عَفَّتْ يَدُهُ وَعَفَّتْ: دمستی چهماندوهوه ملی خوارکردهوه.

عَفَّتْ كَلَامُهُ فِي كَلَامِهِ: قسهکانی پچران و برپری تیدا بوو، بههوی لالی و توری قسهکانی به ریک و پیکی بوونهکرا ۵ عَفْتُهُ عَنْ حَاجَتِهِ: له پنیوستیهکانی لایداو بو ی جی بهجی نهکردن.

عَفَّتْ عَفْتًا: نهحمهق بوو ۵ که دانیشت زوړیهی شهرمگای دمرکهوت ۵ بهدمستی چهپی کاری کرد چهپلمر بوو ۵ العفشان: (رجل عفتان): پیاوی تهبیات توندو نازاو بههیز ۵ العقیته: پهلو ۵ نارادو روون و ناو تیکه دل دهکری و دهکوئیندری ۵ عَفَجَهُ بِالْعَصَا عَفْجًا: به گؤچان له پشتی و لهسهری دا

عَفِجَ عَفْجًا: ریخولهی نهستووور بوون، هاوسان ۵ تَفَجَّ فِي مَثِيهِ: لهرویشتن دا قوړت و پیچی کردن و مکو ریخوله، و مکو گوریسی ناو هممانه خواریو خنج بوو ۵ العفج: ریخوله.

العفاج: گؤچان ۵ داری جل شوړک، داریکه جلی تهری پیی دهگوتری بو نهوهی پاک بینهوه ۵ العفج: نهحمهق و گیل که نهمذزانی قسهبکاو نهکاری باش بکا ۵ العفجة: بهمانا (العفاج) دی.

عَفْرَ عَفْرًا: له گل و خوئی دا گهوزاند، یان خستیه ناو گل و خوئوهوه ۵ بهزهویدا دا.

عَفْرَ الزَّرْعِ: پهکهمجار کشت و کالهکهی ناودا.

عَفْرًا: رهنگی و مکو گل و خوئی لی هات.

عَفِرَ الرَّجُلُ: پیاوهکه له روشتندا قاجی له دوو نههاتن.

عَفِرَ الظُّبِيُّ: ناسکهکه سپیابهتی جهستهی تیکهلی

سوریی بوو رهنگی خاکی لی پهیدا بوو ۵ عَفِرَ الرَّجُلُ: پیاوهکه مهره پشهکانی و حوشترمکانی

تیکهلی مهره سپی و حوشتره سپیهکان کردن ۵

عَفَرَتِ الْمَرْأَةُ فِي الْفِطَامِ: ناهرتهکه مهمکی خوئی

قوړاوی کردن بوئوهوهی مندالهکهی قیزی لی

بکاتهوهوه له شیری برپیتهوهوه ۵ عَفَرَ الشَّيْءُ:

بهمانا (عَفْرَةٌ) دئ ۵ عَفَرَ اللَّحْمَ: گوشتهکهی

بهگهرمی خوړ لهسهر لمبو بهرد وشک کردهوه

۵ عَفَرَ النَّخْلَ: له تهلقيج کردنی دار خورماکان

بووه ۵ عَفَرَ الزَّرْعَ: کشت و کالهکهی به دمرمان

پژاند بوئوهوهی جبرو جانهمری ههلاجوژیکا ۵

عَافَرَهُ: چهمبهری لهگهل بهست و ههولیدا

بیخاته ناو گل و خوئوهوه ۵ عَافَرَ فِي الشَّيْءِ:

لهگهل شتهکه خهريک بوو بوئوهوهی مهبهستی

خوئی بهدیبینئ ۵ اِعْتَفَرَ الشَّيْءُ: شتهکه تهب و

توژاوی بوو ۵ اِعْتَفَرَ الشَّيْءُ: شتهکهی تهب و

توژاوی کرد ۵ اِنْعَفَرَ: خوئی لهناو گل و خوئلدا

گهوزاند ۵ تَعَفَّرَ: بهمانا (اِنْعَفَرَ) دئ ۵ الأَعْفَرُ:

ناسک که سپیایمی له سوراوی زیاتر بی ۵

کهمسیک شهو بهروژ بکاتهوهوه به دلهراوکئ و

خهو زراوی ۵ العفار: موتوربهکردنی خورماو

چاکسازی تیدا کردنی بؤ نهومی بهری باش بگری
 ◊ درهختوکیکه له پیږی (الاریکیه)یه
 میومیهکی دمنک سوری همه، نهم درهخته
 چیلکهکهی زوو گر دمگری ◊ لهگهل داری مرخ
 لیکیان بدهی ومکوو شقارته ناگری لی دپته دمر
 ◊ له پهنددا هاتوو: (في كل شجر نار واستمجد
 المُرْخ والعفار) ههموو درهختیک ناگری تیدابه
 وهلی درهختی مرخو عفار له ههموان زیاتر
 ناگریان لهخو گرتوو ◊ العفاریه: پیسو
 چلکنو قیز لیگرو ◊ العفر: روی زموی ◊ گل
 یهکه ناودانی کشتو کاله ◊ العفر: روی زموی
 ◊ گل ◊ دمگوتری: (کلام لا عفر فيه) قسهیهکه
 بی مانایه، مانای جوانی لهخو نهگرتوو ◊
 العفر: شتی پیسو و قیزمون ◊ یهکانه بهراز،
 بهرازی نیږ ◊ العفر: نازا ◊ کمتو بههیز
 دوری و کونهسالی ◊ دیدهنی کردنی کهم
 دمگوتری: (ما تأتينا إلا عن عفر) کهم کهم نهی
 نایهپته لامان ◊ بازاری کهوتو و داوشاو
 شهوی جهوتهم و ههشتهم و نۆیهمی مانگ
 العفر: دوری و کونهسالی ◊ العفراء: زهوییهکه
 بی خوست نهکرای ◊ شهوی سیانزهی مانگ
 العفراء: نهو موانهی له تهوقهسهری نادمیزاد
 دهرۆین ◊ توکی پشتهسهری شیر ◊ (یالی شیر)
 ◊ پۆینهی کهلهشیر ◊ العفراء: سپیایی یهک
 تیکهل به سوریایی بیږ رنگی ومکوو رنگی گلی
 لی بی ◊ موی پشتهسهری شیر (یالی شیر) ◊
 پۆینهی کهلهباب.

العفراء: بهمانا (العفراء) دئ ◊ العفر: پیسو و قیزمون
 ◊ موی یالی شیر ◊ پۆینهی کهلهشیر ◊ (أسد
 عفر) شیریکی بههیزو زبهلالاح ◊ العفری:
 بهمانا (العفر) دئ ◊ العفر: خهلیکی تیکهل له
 زور تاهم و پیږ ◊ العفرین: لیزان و کار دروست،

نیس لهدهست هاتوو ◊ (لیث عفرین) شیر
 بیایو بههیزو پیگمیشو ◊ العفریه: بههیزو
 توانا، پیسو و قیزمون ◊ پهرو پۆلی ملی
 کهلهشیر ◊ موی پاشه سهری نادمیزادو و لآخ
 قزی پیشهسهر (کاکۆل) ◊ دمگوتری: (جاء فلان
 نافشاً عفرته) فلانکسه به رق ههساوی هات
 العفار: نهو کهسهی پیشهی موتوربهکردنی
 دارخورما بی ◊ العفر: نهو کهسهی هیچ جوژه
 دیارییهک نادا بهکهس ◊ گوشتی برژیندراوو
 وشکه ومبوو لهسهر بهردو لمبهلان بههوی
 گهرمایی خۆرموه ◊ (زرع العفر) پهرژاندنی
 تووی کشتو کاله که دهچیندری پیش نهومی ناو
 بدری ◊ العفار: نهو کهسهی لهگهل هاوهلهکانی
 دهرۆا بۆنهومی شتیکی لییان دست بکهوی.

المعصرة: بازاری کهوتوو بازاری بی مامهله که
 تمبو تۆز کالاکانی داپۆشییی ◊ زهوییهک گیاو
 گزمکهی خورابی و گلهکهی دمرکهوتیی ◊
 اليعفور: ناسکی رننگ خاکی ◊ گۆلکهلهی مانگا
 کیوی ◊ بهشیک له شهو ◊ تعفرت: بوویه
 عیفریت ◊ العفریت: پیسو و چلکنی و قیزمون
 ◊ کار رۆیشو و لیزان ◊ العفاز: گوپزی خوراو
 ◊ العفاز: ناوکی لۆکه ◊ عفشه عفا: به زویدا
 داو ژیر بیی خستو شیلای ◊ زمبری له سمتی
 دا ◊ له نیشهکهی گیرپهوه ◊ بهندی کرد
 سوکاپهتی بی کرد ◊ عافس الامور: له گز
 کارمکهی راجوو ◊ دهستی دایه نیشهکهی ◊
 اعفَسَ القوم: خهلیکهکه کهوتنه بهرمبهرمانی
 یهکتری و یهکتریان گوشت ◊ اعفَسَ في الماء:
 خوی لماناوهکهدا نوقم کرد ◊ خوی لمانا و گل
 خۆلدا گهوزاند ◊ تعافسوا: شهرو بهگز یهکدا
 چوونیان کرده پیشهی خۆیان ههمیشه لمانا
 خۆپاندا شهرو ههراپانه ◊ عفش الثئی عفا:

شته‌کە‌ی کۆ‌کردە‌وه ۵ **الاعفصُ**: شە‌و کۆ‌یرو کۆ‌ی‌ره
 م‌شە ۵ **العفاشة**: ئادە‌میزادی بێ‌ خێ‌رو بێ‌ر.

عَفَصَ الشَّيْءُ عَفْصًا: شته‌کە‌ی دا‌هینا‌و چه‌ماندی ۵
 دە‌گوت‌ری: **(عَفَصَ يده)** دە‌ستی خوار‌کردە‌وه،
 چه‌ماندی‌ه‌وه ۵ دە‌ریه‌ینا‌ ریشه‌ کیشی کرد.

عَفَصِيَ القارورة: سەر‌پۆ‌شی خ‌سته‌ سەر‌ دە‌می
 گۆ‌زە‌کە ۵ **اعفص الحبر**: مازوی خ‌سته‌ نا‌و
 مەر‌مە‌کە‌به‌کە‌ی ۵ **عَفَصَ الثوب**: ک‌راسە‌کە‌ی به
 مادە‌ی **(العفص)** ڕە‌نگ کرد ۵ **العفاص**:
 پەر‌پۆ‌ه‌کە‌ سە‌ری گۆ‌زه‌و دیزە‌ی بێ‌ دادە‌پۆ‌ش‌ری،
 هە‌مبانه‌، تێ‌شودان: کە‌ ش‌وان نا‌و خۆ‌راکی
 خۆ‌ی تێ‌دا هە‌ل‌دە‌گرئ ۵ **العفص**: دار‌به‌رو ۵
 بە‌ری دار به‌رو ۵ مازو و گ‌زگ‌لک‌و س‌یجکە ۵
 دە‌رمانی س‌ک‌چوون له‌و به‌ره‌ دارانه‌ دروست
 دە‌ک‌ری ۵ هە‌روا بۆ‌ دروست‌کردنی خ‌ی‌رو ڕە‌نگ‌و
 شتی‌ و‌ا به‌کار دە‌ه‌ین‌درئ ۵ **العفص**: لوت‌گیران،
 خ‌واری له‌ لوت‌ دا ۵ **عَفَصَتِ العنزُ أُر الضأ**:
 مەر‌مە‌کە‌ یان ب‌زنە‌کە‌ ج‌رتی ئی‌ دا ۵ پ‌ژمی ۵
 دە‌گوت‌ری: (ه‌و لا ی‌س‌اری ع‌فطه‌ عنز) ئە‌و ت‌ریکی
 ب‌زن نا‌ه‌ینن.

عَفَطَ الراعي بغمه عفطاً: ش‌وانە‌کە‌ به‌ دە‌نگ‌یک
 کە‌وه‌کو ج‌رت لێ‌دان بێ‌ دە‌نگی نا‌زه‌له‌کانی‌ دا
 بۆ‌ئە‌وه‌ی دە‌ریان ب‌کا‌و ر‌ایان ج‌م‌ینن.

عَفَطَ فلان بشفته: فلان‌کە‌س به‌ لێ‌و ج‌رتی ئی‌ دا.
عَفَطَ في كلامه: به‌عەر‌م‌بی ق‌سه‌ی کرد به‌لام به
 ز‌مانیکی خ‌وارو نا‌ړ‌ه‌وان.

عَفَّ عَفَّةً وعفاناً: وازی له‌کارو گو‌فتاری نا‌ړ‌ه‌وا ه‌ینا
 ۵ دە‌گوت‌ری: (ه‌م ع‌فّة الف‌قر) ئە‌وانه‌ ئە‌گەر
 هە‌ژار‌یش‌ین س‌وال نا‌کە‌ن.

عَفَّ اللبُّ عَفًّا: ش‌یرمە‌کە‌ له‌گ‌وانی نا‌زه‌له‌کە‌دا
 کۆ‌ب‌وه‌وه ۵ **عَفَّه الله**: خ‌ودا به‌دووری کرد له

حە‌رام و نا‌ړ‌ه‌وا ۵ **اعفّت الشاة**: مەر‌مە‌کە‌ چۆ‌ر
 چۆ‌ره‌ ش‌یری له‌گ‌وانیدا کۆ‌کردە‌وه ۵ **عَفَّه**: ش‌یری
 کە‌می دەر‌خوارد دا ۵ **اعتفأ**: به‌مانا **(عَفَّ) دئ** ۵
تَعَفَّفَ: به‌مانا **(عَفَّ) دئ** ۵ به‌زۆ‌ره‌ ملی
 پاک‌داوین‌ی و کارو گو‌فتار باشی به‌سەر‌ خۆ‌ی‌ دا
 ه‌ینا ۵ ش‌یری کە‌می خ‌واردە‌وه ۵ **استعفف**:
 به‌مانا **(عَفَّ) دئ** ۵ **العفاف**: چۆ‌ره‌ چۆ‌ره‌ ش‌یر کە‌
 له‌گ‌وانی نا‌زه‌له‌کە‌دا کۆ‌دە‌بیت‌ه‌وه پ‌یش ئە‌وه‌ی
 زۆ‌ر بێ‌ ۵ یان پ‌یش دۆ‌شین‌ی ۵ **العفة**: م‌اسی
 ب‌چ‌کۆ‌له‌ی س‌بی ر‌وت ۵ **العفة**: واز‌ه‌ینان‌و
 دور‌کە‌وت‌نە‌وه له‌ هە‌رش‌تیک‌ نا‌ړ‌ه‌وابێ‌ ۵ د‌وایی
 ت‌ایبە‌ت ک‌راوه‌ بۆ‌ داوین‌پ‌اک‌ی و ش‌ەر‌وال‌ پاک‌ی ۵
العفيفة: ئە‌و نا‌فره‌ته‌ی ر‌ه‌وش‌تی داوین‌پ‌اک‌ی
 هە‌به‌وه له‌کاری نا‌ړ‌ه‌وا خۆ‌ی ب‌پ‌ارێ‌ژئ ۵ نا‌فره‌تی
 خ‌اتون‌و ڕە‌نگ‌ ژن.

عَفَقَ فلان عفتاً: فلان‌کە‌س زۆ‌ری هات‌وو‌چۆ‌ کرد
 به‌بێ‌ ه‌وده‌ کە‌م‌یک‌ ن‌وست‌و به‌خ‌ه‌به‌ر ه‌ات‌و
 پ‌اشان ن‌وست‌ه‌وه.

عَفَقَ فلانا بالسرط: به‌ قام‌جی له‌ فلان‌کە‌سی‌ دا.

عَفَقَ الشئ: شته‌کە‌ی کۆ‌کردە‌وه.

عَفَقَ العمل: کار‌مە‌کە‌ی به‌خ‌راپی ئە‌نجام‌دا.

عَفَقَ العازف السوتر: مۆ‌سیقا‌ ژ‌هنه‌کە‌ دە‌ستی
 له‌وه‌تەر‌م‌کان توند کردو به‌ه‌یز پ‌ه‌نجە‌ی پ‌یدانا
 ۵ **اعفق**: زۆ‌ر ه‌ات‌و چ‌وو به‌بێ‌ س‌ود ۵ یان به‌بێ‌
 ئ‌یش ه‌ات‌و چ‌وو ۵ **عافقه معاقتة وعفاقا**:
 م‌وعالە‌جە‌ی کرد ۵ **فئلی ئی‌ کرد** ۵ **عافق الذئب**
الغم: گ‌ورگ‌ کە‌وته‌ نا‌و مەر‌مە‌کە‌و تە‌ف‌رو ت‌ونای
 کردن.

عَفَقَ الغم: مەر‌مە‌کە‌ی به‌سەر‌ یە‌ک‌دا دا‌به‌وه، ت‌یک‌ی
 کرد‌نە‌وه خ‌ری کرد‌نە‌وه ۵ **اعتفق الشئ**: شته‌کە‌
 د‌وای هە‌ل‌چ‌ون‌ و راست‌ قامە‌تی، چۆ‌ما‌یه‌وه، خ‌وار

ناوهومی ۵ العَفْلَةُ: قیتکه یان میتکهی بیلا مانه‌ی نافرمت ۵ شتیکی خپرو هیلکه‌ییه له مندالدنی نافرمت یان شهرمگای حوشر تری یان کونی پاشه‌ومی پیاو دیته دهر.

عَفَنَ الشَّيْءُ عَفَاً: شته‌که‌ی پانواندو بهره‌وای دا بۆنه‌ومی بترشی و بۆگهن بکا.

عَفِنَ الشَّيْءُ: شته‌که گۆراو بۆگهنی کرد ۵ اعْفَنَ فلان: فلانکس پیستی قه‌لش قه‌لش بوو ۵ اعْفَنَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی به‌خرابی و بی که‌لکی که‌وته دست ۵ عَفِنَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی خراب و بۆگهن کرد وای ئی کرد به‌که‌لکی هیچ نه‌یمت ۵ تَعَفَّنَ الشَّيْءُ: شته‌که گۆراو بۆگهنی کرد ۵ العَفْنُ: رومکیکی فوتریبه دهبیته هوی بۆگهنبوونی شتی تر.

عَفَا الأثرُ: شوینه‌که نه‌ما، شوینه‌واری کوزایه‌وه ۵ دگوتری: (عفا اثر فلان) شوینه‌واری فلانکس نه‌ما کوزایه‌وه .

عَفَا الشَّيْءُ: شته‌که گوم بوو دبار نه‌ما.

عَفَّتِ الأرضُ: زه‌ویه‌که رومکی زوری ئی رواو داپوشرا.

عَفَا الماءُ: ناوکه صاف بوو هیچ شتیکی تری تیکه‌ل نه‌بوو لیلی بکا.

عَفَا الريحُ الأثرُ: رشم‌بایه‌که شوینه‌وارمگی پرکردموه، کوزاندیه‌وه.

عَفَا الشَّيْءُ: شته‌که‌ی زورکردو دریزی کرد.

عَفَا فلاناً: هاته لای فلانکس داوای به‌خشش و یارمته‌ی ئی کرد. ۵ عَفَا له مالُه: نه‌ومی له پیداوپیستی خوی زیاد بوو دای به‌نه‌و.

عَفَا عن ذنبه وعنه: لئی خو‌ش بوو، چاو پۆشی ئی کرد ۵ له‌سهر تاوانه‌که‌ی سزای نه‌ما ۵ اعْفَى

بۆوه ۵ اعْتَفَى القومُ: خه‌لکه‌که به شمشیر لیکیان دا، شهره شمشیریان کرد ۵ اعْتَفَى الأسدُ: شیرمه که بۆ نیچیرمه‌کی گه‌رایه‌وه و گرتی ۵ إنعَفَى في حاجته: دمستی به کارمه‌کی کردو خیرا نه‌نجامی دا ۵ تَعَفَّى: په‌نای بۆ برد ۵ العِفَاقُ: (رجل مِعْفاق) پیاوینکه زور دیدنی دمکا، ههر دئی و ده‌جی.

عَفَا عَفَاً وَعَفَاً: زور گیل و نه‌حمه‌ق بوو.

عَفَلَ الكبشُ عَفْلاً: دمستی له سمت و گه‌ل و گونی به‌رانه‌که دا بۆنه‌ومی بزانی قه‌له‌وه یان نا ۵ عَفِلَتِ المرأةُ أو الناقةُ عَفْلاً: شتیکی خپ له مندالدنی نافرمتکه هاته دهرموه، یان له هینی حوشرمه‌که هاته دهرموه، به‌زوری هاتنه دهرموه‌ی نه‌و شته دوا‌ی مندلیوون دهبی، نه‌م حالته توشی نافرمتی شوو نه‌کردو نابی.

عَفَلَ الرجلُ: پیاومه شتیکی خپ له کوم هاته دهر و مکوو هیلکه وایه ۵ عَفَلَ: نه‌و شته خپری له شهرمگای نافرمتکه‌وه هاته دهر به‌داخکردن پوکاندیه‌وه ۵ العافِلُ: نه‌و کهسه‌ی له‌سهر پۆشاک‌ی دریزه‌وه پۆشاک‌ی کورت له‌بهر بکا ۵ العفلُ: به‌زی ناو گه‌ل و گونی به‌ران و نازه‌لی له‌و جو‌رمیه، همرکاتی چپودار و پستی بزانی ئاخو نه‌و چه‌یوانه قه‌له‌وه یان نا دمستی له‌گه‌ل و گونی لارانی به‌رانه‌که دمدا ۵ هیله تیلماسکی نیوان کونی پاش و هینی پیشه‌وه ۵ العفلُ: شتیکی خپه و مکوو هیلکه گون له مندالدنی نافرمت و هینی حوشر دیته دهر دهبوبه‌یته هیلکه گونی پیاو ۵ جاری واش دهبی نه‌م شته خپه له‌گونی پاشه‌ومی پیاو دیته دهر و مکوو هیلکه‌ی ناسایی وایه ۵ العفلاءُ: نافرمتیکه (بیلا مانا‌که‌ی) ته‌نگ بی به‌هوی ناوساوی و نه‌ستوربوونی دیواری پیرموی

فِلَان: زيادهى خۆى پيدا، نهوى له پيداويستى
 خۆى زياد بوو داي بهنهو ◊ اعفى المريض:
 نهخوشهكه چاك بۆوه ◊ اعفى فلاناً: قهرزكهى
 له فلان داگرت و داواى ئى نهكردهوه ◊
 موحاسهبهى نهكرد ◊ اعفى الله: خودا
 فلانكەسى له بهلاو ناخۆشى پاراست ◊ اعفى
 الرجل: بهشى پياومكهى دا، بهخشى دايه ◊
 اعفى الشعر: موومكانى هيشتنهوهو نهيتاشى ◊
 لهحهديسا هاتوه دهلى: (قصوا الشوارب
 واعفوا اللحى) سميل كورت بکهنهوهو پيش
 بهيئنهوه ◊ عافاه الله معافاة وعفاء وعافية: خودا
 له بهلاو نهخۆشى رزگارى كردو لهش ساغى
 پيدا ◊ عافت الدولة فلاناً من الجديدة: دهولت
 فلانكەسى له نهركى سهريازى مهههخهس كرد
 عهسكهرى پى نهكرد ◊ عفى الحيران: نازهتهكه
 مووى دريژ بوون و زور بوون ◊ عفى فلان
 الشعر: فلانكەس مووى جهستهى هيشتنهوه ◊
 اعتفاه: هات بۆلاى داواى بهخشى ئى كرد ◊
 اعتفت الإبل اليبس: حوشترمهكه به ليوهمكانى
 پوشو و پهلاشهكهى له گل و خۆلهكه
 جياكردهوهو خواردى ◊ تعافى فلان: فلانكەس
 چاك بۆوه ◊ تعافى الشئى: وازى له شتهكه هينا
 ◊ تعفى الشئى: شتهكه لاجوو نهما ◊ استعفى
 مكلفه: داواى ليكرد نهركهكهى لهسهه لابهري
 ◊ استعفى الإبل اليبس: حوشترمهكه به لجه پل و
 پوشهكهى له گل و خۆلهكه جياكردهوهو
 خواردى ◊ العافى: پيشهوا ◊ نهو كهسهى دهچى
 بؤ سهه بىرو كاريزاو ◊ ميوان ◊ ههر كهسيك
 داواى بهخشش و يارمهتى بكا ◊ العافية:
 تهنروسى تهواو ◊ ميوان ◊ داواكارى
 بهخشش و يارمهتيدان ◊ داواكارى بزيوى و
 خوراك ◊ ههلهوداى خواردمهنى ج نادميزاد

يان زيندهومهرى تر. ◊ العفا: ولاتيكه دياردهى
 ههرمانر مووي و باشايتمى تيدا نهين، ولاتى بى
 مىرو حاكم بى ◊ العفاء: ههوتان و تيداچوون ◊
 گل و خۆل ◊ باران ◊ سپيائى چاو ◊ العفاء:
 خورى و موى دريژموبوو ◊ پهري دريژ ◊ قزى
 دريژ ◊ العفاء: پهرو بۆلى نعامه كه دريژين
 ◊ العفارة: شتى چاك و باش لهههر جوړيك بى
 ◊ كهفى منهجهل بنكرو بهراموهى شوږيا ◊
 العفو: مال و سامانيك زياد بى له بزيوى
 بپويست ◊ بهراموهى ناو خۆرموه ◊ ناويك زياد
 بى له ناو خۆرموهو بهناسانى دهست بكهوى ◊
 باشترين كالا لهههر جوړيك بى ◊ چاكهو
 پياومتى ◊ زموى و زاريك چۆل بى و كهسى تى
 نهجوويى و شوينهوارى كهسى ئى نهين ◊ العفو:
 كهسيك زور لىبوره بى، لى خۆشبوونى زورين
 ◊ عقت الإبل: حوشترمهكه له لهورگايهكهوه
 چوووه ناو لهورگايهكى تر.

عَقَبَ فلان على فلانة: فلانكەس فلان نافرمتى ماره
 كردوه دواى نهوى بيوهزن بوو، لهزير نيكاخى
 ميژدى پهكهى نهما.
 عَقَبَ فلان فلانا عَقَباً: فلانكەس دواى فلان كهوتو
 بهشوپنى دا هات ◊ زهبرى له پاژنه پيى دا ◊ به
 ژيى ومتهرى كهمان شتهكى دا.
 عَقِبَ التبت: روهكهكه لاسكى باريك و گهلاكهى
 زهرد بوو.

عَقِبَ فلان: فلانكەس پاژنهى پيى نيشا. ◊ اعقب
 الرجل: پياومكه مندالى لهپاش جيما ◊ اعقبت
 الإبل: حوشترمهكه له لهورگايهكهوه گواستيهوه
 بؤ لهورگايهكى تر ◊ اعقب الأمر: سههمنجامى
 كارمهكه بهسوود بوو ◊ اعقب بين الشين: نهو
 دوو شتهى يهك بهدواى يهكدا هينان ◊ اعقب

عن الشئ: له شتهکه گهراپه‌وه ۵ زبون بؤوه ۵ اعقاب فلان في الرحلة والعمل وغيرهما: فلانى کرده باشکو ۵ اعقاب فلاناً باحسانه: پاداشتی خیری فلانکسی داپه‌وه ۵ اعقاب الطائف فلاناً: دم دم و جار جار شتیتهکه بؤ فلان دمگه‌رپته‌وه، هر دممه نادمیک کابرا تووشی حالتهی شیتی دمبیته‌وه ۵ عاقب بين الشين: نهو دووشتهی یهک به‌دوو یهک دا هینان ۵ عاقب فلاناً: بدموا فلانکسدا هات ۵ عاقب فلاناً في الرحلة والعمل: له سه‌فرو کرده‌ودا شوین فلانکس که‌وت.

عاقب فلاناً معاقبةً بذنبه: به گویرهی کاره خراپه‌کهی سزای فلانکسی داپه‌وه ۵ عقب فلاناً: شوین مافی زمو تکرای خوی که‌وت بؤنه‌وهی ماهه‌کهی بسینیته‌وه ۵ عقب فلان في الصلاة: دوی نمنجامدانی نوپژ دانیش‌ت و مایه‌وه چاومرپی نوپژیکی تری کرد ۵ عقب في الأمر: پارا بوو له درپژمپیدانی کارمکهی ۵ عقب على فلان: هیرشی کرده سمر فلانکس و به ناپه‌وا ناوی زپاندو عهیب و هه‌له‌کانی دمرخست ۵ عقب: گهراپه‌وه سمری و ناوری ئی داپه‌وه ۵ عقب القاضي على حکم سلفه: دادومر بریاری دادومری پیش خوی گوی پینه‌دا و هه‌لی و مشاندموه ۵ عقب فلاناً: بووه جی نشینی فلان ۵ عقب فلاناً حقاً: مافی فلانکسی دواخست ۵ عقب الشئ: شته‌کهی به‌تیل سیرمه شته‌ک دا ۵ شتیکی تری هینایه شوینی شته‌که ۵ عقب الجیش: همدنیکی له سوپاکه گیراپه‌وه و همدنیکی ئی ناردن ۵ اعقاب القوم عليه: خه‌که له‌سر نه‌وه کۆمه‌کی یه‌کتریان کرد ۵ اعقاب من کذا ندامةً: له‌وه په‌شیمانی بؤ مایه‌وه.

اعتقب الرجل: بیاوه‌کهی بمند کرد ۵ اعقاب البائع السلعة: فروشیار کالاکه‌ی نمداپه‌ه کپیار بؤنه‌وهی پارمکه و مرگری ۵ اعقاب فلاناً: بوو به‌جینشینی فلان، دوی نهو هاته سهر ته‌خت ۵ اعقاب القوم الشئ: خه‌که‌که شته‌که‌یان خسته بمریاس و لیکۆلینه‌وه ۵ اعقاب فلاناً خيراً أو شراً بما فعل: به گویرهی کرده‌وهی چاک یان خراب پاداش و سزای فلانکسی ره‌چاو کرد ۵ تعاقب الشيان: نهو دوو شته یهک له‌دوی یهک هاتنه کاپه‌وه ۵ تعاقب القوم في الشئ او الأمر: خه‌که‌که شته‌که‌یان به‌نؤبه و یهک له‌دوی یهک گرتنه نه‌ستؤ ۵ تعاقب القوم عليه: خه‌که‌که له‌سمری کۆک بوون و پارمه‌تی یه‌کتریان دا بؤ نمنجامدانی ۵ تعقب فلان بخير: فلانکس جار دوی جار خیره و بیرى هینا ۵ تعقب فلاناً: شوین فلانکس که‌وت لیکۆلینه‌وهی دمرباری کرد، فلانکسی له‌سمر تاوان سزادا ۵ تعقب عورة فلان أو عثرته: له عهیب و عاری فلانکسی کۆلیه‌وه و هه‌له و کاره ناشیرینه‌کانی شی کردنه‌وه بلاوی کردنه‌وه. استعقب منه خيراً أو شراً: له جیاتی فلان شت خیره و بیر یان شه‌رو نه‌گبه‌تی لیوه دست که‌وت ۵ استعقب فلاناً: به دوا‌دا‌چون و لیکۆلینه‌وهی دمرباری فلان کرد و هه‌ولی دا عهیب و عاری تیدا بدؤزیته‌وه ۵ الاعقاب: نهو له‌ته سواله‌ت و شته وردانه‌یه دمه‌خریته نیوان درزی نهو خشته‌های دیواری پی هه‌لده‌چندری بؤنه‌وهی دیوارمکه چاک کون برپی و یه‌کتر بگری ۵ التعاقب: (التعاقب القمى) له‌بواری زانستی روه‌کناسیدا گه‌شه‌کردنی هه‌موو نه‌ندامه‌کانی رومکه له‌رمگه‌وه تاسهره تۆپه‌ی لقو گه‌لاکانی ۵ العاقب: کۆتایی و خاتیمه‌ی شت

۵ هر شتیک دوی شتیکی تر بی یان بیته جی نشینی ۵ نهو کهسهی دمبته جینشینی گهوره پیاو له پله و پایه‌دا ۵ پاداشی چاکه ۵ العُقَابُ: هه‌لۆ، یان دالاش ۵ باندمیه‌کی گوشت خۆرو جنگ قهویه دمندوکی کورت و کهوانمیه ۵ زۆر جاو تیزو دوور بینه ۵ له پهن‌دی پیشیناندا هاتوو ده‌لج: (ابصر من عقاب) فلانکس له دالاش جاو تیزتر و دوربینتره ۵ العُقَبُ: کۆتایی شتو خاتیمه‌کهی ۵ هورشان دمه‌رموی: ﴿هُرَّ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقَابًا﴾ ۵ دمشگوتری: (سافرت فی عُقْبِ الشَّهْرِ) کۆتایی مانگ سه‌مه‌رم کرد ۵ (عُقْبُ الْجَمَالِ) شیوه و شیوازی جوانی ۵ العُقَبُ: نهو رمه‌گه نه‌ستورو پته‌وهی جه‌سته‌ی چه‌یوانه که زنی که‌وان و نامیری مؤسیقای ئی دروست ده‌کری ۵ العُقَبُ: پازنه بی ۵ نیسقانی پازنه بی که گه‌ورترین نیسقانی قاجه ۵ کۆتایی و خاتیمه‌ی شت ۵ مندال، مندالی پیاو که دواخۆی له زیان‌داین ۵ دمشگوتری: (جاء عَقْبُهُ وَبَعْقِبَهُ) دوا نهو هات ۵ (رجع علی عقبه) به‌ریگی‌ای خۆیدا گه‌رایه‌وه ۵ (وَطْنَا عَقِبَ فُلَانٍ) به‌ شوین پیی فلاندا رۆیشتن ۵ (فُلَانٌ مُرْطَأٌ الْعَقْبِ) فلانکس شوینکه‌وتوی زۆره ۵ العُقْبِيُّ: قیامت ۵ گه‌رانه‌وه بۆلای خودا ۵ کۆتایی هه‌موو شتیک و خاتیمه‌ی ۵ پاداشتی کار ۵ العُقْبَةُ: کۆتایی شت و خاتیمه‌ی ۵ نۆره‌و به‌دهل ۵ نهو شیرینی و شته‌ی دوی نان دم‌خوری ۵ شۆرپاو و چیستی تر که له‌منجه‌لی خوازراودا دم‌بریته‌وه بۆ خاوضنی منجه‌له‌ خوازراومه‌که ۵ شیوه و شیوازی جوانی ۵ دمشگوتری: (فُلَانٌ مَا يَفْعَلُ ذَلِكَ إِلَّا عُقْبَةَ الْقَمَرِ) فلانکس نهو کاره ناکا مه‌گه‌ر کۆتایی مانگ ۵ العُقْبَةُ: کاری هورس و کۆسپی گه‌وره ۵ العُقُوبُ: نهو کهسه‌یه

له‌کاری باشدا ده‌چیته چیگی‌ای په‌کیکی پیش خۆی ۵ العُقْرِيَّةُ: سزای تاوان ۵ العُقَيْبُ: هر شتیک دوی شتیکی تر بی و بیته جی نشینی ۵ العُقَيْبُ: سزادمر ۵ تۆله سین ۵ العُقَابُ: ناهرمتیک عادمتی وایی کوری بی دواپی کچی بی ۵ العُقَبُ: کۆتایی رۆژ دمه‌وه نیواره ۵ دمشگوتری: (جاء فُلَانٌ مُعَقَّبًا) فلانکس نیواره هات ۵ العُقَبَاتُ: فریشته‌ی رۆژو شه‌و که خودا دایناون کرده‌وی چاک و خرابی به‌ندمکان بنووسن؛ کاروباری که پییان سپێردراوه نه‌جامی بدن وه‌جبه وه‌جبه‌ن و که فریشته‌ی شه‌و هاتن فریشته‌ی رۆژ به‌رز دم‌بنه‌وه ۵ هورشان دمه‌رموی: ﴿لَهُ مُعَقَّبَاتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ ۵ ته‌سبیحات که جۆرمکانی به‌دوی په‌کدا دمشگوترین ۵ الْيَعْقَابِيَّةُ: تاقمیکی نه‌صرانین شوین که‌وتوی (بعقوب البراذعي)ن نه‌م یاقوب ناوه له چه‌رخ‌ی شه‌سه‌می زایینی دا له ولاتی شام دا زیاره، برویان به‌په‌کیه‌تی (لاهور و ناسوت) هه‌یه و پییان وایه نه‌م دوو شته په‌ک سروشتیان هه‌یه ۵ الْيَعْقُوبِيَّةُ: به‌مانا (اليعاقبة) دی ۵ بیرو باوهری یاقوبیه‌کان ۵ تَعَقُّبَةُ: شوینی که‌وت ۵ العُقْبُلُ: کاری هورس و کۆسپی گران ۵ پاشماوه‌ی نه‌خۆشی ۵ پاشماوه‌ی دوزماناپه‌تی، یان دل‌داری ۵ نهو که‌مف و لیکه‌ی له ناکامی له‌رزوتادا له‌سه‌ر لیو دمه‌رده‌که‌وی ۵ العُقَابِيُّ: به‌لۆ کارمسات.

عَقَدَ السَّائِلُ: شله‌مه‌نیه‌که به‌ستی، ره‌ق بوو جا یان به‌هۆی ساردی یان گه‌رمی ۵ گولوك که دواپی دموهری و له شوینه‌که‌ی به‌رو بووم دپته ناروه.

عَقَدَ لِفُلَانٍ عَلَى الْبَلَدِ: فلانکسه‌سی کرده فه‌رمان‌ره‌وی ولات.

عَقْدُ الْحَبْلِ: گریزی له‌حبله‌که‌دا.

عَقْدٌ نَاصِبَةٌ: ناوجه‌وانی گرز کردو خوئی ناماده کرد بؤ شهر.

عَقْدٌ طَرَفِي الْحَبْلِ وَغَوْه: همدووه سه‌ری حبله‌که‌ی به‌یه‌که‌وه گری‌دا.

عَقْدُ الْبِنَاءِ: به‌ردی دیواره‌که‌ی به‌یه‌که‌وه لکاندن به‌جوړیک په‌کتری بگرنو دیواره‌که‌ی خور‌اگر بی ۵ به‌شیوه‌ی که‌وانه‌یی بینا‌که‌ی دروست کرد.

عَقْدُ النَّاجِ فَوْقَ رَأْسِهِ: تاجی له‌سمرنا، تاجی به‌سمری خوئی‌وه شته‌که‌دا.

عَقْدُ الْبَيْعِ وَالْيَمِينِ وَالْعَهْدِ: مامه‌له‌که‌ی ان سوینده‌که‌ی ان به‌لینه‌که‌ی دوپات کرده‌وه سووربووه له‌سمر نه‌نجامدانی ۵ قور‌ان دم‌فرموی: ﴿وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ﴾ ۵ عَقْدُ الْعَسَلِ: همنگوینه‌که‌ی شل کرده‌وه تواندیه‌وه ۵ عَقْدُ الْكَلَامِ: قسه‌که‌ی چه‌واشه کرد وای نی کرد مانا‌که‌ی باش دمرنه‌که‌وی و به‌ناسانی نه‌زاندی ۵ اِعْتَقَدَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی رهمق و پته‌وه بوو ۵ دم‌گوتری: اِعْتَقَدَ الْاِخَاءَ بَيْنَهَا: برایمتی و دوستانه‌تی له‌نیوانیاندا چه‌سپا ۵ اِعْتَقَدَ الْحَبْلَ وَغَوْه: حبله‌که‌ی گری‌دا.

اِعْتَقَدَ النَّاجِ فَوْقَ رَأْسِهِ: تاجی له‌سمرنا، تاجی له‌سمری خوئی قایم کرد ۵ اِعْتَقَدَ الدَّرُّ: ملوانکه‌ی مرواری هونیه‌وه، له‌مرواری ملوانکه‌ی دروست کرد ۵ اِعْتَقَدَ فُلَانُ الْأَمْرَ: فلانکه‌س شته‌که‌ی به‌لاوه راست بوو لینی دنیا بوو، دل و دهرونی له‌سمری دامه‌زرا ۵ اِعْتَقَدَ عَقَارًا: زموی زارمه‌که‌ی له‌سمر خوئی تابو کرد بوخوئی دانا ۵ اِنْعَقَدَ: دامه‌زرا ۵ بؤ موتاومعه‌ی (عَقْدَه) دی ۵ دم‌گوتری: اِنْعَقَدَ الْحَبْلُ أَوْ الْبِنَاءُ أَوْ الْيَمِينُ: حبله‌که‌ی گری‌دا، باله‌خانه‌که‌ی

پایه‌ست، سوینده‌که‌ی دامه‌زرا ۵ تَعَاقَدَ الْقَوْمُ: خه‌لکه‌که‌ی به‌یمانیان به‌ستو واده‌وه به‌لینیان‌دا به‌یه‌کتری ۵ تَعَقَّدَ الْخِطَّ وَغَوْه: دم‌زومه‌که‌ی گری‌خوارد، گری‌درا ۵ تَعَقَّدَ السَّائِلُ: شله‌مه‌نییه‌که‌ی رهمق بوو ۵ تَعَقَّدَ الرَّمْلُ: لمبه‌که‌ی په‌کتری گرتو رهمق بوو ۵ تَعَقَّدَ السَّحَابُ وَقَوْسُ قَرَحٍ فِي السَّمَاءِ: هورمه‌که‌ی له‌ناسمان چین له‌سمر چین ووستا و مگوو چینی دیوار یان شوه‌ه زهرینه و مگوو دیواری که‌وانه‌یی خوئی نواند ۵ تَعَقَّدَ الثَّرَى: گل‌که‌ی رهمق ۵ تَعَقَّدَ الْاِخَاءَ: برایمتیه‌که‌ی ان دامه‌زرا ۵ تَعَقَّدَ الْكَلَامَ: که‌لامه‌که‌ی گری‌و گوئی تیدا په‌یدا بوو به‌هوی خراب ریزگردنی وشه‌کان، یان هم‌بوونی تموم‌مز له‌سمر مانا‌که‌ی ۵ اَلْتَّمَعِيدُ: به‌لای زانایانی زانستی به‌یان‌وه ری‌کخستنی که‌لامه به‌شیوه‌یه‌که‌ی مانا‌که‌ی ناشکرا نه‌بی ۵ به‌مه‌دم‌گوتری ته‌عقیدی له‌فزی ۵ نه‌گر ته‌عقیده‌که‌ی به‌هوی مه‌جارتی‌کی به‌پوهندی دوورو کینایه‌کی دووره لزوم بوو نه‌وه پی‌دی دم‌گوتری ته‌عقیدی معنه‌وی ۵ الْعَقْدُ: دیواری که‌وانه‌یی بی، عه‌گادیی بی ۵ عه‌ده‌وه به‌یمان ۵ ری‌که‌وتنامه‌ی نیوان دوو لایه‌ن ۵ و مگوو گری‌به‌ستی نیوان کریارو فروشیار ۵ نیوان زن و می‌رد ۵ هم‌روا ناوه بؤ هم‌موو گری‌به‌ستی‌کی نابووری و سیاسی ۵ له‌زماره‌دا بریتیه له‌خانه‌ی دمیان تا ده‌گاته‌نومد ۵ (صَبَّحَ الْعُقُودَ) نه‌وه رسته‌وه وشانمن که‌گری‌به‌سته‌که‌ی پی‌ن دادبه‌ستری ۵ و مگوو رسته‌ی: (زَوْجُكَ بَنِي فُلَانَةَ) (بِعْثُكَ مَالِي هَذَا) ۵ الْعَقْدُ: دم‌زوویه‌که‌ی مورو پی‌ن ده‌موت‌نریته‌وه دکریته ملوانکه‌ی ان دسته‌وانه‌ی مه‌چه‌که‌ی ۵ الْعَقْدَةُ: گری ۵ نه‌وه شوپنه‌ی گری‌به‌کی نی دم‌دري ۵ گری‌به‌که‌ی له‌سمر نی دم‌دري ۵ له‌بواری

زانباري روهگناسيدا شوپني دمرگهوتني چروزه و خونچه و گه لايه له سمر لاسك يان پهل و توله ي درخته كه دمردين ۵ له بواري زانباري دموونناسي دا دياردميه كه له خه موكي و كه بته وه سهره ه لدمدا و هه بووني خو ي دهجه سپيني ۵ له بواري جوگرافيدا يه كه يه كه يو مهندم كردني مسافاتي دمربايي و به ميلي دمربايي دناسري و دريژيه كه ي (١٨٥٢مه تره) ۵ گرني شتيك و به ستنه وه ي ۵ كومه ل و تاقم ۵ نيمامي عمل له و تاريكدا فهرمووي: (هذا جزء من ترك العقدة) ئه مه سزاي ئه و كه سه به له كومه ل تار بووه ۵ فهرانر هوايي ولات ۵ زمان گيران و لاي كه زمان وه كو و پيوست ناتواني وشه و رسته كان دمربري ۵ ههرچي نادميزاد خاومنداري بي وه كوو خانو و به ره و زموي و زارو كالا ۵ زهويه كه له وه ري زورو درختي لي بي ۵ دهگوتري: (عش ابلك بلك العقدة) و شتره كه ت له و پارچه زهويه دا بله و مرپنه ۵ هه روا وشه ي (عقدة) به مانا جه سپان و دامه زران و برانه وه و برباردان دي ۵ المعدة النفسية: تمنگه ژميه كه تووشي ژياني هه ندي نادميزاد دمي سهرده كيشي بو تيگچووني دمووني.

العقدة: ينكي زويان، نه ستورايي زويان ۵ المقاد: به مانا زيده رويي له گريدان دا دي ۵ دمزوو ريس، دمزوو فروش ۵ العقيد: له بواري شله مهنيدا مه به ست شله مهن ي خه سته ۵ پله يه كي سهر يازيه له نيوان پله ي (مقدم) و عه ميد دا ۵ العليدة: بيرو باومر كه بگاته پله ي دنيايي و خاوم باومر كه شك و گوماني تيدا نه ميئن ۵ له بواري ناييندا بره يتيه له بيرو باومر به بي كردار وه كوو برابوون به هه بوون و تاك و ته نهايي خودا ۵ ناردي

بيغه مهران ۵ العنقود: هيشوه تري و شتي وا ۵ المعتد: به مانا (العقيدة) دي ۵ المعتد: شوپني گري به ست ۵ شوپني گري ۵ دوخيني دمربي و شتي وا ۵ المعتد: همرشتيك زور پرگري و گول بين قورت و چورتم زورين ۵ هسه ي پر توكل و گري و گول ۵ المعتد: جادوباز، نه و كه سه ي گري لهشت دمدا و هوي لي دمكا ۵ عقرت المرأة والرجل عقرأ وعقرأ: زن و پياوه كه نه زوك بوون منداليان نه بوو.

عقر الخل عقرأ: دارخورماكه ي له سهره وه بري.

عقر الابل: قاجيكي حوشتره كه ي بريه وه بوئه وه ي بكه وي و بتواني سهر ي بري.

عقر الحيوان: نازه له كه ي سهر بري.

عقر السرج والرجل الظهر: زين و كورتانه كه پشتي و لاخه كه ي بريندار كرد.

عقر الكلب الولد: سه گه كه منداله كه ي گه ست.

عقر الرجل عن حاجته: پياوه كه ي له نياز و مه به سته كان ي لادا لني مه نع كرد.

عقر الرجل عقرأ: پياوه كه له شوپني خو ي مابه وه پاش و پيشي نه كرد، چونكه ترساو حه به سا، هه ره وه كو قاجي برايي ۵ عقرت المرأة عقرأ: نافرته كه مندالي نه بوو ۵ عقرت المرأة عقرأ: نافرته كه نه زوك بوو.

عقر الرجل: پياوه كه نه زوك بوو.

عقر الأمر: كارمه سهرنه نجامي نه بوو ۵ اعقر الرجل والسرج الظهر: كورتان و زينه كه پشتي و لاخه كه ي بريندار كرد ۵ اعقر الله رحم المرأة: خودا مندالدي نافرته كه ي تووشي دمرديك كرد توشي نه زوكي بوو ۵ عاقر الخمر: هوگري نارمه قواردنه وه بوو وازي لي نه هينا ۵ عاقر

فلاناً: پیشبرکئی له گهفل فلاندا کرد له حوشر
 سهربریندا بۆ خودمرخستن له وهدا ناخۆ کامیان
 سهخی تره ۵ **إِنْعَقَرَ** ظهْرُ الدابة: پشتی ولاحهکه
 بریندار بوو ۵ **إِنْعَقَرَ** البعيرُ والفرسُ: حوشرمهکه
 حاجی بردرایهوه به شمشیر ۵ **تَعَاقَرَ** الرجلان:
 دوو بیاهمهکه پیشبرکئیان کرد له حوشر
 سهربریندا ۵ **تَعَقَّرَ** فلان: بهمانا (اعقر)دی ۵
تَعَقَّرَ ظهْر الدابة: پشتی ولاحهکه بریندار بوو ۵
تَعَقَّرَ شَحْمُ الناقة: بزم و پیوی حوشرمهکه
 کۆبوموه ۵ **تَعَقَّرَ** الفیثُ: بارانهکه بهردهوام بوو ۵
تَعَقَّرَ النباتُ: روهکهکه دریز بوو ۵ **العاقِرُ** من
 الطيور: نهو بالندهمیهه که بهرو پۆلی تووشی
 نهخۆشی دمین ناهیلئی باش برپۆین ۵ ههروا
 وشهی (العاقِرُ) ناوه بۆ روهکیک له پییری
 (الركبة) پهگهکانی له بواری دهرمان سازیدا
 بهکار دهیندری، نهم روهکه له ولاتی ئهفریقا
 زۆره ۵ **العقارُ**: زموی و خانوبهره ۵ مولکی
 نهگوینزاروه ۵ **العقارُ** الحرُّ: مولکی پالفتهی ومها
 سالانه بهری خوئی بدا ۵ **العقارُ**: لههموو
 شتیکیدا جۆری باشیهتی ۵ **العقارُ**: شراب ۵ له
 ههموو شتیکی جۆری باشی ۵ **العقرُ**: شوینکه،
 شوینهوار وهکوو شوینکهی پمتی بهستنهوه
 بهفاجی ولاح و شتی واوه ۵ بناغهی ههموو
 شتیکی ۵ هۆبهی گهل و هۆز ۵ **العقرُ**: بناغهی
 ههموو شتیکی ۵ ناومرستی خانو ۵ هۆبهی
 گهل و هۆز ۵ لهوهری باش ۵ مارمیی نافرمت
 نهگمر به شوبهه وهله خرایه پهردهی
 بوکیهتییوه ۵ جوانترین دیرمشعیری
 چامهشعیر ۵ (بيضة العقر) پهگم هیلکهی
 مریشک که دهیکا ۵ **العقرُ**: سهرمتای ناگر،
 پهگم دسته چیلهی ناگر که لهووه ناگرمهکه
 بههیز دمبی و بلئسه دهمهنی ۵ دهرمانیکه

دمبیته هۆی دروست بوونی زاروک له
 مندالاندنا ۵ **العقرُ**: نهزۆکی ۵ **العقرُ**: جۆره
 مورویهکه نافرمت ههلی دهگرتی بۆنهومی سکی
 نهبی، ناوس نهبی ۵ دهگوتری: (امرأة عقره)
 نافرمتیکه مندالدانی نهخۆشهو مندالی تیدا
 دروست نابی ۵ **العقارُ**: نهو کهسهی زۆر حوشر
 سهربری ۵ نهو گزۆ گیاه که مرستانهی
 دهرمانیان لی پیک دهیندری ۵ **العقورُ**: بۆ
 زنده ریوی لهمانای (عافر)دی ۵ دهگوتری:
 (کلب عقور) سهگی درو مینگر ۵ **العقيرُ**:
 سهربراو ۵ پیاییک که نهزۆک بین مندالی نهبی
 ۵ **العقيرةُ**: سهر برپاو له نیچيرو نازهلی تر ۵
 حاجی بردراوه ۵ دمنگ ۵ **عقربُ** المكانُ والأرضُ:
 شوینکه، زمویهکه دووپشکی زۆری بوو ۵
العقربُ: دوپشک؛ پیویهکه له پییری
 (عهنکهبیات) و زههرداره ۵ **عقربُ** البحر: جۆره
 ماسیهکی دهریاییهو سهری گهورمیهو بهسهر
 پشتیهوه زنده بال و گهندهمۆ هه، برنکیان
 زهراوین ۵ بورجیکه له بورجهکانی ناسمان ۵
 سیرمه چهرمو رایهله چهرمی نعهله که حاجی
 تی دهگرتی ۵ ههرهتی سهرمای زستان و
 کوشندهی ۵ **العقاربُ**: فیتنه و فیتنهجو ۵ **عقربا**
 الساعة: دووکلکی کاتزمیر ۵ پهکیان سهعات و
 نهومی تریان دمقیقه مهزنده دمکا ۵ **العقرباُ**:
 دوپشکه مینی ۵ **العقريةُ**: بهمانا (العقرباء)دی ۵
 ناسنیکسی سهر گۆچان به زین و کهزاوهو
 کورتانهوه ههلهدواسری بۆنهومی دیمکهو شتی
 وای پيدا بکری ۵ **العقربانُ**: دوپشکه نیره ۵
المعقربُ: شتی چهماوه گۆچانی ۵ نادهمیزادی
 تیگسمرپاو کهتهو زبهللاح ۵ **عقصت** المرأة
 شعرها: نافرمتکه پرج و قزی خوئی گورزه
 گورزه کردن و لولی کردن و گرتی دان بۆنهومی

بار بهشکاویمی و پهریشانی بگرن و نهمجار
کردنیهوه، نالی دهلی:

ههژدههای زولفت لهدموری گهنجی حوسنت حاریسه
ههلقه ههلقه چین بهچین سمرتا بهخواری گرتووه. هه
یان قزی ههلوینزینو سهره داوی ههژمکانی بردهوه
بوای بنکه کانیان و وهک ههنار خری ههلدان و
لهپاشهسهری یان له تۆقهسهری بهستی.

عَقَصَى امره: کارهکهی خواریکردو لهپزپهوی خووی
لایدا هه جهواشهی کرد.

عَقَصَى الثَّيْسُ وَغَرَهُ عَمَاءُ: نیرییه ههرمهکه شاخی
بو دوواوه کهوانه بوونهوه هه عَقِصَتِ اَسْنَانَ
الرَّجْلِ: ددانی پیاوکه بو ناو دهمی
خواریبوونهوه هه عَقِصَتِ اَصَابِعُهُ: بهنجهی
پیاوکه سواری یهکدی بوون.

عَقَصَى الرَّجُلُ: پیاوکه بهخیل و رژد بوو، رهوشتی
ناشرین بوو هه عَقِصَتِ الدَّابَّةُ: ولاخهکه لهکاتی
لیخوپین دا لهباتی نهوهی بهرهو پیش برهوا
پاشه و پاش کشایهوه هه (فهر اعقص وهي
عقضاء) هه العِصَابُ: دمزیهکه سمری پرچی پی
دهبهستری هه العِصَابُ: لهگهده هه لهبلانیکی
ههباره بهستو که ریگای پیدا رهوشتی نهبی هه
العِصَابَةُ: کۆمهله قزو پرچی ههلوینزراو
و کۆکراومن له پشته سمر یان له تۆقهسمر هه
العِصَابَةُ: گریی شاخی نازهل هه العِصَابَةُ: کۆمهله
لیی ههباره بهستووه که ریگای تیدا نهبی هه
العِصَابِيُّ: رژدو دهست هوجاو تهبیات زیرو
رهوشت ناشرین.

العِصَابُ: گهده بچکۆلهی نووساو بهگهده گهورهوه
هه العِصَابَةُ: بهمانا (العِصَابَةُ) دئی هه العِصَابُ:
مهری شاخ خواریو خییج هه العِصَابُ: تیری خواری هه
مقهست هه عَقَمَ العَقَقُ: قهله رهشهکه قراندی
هه العَقَمُ: بالندمییهکه له پییری قهلهرهشه

دندوک دریزو کلک دریزه، ههرهب بهنیشانهی
نهگبهتی دهران هه العَقَقَةُ: دهنکی قهله رهشه،
قیره قیری قهلهرهشه هه دهنکی کاغیزی تازهو
قوماشی تازه.

عَقَفَ الثَّيْبُ عَقْفًا: لاری کردموه، خواری کردموه
جهماندیوه هه عَقِفَتِ الشَّاةُ: مههمکه تووشی
نهخوشی عوقاف بوو هه عَقَفَهُ: بهمانا (عَقَفَهُ) دئی
هه اِنْعَقَفَ الثَّيْبُ: شتهکه جهمایهوه، خواری بووه هه
تَعَقَفَ الثَّيْبُ: بهمانا (اِنْعَقَفَ) دئی هه الِاعْتِافُ:
جهماوه و خواریهویوو هه دهگوتری: (عرد اعقف)
داری جهماوه، ناسنی جهماوه هه (طَبِيَّ اعقف
القرون) ناسکی شاخ جهماوه هه العُقَافُ:
نهخوشیهکه تووشی جواریهلی مهروپزن دهبیو
قاجی خواری دهبن هه العُقَافُ: ناسنیکه سهریکی
خواریگراوتهوهو شتی پی کیش دهگری.

العُقَافَةُ: داریکه سهریکی جهماوتهوه شتی پی
کیش دهگری هه المَعْرِفُ: (الصليب المَعْرِف)
سهلیبی جهماوه هه نهم شیوه سهلیبه هه
شیعارو نارمی نازیهکان بووه هه (القوسان
المَعْرِفان): لهیواری چاپهمنیدا نهو زانیاریهیان
تیدا دهنوسری که لهدهقه نهصلیهکه زیاده هه
عَقَّتْ اُنْثَى الخِيَوَانِ عَقْقًا وَعِقَافًا: نازهله مییهکه
ناوس بوو.

هَنْ الرِّقَ عَنًا: بروسکهکه دهرکهوت.

هَنْ فُلَانٌ: فلانکس موی پییشهسهری منداله تازه
لهدایک بووهکهی تاشی بوئهوهی عمقیقهی بو
بکا. هَنْ القرم سهم: خهلهکهه تریان به
ناسمانهوه نا، روهو هموا تریان هاویش و مکوو
نیشانهیهک بو رازیبوون بهخوین وهرگرتن و
خوین بهستنی کوزراومهکیان، واته: رازی بوون
لهجیاتی نهوهی بکوز بکوزنهوه خوین وهرگرن.

هَقَّ عَنْ ولسده: نازده نیکسی سمبربری له رۆزی
حهوته می له دایک بوونی منداله که بیدا، ههوت می
بؤکرد.

هَقَّ ثوبه: قوماشه که ی دادری ه عَقَّت الریح
السحاب: بایمه که هه وره که ی کردموه و بارانی نی
باراند.

هَقَّ آباء عَقاً وَعُقُوقاً: نهزیه تی باوکی داو سوکایه تی
هین کردو چاکه ی له گه ل نه کرد ه (فهو عَقَّ
وعاق وعقوق).

هَقَّ رَحْمَةً: سیله ی ره حمی بری په یومندی
خزما یه تی و که سایه تی بچراند ه اعقت النخلة
أو الكرمة: دارخورما که یان دار میومه که
هوناریان دهر کرد واته: نه مام و لقی تر له
بنکه که یان سهریان هه لدا ه اعق فلان:
فلان که س بهرام بهر دایک و باوکی خرابه ی کرد
یان نهزیه تی باوکی و دایکی و که سانی تری دا ه
اعقت المرأة: ئافرته که له سکی دا منداله که ی
قزی نی روا ه اعق الماء: ئاومه که ی تال کرد ه
عاقه: پیچه وانه ی نه و جولایه وه ه اعق
السحاب: هه وره که بارانی باراند ه اعق
العتیز: پاسا هینه رموه که دریزه ی دا به پاسا و
هینانه وه که ی زنده رۆی کرد له و بارموه ه اعق
فلان السیف: فلان که س شمشیری راکیشا روتی
کرد ه اعق الثوب والغباز والسحاب: قوماشه که
درا، ته پ و تۆزه که رهویه وه، هه وره که که لینی
تیکه وت و خو ی سوک کرد ه اعق البرق: هه وره
بروسه که له هه وره که دا بلا و بۆوه ه اعق
الراي: شیومه که قول بوو ه اعقت العقدة:
گریکه توند بوو ه العاق: ئاوی زۆر تال و تفت
ه العق: به مانا (عاق) دئ ه هه موو درزیک له
لبه لان و شتی تر ه چالیکسی دریزو قول له

زهوی ه ئاوی تال ه العق: هه وره برسکه له
پانتایی هه وردا که وه کوو شمشیری بریسکه دار
شوعله ی دریز بیته وه ه مندالیک نهزیه تی
باوک و دایکی بیدا ه العان: عقان الکروم
والنخيل) نه و هونار و دهموانه ی له بنکی دار
میو و دارخورما دینه دهر ه العة: چالیکسی
قول له زهوی ه هه وره برسکه که به پانتایی
ئاسمان دریز دمیته وه ه العوق: نازده لی ئاوس
ه نمونه ی شتی که که نه مین و مکوو تهیری
عه نقا و شاری جابولقا ه چونکه (الأبلق) به
نه سپی نیر دهمگوتری دیاره نه سپیش ئاوس
نابن ه دهمگوتری: (کلفتي بيض الأنوق والأبلق
العروق) داوی هیلکه ی حوشترو نه سپی ئاوست
نی کردم ه العق: دوزمنی دور ه نه وانه ی
قهتعی سیله ی ره حم دهمکن ه العیق: ئافیق،
بهردیکسی سووره له گه ل ئالتون به کاردی بۆ
خشل، نه م جوژه ئافیه له ولاتی یه مهن و
که نارمکانی دهریای سپی ئاومر است دهست
دهکه ون ه شیوی قول که ئاو له کۆندا
دایدیری و بوویته چه م ه موی بیجو
که له سکی دایکیدا لئی روابن ه العیق: موی
سهری بیجو که له سکی دایکیدا لئی روابن ه
حمیوان سه برین بۆ رۆزی ههوته می له دایک
بوونی مندال (حه وتم) ه رونا کای هه وره
بروسه که که بۆ ماومیه کی که م له ئاسماندا
دهمینیته وه ه شیوی دریزی قول لهزه ویدا ه
العائق: شمشیری بریسکه دار که وه کوو هه وره
بروسه که درهوشاندنه وه ی نی بهدی دئ ه
دهمگوتری: (سأل عائق كالعائق) ه شمشیر
له کالان راکیشن و مکوو برسکه بریسکه یان بی.
عَقْلَ عَقلاً: شتهکانی و مکوو حه قیه ته خویان
زانی.

عَقْلَ الْعِلْمِ: مندا لکه پیگهیی و چاکه و خرابهیی
لَيْك جیا کردموه ◊ دمگوتری: (ما فعلت هذا مذ
عقلت) لهومتای دست و دوی خۆم ناسیوه شتی
وام نه کردوو.

عَقْلَ إِلَيْهِ عَقْلًا و عقولاً: په نای پښ بردو خوی تیدا
قایم کرد.

عَقْلَ الظَّلِّ عَقْلًا: سښبهرمه هه لکشانه ووه
کۆبوونه ووه له کاتی نیومړؤدا.

عَقْلَ النَّحْيِ: شته کهی و وگوو حهقیقهتی زانی.

عَقْلَ البعير: دستای حوشرمه کهی به نه ستورایی
پشت نه زئویه ووه به حهبل شته که دا بۆنه ووهی
به بیخ دراوی بمینیته ووه.

عَقْلَ الرجل: باشقولی هینایه پیا وگه و به زمویدا
دا.

عَقْلَ فلاناً عن حاجته: فلانکهسی له پیوویسته گانی
مهنه کرد.

عَقْلَ القتل: خوینی کوزرا وگه کی دا.

عَقْلَ الدَّوَاءِ البطن: دهرمانه که سگجونه کهی راگرت
دوای نه ووهی گابرا سکی ده چوو سگجونه کهی
راوهستا.

عَقْلَ فلان فلاناً عَقْلًا: فلانکهس له فلان عاقلتر
بوو.

عَقْلَ البعير و غيره: حوشرمه که قاجی تیک گیران
قاجی لیک دان فهیزمن بوو ◊ عاقله: له
عهقل و نه زمووندا پشپر کییان کرد ◊ عَقْلَ
الكرم: دارمیومه که بهرسيلهی دهر کرد ◊ عَقْلَ
فلاناً عن حاجته: فلانکهسی له پیداوویسته گانی
مهنه کرد ◊ عَقْلَ فلاناً: فلانکهسی ناقل کرد ◊
إِعْتَقَلَ بَطْنُهُ: گه دهی گیرا، سگجونی نه ما ◊
أَمْتَقَلَ لِسَانَهُ: زمانی گیرا ◊ إِمْتَقَلَ من دم فلان:

له جیاتی خوینی فلان مائی و مرگرت ◊ إِعْتَقَلَ
فلاناً عن حاجته: فلانکهسی له پیداوویسته گانی
مهنه کرد ◊ إِمْتَقَلَ الشرطة المُتَّهَم: پؤلیس
تۆمه تبارمه کهی گرت، بهندی کرد بۆنه ووهی
دادگایی بکری ◊ إِعْتَقَلَ الدواء بَطْنُهُ: دهرمانه که
سکی نه خۆشه کهی له رهوانی رزگار کرد ◊
إِعْتَقَلَ فلاناً: پبیبلیکهی هینایه قاجی فلان و
به ره رزیدا ◊ إِمْتَقَلَ الرجل: قاجی
نوشتاندموه خسته سهر کلنجهی ◊ إِعْتَقَلَ فلان
رُحْمَهُ: شمشرمه کهی خسته نیوان قاجی و
زینه که ووه ◊ تعاقَلَ الرجل: پیا وگه خوینه کهی
خسته سهرخوی ◊ تعاقَلَ القوم دم القيل:
خه لکه که له ناو خویاند پارهی خوینی
کوزرا وگه یان دا ◊ تَعَقَّلَهُ عن حاجته:
پیداوویسته گانی نی مهنه کرد ◊ تَعَقَّلَ البعير:
دستی حوشرمه کهی هه لبه ست بۆنه ووهی به بیخ
دراوی بمینیته ووه ◊ تَعَقَّلَ الرجل: قاجی
نوشتاندموه و خسته سهر سمتی ◊ العاقل:
زیره که و ههستیارو به ناگا و عاقله مند ◊ نه و
کهسهی پارهی خوینه به سته که دمدا ◊ عاقله
الرجل: خزم و کهسی پیا و ناموزاو بن ناموزاو
به ره و خوارتریش نه وانهی ها و به شمی ده کهن
له خوین دانه که دا ◊ العاقل: روه کی که
چقلاویه، پهل و پۆبه گانی دمبنه چقلی دریز،
گوله گانی سورن له به هاردا دمپشکون، به ریکی
رهقی ههیه له شیو و دۆل و چۆله وانی دهروی ◊
خۆشترین له وهری حوشره ◊ هه روا ناوه بۆ
زهویه کی درکه درکه و پر شیو و دۆل و رینگا
نادیار ◊ کاروباری شیواو ◊ العاقل: نه و حهبله
حوشتری پښ دمبه ستریته ووه ◊ جوانوه حوشر ◊
(عقال السنين) له لای عمر به گان به که سینی
خانه دانی و گوتراوه که دیل کرابی دووسه د

ژنو خان و مان ۵ گهورمی گهل و هوز ۵ **الْمُعْتَلُّ**:
به‌ندپخانه، شوینی به‌ندکردن ۵ **الْمُعْتَلُّ**: به‌ناو
هه‌لاو شوره ۵ **عَقَّتْ الْمَرْأَةُ وَالرَّجُلُ عَقْمًا وَعُقْمًا**:
ژنو و پیاومکه نه‌زوک بوون ۵ جوړه
نه‌خوشیه‌کیان پیاوه بوو که ږنگر بوو بو
دروست بوونی منداآ له منداآندا.

عَقَّمَ اللهُ الرَّجُلَ وَالْمَرْأَةَ عَقْمًا: خودا ژنو و پیاومکه‌ی
نه‌زوک کردن منداآیان نه‌بوو.

عَقَّمَ عَقْمًا: به‌مانا (عَقَّمَ) دئ ۵ (فهو عقيم وهي
عقيم) ۵ (ريح عقيم) باي بن باران ۵ (يوم عقيم)
رؤزی بن هه‌واي سازگارو خوش ۵ (عقل عقيم)
عه‌قلی بن خیر. **عاقمة**: کیشی له‌گهل دا
کردو هه‌نه‌حه‌به‌شهی له‌گهل‌دا ناپه‌وه ۵ **عَقَّمَ**
السُّنِّيَّ: ته‌عقیمی شته‌که‌ی کرد، هه‌رجی
به‌کترايو میکروبی تیدا بوو له‌ناوی برد ۵
العُقَامُ: ده‌گوترئ: (يوم عقام) رؤزگاری سه‌ختو
ناخوش کس و وسهر که‌سی ناپرژئ ۵ (داء
عقام) دمردی درئز خایمن که چاک بوونه‌ومی نی
نه‌بن ۵ **العُقَامُ**: به‌مانا (العُقَام) دئ ۵ پیاویک
مندالی نه‌بن ۵ **العُقْمُ**: نه‌زوک، نه‌خوشیه‌که
ده‌بیته به‌ربه‌ست له دروستبونی منداآ، جا
نه‌خوشیه‌که له زنه‌که‌یه یان له پیاومکه‌یه یان
له هه‌ردووکیانه ۵ **الْمُعْتَلُّ**: شیوی قول و گه‌وره
۵ ته‌پؤلکه له‌بلانی په‌گرتوو.

الرجل: پیاومکه بیري هه‌لکه‌ندو له‌مه‌راغیه‌وه
ئاوی تی چوو به‌ناره‌حه‌تی ئاوی نی
هه‌لده‌گوزئ.

فلان الأمر: فلانکه‌س کارمکه‌ی بن ناخوش
بوو.

هي المولود هيا: منداآه تازه له‌دايک بوومکه
پیسایی ناوسکی دمردا ۵ **أعلى السُّنِّيَّ**: شته‌که

حوشتری بو دراوه به‌فیدیه ۵ پارچه بادراویکه
له‌خوری یان له ناوړشم کرابیته عه‌گالو
له‌سهر گوتره‌وه له‌سهر بنرئ ۵ گوتره‌وه عه‌گال
به‌زوزی عه‌ره‌ب ده‌یکه‌نه پوښاکي سهر ۵
العُقَالُ: گرزبوونی ماسولکه‌وه دیارده‌یه‌کی نیش و
نازاری ماسولکه‌یه و سه‌رده‌کیشی بو و مستانی
جم و جوئی کاتی له‌هه‌ندئ نه‌ندامی جه‌سته‌دا
۵ ده‌گوترئ: (داء ذو عُقَال) دمردیکی درئز
خایه‌نه‌وه چاکبوونه‌ومی نیه ۵ **العُقَيْلِي**:
به‌رسيله ۵ **العُقَلُ**: ناومز ۵ پیچه‌وانه‌ی
غه‌ریزه‌یه‌که که نیختیاری نیه ۵ هه‌ریویه
ده‌گوترئ: (الإنسان حيران عاقل) ناده‌میزاد
گیانله‌به‌ریکی عاقله‌نده ۵ نه‌و هیزه نادپاره‌ی
ناده‌میزاد به‌هویوه بیرده‌کاته‌وه به‌لکه
ده‌هینیته‌وه، ته‌سه‌وه‌رو ته‌صديق ریک ده‌خا ۵
نه‌و هیزه‌ی چاکه‌وه خراپه‌وه جوان و ناشیرین
لیک حیاده‌کاته‌وه ۵ خیر و شهر دیاریده‌کا ۵
حه‌ق و به‌تال لیک هه‌لده‌هاویرئ ۵ هه‌روا
به‌مانا: دل، خوین، قه‌لاو په‌نادئ ۵ **العُقْلَةُ**:
نه‌ومی شتی بن ده‌به‌ستریته‌وه وکو زنجیرو
گوريس و حه‌بل و شتی وا ۵ له بواری و مرزشی
جه‌سته‌پیه‌وه بریتییه له پارچه داریک،
ناسنیک له‌نیوان دوو حه‌بلی به‌ستراو به‌شتیکی
زوور خوویه‌وه ۵ لوله‌یه‌کی قه‌فه‌زازه که‌به‌کوه‌یته
نیوان دوو گریی لوله‌ی ژازمکه‌وه ۵ له‌بواری
نه‌مام و شه‌تل ناسیدا لقیکه له‌دره‌خت
جیاده‌کریته‌وه و ده‌نیوزئ، وکوو توله میوو
لقه هه‌نجیرو شتی وا ۵ **العُقُولُ**: بو زیده‌ی رؤی
له‌مانای (عاقل) دئ ۵ دمردانیکه سکچون
ږاگرئ ۵ له‌بواری به‌زیشکیدا هوکاريکه
نه‌نسجه‌گان ویک بینیته‌وه ۵ یان نیفرازات
بوه‌ستینئ ۵ یان نه‌زیضو شتی وا بوه‌ستینئ ۵
العُقَيْلَةُ: خانمی مال و که‌زاهه نشین ۵ زنی رمنگ

تال بوو ◊ اَعْلَى فُلَانِ الشَّيْءِ: فَلَانَكَمَس شتهكهی تف دایهوه لهبهر تالی بوی قوت نهچوو ◊ عَقَى الطائرُ: باندنمهکه زور بمرز فیری ◊ عَقَى المولودُ: خواردننیکی دایه مندالهساواکه بیسایبی ناوگدهی فریدایه دهر ◊ اِعْتَقَى الرجلُ: بیاومهکه بیری ههئکهند ناو له همراغیهوه رزایه ناوی ◊ اِعْتَقَى فلانُ: فَلَانَكَمَس چوووه ناو قسمو لهزور باسو خواسو دوا ◊ العَقَاةُ: شوینی بهرفراوان لهبهردهم مال یان لهدهورو بهری ◊ العَقْرَةُ: بهمانا (العقاةدی) ◊ العِقْيُ: بیسایبهکه لهگدهی مندالی تازه لهدایک بوو دیته دهر ◊ العِقیانُ: زیری کوبومهوه له کانهکهیدا، زیری بی خشتو خول، زیری هالفته.

عَكَبَ عَكْرِبًا: پالنهپهستویان کرد ◊ عَكَبَتِ القِدْرُ: مهنجهئهکه بوخاری بهرز بووه.

عَكَبَ فُلَانٌ عَكْبًا: فَلَانَكَمَس جهستهو قهبارهی کهتهو زهبهلللاج بوو ◊ پهنجهکانی لَيْكِ نَزِيكِيون و سواری بهکتر بوون. ◊ عَكَبَتِ النَارُ: ناگرهکه دوکهلی کرد ◊ اِعْتَكَبَ الفِجَارُ: تمپوتوزی ههئساند ◊ تَعَكَّبَتِ الهَمْرُوم: خهمو خهفمت لئی کوبوونهوه ◊ اَلْعُكَابُ: تمپو توز ◊ دوکهل ◊ ههلمی مهنجهل و دیزهی هر لهخواردمهمنی ◊ ههپهتی کولانی مهنجهئه کیشت ◊ العُكْرَبُ: تمپو توز ◊ کهنگر.

عَكَدَ اِلَيْهِ عَكَدًا: پهناى بؤ برد.

عَكَدَ الامرُ فلانًا: کارهکه بؤ فلانکهس مهیسهر بوو.

عَكَدَ البعيرُ والضبُ عَكَدًا: حوشترمهکه ههلهو بوو گۆشتی توند بوو ◊ اَعَكَدَ اِلَيْهِ: پهناى بؤ برد ◊ اِعْتَكَدْتُ: پیوهی نووسا، لهگهئیدا بوو لئی دانهبرا ◊ اِسْتَعَكَدَ البعيرُ والضبُ: بهمانا

عَكَدَ) دئ ◊ اِسْتَعَكَدَ الطائرُ والضبُ: باندنمهکه یان بزى مزهکه خوی شاردهوه لهترسی نهوهی باندنهی ومکوو بازو دالاش پهلاماریان بدمن ◊ اِسْتَعَكَدَ الماءُ: ناومهکه راوهستا ◊ اَلْعُكْدَةُ: بنکی کلک و بنی زوبان ◊ هیزو توانا ◊ کون و لانهی بزى مزه ◊ پهپنکه نانی بی کونج کونج دهگرئ ◊ اَلْمَعَكْرَةُ: نیشتهجئى بهرمدهوام ◊ خوراکى ههمیشهی.

عَكَرَ عَكَرًا وَعَكْرًا: گهپرایهوه ◊ دمگوترئ: (عكر على الشئ) گهپرایهوه بؤسهر شتهکه.

عَكَرَ عَلَيْهِ الزمانُ بَحْرًا: رۆزگار بهخیرو بیروهه گهپرایهوه سهری.

عَكَرَ بِهِ بَعْرًا: به سواری حوشترمهکهی گهپرایهوه بؤ لای مال و مندال و خزم و کهسو کاری.

عَكَرَ الماءُ: ناومهکه لیل بوو ◊ دمگوترئ: (فلان يصطاد في الماء العكر) فَلَانَكَمَس لهناوی لیل و قورپاودا ماسی دمگرئ، پاودمکا ◊ سود له پشتیوی کاروبار ومردمگرئ ◊ اَعَكَرَ الرجلُ: بیاوهکه جههئبه حوشتری ههبوو ◊ اَعَكَرَ السنمُ: دوگی حوشترمهکه بهزی زور بوو ◊ اَعَكَرَ اللیلُ: شهو تاریکی زرینگیاههوهو چرپووه ◊ اَعَكَرَ الشئُ: شتهکهی لیل کرد ◊ عَكَرَ الشئُ: بهمانا (اَعَكَرَةُ) دئ ◊ اِعْتَكَرَ فلانُ: فَلَانَكَمَس هاتو رۆیسی ◊ پوی تیکردو پشتی تنکرد ◊ اِعْتَكَرَ على الشئُ: گهپرایهوه بؤسهر شتهکه ◊ اِعْتَكَرَ القومُ في الحرب: خهئکهکه لهشهردا تیکهلاو بوون ◊ اِعْتَكَرَ الشئُ: شتهکهزور بوو کوبومهوه ◊ اِعْتَكَرَ اللیلُ: شهو زرینگیاههوهو تاریکیهکهی چرپووه ◊ اِعْتَكَّرَتِ الریحُ: رهشهبهباکه تمپوتوزی هینا.

دستیکیه وه بهستی و بۆنهوهی نهتوانی جوئه و
بکاو زهلیل بی.

عَكْسِ الْقَضِيَّةِ: ههزیه مهنتیقه که ی پیچهوانه
کرده وه **عَاكَسَهُ**: پیچهوانه ی نه و جولایه وه و
رمدی دایه وه **هَر يَهَك لَه و دوانه**
پیشهسهری نهوی تریانی گرت چنگیان تیک
ومرهینا **إِنْكَسَ الشَّيْءُ**: کوتابی شته که بهسر
سهرفتا که ی دایه وه **لایه گانی که وتنه وه**
سهر یه **هَه لَه و گپ کرایه وه** **الْعَاكِسُ**:
(عاکس التیار) نامیزیکه گه پانه وه ی تھیار
پیچهوانه دمکاته وه **بۆ شیوهی راوستان** **و**
(المفتاح العاکس) نامیزیکه پیره وه ی تھیاری
کارمبا پیچهوانه دمکاته وه له دائره ی کارمبایی
دا **الْعَكْسُ**: سته م و ناحه قی **و بهستنه وه ی**
ولاخ بهین نالیک بهین نه وه ی نالی بۆ دابنری
بیهستریته وه **و له زانستی مهنتیقا گۆرین و**
هه له و گپ کردنی هه ردولای هه زییه بۆنه وه ی
هه زییه کی تری لی پهیدا بی له راستیدا و مکو و
هه زییه ی پیشوو و مهایی **و لمبوار ی زانستی**
به دیعدا بریتیه له پیش خستی به شیک ی
که لامه که بهسر به شیک ی تری دا و پیچهوانه
کردنه وه ی، دمگوتری: (عادات السادات سادات
العادات) **و الْعَكْسُ**: شیر شۆربای بهسر دا
بکری و بخوریته وه **و توله میو بهسر زه پیدا**
بگوزریته وه و بکریته وه به نه مام **و عَكْشَتْ**
العکبوت عکشا: جالجالۆکه تهونی نه نجام دا.

عَكْشَ عَلَى الشَّيْءِ: سۆزی بۆ شته که بوو.

عَكْشَ الشَّيْءِ: شته که ی کۆ کرده وه.

عَكْشَ الشَّيْءِ: شته که ویک هاته وه جووه نا و
یه که وه. **عَكْشَ الْأَمْرَ**: کارمه قورس بوو
راوستا **و عَكْشَتْ الْعَكْبُوتُ**: جالجالۆکه که

إِعْتَكَرَ الثَّابُ: گهنجی مایه وه و بهرده وام بوو زوو
پیر نه بوو **و تعاکر القرم**: خه لکه که له شهردا
تیکه ل بوون **و الْعَكْرُ**: جه له به حوشتی زۆر **و**
الْعِكْرُ: نهصل و بنهما، دابو نه ریت **و الْعَكْرُ**:
خاک و زهوی کشت و کالی **و به جیماوو بنزیلی**
هه رشتیک بی **و الْمَكْرَةُ**: جه له به حوشت، بنی
زوبان **و الْعِكْرُشُ**: رومکی کرایه وه پهل
دهاوی **و له شوینی تهرو شیداردا دمرو ی**
که لاکه ی دریز کۆله و گۆله که ی سونبوولیه **و**
عیکرم اللیل: تاریکایی شه **و الْعِکْرِمَةُ**: کۆتره
می **و عَكْرَ بِالشَّيْءِ عَكْرًا**: شوین شته که که وت و
کردی به ری نیشاندهری خو ی **و عَكْرَ عَلَى**
عُكَاذِيَه: خو ی بهسر گالۆکه پیدا دا.

عَكْرَ الرِّيحِ: ریمه که ی له زهوی جه فاند **و تَمَكَّرَ**
علی عکازته: خو ی بهسر گالۆکه که پیدا دا.

عَكْرَ قِوَسًا: که وانه که ی کرده گالۆک و خو ی دا
بهسری **و الْعُكَاذَةُ**: به مانا (العکاز) دی.

عَكْسَ الشَّيْءِ: شته که ی پیچهوانه کرده وه
هه لیگپرایه وه **و بهسر یه کی دا دایه وه** **و**
دهشگوتری: (عکس الکلام) قسه که ی به
پیچهوانه وه گپرایه وه.

عَكْسَ الذَّابَةِ: جه وه ی ولاخه که ی توند کرد، سهری
ولاخه که ی بۆ دواوه کیش کرد.

عَكْسَ الرَّكْبِ الذَّابَةِ: سوارمه جه وه ی ولاخه که ی
کیش کرد بۆ دواوه بۆنه وه ی پاشه و پاش
بگه ریته وه.

عَكْسَ عَلَى فُلَانٍ أَمْرًا: کاره که ی بهسر فلانکه سدا
دایه وه. **عَكْسَ الشَّيْءِ**: شته که ی بۆلای زهوی
کیش کرد و په ستاوتی. **عَكْسَ الذَّابَةِ عَكَا**
و عکاسا. جه بلیکی له لوتی ولاخه که کرد و به

عَكْفُ في المسجد: له مزگه وتدا مایه وه به نیازی خودا بهرستی.

عَكْفُ علی الشئی: روی له شته که کردو دهستی دایه و وازی لی نه هینا.

عَكْفُ القوم حولهُ: خه لکه که له دهوری گرد بیوونه وه.

عَكْفُ الطیر حول القیل: بالندمو داله کان له دهوری کوژراومه که گرد بیوونه وه.

عَكْفُ فلاناً علی کذا عکفاً: فلانکه سی له سمر فلان شت بهندکرد.

عَكْفُ فلاناً عن حاجته: فلانکه سی له پیداویستی به کانی مهنع کرد **عَكْفُ** الشئی:

شته که سی خوار کرد، جه مانندیه وه **عَكْفُ** الشعر:

قره کانی گشت و گرز کردنه وه **عَكْفُ** القرم عن

کذا: خه لکه که له وه شته مهنع کرد **عَكْفُ** علی

في المكان: له شوینه که مایه وه **عَكْفُ** علی

الشئی: له سمر شته که مایه وه، بهرده وام بوو.

تَعَكَّفُ في المكان: له شوینه که مایه وه **الإعتکاف**:

مانه وه له مزگه وتدا به نیه تی تا عمت و خودا

بهرستی **العکف**: قزی گرز.

عَكُ الحرُّ عكاً: گهرما رهویه وه و بایه که سی خست.

عَكُ الرجل: بیاومه که جینشین بوو مایه وه.

عَكُ بالامر: نه و مندهی شته که دووباره کرده وه تا

لیی ماندو بوو.

عَكُ فلاناً بالقرل: بهر هقی و لالوته وه وه لامی

فلانکه سی دایه وه.

عَكُ فلاناً بشر: هیرشی هینایه وه سمر فلانکه سی،

ماهی فلانکه سی دواخت **عَكُ** بهندی کرد **عَكُ**

عن حاجته: له پیداویستی به کانی لایدا.

عَكُ فلاناً بالحجة: به به لکه فلانی بورد.

قاجی ویکه ینانه وه بو نه وهی تمونه که سی بکا **عَكْفُ** **العکافة** و **العکاشة**: جالجالوکه **عَكْمَهُ عَكْماً**: رمتی کرده وه، گپرایه وه.

عَكِيسَ عَكْماً: رهوستی ناشیرین بوو **عَكِصَتِ**

الذابة: و لآخه که پاشه و پاش کشایه وه **تَعَكَّصَ**

به: رژی پیکرد، له دهستی دمرنه هات.

عَكَّطَ الشئی عكطاً: شته که سی، شتی پیدا هینا

عَكَّطَ الأديم بالدباغ: به دباغ کردن پیسته که سی

خوشکرد.

عَكَّطَ خصمه بالحجج: به به لکه وه بهرام بهر که سی

بورد **عَكَّطَ** في المفاخرة: له خو ه لنانه و مدا

بالآدمست بوو به سمریدا، بهرام بهر که سی بورد.

عَكَّطَ الذابة: و لآخه که سی جه سی کرد **عَاكَطَهُ**:

له مه بهسته کانی گپرایه وه و نه بهیشت به مراد

بکا **عَكَّطَهُ** عن حاجته: له پیویستی به کانی لایدا

عَمَّاكطرا: شیعیان خوینده وه و خویمان

هه لئایه وه و شانازیان کرد **عَمَرَشْمَشِيرِيَان**

کرد، مامه وه کرین و فرۆشتنیان نه منجم دا **عَمَّكَطَ** أمره، و علیه أمره: کار که سی خوار و خبیج

بوو گه میشته به بهست **عَمَّكَطَ** القرم في مكان

کذا: خه لکه که له وهی کوبوونه وه بو نه وهی بیر

له نیش و کاری خویمان بکه نه وه **عكاف**:

بازاریکی عهره ب بوو له سهرده می پیش

نیسلامدا و مرزانه تییدا کؤدمبوونه وه، شیعیان

ده خوینده وه شانازیان به خوینانه وه دمکرد **عَم** نه م

بازاره که وتبوه نیوان (النحلة) و (طائف) وه

له یه که م رهژی مانگی زیلقه عیده وه دهستی بی

دمکرد تابستی نه و مانگه بهرده وام دمبوو.

عَكْفُ في المكان عكفاً و عكوفاً: له شوینه مایه وه و

تییدا جیگیر بوو.

حمله که له زندی و لآخه که دهیستی و به
 نهستورایی دهستیوه شهته کی دمداء. ۵ أَلْعَكَلُ
 خویری و پروپوچ ۵ أَلْعَرَكُلُ: پشتی کومه له لب،
 سمر کومه له لب ۵ پیای کورته بالا که
 قاجه کانی لیک دور که وتبته وه ۵ نافرمتی
 گیل و که ودمن ۵ أَلْعَرَكَلَةُ: بهمانا (أَلْعَرَكُلُ) دئ.

عَكَمَّ عَكَمًا: قه له و بوو.

عَكَمَّ فلان: فلانکس چاومروانی کرد.

عَكَمَّ المتاع: کالا که به حبل و شتی و شهتهک دا
 ۵ قوماشه که ی بلا و کرده شهته کی خسته ناو و
 نمسجار قوماشه که ی به سردا دایه وه، واته:
 قوماشه که ی له شهته که وه پیچا ۵ شهته که ی خسته
 ناو لایه کی هورمه که وه.

عَكَمَّ الذابة: و لآخه که ی تمنگه دا ۵ ده می جه وال و
 خمرار و گوینی که ی بهست ۵ أَعَكَمَّ فلاناً:

پارمته ی فلانکسی دا له سمر شهتهک دانی
 کالاکان ۵ عَكَمَتِ الذابة: و لآخه که قه له و بوو ۵
 إِعْتَكَمَ القرم: خه لکه که بارو بارگمنه یان
 رپنکخست بوئه وه ی له سمر پشتی و لآخه کان
 شهته کیان بدن ۵ إِعْتَكَمَ الشئ: شهته کان
 که وتنه سمر بهک ۵ أَلْعِكَامُ: نه و حبل و
 گوریس و شتانه ی کالا یان به شهتهک دهرئ ۵
 أَلْعِكْمُ: قوماش لاتا و تیره و هور و قهرتاله و
 شتی وا به مخرجی کالا یان تیدا بی ۵ حبل ی
 بیر، گوریس بیر ۵ حبل ی ناو هه لکیشان له بیر
 ۵ أَلْعِكَامُ: نه و که سه ی لاتا و لایارمکان له سمر
 پشتی و لآخ ریک دمحوا و شهته کی دمداء ۵
 قمتارجی ۵ عَكَنْتِ الجارية: چه تیوه که لوینچی
 له گه ده ی پهیدا بوون به هوی قه له ویه وه ۵
 تَعَكَّنَ البطن: گه ده ی شورابه ی کرد لوینچ و لوجی
 تیدا پهیدا بوون ۵ تَعَكَّنَ الشئ: شهته که

عَكْ أحمى: له زوتا توشی فلانکس بوو کزو
 لاوازی کرد.

عَكْ الكلام: قسه که ی شی کرده وه.

عَكْ أخذت من غيره: قسه ی فلانی دووباره
 کرده وه.

عَكْ فلان: فلانکس تایی ن هات ۵ گهرمی

جهسته ی زور زور بوو کاریگهری خرابی خسته
 سمر ته ندروستی ۵ أَلْعِكَالُ: ههرمتی گهرما
 له گهل خستنی رهمبا ۵ دمگوترئ: (بوم عِكَاك
 ۵ ومکان عِكَاك) ۵ أَلْعِكَلُ: بهمانا (أَلْعِكَاكُ) دئ
 ۵ أَلْعِكُ: بهمانا (أَلْعِكَاكُ) دئ ۵ أَلْعِكَةُ: زوری
 گهرمی و ومستانی رهمبا ۵ لیه لان که خور
 گهرمی کرد بی ۵ له زوتاو سهرمتای هه لهرزین
 له کاتی لمرز داگرتندا ۵ أَلْعِكَةُ: هیزمی بچکوله
 بی هه لگرتنی رون تیایدا.

عَكَلَّ عليه الامر عكلا: کارمکه ی لی تیکچوو لئی
 گؤرا.

عَكَلَّ فلان في الامر: فلانکس پای خوی دهریاری
 کارمکه دهریری.

عَكَلَّ الشئ: شهته که ی کورده وه، شته بلا و مکانی
 کرد کردنه وه.

عَكَلَّ الذابة: دهستی و لآخه که ی هه لبهست
 بوئه وه ی نه توانی بر وا.

عَكَلَّ المتاع: کالاکانی له سمر به کتر ریز کردن ۵
 أَعَكَلَّ عليه الامر: کارمکه ی لی شیوا، لئی گؤرا ۵
 إِعْتَكَلَّ الرجل: پیاهمه گؤشه نشین بوو،
 لاکه موت ۵ شهر و بهر بهر مکانی کرد ۵ دوو
 که له گاه که شهره قوچیان کرد ۵ إِعْتَكَلَّ عليه
 الامر: بهمانا (عَكَلَّ عليه الامر) دئ ۵ أَلْعِكَالُ:
 حمله ی که دهستی و لآخی به نه دهیسترئ ۵

برنسی و بیفرۆشی ۵ کسینک زۆر حمزی له شیری ساغ بئ، شیری بئ غهل و غهش بخواتهوه ۵ العُكْرَةُ: بنکی کلک که توکی روتابیتهوه ۵ بنکی زمان پمگیکی سپیه تلئیش دهکری و بادهدرئ و دهکریته قهمجی مندالانه و یاری پئ دهکری ۵ چایهکه له جهناگهی مندالی ساوادا ۵ العُكْرَةُ: بهمانا (العُكْرَةُ) دئ ۵ نهستورایی شت ۵ زوریه شت ۵ ناوقهه ۵ گنۆله ریسی ریسراو که لهتهشیهکه دادهمالدرئ ۵ العُكْرَةُ: شیری خالیص و بئ غهش.

عَلَبَ الشَّيْءُ عَلِبًا: شتهکه رهق بوو، وشکهوه بوو ۵ دهگوترئ: (عَلَبَ اللحمُ) گۆشتهکه بۆگهنی کرد. عَلَبَ الشَّيْءُ عَلِبًا وَعَلِبًا: شتهکهی نیشانه کرد خهتخت و کونج کونجی کرد دابردابری کرد. عَلَبَ السِّيفِ وَغَرَهُ: دهسکی شمشیرمهکی به پهکه لاملی حوشر پیچا ۵ عَلِبْتَ يَدَهُ: دهستی نهستور بوو.

عَلِبَ الْخِيْرَانُ: نازهلهکه نهخۆشی توشی رمگی لاملی بوو ملهخرهی گرت و ملی خواربوو.

عَلِبَ السِّيفِ: شمشیرمهکه کهل بوو، کهلکی تیکهوت ۵ عَلِبِي الرَّجُلُ: بپاومهکه پهکی لاملی دهکهوت بههوی لوتبهرز و خو بهزلزانی ۵ عَلِبَ الرَّجُلُ: بپاومهکه قسناغی دروست کرد (نامیریکی پیوانهی دانهویلهیه لهدار یان له پیستی حوشر دروست دهکری) ۵ عَلِبَ السِّيفِ: دهسکی شمشیرمهکی به تیلمه سیرمهی رمگی لاملی حوشر پیچا ۵ عَلِبَ الشَّيْءِ: شتهکهی نیشانه کرد، خمت خمتی کرد، کهلکهلی کرد ۵ عَلِبَ الْفَاكِهَةِ وَاللَّحْمِ وَالْخَضِرِ وَغَوَاهَا: میوه یان گۆشت یان سهوزهکهی خسته ناو سندوق و کارتۆنهوه و پیچاپهوه بۆنهوهی بنیردرئ بۆ

ههندیکی کهوته سمر ههندیکی و دوو لۆو سی لۆ بۆوه ۵ العُكْنَاءُ: ئافرمتی قهتهوی ورگ شۆر ۵ العُكْنَةُ: گۆشتی گهده که لوپچو لۆچی تیدا پهیدا بوون و چرجهکانی کهوتبنه سهریهک.

عَكَتِ الدَّابَّةُ عَكَرًا: ولاحهکه لهبههاردا کهتهو زهبهللح بوو، قهلهو بوو.

عَكَ الدِّخَانُ: دووکهئهکه بهرمو ئاسمان بهرز بۆوه. عَكَا فلان بازاره: فلانکس به بهرکۆش و ئیزارمهکی ورگی شتهک دا بۆنهوهی گهدهی دانهچۆرئ ورگی شل نهبی.

عَكَا الضَّبُّ: بزمنزمکه کلکی خوارکردوه، چهماندیبهوه.

عَكَا الرجل ذنب الدَّابَّةِ: بپاومهکه کلکی ولاحهکهی گریدا.

عَكَا الشَّيْءُ: شتهکهی شتهک دا.

عَكَا فلانا في الخيل: فلانکسی پیومند کرد.

عَكَتِ الْمَرْأَةُ شَمْرَهَا: ئافرتهکه قزمکانی کۆکردنهوه.

عَكَى فلان بازاره عَكِيًا: فلانکس به ئیزارو بهرکۆشهکهی بهرموسلدانی خوئی بهست بۆنهوهی ورگی شورابه نهکا.

عَكَى فلان: فلانکس مرد ۵ اَعَكَى فلان: بهمانا (عَكَى) دئ ۵ عَكَى فلان: بهمانا (عَكَى) دئ ۵ عَكَى على السيف والرُمح: پهکه لاملیکی تهپی له شمشیرمهکی یان له ریمهکه شتهک دا بهو سیرمه شمشیرمهکی پیچا ۵ عَكَى الدِّخَانُ: دوکهئهکه بهرمو حهوا بهرز بۆوه ۵ اَعَكَى: قهه نهستور ۵ کهلهکه و خالیگه نهستور ۵ العَاكِي: ریس ریسینک که دواى رستنی ریهسهکه بیفرۆشی واته: کهسینک پیشهی نهوه بئ ریس

تِيكَهَلْ كَرْد ۵ اِعْتَلَتْ فُلَان: فَلَانَكَمَس نِسِبَت
درا بۆلای غمیری باوکی خوی ۵ اِعْتَلَتْ الزنْد:
چهرخهکه ناگری نهکردموه ۵ دمگوترئ: (فُلان
غیر مُعْتَلِ الزنَاد) فَلَانَكَمَس بهدلی خوی ژنی
نههیناوه ۵ (فُلان معتلث الزنَاد) فَلَانَكَمَس
بهدلی خوی ژنی هیناوه ۵ اِعْتَلَتْ الشَّيْ:
شتهکهی ههئهمبزارد، ههروا هههمهکی ههلی
گرت ۵ اِعْتَلَتْ زَنْدَا: داریکی ههئگرت نازانی
ناخو ناگری تیدایه یان نا ۵ ناگری پی
دمگریتهوه یان نا.

اِعْتَلَتْ الشَّيْ: شتهکهی تیکهلاو کرد ۵ العَلَاةُ:
دووشت که تیکهلاو کرابن ۵ پیاویک له م لاو
لهلا قاچو هۆج بکا ۵ العَلْتُ: نهو شتهی تیکهَلْ
گمنم دمکری ۵ (گمنم و ماش، گمنم و جو)
خواردمهمنی تیکهَلْکراو بهگمنم و جو ۵ العَلْتُ:
کسینک پان غمیری باوکی بدرئ ۵ العَلْتُ: نهو
شتهی پیاو قنیاتی پیدمکا له بزئو ۵ العَلْشِ:
خواردن که شتیکی تری کوشندهی تیکهَلْ
بکری ۵ دمگوترئ: (قتل النسر بالعلی) بازمهکی
بهخواردنی ژمهر تیکهلاو کوشت ۵ العَلِيشُ:
ناردی لهگمنم و جو تیکهَلْکراو ۵ العَلِيشَةُ:
بهمانا (العَلِيشُ)دئ.

عَلَجَ الغلامَ وغیرد علجاً وعلوجاً: مندالهکه زلو
کهته بوو.

عَلَجَ العیرَ: حوشترمهکه رومکی عیلجانی خوارد ۵
عَلَجَتِ الناقةُ عُلجاناً: حوشترمهکه ههئسورو
داسوری کرد.

عَلَجَ فلاناً علجاً: بهسمر فلانکهمسا زال بوو.

عَلَجَ علجاً: پتهو بوو، گشت بوو، هیزی پمیداکرد
۵ عالَجَ الشَّيْ معالَجَةً: خهریکی شتهکه بوو
سهرو بهری کرد ۵ عالَجَ المريض: دهرمانی

فرۆشتن یان بهشئومیهک له شئومکان بۆ ماومیهک
ههئبگری ۵ اسْتَعْلَبَ اللحمُ: گوشتهکه بۆگهمنی
کرد، بۆنی گۆرا ۵ اسْتَعْلَبَ البَقْلُ: بۆلکهو
دانهوئیلکهی به کاملئ و رهق بویی هاتهدمست ۵
اسْتَعْلَبَتِ الماشية البقل: نازهلهکه بۆلکهو
لهومرکهی بهدل نهبوو نهپخوارد ۵ اِعلنبی
الديك والكلبُ: کهلهشیر یان سهگهکه خوی
نامادمکرد بۆ شهر (شهره کهلهشیرو) و (شهره
سهگ) ۵ العَلْبُ: شتی توندو پتهو و رهق ۵
شوئینکه و کهلکهل کردن ۵ زهوی که گیای لی
نهروئ ۵ العَلْبُ: زهوی گیا تیانهرواو ۵ پیاوی
تهبیات وشکو کهته ۵ شوئنی روانی درهختی
سیدر ۵ العَلْبُ: کهته و زمبهلالاح و بهتهمهمن و
زیر ۵ بهزوری دمگریته ناوهئناوی نیریه ههرو
گاکوی ۵ زهوی گیا تیانهرواو ۵ پیاوی وشکو
تهبیاتو کهته و توپه ۵ العَلْبَاءُ: رهمگی لامل ۵
دمگوترئ: (تَشَجَّ عِلباء الرجل) رهمگی لاملی
پیاومهکه گرژ بوو ۵ العَلْبَةُ: عمرمهه و فسناغ
(نامیریکی دانهوئیله پیوانه له تهختهدار یان
پیستی حوشتر دروست دمکری) ۵ زهرفتیکه،
سندوفتیکه، هیزمیهکه، تهنهکهپهکه شتی تیدا
ههئدهگری بۆ کاتی پیویست ۵ العَلْرَبُ: رینگای
تهخت کراو و خوئش کراو.

عَلَتْ الزنْدُ علناً: چهرخهکه ناگری نهکردموه.

عَلَتْ الشَّيْ: شتهکهی کوکردموه، تیکهلاوی کرد.

عَلَتْ القومُ علناً: خهلهکهکه شهرپان کرد.

عَلَتْ به: پیوهی نووسا، هۆگری بوو.

عَلَتْ الذئبُ بالغنم: گورگهکه کهوته ناو مههموهو
دهستی خوی وهشاند ۵ عالَتْهُ: خوی لی نزیک
کردموه و شهره لهگهَلْ کرد ۵ عَلَتْ النفسُ:
دهروونی تیکهلهات ۵ عَلَتْ الشَّيْ: شتهکهی

نه‌خوشه‌که‌ی کرد ◊ عَالَجٌ فلاناً: به‌سمر فلاندا
 بالادست بوو ◊ عَالَجٌ عنه: داکوکی نِ کرد ◊
 عَالَجٌ الإبل: رومکی عه‌له‌جانی دا به‌حوشترمه‌که ◊
 إعتلج القوم: خه‌نکه‌که شه‌ریان بوو به‌کتریان
 گوشت و بر کرد ◊ إعتلجت الأرض: زه‌ویه‌که
 رومکی باشی نِ روا ◊ گیاو گزی بالای کرد چرو
 پرو زور بوو ◊ إعتلج المرج: شه‌پوله‌کان تیک
 بوونه‌وه ◊ إعتلج الهم في صدره: خه‌مو خه‌فمت
 له‌دلیدا سواری یه‌ک بوون ◊ إعتلج الرمل:
 لبه‌که کوبومه‌وه ◊ تعلق الرمل: لبه‌که کوبومه‌وه ◊
 تعلق الجلد: پیسته‌که ئه‌ستور بوو ◊ إستهلج
 الجلد: به‌مانا (تعلق) دئ ◊ إستهلج فلان:
 فلانکه‌س که‌ته‌و به‌هیزو پته‌و بوو ◊ العالج:
 لمبی سوار یه‌ک بوو و به‌ستیراو ◊ له‌حه‌دییسی
 پارانه‌ومدا هاتووه: (وما تحربه عراج الرمال)
 نه‌وه‌ی لمبی به‌ستیراو له‌ناوخوی گرتووه ◊
 العلاج: چارسه‌ر، ناوه بو‌ئو شته‌ی
 چارسه‌ری بی‌دگرئ ◊ العالج: همر بی‌اوئیک
 توندو تیزو و هشکه ته‌بیات بی ◊ گوئدریز،
 که‌رمکیوی قه‌ئو ◊ العالج من الرجال: پی‌او
 به‌هیزو توانا که زور له‌رکه‌به‌رانی خو‌ی
 خستبن و له‌ناوی بردبن ◊ چارسه‌رکاری ئیشی
 چه‌واشه‌و گران ◊ العالج: به‌مان (العلاج) دئ ◊
 العالج: گیا عه‌له‌جان ◊ ورده هه‌نگ ◊ العلجان:
 کومه‌له‌ دره‌ختی عیضا ◊ العلجان: رومکی‌که
 له‌دمشت و سارادا دپروئ لاسکه‌کانی سه‌وزو
 باریکن، گه‌لاکانی دریزوکه‌و وردن، گولتیکی
 زمردو به‌ریکی وردی هه‌یه‌دمشوبه‌یته
 نانیسون و بونی زور خوشه ◊ العلجم: زه‌لکاوی
 زور ناو ◊ حوشتری دریز، که‌ری دریز ◊ العلجم:
 زور ریش ◊ العلجم: به‌مانا (العلجم) دئ ◊ دینه

که‌ری قه‌ئو ◊ ناوی زه‌لکاوی زور و قول ◊ بوقه
 نیره‌و کیسه‌ئه‌ نیره.
 عَلِدُ الشئ عدا: شته‌که رمق و پته‌و بوو ◊ العلد:
 رمگی مل ◊ شتی رمق و پته‌و له‌هر شتیک بی
 ◊ رومکیکی دره‌خت ناساییه ◊ به‌رمکه‌ی بی
 توئیکله‌ گه‌لای نیه، له‌ ساراو چوله‌وانیدا دپروئ
 له‌سارای سینادا زوره‌و نازهل حمزی
 له‌خواردنیه‌تی.
 عَلِرَ الى الشئ: مه‌لی شته‌که‌ی کرد حمزی نِ بوو
 ◊ اعلزه الرجح: ترسو و بیم خه‌وی نِ زپاندو
 حه‌جمینی نِ هه‌نگرت ◊ اعلر الشئ: شته‌که
 عاجزو دامای کرد ◊ العلوز: نازاری سک ◊
 مردنی کتوپر ◊ شیتی.
 عَلَسَ علسا: خواردی و خواردیه‌وه.
 عَلَسَ الرجل: بی‌اوه‌که هه‌راو هوزیای کرد ◊
 عَلَسَتِ الإبل: حوشترمه‌که شتیکی خوارد،
 شتیکی دمست که‌وت ◊ به‌زوری بو‌ئه‌قی
 به‌کاردمه‌نیرئ ◊ عَلَسَ الداء: دمردو
 نه‌خوشیه‌که په‌ره‌ی سه‌ندو گه‌وره بوو ◊ عَلَسَ
 فلان: فلانکه‌س هات‌وهاواری کرد ◊ دمگوتری:
 ما عَلَسَ ضیفهم: خواردنیان نه‌دا
 به‌میوانه‌که‌مان ◊ العلاس: خوراک ◊ العلس:
 همر شتیک بخورئ و بخوریته‌وه ◊ جوریکه‌له
 گه‌تم دوودهنک و سئ دهنکی له‌ توئیکله‌که‌پدایه
 به‌زوری خوراکی دانیشتوانی شاری سه‌نعای
 په‌مه‌نه ◊ العلسی: پی‌او نازاو به‌هیز ◊
 العلوس: خواردمه‌منی ◊ العلیس: برزای قه‌ئو
 ◊ برزای پی‌گه‌یشتو ◊ برزای به‌پیسته‌وه ◊
 عَلَصَتِ الثخمة في بطنه: تیزی و گه‌ده ترشان
 نازاری دا ◊ العلوس: تیزی و گه‌ده ترشان و سک
 نیشه ◊ گورگ ◊ عَلَصَهُ غلصاً: جولاندی و

لهقاندی بۆنهوهی دهری بیئنی ۵ دهگوترئ: (عَلَضُ الرتد) سنگهکهی لهقاند بۆنهوهی دهری بیئنی.

عَلَطُ البعیر علقا: لاملی حوشرمهکهی داخ کرد ۵ نیشانهی تیدا جیهیشت.

عَلَطُ الرجل بقیح: شتی ناشیرینی پال پیاومهکه دا.

عَلَطُ البعیر: بهمانا (عَلَطه)دئ ۵ نیشانهو

شوینکهی داخی لاملی حوشرمهکهی سرپهوه ۵

لای برد ۵ اِعْتَلَطَهُ وبه: کیشی لهگهڵ نایهوهو شه‌ری پی فروشت ۵ تَمَلَطُ القرس: کهوانی

لهسانی کرد ۵ اِعْلُوَطُ الشئی: خۆی بهشتهکهوه

هه‌لواسی و به‌خۆیهوه نوساند ۵ دهگوترئ:

(اعلوط البعیر) خۆی به‌ملی حوشرمهکهوه

هه‌لواسی و سه‌ری کهوت ۵ اِعْلُوَطُ فلاناً:

فلانکهسی گرت ۵ بماندی کرد ۵ اِعْلُوَطُ فلان

الأمر: فلانکهس جووه نهو نیشهوه به‌بی

تیفکرین و ورد بوونهوه ۵ الإعلیط: نیشانهیهکه

له‌لامل خه‌تیک یان زیاتر به‌پانی له‌لاملی

حه‌یوانهکه ده‌بیرئ ۵ هه‌ر لق و شورک و لقه‌دار

که که‌لای و مری بی ۵ توپکلی به‌ری دره‌ختی

مه‌رخ ۵ العالط: (شاعر عالط) شاعیریکی

فمسیح و زمان په‌وانه قسه‌کانی ده‌رازیئیه‌وه ۵

العلاط: لامل ۵ نیشانهی لامل خه‌تیک یان

زیاتر به‌پانی ۵ هه‌بلیکه به‌دهوری ملدا ۵

العلط: شوپنکهی داخ کردن به‌لامه‌وه ۵

په‌شیهکه ئافرمت له روخساریدا خۆی پی جوان

ده‌کا ۵ الأعلاط من الكواكب: نهو نه‌ستیرانه‌ن

که ناویان نیه ۵ العلطه: په‌شیهکه ئافرمت بۆ

جوانی و خۆ رازاندنه‌وه له ده‌م و چاوی خۆی

ده‌دا ۵ ملوانکهی هۆنراوه له قهرمنقول.

عَلَطُ (الغلطان): دوو خائن له‌ملی بالنده‌دا ۵ عَل

عَل: تیراخوپرین له‌مه‌رو بزئ ۵ تَعَلَّل: که‌وته

جه‌و جۆل و هه‌ده‌بیه‌زو دابه‌ز ۵ هیتواس بۆوه ۵

الغَمَالُ: بالندهی نیره له‌جۆری قه‌نبه‌ر ۵

المُعَلَّلُ: به‌مانا (الغَمَالُ) دئ ۵ لاپه‌راسو ۵

المُعَلَّرُ: شه‌ر ۵ تیگرو تیگوشیوی و شه‌رو

هه‌را.

عَلَفَ الرجل علفاً: پیاومهکه زۆری خواردموه.

عَلَفَ الحیوان: ئالقی دا به‌نازه‌ئه‌که ۵ اَعْلَفَ الطلح:

دره‌خته‌که پۆخه‌کهی دهرکه‌وت ۵ اَعْلَفَ

الحيوان: ئالقی دا به‌نازه‌ئه‌که ۵ عْلَفَ الطلح:

دره‌خته‌که گۆلۆکهی هه‌لۆمیری و میوه‌کهی

خره‌له‌دا ۵ عْلَفَ الحيوان: به‌زۆری خه‌ریکی

ئه‌وه بوو عه‌له‌ف بخته به‌رده‌می نازه‌ئه‌کان ۵

اِعْتَلَفَت الذابة: ولاخه‌که ئالفه‌کهی خوارد ۵

تَعْلَفَ الرجل: پیاومهکه له‌شوینی گونجاو گه‌را

به‌دوا له‌مه‌ردا ۵ اِسْتَعْلَفَت الذابة و غیرها:

نازه‌ئه‌که به‌دوا له‌مه‌ردا گه‌را ۵ العْلَفُ:

دره‌ختیکی په‌مه‌نییه‌و وه‌کوو دارمیو وایه ۵

هه‌له‌ده‌گیرئ و وشک ده‌گیرئ گۆشتی پی

ده‌کوئیندرئ ۵ العْلَفُ: به‌مانا (العْلَفُ) دئ ۵ زۆر

خۆر ۵ العْلَفُ: ئالیک و ئالقی نازه‌ل ۵ العْلَفی:

خه‌رمانلۆغه، نهو به‌شه دانه‌ویئه‌یه‌یه که فه‌لاح

دایده‌منی بۆ برادهر و خویشه‌کانی ۵ العْلَافُ:

ئالیک فرۆش ۵ ئالف فرۆش ۵ العْلَفُ: میوهی

پومکی (الطلح) ده‌شوبه‌یه‌ته پاقه‌ی ته‌رو تازه،

شین ده‌بی و حوشر ده‌بیخوا ۵ العْلَافَةُ:

دانه‌ویئه‌یه‌که وه‌کوو هول و نیسک و فاصۆلیا ۵

العْلُوفَةُ: ئالیک و ئالقی نازه‌ل ۵ نازه‌ئه‌یکه ئالقی

ده‌رخوارد ده‌درئ بۆنه‌وهی قه‌له‌و بی نانی‌درئ

بۆ پاون هه‌ر له‌ماله‌وه له‌سه‌ر ناخۆر ئالیکی پی

دعرتی ۵ العلیفُ: نهو نازه‌نمیه نالیکی دعدریتنی
 بونه‌وهی قه‌له‌و بی‌و نانیردرئی بۆ له‌ومرآن له
 کیو ۵ العلفُ: شوینی نالیک دان و نالیک خواردن
 ۵ العلفرفُ: پیاوی وشک ته‌بیات و به‌تمه‌ن و
 قه‌له‌و ۵ پیره‌میردی جه‌سته گوره‌و هز دریزو
 ریش پان و پر.

عَلَقَ الصَّيَّ عُلُقًا: مندالکه قامکی خوی مزی ۵
 عَلَتَتِ الْبِهِمَةُ الشَّجَرُ عُلُقًا: نازه‌نکه گه‌لای
 دره‌خته‌که‌ی خوارد.

عَلَقَ دَانَا: فلانکس به‌سهر فلاندا بالادست
 بوو له‌بوارای به‌دمسته‌نانی به‌نگه‌ی به‌هیز بۆ
 خۆه‌لئانه‌وه ۵ فلانکس جنیوی به‌فلانکس
 دا ۵ ده‌گوترئ: (عَلَقَهُ بِلِسَانِهِ) به‌زوبانی شرت و
 شوی ئی بری ۵ عَلَتَتِ الْبِهِمَةُ: چه‌یوانه‌که ناوی
 خواردوه‌و له‌گه‌ل ناو‌خواردنه‌و که‌یدا زه‌روئیک
 به‌ناو قورگی دا نووسا. عَلَقَ الشَّيْءُ الشَّيْءَ:
 شته‌که له‌ناو شته‌که چه‌سپاو پئیدا نووسا.

عَلِقَ الشُّرْبُ الشُّرْبَ: چقل به‌قوماشه‌که‌وه نووساو
 لئی نه‌بۆوه. ۵ عَلِقَ الظَّبْيُ بِالْحَبَالَةِ: ناسکه‌که
 به‌داوه‌که‌و موبوو ۵ عَلَتِ الْأُنْثَى بِالْجَنِينِ: مئینه‌که
 به‌بیچومه‌که‌ی هه‌له‌و گیر بوو.

عَلِقَ فُلَانٌ فُلَانًا وَبِهِ: خۆشه‌ویستی فلانی له‌دندا
 چه‌سپا. ۵ عَلِقَ أَمْرُهُ: کاره‌که‌ی نه‌وی زانی.

عَلِقَ يَفْعَلُ كَذَا: ده‌ستی به‌کاره‌که کرد.

عَلِقَ الْإِنْسَانَ وَغَيْرَهُ: ناده‌میزاد له‌کاتی ناو
 خواردنه‌و میدا زه‌روه‌که به‌قورگیدا نووسا ۵
 أَعْلَقَ الصَّائِدُ: نیچیر موانه‌که نیچیره‌که‌ی خسته
 داوی خۆیه‌وه ۵ أَعْلَقَ الرَّجُلُ: پیاوه‌که به‌هوی
 زه‌روموه‌و خوینی له‌خوی گرت ۵ زه‌روی خسته
 سه‌ر جه‌سته‌ی بۆنه‌وه‌ی خوینی به‌مزی. ۵ أَعْلَقَ

فلان: فلانکس برپکی مال و سامانی پر نرخ و
 به‌های دۆزیمه‌وه ۵ أَعْلَقَ ظَفْرَهُ فِيهِ: نینۆکی تی
 هه‌لچمه‌قاند ۵ أَعْلَقَ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ: شته‌که‌ی به
 شته‌که‌وه نووساند ۵ زه‌روی به‌قورگه‌وه
 نووساند ۵ أَعْلَقَ السَّيْفَ وَغَيْرَهُ: فولضه‌و
 نه‌لقه‌یه‌کی بۆ شمشیره‌که دروست کرد پئی
 هه‌ل‌بواسئ ۵ عَالَّقَهُ: شانازی به‌سه‌ردا کرد
 به‌هوی هه‌بوونی شتی به‌نرخ له‌لای ۵ عَلَقَ
 الرَّجُلُ: پیاوه‌که هه‌وساری و لاخه‌که‌ی هاویشه
 سه‌ر ملی و لاخه‌که‌ خۆی و لئی دابه‌زی و
 به‌ره‌لای کرد ۵ عَلَقَ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ: شته‌که‌ی
 به‌شته‌که‌دا کرد، پئیدا هه‌ل‌واسئ ۵ ده‌گوترئ:
 (عَلَقَ الثَّوْبَ عَلَى الْمَشْجَبِ) ۵ کراسه‌که‌ی
 به‌عه‌لاگه‌که‌وه هه‌ل‌واسئ ۵ (عَلَقَ أَبَا عَلِيٍّ دَارَهُ)
 ده‌رگای خانومه‌که‌ی دانا و ریکی خست،
 ده‌رگاکه‌ی بۆ خانومه‌که‌ی هه‌ل‌واسئ ۵ عَلَقَ أَمْرَهُ:
 کاره‌که‌ی راگرت نه‌وازی ئی هئینا نه‌نه‌نجامی دا ۵
 ده‌گوترئ: (عَلَقَ الْقَاضِي الْحُكْمَ) دادوهر
 حوکمه‌که‌ی راگرت برپاری له‌سه‌ر نه‌دا ۵ عَلَقَ
 فُلَانٌ إِمْرَأَةً: فلانکس خۆشه‌ویستی نافرمتیک
 جووه‌ دلپه‌وه‌و شه‌یدای بوو ۵ إِعْتَلَقَهُ رَبُّهُ زُورِي
 خۆش ویست و شه‌یدای بوو ۵ تَعَلَّقَ الشُّرْبُ
 بِالثَّرْبِ: چقله‌که به‌کراسه‌که‌وه نووسا ۵ تَعَلَّقَ
 الرَّحْسُ أَوْ الظَّبْيُ بِالْحَبَالَةِ: نازه‌له‌ کئیه‌که‌ یان
 ناسکه‌که‌ به‌ ته‌له‌که‌وه بوو ۵ که‌وته‌ داوی
 نیچیره‌وه ۵ تَعَلَّقَ الْإِبِلُ: حوشتره‌که‌ گه‌لای
 دره‌ختی (عه‌لق)‌ی خوارد ۵ تَعَلَّقَ الشَّيْءُ:
 شته‌که‌ی هه‌ل‌واسئ ۵ عَلَقَ فُلَانًا: فلانکسه‌ی
 خۆش ویست ۵ له‌په‌نددا هاتوه‌و: (لَيْسَ الْمُعْلَقُ
 كَالْمَاتِقِ) که‌سێک هتیا ت به‌شتی که‌م بکا و مکوو
 که‌سێک نیه‌ شت هه‌ل‌بیزئ و به‌ نارمه‌زووی
 خۆی شت بۆخۆی وه‌لانی و بخوا ۵ الْأَعْلَاقُ:

همر شتیک هه لئو اسرئ. > اَلْعَلِيقَةُ: پهراویزی
 کتیب ◊ عَلَاقٍ: نیسی فیعلوه بهمانا (تَعَلَّقَ) دئ
 ◊ المِلاقُ: نهو گه لآو لهو مره به دمی نازهل
 دمیگاتئ و لرفی دمدا ◊ نهو ورده خواردنانهی
 پیش نان خواردن دمخرینه سهر سفره بؤ
 خافلاندن و نیشتیها کردنهوه ◊ بهزوری لهدوا
 (نه فی) به کار دین ◊ العَلَّاقَةُ: په یومندی و
 دوستایهتی ◊ خوشه ویستی راسته هینه و به دل ◊
 نهو گه لآو گو لهی نازهل دمی دمگاتئ
 له درهخت و دمیخوا ◊ گوزمرانی کهم ◊ نیش و
 کاریک ئاده میزاد پییه وه پابهند بئ ◊ له بواری
 زانستی بهلاغه دا (علاقة) بریتیه له جو ره
 په یومندی بهک له نیوان مانای نهصلئ و
 مه جازیدا ◊ العِلَاقَةُ: نهو سینگو و نه لقه و
 عه لاکه بهی شمشیری پیدا هه لئو اسرئ ◊
 العَلَقُ: درهختی دهباغ ◊ العِلَقُ: شتی به نرخ و
 گرانبهها ◊ ههر شتیک دل پیوهی په یوست بئ
 ◊ العَلَقُ: همر شتیک هه لئو اسرئ ◊ نهو قور و
 هالهی به دهست و پلهوه ده مینیته وه ◊ نهو گه لآو
 گو لهی دمی نازهل دمیگاتئ به درهخته وه ◊
 کونیکه له کراس و شتی وا دمکری به سینگه وه، له
 نالقهی سینگه که دمکری ◊ بهن و تیلمه
 چرمیکه کونده و مهشکهی بئ هه لئو اسرئ ◊
 زور بهی پنگا ◊ زهروو، گرمیکی ره شه خوین
 دممزی به زوری له ناوی راوستاودا دمی که
 نازهل ناوی لئ ده خواته وه زهروو که به قورگی
 نازه له کهدا دنوسی و پاش ماوهیه که قورگی
 دمکری، مرو فی لیزان زهروو که لئ دمکاته وه ◊
 خوینپاره (خوینی بهستو توند بوو) ◊ العَلَقِی:
 درهختیکه هه میسه سه وزه به سه مرما تیک
 ناجئ ◊ لق و پؤپی دریزو باریکی همن گه لای
 وردی جوانی همیه ◊ العِلَقَةُ: همر گه لآو گو نیک
 نازهل دمی بگاتئ به درهخته وه ◊ همر شتیک

ژبانی کوله مهرگی بئ به سهر بیرئ ◊ ههر
 زه لاته و ورده خواردنیک پیش نان خواردن
 پیوهی خهریک بی ◊ درهختیکه زستان حوشر
 مل و موشی لئ دمکا چونکه به زستان گه لاکه ی
 ههر سه وزه ◊ العَلِيقُ: روه کیکه به درهخت
 هه لئو گه ری و تیی دمنانئ ◊ العَلِيقِی: بهمانا
 (العَلِيقِی) دئ ◊ العَلِيقُ: تئوی نیر (تؤماوی
 چه یوانی نیر بؤ که لدانی میننه) ◊ همر شتیک
 په یوست بئ بهمانه میزادموه ◊ لهو مره نیک و لآخ و
 نازهل لئی بله و مرئ ◊ نافرمتیک جگه له میردی
 خوئی کهسی تری خوش نهوئ ◊ که میک شیر ◊
 العَلِيقُ: نالقی و لآخ ◊ کاو و جو ◊ العَوَالِقُ:
 گیانله بهرو روهکی ناو دهریا ◊ المِلاقُ: زمانی
 ره وان و به لیغ: همر شتیک شتی تری پیدا
 هه لئو اسرئ ◊ گوشتی هه لئو اسرا و تری
 هه لئو اسرا و ◊ پیای سهر کهش و کیشه و نیزاع
 خهرووه ◊ پیای نیک له کیشه و نیزاعدا پشت به
 به لنگه بههستن ◊ المَعْلَقَةُ (رجل ذو مَعْلَقَة):
 پیای نیکه په یومندی به هه موو شتیکه وه هه به ◊
 هه موو کهس خوئی پیوه هه لئو اسرا ◊ المَعْلَقَةُ:
 نافرمتیک میرد که ی به لایه وه نه چئ و ته لاقی
 نه دا ◊ المِلاقَات: حوت چامه شیعی عمر مبین
 عمر مبهکان پیش هاتنی نیسلام به دیواری
 که عبه وه هه لیان واسی بوون ◊ المَعْلِقُ: نهوه ی
 شتی له سهر هه لئو اسرئ ◊ ههر شتیک
 هه لئو اسرئ و مکوو گوشت و هی شوه تری و شتی
 تر ◊ عَلَقَمُ الطَّعامُ: شتی تالی کرده ناو
 خورا که که ◊ المَعْلَمُ: همر شتیک تال بئ ◊
 کاله که مارانه ◊ المَعْلَمَةُ: پارچه بهک له شتی
 تال.

عَلَق العلق و غیره علقا: بنیشته که ی جوو.

ناوی دا به‌پیاومکه ◊ **عَلَّلَ الشَّيْءُ**: شته‌کهی عیله‌تدار کرد ◊ **عَلَّلَ الإِبِلَ**: حوشرمکانی رادان پئیش نه‌وی تیراوبن ◊ **عَلَّلَ اللهُ فلاناً**: خودا فلانک‌هسی نه‌خوُش خست ◊ **عَلَّلَ فلانٌ**: فلانک‌هس جار دواجار ناوی دایه... ، جار دواجار خورماکانی چنین ◊ **عَلَّلَ فلاناً بطعامٍ** أو غیره: فلانک‌هسی خافلانند به‌خواردنی زه‌لاته و شتی لهو جوُره ◊ **عَلَّلَ الشَّيْءُ**: هوکارای شته‌کهی رونکرده‌وو به‌بهنگه‌وه شته‌کهی چه‌سپاند.

عَلَّلَ الكلمةَ: له‌بواری زانستی صهرفدا بریتیبه له باسکردنی شیوهی گوڤانی وشه‌که ◊ نیعلالی له وشه‌که‌دا نه‌نجامدا ◊ **عَلَّلَ فلاناً**: چارمه‌ری نه‌خوُشی فلانک‌هسی کرد ◊ **إِعْتَلَّ**: شه‌را به‌کهی به‌بهن هه‌ناسه‌دان خواردموه ◊ یان جاری دووم شه‌رابی خواردموه ◊ **إِعْتَلَّ الرجلُ** و غیره: پیاومکه نه‌خوُش که‌وت ◊ **إِعْتَلَّ فلانٌ**: فلانک‌هس پابه‌ندی به‌نگه بوو ◊ **إِعْتَلَّ بالأمر**: به‌کارمکه‌وه سهرقال بوو، هه‌له‌وگیر بوو.

إِعْتَلَّتِ الكَلِمَةُ: وشه‌که پیتی عیله‌ی تیدا بوو ◊ **تَعَلَّتِ المرأةُ من نَفْسِها**: نافرمته‌که له‌خوینی باش مندالبون پاک بووه ◊ **تَعَلَّ الصَّبِيُّ** ندي **أُمِه**: منداله‌که چی شیر له‌مه‌مکی داپکیدا هه‌بوو مژی ◊ **تَعَلَّ فلاناً**: فلانک‌هسی له‌کارمکه‌ی گیراپه‌وه ◊ **تَعَلَّتِ المرأةُ من نَفْسِها**: نافرمته‌که له‌خوینی باش مندالبون پاک بووه ◊ **تَعَلَّلَ الرجلُ**: پیاومکه به‌نگه‌ی خوُی هینایه‌وه و پابه‌ند بوو پئییه‌وه ◊ **تَعَلَّلَ بالأمر**: خوُی به‌کارمکه‌وه خافلانند ◊ **التَّعَلُّةُ**: نه‌وی دمکرته به‌نگه ◊ **التَّعْلِيلُ**: به‌لای نه‌هلی مونازمره‌وه رونکرده‌وهی هوکارای شته ◊ **العَلَّاتُ**: نه‌و شته‌ی خوُی هین ده‌خافلئینی ◊ پاشماوه‌ی شت ◊ کاتی نیوان به‌پانی و نیواره ◊ **العَلُّ**: پیستی

عَلَّكَ الذَّابَّةُ واللِّجَامُ: ولاخه‌که لغاومکه‌ی له‌دممیدا جوو، لغاومکه‌ی له‌دممیدا هیناو برد.

عَلَّكَ نایه: ددانی له‌ددانه‌کهی خشانوو سپه‌ی نی هات.

عَلَّكَ ماله: جوان سهر و کاری مال و سامانی خوُی کرد.

عَلَّكَ یدیه‌ی علی ماله: دمستی خوُی هوچاندو رژی نواندو هیچی له‌مالی خوُی نه‌به‌خشی.

عَلَّكَ العَجِينُ: هه‌ویرمکه‌ی زور شیلا ◊ **العَالِكُ**: (طعام عالك) خواردنیکی تونده‌و زور به‌زه‌حممت ده‌جووړی ◊ **العَلَاكُ**: نه‌و شته‌ی ده‌جووړی ◊ **العَلَاكُ**: به‌مانا (العَلَاكُ دئ) ◊ **العَلِكُ**: بنیشت: که‌له داربه‌بن دمردمه‌یندری ◊ **العَلِكُ**: شتی جیره و لینج ◊ دمگوتری: (طعام عَلِكُ) خواردنیکی لینج و جیره به‌ناخوُشی ده‌جووړی ◊ **العَلِكَةُ**: زه‌وی نریك ناو ◊ **العَلَاكُ**: بنیشت فروش.

عَلَّ عَلَاً وعللاً: جاریکی تر شه‌رابی خواردموه، یان به‌بهن راومستان و هه‌ناسه‌دان شه‌را به‌کهی خواردموه.

عَلَّ فلان عَلَاً: فلانک‌هس نه‌خوُش که‌وت.

عَلَّ فلاناً عَلَاً: دوومجار ناوی دایه‌وه به‌فلان جاریکی تر شه‌رابی دایه بیخواته‌وه، یان به‌بهن هه‌ناسه‌دان شه‌را به‌کهی هین خواردموه.

عَلَّ فلاناً ضراباً: به‌رده‌وام له‌فلانک‌هسی داو لی‌دانه‌کهی به‌رده‌وام بوو.

عَلَّ اللهُ فلاناً: خودا فلانک‌هسی نه‌خوُش خست.

عَلَّ الإنسانُ عِلَّةً: مرؤفه‌که نه‌خوُش که‌وت ◊ **أَعْلَى** القوم: خه‌نگه‌که بو دوومجار حوشرمکانیان ناویان خواردموه ◊ **أَعْلَى** الرجل: جاری دوومجار

چرخ بوو بههوی نه خوښیهوه ۰ که سیک زور
 هاموشوی نافرمتان بکا ۰ بهت مهمنو پیر له مهر
 شتیک بن ۰ جهسته لاوزو قهد باریک ۰ العَلَلُ:
 وجهه خوارندهوی دووهم ۰ دووهمجار شهرابی
 خواردهوه دواي ههلقورانندی بیانهی بهکهم ۰
 العَلَّةُ: نهوی خوئی پی دهخافیننی ۰ ههوی ۰
 (بنو العلات) کۆمهلیک کور باوکیان بهک پیاو
 بیو دایکیان جهند نافرمتیک بن ۰ (بسر
 الأخیاف) کۆمهلیک کور دایکیان بهک بیو
 باوکیان جهند پیاوئیک بن ۰ العِلَّةُ: نه خوئی ۰
 هوکار ۰ (حروف العلة) پیتهکانی عیله (نهلف-
 واو- یاء) ۰ دمگوتری: (جرى هذا الأمر على
 علاته) نه مه بههه موو حالو باریک وابوو ۰
 العَلَلُ: نهو خوارنده که مو سوکهی دمدری
 بهنه خویش ۰ عِلْمُهُ علماً: نیشانهی کرد
 بهنیشانهیک پی پی بناسریتهوه ۰ له زانیاریدا
 بهسهری دا زال بوو.

عِلْمٌ شغفه عسلاً لیوی قاش کرد.

عِلْمٌ فلان علماً: فلانکس لیوی سهروی قلیشا ۰
 (فهو اعلم وهي علماء).

عِلْمٌ الشئی علماً: شتهکهی زانی، ناسی.

عِلْمٌ الشئی حاصلاً: پروایه شتهکه بوو بهراستی
 زانی ۰ اعْلَمَ نفسه و فرسه: نیشانهی بو خوئی یان
 بو نه سپهکهی له شهریدا دانا ۰ اعْلَمَ الثوب:
 قوماشهکهی کرده نالا ۰ اعْلَمَ فلاناً الخیر وبه:
 ههوالهکهی به فلانکس دا ۰ اعْلَمَ علی کذا من
 کتاب وغیره: شتهکهی کرده نیشانهی کتیبهکه.

اعْلَمَ فلاناً الأمر: خهریک بوو نیشهکه فیری
 فلانکس بکا ۰ عِلْمٌ نفسه: بهنیشانهی شهر
 خوئی نیشانهدار کرد ۰ عِلْمٌ له علامة:
 نیشانهیهکی بو دانا پی بناسریتهوه ۰ عِلْمٌ

الشئی تعلماً: دستی کرد بهفیربوونی شتهکه ۰
 اعْتَلَمَ الحرق: ههوره بروسکهکه روناکی دا ۰
 اعْتَلَمَ الشئی: شتهکهی زانی ۰ تعالَمَ فلان:
 فلانکس زانیاری خوئی نواند ۰ تعالَمَ الجميع
 الشئی: خهلهکه هه موویان شتهکه بیان زانی ۰
 تَعَلَّمَ الأمر: شتهکهی زانی و کارهکهی ناسی ۰
 تَعَلَّمَ: به شیوهی فیعلی نه مر واته: تو بزانه ۰
 دوو مفعولی گهرمکن. به زوری له جیاتی دوو
 مفعولهکه (أن) ی مه صدری و صیلهکهی
 دادمنری ۰ اِسْتَعْلَمَهُ الخیر: داوی زانینی
 ههوالهکهی کرد ۰ الأعلومة: نیشانه و هوکاری
 ناسین ۰ العالِمُ: بوونه وهر هه مووی ۰ ههرچی
 له ناو قهله کدا ههیه ۰ هه موو جوړتیک
 له جوړهکانی خهک و مکوو: (عالم الحيوان) ۰
 (عالم النبات) ۰ (عالم الجن) ۰ (عالم الملائكة) ۰ (عالم
 الإنسان) ۰ العَلَمَةُ: نیشانه، نهو شتانهی لهسهر
 ریگادا دادمنرین بوشارمزی پیبواران ۰ سنوری
 نیوان دوو ولاتو دوو زهوی ۰ له بواری
 پزیشکی بهو زانیارو دیاردانه دمگوتری که
 پزیشک لهناکامی پشکنیندا بهدستی دینن
 دهربارهی نه خوښیهکه ۰ العَلَامِيُّ: پیاوی
 زهرهک و لیتهاتو ۰ العَلَامُ: زور زاناو شارمزا ۰
 سهرناس و نه زانناس ۰ وادمی تاي خری پیوه
 دمدری بو زیاتر موبالهغه، دمگوتری: (العلامة)
 ۰ العَلَامُ: بو زیدمرویی مانایه له مادهی (علم) دا
 ۰ هه لو ۰ خهنه ۰ العَلَامَةُ: نهوی لهسهر ریگا
 دادمنری بو شارمزهایی کردنی پیبوار ۰ العِلْمُ:
 به مانا (العالم) دئ ۰ العِلْمُ: زانین ۰ دمکرکردنی
 شت و مکوو خوئی ۰ دننایی ۰ روناکیهکه خودا
 دمیخاته دلی همدئ کهسهوه ۰ العِلْمُ: نیشانه و
 شوینکه ۰ نیوانی دوو سنور ۰ دوو ولات ۰
 دانانی شتیکه له ههراغی ریگا بو شارمزی

رَبِّبُوا ۵ وَيُنَه لِمَسْر قَوْمَاش ۵ گه وره ی هۆزو
 ریش سببی گهل و نه ته وه ۵ كِنُو ۵ نَالَا ۵
 الْعُلَمَانِي: بیدینی، لادینی پیچه وانه ی ناپینی،
 دینداری ۵ ناپین زایی ۵ الْعُلَمَةُ: قلیشای لیوی
 لای سر وی ئاده میزاد ۵ الْعَلِيم: زورزان و شارمزا
 ۵ الْعِيْلَامُ: که متیاری نیر ۵ بیریك ناوی زور بی
 ۵ الْمَعْلَمُ: به مانا (العلامة) دئ ۵ شوین گومانی
 هه موو شتیك ۵ دمشگوترئ: (خفیت معالم
 الطريق) نیشانه گانی ریگا کویری بونه وه ۵ الْمَعْلَمُ:
 ماموستای قوتابی ۵ ماموستایی ۵ که سیک مافی
 نه وه ی هه بی پیشه به که له پیشه پیشه سازیه کان
 بوخوی هه لبرئیرئ و کاری تیدا بکا و و مکوو
 و مستای دارتاش و ناسنگه رو نه و شتانه ۵ الْمَعْلَمُ:
 که سیک ریگای خیر و چاکه ی خرابیته دل و
 دهر ونیه وه ۵ الْعِلْمَاد: نه و شته ی ریسی ریسرائوی
 له سه ره ئده کری.

عَلَنَ الْأَمْرَ عَلَيْنَا: کاره که ناشکرا بوو دهر که وت ۵
 پیچه وانه ی گومبون.

عَلِنَ الْأَمْرَ عَلْنَا وَعَلَانِيَةً: به مانا (عَلَن) دئ ۵ أَعْلَنَهُ
 و به: دهری خست و ناشکرای کرد ۵ أَعْلَنْتِ
 اخکمه فلاناً: دادگا داوای ناماد میوونی فلانی
 کرد ۵ یان بریاری دادگای بی راگه یاند ۵ عَالَتْهُ
 معالته: ناشکرای کرد، به ناشکرا پیی راگه یاند ۵
 عَلْنَهُ: به مانا (أَعْلَنَهُ) دئ ۵ إِعْلَنَ الْأَمْرُ: کاره که
 ناشکرا بوو، دهر که وت.

إِسْتَعْلَنَ الْأَمْرُ: کاره که ناشکرا بوو دهر که وت، خوی
 ناماده کرد بوئه وه ی جار بدا شته که ناشکرا بکا
 ۵ الإعلان: ناشکرا کردنی شت به بلا و کردنه وه ی
 له رۆژنامه و شتی وادا ۵ الْعَلَانِيَةُ: ناشکرا ۵
 دهگوترئ: (رجل علانية) پیاویکه نیشه گانی
 دیاره ۵ الْعُلْنَةُ: که سیک زور نهینی ناشکرا بکا و
 قسه ی تی نه و مستی ۵ اعْلَبِي: بر وانه ماده ی

عَلَبَ) ۵ عَلِيَةٌ عَلَهَا: سه رسام بوو، به تر سه وه
 رۆبشت ۵ دل و دهر وون پیس بوو ۵ خه مبار
 بوو، که وته به رتانه و ته شهر ۵ الْعَلْهَاءُ: دوو
 جوړه پوئاکن کولکی حوشتریان تیدا ناواخن
 ده کری و له ژیر زریوه له به ره ده کری بؤ
 خو به راستن له زمبری به رام به ره ۵ الْعَالِيَةُ: (امرأة
 عاله) نافرمتیکی بی عه قل و هه ته کاره ۵ الْعَلَةُ:
 خه هفت، چا و چنوک.

عَلَا الشَّيْءُ غَلْوًا: به رز بؤوه، سه ره که وت.

عَلَا فُلَانٌ فِي الْأَرْضِ: فلان کهس خوی به زلزانئ و
 ته که میوری کرد.

عَلَا فُلَانٌ بِالْأَمْرِ: فلان کهس به کاره که هه لسا و
 سه ریه خؤ نه نجامی دا.

عَلَا بِالْشَيْءِ: شته که ی به رز کرده وه.

عَلَا الشَّيْءُ: جووه سه ره شته که و پییدا سه ره که وت.

عَلَا الرَّجُلُ: به سه ره پیا و مه که دا زال بوو.

عَلَا بِالسَّيْفِ: به شمشیر لییدا.

عَلَا فُلَانٌ حَاجَةً: فلان کهس به سه ره
 پییدا و پیسته ی گانیدا زال بوو.

عَلِيٌّ فِي الشَّرَفِ غَلَاءً: له سه ره فو و پز داری دا به رز
 بؤوه ۵ (فهر علي) ۵ أَعْلَىٰ عَنِ الشَّيْءِ: له شته که
 دابه زی ۵ أَعْلَىٰ الشَّيْءِ: شته که ی به رز کرده وه ۵
 یان جووه سه ره ی پییدا سه ره که وت ۵ عَالِي
 الشَّيْءِ: شته که ی به رز کرده وه، جووه سه ره ی،
 پییدا سه ره که وت ۵ دهگوترئ: (عَالٍ عَنَّا) لیمان
 دوور که وته وه، لیمان که نار گیر بوو ۵ عَلِيٌّ
 الشَّيْءِ: شته که ی به رز کرده وه ۵ عَلِيٌّ الْمَتَاعُ عَنِ
 ظَهْرِ الدَّابَّةِ: کالاکه ی له سه ره پشتی و لآخه که
 هینایه خوار، دایگرت ۵ إِعْتَلَى الشَّيْءُ: شته که به رز
 بؤوه ۵ دهگوترئ: (اعلى النهار) خؤر به رز بؤوه ۵

إِعتلى الثَّئِيَّ: جَووه سمر شتهكه ◊ إِعتلى فلاناً: فلانكهمسى زير بار كردو بهسمريدا زال بوو ◊ تعالی فلان: فلانكهمس بهرزبؤوه ◊ خوی بهزل زانی ◊ تعالت المرأة من نفاسيها أو من مرضها: نافرتهكه لهخوینی نیفاسو پاش مندالبون رزگاری بوو ◊ له نهخوشیهكه چاك بؤوه ههلسایهوه.

تعال: ومره ◊ (تعالی) بؤ میینه بهكار دهیندرئ ◊ (تعالیا) بؤ دووكهس ◊ (تعالوا) بؤ سن كهسو زیاتر بهكاردهیندرئ ◊ تَعَلَّى الثَّئِيَّ: شتهكه بهرز بؤوه ◊ تَعَلَّتِ المرأة من نفاسيها أو مرضها: نافرتهكه لهخوینی پاش مندالبون رزگاری بوو. یان له نهخوشیهكهی رزگاری بوو ◊ تَعَلَّى الرجل: پله بهپله پیاوهكه سمرکهوت بهرزبؤوه ◊ تَعَلَّى عنه: خوی لهئوه بهبهرزترو خانهدانتر زانی ◊ إِستعلی النهار: رۆژ بهرز بؤوه ◊ إِستعلت الكلمة لسانه: ئهوشمیهی زور بهسمر زمانهوه بوو، زوری ئهوشمیه دهگوت ◊ إِستعلی الثَّئِيَّ: جَووه سمر شتهكه، پئیدا سمرکهوت ◊ إِستعلی فلاناً وعلیه: بهسمر فلاندا زال بوو زيرباری كرد ◊ إِستعلی حاجته: بهسمر پئداویستیهکانیدا زال بوو ◊ إعلرلى الثَّئِيَّ: جَووه سمر شتهكه پئیدا سمرکهوت ◊ العالی: بهرز ◊ دهگوتري: (فلان عالی الکعب) فلانكهمس خانهدان و هجاخزادمیه ◊ (أَتَيْتُهُ من عال) لهلاى سهرمووه هاتمه لای ◊ العالیة من كل شیئ: بهرزهكهیمتی ◊ له زور ههلاتی نهجدموه تا دهگاته تیهامه و دواشاری مهكکه ◊ شیونك ئاوی پئدا بیته خوار.

عَلَّ: سهرموه ◊ دهگوتري: (أَتَيْتُهُ من عل) لهسهرموه هاتم بؤلای ◊ العُلا: ریزو شکومهندی بهرزو پیرۆزی ◊ العُلا: ریزو شکومهندی ◊ العِلارة: زیددی شت ◊ سهربار ◊ ئهوهی دهخریته سهر

باری حوشر دواى تهواوبونى بارمکهی وهکوو قۆزى و پیاوه کونده ئاوو نهو جۆره تفاقه ◊ عِلارة الذهب: زیادبونى نرخى زير لمهنهنازمى خوی ◊ ئهوه زیادمیهی سالانه دهخریته سهر موجهی موجهخۆر ◊ العُلِيَّة: زوری سهربان، ههورمبان ◊ العُلِيَّ: بهرزترین شوین و بهرزترین پلهوپایه ◊ دانیشتوانی بهرزترین شوین ◊ خاومنى بهرزترین پلهوپایه ◊ العُلُو من كل شیئ: لههر شتیك بی مهبهست بهرزمهکهیمتی ◊ دهگوتري: (قعدتُ عُلُوهُ و في عُلُوهِ) لهبهرزترینى نهو شوینه دانیشتم ◊ العُلُو: گهورمییو شکومهندی ◊ تهککهبیورو خو بهزلزانین ◊ العُلایا: بهرز، بؤ میینه ◊ العُلایا: همرشتیک بهرز بی، وهکوو لوتکهی شاخ و کبو و شوینی بهرزو ناسمان ◊ ریزو شکومهندی و شهرمف ◊ العُلِيَّ: بهرزو شکومهند ◊ العُلا: ریزو شهرمف ◊ العُلِيَّ: جهوتهم تیری قوماره ◊ العُلِيَّ: ئهوهکهسهی دۆلکهی پر لمانا بهرزدهکاتهوه بؤنهوهی ئاو بؤ پهکیکی تر تی بکا ◊ عِلون الكتاب غلونه: عینوان و ناوینشانى بؤ کتیبهکه دانا ◊ العِلوان: (علوان الكتاب) بهمانا عینوانى کتیب دئ.

علی الثَّئِيَّ وعلیه و فیه علیاً وعلیاً: جَووه سهر شتهكه ◊ پئیدا جَووهسهر ◊ عُلَى الكتاب: عینوانى بؤ کتیبهکه دانا.

علی: حمرفی جهره بهمانا (فوق) دئ.

عَمَّتْ فلان عمتا: فلانكهمس به گۆجان لهفلانكهمسى داو گۆجانى وهشاند، گویى نهدايه كى بهردهكهوهئو كى بهرناكهوهئو.

خانومه که دانا ◊ کۆله کهی بهر خانومه که دا ◊ عَمَد
 الحِیمَة: رهمانه کهی به کۆله که بهر ز کرده ◊
 جادرو خیمه کهی هه لدا ◊ عَمَد القومُ فلاناً:
 قهومه که فلانکه سیان کرده پابهرو ریش سپی
 خویان، یان بپروا پیکراوو گه وره ی خویان ◊
 عَمَد السَّیْلِ: رپه روی ناومه کهی به گل گرت
 بۆنه روی ناومه که له شوینه که کۆبیته وه ◊ عَمَد
 الشوق فلاناً: سۆزو عیشق فلانکه سی لاواز کرد
 ◊ عَمَدُ الطَّفْلِ: به لای مه سیجیه کانه وه نه ومیه
 (منداله کهی به ناوی (العمودية) بشوژی ◊ اِعْتَمَدَ
 الثَّیَّیَ وعلیه: خۆی به سهر شته که دا ◊ پشتی
 بپوهدا خۆی به سهردا دا ◊ اِعْتَمَدَ الثَّیَّیَ:
 قهصدی شته کهی کرد ◊ شته کهی نه نجام دا ◊
 دهگوتری: (اعتمد الرئيس الأمر) سه روک
 رهمانه ندی نیشاندا له سه رکاره کهی و فه رمانی
 دا به جی به جی کردنی ◊ اِنْعَمَدَ: بۆ موتاومعه ی
 (عَمَدُهُ) دئ ◊ له سه ر کۆله که په ک راوستا ◊
 تَعَمَدَ الثَّیَّیَ و له: قهصدی شته کهی کرد ◊
 العِمَادُ: کۆله کهی خیمه ◊ هر شتی که بخریته
 ژیر شتی که بهرزی بکاته وه ◊ دهسگوتری:
 (فلان رفیع العمد) واته: فلانکهس ومجاخزادمو
 خانه دانه ◊ سه روکی عه سه کهر ◊ شتنی مندالی
 مه سیجی له ناوی (العمدیة) دا ◊ العِمَادَةُ: بیناو
 باله خانه ی بهر ز ◊ په لو پایه ی راگری کۆلیج
 له زانکو ◊ العَمَدُ: نه نقه مست، دهگوتری: (فعله
 عَمَدًا) به نه نقه مست نه و کاره ی کرد ◊ القَتْلُ
 القَمَدُ: نه ومیه بکوژ به نامیری کوشتن
 به نه نقه مست مرؤفیک بکوژی ◊ العَمَدَةُ: نه وه ی
 پشتی پی ده به سترئ ◊ سه روکی سه رباز ◊
 سه روکی گوندو شار ◊ له زارامی نه حویبباند
 بریتیه له و وشانه ی کۆله کهی که لامن و نابئ
 حزف بکرین ◊ العَمْرُدُ: گه وره و پیاو ماقول:

عَمَتَ الصُّوفَ وَخَوَّه: خوریه کهی خره لدا کردی
 به گلۆله بۆ نه وه ی به ده مست بیگری و بپرسی.
 عَمَتَ فلاناً: فلانکه سی ژیر یار کرد ◊ عَمَتَ: بۆ
 موباله غه ی (عَمَتَ) دئ ◊ اَلْعَمِيْتُ: پیاوی
 پیاوانه و نازا، جاودپرو زیره که و زانا و وریا ◊
 اَلْعَمِيْتُ: گلۆله به ن ج دریز بن ج خر بن.
 عَمَجَ عَمَجًا: له رپوشتندا په له ی کرد خیرا رپوی.
 عَمَجَ الرَّجُلُ: پیاومه که له ناودا مه له ی کرد ◊ تَعَمَّجَ:
 خۆی باداو نه مبهرو نه و بهری کرد قورت و
 پینجی کردن.
 عَمَدَ الثَّیَّیَ عَمَدًا: کۆله کهی بهر شته که دا.
 عَمَدَ فلاناً: به عه مود له فلانکه سی دا ◊
 دهسگوتری: (ما عَمَدُك) له جی عاجز بووی ◊
 جی زویری کردوی.
 عَمَدَ الثَّیَّیَ وَالِيَه: جو بۆ شته که، قهصدی
 شته که ی کرد.
 عَمَدَ المَرْضَى فلاناً: نه خۆشی فلانکه سی کزو
 کۆله وار کرد.
 عَمَدَ البَعِيْرَ عَمَدًا: حوشره که دوگی ناوسا به هو ی
 نه وه ی کورتان و رحله که گرتبووی ◊ دوگه که ی
 له ناوه وه خراب بوو، روی دهره وه دوگه که ش
 ساغ بوو ◊ دهسگوتری: عَمَدَتِ الْيَتَاةُ مِنْ
 الرُّكُوبِ: سمتی حوشره که هاوسا.
 عَمَدَ الثَّرَى: گله که باران ته ری کردو ویکهاته وه
 هه ندیکی سواری هه ندیکی بوو.
 عَمَدَ الْإِنْسَانَ: نه خۆشی ناده میزاده که ی له رو لاواز
 کرد.
 عَمَدَ الْخِرَاجِ: دومه له که پیش نه وه ی بگا و ببیته
 کیمی رون گوشراو ناوسا و دهرنه کرا هه روا
 به کالی مایه وه ◊ اِعْمَدَ الْبِنَاءَ: کۆله که ی بۆ

که له راو ته گبیردا بشتی پی دهبه سترئ و قسه ی
 ومرده گبیرئ ۵ رونا کایی به پانی که له که ناری
 ناسمان دمرد ده گویئ ۵ بربر اگه ی پشت ۵ العَمیدُ
 راگر ۵ گه وروه پیاو ماقول و راو ته گبیر پی
 کراو ۵ گویئ له قسه گراو ۵ بهر پیو بهری کولنج
 له زانکؤ ۵ نه خووش که نم توانئ دابنیش مه گمر
 سه رین و شتی وا بخری ته پائی ۵ پله یه کی
 سه ربازیه له زورور عمقیده وه و خوار لیاووه ۵
 که سیک سوژو عیشق چوبی ته ناو به پری
 دلیه وه ۵ المعمریة: به لای مسیحیه کانه وه
 نهومیه قه شه مند الیک بخاته ناو ناو موه و
 هندیک ئینجیلی به سردا بخوئنی: که بریتیه
 له نایه تی (التنصیر).

عَمَرُ الرَّجُلِ عَمْرًا: پیاومکه ته مه نی درئ بوو
 زه مانیکی زور زیا.

عَمْرَ الْمَالِ: مال و سامانه که زور بوو.

عَمَرُ الْمَنْزِلِ: منزه که ناومدان بوو، خانوومه که
 خه لکی تیدا نیشته جئ بوو ۵ عَمَرَ اللهُ فَلَانًا:
 خودا ته مه نی فلانکه سی درئ کردو له ژیاندا
 زور مایه وه.

عَمَرَ فُلَانٌ الدَّارَ: فلانکه س خانوی بنیات نا.

عَمَرَ الْقَرْمَ الْمَكَانَ: قومه که له شوئنه که نیشته جئ
 بوون و ناومدانیان کرده وه.

عَمَرَ الْمَالَ عَمْرًا: جوان سه ره رشتی مال و
 سامانه که ی کرد.

عَمَرَ الْمَالَ: به مانا (عَمَرَ) دئ ۵ أَعَمَرَ فَلَانًا: پارمه تی
 فلانکه سی دا بو به جیئنه نی عومره ۵ أَعَمَرَ
 فَلَانًا دَارًا: خانوونکی دا به فلانکه س به درئ زایی
 ته مه نی ملکی نه و بی، که مرد ملکا یه تی نه و
 خانووه بگه رتیه وه بو خوئی ۵ أَعَمَرَ فَلَانًا الْمَكَانَ:
 وای کرد فلانکه س شوئنه که ناومدان بکاته وه ۵

عَمَرَ اللهُ فَلَانًا: خودا ته مه نی فلانکه سی درئ
 کرد ۵ عَمَرَ الْمَنْزِلَ: منزه که ی ناومدان کرده وه
 خیزانی خوئی پان که سانی دی تیدا نیشته جئ
 کردن ۵ عَمَرَ اللهُ بِكَ مِنْزِلًا: خودا منزه ت
 به خووت و خیزانت ناومدان بکاته وه ۵ عَمَرَ
 الْأَرْضَ: زمویه که ی ناومدان کرده وه خانوی تیدا
 کرد ۵ عَمَرَ فَلَانًا دَارًا: خانومه که ی بو فلانکه س
 ناومدان کرده وه ۵ اِعْتَمَرَ: میزمری له سه ری نا
 کلاوی له سه ر کرد ۵ نهرکی عومره ی به جئ
 هینا ۵ اِعْتَمَرَ الْأَمْرَ: قه صدی کارمه که ی کرد ۵
 اِسْتَعْمَرَهُ فِي الْمَكَانِ: دهستی کرد به ناومدان
 کردنه وه ی شوئنه که ۵ اِسْتَعْمَرَ الْأَرْضَ:
 گمرسته وه کار ی پیو یستی بو زمویه که
 دابنکرد بوئنه وه ی ناومدان بکری ته وه ۵
 اِسْتَعْمَرَتِ دَوْلَةً دَوْلَةً أُخْرَى: ده ولته تیک فه رمان
 ره وایی و ده سه لاتی خوئی به سه ر ده ولته تیکی تر دا
 دا ۵ عَوَمَرَ الْقَوْمَ: خه لکه که تیکه ل یه کتری
 بوون و ده ستیان کرد به هه راو هوریا ۵ عَوَمَرَ
 النَّاسَ: خه لکه که ی گو کرده وه له شوئنی تیک
 به ندی کردن ۵ اَلْعَمَارُ: ریحانه یه ک بوو کاتی
 خوئی موبارمه کبایان پی له پاشا دمکردو له گه ل
 پیشکه شکردنی ریحانه که دا پییان ده گوت:
 (عَمَرَكَ اللهُ) ۵ هه روا ناوه بو نه و گول و
 ریحانه یه ی مه جلیسی پاشای پی
 ده رازینر ایه وه و ریز ده کرا که یه کیک ده چووه
 زوری پاشا ریحانه که ی هه لدمگرت و سلاوی
 له پاشا دمکرد ۵ بینه یه که بو جوانی له چه تر
 دمدرئ ۵ هه رشتیک بخری ته سه ر سه ر، میزمر
 بی، کلاو بی، گو تره و عه گال بی ۵ اَلْعَمَارَةُ: هه ر
 شتیک له سه ر بنری و هکوو میزمر و کلاو و
 گو تره و عه گال و شتی وا ۵ بینه یه که بو جوانی
 به چه تر دا دمدرئ ۵ اَلْعَمَارَةُ: کرنی و مستای

دیوار ۵ العِمَارَةُ: ناوهدانی، ناوهدانکرنه‌وه ۵
 پیچه‌وانه‌ی ویرانی و ویرانکردن ۵ دیوار ۵
 ههرشتیک بگریته به‌رژین بو پاراستنی
 شوینیک ۵ به‌شیک له‌هۆزو خیل ۵ بینابه‌کی
 گه‌وره و به‌رزو فراوان و قاتقات جه‌ند خیزان و
 دام و دمزگای تیدا بن ۵ فن العِمَارَة: شارمزایی
 دروستکردنی بینای به‌رزو فراوان ده‌ست
 ره‌نگینی نواندن له‌ دیکۆرمکانیدا ۵ العَمْرُ:
 ته‌مه‌ن، نایین ۵ گوشتی پوک ۵ ده‌رختی به‌رز ۵
 خورمای چاک ۵ ههرشتیک به‌خریته سه‌رگۆی ۵
 العَمْرُ: ته‌مه‌ن ۵ گوشتی پوک.

عَمْرُ النصف: له‌باره‌ی زانستی (الطیعة) دا نه‌وه
 ماوه‌یه‌یه که تیییدا ژماره‌ی گه‌ردیله‌کانی
 عونصوره تیشکدارمکان جه‌ل دم‌بن و نیومیان
 ده‌میننه‌وه ۵ العَمْرُ: نه‌وه پارچه قوماشه‌یه
 که‌ناهرت سه‌ری خۆی پی دادمه‌پۆشی ۵ نایین ۵
 العُمْران: ناوه بو نه‌بویه‌گرو عومه‌ر (به‌شپوه‌ی
 ته‌غلیب) ۵ العُمْرُ: ماوه‌ی زیان ۵ العُمْران: خان و
 به‌ره‌و باله‌حانه ۵ ههرشتیک ببیته هۆکاری
 ناوهدانکرده‌وه‌ی ولات و خۆش گوزهرانی وه‌کو
 کشت و گال و پیشه‌سازی و بازرگانی و ته‌ندروستی
 سه‌رکه‌وتو و به‌رپۆمبیردنی کاروباری خه‌لک
 به‌شپوه‌ی راست و دروست ۵ ده‌گوتری: (استبحر
 العمران) ناوهدانی په‌ره‌ی سه‌ند و په‌لی هاویشت
 ۵ العَمْرَةُ: ههر شتیک له‌سه‌ر بنری و مه‌کوو
 می‌زمرو کلاو و سه‌ره‌پۆش و گوتره‌و عه‌گال و
 چارۆکه ۵ بۆشایی نیوان دمنکه ته‌سیب که
 هۆنرابنه‌وه ۵ العُمْرَةُ: به‌جه‌ن هینانی نه‌رکی
 عومه‌ر ۵ العُمْرَتان: دوو نیسقانی بچوکن
 له‌بنکی زمان دان ۵ دوو شاخی گه‌وره ۵
 العُمْرِي: نه‌وه‌یه خاوه‌ن ملک به‌کابرایه‌کی تر
 بلن نه‌وه ملکهم هی تۆبین تاماوی: که‌مردی

بوخۆم یان بو میرانگره‌کانم بگه‌رپته‌وه ۵
 العُمْرِي من الشجر: دره‌ختی کۆنه سال ۵
 دره‌ختی سیدر که ته‌مه‌نی زۆربین ۵ العَمَارُ:
 که‌سیک نوپژو رۆژوی زۆربین ۵ العُمَارُ:
 جندۆکه‌ی ناوماال ۵ المستعمرة: ئیقلیمیک
 ولاتیک بیگانه هه‌رمانه‌په‌وایی بکا، جا خۆی
 تیییدا نیشته‌جی بی یان له‌دووورمه‌وه له‌بواری
 ئابورییه‌وه یان سه‌ربازییه‌وه بو به‌رژه‌ومندی
 خۆی به‌کار بیئنی ۵ المعماري: ته‌لارسازی ۵ نه‌وه
 که‌سه‌ی پیشه‌ی نه‌وه‌یه باله‌خانه‌و ته‌لار
 دروست بکا ۵ العَمْرُ: مه‌نزل و خانویک ناوو
 خواردنی باشی ئی بی و خیزانیشیان هه‌ره‌بالغ
 بن ۵ ده‌گوتری: (نزل فلان في مَعْمَر صدق)
 فلانکس له‌ مالتیک دابه‌زی خواردن و
 خواردنه‌وه‌ی باشی لئییه ۵ المعمرَةُ: خانی
 دروستکراو ۵ خانویک خیزانی تیدا بی ۵ چۆل
 نه‌بین ۵ زموی ناوهدان و به‌کارهاتوو بو
 کشت و گال و شتی وا ۵ العَمْرَةُ: دریز له‌هه‌ر
 شتیک بی ۵ شه‌رانی و ته‌بیات توند ۵ پیس و
 پمۆزن و به‌لاو کارمسات ۵ العَمْرَسُ: پیاوی
 به‌هیزو چوار په‌ل هه‌وی ۵ پۆیشتنی خیرا ۵
 پۆزگاری سه‌خت ۵ العَمْرُسُ: گه‌نجی هه‌له‌وو
 چوارپه‌ل هه‌وی ۵ به‌رخ.

عَمْرَطُ الشئ: شته‌که‌ی و مرگرت ۵ هه‌لی گرت ۵
 العَمْرُطُ: دزیک هه‌رجی ده‌ستی بگاتی بیدزی و
 هه‌ج بو خاوه‌ن مال نه‌هه‌لیتته‌وه.

عَمَسَ الكتاب عَمَسًا: کتیبه‌که سه‌رپه‌وه،
 کوژاپه‌وه.

عَمَسَ فلان الشئ: فلانکس شته‌که‌ی شاردموه ۵
 ده‌گوتری: (عَمَسَ عليهم الخبر) هه‌واله‌که‌ی ئی
 شارده‌وه.

عَمَسَ عَلَيْهِ الْأَمْرَ: نیشه‌کە‌ی ئی تیکە‌ن و پێکە‌ن کردن.

عَمَسَ الْكِتَابَ: بە‌مانا (عَمَسَ) دى.

عَمَسَ الْيَوْمَ: رۆژمە‌کە‌ ناخۆش و تارىک بوو.

عَمَسَ الْيَوْمَ: رۆژمە‌کە‌ ناخۆش و تارىک بوو ◊ **أَعَمَسَ**

الشئى: شتە‌کە‌ى شارده‌وه‌و ناشکرای نه‌کرد ◊

عَامَسَهُ: شارده‌وه‌و ناشکرای نه‌کرد ◊ **عَمَسَ** عَلَيْهِ

الْأَمْرَ: نیشه‌کە‌ى ئی شارده‌وه‌و ◊ **تَعَامَسَ** عَنِ

الشئى: خۆى له‌ شتە‌کە‌ بى‌ ناگا کرد ◊ **تَعَامَسَ**

عَلَيَّ: خۆى ئی چه‌واشه‌ کردم و خستميه

گومانه‌وه‌و دهربارمى خۆى نه‌زمانى چيه‌و ج

ده‌کا و جى ده‌وى ◊ **الْعَمَاسُ**: هەر کاروبارىکى

گران که نه‌زمانى به‌کۆن چارمه‌رمى ده‌کړئ و

له‌کۆپۆه‌ بۆى بچى ◊ شه‌رپى قورس و دژوار ◊

العُورسُ: که‌سيك نه‌زان و گيلانه‌ کار بکا ◊

کارى قورس و گران: که نه‌زاندرئ چۆن

چارمه‌رمى بکړئ و له‌کۆپۆه‌ بۆى بچى و ده‌ستى

بى‌ بکړئ ◊ **العَمِيسُ**: شه‌رپى دژوار و توندو تيز

◊ کارى قورس که نه‌زاندرئ چۆن چارمه‌رمى

ده‌کړئ.

عَمَشَ فَلَانًا عَمَشًا: به‌گۆچان له‌ فلانکه‌سى دا

به‌بى مه‌به‌ست.

عَمَشَ فَلَانٌ عَمَشًا: فلانکه‌س چاوى کزو که‌م ببينا

بوون له‌گه‌ل ناو هاتنه‌ خواره‌وه‌و لىيان زۆربه‌ى

کات ◊ هاته‌وه‌ سه‌ر حالى ناسايى خۆى.

عَمَشَ فِيهِ الْكَلَامَ: قسه‌ کارى تى کرد ◊ **عَمَشَ** عَنِ

الشئى: خۆى له‌ شتە‌کە‌ غافل کرد ◊ **عَمَشَ** فَلَانًا:

چاوکزى فلانکه‌سى چارمه‌سر کرد ◊ **عَمَشَ** اللَّهُ

المريض: خودا له‌شساغى پيشوى دايه‌وه‌ به‌

نه‌خۆشه‌که‌وه‌ له‌و دهمده‌ رزگارى کرد ◊

إِسْتَمَشَهُ: گيل و نه‌حه‌مفى کرد ◊ **العَمَشُ**:

شه‌وى ته‌ندروستى بيه‌خشى به‌ئاده‌میزادو

له‌شساغى بکا ◊ شتى گونجاو ◊ ده‌گوترئ: (ه‌ذا

الطعام عَمَشَ لَكَ) نهم خۆزاکه‌ بۆتۆ گونجاوه‌ ◊

عَمَّتِ الْبُرُ عَمَقًا وَعُمُقًا وَعِمَاقًا: بیره‌که‌ قول بوو

◊ ده‌شگوترئ: (عمقت الفكرة) بىرو بۆچوونى

قول و ورد بوو، به‌باشى چووه‌ بئنج و بناوانى

شته‌که‌و زانیويه‌تى.

عَمَّقَ الْمَكَانَ: شوينه‌که‌ قول بوو يان دريژر بوو ◊

عَمَّقَ الشئى: شتە‌کە‌ى قول کرد ◊ **تَعَمَّقَ** فِي الْأَمْرِ:

کارمه‌کە‌ى ورد کرده‌وه‌و لىکۆلینه‌وه‌ى وردى تىدا

نه‌نجام دا ◊ **العُمُقُ**: قولى (دوورى به‌ره‌خوار)

دۆن و شيو ◊ **أعماق الأرض**: نه‌ملاو نه‌ولای

زه‌وى ◊ نه‌مه‌سه‌رو نه‌وسه‌رمى ده‌شت و سارا ◊

العُمَيُّ: (رجل عُمَيُّ الكلام) بپاويکه‌ قسه‌کانى

قول و وردن.

عَمِلَ عَمَلًا: به‌نه‌نه‌قه‌ست کارمه‌کە‌ى کرد ◊ پيشه‌ى

دۆزیه‌وه‌و که‌وته‌ پيشه‌سازى.

عَمِلَ فَلَانٌ عَلَى الصَّدَقَةِ: فلانکه‌س کارى

کۆکردنه‌وه‌ى زمکاتى خستۆته‌ نه‌ستۆى خۆى و

زمکاتى کۆکرده‌وه‌.

عَمِلَ لِلسُّلْطَانِ عَلَى بَلَدٍ: بوو به‌فه‌رمانه‌وه‌ى پاشا

له‌سه‌ر و لاتىک ◊ **أَعْمَلَهُ**: کردى به‌ لىپرسراو

عاميل ◊ **أَعْمَلَ** فَلَانًا: کړئى دا به‌فلان ◊ **أَعْمَلَ**

آلَتَهُ أَوْ رَأْيَهُ: ناميره‌که‌ى خۆى به‌کار هيننا ◊

به‌گۆيره‌ى راو بۆچوونى خۆى هه‌ئس و که‌وته‌ى

کرد ◊ **أَعْمَلَ** ذَهْنَ: زه‌ينى خۆى خه‌رىک کردو

بىرى له‌شته‌که‌ کرده‌وه‌ ◊ **عَامَلَهُ**: مامه‌ئە‌ى

له‌گه‌ل دا کرد ◊ **عَمَّلَهُ**: کړئيه‌که‌ى دايه‌، کړئى

ئيشکرده‌نه‌که‌ى پيدا ◊ **عَمَّلَهُ** عَلَى الْبَلَدِ: کردى به‌

عاميل و لىپرسراوى و لات ◊ **عَمَّلَهُ** عَلَى الْقَوْمِ:

کردى به‌ والى و لىپرسراو به‌سه‌ر خه‌ئکه‌که‌وه‌.

إِعْتَمَلَ فلان: فلانكەس نیشی بۆخۆی كرد ۵
 تعامل: ئەو دووھ پێكەوھ مامەئەیان كرد
 كالايان بەيەكتر فرۆشت ۵ تَعَمَّلَ فلان لكذا:
 فلانكەس بەناخۆشی و ھەستکردن بە ئەرك
 نیشەكەى كرد ۵ تَعَمَّلَ من أجل فلان وله: لەبەر
 خاترى فلان گرتكى بە شتەكەداو كۆششى كرد
 ۵ اِسْتَعْمَلَ: كردى بە عامیل و لێپرسراو ۵
 اِسْتَعْمَلَ فلاناً: داواى لە فلان كرد نیشى بۆ بكا ۵
 اِسْتَعْمَلَ الثوبَ: قوماشەكەى بەكارھێنا بۆ ئەو
 شتەى گونجاوھ ۵ اِسْتَعْمَلَ رأيه: بەگوێرمى بىرو
 بۆجونی خۆى كاری كرد ۵ العامل: كرتكار ۵
 ئەو كەسەى لەكارو پيشەبەكدا كار دەكا ۵ ئەو
 كەسەى سەروكارى نیشى يەكینكى تردەكا
 لەمات و مولك و كردەوھى دا ۵ ئەو كەسەى
 زەكات لەزەكاتدەران و مردمگري ۵ ھۆكار؛ ئەو
 شتەى كار دەكاتە سەر شتێكى تر ۵ العاملة:
 ئەو نازەل و ولاخەى بەكار دەھێندرى بۆ جوت و
 گيرە و ئاو ھەلپنجان و شتى وا ۵ العائلة: كرى
 كرىكار ۵ پيشەى كرىكار ۵ العمالة: بەمانا
 (العمالة) دئ ۵ العمل: كار و كردەوھ ۵ العملة:
 كردەوھى خراپ و كوكو و دزى و خیانەت ۵ العملة:
 كرى كرىكار ۵ پارە و پۆل ۵ العمال: مروفى پەر
 نیش: كەسێك زۆر نیش بكا یان ھەمیشە كار ۵
 العمول: راھاتوو بەنیش ۵ كاسب و نیشكەر ۵
 العمولة: ئەو برە پارەى كە بانق یان نوسینگە
 وەرى دەگرن لەحیاتی ئەنجامدانى مامەئەبەك
 ۵ الفيل: كەسێك مامەئە لەگەڵ يەكینكى تر
 بكا لەبوارێك لە بوارەكانى ئابورى، سیاسى
 بازرگانى... ھتد ۵ العمليّة: كۆمەئە كردەوھ و
 تیکە و لیکەبەكە شوپندەستىكى تايبەتى دەبێ
 ۵ للمتعمل: بەكارھێندراو ۵ المعاملات: حوكمى
 شەرى دەربارەى كرىن و فرۆشتن و پەھنو

بەكریدان و سەپانى و كرىكارى و ئەو جوۆرە
 كارانەى پەيوەندن بە كاروبارى ژيانەوھ ۵
 العمل: كارگە ۵ شوپنى بەكارھێنانى نامپرو
 دروستکردنى كەرسە ۵ تافىگەبەك كە تىیدا
 شت بەتاقى دەكریتەوھ ۵ المعول من الشراب:
 شەرابێكە شىرو ھەنگوین و بەفرى تىكەل
 كرايى ۵ عملَسَ في سره: بەلەى كرد لە
 رۆپشتندا ۵ العملَسُ: بەتوانا بۆ رۆپشتنى خىرا
 ۵ سەگە خوێرى و گورگە سىس و پيس ۵ عملَقَ
 الماءَ: ناومكە كەم بوو، (عملَقَ الماءَ في الخوض)
 ناومكە لە ھەوزەكەدا تىكەلاو بە ھورەلپتە بوو
 ۵ عملَقَ: لە قسەكانیدا قول بۆوھ ۵ العملاقُ من
 الإنسان والشجر: ئەوھبە لە درێژى و بەرزیدا لە
 پەگەزى خۆى زىدەى ھەبى ۵ فلانكەس
 بالادەستى تەواوى ھەبە لەبوارى ئەدەب یان
 پامياریدا ۵ العمالقَة: نەتەوھبەك بوون
 بەرەگەز دەچنەوھ سەر عیملاقى كورى لاوزى
 كورى نیرەمى كورى سامى كورى نوح.

عَمَّ الشئُ عموماً: شتەكە گشتى بوو ھەموو لایەكى
 گرتەوھ.

عَمَّ النباتُ: پوھكەكە درێژ بوو.

عَمَّ الرجلُ عُمومةً: بیاوھكە بوو بەمام.

عَمَّ القومُ بالعطية عموماً: بەخشش و بیاوھتیەكەى
 ھەموو نەتەوھكەى گرتەوھ ۵ دەگوترئ: (عَمَّ
 المطر الأرض) بارانەكە ھەموو زەمى ولاتى
 گرتەوھ.

عَمَّ رأسه عماً: سەرى خۆى بەمیزەر پێچا ۵ أعمُ
 الرجلُ: بیاوھكە مام و پسمامەكانى رێزدارو
 زۆرن.

عَمَّ الناسُ بحيره ومعروفه: خىرو چاكەكانى ھەموو
 كەسى گرتەوھ ۵ عَمَّ القومُ فلاناً أمرهم:

عمره‌بی و دهریای هیندی ۵ عَمَان: پایته‌ختی
دمولته‌تی نوردنه.

عَمَّهَ عَمَّهَا وَعَمَّهَانَا و عمره‌ها: سمرسام بوو که‌وته
حاله‌تی راپایی و نه‌یزانی له کوپوه برپواو
کامه‌یه ریگای نه‌و.

عَمَّهَ فِي الْأَمْرِ: نه‌یزانی کام ریگایه حق و راسته.
عَمَّهَ عَمَّهَا وَعَمَّهَانَا وَعَمَّوْهَ: سمری لِي شَيَا نَازَانِي
کامه ریگای حق و راسته ۵ عَمَّهَتِ الْأَرْضُ:
ولاتیکی بِنِ ناونیشان و نالا بوو ۵ عَمَّهَ فِي ظَلْمِهِ:
سته‌می کرد بمبِنِ تاوانیکی ناشکرا ۵ الْعَمَّةُ:
سمرسامی و راپایی به‌جوریک نه‌زانی چی بکاو
چی نه‌کا ۵ له‌بوارای پزیشکیدا نه‌بوونی
مه‌له‌که‌ی هست و دمرك کردن ۵ ومکوو عاجزی
له جی‌اوازی خستن له نیوان شیوه‌ی شته‌کان و
که‌سه‌کان و سروشتیان.

عَمِي الْعَمَاءُ وَالْمَاءُ وَغَيْرُهُ عَمِي: رموان بوو.

عَمِي الْمَرْجُحُ: شه‌پوله‌که که‌فو خشت و خال و
چیلکه و چه‌ویلی فری دا، وه‌لای نا.

عَمِي الْعَبْرُ بِنَعَابِهِ: حوشرمه‌که لیکی جاندا.

عَمِي فُلَانٍ عَمِي: فلانکس کوپر بوو ۵ روناکایی
له‌هه‌ردوو جاوی رپویی و فزه‌ی لِي برا.

عَمِي الْقَلْبُ أَوْ الرَّجُلُ: دل‌که به‌صیرمت و ناومزی
نه‌ماو ریگای خیری نمدوزیه‌وه ۵

عَمِي الْأَخْبَارُ وَالْأُمُورُ عَنْهُ وَعَلَيْهِ: هه‌وال و
روداو‌مکانی لِي نادیارو گوم بووبوون ناگای لییان
نه‌بوو ۵ دمگوتری: (عَمِي عَلَيْهِ طَرِيقَهُ) ریگای لِي
گوم بوو، نه‌یزانی کامه رپبازی راست و
به‌خته‌ومرپیه.

عَمِي فُلَانٍ عَمِيَا: درپژه‌ی به‌رپبازی به‌تال و
پوچی خو‌ی داو سوور بوو له‌سهر

خه‌لکه‌که کاروبارمکانی خو‌پانیان خسته نه‌ستوی
فَلَانِكِهَسُو بُوو به‌به‌ناگای گشتی ۵ عَمَّ الشَّيْءُ:
شته‌که‌ی گشتگر کرد و هه‌موانی بوو ۵
پنجه‌وانه‌ی تایبتمه‌ندکردن ۵ عَمَّم زَيْدًا:
می‌زمری خسته سمر سهری فلانکس (زمید) ۵
إِعْتَمَّ الرَّجُلُ: پیاومکه می‌زمره‌که‌ی به‌دموری
سهریدا خر هه‌لدا ۵ إِعْتَمَّ الشَّابُّ: گهنجه‌که
پنجه‌یی و بالای کرد ۵ إِعْتَمَّ النَّبْتُ: روه‌که‌که
درپزی ته‌واو بوو گولی کرد و کامل بوو ۵ تَعَمَّم
الرَّجُلُ: پیاومکه می‌زمری به‌دموری سهریدا خر
هه‌لدا ۵ تَعَمَّم الْأَكَامُ بِالْبِتِّ: ته‌پوله‌که‌کان
به‌روه‌ک و گیاوگر رازانه‌وه ۵ تَعَمَّم فَلَانًا: به
فلانکس‌ی گوت مامه ۵ الْأَعْمُ: کومه‌لی زوری
ناده‌میزاد ۵ پنجه‌وانه‌ی (الأخص) ۵ الْعَامُّ:
گشتگر ۵ پنجه‌وانه‌ی (الأخص) ۵ الْعَامَّةُ مِنَ
النَّاسِ: پنجه‌وانه‌ی (الأخصه) ۵ دمگوتری: (جاء
القَوْمُ عَامَّةً) خه‌لکه‌که هه‌موو هاتن ۵ الْعَامِيُّ:
پال‌دراو بُو گشت و هه‌موانی ۵ الْعَامِيَّةُ: زاراوه‌ی
عامی و رشه خه‌لک ۵ الْعِمَامَةُ: می‌زمر
که‌له‌سهر دم‌نری ۵ الْقَمُّ: مام (برای باوک) ۵
کومه‌لی زوری ناده‌میزاد ۵ گزوگیا و پلو پوش
۵ الْعَمُّ: کوبوونه‌وه و زوری ۵ شتی ته‌واو کامل
۵ پیاویک خیروییری بُو هه‌موو کس بِنِ ۵
الْعُمُّ: له‌سساغی و گهنجی و دموله‌ممندی ۵
الْعَمَّةُ: پور (خوشکی باوک) ۵ الْعَمَّةُ: می‌زمر
شیوه‌ی می‌زمر ۵ الْعُمُومَةُ: جاوگه ۵ دمگوتری:
(بيني وبين فلان عمومة) ۵ الْعَمِيمُ: همر شتیکی
کوببیته‌وه و زور بِنِ ۵ ته‌واو به‌رزو بلند له‌ههر
شتیک بِنِ.

عَمِنَ بِالْمَكَانِ عَمِنَا: له شوپنه‌که مایه‌وه (فهو عامن
وعمرن) ۵ عَمَان: نیقلمیکه له باکوری
خوره‌لانی ولاتی عمره‌ب له‌سهر دوورگه‌ی

میوهی درهختی نمبکه ◊ العَنْبَرُ: مادهی یکی
 رقه تامی نیه، بونی نییه مهگمر وردو هار
 بکری و بکوتری ◊ دهلین شیاکهی چهیوانی
 دهریابییه ◊ العَنْبَرُ: گیانلمبهریکه گوانداری
 بهحریه له پیپی (الْقِطِیة) په مادهی عنمبر
 دهرمددا ◊ باله خانه و خانویکی گهوره و بانو
 بهرینه بؤشت تیدا هه لگرتن یان بؤ کار تیدا
 کردن ◊ یان شوینی چهوانهوهی سهریاز یان
 نهخوش ◊ وشهکه کراوه به عمرهیی نهگینا
 بؤخوی (أَبْر) بووه.

عَبْتُ الثَّیِّ عَتَا: شتهکه خراب بوو داومشا.

عَبْتُ فُلَانٍ: فُلَانُکَسْ کهوته مهشهفته و
 ناخوشیهوه.

عَبْتُ الْعَضَّةِ: نَبْسَقَانَه که دوا هه لپهستنهوهی
 شکایهوه ◊ اعْتَبْتُ: خستیه ناو مهشهفته و
 ناخوشیهوه ◊ اعْتَبْتُ الْمَرِیضَ: زیانی
 بهنهخوشهکه گهیاندو تهندروستی تیکدا ◊
 عَتَّتْهُ: لئی توند کرد ◊ تهنگی پی هه لچنی و
 کاری قورس و گرانی خسته نهستو ◊ اعْتَبْتُ
 الْمَرِیضَ: زیانی به نهخوشهکه گهیاندو
 تهندروستی تیکدا ◊ تَعَتَّتْهُ: نهزیمت و ناخوشی
 پیگهیاند ◊ داوای کرد نهو ملکهچو شهکه تبار
 بی ههولی نهوهی دا نهحهسیتهوه ◊ تَعَتَّتْ
 الرَّجُلَ: پیاوکه داوای شتیکی لی کرد
 بهمهبهستی سهر لی شیواندن و زیان پیگهیاندن
 ◊ العَتَّتْ: ههله ◊ داوین پیسی ◊
 بهرپهر چدانهوهو نینکه بهری ◊ عَتَّرَ الثَّابَابُ
 الْأَزْرَقَ: میشه شینه ویزه ویزی کرد ◊ عَتَّرَ
 فُلَانٌ: فُلَانُکَسْ لهشردا نازاو وره بهرز بوو ◊
 خوی خسته ناوکیشهو ههراوه ◊ عَتَّرَ فُلَانًا: به

بهردهوامبوون لهسهر نهو رپیازه ناشیرینه ◊
 أَعْمَاءُ: کوپری کرد ◊ عَمَاءُ: کوپری کرد ◊ عَمَى
 علیه الثَّیِّ: شتهکهی لی چهواشه کردو لئی
 شاردوه ◊ دمگوتری: (عَمَى معنی البیت و الکلام)
 مانای شیعرمهکه یان قسهکهی چهواشه کرد ◊
 عَمَى الْعَمَاءُ الْهَلَالُ: ههور وای کرد مانگ
 نهبیندري ◊ تعامی: وای خونیشاندا که کوپره و
 هیچ نابینن یان کهودمن و گینه هیچ نازانن ◊
 الْأَعْمِيَانُ: لاهاو و ناگر ◊ دمگوتری: (أَعْرَضَ بِاللَّهِ
 مِنَ الْأَعْمِيَانِ) پهنا بهخودا دمگرم لهو دوو شته
 کوپره بی نامانه ◊ العَامِي: نهو کهسهی رپنگای
 خوی نازانن و پیویستی به شارهزایی کردن
 ههیه ◊ پیایو بالآ بهرزو دریز ◊ چولهوانی که
 نیشانهی ناومدانی تیدا نهبن ◊ الْعَمَاءُ: ههور ◊
 الْعَمَاءُ: گومرایو و پوچوون له بهتال و
 خرابهکاریدا ◊ الْعَمَى: لهغمزو گری کوپرکهی
 وشه سازی ◊ عَتَّبَ الْكُرْمُ: میومهکه ترپی گرت ◊
 العَانِبُ: خاومن تری ◊ العُنَابُ: کیوی بهرزو
 بلندو کهوانهیی ◊ الْعَنْبُ: تری.

عَنْبُ الذَّبِّ: رومکیکی دهشتهکییه لهگهن
 درهخته لوگه و شتی وا دهرپی بهریکی رهشی
 ههیه و مکوو تری وایه تاله ◊ الْعَنْبَاءُ: عنبه ◊
 میوه و بهروبووم ◊ درهخته رومکیکه له پیپی
 قهزوانییه ◊ میومهکهی دمکه و تامی خوشه
 دهخوری ◊ دمگری بهمرهیا ◊ بهکالی سرکهی لی
 دروست دمگری ◊ له درهختهکانی ولاتی
 گهرمهسیره ◊ له میصر رواندن زور و بلاوه
 پیی دمگوتری (مهنجو) یان (مهنجه) وشهکه
 هیندییه ◊ الْعُنَابُ: درهختیکی چقاوییه له
 پیپی (السدرية) په بهرز دیگاته شمش مهتر
 ههروا (العُنَاب) بهمیومهکهشی دمگوتری ◊
 میومهکهی سورو شیرین و بهتامه لهسهر شیوهی

شمشیر له فلانکەسی دا ۵ العنتر: میشی شین،
میشەگا.

عَنْجُ الشَّيْ عِنْدًا: شتەگەى کیش کرد رای تهکاند.

عَنْجُ الشَّيْ عِنْدًا: دۆلچەگەى به هەوسارى حوشترەگەوه

بەست ۵ اعنَج فلان: فلانکەس پشتی زانی کرد

ماسولکەکانی نیش و نازریان بوو ۵ کاروباری

خۆی تۆگمە و پیک و پیک کرد ۵ اعنَج البعير:

هەوسارى حوشترەگەى بۆلای خۆی کیش کرد

جلەوی گرتەوه ۵ العِنَاجُ: هەوسارى حوشتر ۵

حەبلیکە یان سیرمەیهکە بەزێر دۆلچەوه

دەبەستری و هەردولای دەهیندرینەوه بۆلای

لیوارەکانی و بەحەبلەکەیهوه شەتەک دەدری،

بۆنەوهی ئەگەر لەکاتی کدا هۆلفەکانیشی

بەچرین ئەوسیرمەیه نەهیلج دۆلچەگە

بکەوتتە بیرەگەوه ۵ پشتی پیا و چومزگەى ۵

شوینی ستراتیجی گارو پیشە شتە

سەرمکییەکانی ۵ دەشگوتری: (هذا قول لا عجاج

له) ئەمە قسەیهکە بئ سەرو بەره بەهەوانتە

گوتراوه ۵ عَنَجَدَ العَيبُ: تریبەگە بوو بە

میوزی خراب ۵ العَنَجِدُ: میوزی خراب ۵

العُنْجَةُ: گۆخێنکە، قالدۆنچە ۵ العُنْجُهي:

کەسێک تەگەبورو خۆ بەزلزانی تیدا بئ ۵

العُنْجِيَّةُ: تەگەبورو خۆ بەزلزانی و مشک

تەبیاتی ۵ زبیری ژیان و خۆراکی بئ پیخۆرو

چەوری.

عَنْدُ العَرَقِ او الجَرَحِ: رەگەگە یان برینەگە خوینی

لئ رەوان بوو نەگرسایەوه.

عَنْدَ فلان: فلانکەس تەگەبوری نواندو لەسنور

تێپەری و سەریبێجی نواند ۵ پیچەوانەى حەق و

راستی جولاپەوه و بەئەنقەست ئەو هەلوێستەى

نواند ۵ (فهر عاند وعنود وعنيد) ۵ اعنَد العرقُ

أو الجرحُ: دەمارەگە یان برینەگە خوینی

بەریوو نەگرسایەوه ۵ اعنَدَ فلان القيسى:

فلانکەس بەردەوام ریشاپەوه ۵ عاند فلان معاندة

وعناداً: فلانکەس پیچەوانەى حەق و راستی

جولاپەوه و دەشی زانی کە سەریبێجی حەق دەکا

۵ عانَدَ فلاناً: بەرپەرچی فلانی داپەوه و دزی

کردەومەگەى بوو.

تعاند اخمصان: دوو کیشەگارو بەنیزاع هاتووێکان

کەوتنە مقومقوو پیکدا هەلگوتن ۵ استعند

الفرس والبعر: ئەسپەگە یان حوشترەگە پەتیا

نەدا و نەیانەشت هەوسار بکرین ۵ استعند فلاناً

من بين القوم: لەناو خەلکەگە قەصدی فلانی

کرد ۵ استعند السقاء: گۆزمەگەى لار کردەوه و

لەدەمی گۆزمەگەى ناوی خواردەوه.

استعند القيسى أو الدمُ فلاناً: رشانەوه یان خوین

بەریوون بەسەر فلاندا زال بوو، رشانەوه و

خوین بەریوون تەنگیان بە فلان هەلچنی ۵

استعند عصاهُ: بەگۆجانەگەى لە فلانی دا ۵

العنادية: پێرێکن لە سەوفەستانییەکان و

ئینکاری حەفائیقی شت دەکەن و پێیان وایە

هەموو شتێک وەهەم و خەمالە و پووچە.

عَنْدُ: زەرفی مەکانە بۆ شتی حازرو غاییب و دورو

نزیك ۵ العنيدية: پێرێکن لە سەوفەستانییەکان

پێیان وایە حەفائیقی شتەکان بەگۆنەرى

بیروباومرە ۵ تەنانەت ئەگەر پەکیک برۆی

وابوو مروؤة بن گیان و بئ هەستە ئەوه

بەلایانەوه راست و دروستە ۵ العنود: سەر رەق و

ملنەدەر ۵ دەگوتری: (سحابة عنود) هەورێکی

به باران و له بارین ناوستی ◊ عَنَنْتُ الْعَنْدَلِبَ: جوله که (بولبوله جوله که) بالندمی کی بچوکی فره جم و جوله ◊ به زور جور ده خوینی و له ناو باخ و گول و گولزاردا دهحه و پته وه، له رۆزانی به هاردا دهمدمه وی.

عَنْزٌ عِنْدَ عَنَزَا رَعْنَزَا: لَیْ دَوورکه وته وه.

عَنْزٌ فَلَانَا عَنَزَا: به داریک؛ که له عهصا درپژتره، له فلانکمی دا ◊ اعَنْزُ: خواری کرده وه ◊ دووری خسته وه ◊ اعْتَنْزُ: دوورکه وته وه ◊ دهگوتری: (اعْتَنْزَ عَنِ الشَّيْءِ) ◊ تَعْتَنْزُ: به مانا (اعْتَنْزُ دَيْ) ◊ اسْتَعْتَنْزُ: به مانا (اعْتَنْزُ دَيْ) ◊ الْعَنْزُ: بزن ◊ بزنه ناسک ◊ بهردی ناو ناو ◊ زموییه ک: نهرمه گل و لبو چه وه لانی هه بی ◊ الْعَنْزَةُ: داریکه له عهصا درپژترو له پمب کورتره بیرمیردو بهک که وته خوی به سمردا دمدات ◊ تیزایی باج، نووکه باج ◊ الْعَنْزِيُّ: بیاویک له هوزی عهنزه، جوو بو گزگنک و تال رنین و نهگه رایه وه، له م رووداوه هاتوو که ده لئ: (لا أفعال كذا حتى يئوب القارِظُ العَنْزِيُّ) واته: همرگیزاو همرگیز نهو شته ناکم ◊ الْمُعْتَنْزُ: سهر بچکوله ◊ دهم و جاو کرۆسک، دهم و جاو رمه له ◊ که سیک پشی و مکوو پشی نیری همره و ابی ◊ عَمِنتُ البنتَ الْبِکْرُ عَسَاً و عَسَاً: نافرته که زور له مالی باوکی مایه وه و قهیره بوو شوی بو نهکرا ◊ عُنَسَ الرَّجُلُ: بیاومه که که وته ساله وه و زنی بو نه هات ◊ به زوری وشه (عانس) یو نافرته به کاردی.

عُنَسٌ عَسَاً: هه موو سه عاتیک سهیری ناوینه دمکا ◊ اعْنَسَ: بازرگانی کرد له ناوینه دا ◊ (اعْنَسَ الشَّيْءُ) شته که کی گۆری ◊ دهگوتری: (اعْنَسَ السِّينُ وَجْهَ فُلَانٍ) سال و پۆزگار

دهم و جاوی فلانکمی گۆری ◊ (اعْنَسَ الشَّيْبَ رَأْسَهُ) پیری تیکه له به سهری بوو (سهری ماشو و برنج بوو) ◊ عُنَسَتِ الْبِکْرُ: که که له مالی باوکی دا زور مایه وه و شوی بو نهکرا ◊ عُنَسَ البنتَ الْبِکْرَ أَهْلَهَا: که س و کاری که که نه میان هیشته که که شوبکا تاته مه نی شو کردنی تیپه ری و پیر بوو ◊ العِنَاسُ: ناوینه ◊ العِنَسُ: بهردی ناو ناو ◊ دالاش، داله که ره خوره ◊ حوشتی به هیزو پته وه ◊ اعْنَصَ الرَّجُلُ: بیاومه که هندی موی به سهری مه ماون ◊ تالاله موی به سهری مه ماون ◊ العُنْصُرُ: به ماو حه سب و پمگه ◊ (فلان کریم العُنْصُرُ) فلانکمی و هجاغزاده و پسه نه ◊ پمگه ◊ له بواری کیمیادا مادمی که سهرمتاییه ناتواندری شی کردنه وه ی کیمیای تیدا بکری بو مادمی که ساکارتر ◊ مادمی که وه هایه کاریگری هه به له پیکه نیانی قه بارمی که تری و مکوو هایدرۆجین و نوکسجین که دهنه هۆکاری پهیدا بوونی ناو ◊ العناصرُ الأربعة: به لای زانا کونه یونانیه کانه وه بریتییه له جوار توخم: (ناگر، ههوا، ناو، گل) ◊ العُنْصُرِيَّةُ: دهمارگری و تایفه گه ری و ناوچه گه ری ◊ العُنْصُلُ: پیازه و رجه، پمکیکی به ته مه ن و له پیپی (الزنبق) یه گه لاکه ی و مکوو گه لای (کراث) وابه نیرکه گولدارمکه ی دوی و مرزی زستان له پشی دهرکه وتنی گه لاکه ی دهمدمه که وی، پمکیکی ته و تازمو ناسکه، مه تریک بهرز دمیته وه، کۆتایی سهرمکه ی گۆپکه به که پره له گوله سبی، بنکه که ی و مکوو سه لکه پیاز و هایه بو دهمان به کاردی ◊ العِنْصَاةُ: هه موو شتی که م و جوی جوئی و بلاو له روهک و موو شتی تر ◊ پاشماوه ی همر

شتیک که زورینهی نه‌مابن ۵ جه‌له‌به مەرو بز،
 گارانە حوشر ۵ العنصرة: به‌مانا (العنصاة) دئ ۵
 المنطاب: کولله زمردهی گه‌وره ۵ عنظی به:
 گالته‌ی پی گرت، هسه‌ی ناخووشی پی گوت ۵
 المنطوان: رومکیکی ترشه‌تامه، نه‌گمر حوشر
 زوری لی بخوا تووشی زانه‌سک دئ ۵ پی‌او
 شه‌پانی و جوین فروش ۵ عنعن فلان عننة:
 فلانکس له هسه‌گردندا له‌جیات پی‌تی (عین)
 هه‌مه‌زی به‌کارده‌مینا ۵ عنعن الراوی: حه‌دیس
 گیره‌وه له رپوایه‌ته‌که‌یدا وتی: (رری فلان عن
 فلان....).

عَنَفَ به رعلیه عَنَفًا و عَنَافَةً: به توندو تیزی یه‌خه‌ی
 گرت و په‌لاماری دا ۵ سه‌رزمنشتی کردو عمیبو
 عاری لی دوزیه‌وه ۵ اعنفة: به‌مانا (عَنَفَهُ) دئ ۵
 عَنَفَهُ: به‌مانا (اعنَفَهُ) دی ۵ اعنَّف الأمر:
 کارمگی به توندو تیزی و مرگرت ۵ دهستی به
 نیشه‌که کردو چ زانیاریه‌کی له بابته‌که‌دا
 نه‌بوو ۵ اعنَّف الشئ: شته‌که‌ی ناخووش و بست
 ۵ ده‌گوتری: (اعنَّف الطعام) خوراکه‌کی به‌دل
 نه‌بوو پی ناخووش بوو ۵ اعنَّف فلان المجلس:
 فلانکس له نه‌نجومه‌نه‌که گواستییه‌وه ۵
 العنفة: نامیره‌که ناو لی‌ی دهدا به‌خوره‌وو
 ده‌سورینیتیه‌وه ۵ وه‌کوو په‌ری ناشی ناوی ۵
 عنفران الشئ: سه‌رم‌تای شت ۵ ده‌گوتری: (هر
 فی عنفران شابه) نه‌و هیشتا له هه‌رپتی
 لاوه‌تیدایه ۵ العنْفَةُ: که‌می شتی ناومال و
 سووکی و پی کی‌شی ۵ العنْفَةُ: جه‌ند تاله
 موویه‌کی که‌من له‌نیوان لی‌وی خوارم‌وه
 جه‌ناگه‌دا ۵ عَنَفَهُ عَنَقًا: له‌ملی دا، سه‌ری بری.

عَنَقَ الكلب: قلیته‌ی له‌ملی سه‌گه‌که کرد.

عَنَقَ عَنَقًا: ملی دریز بوو، ملی نه‌ستوور بوو ۵
 (فهو اعنق وهي عنقاء) ۵ ده‌شگوتری: (هضبة
 عنقاء) بانویکی دریزو به‌رز ۵ (عَنَق الكلب)
 سه‌گه‌که خالیکی سبی له ملی دا هه‌بوو ۵ اعنق
 الرجل: پی‌اوه‌که ملی دریز بوو ۵ (اعنق الزرع)
 کشت و کاله‌که دریز بوو گولی کرد ۵ (اعنقت
 الهضبة) بانومکه دریزو به‌رز بوو ۵ اعنقت
 الذابة: ولاغه‌که تیز تی په‌ری خیرا رپی ۵
 اعنقت الثریا: نه‌ستیره‌ی سیومیل ناو‌ابوو،
 له‌شعیری هۆکلوردا هاتووه ده‌لی:

بوالا به‌به‌رزی قه‌د به‌باریکی

نه‌ستیره‌ی سیومیل که‌وته تاریکی

اعنقت النجرم: نه‌ستیرمگان به‌رمو ناو‌ابوو
 رپیشتن ۵ اعنق الكلب: قلیته‌ی له‌ملی سه‌گه‌که
 کرد ۵ اعنق فلان فلاناً شيئاً: فلانکس شتیکی
 له‌ملی فلانکس کرد ۵ عانقه مغانقه و عانقا: ملی
 له‌ملی نزیک کرده‌وه و سنگی به‌سنگیه‌وه نا،
 چاک و جوینی و ماچ و مؤجیان کرد ۵ عَنَق الطلع
 النخل: لقو چرووی دارخورماکه دریز بوو ۵
 عَنَق البصرة: به‌رسيله خورماکه خه‌ریکه
 هه‌مووی بگا و بیته روتاب ۵ عَنَق فلاناً: ملی
 فلانکسی گرت گوشی دهستی له‌بینی نا ۵
 اعنق الرجلان: هه‌ریکه له‌وو پی‌اوه
 چنگیان له نه‌ستوی په‌کتر هی‌ناو دهسته و
 یه‌خه‌ی په‌کتر بی‌وو و که‌وته شه‌رو هه‌راوه ۵
 اعنق الأمر: پابه‌ندی کارمکه بوو خسته‌ی
 نه‌ستوی خوی ۵ اعنق دینا أو غلة: باومری
 به‌نایینیک هی‌ناو و مری‌گرت ۵ قبولی کردو
 به‌دل‌سوزی باومشی پندا کرد ۵ تعانقا: له روی
 خو‌شه‌ویسته‌وه نه‌وو دوو که‌سه دهستیان له‌ملی
 په‌کتر کرد ۵ تعنق البرسغ أو الأرنب:
 په‌ربوعه‌که یان که‌روژ‌شکه‌که جه‌وو

کونه گله که می خویهد و العناق: کونی که پرده له
گله وردهی نهرم، یه ربوع و گهرویشک که
ترسیکیان لی پمیدا بوو ملی خویان دهخنه
ناو نهو گله نهرمهوه و العناق: کارو بهرخ،
گیسک و کاوپ، واته: بیجوی مهر و بزن
لهساواییهوه تا سائیک بهسهریاندای تیدهپهری و
گیانله بهریکه له پیری پشيله، له پشيله
گهورمتره، رفنگی سوره، له ژورور گوئیچکه یهوه
مووی رهش ههن و (بروانه وشهی (الشفة)) و
العناق: نهستو و سهرمتای همموو شتیک و
دهگوتری: (ولد في عنق الصيف) لهسهرمتای
هاویندا له دایک بوو و کومه لی ناده میزاد و
خه لکه که پیری پیری تاقم تاقم هاتن و همروا
دهگوتری: (لفلان عنق في الحير) فلانکهس دصت
پیشخهری ههیه بو خیرو چاکه و وشهی
(اعناق) لیرمدا بهمانا سهروک و گهوره و پش
سبی ولات دئی و العناق: گورگه لوقه، رویشتنی
نهسپو حوشتر به خیرایی و العناق:
بالتدمیه کی خه یالیه و هه بوونی نییه و شیخ
رمزای تالمبانی دهلی:

سن نيسم ههن بن موسمها ههرومکوو ناوی بهقا
تهیرس عنقا شاری جابولقا پلاوی خانهقا

العناق: دمست لهملکه و العناق: له زانستی
رومکناسیدا نهو گه لا رومکه یه که دمورهی
قهدی رومکه که دمدا ومکوو رومکی خه شخاش و
العناق: نهسپی مل قیتو جوان و العناق: نهو
تمباره زهوییهی بهرزوه دموران دموری
دهشتاییه و العناق: ملوانکه و العناق: ماسیه کی
رفنگ زیوی بریسکه داری بی ددانه و العناق:
بروانه مادهی (عقد) و العناق: بنکی روهک و
قهفه ژاژو بهرمدا بهمهرجی سبی بنو
کومه لاین و رفنگی تریان نهگرتین و ناومرؤکی

دارخورما چونکه سبیه و عنقش فلان:
فلانکهس خوی بهشته که وه هه لواسی و عنقش:
خوی خوارو پیچاوپیچ کرد خوی جهرا ند و
العناق: بی عهقی بی رهوش و جهرجی نهو
کهسهی بهگوندو گه رهک و هوبده دهگه ری و
شت دهرفوش.

عَنْك الرمل عنكا و عنكا: لبه لانه که رهق بوو بهرز
بووه ریگای نهدا کهس بیا برهوا.

عَنْك اللبن: شیرکه بزرگا و عنکت المرأة علی
زوجها: نافرته که له میرده که می ناچیزه بوو و
عنکت المرأة علی ایها: نافرته که له باوکی
یاخی بوو و عنک: بهناو لبی تهباره بهستوی
بهرزومبوودا رقی و خهریک بوو تیدا بجی و
عَنْك: بهتونندو تیزی رهفتاری له گه لدا کردو
خسته نارچه تی و چورتمهوه و اعنک: بهمانا
(عَنْك) دئی. و عنک الرمل: بهمانا (عَنْك) دئی و
العنک من کل شی: ههرشتیک گهوره بی و
بهشیک له شهو و العنیک: لبی تهباره بهستوی
رهق بوو و العنکب: جالجالوکه نیره و یان
رهگزی جالجالوکه و العنکب: جالجالوکه می
و العنکبوت: دمعبایه که له پلهی (العنکیات)
جوار جووت قاجی ههن، شتیکی زور تهنک
دهجنی و دمیکاته داو بو نیچیرمکانی و عنکش
العنکب: گیوا گزه که راساو زور بوو تیکهالا و
دهشگوتری: (عنکش الشعر) قزه که پر و چر بوو
تیکهالا و عنکش: بهمانا (عنکش) دئی و
العنکش: کهسیکه گوئی ناداته خو رازاندنه وه و
خو نارایش دان و عنم البنان: قامکی به گول و
بهری درهختی عهنه م رفنگ کرد و العنم:
رومکیکی سفت و هه میسه سهوزه لقو
برزمکانی نوستوانین گه لاکه می له گه لای زهیتون

دهجئ وهئ له هی زمیتون وردترو سهوزتره،
گولمهکی قیرمیزیه، بویهو رنگی ئی دمگرتی ۵
ههروا ناوه بو توله و تهرزی میو کهوهک و
رئواس سپی دمگرتی و دهخورتی و مزره ۵ العنمة:
قهلشتی لیوی نادهمیزاد.

عَنَّ له الشئ عَنَّا و عَنَّا: له بهردهمی دمکهوت،
کهوته بهر جاوی. ۵ عَنَّ عن الشئ: روی له
شتهکه و مرگترو پشتی ئی هه لکرد.

عَنَّ الفرس عَنَّا: لغاوی بو ئهسپهکه کرد
ئهسپهکهی لغاوی کرد. ۵ عَنَّ الكتاب: ناو
ونیشانی بو کتیبهکه دانا ۵ عینوانی بو
نووسی. ۵ عَنَّ الرجل عَنَّا: بیاومه که له بیاومتی
کهوت، نهیتوانی سهرحیتی نافرمت بکا ۵ (امرأة
عینة) نافرمتیکه حمزی له بیاو نییه ۵ اعنت
السماء: ناسمان بهرزایی دمکهوت ۵ اعن الفرس
أو اللجام: جلّهوی ئهسپهکهی بهرز کردهوه
(اعن الكتاب لكذا) کتیبهکهی رانواند بو فلان
۵ اعن الرجل: بیاومه هینهکهی له کار کهوت ۵
عائهُ مُعائَةٌ و عِنَانًا: بهرمهبرگانی کرد ۵ عَنَّن
الكتاب: عینوانی کتیبهکهی نووسی ۵ عَنَّنَت
المرأة شعرها: نافرمتکه قزمکانی خووی
هوئینهوه ۵ عَنَّن الفرس أو اللجام: جلّهوی بو
ئهسپهکه یان بو لغاومه دانا ۵ اعنن له الشئ:
شتهکهی بو دمکهوت ۵ اعنن له ما عند القوم:
ههوالی روداوی نهتهومهکی سپی راگهیهندرا ۵
تعنن الرجل: بیاومه که وازی لهسهر جیبیی
نافرمت هینا بهمن نهومی له کار کهوتیی ۵
الاعنَان: نهه لائو نهولای شت ۵ جواردموری
درهخت ۵ العنَان: نهومی دیاره له بهرزایی
ناسمان ۵ ههور ۵ کن ههموو شتیک ۵ العنَان:
چهرم یان بهن و دمزیینی لغاوی، ههوسار ۵

نهومی و لآخی سپی دهبهسرتیهوه دووجهبلی
وهک بهک دریزو هاوتا ۵ دمگوترتی: (فلان طویل
العنان): فلانکس و هجاغزادهو شهریضو
رموشت بهرزه ۵ (فلان قصر العنان) فلانکس
کهه خیرو بییره ۵ (فلان أبي العنان) فلانکس
داکوکیکارو ملنهدهره بو داواکاری نارپهوا ۵
دهسگوترتی: (ذلّ عنانه) ۵ ملکهچ و جلّهو نهرم
بوو، (هما يجريان في عنان) نهو دووه هاوتاو
هاوشانن لهگه و رصیی و زانیاریدا ۵ (أرخی من
عنانه) کهمیک باری گرانی ئی سووک کرد ۵
(بينهما شركة عنان) له نیوان نهواندا هاویهشی و
پهکسانی ههیه ۵ لهه رومهوه (العنان) بریتیه
لهدوو جهبلی هاوتاو بهرامبهر بهیهک ۵ العن:
ناحیهو لائو ناوجه ۵ العنن: بهمانا (العنّدی) ۵
العنَان: بو زیده مانای (عان) دی ۵ پشیرکن
دمگوترتی: (فلان عنان عن الخير) فلانکس
سهسته لهکاری خیردا ۵ العنّة: لهکارکهوتن و
عیجزیکه توشی بیاو دهبی و توانای کاری
سینکی نامینن ۵ خیمهوه کهپرنیک که له لقو
پرزی درهخت دروست بکرتی ۵ المعن: کهسینک
خو بخاته ناوشتیکهوه که پهیومندی بهوهوه
نهبن و لهههموو دیزمیهک ئهسکوتی بی ۵
وتاریبیزی زمان رهوان بهدهم و پل ۵ عنن
الكتاب عنونة: عینوانی کتیبهکهی نووسی ۵
العنوان: نهومی دمگرتیه نیشانه بو شتی تر.

عَنَا عَنَّا: ملکهچ بوو زهلیل بوو ۵ دمگوترتی: (عنا
فلان للحق) فلانکس گهردن کهچی حهق و
راستی بوو ۵ بوو بهنهسیر و دیل.

عَنَا الدّم أو الماء: خوئنهکه رهوان بوو ناومه جاری
بوو.

عَنَا الأمر به: کارکه خرایهسهری.

عنا عليه الأمر: کارمکی لهسرشان فورس بوو.

عنا الأمر فلاناً: کارمکه فلانی گرتوه.

عنا الشيء عنوة: شتهکمی بمزور و تویزی و مرگرت.

عنى به الأمر عيأ: کارمکی بهسردا درا،

نیشهکمی خرایه نهستؤ.

عنى الشيء: شتهکمی دهرخست و ناشکرای کرد.

عنى بالقول كذا عيأ و عناية: بمقسهکانی مهبستی

فلان بوو و نهوی مهبست بوو.

عنى الأمر فلاناً عيأ و عيأه: کارمکه فلانی

گرتوهو و مهبست بهو نیشه فلان بوو و

دمشگوترئ: (عنى بامر فلان) گرنکی دا بهکاری

فلان. عني عيأ و عيأه: ماندوو بوو، تووشی

نارپهحتی بوو.

عني الرجل: پیاوهکه بهدیل گرا، کهوته حالهتی

دیلمتیهوه.

عني فلان بالأمر: فلانکس بهکارمکهوه مشغول

بوو و گرنکی پئدا.

عني بالأمر عيأ و عناية: گرنکی بهکارمکه داو

بپیهوه مشغول بوو و اعنت الأرض الثبات:

زهویهکه روهکی رواندو گیاو گزی دهرخست و

اعنى الرجل: پیاوهکمی ملکهج کردو دیلی کرد

و اعنى الأمر فلاناً: کارمکه فلانی ماندوکرد و

بؤ فلانکس گرنک بوو و عيأه: ناخوشی

چمشت ململانی لهگهئ جورتمو کیشهدا کرد

و عانى فلاناً: شهره قسمو بهربهرمکانی لهگهئ

فلان کرد و لهگهئ له لکرد و عانى المال:

به جوانی سهرورکاری مالهکمی کرد و عانى

افسوم فلاناً: خهم و خهفمت سواری شانی

فلانکس بوو و عيأه: نهرکی فورسی خسته

سمرشان و عنى الكتاب: عینوانی بؤ کتیبهکه

دانا و اعنى الأمر: کارمکه چهسپا جینگیر بوو

و اعنى فلان بالأمر: فلانکس گرنکی دا

بهکارمکی و تعنى الرجل: پیاوهکه ماندوو بوو

و بیسای حوشتری بهرکهوت و تووشی

گووگیران بوو و تعنى في الأمر: مامناومندی

لهکارمکهدا بهپروه کرد و تعنى الأمر: کارمکی

بهنارپهحتی لهنهستؤ گرت و تعنى الحمي فلاناً:

لهرزوتا فیری فلانکس بوو بهین بهین تووشی

دمبی و التعمية: میزو ریخی حوشتر تیکهلاو

دمکری و حوشتری گرونی پی چهور دمکری و

همبزیهکی نازارایه (ناوکوم) شهرج دمئیش و

مرؤفهکه حمزی له گوکردن هیهو بؤی

ناکری و ناوکومی دهجوزیتهوه و توتؤز بیسای

نی دیته دمر و المعاني: چهوساوهو زهلایل و

بهدیل گراو کؤیله و العانية: میینهی (العاني) به

و العنا: ناحیهو تهنیش و (اعناء السماء) لای

ناسمان و العنا: نهتهومیهک پیکهاتبی لهچهند

هؤزو تیرهی حیاچیا و العناية: چاودپیری و

بهریوهبردنی خودا بؤ شت و العنوس: بهمانا

(العنا) دی و المعنى: مانا و المعاني: رهوشته

جوانهکانی نامیزاد و دهگوترئ: (فلان حسن

المعاني) و (علم المعاني) بهشیکه له زانستی

بهلاغه و مهبست لئی زانینی چونیهتی کردنی

قسمو وتاردانه بهگوپیری داخوازی حال و

مهمقام و معناه الكلام: مانای کهلام و المعنوي:

بیچهوانهی (المادي) به یان هی (الذاتي) به.

عهد فلان الى فلان عهداً: فلانکس پهیمان و

بهئینئیکی خسته نهستؤی فلان و داوای نی کرد

بیباریزی.

عهد الشيء: شتهکمی ناسی، زانی و عهد فلاناً:

زوزووو جوو بؤلای فلان پهیمانی تازه

دمکردموه.

عَهْدٌ فَلَا مَا يَمْكُنُ: له شوپنیک تووشی فلانکس بوو.

عَهْدَ الْمَكَانِ شوپنه که بارانی په‌ئهی لی درا ◊
 بارانی سالی تازهی وئ گهوت ◊ اَعَهْدَةُ: بهیمانی
 دایه ◊ دِگوتری: (عَاهِدَ الذَّمِي) به‌ئینی دا
 به‌کابرای ناموسولمانی دالده دراو یان (ذَمِي) ◊
 اِعْتَهَدْتُ: به‌دواداچوونی بو کرد لئی گهرا،
 زووزوو چوو بولای و به‌ئینی تازمه‌کرده ◊
 تَعَاهَدَ: سویند خوری په‌کتر بوون ◊ تَعَاهَدَ
 الشَّيْءَ: له شته‌که گهراو لئی کولیه‌وه ◊ تَعَهَّدَ
 بالشئ: به‌شته‌که‌وه پایه‌ند بوو ◊ تَعَهَّدَ الشَّيْءَ:
 له‌شته‌که‌ی کولیه‌وه و پیوه‌ی خه‌ریک بوو ◊
 اِسْتَعْمَدَ مِنْ صَاحِبِهِ: به‌ئینی له‌هاوه‌له‌که‌ی
 وهرگرت ◊ الْعِهَادُ: بارانی سه‌رمته‌ای سال ◊
 الْعَهْدُ: عیلم و زانست ◊ دِگوتری: (هر قریب
 العهد بكذا) نه‌و زانیاری تازمیه‌و شتی زوری
 به‌سه‌ردا تیینه‌په‌ریوه ◊ (عَهْدِي بِكَ مَسَاعِدًا
 لِلضُّعْفَاءِ) زانیاری من دهرباری تو نه‌ومیه که
 به‌پیزت یارمه‌تیدم‌ری هه‌زارو بیته‌واپانی ◊
 هه‌روا به‌مانا ناموزگاری و وسیمت دئ ◊
 به‌گوتری ناموزگاریه‌کانی خودا هه‌لسوکه‌وت
 بکه‌ن ◊ به‌ئین نامه و بهیمان که بو فه‌رمانه‌روا و
 پاشاگان دنووسری ◊ سویندو به‌ئین:
 دِگوتری: (علي عهد الله لأفعلن كذا) زه‌مان و
 رۆزگار ◊ دِگوتری: (كان ذلك على عهد فلان)
 نه‌وه له رۆزگاری فلانکسه‌دا بوو ◊ العهد
 القديم: نه‌و نه‌سفارو جزمانه‌ی کتیبی پیرۆزن
 که له‌پیش هه‌زرتی مه‌سیح دا نووسراونه‌وه ◊
 العهد الجديد: نه‌و جزم و نه‌سفارانه‌ن که له‌دوای
 هه‌زرتی مه‌سیح نووسراونه‌وه ◊ ولي العهد:
 نه‌و که‌سه‌ی ده‌ستنیشان ده‌کری بۆنه‌وه‌ی
 جینشینی فه‌رمانه‌روای پیش خوی بی ◊

العَهْدُ: نه‌و که‌سه‌ی به‌ئینی نه‌نجامدانی کار
 دهدا و نیشه‌گان له‌نه‌ستۆ ده‌گری ◊ نه‌و که‌سه‌ی
 بهیمان و په‌لو پایه‌ی خو‌ش دموین ◊ الْعَهْدَةُ:
 بارانی دوایاران ◊ الْعَهْدَةُ: به‌ئین نامه و قه‌واله ◊
 به‌رپرسیاریه‌تی و تاوان ◊ فلانکس تاوانیکی
 له‌سه‌ره رزگاربوونی نیه ◊ له‌بواری مامه‌له‌دا
 بریتیه له‌زه‌مان و دروستی مامه‌له‌که‌و بی
 عه‌یی فرۆشراومه‌که ◊ زامن بوونی راستی
 هه‌واله ◊ الْعَهْدُ: به‌ئین پیدراو بهیمان له‌گه‌ل
 به‌سه‌راو ◊ قه‌دیم و کۆنه سال ◊ دِگوتری: (قرية
 عهيدة) گوندیکی کۆن و له‌ میزینه‌یه،
 رۆزگاریکی زوری به‌سه‌ردا تیپه‌ریوه ◊ اَلْمَعَهْدُ:
 پایه‌ند بوو به‌ به‌ئین و واده ◊ که‌سیک کاریک
 له‌نه‌ستۆ ده‌گری و خه‌ریکی نه‌نجامدانیه‌تی ◊
 الْمَعَاهِدَةُ: به‌ئین و گرتبه‌ستیکه له‌نیوان
 دووکه‌س یان دوو تاقم دا ◊ له‌بواری یاسای
 نیودوله‌تیدا بریتیه له‌ ریکه‌وتن نامه
 له‌نیوان دوو ده‌ولت یان زیاتردا بو ریکه‌ستنی
 په‌یومندیبه‌کانی نیوانیان ◊ الْمَعَهْدُ: شوپنی
 کۆبوونه‌وه‌ی خه‌لک ◊ شوپنی خویندن و
 لیکولیه‌وه

عَهْرَ الْمَرْأَةِ غَيْرًا: زینای له‌گه‌ل نافرته‌که کرد ◊
 عَاهِرًا: به‌مانا (عَهْرًا) دئ ◊ الْعَهْرُ: تاوان و به‌د
 ره‌وشتی ◊ الْعَهْرُ: به‌مانا (الْعَهْرُ) دئ ◊ الْعَاهِلُ:
 پاشای گه‌وره و فه‌رمانه‌روای ولاتان.

عَهْنُ الشَّيْءِ عَهْنًا: شته‌که به‌رده‌موام بوو و چه‌سپا
 ◊ عَهْنٌ: ناماده بوو.

عَهْنٌ فِي الْعَمَلِ: دلسۆزانه کاری کرد.

عَهْنُ بِالْمَكَانِ: له‌وشوپنه مایه‌وه و جیگیر بوو ◊
 عَهْنَتِ النَخْلَةِ: دره‌خته خورماکه لق و پرژمکانی
 وشک بوون.

عَنْ لَه مَرَادَه: مَهْبَسْتَه كَهَى بَه پَه لَه بُو هِنَا يَه
 دى. **عَهْن** الْقَضِيبُ عَهْنًا وَعَهْنًا: دَارْمَكَه دُووَلَا
 هَاتَه وَه شَكَا يَه وَه بَه بِنِ نَه وَهَى دَوْلَمَت بِنِ
 الْعَاهِنُ: نَامَادَه **عَهْن** دَمَكُو تَرِي: (أَلْقَى الْكَلَامَ عَلَى
 عَرَاهِنِهِ) فَهَسَكَا نِي بَه نَامَادَه بِيَوَان پَاگَه يَانَدُو
 بَه بِنِ نَامَادَه كَارِي پِيَش وَه مَخْت وَتَارِي بِيُو دَان
 الْعَهْنُ: خُورِي رَه نَگ كَرَاو بَه چَه نَد رَه نَگِي ك
 (عَهْنَةً) تَيْسَكَه خُورِي **عَاهَنُهُ** عَنِ الْأَمْرِ عَوْنًا:
 لَمَكَارْمَكَه لَا يَدَاو زِيَوَانِي كَرْدَه وَه، تَاوَانِي لِي كَرْد
 سَه رَسَامُو حَه يِرَان بِيُو **عَرَّكُهُ** عَنِ الْأَمْرِ:
 لَمَكَارْمَكَه لَا يَدَاو زِيَوَانِي كَرْدَه وَه تَا گَه يَانَدِيَه
 حَالَه تِي سَه رَسَام بِيُوون **تَعَرَّكْتُ**: سَه رَسَامُو
 حَه يِرَان بِيُو **الْمَعَاثُ**: رِيَبَا زُو مَه زَه مَب.

عَاجَ عِرْجًا: گَه رَا يَه وَه.

عَاجَ عَنِ الْأَمْرِ: لَمَكَارْمَكَه گَه رَا يَه وَه وَه پَشْتِي لِي
 هَه لَمَكَرْد **عَهْن** دَمَكُو تَرِي: (مَا عَاجَ بِكَلَامِ فَلَانَ)
 بَه مَقْسَمِي فَلَانَ لَمَه لَو تُو يَسْتَه كَهَى نَه گَه رَا يَه وَه، ج
 كُونِي بَه مَقْسَمَكَا نِي نَه دَا **(فَلَانَ مَا يَعْجُ عَنِ
 نَشِي)** فَلَانَ كَسَم لَه شْتَه كَه نَا گَه رِي تَه وَه.

عَاجَ - مَكَانَ فِيه: لَه وَ شُو يَنَه جِي گِير بِيُو مَاهِي وَه.

عَاجَ عَنِ الْمَكَانِ: گَه رَا يَه وَه بُو شُو يَنَه كَه.

عَاجَ نَشِي عِرْجًا وَعِجَا جًا: شْتَه كَهَى دُووَلَا هِنَا يَه وَه
 خُورِي كَرْد **عَهْن** دَمَكُو تَرِي: (عَاجَ رَأْسَ السَّمِيرِ
 - رَسَام) بَه هُوِي هَمُوسَارُو لَفَاوَمُوه مَلِي
 حُوشْتَرْمَكَه خُورَا كَرْدَه وَه.

عَوَجَ عَرْدُ وَخَوْه عَوَجًا: دَارْمَكَه خُورَا بِيُو

جَه مَاهِي وَه. **عَوَجَ الْأَرْضَ**: زَه وَيَه كَه تَه خَت

نَمَبُو. **عَوَجَ الطَّرِيقَ**: رِي نَا گَا كَه قُورْتُو پِي ج بِيُو.

عَوَجَ لَان عِرْجًا: نَادَه مِي زَا دَمَكَه رَه وَشْتِي

نَخِيرِي بِيُو **عَهْن** نَا يِي نَه كَهَى نَا رَاسْتُو دَرُوسْت بِيُو

عَهْن دَمَكُو تَرِي: (قَوْلُ بَه عَوَجٍ) فَهَسَبَه كَه نَامَانِج
 نَا يِي كِي **عَهْن** (قَوْلُ غَيْرِ ذِي عَوَجٍ) فَهَسَبَه كَه رَاسْتُو
 دَرُوسْتَه بِنِ عَه يِي وَه خُوشَه **عَوَجَ الْعَرْدُ**:
 دَارْمَكَهَى چَه مَانَدُمُوه **عَوَجَ الْعَصَا وَخَوْهَا**:
 مَادَهَى عَاجِي لَه عَه صَا كَه شَه تَه كَه دَا **عَوَجَ**
 فَلَانَ عَنِ الشَّيْءِ: فَلَانَ كَه سِي لَه شْتَه كَه زِيَوَان
 كَرْدَه وَه **عَهْن** لَا يَدَا **عَهْن** الشَّيْءِ: شْتَه كَه
 چَه مَاهِي وَه، خُورَا بِيُو وَه **عَهْن** الشَّيْءِ: **عَهْن** عَلَيْهِ:
 بَه سَه رَا يَه چَه مَاهِي وَه **عَهْن** الْعَرْدُ وَخَوْه: دَارْمَكَه
 چَه مَاهِي وَه **عَهْن** دَاهَاتُو خُورَا بِيُو وَه **عَهْن** بِالْمَكَانِ
 وَعَلَيْهِ: بُو شُو يَنَه كَه گَه رَا يَه وَه، هَاتَه وَه شُو يَنَه كَه
عَهْن الشَّيْءِ: شْتَه كَه چَه مَاهِي وَه خُورَا بِيُو وَه
 الْأَعْرَاجِيَاتِ: جُورِي كَه لَه نَه سِي رَه سَمَن نِي سَبَمَت
 دَمَدَرِي ن بُو نَه عَوَج نَا وَيَك **عَهْن** جُورَه نَه سِي نِي كِي
 هُو زِي بَه نِي هِي لَالَه **عَهْن** الْعَاجُ: دَدَانِي فِيل
 الْعَرَا جُ: فَرُوشِيَارِي عَاج **عَهْن** دَرُوسْت كَارِي عَاج
 الْمَآجُ: نَه وَ شُو يَنَه بِيُو دَمَكَه رِي تَه وَه وَه تِي يَدَا
 نِي شْتَه جِي دَه بِي.

عَادَ إِلَيْهِ وَلَهُ وَعَلَيْهِ عَرْدًا وَعَرْدَةً: گَه رَا يَه وَه، زِيَوَان
 بِيُو.

عَادَ الرَّجُلُ أَوِ الْبَعِيرُ: بِيَاوَمَكَه يَان حُوشْتَرْمَكَه پِير
 بِيُو، كَه مِي ك هِي زِي تِي دَا مَابُو.

عَادَ فَلَانُ شَيْخًا: فَلَانَ كَسَم بِيُو بَه پِيرَه مِي رَد.

عَادَ الشَّيْءَ: جَار دُوا جَار هَاتَه لَا ي شْتَه كَه.

عَادَ الشَّيْءَ فَلَانَ: شْتَه كَه جَار دُوا جَار تُو شِي فَلَانَ
 بِيُو **عَهْن** الشُّوقُ أَوِ الْحَنِينُ: شَه وَقُو حَه زُو
 نَارْمَزُو بِيُو گَه رَا يَه وَه، سَمَر لَه نُوئِي سُو زُو
 خُوشَه وَيَسْتِي بُو هَاتَه وَه.

عَادَ الطَّيِّبُ الْمَرِيضَ: پَرِي شَكَه كَه جُو وَه لَا ي
 نَه خُوشَه كَه بُو نَه وَهَى چَارَه سَه رِي بَكَا **عَهْن**:
 دُوو بَارَه هَاتَه وَه بُو لَا ي **عَهْن** الشَّيْءَ إِلَى مَكَانِهِ:

فان لك عدنا عواداً حسناً) بگه پیرموه بۆلامان
 تۆ پیاومتیت بهسه رمانه وه همیه دهمانه وئ
 چاکمت بدمینه وه ◊ العرود: دمگوترئ: (رجع
 عوداً علی بدء) ◊ (ورجع عوده علی بدئه) واته:
 چوو گه پرایه وه له وئ نه و مستا ◊ ههروا
 دمگوترئ: (لك العرود) بۆت همیه بگه پیتته وه
 له کارمه که په شیمان ببیتته وه ◊ دمشگوترئ:
 (العرود احمد) په شیمان بوونه وه له و کاره
 له کردنی باشتره ◊ ههروا وشه ی (العرود) ناوه بۆ
 حوشتر و مه ری پیر و به سالآ چوو؛ که هه ندی
 گورو تینیان تیدا مابئ ◊ ریگای کۆنی ناسایی ◊
 العرود: دار، باریک بئ یان نه ستور، تهر بئ یان
 وشک ◊ جۆرئکه له بۆنی خووش ◊ واته: (دار
 عرود) ◊ نامیرئکی موسیقایه ژنی پئیدا رایهل
 کراون به بهنجه یان به ریشه یه که لئی دمدری و
 دهنگی لئ دئ ◊ العرود: نه و که سه ی نامیر
 دروست دمکا ◊ نه و که سه ی عود لئ دمدآ ◊
 العیاده: شوینی تایبته یه بزیشک بۆ بشکنینی
 نه خووش ◊ العید: خه مو خه فته تی گهراوه و تازه
 بووه ◊ یان سۆزو عیشقی تازمبووه ◊ رۆژی
 جه زن هه ر جه زنیك بئ ◊ المعاد: رۆژی
 قیامهت و گه رانه وه بۆلای خودا ◊ المعاده:
 یادموه ری روداویکی ناخووش و تازیه بۆ گرتنی
 ◊ المعاده: پهیدا بوونه وه ی دیارده ی نه خووشی
 سه رله نوئ دوا ی نه وه ی که ماومیه که ناسه واری
 نه مابوو ◊ المعید: لیزان و خاومن نه زمون ◊ نه و
 هوتا بیه زیرمه که ی سه ر له نوئ دهرس بۆ
 هاوه له کانی شی دمکاته وه نه و ما مۆستا که یان
 بۆی شهر کردوون و تیی نه گه یشتون نه م
 بۆیان رون دمکاته وه ◊ که سیک پله یه کی
 زانستی و فیرکاری له زانکۆ و مردمگری پیش
 نه وه ی ببیتته مامۆستا و دهرس بلیتته وه.

شته که ی گه رانه وه بۆ شوینی خوئی ◊ عاره ده
 مُعَارِدَةٌ وَعِرَادًا: دوا ی واز لیه یان و دهنگ لئ
 دابیران گه راپه وه بۆلای ◊ عارده ته الحمی:
 له رزوتاکه بۆی هاته وه ◊ عاره ده بالمآلة:
 جار دوا جار مه سه له که ی لئ پرسیار کردموه ◊
 عارِدُ الشَّيْءِ: شته که ی بۆ پیاومه که دووباره و سئ
 باره کردموه تا بۆی بوو به دابو نهریت ◊ عَيْدُ:
 ناماده ی جه زن بوو ناههنگی جه زنی گئیرا ◊
 إِعْتَادَهُ: کردی به عادهت و دابو نهریتی خوئی ◊
 تَعَرُّدُ الشَّيْءِ: به شته که راهات، کردی به
 دابو نهریتی خوئی ◊ إِسْتَعَادَهُ: داوا ی لئ کرد
 بگه پیتته وه ◊ إِسْتِمَادَ فَلَانًا الشَّيْءِ: داوا ی لئ کرد
 جارئکی تر نه و شته ی بۆ دووباره بکاته وه ◊
 الْأَعْرُدُ: به سو دتر ◊ الْعَائِدُ: نه و قازانچ و
 سووده ی ده گه پیتته وه بۆ نه و که سه ی هاو به شه
 له جه معیه ی ته عاونی و شتی وادا ◊ الْعَائِدُ:
 نه و بره پارمیه ی نه نجومه نی شارموانیه کان و
 فه رمانگه کانی باج و دهرامهت سالانه دمیخه نه
 سه ر زهوی و زارو خانو و به ره ◊ الْعَائِدَةُ:
 یارمه تی و پیاومتی و چاکه له گه ل خه لک ◊
 الْعَادَةُ: دابو نهریت: هه ر شتیك نه و منده
 دووباره بکریته وه تا خوی پیوه ده گری و به بی
 ماندوو بوون و وردبوونه وه نه نجام دمدری ◊
 حالهت و مزعیک که په ک شیوه دووباره
 ده بیته وه ◊ وه کوو عاده ی مانگانه ی نافرمت ◊
 الْعَادِيّ: کۆن و له میز ◊ دمگوترئ: (مجد عادي)
 مه جدو ره سه نایه تی که ی کۆن و له میزینه یه ◊
 (بشر عادیه): بیره ناویکی کۆنه ده لئی بیر
 زهمانی گه ل عاده ◊ کاروباریك بوویته
 عادهت و خوی پیوه گرایب ◊ عَوَادٍ: نیسمول
 فیعله مانای نه مر ده گه یه نئ ◊ الْعَوَادُ: چاکه و
 پیاومتی کردن له گه ل خه لک ◊ دمگوترئ: (عُد

عَاذَ به عوذاً و عياداً: پهنای بؤ برد، خوئی خسته
 بهنای بؤ نهوهی بپاریززی ◊ ومکوو دهلین:
 (اعوذ بالله من الشيطان الرجيم) پهنا دمگرم
 بهخودا له شهرو نهگبتهی شهیتانی نهفرین لی
 کراو ◊ عاذت الناقة: حوشترمه تازه بیجوی
 بووه ◊ اعاده الله: خودا پاراستی، خودا
 بیپاریززی ◊ عوذه: بهمانا (اعاده) دی ◊ نوشتهو
 دوعای پیدا کرد ◊ تعارذ القوم في الحرب:
 خه لککه له شهردا خویمان خسته پهنای
 یهکتری و یهکتریان کرد به پاریزمری یهکتری ◊
 تعوذ به: پهنای بؤ برد ◊ دمگوتری: (تعوذ بالله)
 ◊ استعاذ به: بهمانا (تعوذ) دی ◊ العواذ: جوار
 نهستیرمن بهشیوهی جوارگوشهیهکی نارنیک، له
 ناویان نهستیرمهک ههیه پیی دمگوتری:
 (الرئع) ◊ العوذ: پهنانگا ◊ دمگوتری: (فلان عوذ
 لبني فلان) ◊ دمگوتری: (عوذ بالله منك) واته:
 پهنا دمگرم بهخودا لهشهری تو ◊ العوذه:
 نوشتهو دوعا ◊ کهبهنهخوش و مندالدا دمکری
 ◊ العوذ: گزویگا کهلهبنی داری چقلاویدا
 دمروئ ◊ یان لهلای بنهدرختی تردا دمروئ ◊
 یان لهزیر بهردو شتی وادا دمروئ ◊ العیاذ:
 پهنانگا، پهناگرتن بههیزنیک لهترسی شتیکی
 تر ◊ ومکوو دمگوتری: (العیاذ بالله منه)
 پهنادمگرم بهخودا لهشهرو نهگبتهی نهو ◊
 العاذ: دمگوتری: (معاذ الله ومعاذ وجه الله) واته:
 پهنادمگرم بهخودا ◊ العیاذ: نوشتهو جادو ◊
 المعوذتان: دوو سورتهی کۆتایی فورنان.

عَارَ الإنسان وغيره عوراً: نادهمیزاد یان
 چهیوانهکهی کوپرکرد.

عَارَ الشئ: شتهکهی لهناویرد ◊ عورت عينه عوراً:
 چاوی کوپر بوون چاوی لهدمستدان ◊ بیناییان

نهما ◊ دمگوتری: (عَوَرَ الرجل) بیاومه
 چاویکی لهدمست دا ◊ اعور الشئ: شتهکه
 دمگوت ◊ دمگوتری: (اعور لك الصید)
 نیچیرهکمت لی دمگوت.
 اعور الرجل والمرأة: ژنو بیاومه شهرمگایان
 دمگوت ◊ اعور منزل فلان: مهنرنی فلانکسه
 کهلیننیک تییدا پهیدا بوو ترسی نهوهی لی
 دمکری دوژمن لیوهی بیته ژوور ◊ اعور الفارس:
 جهنگاومره سوارمهکه ههل لیدان بؤ هه لککوت
 ◊ اعور فلاناً: چاویکی فلانکسهی کوپرکرد ◊
 اعاره الشئ اعارة: به نهمانمت شتهکهی دایه ◊
 عاوره الشئ: بهنهمانمت شتهکهی پیدا ◊ عاور
 فلاناً الشئ: نهوهی لهگه ل کرد که لهگهل
 ههوالهکهی کردی ◊ عاور الشمس: چاودی
 خویری کرد ◊ عوذه: کوپری کرد ◊ عور فلاناً عن
 الأمر: فلانکسهی لهکارمه گپراپهوه ◊ عور عليه
 امرأة: کارمهکی لهلا ناشیرین کرد ◊ اعوروا
 الشئ: شتهکهیان لهناو خویندا هیناو برد ◊
 تعاوروا الشئ: بهمانا (اعتوره) دی ◊ تعاورت
 الرياح رسم الدار: رهشبا لههه موو لایهکهوه
 لهخانومهکی داو همرجاره لهلایهکهوه شتیکی
 لی کردۆتهوه ◊ تعور الكتاب: کتیبهکه رزی ◊
 تعور القوم الشئ: خه لککه لهناو خویندا
 شتهکهیان هیناو برد ◊ ههرکهسهیان تاوونک
 گرتیه لای خوئی ◊ تعور فلان العاربة: فلانکسه
 داوای نهمانتهکهی کردموه لهو کهسهی
 شتهکهی بهنهمانمت ومگرتبوو ◊ اعوارت
 العين: چاومه کوپر بوو ◊ استعار الشئ منه:
 داوای لی کرد شتهکهی بهنهمانمت بداتی ◊
 الاستعارة: له بواری عیلمی (بهیان) دا
 بهکارهینانی وشهیهکه لهشوینی وشهیهکی تر
 لهبر هه بوونی پهیومندییهک لهنیوانیاندا

چقن و پرژو پال له جاودا ۵ زمعیضو ترسنۆك و
خۆرانهگر له مهیدانی شمردا ۵ كهسیك شارمزی
رینگا نهبن ۵ ألعار: نسیبی قهد باریك ۵ ألعرد:
شوینی ترسناك ۵ بیاوی رابردو بیس ۵ شتی
فریدراو و بی خاومن و جاودیر ۵ نهسپیک موی
كلکی هه لکه ندرابن.

عازه الشئی: شتهکه ی پیویست بوو دهستی
نهکهوت. عور الشئی عرزا: شتهکه دهگمهن
بوو دهستی نهکهوت و زۆریشی پیویست بوو.

عور الرجل: بیاومه که ناتاج بوو، کاروباری شیوا.

عور الأمر: کارمه که قورسو گران بوو کهوته
حاله تی جورتم و تهنگانهوه ۵ أعور الشئی:
شتهکه ناوازه بوو دهستی نهکهوت ۵ أعور
الرجل: بیاومه که ههزار کهوت ۵ أعور الشئی
فلاناً: شتهکه لای فلان کهم بوو زۆریشی
پیویسته ۵ أعور الدهر فلاناً: رۆزگار فلانکهسی
ههزار کرد ۵ أعور المطرب فلاناً: پیویستیاته
گرنگهکان فلانکهسی له بهل و پۆ خست ۵ أعور
فلاناً: بهمانا (عور) دئ ۵ العور: بۆله تری ۵
العور: پیویستی گرنگ که دابین نهکری ۵
العور: کراسی زیو ۵ بهرۆیه که له مندالی
ساواوه بیچری ۵ المعور: بهمانا (العور) دئ ۵
ههر پۆشاکیک پۆشاکیکی تری داپۆشیبن.

عاس عوساً و عوساناً: بهشهو سوراپه وه و
پاریزگاری کرد. هاس علی عباله عوساً:
ماندوو بوو تیکۆشا بۆ دهسته بهر کردنی
پیداویستی مال و مندالهکانی.

عاس ماله عوساً و عیاسة: بهرێك و پێکی کاروباری
مال و سامانی بهرپۆه برد.

عوس عوساً: له کاتی پێکهنین و کاتی تریشدا
لاشه ویله ی چونه ناومه ۵ (فهو عوس وهی

له گه ل هه بوونی قهرینه به که جهونیته تی
به کارهینانه که دهگهمنی ۵ وککو به کارهینانی
وشه ی (الأسد) له شوینی وشه ی
(الشجاع)... هتد ۵ ههروا وشه ی (الإستعارة)
بریتیه له خواستنی کتیبیک له کتیبخانه
گشتیهکان ۵ نهو وهرقه به ی داواکار ناوی خوی
له سه ر دهنوسی و واژوی دهکا به و وهرقه به ی
دهگوتری (الإستعارة) ۵ الأعور: نهو کهسه ی
جاویکی کوپیر بن ۵ ههرشتیک خراب بن ۵
جاوساغ و شارمزی خراب ۵ کهسیک برای
باوکی و دایکی نهبن ۵ کتیبی رزیو وکون ۵
قهله رهش ۵ بهشی یه کهمی ریخۆله نهستووهره
۵ العائر: ههرشتیک چاو نازار بدا ۵ تیری
لابه لاو بن مه بهست هاویژراو که هاویژمه که ی
نهزانی له کوئ دمدری ۵ دهگوتری: (أصابه سهم
عائر) گولله ی وێل لیدا ۵ ههنگاوتی ۵ العائرة:
زۆرو زه بهند ۵ دهگوتری: (له من المال عائرة
عین) مال و سامانیکی زۆرو زه بهندی هه به ۵
نهومنده زۆره چاو تیر و پر دهکا ۵ چاوی پر و
پوشاوی ۵ العوائر من الجراد: کۆمه له گولله ی
جیا جیا ۵ العائرة: نهوه ی دمیده ی به کهسانی تر
به مه رجی بیگێرپه ته وه ۵ دهگوتری: (کل عارة
مسردة) ۵ العائرة: بهمانا (العائرة) دئ ۵ العائرة:
بهمانا (العائرة) دئ ۵ العوار: عه بی و خه وش ۵
کون و دراوی کراس ۵ العور: عه بی و ناشیرین ۵
العور: رابردو بیس ۵ شتی بن جاودیر و خراب
۵ العوراء: خۆل ۵ وشه ی ناشیرین کرداری به د ۵
العوراء: عه بی و خه له ل، کون و که له به ری شت ۵
ههر خانو و شوینی ک ترسی نهوه ی ئی بکری
دوژمن لیه وه فرسه ت بینن ۵ شه رمگای
ناده میزاد ۵ ههر شوینیکی جهسته ی ناده میزاد
پتی ناخۆش بن بیبیرن ۵ العوراء: پوشکه و

عوساء) ◊ العُراسَةُ: ماستاو یان شهره‌متی میوه‌و شتی تر ◊ العُرسُجُ: بپروانه (عَسَج).

عاصی الأمر عوصاً: کارمه‌که چه‌واشه بوو خووارو ختیج و گران و ناخوش بوو.

عاصی الكلام: که‌لامه‌که مانای نادیارو چه‌واشه

بوو ◊ (فهر أعرض وهي عوصاء) ◊ اعرض بخصمه وعلیه: کارمه‌که‌ی له‌سمر دژو رکا‌بهرمه‌که‌ی توندو تۆل کرد ◊ اعرض فلان في كلامه: فلانک‌هس قسه‌ی قول و پرم‌انای هی‌نان ◊ عوص فلان:

فلانک‌هس به‌رده‌وام نه‌بوو له‌سمر قسه‌و کرداری

هم‌رده‌مه قسه‌میه‌که و هم‌رکاته کاریکی به‌لاوه به‌سند بوو ◊ فلانک‌هس وتاریکی پرم‌انای دا،

رسته‌ی مانا قول و پیر حکمه‌تی ناراسته‌ی

گوینگره‌کانی کرد ◊ إعاصی عليه الأمر: به‌مانا

(عاص) دئ ◊ إعاصی في الكلام: به‌مانا (عاص

في الكلام) دئ ◊ العُرساء: تنگ و چه‌له‌مه‌و

ناخوشی و هه‌زاری ◊ دمگوترئ: (أصابهم

العُرساء) هه‌زاری و جورتم توشیان بوو ◊

ناره‌حه‌تی گردن ◊ وشه‌ی غه‌ریب و نامۆ

له‌زمانی عه‌رمبی دا ◊ عاصه بكذا وعنه ومنه

عوصاً: له‌جیاتی نه‌وه‌ی له‌کیسی چوبوو

بارته‌قای پندا ◊ (فهر عاض) ◊ اعاضه منه:

به‌مانا (عاضه منه) دئ ◊ عاوضه: به‌مانا

(اعاضه) دئ ◊ عَوْضُه منه: به‌مانا (أعاضه) دئ ◊

إعاض منه: بارته‌قای ئ و مرگرت ◊ إعاض

فلاناً: داوای بارته‌قای له‌ فلان کرد ◊ تعارض

القوم: خه‌لکه‌که و مزع و حالیان باش بوو دوا‌ی

نه‌وه‌ی له‌وه‌و پیش و مزع و حالیان خراب بوو ◊

تعارض منه: بارته‌قای ئ و مرگرت ◊ تعوض فلاناً:

داوای بارته‌قای له‌فلان کرد ◊ إستعاضه ومنه:

داوای بارته‌قای ئ کرد ◊ عوض: زمره‌ی زهمانی

داهاتووہ ◊ العِرضُ: بارت‌ه‌قاو جین‌شین ◊

المُرضَةُ: به‌مانا (العِرض) دئ ◊ عاطت العنق

عوطاً: ملی دریز بوو به‌شیتویه‌کی زۆر ریک ◊

دمگوترئ: (عاطت المرأة والناق) نافرته‌که یان

حوشترمه‌که هر چه‌ند نه‌زۆک نه‌بوو به‌لام

چه‌ند سائیک تیپه‌ری ناوس نه‌بوو ◊ إعاطت

المرأة والناق: نافرته‌که یان حوشترمه‌که به‌بی

نه‌وه‌ی نه‌زۆک بن چه‌ند سائیک سکیان پیر

نه‌بوو بیچویان له‌زکی نه‌که‌وت.

عاق الطائر عرفاً: بالندمه‌که به‌ده‌وری شته‌که‌دا

سوراپه‌وه ویستی هه‌ل بقۆزیت‌ه‌وه به‌لاماری بدا

◊ دمگوترئ: (عاق الذباب على القدر) می‌شه‌که

به‌سمر بی‌سایه‌که‌دا سوراپه‌وه (فهر عائف) ◊

العُرافُ: نه‌وه‌ی ناده‌میزاد یان چه‌یوان به‌شه‌و

فرسه‌تی ئ دمبین و نیجیری دمکا ◊ العُرافَةُ:

به‌مانا (العُراف) دئ ◊ العُرفُ: حال و چۆنیه‌تی ◊

دمگوترئ: (لعم عُرفه): حال و مزعی خو‌ش و

بی جورتم بوو ◊ عاقه عن الشئ عرفاً: منه‌ی

کرد له‌شته‌که‌و نه‌یه‌نشت ده‌ستی بیگاتی ◊

عرائق الدهر: روداو و مه‌شفه‌له‌تی رۆژگار ◊

عَوْفُه عن كذا: له‌و شته‌ منه‌ی کرد ◊ إعطاقه:

منه‌ی کرد، مه‌شغولی کرد، له‌یادی برده‌وه ◊

تَعَرَّق: ته‌مه‌لی و فونگرانی کرد و نه‌رکی

سه‌رشانی نه‌نجام نه‌دا ◊ تَعَرَّق فلاناً: فلانی

منه‌ن کرد و له‌مپه‌ری له‌به‌رده‌م دانا.

عاق عاق: لاسایی کردنه‌وه‌ی دهنگی فه‌له‌ره‌شه ◊

العائق: هه‌رشتیک ببیته له‌مپه‌رو به‌ریه‌ست

له‌به‌رده‌م بلا‌وبوونه‌وه‌ی تۆم و رگ و ریشالی

روه‌ک و دره‌خت و په‌ل و پویان له‌روی هۆکاره

چه‌یه‌وی و سروشته‌یه‌کان ◊ روه‌کینه‌که له‌ پیری

(الثقیفة) په‌ گوله‌کانی جوان و پنگاو پ‌نگن و

سپی و سورو شینن ◊ العواق: دم‌نگیک که

شانیان گران کرد ◊ دنگی گریانی نی بهرز بؤوه
 ◊ هاواری نی ههئسا ◊ عَوْلُ الرَّجُلِ: بیاومکه
 چادری ههئدا کهپری کرد ◊ دنگی گریان و
 هاواری نی بهرز بؤوه ◊ عَوْلُ غَالِيه: پشتی پی
 بهست ◊ داوای یارمهتی نی کرد ◊ عَوْلُ عَلِي
 السَّفَر: خوی بؤ سەفەرکردن رَاهِنَا ◊ وای کرد
 فِئْرِي سەفەرکردن بِنِ ◊ الْعَائِلُ: رومکیکه
 روهکیکي تری مشهخۆزی (طوفیل) بژیوی نی
 ومربگری ◊ ومکوو روهکی (هول) که روهکی
 (هالوک) له رهگهکانی بژیوی ومردمگری ◊
 الْعَائِلَةُ: خیزان؛ کۆمهئیک ئادهمیزاد که خان و
 بهرمیهک کۆیان بکاتهوهو و پیکهاتین له دایک و
 باوک و کور و کچ و خزم ◊ الْعَائِلَةُ: شتیکه،
 کهپریکه ومکوو چادر وایه لهدار دروست
 دمکری بؤ خۆپاراستن لهباران و شتی وا ◊
 الْعَوْلُ: نهو کهسهی داوای یارمهتی نی دمکری
 (جۆرو هۆکاری یارمهتیدانهکی) ◊ بژیوی خاو
 وخیزان ◊ بهرزکردنهوی دنگی گریان و هاوار
 لهبواری میراتدا زیاد بوونی خاو من بهشهکان
 لهبهشهکان نهو کاته نرخه بهشهکان کهم
 دمکریتهوهو ژمارمیان زیاد دمکری بؤنهوی
 بهسهر میراتگرمهکاندا بتوانری دابهش بکرین ◊
 الْعَوْلُ: پشت بهستن و داوای کۆمهکی ◊ کۆلهکهو
 پشت و پهنا ◊ دهگوتری: (فلان عَوْلِي من الناس)
 فلانکس پشت و پهناو یارمهتیدرمه
 لهخهئکی خراب دهپاریزی ◊ الْعَوْلَةُ:
 بهرزکردنهوهی دنگی هاوار و گریان ◊
 خواردنهوهی خهمو خهفت و خوشهویستی
 بهبی هاوار و دنگ ههئپین ◊ الْعَوِيلُ: بهمانا
 (العَوْلَةُ) دئ ◊ الْعَوِيلُ: خاو و خیزانی مائیک و
 بیاوئیک که بیاومکه بهخویوان دمکا ◊
 دهسگوتری: (هو عیال علی غیره) نهو باره

لهگهدهی و لاخ دپته دهر لهکاتی رۆیشتندا ◊
 الْعَوَقُ: لهمپهر ◊ کاری مهشغولکمر ◊
 همرشتیک خیر و بیری نهبی ◊ لیژی و تهلانی
 شیو و دۆل ◊ الْعَوَقُ: بهمانا (العائق) دئ ◊
 ترسنۆک ◊ کهسیک یان شتیک ههیشه لهمپهر
 ههبی لهبهردهم بپۆوستیهکانیان ◊ الْعَوَقُ:
 بهمانا (العوق) دئ ◊ الْعَرَقَةُ: نهو کهسهی بیته
 لهمپهر لهبهردهم خیر و خۆشی ئادهمیزاد ◊
 الْعَرَقَةُ: بؤ موبالهغه لهمانای (العائق) دئ ◊
 الْعَيَقُ: نهستیرهکی سووره روناکی ههیه له
 کهناریکی مهجره (الایمن) لهدوا نهستیره
 سیومهله لئی پئش ناکهوی ◊ پئش نهستیره
 (جهوزا) ههئدی ◊ يَعْرِقُ: ناوی بتیکه
 لهسهردهمی نهزانیدا عهرمهکان دهیان پهرست.
 عَالِ الْمِيزَانِ: تهرازووکه ههردوولای هاوتا نهبوون
 ◊ سهنگ و سوکی ههبوو ◊ لایهکی له لایهکی
 بهرزتر بوو.

عَالِ فِلَانِ فِي الْمِيزَانِ: فلانکس تهرازو بازی کرد،
 له کیشاندا خیانهتی کرد.

عَالِ السَّهْمِ: تهرمه نیشانهی نهپیکاو لاپدا

عَالِ الْحِكْمَةِ: دادومرکه ستهمی کرد.

عَالِ أَمْرِ الْقَوْمِ: کاری گهل و نهتهوه نهستهم بوو
 چورتو لهمپهری تیدا پهیدا بوون ◊ عَالَتِ
 الْأَنْصَابُ: بهشه میراتیهکان عهولیان تیدا پهیدا
 بوو.

عَمَالِ الرَّجُلِ عِيَالَهُ: بیاومکه پیداویستی مال و
 مندالهکی دابین کرد.

عَمَالِ الْأَمْرِ فِلَانًا: کارهکه لهسمر فلانکس زۆر
 قورس بوو.

عِيَالِ صَرَه: نارامی نهما، نارامی نی ههئگرا ◊ أَعْمَالِ
 الرَّجُلِ: بیاومکه مال و مندالی زۆر بوو، باری

عاونه معاونة: يارمهتی دا ۵ عَوْنَتِ الْمَرْأَةِ وَالْبَقْرَةَ: نافرمته که یان مانگا که تمهمنی مام ناوهندی بوو ۵ عَوْنُ فُلَانًا: یارمتهی فلانکهسی دا ۵ تعاون القوم: هندی له خهئکه که یارمتهی هندیکی تریان دا ۵ اِسْتَعَانَ فُلَانٌ فُلَانًا: فلانکهس داوای یارمتهی له فلانکهس کرد ۵ التعاون: له یواری نابوریدا رِنَبَازِیْکی نابوریبه شیعارمکهی نهمیه: دهَلَنْ کُوْمَهَلْ له خزمهتی تاکدا بی تاک له خزمهتی کُوْمَهَلْدَا بی ۵ دیاردهمکشی پیکه وهنانی جمعیهی هاوبهش بوو بمرزومندی نهدامانی جمعیه که وهلانانی ناوهندو دهَلَالٌ ۵ الْعَائَةُ: جهلمبه حمیوان، یان رموه کمرمکئیوی ۵ تووکی بمر ۵ الْعَرَانُ: مام ناوهندی له تمهمندا نمزور گهنج و نمزور بمر ۵ بمزوری بوو نافرمتو بوو مانگا بهکاردهمیندری ۵ دهسگوتری: (حَرْبٌ عَرَانٌ) شه پیک بوو یهک له داوای یهک خهئکی تیدا کوژرا ۵ الْعَرُونُ: یارمه تیدرو پاریزمر له همموو شتیک ۵ المتعارنة: نافرمتی به تمهمنی قهلهو ۵ پیره زنی قهلهو ۵ المعانة: بهمانا (العون) دئ ۵ المعارن: یارمه تیدر ۵ المعوان: کهس یک زور یارمتهی خهئک بدا ۵ (ک: معاوی) ۵ الْمُعُونُ: بهمانا (العون) دئ ۵ المعونة: بهمانا (العون) دئ ۵ یارمتهی ۵ دسگوتری: (لَاتَبَخَلُوا بِعَوْنَتِكُمْ) چروکی به یارمتهی خوتانمان له گهل مهکن.

عَاة الزرع والماشية عوها: کشت وکاله که یان نازدهله که نه خوئی تیدا بلاو بووه ۵ اعاءة الزرع والماشية: بهمانا (عاه) دئ ۵ اعاءة الرجل: پیاومکه نه خوئی کهوته کشت وکاله که یان نازدهله کانیهوه ۵ عَوَهُ الزرع والماشية: بهمانا (اعاءة) دئ.

بمسمر خهئکه وهو بوخوی سهر به خوئیه ۵ المعول: قولینگ، پاچی دووسمر.

عام في الماء عوما: مهلهی کرد له ناو ناودا ۵ دمگوتری: (عامت السفينة في البحر): که شتیه که به ناو ناودا رویی ۵ عامت الإبل في الیاء: حوشر به ناو سارادا رویی ۵ عامت النجوم: نمستیره به ناو ناسماندا رویی.

عام الخرس: نهسپه که به هیواشی رویی دمتگوت لمدریادا مهله دمکا ۵ اعوم: سائیکی به سمردا تیپیری ۵ کهوته سهرمتای سالهوه ۵ عامت النخلة: دارخورماکه سائیک بمری گرتو سائیک بی بمر بوو ۵ عامر فلانا معاومة و عواما: به سان مامهلهی کرد ۵ عوم الكرم: میومکه سائیک بمری زور بوو سائیکیش بمری کم بوو ۵ عوم فلان: فلانکهس سواله دوراوه کانی خسته سهر یمک و کردنی به شاراو گه لیشه ۵ عومت النخلة: دارخورماکه سائیک بمری گرتو سائیک بی بمر بوو ۵ عوم السفينة: که شتیه کهی خسته ناو دهریاوه و به ناو ناودا لئی خوری ۵ العام: سال ۵ العامة: سواله دوراوهی گهنم و جو که کومدگری نه وهو دهخرینه سمر یهک و دهین به شاراو گه لیشه ۵ پردو معبیری بچوک به سمر رویاری بچوک ۵ العومة: خونفوسای بچکولهی ناو ناو که مهله دمکن ۵ العوام: مهله وان ۵ نصینیک له رؤشتندا و ابروا و مکوو مهله بکا و بی ۵ العوامة: خانوه دارینیه که له سمر ناو ۵ یان هباریمکی معدهنی خرو ناو کلور که سمر ناو دمکوهی ۵ عومر القوم: پروانه: (عمر) ۵ عانت المرأة عونا: نافرمته که تمهمنی مام ناوهندی ۵ عانت البقرة عونا: مانگا که تمهمنی مام ناوهندی ۵ اعاءة علی الشئ: یارمتهی دا ۵

العامة: نه خوشی و نافات که توشی کشت و کال و
ناژمل دمین ۵ له حمه ديسدا هاتووه: (لا يوردن
ذو عاهة على مصح) با ناژملی نه خوش نمبريته
لاى ساغ.

عَوَى الكلب و ابن آرى والذنب عواء: سمگو
چمهقل و گورگ لوتی خوار کرده و لوراندى.

عَوَى القوم: خه لکه که ی بانگیشی فیتنه و ناشوب
کرد.

عَوَى الشئى: شته که ی خوار کرده و، چه مانديه و
۵ دمگوترى: (عَوَى الجبل): حه بله که ی
دوولا کرده و هه ليويزنى ۵ (عَوَى الشمر):
قره گانی هه لپيجان ۵ (عَوَى الكمان):
که وانه که ی داهینا.

عَوَى من فلان: داکوکی له فلان کردو بوختان بؤ
هه لبه سته که ی به درؤ خسته و ۵ عاراهم:
همرای ئی کردن، دمنگی دان، به سمریاندا
نهراندى ۵ عَوَى عن الرجل: له جياتی پياوه
غميه تکراره که کابرای قسه هه لبه سته به درؤ
خسته و و رمتی داپه و.

عَوَى الشئى: شته که ی خوار کرده و چه ماندی ۵
اعتوى الكلب و غوه: سمگو چمهقل و شتی و
لوتیان له حموا کردو لورانديان.

اعتوى الشئى: شته که ی داهینا و چه مانديه و ۵
إنعوى الشئى: شته که خوار بؤوه چه مایه و ۵
تعارى الكلاب: سه گه گان لورانديان، و مپین ۵
تعارى بر فلان على فلان: خیلئى فلان گه له
کؤمه گیان له فلان کرد ۵ إستعواهم: داوی
یارمته و به هاناوه هاتنی ئی کردن ۵ بانگی
کردن بؤ نازاوه و فیتنه ۵ إستعوى الكلاب
و غوه: سه گه گانی هه لنان بؤ لورانندن و مپین ۵
إستعوى فلاناً: داوی له فلان کرد حه بله که

هه لوييزنى ۵ قره گان خر هه لندا و لولیان بکا ۵
العواء: مه نزيکه له مه نزه گانی مانگ ۵
العوى: گورگ ۵ العراء: دمنگو و همرا و هوریا ۵
که لکه که بهردی بچوک ده خرینه سمر يه ک بؤ
نیشانه ی رینگاو له نزيک رینگای کوپره پئی ناو
دؤل و که ژو سارا دروست دمکرین بؤ نه و ی
رپیوارمکان شارمزی نه و جوره رینگایانه بین و
پینیدا برؤن ۵ المعارية: بئله سهگ که داوی
گؤله سهگ بکا ۵ بیچوه رپیوی ۵ توته له سهگ.

عَابَ الشئى عیباً و عاباً: شته که عه بیدار بوو.

عَابَ الشئى: شته که ی عه بیدار کرد.

عَابَ فلاناً: فلانکه سی به عه بیدار و عه بیدار خواز
دانا ۵ عیباً: عه بیداری کرد ۵ نيسه تى بؤلاى
عه بید دا ۵ عَيْبَ العيبة: قمرتاله و سه و ی
به چنه ی دروستکرد ۵ تعيبه: عه بیداری کرد ۵
العاب: له ککه و خالی ناشیرین ۵ العياب:
نامیری هه لاج که لؤکه و شتی و ا شى دمکاته و
۵ العيب: له ککه ۵ العيبة: به مانا (العيب دئى ۵
قمرتاله، پوشه خورما، صندوق که له لقی
دار خورما دروست دمکرین بؤنه و ی میوه ی تیدا
بگؤیزریته و به سمر مشتاخ و خمرمان ۵
زهر فیکه له پیتست دروست دمکرئى (هه مپانه)
شتی پیدایستی سه قهری تی دمکرئى ۵ عياب
الود: سنگ و دل و دموون ۵ دمگوترى: (کادت
عياب الرد تصفر) خمریک بوو دل و دموونی
خؤشه و یستی تیدا نه مینئى ۵ که سیک شوینی
نهینئى که سیکى تربى و نهینئى لا دابنئى ۵
دمگوترى: (فلان عيبة فلان) فلانکه س جینگای
نهینئى فلانه ۵ العيبة: که سیک زؤر عه بید و
رهنه له خه لکی بدؤزیته و ۵ العياب: به مانا
(العيبة دئى ۵ المعب: عه بید و له ککه ۵ شوینی

عمیدار ◊ الْمَعَابَةُ: بهمانا (العَبُّ) دئی ◊ الْمَعِيبُ:
شوینی عمیدار، رۆزگاری عمیب بهیدا بوون.
عَاثٌ عِثًا وَعِثَانًا: خرابی کرد تیکی دا
لهکه لکی خست ◊ دموترئ: (عَاثٌ فِي مَالِهِ)
مال و سامانه که بی مفرؤ دا ◊ له شوونی
نمشاودا خهرجی کرد.

عَاثُ الذَّنْبِ فِي الْفَنَمِ: گورگ کهوته ناو
مهه مگانه هوو تاروماری کردن ◊ شروبری کردن
◊ عَيْثٌ فِي الرَّعَاءِ وَغَيْرِهِ: دهستی و مردایه ناو
فهرده شته که هوو دهستی تیگیرا بوئه هووی
شتیکی ئی دهر بئینی به بیئ نه هووی جاوی لئی بی
◊ تَعَيْثُ الْإِبْلِ: حوشترکه ناوی خواردموه به لام
تیری نه خواردموه ◊ الْعَيْشُ: برونه (عَثْمٌ) ◊
الْعَيْشُومُ: برونه (عَثْمٌ) ◊ الْعَيْشُوتُ: که سیک زور
ویرانه کارو خرابه کار بی ◊ الْعَيْثُ: بهمانا
(الْعَيْثُوتُ) دئی.

عَاجٌ بِه عِجًا: پشتی بی بهست ◊ گرنگی پیندا
به زوری له بواری (نه می) دا به کار دهینری ◊
الْعِيَادَةُ: برونه (عَوْدٌ) ◊ العید: برونه (عود) ◊
عَيِّنْتَ النخلةَ: دارخورماکه زور بهرز بوو، بوو
به (عهیدانه) ◊ الْعِيَادَةُ: دریزترین
دارخورمایه ◊ الْعِيْدَةُ: که سیکه ملکه جی حهق و
راستی نه بیئ خوی بهزلزان و لوتبهرز بزانی ◊
تروئوب زل و نهفس بهرز و وشک ته بیات ◊
الْعِيْدَةُ: بهمانا (الْعِيْدَةُ) دئی.

عَارٌ غَيْرًا وَغَيْرَانًا: هات و جوو بهردموام بوو.

عَارُ الرَّجُلِ فِي الْأَرْضِ: بیاوکه بهزه ویدا گهراو
هات و جوو ◊ عَارَتِ الْقَصِيْدَةَ: جامه شیعمرکه
بهناو خه لکدا بلاو بووه و خه لک هؤستیانه وه.
عَارٌ فِي الْقَرَمِ: هه وئیدا ناشوب و فیتنه بخاته نیو
که له که وه.

عَارٌ فَلَانًا: ره خنه ی له فلان گرت.

عَارُ الشَّيْءِ: شته که ی فهوتاند له ناوی برد ◊ آهاره:
وای ئی کرد بی و بچی و هه میسه له هات و جو دا
بی ◊ قه له وی کرد ◊ اعیْر التصل: تیرمه که وای
کرد به دریزئی خه تیکی به دهرموه بووی
له سه ربی واته: ته بار تیکی هیل ناسای له سه رب بی
◊ عَايِرٌ بَيْنَ الْمِكْيَالَيْنِ مَعَايِرَةٌ وَعِيَارٌ: دوو
بیومر که ی تافیکر دنه وه بوئه هووی بزانی ناخو
نه ندازم که میان ته واوه یان نا ◊ عَيْرُهُ: پالی دا
به عمیب و عاره وه و کردموه گانی به له که که و خرابه
له قه له م دان، عمیداری کرد ◊ دموترئ: (عَيْرُهُ)
بالجهل) رهوشتی نه زانی پال دا به نه زانی
له قه له م دا ◊ تعایروا: هه ریه که میان نه وی تریانی
عمیدار کرد و کاری عمیب نامیزی پالدا ◊
الْعَايِرَةُ: مه ریک له نیوان دوو میگه له مه ردا
نه زانی دوی کامیان بکه وی ◊ الْعَارُ: هه رشتیک
به عمیب بزمی دردی ◊ الْعِيَارُ: بیومر یان کیشهر،
هه رشتیک شتی تری بی مه زنده بکری ج
بیوانه بی ج کیشانه بی ◊ هه رشتیک دانرابی بو
نه هووی بهرام به ربی شتی تری بی بکری ◊ عیار
النقود: نه ندازه ی نه و بره مه معدنه خالی صه ی
له پارمه که دا هه میه ◊ دموترئ: (زپری هه زده
عه یار) ◊ العیار الناری: گولله ی دهمانچه و
تفهنگ ◊ الْعِيْرُ: گوئدریز ◊ نیوان به یه ک
که یشتی دوو قلینجی چاو به لای لوته وه ◊ یان
قلینجکی چاو به لای لاجانگه وه ◊ نه و ته باره
هیل ناسایه ی به دریزایی تیره که دریزبوئه وه ◊
نه و دهماره ته باره به ستوه ی به ناو په لکی
که لا دا دریزبوئه وه ◊ الأعیار: نه و نه ستیره
زه ربیه من له دامینی رپره وی نه ستیره ی
سیومیلن ◊ الْعِيْرُ: نه و خواردمه منیه ی به هو ی
قافله و کاروانه وه له ولاتی که وه دهمیندی بو

عَرَفَ الطعام أو الشراب: خوارده که یان شهرابه‌کمی به‌لاوه ناخوش بوو خستیه نهو لاره یان به‌جیی هیشت وازی لی هیئا، حمزی لی نه‌بوو ◊ اَعَاَفَ القومُ: خیلکه نازل و ولاخه‌کانیان ناومکه‌یان نه‌خوارده‌وه به‌دلایان نه‌بوو ◊ اِعْتَاَفَ: تیشوی ناماده کرد بؤسه‌فهر ◊ بالنده هه‌لفراندنی کرده پیشه‌ی خوئی به‌مه‌بهستی ره‌شبینی یان گه‌شبینی ◊ اِعْتَاَفَ الثَّيْبُ: شته‌کمی حه‌ز لی نه‌بوو وازی لی هیئا ◊ تَعَيَّفَ: بالنده هه‌لفراندنی بؤ ره‌شبین و گه‌شبینی کرده پیشه‌ی خوئی ◊ رَهْمَلِي هَاوِيَشْتُو خُوِي بَه غَهِيْب زَان نِيَشَان دَا ◊ العِيَاْفَةُ: هه‌لفراندنی بالنده دم‌نگدانیه‌تی و جاودیری گردنیه‌تی بؤته‌وه‌ی بزاندری چؤن دهر او بؤ کوی ده‌چئ بی‌کاته نیشانه‌ی ره‌شبینی یان گه‌ش بینی ◊ گومان و هست ◊ العِيْفَةُ: مالی چاک و باش ◊ العِيْرُفُ: که‌سیک زؤر خه‌ریکی بالنده فراندن بی بؤ مه‌بهستی ره‌ش بینی یان گه‌ش بینی ◊ حوشرْتِك تينوي بيْنو بِنُو بُون بَمْنَاوَمَكُووه بَكَو نَهِيخْوَاتَهْوه ◊ عَاَقُهُ غِيْقًا: ممنعی کرد ◊ نه‌یهیشت ◊ لهو شته لایدا ◊ عَيَّقَ فِي صَوْتِه: هاواری کرد، دهنگی بمرز بؤوه ◊ العِيْقُ: به‌شئاو، نؤره ناو ◊ العِيْقَةُ: ده‌شتایی و چؤله‌وانی ◊ که‌نار دهریا ◊ العِيْرُقُ: بروانه (عوق).

عَاكَ عِيْكَانًا: رۆیی و شانی هه‌لته‌کاند.

عَالَ فَلَان عِيْلًا: فلانکس هم‌زار که‌وت ◊ خیزانی زؤر بوون.

عَالَ فِي الْأَرْضِ عِيْلًا: به‌ناو زمویدا رۆی و سو‌رایه‌وه.

عَالَ فِي مَشِيه: له رۆیشتندا خوئی باداو له‌نجه‌و لاری کرد.

عَالَ الْمِيْرَانُ: تهرامزومکه به‌رزو نرمی کرد.

عَالَ فَلَان: فلانکس سته‌می کرد.

عَالَ الثَّيْبُ فَلَانًا: شته‌که فلانکسی دمه‌وسان کرد ◊ بَرَسْتِي لِي بَرِي ◊ نَاتاجی کرد.

عَالَ الضَّالَّةَ عِيْلًا: شته ونبووه‌که سه‌رسامی کرد نه‌یزانی چؤنی لی بگه‌رئ و له کوی بؤی بجئی و هه‌ولی بؤیدا.

عَالَ كَلَامَهُ: فه‌سه‌کانی خوئی ناراسته‌ی که‌سیک کردن که نه‌پدمویست بیان بیسی ◊ اَعَالَ الرَّجُلُ: بپاومکه خیزانی زؤر بوو ◊ اَعَالَ الثَّيْبُ: شته‌کمی داواکرد ◊ هه‌ولی بؤدا ◊ بؤی گه‌را ◊ اَعَالَ الصَّائِدُ: نیچیره‌وانه‌که گه‌را بؤ نیچیره‌و هه‌ولی گرتنی دا ◊ اَعْيَلُ: خیزانی زؤر بوو ◊ (فهر مَعْيَلُ) ◊ عَيْلٌ: خیزانی زؤر بوو ◊ عَيْلٌ عِيَالُهُ: بزئوی بؤ خیزانه‌کمی دابینکرد و نهرکی به‌خپوکردنیانی له نه‌ستؤ گرت و نه‌فه‌قه‌ی کیشان ◊ عَيْلُ القَوْمِ: هه‌ومه‌کمی پاش گوی خست و به‌خه‌میانه‌وه نه‌بوو ◊ تَعْيَلٌ فِي مَشِيه: له رۆیشتنیدا خوئی باداو لارو له‌نجه‌ی کرد ◊ العَائِلَةُ: بروانه (عَوَّلَ) ◊ العَيْلَةُ: هه‌زاری و پیداو‌یستی ◊ العَيْلُ (عَيْلُ الرَّجُلِ): خاو و خیزانی پیاو؛ نه‌وانه‌ی نهرکی به‌خپوکردنیان له‌نه‌ستؤی دابی ◊ المَعْيَلُ (رَجُلٌ مَعْيَلٌ): پیاویکی خیزانداره ◊ پاشگوی خراوه.

عَام الرَّجُلِ عِيْمًا وَعِيْمَةً رَعِيْمًا: بپاومکه حمزی له‌شیر بوو ◊ شیرمه‌کمی که‌م بوو ◊ تینوی بوو ◊ اَعَامَ القَوْمَ: خه‌لکه‌که حوشرتمکانیان فه‌وتان و شیریان لی برآ ◊ اَعَامَ اللهُ فَلَانًا: خودا حوشرتی فلانکسی فه‌وتاندن و کابرا بی شیر و ماست

مايهوه ۵ اِعْتَامُ الرَّجُلُ: پياومهكه زؤر نارمزؤى ماستى كرد ۵ زؤرى تينوو بوو ۵ اِعْتَامُ الشَّيْءِ: قهصدى شتهكهى كرد ۵ ههولى بهدمستهينانى دا ۵ العِيَامُ: رۆژ ۵ دهگوترئ: (سرت العيام كله) ههموو ماوهى رۆژ له رۆيشتن دا بووم ۵ العِيَمَةُ: جهزليكردن و تاسوخى زؤر بؤ ماستو شير ۵ تينوويهتى زؤر ۵ العِيَمَةُ: لهههموو شتتِك باشهكهى ۵.

عَانُ الحَفَارُ عَيْنًا: بيرههلكهنهكه گهپشته كاريزاو ۵ دهگوترئ: (حَفَرْتُ حَتَّى عَيْنٍ).

عَانُ المَاءِ أَوْ اللَّمْعِ: ناومهكه رهوان بوو ۵ فرميسك رِزَا.

عَانُ البِرِّ: بيرهكه ناوى زؤر بوو.

عَانُ عَلَى القَرَمِ: چاودنر بوو بهسمر قهومهكهوه.

عَانُ فُلَانًا: چاوى ههنگاوت.

عَانُ الحَاسِدِ فُلَانًا: چاوجنوك بهچاو فلانى ههنگاوت ۵ چاومزاري ئى دا.

عَانُ القَرْمِ وَهَمَّ عِيَانًا: بوو بهچاودنر بهسمر قهومهكهيهوه.

عَيْنٌ عَيْنًا وَعَيْنًا: چاوى گهورهو جوان بوو ۵ اعَانُ الحَفَارُ: بيرههلكهنهكه گهپشته كاريزاو ۵ اعَانُ الحَاسِدِ الشَّيْءِ: چاو پيسو و ههسودمهكه بهدواى شتهكهدا گهرا بؤنهوهى بهچاو بيههنگيوى ۵ اعَيْنَ الحَفَارُ: بيرههلكهنهكه گهپشته كاريزاو ۵ عاينه معاينه و عيانًا: بهچاو بينى ۵ دهگوترئ: (لَقِيْتَهُ عِيَانًا) توشى بوومو بهچاوى خؤم بينيم ۵ گومانم لهبينينهكهدا نيه ۵ عَيْنُ الرَّجُلِ: پياومهكه كالاى داو كالاى و مرگرت بهسلفه ۵ عَيْنُ التَّاجِرِ: بازرگانهكه كالاكانى بهقهرز هروشتن و دوايى لهكربارمهكى كرينهوه بهنهقدى و حازر

بهنرخى كهمتر بؤنهوهى مامهلهكهى ريباو سووى تينهكهوى ۵ (بهكوردى حيله شهرعى كرد) ۵ عَيْنُ الشَّجَرِ: درهختهكه سهوز بوو گولى كرد ۵ عَيْنُ القَرْيَةِ: ناوى كرده كوندهكهوه بؤنهوهى له شوينى دوراوه و بينهكراوى بيته دهر و كونه و ردهكانى بههاوسانى دزومهكه بگيرين ۵ عَيْنُ الشَّرْبِ: كراسهكهى پهراوينز نهخشاو كرد بهجوار گۆشهى بجوك بجوك تا بشوبهيته چاومگا ۵ عَيْنُ اللُّزْزَةِ: مرواربهكهى كونكرد ۵ عَيْنُ الحَرْبِ: شهرو جهنگهكهى بهرپيومبرد ۵ عَيْنُ الشَّيْءِ: شتهكهى دمستنيشان كرد لهناو شتهكاندا ۵ عَيْنُ المَالِ لِفُلَانٍ: مالهكهى تايبهت كرد بهفلانكهسهوه ۵ عَيْنُ فُلَانًا: ههوالى دا بهفلانكس بهو لهككهو عميابهى كهلهدهم و چاوى دا ديارن ۵ دهگوترئ: (عَيْنٌ عَلَيْهِ) خهبرى پاشاى ليداو لاي پاشا رهخنهى ئى گرتو ههلوئسته خراپهكانى دزى گهل و ولات بؤ پاشا رونكردهوه ۵ دهگوترئ: (أَتَيْتُ فُلَانًا فَمَا عَيْنَ لِي بِشَيْءٍ) هاتمه لاي فلان و هيچى نهدامى ۵ عَيْنٌ فُلَانًا فِي وظيفته: فلانكهمسى تمعين كرد له و مزيفهكهيدا ۵ اِعْتَانَ القَرْمَ وَهَمَّ: ههوالى بؤ قهومهكه هينا ۵ اِعْتَانَ الشَّيْءِ: لهشته باشهكهى ههنگرت ۵ بهقهرز شتهكهى كرى ۵ تَعَيَّنَ الرَّجُلُ: پياومهكه سلفهى و مرگرت ۵ چاوى ههلبرى و لهشتهكه ورد بؤوه تا بهچاو بيههنگيوى ۵ تَعَيَّنَ السَّقَاءُ: كوندهكه كؤن بوو رزى تهنك بوو ۵ تَعَيَّنَ عَلَيْهِ الشَّيْءُ: خودى شتهكه لهسمرى چهسا ۵ تَعَيَّنَ الشَّيْءُ: شتهكهى بهچاوى خؤى بينى ۵ تَعَيَّنَ القَرْمَ عِيَانًا: خهلكهكه يهكيكيان دياريكرد بؤنهوهى كارى سيخوريان بؤيكا ۵ العَائِنُ: دهگوترئ: (ما بالدار عَائِنٌ) كهم لهخانومهكهدا نيه ۵ (شرب من ماء

عائن) لهناوی رهوانی خواردموه ◊ العائنة: مئینهی
(العائین) ◊ (عائنة بی فلان) مال و دارایی خیلی
فلان ◊ العین: چاو ◊ کاریز او ◊ ناویک لهزموی
بیته دهر و رهوان بین ◊ خه لکی شار تاکی خیزان
◊ سیخوړو جاسوس ◊ سمرؤکی سوپا ◊ پئشه تایی
سوپا ◊ پش سپی هوزو خیل ◊ خودی شت ◊
پارمی سکه لئندرو ◊ دهگوترئ: (اشتریت بالین لا
بالدین): به حازر کریم نمک بهمهرز ◊ شتی حازرو
بهیدمست همرشتیک بی ◊ دهگوترئ: (بعث عیناً
بعین) هروشتم حازر بهحازر ◊ شتی بهنرخ و
کاکلهی شت ◊ دهگوترئ: (هذه القصيدة من عيون
الشعر).

عين الحمل: گوینز.

عين السبک: نهستوربوونی پیست و رق بوونی
و مکوو نه و خاران و نهستوربون و رهقبونهی
پیستی قامکی قاج بههوی زهختی پیل او موه ◊
العینه: باشی شت ◊ لههرشتیک باشه کهی ◊
سلفه و پئشینه ◊ کهمرستهی شهر ◊ دمشگوترئ:
(ثوب عینه) کراسیکی جوانه ◊ العیسون:
چاوپیس ◊ کهسیک زور چاوی پیس بی و
هنگیو بی ◊ العین من الرجال: پیاوی گرینوک
◊ کونده و گوژمیهک ناوی لهبهر بپروا ◊ العینة:
جوژنیک له مادیهک و مکوو نمونه بوهه مووی
◊ المعان: شوین منزل و جینی هوانه موه ◊
دمشگوترئ: (هم منک بمعان) نهوان له متووه
دیارن دمتوانی بیان بینی ◊ المعیان: چاو پیس و
به چاو ههنگیو ◊ المعین من الماء: نه و ناوهی
بهدمر موهیه و لهسمر زموی رهوان دهبی و
دهبیرئ ◊ المعین: بهمانا (المعیرن) دئ ◊ المعین
من البقر: مانگایه که نیوچهوانی رهش بی ◊
همروا بهقوماشیک دهگوترئ پهراویز چن
کراین و بهوینهی جوارگو شه بی بجوک بجوکی

وا بشوبه یته چاوه گاکتوی ◊ له بواری
نهنذازیاریشدا به جوارگو شه بهک دهگوترئ
لایهکانی چوونیهک بن و سوچهکانی راست
نمبوو بونهوه.

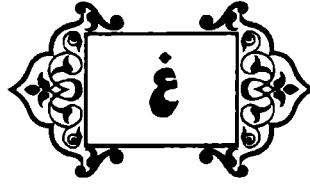
عاه المال والزراغ: مال و سامانه که، کشت و کاله که
توشی به لا بوو.

هیه المال والزراغ: بهمانا (عاه دئ) ◊ اعیة القوم:
خه لکه که کشت و کاله که بیان توشی به لا بوو
نه خوشی تی کهوت ◊ بیان نازه له کانیان
نه خوشیان تی کهوت ◊ عیة بالرجل: بانگی
پیاومگی کرد هاواری تی کرد ◊ بهسریا
نهراندی ◊ العائنة: هاوارو دمنگ بهمرز کردنهوه
◊ العاهة: بپروانه مادهی (عوه).

عی فی منطقه هیا و عهأ: زمانی گیرا، قسهی بو
نهکرا، نهیتوانی مهبهستی خوی دهر پیرئ ◊ عی
الأمر و بالأمر: کاری خوی نه زمانی ◊ اعیال الرجل
أو البعیر فی سره: پیاومگی یان حوشرمه که له
رؤشتنیدا ماندو بوو زور شه کهت بوو ◊
دمشگوترئ: (أعیال السر) رؤشتن زوری ماندوو
کرد ◊ اعیال علیه الأمر: کارمه که دمهسوسانی کرد
نهیزانی چوون نهجامی بداو لهکوپوه دستی
پئ بکا ◊ دمشگوترئ: (أعیال الداء الطیب)
نه خوشییه که پزیشکه کهی دسته و مسان کرد
همرچهنده همولی دا نهیزانی چوون هلاچوی
بکا ◊ عایا فلان: فلان کهس قسه بهکی هینایه
پئشه وه کهس تئی ناگا ◊ یان کاریکی نهجامدا
نازاندئ چونه و جیه ◊ عایا صاجیه: قسه بهکی
ناراستهی هاوه له کهی کرد نازاندئ روی
لهکییه و مهبهست جیه ◊ عیال الرجل: پیاومگی
قسه بهکی کرد یان کاریکی نهجامدا نازاندئ
مه بهستی جیه ◊ عیال صاجیه: قسه بهکی
ناراستهی هاوه له کهی کرد نازاندئ روی

لهكَيِّيه و مهبهست چيه ◊ تعايا الرجل: خوى وا
 نيشاندا كه ناتوانى قسه بكاو زمانى گيراوه و ايش
 نيه زمانى نه گيراوه ◊ تعايا بالأمر: نه ميتوانى
 كاره كه باش نه انجام بدا ◊ تعايا عليه الأمر:
 كاره كه دسته و هسانى كرد نه ميزانى چؤن
 دهستى بئ بكاو چؤن نه انجامى بدا ◊ تَعْيًا بالأمر
 و عليه الأمر: دوق به مانا (تعايا به و عليه) دئ ◊
 إستمعيا بالأمر: كاره كه نه زانى، بوى جئ به جئ
 نه كرا ◊ الأعيَّة: نه و ميه هاوه له كه متى بئ

هه لئخه له تئنى و چه واشه بكهى به يه كئ له و
 هه له و غه له تانهى خه لك به كاربان دئنى
 بؤسمر لئ شئواندن و جاوبه سته كئ ◊ العيَاءُ
 (الداء العيَاءُ): دهر دئكى كوشندهى و مها
 چا كبوونه و هوى نه بئ و دهرمانى دهست نه كه وئ ◊
 العِيءُ: زمان گيران و قسه بؤنه كران ◊ نه بوونى
 توانا بؤنه و هوى مه به ستهى خؤت دهر بئرى
 به شئوهى بئويست ◊ نه دؤزينه و هوى رئنگاى
 مه به سته ◊ نه زمانينى نه انجامدانى كار.

أَنْعَيْنُ: پیتی نۆزدهمه له پیتهکانی هیجا ◊
شوینی لَی هاتنه دمرهوی کۆتایی گهرووه بهلای
دمهوه، له خوار زمانه بچکۆلهوهیه ◊ الفاز:
چۆنیهتی و حالتهتیکی مادیه لهسی
حالهتهکی ◊ بهروالتهت و عادت شفافه و
لههه موو حمییزو کون و گهلهبهریک دهخزئ و
دهچیته ناویانهوه و شیوهی ئەو دمگری، وهکوو
ههواو ئۆکسیجن و دوانهئۆکسیدی کاربۆن له
پلهی گهرمی ناسایی و پهستانی ناسایدا.

غاز الفهم: تیکهلاویهکی غازهکانه بۆ
گهرمکردنهوه و روناکی بهکاردهیئری.

غاز الاسماح: ههر غازیک بهکاربهیئدرئ بۆ
روناکی بهههنگیرساندنی.

غاز الخمرل: غازیک زههراوییه له شهردا
بهکاردهیئدرئ ◊ الفازو: شهراپیک شیرییه و
گهمیکی زمیتی عهتر نامیزی لهگهڵ دایه و
غازی دوانهئۆکسیدی کاربۆنی تیکهله بههوی
پالهپهستییهکی بههیزتر له پالهپهستی ههوا،
وادمبئ مادهی تریشی تیکهڵ دمگری بۆنهوهی
تامی حیا و پهنگی حیا پهیدا بکا ◊ غَبَّتِ الْمَاشِيَةَ
فِي السَّوْدِ غَبًّا: نازهلهکان رۆژیک ناویان
خواردموه و رۆژیک نهیان خواردموه ◊ غَبَّتِ
الْحَمِيَّ عَلَى الْمَحْمُومِ: لهرزواتادارهکه رۆژه
نارۆژیک تایی لَی دئ.

غَبَّ الرَّجُلُ فِي الزَّرَاةِ: بپاوهکه کات دوی کات
سهردانی کرد ◊ ههر لهم روانگهوه گوتراوه: (زر
غَبًّا تَرْدُدُ حَبًّا) ناوه ناوه بچۆره دیدمنی خرم و

دوست و ناسیای زوزو مهچۆ بۆنهوهی زیاتر
خۆشهویست ببین.

غَبَّ الْأَمْرُ: کارمه گهپشته کۆتایی.

غَبَّ الطَّعَامُ غَبًّا وَغُبْرًا: خۆراکهکه بۆگهنی کرد
گوراو خراب بوو.

غَبَّ فُلَانٌ عِنْدَ غَبِّا: فلانکس لای مایهوه، شهو
لای مایهوه.

غَبَّ الرَّأْيُ: ههلوهستهی کرد له دهربرینی راو

بۆچونی خۆی ◊ به کاله و خۆرای خۆی

دهربری ◊ غَبَّ الْقَوْمُ: خهلهکه نازهلهکانیان

رۆژیک ناویان خواردموه و رۆژیک نهیان

خواردموه ◊ غَبَّتِ الْمَلُوبَةُ: شیردهرمه درهنگ

شیری دا زوزو گوانی شیریان تی نههاتهوه ◊

غَبَّ الطَّعَامُ: خۆراکهکه تیکچو بۆگهن بوو ◊

غَبَّ عِنْدَ: شهو لهلای مایهوه ◊ غَبَّ الْمَاشِيَةَ:

نازهلهکانی ناو نهدان ◊ غَبَّ الْقَوْمَ: رۆژیک

هاته لای خهلهکهوه رۆژیک نههات ◊ رۆژه

نارۆژیک سهردانی قهومهکی کرد ◊ غَبَّ

الشَّيْءُ فُلَانًا: شتهکه کهوته سهر فلانکس ◊

شتهکه رووبهروی فلانکس بۆوه ◊ دمشگوترئ:

(فلان لَا يُغْبِئَا عَطَاةً) بهخشش و عهتای فلانمان

لَی نابری، ههموو رۆژئ بۆمان دهنیئری.

غَبَّ الطَّعَامُ: خۆراکهکه خراب بوو بۆگهنی کرد ◊

غَبَّ فُلَانٌ فِي الْأَمْرِ: فلانکس زینده پهوی

لهکارمهدا نهکردو بمناسایی ومری گرت ◊

غَبَّ الشَّأْءُ: رۆژه نارۆژیک مهپهکی دۆشی ◊

التَّغْبِيَةُ: شایهتی بهدرۆ ◊ الْغَبُّ: لههه موو

شتیکدا کۆتایی و دواپینهکهیهتی ◊ دهق بهمانا

ناوموهی داومشا بویه پاش ماومیهک: زارکی
 برینهکه دراپهوهو کیوم و زوخاوی لی هاتهدمر
 (فهر غَبَّرَ) ◊ اَغْبَرُ: تمپو تۆزی بهریاکرد
 اَغْبَرُ الشَّيْءُ: رنگی شتهکه ومکوو رنگی خاکی
 لی هات ◊ اَغْبَرُ فِي حَاجَتِهِ: زۆر تیکۆشاو ههوللی
 جیدی دا بۆ نهجامدانی کارمکانی و دابینکردنی
 پیداوپستهیکان ◊ غَبَّرَ: تمپو تۆزی ههلساند
 غَبَّرَ فِي رَجْهَةٍ: پیچی کهوت ◊ ومکوو بلتی له
 پیتیهوه تمپو تۆزی ههلساند ◊ غَبَّرَ الشَّيْءُ:
 شتهکهی تمپو تۆزاوی کرد ◊ غَبَّرَ الضَّيْفَ: دوو
 دهنک خورمای تازه پیگهیشتوی پیتشکهشی
 میوانهکه کرد ◊ دمرخواردی دا ◊ تَغَبَّرَ: تمپو
 تۆزاوی بوو ◊ تَغَبَّرَ النِّاقَةُ: دوا چۆره شیر
 حوشرتمکی دۆشی ◊ دهمگوتری: (تَغَبَّرَ مِنَ الْمَرَأَةِ
 وَلِدًا) مندالیکی لهناهرتمهکه بوو ◊ قازانجی
 نهومی له زنهکه کرد مندالیکی لی بوو ◊ اِغْبَرُ
 الشَّيْءُ: بهمانا (غَبَّرَ دَيْ) ◊ دهمگوتری: (غَبَّرَ
 الْيَوْمَ) رۆزمکهی تمپو تۆزاوی و خۆل باران بوو
 ◊ تمپو تۆزمکهی زۆر چرو پیر بوو ◊ اِغْبِرْتِ
 الْاَرْضَ: زموی روتن بوو هیچی نهرواندو بی
 بهرو بووم بوو ◊ الاغْبَرُ: تیبهربوو کۆن و رزی
 ◊ بی بهقاو بهردهوام نهبوو ◊ دهمگوتری: (لَا
 يَغْرُثُكَ عَزَّ الدُّنْيَا فَانَّهُ اَغْبَرُ) با جوانی و رازاومیی
 دونیا وات لی نهکا لهخۆت باهی بی چونکه
 دونیا بی بهقایهه بۆکسه تاسمر نییه ◊ الغابِرُ:
 باقی ماوه ◊ ◊ غابِرُ بِنِي فَلَانٍ: باقی ماندهی
 خیتلی فلان ◊ ههروا وشهی (الغابِر) بهمانا
 رۆژگاری رابردو دئ ◊ دهمگوتری: (كَانَ ذَلِكَ فِي
 الزَّمَنِ الْغَابِرِ) ◊ الْغُبَارُ: تمپو تۆزو خۆلهپهته
 جۆره خهتیکلی ورده نامتھی بیهکۆتردا
 رهوانهکراوی پین نووسراوه ◊ تَهَشُّكُوتَرِي: (طلب
 فَلَانًا فَمَا شَقَّ غُبَارَهُ) ههوللی دا بگاته فلانکسهو

(بَعْدَ دَيْ) ◊ دهمگوتری: (جَاءَ غَيْبُهُ) دواي نهو هات
 (حَمَى الْغَيْبُ) لهرزو تا که رۆژه نا رۆژیک بوو
 الْغَيْبُ: ناوی سهر کردوی شهپۆل دهریایه،
 کهبهسهر کهنارمکانی دا سهرریژ دمکا ◊ شیوو
 دۆل ◊ الْغَيْبُ: زَیْر چۆلهمه، غمبغهبه نهو
 گوشتو پیتسه ههلاوساوهی له زَیْر گهردنهوه
 شۆر دهمیتسهوه بهتابهتی لههی ئادهمیزادو
 کهلهشیرو رهشهولاخ ◊ الْغُبَّةُ: زبانی
 کولههرگی ◊ الْغَيْبُ: گوشتی شهو ماوه ◊
 گوشته کۆن ◊ سَبْلًا و جَوَّكَاي تهنکه بهری
 قهدپالی کتوو ناوزهومی ◊ الْغَيْبَةُ: شیر بهیانی
 که شهو شیر تری بۆ دهمدۆشری و دهمخرتیه
 سهری و ههوین دهمکری و بهیانی دهمهزیندری
 الْمَغْبَةُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ: کۆتایی و سهرمنجایی شت
 دهمگوتری: (لِذَا الْأَمْرُ مَغْبَةٌ طَيِّبَةٌ) نهم نیشه
 سهرمنجاییکی باشی ههیه ◊ الْمَغْبُوبُ: (نور
 مُغْبٍ) گابهکی چۆلهمه نهستووو گهورهیه.

غَبَّثَ الشَّيْءُ غَيْبًا: شتهکهی تیکلاو کرد
 دهمگوتری: (غَبَّثَ الزَّيْدُ بِالْعَمَلِ) رۆنه کهرمکهی
 تیکهلی ههنگوین کرد.

غَبَّثَ اللَّيْلُ غَيْبًا وَغَيْبًا: رنگی خاکی بوو تمپو
 تۆزاوی بوو ◊ (فهر اَغْبَثَ وَهِيَ غَبَاءٌ) ◊ اِغْبِثُ:
 بهمانا (غَبَّثَ دَيْ) ◊ الْغَيْبِيَّةُ: کهشک ورددمکری و
 تیکهلی بهرۆن دهمکری.

غَبَّجَ الْمَاءَ غَبْجًا: قوم دوا قوم ئاومکهی خواردهوه
 الْغَبْجَةُ: قوم (مزه خواردنهوهی شلهمهنی).

غَبَّرَ غَبْرًا: مایهوه ◊ تیبهری.

غَبَّرَ الشَّيْءُ غَبْرًا وَغَبْرًا: تمپو تۆز دایبۆشی ◊ رنگی
 خاکی بوو.

غَبَّرَ الْجَرْحَ غَبْرًا: برینهکه لهسهر بیسی
 گوشتهومزوونی هینایهوه سهرمهی چاک بۆوهو

به تۆزی پاشی نهگهی ۵ نهیگهیشتی ۵ (الغبار الذری) نهو ماده تیشکانمن که لهناکامی تمقینهوهی زمرپردا دیته جن و رمشبا بهم لاو بهولادا بۆشوینی دوری دمباو لهسهرزهوییهکه دمکهوئی و زیان به زیندهومرانی سهرزهوییهکه دمکهیهنی ۵ الغباریة: تیکچون و پشیوی سییهکانه لهناکامی ههلمزینی تمپ و تۆز پهیدا دمبن ۵ الغبر: (غبر کل شی) کۆتایی و باقی ماندهی ههموو شتیکه ۵ (غبر اللیل) کۆتای و باقی ماندهی شهو ۵ (غبر المرض) کۆتایی و ناسهواره باقی ماندهکانی نهخۆشییهکه ۵ وای لی هاتوو بهزۆری بۆ باقی ماندهی شیر ناو گوانی نازهل بهکارین ۵ ههروا ناوه بۆ باقی مانده خوینی عادهی مانگانهی نافرمت ۵ دمگوتری: (ناقه بها غبر) حوشرتیکه ههندیکی شیر له گواندا ماوه ۵ الغبر: بهمانا (الغبر) دئی ۵ الغبر: بهمانا (الغبار) دئی ۵ مانهوهو بهردهوامی ۵ دمردیکه له سمی حوشرتا پهیدا دمبن پیی دمگوتری: (تهبهقه) ۵ الغبراء: زهوی ۵ الغبراء: وشکهسالهکان ۵ نهو سالانهی بارانیان تیدا ناباری ۵ (بنو الغبراء) ههزاره ناتاجهکان ۵ الغبرتان: دوو دمنکه خورمای تازه پیگهیشتوو له قاپیکدا ۵ الغبراء: تهپوتۆزای بوون ۵ الغبراء: بهمانا (الغبار) دئی ۵ الغبراء: شهراپیکی سمرخۆشکه که لهزورات دهگیری ۵ جوړه رومکیکی درهختییه له پیړی داره گولدارهکانه بۆ جوانی و بۆ مهبهستی تریش دهرۆپندری.

غَبَسَ الْغَبَسُ الْغَبَسُ: شهو تاریک بوو ۵ الغبَسُ: تاریکایی ۵ رنگی خاکی ۵ الغبسة: تاریکایی.

غَبَطَ الْغَبَطُ الْغَبَطُ: هیللی له فلانکس کرد.

غَبَطَ الْغَبَطُ الْغَبَطُ: باقی ماندهی شهو تیکهل به سییایی بهیانی بوو.

غَبَطَ الْغَبَطُ: ولاخهکه رنگی خاکی بوو ۵ اغبش اللیل: بهمانا (غبش) دئی ۵ الغبش: باقی ماندهی شهو تاریکی کۆتایی شهو ۵ الغبشة: تاریکایی کۆتای شهو ۵ رنگی رمشی زۆر تاریک له رنگی نازهلدا ۵ غبصت العين غبصاً: چاوی رپیوئی کرد بههوی گریانی زۆروهو ۵ (فهی غبصاء) ۵ الغبص: چنکیکی سیییه له هولینچکی جاودا کۆدمبیتهوه.

غَبَطَ الْغَبَطُ الْغَبَطُ: دهستی له نازهلهکه دا بۆنهوهی بزانی کره بان قهلهوه.

غَبَطَ الْغَبَطُ الْغَبَطُ: ناواته خواز بوو ومکوو فلانکسی لی بئ ۵ نهوهی نهو پیی گهیشتوو لهنازو نیعمهت بۆ نه میس بئ، بهبئ نهوهی ناوات بخوازی فلان نیعمهتهکانی نه مینن و بۆ نه م بین.

غَبَطَ الْغَبَطُ الْغَبَطُ: بهمانا (غبطه) دئی.

غَبَطَ الْغَبَطُ الْغَبَطُ: حال و مزعی باش بوو ۵ اغبط فلان الغبیط علی الکابة: بارو بارگهنهکهی بهسهر پشتی ولاخهکهوه هیشتهوه لیی نهکردموه ۵ اغبط علیه الحمی: لهرزو تاکهی پیوه ماو لیی نهکهوتهوه ۵ اغبطط: بهنازو نیعمهت کهیف خۆش بوو ۵ اغبطط: بهمانا (اغبطط) دئی ۵ الغبطط: سواله گتمو سواله جو (باقة) گتمو جو که درهوی دمکری سواله سواله و باقه باقه دمکری ۵ پاشان دمکری به گهلیشه و شارا ۵ الغبطط: نهوهیه مروف حهز بکا نهو نازو نیعمهتهی بۆ فلان ههیه بۆنه میس دهسته بهر بئ ۵ نک حهز بکا نازو نیعمهت بۆ نه م بین و بۆکهسانی تر نه مینن ۵ الغبیط: نهوهی دهخریته سهر پشتی و لاخ بۆ جئ خۆشکردنی نافرمت لهسهری ومکوو بارو بارگهنه و کهزاوه ۵ زهوی دهشتایی و بان که قهراخهکانی بهرز بین ۵

هەندىكى لە درىژى نوشتانه‌وه و دروى
بۆنەوى كورت بىتەوه.

عَبِي الشَّيْءِ: شتەكەى لە شوئىنى حەشارداندا
شاردموه.

عَبِي الرَّجُلِ: بەلای پياومكەدا رۆيى و نەببىنى و
هەستى پى نەكرد.

عَبِي رَايَهَ غَبْنًا: رَاو بۆچونەكەى كورتى هيناو
هەلەى تىدا بوو ۵ دەمگوترى: (عَبِي الرَّجُلِ
رَايَهَ) پياومكە راي خۆى بەهەلە زانى و وازى ئى
هيناو.

عَبِي الشَّيْءِ غَبْنًا: شتەكەى لەبىر چۆوه ۵ اِغْتَبِنَ
الشَّيْءِ: شتەكەى لە حەشاركەدا حەشاردا ۵
تَغَابَنَ القَوْمُ: خەلكەكە هەريەكەيان بەشى
ئەوى كەم كردهوه.

تَغَابَنَ لَهُ: دانىشتو ئىشى نەكرد تا زەرەر مەند
بوو ۵ التَّغَابُنُ: (يَوْمَ التَّغَابِنِ) رۆژى بەشىمان
بوونەوه كە رۆژى قىيامەتە ۵ الغَبِينُ: ئەو
شوئىنى شتى تىدا حەشار دەدرى ۵ ئەو پىرژو
پال و سەرە زىدانەى لە قوماش دەبىرپىن و فرى
دەدرپىن ۵ الغَبِينَةُ: فرتو فىل و چاو و راو ۵
دەمگوترى: (لحقته لي تجارته غبينة) لە مامەلەكەيدا
توشى فىل ئى كردن بوو فىلى ئى كرا ۵ المَغِينُ:
بىن هەنگل ۵ رەفىچك و موسوئدان لەكاتى
هەلترو شكان و نازەل دۆشينا كە پىكەوه
دەنوسين.

عَبِي الشَّيْءِ عَنِ فُلَانٍ وَعَلَيْهِ وَمِنْهُ: شتەكەى ئى و ن
بوو ۵ نەيناسى.

عَبِي فُلَانٍ الشَّيْءِ وَعَنْهُ: فلانكەس شتەكەى
نەتوانى و هەستى پى نەكرد
دەمگوترى: (لا يغبى علي ما فعلت) دەزانم چىت
كردوه ۵ ئەوى كردووتە لەمن ناديار نيبه ۵

جۆگای ناو كە گردۆلكە دابىرئى و شەفە جۆگا
دروست بكا ۵ هۆر يان تىرە، جەوالىكە دولای
هەن زاركىان بۆلای سەرەومىه دەخرىتە سەر
پشتى نازەل بۆنەوى ناوى تى بكرى يان شتى
تر ۵ غَبَبَ فُلَانٌ: فلانكەس لە كىرپىن و
فرۆشتندا خيانەتى كرد ۵ الغَبَبُ: بەمانا
(الغَبَبُ) دئ ۵ كە برىتیبه لە زىر چۆلەمه
واتە: ئەو گۆشت و پىستەى لەزىر چەناگەوه
شۆر دەبىتەوه ۵ هەندى كەس تايبەتياى كردوه
بەزىر چۆلەمهى كەلەشىرو رەشه و لاخ و
نادەمیزادموه ۵ غَبَّهَ غَبْلًا: شىرى خواردنەوى
نىوارەى پىشكەش كرد.

غَبَقَ الماشيةَ: نازەلەكەى نىوارە دۆشى يان ناوى دا
۵ غَبَّهَ: بەمانا (غَبَّهَ) دئ ۵ اِغْتَبَقَ: شىرى
نىوارەى خواردموه، نىوارە شىرى خواردموه ۵
اِغْتَبَقَ الماشيةَ: نازەلەكانى نىوارە ناودا يان
دۆشى ۵ تَغَبَقَ الماشيةَ: بەمانا (اِغْتَبَقَهَا) دئ ۵
الغَبْقَانُ: ئەوكەسەى نىواران شىر دەخواتەوه ۵
بۆ ناهەرت دەمگوترى: (عَبَقَى) ۵ الغَبْرُقُ: ئەو
شىرو شەربەت و ماستاوى نىواران دەخورىتەوه
۵ ئەو شىرەى نىوارە دەدۆشرى ۵ هەندى كەس
حوشترىك يان نازەلئىكى تر تايبەت دەكا
بەخۆى و هەر شىرى ئەو حەيوانە دەخواتەوه ۵
دەمگوترى: (هذه الناقة عبقرى) ئەو حوشترە
شىرەكەى تايبەتە بەخۆموه و نىواران
دەبخۆموه ۵ المَغْبَقُ: خواردنەوى شىر لە
نىوارەدا ۵ شوئىنى شىر خواردنەوى نىواران ۵
يان شوئىنى شىر دۆشىنى نىواران ۵ غَبَّهَ فِي
البيعِ غَبْنًا: لە مامەلەكەدا زىانى ئى دا.

عَبِنَ الشَّرِبَ: جارىكى تر بەسەر دورمانى
كراسەكەدا چۆوه ۵ كراسەكەى هەلپىچا،

عَثَّتِ الدَّابَّةُ بالسُّرْتُ: به قامچی له و لآخه که ی دا.

عَثَّتْ فُلَانٌ: فلانکس شیت بوو و غمبار بوو و
عَثَّتَ الطَّعَامُ: خواردنه که ی خراب کرد،
له که لکی خست و اَعَثَّتَ الطَّعَامُ: به مانا (عَثَّه)
دی.

عَثَّمَ الحُرُّ عَثْمًا: گمرما به میز بوو خه ریک بوو
همناسه له زیندوان بیرئ.

عَثِمَ عَثْمًا و عَثَمَةً: به هوئی زالبوونی لایمنی
عوجمه بی نه هیتوانی به زمانی عه ره بی
مه به ستمکانی دم بیرئ و اَعَثِمَ فُلَانٌ الزَّيْرَةَ:
فلانکس زور چووو دیدمنی و خیزانه
خانه خوییه که ی و پرز کرد و اِعَثَمَ الرَّجُلُ:
بیاوکه زوری خواردو تووشی نینته لا بوو و
(أَلْفَسَرُمُ) نهو که سه ی به گمرما جهسته ی
سوتابن.

عَثَّ المَرْحُ عَثًّا: برینه که کیم و زوخاو و
گوشته مرده ی تیکه وت.

عَثَّ اللَّحْمُ و الشَّيْءُ عَثَاةً و غرشته: گوشته که
که لکی نه ماو له که لک که وت و شته که خراب
بوو بوگمنی کرد و عَثَّتِ الشَّاةُ: مهرکه لاواز
بوو گوشتی بیوه نه ما.

عَثَّ حَدِيثُ القُرْمِ: قسه ی خه لکه که هیچ و پوچ و
بین که لک بوون.

عَثَّ الرَّجُلُ في المنطقِ: بیاوکه له قسه کردندا
سه رکه وتوو نمبوو قسه ی پر و پوچی کردن و
هیچی به سه ر هیچه وه نمبوو و اَعَثَّ: به مانا
(عَثَّ) دی و اَعَثَّ الرَّجُلُ اللَّحْمَ: گوشتی بین
که لک و خرابی کری و که کری زانی به که لک
نایه و عَثَّ: ورده ورده قه لهو بوو و دمگوترئ:
(عَثَّ بعري ثم عَثَّ) و شترکه م لاواز بوو پاشان
ورده ورده قه لهو بوو و اِسْتَعَثَّ المَرْحُ: برینه که

أَغْبَتِ السماءُ: ناسمان پیزنه بارانیکی به ته و زوم و
لیز مه ی باراند و هه لیزاندنی ناوی زور و
تمب و توژی گل و عَبِي الشَّيْءِ: شته که ی داپوشی
و دمگوترئ: (عَبَاهُ عن الشَّيْءِ) له شته که ی
نه دیو کرد و (عَبَى البئر) سه ری بیرمه که ی
داپوشی و نمجار گلی کرده سه ر و (عَبَى الشَّعْرُ)
قزه کانی کورت کردنه وه و تغابی فلان:
فلانکس خوی غافل و بین ناگا کرد و دمگوترئ:
(تغابى الشَّيْءِ و تغابى عنه) و الأغبى: دمگوترئ:
(عَبَضَ أغبى) لقه داریکی پر گه لایه و
تیکچرژاوه و العَبَاءُ: کون و که له به رو به ناو
پاسار و تمب و توژی و نهو گله ی دهر خیته سه ر
شت بیونه وه ی دیار نه بی و العَبْوَةُ: غافل و بین
ناگایی و القَبِيَاءُ: (شجرة غيباء): دره ختیک
چرو و پر و تیکچرژاوه و عَثَّتْ الطَّعَامُ عَثًّا:
خواردنه که خراب بوو که لکی نه ما.

عَثَّ الكلامُ: قسه که پر و پوچ و بین که لک دمر چوو.

عَثَّ المِيزَابُ في الحوضِ: پلوسکه که زوری ناو لئ هاته
دمر بوئاو چه وزمه که به رده ماو تیی رزا.

عَثَّ الشَّارِبُ الماءَ: ناو خورمه که دمی به ناو مکه وه نا
دمی لئ نه کرده وه وه نه مانسه ی داو خواردیوه.

عَثَّ فُلَانًا في الماءِ: فلانکسه ی خسته ناو ناو وه وه
نوقمی کرد.

عَثَّ اللهُ القُرْمَ في العذابِ: خودا خه لکه که ی له
عه زایدا نوقم کرد. عَثَّ فُلَانٌ الضَّحْكَ:
فلانکس پیکه نینه که ی شارده وه به داپوشینی
دمی به دهمستی یان به پارچه په رویه ک.

عَثَّ فُلَانًا: فلانکسه ی ماندو کردو توشی ناخوشی و
جورتمی کرد و عَثَمْتُ بالكلامِ: به قسه ی نایه چی
زیانی بین گمیاندم دلی هی شاندم.

بِهِمَانَا (بِغَثَارُ) دئِ ۵ الْمَغْشِرُ: بهمانا (بِغَثَارُ) دئِ ۵
 غَثَغَثَ الْقَرْمُ: خه لکه که ورده شهرتیکیان کرد
 بهین چه که و ته قه مهنی ۵ غَثَغَثَ فُلَانٌ بِالْمَكَانِ:
 فلانکس له و شویته مایه وه ۵ غَثَغَثَ الشَّيْءُ:
 شته که ی ههنوو شیلای دمستی پیندا هینا.

فَهَمَّ لَهُ مِنَ اللَّيْلِ هَمًّا: پارچه به کی باشی له مان
 پیندا. ۵ هَمَّ الْعَيْنُ: شته که ی تیکه لاو کرد.

هَمَّ الرَّجُلُ هَمًّا رَغْمًا: بیاوکه سپیایی موو مکنای
 به سهر رشه کانیدا غالب بوون، مووی سپی له
 مووی رمشی زیاتر بوون ۵ الرَغْمَةُ: جارنیک،
 چه نیک، ده مینک ۵ غَمَّ لَهُ مِنَ الْمَالِ غَمًّا:
 جارنیک وه جبیه کی مالی باشی دایه ۵ غَمَّرَ
 مَالَهُ: ماله که ی خراب کرد نیکسپایه ری کرد ۵
 غَمَّرَ الشَّيْءُ: شته که ی تیکه ل کرد ۵ الْمَغْمِرُ:
 که سیک مافی کهسانی دی ژیر پی بخاو
 حه قیان بخوا ۵ الْمَغْمَرُ: قوماشی خراب و شاش و
 پاش و زیرو رایه ل نه ستور ۵ خواردنیک له
 بیژنک نه دراین و نه پالتوراین و پاک نه کرابین.

هَمَّ الرَّاهِي هَمًّا رَهْمًا: شیو و دوله که زور پوش و
 په لاش و چیلکه و چه ویلی تیدا کوبوموه.

هَمَّ السَّيْلُ: لافاوه که زور پوش و په لاش و چیلکه و
 شتی وای له سهرخو هه لگرتبوو.

هَمَّ نَفْسُهُ هَمًّا رَهْمًا: دلای تیکه ل هات و هیننجی
 هاتنن و حهریکبوو برشیته وه ۵ غَمَّتِ السَّمَاءُ:
 ناسمان هه ووروبو.

هَمَّ الْكَلَامُ: قسه کانی تیکه ل و پیکه ل کرد ۵
 غَمَّتِ النَّفْسُ غَمًّا وَغَمًّا: دلای تیکه ل هات و
 خهریک بوو برشیته وه ۵ غَمَّتِ الْأَرْضُ بِالنَّبَاتِ:
 زمویه که هر بوو له گز و گیا. ۵ هَمَّ الْكَلَامُ غَمًّا:
 قسه کانی تیکه ل و پیکه ل کردن ۵ الْغَمَّاءُ: نه و

کیم و زوخاوی نی هاته دمرو گوشته مردهی که وته
 ناو ۵ کیم و زوخاو و گوشته مرده که ی نی
 دهره نیناو پاکی کرده وه نمجار دهرمانی کرد ۵
 الْغَثُ: کزو لاواز پیچه وانهی قه له وی ۵
 ده گوتری: (هر لا يعرف الغث من السمين) ۵
 فهرقی کزو قه له و ناکا ۵ شتی خراب و بی
 که لک له مهر شتیک بی ۵ الْغَثَّةُ: شتی که م له
 پاوان و له و مرگا ۵ له و مری که م و کوپ ۵ زبانی
 کوله مهرگی، زبانی زیر ۵ مهری کزو لاواز ۵
 الْغَثِيثُ: شتی بی که لک و بی خیر ۵ کیم و
 زوخاو و گوشته مردهی ناو برین ۵ الْغَثِيثَةُ:
 بهمانا (الغثيث) دئِ ۵ شیوانی عه قل و ناومز
 تیکجونی عه قل.

هَمَّ الْمَكَانُ بِالنَّبَاتِ: شویته که گیای زوری نی روا.

هَمَّ الطَّائِرُ وَالشَّرْبُ غَمًّا: بالنده که شیوی رمگی
 خاکی بوو. ۵ هَمَّ الرَّجُلُ: بیاوکه نه حه مق و
 گیل بوو ۵ اغْشَرَ الشَّجْرُ: دره خته که بنیشتی نی
 رویی جه وی دمردا ۵ اغْشَرَ الشَّرْبُ: قوماشه که
 پرژو تووکی زور هه لدا ۵ تَمَغَّرَ: بنیشته که ی
 کؤکرده وه ۵ جهویه که ی کؤکرده وه ۵ الاغْشَرُ:
 نه وه ی خوری و بهرگی زور بی ۵ مووکولکی
 زور بی ۵ قهوزه ۵ الغْشَرُ: نه و پرژو توکه ی له
 قوماش هه لدمدا ۵ الغْشَرَاءُ: کؤمه نیک دهنگو و
 ههراو هورپای ناده میزاد ۵ الغْشَرَةُ: هه رزانی و
 فهرحی ۵ الغْشَرَةُ: کؤمه لی تیکه ل و پیکه لی
 ناده میزاد و ههراو هورپایان ۵ زورپی
 شتومه ک و پیناویستی زبان ۵ الغْشَرَةُ: بهمانا
 (الغشرة) دئِ ۵ تیکر زانی خه لک له گورمهانی
 جهنگدا ۵ المغْشَارُ: شتیکه و مکوو بنیشته و
 جهوی له بری دره خت دیته دمر شیرینه و مکوو
 ههنگوین بوئیکی ناخوشی هیه ۵ المغْشَرُ:

عَدْرُ الرَّجُلِ عَدْرًا: پیاموکه له ناوی زه لکاوی خواردموه.

عَدْرُ الْمَكَانِ: شوپنه که بهرده لان و درزاوی بوو؛ قوره لیتهی وشکه ومبووی قه لشت قه لشت بوو.

عَدْرٌ عَنْ أَصْحَابِهِ: له هاوه له کانی دواکه وت.

عَدْرٌ فُلَانٌ: فلانکه س براکانی مردن و بوخوی

زیندوو ◊ اَعْدَرُهُ: خستیه ناو زلکاوموه ◊

هَيْشْتِيه وه ◊ اَعْدَرَ الشَّيْءَ: دوی خوی خست،

هَيْشْتِيه وه ◊ تَيْبِرِي ◊ دهگوتری: (اعْدَرَ الْمَائَةَ)

لهسد تیبیری ◊ غَادِرَةٌ مُغَادِرَةٌ: وازی لی هینا ◊

هَيْشْتِيه وه ◊ اِعْتَرَى: برچی هونیه وه ◊ زولفی

خوی هه لوژرنی.

تَعَدَّرَ دَوَاكِهِت وه روبه روی خه لکی بووه

له مهیدانی شهردا ◊ اِعْتَرَى الْمَكَانَ: شوپنه که

زلکاوی تیدا مان ◊ پاش رابوونی لافاو چهند

زلکاوی تیدا پهیدا بوون ◊ الْغَادِرَةُ: دهگوتری:

(به غادرة من مرض) پاشماوهی نه خووشی تیدا

ماوه ◊ عَدَارٌ: واته: هوی سته مکار صیغی

(فَعَالٍ) به ◊ الْغَادِرَةُ: پاشماوهی شت ◊ الْغَادِرَةُ:

تفهننگیکه بو فیشک هاویشتن یان

دهمانچه به که ◊ الْفَرُّ: هه رشوپنیک زهویه که ی

تونوو بهرده لان بی، زهویه که ی قه لشت قه لشت

بی به جوژنیک ولاغ نه توانی پییدا پروا ◊ قوره

لیته که وشک بوبیته وه قه لشت قه لشت بووبی

◊ دهگوتری: (رجل لب العدر) پیاویکی

بهدهم و پلو به لکه بههیزه له کاتی دم تیک

ژنین و کیشه و نیزاعدا ◊ الْفَرَّةُ: بهمانا

(القدارة) دئ ◊ الْفَرَّةُ: که سیک زور ستم

له خه لک بکا ◊ الْفَرَّةُ: تاکی (القدارة) ◊

پاشماوهی شت ◊ الْغَدِيرُ: نهو گوژماو و زلکاوانه

لهدوا لافاو ده میتنه وه ◊ ههروا ناوه بو روباری

چیلکه و خشتو خال و پلو بوشه ی لافاو له گه ل

خوی دههیننی ◊ کهفو سهر ریژی منهجه لی

کولها توو ◊ (غشاء الناس) خویری و هه توموچه ی

کومه لی نادمی ◊ الْعَجَسُ: خه رات کومه له

خه لکیکی پاشکه وتوون به ناو هه موو جیهاندا

بلا و بوونه وه و بابهندی دابونه ریتی خوینان و

له ریگه ی بازرگانی و پیشه سازی به وه ژسانی

خوین دابین ده که ن.

عَدَّ الْبَعِيرَ عَدًّا: حوشرمه که غوده ی لی پهیدا بوو.

عَدَّ الْبَعِيرُ: حوشرمه که غوده ی لی پهیدا بوو ◊

اَعْدَتُ الْإِبِلُ: حوشرمه که دهرده غوده ی توش بوو

◊ اَعْدَّ الْقَوْمُ: خه لکه که حوشرمه کانیان توشی

غوده بوون ◊ دهگوتری: (اَعْدَّ عَلَيْهِ) رقی

هه لساو دهماری هاوسان و فش بوون ◊ الْغَدُّ:

به تای حوشر ◊ الْغَدَّةُ: به مانا (الغد) دئ ◊

نه ندامی کی هه لتو هیه وه له چهند خانیه کی

پیستی پیکهاتوو ◊ وادمی قه ناتی هه یه

وادمی بن قه ناته ◊ الْغَدَّةُ الْجَرَابِيَّةُ: ناویکی کونه

بوهر کیسه غوده یه که له جهسته دا پهیدا

دهبی ◊ الْغَدَّةُ الْفَرَّائِيَّةُ: جوژه غوده یه که له

کونه ندامی زاووزنی میینه ی هه شه راتدایه

مادمیه کی لینج دهرده دا بو لکاندن هیلکه

به مهن دئ هیلکه ی ترموه ◊ الْغَدَّةُ: هه رگری و

لوپکه له جهسته داو بهز دهره ی دابی.

عَدْرَ الرَّجُلِ عَدْرًا وَعَدْرَانًا: ناوی زلکاوی خواردموه.

عَدْرٌ فَلَانًا ربه عَدْرًا وَعَدْرَانًا: ستمی له فلان کردو

وادمی به لینی خوی هه لووشاندموه ◊ وهفای

به به لینی خوی نه کرد ◊ يَا عَدْرُ: نه ی ستم مکار

◊ (يا آل عَدْرٍ) نه ی ستم مکارینه: ◊ عَدْرَتُ الْمَرْأَةِ

وَلَفْهَا: نافرمته که ستمی له منداله که ی کردو

بژیوی ریک و پیک نه دایه.

بچوک ◊ القَدِيرَةُ: پارچه روهک، کومه له گیا ◊
 برچی هوندراوه ◊ لاجانگی هه لوپز تراو
 غَدَفَ له في العطاء غَدَفًا: به خشینه که می زور کرد
 ◊ اغْدَفَ الليلُ: شهو به رده می خوی دادایه وه ◊
 اغْدَفَتِ البحرُ: دهریا شه پوله کانی لیل بیون ◊
 اغْدَفَ الحياتُ: کیر برمه که پیستی سه ری
 هینه که می لئ کرده وه ◊ اغْدَفَتِ المرأةُ قناعها:
 نافرته که سه برپوشه که می هینایه سه
 دم و چاوی دم و چاوی خوی داپوشی ◊ اغْدَفَ
 الصيادُ الشبكةَ على الصيد: نیچیر موانه که داو و
 توره که می به سه ری نیچیر مه که دا دادایه وه ◊ غادَفَ
 القومُ مغادفةً وغدافًا: خه لکه که له زیانی خویش
 گوزمرانیدان ◊ اغْتَدَفَ منه: شتیکی زوری لئ
 و مرگرت ◊ اغْتَدَفَ الثوبُ: قوماشه که می بری ◊
 پارچه پارچه می کرد ◊ اغْدَرَفَ الليلُ: شهو
 هات و به رده می خوی دادایه وه ◊ الغدافُ:
 قه لهرمش می گوره وه بالدریز ◊ موی دریز و بر
 ◊ الغدافيُّ: ههرشتیک رهنگی رمش بی ◊
 نیسه بتدراو بولای قه لهرمشه ◊ دمشگوتری:
 (لیله غدافية الأهاب) شهویکی تاریک تونه که ◊
 الغدقُ: نازو نیعمه ت و گوزمران فراوانی ◊
 دمشگوتری: (هم في غدق من العيش) نهوان له
 زیان و گوزمرانی خویش دان ◊ الغدقةُ: شتیکه
 و مکوو چاروکه نافرته می عهره ب به خویانی دا
 دمدن پیسی دمشگوتری: (غظفة) ◊ الغدقةُ:
 توینکی فول و لوبیاو نهو جووره شتانه ◊
 الغدقةُ: بهمانا (الغدقة) دئ ◊ غَدَقَتِ الأرضُ
 غَدَقًا: زمویه که ناوی روجووی زور تیدا بوو،
 ته ربوو ◊ غَدَقَتِ الأرضُ غَدَقًا: زمویه که ناوی
 زوری تیدا بوو.
 غَدَقَ المطرُ: بارانه که بره له نگیزه بوو.

غَدَقَ العينُ: چاوکه فرمیسی زور بوو زوری ناو
 لئ هه لرتزا ◊ غَدَقَتِ الأرضُ: زمویه که به بیت و
 بهر مه که می بوو ◊ اغْدَرَدَتِ: بهمانا (اغدق) دئ ◊
 دمشگوتری: (اغدودق المطر) (واغْدودقت العينُ) ◊
 غَيَّنَتِ: بهمانا (اغدودق) دئ ◊ الغنقُ: ناوی
 روجوی زور، ناویک زمو داپوشیبی و نه گونجی
 زمویه که می به کاربیتی بؤ کشت و کال و ناومدانی ◊
 غَيَّنَتِ الرجلُ: بیاومه که لیکی زور بوو ◊ الغيداقُ
 من الفلما: کوری تازه پیگه یشتوی نهرم و نول
 ◊ پیای سه خی و نانبده ◊ نهسپی رسه می
 همنگا و دریز ◊ زیانی خویش و ناسوده ◊ الغيقتُ:
 بهمانا (الغيداق) دئ.

غَمِنَ غَدْنًا: شل و نهرم بوو ◊ تَغَنَّ الغصنُ:
 لقه دارمه که رازاو چومایه وه ◊ اغْدَرَدَنَ الشئُ:
 شته که دریز بوو لیک هالا ◊ دمشگوتری:
 (اغدودن الشمر) زولف دریز بوو لیک هالا ◊
 اغْدَرَدَنَ الشجرُ: دره خته که نهرم بوو چومایه وه
 ◊ اغْدَرَدَنَ النباتُ: روه که که سهوز بوو تاوای لئ
 هات رمش بنوینئ به هوی تیر ناویه وه ◊
 الغدانيُّ: گهنجی نهرم و نول ◊ الغننُ: نووستن و
 ومنهوز ◊ الغدنةُ: پارچه گوشتیکی نهستوره
 له لا شهویله دا ◊ الغدودنُ: گهنجی نهرم و نول ◊
 المغدودنُ: بهمانا (الغدودن) دئ ◊ قزی زور
 رمش نهرم.

غَدَا غَدْرًا: بهیانی رپوشت.

غَمِي غَدًا وهداءً: نانی بهیانی یان نیومرؤی خوارد
 ◊ غاداهُ: زوو دمشتی پی کرد ◊ دمشگوتری:
 (غادیه مع صياح الديك) بهره بهیانی و که له باب
 خویندنان دمشتی پی کرد ◊ غداهُ: نانی نیوارمی
 پیشکش کرد ◊ اغْتَدَى عليه: زوو به لاماری دا،
 زوو دمشتی پی کرد ◊ تَغَدَى: نانی بهیانی یان

نیومرۆی خوارد ◊ دهگوتری: (أَدُّ فَتَدُّ) نزیك
 بموه نانی بهیانی بخو ◊ الغادیة: ههور بهیانی
 بیک بنو کویتتهوهو باران ببارینتی ◊ بارانی
 سمرلهبهیانی ◊ الغدأ: خواردنی بهیانی،
 هاوهلتی ◊ نانخواردنی نیومرۆ ◊ الغدأة: کاتی
 نیوان کازیوهی بهیانی و خوَر ههتهاتن ◊ الغدوة:
 بهمانا (الغداة) دئی ◊ المغدی: شوینی نانخواردنی
 بهیانی ◊ دهگوتری: (ما ترک من ابيه مغدی ولا
 مراحا) هیچی له بابی ناجی ◊ المغدأ: بهمانا
 (المغدی) دئی.

عَدَا الْجُرْحُ عَدَاً: کیم و زوخاوی ناو برینهکه هاته
 دمر.

عَدَا الْعِرْقُ عَدَاً: رمگهکه چی خوینی تیدا بوو هاته
 دمر و نهپرا.

عَدَا الطَّيْرُ عَدَاً: شتهکهی کهم کردموه ◊ اَعَدَّ الْجُرْحُ
 وَالْعِرْقُ: بهمانا (عَدَّ دئی) ◊ اَعَدَّ السَّيْرَ: به
 خیرایی رویی پهلهی کرد له رویشتندا ◊ العادُ:
 رهنگیکه لهچاودا ناوی لی دئی و نابری ◊ العادُة:
 بیستیکی تهنکه لهسمری مندالدا دئی و دهچی،
 کهرهق بوو بوو بهمنیسقان دهبیته نیسقانی
 پیشه سمر ◊ الغذیة: نهو کیم و زوخاومیه
 کهلهناو بریندایه ◊ اِغْتَنَرَ: پهلو بهشیری
 دروست کرد، چهلوای شیری کرد ◊ الغذیرة: نارد
 شیری تی دهکری و دهکوئیندری، گهرم دهکری
 به ناگر یان تیشکی خوَر ◊ غَنَرَمَ الْكَلَامُ:
 قسمهکی تیکه و پیکه کرد ◊ غَنَرَمَ الشَّيْءَ:
 شتهکهی بهگوتره فروشت ◊ تَغَنَرَمَ الرَّجُلُ يَمِيناً:
 بیامهکه سویندی خوارد ◊ تَغَنَرَمَ الشَّيْءَ:
 شتهکهی خوارد ◊ الغدأرم: ناوی زور ◊ پیوانه
 گوتره کاری ◊ المُغْنَرَمُ مِنَ النَّبْتِ: روهکی
 تیکه و پیکه لی خراب ◊ غَنَمَهُ غَنَمًا:

بهخیرایی و حمزهوه خواردی و ههلی نوشی ◊
 عَدَمَ الْفَيْصِلُ: بیچوهکه ههموو شیری ناو گوانی
 دایکی خوارد ◊ اَعْتَمَ الْفَيْصِلُ مَا فِي ضَرْعِ امِّهِ:
 بهمانا (عَدَمَهُ) دئی ◊ اِغْتَمَّ الْفَيْصِلُ مَا فِي ضَرْعِ
 امِّهِ: بهمانا (عَدَمَهُ) دئی ◊ اِغْتَمَّ فَلَانُ الشَّيْءَ:
 شتهکهی بهحمزو نارمزهوه خوارد ◊ دهگوتری:
 (هو یغتم کل الشئی) ◊ نهگمر زور خوَر بی ◊
 الْغُدَامَةُ: زور خوَر کهههموو شتیکی بخوا ◊
 الْغُدْمَةُ: شیری زور ◊ جهلهبه مهرو بزن ◊
 رهنگی لیل و خاکی ◊ دمشگوتری: (أصابوا من
 معروفه عَدَمًا) بی برانهوه بیاموتی نهویان پی
 گهیی همر روژه شتیکی بو ناردن و جوَره
 بیاموتیهکی لهگه کردن ◊ الْغُدْمَةُ: (بتر عَدَمَهُ)
 بیرنکی ناوداره ناوی زوره ◊ الْغُدْمَةُ: شیری زور
 ◊ جهلهبه نازل ◊ غَنَمَرَ: رقی ههلساو هاواری
 کرد ◊ بهبن لی وردبونهوه دستی به کارمه
 کردو چوهو زور نهو باره فورسهوه ◊ به ویستی
 خوئی همرمانرموایی گهلهکهی کردو همرمانی
 رمت نهکرایهوهوه کهس لیلی یاخی نهبوو ◊
 غَنَمَرَ الشَّيْءَ: شتهکهی تیکه له بهشتیکی تر
 کرد ◊ شتهکهی به گوتره فروشت بهبن پیوان و
 کیشان و پیوانه شتهکهی فروشت ◊ تَغَنَمَرَ:
 هاواری کردو به رقی ههلسان و نهره نهر و هسهی
 تیکه و پیکه ههلس و کهوتی کرد ◊ الغدأرم:
 ناوی زور.

عَدَا الْمَاءُ وَالْعِرْقُ غَنَرًا: ناومهکه یان نارهق پهوان
 بوو.

عَدَا الْعِرْقُ عَدَاً: رمگهکه خوینی لی دمرچوو.

عَدَا الْجُرْحُ: برینهکه بهردموام خوینی لی هات.

عَدَا الْجِلُّ بَوْلُهُ وَبِوَالِهِ: حوشرمهکه میزهکهی بهچر
 بهچر کرد.

غَدَاَ الرَّجُلُ وَالْمَيَّانُ غَدَاً وَغَدَانَاً: پیاوهکه یان نازدهلکه پهله ی کرد.

غَدَاَ الطَّعَامُ الْمَوْلُودَ غَدَاً: خواردنهکه بؤ مندالهکه سودبهخش بوو، پیی کهوتو بهشی کرد ◊ دموگوتری: (غَدَاَ الصَّبِيُّ بِاللَّبَنِ) مندالهکه شیر بوو به بژیوی، بهشیر بهخپوی کرد.

غَدَاَ فَلَانًا الطَّعَامَ: خواردمهمنی دا بهفلان ◊ غَنَى العَرَقُ: رڼکهکه خوینی نی هات ◊ غَنَى الجَمَلُ ببوله: حوشرمهکه میزی بچرچر کرد ◊ غَنَى المَوْلُودَ: مندالهکهی بهخپوکرد ◊ اغْتَنَى: بژیوی خوارد ◊ تَغْنَى: بژیوی خوارد ◊ الفِغَاذِي: دموگوتری: (فَلَانٌ غَاذِي مَالٍ) فلانکس زور بهشمالو سامانی خوی دهخاته گهرو سهر و کاری دهکا ◊ الفِغَاءُ: بژیوی ◊ خواردن و خواردنهوه که جهسته پیی گهشه دمکاو خورادمگري ◊ الفِغْوِي: شیره خورديهک شیری دایکی خوی نهخواو بهشیری نافرمتیکی تر پهرومرده بکری ◊ غَرَبَتِ الشَّمْسُ غُرُوباً: خور لهکهناری ناسمان لای خورناوا ناوابوو دپارنهما.

غَرَبَ فَلَانٌ: فلانکس دپار نهما.

غَرَبَ القَوْمُ: خهلهکهکه روښتن.

غَرَبَ عَنْهُ: لئی دورکهوتهوه ◊ دموگوتری: (اغْرُبْ عَنِّي) لیم دوور بکهوه.

غَرَبَ فَلَانٌ غُرْباً: فلانکس له ولات دوورکهوتهوه.

غَرَبَ الشَّيْءُ غُرْباً: شتهکه رښ هه لکهرا ◊ غَرَبَتِ العَيْنُ: پیلوی چاو نهستور بوو هاوسا ◊ غَرَبَتِ الشَّاةُ وَالْفَرَسُ: مهرمهکهو نهسپهکه توشی نهخوشی ناو لهچاو هاتن و برزانگ پوتانهوه بوون.

غَرَبَ عَنِ رَطْنِهِ غُرْبَةً: له ولات دورکهوتهوه.

غَرَبَ الكَلَامُ غُرْبَةً: هسهکه جهواشهو مانا نادپار بوو ◊ اغْرَبَ: جووه خورناوا ◊ بوو به غهريپو بپگانه له ولات ◊ سهفهری کرد ◊ شتی غهريپو ناوازهی هینا ◊ اغْرَبَ فِي كَلَامِهِ: هسهی وای کردن تیگهپشتن لییان زهحمت بوو ◊ اغْرَبَ فِي الارضِ: سهفهری کردو لهولات دوورکهوتهوه سهفهری ولاتی دووری کرد ◊ اغْرَبَ فِي الضَّحِكِ: زیدمرومی کرد له بپکهنیندا ◊ اغْرَبَ الرَّجُلُ الْأَمْرَ: پیاوه گمنم رڼکهکه مندالی سپی پیستی بوو ◊ اغْرَبَ فَلَانٌ: فلانکس سامانی زور بوو، ومزوع حالی خوش بوو ◊ اغْرَبَ الشَّيْءُ: شتهکهی دوورخستهوه ◊ غَرَبَ القَوْمُ: خهلهکهکه (ههومهکه) چونه لای خورناوا ◊ غَرَبَتِ المَرَأَةُ السَّمْرَاءُ: نافرته گمنم رڼکهکه مندالی سپی پیستی بوو ◊ غَرَبَ فَلَانًا: فلانکسی دوورخستهوه ◊ غَرَبَ الدَّهْرُ فَلَانًا: رڼگار فلانکسی دوورخستهوه ◊ اغْتَرَبَ: له ولات دهرجوو بوو به غهريپو پهناهنده ◊ جوست و جالاک بوو ◊ اغْتَرَبَ فَلَانٌ: فلانکس ژنی له خزمی خوی نههینا، له بپگانه هاوسهرگیری کرد ◊ تَغْرَبَ: له ولات دوور کهوتهوه ◊ اسْتَغْرَبَ الرَّجُلُ فِي الضَّحِكِ: پیاوهکه زیدمرومی کرد له بپکهنیندا ◊ دهسگوتری: (اسْتَغْرَبَ عَلَيْهِ الضَّحِكُ) زور بپکهنی بپکهنینی، قاقای هات ◊ اسْتَغْرَبَ الشَّيْءُ: شتهکهی بهناموو ناوازه هاته بهرچاو ◊ الغَارِبُ: ناوشان ◊ نیوان دووگو و ملی حوشر ◊ نهو شوښنهی ههوساری حوشری دهخریته سهر کاتی بهرهلای ناو لهومرگا دمگري بونهوهی بهنارمزوی خوی بلهومری ◊ بهنادهمیزادپش دموگوتری: (جبلک علی غاربک) تهواوی نازادیت همیه بؤ کوئی دهجیت بجو ◊ نه م رستهیه بؤ

كينا به له تەلاق بەكار دەهێنرێ ۵ ھەروا ناوھ
 بۆ تۆپەلاکی ھەموو شتێك ۵ (غراب الماء):
 سەر شەپۆلی ئاوە ۵ الغرابان: پێشەووی دووگی
 حوشتر و داووموی ۵ الغراب: قەلەرەشە ۵
 جۆرە بالئەندمیەكە لە پێری (الجرائم) بەزۆر
 جۆری بالئەندە دەرگوترێ: (قەلەرەشە، قەلەباچكە،
 وشە، قەلەبالدەرێژ) ۵ عەرب نەم بالئەندمیە بە
 نیشانەی شووم و نەگبەتی دادەنێن ۵ ھەركاتی
 قەلەرەشە ھێراندبەتەتی و كایرای عەرب
 خەریکی سەفەر كردن بووبێ سەفەرەكە
 ھەلومشان دۆتەو، لەو ترسان و لەو سەفەردا
 تووشی بەلا و ناخۆشی ببن ۵ بۆیە پێیان
 گوتوو: (غراب الین) قەلەرەشەكە كە بۆتە
 بەربەست لەنێوان خۆیان و مەزەكانیان ۵
 قەلەرەشە كراوتە نمونە بۆ زۆر پۆشتن ۵
 دەرگوترێ: (بكر بكر الغراب) وەكوو قەلەرەشە
 ھەرزوو بەیانێ پابوو لەخەو ھەلسا ۵ (فلان
 حذر من الغراب) فلانكەس لە قەلەرەشە وریا
 خۆپاریزترە ۵ (طار غرابه) ھێزێ ڕەشی سەبی بوو
 بێر بوو تەمەنی گەنجی بەسەر جوو ۵ ھەروا
 وشە (غراب) بەمانا سەرمتای ھەموو شتێك
 یان تیزایی ھەموو شتێك دێ ۵ دەرگوترێ:
 عراب الفأس و غراب السيف) تیزایی پاچ و
 تەمیز ۵ الغرب: خۆرئاوا ۵ لای خۆر ئاوابوون
 : نەم و لاتانەیی كەوتنەتە بەشی خۆرئاوا،
 پێجموانەیی خۆرەلات ۵ سەرمتای ھەموو
 شتێك و تیزایی شت ۵ ھەر وشە (الغرب) ناوھ
 بۆ دۆلجەیی گەورە كە لە پێستی گا دروست
 كرابن ۵ ھەروا ناوھ بۆ فرمیسك ۵ پێرەوی
 فرمیسك ۵ ھولینجکی چاوە ۵ داووی چاوە
 پێشەووی چاوە ۵ زۆری ھەبوونی تەف لەدەمدا ۵
 ھەروا دەرگوترێ: (أصابه سهم غرب) تیرێکی

وێلی بەرگەوت نەزانرا كێ ھاو پێشەووی ۵
 الغرب: زێر ۵ زێو ۵ بەرداخ و پیاڵە ۵ شەراب ۵
 ئاوی چۆراوە لە كوندەو دێمكە ۵ جۆرە
 درەختێكە تیری ئی دروست دەكێ ۵ لە ولاتی
 شامدا بە جۆرە درەختێك دەرگوترێ كە لە
 پێری (الصفافية) یەو لەقەراخ جۆگاناوە
 دەرپۆندرێ بەمەبەستی سوود وەرگرتن
 لەدارەكەیی ۵ لە ولاتی میصر جۆرێكە لە
 (الصفاف) پێی دەرگوترێ (شعر البت) یان (أم
 الشعور) ۵ دەرپێكە توشی مەرۆ بزن دەبێ كە
 دەبێتە ھۆی ھەلومرینی موی لیبۆزی و برژانگی
 چاوی ۵ دەرگوترێ: (بەینیە غرب) چاوی ھەمیشە
 ئاوەمگا و ئاویان ئی نابێ ۵ الغریب: دووری و
 غەریبی ۵ سەبی خالیص ۵ الغریب: ھەر
 درەختێك تیشکی خۆر لەكاتی ئاوابووندا لێی
 بدار ۵ ھەرشتێك پال خۆرئاوا بدرێ ۵ الغریب:
 بێگانە ۵ پیاویك لەھۆزو خێلەكە نەبێ و خۆی
 لەگەڵ ئەوان حیساب بکا ۵ الغرب: شوینی
 ئاوابوونی خۆر ۵ كاتی خۆرئاوابوون ۵ لای
 ئاوابوونی خۆر ۵ ولاتی مەغریب ۵ ئەو
 ولاتانەیی دەرگوتن بەكوری ئەفریقا و خۆرئاوای
 میصر كە بریتییە لە ولاتی (لیبیا و تونس و
 جەزائیر و مەراکش و ولاتی مەغریبی ئەمەریكە) ۵
 الغریب: ھەرشتێك داتبۆشێ و بتشاریتەو
 (عقلاء مغرب) بالئەندمیەكە گەورەیی زۆر دوور
 دەرپا ۵ بالئەندمیەكە ئەفسانەییە و بوونی نییە
 ناوی ھەبە ۵ الغرب: دوور ۵ دەرگوترێ: (هل من
 مغربة خبر) ئایا ھەوائێکی تازە ھاتوو لەولاتێکی
 دوورەو ھەبە؟ ۵ الغریب: جۆرە تریبەكە ۵
 بێرێك مووھ سپیەكانی بەخەنە رەش بکاتەو
 ۵ شتێك زۆر رەش بێ ۵ بەزۆری وشە
 (غریب) دەرگوتن ناوھئاو ۵ غریب فلان فی

الأرض: فلأنكس بمناء زهويدا رُؤى ۵ غَرَبَلُ
 الحَب: دانه‌ویله‌کهی له بیژنگ دا ۵ غَرَبَلُ القوم:
 خه‌لکه‌کهی گوشتو برِ کرد ۵ غَرَبَلُ البلد
 والناس: کهسفی حالو ووزعی خه‌لکه‌کهی کرد
 ۵ الغریبال: بیژنگ؛ نامیزیکه بو جیاکردنه‌وهی
 سمرکوزرو پل و پوش له‌دانه‌ویله‌که ۵ پیایوی
 فیتنه‌و دووزمان ۵ (العظم الغریبالی) نیسقانیکه
 له‌ته‌ختی جومجمومه‌دایه‌و دمکه‌ویته نیوان
 لوت و میَشک ۵ المُغرِبَلُ: پیایوی هه‌لبزاردی ۵
 المُغرِبَلُ: کهسینک پیشه‌ی بیژنگ دروستکردن
 بئ.

غَرِبَتْ غَرَبًا: برسی بوو (فهر غرثان) ۵ دمشگوترئ:
 (امراة غرثی الروشاح) نافرمتیکه گه‌ده‌ی بچوک
 قهد باریکه ۵ غَرَبُهُ: برسی کرد.

غَرِبَ الطائرُ والإنسانُ غَرَبًا: بالئدمکه یان
 نادمیزادمکه دمنگی به‌رزکرده‌وه گۆزانی
 گوت و خویندی ۵ بو زیدم‌موی له‌مانای (غَرَد) دا
 ده‌لئئ: (غَرَد و غَرِبَد) ۵ اَغْرَدَ الطائرُ والإنسانُ:
 بالئدمکه نادمیزاده‌کهی خسته‌خویشی و
 زهماونده‌وه به‌دمنگی خویشی خوئی ۵ دمشگوترئ:
 (سمت قمریاً فأغردني) گویم له‌دمنگی قومری
 بوو دمیخویند خستمیه حالته‌ی خویشی و
 هه‌لبه‌پینه‌وه ۵ غَرَدَ الطائرُ والإنسانُ: به‌مانا
 (غَرَد) دئ ۵ اِسْتَفْرَدَ: هینایه‌ خویندن و گۆزانی
 گوتنه‌وه ۵ الأغرودةُ: خویندی بولبول و کۆترو
 بالئده‌ی ترو نادمیزاده ۵ دمشگوترئ: (طائر أُر
 مُغَرَّ مُسْتَمْلِحُ الأغرید) بالئدمیه‌کی دمنگ خویش
 یان گۆزانی بیژنکی دمنگ و ناواز خویش ۵
 الغرَادُ: جۆره کارگیکه هه‌لئمتۆئی.

غَرَبَ الرجلُ: پیایمکه نیش نهمزان و بئ ناگا بوو
 له‌کاروبار.

غَرَّ الماءُ: ناومکه رۆجوو.

غَرَّ فلاناً غَرّاً رَغْرراً: فلانکه‌سی هه‌لخه‌له‌تانند ۵
 فینئئ ئی کرد ۵ زه‌بری له‌ ناوجه‌وانی دا ۵
 مبه‌ستی خوئی ئی ومدست هینا.

غَرَّ الطائرُ فرخه غَرّاً رَغْراراً: بالئدمکه به‌ دمندووکی
 خواردنی دا به‌ بیچومکانی ۵ همروا وشه‌ی (غَرَّ)
 به‌مانا سپیه‌تی و دره‌وشانه‌وه دئ ۵ دمشگوترئ:
 (غَرَّ وجهه) روخساری سپی و جوان و دره‌وشاوه
 بوو.

غَرَّ الفرسُ: نه‌سپه‌که ناوجه‌وانی خالی سپی پنیوه
 بوو.

غَرَّ الرجلُ: پیایمکه به‌رزبووه بوو به‌ گوره‌وه ریش
 سپی و لاته‌کهی ۵ کرداری جوان و رهمتاری
 په‌سه‌ندی ئی دمرکه‌وتن ۵ یان پیایمکه بئ ناگا و
 که‌ودهن و تئنه‌گه‌پشتوو بوو.

غَارَ السرقُ: بازار شکاو مامه‌له‌ کهم بوو.

غَارَ الناقةُ: حوشرمکه شیری کهم بوو.

غَارَ التحيةُ: وه‌لامی سلاومکه‌ی کهم کرده‌وه و مگوو
 بی‌یوست وه‌لامی سلاوی نه‌دایه‌وه ۵ غَرَّ به
 تغریراً و تغیراً: خسته‌ی شوینی خه‌ته‌رناک و
 فه‌وتانه‌وه ۵ دمشگوترئ: (غَرَّرَ بنفسه و ماله)
 خوئی و مال و سامانی خسته‌خه‌تمروه‌وه ۵ غَرَّ
 الغلامُ: منداله‌که ددانی دمرکه‌وتن: ددانی
 پیشینه‌ی روان و دمرکه‌وتن ۵ غَسَّرَ الطيرُ:
 بالئدمکه باله‌کانی به‌رز کرده‌وه و خه‌ریکبوو
 بفرئ ۵ غَرَّ القریةُ: کوندمکه‌ی پر کرد ۵ اغْتَرَّ
 فلان: فلانکه‌س غافل و بئ ناگا بوو ۵ فینئئ ئی
 کرا ۵ اغْتَرَّ فلاناً: همولی دا بیخافینئ و ناگای
 له‌ روداونه‌بئ ۵ اغْتَرَّ الأمرُ فلاناً: روداومکه
 به‌غافلئ و بئ ناگایی له‌ناکاو تووشی فلانکه‌س

بوو ۵ تَعَرَّزُ الْفَرَسُ: نەسپەكە ناوچەوان بەئەك
 بوو ۵ دمگوتری: تَعَرَّزُ الْفَرَسُ وَتَجَلُّ: نەسپەكە
 ناوچەوانی بەئەك بوو ھەروا قاچەكانیشی
 بەئەك بوون ۵ اِسْتَعَرَّ: بەمانا (اِغْرَ) دئ ۵
 اِسْتَعَرَّ فَلَائًا: بە غافلگیری و لەناكاو بۆی ھاتو
 بەلاماری دا ۵ اَلْاَعْرُ: مەشھورو بەناوبانگ ۵
 الْغَارُ: غافل و بئناگا ۵ بئر ھەئەكەن ۵ الْغِرَارُ:
 تیزایی شمشیر ۵ شێوھەو شەك ۵ دمگوتری:
 (ضرب نصاله علی غرار واحد) تیرەكانی لەسەر
 یەك شێوھەو تاشین (ضرب علی غراره) پئی و
 شوینی ئەوی گرتە بەر ۵ كەمێك لەخەو ۵
 دمگوتری: (ما ذقتُ من النوم إلا غراراً)
 نەنووستم جگە لەكەمێك خەو نەبئ ۵ (ما
 لبثتُ عنده إلا غراراً) كەمێك نەبئ لای ئەو
 نەمامەو ۵ دمگوتری: (جاءنا علی غرار) لە
 ناكاویك و گۆزو گوممەت ھات بۆلام ۵ (لبثتُ
 الیومُ غرار شهر) بەئەندازەى مانگیك مامەو ۵
 الغرار من الصلاة: ناھێس بوونی روكنەكانی
 نوێز ۵ الْغَرَزَةُ: غافل و بئناگایی ۵ مئرمندالی ۵
 دمگوتری: (كان ذلك علی غرارتی) ئەو ھەو ھەكوو
 سەردەمی مئرمندالیی من وایە ۵ الْغِرَارَةُ:
 گوینی و خەرازیكە لە جەوال گەورەترە گەنمی
 تئ دمكری.

عَرُ: تیزایی شمشیر ۵ جۆگە شەفكردن بەناو
 زەویدا ۵ ھەموو دوو لۆھینانەو ھەو ھەمكردنیك
 لە قوماش و شتی وا دا ۵ دمگوتری: (طوی
 الشرب علی عَرِه) قوماشكەم ھەكوو خۆی
 بئچایەو ۵ (طوبتُ فَلَائًا علی عَرِه) فَلَائِكَسَم
 جئ ھیشت لەسەر حالی خۆی و بەبئ ئەو ھەو
 نیش و كارمەكەى دەرێخەم ۵ الْفِرُّ: كەسێك
 بەناسانی ھەلبخەئەتئ ۵ الْغَرُّ: بانئدیمیەكى ھاج
 درێزە لەبانئدە ناویەكان رەنگی رەشە سەری

سپییە بەناوی زلکاومكان دەزئ ۵ الْفَرُّ:
 خەتەر و سامناك ۵ روبەر و بوونەو ھەو،
 بەھیلاكچون ۵ كالاپەك: كە كریارو فرۆشیار
 جۆرو چەندیەتی نەزانئ ۵ یان دئئیا نەبئ لە
 تەسلیم كردنی كالاكە ھەكوو فرۆشتنی ماسی
 لەناودا ۵ یان فرۆشتنی بانئدە بەناسمانەو ھەو.

الْفَرَّةُ: لە ھەموو شتیكدا سەرتاكەى و باشكەى ۵
 سپیایی ناوچەوانی نەسپ ۵ مانگی یەك شەو ھەو
 ۵ یەكەم پۆزئ مانگ ۵ ھەلاتئ و دەرکەوتنی
 مانگ ۵ دەم و چاوی مەرؤف ۵ ھەر روناكایی و
 كازپومبەك سەرتاكەى دەرپكەوئ ۵ گەورە پیاو
 و پەش سپی ھەو ۵ كالاى باش و بەنرخ ۵ سئ
 شەو سەرتاى مانگ ۵ الْفِرَّةُ: بئناگایی و
 غافلئ لەكاتی بەخەبەردا ۵ الْفَرُّ: ھەرشتیك
 ئادەمیزاد لە خشتە بەرئ مال و سامان بئ یان
 پلەو پایە بئ، یان شەھوت و ئارەزووی نەفس و
 شەیتان بئ ۵ الْفَرِّرَةُ: گەنجی بئ ئەزمون ۵
 جەستەو ئەندام جوانی ۵ ژبانی نەرم و نۆل و
 پەز نازو نەعمەت ۵ كەفیل و بەرعوودەو
 سەپەرشتیار ۵ دمگوتری: (أنا غریك من هذا
 الأمر) ئەمەن لەم بواردا شارمزاو خاومەن
 ئەزمونم ۵ الْفَرِّيرُ: گیانلەبەرنیكى گۆشت خۆرە
 ۵ شێوھەو لەنئیوان سەگ و پشیلەدایە ۵ ھاج
 كورت و ھاج رەشە ۵ روخساری سپییە ۵
 لەھەردولای روخساریەو ھەو دوو خەتی پەش ھەن
 ۵ ھەروا ناو ھەو كەئە حوشترئ پەسمەن ۵ غَرَزَت
 الجرادۃ غَرَزًا: كۆللەكە كلكی چەقاندە زەوی
 بۆئەوھى ھێلكە بكا.

عَرَزُ الشَّيْنِ فِي الشَّيْنِ: شتەكەى لەشتەكەى چەقاندە
 تئ كوتا.

عَرَزُ الْإِبْرَةِ فِي الشَّرْبِ: دەرزیبەكەى چەقاندە
 قوماشكە.

غَرَزَ العَرْدَ وعره في الأرض: جلّه دارمکھی لزموی
جهقاند، سنگهکھی جهقاند.

غَرَزَ الراكبُ رجله في الغرز: سوارهکه قاجی خسته
ناو ناوزمنگییهوه بۆنهوهی سواروی ولاحمکه
بی.

غَرَزَ غَرِزاً: ملکهچی پاشا بوو وازی له یاخیبوون
هیناو همرمانبهرداری پاشا بوو ◊ اغرَزَ الراعي:
دۆلو شیومکه روکی (غَرَزَی لَی رَوا ◊ اغرَزَ
الشئیی: شتهکھی جهقاند ◊ غَرَزُ: بهمانا (غَرَزَ)
دی ◊ غَرَزُ فلان الغنم: رۆژه ناروژنیک مهرمکھی
دۆشی ◊ اغرَزَ رجله في الغرز: قاجی خسته ناو
ناوزمنگییهوه ◊ الغرير: نهومیه نهمامه خورما
له شوینیکهوه بگوپزریتهوه بۆ شوینیکهی تر
بۆنهوهی بجهقیندری ◊ الغارزُ: نهمان ◊ الغرِزُ:
ناوزمنگی ◊ دمشگوتری: (الزَمَ غَرَزَ فلان)
گوپرایهلی فهرامنی فلان به ◊ (أشدد يدك
بغرزه) دهست بگره به ناوزمنگی فلانهوه ◊
همروا وشهی (الغرزُ) ناوه بۆ ههرشتیک
لهزموی بجهقیندری ◊ الغرِزُ: رومکیکهی
سالانهیه بهسهرزموی دا بلاو دهبیتهوهوه پهل و
پوی زوری همیه، بهرمکهی بوندوقهیهکی
سنگۆشمیه ◊ الغرِزَةُ: سروشت و تهبیات ◊ له
بواروی فهلسهفمدا وینهیهکه له وینهی چالاکي
نمفس و جوریکه له سلوک پشت دهبیستی به
فیره و ومراسهوه ◊ المغرِزُ: شوینی گهرانانهوهی
گولله.

غَرَسَ الشجرَ وعره غرساً: درهختهکھی جهقاند
زموی ◊ دمشگوتری: (غرس فلان عندي نعمة)
فلانکس پیاومتییهکی باشی بهسهر منهوه
همیه ◊ اغرسَ الشجرَ: دارمکھی رواند،
جهقاندی ◊ الغراسُ: درهخت و شتی وا که

دهرویندری، دهجهقیندری ◊ کاتی جهقاندنی
درهخت ◊ الغراسَةُ: نهمامه خورما ◊ الغرسُ:
درهختی جهقیندراو، رویندراو ◊ الغرسُ:
ههرشتیک برویندری، ◊ پیستیکی تهنکه
بهسهری مندالهومیه لهکاتی لهداک بوونیدا ◊
الغرسُ: درهختی رویندراو ◊ الغرِيسَةُ: نهمامه
خورما لهسهرمتای روانی دا نهو دمنکه
خورمایهی دهخریته زیر گلهوه بۆنهوهی بروی
◊ یان همر دانهویلهیهکی تر ◊ نهمامه درهخت و
شمتله روهک نهو ساتهی که دهجهقیندری ◊
المغرسُ: شوینی نهمان رواندن.

غَرَضَ فلان غَرَضاً: بهیانی زوو چووهر سهر ناومکه.
غَرَضَ السقاءَ وعره: گوندهکھی پرکرد
مهمکهکھی همزاند که رونهکھی کلۆکلۆ بوو
کوی نهکردموه بهلکو دویهکھی بهرۆنهوه دا
بهخهلکی و خواردیانهوه.

غَرَضَ الشئیی: شتهکھی بهتهرو تازمی و ناسکی
جنی و لئی کردموه.

غَرَضَ له غَرِضاً: شیري دهرخوارد دا.

غَرَضَ الشئیی: وازی لهشتهکه هینا.

غَرَضَ السخْلَ: کارمکھی لهشیر بریهوه پیش
نهوهی کاتی له شیر برانهوهی بی.

غَرَضَ إليه غَرَضاً: بۆی تامهزرۆ بوو.

غَرَضَ منه: لئی جارز بوو، بیتاهمت بوو.

غَرَضَ الشئیی غَرَضاً: شتهکھی تهرو تازه بوو ◊
اغرضَ الرجلُ: پیاوهکه بۆ کردموهکھی یان بۆ
قسهکھی نیازیکهی ههبوو ◊ (لهو مَغْرَض) ◊
اغرضَ للقرم غَرِضاً: بهیانی ههویریکی بۆ
خهلکهکه شیلا و ههویری کۆنی بۆ نهکردن
بهنان و دهرخواردی نهدان ◊ اغرضَ الرجلُ:

بیاومکھی جازز کرد ◊ اَغْرَضَ الاِنَاءَ: هابهکھی
 پرکرد ◊ غَرَضَ: گوشتی تازهی خوارد ◊ خوشتی
 رباواردو پیکهنی ◊ غَرَضَ الشَّيْئَ: شتهکھی به
 تهر و تازهمی چنی ◊ دشگوتری: غَرَضَ فِي
 سَائِلِك: کوندهکه پر مهکه ◊ اِغْرَضَ الشَّيْئَ:
 به تهر و تازهمی شتهکھی چنی ◊ اِنْفَرَضَ الفَصْنَ:
 لقه دارمهکه شکایهوه و لئی نه بوموه ◊ اِإِغْرِضُ:
 نهو دمنکه ورده سپیانهن که درهختی بشکوتوو
 دمریان دمکن ◊ دمنکه تهرزه ◊ هموو شتیکی
 سبی تازه بهیدا بوو ◊ الفَارِضُ: کهسینک بهیانی
 زوو بجی بؤ سمرگانیاو و بیری ناو بهمه بهستی
 ناودانی نازهل پان ناو هه لئینجان ◊ دمگوتری:
 (آتیه غارضا) بهیانی زوو جوم بؤلای ◊ همروا
 وشهی (الفاراض) ناوه بؤ لوتی دریز ◊ الفَرَضُ:
 نهو هایش و هه یاسهیه کورتان و که زاوهی بین له
 سمرپشتی ولاخ قایم دمکری ◊ لاشیو، بهشیک
 له شیو ودؤل ◊ خواربوونمهوه و دوولاهاتنهوه ◊
 جرج بوون ◊ یان جهستهی قهلهو سیس بینو
 بنیستهکه شیو و جرجی تی بکهوی ◊ له پندی
 پیشیناندا هاتوو: (طوبت الثوب علی غروضه)
 به جرج و لوجهوه قوماشه کهم پیچایهوه ◊ واته:
 وازم له کارمهکه هینا وهک خوئی هیشتمهوه ◊
 الفَرَضُ: نیشانهو ههدمف که تیرو گوللهی
 ناراسته دمکری ◊ مه بهست و نیاز ◊ دمگوتری:
 (فهت غَرَضُک) مه بهست و نیازی توم زانی ◊
 الفَرَضَان: لوتیک هردوو بوری نه ملو و نه ولای
 ناکه مون ◊ الفَرِضُ: تهر و تازه له گوشت و
 خورماو میوهی تر ◊ همرشتیک سبی و ناسک
 بین ◊ همر گؤرانیهکی تازه بین ◊ گؤرانی بیژی
 باش ◊ نهو ناوهی بهیانی زوو دهچی بهکاری
 دینی ◊ ناوی باران ◊ غَرَضَ الرجلُ: بیاومکه
 ناوی له دم و قورگیدا هینا و بردو قوتی نهدا

دمگوتری: (غَرَضَ بالماء وبالذواء) ناو پان
 دهرمانی له قورگی خویدا هینا و برد ◊ کاتی
 گیانه لاو که روج دمگانه قورقورپراگه ◊ گیزی
 مه نهجن و قلهه قلهی له کاتی کولاندا ◊ ویزی
 گوشت له کاتی برزانی دا ◊ تَفَرَّغَ بالماء وبالذواء:
 به مانا (غَرَّغَ دئ) ◊ غَرَّغَتَ عیناه: چاومکانی
 ناویان لی هات فرمیسیکیان کرد ◊ الفَرِغَرُ: جوره
 مریشکیکه له وشکانی دمزی، شوینی ولاتی
 نه فریقاییه ◊ الفَرَّغَرَةُ: هینان و بردنی ناو
 له دم و قورگدا ◊ همر شتیکی دهرمان بین
 غمرغهرمی بی بکری.

غَرَفَ القَرَفَ والشَّيْءَ غَرَفًا: بریبهوه کهرتی کرد ◊
 دوولای هینایهوه داپهرداوت.

غَرَفَ الناصيةَ: قزی کاکولی برینمهوه ◊ ههلی
 پاچین.

غَرَفَ الجلدَ: بنیستهکھی به که لای درهختی (القرف)
 دمباغ کرد.

غَرَفَ الماءَ ونحوه یبده أر بالمغرفة: به لویج ناوی
 هه لئینجا ◊ فهو غارف ◊ اَغْرَفَ الأسدُ: شیرکه
 جووه ناو درهختی چرو پرو پرکه لاو لانهی
 خویمهوه، خوئی خزانه ناو بیشهوه ◊ اِغْرَفَ
 الماءَ یبده: به لویج ناوی هه لئینجا ◊ دشگوتری:
 (اِغْرَفَ منه) ◊ اِنْفَرَفَ الشَّيْئَ: بؤ موتاومعهی
 (غَرَفَهُ) دئ ◊ تَفَرَّغَهُ: هموو شتیکی له گهل
 هه لگرت ◊ الفَرَّافَةُ: لویچه ناو ◊ نهو توزه
 ناوهی به دمست هه لدهگیری ◊ الفَرَّافُ: بؤ زنده
 رقیی له مانای (الفارف) دئ ◊ نهسپی ههنگاو
 دریز، لوق پان ◊ رواباری زور ناو ◊ بارانی زور
 به لیزمه ◊ الفَرَفُ: درهختیکی بچوکه له
 نیومدوورگهی عهرمی و میصرو نه فریقاو
 هیندوستان دهری، که لاکانی دریزو رمب

کرد له بېنکه‌نېندا ◊ **إِسْتَفْرَقَ الشَّيْئُ**: شته‌که‌ی همموو له خو گرت، هممووی قوزته‌وه ◊ **إِسْتَفْرَقَ السَّبْعُ الْحِزَامَ**: حوشترمه‌که همموو قه‌یاسه‌که‌ی ویست هینده قه‌لمو و ورگن بوو همموو قه‌یاسه‌که نهمجار لمتن‌گه‌ی هاته‌وه ◊ **إِغْرَبَتِ الْعَيْنُ**: چاومکه پرېوو له فرمیسک ◊ **الإغراق**: (له‌بواری نایوری دا) پلان و ریفرمورمیکه بو بالادستوی زالبوون به‌سمر بازارې بیگانه‌دا بهم جوړه کالای ولات به‌هاولاتیان بفروشری به‌نرخ‌ی گران و به‌دمروه‌وی ولات به‌نرخ‌ی هرزان ◊ **غَرَقَاتِ الدجاجة**: مریشکه‌که هیلکه‌به‌کی کرد توپکله تمنکه‌که‌ی پیومیه ◊ **الغرقی**: توپکلیکی تمنکه به‌سپینی هیلکه‌که‌وه دنووسن.

الغرقند: درختوکمه‌که له ممترنکه‌وه بو سنی ممتربهرز ده‌بیته‌وه، له‌پیری (الباذنجانیة) به قه‌دو لقه‌کانی سببیه دمشوبه‌بیته دره‌ختی (العروغ) ◊ به‌رمکه‌ی ده‌خوری ◊ **غَرَقَلَ الرَّجُلُ**: پیاومکه به‌به‌کجار ناومکه‌ی به‌سمری خویدا کرد ◊ **غَرَقَلَتِ البیضة والبیطیخة**: هیلکه‌که پیس بوو کالمکه‌که گهنی ◊ **الغریق**: سپینی هیلکه.

غَرَلَ العام: ساله‌که هرزانی بوو.

غَرَلَ العیش: ژبانی به‌رفراوان و خوش بوو.

غَرَلَ الرجل: پیاومکه شلو شیواو بوو.

الغرلة: پیتستی سمری هینی نیرینه که‌له‌کاتی سونه‌تکرندنا ده‌پریری.

غَرَمَ غُرمَاً و **غَرَامَةً**: پارمیه‌کیان لی ستانند که‌له‌سمری پیویست نه‌بوو ◊ دمگوتری: (غَرَمَ) **الدين والذیة** له‌جیاتی که‌سانی دیکه قهرزمکه‌ی داپه‌وه: خوینده‌که‌ی دا.

ناسایی به‌رمکه‌ی زمرده ومکوو پورتوقال، سنی ممترنیک به‌رمز ده‌بیته‌وه ◊ **الغرق**: جوړه گیابه‌که له پیری (النجلية) به ممترونیونیک به‌رمز ده‌بیته‌وه، لقه‌کانی چرو پرن ◊ **الغرقة**: لویچه ناو ◊ زوری نوستن و دانیشتن ◊ **الغرقة التجارية**: زوری بازرگانی ◊ **الغروف**: بیرنیک که ناوی به‌دهست لی دمربه‌بندری (دلو غروف) دولجه‌به‌یک ناو زور بگری ◊ **الغريف**: دره‌ختی چرو پر هر دره‌ختیک بی. (دلو غریف) دولجه‌به‌یک ناو زور بگری.

الغریفة: به‌مانا (الغریف) دی ◊ **المغرقة**: نهمسکوی، که‌وجک، هرشتیک خواردنی بی هه‌لگوپیزی.

غَرَقَ في الماء: غرقاً: ناو به‌سمریدا زال بوو خنکا

له‌ناودا خنکا ◊ **دمشگوتری**: (غَرَقَ في الدين أو

البسوی) له قهرزداریدا خنکا ◊ قهرز سواری

شانی بوو ◊ به‌لاو کارسات په‌خه‌ی گرت ◊

غَرَقَتِ السفينة: که‌شتیه‌که نوقمی ناو ناو بوو

◊ **غَرَقَتِ الأرض**: ناو زه‌ویه‌که‌ی داپوشی ◊ **أغرق**

في الشئ: له شته‌که‌دا زیدمروی کردو له‌سنور

دمرجوو ◊ **أغرق فلاناً الشئ في الماء**: فلانکه‌سی

والی کرد بخنکی ◊ یان شته‌که‌ی نوقمی ناو ناو

کرد ◊ **أغرق الكأس**: پیاله‌که‌ی پرکرد ◊ **أغرق**

أعماله الصالحة: کرده‌وه باشه‌کانی به‌فیرودان

به‌تاوان کردن ◊ تاوانی وای کرد کرده‌وه

باشه‌کانی بوج بوونه‌وه ◊ **غارقته**: نزیکی

کرده‌وه، نزیکی بوموه ◊ **دمگوتری**: (غارقه‌المنية)

مردن په‌خه‌ی گرت، مردن لیی نزیک بؤوه ◊

إغترق النفس: همناسه‌ی هولی هه‌لکیشا ◊ **إغترق**

السبع الحزام: حوشترمه‌که گمده‌ی گه‌وره بوو

قه‌یاسه‌ی لی نه‌هاته‌وه ◊ **إغترقت الفرس الحیل**:

نهمسپه‌که تیکه‌لاوی ماینه‌کان بوو دواپی

پیشیان که‌وت ◊ **إستغرق في الضحك**: زنده‌وه‌ی

دریژه له پیروی (الجارونیة) به له ولاته مام ناوئندیه کاندای دموئی، گه لاکانی پپرو پالی همیه مل دریژه ۵ گوئو و غونجه کانی و مکوو چادر و مهایه میومکهی وشکه ۵ گهنجی سپیو جوان و نهرمو نوؤ ۵ الفرنوق: به مانا (الفرانق) دئی ۵ بالندمیه کی ناوی سپیبه قاجدریژی شیوه جوان، په له په له یی رنگ زمردی نالتون ناسایی تیدان ۵ جوژه کورکییه که.

غرا الرجل غروا: پیاو مکه سهرسام بوو.

غس الشئی: به مادهی غهره شته که یی بیکه وه نووسانندن ۵ دهسگوتری: (غرا السمن قلبه: جهوری به هه لاشی دهمارمکانی دلیه وه نووساو دایپوشی).

غری به غرا و غراة: دلی پیوهی نووساو عاشقی بوو دمتگوت به مادهی غهره پیوهی نووساو.

غری فلان: فلانکس دریژه یی به رق هه لسان و توره بوونی خوئی دا.

غری الغدی: زلکاوه که ناومکهی سارد بوو ۵ اغری

بین القوم: ناشوب و هیتنه یی له نیوان خه لکه که دا نایه وه ۵ اغری الإنسان و غسه بالشین: مرؤفه که یی هه لئا بؤ شته که و ومدسته نیانی ۵ دمتگوتری: (اغری الولد بالفضیلة) منداله که یی هه لئا بؤ پموشتی بهرزو جوان ۵ (اغری الکلب بالصید) سه گه که یی هه لئا بؤنه وه یی نیچیره که بگری ۵ دمتگوتری: (اغری العداوة بینهم) دوژمنایه تی فریادیه ناویانه وه ۵ اغری به: عاشقی بوو ۵ غری الشئی: شته که یی به مادهی غهره چهسپ کرد ۵ یان رنگی کرد ۵ الإغراء: لهزاراوهی نه حویباندا بریتیه له ناگادار کردنه وهی که سی بهرامبر بؤ کردنی کاری باش و پیویست ۵ الغرا: مادهیه که لینجه

غرم فی التجارة: له بازارگانی دا زهرمری کرد ۵ اغرمه: وی ئی کرد قمرزدار بی ۵ اغرم بالشین: شمیدای شته که بوو (فهو مغمم) ۵ دمتگوتری: (ان فلانا لغرم بکذا) فلانکس شمیدای فلان شت بوو ۵ غرمه: به مانا (اغرمه) دئی ۵ لهسهری پیویست کرد غهرامهیدا ۵ الغارم: نهو که سه یی پابهندی بهرعوذه بونه که یی خوئی بوو ۵ الغرام: شمیدایون و پیویست بوون به شتیکه وه که نمتوانی خوئی ئی رزگار بکه یی ۵ سزای بهردموام و نه براوه ۵ الغرامة: خهسارتمه مندی ۵ (دمبراره یی مال و دارایی) به و پارهیه دمتگوتری: که پیویست بی بلی به مبه بهستی تمهیی کردن و بارتهاقا ۵ الغرم: نهو زیانه مالیه یی تووشی نادمه یی زاد دمی بهمی نه وه یی هیچ تاوانیکی کردی ۵ الغرم: خاومن قهرز ۵ المغمم: به مانا (الغرامة) دئی ۵ المغمم: قهرزدار یی بارگران ۵ شمیدای شتی که که نه توانی لیی جیابیته وه. ۵ غسون المجین علی الاناء: هومیرمکه به شته که وه رهق بووه.

غری الرجل: پیاو مکه زمعیضو لاواز بوو ۵ الغرین:

که یی ناو؛ که له حه وزدا دمی نیته وه ناتواندری بخوریته وه ۵ قوره لیته که لافا و بیه نیی ۵ وادمی لهسهر زهوی بمی نیته وه به تهری یان وشک دمی نیته وه ۵ (له یواری زهوی ناسیدا) بریتیه له بهرده قورینه یه کی وها که دمنکه ورده گلنه کانی بهیه که وه نووسابن به هوئی تهریونیان ۵ الغرین: به مانا (الغرین) دئی ۵ دمتگوتری: (اتی بالطیرین و الغرین) توره بوو رقی هه لئا ترشو و دوشاوی تیکه لاو کرد ۵ غرتق: به چاو میبازی کرد، چاوی ئی هه لته کاند ۵ الغرائق: رومکیکی درهخت ناسایه ته من

کاغزه و دارو شتی تری بی چسب دمکری
 بهشتی ترموه ◊ العزراء: بهمانا (العزراء) دئ ◊
 العسرو: سمرسام بیون ◊ عه جایمب مان ◊
 العروى: بهمانا (العرو) دئ ◊ العروى: همرشتیک
 نیسبت بدرئ بولای غهرو و مگوو غمړه لینچ و
 چهسپینهربین ◊ العروالى: همرشتیک و مگوو
 غمړهوابین ◊ العروى: صمغیکى سووره ◊ ناوی
 بتیکه کاتی خوئی خوینیان تی هه لدهسوو ◊
 پوخسار جوان.

عَزْرَ الشَّيْنِ غَزَارَةٌ وَعُزْرًا: شتهکه زور بوو ◊

دمگوترئ: (ما طاب وئز خیر ما خبث و عَزْرَ)
 نهوی گم بی و پاک بی باشتره لهوی پیس
 بی و زور بی ◊ (فهر غزیر) ◊ أَعْرَدَ الْقَوْمَ:
 خه لکهکه حوشریان زور بوون و شیرو ماستیان
 زور بوو ◊ أَعْرَدَ الشَّيْنِ: شتهکه زور کرد ◊
 دمگوترئ: (أَعْرَزَ اللهُ مَالَهُ) خودا مال و سامانی
 نهوی زور کرد ◊ غَازَلَ فُلَانٌ: فلانکس شتیکی
 بهخشی بونهوی زیاتر و مرگریتهوه.

عَزْرًا: هر پوژه نارپوژیک شیری نازه لهکانی دوشی

◊ إِسْتَعْرَزَ: بهمانا (عَاَزَرَ) دئ ◊ إِسْتَعْرَزَ الشَّيْنِ:
 داوای زور بوونی شتهکهی کرد ◊ الْعَسْرُ:
 قهرتالو سهبه تهیه له لقی دارخورما دروست
 دمکری ◊ الْمُغْرَةُ: هر رومکیک که نازهل بیخوا
 شیری زور بی.

عَزْرًا فُلَانٌ فُلَانٌ: فلانکس له نیوهاوه لهکانی دا
 فلانکسی کرده کس تایبمت بهخوی.

عَزْرًا فُلَانٌ بِالْقَرَابَةِ وَالْأَوْلَادِ وَالْجِهَانِ: فلانکس
 پیامتی و چاکه له گهل خزم و مندال و
 هاوسنیهکانی کرد ◊ عَزَّ الشَّوْبُ أَوْ الْجَسْمُ بِالْإِبْرَةِ
 و نهرها: کراسه که یان جهستهی به نوکه دمرزی
 هازنیهوه ◊ لهسرخو دمرزی هازنی کرد ◊

عَزْرًا الْمَرْءُ أَوْ الْقَطْنَ وَنَهْمًا عَزْلًا: خوری یان
 لؤکهکهی رست و کردی به گلوئه.

عَزْلًا عَزْلًا: حمزی له فسه کردن له گهل نافرمتدا

هه بیو ههوی دما خوئی لایان خو شهویست بکا
 ◊ میبازی له گهل دمکردن ◊ أَعْرَلَ: تمشی رست ◊
 تمشی بادا ◊ أَعْرَلَ الْهَيْبَةَ: ناسکه که کارناسکی
 بوو ◊ (فهی مَعْرَل) ◊ غَازَلَ الْمَرْأَةَ: قسهی له گهل
 نافرمتکه کردو خوئی لا شیرین کرد ◊ میبازی
 له گهل نافرمتکه کرد ◊ غَازَلَ فُلَانٌ الْأَرْبَعِينَ:
 فلانکس تهمه نی له چل سالی نزیک بووه ◊
 إِعْرَزَ الْقَطْنَ وَنَهْمًا: لؤکهکهی رست ◊ کردی
 بهدهزو ◊ تَعْرَلُ: به توپزی دلداری بهسمر خویدا
 هینا ◊ دمگوترئ: (تَعْرَلُ بِالْمَرْأَةِ) حمزی له
 نافرمتکهیه دلداری له گهل کرد ◊ الْقَزَالُ:
 کارناسک گیسکه ناسک ◊ الْقَزَالَةُ: بزنه ناسک ◊
 خور له کاتی هه لهاتنیدا ◊ سمرهتای کیشته نگاو
 ◊ دمگوترئ: (أَتَيْتُهُ غَزَالَةَ الضَّحَى) سمرهتای
 کیشته نگاو هاتمه لای ◊ الْعَزْلُ: رسی رپسراو ◊
 الْمَعْرَلُ: شوینی رستن ◊ الْمِعْرَلُ: تمشی ◊
 همرشتیک خوری و لؤکهی بی رپسری ◊ و مگوو
 نامیری سهردهم که له کارگه کاندای بو رستن
 به کاردی.

دردنیکه تووشی حوشر دهبی ۵ الْغُسُّ: پیایوی
زمعیفو بهدروشتو همتیومجه.

غَسَقَ اللَّيْلُ غَسَقًا وَغَسَقًا: شهو تاریک بوو ۵ شهو
داهات.

غَسَقَ الْقَمَرُ: مانگ گیرا ۵ غَسَقَتْ عَيْنُهُ: جاوی ناوی
کرد ۵ غَسَقَتِ السَّمَاءُ: ناسمان تاریک بوو رُش
هه لگه را بارانی باراند.

غَسَقَ اللَّبَنُ: شیرکه به خوردم له گوانی
نازه له که وه رزایه خوار.

غَسَقَ الْجُرْحُ: زمرداو و زوخاو له برینه که دهرجوو
۵ اغسق الليل: بهمانا (غسق) دی ۵ اغسق فلان:
فلانکهس که و ته ناو تاریکی شه و مه ۵ اغسق
المؤذن: بانگ دمر که بانگی نویژی شیوانی
دواخت بو کاتی تاریک داهاتن و پهیدا بوونی
شهو ۵ الغاسق: شهو کاتیک که روناکایی
که ناری ناسمان نامینن ۵ مانگی گیرا ۵
الغساق: شهو کیم و زوخاوهی له پیستی
دوزه خیان دپته دمر ۵ الغساق: بهمانا (الغساق)
دئ ۵ الغسق: تاریکایی شهو ۵ ناوه بو
دانه و پله می کی رُش و مگوو مرورو زیرانه که
تیکه له گهنم و دانه و پله دهبی.

غَسَلَّ الشَّيْنُ: شته که ی شت ۵ بهناو چنک و
بوخه لی لی لایرد ۵ دهمگوتری: (غسل الله
حوبته) خودا فلانی له تاوان پاک کردهوه.

غَسَلَ فُلَانًا بِالْمَاءِ: به قامچی له فلانکهسی داو
نازاری پنی گه باند باشی کوتا ۵ غَسَلَ الْأَعْضَاءَ:
زی دهرهوی کرد له شتنی نه ندامه گانی
جهستهیدا ۵ غَسَلَ الْمَيْتَ: مردمه که ی شت و پاک
کردهوه ۵ اغسل بالماء: جهسته ی خوی بهناو
شت ۵ اغسل الشئ: بو موتا و معی (غسله) دئ ۵
الغاسل: گیاهی که سالانه به له دهمگانه کانی ولاتی

غَزَا الْعَدُوَّ غَزْوًا وَغَزْوَانًا: هیرشی برده سمر
دوژمن و تالان و بروی کردن ۵ اغزاه: ناماده ی
کرد بو غه زاکردن ۵ اغزنی فلانًا: مؤله تی داو
و مرگرتنه وهی هه رز لئی دواخت ۵ غزاه:
ناماده ی کرد بو جوون بو غه ز ۵ اغزاه: جوو
بو ی ۵ اغزنی بفلان: له ناو هاوه لانیدا کردی
به که سی تایبته مند به خوی ۵ الغزاة: ناویکه
له ناوه گانی غه ز ۵ که گوترا (غزة) شهوه کاری
سالانه به و هه همیشه به به ۵ که گوترا (غزوة) شهوه
به کجار غه زاکردن دمه گه به نئ ۵ الغزوة: به کجار
غه زاکردن ۵ الغزوة: شهوه ی داواکراوه، شهوه ی
هه ولی بو دراوه ۵ المغزی: بهمانا (الغز) دئ ۵
شوینی غه ز ۵ سرودی غه زاکردن ۵ داواکاری ۵
داواکاریت جیبیه؟ ۵ مه بهستی قسه.

غَسَرَ عَلَى الْفَرِيمِ غَسْرًا: تهنگی به قهر زدارمه که
هه لچنی ۵ غَسَرَ الْأَمْرُ: نیشه که ی تیکه له و
پیکه له بوو ۵ غَسَرَ الْقَزْلُ: ریسه که ناخی بوو
نه ی توانی له کلکه ته شیه که دابیکه نئ ۵ غَسَرَ
الغدیرُ: رشه باکه چیلکه و دارو پل و پوشی
هاویشته ناو زلکاوه که وه ۵ الغسر: کاروباری
شیواو و تیکه له و پیکه له ۵ الغسر: شهو پل و
پوشه ی رشه یا ده پخاته ناو زلکاو و شوینی
و مهاوه.

غَسَسَ غُطْبَةَ الْخَطِيبِ غَسًّا: رهنه ی له وتاری
وتارخوین گرت.

غَسَسَ فُلَانًا فِي الْمَاءِ: فلانکهسی خسته ناو ناومهوه
نوقمی کرد.

غَسَسَ الْبَعِيرُ: حوشرمه که دمردی (غه ساسی) گرت ۵
(غه ساس) دمردیکه تووشی حوشر دهبی ۵
اغسس في الماء: له ناودا نوقم بوو ۵ الغساس:

لههرمټی لاومتی دا بوو ۵ دمشگوتری: (ما أنت
من عَسَانَه) نَهتَو پیاوی نهوشته نیت ۵
الفَسَانِي: زور جوان ۵ الفُسْتَةُ: کومه له قزو
توک له پوپنه یان لهناو چاوان یان لهلاجانگ ۵
الفَيَانُ: همرټی لاومتی.
عَسَا اللیلُ عَسْرًا: شهو بهخویو تاریکیه وه هات.

عَسِي اللیلُ عَسِي: بهمانا (عَسَا) دئ ۵ اَعْسَى
اللیلُ: بهمانا (عَسَا) دئ ۵ اَعْسَى الرجلُ:
پیاومکه کهوته ناو تاریکیه وه ۵ دمشگوتری:
اغسي من اللیل: سهرمتای شهو مهرؤ رابوسته
تا ههندي تاریکیه کهی دهرموتیه وه ۵ اَعْسَى
اللیلُ فَلَاحًا: شهو تاریکی خوی کرده بهر فلان و
دایپوشی ۵ الفُسُورُ: تاریکی شهو لهکاتی شیوان و
دوا نهو کاتهش تا روناکی کهناری ناسمان (شفق
الأحمر) ون دبی.

عَشَّ صدرًا: دلی کینه و حیقدی لهخو گرت.

عَشَّ صاحبَه عَشًا: شتی وای نیشانی هاوه له کهی دا
که بهرزه موندی تیدا نه بی و زهرری نی بکا ۵
شتی وای بو دمرخست پیچه وانهی ناو دهروونی
بوو ۵ اَعَشَّهُ: خستیه ناو غهش و هرت و فیله وه
۵ عَشَّتهُ: زوری غهش لی کرد ۵ اِعْشَّتهُ: گومانی
غهشی نی کرد ۵ اِسْتَعَشَّهُ: بهمانا (اِعْشَّتهُ) دئ ۵
الفِشَاشُ: سهرمتای تاریکی شهو و کوتای شهو
۵ ناوی ناخوش و نازولال و ناسازو لیل ۵
نوستنی کهم و سهره خه و شکانندن ۵ پهله کردن
۵ دمشگوتری: (لقته علی غشاش به پهله بینیم
۵ الفَشَّشُ: شوینی ناو خوارنده وهی لیل ۵
المفشوش: شتی ناپالفته ۵ دمشگوتری: (لبن
مفشوش) شیری ناپوخته و ناخالص.

ميصردا دهرؤی ۵ الفُسالَةُ: نهو چلک و
پیسیهی که لهناکامی شتنی شتدا دپته خوار ۵
الفُسالَةُ: نافرمتیکه پوښاک شورین بکاته
پیشهی خوی ۵ نامیریکه بو شتنی پوښاک و
قاپ و قچاخ بههیزی کارمبا نیش دمکا ۵
الفُسلُ: نهو صابون و شامپو و نه سپون و شتهیه
بو شت شتن به کارده هیندری ۵ الفُسلُ: شتنی
جهسته همووی ۵ بهمانا (الفُسل) دئ ۵
الفِسلُ: بهمانا (الفُسل) دئ ۵ الفِسلَةُ: بهمانا
(الفِسل) دئ ۵ نهو بون و شامپو و عهترو
عوتورهیه نافرمت لهکاتی قز به شاننه کردندا
لهقزی دمدا ۵ الفِسلینُ: نهو چلک و پیساییهی
لهناکامی شتندا له شته شوراوه که دپته خوار ۵
کیم و زوخاو که له جهستهی دوزه خیان دپته دهر
۵ الفُسلُ: صابون و تایت و شامپو و نه سپون و
شتی واکهشتیان پی دمشورئ ۵ الفِسلُ:
شوردر او ۵ المُتَسَلُّ: شوینی شت شتن ۵ ناوی
شت پی شتن ۵ المُفَسَلُّ: شوینی شتن ۵ المُفَسَلَةُ:
شوینی گشتی بو شتنی جل و بهرگ یان
پاککردنه وهی ۵ تهختهی مردوشور، نهو داری
مردوی لهسمر دمشورئ ۵ المُفَسَلَةُ: نامیری شتن
و مکو و لکه و شتی واکه.

عَسَمَ اللیلُ عَسَمًا: شهو تاریک بوو ۵ اَعَسَمَ اللیلُ:
بهمانا (عَسَم) دئ ۵ اَعَسَمَ القومُ: خه لکه که
چونه تاریکیه وه ۵ العَسَمُ: رهشایی ۵ تاریکی ۵
په لهههور ۵ العَسَةُ: په لهههور ۵ عَسَمَتُهُ عَسَانًا:
جوی، لهناو دمیدای هینای و بردی و بهداند
ههجنی ۵ العَسَانُ: لای زوروی دل ۵ العَسَانُ:
بهمانا (العَسَان) دئ ۵ دمشگوتری: (لقد علمت ان
ذلك من عسان قلبك): زانیم نهوه له هولایی
دلته وه دئ ۵ ههرمټی لاومتی و گهنجی ۵
دمشگوتری: (كان ذلك لي عسان شابه) نهوه

عشم اغاطبُ عَشاءاً: دارکمرکه به‌شهو داری کردن، برینی هرچی به‌رمدستی هات بری و کوئی کردنه‌وه به‌ین تیفکرین و جوداگردنه‌وه.

عشم الرجلُ عَشاءاً: ستم‌یکی زوری له پیاوه‌که کرد ◊ تَفَاشِمُوا: خه‌لکه‌که ستم‌میان له‌یه‌کتر کرد ◊ الأَعْشَمُ: روه‌ک و گزوگیای وشکه‌وه بووی کون ◊ العُشْمُ: نه‌وهی ده‌که‌ویته ناو خه‌لکه‌وه چی دمست بکه‌وئ دمیگروئ و هه‌لی دمیگروئ و دهی پی‌چیته‌وه ◊ دمیگوتروئ: (حرب غشوم) شهریکه تاوانبار و بی تاوان ده‌گریته‌وه ◊ الفُشيم: نیش نمران ◊ گیل و بی‌نه‌قل ◊ کارنادروست ◊ المِغْشَمُ: نازاو چاو نمترس به‌جوزیک هیج شتیک له‌مه‌به‌ست و ویستی خوئی نه‌یگریته‌وه ◊ عَشَمَ السَّيْلُ: لافاو هات ◊ عَشَمَ فلان: فلانکس سواری بی عه‌قلی خوئی بوو هر خوئی بی راسته، به‌حقوق به‌تال نه‌وه ده‌کا ◊ تَفَشَمَ له: رقی هه‌ئساو خوئی گیف کردموه ◊ تَفَشَمَ السَّيْلُ أَر الجیشُ: لافاوه‌که هات یان سوپاکه هات ◊ تَفَشَمَ الشَّيْءُ: به‌زوره ملی شته‌که‌ی لی ستاند ◊ الفُشْمُ: پیاوی نازاو چاو نمترس که هیج شتیک له‌مه‌به‌ستی خوئی نه‌یگریته‌وه ◊ که‌سیک ستم زور بکا.

عشي الليلُ عَشاءاً: شهو تاریک بوو.

عشي الفرسُ: نه‌سپه‌که سه‌ری هه‌موو سپی بوو باقی جه‌سته‌ی رنگی تر بوو.

عشي الأمرُ فلاناً عَشاءاً: شته‌که فلانکسی داپوشی ◊ کارمه‌که هه‌موو کاتی فلانی داگیر کرد.

عشي عليه عَشيّةً: بی هوش بوو له‌هوش خوئی جوو ◊ (فهو مَشيّ عليه) ◊ أغشى الليلُ: به‌مانا (عشي) دئ ◊ أغشى الله بصره: خودا په‌رده‌ی به‌سه‌ر چاویدا دا ◊ أغشى فلاناً الأمرُ:

فلانکسی والی کرد داپوشی ◊ أغشى فلاناً: فلانکسی هه‌ئنا بونه‌وه‌ی بچی بولای ◊ عَشَى الشَّيْءُ وعلى الشَّيْءِ: شته‌که‌ی داپوشی ◊ عَشَى فلاناً بالسُّرطِ أَو السَّيْفِ: به‌قامچی زوری له‌فلانکس دا ◊ تَفَشَى الشَّيْءُ: شته‌که‌ی داپوشی ◊ تَفَشَى الشَّيْءُ فلاناً: شته‌که فلانکسی داپوشی ◊ هه‌مووکاته‌کانی داگیرکردن ◊ دمیگوتروئ: (تَفَشَى فلان بثره) فلانکس به‌ پو‌شاکه‌که‌ی خوئی داپوشی ◊ اسْتَفَشَى ثوبهً بشریه: به‌ پو‌شاکه‌که‌ی خوئی داپوشی بونه‌وه‌ی هیج نه‌بینی و نه‌بیسنی ◊ الفَاشِيَةُ: په‌رده ◊ په‌رده‌ی دل ◊ رُوْزِي قِيَامَتِ ◊ رودای گه‌وره خیر یان شهر ◊ کالانی شمشیر ◊ سوالکری زور ◊ دیده‌نیکه‌رو برادر که لیکدان لیکدان سه‌ردانت بکه‌ن ◊ دهردی سک ◊ سزای گه‌وره ◊ الفِشَاءُ: داپوشه‌رو په‌رده ◊ الفِشِيَّةُ: له‌هوش جوونی گیانه‌لاو، نه‌و حاله‌تانه‌ی به‌سه‌ر مرو‌فدا دین له‌کاتی گیانه‌لاودا.

عَصَبَ الشَّيْءِ: عَصَباً: به‌زور شته‌که‌ی ستاند.

عَصَبَ المرأةَ: به‌زور زینای له‌گه‌ل نافرته‌که کرد.

عَصَبَ الجِلْدِ: کولک و توك و موومکه‌ی له‌ پیسته‌که کردموه به‌ین نه‌وه‌ی بیخاته جه‌وزی ده‌باغه‌وه.

عَصَبَ فلاناً على الشَّيْءِ: فلانکسی ناچار کرد به‌کردنی نیشه‌که ◊ اِغْتَصَبَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی داگیرکرد.

عَصَ بالما، عَصاً رِعْصاً: به‌ناو قورگی گراو ناومکه له‌گه‌روی نه‌چوه خوار، بوئی قوت نه‌چوو.

عَصَ المكانَ بأمله: شوینه‌که به‌ دانیش‌توانه‌که‌ی ته‌نگه‌به‌ر بوو: اِغْصَهُ وای لی کرد ناو له‌قورگی بگیری ◊ اِغْصَ عليهم الأرضُ:

غَضِرَ لَهُ مِنْ مَالِهِ: له مال و سامانی خوئی شتیکی بوؤ
بریهوه بوؤ دیاریکرد.

غَضِرَ الرَّجُلُ: بیاومگهی بهند کردو نهیهشت
کارهگهی نهنجام بدا.

غَضِرَ الْجِلْدُ: پیستهگهی زور باش دماغ کرد.

غَضِرَ اللَّهُ فَلَانًا غَضْرًا: خودا دمرگای رهمهتی
خوئی بوؤ فلان کردموه نازو نیعمهتی بهسهردا
رشت.

غَضِرَ الرَّجُلُ بِالْمَالِ وَالسَّعَةِ وَالْأَهْلِ: بیاومگه دوی
همزاری دمو له مهند بوو.

غَضِرَ عَنِ الشَّيْءِ: روی له شتهکه ومرگپرا.

غَضِرَ غَضَارَةً: له خوشگوزمرانی و نازو نیعمهتدا
بوو.

غَضِرَ النَّبَاتُ: رومگه که له گهش و نومادا بوو
اغضیر: بهگهنجی مردو دیاردهی نه خوشی پیوه

دیار نه بوو
لادا
گوزمو دیزه بهکاردمهیندرئ
دهگوتری: (انهم لفي غضارة من العيش) نهوانه
لهژیان و گوزمرانیکی خوشدان
قوری لینگ دئ که قابو قاجاغی لی دروست
دمکری
الغضراء: زمویه که قورمگهی لینگ بی
دهگوتری: (هم في غضراء من العيش) نهوان
لهژیانی خوشدان
لههرشوینیکی جهستهدا بی
غضاضة و غضرة: نافرتهکه پیستی تهنک
بوو بهجورییک خوینهگهی دیاره
النبات و غیره: گزویگیاکه تهر و تازمیه
بصره و صوته: جوی داخست، دمنگی نزم کردموه

زمویهگهی بهدانیشتواگهنه تی تنگ کرد
اغصن: بوؤ موتاومعهی (اغصن) دئ
هرشتیک له هورگ بگری له خواردن
و خواردنهوه.

غَمِنَ الْغَمْنَ غَمْنًا: لقهگهی بریهوه.

غَمِنَ الشَّيْءُ: شتهگهی ههنگرت.

غَمِنَ فَلَانًا عَنْ حَاجَتِهِ: فلانکهمسی له نیسهکه لادا
دهسگوتری: (ما غمناک عني) جی توئی له من
بی ناگا کرد
بوئهکانی گهوره بوو
درهختهکه روا
بوئهکانی گهوره بوون
جوراوجور نهستور یان باریک
بجکولهی لقی گهورهی درخت.

غَضِبَ عَلَيْهِ: رقی لی ههلساو ویستی توئی لی
بکاتهوه.

غَضِبَ لَهُ: لهسمر نهو رقی لهکهمسیکی تر ههلسا
اغضب: ههلینا بوئهوهی رقی ههلس
فلان فلاناً: ههریه که له دووانه رقی یهکتریان
ههلساند
دابری و بی دوورکهوتهوه
لی ههلسا
مامهلهو ههلسو کهوتیدا
کهسیک زوو رقی ههلس
ههلسان
بی زور رقی ههلس.

غَضِرَ عَلَيْهِ غَضْرًا: بهزمی پیدا هاتهوه.

غَضِرَ عَنْهُ: پشتی تی کرد
غَضِرَ الشَّيْءُ: شتهگهی بریهوه

بوؤ دیاری کرد.

◊ دمشگوتری: (عَضُ الطرف) چاوی داخست
له شهرم و همیاوه.

عَضُ طرفه عن فلان: سهر پیچی له فلان قبول کردو
چاوی له ناستی خرابییه کانی هوجاند.

عَضُ الغصن: لقه دره خته که می شکاندموه به لام لئی
نه کردهوه.

عَضُ فلاناً حقه: مافی فلانکه سی که مکردهوه لئی
داگرت ◊ دمگوتری: (لا أَعْطُكَ ذرهماً)
دیره میکت نِ کهم ناکه مهوه ◊ أَعْضُ الشَّيْءِ:
شته که می کهم کردهوه ◊ فَضَضَ الشَّيْءُ: شته که
ناسک بوو تهرو تازه بوو ◊ اِغْتَضُ منه: له
ریزی کهم کردهوه ◊ اِنْفَضَ الطرف: چاوی خوئی
له تهماشاگردن نزم کردهوه ◊ اَلْفَضاضُ: بپیشه
سهر و ناوچه وان (روخسار) ◊ اَلْفَضاضَةُ:
زهلیلی و تیشکان ◊ رهخنه و قورسایی و نهرک ◊
اَلْفَضُ: تهرو تازه له مه موو شتیک ◊ اَلْفَضَةُ:
زهلیلی و تیشکان ◊ اَلْفَضِيضُ: چرؤو پؤخ
له کاتی دمرکه و تنیدا ◊ چاوی پیلو شوؤر ◊
زهلیلی و خاومن که مو کوری ◊ اَلْمَفَضَةُ: زهلیلی و
که مو کوری.

عَضَفَ الفرس و غيره عَضَفًا: نه سپه که دست می کرد
به رویشتن.

عَضَفَ العيش عَضَفًا: زیان و گوزمران خوش بوو.
عَضَفَ فلان: فلانکه سی دلی نارام بوو.

عَضَفَ العرود والشبيبة: شورکه داره که می شکاندموه
به لام به تهواوی لئی نه کردهوه.

عَضَفَ الكلب أذنه: سه که که گوئیچکه کانی خوئی بوؤ
پیشهوه ره پیش کردن و شوؤری کردنهوه.

عَضَفَ الشئ عَضَفًا: شته که شلو نهرم بوو ◊
دمگوتری: (عَضِفَتِ الأذن، و عَضِفَتِ الأشفار).

و عَضِفَتِ السهمُ ههوسه که تیره که می نه ستوور
بوو.

عَضِفَ الليلُ: شهوکه تاریک بوو رهش هه لگه را.

عَضِفَ العامُ: ساله که هه رزانی بوو.

عَضِفَ العيشُ: گوزمران و زیان خوش بوو ◊ (فهو

أَعْضَفَ وهي عَضَفاء) ◊ اِغْضَفَتِ الشمرُ: میوه که

شوؤر بووه ◊ اِغْضَفَتِ النخلة: دارخورما که لقو

بوؤی زور بوو میوه که می خراب بوو ◊ اِغْضَفَتِ

السماءُ: ناسمان هه ور شاردیوه ◊ اِغْضَفَ الليلُ:

شهو تاریک و رهش داهات ◊ غَضَفُهُ:

شه کاندیهوه و خواری کردهوه ◊ دمگوتری:

عَضَفَ العرود: لقه داره که می شکاندموه ◊ اِنْفَضَفَ

العرود: لقه داره که شکایه وه ◊ اِنْفَضَفَ أذنه:

گوئیچکه می شوؤر بوونهوه به شیوه میه کی دست کرد

◊ نك به خلیقه مت و سروشت ◊ اِنْفَضَفَ القومُ في

الغبار: خه لکه که کهوتنه ناو ته پ و توزهوه ◊

اِنْفَضَفَ البئرُ: بیرمه که تیک روخا ◊ اِنْفَضَفَ

الضبابُ: تمومز چین چین کهوته سهر یه که ◊

تَفَضَفَ: بو موتاومعه می (عَضَفَهُ) دئ ◊ تَفَضَفَتِ

الحيَّةُ: ماره که قورت و پیچی کرد له رویشتندا ◊

تَفَضَفَ عليهم الليلُ: شهو به تاریکی خوئی

دایبوؤشین ◊ تَفَضَفَ عليهم الدنيا: دنیا روی

تیکردن و زیان و گوزمرانیاں خوش بوو ◊

تَفَضَفَ عليه: مهیلی کرد بوؤلی و سؤزی بوئی

هه بوو ◊ تَفَضَفَتِ البئرُ: بیرمه که تیک روخا،

نه ملاو نه ولای روخانه ناوی ◊ اَلْقَضَفُ:

دره ختی که له ولاتی هیندوستان ده شو بهیته

دارخورما له لقو بوپه کانی په رده دروست

دمکرین ◊ عَضَفَرُ الشئ: شته که قورس و گران

بوو ◊ اَلْعَضَافِرُ: شیر ◊ اَلْعَضْفَرُ: ته بیات و شکی

سهر رهق و توره ◊ اَلْعَضْفَرُ: شیر ◊ دمشگوتری:

(رجل غَضَفَرُ) بیاویکی گهته و زمبه لاجه ◊
 غَضِنَتِ النَّاقَةَ بَرْلَدَا غَضَانًا: حوشرمه
 بیچومهکی پیش کامل بوون فرئدا ◊ هیشتا
 توکی لی نه هاتبوو نهدمزانا مییه یان نیره.
 غَضِنِ فَلَانًا فَلَانَكَهْسِي بَهِنْد كَرْد ◊ دهگوتری: (ما
 غَضْنَك عِنَا) چی توئی له مییه دابری؟ نه بیهشت
 بیی بۆلامان؟ ◊ غَضِنْتَ الْعَيْنُ غَضَانًا: چاو
 شوپبوو به خیلقت چاوی بمره و خوار بوون.
 غَضِنْتَ الْجِبْهَةَ: ناوجه وان چرج و لوچی تیگه وتن ◊
 أَغَضِنْتَ السَّمَاءَ: ناسمان بارانی بهردهوام بوو ◊
 دهگوتری: (أَغَضِنَ الْمَطْرُ) باران بهردهوام بوو ◊
 (أَغَضِنَ عَلَيْهِ اللَّيْلُ) شهو تاریک بوو ◊ غَاضِنٌ
 عَيْنُهُ: چاوی خوئی داخست بۆنه وهی گومانی
 خرابی لی نه کهن و بلین میبازی دمکا ◊ غَاضِنٌ
 الْمَرَأَةَ: له گهل ناهرمته که میبازی کرد، چاوی لی
 هه لته کاندو چاوی لی داگرت ◊ غَضِنْتَ السَّمَاءَ:
 ناسمان بارانی بهردهوام بوو ◊ غَضِنْتَ النَّاقَةَ:
 حوشرمه بیچومهکی به ناکاملی فرئدا،
 لهباری چوو ◊ غَضِنَ الشَّيْئُ: شته کهی دوولاو
 سن لو کردهوه چرجی کرد ◊ گرزئی کرد ◊
 دهگوتری: (دَخَلَتْ عَلَيَّ فَلَانَ لَفَضَنَ لِي مِنْ
 جِبْهَتِهِ) چومه لای فلان و ناوجه وانی لی گرز
 کردم ◊ تَغَضَّنَ الشَّيْئُ: شته که چوماه وهوه
 شکایه وه ◊ الْغَضْنُ (الْقَضْنُ): همرشتیک همر
 شکانه وهوه لولبوون و چه مانه ومیه که روبدا له
 قوماش یان زری یان پیست یان گوئی یان
 همرشتیکی تر ◊ دهگوتری: (جَاءَ فِي غَضْرِنِ
 كَلَامِكْ هَذَا) له ناو قسه و وتارمه کهت نم شتانه
 هاتن ◊ هندی له قسه کانت نمه بوون ◊ ههروا
 به مانا ناره که تی و ماندوو بوون دی ◊
 دهگوتری: (لَأَطْلُنَّ غَضْنَكَ) دریزه دهم به

ماندوو بونت و ناهیلیم نیسراحت بکهی ◊
 الْغَضَنَفَرُ: پروانه (غَضَفَرُ).
 غَضَا اللَّيْلُ غَضَاً وَغَضَاً: شهو به تاریکی خوئی
 هه موو شتیکی دابوشی.
 غَضَا الْبَعِيرُ: حوشرمه که له درهختی (غعضا) ی
 خوارد.
 غَضَا فَلَانًا: فَلَانَكَهْسِي خواردن و پۆشاک و
 پیداو یستییه گانی ژبانی بۆ پهیدا کرابوو ◊
 بۆخوئی ژبانی چاک کردبوو ◊ پیلوی
 چاوی لیك نزیك کردنه وه، خهریک بوو چاوی
 بقوچینی.
 غَضَا عَلَيَّ الشَّيْئُ: له شته که بیدمگ بوو.
 غَضِيَتِ الْأَرْضُ: زهویه که درهختی (غعضا) ی زور
 بوو.
 غَضَا الرَّجُلُ: بیاومه که چاوی خوئی قوچاندن.
 غَضِيَتِ الْبَعِيرُ: حوشرمه که به زور خواردن گه لای
 درهختی (غعضا) ژانه سکی گرت ◊ أَغَضِي
 اللَّيْلُ: شهو به تاریکی خوئی هه موو شتیکی
 دابوشی ◊ أَغَضِي فَلَانًا: فَلَانَكَهْسِي چاوی
 لیك نزیك کردنه وه. ◊ أَغَضِي عَنْهُ طَرَفُهُ: چاوی
 خوئی لی قوچاند ◊ أَغَضِي عَلَيَّ الشَّيْئُ:
 له شته که بیدمگ بوو، خوئی له سر گرت ◊
 بِنَارَامِ بُوو لَه سَمَرِي ◊ دهگوتری: (أَغَضِي عَيْنَا
 عَلَيَّ قَدِي) سه برو نارامی هه بوو له سر
 ناخوشی ◊ تَغَاضَى عَنْهُ: چاوپوشی لی کرد،
 خوئی لی گیل کرد ◊ الْغَاضِيَةُ مِنَ اللَّيْلِ: شهوی
 زور تاریک ◊ شهوی دهیچور ◊ الْغَاضِيَةُ مِنَ
 النَّهْمَانِ: ناگری زور و گهوره و به بلتیه ◊ الْغَضِي:
 درهختیکه له درهختی (الآئل) دارمه کی زور
 رهق و پته وه، پشکوکانی زور دهمینه وهوه
 به زووی نابن به خو له میش و ناگوژینه وه ◊

ثابینی قیبتیه‌یکانه تئیدا یادی له ناودا شتئی
 حه‌زرمئی مه‌سیح ده‌کهنه‌وه ۵ العَطَّاسُ ۵
 که‌سیک پیشه‌ی خوْ نقوم کردن له‌ناودا بی
 بوئه‌وه‌ی پئویستی خوْی له‌ناو دهرپینئ ۵ پئشی
 ده‌گوترئ: (الْقِرَاصُ) ۵ العَطَّيْسُ: رمش ۵ زور
 رمش ۵ العَطَّيْسُ: شوپئی خوْشتن له‌حه‌مامدا.

عَطَّشَ اللَّيْلَ عَطَّشًا: شهو تاریک بوو.

عَطَّشَ فُلَانٌ عَطَّشًا: فلانکه‌س له‌بهر پیری یان
 نه‌خوْشی به‌هئوآشی روئشت.

عَطَّشَ عَطَّشًا: جاوی کزبوو، وه‌کوو نه‌وه به
 به‌شیکئی جاوی ته‌ماشا بکا ۵ اَعَطَّشَ الْقَوْمُ:
 خه‌ئکه‌که که‌وتنه ناو تاریکیه‌وه ۵ اَعَطَّشَ اللَّهُ
 اللَّيْلَ: خودا شه‌وی تاریک کرد ۵ عَطَّشَ:
 ده‌گوترئ: (عَطَّشَ لِي شَيْئًا) رن‌گایه‌که‌م بو
 بکه‌روه، بو قسه‌کردن و دهرپینئ راو و
 بوچون ۵ تَقَطَّشَ عَنْهُ: خوْی ئی گئیل کرد خوْی
 بی ناگا کرد ۵ تَقَطَّشَتْ عَيْنُهُ: جاوی تاریک بوو
 نه‌ببینئ ۵ اِغْطَاشُ الْبَصَرِ: بینایی تاریک بوو،
 ورده ورده جاوی زعیف بوو.

عَطَّ فِي نَوْمِهِ عَطَّاً رَغِطِيًّا: له خه‌ودا برخه‌ه
 کرد دمنگی ئی هات ۵ ده‌گوترئ: (عَطَّ النَّائِمُ وَغَطَّ
 الْمَذْبُوحَ وَغَطَّ الْمَخْرُوقَ) ۵ عَطَّتِ الْقِدْرُ:
 ممنجه‌له‌که (دبزه‌که) کولئ و دمنگی قلبه‌ه قلبئ
 هات.

عَطَّ الشَّيْءُ فِي الْمَاءِ عَطًّا: شته‌که‌ی له‌ناو هه‌ئکئشاو
 نقومی کرد.

عَطَّ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی که‌بس کردو گوشئ و
 دایچوړاند ۵ اِنْقَطَعَ فِي الْمَاءِ: نقوم بوو چوووه بن
 ناو ۵ تَقَطَّطَ الْقَوْمُ فِي الْمَاءِ: له‌ناودا خه‌ئکه‌که
 همریه‌که‌یان شه‌وی تری نقوم کرد ۵ اَلْقَطَّاطُ:
 تئکه‌لېوونئ تاریکی کۆتایی شه‌و به‌سه‌رمته‌ای

(أهل الفضا) ناوه بو دانیشتوانئ ولآتئ نه‌جد
 چونکه نه‌و ولآتته دره‌ختئ (غمضا)ی زوره ۵
 الغضياءُ من الأرض: زمویه‌ک زوری دره‌ختئ
 (غمضا) هه‌بئ ۵ عَطْرَسَ عَلَى أُرْتَانِه: زوری
 که‌مش و فش به‌سه‌ر هاوه‌له‌کانئدا کرد ۵ شایی
 به‌خوْی بوو به‌خوْی نازی ۵ عَطْرَسَ فَلَانًا: رقی
 فلانکه‌سی هه‌ئساند ۵ فلانئ تورمه‌کرد ۵ تَعَطَّرَسَ:
 به‌مانا (عَطْرَسَ) دئ ۵ رقی هه‌ئسا ۵ توره‌ه بوو.

تَعَطَّرَسَ فِي مَشِيْتِه: له روئیشتندا خوْی بادا ۵ لارو
 له‌منجه‌ی کرد ۵ الفِطْرِيْسُ: ستمکاری گه‌وره‌ه خوْی
 به‌زلزان و لوتبه‌رز ۵ الفِطْرِيْسُ: به‌مانا (الفِطْرِيْسُ)
 دئ ۵ عَطَّرَشَ فُلَانٌ عَطَّرَشَةً: فلانکه‌س ملی بو
 حه‌ق نه‌داو خوْی به‌زلزانئ و ته‌که‌بوری کرد ۵
 تَعَطَّرَشَ فُلَانٌ: لوتبه‌رزی له‌شته‌که‌ه کرد ۵ عَطَّرَتِ:
 خوْی بادا خوْی به‌زلزانئ و خرابه‌کاری کرد ۵
 تَعَطَّرَتِ: به‌مانا خوْی‌بادان و خوْبه‌زلزان دئ ۵
 له‌روئشتن دا لارو له‌منجه‌ی کرد ۵ اَلْقَطَّارِفُ: پیاو
 ماقول و رن‌زدار ۵ الفِطْرِيْفُ: به‌مانا (الفِطَّارِفُ)
 دئ ۵ الفِطَّارِفُ: به‌مانا (الفِطَّارِفُ) دئ.

عَطَّسَ فِي الْمَاءِ عَطَّسًا: خوْی له‌ناودا نوقم کرد.

عَطَّسَ فِي الْبَحْرِ مِنْ أَنْعَمِه: له نازو نئعمه‌تدا نوقم
 بوو. ۵ عَطَّسَ فِي الْإِنَاءِ: دممئ نا به‌گۆزمه‌وه‌ه
 ناوی خواردموه ۵ له‌قابه‌که‌دا ناوی خواردموه.

عَطَّسَ الشَّيْءُ فِي الْمَاءِ: شته‌که‌ی له‌ناوکه‌دا نوقم
 کرد ۵ عَطَّسَهُ فِي الْمَاءِ: له‌ناودا نوقمئ کرد ۵
 تَقَطَّطَسَ الْقَوْمُ: خه‌ئکه‌که به‌کترئان له‌ناودا نوقم
 کرد ۵ تَقَطَّطَسَ الرَّجُلُ: پیاومه‌که خوْی گئیل کرد.

اَلغَطَّاسُ: ده‌گوترئ: (ليل غاطس) شه‌ویکی تاریکه
 ۵ همروا ناوه بو خو‌اروی که‌شتئ که له‌ناودا
 نوقم دممئ ۵ الغِطَّاسُ: شتئی منداله‌ه مه‌سیحیه
 له ناوی (العمودية) دا ۵ (عيد الغطاس) جه‌زنیکی

روناکی رُوژ ۵ عَطْفَطِ اللِّدْرِ: دیزمه
 (ممنجه له که) کولاو قَلْبَه کانی بهر زبوونه وه ۵
 عَطْفَطَ البَحْرُ: دهریا شه پوله کانی بهر زبوونه وه
 ۵ تَطْفَطُ البَحْرُ: بهمانا (عَطْفَطَ) دئ ۵ تَطْفَطُ:
 وردو هار بوو.

عَطْفَ العیش عَطْفًا: زیان خوْش و نارام و همرزانی
 بوو.

عَطْفَ الرجلُ: پیامه که برزنگ و موژولی زوړو
 چرو پرو دریز بوون ۵ موی برؤی که م بوون
 تمنک بوو ۵ (لهو عَطْفَ وهي عَطْفاء).

عَطَا اللیل عَطْرًا وَعَطْرًا: شه و تاریک بوو
 تاریکیه که هی هه موو شتیکی داپوْشی.

عَطَا الشَّيْنُ: شته که هی شاردموه داپوْشی ۵ أَغَطَّتِ
 الشَّجْرَةُ: دره خته که لهه کانی دریز بوون و بهسمر
 زمو ی دا بلا و بوونه وه و دورو بهری خوْی
 داپوْشی ۵ أَغَطَّ الكرمُ: دار میوم که ناوی
 خواردموه که وته که شه و نه شه.

عَطَّ الشَّيْنُ: شته که هی داپوْشی و ونی کرد ۵
 دمگوترئ: (اللهم اغط علی قلبه) خودایه دئی
 داپوْشه ۵ عَطَّاهُ: داپوْشی ونی کرد ۵ عَطَّی
 اللیل فلاناً: شه و تاریکی خوْی کرده بهر فلان ۵
 به تاریکی داپوْشی ۵ إِعْطَى: ون بوو داپوْشرا ۵
 دمگوترئ: (اغطی به) خوْی پی داپوْشی ۵
 الفِطَاءُ: په رده، داپوْشهر، همر شتیکی بخریته
 سه ر شت و داپوْشی ۵ الفِطَايَةُ: ژهر کراس ۵
 نه و پوْشاکه نه مرو ته نه کی نافرمت له ژیر
 پوْشاکه وه له بهری دمکا ۵ الفِطْرَانُ: داکوْکی
 کردن و بهرگری و زوری ۵ الفِطْيَانُ: (عَطْيَانُ
 البحر) هه لچونی دهریا ۵ المَفِطِي: دمگوترئ:
 (فلان مَفِطِي الفئاع) فلان کهس نه ناسراوو بی
 ناوو نیشانه.

عَفَّرَ الجرحُ أو المريضُ: بریندارمه که تی شکا
 برینه که هی هه لو مشابه وه.

عَفَّرَ العاشقُ: عاشقه که سوزو نه ندیشهی له وه
 پیْشی بوْ گه راپه وه.

عَفَّرَ الشَّيْءَ: شته که هی داپوْشی.

عَفَّرَ الشَّيْبَ بالحضاب: پیری به خه نه له خوْدان
 شاردموه مووه سپیه کانی به خه نه رینگ کردو
 داپوْشین.

عَفَّرَ المتاع في الإناء: کالاکانی خسته ناو هاپو
 زمره که وه داپوْشی.

عَفَّرَ الله له ذنبه عَفْرًا: خودا تاوانه کانی داپوْشین و
 له گونا هه کانی خوْش بوو.

عَفَّرَ الجَلْبُ السروقُ: هاورده (کالاهینمر) بازاری
 شکاندو همرزانی خسته ولاته وه.

عَفَّرَ الثربُ: قوماشه که توکی هه لدا.

عَفَّرَ الجرحُ أو المريضُ: نه خوْشه که حالی تی کچو،
 برینه که تی کچومه، خراب بووه ۵ أَغْفَرَ الرَّفْثُ
 والعرفطُ: رومکی رمفس یان (عورفوت) جهوی و
 لینجایی ناو خوْیان دهردا ۵ أَغْفَرَ النخلُ:
 خورما که توینکی تیکی تمنکی لهسمر بهیدا بوو ۵
 أَغْفَرَتِ الأرضُ: زمویه که رومکی غمفری تیدا روا
 ۵ أَغْفَرَتِ أنثى تيس الجبل: بزنه کیوی بیجوی
 نیری بوو ۵ أَغْفَرَ المتاع في الوعاء: کالاکه
 خسته زمرفی خوْیه وه و پیچاپه وه شارده وه ۵
 أَغْفَرَ الشَّيْبَ بالحضاب: پیری به خه نه و بوْیه
 شاردموه: مووه سپیه کانی ریش و سهرو سمیلی
 بوْیه کرد ۵ إِغْفَرَ له ذنبه: له گونا هه کانی
 خوْش بوو ۵ تغافر القومُ: خه لکه که داوی
 لیخوْشبوونیان بوْیه کتری کرد ۵ تَغْفَرُ: جهوی و
 بهر مه میقفارمکانی له روهک و دره خته کان چنی

۵ اِسْتَعْفَرَ اللهُ ذَنْبَهُ: داوای له خودا کرد
 لمتاوانه‌کانی خَوْش بِنِ ۵ اِغْفَارُ الشَّرْبُ:
 قوماشه‌که توکی هه‌لدا ۵ اِغْفَارُ: توکیکی ورده
 (گهنده موو) له‌سهر رومه‌ت و پشته‌مل و
 ناوجه‌وانی نافرمت دهرده‌گه‌ون ۵ اِغْفَارُ:
 نیشانه‌یه‌که له‌سهر رومه‌ت ۵ اِغْفَارَةُ: پارچه
 قوماشیکی بجوکه نافرمت به‌سهری خویدا دها
 له هه‌موو لایه‌گه‌وه سه‌ری دادمپوشی تا
 سه‌رشانی یان که‌متر ۵ چارۆکه، په‌چه ۵ هه‌ور
 له‌سهر هه‌ور ۵ کلاوینکه له‌ماده‌ی زری
 ده‌چندری و له‌زیر می‌زه‌رو کلیته له‌سهر ده‌کری
 ۵ اِغْفَرُ: سگ ۵ گهنده‌موو ۵ توکه ورده‌ی سه‌ر
 قوماش ۵ مهنزلیکی مانگه له بورجی
 سونبوله‌دا که به مهنزلی یانزه‌هه‌می مانگ
 حسیب ده‌کری ۵ اِغْفِرُ: گۆلک (بیجوی مانگا).
 اِغْفَرُ: گیسکه نی‌ری چه‌یوانه کیوی (بیجوی نی‌ری
 چه‌یوانه کیوی) ۵ اِغْفَرُ: رومه‌کیکه له دمشتایی و
 ته‌پۆلکه‌دا دمروئ، یان له‌مورپ ورد کراو و گیره
 کراو ۵ اِغْفَرُ: دمگوتری: (رجلُ غِفْرِ القفا)
 پیاویکه پشته‌ملی تووکه ورده‌ی پیومه‌یه ۵
 اِغْفَرَةُ: میینه‌ی چه‌یوانه کیوی ۵ همر پهرده‌و
 داپۆشه‌ریک شتی بی داپۆشی ۵ شتی گونجاو بو
 شتی تر ۵ دمگوتری: (اغفروا هذا بغفرته) نه‌وه
 به‌شتیکی گونجاو چاک بکه‌نه‌وه ۵ اِغْفِرُ:
 گهنده‌موو ۵ زۆرو زه‌به‌نده ۵ دمگوتری: (جاء
 القرْمُ جَمًّا غَفْرًا) خه‌لکه‌که به‌زۆری هاتن بۆلام ۵
 اِغْفِرَةُ: دمگوتری: (ما عندهم غَفْرَةٌ) لیخۆش
 بوونیان نییه له‌کس خۆش نابن ۵ سه‌ریبۆش و
 چارۆکه ۵ زۆرو زه‌به‌نده ۵ اِغْفَارُ: جه‌ویه‌که
 صمغی‌که له دره‌ختی عورفوت دیته دهر
 ده‌خوری، یان ده‌کریته ناو تورمه‌که و قوماشه‌وه
 له‌گه‌ل ناو ده‌مه‌زیندری و ده‌خورپته‌وه ۵ اِغْفَرُ:

کلاوینکه له‌زری دروست ده‌کری بو پاراستنی
 سه‌ر له زیر هه‌لنسوومه‌وه له‌سه‌ر ده‌کری ۵
 اِغْفَرَةُ: به‌مانا (المغفار) دی ۵ غَانِصَةُ: له‌ناکاو
 گرتی، له‌کاتی‌کدا گرتی که خه‌ریکی
 نه‌نجامدانی تاوانه‌که‌ی بوو ۵ اِغْفَانَةُ: به‌لاو
 کارمساتی رۆژگار ۵ اِغْتَفَتِ الدَّابَّةُ: و‌لاخه‌که
 به‌سه‌ر پنیه‌که‌وه له‌مورپ که‌م که‌می خوارد ۵
 اِغْتَفَتْ فِلَانًا: شتیکی که‌می دا به‌فلا‌نکه‌س ۵
 تَغْفَفَتِ الدَّابَّةُ: به‌مانا (اِغْتَفَتْ) دی ۵ تَغْفَفَ الإِنَاءُ
 وَالضَّرْعُ: نه‌و که‌مایه‌تی‌یه له قابه‌که‌دا بوو یان
 له گوانه‌که‌دا بوو دایدۆشی و ده‌ری هی‌نا ۵
 اِغْفُ: پۆش و گه‌لا وشکه ۵ اِغْفَانُ: کات و مرز
 ۵ دمگوتری: (جاء علی غفانه) له‌کاتی خویدا
 هات ۵ اِغْفَةُ: زیانی کولله مه‌رگی، زیانی
 مامناومندی ۵ نه‌و هه‌پال و پاروه له‌مورانه‌ی
 حوشر به‌سه‌ر پیوه ده‌یخوا (لاله‌مور) شتی که‌م
 له‌به‌هاردا ۵ پاشماوه‌ی شیری ناو گوان و
 پاشماوه‌ی ناو قاپ و قاجاخ.

عَقَقَ فِلَانٌ غَفْقًا: فلانکه‌س کتوبر له‌ناکاو هی‌رش
 کرده سه‌ر شته‌که.

عَقَقَ فِلَانٌ: فلانکه‌س دوا‌ی ونیونی له‌ناکاو سه‌ری
 هه‌ئینایه‌وه.

عَقَقَ الرَّجُلُ: پیاومه‌که جار دواجار خواردنه‌وه‌ی
 زۆرت‌ر بوو.

عَقَقَ فِلَانٌ غَفْقَةً: فلانکه‌س نوست و به‌ده‌م
 خه‌وه‌که‌یه‌وه گوئی له‌قسه‌ی خه‌لکه‌که بوو ۵
 عَقَقَ: نوست و به‌ده‌م خه‌وه‌که‌یه‌وه گوئی
 له‌ده‌نگی خه‌لکه‌که بوو ۵ اِغْتَقَ به: ده‌وری دا ۵
 تَغْفَقَ الشَّرَابُ: جار دواجار شه‌راهه‌که‌ی زۆر
 خواردمه‌وه ۵ اِغْتَقَ: بارانی که‌م، وردمباران.

غَفَلَ عَنِ الشَّيْءِ: له شتهكه غافل بوو لهبهر كه م
بمناگايی و نازیرمکی.

غَفَلَ الشَّيْءِ: وازی لهشتهكه هیئا لهبهر كه م بایه خ
پیدانی ◊ شتهكه می داپوشی ◊ اغْفَلَ الشَّيْءِ:
لهشتهكه بین ناگا بوو ◊ اغْفَلَ الدَّابَّةَ: ولاخهكه می
نیشانه نهکرد نازه لهكه می داغ نهکرد ◊ اغْفَلَ
فَلَانًا عَنِ الشَّيْءِ: فلانكس شتهكه می غافل کرد
◊ فلانكس می به غافل و بیناگا بینی ◊ لهکاتی
نیشکردن و ممشوفولیدا پرسایاری نی کرد
پانه و مستا تا له نیشهكه تهواو دمی ◊ اغْفَلَ
فَلَانًا عَنِ الشَّيْءِ: فلانكس می لهشتهكه غافل کرد
◊ غَفَلَ فَلَانًا: فلانكس می غافل کرد وازی نی هیئا
لهکاتی کدا به خوی نهزانی ◊ تَفَاقَلَ:
بهینه نقهست خوی بیناگا کرد ◊ خوی به بین
ناگا خسته بهرچاو ◊ تَفَقَلَ فَلَانًا: لهکاتی
بیناگایی هاته لای ◊ چاومروانی نهوی کرد
بیناگا بین ◊ تَفَقَلَ عَنِ كَذَا: لهکاتی بین ناگا بوون
دا هیئتی لی کرد ◊ اِسْتَفَقَلَهُ: داوی غافل بوونی
نی کرد چاومروانی غافل بوونی نهوی کرد ◊
الْفُغْلُ: کهسیکه خیر و شمری نی چاومروان
نهکری، هیچی لهدمست نهیه ◊ پیاویک
وه جاغزاده نه بین ◊ خوداحی قومار که بین
نیشانه بین ◊ شتی که نه هازانچی هه بین نهزانی نی
چاومروان بکری ◊ دمگوتری: (قدح غفل) ههروا
وشه می (غفل) ناوه بؤ زهویه که نیشانه می
ناومدانی تیدا نه بین ◊ رینگایه که ناومدان نه بین
که می پیدا نهروا ◊ ههروا ناوه بؤ پیاویک
رؤزگار هالی نه کرد بین و دونیا دیده نه بین ◊
زهویه که بارانی نی نه بار بین ◊ مهوادی خام
که هیشتا شتی نی دروست نه کرابی ◊ شیعریک
شاعیرمه که نه ناسراو بی ◊ کتیبیک
نووسه رمه که ناوی نه هاتین ◊ الغفل: گوزمران

خوشی ◊ دمگوتری: (فلان فی غفل من عیته)
فلانكس لهگوزمرانی خوشدایه ◊ المغفل: گیل و
نهقام.

غفا غدا: که می که نووست ◊ سرخه و نیکی شکاند.
غفا الشَّيْءِ حَتَّى الْمَاءِ: شتهكه سمرناو کهوت ◊
اغفی فلان: فلانكس که می که نووست،
سرخه و نیکی شکاند ◊ لهسمر خهرمانی کا
نووست ◊ اغْفَت الشَّجْرَةَ: درهخته که لهکانی
شور بوونه وه ◊ الإغفاء: نووست نیکی که م
سرخه و شکاندن ◊ الغفا: کا لهسمر خهرمان:
سوی گهنم (تویکلی گهنم) ◊ الغفرة: کوخته و
جالی نیچیره وان که خوی تیدا حهشار دمد.

غَفِيَ الْبُرُ رَغْرَه غَفِيًا: گهنمه که می له کوژهل و
بنزیل پاک کرد.
غَفِيَ عَمِي: هه نووزی برد ◊ اغفی الطعام:
خوراکه که تویکل و رمگو دهنک و شتی وای زور
بوو ◊ اغفی البر رهنه: گهنمه که می پاک کرد ◊
غَفِيَ الطعام: خواردنه که می له تویکل و شتی وای
پاک کردموه ◊ اِنْفَى الشَّيْءِ: شتهكه شکا ◊
الْفَنَى: کاو کوژت لهسمر خهرمان ◊ خشت و
خول و زیزانه و مرؤرو شتی وای که تیکه له گهنم
دمبی ◊ شتی خراب و نایه غ لههبر شتی بی ◊
دمردیکه تووشی دارخورما دمبی: جوژه تمپ
و تۆزیکه دمکه و پته سمر خورماکه و ناهیلنی
بگا و بینگا و تامی ناهیلنی به کوردی پی
دمگوتری: دمکه ◊ تویکلیکه دمکه و پته سمر
دهنکه خورمای بهرسیله و نهگه یشتوو ◊
خوپری و همتیو مچه ◊ الغفاء: کا و کوژت
کرشه و پل و پوشی گهنم ◊ دمردیکه تووشی
دارخورما دمبی و مگوو تمپ و تۆز وایه
دمکه و پته سمر خورما بهرسیله و ناهیلنی

بنيگاو شیرین بیتی ◊ الغفأة: سپینی چاو که گلینهی چاو داپوشنی ◊ زیزانه و مرزور و هلداسوو شتی وا که تیکه‌ن گنم دمبی ◊ عقی عقی: لاسایی کردنه‌وی دمنگی منجه‌له له‌کاتی کولینیدا ◊ همروا ناوه بو دمنگی بالنده و خورمی ناو له‌هندی حالاتدا.

عَقِيَ القَارُ والقِدْرُ وغرهما عَقَا: منجه‌ن و دیزمه که له‌کاتی کولانیدا دمنگی قلبه قلبه پیدا کرد.

عَقِيَ الطائرُ عَقِيًّا: بالنده‌که دمنگی لیومهات.

عَقِيَ الماءُ عَقَا: ناومه که دمنگی لیومهات کاتیک له فراوانه‌وه بچیته تنگه به‌رایبه‌وه ◊ عَقَقْتُ الصقرُ: بازمه قیراندی ◊ دمنگی خوی باریک کرده‌وه ◊ غَلَبَهُ غَلْبًا و غَلَبًا: زیرباری کرد پرواندى به‌سهریدا زال بوو.

غَلَبَ فلاناً على الشيء: شته‌که‌ی به‌زور له‌فلان ستاند.

غَلَبَ على فلان الكرمُ: فلانکه‌س زوربه‌ی ره‌وشته‌کانی سه‌خاوت و پیاومتی تیدا بوو ◊ غَلَبْتُ عليه الحمرةُ أو الصفرة: رنگی سوری تیدا زور بوو یان رنگی زهره به‌سهریدا زال بوو.

غَلَبَ غَلْبًا: ملی نه‌ستور بوو ◊ غَلَبْتُ الهدية: باخه‌که دره‌خته‌کانی تیک چیرزابوون و لیک هالابوون.

غَلَبَ على الشيء: به‌زور شته‌که‌ی لی ستاند ◊ غَالَبَهُ مُغَالِبَةً و غَلَابًا: همره‌کن له‌و دوانه ویستی به‌سهر نه‌وی تردا زال بین ◊ غَلَبَهُ عليه: وای لی کرد به‌سهری دا زال ببی ◊ غُلِبَ على صاحبه: بریار درا بووی که زال بووه به‌سهر هاوه‌له‌که‌ی دا ◊ تغالبوا على البلد: ههندی له‌وانه زال بوون به‌سهر ههندیکی تریاندا له‌گرتنی ولاته‌که‌دا ◊ تغلبت على بلد كذا: به‌زور

فلان ولاتی کونترول کرد ◊ استغلبَ عليه الضحكُ: پیکه‌نینی زور هات؛ له‌پرهمی پیکه‌نینی دا ◊ اغلوتب العشبُ: گیاو گزمه‌که تیک هالو گمشه‌ی کرد ◊ اغلوتبت الهدية:

باخه‌که دره‌خته‌کانی چرو پر بوون لقه‌کانیان تیک چیرزان ◊ اغلوتب القومُ: خه‌لکه‌که زور

بوون ◊ الاغلبُ: مل نه‌ستور ◊ زور، دمگوتری:

(على الاغلب وفي الاغلب) زور جار، به‌زوری ◊

شیر ◊ الاغلبية: زورینه ◊ (الاغلبية المطلقة)

نه‌ومیه له‌هه‌لبزاردندا زیاد له‌نیوه‌ی دمنگه‌کان

بینی ◊ (الاغلبية النسبية) نه‌ومیه پالیوراویک

له‌جاو پالیوراویکی تردا دمنگی زیاتر بینی ◊

التغليب: له‌بواری زمانه‌وانیدا هه‌لبزاردنی

وشه‌یه‌که به‌سهر وشه‌یه‌کی تردا به‌مهرجی

له‌نیوانیاندا به‌یومندیه‌که هه‌بی و مکوو (الأبرین،

العمرین، المشرقین، الوالدین) ◊ الغلبةُ: ناوانی

شت به‌ناویک به‌هوی زور به‌کار هیئانه‌وه ◊

ومکوو چون له‌زاراوه‌ی شه‌رعزاناندا وشه‌ی

(الكتاب) کراوه به‌ناو بو فورئان ◊ که‌چی له‌لای

نه‌حویه‌کان ناوه بو کیتابی سنبویه.

غَلَّتْ غَلًا: سه‌ودا‌که‌ی هه‌لومه‌شانده‌وه.

غَلَّتْ غَلًا: هه‌له‌ی کرد ◊ اغلته: له‌ناکاو گرتی ◊

تغلت: به‌مانا (اغلتته) دئی ◊ الغلته: سه‌رمتای

شه‌و.

غَلَّتْ الشيءُ بالشيءِ غَلًا: شته‌کانی تیکه‌لاو کردن

◊ دمگوتری: (غلت الخنطة بالشعر) گهمه‌که‌ی

تیکه‌لاوی جو‌یه‌که کرد ◊ غللت اللبن بالماء

ماسته‌که یان شیرمه‌کی تیکه‌ن به‌ناو کرد.

غَلَّتْ في الحرب غَلًا: نازابوو له‌شه‌ردا، گاله‌ی کرد.

غَلَّتْ الذئبُ بالغنم: گورگه‌که ههر ده‌می گه‌یشه

مه‌رمکه‌ی به‌کسه‌ر که له‌پارچه‌ی ده‌کا.

غَلَّتْ الطَّائِرُ: بالندمکه نهوهی خواردبوی
دمریدایهوه؛ رشایهوه.

غَلَّتْ الزُّنْدُ: چهرخهکه ناگری ههئنهکرد.

غَلَّتْ فُلَانٌ: فلانکس گهشوه نهشهیهکی تیدا بوو
بههوی خواردنو خوارندنهوهوه ۵ بههوی
خهوهاتنو ومنهوزمه لهرهلهری بوو (فهر
غَلَّتْ) ۵ اَغَلَّتْ الزُّنْدُ: بهمانا (غَلَّتْ) دی ۵ اِغْتَلَّتْ
الزُّنْدُ: بهمانا (غَلَّتْ) دی ۵ اِغْتَلَّتْ لِلْقَوْمِ غُلَّةٌ:
درویهکی بو خهئکهکه کردو بیی رزگار بوو ۵
تَغَلَّتْ بِهِ: حمزی لی بوو ۵ اَلْغُلْتُ: (غَلَّتْ الحِلْم)
خهونی پرپوچوچو بن بنهما ۵ اَلْغُلْتُ: قوری
رهق بوو ۵ دانهویله رهشه (مرور) که تیکه
گهنم دمبی ۵ اَلْغُلَيْتُ: نانی گهنم و جو ۵
خواردمهمنی غمش تیداکراو، وکوو گهنم که
کلوکل تیدابن، مروری لهگهل تیکهلاو بووبی ۵
اَلْغُلْتُ: حالهتیک لهنازارو نیس خاومنهکهی
نهخاته سهرجیو نهشراندری هوکارمهکهی
چیبه ۵ خواردنیک شتی بیئکهکی تیکه
بووبیو خواردنهکهی ناخوش کردبی ۵ وکوو
گهنم که مرورو کلو گل و شتی وی تیکه
بووبی.

غَلَجَ الفرس غَلْجاً و غَلْجاناً: نسهپهکه رویشته به
رویشتنیکی تیکه له گورگه لوقه و نهرمه
غارو رویشتنی هیواش.

غَلَجَ الحِمَارُ: گویدرژمهکه ناوی خواردموه و بهزمانی
لچهکانی خوی لستهوه.

تَغَلَّجَ: سهربچی کردو یاخی بوو ۵ اَلْاَغْلُوجُ:
لقهدرهختی شک و نهرم ۵ اَغْلَسَ القَوْمُ:
خهئکهکه کهوتنه ناو تاریکی کوئایی شهو ۵
غَلَسَ القَوْمُ: خهئکهکه لهکوئایی شهوو
بهرمبهیاندا رهویانکرد ۵ غَلَسَ فُلَانٌ بِالصَّلَاةِ:

فَلَانِكِس نوتیزی لهبهرمهبیان و کوئایی شهودا
کرد ۵ غَلَسَ القَوْمُ الماءَ: خهئکهکه لهبهرمهبیاندا
جوونهسمر کاریزو بیرمناومه ۵ اَلْغَلَسُ: تاریکی
کوئایی شهو کاتی دمرکهوتنی روناکی کازیوه ۵
غَلَصَمَهُ: زمانه بچکولهی بری ۵ غَلَصَمَ فُلَاناً:
قوریگی فلانکسی گرت، دستی لهبینی فلان نا
۵ دهگوتری: (هن مُغْلَصَمَاتٌ) نهوانه نهستو
بهستراون ۵ اَلْغُلَصَمَةُ: لهبواری پزیشکیدا
صهفیهمیکی غوضروفیبه لهلای بنکی
زمانهومیه، بوذواوه شوژدمبیتهوه بوئنهوهی
لهکاتی قوتدانی شتدا بووری ههناسه ههپات بکاو
نههیلی خواردن تی بچن.

غَلَّظَ غَلَّظاً: ههلهی کرد، راستیهکهی نهذوزیهوه.

غَلَّظَ فِي الامرِ او فِي الحسابِ: لهنیشهکهدا ههلهی
کرد له ژمیریاری و تاو وتوی کردنی شت دا
ههلهی کرد ۵ (غَلَّظَ فِي النطق) لهقسه کردندا
ههلهی کرد ۵ اَغْلَطَهُ: خستیه ههلهوه ۵ غَالَطَهُ
مُغَالِطَةً و غَلَطاً: خستیه ههلهوه ۵ غَلَّطَهُ:
خستیه ناو ههلهوه ۵ اَلْاَغْلُوطَةُ: نهوهی ههلهی
تیدا دمکهی یان نهوهی ههلهی پی دمکهی ۵
لهقسهی مانا نامهعلوم ۵ اَلْغَلَّطَةُ: پهکجار
ههلهکردن ۵ اَلْغَلَّاطُ: کهسیک زور ههلهبکات ۵
اَلْغُلُوطُ: دهگوتری: (مسألة غلوط) مهسهلهیهک
مرؤف ههلهی تیدا دمکا ۵ اَلْمِغْلَاطُ: کهسیک ههله
بکا ۵ اَلْمِغْلَاطَانِي: کهسیک لهحیسابو مامهلهی
خویدا خهئک بخاته ههلهوه ۵ اَلْمِغْلَاطَةُ: بهمانا
(اَلْاَغْلُوطَةُ) دی.

غَلَّظَ الشَّيْئُ غَلَّظاً و غَلَّظَةً: نهستووور بوو
بپنجهوانهی تمنک.

غَلَّظَ الشَّيْئُ غَلَّظاً و غَلَّظَةً: بهمانا (غَلَّظَ) دی.

غَلَطَ الزَّرْعُ: كَشَتْ وَ كَالَهُ كَهَ بِنِگَهِي وَ دَانَهَوَيْلَهْ كَهِي دَمِرْ كَهَوْت.

غَلَطَ الرَّجُلُ: بِيَاوَهْ كَهَ سَمِرْ رَمَقْ بُوو (غَلَطَتْ الْأَرْضُ) زَمُوِيَهْ كَهَ نَهْرَمْ نَهَبُوو پَتَهَو بُوو.

غَلَطَ الْخَلْقُ وَالطَّبْعُ وَالْقَوْلُ وَالْفِعْلُ وَالْعَيْشُ: تَوْنَدُو

تِيژ بُوو تَوْنَدِرْمُو بُوو ◊ تَهَبِيَاتِ وَشَكْ بُوو ◊

أَغْلَطَ الشَّيْءُ: شَتَهْ كَهِي بَهْ پَتَهَوو تَوْنَدِ هَاتَه

بَيْشْ چَاو ◊ بَهْ شِيُوَهِي پَتَهَوو نَهْ سَتُوو كِرِي ◊

أَغْلَطَ الْيَمِينُ وَالْقَوْلُ: سُوِيَنْدِ خَوَارِدَنَهْ كَهِي

جَهْ خَتْ كِرْدَمُوَهَو زِيْدَمِرْمُوِي تِيْدَا كِرْد ◊

دَمِگُوْتَرِي: (أَغْلَطَ لَهُ فِي الْقَوْلِ) زِيْدَمِرْمُوِي كِرْد

لَمَقْسَهْ كَهِي دَاو جَهْ خَتِي لَهْ سَمِرْ كِرْدَمُوَه ◊

غَالَطُهُ: دَزَايَهْتِي كِرْد ◊ دَمِگُوْتَرِي: (بَيْنَهُمَا

مِفَالَطَةٌ) دَزَايَهْتِي لَهْ نِيُوَانِيَانْدَا هَمِيَه ◊ غَالَطُهُ:

تَوْنَدُو پَتَهَوِي كِرْد، جَهْ خَتِي لَهْ سَمِرْ كِرْدَمُوَه ◊

غَلَطَ الْيَمِينُ: سُوِيَنْدَمَهْ كَهِي بَهْ هِيژ كِرْدُو جَهْ خَتِي

لَهْ سَمِرْ كِرْدَمُوَه ◊ اِسْتَفْلَطَ النَّبَاتُ وَالشَّجَرُ:

رَوْمَهْ كَهْ، دَرَهْ خَتَهْ كَهْ پَتَهَو بُوو ◊ اِسْتَفْلَطَ الزَّرْعُ:

كَشَتْ وَ كَالَهُ كَهْ بِنِگَهِي وَ دَانَهَوَيْلَهْ كَهِي دَمِرْ كَهَوْت

◊ اِسْتَفْلَطَ الشَّيْءُ: شَتَهْ كَهْ نَهْ سَتُووَرُو پَتَهَو بُوو

◊ اِسْتَفْلَطَ الشَّيْءُ: بَهْ نَهْ سَتُووَرُو پَتَهَو هَاتَه

بَهْرْ چَاوِي ◊ وَازِي لَهْ كِرِيْنِي هِيْنَا لَهْ بَمِرْنَهْ وُهِي

رَهْقُو خِرَابُو بِيْنْ كَهْ لَكْ بُوو ◊ الْغِلَاطَةُ: تَوْنَدُو

تِيژِي وَ سَمِرْ رَهْقِي وَ مَلْ نَهْدَان ◊ دَمِگُوْتَرِي:

(رَجُلٌ فِيْهِ غِلَاطَةٌ) بِيَاوِيَكَهْ تَوْنَدُو تِيژِي لَهْ

رَهْمُوْشْتِي دَا هَمِيَه.

الْغَلَطُ مِنَ الْأَرْضِ: زَمُوِي رَهْمَهْنُو بَهْرْدَهْدَان ◊

الْغِلَاطَةُ: بَهْمَانَا (الْغِلَاطَةُ) دِي ◊ الْغَلِيظُ:

نَهْ سَتُووَرُو پَتَهَو بِيْجَهْ وَاْنَهِي تَهْنَكَه ◊ اَمْر

غَلِيظٌ: كَارِيْكِي قُوْرَسُو گِرَانَه (وَعَذَابٌ غَلِيظٌ)

سَزَاي تَوْنَدُو بَهْمِيْش ◊ (مَاءٌ غَلِيظٌ) نَاوِي تَال ◊

(طَعَامٌ غَلِيظٌ) خَوَارِدِنِي رَهْقُو زَبِرُو بِيْ بِيْخُوْر ◊

(عَهْدٌ غَلِيظٌ) بَهْمِيْمَانِي جَهْ خَتْ لَهْ سَمِرْ كِرَاو (رَجُلٌ

غَلِيظٌ) بِيَاوِي دَلْرَهْمَقُو تَوْنَدِ تَهَبِيَاتِ ◊ اِسْتَفْلَطَ:

دَمِگُوْتَرِي: (طَعْنٌ فِيْ مُسْتَفْلَطِ ذِرَاعِهِ) بَرِيْنَهْ كَهْ لَهْ

نَهْ سَتُووَرَايِي قُوْلِيْدَايَه ◊ اَلْمُغْلَطَةُ: (الْدِيَّةُ اَلْمُغْلَطَةُ)

نَهْو بَارْتَهْ قَاي خُوِيْنَهْ يَهْ كَهْ لَهْ كُوْشْتِنِي شِيُوَه

نَهْ نَقْمَهْ سَتَا وَ مَرْدَمِگِرِي ◊ غَلْفَلٌ: پَهْ لَهْ يِ كِرْد لَهْ

رُوِيْشْتِنْدَا ◊ غَلْفَلٌ الشَّيْءُ فِي الشَّيْءِ: شَتَهْ كَهِي

خَسْتَهْ نَاو شَتَهْ كَهِي تَرْمُوَهَو گُوْنَجَانْدِي

تَابِيْ كَهْوَه وَ اِيَانْ لِيَهَاتِ بُوُوْنَهْ يَهْ ◊ تَغْلَفَلٌ:

پَهْ لَهْ يِ كِرْد لَهْ رُوِيْشْتِنْدَا ◊ تَغْلَفَلٌ فِي الشَّيْءِ:

جُوُوَهْ نَاو شَتَهْ كَهْوَه ◊ تَغْلَفَلٌ الْمَاءِ فِي الشَّجَرِ:

نَاوْمَهْ كَهْ بَهْ نَاو جَهْ سَتَهْ يِ دَرَهْ خَتَهْ كَهْ دَا بِلَاوْ بُوُوَه

◊ تَغْلَفَلٌ فَلَانٌ بِالْغَالِيَةِ: فَلَاَنْ كَهْ سِ خُوْ يِ بَهْ

عَهْتَرِي گِرَانْ بُوْ نَخُوْشْ كِرْد.

الْغَلْفَلُ: رَهْمِي دَرَهْ خَتْ كَهْ بَهْ نَاخِي زَمُوِي دَا بِرَوَاتَه

خَوَار ◊ اَلْمُغْلَطَةُ: قِرْمُو نَهْرَهْ يِ دَمَنْگ ◊ اَلْمُغْلَطَةُ:

نَامَهْ يِ نِيْرْدِرَاو وَ هَهْ لَگِرَاو بَهْ نَاو شَارُو وَ لَا تَانْدَا

لَهْمْ شَارُو بُوْ نَهْو شَارُو لَهْمْ وَ لَا تِ بُوْ نَهْ وَ لَا تِ.

غَلَفَ الشَّيْءَ غَلْفًا: شَتَهْ كَهِي خَسْتَهْ نَاو پَهْرْدَمُو

تُووَرَهْ كَهْوَهْ بَهْرْگِي بُوْ دَرُوْسْتْ كِرْد.

غَلَفَ غَلْفًا: لَهْ پَهْرْدَمَهْ يَهْ كِي سَرُوْشْتِي خُوِيْدَا بُوو.

غَلَفَ الصَّبِيَّ: مَنْدَالَهْ كَهْ خَهْتَهْ نَهْ كِرَاوَه.

غَلَفَ قَلْبَهُ: دَلِي كُوِيْرْ بُوْتَهْوَهْ خِرَاوْمَتَهْ نَاو كِيْسَهْوَه

هِيچْ وَ مَرْنَاگِرِي دَهْلِيِي لَهْ پَهْرْدَمُوَهْ بِيْجِرَاوَه ◊

غَلَفَ الشَّيْءَ: بَهْمَانَا (غَلْفُهُ) دِي ◊ تَغْلَفٌ: تُوِيْكَلِي

بُوْ پَهِيْدَا بُوو ◊ اَلْأَغْلَفُ: سَالِي هَهْرْ زَانِي وَ

فَهْرَهْ حِي ◊ (عَيْشٌ أَغْلَفٌ) زِيَانِي خُوْشْ وَ

گُوْزَمَرَانِي بَاش ◊ اَلْغِلَافُ: پَهْرْدَه ◊ كَالَان، تُوِيْكَلِ

وَ مَكُوو تُوِيْكَلِي هِيْلَكَهْ وَ تُوِيْكَلِي گُوْلُو گُوْنَجَه ◊

زَهْرَهْ يِ نَامَهْ وَ شَتِي وَ ◊ اَلْمُغْلَفَةُ: نَهْو پَهْيَسْتُوْ كَهْ

که له وانیکی کوږ دمېږدږی له کاتی ختمنه
کردنیدا ◊ (غَلَفَ).

غَلَقَ الْبَابُ غَلَقًا: دمرگاکه داخست.

غَلَقَ الْبَابُ غَلَقًا: دمرگاکه داخراو نه کرایه وه،
زه حمت بوو گردنه وهی.

غَلَقَ الرَّهْنُ غَلَقًا: رهنکه رهنکه نه میتوانی رهنکه
وهر بگریته وه و ماله رهنکه رهنکه دمر بگریته وه و
بوو به منکی رهن له لاکراوکه.

غَلَقَ الْجَانِي وَالْأَسِيرُ: تاوانبارکه یان دیله که
فیدیه ی بو نه دراو له به ندا مایه وه.

غَلَقَ فُلَانٌ: فلانکهس تنگه تیزه بوو صهبرو
نارامی نه ما.

غَلَقَ الشَّيْنُ فِي الشَّيْنِ: شته که چووه ناو

شته که وه و له که لی گونجاو بوونه په ک شت ◊
أغلق عليه الأمر: کارکه ی بو په کالانه کرایه وه

لی عاسی بوو ◊ أغلق الباب: دمرگاکه ی
بمقفل و کیلون داخست ◊ أغلق فلاناً على

الشئین: فلانکهسی ناچار کرد بو فلان شت ◊
أغلق القاتل: بکوژمه که ی رادمستی خوینگرانی

کوژراو کرد بوونه وهی چوونیان بوئ ناوای
له که لدا بکه ن ◊ أغلق الأمر فلاناً: کارو

روداوه که فلانکهسی زور توره کرد ◊ أغلق ظهر
البعير: پشتی حوشتره که ی به یاری قورس والی

کرد بریندار بیی ◊ أغلق ظهره بالذنوب:
به تاوان پشتی فلانکهسی گران کرد ◊ أغلق

الرهن: ماله رهن کراوکه ی کرده مالی رهن
له لا دانراوکه.

غَالَقَ عَلَى الشَّيْنِ: گروهی له سمر شته که کرد ◊

غَلَقَ الْأَسْرَابَ: دمرگاکانی به توند و پته وهی
داخستن و قفلی باشو و باشکولی باشی تیدا

به کارهینان ◊ إنغلق الباب: دمرگاکه داخرا ◊

به ناخوشی کرایه وه، یان گردنه وهی ناستهنگ
بوو ◊ استغلق الباب: گردنه وهی دمرگاکه

زه حمت بوو ◊ استغلق الرجل: پیاوکه زمانی

گیراو قسه ی بو نه کرا ◊ استغلق فلاناً في بيعته:

دسه لاتی زیوان بونه وهی له مامه له که دا بو

فلانکهس بریارنده دا ◊ الإغلاق: (له یواری

نابوری دا) بریتیه له وه خواون کارکه

کارکه که ی له نیش بو مستین و دای بخا ◊

الإغلاق: کلیل ◊ الفلق: قسه ی وها که

تینگه یشتن لی زه حمت بی ◊ المغلاق: نه و

شته ی دمرگای بی دابخری و به کلیل بگریته وه ◊

المغلق: به مانا (المغلاق) دی.

غَلَّ الْمَاءُ بَيْنَ الْأَشْجَارِ: ناوکه به ناو دارمکاندا بلاو

بووه و رؤی.

غَلَّ بصر فلان: دیدی فلان له ریبازی راست

دورکه و ته وه، لای دا.

غَلَّ فِي الشَّيْنِ: چووه ناو شته که وه.

غَلَّ الشَّيْنُ فِي غَمِّهِ: شته که ی خسته ناو شتیکی

تره وه.

غَلَّ فلان المفازل: فلان چووه ناو ساراوه و پییدا

رؤی.

غَلَّ الدهن أو الطيب في رأسه: رڼ یان بوئی

خوشی برده نیو موی سهری و بنکی مووه کانی

بی چهور کرد.

غَلَّ فلاناً: فلانکهسی زنجیرو که له بیچه کرد ◊

قورنان دمفرموی: ﴿حَدْرُهُ فَعْلُوهُ﴾ ◊ الغلظة:

فانبله و ژیر کراس.

غَلَّ فلان غلراً: فلانکهسی خیانت و غمشی کرد.

غَلَّ صدره: سنگی پر بوو له غهل و غمش و رقو

کینه.

عَلَّ: زۆری تینوو بوو ۵ دمشگوتری: (عَلَّتْ يدهُ الى عتقه) رهزپل و چروکه هیج نابه‌خشی.
عَلَّ البعير: حوشرمهکه له‌سمر ناومهکه گه‌رایه‌وه تیری نه‌خواردبووه ۵ **أَعْلُ الرجل**: پیاومه‌ه خیانه‌تی کرد له دمسته‌وتدا ۵ **أَعْلَت الضيعة**: زهوی و زارمهکه به‌روبوومی باشی دا ۵ **أَعْلُ على عياله**: دمغل و دانی بۆ مال و منداله‌که‌ی هیئا ۵ **أَعْلُ الجازر**: قه‌سابه‌که له‌کاتی گرونی گوشتیه‌که‌دا هه‌ندئ پارچه به‌زو گوشتی به پیسته‌که‌وه به‌جئ هیشت ۵ **أَعْلُ فلاناً**: خیانه‌تی له فلان کرد. ۵ **عَلَّه بالغالیه**: به‌بۆنی خۆش و مگوو میسکو عه‌نبره بۆنخۆشی کرد ۵ **عَلَّ فلان الغلالة**: فلانکس زۆرکراس و فانیله‌ی له‌بهر کرد ۵ **إعْطَل فلان بالغالیه**: فلانکس به‌بۆنی خۆشی و مگوو میسکو عه‌نبره خۆی بۆنخۆش کرد ۵ **إعْطَل الثوب**: کراسه‌که‌ی له‌زۆر پۆشاکه‌وه له‌بهر کرد ۵ دمشگوتری: (هو مُعْطَلٌ اليه) نه‌و نارمزوی لای نه‌وی همیه ۵ **إنْغَل في الشئین**: جووه ناو شته‌که‌وه ۵ **تَغْلَل في الشئین**: به‌مانا (إنْغَل فيه) دئ ۵ **تَغْلَل بالغالیه**: به‌بۆنی خۆشی و مگوو میسکو عه‌نبره خۆی نارایش دا ۵ **إسْتَقْل الضيعة**: به‌روبوومی زهوی و زاره‌که‌ی و مرگرت و لئی سوندمه‌ند بوو ۵ **إسْتَقْل فلاناً**: داوای دانه‌ویله‌ی له فلان کرد ۵ **إسْتَقْل فلاناً**: فلانکسه‌ی به‌کار هیئا بۆ به‌رزه‌ومندی خۆی و به‌شیوه‌ی نارموا ۵ **العَال**: شیوی نهرمه‌لان و پیر دارو دره‌خت ۵ **العَالَة**: نه‌و ناو و شته‌یه له‌که‌ناری دم‌ریا له‌نزمایی و چال دا کۆدمبیته‌وه و له‌دم‌ریا داده‌بیرئ ۵ **العِلالَة**: کراسیکی تهنکه (فانیله‌یه‌که) له‌زۆر پۆشاکه‌وه له‌بهر ده‌کری.

العِلُّ: حیقده کینه‌ی ناو دئ و دمروون ۵ **العُلُّ**: که‌له‌بچه و پینومندیکه له‌ناسن دروستکراوه یان له پیست ده‌کریته دستی تاوانبار یان ده‌کریته ملی ۵ تینوایه‌تی زۆرو نازاری نه‌و تینوایه‌تییه ۵ **العُلُّ**: تینوایه‌تی زۆرو نازاری نه‌و تینوایه‌تییه ۵ ناوی ره‌وان که به‌بین دارو دره‌ختدا بلاو بیته‌وه و دم‌رنه‌جئ، دم‌میک له‌سمر زهویه‌که دیار ده‌بی و دم‌میکیش رۆده‌جئ به‌زه‌ویدا ۵ نه‌و گوشت و به‌زه‌ی به‌پستی گورواوه دم‌مینیته‌وه ۵ **العُلَّة**: داهات و به‌روبوومی کریی خانو و کریی دوکان و کریی به‌کارهیئانی زهوی بۆ زۆر شتی تر ۵ **العُلَّة**: تینوایه‌تی زۆرو نازاری نه‌و تینوایه‌تییه ۵ زۆر کراس ۵ به‌رۆیه‌ک به‌سمر ده‌می مه‌سینه‌و گۆزه‌و شتی وا ده‌به‌سترئ ۵ ههر شتیک جه‌سته‌ی ئاده‌میزاد داپۆشی ۵ **العُلُّ**: خواردن و خۆراک و خواردنه‌وه که‌ده‌جیته‌ ناو گه‌دموه ۵ **العِلِيل**: تینوایه‌تی زۆرو نازاری تینوایه‌تی ۵ رقو قین ۵ ده‌گوترئ: (شفي فلان غليله) فلانکس قین و قاری خۆی دامرکانده‌وه رقی خۆی رشت ۵ خیانه‌ت و خرابه‌کاری ۵ **المُعِل**: ده‌گوترئ: (رجل مغل) پیاویکه پیشی خۆی خواردۆته‌وه و قین و قاری له‌دل دا په‌نه‌ان داوه.

عَلَّمَ الإنسان عَلماً: ئاده‌میزاده‌که‌ی داپۆشی بۆنه‌وه‌ی نارمه‌ق بکا.

عَلَّمَ الأديم: پیسته‌که‌ی له‌ناو شتی گهرمدا داپۆشی بۆنه‌وه‌ی موومکانی بپروتیته‌وه.

عَلَّمَ الإنسان رغيره عَلماً و عُلماً: ئاده‌میزاده‌که‌ی چه‌زی له‌کاری سیکیسی بوو ۵ **أَعْلَمَ الشئین**: شته‌که شه‌هومته‌که‌ی و روزاند ۵ **إعْطَمَ الإنسان رغيره**: ئاده‌میزاده‌که نارمزوی کاری سیکیسی په‌ره‌ی سمند ۵ **إعْطَمَ العُلَام**: گه‌نجه‌که گه‌یشته

کاتی نهومی حمزی کاری سیکسی بوروژی ◊
 اِغْتَلَمَ البحرُ: دریا خروشاو شهپولهکانی
 کهوتنه جمبوش و تیکهوه هاویشتن ◊ الغلام:
 گمنج لهو کاتهوه سمین بۆر دمکا ◊ همروا ناوه
 بۆ منداڵ لهکاتی له دایکبوونییهوه تا دمگاته
 تهمهنی لایهتی ◊ بهشیوه مهجاز بۆ بیاو و
 نوکمر بهکار دههیندری ◊ الغلامیة: حالتهی
 گمنجی ◊ دهگوتری: (جوارز حَدا الغلامیة) ◊
 کچوله پوشاکی کوری گمنج ببوشن و سمر و هزی
 خوی و مگوو سمر و هزی کور لئ بکا ◊ الغلْمَةُ:
 وروزانی کۆنهندامی سیکسی ◊ الغلُومَةُ:
 حالتهی گمنجی ◊ سمر و سیمای گمنج ◊
 الغلُومیة: بهمانا (الغلامیة) دئ ◊ القیلمُ:
 کیسهلی نیر ◊ گمنجی ناوجهوان پان ◊
 نادمیزادی توکن ◊ سمرچاوهی ناو لهناو بیردا
 ◊ دمشگوتری: (ما بالدار غیلْم) کهمس
 لهخانومهکدا نیه.

غلا السمر رغو، غلواً و غلاها: نرخ زیاد بوو، بازار
 بهرز بۆوه ◊ لهسنوور دمرچوو.

غلا النبْتُ: رومهکهکه بهرز بۆوه و گهوره بوو و
 تیک چرژا.

غلا فلان في الأمر والدين: فلانکهمس زیدمهروی کرد
 لهکارهکدا، یان لهناپینداو لهسنوور دمرچوو.

غلا الدابة في سرها: ولاخهکه له رۆیشتنهکهیدا
 لهناستی رۆیشتنی ناسایی دمرچوو کهوته
 ههلبهزو دابهز.

غلا السهم: تیرهکه له رێمهروی خوی بهرز بۆوه و
 سهری کرد، نیشانهکهی نهههنگاوت ◊ غلا
 بالسهم) بههوی تیرمهکهوه ویستی بهرز بیتهوه و
 دمستی بگاته شوینهکه ◊ أغلی الکرْم: میومهکه
 کهلاکانی تیک هالان و توله و تهرزی زۆرو چر

بوون و دریز بوون ◊ أغلی الکرْم: دار میومهکی
 ههلبهرداوت و تولهکانی کهم کردنهوه بۆ نهومی
 بههیز بن و بهری باش بگرن ◊ أغلی الشئی:
 شتهکهی بهگران زانی ◊ أغلی السعْر:
 نرخهکهی بهرز کردهوه ◊ غالی في الأمر غلا:
 ومغالا: زیدمهروی کرد ◊ غالی الشئی: به:
 بهنرخ زۆر شتهکهی کیری ◊ غالی فلاناً:
 قهصدی فلانی کرد ◊ بۆیهکتر چوون ◊ غالی
 بالسهم: ویستی بههوی تیرمهکهوه دمستی بگاته
 بهرزی ◊ غلی السعْر: نرخهکهی بهرز کردهوه ◊
 اِغْتَلَى الشئی: شتهکه زۆر بوو ◊ اِغْتَلَى البعیر:
 حوشرمهکه له شیوه رۆیشتنی ناسایی خوی
 دمرچوو کهوته گورگه لۆقه ◊ تغالی في الأمر
 تغالياً: زیده رۆی کرد لهکارهکدا ◊ تغالی في
 البيع: بهنرخ گران شتی فروشت ◊ دمگوتری:
 (بعته بالتغالی) بهنرخ زۆر فروشتم ◊ تغالی
 القرمُ بالسهم: خهکهکه تیریان بهیهکترهوه نا
 ◊ شهپه تیریان کرد ◊ اِستغلی الشئی: شتهکهی
 بهگران دمستی کهوت ◊ بهگرانی زانی ◊ الغالی:
 گران پیچهوانهی ههرزان ◊ دمگوتری: (بعته
 بالغالی) ◊ گوشتی قهلهو.

الغلاء: گرانی ◊ بهرزبوونهومی نرخه کالاً ◊
 الغلواءُ: زیدمهروی ◊ (غلواء الشباب) سهرمتای
 گمنجی و ههرمتی لایهتی ◊ الغلواءُ: رِمب
 هاویژیک، تیر هاویژیک، بهنهندازی سئ سهد
 تا جوار سهد مهتریک دمبئ ◊ غَلَّت القدر وهرها
 غلیاً و غلیاناً: مهنجهکه که کولی و ههلهچوو.

غلی الرجل: بیاوهکه رِقو قینی زیادی کرد ◊
 أغلی الماء: ناومهکی وا لیکرد بکولئ ◊
 دمگوتری: (أغلی القدر) مهنجهکهی کولاند ◊
 غلی فلان: فلانکهمس له دوورهوه دمستی بهرز

عَمَّرَتِ الْيَدُ: دمستی بۆن گوشتی لیهات یان بۆن
چهوری لی هات ۵ دهمگوتری: (عَمَّرَ عَرْضَهُ)
ناموسی لهککه دار بوو.

عَمَّرَ صِدْرَهُ عَلَى فُلَانٍ: دل و دهروونی (سنگی) پری
بوو لهرق و کینه لهفلان.

عَمَّرَ الرَّجُلُ: پیاومکه کارو روداو مکانی تاو وتوی

نهکردن تییان دا قال نهبوو نهزموونی نهبوو ۵

أَعَمَّرَهُ: دایپووشی و پهرده پووشی کرد ۵ غَامَرَ

فُلَانٌ: فلانکس خوی خسته ناو کیشو شهرو

نازاوموه ۵ غامر فلاناً: ههلمهتی بۆ فلان بر دو

شهری لهگه لدا کردو له مردن نهترسا ۵ عَمَّرَ

الرَّجُلُ: پیاومکه خوی خسته ناو چورتم و

تهنگ و چهلمههوه ۵ عَمَّرَتِ الْمَرْأَةُ رَجْهَهَا:

نافرتهکه بهزمعضهران دم و چاوی خوی

سفت و لووس کردن ۵ اِعْتَمَّرَتِ الْمَرْأَةُ رَجْهَهَا

بِالْعُمُرَةِ: نافرتهکه به زمعضهران دم و چاوی

نارایشدا بۆنهوهی پیستی دم و چاوی ساف و

سفت بنوینن ۵ اِعْتَمَّرَ الرَّجُلُ فِي الْمَاءِ: پیاومکه

لهناومکهدا خوی نوقم کرد ۵ اِعْتَمَّرَ الْمَاءُ الشَّيْئَ:

ناومکه شتهکهی دایپووشی ۵ دهمگوتری: (جیش

یغمر کل الشئی) سوپایهکه ههموو شتیک

دادهپووشی ۵ اِعْتَمَّرَ السَّكْرُ فُلَانًا: ماده

سهرخوشکهرمکه عهقل و هووشی فلانکسسی

دایپووشی. ۵ اِنْعَمَرَ فِي الْمَاءِ: له ناومکهدا نوقم بوو ۵

تَعَمَّرَتِ الْمَرْأَةُ: نافرتهکه بهزمعضهران دم و

چاوی خوی نارایشدا بۆنهوهی سفت و لوس

بنوینن ۵ تَعَمَّرَ الرَّجُلُ: پیاومکه ناوی به پیاوهی

پچوک خواردوه ۵ تَعَمَّرَتِ الْمَاشِيَةُ: نازهلهکه

وجه و جروزی تازه رسکاوی خوارد ۵ الْغَامِرُ

مِنَ الْأَرْضِ: زهوی ویرانه و ناومدان نهکراوه،

زهویهک ناو دایپووشی بی یان لب و گل و خۆل

کردهوه و سلأوی کرد ۵ غَلَى الْمَاءُ: ناوهکهی

کولاند ۵ غَلَى فُلَانًا: بهعمهترو بۆنی خوش و

بهنرخ خوی بۆنخوش کرد ۵ تَغَلَّى بِالْغَالِيَةِ:

بهعمهترو بۆنی خوش و بهنرخ خوی بۆنخوش

کرد ۵ الْغَالِيَةُ: چهند بۆنیکی تیکه لآو کراون

و مکوو میسک و عهنهبر ۵ الْغَالِيَةُ: جۆره

مهجنهتیکه شلهمهنی تیدا دهکولیندری.

عَمَّتِ الطَّعَامُ فُلَانًا عَمَّتًا: خواردنهکهی بهچهوری

خواردو لهسهر گهدهی قورس بوو گهدهی ترشا.

عَمَّتِ الشَّيْئُ: شتهکهی دایپووشی.

عَمَّتِ الرَّجُلُ عَمَّتًا: خواردنهکه لهسهر گهدهی

قورس بوو گهدهی ترشا.

عَمَّدَ السَّيْفَ عَمْدًا: شمشیرمهکی خسته

کالانهکهیهوه ۵ اَعَمَّدَ السَّيْفَ: شمشیرمهکی

خسته کالانهکهیهوه ۵ اَعَمَّدَ الْأَشْيَاءَ: شتهکانی

خسته ناو یهکترهوه ۵ عَمَّدَ فُلَانًا: عهیب و عاری

فلانکسسی دایپووشی ۵ عَمَّدَ فُلَانًا كَذَا:

فلانکس بهو شته فلانکسسی دایپووشی ۵ اِعْتَمَدَ

فُلَانٌ اللَّيْلَ: فلانکس کهوته ناو شهوهوه ۵ تَعَمَّدَ

فُلَانًا: فلانکسسی دایپووشی ۵ دهمگوتری: (تَعَمَّدَ اللَّهُ

فُلَانًا بِرَحْمَتِهِ) خودا فلانکس بهخاته ژیر

رهحمهتی خویهوه ۵ بهسۆز و رهحمهتی خوی

دایپووشی ۵ تَعَمَّدَ الْإِنَاءَ: زهرفهکهی پری کرد ۵

دهمگوتری: (تَعَمَّدَ الْمَكْيَالَ) پیومرمکهی پری کرد ۵

الْغَامِدُ: کهشتی پری ۵ بیری پیرکراوه ۵ الْغِمْدُ:

کالانی شمشیر ۵ الْغِمْدِيَّةُ: (غَمْدِيَّةُ الْأَجْحَةِ) ۵

لهبوار (زیندموهر زانیدا) پیری ههشهروهو

چرو جانهمریکه بالهکانی پیشهوهی رهق و

پتهون ۵ عَمَّرَهُ عَمْرًا: کهوته سمیری و دایپووشی ۵

دهمگوتری: (عمر فلان فلاناً) فلانکس بهههزل و

پیاومتی و بهخششی خوی فلانی دایپووشی ۵

داپېوشېين و بهكه لكى كشتوكال نهميه ◊ الغَمَارُ:
 (غمار الناس) كۆمهلى ئادهميزادى قهرمبالتغ و
 پالەپهستۆكار ◊ (غمار القدم) لهبوارى پزىشكىدا
 نهخۇشيهكه توشى قاچ دهبى بههوى مانهوى
 زۆرى لهناو ناوى كه مېك گهرمدا ◊ الغَمْرُ من
 الماء: ناويكه كه مېك بچيته ناوى تييدا نوهم
 بېئى ؛ ناويك شت داپوشىن به پيچهوانه
 (الضحل من الماء) كه كه م بى هيچ دانهپوشىن.

غَمَرُ البحر: قولايى دهرپا و زۆرينهى دهرپا.

غَمَرُ الثياب: پۇشاكى پان و پۇرو فراوان ◊ شتېك
 بۇنى جهورى و شتهكانى تر نههيلى و دايان
 پۇشى.

غَمَرُ الناس: بهمانا (غمار الناس) دئ ◊ دهشگوترى:

(رجل غمر الرداء) پياويكه بهخشنده و سهخى
 سرورشته ◊ (رجل غمر الخلق) پياويكه رهموشت
 جوان و لهسهر خۇيه ◊ (رجل غمر) پياويكى بى
 نهزمون و دونيا نهديدميه ◊ نهگهر وشه
 (غمر) بۇ نهسپ بهكارهات، بهمانا نهسپى
 رهسهن و خۇشرو و همنگا و دريژدئ ◊ ههروا
 وشه (غمر) بهمانا رق و كينهى شار دراوه دئ ◊
 دهشگوترى: (ليل غمر) شهويكى تاريكى زۆر
 تاريك ◊ الغمرُ: رق و كينه ◊ تينوايهتى ◊ الغمرُ:
 زمعهفران ◊ بۇيهيهكه له زمعهفران و كوركوم
 دروست دهكرئ ◊ الغمرُ: كينه و رق و دل پيسى
 ◊ (غمرُ الناس) كۆمهل و قهرمبالتغى ئادهميزاد ◊
 دهشگوترى: (رجل غمر) پياويكى بى نهزمونه
 ◊ رودا و قاليان نهكر دووه ◊ الغمرُ: پيالهي
 بچوك كه لهكاتى بهشكردنى ناوى كه مدا ناوى
 بى بهش بكرئ لهسهفهرو شويني بى ناودا ◊
 بهو جۆره دئين بهردۇچكه مېك دهخنه بنكى
 پيالهمهوه ناوى تيدهكهن تا بهردۇچكهكه

دادهپوشى و دميدمنه يهكيان بيخواتهوه نهماجرا
 بۇيهكه يهكيان بهو جۆره ◊ دهشگوترى: (بَلَّت
 الإبلُ أغمارها) حوشترمه كه مى ناو خواردموه ◊
 الغمْرَةُ: توندو تيزى ◊ نارحههتى ◊ زۆرى و
 جهنگه شت ◊ الغمْرَةُ: بهمانا (الغمْرُ) دى ◊
 الغمْرُ: ناوى زۆر ◊ دهگوترى: (هذا كثر غمير)
 ههروا ناوه بۇ روهگيكي تر كه لهسهر قهدى
 رووهكهكه بروئ ومكوو وهجهى توتن و شتى وا
 ◊ چروزه ◊ الغمْرَةُ: تهر ◊ شتى تهر و تازه ◊
 گياى وشك و دورواوه بۇ لهومرى نازهل ◊ جۇ كه
 دهكرئ بهناليك بۇ نهسپ لهكاتى نهومدا كه
 دهپانهوى قهد باريك بى ◊ المُغْمَرُ من اللعج:
 گهنميك كه لهكاو كۆتهكهى جيا نهكرابيتتهوه ◊
 هيشتا شهن نهكرابى ◊ المُغْمَرُ من الثياب:
 قوماشى رهنك كراو بهزمعهفران ◊ المُغْمَرُ من
 الرجال: پياويك رۆزگار قالى نهكرديى و
 نهزمونى نهبى ◊ كه مېك له پيالهي بچوكدا ناو
 بخواتهوه له كاتى كه م ناويدا كه ناو بهپيالهي
 بچوك دابهش دهكهن ◊ المُغْمَرُ من الرجال:
 پياويك كهس نهيناسى و بى ناو و نيشان بى ◊
 زير دسته و جهوساوه بى ◊ غَمَزَتِ الدَابَّةُ غَمَزًا:
 ولاخهكه لهكاتى رويشتندا قاچى خوار دانا،
 جۆره شهلييهكه.

غَمَرٌ بفلان: ههوليدا زيان بهفلانكس بگهيهنى.

غَمَرٌ على فلان: تانهى لهفلاندا ◊ (فهو غامر
 وغماز).

غَمَرُ الكبشَ وغيره: دستى له بهرانكه داو ههلى
 پشكنى بۇئهموى بزاني ناخۇ قهلهوه يان كزه.

غَمَرُ التين: دستى له ههنجيرهكه دا بۇئهموى
 بزاني ناخۇ گهبيوه يان كاله.

غَمَزَ بِالْمِینِ أَوْ بِالْحَاجِبِ: به چاو یان به برؤ ناماژی بوکرد ◊ چاوی لئ داگرت برؤی لئ هه لته کاند.

غَمَزَ زِدَّ الْجِرْسَ وَغَمَرَهُ: دهستی به دوگمه‌ی جهرمسه که دا نا ◊ اغَمَزَ الرَّجُلُ: پیاومه که نهرم و نیان بوو ◊ اغَمَزَ فُلَانًا وَفِيهِ: فلانکه سی بهزمیوون زانی و عهیبی لئ گرت و لهسانی کهم کردموه ◊ اغَمَزَ الرَّجُلُ مَا فَعَلَهُ غَمِيهِ: پیاومه که تانه‌ی له بکهری نیشه که داو بیانوی تانه دانی بو پمیدا بوو ◊ تَغَامَزَ الْقَوْمُ: خه لکه که به چاو یان به دهستیان ناماژمیان بو په کتر کردو په کتریان له مه بهستی خو بیان حالی کرد ◊ الغَمَزُ: پیاوی بی دمه سلات و زمیوون ◊ که سیک کالاو نازهلئ خراب بی ◊ الغَمَازُ: که سیک زور به چاو و برؤ ناماژه بو شت بکا ◊ زور چاو داگری، زور برؤ هه لته که تینی ◊ شتیکی سوکه له به به داواوهی ماسی گرموه دمه سترئ و سر ناوه، که منقوم بوو نیشانه‌ی نهومیه قولاپه که ماسی پیوه بووه ◊ له بواری مؤسیقادا به کللیک دمگوترئ له جیاتی سره پهنجه کونه که دهگری ◊ الغَمَازَةُ: کیژی جوان ◊ الغَمِيْزُ: عهیب و عار ◊ دمگوترئ: (ما فیه غمیز) عهیبی تیدا نییه ◊ دمه موسان له کارو کردموه داو کالقام ◊ الغَمِيْرَةُ: بهمانا (الغَمِيْرُ) دئ ◊ الغَمَزُ: عهیب و عار ◊ شوینی تانه و ته شمر ◊ دمگوترئ: (ما فیه غمیز لغامز) ◊ الغَمُوزُ: تومه تبار به عهیب و له ککه ◊ دمگوترئ: (هو غموز فی نسبه أَوْ دینه).

غَمَسَ النِّجْمُ غُمُراً: نه سترمه که ناوا بوو ◊ غَمَسَتِ الطَّعْمَةَ: زهبره که گوشتی بری، چووہ ناومه.

غَمَسَ الشَّيْءُ فِي الْمَاءِ وَغَمَرَهُ: شته که ی به ناو داپوشی ◊ لب ناوی کرد ◊ نقومی کرد ◊ دمگوترئ:

(غَمَسَ اللَّقْمَةَ فِي الْإِدَامِ) پارومه که ی له کیشته شله که هه لکیشا.

غَمَسَ الْيَمِيْنَ الْكَاذِبَةَ صَاحِبِهَا فِي الْإِثْمِ: سوینده به دروکه خاومنه که ی تاوانبار کرد ◊ خسته ناو شهرو گونا هوه ◊ غَامَسَ: خوئی خسته ناو شهرو نازاومه که وه ◊ غَامَسَ فُلَانًا: فلانکه سی نقوم کرد له ناو دا ◊ غَامَسَ الْقَوْمَ: خه لکه که ی خسته ناو شهرو نازاومه ◊ غَامَسَ الْأَمْرَ: چووہ ناو کارمه که وه ◊ غَمَسَ شَرِيه: ناو خوار دنهومی کهم کردموه ◊ اغْتَمَسَ فِي الْمَاءِ: خوئی له ناو دا نقوم کرد ◊ اغْتَمَسَ فِي الْمَاءِ: بهمانا (اغْتَمَسَ فِيهِ) دئ ◊ تَغَامَسَ الْقَوْمُ: خه لکه که په کتریان له ناو دا نقوم کرد ◊ الغَمَاسَةُ: زمبریک برینی قول و فراوان له جه سته دا بکاو به ته واوی به چینه ناو گوشته وه ◊ الغَمُوسُ: سویندی به درؤ، سویندی ک خاومنه که ی بخاته ناو تاوانه وه ◊ له هدیسا هاتوه: (الْيَمِيْنَ الْغَمُوسُ تَدْرُ الدِّيَارُ بِلَاقِعِ) سویندی به درؤ دمه بیته ماهی مالمو پیرانی و ولات خاپوور بوون ◊ الغَمُوسُ مِنَ الْأَمْرِ: کارو کرده میه که بیته هوئی جورتم و کیشه و به لاو کاره سات ◊ الغَمِيْسُ مِنَ النَّبَاتِ: سه وزاییه که پوش و به لاشی کون داپوشی بی ◊ بی شه لانی قهقهه ژاوشتی و ا که خوئی تیدا حه شار بدرئ ◊ هه روا ناوه بو جوگی بچوک که به ناو دره خته کاند ا رهوان دمی ◊ الغَمِيْسَةُ: بی شه لانی قهقهه ژاوشتی که خوئی تیدا حه شار بدرئ ◊ غَمَصَهُ غَمَصًا: سوو کایه تی پی کردو به هیج و بوچی زانی: غَمَعِيَ النِّعْمَةَ: سه پله یی نواند به رام بهر نیعمت، ناشکوری کرد.

غَمَصَ عَلَيْهِ تَرَلًا قَالَهُ: ره خنه ی له و قسه گرت که کوتی ◊ ده سگوترئ: (لَا تَغْمِصْ عَلَيَّ) درؤم

لهگه‌ل مه‌که ◊ قسه‌ی درۆم به‌دممه‌وه هه‌ل مه‌به‌سته ◊ عَمَضَت العَيْنُ: چاو ریبۆقی کرد ◊ ریبۆقی بێوه بوو ◊ دهمگوتری: (عَمَضَ فلان) فلانکەس چاو ریبۆقاوییه ◊ (فهو أَعْمَصَ وهي عَمِصَاء) ◊ إِغْتَمَصَهُ: به‌مانا (عَمَصَهُ) دئ ◊ الْمُتَمَمِّصُ: دمگوتری: (فلان متَمَمِّصٌ من هذا الخبر) فلانکەس ترسی نه‌وه‌ی هه‌یه نه‌م هه‌واله راست نه‌بن، نه‌گینا زۆری بێ خوۆشه ◊ الفَمِصَاءُ: په‌کینه له دوو نه‌ستیره‌ی (شيعراو عه‌بور) که دوو نه‌ستیره‌ی گه‌وره‌و پرشنگدارن به ته‌نیشته نه‌ستیره‌ی (الجزوا) وه.

عَمَضَ الشَّيْءَ والشَّيْءَ: شته‌که یان قسه‌که پون و ناشکرا نه‌بوو ◊ غَمَضَت الدَّارُ: خانووکه له شه‌قامه رپۆه دوور بوو ◊ غَمَضَت عَيْنَهُ: چاو نو‌فاند، چاو سهریه‌کنان و نو‌ست ◊ دمگوتری: (ما غَمَضْتُ) نه‌نووستم.

عَمَضَ الخَلخالَ في السَّاقِ: خه‌رخاله‌که له‌قاچی دا هۆن بوو له‌بهر قه‌له‌وه‌ی گوژستنی قاچی ◊ غَمَضَ الكَمْبُ: هاپه‌ره‌قه‌ی له‌گوژستدا ونبوو. عَمَضَ فلان في الأرض غَمَضًا وغموضًا: فلانکەس به‌ناو ولاتدا رۆی ونبوو و سه‌ه‌ری هه‌لنه‌هه‌تیاپه‌وه.

عَمَضَ عنه في البيع أو الشراء غَمَضًا: ناسانکاری کرد دهرباره‌ی له‌ فرۆشتن و کرپندا.

عَمَضَ المكانَ غماضة وغموضًا: به‌مانا (عَمَضَ) دئ. عَمَضَ الشَّيْءَ والشَّيْءَ: به‌مانا (عَمَضَ) دئ ◊ اغْمَضَت الفلأُ على الشخصِ: دمشته‌که نیشانه دانراوه‌کانی رینگای تیدا دیار نه‌بوون ◊ أَعْمَصَ فلان في السلمة: فلانکەس نرخ‌ی کالاکه‌ی نزم کرده‌وه له‌بهر خه‌راپه‌ی خودی کالاکه ◊ أَعْمَصَ فلان عن فلان: فلانکەس له‌به‌واری کرپن و

فرۆشتندا چاویۆشی له‌فلان کردو سه‌نگو سوکی له‌گه‌لدا کرد ◊ أَعْمَضَ عن الشَّيْءِ: چاو له‌شته‌که پۆشی ◊ أَعْمَضَ الرجلُ: بیاوه‌که پرکیشی تاوانی کردو دم‌سیرانی که‌تاوانه ◊ أَعْمَضَ عَيْنِيه: هه‌ردوو چاو لێکنان ◊ هوجاندنی ◊ دم‌گوتری: (ما أَعْمَضْتُ) چاو لێک نه‌ناوه، نه‌نووستوم ◊ أَعْمَضَ عنه طرفه: چاو داخست بۆی نه‌روانی ◊ أَعْمَضَت العَيْنُ فلانًا: چاوکه به‌ش‌نیومه‌کی سووکا‌یه‌تی ته‌ماشای فلانی کرد ◊ أَعْمَضَ فلان النظرَ: فلانکەس راو بۆجوونیکی راست و دروستی هه‌تیاپه‌ پێشه‌وه ◊ أَعْمَضَ الميتَ: چاو مردووکه‌ی لێک نان. ◊ عَمَضَ فلانُ: فلانکەس پرکیشی تاوانی کردو به‌نه‌نقه‌ست تاوانی نه‌نجام دا ◊ عَمَضَ على هذا الأمرِ: به‌سه‌ر کاره‌که‌دا تیه‌به‌ری و گوئی پینه‌دا ◊ عَمَضَ عن الشَّيْءِ: چاو له‌شته‌که داخست و خووی لێ بێ ناگا کرد ◊ عَمَضَ في البيعِ: له‌ مامه‌له‌ی کرپن و فرۆشتندا کارناسانی کرد ◊ عَمَضَ عَيْنِيه: هه‌ردوو چاو لێک نان ◊ عَمَضَ الميتَ: چاو مردووکه‌ی لێک نان ◊ عَمَضَ الكلامَ: قسه‌که‌ی چه‌واشه‌ کرد ◊ إِغْتَمَصَ السِّبْقُ: هه‌وره‌ بروسکه‌که روناکایه‌که‌ی کوژابه‌وه ◊ إِغْتَمَصَ عَيْنَاهُ: چاو خه‌و دا‌بگرتن لێل و پێل بوون ◊ دمگوتری: (ما إِغْتَمَضْتُ) نه‌نووستم ◊ (وَأَتَانِي فلان على إغماض) فلانکەس به‌ش‌نیومه‌کی ناسان و ناسایی هات بۆلام ◊ إِغْتَمَصَ عن افساده: چاو له‌خه‌راپه‌که پۆشی و خووی لێ بیدمگ کرد ◊ إِنْتَمَصَ طرفُهُ: چاو نو‌فاند ◊ تغامضُ: پیلوی چاو وێک هاته‌نه‌وه ◊ نو‌ست ◊ الغامِضُ: شتی چه‌واشه‌و بێ سه‌رو به‌ر، نادیارو نه‌زانراو ◊ دمگوتری: (حسب غامِض) بنه‌چه‌و نزا‌دێکی

نادياره، نازاندرئ چۆنهو چۆن نيه ۵ (كلام غامض) قسه يهكى چهواشه يه نازاندرئ مه بهست ليى جيه ۵ الفماض: نوشتن، خه ۵ دهگوترئ: (ما اكنحلت غماضاً) خه وه چاوم نهكه وتووه ۵ الفمض من الارض: چالايى زموى به چورئك نهومنده چال بئ نهوى تييدايه له دوورم وه نه بيندرئ ۵ ناديارو ناناشكرا ۵ الفمض: نوشتن ۵ دهگوترئ: (ما اكنحلت عنه غمضاً) ۵ (المفيضات والمفضات من الذنوب) تاوانى گهوره كه مروؤف به نه نهمست نه نجامى بدا ۵ نه گهر به مانا شهو بوو مه بهست جهنگه ي تاريكى و نوته كه به تئ.

عَمَطَ فلان فلاناً غمطاً: فلانكس فلانى به سوكو هيچ و بوج له فه لهم دا.

عَمَطَ النعمة: سېله يى به رام بهر به نيممه ته كان كرد.

عَمَطَ الماء: ناومكه ي خيرا خواردم وه.

عَمَطَ فلان فلاناً غمطاً: به مانا (غمطه) دئ.

عَمَطَ العافية والنعمة: سوپاسى خوداى نه كرد له سمر ساغى و تهن دروستى و نازو نيممه ت به لكوو سېله يى نواند.

عَمَطَ الحق: ملى بؤ حهق نه داو به ناحهق په يره وى كرد.

أَغْمَطَ عليه الشيء: شته كه به ردموام بوو نه يرايه وه ۵ دهگوترئ: (أغمطت عليه الحمى) له رزو تاكه ي به ردموام بوو ۵ أغمط المطر: بارانه كه به ردموام بوو ۵ همروا دهگوترئ: (أغمط السماء بالمطر) ۵ غامط في الشرب: قوم قوم ناومكه ي خواردم وه ۵ إغمطت الشيء: شته كه هاته دهر هيچى ئى نه بيندرا ۵ كس نه يزانى جى ئى هات ۵ إغمط فلان بالكلام:

فلانكس به قسه به سمر يدا زال بوو بؤرى دا ۵ كهوته دانوسان له گه ليدا دواى نه وه له وه پيش بؤردرابوو قسه ي خوئى سمر خسته وه ۵ تغمط عليه التراب: زير گلى داو گلى كرده سمر تا گيانى دمر جوو ۵ الغمط: چالايى زموى ۵ غمغم الشر: كه له گاهه له كاتى ترسدا بؤراندى ۵ غمغم الأبطال: پاله وانه شه ركه رمان له مه يدانى شه ردا دستيان كرد به قيره وه همروا دمنگه دمنگ ۵ غمغم الصبي: مندا له كه له كاتى مزينى گوى مه مكى دا يكى دا گريا چونكه شيرى تيدا نه بوو ۵ دهمى پئوه دماو دهمى ئى دمكردم وه دهگريا ۵ تغمغم الفریق تحت الماء: خنكاومكه له زير ناودا بلقه بلقى له ناومكه هينا ۵ الغمغمة: گال و بوغل دمنگو ناخاوتنئك ليى حالى نه بئ ۵ التغمغم: به مانا (الغمغمة) دئ ۵ غمقت الأرض غمطاً: زهويه كه شه ونمى ئى بارى، شه ونمى كهوته سمر ۵ زهويه كه له ناو و زونگاو نزيك بوو.

عَمَقَ النبات: گياو گزمكه له بهر زورى تهرو تووشى زمنگى هيناو بوئى كرد بؤكه پروى ئى په يدا بوو ۵ غمقت الأرض أو النبات غمطاً: به مانا (غمقت) دئ.

عَمَقَ البلد: ولاته كه ناودارو شيدار بوو، هه واكه ي تهرو نماوى بوو ۵ غمقت الأرض غمطاً: به مانا (غمقت) دئ ۵ الغامق من الألوان: رنگى مه يله و رمش ۵ الغمق: شه ونم.

عَمَلَ النبات عملاً: گياو گزمكه سوار يهك بوو به سمر يهكدا ترشاو كه پروى هيناو بؤگهن بوو.

عَمَلَ الأمر: كارمه كى شاردم وه وه به رده پؤشى كرد.

عَمَلَ فلاناً: به پؤشاك فلانى دا پؤشى بؤنه وه ي عهره ق بكا.

عَمَلَ الْبُسْرُ: خورما کاله‌که‌ی داپووشی بؤنه‌وه‌ی پی بگا.

عَمَلَ الْأَدِيمِ: پیسته‌که‌ی پی‌چایه‌وه‌ی ژیر لمبی دا بؤنه‌وه‌ی بگه‌نی‌و نهرم بیی‌و به‌ناسانی تووکه‌که‌ی ئی هه‌لبکه‌ندری.

عَمَلَ الْعَسْبِ فِي الزَّنْبِيلِ: ترییه‌که‌ی له‌ناو به‌رچنه‌که‌دا خسته سه‌ریه‌ک و هه‌لی چنی.

عَمَلَ النَّبْتِ عَمَلًا: گزوگیاکه تیک چرزاو لیک هالاو به‌سه‌ر په‌که‌دا ترشاو که‌روی هیناو بؤگه‌نی کرد.

عَمَلَ الْجُرْحِ: برینه‌که‌ بوا و پیچان و به‌ستنی توند برینه‌که‌ی تیک‌داو خرابی کرد و اغَمَلَ إِهَابُهُ:

وازی له‌چه‌رمه‌که‌ هینا تا بؤگه‌ن بوو که‌لکی نه‌ما و اغَمَلَ الْأَدِيمُ: بؤ موتاومعه‌ی (عَمَلُهُ) دئ و تَقَمَّلَ النَّبَاتُ: گیاو گزمه‌که‌ که‌وته سه‌ر په‌ک و به‌سه‌ریه‌که‌دا ترشاو که‌روی هینا و الغَمَالِجُ: جوژه رومکینکه له‌به‌ه‌اردا دمروئ و دمشگوترئ:

(شجر غمالج) دره‌ختیکه چرزو لقاو بؤپه‌گانی زوو پیگه‌ین و دریز بوو و الغَمَالِجُ مِنَ الرِّجَالِ:

پی‌او‌ی راپاو دانه‌مه‌زراو، هه‌رده‌مه له‌سه‌ر هه‌واپه‌که‌و راپ بؤ‌چونیک‌ی جیاوازی هه‌یه و الغَمَالِجُ مِنَ الْقَصَبِ: قه‌مه‌زازی تیر ناو و الغَمَلِجُ وَالْقَمَلِجُ: که‌سیکه له‌سه‌ر ره‌وشتی‌ک به‌رده‌موام نه‌بن، گوته به‌ره‌ژۆه‌ ناسا هه‌رده‌مه روی له شوینیک بی و الغَمَلْسُ: ره‌وشت ناشرین به‌د ره‌فتار به‌زۆری دمکری به‌ناوه‌لناو بؤ گورگ.

عَمَّ الْيَوْمُ عَمًّا وَعُمْرًا: رۆژمه‌که‌ گه‌رما بوو گه‌رمیه‌که‌ی زۆر توند بوو نزیک بوو هه‌ناسه له‌به‌ر زینده‌موه‌ران بی‌ری.

عَمَّ الْفَيْئُ هَمًّا: شته‌که‌ی داپووشی و دمشگوترئ: (عَمَّ الْقَمْرُ النُّجُومَ) مانگ روناکی نه‌ستیره‌کانی داپووشی.

عَمَّ الشَّرَّ: په‌رده‌ی خسته سه‌ر چاوی که‌له‌که‌ له‌کاتی سورانه‌وه‌ی‌دا بؤ هه‌لینجانی ناو به‌ناعورو شتی وا.

عَمَّ الظُّلْمَ: قالا‌نکه‌سی غه‌مناک و خه‌فه‌تبار کرد. عَمَّ عَلَيْهِ الْهَلَالُ: به‌هۆی هه‌ورو هه‌لا یان ته‌مو غارموه مانگی نه‌بینی.

عَمَّ عَلَيْهِ الْهَبْرُ: هه‌وا‌له‌که‌ی ئی چه‌واشه بوو. عَمَّ غَمًّا: قزی سه‌ری په‌رمی سه‌ند تا ناو‌چاوان و به‌شته‌ملی داگیر کرد.

عَمَّ السَّحَابُ: هه‌وره‌که‌ پر بوو به‌ری ئاسمانی گرت و اغَمَّتِ السَّمَاءُ: ئاسمان هه‌وری هینا و اغَمَّتِ الْيَوْمُ: رۆژمه‌که‌ی هه‌ورو هه‌لا بوو و اغَمَّتِ الْأَرْضُ: زموی گزو گیای زۆر بوو و غَامَةُ: هه‌ریه‌ک له‌و دوانه‌ نه‌وی تری داپووشی و یان خه‌فه‌تباری کرد و اغْتَمَّ: داپووشی و خه‌فه‌تبار بوو و گوشه‌گیر بوو خو‌ی له‌خه‌لک نه‌بان کردو لئیان تهره بوو، خه‌لو‌می کیشا.

اغْتَمَّ النَّبْتُ: رومه‌که‌ه‌ دریز بوو تیک هالاو تیک چرزا و انْعَمَّ: داپووشی و خه‌فه‌تبار بوو و الغَامُ: دمشگوترئ: (یوم غام) رۆژیک‌ی خه‌مو خه‌فه‌تاویه و رۆژیک‌ی گه‌رم و ناخۆش بوو و الغَمَامَةُ: هه‌ورو هه‌لا و (حب الغمام) ته‌رزه و الغَمَامَةُ: دم‌بینی نازه‌ل بؤنه‌وه‌ی نه‌هیلدرئ له‌ومر بخوا و یان نه‌و په‌رده‌یه‌ی چاوی که‌له‌گای پی دادمه‌پووشری له‌کاتی نیش پی‌کردنی بؤ هه‌لینجانی ناو به‌ ناعورو شتی وا و بؤنه‌وه‌ی له‌کاتی زۆر سورانه‌وه‌ی‌دا گیز نه‌بن و الغَمُّ: خه‌فه‌ت و نار‌ه‌ه‌تی که‌ تووشی دل‌ دم‌بی

بههوی شتیکهوه ۵ الغَمَاءُ: بهلاو کارساتی رۆژگار ۵ جورتمو تهنگانهای زهمانه ۵ الغَمَاءُ من اللیل: دوا شهوی مانگ ۵ شهوی کۆتایی مانگ ۵ دمگوترئ: (صمنا للغمَاء) چونکه ناسمان ههورو ههلا بوو ناچار بووین رۆزی سیهمی مانگ بهرۆزوو بین ۵ چونکه نهامنتوانی رۆزی بیستو نووی مانگ مانگی یهک شهوه بهدی بکمین ۵ الغُمَّةُ: خهفمتو غهمو نارهحمتی ۵ بنکی دیزه رۆن ۵ دمگوترئ: (أمرُ غُمَّةً) کاریکی چهواشهیه (ساروا في الأرض غُمَّةً) بهزهوییهکی تهنگهبهردا رۆیشتن ۵ (صُمْنَا للغمة) بههوی ههورو ههلاوه رۆزی سیهمی مانگ بهرۆزوو بوین ۵ الغَمُنُ: کارساتیک له کارساتهکانی رۆژگار، جورتمو بهلاهی ههژینهر ۵ دمشگوترئ: (إنهم لفي غَمَنٍ من أمرهم) نهوانه کهوتونه ناو گیزاوی زهمانهوهو سهریان ئی تیک جووهو بوخۆشیان نازانن چی دهکمن ۵ الغَمَمُ من الغیرم والبحار: ههوری باراناوی کهزۆری باران پی پی ۵ دهریای گهوره که ناوی زور پی ۵ الغَمْرُمُ: (رطب مغرم) خورمایهکه خراومته بمر گهروماو داپۆشراوه بۆنهوهی باش بگا.

غَمَنَ الْجِلْدَ غَمْنًا: پیستهکهی له لیهلاندای ژیر خاک کرد بۆنهوهی بهناسانی کولک و مووهکهی ئی ههلبکهندری.

غَمَنَ نَلَاتًا: فلانکهسی داپۆشی بۆنهوهی نارهب بکاو جهستهی نهرم بینو رهقیتهی نهمین.

غَمَنَ فِي الْأَرْضِ: ژیر خاک کرا ۵ الغُمَّةُ: مادهمهکه نافرمت دهمو چاوی خۆی پی نارایش دهدا بۆ رازاندنهوه.

غَمِيَ الْبَيْتَ غَمْرًا وَغَمِيًا: سهفقی بۆ خانومه کرد.

غَمِيَ عَلَيْهِ: پی هۆش بوو، لههۆش خۆی چوو، حالهتیکه بهسهردا هات ههستو جوتهی ئی بپرا.

غَمِيَ الْيَوْمَ وَاللَّيْلُ: شهو و رۆژ ههورو ههلا بوو نهخۆر دهرکهوت نهمانگ ۵ أغمِيَ عليه: بهمانا (غَمِيَ عليه) دئ ۵ اغمِيَ الْيَوْمَ وَاللَّيْلُ: رۆژو شهو ههورو ههلا بوو نهخۆرو نهمانگ ههچیان دهرنهکهوتن ۵ اغمِيَ عليه الجُرُ: ههوالهکهی لی ناشکرا نهبوو نهیزانی چۆنه ۵ غَمِيَ الْبَيْتَ: سهفقی بۆ خانومه کرد ۵ غَمِيَ الشَّيْئَ: شتهکهی ژیر خاک کرد ۵ شاردیهوه داپۆشی ۵ الإغمَاءُ: نهمانی ههستو جوته له هۆش خۆجوون ۵ الغَمَاءُ: ههلاشی خانوو، سهفقی خانوو ۵ الغَمْسَى: له ههموو شتیکهدا لای سهرویهتی ۵ نهو پارچه لبادو چاومیه که نهسی پی داپۆشری بۆنهوهی نارهب بکا ۵ نهو پارچه قوماشو لبادمیه که چاوی ولاغی گیره و ناو ههلینجانی ناعوری پی داپۆشری بۆ نهوهی گیز نهین ۵ دمگوترئ: (رجل غَمِي، ورجال غَمِي، وامرأة غَمِي): پیاوهکه له گیانهلادایهوه خهریکه بمرئ... ۵ الغَمْسَى: دمگوترئ: (كان على السماء غَمِي) ناسمان ههورو ههلا بوو مانگ دهرنهکهوت نهبیندرا.

الغُمِيَّةُ: شهویکی ههورو ههلا کهبههوی ههورمهکهوه مانگ نهبیندري ۵ الغَنَبُ: دستهکهوتی زور ۵ الغَنَبَةُ: کهوانهیهکه لهلا شهویلهی مندالی جوان یان له جهناگهی دا دهردهکهوی ۵ غَنَبَتِ الْمَرْأَةُ غَنَبًا: ژنهکه نازو نوزی بهسهر میردهکهی دا کرد، وای خۆ نیشان دا که سهربچی دکاو دزی دموهستی ۵ تَغَنَّبَتِ الْمَرْأَةُ: بهمانا (غَنَبَت) دئ ۵ الْأَغْرُجَةُ: نهو ههلسو کهوتو گهفتو لفتهیه که نافرمت

مهر و بزن. الغنيمية: نهو مال و داراييه له
شمرېدا له شهر پښتگيزان دمه ندرې بهر زور
المغتم: دمستکه وتو تالانې.

عَنْ غَنَّا رَغْنَةً: دمنگي گن بوو. عَنَّتِ الرُّوحَةُ أُر
الرادې: باخه که يان شيوکه دره ختی زور بوو
دره خته کانی تیک چرزان ميشوله ی زور بوون و
ویزه ویزيان لی هات. دمگوتری: (أَعْتَتِ الرُّوحَةُ
والرادې) باغه که يان شيوکه ویزې ميشوله و
دمنگي بالئدمکانی هات هازمو هوژی
له رینه موی لقو پویې دره خته کانی هات. عَنَّتِ
الأَرْضُ: زموی گیاو گزده که ی زور بهر زور بووه
عَنَّتُهُ: وای لیکرد دمنگي لی بی. الغنّة:
دمنگیکه له لوتوه و دپته دمر، دمنگي گن.

غَنِيَّ فُلانٌ غِنِيَّ رَغْنًا: مال و سامانی زور بوو
غَنِيَّ عَنِ الشَّيْءِ: پېویستی به شته که نه بوو.
غَنِيَّ بِالْمَكَانِ: له شوپنه که مایه وه.

غَنِيَّ الْقَوْمُ فِي دِيَارِهِمْ: خه لکه که زور لمدمه ری
خویاندا مانه وه. غَنِيَّتِ الْمَرْأَةُ بَرَجَهَا غِنِيَّ:
نافرته که به میرد مکه ی داکه وتو هه ولی داوین
پیسې نهدا. أغنى الشئ: شته که بهس بوو
أغنى الرجلُ عنك: پیاومکمت بهسه. دمگوتری:
(ما يغنى عنك هذا) نه مه بهشت ناکا
پېویستیاتی تو دابین ناکا. أغنى الله فلاناً:
خودا فلانکسی دوه لمه مند کرد. غنّى:
گوزانی گوت، هه لپهستی به دمنگي بهر زور گوتن
غنّى الحماة: کوتر مکه خویندی، گمگمی کرد
غنّى فلان بفلان: فلانکس مه دحی فلانی کرد
یان زهمی کرد. غنّى بالمرأة: به نافرته که پیدا
هه لگوت. غنّى الله فلاناً: خودا فلانکسی
دوه لمه مند کرد. غنّى فلان الركب بفلان:
فلانکس باسی فلانی بو کاروانه که کرد. غنّى

دیمانکاته نازو نوز بهسمر میرد مکه ی داو
خوی لا خوشه و بیست دهکا. الغنّاجُ: نازو نوز
مستی جاو. الغنْدَبَةُ: په کیکه لهو بهردانه ی
لهوزمتین له خود مگرتی. الغنورُ: ناسک و جوان
گه نج. الغنودرُ: به مانا (الغنودر) دی
الغنوصية: جوړه فیکرو بیرو بوچونیکه
فلهسه فیه و ناپین تیکه لاو دهکاو به کومه لیک
خاوه ن هزر دمگوتری که لهسه مده ی په که م و
دووه می زایینی دا زیاون.

غَنَظْ غَنَظًا: خه ریک بوو تیدا بجی و رزگاری بوو.

غَنَظْ الأَمْرُ فلاناً: کار مکه لهسمر فلانکس زور
فورس و ناخوش بوو ماندوی کرد. الغنّاطُ:
خه م و خه فته ی زور و نارپه حته ی.

غَنِمَ الشَّيْءُ غِنْمًا: شته که ی دمست که وت پیتی
که پشته.

غَنِمَ الْغَازِي فِي الْحَرْبِ: تیکوشه رو پيشه مگره که
له شهر پدا که ل و په لی دوزمنی دمست که وت
أغنمهُ الشئ: شته که ی بو کرد به دمستکه وت
غَنَّمَهُ: دمستکه وتی دایه یان به خششی پیدا
أغتنمُ الشئ: شته که ی به دمستکه وت زانی
به هه ل زانی. تغنمُ الشئ: شته که ی
به دمستکه وت زانی. به هه ل زانی. دمگوتری:
(فلان يتغنم الأمر) فلانکس سوره لهسمر
کار مکه وه به دمستکه وتی زانی. الغنمُ:
دمستکه وتی باش به بی ماندو بوون
دمستکه وت. دمگوتری: (الغنمُ بالقرم)
دمستکه وت و ماندو بوون به رامبهری په کن
چه ند کوشش بکه ی نه و مندمت دمستکه وت
دمبی. چه ند نمرک نه نجام بده ی نه و مندمت
ماف دمدریتي. الغنمُ: چه لپه به مهر و بزن
الغنمُ: مهردار، خاوه ن مهر و بزن. شوانی

الفَيْهَبُ: تاريكايي ۵ شهوي زور تاريك و رمش ۵
 پياوي تمبهن و كال هام ۵ زمعيضو بن ناگا ۵
 الفَيْهَبَةُ: ههلمت و پهلامارداني شهر و جهنگ ۵
 غائهُ الله غوثاً: خودا يارمتهى داو سمرى خست
 ۵ اغائهُ: بهمانا (غائهُ) دئ ۵ اغائهُم الله برحمته:
 خودا بهسوزو رهحمى خوى نارهحمته لهسمر
 نهو خهلكه لابرده ۵ اغائهُم بالمطر: خودا
 فريايان كهوتو باراني بو بارانندن ۵ غرثُ
 الرجلُ: پياومهك و تى: (واغوثاه) ناي بو پهكيك
 فريام بكهوى ۵ استغاثُ فلاناً: داواى يارمتهى له
 فلان كردو هاواري نى كرد فرياي بكهوى ۵
 الاستغاثَةُ: داواى يارمتهى دان بههاناوه هاتن ۵
 الغرثُ: يارمتهى و به پيروه چون و فرياكهوتن ۵
 الغريثُ: نهو شتهى نى قهوما و پيوپيستي
 پييهتهى و تو بوى دابين دمكهى ۵ الفيثُ: نهو
 شتهى فرياي ليقهوماوى دهخهى ۵ المغاثُ:
 رومكيكى دمشتهكى و كيويه له كيومكاني
 زاگروس دهرؤى ۵ رمگى نهستورى ههن و وشك
 دمكرئ و دمكوتري، ناو و شهكرو رؤنى تيكل
 دمكرئ، بهزورى دمكرئ بهدمرمان بو نافرتهى
 زميسان ۵ المغرثُ: يارمتهى و كومهكى.
 غاجُ في مشيته غوجاً: لارو لهنجهى كرد له
 رؤيشتندا ۵ تغرجُ في مشيته: بهمانا (غاج) دئ ۵
 العرجُ من الرجال: پياويك نهومندهى خهو بن و
 ههنوزى بينن شل بوويى.
 غارَ الماءَ غراً و غزيراً: ناومهك رؤجو بهزمويدا ۵
 غارت عينه: چاوى بهقولدا جوو.
 غارَ الشئِ في الشئِ: شتهكه چوووه ناو شتهكهوه ۵
 غارت الشمسُ: خورناوا بوو.
 غار في الأمر: لهكارمهك ورد بوونهوه ۵ وردبينى
 تيدا كرد.

فلاناً الشعرُ: شيعرى بو فلانكهس گوت ۵
 اغتنى: دمولمهمند بوو ۵ تغانى: بهمانا (اغتنى)
 دئ ۵ تغانى القوم: خهلكهكه ههنديكيان
 پيوپيستيان بهههنديكيان نهبوو ۵ تغنى: بهمانا
 (اغتنى) دئ ۵ كيايمتهى بوو ۵ غنى بالشعر:
 بهگوراني شيعرى گوت ۵ استغنى: دمولمهمند
 بوو ۵ استغنى الله: داواى لهخودا كرد مال و
 سامانى بداتى ۵ الأغنيةُ: گوراني ۵ الأغنيةُ:
 بهمانا (الأغنية) دئ ۵ الغاني: خاومنى مالى زور
 ۵ دمكوتري: (رجل غان عن كذا) پياويكه بن
 ناتاجه لهو شته.
 الغانيةُ: نافرمتيك بهجوانى سروشتهى خوى بن
 ناتاج بن له نارايشكردن ۵ نافرمتيك به ميتردي
 خوى قهينات بكاو چاو لهدمروه نهبن ۵
 الغناءُ: بيجهوانهى همزاري ۵ سوودو قازانج ۵
 دمكوتري: (هذا الشئ لا غناء فيه) نهم شته لئى
 بن ناتاج نايى ۵ الغناءُ: گوراني گوتن لهگهن
 زاندىنى مؤسيفان بن مؤسيفان ۵ الغنايةُ:
 جوړه شانؤيهكه ۵ الغنى: دمكوتري: (ماله عنه
 غنى) لهوه بن ناتاج نايى ۵ الغنيانُ: دمكوتري:
 (ماله عنه غنيان) لهنهوه بن ناتاج نايى ۵ الغنيُ:
 ناويكه لهناوه جوانهكاني خودا ۵ واته نهو
 ناتاجى كهم نيه، ههموو كهس ناتاجى نهوه ۵
 المغنى: نهو مهنزل و خانومى خاومنهكهى پيى
 بن ناتاج بن ۵ المغنى: ناويكه له ناوه
 جوانهكاني خودا ۵ واته خودايهكى ومهايه
 همركهسيك بيهوى دمولمهمندى دمكا ۵ المغنى:
 گوراني بيژ، نهو كهسهى پيشهى شايهرى بن ۵
 غهبُ عنه غهباً: لئى بن ناگا بوو لهيادى جوو ۵
 اغهبُ عنه: لئى بن ناگا بوو، لهيادى جوو ۵
 اغتهبُ: بهناو تاريكى شهودا رؤيى ۵ الغهبُ:
 نهوميه بهبن مهبهست شتيك بههنگيوى.

غار الله القوم غير غياراً: خودا همرزانی بهسمر
 خه لککه کهدا رشت و بارانی بؤ باراندن ۵ اغار
 فلان: فلانکس هاته نزمایی ۵ پهلهی کرد له
 رۆیشتندا ۵ بازی هاویشت و گورج خوی هه لدا ۵
 اغار في الأرض: بهناو زموی دا رۆیشت ۵ اغار
 القوم ربهم واليه: هاته لای خه لککه بۆنه وهی
 بارمه تییان بدا ۵ بهنسه سوارى هیرشى کرده
 سمر قه و مه که ۵ غار القوم مغاراً و غراراً:
 خه لککه هیرشیان کرده سمر په کتر و
 په لاماری په کتریان دا ۵ غار العسل القوم:
 دوزمن په لاماری خه لککه می دا.

غرر الماء: ناومه که بهناخی زموی دا رۆجووه خوار ۵
 غرر فلان: فلانکس هاته نزمایی و چالایی
 ناو زه و په که ۵ غررت عینه: چاوی به قولدا چوو
 ۵ غررت الشمس: خورناو بوو ۵ غررت عینه:
 چاوی به قولدا چوو ۵ غررت الشمس: خۆرمکه
 ناوا بوو ۵ (غررت النهار) خۆر له ناوهراستی
 ناسمان لایدا ۵ تغار القوم: خه لککه هیرشیان
 کرده سمر په کتر ۵ استغار فلان: فلانکس
 قه له و بوو، بهز ناو جهستهی هاخنی ۵
 استغار القرعة: برینه که هاوسا و پواو داومشا
 ۵ استغار عليهم: هیرشى کرده سمریان ۵
 الغائرة: نیومرؤ ۵ الغار: همر نزماییه که زموی
 ۵ همر نه شکهوت و کونه شاخ که سروشتی بن
 یان به قولینگ و شتی وا دروست کرابن ۵
 چالایی نیوان دوو شهویه ۵ کۆمه ل و تاقمی
 زۆری ئاده میزاد له سوپا ۵ دمگوتری: (التقى
 الغاران) دوو سوپاکه به په که گه یشتن و لیکیاندا
 ۵ دره ختی که له که نارمکانی دمریا له شام و له
 غه و روو کیومکانی که نار دمریا دمروئ و ههمیشه
 سه و زه بؤ رازاندنه وهی ولات به کاردی ۵ الغاران:
 نه و دوو نیسقانه نه شکهوتیهی چاو ۵ گه دمو

شهرمگا ۵ دمگوتری: (الرأ يسمى لغاربه) مرؤف
 بؤ تیرکردنی گه دمو شهرمگای کاردمگا ۵ الغارة:
 هیرش بردن بۆسمر دوزمن ۵ نه و کۆمه له
 نه سهی به کاردمه یندرین بؤ هیرش ۵ الغور:
 چالایی زموی و نه شکهوت و کاوه شاخ ۵ له مهر
 شتی که قولای و بنکه که می ۵ دمگوتری: سیر
 غور: چۆنیه تی و حه قیه تهی دهرکهوت ۵ هه روا
 ناوه بؤ نه شکهوت و خانووی بچکۆلهی له شاخ
 هه لکه ندراو، دمگوتری: (فلان بعيد الغور)
 فلانکس زۆرزان و لیها توه ۵ (ماء غور)
 ناویکی رۆجووه به ناو رۆخی زمویدا ۵ المغار:
 نه شکهوت و کاو له شاخدا ۵ المغار: شوینی
 هیرش بردن ۵ المغارة: به مانا (المغار) دئ ۵
 المغار: بیایوی نازاو جهنگاو مرو هیرش بهر
 بۆسمر دوزمن، که سیک زور هیرش بۆسمر
 دوزمن بهری ۵ المغيرة: بپیر تاقمیکی سه به نین،
 شوینی که وتهی موغیره می کورپی سه عیدی
 (العجلي) ن ۵ غازه غرزا: نیازی نهوی کرد ۵ غرر
 المادة: مادهمکی گۆرپی بؤ غاز، کردی به غاز ۵
 الاغرز: که سیک له گهل مندال و کس و کاریدا
 باش بن.

غاص في الماء غوصاً: چوووه ژیر ناو.

غاص في البحر على الزلز: چوووه ژیر دمریا بؤ
 دهره ینانی مرواری.

غاص على المعاني: له دهره ینانی مانای وردو
 سه رنج راکیشدا گه یشته نه و په ری ۵
 دمگوتری: (فلان يغوص على حقائق العلم)
 فلانکس قۆلبۆوه به ناخی دمریای زانستی دا
 تاگه یشته حه قیه تهی زانیاری ۵ غوص في الماء:
 وای لی کرد بچپته ژیر ناو ۵ نقومی کرد ۵
 الغراص: زیدمرو له چوووه ژیر دمریا، که سیک

خوشه‌کانی شام) ◊ **الغَرِطُ** من الأشياء: شتی
قَوْلٌ زُورٌ قَوْلٌ ◊ **دَمْغُوتَرِي**: (بتر غریطه) بیرنکی
 زُور قَوْلَه ◊ (بنا غریط) قاپنکی قَوْلَه ◊ **الْقَيْطُ**:
 نزمایی بهر فراوان له‌زوی ◊ بیستان و دَیْبهر ◊
الغَاغَةُ: رومکیکی تهممن دریزه و بونخوشه نیو
 ممبر بهرز دمبیتمهوه ◊ له ولاتانی سهر دهریای
 ناومراست دهریوی ◊ له دهم جوگه و جوبار
 دهریوی ◊ **الغَرغَاءُ**: هه‌راو هوریا ◊ خه‌لکی
 همتیومچه و خوینری و چه‌قه‌چه‌ناو ◊ کولله
 له‌کاتی خونا‌مادمکردندا بؤ هه‌لقرین ◊ **غَالُهُ**
غَرْلًا: فهوتانندی له‌ناوی برد ◊ له‌ناکاو گرتی و
 له‌ناوی برد ◊ **دمگوتری**: (غالبه الخمر)
 عمره‌خوارندنه‌وه دایه‌وشانند توشی زُور
 نه‌خوشی کرد ◊ (غالبه الأرض) له زمویه‌که‌دا
 له‌ناو جوو مرد ◊ (غالبه الغول) رینگای ئی تیک
 جوو سهری ئی شیوا ◊ **غارل**: دستی کرد به
 رُویشتن ◊ **غارل الأعداء**: له‌ناکاو بی نه‌ومی
 دوژمنه‌گان به‌خویان بزنان هیرشی کرده
 سهریان ◊ **إِغْتَالُهُ**: به‌خوی نه‌زانی تیروزی کرد،
 گرتی و تیکی شکاند ◊ **إِغْتَالُهُ الحمر**: عمره‌ق
 خوارندنه‌وه جه‌سته‌ی داومشانندو مالی و پیران
 کرد ◊ **تَغْرُولُ الأمر**: کاره‌کان چه‌واشه بوون و
 تیک گیران ◊ **تغرولت المرأة**: نافرته‌که و مکوو
 ختو و ابوو له فرت و فیل و چاو و راوو گُوراند
 ◊ **تَغْرُولُ الأرض بفلان**: فلانکس له ولاته‌که‌دا
 ون بوو به‌هیلاک جوو ◊ **تَغْرُولُ الغیلان القوم**:
 غولی بیابان رینگای له‌و خه‌لکه چه‌واشه کرد ◊
الغَائِلُ: (غائل الحوض) درزو کونی چه‌وزی ناو
 که ناویان ئی دیته دهر ◊ **الغائلة**: داوشان و
 شه‌رو نه‌گبته‌ی ◊ به‌لاو کاره‌سات ◊ **الغزل**: نه‌و
 پشتیوی و سهرنیشان و سهرخوشبوونه‌ی توشی
 مروّفه‌ی دهبی له ناکامی خوارندنه‌ومی عمره‌ق ◊

زُور بجیته‌ ناو دهریاوه و رُوبجیته‌ هولایی
 دهریا بؤ دهره‌ینانی مرواری و ومدسته‌ینانی
 زانیاری ◊ **الغواصَّةُ**: که‌شتی تایبته‌ی شه‌رو
 ناما‌کراو بؤ چونه ژیر ناو و مانه‌وه له ژیر
 ناوداو قه‌زفکردنی که‌شتی دوژمن به تَوربید ◊
الغیاصَّةُ: پیشه‌ی چونه ژیر ناو ◊ **المتغوصَّةُ**:
 نافرمتیک له عاده‌ی مانگانه‌ی خویدا نه‌بی و
 به‌درؤ بلن به می‌ردمه‌کی له‌و حالته‌دام ◊
المغاصُ: شوینی جوونه ژیر ناو ◊ **مغاص اللؤلؤ**:
 شوینی دهره‌ینانی مرواری ◊ **المغوصَّةُ**: به‌مانا
 (المتغوصَّة) دئی.

غاط في الشيء غرطاً: چوو له‌و شته‌که‌وه ◊
دمگوتری: (غاط في الوادي و غاط في الماء) هه‌روا
 دمگوتری: (هذا رمل تغرط فيه الأقدام) نه‌مه
 لبه‌لانیکه حاجی تیده‌چه‌فن ◊ **غاط الشيء**:
 شته‌که به‌ناو زه‌ویدا رُوجوو ◊ **أغاط بئراً**:
 بیرمه‌کی قوّل کرد ◊ **غَرَطَ البئر**: بیرمه‌کی
 هه‌لکه‌ندو زوری قوّل کرد ◊ **تغارطاً في الماء**:
 یه‌کتریان له‌ناودا نقوم کرد ◊ **تَغْرُطُ**: بیسای
 کرد ◊ **الغائط**: جالی پان و پوزی ناو زموی ◊
 دمگوتری: (ذهب الى الغائط وجاء منه) جوم بؤ
 نزمایی ◊ بؤسه‌ر پيشاو له‌سه‌ر پيشاوموه هاته‌وه
 ◊ کینایه‌یه له بیسای کردن ◊ هه‌روا وشه‌ی
 (الغائط) به‌ خودی بیسایه‌که‌ش دمگوتری ◊
الغاطُ: تاقم و پیر ◊ **دمگوتری**: (ما في الغاط
 مثله) له‌ناو کۆمه‌ل و تاقمدا وینه‌ی نیه ◊
 نزمایی و جالایی به‌ر فراوان له‌ زمویدا ◊ **الغرطُ**:
 جالایی به‌ر فراوانی ناو زموی که زُور جال تر
 بی له (الغائط) ◊ **الغرطَةُ**: زموی نزمایی و جال
 ◊ **الغُطَّةُ**: شوینی ناودارو گول و گولزار (شوینی
 رازاوه به‌ ناوی جوان و صافو گول و گولزار) ◊
 (غوطه‌ی دیمه‌شقیش یه‌کیکه له شوینه

همروا ناوه بؤ چۆلهوانی دورو دریژو سامناک
 ۵ دمگوتری: (مغازه ذات غول بعیده) سارایهکی
 دورو دریژو چۆلهوانییهکی ترسناکه ۵ الغول:
 ههرشتیک لماناكو نادمیزاد بگریو تیکی
 بشکین ۵ عمرمب بییان وایه (غول) چۆریکه
 له جندۆکهو شهیاتینی له چۆلهوانیدا خویان
 نیشانی نادمیزاد دمدهن به چۆرها شکل و
 شیوه خویان دمگۆرن و نادمیزادکه له خشته
 دمبهن و پئیازی راستی لی ون دمکهن و لهناوی
 دمبهن به کوردی پیی دمگوتری خینو ۵ دیو
 درنج ۵ الغیلة: تیرۆز کردن ۵ دمگوتری: (قله
 غیلة) ناگای له خو نهبوو کوشتی ۵ المغالة: رقو
 کینهی شیردراوه ۵ شهرو شهرونگیزی ۵
 دمگوتری: (فلان قلیل المغالة) فلانکس لاشهرو
 بن ترسه ۵ المغول: هامچیکه یان عصابهکه له
 ناومهوی بزمازی ورده ورده ههن.

غوی غیا و غرابه: له گومراییدا رۆجوو.

غوی الرضيع: شیره خۆرمکه زۆری شیر خوارد
 همتا گهدمی ترشاو تمییاتی تیک چوو ۵ غواؤ:
 گومرای کرد ۵ غوی اللبن: شیرمهکی مهیاند،
 شیرمهکی کرده ماستو فرۆ ۵ تغاری القوم:
 خه لکهکه کۆبونوهو لهسهر شهرو
 شهرونگیزی و بؤ نمو کاره یارمتهی یهکتریاندا ۵
 تغاری علی فلان: خه لکهکه یهکیان گرت لهسهر
 فلان و کوشتیان یان همولی کوشتیان داو بویان
 نهکوزرا ۵ تغاری الطیر علی الشین: بالندمکان
 لهسهر شتهکه گردیبونوهو ۵ استغراه بالامانی
 الکاذبه: به پروپاگهنده و درۆ دلهسه گومرای
 کردو له خشتهی برد ۵ الأغواء: (أغواء الظلام)
 ههرشتیک بمرهشایی خوی نادمیزاد داپۆشن ۵
 الأغریة: چالیکه هه لدمکه ندری بۆنهوهی
 درندهو گورگی تی بکهوی ۵ الغیة: دمگوتری:

غاب غیبا و غیبه: ون بوو، دیار نهما ۵ دمگوتری:
 (غاب فلان) فلانکس دوروکهوتهوه ۵ (غاب
 فلان عن بلاده) فلانکس سهفهری کرد ۵ (غاب
 الشمس) خۆر ناوابوو، له پیش چاو دیارنهما ۵
 (غاب الشئ في الشئ) شتهکه چوو نهما
 شتهکهوهو تییدا ون بوو ۵ (غاب عنه الأمر)
 کارمهکی لی ون بوو ۵ (غاب وعي فلان أو حسه
 غیبه) فلانکس هۆشی نهما، له هۆش خوی
 چوو.

غاب فلاتاً غیبه: پاشهمله عمیبو عاری فلانی
 باس کردن ۵ قسهی وای دهرباره کرد که پیی
 ناخۆش بن ۵ اغاب القوم: خه لکهکه چوونه
 نهدیوی، چوونه ناو تاریکی ۵ اغاب المرأة:
 نافرتهکه میردمهکی لیی دوروکهوتهوه ۵ (فهي
 مفیبه ومفیبه) ۵ اغیبت المرأة: نافرتهکه
 میردمهکی لیی دوروکهوتهوه، میردمهکی لیی
 دیارنهما ۵ غایبه مفایبه و غیاباً: پیچهوانهی
 (خاطبة) دی ۵ دمگوتری: (أنا معكم لا اغایکم)
 من لهگه لتانم و لیتان ون نابم ۵ غیبه وعنه:
 دووری خستهوهو شاردیهوه ۵ دمگوتری: (غیبه
 غیبه) له گۆری خۆیدا نیژرا ۵ اغتابه: له
 پاشمله عمیبو عارمکانی باس کردن ۵ تغیب:
 ون بوو، سهفهری کرد ۵ دمگوتری: (تغیب فلان)
 فلانکس سهفهری کرد ۵ دوروکهوتهوه ۵
 (تغیب عنه الأمر) نیشهکهکی لی شاردراومبوو، لای

دمبیتهوهو دهچؤمیتهوه ۵ ههروا وشهى
 (الأغيدُ) به نادمیزادی خهواوئو مل خوار
 دمگوترئ ۵ الغادَةُ من الفتيات: ناهرمئی گهنجی
 نهرمو نؤل و شلك ۵ ههروا وشهى (الغادة) به
 درهختی تازه نهمامو تیراو دمگوترئ ۵ الغيدانُ:
 سهرمتای گهنجی ۵ غيدق: بپروانه مادهی (غَدَق)
 ۵ الغيداق: بپروانه مادهی (غَدَق) ۵ غارُهُ غيباً
 وغياراً: سوودی بی گهیاوند.

غار الرجل على المرأة (وهي عليه) غيباً: بپاومکه

رقی لهزئهکه ههئساو تووره بوو بهوهی که
 زئهکهی جوانی خوئی بو بیگانه دمرخست، یان
 بههوی نهوهی ناهرمتهکه حمز لهپیاوی تر دمکا
 ۵ یان ناهرمتهکه رقی له میزدمهکی ههئساو لیئ
 توره بوو لهبهر ههمان هو ۵ اغارَ الرجل زوجته:
 بپاومکه وای کرد زئهکهی رقی ههئسن ۵ غايرُهُ
 مفايرَةً وغياراً: ئالو گۆری بازرگانی کرد ۵
 دمگوترئ: (غایره بالسلمة) بهکالا ئالو گۆری
 بازرگانی کرد ۵ بپچهوانههی جولایهوه ۵ دژی
 نهو کاری کرد ۵ غيَّرَ فلان عن بعضه: بارو
 بارگهنهکهی له حوشرتهکه داگرتو وای کرد
 بشتی حوشرتهکه بجهسیتهوه ۵ دمگوترئ: (نزل
 القمرُ يغيرون) خهئکهکه له رینگادا لایانداو
 باربان له ولاخهکانیان خستو کورتان وشتو
 مهکیان لهسهر ولاخهکانیان داگرت بؤنهوهی
 بجهسینهوه ۵ غيَّرَ الشئین: شتهکهی گۆری به
 شتیکی تر ۵ دمگوترئ: (غَيَّرْتُ دابتي وغيَّرْتُ
 ثيابي) ولاغی سواریم گۆری، بؤشاکهکهم گۆرپن
 ۵ غيَّرْتُ داري) خانوومکهم گۆری بهمشیومیهکی
 تر دروستم کرد ۵ اغتار: سودمهئد بوو ۵
 خوراکی هیئا، خواردهمهئنی دابین کرد ۵
 دمگوترئ: (فلان يفتار لأهله) فلانکس کاسبی
 بو مال و مندالی خوئی دمکاو خواردنیاان بو

رون نهبوو ۵ الغابَةُ: بیشهئانی چپو پر درهخت ۵
 الغيابُ: گۆز، نارامگا ۵ (غيابُ الشجر) رمگی
 درهخت ۵ الغيابةُ: (غیابه کل شی) هولایی
 ههموو شتیک، ومکوو قولایی بیر ۵ غيابةُ
 الشجر: رمگی درهخت ۵ ههروا وشهى (الغیابةُ)
 ناوه بو ههرشتیک شتیک داپوشئ ۵ دمگوترئ:
 (وقموا في غيابة من الأرض) کهوته جالاییهکی
 زهوییهوه ۵ الغيبُ: ون و نادیارو بپچهوانههی
 (الشهادة) دیارو بهرجاو ۵ ههرشتیک له مرؤف
 نادیار بی، جا لهدمروندا بوونی ههبن یان
 بوونی نهبن ۵ دمگوترئ: (تكلم عن ظهر الغيب
 وسمعت صوتاً من وراء الغيب) ۵ الغيبةُ: دوری و
 نادیار ۵ دمگوترئ: (أوحشني غيبة فلان)
 دورکهوتنهوهو نادیار ی فلان منی خمهتبار
 کرد ۵ الغيبةُ: باس کردنی برای نادمیزادی
 خوئه بهمشیومیهک پئی ناخووش بی ۵ عمیبو
 لهکهیهکی دمربخا که شارددوبنیهوه ۵ الغيبان:
 ههرشتیک خوئی ئی نهئا له روهک و درهخت ۵
 المغيَّبُ: شوئنی نهديو بوون ۵ کاتی نهديو بوون.
غاثُ الله البلادُ غيثاً وغيثاً: خودا بارانی لهو
 ولاتهئا باراند ۵ اغاثُ الله عباده: خودا دوعاو
 پارانهوهی بهمندمکانی خوئی ومرگرت ۵ (اغاثُ
 السداعي) وهلامی بانگ کهرمکهی دایهوه ۵
 الغياثُ: بپروانه مادهی (غوثُ) ۵ الغيثُ: باران ۵
 بارانی خیرو بهرمکهتو کاتی زؤر بیویست ۵
 بهمشیوهی مهجاز دمکریته ناو بو ئاسمانو
 ههورو لهومر.

غيدُ غيداً: لارو لهنجهی کرد، خوئی بادا، لهشو لار
 نهرمی خوئی نیشان دا ۵ (فهو اغيد وهي غيداء)
 ۵ تغايدُ: بهمانا (غيدُ) دئ ۵ الاغيدُ من النبات:
 رومگی شلكو ناسك کهلهبهر شلكی خوار

غاضَّ اللهُ الشَّمْنَ والماءَ: خودا نرخ و ناوی کهم کردهوه بهرمکهتی نههیشت ◊ افاضَ الماءَ والشَّمْنَ: ناو و نرخ بی‌ناخی زهویدا برد ◊ غَيْضُ الأسد: شیرکه و مگری لانه و بی‌شانه لانه که بوو لئی دمرنه‌چوو (غَيْضُ فلان الماء والشمن) فلا نکس ناو و خیرو بی‌ری به‌ناخی زهویدا برده‌خوار ◊ غَيْضُ دمعته: فرمیسکی خوی حه‌بس کرد، نه‌گریا خوی راگرت ◊ اِنفاضُ الماء: ناومکه رۆچوو ◊ الغیضُ: کۆرپه‌له‌ی له‌بار چوو که‌هیشتا نه‌ندامی لیک جیانه‌بوینه‌وه ◊ دارستانی چرو پری دره‌ختی تهرهاو نسل و هاوشیومیان ◊ نمونه‌و شتی کهم له زور ◊ دمگوتری: (هذا غيض من فيض) ◊ الغیض: پۆخ، چرۆ ◊ الغیضَةُ: بی‌شانه‌لان لانه ◊ شوینیک دارستانی چرو پریب ◊ المِغِضُ: شوینی ناو لئ رۆچوون.

غاطَ في الوادي غيظاً: جووه ناو شیوو دۆله‌که‌وه.
غاطَ في الأرض: له زهویه‌که‌دا ون بوو ◊ غايط: دمگوتری: (بينهما مغايطة) له نیوانیاندا قسه‌ی جوداواز همیه ◊ الغیظُ: برپوانه ماده‌ی (غَوَطَ) ◊ غاطَهُ غيظاً: رقی زور هه‌لساند ◊ جاک تورپی کرد ◊ غَايَظَهُ: به‌مانا (غَاظَهُ) دئ ◊ اِغْطَاظَ: بۆ موتاومعه‌ی (غَاظَهُ) دئ ◊ دمگوتری: (اِغْطَاظَ على صاحبه) زوری رق له هاوه‌له‌که‌ی هه‌لسا ◊ تَغَيُّظَ: بۆ موتاومعه‌ی (غَيَّظَهُ) دئ ◊ القیظُ: رق هه‌لسان و تورپه بوون، له‌ناکامی دبتنی شتی‌ک یا بیستنی شتی‌ک که‌لات ناخۆش بیی ◊ غالت الشجرة غيفاناً: دره‌خته‌که لق و پۆپه‌کانی راژان و به‌راست و چه‌پدا که‌وتنه جم و جۆل.

غَيَّفَ الشجرةَ غيفاً: به‌مانا (غاف) دئ.

دابین دمکا ◊ تَغَايَرَتِ الأشياءُ: شته‌کان لیک جی‌اواز بوون ◊ تَغْيَرُ الشئُ: بۆ موتاومعه‌ی (غَيْرُهُ) دئ ◊ الغیارُ: به‌له‌د و شوینگره‌وه‌ی شتی‌کی تر ◊ خۆراکی هاورد له شوینی ترموه ◊ نیشانه‌و نارمی نه‌هل زیمه له‌ناو ولاتی نیسلامدا، و مگوو پشتنی تایبه‌تی ناگر به‌رست و هه‌له‌و جوله‌که.
غَيْرَ نهداتی چه‌رتکردن و (نیستنا) یه به‌مانا (إلّا) دئ ◊ الغیرُ: گۆرین ◊ له‌بواری فانوندا که‌سی سینی‌مه له‌ کیشه‌و داواکه‌دا ◊ الغیرُ: (غَيْرُ الدهر) روداو و کارماتی رۆزگار ◊ دمگوتری: (لا أراني الله بك غيراً) خودا کۆست که‌وتوی تۆم نیشان نه‌دا ◊ الغیریةُ: جودا وازی هه‌رشتیک له‌شتیکی تر ◊ پیچه‌وانه‌ی خۆپه‌رستی و چاو جنۆکی دئ ◊ المتغایرُ من المواد: نه‌و مه‌وادانه بری شتیان له‌وی تر جودا وازه.

غيسَ غيساً: نهرمو نیان بوو ◊ دمگوتری: (غيسَتِ المرأةُ وغيسَ الشعرُ) ناهرمته‌که نهرمو نۆل بوو، قزمکه نهرمو ناوری‌شمی بوو ◊ الغیسانُ: سه‌رمته‌ی گهنجی و نازو نیعمت ◊ الغیسانی: جوان و شوخ و شه‌نگ ◊ ته‌رو تازمو ناسک.
غاضَّ الماءُ غيظاً: ناومکه رۆچوو به‌زه‌ویدا ◊ غاضتِ الدرّةُ: گوانه‌که شیر ی تیدا ماو نه‌دۆشرا ◊ شیری که‌می تیدا بوو.

غاضَّ ثمنُ السلعة: نرخ کاتا که‌می کرد.

غاضَّ الكرامُ: پی‌اوی باش و پزیزدار رۆیشتن و که‌م بوون ◊ دمگوتری: (غاضَّ الكرامُ غيظاً و فاض اللئام فیضاً) پی‌اوی باش و به‌که‌لک نه‌مان خۆپری و هه‌تیومچه زور و زه‌بنده بیی ◊ شیخ رزا ده‌لئ:

سای له‌ دونیادا نه‌ماوه که‌ر نه‌تۆ ساغت ده‌ون
بین هه‌زارت پینیشاندیم که‌ر قورمساغت ده‌ون

غَالُ الشَّيْنِ غِيَالًا رَغِيَالَةً: شته‌ک‌ه‌ی دزی.

غَالٌ فَلَانًا كَذَا: ش‌ه‌ر‌و نه‌گ‌ب‌ه‌ت‌ی ب‌ه‌ف‌ل‌ان گ‌ه‌ی‌ان‌د

أَغْلَتِ الْمَرْأَةُ وَلِدَهَا: ن‌ا‌ف‌ر‌ه‌ت‌ه‌ک‌ه‌ ش‌ی‌ر‌ی ب‌ی‌س ب‌و‌ی

د‌ا ب‌ه‌م‌ن‌د‌ا‌ل‌ه‌ک‌ه‌ی **أَغَالَتِ الْقَنْمُ:** م‌ه‌ر‌ه‌ک‌ه‌ س‌ا‌ئ‌ی

د‌و‌و‌ج‌ا‌ر ب‌ی‌ج‌و‌ی ب‌و‌و **أَغَالُ الشَّجَرُ:** د‌ر‌ه‌خ‌ت‌ه‌ک‌ه‌

گ‌ه‌ور‌ه ب‌و‌و ل‌ق‌ه‌ک‌ان‌ی چ‌ر‌و پ‌ر ب‌و‌و‌ن و س‌ی‌ب‌ه‌ر‌ی

ب‌ه‌ر‌ف‌را‌و‌ان ب‌و‌و **أَغَالُ الرَّجُلُ:** پ‌ی‌ا‌و‌ه‌ک‌ه‌ چ‌و‌و‌ه

ل‌ای ژ‌ن‌ه‌ک‌ه‌ی ل‌ه‌ک‌ا‌ت‌ی‌ک‌د‌ا ش‌ی‌ر‌ی د‌م‌د‌ا

ب‌ه‌م‌ن‌د‌ا‌ل‌ه‌ک‌ه‌ی **أَغِيَلَتِ الْمَرْأَةُ وَلِدَهَا:** ب‌ه‌م‌ا‌ن‌ا

(غ‌ال‌ت‌ه‌) د‌ئ **غَيْلٌ:** ج‌و‌و‌ه ن‌ا‌و ش‌ی‌و‌ه‌ک‌ه‌و‌ه **إِغْتَالٌ**

الْفَلَامُ: ک‌و‌ر‌ه‌ک‌ه‌ ق‌ه‌ل‌ه‌و و خ‌ه‌پ‌ل‌ه ب‌و‌و **إِغْتَالٌ**

السَّاعِدُ: ق‌و‌ل و ب‌ا‌س‌ک‌ی ن‌ه‌س‌ت‌ور ب‌و‌و‌ن **إِغْتَالٌ**

الرَّجُلُ وَلِدَهُ: پ‌ی‌ا‌و‌ه‌ک‌ه‌ س‌و‌ار‌ی د‌ای‌ک‌ی م‌ن‌د‌ا‌ل‌ه‌ک‌ه‌

ب‌و‌و ل‌ه‌ک‌ا‌ت‌ی‌ک‌د‌ا ش‌ی‌ر‌ی د‌م‌د‌ا ب‌ه م‌ن‌د‌ا‌ل‌ه‌ک‌ه‌ی **تَغْيِيلٌ**

الْقَرْمُ: خ‌ه‌ل‌ک‌ه‌ک‌ه‌ م‌ال و س‌ا‌م‌ان‌ی‌ان ز‌و‌ر ب‌و‌و **يَان**

ب‌و‌خ‌و‌ی‌ان ز‌ا‌و و ز‌ی‌ی‌ان ک‌ر‌د‌و ز‌و‌ر ب‌و‌و‌ن **تَغْيِيلٌ**

الشَّجَرُ: د‌ر‌ه‌خ‌ت‌ه‌ک‌ه‌ گ‌ه‌ور‌ه ب‌و‌و ل‌ق‌ه‌ک‌ان‌ی چ‌ر‌و پ‌ر

ب‌و‌و‌ن و س‌ی‌ب‌ه‌ر‌ی ف‌را‌و‌ان ب‌و‌و **تَغْيِيلُ الْأَسَدُ**

الشَّجَرُ: ش‌ی‌ر‌ه‌ک‌ه‌ ن‌ا‌و د‌ر‌ه‌خ‌ت‌ه‌ک‌ه‌ی ک‌ر‌د ب‌ه ل‌ان‌ه‌و

م‌ه‌ک‌و‌و خ‌و‌ی ت‌ی‌د‌ا ح‌م‌ش‌ار د‌ا **الْأَغْيِيلُ:** ق‌ه‌ل‌ه‌و

و ت‌ی‌ک‌س‌م‌را‌و گ‌ه‌ور‌ه‌و ز‌م‌ب‌ه‌ل‌ا‌ح.

الغَيْلُ: ن‌ه‌و ش‌ی‌ر‌م‌ی‌ه ک‌ه‌د‌ای‌ک‌ ح‌ا‌م‌ی‌ل‌ه‌ی‌ه‌و د‌م‌ی‌د‌ا ب‌ه

م‌ن‌د‌ا‌ل‌ه‌ک‌ه‌ی **ه‌م‌ر‌وا ن‌ا‌و‌ه ب‌و‌ ن‌ا‌و ک‌ه‌ب‌ه‌س‌ه‌ر ز‌ه‌و‌ی**

د‌ا ب‌ر‌وا **گ‌ه‌ن‌ج‌ی ق‌ه‌ل‌ه‌و و خ‌و‌ی‌اب **ب‌ا‌ر‌ج‌ه****

ز‌ه‌و‌ی‌ی‌ه‌ک‌ ک‌ی‌و‌ی‌ک‌ ک‌ه‌ ب‌ه‌ج‌ا‌و ن‌ز‌ی‌ک‌ ب‌ی و‌ه‌ل‌

ل‌ه‌ر‌ا‌س‌ت‌ی د‌ا د‌و‌ور ب‌ی **د‌ر‌ه‌خ‌ت‌ی چ‌ر‌و پ‌ر‌و ت‌ی‌ک‌**

چ‌ر‌ژ‌ا‌و **الغَيْلُ:** ش‌ی‌و‌ی‌ک‌ ن‌ا‌و‌ی ت‌ی‌د‌ا ب‌ی **ب‌ی**

م‌ه‌ک‌و‌ی ش‌ی‌ر **د‌ر‌ه‌خ‌ت‌ی ت‌ی‌ک‌ چ‌ر‌ژ‌ا‌و‌و چ‌ر‌و پ‌ر**

ک‌ه ش‌ی‌ر‌و ش‌ت‌ی ت‌ر خ‌و‌ی ت‌ی‌د‌ا ح‌م‌ش‌ار د‌م‌د‌ن **ب‌ی**

غَيْلَانُ: (أ‌م غ‌ی‌ل‌ان) د‌ر‌ه‌خ‌ت‌ی س‌ه‌م‌ور، ج‌و‌ر‌ی‌ک‌ه‌ ل‌ه‌

ر‌ه‌گ‌ه‌ز‌ی (السُّط) ل‌ه‌ پ‌ی‌ر‌ی (القرنية) ی‌ه‌ پ‌ی‌ش‌ی

غَيْفَ الْإِنْسَانِ: ن‌ا‌د‌م‌م‌ی‌ز‌ا‌د‌م‌ک‌ه‌ د‌ه‌س‌ت‌و پ‌ه‌ل‌ی ش‌ل

ب‌و‌و‌ن و ل‌ه‌پ‌ه‌ل‌و ب‌و‌ ک‌ه‌وت، ب‌ه‌ب‌ی ن‌ه‌و‌ی خ‌ه‌و‌ی

ب‌ی‌و ه‌م‌ن‌وز د‌ای ب‌گ‌ر‌ی ج‌ه‌س‌ت‌ه‌ی ت‌ی‌ک‌ ش‌ک‌ا‌و

م‌ل‌ی ل‌ار ب‌و‌و‌ه **ف‌ه‌ر أ‌غ‌ی‌ف ر‌ه‌ی غ‌ی‌ف‌ا‌ء) **أ‌غ‌ا‌فُ****

الشَّجَرَةُ: د‌ر‌ه‌خ‌ت‌ه‌ک‌ه‌ی ه‌م‌ژ‌ان‌د، ر‌ای‌و‌ه‌ش‌ان‌د **ب‌ی**

غَيْفٌ: ت‌ر‌س‌ا‌و ه‌ه‌ل‌ات‌و ل‌ه‌ گ‌و‌ر‌ه‌م‌ان‌د‌ا خ‌و‌ی

ر‌ان‌ه‌گ‌رت **د‌م‌گ‌وت‌ر‌ی:** (ح‌م‌ل ف‌ل‌انٌ ف‌ی الح‌ر‌ب

فَقَيْفٌ): ف‌ل‌ان ل‌ه‌ ش‌م‌ر‌د‌ا ه‌ه‌ل‌م‌ه‌ت‌ی ب‌ر‌د‌و ت‌ر‌س‌ا.

غَيْفٌ عَنِ الْأَمْرِ: و‌از‌ی ل‌ه‌ک‌ار‌م‌ک‌ه‌ ه‌ی‌ن‌ا **تَغْيِيفٌ**

الشَّجَرُ: د‌ر‌ه‌خ‌ت‌ه‌ک‌ه‌ ه‌م‌ژ‌ا ل‌ق‌و ب‌و‌ه‌پ‌ه‌ک‌ان‌ی ر‌ا‌و‌م‌ش‌ان

تَغْيِيفٌ عَنِ الْأَمْرِ: و‌از‌ی ل‌ه‌ک‌ار‌م‌ک‌ه‌ ه‌ی‌ن‌ا **ب‌ی**

الْفِائِفُ: ر‌وم‌ک‌ی‌ک‌ی ت‌ه‌م‌ه‌ن د‌ر‌ی‌ز‌ه ل‌ه‌ پ‌ی‌ر‌ی

(القرنية) ی‌ه‌ ل‌ه‌ و‌ل‌ات‌ان‌ی ع‌م‌ر‌م‌ی‌و ن‌ه‌ف‌ف‌ان‌س‌ت‌ان‌و

ن‌ی‌ر‌ان‌و ه‌ی‌ن‌د‌و‌س‌ت‌ان د‌ه‌ر‌و‌ی ل‌ق‌و ب‌و‌ی‌ی‌ ز‌و‌ر‌و

ج‌ق‌ت‌ی ز‌و‌ر‌ه، گ‌ه‌ل‌ا‌ک‌ه‌ی و‌ر‌د‌و گ‌و‌ل‌ه‌ک‌ان‌ی م‌ل

ک‌ور‌ت‌و م‌ی‌و‌ه‌ک‌ه‌ی ل‌وس‌و ش‌ی‌ر‌ی‌ن‌ه.

غَيْقٌ فَلَانٌ فِي رَأْيِهِ: ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س ر‌ا‌و ب‌و‌ج‌و‌ن‌ی غ‌ه‌ل‌ه‌ت‌و

ب‌ی س‌ه‌ر‌و ب‌ه‌ر‌ی خ‌و‌ی د‌م‌ر‌خ‌س‌ت‌ن‌و ه‌ه‌ر‌د‌ه‌م‌ه

ب‌ی‌ر‌و ب‌و‌ج‌و‌ن‌ی‌ک‌ی ه‌ه‌ب‌و‌و.

غَيْقٌ مَالُهُ: م‌ال‌ه‌ک‌ه‌ی خ‌و‌ی خ‌ر‌ا‌پ ک‌ر‌د.

غَيْقُ الشَّيْنِ بَصْرُهُ: ش‌ت‌ه‌ک‌ه‌ چ‌ا‌و‌ی ل‌ی‌ل‌ و پ‌ی‌ل‌ ک‌ر‌د‌ن.

غَيْقٌ بِصْرُهُ: چ‌ا‌و‌ی ت‌ار‌ی‌ک‌ ب‌و‌و، ت‌ار‌ی‌ک‌ی

ب‌ه‌س‌م‌ر‌چ‌ا‌و‌ی‌د‌ا ه‌ات.

غَاقٌ: ل‌ا‌س‌ای‌ی ک‌ر‌د‌ن‌ه‌و‌ی د‌م‌ن‌گ‌ی ق‌ه‌ل‌ه‌ر‌م‌ش‌ه **الغَاقُ:**

ب‌ان‌د‌م‌ی‌ه‌ک‌ی ر‌م‌ش‌ه ل‌ه‌ ب‌ان‌ن‌د‌ه ن‌ا‌و‌ی‌ی‌ه‌ک‌ان، م‌اس‌ی

د‌م‌گ‌ر‌ی‌و ز‌و‌و ق‌وت‌ی د‌م‌د‌ا ل‌ه م‌ی‌ص‌ر‌و س‌و‌د‌ان پ‌ی‌ی‌ی

د‌م‌گ‌وت‌ر‌ی: (العَقَقُ) **الغَاقَةُ:** ب‌ه‌م‌ان‌ا (الغَاقُ) د‌ی

أَغَالَتِ الْمَرْأَةُ وَلِدَهَا غِيَالًا: ن‌ا‌ف‌ر‌ه‌ت‌ه‌ک‌ه‌ ش‌ی‌ر‌ی

ب‌ی‌س ب‌و‌و‌ی د‌ا ب‌ه‌م‌ن‌د‌ا‌ل‌ه‌ک‌ه‌ی م‌ه‌ب‌ه‌س‌ت ب‌ه ش‌ی‌ر‌ی

ب‌ی‌س ب‌و‌و ن‌ه‌و ش‌ی‌ر‌م‌ی‌ه ن‌ا‌ف‌ر‌ه‌ت‌ه‌ک‌ه‌ ح‌ا‌م‌ی‌ل‌ه ب‌ی‌و

ش‌ی‌ر‌ ب‌د‌ا ب‌ه م‌ن‌د‌ا‌ل‌ه‌ک‌ه‌ی.

دمگوترئ: (الطَّلح) ◊ الغَيْلَةُ: دمگوترئ: (أضرت الغيلة بولد فلان) شير لئی بیس بوون زیانی به مندالی فلان گه یاند، نهمه کاتیک دمگوترئ: که نافرته که سکی هه بئو شیر بدا به منداله که ◊ یان نافرته که شیر بدا به مندال و بیاومکه بچیته لای ◊ الفَيْلَمُ: پروانه مادی (عَلَم) ◊ غَامَتِ السَّمَاءُ: ناسمان هه ور دایبوشی.

غام الیرم: رۆژمه که هه ورو هه لا بوو.

غام فلان الی الماء غَیْمًا وَغَیْمَانًا: فلانکس زوری تینوو بوو تینوایه تیه که ی پهری سمند.

أغامت السماء: به مانا (غامت) دئ ◊ أَغَامَ القَوْمُ: خه لکه که کهوتنه ناو هه ورو هه لاوه ◊ أَغَيَّتِ السماءُ: ناسمان هه ور دایبوشی ◊ أَغَيَّتِ القَوْمُ: خه لکه که زوریان تینوو بوو ◊ کهوتنه ناو هه ورو هه لاوه ◊ غَيَّتِ السَّمَاءُ: به مانا (غامت) دئ ◊ تَغَيَّمَتِ السَّمَاءُ: به مانا (غامت) دئ ◊ الغَیْمُ: هه ور (ک: غيوم و غيام) ◊ دمگوترئ: (شجر غَیْم) دره ختیکی چرو پره ینگا نیه بچی ناوی ◊ الغَیْمَةُ: پارچه هه ور، په له هه ور ◊ تینوایه تی زور ◊ الغَیْمُ: دمگوترئ: (يوم غيوم) رۆژیکی هه ورو هه لاواییه ◊ المَغِیْرُ: دمگوترئ: (يوم مغيوم) رۆژیکی زور هه ورواییه ◊ غانت السماءُ غَیْمًا: به مانا (غامت) دئ ◊ واته ناسمان هه ور دایبوشی ◊ بارانی باراند ◊ غانت النفسُ: نهمسه که ی بیس و به دکار بوو.

غَیْنٌ عَلَى الرَّجْلِ: هه له و بئ ناگایی دئی بیاومکه ی داگرت.

غَیْنٌ بَفْلَانٍ: فلانکس له هوش خوی چوو ◊ له خو بووه.

غَیْنٌ بَفْلَانٍ: هه ورز سواری شانئ فلانکس بوو ◊ الغائَةُ: نه لقه ی سمه ری ژئی که مان ◊ الغَیْنُ: لۆغه تیکه له (الغيم) واته هه ور ◊ دره ختی چرو پرو تیک چرژاو که خوی تیدا هشار بدرئ ◊ الغَیْنَةُ: دارستانی کیو و کهز که چرو پرئو له شوینی بیرون روابن ناویان ئی نزیک نه بئ ◊ الغَیْبُ: پروانه (غَیْب) ◊ أَغْيَا الرَّجُلُ: بیاومکه گه یشته نه و پهری ریزو شکومندی ◊ دمگوترئ: (أغيا الأمر، وأغيا الفرس في سباقه) کاره که گه یشته تۆپه لاک ◊ نه سه به که له پیش برکی دا گه یشته نه و پهری گورج گولئ ◊ أَغْيَا عَلَيْهِ السَّحَابُ: هه ور سیبهری ئی کرد ◊ غَايَا فِلَانٍ فِلَانًا: له نیازو مبه مستدا فلان هه وروئی فلانسی کورد. غَايَا الغَايَةِ: کۆتایی ماومکه ی دانا ◊ سینگی کۆتایی سنوری چه قاند.

غَیْئُ الشَّيْئِ: کۆتایی بو شته که دانا ◊ تَغَايَا: دمگوترئ: (تغايوا عليه حتى قتلوه) گه له کۆمه کییان ئی کرد تا کوشتیان و له ناویان برد ◊ الغَايَةُ: کۆتایی و نیازو مبه مست دمگوترئ: (غايك أن تفعل كذا) نه و پهری دمه لاتی تۆ نهومیه نه وه بکه ی ◊ غَايَةَ الأَمْرِ: مبه مستی نیشه که ◊ دمگوترئ: (فلان بعيد الغاية) فلانکس را دروستو بیر په سه نده ◊ الغَايَةُ: هه رشتیک سیبهر له مروف بکاو له پشت سه ریبه وه بئ و مگوو هه ورو ته م و غارو سه هقی خنانوو شستی وا.

الفام: فنی؛ پیتی بیستمه له پیتهکانی هیجا ◊ شوینی لی دهرهاتنی دمنگهکهی نیوان لیوی سهر و کهناری ددانی پیشهوه بهشی سهرهومیه ◊ (فنی) پیتیکی موهمهله واته: له حروفی عامیله نیه ◊ پهکیکه له حهرهفکانی عهتف ◊ الفالوذ: بپروانه مادمی (فَلَذَ) ◊ **إفئات** برابیه ریامره **إفئاتنا**: سور بوو لهسهر رای خوی و همر رای خوی پین پهسند بوو ◊ **إفئات علیہ القرن**: قسهی بو ههلبهست و بوختانی بهدمهوه ههلبهست ◊ جاری وادمی و شهکه سهنگو سووکی تیدا دمکری ◊ **فأذہ فأذا**: نهخوشی توشی دلی بوو.

فئد: دهلی ههنگیورا ◊ **إفئاد القوم**: خهککه ناگریان کردهوه بؤنهوهی شتی پین بیرژینن ◊ **إفئاد اللحم والحبز**: گوشت و نانکهکی برژاند. **تفأذت النار**: ناگرکه ههنگیرساو بلئسهی سهند ◊ **الفؤاد**: دل ◊ **دمشگوتری**: (هو فارغ الفؤاد) دلی خالیه لهخهم هیج خهم و خهفهتیکی له دلدا نیه ◊ **دل نارامه** ◊ **الفئید**: همر شتیک لهسهر ناگر سور کرابیتهوه یان کرابی بمان و برژیابن ◊ **ناگر** ◊ **ترسنوک** ◊ **المفأد والمفأذة**: نامیریکه گوشتی پین دمیرژیندری ◊ **کۆلهومز**: نامیریکه ناگری تهندوری پین تیکه ل دهری.

فَار فِلَان فَارَا: فلانکس کونه مشکی ههککند.

فَار الشین: شتهکی ژیر خاک کردو شاردیوه.

فُور المکان فَارَا: شوینهکه مشکی زور بوو.

فُور الطعام: خواردنهکه مشکی تیکهوت ◊ **الفار**: مشک و جرج گه ورمو بجوک ◊ **الفارزة**: به تافه مشکیک دهگوتری، یان بو مشکی میینه بهکاردی.

فار الطهر: گوشتی پشت.

فار المسک: شوشی میسک ◊ نهو زهرهفی میسکی تی دمکری ◊ ههروا (فار) ناوه بو نامیریکی داری پین دمقییشینری ◊ **الفؤارة**: شرابیکه له شیرمهمنی و خورما دروست دمکری و دهکولیندری و دمکریته دهرمان بو ناهرمی زمیستان.

المفارة: شوینیک مشکی زور لی پین.

فَاس الحشبة فاسا: دارمکهی بهپاج یان به بیور دولت کرد.

فَاس فلاتا: پاجی له فلانکس دا، بهپاج لیی دا ◊ تeshوی لی دا ◊ **الفاس**: نامیریکه کلکی لوسی تیدهخری سهرمکهی ناسنهو زهوی پین ههلهکهندری.

فاس اللجام: نهو ناسنهیه دمکریته دهمی نازهلهوه بؤنهوهی هیچی بو نهخوری، یان بؤنهوهی سهر نهرم پین و ژیربار بکری و مکوو لغاوی نهسپ و بارگیر ◊ (فاس الفم) ناوادم نهو لایهی ددانی تیدان ◊ (فاس الرأس) پاشه سهر که دهروانیته پشته مل ◊ **فأفا**: له قسهکردندا زور پیتی (هنی) دووباره کردهوه ◊ (فهر فأفا و فافاء).

فَاق فَرانا: توشی نهخوشی پرخه پرخ بوو.

فَاقِي رَأْسُهُ نَارًا وَرَأْيَا: سمري قاش كرد ◊ **إِنْقَالِي**: شەق بوو، قهوارمی تیکهوت ◊ **الْفَارُ**: قه‌لشت و دمر بهندی نیوان دوو کیو ◊ **الْفَيْتَةُ**: تاقه و پیپر ◊ (ک: فیات و فترن).

فَتِي فَتْنًا: دمگوتری: (ما فِتْنِيْ يَفْعَلُ كَذَا) بمردهوام تا نیستا نهو نیشه ده‌کاو خهریکی نهو کارمیه ◊ **فَتَهُ** فَتًا: وردو هاری کرد ◊ دمگوتری: (فَتًا فِي غَضْبِهِ) هیزو توانای گم کردهوه ◊ لاوازی کرد ◊ **فَتَّتِ الشَّيْئُ**: شته‌که‌ی زور وردو هارکرد ◊ **فَتَّتَتِ الشَّيْئُ**: شته‌که وردوخاش بوو ◊ **الْفَتَاتُ مِنَ الشَّيْئِ**: وردمو خورده‌ی له‌شت دمکه‌ویته خوار ◊ **الْفَتُّ**: درزی بهرد ◊ ورده نان که له‌گوشتاو گوشرابی ◊ تی‌گوشراو ◊ **الْفَتِيْتُ**: تی‌گوشا، تریت ◊ شتیک له به‌رزیه‌وه به‌ربیتته‌وه و وردوها‌ر ببن ◊ **الْفَتِيَّةُ**: پارچه‌ی شته وردو هاربوومه‌که.

فَتَحَ بَيْنَ الْحَصِينِ: برپارو دادومری له‌نیوان کیشه‌کارمکاندا نه‌نجام دا.

فَتَحَ عَلَيْهِ: شارمزی کرد، ری‌ی نیشان دا ◊ دمگوتری:

فَتَحَ عَلَى الْقَارِي: نه‌وه‌ی خوینهرمه‌که له‌بیری چوبومه‌وه نه‌م پی‌ی گوتته‌وه، بیری هینایه‌وه ◊ ری‌گای خیرو خو‌شی بو کردهوه ◊ (فَتَحَ الْمَغْلَقَ) دهرگا داخراومه‌کی کردهوه.

فَتَحَ الْكِتَابَ: کتیبه لیک نراومه‌کی لیک کردهوه.

فَتَحَ الطَّرِيقَ: ری‌گاکه‌ی کردهوه و ری‌گای دا ر‌ؤیشتنی پیدا بکری.

فَتَحَ الْجُلْسَةَ: لیژنه کو‌بومه‌که، نه‌نجومه‌نه‌که ده‌ستی به‌کارمکانی کـــرد.

فَتَّقَ نَاتًا: شوینی به‌به‌که گه‌یشتنی فه‌قهرمی به‌که‌می عمومودی فه‌قهره به نیسقانی دواومی نازاری بوو ◊ **الْفَاقُ**: نه‌خوشیه‌که تووشی فه‌قهرمی نادمیزاد دمبی ◊ **الْفَوَاقُ**: لوغه‌تیکه له (الْفَوَاقُ) ◊ **فَاءَهُ**: یاری فیئال له‌گه‌ل کرد ◊ (تَوَزَّيْكَى تَر مَانَا (فِيئال) دئ) ◊ **قَالَهُ** بِالشَّيْئِ: وای ئی کرد گه‌ش بین بن به‌شته‌که ◊ **إِنْقَالَ** بِالشَّيْئِ: گه‌ش بین بوو به‌رام‌بهر به‌شته‌که ◊ **تَفَاعَلَ** بِهِ: به‌مانا (إِنْقَالَ) دئ ◊ **تَفَاعَلَ** بِهِ: بو موتاومعه‌ی (قَالَهُ) دئ ◊ **الْفَالُ**: قسه‌یه یان کرده‌ویه هیوای خو‌شی ئی دمکری ◊ وادمبی سهنگو سوکی له وشه‌که‌دا دمکری و دمگوتری: (الْفَالُ) وایش دمبی وشه‌ی (الْفَالُ) بو شتی خراب به‌کارده‌ی‌ندری ◊ دمگوتری: (لَا فَالَ عَلَيْكَ) هیچ ناخو‌شی زیانت توش نه‌بی ◊ **الْفِئَالُ**: یاریه‌کی مندالانه، تاقه‌یکیان شتیک له‌زیر گندا ده‌شارنه‌وه، دواپی ده‌بنه دووبه‌ش، به‌شیکیان پرسیار له به‌شه‌که‌ی تریان ده‌کا ناخو شته‌که لای کامیانه ◊ **الْمُفَائِلُ**: یاریزانی فیئال کمر؛ نهو کهسه‌ی یاری فیئال ده‌کا.

فَامَ مِنَ الْمَاءِ فَامًا: تیری له‌ناومه‌که خوارده‌وه تیراو بوو.

فَامَ فِي الْمَاءِ: ده‌می له‌ناومه‌که ناو خواردیبه‌وه.

فَامَ الْمِيسَانَ: نازه‌له‌که ده‌می خو‌ی پر کرد له له‌ومرو پوش و په‌لاش ◊ **أَفَامَ** السَّرْجَ أَوْ الدُّلْوَرَ وَغَرَّمَا: د‌ؤلجه‌که‌ی فراوان کرد ◊ یان زینه‌که‌ی گه‌وره کرد، لی‌ی زیاد کرد.

فَامَ الرَّحْلَ: له که‌ژاوه‌که‌ی زیاد کرد ◊ **الْفَنَامُ**: پارچه قوماشیکه، لبادیکه له‌ناو که‌ژاوه‌دا راده‌خری ◊ هه‌روا ناوه بو ک‌ؤمه‌لیک نادمیزاد ◊ **الْفَوْمَةُ**: پارچه قوماش، پارچه لباد.

◊ همولیدا بیکاتهوه، داوای گردنهوهی دمرگاکهی کرد.

◊ استفتح فلاناً: داوای یارمه‌تی له فلان کرد

الفاتحة: سورمتی فاتحیه ◊ سهرمتای همووشتی‌ک و پیشمه‌تاو دسه‌گوتی ◊ الفتح:

کوتایی پی هینانی کیشو نیزاع ◊ الفتاحة:

یارمه‌تیدان ◊ الفتح: ناویکه له ناوه

جوانه‌کانی خودا ◊ همروا ناوه بۆ بالندهیه‌کی

رهنگ رمش زور کلکی هه‌لمته‌کینن ◊ پیی

دمگوتری: رمشیشه ◊ الفتاحة: کلیلی

هه‌لپچرینی فوتو زهری دروستکراو له‌ته‌نه‌که‌و

شوشه و شتی وا ◊ الفتح: جوره بزوینیکه

ده‌که‌ویتنه کوتایی وشه و نازناوی بینایه،

دمگوتری: فیعلی ماضی مبنییه له‌سهر فمتحه

نه‌گهر..... ◊ الفتح: شتی کراوه، دم فراوان ◊

دمگوتری: (باب فتح) دمرگایه‌که هه‌میشه

کراومیه ◊ (قارورة فتح) گۆزمیه‌که زارکی

فراوان و پانه و تۆپه‌وانه‌ی نیه ◊ الفتحة:

نیشانه‌ی بزوینی تایبه‌تییه ◊ له‌بوارى ئیعراب

دا ◊ الفتحة: ده‌لقه و پهنجهره و کون و درز ◊

الفتح: کلیلی قفل کردنه‌وه ◊ المفتح: به‌مانا

(المفتاح) دئ ◊ لوله‌ی ئاو‌کیش ◊ فتحه فتخاً:

نهرمی کردو چه‌ماندیه‌وه ◊ دمگوتری: (فتح

أصابع رجله في جلوسه) پهنجهی حاجی بلأو

کردنه‌وه بۆلای پیشه‌وه چه‌ماندیه‌وه.

فتح فتخاً: نهرم بوو چه‌مايه‌وه ◊ فتح الكف

واللهم: به‌ره دهستی یان حاجی پان و دریز بوون

◊ دمشگوتری: (فیح الرجل) پیاومکه به‌ره

دهستی و حاجی دریزو پان بوون ◊ فتح

الرجلان: ئیسقانی قاجه‌کانی دریز بوون و

گۆشتیان کهم بوو ◊ دمشگوتری: (فهو أفتح وهي

فخاء) ◊ أفتح: شل بوو، ماندو بوو، سهرسام

فتح في الميزانية اعتماداً: بزیکى پاره تهرخان کرد
بۆ ئی خهرجکردن بۆ بری مه‌ساریفی پتویست و
کرنگ.

فتح فلان قلبه: دئی بۆ فلانکەس کرده‌وه و
نه‌ینییه‌کانی بۆ باس کردن.

فتح البلد: ولاته‌که‌ی کۆنترۆل کردو دهستی
به‌سهردا گرت.

فتح الله قلبه للأمر: خودا دئی فلانی کردموه بۆ
کاره‌که دئی نورانی بوو بۆ جیبه‌جیکردنی
نیشه‌که ◊ فاتحه في الأمر: دهربارهی کاره‌که
سهرمتا قسه‌ی له‌گه‌ل کرد ◊ فاتحه: قهرزکه‌ی
دایه‌وه ◊ فاتح فلاناً: مامه‌له‌ی له‌گه‌ل فلان کردو
هیچی نه‌دایه.

فتح الأبواب: به‌مانا (فتح) دئ ◊ دمرگاکانی

کردنه‌وه ◊ زوری دمرگا کردنه‌وه ◊ افتتح الباب

وغيره: دمرگاکهی کرده‌وه ◊ افتتح العمل: دهستی

به‌کاره‌که کرد ◊ دمگوتری: (افتح دورة الجمع أو

الجلس) دموره‌ی کۆر یان نه‌نجومه‌ن کۆبووه‌وه و

دهستی به‌کاره‌کانی خو‌ی کرد ◊ دمشگوتری:

افتتح الكلام بالبسملة: قسه‌و ناخاوتنه‌که‌ی به

(بسم الله الرحمن الرحيم) دهستی پی کرد ◊ انفتح

الباب: دمرگاکه کرایه‌وه ◊ بؤ موتاومعه‌ی

(فتح) ◊ انفتح عن الشئین: شته‌که دمرکه‌وت و

ناشکرا بوو، پهرده‌ی له‌سهر هه‌لدرايه‌وه ◊ فاتحا

كلاماً بينهما: به‌سهرته‌وه له‌ناو خو‌یان دا

دوو به‌دوو هسه‌یان کرد ◊ تفتح: بؤ موتاومعه‌ی

(فتح) دئ ◊ تفتح الأکمام عن الثوب أو اللزعة عن

الظن: غونچه‌که کرایه‌وه و گۆله‌که دمرکه‌وت ◊

یان په‌مۆکه ده‌می کردموه و لۆکه‌که دمرکه‌وت ◊

تفتح في الكلام: دریزه‌ی به‌ قسه‌کان دا ◊ زوری

شانازی کرد ◊ استفتح الباب: دمرگاکهی کرده‌وه

هاتنی دوو پیغمبهر ۵ فِتْرَةُ الْحَمِي: ماوهی
کشانه ووه سرپینه ووی له رزو تا: واته: ماوهی
نیوان دوو نوبه تا ۵ (فِتْرَةُ الرِّخَاء) فهتره
همرزانی: که پیشه سازی پیش دهگه وئو نرخ
گران دهبی.

فَتَشَى عَنِ الشَّيْنِ فَتَشَأُ: له شته که ی کۆلیه ووه به
دوودا چوونی بؤ کرد ۵ فَتَشَّ الشَّيْنُ رَعْنَه: له
شته که ی کۆلیه ووه به دوودا چوونی بؤ کرد ۵
فَتَشَّ الْأَمْرَ وَالْأَعْمَالَ: نیش و کاره کانی به سمر
کردنه ووه بؤنه ووی بزانی ناخو تاجه ند
به گویره ی یاساو ریساکان کراون ۵ الْفَتَّاشُ: نه و
که سه ی زور له شت بکۆلئیه ووه وردبینی تیدا
بکات ۵ الْمُفْتِّشُ: کارمه ندنیکه لی کۆلئیه ووه
به دوودا چوون بؤ کاروباری ده ولت یان کارگه و
فه رمانگه کان دهکا.

فَتَقَى الشَّيْنِ فَتَقَأُ: شته که ی هه لدری، شه ی کرد،
کونی کرد ۵ ده گوترئ: (فتق الثوب)
قوماشه که ی در ی (فتق المسك) شتیکی تیکه لی
میسکه که کرد بؤنه ووی بؤنه که ی بلا و بیته ووه
۵ (فَتَقَ الْقَطَنَ) لۆکه که ی شی کرده و به شه ی
کرد ۵ (فتق الكلام) هسه و ناخاوتنه که ی پشت
راست کرده ووه فراوانتری کرد.

فَتَقَى فَتَقَأُ: جهسته ی هه له و فراوان بوو ۵ (فه ر
فَتَقَ) ۵ توشی قوڑی بوو ۵ أَفْتَقَ السَّعَابُ:
هه وره که نه ماو ناسمان ساف بوو ۵ أَفْتَقْتُ
الشَّيْنُ: خور که وته نیوان دوه له هه وره ووه
دهر که وت ۵ أَفْتَقَ فَلَانٌ: فلانکس که وته پارچه
زه و بیه که که بارانی که م لی باری بو بئ روهک و
درهخت بوو ده وره بیری بارانی زور لی باری بوو
۵ فلانکس به لاه کارمسات و رودای ناخوش
گه له کۆمه کییان لی کرد و زبانی ناخوش بوو ۵

بوو ۵ فَتَحَّ اصَابِعُه: به نجه کانی لیک بلا و
کردنه ووه جه ماندنیه ووه ۵ تَفَتَّحَ: نه لقه ی
له به نجه کرد ۵ الْفَتْحُ: دیوی ناوه ووی نیوان
قۆل و باسکه ۵ الْفَتْخَاءُ: حوشتریکه گوانه کانی
بۆلای گه ده ی به رز بوو بیته ووه ۵ هه لۆی بال
نهرم ۵ کورسیه دارینه میکه له شورکه درهختی
نهرم دروست ده کرى ۵ الْفَتْخَةُ: نه لقه یه که له
زیر یان له زیو نقیمی نه بی و مگوو نه نگوستیله
له به نجه ی په نا په نجه بچکۆله ده کرى.

فَتَوَّرَ فَتَوَّرَأُ: دوی توره بوون نارام بۆوه دوی ره ی و
توندی نهرم بۆوه ۵ بئ هیزو بئ هه واس بوو ۵
(فَتَرَ إِلَى الشَّيْنِ) به شته که دنیا بوو نارامی گرت
۵ له هه دیسدا هاتوو: (من فَتَرَ إِلَى سَتِي فَقَدْ نَجَا)
که سیک خوو به ریبازی منه ووه بگری رزگاری
دهبی.

فَتَوَّرَ الشَّيْنِ: شته که ی به قولانج مه زنده کرد ۵ به
قولانج پیوای ۵ أَفْتَرُ: پیلوی چاوی زمعیف
بوون و چاوی بئ هیز بوو ۵ أَفْتَرُ الدَّاءَ وَهُوَ فَلَانٌ:
دهرمانه که فلانکسی لاه کرد ۵ فَتَّرَ: به مانا
(فَتَرَ) دئ ۵ فَتَّرَ السَّعَابُ: هه وره که مت بوو نزم
بۆوه، نامادیه بؤ باران بارین ۵ الْفَاتِرُ:
نه سارد و نه گهرم ۵ ده گوترئ: (طَرَفُ فَاتِرٍ)
پیلوی چا و که میک ته نک و به ره و خواربی،
به جۆرنیک چاومه که مه ست بنوینی ۵ الْفَتَّارَةُ:
سه رمته ی سه رخوش بوون ۵ الْفِتْرُ: قولانج،
نیوان سه ری په نجه ی قامکه گه وره ووه قامکه
شاده به کراومی ۵ الْفُتْرُ: سه له: که له پرزی
درهختی خورما یان له شورکی درهختی بی
دروست ده کرى ۵ نانی له سه ر دادهنری یان
برنج و شتی وای له سه ر دشۆردرئیه ووه ۵ الْفُتْرَةُ:
چا و نهرمی و چا و کراومی که ده بیته هوی چا و
مهستی ۵ ماوه ی نیوان دوو کات یان زه مانی

فَتَّقَ: بُو زیدمرویی لهمانای (فَتَّقَ) دئ ۵ **إِنْفَتَّقَ:** شەق بوو ۵ **تَفَتَّقَ:** شەق بوو، شەقار شەقار بوو ۵ **تَفَتَّقَتِ الماشية:** نازەلمەکه هەلمو بوو، جەستەى گەشەى کرد ۵ **تَفَتَّقَ بالكلام:** زمانى پەرژاو کەوتە قەسەکردن و ناخاوتنەکەى درێزەى کێشا ۵ **الفِئَاقُ:** ناومروۆکى لیفى سببى ۵ (اللیف الأبیض): روخسارى جوانى پى دهمشوبهیندرئ لهپاکى و جوانى دا ۵ مادەى خومره که دەکرێتە هەویرهوه بۆئەوهى باش هەلبى و ناسکى بکاو فشى هەلبىنى ۵ خۆر که هەور دایبۆشیبى و لهناکاوینک بکەوێتە ناقارى هەساومهوه دمریکهوى ۵ **الفَتَّقُ:** قەلشت و قەواره ۵ کێشە و نیزاعى نیوان کۆمەل و لیکترازانى مەبەست و رازیان ۵ شوپنیکى سوتە مەرۆ که دهوروبەرى بارانى ئى باریبى، کازیوهى بهیان ۵ تەنگ و چەلمەمى زیان ۵ قۆر بوون.

الْفَتَّاةُ: زەویەکه له دهوروبەرى باران ببارى و لهخۆى نەبارئ ۵ **الْفَتَّيْتُ:** زمان رهوان و قسه زان ۵ بهیانی روناک ۵ **الْمَفْتَقُ:** شوپننى قەلشت و دِراو ۵ **الْمَفْتَقَةُ:** تیکەلهیکه له کۆمەلێک داو و دەرمان بەزەبەت و هەنگوین تیکەل دەکرین بۆ قەلمو بوون دهورئ.

فَتَّكَ فَتْكَ: بهبى ئى ورد بوونهوه دەستى بهنیشەکه کردو بیری لهوه نەکردموه ناکامى چۆن دەبى.

فَتَّكَ به: فرسەتى ئى هیناو تیرۆرى کرد ۵ بهناشکرا کوشتى.

فَتَّكَ فى الحُب: له خراپەکاریدا زیدە رووى کرد ۵ **فَتَّكَ فى سلوکه:** رهوشتى بەد بوو ۵ سەرگەرمى خراپە بوو ۵ **أَفْتَكَ به:** بهمانا (فَتَّكَ) دئ ۵ **فَاتَكَ فلاتاً:** بهسەر فلانکەسدا زال بوو ۵ فلانى پام کرد ۵ **فَاتَكَ الأَمْرَ:** بهگەرمى و بهحەماسهوه

بەرى دایه کارمکو دەستى پى کرد ۵ **فَتَّكَ اللطین:** پەموکەى شى کردموه بهشەى کرد ۵ **تَفَتَّكَ بأمرة:** خۆى ملى لهکارى خۆى ناو سەربهخۆ ئەو کارەى کرد ۵ **الفَتَّاكُ:** نەخۆشى کوشنده، زەبرى کوشنده.

قَتَلَ الحَبْلَ وغیره فِتْلًا: حەبلەکەى وهنى و باى دا ۵ دەشگوترئ:

قَتَلَ فلاتاً عن رایه: فلانکەسى له پى خۆى ژێوان کردموه.

قَتَلَ وجهه: پوی ئى وەرگێرا.

قَتَلَ فِتْلًا: ماسولکه بههیز بوون و گری گری و مستان ۵ دەرگوترئ: **قَتَلْتُ ذراعاً:** پەگو دەمارەکانى توندو پتەو بوون و باسک و هۆلى گری گری و مستا ۵ **اقْتَلَ السُّلْمَ والسُّمْرَ:** درەختى (سەلم و سەمور) توپکلیان فریئا ۵ توپکلى تەنكى خۆى فریئا ۵ **قَتَلَ الشَّيْئَ:** شتەکەى بادا ۵ **إِنْفَتَّلَ:** خوارو خێج بوو هەلوێزنا ۵ روى وەرگێرا ۵ وازى هینا ۵ پاشگەز بۆوه ۵ **قَتَّلَ:** بۆ موتاومەعى (قَتَّلَهُ) دئ ۵ **الْقَتْلُ:** شتى تىک باهەلداو ۵ چرۆ و غونجەى نەپشکۆتو ۵ **الْقَتْلَةُ:** توپکلى غونجەى درەختى (سەلم و سەمور) پيش ئەوهى بپشکۆئ ۵ گەلای نەپشکۆتوی درەختى (طەرفاء و ئەسەل) کەهیشتا هەر لولەو پان نەبۆتەوه ۵ پارچە هەودای لۆکەو ناوریشم ۵ توندو پتەوى پەگى دەست و بازو ۵ میوهى درەختى عورھووط ۵ پیمەرەو خاکەناز ۵ **الْقَتِيلُ:** شتى نەکراوه ۵ ئەوهى مەرۆف له نیوان پەنجەکانى دەهالینى له هەوداو کۆلک پان ئەو چلک و شتەبه لەناو پەنجەکانى خپرى هەلداو گپمۆل گپمۆل دەومستى ۵ ئەو داوه دەزولەیه دەکەوێتە سەر

خاک بهر دمکانی ده لری سوتاون ◊ المفتون: شیت
 ◊ ههروا بهمانا (الفتنة) دئ ◊ فساه فتوا: له
 نازایهتی و مهردایه تیدا بهسهری دا بالادست
 بوو.

فَتَوُ فِتَاءً: بوو بهگهنج.

فَتَى فِتَى وَفِتَاءً: بهمانا (فَتْر) دئ ◊ اَفْتَى فِي الْمَسْأَلَةِ:

دهربارهی مهسه له که حوکمی شهرعی رون
 کردهوه ◊ فِتَاءً: له پیاومتی و مهردایتی دا
 بهسهریا بالادست بوو ◊ دادگایی کرد ◊ فُتِيتِ
 البنت: منداله میینه که برپاری نهوهی بو درا
 که له ته مهنی مندالی تیبهری و بوو به کجی
 گهنج ◊ فِتَايَ الْمَرْأَ: پیاوه که ریبازی پیاومتی
 گرته بهر ◊ فِتَايَ الْقَوْمِ اِلَى الْفِتَى: خه لکه که
 چون بۆلای موفتی و رابه ره که بیان بۆنهوهی
 فتوایان بۆ بداو کیشه که بیان به کالاً بکاتهوه ◊
 تَفَتَّى: بوو بهگهنج ◊ ریبازی پیاومتی گرته بهر
 ◊ تَفَتَّتِ الْبِنْتُ: منداله میینه که بوو به گهوره
 کج، له ته مهنی مندالی تیبهری ◊ تَفَتَّتِ
 الصَّغِيْرَةُ: منداله میینه که: هه لئس و کهوتی
 گهوره کجی به پیرمو کرد ◊ اِسْتَفْتَاهُ: داوای راو
 بۆ چونی ئی کرد ◊ ویستی فتوای بۆیدا له بارهی
 مهسه له کهوه ◊ الْفَتَى: گهنج ◊ سهرمتای گهنجی،
 ته مهنی نیوان موراهه قه و پیاومتی ◊ دمست و
 دل گراوه و سهخی سروشت ◊ به هانا هاتووی
 لَيْقَه و ماوان ◊ خزمه تکار ◊ الْفُتُوْرَةُ: ته مهنی
 گهنجی نیوان موراهه قه و پیاومتی ◊ نامادباش
 بۆ به هاناوه چوونی لَيْقَه و ماوان ◊ مهدرسه و
 رپساو یاسایه که رهوشتی پیاومتی و نازایهتی له
 مروفتدا پهرومرده دهکا ◊ الْفَتْوَى: وهلامی
 شهرعی بیان قانونی دهربارهی مهسه له و
 تهنگه ژمیهک ◊ الْفُتْيَا: بهمانا (الفتوى) دئ ◊
 الْفَتَى: گهنج نادهمی بی بیان گیانله بهری تر.

قه لشتی ناو که خورما ◊ خیت و داویکی دریزه
 به ته هه مهنییه وه دهبه سترئ و ناگری پیوه
 دمفرئ بۆنهوهی ناگره که به به ته که دا بروا تا
 دهکاته سهه ته هه مهنییه که و به ته فیته وه ◊
 الْفِتْيَةُ: پلتهی چرا.

فَتَى الْمَدَن تَتَا رَفْتَرْنَا: مادمی مهعه منه که ی کرده

ناو ناگره که وه بۆنهوهی به تافی بکاته وه ◊
 دهگوترئ: (فَتَنَ النَّار) ناگر سوری کردهوه ◊
 (فَتَنَ فُلَانًا) فلانکه سی سزا دا بۆنهوهی له
 هه لئس و کهوتو رای خوئی په شیمان بیته وه ◊
 دهشگوترئ: (فَتَنَهُ بِهِ وَفِيهِ) حمزی ئی کرد عاشقی
 بوو ◊ (فَتَنَتِ الْمَرْأَةَ) ناهرته که شیت و شهیدای
 کرد.

فَتَنَ فُلَانًا عَنِ الشَّيْءِ: فلانکه سی له شته که لادا

پاشگهزی کردهوه ◊ فَتَنَهُ: بۆ زیدمهرویی له مانای
 (فَتَنَهُ) دئ ◊ اِفْتَنَّ بِالْأَمْرِ: شهیدای کاره که بوو
 پنی موعجب بوو ◊ اِفْتَنَّ بِالْمَرْأَةِ: شهیداو
 عاشقی ناهرته که بوو ◊ اِفْتَنَّ فُلَانًا: فلانکه سی
 خسته ناو فیتنه و ناشوبه وه ◊ فِتَانِ رَجَالٍ:
 پیاوه که بیان بوو کهوتنه نیوان شهرو
 ناشوبه وه ◊ الْفِتَانُ: شهیتان ◊ دزو خائین که
 دپته سهه رپنگای کاروان بۆنهوهی پوتیان
 بکاته وه ◊ نالتونجی له م رومه که نالتون و زیو
 له بۆته دعداو به تافیان دهکاته وه ◊ الْفِتَانُ:
 زپرو زیو (دینارو دیره هم) ◊ فِتَانَا الْقَبْرِ: دوو
 فریشتهی مونکهر و نه کیر ◊ الْفِتْنَةُ: به تافی
 کردنه وه به مانگر، له بۆته دان ◊ سزادان و ئال و
 گورکردن له تافی کردنه وه دا ◊ سهه سوره مان
 بهشت و سوکایهتی پین کردنی ◊ گو مریبی و ری ئی
 تیگچون ◊ فِتْنَةُ الصَّلَاةِ: دمغدمغو و سهومسه ی
 ناو دلّه ◊ الْفِتْنَةُ: جوړیکه له درهختی (السَّطَط)
 گو له که ی زمرود بۆنخوشه ◊ الْفِتْنُ: زهوی رمشه

الفتى: كهسيك خوى تهرخان بكا پان بهفهرمی
 نهركى فتوادانى بخریتته نهستو، مهسهله
 شهرعى و فانونیهكان بو خهلكى رون بکاتهوه.
فَتَا اللبْنُ فَتَا: شیرمه كولى ◊ گؤراو بزركا ◊
 گهرماپییهكهى شكاپهوه. ساردبووه.

فَتَا القدر: كۆلانى مهنجهلهكهى شكاندموه بهناوى
 سارد پان بههوى سارد كردنهوى بهشتى تر.
فَتَا غَضَبُهُ: رقهكهى نيشتهوه توندو تيزى پيوه
 ديارنهما.

فَتَا البارذ: ساردى شتهكهى بهگهرمكردن شكاند.
فَتَا فلاناً عن رأيه: فلانكسى له راو بوچوونهكهى
 لادا زيوانى كردموه.

فَتَى الرجل فَتَاً: پياومه رقى نيشتهوه.
 دمگوترئ:

فَتَى الغضبُ فَتَاً: رقهكهى نيشتهوه ◊ **أَفْتَا** المرءُ:
 گهرما دامركاپهوه، رهويپهوه ◊ **أَفْتَا** الرجلُ:
 پياومه ماندوو بوو، ومپرزو جارپس بوو ◊ **أَفْتَات**
 السماءُ: ناسمان ساو بوو ◊ **أَفْتَا** بالمكان: له
 شوپنهكه مابهوه ◊ **أَفْتَا** اللومُ للمريض:
 خهلكهكه بهردپان گهرم كردو ناوپان لى پېژاند
 خستپانه سهرى بوئنهوى نارهق بكا.

فَتَا الحارَّ بالبارد: بهساردپییهكه گهرمییهكهى
 شكاندموه ◊ داپهركاندموه.

فَتَا رعاء التمر: سهبهته خورماكهى كردموهو
 خورماكانى بلاوكرندموه ◊ **إِفْتَأَهُ**: زيربارى كرد،
 ملكهچى كرد ◊ **إِفْتَأُ**: بو موتاوعمه (فَتَهُ) دئ.
فَتَّحَ الشئَ فَتْحاً: شتهكهى كهه كردموه.

فَتَّحَ البئرَ: بيرمهكهى دمردا ◊ دمشگوترئ: (فلان بحر
 لا يفتِّحُ) فلانكس دمريپهوه زانيارى لى نابريئ.

فَجَّ الحارَّ بالبارد: بهساردپییهكه ههلاوى
 گهرمییهكهى شكاندموه ◊ **أَفْتَجَّ** الرجلُ: پياومه
 ماندوبوو ههناسه لى برا ◊ **فَجَّدَ** درعه:
 زرییهكهى به ناوريشم ناواخن كرد ◊ **الْفَتَائِدُ**:
 ناواخنى پؤشاك و شتى تر ◊ ههورى گهوال
 گهوال و جين لهسمر جين ◊ **الفتاور**: ياساولو
 جاسوس ◊ تهشتو سوپنه.

فَجَّ رأسه فَتْجاً: سهرى شكاند ◊ **فَجَّاه** الأمرُ فَجْجاً
 وفجْجاً وفجْجاً: كارمهكه لهناكاو يهخهى گرت ◊
 فجْجاً مفجْجاً: لهناكاو يهخهى گرت و پهلامارى
 دا ◊ **الفجْجاءُ**: همرشتيك لهناكاو توشى مرؤف بى
 ◊ (مورت الفجْجاءُ) مردنى لهناكاو، مهرگى
 موهاجات.

فَجَّ نجياً: نيوان قاجى پانكردن.

فَجَّ الأرضَ: كهندېرئ قولى له زهويپهكه كرد.

فَجَّ الرجلُ الدابة نجياً ونجياً: پياومه پان
 ولاخهكه نيوان قاجى پان كردموه، قاجى پان
 كردنهوه.

فَجَّ القوسَ: زئى كهوانهكه له پشتى كهوانهكه
 دووركهوتهوه ◊ **أَفَجَّ**: به چۆلهوانى و كونو
 كهلهبهردا رپوى و سهرى خوى ههنگرت ◊
 بهلهى كردو خيرا رپوى ◊ نيوان قاجهكانى پان
 كرد ◊ **أَفَجَّ** الأرضَ بالمحراث: بهمهوجارو كاسن
 زهويپهكهى درى ◊ **فَجَّ** مفجْجاً وفجْجاً: نيوان
 قاجهكانى پان كرد ◊ دمشگوترئ: (فَجَّ رجله
 ومابين رجله) نيوان قاجهكانى پان كردن ◊
إِفْتَجَّ: به چۆلهوانى و كونو كهلهبهرو ساراي
 كاكى بهكاكى دا رپوى ◊ پينگاي دوورى برى ◊
إِنْفَجَّت القوسُ: زئى كهوانهكه له پشتى
 كهوانهكه دوور كهوتهوه ◊ **تَفَاجَّ**: زیدمېهوى كرد
 له بلاوكرندموى قاجهكانى ◊ **الأفجيج**: دۆل و

شیوی فراوان ◊ الفُجَّاجُ: رینگه‌ی پانو و پوړ ◊
 الفُجَّاجَةُ: (فجاجة كل شيء) كالو نه‌گمیو
 نه‌کولاو ◊ میوه‌ی نه‌گمیو ◊ الفُجُّ: رینگای پانو
 و پوړو دوورو دریز ◊ الفِجُّ: که‌لو دهره‌بند
 رینگای نه‌گمبه‌ر.

فَجْرُ أَمْرِ الْقَوْمِ: کاری خه‌نکه‌که گنده‌ل بوو،
 گنده‌لی تیکه‌وت.

فَجْرٌ فِي يَمِينِهِ: له سویندمکه‌پیدا دروی کرد.

فَجْرُ الرَّكَبِ عَنِ سَرْجِهِ: سوارمکه له‌سمر زینه‌که
 خوار بوو، لار بوو.

فَجْرٌ عَنِ الْحَقِّ: له‌حق و راستی لایدا.

فَجْرٌ مِنْ مَرَضِهِ: له نه‌خوشییه‌که چاک بووه.

فَجْرُ الْقَنَاةِ: جوگه‌که‌ی شوق کرد، جوگه‌ی راکیشا
 ◊ دمشگوتری:

فَجْرُ الْمَاءِ: رینگای یو ناومه‌که کردموه.

فَجْرُ اللَّهِ الْفَجْرُ: خودا به‌پانی دهرخست، کازیوه‌ی

به‌پانی ناشکرا کرد ◊ أْفَجْرُ: که‌وته ناو کازیوه‌ی
 به‌پانییه‌وه ◊ تاوانی کرد ◊ له‌حق و راستی لای
 دا ◊ أْفَجْرٌ فَلَانًا: فلانکه‌سی به‌گوناهبار هاته
 به‌رجاو ◊ أْفَجْرُ الْيَنْبِغِ: رینگای بو‌ناوی کاریزو
 سه‌رجاومه‌که کردموه ◊ فَاجْرٌ مَفَاجِرَةٌ وَفِجَارًا:
 هاوبه‌شی کرد له نه‌نجامدانی تاوان دا ◊ فَجْرٌ:

بُو زیدم‌روی له‌مانای (فَجْرٌ) دئ ◊ فَجْرُ الرَّجُلِ
 اللَّذِيْفَةُ وَهَرْمَا: بیاومه‌که توپه‌که‌ی ته‌قاند ◊ فَجْرٌ
 فَلَانًا: تاوان و خرابه‌کاری پال فلان دا ◊ اِنْفَجْرُ
 الْكَلَامِ: له خو‌یه‌وه قسه‌کانی هه‌لبه‌ست و
 له‌که‌سی نه‌بیستبوو که‌سیش نه‌و قسانه‌ی پی
 رانه‌که‌پاندبوو.

اِنْفَجْرٌ: بُو موتاومعه‌ی (فَجْرٌ) دئ ◊ اِنْفَجْرُ الْمَاءِ وَهَرْمَا:
 ناومه‌که هه‌لقولا، نه‌وته‌که هه‌لقولی ◊ اِنْفَجْرٌ فَلَانٌ

بَاكِيًا: فلانکه‌س له قلبی گریانی دا ◊ اِنْفَجْرُ
 الصُّبْحِ: شمو رابوردو نه‌ما، تاریکی ره‌وییه‌وه ◊
 اِنْفَجْرٌ عَلَيْهِمُ الْعَدُوُّ: له‌ناکاو دوژمن به‌لاماری
 دان و به‌سوپای زورمه‌ه هیرشیان کردنه سمر ◊
 دمشگوتری: (اِنْفَجْرَتْ عَلَيْهِمُ الدَّوَاهِي) به‌لاو

کارمسات داباریه سه‌ریان و له‌همموو لایه‌که‌وه
 تمنگی پی هه‌لجنین ◊ تَفَجَّرَ: بُو موتاومعه‌ی
 (فَجْرٌ) دئ ◊ تَفَجَّرَ الْمَاءُ وَهَرْمَا: به‌مانا (اِنْفَجْرٌ) دئ
 ◊ تَفَجَّرَ الصُّبْحُ: به‌مانا (اِنْفَجْرٌ) دئ ◊ الْفَاجِرُ:
 گوناهاکارو به‌د ره‌ومت به‌جوړیک گوئ به‌هیج
 یاساو ری‌سایه‌ک نه‌دا ◊ دمشگوتری: (بَيْنَ فَاجِرَةٍ)
 سویندی به‌درو ◊ فِجَارٌ: به‌و شیوه‌ی بینایه‌ی دئ و
 ناوه یو گوناوه تاوان و دمشکریته ناوه‌لناو بُو
 شاه‌رت و نیدای ئی دمکری ◊ الْفِجَارُ: شه‌ری
 فیجار؛ شه‌ریکه له نیوان قورپه‌یش و
 هاوسویندمکانیان و له‌نیوان هوزی هه‌وازیندا
 روی دا، پیغه‌مبه‌ر (د.خ) که نه‌و کاته ته‌مه‌نی
 بیست سال بوو هاوبه‌شی نه‌و شه‌ری کرد ◊
 الْفَجْرُ: کازیوه‌ی روناکی به‌پانی ◊ نه‌و کازیوه‌ی
 روناکییه‌ی دوو جوړن فه‌جری کازیبو فه‌جری
 صادق.

فُجْرٌ: بُو زیدم‌روی له‌مانای (فاجر) دا به‌کار
 دمه‌یندرئ ◊ ته‌نها له‌کاتی بانگ کردندا
 به‌کار دمه‌یندرئ ◊ فَجْرَةٌ: دمشگوتری: (رَكِبَ فَلَانٌ
 فَجْرَةً) فلانکه‌س درویه‌کی گه‌وره‌ی کرد ◊
 الْفَجْرَةُ: شوینی ناو ئی هه‌لقولان ◊ (فَجْرَةُ
 الرَّادِي) دمرای شیو و دؤل ◊ الْمُتَفَجِّرَاتُ:
 ته‌قمه‌نی؛ مه‌وادی کیمیاوییه، قومبوله‌و مینی
 ئی دروست دمشگوتری و ناماده باشی ته‌قینه‌وه‌ی
 تیدایه.

فَجَسَ فَجَسًا: خو‌ی به‌زلزانی و لوتبه‌رزی نواندو
 تاوانی کرد ◊ تَفَجَّسَ: به‌مانا (فَجَسَ) دئ ◊ فَجَعَهُ

فَجَعاً: نازاری زوری بی گمانند ◊ دهگوتری: (أمر فاجع) روداوئیکی ناخوش و جهرگریره ◊ به لایمکی گوره و ترسناکه ◊ فَجَعَهُ: زور نازاری دا ◊ تَفَجَّعَ: به هوئی به لآو کارمساته که وه نازاری بی گمی ◊ دهسگوتری: (تَفَجَّعَ لفلان) زور خمه تبارو نارحمت بوو بؤ فلان ◊ الفاجع: قهله رمشی شوم و نه گبتهی ◊ دهگوتری: (رجل فاجع) پیاوئیکی دل به نازارو خمه تباره ◊ (امرأة فاجعة) نافرمتیکی کؤست که وتوو، کارمساتی گوره و جهرگریری نی رودراوه ◊ الفاجعة: به لآو کارمساتیک زور جهرگریری بی و نازار به مروف بگمیه نی ◊ جا کارمساته که له دستدانی خوشه ویست بی یان مال و سامان بی ◊ الفجوع: به مانا (الفاجع) دی ◊ دهگوتری: (موت فاجع) ◊ مردنیکی جهرگریره ◊ الفجیعة: به مانا (الفاجعة) دی ◊ المفجع: به مانا (الفاجع) دی ◊ فَجَجَ: شانازی کرد به شتیک که نیه تی، لاف و گه زافی شتیک لی دا: که هی نه و نه بوو.

فَجَلَّ الشَّيْئُ فَجَلًّا: شته که شل و گوره بوو داچورا ◊ فَجَلَّ الشَّيْئُ: شته که یان کرد ◊ اِنْفَجَلَ امراً: کارمکه ی دروست کرد، دایهینا ◊ الافجَلُ: گهن پان، که سینک نیوان دوقاچی پان بی ◊ الفجَالُ: تور فروش ◊ الفجَلُ: تور.

فَجِمَ فَجِماً: شه ویله ی گوره بوو ◊ اِنْفَجِمَ الرادي: شیومه که، دۆله که پان و فراوان بوو ◊ تَفَجَّمَ الرادي: به مانا (اِنْفَجِمَ) دی ◊ الفجَمَةُ (فجمة الرادي): دمرای شیو و دۆل.

فَجَا البابَ فَجْراً: دمرگاکه ی کرده وه.

فَجَا القومَ: نیوان ژوو پشت که وانه که ی پان کرد.

فَجِي فَجياً: نیوان دوو نه زنیوی فراوان کرد ◊ افجى الرجل: پیاومکه بزنیوی مال و مندالی خوئی زیاد کرد ◊ فَجَأُ: دهری خست ◊ فَجَأَهُ عنه: دوری خسته وه ◊ پالی بیومنا ◊ تفاجى: که لینی تیکه وت ◊ الفجرة: که له بهری نیوان دوشت ◊ (فجرة الدار) هموشه ی مال ◊ به مردمرگای مال ◊ الفجواء: که له بهرو نیوان پانتایی نیوان دوشت.

فَحَشَ عنه فحشاً: لینی کؤلیه وه ◊ اِفْتَحَشَ عنه: لینی کؤلیه وه و توپزینه وه ی تیدا کرد ◊ الفحشُ (فحش الكرش): شتیکی بوش و قاتقاته به ورگه وه به یومه سته.

فَحِجَّ فَحْجاً: پیشی قاجه گانی لیک نزیك بوونه وه دوامی قاجه گانی شی لیک دوور که وتونه وه ◊ (فهو أفجح وهي فححاء) ◊ افجیح عن الأمر: له کارمکه هه لسه میه وه و پاشه و پاش کشایه وه ◊ افجیح حریته: قاجی نازه له شیردمرکه ی لیک بلا و کردن بؤ نه وه ی بتوانی شیرمکه ی بدوشی ◊ فَحِجَّ: بؤ زیدمرویی له مانای (فحج) دی ◊ فُحِجَّ رجلیه: نیوان قاجه گانی فراوان کرد قاجه گانی لیک دوور خستنه وه ◊ اِفْتَحِجَّت ساقاه: قاجه گانی لیک بلا و بوون ◊ فَحِشَ الأعمى: مارمکه فیشکه ی کرد.

فَحَّ النَّائِمُ: نوستومه که پرخه پرخی کرد.

فَحَشَ القومَ والفعلُ فحشاً: قسه و کرده ومکه زور ناشیرین بوو.

فَحَشَى الأمرُ: کارمکه له سنوری خوئی دمرچوو.

فَحَشَى فحشاً وفحاشةً: به مانا (فحش) دی ◊ افحش: کاری خراب و نابرو بهر ی هینایه پیشه وه ◊ افحش علیه في المنطق: قسه ی ناشیرین و بی نابروانه ی له گه لدا کرد ◊ فَحَشَ بالشين:

عهیبو عاری لی گرت ◊ تَفَاحَشَ: تاوانو خرابه‌کاری به ناشکرا نه‌نجام دا شهرمی نه‌کرد ◊ تَفَاحَشَ الْقَوْمَ: خه‌لکه‌که به‌منجامدانی فاحیشه یه‌کتریان تاوانبار کرد ◊ تَفَاحَشَ الْأَمْرَ: کارمکه خرابیه‌که‌ی زور پهری سهند.

تَنَحَّشَ: به‌مانا (تفاحش) دئی ◊ عهیبو عاری پالدا ◊ الْفَاحِشَةُ: میینه‌ی (الفاحش) ه ◊ قسمو کرده‌وی ناشیرینو خرابو نه‌شیاو ◊ الْفُحْشُ: ناشیرینو نه‌شیاو له‌گفتارو کردار ◊ فَحِصَتِ الْقَطَاةِ فِعْماً: قه‌تیبه‌که لانه‌یه‌کی بو‌خوی دروست کرد هیلکه‌ی تیدا بکا.

فَحِصَى عَنِ الْأَمْرِ: به‌دوادا جوونی بو‌کارمکه کردو لئی کۆلیه‌وه.

فَحِصَى فِي الْأَرْضِ: زه‌ویه‌که‌ی هه‌لکۆلی.

فَحِصَى الشَّيْءِ: که‌مضی شته‌که‌ی کرد.

فَحِصَى الطَّبِيبُ الْمَرِيضَ: بزیشکه‌که نه‌خۆشه‌که‌ی پشکنی بو‌نه‌وه‌ی بزانی نه‌خۆشیه‌که‌ی چیه.

فَحِصَى الْكِتَابِ وَغَرَاهُ: له‌کتیبه‌که ورد بو‌وه تابزانی چیهو باسی جی دمکا ◊ إِفْتَحِصَ عَنْهُ: به‌مانا (فحص عنه) دئی ◊ تَفَحَّصَ: زیده ره‌وی کرد له‌پشکنیندا ◊ زُورَى پشکنی ◊ الْأَنْحُرُصُ: چالئیکی بجکۆلمیه قه‌تن یان مریشک هه‌لی دمکه‌نن بو‌نه‌وه‌ی هیلکه‌ی تیدا بکاو له‌سمریان کر بکه‌موی ◊ الْفَحِصَةُ: چالایی جه‌ناگه یان رومت ◊ الْفَحِصُ: به‌مانا (الأنحوص) دئی ◊ فَحْفَعُ: له‌خه‌ودا پرخه برخی کرد ◊ گرپییه‌ک له‌دمنگی دا په‌یدا بوو ◊ قسه‌ی زور کرد.

فَحَلَ الْإِبِلَ وَغَرَمَا فِعْلاً: نیره حوشتری کرده‌ ناو ره‌وه حوشرمکانه‌وه بو‌که‌لدانیان ◊ ده‌شگوتری: (فَحَلَهَا فِعْلاً) ◊ أَفْحَلَ فَلَانٌ: فلانکس که‌له‌حوشتری په‌یدا کرد ◊ أَفْحَلَ فَلَاناً فِعْلاً:

فَلَانُكْسٌ كَهَلَهُ حَوْشْتَرِي دَا بَهْفَلَانِكْسِ ◊ إِفْحَلَ فَلَاناً بَعِراً: که‌له حوشتری دا به‌فلانکس ◊ تَفَحَّلَ: خوی شوبه‌اند به‌که‌له‌حوشترو. ◊ تَفَحَّلَ الشَّجَرُ: دره‌خته‌که بین به‌ر بوو به‌ری نه‌گرت ◊ إِسْتَفْحَلَ الْأَمْرَ: نیشه‌که قورس بوو له‌وزه‌ی مروؤ دهرجوو ◊ إِسْتَفْعَلَتِ النَّخْلَةَ: دره‌خته خورماکه نه‌زوک بوو به‌ری نه‌گرت ◊ الْفِعَالَةُ: نیرینه‌یی ◊ الْفُعَالُ: دره‌خته خورمای نیر ◊ الْفَعْلُ: نیره‌ی به‌هیزو توانا له‌هه‌ر زینده‌موریک بین ◊ فِعْلُ الشَّعْرِ وَفِعْلُ الْعِلْمِ: نه‌وه که‌سانه‌ن که زور سمرکه‌وتوون له‌و یوارانه‌دا ◊ الْفَعْلَةُ مِنَ النِّسَاءِ: نافرمتی جه‌فه‌جه‌ناو، زمان در یز ◊ الْفِعْلَةُ: به‌مانا (الفحالة) دئی ◊ الْفُعْلَةُ: به‌مانا (الفحالة) دئی ◊ الْفَعِيلُ: که‌لی چاکو ره‌سهن که به‌ناشکرا که‌لیه‌ته‌که‌ی پیوه دیار بین.

فَحِمَ الصَّبِيَّ فِحْماً وَغَرَمَا: منداله‌که به‌هوی زور گریانه‌وه هه‌ناسه‌ی لی برا، دمنگی نووسا.

فَحِمَ فَلَانٌ: فلان بین دمنگ بوو، بو‌ری خواردو نه‌یتوانی وه‌لام بداته‌وه.

فَحِمَ الشَّيْءُ نَحْراً وَغَرَمَا: شته‌که ره‌ش بوو ره‌ش هه‌لکه‌را ◊ أَفْحَمَ الْقَوْمَ: خه‌لکه‌که که‌وتنه ناو تاریکی کاتی خه‌وتنه‌وه له‌شه‌ودا ◊ أَفْحَمَ الْبِكَاةَ الصَّبِيَّ: گریان هه‌ناسه‌ی له‌منداله‌که بری و دمنگی نووسا ◊ أَفْحَمَ الْحَصَمَ: کابرای رکا به‌ری بیدمگ کرد بو‌ری دا ◊ أَفْحَمَ الْهَمَّ وَغَرَاهُ فَلَاناً: خه‌مو خه‌معت نیشات و وزه‌ی له‌فلان بری ◊ فَحِمَ الْحَشَبَ: دارمکه‌ی کرده‌ خه‌لوز ◊ فَحِمَ الشَّيْءِ: شته‌که‌ی به‌خه‌لوز ره‌ش کرد.

الْفَاحِمْ شَتِي زُور رَهْش ◊ الْفِغَامَةُ: پیشه‌ی خه‌لوز چیه‌تی ◊ رَهْزوکاریی ◊ الْفِعَامُ: خه‌لوز فره‌وش ◊

کەسێک خەریکی خەلۆز بێ ۵ الفَعْمُ وَالْفَعْمُ: خەلۆز ۵ الفعم النباتي: ئەو پاشەپۆکەکی دواى سوتانی پۆش و بەلاش دەمینیتهوه ۵ الفعم الحجری: مەعدەنیکی ڕەش و بریسکەدارە یان مەیلە و ڕەشە لە مادە نەباتییەکانی ناو سکی زەوی و تێبەر بوونی سألەهای سأل و ملیؤنه سأل بەسەری دا پێک هاتوو ۵ الفعمَةُ: (فَحْمَةُ اللیل) ڕەشایی شەو تاریکی ۵ یان زۆر ڕەش ۵ الفعیم: شتی زۆر ڕەش.

المفعم: دەسەوسان و بۆر خواردو لەبەرانبەر بەلگەکی بەرامبەر ۵ زمان گیران و قسە پێ نەمان ۵ المفعمَةُ: دەفەر و ولاتیك خەلۆزی بەردینی ئی بێ.

فَعَا بکلامە الی کذا فحوا: قسەکی ناراستەی فلان شت کرد.

فَعَى بکلامە الی کذا: بۆ زیدەرپۆیی لەمانای (فحا) دئ ۵ فَعَى الطعام: زۆر زەلاتەو موقەبیلاتی هێنانە پێشەوه ۵ فَاحَا: قسە لەگەڵ فلان کرد ۵ ئەوهی نیگای بۆکرد تیی گەیان ۵ الفعا: ئەو زەلاتەو موقەبیلاتو کەمۆن و زەردەچەوهو داوو دەرمانەیه بەخواردنەوه دەکری ۵ الفحوی: (فحوی القول) ناوڕۆکو مەبەستی قسەکه ۵ الفحرة: شانە هەنگوین کە هەنگوینەکە لە شانەکەدا مابیتەوه و نەپاڵیۆرابێ.

فَعَتَ الطباخ: چێشت لێنەرکە بەدەست پارچە گوشتی لە منجەلەکە دەرھیناو کەوگیری بەکار نەهینا.

فَعَتَ الشئ: شتەکی برپەوه ۵ دەگوتری: (فخت رأسه بالسيف) سەری بە شمشیرکە پەڕاند.

فَعَتِ السُّنْف: سەققەکی کۆن کرد ۵ فَعَتَتِ الفاخته: کۆترەکە زۆری خویند ۵ فَعَتَتِ

الفاخته: بۆ زیدەرپۆیی لەمانای (فخت) دئ ۵ الفاختة: جۆرە کۆتریکی لە ڕۆیشتن دا خیرا دەرواو کەمێک بەلەکانی دەکاتەوهو خو بادەداو لارو لەنجە دەکا.

فَخَجَ الرجل: بیاومکە لوتبەرزێی نواندو خۆی بەزل زانی ۵ فَعَتِ الأفعى فَعَا وفغیخا: مارەکە فیشکاندی.

فَخَّ النَّائم: نوستووومکە ڕەخە ڕەخی هات ۵ الفخ: داوو تەلە بۆ گرتنی دێردەو بەلندەو شتی وا ۵ فَعَتَهُ: لە ڕانی دا، ڕانی هەنگاوت ۵ فَعَتَ بين القوم: خەلکەکەکی لێک دێدۆم کردنو پەرتەوازی کردن، کردنی بەدزی یەک ۵ فَعَتَ الرجل عشيته: بیاومکە بنەمالە دوا بنەمالە یانگی هۆزەکی کردو قسە لەگەڵ کردن ۵ فَعَتَ عن الأمر: لەکارەکیدا دواکەوت ۵ الفخذُ والفخذُ: ران لە ئەژنۆوه تا کلۆتی سمت ۵ بەرمبابێک لەهۆزو خیل.

فَعَرَ الرجل: بیاومکە شانازی کرد بەسەرورەیهکانی خۆی یان هی بنەمالەو کەسو کاری ۵ لوتبەرزێ نواند ۵ خۆی بەزلزانی.

فَعَرَ الرَّجُل: لە شانازی کردندا بەسەر مروفهکەدا زال بوو ۵ فَعَرَ فَعْرًا: بیزی ئی کردەوه ۵ أَعْرَ فلاناً علی فلان: فلانکەسی بەسەر فلاندا پاساو دایەوه فلانکەسی لە فلان بەباشتر زانی ۵ فَاخَرُهُ مُفَاخَرَةً: بەشانازی کردن بەرمنگاری بۆوه ۵ فَعْرُهُ عَلَيْهِ: بەسەر ئەودا پاساوی دایەوه ۵ تفاعر: شانازی کردو خۆی رانواندو خۆی هەلناپەوه.

تفاعر القوم: خەلکەکە هەندیکیان شانازیان کرد بەسەر هەندیکیاندا ۵ استغفر الطين: قورپەکە بوو بە سۆلمت ۵ استغفر الشئ: شتەکی

به جیگای شانازی زانی و پسهندی کرد
 الفَاخِرُ: شتی به نرخ و بهها ◊ دهگوتری: (نبات
 فاخر) رومیکی باشه ◊ (ثوب فاخر) پۆشاکیکی
 به نرخه ◊ الفَاخِرُ: سوألته دروستکهر
 (گۆزهکهر) ◊ الفَاخِرَةُ: کارگهی سوألته دروست
 کردن ◊ الفِخَارَةُ: پیشهی سوألته دروست کردن
 (کیتلهو گۆزهکهر) ◊ الفِخَارُ: قاپ و قاجاغی له
 قور دروست کراو و مکوو گۆزهو سوئینهو
 کیتلهو کولینهو شتی و ◊ الفِخَارِيّ: دیزه
 گۆزه دروستکهر. سوألته دروستکهر ◊
 فروشیاری سوألته ◊ المَفْعَرُ والمَفْعَرَةُ: جیگای
 شانازی و خو ههئانهوه ◊ المَفْعَرَةُ: فهخر
 کردن بهی نهوهی حهقی فهخر کردنی ههبن
 ◊ دمنگی خسانی کاغز یان قوماشی تازه.

فَخِمَ فَخَامَةً: گهوره بوو، پیزو شکۆمندی زیادی
 کرد.

فَخِمَ المنطقُ: ناخاوتنی خوش بوو ◊ فَخَمَهُ: گهورهی
 کرد ریزی ئی گرت، بهرزی کردهوه ◊ فَخَمَهُ:
 بهمانا (فَخَمَهُ) دئ ◊ الفِخْمَانُ: پیاوماقول و هسه
 پهوا: که بهی نهو کارمکان یهکالا نهکرینهوه ◊
 فَدَحَ الحِملُ فَدْحًا: بارمه ماندوی کرد، کۆلهکه
 برستی ئی بری ◊ فَدَحَهُ الدینُ: ههرزو قۆله
 کۆلهی کوتاوه لهزیر ههرزدا دهنائینی ◊ إستفدح
 الأمرُ: کارمهکی بهفورسو گران زانی و تهواو
 ماندوی کرد ◊ الفَادِحَةُ: بهلاو کارمسات.

فَدَحَ الشئُ فِدْحًا: شتهکهی شکاند ◊ بهزۆری بۆ
 شکاندنی شتی بۆش و ناو کلۆرو تهپ
 بهکاردهیندری.

فَدَّ فِدًّا و فَدِيدًا: دمنگی بههیز بوو، دمنگی تیژ بوو.
 فَدَّ الطائرُ: بالندهکه بالهکانی لیک دان و کردنیهوه
 دمنگو و ورشهی بالهکانی هات.

فَدَّ الرجلُ: پیاوکه بازی هاویشته و ههلات ◊
 نهومنده کههف خووش و تهپ دهماخ بوو
 تهپهتهپی قاجی که بهزهوی دمکیشا بهناسانی
 دهبیسرا ◊ فَدَّ الرجلُ: پیاوکه بهخۆبادان و
 لوت بهرزی رۆیی ◊ کاسبی بۆ مال و مندالی کرد
 ◊ الفَدَادُ: دمنگ گهورهو ناخووش و هسه قهپ ◊
 الفَدَادَةُ: بۆق ◊ الفَدِيدُ: دمنگه دمنگو ههراو
 هۆریا.

فَدَرَ فَدْرًا و فَدِرًا: شل بۆوه، هیتواش بۆوه،
 نیشتهوه.

فَدَرَ الرجلُ: نیرییه کیویهکه له کیودا ناخی بوو ◊
 قهلهوو خوباب بوو ◊ بهسالاجوو.

فَدَرَ اللحمُ: گۆشته کولاهکه سارد بۆوه.

فَدَرَ فَدْرًا: گیل و نهحمهق بوو ◊ أُنْفَرَ: بهمانا
 (فَدَرَ) دئ ◊ فَنَرَ: بهمانا (فَدَرَ) دئ ◊ فَنَرَ الحِجَارَةُ:
 بهردهکهی شکاند ◊ تَفَنَّرَ الحِجَرُ: بهردهکه شکا ◊
 الفَادِرُ: بزنه کیوی پیر ◊ الفَادِرَةُ: بهردی پتهوی
 سهه کیو ◊ لوتکه شاخی سههکیو ◊ الفَدِرُ:
 چهوانه کیوی ◊ بزنه کیوی ◊ الفَدِيرُ من
 العیدان: دارو شوپکی خوش شکاو خیرا شکاو ◊
 الفَدِرَةُ: پارچهی شت ◊ الفَدِيرُ: بزنه کیوی پیر ◊
 المَفْدِرَةُ: شوئینیک بزنه کیوی زۆری بی.

فَدَحَ فَدْحًا: دمست و قاج خوارو ختیج جومزگه
 سوپاو ◊ دهگوتری: (فدعت یده او قدمه) ◊
 فَدَعَهُ: دمست و قاجی خوارو ختیج کردن ◊
 الفَدْعُ: خوارو ختیجی له جومزگه.

فَدَحَ الشئُ: شتهکهی شکاند، بهزۆری بۆ شتی
 بۆش و تهپ بهکاردهیندری.

فَدَحَ الطعامُ: رۆن و چهوری بهخواردنهکهدا کرد ◊
 إِنْفَدَحَ الشئُ: شتهکه بههوی وشک بوونهوهی

نهرم بوو ◊ شكا ◊ قَدَمْد: دننگی بهرز بووه ◊
 دننگی تهپهتهپی ههنگاو ههئینانی هات،
 نهومنده کهیف خووش و تهرتهماخ بوو خیرا
 خیرا حاجی بهزمویدا داو ههئهری ◊ القَدَمْد:
 زهوی بان و پوړو ساری کاکی بهکاکی که هیچی
 تیدا نمب ◊ القَدَمْدَة: دننگیکه وهکوو فیشکهی
 مار.

قَدَمَ فاه: (قدم علی فیه) پهړوی خسته سمر دهمی،
 توپهوانهی لهدهمی هاخنی.

قَدَمَ المجرسي فَمُه: کابرای ناگر پهرست پهړوی
 خسته سمر دهمی خووی وهکوو بهجیهینانی
 نهړکیکی نایینی تاییهتی خوږیان.

قَدَمَ قَدَمَة رِفَادَة: تیگهیشتنی لاواز بوو، بوړی
 خواردو بهلگهی بهدهستهوه نهما ◊ نهحمهقو
 گیل بوو، ههئو و خهپه بوو ◊ اَفَمَمَه: بهمانا
 (قَدَمَه) دئ ◊ قَدَم: بؤ زیدهرپی لهمانای (قَدَم)
 دئ ◊ دهگوترئ: (قَدَمَ الإبریق) زارکی
 مهسینهکهی توند بهست ◊ قَدَمَ فاه: دهمی توند
 بهست ◊ قَدَمَ البعیر: لغاوی حوشترکهی زوړ
 توند کرد دهمینیی حوشترکهی توند کرد ◊
 قَدَمَ الثوب: رهنگی سوری زوړی له قوماشکه دا
 ◊ القِدَام: نهو پهړویهی دهخریته سهردهمی شت
 بوئوهوی شتی تییدایه نهړئی واته: توپهوانه ◊
 ههروا نهو پهړویهی لهدهمی قاپو گوژمو
 سوراحی دهبهسری بؤ پالوتنی شلمهمنی ناوی
 ◊ یان نهو شتهی تیی دهکری وهکوو شیر پالتوک
 ◊ القِدَامَة: بهمانا (القِدَام) دئ ◊ القَدَم: (رجل
 قَدَم) پیاوینکی کهودمن و نازیرمهو بهناخووسی
 تیدمگا ◊ قوماشی رهنک کراو به رهنگی سوری
 کهسکون ◊ القَدَمَات: نهو گوژمو سوراحیانهی
 پهړویان له زارکی دهبهسری ◊ قَسَنُ الإِبِل:

حوشترکهی ههئو کرد ◊ القِدَان: نامیری
 کیلان ◊ نیری جوت که دهخریته سهر ملی
 دووگا یان دوو هیستر ههوجارو مزان و نامیری
 جوت کردنی ئی شتهک دمدری ◊ پارچهپهکه له
 زهوی له ولاتی میصر به (۴۲۰۰) مهتر
 جوارگوشه) مهزمنده دهکری ◊ القَنَن: بالهخانه
 ◊ فِدَاهِ قَدَمِي وَفِدَائِي وَفِدَاءُ: بهمال و سامان رزگاری
 کرد، بهدهلی دا ◊ اَفَدِي: جهستهی گوره بوو ◊
 اَفَدِي صَفِيَه: مندالهکهی خووی ههئهراند ◊ اَفَدِي
 فَلَائًا اَسْرَه: بهدهلی لهبهنديپهکهی وهرگرت ◊
 فِدَاهِ مَفَادَا وَفِدَاءُ: فیدیهی بؤدا ◊ فیدیهی ئی
 قبول کرد ◊ فَادِي اَلْاَسْرِي عِنْدَه: بهنديپهکانی
 لای خووی نازادکردن لهبهرامبهر نهوهدا دوژمن
 نهومنده بهندی نهوان نازاد بکا ◊ قَدَاهُ بِنَفْسِه:
 فیدیهی بؤداو بهمال رزگاری کرد ◊ یان وتی:
 کردم بهقوربانی تو ◊ اِفْتَدِي: لهجیاتی خووی
 فیدیهی دا ◊ اِفْتَدِي اَلْاَسْرِي: بهمال و سامان
 بهنديپهکهی کرپهوه ◊ تَفَادِي الْقَرْمُ: خهئکهکه
 ههنديکیان فیدیهیان بؤ ههنديکیان دا ◊
 القِدَاءُ: نهو مال و سامانهی دمدری بؤ نازاد
 کردنی گراو ◊ یان نهوهی له رنگی خودادا
 دهبهخشرئ له پاساو و بارتههای
 کهمتهرخهمیپهک له خودا پهرستی دا وهکوو
 کهفارمتی رُوژو و تاشینی موو لهکاتی
 نیجرامدا، لهبهرکردنی پوژاکی دورا لهکاتی
 نیجرامدا ◊ قوربانی ◊ القِدَائِي: پيشمرگه له
 رنبازی خودادا یان له پیناو زیدو نیشتمان دا
 گیانی خووی دهبهخشرئ ◊ القِدِيَة: بهمانا (القِدَاء)
 دئ.

قَدَمًا عَنْ اصحابه قَدَمًا: له هاوهلهکانی جیا بووهو
 تهنیا کهوته دهشتی ◊ دهگوترئ: (قَدَمًا عَنْ
 نظرائه) له هاوهلهکانی جودا بووه.

فَنَ فَلَائًا: فَلَائِكَمَسِي دَمَرَكِرْد بَه تُوندو تِيژِي
وَمَدَمَرِي نَا ۵ اَفْدَتُ الشَّأُ: مَهْرَمَكَه بِيَجْوِيهَكِي
بُوو، دَوْلَانَهِي نَهَبُوو نَهْمَه كَاتِيك دَمَكُوْتَرِي كَه
مَهْرَمَكَه هَهْمُوو سَالِي دَوْلَانَهِي بُووِيِي.

اَفْدُ الْقَوْمُ: خَه لَكَه كَه يَه ك يَه ك بَه شُوِيِن يَه ك تَرْدَا
هَاتِن ۵ تَفَسَّدُ بِالْأَمْرِ أَوْ بِرَأْيِهِ: تَاكِرْمُوِي و
دِيكْتَا تَوْرِي نَوَانْد لَه كَارْمَكَه دَا يَان سُوور بُوو
لَه سَمَر رَاي خُوِي و كُوِيِي بَه قَسَهِي كَه س نَهْمَا ۵
الْأَفْدُ مِنَ السَّهَامِ: تِيْرِي بِيِن بَه رُو بَال ۵ الْفَادَةُ:
دَمَكُوْتَرِي: (كَلِمَةُ فَادَةٌ) وَشَمِيهَكِي شَاوُو
نَايَا سَايِيه ۵ الْفُذَاذِي: دَمَكُوْتَرِي: (جَاءَ الْقَوْمُ
فَذَاذِي) خَه لَكَه كَه تَاكْتَاك هَاتِن و يَه ك لَه دَوَاي
يَه ك هَاتِن ۵ الْفُذَاذُ: تَاكْتَاك و يَه ك لَه دَوَاي يَه ك
۵ دَمَكُوْتَرِي: (جَاءَ الْقَوْمُ فَذَاذًا) خَه لَكَه كَه يَه ك
يَه ك هَاتِن ۵ الْفَذُ: تَاك ۵ تَهْنِيَا لَه شُوِيِنِي خُوِي و
دَابِيِن كِرْدِنِي بِيُوِيَسْتِيَا تِي خُوِي ۵ يَه كَه م فُوْدَا حِي
قُوْمَا رِي مَهِي سِر ۵ خُوْرْمَا وَشَكَل نَه و جُوْرَه
خُوْرْمَا يَه كِي كَه بِيَكَه و نَانُو سِيِن ۵ دَمَكُوْتَرِي:
(جَاءَ الْقَوْمُ أَفَذَاذًا) يَه ك يَه ك خَه لَكَه كَه هَاتِن ۵
الْفُذَةُ: شَاوُو نَاوَا زَمُو دَمَرَجُوو لَه قَا عِيْدَه ۵
الْفُذَاذُ: بَه مَانَا (الْفُذَاذُ) دِي ۵ الْمِغْذَاذُ: نَه و مَهْرَمِي
عَا دَمْتِي وَا يَه تَاك بِيَجُوِي دَمِيِن و هَمَر كِي ز
دَوْلَانَهِي نَهَبُوو ۵ فَذَلِكَ الْحَسَابُ: حِي سَا بَه كَه كِي
كُوْتَا بِي بِيِن هِي نَاو لِيِي بُوُو ۵ الْفَذَلِكَةُ: كُوْرْتَهِي
بَا س و خَوَا صَه كَه ۵ الْفَرَا: كَه رَمَكِيُوِي ۵ الْفَرَاءُ:
بَه مَانَا (الْفَرَاءُ) دِي ۵ الْفَرِيءُ: هَه لَبَه سَتْرَاو ۵
دَمَكُوْتَرِي: (أَمْرٌ فَرِيءٌ) رُو دَاوِي كِي هَه لَبَه سَتْرَاو و
بِيِن بَنَه مَا يَه ۵ (أَمْرٌ فَرِيءٌ) كَارِي كِي كَه مَوْرَه يَه.

فُرْت فَرْتًا: تَاوَانِي كِرْدُو بِيِن دِيِن بُوو.

فُرْتُ الرَّجُلِ فَرْتًا: بِيَاوْمَكَه عَه قَلِي لَاوَا ز بُوو دَوَاي
نَه و هِي عَه قَلِي تَه وَاوَا كَامَل بُوو عَه قَلِي لَاوَا ز بُوو.

فُرْتُ الْمَاءِ فُرْتَةً: نَاوْمَكَه زُوْر شِيْرِيِن و كُوَا رَا بُوو ۵
الْفِرَاتُ: نَاوِي ك زُوْر شِيْرِيِن و كُوَا رَا بِي ۵ فَرْتَكُ:
بَه هَه مَن كَاوِي كُوْر ت رُوِي شْت ۵ فَرْتَكُ الشَّيْءِ:
شْتَه كَه ي وِرْدُو هَا ر كِرْد ۵ فَرْتَكُ النَّسِيْعِ وَنَهْرِهِ:
جَنْرَاوْمَكَه ي هَه نُوْمَشَانْد مَوُه و خِرَا پِي كِرْد ۵
فَرْتَنُ: بَه هَه مَن كَاوِي كُوْر ت رَه وِي كِرْد ۵
فَرْتَنُ فِي كَلَامِهِ: زُوْرِي قَسَه كِرْدُو قَسَه ي لَه قَسَه
دَمَر هِي نَا ۵ فَرْتَنِي: نَا فَرْمْتِي دَاوِيِن بِيَس ۵
جَه تِي وُه و كَارْمَكَر ۵ الْفَرْتَنِي: بِيَجُوِي كَه مَتِيَار ۵
نَا فَرْمْتِي دَاوِيِن بِيَس و جَه تِي وُه ۵ فَرْتَنُ الْجَبَلِي
فَرْتًا: نَا فَرْمْتَه دُوو كِيَانَه كَه تَه نَكَه نَه قَسَه بُوو
بَه هُوِي قُوْر سَا بِي سَكَه كَه ي.

فُرْتُ الْكَرْشِ: كَه دَه ي هَه لَدِرِي و پَا شَمَاوَهِي
خُوَارْدِنَه كَه ي لِي دَمَر هِي نَا.

فُرْتُ رِعَاءِ التَّمْرِ: سَه بَه تَه خُوْر مَا كَه ي شَه ق كِرْد
هَه رَجِي خُوْر مَا ي تِي دَا بُوو بِلَاو بُوْنَه وُه ۵
دَمَكُوْتَرِي: (فُرْتُ الْحَبُّ كِبْدَةٌ) عِي شَقُو نَه وِيِن
دَل و جَه رَكِي فَلَائِي لَه تَلَه ت كِرْدُو.

فُرْتُ الرَّجُلِ فَرْتًا: بِيَاوْمَكَه تِيْر بُوو ۵ دَمَكُوْتَرِي:
(شَرِبَ عَلَى فُرْتٍ) لَه سَمَر تِيْرِي خُوَار دِي هَه وُه.

فُرْتُ الْقَوْمِ: خَه لَكَه كَه بَه رْتَه وَا زَه بُووون ۵ اَفْرَتْ
الْكُرْتُ: بَه مَانَا (فَرْتَهَا) دِي ۵ اَفْرَتْ الرَّجُلُ: تَانَه و
تَه شَه رِي لَه بِيَاوْمَكَه دَا، زَه بَرِي لِي وَهْ شَانْد ۵
اَفْرَتْ أَصْحَابِهِ: بَه فِي تَنَنْ هِي و دُوو زَمَانِي
هَا وُه لَه كَانِي خُوِي خَسْتَنَه نَاو كِي زَاو و
جُوْرْتَه وُه ۵ وَا ي لِي كِرْدِن بَكَه وْنَه بَه ر تَانَه و
تَه شَه رِي خَه لَك ۵ اِنْفَرْتَتُ الْجَبَلِي: بَه مَانَا (فَرْتَتُ)
دِي ۵ تَفَرَّتُ الْقَوْمُ: خَه لَكَه كَه بَه رْتَه وَا زَه بُووون ۵
(تَفَرَّتُ الْجَبَلِي) نَا فَرْمْتَه دُوو كِيَانَه كَه بَه هُوِي
قُوْر سِي سَكَه كَه يَه وُه تَه نَكَه نَه قَسَه بُوو ۵
الْفُرَاتُ: بَا هِي مَانْدِي خُوْرَاك لَه كَه دَمْدَا ۵ الْفَرْتُ:

سهنگرو بهندمنی ترسناک ◊ (فروج الأرض)
 نهملو نهولای زموی و کون و کلهبهری ◊
 الفَرَجُ: لاجوونی خهم و خهفت و جورتم و
 ناخوشی ◊ الفَرَجُ من الرجال: پیاویک نهینی لا
 نهمیئتهوه ◊ الفُرَجَةُ: درزو کلهبهری نیوان
 دوو شت ◊ لاجونی غهم و ناخوشی ◊ بینینی
 شتی غهم رهوین ◊ الفَرَجِيَّةُ: جبهی پیاوی
 ناپینی پۆشاکیکی پان و هۆل دریزه پیاوی
 ناپینی لهبهری دهکا ◊ الفُرُوجُ: کراسی بچوک ◊
 جوجک؛ بیجوی مریشک ◊ الفَرِيحُ: کهوانیک
 ژنیهکهی لی ترازابی ◊ مینیههک زوری مندال
 بووبن ◊ شتی بهدمروهوه و ناشکرا بۆ نیرو می ◊
 المُفَرَجُ: کوژراویک نهزاندری کی کوشتویهتی ◊
 مروفی بی کهسو بی دمر نه نهومی ههبی نه
 هوزو خیل نهمال و سامان.

المُفَرَجُ: شانه ◊ کهسیک بن ههنگلی پان و پۆر بی ◊
 الزاوية المنفرجة: زاویههی کراوه: که له نهومد
 دهرهجه زیاتر بی ◊ الفِرَجَارُ: بهرگاڵ؛ بهرگار
 نامیریکه دووقاچی ههیه کهوانه و شتی وای
 پی رسم دمکری ◊ فَرَجَنُ الدَّابَّةِ: ولاخهکهی
 رنهک کرد ◊ به رنهک پیستی ولاخهکهی پاک
 کردهوه ◊ فَرَجَنُ الثَّوْبِ: به فلجه کراسهکهی
 خاوین کردهوه ◊ الفِرَجُونُ: نامیریکه له ناسن
 ومکوو شانه ددانی بۆ کراون ولاخی پی رنهک
 دمکری ◊ به کوردی بیی دمگوتری: رنهک.

فَرَجٌ فَرَحًا: کهیف خۆش بوو، رازی بوو ◊
 دمشگوتری: (فَرِحَ بكذا) بهو شته کهیف خۆش
 بوو ◊ اَفْرَحَهُ: کهیف خۆشی کرد ◊ فَرَحَهُ: کهیف
 خۆشی کرد ◊ المَفْرَحُ: بۆ زیده رۆیی لهمانای
 (فَرِحَ) دئ ◊ المَفْرَحُ: کهسیک قهرزداربن قهرز
 شانی گرتبی و نهتوانی بیداتهوه ◊ اَفْرَحَ الطَّائِرُ:
 بالندمهکه بیجوی بوون ◊ اَفْرَحَتِ البَيْضَةُ:

بهمانا (الفَرَاثَةُ) دئ ◊ الفَرِيثُ: تیرو تهسهل ◊
 (المكان الفَرِيثُ) شوینیک نه کیو و کهز بی نه
 دمشتایی بی.

فَرَجَ بَيْنَ الشَّيْنَيْنِ فَرَجًا: درزو قهشتی خسته نیوان
 دوو شت ◊ یان شتهکهی شهق کرد.

فَرَجَ القَرْمُ له: خهککهکه ریگهیان بۆ دردا،
 شوینیان بۆ فراوان کرد.

فَرَجَ الله الغمَّ: خودا غهم و ناخۆشیهکهی لابرد.

فَرَجَ فَرَجًا: شهرمگای دمکهوت ◊ ترساو تاسا ◊
 سمتی گهوره بوون ◊ فَرَجَت ثنایا: ددانی
 پیشهوهی شاش بوون ◊ بۆشایی کهوته
 نیوانیانهوه.

فَرَجَ فَرَاةً: نهینی نهپاراست ◊ اَفْرَجَ الفُبَارُ: تهپ و
 تۆزمکهی لاجوو نهما ◊ اَفْرَجَ القَرْمُ عن المكان:
 خهککهکه لهو شوینه دمرجوون ◊ اَفْرَجَ عن
 الحیسی: بهندییهکهی ممرهخهس کرد ◊ اَفْرَجَت
 الدجاجةُ: مریشکهکه جوجکی ههلینان ◊ فَرَجَ
 الشَّيْنُ: شتهکهی فراوان کرد ◊ فَرَجَ الله الغمَّ:
 خودا خهم و خهفتهکهی لابرد و رهواندیهوه ◊
 اِنْفَرَجَ الشَّيْنُ: شتهکه فراوان بوو ◊ دمگوتری:
 (انفرج ما بين الشينين) درزی نیوان دوو شتهکه
 فراوان بوو ◊ اِنْفَرَجَ الغمُّ والكربُ: غهم و
 نارِهحتیهکان رهوانهوه و نهمان ◊ تَفَرَجَ الرجلُ
 بكذا وعليه: پیاومهکه تهسهلالای هات و خهم و
 پهزاری رهوینهوه، بهو گهران و تهماشا کردنه
 غهمهکانی بهبادا.

التفارجُ: (تفارج الأصابع) بۆشایی و درزی نیوان
 پهنبهکان ◊ الفَرَجُ: درزو قهوارهی نیوان
 دووشت ◊ ههروا به کینایه و درکه بهشهرمگای
 نادمیزاد دمگوتری و بهزوری بۆ نهو وانیک و
 هینهی پیاوو نافرمت بهکاردئ ◊ ههروا ناوه بۆ

یهک بیجوی بوو نهمه کاتیک دمگوتری: که
 حیوانهکه عامدمتی واین زیاد له بیجویمی
 بین ◊ افرده بالامر: تاکرپه بوو له کارمهکیدا ◊
 افرده الشئی: شتهکهی تاک کرد وای نی کرد تاکه
 شت بین ◊ جیای کردهوه ◊ دووری خستهوه ◊
 افرده الیه رسلاً: پیاویکی بؤ نارد بته دارمک و
 پیویستیاتهوه ◊ فرده الرجل: پیاومکه تیگه بیشت
 ◊ له خه لک گوشه گیر بوو چووه خه لوهوه بؤ
 خودا پهرستی ◊ فرده برایه: سوور بوو له سهر
 رای خوی و تاک رهوی ره چاو کرد ◊ فرده
 الذهب: دمنکه نالتونه کانی له ملوانه که که دا به
 میروی زیوو شتی وا جیا کردهوه، واته: هموو
 میروه نالتونه کانی نه خستنه پهنا په کترهوه
 به لککو به دمنکه مرواری و بهردی گرانبه هاو
 دمنکه زیو ناوانی کردن ◊ فرده الشئی: شتهکهی
 کرده چهند تاکیک ◊ فرده الأشياء: شته کانی
 لیک دوور خستنهوه؛ ناوانی کردن به شتی تر ◊
 افرده بالامر: به تهنیا کارمهکی خسته نه ستوی
 خوی دیکتاتوریی نواندو تاکرپهوی تیندا کردو
 نه یه بیشت کهس هاوبه شی بکا ◊ افرده بنفسه:
 گوشه گیر بوو خوی له خه لک جیا کردهوه ◊ فرده
 بالامر: به مانا (انفرده) دی ◊ استفرد بالامر او
 الرای: تاک رهوی کرد له کارمهکی دا نه یه بیشت
 کسی تر هاوبه شی بکهن ◊ سوور بوو له سهر
 رای خوی رای تری قبول نه بیوو ◊ استفرد فلاناً:
 به تهنیا له گهن فلاندا کو بیوه ◊ فلانکه سی
 به تهنیا بینی ◊ استفرد الفواص هذه الدرّة:
 مهله وانه که نهو که وه ره ری به تهنیا دست
 کهوت هیچی تری له گهن نه بیوو ◊ استفرد
 الشئی: شتهکهی به تهنیا هه لگرت و هیچی تری
 له گهن نه بیوو ◊ الإنراد فی النحر: له زاراوهی
 نه خودا نیفراد نه وهیبه ته تهنیه و کونه بین ◊ له

هیلکه که شکاو جوجکی نی هاته دمر ◊ افرخ
 الزرع: کشت و کاله که پهلو پوی کردن ◊ افرخ
 فزاده: دلی نارام بوو خهم و خه فته تییدا
 نهمان ◊ افرخ روعه: دلی بی خهم بوو ◊ افرخ
 الأمر: کارمه که دوی چه واشه بی معلوم بوو
 دمر کهوت چونه و چونه نیه ◊ افرخ الله روع
 فلان: خودا خهم و خه فته تییدا له دلی فلان لایرد
 ◊ افرخ القوم بیضتهم: خه لکه که نه بینی خویان
 ناشکرا کرد ◊ فرخ الطائر والبیضة والزرع:
 بالندمه که بیجوی هه لئینان ◊ هیلکه که جوجکی
 نی هاته دمر کیلکه که جوجکی تیندا په میدا بوو ◊
 فرخ القوم: خه لکه که ترسان و زهلیل بوون ◊
 فرخ الأمر: کارمه که دوی چه واشه بوونی ناشکرا
 بوو واقیعه کهی روون بوهوه ◊ دمگوتری: (باض
 الشیطان فی رأسه و فرخ) شهیتان گهرای له سمری
 دانایه وهو گو مری کرد ◊ استفرخ الطائر:
 بالندمه کهی رگرت بونه وهی هیلکه بی بکا ◊
 جوجکی بی بهرهم بینی ◊ الفرخ: له
 بنه رمتدا ناوه بؤ بیجوی بالنده، جوجکی
 په له وهر بیجوی هموو هیلکه که ریک ◊ همروا
 ناوه بؤ هموو بیجوی بچکولهی گیانداران ◊ بؤ
 نه مامی درخت ◊ بؤ پیاوی زهلیل و زیر دسته
 ◊ بهروبوومی کشت و کال که زاری کرد بیته وهو
 دمنکه کهی دمر کهوت بین ◊ پیشه وهی دماغ.
 فراخ الشجرة: نهو خه لزو چرو بیه که له سهر
 بنکی درختی بر او دا هه لمداته وه ◊ الفرخه:
 نوکه رمبی پان ◊ الفروخ من السنبلی: نهو
 دانه و تله یه له گوله که میدا دمر کهوت بین رهق
 بووبی ◊ الفارخ: شوینی جوجک هه لئینان،
 کیلکه بی په له وهر هه لئینان.
 فرده بالرای: سوور بوو له سهر رای خوی و تاکرپه
 بوو ◊ افرده اثنی الحیوان: حیوانه میینه که

کیتوی ◊ له بواری وشهدا (مُفرد) وشهیهکه
 بهشیک له وشهکه بهشیک له ماناگهی
 ناگهیمنی ◊ بهلکو هموو وشهکه دهلالمت دمکا
 لهسر ماناگهی ◊ المُفردُ: دمگوتری: (راکب
 مُفردُ) سواریکه خوی و حوشرمهکه بهتی کهسی
 تری لهگه لدا نیه ◊ فَرْدَسَ الْکَرَمِ: بهل و پوی
 میوهکه لیك بلاو کردنهوه و کهپری بؤ کرد ◊
 فَرْدَسَ قَرْنَهُ: هاوشانهکه خوی بهزویدا دا بؤری
 دا ◊ فَرْدَسَ وَعَاءَ التمر: بهچنه و بوشی
 خورماکهی ناواخن کردو زوری تی پهستاوت ◊
 الْفَرَادِسُ: دمگوتری: (رجل فرادس) پیاویکی
 نیسقان نهستوره ◊ الْفَرْدَسَةُ: پان و پؤر ◊
 الْفَرْدُوسُ: زیدمزوری گمنم و شتی وا ◊ الْفَرْدُوسُ:
 باغیک که هموو جوړه میوهکه تیدا بی ◊
 شوینیک زوری درختی میو لی بی ◊ ناوی
 باغیکه له باغهکانی بهمهشت.

فَرَّ فَرًّا فِرَارًا: هلات. فَرَّ اليه: پهناى بؤ برد.

فَرَّ: پهلهی کرد خیرا رپویي ◊ دمگوتری: (فَرَّ
 الفارس) سوارچاکهکه مهودای رپویشتنهکهی
 فراوان کرد بؤنهوهی بهناسانی کهوانهیی
 بگمپتهوه.

فَرَّ فُلَانٌ: فلانکس تاهى کراوه و قابوو.

فَرَّ الدابة: ددانی ولاخهکهی سهیر کردن بزانی
 ناخو شیلهی ماون، پیره یان گهنجه، تهمنی
 چهند ساله.

فَرَّ الأمر: لیکولینهوهی لهکارهکهدا کرد بؤنهوهی
 بزانی چونه و چون نیه ◊ دمگوتری: (فَرَّ فُلَانٌ
 عما في نفسه) پرسیار له فلانکس کرا بؤنهوهی
 چی له دلی دایه دمری بخا ◊ أَفْرَتِ السرابُ:
 ولاخهکه ددانی کهوتن بؤنهوهی له شوینیان
 ددانی تر برپوینهوه ◊ أَفْرَ فُلَانًا وَغَرَهُ: وای لی

بواری شهرعدا نیفردا نهومیه حاجی نیحرام
 بهحهجو و عهمره بهیهکهوه نهبهستی ◊ واته
 بهجیاو پهک لهداوی پهک نیحرامیان بؤ
 بهستی ◊ الفارِدُ: تهنیا، تاقهوه بوو ◊ تهره بوو
 ◊ دمگوتری: (ثور فارد) کهلهگا که له گا رانهکه
 جیا بؤتهوه، تاکهوه بووه ◊ (شجرة فاردة)
 درهختیکه له درهختهکانی تر جیا بؤتهوه،
 دوور لهپهله درهختهکان رپاوه ◊ (ناقة فاردة)
 حوشرمهکه له لهورگا و دویلاودا شوینی جیابه ◊
 (شاة فاردة) مهریکه بهجیا لهمالهوه دمدوشری
 ◊ همروا وشهی (الفارد) ناوه بؤ شهکری زور
 سبی ◊ همروا ناوه بؤ حوشره نیهری زور
 کهتهو بههیز ◊ فَرَادُ: دمگوتری: (جاء القومُ فَرَادًا
 وفراداً وفرادى) خه لکهکه یهکیهک هاتن ◊
 الفرد: تاک ◊ تاکهوه بوو بؤ مینیه دمگوتری:
 (الفردة) ◊ همروا ناوه بؤ کهسانیک گوشهگیر
 دهبین لهکومه ل جیادهبینهوه ◊ الْفَرْدَانُ: تاک،
 تهنیا، بؤ مینیه دمگوتری: (فردى) ◊ الْفَرْدَةُ:
 تهپولکه ◊ الْفَرْدَةُ: کهسیک زور گوشهگیر بی
 زور خو تاق بکاتهوه ◊ الْفَرْدِيَّةُ: تاکرپوی،
 دیکتاتورى ◊ رِبَازِيَّةُ پامیاریه دمهسلات
 دمداته دست تاک و برپای به ریکخراوی
 جهماومری نیه ◊ الْفَرَادُ: فرؤشیاری کهوهمری
 بهنرخ و بهها، مرواری ◊ نهو کهسهی ملوانکهی
 کهوههر دروست دمکا ◊ الْفَرْدُ مِنَ الْأَشْيَاءِ: تاک
 ◊ تاقانه ◊ الْفَرْدُ: نهو نهستیرانهن که
 بهدهوری نهستیره (سورمیا) سیومیلهومیه ◊
 (فُرُوذُ النجوم) تاکه نهستیرمکان ◊ الْفَرِيدُ: تاک و
 تهنیا ◊ تاقانه ◊ دمنکه مرواری زیو و شتی تری
 تی بکهوی ◊ تاکهکهی پیی دمگوتری: (فريدة) ◊
 کهوهمری بهنرخ و بهها ◊ الْفِرَادُ مِنَ النَّوَقِ:
 حوشری تاقهومبوو، تهره بوو ◊ الْمُفْرَدُ: کهلهگا

کرد فلانکس هه ئین ۵ أَفَرَّ رَأْسُهُ بِالسَّيْفِ:
سه‌ری به شمشیر لهت کرد ۵ فَاذْرُهُ: نهو
لهومزعو حالی منی کۆلیهوه منیش لهومزعو
حالی نهوم کۆلیهوه ۵ اِفْتَرَّ البِرْقُ: هه‌وره
بروسکهکه مه‌شخه‌لی دا ۵ اِفْتَرَّ فلان: فلانکس
پیکه‌نی و ددانی دهرکه‌وتن ۵ ده‌گوتری:

اِفْتَرَّ عن اسنانه ضاحِكًا: له‌حاله‌تی پیکه‌نیندا
ددانی دهرخستن ۵ اِفْتَرَّ الشُّيْبُ: بۆنی شته‌که‌ی
کرد هه‌لی مزی ۵ تَفَارَّ القُرْمُ: خه‌نکه‌که له‌بهر
یه‌کتر هه‌لاتن ۵ الفَرَّ من الشَّاءِ: نهو به‌رخه‌یه
له‌شیر بر‌درا‌بیته‌وه وه‌له‌وه بووبی و توانای
له‌ومر خوار‌دنی په‌یدا کردبی ۵ الفَرُّ: باشترین
شت ۵ ده‌گوتری: (هذا فُرٌّ مالي) نه‌مه‌ چاکترین
مان و سامانه ۵ الفَرُّ من الناس: پیاو ما‌هول و
که‌سایه‌تی خیل ۵ گوتراوه: (هو فُرٌّ قومه) ۵
الفَرَّاءُ من النساء: ناهرمتی دهم و ددان جوان و
رینک و پیک ۵ الفُرَّةُ: به‌مانا (الفُرُّ) دئ ۵ الفِرَّةُ:
ده‌گوتری: (هو حسنة الفِرَّة) پیکه‌نینی جوانه ۵
زمرده‌خه‌نه‌ی جوانه ۵ الفُرِّيُّ: ده‌سته سه‌ریازی
شکاو و هه‌لاتوو له‌بهری جه‌نگ ۵ الفَرِيرُ: به‌مانا
(الفَرَارُ) دئ ۵ المَفَرُّ: هه‌لاتن ۵ په‌ناو شوینی
دالده‌ دان.

فَرَزَّ الشُّيْبُ والنَّصِيبُ: شته‌کانی جیا‌کرده‌وه،
به‌شه‌کانی جیا‌کرده‌وه، لیکی دوور خسته‌نه‌وه.

فَرَزَّ مَسَامَ الجَسَدِ العَرَقُ: کونکونۆکه‌ی پیستی له‌ش
عه‌رمه‌قیان دهردا.

فَرَزَّ الفُدَّةُ اللَّعَابُ: غوده تفی دهردا.

فَرَزَّ القَطَنُ رِغْمَهُ: لۆکه خراپه‌که‌ی له‌ لۆکه چاکه‌که
جیا‌کرده‌وه ۵ اَفَرَّهٗ: به‌مانا (فَرَزَّة) دئ ۵ اَفَرَّ
فلا‌نا بشی: فلانکسی به‌و شته تاییمت کردو
بۆ نه‌وی دانا ۵ اَفَرَّ الصَّائِدُ الصَّيْدَ: نیچیرموان و

پرا‌که‌ره‌که فرسه‌تی له‌ نیچیره‌که هیناو له
نزیکه‌وه ته‌قه‌ی ئی کرد ۵ فارز شریکه: له
هاوبه‌شه‌که‌ی جیا بۆوه ۵ فَرَزَّ علیه برآیه تفریزا:
پرای خۆی به‌سهردا سه‌پاند ۵ بریاری خۆی بۆدا ۵
اِفْتَرَزَّ الامرَّ: رای سه‌ربه‌خۆی له‌کاره‌که‌دا
پاگه‌میاند ۵ تَفَارَزَا الشَّرْكَتَ: کۆمپانیا‌که‌یان واز ئی
هینا هه‌لیان وه‌شانده‌وه ۵ اَلْاَفْرِيزُ: نهو کۆپله‌و
دی‌کۆره زیاده دهرچوانه‌ی به‌ دیواری
باله‌خانه‌کانه‌وه دهر ده‌که‌ون و مگوو سوپان و
ناو دوورخه‌روهه ۵ الفَارِيزُ: ده‌گوتری: (کلام
فارز) قسه‌یه‌کی ناشکراو په‌کالا که‌رمه‌مییه ۵
الفَرِيزُ: شوینی نزمایی نیوان دوو ته‌پۆنکه ۵
الفَرِيزُ: به‌شو باری جیا‌کراوه ۵ الفَرِيزَةُ: درزی
شتی نه‌ستور ۵ الفَرِيزَةُ: به‌مانا (الفَرِيز) دئ ۵
المَفْرِيزُ: جیا‌کراوه له‌شتی تر ۵ قوماشی په‌راویز
چندر او ۵ الفَرِيزَةُ: هه‌نگوتکه هه‌ویر ۵
تاکه‌که‌ی (فرزدقه) په ۵ نازناوی شاعیری
به‌نابانگی عه‌رمه‌به‌که ناوی (هَمَام) ه.

فَرَسِيَ الأسدُ فَرِسَةً فَرَسًا: شیره‌که نیچیره‌که‌ی
گرت و گوشتی.

فَرَسِيَ الذَّيْبَةَ: ملی گوشتیه‌که‌ی شکاند پێش نه‌وی
گیانی دهرچی ۵ له‌نایینی نیسلامدا نه‌و جووره
سه‌برینه نه‌ی ئی کراوه.

فَرَسِيَ الامرَّ فَرَسَةً: به‌ تیروانینی تیزو وردی خۆی
جووه ناو نیشه‌که‌وه.

فَرَسِيَ فَرَسَةً وفَرَسَةً وفَرَسِيَّةً: چاک فیری سوار
چاکی و به‌خێوکردنی نه‌سپ بوو ۵ فَرَسَ فلان:
فلانکس بوو به‌ خاوه‌ن راو بۆجوونی باش و
لیزان له‌کاروباردا ۵ ده‌گوتری: (فهو فارس بالامر)
زاناو ناگاداره به‌ راپه‌راندنی کاروبار ۵ اَفْرَسَ
الرَّاعِي: شوانه مه‌رکه بی ناگاو که‌مته‌رخه‌م

فَرَسُ الْبَحْرِ: جَوْره ماسیهکی دهریابین سهریان
ومکوو سهری نهمسپ وابه.

فَرَسُ النهر: گیانداریکی شیردهره ناو دایدیمپوشن ناوه
زانستییهکهی (هیپوبوتاسه) ◊ الفَرَسَة:
نهمخوشییهکه تووشی پشت دهمین و کومی دمکا ◊
برینیکه له نهمستو دئو دایدیموشینن ◊ نهمگمر
یهکنیک فهمقرهیهکی پشتی نهمینن دمگوترئ:
(اصابته فَرَسَة) تووشی پشت کورپی بووه ◊
الفَرَس: کوژراو بو نیرو مئ یهک شیومیه،
دمگوترئ: (بقرة فَرَس رثور فَرَس)، همروا
وشهی (الفَرَس) ناوه بو داریکی کهوانهیی
دمگریته نهمقهی قهپاسه و گوریس بو شمتک
دانی شت.

الفَرَسَة: نهم ناژهل و همپوانهیی درنده دمیکاته
نیجیری خوی تیکی دمشکینن ◊ فَرَسَخ:
لهکولی بووه ◊ دمگوترئ: (فرسخت عنه الحمی
والمرض) لهرزو تاو نهمخوشیهکهی لهکول بووه ◊
الفَرَسَخ: کهلهبرو کون و قهلیشت ◊ زهمانیکی
زور لهشهو و رۆز ◊ پیومرنیکی کونه له
پیومرهمگانی پیوانهیی دریزی به سئ میل
مهمزنده دمکری ◊ همرشتیک زورو نهمپراوه بی
◊ المَفَرَسَخ: دمگوترئ: (سراويل مفرسخة) دهرپی
پان ◊ الفَرَسین: سمی حوشتر، لای خواروی قاج،
هی نهمسپ پینی دمگوترئ: (حافر) ◊ هی مروؤف
(قدم) ◊ المَفَرَسُ من الرجال: پیاونیک دم و جاوی
گوشتن بن.

فَرَشُ النبت فَرَشاً: گیاو گزمکه بهسمر زهویدا
بلاو بووه.

فَرَشُ الشئ فَرَشاً فَرَشاً: شتهکهی بلاو کردموه.

فَرَشُ الطائر جناحیه: بانندمهکه بالهکانی بلاو
کردنهمه لهشهمقهی بالیداو فری ◊ (و فَرَشَ

بوو، گورگ فرسمتی لی هیناو همندیک له
مهر و بزنهکانی خنکاندن ◊ افرس فلان الأسد:
فلانکهمس و لاهمهکهی بهجئ هیشت بو شیرمهکه
بوئهمهوی خوی رزگار بکا ◊ فَرَسَهُ مَفَرَسَةً
و فراساً: له سوارچاکی دا بهسمر فلانکهمسدا
بالادهمست بوو ◊ فَرَسُ الأسد الفتم: شیرمهکه
زوری له مهر و بزنهکان کهلهپارچه کرد ◊ فَرَسُ
الأسد الشئین: شتهکهی پانواند بو شیرمهکه
تابیکاته نیجیری خوی ◊ افرس فرسته:
نیجیرمهکهی خوی گوشت ◊ فَرَسُ فلان:
فلانکهمس خوی وا نیشاندا سوارچاکه له نهمسپ
سواریدا پیشکهوتوه ◊ دمگوترئ: (فلان لیس
بفارس ولكنه یفرس) ◊ فَرَسُ فی الشئین: زوری
له شتهکه کولیهمه و وردمکاری تییدا کرد ◊
دمگوترئ: (فَرَسُ فیه اخر) خیر و خوشی لی
چاومروان کرد، دیاردهی پیوامتی و مهادیهمتی
تییدا بینی ◊ الأفرس: دمگوترئ: (هو افرس
بالأمر) زانوا لیزانه لهکاروباردا، زیرهک و
لیهاتوووه بو نهمجامدانی کارمکان ◊ الفَارس:
سوارچاک و لیزان له سواربوونی نهمسپ دا ◊
الفَارسان فی الجیش: سوارهی سوپا ◊ نهمو
جهنگاومرانهی بهسوارهی نهمسپ دهمجهنگن ◊
شیر ◊ لیزان له ههمسوراندنی کاروباردا ◊
فارس: نهمتهومیهکی ناری نژادن ◊ (بلاد فارس)
ولاتی نیران ◊ الفارسی: تاکی فارس نژاد ◊
الفارسیة: زمانی فارسی ◊ الفَرَسَة: پیش بینی و
لیزانی له ناواخنی کارمکاندا ◊ راو بوچون
دهربارهی چونیهمتی فلان ◊ دمگوترئ: (فراسی
فی فلان الصلاح) ◊ الفَرَس: درندهیهکه زور
نیجیری کهلهپارچه بکا ◊ الفَرَس: نهمسپ (ناوه
بو رهمگزمکه) ناوی تاکهکانی (الحیل) بو نیرو
من

بالندهکه بالهکانی بلاوکردنهوه و فری ۵
 الفَرَشُ: پهپوله ۵ رمگزی پهپوله هر
 بالندهکه له پیږی پهپوله بی نهوانی
 بهدهوری چراو گلۆپو شتی وادا کوډمینهوه
 خویان بهسوتانندن ددهمن ۵ نهو بلقه
 بچکولانهی دمکونه سر ناو و شلمهمنی تر ۵
 فَرَشُ اللسان: گوشتی بنی زمان.

فَرَشُ الظهر: شوینی لی روانی سهری پهراسومکان له
 پشت دا ۵ الفَرَشُ: راخهری ناو مال هرشتیک
 مرؤف رای بخاو بولهسر دانیشتن و پشوو دان ۵
 خانو و مال ۵ لانهی بالنده ۵ بنکی زمان
 لهقولایی دم دا ۵ الفَرَاشَةُ: تاکی پهپوله ۵
 پیایوی سهر بچکوله ۵ هر نیسقان و ناسنیک
 باریک و بچوک بی ۵ کهمیک ناوی ماوه له بنکی
 حهوزدا ۵ نیسقانیکی بچکوله له و ههشت
 نیسقانهی قاوغی میشکییان پیک هیناوه ۵
 الفَرَاشَةُ: پیشهی فهرایشی و جی راخستن و
 پاککردنهوی راخهرو شتی وا ۵ الفَرَشُ: نهو
 کهسهی کاری جی راخستن و پاککردنهوی
 ناومال و فهرانگه لهنهستو دگرئ ۵ نهو
 کهسهی کورسی و راخهرو شتی وا بهکری دمدا
 بهکهسانی دیکه به بونهی داومت و شایی و
 شینهوه ۵ الفَرَشُ: فهرشو و راخهری ناو مال
 (فرش المسائل) شی کردنهوه و لیکوئینهوه له
 مهسهلهکان و حوکم و ناکامهکانیان ۵ دمشت و
 ساری بهربلاو ۵ شوینیک زور گزو گیای تیدا
 روابی ۵ کشت و کال کهبهسر زمویدا بلاو
 بیتهوه ۵ بیچوه حوشترو گۆلک و شتی وا که
 بچوک بن و بهکاری نهوه نهیمن باریان لی
 بندری ۵ الفَرِشُ: راخهر ۵ لهگیاو گژدا بریتییه
 لهو گیاو گژدی لهسر لاسکی خوی ناوستن و
 بهسر زمویدا بلاو دهبیتهوه ۵ المَفَرَشُ من

لفلان بساطاً) بهرمیان بو فلانکس راخست
 مافوریان بو بلاو کردهوه ۵ (فَرَشَ الدارَ و غيرها
 بالجاره) بهردی له تهختی خانومهکدا بلاو
 کردنهوه رمصیفی کرد.

فَرَشِ الأمرِ: روداوهکی بلاو کردهوه بهخهئکی
 راگهپاندا.

فَرَشِ فلاناً امره: کارمکی خوی بو فلانکس باس
 کردو باشباش تیی گهپاندا ۵ أفرَشَ الرجلُ:
 پیاوکه بوو بهخاومن فهرشو ۵ أفرَشَ الشجرُ:
 درمختهکه لقو پوی کردن، لقو پوی بلاو
 کردنهوه ۵ دمشگوتری: (ما أفرَشَ عنه) جی بوو
 وازی بی لهوه هینا ۵ أفرَشَتِ الشجعةُ الرأسَ:
 برینهکهی لهسهریدا پهیدا بوو گوشتی بری و
 نیسقانی نهشکا ۵ أفرَشَ فلاناً: باشمله بهخراپه
 باسی فلانی کرد ۵ أفرَشَ السيفَ: شمشیرمکی
 مشت و مال کرد ۵ أفرَشَ فلاناً بساطاً: بو
 فلانکس بهرمی راخست و میوانداری کرد ۵
 فَرَشَ الطائرُ: بالندهکه بالهکانی کردنهوه و فری
 ۵ فَرَشَ الزرعُ: کشت و کالهکه بهسر زمویدا بلاو
 بووه و گهشی کرد ۵ فَرَشَ فلان الدارَ: فلانکس
 تهختی خانومهکی کونکریت و کاشی کرد
 تهبلیتی کرد ۵ فَرَشَ فلاناً بساطاً: بهرمیهکی بو
 فلانکس راخست ۵ إفرَشَ الشئُ: شتهکه
 راخرا، بلاو بووه ۵ إفرَشَ الثوبَ و غيره:
 قوماشهکی راخست و کردی بهراخهر ۵ إفرَشَ
 السماءَ القومَ: ناسمان بارانی بهسر خهئکهکهدا
 باراندا ۵ إفرَشَ فلاناً: فلانکسی بهزمویدا داو
 چووو سهری سواری بوو ۵ إفرَشَ لسانه: زمانی
 کردهوه بهنارمزوی خوی قسهی کرد ۵ إفرَشَ
 أثره: شوین پیی ههنگرت: شوینی کهوت ۵
 إفرَشَ الشئُ: شتهکه بلاو بووه ۵ تفرَشَ الطائرُ:

الجمال: نهو حوشرانهی دوگیان نیه ◊ المَفْرَشُ: قوماشی نهستورر کهدهکری به خیمه و رِشمان ◊ پهردهیهکه بهسهر سفره و خواندا دمدری ◊ المَفْرَشَةُ: فهرشیکی بچکوله ◊ پارچه خیمهیهکه حاجم و جاحیکه لهسهر گورتان و زین و بارو بارگنه دا بلاو دمکریتهوه ◊ سوار لهزیر خویهوه بهسهر گورتان و زینی دا دمدا ◊ المَفْرُوشَةُ: دهگوتری: (ناقة مفروشة الرجل) حوشریکی هاج خواری و خیچه ◊ فَرَشَحَ فَرَشَحَةً: هاجی لیک دوورخستهوه ◊ نیوان هاجهکانی پان کرد ◊ فَرَشَعَتِ الدَابَّةُ: نازهلهکه هاجهکانی پان کردنهوه بونهوهی بیدوشن ◊ تَفَرَّشَحَ: بهمانا (فرشح) دئ ◊ الفِرْشَاحُ مِنَ الحِرافِر: ولاحی هیدی و لهسهر خو ◊ نهگهر بؤ ههور بهکارهات مهبهست ههوری بن بارانه ◊ نهگهر بؤزهوی گوترا: مهبهست زهوی پان و پوره.

فَرَسَ الثَّرِبَ وَغَرَهُ فَرَساً: لهباری دریژی قوماشهکهی دادری ◊ کونی کرد ◊ فهوارهی تیکرد.

فَرَسَ الحَذَاءَ النَّمْلَ: بینهچیبهکه نعلهکهی کون کرد بونهوهی شیراکی تیهلهکیشی.

فَرَسَ الحِیرَانَ: بندستی نازهلهکهی ههنگاوت، گوللهو تیرمهکی لهبندستی دا.

فَرَسَ الفَرَسَةَ: ههلهکهی قوستهوهو نهبهیشت لهکیسی بچی ◊ بهناواتی خوئی گهیی.

فَرَسَ فَرَساً: ماسولکهی نیوان شانی و سنگی نازاری بوو ◊ اَفْرَسَتِ الفَرَسَةَ فَلَئاً: ههل بؤ فلان رهخسا، ههل و مهرجهکه وای کرد فلان بهناواتی خوئی بگا ◊ دهگوتری: اَفْرَسَهُ الامرُ: کارهکه خوئی بؤ گونجاند ◊ فَارَسَهُ فِي الشَّيْنِ: نۆزهی لهگهلهدا کرد دهربارهی شتهکه ◊ اِفْتَرَسَ

الفَرَسَةَ: ههلهکهی قوزتهوه ◊ اِفْتَرَسَ فَلَئاً ظُلماً: بهناحق نابروی فلانکسی برد، دهستی گهیشته ناموس و شهرهفی، تانهو تهشهری لی دا ◊ ففارس القرم برهم: خهلهکهکه بهنۆزه جوونه سهر بیرهکهو ناوی پیویستیان لی دهرهینا ◊ ففارس الفرسه: ههلهکهی قوزتهوه ◊ الفِراسُ: بههیزو توانا.

الفَرَسُ: (نوی المقل) بهری درمختی (الدوم) ◊ الفَرَسَاءُ مِنَ النورق: حوشریکه خو کهنار دهگری و پالهپهستؤ ناکا: کهسهر دویلاومهکه چؤل بوو نههجار دیته سهر دویلاومهکه و ناو دهخواتهوه ◊ الفَرَسَةُ: دمردیکه توشی فهقهری پشت دمیو و کوری دمکا، کومی دمکا ◊ الفَرَسَةُ: نۆزه: نۆزه ناودانی نازهل و نۆزه ناودانی کشت وکال ◊ یاساو ریسیایهکه خهلهکهکه لهناو خویاندا پهپروهی دمکهن بؤ دابهشکردنی ناو بؤ خواردنهوهو بؤ ناودیژی ◊ دهسگوتری: (انهز فلان الفرسة) فلانکس ههلهکهی قوزتهوهو بهناواتی خوئی گهیی ◊ الفَرِيسُ: خاومن بهشه ناو ◊ الفَرِيسَةُ: نۆزه ناو ◊ یاساو ریسیایهکه خهلهکهکه لهناو خویاندا پهپروهی دمکهن بؤ دابهشکردنی ناوی خواردنهوهو ناودیژی کشت وکال ◊ پارچه ماسولکهیهکه لهنیوان شان و سنگ دا لهکاتی ترساندا دهکهویته لهرزین ◊ ماسولکهکانی سنگ ◊ دهسگوتری: (فلان ضخم الفريسة) فلانکس نازاو بههجرهکه ◊ المِفراسُ: ناسنیکي رهق و تیزه معدمنی تری بین دهبدری ◊ کیردیکي دریزو تیزه بینهچی چهرمی پیلاوی بین دهبیری ◊ المِفرسُ: بهمانا (المفراس) دئ ◊ المِفرصادُ: توت ◊ رهنگیکی سوره ◊ دهنکی بؤله تری.

فَرَضَ الشَّيْءُ فَرَضًا: شتهکه فراوان بوو.

فَرَضَ الشَّيْءُ فِيهِ فَرَضًا: شتهکه‌ی تی کوتا، تیی
رؤکرد ◊ دهگوتری: (فرض العود و فرض فيه
العود).

فَرَضَ الْأَمْرَ: نمرکه‌که‌ی واجب کرد به پیویستی
دانا ◊ فَرَضَهُ عَلَيْهِ: له‌سمری فهرز کرد.

فَرَضَ لَهُ فِي الْعَطَاءِ: له به‌خخش دا به‌شی
بؤدیاری کرد.

فَرَضَ الْقَاضِي فَرِيضَةً: دادومر شته پیویسته‌که‌ی
مه‌زنده کردو بپیری له‌سمر دا.

فَرَضَ الْحَيْرَانَ فَرَاضَةً: نازده‌له‌که که‌وته ساله‌وهو پیر
بوو (فهو فَارِضٌ وَهِيَ فَارِضٌ) ◊ افرض لفلان: بؤ
فلانکس به‌شی دانا ◊ افرض المال: مالکس
که‌پشته نه‌ندازی زه‌کات ل دهرکردن و زه‌کاتی
تیدا واجب بوو ◊ افرض فلاناً: به‌شی
مه‌زنده‌گراو و پیویست کراوی دا به‌فلانکس
◊ فرض: بؤ زهدمرویی له‌مانای (فرض) دئ ◊
فرض الباحث: لیکولمرومکه هه‌ولیدا مه‌سه‌له
میراتیه‌که حمل بکا ◊ افترض الجند: سه‌ریازمه‌کان
به‌شی دیاریکراوی خویمان و مرگرت ◊ افترض
فلاناً: به‌شی دیاریکراوی دا به‌فلانکس ◊
الفارض: نه‌و که‌سه‌یه شاره‌زایه له‌دابه‌شکردنی
میرات دا ◊ الفرائض: جوړه زانیاریه‌که

به‌هویه‌وه دمه‌زاندی چون میرات دابه‌ش دمگری
◊ الفرائض: سه‌رجاوه‌ی چوم و نه‌و شوینه‌ی
ناوکه‌ی ل هه‌لده‌قولن ◊ نه‌و بلتسه ناگری له
شقارته و چه‌رخ و نه‌ستی و شتی وا به‌رز
دمبیته‌وه له‌کاتی لیدانی دا ◊ الفراض: به‌مانا
(الفارض) دئ ◊ الفرض: نه‌و نمرکه‌ی خودا
له‌سمر به‌نده‌گانی پیویست کردووه ◊ نه‌و
شته‌ی نادمیزاد بؤخوی له‌سمر خوی پیویست

دمکا ◊ فیکرمو بیرو بؤجونیکه له‌بوازی به‌لگه
هینانه‌وهو گفتوگو بؤ حمل مه‌سه‌له‌میک کاری
پئ ده‌که‌ی ◊ به‌خششی دیاری کراو، موجه‌ی
دیاری کراو ◊ مه‌تال ◊ تیر پیش نه‌وه‌ی بال و
سه‌ره تیژمه‌که‌ی ل بیه‌ستری ◊ الفرضة من النهر:
شوینی ناو ل خواردنه‌وه‌ی چوم ◊ الفرضة من
البحر: شوینی له‌نگه‌رگرتنی که‌شتی ◊ هه‌روا
وشه‌ی (الفرضة) ناوه بؤ شوینی قه‌لهم له‌ناو
نامیری نوسین دا ◊ ناوه بؤ کونی
دیواری‌دمه‌راندر ◊ داکوتانی بزمارو شتی وا له
دارو شتی وا ◊ گریژنه‌ی دمرگا ◊ چال و چوینی
ناو قه‌دی کیو و نه‌ملاو نه‌ولای ◊ الفرضي:
فه‌رائیز زان، لیزان له‌دابه‌ش کردنی میرات دا ◊
الفريض: فه‌رائیز زان شاره‌زا له‌بوازی فه‌رائیزدا
◊ حوشتری به‌سالآ چوو ◊ الفريضة: نه‌و نمرکه‌ی
خودا له‌سمر به‌نده‌گانی پیویست کردبی
به‌کردن یان به‌نه‌کردن ◊ نه‌و نه‌ندازه‌یه‌ی
دیاری کراوه نادمیزاد بیکا، پیدا له عیباده‌تو
زه‌کاتدان و شتی تر ◊ هه‌روا وشه‌ی (الفريضة)
ناوه بؤ نازه‌لو و لاخی به‌سالآ چوو ◊ المفراض:
نه‌و ناسنه‌ی شتی پئ ده‌بیره‌وه ◊ المفرضة:
ده‌گوتری: (ثایاه مفرضة) که‌لپه‌گانی تیژو
بهرمن ◊ المفرض: به‌مانا (المفراض) دئ.

فَرَطَ فَرَطًا: په‌له‌ی کرد زور خیرا بوو له
نه‌نجامدانی کاریک دا.

فَرَطَ مِنْهُ كَلَامًا: به‌بی لیوردبوونه‌وه قسه‌ی له‌دهم
ده‌رجوو، ناگای له‌خوی نه‌بوو قسه‌ی له‌دهم
ده‌رجوو ◊ ده‌گوتری: (فراط منه خير أو شر)
به‌بی تیضیکرین خیرا نه‌و کاره باشه یان
خرابه‌ی له‌دهست هات.

فَرَطَ إِلَى سَيْفِهِ: په‌لاماری شمشیرمه‌که‌ی داو پوتی
کرد ◊ له که‌ه‌لان دهری هینا.

فَرَطَ عَلَيْهِ فِي الْقَوْلِ: زَبَدَهُ رَؤْيِي كَرْد لَه قَسَه كَرْدَنَدَا.
 فَرَطَ فِي الْأَمْرِ: لَه كَارَمَكَه دَا كَه مَتَمَرخَمِي كَرْد ◊
 بِمَزُورِي وَشَمِي (فَرَطَ) لَه نَاو نَامَادَه كَرْدَن وَ خَو
 سَازْدَان بَو چُونَه سَهَر نَاوَو شَتِي وَ اِ بَه كَار
 دَه مَهِنْدَرِي ◊ أَفْرَطَ إِلَيْهِ رَسُولًا: بِه پَه لَه نَبِرْدَرَاوِي
 بَو لَا نَارْد ◊ أَفْرَطَ فَلَانٌ وَلَدًا: فَلَان كَه س
 مَنَدَالَه كَه ي بَه بَجُوكِ لَه قَه لَه م دا ◊ دَه مَكُوتَرِي:
 (فَرَطَ لَهُ وَلَدٌ) مَنَدَالِي كِي بَجُوكِي بِئِش خَوِي بَو
 بِه هَشْت جُو ◊ أَفْرَطَ الْعَقْدَ وَالْعَنْقَرَةَ وَفَرِهَمَا:
 مِلَوَانَكَه كَه ي بَجَرَانْدَو دَه نَكَه مورو مَكَانِي بِلَاو
 بُوونَه وَه، هِي شُوَه تَرِي وَ مِيوَه كَه ي بِه رَتَو بِلَاو
 كَرْدَه وَه بُوَل بُوَلِي كَرْدَو بُوَلَه كَانِي بِلَاو كَرْدَنَه وَه
 ◊ أَفْرَطَ: زَبَدَه رَه وَي كَرْدَو لَه سَنُورِي خَوِي
 دَه رَجُو وَ ج لَه بُوَارِي كَفْت وَ كُودَا بِي يَان لَه بُوَارِي
 هَه لَس وَ كَه وَتَدَا ◊ بِبَاوِي كِي نَارْد بُوَلَاي بُوَنَه وَه
 پِيدَاوِي سْتِيَه كَانِي جِي بَه جِي بَكَا ◊ أَفْرَطَ بِيَدَهُ إِلَى
 سَيْفِهِ لِيَسْتَلَّهُ: بِه لَامَارِي شَمَشِيرَه كَه ي دَاو
 لَه كَالَان دَه رِي كِي شَا ◊ أَفْرَطَ عَلَيْهِ: بَارِي كِي خَسْتَه
 سَهَر كَه نَه تَوَانِي هَه لِي بَكَرِي ◊ أَفْرَطَ فَلَانًا:
 پَه لَه ي بِه فَلَان كَرْد.
 أَفْرَطَ الشَّيْئُ: شَتَه كَه ي بِئِش خَسْت؛ خِي رَا هِي نَانِي
 ◊ لَه بِيرِي جُوَه ◊ أَفْرَطَ أَمْرُهُ فِي أَمْرِهِ: بِه پَه لَه
 كَارَمَكَه ي نَه نَجَام دَا پَه لَه ي كَرْد لَه نَه نَجَام دَانِي
 كَارَمَكَه پِيدَا ◊ (أَفْرَطَهُ إِلَى الْمَاءِ) بِئِش يَان خَسْت بَو
 نَاو خَوَارْدَنَه وَه ◊ أَفْرَطَ الْغُرُوضَ: حَه وَزَمَكَه ي پَر
 كَرْد لَه نَاو تَابَه سَه رَه وَه رِزَا ◊ أَفْرَطَ فَلَانٌ وَلَدًا:
 فَلَان كَه س تَه مَه نِي مَنَدَالَه كَه ي مَه زَنْدَه كَرْد
 بِئِش بَالِغِ بُوُونِي ◊ أَفْرَطَ فَلَانًا فِي الْعِصْرَةِ:
 فَلَان كَه سِي هَه لِنَا بُوَنَه وَه ي كِي شَه وَ نِي زَاع بِه رِپَا
 بَكَا ◊ فَارَطَ فَلَانًا مَفَارِطَةً وَفَرِاطًا: بِئِش فَلَان
 كَه وَت ◊ بِئِش پَر كِي لَه كَه ل كَرْد ◊ فَرَطَ الشَّيْئُ
 وَفِيهِ: كَه مَتَمَرخَمِي تِيدَا كَرْدَو گَرَنَكِي بِي نَه دَا

تَا فَهَوْتَا ◊ وَازِي لِي هِي نَاو لَه بِير خَوِي بَرْدَه وَه ◊
 فَرَطَ الْبَيْتَ: وَازِي لَه بِيرَه كَه هِي نَا تَا نَاوِي تِي
 هَاتَه وَه وَ پَرِيوَه لَه نَاو ◊ فَرَطَ فَلَانًا: فَلَان كَه سِي
 بِئِش خَسْت ◊ فَرَطَ فِي الْعِصْرَةِ: هَه لِنَا بَو
 كِي شَه وَ نِي زَاع، وَ ي لِي كَرْد كِي شَه دَرُوسْت بَكَا ◊
 فَرَطَ إِلَيْهِ رَسُولًا: نَبِرْدَرَاوِي كِي بَو نَارْدَو بِئِش
 خَسْت ◊ إِفْرَطَ إِلَيْهِ فِي هَذَا الْأَمْرِ: لَه م كَارَمَدَا
 بِئِشِي كَه وَتَو بِئِش كَه وَت ◊ دَه مَكُوتَرِي: (فَلَان
 مَفْرَطَ السَّجَالَ إِلَى الْعِلَاءِ) فَلَان كَه س دَه سْت
 بِئِش خَمَرِي هَه يَه بَو بِبَاوَمَتِي وَ شَكُومَه نَدِي ◊
 إِفْرَطَ فَلَانٌ وَلَدًا: فَلَان كَه س چَه نَد مَنَدَالِي كِي بِه
 بَجُوكِي مَرْدَن وَ بِئِش خَوِي كَه وَتَوُون بَو
 بِه هَشْت ◊ إِفْرَطَ الشَّيْئُ: شَتَه كَه پَه رَتَو بِلَاو
 بُوو لِي كِ هَه لُوَشَا ◊ تَفَارَطَ الْقَوْمَ: خَه لَكَه كَه
 بِئِش پَر كِي يَان كَرْد ◊ تَفَارَطَ الشَّيْئُ: شَتَه كَه كَاتِي
 بِه سَهَر جُوَو، فَهَوْتَا ◊ تَفَارَطَ الرَّجُلَ: بِبَاوَه كَه
 بِئِش كَه وَتَو پَه لَه ي كَرْد ◊ تَفَارَطَ الْهَمْرُومُ فَلَانًا:
 خَه م وَ خَه مَفْت پَه لَه يَان كَرْد بُوَلَاي فَلَان وَ شَان وَ
 مِلْيَان گَرْت ◊ تَفَارَطَ اللَّطَاءَ الْمَاءَ: قَه تِي كَه پَه لَه ي
 كَرْد بُوَسَهَر نَاوَه كَه وَ بَه فَرِينِي خِي رَا خَوِي
 كَه يَانْدَه سَهَر نَاوَه كَه ◊ تَفَرَطَ الشَّيْئُ: شَتَه كَه
 كَاتِي بِه سَهَر جُوَو فَهَوْتَا، دَه مَكُوتَرِي: تَفَرَطْتِ
 الْعِشَاءَ: كَاتِي نُوِي زِي عِي شَا بِه سَهَر جُوَو ◊ تَفَرَطَ
 الشَّيْئُ: شَتَه كَه بِئِش كَه وَت ◊ دَه مَكُوتَرِي: (تَفَرَطَ
 الْفَرَسُ الْخَيْلَ) نَه سَبَه كَه بِئِش رَه وَه كَه كَه وَت ◊
 الْفَارِطُ: بِئِش كَه وَتَو وَ بِئِش نَه نَك ◊ كَه سِي كِ
 بِئِش خَه لَكَه كَه بَكَه وَي نَاوِي يَان بَو نَامَادَه بَكَا ◊
 الْفِرَاطَةُ: نَاوِي بَه لَاش لَه نِي وَان كُومَه لِي كِ هُو بَه وَ
 گَه رَه ك دَا ◊ هَه رَه كَه سِي كِ بِئِش تَر بَكَا تَه سَه رِي
 دَه تَوَانِي پِيدَاوِي سْتِي خَوِي لِي دَابِي ن بَكَاو كَه س
 مَه نَعِي نَه كَا ◊ الْفَرَاطَةُ: نَامِيرِي كَه دَه نَكَه زَو رَاتِي
 پِي دَه مَكُوتَرِي ◊ الْفَرَطُ: سَنُور بَه زَانْدَن ◊

نیشیک زبده رموی تیدا بکری ۵ الفَرَطُ: نیشدمستی کیو ۵ دمگوتری: (أفراط الصباح) دیاردهو نیشانهی بهرمبهیان ۵ گزنگی بهرمبهیان ۵ الفَرَطُ: بهمانا (الفارط) دئ ۵ واته پشکهوتوو ۵ ناویک پیش هموو ناومکان بگا ۵ پیشهکی و سلفه که دمدری به کری شیستو حهقی کار ۵ له دوعا کردندا بؤ مندالی مردو دمگوتری: (اللهم اجعله لنا فَرَطًا) خودایه نم مندالهمان بؤ بکه به تیشوو دستپیک کردموهمان بؤ قیامتمان ۵ الفَرَطُ: کاریک خاومنهکی زبدمرموی بکا لهکه متمرخه می تیدا کردنی دا تا لهکیس دمچن و دهفوتئ ۵ الفَرَطِي: مرؤقی سمر رهق ۵ حوشتری سمر رهق و چه موش ۵ المَفَارِطُ: (مفارط البلد) دمورو بهری شار ۵ فَرَطَحَ الشَّيْنُ: شتهکی پان و پؤر کردو بلاوی کردهو ۵ (رغيف مفراطح) نانیکی پانکرومیه ۵ (رأس مُفراطح) سمری مهیلو پان ۵ فَرَطَسَ الخنزير: بهرازمه لوتی دریز کردهو ۵ الفِرطاسُ: لوتی پانهوه بوو ۵ دمگوتری: (أنف فِرطاس) ۵ الفَرَطُوسَةُ من الخنزير: لوتی بهراز.

فَرَعَ الشَّيْنُ فَرَاعَةً: شتهکه دریز بوو بهرز بؤوه ۵ فَرَعَ الشَّيْنُ فَرَعًا وَفَرَعًا: سمر شتهکه کهوتو بهسمر گهلهکهیدا بالادست بوو، بوو به پیش سببو پیاو مافولیان.

فَرَعَ الأَرْضَ: هاتوجوی بهناو زمویدا کرد ۵ فَرَعَ فَرَسَةً: جلهوی نسهپهکی گرتهوه، توندی کرد. فَرَعَ بَيْنَ الْمُتَخَاصِمِينَ: ناوانی دوو کیسه کارو دژهکانی کرد، ناشتهوایی خسته ناویانهوه.

فَرَعَ البَكَرَ: کچینی دراند ۵ بهردمی کچینی لابرده.

فَرَعَ فَرَعًا: هزی زورو پپرو دریز بوو ۵ أفرَعَ الشَّيْنُ: شتهکه دریز بوو، بهرز بؤوه، بالای کرد ۵ أفرَعَ فلان في قومه: فلانکس لمناو گهلهکهیدا بهرز بؤوه و ریزو شکومندی بهدست هینا.

أفرَعَ في الجبل: بهکیومکه ههنگمرا ۵ پبیدا سمرکهوت ۵ أفرَعَ بنو فلان: خیلی فلان پیش هموو کهس ههولی دابینکردنی لهومرو ناوی نازهلهکانیان داوه ۵ خیلی فلان نازهلهکانیان کهوتنه زاو زئو و مبهرهینان ۵ خیلی فلان بیجوی نازهلهکانیان سهربری ۵ أفرَعَتِ النِّعَمُ: نازهلهکان زاو زهینان کردو بیجویان بوو ۵ أفرَعَتِ المرأةُ: نافرتهکه پیش مندالبوون خوینی بینی ۵ أفرَعَ القومُ من سفرهم: خهلهکه پیش وادهی مهزمنده گراو له سهفهرکهیان گهراپانهوه ۵ أفرَعَ الحديث والأمر: دستی بههسهکردن کرد دستی بهکارهکه کرد ۵ دمگوتری: (نعم ما أفرعت) شتیکی باش بوو نهوهی دستت به کرد ۵ أفرَعَ اللجامُ الفرس: لغاومکه دمی نسهپهکی خویناوی کرد ۵ أفرَعَ الأرض: بهناو زمویدا هاتوجوی کرد ۵ أفرَعَ بسید فلان: گهورهی خیلی فلان دستگیر کراو کوژرا ۵ فَرَعَ الرجلُ: نهمرکی پیاوهکی خسته نهستوی خوی ۵ فَرَعَ فلان: فلانکس بیجوی نازهلهکی سهربری ۵ فَرَعَ بَيْنَ الْمُتَخَاصِمِينَ: دوو مرؤفه بهکیسه هاتووومکانی لیک کردهوه و صولخی نیوانی کردن ۵ فَرَعَ في قومه: بهسمر ههومهکهیدا بالا بوو ۵ فَرَعَ من الأصل المسائل: مهسهلهکانی له نسهلهکه دهرهینان ۵ دمگوتری: (فلان حسن التفريع للمسائل) فلانکس شارهزاو لیزان بوو بؤ شی کردنهوهی مهسهلهکان ۵ فَرَعَ الجبلُ وفي الجبل: بهکیومکهدا سمرکهوت ۵ فَرَعَ الأرض: بهناو زمویهکهدا هاتوجوی کرد ۵ أفرَع

تَفَرَعَنَ فُلَانٌ: فلانكەس لوت بهرزی نواندو خوی بهزلزانی ◊ بهرەوشتی فیرعه‌ونه‌کان پهفتاری کرد ◊ فِرْعَوْنُ: نازناوی پاشا کۆنه‌کانی میصره.

فَرَعُ الشَّيْئِ فِرَاعًا وَفِرْعَا: شته‌که خالی بوو.

فَرَعٌ مِنَ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی ته‌واو کرد له‌شته‌که بووهوه.

فَرَعٌ إِلَى الشَّيْئِ رُلَهُ: قه‌صدی شته‌که‌ی کرد بو‌ی جوو ◊ دمگوتری: (أَفْرَعَنَّ لَكَ) له‌ عۆدمت دیم بادستم به‌تال بی.

فَرَعُ الْفَرَسِ فِرَاعَةٌ: ئەسه‌به‌که له‌ رۆیشتنی و خیراییدا باش بووه پێشکه‌وتنی به‌دهست هیناوه ◊ فُرَعَتِ الطَّعْنَةُ: برینه‌که فراوان بوو ◊ أَفْرَعُ الْمَاءِ: ناومه‌کی رشت ◊ أَفْرَعُ الذَّمِّ: خۆینه‌که‌ی رشت ◊ أَفْرَعُ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَغَرْمَا: زینرو زیو و نه‌و جوژه مه‌عدمناهی له‌قالب دا، کردنی به‌قالب ◊ أَفْرَعُ اللَّهِ الصَّبْرَ عَلَى الْقَلْبِ: خودا صه‌برو نارامی خسته‌ ناو دله‌گانه‌وه ◊ فَرَعُ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی خالی کرد ◊ فَرَعٌ مَا فِي الْوِعَاءِ: نه‌وه‌ی له‌قابه‌که‌دا بوو رشتی.

أَفْرَعُ الْمَاءِ: ناوی به‌سه‌ر خوی دا کرد ◊ تَفَرَعٌ مِنَ الشَّغْلِ: وازی له‌ئیشه‌که هینا ◊ تَفَرَعٌ لَهُ: خوی بو‌ ته‌رخان کرد ◊ إِسْتَفْرَعُ فُلَانٌ: فلانكەس ریشایه‌وه ◊ إِسْتَفْرَعُ جِهْرَهُ فِي كَذَا: هه‌موو هیزو توانای خوی له‌و نیشه‌دا سه‌رف کرد ◊ الْفِرَاعُ: خالی ◊ الْفِرَاعُ: بۆشایی ◊ شوینی جوول ◊ الْفِرَاعُ مِنَ الدَّلْوِ: نه‌و لا که‌چاییه‌ی دۆلچه‌ که‌ناوی لێوه‌ رۆدمکری ◊ حه‌وزه‌ ناویک له‌ پێستی ریشه‌ و لاخ و شتی وا دروست بکری ◊ مهنجه‌لی گه‌وره، قازان که‌هه‌ل نه‌گیری ◊ ده‌شگوتری: (رجل فِرَاعٍ) هیاویکی خۆش‌رۆیه ◊ (نَاقَةُ فِرَاعٍ) حوشتی نیشه‌نه‌که‌راو ◊ الْفِرَاعَةُ: دله‌ راوکی و

الْبِكْرُ: کچینی لایبرد، په‌رمه‌ی کچینی دری ◊ إِفْتَرَعَ الْأَمْرَ: دست‌ی به‌کاره‌که کرد ◊ تَفَرَعُ الشَّيْئِ: شته‌که لوقو بو‌ی لی بوونه‌وه ◊ تَفَرَعُ الْأَعْمَانِ: لوقو بو‌یه‌که‌کانی زۆر بوون ◊ ده‌شگوتری: تَفَرَعَتِ الْمَسَائِلُ: مه‌سه‌له‌کان جو‌ر جو‌ر بوون و ری ری بوون ◊ تَفَرَعُ الشَّيْئِ: که‌وته‌سه‌ر شته‌که، به‌سه‌ری دا بالابوو ◊ تَفَرَعُ قَوْمَهُ: به‌سه‌ر گه‌له‌که‌یدا بالابوو، پیزو شکۆمه‌ندی به‌دهست هینا ◊ الْأَفْرَعُ: که‌سه‌یک قزی په‌رو جه‌رو دریز بن ◊ بو‌ نافرمت ده‌گوتری: (فِرْعَاء) ◊ الْفِرَاعُ: به‌رزو بلند ◊ ده‌گوتری: (هر فارع الطول) تابلیتی بالای به‌رزو بلنده ◊ بو‌ مینینه‌ ده‌گوتری: (هن فوارع) ◊ الْفِرْعُ مِنَ كَلِّ الشَّيْئِ: وشه‌ی فه‌رع له‌هه‌موو شتی‌که‌دا ناوه‌ بو‌ سه‌ره‌ ته‌رزوه سه‌ره‌ تۆبه‌لاکی شت ◊ ده‌گوتری: (نزلوا فرع الرادي) له‌لای ژووروی دۆله‌که‌وه دابه‌زیون ◊ (فلان فرع قومه) فلانكەس ریش سه‌پو گه‌وره‌ی گه‌له‌که‌یه‌تی ◊ توك و قزى سمر ◊ همر شتيك له‌شتیکی تر حیا بووبیته‌وه‌وه له‌و په‌یدا بووبی ◊ (فروع الشجرة) واته: لوقو بو‌ی دره‌خت ◊ (فروع الرجل) مندال و نه‌وه‌ی پیاو ◊ (فروع المسألة) نه‌و باسو جو‌رتهمو شتانه‌ی له‌ مه‌سه‌له‌که‌وه سه‌ره‌له‌دمدن ◊ الْفِرْعُ: په‌که‌م به‌ری سلکو زای حوشترو مه‌رو بزنه ◊ له‌سه‌رده‌می نه‌زانی دا نه‌و نۆبه‌رمیان سه‌ر دمبیری بو‌ بته‌که‌انیان ◊ الْفِرْعَاءُ: نه‌و زه‌ویه‌ی به‌روبوومه‌که‌ی ناگاته‌ نه‌ندازه‌ی نه‌و مه‌سه‌ره‌یه‌ی تیییدا کراوه ◊ فَرَعَنَ فِرْعَنَةً: خوی به‌ زلزانی و لوتبه‌رزی نواندا ◊ فَرَعَنَ فُلَانًا: رینگای به‌فلان دا ببیته‌ دیکتاتۆرو هه‌لسو که‌وتی فیرعه‌ونی بنوینن ◊ تَفَرَعَنَ النَّبَاتُ: رومکه‌که‌ گه‌شه‌ی کردو به‌رز بووه.

نارِ حَمَتِي دَمْرُونِي ۵ الفَرَعُ: بَمَفِرْؤُ جَوون ۵
 دَمْگوتَرِي: (ذَهَبَ ذَمَهُ فَرَعًا) خَوِيَنِي بَمَفِرْؤُ جَوو
 ۵ الفَرِيْعُ: پَان و بُوْر ۵ جَهْمُو و كِيَرْدِي زُوْر تِيژ
 ۵ دَمْگوتَرِي: (رَجُلٌ فَرِيْعٌ) پِيَاوِيكِي زَمَان تِيژو
 قَسَه زَانَه (طَعْنَةُ فَرِيْعَةٍ) بَرِيَنِيكِي هَمَوَارَمِيِيَهو
 خَوِيَنِي لِي دَمْتَكِي ۵ المُفْرَعُ: دَمْگوتَرِي: (دَرَهْمٌ
 مُفْرَعٌ دَبْرَهْمُو زِيوِيَكِي لَهْقَابُ دِرَاوَه ۵
 المُفْرَعَةُ: دَمْگوتَرِي: (حَلْقَةُ مَفْرَعَةٍ) نَهَلَقَهِيَهَكَه
 نَازَانْدَرِي سَهرو بِنِي كَامَهِيَه هِيچ شَوِيَنِي
 پِيَكَهوَه لَكَانِي پِيُوَه دِيَار نِيَه ۵ فَرَقَرَا: پَهَلَهِي
 كَرْد لَه رُوِيَشْتِنْدَاو هَمَنگَاوَمَكَانِي كُورْت كُورْت و
 خِيَرَا خِيَرَا هَاوِيَشْتِن ۵ خُوِي تَهكَانَد ۵ خُوِي
 رَاوَمَشَانَد ۵ فَرَقَرَا فِلَان: فِلَانكَهَس كَالْفَام بُوو
 بِيَتَمَهَقَل بُوو ۵ كَهَزَاوَهِي بُو نَافَرَمْت دُرُوسْت
 كَرْد ۵ مَلِي نَايَه نَهَحَمَهَقِي و خُوِي پِيَهْتِي ۵ فَرَقَرَا
 فِي كَلَامَه: هَمَهِي تِيَكَهَل و پِيَكَهَلِي كَرْدَن ۵ فَرَقَرَا
 الشَّيْئِي: شْتَهَكَهِي رَاوَمَشَانْدُو دَمْنَكِي لِي هِيَنَا،
 كَرْدِي بَهَشَهَقَشَهَه ۵ فَرَقَرَا الذَّنْبُ الشَّاءُ:
 گُورگَهَكَه مَهْرَهَكَهِي و نَجْر و نَجْرِي كَرْد ۵
 كَهَلَه پَارَجَهِي كَرْد ۵ فَرَقَرَا الشَّيْئِي: شْتَهَكَهِي
 هَه لَه تَهكَانَد، تَهكَانْدِي ۵ فَرَقَرَا فِلَان: نَامُوس و
 حَه پَاي لَه كَه دَار كَرْد ۵ بُوخْتَانِي بُو هَه لَه بَهَسْت ۵
 الفَرَاْفِرُ: وِيَل و گِيَل و بِيَن مَه بَهَسْت ۵ بِيَجُوِي
 مَهرو بِيَزَن و مَانگَا كِيُوِي ۵ شِيَر: كَه هَاوَشَانِي
 خُوِي كَهَلَه پَارَجَه بَكَا ۵ مَنَدَالِي تِيَكَه بِيَشْتُو و
 پِيَكَه بِيَشْتُو ۵ نَهَسِيَك لَغَاوَهَكَهِي بَجُوِيَنِي و
 هَه و لَبْدَا لَه سَهْرِي خُوِي دَامَالِي ۵ الفَرْفَارُ:
 دَارِيكِي زُوْر رَهَق و پَهوَه زُوْر دَرَمَنگ دَمسُوتِي و
 دَمبِيَتَه خُوَلَه مِيَش: كَاسَهو كَه و جَك و شْتِي وَاي
 لِي دُرُوسْت دَمكُرِي ۵ جُوْرِيَكَه لَه كَه زَاوَهِي
 نَافَرَمْت ۵ الفَرْفُرُ: جُوَلَه كَهِي بَجُوك ۵ الفَرْفُودُ:
 گَه نَجِي پِيَكَه بِيَشْتُو ۵ جُوَلَه كَهِي بَجُوك ۵ الفَرْفِرُ:

جُوْرِيَكَه لَه رَمَنگ: رَمَنگِيكِي سُوْرِي مَهِيَلَهو
 رَمَش ۵ دَمْگوتَرِي: (جُوهْرٌ فِرْفِرِي) ۵ الفِرْفِرِيَن:
 لَه بُوَارِي پَرِيَشِكِي دَا رَمَنگِيَكَه مَادَمَهِيَه كَه بُو
 هِيْمُو كَلُوْبِيَن بَهِي دَا دَمبِي ۵ الفِرْفِرِيَنِي: (بُورل
 فِرْفِرِيَنِي) مِيَزِيَكَه بَه سُرُوشْت مَادَمَهِي هِرْفِرِيَنِي
 تِي دَا يَه بَه زُوْرِي.
 فَرَقَ بِيَن الشَّيْنِيَن فَرَقًا و فَرَقَانًا: دُوو شْتَه كَهِي لِيَك
 جِيَا كَرْدَنَهوَه.
 فَرَقَ بِيَن الحَصُوم: بَرِيَارِي دَا لَه نِيُوَان دُوو دُژو
 رِكَه بَه رَمَكَان و كِيَشَه كَهِي بُو يَه كَالَا كَرْدَنَهوَه ۵
 فَرَقَ بِيَن المتشَابِهِيَن: لَا يَه نِي جُو دَاوَا زِي نِيُوَانِي
 دُو شْتَه لِي كَجُوو مَكَانِي دِيَارِي كَرْدُو رُونِي كَرْدَمُوَه.
 فَرَقَ لَه عِن الأَمْر: كَار مَه كَهِي نَاشِكِرَا كَرْد.
 فَرَقَ لَه الطَّرِيقُ أَر الرَأْي: رِيَكَه كَه نَاشِكِرَا بُوو، رُون
 بُوُوَه.
 فَرَقَ الشَّيْئِي: شْتَه كَهِي دَا بَهَش كَرْد.
 فَرَقَ اللهُ الكِتَابَ: خُو دَا فُورنَانِي بَه نَاشِكِرَا يِي و
 رُونِي مَانَاو مَه بَهَسْت نَازَل كَرْدَمُوَه.
 فَرَقَ الصُّبْيِي: مَن دَا لَه كَهِي تَرَسَانَد.
 فَرَقَ فَرَقًا: زُوْر تَرَسَاو هَه لَه رَمَزِي.
 فَرَقَ مِنْهُ: لِي تَرَسَا.
 فَرَقَ عَلَيْهِ: بَه زَمِيِي پِيَا هَاتَهوَه بُوِي بَه پَه رُوش
 بُوو.
 فَرَقَ فِلَان: فِلَانكَهَس جُو مُوَه نَاو هَه مَضَه بَهو
 بَانُو مَكَهو پِيِي دَا رُوِي ۵ بَه سُرُوشْت و زَكَمَاك
 دَانِي شَاش بُوون ۵ دَمْگوتَرِي: فَرَقَتِ الأَسْنَانُ:
 دَدَانَه كَان شَاش و كَهَل بُوون ۵ فَرَقَتِ الكَأْبَةُ:
 و لَاحَه كَه كَلُوْتِيَكِي بَه رَزُو كَلُوْتِيَكِي نَزَم بُوو.
 فَرَقَ التَّيْسُ: نِيَرِيَه كَه نِيُوَان دُوو شَاخَه كَانِي پَان
 بُوو ۵ پَان نِيُوَان دُوو گُونَه كَانِي پَان بُوو.

فَرَقَ الدِيكَ: كهله شيرمهكه دوو پوپنهى هه بوو، چونكه نيوانيان هه بوو. دموگوترئ: (فَرَقَ عَرَفَ الدِيكَ) پوپنهى كهله شيرمهكه دوولا بوو دوو كه رت بوو به زمكاك. اَفَرَقَ العَلِيلُ: نه خو شه كه چاك بووه. اَفَرَقَ الناقَةُ: حوشترمهكه بيچومهكه ئى دوور كه وته وه. يان دووسال و سئ سالى به سه ردا تيبه رى ناوس نه بوو. اَفَرَقَ فَلَائِئاً: فلانكه سى والى كرد بترس و هاوار بكا.

اَفَرَقَ الرجلُ عَمَهُ: بپاومهكه مهرو بزنه كانى ونكردو فه وتاندى. اَفَرَقَ اِبْنَهُ: حوشترمهكانى له پاوانه كه دا به ره لالا كردن بو نه وهى بوخويان بله ومه رين. حوشترمهكانى به كه ل نه دان و ناوس نه بوون. فَاَرَقَهُ مَفارَقَةً: لى دوور كه وته وه. فَرَّقَ بينَ القَرمِ: تمه فرمه وه جو دا زازى خسته نيوان دوو شته لىك چوو مهكه دمشكوترئ: (فَرَّقَ القاضى بينَ الزوجين) دادومر مهكه بپيارى لىك جيابوونه وهى زن و ميردمكه دا. فَرَّقَ الشَّيْنُ: شته كهى پارچه پارچه كرد. فَرَّقَ اللهَ القرآنُ: خودا فورنانى پارچه پارچه و نابهت نابهت و سورت سورت نازل كردوه. فَرَّقَ الاشياءَ: شته كانى بهش كردن. فَرَّقَ الصَّبِيَّ: منداله كهى ترساند. اَفترَقَ القَرمُ: خه لكه كه بلا وميان ئى كردو هه ريه كه يان به لايه كدا روى. اِنْفَرَقَ الشَّيْنُ: شته كهى بلا و كرده وه. دوولمت بوو. دموگوترئ: اِنْفَرَقَ الصَّبِيحُ: به يانى گزنگى دا تاريكايى درى پى درا. تَفارَقَ القَرمُ: هه ومه كه هه ندىكيان له هه ندىكيان جيابوونه وه. تَفَرَّقَ الشَّيْنُ تَفَرُّقاً وَتَفَرُّقاً: شته كه كه رت و به رت بوو. تَفَرَّقَ الرجلانِ: دوو بپاومهكه لىك جيابوونه وه وه ريه كه يان به لايه كدا روى. التَفارِقُ:

پارچه و بهش. (تَفارِقُ الشَّيْنُ) پارچه بلا و بوومكانى شت. دموگوترئ: (اَخَذَ حَقَّهُ بالتَفارِقِ) وه جبه وه جبه و به شبهش مافى خوى ومه رگرت. الفَارقُ: نه وهى شتىك له شتىك جيا دمه كاته وه. الفَارقُ: نه وهى حه ق و به تال لىك جيا بكا ته وه. نازناوى عومه رى كورى خه تتابه. زور ترسان. الفَارقُ: ترسانى زور. الفِراقُ: لىك جيابوونه وه به زورى بو لىك جيابوونه وهى جهسته به كاردئ. الفَرَقُ بينَ الامرِينِ: جيا كرده نه وهى نيوان دوو كارو روداو. نيوان دوو كومه له هزى سه ر. تَوْقَهُ سه ر. الفِرقُ: به مانا شه قامه رى نيوان دوو كيو. فه وارى گه وه. درزو شه به قى گه وه. بانوو دمشتابى به رز. شه پولى به رز موه بووى ده ربا. كه رت و له تى هه ر شتىك فه بارى هه مين. الفَرقُ والفَرقُ: بپاويك به سه ر و شت زور بترسئ. الفُرقانُ: فورنانى پى روز. به لگه و پاساو. هه ر شتىك حه ق و به تال لىك جيا بكا ته وه. الفِرقَةُ: كومه لىك مرؤف. كومه لىك هوتابى هاوته مه ن و هاو جه شن له خو يندندا. جه ند هيزو لىوايه كه له سوپا. الفِرقَةُ: لىك جيابوونه وه. الفَريقُ: زور ترسان. الفَريقُ: تاقمىكى زورى ئاده ميزاد. جيا بووه و دوور كه وته. نه سپى پيشكه وتوو له كى پى كى دا. په به كه له په لى سه ربازى. المَفرِقُ منَ الراسِ: تَوْقَهُ سه رو خه تى لىك جيابوونه وهى هزى سه ر له ناوچه وانه وه تا پشته مل. نه و شو ينهى رى گاكان لىك جيا دمه بینه وه، چوار رى يان و جيابوونه وهى رى گاكان. مفارق الحديث: لايه نه ناشكراو روونه كانى ناخاوتن. الفَرقُدُ: نه ستي ريه كه له نزيك قوتبى شيماليه وه دمه بى ندرئ، شو ينه كهى دياره و تا نه ندا زميه كه

سابیته ◊ بئی دمگوتری: نهمستیرمی هوطبی ◊
له نزیکیه وه نهمستیرمیهکی ترو هاوشیوهی نهو
بهلام بجوکت لهو بیکهون بویه شاعیر دهلی:

وکل اخ سفارق اخاه

لعمر ابییک حتی الفرقدان

الْفَرُقْدُ: بهمانا (الفرقد) دئ ◊ فَرَقَعِ الشَّيْئُ: شتهکه
دمنگی لی هات، نالهی کرد ◊ فَرَقَعِ الشَّيْئُ:
شتهکهی تهماندموهه گرمهی هات ◊ فَرَقَعِ
أَصَابِعَهُ: پهنجهی تهماندنن ◊ فَرَقَعِ فَلَائِئاً: ملی
فلائنکهمسی بادا، بهجوریک دمنگی مل
تهماندننهکهی هات ◊ إِفْرَنْعَتِ: بازیک توندی
هاویشت و پستی هه لکرد ◊ إِفْرَنْعَتِ الْأَصَابِعُ:
جومزگی پهنجهکانی تیک گیران و دمنگیان لی
هات ◊ دهسگوتری: (إِفْرَنْعِ الْقَوْمَ عَنِ الشَّيْئِ)
خه لکهکه بلاوهمیان لهشتهکه کرد و لی
دوورکهوتنهوه ◊ فَرَقَعَتِ الْأَصَابِعُ: پهنجهکانی
دمنگیان لیوههات و تمهین ◊ الْفَرَقَعَةُ: دمنگی
لیکدانی دوو شت ◊ تمهینهوهی بههیزو دمنگی
گهوره ◊ الْمَفْرَعَاتُ: مهوادی تمهینهوه، نهو
مهوادانهی هیزی تمهینهومیان زور بههیز بی.

فَرَكِ الشَّيْئِ فَرَكًا: شتهکهی کراند، خوراندی ◊
دمگوتری:

فَرَكِ الْحِمَصَ وَ فَرَكِ الْجَمْرَ: تویکتی نوکهکه یان
گویزمکهی هه لقلیقاند بونهوهی تویکتلهکه یان
لیدامالی ◊ دمگوتری: (فَرَكِ الثَّرْبَ) قوماشهکهی
کراند، خوراندی بونهوهی نهو شتهی پیوهی
نووساوه لی بیتهوه.

فَرِكُ فَرَكًا: ناخوشی ویست رهی لی بوو، بهزوری
بو رقی لیبونی نیوان زن و میرد بهکاردی ◊ أفرک
السُّنْبُلُ: گوئه گمنهکهی بووبه فهریک بهکاری
نهمهدی هه لی پروزیسی و بی پروزیسی و پاک

بکری و بخوری ◊ إِنْفَرَكِ الشَّيْئُ: شتهکه تمهرو
تونا بوو هه لومری و کهوته خوار ◊ إِنْفَرَكِ
الْمَنْكِبُ: شانی داچورا و شانی داکهوت ◊ تَفَرَّكَ
الْمُخْتَلِثُ: نیرهموکهکه له قسهو رویشتن و
هه لئس و کهوتدا ژنانه رهفتاری کرد و خوی
و مگوو نافرمت نیشان دا ◊ إِسْتَفْرَكَ الْحَبُّ فِي
السُّنْبُلَةِ: دانه و نلهکه له گوئه کههیدا پیگهی و
رهق بوو ◊ الْفَرَكُ مِنَ الْأَشْيَاءِ: نهوشتهیه تویکتی
لی بووبیتهوه ◊ تویکتی لی دامالدرایی ◊ الْفَرِيكُ:
تویکت لی کراوه پاککراو ◊ گهنم و (زوربات)
گمنه شامی سه مهتای پیگهی ششتیان ◊
قه ره خهرمان ◊ نِيسَقَانِيكِي بچکولهیه له بنی
زماندا ◊ الْفَرُوكَةُ: خواردنیک گوندنشینه
میصریهکان دروستی دهکه له گمنه شامی و
رژن و شیر.

فَرَمَ اللَّحْمَ: گوشتهکهی ههجنی ◊ أفرَمَ الْإِنَاءَ:
قاپهکهی پرکرد ◊ الْفَرَامَةُ: نامیری ههجنین ◊
الْفَرَانُ: نانهوا، نانکهر ◊ الْفَرْنُ: تمندوری نانهوا
خانه ◊ الْفَرِيئَةُ: نانیکه شیر و رژن و شهکری
تیکه ل دمکری ◊ الْفَرِيئَةُ: شمشیر ◊ نهو تیشکهی
له ناکامی شه پوی روناکی له پانایی شمشیرمه
به رجاو دهکوی ◊ دهکنه هه نار ◊ گوئی سور ◊
الْفَرَانِقُ: شیر ◊ شارمزاو جاو ساغی پیش سوپا،
یان پیشهنگی نامه بهر.

فَرِهَ فَرَاهًا: ته رده ماخ و له خو بایی و بهدرهوشت
بوو.

فَرِهَ فَرَاهَةً وَفَرِهَةً: جوان و قوز بوو ◊ جوست و
چالاک و شارمزاو لیزان و دمست رهنگین بوو ◊
أَفَرَةً: شتیکی جوان و سه رهنج راکیشی بهدی
هینا ◊ شتیکی جوانی دروست کرد خانویکی
نایایی بنیات نا ◊ أفرهت المرأة: نافرتهکه

مندالئیکی جوانی بوو، کوزئیکی قوزو شوخ و
 شهنکی بهوه له د هیئا ۵ فَرَهْ: بهمانا (أَفْرَه) دئ ۵
 إستفَرَه: شتی باشی هه ئبژارد ۵ أَفْرَه: جوانتر،
 قوزتر ۵ دمگوترئ: (فلان أَفْرَه من فلان) فلان له
 فلان قوزتره، جوانتره ۵ فَرَهْدُ الْغَلَامُ: مندالئکه
 (گهنجهکه) خوی داریشت و پیگهیی ۵ فَرَهْدُ
 نَفْسَه: همناسهی تهنگ بوو ۵ تَفَرَهْدُ الْغَلَامُ:
 کورپهکه قه لهو و جوان بوو ۵ الْفَرَهْدُ: گهنجی
 جوانخاس و تازه پیگه یشتوو ۵ بیجوه شیر ۵
 الْفَرَهْدُ: بهمانا (الْفَرَهْدُ) دئ ۵ فَرَى الثَّيَابُ:
 قوماشه کهی کرده فهروه ۵ فهروهی له سمر
 پؤشاکه وه پؤشی ۵ قوماشه کهی توکن کرد
 پرژی تی کرد ۵ إفتري فرأ: فهروهی پؤشی ۵
 الْفَرَا: کهرمکیوی ۵ الْفَرَاءُ: فهروه دروست کهر ۵
 فهروه فروش ۵ الْفَرُو: پیستی برئ گیانله بهره
 و مکوو و رج و ریوی، پیسته که دمیباغ دمکری و
 دمکریته پؤشاک بؤ خوباراستن له سمرما یان بؤ
 جوانی و زینمت له بهر دمکری ۵ الْفَرُوَّةُ:
 پیستیک توکی پیومبین.

فَرَى الثَّيْبُ فَرِيًا: شته کهی قه لاشت، درې و وردی
 کرد.

فَرَى الْقَرِيَّةَ: دیمکه ناومکهی ئەندازه گرتو
 دروستی کرد ۵ (قربة) پارچه یهک پیستی خاراو
 و دمیباغکراوه لایهکی دم دوریته وه و دمکریته
 دیمکهی ناو یان هی دؤو ماست.

فَرَى الْكذِبَ: درؤکهی هه ئبهست ۵ بوختانی کرد.

فَرَى الْأَرْضَ: به زموییه که دا رؤیی و برئ.

فَرَى نَرِي: سمرسام و حیرمت زنده بوو ۵ أَفَرَى
 الثَّيْبُ: شته کهی شهق کرد، دراندی ۵ أَفَرَى
 فَلَانًا: زور به توندی دابهزیه سمر فلان و
 سمر زمنشتی کرد ۵ أفرج الأوداج: شا رمگهکانی

لاملی برین و خوینه که میان دهرهات،
 خوینه که میانی دهرهاتنا ۵ فَرَاهُ: بؤ زیندمرؤیی
 له مانای (فَرَاهُ) دئ ۵ إفتري القول: فهسه کهی
 هه ئبهست ۵ إفتري الثَّيْبُ: شته که شهق بوو
 لیک بؤوه ۵ تَفَرَى الثَّيْبُ: شته که شهقی برد،
 درآ دادرا ۵ دمگوترئ: (تَفَرَى عنه ثوبه)
 کراسه کهی له بهردا درآ ۵ (تَفَرَى الليلُ عن
 صبحه) شهوگار شهق بوو به یانی دا ۵ تَفَرَّتْ
 العینُ: کاربزه که هه لقوئی و ناوی لئ هات ۵ تَفَرَّتْ
 الأرضُ بِالعينِ: زموییه که شهق بوو ناوی لئ
 هه لقولا ۵ الْفَرِيَّةُ: بوختان و درؤ ۵ الْفَرِيُّ من
 الأسمر: فهسی هه ئبه سراو، شتی به درؤ و بین
 بناغه ۵ دمگوترئ: (فلان يفري الفري) نه گمر
 نیسی چاک نه انجامداو شتی سه یرو سه مه ره بکا
 ۵ هه روا ناوه بؤ بیاوی بوختانکه ر.

فَرَوَ الشَّرْبَ فَرِيًا: قوماشه کهی دادری ۵ بزاندی.

فَرَوَ الثَّيْبُ: شته کهی شهق کردو لیکی
 جیا کرده وه.

فَرَوَ الثَّيْبُ من الثَّيْبِ: شته کهی له شته که
 جیا کرده وه.

فَرَوَ فَرِيًا: له پشتی یان له سنگی گریه که دهرچوو
 ۵ (فهو أفرز وهي فزراء) ۵ أَفَرَدَ الثَّيْبُ: بهمانا
 (فَرَزَهُ) دئ.

فَرَدَ الثَّيْبُ: بهمانا (فَرَزَهُ) دئ ۵ إفَرَدَ الشَّرْبُ:
 کراسه که شهق بوو، رزی ۵ تَفَرَّدَ: قه ئش قه ئش
 بوو ۵ الْفَارِزَةُ: رینگایه که بهناو لمبه لانی تمباره
 بهستوودا، همر ده ئیی درزمو به سروشت له
 زموییه که بووه ۵ الْفَارِزَةُ: پلنگی میینه ۵ الْفِرْدُ:
 بیجوه نیرمی پلنگ ۵ بیجوه نیرمی بهور ۵
 کاره کیوی ۵ الْفَرَاءُ: کچوئلهی گهنج و گوشتن و
 تیکسمرپا و خودارپیز ۵ الْفَرْدَةُ: لوهو گوشت و

نَيْسَقَانِيكَه لَه سَنگ يان لَه پِشت پَهيدا دَمبِي ۵
 الْفِرْزَةُ: پَلَنگِي مِي ۵ دَيْلَه پَلَنگ ۵ كَهَنِدِرُو دِرزِي
 كَهوَرَه ۵ فَرُفَرَا: تَرَسَا ۵ (فَرُّ عَنِ الْأَمْرِ) لَهكارمَكَه
 دَوور كَهوتَهوَه، لاي دا.

فَرُّ الرَّجُلِ: پَيَاوَهَكَه چوستو چالاک بوو گورجو
 گُوَل بوو (فَرُّ الْجِرْحِ فَرًّا) بَرِينَهَكَه ههوي كِرِدو
 كِيَمو زوخاوي نِي رَهوان بوو.

فَرُّ نَلَانَا فَرًّا: تَرَسَانْدِي و نيزعاجي كِرِد ۵ اَفْرَه:
 بَهمانا (فَرَّة) دِي ۵ تَقَارَا: هَهريَهك لَه دوو
 بَهرامبهرمَكَه وِستِي بَهسَر نَهوي تَرِيان دا زال
 بِي ۵ اِسْتَفْرَه الْهَوْفُ: تَرَسو و بِيَم جَارزِي كِرِد ۵
 اِسْتَفْرَه فَلَانَا: فَلَانَكَهسي تَوْرَه كِرِدو تَهنگي بِي
 هَهلچِنِي.

الْفَرُّ مِنَ الرَّجَالِ: پَيَاوي چوستو قَالِب سوك ۵
 بِيچوي مانگا كِيوي ۵ الْفَرَّةُ: بَازدَانِي بَهزُوَر
 تَهنگهتاو كِرِدن.

فَرَّعَ نَلَانَا فَرْعًا: فَلَانَكَهس گَرزُو نَارَهحَت بوو،
 هَهئِلْسَه مِيهوه لَهشَتِيكي سامنَاك.

فَرَّعَ الْقَرْمَ: بَهماناي قَهومَهكَهوَه هَاتو پارمَهتِي
 دان.

فَرَّعَ فَرْعًا: تَرَساو دَلِي داخوَرِپَا.

فَرَّعَ إِلَيْه: بَهنای بُو بَرِدو داواي بَهمانا هَاتنِي نِي
 كِرِد ۵ گوتراوه: (اَفْرَعَهُ لَمَا فَرَّعَ) كَهتَرَسَا
 بَهمانايهوه هَات.

فَرَّعَ مِنَ نَوْمِه: لَهخه و پاستي كِرِدموه، بَهناگاي
 هِيْنَا ۵ فَرَّعَهُ: بَهمانا (اَفْرَعَهُ) دِي ۵ فَرَّعَ عَنْه:
 تَرَسو و بِيَمِي نِي رَهواندَموه ۵ الْفَرَّاعَةُ: زُوَر
 تَرَسَنَاك ۵ نَهوهي دَميترَسِيَنِي ۵ نَهوهي
 بَهمانايهوه دِي ۵ الْفَرَّعُ: تَرَسو و بِيَم ۵ پَهنا بَرِدن
 ۵ بَهماناوه هَاتن ۵ الْفَرَّعُ: بَهماناوه هَاتوو ۵
 هاوار بَهرو بَهنا بَهَر ۵ الْفَرَّعَةُ مِنَ الرَّجَالِ: نَهو

كَهسَي خَهئَلَك زُوَر نِي دَمترَسِي ۵ الْفَرَّعَةُ مِنَ
 الرَّجَالِ: بِيَاويكَه زُوَر لَهخَهئَلَك بَتَرَسِي ۵ الْمَفَارِعُ
 مِنَ الرَّجَالِ: كَهسِيكَه هَانَا بُو كَهسانِي دِيكَه
 بَهري يان بَه بِيچَهوانَه بَهماناي خَهئَلَكهوه بچِي
 ۵ الْمَفْرَعُ: نَهو كَهسَي تَرَسو و بِيَمِي لَهكُوَل
 كَرايبِيَتَهوه ۵ تَرَسَنوَك ۵ الْمَفْرَعُ: كَهسِيك لَهكاتِي
 تَهنگانَهدا پَهنای بُو دَمبِرِي ۵ الْمَفْرَعَةُ: بَهمانا
 (الْمَفْرَعُ) دِي ۵ هَهَر شَتِيك تَرَسِي نِي بَكِرِي ۵
 فَرَفْرَه: جَارزِي كِرِدو دَمري كِرِد.

فَسَأَ الثَّرِبَ: قَهماشَهكَهي رَاكِيشا تا دِرَاو هَهئَلِيشا.
 فَسَأَ فَلَانَا عَنِ الْأَمْرِ: فَلَانَكَهسي لَهكارمَكَه مَهع
 كِرِد.

فَسِيَّ نَسًا: سَنگِي دَمرِبَهري و پِشتِي چَال بوو ۵
 فَسَأَ الثَّرِبَ تَفْسِيَةً: قَهماشَهكَهي زُوَر رَاكِيشا تا
 هَهئَلِيشاو دِرَا ۵ تَفَسَأَ الثَّرِبَ: قَهماشَهكَه
 هَهئَلِدِرَاو رَزِي ۵ الْفُسْتَانُ: بُوَشَاكِيكي نَا فَرَمَتَانَه
 جُوَرمَهَا رَهنگو و شِيوهي هَهيه ۵ الْفُسْتَقُ:
 دَرَهخَتِيكي بَه رَدارَه لَه بَهپِرِي دَرَهخَتَه
 هَهزوانِيهكانه، قَاوَعَهكَهي دوو فَلِيقَهوَه
 نَاوكَهكَهي مَهيلَهو سَهوزَهو تَامِي خُوَشَه لَه
 وِلَاتِي شَامو لَهئِيرَان و زُوَر وِلَاتِي تَر
 دَمروِيَنَدِرِي و مَبَهَر دَهئِيَنَدِرِي ۵ الْفُسْتَقِي:
 رَهنگي فَسْتَهقِي مَهيلَهو سَهوز.

فَسَّحَ لَه فِي الْمَجْلِسِ نَسْحًا: لَه مَهجَلِيسَهكَهدا
 رِيگاي بُو كِرِدموه تا دَابنِيشِي ۵ فَسَّحَ لَه الْأَمْرَ:
 پَاشَا رِيگاي پَهيدا سَهفَهَر بَكَا ۵ فَسَّحَ الْحَزْرَتَيْنِ:
 كُونِي موروَهكَهي فَرَاوان كِرِد.

فَسَّحَ الشَّيْئَ: شَتَهكَهي بَلَاو كِرِدموه، پَانِي كِرِدموه.
 فَسَّحَ الْمَكَانَ فَسَاحَةً: شُوِيَنَهكَه فَرَاوان بوو ۵ اَفْسَحَ
 الْمَكَانَ: شُوِيَنَهكَهي فَرَاوان كِرِد ۵ فَسَّحَ الْمَكَانَ:
 شُوِيَنَهكَهي فَرَاوان كِرِد ۵ اِنْفَسَّحَ الْمَكَانَ:

فَسَخَهُ الْبَيْعُ: داوای نِ کرد مامه‌ئه‌که بوجه‌ل بکاته‌وه ۵ یان هاو‌پای بی بؤ بوجه‌ل کردنه‌وه ۵
 اِنْفَسَخَ الشَّيْئُ: شته‌که هه‌لومه‌شایه‌وه، بوجه‌ل بؤوه ۵
 فَنَاسَخَ الْيَمَانَ الْبَيْعُ: ک‌پ‌یارو فرو‌ش‌یار هه‌م‌ردوکیان ب‌پ‌ریاریان‌دا مامه‌ئه‌که هه‌لومه‌ش‌یننه‌وه ۵
 فَنَاسَخَ الْأَقَارِبِلُ: هسه‌و باسه‌کان دژ ب‌میه‌ک بوون ۵
 فَنَفَسَخَ الشَّيْئُ: شته‌که داوم‌شاو فاسید بوو ۵
 فَنَفَسَخَتِ الْمَادَةُ الْعَضْرِيَّةُ: ماده ع‌وض‌وییه‌که به‌ه‌وی کاریه‌ری ب‌ه‌ک‌تری‌کانه‌وه داوم‌شاو ر‌زی.

تَفَسَّخَ الشَّعْرُ عَنِ الْجِلْدِ: توکی پ‌سته‌که ر‌وتایه‌وه هه‌لوم‌ری ۵
 د‌ه‌ش‌گوت‌ری: (تَفَسَّخَ اللَّحْمُ عَنِ الْعِظْمِ) گو‌شته‌که له‌ئ‌س‌قان دام‌ان‌درا هه‌لوم‌ری ۵
 تَفَسَّخَتِ الْفَارَةُ فِي الْمَاءِ: مش‌که تو‌پ‌اوه‌که له‌ئاوه‌که دا ر‌زی و بار‌جه بار‌جه بوو ۵
 تَفَسَّخَ الْفَصِيلُ تَحْتَ الْحَمْلِ الثَّقِيلِ: ب‌ی‌چ‌وه ح‌وش‌ترمه‌که نه‌یتوانی باره قورسه‌که هه‌ئ‌ب‌گ‌ری ۵
 الْفَسَخُ: که‌س‌یکی لاواز که نه‌توانی به‌رم‌نگاری چ‌ورته‌و ته‌نگانه ب‌ب‌یته‌وه‌و کاری خ‌وی نه‌نجام ب‌دا ۵
 الْفَسِيخُ: ر‌زیو، هه‌لومه‌شاوه، ب‌وجه‌ل ک‌راوه، داوم‌شاو ۵
 ج‌وره ماسیه‌که.

فَسَدَ اللَّحْمُ أَوْ اللَّبَنُ: گو‌شته‌که یان شیرمه ب‌و‌گه‌نی کردو که‌ئ‌کی نه‌ما.

فَسَدَ الْعَقْدُ: گ‌ری‌به‌سته‌که ب‌وجه‌ل بؤوه.

فَسَدَ الرَّجُلُ: پ‌یاوه‌که ر‌ی‌بازی راستی و ح‌یکمه‌تی هه‌ئه‌کردو سه‌ری نِ شیوا.

فَسَدَ الْأَمْرُ: کارو ئ‌یشه‌کان گه‌نده‌ل بوون و پ‌ش‌یوی و نار‌ئ‌ک و پ‌ئ‌کی تیایان‌دا ز‌ور بوو ۵
 اَفْسَدَ الرَّجُلُ: پ‌یاوه‌که گه‌نده‌ل بوو ۵
 اَفْسَدَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی داوم‌شان‌دو ر‌زاندی خ‌راپی کرد ۵
 اَفْسَدَ الرَّجُلُ رَهْطًا: پ‌یاوه‌که خ‌راپه‌ی به‌رام‌ب‌هر

شو‌ینه‌که فراوان بوو ۵
 اِنْفَسَخَ صَدْرُهُ: سنگی فراوان بوو ۵
 اِنْفَسَخَ طَرْفُهُ: ر‌وانینی در‌ی‌ژ بؤوه‌و دووری بینی ۵
 فَنَاسَخَ الْقَوْمُ: خه‌ئ‌که‌که مه‌جلسه‌که‌یان فراوان کرد بؤونه‌وی ج‌ی‌گی که‌سانی ت‌ریش ب‌یته‌وه ۵
 تَفَسَّخَ الْمَكَانُ: شو‌ینه‌که فراوان بوو. ۵
 تَفَسَّخَ فُلَانٌ: فلان‌که‌س داوای ج‌ی‌گه کردنه‌وی کرد ۵
 داوای پ‌ش‌ودانی کرد له‌کارکردنا بؤونه‌وی ب‌ه‌سه‌ئ‌ته‌وه ۵
 تَفَسَّخَ لَهُ فِي الْمَجْلِسِ: مه‌جلسه‌که‌ی فراوان کرد ۵
 ج‌ی‌گی بؤ کرده‌وه ۵
 الْفَسَخُ: جه‌وازی سه‌فه‌ر ۵
 الْفَسَخُ: ده‌گوت‌ری: (منزل فُسخٍ) م‌من‌ز‌ئ‌یکی پان و پ‌ور ۵
 (رجل فُسخٍ) پ‌یاو‌ئ‌یکی سنگ فراوانه ۵
 الْفَسَخَةُ: پان و پ‌ور، فراوان ۵
 ده‌گوت‌ری: (في هذا الأمر فسحة) له‌م کار‌م‌دا ف‌وس‌حه‌و مه‌جال ه‌میه ۵
 پ‌ش‌ودان له‌نیوان دوو وه‌ج‌به‌ی کار ۵
 الْفَسْحَانُ: دوو ل‌ا‌جه‌نا‌گه‌ی خ‌وار لیوی ژ‌یره‌وه موی نِ نه‌رواب‌ن.

فَسَخَ الرَّجُلُ نَسَخًا: پ‌یاوه‌که ز‌م‌عیض‌و لاواز بوو نه‌زان بوو.

فَسَخَ الرَّأْيُ: ر‌اپه‌که‌ی شیواند.

فَسَخَ الْأَشْيَاءُ: شته‌کانی ئ‌یک ج‌یا‌کردنه‌وه.

فَسَخَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی هه‌لومه‌شان‌دوه‌و.

فَسَخَ الْبَيْعُ أَوْ الْعَقْدُ: مامه‌ئه‌که‌ی هه‌لومه‌شان‌دوه‌و، گ‌ری‌به‌سته‌که‌ی ب‌وجه‌ل کرده‌وه.

فَسَخَ الْمَنْصَلُ: ج‌وم‌ز‌گه‌که‌ی له‌شو‌ینی خ‌وی ل‌اب‌رد به‌بی نه‌وه‌ی ب‌یش‌ک‌ئ‌ن.

فَسَخَ الشَّرْبُ عَنِ نَفْسِهِ: ک‌راسه‌که‌ی خ‌وی دا‌که‌ند‌و فر‌پ‌ی دا.

فَسَخَ الرَّأْيُ وَغَيْرَهُ نَسَخًا: ر‌اپه‌که ب‌وجه‌ل بوو، خ‌راپ بوو ۵
 اَفْسَدَ الْقَرْنَ: قور‌ئ‌انی له‌ب‌یر ج‌ؤوه ۵

تاقم و پېرمگه‌ی خو‌ی نه‌نجام دا خیانته‌ی ئی
 كردن و نه‌وانیش دزی وستان ناشوبیان ناپه‌وه
 تَفَاَسَدَ الْقَرْمُ: خه‌لكه‌كه پشتیان له‌یهك كړدو
 قه‌تعی سیله‌ی په‌حمیان كړد، لئيك دابیران
 اِسْتَفْسَدَ الشَّيْءُ: كاری بؤ نه‌وه كړد شته‌كه
 فاسید بی ۵ دمگوترئ: (اِسْتَفْسَدَ الزَّرْعَ)
 كشت و كاله‌كه‌ی وا ئی كړد كه‌لكی نه‌بی ۵
 اِسْتَفْسَدَ الرَّجُلُ رَهْلَهُ: پیاوگه خرابه‌و خیانته‌ی
 به‌رامبه‌ر خزم و خیل‌ی خو‌ی نه‌نجام دا ۵
 الفساد: رزین و داوشان و بی كه‌لك بوون ۵
 پشوی و نازاوه، گرانی و قاتو قری ۵ زیان
 گه‌یاندن به‌خه‌لك ۵ الْمَفْسَدَةُ: زهر و زیان ۵
 دمگوترئ: (هذا الامر مفسدة لكذا) نه‌م كاره
 زیانی بؤ نه‌و شته‌هیه ۵ ههرشتيك
 سه‌ربكیش بؤ فسادو گنده‌لی و خرابه‌كاری.

فَسَّرَ الشَّيْءَ فِسْرًا: شته‌كه‌ی رون كرده‌وه.

فَسَّرَ الطَّيِّبُ: هزیشكه‌كه سه‌یری میزی
 نه‌خوشه‌كه‌ی كړد بؤنه‌وه‌ی بزانی
 نه‌خوشیه‌كه‌ی چپیه ۵ فَسَّرَ الشَّيْءَ: شته‌كه‌ی
 رون كرده‌وه ۵ فَسَّرَ آيَاتَ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ:
 ناپه‌ته‌كانی هورنانی ته‌فسیر كړد و مانا و
 مه‌به‌سته‌كانی رون كړدنه‌وه، نه‌ین‌ی و
 حيكه‌مت و نه‌حكامه‌كانی خسته‌نه‌وو ۵
 اِسْتَفْسَرَهُ عَنْ كَذَا: داواى ئی كړد نه‌و شته‌ی بؤ
 رون بكاته‌وه ۵ التَّفْسِيرُ: شيكردنه‌وه و رون
 كړدنه‌وه ۵ تَفْسِيرُ الْقُرْآنِ: له‌بواری زانسته
 ئی‌سلامیه‌كاندا مه‌به‌ست رونكردنه‌وه و
 شيكردنه‌وه‌ی مانا و مه‌به‌سته‌كانی نه‌و كتیبه
 په‌رؤزه‌یه، دهرخستنی نه‌و عه‌قیده‌و نه‌ین‌ی و
 حوكه‌م و حيكه‌متانه‌ن كه‌ له‌ دووتوی
 ناپه‌ته‌كانی دا همن ۵ الْفُسْطَاطُ: خیمه‌و په‌شمال
 كه‌ له‌ كوئك و مو دروست بكړئ ۵ شاریكى

میژووپییه له ولاتی میصر عه‌مری كورې عاص
 له‌و شوینه‌ی خیمه‌كه‌ی خو‌ی ئی بوو دروستی
 كرده‌وه ۵ همروا وشه‌ی (فسطاط) ناوه بؤ
 كۆمه‌ئيك ئاده‌میزاد ۵ الْفَيْسُطُ: نینوك كهر ۵
 په‌حه‌تی و پالیومری شله‌مه‌نی ۵ فَسَقَمَ فُلَانٌ:
 فلان زؤر گیل و نه‌حه‌ق بوو ۵ فَسَّاسٌ:
 می‌شیک‌ی زیانبه‌خش و بؤگه‌نه‌ به‌عه‌رمبی
 ناویكى تریش هیه‌یه پیی دمگوترئ: (البقة) ۵
 الْفَسَّاسُ: كه‌سیك زؤر نه‌حه‌ق و گیل بی ۵
 شمشیری كول و نه‌پیر ۵ رومكیكى سه‌وزی
 بؤگه‌نه‌ گولیک‌ی سبی هیه‌یه له‌دم جوگه‌و روبر
 دمروئ ۵ الْفَيْسُفُ: خانوی رازاوه به‌پارچه
 شوشه‌و به‌ردی مه‌رمه‌رو له‌ته‌ میرو نه‌و شتانه
 ۵ الْفَيْسِفِيسَاءُ: ورده پارچه‌ی رنگا‌و رننگ
 له‌به‌ردی مه‌رمه‌رو مورو شتی وا، پیکه‌وه
 ده‌لكیندرین و وینه‌و دیکوریان ئی دروست
 ده‌كړئ بؤ دیوارو هه‌لاشی خانو.

فَسَقٌ كُلُّ ذِي قِشْرٍ فِسْقًا وَفِسْقًا: فیسته‌قه‌كه‌ له
 توئیکله‌كه‌ی خو‌ی هاته‌ دهر، گوپزه‌كه، بادامه‌كه
 له‌ قاوغه‌كه‌ یان هاتنه‌ دهر ۵ دمگوترئ: (فَسَقَتِ
 الرُّطْبَةُ عَنْ قِشْرِهَا) میوه‌ ته‌رو شیرینه‌كه‌ له
 توئیکله‌كه‌ی هاته‌ دهر ۵ (فَسَقَتِ الْفَارَةُ عَنْ
 جحرها) مشكه‌كه‌ له‌ كونه‌كه‌ی هاته‌ دهر.

فَسَقَ فُلَانٌ: فلانكه‌س له‌ خودا یاخی بوو، سنووری
 به‌زانده‌و فه‌رمان و نه‌هیه‌كانی شه‌رع‌ی پاشگوئ
 خست ۵ فَسَقَهُ: به‌فاسقی له‌قه‌له‌م دا ۵ اِنْفَسَقَتِ
 الرُّطْبَةُ: میوه‌ ته‌رو شیرینه‌كه‌ له‌ توئیکله‌كه‌ی
 هاته‌دهر ۵ فَسَقَ: نه‌م صیغه‌ به‌كارده‌هیندرئ بؤ
 بانگكردنی نافرمت ۵ دمگوترئ: (يافساق) نه‌ی
 نافرمتی سنوور به‌زین! ۵ الْفَيْسِقُ: زؤر فاسق و
 سنوور به‌زین ۵ الْفَيْسِقُ: به‌مانا (الْفَيْسِقُ) دئ ۵
 الْفُسُوقُ: به‌مانا (الْفَيْسِقُ) دئ ۵ الْفَيْسِقِيَّةُ:

حه وزیکه له ږوخام که وانه یی په نافوره ی
تیدایه به زوری له باله خانو همدیقو ه شتی
وادا دروست دکرئ ۵ فَسَكَلُ الْفَرَسُ: نه سپه که
له پیشر کیکه دا دواکهوت له ریزی ناخیره وه
بوو ۵ الْفَسْکُولُ: نه سپیک له غاردانه که دا پاشم تا
بین ۵ پیاویک له ریزی رپواران دا له دواوه بین.

فَسَلَّ الْفَسِيلُ: نه مامه که ی چه فاند، رواندی.

فَسَلَّ الرَّجُلُ فَسَالَةً وَفَسْرَةً: پیاوکه تر سنوک بوو
ږمزیل و هیچ و پوچ بوو ۵ اَنْسَلَ الْفَسِيلَةُ:
نه مامه که ی له دره خته که کرده وه ۵ یان له
زهوییه که هلی کیشاو له شوینیکی تر رواندی
۵ فَسَلَ الشَّيْنُ: شته که ی ږمزیل و ته زویر کرد ۵
فَسَلَ الرَّجُلُ: پیاوکه ی بین هیز کرد و وره ی
ږوخاند و نیشاتی شکاند وه ۵ اِنْفَسَلَ النَّبَاتُ:
ږوکه که ی هه لکیشا بوئنه وه ی له شوینیکی تر
بیروینئ ۵ الْفَسَالَةُ: لاوازی و بیرو پای ناپه سهند
۵ نه خویشیه که توشی دره ختی میو دمی
گه شو نه شه ی دموستینئ ۵ الْفَسَالَةُ مِنَ الْحَدِيدِ
وغيره: ورده ناسن که له کاتی کوتان و لیداندا
هه لده و مرئ ۵ الْفَسْلُ: نه مامه میو که ناماده
دکرئ بو چه فاندن ۵ هه رشتیک خراپ و بین
که لک بین ۵ دگوترئ: (رجل فسل) پیاویکی
بین ږه و شت و بین مروئته ۵ (درهم فسل)
پارمیه کی ته زویر و مغموشه ۵ الْفَسْلَةُ: پای
ناپه سهند و بین مروئته ی ۵ نه خویشیه که له
نه خویشیه کانی گه شه کردنی جهسته به هو ی
به دخوراکیه وه تووشی مروؤ دمی ۵ الْفَسِيلَةُ:
نه مامه خورما له بنکه سه ره کییه که یه وه
دمبردرئ یان له زه وه ی هه لده که ندرئ و
له شوینیکی تر ده چه قیندرئ ۵ پارچه ږوکه یک
له بنکه سه ره کییه که ی دکریته وه و
دمرویندرئ.

فَسَا فَسْرًا وَفَسَاءً: تسی که ند ۵ پایه کی لی بووه
دمنگی نه بوو بوئی هه بوو ۵ الْمَفْسِي: شوینکی با
لی بوونه وه، کونی پاشه وه ۵ الْفَاسِيَةُ:
خونفوسایه، له م ږوه وه که نه ویش بوئی لی دی.
فَشَّحَ فَشْحًا: حاجی بلا و کرده وه بو میزکردن یان
بو شتی تر ۵ فَشَّحَ: بو زیدره وه ی له مانای (فَشَّحَ)
دی ۵ تَفَشَّحَ: به مانا (فَشَّحَ) دی.

فَشَّحَ فَلَانًا فَشْحًا: شه بلاغی له فلان دا ۵ فَشَّحَ
الصَّبِيَانُ فِي لِحِيْمٍ: مناله کان له یاریه که یاندا
درویان کرد و لیکیان دا.
فَشَّحَ الرَّجُلُ: پیاوکه جومزگه کانی شل کرده وه ۵
ماندوو بوو ۵ تَفَشَّحَ: جومزگه کانی شل
بوونه وه.

فَشَّ شَقًّا: که میک هه وای تی کرد ۵ یه فی هاته وه.
فَشَّ الرُّومُ: هه وکرده که ی نیشته وه، دابهزی.
فَشَّ الْقَرْيَةَ وَغَرَهَا: نه وه ی له کونده که دا هه بوو
له ناو و هه وای دمری کرد خالی کرده وه.
فَشَّ غَلِيْلَةً: ږقی خو ی رشت، دمر وای بو ږقی خو ی
بهره لا کرد بوئنه وه ی که میک هیواش بیته وه.
فَشَّ الضَّرْعُ: گوانه که ی دوشی، شیر ی تیدا
نه هیشت.

فَشَّ الْقَنْلُ: به بین کلیل قفله که ی کرده وه ۵ اَفَشَّ
الْقَرْمُ: خه لکه که به پانه په ستوو هه لسه مینه وه
ږویشن ۵ اِنْفَشَّتِ الْقَرْيَةُ وَغَرَهَا: کونده که نه و
هه وایه ی تیدیدا بوو هاته دمر و هیچی تیدا نه ما
۵ اِنْفَشَّ اللَّبَنُ: ماسته که له ممشکه که هاته دمر ۵
اِنْفَشَّتِ الرِّيحُ: هه واکه له کونده و میزه لدان و
توپه که هاته دمر ۵ اِنْفَشَّ الْجُرْحُ: برینه
هاوسا وکه نیشته وه ۵ دمشگوترئ: اِنْفَشَّتْ عِلَّةُ
فَلَانٍ: نه خویشی فلان لاجوو نه ما ۵ اِنْفَشَّ فَلَانٌ

عن الأمر: فلأنكس له كاركمهدا تمبهانی کرد
 ◊ **إِنْفَشُ الْأَنْفُ**: لوتكه لای سهروی بهرزو
 نهرماییه که ی بهرز بؤوه ◊ **الْفَشُّ**: گیل و
 نهحمق ◊ هوماش و پؤشاک ی باش و نهچندراو،
 رایهل که مو تیومدانی شاش و باش ◊ زهلکاوی
 ناو ◊ **الْفَشَّاشُ**: نهو کهسه ی بهی کلیل دهمزانی
 فوفل و شتی وا بکاتهوه ◊ **الْفِشَّةُ**: سی گیانله بهر
 که هموا دهمدمداتهوه و هیچی تیدا نامینی ◊
الْفَشْرُشُ مِنَ الْأَشْيَاءِ: شتی بی سوود حوشتریک
 بهی دوشین شیر له گوانی بتکی ◊ مهشکه یهک
 دوی لی برزی ◊ **الْفَشِيشُ**: دمنگی هموا: که لهشت
 دیته دهر دمگوتری: تایه ی نؤتؤمبیله که
 فشمفشی دی ◊ واته ههوا ی لی دهمدهچی ◊
فَشِيشُ الْأَفْعَى: فیشکه فیشکی مار ◊ خشه ی مار
 که بهسهر شتی وشکدا پروا.

فَشَقَّ الشَّيْءُ فَشَقًا: شته که بلاو بؤوه.

فَشَقَّ غِرَةً: کهوته سهر شته که ی ترو دایبؤوشی.

فَشَقَّ بِالسَّرَطِ: کهوته سهروی و به قامچی لیی دا ◊
فَشَقَّتِ الشَّيْءُ فَشَقًا: ددانه که پروا له ریزی
 ددانه کانی پیشهوه دمرچوو.

فَشَقَّ الرَّجْلُ: بیاوه که ددانه کانی پیشهوه ی شاش و
 باش بوون ◊ (فهو **أَفَشَقَّ** و هی **فَشَقَاءٌ**) ◊ **فَشَقَّ**
فَلَانًا بِالْأَمْرِ: پهله ی له فلان کرد بؤ کارمه،
 همر له گهل پیی گهی خیرا دمنه دمنه ی دا ◊
فَشَقَّ: بؤ زیدمرویی له مانای (فَشَقَّ) دی.

فَشَقَّ النَّمُ فِلَانًا: خمو فلانی داگرت ◊ **إِنْفَشَعَ**
الشَّيْءُ: شته که زور بوو بلاو بؤوه ◊ **تَفَشَّقَ**: بلاو
 بؤوه ◊ دمگوتری: (تَفَشَّقَ الشَّيْبُ فِلَانًا وَتَفَشَّقَ
 الشَّيْبُ فِيهِ) پیری، موی سپی به جهسته ی فلان
 دا بهسهر و ریشی فلان دا بلاو بؤوه ◊ **تَفَشَّقَ**
الرُّؤْدُ: مندال و نهوه زور بوون و بلاو بوونهوه ◊

تَفَشَّقَ فِلَانٌ بِيْرَتَ الْهَي: فلانکهس چووه ناو
 خانووی گهرمه که هوه و نبوو نه ببنرایه وه ◊
تَفَشَّقَ الدِّينَ فِلَانًا: همرز سواری شانی فلان بوو
 ◊ **الْأَفَشَقُّ**: بهرانیك شاخی نه مابن همردوو
 شاخی شکابن ◊ **الْفَشَّاعُ**: پارچه جهرم که
 کونده ی پی پینه بکری ◊ درهختیکه حموت
 مهتر زیاتر بهرز نابیته وه، له پیری
 (زمنبه قبیله) و مگوو (ترتیره) به درهختی تر
 هه لده گهری و تی دههالی و پرستی لی دمبری ◊
الْفِشَاغُ: زن بهزنی، کج به کچی ◊ دوو پیوا **رِيْكَ**
 بکهون همریه که یان کچی نهوی تریان یان
 خوشکی نهوی تریان مارمهکا ◊ یان همر پهکی
 لهم دوو نافرته بکرنه مارمی نهوی تریان ◊
 نه م جووره زن بهزن و کج به کچیبه له
 کؤمه لگهی دواکه وتودا باوه ◊ تمبهانی و
 تهومزلی ◊ **الْفُشَّاعُ**: به مانا (الْفُشَاغُ) دی که
 به مانا درهختیکه به درهختی تر هه لده گهری و
 خوی تی با هه لده دا ◊ **الْفُشَّةُ**: جوژه مادیه که
 و مگوو لؤکه وایه له ناو کرؤکی قهفه زازو
 هندی درهختی تر دا هیه ◊ **فَشَقَّشَ**: رای
 لاوازی هه بوو ◊ **فَشَقَّشَ فِي قَوْلِهِ**: دروی کردو
 خوی بهشتی وا هه نایه وه که له ودا نه بوون و
 کردار و رفقاری کهسانی دیکه بوون ◊ **فَشَقَّشَ**
الْمَاءَ: ناومکه ی هه لنینجا ◊ **الْفَشْفَاشُ**: پؤشاکیکه
 باش نه چندراوه، تنک و شاش و باشه، رایهل و
 تیومدانی باش نه پراسراوه ◊ دمگوتری: (سيف
فَشْفَاشُ): شمشریکه خراب دروستکاروه ◊
 کهسیک فشمفش بهشتیکه وه بکا هی نهو نیه
 ◊ گیایه که و مگوو بهسباس دهچی.

فَشَّقَ الشَّيْءُ: شته که ی شکاند.

فَشِقْ نَشَقًا: بازی دا ۵ رارا بوو لهنیوان ههئبازردنی نهم یان نهو تا ههردووکی لهکیس چوون.

فَشِقْ الطَّبِيّ وغیره: ناسکهکه نیوان شاخهکانی فراون بوو ۵ فاشَقَه: لهناکاو پهلاماری دا، گوزو گومت روبهپروی بؤوه ۵ تَفَشَقَ الرجل: پیاومکه کراسهکهی بن ههنگلی راستی داو لاکهی تری بهسهر شانی چهپی دادایهخوار.

فَشَلَّ لِحَيْتِه فَشَلًّا: ریشی بژو ژاکاو کرد.

فَشَلَّ نَشَلًّا: شلوو شیواو بوو ترسنۆک بوو ۵ تیشکا، نهیتوانی کارمکه نهنجام بدا ۵ دمگوتری: (دعی الی القتال فَفَشِلَّ) بانگکرا بؤ شهرو نهجوو نهیتوانی بچن.

فَشَلَّ عَنِ الْأَمْرِ: له کارمکهدا سهرکهوتوو نهبوو تن شکا ۵ تَفَشَّلَ الْمَاءُ: ناومکه جاری بوو ۵ تَفَشَّلَ الرجل: پیاومکه زنی له بیگانه خواست بؤنهوهی مندالی ناکامل و نهخوشی نهبن ۵ الفِشَلُّ: پهردمو خیمهی کهژاوه ۵ شتیکه ومکوو بهره لهکهژاومدا رادهخری بؤ لهسهر دانیشتن ۵ الفِشَلَّةُ: هینی پیاو ۵ سهری ههرشتیک خرو لوس بن.

فَشَا نَشْرًا وَفُشْرًا: دمرکهوتو بلاو بؤوه.

فَشَا علیه امره: کارمکانی بهسهر دا ن هینده زور بوون نهیزانی کامهیان نهنجام بدا.

فَشَا أُنْعَامُهُمْ: نازه لهکانیان زور بوون ۵ أَفْشَأُ: هسهکهی بلاو کردموه ۵ نهینیههکهی ناشکرا کرد ۵ أَفْشَى اللَّهُ رِزْقَ فُلَانٍ: خودا رزقو رزوی هلانکهسی زور کرد تاواى لى هات هیامهتی لهبیر چؤوه ۵ تَفَشَى الشَّيْءُ: شتهکه بلاو بؤوه فراوان بوو ۵ دمگوتری: (تَفَشَّتِ الْقَرْحَةُ) برینهکه له گهدمیدا تنیهوه، فراوان بوو

تَفَشَى الْمَرَضُ الْقَرَمَ وَبِهِم: نهخؤوشیههکه پهتاو تاعونهکه لهناو خه لکهکهدا بلاو بؤوه ههمووی گرتنهوه ۵ التَّفَشَى: لهزانستی تهجویددا بلاو بوونهوهی ههوایه لهناو دم دا لهکاتی گوتنی پیتی شین، بهم جؤره کلایى بخمیه نیوان مهلاشوو پشتی زوبان ۵ الفَاشِيَةِ: نوستنی سهر له نیواره بؤنهوهی پاش ماومیهک بهخه بهر بیبو نهخهویهوه کاریک نهنجام بدهی ۵ الفَاشِيَةُ: نهو کهسهی شوین ریبازی هاشیمت دمکهوی ۵ الفَاشِيَةُ: ریبازو ممزهه بیکی رامیاری و نابورییه له ولاتی نیتالییا لهسهدهی بیستم دا سهری هه لدا، لهسهر یاسای نیقابات دامهزراوه، رینگه دمدات دمؤلمت دمست بخاته ناو ههموو دیاردمو کاروباریکی جمو جؤلی نابوری ۵ الفِشَاءُ: زاو زیکردنی مال و سامانهو زور بوونیهتی ۵ الفُشْرَةُ: سندو هیتکه یان جانتایهکه نافرمت نهو شتانهی تیدا هه لدمگری: که بؤ نارایشو خو بؤنخؤوش کردن به کاربان دمهینى ۵ فَصَحَهُ الصُّبْحُ فَصَحًا: بهیانی لى هاتو بهتهواوی دنیای لى روناك بوو.

فَصَحَّ اللَّبَنُ فَصْحًا وَفِصَاحَةً: شیرمکه هالفته بوو، خشتو خؤول و موو پوشکهو پهلاشى لى جیاگرایهوه.

فَصَحَّ الرَّجُلُ: زمانی گرایهوه بهقسهی رهوان و ناشکرا ۵ دمگوتری: (فَصَحَّ الْأَعْمَى) کابری ناعهرهب بهزمانی عهرمیی قسهی کردو هیج خوارو خیحی تیدا نهبوو ۵ أَفْصَحَ الصُّبْحُ: بهیانی دمرکهوتو ناسؤو روون بؤوه ۵ أَفْصَحَ الْأَمْرُ: کارمکه ناشکرا بوو ۵ أَفْصَحَ النَّهَارُ: رؤزهکه تاوسانو بى همورو تهمو مز بوو ۵ أَفْصَحَ عَنِ مَرَادِهِ: مهبهستی خؤی دهربری و

لهکاتی گرانوی و هاتو قهیدا روده‌دا) ◊ اَنْصَدت
الشجره: درمخته‌که چرؤکانی بشکوتن و
گه‌لاکانی دمرکه‌وتن.

فَصْدُ: بؤ موبالغه له‌مانای (فَصْدَ) دی ◊ ده‌گوتری:
فَصْدُ السيل الأرض: لافاومکه زه‌ویه‌که‌ی هه‌لدیری
◊ فَصْدُ الثين: شته‌که‌ی له‌ناوی که‌م هه‌لکیشا ◊
له‌ناوی که‌می ومردا ◊ اِنْتَصَد: به‌مانا (فصد) دی
◊ اِنْفَصَد الدُمُ وغمرو: خوینه‌که‌جاری بوو ◊
تَفَصَّد الدُمُ: خوینه‌که‌جاری بوو ◊ ده‌شگوتری:
(جاء يتفصدُ جينه عرقاً) هات نارمقی له
ناوجاوان ده‌چؤرپایه‌وه ناوجاوانی نارمقی لی
دمتکا ◊ الفاصدان: رپرئومی هاتنه‌ خوارموی
فرمیسک له‌سهر رومهت ◊ اَبْرُ فِصَادَة:
بانندمی‌که‌له پییری (فوتاحیه) و چؤره
چؤله‌که‌یه‌که‌دمندوک هه‌لدراوه‌ خواردنی
حه‌شهره و کرم و شتی وایه ◊ المِصْدُ: گوئزان و
کیردی پزیشک که بؤ که‌له‌شاخ گرتن به‌کاری
ده‌هینن ◊ فَنُ المرحُ فَمِصاً: برینه‌که‌هه‌ندئ
کیم و زوخاوی لی هات.

فَنُ العرق: نارمقه‌که‌تکا.

فَنُ الجُنْدُب: صهرصیره‌که (سیسرکه‌که) دهنگی لی
هات.

فَنُ الثين: شته‌که‌ی جیاکردموه له‌شته‌که‌ی تری
دامالی ◊ اَفْصُ اليه حقه شيئاً: به‌شینیکی
له‌مافه‌که‌ی خوی پیدایه‌وه ◊ فَمُصَهُ:
بؤزئدپرئومی له‌مانای (فَصَهُ) دی ◊ اَفْصُ الحاتم:
نقیعی بؤ نه‌نگوستیله‌که‌دروست کرد ◊ اِلْتَمَسُ
الثين: شته‌که‌ی جیاکردموه له‌وی تری دارنی ◊
اِنْفَمَسُ منه: لی جیا‌بؤوه ◊ اِسْتَفَمَسُ: ده‌گوتری:
(ما اِسْتَفَمَسُ منه شيئاً) هیجی لی دهرنه‌هینا ◊
اَلْفِصُّ: به‌یه‌که‌گه‌یشتنی هه‌ردوو نیسقانیکی ◊

به‌بوختی رای گه‌یاند ◊ اَفْصَحَ النصارى:
مه‌سیحیه‌کان که‌وتنه‌ جه‌زنی فیصحیانه‌وه ◊
فَصَحَّ: بؤ موبالغه‌وه زئدپرئومی له‌مانای (فَصَحَّ)
دی ◊ تَفَاصَحَ فِي كَلَامِهِ: خوی به‌زمان رهمان
هینایه به‌رچاو و وای هسه کرد گوايه فه‌صیح و
رهمان بیژه ◊ تَفَصَّحَ الرجلُ: پیاومکه‌ زمانرهمان
بوو، زمانی راهات به‌رهمان‌بیژی بدئی ◊ تَفَصَّحَ
فِي كَلَامِهِ: خوی به‌زمان رهمان له‌قه‌له‌م دا،
زمانرهمانی به‌سهر خوی دا هینا ◊ الفصاحة:
مه‌به‌ست گه‌یاندن و توانای شت رونه‌دنه‌وه ◊
خاوتنی وشه‌کان له‌ته‌م و مزو ناریکی لی‌کدانی
وشه‌کان ◊ الفصحُ من الأيام: نه‌و رؤزانه‌یه‌ نه
هه‌ورو هه‌لایه‌ نه‌ ساردو سه‌رمایه ◊ له‌لای
جوله‌که‌ یاده‌موری جه‌زنی نه‌و رؤزیه‌ که
له‌میسر دمرچوون له‌سهرده‌می فیره‌وندان ◊
له‌لای مه‌سیحیه‌کان جه‌زنی زیندوبوونه‌وه‌ی
حه‌زرتی عیسیه، به‌جه‌زنی گه‌وره‌ی ناودمیه‌ن
◊ الفصحیح: ده‌گوتری: (رجل فصیح): پیاویکی
قه‌ه رهمانه، به‌جوانی مه‌به‌سته‌کانی دهرده‌بیری
قه‌ه‌ی به‌نرخ و بی‌نرخ لی‌ک جیا‌ده‌کاته‌وه ◊
(کلام فصیح) که‌لامیکی رهمان و ناشکرایه،
گوئچکه‌ بیستنی پی‌ خو‌شه‌و وری ده‌گری،
عه‌قل هه‌ست به‌ وردی و جوانی قه‌ه‌کان ده‌کا ◊
(لسان فصیح) زمانیکی رهمانه‌وه‌ جوان
مه‌به‌سته‌کان دهرده‌بیری و وشه‌کان تیک
ناگیرین.

فَصَدَّ العرق فِصْداً: دهمارمه‌که‌ی قه‌لاشت بؤ
که‌له‌شاخ گرتن ◊ ده‌گوتری: (فَصَدَّ المريض)
که‌می‌ک خوینی له‌ نه‌خو‌شه‌که‌ گرت
به‌مه‌به‌ستی چارسه‌ر کردن.

فَصَدَّ الناقة: دهماری خو‌شترمه‌که‌ی شه‌ق کرد
بؤنه‌وه‌ی خوینی لی دهریشتنی و بیخواته‌وه (نهمه

هر نقیم و بهردی بهنرخ و گوهمر که
دمکریته نهنگوستیله وه ۵ قهئستی لیمو و سه لکه
سرو شتی وا ۵ گلینهی چاو ۵ حهقیقهت و
کروکی شت ۵ بلقوکهی شله مهنی ۵ دمگوتری:
(فلان خَزَّاز الفصوص) فلانکس رای بهسهند و
وهلامی بهجیه ۵ الفصاص: دروستکمری نقیم و
نهنگوستیله ۵ الفصیم: دنکه موروی لوس
نهونده لوس بی و ابرانی چهوره.

فَصَعَّ الرُّطْبَةُ: دنکه خورما تهرمهکی بهپهنبه
پیشاندهوه بوئه وهی دم بکاته وه و نهوی
ناووهی دهر بکه وی.

فَصَعَّ الصَّبِيُّ ثَلْفَتَهُ: کورمه پیستی سهری بجوکی
خوی گرو و دایمائی ۵ سهری بجوکی خوی
بهدر خست.

فَصَعَّ الْعَمَامَةُ عَنِ رَأْسِهِ: میزهری له سهری خوی
دامائی سهری خوی روت کرد.

فَصَعَّ الشَّيْئُ عَنِ الشَّيْئِ: شته که له شته که
دهرهینا ۵ فصَّ الرجل: پیاوکه بای لی بووه ۵
فَصَّ له مال: مال و سامانی پیدا ۵ فصَّ الشَّيْئُ
من غیره: شته که لهوی تر دهرهینا ۵ اِنْفَصَّ
الغلام: کوره منداله که پیستی سهری هینی
خوی گرو و لایداو دایمائی، سهری بجوکی خوی
دهر خست ۵ اِنْفَصَّ عَفَّهُ: بهزوره ملن مافی خوی
ستاند ۵ اِنْفَصَّ الشَّيْئُ: شته که روت بوو
بهردی پیوه نهما ۵ اِنْفَصَّ من غیره: له شته که
هاته دهر ۵ تَفَصَّعَ: بو موتاومعهی (فَصَّعَ) دئ ۵
الأفصع: کوری چوک هه لمالدراو، سهری چوکی
هه لمالدراوی ۵ الفصعان: که سیک سهری خوی
روت بکا له بهر نالوش و خرؤ، یان گهرما ۵
الفصمة: سهری چوکی کور: که پیسته که
فراوان بی و گوپکه کهی دهر بکه وی پیش

خه تمه کردنی ۵ فَصَّعَنَ فلان: فلانکس
هه وائی راستی هینا ۵ فَصَّعَنَ دَابْتَهُ: گیای
هیفصیسی دا به و لاخه کهی ۵ تَفَصَّصُوا عنه:
لیی ته کینه وه دهوریان چوئل کرد ۵ الفصافس:
پیاوی نازاو وره بهرز ۵ الفصص: روه کیکی
نالقییه و تمه ندریژه، له پیزی (القرينة) ۵ له
ولاتی شام پیی دمگوتری: (الفصة) له ولاتی
حیجازیش پیی دمگوتری: (الرسيم الحجازي) ۵
الفصصة: بهمانا (الفصص) دئ.

فَصَلَّ الْكُرْمُ لَمْرَاحًا: میوه که دنکه تر پیه کانی ورد
بوون.

فَصَلَّ الْقَوْمُ عَنِ الْبَلَدِ: خه لکه که له شارمه که چونه
دهر.

فَصَلَّ بَيْنَ الشَّيْئِ: ناوانی دوو شته کهی کرد، لیکی
جیا کردنه وه.

فَصَلَّ الْحَاكِمُ بَيْنَ الْمُحْصِنِ: دادور حوکه و بریاری
خوی له نیوان دوو کیسه کارمه که راگه یاند.

فَصَلَّ الشَّيْئُ عَنِ غَيْرِهِ فَصَلًا: شته که لهوی تر
دوور خسته وه.

فَصَلَّ الشَّيْئُ: شته کهی بری.

فَصَلَّ الْخَطِيبُ رُحْمَهُ الْقَوْلِ: وتار بیژمه که هسه جوانی
کردن، وتارمه کهی به پیژو ریک و پیک بوو.

فَصَلَّ الْفَصِيلُ عَنِ امِّهِ: بیچومه کهی له دایکی دابری
دووری خسته وه ۵ له شیر ی بریه وه ۵ فاصِّل
شریکه: حه قو حسابی له گهل هاویه شه که پیدا
کرد و لی جیا بووه ۵ فَصَّلَ الشَّيْئُ: شته کهی
پارچه پارچه کرد و کردی به چهند به شنیکی
لیک جیاو سهر به خؤ ۵ فَصَّلَ الامر: کارمه که
رونکرده وه ۵ فَصَّلَ الْقَمَّابُ الشَّاةَ: هه سابه که
مه رمه کهی سهر بری و گو شته کهی پارچه پارچه

کرد ◊ دمشگوترئ: (فَصَلَ الخِطَابُ النُّوبَ) خهياتهکه قوماشهکهی پارچه پارچه کردو ئەندازەى گرت بۆئەهوى بۆ خامنهکهى بيدورئ ◊ فَصَلَ الْعَقْدَ: له ملوانکهکهدا مېروى ترو رەنگى تری خسته نيوان دهنکهکانیهوه ◊ إِنْصَلَّتِ الْمَرْأَةُ رَضِيْعَهَا: ئاھرمتهکه مندالەکهى لەشیر برپیهوه ◊ فَصَلَ النَّخْلَةَ: دارخورماکهى لەشوينى خۆى گواستهوه بۆ شوينىكى تر ◊ إِنْصَلَ الثُّيُنُ: شتهکه دابرا ◊ إِنْصَلَ الْقَوْمُ عَنْ مَكَانٍ كَذَا: خەلکهکه ئەو شوينەيان جئەئيشت ◊ الْفَاصِلُ: جياکهرموه، يەكالا كەرموه ◊ الْفَاصِلَةُ: مورويهكى تابهتیه له ملوانکهدا دەخريته نيوان دوو موروى ترهوه ◊ نيشانهيهکه له حيساب دا دەخريته نيوان خانەى دميان و سەدان و هەزاران... هتد ◊ له بواری زانستی عروژدا بریتیه لهسئ پیتی خاوەن بزوين که بەشوينياندا پیتى ساکن بئ و مگوو (كَبَّت) يان چوار پیت و بە شوينياندا پیتى ساکن هبئ و مگوو (سَمِعَهُمْ) ◊ الْفَاصِلِيَا: فاسوليا بمتەرى و بەوشكى دەکوئیندرئ و دەخورئ ◊ فاسوليا چەند جوړىكى ههیه.

الفَصَالُ: لئ برپنهوهى زارۆکه له شیرخواردنى دايكى ◊ الْفَصْلُ: ماوهى نيوان دووشت ◊ پەردەى نيوان دووشت ◊ شوينى بهیهك گهيشتنى دوو ئيسقان ◊ بئك و هچەو لقی شت ◊ دمشگوترئ: (لِلنَّسَبِ أَسْوَلٌ وَفَصْلٌ) ◊ فَصْرٌ السَّنَةُ: و مرزەکانى سأل (بەهارو هاوين و پایزو زستان) ◊ هەروا وشەى (الفصل) ناوه بۆ بەشیک لهکتیب: کهبەچەند هەصليک دەبنه يەك (باب) و چەند بابيکيش کتیبهکه پيک دینن ◊ هەروا ناوه بۆ بەشیک لەشانۆگەرى

هسەى يەكالا كەرموه ◊ يرم الفصل: رۆزى هيامت ◊ (فصل الخطاب) ئەوميه هوكميک بئ كەس رەمتى نەكاتەوه ◊ الفصيلة: درەختى خورماى گوازاروه له شوينىكهوه بۆ شوينىكى تر ◊ بەحسو و مهقاليك كه لهگۆفاريك جياگراييتەوه ◊ نيشانهيهکه له نيشانهکانى خالبنەدى بەم شيوه (١) دادمئرى پيى دمشگوترئ فاريزه واتە: و مگوو واويكى سەرمو زير بەپچوگى دهنوسرئ و دەخريته نيوان جوملهى بەسەر يەكدا هاتەوه ◊ هەروا دەخريته نيوان جوړو بەشى شتەوه، هەروا دەخريته دوا وشەى بانگ ليکراوهوه ◊ فاريزهى نوختهداريش ههيه له دوو شوين دادمئرى:

(١) لەنيوان جوملهى درئزدا،

(٢) لەنيوان دوو جوملهدا که دووهميان هوکاري يەکهميان بئ، (ئەمشەو نەنوستم؛ بۆ ئەوهى برئ له نيشەکهم نەنجام بدم).

الفَصِيلُ: بيچوه حوشتر ◊ گۆلکەئە ◊ دواى له شیر برپنهوميان و دوورخستهنەوميان لەدايکيان ◊ ديوارىكى نزم ◊ الفصيلة: پارچهيهك لهجسته ◊ پارچهيهك له گوشتى ران ◊ هۆزو خيلى پياو ◊ خزى پياو ◊ لەبواری رومگناسى دا کۆمهئە رەگەزه گياپهکن صيفاتى هاوبهشيان هەن ◊ (فصيلة الخيش) بەشیکه لەسوپا ◊ الفيصل: يەكالا كەرموه دادومر که كيشەو نيزاعى نيوان دووگەس يان زياتر يەكالا بکاتەوه ◊ جودا كەرموهى نيوان حەق و بەتال ◊ الْمُفَصَّلُ: يەك لەسەر حەوت بەشى کۆتايى قورئان لەم روهود نيشانهوه ناويپرەکانى سورمهگان زۆرن ◊ الْمُفَصَّلَةُ: ئەنجامەى دەرگا ◊ نەرمادەى دەرگا.

المُفَصَّلُ: شوينى بهیهك گهيشتنى دوو ئيسقان لەجەستهدا ◊ شوينى گرد بوونهوهى بەردى

رَهَقُو بِتَهْوٍ (که لَه که بهرد) ◊ لَبُو جَهْوَى
 نَبْوَانِ دَوُو گَرْدُو کَبُو کِه نَاوِی لِی بَیْتَه دَمَر ◊
 (دَاءِ الْمَفَاعِلِ) دَمَرْدَه جَوْمَزْگَه ◊ الْمَفْصَلِیَّاتِ:
 بَیْرَیْتِکَن لَه گِیَانَلَه بَمَرِی (الْمَفْقَرِیَّاتِ) ی وَهْکُو
 دُو بَشْکُو مِیْرُوو جَالْجَالُوکَه وَ شَتِی وَ ◊ الْمِفْصَلُ:
 زُوبَانِ.

فَصَمَّ الشَّيْءُ فِصْأً: شته که ی هه لاشت ◊ شه فی کرد
 به بی نهوی دوولته ی بکا.

فَصَمَّ الْعَدَّةُ: گریه که ی شل کرده.

فَصَمَّ الشَّيْءُ: شته که ی چه مانده ◊ أَفْصَمَ الشَّيْءُ:
 شته که روئی به سمر جوو ◊ دَمْگُوتَرِی: (أَفْصَمَ
 الْحَرَّ وَأَفْصَمَ الْمَطَرَ وَأَفْصَمَتْ عَنْهُ الْحُمَى) ◊ فَصَمَهُ:
 به هیزو توپزی زور شته که ی هه لاشت ◊ اِنْفَصَمَ
 الشَّيْءُ: شته که شکا به بی نهوی لَیْکَ
 جِیَابِیْتَه وَه ◊ اِنْفَصَمَتِ الْعَدَّةُ: گریه که شل
 بُووه ◊ اِنْفَصَمَتِ الْعُرْوَةُ: قلفه که (دَمْسَکَه) لِی
 بُووه ◊ اِنْفَصَمَ ظَهْرُهُ: پشتی شکا ◊ اِنْفَصَمَتِ الثَّرْوَةُ:
 گه و همره که لایه کی درزی برد ◊ اِنْفَصَمَ الْمَطَرُ:
 بارانه که و مستایه وه (بِرُوکَه ی دایه) ◊ تَفْصَمَ
 الشَّيْءُ: شته که شکا به بی نهوی لَیْکَ
 جِیَابِیْتَه وَه.

الْفِصْمَةُ: درزو هه لاشت ◊ الْفِصْمَةُ: نهو ورده و پرزو
 پالهی له سیواک و شانه و شتی وا هه لدمه ری ◊
 الْفِصْمِیْم: ده گوتری: (فِصْمٌ فَصِیْمٌ تَهْشُوئٌ وَ
 پاجیکی گه وره یه.

فَصَى الشَّيْءَ مِنَ الشَّيْءِ وَعَنْهُ فِصْيًا: شته که ی له
 شته که جیا کرده ی لَیْی کرده ◊ دَمْگُوتَرِی:
 (فَصَى اللَّحْمَ عَنِ الْعَظْمِ) گُوشْتَه که ی له
 نَیْسَقَانَه که جیا کرده ◊ أَفْصَى مِنَ الْأَمْرِ:
 له کارمه که رزگاری بوو جا خیر بن یان شهر ◊
 أَفْصَى الْمَطَرُ: بارانه که و مستایه وه ◊ أَفْصَى عَنْهُ

الْبَدُّ أَوْ الْحُرُّ: سمرماکه روئی یان گه رماکه نه ما
 ◊ أَفْصَى الصَّائِدُ: نیچیره وانه که قولابه که ی یان
 ته لهو داوه که ی هیچی پیوه نه بوو ◊ فِصْأً مِنْهُ
 وَعَنْهُ: رزگاری کرد ◊ لَیْی کرده ◊ دَمْگُوتَرِی:
 (فَصَى اللَّحْمَ عَنِ الْعَظْمِ) گُوشْتَه که ی له
 نَیْسَقَانَه که کرده ◊ اِنْفَصَى اللَّاصِقَ مِنْ غَيْبِهِ:
 له زگه که له شته که بُووه ◊ دَمْگُوتَرِی: اِنْفَصَى
 اللَّحْمَ عَنِ الْعَظْمِ: گُوشْتَه که له نَیْسَقَانَه که بُووه
 ◊ تَفْصَى مِنَ الشَّيْءِ وَعَنْهُ: له شته که رزگاری بوو
 ◊ تَفْصَى مِنَ الدَّيْنِ: له قهر زرداری رزگاری بوو ◊
 دَمْگُوتَرِی: (مَا كَدَتْ أَنْفَصَى مِنْهُ) ◊ تَفْضَحَ
 الْجَسْمُ: جهسته که هه لهو و گُوشْتَن بوو ◊ تَفْضَحَ
 الشَّيْءُ: شته که فراوان بوو ◊ تَفْضَحَ الرَّأْسُ عَرْقًا:
 سهر نارمفی لِی تَکَا ◊ فَضَحَهُ فَضْحًا: عه یب و
 عاره کانی دمر خستن، عه یبه کانی خستنه روو ◊
 رونی کرده وه و ناشکرای کرد ◊ فَضَحَهُ النَّهَارُ:
 روناکی روژ عه یبه کانی دمر خستن.

فَضَحَ الْقَمَرُ النُّجُومَ: مانگ روناکی نه ستیره کانی
 مه حو کرده وه دیار نه که وتن ◊ اِنْفَضَحَ الرَّجُلُ:
 بیا وه که عه یبه کانی دمر که وتن ◊ تَفَاضَحَ
 الرَّجُلَانِ: همره که لهو دوو که سه عه یب و عاری
 یه کتر یان خسته رو ◊ الْفَاضِحُ (الْفِعْلُ الْفَاضِحُ):
 کرده وه ی چه یابه ره ◊ کرده وه یبه کی مادیه و
 شهره وه و که سایه تی له نگ ده کا ◊ الْفَضِيحَةُ:
 بلا بوونه وه ی ناو و ناتوری عه یب و عار نامیز
 ◊ الْفَضْحُ: شتی کلور.

فَضَحَ فَضْحًا: شکاندی شه فی کرد ◊ دَمْگُوتَرِی:
 (ضَرَبَ الرَّأْسَ فَضْحًا) له سهری داو شکاندی
 برینسی لِی کرد ◊ (وَضَرَبَ الْبَطِيخَةَ فَضْحًا)
 کاله که که ی فاش کرد.

فَضَحَ الْعَيْنَ: جاومه کی کویر کرد ◊ هه لیکوئی.

فَضَّحَ البُسْرَ: خَوْشَاوی له خورما نه گمیومه که دروست کرد ◊ **أَفَضَّحَ العَنْقَرُ:** هَيْشوه میومه که کاتی نهومی هات بگوشری و شهرابی لی دروست بکری ◊ **إِفْضَحَ الشَّيْءَ الأَجْرَفَ:** شته کلورمه که شکاند ◊ **إِفْضَحَ البُسْرَ:** له خورما نه گمیومه که شهرابی خَوْشَاوی دروست کرد ◊ **إِنْفَضَّحَ:** بُو موتاومعهی (فَضَّحَ) دئ ◊ **إِنْفَضَّحَ الشَّيْءَ:** شته که پان و فراوان بوو ◊ **إِنْفَضَّحَ السَّمَاءَ رَهْر مَلَان:** کونده ناومه که (تهنکیه ناومه که) درزی بردو ناوی له بهر رُوی ◊ **إِنْفَضَّحَ فُلَانًا:** فَلَانْکَمَس گریا و فرمیسی زوری رشتن ◊ **إِنْفَضَّحَ الدُّلُو:** دَوْلْچه که چی ناوی تیدا بوو فیجقهی کردو هاته دمر ◊ **إِنْفَضَّحْتَ العَيْنَ:** چاومه که کویر بوو ◊ **إِنْفَضَّحَ القَارِبْرَةَ:** گۆزمه که شکا و هیچی تیدا نهما ◊ **الْفَضُّوحُ:** شهرابییک بخۆرمومه که سهرخویش بکا ◊ **الْفَضُّوحُ:** گوشراوی تری ◊ دَوْشَاو ◊ شهرابییکه له خورمای نال و بُوْل تیکه وتوو (خورمای تازه گه پیو) دروست دمکری بهی نهومی ناگری تیدا به کار بهیندیری ◊ ماستاوی زور رون ◊ **المِفْضَحَةُ:** کوبه و گۆزهی شراب تیدا دروست کردن ◊ دَوْلْچهی زور گه وره.

فَضَّضَ الشَّيْءَ فَضًّا: شته که لیك جیا کردموه ◊ دمگوتری: (فَضَّضَ القَوْمَ) خه لکه کهی په رته وازه کرد (فَضَّضَ المَالِ القَوْمِ) مال و سامانه کهی به سهر خه لکه کهدا دابهش کرد.

فَضَّضَ خَاتَمَ الكِتَابِ: نامه داخراومه کهی هه لپچری، مۆرکراومه کهی لیك کردموه.

فَضَّضَ المَاءَ: ناومه کهی رشت.

فَضَّضَ اللُّؤْلُؤَةَ وَهَمَهَا: مرواریه کهی کونکرد.

فَضَّضَ عُنْدَ المَرَأَةِ: کچینی نافرته کهی لابرد.

فَضَّضَ مَا بَيْنَهُمَا: نیوانی کردن.

فَضَّضَ الأَمْرَ: کارمه کهی بپیرادا (بپیریاری له سهر کارمه که دا).

فَضَّضَ اللهُ فَا: خودا دهم و دانی وردو هار بکا ◊ **فَضَّضَ الشَّيْءَ:** شته کهی زیوکه هفت کرد ◊ به زیو شته کهی روکهش کرد ◊ **إِفْضَضَ:** به مانا (فَضَّضَ) دئ ◊ **إِنْفَضَّضَ الشَّيْءَ:** شته که شکا ◊ **إِنْفَضَّضَ المَجْمُعَ:** کۆمه له که په رته وازه بوو ◊ **الْفَضَّاضُ:** نهومی له کاتی شکاندا په رته وازه دهبی ◊ دمگوتری: (طارت عظامه فاضاضاً) نِيسْقَانَه کانی له کاتی لیدان دا که رت و په رت بوون ◊ **الْفَضَّاضَةُ:** به مانا (الْفَضَّاضُ) دئ ◊ **القَضُّضُ مِنَ النّاسِ:** قه وم و خینی په رته وازه ◊ دمگوتری: (خَرَزَ قَضُّضًا): موروی په رته وازه و بلاوه بوو ◊ **القَضَّضُ مِنَ الشَّيْءِ:** نهومی له شته که جیا بوته وه و بلا و بوته وه ◊ **دَمِغُوتَرِي:** (أَصَابَه فِضْضٌ مِنَ المَاءِ) پریشکی ناوی ریکهوت ◊ **القَضَّةُ:** بهردی که له که بوو بلاوه بووی کۆمه ل له سهر کۆمه ل ◊ زموی بهرده لانی رمش و سوتهمه رۆ ◊ **القَضَّةُ:** زیو ◊ **عُونَسُورِيكِي** سببیه، له هه موو مادیه ک زیاتر ناماده باشی گه یاندنی گهرمی و ته زوی کارمبایی تیدایه ◊ له دوی زپر له جه وه مره به نرخه کانه که به کاردئ بۆ سکه لیدنی پاره ◊ **القَضِيضُ:** نهو پرزو و رده دلۆپه ناو و نارده لۆکه و به فره وردمیه که له کاتی پزرائی ناودا یان له کاتی هه لکردنی رمش مابا و رادانی نارده لۆکه ی به فری دمبندری ◊ ناو که له سهرچاوه هه لدمقولن ◊ یان که له ناسمانه وه دمبائی ◊ شوینی ناودار ◊ نهو دهنکه خورمایه ی که له دهم قری دمدریته دمر ◊ **المِفْضَاضُ:** نامیری هاپین و وردکردنی بهردو گلنی زموی ◊ **المِفْضُضُ وَالمِفْضَةُ:**

به مانا (المفاض) دئ ◊ فَضْفَضَ الشَّيْءُ: شته که به فراوان بوو ◊ فَضْفَضَ الثَّرْبُ: کراسه که پان و پور بوو (فَضْفَضَ الدَّرْعُ) زریبه که پان و فراوان بوو (فَضْفَضَ العِش) زیان فراوان بوو ◊ تَفَضَّفَضَ بول الناقه: میزی حوشره که به سه رانی دا بلاو بؤوه ◊ الفَضْفِضَةُ مِنَ الدَّرْعِ وَمِنَ الثِّيَابِ: زری فراوان پوشاکی فراوان و پان و پور ◊ الفَضْفَاضُ مِنَ المِيَاهِ: ناوی زور ◊ پیایو به خشنده ◊ کراسی پان و پور ◊ زموی که به هوی بارانی زورمه ناوی له سمر راورستای ◊ الفَضْفَاضَةُ: (سحابة فضفاضة) هوری باراناوی، هور که زوری باران تیدا بن ◊ فَضَّلَ الشَّيْءُ لِفَضْلِهِ: شته که زیاد له پیویست بوو ◊ دمگوتری: أَنْفَقَ مِنْ مَالِكَ مَا فَضَّلَ: نه هوی له پیویستی خووت زیاد له سامانه که تئی ببه خسه.

فَضَّلَ الشَّيْءُ فِضْلًا: شته که به خاومن ریزو باش و مصفدار دمکری ◊ أَفْضَلَ عَلَيْهِ: چاکه له گهل کرد ◊ أَفْضَلَ مِنَ الشَّيْءِ: له شته که هندیکی هیسته وه ◊ أَفْضَلَ عَلَيْهِ فِي الحِسْبِ: له بنه چه و نژاددا له و خاندان تره ◊ فَأَفْضَلُهُ مَفَاضِلَةً وَفَضَالًا: له مزلو و ریزدا به سه ریدا بالادهست بوو ◊ فَاضِلٌ بَيْنَ الشَّيْئَيْنِ: به رامبری و هاوکیشمی له نیوان دوو شته که دا کرد ◊ فَضَّلَهُ عَلَى غَيْرِهِ: به گهورمتر و ریزداری له قه له م دا.

تَفَاضَلَ القَوْمُ: خه که که کیر کیریان هه بوو له وه جاغزادیمی دا هه ریه که پان لافی نه وه پان لیدمدا که ریزداری تره له وی تر ◊ تَفَضَّلَ: پوشاکی بشودان و ناومالی له بهر کرد ◊ تَفَضَّلَ عَلَيْهِ: چاکه له گهل کرد ◊ لافی نه هوی لیدا که پیاوته به سه ریه وه هیه ◊ تَفَضَّلَ عَلَى غَيْرِهِ: پیاوته و ریزداری و وه جاغزادیمی بو چه سبا

به سمر که سانی دیکه دا ◊ إِسْتَفْضَلَ مِنَ الشَّيْئَيْنِ: له و ریزداری تر بوو ◊ إِسْتَفْضَلَ الشَّيْءَ: شته که به زیاد له پیویست ◊ پیایو ریزداری و شکومند ◊ الفاضلة: نازو نیعمته گیوره ◊ فواضل المال: به ربوومی زهوی ◊ شیرمه نی نازهل ◊ قازانجی بازرگانی ◊ الفِضَالُ: جزدشه ◊ بیجامه، پوشاکی ناو مال که نافرته و پیایو له مالدا دمیپوشن بو نوشتن و بشودان ◊ الفِضَالَةُ: پاشماوهی شت، بهرماوهی شت ◊ الفِضْلُ: چاکه و نیعمته به بی پاساو ◊ زیادهی بودجه له بواری نابوریدا ◊ بهرماوهی شت و زیاده ◊ فَضْلُ الزَّمَامِ: لایه کی ریشمه وه وسار ◊ الفِضْلُ: نافرته که پوشاکی نیس له بهریکا ◊ دهسگوتری: (إمْرَأَةٌ فَضْلٌ) نافرمتیکه داوینی له زموی دهخشی و له نجه و لار دهکا ◊ الفِضْلَةُ: بهرماوه و پاشماوهی شت ◊ نه هوی له جهسته دپته دمر له پیشه وه له پاشه وه ◊ الفِضْلُ: شتی بی سود و قازانج، شتی پرو پوج ◊ دمگوتری: (هذا من فضول القول) نه مه قسه ی پرو پووجه ◊ خوتی هه لقرتاندنی مروف له کاریک که به پیومندی به نه وه وه نمبی ◊ (حلف الفضول) به لیتنامه و سویند خواردنیکی قورمه شیه کان بوو له ناو خویندا بریاریان دا له ناو مه که که دا ستم نه هیلین و قه لاجوی زورداری بکه من ◊ پیغمبری نیسلام پیش نه هوی بیته پیغمبر نامادهی نه م هاویمه پانیه ستراتیجیه بووه، که له مالی عبدوللای کوری جه دعان دا موزکرا و هه موو تیره و هوزمه گانی قورمه پیش پابه ند بوونی خوینان به م پیمانه راگه پانند ◊ الفِضْلِيُّ مِنَ الرِّجَالِ: که سیک به کاری لومکیه وه خوی خهریک بکا ◊ له شرع و پاسادا

بِهَكْسَيْكَ دَمْغُوتْرِي: سَهْرَبَهْرَشْتِيَارُو وَهَلِي
 نَهْمَرِ نَمَبِي وَهَكِيلُو نَهْصِيلِيْشِ نَهَبِي ۵
 الْفَضِيْلَةُ: پَهْلِي بَهْرَزْ لَه رَهوشْتِي جَوَانْدَا ۵
 (فَضِيْلَةُ الشَّيْئِ) تَاپَهْمَتْمَهَنْدِي شَتُو وَهْمِزْمَهِي
 شَتُو ۵ (أَمْهَاتُ الْفَضَائِلِ) كَانُو سَهْرَجَاوَمِي
 رَهوشْتِي بَهْرَزْ عَهْدَالْمَتُو، حِكْمَهْتُو لِيْزَانِيُو،
 دَاوِيْنِ پَاكِيُو، مَهْرَدَاپَهْتِيْبَه.

بِهَكْسَيْكَ دَمْغُوتْرِي: شُوِيْنَهَكَه فِرَاوَانِ بُوُو.

فَلَانَا الشَّجْرُ بِالْمَكَانِ: دَرَهَخْتْ لَه شُوِيْنَهَكَه زُوْرُ بُوُو.

فَلَانَا فِلَانِ دِرَاهِمَه: فَلَانَكَمَسْ پَارَهْمَكَانِي نَهْكَرْدَنَه

كِيْسَه بَاخَه لَهْوَه ۵ أَفْضَى الْمَكَانُ: شُوِيْنَهَكَه

فِرَاوَانِ بُوُو ۵ أَفْضَى فِلَانِ: فَلَانَكَمَسْ جُوُو بُوُو

دَمَشْتُو سَارَا ۵ أَفْضَى اِلَى فِلَانِ: كَهْمِشْتَه فِلَانِ ۵

أَفْضَى الْأَمْرِ بِه اِلَى كَذَا: كَارْمَكَه فَلَانَكَمَسِي بَهْوَه

كَهْمِيَانْد ۵ دَمْغُوتْرِي: هَذَا الْكَلَامُ يَفْضَى اِلَى كَذَا:

نَهْمْ هَسَه سَهْر بَهْو دَمْكِيْشِيُو نَهْمَه دَمْكَهِيَهَنْبِيُو

نَهْو نَاكَاْمَه بَهْدِي دِيْنِي ۵ أَفْضَى السَّاجِدُ بِيْبَه

الْأَرْضِ: سُوْرْدَهْبَهْرَمَكَه لَهْكَاتِي سُوْرْدَهْدَا دَمَشْتِي

بَهْرَهْوِيْبَهْ كَهْدَا هِيْنَا ۵ أَفْضَى اِلَى فِلَانِ بِالْسَّرِّ:

نَهْيِيْنَهِيَكَهِي بَهْمَقْلَانِ كُوْت ۵ أَفْضَى اِلَى الْمَرَاةِ:

جُوُوَه خَه لَهْوَه لَهْ كَهْنِ نَاهْرَمْتَهَكَه.

أَفْضَى الْمَكَانِ: شُوِيْنَهَكَهِي فِرَاوَانِ كَرْدُو خَالِي كَرْد

لَمَشْت ۵ الْفَضَا: تَمْنَهَا ۵ دَمْغُوتْرِي: (سَهْمُ فَضَاً)

تَاقَه تَرِيْك ۵ (وَبَقِيَتْ فَضَاً) بَهْتَهْنِيَا مَامَهْوَه ۵

(تَرَكَتْ الْأَمْرُ فَضَاً): كَارْمَكَه بَهْدَا نَهْمَهْرَاوِيُو

نَاْرِيْكْ خِرَاوِي جِي هِيْشْت ۵ يَانِ دَمْغُوتْرِي:

(أَمْرُهُمْ فَضَاً بَيْنَهُمْ) فَهْرْمَانْرَهْوَايِيُو كَار

رَاهِرْمَانْدَنْ لَهْنَاوِيَا نْدَا يَهْ كَسَانَهْوَه كَمَس

فَهْرْمَانْرَهْوَايِيُو كُوِيْخَايَانِ نِيَه ۵ الْفَضَاُ: زَهْوِيُو

دَمَشْتَايِي بَهْرَفِرَاوَانِ ۵ زَهْوِيُو خَالِيُو جُوْلَهْوَانِي ۵

خَانُوِيْكْ بَهْرَدَهْمِي جُوْلُ بِي ۵ بُوْشَايِي نِيُوَانِ

فَعْمَا الشَّيْئِ: شْتَهَكَهِي دَرَزْ بِي بَرْد، رَهوشَانْدِي ۵ نَعْمَا

الرَّجْلِ: لَه پَشْتِي پِيَاوَمَكَهِي دَا پَانَهْوَه پَان.

فَعْمَا بَه الْأَرْضِ: بَهْرَهْوِي دَا دَا، خَسْتِي.

فَعْمَا الْقَرْمِ: خَه لَكَهَكَهِي وَايِي كَرْد كَارِيْكْ بَكَهْنِ

بِيْبِيَانِ نَاخُوْشْ بِي.

فَعْمَا ظَهْرُ بَعِيْدِ: بَارِي گِرَانِي خَسْتَه سَهْر پَشْتِي

حَوْشْتَرَهَكَهِيُو پَشْتِي جَهْمَانْد.

فَطِحِي الرَّجْلِ نَعْمَا: پِيَاوَمَكَه پَشْتِي چَاوُو سَنَكِي

دَمْرَهْرِي ۵ لُوْتِي پَان بُوُوَه، لُوْتِي پَلِيْشَابُوَهْوَه.

فَطِحِي الْبَعِيْرِ: حَوْشْتَرَهَكَه پَشْتِي نَهْوِي بُوُو ۵

جُوْمَايَهْوَه ۵ أَفْطَا الرَّجْلِ: پِيَاوَمَكَه دَهْوَلَهْمَهَنْد

بُوُو ۵ رَهوشْتِي نَاشِرِيْنِ بُوُو، دَوَايِ نَهْوَمِي لَهْوَه

بِيْشِ رَهوشْتِي جَوَانِ بُوُو ۵ أَفْطَا فِلَانَا: خَوَارْدَنِي

دَا بَهْمَقْلَانِ ۵ تَفْطَا: پَشْتِي زُوْرُ بَهْمَقْلُوْدَا جُوُو

سَنَكِي زُوْرُ دَمْرَهْرِي ۵ تَفْطَا عَنْهُ: تَهْمَبَهْلِي كَرْد

لَه نِيْشَهْمَكَه دَا ۵ تَفْطَا عَنْ الْقَرْمِ: لَه هَهْ لَمَهْت

بَرْدَنْ بُوْسَهْر هَهْوَمَكَه وَازِي هِيْنَاو كَشَايَه دَوَاوَه

۵ فَاطَا بَه الْأَرْضِ: بَهْرَهْوِي دَا دَا، خَسْتِي ۵

الْفُطَاةُ: پَشْتِ بَهْمَقْلُوْدَا جُوُو سَنَكِ دَمْرَهْرِيْنَه ۵

فَطَحَّتْ الْمَرَاةُ بِالْوَلَدِ فُطْحًا: نَاهْرَمْتَهَكَه مَنْدَالَهَكَهِي

فَرِي دَا.

فَطْحُ الشَّيْئِ: شْتَهَكَهِي پَان كَرْد ۵ دَمْغُوتْرِي: (فَطْحُ

الْقَلَمِ) هَهْ لَهْمَهَكَهِي دَا دَا وَايِي نِي كَرْد پَان بِنُوْسِي.

فَطْحُ فَلَانَا بِالْمَعَا: بَهْ كُوْجَانِ لَه فَلَانَكَمَسِي دَا ۵

دَمْغُوتْرِي: (فَطْحُ ظَهْرُهُ) لَه پَشْتِي دَا.

فَطْحُ نَعْمَا: پَان بُوُو ۵ دَمْغُوتْرِي: (فَطْحُ الرَّاسِ)

سَهْرِي پَان بُوُو (فَطَحَّتْ الْقَدَمِ) فَحَاجِي پَان بُوُو ۵

فَطْحَ: بؤ موبالمغه لهمانای (فَطْح) دئ ۵
 دمگوترئ: فَطْحُ الحَیدِیة: ناسنهکە یان کردموه.
 الأَنْطَحُ: بان و پانه و موبوو ۵ الفِطْحَلُ: لافاوی گهوره ۵
 شتی که تەو قەبارە زل ۵ زورزان و عالم ۵
 کەسێک زور عالم بی، بۆیە ئیستا بەکۆی زانا
 گهورمکان دمگوترئ: (فَطاحِل) ۵ هەروا وشە
 (الفِطْحَل) ناوہ بؤ پۆژگارێک کە هێشتا
 نادەمیژاد دروست نەکراوہ.

فَطْرَ ناب البعیر: کە ئبە ی حوشرەکە گۆشەکە
 شەق کردو دمرکەوت.

فَطْرَ النبات: رومکەکە زەوی فەلاشتەووە و سەری
 دەرھیناو پوا.

فَطْرَ الشَّيْئِ: شتەکە ی شەق کرد.

فَطْرَ الأمر: شتەکە ی دەست پئ کرد هینایە گۆرئ.
 فَطْرَ العالم: خودا لە نەبوونەووە بوونەومری هینایە
 کایەوہ.

فَطْرَ المعین: هەویرمکە ی کرد بەنان و نەهێشت
 هەلئین ۵ هەر شیلایی و خیرا کردی بەنان
 رانەووستا هەویرمکە بگورئ و هەلئین ۵
 دەشگوترئ: (فَطْرَ الأَجْرُ الطین) کرێکارمکە
 قورمکە ی بەکارهینا بؤ سواغ پئیش نەومی
 قورمکە ماومبەکی بەسەردا بپروا بگورئ و
 بترش.

فَطْرَ الناة: بەقامکە گەورەو قامکە شادە ی گوانی
 حوشرمکە ی دۆشی.

أَفْطَرَ الصائم: پۆژوموانەکە پۆژومکە ی شکاند ۵
 أَفْطَرَ فلان: فلانکەس کەوتە کاتی پۆژو
 شکاندنەوہ ۵ ژەمی بەیانی خوارد ۵ قاوەلتی
 کرد ۵ أَفْطَرَ على الرطب و غیره: بەخورمای تەرپو
 شیرین پۆژوی شکاند ۵ خورمای تەرپو شیرینی
 کردە ژەمی بەیانی ۵ أَفْطَرَ الشَّيْئِ الصرم:

شتەکە پۆژومکە ی بەتال کردموه ۵ فَطْرَ الشَّيْئِ:
 بؤ موبالمغه لهمانای (فَطْر) دئ ۵ فَطْرَ الصائم:
 وای کرد پۆژوموانەکە پۆژومکە ی بشکینئ ۵ فَطْرَ
 الرجل: شتێکی خستە پئیش دەمی پیاومکە
 بۆنەومی پۆژومکە ی پئ بشکینئ ۵ إِنْفَطَرَ الأمر:
 کارمکە ی لەسەرتاوە دەست پئ کردو دای هینا ۵
 إِنْفَطَرَ الشَّيْئِ: شتەکە شەق بوو ۵ إِنْفَطَرَ الغصن:

لقە درەختەکە گەلای کرد، گەلاکە ی دمرکەوت
 ۵ تَفَطَّرَ الشَّيْئِ: شتەکە شەق بوو درزی برد،
 فەلشا ۵ دمگوترئ: (تَفَطَّرَتِ اليدُ) دەستەکە

فەلشا ۵ تَفَطَّرَ الثوبُ: قوماشکە درپا ۵ دادر دادر
 بوو ۵ تَفَطَّرَتِ الأرض بالنبات: زەویبەکە فەلش
 فەلش بوو بەهۆی روان و سەردەرھینانی گیاو

گزمه ۵ التناطح: گیاو گژ کە دوا یەکەم بارانی
 بەهار دەرپوئ ۵ زیبکە کە لەدەم و جاوی کورپو
 کچی تازه پئنگەبشتوو دا پەیدا دەمین ۵ الفطار:
 دمگوترئ: (سيفُ فُطَارٌ) شمشیرمکە مشت و مان

نەکراو بەکارهیندرا بۆیە بپنندە نەبوو ۵
 الفطاري من الرجال: پیاوێک هێچی لەدەست
 هەلنەوومرئ نەخیرو نەشەر هێچی لەدەست
 نەبە ۵ الفطر: درزو قەوارەو فەلشت ۵ الفطر:

پۆژو شکاندن ۵ دەنکی ترئ لەکاتی دمرکەوتنی
 دا ۵ دەشگوترئ: (رجلُ فِطْرٍ قوم فِطْرٍ) پیاوێکە
 بەرۆژو نیە، هەومیکن بەرۆژونین ۵ عید

الفطر: جەزئی رەمەزان، جەزئی پۆژو شکاندن
 ۵ زكاة الفطر: سەرفیترە ۵ جۆرە زەکاتێکە

موسولمانان پئیش هاتنی جەزئی رەمەزان یان
 لەکاتی جەزئدا دەیدەن بەهەزارو ناتاجان ۵
 الفطر: بۆلە ترئ لەسەرفتای دمرکەوتنی دا ۵

کارگو و قاچک و تەقیلە چەند جۆرێکن، هەبە
 دەخورئ و هەبە زەھراویبە ۵ سیوہ بن عەرزە ۵
 شیر ی کەم کە بەپەنجە ی شایەتمان و قامکە

جه‌کوجی گه‌وره که ناسنی سور کراوی پی
دمکوتی ۵ یان بیک و کوین که‌بهدی پی
دمش‌کیندری ۵ الفِطَسَةُ: لوتی به‌رازو
دموروبه‌ری.

فَطَمَ العَرْدَ أَوْ العِجْلَ فُطْمًا: داره‌که یان حبه‌که‌ی
بریه‌وه دوولمتی کرد ۵ دمگوتری: (فَطَمَ فُلَانًا
عَنْ عَادَتِهِ) فُلَانُکُمسی له خوورپومشته‌که‌ی لادا ۵
فَطَمَتِ المَرْضِعُ الرَضِيعَ: شیر‌دمره‌که
شیره‌خۆرمه‌که‌ی له‌شیر بریه‌وه ۵ أَفْطَمَ الرَضِيعُ:
شیره‌خۆرمه‌که‌ی کاتی نه‌وه‌ی هاتوو له‌شیر
بیر‌دریته‌وه ۵ اِنْفَطَمَ: له شیر‌خواردن بیر‌دراپه‌وه
۵ اِنْفَطَمَ عَنِ الشَّيْءِ: وازی له‌شته‌که هینا ۵
الفاطمية: (الدولة الفاطمية) دموله‌تیک بوو له
ولاتی مه‌غریب و میصر سالی ۳۵۹ی کۆچی
دامه‌زراو سالی ۵۶۷ی کۆچی له‌سمر دمستی
سه‌لاحوال‌دینی نه‌یوبی پوختیرا ۵ الفِطَامُ:
له‌شیر بیرینه‌وه‌ی منداله له‌شیر‌خواردنی دایکی
۵ الفطيم: له‌شیر برپاوه ۵ الفراطيم: خه‌لیفه‌کانی
دموله‌تی فاتیمیم.

فَطِنَ الأَمْرَ فِطْنَةً: کاره‌که‌ی زانی ناشکرای کرد
پونی کرده‌وه.

فَطِنَ فُطْنًا وَفِطْنَةً: بوو به‌خاو من تیگه‌یشتن و
زیرمکی.

فَطِنَ للأمر ريبه: له‌کاره‌که به‌ناکا هات و
مه‌به‌سته‌که‌ی زانی چیه ۵ فاطنه في الكلام:
دمر‌باره‌ی قسه‌که بوی گه‌راپه‌وه، چوو له‌ی ۵
فَطْنُهُ: رۆشن‌بیری کرد بۆنه‌وه‌ی زیرمکی و زیری
به‌دمست بیینی ۵ فَطْنُهُ للأمر: وای ئی کرد
له‌کاره‌که ناگادار بی و پی بزانی ۵ قَطْنٌ:
بهمانا (فَطِنَ) دئی ۵ الفطائنه: هیزو توانای زیهنه
بۆ زانین و هست پی‌کردنی نه‌و شتانه‌ی دپنه

گه‌وره دم‌دوشری ۵ الفِطْرَةُ: زمکاتی سه‌رفیتره ۵
سروش و فیترتی دروست‌کراوان سروشتی ساغ و
بی خه‌وش ۵ الفِطْرَةُ السليمة: له زاراوی
فه‌له‌سوفه‌کاندا ناماد‌مباشی مروفه بۆ زانین و
دمست له‌سمر دانانی حوکه‌وه جیا‌کردنه‌وه‌ی
حقوق و راستی و به‌تال و بوجه ۵ الفِطْرِيَّة: بیرو
بۆ‌جونیکه گوايه فیکره مبه‌دنه‌که‌کان
سروشتی و خۆرسکن له‌مه‌س دا به‌بی نه‌زمون و
پی گوتن و خویندن یونان هه‌یه ۵ الفُطْرُ: نه‌و
خواردن و خواردنه‌وه‌یه پۆزوه‌وان له‌دوای
خۆرنا‌وابوو پۆزویان پی دم‌شکینی ۵ قاوه‌لتی
۵ الفُطْرُ: همر شتیک پیش پیگه‌یشتنی به‌کار
به‌یندری ۵ دمگوتری: (حجر فطير) نانیکه
هه‌ویره‌که‌ی هه‌لنه‌هاتبوو کرا به‌نان هینا
هه‌ویره‌که‌ی نه‌گورابوو، خۆش نه‌بووبوو نانی
ئی دروست کرا ۵ (رأي فطير) راپه‌که به‌بی ئی
وردبونه‌وه دم‌برپا و گوترا ۵ الفِطْرِيَّة: نانیکه
له‌گه‌ل رۆنه‌که‌ره دم‌خوری، رۆنه‌که‌ره‌وه شتی و
دم‌کریته پینخۆری.

فَطَسَ فُطْسًا وَفُطْرَسًا: به‌بی هه‌یوونی
نه‌خۆشیه‌کی دیار تییدا مرد هۆی مردنه‌که‌ی
نه‌زان‌درا.

فَطَسَ الحديد: به‌هۆی گهرم کردن و کوتانه‌وه
ناسنه‌که‌ی پان کرده‌وه.

فَطَسَ فُلَانًا بِالکَلِمَةِ: به‌قسه به‌ره‌نگاری فلان
بۆوه.

فَطَسَ فُطْسًا: بۆری لوتی دابه‌زی، نزم بۆوه ۵ (فهر
أفطس وهي فطساء) ۵ فُطْسٌ: بۆ موباله‌غه
له‌مانای (فُطْسَ) دا دئی ۵ الفِطْسَةُ: دهنکی ناس ۵
الفِطْسَةُ: پان بوون و دابه‌زینی بۆری لوته ۵
لوتی به‌راز ۵ الفِطْسِيْسُ: جه‌کوجی ناسنگه‌ر

إِنْفَعَلَ: بُو موتاومعهی (فَعْلَهُ) دئِ ◊ **إِنْفَعَلَ** بگذا: بهو
 شته کار ئِ گراو بوو (موتمنهسیر) بوو گرایه‌وه یان
 گرز بوو ◊ **تفاعلا:** نهو دوو شته همریه‌کهمان
 کاریگه‌ری له‌سمر نه‌وی تریان هه‌بوو ◊
الأفعملة: کرداری ناشیرینی چاومروان نه‌گراو و
 سه‌رسام کهر ◊ **التفاعل:** کارلئیکی کیمیاوی ◊
التفاعیل: له زانستی عه‌روزدا چهند وشه‌یه‌کن
 دانراونو وشه‌گه‌ل شیعریان بی ده‌کیشری ◊
 ومکوو (فعلولن، مفاعلتن، مستغلن) ◊ **الفاعل:**
 بکمر ◊ به‌توانا ◊ دارتاش ◊ که‌سیک به‌کری
 ده‌گری بُو ئیشکردنی بیناکردنی خانوو
 هه‌نکه‌مندی بناغه‌و زهرابو بیرو شتی وا ◊
 له‌زاراوی نه‌حوپیان دا ئیسمیکه‌ کرده‌ومیه‌کی
 بو‌لا ئیسناد درابن و کردارمه‌که‌ له‌پیش
 ئیسمه‌که‌وه بی ◊ **الفاعلیه:** بوون به‌بکمر،
 هه‌رشتیک و مصفی (فاعیل) ی تیدا بی ◊ **الفعال:**
 کرده‌وه چاک بی یان خراب بی به‌مه‌رجی بکمر
 یه‌کتیک بی ◊ کرده‌وه‌ی چاک ◊ به‌خشنده‌یی ◊
الفعال: کرده‌وه نه‌گه‌ر دووکه‌س نه‌نجامی بدن
 ◊ **الفعال:** کرده‌وه ◊ له‌زاراوی نه‌حوپیان دا
 وشه‌یه‌که‌ ده‌لاله‌ت ده‌کا له‌سه‌ر رودانی
 روداوئیک و زهمانی روداوه‌ک‌ه‌ش ◊ **الفعله:** کردنی
 کرده‌ومیه‌که‌ یه‌کجارو مه‌به‌ستیش پی کرده‌وه‌ی
 ناشیرینه ◊ **الفعلی:** شتی هه‌بوو، پیچه‌وانه‌ی
 شتی مومکین ◊ **المفاعیل السنوی:** جیه‌ازو
 نامیریکه‌ ماده‌ی تیدا ده‌گۆردری به‌ وزه‌ به‌هوی
 ته‌قینه‌وه‌ی گه‌ردیله‌ نه‌وه‌ومیه‌ یۆرانیومه‌کانه‌وه
 ◊ **المفتعل:** هه‌رشتیک رتیک بخیری و له‌وه‌ پیش
 نمونه‌ی نه‌بی ◊ ده‌گوترئ: (جاء بالمفتعل)
 کارئیکی گه‌ورمو سه‌ر سوهره‌ینه‌ری هینایه
 کایه‌وه ◊ کارو هه‌ئس و که‌وتیک ته‌سه‌نوع و
 ته‌که‌ه‌لوف تیندا بی.

سه‌ری ◊ **الفطنة:** به‌مانا (الفطانة) دئِ ◊
 زیرمکی و ورپایی له‌به‌ری‌تومبردنی کاروباردا.
فَطَّنَ فَطْطًا ر فظافة: دل‌په‌ق و بی به‌زیی بوو ◊
 خرابه‌کار بوو ◊ **إفْتَظَّ السبع:** ورگی
 حوشترمه‌کی دپی و ناوه‌که‌ی دمه‌رینا بو
 خواردنه‌وه ◊ نه‌وه‌ بووه له‌لای عه‌رمه‌که‌ن
 له‌کاتی رویشتن به‌ جوئه‌وانی و دمشتی بیرون دا
 به‌گراوان دمه‌رویشتن له‌پیش دا حوشترمه‌کانیان
 ناو دمداو پاشان دهمیان دمه‌ه‌ستن بوئه‌وه‌ی
 کاویژ نه‌که‌ن، جا که‌ تینویان دمبوو ناو‌به‌ندی
 حوشترمه‌که‌یان هه‌له‌مدپی و ناوه‌که‌یان دمه‌رینا ◊
الفط: ته‌بیات وشک و خرابه‌کار ◊ ناوی ناو
 ناو‌به‌ندی حوشتر که‌له‌شوینی بیروندا تینویان
 دمبوو به‌کاریان دمه‌ینا.

فَطَّحَ بِالْأَمْرِ فَطْحًا رَفَاعَةً: کارمه‌کی به‌گه‌وره
 زانی و توشی سه‌رسامی کرد.

فَطَّحَ الْأَمْرُ فُطْحًا: خرابه‌کارمه‌که‌ چر بووه‌و
 گه‌یشه‌ ناستیکی ترسناک ◊ **أَفْطَحَ** الْأَمْرَ: به‌مانا
 (فَطَّحَ) دئِ ◊ **أَفْطَحَ** فَلَانًا: فلانکه‌سی خسته‌ ناو
 کاری ترسناکه‌وه ◊ **أَفْطَحَ** الْأَمْرَ: کارمه‌کی
 به‌هؤرس و گران هاته‌ به‌رجاو ◊ **أَفْطَحَ** الْأَمْرُ
 فَلَانًا: کارمه‌که‌ فلانکه‌سی خسته‌ حالمتی
 سه‌رسامی و تاسانه‌وه ◊ **فَطَّحَ** الْأَمْرَ: کارمه‌کی وا
 ئی کرد ترسناک بی ◊ **إِسْفَطَّحَ** الْأَمْرَ: کارمه‌کی
 به‌ترسناک له‌فه‌له‌م دا ◊ **فَعْفَعَ** فِي أَمْرِهِ:
 له‌کارمه‌کیدا په‌له‌ی کرد ◊ **الْفِعْفَاعُ:** ترسنۆک.

فَعَّلَ الشَّيْئَ: شته‌که‌ی کرد، نه‌نجامی دا ◊ **إِفْتَعَلَ**
الشَّيْئَ: شته‌که‌ی هه‌له‌به‌ست، ته‌زویری کرد ◊
 ده‌گوترئ: (إِفْعَلَ الحديث) قسه‌که‌ی هه‌له‌به‌ست ◊
 (إِفْعَلَ عليه الكذب) درؤی به‌ده‌مه‌وه هه‌له‌به‌ست.

فَعَمَ الْإِنَاءُ فَعَمًا: قاپه‌که‌ی پرکردو زیندمرؤویی کرد له پرکردنیدا ◊ فَعَمَهُ الطَّيْبُ فَعَمًا: بۆنه‌که لوتی پرکرد.

فَعَمَ الْإِنَاءُ فَعَامَةً وَفَعُومَةً: قاپه‌که پر بوو ◊ فَعَمَ السَّاعِدُ: قوئی پتهو و گوشتن بوو ◊ فَعَمَتِ الْمَرْأَةُ: نافرته‌که خوی دارشت و جهسته‌ی رِبِّک و بَيْتِک و مَسَا: ◊ أَفَعَمَ الْإِنَاءُ: قاپه‌که‌ی پرکرد پرکردنه‌که‌ی ته‌واو کرد ◊ دمگوترئ: (أَفَعَمَهُ الْحَبْرُ مَرَّةً مَرَّةً) هه‌واله‌که دمرونی پر کرد له‌باری خوشبیه‌وه یان ناخوشبیه‌وه ◊ أَفَعَمَ الْمِسْكَ الْبَيْتَ: بۆنی میسک ماله‌که‌ی پرکرد ◊ فَعَمَ الْإِنَاءُ: به‌مانا (فَعَمَهُ) دئ ◊ الْأَفْعَمُ: شَتِیک پرپی و له‌سهریه‌وه برزئ ◊ الْفَعْمُ: دمگوترئ: (و.ع. فَعَمَ) ده‌مو چاویکی پر، گوشتن و بی چرج و لۆجه ◊ (جاریه فَعَمَهُ) کچیکی تیکسمرپاو و خۆدارپژه، گوشتن و جهسته ته‌واوه ◊ حَيُّ فَعَمٌ: گهرمکیکی ناومدانه به دانیشتوانه‌که‌ی ◊ أُنْعَمِي فُلَانًا: فلانکس بوو به شهرمنگیزی ◊ فَعَمِيَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی به‌داخیک نیشانه کرد له وینه‌ی مار بوو ◊ تَفَعَمِي فُلَانًا: فلانکس وازی له چاکه خوازی هیناو روی کرده شهرمنگیزی ◊ الْأَفْعَمِي: ماری ژه‌راوی کوشنده؛ خال خاله‌و مل باریک و سهر پانه، ژه‌رمکه‌ی زور کوشنده‌یه ◊ الْأَفْعَامِي: جهند رهاگو دهمارینکن له حالوبه‌وه بلاو دهبه‌وه.

الْأَفْعَامَانُ: نیره مار ◊ الْمَفْعَامَةُ: (أَرْضٌ مَفْعَامَةٌ) زه‌وییه‌که زوری مار تیدان ◊ الْمَفْعَامَةُ: داخیکه له‌شیومی ماردا حوشتی بی نیشانه دمگرتی یان دمگرتیه نیشانهو نارمی شتی تر.

فَعَرَ فَعْرًا فَعْرًا: دهمی کرده‌وه ◊ أَفْعَرَ فَأَهُ: به‌مانا (فَعَرَهُ) دئ ◊ أَنْفَعَرَ الْفَمُ: دهمه‌که کرایه‌وه.

أَنْفَعَرَ النَّوْرُ: غونچه‌که بشکوت ◊ فَعَارٌ: دمگوترئ: (طعنة فَعَارٍ) برینتیکی نه‌مدیواو دیوه ◊ الْمَفْعَرَةُ: دهرای دۆل و شیو ◊ الْمَفْعَرَةُ: زموی فراوان ◊ دهرهمندی کیو و تهنگی کیو.

فَعَمَ النَّوْرُ فَعَمًا وَفَعُومًا: غونچه‌که دهمی کرده‌وه بشکوت ◊ فَعَمَتِ الرَّائِحَةُ أَنْفَهُ: بۆنه‌که لوتی پرکرد ◊ فَعَمَتِ الرَّائِحَةُ زَكَامَ الْمَرْكُومِ: بۆنه‌که‌ی گیرانی لوتی هه‌لامه‌ت تووشبوهمکه‌ی کرده‌وه.

فَعِمَ بِالشَّيْءِ فَعَمًا: وهگری شته‌که بوو له‌خوی گرتو دهستی بی به‌رنه‌دا.

فَعِمَ بِالْمَكَانِ: له شوینه‌که مایه‌وهو تیدیا جیگیر بوو ◊ أَفَعَمَ الْبَيْتَ: خانوه‌که‌ی پرکرد له‌بیون ◊ أَفَعَمَ فَلَانًا: فلانکسه‌ی هه‌لنا بو کردنی ◊ دمگوترئ: (هو مفعم به) نه‌و وهگری بووهو دئی لئی نابیتته‌وه سووره له‌سهری ◊ فَعَمَهُ: بۆنی خوشی تیدیا بلاو کرده‌وه، پرپی کرد له‌بۆنی خوش ◊ إِفَعَمَ الزَّكَامُ: هه‌لامه‌ته‌که‌ی چاک بوو، به‌ری دا ◊ أَنْفَعَمَ الزَّكَامُ: به‌مانا (افتم) دئ ◊ تَفَعَمَ النَّوْرُ: غونچه‌که دهمی کرده‌وه ◊ الْفَعْمُ: نه‌و ورده خواردن و ریشاله خۆراکانه‌یه که له‌نیوان ددان دا دهمینیتته‌وه ◊ الْفَعْمُ: چه‌ناکه به‌مه‌ردوو لاشه‌ویله‌وه ◊ دم.

الْفَعْمُ: لوت چونکه بۆنی خوش دمیکاته‌وه ◊ الْفَعْمَةُ مِنَ الطَّيْبِ: بۆنی خوش ◊ الْمَفْعُومُ: شتی بۆنخوشکراو به بۆنی خوش ◊ كَمَسِيكَ نِه‌خوشی هه‌لامه‌تی گرتی.

فَعَا الشَّحْرُ فَعْرًا: دره‌خته‌که چروکه‌ی بشکوت.

فَعَا الشَّيْءُ: شته‌که دهرکه‌وتو بۆنی بلاو بۆوه.

فَعَا جِسْمَهُ: جهسته‌ی خوی به‌بۆنی خوش بۆندار کرد.

فَقِي التمرُ نَمِي: تویکله‌که‌ی ناستور بوو به‌هوی نه‌خوشی کشت‌و‌کالیی که تووشی بووه **۵** **أَفْسَى الشجرُ:** دره‌خته‌که چرؤکه‌ی پشکوت و غونچه‌که‌ی کرایه‌وه **۵** **أَفْسَى التمرُ أَر البُسْرُ:** خورما‌که خورما نال و بؤل تیکه‌وتووه‌که تویکله‌که‌ی به‌هوی نه‌خوشییه‌و ناستور بوو **۵** **أَفْسَى النخلةُ:** خورما تازه پیگه‌پشتووه‌کانی دارخورما‌که تویکله‌که‌ی ناستور بوو **۵** **أَفْسَى فلان:** فلان‌که‌س دوی جوانی ناشیرین بوو **۵** دوی همرمان‌بهرداری له‌خودا یاخی بوو **۵** دوی دموله‌مندی هم‌زار که‌وت **۵** **أَفْسَى الطعامُ:** خواردنه‌که‌ی له‌شتی پوج و پل و پوش پاک‌کرده‌وه **۵** **الفاغيةُ:** غونچه‌ی دره‌ختی خه‌نه **۵** غونچه‌ی هم‌وو روک و دره‌ختی بؤنخوش **۵** بؤنی خوش **۵** **الْفَقْسَى:** خورمای نال و بؤل تیکه‌وتووی خراب و پوج **۵** شتی خراب له‌هر جورنک بئ **۵** **الْفَقْر:** به‌مانا (الفاغية) دئ **۵** **الْفَقْرَةُ:** گول **۵** بؤنی خوش **۵** **الْمَقْفَرُ مِنَ الْأَشْيَاء:** شتی بؤنخوش کراو به‌بؤنی خوش.

فَقَا العینُ أَر البِشْرَةَ و غرها فقا: جاومکه‌ی هه‌لدی دهری هیئا **۵** دومه‌له‌که‌ی گوش‌ی دهری کرد.

فَقَا أَحَبُّ الرُّمَانِ: دنکه هه‌ناره‌که‌ی گوش‌ی و ناومکه‌ی ئی دهره‌ینا **۵** **أَفْقاً فلان:** فلان‌که‌س به‌هوی نه‌خوشییه‌وه سنگی به‌قولدا جوو **۵** **فَقَا:** بؤ زید‌پرؤیی له‌مانای (فقا) دئ **۵** **إِنْفَقَا:** شه‌فی برد، درزی برد **۵** **تَفَقَّأ:** بؤ موتاومعه‌ی (فقا) دئ **۵** **تَفَقَّأ النَّبَاتُ:** رومکه‌که غونچه‌که‌ی پشکوت **۵** به‌ره‌که‌ی دهرکه‌وت **۵** **تَفَقَّأَتِ السَّعَابَةُ** عن مائها: هه‌وره‌که بارانی باراند **۵** **تَفَقَّأ فلان شحماً:** فلان‌که‌س جه‌سته‌ی پر بوو له به‌زو بیستی شه‌فار شه‌فار بوو **۵** **الفاغیاءُ:** نه‌و ناومی له‌گه‌ل

له‌دایک بوونی مندال دیته دهر **۵** نه‌و به‌رده‌ی منداله‌که‌ی تیدایه له مندالدانی دایکی **۵** **الْفَقُّ:** چالئیکی بچکوله‌به له‌مالدا ده‌کری ئاوی تیدا کؤدمبیته‌وه.

الْفَقَاةُ: هه‌ور بئ گرمه‌و بئ بروسکه‌و بارانی زؤر بئ **۵** **الْمُقْتَنَةُ:** شیو و دؤلی ناو زه‌وی.

فَقَّحَ النَّبَاتُ مَقْحاً: رومکه‌که غونچه‌کانی کرانه‌وه‌و گوئی کرد.

فَقَّحَ الجَرَّ رَغْرَهُ: بیچوه شیرکه‌ه توتکه سه‌گه‌که بیچوه گورگه‌که به‌که‌مجار چاوی هه‌ئینان **۵** **فَقَّح:** بؤ موباله‌غه له‌مانای (فقا) دئ **۵** **دمگوترئ:** (فَقَّحْنَا وَصَاصًا) ئیمه‌هه‌ق و راستیمان بینی ئیوه نه‌تان دی **۵** **تَفَاقَحَ القَوْمُ:** خه‌لکه‌که پشتیان له‌به‌ک کرد **۵** **تَفَلَّحَ الشَّيْئُ:** شته‌که دهمی کرده‌وه، کرایه‌وه **۵** **الْفَقَاعَةُ:** گوئی روک کاتیک له غونچه‌که‌ی دیته دهر هه‌ر رمنگیکی هه‌بئ **۵** **الْفَقَاحِيَّةُ:** ده‌گوترئ: (حُلَّةُ فُقَاحِيَّةٍ) پؤشاک و خشلئیکه رمنگی و مکوو رمنگی گوئی تازه پشکوتوو مه‌ایه.

فَقَدَّ الشَّيْئُ فِقْدًا و فقداناً: شته‌که فه‌وتا تیدا جوو.

فَقَدَّ الكِتَابُ و فقد المالُ: کتیبه‌که فه‌وتا **۵** مال و سامانه‌که بوو به‌زه‌مر **۵** (فقدت المرأة زوجها) ناهرمته‌که میردمکه‌ی ونبوو سمری تیدا جوو **۵** **أَفْقَدُ الشَّيْئُ:** وای ئی کرد شته‌که‌ی ئی و ن بئ له‌کیسی بچئ.

إِنْفَقَدُ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی ئی ونبوو، له‌کیسی جوو **۵** بؤی گه‌را بؤنه‌وه‌ی و مده‌ستی بینئ **۵** **تَفَاقَدَ القَوْمُ:** خه‌لکه‌که هه‌ریه‌که‌ی مان نه‌وه‌ی تری ئی و ن بوو، بؤ یه‌کتر گه‌ران یه‌کدی بدؤزنه‌وه **۵** **تَفَقَّدَ الشَّيْئُ:** له‌کاتی دیارنه‌بوونی شته‌که‌ی دا بؤی گه‌را، چاوی بؤ گیتراو نه‌بیینی **۵** **تَفَقَّدَ**

إِنْفَرَّ إِلَى الْأَمْرِ: پیوستی به کارمکه بوو ۵ تَفَاقَرُ: خوی به همزار دانا، خوی به همزار لهفته لم دا ۵ تَفَقَّرَتِ الْأَرْضُ: زمویبه که زوری چال و چویل تیذا بوو.

الْفَاقِرَةُ: کارمسات ۵ الْفَقَارَةُ: په کیکه له زینجیره نیسقانیه کانی پشت که له کلنجه وه تا پاشه سهر ریزیان به ستووه ۵ کوی فه همره مکان سی و سی فه همره ن ۵ حهوتیان له ملدان دوانریمان له پشت دان پینجیان له سکان، پینجیان له ران دان، جواریان له کلنجه دان ۵ الْفَقْرُ: ناتاجی و پیداویستی، قه لشت و درز ۵ غم و گرنگی دان بهشت، سوور بوون له سهر شت.

فَقِرَ الدَّمُ: کمه خوینی ۵ نَارِيكَ وَ بَيْتِي لَهُ بَيْكَاهَتِي خوينه که دا ۵ الْفَقْرَةُ: به مانا (الفقارة) دی ۵ نیشانه ی شت جا کیو بی یان شتی تر ۵ رسته به له ناخاوتن ۵ به شیک له سهر باس و لایه که له شاعر ۵ نیوه شاعر ۵ الْفَقْرَةُ: چال، قولکه که هه لده که ندری بؤ نه مام و شمتل ۵ فُقْرَةُ الْقَمِيصِ: یه خه ی کراس ۵ الْفَقِيصُ: فه همره شکاو ۵ دم لوله ی بوری و جوگا: که ناوی نی هه لده مرزی ۵ همزار و نه بوو که که مترین بزوی بؤ دابین بکری ۵ دهر ویش و گه پریده ی بی نهوا ۵ الْمَفَاقِرُ: جوړمکانی همزاری ۵ دهگوتری: (سد الله مفارقة) خودا لایه نه کانی همزاری له سهر لابر دو دهوله مهندی کرد.

فَقَسَ قَرَساً: کت و پر مرد ۵ بازی دا. فَقَسَ فُلاناً عَنِ الْأَمْرِ قَساً: به ناشیرین ترین شیوه رمدی فلانی دایه وه.

فَقَسَ الطَّائِرُ بِيضَتَهُ: باننده که هیلکه که ی شکاند بونه وه ی جوچه که بیته دمر.

فَقَسِيَ الْحَيْرَانُ: حه یوانه که ی کوشت.

أحوال العزم: له حال و مزعی خه لکه که ورد بؤوه بزانی واقعی حالیان چونه و چون نیه ۵ الْفَاقِدُ مِنَ النِّسَاءِ: ناهرمتی میرد مردوو یان مندال مردوو یان ناهرمتیک خزمی میرد مکه ی مردبی، برای میردی مردبی ۵ دهگوتری: (ظلیه فاقد أو بقرة فاقد) ناسکیک درنده بیچومکه ی خواردبی، مانگیه که درنده بیچومکه ی خواردبی ۵ الْفَقِيدُ: مردوی شوین خالی، که سیک مردنه که ی که سهری گه وره ی هه بی و خه لکی بوی به په روش بن ۵ دهگوتری: (مات فلان غیر فقیه) فلانکه س مرد که س بوی به په روش نیه.

فَقِرَ الْأَرْضُ قَرَأً: زمویبه که ی هه لکولی ۵ دهگوتری:

فَقِرَ الْبَيْتُ: بیرمکه ی هه لکه مند ناوی دهره ینا.

فَقِرَ الْحَرْزُ: مورومکه ی کون کرد بؤ ملوانکه که.

فَقِرَ الشَّيْنُ: شته که ی شکاند.

فَقِرَ الرَّجُلُ: فه همری پیامکه ی شکاند.

فَقَرَقَهُ الدَّاهِيَةُ: به لادو کارمسات پشتی شکاند.

فَقِرَ قَرَأً: فه همری پشتی نازاری بوو به هو ی شکان

یان سوان یان لیک ترازان یان نه خوشی تر ۵ اَفْقَرُ الظَّهْرِ: فه همری پشتی به هیز بوو ۵ اَفْقَرُ السَّيْدُ فُلاناً: نیچیرمکه له راوچیبه که نزیک بؤوه نیچیرمکه وای کرد راوچیبه که فرسته ی نی بین ۵ اَفْقَرُ فُلاناً دَابْتَهُ: ولاخه که ی به منه مانمت دا به فلان ۵ اَفْقَرُ فُلاناً اَرْضاً: زمویبه که ی به منه مانمت دا به فلان بؤ کشت وکال ۵ اَفْقَرُ اللَّهِ فُلاناً: خودا فلانکه سی همزار کرد ۵ فَقَرَ الشَّيْنُ: شته که ی زور شکاند، وردو هاری کرد ۵ فَقَرَ لِلْفَسِيلَةِ: بؤ نه مامه که چایکی هه لکه مند بونه وه ی تیذا بروینی ۵ اِنْفَقَرَ: همزار کهوت ۵

فَقَسَ الشَّيْئُ: شته‌ک‌ه‌ی به‌زور ستاندو داگیری کرد.

فَقَسَ الفَخُّ الطَّرِ: ته‌که‌که‌ بانده‌ک‌ه‌ی گرت ۵ دوفاقی ته‌که‌که‌ بانده‌ک‌ه‌ی گرت ۵ **إِنْفَقَسَ الشَّيْئُ:** شته‌که‌ قلب بؤوه ۵ تفاقسا: هه‌ریه‌ک لهو دوانه فزی یه‌ک‌تریان راکیشا ۵ **الفَقُوسُ:** له ولاتی شام جوژه کاله‌ک‌یک‌ه ۵ له ولاتی میصر جوژه خه‌پاری‌ک‌ه ۵ **إِلْفَقَسُ:** داری‌کی خوارک‌رومیه له‌ته‌له‌دا که بانده‌ک‌ه‌ی خوی لی دمدا دارمکه هه‌لدمگه‌ریته‌وهو و دیگری.

فَقَسَ البَيْضَةَ وخرما فقساً: هیلکه‌ک‌ه‌ی بلیشاندوه به‌دهست شکاندی بؤنه‌وه‌ی نه‌وه‌ی تییدایه بیته‌دمر ۵ **الفَقُوسُ:** تروزی زمو‌ی دیم ۵ **فَقَطَّ الحِسابُ:** نوسینی بره‌ حیسابه‌ک‌ه‌ی به‌ وشه‌ی (فقط) کؤتایی بی‌ هیئا ۵ واته‌ هیچی تر.

فَقَعَ اللَّوْنُ فَمَعاً وقرعاً: رینگه‌که‌ سافو بی‌ گهرد بوو ۵ به‌زوری بؤ رینگ‌ی زمرد به‌کاردمه‌یندرئ.

فَقَعَ الشَّيْئُ: شته‌ک‌ه‌ی شه‌ق کرد ۵ ده‌گوترئ: (فقتعه الفواق) به‌لاو کاره‌سات تیکیان شکاند ۵ **فَقَعَ فلان:** فلانک‌ه‌س قسه‌ی پرپو‌پو‌چی کردن هیجیان به‌سهر هیجه‌وه نه‌بوو ۵ **فَقَعَ الأديمُ:** چه‌رمه‌ک‌ه‌ی به‌رینگ‌ی زمرد رینگ کرد ۵ **فَقَعَ الحُفُّ:** لوتی بؤ خوفه‌که‌ دروست کرد ۵ **فَقَعَ المفاصلُ:** جومزگه‌کانی تیک ترنجاندن و

ته‌فاندنی ۵ په‌نجه‌و شان و ملو په‌نجه‌ی خوی ته‌فاندن ۵ **فَقَعَ الشَّيْئُ المنفوخُ:** شته‌ هودراوه‌ک‌ه‌ی به‌ زه‌ختی ده‌ست و بی‌ بیانان ته‌فاندو ده‌نگی لی هیئا ۵ **إِنْفَقَعَ الشَّيْئُ:** شته‌که‌ شه‌ق بوو، درزی دا ۵ **تَفَقَّعَت عَيْنُهُ:** چاوی سه‌بی بوو ۵ **تَفَقَّعَت الرِّقَّةُ:** ورمه‌که‌ و نجر و نجر بوو دپاو ده‌نگی لی هات ۵ توره‌که‌ کاغه‌زه فوتیک‌راومه‌که‌ به‌

بی‌کیشانی به‌ به‌ری ده‌ست ده‌نگی لی هات ۵ **تَفَقَّعَتِ الأصابعُ:** په‌نجه‌کانی ته‌فه‌بان هات له‌کاتی ته‌فاندنیان دا ۵ **تَفَقَّعَ النباتُ:** رومکه‌که‌ وشک بوو ره‌ق بوو قرمه‌ی لی هات ۵ **الأفْعُ:** په‌نجه‌ تمقین، نه‌و که‌سه‌ی شان و ملو په‌نجه‌ی خوی بته‌فینئ ۵ **الفَاعُ:** رینگ‌ی سافو روون، به‌تایبه‌تی رینگ‌ی زمرد ۵ **الفَاعِةُ:** کاره‌سات و به‌لای سامناک ۵ **الفَعُ:** هاچی خراب.

الفَعُ: پیسو خراب ۵ **الفَعُ:** شه‌رابیکه له‌ناوی جو دروست دمک‌رئ و ده‌گورئ و بلقؤکه‌ی دمکه‌ونه سمر ۵ **الفَعَاةُ:** بلقؤکه‌ ناون له‌سمر ناو و شتی وا دروست ده‌بن و زمنگؤل زمنگؤل ده‌وستئ و زوزوو دمپو‌چی‌نه‌وه ۵ **فَقَّقَ الماءُ:** ناوه‌که‌ له‌کاتی هاتنه دمروه‌ی دا بلقه بلقی لینهات ۵ **فَقَّقَ فلان في كلامه:** فلانک‌ه‌س گزافی هه‌لکیشاو ده‌نگی هه‌لپری و قسه‌ی ناب‌ه‌چی‌ی کرد ۵ **الفَقَّاقُ من الرجال:** پیاوی زور بلئ و فیزه که‌رو هاوارکه‌ری بی‌ سود.

فَقَّ الشَّيْئُ فَمّاً: شته‌که‌ دم‌رکه‌وت و ناشکرا بوو.

فَقَّ الشَّيْئُ فَمّاً: شته‌ک‌ه‌ی کرده‌وه هه‌لی به‌چی.

فَقَّ البابُ وخره: دم‌رگا‌ک‌ه‌ی کرده‌وه.

فَقَّ النخلةُ: بؤشایی خسته نیوان لقو پرز و پالی دارخورماکه بؤنه‌وه‌ی بتوانئ موتوربه‌ی بکا ۵ **إِنْفَقَ الشَّيْئُ:** شته‌که‌ به‌ربوو، کرایه‌وه ۵ **الفَقَّاقُ:** زور بلئی بی‌ سود.

فَقَمَ فلاناً فَمّاً: دووشه‌ویله‌ی فلانک‌ه‌سی گرت ده‌می به‌ست.

فَقَمَ الرجلُ فَمّاً و فَمّاً: ده‌م و لیوی پیاومه‌که رینگ نه‌بوون و لای خواروی یان لای سه‌روی شه‌ویله‌ی دریزتر بوو بؤیه که‌ ده‌م دمپو‌چی‌نی لای

خواروی دمی و سهروی تیک دمپرن ◊ (فهر
أفقم وهي فقماء).

فَقِيمَ الْإِنَاءِ وَغَيْرَهُ فَقْمًا: قاپهکه پربوو ◊ دمشگوترئ:
(أصاب من الطعام حتى فقم) نمومندی خوارد تا
نینتهلای کرد.

فَقِيمَ الْأَمْرِ: کارمه که فورس بوو کیسهکه توند بوو ◊
بهرتیک و پتکی نهرپوشت.

فَقِيمَ الْأَمْرِ قِامَةً: شهرو خرابی کارمه لهسنوور
دمرچوو ◊ تفاقم الأمر: شهرو نهگبتهی کارمه
لهسنوور تیپهری ◊ (الأفقم من الأمر) کاری
خوارو خبیج ◊ الفقم: دوولای شهویله سهرو
خواری دم ◊ دوولای دمی گازو چهکوچ و شتی
ومها ◊ لایهک له لبوزی سهگ ◊ الفقمَةُ:
گیاندارتکی ناویبه (ماسیبهکی گهوریه).

فَقِهَ الْأَمْرَ فَهًا وَفَقَهَا: باش لهشتهکه حالی بوو.

فَقَّهَهُ قِامَةً: بوو به شهرعرزان ◊ أَفَقَّهَهُ الْأَمْرَ:
کارمهکی تن گه یاند ◊ فَأَقَّهَهُ: له شهرعرزانی دا
بالآدهست بوو بهسمری دا.

فَقَّهَهُ: کردی بهشهرعرزان ◊ تَفَقَّهَ الْأَمْرَ: کارمهکی
زانو لئی حالی بوو ◊ الْفَقَاهَةُ: تیگه یشتن و
زیرمکی ◊ زانیاری ◊ بهزوری بو زانیاری شهر
به کاردئ ◊ الْفَقِيهَةُ: زاناو تیگه یشتوو و زیرهک
لهبواری شهرع دا ◊ فَكَّرَ فِي الْأَمْرِ فِكْرًا: عهقل و
هوئی لهکارمه که دا بهکارهینا هندی لهزانیاری
خوی خسته گهر بونهوهی نهزانیاریک بزانی و
پهی بن ببا ◊ أَفَكَّرَ فِي الْأَمْرِ: لهکارمه که بیری
کردهوه، له روداوکه وردبوه ◊ (فَهُو مُفَكِّرٌ) ◊
فَكَّرَ فِي الْمَشْكَالَةِ: لهکیسه و موشکیله که دا عمقلی
خوی خسته گهر بونهوهی حمل بکا بگاته
بنج و بناوانی جورتمه که ◊ فَكَّرَ فَلَانًا:
فلانکهسی به خهبالدا هات ◊ إفْتَكَّرَ: یادی

کردهوه بیری هاتوه ◊ تَفَكَّرَ فِي الْأَمْرِ: بهمانا
(إفْتَكَّرَ) دئ ◊ التّفكّر: بیر لی کردنهوه ◊
بهکارهینانی عهقل و وردبوونهوه له
موشکیله که بونهوهی ریگا چارهی بو
بدوزیهوه ◊ الفِکْر: بهکارهینانی عهقله له
شتی زانراودا بونهوهی شتی نهزانی و بزانی ◊
الفِکْرُ: دمشگوترئ: (ليس لي في هذا الأمر فكر)
من لهم كاره ج لی وردبوونهوهی بهکم نیه و
گرنگی بن نادهم ◊ الفِکْرَةُ: بهمانا (الفِکْرُ) دئ ◊
وینه زیهنیه که بوشتی، زمین بهکارهینان
بو شتیک ◊ الفِکْرِي: بهمانا (الفِکْر) دئ ◊
الفِکْرُ: کهسیک زور بیر بکاتهوه ◊ الْمُفَكِّرَةُ:
دمهترتکی بچکولهیه هندی زانیاری
پیویستی تیدا دنوووسری.

فَكَ الشَّيْءَ فَكًا: شتهکی کردهوه، پارچهکانی
لیک کردنهوه ◊ دمشگوترئ: (فَكَ الآلةَ وَغُوهَا)
مهکینه که کردهوه.

فَكَ النِّقْرَةَ: پارمهکی وردکردهوه ◊ (ببست و پینج
دیناریه که کرده تاک دیناری و شتی وا).

فَكَ الْعُقْدَةَ: گرنیه که کردهوه.

فَكَ الْقَيْدَ: زنجیرمهکی کردهوه.

فَكَ الْأَسْرَ: نسیرمهکی بهره لاکرد.

فَكَ الرَّهْمَ: رهنه که ریگار کرد، لهدهستی رهمن
له لاکراوی دهرهینا.

فَكَ الصُّبِيَّ: دمی منداله که کردهوه بونهوهی
خواردنی بداتن ◊ دهرمانی بداتن.

فَكَ إِدْغَامَ الْمَرْفِئِ: دووپیتنه گوشراو
وتیکخواومهکی لیک کردهوه.

فَكَ الْمِفْصَلَ: جومزگه که شل بوو، لاواز بوو هیزی
تیدا نهما.

فَكَ الرَّجُلُ فَكَةً: بیاومکه بن هیز بوو هه لومشاو
 کهسایه تی روخا ◊ اَفَكَ الطَّيْبُ مِنَ الْحَيَاةِ:
 ناسکه که له داومکه رزگاری بوو ◊ فَكَكَ: بُو
 زنده رُوئی له مانای (فَكَ) دئ ◊ اِنْفَكَ الرَّهْنُ:
 رهنه که ی دایه وه، رزگاری کرد ◊ اِنْفَكَ الشَّيْئُ:
 شته که جیا بُووه ◊ اِنْفَكْتُ الْعُدَّةَ: گریه که شل
 بوو، کرایه وه ◊ اِنْفَكَ عَظْمَ الْفِصْلِ: نئیسقانی
 جومزگه که له جئ جوو ◊ دمشگوترئ: (ما اِنْفَكَ
 يَفْعَلُ كَذَا) وازی نه هیناوه هه رخمریکی
 کارمه که یه ◊ تَفَكَّكَ: به مانا (اِنْفَكَ) دئ ◊
 دمشگوترئ: (تَفَكَّكَتْ شَخْصِيَةَ فَلَانَ) کهسایه تی
 فلا نکهس زمعیفو لاواز بوو، کهسایه تیه که ی
 هه لومشایه وه ◊ (فَلَانَ يَتَفَكَّكَ فِي شَيْءٍ) فلا نکهس
 له رُویشتی دا نارئیک و پئیکه ◊ شلو شیواوه ◊
 اِسْتَفَكَ الْعُدَّةَ: هه وئی کردنه وه ی گریه که ی دا
 ویستی جورتمه که یه کالاً بکاته وه ◊ اَلْأَفْكَ:
 شهویله شکاو ◊ بُو مئینه دمشگوترئ: (فَكَاء) ◊
 بهیه ک گهیشتی هه ردوو شهویله ◊ الْفَالِكُ مِنَ
 الرِّجَالِ: بیاوی زُوُر گئیل و نه حمه ق ◊ بُوْلُكَاو،
 پیر ◊ الْفِئَالُ: (فِئَالُ الرَّهْنِ وَالْأَسْرِ) رهن
 دانه وه رزگار کردنی مالی رهن کراو، بهره لا
 کردنی نسیر ◊ یان نه و مال و پارمیه ی
 رهنه که ی پی دهمیه وه ◊ الْفَلَكُ: شهویله ◊
 بُوک، نه و شوینه ی ددانی ئی دهرئ ◊ ناوه بُو
 هه ردوو شهویله (خواروسهرو) ◊ دمشگوترئ:
 (مَقْتَلُ الرَّجُلِ بَيْنَ فِكَيْهِ) هُوَی به فتاره چونی
 ئاده میزاد نهومیه له نیوان دوو شهویله ی دایه
 (واته: زوبان) ◊ الْمِفْكَ: ئامیرئیکه بزمار ی پی
 هه ئدمکیشری، گازو پلایس ◊ تمپنه فیز ◊
 الْأَفْكَلُ: له رزین، شهفته توله ◊ دمشگوترئ: (أَخَذَهُ
 الْأَفْكَلُ) توشی له رزین و شهفته توله و شبله بووه
 له ترسان یان له سه رمان.

فَكَّنَ: جووه ناوه وه ◊ تَفَكَّنَ: سه ری سورما،
 سه رسام بوو ◊ تَفَكَّنَ عَلَى الشَّيْئِ: خه م و
 خه فه تی خوارد بُو فه وتانی شته که ◊ تَفَكَّنَ فِي
 الْأَمْرِ: بیری له شته که کرده وه ◊ الْفُكْنَةُ:
 به شیمان بوونه وه له سه ر شتی له ده ست جوو.
 فِكِهَ نَكِهًا رِنَكَاهَةً: سه سه خوُش بوو، سه سی
 پئیکه نین ناومری کردن ◊ فِكِهَ مِنْهُ: سه ری ئی
 سورما، (فهو فَكِهَ رِفَاكِهَ) ◊ اُنْفَكَّتِ النَّاقَةُ وَغَرَّمَا:
 حوشرمه که شیر ی باشی دا پئیش نه وه ی بیچوی
 ببی ◊ فِكِهَ الْقَوْمَ: میوه ی بُو فه مه که هینا ◊
 سه سی خوُشی بُو خه لکه که کردو هه مووی
 هینانه پئیکه نین ◊ تَفَاكِهَ الْقَوْمَ: خه لکه که
 یاری و سه سی خوُشیان بُو یه کتر کرد ◊ تَفَكَّكَ:
 میوه ی خوارد ◊ تَفَكَّكَ الرَّجُلُ: بیاومکه به شیمان
 بُووه ◊ تَفَكَّكَ مِنْهُ: سه ری لئیی سورما ◊ تَفَكَّكَ
 بِالشَّيْئِ: له زمتی له شته که بینی ◊ دمشگوترئ:
 (تَرَكَ الْقَوْمَ يَتَفَكَّهُونَ بِفَلَانٍ) خه لکه که م جی
 هئشت خه ریکی غه بیه ت کردنی فلان بوون و
 به و باشمله باسکردنه له زمت و خوُشیان
 دهمینی ◊ الْأَفْكَرَةُ: سه پیر و سه مه ره ◊ الْفَاكُهُ
 مِنَ الرِّجَالِ: بیاوی تمپه رومرو به ناز به رومرده
 ◊ الْفَاكِهَانِي: میوه هرُوش ◊ الْفَاكِهَةُ: میوه ی
 به له زمت و خوُش تام ◊ حملوا ◊ الْفَاكِهِي: به مانا
 (الفَاكِهَانِي) دئ ◊ الْفَاكَاهَةُ: گاتمه و گه پ ◊ سه سی
 خوُش و پئیکه نین ناومر ◊ الْفَكِهَةُ: به مانا (الفَاكِه)
 دئ ◊ دَلْبَاكُ وَنَهْفَسُ بَهْرَزُو سه سه خوُش ◊
 دمشگوترئ: (فَلَانَ فِكِهَةً بِأَعْرَاضِ النَّاسِ) فلا نکهس
 له زمت دهمینی له غه بیه ت کردنی خه لکانی تر
 ◊ الْفَكِيهَةُ: به مانا (الفَاكَاهَةُ) دئ ◊ الْفَيْكِهَانُ:
 مروُفی پئیکه نیناوی و سه سه خوُش.
 فَالَّتِ الشَّيْئُ فَلَتَا: شته که رزگاری بوو.

فَلَجَ الرّوَالِي الْمَجْزِيَةَ عَلَى الْقَوْمِ: فهِرْمَانِيْرُوَا سَهْرَانِيْهِ
خَسْتِه سَمِر خَه لَكِه كِه.

فَلَجَ الرَّجْلُ رَعْرَهُ، فَلَجِباً رَقْلَجَةً: بِيَاوَه كِه نِيَوَان
فَاجِه كَانِي بَه زَغَمَاك پَان بُوو، يَان نِيَوَان
دَدَانِه كَانِي كِه لِيْنِيَان هِه بُوو دَدَانِي شَاش بُوون.

فَلَجَ الرَّجْلُ: بِيَاوَه كِه نَه خُوْشِي شَه لَه لِي نَصْفِي تَوْش
بُوو (فِهْر مَفْلُوج) ◊ اَفْلَجَ فَلَاتِياً عَلَى خِصْمِه:
فَلَا نَكِه سِي بَه سَمِر رِكِه بَه رِه كِه بِيْدَا زَال كِرْد ◊
اَفْلَجَ اللهُ حُجَّتَهُ: خُوْدَا بَه لَنَكِه وَدَه لِيْلِي فَلَا نِي
جِه سِپَانْدِن وَ نَاشَكِرَاي كِرْدِن ◊ فَالَجَهُ: لَه دِه سَت
پِيْش خَه رِي وَ زَهْفَه رِي بِي بِرْدِنْدَا پِيْشِي كِه وَت.

فَلَجَ الطَّعَامَ بَيْنَهُمْ: بَه رِيْكَ وَ بِيْئِي خُوَارِدِنِه كِه ي
بَه سَمِر دَا بَه ش كِرْدِن ◊ فَلَجَ الْأَمْرُ: لَه كَارِه كِه
وَرْد بُوُو وَ تِيْ فِكْرِي ◊ فَلَجَتِ الْمَرْأَةُ أَسْنَانَهَا:
نَافِرْمَتِه كِه دَدَانِي خُوْ ي شَاش كِرْدِن بُوْ جُوَانِي ◊
اَفْلَجَ: شَه قَا رِشَه قَا رِ بُوو ◊ تَفَلَجَتِ الْأَسْنَانُ:
دَدَانِه كَانِي شَاش بُوون ◊ الْفَالِجُ: نَه خُوْشِي هِه كِه
تَوْشِي لَآيَه كِي جِه سَتِه دِه بِي (نِيُوَه شَه لَه ل) ◊
حَوْشَتْرِي كِه وَرَه ي دُوو دُوْگ ◊ الْفَلْجُ: جُوْمِي
بِجْ كُوْلَه ◊ الْفِلْجُ: نِيُوَه ي شَت ◊ جِيْنِه مَرْوُفِيْكَ
◊ الْفُلْجُ: جُوْگَا يَه كِه هِه مَوُو بَا خَه كِه ثَاو بِيْدَا
الْفَلَجَاتُ: زَمُوِي كِشْت وَ كَانِي ◊ الْفُلْجَةُ: كِه يَشْتِن
بِه نَاوَات ◊ الْفُلُوجَةُ: زَمُوِي گُوْنِجَاو بُوْ كِشْت وَ كَال
◊ الْمَفْلُجُ: دِه گُوْتْرِي: (رِجْلُ مَفْلَجِ الشَّيَا) بِيَاوِيْ كِه
دَدَانِي شَاشِن ◊ (أَمْرٌ مَفْلَجَةٌ) كَارِي شِيَوَاو وَ
نَا رِيْكَ.

فَلَجَ فَلَاحاً: بِه نَاوَاتِي خُوْ ي كِه ي، رِزْگَارِي بُوو،
سَهْر فِرَاز بُوو.

فَلَجَ بِالْقَوْمِ فَلَاحَةً: فِرُوْشْتِن وَ كِرِپِنِي بُوْ فِرُوْشِيَارُو
كِرِپَار جُوَان كِرْد، هِه لِيْنَان بُوْ دَا مَه زِرَانْدِنِي
مَامَه لَه كِه.

اَفْلَتَ مِنْهُ: لِيْ ي رِزْگَار بُوو ◊ دِه سْگُوْتْرِي: (اَفْلَتَنِي
الشَّيْءُ) شَتِه كِه م لَه كِيْس جُوو ◊ فَالْتَهُ مَفَالْتَةً
وَفِلَاتاً: كِتُوِبِر بَه رَمَنْگَارِي بُوو ◊ فَلْتَهُ: بَه مَانَا
(اَفْلَتَهُ) دِي ◊ اِفْتَلَّتْ الْأَمْرُ: كَارِه كِه ي لَه كِيْس
جُوو، پَه لَه ي كِرْد لَه دِه سَت بُوْ بِرْدِن وَ كِيْش
كِرْدِنِيْدَا ◊ اِفْتَلَّتْ الْكَلَامَ: خِيْرَا هَاتِه قِسِه وَ بَه
نِيْرْتِيْجَالِي وَ تَارِي دَا ◊ اِفْتَلَّتْ الشَّيْءُ: شَتِه كِه ي
جِه پَاو كِرْد ◊ اِفْتَلَّتْ الْمَوْتُ: مِرْدِن تِيْ كِيَه وَ مِه پِيْجَا
◊ اِنْفَلَّتْ: رِزْگَارِي بُوو ◊ بَه خِيْرَا يِي رِزْگَارِي بُوو
◊ تَفَلَّتْ عَلَيْهِ: هِيْرِشِي كِرْدِه سَمِر ◊ اِسْتَفَلَّتْ
الشَّيْءُ مِنْ يَدِهِ: شَتِه كِه ي لَه دِه سَت فِرَانْد ◊
الْفَلْتُ: نَه سِيْپِي خُوْش رُوُو تَه رِدِه مَآخ ◊ الْفَلْتَانُ:
بَه مَانَا (الْفَلْتُ) دِي ◊ هِه رُوَا نَاوَه بُوْ بِيَاوِي نَازَاو
وَرِه بَه رِز ◊ بُوْ نَافِرْمَت (فَلْتَانَه) دِه گُوْتْرِي ◊
گُوْشْتِن وَ تِيْ كِسْمِرَاو ◊ الْفَلْتَةُ: كَارِيْكَ رُوو بِيْدَا
بِه يِي وَ رِدِيُوونِه وَ هِه پِلَان بُوْدَانَان ◊ دِه گُوْتْرِي:
(حَدَثٌ هَذَا فَلْتَةٌ) ◊ قِسِه لَه دِه م دِه رِجُوون بَه يِي
مِه بَه سَت ◊ شَت لَه دِه سَت قِه مَوَان بَه يِي نِيَاز ◊
الْفَلْرُوتُ مِنَ الشَّيْبَابِ: نَه وَ پُوْشَا كِه يَه لَه بَه ر
تِه سَكِي وَ بِيْجُوْ كِي نَه مِلَاو نَه وَا ي نَه كِه نَه وَ هِه
بِه يَه ك ◊ يَان لَه بَه ر نَه رَمِي لَه سَمِر جِه سَتِه
نَه وَ سَتِي.

فَلَجَ فَلَجاً: بَه نَا مَانِج كِه يَشْت، زَهْفَه رِي لِي بِيْنِي.

فَلَجَ بِمَاجَتِه: بَه مِه بَه سَتِي خُوْ ي كِه ي ◊ بَه لَنَكِه ي
خُوْ ي هِيْ نَا يِه وَ هِه بَه رَا مِه بَه رِي بُوْرِدَا.

فَلَجَ الشَّيْءُ: شَتِه كِه ي كِرْد بَه دُوو بَه ش.

فَلَجَ الْحَرَاثُ الْأَرْضَ لِلزَّرَاعَةِ: كِشْتِيَارِه كِه ي زَمُو يَه كِه ي
هِه لَنَكِيْرَا يِه وَ هِه زَهْرَا عَمْت وَ شَت تِيْدَا رُوَانْدِن.

فَلَجَ الطَّعَامَ رَعْرَهُ بَيْنَهُمْ: خُوَارِدِنِه كِه ي لَه نِيَوَانِيَانْدَا
دَا بَه ش كِرْد.

فَلَجَ فِي الْبَيْعِ: له نرخى كالآكهي زياد كرد
بوئهموى كړيار هه لځه له تينى.

فَلَجَ الشَّيْءُ فَلْجاً: شته كهى هه لډرى ◊ دمگوترئ:
(فَلَجَ الْأَرْضَ لِلزَّرَاعَةِ) زهويه كهى كيتلا بو
كشت و كال.

فَلَجَ فَلْجاً: ليوى فه لسا ◊ **أَفْلَجَ**: زه مفرى برد بهوى
مه بهستى بوو ◊ نازو نيعمه تى رۇزى دوايى
دهست كهوتو به مرز گه يى ◊ **إِنْفَلَحَتِ الْيَدُ أَوْ
الشِّفَةُ**: دهستى يا ليوى فه لسا ◊ شه قار شه قار
بوو ◊ **فَلَجَ بِهِ**: گالتهى پئى كرد به چاوى سوك
سه پرى كرد ◊ **تَفَلَّحَ**: به مانا (إِنْفَلَجَ) دئ ◊ دمگوترئ:
(تَفَلَّحَتِ الْيَدُ وَ تَفَلَّحَتِ الشِّفَةُ) له سرمان دهستى
فه لشتن يان ليوى فه لشت ◊ **إِسْتَفْلَجَ بِأَمْرِهِ**:
به مرزى خوى گه يى ◊ ههولى رزگار بوونى دا ◊
الْأَفْلَاحُ: دمگوترئ: (قوم أفلاح) گه ليكى به مرز
گه يشتوون ◊ **الْفَلَاحُ**: به مرز گه يشتن ◊
به رده وامو مانه وه ◊ **الْفِلَاحَةُ**: سه روكارى كردنى
زهوى كشت و كالى و خه ريكبوون به كارى
كشت و كاليه وه ◊ **الْفَلِجُ**: شهق كردن و هه لډرى
زهوى ◊ **الْفَلَاحُ**: كشتيار ◊ كه شتیه وان ◊ **الْفَلْحَةُ**:
فه لشانى ليوى خوار وه ◊ **تَفَلَّحَسَ الرَّجُلُ**:
بيا وه كه كارى مندالانهى كرد ◊ زور داواو
پارانه وهى كرد، زور كړوايه وه ◊ **الْفِلْحَاسُ مِنْ
الرجال**: ناشيرين و هسه خوښ ◊ **الْفَلْحَسُ**: سوور
بوو له سر شت، به خه موه بوو بو شت ◊ زور
داواكهر ◊ زور گيرمگير كهر.

فَلَدَّ الشَّيْءُ فَلْداً: شته كهى بريه وه ◊ دمگوترئ:
(فَلَدَ مِنْ مَالِهِ) له مالى خوى هه نديكى
جيا كرده وه پيى دا ◊ **فَالَّدَتْهُ**: هسهى له گه لدا
كردم وه ◊ **فَلَّدَ الشَّيْءُ**: بو زيدم رويى له ماناى
(فَلَّدَ) دا دئ ◊ **إِفْتَلَدَ الشَّيْءُ**: شته كهى دابرى ◊

لئى ستاند ◊ دمگوترئ: (إِفْلَدْتَ مِنْهَ حَقِي) مافى
خوم لئى ستاند ◊ **الْفَالِدُ وَالْفَالِدُجُ**: هه لويه كه
له ناردو ناو و هه نگوين دروست دمكړئ ◊
هه روا له نه شاو ناو و شه كر دروست دمكړئ ◊
الْفِلْدُ: جه رگى حوشر ◊ **الْفِلْدَةُ**: پارچه جه رگ،
پارچه گوشت ◊ پارچه زيرو زيو ◊ **أَفْلَادُ
الأكباد**: مندال و نه وه ◊ **أَفْلَادُ الْأَرْضِ**: كانو
گه نجينه ي ناو زهوى ◊ **الْفِرْلَادُ**: پولا ◊ **الْمَفْلُودُ**:
(سيف مفلود) شمشيريكه له پولا دروست كراوه
◊ **الْفِلْدُ**: عونصورى كيمي او پيه، ورشه يه كى
مه معدنى هه به، بو گه پاندى ته زوى كارمبا
گونجاوه ◊ پياوى توندرمو و كه له رفق ◊ پياوى
چروكى دهست قوجاو هيج له دهست

فَلَسَ مِنَ الشَّيْءِ فَلْساً: خالى بوو له شته كهو لئى
دوور بوو ◊ دمگوترئ: (هر فليس من الخير) نهو
بن خيرو بيره پياومتى له دهست هه لئاومرئ ◊
أَفْلَسَ فُلانٌ: فلانكس هه زار كهوتو هيجى
به دهسته وه نه ما دواى نه وه كه ساماندار بوو ◊
أَفْلَسَ فُلاناً: ويستى بجى بولاى فلانكس و
شوئنه كهى هه لهر كرد ◊ **فَلَسَ الْقَاضِي فُلاناً**:
دادومر برپارى نه وهى دا كه فلان هه زارو هيج
نه بووه ◊ **الإفلاس**: حاله تيكه بو بازرگان پهيدا
دهبئ كه ناتوانئ هه رزى كه له كه بووى
سه رشانى بداته وه ◊ **الْفَلْسُ**: توئكلئ جهسته ي
ماسى پيئستى پلپلئى ماسى ◊ پارميه كى سكه
ليدراوه له غه پرى ماده ي زيرو زيو ◊ جاران
فلس برپتى بوو له شه شيه كى ديره هميك ◊
له م رۇزگارمدا به شيكه له هه زار به شى دينار له
عيراق و هه ندى ولاى تر ◊ مؤريكه له ملى
نه وانه دمدرئ كه سه رانه يان ده خرپته سه ر ◊
الْفَلْسُ: په ي پئ نه بريدن، فرسعت لئى نه هيئان ◊

دَدَانِی بَه سِیَوَاک پَاک کَرْدَمُوَه ۵ فَلَقَلَّ الْأَرْضَ: بَرَنجَه کَه ی لَیْنَا بَه بَیْن کُوتَان، بَه بَیْن نَه وِی بَرَنجَه کَه پَاک ی کَا کَرْدِی بَه چِیْشْت ۵ تَفَلَقَلَّ الشَّعْرُ: هَزْمَه گِشْت و گَرَز بُوون ۵ تَفَلَقَلَّتْ حَلْمَات الضَّرِیح: گُوَی گُوانَه کَان رَهْش بُوون ۵ تَفَلَقَلَّ فِي سَمِیْه: لَه رُوِیْشْتَنَه کَه ی دَا رُو لَه نَجَه ی کَرْد ۵ الْفُلُّ: رُو مَکِی کَه لَه پَیْرِی (الْفَلْفَلِیَة) لَه وَا تَی گَه رَمَه سَیْر دَمْرُوئ ۵ بَه رَمَه کَه ی وِش ک دَم کَرِئ و دَم هَا رِ دَرِئ و دَم کَرِ تَه نَا و چِیْشْت و خُوار دَم مَ نِی تَر هُوَه ۵ الْمَفْلَلُ: هَم ر خُوار دَنِی ک فَلَظِی تِی بَکَرِئ ۵ قَزِی نَا لُوْز کَا و گَرَز و گِشْت ۵ بَیْئِئِک زِبِکَه ی و مَکُو فَلَظِی لَی بَه ی دَا بِن ۵ الْفُلْفِلَةُ: رُو مَکِی کَه لَه پَیْرِی (فُولْفِرل) بَه رَمَه کَه ی و مَکُو فَلَظِی وَا یَه ۵ جُورَه بَه رِی کِشِی هَم یَه تِی زَا بَی تَی دَا نِیَه و مَکُو بَا یَن جَان وَا یَه ۵ فَلَظِی النَخْلَةُ فَلَقَا: طَه لَمِی دَار خُور مَا کَه شَه ق بُو و دَم نَه کَه کَانِی دَم رَه کَه و تَن.

فَلَقَ الشَّيْنُ: شْتَه کَه ی شَه ق کَرْد ۵ دَم گُوتَرِئ: (فَلَقَ اللهُ الْحَبَّ عَنِ النَّبَات) خُودَا دَم نَه کَه دَانَه وِیْلَه کَه ی لَه رُو مَه کَه دَم رَه ی نَا ۵ (فَلَقَ اللهُ الصَّيْحَ) خُودَا رُونَا کِی بَه یَانِی لَه نَا و تَارِی کِی شَه و دَا دَم رَخِ سْت و نَاش کَرَا ی کَرْد ۵ أَفْلَقَ الشَّاعِرُ: شَاعِر هَه کَه شِی عَرِی عَه جَا یَه ب و سَه ی رُو سَه مَه رَه ی دَانَان (فَهْر فَلَظِی) ۵ أَفْلَقَ فِي الْأَمْرِ: لَه کَارَه کَه دَا شَار مَزَا و لَی زَان بُو و ۵ فَلَقَ الشَّيْنُ: بُو زَی دَم رُوبِی لَه مَانَا ی (فَلَقَهُ) دَئ ۵ إِنْفَلَقَ الْجَسْمُ: جَه سْتَه کَه کِشَا و گَه و رَه بُو و ۵ إِنْفَلَقَ فِي عَمَلِهِ: بَا زَمَه کَه ی تُونَد کَر دُو زِیَاد لَه نَاسَا بَی تَی پَه رَانَد ۵ إِنْفَلَقَ الشَّيْنُ: شْتَه کَه شَه ق بُو و ۵ تَفَلَّقَ: شَه ق بُو و کَه رْت بُو و، دَر زِی بَر د ۵ تَفَلَّقَ الْجَسْمُ: جَه سْتَه کَه ی گَه و رُو ز مَه بَ لَاح بُو و ۵ تَفَلَّقَ فِي عَمَلِهِ: لَه بَا زَا دَانَه کَه ی زُورِی بَرِی و لَه نَه دَا زَه ی نَاسَا بَی تَی پَه رَانَد ۵ تَفَلَّقَ اللَّسِيْنُ:

الْمَفْلَسُ: دَم گُوتَرِئ: (شَیْءٌ مَفْلَسٌ اللَّوْنُ) شْتِی کَه بَه سَمَر پَیْئِئَه کَه ی هُوَه پَلْئَه هَم ن و مَکُو فُلُوس وَا ن ۵ فَلَسَفَ الشَّيْنُ: شْتَه کَه ی بَه شِی کَارِی فَه لَسَه فَه یِی شِی کَر دَمُوَه ۵ تَفَلَسَفَ: رِی گَا ی فَه ی لَه سُو فَه کَانِی گَر تَه بَه ر بُو بَا س و لَی کُوْئِیْنَه و مَکَانِی ۵ بَه بَیْن نَه وِی زَانِیَارِی فَه لَسَه فَه ی هَم بَیْن لَاهِی فَه ی لَه سُو فَه کَانِی لَی دَا ۵ الْفَلَسَفَةُ: دِی رَا سَه و لَی کُوْئِیْنَه و مَه یَه کَه گَر نَکِی دَم دَا بَه شِی کَر دَنَه وِی زَانِیَارِی بَه شِی کَر دَنَه و مَه یَه کِی عَه قَلِی، لَه رُوْز گَارِی کُوْندَا زَانِیَارِی فَه لَسَه فَه هَم مُو و زَانِیَارِی هَم کِی دَم گَر تَه وَه، بَه لَام لَه م رُوْز گَار مَدَا فَه لَسَه فَه کُور ت هَه لَی نَد رَا وَه لَه سَمَر زَانِیَارِی مَه نْتِی ق و نَه و دِی و جِی هَانِی مَادَه ۵ الْفَلِیْسَرَفُ: زَانَا و لَی کُوْئِیْنَه رَه وَه لَه بُوَارِی فَه لَسَه فَه دَا ۵ أَفْلَصَ الْجَبَلُ مِنْ يَدِهِ: حَه بَلَه کَه ی لَه دَم سْت بَه رِی و و ۵ فَلَصَهُ مِنْ يَدِهِ: لَه دَم سْتِی نَه و رِز گَارِی کَر د ۵ تَفَلَّصَ جَبَلٌ مِنْ يَدِهِ: حَه بَلَه کَه ی لَه دَم سْت بَه رَه لَآ بُو و ۵ فَلَطَحَ الشَّيْنُ: شْتَه کَه ی بَلَا و کَر دَمُوَه، پَانِی کَر د ۵ دَم گُوتَرِئ: فَلَطَحَ الْجُبْنَ وَالْقُرْمِ: نَانَه کَه ی پَان کَر دَمُوَه، هَه نَگُوتَ کَه هَه وِی رَمَه کَه ی پَان کَر دَمُوَه.

فَلَعَّ الشَّيْنُ: شْتَه کَه ی فَه لَآ شْت ۵ دَم گُوتَرِئ: (فَلَعَّ رَأْسَهُ بِالسَّيْفِ) بَه شَمِیْر سَمَرِی فَه لَآ شْت ۵ فَلَعَّهُ: بَه مَانَا (فَلَعَّهُ) دَئ ۵ إِنْفَلَعَّ الشَّيْنُ: شْتَه کَه شَه ق بُو و ۵ دَم گُوتَرِئ: (إِنْفَلَعَتِ الْبَيْضَةُ عَنِ الْفَرْخِ) هَی لَه کَه کَه شَه ق بُو و جُو جَه کَه سَمَرِی دَم رَه ی نَا. تَفَلَّعَ الشَّيْنُ: شْتَه کَه شَه ق بُو و، فَه لَ شَا ۵ تَفَلَّعَتِ الْقَدَمُ: حَاجِی فَه لَ شْتَن.

تَفَلَّعَ رَأْسَهُ: سَمَرِی بَرِی نَدَار کَر د ۵ تَفَلَّعَ الشَّيْنُ: شْتَه کَه و ر دُو خَاش بُو و ۵ فَلَعْمُرُنُ: هَا و سَانِی کَه لَه زَیْر پَیْئِئ دَا ۵ فَلَقَلَّ الطَّعَامُ: فَلَظِی خِ سْتَه نَا و خُوار دَنَه کَه، فَلَظِی تَن کَر د ۵ فَلَقَلَّ فَأَهُ: دَم و

ماستهکه بههوی زور ترشانهوه کلؤ کلؤ بوو ◊
 تَفَلَّقَ الْغُلَامُ: کورمه که جهستهی گهوره بوو زل
 بوو ◊ له باز دانا تینی دایه خووی زور بیری ◊
 الْفَالِقُ: رینگای نزمو چال: که بکهویته نیوان
 دوو تهپۆلکهوه ◊ (والله فالق الحب والنوى)
 خودا دهرهینهری دانهویللهو دنکه میومیه له
 پوهک و درمخت (فالق الأصباح) دهرهینهری
 پوناکییه لهناو تاریکایی شهودا ◊ الْفِلاقُ من
 اللبن: شیرو ماستی بزراکاو بهجۆریک کلؤ کلؤ
 بیی ◊ الْفَلَاةُ: پارچه ◊ الْفَلَقُ: درزو شوق ◊ لقه
 دارخورماو شتی وا کهدمکری بهدوو پارچه
 ههراپارچهیهکی پیی دمگوتری: (فَلَقٌ) ◊ شوینی
 جودا بوونهوهی قز له تۆقهسهردا که
 ههریهکه بیان رو له لایهک دهکن ◊ الْفَلِقُ: کاری
 سهر سورهینهر ◊ لقه دارخورمای شکاوه که
 دمکری به دوو بهش ههریهکی پیی دمگوتری:
 (فَلِقٌ) ◊ الْفَلَقُ: بهپانی کهله تاریکایی شهو
 دهرکهوئیو تاریکایی پردمدا ◊ رینگایهک نزم
 بیو بکهویته نیوان دوو تهپۆلکهوه ◊ داریکه
 کونی تیدان بهنه نندازهی حاجی مروّف دزو
 جهردهی بی ههلاقهو پیومند دمکری ◊ الْفَلَقَانُ:
 دروی ناشکرا ◊ الْفَلَقَةُ: پارچه ◊ دیزه گۆزه
 کهله ناومراست دا بکری بهدوو بهش، ههر
 بهشیکی پیی دمگوتری: (فَلَقَةٌ) ◊ الْفَلَقَةُ: داری
 ههلاقهکردن ◊ الْفَلَقِيُّ: کاری سهر سورهینهر ◊
 الْفَلَيْقُ: قووخ وهیسی که دنکیان دهربی ◊
 الْفَلَيْقُ: کاری سهیرو سهر سورهینهر ◊ قولایی
 زیر گهردنی ملی حوشر ◊ الْفَلَيْقَةُ: کاری
 سهیرو سهر سورهینهر. ◊ الْفَلَيْقُ: کۆمه ئیکی
 زور له سوپا ◊ کاری سهر سورهینهر ◊ الْفِلَاقُ:
 مروّفیک کاری خراب نهجام بدا ◊ وهیسی و
 شتی وا که دنکی تیدا نه مابو و شک کرابی.

فَلَّكَ ثَمِي الْفَتَاةَ فَلَكَا: مەمکی کچهکه خڕ بوون.
 فَلَّكَ فَلَكَا: جومزگی وشک بوون و سمتی
 نهستورو گهوره بوون ◊ اَفَلَّكَ الرَّجُلُ فِي الْأَمْرِ:
 بیاومه که چوووه ناو نیشهکهوه ◊ اَفَلَّكَ الْفَتَاةُ:
 کچهکه مەمکی خڕ کردن ◊ (فهي مفلك) ◊ فَلَّكَ
 ثَمِي الْفَتَاةُ: بۆ زیدمرویی له مانای (فَلَّكَ) دئی ◊
 فَلَّكَ فَلَانَ الْأَمْرِ: به مانا (أَفَلَّكَ) دئی ◊ فَلَّكَ
 الْفَيْصَلُ: زوبانی بیچوهکهی بهست بۆنهوهی
 نهتوانی شیری دایکی بمزی ◊ تَفَلَّكَ ثَمِي الْفَتَاةُ:
 به مانا (فَلَّكَ) دئی ◊ اِسْتَفَلَّكَ ثَمِي الْفَتَاةُ: به مانا
 (فَلَّكَ) دئی ◊ الْفَلَاکَةُ: همزایی ◊ الْفَلُکُ: کهشتی
 ◊ الْفَلَّکُ: گردی له بهلانی خڕ که دموران دموری
 چۆل بیی ◊ شهپۆل دهریای جونیوشاوی ◊
 رپهرهوی نهستیره وهباره ناسمانییهکان ◊ (علم
 الفلک) زانیاری ناسمانشوناسی ههباره
 ناسمانییهکان ◊ الْفَلَّکَةُ: فولکه؛ پارچهیهکه
 لهزهوی کهوانه بییه و له دموران دموری خووی
 بهرزتر ◊ شوینی بهیهک که بیشتنی دوو
 ههقههری پشت ◊ کۆمه له مویهک به زوبانی
 بیچومهوه دمه سترئ بۆنهوهی نهتوانی شیری
 دایکی بمزی ◊ سهره تمشي ◊ الْفَلَّکِي: کهسیک
 خهریکی زانیاری ناسمانشوناسی بی ◊ الْفَلَّيکَةُ:
 کهشتی بجوک ◊ الْمَفْلُوكُ: ههزار ◊ فَلَّكُلُورُ:
 فۆلکلۆر.
 فَلَّ عَنْ فَلَانَ عَقْلَهُ فَلًا: فلانکەس عهقلی رۆیی و
 بۆی هاتهوه.
 فَلَّ السِّيفُ: شمشیرمه کهل بوو که لکی تیکهوت.
 فَلَّ السِّيفُ: که لکی له شمشیرمه که کرد تیزایی
 نههیشت ◊ اَفَلَّتِ الْأَرْضُ: زهوییهکه بوو به
 سوتهمهرو سهوزایی تیدا نهما ◊ اَقْلُّ الْقَوْمِ:
 خه لکهکه چوونه شوینیکی بی لهومرو

سه‌وزایی ◊ أَقْلُ فُلَانٍ: فلان‌کس مال و سامانی هه‌وتا ◊ قَلَّلَ السَّيْفَ: بۆ زیدم‌رۆیی له‌مانای (قَلَّهُ) دئ ◊ قَلَّلَ الشَّعْرَ: ددانی تیز کردنه‌وه و پاک کردنه‌وه ◊ دم و ددانی شتن ◊ إقْتَلَّ السَّيْفُ: شمشیره‌که تیزی نه‌ما کول بوو ◊ إنْقَلَّ السَّيْفُ: شمشیره‌که تیزی که‌ل تیکه‌وت ◊ إنْقَلَّ القَرْمُ: خه‌لکه‌که هه‌لاتن تی شکان ◊ تَقَلَّلَ السَّيْفُ: شمشیره‌که تیزی نه‌ما ◊ کول بوو ◊ هم‌روا بۆ موتاومعه‌ی (قَلَّلَهُ) دئ ◊ دم‌گوترئ: تَقَلَّلْتُ مَضَارِيهٖ: شوینی لیدانی شمشیره‌که و تیزاییه‌که‌ی شکاو که‌ل بوو ◊ تَقَلَّلَ القَرْمُ: خه‌لکه‌که هه‌لاتن و له‌مه‌را شکان ◊ إسْتَقَلَّ السَّيْفُ: شمشیره‌که‌ی که‌ل که‌ل کرد که‌لکی تیخستن ◊ إسْتَقَلَّ الشَّيْنُ الصُّلْبَ: له‌شته پته‌و و په‌ه‌که‌که که‌میکی ئی کرده‌وه ◊ الأَقْلُ مِنَ السَّيْرِ: شمشیره‌ک که‌ل بووبی کول بی ◊ القَلُّ: که‌لبوونی تیزی شمشیره ◊ هم‌روا ناوه بۆ ورده پارچه‌ی که‌له‌شت هه‌لده‌ومرئ ◊ ومکوو ورده‌ی زیو و نالتون ورده ناسن و پریشکی ناگر ◊ هم‌روا ناوه بۆ که‌سینک له‌جه‌نگ دا تیشکابی ◊ زه‌ویه‌که سوتهمه‌رو بی و بارانی ئی نه‌باریبی ◊ دم‌گوترئ: (فُلَانٌ فَلَ مِنَ الخَيْرِ) فلان‌کس خالییه له‌خیر و پیاومتی ◊ الفِلُّ: زه‌ویه‌که گیاو گزی تیدا نه‌بی ◊ قَزُو مَوِي تهنک و که‌م ◊ الفِلَّةُ: تۆبه‌وانه‌ی گۆزمو سوراحی و شتی و له‌ماده‌ی فیلین (تبه‌دۆر) ◊ القُلُّ: ناوه بۆ یاسه‌مین ◊ الفِليُّ: کۆمه‌نه سه‌ریازی شکاو و هه‌لاتوو له‌جه‌نگ دا ◊ الفَلِيَّةُ: زه‌ویه‌که سالتیک بارانی ئی ببارئ و سالی دواتر باران لئی نه‌دا ◊ إقْتَلَمَ أَنْفَهُ: لوتی بری، لوتی عمه‌بداری کرد ◊ تَقَلِيمُ الفُلَامِ: کوره‌که هه‌له‌و بوو.

الفَيْلُمُ مِنَ الرِّجَالِ: پیاوی که‌ته‌و زه‌به‌لاح ◊ هم‌روا وشه‌ی (الفَيْلُمُ) ناوه بۆ کاری گرنگ و گه‌وره ◊ بۆ شانه‌ی گه‌وره ◊ بۆ بیری دم فراوان ◊ الفَيْلِمُ: شریتی دهنگ تیدا کۆکراوه یان کاسیتی وینه‌و دهنگ تیدا تۆمار کراو ◊ الفَلْسِيُّ: مادمه‌که که‌مطایبه‌ بۆ هاخنین گونجاوه، قه‌ت بۆن ناکا له‌ توینکی دار به‌رو و شتی و بهره‌م ده‌یندرئ و دم‌گریته تۆبه‌وانه‌و دم هاخنی زه‌رفی شوشه‌و شتی و، به‌زۆری ده‌می شوشه‌ عه‌ره‌ق و شوشه‌ دهرمانی به‌ی دم‌گری ◊ فُلَانٌ: بۆ مرۆف به‌کار ده‌یندرئ بۆ نافرمت دم‌گوترئ (فُلَانَةٌ) ◊ الفُلْهَدُ: کۆری گهنج و قه‌لمو له‌ته‌مه‌نی نزه‌ک پیاومتی ◊ الفُلْهَرَةُ: به‌مانا (الفُلْهَدُ) دئ ◊ فُلَا، بالسَّيْفِ فُلُوا وَفِلَا: به‌مشیره‌ له‌سه‌ری دا. فُلَا المَبِي: منداله‌که‌ی په‌رومرده کردو ته‌ریبه‌تی دادا.

فُلَا الرِّضِيعِ: شیره‌خۆره‌که‌ی له‌شیر بره‌یه‌وه

قَلْبِي رَأْسُهُ قَلْبًا: سه‌ری دۆزی بۆنه‌وه‌ی نه‌سه‌بی ئی بکۆژی ◊ زه‌بری له‌سه‌ری داو بری.

قَلْبِي القَرْمِ: به‌ وردی و تیرپامانه‌وه سه‌رنجی خه‌لکه‌که‌ی دا.

قَلْبِي الأَمْرِ: له‌ نیشه‌که ورد بۆوه ◊ دم‌گوترئ: (قَلْبِي الخَيْرِ، وَقَلْبِي الرِّجْلِ) له‌ هه‌واله‌که ورد بۆوه پیاومه‌که‌ی به‌تاه‌ی کرده‌وه ◊ (قَلْبِي الشَّعْرِ) وشه‌ بیگانه‌و ته‌م و مزایوی ناو شه‌یره‌که‌ی هینانه دهر ◊ (قَلْبِي القَصِيَّةِ) له‌ رودومه‌که ورد بۆوه سه‌رنجی دایه‌و زۆری تی پاما.

قَلْبِي فُلَا: دابرا ◊ ألقى القَرْمُ: خه‌لکه‌که چوونه دهرمه‌و بۆ ده‌شت و سارا ◊ ألقى الفَرَسُ: ماينه‌که جوانوی بوو ◊ بیچه‌مه‌که‌ی کاتی نه‌وه‌ی هات له‌دایکی دابیرئ و رام بکری بۆ ئیش ◊ ألقى

شتی وای تیدا دهخوریتهوه ◊ الفنجان: بهمانا
 (النجال) دئ ◊ الفنجانة: بهمانا (النجان) دئ.
 فَنَجَّ العَظْمَ فَنَجًّا: نيسقانهكهی کوتا بهبن نهوهی
 گوشتی لهسهر نيسقانهكهی شوق کردبئ.
 فَنَجَّ فلاناً: فلانكهی ملكهچو ژير بار كرد.
 فَنَجَّ العَظْمَ والعَظْمَ: وادمو بهلین و بهیمانكهی
 بهریتوه نهبرد لئی بهشیمان بؤوه ◊ فَنَجَّ:
 بؤزنده رۆی لهمانای (فَنَجَّ) دئ ◊ الفنج من
 الرجال: پیاوی شلو شیواو و تمبهل ◊ الفنج
 من الرجال: كهسك زور توندو تیز بی
 لهژیربارکردنی دوژمنهکانی دا، زور رهقو بی
 رهم بی بهرامبهر به دوژمنهکانی.
 فَنَدَ فَنَدًا: لهبهر پیری رای لاوازو نهگونجاوی
 ههبوو ◊ درۆی گرد ◊ شتی پرو پوچی هینا ◊
 أفند: بهمانا (فند) دئ ◊ دهگوترئ: (أفنده الكبير)
 پیری عهقل و هوشی بردموه ◊ فکرو هوشی
 نهماوه ◊ أفند فلاناً: فلانكهی بهدرؤ خستهوه
 ◊ فَنَدَ في الشراب: خوی بهسهر شهرا بهكهدا
 کوشمه له کرد.
 فَنَدَ فلاناً: فلانكهی بهدرؤ خستهوه ◊ دهگوترئ:
 (فند رأي فلان): رای فلانی به لاواز داناو
 بهدرۆی خستهوه ◊ فَنَدَ الفرس: نسهپهكهی لاواز
 كرد ◊ إفند: لهبهر پیری پۆلكاوه و رای
 نادروست دمردمپری ◊ فَنَدَ فلان: فلانكهی له
 رایهکی بهشیمان بؤوه جوونكه ههلهی کردوه ◊
 أفندي: بپروانه وشهی (أفندي) له پیتی همزهدا
 ◊ أفند: نوتكهی شاخ له تۆپهلاکی کیو ◊ ههروا
 ناوه بؤ مروقی كهتهو زهبلهلاج و تمبهل و
 قونگران ◊ دهگوترئ: دهلئی (فند) ◊ ههروا
 وشهی (فند) ناوه بؤ زهوییهك بارانی ئی نهبارئ
 ◊ لقی درمخت ◊ أفند: كهسك ههمیشه راو

الصبي والرضيع: مندالهكهی لهشیر خواردن
 برپهوه ◊ أفلى القوم: جووه ناو خهككهه ◊
 فلى الشعر أو الشرب وغيرهما: هژمهكهی دۆزی
 كراسهكهی دۆزی بهمهبهستی پاكردنهومیان
 لهنهسپئ و شتی وا ◊ إفلى القوم: زور به وردی
 سهرنجی خهككهكهی دا ◊ إفلى الصبي أو
 الرضيع: مندالهكهی پهرومرده كرد یان شیره
 خۆرمكهی لهشیر برپهوه ◊ إفلى المكان:
 جاودیری شوینهكهی كرد ◊ تفالى النساء:
 نافرمتهكان سهری یهكتریان دۆزی قزی
 یهكتریان پشكنی بؤ كوشتنی نهسپئ و شتی وا.
 تفالى فلان: فلانكهی حمزی ئی بوو سهری بدوزن ◊
 قفلى فلان: فلانكهی قزی خوی دۆزی و
 لهنهسپئ و شتی وا پاكی كردموه ◊ إستفلى فلان:
 فلانكهی خوی دۆزی ◊ الفلأة: دهستی چۆل و
 بی ناومدانی ◊ الفلأية: شانهی دمك ورد كه
 قزی پئ دابینی نهسپئ و شتی وا لهقر بینیتته
 دمر ◊ الفلر والفلر: جاشه كهر یان جوانوی شیره
 خۆره یان تازه له شیر بردرابیتتهوه ◊ الفلأية:
 رومكی عوشبیه له چۆلهوانی و کیو دمروئ
 خۆرسكه گولئکی بۆنخۆشی ههیه دمگوشرئ و
 دمرمانی دمردی پئ دمكری ◊ الفم: دم، دمهی
 نادمیزاد بی یان دمهی گیانلهبهری تر ◊ جاری
 واههیه بؤ زارکی شتو دمرای شت بهكاردئ ◊
 دمگوترئ: (فم القربة) دمهی گوندمو مهشكه ◊
 (فم الزعه) رپهوهی ناو دمرای ناو ◊ (فم
 الرادي) سهرمهتای شیو و دۆل ◊ فنجل: به
 هیواشی و لهرزه لهرز رۆیی و مگوو رۆیشتنی
 پیاوی پرو لاواز ◊ رۆیشت بهشپومهك حاجی
 پان هاویشتن ◊ الفنجال: فنجان، پیالهكهه له
 سوالمهت و گهچو شتی وا دروست دمكری قاوهو

بۆجۈنى لاواز بى ۋ الفئسق: ئوتىل ۋ الفئسار:
جرايەكى بەشۈقە (بېرۇجكتەر) لەسەر بەرزايى
بورج و شتى وا دادەگىر سىندىرئ بۇ شارمزاى
کردنى كەشتى و گەمىكان لەناو دەريادا بۇ
رېبازى خۇيان و خۇ پاراستىيان لە رېبازى
خەتەرناك ۋ وشەى (فار) هەلەو گىر و گۇراوى
وشەى (منار)ە.

فَنَسَى: بلاو بۆۋە.

الفائوس: گيا سەمتەر يان پىنگ ۋ فانۇس جۆرە
جرايەكە لەھەموو لايەكەو بە شوشە دەورە
دراوہ بۇنەوہى ھەوا كارى تى ئەكا ۋ الفئس:
تويكىلى پىشتى ماسى.

فَنَسَى فِي الْأَمْرِ: لەكارمەدا سەرگەتوو نەبوو.

فَنَسَى عَنْهُ: تى شكاو لىنى گەرايەو ۋ الفئطاس:
ھەوزى ناوى شىرېن زەرفىكى گەورمىيە ناوى
شىرېنى تىدا خەزىن دەگرئ بەزۇرى بۇناو
كەشتى بەكار دەھىندىرئ ۋ ھەروا ناوہ بۇ
بەرمىلىك شلەمەنى تىدا ھەلدەگىرئ.

فَنَعَ الرَّجُلُ نَعْمًا: پياومكە مال و سامانى زۇر بوو ۋ
سەخى بوو مالى بەخشى.

فَنَعَ الْمَسْكُ: ميسكەكە بۇنى بلاو بۆۋە.

فَنَعَ الرَّجُلُ: پياومكە باسى پياومتى كرا.

الفرغراف: ھاوان ۋ تەسجىل.

فَنَقَى نَقَاءً: خۇشگوزمران بوو ۋ أفنق فلان:

فلانكەس دواى دەست كورتى و ھەزارى زىانى
خۇش بوو گوزمرانى فراوان و پىر نازو نىعمەت
بوو ۋ فَنَقَهُ: نازو نىعمەتى پىدا ۋ تَفَنَّقَ: بەمانا
(فَنَقَ) دى ۋ تَفَنَّقَ فِي أَمْرٍ كَذَا: لە فلان شتدا
ھەلۈيىست و كىردارى جوان بوو ۋ الفئىق من
الإبل: حوشترە نىرە بۇ كەلدانى حوشترە
مىيىنەكان.

الْفَيْقَةُ مِنَ النِّسَاءِ: ئافىرتى بەناز پەرومردە ۋ
تىرەو ھۆرى بچوك.

فَنَكَ فِي الْأَمْرِ فُتْرًا: چوۋە ناو كارمكەوہ.

فَنَكَ بِالْمَكَانِ: لە شوپىنەكە مايەو ھە جىگىر بوو ۋ

أَفَنَكَ فِي الْأَمْرِ: بەمانا (فَنَكَ) دى ۋ فَنَكَ: بۇ

زىدەرۋىيە لەماناى (فَنَكَ) دى ۋ الفَنَكَ: جۆرىكە

لە رىۋى، پىستەكەى زۇر بەنرخە ۋ الفَنِيك من

الإنسان: ئاۋقەدى چەناگە ئەو شوپىنەى كە دوو

شەويلە بەيەك دەگەن ۋ خوار سىبەندە، كلىچە

ۋ ئەو شوپىنەى ھەردوو پان بەيەك دەگەن ۋ

شوپىنى ئى روانى كلك ۋ مادەيەكى زەھرى

پاكەومكەرە ۋ أفنق الشجرة: درەختەكە لقو

بۆپى كىردن ۋ فَنَقَ الثَّوْبُ: قوماشكە ھەندىكى

شاش چىراو ھەندىكى پىر ۋ قوماشكە رزى

ھەندىكى تەنك بوو ھەندىكى ئەستور ۋ فَنَقَ

الثَّيْبُ: شتەكەى كىردە جۆراو جۆر ۋ دەگوتىرى:

فَنَقَ الْكَلَامَ: بە جۆرەھا شىۋە قسەكەى ھىناو

بىردو گۇرانكارى لە دەربىنەكەدا كىرد ۋ فَنَقَ

الرَّأْيَ: رايەكەى گۆرى ۋ إفَنَقَ فِي الْقَوْلِ: لە

قسەكىردنەكەيدا چەندىن گۇرانكارى كىرد ۋ

إفَنَقَ فِي الْمَصْرَمَةِ: كىشەكەى گەورە كىرد ۋ تَفَنَّقَ

الثَّيْبُ: شتەكە جۆرەكانى زۇر بوون ۋ تَفَنَّقَ فِي

القول: بەجۆرەھا شىۋە قسەكەى گۆرى ۋ تَفَنَّقَ

فِي الْأَمْرِ: لەكارمكەدا شارمزا بوو ۋ تَفَنَّقَ فِي

السَّيْرِ: لە رۇشتنەكەيدا قۇرت و پىچى كىردن ۋ

إسْتَفَنَّقَ فَرَسَهُ: ئەسپەكەى فىرى جۆرەھا رۇپىشتن

كىرد ۋ بەجۆرەھا شىۋە ئەسپەكەى نازوت ۋ

الأفئق: لقو بۆپى چىر و پىر درەخت ۋ جۆرد

ئاخاوتن و شىۋازى قسە ۋ الفَنَ: ھەن، كارىكى

ئاناسايى ۋ كۆمەلىك ھۆكارن مەروۇف بەكارىان

دەھىنى بۇ وروزاندىنى ھەست و سۆزى بىنەر

يان بىسەر يان ھەردووكىان، بەتايبەتى

عاتیفه‌ی جهمال ومکوو وینهو موسیقاو شیعر
 دهست رهنگینییه که زموق و مهوهیبه دستي
 بالایان تییدا همیه ۵ الفَنُ: دمگوترئ: (فلان فَنُ
 العلم) فلانکس میملی زانیاریه‌کانه باش
 دزمانی به‌دهستیان بینو سودیان لی ومربگري
 ۵ الفَتْنُ: لقی راست هه‌لچوو له‌دره‌خت ۵ الفَتَاءُ:
 (شجره فَتَاءً) دره‌ختی لقی و پۆهدار.

الفَتَانُ: فهن زان ۵ خاومنی هه‌ست و سۆزیکي جیوا
 مهوهیبه‌یه‌کی فهن نامیز ومکوو شاعیرو
 نووسه‌رو موسیقاو گۆرانئ بیژو نه‌کته‌ری
 شانۆ و نهو شتانه ۵ کهرمکیوی له‌م روهوه که
 به‌جۆرهما شیوه غاردمداو بازدمدا ۵ الفَنِي:
 لیزان و کارامه له‌ پیشه‌کمیدا ۵ الفینانُ:
 دره‌ختی لقی و پۆپ دار ۵ دمگوترئ: (شجره
 فینان) ۵ (شعر فینان) هژی دریز ۵ المَفْنُ:
 شوینیک فهنی تییدا نه‌نجام بدرئ ۵ المَفْنُ:
 فه‌نان.

فَنِي الشَّيْئِ: شته‌که‌ی فهوتاو تییدا چوو.

فَنِي فلان: فلانکس پیریووه و قاجی له‌سه‌ر لیوی
 گۆرن.

فَنِي فِي الشَّيْئِ: له‌ شته‌که‌دا تاووته‌وه و به‌ته‌واوی
 تیکه‌لی بووه ۵ دمگوترئ: (فلان یفنی فی عمله)
 فلانکس له‌ پیشه‌که‌یدا دم‌تویته‌وه به‌ته‌واوی
 ناویته‌ی دمبی ۵ أفنی الشَّيْئِ: شته‌که‌ی فهوتاند
 له‌ناوی برد ۵ فاناه: له‌که‌لی دا مه‌داری کرد ۵
 تفانی القومُ: خه‌نکه‌که‌ یه‌کتریان بریه‌وه
 یه‌کتریان کوشت و بر کرد له‌سه‌رو پیک‌دادان دا
 ۵ تفانی فی العمل: هیزو توانای خوی
 له‌شته‌که‌دا خه‌رج کردو تیکۆشا تا نزیک بوو
 تییدا بچن. ۵ الأفنی: دمگوترئ: (شعر أفنی) هژی
 جوان و پرو تیک باه‌له‌ندراو ۵ (رجل أفنی)

پیاویکی هژ دریزو هژ پره (امرأة فسواء) ۵
 ناهرمتیکی هژ پرو دریزه ۵ الأفناءُ من الناس:
 کهسانیک که نه‌زاندري له‌ چ هۆزو خیتیکن ۵
 الفِئَاءُ: گۆرمپان و ساحه له‌خانودا یان له‌مهرده‌م
 خانوودا ۵ الفِئَاءُ: تری رپویکه ۵ جۆره
 ترییه‌که.

فَهْدُ فلان فَهْدًا: پیاومتی باشی له‌که‌ل فلان کرد
 به‌ غانیبانه.

فَهْدُ الرَّجُلِ فَهْدًا: پیاومه‌که‌ خه‌وی زۆر بوو ومکوو
 فه‌د ۵ که‌مه‌ترخه‌می کرد له‌نه‌نجامدانی
 نه‌رکی سه‌رشانی.

فَهْدٌ عَنِ الْأَمْرِ: له‌کاره‌که‌ غافل بوو ۵ الأَهْرُدُ:
 گهنجی تازه پیگه‌یشتوی فه‌له‌وو جه‌سته‌ ته‌واو
 ۵ الفَهْدُ: درن‌دییه‌که‌ له‌ پی‌ری (السنورية)
 جه‌سته‌ی له‌نیوان سه‌گو پلنگ دایه له‌ پلنگ
 بجوکه‌ره، زۆر رق نه‌ستوره، زۆر جه‌زی له
 خه‌وه و زۆر دهنوی ۵ به‌منونه ده‌یندریته‌وه
 دمگوترئ: (أَنزَمُ مِنْ فَهْدٍ) فلان له‌ درن‌ده‌ی فه‌د
 خه‌و خۆشته‌ره ۵ الفَهْدَةُ: میینه‌ی (الفهد) ۵
 دووپارچه‌ گۆشتن له‌ سنگی و لاخه‌ به‌رزما
 له‌لای راست و لای چه‌پی. نیسقانیکه‌ به‌رز
 بوته‌وه له‌ پاشگویی حوشتر له‌راست و له‌چه‌پ
 بییان دمگوترئ: (فه‌دتان) ۵ الفَهَادُ: که‌سیک
 درن‌ده‌ی فه‌د رابگری، یان که‌سیک فه‌د فی‌ره
 پاو بکا وای رابینئ نیچیر بگری و نه‌یخوا ۵
 الفَهْدُ: دمق به‌مانا (الأفهد) دئ ۵ أفه‌ر فلان:
 فلانکس قه‌له‌و بوو گۆشته‌که‌ی گری گری
 ومستا نه‌م جۆره ناشیرینترین شیوه‌ی قه‌له‌وییه
 ۵ (أفه‌رت الدابة) و لاخه‌که‌ به‌هوی باری گرانه‌وه
 ماندو شه‌ته‌ک بوو ۵ فَهْرَتُ الدابة: به‌مانا
 (أفه‌رت) دئ ۵ تَفَهَّرَ فِي الْكَلَامِ: له‌قه‌سه‌کردن دا
 دریزمی پیداو نه‌ی بریه‌وه ۵ الفِهْرُ: به‌رد،

◊ دمگوترئ: (مغازه فیهق) سارایهکی فراوانه ◊
 فَهْمَهُ فَمَأُ: جوان له شتهکه حالی بوو ◊
 نامادباشی تهواوی ههیه بؤ دمههینانی حوگم و
 ناکام ◊ أَلْهَمَهُ الْأَمْرَ: جوان وینهی کارهکهی بؤ
 کیشا ◊ فَهْمَهُ الْأَمْرَ: رینگای بؤ خووش کرد که تن
 بگاو هَیْرَ بَبِئَ ◊ فَاَهَمَّ: ورده ورده پله به پله
 لهشتهکه حالی بوو ◊ فَاَهَمَّ الْقَوْمَ: خه لکهکه
 همندیکیان همندیکیانیان فیر کرد ◊ تَفَهَّمْ
 الْكَلَامَ: پله به پله لهفسهکه حالی بوو ◊
 اسْتَفَهَّمَهُ: داوای ئی کرد فیرئ بکا ◊ دمگوترئ:
 (استفهم من فلان عن الأمر) داوای ئی کرد
 شتهکهی بؤ رون بکاتهوه ◊ الْفَهْمُ: تیگمیشتن و
 حالی بوون لهشت ◊ الْفَهَامَةُ: بهمانا (الفهم) دئ
 ◊ الْفَهَامَةُ: بؤ زیدمهرویی و موبالمغه لهمانای
 (فهم) دا دئ ◊ الْمَفْهَمُ: کؤمه لئیک صیفات و
 تایبتهمهند که مانایهکی کوللی و عام دهگهیهنن
 بؤ شتیک ◊ واته: مانای شت.

فَهَّ فَهَا رِفَاهَةً: زمانی گیرا، ماندو بوو ◊ بههوی
 ماندو بوون و شتی واوه ههلهی کرد.

فَهَّ الشَّيْءَ رَعْنَةً: شتهکهی لهبیر جوو لهشتهکه بی
 ناگا بوو ◊ أَفْهَهُ اللَّهُ: خودا ماندوی کرد.

أَنَّ فُلَانًا فُلَانًا عَنْ حَاجَتِهِ: فُلَانُكَ هَس فُلَانُكَ هَسِي وَأَنَّ
 کرد پیداویستی خوئی لهبیر بجیتتهوه ◊ فَهَّهَهُ
 اللَّهُ: بهمانا (أَفْهَهُ) دئ ◊ الْفَاهَةُ: زمان گیران و
 وستان لهفسه ◊ ههله ◊ الْفَهَةُ: بهمانا (الفهارة)
 دئ.

فَهَا فُلَانٌ فَمَرًا: دوی زمان لاری و نارپهوانی، زمانی
 رپهوان بوو.

فَهَا فِرَادٌ فُلَانٌ فَمَرًا: دلی فلان کهوته لیدانی
 بهپهله پته پت ◊ دلی بهشتهکهوه نووسا و همر
 خهپالی لهوه.

بهردیکی نهرمه ورد دمگوترئ و دمگوترئ
 بهدمهران ◊ الْفَهْرُ: جهزنی جولهکهکانه
 دهکهویتته رۆزی چواردهو پانزهی مانگی
 نازارهوه ◊ الْفِهْرَةُ: پارچه بهردیک ◊ الْمَفَاهِرُ:
 گوشتی سینگ ◊ فَهْرَسَ كِتَابَهُ: پیپرستی بؤ
 کتیبهکه کرد ◊ الْفِهْرِسُ: کتیبیکه ناوی کتیبی
 جؤراو جؤری تیدا تۆمار دمگوترئ بهگوپرهی
 یاسایهکی تایبتهی ناوی کتیب و دانهرمکانیان
 رپزبهند دمگوترئ ◊ ناوه بؤ پاشکویهک
 لهسمرمتای کتیبهکهوه یان له کؤتایی دا
 سمرمبای ناو کتیبهکهی تیدا تۆمار دمگوترئ،
 همندئ جار بؤتافه کتیبیک چهند
 فههرسهههک دمگوترئ و مگوو پیپرستی
 سمرمبای و پیپرستی ناوی جؤراو جؤری ناو
 کتیبهکه پیپرستی ناوی شوین و شارو هۆزو نهو
 شتانه ◊ الْفَهْرَسُ: بهمانا (الفهرس) دئ ◊ ناوی
 کتیبه بهناوبانگهکهی نیبنو نهدیمشه ◊ فَهْفَةَ
 الرَّجُلِ فَهْفَةً: ماندوو بوو زمانی گیرا، همندئ
 پیتی ناو هسهکانی چهند جار دووباره کردنهوه
 ◊ له شوینیکه بهرمزهوه کهوته خوار ◊ أَفْهَقَ
 الْإِنَاءَ وَغَيْرَهُ: قاپهکهی پر کرد ◊ تَفَهَّقَ الشَّيْءُ:
 شتهکه فراوان بوو ◊ تَفَهَّقَ فُلَانٌ فِي الْكَلَامِ:
 فلانکس هسهکهی دریز کردمهوه و شهکانی
 گوشین و خوئی هه لکیشاو لاف و گمراهی ئی دا ◊
 تَفَيْهَقَ فِي كَلَامِهِ: هسهکانی دریز کردنهوه
 زیدمهروی کرد له وشه گوشین و زمان بآدان و
 قسهی قعبه قعب ◊ تَفَيْهَقَ فِي مَشِيهِ: له رۆیشتن
 دا لارو لهمنجهی کرد ◊ دمگوترئ: (هر يتفهيقُ
 علينا بما لا غيرة) نهو فیزمان بهسهرمهوه لیدهدا
 بهمالو سامانی خه لک بؤز ئی ددهاو خوئی بهزل
 دمزانئ ◊ الْفَهْقَةُ: بهکهم فهقهرمی مل بهلای
 سهرمهوه ◊ الْفَيْهَقُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ: فراوان و گهوره

فها عن الشَّيْنِ: هه‌له‌ی له شته‌که‌دا کرد ◊ **افهی** فلان: فلانکس رایه‌که‌ی لاواز بوو ◊ یان رای خو‌ی دم‌برې ◊ **الافهاء**: مرو‌فی گیلو بی عقلم.

فات الأمر فوراً و فوراً: کاتی شته‌که به‌سمر چوو نهنجام نهدرا.

فات فلان: فلانکس رو‌ی.

فات الأمر فلاناً: کارمه‌که فلانکسی نه‌گرتوه، یان فلان فریای نیشه‌که نه‌که‌وتو له‌کیسی چوو.

فات فلاناً فی کذا: لهو شته‌دا پئیش فلان که‌وت ◊

افاته الأمر: واپکرد کارمه‌کی له‌کیس بچن ◊ **فرتة**: به‌مانا (افاته) دئ ◊ **افتات** فی الأمر:

له‌کارمه‌دا تاکرپه‌وی کردو لهو یوارمدا به‌مقسه‌ی که‌سی شازم‌زای نه‌کرد ◊ **دمگوترئ**: (افتات علیه‌ی) (فیه) گوئی به‌راویزو رای نه‌و نه‌دا له‌نیشه‌که‌دا و خو‌به‌سمری کارمه‌کی کرد ◊ (فلان لا یفتات علیه) فلانکس پی‌اویکی ومه‌ایه، به‌بی پرس و را به‌و کارمه‌که سمر ناگرتی ◊ **افتات** الکلام:

قسه‌که‌ی هه‌لبه‌ست ◊ **دمگوترئ**: (افتات علیه‌ی القول): به‌درو قسه‌ی به‌دم نه‌مووه هه‌لبه‌ست

◊ **تفاوت** الشَّيْثَان: نه‌و دوو شته‌ له‌مهم‌زننده‌ کردندا جی‌اوازن ◊ **تفاوت** الرجلان: دوو پی‌اومکه

له‌ پی‌زو شکومهنیددا جی‌اوازن ومکوو یه‌ک نین ◊ **تفاوت** الخلق: خه‌لکه‌که هه‌مویان چوون یه‌ک

نین و لیک ناچن ◊ **تَفَوُّتُ الشَّيْنِ**: شته‌که جوداواز بوو، شیوا، تی‌کجو ◊ **تَفَوُّتُ** علیه‌ی فی

الرَّأْيِ: به‌بی راویژکردن به‌و و خو‌به‌سمری و تاکرپه‌وانه کارمه‌کی کرد ◊ **تَفَوُّتُ** علیه‌ی فی مالِه:

تاکرپه‌وانه هه‌لس و که‌وتی کرد ◊ **الفَوَاتُ**: (موت الفوات) مردنی نا‌کاو ◊ **الفَوَاتُ**: بو‌شایی نیوان

پهنجه‌کانی دست و قاچ ◊ **دمگوترئ**: (جعل الله

رِزْقَهُ فَرَّتْ فَمَه) خودا رزق و رو‌زی نه‌ومنده‌ لی نریک کردوته‌وه تو‌زی‌ک له‌دمی دووره که‌چی

به‌ی ناگا، بو‌ی نابئ ◊ **دمستی** نایگاتی ◊ **افاج** القوم: خه‌لکه‌که کومه‌ل کومه‌ل رو‌یشتن ◊

الفائج: هه‌وج و تاقم و کومه‌ل ◊ **الفائجة**: شیو و دادریک له‌نیوان دوو ته‌پولکه‌ی لمبه‌لان و شتی

و‌ادا بی ◊ هه‌وج و کومه‌ل ◊ **الفوج**: کومه‌لیک نادمیزاد ◊ **تاقمیک** مرو‌فی خیرا رو.

فاح الشَّيْنُ: بونی شته‌که بلاو بووه، جا بونه‌که

خوش بی یان ناخوش بی ◊ **فاحت** رائحة الأمر: ناو و ناوبانگی خرابی شته‌که بلاو بووه ◊

فاحت الشَّجَّةُ: برینه‌که خوینی لی رزا خوینی لی **هات** ◊ **افاح** اللُّمَّ: خوینی رزاند ◊ **فواح** الزهر:

بونی خوشی گوله‌که بلاو بووه ◊ **الفوح**: بلاو بوونه‌وه‌ی بون ◊ (أروح الحر) جه‌نگه‌ی

که‌رما ◊ **فاخت** ریح المسك: بونی میسه‌که‌که بلاو بووه به‌جو‌ریک خه‌ریکه هه‌ناسه بگرتی ◊ **فاخت**

الريح: رشمه‌بایه‌که هه‌لی کردو هازمی دئ.

فاد المال فُرداً: ماله‌که بو‌ خامنه‌که‌ی چه‌سپا ◊

افاد فلان المال: فلانکس مال و سامانی کوزکردموه ◊ (افاد فلاناً المال): ماله‌که‌ی دا به

فلانکس ◊ **تَفَوُّتُ الرَّجُلِ** فوق الجبل: گا کیویه‌که جووه سهر لوتکه‌ی شاخه‌که ◊ **الفائدة**: قازانج

مائی چه‌سپاو بو‌ خامنی ◊ ههر سودو قازانجی‌ک مادی بی یان مه‌عنه‌وی له

زانباریه‌وه یان له کردارو تی‌کوشانه‌وه یان به‌هوی مائی‌که‌وه دمسته به‌ربئ ◊ قازانجی

په‌یدابوو له‌مال و سامان له ماوهیه‌کی دیاریکراو به‌نرخیکی دیاری کراو ◊ **الفود**: لاسهر، پشت

گویچه‌که ◊ نه‌و موانه‌ی له پشت گویچه‌که‌وه له لاسهر رواون ◊ **لاجانگ** ◊ **دمگوترئ**: (خَلَّ

الثَّيْبُ بَفُودِيَه) موی سپی له‌لاجانگی په‌یدا

بیوون ◊ (فلان فردان) فلانکس زولفی
بمرداونهوه ◊ لاشیو ◊ دمگوتری: (نزل القرم بین
فردی الرادی) خه لکه که له نیوان نمبمرمو
بمری شیوه کهدا جینگیر بیوون ◊ همروا به مانا
لابار، تای باری و لآخ هاتوه ◊ دمگوتری: (قعد بین
الفردین) له نیوان دوو تای باردا دانیشنت (جعل
الصحيفة فردین) بهر به کاغهمکهی نوشتاندهوه
کردی بهدوولا ◊ المفراد: بهسوودو قازانج ◊
خاو من سوود.

فَار المَاءُ قَرّاً وَفَرَاناً: ناومه که بهته و ژم هه لقلوی
لهزموی ◊ فیچقهی کرد.

فَار القِدْرُ: منجه لکه کولوی و شله مهنی ناوی
کهوته جمبوش و قلبه قلب ◊ فارت النار:
ناگرمکهی بلیسهی ساندو کلپهی کرد.

فَار غضبُهُ: رقی هه لسا.

فَار العِرْقُ: رمه که هاسا ◊ فش بوو.

فَار المسكُ: بوئی میسه که بلاو بیوه ◊ افار القِدْرُ:
وای کرد منجه لکه بکولوی و بکه و پته قلبه قلب
◊ قَرّاً: هینایه کولان و قلبه قلب ◊ الفَارُ:
ماسولکهی نادمه میزاد ◊ الفَارَةُ: (فارة المسك)
بوئی میسک ◊ هوتوی میسک ◊ القُرُ: سهمتای
کات ◊ دمگوتری: (أتيت من فوري) (وفعلت ذلك
من فوري، وفوراً وفور وصولي) واته دمست له
عاستو خیرا به کسهر و بی پاوستان ◊ القُورُ
من الحُرّ: جهنگه ی گهرما ◊ القُورُ من الشفق:
باهی مانده ی سورایی له ناسوی ناسمان دوی
ناوابوونی خور ◊ القُورُ: ناسک ◊ دمگوتری: (ما
أفعل ذلك مالألات القُورُ) نهوه ناکم همتا ناسک
گوئی نه له مقینن واته: همت نایکه م ◊ القُورَةُ:
جهنگه ی گهرما ◊ کۆمه لگای نادمه میزاد ◊
سهمتای رۆژ ◊ دمگوتری: (أتيتهم من فورة

النهار) ◊ همروا ناوه بو سمرانسمری کیو ◊
الفُورُ: شتیک زور هه لقلوی ◊ الفُورَةُ من الماء:
سهرچاوه ی ناو ◊ نهو کهفو به لآخه ی که
منجه ل له کاتی کولین و قلبه قلب دا دهری
دمهاوی ◊ سهوزو قرویلکی کۆتایی پان ◊
الفيار: به کیکه لهو ناسنانه ی دهوری زوبانی
لاتهرازوو دمدا ◊ الفهية: خورماو روّن که دروست
دمگری بو نافرمتی زمیستان ◊ الفيسر من
الرجال: نادمه میزادی توند ته بیات و زوو هه لچوو.

فَاز فلان بالحير فوزاً وفازاً وفازةً: فلانکس زمهفری
به خیرو قازانج برد.

فَاز من الشرّ: له شهر و نه گبهتی رزگاری بوو.

فَاز قَدَح الميسر: قوداحی هومارمه کی بردهوه ◊
افازه الله بکنا: خودا بهو خیرو بیهری که یانند
◊ قَرّاً الرجلُ: پیاومه که چوووه ساراو
چۆله وانیه وه ◊ کهوته پرئ ◊ بهه یلاک چوو ◊
تَقَرّاً: کهوته پرئ، سهمفری کرد ◊ الفائزة:
دمگوتری: (فاز بفائزة) شتیکی دمسکهوت که
بووه هوی دلخوش و مراز حاصل بوونی،
خه لاتی و مرگرت ◊ الفازة: جهتر که له سمر
عهمودیک یان دوو عهمود بی ◊ المفاز: ساراو
چۆله وانی ◊ رزگار بیوون له نارحمتهی ◊ المفازة:
به مراز گمیشتن و خه لات و مرگرتن ◊ رزگار
بیوون له ناخوشی و جورتم ◊ ساراو چۆله وانی ◊
شوپنی خه تهرناک و ترسناک ◊ فارضه فی الأمر
مفارضة: دانوسانی له گهل دا کرد بوئه وهی
بگمه ریکه و تن و ناسایی کردنه وهی بارودوخ ◊
فاضه فی المال: هاوبه شی کرد له و مبه رهینانی
ماله کهدا ◊ قَرَضَ الأمرُ اليه: کارمه کی دایه
دمست نهو چۆنی بهر پیوه دها بهر پیوه بهری ◊
قَرَضت المرأة زوجها: نافرمته که به بی مارصی

شوی کرد، ماریی له میردمکهی داوانه کرد ۵
تفارضا: همریک لهو دووانه دانوسانی لهگهل
بهرامبهرمکهی کرد ۵ الفروضی: (قوم فرضی) گهلی
بن سمرۆک و پابهړ ۵ شاعیری عمرهب دهلن:

لا يصلح الناس فيضاً لا سراً لهم
ولا سراً إذا جهالهم سادوا

دهشگوتری: (مالهم و متاعهم فرضی بینهم) مال و
کالایان هاویه شه همریکه کهیان بوخوی دمستی
تیومرددا ۵ الفروضة: لوغمتیکه له (المفاوضة) ۵
الفروضیة: تاقمیکن داوای نهوه دمکهن
حوکمت نهبی و همرکسه بوخوی نازاد بن
چون کاردهکاو لهگهل کن عهلاقه و پهپومندی
دمبهستی ۵ المفاوضة: دانوسان و بیرو یا
گوزینه و میه لهگهل فسه رۆیشتوو کاربه دمستان
بوئه وهی بگه نه ریک کهوتن و دامه زرانندی
ژیانی ناشته وای ۵ (شركة المفاوضة) له بواری
فیقهو قانون دا هاویه شی نیوان دووگهس و
زیاتره که لایه نهکان یه کسان بن لهباری
سامان و کارکردن تیدا ۵ المفروض: (الوزير
المفروض) موومظه فیکسی سیاسییه ته مسیلی
ولاته کهی دهکا له پایتهختی ولاتیکی بیگانهدا
۵ پلهی له خوار پلهی سمفیره و میه و له ژوور
پلهی جیبه جیکاره و میه ۵ المفروضیة: شوین و
باره گای و مزیری شت پین سپیردراو له ولاتی
بیگانهدا ۵ قوطه: قوتهی کرده بهری ۵ القوطه:
دهرپییه کی کورت و رخته و نهستووره له پین
دهکری، نیوان ناوک و نهژنوی دامپوشی کاتی
خوی له ولاتی سندهوه دهیندرا ۵ دهرپییه که
لهسر پوژاکه وه له پین دهکری بوئه وهی له کاتی
نیشکردن دا جله کانی پیس نهبن ۵ خاولیهک
دهست و دهمو چاوی پین دهمردریته وه ۵ یان
لهسر سنگ و نهژنۆ دادهنری له کاتی نان

خواردن دا و مکوو بهرله بیینه وایه بوئه وهی
پوژاکه کانی چهورو شتی وانهبن ۵ الفرطی:
له بواری پرنگ دا نهومیه شین و تهخ بئ ۵
الفرطی: نهو کهسهی فوط دهمرۆشی یان
دروستی دهکا ۵ القواط: کهسیک هوماشی فوط
دهجنی یان فوط دهمرۆشی ۵ فاطت نفسه: مرد
۵ دهگوتری: (فاط الرجل) پیاومکه مرد.

فَاع الطيب: بوئه خو شه که بلا و بووه.

الفرعة: یونی خو ش ۵ کوشندهی زهر ۵ سهرمتای
کهنجی ۵ سهرمتای رۆژ ۵ سهرمتای شهو.

فَأْفَ بِهِ نَفْسًا: قهراخی نینۆکی قامکه گه وری
نووساند به پیشه وهی نینۆکی قامکه ساده و
گوتی نهومندۆ که شت ناده من به ته مای هیچ
مه به ۵ الفوف: نهو دمنکه سپییی له ناو دمنکه
خورمادایه که له وه وه نه مامه خورما شین
دمبی و دمرۆی ۵ نهو تویکله تنکهی بهسه ر
دمنکه خورمکه وه میه ۵ پوژاکیکسی تهنکی
خهتخته ۵ پارچه لۆکه ۵ المفرف: (برد مفرف)
عهبایه کی تهنکی خهتخته.

فَاقِ الناقَةَ و غيرها: خوشترمه که شیر له گوانیدا کو
بووه دواي دوشینی.

فَاقِ فُلانَ بنفسه عند الموت: فلانکس ههناسهی ن
براو مرد ۵ (فاق الشئ فوقاً) چوووه سه ر
شته که.

فَاقِ اصحابه: بهسه ر هاوه له کانیدا بالادست بوو
لهوان چاکترو ریزدار تر بوو.

فَاقِ السهم: تیرمکهی له که وانه کهدا رهپیش کرد بو
هاویشتن ۵ شوینی ن شته کدانی ژیی
که وانه که و دابراوی شوین تیرمکه شکا.

فَوْقِ السهم فَوْقاً: شوینی دابراوی تیرمکه که میک
خواری تیکهوت ۵ افاق فلان: فلانکس وههوش

خو هاتموه ◊ افاق الزمان: رۆزگار دوی گرانى
 هرزانى به خویموه بینى ◊ افاق عن فلان
 الثعاس: فلانكس هه نۆزمكهى له كوئل بۆوه ◊
 فسوق السهم: رېرموى بۆ تیرهكه له پشتى
 كهوانهكه دروست كرد ◊ فوق الرضيع: قوم قوم
 شیری دا به شیره خوړمكه ◊ فوق فلاناً على غيره:
 فلانكهسى به سهر كهسانى ديكه دا پاساودا ◊
 افاق الرجل: پياومكه ههزار كهوت ◊ افاق
 السهم: تیرهكه شوین دابهستن و رهمپیش
 كردنهكهى شكا ◊ افاقت الدابة: ولاخهكه كزو
 لاواز بوو ◊ فهوتا تېداچوو ◊ تفوق على قرمه:
 به سهر گه لهكهى دا بالادست بوو، پلهو پایه
 لهوان بهرتر بوو.

تفوق شرايه: شهربهكهى قوم قوم خواردموه ◊ تفوق
 الامر: كاركهى به چهنه و جهبه و لهكاتى
 جياچيادا نهجام دا ◊ استفاق: بهمانا (افاق) دى
 ◊ الفائق: باش و ناياب له ههرشتيك بى
 شوینى به يهك گه پشتنى فه قهرى سهر
 به عمودى فه قهرى و نيسقانى سهر ◊ مروفى
 جياواز له خهلك ◊ الفاقه: ههزارى و ناتاجى
 الفراق: كاتى نيوان دووچار دوشينى نازهلى
 شيردمر ◊ نهو كاتهى نازهل دۆشهكه گوانهكه
 دمگرى و شيرمهك داده چۆرینى و شیری تر
 دېتهوه ناو گوانهكه ◊ مؤلعتدان و پشودان
 الفراق: بهمانا (الفراق) دى ◊ وېكها تنه و ميهكى
 كوت و پرپيه توشى پهردهى نيوان دهين و
 پرخه و لرخميهك ده خولقينى و دوى كه ميك
 دمېرى ◊ نهو حالتهى توشى نهو كهسه دهين
 كه له گيانه لادايه ◊ نهو ههوايهى دېته دمر
 لهكاتى ههناسه دان و پرخه كردنى يهك له دوى
 يهك.

فوق: زمرى مهكانه و بهرزی دمگيهنى ◊
 دمگوترى: (السما فوق الأرض) ناسمان له زوور
 زمويه و ميه.

الفق: كه پمت و جار ◊ ليزانى و فهن له كهلام دا ◊
 بوشايى دهم و كونى دهم ◊ له كهوان دا نهو
 شوینهى تیرهكهى لى قايم دمگرى و رهمپیش
 دمگرى بۆ هاويشتن ◊ شانس و بهخت ◊ الفرقه:
 (فرقة السهم) بهمانا شوینى جه سپاندى و
 رهمپیش كردنى تير له كهوان دا دى ◊ الفيقه:
 نهو شيره له گوان دا كۆدمبېتهوه له نيوان
 دوو كاتى دوشين دا ◊ فيقة الضحى: سهرمئى
 چيشتهنگاو ◊ الأفاريق: گه وانه ههور كهسات
 دواسات بارانى لى ببارى ◊ زۆربهى شهو ◊
 دمگوترى: (خرجرا بعد أفاريق الليل) دوى
 تېپه رېوونى زۆربهى شهو چوونه دمر ◊ المفروق:
 خواردن و خواردنهوى كهم: كه مروقه ههندى
 كات بۆخوى دسته بهر دهكا ◊ القول: روهكيكى
 عوشيبه گوله كانى سپين بۆنى خوشى ههيه.
 پايه ده چيندرى و بههار پى دهكا ◊ دمگريته
 بزيوى مروقه نازهل ◊ الفرأل: فولفروش ◊
 الفرمة: گوله گهنه و جۆ ◊ سهلكه سير ◊ شتيكى
 كهم و بچوك به دوويه نجه ههلى دهگرى.

فاه بالقرل فرها: دانى نا به قسه كه داو گوتى ◊
 دمگوترى: (هذا أمر ما فُهِتُ به) نهمه قسه يه كه
 شتيكه به دهمى مندا نه هاتووه و نهم گوتووه.

فوه فرها: دهمى گه وره بوو ◊ ليو لىك بلاو
 بوون و دهم گراوه بوو، زار قز بوو ◊ فهر أفره
 رهي فرهاء ◊ فاهاه: قسهى له گه لى دا كردو
 شانازى به سهر دا كرد ◊ فره الطعام أو الشراب:
 خواردن و خواردنه و كهى به داو و دمرمان
 رازاندهوه و خوشى كرد ◊ فره الشرب:

ئىستىوادا دىمىن ◊ افاء الامر: كارمكەى گىراپهوه
 ◊ افاء عليه الحق: خىرو بىرى بۇ هينا.
 افاء عليه المال: مال و سامانەكەى بۇ كرد به فهينو
 و بهخشش ◊ افاء فلاناً على الامر: كابرا
 كارىكى ويست نهو برديهسمر كارىكى تر ◊
 افاءت الرياح النزع: رەشەباكه كشتوكالەكەى
 هينايە كهرويشكه كردن و هەزان ◊ دىمشگوترى:
 فَيَأْتِ الْمَرْأَةَ شعراها: نافرمتەكه قەزەكانى رازاندىن
 بۇ نازو فيزو بهخۇ نازين ◊ تَفَيَّاتُ الشَّجَرَةِ:
 بهمانا (فَيَّات) دى ◊ تَفَيَّاً فلان على الشجرة
 ريبالشجرة: فلانكەس چووه ژىر سىبەرى
 درمختمەكه ◊ تَفَيَّاً الظِّلُّ: سىبەرمكان جى
 گۆركىيان كرد، لهخۇرناواوه بەرمه خۆرەلات
 هاتن ◊ تَفَيَّاً الظِّلُّ: سىبەرمەكه دواى نيومرؤ
 لەلاى خۇرناواوه بەرمه خۆرەلات هاتەوه ◊
 تَفَيَّاتُ الْمَرْأَةَ لزوجها: نافرمتەكه نازى بەسمر
 مىردمەيدا كرد ◊ تَفَيَّاً فلان الأخبار: فلانكەس
 هەولنى زانينى هەوالى دا ويستى بزانى
 هەوالەكان چىن و جى نين ◊ إستفاء: گەراپهوه.
 إستفاء المال: مالەكەى بەشىوهى عەطاو بەخشش
 وەرگرت ◊ إستفاء الأخبار: هەولنى بەدەست
 هينانى هەوالەكانى دا.
 الفَيْئُ: سىبەرى دوا لادانى خۇر لەناومرپاستى
 ناسمان ◊ باجو خەراج ◊ دەستكەوتى بى شەرو
 جەنگ ◊ الفَيْئَةُ: گەرانەومىهك، دىمشگوترى: (فاء
 الى الله فينة حسنة) تۆبەى كردو بەشىوهىكى
 باش گەراپهوه و بەتەواوى وازى له تاوان و
 سەرىپىجى هينا ◊ كات و ماوه ◊ دىمشگوترى: (جاء
 بعد فينة) باش ماومىهك هات ◊ كۆمەلە پالندە
 كه رمو دىمەكن بۇ ولاتى ترو لەومرزى تايبەتى
 دا دېنەوه زىدى خۇيان ◊ المَفْءُ: هەرمال و
 سامانىك بەشىوهى فهينو بەخشش وەرگىرى ◊

قوماشەكەى بە رەنگى وەرگىراو له رەنگى
 (الفَرَّة) رەنگ كرد ◊ قُوَّةُ الشَّيْءِ: دەمى شتەكەى
 گەوره كرد ◊ تَفَاوَةُ الْقَوْمِ: خەلكەكه قەسيان
 كرد ◊ تَفَرُّهُ بِالْكَلَامِ: دەمى كراپهوه بەقەسو
 ناخاوتن ◊ دەلئى: (ما تفرهت بهذا الأمر) من
 لەم نيشە قەسيەكم نەكردووه ◊ تَفَرُّهُ الْمَكَانِ:
 لەدەرگاو زاركى شوپنەكەوه چووه ناوى ◊ الفَأْهُ:
 مروفى زار بەهاوار، هەرجى لەدلئيدا بى دەلئى
 ◊ هيجى تى ناوستى ◊ الفُورَةُ: دەم ◊ بُوْنَى
 خۇش ◊ داو و دەرمان كه خواردنى پى
 دىمرازىندىرپتەوه ◊ الفُورَاءُ: دەم زلو پان ◊
 الفُورَةُ: روهكىكى تەمەن درىزه له كەنارمەكانى
 دىرپاى ناومرپاست دىمروى، لاسكەكەى سووره
 بەرو تۆومكەى سووره، مادىهكى لى
 دىمردەهيندىرئى بەكاردمهيندىرئى بۇ بۆيەكردنى
 ناورىشم و خورى ◊ الفُورَةُ من كل شىء: دەم و
 زاركى شت ◊ سەرمەتاي شت ◊ دىمشگوترى: (فَقَدَ
 على فُرْهَةَ الطريق) لەسەرمەتاي رىگاكه دانىشت ◊
 هەروا وشەى (الفُورَةُ) بەمانا قەسو قەسەلۆكى
 خەلك دى ◊ المَفُورَةُ: زۆر بلى و جەقەجەناو.
 فَاءً نَيْناً: گەراپهوه ◊ دىمشگوترى: (فاء عن غضبه) له
 رقى هەلساوپهكەى وازى هينا و گەراپهوه سەر
 حالەتى ناساپى خوى.
 فَاءَ الظِّلِّ: سىبەرمەكه لەلاى خۇرناواوه گەراپهوه
 بۇلاى خۇرەلات ◊ فاءت الشجرة: درمختمەكه
 سىبەرمەكهى بلا و بۆوه.
 فاء على ذي الرحم: سۆزى بۇ خزمەكانى جولا.
 فاء الرجل الى امراته: پياوهكه كەفارتى
 سويندەكەى داو چووه لای ژنەكەى ◊ افاء
 الظِّلُّ: سىبەرمەكه بلا و بۆوه ◊ ئەم حالەتمە
 لەكاتى لادانى خۇر له هيلى ناومرپاست و

دمگوترئ: (بصرة فيحاء) همروا نازناوی
 دیمه شقو و تهرابلوسی شامیشه ◊ الفیاح: (رجل
 فیاح) پیاویکی به خشندمو سه خبیبه، مال و
 سامانی خوی به زوری دبه خشن ◊ الفیاحه:
 دمگوترئ: (ناقة فیاحه) حوشترکی گوان گهوره و
 شر زوره ◊ فادت لفلان فائدة فیداً: مال و
 سامانه که بؤ فلانکس چهسپا.

فاد فلان: فلانکس لارو لمنجهی کرد.

فاد فلان الشئی: فلانکس ترسی له شته که بوو
 نیی لادا ◊ فادت المرأة الطیب: نافرته که
 بؤنه کهی له ناو ناومکه دا هینا و برد بؤنه وهی
 بتویته وه.

فاد الزعفران: زعفرانه کهی ورد کردو به ناو
 تمری کرد ◊ افاد فلان علماً أو مالاً: فلانکس
 قازانجی زانیاری یان مال و سامانی کرد ◊ افاد
 فلاناً علماً أو مالاً: سودی زانیاری یان سامانی
 به فلانکس گه یاند ◊ افاد الملة عن الحیز:
 سووتومکه یان تمپوتوزمکهی له نانه که کرده وه
 ◊ تمکاندی ◊ تفایدا بالمال أو بالعلم: همریه که لهو
 دووانه سودو قازانجی مالی و زانیاری بهوی
 تریان گه یاند ◊ تفیذ: خوی باداو لارو له نجهی
 کرد ◊ لهشتیک ترساو خوی نی لادا.

استفاد مالاً: مال و سامانی پهیدا کرد.

الفائدة: پروانه (فود) ◊ الفید: گه لای زعفران ◊
 تواوی زعفران ◊ نهو موانهی به سهر لچی
 و لآخه مون ◊ الفیاد: لارو له نجه کهر ◊ کهسیک
 همرچی به ردهستی بکه وی لولی دمداو هه لی
 دمگری ◊ الفهیز: به ریدکی گرانبه هایه و شفاف
 نیه، به رنگی شین و پیروزمی شیوه رنگ
 ناسمانی یان مپیلوه سهوز دمناسری و دمگری
 به خشن و خوی پی دهرزیندریتته وه (لسون

المیسی: نهو کهسهی مالی به شیوی فهینو
 به خشن و هرگرتبی ◊ الفیتامین: مادمی که
 عوضی جوړاو جوړه به کهمی له خوړا کهکاندا
 دمست ده که وی، زور پیویسته بؤ ته و او بوونی
 بژیو و دمسته بهر بوونی نیشتاتی زیندویتهی ◊
 الفیتو: مافی ممنع کردن و نه میشتن ◊ نیستا
 بهو ماهه رسمیه دمگوترئ که نه ته وه
 په گگرتو و مکان داویتهی به پینج ولاتی زلهیز
 (نه مریکا - روسیا - بهریتانیا - چین -
 فهرنسا) که دمتوان برپاری مه جلیسی نه من
 رابگرن و نه هیلن تمفییز بکری.

فاج فیجاً: بلا و بؤوه ◊ فاجت الدابة برجلها:
 و لآخه که جووتی و هساند ◊ الفایج: زهوی
 ته ختی نیوان دوو به رزایی ◊ الفیج: کومه لی
 ناده میزاد ◊ ههور.

فاح المسك فیحاً و فیحاناً: میسکه که بؤنی بلا و
 بؤوه ◊ فاحت الشجة: برینه که خوینی نی هات،
 خوینی فری دا.

فاح الحر: کهرما پهری ستاند به هیز بوو

فاح القدر: منجه کهه کولی.

فاح الربیع: به هار هاتو پر گزو گیا و دانه ویله بوو
 ◊ فاحت البلاد: ولات ههرزانی تی کهوت.

فاح فیحاً: بلا و بؤوه ◊ افاح الدم: خوینه کهی
 پزند ◊ افاح القدر: منجه کهه والی کرد
 بکولی ◊ افاح فلان: فلانکس خوی فینک
 کرده وه ◊ دمگوترئ: افح عنك من حر الظهيرة:
 بمینه وه توژیک هالوی کهرما نیومرؤ له
 خوت دهر کهو خوت فینک بکه ره وه ◊ فیح
 الشئی: شته کهی بلا و کرده وه به زوری و
 به فراوانی ◊ الفیحاء: حه لو او خواردنیکه داو و
 دهرمانی تیدا بن ◊ نازناوی شاری به صرمیه ◊

فَاضَ الْإِنَاءَ: قاپهکه پر بوو همتا له هر جوار لاهه
سهر ریژی کرد ۵ فاضت عینه: جاومکهی
فرمیسی پشته.

فَاضَ الشَّيْنُ: شتهکه زور بوو ۵ دمگوتری: (فاض
الْحَيْرُ) خيرو بېر زور بوو.

فَاضَ الْحَبْرُ: ههوالهکه بلاو بؤوه.

فَاضَ صَدْرَهُ بِالسَّرِّ: فیضاً: سنگی پر بوو له نهینیو
نمیتوانی چیدی بیانشاریتهوه.

فَاضَ عَلَيْهِ الدَّبْرُ: زریهکه بوی گوره بوو فراوان
بوو ۵ **أَفَاضَ الْقَوْمُ فِي الْحَدِيثِ:** خه لکهکه
دریژمیان به قسهکان دا ۵ **أَفَاضَ بِالشَّيْنِ:** شتهکهی
هه لدا ۵ فرپی دا ۵ **أَفَاضَ اللَّهُ الْحَبْرَ:** خودا خيرو

بیری زور کرد ۵ **أَفَاضَ الْإِنَاءَ:** قاپهکهی پر کرد
تا لههر جوار لاهه سهر ریژی کرد ۵ **أَفَاضَ الْمَاءُ**
عَلَى جَسَدِهِ: ناوی بهخوی دا کرد ۵ **أَفَاضَ ذَمْعَهُ:**

فرمیسی پشته ۵ **دَمَّغَتِ الْعَيْنُ:** افاضت العین
الدَّمْعُ: چاو فرمیسی پزند ۵ **إِسْتَفَاضَ الْحَبْرُ:**
ههوالهکه بلاو بؤوه ۵ **إِسْتَفَاضَ الْقَوْمُ فِي الْحَدِيثِ:**

خه لکهکه دریژمیان به قسهکانیان دا ۵ **إِسْتَفَاضَ**
الرَّوَادِي شَجْرًا: دۆلهکه پر بوو لهدرهخت ۵
الإفاضة: هه لپزانی حاجیان له کوی
عمرهفاتوه بؤ دهمتی مینا ۵ (طواف الإفاضة)

تهوافکردنی رۆژی جهژنی فوربانه که حاجی
رۆژی جهژن دوی دابهزینی له عمرهفاتوه
تهوافی کهعبه دهکا ۵ **الفائض:** زنده سود که

سودخور وری دمگری بهموی سهرمایه کههوه
که لای کابرای پاره و مرگه ۵ **الفيض:** زورو
زمه ننده ۵ **دمگوتری:** (أعطانا غيضاً من فيض)

به شتیکی که می له زور پیداین ۵ **رَجُلٌ فَيْضٌ:**
پیاویکی خاومن خيرو بیرهو پیاومتی زوره ۵
الفيضان: هه لسانی روبرو که وتنه جونبوشی

فروزی) رهنگی شینی پیرۆزمی شینی مهیلوه
سهوز ۵ **الفجوس:** فایروس، کانینیکی زور
بچوکه و به میکروسکوبو نامیری زور وردبین
نهبین نابیندری و ههندی نهخوشی بلاو
دمکاتهوه.

فَاشَ الرَّجُلُ نَيْشًا: پیاومکه شانازی کردو خوی
هه لئایه وه هبچیشی نه بوو.

فَاشَ فُلَانٌ فَيْشْرَةً: فلانکس لاواز بوو
نه ندامهکانی جهستهی شلو و بئ هیژ بوون ۵
فَاشَ فُلَانٌ: فلانکس زوری ههره شه و گورمه
کرد له شهردا به لام راستی نه کرد ۵ **فَاشَ فُلَانًا:**
شانازی کرد به سهر فلان داو به ناحق خوی
هه لکیشا.

فَاشَ عَنِ الْأَمْرِ: له کارمه که پرایه وه و ترسنوک بوو
۵ **تَفَاشَ الْقَوْمُ:** خه لکهکه شانازیان کردو
خویان هه لکیشاو لافی زوریان لی دا ۵ **تَفَاشَ**
عَنْهُ: له شتهکه هه لگه پرایه وه نه میتوانی
نه نجامی بدا ۵ **تَفَاشَ الشَّيْنُ:** لافی شتیکی لی دا
که نه بیوو ۵ **الْفَيْشُ مِنَ الرَّجَالِ:** پیاویکی لافی
شتیک لی بداو وایش نه بئ ۵ **الْفَيْشُ:**
خوهه لکیشو لاف لیدمر به شتیکی که نیمتی ۵
دمگوتری: (رجل فِاش) پیاویکه شمسانی
فشه بازی لی دمداو به ناحق خوی هه لدمکیشو.

فَاضَ مِنَ الْأَمْرِ فَيْضًا: له کارمه که لایدا ۵ **دمگوتری:**
(مَا اسْتَطَعْتُ أَنْ أَفِيضَ مِنْهُ) نه میتوانی خومی لی
لابدهم ۵ **أَفَاضَ الصَّيْدُ مِنْ يَدِهِ:** نیچیرمه
له دهمستی رزگاری بوو له دهمستی بهر له بوو.

فَاضَ الْمَاءُ فَيْضًا وَفَيْضًا رَيْضَانًا: ناومکه زور بوو
بوویه لافاو و هه لسا ۵ **دمگوتری:** (فاض النهر
وفاض السيل) روبره که هه لسا ۵ لافاوه که
هه لسا.

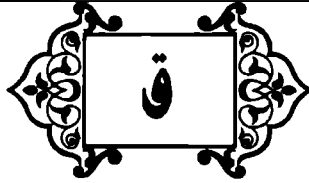
بهیوی هاتنهوه سمری چهند جۇگاو روبراریك
 ◊ الْقَيْرُضُ: بان و پۆر ◊ دىگوترى: (دِرْعُ فَيُوضِ)
 زرىپهكى فراوانه ◊ الْفَيَاضُ: بۇ زىندىمپۇيى
 لهماناى (الفائِضُ) دى ◊ دىگوترى: (نهر فَيَاضِ)
 روبرارىك ناوى زۆره ◊ (رجل فَيَاضِ) پياويكە
 خىرو بىرو بهخشى زۆره ◊ الْمَفَاضُ:
 بلاوگراوه، بلاو بۆوه ◊ دىگوترى: (حديث
 مَفَاضِ) قسهپهكى بلاوه بۆوه ◊ (و دِرْعُ مَفَاضِ)
 زرىپهكى بان و پۆر نىرمه.
فاظ فَلَانٌ فَيَظاً رَفِيظاً: فلانكەس مرد ◊ دىگوترى:
 (فاظت نفسه و روحه) گيانى دىمچوو ◊ أَفَاضُهُ
 الله: خودا مراندى ◊ الْفَيْظُ: مردن ◊ دىگوترى:
 (حان فَيْظُهُ) كاتى مردنى هات ◊ الْفَيْضُ: ساراي
 بان و پۆر تەخت ◊ رىنگاى نىوان دوو كىو ◊
 شوپىنك هموا تىيدا هەر دممه لهلايهكهوه بى و
 گۆرانى تىدا پەيدا بىن.
 الْفَيْضُ: سارا.

فَانِ لِي هَات ◊ الْفَائِلُ: گۆشتى سمت و خپرايى
 پان ◊ رىگىكە لهپان دا ◊ الْفَائِلَاتان: دوو پارچه
 گۆشت و گولمه گۆشتن لهمبىروبهرى
 كلتجهومن و كلتجهيان لهناو خۇگرتوووه بهملاو
 ئىهولاي هەردوو پان دا شۆپوبونموه ◊ الْفَأَلُ:
 بىروانه ماددى (الفَالُ) ◊ الْفِيَالُ: بىروانه ماددى
 (الفِئَالُ) ◊ الْفِيلُ: حەيوانىكى قەبارە گەورمىه،
 خورتومىكى دىزى شتى پى بۇخوى
 دىستەبەر دىكا ◊ وەكوو چۇن مرؤفە بەدەستى
 شت بۇخوى دىستەبەر دىكا ◊ دوو كەلبەي
 گەورەو بەدەرموى هەن ماددى عاجى لى
 دروست دىكرى ◊ (داء الفيل) هاوسانىكە له
 پىست دا پەيدا دىبى و سەر دىگىش بۇ گىرانى
 (اوعىة) لى لقاوى ◊ (أصحاب الفيل): سەربازو
 دارو دىستەي ئەبىرەهەي حەبەشى بوون، پىش
 هاتنى ئىسلام ئەبىرەهە بەخوى و سوپا و
 فىلپهكانىهوه هاتە سەر مەككە و دىپويست
 كەعبە بىروخىنى، بەلام خوداى مەزن
 بەشئومپهكى موعجىزه ئەبىرەهەو سوپاكەي
 تارومار كردن ◊ الْفِيَالُ: فىلەوانى بەخىوكەرى
 فىل و رامكردى فىلەكان ◊ تَفَيْلُ: بىروانه ماددى
 (فَلَقُ) ◊ الْفَيْلُ: بىروانه ماددى (فَلَقُ) ◊ الْفَيْلُ:
 بىروانه ماددى (فَلَمُ).

فاق فَيْتاً: گيانى لهدمست دا خوى بەخت كرد
 أَفَيْقَ الشَّاعِرِ: شاعىرەكە شىعەرى
 سەرسوپهينەرى گوتن.

فال رَأَيْهُ فَيْلاً رَفِيلاً: راپهكەي لاوازو بى بنه ما
 بوو ◊ فَايَلُهُ مَفَايِلَةٌ رَفِيالاً: يارى فىيالى لهگەن
 كرد (جۆره يارىهكى مىنداآنهپه پەكىكىيان
 شتىك لهناو گىدا دىشارپتهوه دوايى گلهكە
 دىكا به دووبەش ئەمجار پرسىار دىكا ناخۇ
 شاردرامكە لهناو كام دوو كۆمەنە گلهداپه؟) ◊
 فَيْلٌ رَأَيْهُ: راپهكەي بهلاواز داناو، بههلهي
 حىنب كرد ◊ تَفَيْلٌ رَأَيْهُ: پراو بۇچوونەكەي
 زمعىضو لاواز بوو ◊ ئوموندە قەلەوو گەوره
 بوو تا وەكوو فىلى لى هات ◊ إِسْتَفَيْلَ الْجَمَلُ:
 حوشترەكە له گەورمىيى و زمبەلاخىدا وەكوو

فان الرجلُ فَيناً: پياومكە هات ◊ الْفَيْتَةُ: سات و كات
 ◊ دىگوترى: (أزوره الفينة بعد الفينة و فينة بعد
 فينة) دىچمه دىدمنى ناو بهناو و كات دوا كات ◊
 الْفَيْسَانُ: قىز دىزى و جوان ◊ (وهي فَيَانَةٌ) ◊
 دىگوترى: (شعر فيسان) قىزى دىزى ◊ تَفَيْهُتُ:
 بىروانه (فَهَقُ) ◊ الْفَيْهَتُ: بىروانه (فَهَقُ).

القاف: پیتی بیست و یه که می پیته کانی هیجابه.

قَابَ الطَّعَامُ أَوْ الشَّرَابِ قَابًا: همرچی له هابه که دا بوو خواردی.

قَابَ مِنَ الشَّرَابِ قَابًا: پریوو له مشله مهنی ◊
القَرُوبُ: که سیک زور ناو و شله مهنی بخواته وه
 ◊ **المَلَابُ:** به مانا (القُرُوبُ) دئی ◊ **القِنِيسِيُّ:**
 توینکلی تهنکی هیلکه نهو توینکلهی له زئیر
 توینکله رفته که ومیه.

قَبَّ النَّبَاتُ أَوْ اللَّحْمُ أَوْ نَحْمًا: رومه که یان
 گوشته که وشک بوو ◊ **دمگوتری:** (قَبَّ الجُرْحُ)
 برینه که وشک بووه.

قَبَّ القَرْمُ: خه لکه که دمگیان بهر زبووه که وتنه
 غه لبه غه لب و مشت و مری.

قَبَّ ذر النَّاب: دپنده که ددانه کانی لیک خشانندن و
 جیره جیری ددانه کانی هات.

قَبَّ جوف الفرس: که ددی نه سپه که قورپی نی هات.

قَبَّ القُبَّة: قوبه بی نیات نا.

قَبَّ الشَّيْنِي: شته که ی بریه وه ◊ نه ملاو نه ولای
 شته که ی خر کرده وه، و مکوو قوبیه و گومبهزی
 نی کرد. ◊ **قَبَّ بَطْنُهُ:** سکی خوی گوشی ◊
 له دوولواوه گهدی خوی گوشی و خری کرده وه.

قَبَّ قَبَبًا: که له که ی خوی باریک و ورگی بجوک
 کرده وه ◊ (فهو أَقْبُ وَهِيَ قَبَاءُ) ◊ **أَقْبُ السَّفَرُ**
الفرس: سه فخر نه سپه که کزو لاواز کرد ◊
قَبَب: بو زیدمروپی له مانای (قَبَّ) دئی ◊ **قَبَبَ**
البيت: گومبهزی بو خانومه که دروست کرد ◊

قَبَبَ الشَّيْنِي: شته که ی و مکوو گومبهزی نی کرد ◊
تَقَبَبَ القُبَّة: چووه ناو گومبهز که ◊ **القَابَةُ:**
 دلؤبه باران ◊ **القُبَابُ:** شمشیری برنده ◊ لوتی
 زل ◊ لوتی و مکوو که شک و مکوو که شکول ◊
القَبُّ: نیری به هیزو توانا ج له ناده میزاد بی
 یان له حوشتر و شتی و ابی ◊ رابهرو سهرؤکی
 نه ته وه و گهل ◊ نهو دابراویه ی له ناوقه دی
 به کرمدا هه به و دمزه که ی له سمر هه لدمکری ◊
 گیرهانی ناومه ی پُوشاک ◊ لغاوی رفق و گه وره ◊
القَبُّ: نیسقانی بهرزه و مبوبوی خوار سیبه ندمو
 زوور کلؤت ◊ **القُبَّة:** یه خه ی کراس ◊ **القُبَّة:**
 گومبهز: بینا به کی خری که وانه بی ناوبوشه،
 به زوری نه م بینا به به خشت دروست دمکری ◊
 هه روا ناوه بو خیمه به کی بجکوله لای سهروی
 که وانه بی بی ◊ **القُبَّة من الشاة:** نهو شوینه ی
 جهسته ی مهر که ریخ و هشبلی دمگاتی ◊ **القُبِّي:**
 نهو که سه به دریزه به بهر زووبوون دمدا تا کز
 دمبی و ورگی بجوک دمبیته وه. ◊ **القُبَّة:** به مانا
 (القُبَّة) دئی ◊ **القَبِيْبُ:** رومه کی وشکه و مبوبو ◊
 قورپی ورگی نه سپ ◊ جیره ی ددانی حوشتره
 نیره و نه سپی نیره و دمنگ خوار دنده ومیه تی ◊
 که شک ی تهر و وشک که تیکه ل به یه ک بکرین ◊
المُقَبَّبُ: هه رشتیک و مکوو گومبهز و ابی ◊
 دمشگوتری: (حافر مُقَبَّبٌ) سمیکی خرو
 که وانه بی ◊ **المُقَبَّبَةُ:** دمگوتری: (سُرَّةٌ مُقَبَّبَةٌ)
 ناوک و ورگی کزو لاواز ◊ **المُقَبَّرِيَّة:** به مانا (المُقَبَّبَةُ)
 دئی ◊ **القَبِيْبُ:** کهو ◊ یان هه ر بانندمیه ک لهو
 پیره بی.

قَبَّحَ اللهُ فلاناً قَبْحاً وقبحاً: پهرومردگار فلانکسی لههه موو خیرو بیزیک دوورخستهوه.

قَبَّحَ وجهه له: پیی گوت: خودا پوخسارت ناشیرین بکا.

قَبَّحَ الشئی قَبْحاً: شتهکهی شکاند بؤنهوهی بزانی جی تیدایه پان نهوهی تیدایه بیتهدمر
دهگوتری: (قَبَّحَ البثرة) دومه لهکهی دری (قَبَّحَ البیضة) هیلکهکهی شکاند.

قَبَّحَ الشئی قَبْحاً وقبحاً: شتهکه ناشیرین بوو
اقْبَحَ فلان: فلانکسه کاریکی ناشیرینی نه انجام دا (قابه: حویتی بی دا).

قَبَّحَهُ له هه موو خیرو بیزیک دووری خستهوه
ناشیرینی کرد (قَبَّحَ وجهه: پیی گوت ناشیرین
وتی نهو ناشیرینه (قَبَّحَ له وجهه: نارمزایی
دهربری بهرامبهر کاریکی ناشیرینی نهو
کهنه نجامی دا (قَبَّحَ علیه فعله: لایهنی
ناشیرینی کردهه وکانی ناشکرا کرد (قَبَّحَ البثرة:
دومه لهکهی گوشه پیش نهوهی بگاو کاتی
دهرکردنی بی (استقبحه: به ناشیرین و خرابی
لهقه لهم دا (القَبَّاحُ: قهراخی نیسقانی قوئه
به لای نانشیکهوه (القَبَّحُ: پیچه وانهی جوانی
واته ناشیرین (جا ناشیرینییه که له کردهوه
دابن یان له گفتاردا یان له وینهو پوخساردا بی
(هر شتیک زهوقی ساغو سلیم قیوولی نهکا
(القَبَّیحُ: پیچه وانهی (الحسن) (ناوه بو
شتیک زهوقی ساغ لئی هه لسه میتهوه
هر شتیک شهرع به نابه سندی بزانی
هر شتیک عورفی گشتی رمتی بکاتهوه
القَبَّیحة: نابه سه ند، ناشیرین، نارهو (القَبَّایحُ:
هر رهوشتیک ناشیرین بی هر رهوشتیک به
نابه سه ند دابنری.

قَبَّرَ الميت قَبْرًا: مردوو مکهی شاردموه زیر گلی دا
اقْبَرَّ فلاناً: قهبری بو فلان دیاری کرد (اقْبَرَّ
القوم: کوزراوه کهی دایه وه به خه لکه که
بؤنه وهی بینیزن (القَبَّارُ: جرای راوکه ر
له شهودا (نهو مرو فانهی کؤدمب نه وه بو
راکیشانی نهو شبهه کهی خراومه ناو
دهریاوه و زور نیجیری پیوه بوون (القَبْرُ: جوړه
بالندهیه که له پیزی (القبریات) دهنوکیکی
مه خروطی همیه (سنگی په لئی رهشی پیومن
(القَبْرُ: گور که مردوی تیدا دهنیزری (القَبْرُ:
ترنیه کی سبیه بؤله کانی دریزن، میوزی باشی
لی دمکری (هروا به مانا (القَبْرُ) دی (القَبْرِیرُ:
خورمایه ک زوو بهر بگری (پان بهرمکهی
بهلقه کانیه وه بی و لی نه کرابیته وه (القَبْرِیرُ:
گورستان.

قَبَسَ النار قَبْساً: ناگره کهی هه لگرساند (داوای
ناگری کرد (ناگری برد.

قَبَسَ العلم: فیزی زانیاری بوو نیستفادی
زانیاری کرد.

قَبَسَ الرجل علماً أو نوراً: زانیاری یان پوناکی و
نوری دا به پیاوه که (لهو شتانه سوودی پی
که یاند (اقْبَسَهُ: دسته چیله ناگریکی پیدا
یان پوناکی کارهبای پی به خشی یان فیزی
زانیاری کرد (اقْتَبَسَ نارا: ناگریکی
هه لگرساند (اقْتَبَسَ فلاناً: داوای ناگری له
فلان کرد (سودی زانیاری لی کرد
دهشگوتری: (جت لأقبس من نورك) هاتم
که میک له نوری تو وهر بگرم (القَابِسُ: سویچی
کارمبا (هلاکی کارمبا (القَابِسُ: پیاوی
پوخسار جوان و رنگ جوان (القَبَسُ: ناگر
یان تروسکه په ک له ناگر (القَبَسَةُ: تروسکه

ناگریکه، دسته چیلکه ناگریکه لمانگری زور
 ومردمگری ۵ بهمانا کاتی کورت و بهپله دی ۵
 دمگوتری: (ما زُرْتُكَ إِلَّا كَقَبْصَةِ الْعَجَلَانِ) بؤ
 ماومیهکی کورت و زور بهپله دیدنیم کردی ۵
 القوابس: نهو کهسانه کی زانیاری و زانست
 دمیخشنه کهسانی دی ۵ القَباس: دسته
 چیله کی ناگر ۵ مینیمیهک زو و ناوس بی ۵
 القَبس: نهو شوپینه کی پلاکی کارمبای پیوه
 دمگری بونهومی هیزی کارمبای لی و مرگری ۵
 القَبس: نهو دارو بنه و مندو سهره بزوتهی
 ناگری پی دمگوپزرتیهوه ۵ القَبس: بشکو ناگر.

قَبَضَ قَبْضاً: بازیکی خیرای دا.

قَبَضَ الفَلامَ: کورمه بووبه گنج.

قَبَضَ الشَّيْءَ: شتهکی بهسهره پنجه هه لگرت.

قَبَضَ الرَّجْلَ رَغْبَةً: نهیهشت پیاومه کارمهکی
 تهواو بکا پی پی بری، دهستی پی له کارمه
 هه لگرت.

قَبَضَ الشَّارِبَ: نهیهشت ناو خورهومه که ناومهکی
 بهتهواوی بخواتهوه، ناو خواردنهومهکی پی
 بری.

قَبَضَ قَبْضاً: چوست و چالاک بوو ۵ توشی
 نهخوشی جگه بوو.

قَبَضَ الرَّجْلَ: پیاومه سهری گهوره بوو (فهو أقبض
 وهي قبضاء) ۵ دمگوتری: (هو أقبض الرأس) سهر
 گهوره و سهر خرپه ۵ (هامة قبضاء) ناوچهوان
 بان و گهوره ۵ قَبَضَ الشَّيْءَ: شتهکی
 بهسهرپه پنجه هه لگرت ۵ إقبض: شتیکی له
 شوین دهستی نهو و مرگرت ۵ شتیکی لی فیر
 بوو ۵ إقبض: ویکهاتهوه ۵ تقبض الجراد علی
 الشجر: کولله که لهسهر درهخته که گرد بوونهوه
 ۵ تقبض الحبل: حبله که نهکشاو دریز نهبوو ۵

القابضة: کومه و تاقم ۵ القَبس: نازاریکه
 له جهرگدا پهیدا دمی ۵ القَبس: کومه تیکی
 زور له ئاده میزاد ۵ دمگوتری: (هم في قبض
 الحصى) نهوان بهئنده زهی بهرده ورده زورن،
 نه زمار ناگرین ۵ کومه له لمبی زور ۵ شاره
 میرو کی قهرمانغ ۵ ههروا وشه کی (القَبس) بهمانا
 نهصل و وه جاغزاده دی ۵ دمگوتری: (فلان کریم
 القَبس) فلان کهس نژاد پاک و وه جاغزادیمیه ۵
 القَبس: دمگوتری: (حبل قبض) حبله کی ناکشی
 دریز نابی ۵ القَبس: بهمانا (القَبس) دی ۵
 القَبضة: نهو شته کی بهسهرپه پنجه هه کی دمگری
 له خوراک و دانه ویله ۵ چنگه شت ۵ کولله کی
 گهوره ۵ القَبس: کومه له گل ۵ نهسیک
 له کاتی راکردن دا سهری سمی له زهوی بدا ۵
 القَبس: حبله کی که راده میلدی له بهر دم
 نهسپه کان دا له گورمبانی پیشبرکی دا بؤ
 نهومی له سنووری حبله که تینه پهرن.

قَبَضَ الشَّيْءَ رَغْبَةً: شتهکی گرت ۵
 به چنگ گرتی ۵ دمگوتری: (قبض الدار أو
 الأرض) خانومه که یان زهویه که کی خسته زیر
 دهستی خویهوه.

قَبَضَ اللِّصَّ: دزمه کی دستگیر کرد.

قَبَضَ عَلَيْهِ الرِّزْقَ: رزق و رزوی لهسهر کهم کردهوه
 ۵ گوزمرانی تنگ بوو.

قَبَضَ المَالَ: ماله که کی و مرگرت.

قَبَضَ العَمَلَ اجْرَتَهُ: کریکارمه کری خوی
 و مرگرت.

قَبَضَ الله فلاناً وَقَبَضَ رَحَهُ: خودا فلان که سی
 مراندو گیانی کیشا.

قَبَضَ يَدَهُ عن الشَّيْءِ: دهستی له شته که گرتیهوه
 و مری نه لگرت.

قَبَضَ يَدَهُ عَنِ النَّفَقَةِ: دستى خوى له نهمه فمى و به خشين گرتوه.

قَبَضَ الشَّيْءُ: شته كهى بيچايه وه.

قَبَضَ الظِّلَّ: سيبه رمكهى كويز كرده وه، لاي برد.

قَبَضَ الطَّائِرُ جَنَاحَيْهِ: بالنده كه باله كانى كو كرده وه بونه وهى بفرى.

قَبِضَ فلانٌ: فلانكه س مرد يان خهريك بوو بمرى

◊ اقبض السيف: شوين دستى بو شمشيرمه

دروست كرد ◊ اقبض فلاناً المتاع: فلانكه سى والى

كرد كالاكه وهر بگرى ◊ قابضه: ههريكه لهو

دووانه دستى به سهر مافى نهوى تردا گرت ◊

قبض الشيء: شته كهى له چنگى خويده

كوكرده وه ◊ خستيه ژير چنگى خويده وه ◊ كوى

كرده وه و بيچايه وه ◊ دگوتري: قبض وجهه:

دهم وچاوى خوى ويكهينايه وه و خوى گرژ كرد

◊ قبض فلاناً المال: ماله كهى خسته دستى

فلانكه سه وه ◊ اقبض الشيء: به مانا (قبضه) دئ

◊ اقبض المتاع لنفسه: كالاكهى وهر گرت بو خوى

◊ اقبض الشيء: شته كه ويكهاته وه و كو بيو وه ◊

اقبض المال: ماله كه وهر گيرا ◊ اقبض الرجل على

نفسه: بياومه بارودوخه كهى بين ناخوش بوو

به و زيانه رازى نه بوو خوى گوشه گير كرد ◊

اقبض عن الشيء: بيزى له شته كه هه لسا ◊

اقبض عن القوم: وازى له خه لكه كه هيناو

جى هيشتن ◊ اقبض في حاجته: به لهى كرد،

چاكى داوينى لى هه لمالى ◊ قابض المتبايعان:

كربار و فروشيار ههريكه كه بمان مافى خوى

وهر گرت؛ فروشيار باره و كربار كالا ◊ قبض

الشيء: شته كه ويكهاته وه و كو بيو وه ◊ قبض

الأسد: شيرمه خوى كوكرده وه بو هه لامت

بردن و باز هاويشتن ◊ قبض الجلد: بيسته كه

گرژ بوو ويكهاته وه ◊ قبض عنه: دم وچاوى

خوى لى گرژ كردن و بينا خوشبوونى خوى

به رامبهر دهر بپرى ◊ القابض: ناويكه له ناوه

جوانه كانى خوا ◊ له بواوى دهر ماندا ناوه بو

دهر مانيك كه سكهون بگريته وه هه زه لاتى ناو

رپخوله كان توند بكا ته وه ◊ القبض: دگوتري:

(صار الشيء لي قبضه) شته كه بوو به ملكى نهو

◊ القبضة من الشيء: چنگيك له شت چنگ

داگرتن ◊ دگوتري: (أعطاه قبضة من تمر) چنگه

خورمايه كى دا به فلان ◊ القبضة: نه وهى چنگى

لى داده گرى و دمكه ويته ژير چنگته وه ◊ القبضة:

كه سيك توند چنگ به شت دا بگري و

هه رشتيكى له ده ستا بوو به مرى نه دا ◊

دگوتري: (رجل قبضة رفسة) بياويكه

كه شتيكى كه وته دمست له ده ستى نابيته وه ◊

هه روا وشه (قبضة) ناوه بو شوانى حوشتر كه

كويان دمكاته وه لبيان ده خورى بو نه و شوينه

مه به سستيه تى ◊ القبيض من الثراب: ولاخيك

له غار داندا خيرا خيرا قاچه كانى به اوئ ◊

دگوتري: (فرس قبض السئد) هه روا وشه

(القبض) ناوه بو بياوى عاقل و كاراو به رده وام

له سهر نيشى خوى ◊ القبيض: شوينى مال

ده سته و تن ◊ ده سكى شمشير كه به ده سته

دگوتري و پر به مشته ◊ القبضة والقبيض: به مانا

(القبيض) دئ ◊ المنقبض: كه سيك جه موش و دل

تهنگ بئ و نه كرينته وه ◊ بياويكى كومه لايه تى

نه بين و حمزى له گوشه گرى بين.

قَبِطَ الشَّيْءَ قَبْطاً: به ده سته شته كانى كوكرده وه ◊

يان شته كهى تيكه لاو به شتى تر كرد ◊ القبط:

وشهيكى يونانيه و ناوه بو دانيشتوانى و لاتى

ميصر ◊ وه لى نه مرفؤ مه به سته به و وشهيكه

مه سيحيه كانى و لاتى مى صرد.

التَّبْطِئَةُ: قوماشیکی سببی که تانی تمنکه ◊ کاتی
خوی له ولاتی میصر چندراوه.

قَبِعَ القَنْفُذُ قُبُوعاً: ژیشکه که سمری خوی خسته
ناو پیسته که یه وه خوی خر کرده وه.

قَبِعَ الرجلُ بياومه سمری خسته زُر
کراسه که یه وه.

قَبِعَ النجمُ: نه ستیرمه که دمرکه وت دواپی ون بؤوه.

قَبِعَ الراعيُ بياومه که له کاتی رکوع بردندا سمری
زور شو پر کرده وه.

قَبِعَ فلانُ فلانكس ماندوو بوو هه ناسه برکیی
پن که وت.

قَبِعَ في الشيءِ: جووه ناو شته که وه.

قَبِعَ في الأرضِ: به ناو زه ویدا گهرا، رویی.

قَبِعَ عن أصحابه: له هاوه نه کانی دوا که وت.

قَبِعَ الجوالقُ ليواری جه واله که یه هه لگیرایه وه،

لیوارمکانی بؤ دیوی ناوه وه دادایه وه بوئه وه ی

به ناسانی شتی ناوه وه دهریه نین ◊ إقْبَعُ

السقاءُ: سمری خسته ناو کوپه ناوه که وه و ناوی

نِ خوارده وه ◊ إقْبَعُ فلانُ: فلانکه س سمری

خوی خسته ناو کراسه که یه وه ◊ إقْبَعُ الطائرُ:

بالندمه که جووه ناو هیلانمه که یه وه ◊ القَابِعَةُ من

خيول السبقِ: نه وه نه سپه یه له پیشر کیدا

له دوا ی نه سببی یه که مه ومیه واته به دوا ی

نه سببی پیشکه و توومیه ◊ القُبَاعُ: ژیشک ◊

نامیری پیوانه ی گه وره وه کوو ته غارو عمریه ◊

القُبْعَةُ: کؤچکه ی مندال ◊ جؤره کلاویکه سهر و

دهم و جاو دهباریزی له باران و تیشکی خور ◊

ستاره و بییری ◊ القُبْعَةُ: لوتی به راز ◊ القُبْعُ:

ژیشک ◊ القُبْعَةُ: دهگوتری: (امرأة قُبْعَةٌ طُلْعَةٌ)

نافرمتیسه جار جاره سمری خوی ون دهکا و

جار جارش سهر دهر دینن جاو شارکی و سهره
تاتکه دهکا ◊ القبيعة من السيف: نه و شمشیره ی

به قهراخی شوینی دست پی گرتنیه وه پارچه
زیو یان ناسن هه بی ◊ القويعُ: دهسکی شمشیر

که به قهراخی جی دسته که وه پارچه زیو یان
ناسن هه بی ◊ بالنده یه کی قاج سووره له پییری

(الدعريات) ه دندوکی هه نشاوه ◊ قَبِعَ الفحلُ أو

الأسدُ ونهرهما: که نه که یان شیرمه که دمنگی خوی
له گه رویدا گه رانده وه ◊ ددانی جپر کرده وه و

دمنگی نِ هات ◊ قَبِعَ الرجلُ بياومه که قسه ی

تی که ن و پیکه ن کردن و بزپر کاندی ◊ تَقْبَعُ

الفحلُ أو الأسدُ: که نه که یان شیرمه که دمنگی

خوی له فورگیدا گیرایه وه و خوار دیه وه.

القَبَابُ: زور بلن و چه فه چه ناو ◊ القَبَابُ: نه عمل

◊ قاپقاب بنکه که ی له داره و پشت پی له چهرم و
شتی وایه.

قَبِلَ قَبْلاً: هات ◊ قَبِلَتِ الریحُ: بایه که هه نِ کرد.

قَبِلَ على العملِ: په له ی له نیشه که دا کرد.

قَبِلَ المكانُ: شوینه که ی خسته به رده می ◊

دهگوتری: (قَبِلْتُ الجبلَ مرةً و دبرته مرةً أخرى)

جارنک کتوم که م ده خسته به رده م و

دهمی کیش دم خسته دواخومه وه ◊

دهسگوتری: (قَبِلْتُ الماشية الوادي) نازه له مکان

هاتن بؤ شیومه که ◊ (قَبِلَ النخلِ) پشته پی بؤ

نهعله که دروست کرد ◊ (قَبِلَ الثوبَ) کراسه که ی

پینه کرد.

قَبِلَ بفلانُ: بوو به به رعه ده ی فلان و که فیلی کرد

◊ قَبِلَتِ القابلةُ الرائدَ: مامانه که له کاتی

له دایکی بونی منداله که دا پیشوازی نِ کرد یه که م

کهس بوو له کؤشی گرت.

عاقلاً بوو ۵ اِقْبَلَ اَمْرُهُ: دستى به کارمکهى
 کردموه ۵ اِقْتَبَلَ اَلْخَطْبَةَ: به شیوهى
 سهردهستهكى و نیرتیجالی وتارمکهى خویندموه،
 لهوه پیش نامدمباشى بؤنه کردبوو ۵ تَقَابَلَا:
 بهرمو روی په کتر بوونموه ۵ رویان له په کتر کرد
 ۵ تَقَبَّلَ به: بوو به کمفیلی و بهرعودى بوو ۵ تَقَبَّلَ
 الشَّيْءُ: شته کهى قبول کرد، به شته کهى رازی بوو
 ۵ دمشگوترئ: (تَقَبَّلَ اللهُ اَلْاَعْمَالَ) خودا
 کرده و مگانت نى و مربرگئى و پاداشتت بداته وه ۵
 اِسْتَقْبَلَهُ: پیشوازی نى کرد ۵ به پیشوشبوون و
 سؤزموه بهرمو پیری هات ۵ اِسْتَقْبَلَ اَلْاَمْرَ:
 کارمکهى دست پیکرهموه ۵ اِلِسْتِقْبَالُ: زورى
 پیشوازیی کردن له میوان ۵ به ریئلاً ۵ القابله:
 مامان ۵ قوابل الامر: سهرمتاگانى شت ۵
 سهرمتاگانى کار.

القابلية: نامدمباشى بؤ قبول کردنى شتیک ۵
 القابل: هه لاشیک له نیوان دوو خانوو یان دوو
 دیواردا که به زیریا خه لک برؤا واته: دالان ۵
 القبال: نهومیه دوو قاجى مرؤفیک پیشهومیان
 لیک نزیك بئ و پازنه کانیان لیک دوورکه ونموه
 ۵ القبال من کل شیئ: سهرمتای ههموو شتیک ۵
 په کهم نیمه ن که دمیبینی له مهر شتیک ۵ قبال
 الدابة: ناوچهوانى ولاخ و یاله کانی ۵ القباله:
 کومپپاله ۵ دمشگوترئ: (نحن فى قبالة فلان) نیمه
 له ژیر عوهدمو په میمانى فلان دابن ۵ القباله:
 کهفالهت و بهرعوده بوون ۵ پیشهى مامانى ۵
 کردهومیه که مرؤف له نهستوى دهرگئى ۵
 القباله من الطريق: نهومى دیته بهرهم رینگا ۵
 دمشگوترئ: (جلس فلان قبالة فلان) فلانکس
 له بهرامبهر فلاندا دانیشت.

قبيلُ: زهرفى زهمانى رابردوه ۵ یان زهرفى مهکانى
 پیشهومیه ۵ القبيلُ: مه بهست ۵ دمشگوترئ: (اد

قبيل الشئى تبولاً: به پیشوشحالیه وه دیارپه کهى
 وهرگرت ۵ دمشگوترئ: (قبيل الله دعاء فلان)
 خودا نزاى فلانى قبول کرد.

قبيل العمل: به نیشه کهى رازی بوو ۵ (قبيل الخير)
 هه واله کهى بهلاوه راست بوو به راستى زانى.
 قبيل فلان قبالاً: فلانکس له جاویدا جوړه
 ختیلیه کمى تیدا بوو.

قبيل الرجل قبالاً: پیاومکه بوو به کمفیل و بهرعوده
 ۵ اقبيل: هات، گمیشت ۵ دمشگوترئ: (اقبل
 الركب) کاروانه که گمیشت ۵ (واقبل العام) سان
 تازه بؤوه سالى نوئى هات ۵ اقبيل بالشيئ:
 شته کهى چاک نه انجام دا ۵ دمشگوترئ: اقبلت
 الارض بالنبات: زمویه که گیاو گزی باشى رواند
 ۵ اقبل بفلان: فلانکسى هه نپشکتنى و چه نندو
 چونى له گه ن دا کرد بؤونهومى کارمکه قبول بکا
 ۵ اقبيل على العمل ونحوه: دستى به کارمکه کرد
 ۵ دمشگوترئ: (اقبلت الدنيا عليه): دونیا روی
 تن کردو خیرو بیری به سهردا رزا ۵ اقبيل عن
 فلان: جاوی فلانى خیل کرد ۵ اقبيل فلاناً
 الشئى: شته کهى خسته بهرهمى فلان ۵
 دمشگوترئ: (اقبلت الماشية الرادي) نازه له کانی
 بهرمو دؤله که ناراسته کردن ۵ اقبلنا الرماح نحو
 القوم: رمبه گانمان ناراستهى خه لکه که کرد ۵
 اقبيل فلاناً الطريق: فلانکسى شارمزاى رینگا که
 کرد ۵ قابله: بهرمو روی بؤوه روی تن کرد.

قابل الشئى بالشيئ: شته کهى بهرامبهر شته که
 کرد ۵ قابل الكتاب بالكتاب: کتیبه کهى له گه ن
 کتیبه کهى تردا بهراورد کرد ۵ قبيله: ماجى کرد
 ۵ قبيل العايل العمل: کریکارمکهى والى کرد
 به شیوهى گریبهست پاهمندی کارمکه بئ ۵
 اقبيل الرجل: پیاومکه دواى گیلی و نه قامى

أَقْبَلُ قَبْلَكَ كَمَا وَبَى مِنْ مَهَبَسْتِي تَوْ دَمَكَمَه مَهَبَسْتِي خَوْمِ ۵ الْقَبْلُ: بَيْشَهْوَمِي شَت ۵ هَمَرُوا وَشَمِي (قَبْلٌ) نَاوَه بُو بِنَارِي كَيُو ۵ بُو سَمَرَمَتَاي زَمَان وَ رُوژگار ۵ دَمگوتَرِي: (كَانَ هَذَا فِي قَبْلِ الصِّفِّ): نَمَمَه لَه مَيْشِ هَاتَنِي هَاوِين دَا بُوو ۵ هَمَرُوا نَاوَه بُو شَمَرَمگَاي بَيْشَهْوَمِي بِيَاو وَ نَاْفَرَمَت ۵ دَمگوتَرِي: (رَأَيْتُهُ قَبْلًا) بِه نَاشَكْرَا نَموم بِيِنِي ۵ الْقَبْلُ: هَيَزُو تَوَانَا ۵ دَمگوتَرِي: (مَالِي بِه قَبْلٌ) نَمَمَن تَوَانَاي نَموم نِيَه ۵ (لِي قَبْلٌ) فَلَان دِين) مِنْ لَاي فَلَان قَمَرَزَم هَمَه ۵ الْقَبْلُ: دَمگوتَرِي: (رَأَيْتُهُ قَبْلًا) بِمَنَاشَكْرَا نَموم بِيِنِي ۵ الْقَبْلُ: جَوْرَه خَيْلِيَه كَه لَه جَاوَدَا ۵ بِه لَمگَمِي نَاشَكْرَا. كَيُو وَ گَرْدُو تَه پَوْلَمَكَه ۵ بِنَارِي كَيُو ۵ دَمگوتَرِي: (أَنْزَلَ بِقَبْلِ هَذَا الْجَبَلِ) دَابَهزَه بُو بِنَارِي نَمُو كَيُوَه ۵ الْقَبْلَةُ: مَاج ۵ نِيَشَانَه يَه كَه بِه گُوِنَجَكَه مَه رَمُوَه ۵ قَبْلَةُ الْحُمَى: زِيَكَه يَه كَه لَه سَهَر لِيُوِي لَه رَزُو تَادَا رَه پِيدَا دَمبِي ۵ الْقَبْلَةُ: رُوگَه ۵ كَمَعِبَه كَه مَوْسُولْمَانَان لَه نُوِيژدَا رُوِي تِيَدَمَكَمَن ۵ لَايَه وَ رُو ۵ دَمگوتَرِي: (مَا لَكَلَامَه قَبْلَةً) قَسَه كَه هِيچ رُوِيَه كِي نِيَه ۵ الْقَبْلَةُ: مِي رُوِيَه كَه لَه نَاو كُوْمَه لَمگَاي بَاشَكَمُو تُوودَا هَمَلِي دَمگَرَن، بِه خُوِيَدَا دَمَكَمَن بُو دَمْفَعِي جَاوَمَزَار يَان بُو دَمَسْتَه بَه ر كَرْدَنِي خُوْشَه وِيَسْتِي يَه كِي كِي تَر بُوخُوِي، بِه تَابَه سَتِي هَمَنْدِي نَافَرَمْتِي كَالْفَام بِه كَارِي دَمهَيِنَن بُوْنَه وَمِي مِيْرَدَمَكَه كِي خُوْشِي بُوِي ۵ نِيَسْتَاكَه دَمبِيِنِي هَمَنْدِي كَمَس مِي رُوِي شِيَن بِه پِيْشِي نُؤْتُوْمِيْلَه كَانِيَانَه وَمَكَمَن نَمُوَه پَاشَاوَمِي نَمُو دَابُو نَه رِيْتَه دَوَاكَه وِتُوومِيَه ۵ الْقَبْلُ: رَمَزَامَنْدِي وَ مَهِيْلِي دَل بُوْلَاي جَوَانِي وَ خَال وَ نِيَشَانَه ۵ بَاي صَهْبَا ۵ الْقَبِيْلُ: جِيِن وَ كُوْمَه ل وَ شُوِيْنَكَمُو تَه و دَارُو دَمَسْتَه ۵ هَاوَشِيُوَه ۵ كَمَفِيْل وَ بِمَرَعُوودَه ۵ عَمْرِيْف ۵ الْقَبِيْلَةُ: هُوَزُو

خَيْل وَ تَايَمَفَه ۵ سِيْرَمَه لَغَاو ۵ كُوْنَه قُوْبَجَه ۵ نِيَسْقَانِي كِي سَمَرَه ۵ قَبَائِل الشَّجَرَةِ: لَقُو بُوِيِي دَرَه خَت ۵ دَمگوتَرِي: (ثَرِب قَبَائِل) قَوْمَاشِي رَزِيُو ۵ الْمَقَابِلُ مِنَ الرِّجَالِ: بِيَاوِي وَه جَاخَزَادَه لَه لَايَمَن دَايَكُو بَاوَكَه وَه ۵ الْمَقَابِلَةُ مِنَ الشَّاءِ وَالنَّسِقِ: مَه رُو حُوْشَتَرِي گُوِي هَمْدِرَاو لَه لَاي بَيْشَهْوَمِي گُوِيَان دِرَاوِيَه كَه دِيَارَنَه بِي ۵ الْمَقَابِلَةُ: لَه زَارَاوَمِي زَانَسْتِي بِه دِيَع دَا بَرِيْتِيَه لَه وَمِي دُوو مَانَا يَان زِيَا تَر بَهِيْنِي، نَمَجَار دُزِي نَمُو مَانَا يَانَه بِيِنِي وَ مَكُوو (فَلِيضَحَكُوا قَبِيْلًا وَ لِيَكُوا كَثِيْرًا) ۵ الْمَقْبَلَةُ: (أَرْضٌ مَقْبَلَةٌ) زَمُوِيَه كَه بَارَان نَاوِيَه نَاو لِيِي بَارِيُوَه هَم مَوُوِي نَه گَرْتُوْتَه وَه.

قَبْنٌ قَبْرَانًا: بِه نَاو زَمُوِيَدَا گَمَرَا بُو بِه دَمَسْتَه يِنَانِي سُوْدُو قَارَا نَج. ۵ أَقْبَنَ فَلَان: فَلَان كَمَس تِي شَكَا هَمَلَات ۵ خِيْرَا بَازِي هَاوِيْشَت ۵ قَبْنُ الشَّيْءِ: بِه قَمَبَان شَتَه كَه كِيْشَا ۵ الْقَبَانَةُ: قَه پَانَجِيَه تِي ۵ الْقَبَانُ: قَه پَان نَامِيْرِي كَه بُو كِيْشَانَه كَرْدَنِي شَت ۵ جَاوَدِيْرُو نَمَمِيْنَدَار ۵ دَمگوتَرِي: (فَلَان قَبَانٌ عَلَى فَلَان) فَلَان كَمَس جَاوَدِيْرُو فَلَانَه بِمَنِيْشَه كَانِي دَا دَمَجِيْتَه وَه وَرْد بِيِنِي يَان تِيْدَا دَمكَا ۵ الْقَبِيْنُ: كَمَسِي كَارَمَكَانِي بِه جَوَانِي بُو رَمَهَا نَه كَرِيْن وَ هَم رَخَرِيْكَ بِي وَ بِمَرَه مِي بَاشِي نَه بِي ۵ قَبَاهُ قَبْرًا: بِه سَهَرِي پَه نَجَه ي شَتَه كَه كُو كَرْدَمُوَه ۵ دَمگوتَرِي: (قَبَا الزَّعْفَرَانِ وَ نَحْوَه) زَمْعَه رَانَه كَه جِنِي.

قَبَا الشَّيْءِ: شَتَه كَه كَه وَا نَه كَرْدَمُوَه.

قَبَا الْبِنَاءِ: بِالْهَخَانَه كَه يَه رَز كَرْدَمُوَه ۵ قَبِي الشَّرْبِ: قَوْمَاشَه كَه يَا وَرُو بِه كَه لَمَكِي نَمُوَه بِي لَه سَهَر پُوْشَاكَه وَه لَه بِمَر بَكْرِي ۵ قَبِي الْمَتَاعِ: كَالَاكَه ي بِيْجَايَه وَه وَ نَامَادَه ي كَرْد بُو نَارْدَن بُو شُوِيْنِي كِي تَر ۵ اِنْقَبِي: خُوِي شَارْدَمُوَه ۵ تَقَبِي

في الإبل القترية) زمکات له حوشتري تمرخانکراو
 بؤ ناو هه لکيشان و نيش کردنى لهو جوړه نيه.
قَتَّ فلان قَتَّ: فلانکس دروى کرد.
قَتَّ فلان بين الناس: فلانکس گويى هه لخت
 بؤنه وهى قسهى خه لک ببيسى و نه وان پيى
 نمرانن.
قَتَّ فلاناً: شوپن فلانکس كهوت به نه نينى
 بؤنه وهى بزاني جى دمكاو بؤ كوى ده جي.
قَتَّ الحديث: قسه كهى به شيوه هه له وگير و ته زوير
 گيرايه وه ◊ دمگوتري: (هو يفت الحديث) قسه كه
 ته زوير دمكاو درؤو ده له سهى پنيوه دمنى و
 وايشى نيشان دمدا كه حهق و راسته.
قَتَّ أثر الشيء: به دودا جيونى بؤ شته كه كردو
 ويستى بزاني چونه و جيبه.
قَتَّ الشيء: شته كهى ناماده كرد ◊ كه مى كرده وه
 كه م كه م گردى كرده وه ◊ قَتَّت الأحاديث:
 قسه كانى به شيوى ناله بار و گهنده لى گه باند ◊
قَتَّت الأنارية: داو و دهرمانه كانى خسته ناو
 مهنجه له كه وه بؤ كولاندن ◊ قَتَّت الزيت: له ناو
 زميته كه دا بؤنى خوشى تن كردو هر چاندى ◊
 يان زميته كهى تيكه لى رؤنى بؤنخوش كرد ◊
القَتَّ: درؤى نامادمكراو ◊ هممو روهك و گزو
 گيايهك كه خوړسك بن يان بچيندرئ له
 باخچه و بهر درگادا ◊ القَتَّات: نهو كه سهى خو
 له خه لک دمگري و گوى بؤ وتو ويزمگانيان
 هه لده خا و نه وان ناگانيان لى نيه ◊ قَتَّدت الإبل
 قَتَّداً: حوشرمكه توشى سك نيشه بوو به هوئى
 خواردى رومكى (قمتاد) گوپنى ◊ القَتَّاد
 رومكئى پته وه چقلاويه له پيږى (القرنية) يه
 له ولاتى سودان پيى دمگوتري: (الخشاب
 باشرين صه مفى لى بهرهم دمهيندرئ، نه م

الشيئ: شته كه ومكوو گومبى لى هات ◊ قَتَّبى
 فلان: فلانكس پالتوى له بهر كرد ◊ رؤبى
 زانكوى له بهر كرد ◊ دمگوتري: (قَتَّبى قباءه)
 پالتوكهى خوى له بهر كرد ◊ القياىء: پياوى
 خراب و خوږي ◊ (بنو قياىء): كؤمه لئيك مرؤف
 كؤببنه وه بؤ مهى خواردنه وه ◊ القياىء:
 نافرمتيكه روهكى عوصفور بچن و كوى
 بكاته وه ◊ القبا: (قبا القوس) نيوى كه وان،
 واته: نيوى داره كه وان هيبه كه ◊ القباىء:
 پؤشاكئيكه له سر پؤشاكى تر له بهر دمكري
 ومكوو پالتوو رؤبو سهدريه ◊ يان كراسئى
 دريزه و پشتينى له سر دجه سترئ ◊ القبى:
 تاقمئى كه وان هيبى ◊ سهردابو ژير زمينيكه
 ندها ويندا فينك و گونجاوه بؤ تيدا هه لگرتنى
 شيرمه نى و ميوه ◊ القبوة: كوره خانه ◊ دو كه ل
 كيشى ته ندور ◊ قَتَّبَه قَتَّباً: ريخولهى
 سوركراوى دهر خوارد دا ◊ اَقْتَبَ البعير: كورتانه
 بچكولهى له پشتى حوشرمكه شتهك دا ◊ اَقْتَبَ
 اليمين: سويندمكهى جهخت كرده وه و گهوره
 كرد ◊ (اَقْتَبَ فلاناً يميناً): سويند خواردنه كهى
 له سر فلانكس گران كرد ◊ اَقْتَبَ الدين فلاناً:
 قهرزمكه فلانكسى له گلو گو خست ◊ قَتَّبَهُ
 قَتَّبياً: كه وان هى كرده وه چه مانديه وه ◊ القَتَّب:
 زين و كورتانئى بچوكه به نه اندازهى دوگى
 حوشره.
القَتَّب: پياوى كه م چلاندانه و تورپه تهوسن ◊
 كه سينك زوو تورپه بن ◊ القَتَّب: به مانا (القَتَّب)
 دئ ◊ ريخوله ◊ ناميرى ناعورو ناو هه لکيشان
 به هه موو جوړمگانيه وه و به هه موو
 پارچه كانيه وه ◊ اللثبة: ريخوله ◊ القترية من
 الإبل: حوشرمكه كه زين و كورتانى بچوكى لى
 شتهك درابى ◊ له حه ديسدا هاتوه: (لا صدقة

مندالیهوه رژدو چروک بوو باش بهخیوی
 نهکردن ◊ قَتْرَ الشَّوَاءُ: بۆنی برژاوهکه بلاو
 بۆتهوه ◊ دهشگوترئ: قَتْرَ الرَّجُلُ الشَّوَاءُ:
 بیاوهکه بۆنی برژاوهکی وروژاند ◊ قَتْرَ الصَّيَادُ
 للأسد: نیچیرهوانهکه گوشتی بۆ شیرمهکه له
 نزیك داو و تهلهکهدا دانا بۆنهوهی بۆنی بکاو
 بکهوئته داوهکهوه ◊ قَتْرَ الْأَشْيَاءِ رِيسِنَهَا:
 شتهکانی لئیک نزیك کردنهوهو نامادهی کردن
 بۆ بهگارهینان، له هه دیسدا هاتوووه: (أَنْ أَبَا
 طَلْحَةَ كَانَ يَرْمِي وَالنَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْتَرِ
 بَيْنَ يَدَيْهِ) واته: ئەبو تەلحە تیربارانی کافرمانی
 دهکرد پیغه مبهه (د.خ) سه ره تیرمانی بۆ رَیْک
 دهخستن ◊ قَتْرَ فَلَاناً عَلَى قَتْرِهِ: فلانکەسی
 بهسهه لادا خست ◊ أَقْتَرُ الصَّائِدُ فِي قَتْرِهِ:
 نیچیرهوانهکه چوووه ناو هوخته که بهوه، خوی
 تیدا ههشار دا ◊ تَقَاتَرَ الْقُرْمُ: خه لکه که فیئل و
 فه ره جیان له به کتر کرد ◊ تَقَتَّرَ فَلَانٌ: فلانکەس
 رقی هه ئساو خوی ناماده کرد بۆ کیشه و دهمه
 دهمی ◊ تَقَتَّرَ فَلَانٌ لِلصَّيْدِ: فلانکەس له
 هوخته که پیدا خوی ههشاردا بۆنهوهی فیئل له
 نیچیره که بکاو بیگری یان بیکوژی ◊ تَقَتَّرَ عَنْهُ:
 لئی لاکهوت، لئی دوور کهوتهوه ◊ تَقَتَّرَ فَلَاناً:
 ههولیدا فیئل له فلانکەس بکاو غافل گیری بکا
 ◊ الْقَاتِرُ: زمعیفو لاواز ◊ الْقَتَارُ: دوکه لئیک
 بۆنیکی تایبهتی هه بی که به هوی برژاندن و
 کولاندن، یان سوتاندنی ئیسق یان بوخور ◊
 الْقُتْرُ: نه ملاو نه ولای شت ◊ الْقِشْرَةُ: قه صه ب
 که ناراسته ی نامانج دهگری ◊ (ابن قِثْرَةَ) ماریکی
 بیسه به بههر که سینه کهوه بدا دهیکوژی ◊ الْقِشْرَةُ:
 گوزهرانی ناخوش و تمنگ ◊ کون و درز له جۆگا
 ناو یان ههوزی ناو یان بۆری ناو که ناوی ئی
 بجی بۆ ناو باغچه ◊ کونی سورگی و زمانه ی

رومه که له ولاتی کوردستان پیی دهگوترئ
 گوینی و له کوپستانه کان خۆرسکه و که تیره ی ئی
 به ره هه م ده میندرئ، ئەم روه که چقله کانی
 ده پروژینرئ و ورد ده کرى باشترین له و مرو
 نالقه بۆ ره شه ولاخ.
 الْقَتْدُ: ئەو دارو ته خته ميه به بۆ ره حل و شه به که ی
 دهوری دووگی حوشتر پیکه وه شه ته که دهمدرئ
 ومکوو جۆره کورتانیک.

قَتْرَ فَلَانٌ قَتْرًا: فلانکەس ژبانی تهنگ و گوزهرانی
 ناخوش بوو.

قَتْرَ فَلَانٌ عَلَى عِيَالِهِ: فلانکەس که م و کوری ره چاو
 کرد له به خیو کردنی مال و مندالی دا.

قَتْرَ اللَّحْمِ: گوشته که بۆن بهرامی بلاو بۆوه.

قَتْرَ لِلأَسَدِ: له نزیك داو و تهلهوه گوشتی بۆ
 شیرمه که دانا به جۆر ریک شیرمه که بۆنی گوشته که
 بکا بۆنهوهی بکهوئته داوهکهوه.

قَتْرَ الشَّيْءِ وَالْأَمْرِ: شته که ی به پیویست زانی،
 کاره که ی به پیویست له قه له م دا ◊ شته که ی
 فرئ دایه لاوه ◊ هه مندئ له شته که ی خسته
 په نا هه ندیک.

قَتْرَ الْبُرْغِ: سه ره بزمار ی تیزی بۆ زریکه دروست
 کرد.

قَتْرَ الْبُخْرِ وَاللَّحْمِ رَغِيًا قَتْرًا: بوخورمه که یان
 گوشته که بۆن و بهرامی بلاو بۆوه ◊ أَقْتَرُ الرَّجُلُ:
 بیاوه که گوزهرانی تهنگ بوو ◊ أَقْتَرَتِ الْمَرْأَةُ:
 نافرته که دار عودو بوخور ی سوتاند ◊ أَقْتَرَتِ
 الصَّائِدُ أَوْ الصَّيْدُ: نیچیرهوانه که یان نیچیره که
 چوووه کوخته کهوه ◊ أَقْتَرُ اللَّهُ رِزْقَ فَلَانٍ: خودا
 ریزی فلانی که م کردمووه گوزهرانی ناخوش کرد
 ◊ أَقْتَرُ النَّازِ: ناگره که ی والی کرد دووکه ل بکا ◊
 قَتْرَ عَلَى عِيَالِهِ: له روی به خیو کردنی مال و

بکرموه نموه نوپژ بره ◊ قَاتَلَ اللهُ فُلَانًا: خودا نمفرینی له فلانکس کرد.

قَتَلَ فُلَانًا: فلانکسی کوشتو نهکی جهستهی

کرد ◊ زهلیل و ژیرباری کرد ◊ دمگوتری: (قلب مُقْتَلٌ) سۆزو عیشق کاری تی کردووہ ◊ قَتَلَ العَرمَ: ژامریهکی زوری له قهومهکه کوشت ◊

إِقْتَتَلَ العَرمَ: خه لکهکه به کترین کوشتو بر کرد ◊ **إِقْتَتَلَتِ النِّساءُ فُلَانًا:** نافرتهکان

فلانکسیان توشی داوی عیشق کردو وازبان لی نهینا تا له ناویان برد ◊ **إِقْتَتَلَهُ الجُنُ:** جندوکه شیتیان کردووہ ◊ **أَقْتَتَلَ الرَّجُلُ:** پیاوهکه

عشق و دلداری شیتی کردووہ ◊ عَقَلَ و هَوَّشَى لهدست داوه ◊ **تَقَاتَلَ العَرمَ:** خه لکهکه به کترین

کوشتو بر کرد ◊ **تَقَتَّلَ العَرمَ:** خه لکهکه شهریان بوو ◊ **تَقَتَّلَ الرَّجُلُ لِحَاجَتِهِ:** پیاوهکه

به پیر پیداوایستهکانی خویره چوو ههولی دابینکردنی دا ◊ **تَقَتَّلَ لِلْمَرَأَةِ:** خوئی بو

نافرتهکه گهردنکهج کردو ملکهجی بوو ◊ **تَقَتَّلَتِ الْمَرَأَةُ فِي مَشِيَّتِهَا:** نافرتهکه له رویشتی

دا خوئی باداو لارو له نجهی کرد.

تَقَتَّلَتِ الْمَرَأَةُ لِلرَّجُلِ: نافرتهکه خوئی نارایش داو

خوئی رازاندموه بو پیاوهکه تاوای لی کرد عاشقی بین ◊ **إِسْتَقَتَلَ:** ملکهجی کوشتن بوو ◊

إِسْتَقَتَلَ فِي الْأَمْرِ: له کارهکه دا ملکهجی بوو ◊ **الْقَتَالُ:** نهفس ◊ یان باقی مهندهی نهفس ◊

دمگوتری: (أَصَابَ قَتَالَهُ) ◊ (دَابَّةٌ ذَاتُ قَتَالٍ) نازه لیکه گوشتو بهزی زوره ◊ **الْقَتْلُ:** هاوشانو

بهرامبهر ◊ دمگوتری: (هَمَا قِتْلَانٌ) نهو دووہ هاوشانی به کترین ◊ زانوا ناگادارو لیزان

به کاروبار، دمگوتری: (إِنَّهُ لَقِتْلٌ شَرٌّ) نهو لیزانه له شهرو جهنگ دا ◊ **الْقَتُولُ:** کهسینک زور بکوز

بین زوری خه لک کوشتی ◊ **المُنَابِلُ:** جهنگاومر.

کیلون که له کاتی داخستن دا نهو زمانهیه تینیدا دموستن ◊ نهلقهی قهلقان و زری ◊ کونی

تهندور، جاوی تهندور ◊ کونیک که دهران دهر بین ◊ کوخته و سمنگهری نیچیرهوان که خوئی

تیندا حهشار همدا له کاتی ههولدانی دا بو گرتنی ◊ **الْقَتْرَةُ:** شیوه دوکهل و تمبو توژی که له کاتی

کارساتی ناخوشتا دهم و جاو دادمگری.

الْقَتْرُ مِنَ الرِّجَالِ: پیاوی رژدو چروک و به خیل ◊

الْقَتْرُ: سهری بزمار له نهلقهی زری دا ◊ سهرمقای دهرکهوتنی موی سپی و نیشانهی

پیری.

قَتَعَ قَتْرَعًا: جهوساپهوه و ژیردهسته و زهلیل بوو ◊

قَاتَعَهُ: شهری له گه ل کرد، کوشتی ◊ **الْقَتْعُ:** شانهی ههنگ له کونه شاخیکی که مینک قول ◊

الْقَتْعُ: کرم به گشتی ◊ کرمینکی سوره و مکوو مؤرانه وایه دار دهخوا ◊ **الْقَتْعَةُ:** زهلیل و

ژیردهسته و جهوساوه ◊ **قَتَلَهُ قَتْلًا:** کوشتی ◊ دمگوتری: (قَتَعَ اللهُ فُلَانًا) خودا شهرو نه گبهتی

فلانکسی لایبرد ◊ برسایایهتی یان تینوایه تیه کهی نه هیشت ◊ (قتل غلیله) شیضای

دا ◊ (قتل الخمر) ناوی تیکه ل به شهرابه که کرد بوئه وهی که سکونی و کاریگه ریه کهی که م

بیته وه.

قَتَلَ فُلَانًا: فلانکسی زهلیل کرد.

قَتَلَ الشَّيْئَ عِلْمًا: چووہ ناو شته که وه و لئی

کوژی هوه و چووہ بنج و بناوانی باسه که وه به ته واوی تینیدا کارامه بوو ◊ **أَقْتَلَهُ:** راینواند بو

کوشتن ◊ قاتله مقاتله و قتالاً: شهری له گه ل کرد ◊ مهنعی کردو له مبه پری خسته به ردهم ◊ له

حه دیسدا ها تووه که پیغه مبه ر (د.خ) دهرباری که سینک که به به ردهم نوپژ که ردا بر وا

فرمویه تی: (قاتله فانه شیطان) مهبه یله و رهدی

نامادمگراو و رامگراو بۆ شمېر ۵ المقتل: ماندو و شپېرزه بهگاری گهردنکهچی و زهلیلی ۵ بیاوی هالبوو و له بۆتهدراو و خاومن نهزمون ۵ المقتل: شوینی شهر و جهنگ یان کاتی شهر و جهنگ ۵ شوینی کوشندهی نادمیزاد یان گیانلهبهری تر که بیکراو زمبیری لی درا گیانی لهدهست بدا ۵ دهگوتری: (مقتل الرجل بین فکیه) کوشندهترین شوینی نادمیزاد له نیوان دووشهویلهیمتی واته: زوبانیهتی ۵ دهگوتری: (ولنی مقاتلک) روم تیکه دهم وچاوت بخمره بهرامبهرم ۵ المقتل: گۆرهبانی شهر و جهنگ، شهری کوشندهو تارومار کهر.

قَتَمَ قَتْمًا تَمِبًا وَتَوَّزَاوِی مَهیلَهُ وَرَمَشَ یَانَ مَهیلَهُ وَسُورَ.

قَتَمَ النَّهَارَ رُوْزَمَكَه تَمِبًا وَتَوَّزَى زُوْرَى تَیْدَا بُوو.

قَتَمَ قَتْمًا وَتَمِبًا: بهمانا (قَتَمَ) دئی ۵ اَقْتَمَ الشَّیْئُ: بهمانا (قَتَمَ) دئی ۵ اَقْتَمَ یَسْرَمَ: رُوْزَمَكَه تَمِبًا وَتَوَّزَى زُوْر بُوو ۵ اَلْاَقْتَمُ: شَتِیْکَ کَه تَمِبًا وَتَوَّزَاوِی وَ مَهیلَهُ وَرَمَشَ یَانَ مَهیلَهُ وَسُورَهُ ۵ (اَحْمَرُ قَاتِمًا) رَهْنِگی زُوْر سُور ۵ اَللْتَامُ: تَمِبًا وَتَوَّزَى مَهیلَهُ وَرَمَشَ ۵ دَهگوتری: (اِرْتَفَعَ اَلْقَتَامُ حَتَّى خَفِیْتَ اَلْاَعْلَامَ) تَمِبًا وَتَوَّزَى هَیْنَدَه بَمَرْزِ بُوو نِیْشَانَه وَ دِیَارَدَمْکَانَ تَارْمَایِیَانَ نَهْمَا ۵ اَلْقَتْمُ: تَمِبًا وَتَوَّزَ ۵ بَايَهکَه تَمِبًا وَتَوَّزَى زُوْر بَهیْنی ۵ اَلْقَتْمَةُ: رَهْنِگیکَه تَمِبًا وَتَوَّزَى مَهیلَهُ وَسُورَهُ ۵ یَانَ مَهیلَهُ وَرَمَشَهُ.

قَتَنَ الْمِسْكَ اَر الدَّمُ قَتْنًا: مِیْسَکَهکَه وَشَکَ بُوو تَهْرَایِی نَهْمَا وَرَمَشَ هَهْلَگَهْرَا.

قَتَنَ الرَّجُلَ بِغَیْرِه: قَتَانَةٌ: بَیَاوَمَکَه خَوَارَدَنی کَهْمَ بُوو کَزُو لَوَاوِزِیو (فَهو وَهَی قَتِنًا) ۵ اَقْتَنَ: بَهْمَانَا

قَتْنًا دئی ۵ القَتین: هَهزَار بَی ۵ کَزُو لَوَاوِز ۵ سَهْرَه رَمِی تَیْز.

قَتَا فَلَانًا قَتْرًا: خَزْمَهْتی فَلَانْکَهسِی کَرْد ۵ دَهگوتری: (فَلَانٌ یَقْتُو المَلُوْکَ) فَلَانْکَهسِی خَزْمَهتَکَری پَاشَایَانَ دَهکَا ۵ اِقْتَسَرِی فَلَانًا: فَلَانْکَهسِی بُوو بَه خَزْمَهتَچِی ۵ اَلْمَقْتَسَرِی: خَزْمَهتَکَار ۵ اَلْمَقْتَسِرِی مِنَ النَّاسِ: کَهسَانِیْکَ بَهنَانَهسِی خَزْمَهْتی خَهْلَکَ دَهکَمَن ۵ اَقْتَأَ المَکَانَ: شوپِنَهکَه خَهیارو شَتی وَی زُوْرَه ۵ دَهگوتری: (اَقْتَأَ القَوْمَ) خَهْلَکَهکَه خَهیارِیَانَ زُوْر بُوو ۵ اللِّثَاءُ: جُوْرَه کَالَهکَیْکَه لَهخَهیار دَهجِی وَ لَهو دَرِیْزَتَر دَمِی وَ مَکُوو تَرُوْزِی وَ کَالِیَار ۵ لَه وَاَلتِی مِیْصَرَ بَههَمُوو جُوْرَهکَانی دَهگوتری خَهیار ۵ المَقْتَأُ: شوپِنِیْکَ خَهیارِی لی بَی، خَهیارِی لی بَچِیْنَدَرِی وَ لَیْی بَروِی ۵ (اَلْاَرْضُ المَقْتَأَةُ) زَمِیْهَکَ خَهیارِی زُوْر بَی.

قَتَبْتُ الشَّيْئَ قَتَبًا: شَتَهکَهی کُوْکُرْدَمُوو زُوْری گَرْدِکَرْدَمُوو ۵ دَهگوتری: (قَتَبْتُ فَلَانًا مَالًا) فَلَانْکَهسِی مَالًا وَ سَامَانِیْکی زُوْری کُوْکُرْدَمُوو ۵ دَهگوتری: (وَجَاءَ یُقْتُ مَعَهُ دَیْنَا عَرِیْضَةً) ۵ هَمَرُوا وَشَهی (قَتَبْتُ) بَهْمَانَا لَابَرْدَن وَ رَادَان دئی، دَهگوتری: (قَتَبْتُ السَّیْلُ هَثِیْمَ البَنَاتِ) لَافَاوَهکَه بُوْش وَ پَهلَاشَهکَهی رَادَاو بَیْشَ خُوْی دَا

اِقْتَبْتُ الشَّيْئَ: شَتَهکَهی لَهْرَمْگَ دَهْرَکِیْشَا، لَه بَیْخَ هَهلی کَهْنَد ۵ اِقْتَبْتُ القَرَمَ عَنِ اَصْلِهِمْ: خَهْلَکَهکَهی لَهشَوینَ خُوْی هَهْلَکَهْنَد ۵ اللِّثَاءُ: کَالَا ۵ دَهگوتری: (جَاءَ القَوْمَ بِقُشَانِهِمْ) خَهْلَکَهکَه بَهخُوْیَانَ وَ کَالَاکَانِیَانَهْمُوو هَاتَن ۵ اَلْقَتَالَةُ: کُوْمَهلِیْکَ نَادَهْمِیْزَاد ۵ اَلْقَثِیْثُ: نَهو تَوِیْکَل وَ پَرِزُو پَالَهیه لَهقَهدی دَارْمِیُو یَانَ دَارخُورْمَا دَهکَهوِیْتَه خَوَار ۵ نَهْمَامَه خُورْمَا لَهو کَاتَهْدَا

کهله بنگه‌کی حوی هه‌لمکه‌ندری ۵ الْقَيْئَةُ: به‌مانا (القائَةُ) دئ ۵ الْمَقْتَةُ: ته‌خته داریکی پانه مندال یاری بی دمکه‌ن.

قَتَمَ فلان في مشيه: فلانکەس له پویشتندا ته‌مبه‌نی کرد.

قَتَمَ فلان من ماله: له‌مال و سامانی حوی به‌شی فلانکەسی دا.

قَتَمَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی هه‌موو یان زۆربه‌ی کۆکردموه ۵ اِقْتَمَ الشَّيْءُ: به‌مانا (قَتَمَهُ) دئ ۵ شته‌که‌ی له‌بێخ دهره‌یناو شوینه‌واری ئی نه‌هێشته‌وه ۵ قَتَامٌ: ئیسمی فیعلی نه‌مره به‌مانا (اَقْتَمَ) دئ ۵ هه‌روا ناوه بۆ که‌متیاری من له‌م روه‌وه که‌متیاری من ته‌مبه‌له‌و له پویشتندا زۆر له‌سه‌ر خو‌دەرخوا ۵ الْقَتُومُ: که‌سیک کۆکه‌ره‌وه‌ی خێرو بی‌ر بی

قَتَا فلان: فلانکەس شتیکی خوارد خرمه‌ی هات وەکوه‌ خه‌پارو ترۆزی.

قَتَا المال: مال و سامانی کۆکردموه.

قَتَبَ الجملُ أَر الفرسُ قَتْباً وَقَتَاباً: حوشترکه‌ی یان نه‌سه‌پکه‌ کۆکه‌ی هاتی کۆکی ۵ قَتَبَتِ المرأَةُ: نافرته‌که‌ داوین پیس بوو ۵ قَتَبَ: بۆ زیدهرۆی له‌مانای (قَتَبَ) دئ ۵ تَقَتَّبَتِ المرأَةُ: نافرته‌که‌ بوو به‌قه‌حبه ۵ الْقَعَابُ: تیکجوو‌نی ناوه‌وه‌ی جه‌سته به‌هوی کۆکه ۵ الْقَتَبُ: به‌ته‌مه‌ن و کۆنه‌سال که‌ کۆکه‌ی بی ۵ الْقَحْبَةُ: بی‌رمزی بی‌رسال که‌ کۆکه‌کۆکی بی ۵ که‌سیک ناوه‌وه‌ی جه‌سته‌ی داوه‌شایی به‌هوی دهرده‌وه.

قَحَّ قَحْرَةً: پالفته‌و پوخته‌ بوو ۵ الْقَحَّاحُ: پوخته‌و خالی له‌کۆتیزرو خشت و خال ۵ دمشگوتری: (أعرابي قحاح): عه‌رمبیک‌ی ره‌سه‌ن و لادی نشین و ساران‌شین، تیکه‌ل

به‌شارو شارستانیته‌ نه‌بوه ۵ دمشگوتری: (صار الی قحاح الأمر) چوو‌ه ناو گرۆک و جه‌وه‌ری شته‌که ۵ الْقَحُّ: (القحاح) پالفته‌و ره‌سه‌ن ۵ وه‌جاخزاده‌و نه‌جیب.

قَحَرَ الرجلُ أَر البعيرُ قَحْرًا: بیاوه‌که‌ یان

حوشترکه‌ جه‌وه‌ سانه‌وه‌و گوری گه‌نجی تیدا ماوه ۵ الْقَحَارِيَّةُ مِنَ الْجَمَالِ وَالرِّجَالِ: حوشتری هه‌باره‌ گه‌وره‌ مرۆفی زمبه‌للاح و جه‌سته‌ زل ۵ الْقَحْرُ: بێر، به‌سالاجوو که‌ که‌میک هیزو گوری گه‌نجی تیدا مابن.

قَحَزَ الرجلُ قَحْزًا: به‌توره‌ی بازی دا.

قَحَزَ عن ظهر دابته: له‌سه‌ر پشتی و لاخه‌که‌ که‌وته‌ خوار.

قَحَزَ بت خستی، به‌زه‌ویدا دا.

قَحَزَ الرامي السهمَ: تهنه‌گ هاوێزه‌که‌ نه‌یزانی تهنه‌گ به‌اوی گوله‌که‌ که‌وته‌ به‌رده‌می نیشانه‌و نه‌پینکا.

قَحَزَ فلاناً رغباً: عن الماء فلانکەسی له‌ناوه‌که‌ گێرپه‌وه ۵ قَحَزُ: وای ئی کرد باز بدا، هه‌لمه‌ت به‌ری ۵ الْقَحَّازُ: نه‌خۆشیه‌که‌ توشی نازه‌ل ده‌بن ۵ کۆکه‌ی حوشتر ۵ الْقَحَّازَةُ: نامیرو داوینکه‌ بالنده‌ی بی‌دمگری.

قَحَطَ المطرُ قَحْطًا: بارانه‌که‌ وه‌ستایه‌وه، باران نه‌باری.

قَحَطَ العامُ: ساله‌که‌ی بی‌بارانی بوو و شکه‌سالی بوو.

قَحِطَ البلدُ: ولات توشی هات و قه‌ری بوو ۵ اَقْحَطَ: توشی هات و قه‌ری بوو ۵ الْقَحِطُ: نه‌بارینی باران و شکه‌بوونه‌وه‌ی زه‌وی ۵ که‌می به‌روبوم ۵ الْقَحِطُ: نه‌و ولات و قه‌ومه‌ی توشی هات و قه‌ری بی.

دمردمگه‌وئ ◊ قاپیسه له دار دروست دمکری
 بیی دمگوترئ: کاسه دارینه به‌زوری بو دؤو
 ماست به‌کاردئ ◊ توپکلی هه‌نار ◊ القهفاء:
 ده‌گوترئ: (عَجَاجَة قحفاء) ره‌شه‌باو
 عه‌جاجیکی رادمره، هه‌موو شتیله رادهمالئ ◊
 القُحُوفُ: نه‌سکوی، نامیزی هه‌لگوازتن ◊
 القِحْفَةُ: داریکه گهنم و شتی وای پی شهن
 دمکری، سیکل یان شهن نامیزیکه دانه‌وینله
 کاو کۆتی به‌هوی بای شه‌ماله‌وه پی لیک
 جیاده‌کریته‌وه ◊ مه‌له‌وی ده‌لئ.

خهرمانی خه‌مان هاومبه‌ریاوه

شه‌نکر یه‌کیکه دووشهن وه‌لاوه

قَحْلُ الشَّيْءِ قَحْلًا وَقَحْلًا: شته‌که وشک بؤوه ◊
 ده‌گوترئ: (قَحْلُ العَرُوقِ) و (قَحْلُ الجِلْدِ) (قَحْلُ
 الشَّيْءِ) بیرهمیره‌که بیسته‌که‌ی وشک بؤوه ◊
 قَحِلَتِ الأَرْضُ: زه‌وییه‌که وشک بؤوه، بوو به
 سوته‌مه‌رؤ ◊ اَقْحَلَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی وشک
 کرده‌وه ◊ اَقْحَلَ الصَّرْمُ: رۆزوو گرتن کزو
 لاوازی کردو وشکی کرده‌وه ◊ اَقْحَلَ القَحْطُ
 الماشیةَ: گرانی و قات‌وقری نازه‌له‌کانی له‌رو لاواز
 کردن ◊ قَاخَلَهُ: که‌وته گه‌لئ و لئی جیا نه‌بؤوه ◊
 تَقَحَّلَ: به‌مانا (قَحْل) دئ ◊ تَقَحَّلَ فلان:
 فلانکس دست‌گرتنه‌وه‌ی له خواردن و پؤشاک
 گرتنه‌به‌ر بریاری دا ته‌فه‌ششوف بکا ◊ القاحل:
 وشک، وشکه‌وه‌ببوو ◊ القحَالُ: دهردیکه تووشی
 نازه‌ل دمبن و بیستی وشک دمبیته‌وه و مندار
 دمبیته‌وه

قَحْمَ المنازل والمغائر: یه‌که‌یه‌که مه‌نزله‌گان گه‌راو
 به‌ناویان سو‌رایه‌وه له‌هیجیان دا نیشته‌جئ
 نه‌بوو ◊ اَقْحَمَ اهل البادية: لادی نشین و ره‌شمال
 نشینه‌گان له شوینی خویان هه‌لاتن و ره‌ویان
 کرد له‌ترسی گرانی و قات و قری به‌ره و ولاتیله‌که

القَحْطُ من الأفراس: نه‌و نه‌سپانه‌ی له غاردان
 ماندوو نابن ◊ المقحطه: گرانی و قات‌وقری ◊
 ده‌گوترئ: (هم في مقحطة) نه‌و گه‌ل و نه‌ته‌وانه
 له قات و قریدان.

قَحْفَ المطرُ قَحْفًا: بارانه‌که له‌ناکاو بوو به‌لیزمه‌و
 له‌نگیزه‌و لافاوی هه‌لساندو هه‌رجی به‌ر
 لافاوه‌که که‌وت راپیدا.

قَحْفَ الإنسان: زه‌بری له نیسقانی سه‌ری مرؤفه‌که
 دا، کاسه‌ی سه‌ری زامدار کرد.

قَحْفَ الإناء: هه‌رجی له‌قابه‌که‌دا بوو
 به‌خواردمه‌نی و شله‌مه‌نیه‌وه هه‌مووی خوارد.

قَحْفَ الرُّمَانَةِ: هه‌نارمه‌کی قاش کرد؛ توپکله‌که‌ی
 لئ کرده‌وه ◊ قَاخَلَهُ: به‌کاسه‌و شتی و
 شله‌مه‌نییه‌که‌ی خواردمه‌وه ◊ پیش‌پرکئی له‌گه‌لدا
 کرد له‌ومدا ناخو کامه‌یان تۆله‌ی کوژراوه‌که له
 بکوژ ده‌کاته‌وه‌و رهی خوی به‌دوژمن دهرپژئ ◊
 به‌خوینی کاسه‌ی سه‌ری تینوایه‌تی خوی
 دمشکینئ ◊ هه‌ندئ عه‌رمه‌بی سه‌رده‌می نه‌زانی
 دابو نه‌مریتیان وابوو که براکوشته‌و
 بابه‌کوشته‌ی خویان دمکوشته‌وه تا به‌کاسه‌ی
 سه‌ری ناوی نه‌خواردایه‌وه بیرۆشی نه‌ده‌هات!!

إقحف ما في الإناء: هه‌رجی له‌قابه‌که‌دا بوو لوشی
 دا ◊ إقحف السيلُ النبات: لافاوه‌که روه‌که‌که‌ی
 هه‌لکه‌ندو بردی ◊ إقحف قحفاً من رأس فلان:
 پارچه‌یه‌کی له نیسقانی سه‌ری فلان دهرخست،
 سه‌ری شکاندو نیسقانی دهرخست ◊ القحاف:
 رادمر ◊ ده‌گوترئ: (سَيْلُ قحاف) لافاویکی
 رادمره هه‌رجی بیته به‌ر راپیده‌مالئ ◊ القحافة:
 هه‌رجی له‌قاپو له‌گه‌ن دا هه‌بن له تیگوشاو و
 شتی و ◊ القحْفُ: یه‌کیکه له‌وه هه‌شت پارچه
 نیسقانه‌ی که کاسه‌ی سه‌ریان لئ بیک هاتوووه ◊
 نه‌وه‌ی له جومجمومه شه‌ق دمبن و نیسقانه‌که

القَحْمُ: كَهَيْتِكَ بَكهويته سالهوه و زور پير ببي
 ◊ يان حيوان و نازل كه زور پير بويئ و لهرو
 لاواز ببي ◊ القَحْمَةُ: دهمگوتري: (لفظة مُقْحَمَةٌ)
 وشهيهكي زيئدمو نه گونجاوه له گهل رسته و
 عيبارمه كه دا.

قَحَا المال قَحراً: هه موو مال و سامانه كه ي برد.

قَحَا: قَحَا: كوله نوقحوانه كه ي كرده ناو
 دهرمانه كه وه ◊ اقحمت الارض: زمويه كه كوله
 نوقحواني رواند.

إقتمى المال: مال و سامانه كه ي برد هيچي
 نه هيشته وه ◊ الأقحوان: ناوه بؤ جهند جوړه
 رومكيك له پيړي (أتاميس) و (كريزيتوم) ◊
 يه كيكه له وه رووه كانه ي پيى دهمگوتري
 (البابونج الأبيض) ◊ أقامى الأمر: سهرمتاي كارو
 نيش ◊ القحوان: لؤغه تيكه له (الأقحوان) ◊
 المقحاة: ناميري شت رادان و شت رامالين ◊
 ومكوو كه رتو و بيل و شتي وا ◊ يان ناميري
 پيشكه وتوو كه نيسا بؤ نه و جوړه كارانه
 به كار دهميندريين ومكوو گريدرو شتي وا.

قَدَحَ البدر في الشجر أو الأسنان: خمخوژكه
 له دارمكه ي داو كرموئي كرد.

قَدَحَ بالزند: به نه ستييه كه له بهرد نه ستيكه ي دا
 بؤنه وه ي ناگري ئي دهر بينن ◊ دهشگوتري: (قدح
 النار من الزند) ناگري له بهرد نه ستيكه
 دهرهينا.

قَدَحَ الزند: بهردمكه ي له نه ستيكه دا بؤنه وه ي
 ناگري ئي بيته دهر.

قَدَحَ الشيء في صدره: شته كه كاري له دل و دهر وني
 كرد.

قَدَحَ في عرض أخيه: تانه ي له ناموسي براكه ي دا
 عه يبو عاري له ناموسي برادره كه ي گرت.

كه نان و ناويان بوخويان و له وهر و ناو بؤ
 نازه له كانيان دمست بكه وي ◊ اقتم فلاناً المكان:
 فلانكه سي خسته ناو نه و شوينه وه به ي
 تيفكرين و ئي وردبوونه وه ◊ قَحْمَهُ في الأمر:
 خسته ناو كارمكه وه ◊ دهمگوتري: (قَحْمَ نفسه في
 الشيء): خوي خسته ناو شته كه وه ◊ قَحْمَ الفرس
 فارسه: نه سپه كه سوارمكه ي برده ناو شويني
 ترسناكه وه ◊ إقتم النجم: نه ستيه كه ناوا بوو
 ◊ إقتم المكان: به زوري جووه ناو شوينه كه وه ◊
 إقتم الأمر العظيم: خوي فرئدابه ناو كارو
 كي شهيه كي گهرمو سامناكه وه هيچ بيري
 له سهرمنجاي نه كردم وه ◊ إقتم فلان عقبة أو
 رهدة: فلانكه سي خوي فرئدابه ناو چورتم و
 كو سبه وه و دمه وي لبيان تيبه رئي و
 سهر كه و توويي ◊ إقتم الشيء: خوي فرئدابه
 ناو شته كه وه ◊ شته كه ي به هيچ و پوچ زاني ◊
 إقتم في الأمر: به ي تيفكرين خوي هه لدايه
 ناو كاريكي گهر وه وه ◊ قَحَمَت الدابة براكبها:
 ولاخه كه سوارمكه ي هه لگرت و بهرمو چال و
 هه لدير هه لي تيزاند و له وانه يه هه لي دابيته
 ناو كه ندرپي كه وه ◊ قَحَمَ الأمر: خوي فرئدابه
 ناو كاريكي نه سته مه وه ◊ القحامة:
 به سالاجوون و گه يشته به ته مه نيك كه دمگاته
 ناستي زميل بوون ◊ القحْم: كه سيك بگاته
 ته مه ني ناواسايي و زور پير ببي ◊ حيوان و
 ولاخي كزو لاوازو پير ◊ القحمة من النخل:
 دارخورماي به ته مه من و همد باريك بوو، پيرزو
 پال كه م و روتاوه ◊ القحمة: كاري قورس و گران
 كه كه س نه ويړي خوي تيوه بگلينن ◊ قات و
 قري و گراني ◊ تاوان كردن.

قَحْمُ الطريق: پيگاي ناخوش و پر مه ترسي ◊
 القحْم من الشهر: سي شه وي كو تايي مانگ ◊

قَدَحَ الطَّيِّبَ الْعَيْنَ: پزیشکه که ناوی سببی له جاومکه دهرهینا.

قَدَحَ الْقِدْرَ: منجه له که بی تان کرد چی تیدا بوو دمری هیئا.

قَدَحَ خْتَامُ الْإِنَاءِ: مؤزی زمره که کی کردهه دورواوی کیسو تورمه که کی کردهه **قَادَحَهُ:** په خنه بیان له یه که گرتو ههریه که بیان بهرامیهرمه کی به تاوانبارو که تم ترخه م ناوبرد **قَدَحُ الْفَرَسِ:** نه سبه که کی کزو لاواز کرد **إِتْقَدَحَ بِالزَّنْدِ:** به نهستی که له بهرد نهستی که کی **دَا** **إِتْقَدَحَ الْأَمْرَ:** له کارمه ورد بووه و تیی فکری **قَدَّادًا:** دان و سانیان کرد، که وتنه دهمه دهمی و به لگه هیئانه و بو بووردانی لایه نی بهرامیهری **إِسْتَقْدَحَ زَنْدَهُ:** ناگری له بهرد و نهستی که دهرهینا **القَادِحُ:** درزی دار، قه لشتی دار **رَهْشَابِيِيَه:** که له ددان دا پهیدا دهمی **خَوْرَكُه:** مؤرانه یه که توشی دارو ددان دهمی **القِدَاةُ:** چه رخ دروست کردن **القِدْحُ:** پارچه داریک که که می که خمخور که مؤرانه لئی بدا **دَارِيكُ:** خمت و نه خشی نی دمکرین و همر قه ده حیک له و قه ده حانه نه اندازی په ک خمت و خیشکه کی تیدا دهمی و بو قومارو مهیسیر به کار دهرهیندرین.

القِدْحُ الْعَلِيُّ: شانسو به ختی باش **القَدْحُ:** په رداخ و گلاسی که ناو و مهی و شله مهنی تری تیدا ده خوریته و **پِنُومَرِيَكُه:** هه شتی که کی له یه که **القَدَاخُ:** چه رخ دروستکر **نَهْسَتِي:** به بهرده نهستی دمکیشی و ناگر دینتی **بَهْرَدِي:** به رده نهستی **غونجه ی روه ک پيش نه وهی بکریته وه** **پزیشکی دهرهینانی ناوی سببی له جاو** **القِدَاةُ:** چه رخ، نهستی؛ نهو ناسنه ی به بهردمه که دمکیشری و ناگر دروست دمکا

چه رخی ناگر کردنه وه که به شتیومیه کی سهردهم دروستکراوه غازی تی دمکری و بهردو ناسنه که کی تیدایه و بووته نامیری ناگر کردنه وه **القَلْوُحُ:** میش **بیریک ناوی بهدست نی دهرهیندری پیویست بهدولچه و پمت و شتی وانه کا** **دمگوتری:** **(بَسْرُ قَدْرُوح)** بیریکه به لویج لویج ناوی نی دهرهیندری **القَلْوُحُ:** **(قَدْرُوحُ الرِّخْل)** نهو دارو شه بکانه ی به کار دین بو ره حله که و ره حله که بیان نی پیک هاتوه **القَدِيحُ:** بنکر، نهو چیشت و خواردنه ی به بنکی منجه له وه دنوسوی و به زحمت لئی دهمیته وه **دمگوتری:** **(فِي أَسْفَلِ الْقَدْرِ قَدِيح)** بنکر به بنی منجه له که وه ماوه **باقی مهنده ی شوریابو** **القَدَاخُ (شجره مقادح):** داریک لقاو بو په کانی نهرمن، که ره شبا هه لدمی لقه کان لیک دمدرین و ناگریان نی دهمیته وه **القَدَاخُ:** نهو پارچه ناسنه ی له بهرده چه رکه که دمداو ناگری نی دهمیته وه **القَدْحُ:** نهو که لین و دابراویه ی له تیر و که وانه که دا بنکی تیره که نی دهمیستری **القَدْحُ والقَدَاةُ:** به مانا **(القَدَاخُ)** دی.

قَدَّ الْقَلَمُ أَوْ الشَّرْبُ وَغَرَمَا قَدَّ: قه له مه که کی قه لاشت **قوماشه که کی داپری.**

قَدَّ فُلَانٌ: فلانکهس تووشی سک نیشه بوو **قَدَّ الشَّيْئُ:** بو زیدمرویی له مانای **(قَدَّ)** دی **قَدَّ اللَّحْمُ:** گوشته که کی له باری دریزیه وه توئی توئی کردو خوینی کردو به هه واو خور و شکی کردهه **إِنْقَدَّ الثَّوْبُ أَوْ الْجِلْدُ:** قوماشه که یان پیسته که دادرا قه لشا **تَقَدَّدَ الشَّيْئُ:** شته که شه قار شه قار بوو، وشک بووه **تَقَدَّدَ الْقَرْمُ:** خه لکه که په رته وازه بوون بونه پارچه پارچه. **القَدَادُ:** قالونجه **دمعیبه که و مگوو جرح وابه که می که**

لهو گهورمترمو کلکیکی دریزی همیه ◊ القَدَادُ: سک نیشه ◊ قَدْر: حمرنی تهحقیقنه نگمر جووه سمر فیعلی ماضی بؤ جهختو تمکیده ◊ نهگمر جووه سمر فیعلی مواضریع بؤ تهقلیله یان بؤ تهکثیره ◊ القَدُ: نه اندازه ◊ دمگوتری: (هذا علی قَدْر ذاك) نهوه بهمنه اندازهی نهومیه ◊ قهدو بالآ ◊ تورمهکه به که له پیست ◊ کهولی بهرخوله لهکاتی له دایکبوونی دا ◊ القِدُ: شتی توئی توئی گراو، سیرمه پیست بؤ جنین و درونی بیلاو ◊ همبانه و تورمه که له پیست دروست دهکری ◊ قهمچی ◊ القُدُ: ماسیه که زبه للاح له پیری (الحرث) گوشتی دمخوری، له جهرگی نهو ماسیه زمیتیک دمده پیندرئ و دمکریته دمرمان ◊ القِدُ: پارچه یه که لهشتی بر اوو توئی توی گراو ◊ کومه نیک مرؤف کمتا که کانی رای جیاجیایان همیه ◊ راسته یه کی گهورمیه له دار دروستکراو یان له نه له منیوم پیسی دمگوترئ چفته که جکاری له بیغ و کونکریتی پی راست دمکری ◊ اللدید من اللحم: نهو گوشته یه به دریزی توئی توئی گرابی و خوی گرابی و له بمر همتا و هله بخرئ بؤ نهوهی وشک بی ◊ تورمه که به که له مووی پیسراو دروست دهکری و مگوو خویدانی ماله مهرباری بلباس ◊ قوماشی رزیو ◊ القُدُ: شوینی تهخت ◊ پیگه و پیباز ◊ القُدُ و القُدُ: ناسنیکه، کیردی که شتی پی توئی توئی دمکری، شتی پی دمدر پیندرئ ◊ المقدره: (جاریه مقدوده) کچولتیکی قهد جوانو بالآ سنه و بهریه.

قَدْرَ علیه قَدَارَةٌ: دهسه لاتی بهسمر دا شکا.

قَدْرَ الشَّيْءِ قَدْرًا: نه اندازهی شته که ی دیاری کرد.

قَدْرَ فلاناً: پیزی فلانی گرتو به گهوره ی زانی ◊ بهمنه اندازه و سنوورو نه خشه شته که ی بنیات نا

◊ قَدْرَ الأمرِ: کارمه کی مهزمنده کردو لینی ورد بؤوه و ههولی ریگخستنی دا.

قَدْرَ الشَّيْءِ بالشَّيْءِ: شته که ی به شته که گرتو بهمنه اندازهی نهو هینایه کاراوه.

قَدْرَ الله الأمرِ علی فلان: خودای پهرومردگار کارمه کی بؤ نهو دانا، برپاری بهوه بؤدا.

قَدْرَ اللحمِ: گوشته که ی له منه نه جا کولاند.

قَدْرَ الشَّيْءِ قَدْرًا: شته که کورتی هینا ◊ کورت بوو.

قَدْرَ الفرسِ: نه سپه که له راکردندا باشوی خسته

شوینی دهسته کانی (فهو أقدر وهي قدره) ◊

أقدره الله علی الأمر: خودا توانای پی به خشی

له کارمه کی دا سرکه وتوو بوو ◊ قادره: ههولیدا

نیسی و مگوو نهو بکا ◊ دمگوترئ: (فلان

يقادرنی) فلان کهس له ههولی نه و مدایه و ا نشان

بدا توانای و مگوو منی همیه ◊ قَدْرَ فلان:

فلان کهس ورد بؤوه و بیری له جی به جی کردنی

کارمه که کردهوه ◊ قَدْرَ الشَّيْءِ: نه اندازهی

شته که ی رون کردهوه ◊ قَدْرَ الشَّيْءِ به: شته که ی

به نهو مهزمنده کردو پیوانی ◊ بهمنه اندازهی

نهوی نی کرد ◊ قَدْرَ الله الأمرِ علیه وله:

پهرومردگار کارمه کی بؤ دست نیشان کرد

برپاری بؤ نهو دا ◊ قَدْرَ فلاناً علی الشَّيْءِ:

فلان کهسی بهسمر نیشه که دا بالآ دست کرد ◊

قَدْرَ أمرٍ كذا: نیهتی فلان کاری هینا و برپاری دا

نه منجای بدا ◊ إقْدَرَ علی الشَّيْءِ: به مانا (قَدْر)

دئ ◊ إقْدَرَ اللحمُ: خه لکه که گوشتیان

له منه نه جا کولاند ◊ إقْدَرَ: بهمنه اندازهی نهو

بوو ◊ تقادر الرجلان: نهو دوو پی اوو

همریه که یان داوای نهوهی کرد بهمنه اندازهی نهو

بی. ◊ تقَدَّرَ علیه الأمر: کارمه کی بؤ نهو بوو ◊

برپار بؤ نهو درا ◊ تقَدَّرَ علیه الشُّبُّ: قوماشمه

دسه‌لآت ◊ ناویکه له ناوه جوانه‌کانی
 به‌رومردگار له‌م روموه که‌مه‌رجی بیهوی دمی‌کا
 به‌گویره‌ی داخوازی حیکه‌مه‌تی خوئی ◊ هم‌روا
 ناوه بۆ شتی کولاو له‌ناو منه‌جه‌لدا ◊ المقتدر:
 ناوی خودایه یان نازناویه‌تی ◊ المقدر: (مقدار
 الشئی) نه‌ندازه‌ی شت له‌ژماردا یان له‌ پیوانه‌و
 کیش و به‌رفراوانی دا ◊ نامیریکه ساتو کاتی
 شه‌و و رۆزی پی دیاری ده‌کری نیستا پی
 ده‌گوتری سمعات ◊ المقدره: هی‌زو دسه‌لآت.
قدس قنسا: پاک بوو، پاک بووه ◊ قنس الرجل:
 بپاومه‌که دپدمنی به‌یتوله‌قدیسی کرد ◊ قنس لله
 تقدیسا: خوئی بۆ خودای خوئی پاک کرده‌وه
 نوژی بۆ کرد ◊ به‌گه‌وره‌و شکومه‌ندی زانی ◊
 قنس فلان الله: فلانکس بر‌وای وابوو خودا
 پاک و دووره له‌مه‌ر شتیک شایه‌نی خودایه‌تی و
 نه‌و نه‌بی ◊ قنس الله فلتا: خودا فلانی پاک
 کرده‌وه و پیرۆزی کرد ◊ قنس: خوئی له‌تاوان
 پاراست ◊ قنس الله: خوای به‌ دوور گرت
 له‌مه‌ر شتیک شی‌وای خودایه‌تی نه‌و نه‌بی ◊
 القادس: که‌شتی گه‌وره ◊ که‌عبه‌ی پیرۆز ◊
 القادس: زه‌رفیکی س‌واله‌تیبه‌ و مگوو (جه‌ره) ◊
 له‌ شی‌وه‌ی نه‌و زنجیریه‌ک ریک ده‌خ‌ری و
 و مگوو ناعوور ناوی پی له‌بیر هه‌لده‌یه‌نجندری
 ◊ دویلی ناش: نه‌وه‌ی دانه‌ویله‌که‌ی تیده‌که‌ن و
 له‌ژی‌ریه‌وه گونیکی بچوکی هه‌یه‌و ورده‌ ورده
 به‌هوی چه‌چه‌قه‌وه دانه‌ویله‌که‌ دیته‌ خوار بۆ
 گه‌روی به‌رداشه‌که بۆنه‌وه‌ی بکه‌ویته‌ نیوان دوو
 به‌رداشه‌که‌نه‌وه‌و ه‌اپین و وردبوونی و بوونی
 به‌نارد ◊ القادس: ریزو شکومه‌ند ◊ دمنکه
 مورویه‌کی بچوکه له‌ زیو دروست ده‌کری
 به‌شی‌وه‌ی ل‌ن‌ل‌و‌نی مرواری ◊ القاداسة:
 پاکبوونه‌وه‌و به‌رمکه‌ت ◊ القادس: به‌لای

به‌مه‌ندازه‌ی نه‌و بوو ◊ تقدر له‌ الامر: کارمه‌که
 بۆ نه‌و سازا ◊ استقدر الله خیرا: داوای
 له‌به‌رومردگار کرد توانای بداتی خیر و بی‌ر
 و ده‌سه‌ت بینن ◊ القادر: ناویکه له
 ناوه‌جوانه‌کانی به‌رومردگار ◊ القادره: ده‌گوتری:
 (بینا لیله‌ ق‌اد‌ره) شه‌وی خو‌شمان برده‌سه‌ر
 ر‌وی‌شتن ت‌ی‌ی‌دا ن‌اس‌ان و خو‌ش بوو ◊ القدر:
 نه‌ندازه، ده‌گوتری: (هم قدر مائة) نه‌وان
 نه‌ندازه‌ی سه‌د که‌س‌یک د‌م‌ب‌ن ◊ هم‌روا
 ده‌گوتری: (جاء الشئی علی قدر الشئی) شته‌که
 به‌مه‌ندازه‌ی فلان شت بوو ◊ ده‌گوتری: (عندی
 قدر) من ریزو حورمه‌تم هه‌یه ◊ (سورة القدر)
 سورم‌تیکی قورن‌انی پ‌ی‌ر‌ۆ‌زه ◊ (لیله‌ القدر)
 شه‌ویکی پ‌ی‌ر‌ۆ‌زی مانگی ر‌م‌ه‌زانه‌و ده‌که‌ویته
 شه‌ویک له‌ ده‌ شه‌وی ک‌و‌ت‌ابی مانگی ر‌م‌ه‌زان ◊
 القدر: منه‌جه‌ل: خ‌وار‌دن و شتی تری ت‌ی‌دا
 ده‌ک‌و‌ئ‌ی‌ند‌ری ◊ القدر الکافه: منه‌جه‌لی بو‌خ‌ار
 که‌ به‌گ‌و‌رت‌ترین ماوه شتی ت‌ی‌دا ده‌ک‌و‌ئ‌ی‌ند‌ری ◊
 القدر: نه‌ندازه‌ی شت و حاله‌ت و چ‌و‌نیه‌تی شت و
 مه‌زنده‌کردنی ◊ هم‌روا وشه‌ی (قدر) ناوه بۆ
 کاتی شت، بۆ شوینی دیاری‌ک‌را‌وی شت ◊ ه‌م‌زا‌و
 ه‌ده‌ری خودا له‌بو‌نه‌وه‌م‌ردا ◊ القدره:
 گو‌ی‌چه‌که‌یه‌ک نه‌ب‌چ‌و‌ک نه‌ گه‌وره‌ بن ◊ القدره:
 دسه‌ل‌آت و توانا ◊ هی‌زو توانا به‌سه‌ر شت دا ◊
 ده‌و‌له‌مه‌ندی و سامان‌داری ◊ ده‌گوتری: (رجل ذو
 قدره) ب‌پ‌ا‌وی‌کی سامان‌دار و هه‌بووه ◊ القدره:
 نیوانی دیاری‌ک‌را‌وی هه‌ردوو دره‌خته‌ خورما‌یه‌ک
 ◊ یان هه‌ر دره‌خته‌کی تر ◊ ده‌گوتری: (غرس
 علی القدره) دره‌خته‌که‌ی له‌ شوینی گونجاو و
 دووری دیاری‌ک‌را‌ودا چه‌قاند ◊ القدریه: پ‌ی‌ر‌یک‌ن
 نینکاری ه‌م‌زا‌و ه‌ده‌ر ده‌که‌ن و ده‌ل‌ین مرو‌ف
 خالیقی کرده‌وه‌ی خو‌یه‌تی ◊ القدير: خاوه‌ن

نهصرانیه‌کانه‌وه نویژکردنه له‌سمر نان و مهی به‌شیوه‌یه‌کی تایبه‌تی **القدس**: پاک و خاوین له‌هم‌مو له‌کمو عه‌یبیک **سيفه‌تیکه** له سيفه‌ته‌کانی په‌روهر‌دگار **القدس**: به‌لای مه‌سیحیه‌کانه‌وه ناوه بۆ ره‌بمن و خواپه‌رستیک که به‌بئ تاوان به‌رئ و کرداری باشی زۆر بن **القدس**: په‌ر زۆر و به‌رکمت نامیز **حظيرة القدس** شه‌ریعت **یان به‌هه‌شت** **به‌ردیکه** هه‌لدم‌دیته ناو به‌رموه بۆنه‌وه‌ی بزاندی ئاخۆ ناوی زۆره یان که‌مه **ناوی شاری نۆرشه‌لیمه** **القدس، القدس، روح القدس**: ناوی هه‌زهرتی جویرائیله **روح القدس**: به‌لای مه‌سیحیه‌کانه‌وه نوقنومی سئیه‌مه.

قدس **الآداس**: به‌لای جوله‌که‌کانه‌وه نه‌و جینگه‌په‌یه له په‌رستگا‌که‌یان دا په‌ر زۆترین شوینه نه‌وه‌یش گومبه‌زی په‌یکه‌ره **القدس**: سه‌تیکه خۆی تیدا ده‌شۆردی.

القدس: راهیب و ره‌بمن **که‌سێک دیدنی قودسی کردب** **الکتاب المقدس**: عه‌هدی فه‌دیمه له ته‌ورات **به‌لای مه‌سیحیه‌کانه‌وه بریتیه‌یه له‌عه‌هدی کۆن و عه‌هدی تازه** **المقدسة (الأرض المقدسة)**: ولاتی فه‌له‌ستین **القدس**: به‌یتوله‌قدیس **هه‌رمی مزگه‌وتی قودس**.

قدح **القرح** **قدحاً**: نه‌سه‌که بازی دا.

قدح **الخل** **به شتیک له لوتی فه‌حله‌که‌ی دا** بۆنه‌وه‌ی بگه‌ریته‌وه و سواری مئیه‌که نه‌بئ **ده‌گوتری**: **قدح** **أنفه** هه‌روا ده‌گوتری: **فحل** لا یقدح **أنفه** که‌تیکه نه‌ومنده ره‌سه‌نه که‌س شوپک له لوتی ناداو له مئینه‌که‌یه‌یان نایگێرنه‌وه. **قدح** **الفرس**: لغاوی نه‌سه‌که‌ی پاکیشا بۆنه‌وه‌ی راوستن.

قدح **السفينة**: پالی به به‌له‌مه‌که‌وه نا بۆ ناو ناو. **قدح** **الرجل** **رغیره** **قدحاً**: بیاوکه وازی هینا **مه‌نعی کرد** **چاوی سور هه‌لگه‌را به‌هۆی گریانى زۆرموه** **قدح** **العین**: چاومکه که‌م بین و لاواز بوو به‌هۆی زۆر ته‌ماشاکردنه‌وه **القدح**: مه‌نعی کرد، وازی به‌ئ هیئا **إنقدح**: وازی هینا مه‌نع بوو.

إنقدح **عن الشئین**: شه‌رمی له‌شته‌که کرد **تقادح** **القوم**: خه‌لکه‌که هه‌ندیکیان هه‌ندیکیان له رۆیشتن مه‌نع کرد **تقادح** **الفرش في النار**: په‌پوله‌کان په‌ک له‌دواى په‌ک که‌وتنه ناو ناگه‌رکه **ده‌سگوتری**: **تقادح** **القوم**: خه‌لکه‌که په‌ک له‌دواى په‌ک مردن **تقدح** **له بالشر**: خۆی بۆ شه‌ر ناماده کرد **القدح** **من الرجال والحیل**: بیاویک یان نه‌سپیک ته‌پ‌وتۆز به‌رپا بکا **القدح** **من الماء** **ناویک نه‌ومنده سوپه‌ر بن به‌که‌لکی خواردنه‌وه نه‌یه** **القدح** **من الشباب**: رۆبیکى کورت یان که‌واپه‌کی کورت که نه‌گاته خوار نه‌زۆ **القدح**: که‌م قسه‌و شه‌رم، که‌م دو و زۆر شه‌رم **القدح** **من النساء**: به‌مانا **القدح** **دئ** **هه‌روا ئافه‌رمتیک به‌هیچ بازی نه‌بئ** **نه‌سه‌به نیرمه‌یک پیویستی به‌وه بن شوپکی له‌لوتی بدرئ جله‌وی توند بکری بۆنه‌وه‌ی له‌خیرا رۆیشتن مه‌نع بکری** **القدح**: گۆچان و عه‌صایه‌که مرۆف پارێزگاری به‌ئ له‌خۆی ده‌کا.

قدح **الماء** **قدحاً**: ناوی هه‌لگوازت.

القدح: لوتچه ناو له‌حه‌وز هه‌لگوازتن **کۆلینه‌و مه‌رگانه** **چه‌ره‌ی ناو له‌سوا‌مت** ؛ گۆزه.

قدم **نلان قدماً**: فلان‌که‌س پێش که‌وت.

قدم **نلان قدماً**: فلان‌که‌س نازاو به‌جه‌رگ بوو.

قَدَمَ الْقَوْمَ قَدَمًا وَقَدْرًا: پيش خه لکه که که موت و بوو به پيشهنگيان.

قَدِمَ عَلَى الْأَمْرِ قَدْرًا: روی له کارمه کرد ۵ دمگوتری: (قَدِمَ عَلَى الْعَيْبِ): بعمه بیه که رازی بوو.

قَدِمَ مِنْ سَفَرِهِ: له سفره که گه راپه وه.

قَدِمَ الْبَلَدَ: چوو ناو شوراپه که.

قَدِمَ الشَّيْءُ قَدَمًا وَقَدَامَةً: زهمانیکی زور به سر بوونه کهیدا تیپه ری ۵ (فهر قدیم) ۵ اقدم فلان: فلانکس چوو پيش ۵ اقدم على العمل: په لهی کرد له نه نجامدانی کارمه که دا به بیی راوستان ملی لی ناو ته اوای کرد ۵ اقدم فلان على العيب: فلانکس بعمه بیه که رازی بوو ۵ اقدم فلانًا: فلانکسی پيش خست ۵ اقدم فلانًا على الأمر وعلى قرنه: فلانکسی والی کرد په له بکا بو هیرش بردن بوسه فلان به بیی راوستان ۵ قَدَمَهُ: خسته پيشه وه ۵ قَدِمَ الشَّيْءُ الى غرضه: شته که ی نزیک کرده وه له فلان ۵ دمگوتری: (قَدِمَ رَجُلًا الى هذا الأمر) نه و کاره نه نجام بده ۵ تقادم الشئ: شته که رۆزگاری دوورو دریزی به سردا تیپه ری و دریزی کیشا ۵ تَقَدَّمَ فلان: فلانکس پيش کهوت، بووبه پيشمنگ ۵ تَقَدَّمَ اليه: لی نزیک بووه ۵ تَقَدَّمَ الى فلان بکنا: فه رمانی به فلانکس کرد به فلان شت ۵ یان داوای لی کرد فلان کار بکا ۵ تَقَدَّمَ الْقَوْمَ: له شهره و پیاوتیدا پيش هه و مه که که و بوو به پيشهنگيان و رابه راپه تی کردن ۵ الْقَوْمَ: پيش گه له که که موت و بوو به رابه ریان ۵ استقدم فلانًا: داوای هاتن و ناماد هیوونی فلانی کرد ۵ دمگوتری: (استقدمه الأمر) نه میر داوای کرد فلان ناماده بی له لای

بوکاری پیویست ۵ دهشگوتری: (فلان مُستقدم السی) فلانکس روی دوژمنایه تی له منه و به جاوی دوستایه تی ناروانیته من. (التقدم في القانون): ماومیکی دیاریکراوه به تیپه ری بوونی، مافی داواکردنی ماف یان جی به جی کردنی بریارو حوکم بوچه ل دمبیته وه ۵ القادِم من الإنسان: له مروؤ دا مه به ست سه ریته تی ۵ له کاروان فافله دا پيشه و او سه رمته تی ۵ القادِمة من الجیش: کۆمه لیک سه ربازن پيش سوپا دمروونه پيشه وه و دمبنه پيشهنگی سوپا ۵ القادِمة من الرحل: پيشه تایی کاروان و گه راپه وی ۵ هه روا ناوه بو یه کیک له په ره گه وره کانی بالی بالنده یان یه کیک له چوار په ری پيشه وه ی بال ۵ القَدَامُ: زمره ی مه کانه به مانا پيشه وه و به رده م دئ ۵ القَدَمُ: ناویکه له ناو ماکانی زهمان ۵ القُدْمُ: رۆپشتن به ره و پيش ۵ پیاوی نازاو جاو نه ترس.

قَدِمَ: زمره ی مه کانه، واته به ره و پيش ۵ دمگوتری: (هو یمشي القَدَم) ۵ القَدَمُ: حاج، نه و به شه ی ده خریته سه ر زه وی، له وی به ره و زوور پیی دمگوتری: (الساق) ۵ جو مزگه ی نیوانیان پیی دمگوتری: (الرُسخ) ۵ هه روا وشه ی (القَدَم) به مانا پيشکه وتن له خیر یان له شه ردا دئ ۵ دمگوتری: (لفلان قَدَم في العلم أو الكرم ونحوهما) فلانکس له زمانیاری و به خشنده یی دا پيشکه وتنی باشی به دست هیناوه ۵ القَدِم من الرجال: که سیک زور دست پيشخه ری هه بی و جاو نه ترس بی ۵ القَدَمَةُ: که سیک زور خو بخاته پيشه وه بو ربه ره و بوونه وه دوژمن و جاونه ترس بی ۵ دست پيشخه ره له کارو هه لویست دا.

القَدَمَةُ: ناهرمتیک پلهو پایهی لهکاری خیردا
 همبئ ۵ نازیهتی ۵ لهبواری مپرو مالایش نهو
 مپرو بزنهیه کهله لهومران دا لهپیشهوه بئ ۵
 القَدَمِيَّة: خوبادان و لارو لهنجه ۵ القَلْمُ: نازاو
 بهجرگو پيشمه‌رگمو سل له‌دوژمن نه‌که‌رموه
 ۵ نامیریکي دارتاشی و نه‌حت و هه‌لکولینه ۵
 القَدِيمُ: نهوی به‌سمر همبوونی دا رۆزگاریکي
 زۆر تپه‌مپربوویی ۵ به‌لای زانایانی عیلمی
 که‌لامه‌وه وشه‌ی (قَدِيم) به‌هه‌بوویه‌ک دمگوترئ
 سه‌رمته‌ای بوونی نه‌بئ واته همر همبوویی و
 کاتیک نه‌بئ نه‌بوویی ۵ ناویکه یان نازناویکه
 له‌ناوه جوانه‌کانی خودا ۵ القِيَادُ: پيشه‌وه ۵
 دمگوترئ: (جلستُ قِيَادِه) له پيشيه‌وه دانیشتم
 ۵ همروا وشه‌ی (قِيَادِم) له‌همموو شتیک دا
 پيشه‌وه‌یه‌تی ۵ القِيَادُ و المِقْدَامَةُ: که‌سبیک زۆر
 بجيته ناو کاری سامناکه‌وه و سل له دوژمن
 نه‌کاته‌وه ۵ همر به‌رمه پيش برّوا ۵ (ك:
 مقادیم) ۵ القَلْمُ: ناویکه له‌ناوه جوانه‌کانی
 خودا ۵ واته: نه‌وه‌ی شت پيش ده‌خا و شت
 له‌شوینی شیایو خوی دادمنئ ۵ باریکایی لوت ۵
 کۆتایی لوت به لای چاودا ۵ له‌همموو شتیک
 سه‌رمته‌که‌ی ۵ پله‌یه‌که له پله‌کانی سوپاو
 پؤلیس له‌نیوان پله‌ی (الراند) و پله‌ی (العقید) ۵
 ۵ المَقْدَمَةُ: دیباچه ۵ له‌همموو شتیک دا
 سه‌رمته‌که‌یه‌تی ۵ له‌بواری سوپادا کۆمه‌لیکه
 له‌سوپا له پيشه‌وه‌ی سوپاوه ده‌روا ۵ روخسارو
 ناوچه‌وان. قَدَا قَنْرَا: نزیک بۆوه.

قَدَا الفَرَسُ رَعْرَه: نه‌سپه‌که په‌له‌ی کرد.

قَدَا الطَعَامُ: خواردنه‌که تام و بۆنی خو‌ش بوو ۵
 اَقْدَى فِلَان: فلان‌کس له‌سهم‌مگر گه‌راپه‌وه ۵
 له‌بواری خپرو چاکه‌دا به‌رده‌وام بوو ۵ ته‌مه‌نی
 دریز بوو بیریوو نزیک مردن بۆوه ۵ اَقْدَى

المِسْكَ: میسکه‌که بۆنی بلاو بۆوه ۵ قَادَا:
 دمگوترئ: (فلان لایقادیه أحد) فلان‌کس که‌س
 نیه چه‌نه‌بهری بئ و شان له‌شانی بدا ۵ تَقْدَى
 الرَاكِبُ عَلَى الدَابَّة: سوارمه که‌هپشتی و لاخه‌که
 مایه‌وه تا رینگاکه ناشکراو دیار بوو ۵ همروا
 وشه‌ی (تَقْدَى) به‌مانا خوبادان و لارو له‌نجه
 کردن دئ ۵ اِتَقْدَى به: چاوی له و کردو لاسایی
 نه‌وی کرده‌وه و خوی به‌نه‌و شوپه‌اند ۵ القَادِيَّة:
 کۆمه‌لیکی که‌م له ناده‌میزاد ۵ دمگوترئ: (اَتَسَا
 قَادِيَةَ مِنَ النَّاسِ) ۵ القَادِيَانِيَّة: پیریکن، جوړه
 بیرو بۆچونیکي نایینیان همیه پال میرزا
 نه‌حمه‌دی قادیانی ده‌درین میرزا نه‌حمه‌د سالی
 ۱۹۰۸ز مردووه ۵ القَادَا: بۆن و به‌رام ۵ دمگوترئ:
 (مَا أَطِيبَ قَدَا اللَّحْمِ) بۆن و به‌رامی گوشت
 چه‌ند خو‌شه ۵ القَدَى: نه‌ندازه ۵ دمگوترئ: (هَر
 مَنِي قَدَى رَمَحٍ) نه‌و کابرایه لیم نزیکه،
 نه‌ندازه‌ی رمبیک لیم دووره ۵ القَدَا: به‌مانا
 (القَدَا) دئ ۵ القَادَا: به‌مانا (القَدَا) دئ ۵ القَدَا:
 میسال و نمونه: که‌ده‌مکری چاوی ئی بکری و
 لاسایی هه‌لوئیت و کارمکانی بکریته‌وه ۵ القِنْرُ:
 بنگ و بنه‌ما که‌لق و پۆبی ئی دمی‌نه‌وه ۵ القَنْوَى:
 راوستاوی، به‌رده‌وام بوون ۵ القَنْوَةُ: نمونه
 راپه‌رو میسال ۵ القَبِي وَالقَبِي مِنَ الْأَطْعَمَةِ: نه‌و
 خواردنه‌یه بۆن و به‌رامی زۆر بئ ۵ به‌زۆری
 نه‌مه بۆ خواردنی برزاو یان کولاو
 به‌کارده‌هیندرئ ۵ قَدَّ قَدَا: برپیه‌وه، ریکي
 خست ۵ دمگوترئ:

قَدَّ الرِيثَةُ: په‌رمکانی تیره‌که‌ی لابردو ریکي
 کردموه.

قَدَّ فِلَانًا: له‌پشته‌می فلان‌کس‌ی دا ۵ اَقْدُ السَّهْمُ:
 په‌مپری تیره‌که‌ی لایب‌کردن.

ناشیرین وتہی نابہجین و ناشیرین. (القادرۃ من الرجال): پیاوی رہوشت ناشیرین و بہدخو کہبہکہ لکی تیکہل بوون و ہاورپیہتی نہیہ ◊ کہسیک گوئی نہداتہ ٹہومی چ دکاو چ ناگاو چ دہلئی و چ نائی ◊ گو و میزو بیسای ◊ القدرۃ: (رجل قدرۃ) پیاویکہ خو لہو شتانہ دہباریزئی کہجیکای سہرزمشکردن ◊ القنور: (رجل قنور) پیاویکہ لہبہر بہدرہوشتی تیکہلاوی خہلک نابین و لہگہ لیان ہہلناکا ◊ نافرمتیک خو زور لہپیاوان دوور بگریو و تیکہلاویان نہین ◊ نافرمتیک خو بباریزئی لہسوینی گومان ئی کراو، توخن شتیک نہکہوی گومانی خرابی ئی بکری.

المقدر: دہگوترئ: (رجل مقدر) پیاویکہ خہلک خوئی ئی دہباریزئی و توخنی ناکہون ◊ قدعہ قدعاً: جوینی ناشیرینی پیدا ◊ قدعہ بالمصا: بہگوچان لئی دا ◊ قدعہ عن الامر: لہکارہکہ مہنعی کردو گیراہہوہ ◊ اقدعہ ولہ: جوینی ناشیرینی پیدا ◊ اقدعہ بلسانہ: بہقسہ بوڑی دا ◊ اقدع القل: قسہی ناشیرین و بیجای ناراستہ کرد ◊ اقدع الشئی: شتہکہی بہخراب و پیس ہاتہبہرجاو ◊ قاذعہ: جوینی ناشیرینی ناراستہ کرد ◊ تقدع: بیڑی ئی کرد، ناخوشی ویست ◊ تقد له بالشر: خوئی بو نامادہکرد بہشہرو زیان ◊ الاقدع من الکلام: قسہی ناشیرین و بیجا ◊ قسہی قوڑو نابہجین ◊ القذیع من الکلام: قسہی ناشیرین و قوڑ ◊ القذیعۃ: جوینی ناشیرین و خراب ◊ القذعات: چنک و پیسای ◊ المذع: ہیجاو زہمکردن بگاتہ ناستی جوین ◊ المذعات: جوینی زور زہق و ناشیرین ◊ القذعیۃ من الاشیاء: شتی ہرو ہوج ◊ نافرمتی کورتہبالاو ہیج و ہوج.

قَدَّ الشئی: شتہکہی ریکخست و جوانی کرد ◊ قَدَّ شِعْرہ: مووہکانی ہہنہاجین کورتی کردنہوہ ◊ قَدَّ العوم: خہلکہکہ بہرتہوازہ بوون ◊ الاقد من السہام: تریکہ بہری ہہین ◊ شتیک برینہوہکہی راست بین ہیج خواریو خنجیبہکی تیدا نہین ◊ القاذ، القاذۃ: دہگوترئ: (فلان فی قتالہ مایدع شاذاً ولا قاذاً) فلانکس لہشہردا ہہرجی بیتہبہری دہی پروینئ ◊ القذاذۃ من کل شین: ہہر شتیک ہہلومری و لہشتیکی تر بکہویتہ خواریو و مکوو بہرو پوئی بانندہو شتی وا ◊ القذان: موی سہی لاجانگ ◊ سببای بانی بانندہ ◊ القذۃ: بہری بانی بانندہی و مکوو بازو ہہلوو دوی تاشین و ریکخستنی و مکوو سہرہ تیرو بہکارہینانی لہکہوان دا ◊ گوچکہی نادمیزاد و نہسب ◊ المقد: کوتابی روانی موو لہپشتہ مل (پشتہ سہر) ◊ بناغہی گوچکہ ◊ المقد والمقدۃ: نامیریکہ بہری بانندہی پئی ریک دہخرین بوٹہومی بکریں بہتیر ◊ المقد من الرجال: پیاوی چوست و چالاک ◊ دہشگوترئ: رچل مقداً: پیاویکہ گرنگی دہدا بہخوڑیکخستن و ہوشاکی.

قَدَّرَ الشئی قَدْرًا: شتہکہی قیزہون کرد.

قَدَّرَ قَدْرًا: شتہکہ چنکن و پیس بوو.

قَدَّرَ الشئی: بہپیس و چنکنی ہاتہ بہرجاو ◊ بیڑی ئی کردہوہ لہبہر چنکنی و قیزہونی خوئی ئی پاراست.

قَدَّرَ قَدْرًا: بہمانا (قَدَّرَ) دئی ◊ قَدَّرَ: وای ئی کرد قیزہون بین ◊ اقدَّرہ: بہقیزہون ہاتہ بہرجاو ◊ اقدَّر فلاناً: فلانکسی چارز کرد ◊ تقدَّرہ: بہمانا (قَدَّرَ) دئی ◊ استقدر الشئی: بیڑی لہشتہکہ ہہلسا ◊ القادرۃ: چنک و پیسای ◊ کردہومی

قَذَفَ بِالْحِجْرِ: بهردی پیدا دا، بهردی تی گرت.

قَذَفَ الْبَحْرَ بِمَا فِيهِ: دهریا بههوی شهپولی

بههیزموی ماسو و شتی وای هه‌لدانه دهرموه.

قَذَفَ فُلَانٌ بِقَوْلِهِ: فلانکس بهبی تی ورد بوونهوه

قسهی دهرپه‌راند.

قَذَفَ بِالشَّيْءِ عَلَى فُلَانٍ: شته‌که‌ی به‌فلان دادا،

به‌وی کی‌شا و حه‌ق و راستی به به‌تال دا

ده‌مدین و له‌ناوی ده‌با.

قَذَفَ فُلَانًا بِالشَّيْءِ: به‌شته‌که فلانکسهی هه‌نگاوت

و ده‌گوتری (قذف بالکذب) به‌دروزی حساب

کرد دروزی پال دا (وقذفه بالمکروه) شتی

ناشیرینی پال دا.

قَذَفَ فُلَانًا فِي الْبَحْرِ: فلانکسهی هه‌لدایه ناو

ده‌ریاوه.

قَذَفَ الْمَحْصَنَةَ: بوختانی بۆ نافرته داوینپاکه‌که

هه‌لبه‌ست، زیناکردنی پالدا (تقاذفوا بالحجارة:

شهرپه‌ردیان کرد به‌ردیان به‌یه‌کتردا دا

جنیو و قسهی ناشیرینیان به‌یه‌کتر گوت

ده‌شگوتری: تقاذفت بهم الفلوات: هه‌ریه‌که‌بان

که‌وتنه ولاتو جو‌له‌وانیبه‌که (تقاذف الفرس في

جریه: نه‌سه‌که له رویشتنی دا په‌له‌ی کرد

الاتفاف (أقذاف القصر): سویمان و بارکونی

باله‌خانه (قاذفة العنابيل: فرۆکه‌ی بۆمب

هاوینز.

القَذَافُ: شتی‌ک پر به‌چنگ بی هه‌لی بگری و

ببهاوینزی (رویشتنی خیراو به‌په‌له

ده‌شگوتری: (مفازة قذاف) سارایه‌کی دوورو

دریزه (ناقة قذاف) حوشرتی‌که له رویشتن دا

خۆده‌خاته پی‌ش حوشرتمکانی ترموه (القذاف

والقذافة: نامیری شت فرپندان و شت هاویشتنه

وه‌کوو قۆچه‌قانی و تهنه‌گو که‌وان و شتی وا

القَذِيئِي: ده‌گوتری: (بينهم قذيفي) به‌قۆچه‌قانی

به‌رد بۆ یه‌کتر ده‌هاوینز (جنیوی کاربگه‌رو

چهرگپر (القذف: لایه‌نی شت (شوینی لادان و

که‌وتنه خوارموه (دوور (ده‌گوتری: (مفازة

قذف) و (منزل قذف) و (فلاة قذف) (القذف:

به‌مانا (القذف) دئ (القذفة: به‌مانا (القذف)

دئ (قذفة الجبل: گردو باسک که له کیو به‌رزتر

بی یان لوتکه‌و دوندی کیو (بارکونی باله‌خانه

(القنوف: دوور (تیریک به‌ری پی‌ونه‌بین

القذيفة: هاومن و هاوینز (گوله توپ و قومبوله

که‌به‌هوی توپ و فرۆکه‌وه ده‌هاوینزی (جنیوی

ناشیرین (المقاذف: خوشرو و بازاهاوینزی خیرا.

فَرسٌ متقاذفٌ: نه‌سپیک‌کی خیرا روپه (المقاذف:

شوینی به‌هه‌متاره جوون (المقذاف: سه‌وله:

داریکه سه‌رمکه‌ی ته‌خته‌یه‌کی پانی پی‌ومه‌یه

به‌له‌م و که‌له‌کی بی پال پی‌وه ده‌نری (المقذف:

گوشتن و قه‌له‌و (المقذف: نامیری شت هه‌لدان و

شت هاویشتن سه‌وله‌ی به‌له‌مه‌وان و که‌له‌که‌وان

(المقذفة: به‌مانا (المقذف) دئ.

قَذَلَ فُلَانٌ قَذَلًا: فلانکس له‌حقه‌ لای داو سته‌می

کرد.

قَذَلَ فِي الْأَمْرِ: گرتگی دا به‌کارمه‌و زوری هه‌ولدا

نهنجام بدرئ.

قَذَلَ فُلَانًا: زمبری له‌پشته سه‌ری فلان دا

شوینی که‌وت (ره‌خنه‌ی تی گرت (القاذل:

که‌له‌شاخ گر (القذال: شوینی به‌یه‌که‌گه‌یشتنی

نی‌سقانه‌کانی پشته سه‌ری ناده‌میزادو و‌لاخه

به‌رزه (القذلان: نه‌ملاو نه‌ولای پشته سه‌ر

قذال الفرس: نه‌و شوینه‌ی قایشی هه‌وسارمه‌که

له‌دوا ناوچه‌ه‌وانیبه‌وه گری ده‌نری.

قَدَمَ لَهُ مِنَ الْعَطَاءِ قَدَمًا: به خششی بؤ زور کرد.
 قَدِمَ مِنَ الْمَاءِ قُدْمَةً وَقَدَمًا: هومه ناویکی خواردموه
 ◊ الْقُدَامُ: بهر فراوان ◊ دهگوتری: (بسر قدام)
 بیریکی ئاو زوره.
 الْقَدَمُ: به خشندمو سهخی سروشت که سَبِك زور
 به خشنده بئ ◊ الْقُدْمُ: به خشنده مکان، نهو
 مرو فانهی به خشندمن ◊ الْقُدْمَةُ مِنَ الْمَاءِ: هومه
 ناو ◊ الْقَدَمُ مِنَ الْأَبَارِ: بیریک ناوی زوری
 هه بئ.
 قَدَى الشَّيْءُ قَدْيًا رَقْدِيًا: شته که چقلو شتی وای
 تیدا بوو.
 قَدَّتِ الْعَيْنُ: جاومه که پوشکه کهی دمر دایه دمر موه ◊
 رِبِبُوْقِي دمر کرد ◊ رِبِبُوْقِي دمر دا ◊ أَقَدْتُ عَيْنَهُ:
 جاوی رِبِبُوْقِي دمر دا پوشکهی دمر کرده دمر موه
 ◊ قَاذَاهُ: پاداشی دایه موه ◊ قَدَى عَيْنَهُ: پوشکهی
 ناو جاوی دمر هینا ◊ (فَهِيَ مَقْدِيَّة) ◊ إِقْدَنِي
 الطَّائِرُ: بالنده که رِبِبُوْقِي له چاو دمر کرد ◊
 الْأَقْدَاءُ مِنَ النَّاسِ: همتیومچه و خویری ◊ الْقَدَى:
 کوی (القذاة) نهو رِبِبُوْقُو و زمر دایه بیه که
 له چاودا پهیدا دمی ◊ دهگوتری: (هو یفضی
 علی القذی) نهو له سر رِبِبُوْقُو چاو لیک دمنی
 ◊ به که سَبِك دهگوتری زه لیلی و ژیر دهمستی
 قَبُولُ بَكَو هه ولی خؤ رزگار کردن نه دا ◊ الْقَدَى:
 رِبِبُوْقُو و گله ورده که له چاودا کؤدمیته موه و
 رهنگیکی مهیله و زمر دمر گری ◊ الْقَدَاةُ: نهو
 ناو و خوینه بیه که حوشر و مهر و بز ن پیش
 بیجو بوون و دوی بیجو بوونیان لییان دیته
 دمر ◊ نهو گله وردمیله یان همرستیکی تر که
 دمه که ویته ناو چاوموه یان دمه که ویته ناو و
 شه راب و دؤو شتی شله مهنیه موه ◊ دهگوتری:
 (فلان قذاة فی عین فلان) فلان کهس چقلی جاوی

فلان کهسه زوری رقی لیه ◊ الْقَدَى: دهگوتری:
 (رجل قَدَى الْعَيْنِ) پیاویکه جاوی شتی ناموی
 تئ چوو.
 قَرَأَ الْكِتَابَ: کتیبه کهی خویندموه و وشه به وشه و
 دیر به دیر سهیری ناو مروکی کتیبه کهی کردو
 خویندموه تئی روانی و لئی وردبووه.
 قَرَأَ الْآيَةَ مِنَ الْقُرْآنِ: به دمنگ نایه ته کهی
 خویندموه وشه کانی به دم گوتن، جا له ناو
 هور نانه که دا یان له بهر.
 قَرَأَ عَلَيْهِ السَّلَامَ: سلاومه کهی بئ گیماند.
 قَرَأَ الشَّيْءَ قَرَاءً وَقَرَأْنَا: شته کهی کؤ کرد موه و
 خستیه په نایه که ◊ أَقْرَأَتِ الْمَرْأَةُ: نافرته که
 کهوته حالتهی عادهتی مانگانهی خویموه ◊ یان
 له که یز پاک بووه ◊ أَقْرَأَ الرَّجُلُ: پیاومکه
 دهمتی کرد به خودا بهرستی و تا عمت ◊ أَقْرَأَتِ
 النِّجْمُ: نهمستی رکان نزیکی هه نه اتان یان
 ناو ابون بوون ◊ أَقْرَأَتِ الرِّيحُ: بایه که هه لی
 کرد.
 أَقْرَأَ نَلَانًا: فلان کهسی وای کرد بخوینی ◊ (فهر
 مَقْرِي) ◊ دهگوتری: (أَقْرَأَ الْقُرْآنَ) هور نانه کهی
 بیگه یاند (أَقْرَأَ السَّلَامَ) سلاومه کهی بیگه یاند ◊
 قَارَأَهُ مُقَارَأَةً وَقَرَأَ: هاوبهشی کرد له هور نان
 خویندن دا ◊ قَرَأَ الْمَرْأَةُ: نافرته کهی به مند کرد
 به مهبهستی چاومروانی پاکبوونه وای له عادهتی
 مانگانهی ◊ إِقْرَأَ الْقُرْآنَ وَالْكِتَابَ: هور نان یان
 کتیبه کهی خویندموه ◊ تَقْرَأُ: کهوته حالتهی
 خودا بهرستی و نوسوک کردنه موه ◊ إِسْتَقْرَأُ:
 داوای ئی کرد که هور نانی بؤ بخوینی ◊
 الْإِسْتِقْرَاءُ: لی کؤلینه موه به دودا چوونی
 جو زنیات و تاکه بؤ گه بیشتن به ناکامی کولی و
 ره ما ◊ أَقْرَأُ: (اسم تفضیل) واته: باشتر خوین

القاری: خوداپمرست ◊ موتهنسیک ◊ القرآن: نامهی پمرومردگاره: که به فریشتهی تایبمت دا ناردوویهتی بؤسر پیغه مبهری خوی حمزرمتی موحه ممد (د.خ) که نیستا لئاو دوو بهرگی جیاجیادا نوسراوتمهوه دهخویندریتهوه ◊ جوړی خویندنهوهی هورنان ◊ القراء: حمیز ◊ پاکبوونهوه له حمیز ◊ سهرهوی شیعر ◊ اقراء الشعر: سهرهوی شیعر و بهحری شیعر و جوړمکانی ◊ القراء: کهسیک باش هورنان بخوینتی، هورنان خوینتی باش بنی ◊ القراء: شوینیکه له مزگهوت دا یان نارامگایه که هورنانخویننهکان تییدا کؤدمنهوه بؤ هورنان خویندن.

قرب السیف قریاً: کیفی بؤ شمشیرمه که دروست کرد ◊ شمشیرمهکی خسته ناو کالانهوه.

قرب الابل: بهشو حوشترمکانی لیخوپین بؤنهوهی بهیانی زوو بیاناته سهر ناو و ناو بخونهوه.

قرب الثئی قریاً و قریاناً: لهشته که نزیك بؤوه ◊ دمستی بؤ بردو خهریکی بوو ◊ بؤ تشدیدو زیدمړوی له نههی کردن لهشتیک.

قرب الثئی قرابة قریاً: شته که نزیك بؤوه، (فهر قریب) ◊ اقربت الحامل: نافرمته سک پرکه نزیك کاتی مندالوون بؤوه ◊ اقرب الدمل: دومه له که خمریکه بگاو بتهقی ◊ اقرب المستی الإنس: ناوگیرمه که گؤزه کهی نزیك پریوون کردهوه ◊ اقرب فلاناً قریاً: کالانه شمشیری بؤ فلان دروست کرد.

اقرب السیف والسکین: کیفی بؤ شمشیرمه که کیرده که دروست کرد، یان خستیه ناو کیفو کالانهوه ◊ قارب الإنس: کونده ناومکه نزیکه

پری لئاو ◊ قارب فلان فی أمره: فلانکس له کارمکانیدا میانه پو بوو ◊ قارب الخطر: همنگاو مکانی نزیك کردنهوه ◊ قارب فلان فلاناً: فلانکس گفت وگوئی جوانی له گهل فلاندا کرد ◊ فلانکس پراو بؤ جوونی له گهل فلاندا کرد ◊ قارب فلان: فلانکس که له کهی نازاری بوو ◊ دمستی خسته سهر که له کهی ◊ قارب الفرس: نه سپه که بازیکی هیواشی هاویشته ◊ یان به هیواشی همنگاو دمنی ◊ قارب الثئی: شته کهی نزیك کردهوه ◊ قارب القریان: هوربانیبیه کهی پیشکهش کرد ◊ قارب قریاً: کوندلئاوی دروست کرد ◊ اقرب اللوم: خه لکه که همندیکیان له همندیکیان نزیك بوونهوه ◊ اقرب الرعد: وادمکه نزیك بؤوه ◊ دمگوتری: (اقرب منه) لئی نزیك بؤوه ◊ تقاربا: ههریک لهو دووانه نزیك بوونهوه ◊ تقارب الزئج: کشت وکاله که نزیکه بی بگا ◊ تقارب الرعد: کاته که نزیك بؤوه.

تقرب الیه: ههولی دا لئی نزیك بیتهوه ◊ دمشگوتری: (تقرب الی الله بالأعمال الصالحة) ههولی دا به کردهوی چاک له خودا نزیك بیتهوه ◊ استقریه: به نزیکی دانا ◊ هیوای خواست نزیك بنی ◊ الثقریات: دمشگوتری: (ظهرت تقریات الماء) نیشانهی همبوونی ناو دمرکهوت ◊ بیره لکه و کارنزه که دمه گاته بهرده ورده جوړه زبخیک بؤی دمرده کهوی که نزیکه بگاته ناو ◊ القارب: به له می به له می کیشته به له می که له دریزه میه له سهر شیوهی به له می ناو ناو ◊ القراب: کیفو کالانی شمشیرو کیردو شتی وا ◊ تورمه که و جوړه جانتا و همنه میه که موسافیر همندی پیداوستی خوی تییدا هه لدمگری ◊ القراب:

نزیک ◊ دمگوترئ: (ماهر بعالم ولا قراب عالم) نهمزانیسه نه له‌زانیایش نزیکه ◊ القَرَابَةُ: خزمایه‌تی نزیک لیک نزیکی له خزمایه‌تی دا ◊ القَرَابَةُ: نه‌وهی به‌شه و حوشر به‌رئ بۆنه‌وهی به‌مانی زوو بیانبا بۆسهر ناو ◊ القَرَابَةُ: به‌مانا (القَرَابُ) دئ ◊ القُرْبُ: نزیکی ◊ خزمایه‌تی ◊ دمگوترئ: (ببئ وینه قُرْب) ◊ خالیگه و که‌له‌که ◊ القُرْبُ: به‌مانا (القَرَابَةُ) دئ ◊ بی‌ری ناو نزیک ◊ نه‌و شه‌وهی له‌سهر ناو ده‌میننه‌وه تابه‌مانی ◊ القُرْبُ: خزمایه‌تی ◊ القُرْبَانُ: همرشتیک خۆی پئ له‌خودا نزیک بگریته‌وه ◊ جا قوربان‌ی و شتی واییان کرده‌وهی چاکه بئ ◊ پی‌اوی هاو‌نشین و نزیک له‌پاشا ◊ القُرْبَةُ: خزمایه‌تی، لیک نزیکی له‌خزمایه‌تی دا ◊ دمگوترئ: (ببئ وینه قُرْبَةُ) همرشتیک خۆی پئ له‌خودا نزیک بکه‌پته‌وه له‌قوربان‌ی و خیرو چاکه ◊ القُرْبَةُ: کوندمو دیمکه ◊ زهر‌فیکه له‌ پیست دروست ده‌کری به‌م جوړه لایه‌کی دمدورئ و ناوی تیدمکری ◊ القَرِيبُ: نزیک له‌روی مه‌کان و شوینه‌وه یان له‌روی میژوووه‌وه یان له‌روی بنه‌جه و نژاده‌وه ◊ هه‌روا ناوه بۆ به‌حریک له‌شعیری فارسی کیشه‌که‌ی (مفاعیلن مفاعیلن فاعلاتن) ◊ القَرِيبَةُ: خاومنی خزمایه‌تی یان نزیکی له‌شتی تردا ◊ القَرِيبُ: ناویک نه‌ومنده زور بئ به‌ری نه‌گیری ◊ المتقارب من الرجال: پی‌اوی کورته‌ببالا ◊ به‌حریکه له‌به‌حری شعیر کیشه‌که‌ی همشت جار (مفعولن) ◊ المتقاربُ: مامناومندی له‌نیوان باش و خراب ◊ القُرْبُ: رینگه‌ی کورت ◊ شه‌وره‌وه ◊ پویشتی شه‌وه ◊ القُرْبَةُ: به‌مانا (القَرَابَةُ) دی ◊ رینگای کورت ◊ یان رینگای کورت که‌ده‌متگه‌یه‌نئ به‌رینگای دریز ◊ خانو ئوتیل بۆنه‌وه‌ی ریبوار پشوی تیدا بدن

المُقَرَّبَةُ: نه‌سب یان حوشر و ولاحی تر که‌کاتی نه‌ومیان هاتبئ بۆ سواری به‌کار به‌ئیندرین ◊ ولاحه به‌مرزه خو‌شه‌ویست بئ ناخورو له‌ومرو ئالیکی لئ نزیک بگریته‌وه ◊ المقَرَّبَاتُ: به‌مانا (التقَرَّبَاتُ) دئ ◊ القَرَسُ: هه‌پوچکی زین، هه‌پوچکی پیشه‌وه و دواوه.

قَرَتَ الدَّمُ قَرْتًا: خوینه‌که وشک بۆوه ◊ دمگوترئ: قَرَتَ الظَّفْرُ: خوین له‌زیر نینۆکه‌کان کۆبۆوه و وشک بوو.

قَرَتَ الرجلُ: بی‌اومکه بی‌ده‌نگ بوو.

قَرَتَ الرجلُ قَرْتًا: بی‌اومکه دم‌و‌چاوی گۆرا له‌خه‌فه‌تان یان به‌مه‌وی په‌وه ◊ القَرْتُ: شتی به‌ستوی سبی ◊ قَرَّهَ الأمرُ أَرَّ الغمُّ قَرًّا: کارمه‌که نارهمه‌تی کرد و مزعی تیک دا.

قَرِثَ قَرْتًا: ماندووی کرد ◊ قَرَّهَهُ قَرْمًا: برینداری کرد.

قَرِحَ فلاناً بالحق: به‌حه‌ق و عه‌داله‌متخو‌ازی پی‌شوازی له‌ فلانکه‌س کرد.

قَرِحَ قَرْحًا: چه‌ند برین و روشاویکی بی‌وه دمرکه‌وت.

قَرِحَ الحیران: گیانله‌به‌ره‌که به‌له‌ی سبی بچکۆله به‌ناو‌چا‌ونیبیه‌وه دمرکه‌وت.

قَرِحَ للشَّيْنِ: خه‌می بۆ خوارد ◊ اقَرِحَ فلان: فلانکه‌س دم‌و‌چاوی زبیکه و نا‌ولاوی بوو ◊ قَرَحَهُ: به‌رمنگاری بۆوه ◊ رو‌به‌روی وه‌ستا ◊ قَرِحَ الشَّجَرُ: دره‌خته‌که پۆخ و جرو‌کانی دمرکه‌وتن ◊ قَرِحَ سَنَ الصَّغِيرِ: ددانی منداله‌که خه‌ریکه دمرکه‌ون ◊ قَرِحَ الجِسمِ: چه‌سته‌که‌ی بریندار کرد ◊ قَرِحَ الرَّسْمِ: شوینی کوتانی خاله‌کانی چه‌سته‌ی به‌ده‌رزی هازنیه‌وه ◊ اقَرِحَ بِسْرًا:

خوارموی دا ۵ القریمة من کل شیئ: سهرمتاو
 نؤبهرمی شت ۵ دهگوترئ: (شربت قریحة البئر):
 نؤبهرمی ناوی بیرمکه م خواردموه یه کم مجار
 که ناوی بیرمکه یان دهرهینا من لیم خواردموه ۵
 القریمة من الإنسان: سروشتو تمبیعمتی مروؤف
 نهو سروشتو فیرتمتی له سمری دروستکراوه ۵
 مهلهکه و خودا دادیکه شاده میزاد به هوئی نهو
 مهو هیبه وه دمتوانئ رای په سه ند دهر بیړئ و
 قسه ی جوان و ناوازه بلئ و شتی نایاب دهر بیړئ.
 قرد المال قرداً: ماله که ی که سب کردو کوی کردمه
 ۵ دهگوترئ: (قرد لیماله) مال و سامانی بو
 خیزانی کؤ کردمه.
 قرد البعير قرداً: حوشره که نه سپئی زور بوون.
 قرد الثمر والصرف: موو خوربیه که گرژ بوو
 گری گری و مستاو که میئی به همراخه کانیه وه زور
 بوو.
 قرد الأديم: پیسته که داوشاو داپزی.
 قرد نلان: فلانکس به هوئی زمانگیران و
 ماندوبوونه وه بن دمنگ بوو.
 قرد لسان فلان: زمانی فلان په وان نه بوو توری و
 پرته پرتی پیوه دیار بوو ۵ قردت اسنانه:
 ددانه کانی بچوک بوونه وه که میک له بوکه کان
 جیابوونه وه ۵ اقره البعير وصره: حوشره که
 نه سپئ حوشرتی زور بوون ۵ اقره فلان:
 فلانکس بی دمنگ بوو خوئی به مردوو نیشان دا
 ۵ زمانی گیراو بی دمنگ بوو ۵ اقره الی فلان:
 زه لیل و ملکه چی فلانکس بوو ۵ قرد فلان:
 فلانکس زه لیل و ملکه ج بوو ۵ قرد البعير:
 نه سپئی ناو جهسته ی حوشرمکه ی دهرهینا ۵
 قرد فلاناً: بمنهرم و نیانی فیلی له فلانکس
 کرد.

بیرمکه ی هه لکه ند له شوینتیک بیری لی
 هه نه که ندرابوو ۵ اقرح الأمر: کارمکه ی داهینا،
 هینایه کؤزی ۵ اقرح الكلام: به نرتیجالی و
 سهر پیئی هسه کانی کرد ۵ اقرح الشئین:
 شته که ی هه لیزارد ۵ دهگوترئ: اقرح علیه
 صوت کذا و کذا: له حیاتی نهو دمنگی فلان و
 فلانی هه لیزارد ۵ اقرح الرأي: راو بو چونتیکی
 خوئی نامادمکرد بوئه وه ی بیخاته بمر باس و
 نی کؤ لینه وه ۵ تفرح الجسد: جهسته که زیبکه و
 دومه ل و ناو له ی تیدا دهرکه وتن ۵ تفرح فلان
 للأمر: فلانکس روبهرمی کارمکه بووه ۵
 الإقترح: فیکرمو بیروکه ناماده دهگوترئ و
 شیدمکریته وه و دهخریته سمر میزی باس و
 نی کؤ لینه وه و بیار له سهردان ۵ القارح من ذي
 الحافر: نهومیه و لاخ و نازه لکه پینج سال ته و او
 بکاو ددانی په نا ددانی چوارینه ی که وتبی و
 له شوینی نهو که لیه ی تر روابئ ۵ به کوردی
 پییان دهگوترئ: (شیله) ۵ ههرکه سیك
 گوئدریزیک یان هیسترو شتی وا مامه نه بکا
 ده می و لاخه که هه لده بچری دهر وانی ناخو
 شیله ی که وتوو یان نا ۵ القراع من کل الشئین:
 پالفته ۵ دهگوترئ: (ماء قراح) ناوی صاف ۵
 زهوییه که نامادمی بو کشت و کال و هیج بینا و
 باله خانه یه کی تیدا نه بی ۵ القرح: برین ۵
 گروئی پیه که توشی بیجوه نازه ل ده بی ۵ القرحه:
 زیبکه و دومه ل کاتئ دهگنه نه وه ی بگهن و
 ناو و مه یان بیته کیم و زوخاو ۵ (ذو القرح)
 نازناوی (امرأ القیس) بووه ۵ اللرحه: به مانا
 (القرحة) دئ ۵ سپیاییه که به نه ندازمی
 دیره میک یان بچو کتر به نا و جاوانی نه سپه وه
 دمی ۵ القریح: بریندار ۵ ناوی صاف و بن گهرد
 ۵ قریح السحابه: ناوی باران له کاتی هاتنه

تَقَرَّدَ الشَّعْرُ رَعْرَعًا: مووی گرزبوون و تیک هالا ◊
 تَقَرَّدَ الدَّقِيقُ رَعْرَعًا: ناردمکه لهناو ناومکه کَلَوُ کَلَوُ
 بوو ◊ همر لهم مانایه‌دایه که عومهری کوری
 خه‌تتاب دهمرموی: (ذری الدقیق وأنا أحرک لئلا
 يتقرّد) تَوَاز لَمَنَارِدْمَكِه بَيْنَه لَه‌نَاو نَاوْمَكِه‌دَا مَن
 تَنِکِی هَه‌لَدَمَدَم بَوْنَه‌وَه‌ی کَلَوُکَلَوُ نَه‌وَمَسْتَن ◊
 الْقَرَادُ: جَوْرَه نَه‌سَبِیَه‌کِه قَاجِی زَوْرِی هَه‌ن
 لَه‌نَاو کَوَلْکَ مَوِی نَازَه‌لَ و پَه‌رَوِپُوْلِی بَالْتَدَمَدَا
 دَمَزِی ◊ گَوِی مَه‌مَک ◊ الْقِرْدُ: مَه‌یْمُون ◊
 نَزِیْکَرِیْن گِیَاَنَلَه‌بَه‌ر کِه دَه‌شَوِیْهَتَه مَرُوْدُ ◊
 الْقَرْدُ: نَه‌و کِه‌مِیْلَ و خَشْت و خَوَلْ و گَه‌نَدَه مَوِیْمِیَه
 کِه لَه‌کَوَلْکَ و خَوْرِی هَه‌لَدَمَوِی ◊ لَقَه
 دَا رَخَوْرِمَا کِه تَوِیْکَلِی لَی دَا رِنْدَا بِنِی ◊ الْقَرَادُ:
 نَه‌سَبِی و مَوْرَانَه کِه‌لَه‌نَاو دُو چَه‌نَد جَوْرَه
 خَوَارِدَنِیْکَ و دَا رِدَا بَه‌دِی دَه‌کَرِی و هَه‌رَوَا لَه
 خَوْرِی و شْتِی وَاپِش دَا دَه‌بِنِی ◊ الْقِرْدُ: بَیْدَمَنگَ و
 زَیْرَدَه‌سْتَه ◊ قَرْدُ فَلَان: فَلَانکَه‌س زَه‌لِیْل و مَلکَه‌ج
 بُوو ◊ خَوِی بَچَوک کِرَدَمَوَه ◊ اِقْرَنَدِج الرَّجُلُ:
 پِیَاو کِه خَوِی نَامَادَه کِرَد بُو شَمِر ◊ اِقْرَنَدِج
 لَفْلَان: دَه‌سْتَرِیْزِی کِرَدَه سَمِر فَلَان ◊ الْقَرْدُ حَتَّ:
 نَه‌و پَارچَه سَیْگُوْشَه‌یْمِیَه کِه‌لَه غَوْضَرَوِی
 هَوْرگ دَا دَه‌رَدَمکَه‌وِی پِنِی دَه‌گَوِیْرِی سِنِوِی نَادَم
 ◊ الْقَرْدُ حُ: مَه‌یْمُونِی گَه‌وَرَم و زَه‌لَام ◊ الْقَرْدُ دُ:
 زَه‌وِیْیَه‌کِی تَه‌خَت و پَتَه‌و و بَه‌رَزَه ◊ الْقَرْدُ دُ:
 بَه‌مَانَا (الْقَرْدُ دُ) دِی ◊ الْقَرْدُ رَدَا: فَه‌قَمَرَه ◊
 سَه‌رَانَسَه‌رِی کِیَو ◊ الْقَرْدِیْدَةُ مِنَ الرَّجَالِ: پِیَاوِی
 قَسَه تَوْنَد و قَسَه پَرْمَانَا بَه‌پِیْز ◊ شِیَوَه‌لِی
 نَاوَه‌دِی پِشْت ◊ الْقَرْدُ حُ: جَوْرَه نَه‌سَبِیَه‌کِه لَه
 جَه‌سْتَه‌ی حَوِشْتَر و مَرِیْشَک دَا پَه‌یْدَا دَه‌بِنِی ◊
 تَاکَه‌کَه‌ی (فِرْدَعَة) ◊ الْقَرْدُ حُ: مِیْرَوَه‌ی بَچَکُوْلَه.
 قَرَّ قَرِیرًا: بَالْتَدَمکَه قِیْرَانِی، کِه‌وَمکَه قَاسِپَانْدِی ◊
 قَرَّتْ الْحِیْةُ: مَارَمکَه فِیْشَکَانْدِی.

قَرَّ عَلَيْهِ الْمَاءُ قَرِیرًا: نَاوِی بَه‌سَمَرْدَا هَه‌لَرِپِشْت.
 قَرَّ الْیَرِمُ قَرًا: نَه‌مِرُو سَارَد بُوو.
 قَرَّ بِالْمَكَانِ قَرًا و قَرَارًا و قَرِیرًا: لَه‌شَوِیْنَه‌کِه نِیْشْتَه‌جِی
 بُوو، دَامَه‌زَرَا ◊ دَه‌گَوِیْرِی: (قَرَّرْتُ فِی هَذَا الْمَكَانِ
 طَوِیْلًا) زَوْر لَه‌م شَوِیْنَه‌دَا مَامَه‌وَه.
 قَرَّ الْیَرِمُ قَرًا: نَه‌مِرُو زَوْر سَارَد بُوو ◊ قَرَّتْ عَیْنُهُ:
 جَاوِی فِیْئَکَا بِنِی هَات ◊ اَقْرَّ: کِه‌وَتَه نَاو سَه‌رَمَاو
 سَوْنَه‌وَه ◊ دَامَه‌زَرَا مَلکَه‌ج بُوو ◊ اَقْرُّ بِالْحَقِّ: دَانِی
 نَا بَه‌حَق و رَاسْتِی دَا ◊ دَه‌گَوِیْرِی: اَقْرُّ بِالذَّنْبِ
 عَلِی نَفْسِه: دَانِی بَه‌تَاوَانَه‌کَانِی خَوِی دَا نَا ◊ اَقْرُّ
 الشَّيْئِ فِي الْمَكَانِ: شْتَه‌کَه‌ی لَه شَوِیْنَه‌کِه
 جَه‌سِپَانَد ◊ اَقْرُّ الْعَامِلِ عَلِی الْعَمَلِ: لَه‌کَا رِی
 کَرِیْکَا رَمکَه پَا زِی بُوو لَه‌سَه‌ر کَا رَمکَه‌ی
 سَه‌فَا مَگِرِی کِرَد ◊ اَقْرُّ الرَّأْيِ: بَه‌رَا پَه‌کِه پَا زِی
 بُوو پَه‌سَه‌نْدِی کِرَد ◊ اَقْرُّ اَللّٰه عَیْنُهُ: خَوْدَا جَاوِی
 پِیْدَاو پَا زِی کِرَد ◊ قَارَةٌ: لَه‌گَه‌لِی دَا هَه‌لِی کِرَد و
 دَامَه‌زَرَا ◊ دَه‌گَوِیْرِی: (أَنَا لَا أَقَارُكَ عَلِی مَانَتِ
 عَلَیْهِ) مَن لَه‌گَه‌لِ تَوْدَا هَاوِرَا نِیْم، لَه‌گَه‌لِ بِیْر و
 بُوْجُونِی تَوْدَا هَه‌نَاکَام ◊ لَه‌حَه‌دِیْسَا هَاتَوَه
 دَه‌فَه‌رَمَوِی: (قَارَرَا الصَّلَاةَ) لَه‌نَوِیْزِدَا نَارَام
 بَگَرَن و جَم و جَوِی نَه‌شِیَاوِی تِیْدَا مَه‌کَمَن ◊ قَرَّرَ
 الشَّيْئِ فِي الْمَكَانِ: شْتَه‌کَه‌ی لَه شَوِیْنَه‌کِه‌دَا
 جَه‌سِپَانَد ◊ قَرَّرَ الشَّيْئِ فِي عِلْمِه: شْتَه‌کَه‌ی
 لَه‌شَوِیْنِی خَوِی هِیْشْتَه‌وَه ◊ دَه‌گَوِیْرِی: (قَرَّرَ
 الطَّائِرَ فِي وَكْرِه) بَالْتَدَمکَه‌ی لَه هِیْلَانَه‌کِه‌دَا
 دَامَه‌زَرَانَد ◊ (قَرَّرَ الْعَامِلَ عَلِی عَمَلِه)
 کَرِیْکَا رَمکَه‌ی لَه‌سَه‌ر نِیْشَه‌کِه جَه‌سِپَانَد و
 جِیْگِرِی کِرَد ◊ قَرَّرَ فَلَانًا بِالذَّنْبِ: فَلَانکَه‌سِی
 هَه‌لِنَاو وَای لَی کِرَد دَان بَه‌تَاوَانَه‌کَه‌ی دَا بِنِی ◊
 دَه‌گَوِیْرِی: (قَرَّرَ فَلَانًا عَلِی الْحَقِّ) فَلَانکَه‌سِی وَای
 کِرَد دَان بَه‌حَق دَا بِنِی و مَلکَه‌جِی خَوِی

رابگه يهنى ◊ قَرَزْتُ عنده اَجْرَبَ حتى اِسْتَقَرْتُ: دوى نهوى ليكولئينهوم لههوالهكهدا كردو بؤم رون كردموه ههوالهكه جهسپا لاي ◊ قَرَزَ الْمَسْأَلَةَ: مهسهلهكهى رونيكردموهو جهسپاندى ◊ اِقْتَرَّ الشَّيْئُ: شتهكه لاي جيگير بوو ◊ اِقْتَرَّ فلان: فلانكس بهناوى سارد خوى شت ◊ اِقْتَرَّ القِنْرُ: لهمهنجهلهكهدا شتى كولانند تا بنكى مهنجهلهكه بنكرى پئوه نووسا ◊ اِقْتَرَّ القِرَّةُ: بنكرى كرد به پئوخورو نانى بئ خوارد ◊ تَقَارَّ في المكان: لهشوينهكه جيگير بوو ◊ دمگوترئ: (فلان مايقارَ بـمكان) فلانكس لهشوينئيك جيگير نابئو ههردمه وا لهشوينئيك ◊ تَقَرَّرَ الأمرُ: كارمكه جهسپاو جيگير بوو ◊ تَقَرَّرَ الرأيُ: رايهكه جهسپاو بريارى لهسهر درا ◊ تَقَرَّرَ الحكمُ: حوكمهكه جهسپاو نيمزا كرا ◊ اِسْتَقَرَّ بالمكان: له شوئنهكه جيگيربوو داسهكنا ◊ القَارُ: جهسپاو جيگير بوو ◊ القَارَةُ: كيشومر بهشنيك لهو پئنج بهشانئى: كه وشكانى زهوپيان بهسهردا دابهش كراوه ومكوو كيشومرى ناسيا - نهفريقا - نهوروپا - نهامريكا - نوستوراليا ◊ همروا ناوه بؤ ولاتئيكى دهشتايى فراوان ومكوو دهشتى سيلفانى- دهشتى قهراج- دهشتى شارموزور.

القاروره: قاپو قاجاغ كهلهشوشه دروستكرايئ يان قاپى شوشه كه شلهمهنئى وعمترو شتى وايان تئيدا ههلبگيرئ ◊ بهشئيوه مهجازو شوبهانندن بهنافرمتئيش دمگوترئ: (قاروره) ومكوو لهمهديسا هاتووه دهفهرموى: (رفقاً بالقراري) لهگهل نافرمتان دا هئيدى وهئمن بن ◊ القَرَارُ: شوئنى نزمايئى وزلكاو كه ناوى بهرزيابى نهملاو نهولاي تئيدا كؤدمبئتهوه ◊ بريارو حوكم كه كاربهدهست واؤوى دمكاو دمپروئيهئنى

◊ نهغمهوه ههوايهكى موسيقياه لهكؤتايى ههموو بهشنيك لهبهشهكانى لهحن دا بهيرمو دمكرائ ◊ القَرَارَةُ: ناوى سارد كه دمكربئته مهنجهلى لهكؤن هاتوو بوئنهوى نهسوتئ ◊ شوئنى جالايى كهلهههموو لايهكى دموروبهرييهوه ناومكهى بؤ دهچئو تئيدا كؤدمبئتهوه ◊ باغچهو باخى نزمايى ◊ القَرَارَةُ: بنكرئ شوو چئشتو شتهى بهبنكى مهنجهلهوه دنوسئ ◊ القَرُّ: سهرمما ◊ شتى سارد لهههر جورئيك بئ ◊ يوم القَرِّ: رؤزى دوارؤزى سهر بريئى كوشتبييه ◊ چونكه خهلكهكه لهو رؤزهدا لهمينا يان لهمهنزلى خؤيان دا دهحهسيئنهوهو قهرار دمگرن ◊ همروا ناوه بؤ كهزاوه ◊ القَرُّ: سهرمما ◊ دمگوترئ: (وقعت بقر) كهوتمه ناو سهرماوه، كمتمه ناوجهرگمى سهرماوه ◊ القِرَّةُ: سهرمما ◊ دمگوترئ: (ليلة قِرَّة) شهوئكى سارده ◊ اصابتهم قِرَّةً: سهرمما لئى داون ◊ ههرجؤزه لهرزو سهرمايهك تووشى نادمميزاد بئ ◊ القِرَّةُ: ههرشتنيك جاو پئى خؤش بئو فيئىكايى جاوبئ ◊ دمگوترئ: (هو قِرَّة العين) نهو هؤى فيئىكايى جاوه ◊ يان دمگوترئ: (هو لي قِرَّة من العيش) نهو له گوزمزانئى خؤش دابهو زيانئى نهرمو نؤله ◊ بنكرئ بنكى مهنجهل ◊ قِرَّة العين: رومكئيكى ناوبيهوه تهمهنديرئزه لهدهم جؤگاو شوئنى ئاودراودا دمروئ گهلاكهى سههوزمو دهخورئ ومكوو نهسپيناخو كهرموزو شتى وا ◊ القَرِيضُ: ناوى سارد كه بؤ خؤشؤردن بهكاربئ ◊ فرمئيسكى سارد كهلههكاتئى خؤشى دا دمپزئندرئين ◊ نافرمتئيك كه پئيوست نهكا كل لهجاو بنئ ◊ المُسْتَقَرُّ: جهسپانندن بهردموام بوون ◊ دمگوترئ: (لكل نَبَأٌ مُسْتَقَرٌّ) بؤ ههموو ههوالئيك ناكامو سهرمنجامئيك هميه ◊ (صار

◊ قَرَسُ الشَّيْءِ: زیدمروی کرد لهساردکردنی شتهکه ◊ دهگوترئ: (قَرَسَ الْمَاءَ فِي الْإِنْسَاءِ) ناومهکی لهقابهکهدا زور سارد کردو گهباندیبه ناستی بهستن ◊ القارسُ: سرماى کوشندمو زور سارد ◊ دهگوترئ: (أَصْبَحَ الْمَاءُ قَارِسًا) ناومهکی زیاد لهئندازه ساردبوو ◊ القرسُ: سرماى زور بهسیدمت ◊ دهگوترئ: (لَيْلَةُ ذَاتِ قَرَسٍ) شهونکی زور سارد ◊ سهروماو سوؤن و سههؤل بهندان ◊ القرسُ: شتی بهستو و بووبهسههؤل ◊ سرماى توندو کوشنده ◊ القريس: دهگوترئ: (أَصْبَحَ الْمَاءُ قَرِيسًا) ناومهکی بهستی بوو بهسههؤل ◊ خواردنی بهسههؤل بوو بهسرما بهستوو ◊ دهگوترئ: (سَمَكٌ قَرِيسٌ) ماسیهکی کولاو یان برزاو یان بههؤی سهروماوه رهق کراوه بووه بهسههؤل بهستو.

قَرَشٌ الشَّيْءِ قَرَشًا: شتهکهی لیروم لهوی کؤکردموه و خستیه سمر یهک ◊ دهگوترئ: (قَرَشَ لِعِيَالِهِ) کاسبی بو مال و مندالی خوئی کرد.
قَرَشٌ مِنَ الطَّعَامِ: کهمیکی لهخواردنهکه دستکهوت.

قَرَشٌ فِي مَعِيشَتِهِ: زبانی تهنگو گوزمرانی ناخوؤش بوو.

قَرَشٌ قَرَشًا وَقَرَشَةً: روخساری دامالدرآ لهبهر زور سورمغلی ◊ اقرشت الشجبة: نیسقانهکهی درز پیبرد وهی وردوخاشی نهکرد. ◊ اقرش فلان بفلان: فلانکس فیتنهیی کردو چرنوکی لهفلانکس گرت ◊ عمیبو عارهکانی پی گوتن ◊ قَرَشٌ بَيْنَ الْقَوْمِ: نیوانی خهئکهکهی وروژاندو فیتنهیی لهناویان بهریا کرد ◊ قَرَشٌ لِعِيَالِهِ: کاسبی بو مال و مندالی خوئی کرد ◊ قَرَشٌ فَلَانًا: فلانکسی بهقورپیشی لههئهم دا ◊ اقترش

الامر الی مستقره) کارمه کهیشه ناکامو جینگیر بوو ◊ القرسُ: شوینی نارامگرتن و جینگیربوون ◊ دهگوترئ: (أَذْكُرْنِي فِي الْمَقَارِ الْمُقَدَّسَةِ) له شوینهپروژمکان دا یادم بکهو بیرت نهجم ◊ شوینیک نادمیزاد بیکاته شوینی نیشتهجی بوونی خوئی ◊ القرسُ: نهندامی لیژنهیهکه کهلیژنهکه روتکردنهوهی رای لیژنهکه بهو دهسپرن ◊ القرسُ: (أَمْرٌ مُقَرَّرٌ) کاریکی چهسپاو و پروا پی کراو ◊ فهرومانیک واژو کرابی لهلایهن کهسئکهوه روخصهتی نهو واژوکردنهی ههبن ◊ لهبواری فوتابخانهو خویندکارموه کؤمهله سهرمباس و زانیارییهکن پیویسته فوتابی لهماومیهکی دیاریکراو دا بیانخوینی و فیریان ببی ◊ القرسُ: ههوزی بچوک کهناوی تیدا کؤبیتموه ◊ القرسُ: دهگوترئ: (بِرم مقرر) رؤژیکی ساردو سهروماهه ◊ (رجل مقرر) پیاوئکه سهروما لیی داوه ◊ قَرَسَهُ الْجَرْدُ قَرَسًا: سهروما تینی بو هئنا ◊ دهستو قاجی جواندون.

قَرَسَ الْمَاءَ: ناومهکی زور سارد کرد.

قَرَسَ الْجَرْدُ قَرَسًا: سهروما توندبوو تینی هئنا.

قَرَسَ الْإِنْسَانَ: نادمیزادهکه سهروما لیی دا دهستو قاجی چونو لهجم وچؤل کهوتن و نهیتوانی کاریکا ◊ دهگوترئ: (قَرَسَتْ أَصَابِعُهُ) دهستو پهئجهی چونو کاریان پی ناکری ◊ اقرس العرد: دارو شورک و نهامهکان وشک بوون و بههؤی سهروماوه تهراپیان تیدا نهماوه ◊ اقرس الجرد أصابعه: سهروما دهستویلی جواندن و جم وچولیان پی ناکری ◊ دهگوترئ: (أَقْرَسَهُ الْجَرْدُ) سهروما دهستو پهئجهی جواندن و هیچی پی ناکری ◊ اقرس الماء: ناومهکی زور سارد کرد

لهكارو باریك كه په یومندی بهنوموه نیه ◊
 پیاوی سمر زل ◊ القرش: بههیز ◊ جوړه
 په نړیکه چهوری کهمهو وشکه ◊ القرقه: سالی
 گرانو و قات و قری ◊ القرضب من الرجال: پیاوی
 زور خوړ ◊ قرصه قرصاً: نهفورچکی لی گرت ◊
 قرصه البرغوث: میثوله گهستی ◊ قرصته الحیه:
 مار پیوهی دا، گهستی ◊ قرص العجین:
 هه ویرمهکی ههنگوتک ههنگوتک کرد.

قرص الرجل: پیاوکه بهردوام بوو لهسهر
 نهفرین کردن و باسکردنی پاشمله به خراپه ◊
 قارصه: هه ریه که لهوانه نه زیهتی نهوی تری دا
 به زویان و تانهو تمشه لکیدان ◊ دهگوتری:
 (کان بینهما مقارصات) ◊ قرص: بوزیدروپی
 له مانای (قرص) دی ◊ قرص العجین: هه ویرمهکی
 کرده ههنگوتک ههنگوتک ◊ قرص الماء: ناوهمکی
 نهومنده ساردکرد زویان بته زینت ◊ تقارصا:
 نهو دووانه هه ریه که یان به هسهی ناخوش پیک
 گوتن نه زیهتی نهوی تری دا ◊ القارص: دوی
 ترش و ماستی ترش که زویان بگه زئ ◊
 دمعبایه که و مگوو میثوله دهگه زئ ◊ القارصه:
 جنیو و هسهی ناشیرین که دهر وونی بهرامیهر
 نازار بدا ◊ القارصیا: دره ختیکی بهرداره له
 پیړی (الوردیه) په له ولاتی میصر پی دگوتری
 بهر هوقی وشک بوو ◊ له ولاتی شام پی
 دگوتری قوخته وشکه ◊ القارص: دگوتری:
 (لجام قرص) لغاویکه نازاری و لاخه که دها ◊
 القارص: روه کیکه دمشوبه یته روه کی جیر جیر.
 دریزدین و گوتیک زمردی هه یه تفتی و
 تیژی که تی دایه و مگوو تفتی جیر جیر، بهره
 دنکیکی وردو سووری هه یه حیوانات چه زی
 له خواردنیه تی ◊ هه روا ناوه بو روه کیک
 گیایی له پیړی (القارصیه) چقنکی زور باریکی

لاهلہ: مال و سامانی بو مال و مندالی خوئی
 کوکردهوه ◊ إقرش الرماح: ربه کانی لیک
 خشاندن و دنگیان لی هات ◊ إقرش فلان بفلان:
 فلانکهس هیتنه پی بو فلان کردو ویستی زیانی
 پی بگه یه نی ◊ تقارش القوم: خه لکه که کهوتنه
 ویزه یه کتری و لیکیان دا ◊ تقارشت الرماح:
 ربه کانی لیک خشان دنگیان لی هات ◊ تقرش
 القوم: خه لکه که کو بوونه وه ◊ تقرش فلان فی
 معیشته: فلانکهس گوزمرانی تنگ بوو ◊ تقرش
 لاهله و عیاله: مال و سامانی بو خیزان و مندالی
 کوکردهوه ◊ تقرش الرجل: پیاوکه خوئی
 بهفورمیشی حیساب کرد ◊ خوئی شوبه اند
 بهفورمیشی به کانه وه ◊ خوئی له کارو پیشه ی
 په ستو نزم به دوور گرت.

تقرش الرماح: ربه کانی لیک خشان و دنگیان هات
 ◊ تقرش المال والمتاع: مال و کالی کوکردهوه ◊
 تقرش الشئ: شته که یه که بهر گرت ◊
 القرش: نهوهی لیرو له وئ کو دمکریته وه ◊
 القرض: جوړه ماسیبه کی غوزروفیبه ترسناک و
 زمینه خرویه ◊ جوړه پارمیبه که له هندی ولاتا
 مامه لهی پی دهگری، نه اندازهی نه م جوړه
 پارمیبه به گویره ی روظگارو کات و شوین
 گوړدراوه و دهگوتری، نیستا به شیکه له سهد
 به شی جونه بهی میصری یان لیره ◊ قریش:
 خیلکی عه رمین و ده چنوه سهر موزرو
 له مکه که و دهور و بهری نیشته جی بوون
 چه زرمتی موحهمهد (پیغه مبهری نیسلام
 د.خ) لهو هوزه عمر مبه ربه نه یه ◊ القرقه:
 خر مه خر می سمی نه سبه که به کومه ل دهر و ن
 به تاییه تی که به شه و دهر و ن دنکه که باش
 دمبیستری ◊ خره ی گویز که بیانجولینی ◊
 القراش من الرجال: پیاوی خو تیه هفور تینه ر

قرص فلاناً: پاداشی فلانکسی دایه‌وه.

قرص الشعرا: شیعری دانا، شیعری گوت ◊ اقرضه:

قهرزی دایه ◊ قارضه مقارضة وقراضاً: قهرزی

دایه ◊ مالی دایه، پارهی دایه بؤنه‌وهی بازرگانی

بئیه بگا و قازانج و زمرمریان به‌ریژیه‌ک بئ

که‌له‌سهری پئیک دین ◊ پاداشی چاکهی دایه‌وه

یان تۆله‌ی خرابه‌کاری ئی ستاند ◊ اقرض من

فلان: قهرزی له‌فلان و مرگرت ◊ اقرض عرَضه:

غهمبته‌ی کردو به‌خرابی لئی دو ◊ اقرض

الشئیی: شته‌که برپایه‌وه ◊ اقرض القوم:

خه‌لکه‌که رۆیشتن و کهسیان ئی نهما ◊ تقارضا

الشئیی أو الامر: به‌نۆبه‌و نۆره شته‌که

و مرده‌گرن، هه‌رجاره بۆ یه‌کیان ده‌بئ ◊

ده‌گوتری: (هما تقارضان الشاء): هه‌ریه‌که له‌و

دووانه ستایشی یه‌کتر ده‌کهن و به‌یه‌کتردا

هه‌لده‌لئین ◊ (الخصمان يعارضان النظر) نه‌و دوو

دژه به‌رقه‌وه بۆیه‌کتر ده‌روانن ◊ (القوم

يتقارضون الشئیر) خه‌لکه‌که شیعریان بۆ یه‌کتر

خوینده‌وه ◊ استقرض منه: داوای قهرزی

له‌فلانکس کرد ◊ القراضة: نه‌و پرزو پال و

سهره مقه‌ست و ورده و پرده‌یه‌ی به‌هوی برین و

راسته و پاسته‌کردنی شته‌وه هه‌لده‌ومری ◊

قراضة الفارة: نه‌و په‌تک و پالهی له‌ناکامی

جه‌وال برین و خواردنی مشک هه‌لده‌ومری ◊

قراضة المال: مالی خراب و بئ که‌لک ◊ القراضة:

که‌سئیک غهمبته‌ی خه‌لک بکا ◊ خمخۆرکه‌و

مۆرانه که‌له‌مدار و کاغهمز و خوری و ریس و شتی

وا دمدا ◊ القرَض: نه‌و ماله‌ی دمیده‌ی به‌یه‌کیکی

تر به‌قهرز ◊ هه‌رکارئیک ناده‌میزاد بیکا به‌و

هیوایه‌ی پاداشی له‌سهر و مربرگرتیه‌وه ◊ القرَض

الحسن: قهرزیکه بدرئ به‌بئ سود و قازانجی

بازرگانی ◊ القرَض: به‌مانا (القرَض) دئ ◊

هه‌یه نه‌گهر مروّف دستی بگاتئ تیی راده‌جئ و

زهرداوئیکی تیزو سوتینه‌ری ئی دئته‌ده‌رو نازار

له‌ده‌ستی دا به‌یدا دمکا ◊ هه‌روا ناوه بۆ روه‌کی

(الوَرَس) که روه‌کیکی (الفراشية) یه‌و له ولاتی

عه‌ره‌ب و حه‌به‌شه‌و هیندوستان ده‌روئ،

ماده‌یه‌کی سور ره‌نگی راتینجی تئدایه ◊ هه‌روا

ناوه بۆ (البابونج) که گوله‌سی (الأحمران) ه

به‌وشکی ◊ ده‌مگوتری: (أحمر قراص) سوری

زۆرسور ◊ القرَض: پارچه‌ی پانه‌و موبوی

که‌وانه‌یی و مگوو سینی و دیره‌م و دینار و شتی

وا یان شیوه‌ی نان ◊ هه‌روا ناوه بۆ دیمه‌نی

که‌وانه‌یی خۆر ◊ ده‌گوتری: (غاب قرص

الشمس) ◊ هه‌روا ناوه بۆ پارچه ناسئیکی

که‌وانه‌یی و مگوو مه‌تال که منداڵ له‌جۆره

یاریه‌ک دا هه‌لی دمده‌ن بۆنه‌وه‌ی بزائن کامیان

ده‌توانئ دوورتر بیه‌اوئیزئ ◊ القرَضة: نانئیکی

بچوکی پانه‌و مگراوی که‌وانه‌ییه‌ی ◊ القرُوص:

لغاویک نه‌زیمه‌تی نه‌سپ بدا ◊ المقراص: کئیردی

سهر که‌وانه‌یی و مگوو جزوی دوشک ◊ المقرُص:

(حليّ مقرص) خشلئ که‌وانه‌یی و خپ ◊ المقرُص:

زهره‌نیکه شتی تئدا فارص ده‌کری ◊ قرَصَع

فلان: فلانکس به‌ته‌نیا نانی خوارد ◊ قرَصَعَت

المرأة: نافرته‌که به‌شئومیه‌کی ناشیرین رۆیشت

◊ قرَصَع الكتاب: بیتی کتیبه‌که‌ی به‌وردی و

لئیک نزیک دیره‌گانی نوسیه‌وه ◊ تقرَصَعَت

المرأة: نافرته‌که کشایه‌وه و خوی هه‌شار دا ◊

القرُصان: دزو جه‌رده‌ی ناو دمرا ◊ القرَصَنَة:

هه‌لکوتانه سهر که‌شتی و گه‌می له‌ناو ده‌ریادا.

قرُوص الشئیی قرُصاً: شته‌که‌ی به‌مقه‌ست و گاز و

شتی وا هه‌لجری.

قرُوص المكان: له‌شوینه‌که‌ی لادا.

القَرِيضُ: شيعر ◊ القِرَاضُ: مقهست، هرشتی قوماش و شتی وای پی بری ◊ دمشگوتری: (لسان فلان مقراض الأعراض) زوبانی فلانکس مقهستی برین و دپینی ناموسی خه لکه ◊ القِرَاضُ: (ابن مَفْرُض) گیانله بهرینکه دمشوبهیتته جه قهمل (ابن عَرَس) به لَام نهم تَوَزَّی جهستی لهو گهورمترمو زور ومکوو جه قهمل کنوی نیه، له پیری (السموریة) و گوشت خوره ◊ قَرَضَبَ فلان: فلانکس به چلیسیه وه شته کهای خوارد شتی وشکی خوارد.

قَرَضَبَ الشَّيْءَ: شته کهای به توندو زهخت بری ◊ قَرَضَبَ اللحمَ: همموو گوشته کهای خوارد ◊ قَرَضَبَ الذَّبَّ الشَّاءَ: گورگه که همموو مهر کهای خوارد ◊ القِرَاضُ: چلیس و نهوسن له خواردن دا ◊ دزو جهرده ◊ شیر ◊ شمشیری برنده که ویرای گوشت نیسقانیس دمیری ◊ قَرَطَ المعزى قَرَطاً: بزنه که دوو گواریلای گوشتینی هه بوون به لای گوینچه کانی هه لواسرابوون ◊ (وهو أقرط وهي قرطاء) ◊ قَرَطَ الجارية: گوارمی له گوینچه کهای کچه که کرد ◊ قَرَطَ السراج: سوتاوییه کهای له بلنیه ی چراکه هه لومراند بؤنه وه ی باش بسوتی و رونای بدا ◊ قَرَطَ الكراث والعصره في القدر: لهناو قاپه که دا گیاو شته کهای هه نجنی بؤنه وه بی کولینی و بی کاته پیخور.

قَرَطَ فَرَسَهُ: لفاوی نه سه به کهای خسته دوا گوینچه کانیه وه له کاتی غار پیکردنی دا ◊ قَرَطَ الخيلَ: نه سه به کهای هه لئا بؤ بازدانی خیراو به شیدمت ◊ قَرَطَ علی فلان: کهم کهم شتی دا به فلانکس ◊ قَرَطَ علیه في الطلب: زور نیلحاحی کرد له داوا کردن لئی.

قَرَطَ اليه رسلاً: خیرا پایویکی نارد بؤلای ◊ قَرَطَت الجارية: گوارمی له گوینی کچوله که کرد

القاريط: دنکه خورمای هیندییه ◊ القِرَاطُ: چرا ◊ بلنیه سی چرا ◊ ناگر ◊ القِرَاطة: نهو سوتاوییه ی بلنیه ی چرایه که ده کپیندری بؤنه وه ی شو فه کهای خو ش بین و رونای زیاد بکا ◊ القَرَطُ: گواره که ده کپیتته نهرمی گوینچه ◊ سورمیا ◊ بلنیه سی ناگر ◊ روه کیککی گیایی له مورمیه ومکوو وینجه وایه ◊ القِرَاطُ: جوره سه وزمو میومیه کی سمر سفرمیه ◊ القِرَاط: پیومرینکی کیشان و پیوانه به نه اندازمه کهای به گویری رۆزگار گورانی به سردا هاتوو ◊ نه مرؤ کیشه کهای جوار دنکه گمنه، له کیشانی زپیدا سن دنکه گمنه ◊ له بواری پیومری دا به شیکه له بیست و جوار بهش ◊ له بواری فیدان دا بریتیه له سه دو جه قتاو پینج متر ◊ قَرَطَب فلان: فلانکس رقی هه لسا ◊ دمگوتری: (قَرَطَبَ علیه) رقی ل هه لساو لئی توره بوو ◊ بازیکی توندو به هیزی هاویشته ◊ قَرَطَب فلاناً: به پشتا فلانکسی خسته سمر زهوی ◊ به سمر پشته ملی دا خستی ◊ قَرَطَبَ الجوز: گوشت و نیسقانی کوشتییه کهای بری ◊ قَرَطَسَ: نیشانه کهای هه نگاوت ◊ قَرَطَسَ: به هیلک جوو، فهوتا ◊ القِرطاسُ: لاپهره کاغز که له سمری دنوسری ◊ همر شتیک دنریته وهو ده کپیت به نیشانه ◊ دمگوتری: (رَمَى قَرَطَسَ) تفهنگه کهای هاویشته و نیشانه کهای پیکا ◊ جوره بوردمیه کی میصریه ◊ حوشتی گنچ و تازه پیگه پشتوو ◊ نافرمتی تازه پیگه پشتوووی سپی پیست و بالا بهرز : ولاخیک رهنگی سپی ته وای بی و به لئی رهشی تیدا نه من ◊ پهره کاغز نیک لول دمدری لای سمروی پان و بنه وهی تهسک گوله بهرؤزه و شتی وای تی دمگوتری بؤ خواردن ◊ قَرَطَمَ الشَّيْءَ شته کهای بریه وه ◊ قَرَطَمَ الحُفَّافُ الحُفَّافُ: خوف

قَرَعَ فلاناً الأمر: کوت وپر کارِتک بؤ فلان پهیدا بوو.

قَرَعَ فلاناً بالرمح: بهر مې له فلانکېسی دا.

قَرَعَ الدابة بجمامها: ولاخه کې به لغاو کیشایه وه و نه بهیشت بپروا.

قَرَعَ فلاناً بالحق: فلانکېسی به حهق و به لگه دمکوت کرد ۵ کیشی کرد بؤکارمکه ۵ همون و تیکوشانی له کارمکه دا بؤ فلان چپر کرده وه.

قَرَعَ له العصا: گؤچانی نیشان درا ۵ به عصا تمهقی بؤ کرا ۵ واته ناگادار کرایه وه که نه و نیشه ناوایه و نه وهی پیویسته.

قَرَعَ علیه سنه: له پشمیانی خوی ددانی به بهک کیشان.

قَرَعَ الثیئ: به شیوهی قورعه و پشک شته کې هه لیزارد.

قَرَعَ الفناء قرعاً: خانومکه، حه وشه که له دانیشتوان و میوان چؤل بوو.

قَرَعَ ماء البئر: ناوی بیرمکه وشکی کرد ۵ کؤتایی هات.

قَرَعَ فلان: فلانکېس سهری توشی که جهلی بوو.

قَرَعَ النعامه: نعامه که په روپوئی سهری له بهر بیری هه لومرین و روتایه وه.

قَرَعَ الفصيل: بیچوه نازه لکه (کاوپرکه) له ممل و قاجی دا په له په له و زیبکه و دومه ل پهیدا بوون خوری بهرگنی دست و ملی روتایه وه ۵ اقرع الفایض: کابرای مه له وان گه پشته بنکی ناومکه ۵ اقرع المسافر: موسافر مکه نزیک منزلی خوی بؤوه ۵ اقرع الی الحق: گه راپه وه بؤ حهق و راستی ۵ اقرع عن الثیئ: له شته که گه راپه وه ۵ اقرع بین القرم: قورعه و پشکی خسته ناو خه لکه که و

دروست کهرمکه لوتی بؤ خوفه که ی دروست کرد ۵ القرمط: رومکئی کشت و کالییه، گوته که ی به کار دمهیندرئ بؤ ته و ابیل و بؤ گؤرینی رمنگی خوار دنه که، رمنگیکی سوریشی لی بهرهم دمهیندرئ ۵ القرمط من الحف: لوتی خوفه نه و شوینه ی سهر مې نه جهی تیدمکری.

قَرَطَ القَرَطَ قرطاً: گزگک و شتی وای کؤ کرده وه.

قَرَطَ الجلد: پیسته که ی دمباغ کرد به تالی گزگک ۵ دمگوترئ: (قَرَطَ السقاء) کوندمو ممشکه که ی دمباغ کرد خاراندی ۵ پندری کرد.

قَرَطَ فلان قرطاً: فلانکېس دوی هیج و بوچی و بی ریزی بؤ بهر پزدارو گه و ره و قسه رویشتوو ۵ قَرَطَ فلاناً: مه دخی فلانکېسی کرد و به سنی نه وی باس کرد ۵ قَرَطَ الكتاب: باسی لایه نی باشی کتیبه که ی کرد و پییدا هه لگوت ۵ تعارفا المدخ: هه ریه که له و دووانه مه دخی به کرتیان کرد ۵ دمگوترئ: (هما يتقارطان) نه و دوو که سه به سنی به کرتیان دریزه پندا ۵ القارط: نه و که سه ی گزگک کؤدمکاته وه ۵ القراط: گزگک فروش ۵ القراط: دره ختیکی گه ورمیه، هه دیکئی نه ستوری هه به و مکوو داری گوئیز، جوړه دره ختیکی له جوړی (السط) ی عهرمبی صه مغیکی مه شهووری لی دمردمهیندرئ ۵ القراطه: گزگک ۵ یان بهر نیکی و مکوو گزگل وایه ۵ القراطي: دمگوترئ: (أديم قرطي) پیستیکی دمباغ کراو به تالی جهوت و گزگکه.

قَرَعَ الثیئ قرعاً: له شته که ی دا، شته که ی کوتا ۵ دمگوترئ: (قَرَعَ الباب) له دمرگا که ی دا تمه قولبابی کرد.

قَرَعَ الدهر بقارعه: رؤزگار به به لآو کاره ساتی خوی فلانکېسی کوتا.

لہناویاندا قورعی کرد ◊ اقرع الذابئة: ولاخهکھی به لغاو و ریشمه که گرتوه ریشمه و لغاومکی توند کردو ولاخهکھی سهری بهرز کردهوه و له ریشتن و خیرا ریشتن گرتیهوه ◊ اقرع الفحل: فه حلهکھی بهستهوه بوئهوهی نه توانی بگاته حوشرمه که ◊ اقرع فلاناً: باشرین مائی خوئی دا به فلان ◊ اقرع فلاناً فعلاً: که له نیریکی رسهنی دا به فلان ◊ قارِع الأبطال: پالنه وان هکان له شهرو روبه روبرو بونه و هدا به مشیر لیکیان دا.

قارِع القوم: خه لکه که له ناو خویمان دا پشک و قورعیان کرد ◊ دهگوتری: (قارِعُهُ قَرَعَهُ): قورعی له گه لدا کردو قورعیکی نی بردهوه ◊ قارِع فلاناً بالرمح و زهه: به رمب که وتنه ویزه یه کتر ◊ قَرَع فلاناً: به لوموه و سهرزمنشت فلانکه سی کوتا ◊ قَرَع الأقرع: چارسهری که چه لیه کهی کرد ◊ اقرعوا علی شیئ: له سهر شتیک قورعیان کرد ◊ دهگوتری: (اقرعوا فيما بينهم): خه لکه که له ناو خویمان دا قورعیان کرد ◊ اقرع الشئ: شته کهی هه لیزارد ◊ قارِع القوم: خه لکه که قورعیان کرد ◊ قارِع القوم بالرمح: خه لکه که به رمب که وتنه ویزه یه کتر و لیکیان دا ◊ قَرَع الجلد: پیسته که له که چه لی پاک بؤوه ◊ قَرَع الرجل: پیاوکه خهوی زراو ههر جنگلی دان و نه مدیو و نه ویدیو کردو خهوی نی نه کهوت ◊ الأقرع: که سیک که چه ل بووین ◊ داریک توپکی پیوه نه مابن و سپی کرابن ◊ زور رهق و پتهو ◊ دهگوتری: (ترس أقرع) مه تالیکی زور هایم و پتهوه ◊ (سيف أقرع) شمشیریک ناسنه کهی پتهو بن و بؤ شه ره شمشیر زور باش بن و شمشیری تر که ل بکا ◊ القارِعَة: قیامت

به لاو کارسات ◊ قَرَعْتَهُم قوارح الدهر: به لاو کارساتی رۆزگار نهو قهومی کوتا و برستی نی برین. ◊ القراع: که چه لی ◊ القراع: دارکوتکه، بالندیه که له پیری (النقارسة) جهستی مامنا و منجیه، دمندو کیکی به میزی پیوهیه له دارو درهختی دهگوتن و کونی دمکا نه گهر دارمه که گهرمی تیدا بن دهری دینن و دهیخوا ◊ القراعَة: چه رخی ناگر کردنهوه ◊ القراع: کوله که به زوری عمره ب پی دهلین: (الذباء) ◊ القراع: که چه لی، نه خووشی پیست ◊ شوینیک گیای نی نه رۆی ◊ گرونی حوشر ◊ کوزو ناغلی خالی له حوشر ◊ القراع: که سیک خهوی نی نه کهوی ◊ نینوک گندهل و قه لشت بردو ◊ القراء: میینهی (الأقرع) ◊ باغیک که نازمل هه موو گیای گزه کهی خوارد بن و هیچیان تیدا نه هیشتنی ◊ دهگوتری: (جاء فلان بالسوءة) ◊ القرعان) فلانکهس خرابه ی ناشکرای کرد ◊ به لاو موصیه تیک هه موو مال و سامان بهری ◊ القراعَة: بهش و بار ◊ القراعَة: شوینی که چه لی له سردا ◊ شوینی خه تر ◊ دهگوتری: (ضربه علی قرعة رأسه) له شوینی خه تهری سهری دا ◊ مه تان و دیوجامه ◊ القراعَة من الأرض: پارچه زهوییه که گیای نی نه روابن ◊ القراع: مه ریک له سهری بکهونه شهرو لیکنان ◊ القراع: که لی هه لیزاردراو بؤ پهرین و که لدان ◊ بیجوو ◊ نهو که سهی له شهردا به دار یان به مشیر و خه نهرو شتی و لیت دمدا ◊ گهرمو ریزدار ◊ دهگوتری: (فلان قرع دهره) فلانکهس گهرمو پیاو ماقولی رۆزگاری خویمتی ◊ (فلان قرع الكنیه) فلانکهس سهروک و سهرپهل و سهرتیبیر پیشمره گه کانه ◊ القراع: ناسنیکه سهرنیک پانی نه خش جیاجیای پیوهیه به ناگر سور

دمكرتتهوه شوپنيكي نازهلي پي داخ دمكرئو
شوپني داخكردنهكه توكي لي نابهتهوه نهو
شوپن سوتاوي و داخكردنه دهبيته نيشانه بو
نازهلهكه، همرخاومن نازهليك داخي تايبهتي
خوي هميه ه ناميريكه ومكوو پاچ و پيك وايه
بو سكاندني بمرد ه المرقعة: كارساتيكي
سامناكي رۇڭگار ه المرقعة: زمويهكه كولهكه
لي روايي ه دمگوتري: (ارض مرقعة) ه المرقعة:
گوچان، داريكه پيلى لهنادهميزاد دهدري،
داريكه سمرگوچان بهزوري له فوتابخانهي
مندالان دا بو ليداني فوتابي نازيرهك و هارو
هاج بهكار هاتوه.

قرف قزنا: دروي كرد، شتي بين بنه ماي
هه ليهست.

قرف لعياه: ليرمو لهوي كاسبي كردو شتي بو
مال و مندالي خوي كوكردموه.

قرف الشئي: شتهكه تيكه له بهشتيك كرد لهو
كه متر بين.

قرف فلانا: عهبي له فلان گرت ه دشگوتري:
(قرفه بكذا) فلان شتي پال نهو دا.

قرف الجلد: پيستهكه سي سپي كرد، دايمالي ه
دمگوتري: (قرف الشجرة و قرف القرحة) دوي
وشكبووني دارمكه سي سپي كرد، دوي وشكبووني
برينهكه توي و تهباري لابردن.

قرف الذنب: تاواني نه انجام دا.

قرف ترنا: نه خو شيبهكه گرت ه اقراف الرجل:
پياومكه په كيك لهدايك و باوكي عهرمب بوو
نهوي تريان ناعهرمب ه اقراف وجه فلان:
روخساري فلان سوراپييهكي تيدا بوو ومكوو
تويكل وايه.

اقراف الشئي: شتهكه گرت تيكه لاوي بوو ه اقراف
فلانا: باسي فلاني به خراپه كرد ه اقراف المرض
الرجل: نه خو شيبهكه له پياومكهوه تهنيهوه بو
كساني ديكه ه قارف الشئي: له شتهكه نزيك
بووه تيكه لي بوو ه دمگوتري: قارف فلان الذنب
والخطيئة: فلانكهس تاوانهكه نه انجام دا ه قارف
الجرب السبع: گرويبييهكه له حوشترمكهوه
تهنيهوه ه اقراف: كردي نه انجامي دا، كاسبي
كرد ه دمگوتري: اقراف لعياه: كاسبي بو مال و
مندالي خوي كرد ه اقراف الذنب: تاوانهكه
نه انجام دا ه اقراف فلان من مرض فلان:
فلانكهس له فلانموه تووشي نه خو شتي بوو ه
نه خو شتي نهوي گرتموه ه اقراف القرحة:
برينهكه تويكل هه لدا ه القرافة: گوپرستان
نهم وشهيه له بنهرمت دا ناوي هوزيكي
يهمه نييه له نزيك گوپرستانمونه نيشته جي
بوون، دويي نهم ناوه كرا به عهلمو ناو بو
هممو گوپرستانيك ه القرافة: تويكل درخت
ه القرف: پيستي سوور ه دمگوتري: (أخمر
قرف) سوري زور سوور ه القرف من كل شين:
تويكل ههمو شتيك.

قرف الشجرة: تويكل درخت.

قرف الرمان: تويكل هه نار.

قرف الطب: چلك و به نفي ماست و دؤ: كه

به مشكهوه دمنووسن ه چلمه رقه كه بهناو
لوتوه دمنووسن ه القرف: تيكه لبووني شتي
قيرمون و نه خوازراو ه ته نينه وهي نه خو شتي
بهتا ه تومت ه القرافة: تويكل درخت:
كه له پيري درختي غازي بين ه بهناو بانگرتيني
نهم جوړه درخته قيرفه سييلاني و قيرفه
چيني په عهترو بوني خو شتي لي دمردمهيندري

◊ همروا وشهى (القرفة) ناوه بؤ تويكلى همنار
 كه بېستو شتى واى بىن دهباغ دمكړئ ◊ كاسبى
 ◊ تۆمعت ◊ كهسيك تۆمعتى شتى لى بكهى ◊
 القَرُوفُ: كهسيك زور سه رېنجى كارو ياخى
 بووبىن ◊ المَقْرَفُ: شوينى تويكل ههلدانى برين و
 بېست ◊ المَقْرِفُ: بپاوى خوږى ◊ روخسارى
 ناشيرين و نهكلهومت ◊ قَرَفَسَ: همدوو دستى
 لهزير قاجيهوه بهستن ◊ القَرَفُصَاءُ: نهوميه
 مروّف: لهسر دوو كلوتى دانيشى و همدوو
 نهزئوى به ورگيهوه بنوسينى، همدوو دستى
 بېنيتيهوه بؤ پيشهوه و لهسر خوار نهزئويهوه
 دايان نى ◊ يان لهسر نهزئوكانى دانيشى و
 ورگى بهرانه كانيهوه بنووسينى همدوو دستى
 بخاته بن همنگليهوه ◊ قَرَفَلَ الطَّعَامَ: تهواپبلى
 بؤ خواردنهكه له قهرمنقول دروست كرد.

قَرَقَ قَرْمًا: بزركاندى، ورپنهى كرد ◊ قَرَقَ: گالتهى
 كرد، لهقسه كانى دا پيكنهى ◊ القَرَقُ: دمنگى
 مريشك كه جوجيله كانى كۆدمكاتمهوه ◊ القَرَقُ:
 دهشتى تخت و بى كمندو لهند ◊ كۆمه لىك
 لهكه سانى بچكوله ◊ القَرَقُ: شوينى تهختايى كه
 بهردو دارى تيدا نهين ◊ قَرَقَرَ فِي ضَحْكِهِ:
 لهپيكنهين دا قاقاى كرد ◊ دمنگى لهقورگى دا
 گيړايهوه ◊ قَرَقَرَ الشَّرَابُ فِي حَلَقِهِ: ناومكهى
 لهقورگيدا هينايه قريمقېر ◊ غمرغمرى كرد ◊
 قَرَقَرَ بَطْنُهُ: ورگى قورمقورپى كرد جا يان بههوى
 برسبييه تيهوه يان بههوى خواردنيكهوه كه
 قورمقور لهگهدمدا پيدا دمكا ◊ قَرَقَرَتِ الدَّجَاجَةُ:
 مريشكهكه دمنگى واى لهخؤ هينا ومكوو نهوه
 ناو بكهيه ناو شوشهوه.

القَرَاقِرُ مِنَ الْمُدَاةِ: دالاشى دمنگ خووش ◊ القَرَاقِرَةُ:
 حيلكهو حنه حنهى نيزه كهل كهدمنگى خؤى
 دهخواتهوه ◊ القَرَاقِرِيُّ مِنَ الرِّجَالِ: بپاوى دمنگ

گهوره ◊ القَرَقَارُ، والقَرَقَارَةُ: سوراحى شوشه،
 قاپيكي شوشميه مى دريزه ◊ همروا ناوه بؤ
 مرقه مرقى حوشتر ◊ القَرَقَرُ مِنَ الْأَرْضِ: زموى
 نزم و چالايى و نهرمه لان ◊ دؤل و شوى روتنه و
 بى درهخت و بهرد ◊ دهورويهى شارو
 شاروچكه ◊ القَرَقَرَةُ: دمنگ خواردنهوى حوشتر
 لهقورگى دا ◊ قورمقورپى ورگ ◊ پيكنهينى
 بهقاقاو دمنگى بهرز ◊ بېستى دم و چاو ◊
 القَرَقَرُ: كهشتى گهورمو زهبه لاج و دريز ◊
 القَرَقِرُ: سوراحيهكى شوشه مى مل دريزه ◊
 القَرَقِسُ: ميشولهى بچوك ◊ حمشهرميهكه دق
 دمشوبهيته تهپؤ ◊ القَرَقَرُوسُ: دمشتى زموى پته و
 كه رومكى تيدا نهين ههندي جاريش لهم جوړه
 شوينانه ناوى بؤگهن و جوړه نهوتيك همن ◊
 قَرَقَفَ الْمِهْرِدَ: سهرما بردوومكه لهسهرما همل
 لهرزى ◊ دمشكوتري: (قَرَقَفْتَ ثِيَابَهُ): ددانه كانى
 لهسهرمان كهوتنه ليكدان و شهقه شق ◊ قَرَقَفَ
 الفحلَ وَالْحَمَامَ فِي الْهَيْدِرِ: كهلهكه يان كوترمكه له
 دمنگ خواردنهوى خؤى دا زيدمپموى كرد ◊
 قَرَقَفَ الرَّجُلُ فِي الضُّحْكِ: بپاومكه بهدمنگى
 بهرزو قاقا پيكنهى ◊ قَرَقَفَ الْبُرْدُ فَلَانًا: سهرما
 فلانكهسى خسته لهرز لهرز ◊ قَرَقَفَ: سهرماى
 بوو، سهرما تينى بؤ هينا تاواى لى كرد ددانى
 بكهونه شهقه تولهو بهيهك بكيشرين ◊ القَرَقَفُ:
 مهى و شهراب ◊ ناوى ساردو رون ◊ القَرَقِيسُ:
 بالندميهكى جهسته بچوكه، چاوى تيزن، زوو
 شت دمفريپنى، زور به پاريزو حمزهره، يارى
 لهگهن سيپمى خؤى دمكا.

قَرَمَ الصَّفِرَ قَرْمًا: مندالهمكه خواردنى كهمى
 خوارد چونكه تازه لهشير براومتهوه و باش
 فيرى خواردن نهبووه.

قَرَمَ الطَّعَامَ قَرْمًا: خواردنهكهى خوارد.

قَرْمَ الشَّيْنِ: شته‌کە‌ی سببی کرد توئیکله‌کە‌ی ئی دامالی.

قَرْمَ فلاناً: جوینی به‌فلان داو عه‌یبی ئی گرت.

قَرْمَ الفحل: کە‌له‌کە‌ وازی له‌به‌رین و سواربوون و کە‌لدان هینا.

قَرْمَ اللحمِ والیه: زۆری حمز له‌ گۆشته‌کە‌ بوو

اقرم الفحل: پیزی کە‌له‌کە‌ی گرت و دئی نه‌هات

بیه‌رپینئێ ۵ قَرْمُهُ: هێری خواردنی کرد له‌کاتی

له‌شیر برپنه‌وه‌ی دا ۵ تَقَرَّمَ الصغیر: منداله‌کە‌

تازه له‌شیر بردراوته‌وه‌و خواردنی کە‌مه‌ ۵

إستقرمَ الفحل: کە‌له‌کە‌ وازی له‌به‌رین هینا ۵

القِرامُ: جوۆه‌ په‌رده‌یه‌کە‌، نه‌خش و نیگاری

تێدایه‌، هوماشیکێ ئه‌ستوووه‌ له‌خوری په‌نگاو

په‌نگ دروست ده‌کری بۆ راخستن و به‌خۆدا دان

له‌ناو که‌ژاومدا به‌کارده‌هیندرئێ وکوو جاجم و

خورج و شتی وا ۵ القِرامَةُ من الخبز: هه‌ر

پارچه‌ و گۆیچه‌ نانیک که‌ به‌ ته‌ندوووه‌وه‌

بنوسی ۵ القَرْمُ من الفحل: نه‌و کە‌له‌یه‌ که‌ هه‌ج

ئیشیکێ بێ نه‌کری، باری ئی نه‌نری ته‌رخان

بکری بۆ کە‌لدان و په‌رین ۵ هه‌روا ناوه‌ بۆ

پیاوی ریش سبب و گه‌وره‌ی هۆزو خیل ۵ القَرْمُ:

دره‌ختیکه‌ له‌ناو ئاودا ده‌روئ، ده‌ق ده‌شوبه‌هتته‌

دره‌ختی دولب له‌قه‌د ئه‌ستوری و سبب توئیکلی

دا، گه‌لاکە‌ی وکوو گه‌لای بادام و نیراک وایه‌،

میومه‌کە‌ی وکوو خورمای سه‌ومه‌ر و مه‌ایه‌ ۵

القَرْمُ: حوشتری بچوک و بیجو، گیسک.

القَرْمَةُ: نیشانه‌یه‌کە‌ به‌سه‌ره‌ تیری که‌ده‌هاویژری له‌

قوماردا ۵ القَرْمُ: په‌رده‌یه‌کە‌ نه‌هش و نیگاری

تێدایه‌ ۵ القَرْمَةُ: به‌مانا (القَرْمُ) دئ ۵ قَرْمَدُ

الشَّيْنِ: شته‌کە‌ی به‌قیر و شتی وا سواخ دا ۵

قَرْمَدُ الحائطِ بِالْجِصِّ: دیواره‌کە‌ی به‌گه‌ج سواخ دا

۵ قَرْمَدُ الشَّرْبِ بِالزَّعْفَرَانِ: قوماشه‌کە‌ی

به‌زمعه‌فران په‌نگ کرد ۵ قَرْمَدُ الشَّرْبِ بِالطَّيِّبِ:

بوونی خووشی له‌قوماشه‌کە‌ دا ۵ قَرْمَدُ البِنَاءِ:

باله‌خانه‌کە‌ی به‌خشت و به‌رد دروست کرد ۵

قَرْمَدُ الشَّيْنِ: شته‌کە‌ی به‌مرز کرده‌وه‌ هه‌لی چنی

۵ ته‌سکی کرده‌وه‌ ۵ القَرْمَدُ: هه‌رشتییک

به‌مه‌به‌ستی جوانی و نارایش دان شتی بێ سواخ

بدرئێ یان په‌نگ بکری وکوو گه‌ج و زمعه‌فران

۵ القَرْمُودُ: کارپله‌ی حه‌یوانه‌ کینوی بیججوی

حە‌یوانه‌ کینوی ۵ القَرْمِيدُ: به‌مانا (القَرْمَدُ) دئ ۵

نه‌ومی خانوو ۵ القَرْمِيزُ: په‌نگی سوری مه‌یله‌و

په‌ش ۵ قَرْمَشُ الشَّيْنِ: شته‌کە‌ی کۆکرده‌وه‌ ۵

خرابی کرد داپوه‌شانده‌ئێ کرد ۵ القَرْمَشُ:

خه‌لکی تیکه‌ل و بیکه‌ل.

قَرْمَصَ القَرْمَاصِ: جالیکی سه‌ر ته‌سکی ناو فراوانی

دروست کرد بوئه‌وه‌ی له‌کاتی سه‌رمادا خوئی

تێدا به‌هه‌وینیتته‌وه‌ ۵ جووه‌ ناو جالی سه‌ر

ته‌سکی ناو فراوان و خوئی تێدا کۆشه‌مه‌له‌ کرد ۵

تَقَرَّمَصَ: جووه‌ ناو جالی سه‌رته‌سکی ناو فراوان

۵ القَرْمَاصُ: جالیکه‌ پان و پۆره‌ سه‌ره‌که‌ی

ته‌سکه‌ له‌ترسی سه‌رما ده‌چنه‌ ناوی ۵ هیلانه‌ی

کۆتر ۵ شوینی دروستکردنی نانی برژاو له‌سه‌ر

به‌ردو زیخی سورمه‌وه‌ بوو یان نانی پيشاو له‌ناو

گلی گه‌رم کراودا ۵ قَرَامِيسُ ضَرعُ الناقَة: دیوی

ناوه‌وه‌ی رانی حوشتر (لاره‌فیسک) ۵ القَرْمِصُ:

به‌مانا (القَرْمَاصِ) دئ ۵ القَرْمُوسُ: به‌مانا

(القَرْمِصُ) دئ ۵ هه‌روا ناوه‌ بۆ جالییک که‌

هه‌له‌که‌نده‌ری بۆ نیچیر گرتن ۵ کۆخته‌ی

پاوکه‌ر ۵ قَرْمَطُ فِي خَطْوِهِ: له‌ رۆیشتن دا قاجی

لێک نزیك کردنه‌وه‌ ۵ قَرْمَطَتِ العائِبَةُ: ولاخه‌که‌

هه‌نگاوکانی لێک خسته‌وه‌ ۵ قَرْمَطُ الكَاتِبُ فِي

الکتابة: نووسهرمه دپری نووسینی
کتیبه‌کهی وردو باریک و لیك نزیك
نووسینه‌وه.

تَقْرَمَط: جووه سمز مه‌مه‌ب و بیرو پای
قهرامیته‌کان ◊ القَرْمَطُ: میوه‌ی رنگ سوری
دره‌ختی غه‌ضا ◊ جوژه همنارنکه مه‌می
خری نافرمتی پی دشوبه‌بندری ◊ جوژه
ماسییه‌کی پیست نه‌سمرو و لینج و گوشت
سورمه تامی خووشی نیه ◊ القَرَامِطَةُ: پی‌پیکن
له‌شیعه‌ی توندیره سورمه‌تا له‌عیراق سهریان
هه‌لداو له‌ولاتی حیجازدا به‌هیز بوون و داوای
په‌کسانیی تاکه‌کانی کومه‌لیان دمکرد ◊ قَرْمَلَةُ:
به‌عمرزی دادا، خستی ◊ القَرْمَلُ: بیجوه حوشر
◊ حوشری دوو دوگ ◊ قَز: که نافرمت به‌قزی
خویه‌وه دنووسینی و دهیخاته سهر قزمکانی ◊
القَرْمَلَةُ: رومکیکی سالانه‌یه، قهدی کورته‌و
گوئیکی بجوکی زور زهردی همیه.

قَرْنُ القَرْنِ قَرْنًا: نه‌سپه‌که له‌مغاردان و رؤیشتن دا
قاجی دواوه‌ی ده‌خاته شوین قاجی پی‌شموه‌ی.

قَرْنُ البُسْرِ: خورمای گه‌بشتو و نه‌گه‌بشتوی
تیکه‌ل به‌به‌ک کردن.

قَرْنُ الشَّيْءِ بالشَّيْءِ و قَرْنُ بَيْنَهُمَا قَرْنًا و قَرَانًا:
شته‌کانی کۆکردنه‌وه، خستنیه په‌نایه‌که‌وه.

قَرْنُ بَيْنِ الحِجِّ و العِمْرَةِ: نیه‌تی جه‌ج و عومره‌ی
پیکه‌وه هینا، نیحرامی به‌نیه‌تی جه‌ج و عومره
هینا ◊ همر و ده‌گوتری: (قَرْنُ بَيْنِ ثورَيْنِ)
همردوو گاجوته‌کانی خسته ژیر یه‌ک نیره‌وه ◊
(قَرْنُ بَيْنِ عَمَلَيْنِ) همردوو کاره‌کی به‌یه‌که‌وه
نه‌نجام دا.

قَرْنُ الشَّيْءِ إِلَى الشَّيْءِ: شته‌که‌ی به‌توندی
به‌شته‌که‌ی ترموه شته‌ک دا.

قَرْنٌ فَلَانًا: زمبری له‌ته‌پلی سهری فَلَانکس دا.
قَرْنٌ فَلَانٌ قَرْنًا: فَلَانکس برؤی تیکه‌لاو بوونه‌وه
قَرْنٌ کُلُّ ذِي قَرْنٍ: شاخداره‌که شاخی دریز بوون ◊
أقْرَبُ فَلَانٍ: فَلَانکس دوو شتی به‌یه‌که‌وه
شته‌ک دا یان دوو کاری پیکه‌وه نه‌نجام دان ◊
فَلَانٌ نَکَسٌ سَهْرِيٌّ رَمْبَه‌کَه‌ی به‌مرز کردموه
بوونه‌وه‌ی زیان به‌وانه‌ی پی‌شیه‌وه نه‌گه‌به‌نی ◊
أقْرَبُ أَفْطَحٍ رَجَه‌ الغَلامِ: شوینی ریش نی روانی
پوخساری کورمه‌ک ناو‌له‌ی نی هات ◊ أقْرَبُ الثَّرِيَا:
نه‌ستیره‌ی سیومیل (سورمه‌یا) به‌مرز بووه‌و
خهریکه بگاته ناوم‌راستی ناسمان ◊ أقْرَبُ الدَّمِ فِي
العَرَقِ: خوین له‌ده‌ماره‌که‌دا زور بوو ◊ أقْرَبُ
الدُّمْلُ: دومه‌له‌که، کوانه‌که خهریکه بگاو کاتی
هه‌لدپینی بی. ◊ أقْرَبُ لِلشَّيْءِ: ده‌سه‌لاتی به‌سهر
شته‌که‌دا شکاو به‌سهریا بالادست بوو ◊ أقْرَبُ
عَلَى غَرْمِه: تهنگی به‌قه‌رزداره‌کی هه‌لجنی ◊
أقْرَبُ بَيْنِ الحِجِّ و العِمْرَةِ: نیحرامی جه‌ج و عومره‌ی
به‌یه‌که‌وه به‌ست ◊ أقْرَبُ فَلَانًا: بوو به‌هاوشانی
فَلَانٌ ◊ أقْرَبُ القَرْنِ: به‌سهر هاوشانه‌که‌یدا زال
بوو ◊ قارنه‌ مقارنه‌ و قَرَانًا: هاورپیه‌تی کرد ◊
قارن بَيْنِ القَرْمِ: خه‌لکه‌که‌ی رَنک خسته‌وه ◊
قارن بَيْنِ الزَّوجَيْنِ قَرَانًا: زن و می‌ردمه‌کی یه‌ک
خستنه‌وه ◊ قارن الشَّيْءِ بالشَّيْءِ: شته‌که‌ی
به‌شته‌که‌ مه‌زنده کرد ◊ قارن بَيْنِ الشَّيْءَيْنِ أَوْ
الأشْيَاءِ: دوشته‌که‌ی به‌رامیهر کردن مه‌زنده‌ی
کردن ◊ قَرْنُ الأَسَارِي: دیله‌کانی به‌جه‌بل دست
به‌س کردن ◊ ده‌گوتری: (قَرْنُ المَجْرَمِينَ فِي
القَرَانِ) تاوانبارانی له‌ ناو پی‌ومندو دست
به‌ست دا کۆکردموه ◊ إقْرَبُ الشَّيْءِ بَعْضِه:
شته‌که‌ی به‌شتیکی ترموه په‌یومست کرد ◊
تقَارَنُ الشَّيْئَانِ: دووشته‌که په‌یومستی

یه کتریبون ◊ استقرن للأمر: تافهتی به کاره که
شکاو توانی بیکا.
استقرن فلان لفلان: فلانکس به لای خویره وه
هاوشانی فلانکسه ◊ استقرن الدم فی المرق:
خوینه که لهدماردا زور بوو ◊ استقرن الدمل:
کوان و دومه لکه نهرم بوو گمیی ◊ القران:
نیحرام بهستن به حج و عمره ◊ کؤگردنه وهی
زن و میرد به هوی گریبهستی مارمگردنه وه
هروا ناوه بؤ حملیک شتی پی راده کیشری ◊
القرانیا: پیری دره ختی که دمرویندری بؤ
جوانی و بؤ سود و مرگرتن لمبره کهشی ◊ القرن:
شاخ مادیمه کی رمقه به به ناگوئی رمشه و لآخ و
مهرو بز و نازه لی تری له و جویره دمروئی ◊
به زوری نه و نازه لانه دوو شاخیان دهبین ◊ القرن
من القوم: پیش سبی و پیوا ما قولی قهوم و
نهمته وه ◊ (قَرْنُ السیف) تیزایی شمشیر ◊ (قرن
الجل) لوتکه می سمرانسری کیو ◊ (قَرْنُ الجرادَة)
نه و دوو تاله مووه می به سمری کولله و من ◊ (قرن
الباقلاء و اللریاء) نه و توپکنه می دانه ویله که می
تیدایه ◊ همروا وشه می (القرن) ناوه بؤ بهری
لوس و خاوین ◊ یان شه و طو همل غارکردن ◊
دمگوتری: (عدا الفرس قَرْناً أو قرنین فمرق)
نهمه که دوو شه و طو دوو نوره غاری دا نارمه می
کرد ◊ القرن من الزمان: ماوه می سمد ساله
(سهدمه که) ◊ دمشگوتری: (امراة قَرْن)
نافرمتیکه هاوشانه له نازایه تی و جاونه ترسی دا
◊ وحید القرن: که ره که دمنه چونکه یه که شاخی
همیه له پیشه سمری ◊ القرن للإنسان: هاوشان
له نازایه تی دا له نازیاری دا له هیزو تواناو
خؤراگری له سمردا ◊ القرن: حملیک: که دوو
حوشتری تی بخیرین ◊ القرناء: ماریک دوو
بارچه گوشت له سمری به ربینه وه و مکوو شاخ

و مهابین ◊ القرنان: گه وادو خویری ◊ کمسینک
مال و مندالی داوین بیس بن نه ویش لییان
بیدمنگ بی ◊ القرنوة: گیایه کی سهوزی تو زوای
یه که قمد گه لاکه می مهیله و سوره، بهرکی
و مکوو سونبووی همیه تامیک تیفت و تالی
همیه کوندو مهشکه می پی دمیخ دمگری ◊
همروا ناوه بؤ رومکیک دشوبه یته رومکی لؤبیا
دمنکیکی همیه له نؤک گهورمتره، که
به کر مگروا هاردا زمرد دمی و مکوو همرسه و
کهشکه دمکو لپندرئ ده خوری به زمه ندش
دمگری بؤ زستان ◊ القرنیة: بهشی پیشه وهی
گلینه می جاو ◊ القرون: نفیس ◊ دهگوتری:
(اصححت قَرُونُهُ) نفیسی خوی زهلیل کردو
بابه ندی قهرمانه که بوو ◊ همروا ناوه بؤ
ولآخیک به رویشتن زو و عمره ق بکا و زور
عمره ق بکا ◊ نه سب و حوشتریک له رویشتن و
غاردان دا قاجی دواوه می بخاته شوین جیی
قاجی پیشه وهی ◊ حوشتریک شردمر که جاری
دوو سه تل شیری لی بدؤشری ◊ پیداویستی ◊
دمگوتری: (أخذت قُرُونِي مِنَ الْأَمْرِ) پیداویستی
خؤم له کاره که هه لگرت ◊ القرنوة: نفیس ◊
دمگوتری: (أَسْمَحَتْ قُرُونَتِهِ) نفیسی خوی زهلیل
کردو له کاره که دا شوینی کهوت ◊ رومکیکه
دشوبه یته رومکی (اللریاء) دانه ویله که می
همیه له نؤک گهورمتره که کره کرا به زمردی
دپته خوار و مکوو رومکی (الرس) شه و چهره می
سارانشینه کانه و به زوری دهست دهگه وئی ◊
القرین: هاوتا و هاوشان ◊ هاوسمر ◊ حوشتری
هاوتا بؤ حوشتریک تر ◊ دیل ◊ القرناء: لؤبیا
◊ القرینة: نفیس ◊ هاوسمر و خیزان ◊ القرن:
نیر؛ داریکه ده خریته سمر ملی دووگا یان دوو
نیسترو بارگیر بؤنه وهی هه و جارو مزانه که

قرا الامر: بهدواداچوونی بؤ کارمکه نه‌نجام دا ۵
دمگوترئ: (قرا البلاذ): به ولاته‌که‌دا بست
به‌بست گه‌پا و سه‌پری کردو له‌بارودوخ و
دیمه‌ن و ناو وه‌وای ورد بؤوه.

قرا الارض: بهدواداچوونی وردی بؤ نه‌و که‌سانه
کرد که له‌زه‌وییه‌که‌دا نیشته‌جئ بوون.

قرا بني فلان: یه‌که‌یه‌که‌ جووه لای خینلی فلان و
لئی برسین.

قري فلان قریاً و قسری: لاشه‌ویله‌ی فلانکه‌سی
هاوسان به‌هوی ددان هیشانه‌وه.

قري كل مجت قریاً: نازه‌له‌ کاویژکه‌رمکه‌ هه‌موو
خواردنه‌که‌ی هینایه‌وه‌ ناو دهمییه‌وه‌و کاویژی
کردموه ۵ دمشگوترئ: (قري فلان في شذقه
جوزة) فلانکه‌س گویژکه‌ی له‌ گوپی‌دا
شاردموه.

قري الشين: شته‌که‌ی کۆکردموه ۵ دمشگوترئ:
(قري الماء في الحرض) ناومکه‌ی له‌حه‌وزه‌که‌دا
کۆکردموه.

قري الضيف قسری: ریزی میوانه‌که‌ی گرتو
خواردنی باشی بؤ ناماده‌ کرد ۵ قريت الناقة
قرا: حوشترکه‌ پشتی قایم بوو دوگی درئژ بوو
۵ اقري فلان: فلانکه‌س پشتی نازاری هه‌بوو ۵
وه‌گری شته‌که‌ بوو زوری نیلحاح کرد ۵
گوندنشین بوو ۵ داوای زیافعت و دموعتی کرد
۵ اقرت الناقة: حوشترکه‌ ناو له‌ بیجومدانی‌دا
کۆبؤوه ۵ اقرى فلان: فلانکه‌س داوای دموعت و
نان بؤ ناماده‌کردنی‌ کرد ۵ اقرى الامر:
به‌دواداچوونی بؤ کارمکه‌ نه‌نجام دا ۵ اقرى
البلاذ: به‌ ولاته‌که‌دا بست به‌بست گه‌پا و
له‌بارودوخ و ناو و هه‌وای ورد بؤوه ۵ اقرى بني
فلان: لای یه‌که‌ یه‌که‌ی خینلی فلان‌دا تیپه‌پری‌و

له‌ناوم‌پراستی نیره‌که‌ به‌هوی بنه‌ومندی‌که‌وه
شته‌که‌ بدرئ ۵ المقرنة: جوژه‌ خواردنی‌که‌
له‌مه‌ویرو رۆن و بادام دروست ده‌کری.

قرئس الديك: که‌له‌شیرمه‌ له‌ که‌له‌شیری
به‌رامبه‌ری ترساو هه‌لات.

قرئس السقف والبيت: هه‌لاشه‌که‌ یان خانومه‌ی
به‌شتی جوژاو جوژ پازانده‌وه‌و دیکۆراتی
جوژاو جوژی تیدا دروست کرد ۵ القرئاس: کردو
ته‌بۆلکه‌ی پیش کیو ۵ سمه‌ ته‌شی ۵ القرئاس:
نه‌و پارچه‌ دارو شته‌ی که‌ پیسی له‌سه‌ر
هه‌له‌ده‌کری بؤ رستن ۵ القرئیس: پینسه‌تای لافاو
که‌ خشت و خال و پل و پووش له‌گه‌ل خوی
هه‌له‌ده‌گری ۵ القرئفل: جینسی جوژه‌ گۆلیکه‌ که‌
به‌ناوبانگه‌و پیی دمشگوترئ (المشزي) و له‌پیری
(القرئفلیه‌) یه‌و له‌ ولاتانی گه‌رمه‌مسیر ده‌چیندرئ
بۆنه‌وه‌ی له‌ گۆله‌ وشکه‌و موبوو مکانی ته‌وابیل
دروست بکری.

قره‌ الجلد قرها: پیسته‌که‌ پوتایه‌وه‌و موومکانی
هه‌لومرین چونکه‌ توشی دهرده (قرها) بووه‌ که‌
نه‌خۆشی پیست گروئ بوون و پوتانه‌ومیه‌ ۵
تویژی هه‌له‌دا ۵ رمش هه‌له‌گه‌پا به‌هوی زور
لیندانه‌وه ۵ القره‌: پیستی وشک هه‌لاتوو ۵
قرجوز: دومیه‌یه‌کی بجوکه‌ له‌ کاغزو مقه‌با یا
ته‌خته‌داری تمک دروست ده‌کری له‌شوئینیکی
نادیاره‌وه‌ مروفیک دمیجولئینی و هه‌ندئ قسه‌ی
لی دمیسرین وادمیبنری خوی ده‌جولئ و خوی
قسه‌ ده‌کا.

قرا فلانا قرا: قه‌صدی فلانکه‌سی کرد، نیازی لای
نه‌وی بوو ۵ به‌دواداچوونی کردو له‌کارمکانی
ورد بؤوه.

برسيارى ئى كردن ◊ **إقترى الضيف:** خواردن و
 پىزى بۇ ميوانهكه دابىن كرد ◊ **إقترى فلاناً:**
 داواى دمعومتو زيافتهى لىفلان كرد ◊ **تقترى**
البلاد: بست بمبست بهناو ولاتهكهدا گمراو
 سهبرى بارودوخهكهى كرد ◊ **تقترى المياء:**
 بهشوين ناوهمكان دا گمراو ليكۆلينهومى
 دمبربارميان نىنجام دا ◊ **إستقترى الممل:** كوانهكه
 (دوومهلهكه) كيىم و زوخاوى تيدا كۆبۆوه ◊
إستقترى فلان: فلانكس داواى زيافتهت و
 خواردنى كرد ◊ **إستقترى فلاناً:** داواى لىفلان
 كرد دمعومتى بكا ◊ **إقترى فلان:** فلانكس
 پشتى دريژ بوو ◊ **القارى:** گوندنشين ◊ **القاراة:**
 كۆمهنگاو كۆمهله خانو و شارمستان ◊ **القارىة:**
 بهمانا (القارة) دئ ◊ **سهرانسمرى دوگ يان لاي**
خواروى دوگ ◊ **تيزايى شمشيرو سهره رمب و**
نوكه خمنجر ◊ **بالتدميهكى قاج كورتى**
دهندوك دريژه، پشتى سهوزه، عمرهپ خوشيان
دموئ و بهلايانهوه پيرۆزه، پياوى سهخى بهو
دهشوبهينن ◊ **كارى قورس و گورچكپ** ◊ **القرا:**
 پشت ◊ **ناومراستى پشت** ◊ **تۆبهلاكى گردو**
تهپۆلكه ◊ **القرو:** **حهوزيكي بچكۆلهيه**
بهتهنيشت ههوزى گهورموه ناوى تى دهكرى
بۆنهومى نازهل و ولاخ ناوى ئى بخۆنهوه ◊ **پيالهو**
جاميلكهبهك له دار دروست كرابى؛ كاسه
دارينه ◊ **جۆره قۆزپيهكه توشى پياو دهبن** ◊
يهك ريبازى و يهك ههلوئىستى؛ دهگوترى:
 (رأيت القوم على قزح واحد) **خهلكهكم و ابينى**
يهك ريبازيان گرتووه ◊ (أقراء الشعر)
جۆرمكانى شيعرو ريبازمكاني ◊ **دهشگوترى:**
 (أصبحت الأرض قزواً واحداً) **زموى ههمووى ناو**
داپپۆشيوه بۆته يهك دمريا ◊ **ههروا ناوه بۆ**
جۆره دارنيك زۆر رهقو پتهوه كهرمستهى

ناومالى ئى دروست دهكرى ◊ **بروانه وشهى**
 (بلرط) ◊ **القروى:** **دابونهرىتو سروشت** ◊
رېنگاى يهكم ◊ **دهگوترى:** (عاد فلان الى قرواه)
فلانكس گهراپهوه بۆ رېنگاى يهكممجارى ◊
القروانى من الرجال: **نهوميه بههوى نهخۆشيهوه**
كيىسى هيلكهگونى گهوره بووين ◊ **القروي:** **نهو**
خواردن و ريزو ههلس و كهوتهيه كه پيشكش
بهميوان دهكرى ◊ **القروي:** **ههرشتيك يهك**
رېبازى ههبن ◊ **القراء:** **ميواندارى و زيافته** ◊
القروية: **گهورمشار** ◊ **ههرشوپنيك خانوهكاني**
پيكهو نووسابن و كرابيته نشينگهو شوينى
تيدا نيستهجى بوون ◊ **قرية النحل:** **شاره ميرو.**
القريتان: **شارى مهككهو شارى طانييف** ◊ **القروي:** **نهو**
كهسهى ميواندارى خهلك دهكا ◊ **شوينى**
ههئېزاني ناو له پلوسكو بهرزايپيهوه بۆناو
باغچه ◊ **يهك ريباز** ◊ **دهگوترى:** (مازال على
قري واحد) ◊ **القروية:** **كۆچان و عهصا** ◊
شارهميرو ◊ **نهو دارى لهسمر كهزاوه**
پادمنگيودرى ◊ **القروي:** **حهوزنيك ناوى تيدا**
كۆبېتهوه ◊ **سهرانسمرى تهپۆلكه** ◊ **القروي:** **نهو**
كهسهى ميواندارى خهلك بكا ◊ **دهگوترى:** (انه
لمقري للضيف) ◊ **نهو دمورى و بهلهمو**
سينييهى خواردنى تيدا پيشكش دهكرى بۆ
ميوان ◊ **شوينى چال كه لهههموو لايهوه ناوى**
تيدا كۆبېتهوه ◊ **القراء:** **نهو كهسهى زۆر**
ميواندارى خهلك بكا.

قزح قزحاً: **بهرز بۆوه** ◊ **قزحت نفاغات الماء:** **بلقه**
ناومكان بهرز بوونهوه.

قزح القدر قزحاً وقزحاناً: **ممنجهلهكه كاتى نهومى**
هاتووه نهومى تىيدايه داچۆرپيندى.

قَزَحَ القَنْزُ: داو و دمرمانی کرده ناو مهنجه لکه ۵
قَزَحَتِ الشجرة: دره خسته که پهل پهل بوو ۵ قَزَحَ
الحديث: هسه که ی رازانده و ته اووی کرد به بی
نه وی دروی تیدا بکاو زیاده ی بیوه بنی ۵ تَقَزَحَ
النبات: رومکه که پهل پهل بوو بیوه رومی و
ته نیه وه ۵ القازحة: بلقی سهر ناو.

قَزَحَ: شَوْهَ زَبْرِينَه ۵ القَزْحُ: نه و زمرده جه وه و
که مونه و کوز بر میه که دمکریته ناو مهنجه لی
چیشه وه ۵ القَزْمِيَّة: پهردمیه که وه انه بی و
رهنگاو رهنگ له دوا گلینه ی چاومه،
له ناو مراضی دا کونیک هیه بی دموتری:
(انسان العین) ۵ المَزْحَة: نه و حاجمت و شوشه ی
داو و دمرمانی تیدا هه لده گری.

قَزَّ الرجل: بیاومکه دانیشته به شیومه یه ک و دوا بی
بازی دا.

قَزَّ نَفْسُهُ الشَّيْنُ: نه نفسی له و شته هه لسه میه وه و
تقی دایه وه ۵ رمته کردمه ۵ تَقَزَّ عن المعاصي:
له تاوان دوورکه وه وه و خووی پاراست ۵ تَقَزَّ
من الشَّيْنِ: بیزی له شته که کردمه ۵ دموتری:
(تَقَزَّ من أكل الضب): بیزی له خواردنی
سوسه مار کرد ۵ القاززة: کیته له، پیاله یه که
بچوک و مکوو پهرداخ و سوراحی بچوک ۵ کاسه و
جامیلکه ۵ هنجان ناو و شهرابی تیدا
ده خواریته وه، جوړه خواردنه و میه کی غازییه
له ناوی غازاوی و شکر دروست دمکری ۵ القَزُّ
من الرجال: بیاویکه له تاوان هه لسه میته وه و
قیزی لی بی و به سروشت خؤ له تاوان بیاریزی ۵
که سیک بیز له جوړه خواردنی که بکاته وه ۵
القَزُّ: ناوریسم له و حاله دا که له صلوجه و
پهرده ی خووی دمرده یندری، (درد القز) کرمی
ناوریسم ۵ القَزَّازُ: ناوریسم فروش ۵ جولای

ناوریسم ۵ القَزَّازُ من الرجال: که سیک
به سروشت بیزی له تاوان کردن بی ۵ القَزَّةُ:
بازدان، راپه رین ۵ القَزَّةُ: جهند جوړه
حشهره و جرو جانه و مریکن صلوجات و کیسه و
پهرده ی ناوریسمی ده جنن ۵ جوزیکیان
بزیومه که ی که لای دره ختی (ألنرت) پی
دمگوتری: (دودة القز) هیه بیوی که لای
دره ختی به لوطه نه م جوړه له ولاتی
هیندوستان ناوریسمی چاکی لی بهره م
دمه یندری ۵ هندی کرم و حشهره ی تر هیه
زیان ده که یه نن به دره خت ۵ القزازیر: به مانا
(القواریر).

قَزَعَ الفرسُ والبعرُ والطَّبِيُّ: نه سپه که پله ی کرد
بازی توندی هاویشت.

قَزَعَ الكبشُ رَعْوَهُ قَزَعًا: به رانه که هندی
خوریه که ی به رداوه و روتاوته وه هندی کی
په له په له بیوه ماوه.

قَزَعَ الصَّبِيُّ: منداله که سهریان تاشی و هندی
کومه له توکی په له په له به سهریه وه ماونه وه ۵
أقزع الرجلُ رَعْوَهُ: بیاومکه خووی ته رانکرد بو
کاریک و به هیجی ترموه مه شغولی نه بوو ۵
قَزَعٌ: بو زبدمرپی له مانای (قز) دی ۵ تَقَزَعُ
الفرسُ: نه سپه که نامادمیو بو غاردان ۵ تَقَزَعُ
القومُ: خه لکه که بلاومیان لی کردو بلاو
بوونه وه ۵ تَقَزَعُ السحابُ: هه وره که رومیه وه و
نه ما ۵ تَقَزَعُ الرجلُ: بیاومکه هندی کومه له
موی جیا جیا به سهریه مانه وه ۵ قَزَعُ الديكُ:
که له شیرمه که په رو پوولی دهوران دموری ملی
خووی هس کردنه وه ۵ القَزْعَةُ: کومه له موو
که له سهری مندالدا دمه یندری نه وه و مگوو
کا کول و گودله ۵ موی که م به توفه سهرمه ۵

القَزْمُ: ههرشتیک پارچه پارچه‌ی جیاجیابن ◊
 به‌له‌هوری جیاجیابا به‌ناسمانه‌وه ◊
 پارچه‌پارچه‌ه قَزَمی سمر ◊ خوری مه‌ر
 که‌له‌ومرزی به‌هاردا همندیکی به‌ردمداو
 دمکه‌ویته خوار ◊ باریکیی پم‌ری تیر ◊ به‌ری
 بجوکی تیر ◊ هه‌وری زور به‌رز ◊ هه‌وری بجوک
 که‌به‌ناسمانه‌وه خیرا بر‌وا ◊ القَزَعَةُ: به‌مانا
 (القَزَعَةُ) دئ.

قَزَل قَزَلًا وَقَزَلَانًا: بازی دا ◊ به‌همنگله‌شه‌له ر‌ویی.

قَزَلٌ: زور شملی به‌خرابترین شیوهی شهلین ر‌ویی
 ◊ قاجی باریک بیون به‌هوی نه‌وه گ‌وشتیان
 پیوه نما ◊ الأَفْزَلُ: گورگ ◊ الأفزلان: دووپه‌رن
 له‌ناو‌م‌راستی کلکی دالاش و داله‌که‌رخوره دان
 قَزَمَهُ قَزْمًا: ره‌خنی لی گرت.

قَزِمٌ قَزْمًا: خو‌پ‌ری بوو، ناکه‌سه‌جه و ناپیاو بوو ◊
 قَزَمٌ: به‌تونودو تیژی له‌گ‌ز کارمه‌که راجوو ◊
 الأَقْرَامُ: پیرو تو‌یژیکی ناده‌میزادن کورته‌بالاو
 کوله بنه‌ن ◊ له‌ه‌ری‌مه دارسه‌تانه
 نیستیوانییه‌کانی نه‌فریقاو دموروبه‌ری باشوری
 کیشومری ناسیادا ده‌زین ◊ القِرَامُ: به‌دخو و
 خو‌پ‌ری ◊ ده‌گوت‌ری: (ق‌وم ق‌زام) گ‌هل و
 نه‌ته‌ومیه‌کی خو‌پ‌ری و هیچ و بو‌جن ◊ القَزْمُ:
 (رجل قَزْمٌ) پیاویکی کورته‌بالایه ◊ خو‌پ‌ریه
 القَزْمُ: جه‌سته بجوک و کورته‌بالا ◊ القَزْمُ: به‌مانا
 (القَزْمُ) دئ ◊ ر‌ژدو چروک و هه‌تیوم‌جه: که
 هیچ خیر و بیرکی له‌لا جاوم‌روان نه‌ک‌ری ◊
 القَزَمَةُ: کورته‌بالا چ زن بین ج پیاو ◊ هه‌روا ناوه
 بو مه‌ری بجوک و له‌رو بی به‌روبووم ◊ القِرَانُ:
 منه‌ج‌لی گ‌ه‌وره، هازان ◊ که له‌مس و شتی وا
 دروست کرابی.

قَزَا قَزَاً: بی‌زی کردموه هه‌ئسه‌میوه.

قَزَاً بَعْصًا: به گ‌و‌چانه‌که‌ی زموی هازنیه‌وه ◊
 اقزی: به‌عهیب و خرابه له‌که‌دار بوو ◊ القَزْوُ:
 که‌سیک غافل و بین ناگا نه‌بی ◊ هه‌میشه وشیار
 ◊ القَزَاُ: ماری کوله‌ه‌ویاب.

قَسَبَ الْمَاءُ قَسْبًا: ناوه‌که به‌خوری ر‌ویی و خوری
 هات.

قَسَبٌ قَسْبًا: پته و ره‌ق بوو ◊ القِيسَبَةُ:
 دره‌خت‌و‌که‌یبه‌که بنکی یه‌کهو به‌ل به‌ل ده‌بی ◊
 به‌نه‌ندازی حه‌فتاو پینج سانتیمه‌تر به‌رز
 دم‌بی‌ته‌وه، گ‌وله‌که‌ی وه‌کوو گ‌ولی و منه‌وشه
 وه‌هایه به‌ته‌ری ناگر ده‌گ‌ری وه‌کوو حاله‌تی
 وشکی.

قَسِرَ فُلَانًا: زوری له‌فلان کرد.

قَسَرَ عَلَى الْأَمْرِ: ناچاری کرد له‌سمر شته‌که ◊
 اِقْتَسَرَهُ: زال بوو به‌سه‌ری داو ملکه‌چی بوو ◊
 قَسَوَ الرَّجُلُ: پیاومکه که‌وته ساله‌وه ◊ قَسَوَ
 النَّبْتُ: گیاو گ‌زه‌که زور بوو تی‌ک‌چ‌ر‌زا ◊ القَسْوَةُ:
 شیر ◊ کوری گ‌هنجی شان و مل هه‌وی و به‌ه‌یز ◊
 پاوک‌ه‌ری تیر هاویژ ◊ القَسْوَةُ: شیر ◊ مرو‌فی
 شک‌ومه‌ندی سه‌رکه‌وتوو ◊ هه‌رشتیک خاوه‌ن
 ه‌یزو توانا بی.

قَسَّ فُلَانٌ قَسْرَةً: فلانک‌س بوو به‌که‌شیش.

قَسَّ قَسًا: فیتنه‌بی کرد.

قَسَّ الْحَدِيثُ: قسه‌کی بلاو کردموه.

قَسَّ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی داوا کردو به‌دوادا‌چوونی بو
 کرد. ◊ قَسَّ الرَّجُلُ مَا عَلَى الْعَظْمِ مِنَ اللَّحْمِ:
 هه‌رچی گ‌وشتی سهر نیس‌قانه‌که بوو دایم‌الی،
 لیی کرده‌وه.

قَسَّ الْإِبِلُ: باش شوانی حوشره‌کانی کرد ◊ تَقَسَّسَ

الشَّيْءُ: داوای شته‌که‌ی کرد، به‌دوادا‌چوونی بو

قسطاء) بیاونیکه خواریی له حاجی دا ههیه بهجۆرئیک حاجهکانی لئیک دوور دمکهونهوه و نهژنوو خوار نهژنۆکانی خهریکه بیکهوه بنوسئین ◊ القسَطُ: ناویکله ناوه جوانهکانی خودا ◊ القسَطُ: راستترین تهرزوو باشرینی ◊ قَسَطَ النِّرَامَ: دیرههمهکانی نهخدینه کردن لهبۆتهی دان ◊ القسَطَارُ: نهو کهسهی دیرههمهکان نهخدینه دمکاوهصل و ناعهصل لئیک جیادمکاتهوه ◊ القسَطْرَةُ: بۆرییهکی ناپلۆنهو نهرههلیقهیه دهخړتیه ناو رنپهروی میزمهوه بۆنهوهی ختیهو پلتهی کۆبۆوهی ناو میزهلدان پاک بکاتهوه ◊ القسَطْرِيُّ: جهسته گهوره ◊ القسَطْلُ: تمپوتۆزی شهپرگه ◊ درهختیکه لهبپیری دار بهرو، بهرئیکی زۆری ههیه بهبرزای دهخوری ◊ قَسَمَ فِي السَّجَدِ: له رۆیشتندا کۆششی کردو خۆی ماندوو کرد ◊ دهسگوترئ: (قَسَمَ لَيْلَهُ اَجْمَع) ههموو شهوهکی بیداربوو نهنووست ◊ قَسَمَ عَنْ اَمْرِ النَّاسِ: پرسپاری کرد دهربارهی کاروباری خهئک ◊ (فهر قسقامس) ◊ قَسَمَ الشَّيْءَ: شتهکهی جولاندا، خستهیه جهوجۆل ◊ دهسگوترئ: (قسقس العصا) گۆجانهکهی ههئسوراند ◊ قَسَمَ مَا عَلَي الْمَائِدَةِ: ههرچی لهسهر سفرمهکه بوو خواریی ◊ قَسَمَ اصْوَاتِهِم بِاللَّيْلِ: بهشهو گویی بۆ قسهی خهئکهکه کلۆر کرد، ههولئ دا بزانی چی دهئین ◊ القسَطاسُ: چاوساغ و شارمزا بۆ رئ نیشاندانی نهشارمزیان که ههمیشه بهدئسۆزی کاری خۆی نهنجام بدا ◊ برسپایهتی زۆر ◊ روهکئیکه دشوبهتیه کهرهوز ◊ ههروا ناوه بۆ روهکئیکی بۆن ناخۆش که لهرپهروی ناودا دهرۆئ و گولئیکی سپی ههیه ◊ قَسَمَ الشَّيْءَ قَسَمًا: شتهکهی پارچه پارچه کرد

کرد ◊ قَسَمَ النَّاسَ بِاللَّيْلِ: بهشهو گویی لهقسهی خهئک راگرت ◊ القسُ: کهشیش بیاوی نایینی مهسیحی ◊ نیستا بهیهکه لهنیوان نوسقوفو شهماس دا ◊ لئیزان و کارامه ◊ دهسگوترئ: (فلان قس ابل) فلانکهس زاناو لئیزانه له بهخوگرندی خوشتردا ◊ لهسهر وهرزی (فلوس) ◊ القسَاسُ: هیتنه گئرو هیتنه جۆ ◊ القسِي: قوماشیکه لهمهتان و ناوریشم کاتی خۆی له ولاتی میصرو شام دا دروست کراوه ههندئ گولئ له شیوهی نارنجی و شتی وا تیدا نهخش دمکران ◊ القسِيسُ: کهشیش.

قَسَطَ نِلان قَسَطًا: فلانکهس دادوهر بوو.

قَسَطَ قَسَطًا رَقْرَطًا: ستهمی کردو لهحهق لای دا ◊ قَسَطَتِ الْعُنُقَ قَسَطًا وَقَسَطًا: ملی وشک بوو ◊ قَسَطَتِ الْعِظَامَ: لهبهر لهری و لاوازی نیسقانی وشک بوو ◊ قَسَطَتِ الرُّكْبَةَ: نهژنۆی رهق بوو ناتوانی بیان نوشتینتیهوه.

قَسَطَ الفرسُ: نهمهکه رانی کورت و باریکایی حاجهکانی کورت ◊ حاجهکانی باش بو ههئنههاتنهوه ◊ اقسَطَ: عهدالتهی رهچاو کرد ◊ قَسَطَ الشَّيْءَ: شتهکهی بهشبهش کرد.

قَسَطَ الدينَ: ههرزمهکی کرده جهند وهجهیههک لهجهندماوهی جیاجیادا وهری بگریتهوه.

قَسَطَ النفقة على عياله: بزئوی مال و مندالی خۆی کهم کردهوه ◊ قَسَطُوا الْمَالَ بَيْنَهُمْ: مال و سامانهکهیان لهناو خۆیان دا دابهش کرد ◊ القسَطُ: عهدالتهکاریی ◊ نهئدازمیهک لهناو و شتی تر ◊ تهرزوو ◊ بهشوبار ◊ دهسگوترئ: (رَفَاهُ قَسَطُهُ) بهشی خۆی پئیدا ◊ اللسَطُ: جۆره عودو چله دارئیکه له هیندوستانهوه دهئیندرئ دهکرئیه ناو بخورو دهرمانهوه ◊ القسَطَاءُ: (رجل

کردی به دوو بهش ◊ قَسَمَ بَيْنَ الْقَوْمِ: شتهکه‌ی له‌ناو خه‌لکه‌که‌دا دابه‌ش کردو هه‌رکه‌سه به‌شیک‌ی پێدا ◊ قَسَمَ الدَّهْرُ الْقَوْمَ قَسْماً: رۆژگار خه‌لکه‌که‌ی په‌رته‌وازه کردو لیک‌ی داب‌رین ◊ قَسَمَ فُلانُ امْرئاً: فلانک‌س نیشه‌که‌ی خوی مه‌زنده کردو تێ هک‌ری ناخۆ چۆن کاری تیدا بکا ◊ قَسَمَ الرَّجُلُ قَسْماً وَقَسَامَةً: روخساری جوان بوو ◊ اَقْسَمَ اِقْسَاماً: سویندی خوارد ◊ ده‌گوترئ: اقس‌م بالله: سویندی به‌خودا خوارد ◊ قاس‌م فلان فلاناً: هه‌ریه‌که له‌و دوو‌وانه به‌شی خوی هه‌نگرت ◊ ده‌شگوترئ: (قاس‌مه المال) ماله‌که‌ی له‌گه‌ل دابه‌ش کرد ◊ قاس‌م فلاناً: سویندی بۆ فلانک‌س خوارد ◊ قَسَمَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی پارچه‌ پارچه کرد ◊ ده‌گوترئ: (قس‌موا المال بيه‌م).

قَسَمَ الْقَوْمَ: خه‌لکه‌که‌ی په‌رته‌وازه کرد به‌شیک‌ی برده فلان شوینو به‌شه‌که‌ی تری برده فلان ◊ ده‌شگوترئ: (قَسَمَهُمُ الدَّهْرُ) رۆژگار په‌رته‌وازه‌ی کردن ◊ قَسَمَ الهمسُ فلاناً: خه‌م و خه‌مفت فلانک‌سی به‌شبه‌ش کردوه هه‌رده‌مه دلی له شوینیک و هه‌له‌وگیری شتیکه ◊ قَسَمَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی جوان کرد ◊ قَسَمَ الثَّرْبُ: قوماشه‌که‌ی بری بۆنه‌وه‌ی بیدروئ ◊ اِقْتَسَمَ فلان: فلانک‌س بیری کرده‌وه له‌نیوان کاره‌کانی دا تیفک‌رینی ئەنجام داو پرۆقه‌ی کردن ◊ ده‌گوترئ: (ترکت فلاناً يقتسم) فلانک‌س جیه‌ش خه‌ریکی بیرکردنه‌وه و تیفک‌رین بوو له‌نیوان ئەم کارو ئەوکار ◊ اِقْتَسَمَ الْقَوْمُ: خه‌لکه‌که‌یان گرتو سویند‌خۆری په‌کتری بوون بۆکاری داها‌توویان ◊ اِقْتَسَمَ الشَّيْءُ بَيْنَهُمْ: هه‌ریه‌که له‌خه‌لکه‌که به‌شی خوی برد ◊ اِنْقَسَمَ الشَّيْءُ: شته‌که پارچه پارچه بوو ◊ تقاس‌م القوم: خه‌لکه‌که سویندیان

بۆ په‌کتر خوارد به‌لێنو وادمیان به‌په‌کتر دا ◊ ده‌شگوترئ: تقاس‌موا بالله: سویندیان خوارد به‌خودا. تقاس‌م الشَّيْءِ بَيْنَهُمْ: شته‌که‌یان له‌ناو خۆیان دا به‌ش کرد ◊ اِسْتَقَسَمَ فلان: فلانک‌س داوای ئەو به‌ش‌ه‌ی خوی کرد که بۆی دیار‌بیکراوه ◊ داوای دابه‌شکردنی شته‌که‌ی کرد به‌هۆی تروپشکی شیوه قوما‌روه ◊ اِسْتَقَسَمَ فلان: فلانک‌س بیری کرده‌وه و مه‌زنده‌وه پێک‌گرتنی له‌نیوان دووکاره‌که‌دا ئەنجام دا ◊ اِسْتَقَسَمَ فلاناً بالله: داوای له‌فلانک‌س کرد سویندی بۆ بخوا به‌خودا ◊ اِسْتَقَسَمَ: جووره تروپشک‌یکه بۆ دابه‌شکردنی شتیک به‌هۆی ئەزلامه‌وه ◊ ئەزلام بریتی بوو له‌وه عمر‌به‌ه‌کان له‌سه‌رده‌می پێش ئیسلام دا کۆمه‌لێک تریان ده‌هینا له‌سه‌ر هه‌ندیکیان دهنووسی (افعل) له‌سه‌ر بریکیان دهنووسی (لا‌تفعل) بریکیشیان هه‌یجان له‌سه‌ر نه‌دهنووسین جان‌ه‌گه‌ر بیانویستابه کار‌یک بکه‌ن ◊ به‌م تیرانه تروپشک و قورعه‌یان ده‌کرد ◊ الاقس‌ومة: به‌ش‌وبار ◊ الاقس‌ام: جوانی و جوانخاسی ◊ کاتی هه‌لاتنی خۆر له‌ناسۆوه که‌له‌و کاته‌دا خۆر جوان‌ترین دیمه‌نی هه‌یه ◊ الاقس‌امة: جوانی و جوان‌بوخساری ◊ راگرتنی شه‌رو هه‌ولێ ناشته‌واپی ◊ کۆمه‌لێک سویند له‌سه‌ر مافی خۆیان ده‌خۆن و مری ده‌گرن ◊ سویندی قه‌سامه: نه‌ومیه په‌نجا که‌س له‌خه‌رم و خوینگری کوژراو سوینده‌خۆن که ئەوان مافی خۆیا‌نه خوینی کوژراومه‌کیان له‌خه‌لی فلان و مریگرن ئەمه‌ کاتی‌ک کوژراومه‌که به‌م‌ردویی بدۆزنه‌وه له‌ده‌قه‌ری ئەو خه‌له‌و نه‌شزانن خودی بکوژمه‌که کتیه، نه‌گه‌ر له‌نه‌وان په‌نجا که‌س سویندی خوارد ئەوه خوینی بکوژمه‌کیان و مریگرن، نه‌گه‌ر له‌تۆمه‌تبارمه‌کان په‌نجا که‌س

سویندی خوارد که نهو گوژراوه دمستی نهوانی
 تیدا نیسه خوینده که میان له سمر لاده چی
 الْقَسَامَةُ: نهو به شهبه که دابهش کمر وهلای
 دمنی وهکوو کرئ بؤخوی
 الْقِسَامَةُ: پیشه
 شت بهش کردن
 الْقَسَامِي: نهو کهسه
 پؤشاک کؤدمکاته وهو قهدی دهکا بؤنهومی ههد
 بگرئ
 رُوخسار جوان
 الْقَسَم: بهش
 بهشیک لهشته بهشکراوه که
 عطاو بهخشش
 رَاو بؤجوون
 دهگوترئ: (فلان جيد الْقَسَم)
 شک و گومان
 باران
 ناو
 رموشت
 دابونهریت
 (حصاة القسم) بهردیکه
 دهخریته ناو جامیکه وه
 نهمجار ناو دهگریته
 جامه که وه تا بهردمکه دادمپوشن، یه کییک نهو
 بهشه ناوه دهخواته وه
 نهمجار بؤ یه کییک تر
 ناوی تن دهگرئ
 تابهردمکه دادمپوشن و یه کییک
 تر دهیخواته وه، بهو جوژه ناوه که بهش دهگن و
 هرکهسه بهشی خوی دهخواته وه
 نهمه کاتیک
 دمبی کؤمه لیک خه لک له شوینتیک بن ناوی
 خواردنه و میان کم بی بی بهو شیومه ناوه که
 دابهش دمکن
 الْقَسَم: بهشو بار
 الْقَسَم:
 سویند
 الْقِسْمَةُ: دابهشکردن
 بهش و بار
 الْقِسْمَةُ: تورمکه
 عهتر فرؤش
 نهو شته
 عهتر فرؤش شوشه
 عهترمکانی تیدا هله دهگرئ
 الْقَسِمَةُ: جوانی
 رُوخسار و دیمه
 خودی
 رُوخسار
 دیمه نی دهو چاو
 تورمکه یه کی
 رهنگاو رهنکه
 عهتر باشی شوشه
 عهترمکانی
 تیدا هله دهگرئ
 الْقَسَم: دهگوترئ: (نوی
 قسوم) دمنکی
 بلا و مپوو
 ناوکه خورمای
 بهرته وازه بوو
 الْقَسِيم: کهسک
 شت له گن
 یه کییک تر بهش بکا
 بهش و بار
 بهشیک
 لهشت
 الْقَسِيمَةُ: به لگه نامه و
 دیکؤمینتیکه
 زیاد له نوسخه یه کی
 هه به بؤ مامه له بی کردن

قَسَا الْجِسْمُ تَسْرًا رِقْسَاةً: جهسته ی توندو پته و بوو.

قَسَا الْقَلْبُ رِقْلَبُهُ: دل ی رهق بوو بی بهزی بوو
 سؤزو رهمه تی تیدا نهما
 خوشوع و ترسی
 خودای تیدا نه بوو
 قَسَتِ الْأَرْضُ: زهویبه که
 روتهن بوو هیچی نی نه روا
 قَسَا الْيَوْمَ أَرِ الْعَامُ:
 رۆزمکه یان ساله که توش و پر تنگو جه لمه
 بوو
 أُنْسَى قَلْبُهُ: دل خوی رهق و بی بهزهی
 کرد
 دهشگوترئ: (أَقَسَتِ السَّيَاتُ قَلْبَهُ) تاوان و
 خرابه کاری دل ی رهق کردوه
 قَاسِي الْأَمْرِ
 الشدید: تالوو و نارهمتی گاره ناخوشه گانی چهشت.
 له گه لیان زیا.
 الْأَقْسَى: دهگوترئ: (هو أقی من
 الحجر) نهو له بهرد رهقتره
 الْقَسْوَةُ: رهق و
 پته و له همموو شتیک دا، بی رهم و بهزهی و
 دل رهمی
 الْقَسِي: توندو تیز
 الْقَسَاةُ:
 دهگوترئ: (الذنب مقساة للقلب) تاوان و
 خرابه کاری دل رهق دهکاو رهم و بهزهی
 تیدا ناهیل
 قَسْوَدَ: برونه ماده ی (قَسَر).

قَسَبَ الشَّيْءُ بِالشَّيْءِ قَسْبًا: شته که ی تیکه ل
 شته که ی تر کرد
 (قَسَبَ الطَّعَام) خواردنه که ی
 تیکه ل بهزهر کرد.

قَسَبَ فُلَانًا: فلانکه سی زهر خوارد کرد.

قَسَبَ فُلَانًا بِعَيْبِ نَفْسِهِ: فلانکه سی به عیبه گانی
 خوی له که دار کرد
 (قَسَبَ بِسَوْءِ) خرابه ی

بیتوه لکاند (قشب فلانا ریح کذا) بۆگه‌نی فلان
 شت فلانکەسی جارز کرد، زیانی پی گه‌یاند ◊
 (قشب السیف) شمشیرمەگی مشتو مال کرد.
قَشَبُ الثُّبِّ وغیره قشابة: کراسه‌که (قوماشه‌که)
 زۆر پاک‌وخاوین بوو ◊ **القشِبُ**: ژمەنگ ◊ ئەو
 توپکڵ و پارچه بی‌گە‌لکانەن که لەشت پیک
 دئ و هەندئ میکروب و بە‌کتریا دەری دەمدن ◊
القشِبُ: ژمەر ◊ **القشيب**: تازەو پاک و خاوین ◊
قَشَبُهُ قَشْدًا: پێسته‌که‌ی ئی کردەوه، سپی کرد ◊
إِقْتَشَدَ السِّمْنَ: پۆن و چه‌ورییه‌که‌ی کۆکردەوه ◊
القشادة: خشت‌وخۆل و بندۆک که دمکه‌ویته
 بنکی مەنجەله‌ رۆنی هالکراوموه ◊ **القشدة**:
 پۆنه‌که‌ره ◊ زوبدیه‌که‌ چه‌وری که‌م بی ◊
 گپایه‌که‌ که‌ نازەل بیخوا شیرێ زۆر دەبی.

قَشْرَ الشَّيْءِ قَشْرًا: توپکلی لەشته‌که‌ کردەوه.

قَشْرَ الرَّجْلِ قَشْرًا: پیاومکه‌ زۆر سوور بوو، وەکوو
 ئەوه‌ بلتی پێسته‌که‌ی ئی دامال‌دراوه‌و
 خۆینه‌که‌ی دەرکه‌وتوووه ◊ (فهر أقر وهي
 قشراء) ◊ **إِنْقَشَرَ أَنْفُهُ**: لوتی سوور بۆته‌وه‌ به‌هۆی
 تینی خۆرموه‌ سوتاومته‌وه ◊ **إِنْقَشَرَ الثَّمَرُ**: دهنکه
 خورماکان پێسته‌که‌یان ئەستور بوو ◊ **قَشْرَ**
الشَّيْءِ: توپکلی شته‌که‌ی دامالی ◊ **إِنْقَشَرَ الرَّجْلُ**:
 پیاومکه‌ پۆشاک‌ی خۆی دامالی خۆی روت
 کردەوه ◊ **إِنْقَشَرَ الشَّيْءُ**: شته‌که‌ توپکله‌که‌ی
 دامال‌درا ◊ **تَقَشَّرَ الشَّيْءُ**: به‌مانا (انقشر) دئ ◊
القشارُ: توپزی مار ◊ **القشارة**: ئەوه‌ی
 هە‌لدە‌م‌ه‌ری له‌ توپکله‌کان له‌کاتی توپکڵ ئی
 کردنه‌وه‌ی شته‌که‌ ◊ **القشرُ**: توپکڵ دابۆشەری
 سروشتی شت ◊ وەکوو توپکلی پرتە‌قال و
 پێستی کوان و دۆمه‌ل ◊ هە‌روا ناوه‌ بۆ هەر
 پۆشاک‌یک که‌ جه‌سته‌یه‌که‌ دابۆش.

قَشْرَ البياض: ماسییه‌که‌ رەنگ نیلی جه‌سته‌پان
 دریزی زیاد له‌ بستیکه‌، گۆشته‌که‌ی باشترین
 گۆشتی ناسکه ◊ **القشْرُ**: هەرشتیک توپکلی زۆر
 بی ◊ **القشراءُ**: مار که‌ توپز (کازی فری دەدا) ◊
القشرةُ: تاکی (القشر) قوماشی زۆر تەنک
 (کوئالی زۆر تەنک که‌ جه‌سته‌ دابۆشئ) ◊
القشرةُ: بارانی به‌‌لێزمه‌: که‌روی زه‌وی بشواته‌وه
 ◊ **القشورُ**: دەرمانیکه‌ له‌ده‌م‌و‌چاو دەدرئ
 بۆنه‌وه‌ی رەنگی روخسار صاف و بێگە‌رد
 بنوینئ ◊ **القشورُ من النساء**: نافرمتیکه
 نه‌که‌ویته‌ عاده‌ی مانگانه‌یه‌وه ◊ **القشیرُ**: توپکڵ
 زۆر ◊ **المشرةُ**: نامیریکه‌ توپکلی میوه‌و شتی
 وای بی دادە‌مال‌دئ ◊ میوه‌ی پی سپی دەرکئ ◊
 وەکوو په‌تاته‌و خەپارو کاله‌که‌ ◊ **المشرة من**
النساء: نافرمتیکه‌ جوانکاری بۆ پوخساری
 کرابی بۆنه‌وه‌ی صاف بنوینئ.

قَشَّ النباتُ قَشًّا: رومکه‌که‌ وشک بوو.

قَشَّ الإنسانُ: مرفه‌که‌ لیرمو له‌وی کۆی کردەوه ◊
 چی لەسەر سفره‌و خوان هە‌بوو کۆی کردەوه ◊
 ئەو به‌رماموه‌ خۆراک و شته‌ی که‌سانی تیرو
 تەسه‌ل فری دەدن ئەم‌ کۆیان دەکاته‌وه‌و
 دەیانخوا ◊ **قَشَّ الحیرانُ**: نازە‌له‌که‌ دوا‌ی کزو
 لاوازی قه‌له‌و بوو.

قَشَّ القرمُ: خه‌‌که‌که‌ نازە‌له‌کانیان له‌نه‌خۆشی و
 برسپایه‌تی رزگاریان بوو.

قَشَّ الرجلُ من مرضه: پیاومکه‌ له‌نه‌خۆشییه‌که‌
 رزگار بوو، هە‌‌سپایه‌وه‌. ◊ **قَشَّ الشَّيْءُ**: شته‌که‌ی
 لیرمو له‌وی کۆکردەوه ◊ شته‌که‌ی به‌‌نینۆک
 ئەومنده‌ کړاند تا وردو ونجړ ونجړ بوو.

قَشَّ المكانُ: چی لەسەر روی شوینەکه‌ هە‌بوو
 له‌گل و شتی وا لای بردو پاک‌ی کردەوه ◊ **أقشَتِ**

البلاد: ولاتكه وشكانى زور بوو ◊ قَشَشْ: ههولى دا خواردن ليرمو لهوى كۆبكاتوه ◊ چى بهردمستى كهوت لهسمر سفره و خوان كۆى كردموه لولى دا ◊ قَشَشْ: بهمانا (قَشَشْ) دئ ◊ قَشَشْ الرجل من مرضه: كابرا لهنه خوشببكهى چاك بؤوه ◊ قَشَشْ الجرح: برينهكه بهرمو چاكبوونهوه دهچئ ◊ القشاش: نهوى كه ليرمو لهوى كۆدهكرتتهوه ◊ القشاش: كهسيك شتى خراب و بئ كه لك كۆدهكاتوهوه و دهپخوا ◊ كۆكهرمهوى پاشمروك و شتى خراب و كۆن و بئ كه لك ◊ القش: خورماى خراب ◊ خشت و خۆل و خاشاكي مالدارو لهناو مال و فمرمانگه و شوئنى وا ◊ بن خهرمانى دانهوئنه ◊ القشة: تاكى (القش) ◊ القشة: كهسك.

قَشَطَ الشئى عن الشئى تشطاً: شتهكهى دمرخست و بهردهو توئكلهكهى ئى دامالى ◊ قَشَطَ الحشبةً روى دارهكهى تاشى و زبرببكهى رامالى و لوسى كرد.

قَشَطَ فلاناً بالما: بهعهصاو گۆچان له فلانكهسى دا ◊ قَشَطَهُ: سبى كرد، لاي برد نهيوست ◊ انقشطت السماء: ناسمان ههورى پئوه نهماو بوو بهسامان ◊ قَشَطت السماء: بهمانا (انقشطت) دئ ◊ القشاط: بهردى پارى تاوئه نهوانهى رمشن يان سببن ◊ القشط: نامبرى كهول كردن و تاشين و توئكل لابردين ◊ قَشَطت الریح الغيم: رمشباكه ههورمهكهى راداو توئسكه ههور بهناسمانهوه نهما.

قَشَع النور الظلام: روناكى تاريخى رادا.

قَشَع القرم: خهلكهكهى بهرتهوازه كردو لهشوئنى خۆيان لايان بردن ◊ أقشع السحاب: ههورمهكه كهلىنى تيكهوتو نهما.

أقشع القرم: خهلكهكه بلاوميان ئى كردو بهرتهوازه بوون ◊ أقشع عن الماء: لهدموروبهبرى ناومهكه رۆيشتن ◊ أقشع الریح الغيم: رمشباكه ههورمهكهى راداو ناسمانى ههماوكرد ◊ إنقشع عنه الشئى: شتهكه دمركهوتو درى بهدابؤوشراوبببكهى دا ◊ دهگوترئ: (انقشع الظلام عن الصبح) تاريخاى درى بئ دراو گزنگى بهياني دمركهوت ◊ إنقشع الهم عن القلب: غهم و نارحهتى لهسمر دل و دمروونى فلان لاجوو ◊ (انقشع السحاب عن الجو) ههورو ههلا لهمهوادا نهما ◊ إنقشع القرم: خهلكهكه بهرتهوازه بوون و بلاوميان ئى كرد ◊ إنقشع عن الماء: لهلاى ناومهكه رۆيشتن و شوئنهكهيان جنهئشت ◊ إنقشع الليل: شهو رابردو رۆى ◊ إنقشع البلاد عن البلاد: بهلاو كارمهساتمهكه لهولات نهماو كۆتايى بئ هات ◊ قشع عنه الشئى: بهمانا (انقشع) دئ ◊ القشع: ناوئىكى كهمو تهناكو كه ببئته سههول ◊ شوئنى داكهنندنى جل لهناو حهمام دا ◊ القشع من الرجال: بباوئيك لهسمر كارى خۆى بهردمواوم نهئى و ههر رۆزه مل بداته كارئك ◊ وشك ◊ پارچهبهكه له پئستى وشكه و مبوبو رزبو ◊ پارچهبهك: له قورى وشكه و مبوبو ◊ توئزئك لهزهوى كهلاى بدهكى فرئى بدهى ◊ پارچه ههورئك دواى رهوينهوهى ههور لهناسودا بيمئى ◊ باى شهمان لهم رومه كهههور رادهدا ◊ بهرئك كهلهبهر پبرى گوشتى پئوه نهماين ◊ إنقشع جلد: بئستى جهستهى لهرزى ◊ إنقشع جلد من الجرب: بههوى گروبيبهوه پئستى جهستهى وشكهل بوو ◊ إنقشعرت الأرض: زموبببكه وشك و سووتهمهرو بوو بارانى ئى نهبارى ◊ إنقشعرت النبات: روهكهكه تيراو بوو ◊ إنقشعرت السنة: سالهكه كهم باران بوو.

وشکمهسان بوو ◊ القشاعر: زبر ◊ الشعریرة: همل له زینو و مشقه توله کهوتن ◊ القشام من الرجال والنسر والرهم: پیایو پیر، هملو و داله کهمرخوری به سالاجوو ◊ نیره هملو جهسته گوره ◊ القشامة: تهلو داو ◊ القشعم: بهمانا (القشعم) بهمانا (القشعم) دئ.

قَشَفَ فلان: فلانکس شیوه چکن و چکن بوو ◊ گوزمران تهنگ و کوله مرگی بوو ◊ بههوی خورمتاوهه رمنگی پیستی گوراوه ◊ چکن و بیس و پوخل بوو ◊ گرنگی به پاک و خاوینی نه دا.

قَشَفَ فلان قشافة: بهمانا (قَشَفَ) دئ ◊ قَشَفَ الله عيشه: خودا گوزمرانی تهنگ کردوه ◊ قَشَفَ: وازی له خووش رابوردن هینا ◊ عام اقشفت: سالیکی توندو تیزو گرانی و ناخوشه ◊ القشفت: چکن و پیسی که به جهسته وه بنووسن ◊ به تایبهتی له و مرزی زستان دا ◊ قَشَفَ اللحم على الملقى أو في القدر: جزی گوشته که له سهر مهقلی یان له ناو منجه لدا بیسترا ◊ قشفتش القطران الجرب: هترانه که گرپییه کهی چاک کردوه ◊ قشفتش: نامادباشی بهیدا کرد بو چاکبونه وه ◊ دمگوتری: قشفتش الجرح: برینه که گوشته و مزونی هینایه وه و خمریکه چاک بیته وه.

قَشَمَ فلان قشماً: فلانکس خواردنی زور بوو.

قَشَمَ الطعام: خراب و سوتا و رزیوی له خواردنه که جیا کرده وه جوړه باشه کهی خواردنه کهی خوارد.

قَشَمَ الحرض: لقه دارخورماکانی شیتهل شیتهل کرد بوئه وهی بیانته من ◊ اقمشه: لیرمو لهوی

شتی کوکرده وه خواردی ◊ القشام: نسبی خوری (گنه) حمه مریمه کی فره قاجه له ناو خوری کولک و موی نازهل دا دمزی ◊ القشام: خواردنی خراب و بی که لک که فری دمدری ◊ القشامة: بهمانا (القشام) دئ ◊ القشم: خورمای سبی پیس نه وهی بگا ◊ گوشتی زور سوور بههوی زور پیگه یشتنه وه ◊ القشيم: گزویگیای وشکه و مبوو.

قشاً العرة و غیره قشراً: دارمکهی سبی کرد توینکله کهی لی کرده وه.

قشاً الحبة: توینکی له دانه ویلکه کرده وه ◊ اقشی فلان: فلانکس دوی دموله مندی ههزار کهوت ◊ قش العرة و غیره: دارمکهی سبی کرد، توینکی لی کرده وه ◊ قش الحبة: توینکی له دانه ویلکه کرده وه، جه لتوکه کهی کره کرد ◊ سبی کرد ◊ القشاة: تف ◊ القشاوة: (المسناة المستطيلة في الأرض) ◊ القشوان من الرجال: پیایو لاوازو بی گوشت ◊ دالگوشت ◊ القشوة: بوخچه و سوندو هیکه نافرمت بونی خووش و صابون و کل و کلتورو پیداویستی خوی تیدا هه لدمگری ◊ جوړه گراومیه که بو نافرمتی زهیستان.

قصب الشين قصباً: شته کهی برپه وه.

قصب الجزاء الشاة: قه صابو و حیوان سهربرمه مهره کوزراومکهی پارچه پارچه کرد.

قَصَبَ فلاناً: جنیوی به فلان داو عه پیداری کرد ◊ اقصب الزرع: کشتو کاله که قه دو لاسکی کردو بالای به رزیوه ◊ اقصب المكان: شوینه که قه هه زازو شتی وای زور بوو ◊ روه کی شیوه قه هه زازی زور بوو ◊ اقصب فلاناً عرضة: وای له فلانکس کرد بتوانی جنیو به ناموسی بلنی ◊

قَصَبٌ: به مانا (أَقْصَبَ) دئ ◊ قَصَبَ شَمْرَهُ: پرچی و منینه و هه بای دان و گشتی کردن ◊ اِقْتَصَبَ الزَّرْعُ: کشتوکاله که همدو لاسکی کرد ◊ اِقْتَصَبَ الشَّيْئُ: شته که ی برپه و هه ◊ التَّصْبِيَةُ: گلۆله مو ◊ القاصِبُ: نهو که سه ی فو به قهغه زازدا دمکا ◊ هورنک بگولتینن ◊ القَصَابَةُ: پیشه ی قهصابیی ◊ القَصْبُ: پشت ◊ ریخۆله ◊ خالیگه و که له که ◊ زُی کِه وان و شتی و ا که له ریخۆله دروست بکری ◊ القَصْبُ: همر رومکنک لاسکه که ی کلۆر بی و گری گری بی ◊ هه روا ناوه بو قهصه بی شه کر ◊ رومکنکی ناوییه له پیری نمرجیلییه و قه دیک ی دریزی هه یه له دم جوگا و روباردا دهرئی ◊ وایش دهبی دهری و ندرئی ◊ له ولاتی میصر پیی دمگوترئی: (الغاب البلدي) یان (قصب النيل) ◊ هه روا ناوه بو رپه رمی ناوی سه رجاوه ◊ نیسقانی دست و قاچ و په نجه ◊ گه وهه ری روهش کرا و به یاقوت ◊ هه رپارچه زپرو زیونیک له دریزومین و ناومکه ی بوش بی هه روا هه ر شتیک و مگوو بۆری ناو و شتی و ناومکه ی کلۆر بی ◊ به شهکانی ریخۆله ◊ قوماشیکه له که تانی ته نک و نهرم ◊ چه ند شریت و جوړه پارچه ی باریکی دریزن قوماشیان پیی دهنه خشیندرئی ◊ القصباءُ: کومه لیک قهغه زازی رپوای چروپر ◊ شوینی رپوانی قهغه زاز ◊ القَصْبَةُ: همر لاسکیکی روهک کلۆر بی و نه مسه ر و سه ری گری هه بی و مگوو لاسکی قهغه زاز و گندۆر و گیا گه نه مه و قه لدا سو شتی و ا ◊ هه ر نیسقانیکی خربی و موخی تیدا بی ◊ نیسقانی په نجه ◊ نیسقانی لوت ◊ شارو شاروچکه ی ولات ◊ باله خانه ◊ ناوموی قه لا ◊ پارچه قهصه بی که له ولاتی میصر دریزی که ی سی مه ترو حه فتا و پینج سانتیمه تره زموی بی

دمپوئی ◊ القَصَابَةُ: ماملان؛ نامیری که به ولاخ رادمکیشری بو ته خکردن و ریخکشتنی زموی ◊ یان هیزیکی نالییه، مه کینه یه که به وزه ی به مزین و گازو شتی و ا کارده کا ◊ القَصَابَةُ: گلۆله مووی هه لکراو ◊ بۆری ◊ زورپنا و بلویر ◊ زئی دروستکراو له ریخۆله ◊ القَصْبَةُ: گلۆله موو ◊ بۆری ◊ المَقْصَبَةُ: شوینی نی رپوانی قهغه زازو قهصه ب ◊ دمشگوترئی: ارض مَقْصَبَةُ: زموییه که قهصه بی زوره ◊ المَقْصَبُ: نهو که سه ی زورجار له پشیرکی دا سه ر ده که وئی و دمپاته و هه ماست و شیر که توژیان زور بی.

قَصَدَ الطَّرِيقَ قَصْدًا: ریگا که راست و رپوان بوو.

قَصَدَ الشَّاعِرُ: شاعیره که شیعری و منینه و هه

قَصَدَ له رالیه: جو بو لای و به مه به سه ته و هه رمو لای نهو رپویشته ◊ دمشگوترئی: (قَصَدَهُ) بو هه مان مانا.

قَصَدَ فِي الْأَمْرِ: له کارمه که دا مام ناومند بوو.

قَصَدَ فِي الْحُكْمِ: له برپارمه که دا عادل بوو به حه ق جولایه و هه.

قَصَدَ فِي النِّفْتَةِ: له مه سه رف کردندا مامناومندی په پیره و کرد.

قَصَدَ فِي مَشِيهِ: له رپویشته دا نه خیرا رپوی نه زور هتواش مامناومندی گرت به رجاو.

قَصَدَ الشَّيْئُ: شته که ی برپه و هه.

أَقْصَدَ السُّهُمُ: تیره که نیشانه که ی پیکا ◊ أَقْصَدَ الشَّاعِرُ: شاعیره که دریزی به شیعری دانان داو جامه شیعری هونینه و هه ◊ أَقْصَدَ فَلَانًا: زمبری له فلانکهس داو شوینی کوشنده ی گرت ◊ قَصَدَ الشَّاعِرُ الشُّعْرَ: شاعیره که شیعره که ی پالفته کردو کردی به جامه شیعریکی نایاب ◊ قَصَدَ

بوونهوهو پانبوونهوهو تهنك بوون، بۆ تهغلیف
کردنی زۆرینک له مهوادی بزێو بهکار
دههیندرئ، لهگهڵ پهصاص دا دهتویندریتهوه
بۆنهوهی بۆشاییهکانی پهر بکاتهوه ۵ لهم
رۆژگاردا زۆریه زۆری بهروومی قیصیر له
پیشهسازی سههیح و تهنهکهو شتی وادا
بهکاردههیندرئ و قاپ و قاچاگی ناسنو مسی
بێ پوکەش دهکری.

قَصْر عن الأمر قصرًا: لهناست کارهکهدا
دهستهوسان بوو وازی ئی هیناو بۆی نهنجام
نهدرا.

قَصْرَ السهم عن الهدف: تیرهکه کورتی هیناو
نهگهشته نیشانهکه.

قَصْر الطعام: خواردنهکه کهم بوو ۵ گران بوو
نرخه بهرز بۆوه ۵ قصرت التفلة بالقوم:
بزێوهکه بهشی خهلهکهکهی نهکردو
مهبهستیانی جیبهجی نهکرد.

قَصْرَ الشيء: شتهکهی کورت کردهوه.

قَصْرَ القيد: زنجیرهکهی تهسک کردهوه ۵ دهگوترئ:
قصر له من قيد: زنجیرهکهی بۆ تهسک کردهوه.

قَصْر الصلاة: نوێژی جوار پکاتی کهم کردهوه
کردی به دوو پکات.

قَصْرَ الشجر: هزهکانی کورت کردنهوه ههندیکی ئی
گرتو له بنهومرا نهیتاشی.

قَصْرَ الشيء على الأمر: شتهکهی کورت ههئینا
لهسهر ئهو کاره تایبهتی کرد به ئهو.

قَصْر الدار: خانومهکی بهدیوار پتهو کرد.

قَصْرَ الشرب قصرًا: قوماشهکهی لهسهر جلشۆر به
کوئکی دار کوتاو پاکی کردهوه.

قَصْرَ اللبن: پهنهکهی لایرد پان پاکی کردهوه.

العرد: دارهکهی شکاندو کردی بهدوولمت ۵
إقتصد فلان: فلانکهس مامناومندی بوو نه
کزیوو نه فهلهو ۵ إقتصد الشاعر: شاعیرهکه
بهردهوام بوو لهشیر گوتن دا ۵ إقتصد العرد:
دارهکه شکا ۵ تَقَصَّد العرد: دارهکه شکا ۵
دهگوترئ: (تقصدت الرماح) پمبهکان شکان و
پارچه پارچه بوون ۵ الإقتصاد: زانیاریهکه
باس له دیارده تایبهتییهکانی بهرههههینان و
دابهشکردن دهکا ۵ القاصد من الأسفار: سهقهزی
ناسان ۵ دهگوترئ: (بیننا وبين الماء ليلة قاصدة)
شهو رۆشتنیکی مامناومندیمان مابوو بگهینه
ناوهکه، نهگهر شهویک بههینووشی تا بهپانی
برۆشتینایه دهگهپشتینه ناومکه ۵ ههروا وشه
(القاصد) ناوه بۆ تیر که راستهوخۆ ناراسته
نیشانه دهکری ۵ القصد: دهگوترئ: (هو على
القصد) واته: لهسهر راسته ریزیه ۵ ریبازی
راست ۵ پیاویک نهفهلهو بئو نهکزو لاواز ۵
بهرامبهر دهگوترئ: (هو قصدك) ئهو
بهرامبهرته ۵ کهم ۵ دهگوترئ: (أعطاه قَصْدًا)
کهمی پێدا ۵ گۆشتی وشکهو مابوو ۵ القصد من
الرماح وهوما: پمبی شکاو ۵ القصد: پارچهی
شتی شکاو ۵ کهرتیکی شته شکاومکه نهگهر
کرابوو بهدوو لهت ۵ القصيد والقصيد: جهوت
دیزر شیر پان زیاتر ۵ بهکوردی جامهشیر ۵
ئیسقانی مۆخی ههین ۵ رمی شکاو ۵ المقصد:
مهبهست ۵ شهینی مهبهست ۵ المقصد:
دهگوترئ: (إليه مقصدي) نامانجی سهقهرو
ریبازم بهرهو لای فلانه ۵ المقصد: ئهو کهسهی
نهخۆش دهکهوئ و زوو دهمرئ ۵ المقصد:
کهسیک مام ناومند بئو نهزۆر فهلهو بئو نهزۆر
کز بئو ۵ القصدیر: عونصورپکی فلزییه پهنگ
زیویه ۵ ئهوهپری نامادماشی تیدییه بۆ بلاو

قَصْرٌ قَصْرًا: نازار لهملی پهیدا بوو ملی خوار کرد.
 قَصْرُ الشَّيْنِ: شتهکه کورت بوو ◊ (فهر قصر) ◊
 أَقْصَرَ عَنِ الشَّيْنِ: وازی لهشتهکه هیناو
 دمهسلاتی همبوو بهسهری دا ◊ أَقْصَرَ الشَّيْنِ:
 شتهکهی کورت کردهوه ◊ قَصْرٌ عَنِ الشَّيْنِ: وازی
 لهشتهکه هیناو دمهسلاتی بهسمردا نهبوو ◊
 قَصْرٌ فِي الْأَمْرِ: کهمترخهمی لهکارمکهدا کرد ◊
 قَصْرٌ فِي الْعَطِيَّةِ: بهخشهکهی نی کهم کردهوه ◊
 قَصْرُ الشَّيْنِ: شتهکهی کورت کردهوه ◊ قَصْرُ
 الصَّلَاةِ: له نویژی جوار رکاتی دا دوو رکاتی
 کردن واته نویژمکهی کورت کردهوه.
 قَصْرٌ شَعْرًا: قزی کورت کردهوه، همدنیکنی نی گرت
 ◊ قَصْرُ الشُّرْبِ: بهداری جل شتن قوماشهکهی
 لهسر جلشور کوتاو پاکي کردهوه، سپی کردهوه
 ◊ إِقْصَرَ عَلَى الشَّيْنِ: بهشتهکه قنیاتی کردو
 تهجاومزی نی نهکرد ◊ إِقْصَرَ الشَّيْنِ: له دریژی
 شتهکهی کهم کردهوه ◊ إِقْصَرَ أَثَرُ الشَّيْنِ:
 بهدواداچوونی بو شتهکه کرد ◊ تَقَاصَرَ عَنِ
 الْأَمْرِ: وازی له کارمکه هیناو نهیتوانی بیکا ◊
 به نهنقهستو تهصهنوع خوی بهکورت نیشان
 دا ◊ تَقَاصَرَ نَفْسُ فُلَانٍ: نفسی فلانکس بجوک
 بووه توایهوه ◊ تَقَوَّصَرَ الرَّجُلُ: پیاومکه
 ویکهاتهوه، جووه بهکهوه ومکوو زیشک خوی
 خر کردهوه ◊ إِسْتَقْصَرَ: بهکورتی لهقهلم دا ◊
 بهکهمترخهمی حسیب کرد ◊ الْقَاصِرُ مِنَ
 الْوَرِثَةِ: میراتگریک مندال بین نهگهیشتبیته
 تهمنی روشدو بهخوجاران ◊ الْقَاصِرَةُ:
 دمگوتری: (إمرأة قاصرة الطرف) ناهرمتیکی
 بهحمیباو بهشهرم چاو نهرم دل زیندووه ◊
 كَجَوْلَيْكَ تَهْمَنِي نَهْگهیشتبیته تهمنی روشدو
 بهخوجاران.

القَصْرُ: نهو پهری کارو پیشه ◊ دمگوتری: (قصارك
 أن تفعل كذا) نهو پهری کارت نهومیه نهوه
 بکهی ◊ نهو کارعت بهسهو کیفایهتت دمکا ◊
 القَصْرَةُ: پیشهی جلشوری و جل کوتان بهداری
 جل شتن ◊ القَصْرَةُ: نهو سمر کوپیزرو سوو
 شتهی له هیلهک و بیژینگ دا دهمینیتهوه دواي
 له بیژینگ دان و له هیلهکدانی شت ◊ نهو
 دانهویلهی له گولنهکهی دا دهمینیتهوهو به
 گیرمکردن دمرنایه ◊ تَوَيْكَلِي سَهْرَمُوهِي
 دانهویلهی ◊ شوینتی تایبتهی ناو مال: کههر
 خاومن مال بوئی ههیه بجیته ناوی: ومکوو
 زوری نوستن ◊ القَصْرُ: پنجهوانهی مانای (المد
 ◊ کهمترخهمی ◊ کوئیایی شتو نهو پهری و
 غایهتی ◊ دمگوتری: (قَصْرُكَ أَنْ تَفْعَلَ كَذَا) نهو
 پهری کاری تو نهومیه نهو کاره بکهی ◊ یان
 نهگهر نهومبکهی بهستهو هیچی ترت ناولی ◊
 بالهخانهو تهلار ◊ ههروا ناوه بو کاتی نیوارهو
 سهرمتای شوو ◊ دمگوتری: (أَتَيْتَهُ قَصْرًا): کاتی
 عیشا هاتم بوولای ◊ یان دهمو نیواره هاتم
 بوولای. ههروا وشهی (القَصْرُ) ناوه بو لابردنی
 رهنک یان کال کردنهوهی له نهلیافی شتی
 چندراو ◊ القَصْرَةُ: کورت ههلهینان و تایبته
 کردن ◊ دمگوتری: (أَبْلَغَ هَذَا الْكَلَامَ بَنِي فُلَانٍ
 قَصْرًا) نهم قسه بههوزی فلان بگهیهنمو
 بهکهسی تری مهلن ◊ القَصْرَةُ: بنکی درهخت ◊
 لای خواروی مل بهلای شانموه ◊ نهستورایی مل ◊
 لای خواروی درهختی خورما ◊ پارچه دار ◊ وردد
 ناسن ◊ نهو سمرگوپیزرو پوشو سوو شته
 بینکهک و پوچو خرابانه دمکهویتته سمر
 بیژینگ و گلگیر ◊ کاو کوئی گمنمو جی: که وشک
 بووه، تویکلی بهروبووم ومکوو تویکلی گوپیزو
 تویکله بادامو شتی و ا ◊ تمبهلی و هونگرانی ◊

هَوُزْبَنِيكَ لِمَنَاوْ خَانُووِي گهوره و فراروان دا
 شويینی خوتبه خويندنه و هی وتارخوين و جی
 نويزی پيش نويز ۵ دمشگوتری: (أبلغ هذا
 الكلام بني فلان مقصورة) نه م قسميه بگه به نه
 به خيلى فلان و بهس، بهگه سی تری مه لن ۵
 ههروا دمشگوتری: (هو ابن عمي مقصورة) نه و
 كورپی مامه و خزمايه تيمان ليك نزيكه ۵
 قصت الفرس قصاً: ماينه كه ناوسبوونی
 دمر كهوت.

قص الثرب رغية: به مقهست قوماشه كهی بری.

قص بينهما: ليكي دابرين و ناوانی تيك دان.

قص الشين: شوين پيی شته كهی هه لگرت و دواي
 كهوت.

قص القصة: چيروكه كهی گيرايه وه ۵ دمشگوتری:

(قص عليه الرضا) خه ونه كهی بو گيرايه وه ۵
 (قص عليه خيره) هه واله كهی بهراستی بو
 گيرايه وه روداومه كه چون بوو ناوا بوی گيرايه وه
 ۵ اقص فلان من نفسه: كابرا وای كرد
 دوژمنه كهی زه فهری لی بينی و تولهی لی
 بکاته وه (أقص فلان من غريمه) فلانكس
 فرسته لی دوژمنه كهی هینا و تولهی لی كردم وه
 ۵ اقص فلان فلاناً: فلانكس هه لی بو فلانكس
 ره خساند كه توله له دوژمنه كهی بسینی ۵
 قاصه مقاصه: فهرزداره كه فهرزی له سه ر
 هاوه له كهی بوو، فهرزه كه یان به يهك گرتن،
 فهرزه كه یان خسته بری فهرزی به كتر ۵ قصص
 الشعر والصوت والظفر: هزه كهی هرتاند، دنگی
 پى بری ۵ نینوکی هرتاند ۵ قصص دارة:
 خانومه كهی كه چكاری كرد ۵ اقص فلان:
 فلانكس توله ی ستاند ۵ به دوادا جوونی بو كرد
 ۵ اقص الخبر عليه: هه واله كهی بی زیادو كه م بو

القصار: نه و كه سه ی جل دمشوا و پاكیان
 دهكاته وه به هو ی کوتانی جلهكان له سه ر به ردو
 به شه بکه داری جل شتن ۵ القصور الذاتي:
 كورت هینانی جهسته و نه بوونی نامادباشی
 تییدا بو نه جامدانی كارمکانی به شيو ميه کی
 ناسایی، واته نه توانی به ناسایی بر و یان
 به ناسایی دابنیشی یان هه ر جم و جولیکی تر.

القصر من السبول: لافاویكه له جهند شیو و
 دو لیک کو بیته وه ۵ دمشگوتری: (فلان قصر
 النسب) واته بهس ناوی باوکی بینی دهناسری ۵
 هه رگوترا: فلان كورپی مه لامسته های بارزانیه
 نیتر ناسراوه و پیویست به ناوهینانی با پیرو
 با پیره گهوره ی ناكا ۵ القصرة: نافرمتیک هه ر
 له ماله و بی و ریگی نه درئ له مال بچینه دهر ۵
 دمشگوتری: (هو ابن عمي قصرة) نه وه كورپی
 مامه و نه زامان ليك نزيكه ۵ القصیری: بنکی
 مل به لای شانوه ۵ لای سه روی بهراسو و لای
 خواروی بهراسو و (كورتبه بهراسو و) ۵
 دمشگوتری: (قصرک ان تفعل کذا) نه و به ری
 توانای تو نه ميه نه وه بکه ی هیچی ترت بو
 ناکری ۵ القوصرة: هه رتاله و سه مبه ته كه
 له هه صه ب دروست دهری و خورمای تیدمگری
 ۵ المقصرة من الظلام: تیکه لاهو بوونی تاریکی،
 داهاتنی تاریکی کاتی نیواره ۵ لاری ۵ المقصرة:
 کوتک و شه بکه داری جل شور كه پوشاکه کانی
 پی دکوتی به مبهستی پاكبوونه و میان.

القصورة من النساء: نافرمتی به نازو نیعمت
 بهر و مردمبو و خانم و خاتوونی مال ۵ له ناو
 مال و خانو و شانو و دابرییه له هودمیه کی
 جیاکراوه و تابه ته له سه ر نهومی نه رزی ۵
 ههروا ناوه بو جامه شیعریك کوتاپیه كهی
 به نه لفی مقصوره بی ۵ خرخال ۵ هه ر سوچ و

◊ كاكۆل و قزى پيشه سمر ◊ القصيم: بهمانا
(المقصود) دئ ◊ القصية: بهمانا (القصة) دئ
◊ القص: مقهست ◊ المقصرة: كهوگير ◊ يان
شتيكي لهو جوړميه: كه گوشتى پي لهمه نجهل
دمردمهيندرئ ◊ القطل: پروانه (القطل).

قصع الرجل قصاً: پياوځه ناوځه كى قومقوم
خواردموه ◊ قصعت الدابة المجتر: نازه له
كاويزكارمكه خواردنه كى هيناپوهه ناو دمى و
كاويزى كردموه بونهوهى سرله نوئ هوتى
بداته وه.

قصع فلاناً: فلانكسى پيشه كيش كرد ◊ هچوكى
كردموه سوكاپه تى پي كرد.

قصع الغلام: بهبهرى دمستى لهسرى كورمكه كى دا.

قصع الله شبابه: خودا گمنجى ئى شيواندو
نه پيشت تهمنى گمنجى به خوښى بهسمر
بهري ◊ قصعت الرحى الحسب: ناشكه
دانه وپله كى هارى.

قصع العلة: نهمپى كى به نينوكى فليقاند.

قصع الربوع جمره: يربوعه كه زاركى كونه كى
گرتو خوئى له كونه كه دا حه شار دا.

قصع الرجل يته: پياوځه له مان دهرنه چوو ◊
القاصم: كونيكه يربوع هلى دمكولئ ◊ جا
كه چوو ه ناوى دمى كونه كه به گن دمگرئ
بونهوهى مارو جرو جانهمرى تر نه چنه ناو
كونه كه يهوه ◊ القصع: خوراندن به نينوك ◊
لكاندنى دووشت به يه كه وه ◊ القصمة: له گمن
هاپيكي گهورميه تيگوشاوى تيدا دمگرئ و
دهخورئ ◊ به زورى له دارى گويزو شتى وا
دروست دمگرئ پيشى دمگوتري كاسه.

قصف الرعد قصفاً وقصيفاً: ههورمكه دمنگى گهورد

بوو.

گيرايه وه ◊ قصاص القرم: ههريه كه له قهومه كه
تولئى له هاوه له كهى ستاند ◊ قصص اثره:
به دوا داچوونى بؤ شوين پي فلان نه منجم دا ◊
دمگوتري: (قصص اثر القوم وقصص الخبر)
به دوا داچوونى بؤ شوينه وارى خه لكه كه نه منجم
دا به دوا داچوونى بؤ هه واله كه كرد ◊ قصص
الكلام: قسه كى له بهر كرد ◊ استقصه: داواى
كرد نه وهى دمست دريئى كردوته سمر تولئى
ئى بسين ◊ الاقصرة: چيروكى كورت، كورته
چيروك ◊ القصاص: له بواري برين دا واته:
برينيك ومكو هه مان برين بئ ◊ القاص: نهو
كه سهى چيروكه كه له سهر شيوهى خوئى
بيگيرپته وه ◊ نهو كه سهى چيروك دادمنى ◊
وتار بيئ كه له خوتبه كى دا پشت به چيروك
بهستئ ◊ القصاص من الركين: كليجه، شوينى
به يه كه گه پشتنى ههردوو پان ◊ القصاص:
نهميه تاوانبار سزاي تاوانى هاوچه شنى ئى
بسيندرئ ◊ القصاصة: نهموى له قزو برزانگو
كاغمز دمقرتيدرين واته: ورده موو سهره
مقهست ◊ القص: نيسقانى سينگ: كه له ههردوو
لاوه سهرى په راسومكانى تيجه قيون ◊ نه وهى
له خورى و شتى وا دمپردئ ◊ گهچ ◊ القصص:
چيروكه كان ◊ هه والى گيردراوه ◊ شوينكه ◊
القصاص: به مانا (القاص) دئ ◊ القصاصة:
ناميريكه پرزو پال و سهرمكاغزو شتى واى
پي دمپردئ. ◊ القصه: چيروكى نوسراو ◊
رسته و كه لام ◊ همديس ◊ كار ◊ هه وال ◊ حال و
ومزع ◊ چيروكيكى په خشان ناميزو دريئره
زوربهى وپنه كان له خه يال يان له واقع
ومردمگرئ، له نووسينى دا جهند ياساو
رئسايه كه له بواري نووسينى نه دمبى دا بهرچاو
دمگرئ ◊ القصه: گولنه موو پارچه موو كوله موو

قَصَفَ الرَّجُلُ: بیاوگه له‌ناو ته‌عامو شهراب دا مایه‌وه ۵ دمگوترئ: (قَصَفَ بِاللَّهْرِ وَاللَّعْبِ).

قَصَفَ الْعَرْدَ وَغَرَهُ تَصْفًا: دارمگی شکاند.

قَصِفَ النَّبْتُ: پومکه‌که دریز بوو به‌رز بووه تا به‌هوی زیاد به‌رز بوونه‌وه خوار بووه و سهرمگی داهات ۵ **أَقَصَفَ الشَّجَرُ:** دره‌خته‌که باریک و تهنک بوو ۵ **إِنْقَصَفَ الشَّيْئُ:** شته‌که شکاو دوولمت بوو ۵ **إِنْقَصَفَ الْقَوْمُ عَنِ الشَّيْئِ:** خه‌لکه‌که وازیان له‌شته‌که هیناو نه‌پانتوانی ته‌واوی بکن و به‌ردموم بن تیدا ۵ **إِنْقَصَفَ الْقَوْمُ:** خه‌لکه‌که کۆبونوه‌وه پاله‌په‌ستوی په‌کتریان کرد دمگوترئ: (انقصوا على الشيء) خه‌لکه‌که به‌شوین په‌کتردا هاتن و له‌سهر شته‌که گردبوونه‌وه ۵ **تَقَاصَفَ الْقَوْمُ عَلَى الشَّيْئِ:** خه‌لکه‌که له‌سهر شته‌که کۆبوونه‌وه و پاله‌په‌ستوی په‌کتریان کرد ۵ **تَقَصَّفَ الشَّيْئُ:** شته‌که شکا ۵ **تَقَصَّفَ الْقَوْمُ عَلَى الشَّيْئِ:** خه‌لکه‌که له‌سهر شته‌که کۆبوونه‌وه و کردیانه پاله‌په‌ستو ۵ **تَقَصَّفَ الْقَوْمُ:** خه‌لکه‌که وتنه کیشه‌وه هه‌ریشه‌کردن ۵ **تَقَصَّفَ فُلَانٌ عَلَى الطَّعَامِ:** فلانکس له‌سهر خواردنه‌که گالته‌وه پیکه‌نینی هینایه‌کایه‌وه ۵ **الْقَصْفُ:** گالته‌وه گه‌پو زیدمه‌رؤ‌چون له‌خواردن و خواردنه‌مه‌دا ۵ ده‌ست پی‌کردنی یاری و هه‌له‌په‌رکی و ناشکرا کردن ۵ **الْقَصْفُ:** هه‌رشتیک قبولی شکان بکا ۵ شتیک خیرا بشکی ۵ (رجل قصف) بیاوئکی بی عه‌زم و جه‌زمه ۵ **القصفة:** قه‌رمبالی کردن و پاله‌په‌ستو کردن خه‌لک ۵ هه‌له‌نگدانی نه‌سپ له‌کاتی گه‌میشان به‌دوژمن ۵ **القصف:** پرزوپال و جیلکه‌وه جه‌ویژن، وشکه‌لی دره‌خت ۵ **المقصف:** که‌مونه‌وه و دۆلاب و شتی وایه له‌ژوری نان

خواردن دا قاپ و قاچاغی نان‌خواردنی تیدا هه‌نده‌گیرئ ۵ یان ناوه بو سفره و میزی نان‌خواردن ۵ شوینی حه‌فله‌وه خوشی و شایی و خواردن و خواردنه‌وه ۵ **قَصَمَ الشَّيْئُ:** شته‌که‌ی شکاند ۵ شته‌که‌ی گه‌رت کرد برپه‌وه ۵ **القصاص:** شیری جه‌سته‌گه‌وره‌وه به‌هیز و توانا ۵ پی‌اوی کوله‌بنه‌وه و چوارشانه‌وه به‌هیز ۵ **القصاص:** شوینی روانی موی سینگ.

قَمَلَ الشَّيْئُ قَمَلًا: به‌توندی و په‌ته‌وه و خیرایی شته‌که‌ی برپه‌وه.

قَمَلَ الْمِنْطَةَ: گه‌مه‌که‌ی گیره‌کرد.

قَمَلَ الدَّابَّةَ: وینجه‌وه شی‌خوارو گیا دوراوی ته‌ری دا به‌ولا‌خه‌که ۵ **أَقَمَلَ الزَّرْعُ:** کشت و کاله‌که کاتی نه‌وه‌ی هاتووه دروینه‌بکری ۵ **إِقْتَصَلَ الشَّيْئُ:** شته‌که بر، کۆتایی هات ۵ **إِقْتَصَلَ الشَّيْئُ:** شته‌که‌ی دابری لی‌ی کرده‌وه ۵ **إِنْقَصَلَ:** شته‌که بر، کۆتایی هات ۵ **تَقَصَّلَ:** گه‌رت بوو، دابرا.

القَصَالَةُ: سهر گویزرو بنزیل که به‌بیژینگ و گلگیر جیا‌ده‌کری‌ته‌وه ۵ دمگوترئ: (ما هو إلا قصالة وحنالة) ۵ **القَصَلُ:** به‌مانا (القصاله) دئ ۵ دره‌ختی شک ۵ **القَصِيلُ:** وینجه‌وه گیا دوراوی سه‌وز بو شی‌خواری و لاخ ۵ **المقصل:** شمشیری برنده‌وه تیز و رمبی تیز ۵ **المقصلة:** نامیری‌که بو سه‌ربرین ۵ نامیری‌کی تیز بووه کاتی خوی ملی حوکمدراو به‌نیعدامیان بی‌فت کردووه ۵ له‌شۆرش فهرمنسی دا نه‌م نامیره‌باو بووه.

قَصِمَ فُلَانٌ قَصْمًا: فلانکس له‌کۆپه‌وه هات به‌ری‌گای خویدا گه‌راوته‌وه‌وه نه‌گه‌میش‌توته مه‌به‌ستی خوی.

قَصَمَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی شکاند به‌شکاندن ته‌واو و لیک جیا‌کردنه‌وه ۵ (قَصَمَ اللَّهُ عَمْرَ الظَّالِمِ وَقَصَمَ

نه انجام دا ◊ تَقْصَى الْمَسْأَلَةَ: له مهسه له که دا
 گمیشته نهو بهری ◊ تَقْصَى الْأَمْرَ الْجَنُودَ: نه میر
 به که به که سمر بازه کانی بانگه بیشت کردن
 له دوور تا نزدیکانی به سمر کردنه وه ◊ اسْتَقْصَى
 الْأَمْرَ: له کاره که دا گمیشته نهو بهری و باش
 لِيَكْوَلِيْنَهُوَي تَيِّدَا كَرْد ◊ الْأَقْصَى: دوور تر، زور
 دوور ◊ دَمَكُوْتَرِي: (فلان بالمكان الأقصى) ◊
 هَمَرُوا وَشَمَى (الأقصى) ناوه بؤ حوشتر نیک یان
 مَدْرِنِكَ که که مَمِيك له فه راخی گونج که ی
 بَرَابِي ◊ الْقَاصِي: دوور ◊ مَرُوْفِي دوور، شوینی
 دوور ◊ الْقَاصِيَةِ مِنَ النَّاسِ وَالْبِقَاعِ: دوور.
 نافرمتی دوور ◊ شوینی دوور ◊ هَمَرُوا وَشَمَى
 (القاصية) ناوه بؤ مَهْرِي تا که ومو بوو ته رمبوو له
 مِيْگَل ◊ الْقِصَا: به ربیلای خانوو ◊ الْقِصَا:
 به مانا (القصاص) دئ ◊ الْقِصْرَاءُ: مینی نهی
 (الأقصى) یه له حوشتر و مهپر.

الْقَصْرِ: مینی نهی (الأقصى) یه ◊ دَمَكُوْتَرِي: (فلان
 في الناحية القصوى) ◊ لایه کی شیو و دَوْل :
 مه بهستی دوور ◊ الْقَصِي: دوور ◊ دَمَكُوْتَرِي:
 (رميت الرمي القصي) بیرو بؤ چونیک ی دوور له
 واقیعت دمرباره ی روداو که پراگه یانند ◊ گومانن
 دوور بؤ بیشت.

قَصَبِ السَّاءِ قَطَأُ: دیم که ناوم که بؤ گهن بوو.
 که لکی نه ما ◊ قَصَبَهُ قَصَبًا: بری به وه.

قَصَبَ الدَّابَّةَ: سواری جوانوه نه سه به که یان جاشه
 که رم که بوو پیش نه وه ی رام بکری.

قَصَبَ فَلَانًا: به شور که دار له فلانکه سی د
 به قامچی لئی دا ◊ انْصَبْتَ الْأَرْضُ: زهوبیم که
 دره ختی زوری لی روا ◊ قَضَيْتَ الشَّمْسُ: تیخری
 خور و مکوو کۆله که عه موود دریز بوونعه و
 بؤ سمر زهوی ◊ اقْطَبَ الشَّمْسُ: شتمک

الله ظهر الظالم) خودا به لاو کاره ساتی
 گور چکری به سمر سته مکاردا دا ◊ قُصِمَتْ كُنَيْتُهُ
 قَصَمًا: ددانی له ناوم پراستی به وه شکا.

قَصِمَ الرَّجُلُ: بیاوم که زوو وره ی روخاو تیک شکا.

قَصِمَ الرُّمْحُ: رمبه که شکا ◊ انْقَصَمَ: شکا، تیک شکا
 ◊ تَقَصَّمَ: شکا، تیک شکا، لیک بؤ وه.

القاصية: دمگوتری: (نزلت بهم قاصمة الظهر) به لاو
 کاره ساتی پشت شکین دابمزیه سمر نهو گه له
 ◊ الْقَصَمُ: نه وه ی همرچی بیته به ردمستی تیکی
 دهمشکینی ◊ الْقَصْمَاءُ مِنَ الْعَز: بزنی که همر دوو
 شاخی له بنه وه پرا شکابن ◊ الْقَصْمَةُ: پلیکانه و
 به یزه ◊ نهو پرزه شکا وه سیواک که له ناو
 دهمی سیواک مرده دمینیته وه تفی دمداته وه ◊
 الْقَيْصُومُ: جوره رومکی که له ساراو
 جۆله وانیه کانی ولاتی عهره ی دا دمروئ، نه گهر
 به مانه وئ به که سیک بلین لادی به کی ره سمنه ◊
 قَصَلَ الرَّجُلُ: بیاوم که له رۆ بیشتی دا ههنگاوی
 کورتی هاو بیشتن ◊ قَصَلَ الطَّعَامَ: خوار دنه که ی
 هه موو خوارد ◊ قَصَلَ الشَّيْءُ: شته که ی شکاند
 ◊ قَصَمَلَ فَلَانًا: فلانکه سی به زهوبیدا دا ◊
 فلانکه سی به توندی گه ست ◊ الْقَصْمَةُ:
 نه خوشی به که توشی ددان دهنی و داید هوشینی.

قَصَا عَنْ قَصْرًا وَقَصْرًا: لئی دوور که وه وه.

قَصِيَّ عَنْ قَصَا وَقَصَا: لئی دوور که وه وه ◊
 اَقْصَى الشَّيْءُ: شته که ی دوور خسته وه، گمیشته
 نه و بهری شته که ◊ دَمَكُوْتَرِي: (نزلنا منزلاً لا
 تقصيه الإبل) له شوینی که دابزه زین حوشتر
 چمندی که بر وا ناگاته نهو بهری ◊ قَاصَاهُ
 مَقَاصَا: دووری خسته وه ◊ تَقْصَى الْمَكَانَ: که وته
 نهو بهری شوینه که وه ◊ تَقْصَى الْأَمْرَ: نهو
 بهری لیکو لینه وه وه به دوا داجوونی بؤ کاره که

برپیهوه ۵ قسه‌کمی بری ۵ **إِقْتَضَبَ الْكَلَامَ**:
 بهین خو ناماده‌کردن و بیر‌کردنه‌وه قسه‌ی کردو
 وتاری دا ۵ **إِقْتَضَبَ الدَّابَّةَ**: سواری ولاخه‌که بوو
 پینش نهومی رام بکری و گاتی سواربوونی بن ۵
إِقْتَضَبَ فِلَانًا: داوای نه‌جامدانی کاریکی له
 فلانکس گرد پینش نهومی هیری کارمه‌که بیئ و
 بتوانن به‌جوانی نه‌جامی بدا ۵ **إِنْقَضَبَ**: دابرا ۵
 له‌شوینی خوئی نه‌بوو، ده‌گوترئ: **(انْقَضَبَ)**
 الکرکب من مکانه) نه‌ستیره‌که له شوینی خوئی
 نه‌ماو کشا ۵ **تَقَضَّبَ الشَّيْئُ**: شته‌که کهرت کهرت
 بوو، کوت کوت بوو ۵ **تَقَضَّبَتِ الشَّمْسُ**: تیشکی
 خور و مکوو کوله‌که‌وه عه‌موود شوپربوونه‌وه
 بو‌سهر زموی ۵ **القَضَابَةُ**: نهومی براوه له‌شت ۵
 پرژوپال و سهره مقه‌ست ۵ **القَضَابَةُ مِنَ الشَّجَرِ**:
 می‌سولاک و پرژو پال و وشکه‌ئی دره‌خت ۵
القَضَبُ: همر دره‌ختیک به‌رز بییته‌وه و
 لق و پوی بلا و بکاته‌وه ۵ دره‌ختی ته‌ر که ناو
 ناوه بیردرئ و هه‌لبداته‌وه ۵ دره‌ختیکه و مکوو
 دره‌ختی کومه‌ثری، که‌لاکه‌ی و مکوو که‌لای نه‌و
 وابه هه‌ندی له‌که‌لای نه‌و وردترو نه‌مرتره،
 حوشر زور حمزی له‌که‌لاکه‌یه‌تی که‌لیی تیر
 خوارد ماومیه‌ک وازی لی ده‌ینن چونکه‌ ددانی
 پیی نال دمنه‌وه و توشی کۆکه‌ی ده‌کا ۵
القَضْبَةُ: می‌گه‌له‌ بز و مهر، گاران‌ه‌ حوشر و
 ره‌شه و لاخ ۵ پی‌اوی زعیف و جوست و جالاک ۵
القَضَابُ والقَضَابَةُ: شمشیری برنده ۵ پی‌اوی
 نیش له‌دمست هاتو و به‌توانا بو نه‌جامدانی
 کار ۵ **القَضِيبُ**: له‌دره‌خت ۵ له‌دره‌ختی براو
 ۵ شریتیکی دریزه له‌ماده‌یه‌کی زور ره‌ق و پته‌و
 دروست ده‌گری و راده‌خرئ بوئه‌وه‌ی بییته
 سکه‌ی شه‌مهنده‌فهر ۵ شمشیری برنده.

قَضَّ النَّسْعُ وَالرَّوْتَرُ قَضِيًّا: جومزگه‌که یان زبیه‌که
 دمنگی لی هات و مکوو بیردرئ.
قَضَّ الجِدَارَ قَضًا: دیوارمه‌کی به‌زه‌خت و فشار
 رو‌خاند.
قَضَّ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی وردو هار کرد.
قَضَّ الرَّتَدَ: سنگه‌که‌ی دهره‌ینا.
قَضَّ الحِیلَ علیهم: به‌نه‌سپ سوار که‌وته سه‌ریان و
 هیرشی کرد.
قَضَّ الطَّعَامَ: خواردنه‌که گلی که‌وته ناو.
قَضَّ الفِرَاشُ والرُّبُ: نوینه‌که یان قوماشه‌که گل و
 ورده به‌ردی که‌وته سهر.
قَضَّ السَّرْحَ: زبیه‌که به‌هوی زور تازمیه‌وه زبر
 بوو. **قَضَّ المَضْجِعُ**: نوینه‌که، شوینی
 پالکه‌وتن و نوستنه‌که‌ی زبر بوو ناخو‌ش بوو
 نووستنی له‌سهر ناخو‌ش بوو ۵ **أَقَضَّ المَکَانَ**
رغیبا: شوینه‌که گل و خوئی زور بوو ورده چه‌و
 و زبخی زور بوو ۵ **أَقَضَّ الرَّجُلُ**: پی‌اومه‌که خه‌وی
 لی نه‌که‌وت ۵ **أَقَضَّ فِیلَان الشَّيْئُ**: فلانکس
 شته‌که‌ی وردو هار کرد کردی به‌ورده به‌ردو
 چه‌و و زیخ ۵ **إِنْقَضَّ الشَّيْئُ**: شته‌که پارچه
 پارچه بوو تیک شکا، پچرا ۵ ده‌گوترئ:
(انْقَضَّتْ أوصالُه) ره‌گو دهمارمکانی پچران و
 پارچه پارچه بوون و لیک ترازان ۵ **انْقَضَّ**
الجِدَارُ: دیوارمه‌که رو‌خا ۵ **انْقَضَّ الطَّائِرُ**: باننده‌که
 له‌حه‌وارا زور به‌خیرایی خوئی داهه‌نگا‌وته سهر
 نیجیرمه‌که ۵ **انْقَضَّ الحِیلَ علی الأعداء**: نه‌سپه‌کان
 به‌ره‌و دوژمن راجمین ۵ **تَقَضَّضَ الطَّائِرُ**:
 باننده‌که له‌به‌رزاییه‌وه به‌گورجی خوئی داه‌یشت
 بوئه‌وه‌ی خو‌به‌سهر نیجیرمه‌که‌دا بدا ۵
 ده‌شگوترئ: **(تَقَضَّضَ تَقَضُّيًّا)** ضادی سییه‌م بکه‌ی

به (ي) بؤ سوککردنی وشهکه ◊ **إِنْقَاضُ الْجِدَارِ**: دیوارمه که درزی گهورهی بردوه به لأم هیشتا نهرپوخواوه ◊ **الْقِضَاضُ**: بهردی سمر بهرد، درکه شاخ له سمر درکه شاخ ◊ **الْقَضُ**: دموگوتری: (طعام قَضُ) خواردنیکه که وتبیته ناو چهو و گلهوه بؤنی نهوانی گرتبی ◊ دموگوتری: (مکان قَضُ) شوینیکه چهوه وردمو گل و خوئی تیدا بی ◊ دموگوتری: (جاء القوم قَضَظَهُمْ وَقَضِيضُهُمْ) خه لکه که به ورد و درشتیانوه هاتن ◊ هر ووا وشهی (القَضُ) ناوه بؤ بهرده لانی که بهردمکانی گهوره بن ◊ (القضيض) چهو و بهرده وردکه ◊ **الْقَضُ**: گل و خوئل که بکه ویته سمر نوین و جیگای نووستن ◊ بهرده وردمو بهردی هارپا ◊ **القَضَةُ**: به کجار ◊ بهردی وردکراو ◊ سمرته شس، باقی ماندهی شت ◊ هر ووا دموگوتری: (أرض قَضَّة) زهویبه کی بهرده لان و چهواوی بی، گل و چهوی زور بی ◊ **القَضَةُ**: زهویبه که حال و نزم: که گله که می لبه لان بی ◊ **القَضِيضُ**: دمنگی جومزگی دمست ◊ دمنگی ژبی کاتی ویکه پتانه وه و هاویشتنی ◊ بهرده وردمو چهو ◊ **الْقَضُ**: کوین و بیک که بهردی بی ورد دمکری ◊ **قَضَمَهُ قَضَمًا**: ملکه چی کرد ◊ **إِنْقَضَ الْقَوْمُ**: خه لکه که بهرته وازه بیون ◊ **تَقَضَّ الْقَوْمُ**: خه لکه که بهرته وازه بیون ◊ **تَقَضَّ الرَّجُلُ عَنِ الْقَوْمِ**: بیاومه که له خزم و قهومه که می دوور که و تمهوه ◊ **التَّقْضِيحُ**: پیچی ناوسک و ریخوئه نازاری سک نیشه ◊ زانه سک ◊ **القضاع والقضاع**: توژی نارد ◊ نارده لؤک ◊ نهو تهپ و توژو خشت و خوئلهی له دیواره وه دمه که ویته خوار.

قَضَفَ قِضَافَةً وَقَضَمًا: بهسروشت باریک و لهرو لاواز

بیوو.

الْقَضَمَةُ: تمکنه بهرد، تاشه بهردی تمکن ◊ گردؤلکه که دیمه می له تاکه بهردنیک بیجی ◊ **قَضَمَتِ الْعِطَامُ**: نیساقنه کان له کاتی شکاندنیان دا دمنگیان لیوه هات ◊ خر میان هات ◊ **قَضَمَ الشَّيْءُ**: شته که می شکاند و وردی کرد ◊ **تَقَضَّضَ الشَّيْءُ**: شته که تیک شکا ◊ بهرته وازه بیوو ◊ دموگوتری: (**تَقَضَّضَ الْقَوْمُ**) خه لکه که بهرته وازه بیون ◊ **الْقَضَاضُ**: دموگوتری: (أسد قَضَاضٍ) شیرینی به میزو تیک شکینه ره، هر چی بیته بهردی تیکی دمه کینی ◊ **القَضَاضُ**: نهسپونی ولاتی شام.

قَضَمَ الشَّيْءُ: شته که می بهددان شکاند ◊ **قَضِمَتِ السِّنُّ قِضَمًا**: قهرخی ددانی شان.

قَضِمَ الرَّجُلُ: بیاومه که قهرخی ددانه کانی شان ◊ (فهو أقضم وهي قضمام).

قَضِمَ السِّيفُ: شم شیرمه تیزاییه که می شکا، کول بیوو ◊ (فهو قَضِمٌ وَقَضِيمٌ) ◊ **أَقْضَمَ الْقَوْمُ**: خه لکه که که میان بیژو پیدا کرد بؤکاتی قات و قری ◊ **أَقْضَمَ الدَّابَّةُ**: هر زنی کرد به نالیکی ولاخه که ◊ **قَاضَمَ فُلَانٌ مَقَاضِمَةً**: فلانکس که که شتی کری، که میکی کری و پارمه که دا، نه مجار که میکی تری کری هر ووا بهو جوژه واته: به جومله و گو شتی نه کری ◊ **إِسْتَقْضَمَ الْقَوْمُ**: خه لکه که بیژیوی که م و خرابیان بؤ کاتی گرانی پیدا کرد ◊ **الْقَضَامُ**: هر شتیک که مرت بکری و بهاربری و مکوو جو و هر زنی و نؤک و شتی وا ◊ دموگوتری: (مادقت قِضَامًا) من دمنکه هر زنی که چهشت نه کرد ووه ◊ **الْقَضَامُ**: دره ختی خورما دریز بی و بهر مه کی خورما و شکه ل بی یان که م بهر بگری: **الْقَضَمَةُ**: به مانا (القَضَامُ) دئ ◊ **الْقَضِيمُ**: به مانا

القَضَام) دئ ◊ دهگوترئ: (ما ذقت قضیماً) ◊
 كهولئ پراخستن ◊ بیستی سپی كه له سهری
 بنووسری ◊ شمشیری گون كه تیزی نی مایی و
 كه نکی تیکه وتین ◊ بهری سپی.
قَضَى تَضِياً رَضَاءً وَقَضِیَّةً: بریاری دا، حوکمی
 کرد، کیشه که ی به کالاً کردهوه ◊ دهگوترئ:
 (قضى بين الخصمين وقضى عليه وقضى له وقضى
 بكذا ◊ فهو قاضٍ).
قَضَى اللّهُ: خودا فرمانی کرد.
قَضَى الیه: فرمانی گه باند نهوه.
قَضَى الصّلاة: نوپزی کرد ◊ یان دواى تیبه پوونی
 کات، نوپزه که ی گیراپه وه.
قَضَى الدین: قهرزمکه ی دایه وه.
قَضَى عِبْرَتَهُ: فرمیسی خوی هه ئرشتن و
 فرمیسی له چاواندا نه مان.
قَضَى الشّیء: شته که ی مه زنده کرد و دروستی
 کرد.
قَضَى حاجته: نیشی خوی جی به جی کرد.
قَضَى أَجَلَهُ: گه شته ماوه ی بۆ دیاری کرای
 خوی.
قَضَى نَجْبَهُ: مرد ◊ دهگوترئ: (قضى فلان) فلان
 مرد (ضربه فضى عليه) لئی داو کوشتی ◊ قاضاه
 مقاضاً: دادگایی کرد ◊ قاضاً علی مال: له سهر
 مال صولحی له گه لدا کرد و ریک هوت.
قَضَى حاجته تَقْضِیَةً: نیشی خوی نه منجم دا.
قَضَى الأمرُ فلاناً: پاشا فلانکه سی کرد به قاضی.
قَضَى امره: کاری خوی رو یاندا ◊ إقتضى الدین:
 داواى قهرزمکه ی خوی کردهوه ◊ إقتضى أمراً:
 کاره که ی پیویست کرد.

قَضَى الأمرُ الجرب: فرمانه که مانای واجب
 بوون دمگه به نی ◊ إقتضى الشّیء: شته که ته واو
 بوو به سهر جوو ◊ دهگوترئ: إقتضى أجله:
 ته مه نی ته واو بوو ژپانی به سهر جوو ◊ تقاضاه
 الدین: داواى قهرزمکه ی لئ کردهوه ◊ قهرزمکه ی
 لئ و مرگرت هوه.
تَقَضَى الشّیء: شته که ته واو بوو به سهر جوو ◊
 دهگوترئ: تقضى عمره: ته مه نی ته واو بوو ◊
إِسْتَقَضَى السلطانُ فلاناً: پاشا فلانکه سی کرد به
 قاضی ◊ إستلقى فلان فلاناً: فلانکه س داواى
 بریارو حوکمی فلانی کرد یان فلانکه س داواى
 کرد فلان په لکیشی دادگا بکمن ◊ إستقضى فلان
 الدین: فلانکه س داواى کرد قهرزمکه ی
 بدیرته وه ◊ القاضی: دادومر ◊ یه کاله که رموه ی
 شت بریاردمر دهریاری کیشه ◊ که سیک
 به گویره ی شه ریعتی خوا بریار بداو حوکم و
 بریار دهریکا ◊ که سیک فرمانه پوه
 دایمه زرتینی به دادومر بوئه وه ی پروانیت ه
 کیشه و نیزاعی نیوان خه لک و به گویره ی
 قانون و یاسا کیشه کان یه کالابکاته وه ◊
 دهگوترئ: (سَمَّ قاضٍ): ژمه ری کوشنده ◊
القاضية: مردن ◊ (ضربة قاضية) زمیری کوشنده
 ◊ القضاء: بریار ◊ به جیهینان ◊ کاری دادومر ◊
 پیاوانی یاسا ◊ لیژنه ی یاسایی: که یه کالاً
 کردنه وه ی کیشه ی هاو ولاتیانیانی ده خریت ه
 نه ستۆ ◊ دهگوترئ: (وقع هذا الحادث قضاءً
 وقدراً) نه م روداوه به قه زاو قه دهر روی داو
 به نه نقه مست نه بوو ◊ القضاء: بیستیکی ته نکه
 له سهر دهم و چاوی مندال دهبئ له کاتی
 له دایکبوونی دا ◊ اللقضية: حوکم و بریار ◊
 مه سه له به که کیشه ی تیدایه ده خریت ه به رده م
 دادومر یان لیژنه ی یاسایی بوئه وه ی یه کالای

بکهنهوه ۵ لسمزاراوهی مهنتیق دا (قَصِيَّة) بریتیه له رستمهک پیک هاتبئ له (موضع) و (عمول) که نمو رستمه ههواله لهخودی خوی دا نهگمیری راستی یان دروی تیدا چاوهروان بکری.

قَطَبَ نَلان قَطَباً: فلانکس بروی هینانهوه بهک و روی خوی گرز کرد.

قَطَبَ نَلاناً: فلانکسی رهنجاند، رقی ههئساند.

قَطَبَ الشَّيْئَ قَطَباً: شتهکمی کۆکردهوه.

قَطَبَ الشَّرَابَ: شهرايهکمی تیکهئ کرد ۵ اَقَطَبَ القومُ: خهئکهکه کۆبونوهوه ۵ اَقَطَبَ الشَّرَابَ: شهرايهکمی تیکهئ بهشتی که کرد ۵ قَطَبَ الرجلُ: بهمانا (قَطَبَ) دئ ۵ دهگوترئ: (قَطَبَ) بين عينيه) ناچهوانی ویکهئناو روی گرز کرد ۵ (قَطَبَ رَجْهَهُ) روی گرز کرد ۵ قَطَبَ الشَّرَابَ: شهرايهکمی تیکهئ کرد.

الإسْتِطَابَ: حالتهئ کۆبونوهوی دوو هوتبی دژ بهیهک ۵ قاطِبَةً: دهگوترئ: (جاء القوم قاطِبَةً) خهئکهکه ههموویان هاتن ۵ القَطَبُ: بهرداشی ژیرهوی ناش ۵ (هوتبی ناش) ۵ قَطَباً الأَرْضِي: هوتبی باکوورو هوتبی باشور ۵ ههروا وشهئ (القَطَبُ) ناوه بو سهره تیرو تیزاییهکمی ۵ جوژه رومکیکه بهسمر زهوی دا درئز دهبیتهوه ۵ گوئیکی زمردی ههبهو جقئیکی ههیه که دروایهوهو وشک بوو زۆر زهحهتهه بتوانرئ رۆیشتنی بهسهرای بکری ۵ القَطَبُ مِنَ القومِ: ریش سپی و پیاو مافولی نهتهوه ۵ القَطِبَةُ: بستهئ ناشو بناغهئ ناش ۵ القَطْرَبُ: کهسیک ناچهوانی لیک بنئو گرز بین ۵ شیر ۵ القَطِيبُ مِنَ الشَّرَابِ: شهرايی تیکهئ کراو ۵ المقطوب: بهمانا (القَطِيب) دئ.

قَطَرَ الماءَ والدَّمْعُ وغیرهما قَطَرًا وقَطْرانًا وقَطْراناً: ناوهکه یان فرمیسهکهکه دلۆپ دلۆپ چۆرايه خوار.

قَطَرَ الماءَ والدَّمْعُ وغیرهما من السَّوائِلِ: ناوهکهی دلۆپ دلۆپ داچۆراند یان فرمیسی رژاند.

قَطَرَ القَطْرَ في العينِ: دلۆپه قهترمی کرده ناو چاوهوه ۵ دهگوترئ: (قَطَرَ الله الصَّغْمَ من الشَّجَرِ) خودا قهتره قهتره صهغمی له درهختهکه داچۆراند.

قَطَرَ نَلاناً: فلانکس بهتوندی قاجی بهزهوی دا دا ۵ قَطَرُهُ فرسه: نهسپهکمی بهلایهکی دا سوارهکمی ههئدایه خوار ۵ (ماقَطْرَكَ عَينا) کئ تۆی بو ئیمه باراند بو ئیمه هینای.

قَطَرَ الإِبِلَ: حوشترهکانی لئیک نزیک خستههوهو پیزی کردن ۵ ههروا دهگوترئ: (قَطَرَ البعير الى غیره) حوشترهکمی خسته پهنا پهکیکی ترهوه به جوته لئی خوړین.

قَطَرَ البعيرَ: حوشترهکمی بهقهتران ههنووی و رینگ کرد.

قَطَرَ الثَّرْبَ: قوماشهکمی درو ۵ اَقَطَرَ النَّبْتَ: رومکه بهسمر جوو ورده ورده خهریکه وشک بین ۵ اَقَطَرَ الماءَ وَغَیْهَ: ناوهکه کاتی نهومی هاتووه قهتره قهتره داچۆرئ ۵ دهگوترئ: (أَقَطَرَتِ السَّمَاءُ) ناسمان کهم کهم بارانی باراند ۵ اَقَطَرَ الماءَ والدَّمْعُ وغیرهما: دلۆپ دلۆپ ناو یان فرمیسی رژانده خوار ۵ دهگوترئ: (أَقَطَرَ الماءَ في الخلق) و (أَقَطَرَ الدواءَ في العين) ۵ قَطَرَ الماءَ والدَّمْعُ وغیرهما من السَّوائِلِ: بهمانا (قَطَرَهُ) دئ ۵ قَطَرَ السَّائِلِ: شلهمهئیهکمی کولانده بوو بهمهئلهو نهمجار دلۆپ دلۆپ داچۆرايهوه خوار ۵ قَطَرَ اللُّصُوفَ في المَقَطْرَةِ: دزو جهردهکان

یهک لهدو یهک بیکیهوه بیهسترین ◊ القَطْرَةُ من الشَّيْءِ: نهومی له شتهکه داجوړاوه ◊ ناوی کهم ◊ القَطْرُ: باران ◊ دلۆبه باران ◊ فرمیسک ◊ القَطْرُ: مسی تواوه ◊ ناسنی تواوه ◊ القَطْرُ: نهومیه کابرا سهبهته خورمایهک کیشانه بکا یان فهرده شتیک بکیشی و باقی ماندهی شتهکه بهو مهزنده بکاو نهیکیشی ◊ القَطْرُ: دمفرو نیقلیم.

قَطْرُ الإنسان: لای نادمیزاد؛ تهنیشتی ◊ بهشیکی جهستهی.

قَطْرُ الدائرة: هیلیکی راسته و کهوانه دمکاته دووبهشی ومکوو یهک ◊ القَطْرَةُ: یهکجار ◊ دلۆبه ناو ◊ خال و نوقته ◊ قهتره دمرمانی چاو ◊ دمشگوتری: (رماه الله بقَطْرَةَ) خودا بهلایهکی بؤ ناردن ◊ القَطْرَةُ: نامیریکه دمرمانی بی دهگریته دلۆب دلۆب و دهجوړیندریته ناو شتی تر بهمهبهستی چارسهرو شتی تر ◊ القَطْرَةُ: بهمانا (القَطْرُ) دئ ◊ دمشگوتری: (أكره مَقَاطِرَةَ) بهگری گرت بوجون و هاتنهوه ◊ القَطْرَةُ: تهختهدارو چهپیریکه گونگونوه، حاجی بهندگراوانی تیدمگری، نهم جوړه بهندگردنه نیستا نهماوه ◊ القَطْرَةُ: عمرمهبهکه قاتیره رادمهکیشی ◊ القَطْرَبُ الرجلُ: پیاوهکه زور بهخیرایی سهری خوی بادا ◊ القَطْرَبُ: دزی کاراما له دزیکردن دا ◊ رومکیکی چقلاویبه دنکه تومی ومکوو گهنمی هیهه، همرکهسی بهلای دا بروا پیوهی دنووسنی ◊ میشیکه چهجمینی نیبه بهگوردی پیی دمشگوتری: بزیزوکه، بهشوه دمدرموشیتهوه ومکوو گوله نهستیره ◊ نهخوشیهکه توشی میشک دمبی و ماخولان دهخاته ناو جهستهی نهخوشهکهو چهجمینی لی دمبری ومکوو بزیزوکه همهمیشه

همموویان بهریز یهکهیهکه خرانه ناو پیومندو دسهبندهوه به شوین یهک دا راپیچی بهندیخانه کران ◊ تقاطر القوم: خه لکهکه ریز ریز بهشوین یهک دا هاتن ◊ تقاطر الماء والدمع وغرهما من السوائل: ناومه یان فرمیسک زمنگول زمنگول داجوړا ◊ تقاطر كتب فلان: نامو نووسراومکانی فلان یهک بهدوایهک دا هاتن ◊ تقطر فلان: فلانکس له بهرزاییهوه خوی فری دایه خوارموه ◊ تقطر بفلان قرسه: نهسبهکه فلانکسی هه لداپه خوار، گلاندی ◊ تقطر الرجل عن كذا: پیاوهکه لمنه و شته دواکهوت ◊ تقطر الرجل: پیاوهکه خوی ناماده کرد بؤ شهر و به حه ماسه ته وه چاومروانی دست پیکردنی کرد ◊ استقطر الشيء: هه ولی دا شتهکه دلۆب دلۆب بجوړیته وه ◊ استقطر فلان الحبر: فلانکس ورده ورده خیر و بیروی بؤ هات ◊ الاستقطار: پالاوتنی عونصوره سهرمهکیه کانی شلمه منی که له گول و شتی وا دهگری به هوئی به کارهینانی جیهازیکی تاییهتی ◊ التقطير: بهمانا (الاستقطار) دئ ◊ پالاوتنی ناو و پاککردنه ومیهتی له همر مادهیهکی بیگانه و زیان به خش ◊ گورانندی شلمه منی و گردنی به هه لم پاشان سارد گردنه وهی و بؤنه وهی بییته وه به شلمه منی، نه میس به هوئی جیهازی (تمقطير) ◊ القاطرة: شه مهنده مفر ◊ همر عمرمه به یهک هیزی بوخار یان وزی کارمبا بیجوئینی ◊ القطار: قافلهی حوشر که یهک لهدو یهک ریچکه بههستن ◊ دمشگوتری: (جاءت الإبل قطاراً) کاروانه حوشرمه که ریچکه یان بهست و بهریز هاتن ◊ کومه له عارمه بانه یهک یهک لهدو یهک که قاطر میهک رایانکیشی ◊ شه مهنده مفر ◊ القطار: کومه له حوشر تیک

لهجم و جوئدایه ◊ قَطَّرَنَ البعيرَ: حوشرمهکی
بهقتران همنوو رهنگی کرد ◊ القَطْرانُ:
گوشراوی درهختی نهرمز و نهبهله
دمکولیندرین و پاشان حوشر و شتی وایان بی
دمهه نوون ◊ مادهیهکی رمش و لیسنج و
شله مهنیه له درهخت و خه لوزو شتی و
دمرده هیندری به شیوهی ته قطیری وشک و
به کار دهیندری بو پاراستنی دار له مؤرانه و
ناسن له زمنگ.

قَطَّ السمرُ قَطًّا وقَطْرًا: نرخ بهرز بووه.

قَطَّ الشئین قَطًّا: شته کهی له پانیدا بری ◊
دمشگوتری: (قَطَّ القلمَ) هه لمه کهی دادا ◊ (قَطَّ
البيطار حافر الدابة) بهیتارمه که سمی و لآخه کهی
تاشی ریکی خست.

قَطَّ السمرَ: نرخه کهی بهرز کردموه.

قَطَّ الشعرُ قَطًّا وقَطاطةً: قزه که کورت و گشت و
گرز بوو ◊ قَطَّ الحراطُ الحقةً: دارتاشه که،
و هستاکه قوتوو که پان سندو هه بچو که کهی
دروست کرد و نه ملا و نه ولای رنین و ریکی
خستن ◊ اِنقَطَّ الشئینُ: شته کهی بریه وه
قرتاندی ◊ اِنقَطَّ الشئینُ: پانه و پان شته کهی
بریه وه ◊ الاقَطُّ: نه وهی ددانی تیک شکابن
بنکی ددانه کانی دمرکه وتبن.

قَطَّاطٌ: واته بهسمه ◊ بهشم دمکاو لیم زیاده ◊
القَطَّاطُ: قهراخی کیو ◊ قهراخی بهرد ◊
که رهسهی پینه چی و پیلا و دروستکه ◊ هزی
زور گشت ◊ قهراخی سمی و لآخ ◊ دموران دموری
◊ القَطَّاطُ: دمگوتری: (جاءت الحیلُ قَطَّاطٌ)
حوشر مکان جه لب جه لب هاتن.

قَطَّ نهم وشهیه به سی جوژ به کاردی: (۱) زمرفی
زهمان ◊ دمگوتری: (ما فعلتُ هذا قَطًّا) ◊ (۲)

به مانا (حَسْبُ) بی، به زوری نه و کاته پیتی (ف)
دمخریته پیتسه وهی ◊ دمگوتری: (أخذت درهماً
فقط) ◊ (۳) نیسم فیعل بی، نه و کاته (نون
الوقایة) ی پیوه دهنری ◊ دمگوتری: (قَطَّني)
بهسمه ◊ دمشگوتری: (قَطَّكَ) ◊ القَطُّ من الشعرِ:
هزی کورت و گرز و گشت ◊ دمگوتری: (رجل قَطَّ
الشعرِ) پیاویکی قز کورت و گرز و گشته ◊
القَطُّ: پشيله ◊ بهش و بار ◊ چه کی پاره ◊
کتیبی موحاسبه ◊ کتیب به گشتی ◊ القَطُّطُ:
دمگوتری: (شعرٌ قَطَّطٌ) هزی گرز و گشت و کورت
◊ (رجل قَطَّطٌ) پان (هر جمع قَطَّطٌ) پیاویکی
رژد و چروکه ◊ القَطَّاطُ: بهردتاش، دارتاش و اته
دمق به مانا (الحَرَاطُ) دی.

القَطَّةُ: قاشه شت، کمرتی شت ◊ دمگوتری: (هات
قَطَّة من البَطِيخِ) قاشه کانه کیکم بو بینه ◊
القَطَّةُ: پشيله مینیه ◊ القَطِيطةُ: بهر زایی
قهراخی نه شکوهت ◊ المَقَطُّ من الفرسِ: نیوان
لای خواروی بهراسو و ورگ له جهستهی نه سب
◊ المَقَطُّ: قه لئه م دامر ◊ ههرشتیک نووسمر
قه لئه می بی دابدا ◊ المَقَّطَةُ: به مانا (المَقَطُّ) دی ◊
قَطَعَتِ الطيرُ قَطْرَعاً: باندهکان له ولاتی که وه
پهویان کرد بو ولاتیکی تر.

قَطَعَ الرجلُ جمل قَطْعاً: پیاومه به حبه بلیک خووی
خنکاند. ◊ قَطَعَ برأیه: بریاری خووی داو
پاشگهز بوونه وهی نیه.

قَطَعَ الشئین قَطْعاً: شته کهی بریه وه، هندی
پهل و بوئی بی کردنه وه.

قَطَعَ النحلةُ: بهری دارخورما کهی چنی.

قَطَعَ السمرَ: میوه کهی بی کردموه، رنی.

قَطَعَ النخالةُ من السديق: سو و شته کهی
جیا کردموه.

دمشگوتری: (أَقَطَعَهُ النهر): په‌راندیه‌وه بو
 نه‌وبه‌ری روبرا: **قَطَعَ فُلاناً أَرْضاً**: زه‌وبیه‌کی
 دابری بو فُلان و کردی به‌ملکی نه‌و
 دمشگوتری: (أَقَطَعَهُ أَصْناً) رینگای داچه‌ند
 لقیکی درمخته‌که ببری: **قَطَعَ فُلاناً**: دمنگی له
 فُلانکس دابری په‌یوفندی خوئی له‌گه‌ل پچراند
قَطَعَ القوم: ناماده نه‌بوو هاریکاری له‌گه‌ل
 خه‌لکه‌که بکا: یاساگی کرد په‌یوفندی
 نابوری یان کومه‌لایه‌تی و شتی وایان له‌گه‌ل‌دا
 بیه‌سری: دمشگوتری: (قَطَعَ بضائهم
 ومتجاتهم) نه‌به‌یشت کالو به‌روبوومیان لی
 بکردری: **قَطَعَ الرجلان بسيفهما**: دووپیاوه‌که
 شمشیرمکانیان به‌تاهی کرده‌وه بزائن کامیان
 برنده‌تره: **قَطَعَ فُلاناً علی کذا وکذا من الأجر
 والعمل ونحوهما**: فُلانکس‌سی کرده
 سه‌رپه‌رشتیاری فُلان شوین به‌ کریه‌کی
 دیاریکراو.

قَطَعَهُ: بو زیدمرویی له‌مانای (قَطَعَ) دئی: **قَطَعَ الحمر
 بالماء**: شه‌راه‌که‌ی تیکه‌ل به‌ناو کرد: **قَطَعَ
 الفرسُ الجری**: نه‌سپه‌که به‌هوئی تهرده‌ماخی و
 نیشاتیه‌وه به‌چهند جوړه رُؤیشتنیک رُؤیشت
قَطَعَ الجوادُ الحینل: نه‌سپه رِه‌سه‌نه‌که له
 پینشبرکیدا پیش نه‌سپه‌کانی تر که‌وت: **إِنقَطَعَ
 من الشئین قِطْعَةً**: پارچه‌یه‌کی له‌شته‌که کرده‌وه
إِنقَطَعَ من المال: به‌شیک له‌ماله‌که بوخوئی
 دابری و وه‌لای نا: **إِنقَطَعَ الشئین**: شته‌که کاتی
 به‌سه‌ر چوو: دمشگوتری: **إِنقَطَعَ الحُرُّ والبُرُّ**:
 گه‌رما کاتی به‌سه‌رچوو یان سه‌رما نه‌ما: **إِنقَطَعَ
 النهرُ**: روبراه‌که وشک بوو: **إِنقَطَعَ الكلامُ**:
 قسه‌که ته‌واو بوو قسه‌که‌ر وه‌ستاو دریزه‌ی پین
 نه‌دا: **إِنقَطَعَ الی فلان**: که‌وته گه‌ل فُلان و بوو
 به‌دوست و هاونشینی نه‌و به‌تاییه‌تی: **أَنقَطَعَ**

قَطَعَ الصّدیق: وازی له برادره‌که‌ی هیناو دمنگی
 لی دابری.

قَطَعَ رَحْمَه: وازی له خزمایه‌تی نه‌و هیناو
 هاموشوی نه‌کردن.

قَطَعَ الصلاة: نوپزه‌که‌ی به‌تال کرده‌وه، به‌قسه‌ی
 بیگانه‌و کرداری جو‌دا له کرداری نوپز.

قَطَعَ النهر: له روبراه‌که په‌رپیه‌وه له‌مبهر بو
 نه‌وبه‌ر یان به‌پنجه‌وانه‌وه.

قَطَعَ فُلاناً: به‌به‌لکه‌ی به‌هیز فُلانکس‌سی بیدمنگ
 کرد.

قَطَعَ الطريق: رینگاکه‌ی گرت، بوو به‌چه‌تر،
 خه‌لکی ترساند یان خه‌لکی روت کرده‌وه.

قَطَعَ فُلاناً عن حق فلان: فُلانکس‌سی مهنع کرد
 له‌مافی فُلان: **قَطَعْتَ يَدَهُ**: ده‌ستی براو لی بووه
 به‌تیغ برا یان به‌هوئی دهردیکه‌وه برپیه‌وه.

قَطَعَ: الرجل قِطَاعَةً: پیاوه‌که نه‌یتوانی هسه بکا.

قَطَعَ فلان: فُلانکس نه‌یتوانی سه‌فه‌ر بکا،
 له‌سه‌فه‌ره‌که‌ی دابرا: دمشگوتری: (قَطَعَ به) له
 سه‌فه‌ر کردن نا‌نومید بوو کاتی له‌مپه‌رو شتی
 وا هاتنه سه‌ر ری: **أَقَطَعَ النخل**: خورماکه
 وه‌ختی رینیی هات، کاتی برینیی هیشومکانی
 هات: **أَقَطَعَت الدُّجاجةُ**: مریشکه‌که له هیلکه
 جووه: **أَقَطَعَ السماءُ بموضع كذا**: ناسمان
 له‌فُلان شوین بارانی نه‌باراند: **أَقَطَعَ القومُ**:
 خه‌لکه‌که بارانیان لی نه‌باری: **أَقَطَعَ ماء البئر**:
 ناوی بیره‌که رُؤچوو.

أَقَطَعَ فلان: فُلانکس به‌لکه‌ی پین نه‌ماو بوژی
 خوارد: **أَقَطَعَ حُصْنَهُ بالمجبة**: به‌به‌لکه
 به‌ره‌لستکاره‌کی بیدمنگ کرد: **أَقَطَعَ فُلاناً**:
 فُلانکس‌سی له روبراه‌که‌وه په‌راند‌موه

بفیلان: فلانکس بهناچاری لهسه فمرکردن
 کهوت و ریگه‌ی دریزمدان بهگه‌شته‌که‌ی نی گراو
 کهوتهوه ◊ تقاطع الشئین: شته‌که هندیکی
 لهه‌ندیکی جیابووه ◊ تقاطع القوم: خه‌لکه‌که
 هندیکیان دنگییان له هندیکیان دابری،
 ده‌شگوتری: (تقاطع أرحامهم) هته‌ی سیله‌ی
 په‌حمیان کرد له‌ناو خو‌یان داو دنگییان لیک
 دابری ◊ تقطع الشئین: شته‌که لیک ترازو
 پارچه پارچه بوو ◊ تقطع أمرهم بینهم: له‌ناو
 خو‌یاند لیک ترازو و پارچه پارچه بوون ◊
 تقطع بهم الأسباب: دامو بوون و کاریان بو
 نه‌نجام نه‌دراو هوکارمکانیان له‌دمست جوون ◊
 استقطم: داوای نی کرد پارچه‌یه‌کی بو دابری ◊
 الأقطاع: ده‌گوتری: (ثوب أقطاع) قوماشیکه
 پارچه پارچه کراوه، لیکدراوه ◊ الإقطاع: یاسای
 دمریه‌گایه‌تی که داب‌ونه‌ریتی ناغایه‌تی و
 مسکینی یان ناغایه‌تی و سه‌بانی ◊ به‌وه ناغاو
 به‌گ چین له‌داوای چین خاومنداریه‌تی زه‌وییان
 به‌دمسته‌وه بی و بی‌ماندوو بوون به‌شیک
 زوری رنجی شانی مسکین و هه‌زار بو خو‌یان
 قورغ بکن ◊ الإقطاعی: ساماندارو دمریه‌گ
 که به‌یاسای دمریه‌گایه‌تی بپیته خاومنی زه‌وی
 ◊ الأقطع: دمست براو ◊ که‌رو بی گوی ◊
 الأطروعة: وهرقه‌ی لیک جودا بوونه‌وه بو
 نمونه وهرقه‌ی ته‌لافتنامه که له می‌ردموه
 دمنی‌ردیت بو زن ◊ التقطیع: ژانه‌سک ◊ سک
 نیشه و پیچی نازاری سک ◊ القاطع: نه‌و
 نمونه‌یه که له‌سمر شیوه‌ی نه‌و قوماش یان
 پیست دمبردری ◊ ده‌گوتری: (قطع الأديم علی
 القاطع) ◊ ده‌گوتری: سیف قاطع: شمشیریکی
 برنده‌یه ◊ (کلام قاطع) هسه‌یه‌کی رهنه‌کراوه ◊
 (لبن قاطع) ماستیکی ترش ◊ (فلان قاطع)

(الطریق) فلانکس ریگرو جه‌ته‌یه ◊ خه‌لک
 روت ده‌کاته‌وه ◊ القطاع من الليل: به‌شیک
 له‌شو له‌سمرماتاو تا سیه‌کی شو ◊ به‌شیک
 تاییه‌تی و داب‌راو له‌هر شتیک بی ◊ نه‌و
 نمونه‌یه‌ی که قوماش و شتی وای له‌سمر
 شیوه‌ی دمبردری ◊ (زمن قطاع النخل): کاتی
 گه‌بشتی خورماو و هختی چینی ◊ القطاعة:
 کومه‌له شتیک له شتیک ده‌گرینه‌وه ◊ نه‌و
 پرزو پال و شته‌ی له‌کاتی برینه‌وه و
 لیکردنه‌وی شت دا هه‌لدمویری ◊ القطاع من
 الرجال: پیاویک گوی نه‌داتی دوست و ناشای
 خو‌ی توره بکاو دنگیان نی دابری و لایه‌نی
 دوستایه‌تی و خزمایه‌تی به‌رجاو نه‌گری ◊
 هته‌ی سیله‌ی په‌حم بکا ◊ ده‌شگوتری: (سیف
 قاطع) شمشیریکی برنده‌و تیژه ◊ القطع: پیچی
 سک هیشان، ژانه سک ◊ همناسه سواری به‌هو
 ماندوو بوونه‌وه یان به‌هو قه‌له‌وییه‌وه ◊ یان
 به‌هو شتی تروه، تنگه نه‌فهی ◊ القطع من
 الشجرة: لقو پویی بر‌دراوی دره‌خت ◊ هر‌وا
 وشه‌ی (القطع) ناوه بو به‌شیک له‌شو ◊
 القطعة: به‌شیک له‌شت ◊ القطعة: شویی براوی
 له‌شته براوه‌که ◊ القطعة من الشجر: خه‌لف و
 نه‌مام که له‌شویی براوی دره‌خت سمر
 هه‌لدمنه‌وه ◊ القطوع: که‌سک دوستایه‌تی و
 برادرایه‌تی به‌ردموام نه‌بی ◊ په‌ردمو له‌مپه‌ری
 نیوان دوو شت ◊ القطیع: بر‌دراو ◊ لقه دره‌ختی
 بر‌دراو (میولاک) نه‌و جوړه داری سمره تیری
 نی دروست ده‌گری ◊ هامچی که له تیلمه چمره
 دروست ده‌گری به‌م جوړه تیلمه‌کان تیک
 باه‌لدمدرین و همجار وازیان نی دینن تا وشک
 دمنه‌وه و هکوو عه‌صا ره‌ق دمنن ◊ جه‌له‌به
 مه‌رو بز و ره‌شه‌ولاخ و ناسک و چه‌یوانه کیوی و

شتی وا ◊ همروا وشعی (القطیع) بهمانا
 هاوشان و هاو وینه هاتووہ ◊ دمگوترئ: (فلان
 قطع فلان) فلان هاوشانی فلانہ یان ومکوو نہو
 دہجئ لہسمر و سیمادا ◊ یان دمگوترئ: (هذا
 الشرب قطع هذا) نہم قوماشہ لہو قوماشہ
 دہجئ ◊ ہناسہ سوار، تہنگہ نفہس ◊
 پیاویک نہتوانی بہناسانی و ناسایی ہلسئ ◊
 مروفتیک لہ قسہگردندا ناوہناو زمانی بگریئ
 ◊ یان زمان رموان و قسہ لوس نہبئ ◊ القُطِیاء:
 دمگوترئ: (اتقرا القطیاء) خو لہوہ بیاریزن
 لہشمردا ہمرتہوازہ ببنو لیک دابیرین ◊
 القُطِیۃ: واژ لیکر ہینانی دؤست و ناسیاو و
 دہنگ لیک دابیرین ◊ واژہینان لہچاکہ کردن
 لہگہل خرم و کس و کاردا ◊ پارچہ زمویہک،
 دہفہرو ناوچمیک ہمرمانرہوا بہبئ ہمرامبہر
 دہیبہخشئ بہمیکیک لہکار بہدمستہکانی یان
 بہمیکیک لہہوادارانئ ◊ القُراطُ من الطیور:
 نہو پؤلہ بالندانہن کہ بہسروش و مرزانہ لہ
 دہفہریکہوہ رہو دہکہن بؤ دہفہریکی تر،
 گہرمین و کوستان دہکہن ◊ ہشت ددانی
 پیشہوہی دم (جواری سہرموہ جواری
 خوارموہ) کہ بییان دہتین کہلبہ ◊ ہرہر ہرندہ
 ◊ المقاطعۃ: خو دابیرین لہ مامہلہ کردن لہگہل
 کسانئ دیکہ و لاتئ دیکہ لہروی نابوری و
 کؤمہلایمتی بہگویرہی یاسایہکی ہمرہومزی و
 سہرانسہری ◊ الملقع من الحدید: نہو ناستہی
 چہکی لی دروست دہکری ◊ ہمروا وشعی
 (المقطع) ناوہ بؤ پیاوی قالیو و خاومن نہزمون
 ◊ نالتون کہ بگری بہخشل ◊ قوماشی ہر دراو و
 لیک دراو و دورواو و کراو بہ پؤشاک، ومکوو
 کراس و دہرپی و شتی وا ◊ پؤشاک کورت ◊
 المقطعات: جوڑہ قوماشیکہ گول و خمتختہ

دابیر دابری تیدا بن ◊ مقطعات الکلام ومقطعات
 الشمر: پارچہو ہرگہی کہلام و شیعہ ◊ المقاطع:
 ہمرشتیک دواہینی نہو شوینہ بی کہ کؤتایی
 دئ، ومکوو پارچہ لمہلان و پارچہ شیو و دؤل و
 پارچہ زموی کشت و کال ◊ لہ روباو شتی وادا
 بہو شوینہ دمگوترئ کہ لئی دہپہریہوہ بؤ نہو
 بہر (بوار) ◊ مقطّع الحق: نہو قسہ حق و
 راستہی قسہی بہتالی پی دہپوچیندریتہوہ ◊
 ہرگہی شیعرو ہرگہی کہلام ◊ ہرگہ بریتہی لہ
 ہیتیکی خاومن بزویئی (فمتحہ) یان ہیتی
 داخراو، وشعی (کُتب) ہیک ہاتووہ لہ سئ
 ہرگہی خاومن فمتحہ ◊ (قَالَ) ہیک ہاتووہ لہ
 دوو ہرگہ ◊ ہرگہی داخراو ہیک ہاتووہ لہ
 ہیتیکی فمتحہدارو ہیتیکی ساکن ومکوو (أَلِدُ)
 (بَلُ) ◊ المقطع: سہرہ تیری باریک لہدار بی یان
 لہشتیکی تر کاغہزی پی دہبہردئ ◊
 نمونہمیکہ کاغہزو چہرم و شتی وای لہسہر
 شیوہی دہبہردئ ◊ پیاویک فمتعی سیلہی
 رہحم بکا ◊ شمشیری ہرندہ ◊ المقطع من
 الرجال: پیاوی بی کارو کاسبی ◊ پیاویک لہ
 زیدو نیشتمانی خوئی و مال و خیزانی دابیرایی ◊
 بواری روباو کہ لہم بہر بؤ نہوبہر لئی
 دہپہرنہوہ ◊ المقطعة: دمگوترئ: (الاجر مقطعة
 للرد) ہاتوچؤ نہکردن دہبیتہ ہوکار بؤ
 نہمانی خویشہویستی ◊ المقطع: دمگوترئ:
 (فلان منقطع القرین في السخاء و نحوہ) فلانکس
 لہ بہخشندہپیو شتی وادا بی وینہیہ ◊ ہمروا
 دمگوترئ: (فلان منقطع العقال في الشر والخبث)
 فلانکس ہیچ شتیک لہشہرو خرابہکاری
 نایگیریتہوہ ◊ قطفت الدابة طافاً: ولاخہکہ
 بہستی و تہمبہلی رؤی
 قَطَفَ الشَّيْءُ طَفًا: شتہکہی ہرپیہوہ.

قَطْفَ الشَّرِّ: میوه‌های چنی.

قَطْف رَأْسِ الجَرَادِ: سهری کولله‌کائی نِ کردنه‌وه.

قَطْفَ رَجَبُهُ: روخساری پوشاند. أَقْطَفَ الكَرْمُ:

میوه‌که وه‌ختی برینى هاتوو. أَقْطَفَ التَّرمُ:

خه‌لکه‌که میوه‌گه‌یان کاتی برینى هاتوو. ◊

قَطْفُهُ: بؤ زیدم‌رؤیى له‌مانای (قَطْف) دئ. ◊ قَطْفَ

الماءِ في الحمر: ناوم‌کی تکانده ناو شهرابه‌که‌وه. ◊

إِتَقَطَفَ: به‌مانا (قَطْف) دئ. ◊ اللِّطَافُ: ماریله

پارچه هه‌ویری بچکوله لول دم‌کرین و

به‌که‌وانه‌یی سور دم‌کرینه‌وه و ناواخن دم‌کرین

به‌کاکله گوپزو شتی وا. ◊ برمه‌و شیرینی له‌و

جوزه که به‌زوری له‌مانگی ره‌م‌زان دا نه‌ن‌جام

دم‌دئ. ◊ اللِّطَافُ: به‌مانا (القطف) دئ. ◊ کاتو

وم‌رزی چنینی میوه. ◊ اللِّطَافَةُ مِنَ الشَّجَرِ:

هه‌رجی له‌ دره‌خت بچندرئ. ◊ میوه‌مه‌یه‌ک

له‌کاتی رنین و چنینی دا بکه‌ویته خوار.

اللِّطْفُ: هه‌رشتیک له‌ دره‌خت بچندرئ. ◊ هیشوه

ترئ و هیشوه خورما له‌کاتی لیک‌ردنه‌وی دا. ◊

اللِّطْفُ: نه‌سه‌رو شوین ده‌ست. ◊ روم‌کیکه

له‌خاکی خویناوی (شوره‌خاک) دا دم‌رؤی و ناژه‌ل

حه‌زی لئیه‌تی و به‌باشی ده‌بخوا گه‌لای برئ

جؤری دم‌کولئیندرئ و ده‌خورئ و مکوو سپیناخ. ◊

اللِّطْفَةُ: روم‌کیکی به‌هاریبیه، جقه‌که‌کی و مکوو

جقئ گیاحسه‌که وایه، گه‌لایه‌کی تم‌پ‌وتؤزای

همیه. ◊ القَطْرُوفُ مِنَ الدَّرَابِ: ولاخیکه خراب

بروا ره‌وتی ناشیرین بی. ◊ ده‌شگوترئ: (غلام

قَطْرُوف) کورپکی نارپک و پیکه له‌رؤیشتن دا. ◊

اللِّطِيفُ: میوه‌ی رندراو و چندراو. ◊ اللِّطِيفَةُ:

قوماشی قه‌دیفه. ◊ قوماشیکی پرژدارو نهرمه. ◊

المَّقْطَفُ: پوش و به‌رجنه‌یه‌کی بچکوله‌یه له

پرژئ دارخورما دروست دم‌کرئ و میوه‌ی تیدا

ده‌چندرئ، یان ناوه بؤ نه‌و گلئینه و بنکه

کوپانه‌ی گل و سه‌مادیان تیدم‌کرئ و دره‌خت و

روم‌کیان تیدا دم‌رؤیندرئ. ◊ المَّقْطَفُ: داس و

جه‌قؤ و کیردی میوه لیک‌ردنه‌وه. ◊ لاسکی

هیشوه ترئ و هیشوه خورما. ◊ قَطَطَتِ السَّمَاءُ:

ناسمان بارانی به‌رده‌وامی باراند. ◊ قَطَطَتِ

الطَّاءُ والمَجَلَّةُ: قه‌تیکه، یان که‌وه‌که خویندی

قرته هرتی کرد. ◊ (فهی مَقَطِطَةٌ) ◊ تَقَطَّطَ

الرجلُ: پیاوم‌که سواری سهری خؤی بوو هه‌ر

به‌قسه‌و راو و بؤ‌جوونی خؤی کرد. ◊ تَقَطَّطَ

فلان في البلاد: فلان‌کس به‌ولات دا رؤیى. ◊

تَقَطَّطَ الدَّلُو الى البئر: دؤنجه به‌ بیرمه‌که‌دا شوپ

بؤوه. ◊ القَطَّاطُ: رؤیشتنی خیرا. ◊ اللِّطِيطُ:

بارانی به‌رده‌وام. ◊ ورده تهرزه. ◊ المَّقْطَطُ: سهری

بچوکی درئزکوله. ◊ قَطْلُهُ: برئ. ◊ لئى کردموه. ◊

(فهو مقطول) ◊ تَقَطَّلَ الجَدُّ: لقه‌داره‌که له‌ بن‌را

برایه‌وه، نِ بؤوه. ◊ اللِّطِيفَةُ: پارچه په‌رؤو

پارچه نیسفن‌جیکه دلؤبه ناوی سفره‌و کاشی و

می‌زی بی و شک دم‌کرئته‌وه. ◊ المَّقْطَلَةُ: ناسنیکه

یان ساتول و کیردؤکیکه شتی بی‌ دم‌بردئ. ◊

قَطْمُهُ قَطْمًا: گه‌ستی. ◊ برئ. ◊ کرتانندی. ◊

ده‌گوترئ: (قَطْمُ الشَّيْءِ بِأَطْرَافِ أَسَانِهِ): (قَطْمُ

الفَصِيلِ النَّبْتِ) به‌ بی‌جوه کارزله‌که، یان

به‌رخوله‌که چله‌گیایه‌که‌ی به‌ده‌می کرتاند.

قَطْمٌ نَطْمًا: حه‌زی له‌ گوشت کرد. ◊ ده‌گوترئ:

(قَطْمُ الصَّقْرِ الى اللحم) هه‌لؤکه حه‌زی له‌ گوشت

کرد. ◊ القَطَامُ: هه‌لؤ، باز. ◊ القَطَامِيَّ: بازو هه‌لؤ

. ◊ که‌سئیک خودبه‌سهری کاربکاو پرس‌و‌را

به‌کس نه‌کا. ◊ شه‌رایبک زؤر تیزو ناخؤش بی

. ◊ اللُّطَامَةُ: نه‌وه‌ی له‌شت دم‌بردئ و فرئ

ده‌دئ و که‌لکی نیه. ◊ اللِّطِيفَةُ: گوپچه‌که نان و

شتی وا. ◊ لویچه گه‌نمیک. ◊ شیرو ماستی بزبکاو

. ◊ المَّقْطَمُ: جنگ و نینؤکی بازو هه‌لؤ. ◊ المَّقْطَمُ

کَيُونِكَة له خۆرهه لاتی شاری قاهره می ولاتی
میصره ◊ القَطِیْنُ: نهو توپنکله تمنکه می بسمه
ناوکه خورماومیه و تیومی پیچراوه ◊ شتی زور
بین نرخ و بین که تک.

قَطَنٌ فِي الْمَكَانِ رَبِّهِ قَطْرَانًا: له شوپنه که میه وه.

قَطَنَ الرَّجُلُ: فینلی له بیامو که کرد.

قَطِنَ ظَهْرُهُ قَطْنًا: پشتی چۆمیامیه ◊ (فهو أظن) ◊

قَطَنَ الْكُرْمُ: دارمیومو که پۆخی کرد، پۆخه کانی
دمرکه وتن ◊ القَطَانُ: که سیک بازرگانی لۆکه بکا
◊ القَطْنُ: رومی پهمۆ ◊ لۆکه ◊ القَطْنُ: بناغی
کلکی باننده ◊ لای خواروی پشت به لای
سمته وه.

قَطِنَ النَّارُ: نهومی بهرپرسیاری ناگری

ناته شه که دهی ناگری پرستان و هه لگم سینه می
ناگره که میه ◊ القَطْنَةُ: شتی که و مکوو هه نار وایه
به سمر گه دهی نازه لی سمدارومیه ◊ القَطْنِيَّةُ:

به ره که یشت، نهومی له مالد هه لدمگری بۆ
چیشت لینان و مکوو نیسک و نۆک و شتی وا ◊
القَطِينُ: (قطين الدار) دانیشتوی ناو خانو ◊
(قطين الله) دانیشتوی حهرمی مکه که ◊ ده ست و
پیومند و خزمه تکار ◊ القَيْطَانُ: قه پتان،

چندراوی که له مادهی ناوری شم و شتی وا
قۆندمره و شتی وای پین شه ته که دمدری ◊
القَيْطَوْمُ: زووری بچوک له مالدا بۆ تیدا

حه وانه وه می نافرمت و مندال له کاتی هاتی
میوانی بیگانه دا ◊ القَيْطَةُ: کشت و کالی پهمۆ ◊
زه می کشت و کالی پهمۆ ◊ القَيْطِينُ: همر رومکی
قه دی نه بین و مکوو رومکی کوله که و ترۆزی و
خه یار ◊ به زوری بۆ کوله که به کاردی.

قَطَا قَطْرًا: به تمبه لی رۆیشت، ههنگاوی هیدی

هیدی هه لینان ◊ قَطَتِ القَطَاةُ: قه تیه که

خویندی ◊ قَطَطَى: تمبه لی کرد ◊ قَطَطَى
لأصحابه: فینلی له هاوه له کانی کرد ◊ قَطَطَى
بروجه عنه: روی و مرگیا ◊ قَطَطَى الفرس: سواری
که فه لی ئه سپه که بوو.

القَطَى: نه خۆشییه که توشی مهرو بزنی دهمین ◊

القَطَاةُ: کورکی، قه تن ◊ جۆره کۆتری که حه می

له ژیا می چۆله وانیه هیلانه له زه ویدا دروست
دمکا ◊ کۆمه ل کۆمه ل دمه رن و مه سافاتی زور
دوو رو دریز دهمین ◊ هیلکه کانی په له په له وه
به له که ◊ هه روا ناوه بۆ شوینی سواری بوونی
پاشکوی سوار، واته سمرکه فه لی و لآخ ◊ القَطْرَانُ:

هه مرکه سیک و هه مرشتیک به هیواشی ههنگاو
هه لبین و ههنگاوی نزیک نزیک به اوئی ◊

القَطْرُوطَى: بیای کورته بالا: که ههنگاوی کورت

کورت به اوئی ◊ القَعْبُ: قاپیکی گه وره له
گه ن و سه عه ند ◊ القَعْبَةُ: کونه به ردو چالو له
شاخ و به ردا ◊ القَمِيْبُ: ژماره ی زور ◊ قَعْبَلٌ: وا

رۆیشت و مکوو نه وه به قاجی زمی هه لیکۆلی
واته: به رۆیشتن پیکۆلی کرد ◊ القَعْبَلُ:

له گه ن و سه عه ند و سه تل که شیر تیدا

بدۆشری ◊ القَعْبَلُ: به مانا (القَعْبَلُ) دی ◊

المُقَعْبَلُ: دمگوتری: (رجل مُقَعْبَلُ القَدَمِین) بیایک

بی شه وه می قاجی لیک نزیک بوونه وه و

پازنه که بیان لیک دوور که وتنه وه.

قَعَثَ له من الشَّيْءِ قَعَثًا رَقْعَةً: شتی که می

پیدا.

قَعَثَ الشَّيْءُ قَعَثًا: شته که می له بیخ دمه رینا ◊

کۆنترۆلی کرد ◊ أَعَثَ له في ماله: له مان

خه رچ کردندا زیدمه رۆی کرد ◊ أَعَثَ في

العطية: یان (أَعَثَ له في العطية) به خششی باشی

پیدا ◊ اِنْعَمَتِ الشُّجْرُ ونحوه: دره خته که له بن را

هه لکه مندرا ◊ اِنْعَمَتِ البِنَاءُ: باله خانه که له

بناغه که میوه پُروخا ◊ القَعَاثُ: نه خۆشییه که توشی لوتی مهر و بزنی دمبئی ◊ القَعِیْثُ: لافاو، یان بارانی به خورمه و ههتره گهوره.

قَعَدَ تَمْرًا: دانیشته (له حالهتی پراوستانه وه دانیشته) ◊ قَعَدَتِ الفَسِيلَةَ: نه مامه که پهمه کردو خۆی گرت.

قَعَدَ بِنِیلان: هاوکوفی فلانکس بوو ◊ تَقَعَدَ عَنِ الأَمْرِ: له کارمه دواکهوت، وازی له کارمه هینا ◊ قَعَدَتِ المَرَأَةَ عَنِ الحِیضِ وَالرَّوْدِ: نافرته که له عادهی مانگانه و مندالبوون و مستایه وه ◊ قَعَدَتِ النَخْلَةَ: دارخوماکه ساله ناسائیک بهری گرت.

قَعَدَ البَعیرُ رَحمَهُ: حوشترمه که شلیبه که بهزمنگیه وه بوو باریکایی دهست و حاجی نیوان سم و باریکایی حاجی شل بوو.

أَقْعَدَ بِالْمَکَانَ: له شوینه که جیگیر بوو ◊ أَعْعَدَ فِیلان: فلانکس جهستهی توشی نه خۆشییه که بووه له جیگای خست ◊ أَعْعَدَ الهَرَمَ فِیلاناً: پیری فلانکسی له پویشتن خست ◊ أَعْعَدَ فِیلاناً أَباهُ: باوک و بابیری فلانکس خویری و هیچ و هوج بوون و نه بوونه جیگای شانازی بۆ نه ◊ أَعْعَدَ فِیلاناً أَباهُ: فلانکس کیفایهتی باوکی دا بۆ پیداووستی بژیو ◊ قَاعَدَهُ: له گه فلانکس دانیشته هاونشین بوو ◊ قَعَدَهُ عَنِ کُنَا: له و شته مهنی کرد ◊ قَعَدَ أَباهُ: باوک و بابیری خۆی شهرمهزار کردن ◊ إقْعَدَ الدَّابَّةَ وَرَحمَهَا: ولاحه که نامادکرد بۆ سواری ◊ إقْعَدَ فِیلاناً عَنِ کُنَا: فلانکسی له و شته ممنع کرد ◊ تَعَاعَدَ عَنِ الأَمْرِ: گرنگی به کارمه نه دا ◊ تَعَاعَدَ المَولُفُ: مووجه خورمه که خانه نشین کرا ◊ تَقَعَّدُ: له کارمه که مهنی کردو کۆسبو له مپهری بۆ

دانا ◊ تَقَعَّدَ عَنِ الأَمْرِ: گرنگی به کارمه نه دا ◊ الإقْعَادُ: دهردیکه تووشی ههرکه سیک بئ گۆج و نیفلیجی دهکا ◊ القَاعِدُ عَنِ الأَمْرِ: که سیک گرنگی به شت نه دا یان ته مبهلی بکا له جئ به جئ کردنی کاردا ◊ نافرمتیک له مندالبوون و مستایته وه یان له عادهی مانگانهی ◊ یان له ته مهنی شوگردن ته پهری گردبئی ◊ ههروا وشه (القاعد) به جه و آل و هۆرو خه رار دهگوترئ: که پهری له دانه و پوله ◊ القَاعِدَةُ مِنَ البِنَاءِ: بناغه و کانگی خانو ◊ قاعیده و یاساو دیاردهیه کی گشتی که هه موو فهردمکانی خۆی بگریته وه ◊ القَعَادُ: دهردیکه ئاده میزاد له جم و جوول دهخا ◊ نه خۆشییه که توشی کلۆتی حوشتر دمبئی ◊ القَعْدُ وَالقَعْدَةُ: نه و که سانهی خۆیان له شهر دهمزنه وه و به شداری شهری بهرگری له ولات ناکنه ◊ پپیرنگ له خه واریج نه م ناوهمیان لئ نراوه ◊ القَعْدَةُ: نه و شوینهی ئاده میزاد له کاتی دانیشتن دا جهستهی ریسی دهکه وئ ◊ شیوه دانیشتن ◊ دهشگوترئ: بئر قَعْدَةُ: بیری که قولیه که میهنه ندازهی بهرزی مروقیکی دانیشتنو بئ ◊ (ذو القَعْدَةِ) مانگی یانزهمه می مانگی فه مرییه ◊ القَعْدَةُ: نه و شتهی زور دانیشتنی له سهر دمکری، و مکوو سهرزین و کورسی و شتی وا ◊ یان مینه کی شوان واته: نه و گویدریژهی شوان که له و پهلی خۆی لی دهمپنجی و سواریشی دمبئی ◊ یان نه و ولاغمی دهمکریته مینه که هه تارجی به کاری دهمپنجی بۆ سواریوونی خۆی ◊ القَعْدَةُ: که سیک زور دابنیشی ◊ القَعْدِيُّ: که سیک زور دابنیشی: که سیک په ککه و ته بئ نه توانی جم و جوول بک ◊ القَعْدِيُّ: که سیک بروای به بیرو بۆ چونی (فهعه دیه خهوارجهکان) بئ ◊ القَعْدَةُ: مندا ت

تەمەنى شەش سالانەى ◊ القَعِيدُ: ھاونشین ◊
 چاودېر ◊ باوک ◊ گوللە کە ھېشتا بالى
 نەگرتىن ◊ قَعِيدُ النَسَبِ: کەسبکە باوک و
 بابىرى لە باپىرە گەورمیان نزىک بن زۆر دوور
 نەکەوتبەنەو ◊ القَعِيدَةُ: ناهەرت ◊ پارچە
 ەمبايەک، دۆشەکە ئەيەک لەسەرى دابنىشى ◊
 خەرارو گوینى کە کەشکە وشکەو شتى وای
 تیدا بن ◊ القَعْدُ: دانىشتن ◊ دۆشەکە ئەو شتى وا
 کە لەسەرى دابنىشى ◊ شتىک زۆر لیت نزىک
 بن ◊ دىگوتى: (ھو منى مقعد القابلة ومقعد
 الخاتن) ئەو ئەومندە لەمن نزىک بوو
 بەئەندازەى مامان لەزنىک کە خەرىکی
 مندالبوون بن یان بەئەندازەى کىرېر لەو
 مندالەى کە خمتەنەى دىکا ◊ القَعْدُ: لەپەل وپۆ
 کەوتوو جەم و جۆل لى براو ◊ نىظلىج و
 پەککەوتە ◊ شەل و سەقەت ◊ مەمک قیت: کە
 شوژ نەبنەو ◊ ھەلۆ داوی بۆ بندىتەو
 بۆنەو ەى بگىرئ و پەرو بالى لى بکرىنەو
 شىعربىک زىحافى عروزی تیدا بن ◊ (مُقَعَدُ
 الحسب) کەسبک بەنەمالەى خانەدان نەبن
 القَعْدَةُ: خوڤى و پرپوچ بىچو ەتە پىش
 ئەو ەى بتوانى ھەلڤى ◊ بۆق ◊ القَعْدُ:
 ترسنۆک ◊ پیاویک ھەولى پیاومتى ئەدا
 قَعَرَتِ الشَّاءُ: مەرمەکە بەرى ھاویشت.

قَعَرَ البِرَّ: گەبىشتە ھولایى بىرمەکە.

قَعَرَ الشَّجْرَةَ رَمَحًا: درەختەکەى ھەلکەند لەبىخ.

قَعَرَ الإِنَاءَ: ھەرچى لە قاپەکەدا بوو خواردىەو ◊
 قاپە شلەمەنىيەکەى ھەلقوراند تا چۆرى لى
 برى ◊ قَعَرَتِ البِرَّ: بىرمەکە ھول بوو بنكى
 بىرمەکە دوور بوو ◊ قَعَرَ: لىکۆلینەو
 بەدواداچوونى گارە نەئینى و نەزاندراومکانى
 کرد تا رونى کردنەو ◊ لە ھولایى ھورگىەو

ھەسى کرد ◊ قَعَرَ الشَّيْئَ: شتەکەى ھول کرد ◊
 إنقَعَرَ: لە رېشەو ھەلکەندرا، رېشەکىش کرا ◊
 إنقَعَرَ الرجلُ عن مالٍ له: پیاو ەکە مرد ◊ تَقَعَرَ:
 ھەلکەراپەو، وەرگەرا ◊ تَقَعَرَ في كلامه: لە
 ھولایى ھورگىەو ھەسى کرد ◊ زۆر ھولبۆو
 القَعْرُ من كل شيءٍ أجوف: کۆتایى ھولایى شتە
 بۆشەکە ◊ دىگوتى: (جَلَسَ في قعر بيته) لەناو
 مالى خۆى دانىشت و نەچو ەدەر.

قَعْرُ الغم: ناو دەم ◊ القَعْرَانُ: (إناء قعران) قاپ و
 سوراحى ھول ◊ القَعْرَةُ: (قَصْعَةٌ قِعْرَةٌ) لەگەنىکە
 ئەومندەى شت تیداپە بنکەکەى شاردۆتەو
 القَعْرَةُ: ئەو شتەى بنكى لەگەنەکەى داپۆشېن
 ◊ القَعْرَةُ: چالایى ◊ چال و جویل ◊ القَعْرُ:
 شتىک زۆر ھول بن، بنكى ھول بن ◊ القَعْرُ:
 بەمانا (القَعْرُ) دى ◊ المِقْعَارُ: ئەو کەسەى دىنگى
 لەبنكى ھورگىەو بىنیتە دەر (قَدَحٌ مقعار)
 پیاپەیکەى ھولە.

قَعَسَ الشَّيْئَ قَعْسًا: شتەکە دواکەوت ◊ گەراپەو
 بۆ دواو ە.

قَعَسَ الشَّيْئَ: شتەکەى نوشتاندەو ◊ قَعَسَ قَعْسًا:
 سنگى دەرپەرى و پىشتى ھول بوو.

قَعَسَ الفَرَسَ: نەسبەکە شوینى سواربوونى و
 سەرپىشتى نزم و نارامە.

قَعَسَ فلان: فلانکەس داکۆکى کرد مانع بوو ◊
 قَعَسَ: سنگى دەرپەراند ◊ قَعَسَ عن الأمر:
 لەکارمە دواکەوت ◊ قَعَسَ الفَرَسَ: نەسبەکە
 ژىربار نەبوو، بە وىستى سوارمە ھوسارو
 رېشمەى خۆش نەبوو ◊ قَعَسَتِ الدَّابَّةُ:
 ولاخەکە لە شوینى خۆى وىستا و نەپۆى ◊
 إقْعَسَ: بەسروشت سنگ دەرپەریو پىشتى
 ھول بوو ◊ دواکەوت و گەراپەو بۆ دواو ە

إِقْعَنْسَ الْفَرْسُ: بهمانا (قَاعَسَ) دئ ○ الْقَعَّاسُ: خواری و گریه که له مل دا بهرمو دواوهی دمسورپینن ○ الْقَعْسُ: گلی گوراوی بؤگهن ○ الْقَعَّاسُ: دهگوترئ: (عزّة قعساء) عیززت و شکومهندیهکی سابتو بهردهوامه ○ قَعَسَرَ: رَهَق بوو، توند بوو ○ قَعَسَرَ عَلَيْهِ: بهسمریدا بههیزو بالادست بوو ○ قَعَسَرَ الشَّيْئُ: شتهکهی بهتوندی گرت ○ الْقَعَسَرُ: کانهک لهسهرتای دمرکهوتنو خرههلدانی دا ○ حوشتی گهوره ○ الْقَعَسْرِيُّ: حوشتی گهورمو بههیز ○ شتی کؤن.

قَعَشَ الْبِنَاءَ رَغِيًا قَعَشًا: بیناگی روخاند.

قَعَشَ الشَّيْئُ: شتهکهی کؤکردموه.

قَعَشَ الْمُرْدُ: شوپکهکهی چهماندموه ○ الْقَعَشُ: شتیکه ومکو کهژاوهی نافرمت ○ قَعَصَهُ قَعَصًا: خیرا بهرمب زهبری ئی دا ○ له شوینی کوژراومکه کوشتییهوه ○ قَعَصَتِ الدَّابَّةُ: ولاخهکه تووشی نهخوشی سینگ بوو ○ دهشگوترئ: (قِعَصَ الرَّجُلُ) بیامکه تووشی سینگ نیشه بوو ○ قَعَصَتِ الشَّاةُ قَعَصًا: نازدهکه لهقهی له مپردوشهکه داو نهیهیشت بیدوشن ○ قَاعَصَهُ: بهزور خستیه زیر دهستی خویهوه ○ الْقَعَّاصُ: دمردیکه توشی سینگ دمبن ○ قَعَضَبَهُ: لمببخ دمری هیئا ○ الْقَعَضُ: کهتمو بهتواناو نازا ○ الْقَعَضُمُ: لاوازو زمعیف ○ بیری قَوْرٍ.

قَعَطَ الشَّيْئُ قَعَطًا: شتهکه وشک بوو.

قَعَطَ فُلَانٌ: فلانکس ترسا ○ به توندی هیراندی هاواری کرد.

قَعَطَ عَلَى غَرِيمِهِ: تمنگی به همرزدارمکه هه لچنی و بهسمریدا نهیراندو داوای لی کرد همرزمکهی بداتهوه.

قَعَطَ الشَّيْئُ: شتهکهی کهشف کرد ○ زمبتی کرد ○ شتهکی دا ○ توند بهستی.

قَعَطَ فُلَانًا: فلانکسی ترپؤکرد ○ قَعَطَ الدَّابَّةُ: ولاخهکهی بهتوندی رمتاند، لیی خوری.

قَعَطَ قَمِيصًا: زهلیل و ریسوا بوو ○ أْقَطَ فُلَانٌ: فلانکس بهههموو هیزی نهیراندی هاواری کرد ○ أْقَطَ الْقَوْمَ عَنْهُ: خه لکهکه دمرکهوتن، لهو شوینه نهمان ○ أْقَطَ فِي الْقَوْلِ: قسهی ناشیرین و بیجای کرد ○ أْقَطَ فِي الشَّرِّ: له دواوهی توندو تیزی کرد ○ أْقَطَ فُلَانًا: فلانکسی زهلیل و ریسوا کرد ○ قَطَعَ فِي الْقَوْلِ: دم پیسو و قسه ترن بوو ○ قَطَعَ عَلَى غَرِيمِهِ: تمنگی بههمرزدارمکهی هه لچنی و زوری نیلحاح ئی کرد همرزمکهی بداتهوه.

قَعَطَ الدَّابَّةُ: بهگورو توندو تیزی ولاخهکهی ئی خوری ○ تَلَعَطَ: لوتبهرزنی نواندو توندو تیزی نهمنجام دا ○ المِئَطُ: نهو پارچه هوماشهی سمری پی دهبهستی ○ قَعَهُ قَعًا: بهقسه سمرکونهی کردو بؤری دا ○ أَلْعَ الْقَوْمُ: خه لکهکه زهویان هه لکؤلی و بهدو ناودا گهیران و گهیشتنه ناویکی زور سویر ○ الْقَعَاغُ: ناویکه زور سویر: که لهود سویرتر نهبن و ناوسکی حوشتر دمسوتینن ○ الْقُعُ: بهمانا (القَعَاغُ) دئ ○ قَعَفَهُ قَعْفًا: لمببخ دمری هیئا ○ ریشه کیشی کرد.

قَعَفَ الْمَطْرُ الْحِجَارَةَ: بارانه بهلیزمهکه بهردمکانی رادان.

قَعَفَ مَانِي الْإِنَاءِ: همرچی له قاپهکهدا بوو ههلی لووشی.

قَعَفَ الدَّابَّةُ التَّرَابَ: ولاخهکه بههوی پیکؤل و توند راپههیرینی گلی ژنر پیی رانا.

قَعْفَ قَعْفًا: كهوته خوار ◊ اِقْتَعَفَ الشَّيْئُ: شتهکه له بِيخ هه لکه ندراو روخا ◊ دمگوتری: (اِقْتَعَفَ البناءُ) خانومکه له بناغوه و روخا هارهی کرد ◊ (اِقْتَعَفَ الجرفُ) کمنده لانه که روخا ◊ اِقْتَعَفَ المطرُ الحِجَارَةَ: بارانه به لیزمه و خوږمه که بهرده کانی رادان ◊ اِقْتَعَفَ الشَّيْئُ: شتهکه ی بهتاسوخ و همه ماسه وه هه لگرت ◊ القَعْفُ: (سیل قَعْف) لاهاوینی رادرو پامالره هه موو شتیک راپیچ دمکا ◊ قَعْفَزَ في المَشِي: له رُویشتن دا ههنگای کورتی هه لئنان ◊ قَعْفَزَ له الكلامُ: ویستی به هه ږمه فسه که له سمر خوئی لابه ری ◊ تَعَفَّزَ: نسکوی برد، سهرهنگری بوو ◊ اِقْتَعَفَزَ: به شیوه دانیشتنیک دانیشت که ناماده ی بازدان و راپه رین بی ◊ قَعْمَعَ الشَّيْئُ: شتهکه له کاتی تیک و مردان و جم و جو لدا دمنگی نی هات ◊ دمگوتری: (قَعْمَعَ السلاحُ) چه که که خرم و هورپان هات ◊ دمگوتری: (قَعْمَعَتِ عُمُدُ القومِ) کۆن، که رشمالی خیل که که وتنه ته ق و هور و بارکردنی خیل دست ی بی کرد ◊ قَعْمَعَ في الارضِ: به زموی دا رُویشتن ◊ قَعْمَعَ الشَّيْئُ الياسِ وَقَعْمَعَ به: شته وشکه که ی تیک و مرداو خرو هوری نی هینا ◊ قَعْمَعَ القِداحُ: پیاله شمرا به کانی لیک دان و خرو هورپان هات ◊ تَقَمَّمَعَ الشَّيْئُ: به مانا (قَعْمَعَ) دی ◊ شته که که و ته جم و جو ل و خرو هور و هاتوجو ◊ تَقَمَّمَعَ بهم الزمانُ: رُوژگار که هیا ن بی خیر و بیرو بوو ◊ القَمَاعُ: دمنگه دمنگی زور گرم و هور و ته ق و ره قهی زور ◊ اللَقَمَاعُ: که سیک له رُویشتن دا جومزگه و مفاصلی قاجی دمنگیان نی بی ◊ خرم و هوری چه که ◊ له رزوتایه که نه خو شه که بخاته حالته ی جو قه جو قه وه و شه قه شه قی ددانی بی ◊ خورمای وشک ◊ رینگای ناخوش و

هه لدير ◊ اللُّعْمَعُ: به مانا (اللُّعْمَعُ) دئ که بالنده می که کلک دیرزو دمنوک دیرزه، عمر ب به نیشانه ی نه گبه تی دهمانن ◊ (جوریکه له قه له ږمشکه) ◊ اللُّعْمَعَةُ: خرم و هوری چه که ◊ قِرِه قِرِي قه له ږمشکه ◊ گرم و هوری هور به توندی و لیکدان لیکدان.

قَعِمَ السِّنورُ قَعْمًا: پشیله که میواندی.

قَعِمَ قَعْمًا: تاعون و په تای توش بوو یه کسر مرد.

قَعِمَ الأنفُ: لوتی خوار بوو ◊ دمگوتری: (قَعِمَ فَمُهُ) دمی خوار بوو ◊ القَعْمَةُ: (قعمه المال) مالی چاک و ناوازه و به نرخ و ږمه ن.

قَعِنَ الأنفُ قَعْنًا: لوتی زور کورت بوو ◊ (فهو أَعِنُ)

◊ القَعْنُ: ته شتی هه ویر شیلان (هاپینی که وریه هه ویری تیدا دمشیلدری) ◊ قَعْنَبَ الأنفُ: لوته که خوار بوو ◊ اِقْعَنَبِي الرجلُ: پیاو که هه ردو دست ی له سهر زموی دانان و سمتی بهرز کردنه وه و پستی هه لبتیته حه و ◊ اللُّعْنَبُ: لوتی خوارو خبیج.

قَعِي قَعًا: نه رمه ی لوتی بهرز بو ته وه و سو راوه بو لای نیسقانه که ی ◊ اَقْعَى في جلوسه: له دانیشتن دا سمتی له سهر زموی دانان و ران و قاجی بهرز کردنه وه ◊ اَقْعَى الكلبُ: سه که که هه لروشکا، سمتی خسته سهر زموی و هه ردو دست ی راست کردنه وه ◊ اَقْعَى الأنفُ: نه رمه لوتی بهرز بو ته وه و هه مجار سو راوه بو لای نیسقانی ◊ اَقْعَى فَرَسَهُ: نه سپه که ی پاشه و پاش گنیرایه وه ◊ القَعْوُ: به کرمی دار ◊ القَعْرَانُ: دوو پارچه ناسن یان دوو پارچه دارن میجوهریکیان له نیواندایه و به کرمیه کیان له نیوان دیوو ده چی ◊ القَعْرَاءُ: سمت پوج یان قاج باریک ◊ قَعْرَلٌ: وارویشتن و مکوو نه وه

به قاجه کانی گل هه ئیگری هه مرکه قاجی هه ئی پیتیه وه به سنگی بیی گل هه ئی دما ۵ قَفَحَتِ الْأَرْضُ قَفْحًا: زوییه که گیاو گزو پومکی داو مشاو تیکجو، باران و گل و خولبارین گیاو گزمکهی داو مشاند.

قَفَحَ عَنِ الشَّيْءِ قَفْحًا: بیزی له شته که بۆوه.

قَفَحَ الشَّيْءُ: به قیزیو پیزومه شته کهی هوت دا ۵ وه کوو چۆن دهرمان به نابهدلی ده خوری.

قَفَحَ فُلَانٌ قَفْحًا: نیشی بۆ فلان کهس کرد.

قَفَحَ فُلَانًا: شه پلاخه ی له پشته ملی فلان کهس دا.

قَفَحَ كُلُّ ذِي عُنُقٍ قَفْحًا: ملی شل بوو یان ملی نه ستور بوو.

قَفَحَ الرَّجُلُ: پیاوکه زعیف بوو جو مزگه کانی شل بوون ۵ له سمر سه ره به نهجه کانی رو پشت و بازنه بییه کانی له زهوی نه که هوتن.

قَفَحَ الْأَثَرُ قَفْحًا: شوینی نه سه رو دیار دمه که هوت.

قَفَحَ الْمَالُ قَفْحًا: مال و سامانه که کهم بوو ۵ قَفَحَتِ الْمَرْأَةُ: نافرته که گوشتی کهم بوو.

قَفَحَ الرَّأْسُ: سه ره قزی کهم بوو، توکی کهم بیوه بوو.

قَفَحَ الطَّعَامُ: خواردنه که بین پیخۆر بوو ۵ أَقْفَرَ الرَّجُلُ: پیاوکه کهوته چۆله وانی ۵ نانی بین پیخۆری خوارد ۵ برسی بوو ۵ له خزم و کهس و کاری دابرا ۵ أَقْفَرَ الطَّعَامُ: خواردنه که بین پیخۆر بوو ۵ أَقْفَرَ الْمَكَانَ: شوینه که کهسی تیدا نه ما چۆل بوو ۵ أَقْفَرَ الرَّأْسُ: سه ره توکی بیوه نه ما بیه ژ بوو ۵ أَقْفَرَ فُلَانٌ الْبَلَدَ: فلان کهس ولاته کهی به چۆلی بیینی ۵ إِقْفَرَ الْأَثَرُ: به مانا (قَفْرَةٌ) دئ ۵ تَقْفَرُ الْأَثَرُ: به مانا (قَفْرَةٌ) دئ ۵ الْقَفَارُ: به مانا (القَفْرُ) دئ ۵ نانی بین پیخۆر ۵

القَفْرُ: زهوی بی ناو و له و مرو و دره خت و پوهك و چۆله وانی، خالی له مرو و حه حیوانات ۵ ده گوتری: (زلنا بیی فلان بیتا القفر) چوپنه لای خیلی فلان، میوانداریان نه کردین له ساراو چۆل شه و مان به روژ کردموه ۵ هه روا وشه ی (القفر) ناوه بۆ جوانه گا که له دایکی دابپردی و هیری جوت پی کردنی بکهن ۵ اللقفره: به مانا (القفر) دئ ۵ واته: زهوی چۆل و سوته مه مرو ۵ المِقْفَارُ: چۆله وانی و ساری سوته مه مرو.

قَفَرُ الطَّبِي: ناسکه که بازی دا.

قَفَرٌ فُلَانٌ: فلان کهس مرد.

قَفِرَ الْفَرَسُ قَفْرًا: نه سه به که هه ردوو دهستی تا نه زۆی سه ی بوو به لام پاشوی وانه بوو ۵ تَقْفَرُوا: بازیان دا ۵ تَقْفَرَتِ الْمَرْأَةُ بِالْهِنَاءِ: نافرته که به خه نه دهستی هاجی خۆی رهنگ کردن ۵ الْقَفَاذُ: نه سه ی تیزرۆ ۵ بوق ۵ الْقَفَاذُ: دهستی کش ۵ به هه ردوو دهستی شه کهان ده گوتری: (قَفَاذَان) ۵ الْقَفِيْزِيُّ: یاریه کی مندالانه، بریتیه له وه داریک ده چه هیندری و بازی به سه ردا دمه ۵ الْقَفِيْزُ: پیومریکی دانه و یله پیوانه و کوو قسناغ له ولاتی که وه بۆ ولاتیکی تر نه اندازمه کی ده گوری، له ولاتی میصر قه میز، نزیکه ی شانزه کیلوگرامه : الْقَفِيْزُ مِنَ الْأَرْضِ: له بواری پیوانه ی زهوی د سه دو چل و چوار زیراعه ۵ ناسنۆکی که زمانۆکه ی قفل ده چینه ناویه وه.

قَفَسَ الرَّجُلُ: پیاوکه مرد.

قَفَسَ الشَّيْءَ: شته کهی به زۆر ستاند.

قَفَسَ فُلَانًا: قزی فلان کهسی گرتن و به ره و خور راپته کاندن.

قَفَسَ الطَّبِي: دهستی ناسکه کهی به ست

قَفَسَ قَفْسًا: لایمکی نهرمی لوتی گهوره بوو ◊
تَفَافَسَ الرَّجُلَانُ: دوو بیاومکه عه‌مبازی په‌کتری
 بوون و کاکوژل و هزی په‌کتریان گرت ◊ **الْأَقْفَسُ**:
 همرشتیک دریز بوبیته‌وه و چه‌مایبته‌وه ◊
 که‌سیک دایکی عمره‌ب بئ و باوکی ناعمره‌ب بئ
 ◊ **ده‌شگوتری**: (عبد آق‌س) کؤیله‌یه‌کی
 به‌دره‌وشت و سمریپ‌چی‌کمره ◊ نه‌گهر مینینه بوو
 ده‌لئی: (أمة قفساء).

قَفَسَ الرَّجُلُ قَفْسًا: بیاومکه له خواردن دا کارا
 بوو، زور خور بوو.

قَفَسَ الشَّيْءُ الشَّيْئَ: شته‌کی هه‌لگرت.

قَفَسَ فُلَانًا بِالْعَصَا أَوْ بِالسِّيفِ: به‌عه‌صا یان
 به‌شمشیر له فلانکه‌سی دا.

قَفَسَ النَّاقَةَ: زوو حوشرتمکی دوشی ◊ **إِقْتَفَسَ**
الْمَنْكَبُوتَ وَفَرُهُ: جال‌جا‌لۆکه‌که جووه کونه‌کی
 خویه‌وه و دست و قاجی خوی و ینک نان و خوی
 خر کرده‌وه ◊ **إِقْتَفَسَ الْمَنْكَبُوتَ**: به‌مانا (إِقْتَفَسَ)
 دئ ◊ **الْقَفْسُ**: جورنکه له زور خوری و خیرا
 خوری ◊ **الْقَفْسُ**: دزو جه‌رده‌ی فیلبازو بئ
 ویزدان.

قَفَسَ قَفْسًا: جوست و جالاک بوو بازی دا ◊
 سه‌رکه‌وت و به‌رز بؤوه.

قَفَسَ الْأَشْيَاءَ: شته‌کانی لیک نریک کردنه‌وه و
 کوی کردنه‌وه.

قَفَسَ الطَّبِيْبُ: قاجی ناسکه‌کی کؤ‌کردنه‌وه و
 به‌ستی.

قَفَسَ الْيَمْرُوبَ: شازنه هه‌نگه‌کی له
 هه‌نگه‌لانه‌که‌دا به‌داوه دهمز و حه‌بس کرد
 بؤنه‌وه‌ی نهر‌واته دهر.

قَفَسَ الْمَرَضُ أَوْ الْبَرْدُ فُلَانًا: نه‌خؤ‌شییه‌که یان
 سه‌رماکه نازاری فلانکه‌سی دا.

قَفَسَ الْفَرَسُ قَفْسًا: نه‌سه‌په‌که له بازدان دا خوی
 گرت‌وه و به‌ته‌واوی خوی هه‌لنه‌دا.

قَفَسَ فُلَانٌ: فلانکه‌س قورگی جو‌زابه‌وه و گه‌دی
 ترشا.

قَفَسَ أَصَابِعُ فُلَانٍ مِنَ الْبَرْدِ: په‌نجه‌ی فلانکه‌س
 له‌سه‌رمان چون و گرمۆله بوون ◊ **قَفَسَ الطَّبِيْبُ**:
 به‌مانا (قَفَصَهُ) دئ ◊ **قَفَسَ الشَّرْبُ**: قوماشه‌کی
 خه‌تخت کرد ◊ **تَفَافَسَ الشَّرْبُ**: قوماشه‌که
 گوله‌کانی تیک چرزان و جوونه ناو په‌که‌وه ◊
تَقَفَسَ: کؤ‌بؤوه، جووه ناو په‌ک ◊ و ینکه‌اته‌وه ◊
الْقَالِصَةُ: لوتکی به‌رز، همرشتیک له‌زه‌وی
 به‌رز بیته‌وه و به‌حه‌وادا بچئ ◊ **الْقَفَاصُ**:
 نه‌خؤ‌شییه‌که توشی و لاخ و مه‌رو بزن دهبئ
 قاجیان وشک دهبئ ◊ **الْقَفَاصَةُ**: قه‌فه‌ز‌چنی،
 که‌سیک پیشه‌ی قه‌فه‌ز‌چنین بئ ◊ **الْقَفَاصُ**:
 قه‌فه‌زی باننده تیدا به‌ند کردن ◊ له شوپکه
 داری باریک به‌شاشی ده‌چندرئ ◊ **الْقَفَاصُ**:
 قه‌فه‌ز دروستکمر ◊ **الْقَفِيصُ** و **الْقَفِيصَةُ**: گاسن؛
 ناسنیکه بؤ زه‌وی کیلان به‌جوت و گاو هیستر
 به‌کاردئ. ◊ **قَفَطَهُ**: چاکه‌ی دایه‌وه، پاداشی چاکه‌ی
 دایه‌وه ◊ **الْقَفْطَانُ**: پالتؤ، ساقو، پؤ‌شاک‌یکی پان و
 ئاو دامانه لای پی‌شه‌وه‌ی له‌سه‌ره‌وه‌را بؤ
 خوار‌وه‌ی کراومه به‌جؤره پشت‌ینیک همردوو
 لای لیک دمدرئین، له‌سه‌ر هه‌موو پؤ‌شاکه‌کانه‌وه
 له‌بهر ده‌گری ◊ **قَفَعَهُ بِالْقَفْعَةِ قَفْعًا**: به‌دار له
 په‌نجه‌کانی دا بؤ ته‌مبئ کردن.

قَفَعَ فُلَانًا عَنِ كَذَا: فلانکه‌سی له‌و شته مهنع کرد.

قَفَعَ فُلَانًا قَفْعًا: فلانکه‌س هه‌میشه سه‌ر شوپ بوو
 ◊ **قَفَعَتِ الْأَذُنُ**: گویچکه‌ی خر‌بوونه‌وه و دموران

دهوریان ویکهاتوهه ◊ قَفَعَتِ الرَّجُلُ: قاجهکه
 پهنجهکانی بهرمو دواوه ههنگهپانهوه.
قَفَعَ الكِبشُ أَر الشاةُ: بهرانکه یان ممرکه دووگی
 کورت بوو ◊ قَفَعَ البُرءُ أَر الداءُ أصابهُ: سهرما
 یان نهخوشی پهنجهکانی گرمۆله کردنو
 جواندونی ◊ قَفَعَ الشئی: شتهکهی خسته ناو
 سهوی دهم تهسکی بن بلاو ◊ اِنقَع النباتُ:
 رومکهکه وشکو رَمَق بوو ◊ اِنقَع عن الشئی:
 خوی له شتهکه گرتوهه ◊ تَلَقَّ فلان: فلانکس
 ههمیشه سهر شوږ بوو ◊ ویکهاتوهه ◊ القفَاعُ:
 نهخوشیبهکه دستو پل گرمۆله دمکا ◊ القفَعُ:
 مهتالیکه لهدار دروست دمکری ومکوو دهبابه
 وابوووه جهنگاومرکان چوونه ناویهوه له
 نریهوه چوونه پیش بهرمو قهلاو شوره
 بۆنهوهی کونی بکهن و بچه ناویهوه ◊
 القفَعَاءُ: رومکیکه نهلقه نهلقه دهومستی ◊
 القفَعَةُ: (قفعة واسعة الأسفل ضيقة الأعلى)
 سهویهکه بنکی پان و پۆرو دمهکهی تمسکه ◊
 الملقعةُ: داریکه دمسی ههیه پی له پهنجه
 دمدری.

قَفَّ الشئی قَفًا: شتهکه ویکهاتوهه.

قَفَّ الثربُ: هوماشکه دوی شتنی وشک بۆوه.

قَفَّ الشعرُ: لهترسان موومکانی گرژ بوون.

قَفَّ الصرغی: کابرای پاره گۆرموه لهناو پهنجهکانی
 دا دیرهه می دزین ◊ قَفَّت الارضُ: زموپیهکه
 رومکهکانی وشک بوونهوه.

قَفَّ فلانُ: فلانکس کهوته لهرمزو شهقهتۆله و
 گرژبوو ◊ اَقْتَت العینُ: چاومکه فرمیسیکی
 رژاندو رشینهکهی بهرز بوونهوه ◊ قَفَّت
 السائمةُ: حیوانه بهره لاکراومکه بۆ لهومرپان
 لهومرکهی به وشکی دمست کهوت ◊ قَفَّت

الدجاجةُ: مریشکهکه لههیلکه جووموه ◊ القَفُّ:
 پشتی شت. ◊ القَفُّ: کورت ◊ تهپۆلکهو گردی
 رَمَق و پتمو ◊ ههوری رَمَقی گهوره ◊ کونی پاج
 نهوهی کلکهکهی تیدهخری ◊ پیاوی خوږیری و
 همتیومچه ◊ القَفَافُ: پارمگۆرهمیهک زۆر
 بتوانی دیرهه لهنیوان پهنجهکانی دابدزی ◊
 زمبیل دروستکهر و بهچنه دروستکهر، بهچنه
 جن ◊ القَفَاتُ: جهامعت و کۆمهل (قَفَان الشئی)
 بهدواداچوون و ههولدان بۆ زانینی شت ◊ کاتو
 ومهرزی شت ◊ دمشگوتری: (أَتَيْتُهُ عَلَى قَفَانِ ذَلِكَ)
 بهشوین نهومدا هاتم بۆلای ◊ القَفَّةُ: پیاوی
 جهسته بجوک ◊ لهرزینی جهسته بههوی
 لهرزو تاوه ◊ القَفَّةُ: پالتوی گهوره ◊ زمبیل ◊
 بهلهمی بجکۆله کهلهناو روبرو دمریاجهی
 بجوک دا بهکار دمهیندری ◊ القِفَّةُ: لهرزین و
 چۆقه چۆقیکه لهناکامی لهرزوتاوه توشی
 جهسته دمبی ◊ نهو پیساییهی یهکمجار
 لهگهدهی مندال دیته دمر ◊ القِيفُ: رومکی
 وشکه ومبوو هانگه لاشک ◊ قَفَّلَفَ: بههوی
 سهرماي زۆرموه جهستهی وهچۆقه چۆق کهوت
 ◊ ددانی ومشهقهشهقه کهوتن ◊ قَفَّلَفَ النباتُ:
 رومکهکه وشک بوو.

تَقَفَّفَ: بهمانا (قَفَّفَفَ) دئ ◊ القَفَفَافُ: رومکی

وشکهوه بوو، هانگه لاشک ◊ القَفَفُ: شهویله ◊
 (قَفَفَان) ههردوو شهویله ◊ قَفَفْنَا الطائر
 ههردوو بائی بالنده.

قَفَلَ الفرسُ قَفْلًا: نهمسپهکه لاواز بوو.

قَفَلَ الجلدُ أَر الشجرُ: پیستهکه یان درهختهکه
 وشک بوو.

قَفَلَ من السفر: لهسفهه گهراپهوه.

قَفَلَ في الجبل: بهکیومهکه دا ههنگم:

قفل الطمام قنلاً: خواردنه که می کؤکردموه.

قفل الشبي: شته که می مهزمنده کرد.

قفل القرم بعينه: چاوی بهدوا خه لکه که دا گپرا ◊
 اقفل الجيش: سوپاکه گه پراهه ◊ اقفل الباب:
 دهرگاکه می داخست ◊ اقفل القرم من مبعثهم:
 خه لکه که می گپراهه ◊ اقفل على كذا: کؤی
 کردنه وه ◊ اقفل في الطريق: له پنگادا چاوی
 بهدودا گپران ◊ اقفل الشبي: شته که می وشک
 کرده وه ◊ اقفل المطش أو الصوم فلاناً:
 تینوا به تی یان پؤزو فلانکسی لاواز و وشک
 کرده وه ◊ اقفل المال: ماله که می به کؤ و بهیه کجار
 دایه ◊ تقفل في الجبل: به کیومه که دا سهر که وت ◊
 استقفلت يدا فلان: فلانکس چروک و رزد بوو ◊
 القافلة: کاروانی بهرئ که وتوو بو سمه ر یان
 له سمه ر گه پراهه ◊ (به مه رجی کاروانه که
 هه رمباغ بی و ولاخ و که له و په لی زوریان به بی)
 القفال: قفل دروست که یان قفل فروش ◊
 القفل: دره ختی وشک ◊ القفل: قفل: که دهرگای
 مال و سندوق و شتی وای پی دده خرئ و
 به سوپوچ و کیلی دهر کپته وه ◊ القفلة: پیدانی
 شتی زور به کؤ و بهیه کجار ◊ القفلة: که سیک
 هه رچی بیسی له بهری بکا و له زمینی خویدا
 هه لی بگری ◊ که سیک گومانی بو شتیک بچی و
 گومانه که شی راست دهر چی ◊ القفيل: دره ختی
 وشکه و مبوو، پیستی وشکه و مبوو ◊ قامچی ◊
 شیو و دؤلی تهنگ که نه توانی به ناویدا باز
 بدهی ◊ القفال: رگیکه له هؤلدا له دیوی
 دهرموه ◊ المتقفل: (رجل متقفل) پیاویکی رزدو
 دست قوچاوه.

قفن الرجل: پیاومه که مرد.

قفن الكلب: سه که که ده می تی خست.

قفن الشبي قنلاً: به هه می یان عه صا لی دا.

قفن الشاة وعرها: له پشته مله وه مهر که می

سهربری ◊ قفن رأسه: بو زیدم پوی له مانای
 (قفن) دئ ◊ القفينة: مهر یان حوشر: که له
 پشته مله وه سهر بربری. ◊ قناه قفراً: له
 پشته ملی دا.

قفي الشاة وعرها: مهر که می له پشته مله وه
 سهربری.

قفي الشبي أو الأثر: شوین شته که که وت، بهدو
 شوینه وار که دا گه پرا.

قفا الله أثره: خودا شوینه واری هه وتاندو ناسه واری
 بریه وه.

قفا فلاناً بأمر: فلانکسی تایبته کرد
 به کاریکه وه.

قفا فلاناً: کاریکی ناشیرینی پال فلانکس دا.

قفا السيل العشب: لافومه گل و خشت و خالی
 خسته سهر گیاو گزه که وای تی کرد به که لکی
 خواردنی نازه ل نه به.

قفي قنياً: به مانا (قفا) دئ ◊ اقي الرجل: پیاومه

خؤراکی ناوازه وه هه لیزاردی خوارد ◊ اقي به:

پیزی تی گرت ◊ اقي فلاناً بأمر: فلانکسی

هه لیزارد بو کاریک ◊ اقي فلاناً على غيره:

فلانکسی پاسا و دایه وه به سهر که سانی دیکه دا

◊ قفي على الشبي: شته که می داپوشی، هه وتاندی

لای برد ◊ قفي الشعر: سهر وای بو شیعر که

ریکخست ◊ قفي فلاناً: فلانکسی شوین

فلانکسی خست ◊ قفي على اثره بفلان:

به شوین نه ودا فلانکسی هینا ◊ اقتفاء: شوینی

که وت. ◊ اقتفى الشبي: شته که می هه لیزارد ◊

اقتفى فلاناً بأمر: فلانکسی بو کاریک

قَلْبَ فلاناً عما يريد: فلانكەسى لادا لەو شتەى مەبەستى بوو.

قَلْبَ الله فلاناً اليه: خودا فلانكەسى مراند.

قَلْبَ للقوم قَلْبياً: چالى بۇ خەلكەگە هەلكەند.

قَلْبَ الداء فلاناً: نەخۆشپىيەگە توشى دلى فلانكەس بوو ۋە لەدلى دا.

قَلْبَ نبي: لىوى هەنگەرپومبوو.

قَلْبَ فلان: فلانكەس دلى نازارى پىنگەبى ۋە (فهر

مقرب). **ر قَلْبَتِ الدَّائِبَةُ**: ولاخەگە دەردە دلى

توش بوو تۆبى ۋە **أَقْلَبَ الحُبْرُ**: نانەگە كاتى

نەموى هات هەلەو **كَبِرَ بَكَرَى** ۋە **أَقْلَبَ القومُ**:

خەلكەگە ولاخەگانىيان توشى دەردە دل هاتن

ۋە **أَقْلَبَ العنبُ**: ترنپەگە ناوگەى وشك بوو

بووبە **مَيُوز** ۋە **أَقْلَبَ الحُبْرُ**: نانەگەى

هەنگەرپەمە بۇنەموى دىوى ناوموشى بېرئى ۋە

قَلْبَ الشَّيْءِ: بۇ موبالغە لەماناى (قَلْب) دى ۋە

دەگوترى: **قَلْبَ الأُمُرِ**: لەناكامو دوارۋزى

كارەكان ورد بۇۋە ۋە **إِنْقَلَبَ**: بۇ موتاومەى

(قَلْبُهُ) دى ۋە گەرپەمە بۇ دواۋە رۋىسى پىشتى

هەلكرد ۋە **تَقَلَّبَ في الأُمُرِ**: بە ويستى خۇى

دەستى ومردايە كاروبارمەۋە ئال وگۈرى تىدا

كردن ۋە دەگوترى: (فلان يقلب في أعمال

السلطان) ۋە فلانكەس دەست لەكاروبارى پاشاۋە

دەدا ۋە **تَقَلَّبَ في البلاد**: بەناۋ ولات دا گەرپە

هاتوجىۋى كرد ۋە **الإِنْقِلَابُ**: كودمتا

هەنگەرپەنەموى شت لە بارىكەۋە بۇ بارىكى تر

ۋە گۈرپانكارى لە دەسلەت دا؛ لاپردنى كۆمەلنىك

لە فەرمانرەمۋاۋ دەسلەتدارو دانانى كۆمەلنىكى

تر، پان ھەر ئەوانەى گە فەرمانرەمۋاكان

لادەبەن خۇيان دەسەپپىنن ۋە لە زاراۋى

جوگرافى دا (الإِنْقِلَاب) برىتپە لە گەرپەنەموى

ھەلبىزارد ۋە دەگوترى: **إِنْتَفَى** بىلان: خۇى

تايبەت كرد بەفلانەۋە ۋە **تَفانى الناقة**: سواری

پىشتى حوشترمگە بوو ۋە **تَفانى الأكمة**: جوۋە

سەر گردەگە ۋە **تَفانى فلاناً**: بوختانى بۇ

فلانكەس كرد ۋە **تَفَنَى** بە: پىشۋازى ئى كردو

پىنى خۇشحال بوو ۋە **تَفَنَى الدابة بالمعا**:

بەگۈچان لە پىشتەملى ولاخەگەى دا ۋە **تَفَنَى**

فلاناً: شوپن فلانكەس كەوت ۋە **تَفَنَى الشئى**:

شەگەى ھەلبىزارد ۋە **إستغفاء**: بەشۋىنى دا رۋىى

بۇ نەموى شوپن پىنى بسرپتەۋە ۋە **القافية**: پىشتە

مىل ۋە كۆتايى ھەرشتىك ۋە لەبواری شىعدا بەو

پىتانە دەگوترى: كە بە بزۋىن دەست پى دەكاو

بەشۋىنىدا پىتى بىن بزۋىن دىن لەكۆتايى دىرە

شىعدەگە ۋە **القفا**: پىشتەمىل ۋە (رقفا كل شئ)

دواۋەمىتە ۋە **اللقاۋة**: ئەو خواردنو

خواردنەۋانەن كە بۇ رىزلينان لە ميوان

پىشكەش دەكرى ۋە **القفر**: گرپ و تەمپ و تۈزىكە

لەسەرمەتاي باران بارىن دا ھەلدەستى ۋە گەنپن و

خراپبوۋنى گزۈگيا بەمۋى ئەموى زىر لافاۋ

كەوتون ۋە **القفر**: ھەرشتىك ھەلبىزىرى ۋە

ھەلبىزاردە ۋە ھەرشتىك بىرپتە ھۇكار بۇ

پىزلينان لە ميوان ۋە **القفيّة**: چالىكە: راۋكەر

خۇى تىدا ھەشار دەدا بۇنەموى فرسەت لە

نىچىر بىنن ۋە **القفيّة**: زىدەمۋە پاساۋ دانەۋە ۋە

دەفەرۋە ناحىە ۋە مەرپ: كە لە پىشتەملەۋە

سەربىرپى ۋە ھەروا ناۋە بۇ كەسنىك شوپن

دابۋنەرىنى باۋك و باپىرانى خۇى كەوتىن.

قَلْبَ الشَّيْءِ قَلْباً: شەگەى ھەلەۋگىر كرد ۋە لاي

سەروى ھىناپە خوارو لاي خوارمەۋى بىردە

سەروى، پان چەبى گىردە راست و راستى كىردە

چەپ.

خۆر لهو بهمېرى مهودای خۆيموه بهرامبهر
 زموى نهم حالتمهش سالى دووجار رودمدا
 جارتيكيان له سهرمتهای ومرزى زستان دا
 جارتيكى تريشيان لهسهرمتهای ومرزى هاوين دا
 ◊ القالبُ: قالب؛ جا قالبى خشتو بلوك بين يان
 قالبى نالتون و شتى تر بين ◊ القالبُ: بهمانا
 (القالبُ) دى ◊ خورمى گهيشتوى
 سورههنگهراو ◊ القالبُ: دهرديكه تووشى دن
 دهبى ◊ القالبُ: دن.

قَلْبُ كل شَيْءٍ: ناوهراستى شتو كاكلهى شت.

قَلْبُ النخلة: كرۆكى دارخورما.

قَلْبُ الشجر: كرۆكى درهختو نهوى كه نهرمهو
 ومكوو پشوو وايه ◊ دهگوترى: (رَجُلٌ قَلْبٌ):
 بياويكى وهجاخزادمو رهمنه ◊ القلبُ: كه بؤ
 درهختو دارخورما بهكارهات بهمانا (القلبُ)
 دئ واته: كرۆكى درهختو دارخورما ◊ بازنهى
 بهك نهخشو شيوه ◊ القلبُ: ههنگاوتن
 بهقوالب ◊ القلبُ: كهسيك زور نهمبرو
 نهوبهرو ئال وگۆز بكا ◊ دهگوترى: (رجل حَرْلٌ
 قَلْبٌ) بياويكه ليزان و شارمزاپه بهگۆراني
 كاروبارمکان ◊ القلوبُ: بهمانا (القلبُ) دئ ◊
 القليبُ: بئر ◊ القلبُ: پاچيکه زموى كشتوكالى
 بين ههلهوگير دهكرى ◊ القلبُ: فرتوفيل ◊
 القلوبُ: كهسيك تووشى نهخوشى دن بووبى ◊
 دهسگوترى: (كلامٌ مقلوبٌ) قسهپهكه له
 ريزموى خوى لادراوه.

قَلَبْتُ قَلْبًا: روبهروى لهناوبردن بۆوه ◊ داومشا.

قَلَبْتُ فلان: فلانكەس لاواز بوو، گوشتى كهه بوو
 اقلتسه: روبهروى لهناوچونى كردهوه
 دهگوترى: اقلتسه السفر البعيد: سهفهري دوور
 خستيه حالتهى هيلاكهتهوه ◊ دايومشانندو

تتيكى دا، رزاندى گهناندى ◊ القلتُ: چال و
 هونكه لهبهردا ◊ بهرداو ◊ دهگوترى:

قَلَبْتُ السيل: چالو و بهرداو.

قَلَبْتُ الحاصِرَةَ: قولايى كهلهكه.

قَلَبْتُ العين: هونكهى جاو.

قَلَبْتُ الركبة: رهميسك ◊ (رجل قَلَبْتُ) بياويكى گزو

كۆلهوار ◊ القلتهُ: نيوان دوولاي سميل ◊ القللاتُ:

ناهرمتيکه مندالى بؤ رانهوستن ◊ يان

ناهرمتيک پهكجار مندالى بين و نيتر لهسك

بووستيتهوه ◊ القلتهُ: شوينى تيدا فهوتان و

خهترناك ◊ شوينى ترسناك.

قَلَبَتِ السَّنُّ قَلْعًا: ددانى رهنكيان گۆرا بهوى كهوا

بهئخى زمرد يان سهوز دايپوشين ◊ قَلْعُ الرجل:

چارمهسهرى زمردبوونى ددانى فلانى كرد ◊

الأقلعُ: قالونجه ◊ الأقلحُ: بهئخى زمرد يان

سهوز كه ددان دادمپوشن ◊ الأقلحُ: پۇشاكى

چلكن.

قَلَدَ الشئُ قَلْدًا: شتهكهى چهماندموه.

قَلَدَ الحديدَ: ناسنهكهى چهماندموه بهسمر

شتهكهدا.

قَلَدَ الحبلُ: چهبلهكهى بادا.

قَلَدَ الماءُ في الحوض: ناوهكهى لهحهوزمهكهدا

كۆكردهوه.

قَلَدَ الحمى فلانًا: فلانكەس ههموو رۆزى تاى لى

دئ.

قَلَدَ الزرعُ: كشتوكالهكهى ناو دا ◊ اقلد البحرُ

عليهم: ناوى دهرپاكه دايپوشين و غهرقى كردن

◊ قَلَدَ البلادَ: ملوانكهكهى كرده مى ◊ قَلَدَ

البدنة: شتيكى لهملى حوشترمهكه كرد بۆئهوهى

بزاندرئ كه حوشترى ديارى و هوربانبييه ◊ قَلَدَ

فَلَانًا السَّيْفَ: حَمَاهِمَهُ لِي شَمَشِيرَمَكِهِ لِمَل
 كَرْدَ ۚ قَلَدَ فَلَانًا نِعْمَةً: نَازَو نِعِمَمَتِي بِمَخْشِي
 بِمَفْلَانِ ۚ بِبَاوَمَتِي لِهَكَمَنِ فَلَانِكَمَسِ كَرْدَ ۚ قَلَدَ
 قِلَادَةَ سَوْ: هَمَجَوِي فَلَانِي كَرْدَ جَوِينِي بِبِيدَا.
 قَلَدَ فَلَانًا الْأَمْرَ أَوْ الْعَمَلَ: كَارَمَكِي خَسْتَه نَهَسْتَوِي
 فَلَانِ ۚ قَلَدَ الشَّيْخَ حَبْلَهُ: بِرَمَمِيرِدَمَكِهِ بِمَهْوِي
 بِبِرِي خَهْرَمَفَاوِي بِمِهْوِه كَوِي لِي رَانَا كِرِي وَ هِي جِي
 بِمَهْقَسَه نَا كِرِي ۚ قَلَدَ فَلَانًا: شَوِيَن رِي بَازِي
 فَلَانِكَمَسِ كَهْوَت لَه كَوِفْتَارَو كَرْدَارِدَا بِمِهِي
 لِي كَوَلِي نَهْوَه وَ رِدْبُو نَه وَ ۚ مِمِ مَوْنَه كَه لَاسَا ي
 مَرُو فَي كَرْدَمَه وَ ۚ تَقَلَدَ الْقِلَادَةَ: مَلَوَانِكَمِي لِمَل
 كَرْدَ ۚ تَقَلَدَ السَّيْفَ: شَمَشِيرِي لِهَشَان كَرْدَ ۚ تَقَلَدَ
 الْأَمْرَ: كَارَمَكِي لِمَنَه سَتَوُ كَرْت ۚ اِقْتَلَدَهُ النَّعَاسُ:
 هَه نَوُزَو خَه وَ مَنُوجَكِه بِمَه سَه رِيدَا زَالِ بُو وَ ۚ
 الْاِقْتِلَادُ: نَه لَقَه بِمَكِه دَه كَرِي تَه لَوْتِي حَوَشْتَر ۚ
 كَلِيل ۚ مَل ۚ اَلتَّقَالِيدُ: دَاب وَ نَه رِي ت كَه
 جِي نَا وَ جِي نِ بِاشِي نَه لَه بِيشِي نَه وَ مَرِي دَه كِرِي ۚ
 الْقِلَادَةُ: مَلَوَانِكِه لَه زِي رُو وَ مِي رُو وَ شْتِي
 بِمَه نَرِخ ۚ وَ يَسَامِي رِي نَز لِي نَانَه حَو كَمَه ت وَ
 فَهْر مَانِرِه وَ دَمِي بَه خَشِي بِمَكِه سَانِي كِي لِي هَاتَوُو
 لَه بَوَارِي كِ دَا ۚ قَلَادَتِ الشَّعْرِ: شِي عَرِي نَه مَر
 شِي عَرِي كِ كَه بِه دَرِي زَا يِي رُو زِ كَار لَه بِي ر
 نَه جِي تَه وَ هُوَه لَه دَلِي خَه نَكِ دَا بِي ۚ الْقَلْدُ:
 بَا زَنَه ي بَادِرَا وَ لَه زِي وَ دَرُوسْتَكِرَا.
 الْقَلْدُ: بِه شَه نَا وَ بُو نَا وَ دِرِي كَشْت وَ كَالِ ۚ
 دَه كَوْتَرِي: (سَقَيْنَا اَرْضًا قِلْدَهَا) زَمُو يَه كَه مَان بِه
 بِه شَه مَانَوِي خُوِي نَا وَ دِرِي كَرْدَ ۚ (وَسَقَتْنَا السَّمَاءَ
 قِلْدًا كُلَّ اَسْبُوعٍ) هَه مَوُو هَه قَه تَه يَه كِ نَاسَمَانِ بِرِه
 نَا وَ يَكِي بُو بَارَانْدُو يَن دَه شَكُو تَرِي: (اَعْطَيْتَه قِلْدَ
 اَمْرِي) كَارُو بَارِي خُوْمِ بِي سِبَارْدُو وَ هِ الْقِلْدَاءُ:
 (نَاقَةُ قِلْدَاءٍ) حَوَشْتَرِي كِي مَلِ دَرِي زَه ۚ الْقَلْدُ:
 بِبِرِي كِ نَا وَ ي زُو رِ بِي ۚ الْقَلِيدُ: كَه مَن جِي نَه ۚ

مَه خَزَمَن ۚ الْقَلِيدُ: شَرِي ت ۚ دَه شَكُو تَرِي: (حَبَل
 قَلِيدٍ) حَمَبِلِي بَادِرَا ۚ الْمَقْلَادُ: كَه مَن جِي نَه ۚ
 عَه مَبَار ۚ كَلِيل ۚ دَه شَكُو تَرِي: (اَلْقِيَتْ اِلَيْهِ مَقَالِيدَ
 الْأُمُورِ) كَارُو بَارِمَكَانِ وَ نَه نَجَامِ دَانِيَانِ خِرَا وَ نَه تَه
 نَه سَتَوِي نَه وَ ۚ الْقَلْدُ: بِبِي زَنَكِ: نَا مِي رِي بِبِي وَ نَه ۚ
 دَاس ۚ كَلِيل ۚ رَجُلٌ مَقْلَدٌ: بِبَا وَ يَكِه كَه مِي شَتُو تَه
 تَه مَه نِي كَامَلِي ۚ الْمَقْلَدُ: شَوِي نِي مَلَوَانِكِه ۚ
 شَوِي نِي قَا يَشِي شَمَشِيرُو شْتِي وَ لَه نَا وَ شَانِ دَا ۚ
 نَه سَبِي بِبِي شَكِه وَ تَوُو لَه كُو رِمَه بَانِي بِبِي شِرِكِي دَا ۚ
 مَقْلَدَاتُ الشَّعْرِ: شِي عَرِي نَه مَر ۚ الْمَقْلَرُ: حَمَبِلِي
 بَادِرَا وَ كَشْت كِرَا ۚ (سِرَا زُ مَقْلُودٌ) بَا زَنَه ي
 بَاهَه نَدِرَا.

قَلَزَ الْجِرَادُ قَلَزًا كَوَلَمَكِه كَلِكِي لَه زَمُو جَه قَانِد.

قَلَزَ فَلَانٌ: فَلَانِكَمَسِ شَهْلِ بُو وَ.

قَلَزَ الْعَصْفَرُ وَغَمْرَهُ: جُو لَه كَه كَه بَا زِي دَا.

قَلَزَ فَلَانٌ: فَلَانِكَمَسِ بِمَه هَه لَمَزِي نِ نَا وَ ي خَوَارِدَمَه وَ.

قَلَزَ بِالشَّيْنِ: شَه تَه كَمِي فَرِي دَا.

قَلَزَ فَلَانًا: لَه مَفْلَانِكَمَسِي دَا.

قَلَزَ فَلَانًا اِتْدَاعًا: جَه نِدِ بِبِي آلَه يَه كِي شَلَه مَه نِي بِه
 فَلَانِكَمَسِ خَوَارِدَمَه ۚ قَلَزَ الْجِرَادُ: بُو زِي دَمِرُو يِي
 لَه مَانَا (قَلَزَ) دِي ۚ اِقْتَلَزَ الْكَاسَ: بِبِي آلَه كَمِي
 هَه لَقُو رَانِد ۚ تَقَلَزَ: جَوَسْتَوِ جَا لَاقِ بُو وَ ۚ تَقَلَزَ
 الرَّضْلُ: كَه لَه كِي وَ يَه كَه بَا زِي دَا ۚ الْقَلَزُ: (رَجُلٌ
 قَلَزَ) بِبَا وَ يَكِه زَمِي فِضُو لَا وَ زَه ۚ الْقَلَزُ: بِبَا وَ ي
 بِه هِي زُو تَوَانَا ۚ مَسِ كَه نَاسِنِ كَارِي لِي نَه كَا :
 قَلَزَمَ فَلَانٌ: فَلَانِكَمَسِ هَاتَوِ هَا وَ ي كَرْدَ ۚ
 خَوِي رِي وَ بِه دَرِه وَ شْتِ بُو وَ ۚ قَلَزَمَ الشَّيْنُ:
 شَه تَه كَمِي قُو ت دَا هَه لِي وَ شِي ۚ تَقَلَزَمَ فَلَانٌ
 بِمَه وَ ي بِه خِي لِي وَ جَا وَ جِنُو كِي مَرْد ۚ تَقَلَزَمَ
 الشَّيْنُ: بِمَه مَانَا (قَلَزَمَهُ) دِي ۚ الْقَلَزَمُ: بِه دَرِه وَ شْتِ وَ

لهنیم ۵ القَلَسُ: شاریکی کۆنه، ئیستا شاری سوپس له میصر له شوینی ئەو شارە بنیات نراوە ۵ (بحر القَلَسُ) دەریای سور.

تَلَسَتْ نَفْسُهُ قَلَسًا: نەفسی خراب بوو.

قَلَسَ الرَّجُلُ قَلَسًا وَقَلَسَانًا: بیاومکە پەربەدەمی خواردن و خواردنەوهی هینایەوه، قەفینەیی هاتەوه.

قَلَسَ الْإِنَاءُ وَغَمَرَهُ: قاپەکە، بەرمیلەکە، مەنجەلەکە سەرپێژی کرد ۵ دەگوتری: (قَلَسَ الْبَحْرُ بِالزَّيْدِ) دەریا کەفی فری دا ۵ قَلَسَتْ الطَّمَنَةُ بِالدَّمِ: زەبرەکە خوینی دەرهینا.

قَلَسَ فُلَانٌ قَلَسًا: فلانکەس زۆری بیرە خواردەوه ۵ پەقەس و سەمای کرد له خۆشیا ۵ گۆرانی چاکی گوت ۵ قَلَسَتْ السَّحَابَةُ النَّدَى: هەورەکە شەونمی هاویشت.

قَلَسَ النَّحْلُ الْعَسَلُ: هەنگەکە هەنگۆینەکەیی خواردەوه ۵ قَلَسَ لِفُلَانٍ: دەستی بۆ فلان خستە سەر سنگی و ملکەچی بۆ نواند ۵ قَلَسَ فُلَانٌ: فلانکەس دەفی لێداو گۆرانی گوت ۵ یاری غەمپەوینی ئەنجام دا بۆئەوهی بینەرمان کەیف و شادیی رویان تێ بکا ۵ قَلَسَ فُلَانًا: قەلەنسووه و هینسی لەسەری فلانکەس کرد ۵ تَلَسَنَّ: قەلەنسووهی لەسەر نا ۵ الْإِنْقَلِيسُ: ماسیپەکە و مکوو مار دەچی پێی دەگوتری: (ثَعْبَانُ السَّمَكِ) ۵ الْقَلَسُ: پشانەوه، پشو ۵ چەبلیکی ئەستووره بۆ کەشتی بەکار دەهیندری ۵ الْقَلَّاسُ: قەلەنسووه دروستکەر، وەستای قەلەنسووه ۵ دەشگوتری: (بِحْرِ قَلَّاسٍ) دەریایەکە کەف فری دەدا ۵ الْقَلَنَسُورَةُ: فێسیکە، کلایکە هەمەجۆرە، پۆشاکێ سەرە.

القَلِيسُ: هەنگۆین ۵ الْقَلَسُ: ئەو کەسەیی یاری غەمپەوین ئەنجام دەدا ۵ یاری وادەکا غەم و خەفەتی بینەرمان پەوین.

قَلَسَ الشَّيْءُ قَلَسًا: شتەکە نزیك بۆوه و هاتەپالی ۵ ویکەتەوه.

قَلَسَ الشَّرْبُ بَعْدَ الْغَسْلِ: قوماشەکە دواى شتن تێچوو ویکەتەوه و کورت و تەسک بۆوه.

قَلَسَ الظِّلَّ عَنِي: سێبەرەکە هەلکەشایەوه و کەم بۆوه ۵ قَلَسَتْ الشَّفَةُ: لێومکە هەلگەراپەوه.

قَلَسَ الْبَسْرُ أَوْ الْغَدِيرُ: بێرەکە یان زەلکاومکە زۆریەیی ناومکەیی پۆچوو.

قَلَسَ الْقَرْمُ: خەلکەکە خەپوونەوه و رەویان کرد ۵ قَلَسَ الرَّجُلُ: بیاومکە رۆیشت ۵ أَقْلَسَتْ النَّاقَةُ: حۆشترەکە شیرێ تێدا ئەماو و شکی کرد ۵ قَلَسَ الشَّيْءُ: بەمانا (قَلَسَ) دئ ۵ قَلَسَ السَّرِيعُ: زۆریەکە ویکەتەوه ۵ قَلَسَتْ الدُّوَابُ: وڵاخەکان پەلەیان کرد له رۆیشتن داو بەردەوام بوون.

قَلَسَ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ: دوو بیاومکەیی لێک جیاکردنەوه لەشەر و جینو بەبەکدان ۵ قَلَسَ ثَوْبُهُ: کراسەکەیی هەلکرد ۵ تَقَلَسَ الشَّيْءُ: بەمانا (قَلَسَ) دئ ۵ الْقَلَصَةُ: (قَلَصَةُ الْبُرِّ) هەلقولانی ناو لەناو بێردا ۵ الْقَلَّاسُ: حۆشتر دۆش ۵ (مَاءُ قَلَّاسٍ) ناوی هەلقولاو و بەرزەوه بوو ۵ الْقَلَّاسُ مِنَ الْإِبِلِ: جوانو حۆشتری تێکسەرپاو تا دەگاتە تەمەنی نۆسالی ۵ لەو تەمەنە بەو لاوه پێی دەگوتری: (النَّاقَةُ) ۵ بێچووه نووعامە ۵ بێچووه حوبار ۵ الْقَلَّاسُ: (فَرَسٌ مُقَلَّصٌ) نەسپێکی قاج درێژو گەدە بچوکه ۵ الْقَلِيطُ: قۆزی ۵ الْقَلِيطُ: گونهاوساو، گون قۆزو گون زل ۵ الْقَلِيطَةُ: بەمانا (القَلِيطُ) دئ ۵ قَلَّابُوزُ: (مَسْمَارٌ قَلَّابُوزُ) بزماری

بورغی، که به بادن رۆدهچی نهک به داکوتان
 ◊ قَلْعُهُ قَلْعًا: دمری هیئا، هه لی کهند.
 قَلْعُ الرَّاکِبِ: سوارمه که نهیتوانی لهسمر زینه که
 خوی بگری.
 قَلْعُ الْمَصَارِعِ: زۆرانبازمه که لهکاتی زۆرنبازی و
 بهربه رهمکانی قاجی چه سپاو نه بوون و خوی
 نه گرت ◊ اَقْلَعُ الشَّيْئُ: شته که دمر کهوت و
 په ردهی لهسمر لاجوو ◊ اَقْلَمْتُ السَّمَاءَ: ناسمان
 له باران باراندن و مستایهوه ◊ اَقْلَعُ عَنِ الْأَمْرِ:
 وازی له کارمه که هیئا دمستی له نیشه که
 هه لگرت ◊ اَقْلَمْتُ عَنْهُ الْأُمُورَ: لهرزوتاکه وازی ئی
 هیئا تووشی نه بیوه ◊ اَقْلَعُ الْمَلِاحُ السَّفِينَةَ:
 کهشتیوانه که نالای کهشتیه کهی بهرز کردموه و
 ناماده بوو بۆ رۆیشتن ◊ اَقْلَعُ الْمَدِينَةَ: شارمه کهی
 وا دروستکرد و مکوو قه لآو شورا قایم و پته و بی
 ◊ قَلْعُهُ: بۆ موبالغه له مانای (قَلْعُهُ) دئی ◊
 اِقْتَلَعَهُ: به مانا (قَلْعُهُ) دئی ◊ اِقْتَلَعُ الشَّيْئُ:
 شته کهی رهفاند ◊ اِنْقَلَعُ: بۆ مواتومعهی (قَلْع)
 دئی ◊ اِنْقَلَعُ الْبَعْرُ: حوشترمه که ساغو سه لیم بوو
 کهوت و مردار بۆوه ◊ تَقْلَعُ فِي مَشِيْتِهِ: له
 رۆیشتن دا مامناومندیی بوو ◊ رۆیشتنه کهی
 به جۆریک بو و مکوو نهوه له بهرزاییه وه
 داپه ریته خوار ◊ القِلَاعُ: شیراعی کهشتی ◊
 القِلَاعُ: نه خۆشیه که توشی نازه ل دهمین و
 له ناکاویک دمکوهی و مردار دمبیته وه ◊ قورگ
 که ناوی تیدا نامینی و وشک دمبیته وه و شه قار
 شه قار دهمین ◊ نه خۆشیه که تووشی مندالی
 بچوک دهمین، دیاردمه کهشی نهومیه خالی سبی
 له دهم و قورگیدا پهیدا دهمین، نهم نه خۆشیه
 دمته نیته وه ◊ القِلَاعَةُ: بهردنیکی کهوره، درکه
 شاخیکه له ناو سارادا ◊ بهردنیکی که مسه که
 گل که له زهوی هه لدمه که ندرئی و دهاویژری ◊

دمگوترئی: (رماه بقلاعة) که مسکه گل یان
 بهردنیکی پهیدا دا ◊ یان به به لگه یه کی به هیز
 بییدنگی کرد ◊ القَلْعُ: تیشوی شوان و
 پهیداویستی ◊ چه کوچ و تیشویی وهستای دیوار ◊
 القَلْعُ: شیراعی کهشتی ◊ القَلْعُ: پیایوی بهمتوانا بۆ
 رۆیشتن و خۆشپۆ ◊ القَلْعُ: نه وکاتهی لهرزوتا
 دهمپه ریته وه ◊ نه و کپیزو پپژو شتانهی لهسمر
 پهستی گپۆی دهمدمه کهون ◊ القَلْعُ: (شیخ قَلْع)
 په ره میردنیکه به هیواشی راست دمبیته وه ◊
 القَلْعَةُ: قه لآ، دزوعاصی له کپودا ◊ نهمام و توله
 درهخت که له دارمه که دمکریته وه بۆ پواندن و
 شتی وا ◊ نه و دارخورمایه ی له په گه وه
 هه لدمه که ندرئی ◊ القَلْعَةُ: درز ◊ القَلْعَةُ: پیایوی
 زعیف و لاواز ◊ پیایویک خۆ بهسمر زینه وه
 نه گری ◊ درهختیک له ریشه وه هه لکه ندرابن ◊
 مال و سامانی تهمهن کورت، کالایه ک زۆر
 نه مینیته وه ◊ مالی به نامانمت و هرگراو ◊
 دمگوترئی: (الدنيا دار قلعه) دونیا شوینی
 گۆرانکارییه ◊ (هو على قلعة) نه و لهسمر
 سه فمره ◊ (هو مجلس قلعة) خانومه که مان شوینی
 کاتییه و منکی خۆمان نیه ◊ القَلْعِيُّ: رهصاصی
 باش: که زۆر سبی بی ◊ القِلَاعُ: پۆلیس ◊ نه و
 کهسه ی لای پاشا به خرابه باسی خه لک دمکاو
 دزیان دمدهی ◊ گۆر هه لدمه وه و کفن دز ◊
 درۆزن ◊ القَلْعُ: (قوس قلع) که وانیکه زووزوو
 له چه مسهری خۆی دهمدمه چی و هه لدمه که ریته وه
 ◊ القِلَاعُ: قۆچه قانی نه و نامیره ی بهردی بی
 دهاویژری ◊ القَلْعُ: نه و کهسه ی نه خۆشی
 (القلاع) ی توش دهمین.
 قَلْفَ الشَّجَرَةِ وَغَيْرَهَا قَلْفًا: توینکه کهی له
 درهخته که دامالی.
 قَلْفَ الظَّنْرِ: نینۆکه کهی له بین را دهمه یئا.

قَلَفَ الْحَاتِنِ الْقَلْفَةَ: ختمنه که مرکه پیستی سمره وانیکی منداله که یی کردهوه.

قَلَفَ السُّنَّ وَغَيْرَهُ: پهردمی له سمر کؤلینه که هه لداپه وه.

قَلَفَ السَّفِينَةَ: که شتیبه که یی ناماده کردو کونو که له بهر مکانی به لیبو توپیکله دار گرتن و به قیر روکشی کرد (فهو مقلوف و قلیف).

قَلَفَ تَلْفًا: ختمنه نه کراوه، یان پیستی سمری وانیکی گه وره بوو (قَلَفَ السُّفِينَةَ: که شتیبه که یی ناماده کردو به توپیکله دار درزو کونه کانی گرتن و به قیر روکشی کرد (إِقْتَلَفَ الظَّفَرَ: نینوکه که یی له بین را دهرهینا (إِنْقَلَبْتُ سُرَّتَهُ: ناوکی هاوسا (گه وره بوو (الْقِلَافَةُ: که سیک پیشه یی نه وه بی کونو که له بهری که شتی بهاخنی و به قیر که شتی روکشی بکا (الْقِلَافَةُ: توپیکل (کؤمه له بهر میهن کن له بینکی گولی هه ندی رومکا هه به (الْقَلْفُ: شوینی به رده لان و زبر (الْقَلْفَةُ: نه وه پیستی ختمنه که مر دمیپری له وانیکی کور (الْقَلْفَةُ: به مانا (القَلْفَةُ) دئ (القَلْفُ: میوه یی وشکه و بوو، وشکه و مکر او (القَلْفُ: نه وه پرزو پرشکانه یی له ناسنی سورمو مکر او بلا و دمیبه نه وه له کاتی کوتانی به چه کوچ له سمر سندان (قور و لیته: که ناوکه یی رۆجوو وشکه و بوو شه قار شه قار بی).

قَلَّقَ الشَّيْءَ تَلْقًا: شته که یی جولاند.

قَلَّقَ الهمَّ و غيره فلاناً: خه مو خه همت فلانکه سی خسته دله راوکن.

قَلَّقَ تَلْقًا: حمراسانی یی هه لگیرو حه جمینی نه بوو، له هیج شوینی که یی گبیر نه بوو (أَقْلَمَتِ الناقَةَ: حوشره که ته که ته کی به باره که یی کرد (

یان نه وه شتومه که یی له سمر پشته حوشره که بوو له قله هقی کرد.

الْقَلَقُ: دلپراوکن (حاله تیکی نینفعیالیبه تابه ته به مهبوونی ترس له رودانی شتیک له داهاتوو (المِثْلَاقُ: که سیک زور پارا بی و دلپراوکی زور بی (القَلْقَاسُ: رومکی کشت و کالیه له پییری (القَلْقَاسِيَّةُ) یه لاسکه که یی ده کولیندیری و ده خوری (تَقَلَّلَ فِي الْأَرْضِ: به ناوی زهوی دا رۆپشت (تَقَلَّلَ الشَّيْءُ: شته که یی جولاند، شته که یی خسته ته که ته که (تَقَلَّلَ الحِزْنَ دَمْعًا: خه همت فرمیسی بی رزاندن (تَقَلَّلَ: جم و جؤلی کرد (تَقَلَّلَ فِي الْبِلَادِ: به ناو ولات دا گه را (القَلَالُ: که سیک خیرا بی و بیج، جوست و چالاک بی له سهر دا (دمگوتری: (فرس قَلِيلٌ) نه سیک پسه من و گورج و گؤله (القَلْعَةُ: له زانستی ته جوید دا گوتنی پیتیکی ساکینه به شیوه یی بزوپنیکی سوک نه م حالته له پیته کانی (قطبجد) دا دپته دی.

قَلَّ الشَّيْءُ قَلًّا: شته که که م کور و ناوازه بوو، واش دمی پیتی (ما) به کؤتاییبه که وه ده لکیندیری و دمگوتری: (قَلَمًا) (أَقْلُ فلان: فلانکه س هه زار بوو (که می هینا. (أَقْلُ الشَّيْءِ ومنه: شته که یی که م کردهوه (دمگوتری: (أَقْلُ فِعْلٌ كذا) نه وه کاره یی نه کردهوه (هه ره له بناغه وه نه ی کردهوه (أَقْلُ الشَّيْءِ: شته که یی هه لگرتو به رزی کردهوه (قَالَتْ لَهُ العِطَاءُ: به خشه که می که م کردهوه (قَلَّلَ الشَّيْءُ: شته که یی که م کردهوه (قَلَّلَ الشَّيْءُ فِي عَيْنِهِ: شته که یی به که م خسته به رجاوی نه وه (تَقَلَّلَ الشَّيْءُ: شته که یی به که م بیی (إِسْتَقَلَّ: به رز بیوه (إِسْتَقَلَّ القَوْمُ: خه لکه که رهویان کردو شوینی خویمان جئ هیشت (إِسْتَقَلَّ فلان:

فلانكس سه‌ربه‌خو بوو له به‌رېومېردنى
 كاروبارى خوځى دا **إِسْتَقَلَّتْ النُّوْلَةُ**: دموه‌ته‌كه
 كاروبارى سه‌ربه‌خوځى خوځى ته‌واو كرد
 دمه‌لاتى ياساى خوځى به‌سهر ولاتى دا به‌پېرډو
 كردو نازادانه‌و سه‌ربه‌ستانه به‌رېوهى برد **◊**
إِسْتَقَلَّ الشَّيْنُ: شته‌كه‌ى به‌كه‌م بينى **◊** شته‌كه‌ى
 هه‌لگرتو به‌رزى كردموه **◊** **إِسْتَقَلَّتْ الرُّعْدَةُ**
 فلاناً: له‌رزينو و شهبه‌له‌ توشى فلان هاتووه **◊**
الأقْلِيَةُ: كه‌مينه **◊** پېچه‌وانه‌ى (الأكثرية) به **◊**
القلل: نه‌و دارانه‌ى ټوله ميوى پى له‌زهوى
 به‌رز دمكرتېته‌وه **◊** كه‌پېرى ميو **◊** **القلل**: كه‌م **◊**
قِلَالَةُ الجبل: ټوټه‌لاكى كيو **◊** سه‌رانسه‌رى كيو **◊**
القل: له‌رزمو شهبه‌له **◊** دمنكه ټوم كه تاكتاك و
 لاواز بړوى **◊** **القل**: كه‌م **◊** دمگوتړى: (شئ قل)
 شتيكى تاكه، كه‌مه **◊** پياوى كورته‌بالا **◊**
 كوله‌ينه **◊** دمگوتړى: (هر قل بن قل) نازاندري
 باوك و باپېرى كييه **◊** **القلَّة**: راپه‌رېن **◊**
 رزگار بوون له‌مه‌ژارېى، له‌نه‌خوشى **◊** **القلَّة**:
 كه‌مينه: پېچه‌وانه‌ى (الكثرة) به كه به‌مانا
 زورينه‌يه **◊** **القلَّة**: هاپنېكه له سواله‌ت دروست
 دمكرى بو ناو تېدا خواردنه‌وه **◊** كوپه و كولينه
◊ (قلَّة كل شئ) ټوټه‌لاكى شت **◊** **القلية**:
 زورنېكه ومكوو خه‌لوه‌خانه‌ى ربه‌نه‌كان وايه **◊**
القليل: كه‌م **◊** پېچه‌وانه‌ى (الكثير) **◊** ناوازه‌و
 نادر **◊** كورته‌بالاو كوله‌ينه **◊** جه‌سته‌بجوك **◊**
 وايش دمېن وشه‌ى (قليل) به‌مانا نه‌بوون دى
 دمگوتړى: (رجل قليل الخير) پياويكه بى خيرو
 بيزه **◊** خيږى له‌دمست نايه **◊** (ما أخذت منه
 قليلة ولا كثيرة) هېچم نى و مرنه‌گرت نه‌كه‌م
 نه‌زور.

قَلَمَ العرود قَلَمًا: چله دره‌خته‌كه‌ى بړى، دايدا
 كردى به‌قه‌له‌م.

قَلَمَ القلم: قه‌له‌مه‌كه‌ى دادا.

قَلَمَ الظفر: نينوځى كرد نه‌به‌يشت دريژ بن **◊**
 به‌مرؤفى بن دمه‌لات دمگوتړى: (مقلم الظفر)
◊ **قَلَمَ**: بو موباله‌غه‌ى ماناى (قَلَم) دئ **◊**
 دمگوتړى: (قَلَم ظفراً) زمعيض و لاوازي كرد،
 دمه‌لاتى نى سه‌نده‌وه، زه‌ليلى كرد **◊** **قَلَم**
الشجرة: وشكه‌ل و لى و پوځى بن كه‌لكى
 دره‌خته‌كه‌ى نى كردموه بو‌نه‌وه‌ى دره‌خته‌كه
 به‌هيز بن **◊** **الإتليم**: دمفه‌رو هه‌رېم **◊** له
 جوگرافى كوڼ دا زموى دابه‌شكراوه بو حه‌وت
 نيقلېم **◊** **العالم**: پياويك زنى نه‌هينابى يان
 نافرمتيك ميردى نه‌كردبن **◊** **القلم**: بينوس **◊**
 هه‌له‌ميك پېى بنووسرى **◊** **القلم المتص**: پينشى
 دمگوتړى: (القلمان) نه‌و سه‌ره تيرميه كه
 له‌قومارو قورعه و پشك دا به‌كاردمه‌يندري **◊**
(جف القلم) كار براومه‌وه و بېيار ته‌واو بووه **◊**
 قه‌له‌م جه‌ند جوړنكى هه‌يه: (قه‌له‌م رصاص.
 قه‌له‌م جاف قه‌له‌م ممره‌كب، قه‌له‌م ماجيك.
 قه‌له‌م ته‌صحيح) **◊** **القلامة**: نه‌و پارچه‌يه‌ى له
 نينوځ يان له‌سم يان له‌دار دا دمدرئ و ده‌تاشرى
◊ (قلامة الظفر) نمونه‌يه‌كه ده‌هيندري‌ته‌وه
 له‌كه‌مى و شتى بى نرخ دا **◊** **المقلام**: ناميزى
 هرتاندن و تاشين، نينوځكه‌ر **◊** **المقلم من القصب**
 و غره: گريى نيوان دوو بؤرى قه‌فه‌ژازه‌كه
المقلمة: قه‌له‌مدان، نه‌و زمفه‌ى قه‌له‌مى
 تيده‌خرئ.

قَلَّتِ الدَّابَّةُ قَلْوًا: ولاخه‌كه سوارمه‌كى رڼاند.

قلى الدابة: به‌خيږايى ولاخه‌كه‌ى نى خوږى.

قلى المصبي القلة أو الكرة: منداله‌كه به‌داركه
 (به‌شهمبه‌كه‌ه) له‌ه ټوټه‌كه‌ى د

قَلْبِي الشَّيْءُ: شته‌کمی پیگه‌باند، کولاندی، سوری کرده‌وه.

قَلْبِي الْحَبِّ وَاللَّحْمِ: گولته‌بهره‌ژه یان بریشکه‌که یان گولشته‌کمی برژاند، سوری کرده‌وه.

قَلْبِي فَلَانًا: قَلْبِي: فلانکەسی بوغزاند، وازی لَی هینا
 ◊ پاشگوئی خست ◊ تعالیا: دوو مرؤفه که
 یه‌کتریان ناخوش ویست ◊ تَقَلْبِي الشَّيْءِ اِلَى
 نَفْسِي: شته‌که‌م لا ناخوش بوو ◊ تَقَلْبِي فَلَانًا:
 فلانکەس حەجمینی لَی بَرا وەکوو ئەوە لەسەر
 ناگر بئ ◊ اِقْلَرْلِي الطَّائِرُ: باندەکه‌که له
 فرینه‌که‌یدا بەرز بۆوه.

اِقْلَرْلِي فَلَانًا فِي الْجَبَلِ وَغَيْرِهِ: فلانکەس جووه سەر
 کێوه‌که ◊ اِقْلَرْلِي الدَّابَّةَ: ولاخه‌که سوارمکه‌ی
 رفاند ◊ اِقْلَرْلِي فَلَانًا: فلانکەس سەفەری کرد
 هەلبەزو دابەزی کرد حەجمینی لَی بَرا وەکوو
 ئەوە لەسەر ناگر بئ ◊ لەشوینی خۆی دوور
 کهوتەوه ◊ اِقْلَرْلِي فِي امْرَةٍ: لەکارمکه‌یدا
 پاشەکشە‌ی کرد ◊ القَلْبَةُ: هەلوک؛ دارێکه
 نزیکه‌ی بیست سانتیمه‌تره ئەمسەرو ئەو
 سەری باریک دەکری و ناوهراستی ئەستوره
 بەدار دەست لَی دەدری و دهاوێژری و بەباری
 هەلوکێن ناسراوه و مندال دمیکن ◊ القَلَاءُ:

که‌سیک داره‌لوک و هەلوک دروست بکا ◊ یان
 پیشه‌ی شت سورکردنه‌وه بئ ◊ القَلَاءَةُ:
 شوینیکه تاوه نامیری شت سورکردنه‌وه‌ی لَی
 بئ ◊ القَلْوُ: شتی سوک و بچوک لەهەر شتی‌ک
 بئ ◊ ولاخیک توانای رۆیشتنی زۆر بئ و باش
 برۆ ◊ قَلْوِي: تاییه‌تمەندی هەرشتیک
 نامادباشی سورکردنه‌وه و برژاندنی تیدایی.

قَلْبِي: مادە‌ی توانه‌وه ◊ کاوی توانه‌وه ◊ القَلِيَّةُ:
 هەر خواردنی‌ک سور بکریته‌وه ◊ شوڤرپاهه‌که له

گۆشت و جگەر و شتی وا دروست ده‌کری ◊
 خه‌لوه‌خانه‌وه په‌رستگای پیاوه ره‌بەنه‌گان ◊
المَقْلِي: شوینی برژاندن و سورکردنه‌وه‌ی نوک و
 قول ◊ المَقْلِي: تاوه، یان هەرشتیک
 خوارده‌مه‌نی و شتی وای تیدا سوور بکریته‌وه ◊
قَمَاتُ المَاشِيَةِ تَمْرًا: نازه‌که‌که قه‌له‌و بوو.

قَمَاتُ الرَّجْلِ بِالْمَكَانِ قَمْنَا: پیاوه‌که له‌و شوینه‌ی مایه‌وه
 ◊ جینگیر بوو.

قَمُو الرَّجْلُ: پیاوه‌که بچوک بوو له‌پیش چاو هیج و
 وپوچ و خوێری دیار بوو ◊ اَقَمَ الْقَوْمُ:
 خه‌که‌که نازه‌که‌کانیان قه‌له‌و بوون ◊ اَقَمَ
 المَرعى الماشيةَ: له‌ومرگا‌که نازه‌که‌کانی قه‌له‌و
 کردن ◊ له‌ومر‌ی له‌ومرگا‌که‌یان پیکه‌وت و پئی
 قه‌له‌و بوون ◊ اَقَمَ الشَّيْءُ فَلَانًا: شته‌که
 فلانکەسی سەرسام کرد ◊ اَقَمَ فَلَانًا الشَّيْءُ:
 فلانکەس شته‌که‌ی بچوک کرده‌وه و زه‌لیل و
 ژیرباری کرد ◊ اِقْتَمَأ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی
 کۆکرده‌وه ◊ تَقَمَأ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی په‌ک دوا‌ی
 په‌ک کۆکرده‌وه ◊ باشه‌که‌ی هه‌نگرت و
 خراپه‌که‌ی وه‌لانا ◊ قَامَأ المَكَانُ: شوینه‌که‌ی بۆ
 گونجاو بوو پئی که‌وت ◊ القَمُّ: شوینیک نازه‌لی
 تیدا بله‌ومر‌ی تا قه‌له‌و دەبن ◊ القَمَاءُ:
 هەرزان‌ی و خووشی.

القَمِي: زه‌لیل، بچوک، هیج و پوچ.

قَمَحٍ عَنِ المَاءِ قَمْرًا: سەری له‌ ناوه‌که‌ به‌رز
 کرده‌وه به‌هۆی تیرخواردنه‌وه یان
 حەزەنەکردنی له‌ ناوه‌که.

قَمَحٍ الشَّرَابِ: دەمی له‌ شه‌له‌مه‌نییه‌که‌ گێرپه‌وه
 چونکه تیراو بوو یان تال و تفت و سوڤر بوو
 ته‌بیعه‌تی نه‌ی برد ◊ اَقَمَحَ السُّنْبُلُ:
 گولته‌گەنمه‌که‌ دانه‌وێله‌که‌ی دەرکه‌وت ◊ اَقَمَحَ

الْقَمَحُ: گمنمه که بیگه‌یی ◊ أَقْمَحَ الرَّجُلُ: پیاموکه سه‌ری هه‌لیری به‌رمو ناسمان و جاوی نوقاندن و زه‌لیلی و بیچاره‌یی خو‌ی نیشانداو پاراپه‌وه ◊ أَقْمَحَ بَأَنفِهِ: لوتی خو‌ی به‌رز کردو فیزی نواند ◊ أَقْمَحَ الرَّاکِبُ الدَّابَّةَ: سوارمکه لغاوی و لاخه‌که‌ی بو دواوه کیش کرد ◊ أَقْمَحَ الْفُلُ الْأَسِيرَ: زنجیرمکه تینی بو دپله‌که هینا ناچاری کرد سمر بو حه‌وا بکا ◊ إِقْمَحَ الْبَرُّ: گمنمه که کامل بوو بوو به‌گمنی ته‌واو ◊ إِقْمَحَ الْحَبُّ وَغَرَهُ: گمنمه‌که‌ی کرده مشتیه‌وه بوئه‌وه‌ی بیکاته ناو دهمیه‌وه ◊ إِقْمَحَ الشَّرَابُ: دهمی له خواردنه‌وه‌که گیراپه‌وه چونکه تینوی نه‌بوو یان تامه‌که‌ی به‌دل نه‌بوو ◊ تَقْمَحَ الْحَبُّ وَغَرَهُ: دانه‌ویلکه‌ی به‌لاوه په‌سند بوو ◊ تَقْمَحَ الشَّرَابُ: به‌نابه‌دلی شه‌راپه‌که‌ی خواردموه ◊ الْقَامِحُ: که‌سینک له‌به‌ر هۆپه‌ک نه‌خو‌شیه‌ک ناو له‌دهمی ناخو‌ش بئ ◊ الْقَمَاحُ: نه‌خو‌شیه‌که توشی نازهل دمبئ و ناهیلجی ناو بخواته‌وه ◊ الْقِمَاحُ: حوشرتی‌که ده‌جیته سمر ناو و سمر به‌رز ده‌کاته‌وه‌و ناوکه ناخواته‌وه ◊ الْقَمْحُ: رومکی‌کی گیاییه دانه‌ویلکه‌ی مه‌یله‌وه دریزه چالاییه‌کی له‌ناومراسه‌ت دایه ده‌هاردرئ و دمکری به‌ناردو جو‌رها خواردنی ئی دروست دمکری دانه‌ویلکه‌ی پیشی ده‌گوترئ: (الْحِنْطَةُ، الْبُرُّ) به‌گوردی گمنم ◊ الْقَمْحَةُ: نه‌ندازه‌ی نه‌وه‌ی دهم پربکا له‌قاوت یان له‌ناو ◊ الْقَمِیْحَةُ: همرشتیک رنگی گمنمی بئ ◊ گمنم رنگ بئ ◊ الْقَمَاحُ: گمنم فروش ◊ الْقَمْحُودَةُ: ئیسقانیکی به‌رزموه‌یوی پستی سمره ئیسقانی پاشه سمر.

قَهْدَ قَمْدًا رَقْمَدًا: سه‌سته‌ی دریزبوو، یان ملی نه‌ستور بوو.

قَهْرَ نَلَانًا: له‌باری قوماردا به‌سه‌ری دا زال بوو لئی برده‌وه ◊ قَمَرَتْ فَلَانَةً قَلْبَهُ: فلان نافرمت دلی کابرای بردووه.

قَهْرَ الطَّيْرِ: تیشکی گرتنه جاوی بالنده‌که بوئه‌وه‌ی بیگری ◊ قَمَرَتْ اللَّيْلَةَ: شه‌وه‌که مانگه شه‌وه بوو به‌رونای مانگ، شه‌وروشن بوو.

قَمِرَ فُلَانٌ: فلانکس به‌هوی روناکی مانگه‌وه خه‌وی ئی زپاو نوستنی بو نه‌کرا.

قَمِرَ بَهْرُ نَوْرِ الْقَمَرِ عَيْنِيهِ: شوعله‌ی مانگ جاوی تاساندن و هجی نه‌بینی.

قَمِرَ الرَّجُلُ رَغِيرًا: پیاموکه جه‌سته‌ی سبئ و دره‌شاهه بوو یان شته‌که سبئ بوو.

قَمِرَ الْكَلْبُ: له‌ومرکه زوربوو ◊ (قَمِرَ الْمَاءُ) ناوکه زوربوو ◊ قَمِرَ الْإِبِلُ: حوشرمکه تیراو بوو ◊ أَقْمَرَ الْهَلَالَ: مانگ خشت بوو، بووبه مانگی شه‌وی جوارده ◊ أقمرت الليلة: شه‌وه‌که به‌نوری مانگ رۆشن بووه ◊ أَقْمَرَ الْقَرْمُ: خه‌لکه‌که مانگیان ئی هه‌لات، مانگ لییان دمکه‌وت ◊ أَقْمَرَ الْقَمْرُ: خورماکه سمرما لئی دا پیش نه‌وه‌ی پی بگا بوئه شیرین نه‌بوو ◊ أَقْمَرَ الْإِبِلُ وَغَرَهَا: حوشرمکه که‌وتنه ناو له‌ومری زورموه ◊ قَامَرُهُ مَقَامَرَةً وَقَامَرًا: یاری قوماری له‌گه‌ل کرد ◊ قَمَرَ الْقَمْرُ: مانگه‌که خشت بوو، خه‌ریکه‌ی بیته مانگی شه‌وی جوارده ◊ قَمَرَ الطَّيْرُ: تیشکی روناکی له‌جاوی بالنده‌که گرت بوئه‌وه‌ی شه‌وه‌یوی بکا و بیگری ◊ قَامَرُوا: یاری قوماریان کرد ◊ تَقَمَّرَ: له‌شه‌وی مانگه‌شموه که‌وته ری ◊ تَقَمَّرَ فَلَانًا: له‌شه‌وی مانگه‌شموه نه‌بهنشت.

◊ نهم قسه به تهوسهوه ئاراسته‌ی کهسیک دهکری که بهخه مال و سامانی خویهوه نه‌بی و به‌دلسۆزی سهرپرشتیاریی نه‌کا ◊ القمران: مانگو خۆر ◊ (الشهر القمرية) نه‌و مانگانه‌ی ماومیان به‌گوپهری سورانه‌وه‌ی مانگ به‌دهوری زه‌وی دا دیاریی دهکری ◊ (السنة القمرية) بریتیه له دوانزه مانگی وه‌ها که ماومیان به‌گوپهری سورانه‌وه‌ی مانگ به‌دهوری زه‌وی دا دیاری دهکری ◊ یه‌که‌م مانگی سالی قه‌مه‌ری مانگی موهرمه‌وه دوامانگیشی مانگی (ذوالحجه) به ◊ القمر: روناك، روناككه‌روه، یان مانگه‌شه‌و ◊ ده‌گوتری: (ليل قمر و ليلة قمره) ◊ القمراء: روناکی مانگ ◊ (الليلة القمراء) شه‌وی مانگه‌شه‌و ◊ القمراء: زۆر سپی، یان سپی مه‌یله‌و سه‌وز ◊ القمري: جوژه‌ کۆتری که خالیکی ده‌وران ده‌وری ملی هه‌یه‌و ده‌نگی خۆشه ◊ القمريه: کۆتره‌ میینه له‌جوژی قومری ◊ القمير: بچوکه‌راوه‌ی (القمر) ◊ ده‌شکری به‌ناو بۆ سه‌رمتاو کۆتایی مانگ ◊ القمير: نه‌و کهسه‌ی یاری قومارت له‌گه‌ل بکا.

قَمَرَ الشَّيْبُ: تَمَرًا: شته‌که‌ی به‌سه‌ره‌ په‌نجه‌ی هه‌لگرت ◊ القمراء: کۆمه‌له‌ گل که ده‌کریته نیشانه‌ی ریگا ◊ توپکی دانه‌وینله.

قَمَسَ الْجَلَّ وَغَيْرَ فِي نَمَاءٍ: تَسَاءً: پیاومه‌که له‌ ناومه‌که‌دا نقوم بوو دوایی سه‌ری ده‌ره‌ینایه‌وه ◊ ده‌گوتری: قَمَسَتِ الْأَكَامُ وَاللِّقَانُ فِي السَّرَابِ: گرد و ته‌پۆلکه‌کان له‌ناو تراویکه‌وه سه‌راهه‌که‌دا له‌پیش چاو ده‌میک گوم ده‌بون و ده‌میک ده‌رده‌که‌وته‌وه.

قَمَسَ الشَّيْبُ: شته‌که‌ی فری دایه‌ ناو ناومه‌وه نقوم بوو ◊ قَامَسَ فَلَانًا قَمَمَهُ: له‌ نقوم کردندا به‌سه‌ر فلاندا زال بوو ◊ قَامَسَ غَيْرَهُ:

چو بۆلای فلان ◊ قَمَرَ الصَّيْدَ: فَيَلَى لَهُ نِيَجِيرْمَكَةَ كَرْد ◊ ده‌گوتری: قَمَرَ عَسْرَهُ: چاوهری هه‌لاتنی مانگ بوو بۆنه‌وه‌ی فرسعت له‌ دوزمه‌نه‌که‌ی بێنن ◊ الأقمَرُ: (وجه أقر) ده‌م و چاوی نورانی و پوخسار و مگوو مانگ ◊ القمَارُ: هه‌ر یاریه‌که گه‌رو و برده‌وه‌ی تیدایی ◊ القمَرُ: قه‌بارمه‌کی ناسمانیه‌ به‌دهوری نه‌ستیره‌مه‌کی له‌خۆی گه‌ورمه‌تردا ده‌سوپرته‌وه‌و له‌ پیری نه‌وه‌و شوینکه‌وته‌ی نه‌وه ◊ یه‌کی له‌وانه‌ مانگه‌ که‌سه‌ر به‌زه‌ویه‌و تابیی نه‌وه ◊ هه‌روا نه‌و نه‌ستیرانه‌ی به‌دهوری مه‌ریخ و زوجه‌ل و موشته‌ری دا ده‌سوپرته‌وه ◊ القمر الصناعي: مانگی ده‌ستکرد، قه‌بارمه‌که به‌ره‌و ناسمان هه‌لده‌دري بۆنه‌وه‌ی به‌دهوری زه‌وی دا بخولیته‌وه، به‌هۆی صاروخیکی پانه‌ری قوناغ دیاری گراو نه‌و مانگه‌ ده‌ستکرده له‌و صاروخه پانه‌ره‌ خیرایی پتویست و مه‌رده‌گري ◊ چه‌ند نامیریکی چه‌ساسی تیدان بۆ و مه‌رگرتنی زانیاری و کۆکردنه‌و میان و ناردنه‌وه‌ی بۆ سه‌نته‌ری زانیاریه‌کانیان له‌سه‌ر زه‌وی له‌ماوه‌ی سورانه‌وه‌ی دا له‌بۆشایی ناسمان ◊ هه‌روه‌گوو چۆن نهم مانگه‌ ده‌ستکرده به‌کار ده‌هیندري بۆ په‌یوه‌ندی رادیوی و ته‌له‌فزیونی به‌ده‌نگ و په‌نگه‌وه، هه‌روه‌گوو به‌کار ده‌هیندري بۆ چاودیری ناسمانشوناسی و شتی تر، یه‌که‌م مانگی ده‌ستکرد که ئاده‌میزاد پوه‌وه ناسمان هه‌لدا (۴) ی مانگی ئۆکتۆبه‌ری سالی (۱۹۵۷م) بوو.

قَمَرَ الدِّينَ: حه‌لوايه‌که له‌ کهشمیش و شه‌گراو دروست ده‌کری له‌سه‌ر شیوه‌ی پارچه‌ی ته‌نک ته‌نک ◊ ده‌شگوتری: (استدعى ماله القمر) مه‌رو مالاته‌که‌ی داونه‌ ده‌ست مانگ چاودیریان بکا

(قَمَسَ) دئ ۵ اِقْتَمَسَهُ: ليرمو لهوئ شتهكهی
 كوكردهوه ۵ اِقْتَمَسَ الطعَامَ: هرچی له
 خواردنهكه هاته بهردهستی خواردی گوئی
 نه‌دایه چاك و خراب ۵ تَلَمَسَ: هرچی دهستی
 كهوت خواردی با خراب و بیکه‌لکیش بی ۵
 پوښاک باشی پوښی ۵ التَّمَّاشُ: هرچی شتی
 خراب و بی كه‌لک بی له‌سمر روی زموی ۵
 مروئی خوپیروی همتیو مچه ۵ قَمَّاشَ البیت:
 کالای ناومال ۵ شت‌ومهکی پیداویدی مروؤف ۵
 هرچی بچندری له ناوریشم و لوکهو شتی وا
 بکری به پوښاك و پیخه‌ف و په‌ردو چهرجه‌ف
 ۵ القُمَّاشَةُ: به‌مانا (القماش) دئ ۵ پارچه‌یهك له
 قوماش ۵ القَمَّاشُ: شتی خراب و بی كه‌لک له‌مهر
 جوړیک بی ۵ القَمَّاشُ: فروشیاری کالای بی
 نرخ و خراب ۵ کوتال فروش ۵ قَصَّصَتِ الدَّابَّةُ
 قَمَّأً وقَمَّأً: ولاخه‌که جه‌موش بوو لوشکی
 هاویشت، جوتهی هاویشت ۵ به‌هوئی
 ته‌رده‌ماخی و نیشاته‌وه بازی دا.

قَمَسَ فلان: فلان‌کس دله‌راوکیئی توش بوو
 جه‌موش و سهرپیچی کرد.

قَمَسَ البحرُ السفینةَ: شه‌پوله‌کانی دهریا
 که‌شته‌یه‌که‌ی هینایه جم و جوړل و هه‌ل‌بزو
 دابهز ۵ قامَصَ العَیْبِ غیره: منداله‌که له‌بازدان و
 پاکردن دا پیش كهوت ۵ قَمَّصَ: بؤ موباله‌غه
 له‌مانای (قَمَّصَ) دئ ۵ قَمَّصَ الثَّوْبَ: له
 قوماشه‌که کراسی دروست کرد ۵ به‌شی
 کراسی‌کی له قوماشه‌که دادرې ۵ قَمَّصَ فلاتاً
 کراسی له‌بهر فلان کرد ۵ تَقَامَصَ الصَّبَّانَ
 منداله‌کان له پاکردن دا پیش‌بر‌کئیان کرد.

تَقَمَّصَ في الماء: له‌ناو ناودا خوئی نه‌مدیو و نه‌ودیو
 کردو خوئی نقوم کرد ۵ تَلَمَّصَ القَمیصَ: کراسی
 له‌بهر کرد ۵ تَلَمَّصَ شخصیةً غیره: لاسایی

به‌رام‌بهر‌مه‌که‌ی نقوم کرد له نقوم کردن به‌سمر
 به‌رام‌بهر‌مه‌که‌ی دا زال بوو ۵ یان شانازی
 به‌سهر‌دا کردو وتی من باشترم لمتؤ له نقوم
 کردن دا ۵ ده‌شگوتری: (فلان یُقَامِصُ الحوت):
 فلان‌کس له مه‌له‌وانی و خو نقوم کردن دا
 لاسایی ماسی دمکاته‌وه ۵ نه‌م په‌نده بؤ که‌سیک
 ده‌شگوتری: که‌به‌ر به‌ره‌مکانی که‌سیکی له‌خوئی
 به‌هیزترو شارم‌زاتر بکا ۵ قامَصَ فلان في المكان:
 فلان‌کس له شوپنه دم‌میک دهرده‌که‌وئ و
 کاتی‌کیش دیار نامینی ۵ اِنْقَمَسَ الكوكبُ:
 نه‌ستیرمه‌که ناوابوو ۵ اِنْقَمَسَ في الماء: له‌ناو ناودا
 بازی دا ۵ تَقَامَصَ الصَّبَّانَ في الماء: منداله‌کان
 له‌ناو ناودا یه‌کتریان نقوم کرد ۵ القَامِصُ:
 مه‌له‌وان، ژیر‌دهریا، نه‌و که‌سه‌ی به‌هوئی نامیری
 تایبه‌تیی‌ه‌وه دهنوانی بجینه ژیر‌دهریا ۵
 القَامِصَةُ: شتی سرنج راکیش، پیایوی ئی هاتوو
 ۵ به‌لاو کارسات ۵ القاموس: دهریای گهوره
 بان و پوړ ۵ ناوی کتبی‌کی فه‌یروز نابادییه
 له‌بواری زمانه‌وانی و رافه‌ی وشه‌ی عمرمی
 به‌شیو ریزه‌ندییه‌کی تایبه‌تی ۵ دواپی کراو به
 ناو بؤهر کتبی‌کی وشه شی بکاته‌وه مانایان
 بکا ۵ القَمَّاسُ: به‌مانا (القامص) دئ ۵ القَمَّصُ:
 پیایوی گهوره و م‌جاخزادمو ریزدار له‌ناو گهل و
 نه‌ته‌ومدا ۵ له‌ناو مه‌سیحیه‌کان پله‌و پایه‌یه‌کی
 ناو که‌نیه‌یه، له پله‌و پایه‌ی (قَمَّصَ) گهورم‌تره
 ۵ القَمَّوسُ: بیر که نه‌وفنده‌ی ناو تیدا بی
 دو‌لجه‌ی تیدا ون بی ۵ القَمَّوسُ: پیش سب‌ی و
 گوره پیایوی نه‌ته‌وه و گهل ۵ پاشاو همرمان‌پروا.
 قَمَّسَ الشَّيْءَ قَمَّسًا: شته‌که‌ی لیرمو له‌وی
 کوکرده‌وه ۵ قَمَّسَتِ الرِّيحُ ما على وجه الأرض:
 ر‌شه‌با خشت و خالی سهر‌زموی کوکرده‌وه ۵
 قَمَّسَهُ: بؤ موباله‌غه‌و زیندم‌پوئی له‌مانای

كەسنىكى تىرى كىردمۇهە خۇي وەكۆو ئەو
 نىشان دا لە شىئە و رەوشت دا ◊ القَمَصَةُ:
 مېشولەي بچوك كە بەسەر ئاومو دەمفېر ◊
 القَمُصُ: لەلەي مەسېھىيەكان بەمانا (القَمُصُ)
 دئ ◊ القَمِصُ: كراس ◊ جىلباب ◊ بەردەي دل ◊
 مەشىمە ◊ زىركراس و ھانىلە.
 قَمَطَ الشَّيْءُ قَطْطًا: شتەكەي شتەكە دا پىچايەو،
 قوماتى كرد ◊ دەگوتىرئ: (قَمَطَ المَوْلُودَ)
 مندالەكەي پىچايەو و ھەستەي رېك كردو بە
 بەرۇي قومات شتەكەي دا.
 قَمَطَ الأَسِيرَ: مەرۇفە دېلەكەي دەست و ھاج بەستراو
 كرد، دەست و ھاجى بەھەبلىك پىكەو ھەست.
 قَمَطَ الحَيْرَانَ: دەست و ھاجى ئازەلەكەي لەكاتى
 سەربېرىن دا بەست.

قَمَعَ الشَّرَابُ قَمَاعًا: شەرابكە بەبىن ھوم لىدان
 بەھورگ دا رۇيشتە خوار.

قَمَعَ فِي البَيْتِ رَغْمًا: بەھەلاتوويى جووھ ناو
 خانومكە.

قَمَعَ فُلَانًا: بەئاسنىكى سەر جەماوھ يان دارىكى
 وەكۆو گۇچان لەفلانكەسى دا ◊ لەتەپلى سەرى
 دا ◊ نەبەشت بگاتە وىستى خۇي ◊ زىر بارو
 زەلىلى كرد.

قَمَعَ البُرْدُ النَّبَاتَ: سەرما گزو گياو رومكەكانى
 ھەلپروزاند.

قَمَعَ الإِنَاءَ: رەھمەتى خستە ناو ھاپەكەوھ ناو
 بەرمىل و تەنكىيەكەوھ بۇئەھومى شلەمەنى تى
 بكا.

قَمَعَ القَرِيئَةَ: زاركى كوندەكەي ھەنگىراپەوھ بەرۇي
 دەرمودا و نوشتاندىپەوھ.

قَمَعَ سَمْعَهُ لِفُلَانٍ: گوئی بۇ فلان كلور كردو جوان
 گوئی بۇ راگرت.

قَمَطَ الشَّيْءُ قَطْطًا: شتەكەي شتەكە دا پىچايەو،
 قوماتى كرد ◊ دەگوتىرئ: (قَمَطَ المَوْلُودَ)
 مندالەكەي پىچايەو و ھەستەي رېك كردو بە
 بەرۇي قومات شتەكەي دا.
 قَمَطَ الأَسِيرَ: مەرۇفە دېلەكەي دەست و ھاج بەستراو
 كرد، دەست و ھاجى بەھەبلىك پىكەو ھەست.
 قَمَطَ الحَيْرَانَ: دەست و ھاجى ئازەلەكەي لەكاتى
 سەربېرىن دا بەست.

قَمَطَ الإِبِلَ: گارپانە ھوشترەكەي رىز كردو كردنى
 بەزنجىرە بەستوى يەك لەدوا يەك

قَمَطَ الشَّرِبَ: ناومرپاستى پۇشاكەكەي تەسك
 كىردەوھ بۇئەھومى بەھەستەپەوھ بنوسى.

قَطَّ الأَسِيرَ والحَيْرَانَ: بەمانا (قَمَطَهُ) دئ ◊ القَامِطَةُ:
 نامىزىكە بۇ بەپەكەو ھەستەي شتەكان ◊
 القَمَاطُ: ھەبل يان پارچە قوماشىكى تاپبەتتەپە
 بۇ شت پىچانەوھ شت شتەكە دان ◊ پارچە
 بەرۇپەكە مندالى ساواي پى قومات دەكرى ◊
 القَمِطُ: ھەبل و گوشىكە لە لىف يان لە خوص
 دروست دەكرى و گورزە پىرزو لقى دارخورماو
 شتى واى پى دەمبەستىرئ ◊ ھەبلىكە دەست و
 ھاجى مەرۇ بىزنى پى دەمبەستىرئ لەكاتى
 سەربېرىن دا ◊ القَمَاطُ: قومات دروستكەر، ئەو
 كەسەي پىشەي سەرمكى قومات دروستكردن بى
 بەھەموو جۇرمەكانىپەوھ ◊ دزو جەردە ◊ القَمِيطُ:
 تەواو و كامل ◊ دەگوتىرئ: (مَرَّ بنا عام قَمِيط) ◊

قَمَع ما في الإناء: جى له قاهه كهدا بوو يان له ناو زمره كهدا بوو هم مووی خوارد، هم مووی هه لگرت.

قَمَع البُسْرَة: جروزه تازه شینبووه كهی هه لگه ند **قَمَعَت عینُه قَمَعاً:** چاوی كهه بینا بوو، چاوی كویره موشه و چاو كز بوو **قَمَعَت الطَّيْبَةُ و غيرها:** ناسكه كه به هوئی پیومدانی می شه سهوزه، یان چوونی بو ناو لوتیه وه سهری راوشاند.

قَمَع الفرس: نسه كه هه لسه میه وه و راهبری **یان نه ژنۆیه کی نه ستوور بوو.**

قَمَع الفصیل: بیچو كه گه وره بوو بهرز بووه بهزی زور بوو **دگوتری:** (سنا م قَمَع) **قَمَعَت البُسْرَة و غيرها:** جروزه شین بووه كان هه لگه ندران **قَمَعَت المرأة بناتها بالحصاب:** ئافرته كه سه ره په نه گانی به خه نه رنگ كرد **قَمَعَت السَّاء:** كونی كوند كهی خسته ناو ده میه وه و ناوی ئی خواردموه **قَمَع ما في الإناء:** نه وهی له ناو هابه كهدا بوو یان له ناو زمره كهدا بوو هم مووی خوارد، هم مووی هه لگرت **قَمَعَت الشَّيْء:** هه لگرتی شته كهی بو خوی برد **قَمَع:** ونبوو **قَمَع:** چووه په نا بهره وه و خوی شاردموه **قَمَع في البيت:** به شله زاوی و بهه لاتووی چووه ناو خانو كه وه **قَمَعَت الحيا له مالوه دانیشته** **قَمَعَت الطَّيْبَةُ و غيرها:** به مانا (قَمَعَت) دئی **قَمَعَت في البيت:** به مانا (قَمَع) دئی **قَمَع:** سه رسام و سه رگه ردان بوو **قَمَع:** ژیر دسته و زه لیل بوو **قَمَعَت الشَّيْء:** هه لگرتی شته كهی هه لگرت **قَمَع الحمار:** گویدر ژمه كه سه ری راوشاند بوئه وهی می شه سهوزه له خوی دمه كا **دگوتری:** (تركت للانا

قَمَع: فلانكه سم جی هیشته له بهر بی نیشی می شی دمه ردم كردن **قَمَع:** مرۆفینكه نیسقانی گه روی گه ورمیه **قَمَع:** په حه تی؛ نامیزینکی سه ر بلاوی بن ته سکی لوله یی، بوئه وهی شله مه نی و شتی وای پی بکه یه ناو ته نیکی و بهرمیله وه **دگوتری:** (ویل لأقماح القوم) هاوار بو نه و خه لگه نی دمیست و په ندی ئی و مرناگرن **قَمَع من الرمان:** نه و پرزو پاله ی به هه نارمونه **قَمَع من الورد:** نه و بنكه سه وزه ی گوئ كه له سه ر لقه وه دهمینیه وه دوا ی و مرینی په لکه گوله كان. **قَمَع:** به مانا (قَمَع) دئی **دگوتری:** (فلان قَمَع أخبار) فلانكه س شوین هه واله كان دمه كه وئ و لییان دمه كوئیه وه و باسیان ئی دمه كا **قَمَع:** نه ستورایی و په قیه كه له په كیک له نه ژنۆی نه سپ دا **قَمَع:** نیسقانیکی بجو كه له گه رودا له دیوی دمه وه بهرز دمیته وه **قَمَع:** بووری هه ناسه له سه رمتای فوره وه **قَمَع:** بو سه ر سییه كان **قَمَعَت من الشَّيْء:** هه لگرتی شته **قَمَع:** شینواییه كه له قلینجکی چاودا و سوور هه لگه پرانیته یی **قَمَع:** سه ر **قَمَع:** تۆپه لایکی دووگی حوشر **قَمَع:** زیپه كه له دیوی ناوهمه ی لیو پهیدا دهن **قَمَع:** خراپ بوون و تیک چووونی قلینجکی چاو **قَمَعَت الذنب:** لایه کی كلك **قَمَع:** هه روا و شه ی (القمعة) ناوه بو می شیکی شینی گه وره ده جیته ناو لوتی و لایخ و نازه له وه **قَمَع:** هه روا له کاتی گه رما دا به حوشر و چه یواناتی ترمه دمنیش و دمیگمزی **قَمَع:** القمعة. نه و بهرزاییه نیوان دوو گوئی نازه ل **قَمَع:** لایه کی كلك **قَمَع:** داریکه یان ناسنیکه سه رینکی چه ماوته وه پیی له سه ری فیل دهری بوئه وهی ژیر بار بی **قَمَع:** شته كهی كوژدموه **قَمَع:** چووه ناو ناوهمه و نقوم بوو تاخكا :

تَقَمَّمَ الشَّيْءَ: جَوَّهَ سَمْرَ تَوْبِهَ لَاكِي شَتِهَكِه ۵
 الْقَمَامُ: دَمْرِيَا ۵ كَيْشَمُو نِيَزَاع ۵ دَمْگوتَرِي: (رَقَعَ
 فِي قَمَامٍ مِنَ الْأَمْرِ) ۵ كِهوتِه نَاوَكَيْشَمُو نِيَزَاعِهوه
 گِهورمُو رِيَزَادارُو شَكُوْمَهَنَد ۵ الْقَمُومُ:
 گولَاودَانِيكِه لِه شوشِه يَان زِيو يَان مَس نَاوِي
 گولِي تِيَدَمَكْرِي و پِيِي دَمپَرِيَنَدَرِي ۵
 حِهوجُوشِ و شَتِي وَا كَمَنَاوِي تِيَدَا گِهَرَم دَمكْرِي
 نِهَم جُوْرُه نَامِيْرِه لَاي خَاوَرُوِي پَان و لَاي
 سَمرُوِي تَمَسَكِه ۵ هَمرُوَا زَمرفِيكِي خَوَرَاوِي و
 نَهفَسَانِهپِيِيه گَوَايِه بَهفَسِيه كُولِهوَمَانِي و پِيَاوِه
 دَهسْتِرِي مَكَان شَهْمِيَاتِيْنِيِيه سَمرِپِيَجِيكِه رَمَكَانِيَان
 تِيَدَا بَهَنَد كَرْدُون ۵ الْقَمُومَةُ: قَوْمَقَوْمِهوه
 حِهوجُوشِ و مَهسِيْنِه لَه مَس و شَتِي وَا كِه دُوو
 هَهَنگَلِي هَمَبِن.

فَعَلَ الشَّرْبُ أَرِ الرَّأْسُ قَمَلًا: جَانِهوَمَرِي نَهسَبِن لِه
 پُوْشَاكِه كِه دَا يَان لَه نَاو هَزِي سَمر دَا زُوْر بُووِن.

فَعَلَ الرَّجْلُ: پِيَاوَمَكِه زُوْر كُورْتِه بَالَا بُوو.

الْقَمَلَةُ: نَهسَبِن، گِيَانِهوَمَرِي نَكِه لَه جَمَسْتِه دَا پَهِيَدَا
 دَمبِن كِه چَلَكِن و پَلَكِن بِي ۵ الْقَمَلُ:
 جَانِهوَمَرِي نَكِه لَه پِيْرِي گَمَنِه و لَه گَمَنِه بَجُوكَرْتِه
 حَمزِي لَهوَمِيِه لَه نَاو جَمَسْتِه و توكِي حُوشْتَرِي
 لَه پِدَا بَزِي ۵ هَمرُوَا نَاوِه بُوْ جَانِهوَمَرِي سِن كِه لِه
 دَمغَلِ و دَان دَمدَاو مُوْخَه كِه ي دَهخُوَا، بَه عَمَرَمِيِي
 نَاوِيكِي تَرِيشِي هَمِيِه پِيِي دَمگوتَرِي: (التَطَاطُ) ۵
 قَمَّتِ الشَّأُ: مَهْرَمَكِه بَه دُوو لِيُوِي لَهوَمَرِي
 كِه موكُورِي خَسْتِه دَهْمِيِهوه بُوْنِهوه ي بِيخُوَا ۵
 قَمَّتِ الْبَيْتَ: مَالِهَكِه ي مَالِي.

قَمَّ مَاعِلَى الْحِرَانِ: چِي لَه سَمْر سَمْرَمَكِه هَمبُوو
 هَه مَوُوِي خَوَارِدُو هِيچِي لِي نَه هِيَشْتِهوه ۵ قَمَّم
 النَّجْمُ: نَهسْتِيْرِه هَاتِه نَاوَه رَاسْتِي نَاسْمَان
 لَه نَاسْتِي سَمْرَمَان بُوو ۵ قَمَّمَتِ الشَّأُ: مَهْرَمَكِه
 لَه خَسْتِ و خَالِي مَالِدْرَاو و شَتِي فَرِيَدْرَاو دَا

لَهوَمَرِيَا ۵ اِقَمَّتِ الشَّأُ الْحَبُّ: مَهْرَمَكِه لَه دَانِهوَمِيْلِه
 گَهْرَا بُوْنِهوه ي بِيخُوَا ۵ اِقَمَّمُ فَلَان مَاعِلَى الْحِرَانِ:
 فَلَان كِه مَس چِي لَه سَمْر سَمْرَمَكِه بُوو خَوَارِدِي ۵
 قَمَّمُ الشَّيْءَ: جَوَّهَ سَمْرَ تَوْبِهَ لَاكِي شَتِهَكِه ۵
 تَقَمَّمُ: بَهشُوِيْن قَوْمَامِهوه شَتِي وَا دَا گَهْرَا.

تَقَمَّمُ الْجَبَلَ: بَه كِيُوْمَكِه دَا سَمْرَمَكِهوت تَا گَهيشْتِه
 تَوْبِهَ لَاكِي و سَمْرَانَسَمَرِي كِيُوْمَكِه ۵ تَقَمَّمُ النَّخْلَةَ:
 جَوَّهَ تَوْبِهَ لَاكِي دَار خَوْرَمَاكِه ۵ الْقَمَامَةُ:
 خَسْتِ و خَالِي مَالِدْرَاوِي نَاو مَالِ و سَمْرشَه قَام و
 كُوْلَان و كُوْرَاوِه بُوْ فَرِيَدَان ۵ الْقِيَّةُ مِنْ كُلِّ
 شَيْءٍ: تَوْبِهَ لَاكِي و سَمْرَانَسَمَرِي شَتِ ۵ جَمَسْتِهوه
 فَمَبَارِه ۵ هَمرُوَا بَه مَانَا (هَه مَوُو) دِي ۵
 دَمگوتَرِي: (جَاءَ الْقَوْمُ قَمَةً) خَه لَكِه كِه هَه مَوُو يَان
 هَاتِن ۵ الْقَمِيمُ: رُوهَكِ و پَاقَلِهوه شَتِي وَا ي
 و شَكِه و مَبُوو ۵ الْقَمُّ: نَهوه كِه سَه ي هَمْر چِي دَهسْتِ
 بَكِهوِي لَه سَمْر سَمْرَه دَمِيخُوَا ۵ الْقَمَّةُ: حَاوِيِهوه
 شَرِيْفِ و شَتِي وَا كِه قَوْمَامِه ي تِي دَمكْرِي ۵
 الْقَمَّةُ: گَمَسَكِ ۵ دُوو لِيُوِي نَازَه لِي دُوو سَم ۵
 و مَكُوو مَهْرُو بَزِن.

فَعَمَّنْ كَذَا قَمَنًا: شِيَاوِي نَهوه بُوو.

فَعَمَّنْ بِكَذَا بَه مَانَا (فَعَمَّنْ) دِي ۵ تَقَمَّنْ الشَّيْءَ:
 بَه سَمْر شَتِهَكِه ي دَا رُوَانِي بُوْنِهوه ي هَه لِي بَكْرِي
 ۵ تَقَمَّنْ مَرَاْفَقْتِه: هَهوَلِي بَه دَهسْتِه تَهِيْنَانِي
 رَهزَامَهَنَدِي نَهوِي دَا ۵ الْقَمِيْنُ: لَايَه ق و شِيَاو ۵
 الْقَمِيْنُ: نَزِيكِ ۵ دَمگوتَرِي: (دَارِي قَمَنٌ مِنْ دَارِه)
 ۵ خِيْرَاو گُورج و گُوْل ۵ لَايَه ق و شِيَاو و گُونجَاو.
 الْقَمِيْنَةُ: بُوْگَمَن ۵ دَمگوتَرِي: (رَاثِحَةُ قَمِيْنَةٍ) بُوْنِيكِي
 نَاخُوْشِ و بُوْگَمَن ۵ الْقَمِيْنُ: لَايَه ق و شِيَاو ۵ نَزِيكِ
 ۵ خِيْرَاو گُورج و گُوْل ۵ تُونِي حَمَام ۵ شُوِيْنِي
 خَسْتِ سُووْر كَرْدَنِهوه (كُورِه خَسْتِ) ۵ الْقَمِيْنَةُ:
 دَمگوتَرِي: (هَذَا الْأَمْرُ مَقْمَنَةٌ لِذَلِكَ) نَهَم كَارِه

لايهقو شياوه بؤنهوه ◊ قَمَه البعير قمرها:
حوشترمه سهرى بهرز كردموه و ناوى
نه خواردموه ◊ قَمَه الشينى في الماء: شتهكه
لماوه كه دا جار همبوو نقوم دمبوو جاريش
هه بوو دهردمكه و ته وه.

قَمَه: به سمرگره دانى به ناو ولاتدا رويى و نه يزانى
بؤ كوى ده جي.

قَمَه قَمَه: نيشتهاي خواردنى كه م بوو ◊ قَمَه في
الأرض: سهرى خوى هه لگرتو رويى ◊ قَمَت
الإبل قَمراً وقنياً: حوشترمه كه قه له و بوو.

قَمَى فلان الى البيت: فلانكس جووه ناو خانوو.

قَمَى فلان الدار قَمياً: فلانكس خانومه كى مالى و
باكى كردموه ◊ أقمى الرجل: بياومه كى دوى كزو
لاواري قه له و بوو ◊ له ماله وه گوشه گير بوو بؤ
خوپاراستن له فيته نه يى ◊ أقمى عسرة:
دوژمنه كى ژيربار كرد ◊ قاماني الرجل رغبه:
بياومه كه هاورا بوو له گه لم دا ◊ القاميسه:
نافرمتى تى شكاو له ناخى خويدا ◊ القماسة: نه و
شوينه ي خور ليى نادا.

قَمَا الشينى قَمراً: شتهكه زور سوور بوو ◊ قَمَات
اللعيبة من الحناب: موى ريش به موى
بؤيه كردن به و سمه ريش بوو ◊ قَمَات أطراف
الجارية بالحناء) دست و هاجى كچه كه به خه نه
سوور بوو.

قَمَا الجلد: پيسته كه خرايه ناو دهباغ.

قَمَا لِحيتَه: ريش به و سمه ريش كرد.

قَمَا اللبن: شيرمه كى تيكه ل به ناو كرد.

قَمَى الأديم قَمراً: پيسته كه گهنى، خراب بوو ◊
قَمَى نعلان: فلانكس مرد ◊ أقمنا الأديم:
پيسته كه ي خراب كرد، رزاندى ◊ أقمنا الشينى

فلاناً: شتهكه له فلانكس نزيك بؤوه ◊ أقمنا
حوشترمه: فلانكسى كوشت، يان هه لى نا بؤ كوشتن
◊ قَمَا: بؤ زيردم رويى له مانا (قَمَا) دئ ◊ القماسة:
شوينيك خورى لى هه لنه يى، خور ليى نه دا ◊
القنورة: به مانا (القنأة) دئ.

قَنْب الزهر قنباً وقنبراً: گوله كه به رده ي خوى
درى و بشكوت ◊ قَنْبَتِ الشمس: خور به ته واوى
ناو ابو و ناسه واوى ديار نه ما.

قَنْب الرجل في بيته: بياومه كه جووه ناو ماله كه ي.

قَنْب العنب: هر جى زيان به ترييه كه بگه يه نى

ليى كردموه ◊ أقمب: خوى له فهرمانه روا يان

له خاومن فهرز شاردموه ◊ له رويشتن دا

هه نكاوى فراوانى هاويشتن ◊ أقمب الخيل

نهر العدر: نهمب سوارم كان كؤبوونه وه بؤنه وه ي

هترش به رن بؤسه ر دوژمن ◊ قَنْب الزرع:

كشت و كاله كه گولى كرد ◊ قَنْب الزهر: گوله كه

بشكوت، له په رده هاته دهر ◊ قَنْب الخيل نهر العدر:

به مانا (أقمب) دئ ◊ قَنْب شجر العنب: توله زيادو

بن كه لكه كانى دارميويه كى بپرين هه لى

به رداوتن ◊ قَمَنْب في بيته: جووه ناو

خانومه كه يه وه ◊ قَمَنْب الخيل نهر العدر:

به مانا (أقمب) دئ ◊ القانِب: ته ته ر، مروفى

خوشرو كه له شوينيكه وه نامه و شتى وا به رى

بؤ شوينيكى تر ◊ القناب: غونچه (نه و په لكه

كه لا يانه ي گوله كه يان له خؤگرتوه) ◊ القناب

به مانا (القناب) دئ ◊ چنگى شير ◊ نه و

به رده يه ي كه نينؤ كه كانى شير ده شاننه وه :

قناب القوس: زنى قه وس و كه وان ◊ القنِب

كونده و گوينى يان به رده يه كه شت له خؤ

دمگرى ◊ ومكوو به رده ي دابؤشه رى چنگ و

نينؤكى شير ◊ به رده ي دابؤشه رى گولى

نەپشکوتوو ◊ ھەروا ناوھ بۆ نینۆکی شیر ◊
 شیراعی گەورە کەشتی ◊ القَبَابُ: بەمانا
 (القَبَابُ) دئی ◊ القَبَابُ: رومکیکی سالانە
 کشت وکالی لیبیە لھ پیری (القَبَابُ)
 تویکلەکەمی بامدەری و ھەبلی گۆشی ئی دروست
 دەکری ◊ القَبَابُ ھەندی: جۆرھ رومکیکی
 (ھینەبیبیە) مادەمی سەرکەر و بیھۆشکەری ئی
 بەرھەم دەھیندەری پئی دەگوتری: ھەشیشە ◊
 القَبَابُ: کۆمەلانی خەنک ◊ ھەوری پڕو گەوال
 گەوال ◊ القَبَابُ: رینوارو ھاتو جۆکەری بەپەلە
 ◊ القَبَابُ: شیوھ قەمەزو بیژنگیکە راکەر
 نیجیر مکانی تیدەخا ◊ ھەروا ناوھ بۆ کۆمەلە
 ئەسپ سواریک ژمارەیان لھ خوار سەدەمەن و
 خۆیان نامادە دەکەن بۆ ھیرش بردن بۆسەر
 دوژمن ◊ القَبَابُ: پروانە مادەمی (القَبَابُ) ◊
 القَبَابُ: قەرنبیط، قەرابیط رومکیکە
 دەکوئیندەری و دەخوری ◊ قَبَابُ فی بیتە: لەمانی
 خۆیدا ونبوو، خۆی شاردموھ ◊ قَبَابُ الشَّجَرَةُ
 أَوِ البَقْلَةُ: درەختەکە ھیشتا گولەکەمی
 نەپشکوتووھ و غونجەن ◊ قَبَابُ فلان: فلانکەس
 رقی ھەتساو رەگی لاملی فش بوون ◊ القَبَابُ:
 پەردەمی گول ئەو پەرانەمی دەوری غونجەمی گول
 دەمدن پئش پشکوتنی ◊ پەردەمی گولە رۆک ◊
 پەردەمی گولە گەنم و جۆ ◊ پیاوی کورتە بالای
 ھیج و ھوج ◊ القَبَابُ: وەرھەمی لای خواروی
 گول، بەرگی خونجە ◊ پەروپەکە تەنک
 دەدوری و لەبەر مندال دەکری ◊ قَبَابُ فلان:
 فلانکەس لەناو ھۆزو خیلدا ژباو وازی لھ
 گۆشەگیری ھینا ◊ القَبَابُ: پیاوی رق نەستووو
 بەھیزو بەتوانا ◊ سەرزل ◊ القَبَابُ: کۆمەلە
 خەنک و ئەسپ سوار کە ژمارەیان لەنیوان سی
 تا جل ◊ القَبَابُ: پیاوی رق نەستووو بەھیز ◊

کوری گەنجی سەرزلی رۆح سوک ◊ القَبَابُ:
 بەمانا (القَبَابُ) دئی ◊ القَبَابُ: تەلەو داویکە (ابو
 براھش) ی پئی رادەکری ◊ قەبارەمیکی
 مەدەنییە کلۆرھ ناواخن دەکری بە مەوادی
 تەقینەوھو دەھاویژری بەھۆمی تۆپەوھو یان
 بەدەست بە کوردی پئی دەئین: بۆمبا بۆمب ◊
 القَبَابُ من القُدور: ئەو مەنجدانەمی خواردنی
 سی چل کەسی تیدا نامادە دەکری.

قَبَابُ قَبَابُ: مەلکەمی فەرمانی خودا بوو،
 بەندایەتی خۆی بۆ خودا راکەبەند ◊ دریزی
 بەنوێزو پارەنەوھ دا.

قَبَابُ الله: پابەندی بەندایەتی کردن و
 خودا پەرسەتی بوو ◊ قَبَابُ المرأة لزوجها:
 نافرمتەکە گوی بیستی فەرمانی مێردەکەمی بوو
 ◊ (فھی قوت).

قَبَابُ قَبَابُ: کەمخۆر بوو ◊ اَقْبَابُ: لھ نوێژدا زۆر
 رابوستا دریزی بە پیوھ رابوستان دا ◊ دریزی
 بە غەزاکردن دا ◊ ھەموو سائی ھەجی کرد،
 مەلکەج و پابەندی فەرمانی خودا بوو ◊ دوعای
 شەری لھ دوژمنی کرد ◊ قَبَابُ المرأة لزوجها: بۆ
 زەئیدەرپی لھمانای (قَبَابُ) دا دئی ◊ اَقْبَابُ:
 مەلکەج بوو ◊ القَبَابُ: تاعەت و مەلکەمی،
 دوعاکردن.

قَبَابُ الشَّارِبُ قَبَابُ: شەمەنی خۆرەمەکە دوی تیر
 خواردنەوھ لھ ناوو شتی وا زۆری لھخۆی کرد
 بۆ زیاتر خواردنەوھ.

قَبَابُ من الشراب: ناوھەمی ھەتەمەست.

قَبَابُ العَرْدِ والغَصْنِ: لایەکی دارەکە یان لقەکەمی
 چەماندەموھ و مکوو گۆچانی ئی کرد.

قَبَابُ الباب: داریکی تاشی و دەرگاکەمی پئی بەرز
 کردموھ ◊ اَقْبَابُ الباب: بەمانا (قَبَابُ) دئی ◊ قَبَابُ

الباب: گریژمنه، یان کلیلی دمرگاکهی چاک کردهوه \diamond تَقْنَعُ مِنَ الشَّرَابِ: شهرا به کهی بهنا به دل و لهسر تیراوی خواردموه \diamond الْقُنَّاحُ: مهتال و پهمدی دمرگا \diamond الْقُنَّاحَةُ: کلیلیکی دریژو خواره بو کردنه وهی شت \diamond همر پارچه داریک بیخیمه ژیر داریکی ترموه بوئه وهی جم و جوئی بی بکا و مکوو گریژمنه.

قند السریق قند: همنگون و بوختهی شیرینی کرده ناو قاتو ته که وه \diamond اَقْنَدُ السَّرِيقِ: به مانا (قنده) دئ \diamond قَنْدُ السَّرِيقِ: به مانا (قنده) دئ \diamond الْقَنْدُ: همنگون و بوخته و پالقمتهی قهصه بی شهکر که رهق بی \diamond الْقِنْدَارُ: مروقی گورج و گوژ \diamond حوشتری خوشرؤ \diamond الْقَنْدَةُ: کلوشه کر پارچه یه که له شهکر \diamond الْقَنْدِيدُ: گوشراوی قهصه بی شهکر که توندو رهق بوو \diamond شهرباب \diamond کافور \diamond عنبر \diamond میسک \diamond قَنْسَمِنَ: دوی تاوان کردن توبه ی کرد \diamond قَنْسَمِنَ فِي الْأَرْضِ: ملی خوی له ریگانا و رقی و ناوری نه دایه وه \diamond الْقَنْسُ: گیانله بهریکه رففتارو شیوه جرجه، له پیری (القندسیه) توکن و کلک به هیزه له ولاتی نه وروپا و نه مریکای باکوردا همیه \diamond قَنْدَلُ فُلَانٍ: فلانکس سهری گهورمیه \diamond به هیواشی و له سره خو رویش \diamond الْقَنْدَالُ: سرزل \diamond الْقَنْدَلُ: به مانا (القنادل) دئ \diamond الْقَنْدِيلُ: چرایه که و مکوو نه ستیره وایه، له ناومر استیدا پلیته یه که همیه، ناو و زمیتی تی دمکری و هله دگر سیندری \diamond الْقَنْزَعُ: تووکی دموران دموری سهر \diamond نه و پمرو پؤلهی کؤبوته وه به سهر سهری که له شیرو هوبهره ومیه \diamond الْقَنْزَعَةُ: مووی دموران دموری سهر \diamond پارچه موو (گودله) که به سهری منداله وه دهیلدریته وه و ناتاشری \diamond الْقَنْزَعَةُ: به مانا (القَنْزَعَةُ) دئ \diamond نافرمتی زور کورته مبالا \diamond پمرو

پؤلی کؤبوته وه به سهر سهری که له شیرو وه \diamond اَقْنَسَ فُلَانٌ: فلانکس لافی وه جاخراد می لئ داو بوخویشی خو پیری و همتیو مجمه \diamond الْقَنْسُ: نه صل و بنه چه \diamond تَوْقَه سَمَرٍ \diamond الْقَنْسُ: رشانه وهی کهم \diamond الْقَنْسُ: پی شه سمر \diamond تَوْقَه سَمَرٍ کلاو خوزه \diamond نِيسَقَانِيْكَ له نیوان دوو گوچکهی نه سپ دا به رزه وه بووه \diamond ناومر استی ریگا \diamond قَنْسَرْتُهُ السُّنُّ أَوْ الشَّدَائِدُ: سالانی ته من یان به لاو چورتم پیریان کرد \diamond تَقْنَسَرَ: پیر بوو جهسته ی ویکهاته وه \diamond الْقَنْسِيرُ: به لاو ناخوشی \diamond الْقَنْسَرُ: پیرو به سالاجوو \diamond کون.

قنص الصید قنصا: نیچیره کهی راو کرد \diamond اِقْتَنَصَ الصَّيْدَ: الصَّيْدُ: نیچیره کهی راو کرد \diamond تَقْنَصُ الصَّيْدَ: نیچیره کهی راو کرد \diamond الْقَانِصَةُ مِنَ الطَّيْرِ: چلیدانه، به شیکه له معیدمو تییدا خواردن وردوهار دمکری \diamond نه م چلیدانه بوئه و بالندانیه بزویان دانه و یله و شتی وایه و مکوو مریشک و کؤترو نه و جوژه بالندانه \diamond همر وا له ههندی گیانله بهری تریش دا همیه که خوراکیان شتی قورس بی \diamond الْقَنْصَرُ: شه به که و داو \diamond الْقَنْصِصُ: راوچی، شه به که و داو \diamond الْقَنْصُلُ: و مکیل و نوینمهری دهوله تیک له دهوله تیک تریدا پله و پایه ی له خوار سمیره ومیه، کاروباری سیاسی و بازرگانی و پؤشنبری و پمرو مردمی له و ولاته دا سهر و کاری دهکا \diamond (بنت القنصل) جوژه رومکیکی (السوسية) له ولاتی میصر همیه \diamond الْقَنْصَلِيَّةُ: سهارفتخانه، شوینی رسمی فونصل.

قنط قنطاً: ناومید بوو به ته و اوی لئی ناومینه بوو.

قَنَطَ قَنَطاً رِقْنَاةً؛ نَانُومِيدُ بُوُو ۵ اَقْنَطُهُ؛
 نَانُومِيدِی کرد ۵ قَنَطُهُ؛ بَهَامَانَا (اَقْنَطُهُ) دِی ۵
 قَنَطَرٌ: لَادِیْی بَهَجِیْهِشْت بُوُوْبَه شَارِنَشِیْن ۵
 دَهْوَه لَهْمَه نَدِیْبُوُو بُوُو بَه خَاوَمَن پَارَهو پُوُو زُوُر ۵
 قَنَطِرَ عَلِیْنَا: زُوُر مَایَه وُهو لَه شُوُوِیْتِی خُوُو
 نَه جُوَلَا ۵ قَنَطَرُ الْبِنَاءِ: خَانُوْمَه کَه ی لَه شُوُوِیَه
 کَه وَاْنَه یی دُرُوَسْت کَرْد ۵ الْقِنَطَارُ: نَامِیْرِیْکِی
 پِیْوَانَه یِیْبِه بَه گُوُوِیْرَه ی وِلَات پِیْوَانَه کَه ی دَمگُوُوِی
 لَه وِلَاتِی مِیْصِر دَمگَاتَه رِیْطَل ۵ وَاتَه: (۴۴،۹۲۸)
 کَفَم) ۵ مَالُو سَامَانِی زُوُر ۵ الْقِنَطِرَةُ: پَرْدِی
 کَه وَاْنَه یی کَه بَه سَمِر رُوُبَارَه وُه دُرُوَسْت دَمکَرِی بُوُو
 پَه رِیْنَه وُه بَه سَمِرِی دَا ۵ الْمَقْنَطَرُ: (بِنَاءُ مَقْنَطِر)
 بَالَه خَانَه یَه کِی کَه وَاْنَه یِیْبِه پَه نَجَه رَهو دَمرگَاو
 دِی کُوُوَرَاتِی کَه وَاْنَه یی دُرُوَسْت کَرَاوَه ۵ الْقِنَاطِیْ
 الْمَقْنَطِرَةُ: مَالُو سَامَانِی زُوُرُو سَه رِیْه ک نَرَاو ۵
 قَنَعَتِ الْإِبِلُ وَالْغَنَمُ قَنَعًا: حُوَشْتَرُو مَهْرُو بَزْنَه کَان
 گَه رَاْنَه وُه بُوُو نَاغَمَلُو تَه وِیْلَه ی خُوُوِیَان ۵ قَنَعَتِ
 الشَّاةُ: مَهْرِمَه گَوَانِی بَه رَز بُوُو نَه وُه

قَنَعَ فِلَانٌ قَنَعًا: قَه نَاعَه تِی بَه شْتِی کَه م کرد ۵
 بَه بَه شِی خُوُو رَا زِی بُوُو ۵ (فَهْر قَانَع رَقِیْع).

قَنَعَ اِلِی فِلَانٌ: بُوُو مَلْکَه ج بُوُو کَه وِتَه زِیْر رِکِیْضِی
 فِلَانْکَه سَه وُه.

قَنَعَ قَنَعًا رِقْنَاعَةً: رَا زِی بُوُو بَه وِی پِیْی دَرَا ۵
 اَقْنَعَتِ الشَّاةُ: بَهَامَانَا (قَنَعَتِ) دِی ۵ اَقْنَعُ الْبَعِیْرُ:
 حُوَشْتَرَمَه کَه سَه رِی رَا کِیْشَا بُوُو لَای حَمُوَزَه کَه
 بُوُوْنَه وِی نَاو بَخُوَاتَه وُه ۵ اَقْنَعُ فِلَانٌ یِیْدِیَه فِی
 الصَّلَاةِ: فِلَانْکَه س هَمِر دُوُو دَمَسْتِی خُوُو بَه رَز
 کَرْدَنَه وُه بُوُو لَای نَاسَمَانُو دَاوِی رَه حَمُو بَه زَمِی
 لَه خُوُوَا کَرْد ۵ اَقْنَعُ فِلَانًا الشَّیْئُ: شْتَه کَه
 فِلَانْکَه سِی رَا زِی کَرْد. ۵ اَقْنَعُ الْإِبِلُ وَالْغَنَمُ:
 حُوَشْتَرُو مَهْرُو بَزْنَه کَانِی رُوُو لَه وِیْرگَا نَا زُوُوْتَن ۵

یَان بَه رَهو نَاغَمَلُو تَه وِیْلَه ی خُوُوِیَان نَارِاسْتَه ی
 کَرْدَن ۵ اَقْنَعُ رَاسَهُ وَعُقَلَهُ: سَه رِی بُوُو نَاسَمَان
 بَه رَز کَرْدَه وُه و حَاوِی لَه نَاسَمَان بَرِی و زَه لِیْلِی و
 دَا مَاوِی خُوُو رَا نَوَانْد ۵ اَقْنَعُ حَلَقَهُ وَفَمَهُ: دَمِی و
 قُوُوِگِی بَه رَز کَرْدَنَه وُه بُوُوْنَه وِی شْتِیْکِی
 لَه شَلَه مَه نِیْبِه کَه دَمَسْت بَه کَه وِی بِیْخُوَاتَه وُه ۵
 اَقْنَعُ الْإِنَاءِ: قَاهَه کَه ی خُوُوَا ر کَرْدَه وُه بُوُوْنَه وِی
 نَه وِی تِیْیِدِیَه رُوُو بَکَا ۵ قَنَعُهُ: رَا زِی کَرْد ۵
 قَنَعُ الْمَرَاةِ: حَارَشِیْوِی لَه بَه ر نَا فَرْمَتَه کَه کَرْد ۵
 قَنَعُ رَاسِ الْجِبِلِ: جُوُوَه سَه ر تُوْبَه لَکِی کِیْوَه کَه ۵
 قَنَعُ فِلَانًا بِالسِّیْفِ أَوْ السَّرِطِ أَوْ الْعَصَا: بَه شَمِشِیْر
 یَان بَه قَاهَمِجِی یَان بَه عَصَا فِلَانْکَه سِی دَا بِلُوُوْسِی
 ۵ تَقْنَعُ: بَه نَا جَارِی قَه نَاعَه تِی بَه سَمِر خُوُو دَا
 هِیْنَا ۵ خُوُو بَه جَارَشِیْوِی و شْتِی وَا دَا بُوُوْشِی ۵
 تَقْنَعَتِ الْمَرَاةُ: نَا فَرْمَتَه کَه جَارَشِیْوِی پُوُوْشِی ۵ تَقْنَعُ
 فِی السِّلَاحِ: جَه کِی لَه خُوُو بَه سْت ۵ اِقْتَنَعُ: بَه مَانَا
 (قَنَع) دِی ۵ اِقْتَنَعُ بِالْفِکْرَةِ أَوْ الرَّأْيِ: قَه نَاعَه تِی
 بَه فِی کَرْمُو رَاو بُوُو جُوُو نَه کَه کَرْد.

القِنَاعُ: خَزْمَه تَکَارِی گَه ل ۵ شُوُوِیْنَه کَه وِتَه ی گَه ل و
 نَه تَه وُه و بَه کَرِیْگِرَاوِی نَه وَا ن ۵ الْقِنَاعُ:
 سَه رِیْوُش و جَارَشِیْوِی ۵ هَمِر شْتِیْکِ نَا فَرْمَتِ سَه رِی
 خُوُو پِیْی دَا بُوُوْشِی ۵ پَه رَدَه ی دَل ۵ پِیْرِی و
 مُوَسِی بُوُو ن ۵ هَمِر شْتِیْکِ رُو خَسَارِی پِیْی
 دَا بُوُوْشِی ۵ الْقِنَعُ: جَه ک و سِیْلَاح ۵ سَه بَه تَه و
 سَه لَه و شْتِی وَا کَه لَه پَر زِی دَرَه خْتِی خُوُرْمَا
 دُرُوَسْت بَکَرِی و نَانِی لَه سَمِر دَه خُوُرِی یَان
 مِیْوَه تِی دَمکَرِی ۵ پِیْدَه شْت ۵ زَه وِیْبِه کِی
 دَه شْتَه دَم کَه وِیْتَه نِیْوَان لَه لَان و دَرَه خْتِی تِیْدَا
 دَه رُوُو ۵ لَه لَای نَه تَه بَارَه بَه سْتُو رَه ق بُوُو ۵
 بَنَه جَه و بَنَه مَا ۵ الْقِنَعُ: زُوُرْنَا ۵ هَمِر شْتِیْکِ فُوِی
 پِیْدَا بَه کَه ی دَم گِی لِی بِی ۵ الْقِنَعَانُ: (رَجَل
 قِنَعَان) پِیَاوِیْکَه گُوُوِی لِی رَا دَم گِرِی و بَرِوَا

قَنُّ الشَّيْنِ قَنًا: چاوی به دوادا گَیَراو لَی و ردبؤوه
 ◊ قَنُّن: یاسای دانان ◊ **إِقْتَنُ قَنًا:** کؤیله ی بؤخوی
 پهیدا کرد ◊ سمری داخست و بیدمنگ بوو ◊
إِقْتَنُ الرَّحْلُ: که ژاومکه له سر پستی حوشرمکه
 مایه وه ◊ **إِسْتَقَنُ بِالْأَمْرِ:** تاییهت بوو به کارمکه ◊
 له گهل مهر و بزنه کانی خوی دامایه وه بؤنه وه ی
 سود له شیرمکه یان بکا ◊ **القانون:** پیوه ری
 هموو شتیك و رپیازو که ناله کانی؛ قانون و
 یاسا ◊ ههروا ناوه بؤ نامیرنکی مؤسیقا ◊
القنَّان: قؤلی کراس ◊ بؤنی بن همنگل ◊ **القِنُّ:**
 کؤیله، نهو کهسه ی باوکیشی کؤیله بووبی ◊
القنَّة: (قنَّة کل شی) سمرانسرو توپه لاک
 هموو شتیك ◊ **القنَّة:** پتهوی حهبل یان
 پتهوی حهبل لیف (گوش) ◊ **القنينة:**
 سوراحی و گؤزه که له شوشه بی و شرابی تیدا
 بی ◊ **القنن:** نهندازیاری شارمزا له بواری ناوی
 زُرزرموی و هه لکنندی بیرو شتی وا.

قَنَا لِنِ الشَّيْنِ قُنًا: شتهکه زؤر سوور بوو.

قَنَا فِلَانًا: بؤ فلانکس سهرچاوه زیانیکی بؤ
 دیاری کرد بؤنه وه قنیاتی بی بکا.

قَنَا فِلَانًا قِنَارًا: باداشی فلانکسی دایه وه

قَنَا اللهُ الشَّيْنِ قَنًا: خودا شتهکه ی ومدی هینا.

قَنِي الشَّيْنِ قَنِيًا: شتهکه ی که سب کردو کؤی
 کردم وه.

قَنِي العَنَمِ وَغَيْرَهَا: مهر و بزنه کانی و مرگرتن
 بؤنه وه ی به خوی یان بکا و سوود له مهر و بوومیان
 و مربرگری نهک بؤ بازارگانی و جه لیمجه تی.

قَنِي فِلَانًا: فلانکسی بازی کرد.

قَنِي الحَيَاءِ فِلَانًا: شهرم و حهیا وای له فلانکس
 کرد که خوی له زؤر شت گَیَرایه وه.

به مهضا و حوکی دمکری ◊ که سیک به کم
 رازی بی و همناعت بکا ◊ **المقنع:** عادل و
 راستانیك شایه تی دانی رعت نه گریته وه ◊ راو
 بؤجوونیك جیگای رهمه ندی خه لک بی ◊
المقنع: که سیک چهک و سیلاحی له خؤ
 بهستی و زری پیوشی بی، که سیک جهسته ی
 خوی به زری داپوشی بی و قیناعی له سر کرد بی
 ◊ که سیک گلاو خودی له سر ناب بی ◊ دم و
 چاو داپوشراو ◊ **قِنَعَتُ الْأَذُنُ قَنَفًا:** گوی گه وره و
 ره و به ره مو پش هاتوو ◊ **أَقْتَف:** بوو
 به خاوم سوپای زؤر ◊ گوی شوژ بوون ◊
القنَّاف: لوت زل لوت که شکؤل ◊ سهرزل، پیش
 پان، پیش زل ◊ **القنيفة:** کومه لیک نادمیزاد ◊
 ههوری باراناوی، هه ورنیک بارانی زؤر بی بی ◊
 پیاونیک که مخور بی ◊ **تَقْنَفُ الْقَنْفُ:** زیشکه که
 خوی ویکه پینایه وه ◊ **القنْفُ:** زیشک؛ دمعبایه کی
 شیردهره، جهسته ی چقلی تیزی پیوه هه ن
 خوی خر دمکاته وه و مگو توپ ◊ بهم چقلانه
 خوی له دوژمنه کانی دمباریزی ◊ شوینیك
 رومکی تیدا باهه لدرای لی پروی ◊ دمشگوتری:
 (هر قنفذ الليل) نه وه زیشکی شه وه چونکه
 زیشک به شه و له هه ولی به دستهنانی بزئیوی
 خوی دایه.

قَنِمَ الفرس وَغیره قَنِمًا: نه سپه که شه ونم لئی دا
 دواپی تمپ و توژی به سهردا باری و چلکن بوو.

قَنِمَ الطعامُ واللحمُ وَغیره ما: خواردن و گوشته که
 بؤکن بوو که لکی نه ما تیکجوو ◊ **الأقنوم:**
 نه صل و بنه ما ◊ **الأقانيم الثلاثة عند النصارى:**
 بریتین له: (باوک و کوپ و جو برائیل) ◊
القنمة: خلتو پلته ی زهیت و رؤن.

قنى فلان الحياء: فلانكس شهرمی بهخوی بوو،
پابهندی حهیا بوو.

قنى فلان قناً: فلانكس پازی بوو ◊ دهگوتري:
(قنى بالشى) بهشتهكه پازی بوو.

قنى الأثف قناً: لوت ناومرستی بهرز بؤوه،
كونهكانى بچوك و تەسك بوونهوه ◊ قنيت
الشجرة: درهختهكه دريژبوو.

قنى الحياء قنوا: پابهندی شهرم و حهیا بوو ◊

الغرامر: كیوى بهرز ◊ القهرة: دهگوتري:
(أخذت فلاناً قهرة) بهناچارى فلانكسم گرت

◊ (هر قهرة الناس): نمو دمتوانى ستم و زولمى
كهسانى دى ههنگرى ◊ القهرة من النساء:

نافرمتى شهرانى و جهفاومسوو ◊ القهار: ناويكه
لهناوه جوانهكانى خودا ◊ بالادست و زال

كهكس دستى بهسردها نهرى ◊ القهرم: پياوى
كورتبهالا ◊ القهرمان: نهميندارى تايبهتى

پاشا و مكيل و كلييل دارو بهريومبهرى
كاروبارمكاني و مال و سامانى و خهرجى و داهاتى

◊ القهرمانه: نافرمتى خانومان و كابانى دست
رهنگين و بهريومبهرى كاروبارى ناومال ◊ القهر:

بهمانا (قهر) دى ◊ به تيشكاويى پاشهوپاش
كشايهوه ◊ القهار: بهردى زور رهق و لووس كه

بهردى ترى پى دهشكيندرى ◊ القهرى:
گهپانهوه بو دواوه ◊ دهگوتري: (فلان عشي

القهرى) فلانكس پاشهوپاش دهگهريته دواوه
◊ القهرة: (حطة قهرة): گهميكه دواى

سهوزبوون رمش ههنگهرا ◊ قهقه قهقهة:
پيكنهنى و لهفاقاي پيكنهينى داو قاقاي بيسترا.

قهل جلد: پيستی وشك ههلاتو و تهرابي تيدا
نهما.

قهل فلان: فلانكس جهستهى بهناو رانههاتووه و
جهستهى خوى پاك نهگردوتهوه ◊

بهخششهكهى بهكهم زانى و كوهرانى
نيعمهتهكانى كرد ◊ قهل: پيستی وشك بؤوه و

تەندروستی تيك جوو ◊ قهل فلان: فلانكس
جهستهى بهناو ناشنا نهبووه خوى پاك و

خاوين رانهگرتووه ◊ بههيواشى رويى ◊
شهكواى حال و مزعى خوى كرد ◊ قهل صوته:
دمنگى نرم و نهرم بوو.

قهم قهما: نيشتياى خواردنى كهه بوو بههوى
نهخوشى يان هوكارى تر نارمزوى خواردنى

لاواز بوو ◊ اقم عن الشين: بيژى لهشتهكه
ههلسا ناخوشى ويست ◊ اقم عن الطعام

والشراب: نارمزوى خواردن و خواردنهوهكهى
نهبوو ◊ اقم السماء: ناسمان ساو بوو ههورى

پيونهمان ◊ اقم في الشين: بى موبالاتى
لهشتهكهدا كرد.

قه قها: پيكنهنى ◊ اقهى فلان: بهردهوام بوو
لهسر خواردنهوى قاوه ◊ اقهى عن الطعام:

خوى لهخواردنهكه گرتهوه و ههزى لى نهبوو
نارمزوى خواردنهكهى نهكرد ◊ القهرة: شراب

◊ شيرى ساغ و بى غهل و غهش ◊ قاوه و چا ◊
بؤن و بهرام ◊ شوينى قاوه خواردنهوه،

قاوهخانه و چايخانه ◊ اللهى: شوينيكي
گشتييه و تييدا چا و قاوه و ناو پيشكesh

دهكرى.
قهي قها: نارمزوى خواردنى نهبوو.

قهي الشين فلاناً عن الطعام: شتهكه فلانكسى
لهخواردنهوه گيرايهوه.

قاب الأرض قرياً: لهزمويهكهدا چالتيكى كهوانهيبى
ههئكهند.

قَاب الطائر يَبِيضُهُ: بالندمکه هیلکه‌کمی شکاند

بونه‌ومی بیچومه‌کمی سمری له‌هیلکه بیجروکی ◊
قَوْبُ الشَّيْنِ: شته‌کمی له ریشموه هه‌لکه‌ند ◊
قَوْبُ الأَرْضِ: له زهویه‌که‌دا چالیکی که‌وانه‌یی
 هه‌لکه‌ند ◊ **قَوْبُ الجَرْبِ جِلْدُ البعير:** گروبییه‌که
 وای له بیستی حوشرمه‌که کرد په‌له‌په‌له توکی
 هه‌لومری و پروتیته‌وه ◊ **إِنقَاب المکان:** شوینه‌که
 په‌له‌په‌له‌ی روتن و بی‌دارو درمخت و گزوگیا
 بوو ◊ **إِنقَابت الأَرْضِ:** له زهوییه‌که‌دا چهند
 چالیکی خرو که‌وانه‌یی هه‌لکه‌ندرا ◊ **إِنقَابت
 البیضاء:** هیلکه‌که شق بوو شکا ◊ **تَقَوَّیت الأَرْضُ**
 أو البیضاء: به‌مانا (إنقابت) دئ ◊ **تَقَرَّیت من**
رأسه مراضِعُ: چهند په‌له‌په‌له‌ک له‌سمری توکی
 هه‌لومری که‌چهل بوو ◊ **تَقَرُّبُ الأَسودُ من**
الحیات: ریشمارمه‌که توپزی فری دا ◊ **القَابِيَةُ:**
بیجو ◊ **القَابُ:** نهندازه ◊ له‌قه‌وس دا نیوانی
 شوین دست و کۆتایی لایه‌کی که‌وانه‌که ◊
 دمگوتری: (بینما قَاب قَرْنِ) واته: نیوانیان
 زۆرکه‌مه‌و دوو شته‌که زۆر لَبِک نزیکن ◊
القَرَبُ: هیلکه ◊ جوجک ◊ **القُرْبَاءُ والقُرَبَاءُ:**
 نه‌خۆشبییه‌که توشی جهسته دمبئ بیست وائی
 دمکا مه‌یله‌و گروئ بیئ و توکی ئی هه‌لومری و
 پروتیته‌وه ◊ **القُرْبِيَّةُ:** به‌مانا (القرباء) دئ ◊
 تویکلی هیلکه ◊ **القُرْبِيَّةُ:** به‌مانا (القرباء) دئ ◊
 که‌سیک نیسته‌جئ بی و له‌شوینیک و نه‌جولن ◊
القُرْبِي: که‌سیک گۆستی فروجو بخوا، زۆر
 چه‌زی له‌خواردنی گۆشت فروجو بی.

قَات الرَجُل: نه‌موندی خواردن دا به‌بیپاومه‌که

له‌بیرسا نه‌مری ◊ به‌خیزی کرد ◊ **أَقَاتهُ:** بزوی
 پتا ◊ **أَقَات الشَّيْنِ:** توانای به‌سهر شته‌که‌دا
 شکاو بی وپرا ◊ **أَقَات الشَّيْنِ:** شته‌کمی کرده

بَزِيُو ◊ **أَقَات للنَّار:** داری تری خسته سهر
 ناگرمکه‌و بلنسه‌ی ناگرمکه‌ی خۆش کرد ◊
 به‌هیاوشی فوی له‌ناگرمکه کرد ◊ **تَقَرَّتْ بالشَّيْنِ:**
 شته‌کمی خوارد ◊ **إِسْتَقَاتَهُ:** داوای بزوی ئی
 کرد. ◊ **الْقَاتُ:** رومکیکه له‌پیری (السلسرية) بو
 سود وهرگرتن له گه‌لاکه‌ی دهرپویندری، گه‌لاکه‌ی
 به‌سه‌وزی ده‌جورئ که‌میکی بی‌دار که‌رموه‌یه
 به‌لام زۆرمکه‌ی سرکه‌رو موخه‌دیره ◊ شوینی
 سهرمکی ولاتی حه‌به‌شه‌یه ◊ به‌زۆری له‌ولاتی
 یه‌مهن دهرپویندری و پتی ده‌لین: (شای العرب)
 ◊ **جای عه‌رب** ◊ **القَائِت من العیش:** زیانی
 نه‌رو نه‌زی ◊ **زیانی کیفایمت** ◊ **القوت:** بزوی
 نه‌و به‌شه خواردن و خواردنه‌ومی جهسته‌ی
 ناده‌میزاد خۆی بی دهمگری و پیداویستی
 جهسته‌ی بی دابین دمگری ◊ **القیت والقیتة:**
 به‌مانا (القوت) دئ ◊ **المُقِيتُ:** ناویکه له‌ناود
 جوانه‌کانی خودا، واته: بزپویدری هه‌موو
 گیانله‌به‌ریک و به‌ده‌سه‌لات به‌سهر هه‌موو
 شتیك دا.

قَاد الدَّابَّة: له‌پیش و لاخه‌که‌وه رپویشتو
 هه‌وسارمه‌کی گرت و راپکیشا.

قَاد القاتل الى مَرَضِ القتل: بکوژمه‌کی برد
 شوینی کوشته‌که.

قَاد الميخ: سه‌روکاری سوپای کرد.

قَوَد الفرسُ رَغِبَ قَرْدًا: نهمه‌که پشت و ملی
 دریزبوو ◊ **أَقَادَهُ حَيْلًا:** نهمه‌کی دابه
 هه‌وسارمه‌کی راپکیشین. **أَقَاد القاتِلَ بالقَتير**
 بکوژمه‌کی کوشته‌وه له‌توله‌ی کوژراومه‌کا :
أَقَادَ الدَّابَّةُ: ریشمی و لاخه‌که‌ی راپکیشا ◊ **أَقَادَ**
النَّيْبُ الشَّرَّ: که‌له‌گا کیوییه‌که بوئی رومکه‌که
 کاری تی‌کردو بوئی چوو بیخوا ◊ **إِنقَاد:** بو

موتاومعهی (قاد) هاتووه ◊ ملکهج و زهلیل و
 زبیربار بوو ◊ ملکهچی نیشمکه بوو ◊ إنقاد
 الطریق: رینگاکه ناسان و راست بوو ◊ تقارده
 الرجلان: دووپیاومکه زوربه خیرایی رۆیشتن،
 همر یهکه یان دمیوهیست پئیش نهوی تریان
 بکهوی ◊ تقارده الإبل: حوشترمکان ریزیان
 بهست و بمشوین یهکدا رۆیشتن ◊ تقارده المکان:
 شوینهکه تهخت و ریک بوو ◊ إستقادات الدابة:
 ولاحهکه بهدوو قهتارجیهکهی دا رۆیشت
 إستقاده فلان: فلانکس زهلیل و ملکهج بوو ◊
 إستقاده الأسیر: داوای کرد دیلهکه لهجیاتی
 کوژراومکهی بکوژریتهوه ◊ إستقاده فلان من آذاه:
 فلانکس تۆلهی لهو کهسه ستاندموه کهزانی
 بیگه یانددبوو ◊ الأقدود من الناس: کهسیکه
 کهروی کرده شتیك همرگیز بشتی تی ناکا ◊
 نهسیی رامکراو و زبیربارکراو ◊ نهسیی پشت و
 مل دریز ◊ بیایوی مل نهستور ◊ کیوی بهرزو
 سهرکesh ◊ القانده: کهسیك رابهرایهتی سوپا
 بکا ◊ کهسیك سهروکاری تیمیکی مؤسیقاژهن
 بکا ◊ همر زهوییهک یان کیویك دریزبووبیتهوه
 ◊ القانده: تهپۆلکه لهسهر زهوی دریز
 بووبیتهوه ◊ القورود: (فرس قورود) نهسییکی
 سهر نهرمو بارخۆشه ◊ القاده: نهندازه
 دمگوتری: (هر منی قاد رمح) نهو لهمنهوه
 نهندازهی رمبیک دووره ◊ القورد: کومهله
 نهسییک لهگهه قافلهمو کاروان دالی
 دهخوردین کس سواریان نابن بۆ نیحتیات و
 سپیرو کاتی پیویست ههلهدگیرین ◊ القورد:
 تۆلهستاندن لهتاوانکار ◊ القواد: کهواد؛ نهو
 کهسهی دهلالی نیوان نافرمت و بیادمکا بۆ
 داوین پیسی و بهدرهوشتی ◊ القیاد: نهو پمت و
 حهبلهی ولاحی بی رادمکیشری ◊ دمشگوتری:

(فلان سلس القیاد) فلانکس بارخۆشه و
 بهنارمزوی تۆ ههلس وکهوت دمکا ◊ (اعطی فلان
 القیاد) فلانکس ملکهج بوو ◊ القید: (فرس قید)
 نهسییکی سهر نهرمو ههوسار خۆشه ◊ القیده
 من الإبل: نهو حوشترمی دمبری بۆ نهوی راوی
 نیجیری پی بکری ◊ حوشتریک نیجیری پی
 ههلههتیندری، ههروا دمگوتری: (بهر قید)
 حوشتریکی رامکراو و بارخۆشه ◊ المقاده:
 دمگوتری: (اعطاه مقادته) بۆی ملکهج بوو ◊
 المقود: گوریس و حهبل که ولاحی پی کیش
 بکری ◊ المقود: کیوی دریزمویبوو.

قار قرأ: لهسهر سهربهمنجهی رۆیشت بۆنهوهی
 تهپهی قاجی نهپه و پیی نهزاندری.

قار الصيد: فیلی له نیجیرمه کرد.

قار الشئ: کونیکی کهوانهیی لهناومراستی
 شتهکه کرد.

قار الصیبة: کچۆلهکهی خهمنه کرد.

قور قرأ: کویر بوو ◊ (فهو أقرر وهي قرراء) ◊
 قیرت الدار: خانوومکه فراوان بوو ◊ قور
 الشئ: کونیکی کهوانهیی لهناومراستی شتهکه
 کرد ◊ قور: بۆ موتاومعهی (قور) دئ ◊ قور
 السحاب: هومرکه پهلهپهلهبوون و لیک بلاو
 بوون ◊ قوروت الحیة: مارمهکه پاپۆکهی بهست و
 خوی کۆکردموه ◊ إقور فلان: فلانکس پیستی
 گرزبوو بشتی چۆمایهوه ◊ إقور الجلد: پیستهکه
 گرزبوو ویکهاتهوه ◊ إقورت الأرض: زهوییهکه
 رومکی تیدا نهماو بوو بهسوتهمهپۆ.

الأقور: دمگوتری: (لقت منه الأقورین) لهوه توشی
 بهلای سامناک بووم ◊ القار: قیر، زفت ◊ بروانه
 مادهی (زفت) ◊ (یوم ذي قار) رۆژیکه خیلی
 بهنو شهیبان لهباشوری شاری کوفهی نیستا

توشی شهر هاتن و سهرکه وتن ۵ القارّة: کبوی
 بچکۆلهی رهشی که وانهیی که به رهو ناسمان
 مناره ناسا هه لچوبین ۵ گردۆلکه ۵ زهوییهک
 بهردی رهشی تیدابین ۵ هۆزیکه عمره بپوون
 له سهردهمی نه زانیدا به تر نه ندازی چاک
 به ناویانگ بوون ۵ القارّة: نه وهی له پۆشاک
 دهنوش تیندریته وه له سه ره پرژو شتی وا ۵
 نه وهی له نه ملا و نه ولای شت دمپر دئ ۵ نه وهی
 له کاتی هه لکۆلینی دارو کوله که و باینجان دا
 دهرده هیندرئ ۵ المقسرة: نامیری هه لکۆلینی
 باینجان و شتی وا ۵ قمرۆ الثبت: رومه که زور
 بوو ۵ تفرۆ البيت: خانووه که روخا ۵ القسرة:
 تباره لبی بهرز ۵ قورغ: پروانه مادهی (قرغ).

قاس الشیئ علی غیره قراساً: شته که ی
 بهشتیکی تر مه زنده کرد ۵ شته که ی
 به نه ندازی شتیکی تر دیاری کرد.

قوس قراساً: پشتی کۆم بوو ۵ (فهو اقرس وهي

قراساً) ۵ قوس الشیئ: شته که که وانهیی بوو،
 چه مایه وه ۵ دهگوترئ: قوس الشیئ:
 پیرمه پیرمه که پشتی کۆم بوو ۵ قوس السحابه:
 هورمه که دایکرده ریژنه ی باران ۵ قوس الشیئ:
 شته که ی وه کوو که وانهیی لی کرد ۵ قوس
 الشیئ: به مانا (قوس) دئ ۵ قوس قوسه:
 که وانه که ی له شان کرد ۵ قوس الشیئ فلاناً:

نیشانه ی بیریی و موی سپی به ناو سه رو ریشی
 فلانکهس دا بلا و بۆوه، یان موی سپی و رهشی
 یه کسان بوو سه رو ریشی ماش و برنج بوون ۵
 الاقوس: ته پۆلکه لب و ته باره لب ۵ رۆزگاری
 قورسو پر له جورته و نارهمتی ۵ (لیل اقرس)
 شهوی زور تاریک ۵ القوس: که وان؛ نامیری که
 نیو که وانهیی له سه ر شیوهی نیوه هیلال تیری

قوس نرح: که وانه یه که له بهرزایی دا دروست

دبب یاله نزیک زموی باران لیدراو و هه لپژانی
 باران و ناو له ناوه ریژمه وه، لای ناسوییشی
 بهرام بهر تیشکی خور دبب به شیومه یه کی
 که وانه یی و به جهند رهنگی جیا جیا که ناکامی
 رهنگان وهی تیشکی خور که له پرژو ورده
 بارانی هه لپژاو دمدا پهیدا دبب.

قوس النصر: بریتی به که وانه یه کی که ورده

له سه ر رینگی گشتی و به شیوه ی که وانه یی و
 به گلۆپ و نالای ولات دهران تیژته وه به یونه
 نیشتمانی و نه ته وایه تی که انه وه، یان به هوی
 هاتنی پیاویکی که وره وه بو نه و ده فهره.

زۆربه ی کاتیش نامازه به و بۆنانه وه ده کری
 له رینگی نویسنی لافیه ته و شتی واوه ۵ القوس:
 خه لومتخانه ی ربه نه و پیاوه نایبینه

مه سیحیه کان ۵ کۆخته ی راو که ر ۵ القوس من
 الایام: رۆزگاری درین ۵ رۆزگاری پرته نگ و
 جه له مه ۵ ولاتی دوور ۵ القراس، والقیاس:

وه ستای که وان دروست که وان ساز ۵ که وان
 له شان، که وانجی ۵ المقاس: نه و که سه ی نه سپ
 دهنی رئ بو پیشرکی ۵ المقوس: تیردان
 چه بلنیکه له شوینی پیشرکی دا نه سپه کانی بن
 ریز ده کرین ۵ نه و شوینه ی نه سپه کان لییمه
 ده ست ده که ن به غاردان له گۆرهمانی پیشرکی د
 ۵ القوس: پروانه مادهی (قوس) ۵ القوسه
 پروانه مادهی (قوس).

قاس البناء قراساً: خانومه کی هه لومشان.

قاس الحیمة: چادرمه کی هه لومشان ۵ قوس البناء:

باله خانه که ی روخاند ۵ دهگوترئ: قوس
 الصفوف والمجالس: ریزو یه کی مه تر و

نمنجومنه گانی لیک هه لومشاندن ◊ بنی فلان
 ثم قروض: فلانکس کاری باشی کردو دوابی
 خرابی کرد ◊ إنقاض البناء: باله خانمکه پوخا ◊
 دمشگوتری: (قروضت الصفرق والمجالس) بؤل و
 کۆمهل و نمنجومنه گان لیک هه لومشان ◊ إنقاض
 فلان: فلانکس هاتو رۆیی و جیگیر نه بوو ◊
 القوط: جه لیمبه مهر و بزن ◊ اللطفة: زمبیله و
 بهرجنه ی گهوره، قهرتاله، سه بهته ◊ القوطنة:
 ته ماته ◊ القواط: شوانی جه لیمبه مهر و بزن.

قاع فلان قواعاً: فلانکس پاشه و پاش کشایه وه،
 جووه دواوه ◊ تقووع فلان: فلانکس له رۆیشتن
 دا لهر لهری کرد و مکوو نه وه به شوینتیکی
 چقلای دا بر و ◊ تقووع الحریاء الشجرة: حیریاکه
 جووه سمر دره خته که ◊ القاع: دهشتایی و زهوی
 نهرمان و دهوران دهور دراو به کیو و گردۆلکه ◊
 که له مه موو لابه که وه ناوی بؤدئی و تیدئا
 کۆدمبیته وه دوابی گیاو گزی باشی تیدئا دهرۆی
 ◊ القاعة: (قاعة الدار) به ربیلاو جهوشه ی
 خانوو ◊ هؤنیک جیگای خه لکیکی زۆری تیدئا
 بیته وه و مکوو هؤلی موحازمه ◊ هؤلی کۆنگره
 ◊ القراع: که رۆیشکی نیر.

قال اثره: شوین پیی نهوی هه لگرت به دو نهودا
 رۆیی ◊ (فهو فانف) ◊ إقتاف اثره: شوین پیی
 نهوی هه لگرت ◊ تقووف اثره: شوین پیی
 هه لگرت ◊ بهدوی دا رۆیی ◊ تقووف فلاناً: هسه ی
 فیزی فلانکس کرد دهرزی دادا، وتی ناوا و ناوا
 بلن ◊ تقووف علیه مائه: مامه له کردنی مال و
 سامانی خو ی قه دهغه کرد ◊ القسوف:
 دهگوتری: (هو أقرف للأخر) نهو زۆر زاناو
 کارا مایه به دۆزینه وهی شوین هه لگرتن ◊
 القاف: بیتیکه له بیته گانی هیجا، هه روا ناوه
 بؤ موی زۆر هؤلکه ی گهردن ◊ القائف: که سیک

باش بزانی شوینکه هه لگرتی بنیچه و وهجه ی
 خه لک بیاته وه سهریه ک ◊ القوف: لای زووروی
 گوینچه ◊ زووروی هؤلکه ی گهردن ◊
 دمشگوتری: (أخذ بقوف رقبته) بینه قاقای گرت
 ◊ العیافة: پیشه ی قیافه زانی و بردنه وهی نه وه
 بؤ سهر بنیچه و باوان ◊ به نیشانه و لیکچوون ◊
 قافت الدجاجة قرفاً: مریشکه که گاره گاری کرد ◊
 القاق: بالندیه کی ناوی ملدریزه ◊ دریز یان
 زۆر دریز ◊ القاروق: ته پله یه کی دریزه فارس
 له سهری ده کهن ◊ القوقة: که جه لی ◊ که جه لی ◊
 بالندیه که که هزی له شوینی ویرانه و
 چۆله وانیه ◊ کونده به بو ◊ ناویکی تری هه یه
 پیی دهگوتری: (أم قوینق) ◊ القوق: که سیک
 زۆربه ی سهری توکی پیوه نه بی ◊ قوقات
 الدجاجة: مریشکه که قاقای کرد گاره گاری کرد ◊
 قوقت الدجاجة قیلا و قوقاً: مریشکه که قاقاو
 گاره گاری کرد بؤ هیلکه کردن ◊ القوقس:
 نازناوی پاشاکانی میصرو نه سه که ندریه بوو ◊
 بالندیه که رهنگی سیبو و رهشی که وانیه ی
 تیدان ◊ القوقع: گیانله بهری (لافه قهریه)،
 جهسته نهرمو نیانه ◊ له وشکانی و له ناو
 دهریاو ناوی شیرین دا دهزی ◊ القوقعیات:
 پیریکن له گیانله بهری (لافه قهری) ◊ قوقل:
 جووه سهر کیوه که و پیدئا سهر که وت ◊ القاقلة:
 رهگهزی رومکه عه تریه کهان له پیری (الزنجارية)
 ◊ له ولاتی هیندو چین و نه فریقا دهرۆی و
 دهرۆیندری ◊ به ره که یه که فافه، له عیراق پیی
 دهگوتری: (حب الهال) ◊ القاقلي: رومکیکی
 سالانه یه و کیویه به زۆری له لمبه لانی هه راخ
 دهریاو روبرادا دهرۆی ◊ پیی دهگوتری: (رشاد
 البحر).

قال قولاً ومقالاً: هسه ی کرد.

قال عليه: بوختانی بؤ هه ئهست.

قال عنه: قسه لئوه کرد.

قال فيه: كوشى تيدا كرد ۵ اقره ما لم يقل:

داواى لهسمر كرد، شتىكى پالدا نه يگوتبوو ۵

اقر فلاناً: فلانكسى هيرى قسه كرد ۵ قاره

في الأمر: دهرباره نيشهكه وتوويزى له گه ل دا

كردو دانوسانى نه انجام دا ۵ كارمكه به

به ئيند هرايمتى پيداو قهباله لى ستاند به برى

باره دياريكراو له مامويهكى دياريكراودا بوى

جئ به جئ بكا ۵ قوله: قسه يهكى پال دا

نه يگوتبوو ۵ تارلوا في الأمر: دهرباره كارمكه

وتوويزيان كرد ۵ تقول عليه قولاً: دروى

به ده مهوه هه ئهست ۵ هورنان ده فم رموى:

﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَابِ﴾ ۵ التَّعَالَى:

زوربلى و چه قه چه ناو ۵ اللال: ناويكه له

(القول) ۵ (القال والقيل) قسه پوچ و بئ مابه

يان وتميهك دوژمنايمتى له نيوان خه لك دا

بهيدا بكا ۵ القالة: قسه هه ئهستراو و

بلاو ميوو به ناو خه لك دا ج خير بئ يان شمېر

بئ ۵ القول: قسه ۵ بيروباومر ۵ القوليّة:

چه واشه كارى و غه و غايبى ۵ الليل: ناوى

پاشايهكى يه مهن بووه له پيش ئيسلام دا پلهى

له خوار پاشاي گهوره بووه ۵ القيل: به مانا

(القول) دئ ۵ المقالة: به مانا (القول) دئ ۵

مهزه موب و پهباز ۵ نووسينيكي كورته

له بواريكي زانبارى دا له روژنامه يان گوڤارنك

دا بلاو دهكرتتهوه ۵ المتاول: به ئيندمر بؤ

نه انجامدانى كارىكى دياريكراو به چمندا

مهريجىكى دياريكراو به برى باره دياريكراو و

مامويهكى دياريكراو ۵ المقالة: به ئيندمهرايمتى:

گر بيهستىكه له نيوان دوولايهن لايه نيكيان

به ئين دمدا به لايه نه كهى تر كه كارىكى

تا به تى و دياريكراوى بؤ نه انجام بدا له پاي

برمه پارميهكى دياريكراو كهومرى دهگري

له جياتى كارمكهى ۵ المتوال: زوربلى و

چه قه چه ناو و زمانلووس ۵ زوبان ۵ القولنج:

برك ۵ كولنج: نه خوش شيه كه هه ركه سيك

گير و دهى بئ به ناخوشى بيسايى بو ده كرى و باو

و بئى بؤ ناكه ندرئ و ورگى بؤ خالى

ناكرتتهوه. ۵ القولن: ريخوله نهستوره.

قام قوماً و قياماً: راست بووه، هه ئسايه سه ر بئ.

قام الأمر: كارمكه ريكبوو ۵ دهسگوتري: (قام

ميزان النهار) رۆژ بوو به نيوه ۵ خور گه يشته

ناومر استى ناسمان.

قام تائم الظهيرة: كاتى نهوه هات خور له

ناومر استى ناسمان لابدا.

قام الماء: ناومكه وهستاو دمر اوى رموان بوونى نيه.

قام الحق: حه ق و راستى جيگير بوون و چه سپان.

قام على الأمر: لهسمر كارمكه به ردموام بوو.

قام للأمر: سهرو كارى نيشه كهى كرد.

قام على أهله: مال و خيزانى خوى به خيوكردو

سهرو كارى كردن.

قام المتاع بكذا: كالآكه نرخى لهسمر نهومندا

و مستا.

قام يفعل كذا: دهستى به كارمكه كرد ۵ اقام

بالمكان: له شوپنه كهدا جيگير بوو كرديبه

نيشتمانى خوى ۵ اقام فلاناً من مكانه:

فلانكسى له شوپنى خوى لا برد ۵ اقام الشيء:

به ردموامى به شته كه دا ۵ دهستى كرد بهود

شته كه نه انجام دا ۵ دهگوتري: (اقام الصلاة) ۵

اقام للصلاة: بانگه وازيى كرد بؤ نه انجامدانى

نویژ ◊ اقام العرة والبناء: دارمکهی راست کردهوه، دیوارمکهی راست کردهوه و خواریی تیدا نهیشت ◊ اقام الشرع: شمیرمتهی ناشکرا کردو کاری بی کرد ◊ قاومه فی المصارعة و غیرها: پاپسکوت بؤ زورانبازی ◊ قومت الشاة: ممرکه توشی نهخوشی قاج نیفلیجی بوو ◊ قوم المخرج: خوارییهکهی راست کردهوه و خواریی تیدا نهیشت ◊ قوم السلعة: کالاکهی نرخ دارکرد ◊ نرخى بؤ دیاریی کرد ◊ تلوموا فی الحرب: لهشپردا همدئی لهخه لکهکه بؤ همدنیکیان پاپسکوتن ◊ تلوموا الشین فیما بینهم: لهناو خویان دا نرخیان بؤ شتهکه دانا ◊ تلوم الشین: شتهکه راست بؤوه ◊ نرخى دمرکهوت ◊ استقام الشین: شتهکه راست بؤوه ◊ التلوم: حیسابگیری زهمنه بهسال و بهمانگو بهرؤز و بهسهعات ◊ تلوم البلدان: دیاریکردنی شوینی شارمکان و دیاردمکانیان ◊ القائم: (قائم السیف) دمسکی شمشیرو نهو شوینهنی دهمستی بی دهمگری ◊ (دینار قائم) دیناریکی بهکسانه کیشهکهی کمه و زیادى تیدانیه ◊ قائم الماء: تمنکی ناو کهلهشوینی بهرز دابندرئ بؤنهوهی ناوی لیوه دابهش بکری ◊ القائمة من السیف: دمسکی شمشیر ◊ لیست و پریزبند کردنی چمند ناویک ◊ القائم من الإنسان: بالای مروؤف ◊ نامیریکى بیوانهیه نهاندازهی دریزى شهنش بییه بؤ دیاریکردنی قولی دهریاکان بهکاردئ ◊ القوام: نهخوشییهکه توشی قاجی و لآخ دمبئ و نیفلیجی دمگا، و لآخهکه دمیهوئ برپواو قاجهکانی لهدوی نایمن ◊ القوام: عهدل و داد خوازی ◊ (رمح قوام) رمبیکى راست ◊ قوام الإنسان: بالای مروؤف و جوانی قعدو بالا ◊ القوام: (قوام کل شی) کؤلهکهو راگری شت و یاساو

رئسای بزئوی مروؤف؛ نهوهی دمبیته قوتو جهستهی بههیز دمکا ◊ قوام الأمر: راگری کارو سمرجه مسمری شت ◊ دمگوتری: (هو قوام أهل بیته) نهو سمرپهرشتیارو راگرو بهرئومبهری کارو بارى مال و مندالی خویمتهی ◊ القوامه: سمرپهرشتیاریی، کار بهدمستهوه گرتن ◊ القوم: نهتهوه ◊ کومه نیک نادهمیزاد تایبتمه نندیهک کؤیان بکاتهوه ◊ وایش دمبئ بهمانا کومه نیک بیواو دئ و مگوو لهشیرمکهی زوهه پردا هاتووه دهلئ: (وما أدري وسرف إخال أدري أرقم آل حصن أم نساء) ◊ قوم الرجل: خزم و کسو کاری بیواو ◊ القومه: راپه پین ◊ دمگوتری: (قاموا قومه واحدة) ◊ بالای مروؤف ◊ راپهستانی نیوان رکاتی نویژ ◊ القومی: نژادپهرست ◊ نهتهوه پهرست و شؤهینی و دهمارگر کهسیک برپواى بهوه هه بی سوود بؤ نهتهوه کهی بینئ و زیانیان لی دووربخاتهوه و لهم یوارمدا ههول و کؤششى خوی بخاته گهر ◊ نیشتمانی ◊ مگوو دمگوتری: (العبد القومي) ◊ القومیة: پهپومندیهکی کؤمه لایهتی و سؤزداریه لهناکامی هاوبهشی لهیواری نیشتمان و نژادو زمان و سودوپهرزهومندی دپته کاپهوه و ناکامه کهی ههمناهنگی و هاریکاریه بؤ دروستبوونی گیانی پهکیهتی و تهبابی ◊ مگوو (القومیة العربية، القومیة الكردية) ◊ القوام: بالا شوخ و شهنگ، کهسیک بهجوانی و لیها توپی کارمکانی نهنجام بدا ◊ القیم: میانرپه ◊ بالاجوان ◊ القیام: (قیام الأمر) راگری کارو برپرهی شت ◊ القیامة: سمروکاری کردنی نیشو کار ◊ رؤزی رهستاخیزو زیندوبوونهوهی مهخلووقات بؤ حیسابو پاداش و سزا ◊ القیمة: (قیمة الشئ) نهاندازهی شت ◊ بههاو نرخى کالاً

◊ قِيمَةُ الْإِنْسَانِ: دِرِيژِي مَرُوفٌ ◊ دَمَشْكَوتَرِي: (ما فلان قِيمَة) فلانكس بهردموای لهسمر كارمگان نيهو پراپيه ◊ الْقِيَمُوم: چاودپيرو بالآدمستو پاريزگار بهسمر هموو شتِيك دا ◊ ناويك لهناوه جوانهگانی خودا ◊ الْقِيَمِيْمُ: گهورمو بياو ماقول ◊ بهرنيومبهرو ههئسورپينهري كار ◊ كسيك سهر بهرشتياري دمستگيراوو حيجر لهسمر دانراو بكا ◊ قِيَمُ القوم: رابهري گهل و نتموه ◊ امر قِيَمُ: كاري راست و پيك و پيك ◊ كتاب قِيَمُ: كتبي بهنرخ ◊ الْقِيَمَةُ: (الامة الْقِيَمَةُ) گهل و نتموه می عهدالمتكارو كار دروست ◊ الْقِيَامُ: شويني لي پاوستان شويني ومستاني قاج ◊ يانهو مهجليس ◊ كُومَه لِيك نادميزاد ◊ الْقِيَامَةُ: كُومَه لِيك نادميزاد ◊ يانهو مهجليس ◊ خوتبهو ناموزگاري ◊ چيروكي كورتو سهجمدار كه ناموزگاري يان نوكتهميكي خوشي تيداين ◊ له روزگاري عباسيهگان و لهومدواش نووسمرو ئهديبهگان كارامايي خويان تيدا بهتاهي كردتوه ◊ الْقِيَامُ: نيشتهجئ بوون، مانهوه ◊ شويني مانهوه ◊ الْقِيَامَةُ: بهمانا (الْقِيَامُ) دئ ◊ الْقِيَوْمُ: دمستدوو؛ نهو داره جوتيار لهكاتي جوتكردن دا دستي بيوه دمگري ◊ الْقَوَاكُ: پارچهيك لهناسن يان لهزرد كه بينه قاپ و منجهل و شتي واي پئ دمگري ◊ الْقَوَاين: رومكيكي سالانميه لهپيري رهمگزي كولهكه، بمرمهي زردو شيرين و تام خوشو بوئخوشه، بهكوردی پئي دهگوتري شهمامه يان كالهكه زمرده ◊ قَوَةٌ بصاحبه: بانگي هاوهلمهكي كرد ◊ قَوَةٌ بالصيد: همراي لهنيچيرهكه كرد بوئنهوهي لهلانكهكي خوي رابهريپنين و فرسهتي لي بيني ◊ تَعَاوَه الرِجْلان: دووپياومه لِيكيان

پاخوري بهشيوهميك گهتهنها خويان دميانزاني مهبهستيان لهو همرايه جيه ◊ الْقَاهُ: شانصو بهختو حورممت و پيز ◊ زِيَانِي نهرمو و نول ◊ دهگوتري: (انه لفي عيش قاه) ◊ الْقَاهِي: بياويك نهزوك نهين و بهزرويت بن. ◊ الْقَوَاهَةُ: ماستيكي كه ميك گوزابن و هيشتا شيريني شيريهتیهكهی تيدا مابن ◊ الْقَوَاهِي: جوزه پوشاكيكي سببيه.

قَوِي عَلَى الْأَمْرِ: توانای بهسمر كارمهكا شكا.

قَوِي قَوِي: زوري برسي بوو.

قَوِي الْمَطْرُ: باران نهباري ومستايهوه.

قَوِي الْحَبْلُ وَالرَّتْرُ: حهبلهكه يان زيبهكه ههنديكي

لهههنديكي نهستورتر بوو ◊ قوت الدار قَوِي

وقوايه: خانومه خالي بوو ◊ اقوى الرجل:

بياومهكه ههزار كهوت ◊ چووه چولهوانو و

لهوئدا نيشتهجئ بوو ◊ خواردني نهماو تيشوي

برايهوه ◊ برسي بوو هيچي لانهبوو بيخوا:

اقوت الدار: خانومه خالي بوو ◊ اقوى في

الشعر: بزوينسي رهمي (زيروبوري) رهماتي

لهشيعردا بهپنجهوانه بهكارهينا ◊ اقوى الحبل

ار الرتر: ههنديكي لههبلهكه يان له زيبهكمز

نهستورتر كرد لهوي تری ◊ قَوَايَتُ فَلَائِي:

لههيزو توانادا بهسمر فلانكس دا زال بووم:

قَوِي الرجلُ أَوْ الشَّيْءُ: لهشويني بههيزي هيزو

تواناي بهخشي بهپياومهكه يان بهشتهكه:

إقترى: بووبه خاومن هيزو توانا ◊ يان هيزو

تواناي باش بوو.

إقترى على فلان: سمرزمنشتي فلاني كرد ◊ إقترى

الشئئ: شتهكه ي تايبمت كرد بهخويهوه:

إقترى شيئاً بشئئ: شتهكه ي گوري بهشتيكي تر

◊ إقترى الشركاء المتاع بينهم: هاوبهشمك

كالاهيان خسته پرؤسه ي جاريدان و زيادگرنو

نمروا و المَقْرَى (بلد مَقْرَى): ولاتيكه بارانى نى
 نهباريوه.
 قاء ما اكلَ قيناً: نهوى خواردبوى هينايهوه و
 قات الطمنة الدم: زمبرهكه خوئينى هينايه دمر
 و قات الارض ما حوت: زهوى چى تيدا بوو
 خستيه سمر پشتى و دمرى خست و دهمگوتري:
 (قوات الارض الكماء) زهوى قاجكى دمرداو
 خستيه سمر پشتى و ثوب يقين الصيخ:
 هوماشيكه پمگى تيرمو چاك پمگهكهى
 هلمزپوه و اقاء: واى نى كرد برشيتتهوه و قياهُ
 هر او الثراء: نهو يان دمرمانهكه رشاندنيهوه و
 قنيا: بهمنقصست خوئى رشاندوه و استقاء
 واستقياً: بهمانا (قياً) دئ و القينى: نهوى
 مععيده دمرى دمداته دمرهوه لهدهمهوه و
 القير: كهسيك زور برشيتتهوه و دمرمانيك كه
 دخوريتتهوه رشانهوه دروست دمكا و المقيى:
 دمرمانيكه دمبيته هوى رشانهوه و القياء: زور
 رشانهوه بههوى نهخوشى و شتى و القيار
 والقيار: كهمان; ناميريكى مؤسيقايه شمش
 زى نى بهستراوه و اقاح الجرح قياً: بهمانا
 (قاح) دئ و اقاح الرجل: پياوهكه سوور بوو
 لهسمر نهوه كه هيچ نهدا بهسواكمر باش
 نهوى داواى بهخشيلى نى كرا و قيع الجرح:
 بهمانا (قاح) دئ و القيع: كيم و زوخاو و قاده
 قيداً: زنجيرى كرد و پيوماندى لهقاج كرد و
 قينه: بهمانا (قاده) دئ و دهمگوتري: (قيد)
 بالإحسان) بهچاكه كردن و پياومتى لهگه نى دا
 كردن كوتنو زنجيرى كردمهوه و قيد الثعب فلاناً:
 ماندوبوون و شهكمتى: بووه لهمپهر له بهردم
 فلان دا. دهمگوتري: (ناقة مقيدة) حوشترىكى
 ماندو وشهكته ناتوانى هستن و قيد العلم

مهمزادهوه نرخهكهيان بهرز كردمهوه
 تاگهيانديپايانه نرخى بهرز نهمجار يهكيكيان
 هلى گرت بو خوئى و تقارى فلان: فلانكهس به
 برسايهتى شهوى بهروژ كردمهوه و تقارى القرم
 الدكر: خهلكهكه نيوى دولچهكهيان كوكردهوه و
 ناويان نى خواردهوه و تقارى الشركاء المتاع
 بينهم: بهمانا (اقتوه) دئ و تقوى: بوو بهخاومن
 هيزو توانا و التقارى: تووى لوكه، تووى گهنم و
 فول و شتى وا كه بوكشتوكال دهمچيندرئ و
 القارى: برسى و شت و مرگر و القارية: هيلكه و
 سالى بن باران و قاتو قارى و القواء: زهوى
 چولهوانى و دهمگوتري: (ارض قواء) زمويهكه
 كهسى تيدا نيه و (منزل قواء) مهنزلو
 خانويكى چول و بن نهنيسه و زمويهكه
 وشكو بن بارانه كهوتوته نيوان دووبارچه
 زهوى باران نى باريوهوه. و القوايى: زهوى
 سوتهمهرو و چول و القواء: هيزو توانا و تاله
 حهبل و توانيلى گيانلهبهز بو نهجامدانى
 كارى قورس و نهو شتمى دمبيته كارىگهر له
 جولاندن و لادان يان ماتكردن و چهساپاندن و
 لهجولتهخستنى ههبارمهك واته همر هيزنك
 حالتهتى ههباره بگورئ له جم وجولتهوه
 بيومستين يان له حالتهتى و مستانهوه
 بيجولتيني و (رجل شديد القوى) پياويكى
 جهسته دامهزراو و تيكسمر او و خاومن هيزو
 توانايه و القوات المسلحة: فهيلهق و هيزه
 سهريازپيهگانى دهولتهن لهناو دمرياو وشكانى و
 حهوا و القوي: ناويكه لهناوه جوانهكانى
 بهرومردگار و پيتهكانى هيجا جگه له
 جورمكاني لين و خاومن هيزو توانا و القوي:
 جوجك كه يهكمجار سهر له هيلكه دمردنينى و
 القى: زهوى دهشتى كاكي بهكاكى هيچ تيدا

قاسِ الشَّيْئِ بغيره وعلى غيره قيساً وقياساً: شته‌کەى لەسەر ئەندازەى ئەو بئەندازەى ئەو مەزمنده کرد.

قاس الطيب الشَّجَّةَ قَيْساً: پزیشك قولى بربینه‌کەى مەزمنده کرد ◊ **قاسِ الشَّيْئِ قَيْساً** و**مقیاساً:** شته‌کەى مەزمنده کرد ◊ **قاسِ الشَّيْئِ** بکذا: شته‌کەى بئەو شته مەزمنده کرد ◊ **قاسِ فلاناً الى کذا:** پيش فلانکەس کەوت بۆ ئەو شوپنه.

قاسِ الشَّيْئِ بغيره: شته‌کەى بەشتیکى تر مەزمنده کرد ◊ **إقتاسِ الشَّيْئِ** بغيره وعلیه: شته‌کەى بئەندازەى ئەو یان لەسەر ئەندازەى ئەو مەزمنده کرد.

قاسِ بآیه: رێبازى باوکی گرتەبەر ◊ **إقتاس:** بۆ موتاوعەى (قاس) دئ ◊ **تقاسِ القوم:** خەلکەکە داخوازیبەکانیان خستنه رو ◊ **القاس:** ئەندازە ◊ **دمگوترئ:** (بئهما قاس رمح) ◊ **القياس:** پێک گرتن ◊ **گەراندنەو**ى شت بۆ **هاوشیوهى** خۆى ◊ **لەزاراوهى** شەرع دا **هینانى** **حوکمى** ئەصلاککە **عیللەت** و **بایسى** خۆى **هەبئى**، **سەپاندنى** ئەو **حوکمە** بۆ **شتیکى** تر **کە** **فەرعه** **لەبەر** **هەبوونى** **هاوبەشى** **نیوان** **ئەصل** و **فەرعه** **کە** **لەعیللەت** و **بایس** **دا** **و** **مکوو** **حوکمدان** **بەپاساغى** **بیرەو** **شتى** **وا** **بەپاسای** **قیاسکردنى** **بۆسەر** **خەمر** **لەم** **روهوه** **بیرمکەش** **و** **مکوو** **خەمر** **سەر** **خۆش** **کەرە** ◊ **القیس:** **تەنگانە** : **هەروا** **وشەى** (قیس) **ناوه** **بۆ** **هۆزیکى** **عەرمبى** **موزمرى** ◊ (أم القیس) **دالاش**، **هەلۆ** ◊ **القیاس** **کەسێک** **پیشەى** **نەو** **هە** **بئى** **زەوى** **شتى** **و** **بپێوى**، **رۆپێو** ◊ **المقیاس:** **ئەندازە**، **نامیرى** **پێوانە** **هە** **مەزمنە** **دەکردن**.

بالکتاب: زانیاریبەکەى چەسپاندو زەبتى کرد ◊ **قيد الخط:** خەمت و نووسینەکەى خالدار کرد، خالی خستنه سەر پیتەکان ◊ **قيد الشئى في دفتره:** شته‌کەى لە دەفتەرەکەیدا تۆمار کرد ◊ **تقييد:** بۆ موتاوعەى (قيد) **هاتوو** ◊ **القاد:** ئەندازە ◊ **دمگوترئ:** (بئهما قاد رُمح) **نیوانیان** ئەندازەى **رەمبیکە** ◊ **القياد:** **حەبلى** **هەوسار**، **ریشمە** ◊ **القيد:** **حەبلیکە** **یان** **شتیکى** **لەو** **جۆرە** **دەگریتە** **پێومند** **بۆ** **قاجى** **ولآخ** **شتى** **وا** **بۆنەو**ى **نەمتوانى** **زۆر** **بجولئى** ◊ **دمشگوترئ:** (فرس قيد الأرابد) **نەسپیکە** **خۆشروپیه** **پێومندى** **حەيوانە** **و** **حەشيبانە** **هەيچ** **جانەو** **مەریكى** **کيوى** **لەبەرى** **دەمرناجئ** ◊ ئەندازە ◊ **دمگوترئ:** (بئهما قيد رمح) **نیوانیان** ئەندازەى **رەمبیکە** ◊ **قيد الأستان:** **پوك** ◊ **القيد:** ئەندازە ◊ **دمگوترئ:** (بئهما قيد رمح) ◊ **المقيد:** **باریکایى** **قاج**، **زورور** **قاپەر** **مقە**، **شوينى** **تیکردنى** **خرخال** **و** **پاوانە** ◊ **شوينى** **ن** **بەستنى** **پێومندى** **قاجى** **ولآخ** **کە** **دەمکەوینتە** **زورور** **سەمبیهو** ◊ **شيعريك** **لە** **چوار** **چێوهى** **کيشى** **عوروزى** **دا** **هۆنرابیتەو** **لایەنى** **ومزن** **سەراواى** **تیدا** **بەر** **چاوگیرابئ** ◊ **هەروا** **ناوه** **بۆ** **شيعريك** **بیتى** **رەوبیبه** **کەى** **ساکن** **بئى** **و** **حەرفى** **مەد** **نەبئى** **و** **مکوو** **شيعرەمکەى** **رؤبە** **کە** **دەلئ:** (وقاتم الأعماق خاوى المخرق) ◊ **قير السفينة** **و** **غیرها:** **کەشتیبه** **کە** **یان** **شتى** **ترى** **بەقير** **سواخ** **دا** ◊ **القار:** **قير** ◊ **زفت** ◊ **القير:** **بەمانا** (القار) **دئ** ◊ **القيروان:** **زۆرپه** **کە** **تیبه** **ى** **سوپا** ◊ **کاروان** ◊ **کۆمەتیک** **نەسب** ◊ **شاریکە** **لە** **ولآتى** **مەغریب** **لە** **کیشومرى** **نەفریقا** ◊ **القيار:** **خاومن** **قير** ◊ **قير** **فروش** ◊ **قيرجى**.

قاصت السن قيصاً: ددانه که کمرت بوو لهقی، لهبن
را جولاً.

قاص البطن: ورگه که جولاً ۵ انقاصت السن:
ددانه که شکا ۵ انقاص البناء والبشر والرمل:
باله خانه که، بیرمه که تباره لمبه که روخا ۵
القصر: نازناوی پاشاکانی رومو روسیابه.

قاص الشئ قيصاً: شته که شوق بوو.

قاص الجدار: دیوارمه که روخا ۵ قاصت السن:
ددانه که لهقی، جولاً.

قاص الفرج البيضة: جوچکه که هیلکه که ی شکاندو
سه ری نی دهرهینا.

قاص فلاناً بالشئ: له جیاتی شته که همره یوی بو
کردموه ۵ قايض فلاناً قیاضاً ومقايضة: له گهل
فلانکس دا کالای به کالای گورپیه وه ۵ قیض الله
له کذا: په رومردگار نهو شته ی بو ناماده کرد ۵
قیض الله فلاناً لفلان: خودا فلانکسی بو
فلانکس ره خساند ۵ انقاص الشئ: شته که ی
له بیخ دهرهینا ۵ انقاص الجدار أو الكثیر:
دیوارمه که یان تباره لمبه که روخا، یان درزی
برد، شهی برد ۵ انقاصت الرکبة أو السن:
بیرمه که داروخا ۵ ددانه که داخورا ۵ انقاصت
البيضة: هیلکه که درزی بر دو نه شکا، تیک
نه هبا ۵ القیض: تویکل سهرموه ی هیلکه (تویکله
وشکه که) ۵ بهرام بهرو به کسان ۵ دمگوتری: (هذا
قیض لهذا) نه مه هاوشان و به کسانه بو نهو شته ۵
(هما قیضان) نهو دووانه چونیه کن ۵ القیضة:
پارچه نیسقانی بچوک ۵ القیض: به کیلک لهو
دوو که سه ی کالای به به یک دمگورنه وه ۵ بهردیکی
بچوکی خره گهرم دمکری و حوشترو مهرو بزنی
پن داخ دمکرین به مه بهستی چاره سهرگردنی
نه خوشی.

قاص یرمناً قیظاً: رورگارمان زور گهرم بوو

قاص القمر بالکان: خه لکه که لهو شوینه له رورزانی
گهرم دا نیشته جی بوون ۵ قايظه مقايضة
رقيظاً: له گه لیا نیشته جی بوو ۵ قیظ موضع
کذا: له فلان شوین نیشته جی بوون ۵ قیظ فلاناً
الطعام أو الثوب: خواردمه منیه که یان
پوشاکه که بؤکاتی گهرما کیفایه تی بوو ۵ انقاص
موضع کذا: لهو شوینه دا نیشته جی بوو ۵
القیظ: جهنگه ی گهرمای هاوین ۵ القیظي:
به روموومی هاوین ۵ المقيظ والمقيظ:
هاوینه هوار ۵ قالت الدجاجة قیظاً: مریشکه که
گارمگاری کرد ۵ القیق: نه حمه ق و گیل و
سهرکس ۵ القیقاء: زموی توندو ره ق و پته و.
القیقة: تویکلکی تنه که له زپر تویکل سهرموه
هیلکه به.

قال قیلاً: له کاتی نیومرودا نوست، گورگه خه وی
کرد.

پیویسته له بو شیخی به بیانان گورگه خه و

تابلین: شیخ عابیده و نانوین به شه و

خواردنه وه ی شیره له کاتی نیومرودا.

قال فلاناً البینع: مامه له ی فلانکسی
هه لومشاندموه ۵ اقال البیع أو العهد: مامه له که
یان په مانه که ی هه لومشاندموه ۵ اقال الله
عترته: خودا له تاوانه کانی خوش بوو ۵ اقال
فلاناً من عمله: فلانکسی له سر کارمه که لایرد
پوسته که ی نی و مرگرتوه ۵ اقال الشئ:
شته که ی وانی کرد تانیومرور دریزه بکیشن
له حدیس دا هاتووه: (کان لایقل المال) واته:
مال و سامانیک که له بهیانی دا دستنی دمکوت
نهیده هیشت بگاته نیومرور هه مووی دمه خشی
۵ قايظه: کالای له گهل گورپیه وه ۵ قیله: له کاتی

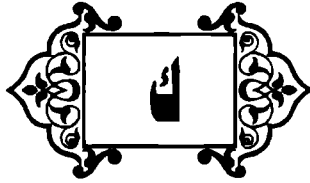
نیومرؤدا ناوی دایه بیخواته وه ◊ اِقْتَالَ فلان: فلانکس لهکاتی نیومرؤدا ناوی خواردموه ◊ اِقْتَالَ سِينًا بشین: شتهکهی بهشتیکی تر گۆریه وه ◊ تَهَائِلُ البَيْعَان: کپیارو فروشیارمه مامهله که بیان هه لومشاندموه ◊ تَقْيَلٌ: لهکاتی نیومرؤدا نوست ◊ شلمهمنی له نیومرؤدا خواردموه ◊ تَقْيَلُ الْمَاءِ فِي الْمَنْخَفِضِ: ناومکه له نزمایی دا کۆبۆوه ◊ تَقْيَلُ النَّاقَةِ: لهکاتی نیومرؤدا حوشرمهکهی دۆشی ◊ تَقْيَلُ اِبَاه: لهباوکی چوو له شیوه و کردموه ◊ تَقْيَلٌ مِنْ كَان قَبْلَهُ مِنَ الْمَلِكِ: ومککو باشاکانی پیش خوی وابوو له هه ئس و که وت و رهفتاردا ◊ اِسْتَقَالَ: داوای پۆست لی و مرگرتنه وهی کرد، داوای نه وه؛ کرد له پۆسته کهی دهری بکه ◊ اِسْتَقَالَه عَشْرَةٌ: داوای کرد له تاوانه کانی خوش بن ◊ اِسْتَقَالَه البَيْعُ: داوای کرد مامهله که هه لوه شینینیه وه ◊ القَائِلَةُ: نیومرؤ ◊ نوستنی دهمی نیومرؤ، گورگه خه ◊ القِيلُولَةُ: نوستنی کاتی نیومرؤ، گورگه خه ◊ یان راکشان و پالئانه مو پشوی نیومرؤ به بن خه لی که وتن ◊ الْمَقَالُ: ههیلوله و گورگه خه ◊ المِقْيَالُ: (درجه مقیال) درهختی گه وره که له ژیریا جینگای زۆرکس بیته وه بۆ نووستن و پشودانی دهمی نیومرؤ و گورگه خه ◊ المَقْيَلُ: به مانا (المقال) دی دهمگوتری: (طعنة في مقيل حقدته) زهبری که له

سنگی دراوه سنگی هه لدرپوه ◊ قَيْمُ الشَّيْئِ تَلِيْمًا: نرخ شته کهی مه زمنده کرد.

قَان قَيْنًا: بووبه ناسنگه، پیشه ی ناسنگه ری ره جاو کرد.

قَان الحَدِيْدَةَ: ناسنه کهی کرده نامیری ومککو پاچو تمشوئی و پیمه ره و شتی وا.

قَان الشَّيْئِ: شته کهی لیکداو کۆی کردموه ◊ قانت المرأةُ المرأا: نافرمته نارایشته که ره که نافرمته کهی پازاندموه ◊ قَيْئُهُ: جوانی کرد پازاندیه وه ◊ دهمگوتری: قَيْئَتِ المَاطِطَةِ العروسِ: نارایشته که ره بوو که کهی پازاندموه ◊ اِقْتَان: جوان بوو، خوی نارایش دا ◊ تَقْيَلٌ: خوی نارایش دا خوی جوان کرد ◊ القَيْنُ: ناسنگه به تایمتهی ◊ دواپی کراود به ناو بۆهه موو پیشه سازیک ◊ هه روا ناوه بۆ کۆپله ◊ القَيْنَانُ: زهندی دمست و حاجی و لآخ و حوشر باریکایی ژوور سم؛ نه و شوینهی پیوفندو شتی وای تیده کری ◊ القَيْئَةُ: نه مه ته و جاریه جا وه ستایی بزانی یان نا ◊ به لآم به زۆری به جه تیوه کۆپله و جاریه که دهمگوتری گۆرانی بزانی و گۆرانی بلی ◊ نافرمته نارایشدهر ◊ المَقْيِنَةُ: نافرمته نارایشکار پازینه ره وه، نه و نافرمته ی پیشه ی پازاندنه وه نـ نافرمته تـــــــرد.

الکاف: بیتی بیست و دووه له پیتهکانی هیجا ◊
الکاکاو: درمختیکه له پییری (البرازیة) ◊
 له بهره‌مکه‌ی شرابی کاکاو دروست دمکری هه‌روا
 حه‌لواشی لّ دروست دمکری.

کَبَبَ کَبَبَ: دهرونی توشی خه‌مۆکی و خه‌مۆکی
 بوو ◊ **اکاب فلانا:** فلانکەسی خه‌مه‌تبارو
 خه‌مۆک کرد ◊ **اکتاب وجه‌ الارض:** روبه‌ری
 زه‌وی گۆراو ره‌ش داگیرسا ◊ **الکاباء:** خه‌مو
 خه‌مه‌تی زۆر ◊ **تکاذه‌ الامر:** کارمکه‌ی له‌سه‌ر
 هورسو گران بوو ◊ **اکواذ الشیخ:** پیرمه‌یردمکه
 به‌هۆی پیرییه‌وه‌ تووشی له‌رزه‌ له‌رزو شه‌پله
 بووه ◊ **الکاداء:** زه‌مه‌ته‌ و ناخۆشی و نه‌رکی
 گران ◊ **الکوداء:** هه‌ناسه‌ هه‌لکیشانی قول ◊
الکؤوذ: (عقه‌ کؤوذ) له‌مه‌پری هورسو گران ◊
الکأس: پیانه‌ شه‌راب؛ که‌شه‌رابی تیدا بی ◊
کاکا: ترساو پاشه‌کشه‌ی کرد ◊ **تاکا:** به‌مانا
(کاکا) دئ ◊ **تاکا القوم:** خه‌لکه‌که
 کۆبوونه‌وه‌و گه‌له‌کۆمه‌کیان کرد ◊ **تاکا الرجل**
في كلامه: پیاومه‌که‌ له‌ فه‌سکردن دا زمانی گرا ◊
الکاکا: ترسی زه‌نده‌مقبر ◊ **بازدان و راکردنی دز**
 ◊ **کأن:** حه‌رفی موشه‌به‌ به‌فیعله‌ ده‌جیته‌ سه‌ر
 دوو نیسه‌ به‌که‌میان مه‌نصوب ده‌کاو ده‌یکاته
 نیسه‌ی خۆی دووه‌میان مه‌رفوع ده‌کاو ده‌یکاته
 خه‌به‌ری خۆی ◊ **کأین:** نیسه‌میکه‌ پیکه‌اتوو
 له‌پیتی (کاف) و (آی) مانای زماره‌ی زۆر
 ده‌مه‌ینه‌ی ◊ **کبه‌ لوجه‌، وعلی وجهه‌:** ره‌به‌و
 رو خستی.

کَبَّ فلانا: فلانکەسی خست، به‌زوی دا ◊ **اکبُ**
علی الشئین: روی کرده‌ شته‌که‌و پئییه‌وه
 مه‌شغول بوو ◊ **اکبُ للشئین:** به‌سه‌ر شته‌که‌دا
 چۆمایه‌وه ◊ **اکبُ فلان:** فلانکەس به‌زه‌وی دا
 درا ◊ **اکبُ علی وجهه‌:** ره‌به‌وړو خرایه‌ سه‌ر
 زه‌وی ◊ **اکبُ الرجل:** پیاومه‌که‌ چاوی له‌زه‌وی
 بری ◊ **کَبَبَ الغزل:** ره‌سه‌که‌ی کرده‌ گلۆنه
کَبَبَ الکباب: که‌بابی دروست کرد ◊ **إنکَبُ**
علی الشئین: روی کرده‌ شته‌که‌ ◊ **إنکَبُ**
لوجه‌: که‌وته‌ سه‌رده‌م ◊ **تکاب القوم علی**
الشئین: خه‌لکه‌که‌ له‌ده‌وری کۆبوونه‌وه ◊ **تکَبَبَ**
الرمل: له‌به‌که‌ ته‌ر بوو دواپی ته‌باری به‌ست ◊
تکَبَبَ فلان: فلانکەس خۆی له‌ پۆشاکه‌کانیه‌وه
 پینجا ◊ **الکباب:** گۆشتی هه‌نجندراو و برزاو
 له‌سه‌ر پشکۆناگر ◊ **الکبابة:** به‌ری جوړه
 درمختیکه‌ له‌ پییری فولضولی ◊ **یان که‌بابه‌ی**
چینی ◊ **الکبة:** کۆمه‌لێک مروّف یان هه‌ر
 کۆمه‌ل و جه‌لمه‌ شتی تر ◊ **الکبة:** به‌مانا
(الکبة) دئ ◊ **هورسای** ◊ **الکبة من الغزل:** گلۆنه
 ره‌سی هه‌لگراو و خه‌ر هه‌لگراو و مکوو توپ ◊
الکبینه: گۆشتی هه‌نجندراو تیکه‌لگراو به‌ ورده
 برنج یان ساوهر و کردنی به‌ کوبیه‌و کولاندنی
 ◊ **الکباب:** که‌سێک زۆر به‌روانیته‌ زه‌وی

کَبَّتَ فلان فلانا: فلانکەس فلانکەسی زه‌لیل و
 ره‌سوا کرد.

کَبَّتَ الله العدو: خودا دوژمنی به‌نانومییدی
 گه‌یرایه‌وه ◊ **إنکَبَّت:** دلی په‌ر بوو له‌غه‌م و

خفمت ۵ كَبِثَتِ الحَرَارَةُ اللحمَ: گهرمی
رهنگی گوشته‌کمی گۆزی.

كَبِثَ اللحمُ كِبْثًا: گوشته‌کمی گۆراو بۆگهن بوو ۵
كَبِثَ السُّفِينَةُ: کهشتیه‌کمی خوارکرده‌وه
بۆلای زموی بۆنه‌وهی باره‌کمی ئی داگرئ ۵
الكِبَاثُ: بئگه‌یشتوو له میوهی دره‌ختی نیراک
۵ الكبيث: گوشتی گۆراو و بۆگهن کردوو.

كَبِجَ الدَّابَّةُ كَبْحًا: ریشمه‌ی و لاهه‌کمی کیشایه‌وه
بۆلای خوی

كَبِجَ السَّيَّارَةُ ونحوها: سه‌پاره‌کمی راوستان
ستاپی گرت.

كَبِجَ فلاناً عن حاجته: فلانکەسی له پئداووستی
خوی گه‌راندوه.

كَبِجَ الحائضُ السَّهْمَ: دیواره‌کمی تیرمه‌کمی گئراپه‌وه
۵ الكِبَاحَةُ: نامیریکه‌ نۆتۆمبیل و
شه‌مه‌نده‌فه‌ری پئ دموستیندرئ ۵ كَبِدُهُ:
جهرگی هه‌نگاوت

كَبِدَ الجردُ القومَ: سه‌رما له‌سه‌ر خه‌لکه‌کمی زۆر
زه‌حه‌مت و ناخۆش بوو ته‌نگی پئ هه‌لچنین.

كَبِدَ فلاناً: قه‌صدی فلانکەسی کرد
كَبِدَ: جهرگی ئیثا ۵ نه‌و جهرگ زاماره.

كَبِدَ الرجلُ كَبِدًا: پیاومه‌کمی نازاری جهرگی ئی
به‌یدا بوو.

كَبِدَ الشَّيْئُ: شته‌کمی ناوه‌راستی نه‌ستووور بوو.

كَبِدَ فلان: فلانکەس ناوه‌دی نه‌ستووور بوو ۵ كَابِدَ
الامرُ: زه‌حه‌مت و تالای شته‌کمی چه‌شت ۵
تَكَبَّدَ: پته‌و بوو مه‌یی خه‌ست بۆوه ۵ تَكَبَّدَ
الامرُ: قه‌صدی کاره‌کمی کرد ۵ تَكَبَّدت
الشمسُ السماءَ: خۆر گه‌یشته‌ ناوه‌راستی
ناسمان ۵ الكِبَادُ: نه‌خۆشیه‌کمی توشی جهرگ

دمبی ۵ الكِبَادُ: نارنج ۵ الكِبْوَةُ: پانتۆیه‌کمی
کلاودار کلاویکی له‌گه‌ل دایه‌ سه‌ر دادمه‌پۆشی ۵
الكِبْدُ: زه‌حه‌مت و ناره‌حه‌تی ۵ الكَبْدُ: جهرگ ۵
ناوه‌راستی شت ۵ زۆرینه‌ی شت.

كَبِدَ القوس: ناوه‌راستی که‌وان.

كَبِدَ الأرض: نه‌وه‌ی له‌زه‌وی دا هه‌می له‌ زه‌پو زیو
و مه‌عدمه‌ به‌نرخه‌کان ۵ الكَبْدُ: به‌مانا
(الكَبْدُ) دئ ۵ الكِبْدَاءُ: ناوه‌راستی ناسمان ۵
ده‌ستار که‌ به‌ده‌ست شتی پئ ده‌هاردرئ ۵
الكَبِيدَاءُ: ناوه‌راستی ناسمان ۵ كَبِيرَهُ في السن
كبراً: به‌سال و رۆژگار ته‌مه‌نی له‌و زۆرت‌ر بوو.

كَبِرَ الرجلُ او الحيوان: پیاومه‌کمی یان چه‌یوانه‌کمی
که‌وته‌ سه‌اله‌وه‌وه‌ پیر بوو ۵ اكْبَرَتِ المرأةُ:
نافرته‌کمی مندالی گه‌وره‌ی بوو ۵ اكْبَرُ الشَّيْئُ:
شته‌کمی به‌گه‌وره‌ زانی

كَابَرَ فلان فلاناً: فلانکەس رقه‌به‌ری فلانکەسی
کرد ۵ كَابَرَ فلاناً على حقه: ئینکاری له‌گه‌ل
فلان کرد له‌سه‌ر چه‌قی خوی ۵ كَابَرَ في الخبر
او الحق: دهرباره‌ی هه‌واله‌که‌، یان مافه‌کمی
به‌ربه‌ره‌مانی کرد ۵ كُوبِرَ على ماله: مال و
سامانی به‌زۆر ئی زه‌وت کرا ۵ كَبِرَ الشَّيْئُ:
شته‌کمی گه‌وره‌ کرد ۵ كَبِرَ فلان تكبيراً:
فلانکەس وتی: (الله أكبر) ۵ تَكَابَرَ فلان:
فلانکەس خوی به‌پیاویکی گه‌وره‌ زانی

تَكَبَّرَ: خوی به‌زل زانی و ملکه‌چی چه‌ق و راستی
نه‌بوو ۵ اسْتَكْبَرَ: سه‌رپه‌چی کرد له‌ وه‌رگرتنی
چه‌ق و ملی نه‌دا بۆچه‌ق و عه‌دالمه‌ت ۵ اسْتَكْبَرَ
الشَّيْئُ: شته‌کمی به‌گه‌وره‌ زانی ۵ الاكبر:
ده‌گوت‌رئ: (فلان أكبر قومه) فلانکەس نزیک‌ترین
که‌سی نه‌ته‌وه‌مه‌یه‌تی به‌ باپه‌ریان ۵ الكابِر:
گه‌وره ۵ ریش سه‌پو پیاو مافۆل ۵ باپه‌رد

گهوره ◊ الكَبَارُ: زۆر گهورهو لهرادمه دمر ◊
 الكَبِيرُ: لوتبه رزى و خۆبه زلزانى ◊ الكَبِيرُ:
 شكۆمه ندى و پزىو شهرهف ◊ الكَبِيرُ: تهپنى يهك
 رپو ◊ روهك يكه له پيپى (الكبرية) بهو ته مهنى
 دريژه، خورسك دهرپوئ و دشروپي ندرئ ◊
 الكَبِيرَةُ: تاوانى گهوره ◊ كوره گهورهى باوان ◊
 الكَبِيرَةُ: ته مهن دريژو به سالاجوو ◊ الكَبِيرِيَاءُ:
 شكۆمه ندى و گهورهو خاومن دسه لات و
 بالادست به سهر هه موو شتيك دا ◊ الكَبِير:
 ناويكه له ناوه جوانه كانى خودا ◊ الكَبِيرَةُ:
 تاوانى گهوره ◊ كارى حهرام و نهه لى كراو ◊
 الْمُكَبَّرُ: ناويكه له ناوه جوانه كانى خودا ◊
 گهورهو خاومن دسه لات

كَبَرَتَهُ: به كيريت چاره سهرى كرد ◊ الكَبَرِيَت:
 عونصوريكى نافلز ييه، زوو گر ده گري ◊
 الْمُكَبَّرَتُ: شله مهنى كه مادهى كيريتى تيداين.
 كَبَسَ البَنَرُ ونحوها كَبَسًا: بيره كهى نوژهن
 كردهوه به گل و قور.

كَبَسَ الشَّيْئُ: شته كهى كه بس كرد

كَبَسَ عَلَى فلان: هيرشى كرده سهر فلانكهس.

كَبَسَ رَأْسَهُ فِي ثوبِهِ كَبَسًا: سهرى خسته ناو
 پوشاكه كهى و سهرى خوى شاردهوه.

كَبَسَ فلان كَبَسًا: فلانكهس تۆقه سهرى به پيش
 دا هاتوووه ناوچه وانى قول بۆته وه ◊ (قدم
 كَبَسَاءً): قاچيكي گۆشتنى نه ستورى خپ ◊
 كَبَسَ الجَسَدُ: جهستهى نهرم كرد به شيلان ◊
 تَكَبَسَ الرجلُ: بپاوه كه سهرى خسته ناو
 گيرفانى كراسه كه به وه ◊ تَكَبَسَ عَلَى الشَّيْئِ:
 خوى فرپيدايه ناو شته كه وه ◊ الكابوس:
 مۆته كه ◊ زهختي كه دهكه ويته سهر سنگى
 نوستوو ناتوانى جوته بكا ◊ الكِبَاسَةُ:

لقه خورماى تهواو به لقو و پزىو هيشوه خورماوه
 ◊ الكَبَّاسُ: ناميرى كه بس كردن ◊ الكَبَّسُ:
 تهليكى مهعدهنبيه قابيلى توانه وه ميه دهخريته
 سهر رنپهوى كارمبا كه ته زوى كارمبا زياد
 له نه ندازهى خوى بوو دمتويته وه ◊ الكَبَّسُ:
 نهو گلهيه بيرى پى سواخ دهرئ ◊ الكَبَّيسُ:
 جوړتيكه له خورما كه بس دهرئ له پۆشه
 خورماو شتى وادا ◊ الكَبَيْسَةُ (السنة الكيبة)
 له تهقويمى زاييىنى دا نه وه ميه كه رۆژنيك
 له مانگى فيبرايهر زياد بكرئ له ههر چوار
 ساله كه دا مانگى ناوبراو دهبيته بيست و نو
 رۆژ، له سنى سالى تردا مانگه كه بيست و ههشت
 رۆژيى به مەش كهرت و كه مو كورى چوار
 ساله كه پر دهكه نه وه ◊ الكَبَّيسُ: به مانا
 (الكَبَّاسُ) دئ ◊ الكَبَّيسُ: كه سيكه به هوى
 شيلان وه به دهست جهسته نهرم دهكا ◊
 الكَبَسُولَةُ: تهرقهى گوله تۆپ و شتى وا.

كَبَشَ الشَّيْئُ كَبَشًا: به هه موو دهستى پرى دا يه

شته كه

كَبَشَ الرِّزْعُ: سه مادی كرده دهوروبه رى بنكى

رپوهك و درهخته كان ◊ الكَبَاشُ: خاومنى
 كيباش؛ قۆجهفانى هاويز ◊ الكَبَشُ: بهران ◊
 بهردى گهوره دهخريته به نا ديوار بۆته وهى
 ديواره كه بياريزئ ◊ الكَبَشَةُ: كه وگير يان
 نهسكوئ كه خواردنى پى له مهنجه ل و شتى
 وادهرهيندرئ ◊ الكَبْعُ: حوشترى دمريا، جوړه
 ماسييه كه گه ورهيه ◊ كَبَبَ فلانًا: فلانكهسى
 هيناو بردو خستى ◊ كَبَبَ الشَّيْئُ: شته كهى
 به سهرهيك دا داو هه له و گيرى كرد ◊ كَبَبَ
 المواشي: نازه له پهراگه نده كانى گرد كردنه وه
 ◊ تَكَبَبَ القَوْمُ: خه لكه كه گرد بوونه وه ◊
 الكَبَبُ: كۆمه نيك مروفي يه كگرتوو ته با

لهناو خوځيان دا ◊ الكَبَلِيَّةُ: بهمانا (الكَبَبُ) دى.

كَبَلُ الاسير: ديله‌كەى پيؤوند كرد.

كَبَلُ الرجل: پياوهم‌كەى خسته بهنديخانه‌وه.

كَبَلُ غريمه الدين: فهرزى سهر فهرزدارم‌كەى
دواخت

كَبَلُ يمينه على كذا: دمستى بهسهر شته‌كه‌دا

گرت بؤنه‌وه‌ى له‌كيسى نه‌چى ◊ كَابِلُ الدين:

فهرزم‌كەى دواخت ◊ كَابِلُ الغريم: خاوون

فهرزم‌كەى به‌ته‌ما‌كردو جى‌به‌جى نه‌كرد ◊

كَابِلُ فِي شراء السدان: كرپنى خانوم‌كەى

دواخت بؤنه‌وه‌ى يه‌كيتى تر بيكرى و نهم‌جار

به‌مياساى شوفعه خوى هەنى بگريته‌وه ◊ كَبَلُ

الاسير: ديله‌كەى كه‌له‌بچه كرد ◊ كه‌له‌بچه‌ى

توند خسته دمستيه‌وه په‌له‌بستى كرد ◊ كَبَلُ

الرجل: پياوهم‌كەى له‌به‌نديخانه‌دا يا له‌شوينى

تردا هه‌بس كرد ◊ الكابول: له‌بوارى

نه‌ندان‌زيارى دا بريتيه له‌و كۆله‌كه

جه‌فنديراوه‌ى له‌لايه‌كى روبرم‌كه‌دايه ◊

الكَبَلُ: كه‌له‌بچه له‌ههر ماديه‌ك دروست‌كرابى.

كَبَنُ فلان: فلان‌كەس ددانى پيشه‌وه‌ى به‌ناو‌دا

چوون. ◊ كَبَنُ عن الشيء: له‌شته‌كه‌دا لای دا.

كَبَنُ الشئ كَبْنًا: شته‌كەى له‌ پيره‌وى خوى لادا

كَبَنُ هديته عن جيرانه و معارفه: ديارى و

به‌خشه‌كانى له‌جيران و ناسياو‌م‌كانى گرت‌ه‌وه و

ناردى بؤ كه‌سانى دى.

كَبَنُ الثوب: قوماشه‌كەى نوشتان‌ده‌وه نهم‌جار

دورى ◊ الكَبِيَّةُ: ژورنكى بچكۆله‌يه له‌ناو

كه‌شتى دا.

كَبَا الحيوان كَبْوًا و كَبْوًا: چه‌يوانه‌كه‌ سه‌رمى

داو به‌ده‌مدا كه‌وت.

كَبَا الرجل كَبْوًا و كَبْوَةً: پياوهم‌كە هه‌له‌نگوت و
به‌ده‌مدا كه‌وت.

كَبَا الرُّنْدُ: چه‌رخه‌كه ناگرى نه‌كرد‌ه‌وه.

كَبَا النار: ناگرم‌كەى خاموش كرد

كَبَا السهم: تيرم‌كه نيشانه‌كەى نه‌پيكا.

كَبَا وجهه او لونه: روخسارى گۆزا

كَبَا لون الصبح او الشمس: رهنكى به‌يانى يان

هى خۆر تاريك بوو.

كَبَا النبت: روم‌كه‌كه وشك بوو.

كَبَا الغبار: تۆز به‌رهابوو به‌رز بؤوه ◊ اكبى

الرجل: پياوهم‌كە چه‌رخه‌كەى ناگرى نه‌هينايه

ده‌ر ◊ اكبى و جَهْمَةٌ: روخسارى گۆزى ◊ اكبى

الحرُّ النبت: گه‌رما روم‌كه‌كەى سيس كرد ◊

كَبَى النار: خۆلى به‌سهر ناگرم‌كە‌دا كرد ◊ كَبَى

الثوب: قوماشه‌كەى بوخار كرد ◊ اِكْتَبَى على

المِجْمَرَةِ: خوى به‌سهر فوئكه ناگردانه‌كه‌دا ◊

تَكَبَّى على المِجْمَرَةِ: خوى به‌سهر فوئكه

ناگردانه‌كه‌دا ◊ الكابى: گلى روخه‌ك و بن

پنز ◊ خه‌لوز كه ناگرم‌كەى كوزابيته‌وه ◊

الكِبَا: كه‌مى كۆبؤوه‌ى ده‌ورى ناو ◊ الكِبَاءُ:

دارى عودو بخورد ◊ الكَبْوَةُ: كه‌وتن به‌سهر ده‌م

دا ◊ الكَبَّةُ: فوئكه ناگردان كه بخورى تيدا

بستويندرى ◊ الكَتَاةُ: تۆوى جير جبرى كئوى.

كَتَبَ الكتاب: كتپه‌كەى نووسيه‌وه.

كَتَبَ السماء ونحوه: كونده ناوه‌كەى به‌دو سهرمه

دورى.

كَتَبَ القِرْبَةَ: به‌به‌ن مه‌شه‌كه‌ يان به‌به‌ن

كونده‌كه‌ ده‌مى كونده‌كەى به‌ست.

كَتَبَ اللهُ الشُّعْبَانَ: خودا شتهكهی فهرزو واجب کرد
اَكْتَبَهُ: فیری نووسینی کرد ◊ **اَكْتَبَ فُلَانًا**
القَصِيْدَةَ ونحوها: جامه شيعرکهی بهسمر
 فلاندا خویندموه ◊ **كاتب صديقه:** نامه ی بؤ
 هاوهلهکهی نووسی.
كَتَبَ فُلَانًا: فلانکهی فیری نووسین کرد ◊ **كَتَبَ**
الکتاب: کهتیبهکانی لیک جیاگردنوه ◊
اِكْتَبَ الرجلُ: بیاومه ناوی خووی لهدیوانی
 سولتان دا نووسی له ریزی نهوانهی خوځبهخشن
 یان دیاری پاشایان بئ دمدری ◊ **اِكْتَبَ الكتاب**
لنفسه: کهتیبهکهی بؤخوی نووسیموه ◊ **تکاتب**
الصديقان: دوو هاوهل و برادرمکه نامهیان بؤ
 یهکتر نووسی ◊ **تَكْتَبُوا:** خهلهککه گردبوونهوه
 ◊ **اِسْتَكْتَبَهُ:** بؤی خویندموه و نووسیموه،
 بهسمریا خویندموه و نهویش نووسیموه ◊
 کردی بهنووسمر ◊ **الكاتبُ:** کهسیک پیشهی
 بلاوکردنوهوه و نووسین دمکاته نیسی سهرهکی
 خووی ◊ **الکتابُ:** کهتیب، نامه ◊ **قورئان**
 تهورات ◊ **انجیل:** کهتیب، پیشهی نووسین ◊
الکتابُ: حال و مزعی تابهتی ◊ نووسینی
 فهرزو فؤله و نووسینهوهی کهتیب ◊ **الکتابُ:**
 حوجرمی ههقی ◊ **الکتیبه:** بهشیکه له سوپاو
 لهچهند دسته و سربه و لق و فهوجیک بئک دی
 ◊ **المکاتبُ (في الصحافة):** بهیامنیری رۆژنامه
 لهدمرموی ولات ◊ **المکتبُ:** شوینی نووسین ◊
 شوینی فیربونی خویندن و خویندنهوهی
 سهرمتای مندان ◊ میزو تهختهیه کهلهسمری
 دابنیشی بؤ شت نووسین ◊ **المکتبه:** کهتیبخانه و
 پهراوخانه بؤ فرؤشتنی کهتیب و پیداووستی
 نووسین ◊ **المکتوبه:** بئنج فهرزه نویز
 لهسه و رۆژدا.

كَتَبَ القِنْزُ كُتًا وکیتيًا: مهنجهلهککه لهسهرمتای
 کول هاتنی دا گیزه گیزی لی هات.
كَتَّ الرجلُ: بیاومه لهسهرخؤ رپوی
كَتَّ فُلَانًا: فلانکهی نازارد او ملکهچی کرد
كَتَّ الكلامَ في اذنه كُتًا: بهنهمسپایی قسهکانی
 بهگوینچهکدا دا.
كَتَّ القومَ: خهلهککهی سهرزومیر کردن ◊ **اكت**
الكلامَ في اذنه: بهمانا (کُتُّه) دی ◊ **اكتت**
الحديثَ مني: قسه و گفتو گوئی لی شنه وتم ◊
تکات الناسُ: خهلهککه گرد بوونهوه ◊ **الکت:**
 مرؤفی دالگوشت و لهپ ◊ **الکته:** پهله سهوزایی
 لیره و لهوینی ناوزهوی ◊ **مال و کالای بی نرخ.**
كَتَعَ فلانا کتعا: شتییکی بهفلانکس دا
 کهشوینکهی لی کرد.
كَتَعَ الريحُ فلانا: رهمهبا زیخ و بهردی بهدهم و
 جایی فلان دا دا.
كَتَعَ الطعامَ: لهخواردنهکهی خوارد
كَتَعَ الدُّبِّي الارضَ: کولهبیتان چی لهسهر زموی
 ههبوو لهسهوزایی ههمووی خوارد ◊ **الکتع:**
 شتیک رپیی بیست بکهوئ و شوینکهی لی بکا ◊
کَتَعَدَا: نهمینداری فهرمانرپهوا ◊ **الاکتد:**
 ناوشان بهرز ◊ **الکتد:** ناوشان ◊ **اکتت الثاقه:**
 حوشرهکه ناوقهدی نهستور بوو ◊ **الکتز:**
 ناوهراستی شت ◊ **جوژه رپیشتنیکه و مکوو**
رپیشتنی سهرخؤش کهلاره لاری بئ ◊ **کهژاوهی**
بچوک ◊ **دووگی حوشر** ◊ **بالهخانمیهک ههلاشی**
کهوانهیی و قوبهیی ◊ **دیوارو شورای مشتاخه**
خورماو شتی وا ◊ **الکتز:** دووگی حوشر ◊
الکثره: بهمانا (الکثر) دی.
كَتَعَ الرجلُ کتعا: بیاومه که شتهکهی برد.

کَتَع الرجل بالشين: بپاومکه شته‌که‌ی برد.

کَتَع في الارض كتوعاً: دوورکه‌وته‌وه.

الاکتَع: که‌سینک په‌نجه‌کانی نوشتان‌دبنه‌وه بؤلای

به‌ری دمستی و جو‌مزگه‌ی بنکی فامکه‌کانی

دمرکه‌وتین ◊ الکُتَع: خویرِی و به‌دره‌وشت ◊ یان

زه‌لیل و ملکه‌ج ◊ الکُتَعَاء: چه‌تیو، نافرمتی

کؤیله ◊ الکُتَمَةُ: لابه‌کی سوراچی ◊ دؤلجه‌ی

بجوک ◊ الکتیع: پرپوچ و خویرِی.

کَتَف الرجل: بپاومکه به‌شان هه‌لته‌کاندن رِوی.

کَتَف الطائر کتفاً: بالندمه‌که فری و باله‌کانی بؤ

دواوه گپران‌دبوونه‌وه.

کَتَف فلاناً: شانی فلانکه‌سی هم‌گاوت.

کَتَف السرج الدابة: زینه‌که پشتی و لاخه‌که‌ی

بریندارکرد.

کَتَف فلاناً کتفاً: له‌دواوه دمستی فلانکه‌سی

به‌ستن.

کَتَف الباب: کونی دمرگا‌که‌ی پینه‌کرد.

کَتَف الرجل کتفاً: بپاومکه شانی نه‌ستور و قه‌به

بوون.

کَتَف الحيوان: حمیوانه‌که شانی هیشا ◊ کاتَفَه

في الامر وعلى الامر: یارم‌تی دا له‌کارمه‌کی دا

◊ کَتَف الرجل: له‌دواوه ه‌مردوو دمستی

بپاومکه‌ی شته‌که‌ی دا ◊ تکاتف القوم: خه‌لکه‌که

یارم‌تی په‌کتریان دا ◊ تکتَف: ه‌مردوو دمستی

له‌سهر سنگی خوی خستنه‌سه‌ریه‌که له‌کاتی

نویژکردن دا ◊ الکُتاف: نازاری شان ◊ الکتاف:

که‌له‌بچه‌و دم‌سته‌بند ◊ الکتیف: شه‌پیک ◊

پاشکؤل و کؤله‌که‌و دیرمگ ◊ الکُتف: شان ◊

الکتیف: پینه‌ی ناسن که‌له‌دمرگا‌ یان مهنجه‌ل و

شتی وا بدری ◊ الکتیفة: پینه‌ی ناسن که‌ کونی

دمرگای ه‌ی پینه‌ بکری ◊ کَتَكَّت الرجل:

بپاومکه زؤری قسه‌ی به‌په‌له‌کردن ◊

هه‌نگاومکانی کورت و خیرا هه‌ئینانه‌وه ◊

زهرده‌خنه‌ی کرد ◊ تَكَتَكَّت: به‌هیناوشی

رِویشت ◊ یان هه‌نگاومکانی کورت و خیرا

هه‌ئینانه‌وه ◊ الکتکوت: جوچک ◊ کَتَلَه کتلاً:

به‌ندی کرد ◊ حمبسی کرد.

کَتَلَ الشئین کتلاً: شته‌که‌ی پئوه نووسا و لئی

هالا.

کَتَلَ الجسم: جه‌سته‌ی گه‌وره بوو ◊ کَتَلَه: کوی

کردموه خری هه‌لداپه‌وه ◊ انکتَل: به‌گورجی

رِوی ◊ تَكْتَل القصير الغليظ: بپاوه کورته بالا

کوله‌بینه‌که هه‌نگاومکانی نزیک کردنه‌وه ◊

تَكْتَل الناس: خه‌لکه‌که په‌کیان گرت و بوون

به‌یه‌که تاقم ◊ الکتال: که‌ته‌می جه‌سته ◊

قورسایی ◊ هه‌روا وشه‌ی (الکتال) به‌مانا

(هیزو توانا ◊ نه‌فمس و دموون ◊ گوشت ◊

بزیو و تویشو ◊ کاری نه‌نجامدراو ◊ هه‌رشتیک

به‌که‌لک بین له‌خواردن و خواردنه‌وه له پؤشاک و

نوین ◊ ژبانی ناخویش کوله‌مه‌رگی) دئ ◊

الکتلة: پارچه‌یه‌کی کؤکراوه‌و توپه‌لکراو له‌شت

◊ تاقم و پیرتیک له‌ئادهمیزاد که‌یه‌که راو په‌که

مه‌به‌ست بین ◊ کُتول الارض: به‌رزایی زه‌وی ◊

الکتيلة: نه‌و دارخورمایه‌ی دم‌ست نه‌یگاتی ◊

المُكْتَل: زهن‌بیله‌یه‌که له‌پوشه‌ خورما دروست

ده‌کری ◊ المِکْتَلَة: به‌مانا (المِکْتَل) دئ :

کتلوج: زنجیره‌ ناوی شت ◊ که‌ته‌لوگ.

کَتَم السقاء کتاماً وکتوماً: مه‌شه‌که ماست و

شله‌مه‌نیه‌که‌ی گرت‌وه لئی نه‌چوو.

کَتَم الفرس الربو کتماً: نه‌سه‌به‌که کونه‌ لوتری

ته‌نگن به‌هاتوچوؤی هه‌ناسه‌ی.

كَتَمَ الشَّيْئَ كَتَمًا وَكَتْمَانًا: شته‌کە‌ی شاردموه ◊
 كَاتَمَ سِرَّهُ مَنِ: نه‌ینیه‌کە‌ی له‌من شاردموه ◊
 كَاتَمَهُ الْعِدَاوَةُ: دوز‌نامه‌تیبه‌کە‌ی بو
 دهرنه‌بری ◊ كَتَمَ الشَّيْئَ: شته‌کە‌ی زۆر نه‌ینی
 کردو زیدم‌پۆیی کرد له‌شاردنه‌وه‌ی دا ◊ اِكْتَمَ
 السُّحَابُ: هه‌ورمه‌که‌ هه‌ورمه‌روسکە‌ی نه‌بوو ◊
 اِكْتَمَ الْحَدِيثُ: زیدم‌پۆی کرد له‌شاردنه‌وه‌ی
 قسه‌که‌دا ◊ تَكَاتَمَ الْقَوْمُ الْأَمْرَ: خه‌لکه‌که
 هه‌ندیکیان کارمه‌کیان له‌وانی تر شاردموه ◊
 اِسْتَكْتَمَهُ الْخَبْرُ وَالسِّرُّ: داوی ئی کرد نه‌ینیه‌که
 ناشکرا نه‌کا ◊ الْكَاتِمُ: (سِرُّ كَاتِمٌ) نه‌ینیه‌کی
 شاراوه ◊ كَاتَمَ السِّرُّ: نه‌مینه‌دارو متمانه‌ بیکراو
 الْكَاتِمَةُ: جۆره‌ مه‌نجه‌ئیکه ◊ الْكَتْمُ: دره‌ختیکه
 ده‌شویه‌ته‌ دره‌ختی ناس ◊ الْكُتْمَةُ: نه‌و
 که‌سه‌ی نه‌ینی خۆی ده‌پاریزی ◊ الْكُتْمُ: به‌مانا
 (الْكُتْمَةُ) دئی ◊ ده‌شگوتری: (سحاب کتوم)
 هه‌وری بی هه‌ورمه‌روسکە ◊ الْكُتَيْمُ (سقاء
 کتیم): کوندمه‌که‌ ناوی ئی ناچی ◊ الْمَكْتُومَةُ:
 جۆره‌ پۆنیکه‌ له‌پۆنی عه‌رب پۆنگی سوره
 زه‌مه‌فرانی تی ده‌کری.

كَتِنَ الشَّيْئُ كُتْنًا: شته‌که‌ چلکن بوو.

كَتِنَ الثَّوْبُ: هوماشه‌که‌ بیس بوو ◊ شته‌که‌ لینج
 بوو.

كَتِنَ الْوَسْخُ عَلَى الشَّيْئِ: چلک به‌شته‌که‌وه
 نووسا.

كَتِنَ الْبَيْتُ: خانومه‌که‌ چلکی دووکه‌لی گرت ◊
 اکتنه‌ به: شته‌که‌ی بیوه‌ نوساند ◊ الْكَتَانُ:
 که‌تان ◊ الْكَتُونُ: (امراه کتون) ئافرمتی که‌تن
 که‌رو داوین بیس.

كَثَا اللَّبَنُ كُثْنًا: ماسته‌که‌ سه‌رناو که‌وتو زۆر
 ماسته‌که‌ ناویکی رون بوو.

كَثَا الْقِدْرُ: مه‌نجه‌ئه‌که‌ که‌می کرد به‌هۆی
 کولانه‌وه.

كَثَا الْقِدْرُ: که‌فی مه‌نجه‌ئه‌که‌ی گرت ◊ الْكُثَاةُ مِنَ
 اللَّبَنِ: سه‌رتویزی شیر

كَثَبَ الشَّيْئُ كُثْبًا: شته‌که‌ کۆبۆوه ◊ که‌م بوو.

كَثَبَ فِي الْمَكَانِ: چووه‌ ناو شته‌که‌وه.

كَثَبَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی کۆکرده‌وه.

كَثَبَ فُلَانٌ فُلَانًا: فلانکەس به‌شوین فلان دا هات.

كَثَبَ الصَّيْدُ فُلَانًا: نیچیره‌که‌ له‌فلانکەس نزیک
 بۆوه.

اكتب الشئئ: شته‌که‌ نزیک بۆوه.

اكتب لك الصيد: نیچیره‌که‌ لیت نزیک بۆوه.

كَثَبَ الْقَوْمُ: له‌خه‌لکه‌که‌ نزیک بۆوه ◊ كُثِبَ

الشَّيْئُ: شته‌که‌ که‌م بوو ◊ كُثِبَ اللَّبَنُ: شیرمه‌که‌

که‌م بوو ◊ اِكْتُبَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ کۆبۆوه ◊

الْكُثِبُ: (زَمَأُ مِنْ كُثِبَ) له‌نزیکه‌وه‌ تیری تی

گرت ◊ الْكُثْبَةُ: هه‌ر خواردن و خواردنه‌ومه‌یه‌ک

که‌م بی و له‌شوینیکی کۆ بووبه‌ته‌وه ◊ الْكُثَيْبُ:

ته‌باره‌ لمبی درۆمه‌بوو

كَثَّ الشَّعْرُ كَثُوثًا وَكَثَاةً: مووه‌کان پریبوون

به‌بی نه‌وه‌ی درۆز بووبه‌نه‌وه.

كَثَّ الشَّعْرُ كُثًّا: مووه‌کانی چپو پری بوون ◊ اَكْثُ

الشَّيْئُ: به‌مانا (كَثَّ) دئی ◊ الْكَاثُ: نه‌و

دانه‌ویله‌یه‌ له‌کاتی درۆینه‌دا هه‌لده‌ومرئ و سالی

داهاتوو ده‌پۆیته‌وه ◊ كَثُرَ كَثْرًا: به‌سه‌ری دا

زال بوو له‌زۆری دا ◊ به‌زۆری ژماره‌ به‌سه‌ری دا

بالادست بوو.

كَثُرَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ زۆریوو پیچه‌وانه‌ی (که‌م)بون

◊ اكثر الرجل: پیاومه‌که‌ مال و سامانی زۆر کرد

◊ اكثر الشئئ: شته‌که‌ی زۆر کرد ◊ كَاثَرُهُ:

به‌زورینه به‌سهری دا زال بوو ◊ **کَثَرَ الشَّيْئُ**: شته‌که‌ی زور کرد ◊ **تَكَاثَرَتِ اِمْوَالُهُ**: مال‌ه‌که‌ی زور بوو ◊ **تَكَاثَرَ القَوْمُ**: خه‌لکه‌که شانازیان به‌زوری ژماره‌وه کرد ◊ **تَكَاثَرَ الشَّيْئُ**: شته‌که‌ی به‌لاوه زور بوو ◊ **تَكَثَّرَ بشيئٍ غیره**: شانازی به‌شتی خه‌لکی تر کرد ◊ **تَكَثَّرَ من الشَّيْئِ**: زوری له‌و شته خوارد یان په‌یدای کرد ◊ **تَكُوَّثَرَ الشَّيْئُ**: شته‌که‌ی زور زور بوو ◊ **اِسْتَكَثَّرَ الشَّيْئُ**: شته‌که‌ی به‌زور زانی، به‌زوری له‌قه‌له‌م دا ◊ **اِسْتَكَثَّرَ من الشَّيْئِ**: حمزی له‌زور بوونی شته‌که‌ی بوو ◊ **الاکثر**: زورینه، له‌نیوه زیاتر ◊ **الاکثرية**: زورینه ◊ **الکثار**: زور ◊ **الکثر**: جوماری خورما یان ته‌له‌که‌ی ◊ **الکثر**: زورینه‌ی شت ◊ **الکثرة**: زوری ژماره ◊ **زیده** نیعمه‌تو فه‌زلو و بیاومتی ◊ **الکثیر**: زورینه، زور ◊ **الکثیراء**: جوړه پومکیکه ◊ **الکُوثُرُ**: ژماره‌ی زور ◊ **خیرو بی‌یری زور** ◊ **پیاوی** سه‌خی.

المکثار: زوربلی.

كثَعَ اللبنُ کثعاً: شیرکه چه‌ورایی سه‌رکه‌وت ◊ **كثَعَتِ الشَّفَةُ**: لیومکه سوربوو ◊ **كثَعَتِ الشَّفَةُ کثعاً**: به‌مانا (کثعت) دئ ◊ **كثَعَ اللبنُ**: به‌مانا (کثع) دئ ◊ **كثَعَتِ الارضُ**: زه‌وییه‌که پوه‌که‌ی سه‌ری دمه‌رینا ◊ **كثَعَتِ القدرُ**: برینه‌که سه‌رمه‌وی قمتاغه‌ی کرد ◊ **الکثعةُ**: قور ◊ **الکثعةُ**: نه‌و چه‌ورایی و توپ‌ژدی دمه‌که‌ویته‌سه‌ر شیرو ماست ◊ نه‌و که‌فه‌ی مه‌نجه‌ل له‌کاتی کوئینی دا به‌دموری خویدا دمپ‌یزئ.

كثَفَ الشَّيْئُ کثافةً: شته‌که نه‌ستووړو خه‌ست بوو ◊ **كثَفَ الشَّيْئُ**: شته‌که‌ی زور کرد

نه‌ستوری کرد، خه‌ستی کرد ◊ **تَكَاثَفَ الشَّيْئُ**: به‌مانا (کثف) دئ ◊ **ده‌گوترئ**: (تکاثف السحاب) هه‌ورمه‌که چرو پ‌ربوو ◊ **اِسْتَكثَفَ الشَّيْئُ**: شته‌که‌ی به‌چرو پ‌ر هاته دست ◊ **الکثف**: چ‌ربوونه‌وی هیزی کارم‌باییه له‌سه‌ر گه‌یه‌نه‌ری کارم‌با ◊ **الکثف**: تاقم و پ‌رو کومه‌ل ◊ **المکثاف**: (مکثاف السوائل) نام‌یزیکه ده‌خریته ناو شله‌مه‌نیه‌وه بؤ زانینی نه‌ندازه‌ی خه‌سته‌یه‌که‌ی ◊ **المکثف**: نام‌یزیکه بؤ ته‌حوپلکردنی ماده‌ی غازو شتی وا بؤ ماده‌ی شله‌مه‌نی. ◊ **الکثکث**: نام‌یری هارپینی خو‌لو و به‌رده ورده ◊ **الکاثولیک**: شوپ‌نکه‌وته‌ی پاپا سه‌روکی که‌نیشه‌ی پ‌ومانی.

کَثَمَ الشَّيْئُ کثماً: شته‌که‌ی کو‌کردمه‌وه.

کَثَمَ فلاناً عن الامر: فلانکه‌سی له‌کارمه‌که گ‌یراپه‌وه.

کَثَمَ القئاء ونحوه: خه‌یارمه‌که یان شتیکی تری له‌و جوړه‌ی خسته ناو ده‌میوه‌وه و شکاندی.

کَثَمَ الرَّجُلُ کثماً: بیاومکه ت‌یربوو، ورگی زل بوو ◊ **اکثم في منزله**: له‌مائی خو‌ی دا خو‌ی حمه‌شارداو دمه‌رنه‌که‌وت ◊ **اکثم القرية** کونده‌که‌ی پ‌رکرد ◊ **اِثْکَمَ**: غه‌مبار بوو: **تَکَثَمَ**: پ‌اومستا ◊ سه‌رسام بوو ◊ گه‌رپه‌وه: **دولاهاته‌وه** ◊ نوشتا‌په‌وه ◊ **تَکَثَمَ في منزله** له‌خانو و مه‌نزلی خو‌یدا خو‌ی حمه‌شار دا: **الاکثم**: ریگی پان و فراوان ◊ **الکثنة**: لوقو‌پو‌بی ته‌رو گه‌لا زور پ‌اده‌خرئ و پ‌یک ده‌خرئ پ‌م‌یاحینی له‌سه‌ر پ‌یز دم‌گ‌ری نه‌م‌جار ده‌پ‌یچ‌ریته‌وه و گوئیکی ده‌خریته ناوم‌پ‌است.

کَجَّ الصَّبِي کجاً: منداله‌که به (کو‌ججه) توبه‌ه پ‌ه‌رو یاری کرد ◊ **الکجة**: یاری‌په‌کی مندالانه‌یه

کَجَّ كَجًا: کۆکی ◊ **الکُجُّ:** پالفتەو پوخته‌کراو
له‌مه‌موو شتیك ◊ **الکُجُّجُ:** پیره‌زنی پۆلکاو
به‌سال‌چوو.

الکُجَّةُ: کۆکه ◊ **الکُجُّجُ:** پیره‌زنی پۆلکاو.

کَجَصَ الاثرُ کُجوصاً: شوپنه‌وارمه که نه‌ما فه‌وتا ◊
کویره‌بووه.

کَجَصَ فلان: پشتی هه‌لکرد.

کَجَمَى الظلم: نوعامه نیره‌که به‌شپۆمه‌یه‌ک
رۆیشت نه‌ببندرئ.

کَجَمَى برجله كَجَصاً: به‌قاجی پشکنینی
زموپیه‌که‌ی نه‌نجام دا

کَجَصَ الارض: گلو خوولی زه‌وی به‌سه‌رخۆی دا
په‌رژاند.

کَجَمَى الشئین: شسته‌که‌ی وردوه‌ار کرد ◊
الکاجص: پئی پرکه‌که‌ر ◊ شوپنه‌واری
کویره‌موپوو.

کَجَلَ العین: کلی له‌جاومه‌که‌ رادا

کَجَلَ الرجل: کلی له‌جاوی پیاومه‌که‌ رادا.

کَجَلَ السَّهَادُ عینهُ: شه‌و به‌خه‌به‌ر بوو خه‌و

نه‌جووه‌ جاوی ◊ **كَجَلَتِ العینُ كَجَلًا:** پیلۆی
جاومه‌کانی هه‌ربه‌سروش‌ت ره‌شیان ده‌نواند ◊

كَجَلَتِ العینُ: جاومه‌که‌ی کلاوی کرد ◊ **إِكْجَلَّتْ**

المراةُ: ئافه‌رته‌که‌ کلی کرده‌ جاوی ◊ **تَكَجَلَّتْ**

المراةُ: ئافه‌رته‌که‌ کلی کرده‌ جاوی ◊ **الاکجَلُّ:**

ده‌ماریکه‌ له‌ناو‌مه‌راستی قول دایه‌ خوینی لیه‌و
ده‌مه‌هیندرئ یان لئییه‌وه‌ ده‌ماریته‌ ناو جه‌سته

◊ **الکحَالُ:** که‌سه‌یک‌ جاومه‌کانی به‌کل ده‌رمان

ده‌کا ◊ **الکحُلُّ:** هه‌رشتیك بکریته‌ ناو جاومه‌وه

بۆ مه‌به‌ستی ده‌رمان و شه‌مه‌نی نه‌بی وه‌کوو
کلو شتی وا ◊ **الکحَلَاءُ:** ئافه‌رتی زۆر چاو ره‌ش

◊ یان جاویك وا بنۆینئ که‌ کلی تیکراوه ◊
الکُحَلَّةُ: روه‌کیکی گیایی سالانه‌ی به‌ته‌مه‌نه

الکُحَلَّى: که‌سه‌یک‌ کل دروست بکا ◊ ره‌نگی

شینى مه‌یلوه‌ ره‌ش ◊ **الکُحُولُ:** شه‌مه‌نییه‌کی

بئ ره‌نگه ◊ **مقیاس الکحول:** ئامیریکه‌

ئه‌ندازه‌ی چه‌ندییه‌تی کحول ناو ناوی پئ

مه‌زمنده‌ ده‌مکری ◊ **الکحولی:** هه‌رشتیك ماده‌ی

کحول تیدا بئ ◊ **الکحیلُّ:** جویریکه‌ له‌ نه‌وت

ره‌شو پونه‌ حوشتری پئ چه‌ور ده‌مکری ◊

المکحالان: دوو ئیسقانن به‌دیوی ناومه‌وه‌ی

باسکه‌وه‌ ده‌رده‌که‌ون ◊ **المکحَالُ:** کلچپوک ◊

المِکْحَلُّ: به‌مانا (المکحَال) دئ ◊ **المُکْحَلَّةُ:**

کلدان، نه‌و توره‌که‌یه‌ی کلی تی ده‌مکری.

کَجَّ الرجلُ كَجًا: پیاومه‌که‌ خه‌وی ئی که‌وتو

په‌رخه‌ی دئ ◊ **کَجَّ كَجًا:** بۆ وازه‌ینانی منداله

له‌شتیک‌ که‌ناته‌وه‌ی ده‌ستی بگاتی ◊ **الکجیا:**

کوپیخا.

کَدَأُ النبت: روه‌که‌که‌ سه‌رما لئی داو کردی
به‌شپۆه‌ی لباد به‌سه‌ر زموپیه‌وه‌ که‌مه‌ره‌ که‌مه‌ری

کرد.

کَدَعَهُ النبت: روه‌که‌که‌ تینوی بوو ده‌رنه‌گ

په‌ی‌گه‌یی.

کَدَأُ البردُ الزرع: سه‌رما کشت‌وکاله‌ رواومه‌که‌ی

به‌پاش دا برده‌وه ◊ **کَدَأُ البردُ الزرعُ تَدَدَةً:**

به‌مانا (کَدَأه) دئ ◊ **الکادِئَةُ:** (أرض کادئة)

زه‌وییه‌که‌ ده‌رنه‌گ کشت‌وکال پئ ده‌که‌یه‌نئ ◊

الکَدِبُ: سپیایی نینۆکی مندال ◊ **الکَدِيبُ:**

به‌مانا (الکَدِيب) دئ ◊ **المکدوبَةُ من النساء:**

ئافه‌رتی سه‌ی په‌یست که‌ سپیایه‌تییه‌که‌ی صافو

جوان بئ.

کَدَحَ في العمل کَدْحًا: کۆششی کردو هه‌ولئ دا.

گَدَحَ لِنَفْسِهِ: کاری چاک یان خرابی کرد.

گَدَحَ لِعِيَالِهِ: کاسبی بؤ مال و مندالی خوی کرد
 كَدَحَتِ الرِّيحُ: رَمَشِبَا زِيخ و بمرده وردمی
 هاویشت.

گَدَحَ بِاسْنَانِهِ: بهمدان گهستی.

گَدَحَ وَجْهَ فُلَانٍ: دهمو جاوی فلانی روشاند.

گَدَحَ وَجْهَ الْأَمْرِ: پوخساری کارمکی شیواند.

گَدَحَ رَأْسَهُ بِالْمِشْطِ: سهری بهشانه کرد

گَدَحَ الْجِلْدَ: پیستهکه کرژ ههلاتو کرپژاوی بوو
 ۵ اِكْتَدَحَ لِعِيَالِهِ: کاسبی بؤ مال و مندالی خوی
 کرد ۵ تَكْتَدَحُ الْجِلْدُ: پیستهکه روشا ۵ الكَدْحُ:
 همر شوینکته و روشانیک بههوی گهستن و
 لیخشانهوه بی.

گَدَّ فُلَانٌ كَدًا: فلانکس توندو تیزی کرد

گَدَّ فُلَانًا: نیلحاحی زوری لهفلان کرد بؤنهو
 کارمی دهخریته نهستی.

گَدَّ رَأْسَهُ: سهری بهشانه کرد ۵ قزماکانی خوی
 بهشانه خاو کردنهوه.

گَدَّ جِلْدَهُ بِالْأَظْفَارِ: پیستی خوی بهنینۆک
 خوراند ۵ زوری خوراند.

گَدَّ الشَّيْئُ: بهدهستی خوی شتهکمی دارنی ۵
 اَكْدَ: دهستی هوجاندو بهخیلو رژد بوو ۵
 كَادَهُ: زال بوو بهسهری دا ۵ اِكْتَدَّ: رژدو چروک
 بوو ۵ اِكْتَدَّ فُلَانًا: داوای له فلان کرد بؤ مال و
 مندالی خوی همول بدا ۵ اِكْتَدَّ الشَّيْئُ: شتهکمی
 بهدهستی خوی دارنی ۵ اِسْتَكْدَهُ: اکداد: وهجبه

وهجبهو کۆمهل کۆمهل ۵ الكُدَادَةُ: بنکر که
 بهبنکی منجهلهوه رمق دهپیتهوه ۵ خلتهو
 پلتهی رۆنی قال کراو ۵ الكُدْرُ: پیاویک

بهنارحمتی کولهمرگی پیداوپیستی ژبانی بؤ
 دهستهبهر بیی.

الکدید: زهوی پتهو و رمق ۵ المَكْدُ: شانه ۵
 المکدود: گهسیک تیشکابو و بهسهری دا زال
 بووبن.

گَدَّرَ الْمَاءَ وَنَحْوَهُ كَدْرًا: ناومکمی پشت.

گَدَّرَ الْمَاءَ كَدْرًا: ناومکه لیل بوو.

گَدَّرَ عَيْشَهُ وَكَدَّرَتِ نَفْسُهُ: ژبانی تال بوو

گَدَّرَ اللَّوْنُ: رهنگکه مهیلوه رمش بوو

گَدَّرَ الْمَاءُ كِدَارَةً وَكِدْوَرَةً: بهمانا (کَدَّرَ) دئ ۵
 كَدَّرَ الْمَاءَ: ناومکمی لیل کرد ۵ كَدَّرَ فُلَانًا:
 فلانکمی غه مبار کرد ۵ اِنْكَدَّرَ فِي سِرِهِ: له
 رۆیشتن دا پهلهی کرد ۵ اِنْكَدَّرَ عَلَيْهِ الْقَوْمُ:
 خه لکهکه بهسهری دا هه لژزان ۵ اِنْكَدَّرَتِ
 النجومُ: نهستیمرگان لیل بوون و روناکیان نهما
 ۵ تَكَادَرَتِ الْعَيْنُ فِي الشَّيْئِ: چاومکه بهردموم
 لهشتهکمی روانی ۵ تَكَدَّرَ الْمَاءُ: بهمانا (کَدَّرَ) دئ
 ۵ دهمگوتری: (تَكَدَّرَتِ عَيْشُهُ) ۵ اِنْكَدَّرَ اللَّوْنُ:
 بهمانا (کَدَّرَ) دئ ۵ الاكْدَرُ: لاهاوینک پوی زهوی
 بهمالی ۵ الكُدَارَةُ: رمشایی بنکی منجهل ۵
 الكُدْرَةُ: رهنگی مهیلوه رمش ۵ الكُدْرَةُ مِنْ
 الحوضِ: هورهلیتهی بنکی هموز، یان ههوزمی
 سهر هموز ۵ تهمپوتوزیک بهسمی نهسپ
 بهرپایی ۵ الكُدْرِيُّ: تمنکه ههوز ۵ جۆریکه
 لهبائنده ومکوو همتی وایه، رهنگ تهمپوتوزاوی
 پشت بهلهک و گمردن زهر.

گَدَسَ الْحَصِيدَ وَالثَّمَرَ وَالدَّرَاهِمَ كَدَسًا: گیا
 دوراومکه، یان خورماکه یان دیرههمهکانی
 کۆمهل کۆمهل کرد.

گَدَسَ الْخَيْلُ: نهسپهکان خریبونهوه له
 رۆیشتیان دا همندیکیان سواری همندیکیان

بوون ◊ تَكْدَسْتِ الخيلُ: نهمسپه‌كان له رۆیشتن
دا خړپوونه‌وه و سواری یه‌كتر بوون (وا پالیان
لیكدا دمتگوت چوونه سمر پستی یه‌كت) ◊
تَكْدَسُ فلان: فلانكس شانی هه‌ته‌كاندن و
له‌كاتی رۆیشتن دا ◊ تَكْدَسُ الفرسُ: نهمسپه‌كه
رۆیی و مكوو نه‌وه باری قورس بی ◊ الكُدَّاسُ:
خهرمانی دانه‌وێله‌ی پاكرراو ◊ جاله به‌فر ◊
به‌فری كۆكراوه ◊ پرمین و پشمینی نازه‌ل و
ولاخ ◊ الكُدَّسُ: كۆكراوی هه‌موو شتێك و هكوو
خهرمانی گهنمی سوركراو ◊ خورمای كراو
به‌موشتاخ ◊ دیره‌می كۆمه‌ل كراو، لیبی
كۆمه‌ل بوو.

كَدَشٍ من فلان: هه‌ولی داو فێلی له‌فلان كرد.

كَدَشٍ من فلان: شتیکی له‌ فلان‌هوه پێگه‌یی.

كَدَشٍ الشَّيْنِ: شته‌كه‌ی به‌ددا ن هرتاند

كَدَشٍ الإبل: حوشره‌كانی به‌خیرایی لیخوهرین ◊
اكدش بخیر: به‌شتیکی له‌هه‌واله‌كه‌ بلاو
كردموه.

اكدش من فلان شینا: شتیکی له‌ فلان جنگ
كهوت ◊ تَكْدَشُ فلان: فلانكس له‌دواوه پالی
پێوه نراو كهوت ◊ الكَدَّشُ: برین ◊ الكَدَّاشُ:
سوالكه‌ری به‌ویژه ویر ◊ الكَدَّشَةُ: نه‌خۆشی ◊
الكَدِّيشُ: نهمسپه‌ی نارهمه‌ن، پیاوی گیل ◊
اكدقت الدابةُ: ولاخه‌كه‌ دمنگی سمی هات ◊
الكَدْفَةُ: ته‌په‌ی قاج كه‌له‌زموی دهدا.

كَدَمَ فلاناً كَدَمًا: به‌گه‌ستن و شتی وا شوینكه‌ی
له‌فلان كرد، برینداری كرد.

كَدَمَ الصيدَ: نیجیرمه‌کی دهر به‌راند و هه‌ولی
زۆری دا بیگه‌ری ◊ اُكْدِمَ الأسيرُ: دیله‌كه‌
به‌له‌بست كرا ◊ تكادم الفرسان: نهمسپه‌كان
یه‌كتر یان گه‌ست قه‌پالیان له‌یه‌كتر گرت ◊

الكُدَام: پیاوی بیر ◊ الكُدَامَةُ: به‌رزه‌ناخوهر،
باش ناخوهر ◊ الكُدْمُ: شوینكه‌ی گه‌ستن:
هه‌وگردن و گۆرانی ژێر پیسته به‌هۆی زمبرێك
◊ الكُدْمَةُ: داخگردن و شوینكه‌ی ئی گردن ◊
المُكْدَمُ: چه‌لبی گشت بادراو ◊ به‌ره‌و جه‌والی
توندچنراو ◊ الكُدْمِيوم: عونصورێکی فلزییه
سپه‌ی و ورشه‌داره‌.

كَدِنَ بثوبه كَدَنًا: قوماشه‌كه‌ی كرده‌ پشترین و
خۆی بی به‌ست.

كَدِنَ كَدَنًا: بوو به‌خواه‌ن گوشت و به‌زو هیزو
توانا.

كَدِنَ النبات: رومه‌كه‌ په‌ل و پۆی خوراو لاسكه
نهمستوورمه‌کی ماوه ◊ كَوْدِنَ في مشيه:
به‌هێواشی و به‌ته‌مه‌به‌لی رۆیی ◊ الكِدَانُ:
چه‌لبیكه‌ دهمسه‌ترئ به‌ئه‌لقه‌ی ناومرپاستی
دۆلجه‌كه‌وه بۆنه‌وه‌ی راست بجیته‌ خوار بۆ
ناوبیره‌كه ◊ الكِدَانَةُ: عه‌بیداریی ◊ خراپی ◊
الكِدْنُ: نه‌و قوماشه‌ی به‌كه‌زاومدا دهمدرئ ◊
بارگه‌نه ◊ جوژه بارگه‌نهمه‌كه‌ بۆ نافرمت رێك
ده‌خه‌ری سواری بی ◊ الكَدِنُ: (كَدِنُ النبات)
لاسك و نهمستوورایی بنکی روه‌ك ◊ الكُدْنَةُ:
گوشت و به‌زی زۆر (قه‌له‌وی) ◊ الكَوْدِنُ: نهمسپه‌ی
نارهمه‌ن ◊ عه‌بیدار.

كَدَهَ الشَّيْنِ كَدَمًا: شته‌كه‌ی شكاند.

كَدَهَ الحجرَ ونحوه فلاناً: به‌رده‌كه‌ له‌فلانكس
كهوت و شوینكه‌ی باشی ئی كرد ◊ اكدَههُ العملُ:
كارگردن ماندوی كرد ◊ كَدَهُهُ: به‌مانا (كَدَهُهُ)
دئ ◊ تَكْدَةُ الشَّيْنِ: شته‌كه‌ شكا ◊ كَدَتِ الأرض
كَدَوًا وكَدَوًا: زه‌وییه‌كه‌ رومه‌كه‌كانی به‌سه‌ستی
گه‌شه‌ده‌كه‌ن.

كَدَأ الزُّرْعَ وغيره: كشت و كاله‌كه‌ باش نه‌رپاوه‌.

کدا انبرد الزرع سمرماو سولهکه کشت و کاله که می
 به پاش دا گتپرایه وه
 کدا الشئین کداء: شته که می منع کردو بری.
 کدا وجهه کدوا: دم و جاوی روشاند.
 کداي بالعظم کدا: نیتسانی له قورگی گیرا.
 کداي الفصیل: بیچوه که شری خواردو ناوسکی
 داومشا.
 کداي الکل: سه که که نیتسانی له قورگی گیرا
 الکادی: ناوی مهند ناویک به میوایی برپوا
 ناوی دره ختی که له پیپی (البندانیه) شیوهی
 له دره ختی خورما دهجن
 کداي الرجل کدا: پیام که به خیل و جروک بوو
 به خشنی که م بوو.
 کداي المسک کدا: میسکه که بونی نه ما
 کدیت اصابعه: پنجه کانی به هوئی گل دمردانه وه
 ماندو بوون.
 کداي المعدن: کانه که گوه مری تیدا دست
 نه که هت
 اکدی الحافر: بیره که نه که
 همیشه تباره زموی پته و
 اکدی فلان: همیشه ساراو چوله وانی
 زور
 پاریه وه له سوال کردن دا
 رزدو جروک بوو
 اکدی المطر: بارانه که که م بوو
 اکدی المعدن: کانه که زبرو گوه مری تیدا
 نهدوزرایه وه
 اکدی الطعام: خواردنه که بی
 که ک بوو.
 اکدی فلان: عن الشئین: فلان که می له شته که
 گتپرایه وه
 الکادی: ناخوشی رزگار
 جهنگی سمرما
 اکدی: ساراو چوله وانی
 الکدا: هر گل و خول و شتی وا خیر
 کرایته وه و کومه ل کرایتی
 اکدی:

زموی سهخت و پته و پیشه سوا که مری ویره
 ویرکه م.
 کذبا کذبا و کذبا: دروی کرد.
 کذبا الشئین: شته که وادمرنه جوو که جاومروان
 دمکرا.
 کذبا فلان: هوالی دروی به فلان که م پراگه میاند
 کذبت فلان نفسه: نفسی فلان که م نامانج و
 هیوای گهرمو دووری پی پراگه میاند و هلی
 خه له تاند
 کذبت عینه: جاوی فلان که م شتی
 ناراستی نشان خاومنی دا
 اکذبه: به درو زنی
 هاتمه برچاو
 کاذبت فلان مکاذبه: من فلان م
 به درو خسته وه و نه ویش منی به درو خسته وه
 کذبا بالامر تکذیباً: کار که می به ناراست
 له که له م دا
 کذبا عن امر اراده: دزی ویستی
 نه و وستاو نه و کاره ی نه و ویستی، نه م
 نه نجای نه دا
 کذبا السلاح: سیلاح که
 نه تمقی و پوج بووه
 کذبا فلان: دروی پال
 فلان دا
 تکاذبوا: خه که که هندیکیان
 هندیکیان به درو خسته وه
 تکذبا: به زورملی
 دروی به سمر خوی دا هینا
 تکذبا فلان و
 علیه: بی و ابوو فلان که م درو زنه
 الاکذوبه:
 هوالی درو
 التکاذیب: تکاذیب العرب:
 نه فسانه ی عمرمبو و چیروک و خورافات هکانیان
 الکاذبه: درو
 الکذبا: درو (بیچوه وانه ی
 راستی)
 الکذبه: به کجار درو کردن
 کذبه
 نیتسان: دروی به که م رزوی مانگی نیتسان
 الکذبا: زور درو زدن
 الکذوب: به مانا
 (الکذبا) دی.
 کذا الشئین کذا: شته که زبرو رهق بوو
 اکذا القوم: خه که که که و تنه ناو به رده لانی
 کونکون و به رده زروئی و شوینی وا
 الکذبان:

بهردی گروئی و زروئی و کونکون ◊ اکذی
 الشَّيْنِيُّ: شتهکه سورهلنگهرا ◊ اکذی الرجل:
 بیاومکه لهخجالتهتی دا رهنگی سورهلنگهرا ◊
 یان لهترسا رهنگی زمرد بوو ◊ الکاذی: سور ◊
 روئینکی بوئخووش و عهتراوییه له گولی
 (الکاذی) دروست دمکری ◊ درهختیکی گهورمیه
 لهپیری (الکاذیه)یه ◊ گولهکهی بوئینکی خووشی
 همیه.

کَرَبَ فلان كَرِبًا: فلانکس کشت و کالی له زهوی
 بیئاوو بین درهخت دا کرد

کَرَبَ الشَّيْنِيُّ كَرِبًا: شتهکه نزیك بؤوه ◊ كَرَبَتِ
 الشمسُ للمغيب: خور لهناوایوون نزیك بؤوه.

کَرَبَ: نزیکه

كَرَبَ فلاناً الأمرُ والغَمَّ: کارهکه، غهم و
 نارحهتییهکه لهسهر فلانکس زور قورس
 بوو.

كَرَبَ الحَبْلُ وَغیره كَرِبًا: حبلهکهی گشت بادا،
 توندی کرد.

كَرَبَ الأرضَ كَرِبًا وَكِرَابًا: زهوییهکهی بؤ
 کشت و کالی تیدا رواندن هلهوگیپر کرد

كَرَبَ الدَّلْوُ: حهلی ناوهراستی بؤ دۆلجهکه
 دروست کرد ◊ اکرب الرجل: بیاومکه بازی دا ◊
 اكْتَرَبَ لكذا: غمی بؤ نهوه خوارد ◊ الكراب:
 ریزموی ناو، بۆری ناو ◊ جۆگهی ناو ◊ الكرابة:
 نهو بۆل و دمنکه خورماییمیه که لهلقی برای

دارخورما لی دمکریتهوه ◊ الكَرَبُ: بنکی لقی
 دارخورما که وشک دهبی و لی دمکریتهوه ◊
 الكَرَبُ: غم و خهفت کهدل تمنگ دمکن ◊
 الكَرْبَةُ: بهمانا (الکَرَبُ) دئ ◊ الكَرْبَةُ: کونی
 بچکولهی خیمه که کۆلهکهی تیدمکری ◊
 الکروبیون: نهو فریشتانهی نزیك بارهگای

نههدمن ◊ الکریب: غمبار ◊ گرپی ههفهژاز
 ◊ تیروکی نانکهر ◊ زهوی که ناو و درهختی تیدا
 نهبن ◊ المکرِبُ: خاکهنازو بیتمههه ◊ المکرِبُ
 من المفاصل: جومزگه که زوری رمگ تیدابن
 ◊ الکُرْباجُ: قهچی ◊ کَرِبَسَ الرجل: بیاومکه
 بهشیومیهک رۆی و مگوو پیومند کرابی ناوا ◊
 تکرِبَسَ من ظهَر فرسه: لهسهر پشته
 و لآخهکهی کهوته خوار ◊ الکُرْباسُ: پۆشاک
 نهستورو رهخته کهله لۆکه دروستکرابی ◊
 کَرِبَشَ الرجلُ: بیاومکه بهشیوهی پیومند لهبن
 رۆیشت ◊ حاجی جوتکردن بؤ بازدان ◊ کَرِبَشَ:
 شتهکهی گرت و بهستی ◊ تَكْرِبَشَ الجِلْدُ:
 بیستهکه گرژبوو و بیکهاتهوه ◊ كَرِبَلَ الشَّيْنِيُّ:
 شتهکهی تیکهل کرد ◊ كَرِبَلَ فلان: فلانکس
 بهناوهوردا رۆی ◊ الکُرْبَالُ: نهو نامیرمیه
 ههلاج لۆکهی بین شی دهکاتهوه ◊ الكَرْبَلَةُ:
 شلهپهتهیهکه لههجاج دا ◊ الکرِبون:
 عونصوریکی (نافلزیه) لهسهر روی زور شتی
 جیا دمردمهکوهی ◊ الکریت: (سنه کریت)
 سالیکی تهواو بین زیادو کم ◊ کَرَبَهُ الأمرُ
 و غیره کَرَبًا: شتهکهی لهسهر قورس بوو ◊
 اِكْتَرَبَ له: بؤی غمبار بوو، خهفتهتی بؤ خوارد
 ◊ الکاربَة: بهلای گهوره ◊ دهگوتری: (کرته
 الکوارث) بهلای رۆزگار خستویانهته
 دلهر اوکیوه ◊ الكُرْبَاثُ: روهکیکی تهمندریزه
 لهپیری (الزنبقیه)یه

كَرَجَ الشَّيْنِيُّ كَرَجًا: شتهکه کهروی ههئینا ◊
 الكَرَجُ: نهسپهدارینه بؤ یاری منداال ◊ كَرَدَهُ
 كَرَدًا: دهری کرد ◊ مهنی کرد ◊ الكَرْدُ: بنکی
 مل، لای خواروی مل ◊ الكَرْدُ: نهتهوهی کورد،
 نهتمومیهکه لهبانوئیکی بانو پوردا لهناسیای

◊ **الْكُرُّ**: هه‌لمت بردن و په‌لاماردان بپچه‌وانه‌ی
 (الْقُرُّ) ◊ هه‌روا ناوه بؤ حمبلنك له ليضى خورما
 دروستكراوه پئى سهرده‌كه‌ون بؤسمر دارخورما
 ◊ حمبلى به‌ستنه‌وه و شتى واى كه‌شتييه ◊
الْكُرُّ: ناميرىكى پئوانه‌ى دانه‌وي‌لمه‌يه و مكوو
 قسناغ ◊ نهدازمكه‌ى شه‌ست قه‌ميز يان چل
 نيردمبه ◊ **الْكُرُّ**: گه‌رانه‌وه ◊ سه‌ره‌له‌نوئ
 زيندوبوونه‌وه ◊ **الْكُرُّ**: په‌لمه‌يكه له‌تمب‌وتؤز
 تووشى قورگ دمبى ◊ **الْمَكْرُ**: شوئنى جه‌نگ،
 گؤزهبانى جه‌نگ ◊ **الْمِكْرُ**: ده‌گوتري: (فرس
 مِكْرَ مِفْرَ) نهمسپنكى رهمن و راهينراوه بؤ
 هه‌لمت بردن و پاشه‌كشه‌كردن سه‌ر نه‌رم و
 هه‌وسار خؤشه، جوان ده‌روا و دپته‌وه.

كُرُّ كُرُّ: جووه ژوور، جووه ناومه ◊ خوى له
 په‌ناپه‌سيوو نه‌شه‌ه‌وت و شتى وادا حه‌شار دا.
كُرُّ إليه: په‌ناى بؤلابرد ◊ مه‌بلى نه‌وى كرد ◊
كَارِزَه: روى و له‌بهرى هه‌لات ◊ **كَارِزَ** عن فلان:
 له‌بهر فلان هه‌لات ◊ **كَارِزَ** الى المكان: خوى
 كوتا بؤ شوئنه‌كه‌و خوى تيدا حه‌شار دا ◊ **كَارِز**
 في المكان: له‌شوئنه‌كه‌دا خوى حه‌شار دا ◊
كَارِزَ الى **ثَلَاثَ** من **إِخْوَانٍ** و **مَالٍ**: په‌ناى برده به‌ر
 شتىكى متمانه پيكر او له برادر يان له‌شتى تر
 ◊ **كُرُّ الصَّنْعِ**: جاوى هه‌لؤكه‌ى به‌ست و دورى و
 خواردنى دايه بؤنه‌وى ژيربارى بكاو رام ببى.
الْكِرَازُ: سوراحى و ديزه ◊ **الْكِرُّ**: دره‌ختي‌كه
 به‌رئك ده‌گرئ و مكوو به‌رفوق وايه ◊ **الْكُرُّ**:
 هه‌مبانه‌و خورجى شوان ◊ جه‌وال ◊ **كُرِّمَ**
الرجل: بپاومه‌كه نيوه‌رؤ شتى خوارد.

الْكُرِّمَةُ: ژمه‌نانى نيوه‌رؤ.

گرس الرجل كرساً: بپاومه‌كه زانابوو سنگى
 پربوو له عيلم و زانست ◊ (فهر كرس) ◊ **كُرس**

ناوه‌راست دا ده‌زين و ولاته‌كه‌يان به‌سمر ولاتى
 نيران و توركياو عيراق و سوريادا دايه‌شكراوه.
 چل ملبون كوردن له‌په‌وس ناسيادا
 كوئنترين ميله‌ت له‌نا و دونيادا
 و هه‌ش نيم‌ستعمار به‌سه‌رمان زاله
 ژيردمسته و به‌خسبر ژيانمان تاله
الْكُرِّيدُ: پارچه‌و پاشماوه له‌بنكى سه‌به‌ته‌ى
 خورمادا ◊ پوشه خورما ◊ **كُرِّدَسَ القَائِدُ**
الخيَلِ او **الجيشِ**: سه‌ره‌له‌شكرمه‌كه نهمسپ
 سوارمكاني يان سوپاكه‌ى پؤل پؤل كرد ◊
تكردس الرجل: بپاومه‌كه ويكه‌اته‌وه و جووه‌وه
 به‌به‌ك دا ◊ **الْكُرِّوَسُ**: هه‌ر ئيسقانيك گه‌وره‌وه
 ته‌واو بئ ◊ سه‌رى ئيسقانيك مؤخى هه‌بئ ◊
 شه‌ردوو ئيسقانيك له‌جومزگه‌دا به‌به‌ك بگمن ◊
 و مكوو ئيسقانى شان و نه‌زؤ و سمت ◊ (ك:
 كراديس) ◊ **الْكُرِّوَسَة**: كؤمه‌لئكى زؤر گه‌وره
 له نهمسپ و له‌سوپا ◊ **الْكُرِّدانُ**: مله‌وانكه ◊
الْكردون: پشتين و سياج و شورا ◊ **الْكردينال**:
 په‌كئكه له ماله‌كان و جه‌برو بپاوه ناينيه‌كاني
 هاوه‌لى پاپاو راويژكارمكاني.

كُرُّ الرجل: بپاومه‌كه نيخه نيخى له‌سنگى هات.

كُرُّ فلان كُرُّراً: بپاومه‌كه گه‌رپه‌وه.

كُرُّ الشئَيْنِ كُرّاً: شته‌كه‌ى رهمت كردمه‌وه

كُرُّ الليل والنهار: شه‌و و رؤز به‌ك به‌دوايه‌ك دا
 گه‌رانه‌وه و دووباره بوونه‌وه.

كُرُّ على العدو: هيرشى برده‌سهر دوزمن.

كُرُّ عنه: لئى گه‌رپه‌وه. ◊ **كُرُّ** عليه الحديث:

قسه‌كه‌ى سه‌ره‌له‌نوئ بؤ كردو بؤى دووباره
 كردمه‌وه ◊ **كُرِّدَ الشئَيْنِ تَكْرِيراً** و **تَكْرِيراً**:
 جارداوجار شته‌كه‌ى بؤ دووباره كردمه‌وه ◊ **تَكُرِّدَ**
 عليه كذا: جارداوجار نه‌وى بؤ دووباره‌كردمه‌وه

الشَّيْنِي: شتهكهی خسته پال پهك و ليكى دان
 كِرْسُ البِنَاء: باله خانهكهی دامه زرانند
 اِنْكِرْسَ عليه: خوی بهسهردا گوشمه له كرد
 اِنْكِرْسَ فِي الشَّيْنِي: جووه ناو شتهكه وه
 بهكؤ مامویی ◊ تَكَارَسَ الشَّيْنِي: شتهكان
 كه وتنه سهر پهك و پيكه وه نووسان ◊ تَكَرْسُ
 اُسُ البِنَاء: بناغهی باله خانهكه پتهو بوو ◊
 الكِرْسَاءُ: بهشيك له ككتيب ◊ الكِرْسُ: گهمره؛
 نهو گل و ريخ و زبلهی له تهويله و ناغهل دا
 تهباره دهمهستی و رفق دمبی ◊ الكِرْسَاءُ:
 پارچه زهويهكه درهختی تيدا روابی و ليك
 نزيك بن و رڼگ و ريشاليان تيك هالابی ◊
 الكِرْسِي: تهخت و تاراج، ععرش ◊ پلمیهکی
 زانستیه له زانكؤدا و دمدري به مامؤستاپانی
 زانكؤ ◊ المَكْرَسَةُ مِنَ القلائد: نهو ملوانكه
 گه وه مرمیه مړ و مكانی به چهند تاله دمزو و وه
 هؤنرابنه وه و ناوه هه موو تاله كان كرابنه
 ناوكونی مړؤیهکی گه ورموه و كه وتبیته نیوان
 مړه گه وه مرمكانه وه ◊ كِرْسَعٌ فَلَائًا: بهمشير
 له مهچهکی فَلَائِكَهسی دا ◊ الكِرْسُوعُ: لایهکی
 مهچهك، نهو نیسقانهی له جومزگه دا بهرز
 بوته وه ◊ كِرْسُوعُ القِدم: مهچهکی قاج ◊
 المَكْرَسِعُ: قاپ دره پهریو ◊ الكِرْسُفُ: لؤكه ◊
 الكِرْسِيفِي: جؤره ههنگونینتیکی سپیبه
 الكِرْسِينَةُ: گیایهکی سالانهیه له پیړی
 (القرنیة) یه

كِرْسُ الرِّجْلِ: پیاومكه مال و خیزانی زؤر بوو.
 كِرْسُ الجِلْدُ: پیستهكه ناگر گهستی و ویکهاته وه و
 جرج بوو ◊ كِرْسُ فلان: فلانكس دم و چاوی
 گرز بوون و ویکهاتنه وه ◊ خواردهمهنی گیپه
 دروست کرد ◊ كِرْسُ اللحم: گوشتهكهی له ناو

گیپه دا کولاند ◊ تَكَرْسُ وَجْهَهُ: دم و چاوی
 ویکهاتنه وه ◊ پیستی روخساری گرزبوو ◊
 تَكَرْسُ الفاس: خه لکه كه خر بوونه وه ◊
 اِسْتَكْرَسَ الجدي: کاریلهكه ورگی گه وره بوو
 له ومړی خوارد ◊ اِسْتَكْرَسَ الوجْهَ: دم و چاوی
 گرزبوو و ویکهاته وه.

الأكْرَشُ: ورگ زل ◊ الكِرْشُ: چلیدانه و ورگ و
 شوینی مانه وهی خؤراك بوؤ نازه له
 کاویژکه رماكان ◊ هه روا ناوه بوؤ گیایهکی لووس
 له پیړی (السعدیه) یه ◊ الكِرْشَاءُ: قاجیک زؤر
 گوشتن بی و قاپه رهمههی له گوشت دا ون بووبی و
 له گهل پازنه پیی رپك بووبی و په نجه کانیسی
 کورت بن ◊ الكِرْشِي: چندراویکه له ناوریشم
 رمنگی رمش یان سوره ◊ الكِرْشِيَّةُ: چندراویکه
 له لؤکه و شتی وا ویک دیته وه و ليك دمکشیته وه
 ◊ المَكْرَشَةُ: خواردنیکه و مكوو گیپه وایه.

كِرْعٌ فِي المَاءِ: دمی خسته ناومكه وه و خواردیپه وه
 هاب و گلاس و مشتی به کارنه هیتا ◊ كِرْعَت
 النخلةُ و غیرها: درهخته خورماكه هه میسه
 رڼگه کانی له ناو ناودا بوون

كِرْعُ الوحشِ و غیره كِرْعًا: تیری ناراسته
 حمیوانه وه حشیهكه کردو باریکایی قاجی
 ههنگاوت ◊ كِرْعَتُ الساقِ كِرْعًا: قاجی باریک
 بوو.

كِرْعُ فلان: فلانكس باریکایی قاجی ژانی کرد ◊
 اكْرَعُ القومُ: خه لکه كه باریکایی قاجی
 و لآخه كه بیان ههنگاوت ◊ تَكَرْعُ: له کاتی
 دهستنوئز شتن دا باریکایی قاجی شت ◊
 الكِرْعُ مِنَ الإنسان: نیوان نه ژنؤو قاپه رهمهیه
 خوار نه ژنؤی تا جومزگهی قاجی ◊ له نمازهل دا
 به باریکایی قاجی دهگوتری، نهو شوینهی هیج
 گوشتی پیوه نیه ◊ هه روا ناوه بوؤ کؤمه لیک

نەسپو سیلاح بەیەمکەووە ◊ **الْكَرَاعِيُّ**: سەلک و بێجک فرۆش ◊ (سەرۆبی فرۆش) ◊ **الْكَرْعُ**: ناوی باران کە راستەوخۆ دەمی تێبخەری و بخوڕپتەووە.
كَرْفَ الشَّيْنِ: بۆنی بەشتەمکەووە کرد.

كَرْفَ الحَمَانُ: نێرە کەرەمکە بۆنی بەمیزی دینە کەرەمکەووە کردو پوی لەحەوا کرد ◊ **الْكَرَافُ**: ئەو کەسە بەدزییەووە دەروانیتە ئافرمت ◊ **كَرْفَات القِدْرُ**: مەنجەلەکە بەهۆی کۆلینەووە کەفی دەردا ◊ **كَرْفَا القَوْمُ**: خەلکەکە تێکەلاو بوون ◊ **كَرْفَا الشَّعْرُ**: موومەکان زۆربوون ◊ **تَكَرْفَا السَّحَابُ**: هەورەمکە کەوتە سەر یەك و چر بۆوە ◊ **تَكَرْفَا القَوْمُ**: خەلکەکە تێکەلاو بوون ◊ **الْكَرْفَسُ**: کەرەموز ◊ **كَرَكْتَ الدَّجَاجَةَ**: مریشکەکە لەهێلکە چۆوە ◊ **الْكَرَاكَةُ**: نامیریکیە بۆ پاککردنەووە جوومال کردنی روبرو جوگا ◊ **الْكَرْكُ**: بەشتەماتیکی فەرودمەداره ◊ **الْكَرْكِيُّ**: بانئەمیەکی گەورەم رەنگ خۆلاویبە ◊ مل درێژو قاچ درێژو کلک کۆلە، داگۆشتو لاوازه ◊ لە وشکانی دەزی، جاری وایش هەیه بەنا بۆ ناو ناو دەباو لەناو ناودا دەژی ◊ **الْكَرْكِيُّ**: تیرۆکی نان پان کردنەووە ◊ بێل و خاگەناز ◊ **الْكَرْكِدَانُ**: حەیانیکی جەستە گەورەییە، گواندارە ورگ زلو قاچ کورته، سەمدارە، پێست نەستور و پتەووە یەك شاخی هەیه لەسەری لیبۆزی قیت بۆتەووە، هەیه دووشاخی یەك لەسەر یەکی هەن ◊ **الْكَرْكِدِيَّةُ**: رۆمکیکیە شوینی سەرمکی ولاتی سەنیگالە، غینیا، لەسودانیش دەروێ، لە گۆلە سورمکانی شەرابییکی خوێش نیشات بەخش بەرەم دەهیندرئ ◊ **كَرْكَنَّ**: قاقا بێکەنی ◊ **كَرْكَرَتَ النَّارِجِيلَهُ**: نێرگەلەکە قووتە قووتی کرد ◊

كَرْكَرَ بالدَّجَاجَةِ: بانگی مریشکەکە کرد ◊ **كَرْكَرَ فلَاناً عَنِ الشَّيْنِ**: فلانکەسی لەشتەکە گیرایەووە، پالی پیومنا ◊ **كَرْكَرَ الشَّيْنِ**: شتەکە جاردواچار هینایەووە ◊ کۆی کردموه ◊ **كَرْكَرَ الرِّحَى**: ناشەکە خولاندموه ◊ **كَرْكَرَ الحَبِّ**: دانەوێلەکە هاری ◊ **تَكَرْكَرَ**: لەهەوادا سەرنەگرئ بوو، ئەمدیو و ئەودپوی کرد ◊ **تَكَرْكَرَ المَاءُ**: ناومکە لە رێرەوی خۆی گەراپەووە.
تَكَرْكَرَ فِي امره: پارا بوو لەکارمکە دا ◊ **الْكَرْكِرَةُ**: قۆرەقۆری سک ◊ بێکەنینی بەرز ◊ **الْكَرْكِرَةُ**: سنگی گیانلەبەری سەمدار ◊ **كَرْكَسَ فلَانٌ**: فلانکەس پارا بوو ◊ بەشیوی رۆشتنی پیومند کراو رۆشت ◊ **كَرْكَسَ الشَّيْنِ**: شتەکە دووبارو سێ باره کردموه ◊ **كَرْكَسَ الدَّابَّةَ**: ولاخەکە پیومند کرد ◊ **تَكَرْكَسَ**: تلۆر بۆوە، گلۆر بۆوە ◊ **المُكَرْكَسُ**: ئەو کەسە دایکی ئەمەتەو کۆیلە بی ◊ **الْكَرْكُمُ**: رۆمکیکی دەرمانییە لە پێری (الزنجاریة)، کوتراوی رەگەکانی دەمریته داو و دەرمانی چیشت لێنان و بۆ رەنگکردنی شتیش بەکاردا (زەردەجەوه) ◊ **الْكَرْكُمَانُ**: گیایەکی سالانەیهو لەپێری (الشفرية) یە گۆلیکی سبۆ و شینی هەیه ◊ **المُكَرْكُمُ**: شتی رەنگکراو بەکۆرکۆم ◊ **كَرَّمَهُ كَرْمًا**: لەسەخاوت دا بەسەری دا زال بوو
كَرَّم فلَانٌ: فلانکەس سەخی سروشت بوو
كَرَّم الشَّيْنُ: شتەکە بەنرخ و بەهابوو
كَرَّم السَّحَابُ: هەورەکە بارانی باراند ◊ **كَرَمَت الارضُ**: زەویبەکە رۆمەکانی گەش و نەمایان کرد ◊ **اكرم الرجلُ**: بیاومکە مندالی رەوشت بەرزو سەخی سروشتی بوون ◊ **اكرم فلاناً**:

رِيزِي فَلَانَكهسى گرت ◊ اكرم نَفْسُهُ عن
 الشَّانَات: نَعْفِي خَوْى لهشتى خرابو بهد
 پاراست ◊ كَارْمَهُ: شانازی بهسردا كرد له
 سهخى سروشتى دا ◊ كارم الرجل: شتيكى
 بهديارى و پاداش دا بهپياومكه ◊ كَرْمٌ فَلَانًا:
 رِيزِي لهفلان گرت ◊ تَكَارَمَ عن الشُّيْنِي: خَوْى
 لهشتهكه بهدوور گرت ◊ تَكَرَمَ عن الشُّيْنِي:
 بهمانا (تكارم) دئ ◊ اِسْتَكْرَمَ الشُّيْنِي: داواى
 شتى بهمرخى كرد ◊ اِسْتَكْرَمَ العَقَائِلُ: ناهرمتى
 خانهدان و نهحيب زادهى مارمكردن ◊
 الإِكْرَامِيَّة: عهتاو بهخشش ◊ الأَكْرَمِيَّة:
 كردارى بيروز ◊ التَّكْرِمَةُ: شوينى تايبهتى يو
 دانيشتنى پياو لهناو مال دا ◊ الكَرَامَةُ:
 كهرامت؛ كارى سهر ناساو لهعادت بهدمرو
 رودانى لهسردهستى كهسانيك نيديعاى
 پيغهمبهرى نهكهن ◊ الكَرَامُ: خاوون ترئ و
 رهزو باخ ◊ الكَرْمُ: (رجل كَرْمٌ) پياوى سهخى ◊
 (أرض كرم) زمويهكى پاك و بهپيته ◊ الكَرْمُ:
 دارى ميو ◊ الكَرِيمُ: ناويكه (صيفهتيكه له
 صيفهتهكانى خودا) ليبورده ◊ ههركهسيكه يان
 ههرشتيك جيگاي رمزامنديى خهلك بئ.
 الكريمة: ميينهى (الكريم) ◊ پياوى وهجاخزاده ◊
 (كريمة الرجل) كجى پياومكه، (كچه نازدارى
 پياو) ◊ كَرِيمَتِكَ: لوتت ◊ ههر نهنداميكى
 ريزدارى جهسته وهكوو گويچكه، دهست، ريش
 ◊ (الكريمتان) دووجاو ◊ المُكْرَمُ: پياوى ريزدارو
 شكومهند ◊ المُكْرَمَةُ: كردهوى خير و نيشى
 باش ◊ المُكْرَمَةُ: (أرض مُكْرَمَةٌ) زمويهكى
 بهپيت روهك ساخ ◊ الكَرْتَبُ: قهرنابيت ◊
 كَرْتَفَ الخُلَّةُ: درهخته خورماكهى لهلق و
 پوپهكانى روت كرد ◊ كَرْتَفَ فَلَانًا بالعصا:
 بهعصا لهفلانكهسى دا ◊ كَرْتَفَ الشُّيْنِي

بالسيف: شتهكهى بهشمشير برى ◊ الكِرْنَفُ:
 بنكى لقهبراي درهختى خورما كهدواى برينى
 لقهكه بهشيكى بهقهدى درهخته خورماكهوه
 دهمينتهوه ◊ الكِرْنَفَةُ: فونداخى تهننگ.

كِرْوَه الشُّيْنِي: شتهكهى ناخوش ويست.

كِرْوَه الامر والمنظر: كارمه ناشيرين بوو
 ديمهنهكه ناشيرين بوو ◊ اَكْرَمَهُ على الامر:
 زوره مى لى كرد لهسهر نيشهكه ◊ كَرَهُ اليه
 الامر: شتهكهى لهلا ناشيرين كرد ◊ تَكَارَةَ
 الشُّيْنِي: شتهكهى بهلاوه ناشيرين و دزيو بوو ◊
 تَكَرَةَ الشُّيْنِي: شتهكهى ناخوش ويست ◊ اِسْتَكْرَةَ
 الشُّيْنِي: شتهكهى بهلاوه دزيو بوو ◊ اِسْتَكْرَةَ لُلاَنَةَ:
 فلانه ناهرمتى ناچار كرد خرابهكارى بكاه
 الكِرْهَاءُ: قولكهى گيزمهرى مل قولكهى
 پشتهمل ◊ الكِرْهَةُ: بينناخوش بوون ◊
 نارههتى و ماندوبى ◊ شَتِيكَ به زور بيت
 بكهن ◊ الكِرْهَةُ: بهمانا (الكِرْهَةُ) دئ ◊ الكِرْهِيَّة:
 شهرو ههرا، تهنگانه و چورتم، ◊ شهري سامناك ◊
 كِرَاهِ الدهر: بهلاو چورتمى رُوژگار ◊ المُكْرَهُ:
 نهوى لهسهر شانى نادميزاد گرانه و زورى بئ
 ناخوشه المَكْرُوَّة: دمگوترئ: (رجل ذر
 مكرهه) پياويكى خاوون ههلمهت و
 جهربهزميه.

كِرْوَا الغلام كِرْوَا: مندالهكه تويينى كرد.

كِرْوَا الارض: زمويهكهى ههلكولى.

كِرْوَا البئر: بيركهى دابوشى.

كِرْوَى النهر كِرْيَا: لهناو رويارهكهدا جالى
 ههلكهه.

كِرْوَى الارض: زمويهكهى ههلكولى.

کَرِي الرَّجُلُ: بياومکه نوست ◊ اکري: کهم بوو ◊
اکري الدار او الدَابَّةُ: خانومکه يان ولاخه کهی
بهکری دا ◊ کاراه: بهکری دا.

اکتری الدار و غيرها: خانومکهی بهکری گرت ◊
اکري: همنوز، ومنوز ◊ اکري: چمند گورنیک
بهبهنا پهکرموه ◊ اکري: کرني کرنيکار ◊
اکري: قتبول، همرشتیک خربي ◊ اکري:
بالندميه کی قاج دريزو رنگ خولاوی و مکوو
کوتر وايه و دنګيکی خوشی هميه ◊ اکري:
کرني کرنيکار ◊ اکري: رومکي نيوسالبيه،
رهمکه کهی بهناخی زمويدا روده چی لاسکه کانی
پهله ل و کومه لن، له بهر مکهی شهرابيکی
هوشيار کهرموه دروست دمکری ◊ اکري:
همرشتیک بيچمه کهی خربي ◊ اکري:
کرنيکار، کرني گرت ◊ نه و کهسهی ولاخ بدا به
کری ◊ اکري: ولاخ بهکری در، بهزوری
بهکهسيک دهگوتري: گویندريز بهکری بدا ◊
اکري: عونصوريکی هلزی رنگ خوله میشی
مهيله و سپيه ◊ اکري: کانيکه له
عونصوري ناسن و کروم و نوکسجين بيک دی ◊
اکري: (الکريات الحمر): خرۆکه سورمه کانی
خوين ◊ اکري: (الکريات البيض): خرۆکه سپيه کانی
خوين.

کَرِبَ مُشَطَّ الرَّجُلِ كَرِيًا: سنگه پنی بياومکه
بچوک و ويکاته موه بوو ◊ اکري: رونيک
بههوی گوشينه موه درهيندراين ◊ اکري:
بياوی رزو دل تمنگ ◊ اکري: من الالوان:
رنگيکه له نيوان رنگی رمش و سپی دايه ◊
اکري: رومکي کشت و کالی و سالانه يه،
که لاکه ی تيکه ل بهمهندي خواردن دمکری،
تووه کهشی بو خوشکردنی همندي خواردن
به کار دهيندري.

کَرَمُ الشَّيْنِ كَرَمًا: شته کهی تهسک کردموه.
کَرَمُ الشَّيْنِ: شته که بههوی سرماوه وشک بوو
ويکاته موه.

کَرَمُ الرَّجُلِ: روخساری ناشيرين بوو.
کَرَمُ فُلَانٍ: فلانکس بي خیر بوو يارمه تی نه دا ◊
کَرَمُ فُلَانٍ: فلانکس توشی نه خوشی دهمار
گرزبون بوو ◊ اکري: الله: خودا توشی نه خوشی
دهمار گزوی کرد. يان توشی لمرزين و شه پله
بوو ◊ اکري: بياومکه ويکاته موه تيجو ◊
اکري: ويکاته موهی دوو شه ويله يه بههوی
گرزبونی ماسولکه ی شت جوين و دمبيته هوی
نه وهی کابرای توشبو بهو نه خوشييه دمی بو
نه کرنيته موه ◊ اکري: وشک بون و ويکاته موه ◊
پژدی و جروکی ◊ اکري: دهمار گزوی و
لمرزين و شه پله يه که توشی نادميزاد دمی ◊
نه خوشييه کی گوشندميه توشی بريندار دمی
کاتی بريندار مکه برينه کهی بهگل و خول پيس
بيتا

کَرَمَ فُلَانٍ: فلانکس دمی نوقاندو بي دنګ
بوو.

کَرَمُ الشَّيْنِ الصُّلْبِ: شته توندو رهمه کهی
گهست ◊ شته کهی بهکه لبه کانی پيشه موهی دمی
شکاندو ناوکه کهی درهينا بونه موهی بيخوا.

کَرَمَ فُلَانٍ كَرَمًا: فلانکس هه لينا بو پيشکه وتن ◊
به خيرا ي و به پله له شته کهی خوارد ◊ لوت و
پهنجهی کورت بوون ◊ جه ناگه و ليو
خوار موهی در پريو بوون ◊ ليو سر موهی
جووه به ناودا ◊ اکري: فلانکس جهسته ی
ويکاته موه ◊ کرم: وشک بووم و ويکاته موه تيجو
◊ کرم العمل بنائه: کارکردن چاوه قامکه کانی

وشكو و گرژ كرد ◊ **الْمُنْكَرُومُ**: كهسيك بهري دستي بچوك بن.

كَسَبَ لامله كَسَبًا: ههولئ بژئوي دا بؤ مال و مندالئ. ◊ **كَسَبَ الشَّيْئُ**: شتهكهي كؤكردموه.

كَسَبَ المال: قازانجئ كرد ◊ مال و ساماني دستكهوت.

كَسَبَ الإثم: تاوانهكهي هه لگرت.

كَسَبَ فلاناً مالاً: مال و ساماني بؤ فلانكس دسته بهر كرد ◊ **اَكْسَبَ** فلاناً مالاً او علماء:

بارمهتئ فلانكسي دا له سهر و هه دسته ئيناني مال و سامان يان زانست و زانياري ◊ **اِكْتَسَبَ**:

ههولئ دا و كؤشئ كرد ◊ **اِكْتَسَبَ** المال: مال و ساماني دست خؤي خست ◊ **اِكْتَسَبَ**

الإثم: تاوانهكهي خسته نهستؤي خؤي ◊ **اِكْتَسَبَ** المال: مال و ساماني به دست هئنا ◊

اِكْتَسَبَ: كاسبي و ههولئ داني بژئو ◊ **اِكْتَسَبَ**: پالفتهي رؤن؛ رؤني قالكراوي پائئوراو ◊

تويكل و سوئ توؤ كهتان و تلهكهي دواي گوشين و رؤن ئي گرتسي ◊ **اَلْكُؤاسِبُ**:

برينداركهرو درنده ج ئادهمي ج بالنده ◊ **اَلْمُكْسَبُ**: دستكهوت ◊ **كُؤَسِبَ** فلان: فلانكس لاجانگئ موويان پئوه نهمان ◊ **كُؤَسِبَ**: بن

نهقل بوو ◊ **اَلْكُؤَسِبُ**: كهسيك لاجانگئ روتابنهوه و مووي پئوه نهين ◊ ددان كه م؛

كهسيك دداني كه مي له ده مدابن ◊ بارگيري ته مبهل.

كَسَحَ البَيْتَ: مالهكهي مائي ◊ **كَسَحَتِ** الريح الارض: رمشه باكه گل و خؤئي سهرزموي

هه موو پامالئ.

كَسَحَ البئرَ او النهرَ: بيرمهكه يان جؤگاكهي پاك كردموه.

كَسَحَ فلان من مالي ماشاء: فلانكس بهنارمؤي خؤي له مالي مني هه لگرت.

كَسَحَ كَسْحًا: دستئ يان قاجئ ئيفليج بوون ◊ **اِكْتَسَحَ** الشَّيْئُ: شتهكهي رادا ◊ **اَلْكُسَّاحُ**:

نه خؤشبييهكه توشي حوشتر دهبي و شهل دهكا ◊ نه خؤشبييهكه توشي ئيسقاني مندال دهبي ◊

اَلْكُسَّاحَةُ: دايبئ ◊ شويني هري داني زبل و زال ◊ **اَلكُكْسِجُ**: كهسيك ليقه و ماو هاناي بؤ بهري و

نهو نهتوانئ به هاناي ليقه و ماو كه وه بي ◊ **اَلْمُكْسِجُ**: كهسكه ◊ **اَلْمُكْسِجُ**: كهسيك توشي نه خؤشئ ئيسقان بي

كَسَدَ الشَّيْئُ: شتهكه رهواجئ نه بوو

كَسَدَ الشَّيْئُ: به مانا (كَسَدَ) دئ ◊ **اَكْسَدَ** القومُ: خه لكهكه بازارئ نه بوو ◊ **اَكْسَدَ** الشَّيْئُ:

شتهكهي نارهواج كرد.

كَسَرَ فلان من طرفه: فلانكس كه ميك چاوي خؤي نوقاند.

كَسَرَ الشَّيْئُ: شتهكهي شكاند، تيكي شكاند و په رته وازمي كرد.

كَسَرَ التاجر متاعه: بازارگانهكه پارچه پارچه شتهكاني هروشتن.

كَسَرَ الوساد: سهريتهكهي نوشتاندهوه و شاني له سهر دادا.

كَسَرَ الطائر جناحيه: بالندهكه بالهكاني خؤي شكاندهوه بؤ نيشتنهوه.

كَسَرَ الرجل عن مراده: بپاوهكهي له مبهستئ خؤي لادا.

كَسَرَ القوم: هؤزهكهي شكاند و به سهر يان دا زال بوو.

هروا ناوه بؤ شهراییک له زورات و جو دروست بکری.

کسع فلانا: له پاشه وهی دا، به دهستی یان

به پیشه وهی قاجی له فلانکسی دا

کسع الشئین کذا بکذا: شته کهی کرده

شوینکه وتهی نه وهو بهو شیوهی لی کرد.

ناشرینی قسهی فلانکسی دایه وه

دهر کرد

بهرز که شته که یان خسته ژیر قاجیان ه وه

بهرز که شته که یان خسته ژیر قاجیان ه وه

بهرز که شته که یان خسته ژیر قاجیان ه وه

بهرز که شته که یان خسته ژیر قاجیان ه وه

بهرز که شته که یان خسته ژیر قاجیان ه وه

بهرز که شته که یان خسته ژیر قاجیان ه وه

بهرز که شته که یان خسته ژیر قاجیان ه وه

بهرز که شته که یان خسته ژیر قاجیان ه وه

کسف الوجه: دهم و جاو زمرد هه لگه راو

کسف الرجل: بیا و که چاوی داگرت

کسف بصره: به هوی چا و نیشه وه چاوی بؤ

نه کرانه وه.

کسف باله: مزع و حالی ناخوش بوو.

کسف امله: هیوا و ناواتی پوکانه وه.

کسف الشئین: شته کهی داپوشی

الشمس النجم: خور بهر و ناکی خوی پوناکی

نه ستیرمکانی داپوشی.

کسف الشئین: شته کهی بریه وه

الشمس: مانگ بهری پوناکی خوری گرت

کسف الحزن فلانا: خهفت مزع و حالی

کسر الحرف: بزوینی ژیری خسته سهر پیتکه

کسر الشئین: زیدمرویی کرد له شانندی

شته که دا

جمع تکسر جمع کرده وه

سویا شکاو تارومار بوو

شیرمه که لنگ بوو

شل بوو هه لات

له شته که دمبیته وه

شوشه، وردمان

کسر: قهراخی خانوو

کسر: شت و کهناری

کسر: شت و کهناری

کسر: شت و کهناری

کسر: شت و کهناری

کسر: شت و کهناری

کسر: شت و کهناری

شتی وای بئ دهشکینن.

کسر من الجلد والثوب: چرچ و لوجی بیستو

قوماش و شتی واکسیر: حیرانی نزیک،

نه وهی دیواری به دیواری خانومه ته و میه

کسر: شوینی شانندی شت

گوینو بادام و بندهق و فستق و شتی وای.

کسر الشئین: شته کهی کوتاو وردوهاری کرد.

کسر الرجل: بیا و که ددانی دهرکه و تن ددانی

خوارمهی بهرز بوونه وه دهرکه و تن و مه لاشوی و

شه ویلهی سهرمهی بؤ دواوه و شه ویلهی

خواروی هاته پیشه وه

شه ویلهی خوی پاش و پیش کردن

گوشت که له سهر بهردی گهرم و شک کرابیته وه

پاشان ورد بکری و بکریته تویشوی سهرمه

فَلَانَكْسَى گۆرۈ ۵ كَسَفَ الشَّيْءُ: شتهكەى
 برپهوه. ۵ لِكْسَفَةً: پارچهى شت ۵ پەتو كەرت
 ۵ الكِسْفُ: خۆرگىران يان كەمبوونەهوى
 روناكيبهكەى ۵ كَسَكَ الشَّيْءُ: شتهكەى
 بەتوندى كوتاو وردوهارى كرد.

كَسِلَ الامرُ الرجلُ: كارمكه پياومكەى تەمبەل
 كرد ۵ تَكَاسَل: بەئەنقەست تەمبەلى نواند ۵
 المكسلة: هەرشتىك سەر بكيش بۇ تەمبەلى.
 كَسِمَ كَسْمًا: تىكۆشاو هەولى دا لەپىناو
 پەيداكردى بزيو.

كَسَمَ الحَرْبُ: شەرى هەلگىرساند.

كَسَمَ الشَّيْءُ اليَاسَ: شته وشكهكەى بەدەستى
 خۆى وردوهار كرد ۵ الأَكْسومُ من الرِّياض:
 باخىك روهك و گياو گزى كەوتىتە سەرىك ۵
 الكَسْمُ: باقى ماندهى شتى وشك كەدواى
 شكاندن و ورد كردن بەدەستيهوه بمىنيتەوه ۵
 الكَسْمُ: ماندوو شەكەت لەئيش و كاردا.

كَسَا فلان ثوباً: كراستىكى دا بەفلان.

كَسَى كَساً: پۆشاكى پۆشى ۵ اكسى: پۆشاكى
 پۆشى ۵ اِكْسَتِ الأَرْضُ بالنبات: زهوى
 بەروهك و گياوگز خۆى نارايىش دا، خۆى
 داپۆشى ۵ تَكَسَى بالكساء: پۆشاكى پۆشى ۵
 اِسْتَكْسَأَ: داواى پۆشاكى نى كرد ۵ الكِساءُ:
 پۆشاك. ۵ لِكْسُونَةٌ: كراس و پۆشاكىكە بۇ
 خۆپازاندنەوه دەپۆشرى.

كَسَأَ اللحمُ: گۆشتهكەى ئەومندە برزاند تا وشك
 بۆوه.

كَسَأَ الطعامُ: خواردنەكەى داكرۆشت و خواردى.

كَسَأَ الشَّيْءُ: شتهكەى پاك كرد توپكەكەى نى
 كردموه.

كَشَى من الطعام: پړپوو له خواردەمەنى ۵
 كَشَتَ يده: پيستی دەستى ئەستور و پتەو بوو،
 گرژبوو ۵ أَكْشَأَ: گۆشتى برزاوى خوارد ۵ تَكَشَأَ
 الأديمُ: پيستمەكە دامالدا نى بۆوه ۵ تَكَشَأَ الرجلُ
 من الطعام: پياومكە لەخواردن تيربوو ۵ تَكَشَأَ
 اللحمُ: گۆشتى وشكهومبوى خوارد ۵ الكَشِيُّ:
 برزاوى تازەو پىنگەيشتوو ۵ الكَشِيانُ:
 جامىلكەيهكى زۆر بچكۆله خەيات دەيكاتە
 سەرى پەنجەى بۆنەهوى دەرزىبەكە نازارى ئەدا
 ۵ هەروا ناوه بۇ بۆرىيەكى بچكۆله مۆسيقار
 لەسەر پەنجەى دەگا و نامىرى قانونى پى نى
 دەدا.

كَشَحَ القومَ عن الماء كَشْحاً: خەلكەكە
 لەدەوروى سەرى ناومكە رۆيشتن و بەرتەوازه
 بوون.

كَشَحَ الطائرُ: بانندەكە بەگورجى هات.

كَشَحَ لفلان بالعداوة: دزايەتى فلانكەسى كرد ۵
 كَشَحَتِ الدَّابَّةُ: ولاخەكە كلكى لەناوگەلى خۆى
 نا.

كَشَحَ القومَ: خەلكەكەى دەرکرد.

كَشَحَ البعيرَ: لاکەلەكەى حوشرتمكەى بەناگر
 داخکرد.

كَشَحَ فلاناً: زەبرى لەلاقەبرغەى فلانكەس دا.

كَشَحَ العودَ: شوپكە دارمكەى سېى كرد

كَشَحَ: لاکەلەكەى هيشا ۵ كاشحُ: دوزمناپەتى
 كرد ۵ كَشَحَ العودَ: لاقەدارمكەى سېى كرد ۵
 اِكْشَحَا عن الماء: لەناومكە دوور كەوتنەوهو
 بەرتەوازه بوون ۵ الكاشحُ: دوزمنى
 سەرسەخت و دل پيس ۵ الكِشاحُ: شوپنكەى
 داخ ئەو شوپنەى بەهۆى سوتاندن بەداخ توكى

لِي نَهْرٍ ۞ الكَشَاحَةُ: موقاتهعه و دمنگ
دابرین ۞ الكَشْحُ: کهلهکه، خالیگه ۞ خوار
پهراسو ۞ ویشاخ و ویسام که دوو خمتی گوههر
یان ناوریشم لیک دهرتین و بهسمر شان دا بو
بن ههنگل راست و جهپ دمهیندرین ۞ الكَشْحُ
والکَشَاحُ: دمردیکه توشی لاکهلهکه دمی ۞
المِکْشَاحُ: پاچ ۞ تیزایی شمشیر.

کَشَفَ الشَّيْنُ: بهددان شتهکهی بری (قرتاندی).

کَشَفَ الثَّاقَةَ: بهسی پهنجه گوانی حوشرمهکی
دوشی ۞ اَکْشَدَ: رونهکهرمهکی لهماستهکه
جیاکردموه ۞ الكَاشِدُ: کهسیک زور ههول و
تهقه لا بدا بو دابین کردنی پیداوپیستییهکانی
کَشَرَ عَنِ اسْنَانِهِ كَثْرًا: ددانی دمرخستن لهکاتی
پیکهنین دا ددانی دمرخستن.

کَشَرَ فُلَانٌ لِمَا حَبِهَ: فلانکس زمردهخهنهی بو
هاوهلهکهی کرد.

کَشَرَ السُّنْعَ عَنِ نَابِهَ: دپندهکه ددانی دمرخستن و
خوی نامادهکرد بو پهلاماردان و نیچیر کردن.

کَشَرَ الْعَدُوَّ عَنِ انْيَابِهَ: دوژمن خوی گیف
کردموه و همرهشی توندی لهبهرامبهری کرد ۞
كَاشَرَهُ: بهدمیهوه پیکهنی و روخوش بوو ۞
كَشَرَ: بو موبالهغهی مادهی (کَشَرَ) دئ ۞
الكَشْرُ: هیشومتري یان هیشوهخورما که
بوئهکانیان لیکرابنهوه و لاسک و فونجکیان مابین
۞ الكَشْرِيُّ: خواردمهمنییهکه لهبرنج و نیسک
دروست دهکری ۞ كَشَفَتِ الْأَفْعَى: مارهکه:
کهههندئ جهستهی لهههنیدیکی تری خشا
دمنگی لی هات ۞ یان بهدمی فیشکانی.

کَشَى الْجَمَلُ: حوشرهکه باراندی و باراندنهکهی
لهفورگیدا خواردموه.

کَشَى الْقِدْرُ: منجهلهکه کوئی و کهوته قلبه قلب ۞
کَشَى الثُّوبُ او الْجِلْدُ: قوماشهکه یان جهرمهکه
تیچوو ویکهاتهوه.

کَشَطَهُ عَنْهُ: لئی دارنی.

کَشَطَ الْجُلُ عَنِ الْفَرَسِ: زینهکهی له نهسپهکه
کردموه ۞ ههروا دمگوتري: (لَاكْشِطْنَ عَنِ
أَسْرَاكِ) ههموو نیهینییهکانت ناشکرا دهکم.

کَشَطَ الْحَرْفَ: پیته نووسراوهکهی سرپهوه.

کَشَطَ غِلَاةَ اللِّينِ: سهرتویزی ماستهکهی
کۆکردموه ۞ تَكَشَطَ السَّحَابُ: ههورمهکه لیک
بلاو بوون و نهمان ۞ الكُشَاطُ:
جهیوانکوزمرهوه، قهساب.

کَشَفَ الشَّيْنُ: شتهکهی دمرخستن و پهردمی
سهری لادا.

کَشَفَ اللَّهُ غَمَّهُ: خودا خهمو خهفتهی لهدل دا
لابرد.

کَشَفَ الْكُوشَفَ فُلَانًا: شته دمرخهرمهکان فلانیان
فهزح کرد، چهپایان برد.

کَشَفَ عَلَيْهِ الطَّبِيبُ: پزیشکهکه وردیینی بو
کردو نهخوشییهکهی دمرخستن.

کَشَفَ فُلَانٌ: فلانکس پیشهسهری روتایهوه ۞ یان
فلانکس لهسهردا مهتالی پی نهبوو ۞ کلاو
خودمی لهسهر نهکرد ۞ لهسهردا خوی نهگرت و
ههلات.

کَشَفَ الْفَرَسُ: نهسپهکه نیسقانی کلکی یان لای
سهره کلکی خوار بوو ۞ اَکْشَفَ فُلَانٌ: فلانکس
پیکهنی تابوکی دمرکهوتن ۞ كَاشَفَهُ بِالْأَمْرِ:
کارهکهی لهلا ناشکرا کرد ۞ كَاشَفَهُ بِالْعِدَاوَةِ:
دوژمنایهتییهکهی بو ناشکراکرد ۞ كَشَفَ: بو
موبالهغهی (کَشَفَ) دئ ۞ اِكْشَفَتِ الْمَرَأَةُ:

رهبیعه به له شوینی کافی رانای میینه بیتی
(شین) به کار دینن

كَشَمَ اَثْفَةُ: لمبن را لوتی بری.

كَشَمَ القِثَاءُ او الجَزْرَ: خهیارمه یان گیزمرمه کی
به خیرایی و بهه لپه هه لپ خوارد.

كَشِمَ: به زگماک کمه نهدام بوو یان له بنه جهو
نژاد دا کمه و کوری هه بوو.

اَكْشَمَ اَثْفَةُ: به مانا (كَشَمَةُ) دئ ۵ كَشَمَنَ:
له پر مهی گریانی دا ۵ كَشَمَرِ اَثْفَةُ: لوتی شاندا
۵ الكَشَامِرُ: ناده میزادی ناشیرین ۵ الكِشْمِشُ:
کشمیش میوزو ترپی دهنک وردیله.

كِشَا الشَّيْئِ: شته که ی بهددانه گانی گهست و دهری
هینا.

كَصُ: ویکهاته وه تیجو ۵ اِكْصُ فلان: فلانکس
هه لآت و قاجاندی ۵ الكِصِصُ: دهنگی نزم
به هوئی ترسو و بیمه وه ۵ تِجْوون و ویکهاتنه وه
كَصَمَ: چۆن هات ناوا به دهنستی به تال گه راپه وه

كَطَبَ كَطْلُوبًا: پریبوو له رۆن.

كَطَّرَ القَوْسَ: لایه کی که وانه که ی برپر کرد که لی
کرد بۆنه وه ی ژنیه که ی تیدا جهسب بکری و
بهرنمب: ۵ الكَطْرُ: بهزی دهوروبهری گورچیله.
كَطَّ المَسِيلُ بالماء: رپه روی ناوه که ناوه که ی
نه کیشا له بهر زۆری ناوه که.

كَطَّ الحَبْلَ: حمله که ی کشت باداو.

كَطَّ الطعامُ او الشرابُ الحيوانَ: خواردن و
خواردنه وه که گه دهی حه یوانه که نه یکیشا و
هه ناسه ی توند کرد.

كَطَّ الفَيْظَ صدرَةً: بوغزو کینه دل و دهرونی پر
کرد.

كَطَّ الامرُ فلانًا: کارمه فلانکسی نارجهت کرد.

نافرته که زۆری له جهسته ی خوئی پوت کرد،
دهرخست ۵ اِكْشَفَ الامرَ: بهه وون و
ماندوبونییکی زۆر توانی نیشه که ناشکرا بکا ۵
اِكْشَفَ الشَّيْئِ: بۆ یه که مجار شته که ی ناشکرا
کرد په رده ی له سمر لادا ۵ اِلكْشَفَ الشَّيْئِ:
شته که دهرکهوت ۵ تَكْشَفَ الشَّيْئِ: به مانا
(اِلكْشَفَ) دئ ۵ تَكَاشَفَ القومَ: خه لکه که نه ینی
خویان بۆ یه کتری ناشکرا کرد ۵ تَكْشَفَ فلان:
فلانکس فهزح بوو ۵ تَكْشَفَ البِرْقُ:
ههورمبروسکه ناسمانی داگرت ۵ تَكْشَفَتِ
الأرضُ: زهویبه که وشک هه لآت ۵ اِستَكْشَفَ
عنه: داوای لی کرد شته که ی بۆ رون بکاته وه
نه ینییه گانی له لا بدرکینن ۵ الكَشْفُ:
پاسایه کی بوخته که ره بزار که ره هه وون دهدا
که سایه تی وا له کۆمه لگا دا دروست بکا گیانی
هاریکاری و پشت به خو یبهستن و فریادرسی
تیدابن ۵ الكِثَافُ: به کیکه له نه نهدامانی
کۆمه له ی که شافه و جهند پله و پایه ی که هیه
۵ ناوی کتیبییکی تمه سیری فورنانه ۵ الكِشْفَاءُ
(جِبْهَةٌ كِشْفَاءُ): پیشه سهری روتاوه ۵ اِلكِشَافُ
الکهربی: نامیریکی کارمبایبه جۆری شوحنه ی
کارمبایی و شوینکه ی له سمر شت دیاری دمکا ۵
الکِشْكَ: که شک، دۆینه؛ خواردنیکه له نارودو
ماسه ت دروست دمکری و وشک دمکریته وه و
هه لدمکری کاتی پیویست دمکری به کیشت ۵
الکِشْكَ: خانوی بچوک، کۆشک، قوخته،
که وشه ک ۵ کَشْكَسَ فلان: فلانکس هه لآت ۵
كَشْكَشَ الأفعى: مارمه که پیسته که ی خسه خشی
هات ۵ كَشْكَشَ الثوبَ: چرچ و لۆچ و
نوشتانه وه ی له قوماشه که دا دروست کرد ۵
الکِشْكَةُ: زاراوه ی هوژی بهنی نه سه دو هوژی

کَطَّ فلان خَصْمَهُ: فلانکەس ڕکابەرەگەمی خۆی
 بۆرداو هەموو ڕیگاچارمیهکی ڕزگاربوونی ئی
 برییهوه ۵ کَاطَهُ: ماومیهکی زۆر تەنگی پئ
 هەلچنی وازی ئی نەهینا ۵ کَاطَ فلاناً ئی
 الحرب: فلانکەسی باش فیزی شەر کرد ۵
 اِکْطَ: باش پربوو ۵ اِکْطَ الوادي بالسیل:
 شیومکە لافاوومکە ناکیشی و پراوپرو لیوان لیوه
 ۵ تَکَاطُوا: لەگۆرمپانی جەنگ دا تەنگیان
 بهیهکتر هەلچنی ۵ تَکَاطَ القوم: خەلکەکه
 سنووری یاساییان شکاند لەدژاییکردنی بهکتری
 ۵ الكِطَاف: توندو تیزی و چورتەم ناخۆشی ۵
 هەرشتیک دل ناخۆش بکا ۵ الكِطَ: دەرگوترئ:
 (رجل کَطَّ) پیاویکە نیش و کاری تەنگی پئ
 هەلئەچن و نارەحەتی دمکەن ۵ الكِطَةُ: ورگنی
 ۵ كَطَفَ السَّقاءُ: کونده ناومکە بمانا تیکردن
 لیک کشاو فش بوو ۵ تَکَطَفَ عندَ الاکل:
 جوارمەشقی دانیشت بۆنەوهی ورگی پربکا له
 خۆراک.

كَغَلِمَ السَّقاءُ: کوندهکەمی پربکرد لەناو و دەمی
 توند بهست.

كَغَلِمَ مجرى الماء: ڕیزموی ناومکەمی گرت.

كَغَلِمَ الرجلُ غيظَه: پیاومکە ڕقی خواردموهو
 ددانی بهخۆیا گرت.

كَغَلِمَ نفسه نفسي خوی گرت نەیهیشت
 سەرکەشی بکا.

كَغَلِمَ كظوماً: بیدەنگ بوو ۵ الكَاطِمُ: نەو
 کەسەیه لەکاتی توڕەبوون و ڕق هەلسان دا ددان
 بهخۆی دا دەرگئ ۵ الكِطَام: تۆپەوانەو
 سەدادەمی شت ۵ الكِطَامَةُ: سەدادەو تۆپەوانە ۵
 حەبلیکە لوتی حوشتری پئ دەبهستری بۆنەوهی
 ژێربار بئ ۵ پێشی دەرگوترئ: مەهار ۵ هەروا

ناوه بۆ دەرایی شیو ۵ الكِطْمُ: بۆری هەناسە
 بهلای بیئە قاقاو، نەو شوینەمی هەناسەمی لیوه
 دیتەدەر بۆناو دەم ۵ الكِطِيمُ: بەمانا (الكَاطِمُ)
 دئ ۵ هەروا بەمانا خەفەتباریش دئ

كَغَلَا لحمه: گۆشتی زۆر بوو، خۆی دەرشت ۵
 تَکَطَّى لحمه سِفناً: گۆشتی سواری یەک بوو،
 قەلەو بوو ۵ كَغَبَت الفتاة: کچەکه مەمکی
 خەرکردن.

كَغَبَ فلاناً: زەبری لەشوینی ڕمقایی جەستەمی
 فلاندا ومکوو (سەرو قاپەرەمقەو دەمقەمی شان).

كَغَبَ الإناء او الحوض: قاپەکه یان حەوزەگەمی
 پربکرد ۵ اَکَغَبَ الرجلُ: پیاومکە بهخیزایی
 ڕۆیی ۵ كَغَبَت الفتاة: کچەکه مەمکی خەرکردن
 ۵ كَغَبَ الشئُ: شتەگەمی مۆکەعەب کرد (سوج
 سوچی کرد) ۵ كَغَبَ العددُ: ژمارەگەمی دووجار
 زەربیی خۆی کرد ۵ كَغَبَ الإناءُ: قاپەگەمی
 پربکرد ۵ كَغَبَ الثوبُ: قوماشەگەمی توند
 پێچاپەوه ۵ تَکَغَبَ ثدي الفتاة: مەمکی کچەکه
 خەربوون ۵ التَّكْعبية: کەپری میو ۵ التَّكْعبيةُ:
 جۆرە بیروبووچونیکە لەبواری وینەگرتن دا
 یەکیک لەهونەرەمنەندە بەناوبانگەکانی ئەم
 بوارە بیکاسۆیه ۵ الكَغَبُ: هەر جومزگەیهک
 لەمئیسقان ۵ قاپەرەمقە ۵ هەروا وشەمی (کَغَب)
 ناوه بۆ گریی قەمەزێو لاسکی گندۆرو هەر
 لاسکە ڕومکێک کە کلۆر بئ ۵ (رجل عالی
 الکعب) واتە پیاویکی خاوەن ڕیزو خانەدانە ۵
 الكَغْبَةُ: کابە، مائی خودا ۵ هەر خانویەک
 جوارلایەگەمی جوارگۆشەمی بئ ۵ المَکَغِبُ:
 بودرەو عەبای پەراویز چنەراو ۵ لەبواری
 مەساحەو ڕوپیوی دا قەبارەیهگە شەش
 جوارگۆشە دەوریان دابی ۵ لەبواری ژمارەو

حیساب دانسه و ژماره بدمستتهاتومیه
 کهله ناکامی زهر بگردنی دوو چمندانهی خوئی
 بهیدابووین؛ بؤ نمونه ژماره هشت موکه عمبی
 ژماره دووه **كَعْبَرَةُ بالسيف**: بهشمشیر بری
كَعْبَرَةُ: گرنی لاسکی همر روهکیکه که
 کلوره و مکوو لاسکی قهفه ژاژو شتی و **بیهک**
 گه بشتنی همر دوو نیسقانی جومزگه کان
كَعْبَرَةُ الوظيف: جومزگهی نیوان گوزنگو
كَعْبَرَةُ الكتف: قه پیلکی شان **كؤتایی**
 ملو سهرمتای سمر **كؤتوی ران** **كؤته گؤشت**
 بن زیل و سمر گوتیزی گنم و جو کهله بیژنگ
 دمدری و زیرانه و شتی و دمکه ویته زپروه و
 پلو پوشیشی دمکه ویته سمر **الكعبورة**:
 همر دوو نیسقانیك بیهک بگن **كعبس**
الرجل: پیاوکه به خیرایی ههنگاوی نا **یان**
 به هیواشی بازی دا **كعمت فلان**: فلانکس
 بهمشیهی رق ههلساوی و خو کیفکه رموه رؤیشت
كعيت: بالندمیه که له پیری بولبول و
 جهسته بچوک و گورج و گوله و هه همیشه له جم و
 جولدایه و هه دادانی نیه **كعتر في مشيه**:
 له رؤیشتن دا و مکوو سمر خووش به لؤژ لؤژ
 ههنگاو مکانی هه لئنان.

كعبر الصبي: منداله که ورگی هر بوو قه له و بوو.

كعبر الفصيل: بیچوه حوشرمه که پیو له دوگی دا
كؤبؤوه **كعبر البعير**: حوشرمه که دوگی که وره
 بوو **الكعس**: نیسقانی په نجهی دمست و قاج
كعطل بيده: خوئی کیشایه و موه دمستی هه لپرین
 خوئی دریز کرد.

كع فلان: فلانکس ترسنوک و لاواز بوو **كع**
فلاناً: فلانکسی ترساند. **الكعك**: که عک،
 شه کر له مه، خواردنی که له نارد و شه کرو رؤن
 دروست دمکری **كعك في كلامه**: زمانی گراو

قسهی بؤ نه کرا **كفكع فلاناً**: فلانکسی
 ترساند **ككعك**: ترساو پاشه کسهی کرد.

كعم البعير: دهمی حوشرمه کهی شه ته که دا
كعم الوعاء: دهمی قاپه کهی گرت، زارکی
 توره که کهی بهست.

كعم الخوف: ترسو و بیم زمانی فلانکسی بهست
كاعمها: دهمی بدهدمیه ووه نا، ماچی کرد
الكمام والكمامة: نه وهی دهمی حه یوانی پی
 دمبه ستری بؤ نه وهی نه توانی گاز بگری یان شت
كغيب قرن الثيس: شاخی نیری به که
 که لکه ل و بادراو بوو **الكافز**: کاغز.

كفا الإناء: قاپه کهی سهرنقوم کرده و.

كفا القوم عن الشيء: خه لکه که رویان له شته که
 و مرگیراو جییان هیشت.

كفا فلاناً: فلانکسی گنرایه ووه **كفا في سره**:

له ریگای مبهست و رپره وی خوئی لای دا **كفا**
في الشعر: له شعره که دا پیتی ره وی گؤری بؤ
 پیتیک که لئی نریک پی له دهنگ و مه خرجه دا
كفا لونه: رهنگی گؤرا **كفا له**: هاوکوف و
 هاوشانی بؤ دانا **كفا الخياء**: په ردمیه کی
 تری بؤ خیمه که دانا **كفاه على الشيء**:

پاداشی دایه ووه له سهر شته که **كافاه بصنعه**:
 پاداشی دایه ووه له سهر کرده ووه باش و
 رهمه نه کانی **كافاً فلاناً**: فلانکسی په کسان
 کرد به هاوتای خوئی **كفا الإناء**: قاپه کهی
 سهره و نقوم کرد **كففا لونه**: رهنگی گؤرا
كففا الإناء: قاپه کهی سهره و نقوم کرد

كففا على الشيء: خوئی به سهر شته که دا
 شوژ کرده ووه **كففات على ولده ترضعه**:
 خوئی به سهر منداله که پیدا کوم کرده ووه شیری
 دمداتی **كففا عنه**: روی لی و مرگیراو **كففا**

اليه: بؤى گمرايهوه ◊ **اِنْكَفَأَ** الى وطنه:
 گمرايهوه بؤ زىدى خوى ◊ **اِنْكَفَأَ** لونه: رىنگى
 گؤزا ◊ **اِنْكَفَأَ** القوم: خهلكهكه سكان و ههلهاتن
 ◊ **تَكَافَأَ** الشيطان: دوو شتهكه ومكوو يهك
 وابوون و هاوتابوون ◊ دمگوترى: (تَكَافَأَ) القرم
 وتكافات الفرس) ◊ **تَكَفَأَ** لونه: رىنگى گؤزا ◊
اِسْتَكْفَأَ شجرة: داخوازى نهوه بوو درهختهكه
 سائىك بهرى بداتى ◊ **اِسْتَكْفَأَ** فلاناً الشراب:
 داواى لهفلانكس كرد لهبپالهكهى خويهوه
 شراب بكاته بپالهى نهمهوه ◊ **الكِفَاءُ**: هاوشان
 ◊ مروقى بهتوانا لهسر بهرپومبردى كارمكاني
 ◊ **الكِفَاءُ**: هاوشان ◊ همروا ناوه بؤ نهو
 بهردميهى دمدري بهسر چادردا تا سهرزهوى
 دايدمپوشى ومكوو چؤن پهشتهمال عهورمتى
 مروف دادمپوشى ◊ **الكِفَاءُ**: هاوشان لههيزو
 تواناو خانهوادهو وهجاخزادمىي دا ◊ **الكِفَاءُ**:
 (كفأة الشئى) بهرهمى سالانهى شت ◊ **كُفَاءُ**
الأرض: بهروبوومى كشتوكائى سائىكى زموى
 ◊ (كُفَاءُ الغنم) بهروبوومى مهر بشيرو خورى و
 بيجويهوه ◊ **الكِفَى**: بهمانا (الكفرة) دئ.

كَفَّتَ الشئى كَفْتاً: شتهكهى ههلهوگير كرد.

كَفَّتَ الطائر: بالندهكه لهفرين دا بهلهى كردو
 بالهكاني لىك دان.

كَفَّتَ فلاناً: فلانكسى لهمبهستى خوى
 گيرايهوه. ◊ **كَفَّتَ** الشئى و اليه: شتهكهى
 لهخوى گرتو بؤلاى خوى كيش كرد.

كَفَّتَ المتاع: كالاكهى كؤكردموه

كفت ذيله: داوينى ههلكرد.

كفت الله فلاناً: خودا گياني فلانكسى كيشا.

كَفَّتَ الشئى: شتهكهى لهخؤگرت.

كفت الدرغ بالسيف: زريهكهى بهشمشيرمكهوه
 ههلواسى و خستنيه بهنايهك ◊ **اِنْكَفَّتَ** المال:
 همموو مالهكهى لهخؤ گرت ◊ جيگاي همموو
 مالهكهى تيدابؤوه ◊ **اِنْكَفَّتَ** الرجل: بياومه
 جهستهى خوى دارشت ◊ **اِنْكَفَّتَ** الفرس:
 نهسبهكه ورگى باريك بوو ◊ **اِنْكَفَّتَ** الرجل:
 بياومه گمرايهوه ◊ **اِنْكَفَّتَ** القوم الى منازلهم:
 خهلكهكه گمرايهوه بؤ شوين و مهنزلگاي خويان
 ◊ **تَكَفَّتَ** الثوب: چاكي بؤشاكهكه ههلهرايهوه ◊
تَكَفَّتَ في سيره: له رپويشتن دا بهلهى كرد ◊
الكِفَاتُ: (أرض كِفَات) زمويهكه مردوو و
 زيندوى تيدا كؤبوومتهوه ◊ (مرضع كِفَات)
 شوينيكه شتى زؤرو ههمهجؤرى لهخؤ گرتوهوه
 ◊ **الكِفْتُ**: (رجل كَفْتُ) بياويكى چوست و
 جالاكه ◊ **الكُفْتُ** من الخيل: نهسپيك بازي
 بههيزو توند بهاوى و سوارمكهى نهتوانى
 جهوى بگريتهوه ◊ **الكُفْتَةُ**: كفته: خواردنيكه
 لهگؤشتى ههمنجن دراو و همدئى تموايبيل و پيازو
 ساومرو برپوش يان برنج دروست دمكرئ ◊
الكُفَيْتُ: (رجل كَفَيْت) بياويكى همد باريك و
 چوست و جالاكه ◊ كوندميهكى بهتو و پهختهيه
 ◊ **المُكْفِتُ**: كهسيك دوو زرى بهسر يهكدا
 لهبهر بكاو كراسيك لهنيوانيان دا لهبهر بكا.

كَفَحَ الشئى كَفْحاً: بهردمى شتهكهى لادا خستيه
 بهرچاو.

كَفَحَ فلاناً: رويهرو توشى فلانكس بوو.

كَفَحَ بالعصا: بهگؤچان لئى دا.

كَفَحَ لجام الدابة: ههوسارو جهوى ولاخهكهى
 راكيشا بؤنهوهى رايبووستينى.

كَفَحَ عنه كَفْحاً: لئى ترسا ◊ **اِكْفَحَ** فلاناً عنه:

فلانكسى گيرايهوه ◊ **كافحه**: رويهرو تووشى

بوو ۵ كَافِحَ قِرْنُهُ: بهتونیدی روبه‌پروی
 پکابه‌رمکه‌ی بؤوه ۵ كَافِحَ الْأَطْبَاءِ الْأَمْرَاضِ:
 پزیشکه‌کان به‌رمنگاری نه‌خۆشییه‌کانیان کرد
 ۵ كَافِحَ الْأَمْرِ: بؤخۆی سه‌روکاری نیشه‌کانی
 کرد ۵ تَكَافِحَ الْمُقَاتِلِينَ: شه‌په‌رمکه‌مان
 روبه‌پروی په‌کتر بوونوه ۵ تَكَافِحَ الْأَمْوَاجِ:
 شه‌پۆله‌کان تیکیانوه ه‌اویشت.

الكفیح: هاوشان پکابه‌رم ۵ پاكشاو، پاكه‌وتوو ۵
 میوانی چاوه‌پروان نه‌کراو ۵ میوانی ناوه‌خت.

كُفِرَ الرَّجُلُ: پیاومه‌که کافر بوو

كُفِرَ بِهِذَا: خۆی له‌وه بیبه‌ری کرد.

كُفِّرَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی داپۆشی.

كُفِّرَ الزَّرْعُ الْبَذْرَ بِالْتَرَابِ: کشتیارمه‌که تۆومه‌که‌ی

به‌مگن داپۆشی، تۆومه‌که‌ی ژپه‌ر گن دا ۵ اكفر

غَيْرُهُ: خه‌لکانی دی به‌کافر دانان ۵ اكفر من

يطيعة: گوپراه‌ئه‌که‌ی خۆی وان کرد یاخی

بئ ۵ كُفِّرَ لَمِيْدَةً: ده‌ستی به‌سنگیه‌وه گرتو

سه‌ری دانه‌واند بؤ‌گه‌وره‌که‌ی ۵ كُفِّرَ عَنِ

يَمِيْنِهِ: كه‌فارتمی سوینده‌که‌ی دا ۵ كُفِّرَ

الشَّيْئُ: شته‌که‌ی داپۆشی ۵ كُفِّرَ فُلَانًا:

فلا‌نکه‌سی به‌کافر له‌فه‌لم دا ۵ كُفِّرَ اللهُ عَنْهُ

الذَّنْبُ: خودا له‌تاوانی خۆش بوو ۵ تَكْفَّرَ

بِالشَّيْئِ: شته‌که‌ی داپۆشی و شاردیه‌وه ۵ تَكْفَّرَ

بِإِسْلَاحِهِ: چووه ناو چه‌ك و سیلاحی خۆیه‌وه،

خۆی به‌ست ۵ الكافر: به‌رگی پؤخی خورماو

میوه ۵ تاریکی ۵ زموی چۆله‌وانی و دورده‌ست

که‌ که‌س لیی نه‌می‌نیته‌وه و پییدا نه‌پروا ۵

که‌سه‌یک خۆ له‌ شوینیک هم‌شاریدا ۵ که‌سه‌یک

به‌روای به‌ بوونی خودا نه‌بئ ۵ الكافور:

دره‌ختیکه‌ له‌ پیره‌ی (الفاربه) ماده‌یه‌کی رونی

شه‌فافو بلوری مه‌یله‌و سپی ئی دهرده‌هیندرئ

بۆنیکی عه‌تر نامیزی خۆشی هه‌په‌و تامی تاله

۵ الكُفْرُ: تاریکایی شه‌و و ره‌شی شه‌و ۵ گوڤر ۵

گل ۵ پارچه‌ زمویه‌ك له‌ئاومدانیه‌وه دورو بی

۵ گوندی بچوک ۵ داری کورتو نه‌ستور ۵

الكُفْرُ: نینکارپکردنی راستی و حه‌ق ۵ قه‌ر که

که‌شتی و شتی وای بی پوه‌شه‌ دمکری ۵ الكُفْرُ:

به‌رده‌ی پؤخی خورما ۵ الكُفْرَةُ: كه‌فارمتو

قه‌رمبوو کردنه‌وه‌ی تاوان به‌مال به‌خشین و

تاعه‌ت کردن که‌له‌شه‌رع دا دیاریی کراون ۵

المُكْفَرُ: خاومن چاکه‌و نیعمه‌ت

که‌سوپاسگوزاری نیعمه‌ته‌کانی نه‌کری ۵ که‌سه‌یک

به‌لا له‌نه‌فسی خۆی دا بی یا له‌مال و سامانی دا

بی بۆنه‌وه‌ی كه‌فارتمی هه‌له‌کانی بدا ۵ که‌سه‌یک

چه‌کی له‌خۆی دابی ۵ چه‌ك و سیلاحی له‌خۆی

به‌ستبئ ۵ ده‌ستو بی که‌له‌به‌چه‌ کراو ۵

المُكْفَرُ: (آثر مکفور) ناسه‌واریک ره‌شه‌با گن و

خۆلی به‌سه‌ردا دابی و شاردبیتیه‌وه ۵ ژپه‌ر گن و

خۆلی خه‌ستبئ ۵ (عمل مکفور) کاریکی باش

که‌چاکه‌ی نه‌درابیته‌وه.

كَفَّ عَنِ الْأَمْرِ كَفًّا: وازی له‌کارمه‌که هیناو به‌جیی

هینشت.

كَفَّ بَصْرُهُ: بینایی نه‌ما.

كَفَّ الثُّوبَ جَارِيَةً: تر فوماشه‌که‌ی دوریه‌وه،

به‌سه‌ر دورمانه‌که‌دا چۆوه.

كَفَّ الشَّيْئُ شْتَهَكَه‌ی پیکه‌وه لکاند ۵ اِنْكَفَّ عَنِ

الْأَمْرِ: وازی له‌کارمه‌که هینا ۵ تَكَافَوْا:

خه‌لکه‌که هه‌ندیکیان وازیان له هه‌ندیکیان

هینا ۵ تَكْفَّفَ السَّائِلُ: سوالکه‌رمکه ده‌ستی بؤ

سوالکردن پانکردموه ۵ تَكْفَّفَ الدَّمْعُ:

فرمیسه‌که‌کان وشك بوون ۵ تَكْفَّفَ عَنِ الْأَمْرِ:

وازی له‌کارمه‌که هینا ۵ تَكْفَّفَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی

بمبهری دهست هه لگرت ◊ **تَكْفَفَ النَّاسَ**:
سوالی له خه ئك كرد ◊ **كَفَّفَ الثَّوْبَ بِالْحَرِيرِ**
وغیره: دامینی قوماشه که می به ناوری شم
پهراویز چن گرد، سه رده هسته و یه خه می
گراسه که می پهراویز چن گرد ◊ نه خشی
ناوری شمی له داوینی گراسه که دروست کرد ◊
اِسْتَكْفَفَ الشَّيْئُ: شته که که وانه می بوو ◊
دهگوتری: (**اِسْتَكْفَفَ الْحَيَّةُ**) مار که پاپو که می
بهست و خوی خر کرده موه ◊ **اِسْتَكْفَفَ الشَّجَرُ**
وَالشَّعْرُ: دره خته که یان موومکان تیکچرژان ◊
اِسْتَكْفَفَ الْقَوْمَ الشَّيْئُ وَبِالشَّيْئِ: خه لکه له
دهوری شته که گردیو ونه موه ◊ چه می بهر میان
له دهوری شته که بهست ◊ **اِسْتَكْفَفَ الشَّيْئُ**:
شته که می به دست هه لگرت ◊ **اِسْتَكْفَفَ النَّاسَ**:
دهستی له خه ئك پان کرده موه و داوای یارمه تی
لی کردن ◊ **اِسْتَكْفَفَ فُلَانًا عَنِ الشَّيْئِ**: داوای له
فلانکس کرد واز له شته که بینتی ◊ **اِسْتَكْفَفَ**
عَيْنَهُ: له په دهستی خسته سهر چاوی
له بهر امبهر تیشکی خوردا بوئه وه می بزانی ناخو
شت ده بینتی یان نا ◊ (**اِسْتَكْفَفَ الشَّيْئُ**) هه ولی
بینینی شته که می دا واته: له پی دهستی خسته
سهر بروی و مگوو نه وه سنبهر له چاوی بکا
بوئه وه می کاریگرمی تیشکی خوړ کهم بکاته وه و
بتوانی شته که بینتی ◊ دهسگوتری: (**اِسْتَكْفَفَ**
عینه) له زیر له پی دهستی به موه چاوی شته که می
بینی ◊ **كَاْفَةٌ**: هه موو ◊ **الْكُفَّافُ**: (کفاف الشئی)
به نه اندازه می شته که ◊ **الْكُفَّافُ مِنَ الرَّزْقِ**:
بزوی پیویست بی زیادو کهم ◊ دهگوتری:
(لِتَنِي اُخْرَجُ مِنْ هَذَا كُفَّافًا) خوژگه له م کاره م دا
به بی قازانج و زبان بزگارم بوا به ◊ **الْكُفَّافُ**:
نه وه می دهوری شتیکی دابی ◊ و مگوو دهوران
دهوری گوینچه ◊ **الْكُفَّافُ مِنَ الثَّوْبِ**: پهراویزو

قهراخو بیجاخی قوماش ◊ **الْكُفَّافُ مِنَ**
السَّيْفِ: تیزی می شم شیر ◊ **الْكُفَّافُ**: بهری دهست،
له په دهست به په نه گانه می شه وه ◊ حاج ◊ لابر دنی
پیتی چه وته می زه مندار و مگوو لابر دنی پیتی
(نون) له (مفاعیلن و فاعلاتن) ◊ **الْكُفَّافُ مِنَ**
الرَّزْقِ: بزوی بی کهم و زیاد ◊ **الْكُفَّةُ**: همر شتیکی
که وانه می بی ◊ (کفه المیزان) تاکی ترازو نه و
تا که می کیشرا وه که می تیدایه یان تا که که می تری ◊
خالی دروستکرا و به کوتان ◊ ته له و داوی
نیچیر هوان ◊ چالاییه که ناوی تیدا کوبیته وه ◊
(**الْكُفَّةُ**) دهوران دهوری کلک ◊ کاتی به یه که
گه یشتنی شه وو پوژ له بهر به یانا یان ده مه و
نیواره و خوژنا و ابوون ◊ پهراویزی همر شتیکی ◊
توپه لاک می درهخت ◊ لای خواری زری ◊ **كُفَّكَفَ**
دَمْعُهُ: جار دواجار فرمی سکی سپین بوئه وه می
وشک ببینه وه ◊ **كُفَّكَفَ فُلَانًا**: فلانکس می
له شته که گپرا به موه ◊ **تَكْفَفَ عَنْهُ**: وازی لی
هینا به جیبی هیست.

كَفَّلَ فُلَانٌ: فلانکس به رده موام به پوژو بوو. برپاری
دا له کاتی به پوژو بوونی دا قسه له گه ل کهس نه کا ◊
نانی بی بیخوری خوارد.

كَفَّلَ الرَّجُلَ وَبِالرَّجُلِ: بوو به که فیلی پیا وه که.
به رعه دی بوو.

كَفَّلَ الصَّغِيرَ: منداله که می گه وره کرد ◊ **اَكْفَلَ فُلَانًا**
الْمَالَ: فلانکس می کرده به رعه دو که فیلی
ماله که ◊ **اَكْفَلَ فُلَانًا مَالَهُ**: مال و سامانه که می دا
به فلانکس بوئه وه می چاودیری بو بکا ◊ **كَافَلَهُ**:
په میانی له گه ل بهست ◊ **كَفَّلَ فُلَانًا الْمَالَ**:
به مانا (ا کفل) دی ◊ **كَفَّلَ فُلَانًا الصَّغِيرَ**:
فلانکس می کرده که فیلی و چاودیری منداله که ◊
اِكْفَلَ بِالشَّيْئِ: شته که می خسته سهر لاپه کی

سمتی ◊ اِكْتَفَلَ البعيرُ: بارگه‌نمیه‌کی خسته
سمر پستی حوشرمه‌کو هم‌جاری سواری بوو ◊
تَكْفَلُ بالشَّيْنِ: شته‌که‌ی خسته نه‌ستوی خوئی
◊ تَكْفَلُ البعيرُ: بارگه‌نمی خسته سمر پستی
حوشرمه‌کو سواری بوو ◊ الكَفْلُ: سمتی
ناده‌میزادو و لاخ و نازهل ◊ الكِفْلُ: به‌ش ◊
هاوشان و هاو وینه ◊ الكفيل: هاوشان و هاو
وینه.

كَفَنَ الصُّوفَ كَفْنَا: خوریه‌که‌ی رست.

كَفَنَ المیتَ: كَفْنِي بؤ مردوومه‌که کرد

كَفَنَ الخُبْزَةَ: نان‌که‌ی رداشته سمر هول‌که
ناگرم‌که ◊ كَفَنُ: بؤ زیدم‌روی له‌مانای (كَفَنُ)
دئ ◊ الكَفْنُ: كَفَنُ؛ به‌رگی‌که له‌مردوومه
دم‌پجری ◊ اِكْفَهْرَ الرجلُ: بیاومه‌که دم‌و جای
خوئی گرز کردن ◊ اِكْفَهْرَ اللیلُ: شه‌ومه‌که
تاریکی زور به‌رمی سه‌ند ◊ اِكْفَهْرَ النجمُ:
نه‌ستیره‌که له‌ناو تاریکی زور به‌هیزدا روناکی
دم‌رگه‌وت ◊ المَكْفَهْرُ: هم‌رشتیک بکه‌ویته سمر
به‌ك ◊ هوروی پری چین له‌سمر چین و ریش ◊
دم‌و جای بن شهرم و حمیا ◊ كَفَاهَ الشُّيْبُ:
شته‌که به‌سی کردو شتی تری پیویست نه‌بوو.

كَفَى فلاناً الأمرُ: له‌جیاتی فلان کارمه‌کی نه‌نجام
دا.

كَفَى الله فلاناً فلاناً أو شرَّ فلان: خودا
فلان‌که‌سی له‌شمر و داوی فلان پاراست ◊ اِكْتَفَى
بالشَّيْنِ: به‌شته‌که قنیاتی کرد ◊ اِكْتَفَى
بالأمر: کارمه‌کی نه‌نجام دا ◊ تَكْفَى النباتُ:
رومه‌که‌که دریز بوو ◊ اِسْتَكْفَاهَ الشُّيْبُ: داوی
نی کرد له‌شته‌که به‌شی پیویستی بداتی ◊
الإكْتفَاءَ الذاتي: نه‌ومیه هم‌ریمیک، دم‌ولته‌تیک
به‌روبوومی خوئی پیداویستی‌به‌کانی دابین بکاو

پیویستی به‌هاوردم‌کردن نه‌بی ◊ الكَفِيَّةُ:
بزئوی ته‌واو، بزئوی کیفیامت ◊ كَوَكِبَ
الحديدُ: ناسنه‌که بریسکه‌ی دا ◊ كَوَكِبَ
الحصی: به‌رده وردمه‌کان له‌کیشته‌نگاو دا
بریسکه‌یان دا ◊ الكَوَكِبُ: بریسکه‌ی ناسن، یان
بریسکه‌ی به‌ردو ناگر نی بوونه‌ومیان ◊ بیاو که
جَهك له‌خوئی دهبه‌ستنی ◊ گه‌نجی تازه
پیگه‌یشتوو ◊ دم‌گوتری: (غلام کرکب)
گه‌نجیکی روخسار جوانه ◊ زورینه‌ی شت ◊
الكَوَكِبُ: له‌یواری ناسمانشوناسی دا قه‌بارمه‌کی
ناسمانییه‌و به‌دم‌وری خوژدا ده‌سوپرته‌وه‌و
روناکی له‌خوژ و مرده‌گری ◊ الكَوَكِبَةُ: نه‌ستیره
◊ یان نه‌ستیره‌ی زوه‌ره به‌متایبتمی

كَلَأَ الدينُ كَلَأًا: قهرزه‌که دواکه‌وت.

كَلَأَ بَصْرَةَ فِي الشُّيْبِ: جای به‌شته‌که‌دا گپراو
چهند جاریک جای نی لاداو سه‌یری کرده‌وه.

كَلَأَ الله فلاناً: خودا پاریزگاریی فلان‌که‌سی کرد.

كَلَأَ فلان القومَ: فلان‌که‌س جاودیری گه‌له‌که‌ی
کردو سه‌رو کاری نیشه‌کانیانی گرتنه نه‌ستو ◊
اِكْلَاتِ الأرضُ: زه‌ومیه‌که له‌وم‌ری زور بوو ◊
اِكْلَا فِي الدِّينِ: قهرزه‌که‌ی دواخست ◊ اِكْلَا
عَيْنَهُ: جای ماندوو کرد ◊ كَالَأُ: موراقه‌به‌ی
کرد ◊ كَلَأَ فلان: پشه‌کی (عمره‌بونی) و مرگرت
◊ كَلَأَ فِي الأمرِ: به‌سمرسامییه‌وه سه‌یری کرد ◊
كَلَأَ إِلَيْهِ فِي الأمرِ: قهرمانی پی کرد
به‌نه‌نجامدانی کارمه ◊ كَلَأَ فلاناً: فلان‌که‌سی
به‌ند کرد ◊ كَلَأَ السفينةَ: که‌شتیه‌که‌ی
له‌که‌نار نزیك کرده‌وه

اِكْتَلَأَتْ عَيْنُهُ: جای نه‌جوونه خه‌و ◊ اِكْتَلَأَ مِنْهُ:
پاریزگاری نی کرد ◊ اِكْتَلَأَتْ الكَلَأَةَ:
عمره‌بونی و مرگرت ◊ تَكَلَأَ: عمره‌بونی

ومرگرت ۵ اِسْتَكَلًا فلان: فلانكەس داواى
دواخستنى قەرزەمكەى كرد ۵ اِسْتَكَلَات الارض:
زەمبىيەكە لەومرې زۆر بوو ۵ الكَلأ: لەومرې ج
تەر چ وشك ۵ الكَلأة: عەرمبوون ۵ قەرز ۵
الكَلأة: بەندەرى و مستاندنى كەشتى ۵ المَكَلأة:
شۈپنەيكە كەشتى تېدا رادەگىرېن و پەناو لابايە
كَلْب الفرس كَلْبًا: ناووزنگى لەنەسپەكە دان..

كَلْب الرجل وغيره: پياوەكە سەگ گەستى ۵
زۆرى خواردو تېرەنبوو ۵ زۆرى تىنو بوو.

كَلْب الشجر: درەخەكە تىنوى بوو.

كَلْب السير على الاسير: رۆيشتەكە كارىگەرى
زۆرى لەسەر دىلەكە هەمبوو زۆرى شەكەت و
ماندو كرد.

كَلْب الدهر على امله: رۆزگار زۆر توندو تىز بوو
لەگەل خەلكەكە.

كَلْب على الشئ: زۆر سور بوو لەسەر
و مەستەينانى شتەكە.

كَلْب عليه: رقى ئى هەلسا.

كَلْب كَلْبًا: بەهوى نەخۆشى ھارىيەو عەقلى
لەدەست دا ۵ كَالْبُ: دزايەتى كرد ۵ كَلْب
الاسير: دىلەكەى كەلەبجە كرد ۵ كَلْب الكَلْب:
سەگەكەى رايەينا لەسەر راوكردن ۵ تَكَلَب
القرم: خەلكەكە بەناشكرا دزايەتى خۆيان
راگەيانند ۵ تَكَلَب على الامر: لەسەر كارمەكەى
سوربوو دەستى ئى بەرنەدا ۵ تَكَلَب القرم على
الشئ: خەلكەكە عەمبازى شتەكە بوون و
گەلەكۆمەكەيان لەسەر كرد ۵ اِسْتَكَلَب الرجل:
پياوەكە لوراندى بۆنەوئى سەگەكان بىبىسن و
بەو بۆنەوئى شۈپنەى خىل و ناوعدانىيەكانى خاوم
سەگەكان بدۆزىتەوئى ۵ الكَالِب: خاوم سەگى

پامكراو بۆ راوكردن ۵ كۆمەئە سەگ ۵ الكَلْب:
سەگ ۵ سەگ جۆرى زۆرە ۵ الكَلْب:
نەخۆشسىيەكى پىئوھ چوو گواستراومىيە
ھاپرۆسەكەى لەپىنگەى گەستى و ليكەوھ لەپىرى
سەگەوھ دەگوازىتەوئى بۆ مەرۆفو گيانلەبەرى
تر ۵ الكَلْبُ: دىئە سەگ ۵ جقل بەسەر لقو
پۆپى درەخەتەوئى ۵ الكلبان: پلايسى گەورە ۵
الكَلْبُ: توندوتىزى لەمەر شتەك بى ۵ الكَلْبُ:
مەزھەبو راو بۆچونەيكە بەگۆپىرى سەروشت
ھەلس و كەوت دەكاو گۆى بەدابو نەرىت نادا ۵
الكَلْبون: رېرموانى كەلبىيەن: كە كۆمەئەك
فەيلەسوفى يۆنانىن ۵ الكَلْبُ: خاومنى سەگى
پامكراو بۆ راو ۵ الكَلْبُ: نوگە ناسن كە
بەپازنەى قۆندەرەو كلاسى نەسپ
پامكەرمەكەوئى و كەسوارى ئەسپەكە دەبى ئەو
نوگە ناسنە لەلاقە بەرغەى ولاغەكە دەدا
بۆنەوئى غارىدا ۵ الكَلْب: كۆمەئە سەگ
(رەموسەگ) ۵ المكالِب: نازاو چا و نەترس.

كَلَّت الشئ كَلًّا: شتەكەى كۆكرەموھ.

كَلَّت الفرس: ئەسپەكەى تاودا ۵ الكَلَّة: شتى كەم
۵ بەشە خۆراك و شتى وا ۵ كَلَّم رَجُلُهُ:
دەم و چاوى گۆشتن بوون ۵ الكَلْم: كۆلم خپرو
گۆشتن.

كَلَج فلان كَلَجًا: فلانكەس رۆگىزىبوو، زۆر
رۆگىزىبوو ۵ اَكَلَجَ الهم: خەم و خەفەت
رۆخسارى پوكاندەموھ ۵ كَالَجُ: بەكەشەو
رۆگىزىيەوھ بەرەو روى بۆوھ ۵ كَلَج رَجُلُهُ:
رۆى خۆى گىرژ كرد ۵ كَلَج لي وجه الصئ:
مندا ئەكەى ترساند ۵ تَكَلَج: بەمانا (كَلَج) دئ ۵
الكالِج: دەگوتى: (دَهْر كالج) رۆزگارى توندو
تىز ۵ كَلَج: ناوى سالى گرانى و قاتو قىرپىيە.

كَلْدَ الشُّئِنِ كَلْدًا: شته‌کە‌ی کۆکردمۆه و خستیه سهر به‌ک ۵ **كَلْدَ الشُّئِنِ:** به‌مانا (كَلْدَهُ) دئ ۵ **تَكَلَّدَ الشُّئِنُ:** شته‌کە کۆبۆوه ۵ **تَكَلَّدَ فلان:** فلانکەس گۆشتی پته‌و بوو ۵ **الکَلْدُ:** شوینی توندو پته‌و، زه‌وی پته‌و ۵ **كَلَّازُ البازي:** هه‌لۆکه خۆی لول کردو خۆی ویکه‌ینایه‌وه بو پهلایاردانی نیچیرمه‌کو فراندی.

كَلَّزَ الشُّئِنِ كَلَّزًا: شته‌کە‌ی کۆکردمۆه ۵ **كَلَّزَ الشُّئِنُ:** بۆ زیدمهرۆی له‌مانای (کَلَّزَ) دا دئ.

كَلَّسَ البِنَاءَ كَلَّسًا: به‌ماده‌ی که‌لس دیواری باله‌خانه‌کە‌ی ڕۆکه‌ش کرد.

كَلَّسَ كَلَّسًا: ڕه‌نگی ته‌پ‌وتۆزای بوو ۵ **كَلَّسَ:** بۆ زیدمهرۆی له‌مانای (کَلَّسَ) دا دئ ۵ **كَلَّسَ علی قِرْنَه:** هه‌لمه‌تی بۆ ڕکابه‌رکه‌ی بردو په‌لاماری دا ۵ **كَلَّسَ عنه:** لێی ترساو له‌به‌ری هه‌لات ۵ **الکَلَّسُ:** جیڕی به‌رد؛ نه‌و ماده‌ ماوه‌ی دوای گه‌رمکردنی به‌ردی جیڕی ده‌مینیته‌وه ۵ **الکَلَّاسُ:** فرۆشیاری ماده‌ی که‌لس ۵ وه‌ستای که‌لسکاری ۵ **الکَلَّاسَةُ:** نه‌و شوینه‌ی کلسی ئی دروست ده‌کری ۵ **التَّكَلُّسُ:** له‌بوارێ کیمیادا ڕه‌قبون و کۆبوونه‌وه‌ی خوینی کالیسیۆمه که ناتوینتیه‌وه ۵ **الکَلَّسِيَّت:** مه‌عه‌دنیته‌که له‌کاربووناتی کالیسیۆمی بلوری پێک دئ.

كَلَّسَمَ: هونگرانی کرد له‌دانه‌وه‌ی مافه‌کان به‌خاوه‌نه‌که‌یان ۵ **الکَلَّسِيَوْم:** عونه‌صورتیکی فلزی و جیڕیه‌ تیکه‌لاوی هه‌ندئ پێکهاته‌ی جه‌سته‌ ده‌بی، به‌تایبه‌تی هی ئیسقان.

كَلَّعَ الوَسَخَ عليه كَلَّعًا: چلکه‌کە‌ی به‌سه‌ره‌وه کۆبۆوه‌و ره‌ق بوو ۵ **اَكَلَّعَهُ الوَسَخُ:** چلکی له‌سه‌ر کۆبۆوه ۵ **الکَلَّاعُ:** وشکیوونه‌وه‌ی چلک و گه‌مه‌به‌ستنی ۵ **الکَلَّاعِي:** نازاو چاوه‌ترس ۵

الكَعُ: گڕوی زۆر ۵ **الکِيعُ:** شیوه‌ وشک و مڕو مۆج.

كَلَّفَ العَاشِيَةَ كَلْفًا: نالفی دا به‌ولاغ و نازه‌له‌کان.

كَلَّفَ رَجْهَهُ كَلْفًا: ده‌م و چاوی په‌له‌ی تیدا په‌یدا بوو ۵ **كَلَّفَ الشُّئِنِ به:** همزی له‌شته‌که بوو ۵ **كَلَّفَ الأَمْرَ:** به‌زۆرمه‌لی و ناچاری چوو ه‌زیر کارمه‌کو له‌ نه‌ستۆی گرت ۵ **اَكَلَّفَهُ به:** وای ئی کرد وه‌گری بی ۵ **كَلَّفَهُ امْرَأًا:** نه‌نجامدانی کارمه‌کی له‌سه‌ر پتویست کرد ۵ **كَلَّفَ علی اسمَه ارضًا:** زه‌وییه‌کی له‌سه‌ر تۆمار کرد ۵ **كَلَّفَ بالأمر:** کارمه‌کی خسته‌ نه‌ستۆی ۵ **تَكَلَّفَ:** خۆی به‌کاری لاومکی خه‌ریک کرد، کاریکی خسته‌ نه‌ستۆی خۆی که‌ نیشی نه‌و نیه ۵ **تَكَلَّفَ الأمرَ:** به‌زۆره‌ مه‌لی و ناچاری کارمه‌کی له‌نه‌ستۆ گرت ۵ **تَكَلَّفَ الشُّئِنِ:** شته‌کە‌ی خسته سه‌ر شانی خۆی ۵ **التَّكْلِيفُ بالأمر:** کارخسته‌ نه‌ستۆی که‌سه‌یک که‌بتوانی نه‌و کاره‌ نه‌نجام بدا ۵ **التَّكْلِيفُ:** ته‌رک و ماندوبوون ۵ **الكَلْفُ:** په‌له‌و خال و شتی وا که‌له‌سه‌ر ڕوخسار ده‌رده‌که‌ون ۵ **الكَلْفُ:** بیاوی عاشق و شه‌یداو دیوانه ۵ **الكَلْفَةُ:** ڕه‌نگێکه له‌نێوان ڕه‌نگی ڕه‌شو سوردایه ۵ **الكَلْفُ:** که‌سه‌یکه‌ نه‌رکی ناله‌فدانی نازه‌لی له‌نه‌ستۆ بی ۵ **الکَلوف:** کاری هورسو گران ۵ **المُتَكَلِّفُ:** که‌سه‌یک به‌شیوه‌ی ناواهیعی خۆی نمایش بکا ۵ **المِکَلَفُ:** دلداز، که‌سه‌یک ڕه‌گه‌زی مینینه‌ی زۆر خو‌ش بوئ ۵ **المِکَلْفُ:** مرۆفیکه‌ی بالغ و ڕه‌شید بی ۵ **الکَلَاكِلُ:** کورته‌ بالایی جوارشانه ۵ **الکَلکال والکَلکُلُ:** سنگ.

الکَلکَلَةُ: تاقم و بێڕو کۆمه‌ل.

کَلَّ کلًّا وکَلَلَةً: ماندوبوو، لاواز بوو.

کَلَّ فلان: فلانکە‌س ماندوبوو.

كَلَّ عَنِ الْأَمْرِ: شته‌کمی له‌سمر شان قورس بوو.
 كَلَّ وَكَلَّاتٌ: بنه‌جهو نه‌ومی میرانگری له‌دواجین
 نه‌ما ◊ اَكَلَّ فُلَانٌ: فلانکس نه‌سپه‌کمی
 ماندوبوو.
 اَكَلَّ غَيْرَهُ: غه‌یری خوی ماندو و لاواز کرد ◊ كَلَّلَ
 السَّيْفُ: شمشیرمه‌کی زور کولو نه‌بیر کرد ◊
 كَلَّلَ فُلَانٌ: فلانکس رویی و مال و مندالی خوی
 له‌شوینی نه‌گونجاو حی هیشت ◊ كَلَّلَ فِي الْأَمْرِ:
 له‌کارمه‌دا دنسوزی نواند ◊ كَلَّلَ عَنِ الْأَمْرِ:
 له‌کارمه‌دا دمعنه‌ی کردو نه‌بیکرد ◊ كَلَّلَ عَلَيْهِ
 بِالسَّيْفِ: بمششیر هه‌ئی کوتایه سمر ◊ كَلَّلَ
 فُلَانًا: تاجی خسته سمر سه‌ری فلانکس ◊ كَلَّلَ
 الشَّيْئَ: شته‌کمی به‌گه‌وه‌مرو شتی و ارازانده‌وه
 ◊ اِكْتَلَّ الْعَمَامُ بِالْبُرْقِ: هه‌ورمه‌که بروسکه‌ی دا ◊
 اِكْتَلَّ السَّيْفُ: شمشیرمه‌که تیزایی نه‌ما ◊ اِنْكَلَّ
 فُلَانٌ: فلانکس بیکنه‌نی و زمرده‌خمنه‌ی هاتی ◊
 اِنْكَلَّ الْبُرْقُ: بروسکه‌ی هه‌ورمه‌که هی‌واش بوو ◊
 تَكَلَّلَ الشَّيْئُ بِالشَّيْئِ: شته‌که به‌دموری شته‌که
 خمرمانه‌ی دا ◊ اِلْكَلِيلُ: تاج ◊ شتیکه دموری
 سمر دمداو به‌گه‌وه‌مرو شتی و دمراژیندریته‌وه
 ◊ دموران دموری نینسوک ◊ كَوْمَه لَيْكِ گولی
 رهنگاورهنگ له‌سمر شتیومی تاج ریک ده‌خرین و
 ده‌خرینه سمر سمر بو جوانی و ارازانده‌وه ◊
 اِكْلِيلُ الْجَبَلِ: رومکیکی گیاییه ◊ الْكِلَالَةُ:
 نه‌ومیه مروفتیک برئی نه‌باوکی له‌دوا حی مابین
 نه‌مندال.
 كَلَّ هَمَمُو ◊ الْكَلَّ: که‌سیک نه‌باوکی له‌مزبان دا
 مابین نه‌مندالی ه‌مبن ◊ الْكَلِيلُ: زمعیضو
 ماندوبوو ◊ الْمُكَلَّلُ: (غمامُ مُكَلَّلٌ) هه‌وریتی
 باراناوی که‌چهند هه‌وریتی تر به‌دموربیه‌وه بن
 ◊ الْمَكَلَّةُ: (رَوْضَةٌ مُكَلَّلَةٌ) باخیکه دموره دراوه

به‌گول و غونچه ◊ كَلَّمَهُ كَلْمًا: برینداری کرد ◊
 كَالَمَهُ: قسه‌ی له‌گه‌ل دا کرد.
 كَلَّمَهُ: ناخاوتنی ناراسته کرد ◊ تَكَلَّمَ: قسه‌ی کرد
 ◊ التَّكْلَامُ وَالتَّكْلَامَةُ: قسه‌ی به‌نرخ و چاک و
 زور ◊ الْكَلَامُ: دننگیتی مانا به‌خشن و موفید ◊
 الْكَلْمُ: برین ◊ الْكَلِمَةُ: وشه: که مانایه‌کی تاك
 بگه‌مینه‌ی ◊ الْكَلِيمُ: نه‌و که‌سه‌ی قسه‌ت له‌گه‌ل
 بکا ◊ نازناویتی چه‌زرفتی موسایه سه‌لامی
 خودای لی بی ◊ الْكَلِيمُ: لباد؛ راخه‌ریکی
 نه‌ستوره له خوری دروست دمکری ◊ الْمُكَلَّمُ:
 شوینی قسه له‌سمر کردن ◊ كَلَاهُ كَلِيًّا:
 گورجیله‌ی توشی نازار بوو.
 كَلِيًّا كَلِيًّا: گورجیله‌ی تووشی نازار بوو ◊ اِكْتَلَى
 الرَّجُلُ: بپاومکه گورجیله‌ی هی‌شا ◊ الْكَلِيَّةُ:
 گورجیله.
 كَلَى الطَّائِرُ: جوار پهرن به‌ته‌نیشتی بالنده‌وه
 که‌وتونه‌ته کوتایی باله‌کانی.
 كَلًّا: نه‌خیر وانیه نیشه‌که به‌مشیومیه‌کی تره.
 كَمَّ: چه‌ند؟ یان زور.
 كَمَا الْقَوْمُ كَمْنَا: قاجکی دم‌خواردی خه‌لکه‌که دا.
 كَمَى كَمْنَا: بپن خاوس بوو ◊ كَمِنْتَ يَدَهُ وَرَجُلَهُ
 مِنَ الْجُرْدِ: دمست و قاجی به‌سه‌رماو به‌مفر
 قه‌لشان.
 كَمَى عَنِ الْأَخْبَارِ: له‌هه‌واله‌که بین ناگا بوو ◊ اِكْمَا
 الْمَكَانُ: شوینه‌که قارجکی زور بوو کارگاوپی
 بوو ◊ اِكْمَا الْقَوْمُ: کارگی دم‌خواردی خه‌لکه‌که
 دا ◊ اِكْمَاتِ السَّنِ فُلَانًا: رۆژگار فلانی پیر کرد ◊
 تَكَمَّاتٌ عَلَيْهِ الْأَرْضُ: زموی دابپوشی ◊ الْكَمُّ:
 قاجک، کارگ، جوړه فیتریاتیکه له‌زموی دمدری
 پاك دمکری و دمکولیندری و ده‌خوری ◊ الْكَمَاءُ:

فَاحِجَ فَرُوشٍ ◊ فَاحِجَ جِنٍ ◊ الْمَكْمَأُ: شوینیک
 کارگی زور بن ◊ الْكُمْبِيَالَةُ: کومبیاله (هواله)
 ◊ كَمَتَ الْفَرَسُ: نهمسپهکه رهنگی شی بوو
 ◊ اکمت الفرس: نهمسپهکه رهنگی شی بوو
 ◊ كَمَتَ الثَّوْبِ: قوماشهکهی بهرهنگی سوری
 مهیله و رهش رهنگ کرد.

اِكْمَتَ الْفَرَسُ: بهمانا (اکمت) دئ ◊ الْكُمْنَةُ:
 رهنگی رهش رهنگی سووری تیکه لآو بووبی
 ◊ الْكُمَيْتُ: نهمسپیکه رهنگی له نیوان رهش و
 سووردايه ◊ كَمْتَرُ: به شیوهی شفاو هاویشتنی
 کورت رویشت ◊ كَمْتَرُ الشَّيْءِ: شتهکهی
 پرکرد ◊ كَمْتَرُ الْقِرْبَةِ: دهمی کوندمکهی
 به به نه که بهست ◊ الْكُمْتَرِيُّ: درهختیکی
 بهردارو گولداره

كَمَحَ الدَّابَّةَ بِاللِّجَامِ كَمَحًا: جلّه و کیشی و لآخه کهی
 کرد ◊ اَكَمَحَ الْكِرْمُ: دارمیوه که پوخی کرد
 ◊ اَكَمَحَ الدَّابَّةَ: جلّه و کیشی و لآخه کهی کرد
 ◊ اُكَمِحَ فُلَانٌ: فلانکس به هوئی تهرده ماخییه وه
 سهری بهرز کرده وه ◊ الْكَامِحُ: نهو کهسهی
 نهمسپو و لآخه بهرزه پام دمکا ◊ الْكَوْمِحُ:
 کهسیکه ددانی دهمی پر دمکن، به جوریک
 ناتوانی له سر خو فسه بکاو بدوی.

كَمَحَ بَانْفَه: لوتبه رزی نواند، فیزی کرد.

كَمَحَ الْفَرَسَ بِاللِّجَامِ: جلّه و کیشی نهمسپه کهی کرد
 ◊ اَكَمَحَ الرَّجْلُ: پیاوه که لوتبه رزی نواند
 ◊ اَكَمَحَ الْكِرْمُ: دارمیوه که پوخی کرد و خهریکه
 که لا بکا.

الْكَامِحُ: بیخور، یان ترشو زه لآته و شتی وا که
 نیشتیهای خواردن دمکنه وه.

كَمَدَ لَوْنَه: رهنگی گوراو رهنهقی نه ما.

كَمَدَ الْقَصَارُ الثَّوْبَ كَمَدًا وَكَمُودًا: جل شوژمه که
 کراسه کهی به کوتکی جل شوژین کوتا.

كَمَدَ فُلَانًا: بهرپوی گهرمی له سر شوینی
 هاوساوی فلانکس دانا

كَمَدَ الشَّيْءَ كَمَدًا: شته که رهنگی گوراو.

كَمَدَ الرَّجْلُ: پیاوه که خهم و خهفتهی خوئی
 شارد وه ◊ اَكَمَدَ الْعُضْوُ: نهمدامی جهستهی
 به بهرپوی گهرمکراو داخ کرد ◊ الْكِمَادُ
 وَالْكِمَادَةُ: بهرپویه که گهرم دمکری و له سر
 شوینی هاوساو دانه رزی ◊ الْكُمْدَةُ: گوراوی
 رهنگو نهمانی رهنهقی ◊ الْكِمْرُ مِنَ الْبِيسِ:
 خورمایه که به دارمکهیه وه شیرین نهمبوئی
 به لکوو که وتبیته خوار وه وه له سر گل شیرین
 بووبی.

كَمَرُ الشَّيْءِ: شته کهی له ناو دستی دا خیره لدا
 ◊ الْكُمْرَةُ: ههرشتیک به سهری په نجه هه لیکری
 پارچه خورمای پیکه وه نووسا، گرموله کراو.

كَمَسَ: گرژ بوو.

كَمَشَ الزَّادَ: تیشومکه ته واو بوو.

كَمَشَ فُلَانًا بِالسَّيْفِ: نهمدامی فلانکسهی
 به مشیر برین.

كَمَشَ فِي امْرَةٍ: له کردنی کارمکه پدا په لهی کرد

كَمَشَ فِي السَّبْرِ: له رویشتن دا په لهی کرد.

كَمَشَ الرَّجْلُ: پیاوه که نازاو چاونه ترس بوو
 ◊ كَمَشَتِ الْمَرَأَةُ: نافرته که مهمکی بجوک بوون
 ◊ اَكَمَشَ فِي السَّبْرِ: له رویشتن دا په لهی کرد
 ◊ كَمَشَ فُلَانًا: په لهی له فلانکس کرد ◊ كَمَشُ
 ذَيْلَه: داوینتی هه لکردن ◊ اِكْمَشَ الْفَرَسُ فِي
 سَبْرِه: نهمسپه که له رویشتن دا په لهی کرد
 ◊ اِكْمَشَ الْجِلْدُ: پیسته کهی گرژ بوو ویکهاته وه

◊ تَكْمَشُ: به مانا (إِلْكَمَش) دئ ◊ الأَكْمَشُ: كهسيك چاوی نه بیئی ◊ قاج كورت ◊ الإنكماش: كه مېوونی پاره له ناو بازاردا ◊ الكَمَشُ: گوانی بچوكو كورت ◊ الكَمَشَةُ من الإناث: مېینهی گوان بچوك ◊ الكَمَاشَةُ: گاز كه بزمارو شتی وای بی دهرده میندرئ ◊ الكميش (رجل كميش الإزان): بیاویکی داوین هه لکراو

كَمَعَ فِي الإِنَاءِ كَمْعًا: دهمی خسته ناو قابه ناومکه ◊ كَمَعَ الرَّجُلُ فِي المَاءِ: بیاومکه جووه ناو ناومکه ◊ كَمَعَتِ الدَّابَّةُ: ولاحه كه به هیواشی و لاوازیی رۆیی.

كَمَعَ قَوَائِمِ الدَّابَّةِ: قاجی ولاحه كهی بریه وه ◊ كَامَعَ المَرَاةُ: نافرته كهی خسته لای خوی و پاراستی ◊ الكَمْعُ: پاكشاوو پالكه وتوو ◊ الكَمِيعُ: بیاوی بی هه لویست ◊ الكَمِيعُ: پاكشاوو پالكه وتوو ◊ المَكَامِعُ: كهسيك زور لیث نزيك بی ◊ كَمَعَمَ الشَّيْنُ: شته كهی شارده وه ◊ تَكَمَّمَ فِي ثِيَابِهِ: به بوشاکی خوی داپوشی ◊ الكَمَكَامُ: بیاوی كورته بالای تیکسمر او.

كَمَلَ الشَّيْنُ: شته كهی ته و او كرد ◊ اِكْتَمَلَ الشَّيْنُ: شته كه ته و او بوو ◊ تَكَامَلَ الشَّيْنُ: ورده ورده شته كه ته و او بوو ◊ اِسْتَكَمَلَ الشَّيْنُ: شته كهی ته و او كرد ◊ التَّكَامُلُ فِي الإِقْتِصَادِ: بریتیه له كۆبوونه وهی چهند جووره بواویکی نابوری له ولاتیک دا و ته و او كه رو هاریکاری په كتر بن بؤ مهبهستی سهرمکی نه و لاته ◊ التَّكْمِلَةُ: ته و او كه ری شتی تر ◊ الكَامِلُ من الرِّجَالِ: كهسيكه رهوشتی بهرزی تیدابن ◊ المِکْمَلُ: بیاویك رهوشتی خیر بان هی شهری زور تیدابن.

كَمَّ النَّاسُ: خه لکه كه كۆبوونه وه.

كَمَّ الشَّيْنُ: شته كهی داپوشی بهر دهی پيدا دا.

كَمَّ الدَّنَّ: سهری كوپه كهی بهست، گرتی.

كَمَّ الشَّهَادَةَ: شایه تیبه كهی شارده وه.

كَمَّ البَعِي: دهمی حوشرتمكهی بهست ◊ اَكَمَّتِ

النَّخْلَةَ: دارخورماكه پوخی كردو خه ريكه

بهرسیلهی دهر بکه وئ ◊ اَكَمَّ القَمِيصَةَ: دوو قوئی

بؤ قوماشه كه دروست كرد ◊ كَمَّمُ النَّخْلَةَ:

به مانا (أَكَمَّت) دئ ◊ كَمَّمُ الشَّيْنُ: شته كهی

داپوشی، زاركی بهست ◊ كَمَّمُ النَّخْلَةَ:

خورماكهی داپوشی بؤنه وهی بی بگاو شیرین

بی ◊ كَمَّمُ الدَّنَّ: كوپه كهی داپوشی، زاركی

هاخنی ◊ كَمَّمُ فَمِ الحَيَوَانِ: دهم بیئی كرده

دهمی نازه له كه ◊ كَمَّمُ القَمِيصِ: قوئو و

فهقیانهی بؤ كراسه كه دروست كرد ◊ تَكَمَّمَ

بثِيَابِهِ: به بوشاكه كهی خوی داپوشی ◊ الكِمَامُ:

نه و شتهیه دمكریته دهمی حوشر و مكوو لغاو و

دهم بیئی ◊ الكِمَامَةُ: به مانا (الكِمَام) دئ ◊

پوخی هیشو خورما ◊ په ردهی غونچه ◊ نه و

میش رمتینهی دمكریته سهروی لوتی

گویندریزو حوشر بؤنه وهی میش و مهگهز

نه توان نازاریان بدن ◊ الكُمَّ: قوئی كراس و

كه و او پالتو ◊ الكُمَّ: چرؤو ته رزهی داری بهردار

◊ الكُمَّةُ: همرشتيك شتيکی تر داپوشی الكَمِيَّةُ:

چهنديمهت ◊ المِکْمُ: مالمال و شتی وا كه دواي

کیلان زهوی بی تهخت دمكری.

كَمَنَ فِي المَكَانِ: له شوینه كه دا خوی حهشاردا.

كَمَنَ لَهُ: له حهشارگه یهك دا خوی حهشار دا

كه كهس بیئی نه زانی ◊ كَمِنَتْ عَيْنُهُ كَمْنَةً:

چاوی بههوی نه خوشیبه وه تاريك بوو ◊

اگمَن: خوی شاردموه ◊ اگمَن: روهکینکی
 کشتوکالی و سالنامه تۆومکهی دمکری بهداو و
 دمرمانی کیشت ◊ اگمَن: تاریکیهکه بهسەر
 جاودا دی ◊ اگمَن: کۆمهتیک له شهپرکهرو
 پېشمهرگه خۆ حهشار دمدن بههيوای نهوهی
 فرسعت له دوزمن بینن ◊ اگمَن: حهشارگه
 که خوی تیدا حهشار بدهی ◊ اگمَن: کهمانچه.

گمه النهار گمه: رۆژیکي تمپو تۆزایی بوو ◊
 گمهت الشمس: خۆر بهری گیرا تمپو تۆز
 بهری گرتو دیار نهما.

گمه الرجل: پیاومه که کویر بوو شهو کویر بوو.

گمه: عهقلی نهما ◊ رنگی گۆرا ◊ سهرسام بوو ◊
 پارا بوو ◊ تگمه فی الارض: بهناو زهوی دا
 وئیل و سهرگهردان بوو ◊ کامه: کهسیک سهری
 هه لگری و بی مهیسهست بکهوئته گهرا ◊
 الگمه: کویری زکماک ◊ المکمه: کهسیک چاوی
 پیکهوه نووسابن و نهکرینهوه ◊ اگمه الرجل:
 پیاومه که بههوی بیریی و کهنهفتیهوه لهمرزی ◊
 اگمه الفرخ: بیجوهکه شیوه لهرزین و
 شهپلهیهکی توش بوو ◊ گمهل: جل و
 پیداوپستی خوی پیچایهوه و خوی ناماده کرد
 بو سهفهر ◊ گمهل علینا: مافی خۆمانی ئی
 زهوت کردین ◊ گمهل الحدیث: قسهکهی
 شاردموه ◊ المگمهل: لۆکه لهو کاتهدا تۆومکهی
 تیدایه.

گمی إليه گمیا: لئی جووه پیتش.

گمی نفسه: بهزری خوی پاراست زری لهبهر
 کردو کلاو حوزهی خسته سهر سهری.

گمی الشهادة: شایهتیهکهی خوی شاردموه.

گمی فلانا مانی ضمیره: نهوهی لهدی دا بوو
 ناشکرای نهکرد ◊ اگمی فلان: پالهوانی سوپای
 کوشت ◊ اگمی منزله: مال و مهزلی خوی
 لهخه لکی شاردموه.

اگمی الشهادة: شایهتی شاردموه ◊ اگمی علی
 الامر: سوربوو لهسهر کارمهکه ◊ اگمی: خوی
 شاردموه ◊ اگمی: خوی شاردموه ◊ تگمی فی
 سلاحه: بهجهک و زری خوی پۆشی ◊ تگمی
 الشئین: شتهکهی داپۆشی ◊ تگمی الفین
 القوم: فیتنهو ناشوب هه موو خه لکه کهی
 داگرت ◊ تگمی قرنه: چوو بهرهو روی
 رکا بهرکهی ◊ تگمی البطل القوم: پالهوانه که
 زری پۆشی نهوانی کوشت ◊ اگمی: جهک پۆش
 جهک لهخۆبهست ◊ پیاوی نازاو چاو نهترس.

گنب فلان کنوبا: دواي ههزاری دموئه مهند بوو.

گنب الشئین: شتهکه پتهو بوو.

گنب الشئین فی جرابه: شتهکهی کۆکردموه و
 خسته هه مبانه که بهوه ◊ کنبت یده من العمل
 کنبا: دهستی پتهو و زیر بوو ◊ اگنب الشئین:
 شتهکه پتهو بوو ◊ اگنب علیه بطنه: گهدهی
 توندبوو ◊ اگنب علیه لسانه: زمانی گیرا ◊
 اگانب: کهسیک تیرو بهر بی ◊ اگانب: لقه
 دارخورما ◊ اگنبه: سهکۆیه که، فهنه فهیه که
 دۆشهک و شتی وای لهسهر راده خری و جینگای
 زیاد لهنهفهریک دهبیتهوه.

اگنب: داری وشک یان شهو وشکه ل و چقل و
 چاله ی لهدرهخت دهکهوئته خوار ◊ اگنبان:
 چهیلی دروستکراو لهتویکتلی دار نهرجیل ◊
 اگنبه: نهرمای لوتی گهوره.

گنت فلان فی خلقه: فلانکس لهجهسته و
 قهبارمه دا زهلامو کهته بوو.

كَنْتَ السَّقَاءَ كَنْتًا: مەشكەكە يان تەنكییەكە
 چلكی ماستو شتی وای پیوه بوو پییهوه رەق
 بوو بۆنی کرد ◊ اِكْتَنَتَ الرَّجُلُ: بیاومكە ملكەج
 بوو ◊ الكُنْتِي: بەهیزو بەتوانا ◊ بیاوی پیرو
 بەسالاجوو ◊ الكَنْثِيُّ: شوینیکە شەرابو
 خۆراکی تێدا دەفرۆشێ
 كَنْتَ الشَّيْئَ: شتەكە ی بپیهوه.

كَنْسَدَ النُّعْمَةَ: برۆای بەنازو نعیمەتە جۆراو
 جۆرمەکانی خودا نەبوو ◊ الكِنْدَةُ: پارچەمەك
 لەكێو ◊ الكِنُودُ: سەپەو پێنەزان بەرامبەر
 نعیمەتەکانی خودا ◊ الكِنَادِرُ مِنَ الرِّجَالِ:
 بیاوی كۆلەبنەو خەبەتۆلە ◊ كەرمكێوی
 بەهیزو قەلەو و بەخۆوه ◊ الكِنْدَارَةُ: جۆره
 ماسییەكە دوگی هەیه ◊ الكُنْدُرُ: بەمانا
 (الكِنَادِرُ) دئ ◊ الكُنْدُورَةُ: زەوی رەق و پتەو و
 بەرزەو موبو ◊ هیلانە ی بازو هەلۆ كە لەدارو
 چیلکە دروست دەکری.

كَنْرَ فُلَانٍ: فیلانكەس كەتەو ناھۆلابوو.
 الكُنَّارُ: درەختی سیدر؛ درەختی نەبگ
 الكُنَّارِيُّ: كەناری؛ جۆره چۆلەكە یەكە ◊
 الكِنَّارَةُ: عود یان دەفو تەپل.
 كَنْرَ الْمَالَ: مالاو پارەمو بۆلەكە ی ژیر خاك کرد.

كَنْزَ الشَّيْئِ: شتەكە ی بپچایەوه
 كَنْزَ الْإِنَاءِ: قاپەكە ی پركرد ◊ اِكْتَنَزَ الشَّيْئَ:
 شتەكە كۆبۆوه ◊ اِكْتَنَزَ الْمَالَ: مالهكە ی
 پەزمەندە کرد ◊ تَكَنَزَ اللَّحْمُ: گۆشتی كۆبۆوه و
 پتەو بوو ◊ الكَنَّاؤُ: كاتی خورما هەلگرتن و
 كەبسكردنی ◊ الكِنَّاؤُ: كۆبۆونەوه ی گۆشت و
 قەلەو بوون ◊ الكَنْزُ: مالاو سامانی شاردراوه
 لەژێر گل دا.

كَنْسَ الظَّبْيُ كَنْسًا: ناسكەكە چووہ كۆزو لانە ی
 خۆیەوه ◊ كَنْسَتَ النُّجُومُ كَنْوَسًا: نەستیرمەكان
 بەردەوامبون لەگەرمان و سورانەوه ی خۆیان.
 كَنْسَى الْمَكَانَ: شوینەكە ی مالی.

كَنْسَ فِي وَجْهِ فُلَانٍ: گائە ی بەفلانكەس کرد ◊
 اِكْتَنَسَ الظَّبْيُ: ناسكەكە چووہ كۆزو لانە ی
 خۆیەوه ◊ تَكَنَسَ الرَّجُلُ: بیاوہكە خۆی
 شاردموه ◊ تَكَنَسَتِ الْمَرْأَةُ: نافرمەكە چووہ
 كەژاوموه ◊ تَكَنَسَ الظَّبْيُ: ناسكەكە چووہ
 كۆزموه.

الكِنَّاسُ: شوینی چونە ناو درەخت كە ناسك خۆی
 تێدا حەشار دەداو دەمكاته كۆزو لانە ی خۆی ◊
 الكُنَّاسَةُ: شوینی فرێدان ی پیسی ◊ الكُنَّاسُ:
 كەسێك پێشە ی شوین مالتین و شەقام و كۆلان
 پاكکردنەوه بئ ◊ الكِنِّيْسُ: پەرەستگای
 چولەكە ◊ الكِنِّيْسَةُ: كەنێشتە، عیبادەتگای
 چولەكە و گاور ◊ جۆره كەژاومەكە ◊ المَكْنَسُ:
 مۆلگە و كۆزو لانە ی حەیانە كێوی و ناسك و
 گاكێوی لەكاتی گەرما ◊ المِكْنَسَةُ: گەسكە;
 نامیری شت مالتین.

كَنْسَى الْكِسَاءِ: قەراخ و بیجاخی فوماشەكە ی
 هەلپێچان.

كَنْسَى السَّوَاكِ الْخَشِينِ: سەری سیواكە زبەرەكە ی
 نەرم کرد ◊ الكِنْشَاءُ: بیاوی موگرژی رۆخسار
 ناشیرین ◊ الكُنَّاشَةُ: بنکی شتێك كە لقو پۆبی
 ئی ببنەوه ◊ كۆمەلە پەرەگاغەز كە پێكەوه
 دەبەسترین و وردە زانیاری جیا جیا یان تێدا
 تۆمار دەکری ◊ كَنْظَةُ الْأَمْرِ: کارمەكە نارەحەتی
 کرد تا گەیانیدیە گیانەلاو ◊ الكُنْظَةُ:
 تەنگەبەری.

كَنْعَ الشَّيْئِ: شتەكە وێكەتەوه چرچ و لۆج بوو.

الاسیر: دیله که خوی گرمونه کردو خوی
 ویکهینایهوه ◊ الاكْفَعُ: کهسک همردوو دست
 برابن ◊ الكانِعُ: کهسک خوی ملکهچو زهلیل
 بکاو ریزی خوی نهگری ◊ الكِنْعُ: نهو ناوهی
 لهدامینی کیو له گوماودا بمینیتتهوه ◊ الكنعیع:
 کهسک له ریبازیکهوه لابدا بو ریبازیکی تر ◊
 دمست شکاو ◊ المکنوع: دمست فرتاو،
 دوودمست براو.

كَنَفَ الكِیَالَ: پیومرهکه دستی بهسمر نامیری
 پیوانهکه دا گرت بونهوهی شته پیوراومکه
 نهکهویته خوار.

كَنَفَ القومُ: خهلهکه مال و سامانی خویان
 شاردوهو ههلیان گرت لهترسی قاتو هری.

كَنَفَ عن الشئین: لهشتهکه لای دا ◊ (فهو کانف)
 كَنَفَهُ عنه: لئی گرتوهو، لئی قهدهغه کرد.

كَنَفَ الشئین: شتهکهی پاراست و پاریزگاریی کرد.
 كَنَفَ فلان و بفلان: فلانکهسی له خوگرتو کردی
 بهیهکیک لهمال و مندالی خوی.

كَنَفَ يَدَهُ: دمستی خوی کرده لوئج

كَنَفَ الكنیفَ: کوختمو ههشارگی دروست کرد.

كَنَفَ الدارَ: ناودمستی بو خانومهکه دروست کرد.

كَنَفَ الإبلَ والغنمَ: تهویلهو گهپورو ناغهلی بو
 حوشتر و مهر و بزنهکان دروست کرد

كَنَفَ لإبله: ناغهلی بو حوشترهکان دروست کرد ◊

اَكْنَفَ الشئینَ: شتهکهی پاراست ◊ اَكْنَفَ فلاناً:
 یارمستی فلانکهسی دا ◊ اَكْنَفَهُ الصئیدَ والطیرَ:
 یارمستی فلانی دا بو نیجیر کردنی نیجیر ◊
 كَانَفَهُ: یارمستی دا ◊ كَنَفَ الشئینَ: دوران دوری
 شتهکهی دا ◊ تَكْنَفَهُ: بهمانا (اَكْتَفَهُ) دئ.

كَنَعَ العُقَابُ: دالاشهکه بالی شوش کردن بو
 بهلاماردان و پردانی نیجیر.

كَنَعَ النجمُ: نهستیرهکه مهیلی ناوابوونی کرد.

كَنَعَ الأمرُ: کارمه نزیك بوو.

كَنَعَ فلانُ: فلانکهس سمی شوپکرد.

كَنَعَ عن الأمرِ: لهکارمه ترساو لئی پاکرد.

كَنَعَ عن الطريقِ: له ریگاکه لای دا.

كَنَعَ في الشئین: تهماعی کرده شتهکه.

كَنَعَ المسكُ بالثوبِ: میسهکه به قوماشهکهوه
 نووسا یان لهسهری کوپووه.

كَنَعَ الشئینُ: شتهکه پیوهی نووساو دموامی کرد.

كَنَعَ فلانُ: بهرمو دم بهسمر چهناگی دا كهوت ◊

اَكْنَعَت العُقَابُ: دالاشهکه بالی شوشکردن بو
 بهلاماردان و پردانی نیجیر ◊ اَكْنَع فلانُ:

فلانکهس بو شتهکه زور خوی زهلیل و داماو
 کردو ملکهچی نواند ◊ یان سوالی شتهکهی کرد
 ◊ اَكْنَع الإبلَ إليه: حوشترمکانی لهخوی نزیك

کردنوه ◊ اَكْنَع اصابعَهُ او يَدَهُ: لهپهنجهی دا
 یان لهدمستی دا ◊ كَنَعَ عن الشئین: لهشتهکه
 لای دا ◊ كَنَعَ اصابعه او يده: بهمانا (اَكْنَعها)
 دئ ◊ كَنَعَ فلاناً: لهسهری فلانکهسی دا.

كَنَعَ فلاناً بالسيفِ: به شمشیر له فلانکهسی دا
 تامهجهکی خوار بوون ◊ اِكْتَنَعَ القومُ:

خهلهکه گردهبونوه ◊ اِكْتَنَعَ الليلُ: شهو
 نزیك بووه ◊ اِكْتَنَعَ عليه: بهزمی پیدا هاتهوه
 ◊ تَكْنَع فلانُ: فلانکهس خوی قایم کرد جووه
 ناو قهلاو شوراو دژموه ◊ تَكْنَعَت يداه ورجلاه:

دمست و قاجی بههوی برین و شتی واوه گرز
 بوون و وشک ههلاتن ◊ تَكْنَع مني: لیم نزیك
 بووه ◊ تَكْنَع به: خوی پیوه ههلووسی ◊ تَكْنَع

الکائفَةُ: پەردەو پەناگەو حەشارگە ◊ الكُفَّافَةُ: جۆرە حەلواپەگە لەهەویری گەنم دروست دەکری ◊ الكُفْفُ: پەنا شت ◊ سَیْبەر ◊ کَنَفَا الرَّجُلُ: باوەش و کۆشی پیاو ج لە راستەوێ ج لەجەپەوێ.

كِنْفَ الطائر: بانی پائندە ◊ الكُفِّفُ: هەر کيفو پەردەپەگە پارێزگاری شتی تر بگا.

كِنْفَ الراعي والصانع والتاجر: ئەو مەخزەن و گەنجینە پێشەوێ و بازرگان شتی خۆپانی تێدا هەلەدەگرن ◊ الكُنْفَانِي: حەلواچی ◊ الكُتُوفُ: حوشر که خۆ بخاتە ناو حوشری ترهوه لەسەرما ◊ حوشرتیک لە حوشری تر که نارگیر ببێ و بەتەنیا لە ناغەلی خۆی دا پال بکەوێ ◊ مەرو بزنی تار بوو لەپرانە مەر ◊ الكنيف: پەردە ◊ مەتال و دێوجامە ◊ المَكْنَفُ: (رجل مَكْنَفَ اللحية) پیاویکی ریش پان و زله ◊ كَنَفَشَ: کابرا لەمالی خۆی دانیشت لە رۆژانی شەرو هەراو فیتنەو ناشوب دا ◊ لاشەویلهی هاوسا ◊ كُنَّكَنَ فلان: فلانکەس هەلات ◊ تەمبەل و تەمبەل بوو لەمالی خۆی دانیشت ◊ الكُكَّانُ: کۆنکەن، جۆرە پارێهکی کاغەزە.

كَنَّ الشَّيْئُ: خۆی حەشاردا.

كَنَّ الشَّيْئُ: شتەگە پەردەپۆش کرد ◊ كَنَّ الشَّيْئُ: بۆ زیندەرویی لەمانای (كَنَّ) دا دئ ◊ اِكَنَّ الشَّيْئُ: شتەگە خۆی حەشاردا ◊ خۆی داپۆشی ◊ چوو پەردەو ◊ اِكَنَّ الشَّيْئُ: شتەگە پەردەپۆش کرد ◊ اِسْكَنَّ: شتەگە خۆی داپۆشی، چوو پەردەو خۆی حەشاردا ◊ الكانون: ئاگردان ◊ پیاوی گەتە و رەزاگران و ورگ زل ◊ کانون الاول: مانگی ديسەمبەرە ◊

(مانگی دوانزە) ◊ کانون الثاني: مانگی یەنایەرە ◊ (مانگی یەک) ◊ الكنان: پەردە ◊ هەرشتیک شتیکی تر داپۆشی و پارێزگاری بگا ◊ الكنائَةُ: تورەگە چەرمیکە تیری تێدا هەلەدەگری ◊ (تیردان) ◊ الكِنُ: بەمانا (الکِنان) دئ ◊ هەرشتیک گەرماو سەرما لەخانو و خیمە و کەپرو سابات بکیریتەو ◊ الكِنَةُ: کەنی: ژنی کور یان ژنی برا الكِنَةُ: سوێبان، دیکۆر کەله دیواری خانو دمردهجی ◊ الكِنِيَّةُ: ژنی پیاو ◊ المَسْكَنَةُ: رِقو کینه ◊ المَكْنُونُ: شاردراو و پارێزراو

كَنَّهَ الأمرَ كَنَفًا: راستی شتەگە زانی ◊ حەقیقەتی کارمەکی بۆ دمرکەوت ◊ اَكَنَّهَ الأمرُ: بەمانا (كَنَهَهُ) دئ ◊ اِكَنَّهَ الأمرُ: بەمانا (كَنَهَهُ) دئ.

الكُنْهَ: کرۆک و جەوهری شت ◊ الكَنَهَوْرُ من السحاب: هەوری گەورە و مگروو کێو ◊ یان هەوری سپی گەورە ◊ كَنَهَفَ: بروانە (كَهْفَ) ◊ كَنَى عن كذا كناية: بەکنایە و درکە لەو شتە دوا ◊ اَكْنَاهُ و كَنَاهُ بكذا: بەشیوی کونیه ناوی هینا، بانگی کرد ◊ اِكَنَّي بكذا: بەو ناو ناوی نا ◊ تَكَنَى فلان: فلانکەس لەکانی شەردا کونیه و ناو و عینوانی خۆی ئاشکرا کرد بۆئەوێ بناسری ◊ تَكَنَى: خۆی داپۆشی، خۆی حەشاردا ◊ تَكَنَى بكذا: بەو ناو ناوی نا ◊ الكناية: لە بواری زانستی بەیان دا بریتییە لە گوتنی وشەو رستەپەگە دیاردهو تاپبەتەندی شتیکی مەبەست بێ بشتوانی مانای ئەصلیش بەرچاو بگری لەم رومووە قەرینەپەگە نەبێ مانیع بێ لەوه ◊ بۆنومە بئنی: أمة الدولار: مەبەستت ئەمریکا بئ ◊ الناطقين بالضماد:

نهته‌وی عمره ب ۵ الكَهْبِيَّة: همر ئيسميك به
 (أب، أم، ابن، بنت) دست پښ بکا
 كَهَبٌ لَوْنُهُ: رښنگي تمبو توژی رښبوی كهوته
 سمر ۵ إِكْهَابٌ لَوْنُهُ: بؤ زیدمړوی له مانای
 (كَهَب) دئ.
 الكَهَبُ: پیره حوشر، پیره گامیش ۵ الكُهْبِيَّةُ:
 تاریکی، یان تمبو توژی کی مپله و رښ.
 كَهَدَ فلان: فلان نیلحاحی کرد له داواکارییه کی
 دا.
 كَهَدَ فِي الشَّيْئِ: په‌لی کرد له رښستن دا.
 كَهَدَ فلاناً: فلانكسی هه‌لنا بؤ خیرا رښستن ۵
 اكْهَدَ فلاناً: فلانكسی ماندو کرد ۵ إِكْهَدُ
 الشَّيْخُ وَالْفَرْخُ: له‌لاوازی و زب‌وونی دا
 پیره‌میردمکه یان بیچومه که له‌رزی ۵ الكَهْدَاءُ:
 چه‌تیو، کارمکر له‌م رومه که چوست و چالاکه
 له خزمه‌تکردنی ناغازنی دا ۵ الكَهْوُدُ: گورج و
 خوشرؤ ۵ الكَوْهْدُ: کسک به‌هوی پیرییه‌وه
 توشی له‌رزین بووبی.
 كَهَرَّ النَّهَارَ كَهْرًا: رږژه‌که به‌رزیووه درمنگ بوو.
 كَهَرَّ الحَرَّ: گه‌رما تاوی سهند.
 كَهَرَّ فلان: فلانكس پیکه‌نی.
 كَهَرَّ الغلامُ: گمنجه‌که خه‌ریکی گائته‌و گپ بوو.
 كَهَرَّ فلاناً: فلانكسی ملکه‌ج کرد ۵ به‌روی گرژ و
 مؤنه‌وه پیشوازی له‌ فلانكس کرد
 كَهَرَّ القومُ: زن و زرخوازی له‌گه‌ل خه‌لکه‌که‌دا کرد
 ۵ الكهروور والكهروورة: رږو گرژو خه‌لك رښتین
 ۵ كَهْرَبَ مَسْنَقُ الماءِ: شوینی هه‌لرژانی
 ناومه‌که کارمای به‌ره‌م هینا ۵ كَهْرَبَ الشَّيْئِ:
 شته‌که‌ی شه‌حن کرده‌وه، هیزی وزه‌ی کارمای
 خسته‌ناو ۵ كَهْرَبَ الاسلاك، و كَهْرَبَ

المصنوع: شوینه‌که کارگه‌که نامیره‌گانی
 ته‌زویدگردن به‌هیزی کارمای ۵ كَهْرَبَ الخط
 الحديدي: هیلی ناسنینه‌که وارغوئنه‌گانی
 به‌وزه‌ی کارمای که‌وته گه‌ر ۵ كَهْرَبَ الخط
 الحديدي: وارغوئی شه‌مهنده‌ره‌که‌ی به
 وزه‌ی کارمای رږیانده ۵ كَهْرَبَ الشَّيْئِ او
 الشخص: کارمای شته‌که‌ی گرت یان له
 شه‌خسه‌که‌ی داو کوشتی ۵ تَكْهَرَبَ: بؤ
 موتاومعه‌ی (كَهْرَب) دئ ۵ الكَهْرَبَاءُ: مادمیکی
 راتینجییه‌ رښگی زمرده، په‌که‌م مادمییه‌ که
 زاندراره به‌هوی شیلان و دست پیداهینان دا
 کارمایو دمی ۵ الكهريا: به‌مانا (الكهرباء) دئ
 ۵ الكهريائي: پسپور له زانیاری یواری که‌هرمای
 ۵ یان که‌سک پیشه‌ی ئیشی کارمای بی ۵
 الكهريّة: په‌یداکردنی وزه‌ی کارمای ۵ الكَهْرمان:
 جوړه بنیشت و جه‌وییه‌که هه‌ندی دره‌ختی
 تایبه‌تی له رږزگار جه‌یو لوجییه‌ کونه‌کان دا
 دمیان داوه ۵ اِكْتَهَفَ: نه‌شکه‌وت نشین بوو ۵
 تَكْهَفَ: به‌مانا (اِكْتَهَف) دئ ۵ تَكْهَفَ الجبلُ:
 کیومه‌که نه‌شکه‌وتی زور تیدا بوون ۵ تَكْهَفَ
 المئزُ: ناو لای خواری بیرمه‌که‌ی هه‌لؤل کرد ۵
 تَكْهَفَت الرثة: سییه‌کان به‌هوی نه‌خووشی
 سیله‌وه کونکون بوون ۵ كَنْهَفَ عنا: به‌په‌له
 رږی و جی هیشتین ۵ الكهف: نه‌شکه‌وت،
 کونه شاخ ۵ كَهْ كَهْ: لاسای کردنه‌وی دمنگی
 پیکه‌نین و حیلکه‌ی نه‌سپ و نه‌ره‌ی شیر ۵ كَهْكَه
 المقرور: کابرای سه‌رمابوو هه‌ناسه‌ی گه‌رمی
 خو‌ی کرده‌ ناو دوو‌دستی خو‌یه‌وه ۵ كَهْكَه
 الاسدُ او السبعين: شیرکه‌ یان حوشرکه
 دمنگی خو‌ی له‌ فورگی دا هینا و برد ۵ كَهْكَه
 الرجلُ: پیاومه‌که له‌فاقای پیکه‌نینی دا ۵ تَكْهَفَ
 عنه: لاواز بوو ۵ الكَهَاكِهُ: پیاویکه به‌روالمت

كوله و منانی ◊ (سَخَج الكهان) قسه
ریکخراومکانی کوله و منانی: که جوړه سمره و او
ومقنیکیان همیه ◊ الكهات: پیشه‌ی کوله و منانی
◊ الكهنوت: نهرکی سرشانی کوله و منانی.

كَه كَهْرَمَا: پیر بوو. كَه السکران فی وجه من
یستنکبه: سمرخوښه که همناسه‌ی دا.

كَه كَهْرَمَا: همناسه‌ی دا ◊ الكَهَة: حوشری که ته‌ی
پیر ◊ پیره زن.

كهي فلان كهي: فلانکس ترستوک بوو ◊ اکهي
فلان: فلانکس به همناسه‌ی گهرمی خوئی
سمری پهنجه‌کانی گهرم کردموه ◊ اکهي عن
الطعام: وازی له‌خواردنه که هینا ◊ اکتهی فلاناً
ان یُکَلَمَه: فلانکسی به گهوره و شکومهند
زانی و زاتی نه‌هینا قسه‌ی له‌گهل بکا ◊ الاکهي:
به‌ردیکه درزی تیدا نه‌بین ◊ الاکهاء: پیاوی
ماقول ◊ الكهات: پیره حوشری که ته و گهوره.

كاب كَوْبًا: به‌کوب شلمه‌منیبه‌که‌ی خواردموه.

كوب كَوْبًا: ملی باریک و سهری زل بوو.

كوب الشئبي: شته‌که‌ی بدمسکه سندوؤل ورد کرد
◊ الكوب: کوب و پیاله‌ی شوشه که قلفه‌ی پیوه
نه‌بی ◊ الكوبية: به‌ردیکي راسته و پاسته کراوو
دریژه دمرمان و شتی وای پی ورد دکرئ
(دمسکه سندوؤل) ◊ كوٹ الزرع: کشت و کاله‌که
جوار پینج په‌لکی دمرکردن ◊ الكوٹ:
کشت و کالیک جوار پینج په‌لکه گه‌لای نی
دمرکه‌وئ ◊ خوفی کورت ◊ ککوٹر: بپروانه
مادمی (کتر) ◊ الكوٹر: بپروانه مادمی (کتر) ◊
الکوٹل: بپروانه مادمی (کئل).

كاح فلانا: شهری له‌گهل فلانکس کردو به‌سهری
دا زال بوو.

وادمزانی پیدمکه‌نی که‌چی وایش نیه ◊
الکهاء: لاوازو زمبوون ◊ الکهامة: پیاوی
به‌سام و هه‌بیت ◊ کاهل فلان: پیاومکه پیر
بوو ◊ زنی هینا ◊ اکتهل: به‌مانا (کاهل) دئ ◊
اكتهلتم النعجة: مهرکه ددانی ته‌واو بوون ◊
اكتهل النبت: رومکه‌که پیگه‌ی ◊ اکتهلتم
الروضة: باخه‌که روه‌ک و گوله‌کانی تی‌کچرژان و
خویان نارایش دا ◊ تکهل النبات: رومکه‌که
پیگه‌ی ◊ الکاهل: ناوشانی مروؤ ◊ الکهل:
که‌سیک ته‌مندی له‌سی تی‌په‌ری تا ته‌مندی
به‌نجا سالی ◊ الكهلول: سه‌خی و نانبدمو
دهست و دل فراوان.

كهم الرجل كهامة: پیاومکه ته‌مبه‌ل بوو
له‌یارمه‌تیدانی لیقه‌وموو

كهم السيف: شمشیرکه کولو نه‌بیر بوو.

كهم بصرة: جاوی کهم بینا بوو.

كهم لسانه: زمانی گپروا نه‌یتوانی بدوئ ◊ تكهم
فلان: به‌مانا (کهم) دئ ◊ روبه‌روی شهر و
ناخوشی بؤوه ◊ كهمس: قاچه‌کانی خوئی لیک
نزیک کردنه‌وه ◊ الكهمس من الرجال: پیاوی
کورته بالا.

كهن له كهانة: هه‌والی غه‌یب و نادپاریی پيدا.

كهن نهم: قسه‌ی کاهینانه‌ی بؤ کردن.

كهن كهانة: بوو به‌کاهین و کوله‌ومنانی ◊ کاهنه:
دورویی بؤ کرد، ماستاوجیه‌تی بؤ کرد ◊ تکهن
له: به‌مانا (کهن) دئ ◊ قسه‌کانی شوبهان
به‌قسه‌ی کاهین و کوله‌ومنانی.

الکاهين کوله‌ومنانی، مهرکه‌سیک لافی زانینی
زانپارییه‌کی ورد نی‌بدا، لافی زانینی عیلمی
نه‌ینی نی‌بدا ◊ حلوات الکاهن: سهرقه‌له‌مانه‌ی

كَاحَ الشَّيْئِينَ: شته‌ک‌هی نوقمی ناو ناو کرد، یان ژیرخاکی کرد **◊ کَاوَحَهُ**: شهر ی له‌گه‌ل کرد **◊** جوینی پیدا، دزایه‌تی خوی بو ناشکرا کرد **◊ کَوَّحَهُ**: بو زیدم‌رویی له‌مانای (ک‌اح) دا دی **◊ كَوَّحَ الزَّمَامُ البعيرَ**: لغاو‌مه‌که حوشترمه‌کی ژیربار کرد **◊ تَكَاوَحَا**: کیشه‌یان تیکه‌وتو بوو به ناخوشییان **◊ الكوخ**: کوخ؛ خانویکی بچکوله‌یه.

كَسَادَ یفعل کذا کوداً: نزیك بوو نه‌وه بکاو نه‌یکرد.

كَسَادَ: فیعلی راب‌ردوه ناقیصه نیسه‌مه‌کی مرفوعه و خه‌به‌رمه‌کی فیعلیکی موزاریعه، نزیکی‌بوونه‌ومی شت دمگه‌به‌نی

كَادَ: به‌مانا (أراد) دی.

كَادَ فُلَانًا عَنِ الشَّيْئِينَ: فُلَانَك‌سی له‌وشته مه‌نعکرد

كَادَ بِنَفْسِهِ: خوی کرده قوربانی **◊ كَوَّدَ الشَّيْئِينَ**: شته‌که‌ی کو‌کردموه **◊ إِكْوَادُ الشَّيْخِ**: بر‌وانه مادمی (كَادَ) **◊ الكَوْدَةُ**: هه‌رش‌تیک کو‌ی بکه‌یه‌وه **◊ كَوْدَنَ فِي مَشِيهِ**: بر‌وانه مادمی (كَدَن).

كَوَّدَ الإِزَارَ: دهر‌پییه‌که گه‌پشته تو‌بی سمتی **◊ كَوَّدَ فُلَانًا بِالْعَصَا**: به‌گۆ‌جان له‌فُلَانَك‌سی داو لیدانه‌که‌ی ناراسته‌ی نیوان پ‌انو کلۆتی کرد **◊ الكَادَانُ**: پی‌اوی که‌ته‌ی قه‌له‌وه **◊ الكَادَةُ**: گوشتی لای ژوروی پ‌ان **◊ الكَادِي**: جو‌ره درم‌ختیکه **◊ بر‌وانه مادمی (كَدَر).**

كَارَ فِي مَشِيَتِهِ كَوْرًا: له‌ رویشتن دا په‌له‌ی کرد.

كَارَ الكَارَةَ: تیشوی سه‌مه‌ری له‌کو‌لی خوی شته‌ک دا.

كَارَ الأَرْضَ: زم‌وبیه‌که‌ی هه‌ل‌کو‌لی **◊ اِكَارَ عَلَيْهِ**: زه‌للی کرد، لا‌وازی کرد **◊ كَوَّرَ الشَّيْئِينَ**: شته‌که‌ی لول کرد پی‌چایه‌وه **◊ كَوَّرَ المِتَاعَ**: کالو و شت‌ومه‌که‌کانی خسته‌نه سه‌ره‌یک و شته‌کی دان.

كَوَّرَ اللهُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَالنَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ:

خودا شه‌و و روژی زیادو که‌مو در‌یزو کورت کردن **◊ كَوَّرَ فُلَانًا**: فُلَانَك‌سی به‌زم‌وی دا دا **◊**

كُوِّرَتِ الشَّمْسُ: خۆر روناکیه‌که‌ی پی‌چرایه‌وه

و‌مکوو قوماش و شتی وا لول درا **◊** یان روناکی

بو‌چایه‌وه و نه‌ما **◊ اِكْتَارَ الرَّجُلُ**: بی‌اوه‌که

سه‌ره‌نگری کرا **◊ اِكْتَارَ الفَرَسُ**: نه‌سپه‌که

له‌کاتی غاردان و بازدان دا کلکی به‌رز کردموه **◊**

اِكْتَارَتِ النَّاقَةَ: حوشترمه‌که له‌کاتی که‌ل‌دان دا

کلکی به‌رز کردموه **◊ اِكْتَارَ الشَّيْئِينَ**: شته‌که‌ی

خسته سه‌ر یه‌ک **◊ تَكْوَّرَ الرَّجُلُ**: بی‌اوه‌که

قاجی هه‌ل‌کردن **◊ تَكْوَّرَ الجِبَلُ**: کی‌ومه‌که رو‌خا **◊**

تَكْوَّرَ السَّائِلُ: شله‌مه‌نیه‌که تک‌هی کردو

دا‌جو‌رایه‌ خوار **◊ الكَارَةُ**: نه‌وه‌ی کو‌دم‌کریته‌وه و

شه‌ته‌ک دهر‌ئو و له‌کو‌ل دهر‌ئو له‌ بزئو و له

پۆشاک **◊ الكِوَارُ**: کۆله‌سه هه‌نگ: شوینی

ته‌نگ‌به‌ر **◊ الكِوَارَةُ**: به‌مانا (الكِوَارُ) دی **◊**

په‌رو‌یه‌که نافرمت دمیخاته سه‌ر سه‌ری خوی **◊**

الكوورُ: کۆمه‌لی زۆر له حوشتر و ره‌شه‌ول‌اخ **◊**

الكوورُ: کور‌هی ناسنگم **◊** بارگه‌نه و که‌ژاوه **◊**

الكوورَةُ: دم‌ه‌رو ناو‌چه **◊ الكُوَارَةُ**: شان‌هه‌نگ و

خه‌لیه هه‌نگ و کۆله‌سه هه‌نگ **◊ المِكوورُ**: (رجل

مِكوورُ) بی‌اویکی خراب و ره‌وشت ناشیرینه.

كَارَ كَوْرًا: به‌ گۆزه‌و کیته‌له‌ ناوی خو‌اردموه.

كَارَ الشَّيْئِينَ: شته‌که‌ی کو‌کردموه **◊ اِكْتَارَ**: به‌مانا

(كَارَ) دی **◊** دم‌گوتری: (اِكْتَارَ المَاءِ) ناو‌مه‌کی

کؤکردموه ◊ تَكْوَزُ الْقَوْمِ: خه لکه که
گردبوونهوه ◊ الكوز: گوزه (گوزهی ناو) ◊
المكوز: (رجل مكوز الرأس) پیاویکه سهر
دریژه ◊ الكوزب: بروانه مادهی (كزب).

کاس الإنسان کوساً: مروفه که له سمر حاج
رؤیشت ◊ کاست الحيوان: نازه لکه حاجیگی
په ری و له سمر سی حاج رؤیشت.

کاس العقر: حوشتره حاج په ریومکه به سمر
پیشه وهی دا تریل بوو ◊ کاست الحية: مارکه
له شوینی خوی پاپوکه هی به ست و خوی
خرکردموه.

کاس فی سیره: له رؤیشتن دا فونگرانی نواند

کاس فی البیع: له مامه لکه هی دا نرخه که هی کم
کرده وه.

کاسی فلاناً: فلانکسی خسته سهر زهوی، یان
به سمر سهری دا تریلی کرد ◊ اکاس فلاناً:
به مانا (کاسه) دئ ◊ کوسه: به سمر سهری دا
تریلی کرد ◊ یان ژهرمو زوری کرد ◊ إكتاسه
عن حاجته: له نیشه که هی مهنی کرد ◊ تكاوس
لخمة: گوشتی که وته سمر یه ک و هله و بوو ◊
تكاوس العنقب ونحوه: گیاو گزمکه زور بوو
تیک هالا ◊ تكوس الرجل: پیاومکه تی شکا ◊
الكاس: سوکراوی وشه ی (الكاس) ◊ الكوس:
جونبوش هاتنی دمریایه ◊ الكوس: ته پل ◊
داریکی سی سوجه (سی گوشه یه) دارتاش
گوشه ی ته خته دارمکانی پی مه زنده دمکا ◊
الكوساء: (أرض كوساء) زهوییه کی فره گیاو
گزه ◊ الكوسه: کوله که به کی ورده ◊ الكوسی
من الخيل: نه سیی قاج کورت ◊ کوسج: بروانه
مادهی (کسج) ◊ تكوسج: بروانه مادهی
(کسج) ◊ الكوسج: بروانه مادهی (کسج).

کاع الکلب کوعاً: سه که که به ناو لبه لان دا
رؤیسی و به وهی گهرمی لبه که وه فاجه کانی
راست دانده منان.

کاع عن الشئین: له شته که ترسا.

کوع فلان کوعاً: فلانکس له په دهمستی په نا
مه چه کی نه ستوور بوون ◊ مه چه کی وشک و
باریک بوو ◊ کوعه بالسيف: به شمشیر لئی دا
تاله په دهمستی خوارو خیح بوو ◊ تکوعت یده:
دهمستی خوار بوو ◊ الکاع: له په دهمست به لای
قامکه بچکوله وه ◊ الکوع: له په دهمست به لای
قامکه گهرموه.

کاف الادیم: هه راخ و بیجاغی چه رمه که هی بری ◊

کوف الرجل: پیاومکه هاته شاری کوفه ◊ کوف
الشئین: شته که هی دوور خسته وه ◊ کوف الادیم:

چه رمه که هی بری ◊ کوف الکاف: پیتی کافی
نووسی ◊ تکوف الرجل: پیاومکه خوی
شوبه اند به دانیش توانی شاری کوفه ◊ یان خوی
به کوفه یی له هله م دا ◊ تکوف القوم:
خه لکه که کؤبوونه وه و خه رمانه یان به ست ◊
الکوفان: لمبی خرپه موبوو، کومه له لمبی
خرپه روه ◊ الکوفیه: پارچه قوماشی ناوری شم و
شتی وا که دمکرنته گوترمو له ژیر عه گانه وه
سهری پی دادمپوشری ◊ یان له مل دمه نالیندری ◊
کوکب: بروانه مادهی (ککب) ◊ الکوکب:
بروانه مادهی (ککب).

الکوکب: بروانه مادهی (ککب) ◊ الکوک:
خه لوزی کوک ◊ خه لوزی ماوه له عمه لیه ی
چؤراندنه وهی خه لوزی به رد ◊ الکوکابین:
ماده یه کی سرپکه ره ◊ تکول القوم: خه لکه که
گردبوونه وه ◊ إنکالوا علیه: لئی خرپوونه وه ◊
الأقول: گرد، ته پو لکه، کیوی بچوک ◊ الکولان:

نسهل (درهختی نسهل) ◊ **الکولایا**: توپکلی
درهختی کولایا که مادهی صابونی تیدایه بو
پهیداکردنی گمفو هه لچون له ممشروبات
بهکاردهیندری.

کوم الظنن کوما: شتهکه گهوره بوو ◊ بهزوری
بو گهورمیوونی دوگی حوشر دمگوتری و
بهکاردی.

گم الظنن: شتهکهی کۆکردهوه ◊ **اکتام الرجل**:
پیاومکه لهسهر سههری پهنجهکانی قاجی
هه لئروشکا ◊ **الکوم**: کۆمه له شتی خرکراوه
لههرشتیک بی ◊ **الکومة**: بهمانا (الکوم) دی.

کان کرنا وکیانا: پهیدا بوو ◊ **کون الشین**:
شتهکهی له پارچهکانی پیک هینا ◊ پارچهکانی
لیک دان و شتهکهی دروست کرد ◊ **کون الله**
الشین: خودا شتهکهی له نه بوونهوه هینایه
گۆرمبانی بوونهوه ◊ **اکتان الشین**: شتهکه
پهیدا بوو ◊ **تکون الشین**: شتهکه پهیدا بوو ◊
دمگوتری: (کۆنه فکۆن) ◊ پهیدای کردو پهیدا
بوو ◊ کهوته جم و جۆل ◊ **تکون فلانا**: چوووه
سهر شیوهی فلانکسه ◊ **استکان**: ملکهچ و
زهلیل بوو ◊ **الکائنة**: روداو، هه بوو ◊ **الکانون**:
بروانه مادهی (کنن) ◊ **الکون**: هه بوونی رههاو
گشتی ◊ **الکونان**: دنیاو قیامت ◊ **الکینة**:
حالمت و چۆنیهتی ◊ **المکان**: مه نزل و شوین،
پله و پایه ◊ **المکانة**: شوین، پله و پایه ◊ **کاهه**
کوما: بۆنی دهمی کرد.

گوه الرجل کوما: پیاومکه سه رسام بوو ◊
تکومت علیه اموره: نیسهکانی زۆرو
پهرته وازه بوون ◊ **کوی بی البيت کوة**: کونی
دوکه لکیش و ههواکیشی له خانومه کرد ◊ **تکوی**:
چوووه ناو شوینیکی تهنگه بهرموه تیییدا

وینکاتهوه ◊ **الکوة**: کونی دیوار (پهنجهره) بو
دوکه ل دمکردن و ههوا هینان و گۆرین و پوناکی
ناو خانومه ◊ **الکوة**: بهمانا (الکوة) دی ◊ **کواه**
کیا وکیه: داخی کرد ◊ بهناسنی گهرم گراو
پیستی سوتاند.

کوی الثوب: قوماشه کهی نوتوکرد.

کوی فلانا بعینه: چاوی بریه فلانکسه.

کوت العقب فلانا: دوو پشک به فلانکسه یهوه دا.

کاواه: جوینی پیندا ◊ **اکتوی**: بو موتاومعهی
(کوی) دی ◊ **اکتوی فلان**: فلانکسه هه ندی له
جهستهی خوی داخکرد ◊ خوی هه لکیشاو لافی
کردهوهی په سندی بوخوی لیداو وایش نه بوو ◊
تکوی بالشین: به گهرمی شتهکه خوی گهرم
کردهوه ◊ **تکوی الرجل بجسد امراته**: پیاومکه
خوی به جهستهی ژنه کهی گهرم کردهوه ◊
استکوی: هه ولی داخکردنی دا ◊ **الکاویاء**:
کاوییه، داخ ◊ **الکواء**: که سیک زور نیسی
داخکردن نه انجام بدا ◊ که سیک نیسی جل
نوتوکردن بی (نوتوجی) ◊ زمان پیسو فیتنه و
جینو فروش ◊ **الکیة**: شوینی داخ کردن ◊
المکواة: نوتو، نامیزی نوتوکردن نامیزی
داخکردن.

کاء عن الامر: له کارمکه بیزار بوو بیی ناخوش
بوو، له پیش چاوی شیرین نه بوو بهر دلی
نه کهوت ◊ **اکاهه إکاء و إکاءة**: له کارمکهی
گیرپایه وه نه یهشت بچی نه جامی بدا ◊ **الکاء**:
زعیض و ترسنۆک و ره روخاو ◊ **الکین**
والکین: بهمانا (الکاء) دی ◊ **کیت الجهان**:
نامیرمکهی ناماده کرد بو نیس بی کردن ◊
کیت الوعاء: زمرفه کهی پر کرد ◊ **کیت و**
کیت: ناواو ناوا، شیله درو بیله در.

كاح فيه السيفُ كَيْحاً: شمشیرمه کاری تیکرد.
 كَيْحٌ كَيْحاً: ناشرین و زبرو ناھۆلا بوو
 اکاح: بهمانا (کاح) دئ ۵ اکاح فلاناً: فلانکھسی
 بهمیلک برد ۵ الكاحُ: بناری کیو پیدھشت ۵
 الكیحُ: بهمانا (الکاح) دئ.
 كساد الغرابُ: قهلهپرشهکه بههموو هیزی
 قیراندی.
 كاد الرُّنْدُ: چهرخهکه ناگری کردموه.
 كاد بنفسه: بهناپههتی گیانی لهدهست دا.
 كاد فلاناً: فیلی له فلانکھس کرد.
 كاد له: فیلی بۆ کرد ۵ پیلانی بۆ ناپهوهو ویستی
 زیانی بی بگهینئ.
 كاد القومُ: شمپی لهگهل خهلهکه کرد.
 كاد الشئینُ: چارسمری شتهکهی کرد ۵ کایدَه:
 بهمانا (کاده) دئ ۵ تکاید الرجلان: دوو
 پیاومه فیلیان لهپهکتر کرد ۵ دشگوترئ: (بی
 فلان تکاید) فلانکھس جوړه توندو تیزیهکی
 هپه ۵ الكیدُ: فیل کردن لهکسانی دیکه ۵
 نهجامدانی کار بهرئک و بیکی و به شیوهی
 عدالمت ۵ وشه (کیده) نهگمر پال نادمیزاد
 بدرئ مهبست مانای پهکهمه ۵ نهگمر پال
 خودا بدرئ مانای دووم مهبسته ۵ الكیادُ:
 فیلمزان و تهلهکهباز ۵ المکیدَه: فیل.
 كاد الفرسُ: نهمپهکه كهوته رۆیشتن و کلکی
 بهرز کردهوه ۵ کار علیه یضر به: دهستی
 کرد بهلیدانی ۵ تکایر الرجلان: دوو پیاومه
 لیکیان دا ۵ الکیرُ: موشهدهمه ۵ الکیروسین:
 شلمهمنیهکه نامادمباشی زوری تیدایه بۆ
 گرگرتن لهمادهی پیتروئل دهردهیندرئ.
 كاسی الولدُ: مندالکه عاقل بووه زبرو ناغر بوو.

كاس فلاناً: بهعقل و زبرمهکی بهسمری دا زال
 بوو ۵ اکاسُ، واکیسَ الإنسان: مندالی عاقل و
 ناغری بوون ۵ کایسهُ: وای لی کرد عاقل بی ۵
 تکیسَ فلان: فلانکھس ناغری خوئی نیشان دا
 ۵ الكؤسی: عاقل و ناغر ۵ کیاسَهُ: بۆچونی
 زیرمکانه و بهسود ۵ الكیسُ: سهخی سروشتی و
 گفت وگو خوشی ۵ عهقل و ناغری ۵ الکیسُ:
 کیسهباخن، کیسهیهکی تایهتیبیه بۆ تیدا
 ههنگرتنی پارمو درو مرواری و شتی لهو جوړه
 ۵ المکیاسُ: (امرأة مکیاس) نافرمتیکه کوری
 عاقل و ناغری بوون.
 كاص الرجلُ: پیاومه ترسنوک بوو، ورهی روخاو
 لهکارمهکی دا سهرکهوتوو نهبوو ۵ پیاومهکه
 بهخیرایی رۆیی.
 كاص من الطعام والشراب: زوری خواردن
 خواردو شلمهمنی خواردموه.
 كاص عند فلان من الطعام: لای فلانکھس
 خواردنی خوارد.
 كاص طعامه: بهتهنیا نانی خوارد ۵ کایسهُ:
 پراوهی کرد ۵ الكیصُ: رژی تهواو ۵ الکیصُ:
 پیاوی تنهگتیزه ۵ دل بیسو و رژو دروژن.
 كاف الشئینُ: شتهکهی برپهوه ۵ کیف الشئینُ:
 شتهکهی پارچه پارچه کرد.
 كیف الهواءُ: پلهیهک هواکهی گۆری بۆ ساردی
 یان بۆ گرمی بههوی نامیری گهرم کهرموه یان
 سارد کهرموه ۵ إنکاف الشئینُ: شتهکه برپهوه
 ۵ تکیف الشئینُ: شتهکه چۆنیهتیهکی بۆخوی
 وهرگرت ۵ تکیف الهواءُ: پلهی کesh و هموا
 گۆزا ۵ تکیف الشئینُ: شتهکهی کهم کردهوه.
 كیف: نیسمتیکه مهبنییه لهسر همتحه ۵ بهزوری
 معنای نیستفهام دمگهینئ ۵ وایش دهبی بۆ

معنای تهمه جوجوب و سمرسام بوون دئ ○ کیفه: پارچه جهرم و شتی وا ○ کیفه: حال و جونیته شت ○ مکیف الهراء: ههوا گور گهرمکرو ساردکمر.

کال الرند: جهرخه که ناگری نه کرده.

کال البر و غیره: گنمه که پیوا، نیسک و نوک و جوو چه تئوکه که پیوانه کرد ○ دهگوتری: (کلت فلاناً الطعام) خواردم بؤ فلانکس پیوانه کرد. ○ **کال الصیرف الدرهم:** پاره خوردکرمه که دیرهمه مگانی کیشانه کردن.

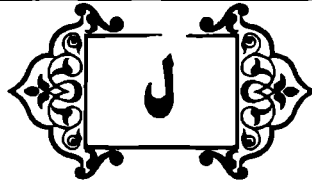
کال الشین بالشین: شته که بهیه گرتن، بهرامبیری پی کردن.

کال الفرس بغیره: مزمنددی رژیشتنی نهمه که کرد به نهمی کی تر.

کیل و کول القمح: گنمه که به نامیری پیوانه مزمند کره ○ کایلت فلاناً: بؤ فلانکس پیوا نه ویش بؤ پیوام ○ کایل الرجل صاحبه: پیوامه که قسه و مکوو هاوه له که کردن، کردهوی نهوی کرد ○ یان جنیوی پیدان و تیرجونی کرد ○ کیل فلان: فلانکس ترسا، ترسنوک بوو ○ کیل فلان البر: زوری گنم بؤ فلانکس پیوا ○ کتال منه وعلیه: لئی و مرگرت، بؤخوی سمر و کاری پیوانه که کردو نه میویشت خاومنه که بؤ بیوی ○ تکایل الرجال: نهو دوو پیوا هه مریه که بیان دانه وئله بؤ نهوی تر پیوا ○ یان جنیویان به په کتر دان و په کتران تیرجنیو کرد ○ کیاله: کرنی پیوانه کردن ○ پیشه پیوانه کردن ○ کیل: نهو نامیره شتی پیوانه دمکری ○ کیله: نامیریکه دانه وئله پیوانه دمکری ○ له ربه و تهنه که و قسناغ بچو کتره ○ کیلجه: نامیریکی پیوانه

عیراقیانه، ده لئین مه نیک و جهوت له سمر هه شتی مه نیک دمکری ○ کیله: شیوی پیوانه کردنی دانه وئله و میوزو خورما رهقه ○ کیال: پیوانه کمر ○ کیل: نهو ورده می له کاتی برینه وه و گراندنی زپرو زیوو شتی وادا هه لدموری ○ کیل: دواسه نگرو دواپیزی جهنگاو مان له شهردا ○ کیلر: ههزار ○ دهگوتری: (کیلو گرام و کیلومتر) ○ کیلوس: خواردمه منی که له مه عیدما خردبیته وه پیش نهوی بچپته ناو ریخوله وه ○ کیما: فیل زانی و ریایی و لیزانی بؤ گورینی هه ندی معدن بؤ معدنی تر ○ کیمائی: کیماگمر، شارمزا له بواری کیمادا ○ یان نهو کهسه یاسا کیماوییه کان به ته وای پیرو دهکا ○ التفاعل کیمائی: نهومیه ماده که کاریکاته سمر ماده کی تر و پیکهاته که بگوری ○ یان گورانی کیماویانه شت له مادها به هوگی گهرمی یان کاریکه می کارمابییه وه ○ کیوس: پالفتی بزپو، ماده کی شیر نامیزه سپیبه گونجاوه بؤ هه لئین ریخوله کان وری دهگرن له خوراک کاتی نهو خوراکه به ناویان دا تیپه دهکا ○ کیوسیه: پیویستی جهسته بؤ خواردن و بزپو.

کان کینا: ملکه چ بوو ○ اکتان: غه مبار بوو ○ خهفته خوی شاردموه ○ استکان: زهلیل بوو ○ کینا: توپکی رومیکه له پیری (الکریه) له مریکای باشورو ولاتی هیندوستان و جاوه دمروئ، ماده کی کینینو کوندین و جهند شتیکی تری ئی دمده تندرئ ○ کیسه: کفاله مت و بهر عودمبوون ○ المکتان: کهفیل و بهر عودمبوو ○ کاهه کیه: بونی دهمی کرد ○ کیه: کهسیک فرت و فیل نه زانی.

اللام (ل): پیتی بیستو سیههه له پیتهکانی هیجا.

لَات: نهغی و نهزینی دهگهیهنی، وشهیهکه پیک هاتوو له (لا)ی نافیهو (تیی) تمننیس ومکوو وشمی (لیس) له ماناو لهفز دا کاریگهیری خوئی ههیهو مانای زهمان نهغی دهکاو بهزوری پهکیک لهنیسمو خهبهیری چهزف دهکریو چهزف کراوهکه نیسمهگهیهتی و مکوو (ولات حین مناص) لیتردها نیسمهکهی چهزف کراوهو لهبناغهدا بهم جووره بووه (ولات الحین حین مناص) و **اللاز زود:** جووره بهردیکی بهنرخه، پهنگی شینی ناسمانییه یان پهنگی ومنهوشهیی ههیه لهنهفغانستان و نهمریکا زوره بو جوانی و رازاندنهوه بهکاردی و **لاطه لاطا:** فهرمانی پیکردو زوری ئی تامیلا کردموه و **لاطه بسهم:** تیری ئی دا، بهتیر ههنگاوتی و **لاطه بالمصا:** بهگوچان و دار عهصا لئی دا و **لاطه علیه:** شتهکهی ئی فورس کرد

لاط فی سروره: بهشیوهی ههلاتن رۆیی و ناوری لههیج نهدایهوه.

لاف الطعام لانا: خواردنهکهی بهباشی خوارد و **الاکه الی فلان:** بو لای فلانکس ناردی بوئنهوهی نامو و پاسپاردهی پی بگهیهنی و **استنالك له:** نامو پهیامی نهوی برد.

الملاك: نامه و پهیام و **الملاکة:** نامو پهیام و **لالا النجم أو البرق:** نهستیرمه درهوشایهوه و **لالا بعینه:** چاوی بریقهی دا و **لالا الشر بذنبه:**

کهلهگاکه کلکی پاموشاند و **لالات النار:** ناگرمهکه ههنگیرسا و **لالا السمغ:** فرمیسکی بهسهر رومهتی دا ومکوو مرواری هینانه خوارهوه و **تلانا النجم أو البرق:** بهمانا (لالا) دئی و **تلانا وجهه:** پوخساری درهوشایهوه و **تلانات النار:** ناگرمهکه ههنگیرسا و **اللاء:** مرواری فروش و **اللال:** بهمانا (اللاء) دئی و **اللائة:** پیشهی مرواری فروش و **اللالا:** روناکی چراو شتی و **اللولو:** مرواری و **اللولوان:** شتیک پهنگی ومکوو پهنگی مرواری وایی لهرونی و بریقهداریی دا و **لامه لاما:** دل پیسی و نامهردی پالدا.

لام الشئی: شتهکهی چاک کردموه، پیکی خستهوه و دهگوتری: (لام بین الشین) دوو شتهکهی پیکهوه گونجاندن

لام الجرح: برینهکهی چاک کردموه

لام الصدغ: درزهکهی پرکردموه.

لوم فلان: فلانکس نارهمن بوو و **انام فلان:**

فلانکس رهوشتی پهست و ناشیرینی خوئی دهرخستن و **انام الشئی:** شتهکهی چاک کردموه و **انام الصدغ:** قهئشت و درزهکهی پرکردموه و **لامه الامر:** کارهکهی بو گونجا بوو و **لام فلان:** لهگه فلانکس دا گونجا و **لام بین الفریقین:** دوو پیرو تاقههکهی ریک خستن پیکهوه گونجاندن.

لام الرجل: پیاومهکی نیسهبت دا بو لای رهوشت نزمی.

لَامَ الشَّيْنِ: شته‌کمی رِيكَ خسته‌وه ۵ اِنْتَامَ الشَّيْنِ:
بؤ موتاومعه‌ی (لَامَه) دئ ۵ اِنْتَامَ القَرْمِ:
خه‌لکه‌که بی‌کوهه گونجاو بوون ۵ اِنْتَامَ الشَّيْنَانِ:
دوو شته‌که بی‌کوهه گونجانو به‌کیان گرت ۵
اِنْتَامَ الرَّجُلَانِ: دوو پیاومکه رِيكَ کهوتنو
صونحیان کرد ۵ اِنْتَامَ الشَّيْنِ: شته‌که به‌کی
گرت ۵ تَلَامَ الشَّيْنَانِ: دوو شته‌که بی‌کوهه
نووسان ۵ تَلَامَ الكَلَامِ: هسه‌که رِيكَ وپيک بوو ۵
تَلَامَ: به‌مانا (اِنْتَامَ) دئ ۵ تَلَامَ فلان لَامَتَه:
فلانکس زریه‌که‌ی پووشی ۵ اِسْتَلَامَ: زنی له
بنه‌ماله‌ی نارپه‌سن و خویرِی هینا ۵ اِسْتَلَامَ
فلان: فلانکس چی زری و چه‌کی شه‌ری لا
هه‌بوو هه‌مووی پووشی.

اِسْتَلَامَ الجَنَدِيَّ: سه‌ریازمکه زری و کلاو خودمی
پووشی ۵ اَللُّؤْمُ: نه‌ومیه مروؤف رُؤد بی و نه‌فسی
نزم بی و له بنه‌ماله‌ی خویرِیش بی ۵ اَللُّؤْمُ:
(شی لَام) شتیکی بی‌کوهه گونجاوه و رِيكَه شتیکی
هایم و به‌عیزو گونجاوه ۵ اَللُّؤْمُ: رِيكَخستن و
بی‌کوهه گونجاندن خه‌لک و خسته‌وه‌ی باری
ناشته‌وایی له‌ناویان دا ۵ اَلْأَمَانُ وَاللُّؤْمَانُ:
که‌سیک به‌سروشت خویرِی و نه‌فس نزم بی ۵
اَللُّؤْمَةُ: نامیری شه‌ره ۵ اَللُّؤْمَةُ: نه‌ومی لاسایی
کرده‌ومی به‌کیکی تر دمکاته‌وه ۵ اَللُّنْمِيْمُ:
بی‌چه‌وانه‌ی (الکریم) ۵ هاو وینه‌وه هاوشیوه ۵
اَللُّؤْمَةُ: شکل و پوخسار ۵ کۆمه‌ئیک پیاو زمارمیان
له سیوه بؤ ده.

لَاي فلان: فلانکس تمبه‌لی نواند ۵ به‌ندو بوو،
گری خوارد.

اَللَّي فلان: فلانکس کهوته حالته‌ی ناخوشییه‌وه.

لَاي في حاجته: له پیداویستی و نیشی خو‌ی دا
تمبه‌لی کرد ۵ اِلْتَاي فلان: فلانکس تمبه‌لی

کرد ۵ اِلْتَاي عليه الحاجة: کارمکه‌ی زه‌حمت بوو
۵ اَللَّوَاءُ: گوزمرانی تمنگ ۵ اَللَّي: نارِه‌حه‌تی و
ناخوشی و ماندوو بوون ۵
اَللَّامِن: نیسمی مه‌وصوله به‌مانا (الذین) دئ ۵
اَللَّامِي: نیسمی مه‌وصوله به‌مانا (اَللواتي) به.
لَبَّ البقرة ونحوها: ژمکی مانگا‌که‌ی دؤشی.
لَبَّات الأم ولذها: دایکه‌که ژمکی دایه بی‌چومه‌کی.
لَبَّ القرم: ژمکی دمرخواردی خه‌لکه‌که دا.
لَبَّ اللَّبَاءُ: ژمکه‌کی کولاند.

لَبَّ الرجل من الطعام: پیاومکه زوری له‌خواردنه‌که
خوارد.

لَبَّ الفسيل ونحوه من الاغراس: شته‌لکه‌کی چه‌قاندو
ناوی دا ۵ لَبَّ بالهج: له‌کاتی ریو رسمی
چه‌جکردن دا (لبك اللهم ليك) ی گوت ۵ لَبَّات
الأم ولذها: دایکه‌که ژمکی دمرخواردی
بی‌چومه‌کی دا ۵ اِنْتَبَأ الراعي البقرة ونحوها:
شوانه‌که ژمکی مانگه‌کی دؤشی ۵ اِنْتَبَأ فلان:
فلانکس ژمکی خوارده‌وه.

اِنْتَبَأ لَبَّ فلان: به‌که‌م که‌س نه‌و بوو هه‌والی
روداوی فلانی بلاو کردموه ۵ اَللَّبَّاءُ: ژمک؛ شیری
نازهل و گیانه‌به‌ری تر له‌سه‌ره‌تای بی‌چوبونیان
دا.

لَبَّ لَبَّاءة: بوو به‌خاومن عمقل و قام.

لَبَّ بالمكان: له‌شوینه‌که مایه‌ومو جیگیر بوو.

لَبَّ فلاناً: له‌گمردنی فلانکسه‌ی دا.

لَبَّ الرز: بادامه‌کی شکاندو ناوکه‌کی دهره‌ینا ۵
اَلسَّبُّ السُّرْعُ: کشت وکاله‌که به‌روبوومه‌که‌ی
دمرکه‌وت.

لَبَّ لك الشئ: شته‌که خو‌ی دمرخست بؤ تو ۵
اَلبَّ بالمكان: له‌شوینه‌که مایه‌وه ۵ اَلبَّ على

الامر: پابهندی کارمه بوو ◊ اَلْبَبُ الدَّابَّةُ: بمرسنگی بؤ و لاخه که کرد بؤنه وهی کورتان و بارمه کی بؤ دواوه نه پروا ◊ اَلْبَبُ دَارِي دَارِ فُلَانٍ: خانومه کم بهرامبر خانوی فلانکسه ◊ لَبَّبَ اَلْحَبُّ: دانه و پله که بوو به نارد ◊ تَلَبَّبَ فُلَانٌ: فلانکسه چاکی دامینی هه لگردو بهشتینی بهست ◊ چه کی له خو بهست ◊ تَلَبَّبَ الرَّجُلَانُ: دوو پیاوکه بینه قافای په کتریان گرت ◊ اِسْتَلَبُّ الرَّجُلُ: عهقل و دمرونی پیاوکه کی به تاه کی کرده وه ◊ التَّلْبِيبُ: نهو به پروو خاویلیه کی دمکریته مل، بؤنباخ و شتی وا، مل پیچ ◊ اَللُّبَابُ: بوخته و کاکله کی شت ◊ لِبَابِ الْجُرُزِ وَاللُّرُزِ: کاکله کی گوینزو بادام ◊ اللُّبَابُ: ناردی زور ورد ◊ اللُّبُوبُ: گهردن: شوینی ملوانکه له زور سینگه وه ◊ لبی ورد که دارو خابین و له تهمباره لب هاتبیته خوار ◊ بمرسنگی کورتان و زین ◊ اَللُّبُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ: کاکله و بوخته کی شت له هر جور تک بی ◊ نفوس و حقیقه تی شت.

لَبَّبُ اَلْأَرْضِ: نهو توینزه شاخ و گنه که میه دموران دموری زهوی داوه ◊ اَللُّبَّةُ: شوینی ملوانکه و بمرمور له مل دا ◊ اللُّبِيبُ: خاومن عهقل و هؤش ◊ اَللُّبِيَّةُ: بؤشاکیکه لمبر دمکری نه فؤلی هه به نه میه خه ◊ لَبَّبَ: حازرو ناماده له خزمهت دا ◊ اَلْمَلْبُوبُ: گهردن، شوینی ملوانکه له گهردن دا ◊ اَلْمَلْبُوبُ: (رجل ملبوب) پیاویکی عاقل و زیره.

لَبَّبَ بِالْمَكَانِ: له شوینه که مایه وه و جیگر بوو ◊ اَلْبَبُّ: هیشتموه، وای لی کرد بمینیته وه ◊ اَلْبَبُّ عَنْ فُلَانٍ: جاومروانی فلان بکه لبی بگهری پابه عهقلی خو کی به پرتگادا برپوا ◊ لَبَّبْتُ:

جاومروان بکه ◊ لَبَّبْتُ فُلَانًا: فلانکسه هیشتموه ◊ تَلَبَّبْتُ بِالْمَكَانِ: له شوینه که مایه وه ◊ اِسْتَلَبُّتُهُ: دوا کی خست ◊ اِسْتَلَبَّبْتُ فُلَانًا: داوای له فلانکسه کرد بمینیته وه. اَللَّبْتُ: راوستان و سمره نجدان ◊ اَللَّبِيَّةُ مِنَ النَّاسِ: کومه ل و پیبری نادمه میزاد همریه که بیان له هؤزو خینیک بی.

لَبَّبَ فُلَانًا بِالْمَصَا: به گؤچان له سمره خو لملفلانکسه دا

لَبَّبَ فُلَانٌ اَلْأَرْضَ: فلانکسه بمزهوی دا دا
لَبَّبَ بِالرَّجْلِ: پیاوکه خراو که وته سمر زهوی ◊ اَللَّبِيحُ: نیشته جی ◊ دمگوتری: (حی لبیح) گهره ک و هؤبه میه که ناوه دان و قهر مبالفه
لَبَّبَ جِلْدُهُ: گوشتی زور بوو، گوشتن بوو.

لَبَّبَ فُلَانًا جَنِيوِيًا بِفُلَانِكْسٍ دَا ◊ لبی دا، گوشتی ◊ لَبَّبَ عَلَى الْعَصْرِ عِنْدَ الْاُمِّ: مه له می له سمر نه ندانه نازار او پیه که دانا به گهرمی بیان به ساردی بؤنه وهی نازاری بشکی ◊ تَلَبَّبَ بِالطَّبِيبِ: بؤنی خوشتی له خو دا ◊ اَللَّبِيحُ: دره ختی که ◊ اَللَّبِيحَةُ: دهرمانیکه و مگوو مهرهم وایه به ساردی بیان به گهرمی ده خرتیه سمر شوینی نازار او کی له جهسته دا ◊ اَللَّبِيحَةُ: بؤنی میسکی که سکون.

لَبَّدَ بِالْمَكَانِ لُبْدًا: له شوینه که مایه وه
لَبَّدَ الشَّيْءُ بِالْأَرْضِ: به زمویه که وه نووسا.
لَبَّدَ الشَّيْءُ بِالشَّيْءِ: شته که به شته که وه نووسا
جؤشیان خوارد.

لَبَّدَ الصَّرْفَ لُبْدًا: خوریه که کی بشکنیه وه و ته ری کردو سوپه وه تا کردی به لبدا.

لَبَّدَ بِالْمَكَانِ لُبْدًا: له شوینه که مایه وه.
لَبَّدَ الشَّيْءُ: شته که به شتی ترموه و چه سپ بوو.

لَبَدَ الطَّائِرُ بِالْأَرْضِ: بِاللَّذِمَّةِ وَهَكَئِذَا مَا كَهَكَ بُو
 تَبِيدَا مَا يَهْوَهُ ۝ أَلْبَدُ بِالْمَكَانِ: لَمْ يَشُوْنَهْكَ مَا يَهْوَهُ
 ۝ أَلْبَدُ الشَّيْئُ بِالشَّيْئِ: شَتَهْكَ بَهْشَتَهْكَ وَه
 نُووسَا ۝ أَلْبَدُ الفَرَسِ: لِبَادِي لَهْپَشْتِي نَهْسَهْكَه
 كَرْد لِبَادِي خَسْتَه سَمَر پَشْتِي نَهْسَهْكَه ۝ أَلْبَدُ
 السَّرْجِ: لِبَادِي بُو زَيْنَهْكَه دَانَا ۝ أَلْبَدُ رَأْسُهُ عِنْد
 دَخُولِ البَابِ: لَمْ كَاتِي چُونَهْ زُوورَهْوَه لَهْدَمَرگَاكَهْوَه
 سَمَرِي دَانَهْوَانْد ۝ لَبَدُ الشَّيْئِ بِالشَّيْئِ: شَتَهْكَه
 بَهْشَتَهْكَهْوَه نُووسَانْدُو چَهْسَبَانْدِي ۝ لَبَدُ المَطَرِ
 الأَرْضِ: بَارَان تِيكَه لَآوِي زَهْوِي بُوو گَلَهْكَه
 پِيكَهْوَه نُووسَانْدُو پَتَهْوِي كَرْد ۝ لَبَدُ شَعْرُهُ: قَزِي
 سَمَرِي مَوِي چَهْهَسْتَه بَهْمَادَهْيَهْكَي لِينَج پِيكَهْوَه
 نُووسَانْد تَاوَمَكُوو لِبَادِي نِي هَات ۝ لَبَدُ الصَّرْفِ:
 خَوْرِيَهْكَه كَرْد بَه لِبَاد ۝ اَلْتَبَدُ الشَّعْرُ وَالصَّرْفُ
 وَرَهْمَا: مَوُو وَ خَوْرِيَهْكَه بَهْيَهْكَهْوَه نُووسَاو
 بُوو بَه لِبَاد ۝ اَلْتَبَدَتِ الشَّجَرَةُ: دَرَهْخَتَهْكَه گَهْلاي
 زُوْر بُوو ۝ تَلَبَّدَ الشَّعْرُ وَالصَّرْفُ وَرَهْمَا: بَهْمَانَا
 (اَلْتَبَدَ) دِي ۝ تَلَبَّدَتِ الأَرْضُ بِالمَطَرِ: بَهْهَوِي
 بَارَانَهْكَهْوَه زَهْوِيَهْكَه پَنْدَر بُووَه وَ قَاجِي تِي
 نَاجَهْفِي ۝ تَلَبَّدَ الطَّائِرُ بِالْأَرْضِ: بِاللَّذِمَّةِ لَهْسَمَر
 زَهْوِيَهْكَه هَهْئَانِشْت ۝ تَلَبَّدَ فُلَانٌ: فُلَانَكَهْس
 تِيْفَكِرِي وَ بِيْرِي نِي كَرْدَهْوَه ۝ اَلْبَدُ: شِيْر ۝ (مَال
 لَابَدٌ): مَالُو سَامَانِي زُوْر ۝ اَللَّبَادِي: بِاللَّذِمَّةِ
 لَهْسَمَر شِيُوِي (السَّمَانِي) كَه لَهْزَهْوِي نَزِيك بُوو
 پِيُوِي دَهْنُووسِي وَ حَهْزِي لَه فَرِيْن نَامِيْنِي ۝
 اَللَّبَادُ: لِبَاد دُرُوْسَتَكَمَر ۝ اَللَّبَادَةُ: فَهْرَمَنْجِي،
 لِبَادِيك وَهَكُوو فَهْرَمَنْجِي كُوْلَهْبَالُو شْتِي وَ لَهْبَمَر
 بَكْرِي بُو خُوْپَارَسْتَن لَهْمَارَانُو سَهْرَمَا ۝ اَللَّبَدُ:
 خَوْرِي ۝ اَللَّبَدُ: هَمَر كُوْلَكُو مَوُو وَ خَوْرِيَهْكَه
 پِيكَهْوَه بَنُووسِي وَ بِيِيْتَه لِبَاد ۝ نَهْو پَارچَه
 هُوْمَاش وَ لِبَادَهْي دَهْخَرِيْتَه زُوْر زَيْنُو كُوْرْتَانَهْوَه
 ۝ اَللَّبَدُ: مَالُو سَامَانِي زُوْر ۝ اَبُو لَبَدُ: شِيْر ۝

اَللَّبَدَةُ: هَمَر مَوُو وَ خَوْرِيَهْكَه پِيكَهْوَه بَنُووسِي وَ
 بِيِيْتَه لِبَاد ۝ يَالِي شِيْر ۝ جُوْرَه كَلَاوِيكَه لَهْسَمَر
 دَهْمَكْرِي لَهْخَوْرِي وَ شْتِي وَ دُرُوْسَت دَهْمَكْرِي.
 لَبَزٌ لَبَزًا: خَوَارِدِنِيكِي خِيْرَاو زُوْرِي خَوَارِد.
 لَبَزٌ فُلَانًا: لِيْدَانِي زُوْرِي نَارِاسْتَهْي فُلَان كَرْد، زُوْرِي
 نِي دَا فُلَانِي تَرِيُو كَرْد.
 لَبَسَ الشَّيْئِ: شَتَهْكَهْي زِيْر قَاجِي دَا بَه قَاجِي
 شِيْلَاي وَ پِيْخُوْسْتِي كَرْد.
 لَبَسَ عَلَيْهِ الأَمْرُ: كَارْمَكَهْي نِي شِيُوَانْد بُوْنَهْوَهْي
 رَاسْتِيَهْكَان نَهْزَانِي.
 لَبَسَ الثَّرْبُ لَبَسًا: بَه قَوْمَاشَهْكَه خُوِي دَابُوْشِي.
 لَبَسَ النَّاسُ: لَهْگَهْل خَهْلَكَهْكَه زِيَا.
 لَبَسَ فُلَانٌ فُلَانًا عُنْرًا: فُلَانَكَهْس لَهْگَهْل فُلَان
 نَاهَرَهْت بُوو هَهْمُوو رُوْزگَارِي گَهْنَجِي لَهْگَهْل دَا
 بَهْسَمَر بَرْد.
 لَبَسَ فُلَانًا عَلَي مَانِهْ: لَهْگَهْل فُلَان دَا گُوْنَجَاو
 قَبُوْلِي بُوو ۝ اَلْبَسَ عَلَيْهِ الأَمْرُ: كَارْمَكَهْي نِي
 شِيُوَاو شَتَهْكَهْي نِي چَهْوَاشَهْبُوو ۝ اَلْبَسَ الشَّيْئُ
 بِالشَّيْئِ: شَتَهْكَهْي بَهْسَمَر شَتَهْكَهْدَا دَاو دَابِيُوْشِي
 ۝ اَلْبَسَ النِّبَاتُ الأَرْضَ: گِيَاو گَزْمَكَه زَهْوِي
 دَابِيُوْشِي ۝ اَلْبَسَ القِيَمُ السَّمَاءَ: هَهْوَرْمَكَه نَاسْمَانِي
 دَابِيُوْشِي، بَهْرِي نَاسْمَانِي گَرْت ۝ اَلْبَسَ فُلَانًا
 الثَّرْبَ: وَاي لَهْ قَوْمَاشَهْكَه كَرْد فُلَانَكَهْس لَهْبَهْرِي
 بِيَا ۝ لَابَسَهُ: تِيكَه لَآوِي بُوو، پَهْيُوْمَنْدِي پِيُوَه
 كَرْد ۝ لَابَسَ فُلَانًا حَتِي عَرِفَ دِلْمَتَهُ: تِيكَه لِي
 فُلَان بُوو تَا نَاوَمِرُوْكِي زَانِي وَ چَاك لِيِي شَارْمَزَا
 بُوو ۝ لَبَسَ الأَمْرُ: كَارْمَكَهْي نِي شِيُوَا ۝ لَبَسَ فُلَانٌ:
 فُلَانَكَهْس فَهْرَتُو فِيلِي نِي كَرْد ۝ لَبَسَ عَلَيْهِ
 الأَمْرُ: نِيْشَهْكَهْي نِي تِيكَهْلُو پِيكَهْل كَرْد ۝
 اَلْتَبَسَ الظَّلَامُ: تَارِيكِي تِيكَهْل بُوو ۝ اَلْتَبَسَ بَه:

عەقڵ و ھۆشی شێوا ◊ تَلَبَسَ بِالشَّرْبِ وَبِالْأَمْرِ:
ھوماشەكەى لەخۆو ھە پێچا ◊ الَلْبَاسُ: پۆشاک
الَلْبَاسُ: دەرگوتری: (رَجُلٌ لَبَسَ) پیاویکە زۆر
پۆشاک لەبەر دەکا ◊ پۆشاکى زۆرى ھمىه ◊ زۆر
سەر ئى تىكدمرو ھىلاووبىه ◊ الَلْبَاسَةُ:
پازنەھەلگىش، نامىرێکە لەبەر کردنى پىلاو
ناسان دەکا. ◊ الَلْبَسُ: تىکەلبنونى تارىكى ◊
پۆشاک ◊ الَلْبَسُ: ھەرشتىک لەبەر بکرى

لَبَسِي الكُمبَةَ وَالْهَرْدَجَ: بەردەى کابە، بەردەى
کەزاوھ ◊ تەنکە پىستىکە دەکووتىتە نىوان
پىست و گۆشتەوھ ◊ الَلْبَسُ: شوبەھو تەمو
مزاوى ◊ الَلْبَسَةُ: حالەتیکە لەحالەتەکانى جل
پۆشین ◊ الَلْبَسَةُ: شوبەھو لىلى و گومان
الَلْبَسُ: ھەرشتىک لەبەر بکرى و بکرىتە
پۆشاک ◊ رَجُلٌ لَبَسَ: پیاویکە پۆشاکى زۆرە
پۆشاک لەبەر دەکا ◊ ھەروا وشەى (الَلْبَسُ)
دەرمانىکە لەسەر شىوھى قومات لەسەر کۆم
دادەنرى یان دەخرىتە ناو مەھبەلەوھ و بۆخۆى
وردەموردە دمتووتىتەوھ ◊ الَلْبَسَةُ وَاللُّبْسَةُ:
شوبەھو گومان ◊ الَلْبَسُ: پۆشاکىک زۆر لەبەر
کراين ◊ الَلْبَسُ: گۆزىر و لۆزى شتى وا کە بکرىنە
تووتىرێک و لەسەر تەبەھى حەلوا دايندرى ◊
الَلْبَسُ: پۆشاک.

لَبِطَ فَلَانًا لَبِطًا: فلانكەسى بەزموى دا.

لَبِطَ بفلان: پیاوێکە لەحەواوھ بەراوەستانەوھ
کەوتەسەر زەوى ◊ الَلْبِطُ بفلان: فلانكەس
سەرى ئى شىوا ◊ الَلْبِطُ فى امره: لەکارمەكەى دا
سەرسام بوو سەرى ئى شىوا نازانى جى بكا ◊
الَلْبِطُ القرم به: خەلكەكە دەورمىيان داو لىتى
گرددبوونەوھ ◊ قَلْبُطَ: خرايە سەر زەوى،
بەزموى دا درا ◊ قَلْبُطَ فى امره: سەرسام بوو،

دەرگوترى: (قَلْبُطَ فلان) فلانكەس كاروبارى ئى
شىواو نازانى جى بكا ◊ الَلْبِطَةُ: ھەلامەت، پەتا،
درم ◊ كۆكە.

لَبِقَ فلان لَبِقًا: فلانكەس نەجىب زادەو خانەدان
بوو.

لَبِقَ الشَّرْبُ وَالْأَمْرُ بفلان: ھوماشەكە پان كارمەكە
شىاوى فلان بوو.

لَبِقَ لِبَاةً: لەھەموو كارمەكانى سەركەوتوو بوو

لَبِقَ الشَّرْبُ وَالْأَمْرُ بفلان: ھوماشەكە ◊ پان كارمەكە
بۆ فلان گونجاو بوو ◊ لَبِقَ التَّرِيدَ وَغَيْرِهِ:
تىگوشاوەكەى تىكەلاو كردو نەرمى كردەوھ.

لَبِكَ الشَّيْنُ وَالْأَمْرُ لُبِكًا: شتەكەى تىكەلاو كرد ◊
ھاوتەكەى تىكەلاوى ھەنگوين كرد.

لَبِكَ الْأَمْرُ لُبِكًا: كارمەكەى ئى تىكەل و پىكەل بوو ◊
الَلْبِكَ فلان: فلانكەس قەسەى ناشىرىن و
نەگونجاوى گوتن ◊ لُبِكَ الشَّيْنُ: شتەكەى
تىكەلاو كرد ◊ الَلْبِكَ الْأَمْرُ: كارمەكە شىواو
تىكەل و پىكەل بوو.

تَلَبَكَ الْأَمْرُ: بەمانا (الَلْبِكَ) دى ◊ تَلَبَكَ المَعِدَةُ:
گەدەى تىكچوو ◊ التَلَبُكَ المعرى: تىكچوونى
مەعیدەو باش ھەزم نەکردنى ◊ الَلْبُكَ: شتى
تىكەل كراو ◊ الَلْبُكَ: شتى تىكەل كراو ◊
الَلْبُكَ: دەرگوترى: (أمر لبك) كارىكى تىكەل و
پىكەلە ◊ الَلْبُكَ: خواردينىكە لەكەشك و ئارد
يان خورما تىكەل دەكرى دواى پۆن يان زەمىتى
بەسەردا دەكرى و ناكووتىندرئ ◊ لَبِبَ به عليه:
بەزمى پىداھاتەوھ ◊ لَبِبَ الغنم: مرقەو بارە
بارى مەر و بزى ◊ الَلْبَابُ: رومكەى عوشبىيە
بەدارو دەموون دا ھەلدەگەرى و بەسەرىيان دا
بلاو دەبىتەوھ، وەكوو گىاترترە وايە ◊ الَلْبَابُ:
گەردن ◊ لَبِنَهُ لَبِنًا: شىرى دەرخواردا دا ◊ لَبِنَتَ

لَبْنًا: شیر هاته ناو مهمکيهوه ۵ اَلْبَتُّ: شیر هاته ناو مهمکيهوه ۵ اَلْبَنُ الْقَرْمُ: خه لکه که شیریان زور بوو ۵ اَلْبَنُ الرَّجْلُ: پیاومکه خشتی دروست کرد بو خانوو ۵ لَبْنُ الْقَمِيصِ: بو کراسه که دوو کونه قوپچهو شتی وای بو کردن ۵ اَلتَّبِنُ الرَضِيعُ: شیرمخورمکه شیری خوارد ۵ تَلَبَّنَ فُلَانٌ: فُلَانٌ نَكَسَ مَائِهِو. ۵ اِسْتَلَبَّنَ: داوای شیری کرد بو خاو و خیزانی یان بو میوانه کانی ۵ اَلتَّلْبِيَةُ: حه لوابه که له ناردی بیژراو و شیرو ههنگوین دروست دمکری ۵ اَللَّبَانُ: که سبک شیری زور بی ۵ اَللَّبَانُ: شیر فروش ۵ خشت دروستکمر ۵ فروشاری خشت ۵ اَللَّبَانُ: حه بلی بهرسنگ ۵ بهرسنگی نازهل و ولاخ ۵ اَللَّبَانُ: شیر خواردنی مندال، شیردان به مندال ۵ لِبَانُ السَّفِينَةِ: حه بلی نهستورو پتهوی که شتیبه له که تان دروست دمکری و له کاتی و مستانی (بای به هیژدا که شتیبه که پی رادمکی شری) ۵ اَللَّبَانُ: رومکیکه له پیژی (البحرریه) به صمغیک دمرددا پیچی دمگوتری: (الکندر) ۵ اَللَّبَانَةُ: پیداوپیستی به هوئی چلسیهوه نه که له بهر هه ژاری ۵ اَللَّبْنُ: شیر ج هی ناده میزاد بی یان هی نازهل بی ۵ اَللَّبْنُ: خشتی له قور دروستکراو بو بینا کردن.

لَبْنِ الْقَمِيصِ: کونه قوپچهو قولقهی کراس ۵ لُبْنِي: دره ختیکه یان رومکیکه جوژه صمغیک دمرددا پیچی دمگوتری: (الجمعة) و له ولاتی شام زوره ۵ لبنان: کتیوکه له ولاتی شام ۵ ولاتیکی عمرمیبه زور بهی رومره که کیو و شیو و دۆله، هه ندیکی ده شتاییه، له روی جوگرافیا به وه به شتیکه له ولاتی شام ۵ اَللَّبْنَةُ: کونه قوپچهو قولقهی کراس ۵ اَللَّبْرُنُ: نهو گیانله به ره میینهی شیر له گوان و مهکی دا

بهیدابووی ۵ ابن لبون: بیچوه حوشر دووسالی ته و او کرد بی و چوبیته سالی سییه می ته مه نیه وه ۵ نه گمر بیچومکه میینه بوو پیچی دمگوتری: (بنس لبون) ۵ اَللَّسِينُ: نهو گیانله به ره به به شیر به رومرده بکری تاپی دمگا ۵ اَلْمَلْسِنُ: شیر پائیوک ۵ یان مه مهی شیر ۵ مه نجه ل و سه تلی شیر ۵ قاپی شیر ۵ اَلْمَلْسِنُ: جوژه حه لوابه که به شلی دروست دمکری و ادیبی گوپزی تیدمکری یان شتی تری لهو جوژه ۵ اَلْمَلْبَنَةُ: کوپی شیر تیدا خواردنه وه ۵ اَلْمَلْبِي مِنَ الطَّعَامِ: زوری له خواردنه که دروست کرد، خوارد ۵ لَبْنِي بِالْحَجِّ: له کاتی حه ج کردن دا وتی: (اَلْبَيْكُ اَللَّهْم لِيكَ) ۵ لَبْنِي الرَّجُلِ: به پیاومکه ی گوت (لَبْنِيك) به لئ نامادهم.

لَبْنًا فِي صَدْرِهِ لَبْنًا: دمستی به سنگیه وه نا

لَبْنًا اَلشَّيْئِ بَعِيْنِهِ: چاوی بریه شته که.

لَبْنًا اِلشَّيْئِ: شته که ی که م کرده وه.

لَبْنًا بِالشَّيْئِ اَلتَّوْبًا: به شته که وه لکا پیژوی نووسا.

لَبْنًا فِي الشَّيْئِ: له شته که دا چه سپا.

لَبْنًا فُلَانًا: ومگری فُلَان بوو.

لَبْنًا ثَرِيْبًا: قوماشه که ی زور له بهر کرد ۵ اَلتَّبَ عَلَيْهِ

اَلْاَمْرُ: کاره که ی له سهر فه رز کرد ۵ اَلتَّبَ

اَلشَّرْبُ: پو شاکه که ی زور له بهر کرد حمزی لی

ته بوو دایکه منی ۵ اَلْمَلَابِسُ: پو شاک ی رزیو ۵

اَلْمَلْتَبُ: که سبک له مال دمر نه چی.

لَبْنًا السَّرِيْقِ رَعُوْهُ: تَبْنَا: هاوته که ی تیکه لی رُون و شتی

وا کرد.

لَبْنًا الْعَجِيْنِ رَعُوْهُ: هه ویرو شتی وای به ناو ته ر کرد

۵ فُلَانٌ يَلْتُ وَيَمْعِنُ: فُلَانٌ نَكَسَ هِرْدَه لِي وَ نَاكَا

له دمی خوئی نیه ۵ هه ره شه و فشه دمگا.

لَتَّ الشَّيْءُ: شته‌کە‌ی وردوهارێ کرد.

لَتَّ الحَصَى: بەردمکانی هارپین ۵ اللات: بتیک بوو له پێش هاننی نیسلام ۵ اللات: توێکلی دره‌خت که وردبووی ۵ قاومت که‌تیکه‌ل به روون و چه‌وری کرابی ۵ لَتَّه لَتَّه: له‌جه‌سته‌ی داو پواندی.

لَتَّحَ عَيْنُهُ: له‌جاوی داو کوێری کرد.

لَتَّحَ فُلَانًا بَبَصْرِهِ: فلانکە‌سی به‌جاو هه‌نگاوت.

لَتَّحَ فُلَانًا: هه‌رچی لای فلانکە‌س بوو بردی هه‌یجی بۆ نه‌هه‌شته‌وه.

لَتَّحَ لَتَّاحًا: برسی بوو ۵ اللاتح: (رجل لاتح) بیاویکی زیره‌کو و عاه‌لو زیره‌.

اللاتح: به‌مانا (اللاتح) دئ ۵ (قوم لاتح) نه‌ته‌ومه‌یه‌کی زیره‌کو و وریان ۵ اللتة: سویندی قورسو و به‌درو ۵ قسه‌ی بئ سوودو بئ مانا.

لَتَّمَ مِغْرَ البعير: له‌گه‌ردنی حوشترمه‌کی دا ۵ لَتَّمَ الشَّيْءَ بِيده: به‌دمست له‌شته‌که‌ی دا.

لَتَّمَ الرَّجُلَ بالسهم: تیری هاویشه‌ به‌یاومه‌که ۵ اللاتيني: له‌بناغه‌دا به‌شتیک دمگوترئ: نیسه‌بت درایی بۆلای (لاتيوم) که‌ناوه‌ بۆ ده‌شتیک له‌ ولاتی ئیتالیا ۵ دمگوترئ: (لسان لاتيني و لغة لاتينية) واته‌: زمانی ئیتالی له‌سهردمی رۆمای کۆن دا.

لَتَّ بِالْمَكَانِ لَتًّا: له‌شوینه‌که‌ مایه‌وه‌ جیگیر بوو.

لَتَّ المطرُ: بارانه‌که‌ به‌رده‌وام بوو چه‌ند رۆژیک هه‌لی نه‌بروکاند.

لَتَّ عَلَيْهِ: نیلحاحی ئی کرد ۵ الَّت: به‌مانا (لَتَّ) دئ.

لَتَّعَ فُلَانٌ لَتَّاعًا: زمانی ناتوانی به‌ته‌کان به‌ده‌نگی خۆیان بلئ ۵ تلتاع: زمان خوارایی به‌سه‌ر خۆی

دا هه‌ناو وای کرد به‌ته‌کان به‌ده‌نگی خۆیان نه‌ئ ۵ اللتعة: گوێینی زوبان له‌وتنی به‌یتیک به‌ده‌نگی تر ومکوو وتنی (سین) به‌ده‌نگی (ث) یان وتنی (رئ) به‌ده‌نگی (غمین).

لَتَّقَ يَوْمًا لَتَّقًا: شه‌مرومان هه‌واکه‌ی نزم بوو ۵ شینی زۆر بوو ۵ لَتَّقَتْ فِياهُ: پۆشاکه‌ی شینی هه‌لتینایه‌وه ۵ لَتَّقَتِ الارضُ: زه‌وی نماوی بوو شینی هه‌لتینا.

لَتَّقَ الطَّائِرُ: بانده‌که‌ په‌رو بۆلی ته‌رپوون ۵ (فه‌ر لَتَّقَ) ۵ اللتق الشئ: شته‌که‌ی ته‌ر کرد ۵ لَتَّقَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی خراب کرد ۵ اللتق الشئ: شته‌که‌ی ته‌ر بوو شینی هه‌لتینایه‌وه ۵ تَلَّتْ الشَّيْءُ: به‌مانا (اللتق) دئ ۵ اللتق: شه‌ونم ۵ ناووگن که‌تیکه‌ل بئ ۵ تَلَّتْ بِالْمَكَانِ: له‌شوینه‌که‌ مایه‌وه ۵ تَلَّتْ الغيمُ والسحابُ: هه‌رومه‌که‌ له‌شوینیک هاتوچۆیان بوو هه‌رکه‌ له‌به‌رچاو ده‌رۆیشه‌ن سه‌ریان هه‌له‌مه‌دایه‌وه ۵ تَلَّتْ الشَّيْءَ فِي التراب: شته‌که‌ی له‌گن دا گه‌وزاند ۵ تَلَّتْ فِي الامر: له‌کارمه‌کی دا دوودل بوو، راپا بوو ۵ تَلَّتْ كلامه‌ رفیه: قسه‌که‌ی رۆن نه‌کردمه‌وه ۵ تَلَّتْ الرَّجُلُ عن حاجته: بیاومه‌کی مه‌نع کرد رێکه‌ی نه‌دا پێداویستی خۆی به‌ری، نه‌په‌هه‌شت به‌نامانج و ناواتی خۆی بگا ۵ تَلَّتْ بِالْمَكَانِ: له‌شوینه‌که‌ گه‌ری خواردو مایه‌وه‌ رێگای نه‌بوو ده‌ریجئ ۵ تَلَّتْ الغيمُ والسحابُ: به‌مانا (تَلَّتْ) دئ.

تَلَّتْ فِي الامر: له‌کارمه‌که‌دا راپاو دوودل بوو ۵ تَلَّتْ فِي امره: له‌کارمه‌کی دا ته‌مه‌لی کرد ۵ تَلَّتْ فِي التراب: خۆی له‌خۆلدا گه‌وزاند ۵ التلث والتلثة: ته‌مه‌ل، که‌سه‌یک نیشو کار نه‌ه‌نجام داو ته‌مه‌لی بکا تئییان دا.

لَمَّ فَمَ الْمَرْأَةُ: دهمی نافرته که می ماج کرد.

لَمَّ الْإِبْرِيْقُ: زارگی مهسینه و سوراچییه که می
بهست و بو شاییه کی لَنْ هیشته وه بُو همناسه دان
◊ لَامَّ الْمَرْأَةُ: له گه لَنْ نافرته که دهمیان به دهمی
یه کتره وه نا یه کتریان ماج کرد ◊ لَمَّ فَاهُ:
په رُو ی به به رده می خُو ی هه لندا ◊ لَمَّ الْإِبْرِيْقُ:
زارگی مهسینه و سوراچییه که می دابو شوی ◊
إِلْتَمَّتِ الْمَرْأَةُ: نافرته که سه رپو ش و رو پو شوی
پو شوی ◊ تَلَامًا: هه ریه که له و دوانه یه کتریان
ماج کرد ◊ تَلَمَّتِ الْمَرْأَةُ: نافرته که (رو پو ش)
سه رپو شوی پو شوی ◊ اللِّثَامُ: پارچه قوماشیکه
لُافرت دمی کاته رو پو ش له خوار جاویه وه
رو مهت و دم و لوت و جه نا گه ی دادمپو شوی ◊
الْمَلْسُمُ: لوت و دموروبه ری ◊ شوینی ماج ◊
الْمَلْسُمُونُ: نه ته و میه کن له ولاتی مه غریب،
سه رده می ک دمه سلا تیان هه بو و له نه فریقا و
نه نه دهلوس هه رمانه رو ایان کردو وه ◊ لَثِيْتِ
الشَّجْرَةَ لَثِيًّا: دره خته که جه وی و بنیشتی دهردا
◊ لَثِي الشَّيْئِ: شته که شه ی هه لئینا ◊ سمی
حوشتره که به هو ی رویشتن به نا و نا و ته ری و
خوینا و دا نمرم بو و.

لَثِي الثَّرْبِ رَغِيًّا: کراسه که به هو ی نارمه وه ته ری
بو و چلکن بو و.

لَثِي الرَّجُلِ مِنَ الطِّينِ: بیاومه که قوراوی بو و ◊ اَلثَّيْتِ
الشَّجْرَةَ: دره خته که جه وی و شتی وای دهردا،
صمفی لَنْ دا چو رَا ◊ اَلثِّي فَلَانًا: جه وی یان
بنیشت و شتی وای دهر خواردی فلانکس دا ◊
تَلَّى الشَّجْرُ: دره خته که جه وی و شتی وای لَنْ دا
چو رَا ◊ اللِّثِي: نه وه ی له هه ندئ دره خت
دیته دهر و مکوو جه وی که له داری بادام و
جه قاله و شتی و ا دیته دهر، یان بنیشت که

له دارم بهن (دار هه زوان) دیته دهر یان که ته ره
که له گوینی و هه ندئ دره ختی تر دیته دهر ◊
اللِّثَاءُ: نه ملا و نه ولای قورگ ◊ نالو ◊ اللِّثَةُ:
پوک ◊ گوشتی دموروبه ری ددان ◊ الحُرُوفُ
اللِّثْرِيَّةُ: الثاء و الدال و الظاء.

لَجَّ إِلَى الشَّيْئِ وَالْمَكَانِ لَجْجًا: به نای بُو شوینه که
بردو خُو ی تیدا قایم کرد ◊ أَلَجَّ أَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ:
نیشی خُو ی هه و الهی خودا کرد.

أَلَجَّ فَلَانًا: فلانکس ی پاراست ◊ أَلَجَّ مِنَ الشَّيْئِ:
له شته که پاراستی و خسته یه نا و په نا گه ی
نه مهینه وه ◊ أَلَجَّ فَلَانًا إِلَى كَذَا: فلانکس ی
نا چاری نه وه کرد ◊ لَجَّ إِلَى كَذَا: به مانا (لَجَّ)
دئ ◊ لَجَّ مَالُهُ: مال و سامانه که ی بُو هه ندئ له
میرا تگره کانی دانا و هه ندئ کیانی بن بهش کردن
◊ إَلَجَّ إِلَيْهِ: به مانا (لَجَّ) دئ ◊ إَلَجَّ إِلَى فُلَانٍ:
به نای بُو فلانکس برد ◊ إَلَجَّ عَنْهُ: لئیی لادا،
وازی له و هینا و جو بولا به کی تر ◊ تَلَجَّ إِلَيْهِ:
به نای بُو بردو به شتی بن بهست ◊ تَلَجَّ عَنْهُ:
له و لای دا بُو یه کیکی تر ◊ تَلَجَّ مِنَ الْقَوْمِ:
له نه ته وه که جودا بو وه ◊ اللَّجِي: به نابهر و
ناواره ◊ اللِّجَاءُ: په نا گاو شوینی هه وانه وه.

لَجَّبَ الْقَوْمُ لَجْبًا: خه لکه که کردیانه هه را و هو ریوا
هاتو چو و تیکه وه هاویشتن.

لَجَّبَ الْبَحْرُ: دهریا که وته جونبوش و شه پو ل
هاویشتن ◊ اللِّجَبُ: دهنگ به رزکردنه وه و
نه رهنه ری پاله و انان له مهیدانی جه نگ دا.

لَجَّ فِي الْأَمْرِ لَجْجًا: ملی نابه کاره که یو برپاری دا
وازی لَنْ نه هینئ.

لَجَّ فِي الْأَمْرِ: دست ی به کاره که ی کردو برپاری دا
وازی لَنْ نه هینئ.

لَجَّ فُلَانٌ: فلان به رده و ام بو و له کی شه و نیزاع دا.

لَجَّ الْقَوْمُ: خه لکه که دمنگیان تیکه لآو بوو کردیانه
 گهره لاوژی ۵ أَلَجُ الْقَوْمُ: خه لکه که سواری
 شه پؤل بوون ۵ خه لکه که کردیانه همراو
 هوریاو گهره لاوژی ۵ لَاجُ حُصْنَهُ: بهر دموام بوو
 له بهر بهر مگانی کردنی رکا بهر مگهی ۵ لَجَّ بَتِ
 السَّفِينَةُ: که شتییه که کوه ته ناو شه پؤل دمریاوه
 ۵ اِلْتَجَّ الْبَحْرُ: دمریا شه پؤل مگانی تیکیان هوه
 هاویشته ۵ اِلْتَجَّتْ الْأَرْضُ بِالسَّرَابِ: تراویلکه
 له زموی دا و مگو شه پؤل دمریا هاته بهر جاو ۵
 اِلْتَجَّ الظُّلَامُ: تاریکی تیکه ل بوو ۵ اِلْتَجَّتْ
 الْأَصْوَاتُ: دمنگه کان تیکه ل و پیکه ل بوون ۵
 اِلْتَجَّ الْأَمْرُ وَالْمَوْجُ: کار مکه گهره بوو تیکه ل و
 پیکه ل بوو شیوا ۵ تَلَجَّجَ مَتَاعَ فُلَانٍ: داوی
 کالای فلانی کرد ۵ اِسْتَلَجَّ مَتَاعَ فُلَانٍ: داوی
 کالای فلانی کرد ۵ اِسْتَلَجَّ يَمِينَهُ: سویندی
 خوار دو که مفر مته مگهی نه دا ۵ اِلْتَجَّجَ: چیلکه
 روه کی بو نخوش ۵ اللُّجَّاجُ: (عسر لجاج)
 دمریا به کی شه پؤل فراوان ۵ هَوْنٌ ۵ اللُّجَّاجَةُ:
 دمگوتری: (في فؤاده لُجَّاجَةٌ) دلای ته په ته پیمتی
 له برسان ۵ لُجُّ: قولای دمریا، نه و شویندی
 نه و منده هوله نازاندی نه اندازی چهنده ۵ لُجُّ
 الْبَحْرِ: پانتای دمریا ۵ لُجُّ اللَّيْلِ: چری تاریکی
 شهو ۵ اللُّجَّةُ: زور بهی دمریاو تیکه وه هاویشته
 شه پؤل مگانی ۵ لُجَّةُ الْأَمْرِ: زور بهی نیش،
 زور بهی شت ۵ اللُّجَّةُ: تیکه ل و پیکه ل دمنگ و
 هات و هاواری خه لک ۵ اللُّجِّيُّ: شتیک نیسبت
 بدری بولای (اللُّجَّةُ) ۵ اللُّجُّجُ: نه ستوری پیلوی
 جاوو گوشتی ۵ هه لاشی قولای دمری جاو که
 برؤ دمری داوه.

لُجَّحُ الْعَيْنِ: قولای دمری بهری جاو نه شکه وتی
 جاو.

لَجِدَ الْكَلْبُ: سه مگه که دهمی نایه ناو قاهه که ۵
 لَجِدَتِ الْمَاشِيَةُ الْكَلْبًا: نازه لکه که به سمری زویانی
 له و مگه کی خوارد

لَجِدَ السَّائِلُ فُلَانًا: سوال مگه که زوری نیلحاح کرد
 له داو اکر دمه که دا ۵ الْمَلْجُورُ: دمگوتری: (نسبت
 ملجور) پروو مگیکه ددانی نی گیر نابی، بویه
 حوشتر مکه به پیشه موی دهمی خواردی.

لَجَفَ الطَّنْبِيُّ رَغِيهَ فِي الْكِنَاسِ: ناسکه که زیر خوی
 هه لکولی یان له تمه نیشتییه وه دستنی کرد به
 هه لکولین ۵ لَجَفَتِ الْبَيْتْرُ لَجْفًا: بیر مکه
 قمر اغه مگانی داخوران و پان بوو ۵ اللُّجَّافُ:
 بهر بیلای دمرگا: بهر دمرانی دمرگا ۵ نه و لوتکه
 شاخ و درکه شاخانه ی له کیومکه بهرز بوونه وه
 ۵ لَجَفَ الشَّيْئُ: شته مگهی له دهموران دمری
 بهر فراوان کرد ۵ اللُّجْفُ: چالیکه له لایه کی بیرو
 شتی واوه هه لکه مگه ندری ۵ یان بیریک ناو
 له دهموران دمری داخورینی و بن هه لولی بکا
 بیکاته بن که ورگ ۵ اللُّجْفَةُ: نه شکه وت له کیو
 دا ۵ بهر بیلای دمرگا ۵ سهر دمرانی دمرگا و بن
 دمرانی ۵ لَجَلَجَ فُلَانٌ: فلان که سه له قسه مگانی دا
 پارابوو ۵ لَجَلَجَ الشَّيْئُ فِي فِيهِ: شته مگهی له دهمی
 دا هه ل سوراند و هینای و بردی بوئه موی بیجوی و
 قوتی بدا ۵ لَجَلَجَ فُلَانًا عَنِ الشَّيْئِ: فلان که سه
 به دمری شته که دا هه ل سوراند بوئه موی
 له شته که بگری، لئی بتاشی ۵ تَلَجَّجَ: به مانا
 (لَجَلَجَ) دئی ۵ اللُّجَّالُجُ: که سیک زمان فورس بی
 زمان رهوان نه بی ۵ اللُّجَّالُجُ: تیکه ل و پیکه ل و
 خوارو خیح ۵ النُّجْمُ الدَّابَّةُ: ولاخه مگهی لغاو کرد،
 لغاوی له دهمی کرد ۵ النُّجْمُ الْمَاءُ فُلَانًا: ناو
 که هیسته بینه هاقای فلان که سه ۵ النُّجْمُ فُلَانًا عَنِ
 حاجته: فلان که سه له پیداویستییه مگانی مهنج

کرد ۵ دهگوترئ: (تَكَلَّمَ فَأَلْجَمْتُهُ) هسهی کردو
بؤرم دا.

لَجَمَهُ الْمَاءُ: ناو گه‌یشته بینه هاقای ۵ اللجَامُ: لغاو ۵
اللجَامُ: لغاو دروستکمر، لغاو فروش ۵ شوینی
لغاو لهدمو و چاوی نهمسپه‌کهدا ۵ اللجَمَةُ: کئویک
له کئومکانی ناو زهوی.

لَجَنَ فِي الْمَشِي: له رؤیشتن دا گران و تمبهیل بوو.

لَجَنَ رِزْقَ الشَّجَرِ: گه‌لای دره‌خته‌که‌ی تیکه‌ل
بمناردو جوؤ شتی وا کرد بؤنه‌وهی دمرخواردی
حوشتر مکانی بدا.

لَجَنَ لَجَنًا: چلکن بوو.

لَجِنَ الْمِشْطُ فِي رَأْسِهِ: شاننه له‌ناو هزی سه‌ری دا
هه‌لنه‌سورا له‌بهر چلک ۵ لَجِنَ الرِّزْقِ: گه‌لاکه‌ی
وردو هه‌نجن هه‌نجن کرد ۵ تَلَجَّنَ الشَّيْئُ:
شته‌که لینج بوو ۵ تَلَجَّنَ الرَّأْسُ: سه‌رمکه
شؤردراو له‌چلک و پلک پاک نه‌بؤوه ۵ تَلَجَّنَ
الرَّأْسُ: سه‌ری چلکن بوو ۵ اللجَنَةُ: کؤمه‌لئیک
ئاده‌میزاد کؤبینه‌وه بؤکارئکی دیاریکراو ۵
اللجِنُ: زیو ۵ اللجِينُ: که‌فی دهمی حوشتر ۵
هه‌موو تیکه‌لهمه‌ک له ناردو خورما هاراو و
شتی وا که به‌ناو رشیندراپی تا لینج بووبی.

لَحَبَ الطَّرِيقَ لُحْرِيًا: رینگاکه ناشکراو رون بوو.

لَحَبَ الشَّيْئُ: له‌شته‌که‌ی داو شوینکه‌ی لی کرد، یان
به‌هوی لئیدان و برینه‌وه‌وه شوینکه‌ی له‌شته‌که
کرد ۵ اَللَحَبُ الطَّرِيقَ: به‌رینگاکهدا رؤی ۵
اللاحِبُ: رینگای ناشکراو رون ۵ اللحِبُ: به‌مانا
(اللاحِبُ) دئ ۵ المَلْحَبُ: زوبانی ره‌وان ۵ بیاوی
جنیو فروش و زمان بیس

لَحَجَّ إِلَيْهِ لَحْجًا: به‌نای بؤ برد ۵ ممیلی لای نه‌وی
کرد.

لَحَجَّ بِالْمَكَانِ: به‌نای بؤ برد.

لَحَجَّ السِّيفُ رَغِيًا لَحْجًا: شمشیرکه له کلان دا
ناخن بوو.

لَحَجَّ بِالْمَكَانِ: له شوینه‌که‌دا مایه‌وه‌وه بی‌وهی
راهات.

لَحَجَّ بَيْنَهُمْ شَرًّا: شه‌رو هه‌را له‌ناو‌یان دا به‌رپا بوو.

لَحَجَّ الشَّيْئُ: شته‌که ته‌نگ بؤوه.

لَحَجَّ اللُّغِي: هوکی و شوینی لی روانی ددانه‌کان
خوار بوو ۵ لَحَجَّ عَلَيْهِ الْأَمْرُ: کاره‌که‌ی لی
تیکه‌ل و بیتکه‌ل بوو ۵ اَللَّحْجَةُ إِلَيْهِ: ناچارای کرد
به‌نا بؤ نه‌و به‌ری ۵ لَحَجَّ عَلَيْهِ الْخَبْرُ: هه‌واله‌که‌ی
لی بیچه‌وانه کردموه ۵ اَللَّحَجُّ إِلَيْهِ: مه‌یلی کرد
بؤلای ۵ تَلَحَّجَّ عَلَيْهِ الْأَمْرُ: بیچه‌وانه‌ی نه‌وه‌ی
له‌دلی دا بوو بؤی ناشکرا کرد.

اِسْتَلَحَّجَ الْبَابُ أَوْ الْقَفْلُ: دهرگاکه یان قفله‌که
داخراو نه‌کرایه‌وه ۵ اللَّحْجُ: زیبکه و کوانوله‌ی
ناو‌چاو ۵ المَلْحَجُ: به‌ناگا ۵ دهربه‌ندو ته‌نگل ۵
المَلْحَجَةُ: ده‌گوترئ: (خطة ملحوجة) هلان و
ه‌روفایلیکی نارئیک و بیکه ۵ هه‌روا ناوه بؤ
رینگای ته‌نگه‌بهر له‌کئویدا ۵ لَحِجَّتْ عَيْنُهُ لَحْجًا:
چاوی به‌هوی ریبؤقه‌وه بیکه‌وه نووساو
هه‌لنایه ۵ اَللَّحُّ السُّعَابُ: هه‌وره‌که بارانی
به‌رده‌وام بوو ۵ اَلْحَ فُلَانٌ عَلَى الشَّيْئِ: فلانکه‌س
له‌سمر شته‌که به‌رده‌وام بوو ۵ ده‌شگوترئ: (أَلْحَ
عَلَيْهِ بِالسَّأَلِ) له‌داواکردن و سوال کردن دا زؤر
نوزه درئزی کرد ۵ تَلَحَّجَّ: به‌مانا (أَلْحَ) دئ ۵
اللاحُ: ده‌گوترئ: (مکان لآح) شوینئکی
ته‌نگه‌بهره ۵ (وَادٍ لآح): شیو و دؤلئکی چرو
نزاراوییه دره‌خته‌کانی تیک چرزان ۵ اللَّحَّةُ:
(خُبْرَةٌ لَحَّةٌ) نانئکی وشکه ۵ اللَّحْوُ: جوؤره
نانئکه له‌ولاتی یه‌من ده‌کری و به‌ماستو

شیره‌وه ده‌خورئ ۵ الْمَلْحَا: به‌مانا (اللَّحْرَج) دئ.

لَحْدٌ لَحْدًا: له‌پښگاندا لایدا.

لَحْدٌ إِلَيْهِ: مه‌یلی کرد.

لَحْدٌ فَلَانٌ: فلانکس سته‌می کردو له‌حق لایدا.

لَحْدٌ فِي الدِّينِ: تانه‌ی له‌نایین دا.

لَحْدٌ عَلَيَّ فِي شَهَادَتِهِ: عملی له شایه‌تیدانه‌کهی دا تاوانبار بوو.

لَحْدٌ اللَّحْدُ: گورپجهی بؤ مردومه‌که هه‌لکه‌ند.

لَحْدٌ الْمَيْتِ: مردومه‌کهی له‌گورپجهدا شاردموه،

ناشتی ۵ أَلْحَدَ السُّهُمَ عَنِ الْهَدَفِ: تیرمه‌که

له‌مه‌دهف لایدا ۵ أَلْحَدَ فَلَانٌ: فلانکس له‌حق

لایدا ۵ أَلْحَدَ فِي الْحَرَمِ: بیروزی حهرمی شکاند ۵

أَلْحَدَ فِي الدِّينِ: تانه‌ی له‌نایین دا ۵ أَلْحَدَ

الرَّجُلُ: بیاومه‌که ویره ویره کیشوه دمه‌ده‌میری

کرد ۵ أَلْحَدَ اللَّحْدُ: گورپجهی هه‌لکه‌ند ۵ أَلْحَدَ

الميت: مردومه‌کهی له‌گورپجهدا شاردموه ۵ أَلْحَدَ

بِفَلَانٍ: گالته‌ی به‌فلان کردو شتی بؤ هه‌لپه‌ست

۵ اِلْتَحَدَ إِلَيْهِ: مه‌یلی بؤلای کردو چووه ژیر

بالی و هانای بؤ برد ۵ اِلْتَحَدَ فِي الدِّينِ: تانه‌ی

له‌نایین دا ۵ الْاِلْحَادُ: (قبر لاحت) گوری وا

گورپجهی هه‌بئ ۵ اللَّحْدُ: کونیکه له‌لایه‌کهی

گورمه‌که هه‌لکه‌مندرئ مردومه‌کهی تیده‌خرئ

۵ الْمَلْحِدُ: تانه‌دەر له شایین و بیدین دهرچوو

له‌نایین ۵ لَحْرَهُ لَحْرًا: نیلحاحی لی کرد.

لَحْرٌ فَلَانٌ لَحْرًا: فلانکس رژدو جروک بوو ۵

دلته‌نگ بوو ۵ تَلَاخَرَ الْقَرْمُ: خه‌لکه‌که قسه‌یان

تیک گپراپه‌وه رمدی یه‌کتریان داپه‌وه ۵ تَلَاخَرَ

الصَّبِيَانُ: مندا‌له‌کان شه‌ره شیعیان کرد ۵

تَلَاخَرَ الشَّجْرُ: دره‌خته‌که تیک چرژاو چووه

ناویه‌که‌وه ۵ تَلَحَّرَ فَلَانٌ: فلانکس رژدو جروک

بوو ۵ تَلَحَّرَ عَنْهُ: لئی دواکه‌وت ۵ تَلَحَّرَ قَمَهُ:

به‌هوی خواردنی همنارو شتی واوه ناوی شیرین

که‌وته ناو دهمیه‌وه ۵ الْمَلْحَرُ: دهریه‌ندو ته‌نگل.

لَحِصٌ الْإِنَاءُ لِحْصًا: قاپه‌کهی به‌په‌نجه یان

به‌زویان لسته‌وه.

لَحِصٌ الْبَرْدُ الصَّرْفُ لِحْصًا: کرمه‌که خوریه‌کهی

خوارد ۵ أَلْحَسَتِ الْأَرْضُ: زموی سه‌وز بوو ۵

الْحَسَّ الْمَاشِيَةَ: که‌میک ناژه‌له‌کانی له‌وه‌پراندن ۵

إِلْتَحَسَ مِنْهُ حَقَّهُ: مافی خوی لی ستاند ۵

الْأَلْحَسَةُ: دمگوترئ: (سنة لاجحة) سالیکی قاتو

قروی و نه‌هات بوو ۵ الْأَحْرُسُ: نه‌گبه‌تی و شوم ۵

حهریص و سوور بوو له‌سهر مه‌به‌ست ۵ اللَّحْصُ:

ئه‌وه جروزمو ته‌رزمو گلوکهی به‌سهر پوه‌ک و

گیاو گزه‌وه دهرده‌که‌وی ۵ اللَّحْصُ مِنَ النَّاسِ:

که‌سینک به‌شوین شیرناپه‌تی دا بگه‌ری و مکوو

میئش ۵ اللَّحْصُ: نه‌وسنو زورخور ۵ مَرُوفِي

زورخورو نه‌وسن.

الْمَلْحَسُ: حهریص و سووربوو له‌سهر هه‌لوپه‌ست و

مه‌به‌ست ۵ الْمَلْحَسُ: به‌مانا (اللَّحْصُ) دئ ۵

شوینی لسته‌وه و پامالین.

لَحِصٌ فِي الْأَمْرِ لِحْصًا: چووه ناوکارمه‌که‌وه

لَحِصٌ فَلَانًا عَنِ كَذَا: فلانکسی له‌و شته پشت

سارد کرده‌وه ۵ لَحِصَتْ عَيْنُهُ لِحْصًا: پیلوی

چاوی به‌هوی رپیوق به‌یه‌که‌وه نووسا ۵ لَحِصَ

فِي الْأَمْرِ: له‌کارمه‌کهی دا توندپه‌وی نواند ۵

رپیازی ژپانی به‌رته‌سک کرده‌وه ۵ لَحِصَ فَلَانًا

عَنِ كَذَا: فلانکسی له‌و شته پشت سارد کرده‌وه

۵ لَحِصَ الْكِتَابُ: کتیبه‌کهی جزو به‌ند کرد ۵

إِلْتَحَصَ الْأَمْرُ: کاره‌که فورس بوو ۵ التَّحَصَّتْ

عَيْنُهُ: چاوی نووسان ۵ التَّحَصَّتْ الْإِبْرَةُ:

لَحْفَ اللَّحْمِ عَنِ الْمَيِّتِ: حیوانه‌ک‌ه‌ی گ‌رو، گوشته‌ک‌ه‌ی د‌هرخ‌ست.

لَحْفَ فَلَانًا بِجُنْحِ كَفِّهِ: به‌ه‌م‌و‌و د‌ه‌س‌ت‌ی له‌ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س‌ی د‌ا، م‌س‌ت‌ه‌ک‌و‌ل‌ه‌ی پ‌ی ک‌ی‌ش‌ا.

لَحْفَ فَلَانًا سَهْمًا رِبَةً: ت‌ی‌ری له‌ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س‌ دا ت‌ی‌ری ب‌ی‌و‌م‌ن‌ا و ه‌م‌ن‌ک‌ا‌و‌ت‌ی ◊ اللَّحْفَةُ: چ‌ا‌و‌ت‌ر‌و‌ک‌ان‌د‌ن‌ی‌ک‌.

لَحْفَ اللَّحَافِ: ل‌ی‌ف‌ه‌ی د‌ر‌و‌س‌ت ک‌رد ◊ ل‌ی‌ف‌ه‌ی د‌ر‌و ◊

الْحُفَّ السَّائِلُ: س‌و‌ال‌ک‌ه‌ر‌ه‌که ن‌ی‌ل‌ح‌اح‌ی ک‌رد ب‌و

ش‌ت و م‌ر‌گ‌ر‌ت‌ن ی‌ان س‌و‌ال‌ی ک‌رد‌و ب‌ی‌و‌ی‌س‌ت‌ی‌ش‌ی ب‌ی‌ی ن‌ه‌ب‌و‌و چ‌ون‌ک‌ه د‌ه‌ل‌ه‌م‌م‌ن‌د ب‌و‌و ◊ الحَفَ فلان:

ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س د‌ا‌و‌ی‌ن‌ی ب‌ه‌س‌م‌ر ز‌ه‌وی د‌ا ر‌ا‌ک‌ی‌ش‌ا‌و ف‌ی‌ز‌و

ت‌ه‌ک‌ه‌ب‌ی‌و‌ری ک‌رد ◊ الحَفَ به: ز‌ی‌ان‌ی پ‌ی گ‌ه‌ی‌ان‌د ◊

الحَفَ فَلَانًا: ل‌ی‌ف‌ه‌ی ب‌و ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س ک‌ر‌ی ◊ الحَفَ

ضَيْفُهُ: م‌ی‌و‌ان‌ه‌ک‌ه‌ی پ‌ی‌ش‌ خ‌وی خ‌س‌ت ◊ الحَفَ

شَارِيَهُ: س‌م‌ی‌لی ز‌ور ک‌ور‌ت ک‌رد‌ن‌ه‌و‌ه ◊ الحَفَ فَلَانًا

الثَّوْبُ: ک‌ر‌اس‌ی ل‌ه‌ب‌م‌ر ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س ک‌رد ◊ ل‌احَفَهُ:

چ‌و‌ه‌ ب‌ن ب‌الی و ه‌گ‌ری ب‌و‌و ل‌حُفَّ فلان:

ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س د‌ا‌و‌ی‌ن‌ی ل‌م‌ز‌ه‌وی خ‌ش‌ان‌د ب‌ه‌س‌م‌ر ز‌ه‌وی

د‌ا ر‌ا‌ی‌ک‌ی‌ش‌ا ◊ التَّحَفَ لِحَافًا: ل‌ی‌ف‌ه‌ی ب‌و خ‌وی د‌ر‌و ◊

التَّحَفَ بِاللِّحَافِ: ل‌ی‌ف‌ه‌ی ب‌ه‌خ‌وی د‌اد‌ا ◊ تَلَحَّفَ

لِحَافًا: ل‌ی‌ف‌ه‌ی ب‌ه‌خ‌وی د‌ا د‌ا.

اللِّحَافِ: ه‌م‌ر‌ش‌ت‌ی‌ک‌ ب‌ه‌خ‌و‌د‌ا ب‌د‌ر‌ی و خ‌وی پ‌ی

د‌ا‌پ‌و‌ش‌ی ل‌ه‌ک‌ات‌ی ن‌وس‌ت‌ن د‌ا ◊ پ‌و‌ش‌اک‌ی س‌م‌ر

پ‌و‌ش‌اک، و‌ه‌ک‌و‌و ج‌ی‌ه‌و ع‌ب‌ا‌و پ‌ا‌ت‌و ◊ پ‌ار‌ج‌ه

ق‌وم‌ا‌ش‌ی‌ک‌ی ن‌ا‌و‌اخ‌ن ک‌ر‌ا‌و ب‌ه ل‌و‌ک‌ه ل‌ه‌ک‌ات‌ی

ن‌وس‌ت‌ن و پ‌ال‌ک‌ه‌و‌ت‌ن د‌ا ب‌ه‌خ‌و‌د‌اد‌ه‌د‌ر‌ی ◊ اللَّحْفُ:

د‌ام‌ی‌ن‌ی ک‌ی‌و، ب‌ن‌ی ک‌ی‌و ◊ المِّلْحَفُ: پ‌و‌ش‌اک‌ی‌ک‌

ک‌ه‌ل‌ه‌س‌م‌ر ه‌م‌و‌و پ‌و‌ش‌اک‌ی‌ک‌ه‌و‌ه ل‌ه‌ب‌م‌ر ب‌ک‌ر‌ی

و‌ه‌ک‌و‌و ج‌و‌ی‌ه‌و ع‌ب‌ا‌و ش‌ت‌ی و ◊ المِّلْحَفَةُ: ب‌ه‌م‌ان‌ا

(المِّلْحَفُ) د‌ئ ◊ ع‌م‌ب‌ای ن‌ا‌ف‌ر‌م‌ت، ک‌ه ن‌ا‌ف‌ر‌م‌ت

د‌م‌ر‌ز‌ی‌ب‌ه‌ک‌ه ک‌ون‌ه‌ک‌ه‌ی گ‌ی‌ر‌ا ◊ التَّحَمَّ فَلَانًا اِلَى

الْأَمْرِ: ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س‌ی ن‌ا‌چ‌ار ک‌رد ب‌و ک‌ار‌م‌ک‌ه ◊

التَّحَمَّ فَلَانًا عَنِ كَذَا: ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س‌ی ل‌ه ف‌ل‌ان ش‌ت

پ‌ش‌ت س‌ار‌د ک‌رد‌م‌ه‌و ◊ التَّحَمَّ الشَّيْئُ فَلَانًا:

ش‌ت‌ه‌ک‌ه ب‌ه‌ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س د‌ا چ‌و‌و، ش‌ت‌ه‌ک‌ه چ‌و‌ه‌ ن‌ا‌و

ج‌ه‌س‌ت‌ه‌ی‌م‌ه‌و ◊ التَّحَمَّ الْبَيْضَةَ وَفَرَهَا: ن‌ه‌و‌ی

ن‌ا‌و ه‌ی‌ل‌ک‌ه‌ک‌ه‌ی ه‌ه‌ل‌ق‌و‌ر‌ان‌د ◊ لِحَاصِي: ن‌ا‌خ‌و‌ش‌ی‌و

ب‌ه‌ل‌ا‌و ک‌ار‌م‌س‌ات ◊ س‌ال‌ی ق‌ات‌و ق‌ر‌ی.

اللَّحْمِيُّ: پ‌ه‌ن‌ا‌گ‌ا‌و ش‌و‌ی‌ن‌ی ت‌ی‌د‌ا‌ح‌ه‌و‌ان‌ه‌و‌ه.

لِحَاطِ الْمَكَانِ لِحَطًا: ش‌و‌ی‌ن‌ه‌ک‌ه‌ی م‌الی‌و

ب‌ه‌ن‌ا‌و‌ر‌ش‌ان‌د‌ی و پ‌اک‌ی ک‌رد‌م‌ه‌و ◊ التَّحَطُّ: ر‌ق‌ی

ه‌ه‌ل‌س‌ا ◊ لِحَطُهُ بِالْعَيْنِ وَالْيَدِ: ب‌ه‌ت‌ی‌ل‌ه‌ی چ‌ا‌و

س‌ه‌ی‌ری ک‌رد ◊ ل‌احَطَهُ: چ‌ا‌و‌د‌پ‌ری ک‌رد‌و س‌ه‌ر‌ن‌ج‌ی

ل‌ی د‌ا ◊ ل‌احَطَ عَلَيْهِ كَذَا: ر‌ه‌خ‌ن‌ه‌ی ل‌ی گ‌رت ◊

تَلَاخَطًا: ه‌م‌ر‌ی‌ه‌ک‌ه ل‌ه‌و‌د‌وان‌ه ت‌ی‌ب‌ی‌ن‌ی‌ان ل‌ه‌س‌م‌ر

ب‌ه‌ک‌ت‌ر ه‌م‌ی‌و‌و ◊ اللِّحَافُ: ق‌و‌ل‌ی‌ن‌ج‌کی چ‌ا‌و، ت‌ی‌ل‌ه‌ی

چ‌ا‌و ◊ اللَّحْفَةُ: چ‌ا‌و‌ت‌ر‌و‌ک‌ان‌د‌ن‌ی‌ک‌ ◊ المِّلْحَفَةُ:

س‌ه‌ر‌ن‌ج‌د‌ان‌ی ش‌ت ب‌ه ت‌ی‌ل‌ه‌ی چ‌ا‌و ◊ س‌ه‌ر‌ن‌ج‌و

ر‌ا‌و‌ی‌و‌چ‌ون ل‌ه‌س‌م‌ر ش‌ت ◊ المِّلْحَفُ: ب‌ه‌م‌ان‌ا

(اللِّحَفُ) د‌ئ ◊ المِّلْحَفَةُ: و‌ش‌ه‌ی‌ه‌ک‌ه د‌اد‌م‌ن‌ر‌ی

ل‌ه‌پ‌م‌ر‌ا‌و‌ی‌ز‌ی ق‌م‌را‌خ‌ی ن‌وس‌ر‌ا‌وی س‌ه‌م‌ر‌ک‌ت‌ی‌ب

ب‌ه‌م‌ه‌ب‌ه‌س‌ت‌ی ن‌ا‌گ‌اد‌ار ک‌رد‌ن‌ه‌و‌ی ن‌وس‌م‌ر ل‌ه‌ه‌ل‌ه‌و

ک‌ه‌م‌و ک‌و‌ر‌ب‌ی‌ه‌ک‌ان‌ی.

لَحْفَ الْقَمَرِ: م‌ان‌گ چ‌و‌ه‌ ح‌ال‌ه‌ت‌ی م‌ه‌ح‌اق‌ه‌و‌ه

ن‌الی د‌ه‌ل‌ن:

ل‌ه‌د‌ه‌پ‌ری ت‌و‌ی‌ه ن‌ه‌ی خ‌و‌ر‌ش‌ی‌د‌ی پ‌ر‌ت‌ه‌و ب‌خ‌ش‌ی س‌ه‌و‌ک‌ه‌ر‌د‌ان

ک‌ه ن‌الی و‌ا ل‌ه ح‌ال‌ت‌ی م‌ه‌ح‌اق‌ی م‌ا‌ه‌ی ن‌ه‌و د‌ای‌ه

لَحْفَ فَلَانًا: ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س‌ی ب‌ه‌ل‌ی‌ف‌ه‌ د‌ا‌پ‌و‌ش‌ی.

لَحْفَ فَلَانًا الثَّرْبُ: ک‌ر‌اس‌ی ل‌ه‌ب‌م‌ر ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س ک‌رد.

لَحْفَ النَّارِ الْحَطْبُ: د‌اری خ‌س‌ت‌ن‌ه س‌م‌ر ن‌ا‌گ‌ر‌م‌ک‌ه.

لهسمر هموو پوښاکينکموه له بهری دمکاو خوی
بئ بالاپوښ دمکا.

لَحْمُ الْفَرَسِ لَحْمًا: نهمسپهکهای کزو لاواز بوو.

لَحْمُ الشَّمَنِ أَوْ الشَّيْبَانِ فَلَانًا: نرڅهکهای کهوته سهر،
سویندی کهوته سهر.

لَحْمٌ بِه: پئی گمیی ۵ اَلْحَقُّ به: پئی گمیی ۵ اَلْحَقُّ

فَلَانًا به: فلانکهای سوین نهو خست ۵ اَلْحَقُّ
فَلَانًا فَلَانًا: فلانکهای کرده کوری فلان ۵

فَلَانکهای والی کرد بگاته فلان ۵ اَلتَّحَقُّ به:
پئی گمیی ۵ پیوی نووسا، چوو پهناى نهوو

پالی بهنهوموه دا ۵ تَلَاخَتَّ الْمَطَايَا وَنَحْمَا:
کاروانهکان یک بهدوا یهک دا هاتن و بهیهک

گهپشتن ۵ تَلَاخَتَّ الْأَخْبَارَ وَأَحْرَالَ الْقَوْمَ:
ههوالهکان و روداوکان یهک بهدوو یهک دا هاتن

۵ اسْتَلْحَقَّ فَلَانًا: فلانکهای بهکوری خوی داناو
پال خوی دا ۵ اَللَّاحِقُ: (أبر لاحق): بازو ههلو ۵

اَللَّاحِقَةُ: میوه جینی دوومجاری ۵ اَللَّحَقُّ:
نهموی دوی شتیکی تر دئ ۵ پاشکوی کتیب و

شتی وا ۵ اَلْمُلْحَقُّ: لهبوری قانونی نیودمولمتی دا
فهرمانبهریکه لهسهمارمتی دمولهتیک دا

دادمهزری لهکاریکی تایبمتی دا ۵ وهکوو
مولحهقی عهسکهری مولحهقی سهقافی

مولحهقی روژنامه نووسی ۵ بهرئیک یان زیاتر
له روژنامه یان گوڤاریک دوی دمرچوونی

زمارکه پاشکوکهای چاپ و پهخش دمکری
نهمش بههوی ههوالیتی گرنک که پیویست

دمکا زوو بلاوبکریتتهوه.

لَحْمَ الشَّيْبَانِ بِالشَّيْبَانِ لَحْمًا: شتهکهای بهشتهکموه

نووساند ۵ تَلَاخَلَ الشَّيْبَانُ: شتهکان چونه
ناویهکموه ۵ دمگوتری: (تلاحك البيان):

دیوارمهک جووه ناویهکموه تیکه کیش بوو ۵

لَحْمَ الْقَرْمِ: خهککه لهسوینی خویان جیگیر
بوون و مانهوه

تَلْحَلَحَ الْقَوْمَ: خهککه لهزندی خویان جیگیر

بون و جیبان نهمیشت ۵ تَلْحَلَحَ فُلَانٌ عَنِ الْمَكَانِ:
فلانکس نهو شوینهى بهجئ هیشت ۵ اَللَّحْلُحُ:

شوینی تمنگبهر ۵ خبزه لَحْلُحُ): نانی وشک.

لَحْمَ الشَّيْبَانِ لَحْمًا: شتهکهای پیکهوه نووساند،
جووشی دا.

لَحْمَ الْأَمْرِ: کارمهکی بناوان شیل کرد بهریک و
پیکی نهمجامی دا.

لَحْمَ الْعَظْمِ: گوشتی لمنیسقهکه دامالی.

لَحْمَ الْقَرْمِ: گوشتی دمرخواردی قهومهکه دا.

لَحْمَ بِالْمَكَانِ لَحْمًا: چوو ناو شوینهکه.

لَحْمَ الرَّجْلِ: پیاومه کهمزی لهگوشت بوو ۵ زوری
گوشت خواردو پئی توشی نهخوشی بوو ۵ لَحْمُ

الرَّجْلِ: زهبری ناراستهى پیاومه که کرد گوشتی
ههنگاوت ۵ لهپیاومه که نریک بووه جووه

پهناپهوه شانی بهشانپهوه نا.

لَحْمَ فُلَانٍ لَحْمًا: فلانکس گوشتن، قهلهو بوو ۵
لَحْمَتِ الدَّابَّةِ: ولاخهکه گوشتی زور بوو قهلهو

بوو ۵ اَلْحَمُّ الرَّجْلِ: پیاومه که بوو بهخاومن گوشت
۵ لهمالی دا گوشت زور بوو ۵ اَلْحَمُّ السَّرْبُغِ:

کشتوکالهکه دانهویلهى تیدا پهیدابوو، هاته
بهر. ۵ اَلْحَمُّ بِالْمَكَانِ: لهسوینهکه مایهوهو دلی

پیوی نووسا ۵ اَلْحَمُّ الشَّيْبَانِ: شتهکهای پیکهوه
لکاند ۵ اَلْحَمُّ الشَّرْبِ: قوماشهکهای جنی ۵ اَلْحَمُّ

الْقَوْمِ: گوشتی دمرخواردی خهککه دا ۵ اَلْحَمُّ
بَصْرَةَ كَذَا: چاوی تن بری و بهچاو ههنگاوتی ۵

اَلْحَمُّ بَيْنَ بَنِي فُلَانٍ شَرًّا: شمرو نازاوهى بو خیلی
فلان نایهوه ۵ لَحْمُ الصَّدْحِ: درزمهکی پرکردموه

◊ لَاحَمَ الشَّيْئُ بِالشَّيْئِ: شته‌ک‌ه‌ی به‌شته‌ک‌ه‌وه
 نووساند ◊ السَّحْمُ المَرْحُ: برینه‌ک‌ه‌ه ویک‌ه‌ته‌وه
 جاک‌بو‌وه، گو‌شته‌وه زونی هینایه‌وه ◊ التَّحَمْتُ
 المَرْبُ: شه‌ر‌م‌ک‌ه‌ گ‌رم بو‌وه به‌رم‌ی ساند ◊
 تَلَاحَمَتُ الْأَشْيَاءُ: شته‌کان پی‌ک‌ه‌وه لکان و پی‌ک‌ه‌وه
 چه‌سپان ◊ تَلَاحَمَتِ الْأَشْيَاءُ: شته‌کان پی‌ک‌ه‌وه
 لکانه‌وه ◊ تَلَاحَمَتِ الشَّجَّةُ: برینه‌ک‌ه‌ه
 گو‌شته‌وه زونی هینایه‌وه ◊ اسْتَلَحَمَ الطَّرِيقُ:
 ریگ‌اک‌ه‌ به‌ر‌فر‌اوان بو‌وه ◊ اسْتَلَحَمَ الزَّرْعُ:
 کشتو‌کاله‌ک‌ه‌ تیک‌ چ‌ر‌ژا ◊ اسْتَلَحَمَ الشَّيْئُ: شوین
 شته‌ک‌ه‌ ک‌ه‌وت ◊ اسْتَلَحَمَ الرَّجُلُ الطَّرِيقَ: بی‌اوه‌ک‌ه‌
 ملی ریگ‌اک‌ه‌ی گ‌رت‌و پ‌ن‌ی‌دا رو‌یی به‌رم‌ی نه‌دا ◊
 یان به‌پانایی ریگ‌اک‌ه‌ دا رو‌یی، ریگ‌ا پانه‌ک‌ه‌ی
 گ‌رت‌ه‌ب‌م‌ر. ◊ اسْتَلَحِمَ فُلَانٌ: فَلَان‌ک‌ه‌س له‌شه‌ر‌دا
 دو‌ژمن ده‌وری گ‌رت ◊ الإلتحام: له‌بواری زانستی
 (الأحیاء) دا بریتیه‌ له‌ یه‌گ‌گ‌رتنی چه‌ند
 نه‌ندامیک‌ ک‌مه‌نوعه‌کانیان جیابین ◊ اللّاحِمُ:
 گو‌شت خور‌ج ناده‌میزاد بین یان گیانله‌به‌ری تر
 ◊ اللّحَامُ: ماد‌مه‌ک‌ه‌ شتی پ‌ن‌ له‌حیم ب‌ک‌ری ◊
 اللّحَامَةُ: پیشه‌ی شت له‌حیم ک‌ردن ◊ اللّحَامُ:
 گو‌شت فر‌وش ◊ یان ک‌س‌یک‌ پیشه‌ی شت
 پی‌ک‌ه‌وه له‌حیم ک‌ردن بین ◊ اللّحْمُ: گو‌شت ◊
 نه‌وماده ماسول‌ک‌ه‌یی و نه‌رم‌ه‌ی نیوان پی‌ست‌و
 نیس‌قان ◊ اللّحْمَةُ: ک‌وته گو‌شت ◊ نه‌وه‌ی بازو
 هه‌لّو له‌نیچ‌ر‌م‌ک‌ه‌یان ده‌یخ‌ون ◊ له‌بواری قوماش
 دا ناوه بوّ نه‌وه هه‌وداپانه‌ی دم‌ک‌رین به‌تیومدان و
 بوّ ◊ هه‌روا ناوه بوّ خزمایه‌تی ◊ اللّحْمَةُ: ک‌وته
 گو‌شت ◊ نه‌وه‌ی بازو هه‌لّو له‌گو‌شتی
 نیچ‌ر‌م‌ک‌ه‌یان ده‌یخ‌ون ◊ لَحْمَةُ جِلْدَةِ الرَّاسِ: نه‌وه
 به‌رده‌ ته‌نک‌ه‌ی ژیر پی‌ستی سه‌ر ◊ له‌بواری
 قوماش و شتی وا ناوه بوّ تیومدان و بوّ ◊ هه‌روا
 ناوه بوّ خزمایه‌تی ◊ دم‌گ‌وتری: (بینهما لَحْمَةُ

نسب): له‌نیوانیان دا خزمایه‌تی نه‌سه‌ب‌و
 نه‌زاد هه‌یه ◊ التلاحمية: برینیک‌ گو‌شتی
 سه‌رم‌وه‌ی ب‌ری و نیس‌قانی نه‌شکاندین و دوایی
 ویک‌ه‌ت‌ب‌یت‌ه‌وه ◊ الملتحم: له‌بواری زانستی
 (الأحیاء) دا بریتیه‌ له‌ یه‌گ‌گ‌رتنی دو نه‌ندام یان
 زی‌تر به‌ین نه‌وه‌ی یه‌ک‌ جو‌ربین ◊ الملتحمة:
 به‌رده‌ی ناوه‌وه‌ی پ‌یلوی چ‌او ◊ الملتحم: هه‌ر
 قوماشیک‌ رایه‌ل و تیومدانی لیک‌ جیابین، یان
 به‌م شیوه رایه‌لی خوری بین و تیومدان و بو‌ی
 لو‌ک‌ه‌بین یان به‌شیوه‌ی تر رایه‌ل ناوریشم بین و
 تیومدان نایلون بین ◊ الملتحمة: شه‌ر‌و ک‌وشتاری
 سامناک ◊ گو‌ر‌پ‌ه‌انی شه‌ر‌م‌ک‌ه‌ به‌ره‌مه‌میکی
 چ‌یر‌وک‌ نامیزه‌ دابو و نه‌ریتی تابه‌تی و یاساو
 ری‌س‌ای خو‌ی هه‌یه‌و ت‌ی‌یدا به‌ر‌زه‌وه باسی
 پ‌اله‌وان و پ‌اشاو خوداومنده‌کانیان دم‌ک‌ری و
 به‌شیوه‌ی نه‌فسانه‌وه خوراهاتی سه‌ر سور‌ه‌ینه‌ر،
 واد‌م‌بین به‌شعیع‌ر نه‌دا دم‌ک‌ری و م‌کو‌و نه‌لیازهی
 نیفریقیه‌کان و شانامه‌ی فارسی ◊ وایش ده‌بین
 به‌په‌خشان دم‌گ‌وتری و م‌کو‌و زینامه‌ی عه‌نت‌ه‌ره.

لَحْنٌ فِي كَلِمَةٍ: له‌ف‌سه‌کانیدا زمان‌خواری و
 هه‌له‌ک‌ردن دیاربو‌وو.

لَحْنُ الرَّجُلِ: بی‌اوه‌ک‌ه‌ به‌زمانی زگ‌ماکی خو‌ی
 ناخاوتنی نه‌نجام دا.

لَحْنٌ لِحْنًا: ف‌سه‌په‌کی له‌گ‌ه‌ل‌ دا ک‌رد، نه‌وه لینی
 حالی بو‌وه جگ‌ه‌ له‌وه‌لگی تر تینی نه‌گ‌ه‌یشتن.

لَحْنٌ فُلَانٌ لِحْنًا: فَلَان‌ک‌ه‌س زیره‌ک‌ بو‌وه له‌به‌لگ‌ه‌
 هینانه‌ومدا.

لَحْنٌ قَوْلُهُ: له‌ف‌سه‌ک‌ه‌ی حالی بو‌وه ◊ أَلْحَنَ فِي
 كَلِمَةٍ: له‌ف‌سه‌کانی دا هه‌له‌ی ک‌رد ◊ أَلْحَنَ فُلَانًا
 الْقَوْلَ: ف‌سه‌ک‌ه‌ی له‌فَلَان‌ک‌ه‌س گ‌ه‌یاند ◊ لَاحَنَهُ:
 به‌شیوه‌ی زاراو‌مه‌ک‌ه‌ ف‌سه‌ی له‌گ‌ه‌ل‌ دا ک‌رد نه‌وه

دهوران دموری دهنکه خورما ۵ همروا وشه
 (اللحاء) ناوه بؤ پهردهی دماغ و پهردهی
 گورجیله ۵ اللّخی: شوینی لئ روانی مو له لا
 روممت ۵ لخی الغدیر: نهمبره مو بهری زه لکاو
 کاریز ۵ اللّخانی: (رجل لیانی): پیایوی ریش
 دریزو ریش پان ۵ اللّجیة: موی لا روممت و
 چمنانگه ۵ لحة التیس: رومکیکی کشتوکالییه
 رمنگه کانی دکوئیندرین و دهخورین ۵ اللّحاء:
 نهوهی توئکلی بی دادهمالدرئ.

لُحَّ في کلامه قسه کهی بهتیکه لی و بیکه لی هیناو
 بهزمانیکی خوارو خییج قسه کانی کردن.

لُحَّ الحیرة: هه واله کهی زانی

لُحَّ فلاناً: شه پلاغمی له فلانکه سدا ۵ لُحَّختَ عینه
 لُحَّخا: جاوی بههوی ریبؤههوه پیکدانوسانون ۵
 اللّحّ العُشْبُ: گیاوگزه که تیکه لآن ۵ دمگوترئ:
 (سکران مُلُتَخ): سمرخوشیکه له هیج حالی نابئ
 ۵ تُلُحَّ الوادی: شیومکه تمنگه بمر بوو، درهختی
 زُور و چرو پر بوو ۵ اللّحة: لوت ۵ (إمرأة لُحَّة):
 نافرمتیکی چلکن و بؤگنه ۵ اللّوخ: عمیدار
 ۵ لُحَّصتَ عینه: پیلوی جاوی نهستور بیون ۵
 لُحَّصَ الشئی: شته کهی بوخته کرد ۵ لُحَّصَ
 القول: قسه کهی کورت و بوخت کردهوه ۵ لُحَّصَ
 الشئی: شته کهی رونکردهوه ۵ اللّخص (ضرع
 لُحَّص): گواندینیکی هه لهه وو گوشتنه
 بهناخوشی شیر لئ دمدوشری ۵ اللّخصّة:
 بهزی چاو پیلوی سهر و خوارهوهی چاو.

لُخْفَ فلاناً لُخْفاً: بهتوندی له فلانی دا

لُخْفَ عینه: له جاوی خوی دا ۵ اللّخافة: بهردیکی
 تمنکی تیژه ۵ اللّخف: کهفی تمنک ۵ اللّخفة:
 بهردیکی سبب دریزو تمنکه ۵ اللّخحانی:
 پیایونک نهتوانئ مبهستی خوی دهر بیری.

لئی حالی بی و کهسانی که تیی نهگن ۵ لُحْن في
 قرائته: بهدنگی موسیقای بؤ گورانیه که دانا ۵
 لُحْن فلاناً: فلانکه سی بهه له دانا
 له قسه کرده کهی دا ۵ اللّحن: شیوه زاراهه.

لُحْنُ القول: مانای قسه کهوه نهوهی بیسمر به
 تیفکرین و سمرنجدان لئی حالی دمی ۵
 له یواری موسیقادا وشه (لُحْن) بهمانا دنگی
 موسیقی که داناوه بؤ گورانی و سرودمکه دئ ۵
 اللّحن: زمان، شیوه زاراهه ۵ اللّحنة: که سیک زور
 لهحن و شیوه زاراهه بزانی ۵ الملاحن: له غمزو
 موعه ماما.

لُحَا الشجرة والصفا لُحراً: توئکلی درهختهی
 دامالی.

لُحا فلاناً: لؤمه و سهر زمشتی فلانی کرد ۵ لُحی
 الشجرة والعصا لُحياً: دارمکه یان عهصا کهی
 دامالی توئکله کهی لئ کردهوه ۵ لُحی الله فلاناً:
 خودا نهفرینی له فلان کرد ۵ ألحی العود:
 شورکه درهخته که کاتی نهوهی هاتووه توئکلی
 لئ بکریتهوه ۵ ألحی فلان: فلانکه س کارئ
 ناشیرینی نه انجام دا ۵ لاحا: کیشی له گهل
 ناپهوه سهر زمشتی کرد ۵ ألحی: دمگوترئ:
 (ألحی الرجل): پیایومکه بوو به ریشدار ۵ ألحی
 الغلام: کورمکه ریش روا، ریش هات ۵ ألحی
 العود و غمره: توئکلی له شورکه که کردهوه ۵
 تلاحی الرجال: دوپیایومکه کیشمیان کهوته
 ناومومو جنیویان بهیه کتر دا ۵ تلحی فلان:
 فلانکه س بهشیک له میزمر و جامانه کهی
 بهمهرجه ناگهی خوی داهیناپهوه سهر و بهشیک
 له روخساری خوی داپوشی ۵ ألحی (رجل
 ألحی): پیایونکی ریش دریزه، ریش پانه ۵
 اللحاء: توئکلی همرشتیک ۵ لحاء النمرة: توئکلی

لَحْمِ الشَّيْءِ لَحْمًا: شته‌گی بپری

لَحْمٌ وَجْهٌ: شه‌پلاغ‌هی لهدمو و چاودا.

لَحْمٌ فَلَانًا: به‌شهرکی قورس مہشغولی کرد

لَاخَمَةٌ: شه‌پلاغ‌هی لی دا

قورس مہشغول بوو

دما ۵ لَحْمَةٌ: سمردهم ۵ نفس قورسی.

لَحْنِ السَّاءِ وَغَيْرِ لَحْنًا: کوندمه‌که بۆگه‌ن بوو.

لَحْنُ الرَّجْلِ رَحْنَتِ الْمَرْأَةِ: پیاوه‌که، نافرمت‌که

بنه‌نگل و بن ره‌فیسک و شوینی تیدا

کۆبون‌ه‌وه‌ی جگک و شتی وا له‌جه‌سته‌یان دا

بۆگه‌ن بوو

چوکی کور‌ه‌وه‌یه بی‌ش خه‌ته‌نه‌کردنی

لَحْرًا: دهرمانی کرده لوتیه‌وه ۵ یان دهمیه‌وه.

لَحْيِي لَحًا: قسه‌ی پ‌رو بوچی زور گوتن.

لَحْيِي الشَّيْءِ: شته‌که خوار بوو.

لَحْيِي الْبَطْنِ: ورگه‌که لای خواروی داچورا

لَحْيِي الْعُقَابِ: دالاشه‌که دهندوکی سمره‌وه له‌هی

خواروی دریز تر بوو.

لَحْيِي الْبَعِيضِ: حوشرمه‌که نه‌ژنوبه‌کی له‌وی تری

نه‌ستور تر بوو

یان دهمیه‌وه

کرده لوتیه‌وه

ته‌پرکردو خواردی

هه‌لم‌زین

لَدَغًا فَلَانًا: دوز‌منایه‌تی‌ه‌که‌ی فلان‌ک‌ه‌سی توند کرد

لَدَغًا: کیش‌هی له‌گه‌ل نایه‌وه‌و به‌سهری دا زال

بوو.

لَدَغُ الْمَرِيضِ: نه‌خوشه‌که زمانی خسته لایه‌کی

دهمیه‌وه‌و دهرمانی کرده لایه‌کی تریه‌وه.

لَدَغًا فَلَانًا عَنِ الْأَمْرِ: فلان‌ک‌ه‌سی له‌کاره‌که حه‌بس

کرد.

لَدَغًا لَدَا: کیش‌هو دوز‌منایه‌تی‌ه‌که‌ی زور توند کرد

أَلَدَةً: دزایه‌تی کرد

له‌کیش‌هو دزایه‌تی کردنی دا توند ره‌و بوو

باشگوینی خست

کرده ناو دهمیه‌وه.

لَادَةً: له‌کیش‌هو نیزاع له‌گه‌ل کردنی دا توند ره‌وی

نواند

هم‌پ‌شه‌ی لی کرد

به‌تره‌وپا‌و شتی وا دهرمانی خوارد

لای لادا، مه‌یلی لای تری کرد

سامی سه‌پری نه‌م لاو نه‌ولای خوی کرد،

مایه‌وه، جه‌وق بوو

ناشتی نه‌ویست

ملنه‌دان بۆ جه‌ق و راستی

تره‌وپا دهرک‌ریته دهمی نه‌خوش‌ه‌وه

نه‌خوش‌یی‌ه‌که توشی ناو دهم و قورگ ده‌بی

اللدید: به‌مانا

هم‌رشتیک بی

به‌ده‌ستی لییدا

که‌می‌ک له‌روه‌که‌ی دهر‌خست

چ‌روه‌ی روه‌ک

دهره‌ینانی له‌زه‌وی

لَدَغَتُهُ الْهَيْئَةَ: مار پیوه‌ی دا، گه‌ستی.

لَدَغَ فَلَانًا بِكَلِمَةٍ: قسه‌ی توانج و تانه‌و تمه‌ری

نار‌استه‌ی فلان کرد

له‌فلان به‌ردا پیوه‌ی بدا

که‌س‌یک تانه‌و تمه‌ر له‌ناموسی خه‌لک بدا

المَلْدَعُ: بیاویک دابو رهوشتی وابی تانه
لهناموسی خه لک بدا.

لَدَمَ الشَّيْءُ لَدَمًا: لهشته که دی دا.

لَدَمَ فلاناً: شه بلاغی له فلان دا

لَدَمَ الشَّرْبُ: کراسه که بینه کرد ◊ اَلدَمَتَ علیه

الحَمَى: لمرزو تای بهردموام بوو ◊ لَدَمَ الشَّرْبُ

والمَلْدُ: هوماشه که یان خوفه که بینه کرد ◊

التدم الرجلُ: بیاومکه تیک چوو، شلمزا ◊

إلْتَدَمَتِ المرأَةُ: نافرته که له سنگی خووی دا،

لهدهم و چاوی خووی دا ◊ التدم فلاناً:

لهفلانکه سی داو پائی پیوفنا ◊ تَلَدَمَ الشَّرْبُ:

کراسه که رزی و کۆن بوو ◊ تَلَدَمَ الرجلُ الشَّرْبُ:

بیاومکه کراسه که بینه کرد ◊ اللدَامُ: بینه

که کراس و شتی وای بِن بینه بکری ◊ اللدَمُ:

دهنگی بهرد که له بهرزاییه وه بهزهوی دمکه وی

◊ اللدَمُ: وشهیه که عمره ب له کاتی سویند

خووی و بهیمان بهستن دا دهیلین ◊ اللدِيمُ:

هوماشی کۆن و رزیو، بینه کراو ◊ المِلْدَامُ:

بهردنیکه دانه ویلوه شتی وای بِن دهاردری ◊

المِلْدَمُ: (ثوب مُلْدَمٌ): هوماشه کۆن ◊ المِلْدَمُ: بهمانا

(المِلْدَامُ) دئ ◊ گیلی گوشتن و هلهو ◊ (أُم مِلْدَمٌ):

نازناوی لمرزو تایه.

لَدَمَ الشَّيْءُ: شته که نهرم بوو ◊ (فهو لَدَمٌ وهي

لُدنة) ◊ دگوتری: (امرأة لُدنة): نافرمتیکی

نهرم و نیان و گهنج و تازه بینگه پشتوو.

لَدَمَ أخلاقه: رهوشتی نهرم و نیان بوو ◊ لَدَمَ

الشَّيْءِ: شته که نهرم کرد ◊ لَدَمَ كَوْبَهُ:

هوماشه که یان، تهری کرد ◊ لَدَمَ فلاناً

بالأمر: فلانی به شته که وه هیشته وه ◊ تَلَدَمَ في

الأمر: له کاره که دا مایه وه ◊ تَلَدَمَ في حاجته:

له نیشه که دا تمبهلی کرد ◊ تَلَدَمْتُ عَلَيَّ

واحلتي: و لاخه که م و ستا و نهروی ◊ تَلَدَمَ:

هه لوپسته ی کرد و وستا ◊ تَلَدَمَ بالمكان:

له شوپنه که جیگر بوو ◊ اللدُنُ: خوارده مهنیه که

نانه که ی باش نمب یان باش نه کولابن ◊ اللدنةُ:

پیویستی.

لَدَمَ: زهری زمان و مهکانه بهمانای (عند) دئ ◊

اللدینة: مادیه کی هه ویری نهرمه و چهند

شکل و هه بارمیه کی لئ دروست دمکری ◊ الدی

فلان: فلانکه س هاوشانی زور بوون ◊ اللدنةُ:

که سیک له گهن تۆ له دایک بوو هاوته ممنت بِن.

لدى: زهری مهکانه بهمانا (عند) میه.

لَدَجَ الماءُ في حلقه: ناومکه ی قوت دا.

لَدَّ الشَّيْءُ: شته که به تام بوو

لَدَّ بالشَّيْءِ: شته که ی به تام هاته دمست ◊ لَدَّ:

وای لئ کرد تامی خووشی لئ بکا، به لایه وه

به تام بِن ◊ اللدُ الشَّيْءِ ربه: به تام و له زمت هاته

بهردمستی ◊ تَلَدَّ الرجلُ والمرأَةُ: ههریه که له زن و

بیاومکه له زمت و خووشییان له به کتر دی ◊ تَلَدَّ

الشَّيْءِ ربه: شته که ی به تام و له زمت هاته

بهردمستی ◊ اسَلَدَّ الشَّيْءِ: شته که ی به له زمت و

به تام دمسه که وت ◊ اللدُ: قسه خووش ◊ اللدنةُ:

هه سترکردن به شتیک گونجاو بِن له گهن

جهسته و دهرن و زهوقی دا ◊ المِلْدُ: شوینی

له زمت و خووشی ◊ المِلْدَةُ: شه هومت و نارمزو.

لَدَعَ الطَّائِرُ لَدَعًا: بالنده که بالی ریک کردن و

دوایی به هیواشی جولاندنی ◊ لَدَعَتِ النارُ برأیه

و ذکاله: فلانکه س به خیری له شته که حالی

بوو ◊ لَدَعَتِ النارُ الشَّيْءِ: ناگره که ری که وت و

سوتاندی.

لَذَعَ غُلبُ قَلْبُهُ: خَوْشه ويستی و دلدارى دلى سوتاند و نازارى دا.

لَذَعُ فَلَانًا بِلِسَانِهِ: به زوبانى نهمزىتى به فلانكس گهياند ◊ اللذع: داخ بوو نازارى پښ گهياند.

تَلَذَعَتِ النَّارُ: ناگرمکه هه لگيرسا ◊ تَلَذَعُ فَلَانٌ: فلانكس زمينى هه لايساو شتى زانى ◊ تَلَذَعُ الْفَلَامَ: گمنجهکه به مشيوميهكى جوان و خيرا رويى ◊ اللذاعُ: بؤ زيده رويى له ماناي (لاذع) دا دئ ◊ اللذعُ: (نيبذ يلدعُ): سرکه يهكى تيزه ◊ اللوذع واللوذعي: گورج و گؤل و زيرهك و زمين تيز ◊ تَلَذَعُ فَلَانٌ: فلانكس په لى کردو گورج و گؤل بوو له راهپراندى کاره گاني دا ◊ لِنَمِهِ بِالْمَكَانِ: ومگرى شوينهکه بوو تييدا مايه وه.

لَسِمَ بِالشَّيْءِ: دلى پيوهى نووسا و سور بوو له سهرى وازى لى نه هينا ◊ السّم بِالْمَكَانِ: له شويتهکه چي گير بوو ◊ السّم فَلَانًا الشَّيْءِ ربه: فلانكسى به وشتموه په پوهست کرد ◊ اللاذنُ: رمگه زى (جهنبيهه) له پيږى (اللاذنية) يه صه مفي راتينجى لى دهرده نيندرى، دمكرته بنيشتى جوين و عهترو دهرمان.

لَدِي بِالْأَمْرِ لَنِي: به کارمکه وه هه وه وگير بوو لى جيا نه بوموه ◊ اللى: نيسى موصوله مهبني و معريفه يه ◊ اللذان: بؤ دووگهسى نيره ◊ الذين: بؤ سى كس و زياتره له نيرينه.

لَزَبَ الشَّيْءُ لَزِيًا: شتهکه چي گير بوو

لَزَبَ الشَّيْءُ: شتهکه پتمو بوو.

لَزَبَ الطِّينَ: هورمکه لينج بوو

لَزَبَ بِالشَّيْءِ: به شتهکه وه نووسا ◊ لَزَبَتِ الْعُتْرَبُ فَلَانًا لَزِيًا: دويشك به فلانكس هيه وه دا.

لَزَبَ الطِّينَ لَزِيًا: به مانا (لَزَبَ) دئ.

لَزَبَ الشَّيْءُ: شتهکه تهنگ بؤوه ◊ كه م بؤوه.

لَزَبَ الشَّيْءُ لَزِيًا وَلَزِيًا: شتهکه همنديكى جووه

ناو هه نديكيه وه و تيكه لگيش بوو ◊ تَلَزَبَ

الشَّيْءُ: شتهکه كه وته سهرهك ◊ اللزبُ: ريگاي

تهنگ ◊ اللزبةُ: تهنگانه و جورتم و قات و قيرى گرانى.

لَزَجَ الشَّيْءُ: شتهکه لينج و ليك كشاوه و مهطاطى بوو

لَزَجَ بِالشَّيْءِ: به شتهکه وه نووسا و مگرى بوو

حه زى لى کرد ◊ تَلَزَجَ الشَّيْءُ: شتهکه همنديكى

به همنديكيه وه نووسا ◊ تَلَزَجَ الطَّعَامُ أَرَالطَّيْبُ:

خواردنهکه يان بؤنهکه لينج و مهطاطى تيك

هالا بوو ◊ تَلَزَجَ البَعْلُ: گياو گزمه نهرم بوو

ليك هالا بوو ◊ تَلَزَجَ شعر الراس: هزى سهر

شورابوو باش پاك نه كرابؤوه تيك هالا بوو ◊

اللَزَجَةُ: لهزگه ◊ دمگوتري: (رجل لزجة):

پياويكى لهزگه ييه به و شوينه دا نووسا وه

جيسى ناهيلنى ◊ اللزجةُ: لينجى و پيکه وه

نوسان و په گگرتنى ماديه، به جؤرتك به ناسانى

شيومكه ي تيك نه چي و نه گؤري و مگوو فهتران و

همنگوين و شتى وا ◊ لَزَّهُ: شهتهكى دا پيوهى نووساند.

لَزَّ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ: شتهکه ي به شتهکه وه په پوهست کرد.

لَزَّ الشَّيْءَ: پارچه شتهکه ي ليك نزيك کردنه وه پيکه وه ي نووساندن.

لَزَّ البعيرين: دوو حوشترمهكى خستنه په نا پهك و

جوتى کردن ◊ (لَزَّ الباب): دهرگاكه ي پيوه دا،

داپهخت.

لَزَّ فَلَانًا بِالرَّمْحِ: به رمب له فلانكسى دا.

لَزَمَ فَلَانًا إِلَى كَذَا: فلانكەسى ناچار كرد بۆنەو ۵ لَزَمَ الشَّيْئَ: شتەكەى شتەكەى دا پىوھى نوساند ۵ لَزَمَ: پىوھى نووساند چەسپاندى ۵ لَزَمَهُ اللهُ: خودا بەتەواوېى دروستى كرد، ھەموو ئەندامەكانى چەستەى ھەمناھەنگى يەكترن و چ كەم و كورې تېدا نېيە ۵ لَزَمَ بِالشَّيْئِ: بەشتەكەوھ نووسا ۵ تَلَزَمَ الشَّيْئُ: شتەكە كۆبوھو پىكەوھ نووسا يەكترى گرت ۵ اللِّزَامُ: پاشكۆل و كيلۆنى دەرگا ۵ شمشىرى دەرگا ۵ دەرگا ۵ لَزَمَ: (فلان لَزَمَ خَصْرَمَ): فلانكەس كان و بىكەى كېشەو نيزاعو باش دەتوانى ئىدارەى بكا ۵ اللُّزُ: ئەلقەى دەرگا ۵ يان شوشەى مەرگەب و شتى وا ۵ اللِّزُ: لەزگەو نووسا و چەسپا و بەشتەوھ ۵ اللِّزُ: كيلۆن و پاشكۆلى دەرگا ۵ اللِّزُ: كەسپك زۆر توندرەو بى لەكېشەو نيزاع دا ۵ دەست قوجا و بى بەزەحمەت شتىكى لەدەست بېتەوھ.

لَزَمَ الشَّيْئَ: بەشتەكەوھ نووسا ۵ لَزَمَهُ اللهُ: لكاندى بەشتەكەوھ، پىوھى چەسپاندى ۵ لَزَمَهُ: پىوھى نووسا ۵ كارمەكى ئەنجام دا بەبى رىك و پىكى و توندو تولى ۵ لَزَمَ الشَّيْئَ بِالشَّيْئِ: شتەكە بەشتەكەوھ نووسا ۵ تَلَزَمَ الشَّيْئَانِ: دوو شتەكە بەيەكترەوھ نووسان ۵ اللِّزَامُ: دەرمانىكە بۆ چاكرنەوھى برىن، برىنەكە دەرگى تاچاك نەبېتەوھ بەرى نادا ۵ قوماشىكى شاش چنراوھ يان قوماشىكى موشەممەعە دەخرىتە سەر برىن بۆنەوھى برىنەكە پىس نەبى ۵ اللِّزَامُ: ئەوھى شتى پىن بلكىندىرى بەشتى ترموھ ۵ اللِّزَامُ: تىبى كاغەزى لەزگە ۵ جۆرە كاغەزىكە مادىيەكى لەزگەبى پىوھى بەلكى بەشتى ترموھ ۵ اللِّزَامُ: بەمانا

(اللِّزَامُ) دى ۵ دەرگوتى: (ھذا لَزَمَ هَذَا): ئەمە نووساوھ بەنەوھو لى نابتەوھ. اللِّزَامُ: (أَذِنَ لِرُقَاءٍ): گوپچەكە ھەراخەكەى بەسەرموھ نووساوھ ۵ اللِّزَامُ: لەزگە لَزِمَ الشَّيْئَ لِرُومًا: شتەكە چىگىر لَزِمَ كَذَا مِنْ كَذَا: ئەمە لەوھ پەيدا بوو.

لَزِمَ الشَّيْئَ فَلَانًا: شتەكەى لەسەر فلان پىويست بوو
لَزِمَ الْعَمَلُ: بەردەوام بوو لەسەر كارمەكى.

لَزِمَ الْمَرِيضَ السَّرِيحَ: نەخۆشەكە لەسەر چىگا كەوت
لَزِمَ الْغَرِيحَ: ھەرزادەكەى گرت و مۆلەتى نەدا ۵
لَزِمَ الشَّيْئَ: شتەكەى چەسپاندى ۵ لَزِمَ فَلَانًا الشَّيْئَ: شتەكەى لەسەر فلانكەس پىويست كرد ۵ لَزِمَهُ: بەردەوام بوو، يەخەى گرت و بەرى نەدا ۵ لَزِمَ فَلَانًا: لەگەل فلان دا ماچ و مۆچ و چاك و چۆنى كرد ۵ لَزِمَ الْأَمْرَ أَوْ الشَّيْئَ: كارمەكى يان شتەكەى لەسەر خۆى پىويست كرد ۵ لَزِمَ فَلَانًا لِلدَّوْلَةِ: فلانكەس بېرىارى دا وادەى دا بېرىك پارە بدا بەدەولەت لەپاى بەكارھىنانى پارچەبەك زەوى دەولەت بۆ بەرژەوھندى خۆى ۵ اسْتَلْزَمَ الشَّيْئَ: شتەكەى بەپىويست زانى ۵ داخووازى شتەكە بوو ۵ اللِّزَامُ: شتى زۆر پىويست ۵ اللِّزَامَةُ: دەرگوتى: (رَجُلٌ لَزِمَةٌ): پىاوپىكە خوبەشتىكەوھ دەرگوتى وازى لى ناھىنى ۵ اللِّزَامُ: پەلەبەكە لەناو پىاوانى سوپا و پۆلىس دا ۵ اللِّزَامُ الْأَوَّلُ: پەلەبەكى سوپاھى يان پۆلىسىيە ۵ اللِّزَامُ: سەپان و ھەرزىر لەسەر زەوى حكومەت ۵ اللِّزَامُ: جەپرو مەنگەنە چ لەناسن يا لەدارىن ۵ اللِّزَامَةُ: مەلزمە: بەشىكە لەكتىب ھەشت پەرمەيان يان زەاتر.

لُزْنَ الْقَوْمِ لُزْنًا: خه لکه که همره بالغبیان کردو
 پاله به ستویان کرد ◊ تَلَزَنَ الْقَوْمُ: به مانا
 (لُزْنٌ) دئی ◊ الْأَلْزِنُ مِنَ الزَّمَانِ: رُوژگاری سهخت
 ◊ اللَّزْنُ: تهنگانه و جورته ◊ لَسَبْتُ الْعَرَبُ
 وهرها: دوپشک پیوهی دا، گهستی

لَسِبَ بِهِ لُسْبًا: پیوهی نووسا.

لَسِبَ الْعَسَلُ: ههنگوینی خوارد هه لی هوراند ◊
 أَلْسَبَهُ عَرَبًا: دوپشکی ناراسته کرد بؤنه وهی
 پیوهی بدا ◊ اللَّسْرِبُ: دهگوتری: (ماترك لُسْرِبًا):
 هچی نه هیشته وه.

لَسَدَ الْفَصِيلُ أُمَّ لَسْدًا: بیچوهکه هه موو شیری ناو
 گوانی دایکه که هی خوارد.

لَسَدَ الشَّيْءُ: شته که هی هه لقوراند

لَسَدَ الْعَسَلُ: ههنگوینی لسته وه ◊ الْمِلْسَدُ: بیچوه
 نازه نیک زور شیر بخوا.

لَسِيَ الشَّيْءُ لَسًا: شته که هی لسته وه ◊ أَلْسَتْ الْأَرْضُ:
 زهوی په که م جار ره کی لی روا ◊ أَلْسُ النَّبَاتُ:
 روه که که کاتی نه وهی هات بدوریتته وه ◊
 أَلْسَسَ: گیوا گژ که تازه سهری له زهوی
 دهره نیابن ◊ أَلْسَسُ: په که م جار که له وه پی
 دهگاو به رده می نازه ل دهگه وئ ◊ أَلْسَسُ:
 کولبه رو چه مالی لیزان ◊ لَسَعْتُ الْعَرَبُ:
 دوپشک پیوهی دا.

لَسَعَ فَلَانًا بِلِسَانِهِ: به زمانی خه لکی نه زیهت دا
 غه بیهتی کردن ◊ أَلْسَعَهُ عَرَبِيًّا: دوپشکی
 ناراسته کرد بؤ نه وهی پیوهی بدا ◊ أَلْسَعَ بَيْنَ
 النَّاسِ: ناکوکی خسته ناو خه لکه که وه ◊ أَلْسَاعُ:
 زمان پیس، دم دریز ◊ أَلْسَعَةُ: به مانا
 (أَلْسَاعٌ) دئی ◊ أَلْسُوعٌ: ناهره نیک میرده که هی
 ناخووش بوئ ◊ أَلْسُوعٌ: شاره زاو جاوساغی

لَيْهَاتُو ◊ لَسِقٌ: بروانه مادهی (لَزِقٌ وَلِصِقٌ) ◊
 اللَّسُوقُ: لهزگه به شوینی برینه وه دهنری تا
 چاک نه بیته وه بهری نادا.

لَسِنَ فَلَانًا لَسْنًا: غه بیهتی فلانی کرد

لَسِنَ الْيَافِ: توپکه که هی شیتال کردموه

لَسِنَ فَلَانٌ لَسْنًا: فلان زمان ره وان و فهصیح و هسه

شیرین بوو ◊ أَلْسَنَ فَلَانٌ: فلانکه هسه فهصیح و
 زمان ره وان بوو ◊ أَلْسَنَ فَلَانًا قَوْلَهُ أَوْ رِسَالَتَهُ:
 هسه که هی به فلانکه هسه راگه یاند ◊ لَأْسَنُهُ: هسه ی
 لهگه ل دا کرد ◊ لَسْنَتُ فَلَانٍ: فلانکه هسه زمانی

خوئی گه ست و سه رسام بوو له کاره که ◊ لَسْنُ
 الشَّيْءِ: شته که هی و مکوو زوبان لی کرد ◊ تَلَسَّنَ

الْجَمْرُ: بشکو ناگره که بلتسه ی لی هه لسا و مکوو

زوبان سه ره وهی خوئی باریک نواند ◊ تَلَسَّنَ

عَلِيٌّ: دروئی لهگه ل دا کردم ◊ أَلْسَانُ: زوبان

ذر اللسانین: فیتته و دوو زمان، دوو روو ◊ لسان

الهداء: نه و زیادو که هی ده که و پته ناستی پشته پی

◊ (لسان المیزان): زوبانه ی تهرازو ◊ (لسان

النار): بلتسه ی ناگر ◊ دهگوتری: (طفي لسان

النار): ناوه بؤ نه و پارچه غوضر و فهیه ی بهینی

زمانه و هیه و له کاتی شت هوتدان دا بوژی

هه ناسه دهگری بؤنه وهی خواردنی تی نه چی ◊

لسان الشر: روه کیکی سالانه به ◊ لسان العمل:

روه کیکی کیوی بهزیشکی به ته مهن دریزه ◊ لسان

العصافير: جوژه دره ختی که ◊ (لسان العصفور):

جوژه مه که ره نیه که پارچه کانی بچوکن

و مکوو زمانه جو له که و هه مان ◊ أَلْسِنُ: هسه و

ناخواتن ◊ زمان و زاروا ◊ أَلْسِنُ: ههرشتیک

قهراخه کانی و مکوو قهراخی زمانی لی کرابی ◊

أَلْسِنُ: (رجل ملسون): بیاوی زمان شیرین

هسه خووشی بی کردموه ◊ أَلْسِنُ فَلَانٌ:

دموروبه‌ری دهریای سپی ناوم‌پاست گه‌شه‌ده‌کا،
گوله‌کانی سپین.

لَطِنِي الشَّيْنُ بغيره: شته‌که به‌شتی ترموه نووسا ◊
الصَّقَّ الشَّيْنُ بالشَّيْنِ: شته‌که‌ی به‌شته‌که‌ی
ترموه نووساند ◊ لاصَقَه: پی‌وه‌ی نووسا ◊
ئه‌ویش به‌ئه‌مه‌وه نووسا ◊ اِلْتَصَقَ به: پی‌وه‌ی
نووسا ◊ تَلَصَّقَا: به‌یه‌که‌وه نووسان ◊ اِلْتِصَاق:
پیتی (اِلْتِصَاق): پیتی (ب)ی به ◊ اِلْتِصَاق:
له‌بوارى نه‌ندان‌یاری دا جو‌ش‌خواردن و پی‌وه‌لکانی
قه‌بارمه‌که به‌قه‌بارمه‌که‌ی تر. (اِلْتِصَاقِة:
(اللَّغَةُ اِلْتِصَاقِة): ئه‌و زمان و شی‌وه ناخاوتنه‌یه
که‌به‌هوی وشه‌ی زیاده‌وه په‌یومندی هسه‌کان
ئه‌دا بکری و مگوو لوغه‌ی ناچه‌ری و بؤل‌ونی و
تورکی ◊ اِلْتِصَاق: ئه‌و دهرمان و له‌مافو له‌زگه
پزیشکی‌بانه‌ی ده‌خرینه سهربرین ◊ اِلْتِصَاق: (هر
اَلصَّقِي رِبَلَصَّقِي): ئه‌و به‌تمه‌نیشتمه‌ویه ◊ هروا
ده‌گوتری: (هر بَلَصَقِ الحِائِط): ئه‌و له‌په‌نا
دیواره‌که‌ومه‌یه ◊ اِلْتِصَاق: به‌مانا (اِلْتِصَاقِ دئ) ◊
اِلْتِصَاق: مروفی باوک نادیار، هه‌لگیراوه ◊ جَارِ
اِلْتِصَاق: جیرانی وا که‌مالی به‌مالی توومبی ◊
اِلْتِصَاق: مروفی باوک نادیار ◊ باوک نه‌زاندراو ◊
اِلْتِصَاقِ الشَّيْنِ: شته‌که‌ی له‌فاند بؤنه‌وه‌ی دهری
بینی ◊ اِلْتِصَاق: زوری به‌ملاو به‌ولای خوی دا
پوانی ◊ اِلْتِصَاق: چاوساغی شارمزاو لیه‌اتوو ◊
اِلْتِصَاق: توندو تیزی له‌گه‌ل نواند.

لَطِنًا بالشَّيْنِ لَطِنًا: به‌شته‌که‌وه نووسا ◊ لَطِنًا فَلَانًا
بالمصا: به‌گوچان له‌فانی دا.

لَطِنِي بِالْأَرْضِ: به‌زمویه‌که‌وه نووسا ◊ لَطِنَت
لِسَانُهُ: زوبانی وشک بوو ◊ اللَّاطِنَةُ: برینیک
ئه‌ومنده هول بی بگاته توپکه‌ته‌نکه‌ی سهر
نیسقان.

فَلَانِكَسْ له‌کاتی ترس و هقره‌ی لی هه‌لگیرا ◊
اَللَّشَلُّشُ: پی‌وی گورج و گؤل و جه‌سته بجوک.

لَشَأً فَلَان: فلانکس دوی پله به‌رزبونه‌وه‌ی نرم
کراپه‌وه ◊ لا‌شاه الله: خودا له‌ناوی برد.

لَعِبَ الْجِلْدُ بِاللَّحْمِ: پیستی به‌ نیسقانه‌وه نووسا
له‌بهر کزو کؤل‌ه‌واری گوشتی پی‌ومنه‌ما.

لَعِبَ الْحَاتِمُ فِي الْأَصْبَحِ: هه‌نگوستیله‌که له‌په‌نجه‌دا
جینگیر بوو، دهرناپه.

لَعِبَ السِّيفُ فِي الْغَمْدِ: شمشیره‌که له‌کالان دا ناخن
بوو ◊ اِلْتَصَبَ الشَّيْنُ: شته‌که ته‌نگ بوو ◊
الْأَصْبَةَ: بری ته‌نگه‌به‌رو هول ◊ اِلْتِصَبُ:
ته‌نگه‌لان و ریگه‌ی ته‌نگه‌بهر ◊ اِلْتِصَبُ: پی‌وی
رژدو ره‌وشت ناله‌بار.

لَعْنُ الشَّيْنِ: شته‌که‌ی دزی ◊ به‌دزی کارمه‌که‌ی کرد.
لَعْنُ الْبَابِ: دهرگاگه‌ی داخست، پی‌وه‌ی دا.

لَعْنُ فَلَان: فلانکس ناوشانی ته‌سک بوون ◊ یان
ددانه‌کانی جوت یون

لَعْنَتُ الْمَرَأَةِ: نافرته‌که رانی لیک نزیک بوونه‌وه ◊
لَعْنَتُ الْجِبْهَةِ: ناوچاوانی ته‌سک بوو ◊ لَعْنَتُ
الشَّاةِ: مه‌په‌که شاخیکی بو پیشه‌ومه‌و شاخیکی
بو دواوه بوو ◊ تَلَعَّنَ فَلَان: فلانکس دزی
کردنی دوباره و سینه‌اره کردموه ◊ اِلْتِصَبُ: دز ◊
اَلْمَلْعَةُ: (ارض مَلْعَةٌ): ولاتیکه دزی زوره.

لَعَفَ الْجِلْدُ: پیستی به‌نیسقانه‌وه نووسا و شک بؤوه
به‌هوی کزی و لاواری.

لَعَفَ لَوْنُهُ: رهنگی دره‌وشایه‌وه.

لَعَفَ الْبَعِيرُ: حوشره‌که دروی خوارد رومه‌کی
چقلاوی خوارد ◊ اللَّاعِفُ: کلی له‌چاو رادراو ◊
اَللَّعْفُ: دره‌ختیکه چقلاوی له‌ولاتانی

نَطَعُ الشَّيْءُ: شته‌که خراب بوو

نَطَعَتْ فُلَانًا: شه‌پلاغهی له‌فلان دا.

نَطَعَتْ فُلَانًا بِحِجْرٍ: به‌ردی له‌فلان‌کس گرت.

نَطَعْتُ الْأَمْرَ فُلَانًا: کارمه‌که له‌سمر فلان‌کس زور

گران ◊ تلاطت القوم: خه‌لکه‌که شه‌ره شمشیریان

کرد ◊ به‌شمشیر له‌یه‌کیان دا ◊ یان

به‌مسته‌کولم و شه‌پازله که‌وتنه و ویزهی به‌گتری

◊ تلاطت الموج: شه‌پوله‌کان تیکه‌یانه‌وه هاویشته ◊

الملاطش: شوینی جه‌سته که زه‌بری له‌ دهدری و

به‌وه هویه‌وه نازاری له‌ په‌یدا دهبی ◊ نَطَعُهُ

بکذا: نه‌وهی تیه‌ه‌سو.

نَطَعَخَ فُلَانًا بَسْرًا: بوختانی بو فلان‌کس کرد ◊

نَطَعْتُ فُلَانًا بِأَمْرِ قَبِيحٍ: فلان‌کس تانبار کرد

به‌کاریکی ناشیرین ◊ نَطَعُهُ: بو زنده‌پویی

له‌مانای (نَطَعَهُ) دئ ◊ تَطَعُ الشَّيْءَ بكذا: شته‌که

به‌وه بیس بوو ◊ تَطَعُ فُلَانًا بِأَمْرِ قَبِيحٍ:

فلان‌کس به‌کاریکی ناشیرینه‌وه تومه‌تبار کرا ◊

النَّطِخُ: شتی که‌م له‌مهرشتیک بی ◊ اللَطِخُ:

خواردنی بیس (بیسخور) ◊ اللُّطِخَةُ: دم‌گوتری:

(رجل لَطِخَةٌ): پیاویکی نه‌حمه‌ق و گیله ◊

اللُّطِخُ: نه‌حمه‌ق و گیل ◊ اللُّطِخُ: نه‌وهی

له‌شتی تر هه‌لده‌سورئ و رنگی دم‌گورئ.

نَطَعَهُ لَطْسًا: به‌ته‌خته داریکی پان لئی دا

لَطَسَ فُلَانًا بِالْحِجْرِ: به‌ردی به‌فلان دادا.

لَطَسَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی وردو هار کرد ◊ شته‌که‌ی

پان و پلیش کردموه ◊ لَطَسَهُ: تینی هه‌سو ◊

ببسی رنگ کرد. ◊ لِللَّطَّاسِ: کوبن، پیک،

چه‌کوچی گه‌وره بو شکاندنی به‌رد ◊ به‌ردی

گه‌وره بو هارپینی دانه‌ویله ◊ به‌رداش.

لَطَّ الْأَمْرُ: خه‌ریکی کارمه‌که بوو خوی پیوه گرت.

لَطَّ فُلَانٌ: که‌وته گه‌ل فلان.

لَطَّ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی شاردموه داپبوشی.

لَطَّ الْحَقُّ بِالْبَاطِلِ: حه‌ق و به‌تائی تیکه‌لاو به‌یه‌ک

کرد.

لَطَّ عَنْهُ الْحَبْرُ: هه‌واله‌ی له‌ شاردموه.

لَطَّ عَلَيْهِ الْحَبْرُ: هه‌واله‌که‌ی له‌ شاردموه

لَطَّ السِّرُّ أَوْ الْحَبَابُ: به‌ردمه‌که‌ی داداپه‌وه

لَطَّ حَقُّهُ وَعَنْ حَقِّهِ: ئینکاری مافی نه‌وی کرد

لَطَّ الْبَابُ: دهرگا‌که‌ی داخست.

لَطَّ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی پیوه لکاند.

لَطَّ فُلَانًا بِالْعَصَا: به‌گوجان له‌فلان‌کس دا.

لَطَّ فُلَانٌ: فلان‌کس ددانی که‌وتن ◊ أَلَطَّ الرَّجُلُ:

پیاوه‌که توندو تیز بوو له‌کارمه‌که‌دا.

أَلَطَّ الْأَمْرَ عَلَيْهِ: کارمه‌که‌ی له‌ شاردموه ◊ أَلَطَّ الْقَبْرُ:

گورمه‌که‌ی به‌زه‌ویبه‌وه ته‌خت کرد ◊ أَلَطَّ فُلَانًا:

یارمه‌تی فلان‌کس‌سی دا ◊ اِنْتَلَطَّتِ الْمَرْأَةُ:

ناهرمه‌که‌ی خوی داپبوشی ◊ اِنْتَلَطَّتِ الْمَرْأَةُ بِالْمَسْكِ:

ناهرمه‌که‌ی بوئی میسکی له‌خودا ◊ تَلَطَطَ حَقُّهُ:

ئینکاری مافی فلانی کرد ◊ دَمَشْكَوْتَرِي: تَلَطَّى

حَقُّهُ: بوئه‌وه‌ی بیستی (ط) سی جار

به‌به‌ناپه‌که‌وه نه‌یمن ◊ اللَّاطُ: بیس ◊ الْمَلَطَّاطُ:

سمرانسری کیو ◊ هَمْرَاخِي كَيْو ◊ نَاش

چه‌قه‌نه‌ی ناش ◊ لِيَوَارِي شِيو ◊ هَمْرَاخ و دهریا

پان ریگا به‌قه‌راخ دهریادا ◊ به‌ریبیلای خانوو

ماله‌ی سواخکردن و گه‌چکاری ◊ بَرِينِيك بگاته

مؤخی سمر.

لَطَعَ الشَّيْءُ لَطْعًا: شته‌که‌ی لسته‌وه

لَطَعَ الْكَلْبُ أَوْ الذَّنْبُ الْمَاءَ: سه‌گه‌که‌ی یان گورگه‌که

ناوی خواردموه.

لَطَعَ فُلَانًا: شهقی له پاشه وهی فلانکس هه لدا.

لَطَعَ فُلَانًا بِالْمَصَا: به گۆجان له فلانکسی دا.

لَطَعَّ عَيْنَهُ: مسته کۆلهی له جاوی دا ◊ لَطَعَتِ
الْأَسْنَانُ لَطْعًا: ددانه کانی داخوران.

لَطَعَتِ شَفَةَ الزَّهْبِيِّ: دیوی ناوه وهی لیوی رهش
پنسته که (فوله ره شه که) سپی دهنوین.

لَطَعِ الشَّيْئُ: شته که کزو لاواز بوو.

لَطَعِ الشَّيْئُ: شته کهی لسته وه، خواردی.

لَطَعَّ فُلَانًا: شهقی له پاشه وهی فلانکس هه لدا ◊

إِنْتَطَعَ الشَّيْئُ: شته کهی لسته وه، خواردی ◊
الِلَطْعُ: مه لاشو ◊ اللُّطْعُ: (رجل لَطَعُ): پیاوی
خویری اللُّطْعَةُ: هیلکهی کرمی لۆکه به له سمر
بهری به لکه گه لا رۆی دهکا ◊ لَطَفَ بِهِ رُلَهُ:
له گه لدا هیواش و له سمره خو بوو.

لَطَفَ الشَّيْئُ: شته که ناسکو و جوان و له سمره خو

بوو ◊ تمنك و نهرم بوو پیچه وانهی نه ستورو
خهستی ◊ اَلطَّفَ لَهُ فِي الْقَوْلِ: پرسپاری
له سمره خو ی ناراسته کرد ◊ اَلطَّفَ فُلَانًا بِكُنَا:

چاکه ی له گه ل فلان کرد به فلان کرده وه ◊

الطَّفَ الشَّيْئُ بِنَبْه: شته که ی به ته نیشته وه

لکاند ◊ لَطَفُهُ: چاکه ی له گه ل دا کرد ◊ لَطَفُ

الکتاب: کتیبه که ی سوک و ناسان کرد شوینه

گرانه کانی رون کردنه وه ◊ تَلَطَّفَ الْقَوْمُ:

خه لکه که چاکه بیان له گه ل به کتر کرد ◊ تَلَطَّفَ

الْقَوْمُ فِي الْأَمْرِ: خه لکه که له کاره که دا له گه ل

به کتر هیدی و له سمره خو بوون ◊ تَلَطَّفَ لِلْأَمْرِ:

بوکاره که هیدی و له سمره خو بوو ◊ تَلَطَّفَ

بِفُلَانٍ: له گه ل فلان دا به هیدی و له سمره خو

جولابه وه بۆنه وهی نهینه کانی لی دهریینی ◊
تَلَطَّفَ فُلَانٌ: فلانکس خوشوع و ترسی پیوه

دیاریبوو ◊ اسْتَطَفَّ الشَّيْئُ: شته که ی له خو ی

نزیک کرده وه، به ته نیشته خو یه وه نوساند ◊

اللُّطْفُ: هیدی و هیمنی، دیاری ◊ اللُّطْفُ: لوتف

له لایمن خوداوه توفیق دان و پاراستنی

به ندمکانی به ته له تیشکان و هه لخلیسکان ◊

اللُّطْفُ فِي الْعَمَلِ: به هیدی و له سمره خو یی

نه نجامدانی کار ◊ اللُّطْفَةُ: دیاری ◊ اللُّطِيفُ:

به کتیکه له ناوه جوانه کانی په رومردگار ◊

اللطيفة: مینه ی (اللطف) ◊ ناوه بو قسه ی

ناسکو و عهنتیکه ◊ اللُّرَاطِفُ مِنَ الْأَضْلَاحِ: نه و

په راسوانه ی به لای سنگه وه ن ◊ لَطْمَةُ:

شهبلاغه ی له کولمی دا.

لَطَمَ الشَّيْئُ بِالشَّيْئِ: شته که ی به شته که وه

نوو ساند، شته که ی تیکه لاوی شته که کرد ◊

لَا طَمَهُ مَلَا طَمَةً: نه و دوکسه چه په وانه بیان

له به کتر دا، مشتبه کۆله یان ناراسته ی رو خساری

به کتر کرد ◊ لَطْمُهُ: زۆری مسته کۆله لی دان ◊

لَطَمَ الْكِتَابُ: کتیبه که ی ته واو کرد ◊ اِلْتَطَمَتِ

الأمواجُ: شه بو له کان لیکیان دا ◊ التَّطَمُّ الْقَوْمُ:

خه لکه که به مسته کۆله لیکیان دا ◊ تَلَطَمَتِ

الأمواجُ: شه بو له کان لیکیان دا ◊ تَلَطَمَ الْقَوْمُ:

خه لکه که به مسته کۆله لیکیان دا ◊ تَلَطَمَ رَجُلُهُ:

دهم و جاوی تو زاوی بوون ◊ اللُّطِيمُ:

به مسته کۆله لی دراو ◊ که سیک مندال بی و

باوک و دایکی بمرن و همتیو بی ◊ اللُّطِيمَةُ:

هوتوی میسک ◊ همروا و شه ی (اللطيمة): ناوه بو

کاروانی بازرگانی که باره کانیان میسک و

ناوریشم و کالای له و جو ره بن ◊ المَلَطَمُ:

خویری و خالی له ره شتی بهرز ◊ المَلَطَمُ: کولم،
روممت.

لَطَا لَطْرًا: په نای برده بهر نه شه که وت و بن به ردو
به ناگای کیو.

نَطَى نَطِيًّا: به زموييه كه موه نووسا ۵ تَلَطَّى على العدر: چاومروانى پيشمه تاي دوزمىنى كرد ۵ اللطاة: زموى ۵ شوين ۵ ناوجاوان يان ناومراستى ناوجاوان ۵ دزو جهرده كه ليته موه نزيك بن ۵ بارگرانى و هورساىي ۵ اللطاة: دزو جهرده كه ليته نزيك بينه موه ۵ المِطَى والمِطاء والمِطاة: نهو پهرده تهنكى نيوان نيسقانى كارپزهى سهرو گۆشته كه به تى.

لَطَّ به: له گه لى كه وتو لى جيانه بومه.

لَطَّ عليه: بيكىشى لى كرد.

لَطَّ فلان: فلانكه س دهرى كرد ۵ الظَّ به: به مانا (لَطَّ) دى ۵ له حديس دا هاتوه دهه رموى: (أَلَطَّرا يا ذا جلال والإكرام): خو به خو يندى دوعاو پارانه موى (يا ذا جلال والإكرام) بگرن و هميشه هم رسته يه بلين و بلينيه موه ۵ الظَّ بالمكان: له شوينه كه جيگر بوو ۵ (الظَّ بفلان): له گه ل فلانكه س كه وتو لى جيانه بوونه موه ۵ الظَّ المَطْرُ: بارانه كه به ردموام بوو ۵ لاظَّ في الحرب ملاطَّة و لظاظًا: به ردموام بوو له سمر شهرو وازى لى نه هينا ۵ تلاطَّوا في الحرب: سوارمکان يه كترى راون يه كترىان هيناو برد ۵ تَلَطَّطت الحية: ماركه له بهر زور رق هه نسانى سمرى خوى بادا ۵ اللُّطُّ: پياوى وشكه ته بييات و توندرو ۵ المِلطاطُ: به مانا (المِلخاح) دى ۵ واته كه سيك زور بيكىشى و نيلحاح بكا بو شت ۵ المِلطُ: تهنگه تاو ۵ المِلطَّة: نامه ي بيكىشى و زور نيلحاح تيدا كردن ۵ لَطَّطت الحية رأسها: ماركه له مرق هه نساوى و تورمى زور سمرى هه نساوردن ۵ تَلَطَّطت الحية رأسها: ماركه له مرق هه نساوى خوى سمرى هه نساوردن ۵ اللطاطُ: پياوى توند ته بييات و توند رهو ۵ زمان رهوان و هسمران ۵

لَطَّت النار: ناگرمه كه بلنيسى دا ۵ لَطَّى النار: ناگرمه كى هه نگرساند ۵ لِنظَّ فلان: فلانكه س رقى هه نساو و مكوو بشكو ناگر سور هه نگره را ۵ تَلَطَّت النار: ناگرمه هه نگرسا بلنيسى كرد ۵ اللطى: بلنيسى ناگر به بن دو كه ل.

لَطَّى: ناوئكه له ناومكانى دوزه خو (دو بزوينى

ناچنه سمر) هه ميشه ده بن بى ته نوين بى.

لَعَبَ الصَّبِيَّ لَعْبًا: منداله كه ليك له ده مى هاته خوار.

لَعَبَ لَعْبًا وَلِعْبًا: منداله كه يارى كرد.

لَعَبَ بالشئ: يارى به شته كه كرد.

لَعِبَ في الدين: نايينى كرده گائته و گرنكى بنى نهاد ۵ لَعِبَتِ الرِّيحُ بالمتزل: ره مهبلكه مه نزل و نشينكه كه سى سپه موه ۵ كوئرى كرده وه و ناسه وارى نه هيتت ۵ لَعَبَ الصَّبِيَّ: منداله كه والى كرد يارى بكا ۵ لَاعِبُهُ مَلَاعِبُهُ و لِعَابًا: يارى له گه ل دا كرد ۵ لَعَبَ الرَّجُلُ: به مانا (لَعِبَ) دى ۵ لَعَبَ القِرَدَ: يارى به ميمونه كه كرد ۵ هه لى په راند ۵ تَلَعَّبَ فلان: فلانكه س جار دوا جار يارى كرد ۵ الأَلْعَابُ: كه سيك زور يارى بكا ۵ فَيَلَّ زان و به پيچ و په نا ۵ الأَلْعَابَةُ: يارى ۵ اللُّعَابُ: تف ۵ (لعاب النحل): هه نگوينى هه نك ۵ (لعاب الحية): زه مرى مار ۵ اللُّعْبَةُ: هه رشتيك يارى بى بكرى ۵ نه حمه ق و گيل كه گائته جى كه سانى ديكه بى ۵ نوره يارى ۵ اللُّعْبَةُ: كه سيك زور يارى بكا ۵ اللُّعَابُ: به مانا (اللُّعْبَةُ) دى ۵ هه ن نازه ل و گيانله به ريك پيشه هه نپه رين و سه ماين و مكوو ميمون ۵ اللُّعُوبُ (أمرأة لُعُوب): نسا فرمتيكى ده لال و لارو له نه كه سمر و سوعه ته جيه ۵ المُلَاعِبُ: (ملاعِبُ ظله): بالندميه كه له سارا يارى له گه ل سيبه رى خوى

دمکا ◊ المَلْعَبُ: یاریگا ◊ ملاعبَ الرياح: نهو شوینانهی بیان لیوه دئ ◊ المَلْعَبَةُ: کراسی بیقوّل منداّل یاری پیوه دمکا ◊ (فانیلهو شورت).

لَعْمَ نِي الْأَمْرِ: لهکارمه وهستا ◊ هه لوئیستهی لهسهرکردو لئی وردیووه ◊ بهه یواشی نهجانی دا.

لَعَجَ الضَّرْبُ فَلاناً: لیدانهکه نازاری بهفلانکس گه باند ◊ پیستی سوتاند.

لَعَجَ الْحَبُّ وَالشُّرْقُ فزاده: سوزو دنداری دئی فلانکسی پرزاند.

لَعَجَ الْهَمُّ فِي الصَّدْرِ: خهم لهدمروونی دا تکیانهوه هاویشت ◊ العَجَّ النَّارُ فِي الْحَطَبِ: ناگری لهدارمان بهزدا ◊ لَاعَجَهُ الْأَمْرُ: کارمهکی لهسهر قورس بوو ◊ توشی دلتهراوکیی کرد ◊ العَجَّ الرَّجُلُ: پیاومهکه بههوی خهمو خهفتهوه نهخوش کهوت ◊ اللّاعِجُ: عیشقو سوزی سوتینمیری ناو دمروون ◊ لَعَسَهُ لَعْساً: گهستی ◊ لَعِسَتِ الشَّفَةُ: لیومهکه دیوی ناووهوی رش هه لگهرا بوو ◊ لَعِسَتِ النَّبَاةُ: گیاو گزهکه پرو چر بووتیکهالاو بههوی تیر ناوییهو رش هه لگهرا ◊ تَلَعَسَ فُلانٌ: فلانکس خواردنی خیرا خیراو بههلهپه بوو ◊ اللّعیسُ: رشیییهکه بهدیوی ناووهوی لیومهومیه ◊ اللّعیسةُ: رنگی رش ◊ دمگوترئ: (في شَفَتَيْهَا لَعْسَةً): دیوی ناووهوی لیوی رشایی همیه ◊ اللّعیسُ: دمگوترئ: (ماذقت لَعْساً): هیج شتیکم نهچهشتووه ◊ اللّعیسُ: زور خوزو چلیس، ههلهپهکههر ◊ الملعوسُ: (لَحْمٌ مَلْعُوسٌ): گوشتی سوری نهکولوو.

لَعَمَى عَلینا: شتهکهی گرانو نهستم کرد لهسهرمان ◊ تَلَعَمَ: بهمانا (أعص) دئ ◊ لَعَطَهُ بالنار: پانهو بان ملی داخ کرد

لَعَطَ فُلاناً بجمه: مافی فلانی پاش خست ◊ مَرُّ لَاعِطاً: روئی بهشیوهی دزه هه لوئیستو خوئی خسته پهنا دیوار بان پهناکیو ◊ أَلْعَطَ فُلانٌ: فلانکس بهبناری کیوهکهدا روئی ◊ اللّلعطُ: تاکی (الألعاط) که بریتییه لهو هیلانهی حبهشهپیهکان لهسهر روخساری خویمان دروستی دهکهن ◊ اللّلعطُ: شوینی بناغهی خانوو بان بناری کیو ◊ اللّلعطُ: مهریک که دهوران دموری ملی رش بینو باقی جهستهی سپی بین ◊ اللّلعطُ: رشایی که سوری تیکه ل بووبن.

لَعَّ: وشهیهکه ناراستهی مروئی ههلهنگوتو دمکری ◊ أَلْعَتِ الْأَرْضُ: زهوپیهکه رومکی هیندوبای رواند ◊ تَلَعَى الْعَمَلُ: ههنگوینه که پارچهپهکی لی هه لدمبری لهبهر لینجییهکهی شورابهکی درئژ دمبیتهوهو لیک نابیتهوه ◊ (تَلَعَى اللَّعَاغُ): هیندوبای خوارد ◊ اللّلعاعةُ: تاکی (اللّعاع) ه ◊ لهحه دیس دا هاتوووه (إغا الدنيا ساعة، ومتاعها لعاعة): دونیا ساتیکه کالاکانی تهمهن کورتنو وهکوو رومکی هیندوبا وایه ◊ اللّلعاعةُ: کسینک بهمنهزانی لهحن دا دادهنی بو گوژانی ◊ اللّلعاةُ: نافرمتی خانو مانی داوینپاکی ناسک و جوانو قسه خوش.

لَعِقَ الْعَمَلُ: ههنگوینهکهی لستهوه. لَعِقَ فِي عَمَلِهِ: لهکارمهکی دا پهلهی کردو گورجو گوژ بوو ◊ أَلْعَقَهُ الْعَمَلُ: وای لی کرد ههنگوینهکه بلینسیتهوه ◊ العَقَّ النَّسَاجُ: جوّلاکه ریهسهکی خاو رست زوری گشت نه رست ◊ لَعَقَهُ الْعَمَلُ: بهمانا (أَلْعَقَهُ) دئ ◊ التّعقَ لَوْنُهُ: رنگی

گُورًا ◊ اللُّعَاقُ: پاشماوهی خواردن لهدمی
خُوراك خُورمه‌كدا ◊ اللُّعْتَةُ: دهگوترئ: (في
الأرض لعة من ربيع): لزموی دا كه‌ميك ته‌رایی
همیه ◊ اللُّعْتَةُ: شتی كه‌م به‌منندازهی پیوانه‌ی
كه‌وچكيك يان لويچيك ◊ اللُّعْرُقُ: مرؤفی كه‌م
عه‌قل، عه‌قل سوك ◊ اللُّعْرُقُ: هه‌رشتيك
هه‌لقورپندری، بخوریته‌وه ◊ اللُّعْتَةُ: نامیریکه
خواردنی پی ده‌گرتیه ناو دم (كه‌وچك) ◊
لَعْلٌ: بیتیکه له‌و بیتانه‌ی پییان ده‌گوترئ
(حرف مشبه بالفعل) بؤ ره‌جاو ته‌ممنناو مانای
تریش دئ ◊ لَعْلَعُ السَّرَابُ: تراویلكه‌كه
دره‌وشایه‌وه ◊ لَعْلَعُ الرعد: هه‌ور گۆلاندی ◊
لَعْلَعُ فلان من كل شين: فلانكه‌س له‌هه‌موو
شتيك دهرمنجی ◊ لَعْلَعُ العَظْمِ: ئیسقانه‌كه‌ی
شكاند ◊ تَلَعَّلَ من الجوع: له‌برسان سکی قوژه
قوژی دئ.

تَلَعَّلَ في كلاً ضعيف: حوشرمه‌كه له‌له‌ومرگای كه‌م
له‌ومردا سه‌ره خوله‌ی بوو، بؤنه‌وه‌ی شتیکی
ده‌ست بكه‌وئ ◊ تَلَعَّلَ السَّرَابُ: تراویلكه‌كه
دره‌وشایه‌وه ◊ تَلَعَّلَ الكُتُبُ: سه‌گه‌كه له‌تینوان
زمانی دهرکیشا ◊ تَلَعَّلَ العسلُ: هه‌نگوپنه‌كه
به‌هوی لینجییه‌وه كه‌پارچه‌یه‌کی لئ هه‌لگرت
دریز بؤوهو لیک نه‌بجرا ◊ اللُّعْلَاعُ: ترسنوك ◊
اللُّعْلَعُ: تراویلكه ◊ گورگ ◊ دره‌ختیکی ولاتی
حیجازه ◊ اللُّعْلَعَةُ من السراب: بریسکه‌ی
تراویلكه ◊ لَعْمَطُ اللحمِ: گۆشته‌كه‌ی
له‌ئیسقانه‌كه‌ به‌ددانی پیشه‌وه‌ی بچری ◊ لَعْمَطُ
فلان: فلانكه‌س چلیس و خورا بوو ◊ اللُّعْمَاطُ:
كه‌سك هه‌والی بی بناغه‌و ناراستت پی بئی ◊
اللُّعْمَطُ: چلیس و به‌هه‌له‌به بؤ خواردن ◊ لَعْنَهُ
الله: خودا له‌رحمه‌تی خوی ناومیدی كرد

لَعْنٌ فلاناً: فلانكه‌سی ریسوا كرد ◊ لَاعَنَ الرجل
زوجته ملاءنة ولعناً: پایوه‌كه خوی له‌سزای
بؤختانکردنی به‌ژنه‌كه‌ی رزگار كرد به‌هوی
لیعانه‌وه ◊ لَاعَنَ الحاكم ينها: دادومر بریاری
لیعانی دا له‌نیوان ژن و میرده‌كه‌دا ◊ لَعْنَةُ:
زوری له‌عنه‌ت لئ كرد.
إلْتَمَنَ القومُ: خه‌لكه‌كه هه‌ندیکیان له‌عه‌نتیان
له‌هه‌ندیکیان كرد ◊ إلتَمَنَ فلان: فلانكه‌س
له‌عه‌نتی له‌خوی كرد ◊ تلاعنا: دو مرؤفه‌كه
هه‌ریه‌كه‌یان له‌عه‌نتی له‌وی تریان كرد ◊ تلاعن
القومُ: خه‌لكه‌كه تفضو له‌عه‌نتی به‌كتریان كرد ◊
تلاعن الزوجان: ژن و میرده‌كه به‌شيوه لیعان
راستی داوای خویان جه‌سپاندو داوای نه‌وی
تری رعت کرده‌وه ◊ تَلَمَّنَ القومُ: خه‌لكه‌كه
به‌كتریان تفضو له‌عه‌نت كرد ◊ اللّاعين:
ده‌گوترئ: (أمر لاعين): نه‌مه کاریکه نه‌فرین
نامیزه دمبیته هوی نه‌فرین کردن ◊ اللّاعان:
له‌شه‌ریعه‌تی ئیسلام دا نه‌وه‌یه میزد جوار جار
سویند بخوا كه راستگۆیه له‌ومدا كه‌ده‌ئئ
ژنه‌كه‌م داوین پیسی كردوو جاری پینجه‌م بئی
نه‌فرینی خودا له‌سه‌رم بی نه‌گه‌ر درؤبكه‌م
نه‌مجا ژنه‌كه رمدی بداته‌وو جوار جار سویند
بخوا كه میرده‌كه‌ی بوختانی بؤده‌كاو راست ناكا
له‌داواكه‌ی دا جاری پینجه‌م بئی نه‌فرینی
خودام له‌سه‌ر بی نه‌گه‌ر میرده‌كه‌م راست بكا،
به‌مه‌ش ژنه‌كه سزای داوین پیسی له‌سه‌ر
لاده‌درئ و بؤ هه‌تا هه‌تایه نه‌م ژن و میرده
له‌یه‌كتر حه‌رام دمبئ ◊ اللّعنُ: (أبیت اللّعن):
وشه‌یه‌كه کاتی خوی عه‌ره‌ب بؤ سلاو کردن
له‌پاشاو سه‌ره‌ك خیله‌کانیان به‌کاریان هیناوه ◊
اللّعنةُ: به‌مانا سزا دئ ◊ ده‌گوترئ: (أصابته لعنة
من السماء): سزای ناسمان لئی دا ◊ اللّعنةُ:

كەسێك ئەومێندە خراب و شەپانی بێ خەلك
تەو لەعەنتی بكا ◊ اللعین: شەپتان، نەفرین
لێكراو ◊ داوێل: كەلەنا و باخ و كشتوكاڵدا
هەلەمدەری ◊ اللعنة: كارێك ببیتە ھۆكاری
نەفرین كردن لەبەكەرمەكەي ◊ ألمی ثمی الأثمی:
مەمکی مینێهەكە گۆرانی بەسەردا هات گەورە
بوون شیریان تێدا پەیداوو ◊ الأعماء:
جوێزگەي فامكەكان ◊ اللأسمی: ئەوكەسەي
لەھەموو شتێك دمتەرسن ◊ اللأعیبة:
درەختوكێكە لەبناری كێودا دەروێ گونجی
زەردی ھەمەي ◊ اللعأ: چلێس و بەچەپ و گوپ ◊
اللغز: بەدەرەوشت ◊ چلێسی بەچەپ و گوپ ◊
اللغرة: سەگ، چلێس و بەچەپ و گوپ ◊ رەشایی
دەورو بەری گۆی مەمکی نافرمت ◊ لغرة الجرع:
برسیایەتی زۆر كوشندە. ◊ كلبۃ لغرة: سەگێكە
شەر لەسەر لاک دەكا ◊ لغرق: بڕوانە مادەي
(لغق) ◊ اللغرق: بڕوانە مادەي (لغق).

لَقَبَ فلان: فلانكەس ماندوو بوو.

لَقَبَ على القوم: خەلكەكەي تێك بەردا و مزەعی
شێواندن.

لَقَبَ القوم: قەسەي ناراستی بۆ خەلكەكە گێراپەو.

لَقِبَ لقباً: ماندوو بوو ◊ القبة: ماندوی كرد
(القبة السیر): روێشتن و لاخەكەي ماندو كرد
لَقْتَهُ السیر: روێشتن ماندوی كرد ◊ لَقِبَ
الحیوان: نازەلەكەي پەتانندو دوری خستەو تا
ماندوی كرد ◊ لَقِبَ الأمر: سەروكاری نیشەكەي
كردو باش ئەنجامی دا ◊ اللقب: قەسەي پێو
پوچ و بێ بنەما ◊ اللقب: مروفي گیل و نەقام
بێ دەسەلات ◊ لَقْدَ لَقْداً: زمانە بچكۆلەي
ھەنگاوت.

لَقْدَ فلاناً عَن حاجته: فلانكەسەي
لەپێداوێستییەكانی مەنع كرد.

لَقْدَ أذنه: گوێچكەي پاكێشا بۆئەوێ رێك بن ◊
لاغنه: دەستی گرتو نەپهێشت بەنامانجی خوێ
بكا ◊ إلتقته: بەمانا (لاغنة) دئ ◊ لَقْدَ فلان:
فلانكەس رفی ھەلسا ◊ اللغد: گۆشتوكەي نیوان
مەلأشوو لامل.

لَقَزَ الربوع أجماراً لغزاً: بەربوعەكە كۆنەكەي
پێچاو پێچ ھەلكۆلی بۆئەوێ كەدەمێندمەمەكەي
دزێ خوێ ھێرشی كردەسەر لەلانەكەي دا
بتوانی خوێ رزگار بكا.

لَقَزَ الشئین: شتەكەي لەروخساری خوێ گۆری ◊
الغز الربوع أجماراً: بەمانا (لغزها) دئ ◊ الغز
كلامه وفيه: قەسەكەي خوێ پێچاو پێچ كرد ◊
الغز في يمينه: لەسۆیند خواردنەكەي فێلی كرد،
لەسەر شتێك سۆیندی خواردو مەبەستی
شتێكی تر بوو ◊ لاغزاً: قەسەي بەتوێكێ و
موعەمماي لەگەن دا كرد ◊ لَقَزَ كلامه: بەمانا
(الغزة) دئ ◊ (لَقَزَ في يمينه): لە سۆیند
خواردنەكەي فێلی لەكابرای سۆیند بۆخوراو
كرد ◊ الألفوزة: مەتەل و موعەمما ◊ اللغز:
كۆنە زیشك، كۆنە مشك، كۆنە بەربوع ◊
مەتەل و قەسەي موعەمما ◊ اللقاز: ئەوكەسەيە
بەخرابە لەخەلك دەدوێ ◊ لغوس في الأكل:
پەلە پەل كرد لەخواردن دا ◊ لغوس الطعام:
خواردنەكە كال و نەكۆلیو بوو پێنەگەبشتبوو ◊
اللغوس: كەسێكە خێرا نان بخوا پەلە پەل بكا
لەخواردن دا.

لَقَطَ القوم لقطاً ولغاطاً: خەلكەكە كردیانە هات و
ھاوارو قیرەو ھەرا.

لَغْفَطَ القَطُّ أَر الحَمَامُ لَغْفِيظًا: كَوِجِ كَوِجِ مَكِه (هَمَتِيكِه)
 يان كَوِجِ مَكِه خَوِيئِنْدِي ◊ اَلْقَطُّ القَرْمُ: خَه لَكِه كِه
 هَاتو هَاوارو قِرْمُو هَمَرِيان كَرْد ◊ اَلْقَطُّ القَطَا
 أَر الحَمَامُ: هَمَتِيكِه يان كَوِجِ مَكِه خَوِيئِنْدِي ◊ لَغْفَطُ
 القَرْمُ: خَه لَكِه كِه هَاتو هَاوَرِيان كَرْد ◊ اَللَّغْفُ:
 دَمَنگِه دَمَنگُو قِرْمُو هَمَرَا.

لَغْفَفَ فُلَانٌ لَغْفَضًا: فَلَانَكَسَ سِستَه مِي كَرْد ◊ چَاوِي
 تَن بَرِي ◊ لَغْفَفَ الإِنَاءُ: قَاهِه كِه مِي لِسْتِه وَه.

لَغْفَفَ مَانِي الإِنَاءُ: نَهَوِي لَه قَاهِه كِه دَا بُوو لِسْتِه وَه.

لَغْفَفَ الطَعَامَ: خَوَارِدَنَه كِه مِي خَيْرَا خَوَارِد ◊ اَلغَفَّ
 فُلَانٌ: بَه مَانَا (لَغْفَفَ فُلَانٌ) دِي ◊ اَلغَفَّ فِي السَّيْرِ:
 لَه رُوِيشْتَن دَا پَه لَه مِي كَرْد ◊ بُوو بَه شَمَرِيكِه دَز ◊
 اَلغَفَّ بَمِينَه: چَاوِي تَن بَرِي ◊ اَلغَفَّ عَلَى الرَّجْلِ:
 زُورِي قِسَه مِي نَاشِيرِيَن بَه پِيَاوَمَكِه كَوِجِ ◊ اَلغَفَّ
 الصَّيْبِي لُغْفَةً: پَارُوِيه مِي خِسْتِه دَمَمِي
 مَنْدَالَه كِه مَوَه ◊ لَاغْفَهُ: هَاوَرِيَه مِي نَهَوِي كَرْد ◊
 لَاغْفَ المَرَأَةَ: نَافَرْمَتَه كِه مِي مَاج كَرْد ◊ تَلْغَفَّ
 الطَعَامَ: بَه چَنگِ خَوَارِدَنِي كَرْدِه دَمَمِيه وَه ◊
 اللُّغْفَةُ: پَارُو ◊ اللُّغْفِيْفُ: تَايِبِمَتَه مَنْدِي پِيَاوُو
 دَمَسْتُو پِيُو مَنْدَه كَانِي ◊ اللُّغْفِيْفَةُ: بَه لُو، حَه لُو،
 نَارِدُو رُوَن تِيكَه مِي بَه مَكِ بَكَرِي وَ بَكُوئِيئِنْدَرِي ◊
 المُلْغِفَةُ: هُوَزُو بَنَه مَالَه مَكِه دَابُو نَه رِيئِي دَزِييَان
 تِيئِدَا بَاو بِيَن ◊ لَغْفَغَ طَعَامَهُ: خَوَارِدَنَه كِه مِي كَرْدِه
 خَوَارِدَنِي بَه پِيخُور ◊ نَانِي بَه رُوَن وَ پِيُو وَ شَتِي
 وَ خَوَارِد ◊ اللُّغْلُغَةُ: نَاخَاوَتَنِي نَاعَمَرَمِيَن قِسَه وَ
 نَاخَاوَتَنِيكِ بَه زُوْبَانِي عَمَرَمِي نَه بِيَن.

لَغْفَمَ فُلَانٌ لَغْفَمًا: هَمَوَالِي نَا رَاسْتِي دَا بَه هَمَقَالَه كِه مِي.

لَغْفَمَ المَرَأَةَ: دَمَمِي نَافَرْمَتَه كِه مِي مَاج كَرْد، دَهوَرُو
 بَه رِي دَمَمِي مَاج كَرْد.

لَغْفَمَ الجَمَلُ لَغْفَمًا: حَوِشَرْمَكِه كِه مِي چَانَد.

لَغْفَمَ فُلَانٌ لَغْفَمًا: هَمَوَالِي لَه شَتِيكِ دَا كِه لِيئِي دَانِيَا
 نَه بُوو.

لَغْفَمَ بِالطَّيْبِ: بُوئِي خُوْشِي لَه دَه مَو لِيئُو دَا ◊ اَلْغَمُ
 الذَّهَبُ وَمَا شَابَهه: جِيُو مَو شَتِي وَ مِي تِيكَه ل
 بَه نَانَتُونَه كِه كَرْد ◊ لَغْمَةُ بِالطَّيْبِ وَ عَمْرُه: بُوئِي
 خُوْشِي لَه دَه مَو لَوْتِي دَا ◊ لَغْمُ المَكَانِ: شُوِيئِنَه كِه مِي
 مِيَن رِيْزَر كَرْد ◊ تَلْغَمَ القَرْمُ بِالكَلَامِ: خَه لَكِه كِه
 كِه وَتَنَه قِسَه وَ بَاسُو دَه مِ بَادَان ◊ اللُّغَامُ: كِه مِي
 دَمَمِي حَوِشَر ◊ اللُّغَمُ: بُوئِي كِه مِي، بُوئِي خُوْشِي
 كِه مَو كَوِجِ ◊ قِه صَه بَه مِي زُوْبَان ◊ دَه مَارِي زُوْبَان
 ◊ لَه رَزِيئِي بَه تَه وَزَم ◊ شَتِيكِه وَ مَكُوو صَنْدُوْق
 وَ بَه مَادَه مِي تَه قِيئِنَه وَه مِي تِيئِدَمَكَرِي وَ زِيْرَخَاك
 دَه مَكَرِي بُوئِه وَه مِي كِه سِيكِ بَه سَه رِيئِدَا بَرُوَا
 بَه تَه قِيئِنَه وَه ◊ اللُّغِيْمُ: نَه بِيئِي ◊ المَلْغَمُ: دَه مَو لَوْتُو
 دَه مَو رُو بَه رِي ◊ اَلْغَانُ النَّبْتُ: رَه مَكِه كِه دَرِيْزَر بُوو
 تِيكَه مَالًا ◊ الغَائِثُ الأَرْضِ: زَهَوِي لَه مَو رِي زُور بُوو
 ◊ اللُّغْنُ: هَمَر مَتِي گَمَنجِي ◊ اللُّغْنُ: لَآيَه مِي نَالُو
 كِه بَه سَه ر گَه رُو دَا دَه رُوَانِي ◊ اللُّغْنُونُ: بَه مَانَا
 (اللُّغْنُ) دِي ◊ كَوِجِ تَايِي لَوْتِ نَزِيكِ مَه لَاشُو.

لَغْفَا فِي القَوْلِ لَغْفَا: لَه قِسَه كَرْدَن دَا هَه لَه مِي كَرْد ◊
 دَمَكُو تَرِي: (لَغْفَا فُلَانٌ لَغْفَا) فَلَانَكَسَ قِسَه مِي پَرُو
 بُوچِي كَرْدَن.

لَغْفَا عَن الصَّوَابِ: لَه رِيئِي گَا مِي رَاسْتِ لَآي دَا.

لَغْفَا عَن الطَّرِيقِ: لَه رِيئِي گِه لَآي دَا.

لَغْفَا الشَّيْنُ: شَتِه كِه بُوچ بُوو.

لَغْفِي فِي القَوْلِ لَغْفَا: بَه مَانَا (لَغْفَا) دِي.

لَغْفِي بِالْأَمْرِ: حَمَزِي لَه نِيئِشَه كِه بُوو.

لَغْفِي بِالشَّيْنِ: وَ مَكَرِي شَتِه كِه بُوو پِيُو لَكَا

لَغْفِي بِالمَاءِ وَ الشَّرَابِ: زُورِي خَوَارِدُو خَوَارِدَه مَو
 تِيئُو بَه مَتِي نَه شَكَا، تِيْرَاو نَه بُوو.

لَفِيَ الطائر بصرته: بالندمه که خویندی ◊ الفی الشئین: شته‌که‌ی پوج کرده‌وه ◊ الإلفاء فی النحر: نه‌ومیه عمه‌ل عامیل لمنفعال القلوب دا پوج بکه‌یه‌وه دو مفعوله‌کانی مهنصوب نه‌کرین، بؤ نمونه له‌جیاتی نه‌وه‌ی بلئی (علمت العلم نافعاً) بلئی (العلم نافع علمت) ◊ اللأغیة: شتیک گرنگی پین نه‌درئ و سودی لئ نه‌بیندرئ ◊ اللفا: شتیک که نیعتباری پین نه‌کری ◊ اللفة: زمان و زاراه که گه‌لو نه‌ته‌ومیه‌ک مهبه‌سته‌کانی خوی پین دهردمبرئ ◊ اللفس: هسه‌یه‌ک بروی پین نه‌کری ◊ لفس: پروانه (لفس). لفا العرد: شورکه‌که‌ی سبی کرد.

لفا اللحم عن العظم: گوشتی له‌نیسقانه‌که دامالی ◊ لفات الريح السحاب عن وجه السماء: رهمه‌با هه‌وری به ناسمانه‌وه نه‌هیشته‌هه‌مووی رامالی لفا فلاناً: غه‌بیه‌تی هه‌لانکه‌سی کرد.

لفا فلاناً حقه: مافی هه‌لانکه‌سی دا لفا فلاناً بالعصا: به‌گولچان له‌فلانکه‌سی دا.

لفی الشئین لفاً: شته‌که‌ی مایه‌وه ◊ انفا الشئین: شته‌که‌ی هی‌شته‌وه ◊ انفا العرد: شورکه دارمه‌که‌ی سبی کرد ◊ اللفا: شتی که‌م ◊ اللفا: پارچه گوشت ◊ اللفیة: نهرمه گوشت به‌بی نیسقان.

لفت الشئین لفتاً: شته‌که‌ی لول دا به‌راست و چه‌پ دا بای دا به‌م لاه به‌ولای دادا.

لفت فلاناً عن الشئین: فلانکه‌سی له‌شته‌که‌ی لادا.

لفت رداً عنقه: چاکی عمباکه‌ی هه‌لدا‌یه‌وه بؤسمر شان و ملی.

لفت الکلام: هسه‌که‌ی له‌زمانی عمرمی لادا بؤسمر زمانی ناعمرمی.

لفت الشئین: شته‌که‌ی تیک هه‌لدا و مکوو چون ناردو رون تیک هه‌لدمدرئ.

لفت الراعی الماشیة: شوانه‌که کویرانه له‌نازه‌له‌کانی داو لیدانه‌که‌ی ناراسته‌ی نازهلئیکی تابه‌تی نه‌کرد ◊ زهرمه‌که‌ی هاویشته‌ بؤ هه‌موانیان و مهبه‌ستی نه‌بوو ری کامه‌یان ده‌که‌وی.

لفت الریش علی السهم: په‌رمکه‌ی کیزری له‌تیرمه‌که‌ شته‌که‌ دا.

لفت الکلام: هسه‌ی فرئ داو مهبه‌ستی نه‌بوو کئ دهمگریته‌وه

لفت اللحاء عن المرود: توپکه‌که‌ی له‌شورکه‌که‌ی کرده‌وه.

لفت الشئین: شته‌که‌ی فرئ دایه‌ ته‌نیشته‌ی خوی.

لفت فلاناً بالشئین: شته‌که‌ی راده‌ستی فلان کرد.

لفت الرجل: بیاومه‌که‌ گیل و نه‌حمه‌ق بوو ◊ بده‌ستی چه‌بی کاری کرد نه‌ک به‌ده‌ستی راستی ◊ بیاومه‌که‌ ده‌ست و مه‌جه‌کی به‌هیزو پته‌و بون ده‌ستی بگانه‌ هه‌رشتیک بای دمداو خواری ده‌کاته‌وه.

لفت التیس: نیزیه‌ قهرمه‌که‌ شاخه‌کانی خوارو خنج بون ◊ لفت الشئین: شته‌که‌ی خوار کرده‌وه ◊ الفت الی الشئین: روی وهرگیرا بولای شته‌که‌ی ◊ الفت عنه: روی لئ وهرگیرا ◊ لفت الی الشئین: به‌مانا (الفت دئ) ◊ اللافة: دروشه، له‌وحه‌یه‌که‌ له‌دار یان شتی تر یان پارچه قوماشیکه‌ ناویک یان هه‌لوپستیکی له‌سهر دهنوسری بؤنه‌وه‌ی سه‌رنجی لئ بدرئ ◊ اللفت: رومکیکی کشتوکالییه، به‌کالی و به‌کولای ده‌خوری ◊ قه‌راخ و ته‌نیشته‌ی شت ◊ اللفوت من النساء: ناهرمتیک زور به‌ملاو

بهولادا برونای ◊ نافرمتیک جاو بهدمرموبی و
 جاومروانی نهومی میردمکهی لئی بی ناگابی و
 جاو برکی و دنداری لهگهل پیماوی تر بکا ◊
 اللفیتة: په لوی توند ◊ المتلفئة: نیسقانی لای
 زوروی نهستو که نووساوه بهسرموه ◊ الفج
 فلان: فلانکس بهزهوییهوه نووسا لهجیگادا
 کهوت ◊ الفج فلاناً: وای لهفلانکس کرد
 پهنابری یوداواکردن لهکسیک کهشیماوی شت
 لی داواکردن نییه ◊ استلفج فلان: بهمانا
 (الفج) دئی ◊ فلانکس لهترسا بی هوش بوو
 ناگای لهخونهما ◊ اللفج: زهلیلی و گهردنکهچی.
 اللفج: ریږموی لاهاو ◊ لفته النار أو السموم: ناگر
 یان بای سهوم لهدم و جاوی داو سوتاندی.

لَفَّحَ فلاناً بالسيف لُفْحاً: بههیواشی شمیری لی دا
 ◊ اللفح: گمرما ◊ اللفاح: رومکیکی بهتمهمنه
 زهراوییه پزیشکی په ◊ لَفَّحَهُ على رأسه:
 بهگوجان لهسهری دا.

لَفَّحَ البعير: بهپازنه پنی لهداوای حوشرهکهیهوه
 زمنی و ههلینگی دا.

لَفَّطَ بالكلام: ناخاوتنی کرد ◊ (لفظ بالشيء):
 شتهکهی گوت.

لَفَّطَ الرجلُ: بیاومکه مرد.

لَفَّطَ الشيءَ من فيه ربه: شتهکهی هرئ دا ◊ التلطف:
 ناخاوتن ◊ چهند شهپولتی ههواپه
 سهرجاومکهی گهروه بهشهکانی ناودهم و هورگ
 نهو ههواپه دهگورن و دهیکنه دمنگ لهقهبارمی
 بیت و وشدا ◊ اللطفة: دمرا ◊ نهو بالندانه
 بیچومکانیان بهخپو دمکن خواردنیان دمکنه
 ناو دمندوکیانهوه لهچیکلدانهی خوپیانهوه
 خواردن دیننه دمروه بو بیچومکانیان ◊ اللفاظ:
 نهومی تف بدریتهوه ◊ اللفاطة: بهمانا

(اللفاظ) دئی ◊ باقی ماندهی شت، بنکر ◊ اللفظ:

بهمانا (اللفاظ) دئی ◊ هسهی گوتراو.

اللفيظ: بهمانا (اللفاظ) دئی ◊ الملفظ: نهو هسانه
 لهدم دینه دهر.

لَفَّعَ الشيبُ رأسه: پیری ههموو هزی سهری گرتوه

◊ لَفَّعَتِ النارُ فلاناً: ناگر ههموو جهستهی

فلانی داگرت ◊ لَفَّعَ الشيبُ رأسه: پیری ههموو

سهری گرتوه ◊ لَفَّعَ رأسه: سهری داپوشی ◊ لَفَّعَ

المرأة: نافرتهکهی بهخووه گوش.

التفَع بالثوب: جهستهی خوئی بهقوماش داپوشی ◊

التفَعَت الأرض: زهوییهکه سهوزایی و روهکی

خشت بوو ◊ تَلَفَّعَ فلان: فلانکس پیری ههموو

جهستهی گرتوه موی سمرو پيشی ههمووی

سبی بوو ◊ تَلَفَّعَ بالثوب: بهقوماش خوئی

داپوشی ◊ (تَلَفَّعَ الشجر بالورق): درهختهکه

بهگه لا خوئی داپوشی ◊ تَلَفَّعَت الحربُ بالشر: شهر

ههموو ناخوشی و کارمساتهکانی گرتنهوه

ههمووی تیدابوون ◊ تَلَفَّعَت النار: ناگرکه

بلیسهی دا ◊ اللفاح: نهوی جهسته دادمپوشی و

دمکریته پوشاکي ◊ اللفاعة: فهپانهی کراس

یان هر پارچه قوماشیک که بهزیده

بهکراسهوه بلکیندری ◊ اللفيصة: بهمانا

(اللفاعة) دئی ◊ الملقعة: هر پوشاکي سهرانسهر

جهسته داپوشی ◊ لَفَّتِ الأشجارُ لَفًّا: درهختهکان

تیکچرزان ◊ لَفَّتَ في الأكل: زور جور خواردنی

تیکه لاو بهیهک کردن و نامادهی کردن

بوخواردن ◊ لَفَّتَ الشيءُ بالشيء: شتهکهی

خسته پهناپهک و پیکهومی لکاندن ◊ شتهکانی

خسته پهناپهک و کوی کردنهوه ◊ لَفَّتَ الميتُ في

أكفانه: کردهکهی خسته ناو کفنهکانیهوه ◊

لَفَّتَ الكتبتين: دوکتهیه سهربازمهکی لهشردا

تیکه له بهیهک کردن.

نَفَّ نَلَانًا نَفَّهَ: فَلَانَكَمْسِي لَه مَافِي خَوَى مَمْنَع كَرْد.

نَفَّ فَلَان نَفَّأ: فَلَانَكَمْس تَمَمَبَهَل وَ هُونْگَرَان بُوو

لَان بُوو زَمَانِي گِرَاو بَمْتَمَبَهَلِي قَسَمِي بُوْگَرَان

نَفَّ فِي الْأَكْلِ: خَوَارْدَنِي جُوْراو جُوْري زُوْري تِيكَهَل

بِهِيك كَرْدَن

نَفَّ فَلَان: فَلَانَكَمْس شَادَمَمَارِي دَمَسْتَو مَهْجَهَكِي

خَوَاربُوو، دَمَسْتِي لَه كَار كَهْوَت

فَلَانَكَمْس لَمَبَر هَهَلَهَوِي هَمَرْدَو رَانِي لِيْكَ نَزِيك بُوونَهَو

نَفَّ الشَّجَرُ لَفَأ: دَرَهْخَتَهَكِي تِيْكَ چِرْژَاو بِرُو چِرْبُوو

فَلَان فَلَان رَاسَه: فَلَانَكَمْس سَمَرِي خَوَى خَسْتَه

زَيْر بُوْشَاكَهْوَه.

أَفَّ الطَّائِرُ رَاسَه: بَانْدَهَكِي سَمَرِي خَوَى خَسْتَه زَيْر

بَالِيَهْوَه

فَلَانُ القَوْمِ القَوْمُ: خَهْلَكَهَكِي تِيكَهَلَاوِي

قَهْوَمِي تَرْبُوون

فَلَانُ الصَّيْدِ الصَيْدُ: هَهَلُوْكَه

دَهْوَرَهِي نِيْجِرَهَكِي دَاو خَسْتِيَه زَيْر چَنگِي

خُوْپَهْوَه

دَمَشْگُوْتَرِي: (فَلَانُ الطَّيَّارُ طَائِرَةٌ

عَدْرَه): تَهِيَارَه چِيَهَكِي تَهِيَارَهِي دُوْزَمَنِي خَسْتَه

خَوَار خُوْپَهْوَه وَاي لِيْ كَرْد بَتَوَانِي هَهْزَفِي بَكَا

فَلَفَّهَ: بُوْ زَيْدَه رُوْپِي لَه مَانَاي (لَفَّهَ دِي)

فَلَفَّهَ الشَّيْءُ: شَتَهَكِي كُوْبُوْوَهَو جُووَه نَاوِيَهَكَهْوَه

دَمَشْگُوْتَرِي: (فَلَفَّ الشَّجَرُ بِالْمَكَانِ): دَرَهْخَتَهَكَان

لَهْوَشُوْپِيَنَه زُوْر بُوون وَ شُوْپِيَنَهَكِي يَان تَمَنگَهَبَهَر

كَرْد

فَلَتَفَّ بِشَرِيَه: بُوْشَاكَهَكِي لَه بَمَبَر خُوْ كَرْدَو

خَوَى بِيْن دَابُوْشِي

فَلَتَفَّ عَلَيْهِ القَوْمُ: خَهْلَكَهَكِي

لَه سَمَرِي خِرْبُوونَهْوَه

فَلَتَفَّ الفِلاَمُ: كُوْرَهَكِي رِيْشِي بِر بُووَه

فَلَتَفَّوَا: تِيكَهَلَاو بُوون

فَلَتَفَّ فِي ثَرِيَه: كَرَاسَهَكِي لَه بَمَبَر كَرْد لَه خُوْپَهْوَه

بِيْجَا

فَلَتَفَّ القَوْمِ عَلَيْهِ: خَهْلَكَهَكِي لِيْ كُوْبُوونَهْوَه

فَلَتَفَّ (الإلتفاف الزهري): لَه بُوَارِي زَانَسْتِي

نِيْجِيَادَا نَاوَه بُوْ حَالَمَتَو چُوْنيَهَمَتِي پَهْرَه

كُوْلَه كَان لَه نَاو خُونْجَهَكَه يَان دَا بِيْش پَشْكُوْتَن

الْأَلْفُ: دَمَمَارِيَكَه لَه مَهْجَهَكِي دَمَسْت دَابِيَه

التَلْفِيْف: دَمَشْگُوْتَرِي: (فِي أَرْضِهِمْ تَلْفِيْفٌ مِّنْ

عُشْبٍ): لَه زَمُوِي زَارِيَان دَا گِيَاو گَزِي تِيكَهَلَاو

زُوْرَه

پَارْجَهَو كُوْمَهَلَه رُوْمَكِي كَهَم

فَلَفَّاهُ: نَهَو هُوْمَاشَهَو لَه مَافَهِي قَاجِي بِس دَه بِيْجِي

پَهْرَدَهَو تُوِيْكَلِي سَمَر خُونْجَهِي كُوْلَه

جَگَمَرَهِي بِيْجِرَاوَه

پَهْرَدَهِيَهَكِي حَه بَلِي مَهْنَهْوِي هِيْلَكَه

گُوْن دَادَمَبُوْشِي

فَلَفَّ: بَاخِي تِيْكَچِرْژَاو

فَلَفَّ: تَاقَمَو كُوْمَهَلَو چِيْنَو تُوِيْز

فَلَفَّاهُ: نَافَرَمَتِيْكَ سَمَتَو كَمَفَهَلِي گَهْوَرَهَو گُوْشْتَن بِن

بَاخَو دَارَمَسْتَانِي چِرُو بِر

فَلَفَّاهُ: (حَدِيْقَةٌ لَفَّاهُ): بَاخِيْكَِي چِرُو پَهْرَه، دَمَشْگُوْتَرِي: (جَاءَ القَرْمُ

بَلْفَتِهِمْ): خَهْلَكَهَكِي بَه هَهْمُوو چِيْنَو

تُوِيْزَمَكَانِيَانَهْوَه هَاتَن

فَلَفَّاهُ: خَهْلَكِي كُوْبُوْوَه لَهْوَزُو نَهْتَهْوِي جِيَاچِيَا

فَلَفَّاهُ: يَان كُوْمَهَلْگَاي تِيكَهَل لَه هَهْمُوو جُوْرَه مَرُوْفِيْكَ

فَلَفَّاهُ: (فَلَفَّاهُ) وَ شَهِي (فَلَفَّاهُ): لَه بُوَارِي عِيْلَمِي صَمَرَف دَا بَهْوَشِيَهَكِي دَمَشْگُوْتَرِي

دُوو حَمَرَفِي عِيْلَهِي تِيْدَابِن وَ هَمْگُوو (طُورِي رَعِي) فَلَفَّاهُ: لِيْضَهَو بَه تَانِي

فَلَفَّاهُ: دُوْسِيَهِيَهَكِي چَهْنَد نَهْوَرَاق وَ نُوْسَرَاوِي تِيْدَا رَهْزَمَه كَرَابِن

فَلَفَّاهُ: (فَلَفَّاهُ) بِيْجِرَاوَه، يَابَهْرَاخ وَ دُوْلَمَه.

لَفَّقَ الشَّرْبَ: لَكِي قُوْمَاشَهَكِي بَه لَآكَهِي تَرِيَهْوَه

دُوْرِي

دَمَشْگُوْتَرِي: (لَفَّقَ بَيْنَ ثَوْبَيْنِ): لَفَّقَ الأَمْرَ: هَهْوَلِي بُوْ كَارْمَهَكِي دَاو بُوْي نَه كَرَا.

لَفَّقَ فَلَان: فَلَانَكَمْس هَهْوَلِي كَارْمَهَكِي دَاو بُوْي نَه كَرَا.

لَفَّقَ الشَّيْءَ: شَتَهَكِي گَرْت، زَانِي، نُهْنَجَامِي دَا

دَمَشْگُوْتَرِي: (لَفَّقَ يَفْعَلُ كَذَا): دَمَسْتِي بِيْئَكَرْدَو

خَمَرِيْكَ نَهْوَكَا رَمِيَه

فَلَفَّقَ فَلَان: فَلَانَكَمْس دَاوَاي كَارِيْكَي كَرْدَو هَهْوَلِي دَا نُهْنَجَامِي بَدَاو بُوْي نَه كَرَا

فَلَفَّقَ الشَّقِيْتَيْنِ: دُو پَارْجَهَكِي لِيْئَكِدَان وَ

بیتیکهوه دورین ۵ نَفَسَ الحَدِيثُ: قسهی
 ههئبهستو بهشتی بئ بناغهو بوچ رازانديهوه
 ۵ تَلَفَقَ القَوْمُ: خه لکه که کارو باریان ریک و بیک
 هات ۵ تَلَفَقَ مایینهما: نیوانیان ریک بوو ۵ تَلَفَقَ
 به: بئی گمبشت ۵ التَّلْفَاقُ: دوو پارچه هوماش
 بهمه که هوه بدورین ۵ اللِّفَاقُ: بهمانا (التَّلْفَاقُ) دئ
 ۵ اللِّفَاقُ: که سیک بمناوات و نامانجی خوئی نهگا
 ۵ اللُّفُقُ: پارچه مکه، لایه که له دوو شتی بیکه هوه
 لکینراو.

اللَّفْقَانُ: دوو بیاو حالو و مزعیان بیکه هوه باش بئ
 ۵ تَلَفَّفَ في ثوبه: خوئی له قوماشه که به هوه بیجا ۵
 تَلَفَّفَ فلان: فلان کهس زهمانگیراو بوو
 بهناخوئی قسهی بو دمکرین ۵ تَلَفَّفَ فلان:
 زوری له خواردن کۆلیه هوه زور لئی ورد بووه ۵
 تَلَفَّفَ بشیه: خوئی به قوماشه که داپوشی ۵
 اللِّفْلَانُ: (رجل لِفْلَافٍ): بیاویکی لاوازو زمعیفه
 ۵ اللُّفْلَفُ: بهمانا (اللِّفْلَافُ) دئ ۵ لَفَّاهُ عَقَهُ: ماهی
 زبیر بئ خست

لَفَّاهُ اللِّخْمَ عَنِ العَظْمِ: گوشته که له نئیسقانه که
 دامالی ۵ لَفَّاهُ: دمستی که موت، توشی بوو ۵
 تَلَفَّاهُ الشَّيْئُ: فریا شته که که موت ۵ که مو
 کوربه کانی پرکردنه هوه ۵ التَّلَفَّاهُ: تۆله
 سهندنه هوه ۵ اللُّفَّاهُ: شتی فریندراو ۵ اللِّفَّاهُ:
 هه مووشتیکی هیچ و بوچ و بئ نرخ ۵ لَفَّاهُ بَكْنَا:
 بهو نازناوه ناساندی ۵ تَلَفَّاهُ القَوْمُ: خه لکه که
 نازناویان بویه کتر دانا ۵ تَلَفَّاهُ بَكْنَا: نه و مبوو
 بهماناوی نهو ۵ اللُّفَّاهُ: نازناویکه دواي نیسی
 به کهم دادهنری بؤناساندن ۵ یان بؤ ریزلینان
 یان بؤ سوکایه تی بیکردن ۵ لَفَّاهُ الناقَةَ:
 حوشتره که که لی گرت، تۆماوی که له که
 بیکهوت ۵ لَفَّاهُ الحَرْبُ أَو العِدَاةُ: شمیر

هه لکیر سایه وه ۵ أَلْفَعَتِ الشجرَةُ: دره خته که
 بهلو بوئی دمکردن ۵ أَلْفَعَتِ الفحلُ الناقَةَ:
 که له که حوشتره مئینه که ی ناوس کرد ۵ که لی
 دا ۵ أَلْفَعَتِ النخلةُ: دارخورما که ی موتوربه کرد ۵
 أَلْفَعَتِ بینهم شرّاً: بوو به هوکاری نانه وهی شمیر
 له نیویان دا ۵ لَفَّعَتِ النخلةُ: دارخورما که ی
 تهلقیح کرد ۵ لَفَّعَ جسم الإنسان أَو الحیران:
 جهسته ی مرؤفه که ی کوتا به دمهرزی دهرمانی
 دزه نه خوئی کرده ناو له شیوه ۵ تَلَفَّعَ فلان
 علی فلان: فلان کهس دمستدریزی کرده سهر
 فلان شتیکی پال دانه کرد بووی نه گو تیبوی ۵
 استَلَفَعَتِ النخلةُ: دارخورما که کاتی
 موتوربه کردنی هاتووه ۵ اللِّفَّاعُ: تۆماوی که لی
 ناوی نیرینه ۵ نهو تۆوهی درهخت و روهکی بئ
 موتوربه دمکری ۵ اللِّفَّاعُ: تۆماوی حوشتره
 نیرمه ناسب ۵ یان تۆماوی ههر نیرینه به کی
 تر ۵ اللِّفَّاعِيَّةُ: له یواری بزیشکی دا نهو
 تمفاعول و ههستکردنه و مرزیبه به که جهسته
 به هوئی ههواوه له موتوربه بوونی رومکه کانه وه
 بیوی دئ ۵ اللِّفَّاعُ: که لگرتن ۵ دهگوتری: (امرأة
 سريعة اللِّفَّاح): نافرمتیکه زوو سکی دهمی.

اللِّفَّاعَةُ: حوشتری شیردهری شیر زور ۵ المُلِّفَّاحُ مِنَ
 الرجال: بیاوی به زرویت، بیچه وانهی نه زوکی ۵
 لَفَّاهُ نَفْساً: عهیبی لی گرت ۵ لَفَّاهُ نَفْسَهُ ألی
 الشَّيْئِ نَفْساً: نهفسی کیشی کرد بؤ لای نهو
 شتهو سور بوو له سهر به دهسته نینانی ۵ لَفَّاهُ
 نَفْسَهُ مِنَ الشَّيْئِ: نهفسی لهو شته بیزاراو پهتی
 کرده وه.

لَفَّاهُ نَفْسَهُ: بئی ورپا بووه ۵ لَفَّاهُ نَفْسَهُ عهیبی لی
 گرت، نازناوی ناشیرینی بؤدانا ۵ تَلَفَّاهُ القَوْمُ:
 خه لکه که جوینیان به یه کتر دا ۵ تَلَفَّاهُ نَفْسَهُ
 مِنَ الشَّيْئِ: نهفسی له شته که تهنگ بوو ۵

اللَّائِسُ: گروپییی ◊ اللَّائِسُ: کهسیک عهیب لهخه لک بگریو نازناوی ناشیرینیان بؤدابنی
لَقْفَ الشَّيْنِ جِلْدَه: شتهکه پیستی سوتاند.

لَقْفَى فُلَانًا: فلانکس داتهنگ بوو ◊ اِلْتَقَمَ الشَّيْنُ: شتهکهی هه لگرت ◊ اللَّائِسُ: شهرنگیزو شهرانی ◊ زوربلیو چهقه چمناو.

لَقَطَ الشَّيْنُ: شتهکهی لسه زوی هه لگرت هوه.

لَقَطَ الطَّائِرُ الحَبَّ: بالندمهکه دانه ویلهی لیرو لهوی بهدمندوک هه لگرت هوه.

لَقَطَ العِلْمَ من الکتب: زانیاری لهم کتیب و لهو کتیب کؤکردهوه.

لَقَطَ اَصْرال شَعْرًا: بهموکیش موومکانی هه لکیشان.

لَقَطَ الشَّيْنُ: وینهی دیمه نه کهی گرت ◊ لاقطه:

بهرامبهری کرد ◊ کهوته بهرامبهری ◊ اِلْتَقَطَ الشَّيْنُ: بهمانا (لقطه) دئی ◊ دؤزیهوه (فلان

یلقط کلام الناس) فلانکس قسهی خه لک کؤدمکاتهوه، سیخوری و جاسوسی دمکا ◊ تَلَقَطَ الشَّيْنُ: شتهکهی لیرو لهوی گرد کردهوه ◊

الاقطاط: کؤمه له مرو فیک که له هه تیومچه و خویری بیکها توهوه ◊ قسوم القاط: گهل و

نهنه و میه کی پهرته و از بوون ◊ اللَّاقِطُ: نهو کهسهی گوئه گمنم و پاشه پروک کؤدمکاتهوه ◊

اللاقطة: دمگوتری: (لکل ساقطة لاقطة) بؤ هه موو شته فریدراو و نهوی سترایک

هه لگرمه یه که هیه ◊ یان هه قسه یه که بگوتری و لهدم بیتهدم گونچکه یه که هیه

دهیبستی و بلاوی دمکاتهوه ◊ اللَّاقِطُ: نهو گوئه گمنم و شتهیه دمنه پاشه پروک و یه کی تر

کؤیان دمکاتهوه دیمانچنیت هوه ◊ اللَّاقِطُ: کؤکردهوهی گوئه گمنم و شتی و، پاشه پروک

کؤکردهوه ◊ اللَّاقِطُ: نهو گوئه گمنانهی

کؤدمکرینهوه له پاشه پروک دا ◊ اللَّاقِطَةُ: نهوی لهناو زوی دا بچندریت هوه ◊ شتی فریدراو

بؤنهوهی هه مرکهسیک بیهوی هه لی بگریتهوه ◊ اللَّاقِطُ: هه مرکه دانه ویلهی رز او دمنکه

میوهی بهری بؤوه ◊ پارچه زپرو زیو لهناو کانکه مان دا ◊ اللَّاقِطَةُ: دیمه نیک لهفیلیم که

بهجیا بگری ◊ اللَّاقِطَةُ: هه مرشتیک فریدراوی و بتهوی هه لی بگریهوه ◊ له جیولوجیدا

بریتییه له پارچه زپریک پر بهدهست بی یان زیاتر بی لهکان دا بدؤزرت هوه ◊ اللَّاقِطُ:

مندالی فریدراو که نه زاندری باوکی کییه ◊ اللَّاقِطَةُ: پیای خویری و بی ریز ◊ هه روا ناوه

بؤ نافرمتی چمتیوه و نارسه من ◊ اللَّاقِطَةُ: موکیش ◊ مقاشی بچوک بؤ هه لگرت نهوهی شتی وردیله

◊ اللَّاقِطُ: بهمانا (اللقاط) دئی ◊ اللَّاقِطُ: کان ◊ مه بهست و مه تلیم.

لَقَعَ الشَّيْنُ لَقْمًا: شتهکهی فری دا.

لَقَعَ فُلَانًا بعینه: فلانکسی به جاوی هه نکاوت.

لَقَعَ بالكلام: به قسه زال بوو بهسری داو بؤری دا.

لَقَعَ فُلَانًا: ره خنهی له فلان گرت ◊ اللَّقَعَةُ: کهسیک هه ره قسهی هه بی و کردهوهی نه بی ◊ اللَّقَاعُ:

میسه سهوزه که نادمیزاد دمگهزی ◊ اللَّقَاعَةُ: گیل و نه حمهق ◊ اللَّقَاعُ: نافرمتی دمدریزو

جینیو فروش.

لَقِفَ الشَّيْنُ لَقْفًا ولقفانًا: خیرا شتهکهی لول داو

قوتی دا ◊ پری دایه و تیکیه وه بیجا ◊ لَقِفَ الفرسُ في عَنَبِهِ: نه سپه که له غاردان دا بی کولی

کرد ◊ لَقِفَ فُلَانًا الشَّيْنُ: شتهکهی بؤ فلانکس هاویشته بؤ نهوهی خیرا لولی داو قوتی دا ◊

لَقِفَ الطَّعامَ: خواردنه کهی قوت دا ◊ اِلْتَقَفَ الشَّيْنُ: شتهکهی خیرا گرت و بیجا یه وه ◊ تَلَقَفَ

الشَّيْنُ: بهمانا (التَّقْفَهُ) دئ ◊ دمگوترئ: (تَلْقَفَ) الكلام من فمه) خیرا هسهکهی لهدوم وهرگرتو هؤزتیوه ◊ تَلَقَّفَ الطعام: خواردنهکهی هوت دا.
 نَقِي عَيْنُهُ: بهبهری دستی لهجاوی دا؛ شه بلاغی لهجاودا ◊ اللُّقُ: کهندری ناو زهوی ◊ پیاوی زور بلیو وچهقهچمناو ◊ اللُّقَاتُ: (رجل لفاق بفاق) پیاویکی زور بلیو وچهقهچمناو ◊ تَلَّقَقَ اللُّقَاتُ: لهفتهقهکه فراندی ◊ تَلَقَّتِ المِیة: مارمکه شهویله جولاندو زمانی دهرهینا ◊ تَلَّقَقَ لسان فلان: زوبانی فلانکس همدانادا ههمیشه لهجوله و هسهکردناده ◊ تَلَّقَقَ نَظْرُهُ: خیرا جاوی کهوتنه روانین و شتهکانی بهسمرکردنوه ◊ تَلَّقَقَ الشَّيْنُ: شتهکهی جولاند ◊ اللُّقَاتُ: لهقلهق: بالندمیکی قاج و ملو دهندوک دریزمو دهندوکی سووره ◊ اللُّقَاتُ: بهمانا (اللُّقَاتُ) دئ ◊ همروا بهمانا زوبان دئ ◊ اللُّقَاتُ: گیرانی زوبان ◊ دنگی بهرزو نزمو پرینچ و پنا.

لَقَمَ الطريق: دهمی ریگاکهی گرت.

لَقِمَ الشَّيْنُ: شتهکهی خیرا خوارد ◊ أَلَقَمَهُ الطعام: وای کرد خواردنهکهی هوت بدا ◊ لَقَمَهُ الطعام: بهمانا (أَلَقَمَهُ) دئ ◊ أَلَقَمَ الشَّيْنُ: شتهکهی هوت دا ◊ لَقَمَ الشَّيْنُ: شتهکهی بهخیرایی خوارد ◊ التَّلَامُ والتَّلَامَةُ: پاروی زور یان پاروی گهوره ◊ (پاروزل) ◊ اللُّقَمُ: ریگای ناشکرا ◊ دمگوترئ: (خذ هذا اللُّقَم) هم ریگا راسته بگرمو بهری مهده ◊ اللُّقَمَةُ: پارو، نهو بره خواردنیه مروؤف نامادمی دمکا بؤنهومی بیخاته ناو دهمیهومو هوتی بدا.

لَقِنَ فلان لَقْنًا ولَقَانَةً: فلانکس عاقل و زهرهک بوو.

لَقِنَ المعنى: لهماناکه حالی بوو ◊ لَقْنَةُ الكلام: هسهکهی بهگوئ دادا بؤنهومی بیلیتهوه ◊ لَقِنَ المثل على المسرح: لهسر شانؤکه نهکترهکهی فیری هسهکردن کرد ◊ بهدنگی نزم نهکترهکهی دهرس دادا ◊ لَقِنَ المحتضر: لهلای نهخوشهکهی لهگیانهلادایه زیگری خودا (لا إله الا الله)ی دووبارمو سنیاره کردهوه بؤنهومی نهخوشهکمش یادی خودا بکاو شایهتومان بینئ ◊ لَقِنَ المیت: تهلقینی مردوهکهی کرد ◊ تَلَقِنَ الشَّيْنُ والكلام: لهشتهکه حالی بوو ◊ فیری هسهکه بوو ◊ اللَّقِنُ: لهگهن دست شور؛ هاپیکی بن تهسکی سهربلاوه ◊ اللَّقِنُ: تیگیشتووه ◊ المُلَّقِنُ: تهلقین داهر (مهلای تهلقین خونن) ◊ نهوکهسهی لهسر شانؤ تهلقینی نهکتر دمکاو بوؤخوی دمرناکهوی ◊ لَقَاءَ الله لَقْرًا: خودا توشی نهخوشی شهویله خواربوونی کرد.

لَقِي لَقْرًا: توشی نهخوشی شهویله خواربوون بوو ◊ اللَّقْرَةُ: نهخوشیبهکه توشی دهموچاو دهمیو شهویله خواردهمی ◊ همروا ناوه بو ههئوو باز که بهگورجی نیچیر دمگری ◊ لَقِيَهُ: پیشوازی ئی کرد توشی بوو.

لَقِي فلان رَبَّهُ: فلانکس مرد ◊ ألقى الشَّيْنُ: شتهکهی فرئ دا ◊ ألقى الله الشَّيْنُ في اللرب: بهرومردگار نهو شتهی خسته دلهکانهوه ◊ ألقى القرآن: قورئانی نازل کرد ◊ ألقى المتاع على الدابة: کالو شتومهکهکانی خسته سمر بهستی ولاخهکه ◊ ألقى عَلَيْهِ القول: هسهکهی بهسمردا خویندموه فیری کرد ◊ ألقى اليه بالأ: دلی دایه شتهکهو گوئی بو گرت ◊ ألقى اليه خيرا: پیاومتی لهگهل دا کرد ◊ ألقى اليه السلام: سلأوی ئی کرد ◊ لاقاه: توشی بوو،

چاويپيکهوتنی لهگهڵ دا کرد ۵ لاتی الله: ۵
 گهراپهوه بۆلای خودا بۆ حیسابو لیکۆلینهوه ۵
 لاتی بین الرجلین: دوو بیاموکهی پهکخستنهوه ۵
 نَقَاءُ الشَّيْءِ: شتهکهی وان کرد توشی بی ۵
 اِنْتَبَا: نهو دوو کهسه یان نهو دوو تاقمه توشی
 یهکتر بوون ۵ اِنْتَسَى الشَّيْءَانِ: دوو شتهکه
 بهیهک گهپشتن و کۆبوونهوه ۵ بهرامبهری یهک
 بوون ۵ اِنْتَسَى الشَّيْءِ: توشی شتهکه بوو ۵
 لَاتِيَا: توشی یهکتر بوون ۵ تَلَقَّتِ الْمَرْأَةُ:
 ئافرتمهکه ئاوس بوو، سکی بوو ۵ تَلَقَّى الشَّيْءُ:
 توشی شتهکه بوو ۵ تَلَقَّى الْعِلْمَ عَنِ فُلَانٍ:
 زانستی لهفلانکمس وهرگرت لهلای نهو هیری
 خویندن بوو ۵ اِسْتَلَقَى عَلَى ظَهْرِهِ: لهسهر پستی
 نوسه ۵ الْأَلْقِيَةُ: نهو لهغمزو موعه مایانه
 کهزمینی بهرامبهری بی تاقی دهکهیهوه ۵
 اِثْلَاقِي: (یوم التلاقي) رۆژی قیامت ۵ اِثْلَاقًا:
 چاوی (لَقِي) یه دهگوتری: (یسرنی تلاقك) پیم
 خۆشه بتبینم، بینینی تو دلخۆشم دمکا ۵
 دوابی نهو وشهیه بۆ زهرفی مهکانیش
 بهکارهینراوه، گوتراوه: (توجه تلقاء النار) ۵
 اَللُّقَى: شتی کهمابهخی فریدرابی ۵
 همروا ناوه بۆ شتی ههنگیراو ۵ اَللُّقَاءُ مِنْ
 الطَّرِيقِ: ناوهرستی رینگا ۵ اَللُّقَى: شوینی بهیهک
 گهپشتن ۵ (هما لقیان) نهو دوانه بهیهک
 گهپشتن ۵ اَلْمَلْقَى: کۆزو لانهی حمیوانه کبوی
 کهلهترسی راوچی خۆی تیدا همشار دمدا ۵
 اَلْمَلَاتِي: دیوی ناوموی وانیکى ئافرمت ۵
 دهگوتری: (إمرأة ضيقة الملاقي) ئافرمتیکه
 وانیکهکهی تمسکه ۵ اَلْمَلْقَى: زبێدان؛ شوینی شت
 ئی فریدان ۵ اَلْمَلْقَى (رجل مُلْقَى): پیاویکه
 تهجرمه کراوه و همیشه بهلاو کارسات توشی
 دین ۵ نَكَاَ بِالْأَسْرَطِ: بهقامچی لای دا.

نَكَاَ فُلَانًا: هموو مافی فلانکمی داپهوه.
 نَكَى بِالْمَكَانِ نَكًا: لهو شوینه مایهوه ۵ تَلَكَا عَلَيْهِ:
 لهسهری وهستا ۵ تمبهلی کردو وهستا ۵ نَكَّهُ:
 به مستهکۆله لای دا، یان شهقی تیهلدا.
 نَكَّحَ الرَّسَخُ عَلَيْهِ رِيه: چلک پێیهوه نووسا ۵
 اَللُّكَاثُ: بهردی بریسکهدارو لوس ۵ اَللُّكَاثِي:
 بیاوی پێست سپی زۆر سپی پێست ۵ اَللُّكَاثُ:
 شیرو ماست کهبهلیواری قاپ و منجه نهوه رهمق
 دهبی و دهپینتیهوه.

نَكَّدَ الشَّيْءُ بِنِيه: شتهکه بهدهم و لیویهوه
 گهمرهیان بهست
 نَكَّدَ فُلَانٌ: فلانکمس بهخیل و چروک بوو ۵ لَأَكَّدَ
 الْفُلُ: لهگهڵ زنجیرو پێوندمهکا گونجا ۵ لَأَكَّدَ
 قَيْدَهُ: بهپێوندموه رۆی، پێوندمهکه نهپهپشت
 خیرا برها ۵ لَأَكَّدَ فُلَانٌ فُلَانًا: فلانکمس لهگهڵ
 فلانکمس کهوت و لای جیانمبووه ۵ اِنْتَكَّدَهُ:
 لهگهلی کهوت و لای جیانمبووه ۵ اِنْتَكَّدَ بِهِ:
 پێوی لکا، چوو ههلهوه ۵ تَلَكَّدَ الشَّيْءُ:
 شتهکه پیکهوه نووسا ۵ تَلَكَّدَ بِهِ الرَّسَخُ: چلکی
 پێوه نووسا ۵ تَلَكَّدَ فُلَانٌ: فلانکمس گۆشتی
 پتهو بوو ۵ اَلْأَلَكَّدُ: بیاوی خویری و همتیو مچه
 ۵ اَلْمَلَكَّدُ: نامیریکه و مکوو سندوق شتی بی ورد
 دهکری ۵ لَكَّرَهُ لَكْرًا: مستهکۆلهی لهسنگی دا ۵
 لَأَكَّرَهُ: نهو دوو کهسه یهکتریان بهر مستهکۆله
 دا ۵ تَلَكَرَا: نهو دوو کهسه یهکتریان بهر
 مستهکۆله دا ۵ اَللُّكَارُ: پینهیهکه دهخریته ناو
 دراپهکه ۵ اَلْمَلَكَّرُ: زهلیل و سواکهری دهرکراو
 له دهرگا و کۆلان. ۵ لَكَّهَ لَكْشًا: مستهکۆلهی ئی
 دا.

نَكَعَ فُلَانٌ: فلان خواردی و خواردیهوه.

لَكَعَ الصَّيِّ: منداله كه هونگه جوئهی كرد لهكاتی شیر خواردندا.

لَكَعَ الرَّجُلَ الشَّاءَ: پیاومه بهبهری دهستی لهگوانی مهرمهکی دا بۆئهوهی شیر بدا ◊ **لَكَعَتِ الْمُعْتَرِبُ:** دووپشك بهفلانكهمسیهوه دا.

لَكَعَ الرَّجُلَ: قسهی ناشیرینی بهگوئیچكهی پیاومهكدا دا.

لَكَعَ: بهدخو بوو، خویری و بهدكار بوو ◊ گیل و نهحمهق بوو.

لَكَعَ عَلَيْهِ الرَّسَخُ: چلكی بیوه نووسا.

لَكَعَ: بهدخوبوو بهدكار بوو ◊ گیل و نهحمهق بوو ◊ **لَكَاع:** لهسهر كیشی (فَعَالٍ) بۆ جنیودان بهمنافرت بهكاردی ◊ **اللُّكَاعُ:** خویری و همتیومچه لهبانگ كردن دا ◊ ههروا وشهی (لكع) بهمانا گیل و نهحمهق دی ◊ بهمانا لاله بهتمو زمانگیراوی دی ◊ بهمانا مندالی بچكۆله دی ◊ **اللُّكَاعَةُ:** نافرمتی گیل و پرپووج ◊ **الْمُلْكَمَانُ:** وشهی جنیو نامیزه ناراستهی پیاو دهكری واته: خویری، سهرسهری ◊ **لَكَا:** بهههموو دهستی پشتهملهیهکی پیاكیشا مستهكۆلهیهکی دا لهپاشی شانی لهپشته ملی.

لَكَ الشَّيْنُ: شتهكهی تیکهلاو كرد.

لَكَ اللَّحْمُ: گوشتهكهی لهنیسقان دامالی ◊ **إِلْتَك:** جووه ناو بهكهوه ◊ دهگوتری: (إِلْتَكُ الْعَسْكَرُ) سهربازمکان خربوونهوه، تیکچپرزان ◊ **إِلْتَكُ فِي حُجَّتِهِ:** لهبهلگه هینانهومدا تهمهبل بوو ◊ **إِلْتَكُ فِي كَلَامِهِ:** لهقسهكردنی دا ههلهی كرد ◊ **اللُّكَاكُ:** پالهپهستوو زهحمهتدانی بهكتری ◊ **اللُّكُ:** پشتهی گوشتن و پتهو ◊ رهنگیتی سوره له دورگه خۆزهلاتیهكانی هیند دا بری میس و

مهگمز دهری دهمدن و لهسهر گهلاوی ههندی درهخت دا دهمنیتیهوه، ئهم مادهمه لهناو مادهی كحول دا دهموتیهوه، جوژه رۆنیکی لی پیک دی بۆ چهوركردنی دارو تهخته بهكاردی ◊ لهبواری ژماردن دا لهلاوی ئیرانیهكان و هیندییهكان و بهمهنییهكان ناوه بۆ ژمارهی سهدههزار، ئیستا ههندی كهمس بهكاری دینن بۆ ژمارهی ده ملیون ◊ **اللُّكِيكُ:** پشتهی گوشتن و پتهو ◊ **لَكَعُهُ لَكَمًا:** بهههموو دهستی مستهكۆلهی لی دا.

لَكَمَ السَّيْلُ عُرْضَ الْجَبَلِ: لافاومه لهپانتایی كیومهكدا زهوییهكهی دادری ◊ **لَاكَمَهُ مَلَكَتُهُ:** نهو دوو پیاوه بهمستهكۆله كهوتنه وپزهی بهكتری پهكتریان بهر مستهكۆله دا ◊ **تَلَكَمًا:** بهمستهكۆله دووپیاومه لهئیکیان دا.

الْتَكَمَ: شهبۆلهكان تیکیانهوه هاویشت ◊ **الْمَلِكَمُ:** (رَجُلٌ مَلِكَمٌ) پیاویکی مستهكۆله وهشینهو مستهكۆلهی توند دهموشینتی یان زور مستهكۆلهی لی دهمدا ◊ **الْمَلَكَتُهُ:** جوژه وهرزشیکی جهستهبیه یاریكههمكان به مستهكۆله لهیهكتر دهمدن ◊ **الْمَلَامُ:** كهسێك پیشهی وهرزشی مستهكۆله بی.

لَكِنَ فُلَانٌ: فلانكهمس زمانی گیراوی لال بوو ◊ نهیتوانی بهزویانی عهرمی قسهبكاو زویانی زكماکی نهبوو ◊ **تَلَكَنَ فِي كَلَامِهِ:** زمانی خوی خوار كرد بهشیوهی نارهموان قسهی كرد بۆئهوهی هاوړیكانی بینیته پیکهین.

لَكِي بِهِ لَكِي: كهوته گهلی و لئی جیانهبۆوه تیندا مایهوه ◊ دهگوتری: (لَكِي بِالْمَكَانِ) لهشوینتهكه مایهوه ◊ **لَمَأُ لَمْنًا:** ههمووی ههنگرت ◊ دهگوتری: (مَا يَلْمَأُ فَمَهُ بِكَلِمَةٍ) ههرچی وشهی ناشیرین همیه بهدهمی دا دی و دهلیتی هیچ

به لایه وه مه بهست نیه ◊ اَلْمَا عَلَيَه كَوْنَتَوَلِي
 کرد، هم مووی داگیر کرد ◊ اَلْمَا اللَّصُّ عَلَى
 الشَّيْءِ: دزمکه شته که ی دزی و بردی ◊ اَلْمَا عَلَيَّ
 عَلَيَّ: مافی خۆم ئی زهوت ده کاو دانی بیانانی ◊
 اَلْمَا هَا فِي الْجَفْنَةِ: نه وه ی له سوینه وه ته شته که دا
 بوو هیشتیه وه بو خۆی هه ئی گرت.

اَلْمَاتُ الدَّرَابُ الْمَكَانُ: نازه له کان شوینه که بیان چوئل
 کرد ◊ تَلَمَّاتُ الْأَرْضِ بِهِ وَعَلَيْهِ: زهوی دایپووشی،
 شاردیه وه ◊ تَلَمَّأَ هَا فِي الْجَفْنَةِ: نه وه ی له سوینه وه
 ته شته که دا بوو هیشتیه وه بو خۆی ◊ الْمَلْمُؤَةُ:
 شوینی ده سته که وتنی شت ◊ داوی راو که ر.

لَمَجَ الشَّيْءُ لَمَجًا: شته که ی خوارد.

لَمَجَ الصَّبِيُّ أُمَّهُ: منداله که شیری دایکی خوارد.

لَمَجَ فَلَانًا: زه لاته وه موقه بیلاتی دایه فلان که س
 بوئه وه ی پیش نان خواردن بی یانه وه خه ریک بی
 ◊ تَلَمَجَ فَلَانٌ: فلان که س پیش نان خواردن زه لاته وه
 موقه بیلاتی خوارد ◊ تَلَمَجَ بِالطَّعَامِ: خۆی
 به خوارد نه که وه خافلان د ◊ اللَّمَّاجُ: که مترین
 خواردن ◊ اللَّمِجُ: (رجل لَمَج) بی او یکی چلنسه
 زوری حمز له خواردن و خوارد نه وه یه ◊ اللَّمَجَةُ:
 نه وه زه لاته وه موقه بیلاته ی پیش نان خواردن
 مروف خۆی پیوه ده خافلینن ◊ اللَّمْرُجُ: به مانا
 (اللَّمَّاجُ) دئی ◊ اللَّمِيجُ: چلنسی، زور خور.

لَمَجَ الْبَصْرُ: بینینی که بیسته شته که ◊ چاوی
 روانییه شته که ◊ دهمگوتری: (لَمَحَهُ بَصْرَهُ)
 به چاوی بینی.

لَمَجَ إِلَيْهِ: به دیتنیکی بی هیزه وه چاوی پیکه وت ◊
 یان تیله ی چاوی دایه اللَّمَّاجُ: بازی زیره ک ◊
 أَلْمَجَ الشَّيْءُ وَالِيَهُ: به چاوی کزو دیتنی لاواز
 شته که ی بینی ◊ یان به دزییه وه سه میری
 شته که ی کرد ◊ اَلْمَمَتُ الْمَرْأَةُ مِنْ رَجْهَيْهَا:

نافرته که وای کرد روخساری بیندیری ◊
 لَامَحَهُ مَلَامَةً: به دزییه وه بو ی روانی، تیله ی
 چاوی دایه ◊ اَلْمَمَحَةُ: به چاوی کزوه سه میری
 کرد ◊ دهمگوتری: (أَلْمَمَحَ بَصْرَهُ) چاوی بیناییان
 نه ما ◊ اَلْأَلْمِجِيُّ: که سیک زور بروانی و هه وئی
 دیتن بدا ◊ اللَّمَّاحُ: دهمگوتری: (فَلَانٌ لَامِحٌ
 عَظْمِيهِ) فلان که س زور به خۆی دهنازی و خۆی
 بی گرنکه ◊ اللَّمْحُ: دهمگوتری: (لَأَرْيَنَّكَ لَمْحًا
 بَاصِرًا) شتیکی ناشکرا و نمایانت بی نشان
 دهمد ◊ به زوری نه م پرسته یه بو هه پرشه
 به کاردی ◊ اللَّمْحَةُ: سه میرکردنی به په له، چاو
 پیندا خشانیک ◊ اللَّمَّاحُ: زور ناشکرا ◊ دهمگوتری:
 (هُوَ أَبْيَضٌ لَمَّاحٌ) نه وه زور سپییه ◊ اللَّمَّاحُ:
 شکل و شیوه ی دهم و چاو یان لیکچون له هه موو
 ناکارو په فتاردا ◊ لَمَزَهُ لَمْرًا: لئی دا، پالی پیومنا
 ◊ عه بیی ئی گرت ◊ به چاو نامازه ی بو کرد،
 چاوی ئی داگرت ◊ به سه مری نامازه ی بو کرد،
 لیوی ئی داگرت ◊ سرتیه یه کی بو کرد.

لَمَزَ الشَّيْبُ فَلَانًا: پیری له فلان که سدا دیاری بدا
 لَامَزَهُ: به له غه زو موعه ماما قسه ی له گه ئدا کرد
 ◊ اللَّمَزَةُ: عه بیگر له خه لک به زوری ◊ بو
 نافرمت دهمگوتری: (لَمَّازَةٌ) ◊ لَمَسَهُ: دهستی ئدا.

لَمَسَ الْمَرْأَةُ: له گه ئ نافرته که جوتبوو ◊ لَامَسَهُ
 ملامسه و لباساً: دهستی ئ دا ◊ لَامَسَ الْمَرْأَةُ:
 له گه ئ نافرته که جوتبوو ◊ اَلْمَسَقُ الشَّيْءُ:
 داوای شته که ی کرد ◊ تَلَمَّقَ الشَّيْءُ: جار دوا جار
 داوای شته که ی کرد ◊ اَلْإِلْتِمَاسُ: داواکاری ◊
 داواکردن ◊ له بواری قانونی (الرافعات) دا ریگه ی
 تانه دانه له به ریازی کو تایی له به ره چند هویه ک و
 داوا له و دادگایه دهم کری که به ریاره که ی
 دهم کرده چاو به به ریاره که دا بگپرتیه وه ◊

الَلَامِسُ: دمگوتری: (امراة لاتردُ يدُ لاس) ناهرمتیکه دمستی کس ناگیریتهوه بی رهوشته داوین بیسه ◊ (فلان لایردُ يد لاس) فلانکس هیچ بهرگریهکی تیدا نیسه ◊ الَلَمَاسَةُ: پیداوستی نریک ◊ الَلَمَاسَةُ: بهمانا (الَلَمَاسَةُ) دئ ◊ الَلَمَسُ: یهکیکه له هسته زاهیرمکان بریتیه لههیزیک لهرمگو و پشالهکانی جهستهدا بههویانهوه هست به ساردی و گهرمی و تهری و وشکی و گهرمی و بجوکی و نهو شتانه دمکری ◊ الَلَمَسَةُ: یهکجار دمست لیدان ◊ (الَلَمَسَةُ) الاخریة) چاوپیداخشانندی کوتایی کاری فهنی و شتی وا ◊ الَلَمَسُ: زوَن و زوَلهزا ◊ کهسک باوکی نهزانراوین ◊ الَلَمِسُ: ناهرمتی نهرم و شل ◊ الَلَمَسُ: لهبواری مورافهعات دا بهه و کسه دهگوتری: داوای چاو پیداخشانندهوی بریاری کوتایی دادومر دمکری لهدزی ◊ الَلَمَسُ: نهو کسهیه داوای چاو پیداخشانندهوی بریاری کوتایی دادومر دمکا.

لَمَعِي الْمَسَلَرِ وَرَشِبَهُ لَمَاعًا: قامکی خسته ناو ههنگوینهکه یان دوشاوهکوه همندیکی لی ههگرت و خواردی.

لَمَعِي نَلَانًا: لاسایی فلانکسی کردهوه ◊ الَمَصَ الشَّجَرُ: درهختهکه نهومنده نزمه نازهل دمتوانس گهلاکهی بخوا ◊ الَمَصَ الكرمُ: دارمیوهکه ترپیهکهی گهیی نهرم بوو ◊ الَلَمِصُ: رمزهوان ◊ الَلَمِصُ: حهلووا ◊ الَلَمِصُ: بهمانا (الَلَمِصُ) دئ ◊ الَلَمِصُ: دروژنی فیلباز ◊ غهپهتکه، غهپهتچی.

لَمَعَطَ فلان لَمَاعًا: دمستی بهناو خواردنهکهدا گیراو پارویریری کرد.

لَمَعَطَ الماءَ: بهقهراخی زوبانی ناومکهی خواردموه ◊ الَمَطَةُ: ناوی کرده سهرلیوی ◊ الَمَطُ فلاناً علی فلان: فلانکسی لهفلانکس پرکرد لهرق و کینه ◊ لَمَطَهُ كذا: نهوشتهی دهرخوارد دا ◊ لَمَطَ فلاناً من حمله: بهشیکی زور کهمی دا بهفلان لهمافی حوی ◊ الَمَطُ بشمتهیه: لیوی خسته سهر لیوی و فیتوی لی دا ◊ حوی کرد، پسکهپسکی کرد ◊ الَمَطُ بالشئین: حوی لهشتهکه ومهرینا ◊ الَمَطُ الشئین: شتهکهی خوارد ◊ تَلَمَطَ فلان: بهمانا (لَمَطَ) دئ ◊ تَلَمَطَ بذکره: رهخنه لی گرت ◊ تَلَمَطَت الحیة: مارکه جزوی دهرینا ◊ دهگوتری (شرب الماء لَمَاعًا): ناومکهی بهقهراخی زوبانی خواردموه ◊ الَلَمَاعَةُ: پاشماوهی خوراک لهناوهم دا ◊ الَلَمَاعَةُ: پارچه روَن ◊ گلمتکه روَن بهئهندازهی گویریک ◊ الَمَلَطُ: دم بهزمردهخنه.

لَمَعَ البَرْقُ وَالصُّبْحُ وَغیرهما: بروسکهکه چهخماخی دا، بهیانی روناک بوو؛ روناکایی لهناسووه بلاوووه.

لَمَعَ بالشئین: شتهکهی برد.

لَمَعَ بشوبه ریده رسیفه: بهپارچه قوماشکه نامازهی کرد یان بهدمستی یان بهشمشیرمهکی نامازهی کرد.

لَمَعَ الطائر جناحیه: بالندهکه لهکاتی فرین دا بالی لیکنان.

لَمَعَ فلان الباب: فلانکس لهدمرگاکهوه دمرکهوت.

لَمَعَ الشئین: شتهکهی فری دا ◊ الَمَعُ بشوبه ریده رسیفه: بهمانا (لَمَع) دئ ◊ الَمَعُ بالشئین وعلیه: شتهکهی دزی ◊ الَمَعُ بما فی الإناء من الطعام والشراب: چی لهقاپهکهدا بوو لهخواردن و

خواردنه‌وه بردی ◊ اَلْمَع الطائر بيناهيه:
 بالندمه که له کاتی هَرین دا بالی لَیْکدان ◊ اَلْمَعَت
 الناقة بذنبها: حوشره مینه که کلکی هه لیری تا
 بزاندری که که لی گرتووه ◊ اَلْمَعَت الاثني:
 مینه که بیجوی ناوسکی جولایه‌وه ◊ اَلْمَعَت
 الأرض: زهوی په له په له‌ی گیاو گزی تیدا
 دهر که وت له وهری زور بوو ◊ لَمَع النَّسِج:
 چندراوه که نه خشانو و رنگاو و رنگ جنی ◊
 لَمَع الشئ: شته که ی والی کرد و رنگ بداته‌وه ◊
 اَلْمَعَّ البق و غیره: بروسکه که جه خماخه ی دا،
 رونایکی خسته‌وه ◊ اَلْمَعَّ الشئ: شته که ی دزی
 ◊ اَلْمَعَّ لونه: رنگی گورا ◊ تَلَمَعَّ البق و غیره:
 بروسکه که جه خماخه ی دا، رونایکی خسته‌وه ◊
 تَلَمَعَّ الشئ: شته که ی دزی ◊ اَلْأَمَعُ: زیره که و
 وریاو دوربین ◊ اَلْأَمْعِي: به مانا (الأمع) دئ ◊
 قسه خووش و سوعبه تچی ◊ اَلتَلْمِيعُ في الخيل:
 نهومیه نه سپه که خالی جوژاو جوژی پیو مین ◊
 به له که بین ◊ همر رنگینک به جهسته‌وه بین و
 له رنگه که ی تر نه چن ◊ اَللَامِيعُ: بروسکه ی
 روناکه ره‌وه ◊ اللامعة: مه لاشوی مندا ل له کاتی
 ساوایی دا ◊ اللامع: دمگوتری: (ذهب نفسه
 لماعاً) خودی شته که پارچه پارچه و وردمه‌ورده
 فهوتا ◊ اللمعة: کومه له مروقه ◊ نهرمو و شلی
 جهسته و دره‌وشاوه‌یی و جوانی ◊ ره‌شایی
 دهوران دموری گوژی مه مک ◊ اللامعة: دهشت و
 ساری کاکی به کاکی که تراویلکه تیدا
 بدره‌وشیتیه‌وه ◊ مه لاشوی مندا ل له کاتی ساوایی
 دا ◊ اللامع: هه لوی گورج و گول له رفاندنی
 نیجیرمه که ی دا ◊ المانع: (خذ ممانع) کولمی
 لوس و دره‌وشاوه ◊ المانع: (بلمعاً الطائر) دووبالی
 بالنده که بالنده که لیکیان دمدا ◊ الملمعة:
 دمگوتری: (أرض ملمعة) زهوی به که تراویلکه

تیدا دهره‌وشیتیه‌وه ◊ المانع: (فرس ممانع)
 نه سپتی که به له که ◊ الملمعة: (أرض ملمعة) به مانا
 (ملمعة) دئ ◊ الیلمع: هه وهره‌ورسکه ی پیچاو
 پیچ ◊ شمشیرو کلاو و خودمو زری ◊ الیلمعی:
 مروقی زیره که و زهین تیز.

لَمَعُ نَمًا: سهیری کرد.

لَمَعُ فلاناً: جه په وانه ی له دممو لوتی فلانکه س دا.

لَمَعُ عينه: مسته کولمی له چاودا ◊ به ده‌ست
 له چاوی دا.

لَمَعُ الشئ: شته که ی کوژاندموه، نووسیه‌وه ◊
 تَلَمَعُ: پیس نانخواردن زهلاته و موقه بیلاتی
 خواردو خوژی پیوه خافلاندن ◊ اللماق:
 خواردن و خواردنه‌وه ی که؛ پاروه خواردنیک
 هومه ناوتک.

لَمَعُ الطريق: پانتایی و ناو پرستی ریگا ◊ الیلمع:
 که‌وای ناو هاخندراو و پو شاکای لهو جوژه ◊
 به فارسی پیی دمگوتری: (به لمه).

لَمَكَ العجین: هه وهرمه که ی شل کرد ◊ تَلَمَكَ فلان:
 فلانکه س شه‌ویله ی خوژی جولاندن به‌نان
 خواردن یان قسه کردن ◊ اللماک: کل و شتی وا
 که چاوی بین جوان دمگوری ◊ اللماک: به مانا
 (اللساک) دئ ◊ اللیساک: جاو ریژراو ◊ تَلَمَّ
 الشئ: شته که ی کوژدومه ◊ تَلَمَّ الحجر:
 به ردمه که ی خرپه لدا کردی به هه لعات ◊ اللنم:
 سوپای زورو کوژیوه ◊ اللنم: کومه ن و تاقم و
 پیژر ◊ اللنم: (رجل ملنم) پیایوی تیکسمر او
 (شمر ملنم) قزی جه‌ورکراو ◊ اللنمة:
 دمگوتری: (کیسه ملنمة) ده‌سته سه‌ریازی
 گردمه‌وبوو.

لَمَ الشَّيْءُ لَمْنَا: شتهكەى چاك و خيرا كۆكردموه ◊
دمگوترى: (لَمَ اللهُ شَعْنَهُ) خودا كاروبارى بۆ
رېڭك و بېك و كۆكراوه كرد ◊ خزم و كەس و كارى
دووره ولاتى بۆ گر كړدنهوه.

لَمَ فُلَانٌ: هاتهلاى فلانكەس و بوو به ميوانى.

لَمَ فُلَانٌ: فلانكەس توشى جۆره شيتيبيك هات ◊
أَلَمَ الشَّيْءُ: شتهكه نزيك بۆوه ◊ أَلَمَ بِالْعَرَمِ
وعليهم: هاتهلاى خهلكەكه و ماوميهكى كورت
لايان مايهوه ◊ أَلَمَ بِالْمَعْنَى: ماناى شتهكهى زانى
◊ أَلَمَ بِالطَّعَامِ: زۆرى خواردنهكه نهخوارد ◊ أَلَمَ
بِالْأَمْرِ: زۆر لهكارمەدا قول نهبووه نهجووه
بنج و بناوانى ◊ أَلَمَ فُلَانٌ: فلانكەس تاوانى
بجوكى نەنجام دا ◊ يان لهگوناهى بجوك نزيك
كهوتهوه ◊ أَلَمَ الْفُلَامُ: كورمكه نزيكه بالغ بئو
پئ بگا ◊ أَلَمْتُ الثُّخْلَةَ: خورماكه خهريكه
بهرمهكى شيرين بيئو پئ بگا ◊ أَلَمَ الشَّعْرُ:
قزى سمى لهنهرمايى گونجكهى تيبهرين ◊
لَمَّ الشَّعْرُ: قزى جهوركردن ◊ إِنْ لَمَّ بِالْعَرَمِ:
هاتهلاى خهلكەكه و بوو به ميوانيان ◊ اللَّامَةُ:
ههرشتيك جينگاي ترس بئ و مكوو درندهو مارو
دوبشك و شتى وا ◊ جَاوَى بِسِيسِ ◊ اللَّامُ:
چاوپېڭكەوتن و بهيهگههشتنى كهه خايهمن ◊
اللَّمُّ: گوناهى بجوك ◊ نزيكبوونهوه لهگوناه ◊
جَوْرِيكُ لَهْشِيْتِي كَهْتوشى مرؤف دهبئو
دهمدمه دهيكري ◊ اللَّامَةُ: ناخوشى و چورتم ◊
رُؤْزُكَار ◊ اللَّامَةُ: هاومل و هاوپر ◊ اللَّامَةُ: قزى
سهر كه لهنهرمايى گونجكه تيبهرى ◊ اللَّامُ: شتى
بههيزو پتهو و كۆكهرهوه لههر شتيك بئ ◊
دمگوترى: (رَجُلٌ لَمَّ) پياويكى بهتواناو
ليهاتووه خزم و كەس و كارى خوى گرد
كردونهوه نهپهيشتووه پهترهوازه بن (رَجُلٌ

لَمَّ) پياويكە خيرو پياومتى ههموو كهسى
گرتۆتموه ◊ اللَّامَةُ: بهلاو كارساتى ترسناك و
جهرگېر ◊ اللَّامُومُ: كۆمهلكاي خرېومبوو ◊ لَمَّا:
حەرفى جەزم و نەفى و قەلبە ◊ دەجيتە سەر
فيعلى موزاربع و مهجوزمى دمكا.

لَمَّا الشَّيْءُ لَمْنَا: شتهكهى ههموو ههنگرت ◊ أَلَمَى
عَلَى الشَّيْءِ: شتهكهى برد ◊ اللَّامَةُ: كۆمهله پياو
يان كۆمهليك ئاخرت لهسى كهسهوه بۆ (ده).

لَمَسَ الْفُلَامُ لَمِيًا: مندالهكه ليوى رەش بوو ◊
ههروا دمگوترى: (لَمَسَ الْمَرْأَةُ) ئاخرتهكه ليوى
رەش بوو.

لَمِيَ لَمِيًا: بهمانا (لَمِيًا) دئ.

لَمِيَ الشَّجَرُ: درهختهكه سيبهرهكهى رەش بوو ◊
تَلَمَّتِ الْأَرْضُ بِهِ وَعَلَيْهِ: زهوپيهكه دايبوشى ◊
الْأَلْمَى: (ظَلَّ أَلْمَى) سيبهرى چرو رەش ديمهمن ◊
ظَلَّ أَلْمَى: سيبهرى فينك ◊ (رَمَحَ أَلْمَى): رەمبيكى
نەسمەرو پتەوو رەق ◊ اللَّامِي: گەمە رەنگيهكه
لهليودا ئەم رەنگه بۆ لئو زۆر پەسەندە ◊
اللَّمِيَاءُ: (شَفَى لِمَاءً) ليوى كهه خوئين و تەنك ◊
(لَفَةُ لِمَاءً) پوكى كهه خوئين ◊ يان كهه گوشت.

لِنَ: حەرفى نەصب و نەفیه بۆ زەمانى داهااتوو.

لَهَبَ الرَّجُلُ لَهَبًا: پياومكه تينوى بوو ◊ أَلَهَبَ الْعِرْقُ:
ههرومبروسكهكه دريژهى كيشا ◊ أَلَهَبَ الْفَرَسُ:
نەسپهكه غاركردنهكهى دريژهى كيشاو تەپ و
تۆزى بهرپاگرد ◊ أَلَهَبَ فِي الْكَلَامِ: قەسى
بهخيرايسى كرد ◊ دهمگوترى: (أَلَهَبَهُ لِأَمْرٍ) بۆ
كارمكه وروژاندى ◊ ههلينا بۆ كارمكه ◊ أَلَهَبَ
النَّارَ: ئاگرهكهى ههليگيرساندو بليسهى سهند،
گرى بهرز بۆوه ◊ إِنْ تَهَبَّتِ النَّارُ: ئاگرهكه
ههليگيرسا ◊ إِنْ تَهَبَّ عَلَى فُلَانٍ: رقى لهفلانكەس
ههلساو ليى سوريووه ◊ دهمگوترى: (فُلَانٌ

يلتهب جوعاً) فلانكس لهبرسان ناوسكى
 هلدمقرجى و كرى لى دمبيتموه ◊ تَلَهَّبَتِ النَّارُ:
 ناگرمه هه لگرسا ◊ الأَلْهُوبُ: راپهرينى نهمسبه
 بو غاردان تا تمپوتوز بهرما دمكا ◊ اللُّهَابُ:
 تينوايهتى ◊ اللُّهَابَةُ: بوشاكيكه بهردى
 تيدهخرى بو تهرمزوكردى لابياري كهزاوه يان
 لابياري سهرپشتى ولاخ ◊ اللُّهْبُ: بوشايى نيوان
 دوو كيو ◊ اللُّهْبُ: بليسهى ناگر ◊ لاي سهروى
 بليسهى ناگر ◊ لهبواري كيميادا برپيتيه
 لهناگريك كهله هه لگرسانى ناگريكى تر بهيدا
 بين يان له گرگرتنى بوخاريك كه هه لگرسايى
 ◊ دوكهلى ناگر ◊ اللُّهْبَانُ: پهرسهندنى گهرما
 تينوايهتى ◊ (يوم اللُّهْبَانِ) رُوْزى زُوْر گهرم
 رُوْزىكى گهرم ◊ اللُّهْبَةُ: تينوايهتى
 درهوشانهوى پيستی جهسته ◊ اللُّهْبُ: گهرمى
 ناگر ◊ المُّلُهْبُ: شوخو شهنگو زور جوان
 پياوى توكن ◊ المُّلُهْبُ: قوماشيك زور سورنهمين
 ◊ اللاهُوتُ: خودايتمى، سروشتى خودايى
 ومكوو چون (الناسوت) ناوه بو سروشتى
 نادميزادى.

لَهَّتْ الكلبُ: سهگهكه زمانى دمركيشا لهگهرمان
 يان له تينوان.

لَهَّتْ الرَّجُلُ: پياومهكه ماندوبوو.

إلْتَهَّتْ الكلبُ وغيره: بهمانا (لَهْتُ) دئ ◊ اللُّهَاتُ:
 گهرمى تينوايهتى لهدمرون دا ◊ اللُّهَاتِيُّ:
 كهسيك زور خالى سوري بهر وخسارهوه بن
 اللُّهَةُ: تينوايهتى ◊ ماندوبوى.

لَهَجَ بِالْأَمْرِ: ومگرى كارمهكه بوو، بهردموام بوو
 لهسهرى و بارى بهنيشهكهوه گرت.

لَهَجَ الفصيلُ بضرع أمه: بيچومهكه گوانى دايكى
 گرت.

لَهَجَ الفصيلُ أمه: بيچومهكه گوانى دايكهكهى گرتو
 دمهمزئ ◊ الَهَجُ بِالْأَمْرِ: بهمانا (لَهَج) دئ ◊ الَهَجُ
 فلان: فلانكس بيچوه نازه لهكانى گوانهكانى
 دايكيان گرتو شيريان مزئ ◊ الَهَجُ الفصيلُ:
 دمبيتنى لهدمى بيچوهكان كرد ◊ لَهَجُهُ:
 زهلاته و موقهبيلاتى دمخوراد دا ◊ لَهَجَ الشئُ:
 شتهكهى بهشيوميهكه هيشتهوه نهباش قايمى
 كردبوو نه بهرهللاى كردبوو ◊ لَهَجَ الطعامُ:
 خواردنهكهى باش نهكولاند ◊ تَلَهَجَ الشئُ:
 بهپهله شتهكهى كرد ◊ تَلَهَجَ اللحمُ:
 گوشتهكهى نهكولاند ◊ إلهَجَ الشئُ: شتهكه
 همنديكى تيكه لاوى همنديكى بوو بهتهواوى
 خمست نهبووه ◊ إلهاجت عينه: چاوى ليل
 بوون بوخه و ◊ اللُّهَجَةُ: زمان، زاراوى زكماى
 مروؤف ◊ اللُّهَجَةُ: زهلاته و موقهبيلاتى پيش
 نانخوردن ◊ المُّلُهَجُ: كهسيك بنوى و پالبيكهوى
 لَهْدَهُ الحِمْلُ لَهْدًا: كؤل و كؤلبار تينى بو هيناو
 پشتى جهماند.

لَهْدًا دَابْتَهُ: ولاخهكهى تاودا

لَهْدًا فلانًا: پاشه و پاش پائى بهفلانكسهوه ناو
 دهرى كرد

لَهْدًا مائِ الإنا: ثمهوى لهقابهكهدا بوو خواردى ◊

أَلَهْدَ الرجلُ: پياومهكه ستمى كرد ◊ أَلَهْدَ الى
 الأرضُ: داهيزايه سمر زموى و پان كهوت ◊ أَلَهْدَ
 به: گالتهى پىن كرد ◊ أَلَهْدَ بفلان: فلانكسى
 گرتو پهكيكى ترى دهنك دا لىي بدا ◊ اللُّهْدُ:
 پياوى فونگرانى بن دمهسلات ◊ دمرديكه توشى
 قاچ و رانى مروؤف دمبين ◊ المُّلُهْدُ: (رجل مُلُهْد)◊
 پياويكه هيچ و پوچ و بن دمهسلات ◊ لَهْنَمَ
 الشئُ: شتهكهى بريهوه، دوولهتى كرد ◊ تَلَهْنَمَ
 الشئُ: شتهكهى بريهوه، دوولهتى كرد ◊

خواردی ۵ الَهَازِمَة: دزو جهرده ۵ الَلَهْتُمْ: همرشتیک بړنده بئ (ددان، که‌لښه، کیرد، شمشیر).

لَهَزَ الشَّيْبَ فُلَانًا: پیری لهفلانکس دا دمرکهوت.

لَهَزَ القَرَمَ: تیکه‌لاوی خه‌لکه‌که بوو چووه ناویانه‌وه.

لَهَزَ فُلَانًا بِالرِّمْحِ: به‌رېمب لهسنگی فلانکسی دا.

لَهَزَ فُلَانًا: به‌مسته‌کوڼه لهسهر و گوڼلاکی فلانکسی دا.

لَهَزَ البَعْرَ لالغاوی حوشرمکه‌ی نیشانه‌کرد.

لَهَزَ الفَصِيلَ أُمَّهُ: بیچوکه لهکاتی شیرخوردنی دا

قوچی له‌گوانی دایکه‌که‌ی هه‌ل‌مدا بو‌نه‌وه‌ی شیري بداتی ۵ لَهَزَ فُلَانًا: به‌هموو دهستی

له‌لاشه‌ویله و لاملی دا ۵ الَلَاهِزُ: کینو یان ته‌بو‌لکه که پڼگا تنگ بکه‌نه‌وه ۵ الَلَاهِزُ:

پینه‌یکه کونی گه‌وره‌ی پئ ته‌سک دمکریته‌وه ۵ الَلَهْزُ: به‌هیز ۵ الَلَهْزَةُ: لاشه‌ویله ۵ الَلَهْزُ:

نه‌وه‌ی مسته‌کوڼه و شه‌پلاغه له‌لاملی خه‌لک دمدا ۵ الَلَهْزُ: تیک‌سمرپاو ۵ لَهَزَمَ فُلَانًا:

لاشه‌ویله‌ی هه‌نگاوت ۵ لَهَزَمَ الشَّيْبَ خَدِيه: پیری و موی سپی لهسهر لارومه‌تی په‌میدا بوون ۵ الَلَهْزِمَةُ: نیسقانی لاشه‌ویله.

لَهَسَ عَلَى الطَّعَامِ: پاله‌په‌ستوی لهسهر خواردنه‌که

کردو هه‌و‌لی زوری دا بیگاتی بو‌ نه‌وه‌ی بیخوا

لَهَسَى الصَّبِيَّ نَدِي أُمِّهِ: من‌داله‌که به‌دهست

له‌مه‌مکی دایکی داو نیم‌زی ۵ لَاهَسَ عَلَى الشَّيْبِ: بو‌ شته‌که‌ی چوو

الَلَهَاسُ: خواردنی کم ۵ الَلَهَاسَةُ: به‌مانا (الَلَهَاسُ)

دئ ۵ الَلَهْسَةُ: دمگوترئ: (ما لك عندي لَهْسَةٌ) نمتو هیجت لای من نییه ۵ لَهَسَمَ مَاعِلَى المائدة:

چی لهسهر سفرمه‌که بوو خواردی ۵ الَلَهْسُمُ: دمرای شیوی تنگ ۵ لَهَطَتِ الأم به لَهَطًا: دایکی به‌وله‌دی هینا.

لَهَطَ فُلَانٌ: فلانکس به‌دهست و به‌فهمچی لئی دا ۵

لَهَطَهُ: لئی دا، به‌بهری دهستی شه‌بلاغه‌ی ئی دا.

لَهَطَ الشَّيْبُ بالمَاءِ: به‌ناو لهفلانی دا ناوی لهفلان گرت.

لَهَطَ به الأرض: به‌زه‌وی‌دا دا.

لَهَطَ فُلَانًا بسهم: تیری لهفلانکس گرت.

لَهَطَ الثَّرْبُ: قوماشه‌که‌ی درو ۵ الَلَاهِطُ: که‌سیکه به‌ردمرگای خو‌ی ناو رشین بکاو بیمانی.

لَهَجَ فُلَانٌ لَهَجًا وَلَهَاجَةً: فلانکس وه‌لامی نارد بو‌لای هه‌موو که‌س.

لَهَجَ فِي الكَلَامِ: له‌فسه‌کردن دا در‌زه‌ی دایه ۵ تَلَهَّجَ

فِي كَلَامِهِ: زوری فسه‌کرد، زور بلی بوو ۵

الَلَهَاجَةُ: بئ ناگایی ۵ ده‌گوترئ: (رجل فِيه

لَهَاجَةٌ) بیاویکه بئ ناگایی تیدایه ۵ الَلَهِيْمَةُ:

به‌مانا (الَلَهَاجَةُ) دئ ۵ تمبه‌لی و بئ ناگایی.

لَهِفَ عَلَى الفَائِتِ: خه‌م و خه‌فه‌تی بو‌ شته

فه‌وتاوه‌که دم‌رېری.

لَهَفَ لَهْفًا: سته‌می ئی کرا ۵ (فهو ملهوف) ۵ الَلَهْفُ:

چاییس بوو هه‌لپه‌ی بو‌ کرد ۵ لَهْفٌ: هاواری بو‌

برد ۵ لَهْفٌ فُلَانٌ نَفْسُهُ وَأُمُّهُ: فلانکس دایکه‌رؤی

کرد وتی: دایه‌گیان! دایکه‌رؤ، بو‌ خو‌م رؤ ۵

تَلَهَّفَ عَلَى الفَائِتِ: خه‌می فه‌وتاوه‌که‌ی خوارد

شاخ و شو‌فی بو‌ کرد ۵ الَلَهْفُ: غه‌م و شاهو

حه‌سرت ۵ الَلَهْفَانُ: غه‌مبار ۵ کو‌ست که‌وتو ۵

الَلَهْفَةُ: دم‌رېرینی غه‌م و نار‌حه‌تی له‌سهر

فه‌وتانی شتیک، له‌ده‌سدانی خو‌شه‌ویستیک ۵

الَلَهْفِيفُ: سته‌م لی‌کراو ناچار بوو بو‌نه‌وه‌ی هاوار

بكاو خەمو پەژارە دەربیرێ ۵ الْمَهْرُفُ: بەمانا (اللَّيْف) دئ.

لَهُقَ الشَّيْئُ: شتەكە سەبی بوو ۵ لَهُقَ فلان: فلانكەس شتیکی دەرخواست لەسروشتی دا نیه ۵ لَهُقَ الْعَمَلُ أَوْ الْكَلَامُ: کردارمەکی باش نەنجام نەدا ۵ قەسەکانی بەرێک و بیکی نەکردن ۵ تَلَّهُقَ الشَّيْئُ: شتەكە سەبی بوو ۵ تَلَّهُقَ الرَّجُلُ: بپاومەكە زۆری گوتو درێژمێ بەقەسەکانی دا ۵ تَلَّهُقَ: بەمانا (لَهُق) دئ ۵ ماستاوچی بوو ۵ اللُّهَاقُ: گای سەبی ۵ هەرشتیك سەبی بئ ۵ الْمَلَّهَقُ: (شیئ) مَلَّهَقُ اللُّون) شتیكە رەنگی زۆر سەبەه.

لِهِمَ الْمَاءُ لِنَمَاءٍ: ناومەکی خواردموه ۵ الْهَمَةُ اللهُ خَيْرًا: خودا خێرو چاکەکی خستە دڵیەوه ۵ إِلْتَمَّ الشَّيْئُ: بەیەكجار شتەكەکی قوت دا، ناودیوی کرد ۵ إِلْتَمَّ الْفَصِيلُ مَافِي الضَّرْعِ: بئجوه نازەلمەكە چی لەگوانی دایکی دا بوو خواری ۵ أَلْتَمَّ لَوْنُهُ: رەنگی گۆرا ۵ تَلَّمَّ الشَّيْئُ: بەیەكجار شتەكەکی قوت دا ۵ اسْتَلَمَّ اللهُ خَيْرًا: داوی لەخودا کرد خێرو فەر بختە ناو دڵیەوه ۵ الإلْهَامُ: ئەوێه شتیك بەهاوێژرێتە ناو دڵەموه دەرون بئێ نارام بگڕێ ۵ اللُّهَامُ: (جیش لُهَام) سوپایەکی گەورە، وەكوو ئەوه هەموو شتیك قوت بدا ۵ اللُّهُمُ: بەتەمەن، تەمەندریژ ۵ اللُّهُمُ: زۆر خۆر ۵ اللُّهُمُ: خاومن خێرو بییری زۆر، بەخشدەمو سەخی ۵ ئەسپی رەسەن ۵ مروفی وەجاخزادە ۵ اللُّهُمُ: زۆر خۆر ۵ اللُّهُمُ: (أُمُّ اللُّهُمِ) بەلاو کارمەسات ۵ لەرزوتا ۵ مردن ۵ الْمَلُّهُمُ مِنَ الرِّجَالِ: بپاوی زۆر خۆر ۵ الْمَلُّهُمُ مِنَ الرِّجَالِ: بپاوی زۆر خۆر ۵ اللُّهُمُ: ئەسپی رەسەن، بپاوی وەجاخزادەمو چوستو چالاک ۵ اللُّهُمُ: بەمانا (اللُّهُمُ) دئ ۵ خێرمو مەندو

نانبەد، سوپای زۆر ۵ حوشرێك شیرێ زۆر بئ ۵ هەورێك بارانی زۆر ببارێنئ ۵ ژمارەێ زۆر لەهەر شتیك بئ ۵ الْهَنْتُ: شتیکی بەدیاری بۆ هینا لەسەفەر ۵ كەهاتەوه لەسەفەر خواردنیکی بەدیاری دایه ۵ نَهَتْهُ: زەلاتەو موخەبیلاتی پێش ناخواردنی پێدا ۵ اللُّهْنَةُ: ئەو دیاریەیه بەموسافیر كەهاتەوه دەمیدا بەخۆشەویستی ۵ زەلاتەو موخەبیلات كەپێش ناخواردن كایرا خۆی پێوه دەخافێنئ.

لَهَا بِالشَّيْئِ لَهَا: یاری بەشتەكە کرد.

لَهَتِ الْمَرَأَةُ إِلَى حَدِيثِ صَاحِبِهَا: ئافرەتەكە بەقەسەێ دەستە خوشكەكەێ سەرسام بوو
لَهَا عَنِ الشَّيْئِ: بپروێ شتەكەێ ناو باسی نەكردەوه.

لَهِيََ بِهَ لَهَا: خۆشی وێست.

لَهِيََ عَنِ الشَّيْئِ: بپروێ شتەكەێ نا ۵ الْهِيَ فلان: فلانكەس بەخششی زۆر بوو ۵ الْهَاءُ اللَّعِبُ عَنِ كَذَا: گاتەو یاری ئەو شتەێ لەیاد بێردموه ۵ الهی الرُّحَى: لویچێکی دانەوێلە كرده ناو زاركی دەستارمەكە بۆ ئەوه بپهاری ۵ لاهى الشَّيْئِ: لەشتەكە نزیک بۆوه ۵ لاهى الفِطَامِ الْفِطَامُ: مندالەكە لەكاتی شیر ئی بپهینەوه نزیک بۆوه.

لاهى فلاناً: كێشەێ لەگەل فلان نایەوه ۵ چاکەێ دایەوه ۵ لَهَا بِكَذَا: بەو شتە بەلگەێ بۆ هینانایەوه ۵ إِلْتَهَى بِالشَّيْئِ: یاری بەشتەكە کرد ۵ إِلْتَهَى عَنْهُ بغيره: بەشتی تر مەشغول بوو ئەمەێ لەیاد چوو ۵ تلامى بالملاهی: بەنامێری یاری كردن مەشغول بوو ۵ تلامى القومُ: خەلكەكە یارییان لەگەل یەكتر کرد ۵ تَلَهَى بِالشَّيْئِ: یاری بەو شتە کرد ۵ پاساوی بەشتەكە هینانایەوه ۵ اسْتَلَهَى صَاحِبَهُ: هاوێلەكەێ پراگرت،

به‌کوردیش همرناوی (لؤبیا) به ◊ الْمَلَابُ: جوره
بؤنیکي خوشه ومککو خه‌لوقو زمعه‌فران.
المَلُوبُ: ناسنی بادراو.

لَاث لَرْتَا: هه‌والی شتیکی دا که‌پرسیاری لی ناکری
له‌و شته.

لَاث فَلَانَا: مافی فلانکسی که‌م کرده‌وه ◊ اللَّاتُ:
بتیک بوو له‌ولاتی تانیف هؤزی سه‌قیف ده‌یان
پهرست

لَاث: وشه‌به‌که به‌مانا (لُیس) دئی و مانای (نیه)
دمگه‌مین.

لَاث الشَّجَرُ: دره‌خته‌که یان رومه‌که‌که به‌به‌گدا
هاتن و تیکه‌الان.

لَاث فلان في الأمر: فلانکس ته‌مبه‌لی کرد
له‌نه‌نجامدانی کارمه‌گدا.

لَاث عَن الحاجة: نیشه‌که‌ی به‌ته‌مبه‌لی به‌رپوه برد.

لَاث العمامة على رأسه: میزمری له‌سمری پینچاو
به‌ستی.

لَاث الشَّيْنِ: شته‌که‌ی دووجار ده‌وران ده‌ور کرده‌وه
ومککو چؤن میزمر به‌ده‌وری سمردا ده‌میندری.

لَاث الشَّيْنِ بالشَّيْنِ: شته‌که‌ی تیکه‌ل به‌شته‌که‌ی
تر کرد.

لَاث الشَّيْنِ في التراب: شته‌که‌ی له‌گن ومردا.

لَاث الشَّيْنِ: شته‌که‌ی له‌ناو ناودا هیناو بردو
ده‌ستی پینده‌هینا شته‌که‌ی له‌ده‌می دا جو،
هینایو بردی.

لَاث فلان: فلانکس له‌فسه‌کردنی دا هیواش بوو
زمانی کول و کۆل بوو، لاوازو شلو شیواو بوو ◊
نه‌حمه‌ق و گیل بوو ◊ الْأَث: دمگوتری: (ألت
به‌مالی) ماله‌که‌م به‌نه‌مانمت لای نه‌و دانا ◊
الْوَكْتِ الْأَرْضُ: زموی له‌میزر بوش و به‌لاشی سالی

هه‌لویتسه‌ی بی‌کرد ◊ اسْتَلْهَى الشَّيْنُ: زۆری
له‌و شته ومدمست هینا ◊ الْأَهْرَةُ: شتیک مروف
یاری بی‌بکا ◊ الْأَهْيَةُ: به‌مانا (الأهْرَةُ) دئی ◊
فسمو حیکا‌به‌تیک کاتی بی‌بمسمر به‌مری ◊
اللُّهَاءُ: نه‌ندازه ◊ اللُّهَاءُ: نالو ◊ نه‌و گوشته‌ی
به‌مسمر گه‌روه‌ومیه یان زمانه‌بجکۆله ◊ اللُّهُرُ:
گالته‌مو گمپ ◊ همرشتیک یاری بی‌بکری ◊
اللُّهُرَةُ: به‌خشش ◊ باشترین دیاری و به‌خشش ◊
لونیجه ◊ اللُّهُرَةُ: به‌مانا (اللُّهُرَةُ) دئی ◊ ناهرمتیک
پیاو له‌گه‌لی رابویری ◊ اللُّهُرُ: دمگوتری: (فلان
لُهُرُ عَن الخیر) فلانکس زۆر پشت له‌خیرو
پیاومتی دمکا ◊ المُّهَى: شوینی یاری و رابواردن ◊
المُّلاهَى: نامیری یاری و رابواردن و خو
خلافانندن ◊ المُّهَاءُ: شانۆن‌نامه‌کی به‌خشان
نامیز یان هؤنراوه، باسی عه‌یب و عاری خه‌لک
دمکا به‌مشپوهی گالته‌جاری ◊ نُهُرَج: بروانه
ماده‌ی (نُهَج) ◊ تَلْهُرَج: بروانه ماده‌ی (نُهَج) ◊
تَلْهُرَق: بروانه ماده‌ی (نُهَق).

لَوْ: حمرفی شهرته.

لَاِبَ الرجل: پیاومگه تینوی بوو ◊ به‌ده‌وری
ناومگدا خولابه‌وه ◊ الْأَبَ فلان: فلانکس
حوشترمکانی به‌ده‌وری ناومگدا خولانه‌وه
تینویان بوو ده‌میان نه‌دمگه‌به‌ ناومگه ◊ لَرَبَ
الشَّيْنِ: شته‌که‌ی تیکه‌لاوی شتی بؤندار کرد ◊
اللَّابَةُ: گارانه حوشتری کۆبۆوه‌ی رهنگ ره‌ش ◊
زموییه‌ک خاکه‌که‌ی به‌ردای بی‌و به‌ردمکانی
ره‌ش بن ◊ اللَّسْرَبُ: همنگ ◊ پارچه گوشت
که‌له‌ناو مهنجه‌ل دا هه‌لده‌خولتین ◊ اللُّرْبَةُ:
قه‌ومی‌ک له‌گه‌ل قه‌ومیکی تردا بزین و پرسو
رایان به‌به‌مگتر نه‌بی ◊ زموی به‌رده‌لان
به‌ردمکانی ره‌ش بن ◊ اللُّوبِيسَا: دانه‌وی‌نله‌یه‌که،

رَابِرْدُو دَا گِیای تَهْرِي رَوَانْد، تَهْرُو پُوش
 تَيْكَه لَآو بُوو ۵ اَلْوَتْ النَّبَاتِ وَالشَّجَرُ: رُوْمَكَه كَه
 یان دَرَه خَتَه كَه تَيْكَه اَلَان ۵ اَلْوَتْ الشَّيْنُ:
 شَتَه كَه ی هِنَشْتَه وُه ۵ اَلْوَتْ المَطَرُ النَّبَاتِ:
 بَارَانَه كَه رُوْمَكَه كَانِی بَه مَلَاو بَه وِلَادَا خَسْت ۵
 لَوَتْ الشَّيْنُ بِالشَّيْنِ: شَتَه كَه ی تَيْكَه لَآو
 بَه شَتَه كَه ی تَر كَرْد ۵ لَوَتْ الشَّيْنِ: شَتَه كَه ی
 لَمْنَاوَدَا هَه لَكَلُوْفَت ۵ لَوَتْ فَلَائِ عَن كَذَا:
 فَلَائِكَه سِی لَه و شَتَه مَهْنَع كَرْد ۵ لَوَتْ المَاءِ:
 نَاوْمَكَه ی لَیْل كَرْد ۵ اِلْتَاث النَّبَاتِ: رُوْمَكَه كَه
 هَمَنْدِیكِي لَه مَهْمَنْدِیكِي هَالَاو تَيْكَجِرْزَان ۵ اِلْتَاثِ
 الشَّيْنِ بِالشَّيْنِ: شَتَه كَه بَه شَتَه كَه ی تَر تَيْكَه نَ
 بُوو ۵ اِلْتَاثِ بِالمِ: بَه خُوِيْن رَهْنَك بُوو ۵ اِلْتَاثِ
 عَلَيْهِ الْأَمْرُ: كَارْمَكَانِی نِ تَيْكَه لَ و پَيْكَه لَ بُوون ۵
 اِلْتَاثِ فِي الْعَمَلِ: لَه كَارْمَكَه دَا تَه مَبَه لِي كَرْد ۵
 اِلْتَاثِ فِي كَلَامِه: لَه بَه لَكَه هِنَانَه وُه كَه ی دَا
 زَمَانِی تَيْكَه لَ و پَيْكَه لَ بُوو زَمَانِی تَه تَه لَه ی كَرْد.
 تَلَرَتْ ثَرِبُهُ بِالطِّينِ: قَوْمَاشَه كَه ی قَوْرَاوِی بُوو ۵ تَلَرَتْ
 المَاءِ، الهَوَاءِ: نَاو ۵ هَمَوَاكَه پِیْس بُوو مَه وَاوِی
 زِیَانَبَه خَشْرُو نَامُوِيَان تَيْكَه لَ بُوو ۵ اللُّرَاثُ:
 بَه مِیْنَكَه (نَارِد): كَه بَه كَه وِلَ و شُوِيْنِی دَانَانِی
 هَمَنْكُوْتَكَه هَمَوِيْرَه و مَدَه كَرِي ۵ اللُّوَاثَةُ: بَه مَانَا
 (اللُّرَاثُ) دِي ۵ هَمْرَشْتِيك لَه شَتِي تَر
 هَه لَبُوَسُوْرِي ۵ اللُّرُوْتُ: هِنَزُو تَوَانَا ۵ شَهْرُو
 نَه كَبَه تِي ۵ اللُّرُوْتَةُ: كِیْلِي و هَارْمَبَه تَانِي ۵ اللُّرُوْتَةُ:
 كِیْلِي و نَه حَمَه قِي ۵ شَلُو شِيَوَاوِی و تَه مَبَه لِي ۵
 زَمَانَكِیْرَان ۵ جُوْرَه شِيْتِيْبِيَه ك ۵ اللُّرِيْتَةُ: كُوْمَه لَ و
 تَاقَمِ پَيْكَه تَاو و لَه هُوَزُو خِيْلِي جِيَا جِيَا ۵
 اللِّيْتُ: دَمَكُوْتَرِي: (نَبَات لِيْتُ) رُوْمَكِيكَه
 تَيْكَه اَلَاوَمُو بَه سَمَر يَه كَدَا لَالُو پَال كَه و تَوُوَه ۵
 المَلِّيْتُ: تَه مَبَه لَ لَه بَه رَه لَه وِي.

لَاِحَ الشَّيْنُ: شَتَه كَه ی لَه دَه م دَا هِنَاو بَرْد
 اللُّرَجَاءُ: پِيدَاوِیْسِي.
 لَاِحَ الشَّيْنُ لَوْحاً: شَتَه كَه دَهْرَكَه وِت.
 لَاِحَ الرَّجُلُ: پِيَاوْمَكَه نَاسِرَاو دَهْرَكَه وِت.
 لَاِحَ فَلَان: فَلَانَكَه س تِينُوِی بُوو.
 لَاِحَ اِلَى الشَّيْنِ: لَه دُوْر مَوُه بُوُ شَتَه كَه ی رَوَانِی.
 لَاِحَ الْعَطَشُ أَوْ السُّفْرُ أَوْ الْحَزْنُ فَلَاناً: تِينُوِيَه تِي یَان
 سَهْفَهْر یَان خَه م و خَهْفَمَت فَلَانَكَه سِی كَزُو
 كُوْلَه وَاَر كَرْد.
 لَاِحَ البَرَقُ: بَرُوْسَكَه جَه خَمَاخَه ی دَا ۵ لَاهَه بِيْصَرَه:
 بَه جَاو بِيْنِي و لِيْی كُوْم بُوو ۵ اَلَاَحَ الشَّيْنُ:
 شَتَه كَه دَهْرَكَه وِت و نَاسِرَا ۵ اَلَاَحَ بِسِيْفَه:
 شَمَشِيْرْمَكَه ی رَاوْشَانُو بَرِيْسَكَه ی نِ پَهِيدَا بُوو ۵
 اَلَاَحَ بِشِيْرَه: لَكِيْكِي قَوْمَاشَه كَه ی كَرْت و
 سُوْرَانْدِيْهَه ۵ اَلَاَحَ بَلَقَه: مَافِي خُوِي بَرْد ۵ اَلَاَحَ
 مَن فَلَان: شَهْرَمِي لَهْفَلَان كَرْد، تَرَسِي لِيْی بُوو،
 بَه زَمِيْی پِيدَا هَاتَه وُه ۵ اَلَاَحَ عَلَى الشَّيْنِ: پَهْشْتِي
 بَه شَتَه كَه بَه سَت ۵ اَلَاَحَ فَلَائِ: فَلَانَكَه سِی
 فَه وِتَانَد ۵ لَوْحَ بِالشَّيْنِ: شَتَه كَه ی دَهْر خَسْت،
 بَرِيْسَكَه ی نِ پَهِيدَا كَرْد ۵ لَوْحَ بِسِيْفَه:
 شَمَشِيْرْمَكَه ی رَاوْشَانَدُو بَرِيْسَكَه ی نِ پَهِيدَا كَرْد
 ۵ (لَوْحَ بَثْرَه) لَكِيْكِي قَوْمَاشَه كَه ی كَرْت رَا بِنُوَانَد
 بُوْنَه وِي لَه دُوور مَوُه بِيْبِنْدَرِي ۵ لَوْحَ لِلْكَلْبِ:
 نَانِي نِيْشَان سَه كَه كَه دَا بُوْنَه وِي شُوِيْنِي بَكَه وِي
 ۵ لَوْحَ فَلَائِ بِالْعَصَا أَوْ السِّيفِ أَوْ السُّوْرَطِ أَوْ
 التَّمَلِ: لَهْفَلَانَكَه سِی دَا بَه كُوْجَان یَان بَه شَمَشِيْر
 یَان بَه قَامَجِي یَان بَه مَعْل ۵ لَوْحَ الْعَبْدُ أَوْ السُّقْمُ
 فَلَائِ: سَهْرَمَا یَان نَه خُوْشِي فَلَانَكَه سِی كَزُو
 كُوْلَه وَاَر كَرْد رَهْنَكُو رُوِي كُوْرِي. ۵ لَوْحَ الشَّيْبِ
 فَلَاناً: پِيْرِي رُوْخَسَارِي فَلَانَكَه سِی سِي كَرْد وُوَه

دمگوترئ: (عشق الوَدُّ) نُهستویهکی نُهستورو پتهو.

لاذ بالشین: پهنای بؤ شتهکه برد

لاذ الطریق بالدار: رینگاکه بهدموران دموری خانومهکدا گراوه بوو ◊ اَلاذ بالشین: خوی خسته پهناشتهکهو شتهکهکی کرده قهلاو سهنگر ◊ اَلاذ الطریق بالدار: رینگاکه دموران دموری خانومهکی داوه ◊ لاوُذ بالشین: بهمانا (لاذ) دئ ◊ لاوُذ القوم: خهلکهکه ههندیکیان پهناپان بؤ ههندیکیان برد ◊ لاوُذ فلان: فلانکس فرتو هِنَلی هِنایه پئشهوه بؤنهومی رزگاری بی. ◊ لَواز الشین: نزیکی نهو شته ◊ اللأذ: قوماشیکی ناوریشمیه لهجین دهچندری ◊ اللوُذ: قهراخی کئیو ◊ لَوُذان الشین: ناحیهو ناوچهی شت ◊ الملاذ: پهناگه ◊ قهلاو سهنگر ◊ المَلاوُذ: پشتیوان.

لاز علیه لَرا: پهنای بؤ برد.

لاز الشین: شتهکهکی خوارد.

لاز منه: لئی رزگار بوو ◊ لَوُذ القطن: پهمؤکه بمرکهکی دمرکهوت ◊ لَوُذ الثمر: خورماکهکی بهبادامو شتی وا ناواخن کرد ◊ اللوز: درهختیکی بهدراره گول دهکا ◊ اللوزة: گوشتیکه لهپنا هورگ ◊ لهملاو نهولای گهرو پئیان دمگوترئ: نالو ◊ لَوُذ القطن: بهری پهمؤ ◊ اللوزین: لهبوار کیمیادا بهمادمیهکی سبی دمگوترئ کهلهناوکه بادامی تال دهردههندری، ههروا لهناوکی کشمیشو ناوکه قوُخ دهردههندری و تیکه لهپناو دمرکری و برئ ترشه لؤکی لی پهیدا دمرکری ◊ اللوزنج: جوره جه لوابهکه رونی بادامی تیدمکری ◊ اللواز: بادام فروش.

◊ لَوُح الشین بالنار: شتهکهکی بهناگر سوورکردموه ◊ إلتاح: تینوی بوو، گؤرا ◊ تَلوُح الأمر: کارمکه رون بؤوه ناشکرا بوو ◊ إستلاح: لهکارمکهیدا وشیار بوو ◊ اللأحة: دیارده ◊ کؤمه لیک مادهی یاساین دادهنرین بؤ ریکختنی کاروبار له همرمانگهیک دا یان له کؤمپانیاو مصلهحهو مونهسهسهیهک دا ◊ اللوُح: همر صفیحهو ههبارمیهکی تهختهناسا لهدار بی یان له نیسقان یان لهشتی تر بی.

لَوُح الإردراز: لهوحیهکی بهردینه بهناسانی نووسینی لهسمر دهرسرتیهوه (لوح الجسد) همر نیسقانیک پان بی وکوو شهپیلکی شان ◊ ألواح السلاخ: نهومی لهشمشیرو رمبو شتی وا بریسکهکی لی پهیدا دمبی ◊ اللوُح: چاو تیهه لهنگوتن ◊ سههیرکردنیک خیرا ◊ لهوحیهکی کاغزی نُهستوره یان چندراویکی نُهستوره، دیمه نیک سروشتی یان روداویکی میزووی بهشیومیهکی ههنی و سهرنج پاکیش لهسمری نهخش دمکری ◊ اللوُح: تینوایهتی ◊ ههوای نیوان زهوی و ناسمان ◊ اللیاح: شتی سبی لهههر شتیک بی ◊ اللوُح: نیسقانی نُهستورو کهته ◊ مروقی قهدباریک نهسبی ورگ بچوک ◊ تینو ◊ نافرمتیک زور کزو لاواز بی ◊ دریز ◊ نازه لیک زوو زوو تینوی بی ◊ کوندمهپو دبهسرتیهوه بؤنهومی بکریته داو و ته له بؤ گرتنی باز ◊ اللوُح: همر گیانلهبمریک زوو تینوی بی ◊ لآحه لَوُحاً: تیکه لاوی کرد ◊ إلتاح الشین: شتهکه تیکه له بوو ◊ ههویر کهبگوری و هه لئ ◊ اللوُح: رونی تواوه لهناو ماستو شتی وادا.

لَوُذ لَرداً: ملی نهداو ژیربار نهبوو ◊ روی لهعدالمتو ههخوازی نهکرد ◊ الألوذ:

المَلَاةُ: بهناگه ◊ **المَلَاةُ**: (أرض ملازة) زهویبکه درهختی بادامی زوره ◊ **المَلُوذُ**: پوخساری جوانو شیرین.

لاسی الشئی: شتهکهی چهشت.

لاسی الحشرات: بهشوین شیرینیهکاندا گهپراو خواردنی

لاسی الشئی فی فمه: بهزمانی شتهکهی لهناو دهمی دا هیناو برد ◊ **اللُراسُ**: دمگوتری: (مادقت لُراساً) هیچم نهچهشتووه ◊ **اللُراسَةُ**: پارو یان کهمتر لهپارو.

لاسی الشئی بعینه لُراساً: لهگونو کهلهبهر را سهبری شتهکهی کرد

لاسی عن الأمر: لهکارمکه دوورکهوتهوه

لاسی بالشین لیاساً: بهدموری شتهکهدا سورپایهوه ◊ **الاصه علی الشئی**: بهدموری شتهکه سوراندیهوه، له شتهکهی هالاند، لئی داواکرد ◊ **لاوصه بعینه**: جاوی بهدموریدا گپرا ◊ **لاوصه** ایله: سهبری کرد، تیی روانی ومکوو نهوه کاریکی پی بی بی ◊ **لاوصه فلاناً**: فیلی لهفلانکس کرد ◊ **لاوصه الشجرة**: نهمدیو و نهو دیوی لهمهدی دارمکه کرد بؤ نهومی بزانی چونی دهبپرتهوه ◊ **لُوسُ**: ههنگوینی صافو بی کمپشانی خوارد ◊ **تلاوصه**: ماستاوجیمتی کرد ◊ **تَلُوسُ**: پیچ و پهنای کردن ◊ **اللُراسُ**: ههنگوینی صاف ◊ **حهلوی** دروستکراو لهناردو **ناو** و ههنگوین ◊ **اللُرسُ**: نازاری گویچکهو نهستو ◊ **اللُوصه**: پشت نیشان بههوی سهرماو شتی وا ◊ **اللُروسُ**: **حهلوی** لهههنگوین و ناو و نارد دروستکراو.

لاط الشئی بالشین: پیومی نووسا.

لاط الشئی بلبی: نهو شتهم بهمدلهوه نووسا.

لاط فلان: فلانکس نیربازی کرد

لاط بقمه: مافی برد مافی خوی نهداپه.

لاط القاضي فلاناً بفلان: دادوهر بپهاری دا کهفلان کوری فلانه.

لاط المرض بالطین: ههوزمکهی بهقور سواخ دا.

لاط فلاناً بعین: فلانکسی بهجاو همنکاوت

لاط الشئی: شتهکهی شاردموه ◊ **لاوط**: نیربازی

کرد پیشو رهوشتی ههومی لوطی رهجاو کرد ◊

(شدوخی جینسی ههبوو) ◊ **لُوط بالطیب**: بونی

خوشی لی دا ◊ بونی خوشی تلیههلسو ◊ **إلتاَط**

به: پیوهی نووسا ◊ **إلتاَط الوالد**: کوری

کابرایهکی تری بهکوری خوی لهقهلم دا ◊

إستلاط رلدأ لیس منه: کورپکی بیگانهی

بهکوری خوی دانا ◊ **اللُوطُ**: شتیک بهشتی

ترهوه بنووسن ◊ **دمگوتری**: (إني لأجد في لُبي

لُوطاً) ههست دمکم دلم خوشهویستیبهکی پیوه

نووساوه ◊ **پیاوی** کردار جوان ◊ **پالتوو** عهبا ◊

اللُطی: کهستیک رهوشتی ههومی لوط بهپرهو

بکا ◊ **اللُوطیة**: کهستیک کارو رهوشتی ههومی

لوط بهپرهو بکا ◊ **اللُوطیة من الطعام**:

خواردنیک تیکهلاو بووبی تیکهالابی.

لاطه لُوطاً: دمری کرد لهخوی دوورخستهوه ◊

بهریهرهکانی کرد ◊ **إلتاَطت علیه الحاجة**:

پیداویستیبهکهی نههاتهدی ◊ **لاعت الشمس**

فلاناً لوماً: خور رنگی فلانکسی گوری.

لاع الحب فلاناً: خوشهویستی و دلداری فلانکس

نهخوشی خست ◊ **الاع الشدی**: گوی مهمکهکه

رهمش ههلگهپرا ◊ **الاعت الشمس الشئی**: خور

رنگی شتهکهی گوری ◊ **لُوعه الشوق**: شهوقو

دنداری دلی برزاند ◊ إلتاغ فواده: دلی بههوی
عیشقو دندارییهوه برزا ◊ اللّاعنة: نهو سوزو
نهوینمیه که مرؤف بهرامبهر مندالو کهسو
کاری خوی ههیمتی ◊ اللّرمعة: نازارو
ههلقرجان و سوتاوویهکه مرؤف لهناکامی
خوشهویستی یان خهمو خهفمتو شتی وا
لهناخی دا ههستی بی دمکا ◊ رشایی دهوری
گۆی مههک.

لاَف الضام لُوناً: خواردنهکهی خوارد، ◊ یان
خواردنهکهی جو ◊ لاف الالباب الکلا: ولاخهکه
لهومرکهی بهوشکی خوارد ◊ اللوف: روهکیکه
بهدارو دیوار ههلدیمگمړئو لهلقو بهویی شت
دههائی چهنه جوریکه ههیه خورسک و
رویندراو ◊ اللوفة: لههومرئ نازملو خواردنی
مرؤف بهو جوریمان دهگوترئ: کهناخوشه و
حهزی ئی ناکرئ ◊ اللواف: تهونکر نهوکهسهی
مافورو بهرمو هالی تهون دمکا ◊ اللیف: وشکه
لهومر ◊ اللوف: دهگوترئ: (کلا ملرف)
لهومرئکه باران شور بیوه.

لاق الشئ لوقاً: شتهکهی نهرم کرد ◊ هو لا یلرق
عندک: نهو لای تو داناسهکنئو جیگر نابن.

لوق: نهحمهق و گیل بوو ◊ لوق الشئ:
شتهکهی نهرم کردهو ◊ لوق الطعام:
خواردنهکهی بهرؤن چاک کرد ◊ اللوق:
ههرشتیک نهرم کرابیتیهوه لهخواردن و شتی وا
◊ اللوق: سمعات.

اللوق: رونهکهره ◊ رونهکهرهو خورما ◊ لاکه لوقاً:
شتهکهی لهدهمی دا هیتاو بردو جوی.

لاک اللعة: پارومهکهی جو.

لاک الفرس اللجام: نهسهکه لغاومهکهی گهست،
جوی.

لولا: بیتیکه مانای نهوه دهگههینی که فلان شت
نابن لهبهر بوونی فلان شت ◊ اللوب: ناوی
زور کهبههیفیچقهو تهوزم لهزارگی گوزوه بؤری و
شتی واوه دپته دهر.

اللوبي: نهو شتمیه لهسهر شتیهوه لهولمب بی ◊
دهگوترئ: (سلم لولبی) پهیزه هالدرمهیهکی
حهلهزؤنییه ◊ الحركة اللوبية: سوارپنهوهی
قهباریهکه بهدهموری سهنتهرئکی چهسپاودا
ویپرای جولمهیهکی گواسراوه بهرمو نهوسهنتهره
◊ لامه علی کذا: سهرزمنشتی کرد.

لیم بالرجل: لهمبهر خرایه نیوان پیامهکهو
مههستهکهی ◊ الام فلان: فلانکس کاریکی
کرد سهرزمنشتی بکرئ ◊ یان فلانکس بوو
بهلومهکار ◊ الام فلاناً: سهرزمنشتی فلانکسهی
کرد ◊ لارمه: ههریهک لهوانه سهرزمنشتی
نهوی ترپانی کرد ◊ لومه: زؤری سهرزمنشت
کرد ◊ التام: قبولی سهرزمنشتی کرد ◊ تلاموا:
خهکهکه ههریهکهیان لهناستی خویهوه لومهی
نهوی تری کرد ◊ تلوم علی الامر: لهسهرکارمه
مایهوه ◊ ههلوپستهی لهسهر کارمه کرد ◊
استلام: شیاوی لومهکردن بوو ◊ استلام الی
ضیفه: باش خزمهتی میوانهکهی نهکرد ◊
اللامه: سهرزمنشتکار ◊ اللام: دهنگیکه
لهدهنگهکانی هیجا واته پیتی (لام) ◊ بههیزو
پتیهو لههر شتیک بی ◊ کارمسات و بهلا ◊
کهسایمتی مرؤف ◊ اللامة: بهلاو کارمسات ◊
کاریک جیگای سهرزمنشت بی ◊ اللوامه:
پیداویستی ◊ اللوم: بهلاو چورتم ◊ اللومی
واللوما: ناهرمتی سهرزمنشتکار ◊ اللومة: ههله
◊ دهگوترئ: (جاء بلومة) تاوانی نهمنجام دا ◊
اللومة: (رجل لومة) پیاوئکه زور سهرزمنشت
دهکرئ ◊ المتلوم: کهسئیک خو بخاته حالهتیکهوه

لَوِي الشرب: قوماشه‌کە‌ی گۆشی و هه‌لیگۆفت بۆنه‌وه‌ی ناوی بۆمه‌مین.

لَوِي راسه و براسه: سه‌ری خۆی راوشاند و جاری وایش دهبی مانای رو لیومرگیران دمگه‌په‌نی.

لَوِي الحزن قلبه: خه‌م و خه‌فمه‌ت دلی ناسک کردۆته‌وه.

لَوِي فلاناً دینه و بدینه: هه‌رزی فلانی دواخت.

لَوِي فلاناً حقه: نینکاری حه‌قی فلانکە‌سی کرد

لَوِي امره: کاره‌کە‌ی شاردموه

لَوِي عنه العبر هه‌واله‌کە‌ی به‌ناپاست پێ راگه‌پاند.

لَوِي سیه نه‌په‌یه‌کە‌ی شاردموه.

لَوِي فلاناً علی فلان لیباً: فلانکە‌سی پێش فلان خست

لَوِي الفرس: نه‌سه‌په‌که‌ پشته‌ی خوار بوو.

لَوِي الطريق: رێگا‌که‌ دووربوو، نه‌زانراو بوو.

لَوِي الكلا: له‌ومرکه‌ وشک بوو، یان وشک و ته‌په

و آلوی براسه: سه‌ری خۆی خوارکردموه و آلوی

الإنسان: مرۆفه‌که‌ رۆپه‌شت بۆ لبه‌لانه‌که‌

مرۆفه‌که‌ زۆر وته‌ی خۆزگه‌ و کاشکی و بریای

دوباره‌ کردموه و آلوی فلان: فلانکە‌س کشت و

کالمه‌کە‌ی وشک بۆوه و آلوی البقل: گیاو گزه‌که‌

پوتاهه‌ومو وشک بوو و آلوی بالشی: شته‌کە‌ی

برد و السوی یسه‌ او بشیه: به‌دمه‌ستی یان

به‌دمه‌سته‌سپو شتی و نامازه‌ی کرد و آلوی بجه:

نینکاری مافی نه‌وی کرد و آلوی بهم‌ الدهر:

رۆزگار له‌ناوی بردن و آلوی العقاب بالشی:

دالاشه‌که‌ شته‌کە‌ی فراندو بردی و آلوی اللواء:

نالای دروستکرد یان نالای به‌رزکردموه و لاوت

الهیة‌ الهیة‌ ملاوة: ماره‌که‌ خۆی له‌ماره‌که‌

لۆمه‌ بکری و که‌سه‌یک چاومروان بی کاری بۆ جیه‌جی بکری و الملام و الملامه: سه‌رزمنشت و

لوما: وشه‌یه‌که‌ و مکوو و وشه‌ی (لولا) وایه

دمه‌چته‌ سه‌ر په‌سته‌ی نیسه‌می و فیعلی نه‌وه

دمگه‌په‌نی که‌ په‌سته‌ی دووم نابی له‌به‌ر بوونی

په‌سته‌ی په‌که‌م و واده‌بی مانای هه‌لنانی تیداپه.

لُون: په‌نگی ئی په‌یدا بوو و لُون الشیب فیه: موی

سه‌روپه‌شی سه‌بی بوون و لُون الشی: شته‌کە‌ی

په‌نگ کرد و تَلُون الشی: شته‌که‌ په‌نگی گرت و

تَلُون فلان: فلانکە‌س له‌سه‌ر په‌هوشتیک به‌رده‌وام

نه‌بوو و اَلُون: به‌مانا (تَلُون) دئ و التَلُون:

په‌شکه‌شکردنی جوهرها خوارده‌مه‌نی بۆ له‌زمت

و مرگرتن، گۆرانکاری له‌نوسلوبی قسه‌کردن دا و

الَلُون: په‌نگ: که‌ دیاردیه‌که‌ به‌قه‌بارموه، یان

بنی: عه‌رمه‌زیکه‌ به‌جیسه‌مه‌وه و المَلُون من

الناس: به‌و خه‌لگانه‌ ده‌گوتری که‌ سه‌بی پێست

نین.

لَاه السراب: ته‌راویله‌که‌که‌ شه‌پۆلی داو بریسه‌کاپه‌وه و

تَلَو السراب: به‌مانا (لاه) دئ و اللَهة: مار و

ألوی فلان: فلانکە‌س زۆری خۆزگه‌ خواستن و

زۆرچار وشه‌ی (لوی) دوباره‌کردموه و الألو:

په‌که‌زی رومکی (الزنبقة) په‌ له‌ولاتی گه‌رمه‌ سپر

ده‌روئ و الألو: دره‌ختی (المارزبویه) په‌ و

نه‌مامی دره‌ختی (الألجوجیه) که‌به‌سوتیندری

بۆنیکی خۆشی ئی دئ و پێشی ده‌گوتری: (العود

الهندي) و اللو: ناخاوتنی به‌مه‌سه‌پایی و پوج و

به‌تال و اللوة: خراب و ناشیرین و اللوة: بخور

سوتاندن.

لَوِي عَلَيْهِ: لای ئی کردموه و چاومروانی کرد.

لَوِي الشی: شته‌کە‌ی باداو دوولای کردموه.

لَاتِ فَلَائِئاً حَقَهُ: حەقى فلانكەسى كەم كەردەوه.

لَاتِ فَلَائِئاً: هەوائى ناراستى دا بەفلان ◊ اللَّيْئَةُ: لامل.

لَيْئَتٌ: حەرفى موشەبەه بەفيعلەو تەمەنناو خۆزگە دەگەپەننى ◊ لَيْئَةٌ: بازى بوڊا، شانازى كەرد بە خۆ شوبهاندنى بەشپىر ◊ لَيْئَتٌ فَلَانٌ: فلانكەس وەكسوو شپىرى ئى هات ◊ خۆى بەمەككە لەهۆزى (بى لىئ) لەفەلەم دا ◊ تَلَيْئَتٌ فَلَانٌ: بەمانا (لَيْئَتٌ) دئ ◊ اِسْتَلَيْتُ فَلَانٌ: فلانكەس وەكسوو شپىرى ئى هات لەنازايەتى دا ◊ اَللَّيْئَةُ: نازاو جاونەترس ◊ دەگوترئ: (هەو أَلَيْئُ أَصْحَابِهِ) ئەو نازاترىنى هاوئەلەكانىەتى.

اللَّائِثُ: شپىر ◊ اللَّيْئَةُ: بەهپىزو توانا ◊ شپىر ◊ نازاو جاونەترس ◊ زمانرەوان.

لَيْئَتٌ عَفْرِينٌ: پىرۆپەكە وەكسوو جانەوهرى حەرباو وایە ◊ اللَّيْئَةُ: دپلە شپىر ◊ اللَّيْئَةُ: بەهپىزو توانا بەهەلەمەت ◊ اللَّيْئَةُ: قەلەو (فَحْلٌ مَلِيئٌ) كەلئىكى بەهپىزو توانايە دەلئى شپىرە.

لَيْسَى فَلَانٌ: فلان نازا بوو ◊ لەمان دانىشت و نەهاتەدەر.

لَيْسَى عَنْهُ: لئى بئى ناگابوو ◊ تَلَيْسَ فَلَانٌ: فلانكەس رەوشت بەرز بوو ◊ تَلَيْسَ عَنْ كُنَا: جاوى لەو شتە نوڤاند ◊ اَللَّيْسُ: ئەو كەسەپە لەمانى خۆى دەرئەجئ و لەجوار دپوارى مانى خۆى دانىشىن ◊ شپىر ◊ حوشتر كەبارى ئى دەنرئ و مل دريژ دەكا جینگە جینگ ناكا ◊ اَلْمَلَّيْسُ: تەمبەل و فونگران.

لَيْسَى: وشەپەكە نەقى و مزەو حال دەكا ◊ ئەمە فيعلئكى نەگۆرەو پەك شپۆهە هەپە ◊ نَيْسَمٌ مەرفوع دەكا و خەبەر مەنصوب دەكا.

باهەلدا ◊ لَمَى عَلَيْهِ الأَمْرُ: كارەمەى ئى قول كەردەوه ◊ لَمَى أَعْنَاقَ الرِّجَالِ فِي المَجْدَالِ: بەسەر پياووەكاندا زال بوو ◊ اِنْتَمَى الشَّيْئُ: شتەكە بادراو دوولا هاتەوه ◊ اِنْتَمَى الأَمْرُ: كارەمە قورسو و نەستەم بوو ◊ اِنْتَمَتَ عَلَى حاجَتِي: كارەمەم لەسەرم گران وەستا ◊ اِنْتَمَى عَنِ الأَمْرِ: لەكارەمەدا فونگرانى كەرد ◊ تَلَامُوا عَلَيْهِ: لئى كۆببوونەوه ◊ تَلَمَى الشَّيْئُ: شتەكە بادراو دوولا بۆوه ◊ تَلَمَّتْ الحَيَّةُ: مارەكە پاپۆكەى بەست ◊ تَلَمَّى العَبَقُ فِي السَّحَابِ: هەوره بروسكەكە چەخماخەى داو بەچەند لاپەك دا بروسكەكە روناكى دا ◊ اِسْتَلَمَى بِهِمُ الدَّهْرُ: رۆزگار لەناوى بەردن ◊ اِلْتَمَأَ: لەزاراوهى ئەندازبارى دا برىتپە لەحالهتئكى قەبارە كەلاپەكى بچەسپىو لاكەى تر لەسوجپكەوه باهەلئبدرئ ◊ اللُّمَاءُ: نامىزى داخكردن. ◊ اللُّمَى: لىبەلان كەبەرزنومى تىبكەوئ ◊ يان كۆتايى لىبەلان ◊ اللُّمَاءُ: ئالا: ئەمە ئالايەكە لەنالاي فەرمى بچوكترە، ئالاي رەسمى پئى دەگوترئ: (الرأية) ◊ لەزاراوهى عەسكەرىدا (اللُّمَاءُ) پلەپەكى سەربازىپە لەزورور پلەى عەقىدەو لەخوار پلەى فەرىقەومپە ◊ اللُّمَاءُ: بانئدەپەكە لەولاتى شام ناسراوه ◊ اللُّمَى: لەومپى وشك ◊ يان لەومپى تىكەل بوو لەتەرپووش ◊ اللُّمَىةُ: ئەو خواردەنەى لەخەلكى ترى دەشارپەوه ◊ اللُّمَانُ: بەندكردن پئىچەوانەى بەرەللايى و رەهابوون ◊ اللُّمَىةُ: خزمى نزيك و نزيكتر ◊ دارى عودو و بخورد ◊ المَلَامَى: رپگەى خوارو خپچ ◊ لەزاراوهى مۆسپقادا برىتپە لەپارچە دارئك بۆ پئىكەومبەستنى ژئپەكان ◊ مَلَمَى الوادِي: چال و قۆرت و پئىچى شپو ◊ لَأْتَهُ عَنِ الأَمْرِ: مەننى كەرد لەكارمەكو لای دا.

لاصَ عنه لِيَصْأَ: لِيِي كلابوو لِيِي لاداو لِيِي
دووركهوتموه.

لاصَ الشَّيْئِي: شنتهكهي لهفانندو جولانندی
بؤنهوهی دهرهپئینی ۵ الاصَ الشَّيْئِي: بهمانا
(لاصَه) دئِي ۵ الاصَ فلانا عَن كذا: فلانكس جاو
و پاوی كرد

لاط بالشين لِيَطْأَ: بهشتهكهوه نووسا.

لاط الشَّيْئِي بقلبه: شتهكه بهدئيهوه نووساو لاي
خؤشهويست بوو.

لاط القاضي فلاناً بفلان: دادومر فلانكسهي كرده
كوري فلان و بهومجهو نهوهی نهوی دانا.

لاطَ اللهُ فلاناً: خودا نهفريني لهفلانكس كرد ۵
الاطَه: پال نهوی دا، كرده كوري نهو ۵ اللِيَاط:
رهنك ۵ كلس و گهچ ۵ اللِيَطُ: توتكلی همرشتيك
۵ پئست ۵ اللِيَطَةُ: توتكلی ههصمب ۵ كهوان ۵
همرشتيك هتمووي.

لاعَ: هاتو هاواری كرد ۵ غهمبار بوو.

لاعَ الجرعُ فلاناً: برسايهتی فلانكسهي برژاند.

لاعَ لِيَعَة: نارهمت بوو هاواری كرد ۵ الاَع:
نارازی بوو ۵ اللِيَاع: (ريح لِيَاع) رشمهبای
بههيز يان گهرم ۵ لِيَعَة الجرع: ناوسك
جوزانهوهو ههلقرجانی گهده ۵ المِلِيَاع:
حوشتریک زوو تينوی بي ۵ لاغَه الشَّيْئِي: داوی
شتهكهي لي كرد بؤنهوهی لِيِي بستيني ۵ تَلِيَع:
نهحمهق بوو ۵ الأَلِيَعُ: نهو كهسهی لههسهو
ناخاوتنی دا زور پیتی (ی) بهكاربيینی ۵ اللَاغ:
(طعام سانع لاغ) خواردنيكه بهناسانی هوت
دهجی. ۵ لافي الطعام: خواردنهكهي خوارد ۵
لَيَسْت الفسيلة: نهمامهكه هتمو بوو ۵ لِيَف
الشَّيْئِي: شتهكهي به (ليضه= پرزو پالی درمخت)

شت ۵ لِيَف اللِيَف: ليضهی كردن ۵ اللِيَف:
توتكلی دارخورما كه بهتمهنيشت لههكانيهوهيه
۵ اللِيَفاني: ريش هرپوبان و دريژ.

لاقت الدراة لِيَقْأَ: ممرمكهبهكه بهليفهكهوه نووسا.

لاق الدراة: بؤ ههلمو نوجهكهي ليقهی باشی دانا
لاق الشَّيْئِي به: شتهكه پئوهی نووسا ۵ (فلان ما

يليق بكفه درهم) فلانكس هاره بهدمستهيهوه
ناميینی ۵ التاق له: لهگهلی كهوت ومگري بوو ۵
التاق فلان بفلان: فلانكس بهفلانكسهوه
نووسا ۵ دهگوتري: (التاق قلبي بفلان) دئم
بهفلانكسهوه نووساوه خؤشم دهوي ۵ التاق
بالشي: هينايهتی بهشتهكه كرد

استلاقه به: پئوهی نووساند ۵ شتهكهي لكاند

بهمستيكي ترموه ۵ اللِيَاق: پاوان و لهورگا ۵
دهگوتري: (مالي الأرض لِيَاق) لهولات دا پاوان
لهومر نهماوه ۵ جيگير بوون و بهردهوامبوون
لهسركار ۵ اللِيَاق: بلئسهی ناگر ۵ اللِيَاقَةُ:

سولوك و رهوشتي جوان ۵ اللِيَقُ: شتيكي رمشه
دهكرته كلهوه ۵ اللِيَقُ: پارچه ههوري بجوك

بجوك و بهرتهوازه بهناسمانهوه ۵ اللَقَةُ: ليقهی
ناو شوشه ممرمكب ۵ بهرپويهكه دهخرته ناو

شوشه ممرمكهبهوه ممرمكهبهكه ههئدمزئ
بؤنهوهی كه نوجهكه دهخاته ناويهوه زور
ممرمكب ههئنهگري ۵ المُلَاقُ: دم و جاو جوان،

پوخساری تهرو تازه ۵ الال القوم و الأليسا:
خهلكهكه كهوتنه شهوهوه ۵ لايلَةُ ملايلَةُ وليالا:

بؤ شهويك بهمكري گرت ۵ شهوهوه شهو
مامهلهی لهگهل كرد ۵ ومكوو چؤن وشهی
(مشاهرة) بؤ مامهلهی مانگو مانگو (ميارمة)

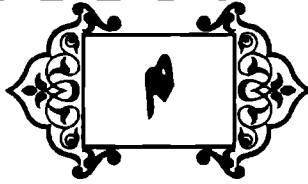
بؤ مامهلهی رؤزو بهرؤز بهكار دهيندري ۵
الأئيلُ: (ليل أئيل): شهوی زور تاريك.

اللائلُ: (لیل لائل): شهوی زور تاريك ۵ اللیلُ: شهو:
 كهبهشوین رۇزى دا دئ لهخۇرئاوايونهوه تا
 دمرکهوتنى خۇر لهخۇر ههلاتهوه سمرلهنوی ۵
 لهزاراوهى شمرع دا لهخۇرئاوايونهوه دست
 پیدمکات تا دمرکهوتنى بهیانی و روناکی ناسؤ
 لهلاى خۇزههلاتهوه ۵ اللیلة: بهک شهو ۵ لیلی
 الحمیر: سهرمتای سهرخۇشى و لهزمت و خۇشى
 مهستی ۵ (أم لیلی) شمراب و مهی ۵ لیلة لیلی:
 شهوی زور تاريك و دریز ۵ اللیلاء: (لیلة لیلاء)
 شهوی زور تاريك ۵ یان شهوی سییهم و کۆتایی
 مانگ ۵ الملیلُ: (لیل ملیل) شهوی زور تاريك ۵
 اللیمُ: بروانه مادهی (لام) ۵ اللیمون: درهختی
 لیمؤ ۵ اللیمونیت: لهبواری زهوی ناسی دا
 برهتیبه لهکانی نؤکسیدی ناستی ناوی.

لان الشئیُ: شتهکه نهرم بوو، ناسان و بهیدهست
 بوو ۵ الان الشئیُ و الیتهُ: شتهکهی نهرم و نیان
 کرد ۵ دمشگوترئ: (الان للقرم جناحهُ)
 بههیدی و هیمنی لهگهل خهئکهکهدا جولابهوه
 ۵ لایتهُ ملایتهُ: نهرمی لهگهل دا نواند ۵ لیین
 الشئیُ: شتهکهی نهرم کرد.

تلین الشئیُ: شتهکه نهرم بوو ۵ تلین لفلان: ماستاو
 جیهتی بو فلانکس کرد ۵ إستلان العیشُ:
 ژبانی بهنهرم و نیان هاته بهرچاو ۵ الالینُ:
 نهرم ۵ اللیانُ: نهرم ۵ دهگوترئ: (نزلوا بلیان
 الأرض) لهنهرمهلانی زهوی دا جیگر بوون.
 اللینُ: نهرم ۵ حروف اللین: (أ، و، ی) ن همر و ا و شهی
 (اللین) ناوه بو هه موو جۆرنک لهجۆرمکانی
 دارخورما جگه لهدارخورمای عه جوه ۵ اللینةُ:
 پشتی و سهرین ۵ اللیانُ: بروانه مادهی (لوی) ۵
 الملینةُ: دهگوترئ: (انه لذر ملینة) نهو خاومنی
 رهوشتی نهرم و نیانه ۵ الملین: دهرمانیکه
 بهکاردی بو رهوانی.

لاه لیهاُ: خوی شاردهوه ۵ بهرزبؤوه ۵ اللیاءُ:
 شتیکه ومکوو نؤک وابه، زور سببیه، لهولاتی
 حیجاز زۆره دهخوری ۵ اللیاءُ: زهوی دووره
 ناو.

الميم: پیتی بیست و چواره مینی هیجایه، شوینی هاتنه دهره موی نیوانی دولیوه، له گهل گوتنی دا ههوا له لوته وه ده چیته ناو جهسته وه.

مَاجَ مَاجَا: شمپی کرد.

مَوْجَ مَوْجَة: شیوا، تیکچوو.

مَوْجَ الماء: ناوهکه سویر بوو.

مَادَ النبات والشجر: روهه که که دره خته که گه شهی کرد ناوی تیکه پرا ◊ **اماد الري او الربيع النبات:** ناوهکه یان ههوا به هاریه که روهه که که نهرم و ناسک کرد ◊ **امداد خيرا:** خیر و بیری پهیدا کرد ◊ **الماد:** ههرشتیک نهرم و نیان و ناسک بی.

مَارَ بين القوم: نیوانی خه لکه که که تیک دا، فیتنه بی خسته نیوانیانه وه.

مَثَرُ الجرح: برینه که هه لته فهیه وه.

مَثَرِ على فلان: پیی و ابوو فلان که دوزمنیه تی ◊ **امار ماله:** مال و سامانه که تی که دا ◊ **المثر:** نیوان تیکدرو فیتنه و دوزوبان ◊ **المثره:** تۆله ◊ دوزمنایه تی.

مَثَسَ الدباج الجلد: ده باغچه که پیسته که که پاک کردموه.

مَثَسَ الجرح ماسا: برینه که گه وره بوو ◊ **الماس:** فیتنه و دوزبان.

مَاشَ المطر الأرض: بارانه که زهوییه که که شۆردموه.

مَتَقَ الصبي ماقا: منداله که گروی گرت.

مَسَّقَ الرجل: پیاوه که له رقی هه لساوی خوی

خهریکه بگری ◊ **اماق فلان:** فلان که جووه

ناو رقی و کینه وه ◊ **امتاق الصبي:** به مانا (میتق)

دئ ◊ **امتاق غضب فلان:** رقی فلان که زور

توند بوو ◊ **امتاق الي بالبكاء:** له بهر جاوی من

له پرمی گریانی دا ◊ **الماق والماق:** فلینچکی

چاو به لای لوته وه ◊ **الموق والموق:** فلینچکی

چاوی به لای لوته وه ◊ **الموق والموق من**

الأرض: قهراخ و بیجاغی زهوی ◊ **المالقة:** جۆره

لرخه و برخه په که توشی مروؤ ده بی ◊ رهق

هه لسان و توره بوونی زور ◊ **مامات الشاة او**

الظبية: مهره که درنزه بی به باره پاری خوی دا.

مَآنَ القوم مَآنَا: نهرکی بژیوی خه لکه که خسته نهستوی خوی.

مَآنَ الرجل: خوی له پیاوه که پاراست ◊ زهبری له ناوکی پیاوه که دا.

مَآنَ في الامر: له کاره که ورد بووه بیری لی کردموه.

مَآنَ فلانا: فلان که سی فیر کرد.

مَآنَ الشئ: شته که ناما دم کرد ◊ **المأن:** داریکه ناسنیک بی سه ره وه زهوی پی ده کیلدری ◊

المائة: ناوک و دهور و بهری ◊ **المينة:** نیشانه

شت ◊ نارمی شت ◊ **المؤنة:** بژیو ◊

المؤونة: به مانا (الزئنة) دئ ◊ **المائة:** شیاوو لایه ق.

مَتَّعَ الشَّيْئُ: شته‌کە‌ی له‌شویینی خۆ‌ی هه‌لکه‌ند.

مَتَّعَ فُلَانًا: له‌فَلاَنکە‌سی دا.

مَتَّعَ الشَّيْئُ: شته‌کە‌ی بری‌ه‌وه.

مَتَّعَ الحَبْلُ: حە‌بلە‌کە‌ی درێ‌ژ‌کرد‌وه.

مَتَّعَ الشَّيْئُ: به‌مه‌تر مه‌زنده‌ی شته‌کە‌ی کرد

تاتارت النار من الزند: ناگر له‌چه‌رخه‌که

که‌وته خوار

شته‌کە‌یان لیک کیشایه‌وه هه‌ریه‌که‌یان له‌لای

خۆ‌یه‌وه بۆ‌لای خۆ‌ی کیش کرد

إمْتَارًا: حە‌بلە‌کە‌ی درێ‌ژ بوو

نامیری پیوان

الشيئ مَشَّأ: شته‌کە‌ی کۆ‌کرد‌وه

به‌په‌نجه‌کانی با‌لوی کرد‌وه

مَشَّأ: جاوی کز بوون باش نه‌یان بینی

المشش: سپیایه‌که‌ له‌سه‌ر نینۆ‌کی زارۆ‌کان

دە‌رده‌که‌وی.

مَتَّعَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ له‌باشی دا گه‌یشه‌ نه‌وه‌پر

شته‌که‌ درێ‌ژ‌بۆ‌وه، به‌رز‌بۆ‌وه.

مَتَّعَ فُلَانٌ: فَلَانکە‌س له‌روه‌ستی به‌رز دا پیش‌که‌وت.

مَتَّعَ الحَبْلُ: حە‌بلە‌کە‌ گشت بوو.

مَتَّعَ النَبِيذُ: سرکه‌که‌ زۆ‌ر سور بوو.

مَتَّعَ بالشَّيْئُ: شته‌کە‌ی برد.

مَتَّعَ اللهُ فُلَانًا بِكَذَا: خودا جله‌وی بۆ‌ فَلَانکە‌س

درێ‌ژ‌کرد بۆ‌ئه‌وه‌ی درێ‌ژه‌ به‌سود مه‌ندبوون

له‌وشته‌ بدا.

مَتَّعَ الشَّيْئُ مَتَاعًا: شته‌که‌ باش بوو، ساغ بوو

امْتَعَ بالشَّيْئُ: شته‌کە‌ی بۆ‌ پابه‌دار بوو لێ‌ی

سود مه‌ند بوو

فَلَانکە‌سی درێ‌ژ‌کرد

ده‌گوتری: (أمتعه الله

مَای الشَّجَرُ مَایاً: دره‌خته‌که‌ گه‌لای کرد

في الشَّيْئُ: زید‌ه‌رۆ‌یی له‌شته‌که‌ دا کردو تییدا

قولبووه.

مَای السَّاءُ: کوندمه‌کە‌ی پان و پۆ‌ر‌کرد

مَای بين القوم: فیتنه‌و ناشویی خسته‌ نیوان

خه‌لکه‌که‌.

ته‌واوکه‌ری سه‌د

ته‌واون

امات الدراهم: دیره‌مه‌کان بون به‌سه‌د

امای فلان القوم: فَلَانکە‌س خه‌لکه‌کە‌ی

به‌که‌سانی دی کرده‌ سه‌د

پنسته‌که‌ کشاو فراوان بوو

مَتَّأ اليه بقراية ونحوها: هانای بۆ‌ برد.

مَتَّأ الحَبْلُ: حە‌بلە‌کە‌ی له‌بیره‌که‌ هینایه‌ دهر به‌ین

ئه‌وه‌ چه‌رخ و فه‌له‌ک به‌کار‌بینی

خزمايه‌تی ومبیر هینایه‌وه

ویستی حە‌بلە‌که‌ بقرتینی

هۆ‌کار

مَتَّعَ النهار مَتَّحًا: رۆ‌ژ‌گار درێ‌ژ‌ بۆ‌وه.

مَتَّعَ الجرادُ: کولله‌که‌ کلکی له‌زه‌وی چه‌قاند

بۆ‌ئه‌وه‌ی هیلکه‌ بکا.

مَتَّعَ الشَّيْئُ: شته‌کە‌ی هه‌لکه‌ند

فَلَانًا: فَلَانکە‌سی خسته‌ سه‌رزه‌وی تریلی کرد.

مَتَّعَ الدَّلُو: په‌تی دۆ‌لجه‌کە‌ی راکیشا.

مَتَّعَ الماءُ: ناوی دهره‌ینا

شته‌کە‌ی له‌شویینی خۆ‌ی دهره‌ینا

المطية بايديها في السير: ولاخه‌که‌ قاجه‌کانی

به‌ته‌مه‌لێ‌ هه‌لێ‌نا له‌رۆ‌ی‌شته‌نه‌کە‌ی دا

المشوح: که‌سێ‌ک به‌توانایی بۆ‌ ناو هه‌لکیشان

له‌بیر.

هَتَنَ فُلَانٌ: فلانکس سوپندی خوارد.

هَتَنَ بَفُلَانٍ: هموو روژمهکه بهرپگادا بردی و رموی پئ کرد.

هَتَنَ الشَّيْئِ: شتهکهی دریز کردهوه.

هَتَنَ فُلَانًا: زهبری لهپشتی فلانکس دا.

هَتَنَ الكِبْشِ: لهرهگهوه گونی بهرانهکهی دهرهینان.

هَتَنَ الشَّيْئِ: شتهکه رهق و پتهو بوو و المعین:

صیفتهتیکی پهرومردگار و امْتَنَ فُلَانًا: زهبری

لهپشتی فلانکس دا و ماته: کن برکیی لهگه

دا کردو لهمهبهست دوری خستهوه و

بهرهبرمکانی کردو دزی وستا و مَتَنَ الشَّيْئِ:

شتهکهی توندو پتهو کرد و لَمَاتَنَّ الشَّاعِرَانِ فِي

الشَّعْرِ: دوو شاعیرمهکه شهره شاعریان کردو

بهرهبرچی یهکتریان دایهوه و الِیْمَانُ: نهو

پهتهی باقه قهسل و شتی وای پئ دهیسترئ و

المَاتِنُ: لهزاروهی نوسهراندا نهو کهسهیه بناغهو

مهتنی کتیبهکه دهنوس و اَلْقُنُ: پشت.

هَتَنَ الارضِ: تهپوژکهو شوینی پتهوی ناو زهوی.

هَتَنَ الكتابِ: دهقه سهرمکی و نهصلییهکانی کتیب.

هَتَنَ النهارِ: تهواوی روژ و هموو ماوهی روژ و

المَتْنَانُ: نهملاو نهولای موراغهی پشت

لهراستو چهپهوه و المتة: نهوهی لهزهوی

پتهوو رهقهلانه و تهپوژکهو تمبار و لایهکی

پشته چ راست یان چهپ.

هَتَهَ فُلَانٌ مَثَا: فلان گومرا بوو، سمری لئ شیوا و

كَمَالَةٌ عنه: خووی لئ گیل کرد و كَمَالَةُ القَوْمِ:

خهلكهکه دوور کهوتنهوه و كَمْتَةٌ: سهرسام بوو

بکذا: خودا هیشتیهوه بوئهوهی بهوشته

سودمهند بی و بهشوینی نهو کهیف خوش بی و

اَمْتَعَ بِماله: لهزمتو خویشی لهمال و سامانی خویشی

بینی و اَمْعَنِي بِفرائیه: بهجودا بونهوه لهو سودی

پئ گه یاندم و اَمْعَنِي عن كذا: لهوشته بی

ناتاجی کردم و مَتَعَ الشَّيْئِ: شتهکهی

دریز کردهوه و مَتَعَ اللهُ فُلَانًا: خودا تهمینی

فلانکسسی دریز کرد و مَتَعَ الرَّجُلُ مُطْلَقَةً:

پیاومکه لهدوای تهلاقدانی ژنهکهی هندی

پیداویستی زیانی پیدا و كَمْتَعُ بكذا: لهزمتو

خویشی بهوشته بودمسته بهر بوو و كَمْتَعُ العَمْرَةَ

الی الحج: لهنیهت و بویشاکی عهمرهدا مایهوه تا

نهرکهکانی چهچیسی نهنجام دان و اِستَمَعَ

بكذا: لهزمتو خویشی لهوشته و مرگرت و اَلْمَاتِعُ:

شتی باش و بی غمش لههر شتیک بی و اَلْمَقَاعُ:

لهزمتو خویشی و همرشتیک سودی لئ

ببیندرئ و ههول بدرئ بهزمنده بکری و

و مکوو خوړاک و کالای ناومال و کهرستهی تر و

اَلْمُتَعَةُ: همرشتیک لهزمتو خویشی لئ دهسته بهر

بی و مکوو راومشکارو یاری و بیاسه و

نهنجامدانی چهج و عهمره بهیهکهوه و زن

مارهکردنی کاتی و مکوو لهلای هندی پپری

شیعه باوه و نهو مال و سامانهی پیاو دمیدا

بهزنی تهلاقدرای.

هَتَكَ الشَّيْئِ مَثَا: شتهکهی برپهوه و مالکه لی

البيع: لهمامهلهکهدا زال بوو بهسهریدا و كَمْتَكَ

الشراب: ورده ورده شلمهمنیهکهی خواردموه

و اَلْمُتَكُ: لوتی میس و میسوله و بهروبوومی

نارنج. و هَتَلَ الشَّيْئِ: شتهکهی جولاند

هَتَنَ بِالْمَكَانِ مَثَا: لهشوینهکه جیگر بوو

مایهوه.

◊ خۇي گيلى و نەحمەق كرد ◊ دورگەوتەوہ ◊
نَمَّتْهُ فِي الشَّيْءِ: زېدمرۇيى لەشتەكەدا كرد.

مَثَا الْحَبْلِ وَغَيْرِهِ مَثْوً: حەبلەكەى دريژ كردهوہ.

مَثَا فَلَانًا بِالْعَصَا: بەگۇچان لەفلانكەسى دا.

مَثَا فِي الْأَرْضِ: لەزەوئى دا كۇششى كردو پەلەى
كرد ◊ امتى: تەمەنى دريژ بوو ◊ رزقو رۇزى
زۇرو ھەمە جور بوو ◊ تَمَنَّى: بەمانا
(تَمَطَّى) دى.

مَتَّى: زەرفى زەمانەو بو پەرسىار لەرۇزگارو كات
دى.

مَثَ الرَّجُلُ: پياومكە نارمقى كرد.

مَثَ السَّقَاءُ: كوندە ناوہكە، گۇزە ناوہ كە ناوى لى
چو

مَثَ الْعَظْمُ: ئىسقانەكە ھەرچى مۇخى تىيدا بوو
ھاتە دەر.

مَثَ يَدَهُ وَأَصَابِعَهُ بِالْمَنْدِيلِ: دەستو پەنجەى
بەدەستە سىر سىپنەوہ.

مَثَ شَارِبِهِ: سەيلى جەووبونو بەدەستى سىپنى
بەلام شوئىنەوارى جەورىيان بىئەوہ.

مَثَ الْجُرْحِ: كىم و زوخاوى ناو بىرنەكەى
دەرکردو پاكى كردهوہ.

الْمَثَاثُ: (نبت مَثَاثُ): رومكى شىدار.

مَتَجَّ الشَّيْءُ: شتەكەى تىكەلاو كرد.

مَتَجَّ فَلَانًا: خواردننى دەرخواردى فلان دا.

مَتَدَّ بَيْنَ الْحَجَارَةِ: لەنىوان دو بەرددا خۇى
مەلاس داو لەوئىوہ سەبرى جمو جۇلى دوژمنى
كرد.

مَتَدَّ فَلَانًا: فلانكەسى كرده حەشارگە.

الْمَاثِدُ: رەببەو سەنگەر.

مَثَلُ الرَّجُلِ بَيْنَ يَدَيْ فَلَانٍ: پياومكە لای فلان
دەستەو نەزەر راوەستا، نامادە باشى خۇى بو
خزەمت نیشان دا.

مَثَلُ فَلَانٍ فَلَانًا: فلانكەس تەمئىلى فلانى كردو
لەجىياتى ئەو كارمەكانى نەنجام دان ◊ مَثَلُ
الْتَمَائِلِ: پەيكەرەكەى تاشى ◊ مَثَلُ بفلان
مَثَلًا وَمُثَلَّةً: سوکايەتى بەفلان كرد دەم و لوتى
بىرىن و ئەتى كرد.

مَثَلُ فَلَانٍ بَيْنَ يَدَيْ الْوَالِي: فلانكەس لەبەردەم
پاشا راوەستا.

مَثَلُ الرَّجُلِ مَثَالَةً: پياومكە رىزدارو شكۆمەند بوو
◊ امْتَلَّ فَلَانًا: فلانكەسى ئەتك كرد ◊ لەتۆلەى
كوژراوى خۇى كوشتىەوہ ◊ مَاتَلَّ الشَّيْءُ:
وہكوو ئەوشتەى بوو لەو دەجوو ◊ مَثَلُ بفلان:
سوکايەتى بەفلان كرد ◊ مَثَلُ الشَّيْءِ بِالشَّيْءِ:
شتەكەى بەشتەكە شوپەئەند ◊ مَثَلُ الشَّيْءِ
لِفلان: شتەكەى بو فلانكەس ویناكردو
راينواند.

مَثَلُ الْمَسْرُحِيَّةِ: شانۇگەرپىيەكەى رانواند ◊ مَثَلُ
الْتَمَائِلِ: پەيكەرەكانى رانواند ◊ امْتَلَّ امره:
فەرمانبەردارى فەرمانەكانى بوو، بابەندى
فەرمان و نامۇزگارپىيەكانى كرد ◊ شوين رىبازى
ئەو كەوتو لای نەدا ◊ امْتَلَّ المثل: پەندو
مەسەلەكەى تەسەوور كرد ◊ امْتَلَّ من فلان:
تۆلەى لەفلانكەس ستاند ◊ امْتَلَّ عندهم مَثَلًا
حسناً: دىرە شىعەرىكى خوئىندەوہ نەمجار
بەدو ئەودا شىعەرىكى تری خوئىندەوہ ◊ تَمَاتَلَّ
الشَّيْئَانُ: دوشتەكە لىك جون ◊ تَمَاتَلَّ العليل
من علقته: نەخۇشەكە خەرىكە چاك بىتەوہ ◊
تَمَاتَلَّ الشَّيْءُ: وئىنەى شتەكەى كىشا.

تَمَثَّلَ بَيْنَ يَدَيْهِ: له پيش دهمی دا راوستاو
 نامادباشی نواند ◊ تَمَثَّلَ بِالشَّيْءِ: شته‌ک‌ه‌ی
 ب‌م‌ن‌م‌و‌ن‌ه ه‌ت‌ی‌ا‌ی‌ه‌و‌ه ◊ الأَمْثَلُ (اسم تفضیل):
 باشتر ◊ الأمثلة: نه‌و جوړه شیعران‌ه‌ن که
 ب‌م‌ن‌م‌و‌ن‌ه د‌ه‌ی‌ن‌د‌ر‌ت‌ن‌ه‌و‌ه ◊ التَّمَثَالُ: په‌یک‌ه‌ری
 له‌ب‌م‌ر‌د د‌ا‌ت‌ا‌ش‌ر‌ا‌و ی‌ان له‌م‌س و ش‌ت‌ی و ا د‌ا‌ر‌پ‌ژ‌ر‌ا‌و
 التمثيلية: کار‌ت‌س‌ک‌ی ف‌ه‌ن‌ن‌ی و نا‌وا‌ز‌م‌ی‌ه
 به‌پ‌ه‌خ‌ش‌ان ی‌ان به‌ش‌ی‌ع‌ر ن‌ه‌ن‌ج‌ام د‌م‌د‌ر‌ئ و ی‌ن‌ای
 ش‌ت‌ی‌س‌ک‌ی ح‌ه‌ق‌ی‌ق‌ی و ر‌ود‌ا‌و ی‌ان ه‌ه‌ل‌ب‌ه‌س‌ت‌ر‌ا‌و
 د‌ه‌ک‌ی‌ش‌ن ◊ المِثَالُ: ن‌م‌و‌ن‌ه و ق‌ال‌ب که‌ش‌ت‌ی ت‌ری
 له‌س‌م‌ر و ی‌ن‌ا د‌ه‌ک‌ر‌ت‌ ◊ المِثَالِي: ن‌م‌و‌ن‌ه‌ی ◊
 ش‌ت‌ی‌ک له‌ب‌و‌ار و جوړ‌ی خو‌ی دا ت‌ه‌وا‌و ب‌ئ ◊
 المِثَالُ: په‌یک‌ه‌ر ت‌اش ◊ المِثْلُ: ها‌وش‌ی‌و‌ه ها‌و
 و‌ی‌ن‌ه و ها‌وش‌ان ◊ المِثْلُ: ها‌وش‌ی‌و‌ه ◊ پ‌ه‌ن‌د‌و
 ع‌ی‌ر‌م‌ت ◊ ر‌س‌ت‌ه‌پ‌ه‌که له‌د‌م‌ف‌ت‌یک د‌م‌ر‌د‌ه‌ی‌ن‌د‌ر‌ئ و
 ب‌ؤ‌ن‌م‌و‌ن‌ه و پ‌ه‌ن‌د د‌ه‌ی‌ن‌د‌ر‌ت‌ن‌ه‌و‌ه ب‌ه‌ب‌ئ نه‌و‌ه‌ی
 گ‌ؤ‌ر‌ا‌ن‌ک‌ار‌ی ت‌ی‌د‌ا‌ب‌ک‌ر‌ئ ◊ المِثْلَةُ: ت‌ؤ‌ل‌ه‌و س‌ز‌ا‌و
 ن‌ه‌ت‌ک‌ر‌د‌ن ◊ المِثْلَةُ: ت‌ؤ‌ل‌ه‌و س‌ز‌ا‌و ن‌ه‌ت‌ک‌ر‌د‌ن
 المِثْلُ: ها‌وش‌ی‌و‌ه، ها‌و و‌ی‌ن‌ه ◊ ب‌ه‌م‌ا‌ن‌ا ش‌ک‌ؤ‌د‌ار‌و
 ر‌ی‌ز‌د‌ار د‌ئ.
 المِثْلُ: نه‌ک‌ت‌م‌ر؛ نه‌و‌که‌س‌ه‌ی له‌س‌م‌ر ش‌ان‌ؤ ک‌ا‌ر‌ب‌ک‌ا
 مَثَمَّتْ رِقِّي السَّمْنُ: ه‌ی‌ز‌ه‌که ر‌ؤ‌ن‌ی ل‌ی‌ج‌و‌و
 مَثَمَّتْ فُلان الشَّيْءُ: ش‌ته‌ک‌ه‌ی له‌نا‌و دا ن‌ق‌وم
 ک‌ر‌د ◊ مَثَمَّتْ الفَتِيلَةَ: ر‌ؤ‌ن ی‌ان ن‌ه‌وت‌ی له‌ج‌را‌که
 ک‌ر‌د ◊ مَثَمَّتْ الشَّيْءُ: ش‌ته‌ک‌ه‌ی ج‌ول‌ان‌د
 د‌م‌گ‌و‌ت‌ر‌ئ: (أخذه فَمَثَمَّتْ): ش‌ته‌ک‌ه‌ی گ‌ر‌ت‌و
 نه‌م‌د‌ی‌و‌و نه‌و‌د‌ی‌و‌ی ک‌ر‌د
 مَثَمَّتْ: م‌ی‌ز‌ه‌ل‌د‌ان‌ی ه‌ه‌ن‌گ‌ا‌وت ◊ مَثَمَّنًا: م‌ی‌ز‌ه
 ج‌ر‌ک‌ه‌ی ب‌و‌و، م‌ی‌ز‌ه‌ل‌د‌ان‌ی ن‌از‌ار‌ی ب‌و‌و ◊ المِثَانَةُ:
 م‌ی‌ز‌ه‌ل‌د‌ان.

مَجَّ شِدْقًا الهَرِمَ: ه‌ر‌د‌و ل‌ا‌ش‌ه‌و‌ی‌ل‌ه‌ی پ‌ر‌م‌که ش‌ل
 ب‌و‌و.

مَجَّجَ العَنْبُ: ت‌ر‌ی‌ب‌ه‌که پ‌ی‌گ‌ه‌ی‌ش‌ت‌و ش‌ر‌ی‌ن ب‌و‌و
 إِنجَتِ نَقْلَةً من القلم: پ‌ر‌ژ‌ت‌یک له‌ق‌ه‌ل‌ه‌م پ‌ر‌ژ‌ا
 ◊ المَجَّاجُ: ه‌م‌ر‌ش‌ت‌ی‌ک له‌د‌م ت‌ض‌ی د‌م‌ی‌ه‌و‌ه
 مجاج الفم: ت‌ض‌ی نا‌و‌د‌م ◊ مَجَّاجُ النحل:
 ه‌ن‌گ‌و‌ی‌ن ◊ مَجَّاجُ العَنْبِ: ش‌ی‌ل‌ه‌ی ت‌ر‌ئ ◊ مَجَّاجُ
 المزن: ب‌ار‌ان‌ی ه‌و‌ر ◊ المَجَّاجَةُ: ت‌ف ◊ (م‌ج‌ا‌ج‌ة
 الخئی): گ‌وش‌را‌وی ش‌ت ◊ المَجَّاجُ: که‌س‌ت‌یک ز‌ؤ‌ر
 نا‌و له‌د‌م ر‌ا‌د‌ا.

مَجَّدَ فلان مَجْدًا: ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س خ‌ا‌و‌م‌ن م‌ه‌ج‌د‌و ش‌ک‌ؤ
 ب‌و‌و.

مَجَّدَ فلانًا: له‌ش‌ک‌ؤ‌د‌ار‌ی دا ب‌ه‌س‌م‌ر ف‌ل‌ان دا ز‌ال ب‌و‌و
 ◊ د‌م‌گ‌و‌ت‌ر‌ئ: (ما‌ج‌دَةٌ فَمَجَّدَهُ).

مَجَّدَ فلان مجادة: ف‌ل‌ان‌ک‌ه‌س خ‌ا‌و‌م‌ن ش‌ک‌ؤ ب‌و‌و
 ◊ امَّجَدَهُ: ب‌ه‌گ‌ه‌و‌ر‌م‌و ش‌ک‌ؤ‌م‌ه‌ن‌د‌ی له‌ق‌ه‌ل‌ه‌م دا
 و‌م‌س‌ی‌ی دا ◊ امَّجَدَ العطاءَ: ب‌ه‌خ‌ش‌ش‌ه‌ک‌ه‌ی ز‌ؤ‌ر
 ک‌ر‌د ◊ ما‌ج‌دَهُ: له‌ش‌ک‌ؤ‌د‌ار‌ی دا پ‌ی‌ش‌ر‌ک‌ت‌ی له‌گ‌ه‌ل
 دا ک‌ر‌د ◊ مَجَّدَهُ: و‌م‌س‌ی‌ی ک‌ر‌د‌و ب‌ه‌گ‌ه‌و‌ر‌ه‌ی ز‌ان‌ی
 ◊ مَجَّدَ العطاءَ: ب‌ه‌خ‌ش‌ش‌ه‌ک‌ه‌ی ز‌ؤ‌ر ک‌ر‌د
 ت‌ما‌ج‌د‌وا: ش‌ان‌ا‌ز‌ی‌ب‌ان ب‌ه‌س‌م‌ر ب‌ه‌ک‌ت‌ر دا ک‌ر‌د
 تَمَجَّدَ: ش‌ک‌ؤ‌د‌ار ب‌و‌و ◊ اسْتَمَجَّدَ: ب‌و‌و ب‌ه خ‌ا‌و‌م‌ن
 م‌ه‌ج‌د‌و ش‌ک‌ؤ‌م‌ه‌ن‌د ◊ اسْتَمَجَّدَ المرخ والغفار:
 د‌ر‌ه‌خ‌ت‌ی م‌ه‌ر‌خ و غ‌ه‌ف‌ار ب‌ل‌ی‌س‌ه‌ی نا‌گ‌ر‌ه‌ک‌ه‌ی‌ان
 خو‌ش ک‌ر‌د ◊ الما‌ج‌دُ: ر‌ی‌ز‌د‌ار‌و خ‌ا‌و‌م‌ن ش‌ک‌ؤ
 المَجَّدُ: ر‌ی‌ز‌و ش‌ک‌ؤ‌م‌ه‌ن‌د‌ی و ه‌ج‌ا‌خ‌ز‌اد‌ه‌ی
 المَجِيدُ: خ‌ا‌و‌م‌ن‌ی ز‌ؤ‌ر ر‌ه‌وش‌ت‌ی ب‌ه‌ر‌ز‌و
 ش‌ک‌ؤ‌م‌ه‌ن‌د‌ی ◊ نا‌و‌ت‌یکه له‌نا‌و‌ه ج‌وا‌ن‌ه‌ک‌ان‌ی
 پ‌ه‌ر‌و‌م‌ر‌د‌گ‌ار.

مَجَّرَ من الماء: و‌م‌ر‌گ‌ی پ‌ر ب‌و‌و له‌نا‌و‌و ت‌ی‌ن‌وا‌پ‌ه‌ت‌ی
 ن‌ه‌ش‌ک‌ا ◊ مَجَّرَتِ الشاةُ: م‌ه‌ر‌ه‌که ب‌ی‌ج‌و‌ه‌ک‌ه‌ی

مَجْعَ مَجَاعَةٌ: قسمی راست و گالتهی تیکه‌ل
بمیهک کرد.

مَجْعَ مَجَاعَةٌ: بهمانا (مَجْعَ) دئی ◊ **مَاجَعُهُ:** قسمی
گالته و گهپی ناراسته کرد ◊ **إمْتَجَع:** شیرو
خورمای کرده پیخوړو خواردی ◊ **تَمَاجَعًا:**
قسمی گالته و سه‌پریان ناراسته‌ی په‌کتر کرد ◊
تَمَجَّع: شیرو خورمای خوارد ◊ **المَجَاعَةُ:**
پاشماومی پیخوری شیرو خورما ◊
المَجَّاجُ: که‌سینک هه‌ومسی له‌قسمی گالته و
سه‌پربین که‌سینک حمزی له‌کیشتی خورما و
شیرین واته خورما و شیر بکاته پیخوړو حمزی
لئ بن ◊ **المَجْعَةُ:** نافرمتی بین حمیا ◊ **المَجْبِغُ:**
جوړنیکه له‌پیخوړ له‌شیرو خورما دروست
دمکری ◊ **مَجَلَّتْ يَدُهُ:** دستی بلوقی کرد ◊
پښتی دستی پته و زبر بوو.

مَجَلَّ الحَافِرُ: سمی و لاخه‌که ساوا ره‌ق و پته و
بوو. ◊ **مَجَلَّتْ يَدُهُ:** بهمانا (مَجَلَّتْ) دئی.

أَجَلَّ العَمَلُ يَدُهُ: نیشکردن بلوقی له‌پښتی
دست‌ی دا په‌یدا کرد ◊ **تَمَجَّلَ الجَلْدُ قَيْنًا**
ودما: پښتی بلوقی کردو کیم و زوخاوی تیدا
په‌یدا بوو ◊ **المَجَلُّ:** کرانه‌وو شل بوونی ره‌گی
پاشوی و لاخه ◊ **المَجْلَةُ:** توپ‌کلایکی ته‌نکه
زیره‌ومی دهبیته بلوق و ناوی تیدا کؤدمبیته‌وه
◊ **مَجَّعَ فلان في خربه:** فلان‌کس له‌هه‌وال
گیرانه‌ومکه‌دا منجه منجی کردو شته‌که‌ی باش
رون نه‌کرده‌وه ◊ **مَجَّعَ الكتابُ:** نویسی
کتیبه‌که‌ی تیکه‌ل و پیکه‌ل کرد به‌فه‌له‌م
شواندی ◊ **تَمَجَّعَ الكفَلُ:** سمتی له‌فه‌له‌وی و
به‌خته‌ومری دا دله‌لرینه‌وه ◊ **المَجَّاجُ:** شل و
شیاو ته‌مه‌ل.

مَجَّعَنَ الشَّيْءُ: شته‌که ره‌ق و پته و بوو.

له‌ورگی دا گه‌وره بوو بوخوشی لاواز بوو ◊
أَمْجَرَتِ الشَّاةُ: بهمانا (مَجَّرَت) دئی ◊ **الأَمْجَرُ:**
ورگ زل و جهسته لاواز ◊ **المَجْرُ:** همرشتیک زوړ
بښ ◊ سوپای زوړو بښ شومار ◊ **المَجْرُ:**
عه‌یارنیکي نالتونه سه‌رمتا له‌ولاتی مه‌جه‌ر
داهاتووه له‌بواری خشلی نافرمتان داو بو
به‌هادانان و دیاری کردنی نرخ کاری بښ دمکری
◊ هه‌ردانه مه‌جه‌رپیک نرخه‌که‌ی بیست و
هشت فیراته ◊ یان سښ به‌ش له‌جواریبه‌شی
مسقائیکه ◊ **المَجْرُ من النساء:** نه‌و نافرمته‌په
به‌سکیک دوو مندالی بین ◊ مه‌رپنکی ناوس
که‌ورگی گه‌وره بښ و نه‌خوش بښ و جهسته‌ی
لاواز بښ به‌ناخوشی بیجوی بښی ◊ **حوشتریکه**
له‌سک و مستابیته‌وه. ◊ **مَجَّسَهُ:** کردی به
مه‌جوسی و ناگر به‌رست ◊ **تَمَجَّسَ:** جووه پی‌ری
مه‌جوسیانه‌وه ◊ **المَجْرَسُ:** گه‌ل و هوژنیک یان
چند هوژو نتمه‌ومن که روژیان به‌رستووه یان
مانگو ناگریان به‌رستووه له‌سه‌ده‌ی سنیهمی
پیش زایینه‌وه نه‌م ناومیان به‌سه‌ردا بپراوه ◊
الجوسی: کاهین و کوله‌ومنانی لای ناشوریه‌کان و
فارسه کؤنه‌کان ◊ **الجوسیة:** بیرو باومری
ناگر به‌رسته‌کان له‌به‌ریز راگرتنی نه‌ستیرمه
ناگر ◊ یان دمگوتری: (مه‌جوسیته) ناپیننیکي
کؤنه زمرادشت تازه‌ی کرده‌ومو لئی زیاد کرد ◊
المَجْنَطِي: کتیبیکي کؤنه له‌بواری نه‌ندان‌یاری و
ناسمانشوناسی به‌طلیموسی فه‌له‌کی سالی ۱۴۰
زایینی دایناوه له‌سه‌رده‌می خه‌لیفه مه‌نمون دا
ومرگیردراپه سه‌ر زمانی عه‌رمبی و له‌بواری
خوی دا سه‌رچاومیه‌کی باومر پیکراو بوو.

مَجَّعَ مَجَّعًا: شیرو خورمای به‌په‌که‌وه کرده
پیخوړو خواردی.

مَجْنَ فُلَانٍ: فَلَانُكَسَ بَيْنَ حَمِيَاوِ بَيْنَ جَاوُو رُو بُوو
 ◊ فَلَانُكَسَ رَاسَتُو دَرُوؤِي تِيكَهَلْ كَرَدُو
 هَهَلَهَوَمَر بُوو ◊ مَاَجَنُ، سُوْعِبَتُو يَارِي لَهَكَهَلْ
 كَرَدُو رَاسَتُو دَرُوؤِي تِيكَهَلْ كَرَدُو ◊ قَمَاجِنَا:
 سُوْعِبَتُو كَالْتَهَوُ گَهَمِيَانِ بَهَمِيَهَكَهَوَه كَرَدُو ◊
 الْمَجَانُ: بَهْخُوْرَاطِي بَهَمِيَانِ بَهَا ◊ هَمَرُوَا وَشَهِي
 الْمَجَانُ بَهْمَانَا زُوْرُو وَزَمِيَهِنْدَه دِي ◊ دَهْگُوْتَرِي:
 (مَاءُ مَجَانٍ وَتَمْرُ مَجَانٍ) ◊ الْمَجْنُ: دَهْگُوْتَرِي: (طَرِيْقُ
 مُجْنٍ): رِيْگَايِ رَاسَتُو رِيْكَخِرَاوُو تَهْخَتِ كِرَاوُو
 ◊ مَجْنَقُ اللَّوْمُ: خَهْلَهَكَهَكَه بَهْفُوْجَهْقَايِنِي بَهْرَدِيَانِ
 هَاوِيْشَتِ ◊ الْمُنْجِنِيْقُ: نَامِيْرِيْكَ بُوُوَه كَاتِي خُوِي
 بَهْرَدِيَانِ بِيْنِ هَاوِيْشَتُوُوَه وَهَكُوُو فَوْجَهْقَايِنِي بُوُو
 رُوْخَانْدِنُو گَرْتَنِي هَهَلَاوُو سُورَه.
 مَحْتَهْ مَحْتَاً: پَرِي كَرَدُو لَهْرِقُو كِيْنَه.

مَحْتَتَ الْيَوْمِ: رُوْزَهَكَهِي زُوْرُو گَهْرَم بُوُو ◊ الْمَحْتُ:
 پَهْتَمُوُو تُوْنَدُو تِيْزُ لَهْمَهْرَشْتِيْكَ دَا بِي.

مَجْحَ الشَّيْءِ مَجْحَاً: شْتَهَكَهِي مَالِي وَ كِرَانْدِي
 تَامَادَهْسَهْرَهَكِيَهَكَهِي دَهْرَهَكُوْت ◊ مَجْحَبَتُ الرِّيْحِ
 الْأَرْضِ: رَهْشَهْبَاكَه گِلُو خُوْلِي سَهْر رُوِي زَهْوِي
 رَامَالِي.

مَجْحَ الْعَرْدِ: سُورَهَكَه دَارَهَكَهِي سَبِي كَرَدُو

مَجْحَ الْجِلْدِ: پِيْسْتَهَكَهِي شِيْلَا هَهَلِي كَلُوْفَتِ
 بُوُوْنَهْوِي نَهْرَم بِيْنِ.

مَجْحَ اللَّبَنِ: مَاسْتَهَكَهِي هَهْزَانْدِ بُوُوْنَهْوِي بِيْكَاتَه
 دُو.

مَجْحَ الدَّلْوِ: دُوْلْجَهَكَهِي رَاوَمَشَانْدِ.

مَاحِجَه: دُوَايِ خَسْتِ مَاتَلِي كَرَدُو.

مَحَّ الشَّرْبِ: فُوْمَاشَهَكَه رِيْزِي وَ كُوْنِ بُوُو ◊ أَمَحُ
 الشَّرْبِ: بَهْمَانَا (مَحَّ) دِي ◊ الْمَحُّ: پَالْفَتَهِي شَتِ ◊
 زَهْرَدِيْنَهَوُ سَبِيْنَهِي نَاوُ فَاوَعَه هِيْلَهَكَه ◊ الْمَحَّ:

دَرُوْزَن ◊ كَهْسِيْكَ فَسَهِي هَهْمِيَانِ وَ كَرْدَهْوِي
 نَهْمِيَانِ.

الْمَحَارَةُ: بَرُوَانَه مَادَهِي (خُوْر).

مَحَشَى الْجِلْدِ مَحْشَاً: پِيْسْتَهَكَهِي لَهْگُوْشْتَهَكَه دَامَالِي
 ◊ مَحَشَتُ النَّارِ جِلْدَه: نَاگَرِ پِيْسْتِي سُوْتَانْدِ ◊
 الْمَحَاشُ: سُوْتِيْنَهْر.

مَحَصَى: هَهَلَاتِ.

مَحَصَى الظَّبْيِ: نَاسَكَهَكَه بَاِزِيْكَي تُوْنْدِي هَاوِيْشَتِ.

مَحَصَى الشَّرْبِ: فُوْمَاشَهَكَه تُوْكَهَكَهِي رُوْتَايَهْوَه.

مَحَصَى اللَّهِ مَابَه: خُوْدَا نَاِزُو نِيْعَمَهْتِي لِي سَتَانْدِ.

مَحَصَى الشَّيْءِ: شْتَهَكَهِي لَهْمَهْمِيَانِ لَهَكَهَكَه پَاكِ
 كَرْدَهْوَه.

مَحَصَى الْمَعْدِنِ بِالنَّارِ: مَهْعَدْنَهَكَهِي بَهْمَانَاگَرِ پُوْخْتَه
 كَرَدُو.

مَحَصَى السِّيفِ: شَمَشِيْرَهَكَهِي مَشْتُو مَالِ كَرَدُو ◊

أَعْمَتِ الشَّمْسِ: خُوْرُ دُوَايِ گِيْرَانِي دَهْرَهَكَه وَتَهْوَه ◊
 أَمْحَمُ الْمَرِيضِ: نَهْخُوْشَهَكَه جَاكِ بُوُوَه ◊ مَحْصَمُ
 الشَّيْءِ: شْتَهَكَهِي لَهْمَهْمِيَانِ وَ خَهْوَشِ پَاكِ كَرْدَهْوَه
 ◊ دَهْگُوْتَرِي: (مَحْصَمُ الذَّهَبِ بِالنَّارِ): نَاَلْتُوْنَهَكَهِي
 بَهْمَانَاگَرِ پَاكِ كَرْدَهْوَه ◊ مَحْصَمُ اللَّهِ التَّائِبِ مِنْ
 الذَّنْبِ: خُوْدَا تُوْبِيَهْكَارَهَكَهِي لَهْمَتَاوَانِ پَاكِ
 كَرْدَهْوَه ◊ مَحْصَمُ فَلَانَاً: فَلَانُكَهْسِي بَهْمَتَاهِي
 كَرْدَهْوَه.

تَمَحَّصَتِ الظُّلْمَاءُ: تَارِيْكَيَهَكَه رَهْمُوِيَهْوَه ◊ الْأَمْحَصُ:

كَهْسِيْكَ پَاسَاوِي رَاسَتُو دَرُوؤِي قَبُوْلُ بَكَا ◊
 الْمَحْيِيصُ: گِشْتِ بَادِرَاوُ، دَهْمَارِ گِشْتِ تُوْنْدِ ◊
 الْمَحْضُ: پَالْفَتَهْكَرَاوُ لَهْمَهْمِيَانِ عَارِ.

مَحْضِي فَلَانَاً: مَاسْتِي خَالْصِي دَهْرَخُوَارْدِ دَا.

مَحْضِي فَلَانَاً الرُّدَّ: بَهْدَلْسُوْزِي نَامُوْزْگَارِي كَرَدِ.

مَحْضِي مَحْضَاً: مَاسْتِي خَالْصِي خُوَارْدِ.

مَحْضٌ فلان في نسبه: فلانكس نمزادی پاکو
خاوین بوو ۵ **أَمْحَضَ الرَّجُلُ**: بهدلسوزی
ناموزگاری پیاوکهی کرد ۵ **أَمْحَضَ فلان**:
فلانکس ماستی خالصی خواردموه ۵
الأمحوضة: ناموزگاری دلسوزانه ۵ **المحض**: شتی
بئ خهوشو لهککه ۵ **مَحْطُ الرقعة**: دمستی
بهژی که مانهکدا هینا بوئهوهی چاکی بکا.

مَحَقُّ الشئِ مَحَقاً: شتهکهی کهم کردهوه ۵
فهوتاندی لهناوی برد ۵ **دهگوتری**: (مَحَقَّ الله
العمل): خودا پیتو بهرمکهتی کارهکهی برد
فهوتاندی ۵ کارهکهی بهتال کردهوه.

مَحَقُّ المرءِ الشئِ: گهوما شتهکهی سوتاند ۵ **أَمْحَقَّ**
الشئِ ار المأل: شتهکه فهوتا مرد ۵ **أَمْحَقَّ**
المرء: مانگ چووو حالهتی مهحافهوه ۵ **مَحَقَّ**
الشئِ: شتهکهی بهتال کردهوه.

أَمْحَقَّ الشئِ: شتهکه کهم بوو بهرمکهتی نهما ۵
أَمْحَقَّ المرء: مانگ روناکی کهم بوو ۵ **إَمْحَقَّ**
المرء: مانگ گوم بوو چووو حالهتی مهحافهوه
۵ **تَمْحَقَّ الشئِ**: شتهکه هیدی هیدی کهم بووه
بهرو نهمان رؤیی ۵ **المحاق**: بچوکبونهوهی
مانگ لهدوای کامل بوونی تادمگاته کۆتابی
مانگو نهمجار تازه بوو نهوهی ۵ **ليالي المحاق**:
ئهو شهوانهی مانگ دمکهوئته حالهتی
مهحافهوه ۵ **المحقة**: فهوتان ۵ **حوشتریک**
ههربیچوه نیرهی ببن ۵ **المحيق**: (نصل محيق):
سهره تیری تیزه.

مَحَكَّ مَحَكاً: توندو تیزی نواند لهکیشهو نیزاع
دا.

مَحَكَّ: بهمانا (مَحَكَّ دئ) ۵ **أَمْحَكَّهُ الغضب**: رق
ههلسان وای لی کرد لهکیشهو نیزاع دا
سهرسهخت بینو بهناسانی مل بو ناشتی نهدا ۵

مَاحَكَه: کیشهی لهگهل نایهوه ۵ **تَماحَلَ الییمان**:
کرپیارو فرؤشیار زؤریان منجه منج و دان و سان
کرد ۵ **تَمَحَّلَ**: لهکیشهو نیزاع دا زؤری هیرهو
گیره گیری کرد ۵ **المحکان**: کهسینک زؤر گیره
گیر بکا.

مَحَلَّ بالمر: ویستی بهفرتو هیل کارمه نهنجام
بدا.

مَحَلَّ المكان: شوینهکه بین بزئوو بهرو بووم بوو.
مَحَلَّ به الی ذی سلطان مَحَلَّ: لهلای دمهسلاتدار
فیتنهیی لهدزی کرد.

مَحَلَّ المكان: شوینهکه بین پیتو بهرمکهت بوو.

مَحَلَّ المكان: بهمانا (مَحَلَّ دئ) ۵ **دهشگوتری**: (اعمل
الزمان): رؤزگارمه قاتو هیری بوو ۵ **أَمْحَلَّ**
القوم: خهککه توشی سالی بین بارانی و قاتو
قری بون ۵ **أَمْحَلَّ الله الأرض**: خودا زهوبیهکهی
کرده زهوی سوتهمهروؤو بی بزئوو بین بهروبووم
۵ **مَاحَلَه**: کیشهی لهگهل نایهوه ۵ **فَیَلَّ لی** کرد
۵ **مَحَلَّ فلاناً**: فلانکسی بههیز کرد ۵ **تَماحَلَ**
المكان: شوینهکه دوور کهوتهوه ۵ **دهشگوتری**:
(فلاة متماحلة)، دهشتیکی کاکلی بهکاکلی و
بهرفراوانه ۵ (فتة متماحلة): فیتنهو ناشوبیکی
دریزخایهون نهبراپویه ۵ **تَمَحَّلَ**: فیللی کرد ۵
دهشگوتری: (تَمَحَّلَ خيراً): داوای خیرهو بییری
کرد ۵ **الماحل**: ولاتی سوتهمهروؤو بین بزئوو
بهرههستکارو رکا بهری سمر سهخت ۵ **المحال**:
فیل و هیزو توانا ۵ **دهسلاتی توله سهندن** ۵
تهگیرو پلان ۵ **المحل**: نهبونی باران، وشکه
سالی ۵ **زهوی بین گیاو گزو لهومر** ۵ **دهشگوتری**:
(رجل محل): پیاوینکی بین خیرهو بییره ۵ **المحل**:
کهسینک دهر بکری و بره تیندری تاماندو دهبن
۵ **المحال من الأرض**: زهوی سوتهمهروؤو.

المَعْلُ: قابی شیر ◊ منجهالی شیر.

مَعْنٌ فَلاناً: فلانکسی بهتافی کردهوه ◊ سزای دا
◊ زوری نهزیمت دا.

مَعْنُ الْفِطَّةِ: زیومکهای قال کردو پالفتهی کرد
بهناگر.

مَعْنُ الْأَدِيمِ: چهرمهکهای نهرم کردو لیکي
کیشابهوه.

مَحِينٌ نَلائن: فلانکس کهوته جورتمو
ناخوشیبهوه ◊ مَعْنُ الْأَدِيمِ: بهمانا (مَحْنَهُ) دئ ◊
إِمْتَعَنَ فَلاناً: فلانکسی بهتافی کردهوه ◊
إِمْتَعَنَ الشَّيْئُ: لهشتهکه وردبوهوه ◊ إِمْتَعَنَ
الْفِطَّةَ: زیومکهای قال کرد پوختهی کرد ◊
الإِمْتَعانُ: تافیکردنهوه ◊ توشبونى بهلاو
کارسات ◊ المِحْنَةُ: بهلاو جورتم.

مَحَا الشَّيْئُ: شتهکهی سرپهوه شوینهواری
کوژاندموه ◊ دمگوترئ: (مَحَتَ الرِّيحُ السَّحَابَ):
رشهباکه هورمهکهای رامالی ◊ (مَحَا الطَّرُّ
الجَذْبُ): باران و وشکه سالی نههیشت ◊ (مَحَا
الصَّبْحُ اللَّيْلُ): گزنگی بهمانی تاریکی شهوی
لابرد ◊ إِمْحَى الشَّيْئُ: شوینهواری شتهکه
کوژایهوه.

تَمَحَّى مِنَ الْقِسْمِ: داوای لهخهکهکه کرد که
لهخرابهکائی خوش بن ◊ المَحْوُ: تهلخایی ناو
مانگ ◊ المِحَاةُ: پهروی شت سرپنهوه، پهروی
کاشی سرپنهوه یان لاسیکی خهتکوژانهوه.

مَحَى الشَّيْئُ: شوینهواری شتهکهی نههیشت ◊
أَمَحُ الْعَظْمُ: نیسقانهکه مؤخی تیدا پهیدا بوو ◊
أَمَحَتِ الدَّابَّةُ: ولاخهکه هلهو بوو ◊ أَمَحُ الْعَرْدُ:
نهامه درمختهکه ناوی تیگهرا ◊ أَمَحُ حَبُّ
الزَّرْعِ: دانهویلهکه ناردی تیدا پهیدا بوو ◊ مَخَّخَ
الْعَظْمُ: مؤخی نیسقانهکهای دهرهینا ◊ إِمْتَعُ

العَظْمُ: مؤخی نیسقانهکهای دهرهینا ◊ المِحَاةُ:
نهوهی لهنیسقان دهردئ بهوهی ههلمزینهوه ◊
المِخُّ: مؤخ میشک ◊ نهو ماده مؤخهی لهناو
سهردابه ◊ پالفتهی شت و کروکی شت ◊ المِخَّةُ:
پارچهیهکه لهمؤخ ◊ دمگوترئ: (هذه مِخَّةُ
الشَّيْئِ): نهمه باشترینی شتهکهیه ◊ المَخِيخُ:
دمگوترئ: (عَظْمٌ مَخِيخٌ): نیسقانیکه مؤخی
تیدابه ◊ المَخِيخُ: بهشیک لهدهماخ که ممرکهزی
هاوکیشهی نهندامهکائی جهستهیه ◊ المِخُّ:
دمگوترئ: (له لسان مِخٌّ): زمانى تیزو پهوانی
ههیه ◊ مَخَّرَتِ السَّفِينَةُ: کهشتیهکه کهوته
رؤیین و ناوی دهریای دردا.

مَخَّرَ السَّابِغُ: مهلهوانهکه بهدهستی ناوی دردا.

مَخَّرَ الزَّرَاعُ الْأَرْضَ: کشتیاره زهویبهکهای کیلاً بو
کشتوکال.

مَخَّرَ المحرر مداره: قهراخی شتهکه لیی خوراو
فراوان بوو ◊ امْتَحَرَ الْعَظْمُ: مؤخی نیسقانهکهای
دهرهینا ◊ امْتَحَرَ الشَّيْئُ: شتهکهی ههلبزارد ◊
امْتَحَرَ القِسْمَ: پیاوی پیوانهی لهخهکهکه
ههلبزارد ◊ الماخِرَةُ: کهشتی ◊ الماخِرُ: خانوی
خرابهکاریی ◊ قومار خانه ◊ المَخْرُ: (بسات
مَخْر): ههوری تهنگی سپی کهپیش ومرزی
هاوین بهناسمانهوه دهرمهکهن ◊ الیمخور:
(رجل یمخور، وعنق یمخور): پیاوی دریز ملی
دریز.

مَخَّضَ الشَّيْئُ: بهتوندى شتهکهی راومشاند.

مَخَّضَ اللَّبَنَ: ماستهکهای ههزانندو رونهکهای لی
دهرهینا.

مَخَّضَ البئر بالدلو: بهدولچهکه بیرمهکهای شلمقاندو
زوری ناو لی ههلینجا.

مَخَضَ الرَّأْيَ: راوو بۆچونهکه‌ی سه‌ره‌و ناو کردو
 زۆر لئی ورد بۆوه‌و ناکامه‌که‌ی لیک دایه‌وه
 مَخِضَتِ الحَامِلُ: ژنه سک پره‌که زانی
 مندالبوونی هاتی و خهریکه مندالی ببی.

مَخَضَ اللَّبَنُ: ماسته‌که له‌ناو مه‌شکه‌که‌دا هه‌ژا
 اِمْتَضَ الرَّوْلُدُ: زارۆکه‌که له‌ناو سکی دایکی دا
 جولایه‌وه‌و کاتی له‌دایکبوونی هات
 تَمَخَضَ اللبِن والولد: به‌مانا (اِمْتَضَ) دئ
 تَمَخَضَ السماءُ: ناسمان خهریکه باران ببارینی
 تَمَخَضَ الحَامِلُ: به‌مانا (مَخِضَت) دئ
 له‌په‌ندی پیشینان دا هاتوه‌و ده‌لی:
 (تَمَخَضَ الجبلُ فولد فأراً):
 کێو زانی هاتی و مشکیکی بوو
 هه‌روا ده‌گوتری: (تَمَخَضَتِ الليلةُ عَنُ يَوْمِ سَرَاءَ):

شه‌وه‌که به‌یانیه‌کی ناخۆشی به‌دو دا هات
 المَخاضُ: زانی مندالبون
 هه‌روا وشه‌ی (المخاض):
 ناوه بۆ حوشتریک ده‌مانگ به‌سه‌ر
 ئاوسبوونی دا تێبه‌ریبی
 هه‌روا ناوه بۆ بیچوه
 حوشتر که دایکی که‌ل درابی
 یان بۆ گۆلکه
 حوشتریک سالی ته‌واو کردبی
 و چوبیته سالی دووه‌می
 ته‌مه‌نیه‌وه
 المَخَضَةُ: ئامیزی هه‌زانلنی
 ماست بۆ جیاکردنه‌وه‌ی رۆنه‌که‌ره‌که‌ی.

مَخَضَ السُّهْمُ: تیره‌که چووه ناو جه‌سته‌که‌وه
 نه‌مدیواو دیوی کرد.

مَخَضَ المرأ في الأرض: بیاوه‌که به‌ناو زه‌وی دا رۆیی
 به‌خیزیی.

مَخَضَ الشَّيْءُ: به‌توندی شته‌که‌ی کیش کرد.

مَخَضَ السِّنُّ: شمشیره‌که‌ی له‌کالان دهرکیشا.

مَخَضَ المَخاطُ: چلمی له‌لوتی هینایه دهر
 امخض السُّهْمُ: تیره‌که‌ی هاویشت و له‌جه‌سته‌که‌ی دا
 مَخَضَ العَصِي: چلمی له‌لوتی منداله‌که دهره‌ینا

اِمْتَضَ فلانُ: فلانکه‌س چی له‌لوتی دا بوو
 دهری هاویشت
 اِمْتَضَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی ره‌فاند
 اِمْتَضَ ماني يده: نه‌وه‌ی له‌ده‌ستی دا بوو
 لئی دزی
 اِمْتَضَ السيفُ: شمشیره‌که‌ی له‌کالان دهرکیشا
 تَمَخَضَ فلانُ: به‌مانا (اِمْتَضَ) دئ
 له‌رۆیشتن دا به‌شیاوای و لاره لار رۆیی
 المَخاطُ: چلم
 صمغی دره‌خت و روه‌ک
 المَخاطَةُ: دره‌ختیکه له‌پیری (المخاطية) به‌ریکی
 هه‌یه‌کاتی خۆی به‌کارهاتوه
 بۆ نه‌رم کردنه‌وه‌ی سنگ، نه‌مړۆ بۆ بالنده‌گرتن
 به‌کار دئ
 المَخِيطُ: به‌مانا (المخاطة) دئ
 المَخِطَةُ: نه‌و چلم و جووره شله‌مه‌نیه‌یه که مرۆف
 له‌لوتیه‌وه فیری دمه‌اته دهر
 مَخَمَخَ العَظْمُ: مۆخی ئیسقانه‌که‌ی دهره‌ینا.

مَخَنَ مَخناً: گریا.

مَخَنَ الأديمُ: پیسته‌که‌ی پاک کرده‌وه
 سبی کرد توکی لی کرده‌وه.

مَخَنَ البئرُ: ناوی بیره‌که‌ی هه‌لینجا
 المَخْنُ: درێژ
 المَخْنُ: به‌مانا (المخِن) دئ
 پیاوی مه‌یله‌و کورتی جه‌سته سوک
 المِخْنَةُ: به‌رده‌رگا، جه‌وشه‌ی خانوو
 المَخْنُ: ده‌گوتری: (طریق مُمخِن):
 ریکاپه‌که خه‌لکی زۆر پێدا رۆیشتوه
 خۆش بووه
 مَخَى الرجلُ عَنُ الأمرِ: بیاوه‌که‌ی له‌کاره‌که دوورخسته‌وه
 تَمَخَى العَظْمُ: مۆخی ئیسقانه‌که‌ی دهره‌ینا
 مَدَحَهُ: مه‌دحی کرد په‌وشته
 جوانه‌کانی باس کردن
 مَدَحَهُ: زۆری مه‌دح کرد
 اِمْتَدَحَ المكانُ: شوینه‌که فراوان بوو
 ده‌گوتری: (اِمْتَدَحَتِ خاصرةُ الماشية):
 که‌له‌که‌ی و لاخه‌که کشا به‌هۆی تیری و زۆر
 خواردنه‌وه
 اِمْتَدَحَ فلاناً: مه‌دحی فلانکه‌سی کرد
 قَمَدَحاً: هه‌ریه‌ک له‌و دووکه‌سه مه‌دحی په‌کتریان کرد

تَمَدَّحَتْ حاصرة الماشية: بهمانا (امتدحت) دئی ◊
 تَمَدَّحَ فلان: بهزور حالتی وای بهسمر خوی دا
 هینتا مهدح بکری ◊ اَمَدَّحَ فلاناً: مهدحی
 فلانکسی کرد ◊ المَدِّیْحُ: بهمانا (الأمدرحة) دئی ◊
 المَصَادِحُ: نهو رهوشته جوانانمن که لهمههدح
 کردن دا دمگوترین.

مَدَّحٌ مَدَّحاً: گهوره بوو.

مَدَّحٌ فلاناً: باش یارممتی فلانکسی دا، چاک
 مهدحی کرد ◊ مَادَّحُهُ: یارممتی دا بوجا که یان
 بؤ خرابه ◊ اَمَدَّحَ عَلَیْهِ: ستمی لئ کرد ◊
 المدیخ: گهورمو خوشهویست.

مَدَّ النَّهَارُ مَدّاً: روناکایی روژ بلاو بووموه.

مَدَّ فلان فی سیه: فلانکس دریزهی بهرویشتنی دا.
 مَدَّ الشَّيْءُ: لهشتهکهی زیاد کرد ◊ دمگوتری: (مدّ
 النهْرُ النهْرُ): روباره بچوکهکه ناوی روبارمهکی
 زیاد کرد.

مَدَّ الْجَيْشُ: سوپاکی بههیز کرد.

مَدَّ الْقَوْمُ الْجَيْشَ: خهلکهکه پشتیوانی سوپایان کردو
 سوپایان بههیز کرد.

مَدَّ الدَّرَاةُ: مهرمهکی قهلهمهکهی زیاد کرد.

مَدَّ الْقَلَمُ: قهلهمهکهی خسته ناو مهرمهکهبهکه.

مَدَّ اللهُ الْأَرْضَ: خودا زموی راخست پانی کردموه.

مَدَّ الْأَجَلَ: ماومهکی دریز کردموه.

مَدَّ الدِّينَ: مؤلمتی قهرزدارمهکی دا.

مَدَّ الْجَبَلَ: حملهکهی کیش کرد.

مَدَّ الحَرْفَ: بیتهکهی بهدریزوی خویندموه ◊ یان
 لهنوسین دا بهشیوهی دریز نوی.

مَدَّ بَصْرَهُ إِلَى كَذَا: چاوی لهشتهکه ببری ◊ تهماعی
 تیکرد.

مَدَّ الرَّجُلَ فِي غَيْبِهِ: بیارمهکی دهنه دهنمدا بؤ گومرا
 بوونی ◊ اَمَدَّ المَرْحُ: برینهکه کیم و زوخاوی
 تیدا پهیدا بوو ◊ اَمَدَّ النَهْرَ: روبارمهکی زور
 کرد ◊ اَمَدَّ الدَّرَاةَ: لبقهکه مهرمهکهبهکهی زیاد
 کرد ◊ اَمَدَّ الْأَرْضَ: زموی پان کرد، رایخست ◊
 اَمَدَّ لَهُ فِي الْأَجَلِ: ماومهکی بؤ زیادکرد ◊ اَمَدَّ
 فَلاناً: یارممتی فلانکسی دا ◊ مؤلمتی دا ◊ مَادَّ
 مَدَّاداً و مَادَّةً: ماتلی کرد ◊ مَادَّ فَلاناً الشَّرِبَ:
 قوماشهکهی بؤ فلانکس کیش کرد ◊ مَدَّ
 الشَّيْءَ: شتهکهی پان کردمومو دریزی کردموه ◊
 اَمَدَّ الشَّيْءَ: شتهکه فراوان بوو، راخرا ◊ اَمَدَّ
 الجِبَلَ: حملهکه دریز بوو ◊ دمگوتری: (امتدَّ
 الظِّلُّ والنَّهَارُ، وامتدَّ عُمُرُهُ، وامتدت العِلَّةُ، وامتد
 بهم السَّيْرُ) ◊ مَادَّ الشَّرِبَ: همریهکه لهلای
 خویرهوه قوماشهکهی راکیشا ◊ مَدَّ الشَّيْءَ:
 شتهکه بلاو بووه، پان بووه ◊ دمگوتری: (تَمَدَّدَ
 الأديمُ): جهرمهکه لیک کشاو پان بوو ◊ مَدَّ
 الجسمُ بالحرارة: قهبارمهکه بههوی گهرمبونوهوه
 لیک کشا ◊ مَدَّ القومُ الشَّيْءَ بينهم: خهلکهکه
 لهناو خویمان دا شتهکهیان لیک کیشایهوه،
 دریزو پانیاں کرد.

تَمَدَّدَ فلان: فلانکس خوی لیک کیشایهوه ◊ اَسْتَمَدَّ
 القومُ الأسمعَ: خهلکهکه داواپان لهفرمانرهموا
 کرد یارممتییاں بدا ◊ الإمدانُ: جم و جول ◊
 الأمدَّةُ: ریس تمشی ◊ الأمدودُ: داب و نهریت ◊
 التمددُ: لیک کشانهومو گهوره بوونی قهباره ◊
 المادَّةُ: مادمو قهباره ◊ همرشتیک بؤشایهک
 پریکا ◊ مادة الشَّيْءِ: بنهماو پیکهاتهی شت ◊
 مادة الحشِبِ: پیکهاتهی دار ◊ مادة البحثِ
 العلمي: نهو بابهمتانهی باسه زانستییهکهی لئ
 پیکهاتوهوه ◊ مواد اللغة: وشهکانی زوبان ◊ مواد

القانون: نهو پرستانه‌ی برپارمه‌بان له‌خۆ گرتوو ۵ المادّیة: بیرو باومرو مزه‌هه‌بیکه‌ ته‌ن‌ها برپوای به‌ماده‌ هه‌مه ۵ هه‌موو شتیك به‌ماده‌ ته‌فسیر ده‌کا ۵ المداد: مه‌رمکب ۵ نه‌وت و روونی هتیله‌و چ‌را ۵ میثال و رینبازو پروگرام ۵ ده‌شگوتری: (سبحان الله مداد السموات): به‌نه‌ندازه‌ی به‌ره‌راوانی ناسمان سوپاس و ته‌قدیس بۆ په‌روم‌ردگار ۵ المدّ: لافاو ۵ ناوی زۆر ۵ مه‌سافه‌و مه‌ودا ۵ المدّ: پیومریکی کۆنه‌ بۆ بیوانه‌کردنی دانه‌ویله‌و شتی وا. المدّ: نه‌ومیه‌ شتی تری بی زۆربکه‌ی.

هدد الجيش: نه‌و کۆمه‌له‌ سه‌ربازو که‌ره‌سته‌به‌ ده‌خ‌ریته‌ پال سوپا بۆبه‌هیزکردنی ۵ المدان: ناوی زۆر سویر ۵ المدّة: نیشانه‌یه‌که‌ ده‌خ‌ریته‌ سه‌ربیتی هه‌مه‌زی درێژ کراوه ۵ المدّة: ماومیه‌که‌ له‌کات نه‌ندازه‌یه‌کی زه‌مه‌ند چ زۆرو چ که‌م ۵ المدّة: کیم و زوخاو ۵ المدید: درێژ ۵ ده‌گوتری: (قدّ مدید و رجل مدید الجسم) ۵ هه‌روا ناوه‌ بۆ به‌خ‌ریکی عوروز له‌بواری کیشی شیهردا کیشه‌که‌ی دوجار (فاعلاتن فاعلن فاعلاتن) ۵ المدّود: ده‌گوتری: (مال مدود) مالی زۆر ۵ له‌زاراوه‌ی زانستی سه‌ره‌ف دا وشه‌ی (ممدود) ناوه‌ بۆ نیه‌میکی موهره‌ب که‌ کۆتایی به‌ هه‌مه‌زه‌ بی‌و له‌پیشیه‌وه‌ نه‌لفیکی زیاده‌ هه‌بی ۵ و مکوو (صحراء، صحراء).

هدن الحرض: درزو که‌لینی دیواری جه‌وزمه‌که‌ی به‌نکه‌شی کرد.

هدن مدراً: گه‌ده‌ی زل بوو لاکه‌له‌که‌ی فش بوون.

هدن الصبي رغبه: منداله‌که‌ به‌سایه‌ی کرده‌ ناو ده‌ره‌په‌و جله‌کانیه‌وه‌.

هدن الضبع: که‌متیارمه‌که‌ لاته‌نیشتی خۆلاوی بوو ۵ امتر الحوض: که‌لین و درزی دیواری جه‌وزمه‌که‌ی به‌رکردنه‌وه‌. ۵ مدّر الحوض: به‌مانا (مدّره) دئی ۵ الامتر: نه‌وکه‌سه‌ی گرنگی به‌پاک و خاوینی جه‌سته‌و بۆشاک‌ی نادا ۵ المتر: هور‌ی لینچ‌و تۆپه‌ن بوو ۵ اهل المتر: خانوو نشین پیچه‌وانه‌ی ده‌وار نشینه‌کان ۵ المتراء: (بهر مدراء)، شاره‌ستانی و گوندن‌شین ۵ المترّة: گوندنیک خانومه‌کانی به‌هور و خشتی گل دروست کرابی ۵ المدیر: (مکان مدیر): شوپنیکه‌ به‌هور ته‌خت کراوه ۵ المتر والمتر: شوپنیک هور‌ی لئ بی بکری به‌دیوار.

هدش فلان من العطاء: به‌خششی له‌فلان که‌م کردموه‌.

هدش فلان: فلانکه‌س لاواز بوو ۵ مدّحت العین: چاوکه‌ بینه‌نی که‌م بوو.

هدش عصب الید: ره‌گی ده‌ست شل بوو ۵ مدّحت الرجل: قاچه‌که‌ هه‌شا

هدش باطن رسي الفرس: دوهاچی نه‌سه‌به‌که‌ لیک خشان ۵ فه‌یزه‌ن بوو.

هدق الصخرة: به‌رده‌که‌ی شکاند ۵ تمّدل بالمدیل: به‌ده‌سه‌ سه‌ره‌که‌ ده‌م و چاوی سه‌ره‌نه‌وه ۵ پارچه‌ قوماشه‌که‌ی له‌سه‌ری به‌ست و کردی به‌میزه‌ر.

هدن فلان: فلانکه‌س هاته‌ شارو بوو به‌شارستانی ۵ تمّن: به‌ژیانی شاره‌ستانیانه‌ فه‌یربوو. تمّدين: به‌شیوه‌ی ژبانی شاره‌ستانیانه‌ ژباو کالوو که‌ره‌سته‌ی شاره‌ستانیانه‌ی به‌کاره‌یتان ۵ المدینة: شاره‌ستانییه‌ت و په‌شکه‌وتنی باری ژبان ۵ المدینة: شار، گه‌وره‌ شار ۵ ناوی مه‌دینه‌ی منه‌ومره‌شه ۵ آمدی فلان: فلانکه‌س به‌ر بوو ۵ آمدی فلاناً: مۆله‌تی فلانکه‌سی دا ۵ ماده‌ ماده‌آة: بۆماوه‌یه‌که‌

هاوسنی کرد ◊ تمادی فی الامر: گه‌بشته نه‌وپمپر
له‌کاره‌که‌دا ◊ تمادی فی غیبه: له‌گومرایی دا
رؤجوو. ◊ المدی: مه‌سافه ◊ نامانج.

مَدِي البصر: مه‌سافه‌ی دپتنی چاو تاجاو بربکا ◊
المَدِيَّة: کیزد، چه‌قو ◊ المَدِي: جوگایه‌کی بجوکه
نه‌و ناوه‌ی له‌حوز یان له‌بیر دهرژی به‌هو‌ی
نه‌و جوگه‌له‌وه ناوه‌که له‌بیرمه‌که دوور
دمکه‌ویته‌وه ◊ المِیداء: نامانج و کوتابی شت
نه‌ندازه‌و هه‌باره‌ی شت.

مَدِحِ الشَّيْءِ بالشَّيْءِ مَدْحًا: شته‌که له‌شته‌که خشاو
شهو بوو درزی برد ◊ دمشگوتری: (مَدِحِ فلان):
فلانکه‌س رانی لیک ده‌خشین ◊ تَمَدَّحَتْ
خاصرته: که‌له‌که‌ی فش بوو ◊ تَمَدَّحِ الشَّيْءِ:
شته‌که‌ی هه‌لملیست، هه‌لمزی ◊ الأَمَدْحُ:
که‌سیکه له‌رؤیشتن دا دورانی لیک بخشین
له‌بیر هه‌له‌وی ◊ مَنَزَتْ البَيْضَةَ مَنْرًا: هیلکه‌که
پیس بوو.

مَنَزَتْ مَعْدَتَهُ: مع‌عیده‌ی پیس بوو.

مَنَرِ فلان: فلانکه‌س زور جوو بو سمرناو ◊ اَمَنَرَتْ
الدَّجَاجَةَ البَيْضَةَ: مریشکه‌که هیلکه‌که‌ی پیس
کرد ◊ مَنَرِ الشَّيْءِ: شته‌که‌ی بلاو کردموه ◊
تَمَنَّرَتْ مَعْدَتَهُ: به‌مانا (مَنَزَتْ) دئ ◊ تَمَنَّرَ
الشَّيْءُ: شته‌که بلاو بووه ◊ تَمَنَّرَ اللَّسْبَنُ:
ماسته‌که له‌ناو مه‌شکه‌که‌دا بلاو بووه ◊ المَنَرُ:
دمگوتری: (ذهب القرم شذر مَنَر): خه‌تکه‌که
پهرته‌وازه بوون ◊ مَنَرَّقَ به: فریسی دا ◊
المَاذِرُونُ: دره‌ختیکه گه‌لاکه‌ی ومکوو گه‌لای
زمیتون وایه، گوله‌که‌ی مه‌یله‌و سببیه ◊
دمشگوتری: (المازربون).

مَدَّعِ فلان مَدْعًا: فلان دروی کرد لافو گه‌زافی
لئ دا.

مَدَّعِ المِاءَ: ناو له‌سمر کئومکانه‌وه بوو به‌لاهاو.

مَدَّعِ مِینًا: سویندی خوارد.

مَدَّعِ لِي الخَبِرَ: هه‌ندیکی له‌هه‌واله‌که بو
گیرامه‌وهو هه‌ندیکی شاردموه ◊ یان
هه‌واله‌که‌ی له‌نیوه دابری و جووه سمر باسیکی
تر.

مَدَّعِ الضَّرِغَ: نیوه گوانه‌که‌ی دوشی نیوه‌ی
هیشته‌وه ◊ تَمَدَّعِ الشَّرَابَ: شمرابه‌که‌ی ورده
ورده خواردموه ◊ المَتَاعُ: دروژن ◊ که‌سیک و هفاو
نه‌مه‌کی نه‌بی ◊ پاشمله باسی که‌سانی دی بکا
به‌خرابه

مَدَّقِ اللَّبَنَ وَالشَّرَابَ بالمَاءِ مَدْقًا: شیرو شمرابه‌که‌ی
تیکه‌ل به‌ناو کرد.

مَدَّقِ فلانًا: شیری ناو تیکه‌ل‌کراوی دهر‌خواردی
فلان دا.

مَدَّقِ الرُّدَّ: خو‌شه‌ویستییه‌که‌ی بی خه‌وش نه‌بوو ◊

مَادِقِ فلانًا فِي الرُّدِّ: خو‌شه‌ویستییه‌که‌ی بی
خه‌وش نه‌بوو ◊ به‌راستی فلانکه‌سی خو‌ش
نه‌ویست ◊ اِمْتَقِ الشَّرَابَ أَوْ اللَّبَنُ بالمَاءِ: شمراب
یان شیرمه‌کی تیکه‌ل به‌ناو کرد ◊ اِمْتَقِ الشَّرَابَ
أَوْ اللَّبَنُ بالمَاءِ: به‌مانا (اِمْتَقِ) دئ ◊ المَدَّقُ:
دروژن، زور دروژن ◊ غه‌مبارو خه‌موک ◊ المَدَّقُ:
(لبن مَدَّق)، شیری ناو تیکه‌ل‌کراو ◊ (رجل مَدَّق):
پیاوی خه‌موک ◊ المَدَّقَةُ: شیری ناو‌تی‌کراو ◊ (أبو
مَدَقَة): گورگ.

مَدَّلَ بِسِرِّهِ: نه‌ینبیه‌که‌ی بو هه‌لنه‌گیراو ناچار
درکاندی ◊ مَدَّلَتْ نَفْسَهُ بالشَّيْءِ: نه‌فسی
شته‌که‌ی قبول بوو.

لهگهل نافرمت دا ۵ الْمَنِيَّةُ: بهمانا (الْمَنِيَّةُ) دئ ۵
الْمَنِيَّةُ: ناوينه‌ی رومالگراو ۵ الْمَنِيَّةُ: بهمانا (الْمَنِيَّةُ)
دئ.

هُرَّاءُ الطَّعَامِ مَرَأَةٌ: خوراکهکه بهلهزمت و گونجاو
بوو.

هُرَّاءُ فُلَانٍ: فلانکس خواردن خوارد.

هَرَمَ مَرَأً: پیاوکه لهشیومدا یان لهگفت و گودا
ژنانه بوو.

هَسْرَةُ الطَّعَامِ: خوراکهکه‌ی پیسکهوت بهلایه‌وه
بهلهزمت بوو ۵ مَرَّتُ الْأَرْضِ: زموییهکه کهش و
هه‌وای خووش بوو.

هُرَّةٌ فُلَانٍ مَرَّةً: فلانکس بوو به‌خاومن پیاومتی

هُرَّةٌ الطَّعَامِ: خوراکهکه بهلهزمت و گونجاو بوو ۵

أَمْرَةٌ الطَّعَامِ: خواردنه‌که‌ی بهلهزمت کرد ۵ أَمْرًا

الطَّعَامِ فُلَانًا: خواردنه‌که سودی باشی

بهمفلانکس گه‌باند ۵ تَمَرًا فُلَانٍ: فلانکس بوو

به‌خاومن شکۆمه‌ندی و ریز ۵ به‌ته‌که‌لوف

شکۆمه‌ندی به‌سمر خووی دا هینا ۵ تَمَرًا بِالْقَوْمِ:

هه‌ولئی دا خه‌لگه‌که به‌خاومن شکۆو ریزداری

و‌مصف بکه‌ن ۵ اِسْتَمَرَّ الطَّعَامُ: خواردنه‌که‌ی

به‌خووش و بهلهزمت هاته‌ دهست ۵ الْمَرْءُ: مَرُوفٌ

پیاو ۵ نه‌گهر (ال) به‌وشه‌که‌وه نه‌بوو دمگوترئ:

(اِمْرَةٌ) ۵ بؤ مینینه‌ دمگوترئ: (مراه) ۵ الْمَرْوَةُ:

نادابی نه‌فسانی و هه‌لس و کهوتیکه که‌له‌به‌ر

چاوگرتنی ناده‌میزاد هه‌لدمنئ بؤ پابه‌ندبوون

به‌رهموشتی جوان و دابو نه‌ریتی په‌سه‌ند ۵

الْمَيْئُ: گه‌رو، ریزه‌وی خواردن به‌ناو گه‌رودا بؤ

معه‌یده ۵ (طعام مَرِيءٌ): خواردن خووش و

به‌لهزمت و به‌سود ۵ (كلام مَرِيءٌ): هسه‌مه‌ک

که‌له‌گردنی دا په‌شیمان نه‌بی.

هَرَفَتِ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی تاس و لوس کرد.

مَذَلَّ فُلَانٌ: فلانکس نارپه‌حمت بوو توشی قه‌له‌ق و

دلهراوکی بوو ۵ به‌هه‌لگرتنی نه‌ینیبه‌که توشی

دلهراوکی بوو بؤیه‌ درکاندی.

مَذَلَّ بِمَضْجِهِ: به‌شوینئ نوستنه‌که‌ی نارپه‌حمت

بوو بؤیه‌ له‌و شویننه‌ گواستییه‌وه.

مَذَلَّ بِمَالِهِ: به‌مانه‌وه‌ی مال و سامانه‌که‌ی له‌دهستی

دا نارپه‌حمت بوو بؤیه‌ به‌خشی

مَذَلَّ عَلَى فِرَاشِهِ: له‌سهر جیگاکه‌ی هه‌دای نه‌داو

ناچار گواستییه‌وه ۵ مَذَلَّتْ رَجُلَهُ: هاجی ته‌زی

هاجی شل بوو ۵ اِمْتَلَّ فُلَانًا: فلانکسی جارپس

کرد، توشی دلهراوکی کرد ۵ اِمْتَلَّ فُلَانٌ: به‌مانا

(اِمْتَلَّ) دئ ۵ اِمْتَلَّ مَفَاصِلَهُ: جو‌مژگه‌کانی شل

بوون ۵ الْمَذَلَّةُ: شوینکه‌و نوخته له‌سهر به‌ردو

شاخ ۵ ده‌نکه خورما ۵ الْمَذِيلُ: نه‌خووشیک که

حه‌جمینی نه‌بی ۵ ناستیک به‌ناسانی بشکی ۵

الْمِئْتَلُ: که‌سیک نه‌توانئ نه‌ینی بیاریزی و

ناچاربی بی‌درکینئ ۵ که‌سیک زورجار هاجی

توشی ته‌زین بیئ ۵ مَتَمَدَّ فُلَانٌ: فلانکس

دروی کرد ۵ اَلتَّمَاذُ: که‌سیک زور قیزه‌وه قاره‌وه

قیره‌ بکا دم به‌هاوار بیئ ۵ اَلتَّمَنِيَّةُ: به‌مانا

(اَلتَّمَاذُ) دئ ۵ مَرُوفِي فَيْلَبَازُو هسه‌ خووش.

مَذِي الرَّجُلُ مَذِيًا: پیاوکه له‌کاتی یاریکردن و

شتی و له‌گهل نافرمت دا ممزی هاته‌وه.

مَذِي الْفَرَسِ: نه‌سپه‌که‌ی به‌ره‌لای پاوان کرد ۵

أَمْنِي الرَّجُلُ: به‌مانا (مذی) دئ ۵ أَمْنِي شَرَابُهُ:

شهرابه‌که‌ی زور رون کردموه ۵ أَمْنِي الْفَرَسِ:

نه‌سپه‌که‌ی به‌ره‌لای له‌وه‌رگا کرد ۵ الْمَاضِي:

هه‌نگوینی سپی ۵ ناسنی بی‌خه‌وش و چاک ۵

الْمَاضِيَّةُ: شهراب و عمره‌ق ۵ زرنی نه‌رم ۵ الْمَاضَاءُ:

نه‌رم و شله‌په‌ته ۵ الْمَثِيَّةُ: ناویکی رونه

له‌رپه‌وی میزه‌وه دیتهدر له‌کاتی یاری کردن

مَرَجُ النَّاسِ: خه‌لکه‌که تیکه‌لاو بوون، نیشه‌که تیکه‌ل و بیکه‌ل بوون.

مَرَجُ الدِّينِ أَوْ الْعَهْدِ: نایینه‌که شینوا وادمو به‌ئین

تیک چونو خه‌لک په‌پرهمو بیان ناکا ◊ اَمْرَجَ

الشَّيْءَ: شته‌که‌ی تیکه‌ل و بیکه‌ل کرد ◊ اَمْرَجَ

لسانه فی امراض الناس: غه‌بیه‌تی خه‌لکی کردو

دهمی خسته ناموس و که‌سایه‌تی خه‌لکانی

ترموه ◊ اَمْرَجَ الدَّابَّةَ: و‌لاخه‌که‌ی بهره‌لای ناو

له‌ومرگا کرد ◊ اَمْرَجَ فلان عهد: فلان‌کس

پابه‌ندی په‌یمانی خوی نه‌بوو ◊ المارح: بلیسه‌ی

ناگر که بهره‌دمیه‌تیه‌وه ◊ پان نه‌و بلیسه‌ ناگره‌ی

که‌له‌گه‌ل دوکه‌ل تیکه‌له ◊ ده‌شگوتری: (رجل

مارح) پیایو په‌وانه‌کراو که‌له‌هیج له‌مبه‌رو

سه‌بته‌ره‌ دا مهنع نه‌کری ◊ المَرَجُ: زهوی بان و بر

گزوگیا بۆ له‌ومراندنی ناژهل ◊ المَرَجُ: گهنده‌لی ◊

فیتنه‌و ناشوب ◊ ته‌نگژهو چورتم ◊ المَرَجَان:

ره‌گه‌زی حه‌میواناتی ده‌ریاییه، له‌پیزی

(المرجانیات) په‌یکه‌رو کلسی هه‌یه به‌باشترین

به‌ردی گرانبه‌ها ده‌زمیردری، ماده‌ی مه‌رجان

له‌ده‌ریای سوردو زۆره ◊ جۆزیکه له‌ماسی

که‌به‌رو بۆله‌کانی سورن ◊ رومکیکی به‌هارییه

به‌ئه‌ندازه‌ی نیو ممتریک بهره‌ز ده‌بیتیه‌وه ◊ لقو

پۆبی سورن، گه‌لاکه‌ی پان و نه‌رمو ناوداره ◊

المريج: (أمر مریح)، کاریکی جه‌واشه‌کارو

پشینویه

المَرَجُ: که‌سیک نیشه‌کانی ریک و بیک نه‌بن.

مَرَجَ فلان: فلان‌کس زۆر که‌بفخوش بوو زه‌وقو

نیشاتی زۆر بوو ◊ لارو له‌نجه‌ی کرد ◊ مَرَحَت

الأرض بالنبات: زهوی رومکی رواند.

مَرَجَ الزَّرْعُ: کشتوکاله‌که گولی کرد.

ساروت: هاورپنی (هاروت)؛ که دوو‌فریشته‌ن

له‌مورنان دا ناویان هاتوه ◊ المَرْتُ: ده‌شتیکی

بین گزوگیابه ◊ (رجل مَرْتُ الجسد): پیاییکه

جه‌سته‌ی موی لی نه‌هاتوه ◊ المَرْتُ: سارای بین

گیاو گزو دره‌خت.

مَرَّتِ الشَّيْءُ فِي الْمَاءِ: شته‌که‌ی له‌ناو هه‌لکیشا ◊

ده‌شگوتری: (مَرَّتِ الشَّعْرَ وَغیره بیده)، ده‌ستی

به‌هزی دا هیناو له‌ناو ناودا هه‌لیگ‌لؤفت

بوئه‌وه‌ی باش ته‌رپین.

مَرَّتِ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی مزی.

مَرَّتْ بِه الأَرْضُ: به‌زهوی کیشا.

مَرَّتْ عَلَى الْحِصَامِ: پشوو دریزبوو بۆ کیشه‌و

مملانی له‌گه‌ل ناحه‌زانی دا.

مَرَّتْ: به‌مانا (مَرَّتْ) دئ ◊ مَرَّتِ الْمَاءُ: ناوه‌که‌ی پیس

کرد ◊ المَرَّتْ: پشو دریزو به‌صه‌برو بار قول بۆ

کیشه‌و مملانی له‌گه‌ل رکا به‌رمه‌که‌ی دا ◊ المَرَّةُ

(أرض ممرثة): زه‌وبیه‌که بارانیکی که‌می لی

باری.

مَرَجَ اللَّهْبُ مَرَجًا: بلیسه‌که بهره‌ز بۆوه.

مَرَجَ الْحَاتِمُ فِي الْيَدِ: هه‌نگوستیله‌که له‌په‌نجه‌دا شل

بوو.

مَرَجَ الشَّيْءُ مَرَجًا: شته‌که‌ی تیکه‌لاو کرد.

مَرَجَ لِسَانَهُ فِي أَعْرَاضِ النَّاسِ: پاشمله به‌خرابه

باسی خه‌لکی کرد.

مَرَجَ الدَّابَّةَ: و‌لاخه‌که‌ی بهره‌للا‌کرد بوئه‌وه‌ی

بله‌ومری.

مَرَجَ السُّلْطَانُ رَعِيَّتَهُ: پاشا خه‌لکه‌که‌ی له‌فه‌سادو

گهنده‌لی نه‌گپراهه‌وه.

مَرَجَ الْكُذْبَ: که‌وته درۆ‌کردن.

مَرَجَ أَمْرَهُ: نیشی خوی فه‌وتاند شینوادی.

مَرَحُ السَّحَابُ: هه‌ور بارانی باراندن ◊ مَرَحَتُ عَيْنُهُ: جاوی خراب بوو شیوا، ناوی کرد، زوری فرمیسک داباراندن ◊ اَمْرَحُ فَلَانًا: فلانکه‌سی هه‌لنا بۆکه‌یغ خووشی ◊ اَمْرَحُ الْكَلأَ الْفَرَسِ: له‌ومرو نائفکه‌گه‌شه‌و نیشاتی به‌ولاخه بمرزکه به‌خشی ◊ مَرَحُ الْمَهْرِ: جوانمه‌کی راهیناو زیرباری کرد ◊ مَرَحُ الْجِلْدِ: پیسته‌کی هه‌نو، جهوری کرد ◊ مَرَحُ الْقَرِيَةِ الْجَدِيدَةِ: کونده تازمه‌کی پرکرد له‌ئاو تا‌کونه دورمانه‌کانی برپینه‌وو ناویان لی نه‌جی ◊ مَرَحُ الْبُرِّ: گهنمه‌کی پاک کرد به‌ردو گل و بل و پووشی لی جیاکردموه ◊ الْمِرَاحُ: که‌یغ‌خووشی و ته‌رده‌ماخی ◊ التَّمْرَاخَةُ: که‌سیک زور به‌نیشات بی ◊ گورج و جوست بی ◊ الْمَرْحُ: نه‌وپه‌ری که‌یغ‌خووشی و نیشات ◊ به‌خونازین و لارو له‌نجه‌کمر ◊ مَرَحِي: وشه‌یکه سه‌رسورمان ده‌گه‌یه‌نی ◊ واته دست خووش ناهه‌رین ◊ الْمِرْحَةُ: که‌ندوه میوز، عه‌نباره میوزو شتی وا ◊ الْمَرْوُحُ: خاومن نیشات و ته‌رده‌ماغ ◊ مه‌یی و شه‌راب ◊ الْمِرَاحُ: خاومن نیشات و ته‌رده‌ماغ ◊ جاویک زور فرمیسک بریژی ◊ زه‌وییه‌که زوو گیاو گزی بی بگه‌یه‌نی ◊ مَرَحِبٌ فَلَانًا: مهره‌بای له‌فلانکه‌س کرد پیی گوت مهره‌با ◊ مَرَحَبَهُ اللهُ: خودا خسته‌ی خووشییه‌وه.

مَرَحٌ جَسَدُهُ مَرَحًا: له‌شی خووی به‌رؤن و شتی وا هه‌نوو.

مَرَحُ الْعَرَفِجِ: دره‌ختی عه‌رفه‌ج گه‌لاکه‌ی جوان بوو همدی به‌رز بۆوه ◊ اَمْرَحُ الْعَجَمِ: ناوی زور کرده هه‌وپه‌رکه تا به‌ته‌واوی شل بوو ◊ مَرَحٌ جَسَدُهُ: زوری جهسته هه‌نو ◊ تَمْرَحُ بِالْمَرْوِخِ: به‌جهوری و شتی وا جهسته‌ی هه‌نوو ◊ الْأَمْرَخُ: (ثور اَمْرَخ):

گایه‌که په‌له‌ی سپی و سوری به‌جهسته‌وه هه‌ن ◊ الْمَرْخُ: دره‌ختی (العصاة) زوو گرده‌گری و ناگری بی دمکریته‌وه له‌بهندی پیشینان دا هاتوو ده‌لی: (لی کل شجر نار واستجد المرخ والقفار) ◊ الْمَرْخُ: دره‌ختیک رؤن و بونی زور بی ◊ دره‌ختی نه‌رم و شلک ◊ الْمَرْيُخُ: نه‌ستی‌ری مه‌ریخ؛ په‌کیکه له‌نه‌ستی‌ره گه‌رۆکه‌کانی کۆمه‌له‌ی خووری ◊ به‌فارسی پیی ده‌گوتری: (به‌رام) ◊ تیریکی دریزی دوسره ◊ گورگ ◊ ناوی خودایه‌کی نه‌فسانه‌یه به‌خودای شه‌ر ناسراوه ◊ الْمَرْخُ: هه‌رشتیک جهسته‌ی بی جه‌ور بگری. ◊ الْمَرْيُخُ: شاخ ◊ اِمْرَاحُ الشَّيْئِ: شته‌که شل بۆوه.

مَرَدَ الْإِنْسَانُ: مروفه‌که توغیانی کردو له‌سنور تیپه‌ری.

مَرَدٌ عَلَى الشَّيْئِ: به‌شته‌که راهات و مگری بوو.

مَرَدَ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی نه‌رم کرده‌وه، مشت‌ومالی کرد.

مَرَدَ الصَّبِيِّ ثَدِيَّ امِّهِ: منداله‌که مه‌می دایکی مزی.

مَرَدٌ فَلَانًا: ناموسی فلانکه‌سی له‌که‌دار کرد.

مَرَدَ الدَّابَّةِ: به‌خیرایی و توندو تیزی و لاخه‌کی لی خو‌ری.

مَرَدَ الْمَلَّاحِ السَّفِينَةِ: که‌شتییه‌وانه‌که به‌سه‌وله‌که که‌شتییه‌که‌ی لی‌خو‌ری.

مَرَدَ الْفُلَامِ مَرْدًا رَمْرودًا رَمْرودَةً: گهنجه‌که سمیلی هاتن ◊ کاتی نه‌وه‌ی هات ریشی بریوی وه‌لی موی لی نه‌هاتن، کۆسه بوو.

مَرَدَ الْفُصْنِ: لقه‌دره‌خته‌که گه‌لای پیوه نه‌بوو روت بوو.

مَرُ فُلَانٍ: فلانكس بهردموام بوو لهسهر
 خواردنی خوزاکی پینکهاته لمشرو خورما ◊ یان
 خواردنی خورمای لهناو کراو ◊ خورمای لمشیر
 هه لکیشراو ◊ مَرَّةُ الشَّيْنِ: شتهکه‌ی نهرم
 کردموه ◊ مشتو مائی کرد ◊ مَرَّةُ البناءِ:
 باله‌خانه‌که‌ی ری‌کخستو لمبغو کاشی کرد ◊
 مَرَّةُ الفُصْنِ: لقه‌دره‌خته‌که‌ی گه‌لا گوش کرد ◊
 مَرَّةُ للخَمَامِ: شوینی هیلکه‌کردنی بو کوتره‌که
 دروست کرد ◊ تَمَرَّةُ الغلامِ: کوره‌گه‌نجه‌که
 سمیلی روان به‌لام ریشی نه‌هاتو کۆسه بوو ◊
 تَمَرَّةُ علی الشَّيْنِ: به‌شته‌که راهاتو خوی پیوه
 گرت ◊ تَمَرَّةُ علی القرم: له‌خه‌لکه‌که یاخی بوو
 ◊ تَمَرَّةُ علی الشَّرِّ: یاخی بوو بوغرا بوو ◊
 التَّمْرَادُ: هیلانه‌یه‌کی بجوکه بو کوتر دروست
 دمکری بوئه‌وه‌ی هیلکه‌ی تیدا بکا ◊ المارِدُ:
 ملهور ◊ عیملاق ◊ کسینک به‌که‌یف خوئسی
 بینو بجی ◊ به‌رزو بلند ◊ المَرَادُ: مل، گهردن ◊
 المَرَادُ: زهوی سوتهمه‌رو ◊ لبه‌لانی‌ک که‌هیچی
 لسن نه‌روئ ◊ المَرْدُ: میوه‌ی دره‌ختی نیراک
 به‌تازمیی ◊ المَرْدُ: تیگوشاو ◊ المَرْدِيُّ: سه‌وله:
 داریکی دریزه به‌له‌مه‌وان به‌هویه‌وه پال
 به‌به‌له‌مه‌که‌یه‌وه ذهنن ◊ المَرَادُ: به‌مانا
 (المَرَادُ) دئ. ◊ المَرِيدُ: توند‌رومو سهر رهق ◊ المَرُودُ:
 نه‌وه‌که‌سه‌ی دئو ده‌چین به‌ش‌تیوه‌ی
 تهرده‌ما‌خییه‌وه ◊ المَرِيدُ: به‌مانا (المَرِيدُ): دئ ◊
 پیسو ره‌وشت ناشیرین و یاخی بوو شهرانی ◊
 هه‌روا ناوه بو هه‌ر شتی‌ک به‌هه‌لگه‌وافتن و
 شیلان نهرم بین ◊ خورما بکریته ناوشیره‌وه تا
 به‌ته‌واوی نهرم ده‌بین ◊ ماستاو ◊ المَرْدَقُوش:
 روه‌کیکی کشتوکالی عه‌تریبه ◊ مَرْدَلُ فلان:
 فلانکس کردموکانی ریکو پیک ناکا.

مَرُ الأَمْرِ أُر فلان: کارمه‌که روداو‌مه‌که یان فلان هاتو
 رژیی ◊ به‌سه‌ریدا تیپه‌ری.
 مَرُ البعیر: جهیل و شته‌کانی له‌حوش‌ترمه‌که شته‌که
 دان.
 مَرُ القریةِ رُغوما: کوند‌مکانی پپرکردن له‌ناو.
 مَرُ الشَّيْنِ: شته‌که به‌ته‌واوی تال بوو
 مَرُ بفلان: سفراو یان به‌نعم به‌سه‌ر فلانکس دا
 غالب بوو ◊ اَمْرُ الشَّيْنِ: شته‌که تال بوو ◊ اَمْرُ
 الجُرِّ: گهنمه‌که مروری تیدا به‌یدا بوو مرورای
 بوو ◊ اَمْرُ الشَّيْنِ: شته‌که‌ی تال کرد ◊ یان
 شته‌که‌ی والیکرد بگونجی ◊ اَمْرُ الحَبْلِ:
 جه‌بله‌که‌ی گشت بادا ◊ اَمْرُ فلانِ: له‌ملی
 فلانکسه‌ی دا بوئه‌وه‌ی بیخا. ◊ مَارُ الرجلِ:
 پی‌بیلکه‌ی هینایه‌ بیاو‌مه‌که پاشقوئی لیگرت ◊
 مَرْدُ الشَّيْنِ: شته‌که‌ی راخست ◊ شته‌که‌ی تال
 کرد ◊ وای لیگرت بگونجی و به‌کاری بین ◊ اِمْتَرُ
 عَلِيه: به‌سه‌ریدا تیپه‌ری ◊ اِسْتَمْرُ الشَّيْنِ أُر
 الرجلِ: شته‌که یان بیاو‌مه‌که به‌ک ریبازی په‌یره‌وه
 کرد ◊ اِسْتَمْرُ بالشَّيْنِ: توانای به‌سه‌ر شته‌که‌دا
 شکا ◊ نه‌وه به‌تواناو ده‌سه‌لاته بو دزایه‌تی
 به‌ره‌رمکانی ◊ اِسْتَمْرُ الشَّيْنِ: شته‌که تال بوو ◊
 الأَمْرُ: دمگوتری: (فلان اَمْرُ عقداً من فلان):
 فلانکس له‌فلان به‌وه‌مفاترو وره به‌رز تره ◊
 (وهي مُرَى) ◊ همروا وشه‌ی (الأَمْرُ): ناوه بو
 ریخوئله‌ی بیسایي ◊ الأَمْران: هه‌زاری و پیری ◊
 پیری و نه‌خوئسی ◊ المارورة: دانه‌وئله‌یه‌کی ر‌مشه
 تیکه‌ل به‌گهنم و جو‌ده‌بین به‌گوردی پیی
 دمگوتری: (مرور) ◊ همروا ناوه بو کچوئله‌ی
 تازه پیگه‌یشتوی نهرم و شل ◊ المرارُ: روه‌کیکی
 کیویبه له‌پیری (الفصيلة المركبة) به‌ پی‌شی
 ده‌گوتری: (المُرَرُ) ◊ المرارُ: جه‌بل.

المراة: زراو ◊ المر: حمبل ◊ خاکهنازو بیل ◊ یان
 کلکه خاکهنازو کلکه بیل ◊ المر: پیچهوانهی
 شیرینییه ◊ جوره صمغ و جهویبهکه لهدرخت
 دیته دمرموه و مگوو بنیشته تال ◊ المر: عهقل،
 یان زور عاقلی ◊ بهلقه و شتی وا ◊ المر: تال،
 پیچهوانهی شیرین ◊ المر: جوره پیخوریکه ◊
 المر: زموی سوتهمهرو ◊ المر: تواناو هنیزی
 حمبل ◊ عزیزتی نفوس و نفوس بهرزی.

هرز جلد: نهفورچکی بهنہسپایی لهپیستی گرت.

هرز الرجل: رهخنهی لهپیاوهکه گرت.

هرز الصبی ئدی امه: مندالکه بهپهنجهکانی گوی
 مه مکی دایکی هه لگولفت لهکاتی شیر خواردنی
 دا.

هرز الشئی: شتهکهی بری دوولمتی کرد.

هرز الشراب: تامی شهراپهکهی کرد ◊ امرز من
 ماله: دمستی گهیشته مالهکهی توانی سودی لی
 ببینی ◊ امرز شریکه: مال و سامانهکهی
 لهشهریکهکهی جیا کردهوه ◊ المرز: بهنداو ◊
 المرز: پارجهی شت ◊ المرزتان: نهو دو تۆقلهی
 لهزور نهرمایی گویچکه و میه ◊ المرزبان:
 سهرهنگ ◊ سهروک.

هرس جبل البکرة: حمبلی خولخلۆکهکه کهوته
 لایهکیهوه.

هرس التمر في الماء: خورماکهی لهناو ناودا
 هه لپشویوت بۆنهوی بتوینهوه.

هرس الصبی اصبمه: مندالکه پهنجهی خوی
 مزی.

هرس یده بالمدیل: دمستی بهدمسته سرکه
 سرپهوه.

هرس فلان: فلانکس توندو تۆل بوو
 لهچارهسمری کیشهکان ◊ امرس جبل البکرة:
 حمبلی خولخلۆکهکهی خستهوه شوینی تایبهتی
 خوی ◊ امرس الشئی: چارمهسمری شتهکهی کرد
 ◊ بهرامبهری کردو بهگزی دا چۆوه ◊ امرس
 الخطباء: وتارخوینهکان زور دریزهیان بهوتاردا ◊
 امرس بالشئی: دمستی ومردایه شتهکه ◊ امرس
 القوم في الحرب: خه لکهکه لهشهردا لیکیان دا ◊
 تمرس بالشئی: خوی لهشتهکه خشاندا ◊ لئی
 راهات و فیری بوو ◊ تمرس بالطیب: بوئی
 خۆشی لهخوی دا ◊ تمرس بدینه: کالتهی
 بهنایینی خوی کرد ◊ تمرس بالحصومات:
 بهکیشهو نیزاع راهات و خوی پیانهوه گرت ◊
 تمرس البعر بالشجرة: حوشرکه جار دواجار
 لهگه لای درهختهکهی خواردا ◊ امرس: (وجه
 امرس): دهم و چاوی بی خیر و بیر ◊ امرس:
 لهمنهفسانهی کۆن دا ناوی خوداومندی حهربه،
 واته: ناوی (مریح)ه.

المارستان: خستهخانه ◊ المراس: دهگوتری، (فلان
 ذو مراس): فلانکس خاومن صهبرو خوگرو
 بههیمهته ◊ المراسة: هیزو توانا ◊ المراس: خاومن
 هیزو تواناو نیش لهدمست هاتو ◊ المرس:
 رویشتنی بهردهوام ◊ المرس: تیکه لاتوو قالیو
 لهشهر و جهنگ دا ◊ المرسة: حمبل ◊ المرس:
 تیگوشاو ◊ خورمای لهناودا تواوه ◊ المراسة:
 مامه لهکردن و کپین و فروشتن بهین مهزاد.

هرش الماء: ناومکه رهوان بوو

هرش الشئی ار الجلد: شتهکهی لهدمست دهرهینا ◊
 الامرش: مروفیک میوهی زور ههین ◊ المراسة:
 دهگوتری: (لی عنده مراشة): مافیکی کهمم

لايهتى ◊ المَرِطُ: زهويهك باران پومگه
روشاندين ◊ المَرِطَاءُ: حهيوانى زينه خرؤ.

مَرِضٌ الثَّنِي: بهبهنجه گوى مهكى ههنگلؤفت.

مَرِضٌ فلان: فلانكس پيشكهوت ◊ تَمَرِضُ القِشْرُ
عَنَ الشَّعْرِ: تويكلن و سؤيهكه لهجؤيهكه
جياپؤوه.

مَرِضٌ: نهخؤش كهوت ◊ امْرَضٌ فلان: فلانكس
بوو بهخاوهن نهخؤشى ◊ امْرَضٌ القَرْمُ:
خهلكهكه ولاخو نازهلهكانيان نهخؤش بوون.

امْرَضٌ فلان: فلانكس راي راستى دهربرى ◊ امْرَضٌ
فلاناً: فلانكسى بهنهخؤشى بينى يان
نهخؤشى خست ◊ مَارَضْتُ رَأْيَ فَيْكٍ: دهربره
تؤ فينلم لهخؤم كرد ◊ مَرَضٌ فِي الأَمْرِ:
لهكارهكهدا كهمتر خهم بوو ◊ مَرَضٌ فِي حاجتي:
بهتمههلى و نابهدى بؤ ئيشهكهه ههلسورا ◊
مَرَضٌ فِي كلامه: هسهكهى دوباره كردهوه
هسهكهى بههين بناغه لهقهههم دا ◊ مَرَضٌ
المَرِيضِ: بهباشى نهخؤشهكهى دهرمان كرد ◊
مَرَضٌ البُرِّ: گهنهكهى بلاو كردهوه ◊ پرزاندى
◊ تَمَارَضٌ: خؤى بهنهخؤش لهقهههم دا ◊ تَمَارِضُ
فِي أَمْرِهِ: لهكارهكهى دا لاواز بوو كهمترخهه
بوو ◊ التَمَرِيضُ: خزمهتكردن نهخؤش و
دابينكردنسى پئوپئستههكانى ◊ المَرَاضُ:
نهخؤشيهكه توشى ميومدبهين ◊ المَرَضُ: شك و
گومان ◊ المَرَضُ: نهخؤشى، ههردياردميهك شتى
زيندو لهسنوورى ساغو سهلامهتى لابهرى ◊
المَرِيضُ: كهسيك نهخؤشين ◊ المَرَاضُ: نهخؤش
◊ المَرَضُ: كهسيك كاروبارى نهخؤش
بهريؤوبههري و پيداويستيان بؤدابين بكا
بهگؤيرهى رينومايى پزيشك ◊ المَرِضُ:
نهخؤش.

مَرِطُ الرجلُ: پياومكه پهلهى كرد ◊ مَرَطْتُ به أُمِّهِ:
دابكى نهوى بهوهلهد هيناهوه.

مَرِطُ الشَّعْرَ أَر الرِّيشَ أَر الصَّرْفَ عَنَ الجَسَدِ: مويان
پهرو پؤل يان كوتك و خورى لهجهستهى
ههلكههه.

مَرِطٌ فلاناً: نهزيهتى فلانكسى داوه.

مَرِطُ الشَّيْئِ: شتهكهى كؤكردهوه ◊ دهگوتري:
(فلان يَمْرِطُ مايجده): فلانكس جى دهست
بكهوى كؤى دهكاتهوه.

مَرِطٌ فلان مَرِطاً: فلانكس موى جهستهى تهك
بوو.

مَرِطُ الرِّيشُ عَنَ السَّهْمِ: پهرمكه لهتيرمكه بوومه ◊
امْرَطُ الشَّعْرُ: هزمكه كاتى نهوى هات ههلوهرى
◊ امْرَطُ النِّخْلَةِ: دارخورماكه خورما
نهگهيشتوومكانى ههلوهراندن ◊ مَارَطُهُ مَارِطَةً:
توكى ههلكههه، موومكانى كنهكردن ◊ مَرِطُ
الشَّعْرُ: بؤ زنده رؤيى لهماناي (مَرِطٌ) دئى ◊ مَرِطُ
الثُّوبِ: قؤل و فهقيانهى كراسهكهى كورت كردن
◊ امْتَرَطُ الشَّيْئَ مِنْ يَدِهِ: شتهكهى لهدهست
فراند ◊ لئى دزى ◊ امْتَرَطُ الشَّعْرُ: قزى
ههلوهرين ◊ تَمَرَطُ الشَّعْرُ: قزى ههلوهرين ◊

تَمَرَطُ الذَّنْبِ: گورگهكه توكى ههلهدا ◊ توكى
ههلوهرى ◊ المَرِاطَةُ: نهو موو كوتكهيه
كهلهجهسته ههلهوههرى ◊ المَرِطُ: پؤشاكهيه
لهئاوريشم يان خورى يان كهتان ئافرمت سهرو
ملى خؤى پئى دادهپؤشى ◊ المَرِطَاءُ: درهختى
مهرمطاء كه گهلاى پئوه نههين ◊ المَرِطَاءُ: نيوان
ناوك و موسلدان ◊ المَرِطَاءَانُ: دوو رهگن
لهنهرمايى كههدمان ◊ المَرِطِيُّ: ئالو؛ دووباره
گؤشتى خرين دهكهونه نهملاو نهولاي قورگهوه
◊ مَرِطِلُ المَطْرِ فلاناً: باران فلانكسى تهركرد ◊

مَرَقْلُ الْعَمَلِ: درِزْهَى بَمَنْشِهْ كَهْدَا ۵ مَرَقْلُ
فَلَانًا بِالطَّيْنِ وَغَيْه: فَلَانَكْسَى هَوْرَاوَى كَرْد.

مَرَقَ رَأْسَهُ بِالذَّمْنِ: سَهْرَى دَاهِيْتَاو بَهْشَانَهَى كَرْد.

مَرَقَ الْمَكَانَ وَالرَّادِي: شَوِيْنَهْ كَه يَان شِيوَهْ كَه گِيَاو
گَزَى زُوْر بُوو، بَهْپِيْتَو بَهْرَمَكَمْت بُوو.

مَرَقَ فُلَانٌ: فَلَانَكْسَى كَهْوَتَه هَهْرَزَانِيِيَهْوَه زِيَانِي
خُوْش بُوو.

مَرَقَ مَرَاعَةً: نَازَو نِيْعَمَهْتِي بُوْدَهْمَسْتَه بَهْر بُوو ۵

أَمْرَقَ الْمَكَانَ وَالرَّادِي: بَهْمَانَا (مَرَقَ) دِي ۵ أَمْرَقَ
الْقَوْمَ: خَهْلَكَهْ كَه تُوْشَى زَهْوَى بَهْپِيْتَو

بَهْرَمَكَمْتَو زِيَانِي خُوْشَو هَهْرَزَانِي بُوو ۵

أَمْرَقَتِ الْأَرْضَ: زَهْوِيِيَهْ كَه مَهْرَو مَالَاتِي نَاوِي

تِيْرِيَان خَوَارِد ۵ أَمْرَقَ رَأْسَهُ بَدَهْنِ: زُوْرِي رُوْن

لَهْ سَهْرَى دَا ۵ تَمْرَقَ: پَهْلَهَى كَرْد ۵ هَهْوَلِي

پَهْيِدَا كَرْدِنِي لَهْ هَمْرِي دَا ۵ الْأَمْرُقَةُ: (أَرْضِ

أَمْرُقَةَ): زَهْوِيِيَهْ كِي بَهْپِيْتَو بَهْرَمَكَمْتَه ۵ الْمِرَاعُ:

بَهْرَو پِيو ۵ الْمِرْقُ: لَهْمِر ۵ الْمِرْقُ: (رَجُلٌ مِرَقٌ):

پِيَاوِيَكَه لَهْ لَهْمِرِي بَاش دَمْگَهْرِي بُوْ نَازَهْلَهْ كَانِي

۵ الْمِرْبَعُ: زَهْوَى پَر گِيَاو گَز ۵ بَارَانِي هَهْرَزَانِي

نَاوَمَر ۵ الْمِرْمَرُ: بَهْمَانَا (الْمِرْبَعُ) دِي ۵ مَرْمَرَتِ

السَّائِمَةَ الْمُشْتَبَ: نَازَهْلَهْ بَهْر هَهْلِدْرَاوَمَكَا نَهْمُوو

گِيَاو گَز مَكَمِيَان خَوَارِد.

مَرَقَ عَرَضَهُ: پِيَس بُوو، شَتِي پِيَسِي پِيُوْمَنُووسَا

تِيَكَهْلِي بُوو.

مَرَقَ شَعْرَهُ: فَزِي رُوْنَهْ كَه يَان بَاش پِيَكَهْوَت ۵

أَمْرَقَ: نُوْسْتَو نَاو لَهْ هَهْر دُوو لَاشَهْوِيِيَهْ

هَاتَهْدَمَر ۵ أَمْرَقَ الْعَجِيْنِ: زُوْرِي نَاو كَرْدَه

هَهْوِيِرَهْ كَهْوَه بَهْ جُوْرِيَك نَهْپِيْتَاوَنِي وَشَكِي

بَكَاْتَهْوَه ۵ أَمْرَقَ عَرَضَهُ: حَهْيَاو نَامُووسَى خُوْى

بَرْد ۵ مَارَعَهْ بِالْتَابِ: لَهْقُوْرِي هَهْلِشِيْلَا ۵ مَرَقُهُ

فِي التَّابِ: لَهْقُوْرِي وَهْرْدَا ۵ مَرَقَ الْعَرَضِ: نَامُووسَى

بَرْد، نَامُووسَى لَهْ كَهْدَا ر كَرْد ۵ مَرَقُ فَلَانًا:
فَلَانَكْسَى جَوَان فَزِي چَهْوَر كَرْدِن، بَهْتَهْوَاوِي
رُوْنِي لِيْدَان.

تَمْرَقَتِ السَّائِمَةَ: نَازَهْلَهْ كَه زُوْر لَهْنَاو لَهْوَمِرْگَا دَا

مَپِيَهْوَه ۵ تَمْرَقُ الْحِيْرَانِ: نَازَهْلَهْ كَه نَاو لَهْدَمَمِي

هَاتَه خَوَار ۵ تَمْرَقُ فُلَانٌ: فَلَانَكْسَى خُوْى پَاك

رَاگَرْت، نَهْپِيْشْت كَه سَابَهْتِي تُووشِي عَهْيِيْبَو

خَهْوَش بِيِي ۵ تَمْرَقُ فِي التَّابِ: لَهْقُوْرُو لِيْتَهْدَا

گَهْوَزِي، نَهْمَدِيُوو نَهْو دِيُوِي كَرْد ۵ تَمْرَقُ فِي

الْأَمْرِ: لَهْ كَا رَمَكَمْدَا رَاوَاو دُوو دَل بُوو ۵ تَمْرَقُ عَلِي

فُلَانٌ: لَهْ سَمَر فَلَانَكْسَى مَپِيَهْوَه ۵ لَهْ سَمَر فُلَان

وَمَسْتَاو مَوْلَهْتِي دَا ۵ الْمِرَاعُ: شُوِيْنِي گَهْوَزِيْنِي

وَلَاخَو نَازَهْل ۵ الْمِرَاعَةُ: بَهْمَانَا (الْمِرَاعُ) دِي ۵ الْمِرْقُ:

تَضَو لِيَكُو جَلْم ۵ (الْمِرْقَةُ): بَاغِي پَرْدَارُو

دَرَهْخَت ۵ فَز چَهْوَر كَرْدِنِي تَهْوَاو ۵ الْمِرْمَرَةُ:

رِيخُوْلَهْ كُوِيْرَه.

مَرَقَ السُّهُمُ مِنَ الرَّمِيَةِ: تِيْرَهْ كَه بَهْتَهْوَزْم لَهْ كَهْوَان

دَهْر جُوو.

مَرَقَ مِنَ الدِّيْنِ: لَهْمَايِيْن دَهْر جُوو.

مَرَقَ فِي الْأَرْضِ: بَهْنَاو زَهْوِي دَا رُوِيْشْت گَهْمَشْتَو

گُوَزَارِي كَرْد.

مَرَقَ الْقَدْرَ: شُوْرِيَاوِي نَاوَمَهْ نَجَهْلَهْ كَهَى زُوْر كَرْد.

مَرَقَ الصَّرْفَ وَالشُّغْرَ مِنَ الْجَلْدِ: خُوْرِي وَ مَوُوِي

لَهْ پِيْسْتَه خُوْشْكَرَاوَهْ كَه هَهْلَكَهْنَد.

مَرَقَ الصَّبْغَ مِنَ الْعَصْفَرِ: رَهْ نْگَو بُوِيَهَى لَهْ گَهْوَه

زَهْرَدَه دَهْر هِيْنَا.

مَرَقَ فَلَانًا: بَهْخِيْرَايِي زَهْمِيْرِي كَارِيْگَهْرِي لَهْمَفْلَان دَا

۵ مَرَقَتِ الْبَيْضَةِ: هِيْلَكَهْ كَه پِيَس بُوو ۵ مَرَقَتِ

النَّخْلَةِ: بَهْرِي دَا رَخُوْر مَآكَه هَهْلُوْمِرِي ۵ أَمْرَقُ:

شَهْرَمَكَاي خُوْى دَهْر خَسْت ۵ أَمْرَقَتِ النَّخْلَةِ:

دَا رَخُوْر مَآكَه بَهْرَمَكَهَى پِيْگَهْيِي وَ هَهْلُوْمِرِي ۵

پارچه مهرمهر ◊ المَرَمَرِسْ: شتی لوس و رهقو پتهو.

هَرَنَ الشَّيْنِ: شتهکه له‌حاله‌تی ره‌قیه‌وه گۆردرا بۆ حاله‌تی نه‌رمی ◊ مَرَنْتَ فلان على العمل: ده‌ستی فلان‌کس له‌سه‌ر نیشکردن راهات ده‌ستی ره‌قاص بوون.

هَرَنَ الجِلْدُ: له‌سه‌ر قسه‌کردن راهات و شه‌رمی نه‌کرد.

هَرَنَ من عدره: له‌ترسان و له‌به‌ر لاوازی له‌به‌ر دوژمنه‌که‌ی هه‌لات.

هَرَنَ به الأرض: به‌زموی دادا

هَرَنَ بعين: لای خواروی قاچی حوش‌تره‌که‌ی چه‌ورکرد بۆنه‌وه‌ی نه‌رم بین ◊ اَمْرَنَ الرجلُ بالقول: بپاومه‌که قسه‌کانی نه‌رم کردن و به‌هینواشی دوا ◊ مارنت الناقة: حوش‌تره‌که شیرمه‌کی وشک بوو ◊ مَرَنَ الشَّيْنِ: شته‌که‌ی نه‌رم کرده‌وه ◊ مَرَنَ فلاناً على الأمر: فلان‌کسی له‌سه‌ر کارمه‌که راهینا ◊ مَرَنَ به الأرض: به‌زموی دادا، خسته‌ی سه‌رمزوی ◊ تَمَرَنَ الشَّيْنِ: شته‌که نه‌رم و نیان بوو ◊ تَمَرَنَ على الشَّيْنِ: راهینانی له‌سه‌ر شته‌که کردو فی‌ری بوو ◊ التَّمَرِنُ: راهینه‌ر ◊ يان (التَّمَرِنُ): راهینه‌دراو که‌سێک ماومیه‌ک خه‌ریکی فی‌ربوونی کارێک بی ◊ المُرْكَنُ: رمبی ره‌قو پتهو ◊ المَسْرَنُ: چه‌رمی نه‌رم‌کراو ◊ مَرْنَا الأَنْفَ: نه‌ملاو نه‌ولای لوت ◊ المَرْنُ: ره‌گێتکه له‌دیوی ناومه‌ی قاچی پێشه‌وه‌ی حوش‌تر ◊ المَرْنُ: ره‌موشتو دابو نه‌ریت ◊ حال و ومزع ◊ مَرِهَتْ عَيْنُهُ: چاوی کلی تیدا نه‌بوو ◊ يان چاوی توشی نه‌خۆشی بوو ◊ المَرَّةُ: نه‌خۆشی چاو.

أَمْرَقَ الجِلْدُ: پێسته خۆشبوه‌که کاتی نه‌وه‌ی هاتوووه مووه‌کانی بپن‌درینه‌وه ◊ مَرَقَ الشَّرِبُ: قوماشه‌که‌ی به‌ماده‌ی عوصفور ره‌نگ کرد ◊ اِمْتَرَقَ الشَّيْنُ: شته‌که به‌خیرایی و به‌ته‌وزم قه‌باره‌که‌ی بپری، مه‌سافه‌که‌ی بپری ◊ اِمْتَرَقَ الرُّوْدُ من بطن أمه: زارۆکه‌که به‌ناسانی له‌سکی دایکی هاته‌ده‌ر ◊ اَمْتَرَقَ السَّيْفَ من غمسه: شمشیرمه‌که‌ی خیرا له‌کالان دهره‌ینا ◊ اِمْرَقَ وَالْمَرَقَ الرجلُ: بپاومه‌که شه‌رمگای دهرکه‌موت ◊ اِنْمَرَقَ الشَّعْرُ: هَزَمَه بِلَاو بوو هه‌لومری ◊ تَمَرَقَ الشَّرِبُ: قوماشه‌که قبولی ره‌نگ و صویغه‌که‌ی کرد ◊ المَارِقُ: له‌نابین دهر‌چوو ◊ المُرَاقَةُ: هه‌رشتیک له‌شتیکی تر هه‌لومری ◊ المَرِيْقُ: گیا عصفور (گوله‌ زرده) ◊ المَرِقُ: پێست که بۆگه‌ن بکا توکه‌که‌ی لێ بپن‌درینه‌وه ◊ خوری شیکراوه‌و به‌ شه‌ کراو ◊ خوری مه‌ره‌ له‌پرو نه‌خۆش ◊ پشکوونی گول ◊ المَرِقُ: خوری بۆگه‌ن ◊ المَسْرَقُ: شو‌رباوی چه‌ور ◊ المَرَقَةُ: خوری له‌سه‌رم‌تای رینه‌وه‌ی له‌پێسته‌که ◊ نه‌و زیده‌ گۆشته‌ی به‌پێسته‌وه ده‌مینیتته‌وه دواي گورونی جیا‌کردنه‌وه و دامالینی له‌گۆشته‌که ◊ پێستی ده‌باغکراو ◊ المَرِيْقُ: پڕژو چقل و جالی گول ◊ المَسْرَاقُ: که‌سێک خو له‌شت هه‌لقورتینی و له‌هه‌موو دیزه‌یه‌ک نه‌سکوی بی ◊ المَرِقُ: گۆشت که چه‌وری که‌می تیدابن

مَرَمَرَ فلان: فلان‌کس رقی هه‌لسا ◊ مَرَمَرَ الماءُ: ناومه‌که‌ی والیکرد به‌سه‌ر زموی دا بپروا ◊ تَمَرَمَرَ الجِسْمُ: جه‌سته‌ی له‌رزى حه‌جمینی لێ بپرا ◊ تَمَرَمَرَ فلان على أصحابه: فلان‌کس بوو به‌ نه‌میرو گه‌وره به‌سه‌ر هاوه‌له‌کانی دا ◊ المُرَامِرُ: که‌سێک خاومنی جیسمی نه‌رم و نیان بی ◊ المَرْمِرُ: به‌ردی روخام (مه‌رمه‌ر) ◊ المَرْمِرَةُ:

المَرَّةُ: (رجل مَرَّةُ الفزاد): پیاویکی دل نه خوښه ۵
 المَرْهَاءُ مِنَ النَّعْجِ: مېرو بهرانی زور سپی ۵
 زهوی کهم داپو روک ۵ المَرْهَةُ: سپیایی کهستی
 تری تیکه لاو بی ۵ جائیک ناوی بارانی تیدا
 کؤبو بیتوه ۵ مَرْمَمُ الجُرْحِ: مېرهمی خسته
 سمر برینهکه ۵ المَرْمَمُ: گرومیهکی چهوره زور
 جوړی ههیهو بو زور برینو هاوسانو درزی
 جهسته بهکاردئ ۵ المَرُوءُ: رومکیکی بوخوښه ۵
 المَرُوءَةُ: کیویکه له مکهکه بهرامبهر کیوی صهفا.

مَرَى الفرس مَرِيًّا: نهسپهکه سمکولی کرد یان
 قاجی بهسمر زهوی راکیشا بهوی شکانو شتی
 واوه.

مَرَى الثَّيْبِ: شتهکهی دمهینا.

مَرَى الفرس: نهسپهکهی تاودا بو نهوهی بزانی
 تچهند نازاو به توانایه بوغاردان

مَرَى الريح السحاب: بایهکه وایکرد هورهکه باران
 بیارینن.

مَرَى فلاناً حقه: نینکاری مافی فلانی کرد.

مَرَى فلاناً الناقة ونحوها: حوشرهکه شیری دا ۵
 امرى الدَّم: خوینن دمهینا ۵ ماراه: کیشو
 دمه دهمی له گهل کرد.

ماری فلاناً: پیچهوانهی ویستی فلانکهسی کرد
 فرتو فیلی له گهل دا نهنجام دا ۵ امتری فی
 الثَّيْبِ: شتهکهی دمهینا ۵ امترت الريح
 السحاب: رهسه بایهکه هورهکهی وایکرد
 بارانی لی بیاری ۵ امتری الناقة: حوشرهکهی
 دوشی ۵ قاری القوم: خه لکهکه کیشو نیزاعیان
 بهرپاکرد ۵ قاری فی الثَّيْبِ: گومانی له شتهکه دا
 هه بوو ۵ تمری بالثَّيْبِ: خوی به شتهکه
 رازاندموه ۵ المَارِيَّةُ: مانگا که گوله کهی هه بی ۵
 الماری: مانگای سپی ۵ دمه پیهکی له خوری

دروستکراوو خه تخمت ناوکیشو ناودابه شکر
 له پیی دمکرد ۵ المَارِيَّةُ: هه تی قه له وو خوباب ۵
 ناهرمتی بیست سپی ۵ المَرِيَّةُ: کیشو دمه دهمی
 ۵ المَرِيَّةُ: حوشری شیر زور ۵ المَرِيَّةُ: راستو ریک
 ۵ دمگوتری: (امر مَرِيَّة): کاری راست.

مَرَجَ الشراب: شهرا به کهی تیکه ل کرد به شتی تر.

مَرَجَ فلاناً علی صاحبه: فلانکه سی هه لنا بو
 دزایه تی کردنی هاوه له کهی ۵ مَارَجَهُ: تیکه لاوی
 کرد.

مَرَجَ السبيل: گونه روه کهکه له حاله تی سهوزیه وه
 جووه سمر حاله تی زهردی.

مَرَجَ الشرابُ والماء: شهرا بو ناو تیکه لاو بوون ۵
 المِرْجُ: نهوهی شهرا بی تیکه ل دمکری ۵ همر
 دووشت تیکه ل بکرین به مهربه کیکیان ۵ المِرْجُ:
 (شراب مَرَجُ): شهرا بی تیکه ل کراو به شتی تر
 ۵ المِرْجُ: ههنگوین ۵ نهو ناوهی تیکه لی شهرا ب
 دمکری ۵ بادامی تال ۵ المِرْجُ: (رجل مَرَجُ):
 پیاویکی به چمپو گوپو دروزن و پارا، هیج
 کاتی له سمر رهوشتیک به رده موام نابی ۵ المِرْجُ:
 بادامی تال، شهرا ب که تیکه ل بی له چمند
 شتیک.

مَرَجَ: گالتهو سوعبه تی کرد ۵ امزح الکرم: کهبری
 بو دارمیوه که کرد ۵ مَارَجَهُ: گالتهو سوعبه تی
 له گهل کرد ۵ مَرَجَ السُّبُلُ والعِنَبُ: گونه
 دانه ویله که رنگی گؤراو پیگهی، ترنیه که
 پیگهی ۵ المِرْجُ: گولی دانه ویله. ۵ المَرْدَةُ: سه رما.
 مَرَوَّ اللبن: شیره کهی ورده ورده هومقوم
 خواردموه.

مَرَوَّ المَرَقَ ونحوه: شورباوه کهی خواردموه هه لیلوشی.

مَرَوَّ فلاناً: رقی له فلانکه سی بوو.

هَزْرُ الْقَرْبَةِ: کونده ناومگهی پِرکرد لَمناو.

هَزْرُ الرَّجْلِ: بیاومکه دلی پتهو بوو ◊ قسه خوْش و عهنتیکه بوو.

هَزْرُ التَّمْرِ: خورماکه پینگهی ◊ الْأَمْرُزُ: بیاوی دل قایم و وریمهرز ◊ الْمِزْرُ: بیرهی دروستکراو لهزورات ◊ نهمحق و کیل. ◊ الْمِزْدَةُ: هملمزین ◊ المازریون: پروانه مادهی (الماذریون).

هَزْرُ الشَّرَابِ: شهرابهگهی ههلمزی.

هَزْرُ الشَّيْنِ أَوْ الرَّجْلِ: شتهکه یان بیاومکه لمغهبیری خوْی باشتر بوو.

هَزْرُ الشَّرَابِ: شهرابهگه زور مزر بوو ◊ مَزْرَةٌ: بهباش و جاکى هاته بهرجاو ◊ مَزْرٌ فَلَتَا بِذَلِكَ الْأَمْرَ: بهوشته فلانکھسی بهرزکردهو ◊ تَمَزَّرَ: شهرابی مزر یان شتی مزری خواردهو ◊ تَمَزَّرَ الشَّرَابَ: شهرابهگهی ههلمزی ◊ الْمَازَةُ: (حِطَّة مَازَةٌ): گمنمیکه ههویرمگهی شل دمبیتهوهو نانی لئ ناکری ◊ الْمُزُّ: ههرخواردن و خواردنهوهمیهک تامی مزر بی ◊ الْمِزُّ: فمضل و زنده ◊ الْمَزْرُ: مؤلعت ◊ الْمَزَاءُ: شهرابی تام خوْش ◊ الْمَزَّةُ: بهمانا (المَزَاءُ دئ) ◊ کهمیک قومه ناویک یان قومه شیریک ◊ کهمیک لهقایهکه داماوہ ◊ دمگوتری: (مَافِي الْإِنَاءِ الْاْمَزَّةُ): کهمیک لهقایهکه داماوہ ◊ الْمَزَّةُ: شهرابی مزر و خراب ◊ المیز: شکومهندو گهوره، زانا که کهس هاوشانی نهبی.

هَزْرَعُ الْفَرَسِ وَغَرِهِ فِي عِلْوِهِ مَزْعًا: نهمسبهکه بهگورجی بازی دا.

هَزْرَعُ الْقَطْنِ: بهدمست لؤکهگهی شی کردهوہ ◊ مَزْعُ الشَّيْنِ: شتهگهی بلاو کردهوہ ◊ تَمَزَّعَ الشَّيْنِ: شتهکه بلاو بؤوه ◊ تَمَزَّعَ الْقَوْمُ الشَّيْنِ بَيْنَهُمْ:

خه لکهکه لهناو خوْبان دا شتهکه یان بهش کرد ◊ الْمَزَاعَةُ: هه لومریوی شت نهو پِرزو وردمو خلتهو شتهی لهشتی تر دهکھوئته خووار ◊ الْمَزَاعُ: زیشک ◊ الْمَزْعَةُ: باشماوهی جهوری ◊ قومه ناو.

الْمِزْعَةُ: پارچه لؤکه پارچه پهرو پؤلی بالنده پارچه گوشت ◊ الْمِزْمِيُّ: فیتنه ◊ شهپروہ.

هَزْرَقَ الطَّائِرَ بَسَلْمِهِ مَزْقًا: بالندهکه جیقنهی بهردابهوه ◊ مَزَّقَ الثَّوْبَ: قوماشهگهی دری ◊ مَزَّقَ عِرْضَ أَخِيهِ: تانهی لهناموسی براگهی دا جوینی پیدا ◊ هورنان دمفهرموی: ﴿وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مَمَزَّقٍ﴾ ◊ پهرتو بلاومان کردن و ههریهکه یانمان فری دابه شوینیک ◊ مَازَقَهُ: پپشپرکیی لهگهل دا کرد لهراکردن و بازدان دا ◊ تَمَزَّقَ: قه لشت قه لشت بوو ◊ تَمَزَّقَ الْقَوْمُ: خه لکهکه په رته وازه بوون ◊ الْمَزَاقُ: گورج و گول خیرا له نیش و کاردا ◊ الْمَزَقُ: (ثوب مَزَق): قوماش یان کراسی دراو.

الْمِزْقَةُ: بهمانا (المِزْقَةُ) دئ ◊ الْمِزْقُ: بهمانا (المِزْقُ) دئ ◊ مَزْمَزَةٌ: ههولنه و گپرو نهمدیوی نهو دیوی کرد ◊ هینایه پپشهوهو برديه دواوه ◊ تَمَزْمَزَ: لهقاندی، جولاً، کهوته جم و جول ◊ تَمَزْمَزَ لِلْقِيَامِ: ههولی دا هه لئس.

هَزْنٌ مُزْنًا: به خیرایی رؤی بی جیبه جینکردنی نیشهگهی ◊ دمشگوتری: (مَزْنٌ مِنَ الْعَدُوِّ): لهترسی دوزمنهگهی هه لات.

هَزْنٌ فَلَانٌ: فلانکھس دهم و جاوی گمشابهوه.

مَزْنٌ فَلَانًا: فلانکھسی شکودار کرد، بهسمر کهسانی دیکه دا پاساوی دابهوه ◊ بهباشمله مهدحی کرد له لای خاومن دهسه لات و کار بهدست.

مَسَا الطریق: ناو همدی ریگای گرتهمبر ۵ اَمْسَا بِن القوم: هفسادو گمندهلی خسته نیو خه لگه وه ۵ الْمَسَاءُ: ناو مپراستی ریگا.

مَسَحَ فِي الْأَرْضِ: بهناو زهوی دا رویشته.

مَسَحَ الشَّيْءَ الْمَطْلُوعَ أَوْ الْمُبْتَلَّ مَسْحًا: دهستی بهسمر شته که دا هیئا بوئه وهی چرج و لؤج و شوپنه واری ته ریپه که می بهسمر وه نه میئن.

مَسَحَ عَلَى الشَّيْءِ بِالْمَاءِ أَوْ بِالذَّهْنِ: دهستی ته ری بهسمر شته که دا هیئا.

مَسَحَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ الْيَتِيمِ: بهزه می بهه متیوه که دا هات.

مَسَحَ فَلَانًا بِالْقَوْلِ: بهه می نهرم له گهل فلان کهس دا دوا بوئه وهی له خسته می به ری.

مَسَحَ الْقَوْمَ: بهسمر خه لگه که دا روئی و لایان نه مایه وه.

مَسَحَ الْحَجَرَ الْأَسْرَدَ: دهستی به به رده ره شه که می که عبه دا هیئا بو ته به روك.

مَسَحَ شَعْرَهُ: موی هزی به شان کرد.

مَسَحَ فَلَانًا بِالسَّيْفِ: فلان که می به شم شیر بری.

مَسَحَ الْقَوْمَ قَتْلًا: رهبری له خه لگه که داو که لاک می خستن

مَسَحَ الْإِبِلَ: حوشتره که می ماندو کرد کزو لاوازی کرد.

مَسَحَ الْمَسَاحَ الْأَرْضِ: روپیوه که به ممترو زیراع زهویبه که می روپیو کرد.

مَسَحَ فَلَانٌ مَسْحًا: فلان که می ره فیسکی چوزایه وه به هوی زیری پو شاکه که می ۵ دیوی ناوه وهی

رانه گانی لیک خشان و درزو شوپنکه میان تیدا

بهیدا بوو ۵ مَسَحَتِ الْمَرْأَةُ: نافرته که سمت بوچ

مَزَنَ الْقَرِيَةَ: کونده ناوه که می پر کرد ۵ مَزَنَهُ: بو زیدمو موباله غه له مانای (مَزَنَهُ) دئ ۵ تَمَزَنَ: به ری خوی دا به به له روئی ۵ تَمَزَنَ عَلَى أَصْحَابِهِ: شانازی بهسمر هاوه لانی دا کرد، زیاد له به ره می خوی قاجی راکیشا ۵ الْمَازِنُ: گهرای میروو ۵ الْمَزْنُ: هه ور که بارانی بیوه می ۵ الْمَزْنَةُ: تاوه باران ۵ (ابن مَزْنَةَ): مانگ که جار جار له ناو هه ور درده چی و ده بیند ری.

مَزَا مَرًا وَمَزِيًا: لوتبه رزی نواند.

أَمْرًا عَلَيْهِ: زیده ریزی بهسمر نه ودا هه بوو ۵ مَزَاهُ: به باشی زانی و ته فضیلی دا ۵ تَمَازَى الْقَوْمَ: خه لگه که خویان به گه وره و ری زدار دانا ۵ تَمَزَى عَلَيْهِمَ: پئی و ابوو زیده فه زلی هه به بهسمر نه وان دا ۵ الْمَازِي: به مانا (الْجَبَارُ) دئ ۵ الْمَازِيَةَ: زیده ۵ التَّمَازِي: ده گوت ری: (فعد عني متمازياً): دزم وه ستاو پیچه وان می دابو نهریت له گه لم دانیشته ۵ الْمَزُو وَالْمَزِي: ته واو ۵ لهه موو شتیک دا ته واوو کامل ۵ الْمَزِي: به مانا (الْمَزُو) دئ ۵ زهریضو قسه خویش ۵ الْمَزِيَّةُ: لهه موو شتیک دا به مانا (الْمَزُو) دی ۵ زیده فه ضلو ری زرداری که له کهسانی دیکه جوداوازی هه می ۵ خواردنی تایبته که بوپیواو دروست ده کری.

مَسَا فَلَانٌ مَسْنًا وَمَسْرًا: فلان شتی ناشیرین و نه شیواوی نه جامدا ۵ راست و دروی تیکهل کرد.

مَسَا عَلَى الشَّيْءِ: هیللی له پیواوه که کرد.

مَسَا الْقِتْرَ: منجه له که میان کولینه که هیواش بووه.

مَسَا حَقْدًا: درمنگ مافه که می بو گه رانده وه.

رهبمن و خه لوه نشين ۵ شه قامه پري ۵ الْمَسَاءُ:
 زهوى دهشت و بان كه بهردهوردى ههبن ۵
 نافرمت كه قاجى قابه رقهى ديارنهبن ۵ بان
 مهكى بهرز نه بوينه وه ۵ الْمَسْحَةُ: دموگوتري:
 (عَلَيْهِ مَسْحَةٌ مِنْ جَمَالٍ أَوْ مِنْ مَسْحَةٍ مِنْ هِزَالٍ أَوْ
 عَلَيْهِ): كه ميگ له جوانى بان له لاوازي بيويه
 ۵ الْمَسَاحَةُ: خه تكوزينه وه ۵ الْمَسِيحُ: كه سيك زور
 گهشت و گوزار بكا ۵ الْمَسِيحُ: نازناوى جهزرتى
 عيسى كورى ميره مه.

الْمَسِيحَةُ: كى ميترم ۵ بان مووى سه كه له شوينى
 ناسايى خوئى بيته خوارو بهدهران و داروو
 شتى وا چارنه كرى ۵ ههروا ناوه بو لاجانگ
 نيوان نهرمايى گوئ و برؤ بهرمو سهرو تاده گاته
 خوار ته بهله سه ۵ پارچه زيو ۵ دير هه مى زيو
 ۵ كهوانى جاك ۵ الْمَسِيحِي: كه سيك يا شتيك
 پال بدرئ بؤلاى جهزرتى مه سيح ۵ الْمَسْحُ:
 زهوى دهشت و بان كه بهردى وردى تيدابن و
 گياو گزى لى نه پوي ۵ الْمَسْحَةُ: بهر پويه كه
 ته خته ره شه و ميرو كاشى و شتى واى پى
 دهسردئ ۵ الْمَسْحُ: مروفتيك چاوو برؤى
 نهبن، ديارنه بن ۵ دهسگوتري: (رجل مسح
 الأليتين): پياويكه سمتى گهوره نه بن و
 بهنيسقانه وه نووسابن ۵ گوشتيان بيوه نه بن ۵
 مَسْحُهُ مَسْحًا: شيوهى گوړى.

مَسَحَ اللهُ كَذَا: خودا تامى شته كهى نه هيشت.

مَسَحَ الطَّعَامُ وَغَرَهُ مَسَاحَةً: خواردنه كه شيرينايى
 نه ما، بان ههرتامى نه بوو ۵ امسح الريم:
 هاوساوييه كه نه ما بوكايه وه ۵ امسح السين:
 شمشيركهى راكيشا ۵ امسحت العنق: قوله كه
 گوشتى بيومه ما گوشتى كه م بوو.

المسيح، لاوازو نه حمه ق ۵ روخسار شيواوو
 نه كه له و مت ناشيرن ۵ دموگوتري: (رجل مسح):

بوو سمتى لاواز بون ۵ مه مكي بجوك بون ۵
 بهر قاجى تهخت بون و پاژنه پي ديارنه بون ۵
 مَسَحَهُ: به نه رمى له گه لى دوا بؤنه وهى
 له خستهى بهرئ و هه ليخه له تينى ۵ مَسَحَهُ: لى
 خوش بوو، پهمانى بيذا ۵ مَسَحَ الشَّيْءُ: بو
 زنده پويى له ماناي (مَسَحَ) دئ ۵ مَسَحَ فُلَانًا:
 هسهى نه رمى له گه ل فلانكس كرد بؤنه وهى
 فيلى لى بكا هه ليخه له تينى ۵ مَسَحَ الإِبِلَ:
 به مانا (مَسَحَهَا) دئ ۵ امسح الميغ من غمد:
 شمشيركهى له كالان دمر كيشا ۵ انمسح رامسح
 الشئى: شته كه نهوى له سهرى بوو رامالدر،
 رادرا ۵ مَسَحَ الرجلان: دوو پياو كه
 دوستايه تيبان بهست ۵ بان مامه لهى كرين و
 فروشتنيان كرد ۵ بان دهستيان خسته ناو
 دهستى به كتره وه ۵ تَمَسَحَ بالماءِ ومنه: به ناو
 خوئى ششت ۵ تَمَسَحَ للصلاة: بو نوئز
 دهستنوئزى گرت ۵ تَمَسَحَ بالأرض: تهمه مومى
 كرد ۵ الأمسح: كه سيك بهر پروهى خوئى دا
 بروا ۵ كويز ۵ گورگ ۵ زهوى دهشت ۵ الأمسوح:
 ههردار يكي درئز له دروست كردنى كه شتى دا
 جهسپيندراين ۵ التمساح: گيانله بهر يكي
 وشكاومكى خشو كه، درنده و كه ته به،
 درئز ييه كهى پينج مه ترينك ده بن له رويارى
 نيلي ميصرو هه ندئ رويارى ولاتى تر دا هه به ۵
 ههروا ناوه بو پياوى زيننه خرؤو ره وشت
 ناشيرين ۵ التمسح: به مانا (التمساح) دئ ۵
 ههروا وشه (التمسح) ناوه بو مروفتى هسه
 نهرم و خوش و فيلاوى كه بيه وئ به هسهى
 خوش بهرام بهر كهى له خسته بهرئ ۵ زهوى
 تهخت كه ورده بهردى تيدابن و بى گياو
 درهخت بى ۵ المساحة: زانبارى روپيوى زهوى ۵
 المسح: پؤساك كه له مو دروست كراين ۵ پؤساكى

الماء: نهو ناومی دهست بیگاتی ◊ نهومی نارزوو
دابمركيئنی ◊ ناویك نهسویزی نه شیرین ◊
لهورپکی بهسوده بۆ نازهل.
مَسِيَسُ الحاجة: خاو من پئیداویستی.

مَسَطَ السَّاءُ: چی له قاپو مهنجه له کهدا هه بوو
له ماستو شتی وا به پهنجهی دمزی هینا ◊ مَسَطَ
الشراب: قوماشه کهی تهر کرد دوایی رایته کاند بۆ
نهومی چی ناوی تئیدایه لیبته خوار.

مَسَطَ فَلَائاً: بهقه مچی له فلانکسی دا ◊ المَاسِطُ:
ناوی سویر که گهده رهوان بکا ◊ رومکیکی
هاوینیه که حوشر بیخوا سکی پی ده چی و
چی له گهدهی دایه دپته دمر ◊ المَسيطُ: قور ◊
ناوی لیل له بنکی حموزدا ده مینتیه وه ◊
المَسيطَةُ: ناوی لیل ◊ بیر که ناوی شیرین بی و
ناوی بیری سویری بۆ بچی و له که لکی بخا ◊
ناوی نیوان هه زوو بیر که جاری دمبی و بۆگهن
دهکا ◊ شیوپک ناوی که می پئیدا برپوا ◊
المُسَطْرين: برپوانه مادهی (سَطْر) ◊ المِسْعُ: بای
شه مان ◊ المَسْعِيُّ من الرجال: پیاویك زور
رؤینده بی و نازابی بۆ رۆهستن.

مَسَكٌ بالشئ: شته کهی به دهست گرت کؤنترۆلی
کرد ◊ خوی پئیدا هه لواسی.

مَسَكٌ بالنار: چالی بۆ ناگره که هه لکه نندو نه مجار
به خۆل دایپۆشی.

مَسَكٌ الشراب: قوماشه کهی به میسک بۆنخۆش کرد.

مَسَكٌ السَّاءُ مَسَاكَةً: کویه که، کونده که ناوی زور
گرت ◊ امْسَلِكُ بالشئ: به مانا (مَسَكٌ) دئ ◊
امْسَلِكُ عَنِ الطَّعامِ: له خواردن مانی گرت ◊
امْسَلِكُ عَنِ الْإِنْفَاقِ: رزدی کرد له به خشین دا ◊
امْسَلِكُ الشَّيْئِ بیده: دهستی به سه رسته که دا
گرت ◊ امْسَلِكُ الله الْفَيْثُ: خودا بارانی گرت هوه

پیاوی ناشیرین و جهسته ناهۆلا ◊ هه روا وشه ی
(المَسِيحُ) به خۆراکیک دهگوتری: بی تام و خوی
بی ◊ المَسْرُخُ: (فرس مَسْرُخُ): نه سپی که هه ل
له رو بی گۆشت.

مَسَدٌ فِي السِّرِّ: کۆششی کرد له رۆیشتن دا.

مَسَدٌ الْجَبَلُ: جهبله کهی باش بادا، زور گشتی بادا.

مَسَدٌ الْبِقَلُ الْحِيرَانُ: روه که که نازه له کهی کزو لاواز
کرد.

مَسَدٌ الْبَطْنُ: گهده شلو ریک و بی بهرزو نزمی
بوو ◊ المَسَارُ: قابی ههنگوین خوار دنه وه ◊ المَسْدُ:
گوش و جهبلی دروستکراو له تویکلی درهخت ◊
جهبلی باش بادراو و چاک ریسراو ◊ المَسْدَاءُ:
(ساق مَسْدَاءُ): قاجی جوان و ریک و پیک ◊
المَسْرُودُ: دهگوتری: (رجل مَسْرُودُ): پیاوی دهمار
گشت و جهسته توندو تۆن ◊ (إمْرَأَةٌ مَسْرُودَةٌ):
نافرمتی هه دو بالا جوان و بهرزو بلند.

مَسْرَى: مانگی دوانزمی سالی هتیبلی.

مَسَى الشَّيْئِ: دهستی لئدا دهستی پئیداهینا.

مَسَى الْمَاءُ الْجَسَدُ: ناو گه پشته جهسته ی.

مَسَّتْ بِهِ رَحِمُ فُلَانٍ: خزمایهتی فلانی هه بوو ◊
مَسَّتْ الْحَاجَةَ إِلَى كَذَا: پئویستی ناچاری کرد بۆ
ئهو شته ◊ امْسَسَ الْفَرَسُ: نه سپه که دهست و
قاجی په لهی سپییان تئیدا بوو ◊ امْسَسَ فَلَائاً
الشَّيْئِ: فلانکسی و الیکرد دهست له شته که بدا
◊ امْسَسَ فَلَائاً شَكْوَى: شکایهتی لای فلانکس
کرد ◊ مَسَأَهُ: دهستی لئ دا ◊ به جهسته ی کهوت
◊ تَمَسَّ الْجُرْمَانُ: دوو قه باره که لیکیان دا ◊ تَمَسَّ
الزُّوجَانُ، زَنُو مَيْرَدَمَكَةَ جَوْتَبُونُ ◊ مَسَّاسُ:
دهستی لئ بده ◊ (لَا مَسَّاسَ): توخنی مه که وه ◊
المَسُّ: شیتی ◊ چاره سه رپیه که به داخکردنی
جهسته به کاوییه نه نجام دهری ◊ المَسُّوسُ من

رومکیکی بونخوشه ◊ المَسْكَانُ: عمرمبون ◊
 المَسْكَةُ: همرشتیک پستی پی بیهستری ◊
 همرشتیک بیته هوکاری راومستانی جهسته و
 گهشه کردنی ◊ عهقل و ناومزو رای پهسهند ◊
 پیاویکی خاومن عهقل و رای پهسهنده ◊ همروا
 وشه (مُسْكَة): بهبیریک دهگوتری: گلهکی
 پتهو بی پیویست بهومنهکا ههلبچندری ◊
 شوینهوارو پاشماوه ◊ المَسْكَةُ: نازاو چاونهترس
 ◊ المَسْكَةُ: رزدو چروک ◊ کسبیک کهدمستی
 بهسمر شتیک دا گرت له چنگی دهرنیه ◊
 پالهلوان و زورانبازی باش.

المَسِيك: رزدو چروک ◊ المَسِيكَة: (أرض مسيكة):
 زهویبهکه ناو وشک نابیتهوه تییدا بههوی
 توندی و پتهوی خاکهکی ◊ مَسَلَّ الْمَاءَ مَسَلًّا:
 ناومکه جاری بوو ◊ اَشْتَمَلَ السَّيْفُ:
 شمشرمکی لهکالان دمرکیشا ◊ الْمَسَالَةُ: دم و
 جاوی دریز که جوان بی ◊ الْمَسِيلُ: رپرهای ناو
 لهقمدار خورمای تهر.

مَسَنَ فُلَانٌ: فلانکس شیعری دلداری بی نهدمبی
 گوت ◊ دلداری و فیشالی نواند.

مَسَنَ فُلَانًا: لهفلانکسی دا تاکهوته سمرزهوی.

مَسَنَ الشَّيْءِ مِنَ الشَّيْءِ: شتهکی لهشتهکه
 دهرهینا ◊ المِيسون: کوری گهنجی قوزو قهدو بالآ
 جوان.

مَسَا فُلَانٌ: فلانکس وادهی کردنی کاریکی داو
 دواپی کهمتر خهمی تییداگرد ◊ امسى القوم:
 خهگهکه کهوتنه کاتی نیواره ◊ امسى فلانًا:
 بهشتیک یارمتهی فلانکسی دا ◊ ماساه:
 گالتهی پیکرد.

مَسَى فُلَانٌ: فلانکس وادهی کردنی شتیکی داو
 دواپی کهمتر خهمی لی کرد ◊ مَسَى فُلَانًا:

نهپیاراند ◊ مَسَكَ بالشيء: بهمانا (مَسَكَ) دئ ◊
 مَسَكَ فُلَانًا: عمرمبونی دا بهفلانکس ◊ مَسَكَ
 بالنار: بهناگر داخی کرد ◊ اِمْتَسَكَ بالشيء:
 بهمانا (مَسَكَ) دئ ◊ اِمْتَسَكَ فُلَانٌ بِالْبَلَدِ:
 فلانکس لهولاتهکدا نیشه جی بوو ◊ تَمَسَكَ
 بالشيء: بهمانا (مَسَكَ) دئ ◊ تَمَسَكَ بالشيء:
 بهمانا (مَسَكَ) دئ ◊ تَمَسَكَ بِالطَّيْبِ: بهبونی
 خوش خوی بونخوش کرد ◊ اسْتَمَسَكَ الْبِرْلُ:
 میزمکه نههاتهدرو حهوق بوو ◊ اسْتَمَسَكَ
 بالشيء: بهتوندی دمستی بهشتهکه گرت ◊
 اسْتَمَسَكَ عَنِ الْأَمْرِ: لهکارمکه وستاو نهجمی
 نهاد ◊ اسْتَمَسَكَ الرَّجُلُ عَلَى الرَّاحِلَةِ: پیاومکه
 خوی لهسمر و لاخهکه گرت و نهگلا ◊ الإِمْسَاكُ:
 رزدی و بهخیلی ◊ الإِمْسَاكُ فِي الصَّرْمِ: وازهینان
 لهخواردن و خواردنهوهو شتی تر
 لهبهرمبهپانهوه تا خور ناووبوون ◊ گیران و
 قهبزبوون و وشکبوونهوی خوراک خوراو
 لهریخولهدا، پیچهوانهی سکچون و رهوانی ◊
 التَّمَسُّكُ: پیکهومنووسان یکدی گرتنی
 مادهکان بهپهکهوه ◊ التَّمَسُّكُ الإِجْتِمَاعِي:
 پیکهوه لکانی تاکهکانی کومهن ◊ الْمَأْسِكَةُ:
 تویکلیکه بهسمر دم و جاوی مندالهوه ◊
 الْمَسَاكُ: نهو شوینهی ناو بگریتهوه ناوی تییدا
 بمینیتهوه ◊ الْمَسَاكَةُ: رزدی و چروکی ◊ الْمَسِيكُ:
 بهخیلی و رزد ◊ (سقاء مسك): کوندهو کوپه و
 گوزمیهکه زور ناو دهگری ◊ الْمَسْكُ: پیست ◊
 پارچهپیک پیست ◊ الْمَسْكُ: چینی زهوی ◊
 بازنه و خرخال ◊ کهلهشاخی نازهل و عاج
 دروست کرابن ◊ الْمَسْكُ: عهقلی زور ◊
 عاقلهنندی تهواو ◊ همر خواردن و
 خواردنهوهپیک جهسته رابگری ◊ الْمَسْكُ: میسک
 کهلهجوره مامزیک دهردهیندیری ◊ مَسِكَ الْبِر:

بەفلا نكەسى گوت چۆن نيوارەت تىپەراند يان
نيوارە باشى لەفلا نكەس كرد.

إمْتَسَى ما عند فلان: چى لاي فلان بوو ھەمووى
برد ۵ الأَمْسِيَّةُ: نيوارە تا كاتى نيوە شەو ۵
لِلسَاءِ: نيوارە پىچەوانەى بەيانى.

مَسَى فلان مَسِيًّا: فلانكەس رەموشتى ناشرين بوو
۵ وای ليهاتوووه گوى لەنامۆزگارى ناگرئو
بەقسەى كەس ناكا.

مَسَى الشَّيْئِي: بەدەستى شتەكەى مەسح كرد
دەستى بەشتەكەدا ھيئا.

مَسَى السَّيْرِي: بەھيدى رويى.

مَسَى الحُرَّ الماشية: گەرما نازەلەكانى كزولاواز كرد.

مَسَى السيف: شەمشيرەكەى لەكalan دەرکيشا:؟ ۵

إمْتَسَى: تينووى بوو ۵ تَمَسَى الشَّيْئِي: شتەكە
پچرا، كەرت و لەت بوو ۵ تَمَسَى: بەمانا
(تَمَسَى) دئى ۵ التَّماسِي: بەلاو كارمات ۵ الماسى:
كەسەيك گوى لەنامۆزگارى كەس نەگرئ.

مَسَّحَ الشَّيْئِي: شتەكەى تىكەل كرد ۵ المَشِجُ
والمَشِجُ: ھەردو شتەيك تىكەلاو بكرين (دوو
رەنگ تىكەلاو بين) ۵ الأَمْشاج: نەو چلك و
پىسيەى لەسەر ناوك كۆدەمبیتەو ۵ لەبوارى
ژياندارى دا وشەى (الأَمْشاج): ناوہ بۆ خانەى
تۆماوى پياوو خانەى ھىلكۆكەى ميبەنە پيش
بەمەك گەمبشتيان و پىكەوہ نوسان و تىكەلاو
بونيان ۵ أَمْشَحَتِ السَّمَاءُ: ئاسمان ساو بوو،
ھەورى پيۆنەما ۵ أَمْشَحَتِ السُّنَّةُ: سالىكە
وشكەسالى بوو، گرانى بوو.

مَشَّرَ الشَّيْئِي: شتەكەى دەرخت.

مَشَّرَ فلاناً: دای بەفلا ن، پيى بەخشى.

مَشَّرَ فلان: فلانكەس خراب و بەدرەموشت بوو.

مَشَّرَ الشَّجَرُ: درەختەكە چروى كرد پۆخى كرد ۵
أَمْشَرَ فلان: فلانكەس بازى پانى ھاويشتن
ھەنگاوى پانى ھەلئان ۵ فلانكەس فش بوو،
ھەلاوسا ۵ أَمْشَرَ الشَّجَرُ: بەمانا (مَشَّرَ) دئى ۵
أَمْشَرَتِ الأَرْضُ: زەببەكە رومكى لى روا،
رومكى رواند ۵ مَشَّرَ الشَّجَرُ: بەمانا (مَشَّرَ) دئى ۵
مَشَّرَ فلاناً: بەخشى دابەفلا ن، شتى پيدا ۵
مَشَّرَ الشَّيْئِي: شتەكەى دابەشكرد، بلاوى كردەوہ
۵ إمْشَرَ الرامى بِمَجْنَبِهِ من ريق الشَّجَرِ:
شوانەكە بەگۆچانەكەى گەلاى بۆ نازەلەكانى
داھيئا، لى نزيك كردنەوہ.

تَمَشَّرَ فلان: فلانكەس بى ئاتاج بوو ۵ يان ديارەدى
دەولەمەندى لەسەر ديار كەوت ۵ تَمَشَّرَ لاهله:
كاسبى بۆ خاوو خيزانى كرد ۵ پۆشاكى بۆ
خيزانى كرى. ۵ تَمَشَّرَ الشَّجَرُ: درەختەكە پۆخى
كرد ۵ تَمَشَّرَ الشَّجَرُ: درەختەكە سەوز بوو ۵
تَمَشَّرَ القرم: خەلكەكە دواى روت و رەجالى
پۆشاكيان پۆشى ۵ الأَمْشَرُ: گورج و گۆل ۵
جوست و چالاك ۵ المَأْشَرَةُ: (أرض ماشرة):
زەببەكە بەباران تيارو بووہ ۵ المَشْرُ من
الرجال: پياوى سورە فله ۵ المَشْرُ: جنيوو قسەى
ناخۆش ۵ دەرگوتري، (أذهب مشراً): جوينى پيدا
۵ المَشْرَةُ: سەرمتاى دەرگەوتنى روك ۵
لەزاراومى رومكانسى دا ھەرچەستەيەكى رومكى
كەمبەھومرى مەرگەزى نەبى ۵ ھەروا ناوہ بۆ
نەوگەلاو شتەى شوان بەگۆچانەكەى بۆ
نازەلەكانى دايدىنئى ۵ ھەروا ناوہ بۆ رومكى
كورتە بالا ۵ پۆشاكى ئافرەت ۵ المَشْرَةُ: (مشرة
الأرض): يەكەم روك كەلەزموى سەردەردىنئى.

مَشَّى العَظْمَ مَشًّا: دواى ھيئان و بردنى ئيسقانەكە
لەدەمى دا نەمجار ھەلى مليست.

مَشُّ فُلَانًا: دزایمتی فلانکسی کرد ◊ (مَشُّ يده):
دهستی خوئی به پهری زبیر سړی بؤنه ووی
جهوری بپوه نه مینن.

مَشُّ الناقَةَ: حوشرمهکی دؤشی.

مَشُّ مال فلان: ورده ووده مالی فلانکسی
ومرگرت.

مَشُّ الثَّيْنِ فِي الْمَاءِ: شتهکی لماناوه هکیشا
بؤنه ووی بتوینته ووه ◊ مَشَّتِ الدَّابَّةَ: ولاخه که
له زمنگی دا خرابیه که پیدا بوو بهنده نده
نيسقان رفق نییه ◊ امَّشُ العَظْمُ: نيسقانه که
شتی وای تیدا بوو هه لمیسری ◊ مَشَّ العَظْمُ:
موخی نيسقانه کهی دمه رینا ◊ امَّشُ فلان:
فلانکس خوئی پاک کرده ووه ◊ امَّشُ العَظْمُ:
جهوری و موخی ناو نيسقانه کهی هه لمزی ◊
امَّشُ مَاني الضَّرعِ: چی له گوانه که دا هه بوو
هه مووی دؤشی ◊ امَّشُ من مال فلان: له مالی
فلانکس شتی دهستکوت ◊ امَّشُ الشَّوْبِ:
کراسه کهی داکه ند ◊ امَّشُ المِراةَ حُلِيَّتِها:
نافرته که مله وانکه کهی له ملی خوئی داکه ند ◊
المَاشُ: زهوی نهران ◊ بنه ماو کانگه ◊ نفس
◊ سروشت ◊ نيسقانی بی موخ ◊ خزمه تکار
له مسفهرو له مال هوه ◊ له بواری ژباندری دا
بریتیه له نيسقانی نيسفنجی ◊ المِشَّةُ: سهری
نيسقانی نهرم که ده گونجی بکرؤزی ◊ نيسقانی
شان که بهرز بؤته ووه ◊ زهوی پته ووه رفق که
بیری لی هه لده که ندری و ناوی دهوران دهوری
تیدا کؤده بیت هوه ◊ رینگیه که به بهردی بچوک و
گل ره صیف بکری واته به تیکه له راسته و
باسته بکری ◊ المِشُّ: سپاییه که له چاوی
حوشر تا دمرده که ووی ◊ شتی که له زمندی ولاخ
بهرز ده بیت هوه و موکو نيسقان رفق نابی ◊ المِشُّ:

به نیری ناو جه ره و پیسته که هه لدمگری و
دمگریته پنجوری زستان ◊ المِشُّ: دهسته سړو
شتی واه ده دست و مه چه کی پی وشک
دمگریته ووه.

مَشَّطَ الشَّعْرَ مَشْطًا: قزمه کی به شان ه کرد.

مَشَّطَ الثَّيْنِ: شته کهی تیکه لاو کرد ◊ ماست و ناو
یان شیرو ناوی تیکه ل کرد.

مَشَّطَ الأرضَ: زهوییه کهی به نامیری مال مال تهخت
کرد بؤنه ووی دانه و نله جان دراومکه زبیر خوئی
بکه ووی.

مَشَّطَ الدَّابَّةَ: ولاخه کهی به نامیری و موکو شان داخ
کرد ◊ مَشَّطَ يد فلان مَشْطًا: دهستی فلانکس
زبیر بوو به ووی نیش بیکردن یان چقل و چالی
تیراچوو ◊ مَشَّطَتِ الناقَةَ: حوشرمه که به ملاو
به ولای دوگه کهی دا بهزی تیل مانج تیل مانج
دروست بووه ◊ امَّشَّطَتِ المِراةَ: نافرته که قزی
شانه کرد ◊ المِشَّطَةُ: پیشه ی جوانکاری و
نارایشکاری.

المِشَّاطَةُ: نه و توک و قزانه ی له کاتی شان ه کردن دا
هه لده و مورن ◊ المِشَّاطَةُ: نافرمتی نارایشکارو
جوانکارو رازینه رموه ◊ المِشَّطُ: شان ه ◊ نامیری
قزده اینان ◊ المِشَّطُ: به مانا (المِشَّطُ) دئی ◊ نامیری
ته نین نامیری که بؤ ته نین و چنن و ته و نکرده
به کاردی ◊ هه روا ناوه بؤ نامیری داخ کردنی
حوشر که له سهر شیوه ی شان ه و دانده ◊
به شیک له هاج که مده که و ته نیوان به ره پی و
قامه که گانی ◊ هه روا وشه ی (المِشَّطُ) ناوه بؤ
نيسقانی شه پیلکی شان ◊ یان نه و گوشته ی
دایبوشیوه و به شه پیلکه که دا پان بؤته ووه ◊
نامیری مال مال که دوا ی توچاندن به ولاخ به سهر
زهوییه که رادمگیشری بؤنه ووی دانه و نله که
زبیر خاک بی و گل دایبوشی ◊ هه روا ناوه بؤ

جوره ماسیهک لمرور بار دا دمزی ۵ المَشَطَةُ: شیوهی قزّی بهشانهکراو ۵ المَشِيطُ: سمری بهشانهکراو، قزّی داهینراوو ریّک خراو ۵ المَشَطُ: شانه ۵ المَشْرُوطُ: (رجل مشروط): پیایوی قهدو بالآ جوانو ریّکو و پیّک.

مَشِطَ الرجلُ مَشَطًا: پیاوکه دیوی ناووهوی رانهکانی لیّک دهخشین لهکاتی رویشتن دا ۵ مَشِطَتِ الدَابَّةُ: ولاخهکه دهمارهکانی لهناو گوشتهکهی دا دمکهوت ۵ المَشَطُ: نهو جقلو و چالهی لهدمست رادهچی ۵ پوازیکه کلکه باچی بن قاییم دمکری ۵ المَشِطَةُ: جقل، دپک ۵ المَشِطَةُ: (قناة مَشِطَةٌ): چهکیکه ناسنهکهی رهقو زیره.

مَشَعَ فلانٌ مَشْعًا ومَشْرَعًا: کاسبی کردو مالو سامانی پهیداکرد.

مَشَعَ مَشْعًا: بهشیوه رویشتنیکی نهرم رویی ۵ دزی کرد.

مَشَعَ القِثَاءُ وغرّه: خهبارمکهی کرؤشت

مَشَعَ القِصْعَةَ: چی لهلهگهنهکهدا بوو هممووی خوارد.

مَشَعَ فلاناً بالمَجْلِ وغرّه: بهجمل و شتی وا لهفلانکسی دا.

مَشَعَ القَطَنُ وغرّه: لؤکهکهی بهدمست شی کردوهه ۵ اِمْتَشَعَ الرجلُ: پیاوکه بیسایو چلکی لهخوی دوورخستهوه ۵ اِمْتَشَعَ ماني الضرع: چی له گوانهکهدا ههبوو هممووی دؤشی ۵ اِمْتَشَعَ ماني يد فلان: چی لهدمستی فلان داههبوو و مری گرت ۵ اِمْتَشَعَ ثوبٌ صاحبه: کراسی هاوهلهکهی دزی ۵ اِمْتَشَعَ السيفُ من غمده: بهپهله شمشری لهکالان دمکریشا.

تَشَعَ الرجلُ: بهمانا (اِمْتَشَعَ) دی ۵ المِشْعَةُ: پارچه لؤکهی شیکراوه ۵ المَشْرُوعُ: (رجل مشروع)

بیاویکی کاسبو نیشکهره ۵ المَشِيعَةُ: بهمانا (المشعة) دی.

مَشَعَ فلانٌ مَشْعًا: بههیدی و لهسهره خو شتی خوارد.

مَشَعَ فلاناً سُرْطًا: قامچی لهفلانکس دا.

مَشَعَ عِرْضَ فلان: ناموسی فلانکسی لهکهدار کرد ۵ المِشْعُ: قوره سور که سواغی دیواری پی دمکری.

مَشَقَّ في الكتابة مَشَقًا: لهنووسین دا پینهکانی بهدریژی نویسن ۵ خیرا نووسی ۵ مَشَقَّتِ الإِبِلُ في سربها: حوشرمهکه لهرویشتن دا خیرا بوو (مَشَقَّتْ في الكلال): لهومره چاکهکهی خوارد

مَشَقَّ فلاناً: زمبری لهفلانکسدا ۵ بهقامچی لیی دا.

مَشَقَّ الأكلُ: پهلهی کرد لهخواردنهکهی دا.

مَشَقَّ الثربُ الحَشِنُ الساقُ: قوماشه زیرمهکه شوینکهی لهقاج کرد برینداری کرد

مَشَقَّ الشينُ: شتهکهی راگیشا بوئنهوه بکشو درئز بن.

مَشَقَّ الرترَ وغرّه: زبیهکهی دادر دادر کرد.

مَشَقَّ الكتانُ: کهتانهکهی پاک کردهوه پلو و پوشو گل و بهردی لی جیا کردهوه ۵ مَشَقَّتِ الجارية مَشَقًا: نافرتمهکه کزو لاواز بوو

مَشَقَّ فلانٌ مَشَقًا: فلانکس فهیزمن بو نهزنؤکانی بان رانهکانی لیّک خشان ۵ اِمْتَشَقَّ الثربُ: قوماشهکهی بهقوره سور رنگ کرد ۵ مَشَقَّهُ مَشَقَّةً: قیرمو همرای لهگهل دا کرد ۵ رایتهکاند، کیّشی کرد ۵ اِمْتَشَقَّ الشينُ من يد غرّه: شتهکهی لهدمستی فلانکس دهرهیناوه نهیهیشته بهخوی بزانی ۵ لهدمستی رهانند ۵

مَشَقَّ مَافِي الضَّرْعِ: جِي لَه گَوَانَه كَه دَا هَم بُوو
 هَم مَوُو دُوْشِي ◊ (اِمْتَشَقَّ مَافِي يَدِه): نَه مَوُو
 لَه دَسْتِي دَابُوو دَه رِيهِي نَا لِيِي دَزِي ◊ (اِمْتَشَقَّ
 السِّيفِ): شَمَشِي رِي لَه كَالَان دَه رِكِي شَا ◊ تَمَاشِقُوا
 الشَّيْنِ: شَتَه كَه يَان لِيَك كِي شَا يَه وَه، هَم رِيه كَه يَان
 بُوْلَاي خُوِي كِي شِش كَرْد ◊ تَمَشَقَّ عَن فُلَان ثَرِيَه:
 كَرَسَه كَه ي لَه مَر فُلَان دَا شِرُو وِر كَرْد ◊ تَمَشَقَّ
 الفُصْنَ: لَه دَره خَتَه كَه رَوْت بُوو گَه لَآي بِيُوَه
 نَه مَا ◊ تَمَشَقَّ الصُّبْحُ أَو اللَّيْلُ: بَه يَانِي بَه سَمَر
 جُوو، شَه وِر اَبُوو ◊ الأَمْشَقُ: بِيَسْتِي شَه قَار شَه قَار
 بُوو.

المِشْمِشُ: كَشَمِيش: دَره خَتِي كَه مِيُوَه كَه ي بَه تَه رِي و
 بَه وِشَك كَرَا وِيِي دَه خُوْرِي ◊ المِشِيْمَةُ: بِرَوَانَه
 مَادَه ي (شِيْم) ◊ مَشَقُّهُ بِالسَّرَطِ: بَه قَامَجِي لِيِي دَا.
 مَشَقَّ الشَّيْنِ فُلَانًا: شَتَه كَه فُلَان كَه سِي رَنِي
 رَو شَانْدِي.

مَشَقَّ يَدًا: دَسْتِي بَه شَتِي زَبِر سَرِي نَه وَه.
 مَشَقَّ مَافِي ضَرْعِ النَّاقَةِ: نَه و شِرِمِي لَه گَوَانِي
 حَوِشْتَر مَكَه دَا بُوو هَم مَوُو دُوْشِي ◊ مَشَقَّتْ
 النَّاقَةُ رَهْمَا: حَوِشْتَر مَكَه بَه نَا خُوْشِي شِرِي دَا ◊
 اِمْتَشَقَّ الشَّيْنِ: شَتَه كَه ي دَزِي ◊ رَهَانْدِي، فَرَانْدِي
 ◊ اِمْتَشَقَّ ثَرِيَه: كَرَسَه كَه ي دَا كَه نَد ◊ اِمْتَشَقَّ
 السِّيفِ: شَمَشِي رِي مَكَه دَه رِكِي شَا لَه كَالَان ◊ اِمْتَشَقَّ
 النَّاقَةِ: جِي لَه گَوَانِي حَوِشْتَر مَكَه دَا بُوو دُوْشِي ◊
 تَمَاشِقُوا الشَّيْنِ: شَتَه كَه يَان لِيَك كِي شَا يَه وَه
 هَم رِيه كَه يَان بُوْلَاي خُوِي رَا يَكِي شَا ◊ المِشَانُ:
 نَاهَر مَتِي دَه مَه و مَرِي جَنِي و فَرُوْش ◊ گَوْرَكِي
 زِيْنَه خَرُو. المِشْنَةُ: بِرِي نِيَك فَرَا وَان بِيِي بَه لَام
 قَوْل نَه بِيِن ◊ المِشْنُ: كِتَابِي كَه بَه زَمَانِي عِي رِي
 نُوو سَرَا و دَه بَارِي شَه رِي عَمَتِي حَوِلَه كَه ◊ اَمْشِي
 الرِّأُ فُلَانًا: دَه رَمَانَه كَه سَكِي فُلَان كَه سِي جَوَانَد،
 رَهْوَانِي كَرْد ◊ اسْتَمَشَى فُلَان: فُلَان كَه س رَهْوَانِي
 رَهْوَانِي خَوَار دَمُوَه ◊ سَكِي بَه خَوَار دَنِي دَه رَمَان
 رَهْوَان بُوو ◊ المِشَا: گِي زَمَر، يَان رَهْمَكِي ك لَه و
 بَجِي ◊ المِشَاءُ وَالمِشُوْ وَالمِشْرُ: دَه رَمَانِي رَهْوَانِي
 دَه رَمَانِي سَك سَك بِيِي جَوِيْنِي.

المِشَاقَةُ: وِر دَه و بِل و بُوْش و شَتِي وَا كَه لَه نَا كَامِي
 بَه شَانَه كَرْدَنِي فَرُو مَو يَان لَه بِي زَن گَدَانِي كَه تَان
 هَه لَه مَر مَرِي ◊ المِشَاقُ: قَه لَه مِي خُوْش نُووس ◊
 المِشَقُ: قَوْرَه سَوْر ◊ دَه شَكُوْتَرِي: (فِي قَدَه مِشَقُ):
 بَالَاي دَرِي زُو جَوَان و رِيَك و بِيِي كَه ◊ نَه مَوْنَه ي
 خَمْتِي جَوَان كَه فَوْتَابِي لَه مَرِي دَه نُوو سِي تَه وَه
 بُوْنَه مَوِي فَي رِي نُووسِي ن بِي و خَمْتِي خُوْش بِيِي
 ◊ المِشَقُ: قَوْرَه سَوْر ◊ بِيَاوِي لَا وَا زُو دَا لَكُوْشْت
 المِشَقَّةُ: بَه مَانَا (المِشَاقَةُ) دِي ◊ پَار جَه لُو كَه ◊
 قَوْمَاشِي رِي زُو ◊ المِشَقَّةُ: شَوِي نَكَه ي حَه بِل و شَتِي
 وَا بَه قَا جِي و لَآ خَه وَه ◊ المِشِيْقُ: بِيَاوِي لَا وَا زُو
 دَا لَكُوْشْت ◊ نَه سِي وِر گ بَجَكُوْلَه (قَه دَبَارِي ك) ◊
 قَوْمَاشِي زُوْر لَه مَر كَرَا و وِر زِيُو ◊ المِشْرُقُ مَن
 الرِّجَالِ أَو الحَيْلِ: بِيَاوِي لَا وَا ز نَه سِي وِر گ بَجُوك
 ◊ هَم رَوَا و شَه ي (المِشْرُق): نَا وَه بُو شِي شَه
 نَاسِنِي دَرِي زُو بَارِي ك ◊ دَه شَكُوْتَرِي: (فَلَدٌ مِشْرُقُ):
 قَه دُو بَالَاي بَه رَزُو بَارِي ك.

مَشَقَّ لَحْمَه مِشْرُولًا: گُوْشْتِي كَه مَبُوو ◊ دَه گُوْتَرِي:
 (فَخَذَ مَا شَلَةً وَمِشْرُولَةً): رَانِي كِي كَرُو دَا لَكُوْشْت.

مَشَى مَشْيًا: رَوَى، لَهشَوَيْتِيكَهوَه گواستيهوَه بُو شَوَيْتِيكِي تَر ۵ دَهشگوتَرِي: (مَشَى بِالنَّمِيمَةِ): فَيْتَنَهي نايهوَه.

مَشَى مَشَاءً: نَاذَهَلِي زُور بُوون

مَشَتِ الْمَرْأَةُ: نَاْفَرَهتَهكَه مَنْدَالِي زُور بُوون ۵ اَمَشِي فَلَان: فَلَانكَهس نَاذَهَلِي زُور بُوون ۵ اَمَشِي الرَّجُلُ: بِيَاوَهكَهي وَالْيَكْرَد بَرَا ۵ مَشَى: بُو زَيْدَمَرْوِي لَهْمَانَاي (مَشَى) دِي ۵ مَشِي الرَّجُلُ: بِيَاوَهكَهي رُوِيَانَد ۵ مَاشَاءُ مَاشَاءً: لَهكَهلِي رُوِي ۵ اِمْتَشَى الْقَوْمُ: خَهلَكَهكَه نَاذَهَلِيَان زُور بُوون ۵ تَمَشَى الْقَوْمُ: خَهلَكَهكَه هَهئِنْدِيكِيَان چُونَه لاي هَهئِنْدِيكِيَان ۵ تَمَشَى: رُوِيَشْت ۵ الْمَاشِيَّةُ: نَاذَهَل (حَوْشَتَرُو مَهْرُو بَزَنُو رَهشَه وَلاخ) بَهزُورِي بُو مَهْرُو بَزَن بَهكَارَدَههَيَنْدَرِي ۵ الْمَشَاءُ: بِيَاَدَه بِيچَهوَانَهي سَوَار ۵ فَيْتَنَهگَئِر ۵ الْمَشَاءُ مِنْ الْجَيْشِ: نَهو سَهْرِيَازَهَنِي بِيَاَدَمَرْوُون ۵ الْمَشَاءُ: زُور رُو (كَهسِيك زُور بَهبِي بَرَا) ۵ فَيْتَنَه.

مَصَّحَ الشَّيْءُ: شَتَهكَه لَاجُوو، نَهْمَا، شَوَيْنَهوَارِي نَهْمَا.

مَصَّحَ التُّرْبُ: قَوْمَاشَهكَه كُوْن بُوو رِزِي.

مَصَّحَ النَّبَاتَ: رَوْمَكَهكَه گُوْلَهكَانِي هَهئَمَرْوِين.

مَصَّحَ الظِّلَّ: سِيْبَهْرَهكَه هَهئَكَشَايَهوَه، كَهْمِيُوُوَه، يَان لَايِدَا.

مَصَّحَ الشَّيْءُ فِي الْأَرْضِ: بَهزَمُوِي دَا رُوِيُو چُووه نَاوَمُوَه.

مَصَّحَ بِالشَّيْءِ: شَتَهكَهي بَرَد ۵ اَمَصَّحَ اللهُ مَايَك: نَهوَهي هَهتَبُوو خُوْدَا بَرَدِيَهوَه، فَهوَتَانْدِي ۵ الْمَصَّاحَةُ: بِيَسْتِي بِيچُوَه نَاذَهَل بَهكَاوو شَتِي وَا دَههَاخَنْدَرِي لَهشَوَيْتِي جُوْل دَاَدَهفَرِي وَا دَايَكَهكَه وَا دَمَزَانِي بِيچُوِي خُوِيَهتِي.

مَصَّحَ الشَّيْءَ مَصْحًا: شَتَهكَهي دَارِنِي ۵ لَهْنَاو شَتِيكِي تَرْدَمَرِي كِيَشَا ۵ رَايَهتَهكَانَد ۵ اِمْتَصَّحَ الشَّيْءُ عَنِ الشَّيْءِ: شَتَهكَه لَهشَتَهكَه جِيَابُوُوَه ۵ اِمْتَصَّحَ الشَّيْءِ: شَتَهكَهي بُوَلَاي خُوِي كِيَش كَرَد رَايَهتَهكَانَد.

اِمَصَّحَ الرَّوْلَدُ: بِيچُوَهكَه، زَارُوَكَهكَه لَهسَكِي دَايَكِي جِيَابُوُوَه.

مَهَّدَ الشَّيْءُ: شَتَهكَهي هَهئَمَزِي.

مَهَّدَ الْحَيْرَانَ: نَاذَهَلَهكَهي رَاهِيْنَا، زُيْرَبَارِي كَرَد ۵ الْمَصَادُ: بَانُوِي بَمَرْز ۵ الْمَصْدُ: بَهْمَانَا (الْمَصَادُ) دِي ۵ تَمَرْزَه ۵ الْمَصْدَةُ: تَاوَمَبَارَانِيك ۵ مَصَّرَتِ الْحَلُوبُ مَصْرًا: نَاذَهَلَه شِيرْدَمَرَهكَه شِيرِي كَهْم بُوو.

مَهَّرَ النَّاقَةَ أَوْ الشَّاةَ مَصْرًا: بَهسَمَرِي بَهئَجَهكَانِي گُوَانِي حَوْشَتَرَهكَه يَان مَهْرَهكَهي دُوَشِي.

مَهَّرَ الْعَطَاءَ: بَهخَشَهكَهي كَهْم كَرْدَمُوَه.

مَهَّرَ الْفَرَسَ: نَهسَبَهكَهي رَاهِيْنَاو بَهتَاقِي كَرْدَمُوَه

بُو نَهوَهي بَزَانِي نَاخُو غَارْدَانِي چُوْنَه ۵ اَمَصَّرَتِ الْحَلُوبَ: بَهْمَانَا (مَصَّرَت) دِي ۵ مَصَّرَ عَلَيْهِ عَطَاءً:

كَهْمَكَهْم بَهخَشِي پِيْدَا ۵ مَصَّرَ الْقَوْمَ الْمَكَانَ:

خَهلَكَهكَه شَوَيْنَهكَهيَا ن كَرَد بَهگَهوَرْمَشَار ۵

دَهشگوتَرِي: (مَصَّرَ الْأَمْصَارَ): شَارِي بَنِيَاتَنَان ۵

مَصَّرَتِ الدَّوْلَةَ الشَّرَكَةَ: دَهوَلَهت كُوْمِيَانِيَاكَانِي

خَشْتَنَه زُيْر دَهسْتِي خُوِيَهوَهو لَهچَنگِي بِيگَانَه

دَهْرِي هِيْنَا ن ۵ مَصَّرَ الثُّرْبَ: بَهْرَمَنگِي كَهْمِيَك

كَانَ قَوْمَاشَهكَهي رَهَنگ كَرَد ۵ قَمَصَّرَ الْمَكَانَ:

شَوَيْنَهكَه بُوو بَهگَهوَرَه شَار ۵ تَمَصَّرَ الشَّيْءِ:

شَتَهكَه كَهْم بُوو.

تَمَصَّرَ الْقَوْمَ: خَهلَكَهكَه بَهْنَاو شَارْمَكَان دَا بِلَاو

بُوونَهوَه ۵ تَمَصَّرَ الشَّخْصَ: كَهسَهكَه بُوو

بَههَاوَلَاتِي مِيصْرِي وَا رَهگَهزَنَامَهي مِيصْرِي

وَمَرْگَرَت ۵ تَمَصَّرَ الشَّيْءِ: شَوِيْن شَتَهكَه كَهوَت ۵

هه لَبْزاردی نه ته و مکه به تی ۵ باشماوهی شتی
 هه لَمَزراو ۵ المَصَانُ: نهو شوانه و یله شیرو شتی
 وا به دهم بیچومنازل دادمکا ۵ نه گهر جوین
 به بیاو یك بدرئ شیومیهك له جنیو نهومیه بیی
 دهگوترئ: (یا مصان): شوانه و یله ۵ هه روا ناوه
 بی که له شاخگر ۵ المَصَانُ: قهصبی شهکر که له
 گوشراوهکی شهکر به ره هم دههیندرئ ۵
 مَصِصُ الشری: گلی شیدار، لمبی تهر ۵
 المَصْرُصُ: (وظیف مَصْرُصُ): زمنده و لاغیکه
 باریکه ۵ المَصْرُصَةُ: نافرمتی کزو کۆلهوار
 به هوئی نه خووشی ۵ مَصْطَکُ الدِواء: مهستهکی
 کرده ناو دهرمانه که ۵ المَصْطَکُ والمَصْطَکَاءُ:
 درهختیکه له پیری دار هه زوانه درهختیکه
 دهر ویندرئ له کیو له دهم که ناره ناومگانی ولاتی
 شامو هه ندئ کیوی نزم بنیشتیکی تایبه تی لی
 به ره هم دههیندرئ.

مَصَعُ الشئی مَصْعًا: شته که، رؤیی پشتی هه لکرد ۵
 (فهر ماصع): دهگوترئ: (مصع الرذ): سه رما
 رؤیی نه ما ۵ مَصَعُ ماء الحرض): ناوی حهوز که
 وشک بوو یان که م بوو ۵ مَصَعُ في الأرض:
 به ناوی زهوی دا رؤیی ۵ مَصَعُ بالشئین: شته که
 فرئ دا ۵ مَصَعْتُ الدَابَّةَ بِنَبْهَاجٍ: و لاخه که
 (نه سه که) کلکی راوشاند به بی نه وهی پروا
 باز بدا.

مَهَى البرق: بروسکه که چه خماخی دا.

مَهَى فُلَانًا: به شمشیر له فلانکه سی دا ۵ یان
 به قامجی لی دا ۵ مَصَّتُ الفتنَةُ القومَ: فیتنه و
 ناشوب خه لکه کهی قال کرد.

مَهَى الحرضُ بماء قلیل: به ناویکی که حهوز که
 تهر کرد ۵ مَصَّعُ العَرَسُجُ: درهختی عهوسه ج
 به ره کهی دهر کهوت ۵ مَصَّعُ القومَ: خه لکه که

امْتَصَرَ الناقَةَ أَوْ الشاةَ: حوشتره کهی یان
 مه پر کهی به سه ری په نجه دوشی ۵ الماصِرُ:
 نیوان و له مپه ری نیوان دوشت ۵ ناقه ماصره):
 حوشتریکه به ناخوشی شیر له گوانه گانی دپته
 دهر یان که م شیر ۵ المَصَارَةُ: شوینیک نه سپی
 تیدا کۆبکریته وه ۵ المَصْرُ: ناوان و په ردهی نیوان
 دوشت ۵ سنوری نیوان دوو زهوی ۵ هه روا
 وشه ی (مصر) به مانا زهرفو گوینتی و حاجه ت
 دئ ۵ گهورمشار که باله خانه و دوکان و بازار ی
 تیدا بنیات بنرین و په رستگاو مزگه وت و
 خویندن گاو زانکوی خه سه خانه و شتی وای
 تیدا بنیات بنرین ۵ مادهیه کی سوریا وه شتی
 بئ رنگ ده کرئ ۵ المَصْرُ مِنَ الإبل أَوْ الشاةَ:
 به مانا (الماصِرُ) دئ ۵ المَصْرُ: ریخۆله ۵ المَصْرُ:
 (ثوب مَصْرُ): قوماشیکه به پرنگی سوری تمنک
 بویه کراو ۵ المَصْرَةُ: سه رته شهی.

مَهَى التَّصَبُّ وَغَرَّ مَصًّا: به هیدی و که م که م
 به قهفه زازمه که شله مه نیبه کهی هه لمرئ ۵ امَّه
 الشئین: وای لی کرد شته که بمزئ ۵ شته کهی بی
 مزت ۵ امَّه فُلَانًا: به فلانکه سی گوت شوانه
 و یله، خویری، گاو ان ۵ امَّه الشئین:
 به هیواشی و له سه ره خو شته کهی هه لمرئ ۵
 تَمَّصُ الشئین: به مانا (امَّه) دئ ۵ الماصَّةُ:
 نه خووشیه که توشی منال دهبین ۵ نامیریکه
 ناوی بی هه لده مزئ ۵ المَصَارُ: نه وهی له شت
 هه لده مزئ ۵ بوخته ی شت ۵ هه لَبْزارد ۵
 دهگوترئ: (فلان مَصَارُ قومَه): فلانکه سی
 هه لَبْزاردی نه ته و مکه به تی ۵ المَصاصَةُ: نه وهی
 ده مزئ له مهر شتیک بی ۵ دهگوترئ: (طابت
 مَصاصَةُ في فمي): هه لمرئینی له دهممدا به له زم
 بوو ۵ (مَصاصَةُ الشئین): بوخته ی شت ۵
 دهگوترئ: (فلان مَصاصَةُ قومَه): فلانکه سی

الشَّيْرِي حَوْشْتَرَه كَانِيَان خَه سَار بُوو ۵ اَمَّصَعُ لَفْلَان
بِقَه: دَانِي بَه مَافِي فَلَان دَانَا ۵ اَمَّصَعَتِ الْمَرَأَةُ
وَلِسَدَهَا: نَافَرْمَتَه كَه كَه مَكَم شِيرِي دَا
بَه مَنَدَالَه كَه ۵ مَاصِعَ قِرْنَه: شَهْرَه شَمَشِيرِي
لَه كَه نَ بَه رَامْبَه رَه كَه ۵ مَاصِعُ الْعَرْدُ ار
الْفُصْنُ: تَوَيْكَلَه كَه ۵ بَه لَقَه دَارَه كَه وَه هَيْشْتَه وَه
بُوْنَه وَه ۵ لَه سَهْرِي وَشَك بِيْتَه وَه ۵ پِيَوَه وَشَك
بِيْتَه وَه ۵ اَمَّصَعُ الْحَمَارُ: كَوَيْدِرِزَه كَه كَوِيِي قَوْت
كِرْدَن بُوْنَه وَه ۵ كَوِيِي لَه دَمَنَكَه كَه بِي ۵ قَمَاصِمَا
فِي الْحَرْبِ: لَه شَهْرِدَا يَه كَرْتِيَان كَوَشْتَو بَرَكِرْد ۵
الْمَاصِيْعُ: نَاوِي سَوِيْر ۵ نَاوِي كَه مِي لَيْل ۵ الْمَصِيْعُ:
مَنَدَال كَه يَارِي بَه نَامِيْرِي مِي خِرَاق بَكَا ۵ (رَجَل
مَصِيْعُ): پِيَاوِي كَه نَازَاو بَه هِيْزَو تَوَانَا بُوْ شَهْر ۵
الْمُصْعَةُ: بَهْرِي دَرَه خَتِي عَه وَسَه ج ۵ الْمَصِيْعُ:
پِيَاوِي تَرَسُوْكَ كَه لَه تَرَسَان دَلِي بَلَهْرِي.

مَصْلُ الشَّيْنِ مَصْلًا مَصْرُولًا: شْتَه كَه دَلُوْب دَلُوْب
دَا جُوْرَا.

مَصْلُ الْجُرْحُ: بَرِيْنَه كَه كَه مِيْنَك كِيْم وَ زُو خَاوِي
لِيْهَاتَه خَوَار.

مَصْلُ اللَّيْنُ: مَاسْتَه كَه ۵ كِرْدَه قَاطِي كَوْنَكُوْن يَان نَاو
شَتِي وَ بُوْنَه وَه ۵ نَاوَه كَه ۵
لِيْبَجُوْرِيْتَه وَه.

مَصْلُ مَالَه: مَالَو سَامَانَه كَه ۵ هَه وَتَانَد ۵ لَه شَتِي
پِرُو پُوْج دَا خَهْرَجِي كِرْد ۵ اَمَّصَلَتْ الْمَرَأَةُ:
نَافَرْمَتَه كَه مَنَدَالَه كَه ۵ بَه كُوْشْتَه پَارَهِيِي لَه بَارَجُو
۵ اَمَّصَلُ الرَّاعِي الْغَنَمَ: شَوَانَه كَه شِيرِي مَهْرُو
بِرْزَه كَانِي دُوْشِي ۵ اَمَّصَلُ مَالَه: مَالَو
سَامَانَه كَه ۵ لَه شَتِي پِرُو پُوْج دَا خَهْرَج كِرْد ۵
الْمَاصِلُ: (لِيْن مَاصِلُ): شِيرِي كَه م ۵ الْمَصَالَةُ:
نَه وَه ۵ لَه كَه شَكِي كَوَلَاوِي كُوْشِرَاو دَه جُوْرِيْتَه وَه ۵
نَه وَه ۵ دَلُوْبَه نَاوَانَه ۵ لَه كَوِپَه وَ كُوْزَه دَه تَكِي ۵

مَصْحَاحُ عَنْهُ: دَا كُوْكِي لِيْ كِرْد ۵ (مَصْحَاحُ عِيْرَضِ فَلَان):
تَانَه ۵ لَه نَامُوْسِي فَلَان دَا.

مَضْرُ النَّيْذُ ار اللَّيْنُ: سِرَكَه كَه يَان مَاسْتَه كَه تَرَش
بُوو مَزْرِيُوُو كَه فِي هَه نَدَا ۵ مَضْرُهُ: پَال هُوْزِي
مَوْضَهْرِي دَا بَه يَه كِيْنَك لَه وَ هُوْزِي لَه قَه لَه مَدَا ۵
تَمَضْرُ: خُوِي كِرْد بَه يَه كِيْنَك لَه هُوْزِي مَوْضَهْر،
يَان دَه مَارَكِيْرِي وَ تَه عَه صُوْبِي بُوِيَان هَه بُوُو ۵ يَان
خُوِي وَه ك نَه وَان نِيْشَانَدَاو هَه لَس وَ كَه وَتِي
نَه وَانِي رَه جَاو كِرْد ۵ تَمَضْرَتُ الْمَاشِيَةِ: نَازَه لَه كَان
قَه لَه وَبُوُو ۵ الْمَضَارَةُ مِنَ اللَّيْنِ: نَه وَ نَاوَه شِيْنَه ۵
لَه شِيْر دَمِرُوَا لَه كَاتِي تَرَش بُوُو نَدَا ۵ الْمَضِرُ: تَرَش
۵ الْمَضِيْعَةُ: جُوْرَه خَوَار دِنِيْ كَه كُوْشْت لَه نَاو دُوْدَا
يَان لَه نَاو شِيْر دَا دَه كَوَلِيْنَدِرِي تَاشِيْرَه كَه خَه سْت
دَه بِيْتَه وَه وَ كُوْشْتَه كَه ش دَه كَوَلِيْن ۵ مَضُهُ: نَازَارِي
دَا.

مَضِيَّ الْهَلْ قَمَهُ: سِرَكَه كَه نَازَارِي بَه نَاو دَه مِي گَه يَانَد.
مَضِيَّ الشَّيْنِ فَلَانًا: شْتَه كَه نَازَارِي دَلِي فَلَانَكَه سِي
دَا.

لای خواروی شهویله، شوینی لیروانی کاکیله و
 خری ۰ الماضِغَةُ: به مانا (الماضِغُ) دئ ۰ المَاضِغُ:
 ددانی کاکیله و خری ۰ المَضَاعُ: همرشتیک
 بجوری ۰ المَضَاعَةُ: نهومی بجوری ۰ پاشماوی
 پاروی جورا و لمانا دم دا ۰ المَضَاعَةُ: گیل و
 نهحمه ق ۰ المَضِغُ: خورادنیک پیگه‌یشتبئ ۰
 المَضَغَةُ: پارچه‌یک له‌گۆشت و شتی وا لهدم دا
 جینگای بیته‌وه و بجوری ۰ هه‌روا ناوه بو
 برینیک پارو و بارته‌های خوینی بو دیاری
 نه‌کرابئ ۰ المَضِیغَةُ: بنکی کاکیله و خری، پوک
 که‌ددانی خری له‌سهر روابئ ۰ هه‌رگۆشتیک
 له‌سهر نیسقان بی ۰ لاشه‌ویله ۰ ماسولکه ۰
 مَضْمُنُ النعاسُ فی عینه: وهنوز جووه ناو
 جاوی ۰ مَضْمُنُ فلاناً: فلانکس بو‌ماومیه‌کی
 دریز نووست ۰ مَضْمُنُ الماءُ فی فمه: ناوی لهدم
 وهردا.

مَضْمُنُ الإناءِ قاپه‌که‌ی شت ۰ تَمَضْمُنُ بالماءِ فی
 فیه: ناوی لهدم وهردا ۰ تَمَضْمُنُ النعاسُ فی
 عینه: وهنوز جووه جاوی خه‌ونوچکه‌ی کرد ۰
 تَمَضْمُنُ الكلبُ فی آثره: سه‌گه‌که به‌شوینی دا
 وهری ۰ المَضْمَانُ: بیایوی گورج و گۆل و قوجاخ ۰
 نووستن ۰ جوزانه‌وه، سوتانه‌وه.

مَضَى الشئُ: رۆیشت.

مَضَى علی الأمرِ رفیه: کارمه‌کی نه‌نجام دا.

مَضَى فلان سبیله و بسبیله: فلانکس مرد.

مَضَى السیفُ مَضاً: شمشیرمه‌کی تیز بووه، خیرا
 بریوو ۰ ده‌گوتری: (هو امضی من السیف): له
 شمشیر برنده تر بوو.

مَضَى علی البیع: کرین و فروشتنه‌کی نه‌نجام دا
 ۰ امضی الحکم والأمر: حوکم و بریاره‌که‌ی جئ
 به‌جئ کرد ۰ امضی البیع: فروشتنه‌که‌ی

مَضَى فلان: به‌هوئی نازاری به‌لاو موصیبه‌ته‌که زور
 نارچه‌مت بوو.

مَضَى له: نازاری پیگه‌یی ۰ امضهُ الشئُ: به‌مانا
 (مَضَهُ) دئ ۰ ده‌گوتری: (امضهُ جلده فذلکهُ)
 پیستی خورا و خوراندی.

ماضُهُ مِضاضاً: پیکیشی لیگرد، زوری له‌گه‌ل گوت
 ۰ مَضْمُنُ فلان: فلانکس شتی بوخته‌وه
 پالفته‌کراوی خواردموه ۰ تَمَاضُ القرمُ: خه‌لکه‌که
 کیشه‌یان تیکه‌وت ۰ المِضاضُ: پالفته،
 هه‌لب‌ژارده و ره‌سمن ۰ فلانکس
 له‌وه‌جاخزاده‌مانی نه‌ته‌ومگه‌یته ۰ ناویک زور
 سویر بی ۰ نازاریکه توشی جاوی مروقه‌ده‌بی و
 چه‌جیمینی لیه‌لده‌گری ۰ المِضُ: نازاری زور تیز
 خمه‌مت و به‌لای زور به‌نازار.

مَضَى (مِضاً): وشه‌یه‌که مانای نازاری نه‌بوون
 ده‌گه‌یته‌ی به‌لام هیوا برابوشی ناکا ۰ المَضْمُنُ:
 دوی ترش، شیری ترشاو ۰ نازارو نییش ۰
 ده‌گوتری: (فعلت هذا علی مضض): نه‌وه‌م کرد
 به‌پیناخوشی‌ونه‌وه ۰ المِضَةُ: (ألبان مِضَةً): شیر
 ترشاو دوی ترشاو ۰ (امرأة مِضَّة): نافرمتیکه
 خو بو ناخوشی رانگری ۰ که‌م چکلدانه‌یه، زوو
 تورده‌میی.

مَضَعُ الطعامِ رغیر، مَضَعاً: به‌ددانی خواردن و
 شته‌که‌ی جوی ۰ امضَعُ التمرُ: خورماکه کاتی
 نه‌وه‌ی هاتوو و بجوری ۰ امضَعُ اللحمُ: گۆشته‌که
 کولاو و برزاوه به‌که‌لکی نه‌وه دئ بخوری.

امضَعُ فلاناً الشئُ: شته‌که‌ی بو فلانکس جو ۰
 امضَعُهُ فی القتال: باش له‌گه‌لی جه‌نگا، شهر
 باشی له‌گه‌ل کرد ۰ ده‌گوتری: (ماضَعُ القتال
 والحصومة): دریزه‌ی دا بمشهر و کیشه له‌گه‌لی دا
 ۰ مَضَعُهُ الشئُ: به‌مانا (امضَعُهُ) دئ ۰ المَاضِغُ:

رؤیانند و رازی بوو ◊ مَطَّحُ الْأَمْرُ: نیشه‌کهی
رؤیاند ◊ تَمَطَّحَ الرَّجُلُ: بیاومکه جووه پیش
تَمَطَّحَ الْأَمْرُ: کارمکه جی به‌جی بوو ◊ الماضي:
زهمانی رابردوو ◊ شمشیری برنده ◊ الْمُضْرَأُ:
پیشکەوتن ◊ به‌رهو پیشه‌وه جون.

مَطَّحُهُ مَطَّحًا: به‌دمست لیئی دا.

امْتَطَّحَ الرَّادِي: ناوی شیومکه به‌رز بووه، ناومکه‌ی
زور بوو ◊ تَمَطَّحَ الرَّادِي: به‌مانا (امْتَطَّحَ) دئی.

مَطَّحَ فُلَانٌ مَطَّحًا: فُلَانُكەس زوری خوارد.

مَطَّحَ الشَّيْءَ: شته‌کهی لسته‌وه.

مَطَّحَ الرَّجُلُ بِيَدِهِ: به‌دمستی له‌بیاومکه‌ی دا.

مَطَّحَ عَرَضَهُ: حمیو ناموسی له‌که‌دار کرد.

مَطَّحَ بِالذَّلِيَّةِ: دۆلجه‌کهی هه‌لکیشایه‌وه، رایته‌کاند
◊ الماطحُ: نهمسپیک نهرم بپروا ◊ الماطحُ: گیلو
نه‌حمه‌ق ◊ خوبه‌زلزان ◊ دم بپیس و
جه‌قه‌جه‌ناو ◊ مَطَّحَتِ السَّمَاءُ: ناسمان بارانی
باراند.

مَطَّحَ الْقَرَسُ: نهمسپه‌که خیرا رؤیی، خیرا بازی دا ◊
أَمَطَّرَتِ السَّمَاءُ: ناسمان بارانی لیباری ◊ بارانی
ناسمان هاته خوار ◊ (أَمَطَّرَ السَّحْبُ أَوْ السَّمَاءُ
الْقَرَمَ): هه‌ور یان ناسمان بارانی له‌خه‌لکه‌که
باراند ◊ أمطر فلان: فلانکه‌س که‌وته به‌رباران
◊ ناوچاوانی عارمقی لیټکا ◊ أَمَطَّرَ الْمَكَانَ:
شوینته‌کهی وادی بارانی لیباری بوو ◊ تَمَطَّحَ
السَّحَابُ: هه‌وره‌که تاوینک بارانی باراندو
تاوینک وه‌ستایه‌وه ◊ تَمَطَّحَ فُلَانٌ: فلانکه‌س
ناوچاوانی عارمقی کرد.

تَمَطَّحَ الطَّيْرُ: بالنده‌که به‌گورچی خوئی دا هیشته
سهر زه‌وی ◊ تَمَطَّحَ بِه فَرَسُهُ: نهمسپه‌کهی چاک
هه‌لی گرت ◊ باش فراندی ◊ خسته‌ی به‌رباران،
وای لیکرد ته‌زه‌ی لییدا ◊ خوئی له‌باشه باران

پاراست ◊ دعای کرد باران بیاری ◊ ده‌گوترئ:
(خرجوا يتمطرون الله)، جوونه ده‌ری شار بو
نویژه بارانه ◊ تَمَطَّرَ الْحَيْلُ: نهمسپه‌که به‌خیرایی
هاتو جوو ◊ اسْتَمَطَّرَ الْمَكَانَ أَوْ الزَّرْعُ: شوینته‌که
یان کشتو‌کاله‌که پئیوستی به‌باران بوو ◊
اسْتَمَطَّرَ فُلَانٌ: فلانکه‌س له‌خودا پارایه‌وه باران
بیارینین ◊ اسْتَمَطَّرَ لِلسَّيَاطِ: خوئی راگرت بو
قامچی لیدان ◊ اسْتَمَطَّرَ الشَّوْبَ: له‌باران دا
قوماشه‌کهی له‌به‌رکرد ◊ اسْتَمَطَّرَ فُلَانًا: داوی
به‌خششی له‌فلانکه‌س کرد ◊ الماطرُ: (یوم ماطر):
رؤژژکی باراناوییه ◊ اسْتَمَطَّرُ: شوینی به‌ده‌رو
دیارو ناشکرا ◊ المَطَّارُ مِنَ الْأَبَارِ: بیری دم پان و
فراوان ◊ المَطَّارَةُ مِنَ الْأَبَارِ: به‌مانا (المَطَّارُ) دئی ◊
المَطَّرُ: باران ◊ المَطَّرُ: (یوم مَطَّرَ): رؤژژکی
باراناوییه ◊ المَطَّرُ: دابو نهریت ◊ گونه‌ی زورات ◊
المَطَّرَانُ: مه‌ترانی مه‌سیحییه‌کان ◊ پله‌یه‌که
له‌زورور نوسقوف و خوار به‌مطریکه‌ومیه ◊ المَطَّرَةُ:
تاوه‌باران ◊ دابو نهریت ◊ المَطَّرَةُ: دابو نهریت
◊ ده‌شگوترئ: (امْرَأَةٌ مَطَّرَةٌ): نافرمتیکه هه‌میشه
سیواک ده‌کاو خوباک و خاوین رادمگری ◊ المَطَّرَةُ:
کونده ◊ ناوم‌پراستی هه‌وز ◊ المَطَّرَةُ: جه‌تر
هه‌رشتیک باران بگیرپه‌ته‌وه ◊ المَطَّرُ: باراناوی
ده‌گوترئ: (یوم مَطَّرَ) ◊ المَطَّارُ: (سماء مَطَّار):
ناسمانی باران بارین به‌تاوو ریژنه ◊ المِنَطَّرُ:
قوماشیکه ناو دانادا وه‌کوو بالتوو قه‌مصه‌له
له‌کاتی باران بارین دا له‌به‌رده‌مگری ◊ المِنَطَّرَةُ:
به‌مانا (المِنَطَّرُ) دئی ◊ المِنَطَّرُ: (رجل مَطَّار):
بیاوینکه زور سیواک ده‌کا ◊ بوئی ده‌می خو‌شه.

مَطَّ الشَّيْءَ مَطًّا: شته‌کهی درنژ کرده‌وه لیکی
کیشایه‌وه.

مَطَّ خَطُّهُ: خه‌ته‌کهی درنژ کرده‌وه.

مَطَّ حَطْرًا: همگای درینز کرده‌وه.

مَطَّ بِهِمْ فِي السَّرِّ: دریزه‌ی به‌رویشته‌گه‌یان دا ◊
دهشگوترئ: (تَكَلَّمَ فَمَطَّ حَاجِيَه): قسه‌ی کردو
بروی کرده‌وه بروی لیقرینجان‌دو خوی به‌زل
زانی ◊ (مَطَّ أَصَابَهُ) ◊ له‌کاتی قسه‌کردن دا
په‌نجه‌ی راداشت.

تَمَطَّ فِي الْكَلَامِ: قسه‌گه‌ی درینز کرده‌وه ◊ المَطَّاطُ:
شیری ترش‌او‌ی حوشر ◊ المَطَّاطُ: ماده‌یه‌کی
لاستیکیه‌ی ده‌کش و له‌بناغه‌دا گوش‌راوی
دره‌ختی مه‌طاطه‌که پی‌ی ده‌گوترئ دره‌ختی
(سمفونیه) یان (هافاریه) ◊ (شجر المَطَّاط):
دره‌ختیکه له‌هریمه‌ خور هه‌لاتیه‌کان و دورگه
خوره‌لاتیه‌کانی هیندوستان دم‌روئ ◊
المَطَّيْنَاءُ: خوبادان و لارو له‌نجه‌ کردن ◊ المَطَّيْطَةُ:
ناوی لیل و تیکه‌ل به‌لیته‌وه لینجه‌وه بوو، شل.

مَطَّعَ فِي الْأَرْضِ: رویش‌تو ریگای لیگوم بوو.

مَطَّعَ الشَّيْنِ: شته‌گه‌ی به‌دانی پیشه‌وه‌ی خوارد ◊
تَمَطَّنَ فُلَانٌ: فلانکس لیوی سه‌ریه‌ک نان به‌زوبانی
ده‌نگیکی له‌ده‌می خوی هینا نامازه به‌تام
خوشی شته‌که ◊ تَمَطَّنَ الْقَرَسُ: قه‌وسه‌که
قه‌لشتی برد ◊ تَمَطَّنَ الطَّعَامُ: تامی خوراکه‌که‌ی
کرد ◊ المَطَّقَةُ: ده‌گوترئ: (عمر له مَطَّقَةُ): خورمایه
که شیرینی‌ه‌که‌ی واله‌وه که‌سه‌ده‌کا که ده‌میژئ
ملجه‌ ملجی بی.

مَطَّلَ الْجَبَلَ وَغَرَهُ مَطَّلًا: جه‌بله‌که‌ی درینز کرده‌وه.

مَطَّلَ الْحَدِيدَ: ناسنه‌که‌ی کوتا بوئه‌وه‌ی درینز بی.

مَطَّلَ نَلَانًا حَتْمًا رَجْمَةً: مؤلته‌ی دا به‌فلان که
قه‌رزمه‌کی دوا‌بخا جار دوا‌جار دوا‌خستنی
قه‌رزی بوتازه کرده‌وه ◊ مَطَّلَهُ بَحْمَةً: مؤلته‌ی دا
◊ اِمْتَطَلَ النَّبَاتُ: رومه‌که‌ی تیکه‌لاو جووه
ناوخووه ◊ اِمْتَطَلَ فُلَانًا حَتْمًا: مافی فلانکس‌ی

دوا‌خست ◊ المَطَّالَةُ: پیشه‌ی شیرگه‌ری، واته
که‌سیک ناسنیک به‌ره‌م بی‌تی که‌شیری
لیدروست ده‌کری ◊ المِطَّلُ: دزو جه‌رده ◊
مَطَّطَ: به‌هیواشی خه‌تی نووسین ◊ یان
به‌هیواشی قسه‌ی کردن.

مَطَّأ مَطْرًا: له‌رویشتن دا په‌له‌ی کرد ◊ اَمَطِي

الدَّابَّةَ: ولاخه‌کی کرده‌وه ولاخی سواری سواری
بوو ◊ تَمَطَّى النَّهَارُ وَغَيْرُهُ: رۆزگار درینز بوونه‌وه
◊ تَمَطَّى فِي مَشِيَّتِهِ: له‌رویشتن دا لارو له‌نجه‌ی
کرد ◊ الأَمَطِيُّ: قه‌دو بالا راست و ریک ◊ بالا
به‌رز ◊ جه‌وی و صمغیکه دره‌خت دم‌ری دمداو
ده‌خوری ◊ المَطَّاءُ: پشت ◊ (المَطْرُ): لقه‌دارخورماو
شتی وایه ده‌گریته دوو تلش و باقه گیوا شتی
وای پی‌ی ده‌به‌ستری ◊ المَطْرُ: پرزو لقی دارخورما
◊ ده‌ق به‌مانا (المَطْرُ) دئ ◊ هاوشان و هاوه‌ل و
به‌رامبه‌ر ◊ گولی دانه‌ویژنه‌ی زورات ◊ المَطْرَاءُ:
درینزی، به‌رزی ◊ المَطْرَاءُ مِنَ اللَّيْلِ: ساتنیک
له‌شه‌وه ◊ المَطَّيَّةُ مِنَ الدَّرَابِ: ولاخی سواری ◊
مَطَّهَ مَطًّا: لومه‌ی کرد ◊ اَمَطَّهُ: جنیوی پیدا ◊
مَاطَهُ: کیشه‌ی له‌گه‌ل دا کردو جوینی پیدا ◊
مَاطَ الحَصْمَ: ده‌ستی له‌دوژمنه‌که‌ی گریبوو وازی
لینه‌هینا ◊ تَمَاطَرُوا: جوینیان به‌یه‌کتر دا ◊ شه‌ره
جوینیان کرد ◊ المَطَّاطَةُ: توندو توولی
دروستکراو.

مَطَّعَ الوَتَرَ رَغِيْرَهُ: ژبیه‌که‌ی وشک کرده‌وه ده‌ستی

پیدا‌هینا بوئه‌وه‌ی لوس و پوس بین ◊ مَطَّعَ
الوَتَرَ رَغِيْرَهُ: به‌مانا (مَطَّعَهُ) دئ ◊ مَطَّعَ الحَشْبَةَ:
داره‌گه‌ی به‌ته‌ری بری و شمجار له‌به‌ر هه‌تاو
داینا تا به توپکله‌وه وشک بوو بوئه‌وه‌ی درزو
قه‌لشت نمبا ◊ مَطَّعَ الإِهَابَ: جه‌رمه‌که‌ی چه‌ور
کرد بوئه‌وه‌ی چه‌وریه‌که هه‌لمزی ◊ تَمَطَّعَ فِي

مَعَدَ الدَّلْوُ: دۆلجه‌کی راته‌کاندو له‌ناو بیرمه‌که
دمری هینا.

مَعِدَ فلان: فلانکس مه‌عیده‌ی تیکچو، خواردنی
همزم نه‌کرد ◊ اِمْتَعَدَ الشَّيْءُ: شته‌کی
راته‌کاند، دمری هینا، فراندی ◊ ده‌گوتری:
اِمْتَعَدَ الرِّيحُ وَاِمْتَعَدَ الدَّلْوُ وَاِمْتَعَدَ سِفَهُ مِنْ غَمَدِهِ
◊ المَتَعَّدَةُ مِنَ الرُّطْبِ: خورمای ته‌رو تازه ◊
المُعَدُّ: میوه‌ی تازه ◊ پۆلگه‌و باقله‌و فاسولیا
که‌ته‌رو تازمین ◊ المَعْدَةُ: مه‌عیده، گه‌ده ◊
شوینی کۆبونوه‌ی خواردن دوا‌ی قوتدانی و
جوونه‌ خواروه‌ی له‌گه‌رو ◊ المَعْدَةُ: به‌مانا
(المَعْدَةُ) دئی ◊ المَعْدُ: سک، لاکه‌له‌که‌و ته‌نیشت ◊
نه‌و شوینه‌ی پازنه‌ پیی سواری لی دمدری
که‌سواری و لآخ دمبیر و هه‌لینگی دمدا ◊ مَعْدُ:
خینلیکی عمرمه ◊ تَمَعَّدَ المَهْزُولُ: کزو لاوازه‌که
ورده ورده خهریکه‌ قه‌له‌و بین ◊ تَمَعَّدَ الصَّبِيُّ:
منداله‌که گه‌وره بوو ناسکی و شلکی مندالی
لیرپویی ◊ تَمَعَّدَ فلان: فلانکس خوی کرد
به‌یه‌کیک له‌هۆزی مه‌عه‌د ◊ تَمَعَّدَ القَوْمُ:
خه‌لگه‌که خویان شوپه‌اند به‌هۆزی (مه‌عه‌د)
خویان والیکرد و ه‌گوو هۆزی (معد) فیری زیانی
زیر بن ◊ تَمَعَّدَ المَرِيضُ: نه‌خۆشه‌که چاکبۆوه.

مَعِرَ الشَّعْرُ والرِّيشُ: موو په‌رو پۆل و شتی وا ته‌نک
بوو، که‌م بوو ◊ مَعِرَتِ النَّاصِيَةِ: پیشه‌سه‌ری
موی پیوه‌ نه‌مان و روتایه‌وه.

مَعِرَ فلان: فلانکس تیشوی نه‌ما ◊ ده‌گوتری: (مَعِرَ
من ماله)، مالی نه‌ما و هه‌زار که‌وت ◊ اَمْعَرَ الشَّعْرُ
أر الرِّيشُ: موو په‌ری نازه‌ل و په‌له‌ومره‌کان که‌م
بوو ◊ ده‌گوتری: (أَمْعَرَ الحَيْرَانُ): نازه‌له‌که‌ موی
پیومنه‌ما ◊ کولکی لیروتایه‌وه ◊ اَمْعَرَتِ الأَرْضُ:
زه‌وی روتایه‌وه بوو به‌سوته‌مه‌رو ◊ اَمْعَرَ القَرْمُ:

الرعي: له‌ له‌ومر خواردن دواکه‌وت ◊ تَمَطَّعَ ما
عندنا: چی لامان هه‌بوو هه‌مووی خوارد ◊
تَمَطَّعَ الظِّلُّ: شوین سیبهرمه‌که که‌وت له‌م شوین
بۆ نه‌و شوین ◊ المَطْمَعَةُ: پاشماوه‌ی له‌ومر.
مَعَجَ: وشه‌یه‌که به‌مانا (له‌گه‌ل) دئی.

مَعَجَ مَعْجاً: په‌له‌ی کرد ◊ ده‌گوتری: (مَعَجَ السَّيْلُ):
لافاومه‌که به‌خویره‌م هاتو تیز تیبهری.

مَعَجَ الفَرَسُ وغمرة: نه‌سه‌یه‌که غاری دا، به‌هۆی خیرا
رۆیشتن و تیزره‌وییه‌وه ده‌میك له‌سه‌ر لای
راست و ده‌میك له‌سه‌ر لای چه‌پی ده‌خزئی ◊
ده‌گوتری: (الريحُ تَمْعُجُ بالنبات)، بایه‌که گیاو
گزو دمغل و دانه‌کی نه‌مه‌دیوو نه‌و دیو دمکرد.

مَعَجَ بالقَلَمِ في الدِّراةِ: ئوجه‌کی له‌ناو
مه‌رمه‌که‌به‌گه‌دا هینا و برد بۆنه‌وه‌ی باش
مه‌رمه‌کی تیوه‌ بجی.

مَعَجَ الفَصِيلُ ضرعَ امِّه: بیچوه‌که نه‌مه‌دیوو دیوی
به‌گوانی دایکه‌کی کرد بۆنه‌وه‌ی چاک بوی
بمزرئ ◊ تَمَعَّجَ السَّيْلُ في جريته: لافاومه‌که
له‌رۆیشتنی دا مارو دووی، قۆرت و پیچی کرد ◊
ده‌شگوتری: (تَمَعَّجَتِ الحيةُ في إنسيابها)، ماره‌که
له‌رۆیشتنی دا قۆرت و پیچی کرد ◊ المَعْجَةُ:
هه‌رمتی گهنجی ◊ المِنْعَجُ: (فرس مِمْنَعَجُ):
نه‌سپییکی خیراو خۆشرۆیه.

مَعَدَ الشَّيْءُ: شته‌که فه‌وتا ◊ گهنده‌ل بوو.

مَعَدَ في الأرض: به‌ناو زه‌وی دا رۆیی.

مَعَدَ فلاناً مَعْداً: گه‌ده‌ی هه‌نگاوت، زه‌بری
له‌مه‌عیده‌ی دا.

مَعَدَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی دزی، ره‌اندی، فراندی ◊
به‌توندی رایته‌کاند ◊ ده‌گوتری: (مَعَدَ الرِّيحُ):
رمبه‌کی به‌گورجی له‌کالانی خۆی دمره‌ینا ◊

مَعِصَى فِلَان مَمَصَاً: خورای و نارپیک و پیکی لهجومزگی یان شادهماری حاجی دا پمیدا بوو
 ◊ خرخالئی له حاجی کرد ◊ لهناکامی زور
 روپشتنه وه حاجی نازاری بوو ◊ المَعِصُ: نازاریکه
 له شادهماری قاج دا پمیدا دمبی بههوی زور
 روپشتنه وه.

مَعِضَ مِنَ الْأَمْرِ مَغَضًا: له کارمه که تورپه بوو رقی
 هه لسا ◊ نازاری پیگیه یی ◊ اَمَغَضَهُ الْأَمْرُ: کارمه
 رقی هه لساند، تورپه کرد ◊ اَمَغَضَ فِلَان الشَّيْئَ:
 فلانکس شته که ی سوتاند ◊ اِمْتَعَضَ مِنَ الْأَمْرِ:
 بهمانا (مِعْض) دئ.

مَعَطَ فِي الْقَرَسِ مَغْطًا: دهستی له که وانه کیشا
 مَعَطَتِ الْمَرْأَةُ بَوْلَهَا: نافرته که منداله که ی فرئی
 دا. ◊ مَعَطَ الشَّيْئَ: شته که ی دریز کرده وه.

مَعَطَ فَلَانًا بِمَقَّة: حهقی فلانکسی دواخت.

مَعَطَ السَّيْفَةَ شَمَشِيرَمَكَي دَمْرَكِشَا، روتی کرد.

مَعَطَ الشُّغْرَ وَالصَّرْفَ: موو خوریه که ی رنیه وه
 هه لی که کند ◊ تالکیشی کرد.

مَعَطَ مَغَطًا: جهسته ی توکی پیوه نه بوو (کۆسه

بوو). ◊ مَعَطَ اللَّصْنَ: دزمکه هیچی پی نه بوو ◊

اَمْتَعَطَ الشُّغْرَ: قزی هه لومرین بههوی

نه خوشی و شتی واوه. ◊ اَمْتَعَطَ النَّهَارَ: خور

بهرزبووه ◊ اَمْعَطَ الشُّغْرَ: بهمانا (اِمْتَعَطَ) دئ ◊

اِمْعَطَ الْجَبْلُ وَغَيْرَه: حهبله که گشت و دریز بوو ◊

تَمَعَطَ الشُّغْرَ: بهمانا (اِمْتَعَطَ) دئ ◊ تَمَعَطَ الْفَرَسُ

فِي عَنُودِه: نهسپه که له بازدان دا دهستی

هاویشتن و پاشوی گرتنه وه ◊ تَمَعَطَ فِلَان:

فلانکس نارازی بوو، رقی هه لسا ◊ الْأَمْعَطُ:

له بلان که هیچی لینه پوئ ◊ (المَعَطُ)، زور دریز.

مَعَّعَ الشُّخْمَ: بهزه که توایه وه.

خه لکه که که و تنه قات و قری و گرانییه وه ◊
 اَمْعَرَ فِلَان: فلانکس هه زار که وت ◊ تَيْشَوِي
 که و بوو ◊ دهگوتری: (اَمْعَرَ فَلَانًا): فلانکسی
 روت کرد و مال و سامانی لیستاند و هه زاری کرد
 ◊ اَمْعَرَتِ الْمَرَاثِي الْأَرْضَ: نازله که کان زموییه که میان
 روت کرد هه رچی گزویگی ی تیدا بوو هه موویان
 خوارد ◊ مَعَّرَ فِلَان: بهمانا (اَمْعَرَ) دئ ◊ مَعَّرَ
 وَجْهَهُ: ده و جاوی گرزو مؤن کردن و رقی
 هه لسا ◊ تَمَعَّرَ شَعْرَهُ: قزی هه لومرین ◊
 دهشگوتری: (تَمَعَّرَ رَأْسَهُ): سهری
 روتایه وه. ◊ تَمَعَّرَ وَجْهَهُ أَوْ لَوْنَهُ: ده و جاوی یان
 پهنگی گزورا و زهرده لگه را ◊ الْمِعْرُ: پیایو رزده
 چروکی بن خیر.

مَعَزَ الرَّاعِي الْمَعَزَةَ: فلانکس بزنه کانی زور بوون.

مَعَزَ الْمَكَانَةَ: شوینه که پته و بوو ◊ (فَهْرُ اَمْعَزُ وَهِي

مَعَزَاءُ) ◊ اَمْعَزَ الْقَوْمَ: خه لکه که بزنیان زور

بوون ◊ اسْتَمْعَزَ فِي أَمْرِهِ أَوْ رَأْيِهِ: له سهر نیشی

خوی سور بوو ◊ رای خوی پییه سهند بوو ◊

الْأَمْعَزُ: زوی رهقه لانی بهردای ◊ الْأَمْعَزُ: بز

◊ ره وه ناسک نیوان سی تاجل ◊ الْمَاعَزُ: بز ◊ ج

نیر ج من ◊ پیایو نازاو لیزان له کارو باری

خوی دا ◊ الْمَعَزُ: بزنه مو، بزنه مه رمز ◊

پنجه وانه ی مهر ◊ الْمِعْزِي وَالْمِعْزِي: چروک و رزده

که هه رسامان کۆده کاته وه و لی نیابه خشن ◊

الْمَعَازُ: خاوهن بز (شوانی بزنه گهل) ^ مَعَسَ

الشَّيْئَ مَعَسًا: شته که ی شیلا، هه نوی دهستی

پنדהینا ◊ دهشگوتری: (مَعَسَ الْأَدِيمَ فِي الدَّبَاغِ):

له دهباغ کردن دا دهستی به پیسته که داهینا

بوئنه وه ی چرچ و لۆچی تیدا نه مینن.

مَعَسَى فِي الْحَرْبِ: له شهردا هه له مته ی برد.

مَعَسَى فَلَانًا: به رمب لی دا.

مَعَقَ فُلَانٌ مَعَقَاتَ فَلَانِكُمْ رَهْوَ شَتَى نَاشِرِينَ بُوو.

مَعَقَ الشَّرَابُ: خَيْرًا شَمْرَابَهْ كَهَى خَوَارِدَهْوَه.

مَعَقَ السَّيْلُ الْأَرْضَ: لَافَاوْمَكَه زَمُوِيَهْ كَهَى رَا دَا.

مَعَقَ الشَّهْرُ: جَوْمَهْ كَه قُووَلَه.

مُعِقٌ: كَهْدَمَى تَرَشَا، مَعْعِيْدَمَى شَيُوَا ◊ (فَهْر مَعْرُق).

أَمَعَقَ الْبِشْرُ: بِيْرَهْ كَهَى قُوْلَ كَرْد ◊ تَعَمَّقَتِ الْبِشْرُ:

بِيْرَهْ كَه قُوْلَ بُوو ◊ (تَعَمَّقَ عِلْنَا); رَهْوَ شَتَى

نَاشِرِينَ بُوو ◊ الْمَعَقُ: زَمُوَى بِيْ كِيَاو كُرُ ◊ زَمُوَى

سُوْتَهْمَهْرُوْ.

مَعَكَ الْأَدِيمَ وَغَرَه فِي التَّرَابِ: بَهْرَهْ خَتَو هِيْز

بِيْسْتَهْ كَهَى لَهْ كَنُو خُوْلَ وَ مَرْدَا.

مَعَكَ فُلَانًا بِالْحَرْبِ وَالْقِتَالِ: فَلَانِكَهْسَى بَهْمَهْرُو

كِيْشَه هِيْ نَايَه زِيْر بَار.

مَعَكَ فُلَانًا دِيْنَه وَبَدِيْنَه: هَمْرُزَى فَلَانِكَهْسَى

دَوَاخَسْت ◊ وَ مَغْرَانْدَى وَ لَهْ كَاتَى خُوَى دَا

نَهْمِيْدَا يَهْوَه.

مَعَكَ مَعَاكَةً: نَهْ حَمَهْ قَ بُوو. ◊ مَاعَكَهُ بَدِيْنَه:

هَمْرُزَمَكَهَى وَ مَغْرَانْدَا، دَوَاى خَسْت.

مَعَكَ الدَّابَّةَ: وَ لَآخَهْ كَهَى لَهْ خُوْلَ دَا كَهْوَزَانْد ◊

تَمَعَكَ: خُوَى كَهْوَزَانْد لَهْ نَاو خُوْلَهْمَهْتَهْدَا ◊ الْمِعْلُ:

تَوْنَدُو تِيْزُو رِقْ نَهْسْتُوْر ◊ الْمَعْرُكَاءُ: كَهْوَتَنَه

نَاو تَهْمُو تُوْزَى بَكْرَهْو بَهْرَهْدَى شَمْرُو هَمْرَا دَا ◊

الْمِعْلُ: هَمْرُز دَوَاخَهْر ◊ كَهْسِيْكَ هَمْرُزْدَانَهْوَه

بُووَه غَرِيْنَى.

مَعَلَ الرَّجُلُ مَعْلًا: بِيَاوْمَكَه پَهْلَهَى كَرْد لَهْرُوِيْشْتَنْدَا.

مَعَلَ فُلَانًا عَن حَاجَتِهِ فَلَانِكَهْسَى نَاْرَهْ حَمْتَ كَرْدُو

وَ مَهْرُزَى كَرْد.

مَعَلَ الشَّيْئِ: شَتَهْ كَهَى رَهْفَانْد ◊ يَان دَزَى.

مَعَلَ الْحَشْبَةَ: دَاْرَمَكَهَى شَهْ قَ كَرْد.

مَعَلَ الْحَمَارَ: كُوْنَى كُوِيْدِرِيْزَمَكَهَى دَهْرَهِيْ نَا ◊ أَمَعَلَهُ

عَن حَاجَتِهِ: پَهْلَهَى لَهْ كَابِرَا كَرْدُو نِيْزَعَا جَى كَرْد

◊ اِمْتَعَلَ فُلَانٌ: فَلَانِكَهْسَى بَهْدَزَى زَمِيْرَى وَ شَانْدُو

جُوْسْتُو جَا لَآكَ بُوو ◊ الْمَعْلُ: دَهْ كُوْتَرَى; (مَالِكُ

مِنَه مَعْلٌ): جَارَتَ نَا جَا رَهْو دَهْبِيْ نَهْوَه رَهْ جَاو

بِكَهَى.

الْمِعْلُ: بَهْ پَهْلَه ◊ (غَلَامٌ مِعْلٌ): مَنْدَا لِيْ كَى جُوْسْتُو

جَا لَآكَه ◊ مَمْعَعُ فُلَانٌ: فَلَانِكَهْسَى رَا رَا بُوو،

هَمْرَدَهْمَه رَا يَهْ كَى دَهْرِيْرَى ◊ مَمْعَعُ الْقَرْمُ:

خَه لَكَهْ كَه شَهْرَى بَاشِيَا نَ كَرْد ◊ دَهْ كُوْتَرَى:

(سَارَاوَا فِي الْمَغْمَعَانِ): لَهْ جَهْنَهْ كَهَى كَهْرَمَا دَا

رُوِيْشْتَن ◊ مَمْعَعَتِ السَّمَاءِ الْمَطْرَ عَلَى الْأَرْضِ:

نَاسْمَان بَهْرِيْزَنَه بَارَانَى بَارَانْدُو زَهْوَى خَاوِيْن

كَرْدَهْوَه ◊ الْمَمَاعُجُ: شَهْرُو هِيْتَنَهْو نَاشُوْبُو كَى

بِرْ كِيْ نَى حِيْزَبِيَا يَهْتُو دَهْمَا رَكِيْرَى ◊ الْمَمْعَعُ: (إِمْرَأَةٌ

مَمْعَعُ): نَافَرْمَتِيْ كَه رَزْدُو جِرُو كَهْو هِيْج

نَا يَهْ خَشِيْ ◊ نَافَرْمَتَى زِيْرَهْ كُو وَرِيَا ◊ الْمَمْعَعَانُ:

جَهْنَهْ كَهَى كَهْرَمَا ◊ دَهْ كُوْتَرَى: (يَوْمٌ مَمْعَعَانِ):

رُوْزِيْ كَى كَهْرَمُو بَهْتِيْنَه ◊ دَهْ شَكُوْتَرَى: (جَاءَ فِي

مَمْعَعَانِ الصَّيْفِ): لَهْ جَهْنَهْ كَهَى كَهْرَمَاى هَاوِيْن دَا

هَات ◊ الْمَمْعَعَةُ: قَرْجَهْو دَهْنَكَى نَا كَر كَه بُوْشُو

قَهْفَهْزَاژ دَهْسُوْتِيْنَى ◊ دَهْ كُوْتَرَى: (سَمِعْتَ مَمْعَعَةَ

الْحَرِيْقِ): كُوِيْمَ لَهْدَهْنَكَى سُوْتَانَى بُوْشُو پَهْلَآشُو

وَ شَكَهْلَ بُوو ◊ دَهْنَكُو هَمْرَاى جَهْنَكَاو مَرَا ن

لَهْ كُوْرَمَهَانَى شَهْرُ دَا ◊ جَهْنَهْ كَهَى كَهْرَمَا ◊ الْمَمْعَعِي:

نَهْوَكَهْسَهْيَه خَاوْمَن مَهْبَدَه نِيْ يَهْو هَهْمِيْشَه

لَهْ كَهْلَ كَهْسَى سَهْرَكَهْو تُو دَا يَه ◊ كَهْسِيْكَ هِيْج

رَاى نَهْبِيْ وَ بَهْمَهْمُو كَهْسَ دَهْلَى مَن لَهْ كَهْلَ

تُوْم.

مَعَنَ بِالْحَقِّ مَعْنًا: دَانَى بَهْ حَهْ قَ دَانَا.

مَعَنَ الْفَرَسَ: نَهْسَهْ بَهْ كَه بَا زَى دُوْرَى هَاوِيْشْتَن.

مَعْنُ الْمَاءِ: ناومکه رِهوان بوو.

مَعْنُ الرّادِي شيوهکه ناوی زور بوو بهناسانی دهست دمیگاتی.

مَعْنُ الْمَطَرِ الْأَرْضِ بارانهکه زموپیهکهی ناودا.

مَعْنُ الرّضِخِ شوپنهکه تیراو بوو ◊ اَمَعْنُ فِلَان:

فلانکهس دوورکهوتهوه ◊ مَالٌ و سامانی زور

بوو ◊ اَمَعْنَتِ الْأَرْضِ: زموپیهکه تیراو بوو ◊

اَمَعْنٌ فِي بِلَدِ الْعَدُوِّ: چووه ناو ولاتی دوزمنهوه ◊

زور چووه ناوموه ◊ (أمعن في الأمر): زور

لهکارمکه ورد بؤوه ◊ اَمَعْنُ الْمَاءِ: ناومکهی بهردا

وای لیکرد بهسمرزموی دا برپوا ◊ تَمَعْنُ: خوی

بهپچوک خسته بهرجاو ◊ اَلْأَاعْرُنُ: قاپو

قاجاغی ناومان ◊ نامیری پیویست پیوناومان ◊

ومکوو منجهل و گوزمو سهماومرو سهلاجهو

تهباخو شتی وا ◊ ملکهچی و ژیرباربوون ◊ ناو ◊

چاکهو پیامتی ◊ زمکات ◊ اَلْمَعْنُ: همرشتیک

سودی لیومریگیری کهم بی یا زور ◊ (رجلٌ

مُعْتَى): پیاوکیکه سود لهپیامتی و بهخشندمیی

ومردمگری ◊ ناوی دمرباو رِهوان بهسمر زموی

دا، شیرین و گوارا ◊ چاکهو پیامتی ◊ پیست

پیستی سورو بهنرخ کهدهخرپته سمر صندوق و

شتی وا ◊ اَلْمَعْنَةُ: شتی ناسان و کهم.

مَعَا السَّنْبَرِ مَعَاءً: پشپلهکه میاواندی ◊ اَمَعْتِ

النَّخْلَةَ: خورماکه بهرمکهی شیرین بوو، بوو

بهروتاب ◊ اَمَعَى الْبُسْرُ: خورما بهرسپلهکه

شیرین بوو ◊ تَمَعَى السَّنَاءُ: کوندهکه لیک

کشایهوهو فراوان بوو ◊ تَمَعَى الشَّرُّ لِيَمَّا يَبْتَهُمُ:

شپرو همرا لهناویان دا بلاو بؤوه ◊ اَلْمَعْرُ:

خورمای شیرین ◊ خورمایهک تازه

پینگهیشتی و بهتهواوی شیرین بووبی ◊ درزی

لیچی خوارموی حوشر ◊ الماعی: خوراک شل

◊ اَلْمَعْيُ: ریخوله ◊ زموی نهرمهلان و جالایی ◊

پلوسکی ناو ◊ رِیْرَمُوی ناو، شوپنی ههپژانی ناو

لهناو شاخو بهردا ◊ اَلْمَعَاءُ: ریخوله.

مَعَثَ الرَّجُلُ: بههپواشی و لهسمرهخو لهفلانکهسی

دا.

مَعَثَتِ اَلْحَمَى فِلَانًا: لهرزوتا توشی فلانکهس بوو.

مَعَثَ فِلَانًا فِي الْمَاءِ: فلانکهسی لهناو ناودا نقوم

کرد.

مَعَثَ عِرْضَ فِلَانٍ حَمِيًاو ناموسی فلانکهسی

لهکهدار کرد.

مَعَثَ الْمَطَرُ الْكَلَاءُ: باران لهلهومرکهی داو تامی

گوزی، رینگگی گوزی ◊ رزاندی کهروی بی هیئا ◊

مَاعَثُهُ مِفَاتًا و مَاعَثَةُ: کیشی لهگهل نایهوه ◊

اَلْمُعَاثُ: برپوانه مادهی (عَرِثٌ) ◊ اَلْمُعِثُ:

زورانبازی بههیزو توانا ◊ شپرو نهگبهتی ◊

اَلْمُعِثُ: (رجلٌ مَعِثٌ): پیاوکی زورانبازی خاوهن

هیزو توانایه ◊ یان پیاوکی شهرانی و شهر

خوازه ◊ اَلْمُعِثُ: بهمانا (المعِثُ) دی.

مَعَدَّ الرَّجُلُ فِي نَاعِمِ الْعَيْشِ: پیامکه نازپهرومر بوو

◊ لهزیانی خوش دا کاتی بهسمر برد.

مَعَدَّ فِلَانٌ: فلانکهس گهپشته همرپتی گهنجی ◊

دمگوتری: (مَعَدَّ الْجِسْمُ): جهستهی تیک سمراو

خوی پرکردهوه.

مَعَدَّ النِّبَاتُ: رومکهکه دریز بوو.

مَعَدَّ الرَّجُلُ نَاعِمَ الْعَيْشِ: بزوی خوش و بهلهزمتی

دا بهپیامکه.

مَعَدَّ الرَّجُلُ شَعْرَةً: پیامکه موی جهستهی خوی

ههکیشا.

مَعَدَّ الشَّيْئُ: شتهکهی ههلمزی.

مَقَدَّ النَّصِيلُ أُمَّهُ: بیچوومکه گوانی دایکه که می مژی
 ◊ اَمَقَدَ فُلَانٌ: فلانکس زوری خواردهوه
 اَمَقَدَتِ الْمَرْأَةُ الصَّبِيَّ: نافرته که شیر می دا
 به منداله که می.

المَقْدُ: نهرمو نَوَلٌ ◊ دمگوتری: (عیش مَقْدٌ): ژیبانی
 نهرمو نَوَلٌ ◊ دَوْلَجَهی گهوره ◊ صمغیکه
 له دره ختی سیدر: دره ختی (الطَّلَح):
 دمردده یندری ◊ باینجان.

مَقَرَّ فِي الْبِلَادِ مَقَرًّا: به ناو ولات دا رویو په له می
 کرد ◊ اَمَقَرَتِ الشَّاةُ اِر النَّاقَةَ: مهر که یان
 حوشرمه که شیرمه که می به هوئی نه خوشبیه که وه
 تیکه ل به خوین بووه ◊ اَمَقَرَ فُلَانًا بِالسَّهْمِ:
 به تیر برینتکی نه مدیواو دیوی له فلان کرد.

مَقَسَّرَ الشَّرْبُ: قوماشه که می به رنگی سوری کال
 بویه کرد ◊ الْأَمَقَّرُ: مروقی هزو بیت سوری
 مهله و کال ◊ الْمَقَرُّ: رنگیکه زور سور نیبه ◊
 یان سوره هله می مهله و لیل ◊ الْمَقَرَّةُ: قوربکی
 سوره شتی پین سواخ دمدری ◊ نهرمه باران
 (مغرة الصیف): جهنگه می گهرمای هاوین ◊
 الْمَقَرَّةُ: قوره سور که شتی پین رنگ بکری ◊
 الْمَقَرَّةُ: به مانا (المقر دئ) ژمنگی ناسن، هاردرای
 نؤکسیدی ناسن که بو بویه کردنی شت
 به کاردی ◊ الْمَقِيْرُ: (لبن مغیر): شیریک خوینی
 تیکه ل بووبی و سور بووبی ◊ الْمَقَسَّارُ: (خلة
 مغمار): دارخورمایه که خورماکانی سورن ◊
 ههروا ناوه بو حوشرتیک که شیرمه که می سور
 بووبی.

الْمَقَرَّةُ: زهویبه که قوری سوری ههین ◊ مَقَسَمَةٌ
 بِالرَّمْحِ مَقَسًّا: به رمب لئی دا.

مَقَسَّ الطَّيْبُ فُلَانًا: پزیشکه که دهستی له فلان
 داو زه ختی گرت.

مَقَسَّ فُلَانًا بَطْنُهُ: سکی نازاری بوو ◊ اَمَقَسَ رَأْسُهُ
 بِنَصْفَيْنِ مِنْ بِيضٍ وَسَوَادٍ: هزی سه می ماش و
 برنج بوو ◊ لَقَسْتُ: لؤغه تیکه له (المَقْصُ).
 مَقَصَّ مَقْصًا: سکی توشی نازارو ناریک و پیکی
 بوو.

مَقَصَّ بَطْنُهُ: سکی توشی نازار بوو ◊ ریخوله می تیک
 هالان ◊ تَمَقَّصَ بَطْنُهُ: سکی توشی شینوان و
 ناسروشتی بوو ◊ تَمَقَّصَ الشَّيْءُ فُلَانًا وَمِنْهُ:
 شته که نازاری فلانی دا ◊ الْمَقْصُ وَالْمَقْصُ:
 نازاریک له ریخوله داو تیکه لانی ریخوله میه.

مَقَطَّ الشَّيْءُ مَقْطًا: شته که می لیک کیشایه وه و
 دریزی کرده وه ◊ دمشگوتری: (مَقَطَّ الرَّجُلُ
 الْقَوْسَ): پیاوکه ههسه که می به ژیبه که راکیشا
 ◊ اِمْتَقَطَّ الشَّيْءُ: شته که لیک کشایه وه و دریز
 بوو ◊ دمشگوتری: (اِمْتَقَطَّ النَّهَارُ): رۆژ دریز بووه
 ◊ تَمَقَّطَ فُلَانٌ: فلانکس ره می هه لسا ◊ تَمَقَّطَ
 الْفَرَسُ: نه سه که به نه و به ری توانای خوئی غاری
 دا ◊ یان له غاردان دا قاچه کانی دریز هاویشتن
 ◊ اَلْمَقَطُّ: زور دریز ◊ (دریز داوه ل) ◊ مَقَطَّسَ
 الْحَبْرَةَ: هیزی موگناتیبی دا به به مرده که ◊ برونه
 ماده می (المقنطیس).

مَقَلَّ بِالرَّجْلِ: دزی پیاوکه دوا، بوختانی بو کرد.

مَقَلَّ فُلَانٌ مَقَالًا: فلانکس خیپانه می کرد، غه می
 کرد ◊ مَقَلَّتِ الدَّابَّةُ مَقَالًا: ولاخه که له گه ل گیوا
 گزدا گل و خویشی خوارد، ژانه سکی گرت ◊
 سکی نازاری لئی بهیدا بوو ◊ مَقَلَّتِ الْحَامِلُ
 بَوْلَهَا مَقَالًا: نافرته که شیر می پیسی دا
 به منداله که می مندالی تازمی له سکی که وتبوو
 شیر می دها به منداله که می پیشووی ◊ مَقَلَّتْ عَنْهُ:
 چاوی تیکچووو نابینا بوو ◊ مَقَلَّتِ الدَّابَّةُ:
 به مانا (مَقَلَّتْ) دئ ◊ اَمَقَلَّتِ الْمَرْأَةُ: نافرته که

هَمَمُو سَالِيْ مِنْدَالِيْكى بُوو، پيش نَهومى
مندا لهكهى لهشِر بېرِنْتَهوه سكى بُووه ۵ اَمَقَلْت
النَّجَبَةُ: مَهْرَكه سالى دوجار بِيَجوى بُوو ۵
اَمَقَلْتِ الْهَامِئِلُ: ژنه سَكېرْمكه شيرى دا
به مندا لهكهى، شيرى پيسى پيدا ۵ اَمَقَلْتِ الْقَوْمِ:
خه لگهكه حوشرَو مَهْرَكانيان سالى دوجار
بِيَجويان بُوو ۵ اَمَقَلْتِ به عند السلطان: له لاي
پاشا دژى دواو بوختانى بِيْ كُرد ۵ الْمَقْلُ: نهو
شيرميه نافرمتى سَكېرِ دهيدا به مندا لهكهى ۵
الْمَقْلُ: به مانا (الْمَقْلُ) دئ ۵ الْمَقْلَةُ: شيوان و
تِيكچونى گهده ۵ ترشاني گهده ۵ مَهْرُو بزن
كه سالى دوجار بِيَجويان بِيْن ۵ الْمَقْلُ: زهويهك
زور گزو گيائ لئ روابى ۵ مَقَمَعُ الْأَمْرِ: كارمكه
شيو، تِيكچوو ۵ مَقَمَعُ الْكَلْبِ فِي الْإِنَاءِ: سهگهكه
دهمى خسته ناو قاههكهوه ۵ مَقَمَعُ اللَّحْمِ:
گوشتهكهى باش نهجوى ۵ مَقَمَعُ الْعَمَلِ:
كارمكهى باش نهنجام نهدا ۵ مَقَمَعُ الْكَلَامِ:
قسهكهى باش رون نهكردهوه ۵ مَقَمَعُ الشَّرِيدِ:
تِيكوشاومكهى چهور كُرد ۵ چهورى زورى كُرد
ناو تِيكوشاومكه ۵ مَقَمَعُ الْهَيْرَانِ: چهيوانهكه
شتيكي له لهومرِ دهست كهوت ۵ چهيوانهكه
قه لهوو خوباب بُوو ۵ الْمَغْنَطِيسُ وَالْمَغْنَطِيسُ:
جوړه بهرديكه كيشى دهرزى ناسنى بچوك
بو لاي خو دمكا ۵ الْمَغْنَطِيسِيَّةُ: هيزيكي
كيشندهميه له موگناتيس دايه.

هَقَا السِّنْرُ مَقْرَأُ وَمَقَا: پشيلهكه ميواندى.

هَقَى فِيهِ مَقْيَأُ: نَهومى دهربارى نَهو گوتى، نهو
رِهوشتانهى پالى دان واقيعى نهبوون و
لهراستيموه دوور بوون.

هَقَى الرَّكْدُ: مندا لهكه زمانى پزا، قسهى وای كُردن
مانايان رون بِيْ.

هَقَّتَ فَلَانًا مَقْتًا: فلانكسى دزا، زورى رق لِيَبوو.

هَقَّتَ إِلَى النَّاسِ: لاي خه لك ناخوشهويست بُوو ۵
مَاقَتَ فَلَانًا: لهرق لِيَبووون دا كئ بركيى لهگهل
فلانكس كُرد ۵ مَقَّتُهُ: بُو زنده روى لهماناي
(مَقَّتُهُ) دئ ۵ تَمَاقَتُوا: ههنديكيان ههنديكيان
ناخوشويست، خه لگهكه رهيان نيك بُوو ۵ تَكَّتَتْ
إِلَيْيْ: لاي ناخوش و ناشيرين كُردم، كُردمويهكى
نهنجام دا كهرقم هه لَسِينِ ۵ الْمَقْتُ: (زواج
المقت): نَهوميه پياو زردايكى خوئ ماره
بكاتوه، نهمه عادمتيك بُوو له ناو عمرميهكان
دا پيش نيسلام باو بُوو نايينى نيسلام نهم
دابو نهرتتهى هه لاجو كُرد ۵ الْمَقْتِي: نَهو
كسهيه زردايكى خوئ ماره كُردببتهوه ۵ يان
لهو نافرته زردايكه منالى بِيْن.

المقدريسي: رومكيكه له پيرى (الخميرة) يه، بوئى
خوشه بو سود ومركرتن لمبون و گه لآكهى
دهر ويندري.

هَقَسَرُ عَنَّا مَقْرَأُ: بهگوچان لهگيزمهرى ملى دا
نيسقانى ملى شكاندو پيستهكهى ساغه.

هَقَسَرَ السَّمَكَةَ الْمَالِحَةَ: ماسيه خوئ كراومكهى
لهسر كهكهدا نقوم كُرد.

هَقَرَّ الشَّيْئُ مَقْرَأُ: شتهكه تال بُوو ۵ يان ترش بُوو

۵ اَمَقَرَّ الشَّيْئُ: شتهكه تال بُوو ۵ دهگوترئ،
(اَمَقَرَّ اللَّبَنُ)، شيرمكه تامى نهما ۵ شيرمكه ترش
بُوو ۵ اَمَقَرَّ لِفَلَانٍ شَرَابًا: شمرابهكهى بو فلان
تال و تفت كُرد ۵ اَمَقَرَّ السَّمَكَةَ الْمَالِحَةَ: ماسيه
خوئ كراومكهى لهسر كه هه لكيشا ۵ الْمَقْرُ:
رْمكهزى نهوروكه زهنهقيانهيه كه لهولاتى

گمرمه سیردا دمروین ۵ همرورا پیئشی
دمگوترئ، (الصَّبْرُ أَوْ صَبَارٌ) ۵ الِیْمُتْرُ: تالو
تفت.

مَقَسَّ فِي الْأَرْضِ: بهناو زهوی دا روئی.

مَقَسَّ الْمَاءُ: ناومهکه رهوان بوو.

مَقَسَّ الشَّيْءَ فِي الْمَاءِ: شتهکهی لهناودا نقوم کرد.

مَقَسَّ الشَّيْءَ: شتهکهی شکاند، یان کونی کرد.

مَقَسَّ الْقَرِيْبَةَ: کوندهکهی پرکرد ۵ مَقَسَّتْ نَفْسُهُ:

نمفسی لئی بیئزراو لئی ههلهنگوت ۵ مَقَسَّهُ:

لهناودا نقومی کرد ۵ مَقَسَّ الْمَاءَ: زووری ناو

بهسمر خوئی دا کرد ۵ مَقَسَّ الرَّجْلَانِ فِي الْبَحْرِ:

دوپیاومهکه پیشرکییان کرد لهخو نقوم کردن

لهدمریا دا ۵ تَمَقَسَّتْ نَفْسُهُ: نمفسی لهشتهکه

بیئزراو لئی ههلسلمیهوه.

مَقَطَّ الْبَعِيْرَ مَقْرَطًا: حوشترمهکه زور کزبوو.

مَقَطَّ الْكِرَّةَ مَقَطًا: تۆبهکهی بهزموی داداو باشان

گرتیهوه.

مَقَطَّ الْجَبَلَ: حهبلهکهی گشت بادا.

مَقَطَّ الْقِرْنَ: هاوشانهکهی خوئی خست، بهزموی

دادا.

مَقَطَّ عَنْهُ: ملی شکاند.

مَقَطَّ فَلَانًا: رهی لهفلانکس بوو.

مَقَطَّ الْفَرَسَ: نهسپهکهی بهحهبیل شتهک دا.

مَقَطَّ فَلَانًا بِالْإِيْمَانِ: فلانکسی سویند دا.

مَقَطَّ فَلَانًا الشَّيْءَ: شتهکهی بهگهروی فلاندا کرد

مَقَطَّ: بؤ زیدمروئی لهمانای (مَقَطَّ) دی ۵ اِمْتَقَطَّ

الشَّيْءَ: شتهکهی دهرهینا ۵ تَمَقَطَّ فَلَانٌ:

فلانکس رهی ههلسا ۵ المَاقِطُ: بهکریگراو لهم

مال بؤ نهو مال ۵ رهمل هاوینزو فالگرموه ۵

الْمَقَاطُ: حهبل ۵ ریشمهی نهسپ ۵ حهبلی دۆلجه

۵ الْمَقَاطُ: شتیک لهم مال بؤ نهومان بهکری

بدرئ ۵ الْمُقَطُّ: داوینکه دمزویهکه بالندهی پی

دمگری ۵ الْمُقَطُّ: زمبرو زهنگو توندو تیزی ۵

الْمَقَطُّ: نهو مندالهی بهشمش مانگی یا بهحهوت

مانگی لهدایک دهبئ.

مَقَعَ مَقْعًا: زور بهخیرایی و ههلهشهیی

خواردیهوه.

مَقَعَ الْفَصِيلُ أُمَّهُ: بیچومهکه زور بهخیرایی گوانی

دایکهکهی راتهکاندو شیرهکهی خوارد.

مَقَعَ فَلَانًا بِشَرِّ: شمرو شووری پال فلان دا ۵ اِمْتَقَعَ

الْفَصِيلُ مَا فِي ضَرْعِ أُمِّهِ: بیچومهکه چی لهگوانی

دایکهکهی دا بوو خواردی و بهخیرایی لوشی دا

۵ اِمْتَقَعَ لَوْنَهُ: رهنگی گؤرا، زمرد ههلگهرا، رمش

ههلگهرا، بههوی نهخووشی یان خهم و خهفمت ۵

الْمَيْقَعُ: نهخووشی کهوهکوو سوریزهوه میکوته

وايه توشی بیچوه نازهل دهبئ و دهیخاته سمر

زهوی دمیکوزئ.

مَقَّ الشَّيْءَ مَقًّا: شتهکهی کردموه، شهقی کرد،

دهری هینا.

مَقَّ الرَّجُلُ أَرِ الْفَرَسَ: پیاومهکه یان نهسپهکه دریزو

کزو لاواز بوو.

مَقَّ مَا بَيْنَ الشَّيْئَيْنِ: نیوان دوشتهکه زور بوو ۵

دمگوترئ: (بلد أمقُ)؛ ولاتیکی بهرفراوان و پان و

بؤره ۵ مَقَّ عَلَى عِيَالِهِ: پژدو چروکی لهگهل

مال و خیزانی کرد ۵ مَقَّ الطَّائِرُ فَرْخَهُ: بالندهکه

خواردنی دا بهبیچومهکانی ۵ اِمْتَقَّ الْفَصِيلُ مَا فِي

الضَّرْعِ: بیچومهکه چی لهگوانهکهدا بوو خواردی

۵ تَمَقَّقَ الشَّيْءَ: شتهکه دریز بوو ۵ دورکهوتهوه

۵ تَمَقَّقَ مَا فِي الْعَطْمِ: چی لهنیسقانهکهدا ههبوو

دهری هینا ۵ تَمَقَّقَ الشَّرَابَ: شهرايهکهی کهمکه

الشَّيْنُ: شته‌ک‌ه‌ی راهیناو گونجانندی و ژیر باری کرد ◊ المَاقِيقُ: که‌س‌یک به‌لای خواروی قورگی هسه بکا.

هَقَّهَ مَتَهَا: پیلوو قولینجکی چاوی سور بون و برژانگی که‌م بیون ◊ چاوی شین بون و سپیایی چاوی توخ بوو ◊ الأَمَنَةُ مِنَ النَّاسِ: که‌س‌یک سمری خوئی هه‌لده‌گرئی و نازانی بؤکوئی ده‌جی ◊ شوینی سوتهمه‌مروئ که‌دره‌ختی لی نه‌روئی.

مَقَا المِرآةَ: ناوینه‌ک‌ه‌ی سرپی مشت و مالی کرد.

مَقَا أَسْنَانُهُ: ددانی خوئی شتن و خاوینی کردنه‌وه.

مَقَا الفَصِيلُ أُمُّهُ: بیجوه‌که به‌ته‌وزم گوانی دایکه‌ک‌ه‌ی مزی، تیی هه‌لکه‌وت ◊ أُمُّكُنْهُ: هه‌لینا بؤ تیفکرین و هه‌لوه‌سته له‌سهرکردن ◊ مَكَّنْهُ: به‌مانا (أُمُّكُنْهُ) دئی ◊ تَمَكَّنْتُ: چاومروانی کرد، هه‌لوه‌سته‌ی له‌سهر کرد په‌له‌ی نه‌کرد ◊ تَمَكَّنْتُ بِالْمَكَانِ وَتَمَكَّنْتُ فِي الْأَمْرِ: له‌سهره خو بوو په‌له‌ی نه‌کرد ◊ المَكِيثُ: عاقِل و ناعرو له‌سهره‌خو و بارقول ◊ المِجْنَى والمِجْنَاءُ: له‌سهره خوئی.

مَكَّدَ المَاءَ وَضَرَهُ مُكْرَدًا: ناوه‌که به‌ردموام هاتو نه‌بیرا. ◊ مَكَّدَ فُلَانٌ بِالْمَكَانِ: فلانک‌ه‌س له‌وشوینه مایه‌وه ◊ مَكَّدَتِ النَّاقَةُ والشَّاةُ: حوشترکه یان مه‌رکه شیری زور بوو، شیرکه‌ی وشکی نه‌کرد ◊ مَكَّرُهُ وَبِهَ مَكْرًا: فیللی لی کرد.

مَكَّرَ اللهُ العاصِيَّ: خودا سزای یاخی بووه‌ک‌ه‌ی دا، یان مؤلته‌ی دا له‌دونیا‌دا سهر‌پینجی بکا تا له‌قیامت دا سزای ب‌دا.

مَكَّرَ التُّرْبَ: کراسه‌ک‌ه‌ی به‌قوره سور بؤیه‌کرد.

مَكَّرَ الأَرْضَ: زه‌وپیه‌ک‌ه‌ی ناودا.

مَكَّرَ مَكْرًا: سور بوو ◊ مَأَكَّرُهُ: فیللی لی‌کرد ◊ مَكَّرَ: دانه‌ووینله‌ی له‌مال دا شاردموه بؤنه‌وه‌ی

خواردموه ◊ دمشگوتری: (أصاب فلان جرح فما تَمَقَّقَهُ): فلانک‌ه‌س برینی لی‌په‌یدا بوو وه‌لی هیج پیی تیک نه‌چوو ◊ الأَمَقُّ: (وجه أَمَقُّ): دهم و چاوی دریز ◊ (حِصْنٌ أَمَقُّ): هه‌لای به‌ره‌راوان ◊ المَقَاءُ: نیسمی فاعیله له‌ماده‌ی (مَقَّ) وه‌رگیراوه ◊ دمشگوتری: (لِخَذِ مَقَاءٍ) رانی کزو کؤله‌وارو بی گوشت ◊ المَقْتَةُ: ناده‌میزادی نه‌زان و که‌ودمن ◊ شه‌رابی سرکه چؤر چؤر ◊ مَقَلَهُ مَقْلًا: بؤی روانی.

مَقَلَّ الشَّيْنُ فِي المَاءِ وَغِيَرِهِ: شته‌ک‌ه‌ی له‌ناو ناودا نقوم کرد.

مَقَلَّ فِي المَاءِ: جووه ناو ناومکه.

مَقَلَّ المَقْلَةُ: به‌رده‌ک‌ه‌ی خسته ناو فاپه‌که‌وه ناوی به‌سهردا کرد بؤنه‌وه‌ی هه‌رکه‌سه به‌نه‌ندازه‌ی په‌ک ناو بخؤنه‌وه.

مَقَلَّ فُلَانٌ الفَصِيلَ: فلانک‌ه‌س به‌ لویج که‌م که‌م شیری دا به‌بیجوه‌که ◊ یان زمانی گرت و ناوی کرده ناو گه‌رویه‌وه ◊ مَأَقَلُّهُ: نقومی ناو ناوی کرد ◊ اِمْتَقَلَّ: جه‌ند جارنیک چووه ناو ناوو خوئی نقوم کرد ◊ تَمَاقَلًا: دوو مروفه‌که خو‌یان له‌ناودا نقوم کرد ◊ المَقْلُ: بنکی بیر ◊ دمشگوتری: (انغمس في الماء حتى جاء بالمَقْلِ): له‌ناوه‌که دا خوئی نقوم کرد تا چووه بنکی بیرکه‌وه به‌رده‌وردی دهره‌نینان ◊ جؤرنیکه له‌شیر دان به‌زاروک و بیجو ◊ المَقْلُ: به‌ری دره‌ختی دؤم؛ که‌دره‌ختیکه دمش‌وبه‌په‌ته دره‌ختی خورما ◊ صمغی دره‌ختیکه پیی دمشگوتری: (الکور)، نهم صمغه خوئی جؤره دهرمانیکه ◊ المَقْلَةُ: چاو ◊ مَقَمَّقَ الشَّيْنُ: شته‌که نه‌رم بوو لووس و ناسان بوو ◊ مَقَمَّقَ المُرَارُ خَلْفَ أُمِّهِ: بیجوه‌که به‌هیز گوانی دایکی مزی ◊ مَقَمَّقَ

به‌گرانیه‌ها دوايي بيفروشن **إِشْتَكَّرَ الشَّيْئُ**:
شته‌کەي به‌گله سور رینگ گرت.

تَمَاكَرُوا: هه‌ندیکیان فیلیان لهه‌ندیکیان کرد **إِشْتَكَّرَ**: فیل و ته‌له‌که **إِشْتَكَّرَ** گلی سور که‌شتی پی
رینگ دمکری **إِشْتَكَّرَ** دمنگی هانکه و هه‌ناسه‌دانی شیر
إِشْتَكَّرَ: پلان و هیل له‌شهر کردن دا **إِشْتَكَّرَ** حاجی
ئه‌ستورو پوزی خپرو جوان **إِشْتَكَّرَ** خورمای
تازهبیگه‌یشتوی خراب بوو **إِشْتَكَّرَ**: ناهرمتی
حاج ئه‌ستورو پوز خپرو ناسکو جوان.

مَكْسَ الشَّيْئِ مَكْسًا: شته‌که کهم بوو.

مَكْسَ فِي الْبَيْعِ: نرخي کالاکه‌ی له‌مامه‌له کردن دا
کهم کردموه.

مَكْسَ الضَّرْبَةِ: باجه‌که‌ی خه‌ملانو و مری گرت **إِشْتَكَّرَ**
مَكْسًا فِي الْبَيْعِ ماکسه: دواي لی‌کرد
له‌مامه‌له‌که‌دا نرخه‌که کهم بکاته‌وه **إِشْتَكَّرَ**
به‌ریبه‌ره‌کانی نرخبازی له‌گهل دا کرد **إِشْتَكَّرَ**:
باج و مرگر له‌بازرگان و خاو من مولک **إِشْتَكَّرَ**
إِشْتَكَّرَ: کریارو فروشیارمکان چه‌ندو چون و
بینه و به‌رمیان کرد **إِشْتَكَّرَ**: باجو دهرامه‌ت که
باجگر و مری دمکری له‌بازرگان و نه‌وانه‌ی داخلی
ولاتیک دهن.

مَكْسَ الْعَظْمِ مَكْسًا: هه‌رجی له‌ناو ئی‌سقان دا بوو
هه‌لی مزی.

مَكْسَ غَرْمَةٍ: ته‌نگی به‌قه‌رز داره‌که‌ی هه‌لجی
بو‌ئه‌وه‌ی قه‌زمه‌که‌ی بده‌ته‌وه.

مَكْسًا عَلَى غَرْمَةٍ: به‌مانا (مَكْسًا) دئی **إِشْتَكَّرَ الْعَظْمِ**:
به‌مانا (مَكْسًا) دئی **إِشْتَكَّرَ الْفَصِيلُ مَا فِي ضَرْعِ**
امه: بی‌جوه‌که جی له‌گوانی دایکه‌که‌ی دا بوو
هه‌لی مزی **إِشْتَكَّرَ**: به‌مانا (إِشْتَكَّرَ) دئی **إِشْتَكَّرَ**
غرمه: به‌مانا (مَكْسًا) دئی **إِشْتَكَّرَ**: مؤخی
هه‌لمزراو **إِشْتَكَّرَ** شیري هه‌لمزراو **إِشْتَكَّرَ**: به‌مانا

إِشْتَكَّرَ دئی **إِشْتَكَّرَ**: جامیکه شله‌مه‌نی پی
ده‌خوریته‌وه، یان جو‌ره په‌رداخ و گلاسیکه لای
سه‌روی ته‌سکه و لای خواری پان **إِشْتَكَّرَ** هه‌روا ناوه
بو‌ نامیریکی پی‌وانه به‌گو‌په‌ری ناوچه و کاتو
زه‌مان چه‌ندیبمه‌ت و نه‌ندازه‌ی گو‌په‌رانکاری
تیدا‌کراوه **إِشْتَكَّرَ** به‌کره‌یه‌کی مه‌عه‌دنییه‌ چه‌یل و
شتی وای له‌سه‌ر هه‌له‌دمکری و بو‌ جنین و
تیوه‌دان سو‌دی لی و مرده‌گیری **إِشْتَكَّرَ** جو‌لاشتیکی
وای همیه به‌کاری ده‌هینی پی‌ی ده‌گو‌تری
إِشْتَكَّرَ **إِشْتَكَّرَ**: به‌مانا (مَكْسًا) دئی **إِشْتَكَّرَ**
خوی باداو به‌خوارو ختیجی رؤی **إِشْتَكَّرَ**
إِشْتَكَّرَ: مؤخی ناو ئی‌سقانه‌که‌ی هه‌لمزی **إِشْتَكَّرَ**
إِشْتَكَّرَ: به‌مانا (مَكْسًا) دئی **إِشْتَكَّرَ**
إِشْتَكَّرَ: کولله گه‌رای دانا، یان گه‌رای له‌ناو
جه‌سته‌ی خوی دا کو‌کردموه.

مَكْنُ فلان عند الناس مكانة: فلان‌کەس ریزو
شکو‌مه‌ندی لای خه‌لک بو‌ په‌یدا بوو (فه‌ر
مکین) **إِشْتَكَّرَ** **إِشْتَكَّرَ**: وای له‌فلان کرد
ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ر شته‌که‌دا بشکی **إِشْتَكَّرَ** **إِشْتَكَّرَ**
إِشْتَكَّرَ: کارمه له‌سه‌ر فلان‌کەس ناسان بوو **إِشْتَكَّرَ**
ده‌شگو‌تری: (فلان لا‌یم‌کنه‌ النه‌رض): فلان‌کەس
توانای به‌سه‌ردا ناشکی **إِشْتَكَّرَ** **إِشْتَكَّرَ**:
ده‌سه‌لاتی نه‌وی به‌سه‌ر شته‌که‌ دا سه‌پاند **إِشْتَكَّرَ**
إِشْتَكَّرَ: قوماشه‌که‌ی به‌ماکینه دوری **إِشْتَكَّرَ**
إِشْتَكَّرَ فلاناً من الشئ: فلان‌کەسی به‌سه‌ر
شته‌که‌دا بالاده‌ست کرد **إِشْتَكَّرَ** **إِشْتَكَّرَ**: لای
خه‌لک ریزو نرخي زیادی کرد **إِشْتَكَّرَ** **إِشْتَكَّرَ**:
له‌شو‌ینه‌که‌هه‌ جی‌گیر بوو **إِشْتَكَّرَ** **إِشْتَكَّرَ**:
ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ر شته‌که‌دا په‌یدا کرد **إِشْتَكَّرَ**
من الشئ: به‌مانا (ت‌کن) دئی **إِشْتَكَّرَ**: سه‌رو
بو‌رو زپه‌ر قیول بکا واته مه‌بنی نه‌بن **إِشْتَكَّرَ**:
شو‌ین **إِشْتَكَّرَ**: به‌له‌و پایه **إِشْتَكَّرَ** ریزو شکو‌مه‌ندی

الْمَكَانُ: كَسَيْتُ مَكِينَهُ بِخَاتِهِ گهر ۵ مَكِينَهُ
بِفَرْوَشِي ۵ الْمَكْنُ: هَيْلَكَهُ وَگهراى بزن مزمو
كولله و شتى وا ۵ الْمَكْنُ: بَهْمَانَا (الْمَكْنُ) دئ ۵
الْمَكْنِي: كَسَيْتَهُ مَكِينَهُ وَ شتى وا چاك
دهكاته وه ۵ هَيْتَمَرَى مَكِينَهُ دُورِينِ وَ شتى وا ۵
كَسَيْتُ مَكِينَهُ نَاسَاوَ خَيْرَاوَ بِنِ تَيْفَكْرِينِ
كارمگانی نهنجام بدا ۵ كَسَيْتُ كَارْمَكَانِي
بِهَرِيَتِكُ وَ پِيَكِي نهنجام بدا ۵ الْمَكْنَةُ: تَوَانَاوَ
دهسهلات ۵ هَيْرِزُ وَ بَرِشْتُ ۵ الْمَكْنَةُ: دَهْسَتْ
لِيْغِيرِبُونِ وَ دَهْسَهْلَاتُ بَهْسَهْرِدَا شَكَانِ ۵ نَالَمَتْ وَ
نَامِيْرِيَكَه لَهْمَادَهِي رَهَقُ وَ نَاسَنُ وَ مَعْدَهْنِ وَ
شْتِي وَا بَهْدَهْسَتْ يَانَ بَهْمَهْوَى وَزَهِي كَارْمَبَا
يَانَ بُوخَارِ هَهْلَهْمَسُورِي وَ كَارِي پِيْتَهْنَجَامِ دَهْمَرِي
۵ دَهْمَسُورِي: (مَكِينَهِي خَهْمِيَاتِي، مَكِينَهِي
بِرَزَانْدَنِ، هَارِپِنِ چَاپَكْرِدَنِ ...هَتَد).

مَكَا مَكَا وَ مَكْرَا: فَيَكَهِي لِيْدَا، بَهْدَهْمِ فَيَكَهِي
كِيْشَا ۵ يَانَ پَهْنَجَهِي خَهْسْتَه نَاوَ دَهْمِيَهْوَه وَ
فَيَكَهِي كِيْشَا ۵ مَكِيَتْ يَدَه مَكَا: دَهْسْتِي بَهْمَهْوَى
نِيْشَكْرِدْنَهْوَه قَهْلَشْتِنِ وَ زَبِرِ بُوونِ ۵ تَمَكِّي
الْفَلَامُ: كُورَه كَه بُوْ نُوِيْزُ دَهْسْتِنُوِيْزِي هَهْلَكْرَتِ وَ
خُوِي پَاكِ وَ خَاوِيْنِ رَاكْرَتِ ۵ تَمَكِّي الْفَرَسُ:
نَهْسَهپَه كَه عَارْمَهِي كْرَدِ بَهْمَارَهَقِ جَهْسْتَهِي تَهْرِ
بُوو ۵ چَاوِي بَهْمَهْرِنُوِي خُورَانْدِ ۵ الْمَكَا:
كُونَهْرِيُوِي، كُونَه كَهْرُوِيْشَكِ ۵ لَانَه كَهْيَانَ ۵
الْمَكَا: بَالَنْدَهْمِيَه كِي بَجُوكَه وَ حَهْرِي لَه كِيُوو
دَهْسْتَه، فَاجَه كَانِي دَه خَاتَه پَه نَاپَه كَهْوَه وَ فَيَكَه
فَيَكِيَانَ بِيْ دَمَكَا.

مَلَأَ فِي الْقَرَسِ مَلَأًا: زِيِي كَهْوَانَه كَهِي رَاكِيْشَاوَ بَه هَيْرِزِ
رَايْتَه كَانْدِ.

مَلَأَ الشَّيْنُ: شْتَه كَهِي پَرَكْرَدِ لَه نَاوَوِ شْتِي وَا ۵ مَلَأَتْ
مِنْهُ عَيْنِي: شِيُوَه وَ رُوخَسَارِي سَهْرَسَامِي كْرَدِمِ.

مَلَأَ فَرْجَ فَرْسَه: نَهْسَهپَه كَهِي هَه لِيْنِكِ دَا بُوْغَارْدَانِ وَ
بَازْدَانِ.

مَلَى مَلَأًا: پَرِيُوو.

مَلُوْ فُلَانِ مَلَاءً وَ مَلَاءَةً: بُوو بَه خَاوَمَنْ مَالِ وَ سَامَانِ.

مَلُوْ بَكَذَا: بَهْوَكَارَه هَه نَسَا.

مَلَى فُلَانِ: فُلَانَكَهْسَ هَه لَامَهْتِي تُوْشِيُوو ۵ اَمَلَاءُ:

هَه لَامَهْتِي پِيُوْنَا، بُوو بَه هُوِي تُوْشِيُوونِي
بَه هَه لَامَهْتِ ۵ مَالَاءُ عَلَيِ الْاَمْرِ: يَارْمَهْتِي دَا
لَه سَهْر كَارْمَه كَهِي.

مَلَأَ الْاِنْبَاءَ: شْتَه كَهِي زُوْرِ پَرَكْرَدِ، زِيَادِي تِيْكَرَدِ ۵

اِمْتَلَأَ الشَّيْنُ: شْتَه كَه پَرِيُوو هَاخَنْدِرَا ۵

دَهْمُوتْرِي: (اِمْتَلَأَ فُلَانِ غَيْظًا): فُلَانَكَهْسَ پَرِيُوو

لَه رِقِ وَ قِيْنِ ۵ تَمَلَأَ الْقَوْمَ عَلَيِ كَذَا: خَه لَكَه كَه

لَه سَهْر شْتَه كَه كُوْبُونَهْوَه يَارْمَهْتِي يَه كَتْرِيَانَ دَا

۵ تَمَلَأَ الشَّيْنُ: شْتَه كَه پَرِ بُوو ۵ تَمَلَأَتْ الْمَرْأَةُ:

نَاْفَرْمَهْتَه كَه چَهْر جَهْفَهِي لَه خُوُوَه پِيْچَا ۵ لِيْضَهِي

بَه خُوُوَا دَا ۵ اِسْتَمَلَأَ فِي دِيْنَه: كْرَدِيَه بَرِوَا

پِيْكَرَاوَوِ نَهْمِيْنَ وَ جِيْكَايِ مَتَمَانَه ۵ الْاَمَلَاءُ:

دَهْمُوتْرِي: (فُلَانِ اِمْتَلَأَ لِعَيْنِي مِنْ فُلَانِ): فُلَانَكَهْسَ

لَه دِيْدِي مِنْ دَا زُوْرِ لَه فُلَانَكَهْسَ رِيْزْدَارِ تَرُو پِيَاوَ

تَرَه ۵ الْمَالِي: كَه سِيْكَ شَكُوْمَهْنَدُو پِيَاوَ بِيْتَه

بَهْرَجَاوَ ۵ الْمَلَأُ: تَاَقَمِ وَ پَرِيُو كُوْمَهْلِ ۵ پِيَاوَ

مَاقُوْلِ رِيْشِ سَهِي نَهْتَهْوَه ۵ دَهْمُوتْرِي: (مَآكَانِ

هَذَا الْاَمْرِ عَنْ مَلَأٍ مَنَا): نَهْو كَارَه بَه پَرِسِ وَ رَايِ

نِيْمَه نَهْنَجَامِ نَهْدِرَاوَه ۵ رَهْمُوشْتِ وَ نَه خَلَاقِ ۵

دَهْمُوتْرِي: (مَا اَحْسَنَ مَلَأُ فُلَانِ): نَاي كَه رَهْمُوشْتِ وَ

نَه خَلَاقِي فُلَانَكَهْسَ جُوانَه ۵ الْمَلُ: نَهْنَدَا زَهِي

نَهْوَهِي كَه هَابِ وَ حَاجَهْتِ لَه نَاوَ خُوِي دَهْمِيْكَرِي ۵

لَه شَلَهْمَهْمَنِي يَانَ شْتِي تَرِ ۵ الْمَلُ: جُوْرَه

هَه لَامَهْتِي كَه لَه نَاكَامِي گَهْدَه پَرِ بُوونَه وَ پَهْيِدَا

دَهْبِي ۵ الْمَلَاءُ: لِيْضَه، چَهْر جَهْفِ كَه لَه سَهْر

سیسمو تهختی لهسمر نوستن راده خری ۰
 المَلَان: پَرِ بوو ۰ توشبو بهنه خووشی ههلامت ۰
 بو میننه دمگوتری (مَلَانَة) ۰ المَلَاءَة: بهمانا
 (المَلَاءَة) دئ ۰ سهر گرانبون و توشبوون
 بهنه خووشی ههلامت لهناکامی پربوونی گهده
 ۰ المَلَاءَة: گهده پَرِ بون لهخوڑاک ۰ یان پربوونی
 شتی تر ۰ المَلِي: مهریکه یان نازه تیکی تر که
 ورگی پربئ لهله وهر و ناو و ایزاندئ کماوسه.
 مَلَتْ الفرس مَلْتاً: نهمه که نهبتوانی بر و، سست
 بوو.

مَلَتْ الشئین: شته که ی تیکه لاو کرد.

مَلَتْ فلاناً: وادیه کی بهفلانکس دا که به نیازنیه
 جئ به جئ بکا.

مَلَتْ فلاناً: بهه یواشی لهفلانی دا ۰ مَالَتْهُ: هه ئی
 خه له تاند، قهسمری پیکرد ناشته وایی بهفئلی
 له گه ل دا کرد ۰ المَلْتُ: سهرمتای تاریکی شه و
 کهمدائ له کاتی نوپزی شیوان دا یان که من
 دواتر ۰ المَلْتُ: بهمانا (المَلْتُ) دئ.

مَلَحَ الصَّبِيُّ مَلْحاً: منداله که به لئوی گوی مه کی
 دایکی مزئ.

مَلَحَ الصَّبِيُّ مَلْحاً: منداله که دمنکی خورمای
 لهدهمی دا هیناو برد ۰ مَلَحَتْ الناقَةُ:
 حوشرمه که شیری تیدانه ما که میکی تیدا ماوه
 که سیک بیجیژی تامی سوپری دها ۰ اَمْلَجَتْ
 الأم ولدھا: دایکه که شیری دا به منداله که ی ۰
 اِمْتَلَجَ الفصیلُ ما فی الضرع: بیجومه که چی
 له گوانه که دا بوو مزئ ۰ اِمْلَاجُ الصَّبِيِّ:
 منداله که لهسکی دایکی هاته در ۰ الأملج:
 نهمه و گهنم پرنگ ۰ جوړه دمرمانیکه ۰
 سه به ته و قهفه ز که هیجیان تیدا نه بین ۰
 الأملج: دمنکی خورمای درهختی موقل ۰

المَلْحُ: ماله ی گه چکاری و شتی وا ۰ پیشی
 دمگوتری (المَطْرین) ۰ المَلْحُ: بهمانا
 (الأملج) دئ ۰ المَلْحُ: پیای و ریزدار ۰ مندالی
 شیر خور.

مَلَحَ الطائرُ مَلْحاً: بالنده که له کاتی فرینی دا خیرا
 خیرا باله کانی لیک دان ۰ مَلَحَتْ فلانة لفلان:
 فلان ناهرت شیر ی دا به مندالی فلان.

مَلَحَ القنرُ: بهنده نازه خوینی له منجه له که کرد.

مَلَحَ الماشيةُ: نازه له که ی خوئی دا.

مَلَحَ الشاةُ: به ناوی زور گهرم خوریه که ی
 له پیستی مهرکه هه لکه هند.

مَلَحَ الشئینُ مَلْحاً: شته که زور شین بوو تاوای
 لیهات به مه یله و سبی خوئی نواند.

مَلَحَ الحیرانُ: حه یوانه که عه ییب و خراپی له حاجی
 دا بوو.

مَلَحَ الكبشُ: بهرانه که ره شو و سبی بوو هه ندیک
 له خوریه که ی ره شو و هه ندیکی سبی بوو.

مَلَحَ الماءُ ملوحةً ومَلَاحةً: ناومه که سوپر بوو.

مَلَحَ الشئینُ مَلَاحةً: شته که جوان و رازاوه زهریف

بوو روخساری له دل دا شیرین و نایاب بوو ۰
 (رهو ملاح و مَلَاح) ۰ اَمْلَحَ الماءُ: ناومه که سوپر
 بوو ۰ اَمْلَحَ فلان: فلانکس چووه سهرناوی
 سوپر ۰ اَمْلَحَ المتکلمُ: وتار بیزه که قسه که ره که
 قسه ی جوان و زهریفی گوتن ۰ اَمْلَحَ البعیرُ:
 حوشرمه که بهزی گرت و قه له و بوو ۰ اَمْلَحَ
 الشئینُ: شته که زور شین بوو ۰ تاوای لیهات
 مه یله و سبی خوئی نواند ۰ اَمْلَحَ القنرُ:
 بهنده نازه خوینی کرده ناو منجه له که یان
 زوری خوئی تیکرد و خواردنه که ی سوپر کرد ۰
 بهزو پیوی کرده ناو منجه له که ی مَالْحَهُ مَلَاحاً

وَمُلَاخَةٌ: شیری لهگهن خوارد ◊ مَلَحَتِ الْإِبِلُ: حوشرمهکه فهلهو بوو ◊ مَلَحَ الشَّاعِرُ: شاعیرهکه وشهو رستهی جوانی هیتانه ناو شیعرمکانیهوه ◊ مَلَحَ الْقِدْرَ: زوری خوئی کرده ناو مهنجهلهکه ◊ مَلَحَ الطَّعَامَ: زوری خوئی کرده فورگی ولاخهکهوه ◊ اَمْتَلَحَ: راست و دروی تیکهلاو کرد ◊ تَمَلَحَ فُلَانٌ: خوینی کرده تیشوو پهزمهندهی کرد ◊ یان بازرگانی بهخوئی کرد ◊ یان بهتویزی خوی کرده مهلهوان و لیخوری کهشتی ◊ اِمْلَحُ الشَّيْئُ: بهمانا (ملح) دئی ◊ اِمْلَحُ الْكَبْشُ: بهرانهکه خوربیهکهی رهشو سبی بوو ◊ اِمْلَاحُ النَّخْلِ: خورماکه نالو بوئی تیکهوت ◊ اِسْتَمْلَحَ الشَّيْئُ: شتهکهی بهزمهروضو جوان لهفهلهم دا ◊ الْأَمْلَحُ: شهونم ◊ الْمِلَاحُ: ههلیونی بای ومشت دواى بای شهمان ◊ نهو بایهی کهشتی لی دهخوئی و پال بهکهشتیهوه دهنی ◊ سهره رمب یان خودی رمب ◊ کزهبای سارد کهدواى بارینی باران ههلهما ◊ الْمَلَاخَةُ: پېشهى دهریاوانی، کهشتیهوانی ◊ الْمَلَاخِيُّ: جوړه تریهکی سبی و دهنک دریژه ◊ ههنجیری وردی زور شیرین ◊ درهختی نهراک کهسبی و سورین ◊ الْمَلِیحُ: خوئی ◊ سویری ◊ دهگوتری: (ماء ملح): ناویکی سویر ◊ الْمَلِیحُ: ههوالی خوئشو سهپرو سهمهره ◊ الْمَلْحَاءُ: سیپهنده، نیوان شان و سمت ◊ لهجهستهی حوشر دا بریتییه لهخوار دوگهکهی ◊ درهختیکه گهلاکهی ههلوهری و بییته رهسهدار ◊ الْمَلْحَةُ: شهپولی دهریا ◊ الْمَلْحَةُ: رهنکی زور شین ◊ بهرهگهت و فهپ ◊ قسهی خوئشو ◊ الْمَلْحَةُ: قسهی عننتیکه و خوئشو ◊ الْمَلَاخُ: خوئی فروئشو ◊ یان خاومن خوئی ◊ کهشتیهوان ◊ کارگوزاری کهشتی ◊ الْمَلَاخَةُ: شوینیک خوئی لیبنی ◊ خوینلین، شوینی خوئی فروئستن ◊ الْمَلَاخِيُّ: جوړه

تریهکی سبی و بول دریژه ◊ الْمَلْحَةُ: خویدان ◊ نهو قابو وشوشهیهی خوینی تیدمکری. مَلَحَ فُلَانٌ مَلَاخًا: فلانکس بهخیرایی روپشت. مَلِیحَ نِي الْأَرْضِ: بهناو زموی دا روئی. مَلِیحَ نِي الْبَاطِلِ: لهبهتال و خرابهکاری دا روچوو. مَلِیحَ الْفَرَسِ: نهسپهکه یاری کرد. مَلِیحَ الطَّعَامِ: خوراکهکه گوزاو کهلکی نهما مَلِیحَ فُلَانٌ: فلانکس دوولا هاتموه تیک شکا. مَلِیحَ الشَّيْئِ: شتهکهی راتهکاند، گهستی.

مَلِیحَ الشَّيْئِ مَلَاخَةً: شتهکه بی تام بوو ◊ مَالِخَةُ مَلَاخًا وَمَلَاخَةً: یاری لهگهن دا کرد ◊ اِمْتَلَحَ الشَّيْئُ: شتهکهی دهر کرد، دهری هینا ◊ کیشی کرد ◊ گهستی ◊ اَمْتَلَحَ عَيْنُهُ: جاوی ههلهکولی ◊ اِمْتَلَحَ الْقَلَاعُ حِرْسَهُ: دانکیشهکه ددانی ههلهکند ◊ اِمْتَلَحَ عَقْلَ فُلَانٍ: فلانکس عهقل و هوشی روئی ◊ تَمَلَحَ الشَّيْئُ: شتهکه فاسید بوو، پووکا ◊ تَمَلَحَ الْعُقَابُ عَيْنَهُ: ههلوکه جاوی ههلهکولی ◊ الْمَلَاخُ: ماستاو چی و زمانلوس ◊ کهسیک ترسنوک بی و لهشهپرو بهرامبهری دا خوگرنهبن و زور ههلبی ◊ الْمَلْرُخِيَّةُ: روهکیکی سالانهیهو دهریوندی و گهلاکهی دهکولیندری و دهخوری ◊ الْمَلِیحُ: پیای لوازو وره نزم ◊ خوراکى فاسیدو بی کهلک ◊ خواردنیک تامی نهبن.

مَلَدَ الشَّيْئِ مَلْدًا: شتهکهی دریژ کردهوه.

مَلَدَ الْفُصْنُ مَلْدًا: لقمهدرهختهکه رازاو نهرمو شک بوو ◊ (فهر املد).

مَلَدَ الْأَدِيمِ: جهرمهکهی نهرم کردهوه ◊ الْأَمْلَدُ، مروفی نهرمو نیان یان لقو پوئو نهمامی شک و نهرم ◊ (رجل املد) پیاییکه ریشی نیه ◊

الأمْلُوءُ: بهمانا (الأمْلُوءُ) دئ ۵ المَلْدُ: نادمیزادی نهرمونوئل یان لقمدرهختی شلک ۵ دئیوی بیابان ۵ المَلْدَاءُ: بؤ مینیهی (الأمْلُد) بهکاردئ ۵ دهگوترئ: (إمرأة مَلْدَاء) ناهرمتیکی نهرمو نیان و همدوبالاً ریکه ۵ المَلْدَان: رازانی لقو پوپی درهختو نهرمو نیانی ۵ گمنجی.

مَلَدَ الفرس: نسهبهکه دستی هاویشتن و غاری دا.

مَلَدَ فلان: فلانکس دروی کرد ۵ (مَلَدَ فلاناً بالرمح) بهرپب لئی دا.

مَلَدَ فلاناً مَلْدًا وملاذة: بهقسهی لوس و بوس فلانی رازی کردو ههلی خه لهتاند، بهلام بهکردهوه هیچی بؤ نهکرد.

مَلَدَ فلان مَلْدًا: فلان بهروالمتو بهدرؤ خوشهویستی خوی بؤ دهربری بهلام لهناخی دا رقی نی بوو ۵ اِمْتَلَدَتْ منه: بهخشش و عهتام لئی دستگیر بوو.

مَلَزَ عنه مَلَزًا: لئی رۆیی جینی هیشت ۵ اَمْلَزَهُ: شتهکهی برد.

مَلَزَ بالشئین: شتهکهی برد.

مَلَزَ الشئین: شتهکهی پوخته کرد ۵ اِمْتَلَزَ الشئین: بهمانا (اَمْلَزَهُ) دئ ۵ دمری هینا فراندی.

مَلَسَ فلان مَلَسًا: فلانکس بهخیرایی رۆیی ۵ بهشیوهی ریکو پیک لهسه رهخؤ رۆیی.

مَلَسَ بالابل: بهخیرایی حوشترهکانی لیخوپین ۵ بهدزی و دوور لهچاوی خه لک لئی خورین.

مَلَسَ فلاناً بلسانه: بهزمانی لوس و قسهی خوش فلانکسهی رازی کرد.

مَلَسَ مَلَسًا: نهرمونیان و شلک بوو ۵ لوس و بی گری و گۆل بوو.

مَلَسَ مَلَسَةً ومُلُوسَةً: بهمانا (مَلَسَ) دئ ۵ اَمْلَسَتْ الشاءُ: مهرکه خوریبهکهی نی بووهوه، زهویبهکهی بهمالمال و مروهه تهخت کرد ۵ مَلَسَ الشئین: شتهکهی رزگار کرد ۵ بوختهی کرد ۵ اِنْمَلَسَ و اِمْلَسَ الشئین: شتهکه ویکهاتهوه ۵ اِنْمَلَسَ من الشئین: لهشتهکه رزگاری بوو ۵ اِنْمَلَسَ الشئین: شتهکه ویکهاتهوه ۵ تَمَلَسَ الشئین: بهمانا (مَلَسَ) دئ ۵ تَمَلَسَ من الشراب: لهشهرابهکه رزگاری بوو سهرخوشی نهما ۵ تَمَلَسَ من الامر: لهکارهکه رزگاری بوو ۵ اِمْلَسَ الشئین: بهمانا (مَلَسَ) دئ.

اِمْلَسَ الشئین: بهمانا (مَلَسَ) دئ ۵ اِمْلَسَ من الامر: بهمانا (تَمَلَسَ) دئ ۵ الامْلَسُ: دهگوترئ: (جلد فلان اَمْلَسُ) فلانکس بین عهیب و نهنگی یه، عهیبی نی ناگری ۵ الامْلِيسُ: دهمتی کاکای بهکاکای بین درهخت و روهک ۵ (الرمان الإمليسي، والرمان الامليسي) ههناری میخوش ۵ الامليسةُ: بهمانا (الإمليسي) دئ ۵ المَلَسُ: شوینی دهشتایی که سوتهمهرو بی درهخت و روهکی تیدا نه بی ۵ المَلَسِي: (رجل مَلَسِي) پیاویکه وادهو بهئینی نیهو ههرگیز پابهندی قسهی خوی نابنی ۵ المَلَسَاءُ: مینیهی (الأمْلَسُ) ۵ (خبرة مَلَسَاء) شهراییکی گوارایه و بهخوشی قوتدهجی ۵ (سنة ملساء) سالیکی قات و قری و بیبارانییه ۵ المَلَسَةُ: مالمال و مروهه زهوی تهخت کردن ۵ پینشی دهگوترئ: (الزحافة) ۵ المِلْسَةُ: بهمانا (الملاسة) ۵ المِلْسَاءُ: نیوان کاتی نویزی شیوان و خهوتنان ۵ ناویکی مانگی سهفه ریشه ۵ مَلَشَ الشئین مَلَشًا: بهدهستی تهفتیشی کردو پشکنی ۵ ومکووه نهوه داوای شتیک بکا.

مَلَسَى بِسهمه: تیری خوی هاویشت.

مَلِصٌ الشَّيْئُ مِنْ يَدَيْ: شتمکه له دستم کهوته
خوار له بهر لوسی.

مَلِصٌ الرَّجُلُ: پیاومکه هه لات ۵ اَمَلَصَتِ الْمَرْأَةُ:
نافرتهکه منداله کهی له بار جوو ۵ اَمَلَصَ
الرَّجُلُ: پیاومکه همزار کهوت ۵ اَمَلَصَ الشَّيْئُ:
شتمکه وائی کرد بترائی ۵ اِنْمَلَصَ الشَّيْئُ مِنْ
يَدَيْ: به مانا (مَلِصٌ) دئی ۵ دَمِغَوْتَرِي: (اِنْمَلَصَتْ
السَّمَكَةُ مِنْ يَدَيْ) ماسیبه که به هوئی لووسی و
پوسی له دستم کهوته خوار ۵ تَمَلَّصَ مِنْ كَذَا:
به مانا (اِنْمَلَّصَ) دئی.

تَمَلَّصْتُ مِنْ فُلَانٍ: له دستم فلانکهس رزگارم بوو ۵
الْاَمْلَاصُ: (رَجُلٌ اَمْلَصُ الرَّاسِ) پیاویکه سه ری
ئه صلعه تووکی به سه ره وه نیه ۵ تَمِرٌ وَنَهْرٌ
شَلِكٌ ۵ الْاِمْلِيسُ: (سِرٌّ اِمْلِيسٌ) رویشتنی خیرا ۵
الْمَلِصُ: روتو بن پوْشاک ۵ الْمَلِيسُ: زاروکیک
دایکه کهی به نه کاملی له باری بچن ۵ الْمَلِصُ:
نافرمتیک عادمی وایب مندالی بؤ پانه وه ستی.
مَلَطَ الْفُلَامُ مَلَطًا: منداله که دز دمر جوو فیبری
دهست پیسی بوو.

مَلَطَ الْبِنَاءُ الْحَانِطُ: وه ستاکه به گله سپی دیوارمکهی
سواخ دا.

مَلَطَ شَعْرُهُ: قزئی تاشین.

مَلَطَتِ الْأُمُّ وَلَدَهَا: دایکه که به نه کاملی مندالی بوو.
مَلِطٌ فُلَانٌ: فلانکهس موو به جهسته یه وه نه بوو،
بن توك بوو ۵ (سَهْمٌ اَمْلَطُ) تیریکه په ری پئوه
نیه ۵ اَمْلَطَتِ الْمَرْأَةُ: نافرته که به نه کاملی
مندالی بوو ۵ اَمْلَطَ الشَّاعِرُ: شاعیرمکه نیوه
دیبری شاعیرمکهی گوت دوی نه وهی
به رامبه رمکهی نیوهی یه کهمی ریک خستبوو ۵
اَمْلَطَتِ النَّاقَةُ جَنِينَهَا: حوشرمکه بیجوی بن
توکی بوو ۵ مَلَطَ الشَّاعِرُ: به مانا (اَمْلَطَ) دئی ۵

مَلَطَ الْحَانِطُ: دیوارمکهی سواخ دا ۵ تَمَلَّطَ الشَّيْئُ:
شتمکه نهرم و نیان و شلک بوو ۵ تَمَلَّطَ السَّهْمُ:
تیرمکه په رمکانی لی بوونه وه ۵ اِمْتَلَّطَ الشَّيْئُ:
شتمکهی دزی، فراندی ۵ الْمِلَاطُ: مَلَطَ: فَوْرِيكِي
لینجه دیواری بن سواخ دمدری ۵ یان به رمکانی
له دیواردا بن به یه که وه دلکیندری ۵ نَانِيشْكَ ۵
تَمَنِيشْت ۵ الْمِلَاطُ: پیاوی رموشت ناشیرین و دز
که هرچی شتیک دستی بیگاتی دمیدزی و
به هی خوئی دزمانی ۵ زَوْلٌ وَ نَاكِهٌ سَبْعَةٌ ۵
دَمِغَوْتَرِي: (غَلَامٌ خَلَطَ مَلَطًا) کوریکه باوکی
نازاندری کئیبه ۵ الْمَلَطُ: جَوْرَةٌ رَاكِرْدِنٌ وَ
غَارْدَانِيكَةٌ ۵ دَمِغَوْتَرِي: (بَعْتَهُ الْمَلَطُ) به بن
زمان و به رعودمیوون بنیم فروشتوو ۵ الْمَلِيطُ:
که سیک تووکی به جهسته وه نه بن ۵ زَارُوكٌ
له ناو سکی دایکی دا پئیش نه وهی ههستی بن
بکری ۵ (سَهْمٌ مَلِيطٌ) تیریکه په ری پئوه نیه ۵
بیجوی بز ن له سهرتای هاتنه دهره وهی ۵ هَمِرَا
ناوه بؤ به رخولهی تازه له دایک بوو ۵ الْمِلَاطُ:
دایک زاروکی له مندالان دا بؤ پانه وه ستی ۵
مَلَعَتِ الدَّابَّةُ: ولاحه که زور به خیرایی رویی.

مَلَعَ الشَّاءُ: مه رمکهی له لای ملیه وه که ول کرد.

مَلَعَ الْفِصِيلُ أُمَّهُ: بیجوه که شیر دایکی خوارد ۵
اَمْلَعَتِ النَّاقَةُ: حوشرمکه خیرا رویی ۵ اِمْتَلَعُ
الشَّاءُ: مه رمکهی له لای ملیه وه که ول کرد ۵
اِمْتَلَعُ الشَّيْئُ: شتمکهی دزی، فراندی ۵ اِنْمَلَعْتُ
النَّاقَةُ: به مانا (مَلَعْتُ) دئی ۵ الْمِلَاعُ: ساری بن
دره خت و روهک ۵ (عُقَابٌ مَلَاعٌ) هه ئویه کی
له سه ره خوئی به هئیواشی په لاماری دا ۵ الْمَلْعُ:
دَمِغَوْتَرِي: (هَمٌّ عَلَى فُلَانٍ مَلْعٌ وَاحِدٌ) نه وانه
هه موویان دزی فلانکهس کوبوونه وه ۵ الْمَلِيعُ:
وِلاخِي خَوْشِرُو ۵ زَمُوِي پَانٌ وَ فِرَاوَانٌ ۵ دَهْشَتِي
دورو فِرَاوَانٌ ۵ الْمَلْرُوعُ: خَيْرَاوٌ وَ كُورُجٌ وَ كُؤَلٌ.

المَلِغُ: دريژى باريك ۵ نهمى خوشرؤ ۵ زموى سوتهمه رؤ.

مَلِغٌ فِي كَلَامِهِ: له قسمه كردنى دا گيلى نواند ۵ مَالِغُهُ بالكلام: قسمى ناشيرينى له گه ل دا كرد ۵ تَمَالِغٌ به: پيى بيكه منى ۵ تَمَلَّغٌ فِي كَلَامِهِ: له قسمه كردنى دا گيلى نواند ۵ الأَمَلِغُ: (كلام أَمَلِغُ) ۵ قسمى هر وپوچ و بين كه لك ۵ المَالِغُ: (رجل مَالِغٌ) پياوى فاسق و خويزى و پيس ۵ المَلِغُ: ماستاوچى و دووړو ۵ گيلى قسمه زمان و هسه ترن.

مَلَّتْ الدَّرَابُ وَغَيْرَهَا مَلًّا: ولاخه كه به خيږايى رؤيى.

مَلَّقَ الرجلُ، پياو كه به گورج و گوډى رؤيى.

مَلَّقَ الشَّيْءُ، شته كه شت ۵ سرپه وه ۵ له دستى خوى بهر للاى كردو بهندى كرد.

مَلَّقَ الحِمَارُ الأَرْضَ: گوډر يژمكه بيكوډى كردو به قاچه كانى له زموى دا.

مَلَّقَ عَيْنَهُ: له جاوى خوى دا.

مَلَّقَ الصَّغِيرُ أُمَّهُ: مندا له كه شيرى دا يكى خوارد.

مَلَّقَ الفَرَسُ مَلًّا: نهمه كه بازه كانى جوستو چالاک بوون.

مَلَّقَ الحَاتِمُ مِنَ الأَصْبَحِ: نهنگوستيله كه له په نجه دا له قى.

مَلَّقَ فلاناً رُلَهُ، به قسمى خؤش و زياد له پيويست ماستاو بو كردن فلانكه سى هه لڅه له تاند ۵ أَمَلَّقَتِ المرأَةُ: نافرته كه مندالى له بارچوو به نه كاملى مندالى فرئ دا ۵ أَمَلَّقَ فلانٌ: فلانكه س همزار كه وت ۵ أَمَلَّقَ الأديمُ: پيسته كه نهرم كردم وه ۵ دستى پيا هينا تا نهرم بي ۵ مَلَّقَ الشَّيْءُ: شته كه بوخته كرد ۵ مَلَّقَ الأَرْضَ: زمويه كه به مال مال و ومرومه

تهخت كرد ۵ مَلَّقَ الجدارَ: ديواره كه به مانه ريك خست ۵ إِمَلَّقَ الشَّيْءُ: شته كه دمه ريناو خسته روو ۵ إِمَلَّقَ الشَّيْءُ إِمَلَّقًا: شته كه لووس و پوس بوو ۵ نهرم بوو ۵ إِمَلَّقَ منه: رزگارى بوو ۵ تَمَلَّقَ الرجلُ: ماستاوچيه تى بو پياو كه كردو خوى لى نزيك كردم وه ۵ المَالِئُ: دارى كه گورمه تهخته، دووړشه ولاخ يان دوو بارگرو شتى وا رايده كيشن و زموى كيندراوى بي تهخت ده كرى ۵ له هه ندى شوينيش ناوه بو مالهى سواخ كردن ۵ المَلِّقُ: دووعاو پارانه وه زموى دهشت و ريك خراو ۵ دهگوتري: (سرنا في الملق والملاقات) واته به مانا شوينى پوته ن و دهشتايى دا رويشتين ۵ المَلِّقُ: لاواز ۵ (فَرَسٌ مَلِّقٌ) نهمه بيكه ههنگاو هه لدين و قاچ به زموى دا ده كيشى و خيږا ناروا ۵ كه سينك واده بداو نه ياته سهر، لاهى شتيك لى بدا كه نه ييى ۵ المَلِّقَةُ: شتى سفتو لووس ۵ المَلِّقُ: كه سينك زؤر ماستاوچيه تى بكاو خؤره پيشخه رو خؤ له بهر كه ربيى و خؤشه ويستى راستالانهى نه بيى ۵ المَلِّقُ: بي توك ۵ كه سينك تووكى به جهسته وه نه بيى ۵ المَلِّقُ: به مانا (المالِقُ) دئ ۵ المَلِّقَةُ: به مانا (المَلِّقُ) دئ ۵ المَلِّقُ: خيږاو خوشرؤ.

مَلَّكَ الشَّيْءُ مِلْكَاً: شته كه کرده ملكى خوى به ويستى خوى تهصروفي تيدا كرد.

مَلَّكَ الحِشْفُ أُمَّهُ: بيچوه ناسكه كه توانى شوين دا يكى بكه وي.

مَلَّكَ العَجِينُ، هه وپره كه شل شيلاو چاكى هينا به بهرهم.

مَلَّكَ الرُّبْلِيُّ المرأَةَ: وهلى نهمرى نافرته كه نه پيشت نافرته كه شوبكا.

مَلِكٌ فلان إمْرَأَةٌ: فلانكس هاسهرى نافرمتيكي ماره كردو كردى به هاسهرى خوى ◊ **امَلِكَةُ الشَّيْنِ**: شتهكەى كرده ملكى نهو ◊ **امَلِكٌ** فلاناً امْرَأَةٌ: كاروبارى خوى دايه دهست فلانكس ◊ **امَلِكْتُ** فلانَةً امْرَءًا: فلان نافرمت تهلاق درا، يان تهلاقى دايه دمس خوى و خوى خاومنى تهلاقى خويتهى ◊ **امَلِكٌ** فلاناً المرأَةَ: نافرمتكەى لهفلا نكس ماره كرد.

مَلِكٌ القَوْمِ فلاناً عليهم: خه لكه كه فلانكسيان كرده پاشاو مهليكي خويان ◊ **مَلِكٌ** فلاناً الشَّيْنِ: شتهكەى كرده ملكى فلان ◊ **امْتَلَكَ الشَّيْنِ**: بوو به خاومنى فلان شت شتهكەى كرده ملكى خوى ◊ **تَمَلَّكَ عَنِ الشَّيْنِ**: جلهوى نهفسى خوى گرتو دهستى بوو شتهكە نهبرد ◊ **تَمَلَّكَ الشَّيْنِ**: بووه خاومنى شتهكە، شتهكەى كرده ملكى خوى ◊ (أبو مالك) نازناوى برسپه تييه ◊ (مالك الحزين) ناوى باننده يهكى ناوييه، بويه نه م ناومى نى نراوه چونكه له نزيك جوگا و كانياوه كان دهزى ههركه دميينى ناويك وشك دهبى غه ميار دهبى ◊ **المَلِكُ**: فرشته ◊ **ملاك الامر**: بوختهى كار، عونصورى سهرمكى كارو شت ◊ **المَلِكُ**: (ملاك الامر) راگرو پايهى سهرمكى كارو شت ◊ **المَلِكُ**: مهليك و پاشا ◊ نهوشتهى كه دمكرتته مال و سامان دپته زير دسته وه ◊ ويستو نيرادهى سهر بهست ◊ **المَلِكُ**: مولك و سامان ◊ **المَلِكُ**: تاكى (الملائكة) يه ◊ **المَلِكُ**: پهرومردگار كه ههر نهو بهراستى مهليك و خاومن دهسه لاته ◊ **المَلِكَةُ**: صيفه تتيكه له نهفس دا بهيدا دهبى، يان ناماد مهاباشييهكى عه قلى تايبه تييه بوو نه نجامدانى كارىكى تايبه تى به لتيهاتوى و دهست رهنگينى ◊ ومگوو مهلهكەى ژماره ژماردن، مهلهكەى زمانه وانى و شتى وا ◊

المَلِكُوتُ: جيهانى غهيب و ناديار له نيمه و تايبه ت به گيانه كان و نهفسه كان و شته عه جيهه كان ◊ **مَلِكُوتُ الله**: دهسه لات و عزيزه تى پهرومردگار و شكومه ندى ◊ ملكى تايبه تى پهرومردگار ◊ **المَلِكِيَّةُ**: شتى پالذراو بوو پاشايه تى ◊ **دمگوتري**: (الحكومة الملكية) نهو دهسه لات و رژيمه ي مهليك سهروكارى دهكا به ياساى بنه ماله ي يهك له دواى يهك نهو بوسته له لايه ن يهكيك له بنه ماله ي مهليكه وه و مرده گيرى ◊ **المَلِكِيَّةُ**: ملك و به مان كردن و مافى تهصروف كردن تييدا ◊ (قانون تحديد الملكية الزراعية) ياساى ديار يكردى نه وهى بوو ههركاكيكى كومه ن چه ند ره وايه زهوى كشت و كالى بخاته زير دهسه لاتى خويه وه ◊ (الملكية الخاصة) ملكى تايبه ت به تاكيكى كومه ن ◊ (الملكية العامة) ملكى گشتى و كويابه تى، نه وهى كه دهولمت خاومنداريه تى ◊ **المليڪ**: خاومن و مولك و داراى سامان ◊ **مليڪ الخلق**: خاومن و بهر يومهرو به خويوكارى دروستكراوان.

المَلِكَةُ: دهسه لاتى مهليك له ناو ريمعيت و دانيشتوانى ولاتى دا ◊ ههروا ناوه بوو دهسه لات و فهرمان ره واپيهك كه مهليك بهر يوهى بهرى ◊ **ملكة الطريق**: ناومراستى ريگا ◊ زوربه ي ريگا ◊ **المَلِكُ**: كويله.

مَلٌ فلان مَلًا: فلانكس خه موكى توش بوو ◊ له ناو غه م و نه خووشى دا تلايه وه.

مَلٌ نعلى فلان السفر: سفهرى فلان دريژه ي كيشا.

مَلٌ في المشي: له روپشتن پهله ي كرد.

مَلٌ الشَّيْنِ: شتهكەى نه مديواو ديو كرد، ههلى گيرايه وه.

مَلْ الشَّيْنُ فِي الْجَمْرِ: شته‌ک‌هی خسته‌ک‌هی ناو کورپه‌خانه‌ک‌ه‌وه.

مَلْ الْحَبِزِ أَوْ اللَّحْمِ فِي النَّارِ: نانه‌ک‌ه‌ یان گوشته‌ک‌هی خسته‌ک‌ه‌ی سهر‌ناگ‌ر.

مَلْ الْقَرَسِ أَوْ السُّهْمِ فِي النَّارِ: که‌وانه‌ک‌ه‌ یان تیره‌ک‌هی به‌ ناگ‌ر چاره‌سهر‌ کرد.

مَلْ الشَّرْبِ: یه‌ک‌ه‌مجار قوماشه‌ک‌هی دوری.

مَلْ فَلَانِ الشَّيْنِ: فلانک‌ه‌س له‌شته‌ک‌ه‌ و مِرِزِ بُوو

دئی لئی هه‌له‌نگوت \diamond **أَمَلَهُ** و **أَمَلٌ عَلَيْهِ:** زوری

داوا لئ کرد تا و مِرِزِ کرد \diamond **أَمَلُ الشَّيْنِ** فلاتاً:

شته‌ک‌ه‌ فلانک‌ه‌سی و مِرِزِ کرد. \diamond **أَمَلٌ عَلَيْهِ السُّفْرُ:**

سفه‌رمک‌هی درِزِ بُووه \diamond **أَمَلٌ عَلَيْهِ الْمَلْرَانُ:** شه‌و

و رُوژ جیاوازییان زور بُوو نه‌میان زور درِزِو

نه‌ویان زور کورت \diamond **أَمَلُ الشَّيْنِ:** شته‌ک‌هی شی

کرده‌وه و نووسرایه‌وه \diamond **مَلَّلَ فَلَانِ الشَّيْنِ:**

فلانک‌ه‌س شته‌ک‌هی نه‌مدیواو و دیو کرد \diamond **إِمْتَلَّ**

مِلَّةَ الْإِسْلَامِ: جووه سهر‌ نایینی نیسلام \diamond **تَمَلَّلَ:**

ومزع‌و حالی گورا لهم نه‌خوشی بو شه‌و

نه‌خوشی و هه‌رده‌مه توشی به‌لاو جورتمیک

بوو \diamond **تَمَلَّلَ فِي الْمَشِيِّ:** له‌رویشتن دا په‌نه‌ی کرد \diamond

تَمَلَّلَ اللَّحْمَ عَلَى النَّارِ: گوشته‌ک‌ه‌ له‌سهر‌ ناگ‌رمک‌ه‌

هه‌له‌ه‌زو دابه‌زی کرد \diamond **تَمَلَّلَ مِلَّةَ الْإِسْلَامِ:** جووه

سهر‌ نایینی نیسلام \diamond **إِسْتَمَلَّهُ:** چارزی کرد،

و مِرِزِ کرد \diamond **الْأَمْلُوتَةُ:** به‌مانا مه‌له‌ل و خهموکی

دئ \diamond **الْمَالُوتَةُ:** که‌سینک‌ چارز بین \diamond **الْمَلَلُ:** خهم‌و

و مِرِزِونیک‌ه‌ توشی ناده‌میزاد دمبین له‌ناکامی

به‌رده‌وام بوون له‌سهر‌ کاریک‌و ماندویه‌تی‌و

و مِرِزِوونی بو په‌یدا دمبین \diamond **الْمَلَالُ:** گوران‌و

نه‌مدیواو شه‌و دیو کردن له‌ناو نه‌خوشی‌و

نیش‌و نازاردا \diamond **دمگوتری:** (أخذ فلاناً الملال)

خهموکی‌و به‌لاو کارمساتی جوراوجور به‌سهر‌

فلان دا هاتن \diamond پشت نیشه \diamond نارهمی تاو

نه‌خوشی \diamond شه‌و گه‌رمایه‌ی له‌ناو نیشقانی

جه‌سته‌دا په‌یدا دمبین له‌ناکامی تاو نه‌خوشی دا

\diamond **الْمَلَّلُ:** نیشانه‌یه‌ک‌ه‌ به‌نیشقانی پاش

گوئچک‌ه‌ویه \diamond **الْمَلَّى:** نانی برزاوی ناو تهن‌دور \diamond

الْمَلَلَةُ: چارزبوون و مِرِزِبوون \diamond **الْمَلَّةُ:** گئی گه‌رم،

خوله‌میشی گه‌رم یان پشکو‌ناگ‌ر که‌ کیشتی

له‌سهر‌ گه‌رم بکری، یان نان‌و کولیره‌ی تیدا

بیرزیندئی \diamond عاره‌می تاو نه‌خوشی \diamond که‌سینک‌

زور له‌هاوه‌له‌کانی و مِرِزِبین \diamond **خُبِرُ الْمَلَّةِ:** نانی

ته‌ندورو ناگردان \diamond شه‌و شته‌ی نانی تیدا

دمبرزیندئی \diamond **الْمَلَّةُ:** شه‌ریعت‌و یاسا \diamond نایین \diamond

نایینی ناسمانی که‌ خودا به‌هوی

په‌غه‌مبه‌رمکانیه‌وه گه‌یاندویه‌تیه‌ به‌نده‌کانی‌و

فه‌رمانی بینکردوون که‌ به‌و په‌یازمدا برؤن‌و

شه‌و شه‌ریعت‌ه‌ په‌یره‌و بکمن بو‌نه‌وه‌ی له‌دونیاو

قیامت دا به‌خته‌ومر بین \diamond هه‌روا ناوه بو

خوئنبایی کوزراو یان بریندارکراو \diamond **الْمَلَّةُ:**

دورونی جاری یه‌ک‌هم \diamond شه‌و ته‌خته‌و

مه‌عدمه‌ی له‌سهر‌ سیسهم له‌ژپر دوشه‌ک‌ه‌وه

دادمئری. \diamond **الْمَلُولُ:** که‌سینک‌ زوو و مِرِزِبین \diamond **الْمَلُولَةُ:**

به‌مانا (الملول) دئ \diamond **الْمَلِيلُ:** نان یان گوشت که‌

ده‌خریته‌ تهن‌دورو ناگردانه‌وه بو‌نه‌وه‌ی بیرزئ

\diamond **دمگوتری:** (أطعنا خبزاً ملیلاً) نانی برزاوی

ده‌رخوارد داین \diamond **رجلٌ ملیلٌ:** پیاوئیک‌ه‌ خور

سوتاندویه‌تی \diamond (طریق ملیلٌ) ریڭگی ته‌خت

کراو و ناشکرا \diamond **الْمَلِيلَةُ:** گه‌رمی تاو شتی‌و

که‌له‌ناخی نیشقان دا په‌یدا دمبین \diamond ته‌شه‌نه

سه‌ندنی گه‌رمی تا له‌ناو مؤخ دا \diamond **الْمَلُّ:** (حیوان

مُمَلٌّ) گیانله‌به‌ریکه‌ ماندوکراوه، زور سواری

بوون \diamond (طریق مُمَلٌّ) ریڭگی ته‌ختکراو و

خوشکراو و زوری خه‌لک‌ پيدا رویشتوو \diamond **الْمَلِيمُ:**

العَيْشَ: ژيانی بؤ دريژ بؤوه ۵ اِسْتَمْلَاهُ الْكِتَابَ: داوای کرد كَتَيْبَهْ كَهَي بَه سهردا بخوڼنيتَه وه ۵ الْمَلَأَ: ساراو دمشت و جوڼله وانی ۵ پارچه ميهك له زمهمن ۵ دمگوتري: (مَرَّ مَلَأٌ مِنَ اللَّيْلِ) به شيتك له شهو رڤوی ۵ الْمَلَّوَانُ: شهو و رڤوژ ۵ يان به يانی و نيواره ۵ الْمَلَأَ: جوڼله وانی به رده لان و خراوی و گهرمه لان ۵ الْمَلَّى: خوڼی گهرم ۵ ماوميهك له زمهمن ۵ الْمَلَأَ: ماوهی ژيان ۵ الْمَلُوءُ: به مانا (الْمَلَأَةُ) دئ ۵ دمگوتري: (أَقَامَ عِنْدَهُ مَلُوءَةً مِنَ الدَّهْرِ) ماوميهك له رڤوژگار لای مايموه ۵ ههروا وشهی (الْمَلُوءَةُ) ناوه بؤ ناميریکی پيوانه ی دانه و پيله له ولاتی میصر باوه، نه ندازمهکی چواريه که کيله يه که، يان سئ کيلوگرامه ۵ يان دوو نوقيه و نيوه ۵ الْمَلُوءُ: به مانا (الْمَلَأَةُ) دئ ۵ الْمَلَّى: ماوهی دريژ ۵ هورئان دمه رموي: ﴿رَأَاهُ جُرْنِي مَلِيًّا﴾ ۵ دمشگوتري: (فَضَلَ مَلِيٌّ مِنَ النَّهَارِ أَوْ اللَّيْلِ) به شيتکی زوری شهو تيبه ری ۵ المليون: ههزار جار ههزار.

هَنْ: بؤ جهند مانايهك دئ: (شَرْطِيَّةٌ، اِسْتِفْهَامِيَّةٌ، مَوْصُولَةٌ، نَكْرَةٌ مَوْصُوفَةٌ).

هِنْ: حمرفی جهره بؤ جهند مانايهك به كار دئ له كَتَيْبَهْ نه حوييه كان دا دياريكراون.

هَنَّا الْجِلْدَ، بِنِسْتَهْ كَهَي له دمباغ هه كَتَيْبَا ۵ الْمُنِيئَةُ: پيست له سهرمتای كه له دمباغ دهرده يندري ۵ دمباغخانه ۵ الْمُنَاوَرَةُ: مانوړی سهربازی ۵ هَيْلٌ وَ تَهْلَهْ كَه ۵ الْمُنْبَارُ: گيهو سهروبئ ۵ خوارديكه له كوته گوشتی هه نجن دراو و برنج له ريخوله و ورگی پاكاراوی نازه ل دا خري هه لدمدري و دمكوليندري ۵ الْمُنْجِنِقُ: بروانه مادهی (مَجْنَقٌ) ۵ الْمُنْجَةُ وَالْمُنْجِرُ: رهگهزی دره ختی به ردار

جؤره پاره يه کی ولاتی میصره به شيتکه له ههزار بهشی جونبهی میصری ۵ مَمْلَلٌ الرَّجُلُ: پياوه که خيرا رڤوی ۵ مَمْلَلٌ فَلَانًا: فلانکه سی نه مدیواو دیو کرد ۵ تَمَمَّلَ: له سهر جيتگی نووستن چه جيني لي هه لگرا شهو تا به يانی نه مدیواو دیوی کرد ۵ الْمَلَامِلُ: ولاخی خوشرږو و خيرا رږو (الْمَمْلَى) به هه مانا دئ ۵ الْمَمْلُولُ: کلچيوك بؤ چاو رشتن ۵ ناسنيکه شتی پئ دمنووسري، يان نه خش و شتی وای پئ نه نجام ددرئ ۵ الْمَلْنُخُولِيَا: به ری پزيشکه كونه كان نه خو شيبه کی عه قئيبه له ناکامی فسادی بيرگردنه ووه سهره لدمدا که نه ميش به هو ی زالبونی په کيک له چوار عونصورمه که به سهر نه وانی تردا دپته دی ۵ به بيو باوه ری پزيشکی تازه نه خو شيبه کی عه قئيبه هه ندئ له دياردمکانی تیکچونی ويزدان و زالبوونی خه م و دله راکييه به سهر مرؤفه که داو توشبوونيه تی به حاله تی ره شيبینی و بهرچاو تاریکی: که نه ميش به هو ی تیکچونی چه سته بی و سستی کارکردنی غو دمه که مرکه انه.

مَلَا نِلَان مَلْرًا: فلانکه س بازی دا ۵ اَمْلَاهُ اللهُ

العَيْشَ: خودا مؤله تی دايه زور بزی ۵ (أَمَلَى عَلَيْهِ الزَّمَانُ) رږوژگاری زوری به سهردا تيبه ری و ته مه نی دريژ بوو ۵ اَمَلَى عَلَيْهِ الْكِتَابَ: كَتَيْبَهْ كَهَي بؤ خوڼندموه بونه وهی نه ویش بينووسيته وه ۵ به سهری دا خوڼندموه ۵ مَلَأَهُ اللهُ الْعَيْشَ: خودا زوری ژياندو ته مه نی دريژي پيدا ۵ مَلَأَ اللهُ حَبِيْبَتَكَ: خودا ژيانت له گه ل خو شه ويسته كه ت دريژ بکاته وه ۵ تَمَلَّى عُمْرَهُ: ته مه نی به خو شتی به سهر برد. ۵ تَمَلَّى اِخْرَانَهُ: خو شتی و له ززمتهی له براکانی بينی ۵ تَمَلَّى

له پیړی قه زوانی، بهر مکه ی دمنکه دمنکه یه و به تامه و ده خورئ و دکرته مرهبا، دکرته سرکه، نه م جوړه درخته له ولاتی گهرمه سیردا دمرئ و بهر دگرئ، له ولاتی میصر زوره ◊ الْمَنَعُ: پروانه مادهی (نَجْم) ◊ مَنَعَهُ الشَّيْءُ مَنَعًا: پتی به خشی ◊ مَنَعَهُ الدَّابَّةُ: و لاهه که ی پیدا بوئ هوی نیشی خوی پتی بکا و دواپی بو ی بهینیت هوه ◊ مَنَعَهُ مَنَاعًا وَمَنَاعَةً: به خشی دایه ◊ اَمْنَعَتِ النَّاقَةُ: حوشره که نزدیکه بهری بیئ و زاو و زئی بکا.

مَنَعَهُ مَنَاعًا وَمَنَاعَةً: دیاری و به خشیان دا بهیه کتر ◊ مَنَعَتِ النَّاقَةُ: حوشره که شیری هاتمه و دواپی نه و هی حوشره مکان شیریان وشکی کرد ◊ مَنَعَتِ الْعَيْنُ: فلانکس به خشی و مرگرت ◊ اَمْنَعُ مَالًا: مال و سامانی پتی درا ◊ تَمَنَعُ الْمَالُ: مالی دمر خواردی په کیکی تر دا ◊ اِسْتَمْنَعُهُ: دواپی مینحه و به خشی لی کرد ◊ الْمَنْعَةُ: عمتا و به خشی ◊ و لاهیکه، نامیریکه، پارچه زهویبه که په کیکی دمیدا به په کیکی تر بوئ هوی ماومیه که که لکی لی و مربرگرت و دواپی بو ی بگریته و ◊ الْمَنُوحُ: نازه لیکسی شیر دمره که درهنگ شیری وشک بکا هاوجه شنه گانی شیریان نه مینئ و نه و هر شیر بدا ◊ الْمَنِيحُ: تیریکه له جوار تیره گانی قومار که نه قازانج نه زهرمر هیچی له سهر نه نووسراوه.

هَنْدُ رَمْدٌ: دوو وشه نه ده چنه سهر نیسمی زه مان و نه گهر زه مانه که زه مانئ پابردو بوو مانای (مِنْ) ده گه یه نن، نه گهر چونه سهر زه مانئ حال و حازر مانای (فِي) ده گه یه نن.

مَنَعَهُ الشَّيْءُ: شته که لی قه دغه کرد، نه بهیشت سودی لی و مربرگرت.

مَنَعُ الْجَارَ: په نای جیرانه که ی داو دالدهی دا.

مَنَعَ فُلَانٌ مَنَاعَةً: فلانکس بوو به پاریزمر و دا کوکی که ر.

مَنَعُ الشَّيْءُ: شته که ناوازه و قورس و گران بوو ◊

مَنَعَهُ الشَّيْءُ: کیشی له گهل نایه وه دهر باره ی شته که ◊ مَنَعَهُ كَذَا: به مانا (مَنَعَهُ) دئ ◊ اِمْتَنَعَ الشَّيْءُ: شته که په پیدابوونی زه حمت بوو ◊ اِمْتَنَعَ عَنِ الشَّيْءِ: له شته که کشایه وه، وازی لی هیئا ◊ اِمْتَنَعَ بِالْشَيْءِ: خوی به شته که پاراست و په نای بو برد ◊ تَمَنَعَا: دا کوکیان کرد ◊ تَمَنَعُ عَنِ اَنْفُسِمَا: پاریزگاریان له خویان کرد ◊ تَمَنَعُ الشَّيْءُ: شته که یاساخ بوو ◊ تَمَنَعُ بِالْشَيْءِ: خوی به شته که پاراست ◊ تَمَنَعُ عَنْهُ: لیئ ته کییه وه وازی لی هیئا ◊ الْمَنَاعُ: رژدو چروک و دمست هوجاو ◊ هَمْرَشْتِيكَ بَيْتَهُ: له مبهرو کو سپ و نه هیلی شتیک بیه دی ◊ الْمَنَاعَةُ: پاریزگار و په رزین لهشت، له نه خوشی و شتی وا ◊ الْمَنْعَةُ: هیزو توانا و دسه لات ◊ الْمَنَاعُ: بو زید مرؤی له مانای (مَنَع) دئ ◊ الْمَنُوحُ: که سیک په کیکی تر مهنع بکا له شتیک ◊ الْمَنِيحُ: خاومن هیزو توانا.

هَنَّ عَلَيْهِ مَنًا: ناز و نیعمه تی به سردا رشت.

هَنَّ الشَّيْءُ: شته که که می کرد.

هَنَّ الْأَمْرُ فُلَانًا: کارمکه فلانی ماندو کرد، لاوازی کرد.

هَنَّ الشَّيْءُ: شته که ی برپه وه ◊ دمگوترئ: (مَنْ

الْحَبْلُ) حمله که ی برپه وه ◊ دمشگوترئ: (مَنْتَهُ النُّونُ) مرد، مردن له نای برد ◊ اَمْنَهُ الْجَهْدُ: ماندویمتی لاوازی کرد ◊ مَأْنُهُ: که و ته هاتو جو

بوئ نه جامدانی کارمکه ی ◊ مَنَّتُهُ: لاوازی کرد ماندووی کرد به هوی سهر مروه ◊ اِمْتَنَّ عَلَى

فُلَانًا: فلانکس ی به منعت به سردا کردن نه زیمت دا ◊ اِمْتَنَّ فُلَانًا: جووه بنج و بناوانی

هَنْيَ اللهُ فَلَانًا بَكْذَا: خودا فلانكەسى بەو شته بهتاهى كردموه.

هَنْيَ لِكْذَا: كۆمهگى پىن كرا بۆ نهوشته.

هَنْيَ بَكْذَا: بەو شته بهتاهى كرايهوه ۵ اَمْنَى الْحَاجُّ: حاجى هاته مينا ۵ اَمْنَى الرَّجُلُ: پياومكه تۆماوى هاتهوه ۵ اَمْنَى النَّطْفَةِ: دۆپه مهنى خسته ناو مندالدانى نافرتهكهوه ۵ اَمْنَى الدُّمَاءِ: خوینى رزاند ۵ مَانَاهُ: پاداشتى دايهوه.

مَانَى الرَّفِيقِ: نۆبەى لهگهڵ هاوهلهكهى كرد له سواربوونى ولاخ و شتى وادا ۵ مَنَى الرَّجُلِ الشَّيْئُ رِبَالِشَيْئِ: واى له پياومكه كرد ناواتهخوазى شتهكه بى ۵ تَمَنَى الشَّيْئِ: شتهكهى خۆشويست و حەزى لى بوو بۆ نهوبىن ۵ تَمَنَى الْحَدِيثِ: حەديسهكهى هەلبەست ۵ اِمْتَنَى الْحَاجُّ: حاجى دايهزيبه ساراي مينا ۵ الْأَمْنِيَّةُ: حەزو نارەزو و داواخوазى.

هَنْيَ: شارۆچكەيهكه لهنزىك مهككه حاجيبهكان لهسى رۆژەى جەژنى قوربان دا لهوى دەمىننهوه ۵ الْمَنْيَ: مردن ۵ نهندانوهو چەندبیمت ۵ الْمَنْيَةُ: بهمانا (الأمنية) دى ۵ الْمَنْيُ: تۆماوى نيرينه ۵ الْمَنْيَةُ: مهرگ.

هَهَّ: نيسىمى فيعل نهمره ۵ واته وازبینه، نهو شته مهكه.

مَهَجَ فَلان مَهْجاً: فلانكەس چاكبووه، هاتهوه سەر حالهتى سروشتى خۆى و تەپرو تازمى لى دياركهوتهوه.

مَهَجَ الرَّوْلُ أُمَّهُ: مندالهكه شيرى داىكى خۆى مژى ۵ اَمْتَهَجَ فَلان: فلانكەس گيانى كيشرا ۵ الْأَمْتَهَجُ: شيرى پالفتهو خالص و ناوى تىكهڵ نهكراو ۵ بهزى تهنك و كهه ۵ الْأَمْتَهَجُ: شيرىك: كهتامى نهگۆرابىن ۵ الْمَهْجَةُ: خوینى دل ۵ گيان.

فلانكەس ۵ الْمَمْنُونُ: بههيز ۵ نهو بهپرى نهوى لای پهكيك دست بكهوى ۵ دهگوترى: (بلغت مئونه) گهيشتمه بنج و بناوانى نهو ۵ الْمَنْ: گەزۆ: ماديهكى شيرينه هەندى درهخت دەرى دەدا ۵ يان شهونمىكه لهناسمانهوه دەباريته سەر درهخت و بهمردو وشك دەبیتهوهو دەخوړئ و شيرينه ۵ ههروا وشەى (مَنْ) ناوه بۆ ناميرىكى پتيوانەى دانەوێلەو خورماو شتى وا نهندانمكهى دوو پیتلى بهغدادبیه ۵ پیتلش دوانزه نوقهيهيه ۵ الْمَنْةُ: هيزو توانا ۵ الْمَنْةُ: چاكه و پياومتى و نيعمەت ۵ زور باسكردنى پياومتى و چاكه و منهتان بهسەر خەلك دا تا بايهخى نهمينى ۵ الْمَنْانُ: كهسيك شانازى بكه بهسەر نهو كهسانهدا كه پياومتیان لهگهڵ دهكا تا پياومتيهكهى بوچ دەبى و بايهخى نامينى ۵ زور بهخشدمو دلفراوان ۵ ناويكه لهناوه جوانهكانى خوداى گهوره ۵ الْمَنْونُ: كهسيك زورى گەزۆ هەبىن ۵ نافرمتيك مێردمكهى لهبهرخاترى ساماندارى مارهى كردبى و ههميشه شانازى بهسەر مێردمكهى دا بكاو بهمال و سامانى بنازى ۵ رۆژگارو زهمانه ۵ مردن ۵ المني: زمعيضو لاواز ۵ دهگوترى: (حبل منين) حەبلى لاواز ۵ (سرب منين) هوماشى تهنك و شاش و لاواز ۵ تەپو تۆزى كهه و پهچپهچر ۵ مَنَاهُ بَكْذَا مَنَواً: بهو شتهوه توشى بهلابوو ۵ بهو شته بهتاهى كرايهوه.

مَنَا فَلاناً: فلانكەسى بهتاهى كردموه ۵ الْمَنَا: پيۆمريكى كۆنه لهپروژگارى كۆن دا شتى پى پيوراوه يان پى كيشراوه.

هَنْيَ اللهُ الْأَمْرَ مَنِيّاً: خودا كارمهكى بپيارداوه، مهزمندەى كردوهو.

مَهْدَ الْفِرَاشِ مَهْدًا: فدرشه‌کهای راخست و چووه
سهری

مَهْدَ لِنَفْسِهِ خَيْرًا: خیر و خوشی بؤخوی ناماده‌کرد
مَهْدَ الْفِرَاشِ: به‌مانا (مَهْدَةٌ) دئی ◊ **مَهْدَ الْأَمْرِ:**
کاره‌کهای ناسان کرد ◊ **إِمْتَهَدَ السَّنَامَ:** دوگه‌که
له‌لای سه‌رویه‌وه پان بؤوه ◊ **إِمْتَهَدَ لِنَفْسِهِ:**
نیسی بؤخوی کرد ◊ **إِمْتَهَدَ الْحَجَّ:** خیر و بی‌ری
بؤخوی دسته‌بهر کرد ◊ **تَمَهَّدَ لَهُ الْأَمْرُ:**
کاره‌کهای بؤ ناسان بوو ◊ **تَمَهَّدَ الرَّجُلُ:** بیاوه‌که
دهستی لئی گیربوو ◊ **اسْتَمَهَّدَ فِرَاشًا:** فدرشی
راخست ◊ **المِهَادُ:** جیگه‌خمو و حه‌سانه‌وه
زهوی چال و تخت ◊ بنکی دهریابو بنکی روبراب
◊ **المَهْدُ:** لانکه‌ی مندال، جؤلانه شوینی تایبه‌تی
نوستنی مندالی ساوا ◊ زهوی تخت و نهرمه‌لان
◊ **المَهْدَةُ مِنَ الْأَرْضِ:** زهوییه‌ک دمشت و نزم بی
◊ **المَهْدُ:** شتی ته‌خت کراو و پیکخراو ◊ (ماء
مُهْدًا) ناوی شله‌تین.

مَهْرَ الْمَرْأَةِ مَهْرًا: مارمی بؤ زنه‌که دانا.

مَهْرَ الشَّيْءِ رِفِيَهُ رِبَهُ مَهْرًا: شته‌کهای توندو تؤل
کرد، له‌شته‌که‌دا کارامه و دست رمنگین بوو ◊
أَمَهَرَ الْفَرَسُ: ماینه‌که جوانووی دواکه‌وت
◊ **أَمَهَرَ الْمَرْأَةَ:** مارمی بؤ زنه‌که دیاری کرد ◊ یان
مارمی پئیدا ◊ **مَهْرُ الرَّجُلِ:** بیاوه‌که جوانوه
ماینیکی بؤخوی هه‌لبزارد یان جاشه‌که‌ریکی
بؤخوی دانا ◊ **تَمَهَّرَ:** مه‌له‌ی کرد ◊ **تَمَهَّرَ فِي كَذَا:**
له‌و شته‌دا دست رمنگین بوو ◊ (فهر مُمَهَّرٌ) ◊
المَهْرُ: مارمی نافرمت ◊ **المَهْرُ:** جوانوه ماین یان
جاشولکه له‌سهرمتای له‌دایکیونیان دا ◊ کاله‌که
مارانه ◊ تؤولی کاله‌که مارانه ◊ **المَهْرُ:** شیو و
دؤلی به‌راسو که به‌هغه‌زی سنگه‌وه ده‌لکین ◊
المِهْرِيَّةُ: نافرمتیک مارمی زور بی ◊ **المِهْرَجَانُ:**

فیستیقال، ناهه‌نگی جه‌ماومریی ◊ وشه‌یه‌کی
فارسییه ته‌عرب کراوه پیک هاتووه له دوو
وشه:-- (مَهْرٌ) واته: خور ◊ (جان) واته: گیان
به‌یؤنه‌ی نیشتمانی و نه‌ته‌وه‌میو شتی وا
سازده‌کری و مکوو (میهره‌جانی نه‌وروز) ◊
المَهْرَقُ: صه‌حیفه و لاپهره‌ی به‌لگه تئیدا نووسین
◊ **مَهْرًا مَهْرًا:** پالی پیوه نا.

مَهْرَقَ مَهْرًا: رهنگی سبی زور سبی خالص، نهم
جؤره رهنکه بؤ ناده‌میزاد به‌سه‌ند نیه.

مَهْرَقَ الْعَيْنُ: جاوی سه‌وز بوو.

تَمَهَّرَقَ الشَّرَابَ: شه‌رابه‌کهای سات دوی سات
خواردده‌وه.

مَهَكَ الشَّيْءَ مَهَكًا: شته‌کهای هاری ◊ سفتی کرد.

مَهَكَتْ السَّهْمُ: تیرمه‌کم تاشی.

مَهَكَ فِي الْمَشْيِ: له‌رؤیشتن دا په‌له‌ی کرد.

مَهَكَ صَلْبُهُ مَهَكًا: پشتی زمعیضو لاواز بوو ◊ **مَهَكَ**

الشَّيْءِ: شته‌کهای زور هاری، پلیشان‌دییه‌وه ◊

تَمَاهَكَرًا: لیک خشان، که‌وتنه جه‌مبه‌ره‌و خو
جه‌سپاندن.

مَهَلٌ فِي فِعْلِهِ مَهْلًا: به‌هیواشی دهستی بؤ بردو

په‌له‌ی لی نه‌کرد ◊ **أَمَهَلَهُ:** مؤلته‌تی دا ◊ په‌له‌ی لی

نه‌کرد ◊ **مَهَلُهُ:** دوی خست و مؤلته‌تی دا ◊ پیی

گوت له‌سه‌ره‌خوبه ◊ **تَمَهَّلَ فِي عَمَلِهِ:**

له‌نیسه‌که‌میدا له‌سه‌ره‌خوبوو ◊ **إِسْتَمَهَّلَهُ:**

چاوهروانی کرد مؤلته‌تی دایه ◊ **المَهْلُ:**

له‌سه‌رخوبی و مؤلته‌ت پئیدان ◊ ده‌لئی: (مَهْلًا

یافلان) فلا‌نکه‌س له‌سه‌ره‌خوبه و په‌له‌ مه‌که ◊

المَهْلُ: به‌مانا (المَهْلُ) دی ◊ پیشکه‌وتن له‌بواری

پیشکه‌وتن و خیر و خوشی دا ◊ رینومایی و پلان

دانان بؤ نیس به‌یش ده‌ست پیکردنی.

المَهْلُ: مَعْدَمَتِي تَوَاوَه ۵ وَهَكَوَو زِيُو، نَاسِن، مَس،
 زِيَر ۵ هَمَتَرَانِي كَم ۵ كَهَفُو رَهَوغَمَنِي زَمِيَت ۵
 كِيَمُو زُوخَاو ۵ المِهْلَةُ: هِيَوَاشِي وَ لَهسَمَرَهخُوِي ۵
 المِهْلَةُ: كِيَمُو زُوخَاوِي مَرَدُو ۵ مَهْمَا: نِيَسَمِي
 شَهَرَتَهو دُوو فَيَعِل مَهجَزُوَم دَهكَا ۵ وَاذَمِيِي
 مَانَاي نِيَسْتَفَهَام دَهگَهِيَهِنِي ۵ مَهْمَه فَلَانَا رِيَه:
 بَهفَلَانَكَهسِي گُوَت (مَه مَه) وَازِيِيَنَه ۵ لِيِي
 تُوَرَمِيُوو دَهري كَرَد ۵ تَهْمَه عَن الشَّيْئِي: وَازِي
 لَهشَتَهكَه هِيِنَا ۵ المَهْمَهَةُ: سَارَاي پَانُو پُوَر ۵
 وِلَاتِي سُوَتَه مَهْمَرُو.

مَهَنَ الرَّجُلُ مَهْنًا وَمَهْنَةً وَمِهْنَةٌ: لَهبُوَارِي تَايِبَهَتِي
 خُوِي دَا كَارِي كَرَد.

مَهَنَ فَلَانَا: فَلَانَكَهسِي مَانَدُو كَرَد.

مَهَنَ الثَّرْبُ: هُوَمَاشِي كُوَن كَرَد، بِي نَرخِي كَرَد.

مَهَنَ مَهَانَةً: لَاوَاز بُوُو ۵ اَمَهْنُهُ، لَاوَازِي كَرَد ۵
 بَهكَارِي هِيِنَا ۵ اِمْتَهَنَ: پِيَشَهِي بِيُوخُوِي پَهِيَدَا
 كَرَد ۵ اِمْتَهَنَ الشَّيْئِي: شَتَهكَهِي بِي نَرخ كَرَد ۵
 المِهْنَةُ: كَارُوپِيَشَه ۵ پِيَشَهو كَارِيك بِيُوپِيَسْتِي بَه
 دَهسْت رَهنگِيِنِي هَمِيِي وَ بِيُوپِيَسْتِي بَه مَهزَمُوَن وَ
 مَوَاَرَسَه هَمِيِي.

مَهَا الْإِبِلُ: لَهگَهَل حُوَشْتَرَهكَه دَا لَهسَمَرَهخُو بُوُو.

مَهُو السَّائِلُ مَهَارَةً: شَلَه مَه نِيَهكَه زُوَر شَل بُوُو نَاوِي
 زُوَر بُوُو ۵ دَهگُوَتَرِي، (مَهُو اللَّبْنُ وَالسَّمْنُ).

مَهِي الشَّفْرَةُ مَهْيًا: كِيَرَدَهكَهِي تِيژ كَرَد شَفْرَهكَهِي
 تَهَنك كَرَد.

مَهِي الشَّيْرَةُ: شَتَهكَهِي بَهزِيَرُو زِيُو رُوَكَهش كَرَد ۵
 اَمَهِي الشَّرَابُ: نَاوِي شَلَه مَه نِيَهكَهِي زُوَر كَرَد ۵
 اَمَهِي الْعِنْرُ: نَاوِي زُوَرِي كَرَدَه نَاو مَه نِيَهكَهي
 ۵ اَمَهِي الْهَدِيدُ: نَاسَنَهكَهِي نَاو دَا ۵ اَمَهِي الشَّفْرَةُ:
 شَفْرَهكَهِي تَهَنك كَرَد ۵ تِيژِي كَرَد ۵ اِسْتَمَهِي

الْقَوْمُ: خَه لَهكَهكَه سَهفِي دُوژمَنِيَان دَر دَاو تِيكِيَان
 شَكَاَنَدَن ۵ اِسْتَمَهِي الْفَرَسُ: تَا تَوَانِي وَاخَه
 بَه رَهزَهكَهِي هَه لِيَنگ دَاو نَهو پَه رِي تَوَانَاي
 غَار دَانِي بَه كَارَهِيِنَا ۵ المَهَا: گَاكِيُوِي ۵ مَانگَا
 كِيُوِي ۵ خُوَر ۵ بَلُوَر ۵ المَهْرُ: مَرُوَارِي ۵ بَلُوَر ۵
 تَه رَهزَه ۵ مَاسْتَاوِي رُوَن ۵ هُو مَاشِي تَهَنك وَ شَاش
 ۵ شَمَشِيَرِي تَهَنك ۵ مَهْيَمَ: وَ شَهِيَهكِي پَرَسِيَارَه
 وَاتَه: حَالُو وَ مَزَعَت چُوَنَه؟ كَارُو بَارَت چِيَه؟
 هَاة الْقَطُّ مَرَاً: پِيَشِيَهكَه مِيَاوَانَدِي. الْمَاءُ: دَهنگِي
 پَشِيَلَه.

هَاتِ الْهِي مَرَاتًا: زِيَنَدُووَهكَه گِيَانِي لَه دَهسْت دَا.

هَاتِ الشَّيْئُ: شَتَهكَه خَب بُوُو چُوَلَهِي نَه مَات ۵ مَاتت
 الرَّيْحُ: رَهشَه بَاكَه كَهوت، نَه مَات ۵ وَ مَسْتَايَهوَه ۵
 مَاتت النَّارُ: نَاگَرَهكَه كُوَزَايَهوَه.

هَاتِ الطَّرِيقُ: رِيَنگَاكَه كُوِيَر بُوُوَه كَهس پِيِيَدَا
 نَه رُوِيِي.

هَاتِ فُلَانُ: فَلَانَكَهس خَهوِي نِي كَهوت وَ غَه رَهِي
 خَهو بُوُو ۵ مَاتت الْأَرْضُ مَرَاتًا: زَهو پِيَهكَه وِيَرَان
 بُوُو نَاوَمَدَانِي وَ دَانِيَشْتَوَانِي تِي دَا نَه مَات ۵ اَمَات
 فُلَانُ: فَلَانَكَهس مَن دَا لَهكَهِي مَرَد ۵ اَمَات الْقَوْمُ:
 خَه لَهكَهكَه نَه خُوَشِي كَهوتَه نَاو نَاژَه لَه كَانِيَانَهوَه
 زُوَرِيَان نِي فَهوتَان ۵ اَمَات فَلَانَا، فَلَانَكَهسِي
 قَه لَاجُو كَرَد فَهوتَانَدِي ۵ مَآوَت صَاحِبُهُ،
 هَاوَه لَهكَهِي هَه لَنَا بُوُو خُو رَاگَرِي وَ پَشُو دَرِيژِي ۵
 مَرَاتتِ الشَّرَابُ: مَرَاد رَهو مَه بُوُوَن وَ فَهوتَان لَه نَاو
 نَاژَه لَه كَان دَا پَه رَهِي سَهَنَد ۵ مَرَاتتِ فَلَانَا:
 فَلَانَكَهسِي مَرَانَد ۵ مَآوَت: خُوِي بَه مَرَدُو نِيَشَان
 دَا ۵ خُوِي بَه خُو دَا پَه رَهسْت وَ دُونِيَا نَهو پِيَسْتُو
 بَه رُوژُو خَاوَمَن عِيْبَادَهت خَسْتَه بَه رَه چَاوِي
 خَه لَك ۵ اِسْتَمَات: نَاوَاتَه خُوَازِي مَرَدَن بُوُو ۵
 لَه پِيِنَاو بَه دَهسْتَه تِي نَانِي وَ پِيَسْتَه كَانِي هَه مَوُو

رہوشت جوان ۵ قسه خویش، دمرونیاک ۵ المادی؛
 ههنگوینی چاک ۵ چهکیک هه مووی لهناسن
 دروست کرابی ۵ ومکوو شمشیرو زری و کلاو
 خوزه ۵ المادیة: زری نهرمو سوک ۵ شهراب.
مار الشیئ مرراً: شتهکه کهوته جم و جوئل و
 پاله پستهؤ.
مار السائل علی رجه الأرض: شلهمه نیهکه بهسمر
 زموی دا کهوته جم و جوئل و هات و جوئل.
مار البحر: دهریا کهوته جم و جوئل و جوئل و
 خرؤش.
مار فلان: فلانکس کهوته هاتو جوئل و پهل بهل.
مار التراب: گل و خوئلکه بوو بهتپ و توزو کهوته
 حهوا.
مار السنان فی المظنون: سهره رمبو و سهره
 شمشیرمکان له جهسته ی برینداره کهدا
 جیگورکییان کرد ۵ مارت الریح التراب:
 رهمه باکه گله کهی کرده تهپ و توزو خسته
 حهوا ۵ امارت الریح التراب: رهمه باکه گله کهی
 بهرز کرده بو حهوا ۵ امار الدم: خوینی
 رهمانگرد ۵ امار الدهن علی راسه: رونی لهسمر
 ههسو ۵ امار السنان فی المظنون: سهرمنیزه و
 سهره رمبهکان له جهسته ی برینداره کهدا
 جیگورکییان کرد ۵ امار الصرف أو الریز:
 خوریه که یان کوئکه کهی رنیهوه ۵ ههلی کهند
 ۵ تَمَرُ الشَّيْئ: شتهکه کهوته جم و جوئل و
 ههلبهزو دابهز ۵ تَمَرُ الرَّجُل: بیاومکه بههله
 هات و جوو ۵ تَمَرُ السَّوْر و نهره عَن الدَّابَّة:
 کوئکه که بهری داو کهوته خوار ۵ المور: تیگرو
 تیگوشیوی و شلهزان ۵ شهپؤل ناو ۵ شتی
 نهرمو نیان ۵ رینگای خویشکراو و تهختکراو ۵
 المور: تهپ و توزی هه لچو به حهوا دا ۵ الموراة:

ههول و تهقه لایه کی خسته گهر ۵ خوئی به
 وبقارو لهسمرخو و هیدی رهموشت لهقه لهم داو
 وایش نه بوو ۵ استمات للأمر: بو کاره کهی
 کهوته قسه کردن و نهی بریهوه ۵ المات: مردن
 ۵ الموات: شتیك بین گیان بین، ویران بین ۵
 زهوییه که کشت و کالی تیدا نه کروی و ناومدان
 نه کرابیته وه و نه بوویته ملکی کهس ۵ الموات:
 مردن و فهوتان که بکهویته ناو نازه لهوه ۵
 الموات: مردن ۵ پیچه وانهی زبان ۵ الموات:
 پیچه وانهی (الجوران) ۵ الموات: نافات و
 لهناو چونیکه تووشی نازه له دمبن ۵ (رجل مواتان
 الفؤاد) بیاویکی گیل و کهودمنه ۵ المیت:
 کهس یک گیانی له دمست دابن ۵ المیت: بهمانا
 (المیت) دئ ۵ شتیك له حوکی مردودا بین ۵
 المیتة: منداره موبو (مرداره موبو) ۵ یان
 نازه لیک به شیوهی ناشه ری گیانی دهر جووی
 ۵ المیتة: حال و مزعیکه له شیوهکانی مردن.
مات الشیئ مرراً: مرثاناً: بهدمستی خوئی شته کهی
 هینا و برد تابه ته واوی پیکهاتهکانی لیک
 بوونهوه.
مات فی الماء: شته کهی لهناومکه دا تواندموه،
 تیکه لاوی ناوی کرد ۵ اِنْمَاتُ الشَّيْئ فی الماء:
 شتهکه تیکه لاوی ناو بوو توایهوه.
ماج البحر موجاً و مرجاناً: دهریا که کهوته
 جنبوش و شهپؤلکانی تیکیهانموه هاویشته ۵
 دمگوتری، (ماج القوم) خه لکه که کاروباریان
 شیوا ۵ تَمَجُّ البحر: بهمانا (ماج) دئ ۵ المروج:
 شهپؤل ۵ شهپؤل دهریا ۵ المروجة: شهپؤلنیک ۵
 (موجة السرد) سهرمای زور ۵ المسراج:
 (کیموغراف) نامیرنیکه بو تومارکردنی جم و
 جوئل ههناو و ریخوله و نهو شتانه ۵ الماز:

(ريح مَوازَة)؛ رَه‌سَه‌بايه‌کی تَه‌پو تَوَز هَه‌لَکهره
 ◊ المَوزُ: گيايه‌کی زه‌بِه‌لاج و گهرميه له‌ولاتی
 گهرمه‌سیردا دهرِویندری ◊ المَوازُ: موز فروش ◊
 الماسُ: بروهه مادهی (الاماس) ◊ المَوسى: گویزان
 تهراش ◊ نامیریکه موی هِن دهناشری ◊
 الموسیقی: وشه‌یه‌کی یونانیه به‌هموو لیزانی و
 کارامایی له‌بوارى ژهنینی موسیقادا ده‌گوتری ◊
 الموسیقی: موسیقار نهو که‌سه‌ی له‌پیری
 مؤسسیقاژهنانه ◊ الموسیقار: که‌سینک پیشه‌ی
 ژهنینی موسیقا بِن.

هاشِ کَرْمَه موشا: جاریکى تر دواى هه‌لپاچین و
 برینی پرژی میوه‌کان پییان داچومه ههندی
 توله‌ی تری ئی برین ◊ الماشُ: کالای کهم نرخ و
 بِن که‌لکی ناومال ◊ جوره روه‌کیکه له‌روه‌کی
 (القرنیة) دهنکیکی سه‌وزی خری بچوکی هه‌یه
 له‌ولاتی شام و هیندوستان دهرِوی.

ماهی الثرب: قوماشه‌که‌ی به‌هیواشی ششت.

ماهی ناهُ: ار آسانه بالسراک: دهم و ددانه‌کانی
 به‌سیواک ششت.

ماهی الشیئ: شته‌که‌ی به‌دست شیلا ◊ مَوشِ ثبابه:
 کراسه‌که‌ی شتو پاکی کردموه ◊ المَواصَة:
 غه‌ساله‌ی جل شتن.

ماق الرجل: بیاومکه گیل و نه‌حمه‌ق بوو ◊ مَماقُ:
 گیلایه‌تی کرد ◊ المائق: گیل ◊ گرینۆک ◊
 خۆنه‌گرو و رهنزم ◊ الموقُ: نه‌حمه‌قی و گیل و
 نه‌فام ◊ گلینه‌ی چاو ◊ میروی بالدار ◊ الموقانُ:
 خوه‌یکی نه‌ستوره له‌سه‌ر خوف له‌پِن دهرِوی.

مال مَولاً و مَولاً: مال و سامانی زور بوو.

مال فلاناً: مال و سامانی هِن‌دا.

مَولَه: پیویستیاتی بو دابین کرد ◊ تَمَولُ: مالی
 که‌شه‌ی کرد، ده‌وله‌ممند بوو ◊ تَمَولُ مالاً: مال و

سامانی په‌زمهنده کرد ◊ المألُ: ههرشتیک
 بکریته مال و سامان به‌مال حسیب بکری جا
 کالای بازرگانی یان زه‌وی و زاره یان پارو شتی
 وا یان نازه‌ل و کان و کانزایی ◊ المَولُ: که‌سینک
 مال خمرج بکا له‌کاریک دا ◊ باج و گومرک دهر
 ◊ المَیلُ: که‌سینک خاومنی مال و سامانی زور بِن
 ◊ المیلَة: میینه‌ی خاومن مال ◊ المَوماءُ: دهشتی
 کاکى به‌کاکى ◊ بان و پور ◊ المَوماءُ: به‌مانا
 (المَوماء) دئ ◊ الموميا: جهسته‌ی مؤمیا کراو
 له‌گۆزه کونه‌کانی ولاتی میصرو شوینی تردا ◊
 مائه مونا: بزوی نه‌وی خسته سه‌رشانی خوی
 ◊ ده‌گوتری: (مان الرجلُ أهله) بیاومکه بزوی
 بو مال و مندالی خوی دابین کرد ◊ بزوی
 زوری په‌زمهنده کرد ◊ التمرین: یاسایه‌که
 ده‌ولت دایدهنن بو دابینکردنی بزوی بو
 هاولاتیانی له‌بری کات و زوروه‌ی تایبه‌تی‌دا ◊
 المؤنة: بزوی ◊ نه‌و بزوی په‌زمهنده دهرِوی ◊

ماهت البئر: بیرمه ناومکه‌ی دهرکه‌وت.

ماهت السفينة: که‌شته‌یه‌که ناوی تیچو.

ماه فلاناً مَوماً: ناوی دا به‌فلان بیخواته‌وه.

ماه الشیئ بالشیئ: شته‌که‌ی تیکه‌لاو به‌یه‌ک
 کردن.

ماه فلان فی کلامه: فلانکه‌س قسه‌ی تیکه‌ل و
 بیکه‌ل کردن ◊ ماهت الأرض: زه‌ویبه‌که ناوی
 زور بوو ◊ اماء الشیئ بالشیئ: شته‌که‌ی تیکه‌ل
 به‌شته‌که‌ی تر کرد ◊ اماء فلاناً: ناوی دا
 به‌فلانکه‌س ◊ اماء الحرفن و الحرفه: ناوی
 له‌حه‌وزمه‌دا کۆکردموه ◊ مَوه الموضع: شوینه‌که
 ناوی تیدا په‌یدا بوو ◊ مَوه السماء: ناسمان ناوی
 زوری باراند ◊ مَوه الشیئ: شته‌که‌ی به‌زیر و زیو
 روکه‌ش کرد ◊ مَوه الحق: حه‌قی تیکه‌لاوی به‌مال

کرد ۵ دمگوتری: (مَوَّةُ الحَدِيث) قسه‌کمی
 رازاندموه حه‌ق و به‌تالی تیکه‌لاو به‌یه‌ک کرد ۵
 مَوَّةٌ عَلَيْهِ اَجْبَرُ: هه‌واله‌کمی ئی جه‌واشه کرد ۵
 پیچه‌وانه‌ی برسپارمه‌که وه‌لامی دایه‌وه ۵ تَمَوَّةُ:
 بؤ موتاومعه‌ی (مَوَّة) دئ ۵ تَمَوَّةُ الثَّمَرُ: میوه‌که
 ناوی تن جزا و گه‌یی و گاتی جنینی هات ۵ الماءُ:
 ناو ۵ شله‌مه‌نیه‌کی گرنگه بؤ زیان و به‌یین نه‌و
 زیان نابین کۆله‌کمی زیانه له‌سه‌ر زه‌وی
 له‌به‌یه‌ک گه‌یشتنی هایدرؤجین و نۆکسجین
 په‌یدا دمبئ ۵ ناو بؤ خۆی بئ رهنگو بئ بؤن و
 بئ تامه ۵ ناو جه‌ند جوړیکی همیه: (ناوی
 شیرین، ناوی سویر، ناوی کانزایی، ناوی
 موقه‌تمر، ناوی گول که‌به‌هوی نامیریکه‌وه
 به‌ناوه‌جوړی هه‌لمی له‌گونه تهره‌کان ناو
 دهرده‌یندرئ) ۵ دشگوترئ: (ما احسن ماء
 و جهه) ره‌ونه‌ق و گه‌شه‌ی روخساری جه‌ند
 جوانه ۵ (ذهب ماء شابه) گه‌شه‌و نیشاتی
 سه‌رده‌می گه‌نجی به‌سه‌ر جوو ۵ الماءُ: به‌مانا
 (الماءُ) دئ ۵ دشگوترئ: (رجل ماء الفؤاد)
 پیاویکه ترسنۆک و ورمنزه ۵ الماهیه: (ماهیه
 الشئ) کرۆکی شت و حه‌قیقه‌تی شت ۵ مانگانه،
 موجی مانگانه ۵ الماویة: ناوینه ۵ مانگای سبی
 رهنگ ۵ المَوَّةُ: روکه‌شکراو به‌زیر یان به‌زیو ۵
 شتی روکه‌شکراو به‌ه‌تال ۵ جوانکراو و
 رازیندراوه ۵ جاو که‌پارچه پیستیکی تیدابئ و
 نه‌هیلئ ببینئ ۵ المَرَهةُ: ره‌ونه‌ق و گه‌شه‌ی دهم و
 جاو ۵ دمگوترئ: (کلام غَلِيه مَرَهة) قسه‌یه‌کی
 رازیندراوو جوانکراو ۵ المِيهةُ: (بسر مِيهة)
 بیریکه ناوی زوره ۵ مائت الأرض مِيثاً:
 زه‌وییه‌که نهرمو ته‌خت بوو.

مَات الشئین: شته‌کمی تواندموه.

مِيثُ الشئین: به‌مانا (مائه) دئ ۵ مِيثُ فلاتاً:
 فلا‌نکه‌سی زه‌لیل و ژیردسته کرد ۵ مِيثُ الدهرُ
 فلاتاً: رۆزگار فلا‌نکه‌سی هال کرد ۵ تَمِيثُ فلان:
 فلا‌نکه‌س زه‌لیل و له‌ش شیواو بوو ۵ تَمِيثُت
 الأرض: زه‌وییه‌که ناودراو نهرمو بوو و فیتک بوو
 ۵ المِيثاءُ: (أرض ميثاء) زه‌وییه‌کی نهرمو ته‌خت و
 خۆشکراوه ۵ ته‌پۆلکه‌ی باش و به‌پیت ۵ المِيثُ:
 نهرمو ۵ (رجل مِيثُ القلب) پیاویکی دلنه‌رمه.

مَاحَ فِي مِثِيته: له‌رۆپشتن دا لارو له‌نجه‌ی کردو
 خۆی بادا.

مَاحَ مِثِياً: جووه خوار بؤ بنکی بیرمه‌که بۆنه‌وه‌ی
 دۆلجه‌کمی هرپکا له‌ناو چونکه ناوی که‌می تیدا
 بوو ۵ ناوی دهره‌ینا، ناوی بؤ هاوه‌له‌کانی
 هه‌لینجا ۵ مَاحَت الریحُ الشجره: ره‌شه‌باکه
 دره‌خته‌کمی رازاند.

مَاحَ فلاتاً مِثِياً: به‌خششی دا به‌فلا‌نکه‌س ۵ إِمْتاح:
 ناوی هه‌لینجا ۵ إِمْتاحُ فلاتاً: هاته لای فلا‌نکه‌س
 داوای به‌خششی ئی دمکا ۵ إِمْتاحَت الشمسُ أُر
 العملُ فلاتاً، خۆر یان نیشکردن و ماندوبوون
 عمره‌قی له‌جه‌سته‌ی فلا‌نکه‌س دهره‌ینا ۵ تَمَاحُ
 الغُصْنُ: لقه‌دره‌خته‌که ره‌شه‌با هه‌ژاندی.

تَمَاحُ الماشي: رۆپشتوو‌که له‌رۆپشتن دا لارو
 له‌نجه‌ی کرد ۵ تَمَاحُ السكرانُ: سه‌رخۆشه‌که
 لاره‌لاری بوو خوارو خییج رۆیی ۵ تَمَاحُ: به‌مانا
 (تَمَاحُ) دئ ۵ إِمْتاحه: داوای ئی کرد که
 به‌خششی بداتن یان تکای بؤ بکا ۵ المَاحُ:
 زهره‌دینه‌ی هیلکه ۵ سپینه‌ی هیلکه توینکی
 هیلکه ۵ المِیحُ: رۆپشتنی مروایانه.

مَاد الشئین: شته‌که که‌وته جم و جول و په‌له‌کوته.

مَاد الغُصْنُ: لقه‌دره‌خته‌که هه‌زا ۵ رازا.

مَادَ نَلان: فلانکس سورپی داو لارو لمنجهی کرد ◊
توشی سمر سوربان و سمر نی تیکچون بوو
بمهوی سمرخوشی یان روپشتن بهناو دمریادا ◊
مادت به الارض: زموی لمبرچاوی خولایهوهو
وای دی کهزموی کهوتوته شلمزان و هه لخوان.

مَادَ السَّرَابُ: تراویلکهکه شهپولی داو لمبرچاو
کهوته جونبوش ◊ اماده: بهخششی پیدا
◊ اماده: داوای نی کرد بهخششی بی بدا ◊ المانده:
سفرمی نانخواردن، میزی نانخواردن ◊ المَتَادُ:
داواکاری بهخشش ◊ داوالیکراو بؤ بهخشش.

مَیْد: دمگوتری: (فعلته مَیْدَ ذَلِك) نهوم لمبر نهوه
کرد ◊ وشه (مَیْدَ) لؤغهتیکه له (مَیْدَ) ◊
بیغهمبر (د.خ) دمفرموی: (انا أفصح العرب
مَیْدَ ابي من قریش) ◊ مَیْدی: بهمانا بهرامبر دی
◊ دمگوتری: (داری مَیْدی داره) خانومهکم
بهرامبر خانومهکیمتی ◊ مَیْدَاءُ السَّيْنِ:
نهوپهری شتو نهاندازی شتهکه ◊ مَیْدَاءُ
الطریق: ناومرستی ریگا ◊ دمشگوتری: (بنوا
بیوتهم علی میداء واحد) خانومکانیان بهرامبر
بهیهک بنیات ناون ◊ ههروا وشه (میداء) ناوه
بؤ گورمییانی شهرو گورمییانی یاری توپین ◊
المَیْدَان: لؤغهتیکه له (المَیْدَان) ◊ المَیْدَاءُ:
لؤغهتیکه له (المانده) ◊ المَیْدَاءُ: چینیکه
لمشیشی موسلهح بؤ ههلاشی خانو.

مَارَ اَهْلُهُ مَیْر: پیداوپستی ژیانی بؤ مال و مندالی
خوی دابین کرد.

مَارَ الدَّوَاء: دهرمانهکی تواندهوه ◊ دمشگوتری:
(أما الزعفران) ناوی کرده ناو زمعفرانهکهومو
چمشتی ◊ اَمَارُ أَرْدَا جَه: سروچکی هه لپری،
قورتهمه یبری ◊ اَمَارَ لِأَهْلِهِ أَر لِنَفْسِهِ:
پیداوپستی ژیانی بؤ مال و مندالی یان بؤ خوی

دستهبهر کرد ◊ المَیْرَةُ: تیشو که کؤدمگریتهوه
بؤ سهفر ◊ المَیْرَارُ: نهو کهسهی تیشو
کؤدمکاتهوه.

مَارَ الشَّيْنِ مَیْر: شتهکهی جیاگردوه ◊ (ماز الشَّيْنِ
عه) شتهکهی نی دوورخستهوه ◊ دمگوتری: (ماز
الأذى عَنِ الطریق) کؤسپو نهزیهتی لهسمر
ریگا دوورخستهوه.

مَارَ نَلاناً عَلَیْهِ: فلانکسی بهسمر نهودا
پاساودایهوه ◊ اَمَارَ الشَّيْنِ: بهمانا (مازَه) دی ◊
مَیْرَ الشَّيْنِ: بهمانا (مازَه) دی ◊ اِمْتَارَ الشَّيْنِ:
شتهکه چاکی و رهسهنی بهسمر شتی تردا
دمرکهوت ◊ شتهکه لهشتهکانی تر جیاپووه ◊
اِمْتَارَ الشَّيْنِ: بهمانا (امتاز) دی ◊ تَمَیْرَ القَرْمِ:
خه لکهکه گردیوونهوه، گه لهکؤمهکیان کرد ◊
بلاوهیان نی کرد ◊ تَمَیْرَ الشَّيْنِ: بهمانا (امتاز)
دی ◊ دمگوتری: (تَمَیْرَ القَرْمِ) خه لکهکه بهلایهک
دا روپشتن، یان جیاپوونهوه ◊ تَمَیْرَ مِنَ الْغَيْظِ:
خهریکه لهرق ههلساوی خوی لیک بیتهوه ◊
اِسْتَمَارَ الشَّيْنِ: بهمانا (امتاز) دی ◊ دمگوتری:
(اِسْتَمَارَ عَنِ الشَّيْنِ) لهشتهکه دوورکهوتهوه ◊
(اِسْتَمَارَ القَرْمِ) خه لکهکه کؤمهکیان نی
جیاپوونهوهو یاخی بوون ◊ التَمَیْرُ: لهزاراوهی
نهحویبان دا نیسمیکه تهمو مزو ناواشکرای
لهشتیکی پیشهوهی لادمیا ◊ ومکوو دهلی: (لَیْسَ
لِوَبْنِ حَرِيرًا) ◊ (ما أعدلُه حاکماً) ◊ المَیْرُ:
بهرزبوونهوهو شکؤداریی ◊ المَیْرَةُ: بهمانا (المَیْرُ)
دی.

مَاسَ نَلان: فلانکس لارو لمنجهی کردو خوی بادا
◊ قسهی دلداری و پروبوچی کردن ◊ مَیْسَ
الشرب: داوینی بؤ کراسهکه دروست کرد ◊
تَمَیْسَ نَلان: فلانکس لارو لمنجهی کردو خوی

بادا ◊ المیس: درختی کی گه ورمیه بؤ جوانی
 دهر و پندری بهریکی رمشی بچوکی شیرینی
 هیهه بالنده دمیخواو زوری حمز لئییه،
 له توینکل و رهمه گانی دا مادهیه کی صمغی هیهه،
 داره کی رفق و سهخته، بؤ کمرسه ی دارتاشی
 له باره ◊ همروا ناوه بؤ نیری جو تکردن
 به حه یوان گه ده خریته سهر ملی دوو
 رهمه و لآخ و مزان و هه و جاری پیوه هایم
 دمکری و پادمکیشری ◊ المیسان: لارو له نجه گه رو
 خوبادمر له ریشتن دا هه موو نه ستیرمیه کی
 دره وشاوه ◊ المیس: بؤ زیدهرقی له مانای (ماس)
 دی ◊ همروا ناوه بؤ شیر چونکه نه و له ریشتن
 دا خوی بادهداو فیز دهکا ◊ المیسون من الغلمان:
 گهنجی قه دوو بالاجوان و رو خسار گه شاوه.

ماش الشئی بالشئی: شته کی تیکه له بهشته که کرد.

ماط میطاً: دوور که وتهوه، گۆشه گیر بوو.

ماط به: بردی دوری خسته وه، وه لای نا.

ماط عنه: لئی دوور که وتهوه.

ماط علیه فی حکمه: له بریاره کی دا سته می کرد.

ماط الشئی: شته کی دوور خسته وه.

ماط الأذی: شتی زیانبه خشی و کۆسپ و ته گهری
 دوور خسته وه ◊ له سهر رینگا رایمانی.

ماط فلاناً: فلانکه می دمر کرد پالی پیونفا ◊

أماطه: دووری خسته وه، لای دا، رایمانی ◊ أماط

الأذی: شتی زیانبه خشی دوور خسته وه ◊ تمایط

القوم: خه لکه که نیوانیان تیک چوو ◊ المیاط:

دمر کردن و نی تورمبوون و پال پیونمان ◊ مهیل

کردن ◊ تیگرو تیگوشی ◊ المیاط: یاریکهری

بین بهرنامه و دستکوت.

ماع الجسم مینعاً: جهسته که، قه باره که توایه وه
 رهوان بوو ◊ بوخاری ناوی هه لمزی له هه واداو
 توایه وه.

ماع المنع: خوپییه که توایه وه.

ماع السائل: شله مهنیه که به سهر روی زهوی دا
 جاری بوو به هینوای بلآو بؤوه.

ماع السراب: تراویله که له سهر زهوی له پیش
 چاو واهاته دیتن شه بؤل بهاوی.

ماع الرجل: پیاوه که نه حمه ق و ناکهس به جه بوو ◊

أماع الجسم: قه باره کی تواند هوه و کردیه

سانیل و رشتی، رپواندی، بلآوی کرده وه ◊ إغاع

السمن: رونه که توایه وه ◊ الإماعة: گۆرینی شتی

رهمه بؤ شتی رون یان غاز ◊ المائعة: ناوه بؤ

عهترینی زور بونخوش ◊ صمغیه که له دره خت

دمردی ◊ جم و جولی شتی رون که دمکریته ناو

قالبه وه ◊ میعة الشئی: سهرمتای شت ◊ میعة

الشباب: سهرمتای گهنجی ◊ هه روا (میعة السكر)

ناوه بؤ سهرمتای سهرخوشی.

مال میلاً ومیلاناً: خوار بوو، له شیوهی راستی

خوی دمر چوو ◊ مالت الشمس: خور

له ناو راستی ناسمان لای دا تیپه ری.

مال القرام: بالاکه باریک بوو، راکره کی باریک

بوو.

مال عنه: لئی لادا ◊ دهگوتری: (مال عن الطريق)

له رینگا لای دا ◊ له حه ق و راستی لای دا ◊ مان

إلیه: خویشی ویست ◊ پالی بهو دا، لایه نگیری

نهوی کرد.

مال علیه: سته می نی کرد ◊ زوری به لآو کاره سات

به سهر دادا.

بؤ شارهزایی کردنی رتیبواران ◊ ههروا ناوه بؤ پیوهرتیکی زهوی ورتیگا ئەندازهکەى چوار ههزار زیراعه ◊ میل دوو جۆری ههیه وشکانی و دهریایی ◊ ئەندازهی میلی وشکانی پهکسانه به ۱۶۰۹ متر ◊ ئەندازهی میلی دهریایی پهکسانه به ۸۵۲ متر ◊ ههروا وشه (میل) ناوه بؤ کلچنوک که جاوی بی دهرپژرئ ◊ ههروا ناوه بؤ نامپرتیک پزیشک قولایی برینی بی مهزمنده دمکا ◊ المیلاء: (شجرة میلاء) درهختی لقو پۆپ زۆر.

هان فلان مینا: فلانکەس درۆی کرد ◊ تمان القرم: خه لکه که درۆیان بویهکتر کرد ◊ المین: درۆ ◊ المیناء: بروانه مادهی (ونی) ◊ المینی: بروانه مادهی (ونی) ◊ ماهت البئر میها: بیرمه که ناوی زۆر بوو.

ماه فلاناً: فلانکەسی تیراو کرد.

ماه السیف بالذهب ونحوه: شمشیرهکەى بهنالتون و شتی وا روکش کرد ◊ میة السیف: شمشیرهکەى له بهر خۆر دانا بۆنهوهی ناوی برهوا.

میل الثینی: شتهکه بهسروشت خوار بوو ◊ **امال** قارنی القرآن: هورنان خویننهکه یاسای نیمالهی له خویندنهکەى دا پهیرهو کرد ◊ **امال الثینی:** شتهکەى خوار کرد ◊ **امال بالفرس یسئ:** ههوساری ئەسپهکەى شل کرد بؤ ئەوهی دمست کراوه بی ◊ **میل الثینی:** شتهکەى خوار کرد ◊ **میل بین الامرین:** لهنیوان دووشتهکه رارا بوو ◊ **تمایل فی مشیته:** لهرویشتن دا لارو لهنجەى کرد ◊ **تمایل الجبل عن الفرس:** زینهکه لهسەر پشتهی ئەسپهکه خوار بوو ◊ **تمیل فی مشیته:** لهرویشتن دا لاره لاری بوو ◊ **دهگوترئ:** (فلان یتمیل فی ظلاله ویتقیاً) فلانکەس خاومن قوناغ و سفرهه خوانه لهزیر سیبهری مالهکەى دا ناتاج و ههزار دهحه سینهوهه تیر دهخون ◊ **استمال:** مهیلی کرد ◊ **دهگوترئ:** (میله فاستمال) خواری کردو ئەویش خواریبوو ◊ **استمال فلاناً** وبقلبه: فلانکەسی بۆلای خۆی کیش کرد دلئ بۆلای خۆی هینایهوه ◊ **الإمالة:** گوتنی پیتی ئەلفه لهنیوان واوو یادا ◊ یان گوتنی فمتحهبه لهشیوهی زیر ◊ **المیل:** میل: که ئەکه بهرد یان دیوارتکی باریکه لهسەر رتگا دروست دهکری

النون: پیتی بیست و پینجمه له پیتهکانی هیجا

◊ شوپنی هاتنه دهرموهی سهری زوبان، بنکی

ددانی پیشینهی لای سهرموهن.

نهم پیته جوار جوړه:

۱- نون التوكيد

۲- نون الإناث

۳- نون الوقاية

۴- النون الزائدة.

نات نأنا ونیتا: نالاندی ◊ لهسمره خو کارهکی

کرد.

نات عنه نأنا: لئی دوورکهوتهوه ◊ تمبهلی نواند

◊ آنالهُ: دووری خستهوه.

نَاجَ البرم: کونده بووکه گماندی قراندی ◊ نَاجَتِ

الريح: بابهکه بهتوندی ههلبوو هاشه و وژی

زوری بهرپاکرد.

نَاجَ الإنسان: نادهمیزادکه بهخوشوع حمزینهوه

کهوته پارانهوه و لالانهوه.

نَاجَ في الأرض نوجاً: بهناو زموی دا رویی.

نَاجَ الحَبْر: هموالهکه بهناو ولات دا بلاو بووه ◊

النَّيْجُ: دمگوتری: (للريح نيج) بابهکه رۆیشتنی

خیراو هازمو وژی ههیه ◊ نَادَتِ الأرض نَاداً:

زموی کهوته جم و جول و فسهل بوون ◊ نَادَتِ

الداهية فلاناً: بهلاو کارساتهکه فلانکهسی

گرتهوه زمبری خوئی پیگه یاند ◊ النَّوْدُ: بهلاو

کارسات ◊ نَارَتِ نائرة في الناس نأراً: پشیوی و

چهواشهکاری لهناو خهک دا پهیدا بوو ◊

النَّوْرُ: دوکهلی پیو و بهزی برزاو ◊ الناسوت:

سروشتی نادهمیزادی ◊ بهرامبهرمکهی

(اللاهوت) ه ◊ واته سروشتی خودایی.

نَاشِ الشَّيْ نَاشاً: بهتوندی و لهناکاو پیری

بهشتهکهدا کرد ◊ شتهکهی دوورخستهوه ◊

دهشگوتری: (نَاشِ الأَمْر) کارهکی دواخت ◊

إِنشَأَ الشَّيْ: شتهکه دواکهوت و دوورکهوتهوه

◊ إِنشَأَ الله فلاناً: خودا فلانکهسی دهرهیناو

رزگاری کرد ◊ تَنَاشَ: دواکهوت، دوورکهوتهوه

◊ تَنَاشَ الشَّيْ: لهدووورموه شتهکهی گرت

کۆنترۆلی کرد ◊ النَّوْشُ: بههیزو ههلممت.

نَافَ نَافاً: کۆوشی کرد.

نَفَّ الطَّعامَ نَافاً: باشتیرینی مالهکی خوارد.

نَفَّ من الشراب: لهشهرابهکه تیراو بوو.

نَالَ: رۆیی ◊ سهری بهرهو حهوا ههلیری.

نَالَ الفرسُ رَغِيَةً: نەسبەکه له رۆیشتن دا خوئی بادا

تهکهتهکی کرد ◊ نَامَتِ القَوسُ نَيْمًا: قهوسهکه

دهنگی لئ هات.

نَامَ الرجلُ: پیاوکه بههینواشی نالاندی ◊ النَّامَةُ:

دهنگی قهوس ◊ دهنگی نزم هی ههرشتیک بی ◊

ئاوازی گۆرانی ◊ النَّسِيمُ: بهمانا (النَّامَةُ) دئ ◊

نَأَى في الرائي نَأْسًا: راو بۆجونهکه تیکه و

پیکه بوو هیجی بهسمر هیچهوه نهبوو ◊ نَأَى

عنه: نهیگه یشتن و نهیتوانی بیگاتی.

نَائِي بمانبه: لوتبهرزی نواند، خوئی بهزل زانی.

نَائِي النَّزْمِي: بهدموری خیمهکهدا جوگهی راکیشا

بوئنهوهی ناو سهر چادرهکهی نهگهرئ ◊ أَنَائِي

الشَّيْئُ : شتهكەى دوورخستەموه ◊ اُنْأَى الْجِبَاءِ :
 جۆگەى بەدمورى خێومتهكەدا لێدا بۆئەومى
 ناومرۆى ئى دوور بخاتەموه ◊ اِنْتَأَى نَزْأاً :
 جۆگەلەى دمورى خێومتى دروست كرد ◊ تَنَاوَا :
 دووركەوتنەموه ◊ الْمُنْتَأَى : شوئىنى دوور ◊ التُّؤَى :
 جۆگایەكە بەدمورى خێمەدا ئى دمدرى بۆئەومى
 ناوى لافاو نەجیتە ژىر خێمەكە ◊ النُّأَى :
 نامیرىكى مۇسقىيە ◊ بِلوَيَّرُو شَمَشَالٌ ◊
 كەدمنگى حمزىنى هەبە مەولانای رۆمى دەلئى :
 (بشتو از ني چرون حيكايست ميكند وزجدايها
 شكايست ميكند)

تَبَا الشَّيْئُ : شتهكە بەرز بۆوه، دمركەوت.

تَبَا من أرض الى أرض أخرى: له ولاتیکهوه جوو بۆ
 ولاتیکى تر.

تَبَا على القمر: هاته سەر خەلگەكەو هیرشى
 كردنه سەر.

تَبَا تَبَا: بەهێواشى دمنگى ئى هات.

تَبَا الرجلُ نَبْتاً: پیاومكە هەوالى بى بوو خەبەرى
 ئى دا ◊ اِنْتَبَأَ الْغَبْرَ: هەوالى دا ◊ نابَأَ مُنَابَأَةً:
 هەریەك لەو دووانە هەوالیان بەیەكترى دا ◊
 نابَأَ الْقَوْمَ: وازى لە خەلگەكە هیناو لێیان
 دووركەوتەموه ◊ تَبَأَ الْغَبْرَ بِالْغَبْرِ: هەوالى پێدا ◊
 تَبَاتَ زَيْدًا عَمْرًا خَارِجًا: هەوالم بەزمید دا كە
 عەمر جوومته دەر ◊ تَبْتَأُ: لافى پێغەمبەرىتى
 ئى دا ◊ تَبْتَأُ بِالْأَمْرِ: پێشبینى بەروداوى كارمەى
 كرد ◊ اِسْتَنْبَأَ الرَّجُلُ: داواى هەوالى لە پیاومكە
 كرد ◊ اِسْتَنْبَأَ النَّبَأَ: لە هەوالەكەى كۆلیەموه ◊
 التَّبَأُ: دمنگ كە زۆر گەوره نەبىن ◊ سَمِعْتَ تَبَأَةً:
 گویم لە دمنگك بەو ◊ هەروا ناوه بۆ تەپۆلكەو
 بەرزایى كۆ ◊ التُّبْرَةُ: پێغەمبەرىتى: پلەو
 پایەپەكە خودا دەیبەخشن بەهەندىك لە

بەندە هەلبزاردمكانى خۆى، نىگایان بۆ
 دەنیرئى و دەیانكاتە بەیامبەرى خۆى بۆ سەر
 بەندمکانى ◊ هەندىك جار بەیامەكە هەر بۆ
 پێغەمبەرمكان خۆیانەو بەس ◊ هەولدان لە
 شت و مەزەندەمكردنى پەیدا بوونى ◊ التَّبِيءُ:
 پێغەمبەر ◊ بەیام هینەر لە خوداوه، بەیام بۆ
 نیردراو ◊ شوئىنى بەرزو تەپۆلكەى پانەومبوو
 بەزموى دا.

تَبَاتِ الشَّيْئُ: نیرمیه كە مرهاندی، باراندی ◊ تَبَبَا
 النباتات: رومكەكە پەل و قەدو لاسكى كلۆرى
 هەبوو. ◊ تَتَبَبَاتِ الْمَاءُ: ناومكە بەناو بۆرى دا
 رۆبى، جووه ناو بۆرییەوه ◊ الأَنْبُوبُ و الأَنْبُورَةُ:
 نێوان دوو گریئ لە لاسكو پەل روهك دا ◊ لە
 قەمەزژادا ◊ هەرشتىك لول و ناوبۆش بى و مكوو
 قەمەزژاو بۆرى ناو و بۆرى پلاستىك و شتى وا
 ◊ اُنَائِبِ الرِّتَةِ: بۆرى هەناسە.

تَبَتَّ الزَّرْعُ نَبْتاً وَنَبَاتاً: رومكەكە رپاو دمركەوتو
 لەزموى بەرز بۆوه ◊ تَبَّتْ الأَرْضُ: زەوبیەكە
 رومكى ئى پەیدا بوو ◊ تَبَّتْ ثَدْيُ الْجَارِيَةِ: مەمكى
 كچۆلەكە بناغەیان داناو قیت بوون ◊ اِنْبَتَّ
 الأَرْضُ: زموى رومكى دمهرینا ◊ اِنْبَتَّ اللهُ الْبَقْلَ:
 خودا رومكى رپاوند، لەزموى رومكى دمهرینا ◊
 تَبَّتْ الزَّرْعُ: كشتو كالهكە بۆ یەكەم جار
 لەزموى سەرى دمهرینا ◊ تَبَّتْ الشَّجَرُ:
 درهختهكەى رپاوند، جەقاندی ◊ تَبَّتِ الصَّبِيءُ:
 مندالەكەى باش پەرورمردە كەردو
 سەرپەرشتارىبى بوو ◊ تَتَبَّتِ الشَّيْئُ: بەمانا
 (تَبَّت) دى ◊ اَلْمَنْبِتُ: شوئىنى رپوانى روهكو
 درهخت ◊ بنەماو ئەصل ◊ النَابِتَةُ: كور و كچ كە
 لەتەمەنى مندالى تێپەرن و هیشتا باش قال
 نەبووبىن ◊ التَّبَاتُ: روهك كە رەگ و ریشانى
 هەبن و تەر بى لەزموى دابى و ناو بدرى پان

لهناو ناودا بی ۵ یان درهخت و روهك بهگشتی
 ۵ علم النبات: زانیاری رومکناسی و جۆنیتهی
 گهشهکردنی و جۆرمکانی ۵ النَبَاتِي: كهسيك
 خهريكي زانیاری رومکناسی بی ۵ رجل نباتي:
 بیاویکه خواردنی رومهك، بزوی رومهك و بهس
 ۵ دهن النباتي: رۆنیکه راستهوخۆ له روهك
 دهرهینراوه ۵ النَّبْتُ: بهمانا (النبات) دئ ۵
 النَّبْتُة: حالته و مزعی روهك و جۆنیهتییهکانی
 ۵ النَّبُوتُ: لقو پۆبی درهخت نهو لقانهی
 لهسهر قهدی درهخت سهر ههلهدهن ۵
 بهگۆجان و عهصای دریزیش دمگوترئ ۵
 الينبوت: چله درهختیکه لهپیری (القرية)
 گهلاکهی و گولهکهی دهبنه هۆکاری رشاندهوه.
 فَبَثَّ عَنِ الْأَمْرِ: لهکارهکهی کۆلیهوه.

فَبَثَّ الْأَرْضَ: گلی زهوییهکهی کیلامهوه و ههلیکۆلی.
 فَبَثَّ التَّرَابَ: گلهکهی دمردا ۵ اِثْبَثَّ التَّرَابَ: گلهکهی
 لهبیرهکه یان لهچالهکه دمردا ۵ تَنَابَثَ الْقَوْمُ:
 خهلهکه ههر یهکهیان دمییهویست نهینی نهوی
 تریان دهربخاو بلاوی بکاتهوه ۵ الْأَنْبُرَةُ:
 یارییهکه مندال شتیک دشارنهوه لهناو گلداو
 دواپی دهست دمکهن به گهران بهدوی دا
 ههرکهسن بیدۆزیتهوه براومیه.

النَّبِيثُ: دمگوترئ: (ما رأيتُ بالأرض نبيثاً) له
 زهوییهکهدا هیچ شوین پی و نهسهریکم نهبینی
 ۵ ههروا دمگوترئ: (فلان نيث خيث) فلانکس
 شهراپی و بیسه ۵ النَّبِيثَةُ: گلی بیرو روباو ۵
 نهینی.

فَبَجَّ نَبَجاً: بهرز بۆوه ۵ دمگوترئ: (نَجَّ الجرحُ)
 برینهکه هاوسا ۵ (نَجَّ العظمُ) نيسقانهکه
 هاوسا.

فَبَجَّ صرته نَبِجاً: دهنگی زۆر بههیز بوو ۵ فَبَجَّ
 الكلبُ: سهگهکه لوراندی.

فَبَجَّ الكلبُ فلاناً وعليه: سهگهکه بهفلانکس ومړی
 بهسهریا لوراند ۵ اَنْبَجَ الكلبُ: سهگهکهی
 هینایه ومړین و لوراندن ۵ اِسْتَنْجَ الكلبُ:
 سهگهکهی هینایه ومړین و لوراندن ۵ النَّبَاحُ:
 ومړین و لوراندنی سهگ ۵ النَّبَاحُ: یۆ موبالهغه و
 زیدمړۆبی لهمانای (نَجَّ) دئ ۵ دمگوترئ: (كلب
 بُبَّاح) سهگیکه زۆر دمومړئ زۆر دهلورینئ ۵
 دهنگی زۆر گهرمهیه.

فَبَجَّ العَجین نَبِخاً: ههویرمکه ههلات و گورا فسهل
 بوو ۵ النَّبْخَةُ: بلۆق و زیبکه: که پردهبن لهناو
 لهسهر روخسارو پهیدا دهبن جا یا لهناکامی
 گهرمی یان کارکردن.

فَبَدَّ نَبْدًا و نَبْدَانًا: تهکهتهکی کرد، ههلبهزو دابهزی
 کرد ۵ فېرکه فېرکی کرد لئی دا ۵ دمگوترئ: (نَبَدَ
 عِرْفُهُ) ۵ (و نَبَدَ قَلْبُهُ) دلی لئی دا.

فَبَدَّ التَّمْرُ: خورماکه بوو به نهبیز، بوویه سرکه.

فَبَدَّ الشَّيْنُ: شتهکهی فېرئ دا.

فَبَدَّ الْأَمْرُ: نیشهکهی نیهمال کرد، باشگوینی خست.

فَبَدَّ الْعَهْدُ: وادهو بهیمانکهی ههلهوهشاندهوه.

فَبَدَّ التَّمْرُ: خورماکهی کرد بهسرکه ۵ نَابَدَهُ الْحَرْبُ:

بهناشکرا شهپی لهگهه دا دهست پی کرد ۵ نَابَدَ

فلاناً: بههۆی جیاوازی بیرو باومرپوه له

فلانکس جیا بۆوه ۵ نَبَدَ التَّمْرَ أَر الْعَنْبُ:

سرکهی لهخورما یان له ترئ دروست کرد ۵

اِثْبَثَ فلان: فلانکس لهلایهکهوه گۆشهگیر بوو

۵ اِثْبَثَ عَنِ الْقَوْمِ: لهخهلهکه گۆشهگیر بوو ۵

اِثْبَثَ التَّمْرُ: خورماکهی کرد به سرکه ۵ بهبیره

۵ اِثْبَثَ ناحية: گۆشهگیر بوو، تهره بوو، دابرا.

له‌خه‌لکه‌که دوورکه‌وته‌وه ◊ تَنَابَذَ اللُّرْمُ: خه‌لکه‌که که‌وته‌ه کَبَشَوه رکه‌به‌ری له‌گه‌ل به‌کتر، دزایه‌تی به‌کتریان کرد ◊ الْمُنْبَذَةُ: سه‌رین، پالیف ◊ الْمُنْبُذُ: هَری دراو، هَیَز لَنْ کراو ◊ دمگوتری: (الْتَقَطَ فُلَانٌ مُنْبِرًا) فَلَانَکَس فریدراویکی هه‌لگرت‌وهه ◊ الْمُنْبِرُونَ: پیریکن له هیندوستان کۆمه‌لگای هیندی به‌جاوی سوک سه‌ریان دمکا، هه‌زارو زَیرده‌سته‌وه چه‌وساوه‌ن ◊ النَّبَاذُ: سرکه دروست‌کهر (بیره دروست‌کهر) ◊ النَّبْذُ: شتی که‌م ◊ دمگوتری: (فِي رَأْسِهِ نَبْذٌ مِنْ شَيْبٍ) سه‌ری که‌میگ موی سپی تیکه‌وتوون ◊ النَّبْذَةُ: ناحیه‌وه دمفهر ◊ النَّبْذَةُ: پارچه‌یه‌که، نمونه‌یه‌که له‌شت ◊ دمگوتری: (نَبْذَةٌ مِنْ كِتَابٍ) ◊ (نَبْذَةٌ مِنْ رِوَايَةٍ) ◊ النَّبْذُ: فریدراو ◊ بیره ◊ شه‌راییک له‌تری و خورما دروست بکری و سه‌رخوش‌کهر بی.

فَبَسَّ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی به‌رز کرده‌وه ◊ دمگوتری: (نَبَّرَ فِي قِرَائَتِهِ، أَوْ غَنَائِهِ) له خویندنه‌وه‌که‌ی دا یان له گۆرانی وتنه‌که‌ی دا دنگی به‌رز کرده‌وه. فَبَّرَ الحَرْفَ: هه‌مزهی خسته سه‌ر ناخری وشه‌که.

فَبَّرَ القُرْأَةَ الدَّابَّةَ: گه‌نه‌که ولاخه‌که‌ی گه‌ست ◊ اِنْتَبَّرَ الشَّيْئِ: شته‌که به‌رز بووه ◊ اِنْتَبَّرَ الجُرْحُ: برینه‌که هاوسا ◊ اِنْتَبَّرَ الحَطِيبُ: وتارخوین جووه سه‌ر دوانگه ◊ الأنباءُ: عه‌نبار خانویکه بازرگان کالای تیدا کۆده‌کاته‌وه، عه‌نباریکه دانه‌ویله‌ی تیدا هه‌لده‌گری ◊ کۆمه‌له‌ گه‌م.

الْمُنْبِرُ: دوانگه ◊ شوینی وتار خویندنه‌وه‌ی وتارخوین ◊ التَّبْرُ فِي النُّطْقِ: جیاکردنه‌وه‌وه دم‌رخستنی برکه‌به‌کی وشه‌یه له‌کاتی وتنی دا ◊ التَّبْرُ: گه‌نه ◊ التَّبْرَةُ: به‌رزایی له‌مه‌ر شتیک دا بی هاوسان، ناوه‌راستی جالی دم‌روه‌ی لَبُو ◊

پیتی هه‌مزه ◊ دننگ به‌رزکردنه‌وه له‌کاتی وتنی وشه‌یه‌که به پشتیوانی پیتیک له پیته‌کانی ◊ به‌گویره‌ی گۆرانی شوینی دننگ هه‌لپینه‌که له وشه‌که‌دا زاراوه‌کان لَبَّكَ جیا‌ده‌کرینه‌وه ◊ النَّبْرَاسُ: جِرا ◊ سه‌ره رمبی پان ◊ تَبْرَهُ تَبْرًا: ره‌خنه‌ی لَنْ گرت ◊ تَبْرَهُ بَكَذَا) نازناوی شه‌وه‌ی لَنْ نا ◊ تَبْرَهُ: بُو زَی‌ده‌رؤیی له‌مانای (تَبْرَهُ) دئ ◊ تَنَابَزُوا بِاللُّقَابِ: به نازناوی ناشیرین به‌کتریان له‌که‌دار کرد: حوسه‌گویر، حه‌مه که‌جه‌ل، خوله شهل ◊ سه‌لیم جاش، جه‌لال گونگا، عه‌له ورگه، قاله دز ◊ التَّبْرُ: نازناویک له‌که‌دار کردنی تیدا بی ◊ التَّبْرَةُ: که‌سیک زور نازناوی له‌که‌دار کردن به‌خه‌لک بَلُو هه‌میشه له‌هه‌ولی شه‌ودا بی ناو و ناتۆره‌ی ناشیرینیان بُو بدووزیت‌وهه.

التَّبْرَةُ: که‌سیک نازناوی ناشیرین بُو خه‌لک دابین. فَبَسَّ نَبْسًا وَنُبْسًا: له‌به‌ر خو‌یه‌وه لَبُو جولا‌ندن و ورته ورتی بوو ◊ به‌زوری بُو نه‌فی به‌گاردئ دمگوتری: (مَا نَبَسَ بِنْتَ شَفَاةٍ) ◊ اَنْبَسَ: له‌به‌ر بی ده‌سه‌لاتی بیده‌نگ بوو ◊ نَبَسَ: به‌مانا (نَبَسَ) دئ ◊ تَبَشَهُ تَبْشًا: هه‌لیکۆلی و شی کرده‌وه بوئه‌وه‌ی بزانی جی تیدایه‌ ده‌ری بیینی.

فَبَشَ المستور: شار‌دراوه‌که‌ی دم‌رخست.

فَبَشَ الاسرار: نه‌ینی‌ه‌کانی ناشکرا کردن.

فَبَشَ الحديث ر عَن الحديث: له‌فه‌رمووده‌که‌ی کۆلیه‌وه ◊ اِنْتَبَشَ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی له‌په‌نا پاسارو قو‌زینی خو‌ی هینایه‌ ده‌روهه ◊ الأنبشُ: شه‌وه‌ی هه‌ل‌درا‌بیت‌وهه، شه‌ند کرا‌بیت‌وهه ◊ دره‌ختی چه‌ه‌تین‌دراوی هه‌لکه‌ندراو به‌ره‌گو ریشه‌وه ◊ انا‌بیش الکلا: نه‌وه‌وه‌وه‌ی گزوه‌گیایه‌ی له‌زه‌وه‌ی به‌رزبوته‌وه‌وه په‌له‌په‌له‌یه ◊ الأنباش:

گۆرپه لدمروه بۆ كفن دزين ۵ التُّبَاثَةُ: پيشه
گۆرپه لدانه وه و كفن دزين.
نَبِيصَ الفِلامِ بالطائر والكلب وغرهما: كورمه
فيكه بۆ بالندهكه يان سهگهكه كرد بانگي
كرد بيته وه ۵ بگمريته وه.
نَبِيصَ بالكلمة: وشكه ي بهنقمق دمربه پراند، رموان
نه بوو.
نَبِيصَ الشَّيْءِ: له شويني خوى جولاً ۵ فركه فركي
كرد، په له بهلى كرد.
نَبِيصَ الماءِ ناوهكه بهرز بووه سمر ريژي كردو
رموان بوو ۵ انْبِضُهُ: خستيه جم و جول ۵
دهگوتري: (أَبْضُ القوسِ وَأَبْضُ الوترِ) كه وانكه
يان ژييه كه ي له رانده وه ۵ انْبِضْتَهُ المِسي:
لهرزوتا وشهفه توله ي هينا ۵ نَبِضُهُ: به مانا
(أَبْضُهُ) دئ ۵ الْمَنْبِضُ: نهو خشپه و خشه و ترپه و
سيكه و زيكه و شته كه دمبيستري له شتي جولاً
و هستي يي دمكري ۵ دهگوتري: (جَسَّ الطَّيْبُ
مَنْبِضُهُ) ۵ الْمَنْبِضُ: كه وانى هه لاجه كه لوكه ي يي
شى دمكاته وه و پاكي دمكاته وه و خاشاكي ني
دوور ده خاته وه ۵ التَّبْيِضُ: ليدانى شاره كه
خوينبه رمكاته به هوى ويكهاتنه وه ي دل و
كرانه وه: كه دمكريته نيشانه بۆ چونيته ي
جهسته له روى ته ندروستيه وه ۵ دهگوتري:
(جَسَّ الطَّيْبُ نَبِضُهُ) ۵ قَبِطَ الشَّيْءُ: شته كه دواي
ونبوون و ديارنه مانى دمركه و ته وه، هاته وه
به رجاو ۵ دهگوتري: (حَفَرَ الأَرْضَ حَتَّى نَبِطَ
الماءِ): زهوييه كه ي هه لكوئى تا ناوه كه ي
دمرخسته وه ۵ (جَدَّ في التَّقِيبِ حَتَّى نَبِطَ المُغْدُنُ):
زهوى دؤزى كرد تا مه معدن و كانه كه دمركه و ت.
قَبِطَ الشَّيْءِ نَبِطاً: شته كه ي دمرخست ۵ خستيه

قَبِطَ العِلْمَ والحِكْمَةَ: زانبارى و حيكمه تى دمهريناو
به ناو خه لك دا بلاوى كرده وه ۵ انْبِطَ الحافر:
سمه كه جهقى (سمى و لآخه كه روجوو) ۵ انْبِطَ
الشَّيْءِ: به مانا (نَبَطُهُ) دئ ۵ انْبِطَ جواب السؤال:
وه لامى پرسياره كه ي دمهرينا ۵ انْبِطَ حكم
القضية: برپارى بيويستى دمرباره ي رودا وه كه
دمهريناو رونى كرده وه ۵ تَنْبِطُ: خوى
به نه ته وه ي (نه به تى) شو به اند ۵ خوى پال
نه وان دا ۵ تَنْبِطَ الشَّيْءِ: شته كه ي دمرخست ۵
إِنْتَبِطَ الكلام: قسه كه ي دمهرينا ۵ اسْتَنْبِطَ فلان:
فلانكه س بوو به هوزى (نه به تى) ۵ اسْتَنْبِطَ
الشَّيْءِ: به كوشش و ماندوو بوون شته كه ي
دمهرينا ۵ دهگوتري: (اسْتَنْبِطَ الفقيه الحكم)
شهرع زانه كه حوكمى رودا وه كه ي دمهرينا ۵
إسْتَنْبِطَ الجراب: له شيوه ي پرسياره كه
وه لامه كه ي دمهرينا ۵ اسْتَنْبِطَ من فلان خبياً:
هه واله كه ي له فلان دمهرينا به ماندو بوونى
زُور و تَيْكُوشَانِي بِن و جان. ۵ الأَثْباطُ: گه ليكى
سامى نژادن، حكومه تى و فهرمانرهبه و وايه كيان
هه بوو له شيمال نيوه دورگه ي عه رب و
پايته خته كه يان (سَلح) بوو نيستا ناوه كه ي
گۆراوه و ناويان ناوه (البزء) ۵ هه روا ناوه بۆ
كۆمه ليك خه لكى تيكه لاو و هه مه جۆر: كه
عه رب نژاد نه ي ۵ التَّبْطُ: به مانا (الأنباط) دئ
۵ ناوى بير كه دمردمه كوي يه كه مچار له كاتى
هه لكه ندنى دا ۵ دهگوتري: (فلان لا يدرك نَبَطُهُ)
فلانكه س كه س له ناخى حالى نابى و زانبارى و
حيكمه تى هينده زوره دمرك ناكري ۵ التَّبْطَةُ:
ناوى بير كه يه كه مچار دمردمه كوي.

قَبِيعَ الماءِ من الأرض نَبِيعاً: ناوه كه له زهوى هه لقولا.

نَبَعُ الْعَرَقِ من البدن: نارهق له جهسته دمرچوو ◊
 چۆرپاه خوار ◊ **أَنْبَعُ الْمَاءِ** ونهوه: ناوی ههلقولاند
 (ههئى هينجا) ◊ **تَنْبَعُ الْمَاءِ** ونهوه: ناومکه کم
 کم هاته دهر ◊ **الْمَنْبَعُ**: سهرچاوهى ناو ◊
 سهرچاوه و كان ◊ **النَّابِعَةُ**: رپهروى عهرق له
 جهسته دا ◊ **دهگوترى**: (نَضَحَتِ النُّوَابِعُ بِالْعَرَقِ)
 ◊ **النَّبِيعُ**: درهختیکه له بهرزایى کینو و کهز
 دهرۆی ◊ له چیلکهکانى سهرمتر دروست
 دهکرتن ◊ **النَّبِيعُ**: بهمانا (النابيع) دئ ◊ بهمانا
 (عهرق) دئ ◊ **النَّبِيعُ**: سهرچاوهى ناو، کانى و
 کاريزى ناو.

نَبِيعُ الْمَرَأِ فِي الْعِلْمِ: مروقهکه له بواری زانیاری دا
 سرکه ووتوو هه لکه ووتوو بوو.

نَبِيعُ الشَّيْءِ مِنَ الشَّيْءِ: شتهکه له شتهکه وه
 دهرکهوت ◊ **نَبِيعُ النُّخْلِ**: تۆزى تۆوه نیرمهکه به
 خورماکه کرد بو نهوهی تهلقیح بپس و
 بهربرگئ و ههئى پینچن ◊ **النَّبِيعُ وَالنَّابِغَةُ**:
 هه لکه ووتو داهینهر له بواری زانیاری و فهن دا ◊
النَّبِيعُ: تمپو تۆزى شت ◊ **دهگوترى**: (نباغ
 الدقيق) تمپو تۆزى نارد ◊ (نباغ الطريق) تمپو
 تۆزى رینگا ◊ **النَّبِيعُ وَالنَّبِاغَةُ**: پيستی سهر و
 نهوهی پهيووندی به بنکی هزی سهرهوه ههیه
 ◊ **النَّبِيعُ**: بهمانا (النباغ) دئ ◊ **النَّبِيعُ**: هه لکه ووتو،
 مروقی ناوازه و نانا سایی ◊ **النَّبِيعُ**: بهری درهختی
 سیدر ◊ درهختیکه له پیرى (السدرية) زۆر
 بهرز نابیته وه، لهه کانى سپى و لوسن گونى
 بچکولهی ههیه، میومهکی شیرینه و دهخوری،
 له ولاتى میصرو نههریقیا دهرۆی ◊ ههروا ناوه
 بو ناردو لکه بهک له موخی لهه دار خورما دپته
 دهر و له دروستکردنى نه پیزدا به کاردئ.

نَبَلُ الْمَكَانِ نبرکا: شوپنهکه بهرز بووه ◊ **النَّبَلَةُ**:
 زهوپیهک بهرزو نزمى تیدابن تورکه تورکه بن
 ◊ کۆمه له گلیک لای سهروى تیز بن ◊ **أَنْبَلُ**
الْمَكَانِ: بهمانا (نَبَلٌ) دئ ◊ **أَنْبَلُ الْقَوْمِ**: خه لکه که
 کۆک بوون له سهر شه پرکردن.

نَبَلُ النَّبْلِ نبالاً: سهرمترى باشى دروستکردن.

نَبَلُ الْهَدَفِ: تیرى ناپاستهى نیشانهکه کرد،
 تیریارانى شتهکهی کرد.

نَبَلٌ عَلَى فَرِيْقَةٍ فِي الْقِتَالِ: له شهردا تیرى دابهش
 کرد به سهر تاقمه کهی دا.

نَبَلٌ أَقْرَانِهِ: له تیر هاویشتن دا به سهر
 بهرام بهرمانى به سهر هاوه له کانى دا زال بوو.

نَبَلٌ نَبْلًا وَنَبَالَةً: گهروهو شکۆدار بوو ◊ **دهگوترى**:
 (أَجَادَ غَدَاةَهَا حَتَّى نَبَلَتْ جِسْمَهَا) بزئوى چاکی
 پیندا باشى پهرومرده کرد ههتا جهستهی گهروه
 بوو تیکسمر ◊ جوانى پهرومرده کرد تا
 رهوشتى جوانى تیدا رواندن ◊ رهوشت بهرز
 دمرچوو.

نَبَلٌ فَلَانٌ: فلانکس خانهدان و وه جاغزاده دمرچوو
 ◊ خه لکی مهدهی دهکاو خویشان دهوی ◊ **أَنْبَلٌ**
فَلَانٌ: فلانکس مندالیکى عاقل و رهوشت
 بهرزى بوو ◊ **أَنْبَلٌ فَلَانًا**: سهرمترى دا به
 فلانکس ◊ **أَنْبَلُ السِّهَامِ**: سهرمترمانى
 نهستور کردن ◊ **نَابَلُهُ**: له تیر نهندازى دا یان
 له وه جاغزادهیى دا پيشى نهو کهوتو به سهرى
 دا زال بوو ◊ **نَبَلُهُ**: سهرمترى دایه بو نهوهی
 بیهاوی ◊ **نَبَلُ الْقَوْمِ**: تیرى خسته ناو
 که وانه که وه ◊ **تَنْبَلُ الْقَوْمِ**: خه لکه که کیشه یان
 تیکهوت ناخو کامه یان رهسهنتر و خانهدان تره
 لهم باره وه کهوتنه مقومقو ◊ یان کیشان باشر
 دهزانى تیر دروست بکا ◊ **تَنْبَلُ فَلَانٌ**: فلانکس

گهوره بوو ◊ خوی شوپهاند به عاقلمهندان
 راپهسندان ◊ تیری لهگهله خوی ههنگرتن ◊
 تَنْبَلُ الشَّيْءِ: شتهکه‌ی جاک نه‌نجام دا ◊ شته
 باشه‌که‌ی گرت‌هوه ◊ اِنْتَبَلُ النُّبُلُ: سهره تیری
 ناماده کردن ◊ اِنْتَبَلُ لِلْأَمْرِ نَبْلُهُ: خوی بو
 کارمه‌که ناماده کرد ◊ نامیری پیویستی بو
 کارمه‌که ره‌خساندن ◊ اِسْتَنْبَلُهُ: داوای تیری له
 فلان کرد ◊ اِسْتَنْبَلُ الشَّيْءِ: له شته‌که نه‌وی
 باشو به‌که‌ک بی بردی ◊ التَّابِلُ: لیزان و
 کارامه له دروستکردنی چه‌ک دا ◊ تیر هاویژ ◊
 تیر فرۆش، خاومن تیر ◊ ده‌شگوتری: (اختلط
 الحابل بالنابل) شته‌کان تیکه‌ل و پیکه‌ل بوون،
 نازاندیری کن راوچی به‌داووه‌وو، کن راوچی به
 تیرو که‌وانه ◊ النَّبَالَةُ: زیرمکی و وه‌جاغزایی و
 شهره‌وو شکۆمه‌ندیی ◊ النَّبَالَةُ: تیر‌گه‌ری،
 تیر‌سازی ◊ تیر دروستکهر ◊ النَّبَالُ: وه‌ستای تیر
 دروستکردن ◊ النَّبْلُ: تیر ◊ النَّبْلَةُ: به‌رده ورده،
 شتی بجوک و ناوازه ◊ النَّبِيلُ: شهریف و ره‌سهن و
 وه‌جاغزاده.

فیه نِبَامَةٌ: شهریف بوو ◊ مه‌شه‌ور بوو.

فِيهِ لِلْأَمْرِ نَبَاهٌ: شته‌که‌ی زانی عمقل و رای بو
 شته‌که جوو ناوبانگی بی دهرکرد.

فِيهِ نِبَاهَةٌ: شهریف بوو ◊ ناوبانگی پیاوتمتی و
 ره‌وشت به‌مرزی بلاو بووه ◊ نَبِيَةٌ بِأَسْمِهِ: نامازه‌ی
 به‌ناممه‌که‌ی کرد، ناوی هینا ◊ اَنْبَهُهُ مِنَ النُّومِ: له
 خه و راستی کردموه ◊ هه‌لیستاند ◊ نَبِيَةٌ فَلَانًا:
 فلانکه‌سی به‌مرز کردموه و ناو و ناوبانگی
 پیاوتمتی به‌ناو خه‌ک دا بلاو کردموه ◊ اِنْتَبَيْتُ
 لِلْأَمْرِ: کارمه‌که‌ی زانی تیی گه‌پشت ◊ اِنْتَبَيْتُ مِنَ
 النَّوْمِ: به‌خه‌بهر هات، له‌خه و هه‌لسا ◊ تَنْبَيْتُ
 لِلْأَمْرِ: له‌کارمه‌که حالی بوو، بو‌ی رون بووه ◊

تَنْبَيْتُ عَلَى الشَّيْءِ: به‌سهرشته‌که دا ناگادار بوو ◊
 اِسْتَنْبَيْتُ: عاقل و لیزان بوو ◊ له‌خه و هه‌لسا.
 الْمُنْبَيْ: ناگادار که‌روه، سه‌عات و مؤبایل که‌جه‌ره‌س
 لی بدن ده‌خه‌رینه سهر کاتیکی دیاریکراو و
 مه‌به‌ست بو نه‌وی له و کاته‌دا جه‌ره‌س لی بداو
 کابرا به‌ناگا بینن ◊ الْمُنْبَيْتَةُ: نه‌وی هه‌لنهر بی
 بو زیرمکی و به‌ناگایی و لیزه‌انی بو ناو و
 شو‌رت ◊ الْمُنْبُوهُ: ده‌گوتری: (رجل منبوه الأسم)
 پیاویتی ناسراوه و ناو و ناوبانگی جیهانی
 گرتۆتسه‌وه ◊ النَّابِيسَةُ: شهریف و ره‌سهن و
 وه‌جاغزاده ◊ خاومن ناو و ناوبانگی پیاوتمتی ◊
 پیچه‌وانه‌ی مانای (الحامل)ه ◊ ده‌شگوتری: (أمر
 نابسه) کاریکی گه‌وره‌یه ◊ النَّبَاهَةُ: شهره‌وو
 ریزداریی ◊ به‌ناوبانگی و ناسراو ◊ زیرمکی ◊
 النَّبِيَّةُ: به‌مانا (النَّابِةُ) دئ ◊ النَّبِيَّةُ: شتیک به‌بین
 چاوهروانی و خواست هاتبیتته کایه‌وه ◊
 ده‌گوتری: (أمر نَبِيَّةٌ) ◊ به‌ناوبانگی ◊ اَنْبَاهُ النَّحَاةِ:
 نه‌حوزانه به‌ناوبانگه‌کان ◊ النَّبِيَّةُ: زیرمکی ◊
 له‌خه و رابوون.

فِيهِ الشَّيْءُ نُبْرًا وَنُبِيًّا: شته‌که نه‌جوه شوینی
 گونجاوی خوی ◊ کلمة نابیه: وشه‌یه‌کی
 نه‌گونجاوه بو نه‌م رسته‌یه و له‌م شوینه‌دا.

فِيهَا الْبَصْرُ عَنِ الشَّيْءِ: چاوکه لئی لادا و نه‌پویست
 بیبینی.

فِيهَا السِّيفُ نُبْرًا: شمشیره‌که نه‌ی هه‌نگاوت.

فِيهَا السُّهُمُ عَنِ الْغَرَضِ: تیرمه‌که سه‌ری کرد ◊ نه‌ی
 هه‌نگاوت، لای کرد.

فِيهَا جَنْبُهُ عَنِ الْفَرَّاشِ: تهنیشتی له‌سه‌ر نو‌ین و
 جینگای نووستنه‌که نارامگر نه‌بوو ◊ اَنْبَسِي
 الشَّيْءِ: شته‌که‌ی نه‌گونجاو کرد ◊ تَنْبَسِي: لافی
 پیغه‌مبه‌ریتی لی دا ◊ النَّبْرَةُ: سته‌می رۆژگار ◊

فَتَحَّ نَشَأَ وَنَشَأَ: تهرمشوحی کرد ◊ نَشَحَ الإِنَاءُ: بافیسه، گۆزهکه یان قابهکه شیئی هینایهوه بهوهی تیدایه، ناومدزی کرد ◊ تَنَشَّحَ: تهرمشوحی پهیدا کرد ◊ الْمُنَشَّحُ: شوینی تکان و نی چوړانی شلمهمنی ◊ التَّنَشُّحُ: عاروق، همر شلمهمنیهک دزه بکا له جهستهپهکهوه بو دمرهوه ◊ صهغ و جهوی و بنیشت و شلمهمنی تر کهله درهخت دپته دهر.

فَتَحَّ الشَّيْءُ نَشَأً: شتهکهی دارنی، ههلیکهند ◊ ههلیکیشا ◊ دمگوتری: (نَشَحَ الصَّرْسَ) ددانه خرنیهکهی ههلیکهند ◊ نَشْرُهُ نَشْرًا: هسهکهی گوش و بهدمنگی زل گوتی ◊ نَاشْرُهُ: دمگوتری: (کلمته مناترة) بمناشکراو بهدمنگی بهرز هسهم لهگهل کرد ◊ اِنْتَشَرَ الشَّيْءُ: بو موتاومعهی (نَشْرُهُ) دئ ◊ النُّشْرُ: دمگوتری: (طعن نَشْرٌ) زهرینهکه زهیدهرقوی تیدا کراوه ◊ النُّشْرُجَيْنِ: زورینهی نهو عونصورانهیه که ههویان نی پیکهاتووه ◊ چواربهش له پینج بهشی ههوا نایتروجینه.

فَتَشَّ الشَّيْءُ نَشَأً: شتهکهی کیش کرد، رای تهکاند.

فَتَشَّ الشُّرْكَاءَ بِالْمُنَشَّاءِ: به موکیش چقلهکهی دهرهینا.

فَتَشَّ الشُّعْرَ: موومکهی ههلیکیشا ◊ دمشگوتری: (ما نش من شیناً) هیچی نی ههانهگرت.

فَتَشَّ اللَّحْمَ رَمْرَهُ: گۆشتهکهی کوت کوت ههلهچری. **فَتَشَّ** فَلَانًا نَشَأً: به نهینی رهخنهی له فلانکس گرت.

فَتَشَّ الشَّيْءَ بِرِجْلِهِ: بهقاجی پالی به شتهکهوه ناو دووری خستهوه (نش الدابة بالعصا) بهگۆچان له ولاخهکهی دا ◊ اُنْتَشِ الشُّرْبَ: قوماشهکهی

سورانی رۆزگار به پیچهوانهی ویست و نارمزوو ◊ التُّبْرَةُ: بیروانه مادهی (نَبَأٌ) ◊ التَّبْيُ: پیغهمبهر.

تَتَأَ الشَّيْءُ: شتهکه ههلتوهیهوه، بهرزبووه ◊ تَتَأَتِ الصُّخْرَةُ فِي الْجَبَلِ: درکه شاخهکه له کیومهکهدا بهرز بووه ◊ تَتَأَتِ الرَّحْمَةُ: برینهکه هاوسا ◊ تَتَأَتِ الشَّيْءُ: مهمکهکه خربوو ◊ التُّشْرُ: دهرکهوتن و بهرزبوونهوه ◊ شتی ناشکراو بهدمرهوه ◊ دمگوتری: (جلسنا علی نَشْرٍ فِي الْجَبَلِ) ◊ تَتَأَتِ الْعِذْرُ رَمْرَهَا تَتَأً وَتَبِيئاً: ممنجهلهکه کولی.

تَتَأَ مِنَ الْمَرَضِ: بههوی نهخوشییهوه نالاندی ◊ التُّتَةُ: بهرداوی بجکوله، جالایی لهبهردو شاخ دا: که ناوی بارانی تیدا کوبیتهوه.

تَفَّحَ النَّاقَةُ تَشْجًا: وایکرد حوشرهکه بزئ.

تَفَّحَ الشَّيْءُ: سهروکاری شتهکهی کرد تا بهرهمی هیناو بهروبوومی پهیدا کرد ◊ اُنْتَجَتِ النَّاقَةُ: حوشرهکه کاتی نهوهی هات بهروبوومی ههین ◊ اُنْتَجَ الشَّيْءُ: شتهکه بهروبوومی دهرکهوت ◊ اُنْتَجَ فَلَانُ الشَّيْءَ: فلانکس سهروکاری شتهکهی کرد تا بهروبوومی پهیدا کرد ◊ تَنَاتَجَتِ الْمَاشِيَةُ: نازهلهکان زاو و زمینان کرد ◊ اِسْتَنْجَ الشَّيْءُ: ههولی دا شتهکه بینیته بهرهه ◊ لهشتهکهی ههلهگراندو وای نی حالی بوو ◊ اِسْتَنْجَ الْحَكَمَ مِنْ أَدْلَتِهِ: بهپارمهکی لهبهلگهکانی دهرهینا ◊ الْمُنْتَجُ: کاتی بهروبووم ◊ المنتوجه: بهروبووم ◊ شتی ومبهرهه هاتوو ◊ التَّنْجُجُ: ومبهرهاتوو ◊ التَّنَاجُ: بهروبوومی شت ◊ التَّنْجُجُ: شتی بهردار ◊ التَّنِيجَةُ: نهجام و بهرهه ◊ سهرفنجامی پیشهکی و بهلگهی حوکم ◊ تهقویمی سالانهی حیسابی فهلهکی.

کۆن کرد ۵ اَنْتَشَ الحَبُّ؛ دانه‌ویله چه‌کهرمه‌کی
 به‌زه‌وی دا رُوْجُو ۵ اَنْتَشَ النِّبَاتُ؛ رومه‌که
 پیش نه‌وی رمه‌گانی له زه‌وی دا پته‌و بن
 سه‌ری دهره‌یناو جوزمه‌ری کرد ۵ النُّشُّ؛
 چروزه‌ی روه‌ک ۵ چروزه‌ی روه‌ک که یه‌که‌مجار
 سه‌ر دهره‌ینئ ۵ نه‌و سپیایه‌تییه‌ی له‌بنکی
 نینۆک دا دهرمه‌که‌وی.
 فَتَعَّ السَّائِلُ نَتَعًا وَتَوَعَّاتٌ شَلَمَهَنِيهَ كَهَمَ كَهَمِ
 هاته دهر.

انتع القین: پشانه‌ومه‌که کۆتایی نه‌هات.

قَفَّ الشَّعْرَ والریش: موومه‌کی هه‌لکیشا یان په‌رو
 بۆلی هه‌لکه‌ند ۵ اَنْتَفَ الكِلَابُ وَغَرَه: له‌ومره‌که
 (گیایه‌که) به‌رز بۆوه تاوا‌ی ئی هات به‌رده‌ست
 ده‌که‌وتو دمتوانرا هه‌لی بکه‌نی ۵ تَشَفَّ: بۆ
 موباله‌غه له‌مانای (تَفَّ) دا دئ ۵ اِنْتَشَفَّ الشَّعْرُ:
 موومه‌که هه‌لکه‌ندرا ۵ اِنْتَشَفَّ الشَّعْرُ: موومه‌کی
 هه‌لکه‌ند ۵ تَنَافَ: به‌مانا (اِنْتَفَ) دئ ۵ تَنَشَفَّ:
 به‌مانا (اِنْتَفَ) دئ ۵ اِنْتَفَ: موهه‌لکیش
 التُّنَافَةُ: نه‌و مووانه‌ی له‌کاتی موهه‌لکیشاندا
 به‌رده‌بینه‌وه.

التُّنَفُّ: نه‌وی دهرتیندرئ له‌دمورانده‌وری نینۆک
 ۵ التُّنْفَةُ: پارچه‌ی هه‌لومری، پارچه‌ نان و
 گوپچه‌ نان ۵ دمه‌گوتری: (تُنْفَةُ من طعامٍ وَتُنْفَةٌ من
 علمٍ) پارچه‌ خواردنیك، بیره‌ زانیارییه‌ک
 التُّنْفَةُ: نه‌وی له ههر شتیك لایه‌ک دمه‌گری و
 زۆر تیاپاندا قول نابیته‌وه ۵ التُّنَرَفُ: به‌مانا
 (التَّانِفُ) دئ ۵ التُّنِيفُ: به‌مانا هه‌لکه‌ندراو دئ.

فَتَقَّ الحِیرَانَ: ئاژه‌له‌که وری زل بوو په‌ریوو له‌به‌ز ۵
 تَقَّتِ الأُنثَى: میننه‌که زاوو زئی کردو وه‌چه‌ی
 زۆر بوو.

فَتَقَّ الشَّيْبُ نَتَقًا: شته‌که‌ی به‌رزکردموه بۆنه‌وه‌ی
 بیهاویژی.

فَتَقَّ: رای‌وه‌شاندا، ته‌کاندی.

فَتَقَّ الرِّعَاءَ: تورمه‌که‌کی راوشاند بۆنه‌وه‌ی چی
 تیدا‌یه بیته‌ دهره‌وه ۵ گونیه‌که‌ی ته‌کاندا ۵ تَلَّتْ
 الدَّابَّةُ راکبها: و‌لاخه‌که هه‌لته‌ک هه‌لته‌کی
 به‌سوارمه‌که کرد ۵ ده‌سه‌گوتری: (تَقَّ الرُّبْدُ)
 به‌هه‌زاندن رۆنه‌که‌مه‌کی دهره‌ینا.

فَتَقَّ الشَّيْبُ: شته‌که‌ی ئیک کردموه، قه‌لاشتی ۵ اَنْتَقَّ
 الرجلُ، پیاویک ژنیکی مندال زۆری مارمه‌کرد،
 ژنیکی مارمه‌کرد په‌ویکی مندال له‌مه‌یردیکی تر
 هه‌بوون ۵ اَنْتَقَّ الشَّيْبُ: شته‌که‌ی به‌رز کردموه ۵
 اِنْتَقَّ الشَّيْبُ: شته‌که هه‌لجو لیک بۆوه ۵ اِنْتَقَا:
 ناهه‌رتی زۆری مندال هه‌بن ۵ اِنْتَقَا: نه‌و
 چه‌بله‌ی به‌به‌رسنگی نه‌سپ دا ده‌هیندرئ و ههر
 دولای به‌زینه‌که‌وه شه‌ته‌ک دمه‌ری ۵ التُّنَاقُ:
 به‌رامبه‌ر، دمه‌گوتری: (داری تَاقَ داره)
 خانووکه‌م به‌رامبه‌ر خانوی نه‌وه.

قَتَلَ الرَّجُلَ من بَين القومِ: پیاوه‌که له‌ناو گه‌لو
 نه‌ته‌وه‌که‌دا په‌شکه‌وتو په‌لو باپه‌ی کۆمه‌لایه‌تی
 به‌رز بۆوه.

قَتَلَ الشَّيْبُ نَتَلًا: شته‌که‌ی به‌ره‌و په‌یشه‌وه کیش
 کرد.

قَتَلَ فلانًا: فلانکه‌سی دمه‌کرد.

قَتَلَ الرِّعَاءَ: زهره‌که‌ی به‌تال کرد چی تیدا بوو
 دمه‌ری هینا ۵ اِنْتَقَلَ: پیش که‌وت ۵ دمه‌گوتری:
 (اِنْتَقَلَ للأمرِ) خۆی بۆ کارمه‌که ناماده کرد ۵
 تَنَاقَلَ النَّبْتُ: رومه‌که‌ی تیک هالا ۵ یان و‌مه‌وو
 لاولاو له‌شته‌که‌ هالا ۵ التُّنِيلَةُ: وه‌سپله‌و هۆکار.

فَتَعَنَ نَتَنًا: بۆگه‌نی ناخۆش بوو.

تَنُّ الشَّيْءِ: شتهکه بۆگهن بوو ۵ اَتَن: بهمانا
(تَن) دئ ۵ تَنُّ الشَّيْءِ: شتهکهی بۆگهن کرد ۵
المُتَنُّ: شوینی گهنیو ۵ شوینی گهناندن.

فَعَا الشَّيْءُ تَنْرًا: شتهکه بهرزبۆوه دمکهوت ۵ (فهر
نات) ۵ اَتَى فُلَانٌ فُلَانًا: شکل و شیوهی فلانکس
ومکوو فلان جوو ۵ تَنَّى علیه: بازی بهسمردا
دا.

فَتَّ نَيْشًا، نَوَى دزى، تهرایی دا.

فَتَّ الرِّعَاءُ، رَنَّثَ العَرَقُ: گۆزمکه تهرایی دا

فَتَّ الحَبْرَ: ههوالهکهی بلاو کردموه دمبوايه بلاو
نهمبتهوه.

فَتَّ فُلَانًا: لۆمهى فلانى کرد.

فَتَّ الجُرْحُ، بَرِينَهكهی چهورکرد، ههنوی ۵ تَنَّثَ
القَرْمُ الأَخْبَارَ: خهئکهکه ههوالهکانیان بۆ یهکتر
گیرایهوه ۵ المِنْتُ: دمگوترئ: (فلان مَنْتُ)
فلانکس ههوال بلاوکهموه نهینی درکینه ۵
المِنْتُ: پارچه خورپیهکه یان پارچه لۆکهیهکه
چهوری دمکریته سهرو برینی بی چهور دمکری
۵ النُّثَاتُ: رۆن و چهوری برینی بی چهور
دمکری ۵ النُّثُ: دمگوترئ: (شی نَثُ) شتیکه
تهرمشوخی همیه ۵ النُّثِيَةُ: ناویک تهراییهک
لهگۆزمو شتی وا دمکهوئ.

فَتَّحَ الشَّيْءُ نَجْمًا: شتهکه شل بۆوه، شی بۆوه
نهوهی له گهدمی دابوو شل بۆوه و هاتهدمر ۵
فَتَّحَ بَطْنَهُ: ورگی شهق کرد ۵ اِسْتَفْتَحَ الشَّيْءُ:
شتهکه شل بۆوه ۵ تَنَّرَتِ الدَّابَّةُ: ولاحهکه بژمی.
فَعَرَ الشَّيْءُ تَنْرًا ونشارًا: شتهکهی بهمهرتهوازمیی
ههلدا ۵ دمگوترئ: (نسر الحب) ۵ ونسرت
الشجرة حملها) درهختهکه بهروبوومی خوئی
بلاو کردموه.

فَعَرَ الكَلَامَ: قسهکهی بهبهخشان دارپشت ۵ تَنَّرَتِ
المرأة بَطْنَهَا: ناهرتمهکه مندالی زوری بوون.

فَعَرَ السَّرَّ، نَهَيْنِيهكهی درکاند بلاوی کردموه ۵
اَنَّرَهُ: بهسمر لوتی دادا ۵ نَأَّرَهُ: لهبهخشان
دارشتن دا پيشپرکئی کرد ۵ تَنَّرَهُ: بهمانا (تَنَّرَهُ)
دئ ۵ اِنْتَنَّرَ: بلاو بۆوه ۵ تَنَأَّرَ: بلاو بۆوه ۵
تَنَنَّرَ: بلاو بۆوه ۵ اِسْتَنَنَّرَ: ناوی لهلوت ومرداو

دوایی فمی کرد بۆ نهوهی جی له لوتی دا ههیه
بیته دهر ۵ المِنَّارُ: کهسیک ههوال و نهینی بلاو
بکاتهوه ۵ درهختیک بهرمکهی ههئنهبیجی
بهناکاملی بیومرینی ۵ المِنَّارُ: دمگوترئ: (رجل
مُنَّارُ) پیاویکی بی خیمو بیهره، لاوازو بی کهلکه
۵ المَنسورُ: بهخشان، دمقیک شیعیر نهبی ۵
سهرواشی نهبی ۵ ناوه بۆ جوهره گوئیک له
پیری (الصلیة) بۆنیکی خوئی همیه لهولاتی
میصر زوره ۵ التَّائِرُ: کهسیک بتوانی بهخشان
رهوان و جوان بنوسی ۵ التَّنَّارُ: نهو نوهل و
چهرسات و شتهیه لهناههنگو بۆنه
خوئیبیهکان دا بلاو دمکریتهوه ۵ التَّنَّارُ
والتَّنَّارَةُ: نهو پارچه گوئیچک و شتهی
ههئدمورئ ۵ التَّنُّرُ: قسهو نوسینی رهوان: که
بهخشان بی، شیعیر نهبی و سهرواشی نهبی، واته
نهمزنی همبی نه هافیه ۵ التَّنُّرُ: نهو شیرینیوه
پارمو شتهیه لهناههنگو بۆنه خوئشکان دا
دمبهخشریتهوه ۵ التَّنُّرُ: دمگوترئ: (رجل نِئْرُ)
پیاویکه بلاوکهموهی ههوال و نهینی، هرگیز
نهینی لا نامینی ۵ یان پیاویکی خوئگرو
پشودریژ نیوه زوو وره بهرمدا ۵ التَّنَّرَةُ: لوتو
دهوروبهری، کۆمهله نهستیریهکن ومکوو
هیشوه تری (لهشیوهی سهرمقان، قرژال دهچن)
ههشتم هۆناغی مانگه ۵ التَّنَّورُ: دمگوترئ:

(رجل نثر) و (إمرأة نثر) واته: پیاوی مندال زور، نافرمتی مندال زور ◊ النُّطَطُ: بلا و بؤوه.

نُطَطُ النَّبَاتُ: روهکه که دمرکهوت و زموی قهلاشتهوه لهکاتی سهردمرهینانی لهزموی ◊ النُّطَطُ: روهک نهو کاته جروزهیمو سمر لهزموی دهردینتی ◊ اَنْتَعِ الدَّمَّ وَالْقَيْنُ: خوین و پشانندنهومکه بهشوین یهک دا هاتنه دمر ◊ اَنْتَعِ فُلَانٌ: فلانکس هیلنجوی هاتنی خوینتی هینایهوه.

فَقَّلَ ذُو الْخَافِرِ: گیانلهبهره سمدارمهکه ریخی کرد، پیسایی دمردا.

فَقَّلَ اللَّحْمَ فِي الْقِدْرِ: گوشتهکهی کوتکوت کردو هستیه ناو منهجهئهکهوه ◊ اَنْتَلَّهُ: بهمانا (نُتَلَّهُ) دئی ◊ اِنْتَلَّهُ: بهمانا (نُتَلَّهُ) دئی ◊ تَنَاوَلُ الْقَرْمُ إِلَى فُلَانٍ: خهتکهکه لای فلان کو بؤوه ◊ له ههموو لایهکهوه لیتی گردبوونهوه ◊ اِسْتَنْتَلَ الشَّيْئَ: بهمانا (نُتَلَّهُ) دئی ◊ التَّنَالَةُ: شتی دمرهاتوو و جیاکراوه لهشتی تر ◊ التَّنَلَةُ: جالایی نیوان جووت سمیل ◊ التَّنِيلَةُ: بهمانا (التنالة) دئی ◊ پاشماوهی بهزو پیو ◊ گوشتی قهلهوو.

فَقَّا الْحَدِيثَ نَثْرًا: قسهکهی بلا و کردموه.

فَقَّا فُلَانًا: غهیبهتی فلانکسسی کرد ◊ نَأَاهُ الْحَدِيثَ وَالْحَبْرَ: ههوال و قسهو باسهکهیمان ومبیر بهکتر هینایهوه ◊ تَنَاوَرُوا الْأَشْيَاءَ: شتهکانیان یاد کردموه ◊ تَنَاوَرُوا الْأَخْبَارَ وَالْأَحَادِيثَ: ههوال و قسهو باسهکانیان بلا و کردموه.

فَجَأَ الشَّيْئَ: جاوی لهشتهکه بری ورد سهبری کرد بهجاو همنگاوتی ◊ جاومزاری نی کرد ◊ التَّجْرُءُ: دمگوتری، (هو تجوء العین) جاوبیسه بهمهرشتیک ههکالی دمیغهوتینتی.

فَجَبَّ الشَّجْرَةَ نَجْبًا: توئیکلهکهی لهقهدی دارمهکه کردموه.

فَجَبَّ نَجَابَةً: عاقل و زیرهک و لیهاوو بوو، پیاومتی و رموشت بهرزى بهسهر هاوهلاکانیدا ههبوو ◊ اَنْجَبَ: مندالی نهجیبی بوون ◊ دمشگوتری: (انجبه والسده) باوک و دایکی بهنهجیبی بهوهلهدیان هیئا ◊ اَنْجَبَ مِنَ الشَّجْرَةِ فِرْعَاؤُا: لقی دارمهکی نی کردهوه ◊ نُجِبَ الشَّجْرَةَ: توئیکلی قهدی درهختهکهی دامالی ◊ اِنْتَجَبَ الشَّيْئَ: شتهکهی ههلبزارد ◊ اِسْتَنْجَبَ: داوای شتی بهنرخ و رسهن و بهسمندی کرد ◊ شتی بهنرخى ههلبزارد ◊ اَلْمُنْجَابُ: دمگوتری، (رجل أو امرأة منجاب) پیاویکه یان نافرمتیکه مندالی نهجیبی دمین ◊ کۆلهومزى ناگر تیکومردان ◊ تیری داراو و تیز بهین پهرو سهرمتر ◊ اَلنُّجَابَةُ: زیرمکی و لیهاوتویی بالادستی بهسهر بهرامبهردا لهرموشت و ناکاردا ◊ اَلنُّجَبُ: توئیکلی قهدی دار ◊ اَلتَّجِيبُ: نهومی ریژی بهسهر هاو وینهی خوئی دا ههبی و خاومنی رموشتی بهرزو ناکاری بهسهند بین ◊ اَلتَّجِيبَةُ: مینینهی (النجب) ◊ نَجَائِبُ الْإِبِلِ: حوشتری باش و رسهن ◊ نَجَائِبُ الْأَشْيَاءِ: ههلبزاردی شت و پوختهو کاکلهی شت.

فَجَبَّتْ عَنْهُ نَجْبًا: لیتی کۆلییهوه باسو خواسی تیدا کرد.

فَجَبَّتْ الشَّيْئَ: شتهکهی دمرهینا ◊ اِنْتَجَبَتِ الشَّيْئَ: بهمانا (نُجِبَتْ) دئی ◊ تَنَاجَبَتِ الْقَوْمُ: خهتکهکه لیکۆلینهومیان نهمنجام دا، ههوالهکانیان بلا و کردنهوه ◊ تَنَجَّبْتُ: بؤ زیدمروئی لهمانای (نَجَبْتُ) دا دئی ◊ اَلتَّنَجُّبُ: زئی ◊ پهردی دل ◊ اَلتَّنَجَاتُ: کهسئیک بهشوین ههوال دا بگهزئ بؤنهوهی

بلاوی بکاتهوه ◊ التَّجِثُ: دمگوتری: (بدا نَجِثَ القرم) کاره شاروامکانی خه لکه که دمرکهوت ◊ هروا دمگوتری: (أمر له نَجِثَ) کاریکه سهرمنجانی خرابی همیه ◊ نامانج و مهبست ◊ التَّجِثَةُ: شتیک لئی بکولدریتهوه و پهردهی لهسمر هه لماندرئ ◊ هه والی ناشیرین که رون دمبیتهوه چیهو چی نیه.

نَجَجَ فلان نجماً ونجماً: فلانکس سمرکهوت، دمرجوو، بهمراز گه بشت ◊ به مهبستی خوی شاد بوو.

نَجَجَ الأمرُ: کارمه ناسان بوو، بهرمو تهواو بوون دمرپا ◊ أُنَجَجَ: بوو به براومو سمرکهوتوو ◊ أُنَجَجَ الحاجةُ: کارمه نه نجام درا، جیبه چی بوو ◊ أُنَجَجَ اللهُ طلبتَهُ: خودا گه یاننده نامانچی خوی.

تجاجت الأمر: نمنجاندانی کارمکان به شوین به کدا هاتن ◊ تَجَجَ الحاجةُ: کارمه ی نمنجام دا، کارمه ی سرخست ◊ اِسْتَجَجَهُ الحاجةُ: داوی کرد نیشه که ی جیبه چی بکری ◊ التَّجَجُ: سمرکهوتن ◊ رزگار بوون، تهواو کردن ◊ بهمراز گه بشتن ◊ التَّجَجُ: به مانا (النجاج) دئ ◊ التَّجَجُ: دمگوتری: (رای نجج) راو بو چونیکی راست و دروسته ◊ (رجل نجج) پیاویکی صابیر و پشو دریزه.

نَجَجَ نجماً و نجیحاً: پشوگا و چه واشه بوو.

نَجَجَ المَرْجُ: شهپوله که بهرز بووه تیکیانهوه هاو بشت.

نَجَجَ السَّيْلُ: لافاومکه بههیزبوو هموو شتیک ی رادا.

نَجَجَ فلان، فلانکس دمنگی گریوو بههوی کۆکهو هه لامه تهوه.

نَجَجَ الحیرانُ، حیوانه که بهژی ◊ تَنَاجَجَ السَّيْلُ: لافاومکه هه نساو کهوته کلنه و شت رادان و راپنجکردنی ههرچی هاته بهری ◊ التَّجَجُ: دمگوتری: (سیل نجاج) لافاویکی بههیزو شت رادمره ◊ زهوی دمدری و قه برغهی تی دهخا ◊ دمنگی ناو له که ناری روبروو دمریا ◊ التَّجَجَةُ: دمنگی تیکهوه هاو بشتنی ناو له قه راغ دمریا ◊ التَّجَجُ: دمنگی که سیک قورگی ههوی کرد بی گری له دمنگی دا پهیدا بوو ◊ التَّجَجُ من الحیران: نازه لیک تووشی بهزمین بووبی ◊ التَّجَجَةُ: شهپول هاو بشتنی دمریا به بو قه راغ ◊ کلنه و فریدان و هاتنه جونبوش ◊ التَّجَجُ: دمگوتری: (عمر نجج) دمریا به کی پشیو و پر شهپول و جونبوشه.

نَجَدَ الشَّيْءُ نجوداً: شته که بهرز بووه.

نَجَدَ الأمرُ: کارمه ناشکرا بوو دمرکهوت.

نَجَدَ الطريقُ: ریگا که رون بووه دزماندرئ بهرمو کوئ دمرپا.

نَجَدَ فلاناً نجداً: یارمه تی فلانکس سی داو هاو کاری کرد.

نَجَدَ العُرُ: بهسمر دوزمن دا زال بوو.

نَجَدَ الأمرُ فلاناً: کارمه فلانکس ناره حمت کرد ◊ اُنَجَدَ العَرَقُ نجداً: عارهق له جهسته ی رموان بوو ◊ اُنَجَدَ الرجلُ: پیاومکه: بههوی نیشکردنهوه یان خه فمت و شهرمکردنهوه عارهقی کرد.

نَجَدَ نجدةً ونجادةً: نازا بوو (فهو نجد ونجيد).

نَجَدَ الأمرُ نجوداً: کارمه ناشکرا بوو دمرکهوت ◊ (فهو ناجد ونجد) ◊ اُنَجَدَ: بهرز بووه ◊ هاته ههریمی نهجد، جووه ولاتی نهجد که به شیکه

بېنگه‌یشتوان کۆيان دمکاته‌وه و پايان دینئو بی
 نیشیان ناهیلتی ۵ النجاء: به‌مانا (النجد) دی ۵
 النجد: بانو، زموى به‌رزموه بوو و مگوو (بانووی
 مه‌فانی نیوان شاری گهرکوک و چه‌مه‌مال)
 کالای ناومان.

نجد: به‌شیکه له‌نیوه دوورگه‌ی عمره‌یی، که‌وتۆته
 نیوان ولاتی حیجازو عیراقه‌وه ۵ شاعیره
 عمره‌مه‌کان زۆریان پیدایه‌ئداوه و نامازمه‌یان
 به‌پاک و خاوتنی ناو و هه‌وای کردووه.

النجد: عاره‌ق ۵ هه‌ر کالایه‌ک ناومالی بی
 برانیندریته‌وه ۵ النجد: دمگوتری: (رجل نجد)
 بیاویکی نیش له‌دهست هاتووه کاری و نه‌نجام
 دمه‌دا به‌که‌سانی دی ناگری ۵ النجد: نازایه‌تی
 له‌شه‌ر دا ۵ (شرطة النجد) به‌شیکه هیزی
 بۆلیسه که‌ره‌سته‌ی بیتهل و ئوتۆمبیل و
 پیدایه‌ستی فریاهه‌وتنیان هه‌یه به‌زوترین کات
 به‌هانای لیقه‌وماو و تین بۆ هاتوانه‌وه ده‌چن ۵
 جورتم و کارساتو ترسو بيم ۵ النجد:
 دمگوتری: (امراه نجد) نافرمتیکی عاهل و خان و
 مانه ۵ النجد: شیر ۵ بیاوی نازاو چاو
 نه‌ترسو نیش له‌دهست هاتوو کاری وادمه‌کا
 به‌که‌سانی دیکه نه‌نجام نادری ۵ غه‌مبارو
 کۆست که‌وتوو. ۵ نجد: نجد: به‌داده‌ن گه‌ستی،
 گرتی، هه‌بی پیدایه‌ کرد ۵ زور ویره‌ ویره‌ی
 به‌سه‌ردا کرد ۵ نجد: به‌مانا (نجد) دی ۵
 ده‌شگوتری: (نجدتہ التجارب) نه‌زمون و
 روداومکانی رۆزگار له‌ بۆته‌یان داوه ۵ (تاجد
 القرم علی کذا) خه‌لکه‌که له‌سه‌ر نه‌وه
 کۆبوونه‌وه. ۵ الانجدان: رومکیکی به‌زیشکیه
 له‌پیری (الخیمات) ه‌صمغیکی ئی دهرده‌هیندری،
 بیی دمگوتری: (الحنیت) ۵ المنجد: دمگوتری:
 (رجل نجد) بیاویکی خاومن نه‌زمون و قالیبو و

له‌ حکومه‌تی (سعودیه) ۵ انجد فلان: یارمه‌تی
 فلانکه‌سی دا کۆمه‌کی بی کرد ۵ انجد الدعوة:
 جوابی بانگه‌وازیه‌که‌سی دایه‌وه ۵ ناجد:
 یارمه‌تی دا هاوکاری کرد ۵ بوی هاته مه‌یدان و
 به‌رامبه‌ری و سا بۆ شه‌ر ۵ نجد البيت: ماله‌که‌ی
 پازانده‌وه به‌ په‌رده‌و راخه‌رو شتی وا ۵ نجد
 الوسائد وهوما: بالیضو سه‌رینه‌کانی دوورین ۵
 ده‌شگوتری: (نجده الدهر) رۆزگار له‌بۆته‌ی داو
 فیری زور شتی کرد ۵ تنجد الشئ: شته‌که
 به‌رز بۆوه ۵ استنجد: دواى زمعیف بوون و
 لاوازی به‌هیز بۆوه ۵ دمگوتری: (کان جاناً
 فاستجد) ترسنۆک بوو دواى نازاو چاونه‌ترس
 بوو ۵ (استنجد علی فلان) سامی له‌کابرا شکاو
 به‌گزی‌دا چۆوه دوا نه‌وه‌ی له‌وه پینش لئی
 ده‌ترسا ۵ استنجد فلاناً: داواى کۆمه‌کی و
 یارمه‌تی له‌فلان کرد ۵ المناجد: یارمه‌تی دهر،
 پالپشت ۵ جه‌نگامور ۵ المنجد: دمگوتری: (رجل
 منجد) بیاویکه زور به‌هانای لیقه‌وماوه
 ده‌چن زوو فریای ده‌که‌وه ۵ زور دیته ولاتی
 نه‌جد، زور هاموشوی هه‌رمی نه‌جد ده‌کا.

النجد: که‌سێک ناومان به‌راخه‌رو په‌رده‌و شتی وا
 برانینیته‌وه، بالیضو به‌شتی و شتی وا بدوری و
 پیکیان بخا ۵ المنجد: داریکه هه‌لاج به‌کاری
 ده‌هینئو بۆ شیکردنه‌وه‌ی خوری و لۆکه ۵
 المنجد: کارسات به‌سه‌ر هاتوو، به‌لا تووش
 هاتوو ۵ النجد: شه‌راب ۵ قاپیکه شه‌رابی تیدا
 ده‌پالپوری ۵ زمعه‌هران ۵ خوزن ۵ النجد:
 چه‌مایه‌لی شمشیر ۵ (قایشی شمشیر) ۵
 دمگوتری: (هو طوبل النجد) قاپی
 شمشیرمه‌کی دریزه واته: کابرا بۆخوی
 بالابه‌رزه ۵ المنجد: بېشه‌ی خوری و لۆکه
 شیکردنه‌وه ۵ یاسایه‌که بۆ گهنج و تازه

تینوایه‌تی زور به‌هوی زور خواردنه‌وه یان به‌هوی خواردنی ناوکیشه‌وه، نهم جوړه تینوایه‌تیه توشی نادمه‌میزادو گیانله‌به‌ری تریش دهبی **نَجْبَةُ**: هه‌لاشه ته‌خته: سه‌مقی مال به‌ته‌خته دار **نَجْبُ** گهرم‌کراو به‌به‌ردی سورمو‌مبوو **نَجْبُ** جوړه خواردنی‌که له‌شیرو نارودو پون و دروست دمکری.

نَجْرَ الشَّيْءِ نَجْرًا: شته‌که‌ی ته‌واو بوو نه‌نجام درا.

نَجْرَ الشَّيْءِ: شته‌که‌ی ته‌واو کردو نه‌نجامی دا.

نَجْرَ الشَّيْءِ نَجْرًا: شته‌که هاته دی و نه‌نجام درا **نَجْرَ الكَلَامِ**: هسه‌که بیا **نَجْرَ الشَّيْءِ**: شته‌که‌ی نه‌نجام دا **نَجْرَ القَيْلِ**: زه‌بری کوشنده‌ی ناراسته کردو زوو گیانی دمرچوواند **نَجْرَهُ الشَّيْءِ**: په‌له‌ی له شته‌که‌دا کردو خیرا نه‌نجامی دا **نَجْرَهُ الحَرْبِ**: شه‌ری له‌گه‌لدا کردو دزی ووستا **نَجْرَ الشَّيْءِ**: بو زه‌به‌درویی له‌مانای **نَجْرَهُ** دئ **نَجْرَ العَرْمِ**: خه‌لکه‌که شه‌ریان بوو به‌گژ به‌کدا چون و خوینی په‌کتریان رشت **تَنَجَّرَ الشَّيْءِ**: هه‌ولی نه‌نجامدانی شته‌که‌ی دا **تَنَجَّرَ الشَّرَابِ**: زه‌به‌درویی کرد له خواردنه‌وه‌ی شه‌رابه‌که‌دا **إِسْتَنَجَّرَ الشَّيْءِ**: به‌مانا **تَنَجَّرَهُ** دئ **النَّاجِرُ**: حازر به‌ده‌ست و خیرا **النَّاجِرُ**: غائب بناجر) همرز به‌حازر نافرورشئ **النَّاجِرُ**: (وعد ناجز) به‌لینیکه هاتوته دی **النَّاجِرُ**: به‌مانا **النَّجْرُ** دئ **النَّجِيرُ**: ده‌گوتری: (وعد نجیز) واده‌یه‌که جی‌به‌جی کراوه **النَّجِيرَةُ**: پاداش **نَجْرَ الشَّيْءِ**: (لأنَّجِرَكَ نَجْرًا) به‌لین بئ چاکه و پاداشی چاکه‌کردنه‌که‌ت بده‌مه‌وه.

نَجَسَ الشَّيْءُ نَجَسًا: شته‌که پیس بوو، یان هه‌ر خوی پیسه **نَجَسَ** ده‌گوتری: (نَجَسَ السُّوب) هوماشه‌که پیس بوو **نَجَسَ** (فلان) هه‌لانکه‌سه

له بوته‌دراوه **النَّاجِذُ**: ددان، کاکیله **نَجَسَ** ده‌گوتری: (ضَجِكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ) هه‌لانکه پیکه‌نی تا هه‌موو ددانی دهرکه‌وتن **نَجَسَ** (عَضَّ عَلَى نَاجِذِهِ) دانی به‌خویاگرت و له‌به‌رده‌م کیشه‌و ته‌نگزماکان دا پشوو دریز و به‌صه‌بر بوو **النَّجِذُ**: هسه‌ی پمقی.

نَجَرَ فلان: هه‌لانکه‌سه هه‌لاشی ته‌خته‌ی بو خانومه‌که کرد.

نَجَرَ الیَوْمَ: پوژه که زور گهرم بوو.

نَجَرَ الحَشَبِ: دارمه‌که‌ی تاشی و ته‌ختی کرد.

نَجَسَ المَاءَ: ناومه‌که‌ی به‌به‌ردی سورمو‌مبوو گهرم کرد.

نَجَرَ نَجْرًا: به‌هوی زور خواردنه‌وه تینوی بوو **نَجَرَ**: که‌وته مانگه گهرمه‌که‌نه‌وه **نَجَرَ فلانًا**: ناوی گهرمی پی‌شکه‌شی هه‌لانکه‌سه کرد بوو خواردنه‌وه **نَجَرَ الكَلَامِ**: هسه‌که‌ی ناراسته کرد **النَّجْرُ**: بپروانه ماده‌ی (نَجْر) له پیتی هه‌مزهدا **النَّجْرُ**: دارتاشخانه **نَجْرَ** دارتاشی **النَّجْرُ**: نامیریکه داری بئ له رنه دهری **نَجْرَ** رهنده‌ی دارتاشی **نَجْرَ** لینه‌خوینی جه‌له‌به‌ه حوشر به‌خیرایی **النَّجْرَةُ**: به‌ردی سورکراوه که ناوی بئ گهرم بکری **النَّجْرُ**: خولخولکه‌به‌کی گهرم‌یه ناوی بئ دهرده‌هیندرئ له‌بیر **نَجْرَ** و هه‌له‌ک **النَّجْرُ**: نه‌و مانگانه‌ی هه‌واپان تیدا گهرمه **نَجْرَ** مانگه‌کانی جه‌نگه‌ی گهرما **النَّجْرُ**: بن و بنیچه **النَّجْرَةُ**: نه‌و توپکل و ورده دارانه‌ی له‌مه‌کینه‌و رهنده‌ی دارتاش ده‌گه‌ویته خوار **النَّجْرَةُ**: بیسه‌ی دارتاشی **النَّجْرُ**: دارتاش **النَّجْرَانُ**: گریژمنه‌ی دمرگا **نَجْرَ** نه‌و دونده‌ خپری دمرگای له‌سه‌ر دمسورپته‌وه **نَجْرَ** تینو **النَّجْرُ**: ورده‌ی داری تاشراو **نَجْرَ** بنیچه **نَجْرَ** گهرما **النَّجْرُ**:

مه‌به‌ست و جاو به‌سته‌کئی که‌سانی دیکه نرخى
 کالاکانیان به‌رزکردموه ۵ **إِسْتَنْجَشَ الشَّيْئُ**:
 به‌مانا (نَجَشْتُهُ) دئ ۵ **الْمِنْجَاشُ**: ره‌خنه‌گرو عه‌یب
 دؤزمره‌وه له‌شت ۵ سیرمه‌به‌که ده‌یخه‌نه نیوان
 دوو بیسته‌وهو پیکیانه‌وه دهرؤی ۵ **الْمِنْجَاشُ**:
 به‌مانا (الْمِنْجَاشُ) دئ ۵ **الْمَنْجُوشُ**: ده‌گوترئ: (قول
 منجوش) قسه‌یه‌کی درؤو هه‌لبه‌سه‌تراوه ۵
النَّجَاشُ: نه‌و که‌سه‌به نیجیر رادمه‌په‌رئتی یان
 هه‌لی دمه‌فرئتی بؤنه‌وه‌ی به‌نزئک پراوکه‌ره‌که‌دا
 برؤن و هرسه‌تیاں ئی بیئی ۵ **النَّجَاشُ**: تیلمه
 سیرمه‌به‌که دوو پیستی بیوه لیك دمه‌رون.

النَّجَاشِيُّ: نازناوی پاشای حبه‌شه‌یه ۵ **النَّجَاشُ**:
 ده‌گوترئ: (رجل نجاش) بیاوئکی به‌توانایه بؤ
 شیکردنه‌وه‌ی شته شاراوه‌کان و دمه‌رخستیاں ۵
النَّجُوشُ: به‌مانا (الْمِنْجَاشُ) دئ.

فَجَع الشَّيْئُ نَجْعاً: شته‌که سوود به‌خش بوو
 کاریکه‌ره‌به‌کی دمه‌رکه‌وت.

فَجَع الكَلَا نَجْعاً و **نَجْعاً**: له‌شوئینی شیای خؤی دا
 هه‌ولئ له‌ومرئ دا.

فَجَع المكانَ: هاته شوئنه‌که‌و تییدا نیشته‌جئ بوو.

فَجَع الصَّبِيَّ اللِّينَ: شیرئ دا به‌ منداله‌که‌و به‌و
 شیره په‌رومرده‌ی کرد.

فَجَع نَجْعاً: به‌دوی له‌ومردا گه‌را بؤ نازه‌له‌کانئ ۵
أَنْجَعَ الشَّيْئُ: به‌مانا (نَجَع) دئ ۵ **إِثْتَجَعَ القَرْمُ**:

خه‌لکه‌که ره‌یشتن گه‌ران به‌دو له‌ومردا بؤ
 نازه‌له‌کانیاں ۵ **إِثْتَجَعَ فلاناً**: جوو بؤلای

فلانکس به‌مه‌به‌ستی نه‌وه‌ی شتئکی
 ده‌ستبه‌که‌وئ لیئ ۵ **تَنْجَع فلان بالدم**: فلانکس

خوئناوئ بوو ۵ **إِسْتَنْجَعَ بالشَّيْئِ**: سوودئ
 له‌شته‌که بیئی ۵ **إِسْتَنْجَعَ المكانَ أو الكَلأَ**: له
 شوئنه‌که‌دا نیشته‌جئ بوو ۵ له‌له‌ومر گه‌را

به‌دروه‌شت و به‌د ره‌فتار بوو ۵ **تَجَسَّ نَجَاسَةً**: به‌مانا
 (نَجَسَ) دئ ۵ **أَنْجَسَهُ**: پیسی کرد، قیزه‌ونی کرد
 ۵ **تَجَسَّهَ**: به‌مانا (أَنْجَسَهُ) دئ ۵ یان پاکی کردموه
 پیسای بیوه نه‌هیشت ۵ ده‌گوترئ: (نَجَسَ
 الصَّبِيَّ) نوشته‌و دووعای به‌ منداله‌که‌وه
 هه‌لواسی بؤنه‌وه‌ی جاومزارو جندوکه‌ کاری ئی
 نه‌که‌ن ۵ **تَنْجَسَ الشَّيْئُ**: شته‌که پیس بوو، پیسی
 بیوه نووسا، پیسی تیکه‌لاو بوو ۵ **تَنْجَسَ فلان**:
 فلانکس خؤی له‌ پیسی و شوئینی پیس پاراست
 ۵ **النَّجَاسُ**: پیسای، پیس ۵ ده‌گوترئ: (داء
 نجاس) دمه‌ردئکی پیسه‌و دمه‌مانئ نیه ۵
النَّجَاسَةُ: پیسی ۵ به‌زاراوه‌ی شرع ئه‌مندازه‌یه‌که
 پیسیه‌ ده‌بیته هؤکاری نادروست بوونی نوئز
 ۵ **النَّجَسُ**: به‌مانا (النَّجَاسَةُ) دئ ۵ ده‌گوترئ:
 (فلان نجس) فلانکس دل پیس و تاوانکارو
 به‌دروه‌شته ۵ **النَّجِسُ**: ده‌گوترئ: (فلان نجس)
 الراویل) فلانکس شووال پیسه ۵ (داء نجس)
 دمه‌ردئکی پیسه دمه‌مانئ نیه ۵ **النَّجِيسُ**: بؤ
 موباله‌غه له‌مانای (النَّجِسُ) دئ.

فَجَشَّ الشَّيْئُ الحَبِيئَ نَجْشاً: شته شاراوکه‌ی
 وروژاندو دهرئ هئنا.

فَجَشَّ الحديثَ: قسه‌که‌ی بلاو کردموه.

فَجَشَّ الدَّابَّةَ: ولاخه‌که‌ی دمه‌دمنه‌ دا بؤنه‌وه‌ی
 بیته دمه‌ر یان تیوه‌ی زه‌نی و دمه‌دمنه‌ی دا
 بؤنه‌وه‌ی هه‌موو هئیزی خؤی به‌کاربیئنی بؤ
 خئرا ره‌یشتن.

فَجَشَّ فلان في البيع و **عمره**: فلانکس له‌نرخئ
 کالاکه‌ی زیاد کردو زه‌مو زه‌مکاریئ نه‌نجام دا ۵
 له‌ موزابه‌ده‌مکردندا نرخئ زیادئ کرد.

فَجَشَّ النارَ: ناگره‌که‌ی هه‌لگیرساند ۵ **تاجش القرم**
 ئی البیع ره‌وه: خه‌لکه‌که به‌نه‌زانی یان بؤ

لهشوینی شیایوی خوی دا ◊ المنجَعُ: شوینیک
 لهومرو ناوی هه‌بین و نازه‌لدار بۆی بجی ◊
 دمشگوتری: (فلان منجع الطالبین) فلانکس
 جیگا و نو میدی ئاتاجانهو پیداو یستییه‌کانیان
 جیه‌جی ده‌کا ◊ الناجِعُ: ده‌گوتری: (طعام ناجع)
 خواردنیکه باش به‌جه‌سته ده‌گه‌وی و به‌ناسانی
 هه‌زم ده‌بی ◊ (دواء ناجع) ده‌رمسانیکی
 سوده‌خسه، شیفاهینه ◊ التَجْعُ: شوینی
 نیشته‌جی بوونی خیل، هۆبه‌ی خیل ◊ التَجْمَعُ:
 گه‌ران به‌دوا له‌ومرو ناودا بۆنازه‌ل ◊ چوون
 بۆلای مروفی سه‌خی و به‌خشنده به‌مه‌به‌ستی
 ده‌ستگه‌وت ◊ ده‌وتری: (هر نَجْمِي) نه‌و جیگای
 هیوامه ◊ (هذه ليست بدار نجمة) نه‌م مال و
 هۆبه‌یه به‌که‌لکی نه‌وه نایه بۆی بگوژییه‌وه ◊
 التَجْرُوعُ: هه‌ر خواردن و خواردنه‌وه‌یه‌ک سود
 به‌خش بی ◊ التَجْرِيعُ: به‌مانا (النَجْرُوع) دئ ◊
 هه‌روا ناوه بۆ خوین له‌ناو جه‌ستهدا ◊ خوینی
 جه‌رگو دل.

نَجْفَ الشَّيْءِ نَجْفًا، شته‌که‌ی هه‌لکوولی و ناوه‌وه‌ی
 بان و پۆر کرد.

نَجْفَ الشَّيْءِ: شته‌که‌ی بریه‌وه ◊ ده‌گوتری: (نَجْفَ
 الشَّجْرَةَ).

نَجْفَ العَنْزِ: گوانی بزنه‌که‌ی به‌ست بۆنه‌وه‌ی
 شیر و شک بکا ◊ اَنْجَفَ الشَّاةُ: شیر و شک که‌ری
 به‌گوانی مه‌رکه‌وه هه‌لواسی.

نَجْفُ: بۆ موباله‌غه له‌مانای (نَجْفَ) دئ ◊ نَجْفُ
 الشَّيْءِ: شته‌که‌ی به‌رز کرده‌وه ◊ نَجْفَ له‌ من
 الشَّيْءِ: له‌شته‌که هه‌ندیکی بۆ جیا کرده‌وه بۆی
 وه‌لانا ◊ اِنْتَجَفَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی له‌بیخ ده‌ره‌ینا
 ◊ ده‌گوتری: (اِنْتَجَفَ ما في المِضْرَعِ) دوا تنوکی
 شیر ناو گوانه‌که‌ی دادووسی ◊ هه‌روا ده‌گوتری:

(اِنْتَجَفَ الرِّيحُ السَّحَابَةَ) ره‌شه‌بایه‌که هه‌ورمه‌که‌ی
 به‌تان کرد ◊ اِسْتَنْجَفَ الشَّيْءُ: به‌مانا (اِنْتَجَفَهُ)
 دئ ◊ المنجافُ: سوکانی که‌شتی، سه‌ولی که‌شتی
 نه‌وه‌ی روی که‌شتی و به‌له‌می پی ئاراسته
 ده‌کری ◊ المنجرفُ: ده‌گوتری: (رجل منجرف)
 پیاویکی ترسنوکه ◊ النجافُ: شتی که‌ به‌رز
 بیته‌وه و به‌سه‌ر شتی تردا بروانی ◊ ده‌گوتری:
 (نجاف الغار و نجاف الباب) ◊ هه‌روا ناوه بۆ نه‌و
 شته‌ی له‌سه‌ر گوانی ئازه‌ل ده‌به‌ستری بۆنه‌وه‌ی
 شیرمه‌ک و شک بکا ◊ التَجْفُ: ته‌پۆلکه‌و بانو ◊
 التَجْفَةُ: شوینیکی دریزه‌موبوه له‌ناو شیودا
 به‌وینده راسته دیوار ناوی سه‌رناکه‌وی ◊ هه‌روا
 ناوه بۆ کۆمه‌لێک گۆپی کارهبایی به‌شیومه‌یه‌کی
 جوان لیکدراون و دیمه‌نیان جوانه‌و روناکی باش
 به‌خش ده‌که‌ن پێیان ده‌گوتری: (سورمیا)
 به‌ناوی کۆمه‌له‌ ته‌ستیره‌ی سورمییای ناسمان
 ناوانراون ◊ التُّجْفَةُ: که‌میک شت ◊ ده‌گوتری:
 (اعطه نجفة من اللبن) هومه‌ شیرتکی بدمری ◊
 التَّجْرُفُ: بۆ زیدهرۆی له‌مانای (التَّجْرِيفِ) دئ ◊
 التَّجْرِيفُ: به‌مانا (التَّجْرِيفِ) دئ ◊ تَجْرِيكَ كَه
 سه‌رمه‌رکه‌ی دریز بی.

نَجَلَّ الحِيرانُ نَجَلًا: گیانله‌به‌رکه‌ به‌خیرایی رۆی،
 تیز تێبه‌ری ◊ نَجَلَّتْ الارضُ: زه‌وی سه‌وز بوو،
 روه‌کی نه‌جیلی رواند.

نَجَلَّ الوَلَدُ: منداله‌که‌ی کرد به‌ نه‌وه‌و وه‌چه‌ی
 خوی.

نَجَلَّ الارضَ للزراعة: زه‌ویبه‌که‌ی کیلا بۆ کشت و
 کال.

نَجَلَّ المرعى: له‌ومره‌که‌ی کرده‌وه کرد به‌داس ◊
 به‌داس و ماراغان له‌ومره‌که‌ی دوریه‌وه.

نَجَلٌ عَدُوٌّ بِالرَّمْحِ؛ بهر موب له دوژمنه که دا، ریمی ناراسته می دوژمنه که می کرد ◊ دمشگوتری: (فلان ینجل الناس) فلانکس عهیبو رهنه له خه لک دهگری.

نَجَلُ الرَّجُلِ؛ شه قیتی له پیاومه که هه لدا خو لاندیه وه، په پاندی.

نَجَلٌ نَجَلًا؛ چاوی گه وره بوو جوان بوو ◊ چاوی بیانه بوو ◊ نَجَلَتِ الشَّجَةُ؛ برینه که گه وره بان بوو قهواره بوو ◊ اَنْجَلَ الرَّادِي؛ دۆلکه که روه می نه جیلی رواند ◊ اَنْجَلَ الدَّابَّةُ؛ روه می نه جیلی کرده له موری و لاهه که ◊ اِنْجَلَ فلان؛ فلانکس بوو ناهرمته که می خزمی پیاویکی هه لئب زارد مندالی لئی ببن ◊ یان شه حلیکی رهمه نی هه لئب زارد بوو چاککردنی ماینه که می لئی ◊ تَنَجَلَ القوم؛ خه لکه که زاوژیان کرد ◊ یان کیشوه نیزاعیان ئی پهیدا بوو ◊ اِسْتَجَلَ الرَّادِي؛ دۆلکه که روه می نه جیلی ئی پهیدا بوو ◊ اِسْتَجَلَ الشَّيْءُ؛ شته که می دهره ئنا ◊ اِلْجَلَ؛ پروانه نه مادمیه له پیتی (هه مزه) دا ◊ الْمُنْجَلُ؛ دمشگوتری: (رجل منجل) پیاویکی مندال زوره ◊ سِنان منجل؛ سه ره ریمیکی وه مایه برین گه وره دمکا قهواره می گه وره ده خاته جهسته وه ◊ هُوَ مِنْجَلٌ هَذَا الامر؛ نهو پیاوی نه م کارمیه لئی دهرانی ◊ هه روا وشه می (منجل) ناوه بوو داسی گیادرون داسی دروینه ◊ الْمُنْجَلَةُ؛ نامیریکی دوقاقه لایه می چه سپاوه لایه می ها توچوی پنی دمشگری وه کوو گیره به کاردی بوو گرتنی شت، کورد پینی ده لئین؛ جه ره مه نکه نه ◊ الشُّجْلُ؛ مندال ◊ دمشگوتری: (هو کریم النجل) نهو وه جاخزاده و رموشت به رزه ◊ ناوی ناو زه لکاو ◊ چالایی و زلکاو ◊ السُّجْلَاءُ؛ دمشگوتری: (طعنة نجلاء)

زهریکه برینه که می گه وره مه ◊ (ليلة نجلاء) شه ویکی دریزه ◊ النجیل؛ روه میکی له پیری (النجلیة) یه ته من دریزه ◊ گه لاکه می ومکوو گه لای گتم وایه لهو کورتره به سه ره زموی دا بلاو دمبیته وه په له کانی زور گری گریاویین گریکانی لیک نریکن له زموی و زاریک دا زور دهری ناویدری، به کوردی پینی دمشگوتری: (فریزر).

نَجْمَ الشَّيْءِ نَجْمًا وَهَوًّا؛ شته که دمشگوت و هه لات.

نَجْمَ له رأي؛ راو بوو چونیکی بوو پهیدا بوو ◊ (نجم فيهم شاعر) شاعیریکیان تیدا هه لکه وت.

نَجْمَ المال؛ ماله که می وه جبه وه جبه دایه وه ◊ اَنْجَمَ الشَّيْءُ؛ شته که دمشگوت هه لات ◊ اَنْجَمَتِ المطر؛ بارانه که وه ستایه وه ◊ اَنْجَمَتِ عَنهُ الحُمَّى؛ له رزوتاکه می له کۆل بووه ◊ نَجْمَ فلان؛ فلانکس چاودیری نه ستیره کانی کرد به گوپره می کات و شیه می رویشتیان و لافی نه وه می ئی دا که بهو هویه وه هه والی نه ئینی داهاتوو دهرانی ◊ نَجْمَ الشَّيْءِ؛ شته که می کرده وه جبه وه جبه ◊ نَجْمَ عليه الدين؛ قهرزمه که می بوو کرد به قیست و وه جبه ◊ اِنْسَجَمَ؛ وازی هینا ◊ کۆتایی هات ◊ دمشگوتری: (اِنْجَمَ الشَّاءُ) زستان کۆتایی هات ◊ تَنَجَّمَ؛ به شوین گیا بی رگ و ریشاله که دا روپی و عهرزی بوو هه لکه نه ◊ چاودیری نه ستیره کانی کردو له گه ئیان دا شه ویدار بوو ◊ اَلنَّجْمُ؛ دهرای ئی رزگار بوون که لینی ئی قوتار بوون ◊ رِفْیازی ئی چونه دهره وه ◊ مه معدن و کان ◊ کانه زیرو زیو و شتی لهو جووره ◊ اَلنَّجْمُ؛ ههرشتیک له جهسته و قه بارمیه که دا هه لئو قی و به رزیبته وه ◊ ههرشتیک سینگی پنی داکوتری،

وَمَكُوو چِه كوش ۵ الْمُنَجِّمُ؛ نِمستیرمناس؛ كِه سِيَك
جاودپری نِمستیره بكا ۵ بَه دياردهی هاتوجوی
نِمستیره كان رُوداوه نِهینسی و داهاتومكانی
سهرزموی دیاریی بكاو لافی غمبیزانی ئی بدا ۵
النُّجَامُ؛ بَه مانا (الْمُنَجِّمُ) دئ ۵ النُّجْمُ؛ نِمستیره،
قَه باره و جهستمهی ناسمانی كه رونای بیوه
دیاریی و تا نُه نِندازههك شوینی لِمناسمان دا
دیاری کرابی، بؤ نمونه و مكوو خُوَر ۵ گراوه
بَه نانا بؤ كُومَه لَه نِمستیره ی سورمیا ۵ کاتی
دیاریکراو بؤ دانه و هی قهرز یان نِه نجامدانی کار
۵ رومکینک قهدو لاسکی نِه بی ۵ شتی بی بناغه
۵ دِگوتری؛ (لِيسَ لِهَذَا الْأَمْرِ نَجْمٌ) نِه نیشه بی
بنه مایه ۵ النُّجْمَةُ؛ همر رومکینک قهدو لاسکی
نِه بی ۵ بَه زُوری بَه رومکی نِه جیل دِگوتری ۵
النُّجِيمُ مِنَ النَّبَاتِ؛ روهك كه چرروزه دِگاو
یَه كِه مِجار سهر دِمردینسی ۵ نَجْمَةٌ؛ جولاندی،
وهری سوراند هه لَه و گِیری کرد ۵ دِگوتری؛
(تَنْجِجُ فِي أَمْرِهِ) لِه کاری خوی دا سهری سورما ۵
چه واشه بوو نِه بیزانی چی بكاو جُوَن بكا.

نَجَاةً فَلَانَا نَجَاهُ؛ فَلَانَكِه سِی بَه ناشیرین ترین شیوه
گه راندوه.

نَجَاةً مِنْ نَجَاءٍ وَنَجَاةً؛ لِمَنه زیمت و گِیزاوی نِه و رِزگاری
بوو

نَجَاةً نَجَاءً؛ پهلوی کرد.

نَجَاةً الْغَمِّ؛ لِقَه دره خته که یری.

نَجَاةً الْجِلْدِ عَنِ الْجَزِيرِ؛ بَیستی نازه لَه سهر بر اومکانی
کهول کرد ۵ بَیستَه که یانی داری.

نَجَاةً فَلَانَا مَجْرًا؛ بَمَنه سِیایی و بَه سرتَه قسه ی لِه گه ن
فلان کرد ۵ اَجْبَى فَلَانُ؛ فَلَانَكِه سِی هاته سهر
تَه پُولَكِه زومبیهك، هاته سهر گردینک ۵ ناوسکی
خوی خالی کردوه، ترو تسی گه نندن ۵ اَجْبَى

فَلَانَا؛ فَلَانَكِه سِی لِه و چورتوم نارپه حه تیه ی
هه بیو رِزگاری کرد ۵ نَجَى الشَّيْءِ؛ شته که
بَه سهر گردو تَه پُولَكِه که وه بَه جِی هِیْت ۵ نَجَى
فَلَانَا؛ فَلَانَكِه سِی رِزگار کرد ۵ نَجَى أَرْضَهُ؛
زومبیه که ی بَه رز کردوه لِه ترسی نِه وه
نِه مكوو ناو دایپوشی ۵ نَاجَا مَنَاجَا؛ بَه سرتَه و
لِه دلی خویا قسه ی لِه گه ن کرد ۵ دِشگوتری؛
(بَاتَ اللَّهُمَّ يَنَاجِيَهُ) خَه م و خَه فِت شان و ملی
گرتن و شه و بیداری کرد ۵ اِنْتَجَى؛ لِه سهر
تَه پُولَكِه یهك دانیشْت ۵ اِنْتَجَى الْقَوْمُ؛ خَه لَكِه که
هه نِدِیکیان سرتَه سرتیان لِه گه ن یهك کرد ۵
دِشگوتری؛ (الهِمُّومُ تَجَى فِي صَدْرِهِ) خَه م و
خَه فِت دینه دلیه وه سهر فِتاتکه لِه دلی دمهکن
سرتَه سرتیانَه لِه گه لى دا ۵ اِنْتَجَى فَلَانَا؛
فَلَانَكِه سِی کرده هاو پیتی خوی و سرتَه سرتی
لِه گه ن دا کرد ۵ تَجَى؛ هه ولی دا تَه پُولَكِه و
گرد پُولَكِه یه کی دِه سِت بکه وئ ۵ اِنْتَجَى؛ خوی
لِه پَه نا تَه پُولَكِه یهك دا حِشاردا ۵ خوی خزانده
په نا تَه پُولَكِه یهك بؤنه وه ی خوی خالی بکاته وه
۵ اِسْتَجَى الْمَحْدَثُ؛ کابرای بی دِه سِت نو پِز بَه ناو
یان بَه شتی تر خوی پاک کردوه.

اِسْتَجَى الرَّجُلُ؛ بَیوا مکه هه ولی رِزگار بوونی دا ۵

اِسْتَجَى مِنَ الشَّيْءِ؛ لِه شته که رِزگاری بوو ۵

اِسْتَجَى الشَّيْءِ؛ شته که ی رِزگار کرد ۵ الْمُنَجَّى؛

شوینی رِزگار بوون ۵ ههر تَه پُولَكِه و گردینک

لِه زموی تَه خت بَه رز بوو بیته وه ۵ الْمُنَجَّاءُ؛ رِزگار

بوون ۵ شوینی رِزگار بوون ۵ هُوکاری رِزگار

بوون ۵ النَّاجِيَةُ؛ حوشتری خیرا رُو، خُو شِرُو ۵

النَّجَاءُ؛ سِکچوون ۵ یان نِه خُو شِیهك ببیتَه

هُوکاری سِکچوون ۵ النُّجَا؛ ههر شتِیک برایی و

فِرئ درایی ۵ مِیولَاک ۵ پِرزُو پائی دره خت که

لِیْکَرَابِیْتَه وه موه فِرئ درابِیْن.

نَجَا الذبیحة: پیست و ریخولمو شتی وای نازهلئی
سهربراو.

نَجَا الرجل: پوژاسکی داکه‌ندراو و فریڈراوی پیاو ◊
النَّجَاةُ: دمگوترئی: (ناقَة نَجَاة) حوشتریکی
خوشروییه ◊ تهپۆلکه، گرد ◊ النَّجَاوةُ: دهشتایی
◊ مهزرا ◊ مهودا ◊ النَّجْوَةُ: همرشتیک له ورگ
بیته دهرموه له ترو تسو پیسایی ◊ ههور
بارانی خوی باران‌دیی و رۆیشتیب ◊ النَّجْوَةُ:
تهپۆلکه و گردۆلکه ◊ دهگوترئی: (هو بنجوة من
هذا الامر) نهو لهم کاره دووره.

النَجْوَى: سرتهو هسهگردنی به نهسپایی ◊
خه لکانیک قسهی بئه‌سهپایی بکه‌ن و کسه
قسه‌گه‌یان نه‌بیستی ◊ النَّجِي: بانگکهر و قسه
له‌گه‌ل کهر ◊ دمگوترئی: (هو نجی فلان) ◊ نهینی
به‌نامه‌کی ◊ خوشرۆ، دمگوترئی: (بعیر نجی) ◊
النَّجِيَّةُ: بانگکهر ◊ نهومی دمکه‌ویته ناو دلئی
ناده‌میزادموه له‌خه‌م و خه‌فه‌ت و جورتم.

نَجَبَ فلان نجاباً: فلانکس فۆتۆی له‌خۆ گرت.

نَجَسَ في العمل: له‌کارمه‌دا زۆری هه‌وێ دا،
کۆششی کرد.

نَجَسَ عليه: خۆی به‌سه‌ردا دا.

نَجَسَ بكذا: گره‌وی کرد به‌وه.

نَجَسَ الباكي نجاباً ونجيباً: سه‌پمه‌ی گریانی دا،
ده‌نگی گریانی ئی به‌رز بۆوه.

نَجَسَ الإنسان نجاباً: مرۆفه‌که هه‌لامه‌ت و کۆکه‌ی
تووش بوو ◊ نَجَسَ: بۆ زیدمه‌رۆیی له‌مانای
(نَجَسَ) دا دئ ◊ نَجَسَ فلاناً: گره‌وی له‌گه‌ل فلان
کرد ◊ نَجَسَ الى فلان: دادگایی کردنه‌که‌ی برده
لای فلان ◊ إِنَّتَجَسَ الباسي: خه‌فه‌تبارمه‌که
له‌په‌رمه‌ی گریانی دا ◊ ده‌ستی کرد به‌گریان.

نَجَسَ القرم: خه‌لکه‌که واده‌یان به‌یه‌کتری دا بۆ
نه‌نجامدانی کاریک و بۆ ماوه‌یه‌ک ◊ النُّجَابُ:
کۆکه ◊ النَّجْبُ: فۆتۆو نه‌زر ◊ گریانی به‌کۆل و
به‌ده‌نگ ◊ نهو شته‌ی گره‌وی له‌سه‌ر ده‌کترئی و
ده‌بیته‌ گره‌و له‌سه‌ر کراو ◊ کاتی گره‌و و
ماوه‌که‌ی ◊ ده‌شگوترئی: (قضى فلان نجبه)
فلانکس مرد ◊ النَّجْبَةُ: پشک، هورعه.

نَجَّتَ نَحْتاً ونجيتاً: نالاندى، نرکاندى.

نَجَّتَ الشَّيْءُ نَحْتاً: شته‌که‌ی تاشی توپکلی ئی
کرده‌وه ◊ ده‌گوترئی: (نَجَّتَ الحَجَرُ) به‌رده‌که‌ی
تاشی ◊ هغه السُّنَرُ: سه‌فه‌ر کزو لاوازی کرد.

نَجَّتَ فلان على الكرم: فلانکس له‌سه‌ر
سه‌خاومتی دروست بووه، سه‌خاومت تیکه‌لاوی
پیکه‌اته‌ی بووه.

نَجَّتَ الجبل: کێومه‌کی تاشی.

نَجَّتَ فلاناً: یان (نجت عرضه) عه‌یبی ئی گرت،
غه‌یبه‌تی کرد.

نَجَّتَ فلاناً بالمصا: به‌گۆچان له‌فلانکسه‌ی دا.

نَجَّتَ الكلمة: وشه‌که‌ی تاشی له‌دوو وشه‌ و مه‌کوو

(بَسَمَل) واته (بسم الله الرحمن الرحيم) (حَتَفْتُهُ)

اته: حه‌نه‌فی و شافیه‌ی. ◊ إِنَّتَجَّتَ الشَّيْءُ: شته‌که‌

داتاشرا ◊ ده‌گوترئی: (نَجَّتَهُ فَأَنْتَجَّتَ) ◊ إِنَّتَجَّتَ

الشَّيْءُ: به‌ ته‌شۆی و رهنده‌و شتی وا له‌شته‌که‌ی

گرت لیبی تاشی ◊ المِنْعَاتُ: نامیری تاشین و مه‌کوو

ته‌شۆی و رهنده‌ ◊ المِنْحَتُ: نه‌صل و بنه‌ما ◊

ده‌گوترئی: (هو من مَنَحْتِ صدق) نهو له‌ نه‌صل و

بنه‌مای راستگۆیی په‌یدا بووه ◊ المِنْحَتُ: به‌مانا

(المِنْحَاتُ) دئ. النِّعَاتُ: سروشت ◊ النِّعَاتَةُ: نهو

توپکۆل و په‌رژو پانه‌ی له‌دار ده‌تاشرئی ◊ النُّحْتُ:

ته‌بیعه‌ت و سروشتی شت ◊ النُّحَيْتُ: تاشراو ◊

دا بهرزبۆتسهوه ۵ دوو ئیسقانی کهوانسهیی جومزگه ناسان شهپیلکی شان و قهقهسی پێشوهه پیکهوه دهبهستنهوه ۵ النُّحَارُ: بۆ موبالغه لهمانای (النَّاحِر) دئ ۵ النُّحْرُ: لای زووری سنگ، خوار فوئگهی گهردن ۵ دهسگوترئ: (جلس في نحر فلان) له بهرامبهر فلان دا دانیشت.

نَحْرُ الشَّهْرِ: سهرمقای مانگ ۵ (عيد النحر) جهزنی هوربان ۵ النُّحْرُ: زانای لیهاو له زانیی خوی دا ۵ النُّحْرُ: بۆ موبالغه لهمانای (النَّاحِر) دا دئ ۵ النُّحْرُ: سهربراو، کوزراو ۵ النُّحْرُ: سهربراو.

نَحْرُ الشَّيْءِ نَحْرًا: شتهکهی پال پێوهنا، ههلینگی دا دهنه دهنه دا ۵ دهگوترئ: (نَحْرُ الدَّابَّةِ) به پازنه پێی دهنه دهنه و لآخه کهی دا ۵ لئی خوری ۵ ناوژنگی له و لآخه که دا ۵ شتهکهی وردوهار کرد لهناو دهسکهوان دا کوتای.

نَحْرُ فِي صَدْرِهِ: مستهکۆلهی له سنگی دا.

نَحْرًا نَحْرًا: کۆکهی گرت.

نَحْرُ الْهَيْرَانُ نَحْرًا: گیانله بهرکه دهردیکی توشبوو زۆر به توندی دهکۆکی ۵ النُّحَارُ: شتی که و مکوو سندۆل و هاومن شتی تیدا دهگوترئ ۵ النُّحَارُ: نه خۆشییه که تووشی گیانله بهرمان دهبی زۆر به توندی کۆکهیان لی دهرزئی. ۵ النُّحَارُ: پارچه گوشت ۵ النُّحْرُ: لیدراو ۵ باریکیای زوور سمی و لآخ، واته: زهنگی دهستی ۵ ههروا ناوه بۆ کهمهر بهندو قایش پشترین ۵ به عادت لهسهر جزدا شه و شتی وا دهبهستری ۵ ده ماری زهوی که توندو پتهو بی ۵ سروشت و ته بیعهت ۵ نَحَسَّ نَحْسًا: ماندوی کردو زیانی پێ که یاند ۵ دهسگوترئ: (نَحَسَّ الدَّابَّةَ، وَنَحَسَّ الْجَدْبَ).

(جمل نجت) حوشتی گزو لاواز ۵ (حافر نجت) سمی و لآخ که به هوی رۆیشتن به شوینی زبردنا سوابی ۵ شتی بی نرخ و هیج و پوج له مهر جوړه شتی بی ۵ ناله و دادو فیغان ۵ النُّحَيْتَةُ: سروشت ۵ کۆلهسه ههنگ؛ همدی داری کلۆر بوو ناوه کهی به مانگرو شتی تر لوس دهکری و ههنگی تیدا به خێو دهکری ۵ به کوردی پینی دهگوترئ: (کۆلهس).

نَجَّحَ نَجْحًا: نالاندی، نرکاندی ۵ النُّحَيْجُ: دهنگی که له ناو بۆشایی جهستهی خوی دووبارهی دهکاتهوه. ۵ نَحْرًا: له گهردنی دا، سهری بری.

نَحْرَ الْعَمَلِ: کاره کهی له سهرمقادا جیبه جی کرد، زوو نهنجامی دا.

نَحْرَ الشَّيْءِ: روی له شته که کرد ۵ دهگوترئ: (داری نَحْرَ دَارِهِ) خانوه کهم روی له خانوه کهیهتی ۵ (دارهم نَحْرَ الطَّرِيقِ) خانوه کهیان روی له رێگه کهیه ۵ نَحْرًا: شهری له گهل دا کرد ۵ نَحْرًا: علی الأمر: لهسهر کاره که دهمه دهمی و کیشهی له گهل نایهوه، به رهرووی بۆوه ۵ نَحْرَ الْإِبِلِ: حوشته کهی سهربری ۵ نَحْرَ الرَّجُلِ: پیاوه که به هوی که له هوی کهان خوی گوشت ۵ نَحْرَ السَّحَابِ: ههروه که بارانی هه لپشت ۵ نَحْرَ الْقَوْمِ عَلَى الْقَوْمِ: خه لکه که لهسهر کاره که سوور بوون ۵ نَحْرَ الْقَوْمِ فِي الْقِتَالِ: خه لکه که شهری باشیان کرد ۵ نَحْرَ الْقَوْمِ عَلَى الشَّيْءِ: خه لکه که لهسهر شته که سووربوون ۵ دهسگوترئ: (نَحْرَتِ مَنَازِلُ الْقَوْمِ) مه نزل و باره گای خه لکه که بهرامبهر بهیه که بوون ۵ النُّحَارُ: که سیک زۆر نازهل سهر بری.

النُّحْرُ: شوینی سهر برینی نازهل ۵ هۆرته مهی مل ۵ النَّاحِرَةُ: هۆرته مهی مل، نهو شوینی له هورگ

نُحْسَ: به‌دو شوم توشی هات، نه‌گه‌تی گرتی.

نُحْسَ: شوم بوو.

نُحْسَ: شوم بوو نه‌گه‌تی گرتی ۵ اَنْحَسَتِ النَّارُ:

ناگرمکه دووکه‌ئی زور بوو ۵ نُحْسَ الْأَخْبَارُ: له

هه‌واله‌که‌ی کۆلیه‌وه ۵ اِنْحَسَسَ: تیشکاو توشی

نه‌گه‌تی بوو ۵ تَنَحَّسَ: تیشکا ۵ تَنَحَّسَ: برسی

بوو، خۆی برسی کرد ۵ دَهْگوتَرئ: (تَنَحَّسَ

لَشْرَبِ الدَّرَاءِ) خۆی برسی کرد بۆنه‌وه‌ی

دهرمان بخواه‌وه‌وو کاریگه‌ر بی ۵ تَنَحَّسَ الْأَخْبَارُ

وعنه: به‌دوادا چوونی بۆ هه‌واله‌که‌که کردو

له‌هه‌واله‌که‌ی کۆلیه‌وه ۵ اِسْتَنَحَّسَ الْأَخْبَارُ:

به‌دوادا چوونی بۆ هه‌واله‌که‌که کرد ۵ الْمُنَحَّسُ:

ئه‌وه‌ی دمبیته‌ هۆکاری په‌یدابوونی شومو

نه‌گه‌تی ۵ الْمُنَحَّسُ: غه‌مبارو خه‌فه‌وک ۵

النُّحَّاسُ: مس؛ عونسورئکی فلزییه به زۆری

په‌نگی سووره ۵ هه‌روا ناوه بۆ ئه‌و ورده‌و

پارچانه‌ی له‌ناسن دمبیته‌وه له‌کاتی کوتانی دا ۵

دوکه‌ئی بی بلیسه‌ ناگر ۵ النُّحَّاسُ: مسگه‌ر، مس

فرۆش ۵ النُّحَّاسَةُ: پیشه‌ی مسگه‌ری ۵ التَّنَحُّسُ:

ماندوو بوون و زیان پیگه‌یشتن ۵ ده‌گوتَرئ:

(أمر نُحْسَ) کارئکی چه‌واشه‌و ناخۆشه ۵ (یوم

نُحْسَ) پۆزی ناخۆش و پر به‌لاو کاره‌سات ۵

که‌خیزو خۆشی تیدا نه‌بین ۵ النُّحَيْسُ:

ده‌گوتَرئ: (عام نحیس) سالی گرانی و هات و هری

۵ تَحَمَّتِ الْأَتَانُ: دپله‌که‌رمکه نه‌ومنده فه‌له‌و

بوو ئاوس نابئ ۵ یان باری ئی نانرئ.

نُحْضَ لِحْمَهُ نَحْرَضًا: گۆشته‌که‌ی که‌می کرد.

نُحْضَ فُلَانٌ: فلانکه‌س کز بوو.

نُحْضَ الشَّيْءَ: توئکلی له‌شته‌که دامالی؛ سپی کرد.

نُحْضَ فُلَانًا، بپیکیشی له‌فلان کردو زۆری داوا ئی کرد.

نُحْضَ السَّنَانَ: نووکی شمشیره‌که‌ی تیژو باریک کرد.

نُحْضَ الدَّهْرَ: پۆزگار زبانی بی گه‌یاند.

نُحْضَ نَحْضَةً: فه‌له‌و بوو، گۆشتی گرت ۵ نَاحِضَةٌ:

بپیکیشی ئی کرد ۵ اِنْحَضَ الشَّيْءُ: به‌مانا

(نُحْضَةٌ) دئ ۵ النُّحْضُ: گۆشتی کۆبۆوه‌و سواری

یه‌کبوو ۵ النُّحْضَةُ: پارچه‌گۆشتی گه‌وره.

نَحَطَ نَحْطًا: لرفه‌و گفه‌ی کرد له‌بهر ماندوو بوون

یان به‌هۆی رق هه‌لسان ده‌نگی گریان له‌سنگی

دا ده‌نگی دایه‌وه.

نَحَطَ الْعَامِلُ: کرئکاره‌که جه‌ختی له‌خۆی کرد

بۆنه‌وه‌ی نیش زه‌اتر بکا.

نَحَطَ السَّائِلُ، سواکه‌رمکه‌ی ده‌رکرد.

نَحِطَ الْفَرَسُ: ئه‌سه‌په‌که توشی نه‌خۆشی سی بوو

پئی تۆپی ۵ النُّحْطَةُ: نه‌خۆشیه‌که توشی سی و

جگه‌ری و لاخه‌به‌رزه‌و حوشتر ده‌بی گه‌م وا

هه‌به‌ جاک بیته‌وه ۵ النُّحِيطُ: نرکه نالاندن،

کولی گریان که له‌ناخ دابئ و بچئ و ده‌رنه‌په‌درئ.

نَحِيفَ نَحِيفَةً: کزو لاواز بوو به‌سروشنت گۆشتن

نه‌بوو په‌فه‌له‌و دالگۆشت بوو ۵ نَحِيفَ نَحِيفًا:

په‌فه‌له‌و دالگۆشت بوو ۵ اِنْحَفَ الْمَرَضُ أَوْ الْهَمُّ:

خه‌م و خه‌مه‌ت بی هیزو لاوازی کرد ۵ النُّحِيفُ:

کزو لاواز ۵ ده‌گوتَرئ: (نحيف الدين) و (نحيف

الأمانة) ئایین لاواز، ئه‌مانه‌ت نه‌په‌اریز.

نَحَلَ فِرْلًا: باریک بوو، لاواز بوو ۵ ده‌گوتَرئ: (نَحَلَ

جسمه) (فهو ناجل ونحیل).

نَحَلَ فُلَانًا نَحْلًا: شتیکی به‌دیاریی دا به‌فلانکه‌س.

نَحَلَ الْمَرْأَةَ: ماره‌یی دا به‌ژنه‌که‌ه.

نَحْلٌ فلاناً القَوْلُ نَحْلاً: قسمه‌ی پال فلان داو نه‌شی گوتیبوو.

نَحْلٌ فلاناً المرضُ: نه‌خوُشی فلانکه‌سی لاواز کرد
نَحْلٌ نَحْلاً: به‌مانا (نَحْل) دئ. **نَحْلٌ** نَحْلاً: به‌مانا (نَحْل) دئ. **انْعَلَهُ** المرضُ: نه‌خوُشی لاوازی کرد. **انْعَلَهُ** الشَّيْئُ: شته‌که‌ی به‌دیاری پیدا. **نَعْلَهُ** شَيْئاً من ماله: شتیکی له‌مال و سامانی خوُی پیدا. **انْتَحَلَ** الشَّيْئُ: لافی نه‌ومی لئ دا نه‌و شته‌هی نه‌وه، هی نه‌ویش نه‌بوو دروُی کرد. **انْتَحَلَ** مذهب کذا: خوُی پال فلان رِبْيازو مه‌زهب داو پابه‌ندی رِبْنامه‌یه‌کانی بوو. **تَنَحَّلَ** الشَّيْئُ: لافی هه‌بیوونی نه‌و شته‌ی له خوُی دا لیدا. **التَّحَالُ**: هه‌نگ به‌خوُی‌کمر (هه‌نگدار). **التَّعَالُ**: پیشه‌ی هه‌نگداری. **که‌سَبِك** هه‌نگ به‌خوُی بکا به‌مه‌به‌ستی سودورگرتن له‌هه‌نگوین و میوه‌که‌ی. **التَّحُلُ**: به‌خشش و عه‌تا. **مِيشه‌هه‌نگ**. **التَّحُلُ**: به‌خشش. **شتی** به‌خوُرابی به‌خشراو. **التَّحُلُ**: به‌خشش. **التَّحْلَةُ**: به‌خشش. **فه‌رزو** واجب و پیویست. **نایین و بیروباوهر**. **داوای بی** بناغه. **التَّحِيلُ**: کزو کۆله‌وار. **نَحْمٌ** نَحْماً: کۆکی، نالاندی، نرکاندی.

نَحْمٌ السُّعُ: درنده‌که نه‌راندی، دمنگی به‌هیزی لئ هات. **التَّحَامُ**: بانده‌یه‌که له‌شیوه‌ی هازو مراوی. **ملی** دریزو حاجی دریزو دمندوکی که‌وانه‌یی هه‌یه. **نه‌وانه‌ی جه‌سته‌یان** گه‌ورمه‌یه رهنگیان وهردییه، بجوکه‌کانیان رهنگیان سپو قه‌راخی بالیان ره‌شه، له‌قه‌راخ دهریاو شوینی گهرم دمزی. **التَّحَامُ**: بؤ موباله‌غه له‌مانای (النَّاحِم) دئ. **ده‌شگوترئ**: (رجل نَحْم) پیاویکه له‌بهر کۆکه کۆک گوئی له‌قسه‌ی هاوئه‌که‌ی نیه.

نَحْنُ: نِیمه. **نَحْنَحُ**: نرکه‌نرکی کرد. **نالاندی**. **کۆکه‌کۆکی** بوو. **تَنَحْنَحُ**: به‌مانا (نَحْنَح) دئ. **التَّحْنَحُ**: پیاوی به‌خیل و رژد که داوایان لئ کرد بؤ به‌خشش کۆکه دینیته خوُی.

نَحَا الی الشَّيْئِ نَحْراً: مه‌یلی بۆلای شته‌که کرد.

نَحَا الشَّيْئُ: قه‌صدی شته‌که‌ی کرد.

نَحَا الشَّيْئُ عنه: شته‌که‌ی لئ دوورخسته‌وه.

نَحَى اللبَّ نَحْياً: ماسته‌که‌ی هه‌زاند. **أَفَى** فی سیه: له رۆیشتنی دا لایه‌کی رِبْگای گرت. **أَفَى** علیه: روی تیکرد. **أَفَى** له بالشَّيْئُ: شته‌که‌ی بؤ رانواند. **ناحاه**: هه‌ریه‌ک له‌و دوانه به‌ره‌و روی به‌ک رۆیشتن. **نَحَى** علیه بالشَّيْئُ: شته‌که‌ی بؤ رانواند. **نَحَى** الشَّيْئُ: شته‌که‌ی دوورخسته‌وه، له‌شوینی خوُی لای دا. **انْتَحَى**: مه‌یلی لایه‌کی کرد. **انْتَحَى** له: بؤی رانواند. **انْتَحَى** علیه: پشتی بئ به‌ست. **انْتَحَى** فی الأمر: دلسۆزی له‌نیشه‌که‌دا نه‌نجام دا، تینی دایه خوُی و هیزی ته‌واوی به‌کاره‌یتنا. **انْتَحَى** الشَّيْئُ: قه‌صدی شته‌که‌ی کرد. **تَنَحَّى**: خوُی گۆشه‌گیر کرد، که‌وته هوزبَنیکه‌وه. **لاچوو** دوورکه‌وته‌وه. **تَنَحَّى** له: قه‌صدی کردو پشتی بئ به‌ست. **التَّحَاةُ**: رِبْره‌وی ناو که هورتو پینج بئ. **ده‌شگوترئ**: (هر من أهل النحاح) نه‌و کابرایه بیگانه‌یه‌و خزمی نزیک نیه. **التَّحَاةُ** مِنْ الْقِسْمِ: تیری نه‌ستووورو گه‌وره. **نه‌گهر** بؤ حوشر بوو مه‌به‌ست حوشری دوگ زله. **التَّحَاةُ**: زاناو شاره‌زا له‌زانستی نه‌حودا. **التَّحَاةُ**: ده‌فه‌رو لای شت. **ده‌گوترئ**: (جلسة ناحية الدار) له‌لای خانومه‌که دانیشتوووه. **التَّحَاةُ**: هه‌لله‌رمین، شه‌پئه. **خۆکیشانه‌وه**، خۆ نیکیشانه‌وه. **التَّحَاةُ**: قه‌صدو مه‌به‌ست.

دمگوترئ: (نَحْرَتُ نَحْرَةَ) ◊ رینگا ◊ دفعهرو
جیهمت ◊ هاوشیوه ◊ نهندازه ◊ جور ◊ هر و
ناوه بۆ زانیارییهک: که حالتمت و چۆنیهتی
ئاخری وشه پی دماندرئ له روی ئیعراب و
ببناوه پی دمگوترئ: (نهحو) ◊ النَحْرِيُّ:
نهحوزان، شارمزا لهزانستی نهحودا ◊ النَحْيُ:
هیزه رۆن ◊ چۆرئکه له خورمای تازه گهپیو
◊ تریکه سهرمترمهکهی پان بئ ◊ النَحِيَّةُ:
دمگوترئ: (هر نَجِيَّةُ الشَّدَانِد) ئەو ههدمفو
نامانجی بهلاو کارساته.

فَنَجَبَ نَجْبًا: پالفتنه شتهکهی ومرگرت ◊ کاکلهی
شتهکهی برد.

فَنَجَبَ الصَّيْدَ: دلی نیجیرهکهی دهرهینا ◊ نَجَبَتِ
الْحَرْبُ فَلَانًا: شهر فلانکهسی ترسنۆک کردووو
لاوازو بئ هیزی کردووو.

فَنَجَبَ قَلْبَهُ نَجْبًا: ترسنۆک بوو ◊ انَجَبَ: مندالی
ترسنۆکی بوون ◊ اِنْتَجَبَهُ: ههلی بزارد،
پهسهندی کرد ◊ لههلبژاردن دا دهنگی پێدا ◊
الْإِنْتِجَابُ: ههلبژاردن ◊ یاساو رێسایهکه شیوه
کات و شوینی بهدستور یان به لانیجهمیکی
هانوونی دمست نیشان دهرئ بۆ مهبهستی
ههلبژاردنی نوپنهرانی گهل لهبههرلهمان دا یان
بۆ ههلبژاردنی سهروکی ولات ◊ الْمُنْتَجِبُ: ئەو
کهسهی مافی دهنگدانی ههیهو هاوبهشی ئەو
پرۆسهیه دهکا ◊ الْمُنْتَجِبُ: ههلبژێراو: ئەو
کهسهی له ههلبژاردن دا دهنگی پی دمدرئ ◊
الْمُنْتَجِبُ: دمگوترئ: (رجل مُنْجَاب) پیاویکی
هیج و پوج و بئ خیره زمعیفو وره روخواوه ◊
الْمُنْجَرِبُ: کزولواز بوو، لهپ بوو گوشت
پیونهماو ◊ النَّاخِبُ: بهمانا (الْمُنْتَجِبُ) دئ ◊
النَّجَابُ: بهردهیهکه بهدموری دلهمویه ◊ النُّجَبُ:
دمگوترئ: (رجل نَجَب) پیاویکی ترسنۆکه ◊

فَنَجَّحَ السَّقَاءَ: کوندهکه یان شهریه ناوی ئی چوو.

فَنَجَّحَ السَّيْلُ السَّرَادِيَّ: لافاوکه له لای نهولای
شیومهکی داو دهنگی ئی هات.

فَنَجَّحَ الْقَرْيَةَ: کوندهکهی ههزاندا ◊ راپومشاندا ◊
هینایی و بردی.

فَنَجَّحَ الدَّلْوُ فِي الْبَيْرِ: دۆلچهکهی لهناو بیرهکهدا
جولاند بۆنهوهی پپ بئ لهناو ◊ اِسْتَنْجَحَ: دوا
رهبون نهرم بوو ◊ النُّجَاجَةُ: تهراپی، تهپشوح.
فَنَجَّحَ نَجْحًا: بهگورجی و بهتهوزم رۆیی.

فَنَجَّحَ الْإِبِلُ نَجْحًا: حوشترمهکی تاوداو تیهوه زهنی بۆ
ئهوهی خیرا بپروا ◊ دهنگی دا بۆئهوهی بیخ
بخواو پالکهوی ◊ النُّجْحُ: ناخی دل، هولایی دل ◊
دمگوترئ: (هنا من نُجِّ قَلْبِي) ◊ هر و ناوه بۆ
فهرش و پاخهری دریز ◊ لاکیشی ◊ النُّجَّةُ:
تاودان لیخوپینی یهکجار ◊ ههوائیک راستی و
درۆی لیک جیهانهکرتهوه ◊ ورده باران نمه
باران ◊ النُّجَّةُ: حوشتری بارهبر یان حوشتری
ناو ههکیشان بهناعور و شتی وا ◊ النَّاخِذَةُ:
کهشتیهوان، خاومن کهشتی.

فَنَجَّرَ نَجْرًا رَهْبًا: بهلوتی هسهی کرد.

فَنَجَّرَ الْمَالِبُ النَّاقَةَ نَجْرًا: شیردۆشهکه لبوژی
حوشترمهکی خوراند بۆئهوهی شیر بداو
بهخۆشی بدوشری ◊ الْمُنْجَرُ: کونه لوت ◊ الْمُنْجَرُ:

بهما نا (النَجْرُ) دئ ۵ التَّاسِرُ: نهو كهسهى بهكونه لوتى دمهفشكىنى ۵ دمشگوترئ: (ما بالدار ناخر) كهمس له خانومه كدا نيه ۵ همروا ناوه بؤ بهرازی زینه خرو ۵ گویدرئز.

النَّخْرَةُ مِنَ الْعِظَامِ: نَيْسَقَانِيك مَوْخَى تَيْدَابِن، واته نَيْسَقَانِي كلؤر ۵ همروا وشهى (النَّخْرَةُ) ناوه بؤ نهمسب، بؤ گویدرئز ۵ النَّخْرَةُ: پيشهوهى لوت ۵ بهكئك لهكونه لوت ۵ النَّخْرَارُ، وهجاخزادهى بهفيزو خؤبهزلزان ۵ ترسنوك ۵ لاواز ۵ النَّخْرُ: حوشترئكه تا لمبؤزى نهخورئنى شيرنادا ۵ النَّخْرُ: فيشكه ۵ هينگه ۵ دمنگ دهربرين بهلوت ۵ نَخْرَبُ الشَّيْءِ: شتهكهى كون كرد ۵ النَّخْرُوب، كوني بچوك ۵ غارِيب النحل: خانهى شانِه همنگوين؛ نهو كونه بچوكانهى ههنگ له ميو دروستيان دمكا بؤنهوهى همنگوينيان تيدا كؤبئتهوه ۵ نَخْرَةٌ بَحِيدَةٌ نَخْرًا: بهمهفيزه تيوهى ژمنى ۵ نَخْرَةٌ بِكَلِمَةٍ: بهمسه دئى نازاردا.

نَخَسَ الدَّابَّةَ نَخْسًا: لهسمتى ولاخهكهيهوه ژمنى يان لهكه لهكهيهوه ژمنى بؤنهوهى باش بپروا.

نَخَسَ الرَّجُلَ رِيهًا: بپاومهكهى دمنهدنه دا، نيزعاجى كرد، دهرى كرد.

نَخَسَ الْبِكْرَةَ: كوني بهكرمهكهى بهپوازو شتى وا تهنك كردموه ۵ دواى نهوهى فراوان بوو ۵ (فهى منخوسة ونخيس).

نَخَسِيَ السَّبْعُ رُغْمًا نَخْسًا: حوشترمهكه توشى نهخؤشى ورگ شوؤرى و زؤربوونى گوشتى بندهستى بوو ۵ يان توشى گرپوى بن كلكى بوو ۵ تناخست القنم: مهرپو بزنهكان لهسهرما خربوونهوهو پالئان لهبهك دا ۵ تناخس الغدران: زلكاومكان ناوى ههنديكئيان چووه ناو ههنديكئيانوه ۵ النخس والنخاس: نهمهفيزه يان

ههر دارو ناسنئك ولاخى پئى لئى بخوردرئى ۵ النَّاسِ، دهرديكه توشى بندهستى حوشتر دهمبئى ۵ همروا گرپوى توشى بنكلكى نازهل دهمبئى ۵ كهلهكئوى گهنج ۵ النَّخاس: نهوهى كوني بهكرهوه شتى واى پئى تهسك دهمكرئتهوه ۵ كؤلهكهيهكه لهمبهرو نهوبهرى دپوهخانئى مال دهجهفئندرئى ۵ النَّخاسة: نهو پوازو شتانهى كوني بهكرهى پئى تهسك دهمكرئتهوه ۵ پيشهى تهسك كردنهوهى كوني بهكره ۵ النَّخاس: فرؤشيارى نازهل و كؤيله ۵ جهلهبجئى ۵ النَّخوس: كهلهكئوى گهنج ۵ النَّخيس: شوئنى لئى بهستنى قهياسهوه جهبل لهكهزاوهى بچوك بهسمر بهشتى حوشترموه ۵ النَّخيسَة: ماستئى مهرپو بزنى بهتئيكه لاوى ۵ تامئى مزر كه لهشيرئنى و مزرئى تئيكهل بووبئى ۵ رؤنهكهره.

نَخَسَ الرَّجُلُ نَخْسًا: بپاومهكه لاواز بوو.

نَخَسِيَ فُلَانًا: نازارى فلانكهسى دا ۵ ههئيناو خستيه جمو جؤل.

نَخَسِيَ الشَّيْءَ شَيْئًا: تويكئى لهشتهكه كردموه ۵ كاكلهى شتهكهى گرت.

نَخَسِيَ الشَّيْءَ نَخْسًا: شتهكه لاي خواروى رزئى كهلكئى نهما.

نَخَسَ الرَّجُلُ: بپاومهكه كزو لاواز بوو.

تَنَخَّشَ إِلَى كَذَا: چوو بؤلاى فلان شت.

نَخَسِيَ نَخْصَةً: كزو لاواز بوو پئىستئى چرچئى تئيكهوت.

نَخَسِيَ الْكِبْرَ أَوْ الْمَرَضَ الْحَيَوَانَ: پيرئى يان نهخؤشى جهيوانهكهى لاواز كرد.

نَخَسِيَ لَحْمَهُ نَخْصًا: گوشتئى نهما، كزو لاواز بوو ۵ انخصه الكبر أو المرض: پيرئى يان نهخؤشى لاوازئى كرد ۵ انخصن لحمه: بهمانا (نخصن) دئ

◊ النَّاحِصُ: نهو کسهی پیری کزو کۆنه‌واریی کردین ◊ ده‌گوتری: (عجوز ناخص) پیری که پیری کزو لاوازی کرده و پیستی چرچ و لویج کرد.
نُحِطُ اِلَى الْقَوْمِ نُحْطًا: له‌نکاویک هاته‌دمر بؤناو خه‌لکه‌که.

نُحِطُ عَلَيْهِ: ته‌که‌ببوری کرد به‌سهریا.

نُحِطَ بِهِ: هسهی ناشیرینی ناراسته کرد، جوینی پیندا ◊ النُّحْطُ: مؤخ ◊ نهو ناوهی له ویلداش دایه.

نُحِجَ بِالْحَقِّ فِرْعَاؤًا: ددانی به‌حقوق و راستی دا نا.

نُحِجَ الذَّبِيحَةَ نُحْمًا: زیدم‌روی کرد له‌سهربرینی کوشتییه‌که‌دا نوخاعی شه‌وکیشی هه‌لیری.

نُحِجَ الْعَرْدُ نُحْمًا: جلّه‌دارمه‌که ناوی تن تزا، ناوی تینگه‌را ◊ اِنْتَحَعَ عَنْ أَرْضِهِ: له‌زه‌وی و زیدی خوی دوورکه‌وته‌وه ◊ تَنَحَّجَ السَّحَابُ: به‌مانا (اِنْتَحَجَ) دئ ◊ تَنَحَّجَ فُلَانٌ: فلانک‌سه‌ی به‌لغهمی فری دا ◊ الْمُنْحَجُ: شوینی برینه‌وه‌ی نوخاع له‌نیوان ملو سه‌ردا ◊ النُّحَاجُ: دم‌زوه ده‌ماریکه له‌ناو عمودی هه‌فه‌ره‌ی پشت دایه‌و پیمه‌سته به‌میشکه‌وه ◊ النُّحَاعَةُ: به‌لغهم که له‌فورگه‌وه دپته دمر.

نُحِفَ نُحْفًا وَغِيْفًا: فیشکاندی، دمنگی خوی به‌لوت دهربری ◊ پیرماندی لوتی خوی پاک کرده‌وه ◊ بزمی ◊ اُنْحَفَ: زوری مشه‌مش و گنه‌گنه کرد ◊ النُّحَافُ: گۆرموی، خوف، کاله ◊ النُّحْفَةُ: چالایی له‌سهر کیو.

نُحِلَ الشَّيْءُ نُحْلًا: شته‌که‌ی بی‌زایه‌وه.

نُحِلَ الدَّقِيقُ: نارده‌که‌ی بی‌زا.

نُحِلَ السَّحَابُ الْمَطْرَ: هه‌ور بارانی باراند ◊ نُحِلَ الشَّيْءُ: بۆزیدم‌روی له‌مانای (نُحِلَهُ) دئ ◊ ده‌گوتری: (نُحِلَ السَّحَابُ الْمَطْرَ) هه‌ورمه‌که زوری

باران باراند. ◊ اِنْتَحَلَ الشَّيْءُ: له‌شته‌که باشه‌که‌ی هه‌لبژارد ◊ اِنْتَحَلَ السَّحَابُ الْمَطْرَ: هه‌ور بارانی باراند ◊ تَنَحَّلَ الشَّيْءُ: به‌مانا (اِنْتَحَلَ) دئ ◊ الْمُنْحَلُ: بی‌زنگ ◊ النُّحَالَةُ: سه‌رکویزر، سو ◊ نه‌وه‌ی ده‌می‌نی‌ته‌وه له بی‌زنگه‌که‌دا دوا‌ی له‌بی‌زنگ دان ◊ النُّحْلَةُ: دارخورما ◊ النُّحَيْلَةُ: شتی له‌بی‌زنگ دراو و پالفته‌سه‌ کراو ◊ ده‌سگوتری: (بذل له نخلة قلبه) پالفته‌ی دلی پیندا. ◊ نَحِمَ نُحْمًا: گۆرانی باشی گوت.

نَحِمَ نُحْمًا: زمانی گیراو هسه‌ی بی‌نه‌کرا.

نَحِمَ نُحْمًا: به‌لغهمی فری دا ◊ النُّحَامَةُ: به‌لغهم ◊ نُحِنَخُ: به‌په‌له‌ رویی ◊ نُحِنَخَ الْإِبِلُ: حوشرمه‌که‌ی بیخ دا ◊ ده‌سگوتری: (نُحِنَخَ بِالْإِبِلِ) ◊ نُحِنَخَ فُلَانًا: فلانک‌سه‌ی ترؤ کرد، دهری کرد ◊ تَنَحْنَحَتِ الْإِبِلُ: حوشرمه‌که بیخی خوارد؛ پالکه‌وت.

نُحَا نَحْرًا: شانازی کردو خوی به‌زل زانی.

نُحَا فُلَانًا نَحْرًا: مه‌دحی فلانک‌سه‌ی کرد.

نُحِيَ نَحْيًا نَحْرًا: شانازی کردو خوی به‌گه‌وره زانی ◊ اُنْحَى: پیاومتی و ره‌وشتی به‌رزی زیادییان کرد ◊ اِنْتَحَى: شانازی کرد لوتبه‌رزی نواند ◊ اِنْتَحَى عَلَيْنَا: شانازی به‌سه‌ردا کردین ◊ اِنْتَحَى مِنْ كَذَا: خوی له‌و شته‌ی پاراستو بی‌زی ئی کرده‌وه ◊ اِسْتَنَحَى مِنْهُ: خوی ئی پاراستو بیری ئی کرده‌وه ◊ التَّحْرَةُ: پیاومتی و مه‌ردایه‌تی ◊ فِيزُو خۆبه‌زلزانی.

نُدَأَ اللَّحْمَ نُدْأً: گۆشته‌که‌ی برژاند پیشاندی ◊ به‌وه: که خستیه ناو ناگروه‌وه زیر بشکۆو زیلی خست.

نُدَأَ الْمَلَّةَ: فو‌لکه‌ ناگردانی دروست کرد تهن‌دوری داناو ناگری تیدا کرده‌وه بؤ نان برژاندن و شتی

جوانسه‌کانی بیر شینگیر و دانیشتوانی
ماتمه‌ینه‌که بینیته‌وه ◊ النَّدَبُ: چوست و
چالاک و خیرا گورج و گۆل ◊ ناده‌میزادی
نه‌جیب و ره‌وشت به‌رز ◊ نهمسی ره‌سمن ◊
النَّدَبُ: شوینکه‌ی برین ◊ شوینی پاشماوه‌ی
برین ◊ شتیک گرمی له‌سهر بکری ◊ که‌وانیک
تیره‌که تیز به‌اوینزی ◊ النُّبَّةُ: له‌زاروه‌ی
نه‌حویبان دا به‌مانا بانگ‌کردن و هاوار لیکراو
دی، دمگوتری: (وا عمده) (وا معتصماه).

فَدَحَ الشَّيْءَ نَدْحًا: شته‌که‌ی فراوان کرد ◊ اِنْتَدَحَتِ
الْفَنَمُ فِي مَرَابِضِهَا: مه‌رو بزنه‌کان له‌ حه‌وشه‌و
کوزو ناغه‌له‌کانیان دا بلاو بوونه‌وه‌و په‌رته‌وازه
بوون ◊ تَنَدَّحَتِ الْفَنَمُ فِي مَرَابِضِهَا: به‌مانا
(اِنْتَدَحَتِ) دی ◊ المندرحة: دمگوتری: (أرض
مندرجة) زه‌وییه‌کی فراوانه ◊ دووره ◊ همروا
دمگوتری: (ولك عَنْ هَذَا الْأَمْرَ مندرحة)
له‌کاره‌که‌دا نه‌تۆ مه‌ودای فراوانت همیه‌و
دمستت کراومیه ◊ التَّنْحُ: به‌مرفراوان ◊ زور ◊
النَّدْحُ: قورس ◊ تارمایی، شتیک له‌دورمه‌و
بیبینی ◊ التَّدْحَةُ: زه‌وی به‌مرفراوان ◊ ده‌شتایی ◊
دمگوتری: (انك لفي ندحة من الأمر) نه‌تۆ له‌م
کارمدا مه‌ودای فراوانت له‌به‌رده‌م دایه ◊
مه‌جالت کراومیه ◊

نَدَّحَهُ نَدْحًا: به‌رمو روی بوو، خوی بی کیشا ◊ اُنْدَحَهُ:
به‌مانا (نَدْحَهُ) دی ◊ تَنْدَحُ: زور خوی هه‌لکیشا،
زوری کاری سه‌روه‌ری پال خوی دان و هیجیانی
نه‌کردیوون ◊ المِنْدَحُ: که‌سینک خویزی و هیج و
پوج بی گوی نه‌دا به‌وه‌ی چ به‌خه‌لکی ده‌لی یان
خه‌لک جی بی ده‌لین له‌هسه‌ی ناشیرین.

فَدَّ الْبَعِيرُ رَحْمَهُ نَدًّا وَنَدْرًا: حوشتره‌که به‌له‌سه بوو ◊
ده‌شگوتری: (نَدَّتِ الْفِكْرَةَ عَنِ) هکرم تهرمه‌وو
بیرم رۆیشت ◊ نَدَّتِ الْكَلِمَةَ: وشه‌که نایه‌ته زهر

وا ◊ النَّدَاةُ: سووایی ده‌وری خور له‌کاتی
هه‌لاتن و ناوابوونی دا ◊ النَّدَاةُ: توینکی گوشت
که ره‌نگی له‌وی تری نه‌جی ◊ پارچه رومکیک
که به‌جیاو دوور له‌وی تر روابی ◊ النَّسِيءُ:
سووایی خور له‌کاتی هه‌لاتن و ناوا بوونی دا ◊
النَّسِيءُ: همر خواردنیک به‌ پیشاندن له‌زیر
ناگردا یان به‌برزاندن به‌که‌لکی خواردن بی ◊
دمگوتری: (لحم نديء).

فَدَبَ فُلَانًا إِلَى الْأَمْرِ نَدْبًا: فلانکه‌سی بانگ کرد بو
نه‌نجامدانی کاره‌که.

فَدَبَ الْمَيْتَ: مردووه‌کی لاواندموه وایه شیرمی بو
کرد.

فَدَبَ الْجُرْحُ نَدْبًا: برینه‌که شوینکه‌کی ره‌ق هه‌لات ◊
هه‌تماعه‌ی کرد.

فَدَبَ جِسْمُهُ: جه‌سته‌ی شوینی برینی پیوه دیارن.

فَدَبَ نَدَابَةً: چوست و چالاک بوو ◊ گورج و گۆل
پاپه‌ری ◊ اُنْدَبَ جِسْمُهُ: شوینکه‌ی به‌جه‌سته‌وه
جی هیشت.

فَدَّ بِهَ لِلْأَمْرِ: ناردی بو نه‌نجامدانی کاره‌که ◊
کاره‌کی خسته نه‌ستوی خوی ◊ اِنْتَدَبَ الشَّيْءُ:
شته‌که ناسان و به‌یهدست بوو ◊ ناشکرا بوو ◊
اِنْتَدَبَ لِلْأَمْرِ: خوی بو کاره‌که تهرخان کردو
هه‌ولی نه‌نجامدانی داو په‌له‌ی کرد بو جیبه‌جی
کردنی ◊ اِنْتَدَبَ فُلَانًا لِلْأَمْرِ: بانگی فلانکه‌سی
کرد بو گرتنه نه‌ستوی کارو نه‌نجامدانی ◊
المنسروب: به‌زمانی دانیشتوانی مه‌که‌ه واته:
په‌غه‌مه‌رو ره‌وانه‌کراو ◊ که‌سینک له‌جیاتی
به‌مکیکی تر کاره‌که نه‌نجام بدا جیگرو و مکیل ◊
کرداری سوننمت و په‌سهند لای خواو لای شهرع
◊ النَادِبَةُ: ناهرمتیک شین بگیری و وایه‌شیره بکا
◊ به‌پیاوی مردو دا هه‌لبلی و ره‌وشته

کونترولی یاساو ریئسای زمانهوه، هاعیده
 نایگریتهوه ۵ نَدُّ بفلان: عهیبو عاری
 فلانکسی ناشکراکردن ۵ نَدُّ القطیع: جه‌له‌به
 نازده‌له‌که‌ی پهرته‌وازه کردن ۵ نَدُّ صرته: دنگی
 نارمزیی به‌رز کردهوه ۵ تناد القوم: خه‌لکه‌که
 به‌رته‌وازه بوون ۵ النَّسَادُ: رزق و رُوْزی ۵
 دمگوتری: (لیس لم نَادَ) نه‌وانه رزقیان نیه ۵
 النَّدُّ: جوْره رومه‌یکه لاسکه‌که‌ی دمکری به‌بخور
 ۵ النَّدُّ: هاوشان و رکا‌به‌ر ۵ التَّدیدُ: به‌مانا (النَّدُّ)
 دی.

فَلَمَّا الشَّيْءُ نَدْرًا شته‌که به‌ریووه هه‌لومری ۵ هَزَّ
 الفُضْنُ فندرت منه الشمار: لقه‌که‌ی راوشاند
 میوه‌ی ئی هه‌لومری ۵ دمشگوتری: (ندر العظم
 عَنْ مَوْضِعِهِ) ئیسقانه‌که له‌شوینی خوی
 دهرجوو.

فَلَمَّا فِلَانٍ فِي الْعِلْمِ وَالْفُضْلِ فَلَانِكْسٍ له‌عیلمو
 زانیاری دا پئیش کهوتو هاو وینه‌ی کهمه.

فَلَمَّا الْكَلَامِ نَدْرًا قسه‌که ره‌وان و کاریگه‌ر بوو ۵
 أندر: شتی ناوازه‌ی هینا ۵ قسه‌ی عمنتیکه‌ی
 کردن کاری کس نه‌کردووی نه‌نجام دا ۵ أَنْدَرَ
 الشَّيْءُ: شته‌که‌ی داشکاند ۵ دمگوتری: (أندر
 التاجرُ من حسابي كذا) بازرگانه‌که له‌حیسابی
 من نه‌ومنده‌ی داشکاند ۵ أندر العظم من وضعه:
 ئیسقانه‌که‌ی له‌شوینی خوی جولاند ۵ تنادر:
 قسه‌ی عمنتیکه‌و خوْشی گیرانه‌وه ۵ تنادر علی
 فلان: گالته‌ی به‌فلانکس کرد ۵ تنادر علينا:
 جار جار ده‌هاته لامان ۵ اِسْتَنْدَرَ: شته‌که‌ی
 به‌ناوازه‌و نادر زانی ۵ اِسْتَنْدَرَ القوم أثر فلان:
 خه‌لکه‌که‌ شوین ریبازی فلان که‌وتون و
 کاریگه‌ری نه‌ویان به‌سه‌رموه دباره ۵ اِسْتَنْدَرَ
 الحيوان الرُّطْبَ: حه‌یوانه‌که له‌لومری تازه گه‌را

۵ النَادِرَةُ: قسه‌ی گالته‌و گه‌پ ۵ دمشگوتری: (هو
 نادرة زمانه) نه‌و مروْفه تافانه‌ی رُوْزگاری
 خویمتی ۵ النَّسْرِي: دمگوتری: (لَقَيْتُهُ التدری)
 کهم گهم توشی بووم ۵ النَّسْرَةُ: پارچه‌ی زیرو
 زیو که له‌کان دا دهمده‌مئندری ۵ النَّسْرَةُ:
 دمگوتری: (لايكون ذلك إلا لندرة) نه‌و شته
 که‌مجار وادمبی، واری دمه‌کوی.

فَلَمَّا فَلَانًا بِالشَّيْءِ نَدَسًا زه‌بریکی سوکی له‌فلان
 دا.

فَلَمَّا الْأَرْضَ بِرَجْلِهِ بِمَاجِي بِيْهْرِكِهِ له‌زه‌وی
 کرد. ۵ تَنَسَّهْ بِكَلِمَةٍ به‌هینواشی جنیوی بی دا.

فَلَمَّا بفلان الأرضَ فَلَانِكْسِي به‌زه‌وی دا دا
 خستی.

فَلَمَّا الشَّيْءَ عَن الطريقِ شته‌که‌ی له‌ریگا
 دوورخسته‌وه.

فَلَمَّا نَدَسًا زيرهك بوو، زور به‌وردی له‌نیشه‌کان

ورد بووه ۵ دنگی به‌نه‌سپایی و نزمی زوو
 بیست ۵ نَادَسَهُ: زه‌بری ئی دا ۵ ناو و ناتووری
 ناشیرینی ئینا ۵ تَنَسَسَ ماءُ البئر: ناوی بیره‌که
 له‌هر جوار لایه‌وه سه‌ر ریژی کرد ۵ تَنَسَسَ
 الرجلُ: پیاو‌مه‌که به‌زه‌وی دا دراو که‌وت، کوژرا ۵
 تَنَسَسَ الحَبْرَ وعنه: له‌هه‌واله‌که‌ی کۆلیه‌وه
 هه‌ولی دا پئیش هه‌موو کس نه‌و بیزانی ۵
 النادس من الرماح: رمیی وه‌شاو و به‌کاره‌اتوو
 له‌لیدان دا ۵ النَّسَسُ: دنگی نزم ۵ النَّسَسُ:
 عه‌قل و لیزانی ۵ النَّسَسُ: نه‌و که‌سه‌ی تیکه‌لاوی
 خه‌لک دهبی و نمرکی خوی ناخاته سه‌ریان.

فَلَمَّا عَن الشَّيْءِ نَدَسًا: باسی شته‌که‌ی کرد،
 له‌شته‌که‌ی کۆلیه‌وه.

فَلَمَّا القطنَ لؤکه‌که‌ی شی کرده‌وه هه‌لاجی کرد.

نَدَصَى الشَّيْءُ مِنَ الشَّيْءِ: شتهکه لهشتهکه دمرجوو
هاته دمر ۵ دهگوترئ: (نَدَصَتِ النَّرَاةُ مِنَ التَّمْرَةِ)
ناوکه خورماکه له خورماکه هاته دمر ۵ نَدَصَتِ
العَيْنُ: جاومه زهق و دمر په رپو بوو.

نَدَصَى البَطْرَةَ: دومه له کهه گوئی کیم و زوخاوی نی
دهرهات.

نَدَصَى الْقَوْمَ: شه ری توشی خه لکه که کرد ۵
الْمِنْدَاصُ: دهگوترئ: (رجل منداص) پیاویکی
شه پانی و بهد ره وشته همر هه وئی نهومیه تی
کاری و ابکا خه لک نه زیمت دا ۵ (امراة منداص)
نافرمتیکی عمقل سوک و چمه جهناوه.

نَدَعَّ فُلَانًا نَدْعًا: له فلانکه سیه وه ژمنی،

نَدَعَّ المَرَاةَ: دلداری له گه ل نافرمته که کرد.

نَدَعَّ اعْتَرَبَ فُلَانًا: دوپشک به فلانکه سیه وه دا.

نَدَعَّ فُلَانٌ فُلَانًا: فلانکهس جنیوی به فلان دا ۵
انَدَعَّ فُلَانٌ: خراپه له گه ل فلانکهس کرد ۵ نَدَعَّ
العَيْنَ: ناردی به هه ویره که کرد ۵ نَادَعَّ المَرَاةَ:
دلداری له گه ل نافرمته که کرد ۵ اِنْتَدَعَّ:
پیکه نینه کهه هیواش کرد ۵ المِنْدَعُ: رمب
ومشین ۵ جنیو دمر، زمان پیس ۵ النَّدَعَةُ:
سپییایی بنکی نینوک ۵ نَدَفَتِ الدَّابَّةُ: و لآخه که له
رؤیشتن دا په لهی کرد، خوشرپو بوو ۵ نَدَفَتِ
السَّمَاءَ بِالْمَطَرِ وَبِالْبَلَجِ: ناسمان بارانی باراند،
به فری باراند ۵ به فری تی کرد.

نَدَفَ القَطَنَ: به نامیری هه لاجی لؤکه کهه شی
کرده وه ۵ اِنْدَفَ: حمزی له دمنگی عودو که مان
بوو ۵ اِنْدَفَ الدَّابَّةَ: به خیرایی و به زهخت
و لآخه کهه نی خوری ۵ نَدَفَ القَطَنَ: لؤکه کهه
زور شی کرده وه ۵ المِنْدَفُ وَالمِنْدَقَةُ: نهو دارو زئی و
حه بله ی هه لاج لؤکه هه پی شی دمکاته وه ۵

النَّدَافَةُ: پیه شی هه لاجی ۵ النَّدَافَةُ: نهو ورده
خشت و خاشاکه ی له لؤکه ده که و پته خوار
له کاتی هه لاجی کردنی دا ۵ النَّدَافُ: هه لاج; نهو
کهسه ی لؤکه کهه شی دمکاته وه یان نهو نامیری
لؤکه کهه پی شی ده کرتیه وه ۵ النَّدَفَةُ: شتی
کهه، چوریک.

نَدَّلَ الشَّيْءَ نَدْلًا: شته کهه ی به خیرایی گواسته وه ۵
شته کهه ی دزی ۵ به دهستی خوئی شته کهه ی له
شوینی خوئی دمرهینا.

نَدَّلَ نَدْلًا: چلکن بوو ۵ اِنْتَدَّلَ الشَّيْءُ: شته کهه ی

هه لگرت توانی هه لی بگری ۵ تَنَدَّلَ بِالْمِنْدِيلِ:

به په رپو سه ری شته کهه ی سه ری ۵ نَوَدَّلَ: له

به په ری شه پله لئی دا، توشی له رزین بووه ۵

الْمِنْدَلُ: له سه دره حتی بو نخوش ۵ چوریکه له

فالگرتنه وه و کوله و منانی کاهین و دست بر

به کاری دینن بو دوزینه وه ی شتی ونبوو ۵

الْمِنْدِيلُ: پارچه هوماشیکه ی بچوکی جوارگوشه یه

به گوردی پیی دهگوترئ ده سه سه ر دم و چاو و

دهستی پی وشک ده کرتیه وه ۵ النَادِلُ: که سیک

خواردن و خواردنه وه پیشکش به خه لک بکا ۵

نَدِمَ عَلَى الامرِ نَدْمًا: له کاره که په شیمان بووه،

خه فه تی پی خوارد ۵ اِنْدَمَ: په شیمانی کرده وه

۵ نَادَمَهُ مَنَادِمَةً وَنَدَامًا: هاوکاری کردو

هاونشین بوو له خواردنه وه دا ۵ نَدَمَ عَلَيْهِ:

به مانا (النَّدَمَةُ) دئی ۵ تنادم القوم: خه لکه که

دانیشن بو خواردنه وه ۵ تَنَدَمَ عَلَى الامرِ:

خه فه تی خوارد له سه سه ر نه وه ی نهو کاره ی

کرده وه ۵ اِنْتَدَمَ الامرُ: کاره که ناسان بوو ۵

الْمِنْدَمُ: په شیمانی ۵ الْمِنْدَمَةُ: هه رشتیک مروف

هه لئی بو په شیمان بوونه وه ۵ النَّدِيمُ: هاو ریئ

سه رمیزو شه رابخواردنه وه.

نَدَمَ الرجلُ نَدْمًا: پیاوه که هاواری کرد.

شىئى لى پەيدا بوو ۋە ئالدىنقى: وشەپەك يان كىردەمىيەك ئەومىندە ناشىرىن بىن عەرەق بەمىرۇف بىكا ۋە كىردارو گوختارى شەرم ناومەر ۋە ئالدى: يانەو ئەنجومەن ۋە دىووخانە شۆينى كۆبىوونەھەي گەل ۋە ھۆز ۋە يان شۆينى كۆبىوونەھەي چىنئىكى تايىبەتى خەلك ۋە ھەكوو يانەي مامۇستايان، يانەي ئەفسەران ۋە ئالدى: لايەن ۋە دەقەر ۋە (نادىيات الشئى) سەرمەتاي شت ۋە نۆنەخشەي شت ۋە ئالدى: شەونم ۋە ھەلمى ناوہ بەرز دەبىتتەھە بۇ ھەوا لەچىنە ساردەكانى ھەوادا خەست دەبىتتەھە ۋە لەشەودا لەشۆيەي دىلۆپە بارانى زۆر ورد دا دەبارىتتە سەرم زەمى ۋە ھەروا ناوہ بۇ باران ۋە بۇ سەخاومت ۋە بەخشندەيىو خىرو بىر ۋە ئالدى: بەكجار واتە: (اسم مرة) يە ۋە يانەو ئەنجومەن ۋە كۆمەلە مەرفۇقەك لەيانەيەك دا كۆبىنەھە بۇ پراوئىز كىردن ۋە باسو لىكۆلئىنەھە دەربارەي كارىك ۋە (دار الندوة) ھەر خانو ۋە بالەخانەپەك خەلك تىيدا كۆبىنەھە بۇ باسو پراوئىزو لىكۆلئىنەھە ۋە قورەبىشەيە عەرەبەكان لە پىش ھاتنى ئىسلام ئەم جۆرە يانەو ئەنجومەنەيان ھەبوو تىيدا كۆدەبىوونەھە (قصي كرى كىلاب) كە يەككە لە باپىرە گەورەكانى پىغەمبەر لە رۆزگارى خۆي دا بىياتى نابوو دوايى پىشتا ۋە پىشتا بۇ ئەو بەرمەبە مایەھە ۋە موعاويە لە رۆزگارى خۆي دا كرى ۋە كرى بە (دار الإمارة) ۋە ئالدى: تەر ۋە ئالدى: بەمانا (التدي) دى ۋە يانەي گەل ۋە ھۆزو شۆينى كۆبىوونەھەيان بۇ باسو پراوئىز دەربارەي كارى گىرنگ ۋە دەشگوترى: (ھەم ندى الكف) ئەوانى سەخى سەروشتەن.

ئالدى: الإبل: حوشترەكانى بەكۆمەل لىخوپىن ۋە ئالدى: الأمر: كارمەكە جىگىر بوو ۋە ئالدى: دەگوترى: (رجل مندة) پىاوتكە زۆر ھاوار دەكاو دەقەرىنى ۋە ئالدى: دىنگ ۋە ئالدى: داكۆكىكارو مەنەكەرو لەمبەر ۋە پەرزىن.

ئالدى: القرم ندرأ: خەلكەكە لە يانە كۆبىوونەھە.

ئالدى: القرم: خەلكەكەي لەيانە كۆكردەھە ۋە دەشگوترى: (ما يندرهم النادي) يانە بەشىان ناكا ئەومىندە زۆر جىگىيان نابىتتەھە.

ئالدى: الشئى ندى وندارة: شتەكە تەرىبوو شەي ھەئىنابەھە ۋە ندىت الارض: زەبىيەكە شەونم لىي دا.

ئالدى: فلان: فلانكەس بەخشندە بوو سەخاومتى زۆر كەسى گرتەھە ۋە دىنگى خۆش كە دىرئز بىكرىتەھە ۋە بەبەرزى بگوترى ۋە ندى فلان: فلانكەس بەخشش ۋە پىاومتى زۆر بوو ۋە دىنگ ۋە سەداي خۆش بوو ۋە ندى الشئى: شتەكەي والى كىرد تەر ۋە شىدار بى ۋە ندى الشئى مناداة ونداء: شتەكە دەركەھوت ۋە ندى التبت: رومەكەكە بىگەيى ۋە تىكەلا ۋە ندى فلان: بانگى فلانكەسى كىرد بەدەنگى بەرز ۋە لەيانە دا لەگەلى دانىشت: پراوئىزى بى كىرد ۋە شانازى بەسەردا كىرد ۋە ندى بىر: نەينىيەكەي ناشكرا كىرد.

ئالدى: الشئى: شتەكەي تەر ۋە شىدار كىرد.

ئالدى: الفرس: ئەسپەكەي ھەلىنگ دا تا عارمەي بى كىرد ۋە ئالدى فلان: فلانكەس عەتاو بەخششى زۆر بوو ۋە ندى القوم: خەلكەكە ھەندىكىيان بانگى ھەندىكىيان كىرد ۋە لە يانە دا كۆبىوونەھە ۋە ئالدى: يانەي گەل ۋە ھۆزو دىووخانەي عەشرەت ۋە شۆينى پراوئىزو ھەسە گۆرپەنەھەي ناو خۆيان ۋە ندى المكان: شۆينەكە تەرىبوو تەرايى

ئىدى الصوت: دىنگ خۇش ۋ يان دىنگى باش
دەروا ۋ پىشوو دىرئە بۇ دىنگ ھەلدان ۋ التىيان:
تەپبوو، شىدار.

فَقْرُ الشَّيْءِ: شتەكەى لەسەرخۆى پىيوست كىرد.

فَقْرٌ بِالشَّيْءِ نَذْرًا وَنَذَارَةً: بەشتەكەى زانى و لىى
بەناگا بوو ۋ دىگوتىرئ: (كزروا بالعدو)
بەدوژمنەكەيان زانى و چاودىزى ھەئس و
كەوت و جىم و جولى ئەويان كىرد.

أَنْذَرَهُ الشَّيْءُ: شتەكەى پى زاناندو ھۆشدارى دايە
كە و رىيائ بى ۋ تىئاذر القوم: خەلكەكە
ھەندىكىان ھەندىكىانىان لەشەر ۋ خراپەكارى
ترساند ۋ التىازة: ترساندن، ھۆشدار كىردن ۋ
التىئز: ھۆتۆ، ئەھوى بەندە لەسەر خۆى پىيوست
دەكا بۇ پەروردگارى لە بەخشىنى مال يان
لەنەنجامدانى تاغەت ۋ التىذير: ترساندن،
ترسىنەر ۋ التىذيرة: ئەھوى مروؤ بەشىئەى
نەزرو ھۆتۆ دەيبەخشى ۋ تىذيرة الميىش: پىشەتاي
سوپا، ئەو بەشە سوپايەى دەبنە رەصەدو
چاودىزى بەسەر دوزمنەھو سات بەسات ھەوالى
جىم و جولى سوپاى دوزمن بەسوپاى لەمەر
خۇيان دىگەپەنن.

فَقَّحَ الماءُ أَر المَرَقَ: ناو يان عارمق دلوپ دلوپ
ھاتەدەر ۋ التىذعة: ھەترە ناو و شتى لەو جۆرە.

فَقْدَلٌ نَذَالَةٌ وَنُذُولَةٌ: خۆپىرى بوو ھىچ و پوچ كەوتە
دەشتى ۋ النرجس، نىرگس ۋ جەند جۆرىكى
ھەپە بۇ جوانى و رازاندنەھوى باخچە و بۇنى
خۇش دەرويندىرئ، ھەروا خۆپىر كىش دەروئ ۋ
النرجسية: جۆرە شزوزىكى جنسىيە مروؤفەكە
ھەزى لەخۆپەتى.

النارجيل: رىگەزى درەختى خورمايى، فرەجۆرە
دەرويندىرئ بۇ جوانى، ھەندىكى بەردارە، ئەم

جۆرە بۇ سود وەرگرتن لەبەرەكەى دەرويندىرئ
بەرەكەپشى گۆيزى ھىندىيە، رۇنىكى ئى بەرەھەم
دەھىندىرئ باشتىن رۇنە ۋ النارجيلة: نىرگەلە،
ئامپىرىكى توتن كىشانە لەجىياتى سەبىلە و
قەئنەو جگەرە دەخورى، لەسەرەتادا قاعىدەى
ئەم ئامپىرە لەدارى گۆيزى ھىندى دروستكراوہ
دوایى لەشوشە دروست كراوہ ۋ التىرؤ: يارى
تاوئە ۋ (صندوقتيك و چەند داشىكن) ۋ التىرؤن:
رەمەكىكى بچوكى بۇنخۇشە پەلكە گەلاكانى
دىرئز رەنگى زەردى مەپلەو شلەپە ۋ الناردىن:
بەمانا (التىرؤن) دى ۋ التىارنج: نارنج;
درەختىكى بەردارە ھەمىشە سەھوزە جەند
مەترىك بەرز دەبىتەھو بۇنى خۇشە، گولى
سپى دەردەدا، گولەكەشى بۇنىكى زۆر خۇشى
ھەپە، لەومرزى بەھاردا گول دەكا، بەرەكەى
لەشئەى پرتەقال دايە تامى زۆر ترش و
مەپلەو تالە ۋ لە گولەكەى گولاو دروست
دەكرئ غەترە شتى و اشى ئى دروست دەكرئ ۋ
توتىكەكەشى بىرى دەرمانى ئى بەرەھەم
دەھىندىرئ.

فَزَاٌ بَيْنَ القَوْمِ نَزْأً وَنَزْأَةً: دزايەتى خستە نىوان
خەلكەكەھو ۋ دىگوتىرئ: (نزأ الشيطان بينهم).

فَزَاٌ عَلَيْهِ نَزْأً: سواری بوو، چووه كۆلى.

فَزَاٌ فَلاناً وَعَلَيْه: سواری فلان بوو چووه كۆلى.

فَزَاٌ فَلاناً عَنِ الشَّيْءِ: فلانكەسى لەو شتە گىپراپەھو.

فَزْوًىٌ بِهِ: خۇشى وىست، عاشقى بوو ۋ التىزأ:

دىگوتىرئ: (رجل نَزَأَ بكذا) پياويكە شىت و

شەيداي ئەو شتەپە ۋ التىزئ: دىگوتىرئ: (فلان

نَزَأَ) فلانكەس ھىتتەھو ئاشوبگىرە دزايەتى

دەخاتە نىوان خەلكەھو ۋ كوندەى بچوك،

دىكەكى بچوك.

نَزَحَ نَزْحًا وَنَزْحًا: دوورکه و تهوه ◊ دمگوتری: (نَزَحَتِ الدَّارُ) خانومه‌کی دووره ◊ (نَزَحَتِ البُرُ) بیره‌که ناوی داکهوت، کهم بوو، ناوه‌کهی دوورکه و تهوه.

نَزَحَ البِئْرَ وَغَرَمَهَا نَزْحًا: بیره‌کهی دهردا تا ناوه‌کهی کهم بوو یان همرناوی تیدا نه‌ما.

نَزَحَ بفلان: فلانکس له‌ولاتی خوئی دوورکه و تهوه و دیار نه‌ما و دیار نه‌بوونه‌کهی دریزه‌ی کیشا.

انزَحَ الشَّيْئُ: شته‌کهی دوور خسته‌وه ◊ انزَحَ البِئْرُ: بیره‌کهی دهردا ◊ انزَحَ: دوورکه و تهوه ◊ المنزَاحُ:

که‌سینک زور سه‌مه‌ر بو و لاتئی دوور بکا ◊ المنزَحةُ: نامیری ناو هه‌لینجان ◊ وه‌کوو دولچه‌و شتی وا ◊ المنزَاحُ: دمگوتری: (بلد نازح) و لاتئی

دوور (بئر نازح) بیری کهم ناو ◊ المنزَحُ: ناوی لیل ◊ (والبئر المنزَحُ) بیریک ناوی تیدا نه‌بین ◊ المنزوحُ: بیری کهم ناو ◊ بیریک ناوه‌کهی زور لیل

بین ◊ المنزِیحُ: دوور.

نَزَّو الشَّيْئُ: شته‌کهی کهم کرده‌وه.

نَزَّو فلاناً: فلانکسی به‌هیچ و بوج زانی و سوکایه‌تی بی کرد ◊ په‌له‌ی لی کرد، هه‌لینا ◊ ورده و رده چی لایوو هه‌مووی لی و مرگرت.

نَزَّو الشرابُ فلاناً: شه‌را به‌که فلانکسی سه‌رخووش کرد.

نَزَّو الشَّيْئُ نزاراً وَنَزَّوهُ: شته‌که کهم بوو ◊ نَزَّو فلان: فلانکس خیرو بیری کهم بوو ◊ نَزَّوَتِ الأنثی:

میینه شیردهره‌که شیری کهم بوو ◊ انزَرَّ العطاءُ: به‌خششه‌کهی کهم کرده‌وه ◊ نَزَّرَ العطاءُ:

به‌خششه‌کهی کهم کرده‌وه ◊ تَنَزَّرَ مِنَ الشَّيْئِ: له‌شته‌کهی کهم کرده‌وه. ◊ كُنَزَّرَ: خوئی پال هوژی نزاره دا ◊ یان خوئی شوبه‌اند به‌یمکی له‌وه هوژه

و المنزور: دمگوتری: (شیئ منزور) شتی کهم و بین

نرخ ◊ (أعطاه عطاء منزوراً) به‌پیکیشی و نیلحاحی سوالکه‌رمکه به‌خششی دا ◊ (عطاء غیر

منزور) به‌خششی بین نیلحاح و پیکیشی ◊ النَزْرُ: دمگوتری: (شیئ نَزْر) شتی کهم و بین نرخ ◊ رجل

نَزْرٌ: پیایوی بن خیرو بئیر ◊ دمشگوتری: (ما جنت إلا نزرأ) به‌ته‌مه‌بی هاتم ◊ النَزْرَةُ مِنَ

الإناث: میینه‌ی کهم بیجوو کهم شیر ◊ النَزْوَرُ: همر شتیک کهم بین ◊ دمگوتری: (رجل نزرور)

پیایویکی کهم هسه‌یه ◊ النَزْرُ: کهم و بین نرخ ◊ دمگوتری: (عطاء نزر) به‌خششیکی کهم.

نَزَّو المكانُ نَزًّا وَنَزْرًا: شوینه‌که بوو به‌هو‌په‌لیته ◊ بوو به‌زۆنگاو ◊ شوینه‌که زۆنگاوی زور بوو.

نَزَّو الفؤادُ نَزًّا: دلکه‌که زور وریاو زیره‌ک بوو.

نَزَّو الظَّبْيُ: ناسکه‌که بازی داو باراندی ◊ نَزَّو وتر السهم: زئی که‌وانه‌که له‌کاتی تیر هاو‌پشتن دا تیکچوو.

نَزَّو فلان عنی: فلانکس لیم دوورکه و تهوه و گوشه‌گیر بوو لیم. ◊ انزُرَ المكانُ: شوینه‌که زۆنگاو

و شیدارییه‌کهی دریزه‌ی کیشا ◊ انزُرَ الرجلُ: پیایومه‌که زیدم‌پوئی کردو توندو تیز بوو ◊ نازَ

فلاناً: رکا به‌ری فلانکسی کردو له‌گه‌نی دا که‌وته کیشه‌وه ◊ نَزَّوَهُ عَنْ كذا: به‌دووری گرت

له‌و شته، به‌پاک و خاوینی دایه‌ه‌له‌مو له‌شتی خراب به‌پاکی راگرت ◊ نَزَّوَتِ الظبیبَةُ ولدها:

ناسکه‌که بی‌چومه‌کی په‌رومرده کرد ◊ المنزُ: دمگوتری: (رجل منز) پیایویکی جم و جول

که‌رمه له‌هیچ شوینن ناچه‌جمن ◊ لانکه‌ی مندال ◊ النَزَّازُ: دمگوتری: (هر نَزَّازُ شر) نه‌و شه‌رانییه‌ی واز له‌شه‌ر کردن ناهینن ◊ النَزْرُ:

نه‌وه‌ی له‌زه‌ی دا به‌هوئی ناوه‌وه دم‌بیته زۆنگاو و شیدارو هور و لیته‌ی زور دم‌بین ◊ (رجل نَزْر)

بیاویکی دل وریایه ◊ یان سه‌خی سروشته ◊
 یان زور جم و حول دمکاو له‌جیگایه‌ک ناسرموی
 ◊ (مکان نَز) شوینیکی زونگاو و شیداره ◊ النَّزُ:
 نازم‌زوو شه‌هومتی زور ◊ جلیسی ◊ النَّزِزُ:
 دمگوتری: (رجل نریز) بیاویکی زمریفو رُوح
 سوکه ◊ یان زور جم و جوتکهرمو هارو هاجه ◊
 یان جلیس و شه‌هوانییه ◊ (نریز شر) شه‌رانییه و
 واز له‌شهرگردن ناهیتی.

نَزَعُ المریض: نه‌خوشه‌که که‌وته حالته‌تی گیانه‌لاوه
 ◊ نَزَعَت الشمس: خور ناوابوون نریک بؤوه.

نَزَعَ إِلَى أهله: نازم‌زووی لای مال و مندالی خوی
 کردو که‌وته ناله و فیغان بؤلایان.

نَزَعَ عَنِ الأمر: وازی له‌شته‌که هینا.

نَزَعَ أباه: شیوه‌ی چووه سهر باوکی.

نَزَعَ الشَّيْءَ مِنْ مكانه نزعاً: شته‌که‌ی له‌شوینیی
 خوی دمره‌ینا و هه‌لی کند.

نَزَعَ يده مِنْ جيبه: دهستی له‌باخه‌لی دمره‌ینا.

نَزَعَ يده مِنَ الطاعة: له‌رئو رسمی فه‌رمانبه‌رداری
 جووه دمر و که‌وته سه‌رپیچی کردن و یاخی
 بوون.

نَزَعَ معنى جيداً مِنَ الآية: مانایه‌کی جوانی
 له‌نایه‌ته‌که دمره‌ینا.

نَزَعُ نزعاً: قزی نه‌ملاو نه‌ولای پيشه‌سه‌ری
 هه‌لومرین ◊ نازِعُ المریض: نه‌خوشه‌که له‌کاتی
 گیانه‌لاودا زوری هاتو و هاوار کردو نازاری زور
 بوو ◊ نازِعُ نفسه إِلَى أهله: دلی کورکاندی بؤلای
 مال و مندالی ◊ نازِعُ فلاتاً: به‌ر به‌رمکانی
 فلانکه‌سی کرد، کیشمی له‌گه‌ل نایه‌وه ◊ نازِعُ
 الشَّيْءَ غَيْرَهُ: شته‌که به‌وی ترموه لکا ◊ نازِعُ
 فلاتاً الشَّيْءَ: شته‌که‌ی بؤ نه‌و کیش کرد ◊ نازِعُ

الرجلُ غَيْرَهُ الكأس: بیاومکه بیانه شه‌راه‌که‌ی
 دا به په‌کینی تر ◊ نَزَعَهُ مِنْ مكانه: له‌شوینیی
 خوی هه‌لی کند ◊ اِنْتَزَعَ الشَّيْءَ: شته‌که
 هه‌لکه‌ندرا ◊ اِنْتَزَعَ عَنِ الشَّيْءِ: له‌شته‌که‌ی
 دارنی، لئی هه‌لکیشا ◊ اِنْتَزَعَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی
 هه‌لکه‌ند ◊ اِنْتَزَعَ لِلصَّيد سهماً: تریکی به
 نیجیرمکه‌وه نا ◊ تَنَزَعَ إِلَى الشَّيْءِ: په‌له‌ی کرد بؤ
 شته‌که ◊ تَنَزَعَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی هه‌لکه‌ند ◊
 تنازع القوم: خه‌لکه‌که کیشه‌یان تیکه‌وت ◊ تنازع
 القوم الشَّيْءَ: خه‌لکه‌که شته‌که‌یان بؤلای خو‌یان
 کیش کرد ◊ اِسْتَنَزَعَ فلاتاً عَنِ الشَّيْءِ: داوای کرد
 له‌فلان که شته‌که‌ی لی دابرنی، لئی وهریگری ◊
 الْمُنْزَعُ: شوینی جل داکه‌ندن، شوینی لی دارنین ◊
 الْمُنْزَعُ: تریک دوور به‌اویژری ◊ ده‌شگوتری:
 (رجل مُنْزَع) بیاویکه به‌ناخوشی گیانی دمدا ◊
 الْمُنْزَعَةُ: کیشو دزایه‌تی ◊ شوینی داکه‌ندنی شت
 ◊ وره‌هرزی و دلقایمی ◊ الْمُنْزَعَةُ: کیشو نیراع ◊
 النازع: غه‌ریب و بیانی ◊ النَّزَاعَةُ: کیشو نیراع.
 النَّزَعُ: گیانه‌لاوه ◊ حالته‌تی گیان دهرچوون ◊ النَّزَاعَةُ:
 شوینی پوتانه‌وه‌ی مو له‌ملاو له‌و لای ناوچه‌وان
 پوتایی په‌نا لاجانگ ◊ رِنگای ناو کَبُو ◊ النَّزْعَاءُ
 مِنَ الجباه: پوخساریک قزی پيشه‌سه‌ری هاتبنه
 پيشه‌وه ◊ موی لاجانگی به‌رز بووبنه‌وه ◊
 النَّزْعُ: نه‌و که‌سه‌ی دمکورکینیی بؤ ولات و بیری
 زیدو نیشتمانی ده‌کاته‌وه ◊ ده‌شگوتری: (بسر
 نَزوع) بیریکه په‌ر له‌ناو به‌دمست دمتواندری
 ناوی لی دهریبیندری ◊ (فلاة نَزوع) ده‌شتیکی
 دورو دریزه ◊ النَّزِيعُ: هه‌لکه‌ندراو ◊ لیکراوه،
 چندراو ◊ ده‌گوتری: (نَمْر نَزِيع) میومیه‌کی
 چندراوه ◊ بیاوی دوور که‌وته له‌ولات و
 نیشتمانی خوی که‌یادی ولات بکاته‌وه و بؤی
 بکورکینیی ◊ (مکان نَزِيع) شوینیکی دوور (فرس

نزع) نَسَبِي رَسَمَن ۵ النُّزْعَةُ مِنَ النِّسَاءِ:
نافرمتیک شوبکا به بیگانه، به پیاویک
لمعشیرمتی خوی نمبی ۵ رُشهبای ویرانکار ۵
نموی لمبیگانه ستیندرایی.

نَزَعٌ بَيْنَ الْقَوْمِ: نِيَوَانِي خه لکه کهی تیک دا، نازاوی
خسته نیوانیانموه ۵ هندیکیان هه لنان
بوئه موی ستم لهوانی تر بکن.

نَزَعٌ فَلَانًا: زهیری لهفلانکس دا به دست یان
به رمب ۵ له پاشمله به خرابی باسی فلانی کرد
۵ النُّزَاعُ: پیاوی فیتنه و ناشوبگتیر ۵ النُّزْعُ:
قسه پیک که به مهبستی فیتنه بی و دوورمانی
بگوتری ۵ (نزع الشيطان) وسوسه و ختوکهی
شهیتان که مرفه هه لدمنی بو تاوانکردن ۵
النُّزْعَةُ: زهیر ۵ نغورجک ۵ النُّزَيْفَةُ: قسهی
ناشیرین ۵ دمگوتری: (نزع بزيفة) قسه پیک
ناشیرینی ناراسته کرد.

نَزَفَ الشَّيْءُ: شته که برایه موه فهوتا، له ناوچوو، تن
شکا.

نَزَفَ فُلَانٌ فِي الْحَصْرَةِ: فَلَانُ كَسَّ لَمْ كَيْشُو
نیزاعه که دا بوری خواردو تن شکا ۵ نَزَفَ الْمَنْعُ
أَرِ الْمَالُ: فرمیسکی نه مان، مال و سامانی له ناو
برد ۵ نَزَفَهُ الْفَزْعُ: ترسی له لانه هیشت.

نَزَفَ الدَّمُ: خوینی که م بوو به موی زور لی هاتنه
دمرموی.

نَزَفَ فُلَانٌ نَزْفًا: فَلَانُ كَسَّ خَوِيْنِي لَه بمر رویی و
بنهیز بوو.

نَزَفَ عَقْلَهُ: به موی سه رخوشی یان شتی ترموه
عهقلی نه ما ۵ أَنْزَفَ فُلَانٌ: فَلَانُ كَسَّ هِيْجِي نَهْمَا
۵ دمگوتری: (جادله حتى أنزف) له گه لی
پیداها تم و جووم تاهیچی به دسته موه نه ما
بوپردرا ۵ دمگوتری: (شرب خمرأ فأنزف)

شهرابی خواردموو سه رخوش بوو ۵ أَنْزَفَ
الشَّيْءُ: شته کهی براند موه ته اوای کرد ۵
الْمِنْزَافُ: دمگوتری: (معز منزاف) بزنیکه زوو
شیری هه بوو نیستا شیرمه کهی وشکی کردووه ۵
الْمِنْزَافَةُ: نمو شتهی ناوی بن هه لدمه ینجی ۵
الْمِنْزَافُ: دمگوتری: (عرق نازف) ده ماریکه
خوینی پیدا نایه ۵ نَزَافُ: (إِسْمٌ فِعْلُهُ) به مانا
(النزف) دئی ۵ النُّزْفُ: ناوی هه لنینجندراو ۵
زهعیفی و لاوازیبه که به موی زور خوینی لی
هاتنه موه پهیدا بووبی ۵ برینیک خوینی
نمومستی ۵ النُّزْفَةُ: ناوی که م ۵ چوره ناو ۵
النُّزُوفُ: دمگوتری: (بئر نزوف) بیریکه ناوی که م
تیدایه ۵ النُّزَيْفُ: تادار ۵ دمگوتری: (سکران
نزيف) سه رخوشیکه عهقلی له لانه ماوه ۵ (بئر
نزيف) بیریکه که م ناوه ۵ (رجل نزيف) پیاویکه
تینو به تی هه موو رهگی جهستهی وشک
بوونه موه، زمانی وشک بووه ۵ که سیک زوری
خوینی له بهر رویشتب و لاواز بووبی ۵ هه روا
وشه (النزيف) ناوه بوو بمریوونی خوینی لوت،
یان هاتنه دمرموی خوینی له دم و پوک و شوینی
وا ۵ به موی نه خوشییبه که موه ۵ یان
برینداربوونه موه.

نَزَقَ الْفَرَسُ: نَسَبِيْهَ كَه بَازِي دَاو بَه گورجی
پیشکه وت.

نَزَقَ الْإِنَاءُ وَالْغَدِيرُ: زمره که یان زلکاومکه پرپوو
له ناو.

نَزَقَ الْإِنَاءُ: قَاطِبَه كَه لِيَوَان لِيُو پَرِپُوو.

نَزَقَ الرَّجُلُ: بِيَاوَمَكَه هَه لَجُوو و توره بوو ۵
چوست و چالاک بوو ۵ أَنْزَقَ فُلَانٌ: فَلَانُ كَسَّ
دوای نموهی له سه ره خوو پشو دریز بوو
حه وسه لهی نه ما و تورپوو ۵ أَنْزَقَ فِي الضُّعْلِكِ:

نَزَلَ فَلَانَ نَزَالَةً فَلَانَكُمَس سَمَفَرَى كَرْد.

نَزَلَ نَزْلَةً كَوَّكَه وَهَلَامَه تَى تَوْش بُوو.

نَزَلَ النَزْعُ؛ كَشْت وَكَالَه كَه گَه شَه وَ نِمَا كَرْد.

نَزَلَ الْمَكَانُ؛ شَوِينَه كَه بَه هَوَى پَتَه وى گَلَه كَه پَه وَه بَه

بَارَانِيكى كَه م ناوى لَه سَمَر رَوِيى ۵ أَنْزَلَ الشَّيْئُ:

شْتَه كَه دَا بَه زَانْد، نَارِدِيَه خَوَارْمَه ۵ دَه گَوْتَرِي:

(أَنْزَلَ اللهُ كَلَامَه عَلَى أَنْبِيَاءَه) خُودَا سَرُوشِ خَوَى

دَا بَه زَانْدَه بُوَسَمَر پَيَغَه مَبَرَه كَانِي ۵ أَنْزَلَ حَاجَتَه

عَلَى كَرِيم: هِيَوَايِ خَسْتَه سَمَر پِيَاوِي مَه رَدُو

سَه خِي سَرُوشْت بُو دَا بِيْن كَرْدَنِي

بِيُوِيَسْتِيَه كَانِي خَوَى ۵ أَنْزَلَ الطَّيْفُ:

مِيَاوَنَه كَه دَا مَه زَانْدُو پِيْدَاوِيَسْتِي بُو جِيْبَه جِيْن

كَرْد ۵ نَا زَلَه فِي الْحَرْبِ: لَه شَه رِدَا رَوِيَه رَوِي بُوَوَه

بُوَنَه وى لَه گَه لِي دَا بَه نَغِي ۵ نَا زَلِ فَلَانَ النَّاسِ

فِي سَفَرِه وَغَمَرِه: فَلَانَكَه س لَه گَه خَه لَكَه كَه

دَا بَه زِي، بُووبَه مِيَاوَان ۵ نَزَلَ الشَّيْئُ: شْتَه كَه ي

دَا بَه زَانْد ۵ دَه ق بَه مَانَا (أَنْزَلَ) دِي ۵ نَزَلَ الْقَوْمِ:

خَه لَكَه كَه لَه مَه نَزَلُو خَانُوودَا نِيَشْتَه جِيْن كَرْد

۵ نَزَلَ الشَّيْئُ: شْتَه كَه ي خَسْتَه شُوِينِي تَا بِيَه تِي

خَوَى ۵ دَه گَوْتَرِي: (نَزَلَ هَذَا مَكَانَ هَذَا) نَه وى

لَه شُوِينِي نَه م دَانَا ۵ تَنَازَلَ الْقَوْمِ: خَه لَكَه كَه

هَه رَتَا قَمَه يَان چُووَه بَه رَا مَبَر تَا قَمِيكى دُو زَمَن وَ

شَه رِيَان لَه گَه لِي دَا كَرْدَن ۵ تَنَازَلَ الْقَوْمِ فِي السَّفَرِ:

خَه لَكَه كَه لَه سَه فَه رِدَا هَه ر زَه مَه وَايِ يَه كِيْكَ

نَانِيَان خَوَارْد. ۵ تَنَازَلَ عَنِ الْحَقِّ؛ وَايِ لَه حَه ق وَ

رَا سْتِي هِيْنَا ۵ قَتَّزَلَ: بَه هِيُوَا شِي دَا بَه زِي ۵

إِسْتَنْزَلَهُ: بَه مَانَا (أَنْزَلَهُ) دِي ۵ إِسْتَنْزَلَ فَلَانًا؛ دَاوَايِ

دَا بَه زِي نِي لَه فَلَانَكَه س كَرْد ۵ إِسْتَنْزَلَ فَلَانًا عَنِ

حَقِّهِ أَوْ رَايِهِ: دَاوَايِ كَرْد فَلَانَكَه س وَايِ لَه حَه قِي

خَوَى بِيْنِي ۵ دَه گَوْتَرِي: (أَسْتَنْزَلَ فَلَانَ)

فَلَانَكَه س لَه پَه لَه وَايِ خَوَى هِيْنَا رَه خَوَار ۵

زُوْر بِيَكَه نِي ۵ أَنْزَلَ الْفَرَسَ: شَاوَزَه نَغِي لَه

نَه سَه كَه دَا بُوَنَه وى غَارِي كَا ۵ أَنْزَلَ النَّعِيمُ فَلَانًا:

نَاوَزُو نِي عَمَت فَلَانَكَه سِي چُوَسْتُو تَه رِدَه مَا غ كَرْد

۵ مَازَقَهُ مُنَازَقَةً وَنَزَاقًا: جُوِي نِي بِيْدَا ۵ نَزَقَهُ:

بَه مَانَا (أَنْزَقَهُ) دِي ۵ تَنَازَقَ الرَّجُلَانِ: دُوو بِيَاوَه كَه

جَنِيُوِيَان بَه يَه كَر دَا ۵ الْمُنَازِقُ: زُوْر بِيَا نِي

چَه قَه چَه نَاو ۵ النَّزَاقُ مِنَ الْهَيْوَانِ: حَه يَوَانِي سَمَر

رَه ق وَ چَه مَوْش ۵ خَوْشَرُو ۵ النَّزِقُ: چُوَسْتُو

جَالَاك لَه هَه مَوو كَارِي ك دَا ۵ دَه گَوْتَرِي: (فِي

كَلَامِهِ نَزِقٌ) لَه قَه سَه كَرْدَن دَا پَه لَه دَه كَا ۵

پَه لَه كَرْدَن لَه نِي ش دَا بَه شِيُوَه ي نِي عَه قِي وَ

كِيْلَانَه ۵ شُوِينِي نَزِي ك ۵ النَّزِقَةُ مِنَ الْهَيْوَانِ:

نَا زَه لُو وَ لَا خِي چَه مَوْشُو سَمَر رَه ق.

نَزَكَ فَلَانًا: بَه نَه يَزَه ك لَه فَلَانِي دَا ۵ رَه خَه نِي لِي

كَرْتُو بَه نَا رَه وَا تَانَه وَ تَه شَه رِي لِي دَا ۵ النَّزَاكُ:

رَه خَه نَه كَرُو تَانَه وَ تَه شَه ر دَه ر لَه خَه لَك ۵ النَّزَكُ:

بَه مَانَا (النَّزَاكُ) دِي ۵ النَّزِيكُ: عَه يَبْدَار ۵ النَّزِيكُ:

رَمِي كُورْت ۵ قَه بَار مِيَه كِي نَاسْمَانِي يَه، لَه بُو شَا يِي

دَا هَات وَ جُو دَه كَا، كَه نَزِي ك بَه زَه وى بُوَوَه

كِرِدَه گَرِي وَ دَه سَوْتِي، وَا دَه زَانِي نَه سَسْتِي رَمِيَه وَ

دَه كَه وِي تَه خَوَار.

نَزَلَ نَزُولًا؛ لَه بَه رَا بِي يَه وَه دَا بَه زِي بُو نَزْمَا يِي ۵

دَه گَوْتَرِي: (نَزَلَ فَلَانٌ عَنِ الْأَمْرِ وَالْحَقِّ) فَلَانَكَه س

وَايِ لَه عَه دَا لَه ت وَ حَه ق هِيْنَا.

نَزَلَ بِالْمَكَانِ رَفِيَه: لَه شُوِينَه كَه دَا بَه زِي وَ تَيِيْدَا

مَا يَه وَه.

نَزَلَ عَلَى الْقَوْمِ؛ بُوو بَه مِيَاوَانِي خَه لَكَه كَه.

نَزَلَ بِهِ مَكْرَه: نَا خَوُ شِي تَوْش بُوو.

نَزَلَ الْحَاجُ؛ حَاجِيَه كَان لَه عَه رَه فَا تَه وَه هَاتَه مِيْنَا.

نَزَلَ عَلَى إِرَادَةِ زَمِيْلَه؛ چُووَه سَمَر رَايِ هَاوَه لَه كَه ي وَ

بَه گَوِي كَرْد.

الْمَنْزِلُ: دابهزين، دابهزاندن ◊ الْمَنْزِلُ: شوپنی لی
 ههئینجان ◊ خانوو مهنزل ◊ مه دارو شوین
 ریگهی مانگ، رپرهمی مانگ که بییان دا
 دهر او بـدمهوری زهوی دا دهخولیتسهوه،
 ههر شهوه له رپرهمییهکیان دابهو ههله ناکاو
 بهمو له رپرهمی خوئی لانادا ◊ مانگ بیست
 مهنزلی ههیه ههر مهنزلهو ناویکی تابهتی
 خوئی ههیه ومکوو: (السرطان، البطين، الثريا،
 الذبران...) ◊ سال جوارومرزهو ههر ومهرزی
 ههشت مهنزلی ههیه ◊ الْمَنْزِلُ: نازلکردن ◊ نهو
 شوپنهیی شتهکهی تیدا دادبههزی ◊ فورنان
 دمهرموی: ﴿وَقُلْ رَبِّ اَنْزِلْنِي مُنزَلًا مُّبَارَكًا﴾ ◊
 الْمَنْزِلَةُ: خانو و مهنزل ◊ پهلو پایه ◊ دهگوتری:
 (له منزلة عند الامر) (وهو رفيع المنازل) ◊
 النَّازِلَةُ: بهلاو کارهساتی گهوره ◊ النَّازِلَةُ:
 رهمانبوونی ناو بهسههر زهوی دا بههوی
 کهمترین بارینی بارانهوه لمبههر نهوهی
 زهوییهکهی توندو پتهوه ◊ النَّازِلَةُ: میوانداری
 ◊ دهگوتری: (هو من نزالة سوء) نهو لمنزادو
 رهمهلهکیکی نارهمنه ◊ النَّزَالُ: کهسینک زور
 دابهزی زوزوو دابهزی ◊ زور بیته میوانی
 خهلهک ◊ یان زور شهرو بهرهمهکانی بکا ◊
 الْمَنْزِلُ: شوپنیک خهلهک لیی دابهزی ◊ دهگوتری:
 (موضع نزل) ◊ ههروا دهگوتری: (رجل ذو نزل)
 پیاویکی خاومن ریزو بهخششه ◊ ههروا
 دهگوتری: (فلان ليس بندي طعم وليس بندي نزل)
 فلانکهس نهعهقلی همس نهزانستو نهدهب ◊
 ههروهما دهگوتری: (سحاب ذو نزل) هموریکی
 باراناوییه ◊ (طعام كثير النزل) خواردنیکه
 بهرمکهت نامیزه ◊ الشَّرْبُ: شوپنیک خهلهک زور
 لیی دابهزی ◊ دهگوتری: (سحاب نزل)
 ههوریکه بارانی زور بییه ◊ النَّزْلُ: مهنزلو

دیوهخان؛ شوپنیک نامادهکراپی بۆ میوان نانی
 لی بخاوه تیدا بنوی ◊ عهتاو بهخشش ◊ خیرو
 بهرمکهت ◊ النَّزْلَةُ: نیلیتهباب ههوکردنی لوتو
 بۆری ههناسه ◊ دهگوتری: (ارض نزلة)
 زهوییهکه کشتوکالی باشی تیدا دهروی ◊
 النَّزْلَةُ: خواردن که دروست بکری بۆ دۆستو
 ناسیاو ◊ التزيل: میوان ◊ یان نیشتمنی لهمان
 دا یان لهنیشتمان دا ◊ دهگوتری: (فلان نزيلي)
 فلانکهس لهگهلم دا لهخانوهکهدایه بهیهکهوه
 لهخانویکداین ◊ دهگوتری: (طعام نزيل)
 خواردنیکه بهرمکهت نامیزه ◊ (شرب نزيل)
 کراسیکی تهواوه هیچ کهم کورتی تیدا نیه ◊
 نَزْرَه: سهری خوئی بادا ◊ نَزْرَه الْمَكَان: شوپنهکه
 بهردهوام زونگاو بوو ◊ نَزْرَه الْأَم صَيِّبًا: دایکهکه
 مندالهکهی ههلهپهراپند.

نَزْرَه الدَّرَابِ: ولاخهکهی لهئاوهکه دوور خستهوه.

نَزْرَه الْمَكَان: شوپنهکه ناو و ههوی خاوین بوو.

نَزْرَه فلان: فلانکهس لهههموو خراپیو بهد
 رهموشتییهک دووره ◊ نَزْرَه الْأَرْض: زهوی بهگیاو
 گزو گول و گولزار خوئی نارایش دا ◊ نَزْرَه عَنْ
 الشَّيْءِ: نهوی لهشتهکه دوورخستهوه.

نَزْرَه عَنْ الشَّيْءِ: لهشتهکه دوور کهوتهوه، خوئی
 بهدوور گرت له شتهکه ◊ نَزْرَه فلان: فلانکهس
 رپویشته دهرهوه بۆ سارا بهمهیهستی بیاسه و
 کهیفو صهما ◊ اِسْتَنْزَه عَنْ الشَّيْءِ: لهشته
 خراپ و نابهسهندهکه خوئی بهدوور گرت ◊ یان
 ههولئ دا برهوا بۆ بیاسه و سهیران ◊ الْمَنْزَرَةُ:
 شوپنی بیاسه و سهیران ◊ الْمَنْزَرَةُ: بهمانا (المنزرة)
 دئ ◊ الْمَنْزَرَةُ: شوپنی دوور ◊ النَّازِه: دهگوتری:
 (فلان نازه النفس) فلانکهس دل و دهروون پاگه
 ◊ النَّزَاهَةُ: دوورکهوتهنهوه لهگوفتاری خراپ

رهوشتی نابه‌سهندو شتی گومانای ۵ التُّزُهُ: دمگوتری: (هو نزه الخلق) نهو رهوشت بهرزو دمرون خاویته ۵ التُّزُهُ: پیاسه ۵ شوینی دوور ۵ دمگوتری: (هو بزهة عن كذا أو منه) نهو لهو شته دووره ۵ التُّزُهُ: دمگوتری: (رجل نزهي) پیاویکه زور ده‌جی بؤ دمرهوه بؤسهیران و پیاسه.

نُزَا الفحل: که‌لهکه خوی هاویشته سمر میینهکه ۵ هه‌روا دمگوتری: (نزا به قلبه الی الشئ) دلی بؤ لای شتهکه چوو جهزی نی کرد ۵ (نزا به الشر) شهر رایبه‌پاندو خستیه جم و جون. ۵ انزاه: وای لیکرد هه‌لپه‌ری ۵ نزاه: به‌مانا (انزاه) دئ ۵ تنزی الیه: بازی بؤ‌دو هه‌لمتی بردئ ۵ انتزی علی الشئ: سواری شتهکه بوو ۵ النازیه: توندو تیزی و چوستو جالاک ۵ اکمه نازیه: ته‌پۆلکه‌به‌که له‌ته‌پۆلکه‌کانی تر به‌رزتره ۵ (نوازي الخمر) نهو بلق و کفو شته‌یه که‌دمکه‌ویته سمر پیاله شراب دوا‌ی نه‌وه‌ی ناوی تیکه‌ل دمکری ۵ النازیه: رژی‌میک بوو و‌مکوو فاشیزم له‌نه‌لمانیا سمری هه‌ل‌داو سالی (۱۹۳۳ز) هیتلری که‌مانده تروپکی دسه‌لات و توندرووی و فاشیه‌تی هیتلر جه‌نگی جیهانی دووه‌می نی که‌وته‌وه ۵ النزاه: بؤ زیدمرویی له‌مانای (نزا) دئ. دمگوتری: (انه نزاه الی الشر) نهو کابرایه شهره‌نگیزه هه‌میشه منه‌ی شهریه‌تی ۵ النزوان: هه‌ل‌چون و توندو تیزی ۵ النزی: به‌مانا (النزاه) دئ ۵ التزیه: بارانی له‌ناکاو ۵ یان هه‌رکارو روداویکی چاومروان نه‌کراو ۵ نسات الماشیه نَسَا وَمَنَسَا: نازه‌له‌که که‌له‌و بوو یان که‌له‌وی نی دیاریی دا.

نَسَا الشئ أو الأمر: شته‌که‌ی دواخست.

نَسَا الدین: هه‌رزمه‌کی دواخست (نَسَا البیع) مامه‌له‌ی کرپن و فروشتنه‌که‌ی دواخست.

نَسَا الإبل عن الخرض: حوشتره‌کانی له‌بردن بؤسه‌ر ناو دواخست.

نَسَا الدابة بالنساء: به‌دار عه‌صا له‌ولاخه‌که‌ی دا.

نَسَا اللبن: شیرمه‌که یان ماسته‌که‌ی تیکه‌لاوی ناو کرد بؤنه‌وه‌ی زور ببی، یان که‌میک تامی ترشی نی که‌م بیته‌وه.

نَسَا فلاناً: شهرابی که‌سکونی دا به‌ فلانکس ۵ نَسَت المرأة: نافرمته‌که عاده‌ی مانگانه‌ی له‌کاتی خوی دواکه‌وت گومانی نه‌وه‌ی نی دمکری سکی هه‌بن ۵ انسا عنه: دواکه‌وت دوورکه‌وته‌وه ۵ انسا الشئ: به‌مانا (نساء) دئ ۵ انسا: دواکه‌وت دوورکه‌وته‌وه ۵ انسا: داوی مؤلته‌ت و دواخستنی کرد ۵ انسا الدین: داوی دواخستنی هه‌رزمه‌کی کرد ۵ انسا: دارعه‌صای قایم و پته‌و ۵ گو‌جانی شوان ۵ انسا: دواخستن ۵ انسا: شهرابی که‌سکون که زور سه‌رخۆشکه‌ر بی ۵ ماستاوی رون یان شیر که‌مزوری ناو تیکه‌ل کرابی ۵ که‌له‌وی. ۵ انسا: دمگوتری: (هو نسأ نساء) نهو پیاوه ژنانییه هه‌میشه هه‌لس‌وکه‌وتی له‌گه‌ل ژن دابه تیکه‌لاوی نافرمته ۵ انسا: دواخستن ۵ دمگوتری: (باعه نسأ) شته‌که‌ی به‌هه‌رز فروشت ۵ انسا: شیر که‌ بمی‌نیته‌وه‌و بترشی نه‌مجار ناوی تی بکری بؤنه‌وه‌ی ترشیه‌که‌ی که‌م بیته‌وه ۵ انسا: دواخستن ۵ له‌سه‌رده‌می پینش نیسلام دا عه‌ره‌به‌کان ریزو شکوی مانگی موحه‌رمیان دواخست بؤ مانگی سه‌فه‌ر به‌م جوړه دواخستنه‌یان ده‌گوت (نسی) ۵ انسا: هه‌رزنی دواخراو ۵ دمگوتری: (باعه بنسأ)

بهمرز فرۆشتی ۵ (ربا النیئة) زیادمو سوډیک
بههوی دواخستنی قیمةتی کالاکهوه دهست
خاومن کالاً بکهوی.

نَسَبَ الشاعر بفلانة نسیباً، شاعیرمه گبرۆدهی
دلداریی فلان نافرمت بوو.

نَسَبَ الشئین: شتهکهی وهصف کردو رڤگو و پشهی
شی کردموه.

نَسَبَ فلاناً؛ داوای له فلان کرد نژادی خووی
رونیکاتهوه.

نَسَبَ الشئین الی فلان؛ شتهکهی پال فلان دا.

انْسَبَتِ الريح: رهشهباکه بههیز بوو گل و زیخی رادا

۵ نَسَبَ فلاناً؛ له نژاد دا هاوبهشی فلان بوو ۵

لهگهفل فلان دا گونجا، بیکهوه ههلیان کرد ۵

انْتَسَبَ: نژادی باس کرد رهجهلهکی شی کردموه

۵ انْتَسَبَ الی فلان: خووی نیسبمت دا بولای فلان

۵ تَنَسَبَ الشيطان: دوو شتهکه هاوشیوه بوون ۵

تَنَسَبَ القوم الی احسابهم: خهلهکهه خویمان

بردموه سهه نهسهبو و حهسهبی خویمان ۵ تَنَسَبَ

الی کذا: خووی پالدا بولای نهو شته ۵ اِسْتَنَسَبَ

فلاناً؛ داوای لهفلان کرد نژادو رهجهلهکی خووی

رون بکاتهوه ۵ التَنَسُّبُ: لیکچوون ۵ الْمَنَسُوبُ:

پالدارو، نیسمی مفعوله لهمادهی (نَسَبَ)

وهگوو (گوردستانی، ئیرانی، تورکی) ۵

دهشگوتری: (شعر منسوب) شیعریکه سوژی

دلداري تیدایه ۵ (خط منسوب) خهتیکه

قاعیدهی ههس ۵ منسرب الماء في النهر: نهو

شوینهی لهروباردا ناو دهیگاتی ۵ نهو ناستهی

که ناومکه لهکاتی بهرزبوونهوهی دا دهیگاتی ۵

النسابة: شارمزا له نژادو رهجهلهکی هۆزو

گهلو نهتهوهدا ۵ النَّسَابَةُ: بهمانا زۆر شارمزا

لهبواری نژادو رهجهلهک ۵ النَّسَبُ: خزمایهتی

۵ دهگوتری: (نسه في بني فلان) خزمایهتی

لهگهفل هۆزی فلان دا ههیه، بهکیکه لهو هۆزه ۵

النَّسَبَةُ: خزمایهتی و بهیومندی ۵ النَّسَبِيُّ:

پژمیی ۵ النَّسِيبُ: مونا سیب ۵ شیعری دلداري

۵ دهشگوتری: (رجل نسیب) پیاویکی شهریضو

وهجاخرادمیه ۵ نَسَبَتِ الناقة نَسَجاً: حوشترمهکه

خیرا خیرا ههنگاوی نا.

نَسَجَ الثوب: قوماشهکهی چنی.

نَسَجَ الفیث النبات: باران گژوگیاکهی رواندو

گهسهی بی کرد تا تیکهالو چروو بر بوو.

نَسَجَ الشاعر الشعر: شاعیرمهکه شیعیرمهکهی

هۆنیهوه.

نَسَجَ الزر: درۆو دهلهسهی ههلبهست.

نَسَجَ الكلام: قسهکهی بوخت کرد، داپرشتهوه ۵

انْتَسَجَ الثوب: قوماشهکه چندرا ۵ الْمَنَسِجُ:

شوینی جنین ۵ الْمَنَسِجُ: مهکوک ۵ النَّسَاجَةُ:

پیشهی جوآیی ۵ النَّسَاجُ: جوآ ۵ نهوهی

قوماش دهچنی ۵ النَّسِيجُ: چندراو ۵

دهشگوتری: (هو نسج و خديه) نهو پیاوه وینهی

نیه له عیلمو زانیاری دا، یان لهشتی تردا.

نَسَجَ التراب نَسَجاً: گل و خوئهکهی بهربادا، یان

بهرزنی کردموه.

نَسَجَ فلان نَسَجاً: فلانکس تهماعی بوو ۵ الْمَنَسَاجُ:

شتیکه گلی بی دهردهدری ۵ گلی بی

ههلهدهریتهوه ۵ النَّسَاجُ: نهوهی لهخورما

ههلهدمورئ له توئکل و وشکهان ۵ النَّسِجُ: بهمانا

(النَّسَاجُ) دی.

نَسَجَ الشئین نَسَجاً: شتهکهی سپیهوه لایبرد ۵

دهگوتری: (نَسَجَتِ الريح آثار الدير) رهشهبا

شوینهواری گاوله روخواهگانی پرگردموه،

۵ التناسخية: تاهمو پېرېكېن بېروايان بهتەناسوخ
هەبەو پېيان واپە زىندوبوونەو نىە.

نَسَرَ الطائر اللحم نَسْرًا: باندە گۆشتخۆرمەكە
گۆشتەكەى لَيْك هەلبېچرې و پارچە پارچەى
کرد.

نَسَرَ فلان الشيء: فلانكەس شتەكەى پارچە پارچە
کرد ۵ گروى، سېى کرد ۵ هەليوشاندى ۵
دەگوترى: (نَسَرَ الخيل) حەبەكەى
هەلومشاندمو ۵ (نَسَرَ الجرح) بېرېنەكەى
هەلومشاندمو ۵ هەلى تەقاندمو.

نَسَرَ فلاناً: فلانكەسى شى كىردمو زۆرى رەخنە لى
گرتو عەبىبو عارى لى دۆزېنەو ۵ نَسَرَ الشيء:
بۆ زىدمرېوى لەماناى (نَسَرَه) دى ۵ اِنَسَرَ
الشيئ: شتەكە هەلومشايەو ۵ تَنَسَرَ الشيء:
بەمانا (اِنَسَرَ) دى ۵ دەگوترى: (تَنَسَرَ الجرح)
بېرېنەكە بەھوى هەلتەقىنەمو هەلبېچرانەو
دەمەكەى فراوان بوو ۵ تَنَسَرَ الشربُ ار
القرطاس: قوماشەكە يان كاغەزمەكە وردە وردە
لىى رېوى و كەم بۆو ۵ دەگوترى: (تَنَسَرَت
النعمة عن فلان) نازو نىعمەت لەفلان وردە وردە
لاجوو ۵ اِسْتَنَسَرَ الطائر: باندەكە وەكوو هەلوى
لى هات لەھىزو توانادا ۵ المَنَسَرُ: نەھوى باندە
گۆشتو شتى وای پى لَيْك دەبېچرې ۵ يان ناوہ
بۆ چنگو نىنۆكى دەعباى گۆشت خۆر: كە
بەنىنۆكى گۆشت لَيْك دەبېچرې ۵ رەوہ نەسپ ۵
كۆمەلَيْك سوپا وەكوو پېشەنگ لەپېش سوپاوە
دەرؤن. ۵ المَنَسَرُ: كۆمەلە دز ۵ الناسر: مايسىرى
۵ النَسْرُ: هەلۆ، يان باز دەعبايەكى گۆشت خۆرە
لەھەموو باندە گۆشتخۆرمەكان گەورمترە ۵
دەندوكېكى خوارى هەبە قەراخى دەندوكى
بېرگە بېرگەى تىزى هەبە چنگى كورت بالەكانى
درېژن، بەزۆرى حەزى لەلاكە تۆپىو، زۆرى

كوئىرى كىردنەو ۵ (نَسَخَت الشمسُ الظلُّ) خۆر
سېبەرمەكى لاىرد ۵ (نَسَخَ الشيبُ الشبابَ)
بېرى دېمەنى گەنجىەتى لاىرد.

نَسَخَ الله الآية: خودا حوكمى ناپەتەكەى هەلگرت،
سېپەو.

نَسَخَ الحاكم القانون أو الحكم: دادومر يان
فەرمانرېموا قانۇنەكەى هەلومشاندمو،
حوكمەكەى هەلومشاندمو.

نَسَخَ الكاتب الكتاب: نووسەرمەكە كىتېبەكەى
نووسىپەو ۵ نوسخەكەى تىرى لە كىتېبەكە
گرتەو ۵ ناسخه: لەنووسىنەو دەدا كېرېكى
فلانى كىرد ۵ بەسەر فلان دا زال بوو ۵ اِنَسَخَ
الشيئ: شتەكەى نەسخ كىردەو، پوچەلى
كىردەو. ۵ اِنَسَخَ الكتاب: كىتېبەكەى نووسىپەو
۵ تَنَسَخَ الشيطان: بەكېك لەو دوو شتە نەوى
تىرى سېپەو نەسخى كىردەو ۵ تَنَسَخَت الأرواح:
گيانەكان لەچەند جېسەم و قەبارمەكەو
گواستيانەو بۆ جېسى تر ۵ اِسْتَنَسَخَ الشيء:
داواى لاىردنى شتەكەى كىرد ۵ يان داواى
نووسىنەو شتەكەى كىرد ۵ التناسخ: (تاسخ
الروح) بېرو باومرېكە لەناو هېندى و هەندى
نەتەھوى تردا بلاوبۆتەو نەوامرېوكى نەم
بېروباومرې نەومىه گواپە ئادەمىزاد كەدەمرى
گيانەكەى دەگوازرېتەو بۆلاشەى زىندومرېكى
تر لەخۆى پلەو پاپە بەررتر يان نزمتر
بۆنەھوى گيانەكە خوشى بنۆشنى يان سزا
بكىشنى لەپاداش و سزاي كىردەوى مردوہ خاوەن
گيانەكە ۵ هەلگرتانى نەم بېروباومرې بېروايان
بەزىندوبوونەو نىە ۵ التاسخ: نەو كەسەى
پېشەى نووسىنەو كىتېبى ۵ النسخة: وېنە
لە كىتېبە نووسراوہكە يان لەنامە نووسراوہكە

برسی نهی پهلاماری چهوانی زیندو نادا ۵
لهناوچهی گهرمهسیرو ناو و ههوا مامناومندی
دا دمزی ۵ النَّسْرُ الطَّائِرُ: کومه نه نهستییهکن
دهشوبهیتنه باز ۵ النَّسْعَةُ: پارچه گوشتی بجوک
که کولابن ۵ النَّسْرِينُ: جوړه گوئیکی سببی
بوئوخوشی کهسکونه.

نَسَّ الشَّيْئُ: شتهکه وشک بوو ۵ دهگوتری: (نَسَّ
الخبز في التور) نانهکه بهتندورمهکهوه وشک
بووه.

نَسَّ فلان: فلانکس زوری تینو بوو.

نَسَّ فلان: فلانکس تاوداته همر ئیشیک تا
تهواوی نهکا وازی ئی ناهینئ
نَسَّ المطبُ نمرسأ: دارمکه به ناگروهه نراو
لهسهرموی کههی دمردا ۵ دهشگوتری: (نَسَّ
لفلان) بو فلانکسی ههئیرره.

نَسَّ بين القوم: نیوانی خهلهکههی تیک دا
فیتنهجوئی لهناویان دا بهریا کرد.

نَسَّ الدابة نَسًا: ولاخهکههی ئی خورپی و تیی
پاخورپی ۵ اَسَّ الشَّيْئُ: شتهکه نهوپهیری هیزی
کهوتهسهر ۵ اَسَّ الدابة: ولاخهکههی تینو کرد.

نَسَّ السَّيْبِيَّةَ بهمندالهکههی گوت (اس اس)
بوئنهوهی میز بکا یان پیسای ۵ تَنَسَّ منه
خبرأ: تکای ئی کرد ههوالی بداتئ ۵ المِنْسَةُ:
عهصاو گوچانی نهستوور ۵ المنسوس: دهرکراو،
رمتیندراو ۵ النَّسَّاسُ: فیتنه ۵ النَّسِيسُ: بهمانا
(النسوس) دئ ۵ نهوپهیری توانا ۵ کههی داری
تهر که بهمانگروهه دمزی لهسهریهوه کهف
دیتنه دهر ۵ پاشماومی گیان ۵ دهگوتری: (بَلَّغَ
الرجلُ نَيْسَةً) پیاومه کهوته گیانهلاوموه
همندیکی گیان تیاوماوه ۵ التَّمِيسَةُ: فیتنهیی ۵

نازاوه نانهوه ۵ کههی دار که سهریکی لهناو
ناگرداپهوه سهرمکههی تری کههی ئی دیتنههر.
فَسَعَ الشَّيْئُ: شتهکه دریژ بوو ۵ نَسَعَتِ الأَسنانُ:
ددانهکه بوک جوان لهخوی نهگرت و لهفی.

فَسَعَ فلان في الأرض: فلانکس بهزهوی دا روپشت

۵ اَنَسَعَ فلان: فلانکس زیانی بو هاوسیکانی

ههبوو ۵ نَسَعَتِ الأَسنانُ: بو مانای زیده دئ

لهمادهی (نَسَعَ) ۵ اِنَسَعَتِ الإبلُ و غيرها:

حوشترمکانی له لهومرگاکهیان دا بلاو بوونهوه

۵ المِنْسَعَةُ: زهوییهکه روهکی زور دریژ بیئ ۵

النَّاسِيعُ: دهگوتری: (عنق ناسع) ملی دریژ

گهردی بهرز ۵ النَّاسِيعَةُ: دهگوتری: (امرأة

ناسیعة) نافرمتیکه پشتی دریژه یان ددانی دریژن

۵ النَّسْعُ: جومزگهی دهست (نیوان بهری

دهست و مهجک) ۵ چهبلیکی دریژه، تیلمه

چهرمیکی دریژه بوخچهو جانتاو بارو

بارگهنههی پی شتهک دهری ۵ النَّسْعَةُ:

پارچهیهکه له تیلمه چهرم یان چهبل ۵ نَسَعَتِ

أَسنانه نَسَعًا: بنکی ددانهکانی شل بوون پوکی

نهرم بوو.

فَسَعَ فلان في الأرض: فلانکس بهولاتان دا گهرا.

فَسَعَ فلاناً بِشَيْئٍ بهشتهکه لهفلانکسیهوه ژمنی ۵

نَسَعَتِ الراشمةُ الزراع بالآبره: خالکوتهکه

بهدهمزی باسکی کوتا دهرزی هاژنی کرد.

فَسَعَ فلاناً بكلمة: بهقهسی ناشیرین تانهی

لهفلانکس دا.

فَسَعَ اللبنُ بالماء: شیرمکههی تیکه ناو کرد ۵ ناوی

تیکه لاوی شیرمکه کرد ۵ اَنَسَعَتِ النُّخْلَةُ و غيرها:

دار خورماکه بهرمکههی خراپ بوو ۵ یان دار

خورماکه دواى برینی ههلی داپهوه ۵ اَنَسَعَ

فلاناً: تانهو تهشهری ئاراستههی فلان کرد ۵

نَسْفَ الحِمْلُ أَوْ الرِّكْضُ جَنْبَ الدَّابَّةِ: بار یان زین و
ناوزمنگی توکی لاقه برغهی و لآخه که ی
رپوتاندهوه.

نَسْفَ الحِمَارِ الأَتَانُ: نیرمه که ره که دپله که ره که ی
گهست ۵ اُنَسَفَتِ الرِّيحُ: رشه بایه که به توندی
هه لبوو زیخ و گل و خوئی رادا ۵ تَنَسَفَ الرَّجُلَانِ
الكَلَامَ: دووبیاو که به سرتو نه سپایی قسه یان
له گه ل یه کتردا کرد ۵ اِنْتَسَفَ الكَلَامَ: قسه ی
به هیواشی و له سر خو کردن ۵ المُنْسَفُ: شه نه ۵
بیزه منگو و گل گیر ۵ (مُنْسَفَ الحِمَارِ) دهمی
گویندریز ۵ المُنْسَفَةُ: نامیزیکه بیناوشی وای پی
له بیخ دمرده میندری ۵ بیزنگو و گل گیر ۵
النُّسَافَةُ: نه و خشت و خاشاکه ی له کاتی

رپوخاندن و دمه یانی دیواردا دمکه و پته خوار ۵
تعب و توژی بهرزومووی ریگا ۵ چلک و ژمنگ
که دمکه و پته سر قاپ و قاجاخ و شتی وای ۵
النُّسَافَةُ: که شتییه کی جهنگییه هه لآو شورا
دمروخینی: ۵ النُّسْفَانُ: قاپیک پرپی له ناو و
له سریه وه برژی ۵ النُّسْفَةُ: به ردیکی رمشی
زیرو کونکوناوییه له حمام دا به کار دمه یندرئ
بو لبردنی چلکی به رمپی ۵ النُّسْفَةُ: به مانا
(النُّسْفَةُ) دئ ۵ النُّسُوفُ: دمگوترئ: (بعر نسوف)
حوشتریکه به پیشه وه ی دهمی له و مر ده خوا ۵
(فرس نسوف) نه سپیکی هه نگاو بان و فراوانه ۵
النُّسِيفُ: دانه و نیله ی له بیژنگ دراو ۵
دمشگوترئ: (کلام نسيف) قسه ی به نه سپایی ۵
(ترك فيه نسيفاً) شوینه واری له سر جئ هیشت،
شوینی گهستن یان که وتنی توك و شتی وای
پیوه دیاره ۵ النُّسِيفَةُ: به رده رمشی گه رماو.

نَسْفَى الشَّيْءَ نَسْفًا: شته که ی ریگ خست.

نَسْفَى الدَّرُّ: گه وهره که ی هؤنیه وه.

اِنْتَسَعَ البعير ونهره: حوشترمه که شوینی گهستنی
زهرده و اله که ی به حاجی خوراندی یان کوتای ۵
اِنْتَسَعَ فلان: فلانکه سه که وته پشکنین و
لیکولینه وه ۵ اِنْتَسَفَتِ الإِبِلُ: حوشترمه کان له
له و مرگا که دا بلا و بوونه وه ۵ المُنْسَفَةُ: گورزیه که
دمرزی و شتی وای خالکوت به کاری دمه ینی بو
خالکوتان و شتی وای ۵ گورزیه که له به ری
باندمو شیشی باریکی ناسن که نانکه مر کولیره و
نانی پی کونج کونج ده کا ۵ النَّاسِغُ: لیزان و
دهست راست له نارپسته کردنی تیرو گولله و
رمب دا ۵ النَّسْغُ: نه و ناوی له دره خت دپته دمر
که دمه یرن و مرزیه که و مرزی زیانه و مه یته که
بریندار دهمی ناوی لیدپته دمر ۵ النَّسِغُ:
عهرق.

نَسْفَ الإِنَاءِ نَسْفًا: قاپه که پر بوو له سریه وه پرزا.

نَسْفَ الماشي: ریکه ره که (به ری دا رپویه و مه که)
به له ی کرد.

نَسْفَ الشَّيْءِ: شته که ی ریشه کیش کرد ۵ له ره که وه
هه لی که مند ۵ نَسَفَتِ الدُّرَابُ الكِلَابُ: و لآخه که
له و مره که ی هه موو خوارد.

نَسْفَ الشَّيْءِ: شته که ی تهمرو تونا کرد ۵ نَسَفَتِ
الرِّيحُ الثُّرَابَ: رشه بایه که گل و خوئه که ی بلا و
کرده وه.

نَسْفَ الحافِرِ الأَرْضِ: سمی و لآخه که زه و بیه که ی
هه لکولی.

نَسْفَ الشَّيْءِ: شته که ی له بیژنگ دا.

نَسْفَ الحَبِّ بِالنَّسْفِ: به گل گیرمه دانه و نیله که ی
پاک کرد.

نَسْفَ الطَّائِرِ اللِّحْمِ بِمِغْلِبِهِ: باندمه که به چنگ و
نینوکی گوشته که ی لیگ هه لچری.

نَسَقَ الْكُتُبَ: کتیبه‌گانی ریز کردن.

نَسَقَ الْكَلَامَ: فسه‌گانی ریزك کردن و په‌یوهندی

له‌نیوان رسته‌گانی دا دروست کرد ◊ اَنْسَقَ فلان:

فلانکس به‌شیوهی سمج ناخاوت ◊ ناسَقَ بین

الأمیرین: دوو کارمکه‌ی پیکه‌وه گونجاند ◊ نَسَقَهُ:

شته‌که‌ی ریزك خست ◊ اِنْتَسَقَتِ الْأَشْيَاءُ:

شته‌گانی که‌وتنه پال په‌کترو پیکه‌وه گونجان.

تَناسَقَتِ الْأَشْيَاءُ: به‌مانا (اِنْتَسَقَتَ) دئ ◊ ده‌گوتری:

(تَناسَقَ كَلَامُهُ) رسته‌ی فسه‌گانی پیکه‌وه گونجاو

بوون ◊ تَنَسَقَتِ الْأَشْيَاءُ: به‌مانا (اِنْتَسَقَتَ) دئ ◊

النُّسُقُ: (حروف النُّسُق) حوروفی عه‌تف ◊ نه‌و

پیتانه‌ی که‌لام ده‌خه‌نه‌وه سه‌ریه‌ک و رسته‌گان

پیکه‌وه ده‌به‌سته‌نه‌وه ◊ النُّسُقُ: هه‌رشتیک له‌سمر

یه‌ک یاساو ته‌ومره دامه‌زایی و بپروا به‌ریوه ◊

النُّسِيقُ: ریزكخراو، گونجاو ◊ ریزك گراو.

نَسَكَ فلان: فلانکس دنیا نه‌ویست بوو، روی

له‌خودا په‌رستی کرد ◊ کوشتی سه‌ری‌پری بؤ

په‌زامه‌ندی په‌روم‌دگار.

نَسَكَ الثَّرْبُ نَسْكَأً: قوماشه‌که‌ی به‌ناو شت و پاکی

کرده‌وه.

نَسَكَ الْأَرْضَ: زمویبه‌که‌ی پاک کرده‌وه بزاری کرد

◊ زبلی کیمیاوی پیوه کرد.

نَسَكَ الْبَيْتَ: هاته ناو خانومه‌که.

نَسَكَ إِلَى طَرِيقَةِ حَمِيلَةَ: روی کرده ریزبازیکی راست و

جوان و خودا په‌رستی پاک ◊ اِنْتَسَكَ: دنیا

نه‌ویستی په‌چاو کردو سه‌رگه‌رمی خوا په‌رستی

بوو ◊ تَنَسَكَ: به‌مانا (اِنْتَسَكَ) دئ ◊ اَلْمُنْسِكُ:

ریبازی دنیا نه‌ویستی و خودا په‌رستی ◊ هه‌روا

وشه‌ی (النُّسِكُ) ناوه بؤ شوینی هوربانی

سه‌ری‌پین ◊ مَناسِكُ الْحَجِّ: عیبادات و ریو

رسمه‌گانی نه‌نجامدانی حه‌ج ◊ الْمَنسُوكَةُ:

ده‌گوتری: (فِرْس مَنْسُوكَةُ) نه‌سپیک‌ی روت و بی

توکه ◊ النَّاسِكُ: خودا په‌رست و دنیا نه‌ویست

◊ ده‌شگوتری: (عُشْب ناسِك) رومک‌یکی زور

سه‌وزه ◊ النَّاسِكَةُ: نافرمتی خودا په‌رست و

دنیا نه‌ویست ◊ ده‌شگوتری: (أَرْض ناسِكَةُ)

زمویبه‌کی سه‌وزو تازه باران ئی باریوه ◊ التُّسْكُ:

هه‌ر مافیکی خودا به‌سمر به‌نده‌گانیه‌وه ◊

هوربانی کوشتی ◊ التُّسْكُ: به‌مانا (التُّسْكُ) دئ ◊

النُّسِيكَةُ: قالبه زیوی خالیص ◊ هوربانی

کوشتی.

نَسَلَّ الشَّيْءُ نَسْلًا: شته‌که جیابؤوه، ئی بؤوه ◊

که‌وته خوار ◊ ده‌گوتری: (نَسَلَّ ريش الطائر)

په‌ری بالنده‌که که‌وته خوار.

نَسَلَّ الشَّرْبُ عَنِ الْإِنْسَانِ: پؤشاکه‌که له‌مروقه‌که

بؤوه.

نَسَلَّ فلان نَسْلًا: فلان وچه‌وه نه‌وه‌ی زور بوو.

نَسَلَّ الْمَاشِي: ریزكهرمه‌که خیرا رؤی.

نَسَلَّ الْوَلَدُ: مندالی بوو ◊ ده‌شگوتری: (نَسَلَّ

بوالد).

نَسَلَّ الْهَيْرَانُ نَسْلًا: نازه‌له‌گانی ومبه‌ره‌ئیان،

رایگرتن و به‌ختوی کردن بؤ زاو و زئی و

به‌رویوووم.

نَسَلَّ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی ئی کرده‌وه، جیای کرده‌وه ◊

ده‌گوتری: (نَسَلَّ ريش الطائر) په‌ری بالنده‌که‌ی

ده‌رکیشا ◊ (نَسَلَّ الصَّوْفَ) خوریبه‌که‌ی برپیبه‌وه

له‌مهرمه‌که ◊ اَنْسَلَّ الشَّيْءُ: به‌مانا (نَسَلَّ) دئ ◊

اَنْسَلَّ الْهَيْوَانُ: حمیوانه‌که بیجوی بوو ◊ اَنْسَلَّ

فلان: فلانکس نازه‌له‌گانی کاتی زاو و زئیان

هات نزیکه بیجویان بین ◊ اَنْسَلَّتِ الدَّابَّةُ:

ولاخه‌که، حوشترمه‌که کاتی نه‌وه‌ی هاتووه توك

به‌ریدا، کولکه‌که‌ی ئی ببیته‌وه ◊ اَنْسَلَّ فِي عَدْوِهِ:

لەبازدان و پارکردنى دا پەلەى كرد ۋ **اُنْسَل**
الشئىئى: شتەكەى ئى كردموه جىباى كردموه ۋ
اِئْتَسَل الشئىئى: بەمانا (ئىسل) دى ۋ **تَنَسَل القوم**:
 خەلكەكە زاو و زىيان كردو زۆربوون ۋ **تَنَسَل**
 بنو فلان: فلان ھۆزو بىنەمالە و ھەم ھەمىيان
 زۆر بوون ۋ **الناسِل**: خىراو بەپەلە ۋ **النسال**:
 ئەمەى ھەلدومەرى لەخورى و موو كوك لەكاتى
 بىرپىنەمو لىكردنەمەى دا ۋ **النسلان**: خىرا
 پىشتى گورگ ۋ **النسل**: مندال و نەمە ۋ **النسل**:
 شىر كەلەھەنجىرى كال دىتەدەر لەكاتى
 لىكردنەمەى دا ۋ **النسول**: خىرا و گورج
 لەپاركدن و بازدان دا ۋ **النسولة من الماشية**: ئەم
 ئاژەلەى رابگىرى بۆ زاو و زى بۆ بەرھەمەنەن
 ۋ **النسل**: بەمانا (النسال) دى ۋ پراوى ھەنگوین
 كە لەكەپشەنەكەى جىباىكەرتەمە ۋ **النسيلة**:
 تاكى وشەى (النسيلة) واتە: ئەمەى لەكاتى
 بىرپىنەمەى خورى و مودا ھەلدومەرى ۋ مندال ۋ
 پىلتە ۋ پراو ھەنگوین كە كەپشەنەكەى ئى جىبا
 كرابىتەمە ۋ **نَسَمَت الریح**: بايەكە ھەلبوو، شەنە
 بايەكە ھەلبوو.

نَسَمَ الشئىئى: شتەكە تامى گۇرا.

نَسَمَ البعيرُ الأرضَ مِنَسِمَةً حوشترەكە بەسمى لە
 زەمى دا و پىكۆلى كرد، شۆپىنكەى لەزەمىبەكە
 كرد.

نَسَمَ لى خَبْرٌ أُرْءى ھەوائىكە ئى دەست كەوت يان
 شۆپىن پىيەكە ھەلگرتوۋە ۋ سۆراخىكە
 كردوۋە.

نَسَمَ البعيرُ نَسَمًا حوشترەكە سەمى كون بوو ۋ
 ناسمە مناسمە و ناساماً: لى نىزىك بۆۋە بوئى
 كرد ۋ قەسى لەگەل دا كرد ۋ سرتەى لەگەل دا
 كرد ۋ **نَسَمَ فى الأمر**: دەستى بەكارەكە كرد بەلام

زۆر نەچۆتە ناوى ۋ **نَسَمَ النُسمَة**: ئادەمىزادى
 بوزاندنەمە لەمەردن رزگارى كردن ۋ **تَنَسَمَت**
الريح: بايەكە بەھىۋاشى ھەلى كرد ۋ **تَنَسَمَ**
المكان بالطيب: شۆپىنەكە بۆنى خۇش بوو ۋ
تَنَسَمَ فلان: فلانكەس ھەواى خاۋپنى ھەلمزى ۋ
تَنَسَمَ الجنين: كۆرپەلەكە لەسكى داىكىيا
 ئەندامەكانى جەستەى رىك بوون شكلى ئادەمى
 و مرگرت ۋ **تَنَسَمَ الریح**: بۆنەكەى ھەلمزى و
 ھەستى بەخۇشى كرد ۋ **تَنَسَمَ فلان العلم** أُر
الحر: فلانكەس وردە وردە لەسەرەخۇ زانىيارى
 فېرېبوو زانستى بەدەست ھىنا ۋ يان وردە وردە
 ھەۋالەكەى بەدەست ھىنا ۋ **تَنَسَمَتُ أُرءى** حتى
تَبَيَّنْتُه: سۆراخەم كردو بەشۆپىنە رۆپىشتمە و
 شۆپىن پىيە ھەلگرت تا ئاشكرام كرد ۋ **النسيم**:
 لايەكى سەمى حوشتر ۋ پىگا ۋ دەگوترى: (قد
 إستبان النسيم) لايەكى سەمى حوشترەكە دەركەوت
 ۋ **الناسم**: نەخۇشىك بەگاتە ھالەتى گىانەلاو ۋ
النسيم: خەلك و ئادەمىزاد ۋ ھەناسەى گىان ۋ
 كزەمبا ۋ سەرمەتى ھەلبوونى با بەھىۋاشى ۋ
 پىگى كۆپىرەبوو ۋ بۆنى شىر يان بۆنى جەورى
 ۋ بالندەى تىز رۆى و مكوو واشە، كەپشەنگىان
 سەوز بىنۆپىنى ۋ **النسمة**: سەرمەكردنى ناو
 گەرمەو يان سەرمەق بەگشتى ۋ **النسمة**:
 زىندەمەر گىانەمەر ھەرمشەك گىانى تىدا بى ۋ
 تەنگەنەفەسى (ھەناسە بىرەكە) ۋ **النسيم**: شەمبا
 (كزەمبا) كە درەخت نەھەزىنى و گل و خۇل
 رانەدا ۋ گىان ۋ سەرمەق ۋ ھىزو تواناۋ خۇگىرى
 ۋ **نَسَسَ الرجل**: پىاۋەكە زەمىفۇ لاواز بوو ۋ
نَسَسَ الطائر: بالندەكە تىز فېرى ۋ **نَسَسَتِ**
الريح: بايەكە ھەلبوو بەشۆپىمە سارد كزەمباى
 سارد ھەلبوو ۋ **نَسَسَ الدابة**: ولاخەكەى تاۋداو
 خىرا لى خورى ۋ **النساس**: جۆرە مەمىۋىنىكى

جسته بچوکه و کلکی دريژه ۵ برسايه‌تی زور
 ۵ دمگوتری: (جوع نناس) برسايه‌تی برست
 برو بهشيدت.
 نَسَاءُ الشَّيْءِ نَسْوَةٌ: وازی لهشتهکه هینا ۵ دمگوتری:
 (نسا العمل) وازی لهکارمگی هینا.
 نَسَاءٌ فَلَانًا نَسِيًا: زمیری له‌رمگی وهریکی دا.
 نَسِيَّ فِلَانٍ نَسِيًا: فلانکس له‌رمگی وهریکی دا ۵
 نازار پهیدا بوو.
 نَسِيَّ الشَّيْءِ: شته‌گی وازی هینا، له‌بری چوو ۵
 انساء الشَّيْءِ: شته‌گی له‌بیر بردهوه ۵ ناساه
 العداوة: دوژمنایه‌تی له‌بیر بردهوه ۵ نَسَاءُ
 الشَّيْءِ: به‌مانا (انساه) دئ ۵ تناسی الشَّيْءِ:
 هه‌ولی دا شته‌گی له‌بیر بچیته‌وه ۵ وای خو
 نیشان دا کهشته‌گی له‌بیر چوته‌وه.
 الأنسی: ره‌گیکه له‌به‌له‌گی مروّف دابه ۵ النسا:
 ره‌گی وهرکیه، ره‌گیکه له‌سته‌وه دريژ بۆته‌وه
 بو باژنه‌بی ۵ له‌ته‌سنیه‌گی دا دمگوتری:
 (نَسَوَانٍ) یان (نَسِيَانٍ) ۵ النَسَاءُ، کۆمه‌لیک
 ناهرت ۵ النَسْوَةُ: قومه شهرابیک ۵ النَسْوَةُ:
 کۆمه‌لیک ناهرت ۵ النَسْرَان: ناهرت ۵ النَسِيَانُ،
 کهسینک زوری شت له‌بیر بچن ۵ النَسِيَانُ:
 نه‌خۆشی له‌بیر چوونه‌وه کهزوو شتیان له‌بیر
 ده‌چن ۵ النَسِيُ: شتی له‌بیره‌وه چوو ۵ شتی بی
 نرخ، که‌مبایه‌خ ۵ النَسِيُ: شتی له‌بیره‌وه چوو ۵
 دمگوتری: (هر نَسِيُ قومه).
 نَسَاءُ الشَّيْءِ نَسْنَاءٌ وَنَسَاءَةٌ: شته‌گی پهیدا بوو ۵
 دروست بوو، هاته‌ کایه‌وه.
 نَسَاءُ الصَّبِيِّ: منداکه‌گه‌شی کردو بیگه‌بی ۵
 دمگوتری: (نَسْنَاءُ فِي بَنِي فِلَانٍ) و (نَسْنَاءُ فِلَانٍ نَسْنَاءُ
 حَسَنَةً).

نَسَاءُ الشَّيْءِ عَنْ غَيْرِهِ: شته‌گی له‌شتی ترموه په‌یدا
 بوو ۵ نَسْنَاءٌ لِحَاجَتِهِ: بو نه‌نجامدانی کاری خوئی
 راساو هه‌ولی دا ۵ اِسْتَنْشَأَ الشَّيْءَ: داوای
 دروستکردنی شته‌گی کرد ۵ دمگوتری:
 (اِسْتَنْشَأْتُ قَصِيدَةً فِي الزُّهْدِ) داوام ئی کرد پارچه
 شعریکم بو دابنی له‌باری دونیا نه‌ویستییه‌وه
 ۵ اِسْتَنْشَأَ الْأَخْبَارَ: به‌دوا هه‌واله‌که‌دا چوو
 توئزینه‌وه‌ی تیدا کرد ۵ الإنشاء: (له‌زاراوه‌ی
 زانستی به‌لاغه‌دا) بریتیه له‌قسه و رسته‌به‌ک
 له‌خاریج دا مانای نه‌هاتبیته‌ کایه‌وه ۵ واته:
 له‌واقع و دمرموه‌دا مانایه‌کی هه‌بوو به‌رامبهری
 نه‌بی، له‌زاراوه‌ی شه‌دیب و هه‌ستیاران دا
 (الإنشاء) فه‌ن و به‌هریه‌گی خودا داده،
 به‌هۆیه‌وه دمتواندرئ مانای جؤراو جؤر
 کؤبکرنه‌وه لیک بدرین ریک بخرین و مانای
 جوان و سه‌رنج راکیش دهربردرئ ۵ المُنشَأُ:
 شوینی دروستکردن ۵ شوینی دروستبوون ۵
 دمگوتری: (هَذَا مَنشُؤُهُ يَابَان) و (هَذَا مَنشُؤُهُ
 أَرَبِيل) ره‌گو ریشه‌و بنه‌ما ۵ المُنشِئُ: نه‌و
 نووسهری باش دزمانی په‌خشان دابریژئ و
 قسه‌گانی شیرین و ره‌وان بن ۵ المُنشَأَةُ: شوینی
 کارکردن و پیشه‌سازی و کؤکردنه‌وه‌ی پارچه‌ی
 شامیرو لیکدان و لیک به‌ستنیان ۵ النَاشِئُ:
 کوریک له‌ته‌مه‌نی بچوکی تیپه‌ری کردبی و
 گه‌میشیتته‌ ته‌مه‌نی گهنجی ۵ النَّاشِئَةُ، کچۆله
 له‌ته‌مه‌نی مندالی تیپه‌ری کردبی و چوبیتته
 حالته‌ی گهنجی ۵ شه‌و به‌خه‌بهر هاتن و نوئزو
 تاعه‌تکردن ۵ النَّشِيُ: سه‌رمته‌ی په‌یدابوونی
 هه‌ور ۵ مندال له سه‌رمته‌ی سالانی خویندنی دا
 ۵ نَازَهْلٌ وَ حَمِيَوَانَاتٌ لَه‌کاتی رامکردن و
 ژیربارکردنی دا ۵ زَوَيْتٌ وَ هَجَةٌ ۵ دمگوتری:
 (هر نَشِيٌ سَوْءٌ) نه‌و کابراهه وه‌جه و دهرنه‌جامی

خرابه‌کارییه ۵ النَّشَاءُ: ومدی هینان و
پهرومردمگردن ۵ النَّشِيئَةُ: دهگوترئ: (حرض
نَشِيئَةُ) هموزیکه ناوی تئیدا نهماوه و بنکی
دهرگه‌وتووه.

نَشَبَ فِي الشَّيْنِ: لهشتهکه هه‌لجه‌تی و پیوهی
نوسوا ۵ پییدا رُویشته خوار ۵ دهگوترئ:
(نَشَبَ مَخَالِبَ السَّيْحِ فِي الصَّيْدِ) جنگی درنده‌که
جووه جهسته‌ی نیچرهمکوه.

نَشَبَ فُلَانٌ فِيمَا يَكْرَهُ: فلانکس توشی نهوه بوو
که‌پئی ناخوشه.

نَشَبَ الشَّرُّ أَوْ الْحَرْبُ بَيْنَ الْبَلَدَيْنِ: شهر و ناژاوه
له‌نیوان نهوه دوو ولاته‌دا به‌ریا بوو.

نَشَبَ الْأَمْرُ فَلَانًا: کارمکه په‌خه‌ی فلانی گرت ۵

أَنْشَبَ الصَّالِدُ: داوی نیچیرموانه‌که
له‌نیچیرمکوهه هالا ۵ أَنْشَبَ الرِّيحُ، رهمبایه‌که
به‌توندی هه‌لی کردو زیخ و گل و خوئی رادا ۵
أَنْشَبَ الشَّيْءُ فِي غَيْهِ: شته‌که‌ی له‌شتیکی تر گیر
کرد ۵ دهگوترئ: (أَنْشَبَ فِيهِ مَخَالِبَهُ) جنگی ئی
گیرکرد ۵ نَاشَبَةُ الْحَرْبِ: شهری له‌گه‌ل
هه‌لگیرساند ۵ نَشَبَ الشَّيْءُ فِي غَيْهِ: به‌مانا
(أَنْشَبَهُ) دئ ۵ نَشَبَ الثَّرْبُ: هوماشه‌که‌ی
به‌وینه‌کردن تئیدا پازاندموه ۵ إِنْشَبَ الْقَوْمُ:

خه‌لگه‌که په‌کیان گرتو همندیکیان به
همندیکیانه‌وه گیروده بوون و مگری په‌کتری
بوون ۵ تَنْشَبَ فِي الشَّيْءِ: به‌مانا (نَشَبَ) دئ ۵
دهگوترئ: (تَنْشَبَ لِي قَلْبِي حُبَّهَا) خوشه‌ویستی
نهوه جووه دلهموه ۵ الْمُنْشَبَةُ: مال و سامان،
مه‌نقوله و غه‌یره مه‌نقوله ۵ النَّاشِبُ: تیرهاویز
۵ النَّشْبُ: مال و سامان ۵ زموی و زار ۵ خانو و
به‌ره ۵ النَّشْبَةُ: (رَجُلٌ نَشْبَةٌ) پیاویکه که‌دهستی
دایه کاریک وازی ئی ناهینئ تا ته‌واوی نه‌کا ۵

النَّشَابُ: تیر، سمره تیر ۵ دهگوترئ: (تَراموا
بالنَّشَابِ) په‌کتریان تیرباران کرد ۵ النَّشَابُ:
شتیک که زور به‌ناو شتی تردا رُوچی ۵ تیر
دروستکمر نهوه که‌سه‌ی تیر دروست بکا.

نَشَجَ الْبَاكِي نَشَجًا وَنَشِيجًا مَرُوفَةً گریاوه‌که
گریانی له‌سنگی دا ده‌کولئ و گریانه‌که‌ی
ده‌رنه‌بری.

نَشَجَ الْحِمَارُ: گوئدریزمکه زمپینه‌که‌ی له‌قورگی
خوئی دا خواردموه.

نَشَجَ الضَّفَدُ: بوقه‌که قرائدی ۵ (نَشَجَ الْقِدْرُ)
ممنجه‌له‌که که‌وته گیزه گیز.

نَشَجَ نَشَجًا وَنَشْرَجًا: ناو و شتی وای خواردموه
به‌لام تیراو نه‌بوو.

نَشَجَ السَّمَاءُ وَالْجِلْدُ: پیسته‌که یان کوندمکه ناوی
ده‌لاند، ناوی ئی جوو.

نَشَجَ الدَّابَّةُ: نه‌ومندی ناودا به و لاخه‌که که گری
تینواپه‌تی دابمرکینئ و به‌س به‌ته‌واوی تئیر
ناوی نه‌کرد ۵ إِنْشَجَ: به‌مانا (نَشَجَ) دئ ۵
النَّشَاجُ: صیفه‌ی موباله‌غهمه و له‌ماده‌ی (نَشَجَ)
ده‌ره‌نیراوه ۵ النَّشُوحُ: ناوی که‌م.

نَشَدَ فُلَانٌ نَشْدًا وَنَشْدَانًا: فلانکس پادی که‌وته‌وه،
هاته‌وه بیرئ.

نَشَدَ الضَّالَّةُ: هه‌ولی دوزینه‌وه‌ی گومبووه‌که‌ی دا.
نَشَدَ فَلَانًا: هه‌ولی دیتنی فلانی داو جو بولای.

نَشَدَ فَلَانًا بَكْدًا: هیساره شتی بیرئ فلانکس
هیناپه‌وه ۵ دهگوترئ: (نَشَدْتُكَ الرَّحْمَ) داوات ئی
ده‌که‌م بیرئ خزمایه‌تی نیوانمان بکه‌یه‌وه و
پیزی ئی بگری ۵ (نَشَدْتُكَ اللَّهُ) خوداومضت
بیردینه‌وه، خودا ده‌که‌م به‌گزتا ۵ أَشَدَّ فَلَانًا:
وه‌لامی فلانی دایه‌وه ۵ أَشَدَّ الشَّعْرُ: به‌ده‌نگی

بهرز شیعرمهکی خویندموه. ۵ ناشد فلاناً الأمر وفيه
 مناشدة: داوی کارمهکی له فلانکمس کرد ۵
 ناشد فلاناً الله: خودای کرد به گزیاو وتی
 بوخاتری خودا نهوم بدمری یان سویندی دا
 به خودا کمتهوی بو بکا ۵ تناشدرا الأشعار:
 خه لکه که شیعیان بویه کتری به دمنگی بهرز
 خویندموه ۵ تَشَدُّ الْأَخْبَار: هه وئی
 به دسه تهینانی هه واله کانی دا بوئه هوی پیش
 کهسانی دیکه بییان بزانی ۵ اِسْتَشَدَّ فُلَاناً
 شعراً: داوی له فلانکمس کرد شیعیکی بو بلن
 ۵ اِسْتَشَدَّ فُلَاناً الْعَالَةَ: داوی له فلانکمس کرد
 بانگی بو هه لدا بو دوزینه هوی گومبوه کی ۵
 الأنشودة: نه شید شیعیکی بگریته نه شیدی
 نیشتمانی وکوو شیعرمه کی دلدار: (نهی
 ره قیب هر ماوه ههومی کورد زووبان.....) ۵
 الْمُنْشِدُ: که سیک به دمنگی بهرز شیعر
 بخوینتیه وه ۵ النَّشَادُ: که سیک پیشه ی بانگ
 هه لدان بی بو شتی گومبوو ۵ النشید: دمنگ و
 صه دا ۵ دمنگ بهرز گردنه وه به له حنه وه ۵
 شیعیکی بگریته نه شیدی نیشتمانی ۵ پارچه
 شیعیکی یان پارچه زه حه لیک به حه ماسه ته وه
 کومه لیک به دمنگی بهرز بخوینتیه وه.

النشيدة: به مانا (النشيد) دئ ۵ نَشَرَتِ الْأَرْضُ نَشْرًا:
 زهوییه که به هاری لی هاتو گیاو گزی رواند.

نَشْرَ الشجر: دره خته که گه لای کرد.

نَشْرَ الشئ نَشْرًا: شته که ی بلو کردموه.

نَشْرَ الرَّاعِي غَنَمَهُ فِي الْمَرْعَى: شوانه که مه رکهانی
 به مانا له و مرگا که دا بلو کردنه وه.

نَشْرَ الْكِتَابِ أَوْ الشُّرْبِ أَوْ نَحْوَهُمَا: کتیبه که یان
 قوماشه که ی بلو کردموه.

نَشْرَ الْحَبْرِ أَوْ الْمَقَالِ: هه واله که یان مه قاله که ی
 به خش کرد.

نَشْرَ الْكِتَابِ أَوْ الصَّحِيفَةِ: کتیبه که یان
 رپوزنامه که ی به چاپ گه یانندو به خش کرد.

نَشْرَ الْحَبَّةِ: داره که ی راهینا، بریه وه تاشی.

نَشْرَ اللَّهِ الْمَرْتَى: خودا مردوو مه کانی زیندوو
 کردنه وه.

نَشْرَ الشَّيْءِ نَشْرًا: شته که بلاو بووه ۵ نَشْرَ الشُّرْبِ أَوْ
 الْكِتَابِ: قوماشه که یان کتیبه که ی کردموه،

لئکی کردموه ۵ اَنْشَرَ اللَّهُ الْمَرْتَى: خودا
 مردوو مه کانی زیندوو کردنه وه ۵ اَنْشَرَ الْأَرْضَ:

زهوییه که ی به مانا زیندوو کردموه ۵ اَنْشَرَ الرِّيحَ:
 بایه که ی هه لگرد ۵ اِنْشَرَ الشَّيْءُ: شته که

کرایه وه، بلاو بووه. ۵ اِنْشَرَ الْحَبْرُ: هه واله که بلاو
 بووه ۵ اِنْشَرَ الشَّيْءُ: شته که به رته وازه بوو،

بلاو بووه ۵ اِنْشَرَ الْمَصْبُ: ره که که هاوسا ۵
 نه ستور بوو ۵ تناشدرا الشئ: هاریکاری

یه کتریان کرد بو بلاو بوونه هوی شته که ۵ تَشَّرَ
 الشئ: شته که کرایه وه، پان بووه ۵ به رته وازه

بوو ۵ اِسْتَشَرَ الشئ: داوی کرد شته که بلاو
 بگریته وه ۵ التناشیر: نووسینی مندال که

سه رمتا فیری نووسین دهبی ۵ دمگوتری: (ما
 أشبه خطه بتاشر الصبيان) ۵ الْمُنْشَارُ: مشار ۵

الْمَنْشَرُ: شوینی نه شوو بلاو بوونه وه ۵ المنشور:
 کاریکی بلاو کراوه ۵ به یانیکی بلاو کراوه به مانا

هه رمانگه و خه لک دا بوئه هوی زور کس بیزانن
 ۵ النَّاشِرُ: نه و که سه ی پیشه ی له چاپدان و

به خش کردنی کتیب بی ۵ پیشه ی کتیب
 فروشی بکا ۵ جوره ماریکه زه هراوی سه ری پان

دمکاته وه وکوو نه سکوی ۵ النَّاشِرَةُ: دهماریکی
 خوینبهره له زهر پیستی دیوی ناومه هوی باسکو

قَوْلُهُ ۞ النُّشَارَةُ: پیشه‌ی شه‌فکردنی دار ۞
 النُّشَارَةُ: نه‌و ورده داره‌ی له‌کاتی شه‌فکردن و
 راه‌ینانی داردا دمکه‌ویته خوار ۞ النُّشْرُ: بونی
 خَوْش ۞ نه‌ته‌و می‌ه‌گی په‌رته‌وازه که
 سه‌رۆکیکیان نه‌بی گۆیان بکاته‌وه ۞ ده‌گوتری:
 (جاء القرم نشرًا) خه‌لکه‌که به‌په‌رته‌وازه‌ی
 هاتن ۞ چاپکردنی کتیب و رۆژنامه‌و گۆفارو
 فرۆشتنیان ۞ النُّشْرَةُ: بای نسیم ۞ به‌یانیک
 دمنووسری و په‌خش دمکری بۆنه‌وه‌ی بزاندری
 هه‌لوئستی لایه‌نیک بیان دمه‌سالات له‌باره‌ی
 پروداویکی تابیه‌تییه‌وه چۆنه ۞ النُّشْرَةُ: هه‌ندی
 دو‌عاو نوشته‌و شتی وان به‌کارده‌یندرین بۆ
 چارسه‌ری نه‌خَوْش ۞ النُّشَارُ: که‌سیک پیشه‌ی
 دار برینه‌وه بی ۞ النُّشْرُ: بۆ زیدمه‌رۆیی له‌مانای
 (النَّاشِرُ) دئ ۞ النُّشْمُرُ: زیندوو کردنه‌وه‌ی
 مردوو، رۆژی قیامت ۞ النُّشْمُ: بلاوکراوه.

نَشْرُ الشَّيْءِ نَشْرًا وَنَشْرًا: به‌رز بۆوه ۞ ده‌گوتری:
 (نَشْرَ الْمَكَانِ) (وَ نَشْرَ الْعِرْقِ) ۞ شوپنه‌که به‌رز
 بوو، دهمارکه هه‌لسا ۞ هه‌روا ده‌گوتری:
 (نَشْرَتِ إِلَيَّ نَفْسِي) دلم ترساو نارهمت بوو.

نَشْرُ فُلَانٍ: فلانکه‌س جووه سه‌ر به‌رزایه‌کی
 زه‌وی.

نَشْرَ مِنْ مَكَانٍ فِيهِ: له‌شوینی خۆی هه‌لسا و راسا و
 جولا ۞ به‌رز بۆوه ۞ ده‌شگوتری: (نَشْرَتِ النِّعْمَةَ
 عَنْ مِيلَاتِهَا) له‌حن و گۆرانیه‌که له‌یاسای خۆی
 دمرجوو ۞ نَشْرَتِ الْمَرَأَةَ: ناهه‌رته‌که له‌میردمکه‌ی
 یاخی بوو، داب و نه‌ریتی ژن و میردایه‌تی
 په‌یره‌و نه‌کرد.

نَشْرُ الرَّجُلِ: پیاومه‌که پابه‌ندی داب و نه‌ریتی
 هاوسه‌راهه‌تی نه‌بوو.

نَشْرَ بقرنه نَشْرًا: به‌قۆج هه‌لی گرتو به‌زه‌وی دا دا
 ۞ انْشَرَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی له‌شوینی خۆی به‌رز
 کرده‌وه ۞ انْشَرَ اللهُ عظام الميت: خودا نیسک و
 په‌روسکی مردوو هه‌کی له‌شوینی خۆی به‌رز
 کرده‌وه و پیکیه‌وه نانه‌وه و پیکی خسته‌نه‌وه
 بۆنه‌وه‌ی سه‌رله‌نوئ به‌گۆشت دایان پۆشی و
 گیانیان به‌میردا بکاته‌وه ۞ تَنْشَرُ لَكُنَا: خۆی بۆ
 هه‌دا ۞ النَّاشِرُ: ده‌گوتری: (فلان ناشر الجبهة)
 فلانکه‌س ناوچه‌وان دهر په‌ریه‌وه ۞ (قلب ناشِرُ)
 دئیکه له‌ترسان که‌وتومه‌ته په‌له‌په‌ل ۞ النَّاشِرَةُ:
 ده‌گوتری: (لحمة ناشِرَة) پارچه‌ گۆشته‌یکه
 له‌جه‌سته به‌رزبۆته‌وه هه‌تۆه‌یه‌ومه‌وه ۞ النُّشَارُ:
 به‌مانا (النُّشْرُ) دئ واته: شتی نارپیک و پیک
 نه‌گونجاو شتیک له‌ناستی شته‌کانی په‌نا خۆی
 نه‌بی له‌یاسای هاو وینه‌ی خۆی دمرجووبی ۞
 هذه النِّعْمَةُ نَشَارٌ: نه‌م هه‌وا‌ی گۆرانییه‌ له‌وانی
 تر ناچی ۞ النُّشْرُ: نه‌وه‌ی له‌زه‌وی به‌رزبیته‌وه
 وکه‌وو ته‌پۆلکه‌و گردۆلکه ۞ النُّشْرُ: به‌مانا
 (النُّشْرُ) دئ.

نَشْرُ الشَّيْءِ: شته‌که وشک بۆوه ناوه‌که‌ی نه‌ما ۞
 ده‌گوتری: (نَشْرُ الرُّطْبِ) خورماکه وشک بۆوه
 ناوی تیدا نه‌ما ۞ (وَأَشْرَتِ الْحَرُّ نَشْرًا الْحَرَضُ)
 که‌رما تاوی سه‌ندو چه‌وزه‌که وشک بوو.

نَشْرُ اللَّحْمِ: گۆشته‌که له‌سه‌ر ناگره‌که چه‌زی هات
 ۞ نَشْرَتِ الْجُرَّةُ الْجَدِيدَةَ: چه‌ره‌ تازمه‌که که‌ناوی تیکرا
 که‌زه‌کی لی هات.

نَشْرُ الشَّيْءِ نَشْرًا: شته‌که‌ی تیکه‌لاو کرد.

نَشْرُ الدَّابَّةِ: ولاخه‌که‌ی به‌هێواشی لیخوری.

نَشْرُ الدَّبَابِ رَهْرًا: میشه‌که‌ی دهرکرد ۞ المَنْشَرُ: نه‌و
 گۆماو و زۆنگاوانه‌ی له‌ قه‌راخ روباو دهریا
 ناویان تیدا دهمینیته‌وه ۞ المَنْشَرَةُ: مینش کوز ۞

نَشَبُ الْمَيْلِ: لافاومکه له پړمړوی خوځی لای داو
کهوته قوړتو و پنیج کردن ۵ نَشَبْتُ بِهِ الهموم:
خه م و خهفمت سهریان نی تیک داوه.

نَشَبُ الْحَبْلِ: حمله کهی واگرئ داوه بهناسانی
بگریته وه.

نَشَبُ الشَّيْءِ: شته کهی دهرهیناو راپته کاند.

نَشَبُ الدَّلْوِ: دولچه کهی دهرهیناو ته کاندی.

نَشَبُ فَلَانًا: زمبری له فلانکس دا.

نَشَبَتْهُ الهیة: مار گهستی، پیوهی دا.

نَشَبَ إِلَيْهِ رله نشاطاً: به جوست و چالاکي دهستی
دایه.

نَشَبَ فِي الْعَمَلِ: نیشه کهی پنی خوځش بوو

به دلسوزی تاوی دایه ۵ اَنْشَطَ فَلَانًا: فلانکس

جوست و چالاک کرد ۵ اَنْشَطَ الْمُعَدَّةَ: گریه کهی

کردموه، شلی کردموه ۵ اِنْشَطَ الشَّيْءِ: شته کهی

راپته کاندو دمری هینا ۵ اِنْشَطَ النَّشِيطَةَ:

دهسکهوتی پینش جهنگی گرتو راپهالی ۵

تَنْشَطُ: نیشاتی پهیدا کرد ۵ تَنْشَطَ لِلْعَمَلِ: خوځی

بو کاره که حاضر کردو دهستی پنی کرد ۵ تَنْشَطَ

الطَّرِيقِ: به جوست و چالاکي رینگاکه ی بری ۵

اِسْتَنْشَطَ الْجُلْدَ: پیسته که ویکهاته وه و کؤبووه ۵

الْمَنْشَطُ: شتیک به تامه زرووه بو ی بجین و

کردنه کهی کاریگر بی ۵ الْمَنْشَطُ: که سیک

نیشاتی زور بی ۵ النَّشَاطُ: کارکردنی دلسوزانه

له بواریک له بواره کانی نیش دا ۵ الْأَنْشُرَةُ:

گریه که بهناسانی بگریته وه ۵ النَّاشِطُ: نهو

کهسه ی حهبل شی دمکاته وه بوئه وهی سهر

له نوئ بیکاته وه به حهبل ۵ النَّشَطُ: گهستی

خیرا، داخکردنی خیرا بهم جوړه ناسنه

گهرمه که به خیرایی بگه یه نیه گوشته که و

لایه ی نه هینلی زوری داخ بکا ۵ النَّشَطَةُ:

میش دهرکه رگورزیکی سهر پړزاوییه میخی

پنی دهرمتیندرئ ۵ المنشوش: دمگوترئ: (دهن

منشوش) روئیکه بوئی خوځی تیکه ل کراوه ۵

النشاش: بو زیدمړوئی له مانای (نش) دئ ۵

دهشگوترئ: (سبخه نشاشه) زموییه که گله کهی

وشک نابیته وه و له مورپشی نی ناروئ ۵ النش:

نیوهی شت ۵ ههرشتیک بی ۵ دمگوترئ: (نش

أرقية) نیوهی حوققه هیک ۵ سمنگیکی کیشانه یه

کیشه کهی کیشی بیست دبره مه ۵ النَّشِيشُ:

دهنگی ناو و شتی تر که گه بیسته ناستی کولین

۵ النَّشِيشَةُ: زهوییه که وشک نه بیته وه و گیای نی

نهرئ.

نَشَى نحرصاً: بهرز بووه ۵ هه لتوئی.

نَشَى الشَّيْءِ: شته کهی دهرهینا ۵ لئی کردموه ۵

دهگوترئ: (أقام القوم ما يَنْشِصون وتدا) خیله که

لهو شوپنه دایانکوتاو نیازی مانه ومیان هه یه

سنگی داکوترای رهمالیان هه لئا که نن.

نَشَى فَلَانًا بِالرَّمحِ: بهرمب زمبری له فلان دا ۵

اَنْشَصَهُ: دمری هینا ۵ دمگوترئ: (اَنْشَصَ فَلَانًا من

بیه) فلانکس له مالی خوځی هینا یه دهر ۵

(اَنْشَصَ الْجَذْبُ النَّاسَ عَنْ مَوَاضِعِهِمْ) گرانی و

هاتو هر ی خه لکه کهی ناچار کرد زیدی خویمان

جی بیلن ۵ اِنْشَصَ الشَّيْءِ: شته کهی هه لکه نن ۵

اِنْشَصَ الشَّجَرَةَ: دره خته کهی هه لکه نن ۵

الْمِنْشَاصُ: ناهرمتیک له میردمه کهی زیز بوو بی و

له گه لی نه خه وئ ۵ النَّشَاصُ: هه وری پړو چین

له سهر چین ۵ النَّشْرُصُ من الرَّماحِ: رمبی بهرز

کراوه و ناماده بو شهر.

نَشِبَ من المكان نَشَطًا: له شوپنه که جووه دهر.

دمگوتری، (بشر نشوط) بیریکه به ناخوشی
دولچه‌که‌ی لی دیتسه دمر ۵ النشیطة، نهو
غنیمه و دستکه‌وته‌یه که جه‌نگاو‌مرکان پیش
نه‌وی بگه‌نه گورمه‌بانی جه‌نگ دستیان
ده‌که‌وی.

نَشَع نَشَأُ: پرخه‌یه‌کی توندی کرد ۵ نَشَعَتِ
الأرضُ: زه‌ویه‌که ناویکی تام ناخوشی دمردا.

نَشَع الشَّيْءُ: شته‌که‌ی به‌زه‌خت و پاته‌کاندن
دمره‌ئینا.

نَشَع المريض الدواء نَشَأُ: دمرمانه‌که‌ی دمرخواردی
نه‌خوشه‌که‌ی دا.

نَشَع فلاناً الكلامَ: قسه‌ی هیزی فلان کرد پئی گوت
ناواو ناوا بلن.

نَشَع فلاناً بشريةً: فربیا فلانکس که‌وت به‌ومقومی
ناوی دایه‌و رزگاری کرد له‌خنکان ۵ اِنْتَشَعُ:
بونی کرد ۵ المِشْتَعُ: پاکمت و کیفی نه‌و بون و
به‌رامه‌ی هه‌لده‌مزرئ ۵ النشاعةُ: نه‌و شته‌ی
به‌دهست هه‌لده‌مکندرئ و فربی دمدری ۵ النشعُ:
نه‌و ناوه‌ی تامی ناخوش و تفته ۵ النشوعُ: نه‌و
دمرمان و شته بونداری دمکرئته ناو کونی
لوته‌و ۵ دمرمانیک دمکرئته دمی نه‌خوشه‌وه.
نَشَع الماءُ نَشَأُ: ناومه‌که رموان بوو.

نَشَع فلان: فلانکس لرخه و پرخه‌ی کرد، خهریک
بوو له‌سمر خو بچن ۵ هه‌ناسه‌ی قول و ته‌نگی
هه‌لکیشا.

نَشَع بالشئ: فورگی به‌شته‌که گیرا.

نَشَع الطريقَ بالقوم: ریگاکه به‌همرمبالی خه‌لکه‌که
ته‌نگ بوو.

نَشَع الماءُ: ناوی خواردمه‌و ۵ اِنْتَشَع فلان: فلانکس
دورکه‌وته‌وه، که‌نارگیر که‌وت ۵ اِنْتَشَع الصَّيْبُ

الدواءُ: دمرمانه‌که‌ی دمرخواردی منداله‌که‌ی دا ۵
دمشگوتری: (النشعةُ الكلامَ) قسه‌ی فیر کرد،
دمزی دا دا چون قسه‌کانی بکا ۵ اِنْتَشَع الدواءُ:
قوم قوم دمرمانه‌که‌ی خواردمه‌و ۵ اِنْتَشَع الكلامَ:
قسه‌ی فیر کرد، پئی گوت ناوا بلن و ناوا وه‌لام
بدمروه.

نَشَع فلان: فلانکس لرخه و پرخه‌ی به‌هیزی کرد
۵ خهریک بوو گیانی دمرچن ۵ المِشْتَعُ: گولاو
پرژین شتیک بونی خوشی پئی بلاو بکرئته‌وه ۵
النشاعةُ: رپرهمی ناو بوناسه شیو و دول ۵
النشعةُ: هه‌ناسه سواری ۵ هه‌ناسه برکی ۵
تیکچون و لنگه‌فرتن و شله زانیکه له‌کاتی
گیانه‌لاو دا توشی نادمیزاد دمبئ.

نَشَف الشَّيْءُ نَشَأُ: شته‌که وشک بوو.

نَشَف الشَّيْءُ: شته‌که‌ی وشک کردموه ۵ ده‌گوتری:
(نَشَف الثوبُ العرق) قوماشه‌که نارمه‌که‌ی
وشک کردموه.

نَشَف الشَّيْءُ: شته‌که وشک بژوه ۵ نَشَفَتِ الأرضُ:
زه‌ویه‌که وشک بژوه ۵ نَشَفَتِ الأرضُ الماءُ:
زه‌ویه‌که ناوه‌که‌ی هه‌لمزی ۵ اِنْتَشَفَتِ الدابةُ:
نازه‌له‌که (ولاخه‌که) له‌دوای بیجوی مبینه
بیجوی نیرینه‌ی بوو ۵ اِنْتَشَفَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی
وشک کردموه ۵ اِنْتَشَفَ فلاناً: سمر توئیزی شیر
دمرخوادی فلانکس دا ۵ نَشَفَتِ الحلوبُ:
حه‌یوانه شیردمرکه جارنیک گوانی پریوون
له‌شیرو جارنیک تر هیجان تیدا نه‌بوو ۵ نَشَفَ
اللبنُ: شیرمه سمرتوئیزی په‌یدا کرد ۵ نَشَفَ
الشَّيْءُ: شته‌که‌ی وشک کردموه ۵ نَشَفَ الماءُ:
به‌په‌روو نیسفنچ و شتی وا ناوه‌که‌ی وشک
کردمه‌و ۵ اِنْتَشَفَ فلان: فلانکس سمر توئیزی
شیری خواردمه‌و ۵ اِنْتَشَفَ فلان الماءَ وصره:

نَشَقْ الرَّائِعَةُ: عهترمه‌کی بؤنکرد.

نَشَقْ النُّشْرُقْ: دهرمانه‌کی هه‌لمزى بؤ کونه‌لوتى
 ◊ اَنْشَقْ الصَّائِدُ: نيچيرمه‌وانه‌که داوه‌که‌ی به
 نيچيرمه‌که‌یوه نووسا ◊ اَنْشَقْ الصَّيْدُ: داومکه‌ی
 به نيچيرمه‌که‌یوه کرد بيوه‌ی هه‌لواسى ◊ اَنْشَقْ
 فَلَائِاً النُّشْرُقْ: دهرمانه‌که‌ی به فلائکس
 هه‌لمزى ◊ اِنْشَقَّ المَاءُ وَغِيْرُه: ناوه‌که‌ی به‌لوتى
 هه‌لمزى ◊ يان ناوى له لوتى رادا ◊ تَنْشَقُ المَاءُ
 وَغِيْرُه: ناوه‌که‌ی به‌لوتى هه‌لمزى.

تَنْشَقُ الرَّائِعَةُ: عهترمه‌کی بؤن کرد، بؤنه‌که‌ی
 هه‌لمزى ◊ اِسْتَنْشَقُ: به‌مانا (تَنْشَقْ) دئى ◊ اَلْمَنْشَقُ:
 لوت ◊ نه‌ندامى بؤنکردن و شت هه‌لمزى
 اَلْمَنْشَقَةُ: نه‌و شته‌ی دهرمانى لوتى تئیده‌کرى
 اَلنُّشِقُ: دمگوترى: (رجل نَشِقْ) بياويکه گيروده
 بووه، جوومه‌ته ناو کارتيکه‌یوه لئى رزگار نابى
 اَلنُّشَقَةُ: قَلْبَتَه‌و مل بين که‌دمکريته مى نازهل و
 شتى واوه ◊ اَلنُّشْرُقُ: دهرمانى لوت، ههرشتيک
 به‌لوت هه‌لمزى ◊ بؤن بکرى ◊ اَلنُّشَاقِي مَن
 الصَّيْدِ: نيچيرتيکه قولابى راوکه‌ره‌که‌ی چوبيته
 قورگيه‌وه.

نَشَلْ الحَيْرَانُ نَشَلًا: حه‌يوانه‌که له‌ربوو دالگوشت
 بوو (فهر ناشل وهي ناشلة) ◊ دمگوترى: (فخذ
 ناشلة) پانيكى له‌رو کهم گوشته.

نَشَلْ الشَّيْءُ: نَشَلًا: به‌په‌له‌و خيرا شته‌که‌ی دارنى،
 لئى کرده‌وه، لئى دهره‌ينا ◊ نَشَلَتْ الحِيَةَ فَلَائِاً:
 مارمه‌که فلائکسى گه‌ست، بيوه‌ی دا ◊ اَنْشَلْ
 الشَّيْءُ: به‌مانا (نَشَلَه) دئى ◊ نَشَلْ الأَحْيَافُ:
 به‌رکولتيكى بؤ ميوانه‌کانى دانا ◊ اَلْمِنْشَالُ: پارچه
 مه‌عده‌منيکه لای سه‌ره‌وى قولابتيكى بيومه
 پارچه گوشتى بئى له‌منجه‌ل و شتى وا
 دهرده‌هيندرئى ◊ اَلنُّشَالُ: که‌سيک زور شت

فَلَائِکس ناوه‌که‌ی وشک کرده‌وه به‌په‌رؤو
 نيسفنج و شتى وا ◊ اِنْشَقَّ النِّشَافَةُ: سه‌رتويژى
 سه‌رمکه‌ی گرت ◊ اَنْشَقَّ لَوْنُه: په‌نگى گؤرا ◊
 تَنْشَقُ الرَّجُلُ: بياومکه به‌خاوى و شتى وا ناوى
 له‌جه‌سته‌ی سه‌رى، خوى وشک کرده‌وه ◊ تَنْشَقُ
 الشَّيْءُ: شته‌که‌ی وشک کرده‌وه ◊ اَلْمِنْشَافُ:
 حه‌يوانى شه‌دهر که‌جاريک گوانى بربن له‌شيرو
 جارى وايش هه‌بين هيجان تئيدا نه‌بئى ◊ اَلْمِنْشَقَةُ:
 خاوى و هوماش و شتى وا که‌ناوى بئى وشک
 بکريته‌وه ◊ ده‌سه‌سرو شتى وا که‌ناوى سه‌ر
 ده‌م و چاو و ده‌ست و مه‌جه‌کی بئى سه‌سپديته‌وه
 ◊ اَلنُّشَافَةُ: نه‌و تويژو که‌فو شته‌ی دمکه‌ويته
 سه‌ر مه‌نجه‌له‌ شیر ◊ نه‌و ناو و عاره‌ق و
 چه‌وريه‌ی به‌په‌رؤو شتى وا ده‌سپديته‌وه ◊
 اَلنُّشَافُ: کاغه‌زى شاش که‌ نه‌په‌ستيورابئى و
 سه‌قل نه‌کرابئى و مه‌ره‌که‌ب زور هه‌لمزى و
 وشكى بکاته‌وه ◊ اَلنُّشَافَةُ: خاوى و ده‌سته سه‌ر
 اَلنُّشَقُ: به‌ردى گه‌رماو (به‌ردتيكى په‌شى
 کونکون و گرن گرنه به‌ره‌بئى بئى ده‌شورئى و
 بيى پاک دمکريته‌وه). ◊ اَلنُّشَقَةُ: پارچه
 په‌رؤيه‌که شتى ته‌ربوى بئى ده‌سپئى و بيى وشک
 دمکريته‌وه هه‌موو جارى په‌رؤ ته‌رمکه له‌ناو
 قاپيک دا دمگوشى و ناوه‌که‌ی لئى ده‌چؤرئيه‌وه ◊
 اَلنُّشَقَةُ (أَرْضُ نَشِقَةَ): زه‌وييه‌که ناو زور
 هه‌لده‌مزئى ◊ اَلنُّشَقَةُ: شتى کهم که‌له‌بنكى قاپو
 شتى وادا ده‌مينئيه‌وه ◊ نه‌و تؤزه خوارده‌نى
 به‌که‌وچک و که‌وگير به‌گه‌رمى له‌مه‌نجه‌ل
 دهرديندرئى و بؤ تاهيرکدرنه‌وه‌مو تام کردن
 ده‌خورئى ◊ تويژى سه‌ر شير و ماست.

نَشَقْ فِي الحِبَالَةِ نَشَقًا: که‌وته ناو داومکه.

نَشَقْ فَلَانَ فِي حِبَالَةِ فَلَانَ: فَلَانَکس که‌وته داوى
 فَلَانَکسه‌وه.

دمرينى، خيرا خيرا به كهوگرو شتى وا
 گوشت لههمنجهلو شتى وا دمرينى ۵ دزى
 گيرهان بړو دمست سوک ۵ دزى چوستو جالاک
 كهبهخيرايى شت بدزئى وههئى ۵ النشيل:
 شتى دهرهيندراو ۵ شتى فريندراو و دزراو.
 نَشْمَ الشَّيْءُ نَشْمًا: شتهکه بونی گورا (فهر نَشْم) ۵
 دهگوتري: (يده نَشْمَة) دمستی بونیکی ناخوشی
 گرتووه، بونیکی ناخوشی لهدمست دئ.
 نَشْمَ الثَّرْبُ: گایهکه رنکی بهلهک بوو، پهله پهله
 سپی و پهله پهله رپمش بوو ۵ (فهر نَشْمَ وهي
 نَشْمَة) ۵ نَشْمَ الطعام: خواردنهکه گوراووه
 بونیکی ناخوشی نئ دئ ۵ نَشْمَتِ الارضُ:
 زهویبهکه فش بوو، بهرز بووه ۵ نَشْمَ في الامر:
 دمستی بهکارمه کرد ۵ نَشْمَ في الامر: بهمانا
 (نَشْمَ) دئ ۵ دهگوتري: (نَشْمَ منه علما) زانیاری
 نئ و مرگرت ۵ لهو فیری زانست بوو ۵ (فلان
 يَنْشَمُ العلم) فلانکس بهشیوهیهکی لهسهره
 خوی خهریکی خویندن و بهدمستهینانی
 زانسته ۵ المَنْشَمُ: مادیهکی بونخوشه
 بهزهحممت ورد دهگری ۵ لهپهندی پیشیان دا
 دهئى: (دَقُوا بينهم عطر مَنْشَمٍ) واته: شمر و همرا
 لهنیوانیان دا گهرم بوو ۵ النَشْمُ: درهختیکه له
 پیری (الزیزفونیه) په کاتی خوی تیریان نئ
 دمناشی، بهریکی خری و مگوو پرتهقالی همیه ۵
 نَشْنَشَتِ القدر: مهنجهلهکه دنگی کولینی نئ
 هات ۵ نَشْنَشَ فلان: فلانکس خیرا دمستی
 بهکارمهکی کردو خهریکی نهجمادانیهتی ۵
 نَشْنَشَ الطائر: بالندمهکه پهری لهخوی دمرکیشاو
 فری دا ۵ نَشْنَشَ الشئ: شتهکه پال بیومناو
 رایتهکاند ۵ نَشْنَشَ الدابة: ولاخهکه بهخیرایی
 نئ خوری و دنگی دا ۵ نَشْنَشَ الرعاء: زمرفهکه
 هه لپشت و نهوی تییدا بوو تهکاندی و بلاوی

کردموه ۵ نَشْنَشَ الجلد: پیستهکهی گرو ۵
 کوشتیبهکهی کهول کرد ۵ نَشْنَشَ: بو
 موتاومعی (نَشْنَشَ) دئ ۵ نَشْنَشَ الشجر:
 توپکی درهختهکهی نئ کردموه ۵ النَشْنَشُ:
 دهگوتري: (رجل نشاش) پیاویکی چوستو
 جالاکه لهسهمردا ۵ النَشْنَشَة: دهگوتري: (أرض
 نشاشه) زهویبهکی شورهخاکه و هیچ ناروینئ،
 هیچی نئ ناروئ ۵ النَشْنَشُ: دهگوتري: (غلام
 نشش) کوریکه گورج و گوله لهخزمهتکردن و
 نیش دا (نَشْنَشِي الذراع) دمست گهرم و دمست
 رهنگیه ۵ النَشْنَشَة: دنگی لیک خسانی زری و
 کاغزو قوماشی تازمو شتی وا.
 نَشِي نَشْرًا: زوو سهرخوش بوو هر کهنارمهکهی
 خواردموه خیرا سهرخوش بوو ۵ دهگوتري:
 (نَشِي من الشراب).
 نَشِي بالشيئ: ناشی شتهکه بوو بهلایهوه خوش
 بوو ۵ جار دواچار دوبارهی کردموه.
 نَشِي الريح: بونی ههواپهکهی کرد، به لوت
 ههواکهی ههلمزی ۵ دهگوتري: (نَشِيَتْ منه
 رائحة طيبة) بونیکی خوشم نئ ههلمزی.
 نَشِي الحبر: چووه بنج و بناوانی ههوالهکهو
 روداوهکهی رون کردموه ۵ انشى الشئ:
 خوشی و لهزمتی شتهکهی همست پی کرد ۵
 انشى فلان: فلانکس سهرخوشی نئ دیاری دا ۵
 انشى الريح: بهلوت ههواکهی ههلمزی ۵ تنشى:
 بهمانا (انشى) دئ ۵ استنشى: بهمانا (انشى)
 دئ ۵ دهگوتري: (استنشى الحبر) لهههوالهکهی
 کولیهوه ۵ النشا: هیدرات کاربونه؛ هارپراویکی
 سپیبه ۵ شنهبای بونخوش ۵ پان بون و بهرام
 بهگشتی ۵ النشاء: بهمانا (النشا) دئ. ۵ النشاء:
 درهختی وشک ۵ بون و بهرام ۵ النشوان:

دمگوترئ: (نَصَبُ فَتَّصَبَ) ◊ همروا دمگوترئ: (تَنْصَبُ الطَّائِرُ) بانندمهکه بمرز بؤوه ◊ تَنْصَبُ الثَّغْرُ: ددانهکان رینک و پینک بوون (پوکمهکه ددانهکانی رینک بوون) ◊ تَنْصَبُ لِفَلَانٍ: دوزمنایهتی فلانکسی کرد ◊ الْأَنْصَرِيَّةُ: نیشانهیهکه لهسر رینگا دادمنرئ بؤ شارهزایی کردنی خهک ◊ الْمُنْصَبُ: پلهو پایهی کارگتیری یان زانستی یان نایینی یان پامیاری ◊ یان کؤمه لایهتی ◊ نهصل و بنهما ◊ شکؤمهندی ریزداری.

الْمُنْصَبُ: سمرناگره، یان همرشتیک بخریته نیوان ناگرو بنکی مهنجهل و تاوه.

الْمُنْصَبَةُ: ههول و تمهه لآو ماندوبوون.

الْمُنْصَبُ: دمگوترئ: (كُفِرَ مُنْصَبٌ) پوکیکه ددانهکانی تئیدا جوان پواون ◊ المنصبُ: لهبوار ی زانیاری نه خودا بهنسیسمیک دمگوترئ بهکار یگهری وشهیهکی تر بزوینی نهصبه ی بؤ پهیدا بیئ ◊ المنصرية: فیل و تهلهکه و داو نانهوه ◊ النَّاصِبُ: دمگوترئ: (هم ناصب) خهمو خهفهتیک ی ماندو و شهکهتکهره ◊ (عیش ناصب) ژیانی کوله مهرگی ◊ ژیانی زیر ◊ النَّصَابُ: بنهماو نهصلی شت ◊ دمگوترئ: (رجع الأمر الی نصابه) نیشهکه و مگوو خوی ن هاتهوه ◊ کارهکه جووه سهر نهصلی خوی ◊ دهسکی کیردو چهقؤ ◊ مال و سامانیک بگاته نهاندازی نهوهی زمکاتی ن بکهوئ ◊ لهبوار ی نهجومهمن و لیزنه و شتی وادا نهو ژمارهیهیه دانیشتنهکه بگاته کؤبوونهوهو دانیشتنی یاسایی ◊ النَّصَابُ: بؤ موبالهغه و زیدهرؤیی لهمانای (نصب) دئ ◊ کهسینک خوی بهسر شتیک دا بسهپین و بهین نهوهی داوای ن بکری کاری سهریهخؤ نهنجام بدا ◊ نؤین بازو فیلکههرو تهلهکهچی.

سمرخؤشی ◊ سمرهتای سمرخؤشی بوونی ◊ بؤ نافرمت دمگوترئ: (نشوی) ◊ همروا بهکهسینک دمگوترئ کهدهست پینسخمیری همیه بؤ وهرگرتنی ههوال ◊ النشوةُ: ههوال لهسمرهتای پهیدابوونی دا ◊ النشوی: همرشتیک نیسبمت بدرئ بؤلای (النشا).

نَصَبَ الْمَادِي: گؤرانی بیزو خودیه خویننهکه بهستهیهکی سوکی چراند، بهدمنگیک ی نزمو لهسهرهخؤ گؤرانی گوت ◊ فرتو فیلئ کرد ◊ نَصَبَ عَلَيْهِ: فرتو فیلئ ن کرد.

نَصَبَ الشَّيْئِ: شتهکه ی بمرز کردهوه ◊ (نصب له حرباً) شهر ی هاویشتی شهر ی بی فروشت ◊ (نصب الأمير فلاناً) پاشا پلهو پایهی دا بهفلانکس ◊ (نصب الكلمة) بزوینی فمتحه ی دا به وشهکه ◊ (نصب الشيءُ أو الأمر فلاناً) نیشهکه فلانکسی ماندو کرد ◊ دمگوترئ: (نصبه المرضُ ونصبه لهم).

نَصَبَ نَصَبًا: ماندوبوو ◊ ههولی دا، کؤششی کرد.

نَصَبَ ذر القرن: شاخدارمهکه شاخهکانی راست هه لچون ◊ دمگوترئ: (ناقة نصاب) حوشرتیکه سنگی بهرزه ◊ همروا دمگوترئ: (انصب الحدیث) فهرموودمهکی بهرز کردهوه بؤسهر خاومنهکه ی ◊ ناصبه العداوة أو الحرب: دوزمنایهتی بؤ ناشکرا کرد، بانگی شهر ی لهگه ن دا ◊ نَصَبَ الشَّيْئِ: شتهکه ی بمرز کردهوه هه لیساندهوه ◊ نَصَبَ الأميرُ فلاناً: پاشا پلهو پایهی نیداری دا بهفلان ◊ اِنْتَصَبَ: بؤ موتاومعهی (نصب) دئ ◊ دمگوترئ: (نصبه فاتصب) ◊ اِنْتَصَبَ للحکم: بؤ فهرانرپهواوی خوی ناماده کرد ◊ تناصبوا الشئین: شتهکه یان بهش کرد ◊ تَنْصَبُ: بؤ موتاومعهی (نصب) دئ

النَّصَبُ: نیشانه‌ی دانراو له‌سمر ریگا بو شارمزایی گردنی ری‌بواران ۵ نالای به‌رزوم‌گراو (بتو صمنه‌م که دانراین بو نه‌وی له‌جیاتی خودا به‌رستشیان بو بکری) ۵ فیل و ته‌له‌که‌بازی، نؤین بازی ۵ بزوینی نصبه بو نیسم و فیعل به‌هوی کاریگه‌ری وشه‌یه‌کی ترموه ۵ النَّصَبُ: به‌رزگراوه ۵ کیل و پیکه‌رو میل و شتی وا که بو یادموهری شتیک دروست ده‌کری و روداو یک یادی دانیشتوان ده‌خاته‌وه ۵ ده‌سگوتری: (هذا نُصَبُ عینی) نه‌وه له‌بهر جاوم دایه و ده‌بیینم ۵ شه‌رو نه‌گبه‌تی ۵ بتو صمنه‌م که له‌جیاتی خودا به‌ندایه‌تییان بو‌ده‌کری ۵ النَّصَبُ: شتی به‌رزگراوه ۵ چه‌فیندراو ۵ النَّصَبَةُ: یه‌کجار به‌رزگردنه‌وه ۵ جو‌ره بزوینیکه ده‌خریته سهر هندی وشه ۵ النَّصِيبُ: به‌ش و بار له‌ههرشتیک دابن ۵ حموز ۵ شتی به‌رزگراوه چه‌فیندراو ۵ بری به‌رد که‌به‌ده‌وری چه‌وزدا ریز ده‌کرین و مگوو لی‌وار ۵ ههرشتیک دابکو‌تری، به‌رزبکریته‌وه و مگوو نیشانه‌وه علامت بو شتیکی تر.

فَصَّتْ لَهُ نَمْتًا: بیدمگ بوو گویی راگرت.

انصت: گویی گرت ۵ به‌جوانی گویی بو گیرانه‌وه‌ی چه‌دیسکه راگرت ۵ انصت فلاناً: فلانکسی بیدمگ کرد ۵ انصت المحدث القوم: چه‌دیس گیره‌وه‌که، قسه‌که‌رمکه خه‌لکه‌که‌ی والی کرد بیدمگ بن و گویی بو را بگرن ۵ انصت للهو: حمزی له‌گالته‌وه که‌بو را‌بواردنه ۵ انصت له: به‌مانا (نصت) دئ ۵ تنصت: گویی گرت، گویی خو‌ی کلور کرد بو‌نه‌وه‌ی شته‌که بیستی ۵ زوری هه‌ول دا گویی له‌قسه‌که بی ۵ استنصت: راوستاو گویی خو‌ی کلور کرد بو بیستن ۵ استنصت فلاناً: داوای له‌فلانکس کرد قسه‌ی بو

بدری ۵ النُّصْنَةُ: هه‌والگری ۵ قسه‌ دزین و جونه ناو روداوی حماس و کاریگه‌رموه.

نَصَحَ الشَّيْءُ: شته‌که پالفته‌وه خاوین بوو ۵ ده‌سگوتری: (نصح المعبد) مه‌مدنه‌که پالفته‌وه خاوین بوو ۵ (نصحت توبته) توبه‌گردنه‌که‌ی خالص و راستالانه‌بوو ۵ (نصح قلبه) دلی بی غمش بوو هیچ دیارده‌ی دو رویی و رای‌ی تیدا نیه.

نَصَحَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی پالفته کرد.

نَصَحَ فلاناً: فلانکسی ری‌نمونی کرد بو کاری سودبه‌خس و ریگای باشی نیشان دا.

نَصَحَ الشَّرْبُ: قوماشه‌که‌ی باش دوری، دورینه‌که‌ی ته‌واو کرد.

نَصَحَ الشَّرَابُ: له‌شه‌راه‌که‌ی خوارده‌وه تا تیراو بوو ۵ انصحه: تیراوی کرد ۵ ناصح فلاناً: ناموزگاری فلانی کردو نه‌ویش ناموزگاری نه‌وی کرد ۵ ناصح فلان نفسه في التربة: فلانکس له‌توبه‌کردن و گه‌رانه‌وه‌که‌ی بو‌لای خودا دلسوزی نواندو راستالانه ره‌فتاری کرد ۵ انصح: ناموزگاری‌کردنه‌که‌ی قبول کردو گوی بیست بوو ۵ انصح فلاناً: فلانکسی کرد به ناموزگاری‌که‌ری خو‌ی ۵ ده‌سگوتری: (انصحنی فانی لك ناصح) بمکه به‌ناموزگاری‌که‌ری خو‌ت من بو‌تو ناموزگاری‌که‌رم و ریگای باشت نیشان دده‌م ۵ تنصح: خو‌ی شو‌به‌هاند به ناموزگاری‌که‌ران و لاسایی نه‌وانی کرده‌وه ۵ زوری ناموزگاری کرد ۵ تنصح الشرب: دورینی قوماشه‌که‌ی ته‌واو کرد ۵ استنصحه: به‌ناموزگاری‌که‌ری له‌قه‌له‌م دا ۵ المنصح: دمرزی، ههرشتیک قوماشی بی بدوری ۵ المنصحة: به‌مانا (المنصح) دئ ۵ الناصح: پالفته له‌ههرشتیک بی

مهسیحی ۵ بؤ میینه دهگوتری: (نصرانیة) ۵
 النُّصْرَانِيَّة: مهسیحی، شوینکدهوتوانی حمزرمتی
 عیسا ۵ درودی خودای لهسهرین ۵ النُّصْرَةُ:
 یارمهتی و کۆمهک ۵ النُّصْرُ: بؤ زیدمهروی
 لهمانای (التَّصِيرُ) دئی ۵ التَّصِيرُ: بهمانا (التَّصَوُّرُ)
 دئی واته: زۆر کۆمهکیکارو یارمهتیدمر ۵
 النُّصِيَّةُ: میینهی (التَّصِيرُ) ۵ بهخششو دیاریی.
نَعَى عَلَى الشَّيْءِ نَعَاً: شتهکهی دیاری کردو رونی
 کردهمو سنووری بؤ دانا ۵ دهگوتری: (نَصْرًا)
 فلانا سَیْدًا) فلانکسیان دیاری کرد بهسهرۆک و
 ریش سبی خویان.
نَعَى الشَّيْءِ: شتهکهی بهرز کردهوه، دهری خست ۵
 دهگوتری: (نَسَّتِ الظَّنَّ جِدْهَا) ناسکهکه
 گهردنی خوی بهرز کردهوه، دهری خست ۵
 دهسگوتری: (نَسَّ الْحَدِيثَ) فهرموودهکهی
 بهرز کردهوه پالی دایه حهدیس گیرهوهکهی
 کهلنییهوه ریواپهت کردهوه.
نَعَى الْمَتَاعَ: کالاکانی خستنه سهر یهک.
نَعَى فَلَانًا: فلانکسی لهسهر کورسی دانیشاند.
نَعَى الشَّيْءِ: شتهکهی جولاند، هینایی و بردی.
نَعَى الدَّابَّةَ: ولاخهکهی دمنه دمنهدا بۆنهوهی خیرا
 برپا ۵ ههروا دهگوتری: (نَصَّ فَلَانًا) له فلاننسی
 کۆلیهوهو جووه بن کلنشهیهوه ههتا جی لابیو
 لیی دهرهینا ۵ نَاصٌ غَرْمَةٌ: لیکۆلینهوه و چهندو
 جونی لهگهله فهرزدارهکهی کرد ۵ نَعَصَ الْمَتَاعَ:
 کالاکانی خستنه سهریهک ۵ إِنْعَصَ الشَّيْءُ:
 شتهکه بهرزبۆوهو ریپک ومستا ۵ إِنْتَصَتْ
 العروس: بوکهکه لهسهر کورسی دانیشت ۵
 نَاصٌ الْقَوْمَ: خهلهکهکه پالهپهستویان کرد ۵
 الْمِتَصَّةُ: کورسییهکی بهرزه یان تهختهیهکی
 بهرزه ناماده دهکری بؤ وتارخوین بجیته

۵ ههروا وشهی (النَّاصِحُ) بهمانا بهرگندرو دئی ۵
 النَّصَاحُ: کندرو دمزو و شتی وا (پهتی شت
 دروون) ۵ دهگوتری: (صَلَبٌ نَصَاحِكُ)
 دمزومکمت قایم و پتهوه ۵ النَّصَاحُ: کهسینک زۆر
 نامۆزگاری خهلهک بکا ۵ بهرگندرو ۵ النَّصِيحُ:
 کهسینک زۆر نامۆزگاری خهلهک بکا ۵
 دهسگوتری: (توبه نَصْرَحُ) تۆبهی خالص و
 پاستال ۵ النَّصِيحُ: بهمانا (النَّاصِحُ) دئی ۵
 النَّصِيحَةُ: نامۆزگاری ۵ نَصْرَةُ عَلِيٍّ عَدُوهُ:
 یارمهتی دا بۆنهوهی بهسهر دوژمنهکهی دا
 سهریکهوی ۵ رزگاری کرد لهناخۆشی و جورتم ۵
 نَاصِرُهُ: یارمهتی نهوی دا، نهویش یارمهتی
 نهمی دا ۵ نَصْرُهُ: کردی بهفله (بهمهسیحی) ۵
 إِنْتَصَرَ: ملی بؤ ستهمکارهکه نهدا، سهرپیچی
 زالمهکهی کرد ۵ إِنْتَصَرَ عَلَى خِصْمِهِ: بهسهر
 رکا بهرمهکهی دا بالادست بوو ۵ إِنْتَصَرَ مِنْ
 خِصْمِهِ: تۆلهی له رکا بهرمهکهی کردهوه ۵ تَنَاصَرَ
 الْقَوْمُ: خهلهکهکه یارمهتی یهکتریان دا ۵
 تَنَاصَرَتِ الْأَخْبَارُ: ههوالهکان یهکتریان پهشت
 راست کردهوه ۵ تَنَصَّرَ: بوو بهمهسیحی ۵
 اسْتَنْصَرَ بِلَانٍ: هاواری بؤ فلانکس برد ۵
 اسْتَنْصَرَ فَلَانًا: داوای یارمهتی لهفلانکس کرد ۵
 اسْتَنْصَرَ فَلَانًا عَلَى فَلَانٍ: داوای لهفلانکس کرد
 یارمهتی بدا بۆنهوهی بهسهر فلانکس دا
 سهریکهوی ۵ الْأَنْصَارُ: دانیشتوانی شاری مهدينه
 که موسولمان بوون و یارمهتی پیغمبهریان دا
 ۵ الْأَنْصَرُ: خهتهنه نهکراو ۵ النَّاصِرُ: رپهرهوی
 ناو بؤ ناو شیو ۵ النَّاصِرَةُ: شارنکه لهولاتی
 فهلهستین گوايه حمزرمتی عیسا لهوی لهداپک
 بۆوه ۵ النَّاصِرُ: بهمانا (النَّاسِرُ) دئی ۵ النَّصْرُ:
 یارمهتی و کۆمهکی ۵ دهسگوتری: (رَجُلٌ نَصْرٌ)
 بیاویکی یارمهتیدمره ۵ النَّصْرَانِيَّة: فهلهو گاور،

بنه‌جهی پاک و خاوین و پالفته لهه‌موو
 عمیب و له‌ککه‌یه‌ک ۵ النَصَاعُ: بۆ زیندمرۆیی
 له‌مانای (الناصع) دا دئ ۵ ده‌گوترئ: (أحمر
 نصاع) ۵ (حمره نصاعة) ۵ النَصْعُ: همر بیست و
 قوماشیک سببی بئ زۆر سببی بئ ۵ النَصْعُ:
 پاخهریک له‌بیست دروست کرابئ ۵ النَصْعُ: بۆ
 زیندمرۆیی له‌مانا (الناصع) دئ ۵ پالفته له‌رینگی
 خۆی داو ته‌واو کامل له‌و رینگه‌دا (سببی ته‌واو
 سوری توخ) ۵ صاف و رون و بئ گمرد ۵
 ده‌گوترئ: (شربنا ماء نصعاً) ناویکی پاک رونی
 پالفته‌کراومان خوارده‌وه.

نَصْفَ الشَّيْئِ: شته‌که بوو به‌نیوه ۵ ده‌گوترئ:
 (نصفَ النهار ونصفَ الليل) رۆژ بوو به‌نیومرۆ ۵
 شه‌و بوو به‌نیوه شه‌و ۵ ده‌گوترئ: (نصفَ
 البُرِّ والتمر) هیشوه خورماکه، میومکه
 نیوه‌گه‌یی بوو، ئال و بۆله‌که‌ی بووبه نیوه.

نَصْفَ الشَّيْئِ: گه‌بیشه نیوه‌ی شته‌که.

نَصْفَ الإِزَارِ سَاقَهُ: دهر‌بینه‌که گه‌بیشه نیوه
 گۆزینگی.

نَصْفَ الشَّيْبِ رَأْسَهُ: نیوه‌ی سه‌ری سببی بوو.

نَصْفَ الْكِتَابِ: کتیبه‌که‌ی کرد به دووبه‌ش.

نَصْفَ الْقَرْمِ: نیوه‌ی مائی له‌خه‌لکه‌که ستاند.

نَصْفَ فُلَانًا: خزمه‌تی فلانکه‌سی کرد ۵ أَنْصَفَ

الشَّيْئِ: شته‌که بووبه‌نیوه ۵ أَنْصَفَ فُلَانًا:

فلانکه‌س عادل بوو ۵ أَنْصَفَ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی

کرد به‌نیوه ۵ ده‌گوترئ: (أنصف الماء الإناء)

ناومکه گه‌بیشه نیوه‌ی قاپه‌که ۵ أَنْصَفَ فُلَانًا:

به‌شیوه‌ی عادلانه مامه‌له‌ی له‌گه‌ل فلان دا کرد

۵ أَنْصَفَ فُلَانًا مِنْ فُلَانٍ: مافی فلانکه‌سی

له‌فلانکه‌س و مرگرت ۵ نَصَفَهُ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی

سه‌ری و تاربا یا بوک بجه‌ته سه‌ری خۆی
 نیشانی ناماده‌بوان بدا ۵ وایش ده‌بیئ نه‌و
 کورسو و ته‌خته به‌قوماشی جوان و ناو‌ریشم و
 شتی وا دهر‌ازیندریته‌وه ۵ ده‌شگوترئ: (وضع
 فلان على النصة) فلانکه‌س رانویندراو جه‌با‌یا‌ن
 بر دو فه‌زح بوو ۵ الْمَنْصَرُ عَلَيْهِ: شتی رون و
 ناشکرا ۵ النَصُّ: دوق ۵ خودی قسه‌ی دانهر
 جۆنی لی بیستراوه به‌بیئ ده‌ستکاری کردن ۵
 رشته‌و وشه‌یه‌ک ته‌نها یه‌ک مانای هه‌بیئ ۵ یا‌ن
 ته‌نویل کردن هه‌نه‌گرئ ۵ به‌لای زانایانی
 نوصول فیه‌قه‌وه ناوه بۆ ده‌قه‌کانی قورنان و
 فه‌رمووده‌ی بیغه‌مبهر (د.خ) ۵ هه‌روا وشه‌ی
 (النَّصْر) به‌مانا کۆتایی و نه‌و به‌ری شت دئ ۵
 ده‌گوترئ: (بلغ الشئ نصته) شته‌که گه‌بیشه
 کۆتایی ۵ یا‌ن گه‌بیشه نه‌ستورایی و جه‌نگه‌و
 کوشنده‌ی شته‌که ۵ النَّصَّةُ: کاکۆل؛ قزئ
 پیشه‌سه‌ر که بۆلای ناوجه‌وان شوپ ده‌بنه‌وه ۵
 النَّصِيصُ: ده‌گوترئ: (أمر نصيص) کارئکی
 گرنگ و جدیه.

نَصَعَ الشَّيْئُ: شته‌که دهرکه‌وت رون بۆوه صاف بوو

۵ ده‌گوترئ: (نَصَعَ لَوْنُهُ) و (نَصَعَ الْأَمْرُ) (نَصَعَ

الْحَقُّ) حه‌ق و راستی دهرکه‌وت (نَصَعَ فُلَانٌ)

فلانکه‌س جی لایوو دهرکه‌وت ۵ (نَصَعَ بِالْحَقِّ)

دانسی به‌حقه‌ق دا نا ۵ أَنْصَعَ بِالْحَقِّ: ددانسی

به‌حقه‌ق و راستی دا نا. أَنْصَعَ لِلشَّرِّ: به‌ره‌نگاری

شه‌رو ئازاوه بۆوه ۵ أَنْصَعَ الرَّجُلُ: پیاومکه

نه‌وه‌ی له‌ده‌روونی دا بوو ده‌ری خست ۵ پیستی

گرز بوو تیکچوو ۵ نَصَعَهُ الْحَبْرُ: هه‌واله‌که‌ی

به‌راستی بۆ گپ‌رایه‌وه ۵ النَّاصِعُ: پالفته و ساغ ۵

ده‌گوترئ: (أبيض ناصع) سببی ته‌واو سببی ۵

(أحمر ناصع) سوری ته‌واو سور ۵ (حق ناصع)

حه‌قی رون و ناشکرا ۵ (حسب ناصع) نژادو

لهگهَلْ کرد به نیوه ۵ نُصِفَ الشَّيْءُ: شتهکه بوو به دووبهش ۵ نُصِفَ البُسْرُ: بهرسيله خورماکه نیوهی شیرین بوو ۵ نُصِفَ رأسُهُ: سهری نیوهی سپی بوو (سهری بوو به ماش و برنج) ۵ نُصِفَ فلانٌ: فلانکس پیر بوو ۵ نُصِفَ الشَّيْءُ: شتهکهی کرد به دوو بهش ۵ شتهکهی پهمرده پوَش کرد، داپووشی ۵ اِنْتَصَفَ الشَّيْءُ: شتهکه گمیشته نیوهی ۵ اِنْتَصَفَ النهارُ: روزهکه گمیشته کاتی نیومرؤ ۵ اِنْتَصَفَ فلانٌ: فلانکس داوای به کارهینانی ویزدانی کرد ۵ اِنْتَصَفَتِ الجاريةُ: کچهکه به پارچه قوماش سهری خوئی داپووشی ۵ اِنْتَصَفَ مِنْ فلانٍ: مافی خوئی بهته و اوای له فلانکس و مرگرت ۵ تَوَلَّهِيَ لِي ساندموه ۵ اِنْتَصَفَ الشَّيْءُ: نیوهی شتهکهی هه لگرت ۵ تَنَاصَفَ القومُ: خه لکهکه ویزدانیان لهگهَلْ په کتر به کارهینا ۵ مافی خویمان له په کتر و مرگرت ۵ دَمَشْكَوَتْرِي: (تَنَاصَفَ وَجْهَهَا حَسَنًا) دهم و چاوی رَیْک و رَیْک و جوان بوو ۵ تَنَصَّفَتِ الجاريةُ: کچولکهکه پارچه قوماشی کرد به سهر پوَش و روبهندی خوئی ۵ دَمَشْكَوَتْرِي: (تَنَصَّفَهُ الشَّيْبُ) موی سهرو ریشی به نیومیی سپی بوون (ماش و برنج بوون) ۵ (تَنَصَّفَ مِنْ فلانٍ) مافی خوئی له فلان ستاند ۵ (تَنَصَّفَ الشَّيْءُ) نیوهی شتهکهی برد ۵ تَنَصَّفَ السُّلْطَانُ: داوای له مفرمانرما کرد ویزدانی لهگهَلْ دا به کاربیینی ۵ تَنَصَّفَ فلاناً: خزمهتی فلانکسی کرد ۵ (تَنَصَّفَهُ) داوای پیاومتی و یارمتهی فلانکسی کرد ۵ اِسْتَنْصَفَ: داوای به کارهینانی ویزدانی لهگهَلْ دا کرد ۵ اِسْتَنْصَفَ مِنْهُ: به مانا (انصف منه) دئی ۵ اِسْتَنْصَفَ السُّلْطَانُ: داوای له پاشا کرد ویزدانی لهگهَلْ دا به کاربیینی ۵ الاَنْصَفُ: (اسم تفصیل) واته به ویزدانتر ۵ التَنَاصِفُ مِنْ

الأمکنة: شوینی تهخت و رَیْک و جوان ۵ المنتَصِفُ مِنْ کلِّ شَیْءٍ: ناومراستی شت ۵ التَّنْصِيفُ: به مانا (المنتصف) دئی ۵ دَمَشْكَوَتْرِي: (بَلِغَ مَنْصِيفِ الطَّرِيقِ) گمیشته نیوهی رَیْگَا ۵ التَّنْصِيفُ: شهرا بیکه نه و منده کولابن نیوهی رِوْی بِن ۵ التَّنْصِيفُ: پیاویکه به میزمر سهری داپووشیین ۵ التَّنَاصِيفُ: خزمه تکار ۵ التَّنَاصِيفَةُ: رَیْرِهوی ناو له ناو شیو و دَوْل دا ۵ التَّنْصِيفُ: ویزدان ۵ دَمَشْكَوَتْرِي: (مَا جَمَعُوا بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ نَصْفًا) له دادا گایکردنی من و نهوان دا دادومرهمکان ویزدانیان به کارنه هینا ۵ هَمْرُوا به مانای نیوهی شت دئی ۵ التَّنْصِيفُ: پیر ۵ دَمَشْكَوَتْرِي: (رَجَلَ نَصْفًا) پیاویکی پیره که وتوته ساله وه ۵ التَّنْصِيفَانُ: تا نیوه پر بوو ۵ (اِنَاءَ نَصْفَانِ) هاپیکه تا نیوهی پر بووه ۵ التَّنْصِيفَةُ: ویزدان ۵ التَّنْصِيفُ: نیوهی شت ۵ هَمْرَشْتِيْک سمر داپووشی له میزمر و چاروکه و گوترمو شتی وا ۵ هَمْرُوا به مانا خزمه تکار دئی.

نُصِلَ اللُّرْنُ: رهنگه کهی نه ما ۵ دَمَشْكَوَتْرِي: (نُصِلَ الخَضَابُ) خه نه که رهنگی چووه نه ما.

نُصِلَ الشَّعْرُ أَوْ التُّرْبُ: قژمه که یان قوماشه که رهنگی نه ما ۵ رهنگه کهی چووه کان بووه.

نُصِلَ السَّيْفُ مِنْ قَرَابَةٍ: شمشرمه که له کالانی دمرچوو. ۵ نُصِلَ الحَيْلُ مِنَ الفِجَارِ: رهمه نه سپه که له تهپ و تۆز دمرچوون.

نُصِلَ الدُّرُّ مِنَ السِّلْکِ: دهنکه مرواریدیه که له ریز دمرچوو.

نُصِلَ بَیْتِي صَاغِرًا: به ناچارای حهقی خوومی دا مافی خوومی دمرکرد.

نُصِلَ السُّهْمَ وَ الرَّمْحَ: نوکی تیزی خسته سهر ترو رهمبه که ۵ اَنْصَلَ الشَّيْءُ مِنَ الشَّيْءِ: شتهکهی

لمشتهکه دهرهیناو لای برد ◊ اَنْصَلَ السُّهُمُ وَالرُّمْحُ: سهره تیرو سهره رَمبِه‌کمی لایبرد ◊ نَصَلَهُ: سهرم‌تیرمکه‌ی له‌تیره‌که شته‌ک دا ◊ اِنْتَصَلَ السُّهُمُ رَمْرَه: سهرم‌تیرمکه دهرهات (تیرمکه سهرم‌تیرمکه‌ی لای بؤوه) ◊ تَنَاصَلَ الشُّيْنُ: شته‌که دمرکه‌وت، هاته‌دهر ◊ دهمگوتری: (تَنَاصَلَتْ اَسَانَه) ددانی دهرهاتن ◊ تَنَصَّلَ اللُّوْنُ: به‌مانا (نَصَلَ) دئی ◊ واته: رَمْنگی چؤوه ◊ تَنَصَّلَ كَمَدُ فُلَانٍ: نارِه‌حمتی فلانکس نه‌ما ◊ تَنَصَّلَ مِنَ الشُّيْنِ: له‌شته‌که فوتار بوو ◊ تَنَصَّلَ مِنْ ذَنْبِهِ: له‌تاوان رزگاری بوو ◊ تَنَصَّلَ الشُّيْنُ: شته‌که‌ی دهرهینا ◊ هه‌لی بژارد ◊ تَنَصَّلَ فُلَانًا: همرچی به‌فلان بوو لئی ساند ◊ اِسْتَنَصَلَ الشُّيْنُ: هه‌ولی دا شته‌که دهرینتی، دهری هینا ◊ دهمگوتری: (اِسْتَنَصَلَتْ الرِّيحُ الْيَبْسَ) رَمشه‌باکه هه‌موو رومکه وشکبوومکانی له‌بئخ هه‌لکه‌ند ◊ الْمُنْصَالُ: دهمسکه سندنوَل (به‌ردنکه درنژو چاککراو ساومرو شتی وای بی دهمگوتری) ◊ الْمُنْصَالُ: شمشیر ◊ النَّاصِلُ: دهمگوتری: (حیة ناصِل) پِشَنیکه خمنه‌که‌ی چؤته‌موه رَمْنگی نه‌ماوه ◊ (سهم ناصِل) تیرنکه سهرمکه‌ی لای بؤته‌وه ◊ اَلنَّصْلُ: سهرم‌تیر، سهره رَمب، نوکی جه‌قؤو کیزد ◊ هه‌روا ناوه بؤ گلؤله رِیسی رِیسراو که‌له تمشیه‌که دامال‌درابن ◊ اَلنَّصِيلُ: پاچ، قولینگ ◊ جومزگی نیوان ملو سهر ◊ دهمگوتری: (ضرب نَصِيلُهُ) له‌گیزهری ملی دا ◊ گمنی پاککراو له‌همموو خشت و خوَل گویزرو مرورو شتی وا ◊ نَصِيلُ الْحَجَرِ: روی به‌رد ◊ (نَصِيلُ الرَّاسِ) تَوْقَسَمِر ◊ نَصْنَعُ الْبَعْرِ: حوشرکه نه‌ژنؤی له‌زه‌وی گیر کرد بؤته‌وه‌ی هه‌لس ◊ نَصْنَعُ فِي مَشْيِهِ: له‌رؤیشتن دا خوئی بادا ◊ نَصْنَعُ الشُّيْنِ: شته‌که‌ی جولاند له‌فانندی ◊ اَلنَّصْنَانُ:

دهمگوتری: (حیة نصاص) ماریکی جمو جوَل کهرمو زؤر دئی و ده‌جئ همدادانی نیه ◊ نَصَاهُ نَصْرًا: ناوچاوانی گرت قزی پِش‌سهری گرت ◊ اَنْصَى الْمَكَانُ: شوپنه‌که گیا (سه‌بتی) زؤر بوو له‌ومری باشی زؤر بوو ◊ نَاصِي فُلَانًا: همریه‌ک له‌و دووانه کاکؤلی یه‌کتریان گرتو دستیان له‌قزی یه‌کتر وهرهیناو قزی یه‌کتریان پاته‌کاند ◊ دهمگوتری: (فِلَانٌ يَنَاصِي فُلَانًا) فلانکس کیشهو نیزاعی له‌گه‌ل فلان دا هه‌به ◊ نَاصِي الشُّيْنِ الشُّيْنُ: شته‌که به‌شته‌که‌وه نووسا ◊ دهمگوتری: (هذه الفلاة تناصي أرض كذا) نه‌م ساراچؤله لکاوه به‌زه‌وی فلانوه ◊ اِنْتَصَى الشُّيْنُ: شته‌که درنژ بوو، دهمگوتری: (اِنتَصَى شَعْرَهُ) قزی درنژ بوو ◊ اِنتَصَى الشُّيْنُ: شته‌که‌ی هه‌لبژارد ◊ تَنَاصَى الْقَوْمُ: خه‌لکه‌که چنگیان له‌قزی یه‌کتر وهرهیناو یه‌کتریان هیناو بردو شهریان بوو ◊ تَنَاصَتِ الْأَشْيَاءُ: شته‌کان ویک که‌وتن ◊ دهمگوتری: (هَبَّتِ الرِّيحُ فَتَنَاصَتِ الْأَعْضَانُ) با هه‌لی کردو لقه دره‌خته‌کان پیکه‌وه نووسان ◊ لِيَكْدِرَانَ ◊ اَلْمُنْتَصِي: شوپنی نزیکبوونوه‌وی دووشت و پیک گمیشتنیان ◊ اَلنَّاصِيَّةُ: پِش‌سهر، قزی پِش‌سهر که‌درنژ بی‌و ببیته کاکؤل ◊ دهمگوتری: (أَذَلَّ فُلَانٌ نَاصِيَةً فُلَانًا) فلانکس سوکایه‌تی به‌فلانکس کردو ریزی شکاند ◊ هه‌روا دهمگوتری: (فُلَانٌ نَاصِيَةٌ قَوْمَهُ) فلانکس پیاو ماقولی گه‌له‌که‌یمنی ◊ کؤتابی شه‌قام که‌له‌شه‌فامیکی تر بدا ◊ اَلنَّصِي: رومکی (سه‌بط) که باشترین له‌ومره بؤ نازل ◊ اَلنَّصِيَّةُ: تاکی (النصي) یه ◊ باشماوه.

نَضَبَ الْمَاءُ نُضْرِيًا: ناومکه رؤجوو ◊ دهمگوتری: (نَضَبَ خَيْرُهُ) خیزو بی‌ری که‌م بوو ◊ (نَضَبَ مَاءُ وَجْهِهِ) بی‌جه‌یا بوو، شهرمی نه‌ما ◊ (نَضَبَ

عمره) تمهمنی بهسمرجوو، کوټابی بهژیانی هات.
نَضَبَ عنه؛ لیبی گیرا، تییدا ناخی بوو.

نَضَبَ المکان؛ شوینهکه دوور بوو.

نَضَبَ الماءَ نضوباً؛ ناوهکه رږوچوو بهناخی زهوی دا
نَضَبْتُ الحلوب؛ شیردهرمهکه شیری کهم بوو
بهناخوشی شیری نی دؤشرا.

التَّضْبُ؛ رومکیکی دهشتهکی تمهمن درپژه
لهپهنددا هاتووو دهټن؛ (کانه جرباء نضبه) واته
بهلاو نهگبهتی.

نَضِحَ؛ پیگهیی و کاتی خواردنی هات ۵ دمگوتری؛
(نَضِحَ الرَّأْيُ و نَضِحَ الْأَمْرُ) ۵ نَضِحَتِ الْهَامِلُ
بولدها؛ زنه سکپرکه کاتی مندالبوونی هاتو
زوری بهسهردا تیپهری مندالهکهی نهبوو ۵
انَضِحَهُ؛ بیی گهپاند ۵ دمگوتری؛ (انَضِحَ الرَّأْيَ
و الْأَمْرَ) ۵ راو بوچون و کارمهکی بوخته و راسته و
پاسته کرد ۵ ههروا دمگوتری؛ (فَلَانٌ لَا تَنْضِجُ
كِرَاعًا) ۵ فلانکمس لاوازو بی دمهسلاته هیچی بی
جیبهجی ناکری ۵ نَضَجَهُ؛ وای نی کرد بی بگاو
بهکهگی سود نی وهرگرتن بی ۵ اسْتَنْضِجَ
الطَّمَامَ؛ خواردنهکهی پیگهپاند ۵ النُّضِجُ؛
شیشی گوشت برزاندن ۵ النُّضِجُ؛ (قمر نضیج)
خورمای پیگهپشتوو گهپیو ۵ دمگوتری؛ (فَلَانٌ
نَضِجَ الرَّأْيَ) ۵ فلانکمس راو بوچونی رینک و
پیک و مهحکهمی همیه.

نَضَحَ نَضْحًا؛ ناوی نی چوو، دهټاندی، تهراپی دا.

نَضَحَ الْإِنَاءُ؛ ما فیه؛ گوزمهکه چی تییدا بوو نهومی نی
هاتهدمر.

نَضَحَ الْجِلْدُ بِالْمَرْقَةِ نَارِقًا؛ لهپیستی هاتهدمر،
پیستی نارهی دمردا.

نَضَحَ الْعَيْنُ؛ چاو فرمیسی رزاندن.

نَضَحَ الشَّجَرُ؛ درمختهکه پوخی کرد بوئنهومی
بیشکوی.

نَضَحَ الشَّرْبُ وَنَحْرُهُ؛ بهناو یان بهمیونی خویش
قوماشهکهی رشاند ۵ دمگوتری؛ (نَضَحَهُ بِالغَبَارِ)
خولبارانی کرد ۵ دمگوتری؛ (نَضَحْنَا السَّمَاءَ)
ناسمان بارانی بو باراندین.

نَضَحَ الْقَوْمُ بِالنَّبْلِ؛ خهگهکهی تیرباران کردو
پهرتهوازی کردن ۵ (فَلَانٌ يَضْحَعُ عَنْ نَفْسِهِ)
فلانکمس بهرگری لهخوی دهکا ۵ نهفسی خوی
دامرکاند، پامی کرد.

نَضَحَ الزَّرْعُ؛ کشت و کالهکهی ناودا ۵ نَضَحَتِ الدَّابَّةُ
الماءَ؛ ولاغهکه ناومکهی ههټینجا بوئنهومی
ناودپری بی بکری ۵ انَضَحَ الزَّرْعُ؛ بهمانا (نَضَحَ)
دئ ۵ انَضَعَ عِرْضَ فُلَانٍ؛ ناموسی فلانکمسی
شکاندو لهککهداری کرد ۵ ناضحه مناضحة
و نضاحاً؛ ههرهک لهو دوانه حهپای بهکتریان
برد، نابروی بهکتریان تکاند ۵ دمگوتری؛
(ناضَحَ عنه) داکوکی نی کرد ۵ انْتَضَحَتِ الْعَيْنُ؛
بهمانا (نَضَحَ) دئ ۵ انْتَضَعَ الماءُ؛ ناومکه پرزا
بهسمر شتهکهداو تهپی کرد ۵ انْضَعُ عَلَيْهِ الماءُ؛
بروانه مادهی (ضَخَّ) ۵ المنضعة؛ نامپری ناو
پرزاندن ۵ یان بهخاخی بوون پرزاندن ۵
تَنْضَعَتِ الْعَيْنُ؛ چاومکه فرمیسی رزاند ۵
رپپوقی نی کهوته خوار رپپوقی نی دهرهات ۵
النَّاضِحُ؛ ولاخی ناو گواستنهومو ناوکیشان ۵
باران ۵ النُّضُجُ؛ ناوی پرزاندراو ۵ کشت و کال ۵
عهترو بوئی شل کهومکوو ناو وایی ۵ النُّضُجُ؛
نهو پرزو دلؤبانهی دمپرژیندرین ۵ چهوزی ناو
۵ النُّضُجَةُ؛ بارانی کهمو بچر بچر ۵ النُّضَاحَةُ؛
دمگوتری؛ (قوس نضاحه) کهوانیکه زور بههیزه
تیر دوور دهاوی ۵ النُّضُوحُ؛ دمگوتری؛ (مزاذة

نضوح) گوندمیه که ناو دزه دمکا ◊ (فوس: نضوح) کهوانیکه تیر به تهوزم دهاوئ ◊ همروا وشه ی (نضوح) ناوه بؤ جوره عهتریک بؤنه که ی زوو بلاو دمبیتهوه ◊ النضیح: جهوز ◊ عمرهق.

نَضِجَ الْمَاءُ: ناومکه به تهوزم له سرچاومکه ی هه لقولاو هواره ی کرد.

نَضِجَ الشَّيْءُ: شته که ی ته پرکردو به ناو پشانندی یان عهتری هئ کرد ◊ دمشگوترئ: (نَضِجَ الْقَوْمَ بِالنَّبْلِ) خه لکه که ی تیر باران کرد.

انضج الزرع: دانه وینله که دمنکه که ی بیگه می و همر ته ره، وشک نمبوو ◊ ناضجه مناخجة ونضاحا: همریه که بیان نهوی تری ناو پشین کرد ◊ انضج الماء ونضوه: ناومکه پرزا ◊ انضج علیه الماء: بروانه ماده ی (نضج) ◊ المنضجة: نامیری ناو پرزاندن و گولاو وشتی وا پرزاندن ◊ النضج: شوپنه واری بؤن وشتی وا که به هوماشه وه بمینی ◊ دمشگوترئ: (ارسل السماء نضحا):

ناسمان بارانی باراند ◊ النضجة: یه کار باران بارین، یان یه کار پرزاندنی عهترو گولاو ◊ (نضجة من مطر) توزیک باران ◊ بارانی که م ◊ النضاح: بؤ زیددمرویی له مانای (نضج) دئ ◊ غیث نضاح: بارانیکه به تهوزم و لیزمه و پیزنه و زور ◊ النضاحة، مینیه (النضاح) دمشگوترئ: (عین نضاحة) سرچاومیه که ی فیجقه که ره ناو به تهوزم و فیجقه هه لدمدا.

نَضَدَ الشَّيْءَ نَضْدًا: شته که ی ریزکرد به ریزو پیک و پیکی خستنیه به مانیه ک ◊ نضد، به مانا (نضدة) دئ ◊ تَضَدَّتْ الْأَشْيَاءُ: شته کان به تهختی و پیک و پیکی که وتنه به مانیه ک و ریز بمند بوون ◊ دمشگوترئ: (تَضَدَّتْ أَسْنَانُهُ) ددانی جوان ریزبوون ◊ المنضدة: نهو تهخته دارو سهکویه ی

پاخهرو شتو مکی ناومالی دهخریته سهر ◊ میزو ته بلهک: که سی قاچ یان زیباری هه مین و شتی بخریته سهر ◊ المنضد: شتی پیک و پیک کراو ◊ النضد: پیک خستن و پیک کردن ◊ شتی پیکخراو ریزکراو هه لچنراو ◊ دمشگوترئ: (جسم نضد) جهسته ی پیک و پیک ◊ (وفي السماء نضد من السحاب) له ناسمان هه ور چین چین که وتوته سهریه ک ◊ همروا ناوه بؤ تهخته و سهکویه که شتو مکی مانی له سهر ریز دمشگوترئ، هه لده چنرئ ◊ همروا دمشگوترئ: (لفلان نضد) نهوانه پشتو په نای فلانکه سن ◊ النضيد: به مانا ریزکراو دئ ◊ دمشگوترئ: (شجر نضيد) درهختیکه له خوارموه بؤ سهرموه به گه لاو میوه ریز بووه داپوشراوه ◊ النضيدة، مینینه ی (النضيد) ◊ همروا ناوه بؤ سهرین و پشتی ◊ ههرشتیک کالای تیهاخندرابی.

نَضَرَ نَضْرًا وَنَضْرًا: شته که تهرو تازمو رهونه ق دار بوو.

نَضَرَ الشَّيْءَ: شته که ی جوان و رهونه ق دار کرد.

نَضَرَ نَضْرًا: به مانا (نضير) دئ.

نَضَرَ نَضْرًا: به مانا (نضير) دئ ◊ (فهو نضير) ◊ انضَرَ الشَّيْءُ: به مانا (نضير) دئ ◊ انضَرَ الشَّيْءُ: شته که ی رهونه ق دار کرد، گه شه ی هئ کرد ◊ جوانی کرد، پازاندیبه وه ◊ استنضَرَ الشَّيْءُ: شته که ی به جوان و پازاوه هاته بهرچاو به جوان و پازاوه ی له قه له م دا ◊ الاضطر: ناوتون ◊ الناضر: دهم و جاوی گه شاومو تهرو تازه ◊ دمشگوترئ: (وجه ناضر ولون ناضر) دهم و جاوی گه شو و جوان پمگی گه شو و جوان ◊ همروا وشه ی (الناضر) ناوه بؤ ههوز ◊ النضار: بالفته له مهر شتیک بی ◊ دمشگوترئ: (ذهب نضار)

همروا دمگوترئ: (هر نَضاضَةُ ولده) نهو دوا مندالیهتی. ۵ النَضْرُض: دمگوترئ: (بئر نَضْرُض) بیرئکه ناومکهی بهشپوهی ناومنز ئی دپتهدمر ۵ النَضِیضُ: شتی کهمو بچوک ۵ دمگوترئ: (ماء نَضِیض) ناوی کهمو چوڑ چوڑ (هر نَضِیض اللحم) نهو کزو دالگوژشته ۵ النَضِیضَةُ: دمگوترئ: (مطر نَضِیضه) بارانی کهمو و بچر بچر (سحابة نَضِیضه) تهنکه ههور ههوری کهمو توئسکه ههور ۵ دهسگوترئ: (ترکت الدواب ذات نَضِیضه) ولاخهکانم بهتینواپهتی جی هیشت ۵ نَضَفَت الدَابَّة نَضْفَانًا: ولاخهکه دامرکا، زَیْرِبَار بوو.

نَضَفَ فُلَانًا نَضْفًا: خزمتهی فلانکهمسی کرد.

نَضَفَ الشَّيْءَ: همموو شتهکهی برد، کپی، خواردی. نَضَفَ الشَّيْءُ نَضْفًا: شتهکهه بیس بوو ۵ انْضَفَ فلان: فلانکهمس بهردموام بوو لهسمر خواردنی رومکی (التَضِيف) کهرومکیکی بوئنخوشه ۵ انْضَفَت الناقَةُ: حوشترمهکه زَیْرِبَار بوو ۵ انْضَفَ الدابة: خاومنی ولاخهکه ههولئی دا ولاخهکه زَیْرِبَار بکاو وای ئی بکا بهویستی نهو برپوا ۵ انْضَفَ الشَّيْءَ: همموو شتهکهی تهواو کرد، خواردی بردی، دایپووشی ۵ النَضْفُ: رومکیکی بوئنخوش و عهتر نامیزه له پییری (الشفویات) ۵ النَضْفُ: رومکیکی بوئنخوشه لهبواری داو و دهرمان دا بهگاردئ ۵ نَضَلَهُ نَضْلًا: پیشی کهوت لهبواری تیر و تهننگ هاویژی دا ۵ دمگوترئ: (ناضَلَهُ نَضْلًا).

نَضَلَ نَضْلًا: کزو لاواز بوو، ماندو بوو ۵ انْضَلَ الدابة: ولاخهکهی ماندوو کزو لاواز کرد ۵ ناضَلَ عنه: پاریزگاری ئی کرد ۵ داکوکی ئی کرد پاساوی بو هیئناپهوه ۵ ناضَلَ فلانًا: لهبواری

زَیْرِي خَالِیص ۵ همروا ناوه بو خودی (زَیْر) ۵ النَضْرُ: نالتون ۵ النَضْرُ: زَن، هاوسمر، خیزان ۵ دمگوترئ: (هذه نَضْرُ فلان) نهو نافرته خیزانی فلانه ۵ النَضْرَةُ: پارچه زَیْر ۵ نیعمته، ورشه و گهشه و جوانی ۵ النَضِرُ: (نبات نَضِر) رومکیکی تهرو تازمو جوان ۵ دمگوترئ: (عَضْنُ نَضِر) لقهدرهختیکی تهرو تازمو جوانه (جارية نَضِرَة) کچوئلهمیکی ناسک و جوانه ۵ (هر نَضِر) نهو پیاوه فوژو جوانه ۵ همروا ناوه بو نالتون.

نَضَى المَاءُ: ناومکه چوڑ چوڑ رهوان بوو.

نَضَى له بشین: شتیکی کهمی پیدئا.

نَضَى إِلَيَّ مِنْ مَعْرُوفِهِ شَيْئًا: شتیکی لهعهتاو بهخششی خوئی پیدام.

نَضَى الشَّيْءُ: شتهکهه پیدئا بوو دمستکهوت ۵ نهومی لهمهرزمکهت بوئ دیاری کراوه ومری گره.

نَضَى الطَّائِرُ: بالئدمکهه بائی لیک دان بوئهومی بفرئ.

نَضَى الشَّيْءُ: شتهکهی جولاندو لههاندی ۵ انْضَى الرضيع: کهم کهم شیرئ دا به شیرهخوژمهکه ۵ تَنْضَضَ فلانًا: فلانکهمسی ههئنا بو فلان شت ۵ تَنْضَضَ الحاجَةَ: نیشهکهی جیبهجی کرد ۵ اِسْتَنْضَى الشَّيْءَ: بهدو شتهکهه دا چوو ۵ شوئنی کهوت و لئی کولیهوه ۵ دمگوترئ: (هر يَسْتَنْضَى معررف فلان) لهپیاومتی و بهخشايشی فلان شتی دمست دمکهوی ۵ ورده ورده شتی ئی پیدئا دمکا ۵ يَسْتَنْضَى حلقه منه: ورده ورده مافی خوئی ئی ومردمگرئ ۵ النَضاضَةُ: شتی کهمو بچوک ۵ دمگوترئ: (ما عندي من الماء إلا نَضاضَةٌ) کهمیکی ناوم لایه چوڑیکم ناو لایه ۵ (واسترفیت حقی منه وبقیت علیه نَضاضه) مافی خووم ئی ستاند کهمیکی لاماوه ۵ باقی ماندیمهکی لاماوه ۵

نَضَا الجرادُ الحَيْلَ: نِهَسِبِه رِمَسَهَنَكِه لِهَغَارْدِن دَا
بِيش مَایِنَه کِه کِهوت.

نَضَى الشَّيْئُ مِنَ الشَّيْئِ: شَتَه کِه ی لِه شَتَه کِه
دِه رِهینَا ◊ هِرَبِی دَا.

نَضَى الثَّرْبُ: کِرَاسَه کِه ی کَوْن و رِزِیو کِرَد ◊ اَنْضَى

فَلَان: فَلَان کِه س و لَآخَه کَانِی کِرُو لَاوَز بُوون ◊

اَنْضَى الدَابَّة: و لَآخَه کِه ی لَاوَز کِرَد، مَاندو ی کِرَد

◊ اَنْضَى الثَّرْبُ: کِرَاسَه کِه ی رِزَانَد ◊ اَنْضَى فَلَانًا:

نَازَه لَیْکِی لَاوَزِی دَا بَه فَلَان کِه س ◊ نَضَى الشَّيْئُ

عَنْ الشَّيْئِ: شَتَه کِه ی لِه شَتَه کِه دِه رِهینَا و هِرَبِی

دَا ◊ اِنْتَضَى السَّيْفُ: شَمشِیرِی لِه کَالَان دِه رِه کِشَا ◊

اِنْتَضَى الثَّرْبُ: هَوَاشَه کِه ی رِزَانَد ◊ تَنْضَى

الدَابَّة: و لَآخَه کِه ی مَاندو و کِرُو لَاوَز کِرَد ◊

النُّضَارَةُ: (نَضَارَةُ الشَّيْئِ) نِه وِی لِه شَتَه کِه

دِه بَیْتَه و ه لِه کَاتِی دِه رِهینَا ن دَا بَه تَه وِزْم ◊

النُّضْرُ: کِرُو لَاوَز نَازَه لَی دَا لَکُو شَت و کِر ◊

دِه کَوْتِرِی: (فَلَان نَضو سَفَر) فَلَان کِه س کِرُو

لَاوَزِی سَه فِه رِکِرْدَنَه ◊ (ثُوب نَضْر) هَوَاشِی

رِزِیو ◊ (سَهْم نَضْر) تِری خِرَآپ و بَی کِه لَک

نِه و مَنْدَه هَاوِیْزِرَاوَه خِرَآپ بُووَه لِه کِه لَک

کِه و تُووَه ◊ نَاسِنِی لِعَاو بَه بَی سِرِ مَه کِه ی ◊

النُّضِيُّ مِنَ الْحَيَوَانِ: نَازَه لَی لَاوَز و بَی کُو شَت.

نَضَى السَّهْمُ: نِیَوَان پِه رُو خَه دِه نِکِی.

نَطَبَ فَلَانًا نَطْبًا: بَه لِه پِیْتَه کِه ی لِه کُو یْچَه کِه ی

فَلَان کِه س دَا.

نَطَبَ الدِيَكِ الشَّيْئِ: کِه لِه شِیر مَه کِه ی بَه دِه نِدو ک

لِه شَتَه کِه ی دَا، شَتَه کِه ی دِه نِدو ک هَا زَن کِرَد ◊

النِّطْبُ: مَه صَفِی (شَت پَالِیُو) ◊ النِّطْبَةُ: بَه مَانَا

(النِّطْبُ) دِی ◊ (النَّوَابِ) کَوْنِی شَت پَالِیُو،

کَوْنِی مَه صَفِی ◊ نَطَعَهُ الثَّرْبُ وَغَرَهُ نَطْعًا: رِشَه

و لَآخَه کِه ه هُوْجِی تِیَه لِه سَدَا.

تِیر هَاوِیْزِی دَا بَیْشِرِ کِی لِه گَه ل کِرَد ◊ اِنْتَضَلَ

الْعَومُ: خَه لَه کِه کِه لِه تِیر هَاوِیْزِی دَا بَیْشِرِ کِی بَان

کِرَد ◊ اِنْتَضَلَ الشَّيْئُ: شَتَه کِه ی دِه رِهینَا ◊ اِنْتَضَلَ

السَّيْفُ: شَمشِیرِی لِه کَالَان دِه رِه کِشَا ◊ اِنْتَضَلْتُ

مِنَ الْقَوْمِ رَجُلًا: بَهَاوِیْکِم لِه مَه تَه و مَه کِه هَه لَبْزَارَد ◊

تَنَاضَلَ الْقَوْمُ: خَه لَه کِه کِه بَیْشِرِ کِی بَان کِرَد لِه تِیر

هَاوِیْزِی دَا ◊ تَنْضَلَ الشَّيْئُ: شَتَه کِه ی دِه رِهینَا ◊

هَه وِی دِه رِهینَا نِی دَا ◊ تَنْضَلَ سَهْمًا مِّنْ كَنَانْتِه:

تِیرِکِی لِه تِیر دَانَه کِه ی دِه رِهینَا ◊ النُّضِيلُ:

هَاوِشَان لِه تَمَضَنَگ هَاوِیْزِی و تِیر هَاوِیْزِی دَا ◊

دِه کَوْتِرِی: (فَلَان نَضِیْلِ) فَلَان کِه س هَاوِشَان مَه

تِیر نِه مَنْدَا زِی دَا و بَیْشِرِ کِی مَه لِه گَه ل دِه کَا.

نَضَنْضَ فَلَانًا: فَلَان کِه س مَال و سَامَانِی زُور بُوو ◊

نَضَنْضَ الشَّيْئُ: شَتَه کِه ی لِه هَا نِدو دِه رِی هِینَا ◊

نَضَنْضَ لِسَانَهُ: زَمَانِی دِه رِه کِشَا ◊ دِه شِکُو تِرِی: (مَا

زَال يُلْحُ بِه حَتَّى نَضَنْضَ مِنْهُ شَيْئًا) بَه رِدِه وَا م

بَه خَه ی گِرَت و وَا زِی لَی نِه هِینَا تَا شَتِیْکِی لَی

هَه لَکِرَآنَد ◊ النُّضْنَانُ مِنَ الْحَيَاتِ: نِه و مَارِیَه

لِه شَوِیْ نِیْک نُو قِرَه نَا گِرِی و هَم ر دِی و دِه جِی و

شِه رَانِی و زِیْنَه خِرُو یَه ◊ یَان نَاوَه بُو نِه و مَارِی

زَمَان دِه رِدِیْنِی و دِه یِجُو لَیْنِی ◊ النُّضْنَانَةُ:

مِیْنِیَه (النُّضْنَانُ).

نَضَا اللَّرْنُ: رِیْنَه کِه کَال بُووَه، چُووَه.

نَضَا الْمَاءُ: نَاو مَه کِه رُو جُوو.

نَضَا الْجُرْحُ: بَرِیْنَه کِه هَاوِ سَاوِیْ یَه کِه ی نِشْتَه و ه.

نَضَا الشَّيْئِ: شَتَه کِه ی دِه رِهینَا و هِرَبِی دَا.

نَضَا الثَّرْبُ عَنْهُ: هَوَاشَه کِه ی لِه بَه ر دَارِنِی

کِرَاسَه کِه ی لَی دَا کِه مَنَد.

نَضَا مِنْهُ الشَّيْئُ: لَیْی دِه رِهینَا.

نَضَا الْمَكَانَ: لِه شَوِیْ نِه کِه تِیْ بَه رِی شَوِیْ نِه کِه ی خِسْتَه

دَا وَا خُو یَه و ه.

له‌خواردن له‌گه‌ل فلان دا، بی‌زی نه‌هات له‌گه‌ل
فلان نان بخوا ◊ تَنطَسَ عَنِ الْأَخْبَارِ:
له‌مه‌واله‌کانی کۆلییه‌وه ◊ النَّاطِسُ: جاسوس ◊
النَّطَاسِي: زاناو شارمزا له‌زانست و شه‌دب دا،
پزیشکی کاراما ◊ النُّطْسُ: به‌مانا (النَّطَاسِي) دئ
◊ بی‌زکه‌رموه له‌شت ◊ النُّطْسُ: پزیشکانی کاراما
ده‌ست ره‌نگین ◊ که‌سانیک که‌بی‌ز له‌شت
ده‌که‌نه‌وه. ◊ النُّطَيْسُ: وردب‌بین له‌کارو باردا،
شارمزاو پسی‌پۆر له‌بوارای پزیشکی دا ◊ النُّطَسَةُ:
که‌سینک زۆر بیر له‌شت بکاته‌وه.

نَطَّ نَطًّا وَنَطِيطًا: بازی دا.

نَطَّ فِي الْأَرْضِ: به‌ناو زه‌وی دا رۆیی.

نَطَّ فِي مَنْطِقِهِ: له‌مقسه‌کردن دا زمانی پ‌یس بوو،
قسه‌ی نه‌شی‌او‌ی کرد، چه‌لته‌چه‌لتی کرد.

نَطَّ الشَّيْءَ نَطًّا: شته‌که‌ی در‌ی‌زکرده‌وه توندو گشتی
کرد ◊ الْأَنْطُ: (سَفَرُ أَنْط) سه‌مه‌ری دورو در‌ی‌ز
عَقَبَةَ نَطَاءٍ: ته‌نگانه‌و ری‌گای ناخۆش که‌ماومیان
زۆرب‌ین ◊ النُّطَاطُ: زۆرب‌ینی و چه‌قه‌چه‌ناو و قسه
ت‌رن ◊ جۆری‌که له‌کوله‌بیتان که‌کشت‌وکال
ده‌خوا ◊ النُّطِيطُ: ده‌گوت‌ری: (مکان نط‌یط)
شوینی دوور.

نَطَعَ اللَّقْمَةَ نَطْعًا: هه‌ندیکی له‌پاروو‌مه‌که خواردو
باقی مه‌نده‌که‌ی خسته‌وه سه‌ر سه‌رمه‌که ◊ نَطَعَ
لونه نَطْعًا: ره‌نگی گۆرا ◊ تَنطَعُ فُلَانٌ: فلان‌که‌س
شت‌یکی له‌پارومه‌که خواردو نه‌وی تری خسته‌وه
سه‌ر سه‌رینه‌که‌ی ◊ تَنطَعُ فِي الشَّيْءِ: زۆر بیری
له‌شته‌که‌ی کردموه و لئی ورد بۆوه ◊ ده‌گوت‌ری:
(تَنطَعُ فِي كَلَامِهِ) له‌مقسه‌کردن دا زۆر در‌ی‌زی
پیداو وردمه‌کاری تیدا کردو لئی کۆلییه‌وه.

تَنطَعُ فِي شَهْرَاتِهِ: رۆجوو له‌شه‌هومتو نارمه‌زوبازی دا
◊ تَنطَعُ فِي عَمَلِهِ: له‌نیشو کارمه‌که‌ی دا زیره‌ک‌و

نَطَعَ فَلَانًا عَنِ كَذَا: فلان‌که‌سی له‌و کاره لادا ◊
هه‌روا ده‌گوت‌ری: (هذا أمر لا ينطع فيه عزان)
ئه‌مه شتی‌که دوو بز ن شه‌ره‌هۆجی له‌سه‌ر نا‌که‌ن
(واته): که‌س نیه ب‌روای به‌نه‌وه نه‌ب‌ی و په‌تی
بکاته‌وه) ◊ ناطعه مناطحة ونطاحاً: هه‌ریه‌که
له‌و دوانه هۆجی له‌وی تردا، شه‌ره هۆجیان کرد
◊ له‌شه‌ره‌هۆج دا به‌سه‌ری دا زال بوو ◊ ناطع
فلان فلاناً: فلان‌که‌س به‌ریه‌ره‌کانی فلان‌که‌سی
کرد ◊ ناطع الكباشان: دوو به‌رانه‌که شه‌ره
هۆجیان کرد ◊ ناطحت الأسمراج والسيول:
شه‌به‌وله‌کان یان لافاو‌مگان تی‌کیانه‌وه هاو‌یشت
◊ الناطحة (ناطحة السحاب): باله‌خانه‌ی به‌رز
النطیح: هۆج تیه‌له‌ندراو ◊ که‌سینک به‌هۆج لیدان
مردب‌ین ◊ النطیحة: (الشاة النطیحة) مه‌ری‌ک
به‌شه‌ره‌هۆج مندار بو‌بیته‌وه.

نَطَّرَ الْكِرْمَ وَغَرَهُ: میوه‌که‌ی پاراست به‌خ‌یوی کرد ◊
النَّاطِرُ: ره‌زه‌وان، ره‌ز به‌خ‌یو‌که‌ر ◊ النناطر:
به‌مانا (الناطر) دئ. ◊ النُّنَّارُ: داوه‌ل ◊ پۆشاک‌یکه
(پالتۆیه‌که) له‌ناو کشت و گال دا به‌مداریک دا
هه‌لده‌وا‌س‌ری بۆنه‌وه‌ی در‌نده‌و نا‌ژه‌لی ک‌یوی
سلی ئی بکه‌نه‌وه‌و وایزانن نه‌وه مرۆفه.

نَطَّسَ نَطْسًا: به‌سه‌ر نه‌ج‌دانه‌وه له‌کارمه‌کان پ‌اماو
لینیان وردب‌یوه ◊ تَنطَسَ فِي الشَّيْءِ: له‌شته‌که ورد
بۆوه تیی پ‌اما ◊ ده‌گوت‌ری: (فلان يَنطَسُ فِي
ملبه‌ه و ما‌کله‌ه) فلان‌که‌س زۆر له‌پۆشاک‌و
خوارده‌مه‌نی خۆی ورد ده‌بیته‌وه زۆریان بیر ئی
ده‌مکاته‌وه تا هه‌لیان ده‌ب‌ی‌ز‌ری ◊ (فهو يَنطَسُ فِي
کلامه) زۆر له‌مقسه‌کردنی خۆی ورد ده‌بیته‌وه،
بیر ده‌مکاته‌وه نه‌م‌ج‌ار هسه‌که ده‌کا ◊ تَنطَسَ فُلَانٌ
من کذا: فلان‌که‌س ه‌یزی له‌و شته‌ کردموه ◊
ده‌گوت‌ری: (تَنطَسَ مِنْ مَأْكَلَةِ فُلَانٍ) بی‌زی کرد

شارمزا بوو ۵ النُّطَاعَةُ: پارو نیوهی بخورئو و نیومکه‌ی تری بخریتمه‌وه سمر سفرمه‌که ۵ النُّطِيعُ والنُّطِيعُ؛ چهرمیتکه له‌پرۆژگاری رابردودا تاوانباری له‌سمر کوژراوه به‌شمشیر یان به‌شتی تر نیعدام گراوه بویه گوتراوه: (عَلِيَ بالسَّنْفِ والتطع) شمشیرو چهرمه‌که له‌عوهدی من بی من دابینی دمکه‌م بو کوشتنی تاوانبار ۵ هه‌لاشی ئه‌شکه‌وت ۵ مه‌لاشوو ۵ دمگوترئ: (هذا من الحروف النطیة) ئه‌م پیته له‌وانه‌یه که‌له‌مه‌لاشووه دم‌ده‌جن که‌بریتین له (گ ۵ د ۵ ت) ۵ النُّطِيعُ: نه‌وانه‌ی له‌قسه‌کردن دا زۆر دریز دادرین و زمانیان بادمه‌دن.

نَطْفَ نَطْفًا: دلۆبه‌ی کرد ۵ دمگوترئ: (نَطَفْتُ القِرْبَةَ) کوندمه‌که لئی چوو، دلۆبه‌ی کرد ۵ ناوی ئی تکا ۵ (نَطَفَ السَّحَابُ) هه‌ورمه‌که دلۆپ دلۆپ بارانی ئی هاته خوار ۵ (جاء سیفه یطف دماً) هات شمشیرمه‌که‌ی خوینی ئی دمتکا ۵ دمگوترئ: (فلان یطف بسوء) فلانکس خراپه‌ی ئی دمتکن.

نَطَفَ المَاءَ: ناومه‌که‌ی رژاند.

نَطَفَ الجُرْحُ نَطْفًا: برینه‌که‌ی هه‌لاشته‌وه کوانه‌که‌ی دهرکرد ۵ دمگوترئ: (نَطَفَهُ بعیب) عه‌یب و خه‌وشی پال دا، عه‌بیداری کرد.

نَطَفَ الشَّيْءُ نَطْفًا: شته‌که خراب بوو رزی تیکچوو که‌لکی نه‌ما.

نَطَفَ الحیرانُ: نازه‌که‌که لویه‌کی له‌گه‌مددا په‌یدا‌بوو خوین دمه‌دله‌ئینی.

نَطَفَ الرجلُ: بیاومه‌که برینی سه‌ری قول بوو که‌هسته‌وه مؤخی ۵ له‌رپی گومانه‌وه تۆمه‌تبار کرا ۵ أَنْطَفَهُ: رهنه‌ی ئی گرت ۵ له‌رپی گومانه‌وه تۆمه‌تباری کرد ۵ نَطَفَ فلاناً: رهنه‌ی له‌فلان

گرت ۵ نَطَفَ المرأةُ: گواره‌ی کرده‌ گویی ناهرمته‌که ۵ تَنَطَّفَ: هه‌راوی بوو، خویناوی بوو ۵ تَنَطَّفَتِ المرأةُ: ناهرمته‌که گواره‌ی له‌گوت کرد ۵ تَنَطَّفَ من کذا: بیزی له‌وه هه‌لسا ۵ الناطِفُ: شتی شل و مگوو ناو و شلمه‌منی له‌و جوژه ۵ جوژه‌هه‌لوایه‌که له‌بادام و گوینو فستق دروست دمگرتئ ۵ النطافة: ناوی که‌م ۵ جوژه‌ه‌ ناو ۵ النطْفُ: عه‌یب و خه‌وش ۵ دمگوترئ: (ما به نطف) ۵ (وقع فی التطف) که‌وته ناو شه‌رو ناخۆشیه‌وه ۵ النطفة: ناوی صاف و رۆن ۵ دمگوترئ: (سقانی نطفة عذبة، ونطافاً عذاباً) ۵ دلۆبه‌ئاو هه‌تره عاره‌ق ۵ دمگوترئ: (جاء وعلی جینه نطاف) هات به‌ناو‌چاوانه‌یه‌وه دلۆبه‌ه‌ ئاره‌ق هه‌بوون ۵ دلۆبه‌ه‌ منی ۵ النطفة: مرواری بچوک و وردو رۆن ۵ گواره ۵ النطرف: دلۆبه‌که‌م؛ هه‌رشتیک دلۆبه‌ی ئی بتکی ۵ دمگوترئ: (لیلة نظرف) شه‌ویکی باراناوی بوو تابه‌یانی باران باری.

نَطَقَ نَطْقًا وَمِنْطَقًا: قسه‌ی کرد ۵ (نَطَقَ الطائرُ) باندمه‌که دهنکی لئیه‌هات.

نَطَقَ الرجلُ: بیاومه‌که بوو به‌ قسه‌زان و قسه‌ره‌وان ۵ أَنْطَقَهُ: به‌قسه‌ی هینا، وای ئی کرد قسه‌ بکا ۵ ناطقهُ: قسه‌ی له‌گه‌ل کرد ۵ نَطَقَهُ: به‌مانا (أَنْطَقَهُ) دئ ۵ ناوقه‌دی به‌پشتین به‌ست ۵ دمگوترئ: (نَطَقَ المَاءُ الشَّجَرَ والأَکْمَةَ) ئاو گه‌هسته‌ ناوقه‌دی دره‌خته‌که، یان ئاو گه‌هسته‌ ناوه‌راستی گرده‌که ۵ إِنْطَقَ: ناوقه‌دی خو‌ی به‌پشتین یان به‌قایش به‌ست ۵ دمگوترئ: (إِنْطَقَتِ الأَرْضُ بالجبال) زه‌وی به‌کیۆمه‌کان دهوران دهور دراوه ۵ کیۆمه‌کانی کردوه به‌پشتینی خو‌ی ۵ هه‌روا دمگوترئ: (هو ینتطق بقمره وإخوانه) ئه‌و پشت به‌هۆزو خزم و که‌س و کاری ده‌به‌ستی ۵ إِنْطَقَ فرساً: له‌ته‌نیشت

نہسپہکەوہ رۆبوی و سواری نەبوو ◊ تناطَقَ الرجلان: دوو بیاموکه کهوتنه گفتو گوؤ لهگەڵ یەکتر ◊ تَنَطَّقَ: ناوھەدی خۆی بەپشتین بەست ◊ تَنَطَّقَتِ الأَرْضُ بالجبال: زەوی پشتینی بەکیۆمکان بۆخۆی دروست کرد، خۆی بەکیۆمکان ھایم و پتەو کرد ◊ تَنَطَّقَ: ناوھەدی بەپشتین بەست ◊ خەریکی ھێربوونی زانستی مەنتیق بوو ◊ اِسْتَنْطَقَهُ: داوای ئی کرد قسە بکا ◊ قسە لەگەڵ کرد ◊ اَلْمُسْتَنْطِقُ: کەسیکە لەبواری پۆلیسی و دادوهری دا لیکۆلینەوہ لەگەڵ تۆمەتبار دەکا ◊ اَلْمُنَطِقُ: ناخاوتن و قسە ◊ ھەروا وشە (المنطق) ناوہ بۆ زانستیک یاسا و پێسایەکی تاپبەتی خۆی ھەبە کہ بەپەرەوییان بکە زەمین لەھەلە دەپارێزرئ ◊ دەگوترئ: (فلان منطقي) فلانکەس مەنتیق زانە زانستی دەربارە مەنتیق باشە ◊ بیرو زەینی بەھەلە ناچئ ◊ اَلْمُنَطِقُ: پشتین، ھەرشتیک ناوھەدی مەروفی پێ پتەو بکری ◊ اَلْمُنَطِقَةُ: بەمانا (المنطق) دئ ◊ بەشتیکی دیاریکراو و سنوردار لەزەوی: کہ تاپبەتمەندبیبەکی ھەبئ ومکوو (اَلْمُنَطِقَةُ الإِسْرَائِيلِيَّةُ وَمِنْطَقَةُ الْبَحْرِ الْأَبْيَضِ) ◊ اَلْمُنَطِقَةُ: بەمانا (اَلْمُنَطِقَةُ) دئ ◊ اَلْمُنَطِقَةُ: پشتین بەستو ◊ یان نازەلی ناوھەد بەلەک ◊ اَلْمُنَطِقُ: بەلای زانیانی ئووصولی فیقھەوہ ئەومبە لەھفز راستەوخۆ بئ بەرچاوغرتنی ھیچ شتیکی تر دەلالەت بکا لەسەر مانا ◊ اَلْمُنَطِقُ: زمان پەوان ◊ نافرمتیک بەنیسفەنج و پەرۆو شتی وا سمت و کەفەلی خۆی گەورە بکا ◊ اَلنَّاطِقُ: (کتاب ناطق) کتیبی رۆن و ناشکرا (شی ناطق) شتی ناشکرا ◊ (حیران ناطق) ئادەمیزاد، خاومن بیرو ھۆش ◊ اَلنَّاطِقَةُ: مینبەنی (الناطق) ◊ ھەروا ناوہ بۆ کەلەکەو خالیگە ◊ اَلنَّطَاقُ: ھایش پشتین ◊ (ذات النطاقين) ناوہ بۆ خاتو (ئەسماء) ی کچی

نەبووبەکر ◊ بەرھەتیبین: کہ نافرمت بۆ ئیش و کار بەبەرخوای ھەلەدەدا ◊ دەشگوترئ: (عَقْدُ فلان حُبُّكَ السَّطَاقِ) فلانکەس خۆی بۆ کارەکە نامادە کرد ◊ (وہو واسع السَّطَاقِ) ئەو مەروفە ئاسۆی بێرکردنەوہی بەرھەراوانە ◊ نَطَاقُ الجُرَازِ: سنج ئەستیرەن لەنیو کۆمەلە ئەستیرەنی جەوزادا ◊ اَلنُّطُقُ: قسەکردن ◊ تینگەبشتن و ھەست کردن بەجەمکە گشتیبەکان.

نَطِيلَ العَمْرُ: شەرابەکە ی گوشتی ◊ تری گوشتی کەلەماناکام دا دەبیتە شەراب.

نَطِيلَ الماءِ: ئاوەکە ی وردە وردە پزاند.

نَطِيلَ المَرِيضِ: وردە وردە ئاو و شتی وای بەسەری نەخۆشەکەدا کرد بەمەبەستی چارەسەری نەخۆشیبەکە ی ◊ نَطِيلَ المَرِيضِ: بەمانا (نَطِيلَةُ) دئ ◊ اِنْتَطَلَّ مِنَ الإِنَاءِ: لەگۆزەکەوہ چۆر چۆر ناوی پزاند ◊ اَلنَّطِيلَةُ: شوینی میوہ گوشتین ◊ چەرس ◊ اَلنَّاطِلُ: پیاڵەبەکی بچکۆلەبە نمونە ی شەرابی تئ دەکری بۆ بانگەشەو راکیشانی کرایار بۆ شەرابەکە ◊ ئامیرئیکی پیاوانەبە بۆ پیاوانەکردنی ھەندئ شلەمەنی و خۆراک ◊ باقی مەندەمبەک لەشتی پیاوانەکراو کەلەبئکی ئامیرئ پیاوانەکەدا دەمینیتەوہ ◊ قومە ئاو و قومە بیرو شتی وا ◊ دەگوترئ: (ما ظفرت منه بناطل) قومە ئاویکم لئی دەست نەکەوتووہ ◊ اَلنُّطْلُ: تلبەو شتی رەق ھەلاتوی شلەمەنی ◊ اَلنُّطْلَةُ: قومە ئاو، چۆرە ئاو ◊ شتی کەم ◊ دەگوترئ: (أخذ من الإناء نطلة) شتیکی کەمی لەمرفەکە دەرھینا ◊ اَلنُّطِيلُ: دۆلجە ◊ ئامیرئیکی بچوکە شلەمەنی پێ پیاوانە دەکری ◊ دەشگوترئ: (فلان نطيل) فلانکەس زیرەکە، لێھاتووہ ◊ (رماہ الله بالنطيل) خودا بەلاو

کارساتی به‌سمر هیئا ۵ تَنْظَطُ الشَّيْئُ: شته‌که
 دوورکه‌وته‌وه. ۵ تَنْظَطُ الأرضُ: زموییه‌که دوور
 بوو ۵ (نَطْنَطُ فلان) فلانکس سه‌مه‌رم‌که‌ی
 دوور‌خسته‌وه ۵ (نَطْنَطُ الشَّيْئُ) شته‌که‌ی
 دریژ‌کرده‌وه ۵ تَنْظَطُ: دوورکه‌وته‌وه ۵ التَّنْطَاطُ:
 دریژو تولانی ۵ ده‌شگوترئ: (رجل نطاط)
 پیاویکی زور بئی و چه‌قه‌چه‌ناو ۵ النُّنْطُطُ:
 به‌مانا (التنطاط) دئ.

نظاً المنزلُ نظراً: مهنزله‌که‌ی دوور بوو.

نظاً الحبلُ: حبله‌که‌ی دریژ کرده‌وه.

نظاً الغزلُ: رپسه‌که‌ی رست.

انظي: پئی به‌خشی (واته: دهق به‌مانا (أعطي)) دئ
 ۵ بؤیه هیرانه‌تیک هه‌یه (إنا أنطيناك الكوثر)
 خویندراومه‌وه ۵ نظاً: کیشی له‌گه‌ل نایه‌وه ۵
 یارمه‌تی دا بؤ رستنی رپسی بؤنه‌وه‌ی زوو
 رانک‌و‌جوغه‌که‌ی پئ بگمن ۵ تناطي القومُ:
 خه‌لکه‌که پیش‌پکینان کرد ۵ المنطوُ: (سفر منظرُ)
 سه‌مه‌رئکی دریژ ۵ (ثرب منطو) هوماشئکی
 کؤن و هریندراوه ۵ النطی: به‌مانا (المنظرُ) دئ.
 نَظَرَ إلى الشَّيْئِ: بؤ شته‌که‌ی روانی.

نَظَرَ فيه: تئی فکری، سه‌رمنجی دایه ۵ ده‌گوترئ:
 (نظر في الكتاب) له‌کتیبه‌که‌ی روانی، تئی فکری
 ۵ ده‌شگوترئ: (فلان ينظر ويعاف) فلانکس
 سه‌میری کتیب ده‌کاو رهم‌ل ئی ده‌دا.

نَظَرَ فلان: فلانکسی لاوانده‌وه و یارمه‌تی‌دا.

انظر لي فلاناً: فلانکسم بؤ بانگ بکه.

نَظَرَ بين الناس: دادگایی نیوان ناده‌میزادمه‌کانی
 کرد. ۵ نَظَرَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی بینی ۵ ده‌شگوترئ:
 (داري تنظر داره) خانومه‌که‌م به‌رامبهر
 خانومه‌که‌یه‌تی ۵ همروا وشه‌ی (نظر) به‌مانا

پاراستن و جاودیزی کردن هاتووه ۵ به‌مانا
 مؤلمتدان و دواخستن هاتووه.

نَظَرَ المبيعَ: کالاکه‌ی به‌مه‌رمز فروشت.

نَظَرَ فلاناً: شتی له‌فلانکس کری به‌مه‌رمز.

نَظَرَ الشَّيْئِ: جاومروانی شته‌که‌ی کرد ۵ ده‌گوترئ:

(نظرت فلاناً الى الظهر) جاومروانی فلانکس‌م

کرد تانیومروؤ ۵ انظر الشَّيْئِ: شته‌که‌ی

دواخست و وه‌فراندی ۵ انظر فلاناً: شتی به‌مه‌رمز

بمه‌فلانکس فروشت ۵ رینگای تیروانینی پیدا ۵

انظر فلاناً بفلان: فلانکسی کرده‌ه‌اوشانی فلان

۵ ناظر فلاناً: بووبه‌ه‌اوشانی فلانکس ۵ گفت و

گوئی له‌گه‌ل فلانکس‌م کرد، له‌ده‌مه‌ده‌مئ و

موناقه‌شه‌دا بؤری دا ۵ ناظر الشَّيْئِ بالشَّيْئِ:

شته‌که‌ی کرده‌ه‌اوتای نه‌و ۵ ده‌گوترئ: (داري

تناظر داره) خانومه‌که‌م به‌رامبهر خانومه‌که‌یه‌تی ۵

همروا ده‌گوترئ: (جمعهم ينظر الألف)

کؤمه‌له‌که‌یان نزیک‌ی هه‌زار کسه ۵ نظر الشَّيْئِ

بالشَّيْئِ: شته‌که‌ی به‌رامبهر شته‌که‌ی تر کرد

به‌مه‌وه‌ی گرت ۵ إنتظره: جاومروانی کرد ۵ تناظر

القومُ: خه‌لکه‌که سه‌میری په‌کریان کرد ۵ تناظر

في الأمر: ده‌مه‌ده‌مئ و کیشه‌و جه‌ده‌لیان کرد ۵

ده‌شگوترئ: (دورهم تناظر) خانومه‌کانیان

به‌رامبهر په‌کرتن ۵ تَنظَرُه: جاوی تئ بری ۵

جاومروانی بوو ۵ هیدی بوو له‌گه‌لی دا ۵ دوی

خست ۵ نیشه‌که‌ی وه‌فراند ۵ إستنظره:

جاودیزی کرد ۵ داوای مؤلمتی ئی کرد ۵

إستنظره علی کذا: کردی به‌موراهیب و جاودیز

به‌سمر نه‌و شته‌وه ۵ المناظرُ: کیشه‌کارو به‌لکه

هینهمروه‌و رکا‌بهر ۵ هاوشان ۵ المنظارُ: ناوینه ۵

دوربین، میکروسکوب ۵ تیلیسکوب ۵ المنظرُ:

تیروانین ۵ دیمه‌ن و وینه‌که‌سه‌میری بکه‌ی

سمرنجت ڀاڳيڻي ۽ شويني چاوديري ۽ المنظره: بهمانا (المنظر) دئ ۽ زورتيڪه لمانا خانودا پيشوازي ميوانى تيدا دمگري ۽ ڪومه ٿيڪ مرؤف بڙواننه شتيڪ ۽ المنظر: دمگوتري: (سيد منظر) پياوٽي گهورمو به خشنديه پياومتى ني چاومروان دمگري ۽ (شي منظر) شتيڪ چاو بهملوق بومستيني و سمرنج ڀاڳيڻي بين ۽ (طفل منظر) منايڪه توشى چاونيشه بووه ۽ الناظر: تهماشاهڪر ۽ چاو ۽ رهشيني چاو ۽ ڪارگيرو ڪاربهدهستى ولاتو دمفهرتيڪ ۽ الناظره: ميينه (الناظر) ۽ چاو ۽ الناظر: بهمانا (الناظر) دئ ۽ پيش سڀو پياو ماقولئ نمتوهه ۽ نظار: نيسم فيعله بهمانا فيعلى ٺهره، واته چاومروان به ۽ النظاره: سمرناسى و زيرهڪى و خونندنهوى دم و چاوى بهرامبر ۽ پيشهى چاوديري ۽ النظر: چاو، نهندامى بينين ۽ هيزى تيفڪرين و بيركردنهوه ۽ شوينى تي پامان و بير ني كردنهوه ۽ النظر: هاوشان ۽ النظاره: تيروانينيڪ، چاو پياخشانديڪ ۽ چاومزار، به چاو هنگاوتن ۽ رهممتو بهزمى ۽ النظاره: چاومروانى، شت فروشتن بهشيويه قهرز ۽ دمگوتري: (اشرتيه بنظره) بهقهرز ليم ڪري ۽ النظر: دمگوتري: (امر نظري) ڪاريڪه پئويستى بهلى وردبونهوهو فيڪرو خهيال ههيه، زور پئويستى بهتهجرمبهى زانستى و نهمونى زانستى نيه ۽ النظره: بيروبوچونتيڪه بهبورهان دهچسپيندري ۽ لهبارى ههلسهفهدا ڪومه ٿيڪ ڀاو بوچونن ههندي ڀوداوى (زانستى يان فهننى) يان بين پون دمگريتهوه ۽ نظريه المعرفة: ليڪولينهوه لهو چورتمو تهنگزانهى لهناڪامى بهميومندى نيوان شهخص و مهوزوع، يان نيوان ناسينهر و ناسراو پهيدا دمبن ۽

النظار: چاوتيز، زور سميرڪر ۽ النظاره: خهڪ ڪهبرواننه شتيڪ ۽ عمينهڪ، چاويلڪه ۽ النظر: بهمانا (النظار) دئ ۽ چاوتيري، دمگوتري: (رجل نظر) پياوٽيڪه چاوى لهشتمهڪه ناتروڪيني ۽ (نظرة الجيش) پيشهتاي سوپا؟ ۽ النظر: گشت و گوڪار، هاوشان و هاو وينه ۽ دمگوتري: (فلان منقطع النظر) فلانڪهس وينهى نيه لهو يوارهدا شارمزاو ليهاتوهه ۽ دمگوتري: (هر نظيرة قرمه) نهو پياوه گهورمپياوى نمتوهمكههتئ ۽ دمگوتري: (عددت الأشياء نظائر) شتهڪانم دوو دوو ژماردن ۽ النظائر المشته: گمريهلى تيشڪ ناومر.

نظف نفاة: لهچاڪ ڀاڳيووه ۽ نظفه: پاڪى ڪردموه ۽ دمگوتري: (نظف قلبه) دل و دموونى خوى پاراست له رهموشى ناشيرين و شوبهه و حهرام ۽ تنظف: ڀاڳيووه ۽ دمگوتري: (نظفه فتظف) پاڪى ڪردموه ڀاڳيووه ۽ دمگوتري: (فلان يتظف) فلان خودهپاريزئ لهههرشتيڪ عهيب و عاربي ۽ استنظف الشئ: شتهڪى بهپاڪى وهرگرت ۽ المنظفه: ڀاڪمروهه ۽ النظيف: دمگوتري: (هر نظيف السراويل) نهوپياوه داوين پاڪه ۽ (فهو نظيف الاخلاق) نهو رهموشت بهرزه ۽ همر شتيڪ ڀاڪمروهومين و مڪوو صابون و تايو و نهمبون ۽ نظم الأشياء نظماً: شتهڪانى ريڪ ڪردن و خستنيه پهنايهڪ.

نظم الزلز و غيره: مروارى و شتى لهو جوهرى هونينهوه.

نظم شعراً: رسته و وشهى سهروا دارو ڪيشدارى پيزڪردن، شيعرى دانان ۽ دمگوتري: (نظم اثرة) ڪاروبارى خوى ريڪ خستن ۽ نظم الأشياء: بهمانا (نظم) دئ ۽ انظم الشئ: شتهڪه ريڪ و

رَمْشَهَبای خَیْرا رَمُو ◊ النُّعَابُ: بُو زَیْدَمِرْوَی
لَهْمَانای (نُعَب) دای ◊ دَمْگوتَری: (نَاقَة نَعْرَب)
حوشتریکی خُوشِرْوَیَه ◊ نَعْتَه نَعْتَا: مَهْدحی کرد
◊ دَمْگوتَری: (نَعْتَه بِالکَرَم) رَموشْتی نَانبَدَمیی و
سَهخاومتی پَال دَا.

فَعَّتْ نَعَاتَه: شِیَاوِی نُهومیَه و مَصْفی بَکَری و بَاسی
بِیَاوَمْتی و نَانبَدَمیی بَکَری.

فَعَّتَ الفَرَسُ: نَهسپَهگَه زِینی لَهسَمَر پَشْت لَابْرَا ◊
رَمْسَه نَو پَهسَه نَد بُو ◊ اَنْعَت: جَوَان بُو
بُوئَه و هَمْشِی و مَصْفی بَکَری ◊ اِنْتَعَت الفَرَس:
نَهسپَهگَه رَمْسَه ن بُو ◊ اِنْتَعَت فَلَان بَکَذَا:
فَلَانکَه س بَه و رَموشْتَه جَوَانَه رَازِیَه و ه ◊ اِنْتَعَت
فَلَانَا: و مَصْفی فَلَانکَه سی کرد بَه چَاگَه ◊ تَنَاعَتَه
النَّاسُ: خَه لَک و مَصْفیان کرد ◊ تَنَعْتَه: و مَصْم,
کرد ◊ اِسْتَنَعْتَه: هَموَلی دَا رَموشْتَه جَوَانَه کَانی
بَاس بَکَا ◊ المُنْعَتُ: و مَصْف و هَلْئَانَه و ه ◊
دَمْگوتَری: (لَه مَنَاعَت جَمِیلَه) رَموشْتی جَوَانی
هَه ن. ◊ النُّعْتُ: صِیغَت و رَموشْت ◊ دَمْگوتَری:
(شِیْ نَعْت) شَتِیکی بَاش و پَهسَه نَد ه ◊
لَه پَشِیْرَکی دَا هَم مِیشَه بَرَاوَمیَه ◊ (فَلَان نَعْت)
فَلَانکَه س گَه پَشْتوتَه نُه و پَه رِی پَلَه بَه رِزی و
سَه رَه مَتَن ◊ (اِمْرَاة نَعْتَه) نَاهَرْمَتِیکَه گَه پَشْتوتَه
نُه و پَه رِی جَوَانی ◊ دَمْگوتَری: (رَجَل نَعْتَه)
بِیَاوَمْتِیکَه پَلَه و پَاهِی لَه و پَه رِی بَه رِزی دَا یَه ◊
النُّعِیْت: دَمْگوتَری: (فَرَس نَعِیْت) نَهسپِیکی
رَمْسَه نَه، (رَجَل نَعِیْت) بِیَاوَمْتِیکی سَه خِی سَروشْتَه
بِیَاوَمْتِیکی مَه رَدَه.

فَعَّتَ الشَّيْئَ نَعْتَا: شْتَه کَه ی هَه لَک رَت ◊ اَنْعَتَ فِی
مَالَه: زَیْدَمِرْوَی کرد لَه مَال بَه فِیْرُوْدَان دَا ◊
اَنْعَتَ فَلَان: فَلَانکَه س خُو ی نَاماد مَکَرَد بُو سَه فَه ر
◊ نَعْتَسَل: سَه رَه کَه و ت بَه پَه لِیکَانَه دَا ◊ یَان

بَیْک بُو ◊ رَیْک هَاتَه بَه رَجَا ◊ دَمْگوتَری:
(نُظْمَه فَاِنْتِظَم) شْتَه کَه ی رَیْک کَرَد و رَیْک بُو ◊
دَمْگوتَری: (اِنْتِظَم اَمْرُه) کَارِی دَامَه زَرَاو نِیشَه کَه ی
رَیْک کَه و ت، کِیشَه ی نَه مَا ◊ اِنْتِظَم الْاَشْیَاء:
شْتَه کَانی کُو کَرَد مَو مَو خَسْتِنِیَه پَه نَا یَه کَه و ه ◊
تَنَاهَتَت الْاَشْیَاء: شْتَه کَان جَوْنَه پَه نَا یَه کَه و ه
رِیز بُو و ن ◊ نَظْمَ الشَّيْئِ: بَه مَانَا (اِنْتِظَم) دِی ◊
الْاِنْتِظَام: بَه نِی تَه زَبِیج هُوْنِیْنَه و ه، هَم رِبَه ن و
دَمْزَوِیَه کَ مِیْر و شْتی وای پِی بَه و نْدَرِیْتَه و ه ◊
الْاِنْتِظَامَة: بَه مَانَا (الْاِنْتِظَام) دِی ◊ النُّظَام: دَمْز و
بَه ن کَه مَرَوَارِی و شْتی وای پِی بَه و نْدَرِیْتَه و ه ◊
رَیْک و پِیکی کَارُو بَار ◊ النُّظْم: مِیْر و مَرَوَارِی
هُوْنَرَا و ه، مَلَه وَا نْکَه ◊ دَمْگوتَری: (اَتَانَا نَظْم مَن
جَرَاد) جِیْنَه کَو لَه یَه کِی زُوْر مَان بُو هَات ◊
کَه لَامِی سَه رَه وَا دَار و کِیشَه دَار (بِیْچَه وَا نَه ی
پَه خَشَان).

نَظْم القرآن: نَه و چُوْنِیَه تِی و شَکَل و شِیْوَمِیَه ی
قُورْئَان لَه رُوی دَمَق و شِیْوَمِی خُو ی نْدَنَه و ه
تَه رْتِیْبَه و ه ◊ هَم رَا نَا و ه بُو کُوْمَه لَه نَه سْتِیْرَه ی
سِیْوَمِیل (سُورَمِیَا) و کُو و تَه رَا ز و ◊ النُّظْمِیْم:
هُوْنَرَا و ه هَم رَشْتِیْک رَیْک و بَیْک بِن و
بَه شَه کَانی بَیْکَه و ه گُوْنَجَا و بِن ◊ النُّظْمِیْمَة: تَالَه
حَمَل ◊ النُّظْمِیْم: کَه سِیْک زُوْر شَت بَه و نِیْتَه و ه ◊
شِیْعَرِی زُوْرِی نُو و سِیْبِی.

فَعَّبَ الْفَرَابُ: قَه لَه رَمْشَه کَه قِیْرَانْدِی، دَه نْگِی
لِیْوَمَهَات.

فَعَّبَ البَعِيرُ: حوشتر مَگَه خَیْرا رُوْی ◊ اَنْعَب: بَه مَانَا
(نُعَب) دِی ◊ دَمْگوتَری: (اَنْعَب فَلَان فِی الْفِیْتَن)
فَلَانکَه س نَا زَا و مِی هَه لَگِیْر سَانَد ◊ المِنْعَبُ: (رَجَل
بِنْعَب) بِیَاوَمْتِیکی چَه قَه جَه نَا و بَه هَات و هَا وَا رَه
◊ النُّعَبُ: (سِر نَعَب) رُوْی شْتِنِی خَیْرا (رِیج نَعَب)

بەش-ئۆمەك رۆیى ومكسوو بەپەژمدا
سەرىكەوئە ۋە یان وارۆیشتو قاجى وا
هەئینانەو دەنگوت بەقاجەكانى شت
هەئدەھینجە ۋە نَعْتَلُ الْفَرَسُ فِي جَرِيه: نەسپەكە
لەغاردان دا قاجەكانى واھەئینانەو دەنگوت
لەقور دەریان دینى، واتە: بەقورسى قاجى بو
ھەئ دەھینرانەو ۋە نَعْتَلُ الشَّيْخُ: پیرمیردەكە
گىلو نەحمەق بوو ۋە النُّعْلُ: نیرمەكەمتیار ۋە
پیرە میردى گىل ۋە التُّغْلَةُ: گىلى ۋە دەگوترئ:
(فیه نُعْلَةٌ) رەموشتیكى گىلى تىدایە ۋە ھەروا ناوہ
بو شیوہ رۆیشتنى مروئی پیر.

نَعَجٌ نَعْجًا وَنَعْرَجًا: سەپى بوو، ھەموو جەستەى
سەپى بوو ۋە (فەر ناعج).

نَعِجَ نَعْجًا: قەئەو بوو ۋە انْعَجَ القوم: خەئكەكە
مەرەكانیان قەئەو بوون ۋە النَّمْجَةُ: مەرەسپى ۋە
مانگا كىوى ۋە دەگوترئ: (نساء كعاج الرَّمْلِ)
چەند ئاقرمتیكى جوان و قەشەنگن چاوكەورمو
چاو رەش.

نَعَسَ نَعْرًا: ھاوارى كرد، قیراندی ۋە نَعَسَتِ الرِّيحُ:
رەشەبا ھەئىكردو ھاژەى ھات.

نَعَرَ العِرْقُ: دەماركە خوینەكەى فیجقەى كردو
كفەى ھات.

نَعَسَ فلان نَعْرًا: فلانكەس سەرپىچى كردو ملی
نەدا.

نَعَرَ في البلاد: بە ولات دا ھاتو چوو ۋە دەگوترئ:
(ماكانت فئسە إلا و نَعَرَ فيها فلان) فیتنەو
ئاشوبیك بەرپانەبووہ ئیلا فلانكەس دەمورتىكى
سەرمكى ھەبووہ تىیدا.

نَعَرَ الحمارُ ونحوه نَعْرًا: گویدرژمەكە لوشكاندى ۋە
الناعر: دەگوترئ: (عرق ناعور و جرح ناعور)
رەمگىكە خوینى ناوہستى یان برینىكە خوینى

ناوہستى و وشك نابى ۋە بالو بەرپى ئاش ۋە
دۆئجەى ئاو ھەئینجان ۋە نامىزى ئاو ھەئینجان
لەبىرو چالى گەورە. ۋە الناعورة: نامىزىكە
چەند دۆئجەو دۆلابىكى لى شەتەك دراون
بەھۆى و لاخ و شتى وا ھەئدەخوئى و ئاو لەبىرو
چالى گەورە دەردەھىنى ۋە النعرة: یەكجار
ھاواركردن ۋە فیشكە و لوشكەى كونەلوت ۋە نعرة
النجم: ھەئیونى باو تاوساندنى گەرما لەكاتى
ھەئەتەنى ئەستىرەى (النجم) دا ۋە النعرة: لای
زوروى كونەلوت ۋە مېشەسەگ كە بە و لاخەوہ
دەنىشنى و ئەزىمەتى دەدا ۋە ھەروا دەچىتە ئاو
لوتى نەسپو گویدرژمەوہ جەجمىنى لى
ھەئدەگرئ ۋە دەشگوترئ: (في فلان نعرة)
فلانكەس فیزو خوېەزلزانى تىدایە ۋە
دەمارگىرى پىوہدیارە ۋە النعارة: بو زیدمەرۆى
لەماناى (نعرة) دا دئ ۋە دەگوترئ: (جرح نعار)
برینىكە خوینى ناوہستى خوینى زورى لى دئ
ۋە (رجل نعار) پیاویكە فیتنە جوو ئاشوبگىرە،
ھەمیشە خەرىكى نازاوه نانەوہى ۋە
قوشمەجى و ھىلزاب ۋە ھەروا ناوہ بوو بالندىكە
دەشوبەھىتە بالندى (كەنارى سەوز) ۋە النعور:
دەگوترئ: (عرق نعر) دەمارىكە لەكاتى خوین
لى ھاتنى دا كفەى لى دئ ۋە دەنگى لى دئ ۋە (ريح
نعر) بايەكە لەكاتى سەرمادا گەرمى دىنى یان
لەكاتى گەرمادا ھەوا فینك دەكاتەوہ ۋە (سفر
نعر) سەفەرىكى دورودرژە ۋە (ھمة نعر) ورمو
ھیمەتىكى بەرز.

نَعَسَ نَعْسًا: ھەنۆزى ھاتى و منەوز گرتى ۋە خەوى
ھات.

نَعَسَ جسمه: جەستەى لاواز بوو (نَعَسَ رأيه)
رايەكەى لاواز بوو ۋە نَعَسَتِ السوق: بازار شكا،
بازار كرىن و فروشتنى تىدا كەم بوو ۋە نَعَسَ

داره مهمتیان هه لگرتین ۵ التُعَيْشُ: نِهستیری
سوهایه که به کی که له نِهستیرمکانی (بنات
النعش) و له مهموان خهفته ره. ۵ نَعْفَلُ: له رویشتن
دا به ملا و لادا خوئی بادا.

نَعَّ نَعًا: لاواز بوو (لهو نخ) ۵ النَعْمَاعُ: رومکی تهرو
تازمو ناسک که تازه پی دهگاو کامل نه بوو پی ۵
تاکه که ی (نعاعة) ۵ النُعْفُ: شوپنیکه که میک
بهرز پی و هندی بهرزو نرمی تیدابن ۵ النُعْفَةُ:
تیلمه چه رمی نهعله: که دهکه و پته پشته پی ۵
النُعْفَةُ: لکه میزمر، پونه ی که له شیر و شتی وا ۵
هه روا و شهی (النُعْفَةُ) ناوه بو شه و تیلمه
چه زمانه ی به ملا و به ولای کورتان و زینی و لآخ
دا شوژده بنه و هه هندی شتی سوارمکه ی پیدا
هه لدمواسری.

نَعَّقَ الراعي بغنمه: شوانه که دمنگی نازه لهکانی داو
رایبه پانندن.

نَعَّقَ في الفتنة: له فیتنه نانهمودا جم و جولی
هه بوو ۵ النُعَاقُ: که سینگ زور بقیر پنی، زور
فیتنه جوبن.

نَعَّلَ فلاناً: نهعلی له پنی فلان کرد.

نَعَّلَ الدابة: و لآخه که ی نال کرد ۵ شتیکی خسته
هاچهکانی بیان پاریزی.

نَعَّلَ نَعْلًا: نهعلی له پی کرد ۵ انَعَلت الدابة:
و لآخه که سپایی به پشت سمهکانیه و ده کهوت
۵ انَعَلَ الدابة: و لآخه که ی نال کرد ۵ پیتاو و
شتی وای له سمی و لآخه که کرد. ۵ نَعَلَ الدابة:
و لآخه که ی نال کرد ۵ پیتاو و شتی وای له سمی
و لآخه که کرد ۵ نَعَلَ الحذاء أو الحفأ: چه رمی
له بنکی پیلا و مکه یان خوفه که دا ۵ انْتَعَلَ:
نهعلی له پی کرد ۵ دهگوتری: (انتعل الأرض) به
پی که و ته پری و و لآخی سواری نه بوو ۵ انْتَعَلَ

جدة) شانسی کهوت ۵ بی بهخت بوو ۵ انْعَسَ
فلان: فلان کهس مندالی ته مبهل و ته و مزه لی
بوون ۵ انْعَسَ فلاناً: فلان کهسی وانی کرد خهوی
بی هه نوژ بیگری ۵ تناعس: خوئی و انیشان دا
خهوی دئ و هه نوژ گرتویه تی ۵ تناعس البرق:
هه و ره برسکه چه خماخه ی دا ۵ النعاس:
و منهوز، هه نوژ ۵ لهش داهیزان و شل بوونی
پمگه و ده مار ۵ سهرمتای خه و ۵ النعسة: سته
خه و، خهویکی کهم، توژه خه و ۵ النعوس:
که سینگ زور و منهوز (هه نوژ) بیگری.

نَعَشَ الشئ نَعْشاً: شته که ی راست کردموه ۵
رایبه پانند ۵ دهگوتری: (نعش طرفه) چاوی
هه لپری ۵ (نعش الشجرة المائلة) درمخته
خواره و هه بوومکه ی راست کردموه.

نَعَشَ فلاناً: دوا ی هه زاری فلان کهسی که می
دلده داو هینایه و هه تایم ۵ یان له و مرته و
تهنگانه تیی که و ته و هه زرگاری کرد فریای کهوت
۵ نَعَشَت الجماعة الميت: خه لکه که مرد و مکه بیان
له ناو هه داره مهیت دا هه لگرت ۵ انْعَشَهُ: به مانا
(نعشه) دئ ۵ دهگوتری: (انْعَشَهُ من كبوته)
له تیکشانه که ی راستی کردموه و که می وره ی
بهرز کردموه ۵ نَعَشَهُ: به رزی کردموه، یان پی
گوت: خودا پایه بهرز و ته ندر و ستت بکا ۵ انْتَعَشَ
من عثرته: له نسکویه که ی هه لسا په و هه روا
دهگوتری: (اعتدل الجر فانتعش الناس) هه و
خوش بوو خه لک هیزو توانای پهیدا کردموه ۵
المنعش: دهگوتری: (میت منعش) مردویکه
له داره مهیت دا خراومه سهرشانی خه لک و
هه لگراوه ۵ النعش: ته خته په که نه خوشی
ده خریته سهر یان مردو ۵ بنات النعش: چهوت
نِهستیرمن له لای قوتبی شیمالییه و هه
ده بیندرین و ده شو بهیندرین به کومه لیک که

الشَّيْءِ: بِنِي لَه شته که نا ۵ دمگوترئ: (إنتعلت الطيُّ ظلالها) و لآخه که به سمر سیبهری خوی دا رُویشت واته نه وکاته خور له نا وراستی ناسمان بوو ۵ تَنَعَلْ: نعلی له بی کرد ۵ تَنَعَلَ الشَّيْءُ: شته که ی کرد به نعمل ۵ التَّعَلُّ وَالْمَنْعَلَةُ: زموی پتهو ۵ دمگوترئ: (نَزَلْنَا أَرْضًا مَعْلًا) له زموی به کی پتهو دا دابه زین و نیشته جن بووین ۵ التَّاعِلُ: پیایوی خامن نعمل ۵ مرؤفی پیلاو له بی ۵ (حَافِرٌ نَاعِلٌ) سمی ره قو قایم ۵ (وهي ناعلة) نهو نافرته پیستی بهری حاجی نهستورو پتهوه ۵ هه روا ناوه بو که ره کیوی لهم روهوه که سمه کانی زور پتهون ۵ التَّعَالَةُ: نعمل دروستکمر، پینه جی ۵ التَّعَالُ: نعمل دروستکمر ۵ التَّعْلُ: پیلاو، نعمل ۵ ناسنیکی که وانه بهیه، یا بی جوره نالیکه به بزمار له سمی و لآخ دمدرئ بو پاریزگاری سمی و لآخه که ۵ یان پیستیکی پتهوه دمکرته حاجی و لآخه وه بوئه وهی سمه کانی بیاریزی.

فَعَلَ السَّيْفُ: ناسنیکه له لای خواری کالانی شمشیره که به ۵ زموی پتهو و ره قمن: که پرومکی لی نهروئ ۵ دمشگوترئ: (إخضرتُ نعال القوم) خه لکه که زاو و زیان زوربوو ۵ (رَقَّتْ نعال القوم) خه لکه که زیان یان خوش بوو ۵ التَّعْلَةُ: نعمل که بهری قاج دمباریزی له چقل و نازار.

نَعِمَ الشَّيْءُ: شته که نهرم نیان بوو ۵ تهر و تازه بوو ۵ سیبهری خوش بوو ۵ دمگوترئ: (نعمَ عيشة) زیانی خوش بوو ۵ (نعمَ باله) دلی داسه کتاو نارامی گرت.

نَعِمَ به: بیی که یف خوش بوو ۵ (نعمت به عیناً) جاوی بیی هینک بووه. نَعِمَ نعمة: نهرم و نول بوو ۵ نهرم بووه ۵ (فهو ناعم).

نَعِمَ: فیعلیکه له فیعله کانی مه دحو زهم ۵ أَنْعَمَ فلان، فلانکس نازو نیعمه تی دابهو زوری کرد ۵ کهوته ناو نازو نیعمه توهو ۵ أَنْعَمَ الرِّيحُ: بایه که به میواشی هه لبوو ۵ أَنْعَمَ علیه بکنا: نهوهی بی به خشی ۵ دمگوترئ: (أَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِ بِمَالٍ كَثِيرَةٍ وَرِجَّةٍ وَالْهُدَى) خودا مائی زور و تهندروستی زوری بی به خشیوه ۵ أَنْعَمَ له: بیی گوت به لی ۵ أَنْعَمَ فلاناً: فلانکسی خوشگوزمران کرد ۵ دمگوترئ: (أَنْعَمَ اللهُ بِكَ عَيْنًا) خودا جاوت به دیتنی خوشهویستانت هینک بکاته وه ۵ أَنْعَمَ الشَّيْءُ: شته که ی نهرم کردموه ۵ أَنْعَمَ العَجَبُ أَر الدِّوَاءَ: زیدرهوی کرد له شیلانی هه ویره که یان دمرمانه که ۵ أَنْعَمَ النظرُ في الأمرِ: زور له کارکه ورد بووه و سهرنجی لی دا ۵ نَاعَمَ فلان: فلانکسی زیان خوش کرد ۵ نَاعَمَ الشَّيْءُ: شته که ی پتهو کرد ۵ نَعَمَ فلان: فلانکس وتی به لی ۵ نَعَمَ فلاناً: فلانکسی گوزمران خوش کرد ۵ نَعَمَ الشَّيْءُ: شته که ی نهرم نیان کرد ۵ تناعَمَ: خوشی گوزمراند ۵ تَنَعَّمَ في مشيه: به پیخواسی رُویشت ۵ دمگوترئ: (أَتَاهُمْ مَتَنَعِمًا) هات بولایان به پیدمو و لآخی سواری بی نه بوو ۵ تَنَعَّمَ فلاناً: له فلانکس گهراو هه ولی دا بیدوزیته وه ۵ تَنَعَّمَ الدابة: له و لآخه که به وه زمی و تاوی دا بوئه وهی خیرا برآوا ۵ الإنعام: عهتاو به خشی ۵ الإنعامة: به مانا (الإنعام) دئ ۵ المتناعم: دمگوترئ: (نبات متناعم) روه کیکی راست هه لحووه ۵ (رجل متناعم) پیایویکی دموله مهندو گوزمران خوشه ۵ المتنعم: دمگوترئ: (رجل متنعم) پیایویکی دموله مهندو گوزمران خوشه (کلام متنعم) هسه ی نهرم و نیان ۵ (شيئ متنعم) شته که زور وردکراوه زور کوتراو و

ھاراپوھ ◊ الناعِمُ: دىگوتىرى: (ئوب ناعِم) قوماشىكى نەرمە ◊ (بات ناعِم) رومكىكى راست و ھەنجووھ ◊ الناعِمَة: مېينەي (الناعِم)ھ ◊ دىگوتىرى: (طير ناعِمَة) بالئەدى سيمان و نەرم ◊ نيان ◊ (ياب ناعِمَة) قوماشى نەرم ◊ باغچە ◊ النُعَامِ: مەنزىلكە لەمەنزىلكانى مانگ لەشىۋەي نوغامەدايە ◊ ھەشت ئەستىرەن قۇناغىك لەقۇناغەكانى مانگيان لى پىك دى ◊ النُعَامَة: بالئەدىھەكى جەستە گەورەيە مل درىژو قاچ درىژە كلكى كورتە، بازى درىژ دەھائو بۇ رۇيشتن نازايە پىيى دىگوتىرى شوترمورغ ◊ شىۋەي لەنيوان شىۋەي حوشترو قەلەمون دايە ◊ (جاء كالنعامة) بەنانونمىدى گەراپەھە ◊ (شالت نعامتە) مرد ◊ (ھو خفيف النعام) ئەو ەھقل سوگە ◊ (ركب جناحي نعام) بەدلسۆزى كارەكەي ئەنجام دا ھەروا وشەي (النعام) ناوھ بۇ ئەو نىشانەو كەلەكە بەردو سنگ جەھاندىن و شتى وا كە بۇ شارمزاى بەرپىگاي چۆل دا بەكاردەھىندىرەن ◊ چەترى سەربىرو شتى وا ◊ النعامى: دىگوتىرى: (لُعَامَاك أَن تَفْعَل كَذَا) دەخىلت بىم تابۇت دىكرى ئەوھ مەكە ◊ نَعَامِي عَيْن: ئەوھ لەبەر خاترى دووچاۋى جەنابت ئەنجام دا ◊ باي باشور، بۇيە بەم جۆرە بايە دىگوتىرى: (نعامى) چونكە لەنيۋە دورگەي ەرمبى دا تەرتىن بايە نعاۋى تىن بايە ◊ النُعْمُ: گوزمرانى خۇش و ساماندارى ◊ دىگوتىرى: (نُعْم عَيْن) ئەو شتە لەبەر خاترى چاۋى تۇ دەكەم ◊ السُّنْمُ: نازەلىك بۇخۇي بلەومپى و پىۋىستى بەئالف نەبى بەزۇرى بۇ حوشتر بەكاردى.

نَعْمَ: ھەرفى جەوابە بەمانا (بەلن) دى ◊ النُعْمَاءُ: دايەزىن لە رەھوشتى بەرز ◊ مال و سامان

النُعْمَى: بەمانا (النعماء) دى ◊ النُّعْمَةُ: نازونىعمەت و گوزمرانى خۇش ◊ دىگوتىرى: (ھو في نعمة عيش) ئەو لەخۇشگوزمرانى دايە ◊ ھەروا دىگوتىرى: (أفعله نعمة عين) ئەو كارە لەبەر خاترى چاۋى تۇ ئەنجام دەدم ◊ النُّعْمَةُ: ئەو نازو نىعمەت و رزق و رۇزى و مال و سامانەي خودا دەيدا بەبەندەكانى ◊ ومزع وحالى خۇش ◊ پىاۋەتى و بەھانا ھاتنى كەسانى ترموھ ◊ دىگوتىرى: (أفعله نعمة عين) ئەوھ لەبەر خاترى چاۋى تۇ ئەنجام دەدم ◊ النُّعْمَةُ: نەرم و نۆلى ◊ النُّعِيمُ: ئەوھى لەزمتى لى دەبىندىرى ◊ زىانى خۇش ◊ ومزع وحالەتى باش ◊ دلخۇشى ◊ نَعْنَعُ: لەزويانى دا جۆرە گنىەك ھەبوو نەيدەتوانى بەباشى پىتى (ن) و (ع) دەربىرى ◊ تَنْعَنُ: دوورگەوتەھو، دىگوتىرى: (تَنْعَنَت الدار) خانوھكە دوورگەوتەھو ◊ (وَتَنْعَنُ عَنْهُ) لەخانوھكە دوورگەوتەھو ◊ النُّعْنَاعُ: پىنگ، جۆرە رومكىكى گىايى بۇنخۇشە جەند جۆرى ھەيە، ھەندىكى خۇرسكە، ھەندىكى دەروپىندىرى لەشۋىنى تەر و دەم جۇگاۋ نىزىك ناۋ دەروى ◊ أقراص النُّعْنَاع: كورسى نەعنا، ھەلۋايەكە ناۋى پىنگى تىدەكرى بۇنى خۇش دەبى ◊ (ماء النعناع) ناۋى نەعنا ئەوھەيە كە بەشىۋەي تايىھتى ناۋى پىنگەكە دلۇپ دلۇپ دىگىرى ◊ النُّعْنَعُ: نەعنا ◊ دىگوتىرى: (رجل نعناع) پىاۋىكى درىژى ناھۆلاۋ شل و شىۋاۋە ◊ النُّعْنَعَةُ: چىيدانە.

نَعْمَا السُّنُورُ نَعْمَاءُ: پشیلەكە مېواندى ◊ النُّنُورُ: كەوانھى ژىر لوت ◊ درزى لىۋى حوشتر ◊ پان درزى سەمى حوشتر.

نَعْيُ فِلَانًا نَعْيًا رَعِيًّا: ھەۋالى مردنى فلانكەسى بىلاۋكرەموھ ◊ دىگوتىرى: (نعاه لنا ونعاه إلينا)

نَعَبَ الرِّقْ: تفهکمی قوت دا ◊ الثُّغْبَةُ: قومناوو
شتی شلهمهنی ◊ دمگوتری: (سَقَاهُ ثَغْبَةً مِنْ لَبَنٍ)
قومه شیریکی دمرخوارد دا.

نَعَتَ الشُّعْرَ نَعْتًا: قزری راکیشا ◊ نَعَرَتِ القِنْدُ:
ممنجهلکه کولی و قلیپی دا.

نَعَرَ فلان: فلانکس بههوی رق ههلسانهوه دمرونی
دمکولا.

نَعَرَ الدَّمُ: خویننهکه فیجقهی کرد ◊ نَعَرَتِ القِنْدُ:
نَعْرًا: بهمانا (نَعَرَتْ) دئ.

نَعَسَ فلان: بهمانا (نَعَسَ) دئ ◊ أَنْعَرَتِ البَيْضَةُ:
هیلکهکه بیس بوو، کهلکی خواردنی نهما ◊
أَنْعَرَتِ الشَّاةُ: مهرکه لهگهل شیر لی دوشینی
خوینی لی هاته دمر ◊ نَعَرَ منه ویه: هاواری کرد،
هاواری لی ههلسا.

نَعَرَ الصَّبِي: ديقهديقهی منالهکهی دا، ههلی بهراند
◊ تَنَاعَرَ القَوْمُ: خهک لیک در دؤم بوون ◊ تَنَعَّرَ
جوفه: دمروونی لهرفا کولا ◊ تَنَعَّرَ عليه: لیی
دردؤم بوو رقی لی ههلسا ◊ النِّغَارُ: (شاة منغار)
مهړیکه ههمیشه شیرهکهی تیکهل بهخوین
دهبی، کهشیری لی دمدوشن خوینی لهگهله ◊
النَّعْرُ: سرچاوهی ناوی سویر ◊ النَّعْرُ: بیجوه
جولهکه ◊ بولبول ◊ النِّغَارُ: بو زیندهرؤوی
لهمانای (نَعَرَ) دئ ◊ دمگوتری: (جرح نَعَار)
برینیکه خوینی لی دئ.

نَعَرَ بَيْنَ القَوْمِ نَعْرًا: خهکلهکهی لهیهکتر هان داو
دوژمنایهتی خسته نیوانیانهوه.

نَعَرَ فلانًا: غهپیهتی فلانکسهی کرد.

نَعَرَ الصَّبِي: ديقهديقهی مندالهکهی دا ◊ النَّعْزُ:
دمگوتری: (فلان نَعَزَ) فلانکس زؤر
غهپیهتکره.

ههوالی مردنی نهوی بی راکهیماندين ◊ ههروا
دمگوتری: (هو یَعْنی علی فلان کذا) نهو
رهخنهی نهوهو نهوه لهمافلانکس دمگوری ◊
(فلان یَعْنی علی نفسه بالفراحت) فلانکس
بهمناشکراو لهبمرچاوی خهک کاری خرابو
ناپهسهند دهکا خوی بهخرابهکار ناوژمد دهکا ◊
أَعْنی علیه قَبِيحًا: کاریکی ناشیرینی لی بلاو
کردهوهو لیی لهههرادا بوئنهوهی بهخوی دا
بیجیتهوهو لهو کاره خرابه دوور کهوپیتهوه ◊
تَنَاعَى القَوْمُ: خهکلهکه ههوالی کوژراوهکانی
خوین راکهیمانند بوئنهوهی خهکلهکه ههئین بو
تؤله سهندنهوهو بهرگری کردن و پهلاماردانی
دوژمن ◊ اِسْتَعَى القَوْمُ: خهکلهکه ههوالی
کوژراوهکانیان راکهیمانند ◊ ههروا دمگوتری:
(نزلت فاجعة فاستعى القوم) بهلایهک بهیدابوو
خهکلهکه ههوالی مردنی یهکتریان راکهیمانندو
بهرتهوازه بوون ◊ اِسْتَعَى الراعی غَنَمَهُ:
شوانهکه پیش مهرکه کهوتو بانگی کردن
بوئنهوهی دواي بکهون ◊ ههروا دمگوتری:
(استعى بفلان حُبُّ كذا) خوشهویسی فلان شت
لهدلی فلان گهشهی کردوو رهمگی داکوتا ◊ الْمُنْعَى
وَالْمُنْعَاةُ: ههوالی مردن ◊ النَّاعَى: نهو کهسهی
ههوالی مردن رادمگهپیهتی ◊ نهو کهسهی
رئورمسمی مردوناشتن نهمنجام دهدا ◊ النَّعْيُ:
بلاو بوونهوهی ههوالی مردنی کهسک ◊ النَّعْيُ:
دمگوتری: (بلغنا نعي فلان) ههوالی مردنی
فلانمان بی گهیی ◊ الْمُنْعِيُّ: بیاوی مردوو.

نَعَبَ الطَّائِرَ نَعْبًا: بانندهکه دمندوکی لهناوهکهداو
لیی خوارددهوه.

نَعَبَ المَاءَ: ناوهکهی قوت دا، خواردیهوه.

الحصان) زینى ئىسپىكە كەوتە ھەتتەك
ھەتتەك (نَفَصَتْ ثِيَابَ الْغلام) ددانى مندالەمكە
كەوتە لەقىن.

نَفَضَى السُّحَابُ وَغَرِه: ھەورمكە زۆربوو پاشان پەرى
بوو ۵ نَفَضُوا إِلَى الْعَدُو: رۆبەرۆى دوژمن
پاھەرىن.

نَفَضَى بِرَأْسِهِ: لەسەر سوپمانى خۆى لەشتەكە
سەرى بادا ۵ أَنْفَضَ رَأْسَهُ: لەسەر سوپمانى خۆى
سەرى بادا ۵ تَنَفَّضَ الشَّيْءُ: شتەكە كەوتە
ھەتتەك دابەز ۵ التَّافُضُ مِنَ الْإِنْسَانِ: بنكى مل
ئەو شوپنەى كەلەگەل سەردا دەجولئى ۵
دەشگوترى: (غَيْمٌ نَاعِضٌ) ھەورى پەرى جەو
جول كەر كەبەشوپن يەكدا دین و دەروڤن ۵
التَّفْضُ: كەسەك سەرى بەرزى و لەرۆيشتن دا
بەرزى ۵ بِنَجْوَةٍ نَوَامَةٍ (شوتور مورغ) ۵
التَّفْضُ: لای ژوروى دەفەى شان ۵ التَّفْضُ: بۆ
زیدەرۆى لەماناى (نفض) دا دى ۵ دەشگوترى:
(سَحَابٌ نَفَاضٌ) ھەورىكى نەووستاوە يەك
لەدوابەك دین و دەروڤن.

نَفَفَ نَفْثًا: كرمى زۆر بوو ۵ التَّفْثُ: كرمىكە
لەلوتى حوشترۆ پەشە و لاخ و مەرو بزن دا
پەيدا دەبى ۵ ھەروا ناوہ بۆ جۆرە كرمىكى
دەرىژ سورو بۆرۆ سەوزە لەژىر گنەوہ رەگى
رەك دەفرتىن ۵ ھەروا ناوہ بۆ چلەمە رەقەلە:
كەنادەمىزاد لەلوتى دەرى دىنئى.

نَفَقَ الْغُرَابُ: قەلەرپەشەكە قەيراندى ۵ نَفَقَتِ النَّاتِقَةُ:
حوشترەكە بۆ بىچومەكەى كوركاندى و بە
دەنگىكى زۆر نەرم بۆى باراند.

نَفَلَ رَجُلٌ رَجُلًا نَفْلًا وَنَفَلَتْ: رۆى زەمۆ بەھۆى
وشكە سالى و كەمناوپیەوہ لىك ھەتتەكى.

نَفَسَ نَفْسًا وَنَفَسَانًا: لەشوپنى خۆى جول ۵
دەگوترى: (سُقِيَ فُلَانٌ نَفْسًا) كاپرا لەھۆش
خۆى چوبوو ناوى دراىە جەو جولئى
تىكەوتەوہ.

نَفَسَ إِلَى فُلَانٍ: مەبلى بۆلای فلانكەس كرد ۵
إِنْتَفَشَ: دەگوترى: (الدار تَنْفَشُ صِيَابًا) خانومكە
جەمەى دئ لەمنال. تَنْفَشَ فُلَانٌ: فلانكەس دواى
نەوہى بىھۆش بوو جەو جولئى تىكەوتەوہ ۵
بەنەسپاىى و لەسەرخۆ كەوتەوہ جەو جول ۵
التَّفَاشُ مِنَ الرِّجَالِ: پىاوى كورتە بالاو زۆر
زەمىفو سست ۵ كەم ئەندام ۵ التَّفَاشَةُ: جۆرە
چۆلەكەپەكە دەندوك سوورە.

نَفَسَ عَلَيْهِ نَفْصًا: لىى لىل كرد.

نَفَسَ فُلَانًا: بەشە ناومكەى لەفلانكەس مەنەكرد.

نَفَسِيَ الْأَمْرُ نَفْصًا: كارمكەى تەواو نەكرد.

نَفَسِيَ الشَّارِبُ: شلەمەنى خۆرەومكە
خواردەنەومكەى تەواو نەكرد.

نَفَسِيَ الرَّجُلُ: پىاومكە مەبەستەكەى تەواو نەبوو ۵
أَنْفَسَ فُلَانًا رِغِيَةً: بەشەكەى لەفلانكەس مەنە
كرد ۵ نەپەيشت و لاخەكانى بەھومرپىنئى ۵ أَنْفَسَ
عَلَيْهِ عَيْشُهُ: ژيانى لى لىل كرد ۵ نَفَسَ فُلَانًا:
ژيانى فلانكەسى لىل و تال كرد ۵ نَفَسَ عَلَيْهِ
عَيْشُهُ: ژيانى لى تال كرد ۵ نَفَسَ عَلَيْنَا فُلَانٌ:
فلانكەس نەوہى پىمان خۆش بوو زۆرمان لىى
ھەبى لىى مەنەكردىن ۵ تَنَافَسَتِ الدُّرَابُ عَلَى
الْحَرَضِ: نازەلەكان لەسەر جەوزەكە
پالەپەستۆيان كرد ۵ تَنَفَّضَتْ مَعِيشَتَهُ: ژيانى
تال و لىل بوو.

نَفَضَى الشَّيْءُ نَفْضًا: شتەكە كەوتە جەو جولئى
زۆرۆ ھەتتەك دابەز ۵ دەشگوترى: (نَفَضَ سِرَجٌ

نَعْلَ الْأَدِيمِ: چهرمه که بؤگه منی کردو دمیباغه که می تیکچوو.

نَعْلَ الْجِرْحُ: برینه که داومشا ◊ دمشگوتری: (نَعْلَتَ نیته) نیازی خراب بوو ◊ (نَعْلَ قَلْبِهِ عَلٰی فُلَانٍ) دلی فلانکس کرم بوو.

نَعْلَ بَيْنَ الْقَرَمِ: فیتنه می له ناو خه لکه که دا کرد

نَعْلُ الْمَوْلُودِ نَعْلَةٌ: زارو که له دایکبوو که مندالی زینایه و دایکی و باوکی نیکاحی شهرعیبان له نیوان دا نه بووه ◊ **أَنْعَلَ الْأَدِيمُ:** بیسته که می وانی کرد بؤگه بکا ◊ **أَنْعَلَ فُلَانًا حَدِيثًا سَمِعَهُ:** قسه به کی فیتنه نامیزی بو فلانکس گپرایه وه ◊ **النَّعْلُ:** مندالی له زینا پیدا بوو (زؤل) ◊ دمشگوتری: (جوزة نَعْلَةٍ) گوپزیک می پوجه له ◊ **النَّعِيْلُ:** زؤل، مندالی په میدابوو له به به گگه بیستنی ناشمرعی پیاو و نافرمت.

نَعَمَ نَعْمًا: به هیواشی قسه می کرد ◊ دمشگوتری: (سکت فما نَعَمَ بحرف) بیدنگ بوو ورته می له دم دهرنه هات.

نَعَمَ فِي الْفَنَاءِ: له گورانی وتن دا گرم بوو.

نَعَمَ فِي الشَّرَابِ: که میکی له مشرپا به که خوارده وه ◊ **نَاعَمَهُ:** به منسه پای قسه می له گه کن کرد ◊ **تَنَعَّمَ:** به مانا (نَعَم) دئی ◊ **النَّعْمَامُ:** زور گورانی بیژ ◊ **النَّعْمَةُ:** جهرمی وشه ◊ دنگ خووشی له فورئان خویندن و شتی تردا ◊ دنگی کاریگرم ◊ **النَّعْمَةُ:** قومیک ◊ **النَّعْمُومُ:** دمشگوتری: (رجل نعوم) پیایکی دنگ خووشه ◊ **نَعْنَعُ:** نه خووشی توشی ئالوی بوو، بینه خرپی توش بوو ◊ **النَّعْنَعُ:** زمانه بجکوله، نه و پارچه گوشته می لای لهوزمتینه ◊ نهومی له ژیر دمندوکی که له مشیره و مکوو پیش وایه ◊ هه و کردنی جهسته به شیومی که شل بی ◊ گیلی لاواز ◊

النَّعْنَعَةُ: به مانا (النَّعْنَعُ) دئی ◊ نافرمتی گیل و نه حمق ◊ **النَّعْنَعَةُ:** پارچه گوشتیکه لای سهروی فورگ له لای لهوزمتین.

نَعْيٌ نَعْيًا: به شیومی که ناخواتنی کرد کهس لئی حالی نه بوو ◊ دمشگوتری: (نعی الی فلان بکلمة) وشه به کی به گوینچه کی فلانکس دا ◊ **نَاعِي الصَّبِيِّ:** یاری له گه کن مندال که کرد، به هیواشی و نهرم و نیانی له گه لی دا جولایه وه.

نَعْيٌ فُلَانًا: به قسه به کی له گه کن فلان دوا که کهس لئی حالی نه بوو ◊ دمشگوتری: (هذا الجبل يُنَاغِي ذَاكَ) نهو کیوه سهری ناوه بهو کیوه وه ده لئی چیه می له گه کن دمکا ◊ هه روا دمشگوتری: (كاد المَرْجُ يَنَاغِي السَّحَابَ) شه پوله که نه وه منده به زر بؤوه خه ریکه نریک هه ور ببیته وه ◊ **النَّاعِيَةُ:** وشه قسه ◊ **النَّعِيَّةُ:** به مانا (النَّاعِيَةُ) دئی ◊ هه ردمنگ و قسه به کی سه رنج راکیش بی ◊ په که مجار که هه وال دمشیرو و هیشتا دننیانی له راستی و دروستی و نه چه سپاوه ◊ دمشگوتری: (سَمِعْتُ نَعِيَةَ مَنْ كَذَا وَكَذَا) واته: شتیکم له هه واله که بهر گوئی که وتوووه بؤم ساغ نه بوته وه ناخو وایه یان نا ◊ **النَّعْيُ:** پارچه و کومه له رومی جیاجیباو په رته وازه ◊ تاکه که می (نُعَاةً).

نَعَّتَ الْمَرْجُلُ رَعْرَةً نَعْتًا: رفتاتا: منجه له که یان دیزمکه به هوئی زور کولانه وه په ریشکی و دهاوئی ده لئی تیره.

نَعَّتَ الدَّقِيقُ: ئاردمکه که ناوی به سه ردا گرا هه لاسا و فسه ل بوو **تَنَاعَتَ:** ناومکولومکه په ریشکی په که له دوا به کی هاویشتن.

نَعَّتْ نَعْتًا رَعْمَانًا: فوی پیدا کرد فوی به سه ردا کرد ◊ دمشگوتری: (نَعَّتِ الرَّاقِيَةُ فِي الْفُقْدَةِ) هان

خوینده که فوی به گریه کهدا کرد ◊ (فلان
يَنْفُثُ غَضَبًا) فلانکس لمرق ههلساوی خوئی
فیشکهی دئی، همر فو بهبا ددا.

نَفَّثَ فِي أذنه: قسمی به چرپهی بهگوئی دا دا ◊
بههئواشی سمری برده بن گویمهوهو قسمی
لهگهل کرد.

نَفَّثَ الشَّيْءَ مِنْ فِيه: قسمی هاویشت ◊ دمشگوترئ:
(الجرْحُ يَنْفُثُ الدَّم) برینهکه خوین فرئ ددا ◊
(الحية تَنْفُثُ السُّمَّ) مارکه زهر دمرئزئ ◊ (نَفِثَ
فِي رَوْعِي كَذَا) فلان شت بهدلمداهات خرابه
دلمهوه.

نَفَّثَ نَلَانًا: سيجرو جادوی لهفلان کرد ◊ النُّفَاثَةُ:
ئهوهی دلتهنگ دهری دمبرئو لهدمی دیتهدمر
◊ نهو خواردنهی بهکهلینو کونی دم و ددانهوه
دمینیتهوه فرئی ددا ◊ دمشگوترئ، (هذا مِنْ
نَفَاثَاتِ فُلَانٍ) نهمه لهشعیری فلانه ◊ النُّفُثَةُ:
دمگوترئ، (هذه نَفْثَةٌ مَصْدُورٌ) نهمه کورگاندن
نالو هیفانی دلتمنگه، دهپوئ بهم کورگاندنه
توژی غهم بهباداو نارامی بهدلئ بدا ◊
دمگوترئ، (هذا مِنْ نَفَاثَاتِ فُلَانٍ) نهمه لهشعیری
فلانه ◊ النُّفَاثَةُ: فرۆکهیهکی تیزرپوه، لهفرین
دا پشت به چرپی ههوا دهپستن، واته:
(تمیاری نهفاسه).

نَفَّحَ الشَّيْءَ نَفْحًا وَنَفْرَجًا: شتهکه بمرز بؤوه.

نَفَّحَ فُلَانٌ: فلانکس شانازی بهشتیک کرد
کهنیهتی.

نَفَّحَ الإرنبَ وَغَره: کهرویشکهکه راپهری و کهوته
بازدان ◊ نَفَّحَتِ الرِّيحُ: بایهکه بهشیوهی
کیزهلوکهو زریان ههئبو.

نَفَّحَ الفرجة مِنْ بِيضتها: جوجکهکه لههیلکهکه
هاتهدرموه.

نَفَّحَ الشَّيْءَ نَفْحًا: شتهکهی بمرز کردموه.

نَفَّحَ فُلَانًا: فلانکسی بهگهوره زانی.

نَفَّحَ السُّقَا: کونده ناومهکی پرکرد.

نَفَّحَ الإرنبَ: کهرویشکهکهی لهلانهکهی خوئی
دمرپهراوند ◊ أَنْفَحَ الحالبُ: شیر دۆشهکه قابهکهی
دوور لهگوانی نازدهلهکه راکرت بؤنهوهی که
شیرمهکی دۆشیه ناوی کهف بکا ◊ إِنْفَحَ وَتَنْفَحُ:
بهمانا (نَفَّحَ) دئی ◊ إِسْتَنْفَحَ الإرنبَ وَغَره:
کهرویشکهکهی لهلانهکهی دمرپهراوند،
دمشگوترئ، (مالذي اسْتَنْفَحَ غَضَبَهُ) جی و ارقی
ههلسان و جامی غمزبی پرکرد. ◊ الْمَنْفَحُ
وَالْمَنْفَجَةُ: نهو شتمیه همدئ نافرمت دهپخهنه
سمر سمتی خویمان بؤنهوهی سمتیان گهوره
بنوینن ◊ النافحُ: دمگوترئ، (هو نافع حَضِيه)
نهو خوئی بهزل زانی و لوتبهرزی نواند ◊
(صوت نافع) دمنگی زل و گرو ناخوش ◊
النَّالِجَةُ: رهمهباي بههیز ◊ دمگوترئ، (سحابة
نافجة) ههرویکی پرپاران ◊ نهو کوندیلهو
زمرهفی مادهی میسکی تیدایه لهجستهی ناسک
دا ◊ النُّفْحُ: نادممیزادی فونگران و تمبهل ◊
دمگوترئ، (هو نفح الحقیة) نهو سمت پان و زله
◊ النُّفَّاجُ: خویمزلزان و لوتبهرز ◊ نهو کهسهی
لافی شتیک ئی ددا کهنیهتی ◊ النُّفَّاجَةُ،
پهراویزو شوینی دادراوی کراس که فۆپچهکانی
پیوه دهنرین ◊ النُّفَّيْحُ: بیگانهمهیک بکهوئته ناو
قهومیکهوه بیئوهی بیئ نهچاکی ههین
نهخرابه ◊ النُّفَّيْحَةُ: کهوانیک لهدرهختی (التَّح)
دروست کرابئ (جؤره درهختیکه لهبهرزایی
کیو و شوینی وادا دهرئ دارمهکی سمرهترو
شتی وای ئی دروست دمکری) ◊ نَفَّحَتِ الرِّيحُ نَفْحًا
ونفرحًا: بایهکه ههئلی کرد، جولایهوه.

نَفْح العِرْق نَفْحاً: دهمارکه خوینی نی هات ۵
دمشگوتری: (نَفْح الطیب) بونه خووشهکه بلاو
بؤوه.

نَفْح الشَّيْءِ: شتهکه نی دوور خستهوه.

نَفَحَت الدابة الشَّيْءَ: ولاخهکه بهتیزایی سمی
لهشتهکه نی دا.

نَفَح فلاناً بالمال: مالی دا بمفلانکهس (نَفَح فلاناً
بالسيف) بهشمشیر لمفلانکهسی دا بهلام
بههیوایی.

نَفَح اللَّيْنُ: ماستهکه نی همزاند.

نَفَح الجُمَّةُ: پیشمهسری داهیناو بهشانه نی کرد ۵
نافح عنه: داکوکی نی کرد ۵ نافح فلاناً:

بهرههستی فلانکهسی کرد، دزی ووستا ۵ اِنْتَفَحَ
به: رهخنی نی گرت، کؤسپی خسته بهردهمی ۵

الانْفَحةُ: رومکیکه ومکوو باینجان ۵ بهشیکه
لهمعهیدی گۆلکههوه کارو بهرخ ۵ مادهیمی

تایبهتیبه لهدیوی ناوهوی گهدی گۆلکههوه
کارپلهو بهرخۆله دمردمهیندری بیی دمگوتری:

(شيلوا وك) شیری بیی دمکرته بهنیر ۵ الانْفَحةُ،
(انفحة العجول) شیلواوک ۵ المنْفَحُ: کهسیک

خویخاته کاریکهوه که بهیومندی بهنهوهوه نیه
۵ النْفَحُ: سهوما ۵ بیچهوانهکه نی (اللْفَح) واته،

کهوما ۵ النْفَحةُ: بونیك کهدل بیی خووش بیی ۵
دمشگوتری: (أصابنا نفحة من عذاب ربك)

همروا وشه نی (النْفَحة) بهمانا بهخشش دئ ۵
دمگوتری: (لايزال فلان نفحات) تا نیستا

فلانکهس بهخشش همیه ۵ النْفُوحُ: زؤرسارد ۵
دمشگوتری: (ضرع نفوح) گوانیکه شمر

ناگریتهوه، شیری تیناومستی ۵ (بقرة نفوح)
مانگایهکه بهبیی دؤشین شیری نی دهرؤی ۵
(قوس نفوح) کهوانیکه تیر دوور دهاوی ۵ (ريح

نفرح) رشمهبایمی بههیزهوه شت ههلهدها ۵
النْفِيعُ والنَّفِيعُ: بهمانا (النَّفِيعُ) دئ.

نَفَّحَ بِنْفِه نَفْحاً: فوی تی کرد بهدهمی بای تیکرد.

نَفَّحَ في البرق أو الرياح: بههمموو هیزی فوی به
زورناکهدا کرد بؤنهوهی دهنگی نی بیی.

نَفَّحَ الشيطانُ في أنفه: شهبتان بای تیکردو ههلینا
بؤنهوهی خووی بهزل بزانی ۵ لاهنی شتیک نی
بدا کهنیهتی.

نَفَّحَ الشَّيْءَ: فوی لهشتهکه کرد، بهفو ههلی دا.

نَفَّحَ النارُ: فوی لهناگرکه کردو ههلی ساند ۵ یان
بهمؤشه دهممو پانکهو شتی وا فوی لهناگرکه
کردو بشکۆکانی گهسانندهوه.

نَفَّحَ الطعامُ ورغوه فلاناً: خؤراکهکه ورگی فلانکهسی
پرکرد ۵ دمشگوتری: (نَفَّحَ شِدْقِيه أَوْ حِصْتِيه)
لوتبهرزی نواندو خووی بهزلزانی.

نَفَّحَ نَفْحاً: توشی نهخووشی باکردن بوو، ورگی بای
کرد ۵ نَفَّحَ بِنْفِه: بؤزیدهرؤیی لهمانای (نَفَّحَ) دئ

۵ اِنْتَفَحَ الشَّيْءُ: شتهکه بهمرزبؤوه ۵ دمگوتری:
(اِنْتَفَحَ النهارُ) رۆژههکشاو بهمرز بؤوه ۵ اِنْتَفَحَ

فلان: فلانکهس خووی بهزل زانی و لوتبهرزی
نواند ۵ اِنْتَفَحَ علیه: رقی نی ههلسا ۵ المنْفَاحُ:

موشهدهمه ۵ ههرشتیک ههوا کۆبیکاتهوهوه
ناراسته نی بکا ۵ ومکوو نهو نامیره نی ناسنگرو

مزگمر خهلوزی بیی دمگهشیننهوه ۵ المنْفَاحُ:
بهمانا (المنفاخ) دئ ۵ المنْفُوحُ: (رجل منفوخ)

بیاویتی ههلهو و خوگهیه ۵ یان ترسنۆکه ۵
النَّفَاحُ: دمگوتری: (مابالدار نافع) کهس

لهخانومهدا نیه ۵ النْفُوحُ: شانازی و خووبهزلزانی
۵ النْفُوحُ: ههوکردن و هواسانیکه لهزمنگی

(زند)ی ولاخ دا بهیدا دهبیی ۵ نهخووشیهکه
توشی گون دهبیی بیی دمگوتری: (هؤزیی) ۵

کرد و هیچی بینِ نهما ◊ **إِسْتَنْفَذَ الْأَمْرُ** اغراضه: کاره‌که مهبسته سمره‌کیه‌کانی هاتنه دی و نیتِ جی دی بیویست ناکا دریزه‌ی پی بدری ◊ **الْمُنْفَذُ**: ده‌گوتری: (خَصْمٌ مُنْفَذٌ) رکه‌به‌ریکه جی له توانادایه به‌کاری ده‌ینتی بؤ نه‌وی سهریکه‌وی ◊ **الْمُنْتَفِدُ**: ده‌گوتری: (فَلَانٌ مُنْتَفِدٌ فَلَانٌ) فلانکس که‌بزیوی نهما فلان په‌کی ناخاو دمیداتی ◊ **النَّفَادُ**: فهوتان، نهما، برانه‌وه.

نَفَذَ الْأَمْرُ نَفْذًا وَنَفَاذًا: کاره‌که ته‌واو بوو نه‌نجام درا ◊ **ده‌گوتری**: (نَفَذَ فَلَانٌ لِرُجْهٍ) فلانکس ری‌بازی خوی گرت‌به‌رو ریوی ◊ (نَفَذَ الْكِتَابَ إِلَى فَلَانٍ) نامه‌که گه‌بسته فلان ◊ (هَذَا الطَّرِيقُ يَنْفِذُ إِلَى مَكَانٍ كَذَا) نهم ری‌گایه ده‌جی بؤ فلان شوین ◊ (نَفَذَ الطَّرِيقَ) ری‌گاکه ناسان و خۆشه هم‌وو که‌س ده‌توانی پییدا برِوا ◊ (نَفَذَ مِنْهُ) له‌م شوینه‌وه چوو شوینتیکی تر ◊ **ده‌گوتری**: (نَفَذَ فَلَانٌ فِي الْأُمُورِ) فلانکس له‌نیش و کاردا شارماز و ری‌بایه ◊ (نَفَذَ عَنْهُ) لینی تی‌به‌ری ری‌کاری بوو لینی.

نَفَذَ الْقَوْمَ نَفْذًا: له‌خه‌لکه‌که تی‌به‌ری و که‌وته نه‌و په‌ریان ◊ **أَنْفَذَ اللَّحْمَ**: خه‌لکه‌که‌ی درِ داو به‌ناویان دا ریوی ◊ **ده‌گوتری**: (رَمَيْتُهُ فَأَنْفَذْتَهُ) تیری‌کم پی‌ومناو همنکاوتم تیره‌که نه‌مدیواو دیو کونی کرد ◊ **أَنْفَذَ الْكِتَابَ إِلَى فَلَانٍ**: نامه‌که‌ی نارد بؤ فلانکس ◊ **أَنْفَذَ الْأَمْرَ**: کاره‌کی نه‌نجام دا ◊ **إِنْفَذَ عَهْدَهُ**: وادمو به‌لینی خوی به‌جی هینا ◊ **نَفَذَ الْحُكْمَ**: بریاره‌کی جی‌به‌جی کرد ◊ **تَنَفَّذَ الْقَوْمَ إِلَى الْقَاضِي**: خه‌لکه‌که کی‌شه‌که‌ی خویان برده لای دادومر بؤ نه‌وی بویان یه‌کالا بکاته‌وه و بریاری بینِ دهرکا ◊ **التنفيذ في الحكم**:

النَّفْعُ: همرتی گهنجی ◊ **النَّفْعَاءُ**: لای زوروی نیسقانی حاج ◊ زه‌وییه‌کی به‌رزو به‌پیت، نه لبه‌لان بینِ نه‌بردی تیدا بن که‌میک دره‌ختی تیدا روابن ◊ **النَّفْعَةُ**: ورگ هاوسان و مه‌عیده پرپوون به‌خواردن یان به‌شتی تر ◊ (نَفْعَةُ الشُّبَابِ) همرتی گهنجی و لای‌به‌تی ◊ (نَفْحَةُ الرِّيحِ) رۆزانی پی‌گه‌بیشتی گزوگیا له به‌هاردا ◊ **النَّفْعَةُ**: دهردیکه توشی نه‌سپ ده‌بی و له‌نه‌نجامی نه‌ودا گونی ده‌هاوسین ◊ **النَّفْعُ**: هاوسانی به‌شیک له جه‌سته‌ی به‌هوی نه‌خۆش‌یی‌وه ◊ **النَّفَاخَةُ**: هاوساویکه له‌ناوسکی ماسی دایه ◊ نه‌و بلق و تلوقانه‌ن که‌دمکه‌ونه سهر ناو و شله‌ممنی تر ◊ میزه‌لدان و شتی له‌و جوژه که‌ منداال یارییان بینِ ده‌کن و هویان تیده‌که‌ن و به‌رزبان ده‌که‌نه‌وه ◊ **النَّفِیْحُ**: نه‌و شاگرد ناسنگه‌رو شاگرد مسگه‌ری که‌ به‌موشه‌دمه‌ یان به‌شتی تر نه‌رکی خه‌لوز که‌شانده‌نه‌وه‌وه فوکرن له‌کوره ناگره‌کی له‌نه‌ستویه.

نَفَذَ الشَّيْءَ نَفْذًا: شته‌که فهوتا، نهما، بری‌به‌وه ◊ **أَنْفَذَ فَلَانٌ**: فلان تیشوی بری‌به‌وه‌وه مال و سامانی نهما ◊ **أَنْفَذَ الشَّيْءَ**: شته‌که‌ی فهوتاند ◊ **نَافَذُهُ**: موحاکه‌مه‌ی له‌گه‌ل دا کردو کی‌شه‌و نیزاعی نایه‌وه بؤ‌نه‌وی به‌به‌لگه بوری بدا ◊ **إِنْفَذَ الشَّيْءَ**: شته‌که‌ی فهوتاند ◊ **إِنْفَذَ الْحَقَّ**: مافه‌که‌ی وهرگرت‌ه‌وه ◊ **ده‌گوتری**: (إِنْفَذَ مِنْهُ) لینی وهرگرت‌ه‌وه ◊ **إِنْفَذَ اللَّبْنَ**: شیرکه‌ی هم‌وو دۆشی و هیچی بؤ نه‌هیشته‌وه ◊ **تَنَفَّذَ اللَّحْمَ**: خه‌لکه‌که که‌وتنه کی‌شه‌و دمه‌دمه‌میوه ههرکه‌سه به‌لگه‌ی خوی خسته‌رو ◊ **إِسْتَنْفَذَ الشَّيْءَ**: شته‌که‌ی برانده‌وه ◊ **ده‌گوتری**: (إِسْتَنْفَذَ رِسْعَهُ) تاقه‌تی نهما، توانای خوی تیدا خه‌رج

به‌کردموه جیبه‌جی کردنی برپاره ۵ الهَيْثَة
 التنفيذية: نهو دمه‌لاته‌ی پاساگانی دموله‌ت
 جیبه‌جی دمگاو به‌عه‌مه‌لی به‌پرهمویان دمبئ ۵
 اَلنُّتْفَذُ: به‌ره‌راوانی و به‌ک نه‌که‌وتن ۵
 دمگوترئ: (في ماله مُتَّفَذٌ مال و سامانه‌که‌ی زوره
 به‌شی نهو شتانه دمگا. ۵ اَلنُّنْفَذُ: شوینی تیدا
 هه‌لسورانی شت، شوینی بیدارپویشتن و لی
 دم‌رجوون ۵ اَلنَّفَاذُ: دمگوترئ: (رجل نافذ في
 امره) پیاویکه له‌کاروباری خو‌ی دا
 سرکه‌وتوووه ۵ (طریق نافذ) ریگایه‌که رپویشتنی
 پیدا دمکرائ و هه‌مووکس دم‌توانی پیدایا برپوا ۵
 (امر نافذ) فه‌رمانیکه دمبئ پابه‌ندی بی ۵
 وشه‌ی (النافذ) له‌جه‌سته‌ی ناده‌میزاد ناوه بو
 کونه لوت و کونه گوئی و نهو شتانه ۵ اَلنَّفَاذَةُ:
 دمگوترئ: (طعنة نافذة) برینیکه نه‌مبه‌روه
 به‌ری و مگوو به‌ک و مهان ۵ په‌نجمه‌ری خانو
 که‌رونای و هه‌واپان لی بجیته زوره‌وه بو‌ناو
 زوره‌کان ۵ اَلنَّفَاذُ: (الحکم مع التفاد) حاله‌تیکه
 واده‌خوازی له‌گه‌ل برپاری دادگا دم‌رجوو
 ته‌نفیز کردنی‌شی پئویست دمبئ، جاداواکه
 مه‌دمنی بی یان جنانی ۵ اَلنُّنْفَذُ: براندنه‌وه‌ی
 شت و نه‌نجامدانی ۵ دمگوترئ: (أمر بتفذه)
 فه‌رمانی کرد به‌ نه‌نجامدانی ۵ (قام بتفذ
 الكتاب) چی له‌نامه‌که‌دا بوو ته‌نفیزی کرد ۵
 چاره‌سه‌رو ریگای پژگاربوون له‌چورتم ۵
 دمگوترئ: (أني بتفذه هذا المفضل) چاره‌سه‌ری نهو
 ته‌نگزمیه‌ی هینایه‌ کاپه‌وه ۵ هه‌روا دمگوترئ:
 (طعنة لها نفذ) برینیکه نه‌مدیواو دیوه ۵ اَلنُّنْفَذَةُ:
 دنکه‌مرو ۵ دمگوترئ: (قارب الخراز بين التفذ)
 میروچییه‌که میرومکانی لیک نزیک کردنه‌وه ۵
 اَلنَّفَاذُ: نیش له‌دمست هاتوو کار رابه‌پین ۵
 اَلنُّنْفَذُ: به‌مانا (التفاد) دئ ۵ اَلنُّنْفَذُ: دمه‌لات و

هیزو توانا ۵ دمگوترئ: (فلان ذو نفوذ عظیم)
 فلان‌کس دمه‌لاتیکه گه‌وره‌و به‌ره‌راوانی
 همیه ۵ (مناطق النفوذ) نهو و لاته زمعیضو بی
 دمه‌لاتانه‌ن که ده‌وله‌ته زله‌یزمگان دمه‌لاتی
 خو‌یانی به‌سه‌ردا دمه‌پینن ۵ اَلنَّفِيذُ: به‌مانا
 (التأليف) دئ، دمگوترئ: (أمر نفيد) فه‌رمانیکه
 ملی بو که‌ج دمکرائ و ته‌نفیز دمبئ.
 نَفَرَ نَفْرًا و نَفَرًا: ولاتی خو‌ی جی هیشت و که‌وته
 که‌ران به‌ولاتان دا.
 نَفَرَ الجلدُ نَفْرًا: پیسته‌که هاوساو له‌گو‌شته‌که
 جیابوووه.
 نَفَرَ من الشيءِ نَفْرًا: له‌شته‌که هه‌لسله‌میه‌وه هیزو
 لی کرده‌وه پئی رازی نه‌بوو.
 نَفَرَ من المكان: لهو شوینه رپی بو شوینیکی تر.
 نَفَرَ الحاج من منى: حاجیبه‌کان دمشتی مینایان
 جی هیشت به‌روه مه‌ککه رپویشتن.
 نَفَرَ الناسُ الى العذر: خه‌لک به‌به‌له‌وه هه‌له‌داوان
 به‌روه روی دوزمن رپویشتن بو‌نه‌وه‌ی شه‌ری
 له‌گه‌ل بکه‌ن.
 نَفَرَ فلاناً نَفْرًا: به‌سه‌ر فلان‌کس دا زال بوو
 له‌به‌ره‌رمکانی دا ۵ اَنْفَرَ القومُ: خه‌لکه‌که
 و لاغه‌کانیان بلا‌وبوونه‌وه ۵ اَنْفَرَ الدابةُ:
 و لاخه‌که‌ی جه‌موش کرد ۵ اَنْفَرَ الرجلُ: یارمه‌تی
 بیاوه‌که‌ی دا ۵ اَنْفَرَ فلاناً على فلان: برپاری بو
 فلان‌کس دا به‌سه‌رکه‌وتن به‌سه‌ر فلان دا ۵
 نافرًا: کیشی له‌گه‌ل نایه‌وه ۵ شانازی به‌سه‌ردا
 کرد ۵ نَفَرَ فلاناً من الشيءِ: فلان‌کس له‌شته‌که
 ترساند، لئی دوورخسته‌وه ۵ دمگوترئ: (نفر
 الدابة عن الرعي) و لاخه‌که‌ی له له‌وم‌رگا‌که
 دوورخسته‌وه ۵ نَفَرَ عَن ولدِهِ أو غنمه: نازناوی
 ناشیرینی بو منداله‌که‌ی یان بو که‌سانی تر دانا

بهمه‌بستی نهوه جندوکهو چاوی بیس کاری
 تی نه‌کمن ۵ نَفَرٌ فَلَائِئاً عَلٰی فَلَانٍ: برپاری
 سمرکهوتنی بؤ فَلَانکس دا به‌سمر فَلَانکس دا
 ۵ نَفَرٌ فَلَائِئاً عَلٰی الشَّيْئِ: فَلَانکسی زال کرد
 به‌سمر شته‌که‌دا. ۵ تَنَافَرُ القَرْمُ: خه‌لکه‌که
 کیشمیان تیکه‌وت ۵ شانازیان به‌سمر به‌کتر دا
 کرد ۵ اِسْتَنَفَرَتِ الدَّابَّةُ: وِلاخه‌که هه‌لسه‌مییبه‌وه
 ۵ دوورکه‌وتسه‌وه ۵ اِسْتَنَفَرَ الدَّابَّةُ: وای له
 وِلاخه‌که کرد هه‌لسه‌مییته‌وه ۵ اِسْتَنَفَرَ الحَاكِمُ
 الرِّعِيَّةَ: فمرمانه‌وا داوای له‌خه‌لکه‌که کرد
 به‌په‌له برؤن بؤ به‌مرنگاریکردنی دوزمن و شمپ
 له‌گه‌ل کردنی ۵ اِسْتَنَفَرَ بَنِي فَلَانٍ: داوای له‌هوژی
 فَلَان کرد به‌هاواریه‌وه بئین و رزگاری بکمن ۵
 النِّافِرُ، دَمْغُوتَرِي، (دَابَّة نَافِرٍ) وِلاخِیکه
 هه‌لسه‌مینسه‌وهی زوره ۵ له‌پیش‌برکی و کی‌برکی
 دا سمرکه‌وتسه‌وه ۵ (شَاة نَافِرٍ) مه‌رپکه کرم له
 لوتیه‌وه دیته‌ دمر، کرم فری دمد ۵ شَتِيک له
 لوتیه‌وه دمر دمد ۵ وککو کرم وایه ۵ نَافِرَةُ فَلَانٍ:
 خزم و کس و کاره نزیکه‌کانی فَلَانکس ۵
 النِّافِرَةُ، شَتِيک له یاخچه‌و حتی وادا دادهنری
 ناو به‌رز دمکاته‌وه به‌ته‌وژم بؤ جوانکردن و
 پازاندنه‌وهو هینک کردنه‌وهی شوینه‌که ۵
 النِّفَارُ: هه‌لسه‌مینسه‌وه ۵ النِّفَارَةُ: نه‌و شته‌ی ناو
 بژیوان یان سمرکه‌وتسه‌وه له‌ژیرکه‌وتی
 و مرده‌گری. ۵ النِّفَرُ: خه‌لکانیک به‌په‌له‌و
 هه‌له‌داوان بؤ شَتِيک دمچن یان بؤشهر ۵ (یوم
 النِّفَرِ الأوَّل) دووم رۆژی جه‌زنی قوربانه‌که
 حاجی له‌دهشتی میناپه‌وه دهرؤن بؤ مه‌که ۵
 (یوم النِّفَرِ الآخر) سییهم رۆژی جه‌زنی قوربان ۵
 النِّفَرُ: له‌سی که‌سه‌وه بؤ ده‌کس ۵ دَمْغُوتَرِي:
 (هم نَفَرٌ فَلَانٍ) نه‌وانه تاقمی فَلَانکسن ۵ بؤتاقه
 پیاو‌تیکش ۵ النِّفَرَةُ: نه‌وهی به‌مندال دا دمکری

بؤ چاو‌مزار ۵ النِّفْعُ: هاوشان له‌شانازیی کردن دا
 ۵ خه‌لکانیک برؤن بؤ شمپ کردن له‌گه‌ل دوزمن
 ۵ النِّفْعُ العامُّ: راجمینی تیکرای خه‌لک بؤ
 شهرکردن له‌به‌رامبه‌ر دوزمن ۵ که‌سینک که بی
 که‌لک بی بیی دَمْغُوتَرِي: (فَلَان لَای العیر ولا فی
 النِّفیر) واته: فَلَانکس نه‌له‌گه‌ل کاروانی
 هورمیش بوو که‌له‌شامه‌وه دم‌گرایه‌وه بؤ
 مه‌که‌که به‌سمر رۆکایه‌تی نه‌بوسوفیان، نه‌له‌گه‌ل
 سوپای هورمیش دا بوو که‌به‌سمر رۆکایه‌تی
 عوتبه‌ی کوری رَمببیه به‌ پیر کاروانه‌که‌وه چوو
 بؤ رزگارکردنی، جاگه‌سینک له‌گه‌ل نه‌م دوو
 تاقمه‌دا نه‌بووبی به‌پیاو حسیب نه‌گراوه.
 فَنَفَرَ الظُّبْيُ نَفْرًا وَنَفْرًا: نَاسکه‌که بازی داو
 قاجه‌کانی لیک هه‌لپیرین و به‌یه‌که‌وه داپنانه‌وه.
 فَنَفَرَ فَلَانٍ: فَلَانکس مرد ۵ نَفَرَتِ المَرَاةُ وَنَفَرَتْ:
 نافرته‌که منداله‌که‌ی هه‌لپه‌راند ۵ تَنَافَرُوا:
 عه‌مبازی به‌کتر بوون، په‌لاماری به‌کتر یان دا ۵
 دَمْغُوتَرِي: (الصَّبِيان يتنافرون في لعبهم)
 منداله‌کان له‌یاری کردنه‌که‌یان دا به‌سمر
 به‌کتر دا بازیان دا ۵ النِّفَازِي: یارییه‌که
 یاریکه‌مرمکان بازی تیدا دمدن ۵ النِّفْيُزُ:
 رونه‌که‌ره‌ی بزکاو که‌له‌ناو مشکه‌که‌دا
 به‌کتر نه‌گری و تۆپه‌ل نه‌بی ۵ نَفَسَهُ نَفْسًا: به‌چاو
 هه‌نگاوتی، چاو‌مزار لی یدا ۵ نَفَسَتِ المَرَاةُ:
 نافرته‌که مندالی بوو ۵ نَفَسَتْ رَأْدًا: مندالی
 بوو ۵ (ذَمُّ نَفَاسٍ) خوینی پاش مندالی‌بوون.
 نَفْسِيَّ بالشَّيْئِ: شته‌که‌ی لاخوشه‌ویست بوو
 له‌دهستی نه‌بووه رُؤدو چرۆک بوو دلی نه‌هات
 شته‌که به‌خشی.
 نَفْسِيَّ الشَّيْئِ رَبِّهِ عَلٰی فَلَانٍ: حه‌سودی به‌فَلَان برد
 به‌وهی که نه‌وشته‌هی نه‌وهو نه‌وهی به‌شیاوی
 نه‌وه نه‌زانی نه‌وه شته‌ی هه‌بین.

نَفْسِ الشَّيْئِ؛ شتهکه بهنرخ بوو

أَنْفَسَ الشَّيْئِ؛ شتهکه بهنرخ بوو، چینگای سهرنج
بوو ۵ نَأَسَ فِي الشَّيْئِ؛ زیدهرموی لهشتهکهدا
کرد لهدلی خه لک دا شرینی کرد ۵ نَافَسَ فَلَانًا
فِي كَذَا؛ کپیرکیی لهگه ل فلان دا کرد بؤنه وهی
پیشی بکه وی به بیئ نه وهی زیانی پی بگه یه نی ۵
نَفَسَ عَنْهُ؛ فورسای لسه ر کهم کرده وه.

نَفَسَ عَنْهُ كَرِيهَةً؛ ناخوشییه کهی لهسه ر لایرد ۵
تَنَافَسَ الْقَوْمُ؛ خه لکه که پشیرکی و مونا فسه سی
یه کتر یان کرد به بیئ نه وهی زیانیان بؤ یه کتر
بیئ ۵ تَنَفَسَ؛ همناسه ی دا همناسه ی هه لکیشا ۵
تَنَفَسَ الرِّيحُ؛ بایه که به هیواشی هه لیکرد ۵ تَنَفَسَ
فِي الْكَلَامِ؛ قسه دریژ کرده وه ۵ تَنَفَسَ النَّهْرُ؛
روبارمه که ناوی زیادی کرد ۵ تَنَفَسَ الْمَوْجُ؛
شه پوله که ناوی دهر دایه دهر ۵ تَنَفَسَ الْعُصْرُ؛
تاهمن دریژ بوو ۵ تَنَفَسَ الْقَرْمُ؛ که وانه که
درزی برد ۵ تَنَفَسَ الصَّبْحُ؛ به یانی دهر که وت،
رونایک به یانی ناشکرا بوو ۵ تَنَفَسَ الصُّعْدَاءُ؛
هه ناسه یه کی قولی هه لکیشا و ماندوبه تی
حه سایه وه ۵ الْأَنْفَسُ؛ بهنرختر ۵ دریزتر، باشتر
۵ فِرَاوَنْتَرُ ۵ التَّنَافُسُ؛ هه تنانیکی دهر وونی
سروشتییه داخوای نه ویه هه ول بده ی لاسای
گه وره پیاوانی میژوو بکه یه وه و بجیته ریزی
نه وان ۵ الْمُتَنَفِّسُ؛ دهمگوتری؛ (أَنْفٌ مُتَنَفِّسٌ)
لوتیکی پانه و مپووه کون گه وره یه ۵ الْمُتَنَافِسَةُ؛
به مانا (التنافس) دئ ۵ الْمُتَنَفِّسُ؛ دهمگوتری؛ (مال
مُتَنَفِّسٌ) مال و سامانی زور ۵ المنفوس؛ زاروک ۵
شتیک چاوه زار لئی دابیئ ۵ خوزگه ی بؤ
بخواوزری ۵ التَّنَافُسُ؛ چاوبیس، هه سودو
چاوه چنوک ۵ (شئ نافیئ) شتیکه داخوای
لهسه ره ۵ النَّفَاسُ؛ جوژه خوینیکی ناهرته
ماومه یه دوا ی مندالبوون دئ له و ماوه دا

مندالدان و کؤنه ندای زاوزی دهمچنه وه سه ر
حاله تی سروشتی خویمان که نزیکه ی شه ش
هه فته یه کی گهرمه ۵ النَّفْسُ؛ گیان ۵ دهمگوتری؛
(خرجت نفسه أو جاد بنفسه) مردو گیانی
لهدهست دا ۵ خوین ۵ دهمگوتری؛ (ذَقَّ نَفْسَهُ)
خوینی به فیچقه لی دهره ینا ۵ خودی شته که ۵
دهمگوتری؛ (جاء هو نفسه أو بنفسه) نه و خودی
خوی هات ۵ دهمگوتری؛ (أصابته نفس) چاوی
پیس هه نگاوتی، چاوه زار لئی داوه ۵ (فلان ذو
نفس) فلانکس خاوه ن رهوشتی به رزو
مه ردا یه تییه ۵ (في نفسي أن أفلح كذا) له نیازو
مه به ستم دایه نه وه بکه م ۵ (فلان يؤامر نفسه)
فلانکس دوو راو بؤجونی هه یه نازانی به پیی
کامیان بکا ۵ النَّفْسُ؛ هه ناسه ۵ هه وای نهره؛
بای شه مال ۵ کره بای شه مال ۵ قومنا و شتی
وا ۵ بارودوخی ناسایی و بیئ جورته ی ۵
دهمگوتری؛ (هو في نفس من أمره) نه و کاروباری
ناسایی و بیئ کیشه یه دته وانئ به ناره زوی خوی
پهل راهاوی ۵ (بینی وینه نفس) نیوانی من و نه و
دووره ۵ (شراب ذو نفس) شه راییکه تینوایه تی
دهشکینی ۵ (شاعر أو كاتب طويل النفس) شاعیر
یان نووسه ریکی هه ناسه دریزه و دته وانئ
به جهند جور به ره که ی خوی دهر بخا ۵
(يعجبي نفس هذا المؤلف أو هذا الطاهي) من
سه رسامه به شیوازی نه م دانهره یان نه م
چیشت لینهره ۵ النَّفْسُ؛ هه سودو رزو چاوه
چنوک ۵ النَّفْسُ؛ مال و سامانی زور ۵ (شئ
نفس) شتی بهنرخ و خوزگه بؤ خوراوه ۵ (رجل
نفس) پیاویکی چاوه چنوک.
نَفْسَ الْقَطْنِ رَغْرًا نَفْسًا رَغْرًا؛ لؤکه که کرایه وه،
فش کرایه وه.

نَفْسَ الْقَرْمُ: خه لکه که که و تنه حالتهی همرزانیه وه
 ۵ **نَفَسَتْ الماشية في الزرع:** نازه له کان به له و پرگا و
 ناوکشتو کاله که دا بلاو بوونه وه شو له و مپرین
 کرد.

نَفْسَ عَلَى الطعام: جووه سمر سفرمو خوانه که بو
 نان خواردن.

نَفْسَ اللُّطْنُ أَوْ الصَّرْفُ: لۆکه که شی کردموه
 هه لاجی کرد ۵ خورییه که شی به شه کرد
 به نامیری شه تاله کانی لیک کردنه وه ۵ یان
 به دست خورییه که شی خا و کردموه ۵ (أَنْفَشَ
 الراعي الماشية): و لآخه کانی به شه و رهوانه شی
 له و پرگا کردن و بوخوی نوست ۵ **نَفَسَ اللُّطْنُ:**
 لۆکه که شی کردموه ۵ هه لاجی کرد ۵ **إِنْتَفَشَ اللُّطْنُ**
 و غمروه: لۆکه که شی گرایه وه ۵ **إِنْتَفَشَتِ الهِرَّةُ:**
 پشیله که موی جهسته شی راستبوونه وه تاوای لی
 هات بنکی تاله مووه کانی جهسته شی بیندران ۵
إِنْتَفَشَ الطائر: بالنده که په رو بالی لی فش بوون
 دمتگوت دترسن یان سهرمایمتی ۵ **نَفَسَ:** به مانا
 (نَفَسَ) دئ ۵ **الْمَتَفَشُ:** دهگوتری: (أمة متفشة
 الشجر) کچوله یه که قزی ژاکاو و بیژن ۵ (أنف
 مَتَفَشَ) لوتیکه نه رمایی که مه و کون پان و
 فراوانه ۵ هر هاوساویه ک ناووه شی بووش بی ۵
النَّفَسُ: خوری (به شه) گراو و پشکنراو ۵ شتو
 مه کی په رته وازه بوو ۵ دهگوتری: (باتت غَمَمَه
 نَفَسًا) مهرو بزنه کانی بلاو بوونه وه ۵ هسه شی
 زورو داواکاری زور ۵ **النَّفَاشُ:** لوتبه رزو
 خوبه زلزان ۵ که سیک لاهی شتیک لی بدا
 که نه بیی، شانازی به شتیکه وه بکا که نهیته ۵
 جوړه نارنجیکه دمگریته مرهبا.

نَفَسَ ببوله نَفَسًا: به ته کان میزی هه لدا، دهگوتری:
 (نَفَسَ بالكلمة) هسه شی به خیرایی کردن ۵ **أَنْفَسَ**

بالضحك: زور پیکنه شی ۵ **أَنْفَسَ بشفتیه:** به لیوی
 نامازمی بو کرد ۵ لیوی لی دافرینجانند ۵ **أَنْفَسَ**
بالکلمة: هسه که شی به خیرایی گوتن ۵ **الْمِنْفَاسُ:**
 که سیک زور پیکنه شی ۵ هه روا ناوه بو که سیک
 له کاتی نوستن دا میز له جیکه نووستنی دا
 به خوډا بکا ۵ **النَّفَاسُ:** دهردیکه توشی مهرو بیزن
 ده بی و میزه چرکه یان پی دهکا تا مندار
 دمبنه وه ۵ **النَّفَصَةُ:** فیچقه کردنی خوین.

نَفَسَ الشربُ أَوْ الصبغُ نَفَسًا: قوماشه که هه ندی
 له رمنگه کانی جوونه وه، نه مان.

نَفَسَ الزرع: کشت و کاله که پیگه شی و هه موو گوله
 دانه و یله کانی دمرکه و تن.

نَفَسَ الكرم: دارمیومکه بوخه کانی پشکوتن ۵
نَفَسَتِ الدابة: نازه له که زاو و زنی کرد.

نَفَسَ فلان من مرضه: فلان کهس له نه خوشییه که شی
 بزکاری بوو.

نَفَسَ القرم: خه لکه که تیشوو یان برپایه وه.

نَفَسَ الشئنی نَفَسًا: شته که شی ته کاند بوئه وه شی
 نه وه شی پیوه نووساوه هه لومری ۵ دهگوتری:
 (نَفَسَتِ الحمى) له روتا و شه هه تو له شی هینا و
 هه لی په راند.

نَفَسَ المكانَ و غمروه: سه بری شوینه که شی کردو چی
 تیدا بوو بیلی و لی ورد بووه بوئه وه شی بزانی
 چی.

نَفَسَ الشئنی: شته که شی لی کردموه ته کاند شی
 دایچو راند ۵ دهگوتری: (نَفَسُوا حلالهم) گوانی
 نازه له کان یان یه که یه که دادوشی و هیجیان تیدا
 نه هیشته وه ۵ **نَفَسَتِ المرأةُ كَرِيحًا:** نافرته که
 مندالی یه که له دوایه کی بوون، مندالی زوری
 خسته نه وه ۵ **أَنْفَسَ الوباءُ:** زهره که هه چی تیدا
 نه ما ۵ **أَنْفَسَ القرمُ زاده م:** خه لکه که تیشوو

بزیوی خویان ته‌واو کرد له‌ناویان برد ◊ نَفْضَ الشَّيْءِ: شته‌که‌ی لَنِ کردموه ته‌کاندی دایچوړاند. اِنْتَفَضَ الشَّيْءُ: شته‌که که‌وته جم و جوړ و هه‌لبه‌زو دابه‌ز ◊ ده‌گوتری: (فَلَا يَنْتَفِضُ مِنَ الرَّعْدَةِ) فلانکس به‌هوی له‌رزوتاو هه‌لده‌له‌رزئ ◊ اِنْتَفَضَ الكَرْمُ: دارمیومکه بو‌خه‌کانی کرانه‌ومو گه‌لای کرد ◊ اِنْتَفَضَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی دایچوړاندو دایته‌کاند ◊ اِنْتَفَضَ الفَصِيلُ ما فِي الضَّرْعِ: بیچوه نازه‌له‌که نه‌ومی له‌گوانی دایکی دا بوو دایچوړاند ◊ اِسْتَنْفَضَ العَرْمُ: خه‌لکه‌که جه‌ند که‌سیکیان نارد بو‌ تاقیکردنه‌ومی شوینه‌که تا بزانی ناخو‌ دوژمنی لییه، نه‌و شوینه ترسی تیدایه ◊ اِسْتَنْفَضَ المَكَانَ رَمْرَه: سه‌یری شوینه‌که‌ی کرد بو‌نه‌ومی بزانی چی تیدایه و چی تیدا نیه و بیناسی ◊ اِسْتَنْفَضَ العَرْمُ: له‌خه‌لکه‌که وردبووه و زوری سه‌یرکرد ◊ اِسْتَنْفَضَ ما عِنْدَهُ: نه‌ومی لای بوو دهری هینا ◊ الاَنْفَرَضَةُ: نه‌و میوه و شته‌یه که له‌دره‌ختی به‌ردار ده‌گوتری: (أَصَابنا الیومَ اَنْفَاض) نه‌مړو میوه‌ی له‌دره‌خت به‌ربووه‌مان خوارد، کو‌مان کردموه ◊ المِنْفَاضُ: قوماشیکه چارمه‌یه‌که له‌زیر دره‌خت راده‌خړئ بو‌نه‌ومی نه‌و میوه‌ی له‌دره‌خته‌که دمه‌کیندرئ بکه‌ویته سه‌ری ◊ المِنْفَاضُ: به‌مانا (المِنْفَاضُ) دئ ◊ بیژنگی گه‌وره ◊ المِنْفَاضَةُ: قاپیکه گل یان لمبی تیده‌کرئ شتی سوتاوی تی فرئ دهرئ ◊ (ته‌پله‌کی جگمه‌ره) ◊ المِنْفَاضَةُ: دارده‌ستیکه له‌دره‌ختی خه‌پزمران به‌ره و قالی و شتی وای پِن دمه‌کیندرئ و ته‌پ و توژی پِن لَنِ ده‌کریته‌وه ◊ المِنْفَرُضُ: نه‌و که‌سه‌ی له‌رزوتا ده‌یخاته چوقه چوق ◊ النِّفَاضُ: (ثوب نَافِض) قوماشه‌که رمنگه‌که‌ی چووه ◊ همروا ده‌گوتری:

(أخَذته حى نَافِض) له‌رزوتای به‌هیز هیناویه‌ته چوقه چوق ◊ چاوساغ و نیشاندهر له‌پیش قافلوه ریگاکه به‌تاهی بکاتوه بزانی نه‌میننه یان نا ◊ النِّفَاضُ: چوقه چوق و هه‌لله‌رزین به‌هوی له‌رزو تاوه ◊ النِّفَاضُ: گرانئ و قاتو قری ◊ نه‌ومی هه‌لده‌ومرئ له‌شتی ته‌کیندرئ ◊ نه‌ومی له‌ناو دم دا دم‌ینیته‌وه له‌پرزه سیواک و شتی وا و تف دهریته‌وه ◊ النِّفَاضُ: پو‌شاک: ده‌گوتری: (ماعلیه نِفاضُ) هیچ پو‌شاکیکی له‌به‌ردا نیه ◊ النِّفَاضُ: نه‌و میوه به‌روبوومه‌ی له‌دره‌خت ده‌گوتیه خوار بو‌ بنکی دره‌خته‌که ◊ بو‌لترئ که له‌هیشوه‌که‌دا تیک دهرنجین و پاله‌په‌ستوی په‌کتر ده‌کمن ◊ النِّفَاضُ: که‌ریشان و همنگه مردوو که ده‌کونه ناو کو‌له‌سه‌وه ◊ النِّفَاضُ: هه‌لله‌رزینی له‌رزوتادار ◊ النِّفَاضَةُ: پزئنه باران که‌له پارچه زمویه‌ک دمداو له‌پارچه زمویه‌کی تر نادا ◊ النِّفَاضَةُ: کو‌مه‌له‌ه خه‌لکیک دهنیردرین بو‌ شوینیک بو‌ چاسوسی و به‌تاهی کردنه‌ومی ناخو‌ دوژمن له‌وی هه‌یه یان نا؟ ◊ النِّفَاضِي: هه‌لله‌رزین ◊ النِّفَرُضُ: ده‌گوتری: (امراة نفرض) نافرمتیکه مندا ل زوره ◊ (رجل نفرض للمكان) پیاویکه له‌شوینه‌که ورد دم‌یته‌وه ◊ النِّفِیضَةُ: به‌مانا (النِّفِضَةُ) دئ ◊ نَفَطَتِ العِنْرُ: منجه‌له‌که کوئی پرزی واده‌هائئ ده‌لئی تیره.

نَفَطَ فلان: فلانکس رقی هه‌لساو له‌رقان گهرم داهاتووه و هر خوی ده‌خواته‌وه.

نَفَطَ العِنْرُ: بزنه‌که پزئی. ◊ نَفَطَ الطَّيْبُ: ناسکه‌که باراندی ◊ ده‌گوتری: (نَفَطَ فلان) فلانکس به‌شیومیه‌ک قسه‌ی کرد که‌س لئی حالی نه‌بین.

نَفَطَ الصَّبِي نَفْطاً: مندا‌له‌که خرویلکه‌ی لَنِ هاتن.

نَفَطَ يَدُهُ مِنَ الْعَمَلِ نَفْطًا وَنَفِطًا: دهمستی بالوکوه و بلقی لی پهیدا بوون ناویان تیدایه ◊ أَنْفَطَ الْعَمَلُ یدیه: کارگردن بلقی لهدمست دا پهیدا کردن پرن لمناو ◊ تَنْفَطَتِ الْقِرْنُ: بهمانا (نَفَطَتْ) دئی ◊ دمشگوتری: (تَنْفَطَ فُلَانٌ) فلانکس لهرق ههلساوی خوئی گهرم داهاتووه ◊ تَنْفَطَتْ يَدُهُ مِنَ الْعَمَلِ: بهمانا (نَفَطَتْ) دئی ◊ النَّافِطَةُ: بلوق و بلق کهبه هوکاری کارکردنه وه لهدمست دا پهیدا دمبن و پرن لمناو ◊ ناوله و میکوته ◊ دمشگوتری: (بد نافطة) دستیکه بلوقی کردوه، دمشگوتری: (ماله عافطة و لاناظمة) هیچی نیه ◊ النَّافِطَةُ: نهوتچیته، نهوت دهرهین ◊ النَّفَاطُ: نهوت دهرهین له بیرو کان ◊ نهوت هرؤش ◊ النَّفَاطَةُ: بلقی سهر دمست و شوینی تری جهسته کهه پربن لمناو ◊ نهو شتهی نهوتی بن دمهاوی و دهیپرژینی ◊ شوین دهرهینانی نهوت ◊ التَّفْطُ: نهوت: که به کاردئی بو سوتهمه نی و شتی وا ◊ التَّفْطُ: بلوق و بلق له جهسته دا ◊ میکوته و ناوله ◊ التَّفْطَانُ: جوژه کوزکه و هه ناسه دانیکه له کاتی رق ههلسان دا ◊ التَّفْطَةُ: کهمسک دهمستی بلوقی کردبن ◊ نَفَعَهُ نَفْعًا: سودی پیگه یاند ◊ اَنْفَعُ: بازرگانی له شتی خیر نامیزدا کرد ◊ نَفَعَهُ: بو زیدمرومی له مانای (نَفَع) دئی ◊ اِنْتَفَعَ بِهِ: قازانجی لیدهمستکوت ◊ اِسْتَنْفَعَ فُلَانًا: داوای سودو قازانجی لی کرد ◊ الْمُنْفَعَةُ: ههرشتیک سودو قازانجی لی ببیندری ◊ (مذهب المنفعة) مهزهه بیکی نه خلاقییه ◊ به ناویانگترین ریزموی نه مهزهه به (بتام و سیززت میل) ◊ (منافع الدار) نهو شتانهی که په پوهندیان به خانووه وه همیه و مکوو حهوشه و سیاج و بهریلاو زیراب و بارکون هتد ◊ (المنافع العامة) نهو سودو قازانجانهی بو ههموو کسه و

ههموو خه لک به گشتی لیی سودمهند دمبن ◊ النَّافِعُ: ناویکه له ناوه جوانه کانی خودا ◊ النافعة: سودو قازانج ◊ دمشگوتری: (ما نفعي فلان بنافعة) فلانکس قازانجیکی بن نهگه یاندووم ◊ النَّفْعُ: خیر و بیرو سودو قازانج و بهرمکمت ◊ ههرشتیک مروؤف به مهبست بگه یمنی. النُّفْعَةُ: عهصاو گوچان. نَفَّ الْأَرْضَ نَفًّا: زهویبه کهی توؤ کرد. نَفَّ السَّرِيحَ: بهوشکی قاوته کهی به کارهینا نهی کرده حهوا. نَفَّ نَفًّا: جلمی دمردا له لوتی ◊ النَّفْيُ: شتیکه و مکوو چارمکه و سفره و مهابه قاوتی له سهر دمبیزرتته ◊ التَّنْفِيَةُ: قاوت و شتی وا. نَفَقَ الشَّيْءُ نَفَقًا: شته که تهواو بوو، برابه وه نه ما. نَفَقَ الْبُرُوعُ: یه ربوعه که له کونه کهی خوئی هاته دهر ◊ نَفَقَتِ الدَّابَّةُ نَفَقًا: ولاخه که توپی. نَفَقَ الْجَرْحُ: برینه که توپکی هه لدا ◊ نَفَقَتِ الْبِضَاعَةُ نَفَاقًا: کالاکه رهواچی بوو ◊ داخوازی له سهر زور بوو ◊ دمشگوتری: (نَفَقَتِ الْمَرْأَةُ): نافرته که خو ازبینی کهه ری زور بوون ◊ اَنْفَقَ فُلَانٌ: فلانکس ههزار بوو ◊ مال و سامانی فهوتا ◊ اَنْفَقَ الشَّاجِرُ: بازرگانه که کالاکانی رهواجیان پهیدا کرد ◊ اَنْفَقَ الْإِبِلُ: حوشرتمکه توکی بلاو بیوه له بهر ههلهوی توکی هه لدا ◊ اَنْفَقَ الْمَالُ: مال و سامانه کهی له ناو برد ◊ نَافِقَ الْبُرُوعِ نَفَاقًا: یه ربوعه که جووه کونه کهی خوئی ◊ نَافِقَ فُلَانٌ: فلانکس دوورو بوو، نهوهی دهری بیری پیچهوانهی نهوه بوو که له دلی دا بوو ◊ نَفَقَ السَّلْمَةُ: رهواچی به کالاکه دا بازار گهرمی بو کرد ◊ اِسْتَنْفَقَ الشَّيْءُ: شته کهی کرده نهغه هه و بزئو

بؤشاك و شوینی نیشته جئ بوون و بیویستیاتی
تر ◊ النِّفَقُ مِنَ السَّرَايِلِ: بزوی دهریی و رانکهو
شهریوان ◊ ناهوکی دهریی.

نَفَلَ الرَّجُلُ نَفْلًا: بیاده که سویندی خوارد.

نَفَلَ فَلَانًا: زیاده بی خشیی به فلانکس ◊
دمگوترئ: (نَفَلَ الْقَائِدُ الْجُنْدَ) سهر له شکر مه که
زینده به خششی دا به سه هریاز مه کان ◊
له دستکه وتی شهر به شی دان ◊ أَنْفَلَ فَلَانًا:
فلانکس ته شوینی تاودایه و رومکی قه تادی بری
بؤ حوشتر مه که بؤنه وهی بیخوا ◊ أَنْفَلَ لَهُ:
سویندی بؤ خوارد ◊ أَنْفَلَ فَلَانًا: له دستکه وتی
شهر به شی فلانکسی دا ◊ نَفَلَ عَنْ صَاحِبِهِ:
له جیاتی هاوه نه که ی پاره ی دا ◊ نَفَلَ فَلَانًا: بؤ
زینده پرویی له مانای (نَفَلَهُ دَيْ) زیاد له به شی
خوی پیدا ◊ سویندی دا ◊ إِنْتَفَلَ مِنَ الْأَمْرِ:
دور مه بریزی خوی له کاره که راگه یانند ◊
دمگوترئ: (إِنْفَلَ مَا قِيلَ) به رانه تی خوی له و
قسه گوتراوانه راگه یانند ◊ إِنْتَفَلَ مِنَ الْقَوْمِ:
له یارمه تیدانی خه لکه که دور که وته وه ◊ إِنْتَفَلَ
الشَّيْءُ مِنْهُ: داوای شته که ی له و کرد ◊ تَنَفَّلَ
المُصَلِّي: نوژ که ره که نوژی سویندی کردن ◊
تَنَفَّلَ عَلَى أَصْحَابِهِ: له دستکه وتی شهر دا ◊ زیاتر
به شی هاوه نه که ی و مرگرت ◊ النَّافِلَةُ: زیاد
له حق و بیویست زیاد له به شی خوی ◊ زیاد
له فهرزو واجب ◊ دمگوترئ: (هُوَ يَصِلِي النَّافِلَةَ) ◊
ههروا وشه (نافِلَةٌ) ناوه بؤ دستکه وتی شهر،
بؤستی به خشراو، بؤ کورمه زا ◊ التَّنْفُلُ: ههر
تاعمت و خودا به رستی به ک زیاد له فهرزو واجب
بین ◊ ههروا ناوه بؤ سه رما ◊ التَّنْفُلُ: دستکه وتی
شهر ◊ به خشش ◊ ههروا ناومبؤ ره گهزی
رومکیک سالانه و تمه ندر پژه جهند جوریکی
ههیه هندیکی دیمه کاره و خورسکه، هندیکی

بؤ مال و مندالی ◊ دمگوترئ: (إِسْتَفَقَ الْمَالُ عَلَى
عِيَالِهِ) مال و سامانه که ی کرده بزوی و مه سرف
به سمر مال و مندالی ◊ الإِنْفَاقُ: به خشینی
مال له بواریک له بواریکان دا ◊ ههزاری و
نه بوونی ◊ الْمُنَاقِقُ: دوور و، که سیک کوفر
بشاریته وه و نیمان دهریخا ◊ که سیک دوز منکاری
بشاریته وه و دوستایه تی دهریخا ◊ که سیک شتیک
دهریخا و پیچه وانه ی بشاریته وه ◊ الْمُنْفَاقُ:
که سیک نه قه قه ی زور بی مه سرف و خهرجی
زور بین ◊ الْمُنْفَقُ مِنَ السَّرَايِلِ: شوینی دوخین ◊
بزوی دهریی ◊ الْمُنْفَقَةُ: هوکاری رهواج دان به کالای
◊ دمگوترئ: (حَسُنَ الْإِعْلَانُ مُنْفَقَةً لِلسَّلْعَةِ)
بانگ شه کردنی له یار و پرو پاگه ننده کردنی
جوان دم بیته هوکاری رهواجی کالای ◊ النِّفَاقُ:
به کیکه له کون و لانه ی به ربوع نه و کونه ی
به دهره وه میه له ویان دا خو حه شارنادا، خو
له کونیک دا حه شارده دا که دیار نیه ◊ نه مه میه
بنه مای نیفاق نیفاق له نه مه و مرگراوه ◊ النُّفَقُ:
تونیل ◊ کونیکه له ژیر زهوی و ژیر کیو و
نه مسهره و سهر کونه ◊ له کوردستانی عیراق تا
نیستا دوو تونیل ههیه به کیکیان تونیلی
دهر به ندیخانه له سه سته کانی سه ده ی بیستم
ته او بووه دووه میان تونیلی نه زمه سالی
۲۰۰۹ کرایه وه ◊ النُّفِقُ: شتیک زوو به بریته وه ◊
دمگوترئ: (طَعَامٌ نَفِقٌ) خوارد نیکیه زوو
دهر بریته وه ◊ (فِرْسٌ نَفِيقٌ الْجَرِي) نه سه مه که زوو
له غاردان دهوستیته وه ◊ النُّفُقُ مِنَ النِّسَاءِ:
ناهر متیک لای میردی نه قه قه ی باشی بدریتی و
شانس و به ختی چاکی لای میردی هه بی ◊
النُّفَقَةُ: ناویکه له وشه ی (الإِنْفَاقُ) واته، به ک
مانایان ههیه ◊ نه و پاره ی خهرج دم کرئ بؤ
ژن: که میردمه که ی بؤی دابین بکا بؤ خواردن و

دمرویندرئ دمرکری بمنالغ ومکوو نمو جوړه
 که پئی دموتری: (التَّغْلُ الْأَسْکَنْدَرِي) و پيشی
 دمگوتری: بیرسیم ◊ التَّغْلُ: سن شهوی دوی
 سئی مانگ واته شهوی چواره و پینجه م و
 شه شم ◊ التَّغْلُ: دمريا ◊ دمگوتری: (رجل
 نُوغْل) پیاویکی به خشندمیه ◊ گهنجی قوزو
 جوانچاک ◊ التَّغْفُ: بوشایی نیوان دوو کیو ◊
 شتی دوور ◊ التَّغْفُ: هموا ◊ سارای دوورو
 فراوان ◊ دمگوتری: (قَطَعْتُ نَفْقًا مِنَ الْأَرْضِ) ◊
 بهرزایی یهک له نیوان روی زهوی و نهودا
 بوشاییهک ههبن ◊ دمگوتری: (بِئْرٍ بَعِيدَةِ النَّفْفِ)
 بیریکه نیوان بنکی و زارکی زوره ◊ (نِصَانَفِ
 الدار) دهورو بهری خانوو.

نَفَهْ نَفْرَهَا: ترسنوک بوو ◊ دلی زمعیضو لاوز بوو
 ◊ نازهلئ چه موش که ژیر بار بکری و
 بچه میندرئ ◊ نَفَهَتْ نَفْسَ فُلَانٍ نَفْهًا: نهمسی
 فلانکس ماندو بوو له موزهی دا نهما (فهر نایفه)
 ◊ أَنَفَهَ لِفُلَانٍ مِّنْ مَّالِهِ بَعْبَهُ خَشْشِي بُوَ فُلَانِكِسِ
 که مکردهوه ◊ أَنَفَهَ الدَّابَّةَ: ولاخه کهی ماندو کرد
 ◊ نَفَهَ الدَّابَّةَ: ولاخه کهی ماندو کرد ◊ اِسْتَنْفَهَ
 فلان: فلانکس نيسراحتی کرد ◊ پشوی دا ◊
 نَفَاهُ نَفْوًا: دوری خسته وه ◊ النُّفَايَةُ مِنَ الشَّيْئِ:
 گوینزو بنزیرل و فرپوکی شت و بهرماوهی شت.

نَفَى الشَّيْئِ نَفْيًا: شته کهی دوور خسته وه.

نَفَى الْحَاكِمِ فُلَانًا: فهرمانرپهوا فلانکسسی له ولاتی
 خوی دوور خسته وه دمری کرد.

نَفَّتِ السَّحَابَةُ مَاءً: هه ورکه بارانی خوی باراند
 ◊ هه روا وشهی (نفی) به مانا نینکار کردن دئ ◊
 ده لن نهوشته همر نه بووه روی نه داوه.

نَفَّتِ الرِّيحُ التَّرَابَ: رهمباکه گل و خوله کهی رادا ◊
 نافاه: دزی و مستا پینچه وانه بوو ◊ اِنْتَفَى:

دوور که وته وه، دمگوتری: (اِنْتَفَى الرَّجُلُ عَنِ بِلْدِهِ)
 پیاومکه له زیدو نیشتمانی خوی دوور خرایه وه
 دمگرا ◊ اِنْتَفَى شَعْرًا: هزی هه لومرین (انفسی
 الشجر عن الرادي) دره ختی شیو و دوله که
 فهوتان ◊ اِنْتَفَى مِنَ الشَّيْئِ: خوی له شته که بن
 بهری کردو خوی ئی رزگار کرد ◊ تنافت الأحكام
 أو الآراء: برپارمهکان یان بوجوونه کان دز
 بهیهک و پینچه وانه یه مکر بوون ◊ الْمُنْفَى:
 شوینی کهسانی دوور خراوه له زیدو نیشتمانیان
 ◊ النُّفَايَةُ: شتی فرپیدراو له بهر بی که لکی و
 خرابی ◊ باقی مهندهی شت ◊ (نُفَايَةُ الْمَطَرِ) پرزو
 پریشکی باران ◊ دمشگوتری: (هو نُفَايَةُ الْقَوْمِ)
 نهو خو پیری نه ته وه که یه تی، یه کی که
 له مه تپومچه گانی نه ته وه ◊ النُّفَى: پینچه وانه ی
 نیجاب و نیسپاته ◊ (عقوبة النفي) سزایه که
 بریتیه له وه تاوانبار له زیدو نیشتمانی خوی
 دوور بخریته وه بؤ شوینیکی تر بؤ ماومه کی
 دیار پکراو یان دیاری نه گراو ◊ النُّفْيَانُ: نه وه ی
 هه ور دمپریژی له ناوی خوی ◊ لافاو ◊ النُّفْيَةُ:
 سفرمو خوانیکه له پوش و پرزه خورما دروست
 دمگری پیشی دمگوتری سه له، گوشت و په نیرو
 شتی وای له سه ر دادمنری و ده خریته بهر
 خورمتاو تا وشک بیته وه ◊ النُّفْيَةُ: پاشماوه
 بهرماوهی شت ◊ شتی فرپیدراو له بهر خرابی و
 بی که لکی ◊ النُّفَى: به مانا (النُّفَايَةُ) دئ
 دوور خراوه له زیدو نیشتمانی خوی ◊ دمگوتری:
 (هذا نَفَى الرِّيحِ) نه وه هاوردهو فرپیدراوی
 رهمبایه ◊ نهو گل و خول و شته یه
 که رهمبایه که له بن فهده دره خته گانی دا
 هیشتویه تیه وه ◊ (نَفَى الرَّحَى) نهو ناردیه
 بهر داشه که له سورئ خولانه و میدا فرپی دمداته
 دمر ◊ (نَفَى الْقِدْرِ) نهو دلویه ناوانه ن

النَّاقِبَةُ: برینیکه لهلای تمنیشتی مروؤف بهیدا
 دمیو و دتمنیتیهوه بو ناوهموی جهسته ۵
 النَّقَابُ: زاناو بلیممت و زیرهك ۵ سمرپوشنیک
 نافرمت دهم و لوتی خوئی پی دادمپوشن ۵ سك،
 دمگوترئ: (هما فرخان في نقاب واحد) نهوانه
 دوولانهن و بهیهك سك بوون و لهیهك دهچن ۵
 النَّقَابَةُ: سهنديكا: كۆمهئيك ههئدمبزیرین بو
 بهرئومبردنی كاروباری تایهفهو هپتیریک
 لهخهئك ومکوو سهنديكای کریکاران، سهنديكای
 نهئدازیاران، سهنديكای رۆژنامهنووسان... هتد
 ۵ ههئبزیرومکان لهناو خویمان دا یهكئك دمکن
 بهنهقیب و یهكئکی تر بهجیگیرو بهو جوړه ۵
 سهید نژادمکانی کوردستان و عیراقیش کاتی
 خوئی له (مجلسی مهبوسان) دا نوینهرئیکیان
 ههبوو پیان گوتووو نهقیب و نوینهرابهتی
 سهیدمکانی کردووو ۵ النَّقَابُ: کهسئک زور
 پشکنین بکاو لهشت بکۆئیتیهوه ۵ النَّقَبُ: کون
 لهپیست و دیوارو شتی وادا ۵ النَّقْبَةُ: دهرپیی
 کورت، یان دهرپیی بین دهرهلینگ ۵ گروپیی و
 لهش خوران یان سهرهای گروپیی ۵ شوینی
 ژمنگ ۵ کاریگهری ژمنگ لهسمر شتئک ۵
 دمگوترئ: (جلوت سيفي من نقبیه) شمشرهکهم
 لهژمنگ مشت و مال کرد ۵ (إن عليه نقبة من
 سراد) لهسمر نهو شته پهئه ژمنگی رهش ههیه
 ۵ دمشگوترئ: (فلان حسن النقبة) فلانکس
 پوخسار جوانه ۵ النَّقْبَةُ: شیوهی پوخسار
 داپوشین ۵ النَّقِيبُ: زوپنا ۵ زوبانهی ترازو ۵
 سهروکی سهنديکا ۵ پلهیهکه لهپلهی
 عمسکری و پولیس لهزور پلهی مولازیم و خوار
 پلهی رانیده ۵ ریش سپی و سهروکی بنهمالو
 ئی پرسراوی کاروباریان ۵ النَّقِيبَةُ: (نقبة الرجل)
 نهخلاق و سروشت و رموشتی پیاو ۵ مشهورت

کهمنهجهئ لهکاتی کولان دا فرپی دمداته دهر ۵
 (نفي الجيش) نهو سهربازانهی دمکهونه قهراخ و
 بیجای سوپا ۵ (فلان نفي) فلان باوکی دیاری
 نیهو بوخوئی ترؤ کراوه.
 نَقَبَ فلان في الأرض نَقَبًا: فلانکس بهناوزموی دا
 گهرا ۵ رۆیشت.
 نَقَبَ عَنِ الشَّيْءِ: لهشتهکهی کۆئیهوه.
 نَقَبَ الجِلْدَ أَوْ الجِدَارَ: پیستهکه یان دیوارهکهی کون
 کرد ۵ دمشگوترئ: (نَقَبَتِ التَّكْبَةَ فلاناً)
 کارهسات و تیشکانهکه فلانکسی کهلهپاچه
 کرد.
 نَقَبَ الثَّرْبَ: قوماشهکهی کرده دهرپیی کورت.
 نَقَبَ الشَّيْءُ نَقَبًا: شتهکه کون بوو.
 نَقَبَ البَعْرُ: حوشترمهکه سمی تهنک بوون
 نَقَبَ عَلَى القوم نقابةً: بوو بهگهوره و ریش سپی
 خهئکهکه ۵ (نَاقِبَ فلاناً): توشی فلان بوو بهبی
 وادمو نهخشهی پیش وهخت ۵ لهناکاو توشی
 بوو ۵ نَقِيبَةً نَقَابًا: لهناکاو توشی بووم ۵ ناقب
 الرجلُ فَنَقَبَهُ: شانازی بهسهر پیاوهکهدا کرد
 بهکرداری جوان و رموشتی بهرز، بهسهری دا
 زال بوو ۵ نَقَبَ: بو زیدمهرموی لهمانای (نَقَبَ) دا
 دئ ۵ نَقَبَ عَنِ الشَّيْءِ: زوری لهشتهکه کۆئیهوه
 وردبینی تیدا کرد ۵ تَنَقَّبَتِ المرأَةُ: نافرتهکه
 چارشئوی بهسهر پوخساری خوئی دا دادایهوه.
 المُنْقَبُ: رینگهی تهنگبهر لهنیوان دوو کیو دا ۵
 دهرهبنده تهنگل ۵ نهو شوینهی لیکۆلمهرموه
 همولی خوئی تیدا نهنجام دمدا ۵ المُنْقَبُ: شت
 کونکر ۵ کهسئک زور لهشت بکۆئیتیهوه ۵
 المُنْقَبَةُ: رینگای تهنگ لهنیوان دوو خانودا
 کهنهتواندرئ رموی پیدا بکری ۵ کرداری چاک
 رموشتی بهرز ۵ المُنْقَبَةُ: بهمانا (المُنْقَبُ) دئ ۵

و پاپرسی ◊ دمگوتری: (هو میمون النقیبة) را دروستو مہشورمت پیکراویکی پیروز ◊ ہمروا دمگوتری: (مالہ نقیبة) رای ہمسندی نیہ.

نَقَّحْتُ فُلَانًا فِي السَّيْرِ أَوْ الْأَمْرِ نَقَّحًا: فلانکس لہرؤیشتن دا یان لہکارمکہدا پہلہی کرد.

نَقَّحْتُ عَنِ الشَّيْئِ: شویننی شتہکھی ہہ لکولنی بوئوہوی دہری بیئنی.

نَقَّحْتُ الْأَرْضَ: زہویپہکھی شی کردموہ بہپاج و بیل.

نَقَّحْتُ الْعَظْمَ: مؤخی نیسقانہکھی دمرہینا ◊ نَقَّحْتُ

فُلَانًا فِي السَّيْرِ أَوْ الْأَمْرِ: فلانکس لہرؤیشتن دا یان لہکارمکہدا پہلہی کرد ◊ نَقَّحْتُ الشَّيْئَ:

شتہکھی گواستہوہ ◊ اِنْتَقَحْتُ: دہق بہمانا (نَقَّحْتُ)

دئ ◊ تَنَقَّحْتُ فُلَانًا: بہمانا (نَقَّحْتُ) دئ ◊ تَنَقَّحْتُ

فُلَانًا: ہہولنی دا فلانکس و ہگری خوی بکاو

مہیلی لای نہوی ہہبن ◊ تَنَقَّحْتُ حَیْمَتَهُ:

کاروباری نہوی گرتہ دمست خوی ◊ تَلَاثًا: ناوہ

بو کہمتیار ◊ التُّنُّجُ: فیتنہمی.

نَقَّحَ الشَّيْئَ نَقَّحًا: چاکی شتہکھی لہخراپہکھی

جیا کردموہ.

نَقَّحَ الْعَظْمَ: مؤخی نیسقانہکھی دمرہینا.

نَقَّحَ الْعُرْدَ: چلہدارمکہی سپی کرد، توینکلہکھی لی

کردموہ.

نَقَّحَ الْجَدْعَ: پپڑو ہالی لہ لقہدارمکہ کردموہو

گریہکانی لوس کردن ◊ دہشگوتری: (نَقَّحَ

الکَلَامَ أَوْ الْكِتَابَ) ہسہکھی پیک و پیک کردموہ،

کتیبہکھی راست کردموہ ہلہکانی لابردن ◊

نَاقِحَةٌ: قہلاجوی کرد ◊ نَقَّحَ: بو زیدہرؤیی

لہمانای (نَقَّحَ) دا دئ ◊ نَقَّحَ الْكَلَامَ أَوْ الْكِتَابَ:

کہلامہکھی ہالفتہ کرد، ہلہو ناریکیہکانی

لابردن ◊ نَقَّحْتُهُ السَّنُونَ: رپڑگار پرسی لی

بہروہو کاری خوی لی کردوہ ◊ اِنْتَقَحَ الْعَظْمَ:

مؤخی نیسقانہکھی دمرہینا ◊ تَنَقَّحَ شَحْمُ النَّاتِ:

بہزو پیوی حوشترمکہ کہم بوو ◊ الْمُنْتَقِحُ:

دمگوتری: (رجل مُنْتَقِحٌ) پیاوویکی خاومن

نہزمونو قالبوی رپڑگارہ ◊ ہمروا دمگوتری:

(طبعة من الكتاب مُنْقَحَةٌ) چاہی نهمجارہی

کتیبہکھی ہالفتہکراوہ ◊ السُّنُّحُ: ہہوری سپی

ہاوینہ ◊ النُّنُّحُ: زانای شامزاو قالبوو لہزانیاری

دا ◊ دمگوتری: (إِنَّهُ لِنُحٌّ) ◊ النُّنُّحُ: لمی شوراوہو

ہالفتہ.

نَقَّحَ رَأْسَهُ بِالْعَصَا: بہگوچان و دارعسا لہسہری دا.

نَقَّحَ الْمَخَّ مِنَ الْعَظْمِ: مؤخی لہ نیسقانہکھی دمرہینا.

نَقَّحَ الْمَاءَ الْعَطَشَ: ناوہکھی تینوایہتی شکاند.

اِنْتَقَحَ الْمَخَّ مِنَ الْعَظْمِ: مؤخی لہ نیسقانہکھی دمرہینا

◊ الْأَنْقَحُ: دہماغ بچوک ◊ کہم دہماغ ◊ دہگوتری:

(ظلم أُنْقِحَ) بیچوہ نوعامہہکی بی دہماغہ ◊

النُّنْقَاحُ: ہالفتہو خالیص لہہموو شتیک ◊

دمگوتری: (هذا نُقَاحُ الْعَرَبِيَّةِ) نهمہ ہالفتہی

زمانی عہرمبیبہ ◊ ہمروا وشہی (النُّنْقَاحُ) بہمانا

ناوی ساردو صافو گوارا دئ ◊ ناوی زور کہ

بیرہلگن لہشویننی بی ناو و بیرون دا زہوی

بو ہہ لکولنی و دہری بیئنی ◊ نووستنی نهمین و

نامان و بی وہی ◊ النُّنْقَحَةُ: نافرمتیک لہبہر

قہلہوی نہتوانی ہروا ◊ لہرؤیشتن دا لہبہر

گوشتنی بہہیواشی ہنگاو ہہلیننی ◊ النُّنْقَاحُ:

لای پینشہوہی ہشتہ مل (واتہ: دہوروبہری

گوینچکہو نیسقانی ہشتگوتی).

نَقَّحَ الشَّيْئَ نَقَّحًا: شتہکھی سوژن ہاژن کرد

بوئوہوی بہتافی بکاتہوہ، شتہکھی لہبوئہدا

بوئوہوی چاک و خراپ لیک جیا بکاتہوہ ◊

دمگوتری: (نَقَّحَ الدَّرَاهِمَ وَالْدَنَانِيرَ وَغَيْرَهُمَا)

دیناره زپرو دیره‌مه زیومکانی له‌بوتهداو
 ئەسل و تەزویری لیک هەلاوارد ۵ هەروا
 دەگوتری: (نَقْدَ الشُّعْرِ وَ نَقْدَ النُّسْرِ) عەیبو
 لەکە‌ی لەشیرۆ بە‌خشانە‌کە‌دا هەن هەمووی
 دەر‌خستن یان لایە‌نە جوانە‌کانی شیعرو
 بە‌خشانە‌کە‌ی خستە‌ن رو ۵ هەروا دە‌گوتری:
 (فَلان یَقْدُ الناسَ) فلانکە‌س رە‌خنە لە‌خە‌ئک
 دە‌گرتو و عەیبو عاری ئەوانی دەر‌خستن و
 پاشمە غەیبە‌تیان دە‌کا ۵ نَقَدْتَ الحیةَ فلاتاً: مار
 بە‌فلانکە‌سیه‌وه دا، مارگە‌ستی.

نَقْدَ الشَّيْنِ وَإِلَيْهِ بَصْرُهُ نَقْدًا: بە‌تیلە‌ی چاوی
 بۆ‌شته‌کە‌ی روانی بۆ‌ئە‌وه‌ی هەستی پێ‌ نە‌گرتی
 کە بۆ ئەو دەر‌وانی.

نَقْدَ فِلَانًا الدارِمِ نَقْدًا وَتَقْدَادًا: پارە‌کە‌ی بۆ
 فلانکە‌س ژماردو دایە دە‌ستی.

نَقْدَ فِلَانًا الشَّمْنَ، وَلَهُ الشَّمْنُ: پارە‌کە‌ی بە‌حازری و
 دە‌ستەو یە‌خە دا بە‌فلانکە‌س و هیچ دوا
 نە‌خست.

نَقْدَ الشَّيْنِ نَقْدًا: شتە‌کە گە‌ندە‌لی تێ‌دا دروست بوو
 ۵ دە‌گوتری: (نَقْدَ الضَّرْسُ أَوْ الْقَرْنُ) ددانە‌کە یان
 شاخە‌کە کرمۆل بوو، دا‌خوران، شکان.

نَقْدَ الحانِرا سَمَكَةً تَوَيْكَلِي هَلْدَا ۵ أُنْقَدَ الشُّجْرُ:
 دەر‌خته‌کە گە‌لای کرد ۵ ناقده: مونا‌هە‌شە‌ی
 لە‌گە‌ل دا کرد دەر‌بارە‌ی کارمە‌کە ۵ إِنْتَقَدَ الوَلَدُ:
 مندالە‌کە‌ی گە‌وره بوو ۵ إِنْتَقَدَ السُّرَّامُ:
 دیره‌مه‌کانی و مرگرتن ۵ پارمە‌بوو و
 تە‌زویرمە‌کانی جیا‌کردە‌وه، دە‌شگوتری: (إِنْتَقَدَ
 الشعرَ علی قائله) عەیبو خە‌وشی شیعری
 شاعیرمە‌کە‌ی دەر‌خستن ۵ إِنْتَقَدْتَ الأَرْضَ المَذْبَحَ:
 کلە‌کە لە‌قه‌دارمە‌کە‌ی گە‌ندە‌ل کرد و پزاندی ۵
 تَنانَدَ وَتَنَقَّدَ السُّرَّامِ وَغَیْها: دیره‌مه‌کانی

له‌بۆ‌ته دان ساغ و تە‌زویری لیک هە‌لاوارد ۵
 الأتقَدُ: کیسه‌ل، یان کە‌سیک ددانی ژان بکا ۵
 ژیشک ۵ هەر لەم رۆ‌مه‌یه کە‌له‌پە‌ندی پێ‌شینان
 دا هاتوو (أسرى من أنقَد) لە‌ژیشک شە‌ورموتەرە،
 چونکە ژیشک قە‌ت بە‌شەو ناخە‌وی ۵ هەروها
 لە‌پە‌ندیکی تردا گوتراوه (بات بلیل أنقَد)
 بە‌شەو بە‌خە‌بەر مایه‌وه نە‌نوست ۵ الإِنقِدان:
 کیسه‌ل ۵ المِنقَادُ: دە‌ندوک ۵ المِنقَادَةُ: نامیری
 جیا‌کردنە‌وه‌ی گوێزی کویرە‌ک و نازا لە‌یه‌کتری
 ۵ پارچه راکه‌رتی‌که گۆ‌یژی لە‌سه‌ر
 جیا‌ده‌کرتی‌ه‌وه ۵ الناقِد الفِئی: رە‌خنە‌گری
 هونە‌ری؛ نووسەرێک کاری سەر‌مکی ئە‌وه‌بێ
 کاری هونە‌ری و نا‌هونە‌ری لیک جیا‌بکاتە‌وه ۵
 کاری باش و خراب لیک جیا‌ده‌کاتە‌وه ۵ (التقَدُ)
 لە‌بوا‌ری گرین و فرۆ‌شتن دا فرۆ‌شتن و گرین
 بە‌پارە‌ی حازر، (واته: پێ‌چە‌وانە‌ی قە‌رز) ۵
 هەروا دە‌گوتری: (درهم نقَدُ) دیره‌می زیوی
 ئە‌صل واته: تە‌زویر نیه ۵ هەروا ناوه بۆ پارە‌ی
 سکه لێ‌دراو ج زپربئی ج زیو بی ۵ یان هەر
 پارمە‌کی تر کە‌له‌بازپادا مامە‌لە‌ی پێ‌ بکری ۵
 هەروا ناوه بۆ فە‌نی‌ک قە‌سی باش و خرابی پێ
 لیک جیا‌ده‌کرتی‌ه‌وه ۵ النَقْدُ: مروفی کە‌م نمودو
 گە‌شه نە‌کردوو ۵ النَقْدُ: جۆ‌ره درە‌ختی‌که
 گولتیکی زمردی هە‌یه لە‌سارا دەر‌وی ۵ جۆ‌ره
 مەرپێ‌که قە‌باره بچوک ۵ یان رە‌گمزی‌که لە‌نا‌زە‌لی
 مەرپ‌هاج بچوک دە‌م و لمبۆز نا‌شیرین له ولاتی
 بە‌حرە‌ین هە‌یه بە‌خێ‌ودمکری، تاکە‌کە‌ی پێ‌ی
 دە‌گوتری: (نَقْدَةُ) ۵ هەروا ناوه بۆ مروفی
 خوی‌ری و هە‌تیومچه ۵ النَقْدَةُ: پڕوانە مادی
 (الکَرزُیا) ۵ النَقَادُ: ئە‌و کە‌سه‌ی پارە‌ی تە‌زویرو
 ئە‌صل لیک جیا‌ده‌کاتە‌وه ۵ شوانی ئە‌و جۆ‌ره
 مەرپ‌ی کە‌پێ‌ی دە‌گوتری: (التقَدُ) له‌ولاتی

به حرفین به‌خیوده‌کری ۵ یان خاومنی نهو جوړه مهریه.

نَقَدَ نَقْدًا: پژگاری بوو خه‌لست ۵ دمگوتری: (انقذته فِقْدًا) ۵ اَنْقَذَهُ: پژگاری کرد، فوتاری کرد ۵ تَلَقَّذَهُ: به‌مانا (انقذه) دئ ۵ تَنْقَذَهُ: به‌مانا (انقذته) دئ ۵ تَنْقَذَ مِنْهُ المَدِيثُ: هسه‌کم ئی دمه‌هینا ۵ قسم ئی وم‌رگرت ۵ اِسْتَنْقَذَهُ: به‌مانا (انقذته) دئ ۵ اَلانْقَذُ: قالموچه ۵ التَّنْقِذُ: سه‌لامتی و پژگاربوون ۵ دمگوتری: (نقذاً لك) سه‌لامتی و بی ومیی بو‌توبی ههمیشه له‌خوشی دا بی ۵ التَّنْقِذُ: پژگارکراو، نهومی لمدستی په‌کیتی تر پژگاری دمکه ۵ دمگوتری: (ماله شَقْدًا ولانقذ) واته هیچی نیه ۵ التَّيْذُ: نهومی لمدستی دوژمن پژگار دمکری ۵ التَّيْذَةُ: به‌مانا (التقيذ) دئ ۵ دمگوتری: (هو نقيذة بؤس) نهو پژگار بووی به‌لاو کارمساته ۵ همروا ناوه بو زری له‌م پوهوه که زری جه‌ستی مروّفه‌ده‌پارنزی له‌زمبری شمشیرو شتی وا.

نَقَرَ عَنِ الامر نَقْرًا: له‌شته‌که‌ی کولیه‌وه.

نَقَرَ فِي الحجر: له‌سمر به‌ردمکه‌ی نووسی.

نَقَرَ فِي صَلاته: په‌له‌ی کرد له‌نه‌نجامدانی نو‌یزمکه‌ی داو خیرا خیراو سمرسه‌رمگی نو‌یزی کرد ۵ له‌مه‌دیس دا هاتووه: که پیغه‌مبهر (د.خ) (نهی عَنْ نِقْرَةَ الغراب) نه‌ی کردووه له‌نه‌نجامدانی نو‌یز به‌شپوهی په‌له‌به‌ل و چونه‌پوکوع و سجود وهك دمندوك له‌زموی دانی هه‌له‌ریشه.

نَقَرَ بِلسانه: به‌زوبان فیکه‌ی ئی دا.

نَقَرَ بِالداية: دمنگی له‌ و‌لاخه‌که کرد بو‌نه‌ومی خیرا بپروا ۵ ده‌شگوتری: (نَقَرَ بفلان) له‌ناو خه‌لکه‌که‌دا تم‌نیا بانگی فلا‌نکه‌سی کرد.

نَقَرَ فِي الصر: فوی به‌که‌رینا دا کرد.

نَقَرَ الشَّيْءَ بالشَّيْءِ: شته‌که‌ی به‌شته‌که‌ی کیشا ۵ دمگوتری: (نَقَرَ رَأْسَهُ باصبغه) به‌په‌نجه‌ی له‌سهری خو‌ی دا ۵ (نَقَرَ الدَّف) دمفه‌که‌ی ژمنی ۵ (نَقَرَ العود) عودمه‌که‌ی ئی دا.

نَقَرَ السُّهُمُ الهدفَ: تیرمه‌که له‌نیشانی دا.

نَقَرَ الطائرُ الحَبَّ: بالندمه‌که‌ی دنمه‌که‌ی دانه‌ونله‌کانی جنینه‌وه.

نَقَرَ شَيْئاً مِنَ الطعامِ: به‌په‌نجه‌ی همدئ له‌خواردنه‌که‌ی هه‌لگرت.

نَقَرَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی به‌نامیزی هه‌لکولین هه‌لکولی.

نَقَرَ النُّقارُ الخشبَ: نه‌قاره‌که‌ی ته‌خته‌داره‌که‌ی کونج کونج کرد.

نَقَرَ الخيلُ الارضَ: نه‌سپه‌که‌ی به‌سمه‌کانی زه‌وییه‌که‌ی فولکه‌ی فولکه‌ی کرد.

نَقَرَ فلاناً: په‌خنه‌ی له‌فلان گرت.

نَقَرَ فلاناً نَقْرًا: فلانکه‌س هه‌ژار که‌وت ۵ نَقِرَتِ الشاةُ: مهرمه‌که‌ی تووشی نه‌خوشی ته‌به‌قه‌وه سم داومشان بوو.

نَقَرَ عَلَيْهِ: رقی ئی هه‌لسا ۵ (فهو نَقَرَ ونَقِرَةً) ۵ اَنْقَرَ عنه: وازی ئی هینا ۵ دمگوتری: (ضربته فما انقر عنه حتى قلبه) لپی داو وازی ئی نه‌هینا هه‌تا کوشتی ۵ ناقرة مناقرة ونقاراً: کیشه‌ی له‌گه‌ل دا نایه‌وه و به‌رپه‌رچی قسه‌که‌ی دایه‌وه ۵ نَقَرَ الطائرُ فِي الموضعِ: بالندمه‌که‌ی زه‌وییه‌که‌ی ته‌خت و خو‌ش کرد بو‌نه‌ومی هیلکه‌ی تی‌دا بکا ۵ نَقَرَ بِاسم فلان: له‌ناو کومه‌ل دا ناوی فلانی دیاری کرد ۵ نَقَرَ الشَّيْءَ وعنه: لپی کولیه‌وه و په‌شکنینی بو کرد ۵ اِنْتَقَرَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی به‌بی‌نرخ و بوچ له‌قه‌له‌م دا ۵ ده‌شگوتری: (جرت السيول

فَانْتَقَرَتْ نُقْرًا اِحْتَسِبِي فِيهَا الْمَاءَ لَافَاوْ هَهْنَسَاو
 زهوی قولکه قولکه کردو ناوتیبیان داومستا ◊
 اِنْتَقَرَ الشَّيْءُ رَعْنَه: بهمانا (نَقْر) دئ ◊ اِنْتَقَرَ
 الشَّيْءُ: شتهکهی ههئیزارد ◊ اِنْتَقَرَ فِي الدَّعْوَةِ اِلَى
 الْوَلِيْمَةِ: بؤ داومتهکه ههندئ خهئکی بانگ
 کردو ههندئکی بانگ نهکردن ◊ اِنْتَقَرَ الرَّجُلُ
 وَبِالرَّجُلِ: پیاومکهی تایبمت کرد به بانگ کردن
 ههر بهتهنها بانگی نهوی کرد لهناو کؤمهئه
 پیاومکهدا ◊ تَنَقَّرَ الشَّيْءُ: لهشتهکهی کؤئیهوه ◊
 تَنَقَّرَ عَلَى الْاَهْلِ وَالْمَالِ: دوعای لهخزم و خیزان و
 مال و سامانی کرد ◊ الْاَنْقَرَةُ: جالایی و شیوهلی
 سهرمدنکه دانهویئه ◊ الْمِنْقَارُ: دمندوکی بالنده
 ههروا ناوه بؤ ناسنیک و مکوو پاچ وایه
 کهوانهپیه بهردی بی دمبردینهوه ◊ نَامِيْرِيْكَه
 داری بی کونگون دمکری ◊ الْمِنْقَرُ: جهکوش ◊
 الْمُنْقَرُ: داریکه کون دمکری و شهرابی تیدا دمکری
 بهسرکه ◊ بیری ناوی بجوک ◊ یان بیری
 سهرتسک کهلهزموی توندو پتهودا لی بدرئ ◊
 النَّاقِرُ: تیر: کهنیشانه بهمنگیوی ◊ النَّاقِرَةُ:
 بهلگهی کاریگر ◊ دهگوترئ: (أتني عنه نواقِر)
 لهو کابرایهوه قسهپهکی ناشرینم بی گهیی ◊
 (أخطأت نواقِر فلان) بهلگهو دهلیلی فلان جیی
 خویمان نهگرت ههئهیان کرد ◊ النَّاقِر: کهرمناو
 ساخیکه فوی پتیدا دمکری و مکوو نیشانهو
 پیشهکی دنیا ویرانبون دمناسری ◊ النَّقَارَةُ:
 ماوهی نهومندمی بالنده دمندوکی بهمارو گرم و
 شتی وادا دهدا ◊ نهو ورده و پارچؤکانهی
 لهکاتی بهرد چاککردن دا لهبهردمهکه دمنهوه،
 یان نهو پارچه دارانهی لهدار برینهومدا
 ههلهدمورن ◊ دهگوترئ: (ماترك عدي نقارة إلا
 انتقرها) ههرشتیکی بهکهلك هاتو لام بوو
 بردی و هیچی نههیشتهوه ◊ النَّقَارَةُ: پیشهیی

بهرد چاککردن و بهرد بیراز کردن ◊ النَّقْرُ:
 کوتانهومو بیرازکردنی شت تادهگاته نهندازهی
 کونکردن ◊ جهههنه لیبدان: کهلههناکامی
 بیکیشانی قامکه گهوره به قامکی ناومراست
 بهیدا دمیئ ◊ النَّقْرُ: بهمانا (الأنقور) دئ ◊
 النَّقْرُ: سیفهتی موشه بهههیه ◊ ناو یان بیر ◊
 النَّقْرُ: دهگوترئ: (أعوذ بالله من القفر والنقر)
 پهنا دمگرم بهخودا له نیفلیجی و مال فهوتان و
 ههزاریی ◊ النَّقْرِي: عهیب و تانه ◊ داوای
 تایبهمتی ◊ دهگوترئ: (إن المولم منا لا يدعرا
 النقرى) داومتهکر لهمنیمه داومتی تایبهمتی ناکا
 بهلکوو بانگی ههموو کهس دمکا ◊ النَّقْرَةُ: شهره
 دمندوک، دمگوترئ: (بينهما نقرَة) ◊ النَّقْرَةُ: جالی
 بجوک و کهوانهیی لهزموی و بهردو شاخ و شتی
 تر کهناوی باران و لافاوی تیدا دمنینتیهوه ◊
 نَقْرَةُ الْقَفَا: قولکهپهکه لهکؤتایی دماغ دا ◊
 قولکهی جاو ◊ قولکهو لانهی هیلکه کردن ◊
 پارچهی زپرو زیو که بتوینریتیهوه ◊ النَّقْرَةُ:
 دمردیکه تووشی حاجی نازهل دمیئ ◊ النَّقَارُ:
 کهسیک زؤر لیکؤلینهوهو و بشکنین نهنجام بدا ◊
 دهگوترئ: (رجل نقار) پیاویکی لیکؤلهروهو
 بشکینره له کاروبارو ههوانگری دا ◊ کهسیک
 پیشهیی نهوه بی نهقاری بهردیکا یان دار کونج
 کونج بکا. النَّقْرِ: نهو بهردو داری کونج کونج
 دمکری ◊ قهده دار که گرن گرن دمکری و مکوو
 پلیکانه پییدا سهردمکهون بؤ بهرزایی و سهربان
 ◊ قهده داریکه کاسهی لی دروست دمکری و
 سرکهی خورمای تیدا دروست دمکری ◊
 جالایی و شیوهلی سهر دانهویئه ◊ شتی پرو
 پوچ و کهم نرخ، فورن دمنهرومی: ﴿وَلَا
 يُظْلَمُونَ نَقْرًا﴾ ◊ ههزارو ناتاج ◊ توینکی
 دانهویئه ◊ السَّنْعَةُ: کهشتی بجوک ◊ نَقْرَةُ فِي

المكان: زور له شوینه که مایهوه ◊ المنقرد: دمگوتری: (مالك مُنْقِرِدًا) نمتو مانهوت نیه، هوکاری مانهوت نیه ◊ النقرس: نه خویشیه کی بهنازاره بهزوری له جومزگی قاج و هامکی حاج دا بهیدا دمبئ ◊ پیئشی دمگوتری: (داء الملرك) دمردده پاشا ◊ فهوتان و تیداجوون ◊ بهلای گهوره ◊ النقرس: چاوساغ و ری نیشاندهری شارمزاو زیهره ◊ پریشکی شارمزاو زیهره ◊ شتیکه و مگوو گول نافرته له سمری خوئی شته کی دما ◊ نقرش الشئی: شته کی رنی ◊ پازاندیهوه ◊ لهقاندی ◊ لئی کولییهوه ◊ النقرشة: هستی کم ◊ زهرمه کردن و جوان کردن.

نَقْرُ الطَّبِي رَغِيْرَ فِي عَدِيْرِهِ: ناسکه که خوئی بهرز کردموه و بازی دا ◊ انقز فلان: فلانکه س شتی خرابی هه لگرت و کردی به مالی خوئی ◊ بهردموام بوو له سمر خوارندنهوهی ناوی صاف ◊ نازه له کانی نه خویشیان تیکهوت و منداربوونهوه ◊ انقز عن الشئی: وازی له شته که هینا، تمرکی کرد ◊ انقز علوة: دوزمنه که به خیرایی گوشت ◊ نقره: بازی بی داو هلی پهراند، پمقصاندی ◊ دمگوتری: (نقزت المرأة صیها) نافرته که منداله که هه لپهراند ◊ انتقزت الماشیة: نازه له کانی نه خویشیان تیکهوت ◊ انتقز لفلان ماله: مالی خراب و بی که لکی بو هه لپزاردو بی دا ◊ المنقز: توشبوو به نه خوئی (نوقاز) جووره دمردیکه توشی نازلل دمبئ ◊ الناقز: دمگوتری: (عطاء ناقز) به خشیشی خراب و بی نرخ ◊ (ذو ناقز) خاومنی مالی خراب ◊ الناقزة: په کی که له قاجه کانی نازلل ◊ النقااز: دمردیکه توشی نازلل دمبئ و منداری دمکاتهوه ◊ النقر: شتی خراب و بی که لک، پیایوی خویری و هه تیومچه ◊ دمگوتری: (أعطاء من نقر المال)

مالی خرابی پیدا ◊ نازناو و له قهب ◊ النقر: ناوی صاف و بیگهرد ◊ النقر: ناوی صاف و بیگهرد ◊ بیر ◊ النقر: بیر ◊ النقااز: چوله که یان چوله که بیچوک.

نَقْسُ الناقس نَقْسًا: زنگه که لئی دا، دمگی هات.

نَقْسٌ فلان: فلانکه س زمگی لی دا.

نَقْسُ الشراب: شراهه که مزر بوو.

نَقْسٌ بين القوم: فیتنه و ناشویی لمنیو خه لکه که دا نایهوه.

نَقْسٌ فلانًا: رهخنهی له فلانکه س گرت و تانهو تمشهری لی دا ◊ تناقسه: رهخنه یان له به که گرت ◊ نقس فلانًا: بو زیدمرویی له مانای (نقس) دی ◊ نقس القوم بناقوسه: به زمنگ و شاورمه کی بانگی خه لکی کرد ◊ نقس المرأة: نوچه که خسته ناو شوشه مهرمه که به بوئهوهی پیی بنوسئ ◊ الناقوس: زمنگیکه بوئهوه کاتی نوپزکردنیا هاتووه ◊ (ك: نواقس) ◊ النقااسة: عهیب و گاتسه پیکردن ◊ السنقس: جوړیکه له زمنگ و زمنگوله ◊ النقس: مهرمه که شتی بی دنووسرئ ◊ النقیس: دمگوتری: (رجل نقیس) پیایوئیکه رهخنه له خه لک دمگوری.

نَقْسُ الشئی نَقْسًا: له شته که کولییهوه و بهدواپدا جوو دمری هینا ◊ دمگوتری: (نقس الشركة بالناقش) چقله که به موکیش دهرهینا.

نَقْسٌ الحق من فلان: مافه که له فلان و مرگرتوه.

نَقْسُ الشمر: موومکانی هه لکه مند.

نَقْسٌ مَرِيضُ الغنم: کوزو گهوه و ناغالی مهر و بزنه کانی مالی، خاوین کردموه.

نَقْسُ الشئی: شته که ی رنگاو رنگ کردو پازاندیهوه.

نَقَشَ الرَّحَى: به‌رَداشی ناشه‌که‌ی بیراز کرد
بوئنه‌وه‌ی زبر بی و باش دانه‌وئله‌که بهارِی و
وردی بکا.

نَقَشَ الْعِدْقُ: هیشوه خورماکه‌ی چقل هازن کرد
بوئنه‌وه‌ی زوو شیرین بی و بگا.

نَقَشَ الْعِدْقُ: هیشوه خورماکه خال خال بوو
نیشانه‌ی گه‌بشتویی ئی دیاری دا ۵ **انقش:**
بمردموام بوو له‌سمر خواردنی خورمای وشکه‌لی
ته‌پرکراو ۵ به‌دواداجونی بو قهرز دارمکه‌ی
نه‌نجام دا ۵ ناقشه مناقشه و ناقشاً: له
حیسابه‌که‌ی کۆلیه‌وه ۵ ده‌گوتری: (ناقشه فی
الحساب) له حیسابه‌که‌دا لیکۆلینه‌وه‌ی له‌گه‌ن
کرد ۵ ناقش المسألة: مه‌سه‌له‌که‌ی له‌گه‌ن دا باس
کرد ۵ نَقَشَهُ: به‌چمن رهنگنیک رهنگی کردو
پازاندیه‌وه. ۵ **انقش فلان فی فمه:** داوای له
نه‌خشکه‌رمکه کرد که له‌سمر نقیمی
نه‌نگوستیله‌که‌ی نه‌خشی بو دروست بکا ۵
انقش الشئ: شته‌که‌ی دمه‌هینا ۵ شته‌که‌ی
هه‌لبزارد ۵ **انقش منه جیع حقه:** هه‌موو مافی
خوی ئی ستاند ۵ **الناقش:** نامیری نه‌خشه‌کردن
۵ ده‌گوتری: (استخرجت منه حقي بالناقش) زور
به‌گرمگرو ناخۆشی مافی خۆم ئی ستاند ۵
المنقرشة: برین که نیسقانه ورده‌ی ئی
دمربیندری ۵ **الناقشة:** پیشه‌ی نه‌خشه‌کاری ۵
النقش: شوینکه‌و شوینده‌ست ۵ ده‌گوتری:
(ذهب الرماد حتى مانرى له نقشاً) گل و خۆله‌که
رۆیی و نه‌ما شوینه‌واری نابینین ۵ خورمای
وشکه‌و موبوی ته‌پرکراو ۵ **الناقش:** که‌سینک
پیشه‌ی نه‌خشکاری بی ۵ **النقش:** هاوشان و هاو
وینه ۵ ده‌گوتری: (هذا نقش هذا) نه‌وه
هاوشانی نه‌وه.

نَقَصَ الشَّيْءُ نَقْصاً وَنَقْصَاناً: شته‌که کهم بوو، بی
هیز بوو، لاوازو زه‌بون بوو ۵ ده‌گوتری: (نقص
عقله أو دینه) عمقلی لاواز بوو، ناپینی کز بوو.

نَقَصَ فُلاناً حَقَهُ: مافی فلانی ژیر لیودا ۵ حه‌قی
که‌م کردموه.

نَقَصَ فُلاناً نَقِصَةً: تانه‌و ته‌شهری له‌فلان دا.

نَقَصَ الشَّيْءُ فُلاناً: شته‌که پیویستی به‌فلان بوو ۵
انقص الشئ: شته‌که‌ی که‌م کردموه ۵ **نقص**
الشئ: بو زیدمه‌رۆیی له‌مانای (نقصه) دی ۵
انقص الشئ: به‌مانا (نقص) دی ۵ **انقص الحق:**
حه‌قی شاردموه، مافی پیشیل کرد ۵ **انقص**
الشن: نرخه‌که‌ی دابه‌زانند ۵ **نقص الشئ:**
شته‌که ورده ورده که‌م بووه ۵ **نقص الشئ:**
که‌م که‌م شته‌که‌ی ئی و مرگرت ۵ **نقص فلاناً:**
عه‌بی له‌فلان گرت ۵ **استنقص الشئ:** شته‌که‌ی
به‌که‌م له‌قه‌له‌م دا ۵ که‌مو کوری پال دا ۵
استنقص الشئ: داوای که‌مکردنه‌وه‌ی نرخه‌که‌ی
کرد ۵ **النقص:** که‌مو کوری ۵ **النقص:** لاوازو کز
ده‌گوتری: (أصابه نقص في عقله أو دینه) کزی و
لاوازی له‌عمقلی دا یان له‌ناپینی دا تووشی بوو
۵ له‌بوارى زانیاری (عروز) دا فرتاندنی پیتی
حه‌وته‌می (مفاعلتن) له‌به‌جری (الوافر) دا،
دمبیته (مفاعلت) دواپی ده‌گۆرئ بو سرکیشی
(مفاعيل)، ته‌نها له‌حه‌شودا دمبئ ۵ **النقصان:**
نه‌ندازی که‌می شته که‌مبووه‌که.

النقيصة: که‌مو کوری ۵ سمرزمنشکردنی خه‌لك،
تانه‌و ته‌شمر لیدانیاان ۵ ره‌وشتی ناشیرین و
ناکارو ره‌فتاری به‌د.

نَقَصَ الشَّيْءُ نَقْصاً: شته‌که‌ی هه‌لومشاندموه.

نقص البناء: خانومه‌که‌ی هه‌لومشاندموه.

نَقْضُ الْجَبَلِ أَوْ الْعَرْزِ: حبهلهکه‌ی هه‌لومشاندموه کردیه‌وه ◊ رپسه‌که‌ی کردموه به‌خوری.

نَقْضُ الْيَمِينِ أَوْ الْعَهْدِ: سوپنده‌که‌ی خوی خست، به‌یمان‌ه‌که‌ی هه‌لومشاندموه.

نَقْضَ مَا أBRمه فلان: نه‌وه‌ی فلان برپاری دابوو برپیه‌وه نه‌وه بوجی کردموه.

نَقْضُ رِثْرَهْ: توله‌ی خوی ساندموه ◊ نَقَضَتِ الْكِنَاةُ وَجَهَ الْأَرْضِ: قاحکه‌که زه‌وی در‌ی و هاته‌ده‌ر، سه‌ری دهره‌ینا ◊ انْقَضَ النَّبَاتُ: رومه‌که‌که سه‌ری دهره‌ینا، زه‌وی شه‌ق کرد ◊ انْقَضَتِ الْأَرْضُ: زه‌ویه‌که‌که رومه‌کی دهرکه‌وت ◊ انْقَضَتِ الْأَرْضُ: په‌نجه‌گان دهنگیان لی‌وه هات له‌کاتی چه‌قه‌نه پی لی‌دان دا ◊ دهمگوتری: (انْقَضَتِ الدَّجَاجَةُ عِنْدَ الْبَيْضِ) مرپشه‌که‌که له‌کاتی هیلکه‌ کردنی دا گارمگاری کرد ◊ انْقَضَ الْكِنَاةُ وَقَوْمَهَا: قاحکه‌که‌ی له‌زه‌وی دهره‌ینا ◊ انْقَضَ الْعَرْزُ: بانگی بزنه‌که‌ی کرد.

انْقَضَ الشَّيْءُ: شته‌که‌ی والی کرد دهنگی لی‌وه بی ◊ دهمگوتری: (انْقَضَ أَصَابِعُهُ) به‌په‌نجه‌گانی چه‌قه‌نه‌ی لی‌ دا ◊ انْقَضَ الْجَبَلُ الظَّهْرُ: کوله‌که‌که (بارمه‌که) پشتی چه‌ماند، ماندوی کرد ◊ ناقض الشاعرُ الشاعرُ: شاعیره‌که‌که رهدی چامه‌ی شاعیره‌که‌ی تری دابه‌وه مانای چامه‌ی شاعیره‌که‌ی پی‌چه‌وانه کردموه ◊ نمونه‌ی نه‌م جو‌ره له‌شعیری عهره‌بی زوره بو نموونه نه‌قائیزی فهرزده‌ق و جهریر که دوو شاعیری سه‌رده‌می نه‌مه‌وویه‌کانن، همرچی فهرزده‌ق مه‌دحی خوی و بنه‌ماله‌که‌پانی کردووو جهریر هه‌لی وه‌شاندوت‌ه‌وه له‌نه‌دمبی کوردیدا نه‌م جو‌ره نه‌ده‌به‌که‌مه‌ یان نییه، جگه له‌وه دوو هه‌صیده‌یه‌ی نالی و حهریق (نییلا کج) و (نییلا

کور) که‌رپنگه نه‌مانیش بچه‌نه نه‌وه بواره‌وه ◊ نَقْضَ النَّبَاتِ: به‌مانا (انْقَضَ) دئ ◊ نَقْضَ النَّبَاتِ الْأَرْضِ: رومه‌که‌که زه‌وی شه‌ق کردو سه‌ری دهره‌ینا ◊ انْقَضَ الشَّيْءُ: شته‌که‌که دوا‌ی پته‌ووونی هه‌لومشایه‌وه ◊ انْقَضَ الْقَوْمُ عَلَى السُّلْطَانِ: خه‌لکه‌که له‌فه‌رمانی پاشا دهرچوون و فه‌رمان‌ره‌واییه‌که‌پان رمتکرده‌وه ◊ تناقض الشَّيْءُ: به‌مانا (التَّضُّعُ) دئ ◊ تناقض القولان: دوو قسه‌که دژ به‌یه‌ک بوون، پی‌چه‌وانه‌ی په‌کتر بوون ◊ تناقض الشاعران: ههریه‌که له‌دوو شاعیره‌که‌که چامه‌یه‌کی گوت، چامه‌ی شاعیره‌که‌ی تری هه‌لومشاندموه ◊ تناقض الجبلُ: حبهله‌که‌که گری و بادراوییه‌که‌ی شی کرایه‌وه ◊ تناقضت الأرض من النبات: زه‌وی به‌روه‌ک فه‌لشایه‌وه ◊ تناقضت الشَّيْءُ: شته‌که‌که دهنگی لی‌ هات ◊ دهمگوتری: (تناقضت عظامه) نیسقانه‌گانی ته‌قه ته‌قیان هات ◊ التناقضُ: دهمگوتری: (في كلامه تناقض) قسه‌گانی هه‌ندیکیان هه‌ندیکیان هه‌لدموشیننه‌وه ◊ له‌بوار‌ی زانیاری مه‌نتیق دا نیسبته‌وه په‌په‌مندی نی‌وان دوو شته‌ دژبه‌یه‌که‌که‌یه ◊ التناقضان: له‌زاره‌وی زانیاری مه‌نتیق دا به‌دوو شت دهمگوتری به‌یه‌که‌وه نه‌بن و کونه‌بنه‌وه، نه‌شگونجی هه‌یچیان نه‌بن ◊ ومکوو (سپی و ناسپی) ناگونجی شتیک هه‌بن (سپی و ناسپی) یش بی ◊ هه‌رومکوو ناگونجی شتیک هه‌بن نه‌سپی بی نه‌ ناسپی بی ◊ ناگونجی شتیک هه‌بن (پاست و ناراست) بی یان نه‌پاست بی نه‌ ناراست بی ◊ التناقضُ: نه‌وه‌ی له‌شته‌که‌که هه‌لومشاه‌وته‌وه لی‌ جیابوته‌وه ◊ التناقضُ: پی‌شه‌ی هه‌لومشاندنه‌وه و شی کردنه‌وه‌وه لی‌ک کردنه‌وه‌ی شت ◊ النقضُ: (نقض الحكم) هه‌لومشاندنه‌وه‌ی برپاری دادگا نه‌گهر

لهسمر بنه‌مای هه‌له دامه‌زابوو، یان هه‌ندی له‌بنه‌ماکانی تیکه‌ل به‌هه‌له بوبوو، هه‌لومشاندنه‌وهی حوکم وادهمبی رومکاته حوکمی مه‌دمنی وادهمبی رومکاته حوکمی جینانی ◊ مَحْكَمَةُ النُّقْضِ: دادگای بالای ولاته‌وو برپاره‌ماکانی جیبه‌جی دمکرتین و رعت ناکرتینه‌وه ◊ النُّقْضُ: نه‌و شته‌ی هه‌لومشاهه ◊ دمگوتری: (أصلح نقض بنائك) هه‌لومشاهه‌ی بینایه‌کمت جاک بکه‌روهه ◊ همروا وشه‌ی (النقض) ناوه بۆ ولاغنیك که به‌هۆی رۆیشتنی زۆروهه کزو لاواز بوبویی ◊ هه‌نگوین که‌ماده‌ی سوسی تیکه‌ل بکرتی و هه‌نگی پی سواخ بدری بۆنه‌وهی هه‌نگه‌کان شانه‌ی تیدا رابه‌ستن و هه‌نگوینی تیبکه‌ن ◊ النُّقْضُ: په‌تک که‌شی بکرتیه‌وه‌وو دوایی برپسرتیه‌وه ◊ النُّقْضُ: پیچه‌وانه‌وو دژ ◊ نقیض الدعوی: له‌بواری فه‌لسه‌فه‌دا بریتیه له‌وهی هه‌زیه‌یه‌ک دژی داوایه‌کی دیاریی گراو و تایه‌مت بومستی ◊ همروا وشه‌ی (نقیض) ناوه بۆ دمنگ ◊ دمگوتری: (نقیض الفرائج) دمنگو و جریوه‌ی هه‌روه‌جه‌کان ◊ (نقیض الأصابع) ته‌فه‌وو خرمه‌وو قرمه‌ی په‌نجه‌ته‌فاندن ◊ النُّقْضَانُ: له‌زاراوه‌ی مه‌نتیق دا دووشتی دژ به‌یه‌ک و پیچه‌وانه‌ی په‌کتر ◊ النُّقْضَةُ: له‌بواری فه‌لسه‌فه‌دا دژ وستان و پیچه‌وانه‌وو نه‌گونجانی یاساگان له‌کاتی جیبه‌جی کردنیان دا ◊ فه‌له‌سوفی به‌ناوبانگ (کانت) ده‌لن: (النقیضة) بریتیه له دزایه‌تی فانونه‌ عمه‌لیه‌کان بۆ په‌کتری و پیکه‌وه نه‌گونجانیان ◊ همروا ناوه بۆ رینگایه‌ک که به‌ناو کیودا بپروا ◊ له‌بواری شیعردا چامه‌ شیعریکه‌ شاعیره‌که‌ چامه‌ی شاعیریکی تری پی هه‌لومشینیته‌وه و مکوو چامه‌ دژ به‌یه‌که‌کانی هه‌رمه‌ده‌ق و جه‌ریر.

نَقَطَ الحرف ر علیه: خالیك یان زیاتری له‌سه‌ر بیه‌ته‌که‌ دانا بۆ ناسینه‌وه‌وو لیك جیاگردنه‌وه‌ی. نَقَطَ الكتاب: کتیبه‌که‌ی خالدار کردو بزوینی خسته‌نه‌ سه‌ر وشه‌کانی ◊ نَقَطَ الحروف: بۆ زیدمرویی له‌مانای (نقط) دئ ◊ نَقَطَ الشَّيْئُ بالمداد وقره: مه‌رمکه‌بو شتی وای له‌شته‌که هه‌لسو ◊ دمگوتری: (نقطت المرأة خدما) ئافه‌رمته‌که‌ روخساری خوئی خالخال کردو خوئی پارازنده‌وو ◊ نَقَطَ فلاناً بكلام: قسه‌ی ناشیرینی به‌مفلانکه‌س گوتو ئه‌زیه‌تی دا ◊ نَقَطَ العروس وقرها: دیارییه‌کی دا به‌ بوکه‌که‌ له‌کاتی گواسته‌نه‌وه‌ی دا ◊ تَنَقَّطت الأرض: زه‌وی په‌له‌مه‌له‌ له‌وه‌ری تیدا‌بوو ◊ تَنَقَّطَ الحَبْرُ: هه‌واله‌که‌ی ورده ورده وهرگرت ◊ النُّقْطَةُ: خالیکی که‌وانه‌یی و زۆر بجوکه له‌سه‌ر روبه‌ریکی ته‌خت ◊ له‌بواری خه‌تی شیوه‌ عمره‌بی دا نیشانه‌یه‌کی خری بجوکه ده‌خریته سه‌ر پیتی خالدار یان زیره‌وه‌ی بۆ جیاگردنه‌وه‌ی له‌بیتی تر ◊ ده‌شگوتری: (وَضَعَ النُّقْطَ عَلَى الحروف) خالی خسته سه‌ر بیه‌ته‌کان واته: شته‌که‌ی رۆن کرده‌وه ◊ النُّقْطَةُ مِنَ الشَّيْئِ: پارچه‌یه‌کی بجوکه له‌شته‌که ◊ دمگوتری: (أعطاه نقطة من عسل) پارچه‌یه‌کی بجوکی له‌هه‌نگوین دایه ◊ (له نقطة من نخل) پارچه‌خورمایه‌کی هه‌یه ◊ همروا (النُّقْطَةُ) ناوه بۆ نه‌و دیارییه‌ی پیشکه‌ش دمکرتی به‌ بوک یان به‌زاوا ◊ یان به‌مه‌ردووکیان ◊ کارو باسو و روداو ◊ دمگوتری: (لم يختلف الخطيان في نقطة) دوو خه‌تیه‌که‌ (بوک و زاواکه) هیچ‌پا جیایی په‌کیان له‌ناودا نه‌بوو ◊ له‌بواری ئه‌ندازیاریی دا به‌شتیک دمگوتری دریزی و پانی نه‌بی ◊ النُّقْطِيَّةُ: به‌مانا (البرقشية) دی و ریبازو زاراومه‌یه‌کی فه‌ننی رسم‌گرتنه‌وو ته‌عبیر

دانه‌ومیه به‌چهند خالیک که ده‌خزینه سمر
روبه‌ری سپی.

نَقَع نَلان نَقوعاً: فلانکس نه‌قیعه‌ی دروست کرد؛
واته: شیرى خالصى سارد کرد.

نَقَع السَقْفُ رَعْرَعاً: سه‌قفه‌که ناو دلۆپ دلۆپ لینی
هاته خوار ناوی ئی چۆرا.

نَقَع المانع فی مُسْتَقَرِّه: ناومکه یان شلمه‌منیبه‌که
له‌شوینی خۆی پاوستاو زۆر مایه‌وه.

نَقَع الظَّمآن من الماء ربالماء: تینومکه به‌ناو
تینوایه‌تی خۆی شکاند دمگوتری: (شرب حتی
نَقَع) خواردیبه‌وه تا تیراو بوو ۵ دمشگوتری:
(نَقَعَت بِذَلِكَ نَفْسِي) نه‌فسم پیی داسه‌کناو
نارامی هاتو بروی ناو بیروشی هات ۵ همروا
دمگوتری: (ما نَقَعْتُ بَحْرَ فُلَانٍ) به‌هه‌والی
فلانکس دلَم ناوی نه‌خوارده‌وه یان گرنگیم
بئ نه‌دا یان بئیم بیروانه‌کرد.

نَقَع الشَّيْءَ نَقَعاً: شته‌که‌ی له‌ناو ناودا هیشته‌وه تا
ناوی هه‌لمزی ۵ دمگوتری: (نَقَعَ الدَّاءَ) ناوی
کرده ناو دهرمانه‌که (و نَقَعَ التَّمْرَ) خورماکه‌ی
ته‌رکرد ۵ (و نَقَعَ التُّرْبَ) کراسه‌که‌ی خسته ناو
ناوموه تاناو هه‌لمزی.

نَقَع له الشَّرِّ: شه‌رکه‌ی له‌گه‌ل دا دریزه پێدا.

نَقَع الجَيْبَ: یه‌خه‌ی خۆی دادرپی.

نَقَع انشاء المطش: ناومکه تینوایه‌تی تینومکه‌ی
دامرکاندموه ۵ انقع الشَّيْءَ فی الماء: به‌مانا (نَقَعَهُ)
دئ ۵ انقع اللَّبَنَ: شیرمه‌ی سارد کرده‌وه ۵ انقع
السُّمِّ: زهمه‌که‌ی کۆن کرد ۵ انقع الشَّرَابَ فلاناً:
شه‌رایمه‌که فلانکسه‌ی تیراو کرد ۵ انقع الجزیر:
حوشترمه‌که‌ی سمر برپی ۵ انقع الصَّارِخَ صَوْتَهُ:
هاوارکه‌رکه‌که‌ی ده‌نگی هه‌لبری و به‌رده‌وام بوو

له‌سمر هاوارکردنه‌که‌ی ۵ انْتَقَعَ الشَّيْءُ: شته‌که
به‌هۆی زۆر مانه‌وه‌ی له‌شوینی خۆی توایه‌وه،
خاوبۆوه لیک بلاو بۆوه ۵ رزی گورا، گۆرا ۵
اِسْتَنْقَعَ فُلَانٌ فِي النَهْرِ: فلانکس له‌روباره‌که‌دا
مایه‌وه خۆی هینک کرده‌وه ۵ الانقوعة: شوینیک
ناوی بۆبئ و تیبدا کۆبیته‌وه ۵ المُسْتَنْقَعُ: زلکاو،
گه‌راو، شوینیک ناوی تیدابئ و زۆر به‌مینیته‌وه ۵
جیگابه‌ک زلکاو بئ و خۆی تیدا هینک بکاته‌وه ۵
المُنْقَعُ: به‌مانا (المُنْقَعُ) دئ ۵ ده‌ریا، ناودپیری ۵
المُنْقَعُ: برمه‌یه‌کی بچوکه شیرو خورمای
ده‌خزیده ناو بۆ نه‌وه‌ی بکریته بزیو بۆ مندال
۵ المنقعة: قاپو سویننه و ته‌شت و شتی وا که
ناوی تیده‌کری و شتی تری تیدا ته‌رده‌کری ۵
النَّاقِعُ: دمگوتری: (ماء نافع) ناویکی سازگارو
خۆشه‌ تینوایه‌تی دمشکینئ ۵ (سم نافع)
زهمه‌ریکی کوشنده‌یه ۵ (دم نافع) خوینیکی
گه‌شو تازمیه ۵ (موت نافع) مردنی به‌رده‌وام ۵
النَّقَاعُ: قاپیکه میوزو شتی وای تیدا ده‌کرینه
ناو ناو بۆ خۆشاو و شتی وا ۵ ناویک میوزو
شتی وای تی بکری ۵ النقعاء: زه‌وی ساخو
گله‌نهمه‌وه دمشتو بانوی ته‌خت که شیو و
دۆلی تیدا نه‌بئ ۵ دمشتاییه‌ک ناو له‌خۆ بگری
۵ النقع: ناوی کۆبۆوه له‌جال و زلکاو دا ۵ (نقع
البشر): ناوی کۆبۆوه له‌بیره‌که‌دا پێش نه‌وه‌ی
ناوی ئی هه‌لینجی و ناوی ئی بخوریته‌وه ۵ یان
ناوی زیاده که تیبدا ده‌مینیته‌وه ۵ همروا
به‌مانا (التقاء) دئ ۵ دمشگوتری: (فلان شراب
بانقع) فلانکس خاومن نه‌زمونه‌وه شاره‌زایی
کارو لیزانه له‌به‌رپۆمبدرنی کارمکان دا ۵ النقاغ:
که‌سیک خۆی هه‌لکیشی و لاهی زۆر شت ئی بداو
هیجیانی نه‌بئ، ومکوو نه‌وه‌ی که‌سیک زۆر
باسی نازیمه‌تی خۆی بکاو له‌واقیعدا ترسنۆک

بئ ۵ النُّعْرُوعُ: رهنگیکه بۆنیکی خۆشی تیکهَل
دمکری ۵ دمگوتری: (صَبَغٌ تُرْبُهُ بِنُقْرُوعٍ)
قوماشهکهی بهرمنگی بۆنخۆشکراو رهنگ کرد ۵
میوز کهدمکریته ناو ناو بۆنهوهی بکریته
خۆشاو ۵ یان شتی ومکوو نوک و کەشک و
خورماو شتی وا کهدمکریته ناوموه بۆنهوهی
کهلکی خواردنیان ببئ ۵ دمگوتری: (رجل
نقوع اذن) فلانکەس بەهههه موو شتیک برپا دما،
گوئ لهمسته ۵ النُّعِيعُ: شیرى ساغ کهسارد
بکریتهوه ۵ خۆشاو؛ شهریهتیکه له میوز
دروست دمکری بهم جۆره دمکریته ناو ناوموهو
باشاومیهک ناومکه شیرین دمبئ و دهخوریتهوه
۵ بیریک ناوی زۆر ببئ ۵ النُّعِيعَةُ: شیرى ساغ
کهسارد بکریتهوه ۵ نهو نازهلهی بۆ میوان
سهردمبیردی ۵ خواردنیک دروست بکری بۆ
کهسیک کهلهسهفهرد دمگمیریتهوه ۵ خواردنی
پیاو لهشهوئ زاویهتی دا ۵ نهو نازهلهی تالان
دهکری و پیش دابهشکردن سهر بپریدی ۵ ههر
لهم پوانگهومیه که دمگوتری: (الناس نقاع
الموت) خهَلک گوشتی مردن ۵ مردن سهریان
دمبیرئ ومکوو چۆن قهساب نازهلی تالانی
سهردمبیرئ.

نَقَفَ رَأْسَهُ نَقْفًا: لهسهری دا تا میشکی پرژاندو
میشکی هاتهدمر.

نَقَفَ الرُّمَانَةَ: ههناکههه فاش کرد بۆنهوهی
دمنکهکانی دهریبئ.

نَقَفَ الفَرْخُ البَيْضَةَ: جوجکهکه هیلکهکههه شکاند
بۆنهوهی لیی بیتهدمر.

نَقَفَ البَيْضَةَ: ناوی هیلکهکههه دهرهینا.

نَقَفَ الشَّرَابَ: شهرابهکههه سافو بب غهش کرد،
پالوتی.

نَقَفَ عَنِ الشَّيْنِ: لهشتهکههه کۆلیموه ۵ انْقَفَ الجِرَادُ:
کوللهکه گهرای دانا ۵ انْقَفَ الجِرَادُ الرَادِي:
کوللهکه گهرای له شیو و دۆلهکان دا دانا ۵
انْقَفَ فلاناً العَظْمُ: نیسقانهکههه دا بهفلانکەس
بۆنهوهی مۆخهکههه دهریبئ ۵ ناقفه مناقفة
ونعافاً: بهشمشیر لهسهری دا ۵ انْقَفَ الشَّيْءُ:
شتهکههه دهرهینا ۵ الانْقَرَفَةُ: نهوهی لهتوانای
تهشی بهدمرهو هیجی تری لهسهر ههئناکریو
تهشی رپسهکه گۆلهکههه دا مائی ۵ المنْقَاف:
دمندوکی بالنده ۵ جۆره میرویکی سببیه ۵
الْمُنْقَفُ: شوئینیک پیویستی بهراستکردنهوهو
تهخت کردن ببئ ۵ دمگوتری: (نحت النجار العود
وترك فيه منقفاً) دارتاشهکه دارمکههه تاشی و
شوئینیکی جئ هیشتووو پیویستی
بهراستکردنهوه ههیه، باش لوس و راستی
نهکردوو ۵ المنْقَفُ: دمگوتری: (رجل مُنْقَفُ
العظام) پیاویکه نیسقانی بهدمرومن ۵ المنْقَرَفُ:
دمگوتری: (جدع منقرف) لقهداریکه مۆرانهه لئ
دراوه ۵ خمخۆرکه خواردویهتی ۵ (رجل
منقرف) پیاویکی کزو دالگۆشته ۵ یان دم و جاو
کرۆسک و رهنگ زهمردو زمعیفه ۵ دمگوتری:
(عینان منقرفان) دووچاون سور ههلهگهراون ۵
النَّقَافُ: جونیهک و هاوشان ۵ دمگوتری: (جاء في
نقاف واحد) بهیهک شیوه هاتن ۵ النُّقْفُ:
جوجک لهوکاتهدا لههیلکه سهردمربئینئ و
دپتهدمر ۵ النُّقْفَةُ: دهمشتاییهکه، نهرمه لانیکه
لهسهر تۆپه لاکى کیو ۵ النَّقَافُ: بهیکهرتاش ۵
دزیک جی دمست بکهوئ دهری ببئ ۵ کهسیک
سوربئ لهسهر سواککردن و بههیج شیوهیهک
تهرکی نهکا ۵ دمگوتری: (رجل نقاف)
پیاویکی زیرهک و عافله باش دمزانئ کارمکان
رینک بخا ۵ النُّقِيفُ: بهمانا (النقرف) دئ ۵

دمگوترئ: (جذع نقيف) په له‌داريکه مؤرانه خواردويه تي ۵ نَقَلْتُ الدجاجة نقيلاً: مريشکه که گارمگاری کرد ۵ نَقَلْتُ ضفادع بطنه: بوقه‌کانی ورگی که وتنه باقه‌باق واته: برسی بوو ۵ اُنْقِي: بووبه خاوون باقه‌باق و واقه‌واق ۵ دستي کرد به بوقه بوق و فرمقر ۵ النُّقْأُ: بؤ زیدمړوی له‌مانای (نق) دا دئ ۵ بوق ۵ النُّقْرُ: هاوارکمر ۵ دمگوترئ: (ضفدع نقرق) بوقتیکی فرمقرکمره هه‌میشه دمنگی دئ ۵ النُّقِيْقُ: دمنگی بوق.

نَقَلَ الشَّيْءُ نَقْلًا: شته‌که‌ی له‌شوینيکه‌وه گواسته‌وه بؤ شوینيکی تر.

نَقَلَ الْكِتَابَ: کتیبه‌که‌ی نووسیه‌وه.

نَقَلَ الْعَبْرَ أَر الْكَلَامَ: هه‌واله‌که‌ی یان هسه‌که‌ی له‌خاومنیه‌وه گه‌یاند ۵ نَقَلَ الدَّرَابَ: ناوی بنکی بیره‌که‌ی دابه و لاخه‌کان.

نَقَلَ الْكِتَابَ إِلَى لَفْةٍ كَذَا: کتیبه‌که‌ی و مرگپرا بؤ سمر زویانی فلان.

نَقَلَ الشَّيْءَ الْخَلْقَ: شته رزیومه‌کی چاک کردم‌وه و پینه‌ی کرد، ده‌گوترئ: (نَقَلَ التُّرْبَ وَ نَقَلَ النُّغْلَ) کراسه‌که‌ی یان نه‌عله‌که‌ی پینه‌ی کردو چاکی کردم‌وه.

نَقَلَ الْمَكَانَ: شوینه‌که‌ی به‌ردو داری خانوه روخاومه‌کی زور لی مابوو.

نَقَلَ الْبَعِيرُ: حوشترمه‌که‌ی توشی ته‌به‌قه‌وه سم قلیشان بوو ۵ انْقَلَ الشَّيْءُ الْخَلْقَ: شته رزیو و دپاومه‌کی پینه‌ی کردو چاکی کردم‌وه ۵ نَأَقَلَ الْفَرَسُ: نه‌سه‌به‌که‌ی له‌رؤیشتن دا هاجی پاشه‌وه‌ی له‌شوینی هاجی پی‌شه‌وه‌ی دانان ۵ نه‌سه‌به‌که‌ی له‌بازدان و پراکردن دا کؤسپو له‌مبه‌رمکانی به‌زاندن و لییان تی‌به‌ری.

ناقِلَ نَدْمِهِ الْقَنْحُ: بیانه شه‌رابه‌که‌ی دابه‌ده‌ستی هاوه‌له‌که‌ی لی و مرگرته‌وه ۵ ناقلَ فلاناً الحديث: همریه‌که‌ی له‌و دوانه‌ده‌سی له‌وی تریان گپراپه‌وه ۵ همریه‌که‌ی یان چی لاهه‌بوو بؤنه‌وی تری گپراپه‌وه ۵ نَقَلَهُ: بؤ موبالغوه زیدمړوی له‌مانای (نقله) دئ ۵ انْتَقَلَ: له‌شوینيکه‌وه گواسته‌یه‌وه بؤ شوینيکی تر ۵ تناقلَ القومُ الحديثَ يَنْتَقِمُ: هه‌ندیکیان له‌هه‌ندیکیان هه‌دیسیان گپراپه‌وه ۵ تَنْقَلَ مِنْ مَكَانٍ إِلَى آخَرَ: له‌شوینيکه‌وه گواسته‌یه‌وه بؤ شوینيکی تر ۵ تَنْقَلَ فلان: فلان‌که‌س میوه‌وه چهرمسات و فسته‌ق و گويزو شتی وای خوارد ۵ المنْقَلُ: خوف ۵ نه‌علی رزیو و کون ۵ رپبازی کورت ۵ المنْقَلُ: خوف ۵ ده‌شگوترئ: (فرس منقل) نه‌سه‌پیکه‌ی خیرا خیرا هاجی هه‌لدین ۵ المنْقَلَةُ: هوناعی سه‌فه‌ر ۵ ده‌شگوترئ: (أرض منقَلَةٌ) زه‌وییه‌کی به‌رده‌لان و به‌رداوییه ۵ المنْقَلَةُ: نامیری گواسته‌وه، له‌بوازی نه‌ندازیاری دا بریتیه‌ی له نامیریک بؤ نه‌ندازی سوچ و زاویه ۵ المنْقَلَةُ: برینیک ورده نیسقانی لی بیته‌ده‌ر ۵ ته‌خته‌ی دامه‌و سن رسکین و شه‌ترنج که‌یارییان له‌سمر ده‌کری ۵ المنقول: نه‌وه‌ی له‌ریگه‌ی گپراپه‌وه‌وه بیستن زاندرابن ۵ و مگوو عیلمی لوغه‌وه عیلمی هه‌دیس و شتی وا که به‌رامبه‌ر عیلمی مه‌عقول دئ ۵ الناقِلَةُ مِنَ النَّاسِ: که‌سانی گمړوک ۵ هُوَ زَيْكُ بَجِيْتِهٖ بِأَلِ هُوَ زَيْكِي تَرُو نَاوِي نَهْوَ لَهْخَوِي بِنِي وَ نَاوِي هُوَ زِي خُوِيَانِ وَاز لِي بَيْنِنِ ۵ يَهْكَيْكَ لَهْبه‌لاو کارمساته‌کانی رۆزگار ۵ مَالِي خَهْرَاجِ لَهْوَلاتِيکه‌وه نه‌قل بکری بؤ و لاتيکی تر ۵ النُّقَالُ: سه‌ره‌تری پان و کورت ۵ تاکه‌که‌ی (نقَلَةٌ) ۵ النُّقَالَةُ: جوره قهرمویله‌وه ته‌خته‌یه‌که‌ی نه‌خوش و برینداری پین ده‌گويزرینه‌وه ۵ النُّقْلُ:

رینگای کورت ◊ نعمل یان خوف ◊ (همزة النقل)
 لهزاراوی زانستی نه خودا نهومیه مانای فیعلی
 لازم دمگۆری بۆ فیعلی مومعهدی ◊ یان نهقلی
 مانای فیعلی مومعهدی بۆ مفعولیک بۆ دوو
 مفعول ◊ یان فیعلی مومعهدی بۆ دوو
 مفعول بۆ سى مفعول. ◊ النُّقْلُ: نهو میوهو
 چهرساتو فستحق و گوپزو شتهیه که مروف
 خوی پیوه دهخافلینن و ورده ورده لییان دهخوا
 ◊ بهزۆری نهه جوړه (شهوجهره خواردنه)
 لهشوانی مانگی رهمهزان دا دمبین ◊ النُّقْلُ: نهو
 دارو پهردومیه: که دواى روخانی بالهخانهو
 خانو دهمینیتهوه ◊ پهپهتیر: که لهتیریکهوه
 دمگۆیزریتهوه بۆ تیریکى تر ◊ کیشهو
 دهمهدهمینی نیوان کیشهکاران و دمنگ
 بهرزبوونهومیان ◊ دهردیکه توشی سمی حوشتر
 دمبین سمی دهقه نشین بهکوردی خومان پیی
 دهلین: (تهبهقه) ◊ النُّقْلُ: دمگوتری: (مکان
 نَقْلُ) شوپنیکى چالو چویل و بهرزو نزمه ◊
 (رجل نَقْلُ) پیاویکی حازر وهلامه و بۆ قسه
 دانامینن ◊ النُّقْلَةُ: دمگوتری: (إمرأة نَقْلَةٌ)
 نافرمتیکه لهبهر پیری کهس ناچپته داخوایی،
 باشگوئ خراوه ◊ النُّقْلَةُ: فیتنه جوئی و
 ناشوبگپر ◊ النُّقْلَةُ: دمگوتری: (سمعت نَقْلَةَ
 الرادی) دمنگی لاهوی شیوهکه گوی ن بوو ◊
 النُّقِيلُ: نهو بهرده وردمو زیخ و شتهیه سمی
 ولاخ لهکاتی رویشتنی دا دمگۆیزریتهوه ◊
 لاهاوئیک لهزموییهک بارانی ن باربین بیته خوار
 بۆ زموییهک بارانی ن لهباربین ◊ پیاو یان
 نافرمت که کهوتبنه دووره ولات ◊ دمگوتری:
 (إمرأة نَقِيلَة) نافرمتیکى دووره ولاتو غهربه ◊
 ههر پیروییهک خیرا خیرا ههنگاو ههلینن ◊
 النُّقِيلَة: بینهیهک دباو و رزیوی پی چاک

بکریتهوه ◊ ومکوو نعملو خوفو شتی وا ◊
 پارچهیهکه لهپستی ئادهمیزاد لهشوینیک
 دمپردری و لهشوینیکى تری دا دهرپویندریتهوه
 بهزۆری لهبواری تهجمیل دا پهپروه دمگوتی.
 نَقَمَ مِنْهُ نَقْمًا وَنَقَمًا: سزای دا ◊ تۆلهی ن
 سهندموه.

نَقَمَ الشَّيْءُ: پهخنهی ن گرتو عهیبی پالدا ◊
 دمگوتری: (نقمت عليه الأمر ونقمت منه كذا).

نَقَمَ الشَّيْءُ نَقْمًا: خیرا شتهکهی خوارد ◊ نَقَمَ
 الشَّيْءُ: زیدهرپویی کرد لهعهیب ن گرتنی
 لهشتهکه ◊ اِنْتَقَمَ مِنْهُ: تۆلهی ن سهندموه ◊
 النُّقْمُ: دمگوتری: (ضربه ضربة نَقَمٍ) لیدانیکى
 دوزمنانهی ن دا هیج بهزمی پيدا نههاتهوه ◊
 ههروا وشه (النقم) ناوه بۆ ناومراستی رینگا ◊
 النُّقْمَةُ: سزاو تۆله ◊ (ك: نَقَمٌ) ◊ تَنْقَقُ الضَّنْدَعُ
 وشره: بۆقهکه فراندی ◊ تَنْقَعَتْ عَيْنُهُ: چاوی
 بهقولدا جوون.

النُّقَيْقُ: نیره نوعامه، شوتورموغى نیر ◊ النُّقَيْقُ:
 دارى لمسیداره دان نهو دارهی که تاوانبارکه
 دهخریته سهری و پاش نهوهی پهتی سیدارهکه
 دهخریته ملی دارهکه لادمبرئ و حاجی
 تاوانبارکه دهکونه بۆشی.

نَقَهَ مِنْ مَرَضِهِ: لهنهخوشییهکهی چاک بۆوه بهلام
 هیشتا ناسهوارى نهخوشییهکهی پیوهماوه.

نَقَهَ الْكَلَامَ وَالْحَدِيثَ: لهقسه و حدیسهکه حالى بوو
 ◊ اَنْقَهَهُ اللهُ: خودا شیقای دا ◊ خودا شارمزی
 کرد ◊ حالى کرد ◊ اِنْتَقَهَ مِنَ الْمَرَضِ: بهمانا (نَقَه)
 دئ ◊ اِنْتَقَهْتُ مِنَ الْحَدِيثِ: له حدیسهکه حالى
 بووم ◊ اِسْتَنْقَهَ: ههولى تیگهیشتنی دا.

نَقَهَ الْمَخُ نَقْرًا: مؤخهکهی دهرهینا.

نَقَا الْعَظْمَ: مؤخى نيسقانى دهرهینا.

نقا الشئین نقارة و نقاء: پاکبوه.

نقی الرجل نقی: پیامکه گوشتی پیوه نهما ◊ انقی العظم: نیسقانهکه مؤخی تیدا پهیدا بوو ◊ انقی البر: دانهوینلهکه قهلهو بوو ناردی تیکهوت ◊ انقی العرود: لقهدارمکه ناوی تیگهراو تهریبوو زبایهوه ◊ انقی الشئین: شتهکه گهیشته نهندازهی پاکو بیسی پیوه نهما.

انقی الشئین: شتهکهی پاک کردهوه ◊ شتهکهی ههلبزارد ◊ نقاء: بهمانا (انقاه) دئ ◊ انتقی المنخ من العظم: مؤخهکهی لمنیسقانهکه کردهوه ◊ انتقی الشئین: شتهکهی ههلبزارد ◊ الانقی: دمگوترئ: (رجل انقی) پیاوینکه نیسقانی لولاکو دمستو بازوی باریکن ◊ (امرأة نقراء) ◊ المنقی: نهو کهسهی دانهوینله پاک دمکاتهوومو تویکنو پلو پوشی لی دوور دهخاتهوه ◊ المنقیة من النسوق: حوشتریک بهزی زور بن ◊ النقا: نیسقانیک مؤخی ههبن ◊ نیسقانی قول ◊ کومهله لب ◊ النقاوة: رومکیکه لهترشهکان پوشاکی بن دهمشوردئ ◊ النقاوة من الشئین: ههلبزاردمو پالتهی شت ◊ النقاية من الشئین: خرابو بن کهک لهشت ◊ النقا: همر نیسقانیک مؤخی ههبن ◊ نیسقانی قول ◊ النقاوة من الشئین: ههلبزاردمو باشی شت ◊ النقی: مؤخی نیسقان ◊ النقیة: وشه ◊ دمگوترئ: (ما نقره بقیة) وشهیهکی لهدهم دهرنههات ◊ النقی: خالصو پالفته ◊ حوریو کچولهی گهردن باریک.

نکا القرحة نکنا: دومهلهکهی قهلاشتهوه پیش نهوهی بگا بویه خوینی لی هاتو تهریبوو.

نکا فلاناً حقّه: همموو مافی فلانکهسی دا ◊ انتکا الحق: مافی ومرگرت ◊ نکبت الريح نکویاً: بایهکه لهریزهوی ناسایی خوئی لای دا. نکب عنه نکباً: روی لی ومرگیراو لئی گوشهگیر بوو.

نکب به: فری دا ◊ نکب الإناة: نهوی لهقابهکهدا بوو پرستی ◊ قابهکهی تقوم کردهوه نهوهی تییدا بوو رزا.

نکب الجفبة: تیردانهکهی سهرمو زیر کردهوهو چی تیدا بوو بلاوی کردهوه ◊ نکبت الحجاره رجله: بهردهکه قاجی بریندار کرد.

نکب الدهر فلاناً: پوزگار کارساتی بهمل فلان دا هینا.

نکب نکابة: بوو بهجهمسهرو بهشتیوان بؤگهلو هوزمکهی.

نکب البعير و نحره نکباً: لهرویشتن دا بهسروشستو زکماک لاریوو، خووارو خنج رویی ◊ شانی توشی نهخوشی بوو ◊ نکب عنه: لئی لاداو لئی دوورکهوتهوه ◊ نکب الشئین: شتهکهی دوورخستهوه ◊ نکبه الطريق: ریگای بن دوورخستهوه ◊ انتکب الشئین: شتهکهی خسته سهر شانی. ◊ تنکب: لهسهر لا رویشت، شانهو شان رویشت ◊ تنکب علی الشئین: شانی لهسهر شتهکه دادا ◊ تنکب عنه: لئی دوورکهوتهوه ◊ تنکب الطريق المروج: خوئی لهریبازی خووارو خنج پاراست ◊ تنکب فلاناً: روی لهفلانکهس ومرگیرا، پشتی تیکرد ◊ تنکب عني: لیم دوورکهومروه ◊ تنکب الشئین: شتهکهی خسته سهرشانی ◊ تنکب قوسه: کهوانهکهی لهشان کرد ◊ النکب: شانخوار ◊ کهسیک کهوانی بن نهبن ◊ المنکب: ناوشان، شوینی بهیهکهگهپشتنی ههردوو

شان و ملو سمر ◊ دمگوترئ: (هزْ نَكْبَةُ لَكَذَا)
 شانی بۆ نهو شته ههتهکاند ◊ پئی خووش بوو
 ◊ لاتهنیشت و لای شت ◊ تهپۆلکه ◊ عهریضو
 رابهری نهمتهوه ◊ دمگوترئ: (هو منكب العرفاء)
 نهو سمرۆکی پیاوماقولهکانه ◊ النكباءُ:
 رهمهبايهکه لهپیرهوی خووی لابداو بکهوپیته
 نیوان بای صمباو بای شهمال ◊ المناكبُ: چوار
 بهرن لهبائی بالندهدا ◊ دمگوترئ: (راش سَهْمَةُ
 بناكب النسر) بهری بۆ تیرهکی لهبائی بازو
 ههئۆ دروست کردن ◊ النكبُ: بهلاو کارمسات ◊
 النكبُ: مهيله و خواری لهشت دا ◊ دهردیکه
 توشی شانی حوشر دمیو بهو هۆیهوه لار
 دهرپوا ◊ النكبَةُ: بهلاو موصبیت ◊ النكبَةُ:
 کۆمهله خواردهمنی (کۆمهله گهنم و شتی وا)
 ◊ النكبُ: توشبوو بهبلاو کارمسات ◊ دهوران
 دموری سمی و لاخ یان دهوران دموری خوف ◊
 الينكوبُ من الطريق: رینبازی قۆرتو پیج.

نَكثَ الارضَ رَيفًا نَكْثًا: زهوییهکهی هاژنیهوه،
 پاچهکۆلهی تیدا کرد بهدارو شتی وا
 زهوییهکهی هاژنی ◊ دمگوترئ: (أَتَيْتُهُ وَهوَ
 يَنْكُثُ) هاتم بۆلای بیرى دهمکردهوهو چیلکهی
 بهدمستهوه بوو لهزهوییهکهیهوه دمژمنی ◊
 ههروا دمگوترئ: (مَرَّ الْفَرَسُ وَهوَ يَنْكُثُ)
 نهسپهکه رۆیشت بهبازدان.

نَكثَ الشَّيْءُ: شتهکهی فریئدایه سمرزموی ◊ نهوی
 لهشتهکهدا بوو دهری هینا، بلاوی کردموه ◊
 نَكثَ فُلَانًا: فلانکەسی بهسمرسهری دا فریئ دا.
 نَكثَ كِنَانَتَهُ: تیردانهکهی خالی کرد چی تیری تیدا
 بوو بلاوی کردنهوه.

نَكثَ الْعَظْمُ: مۆخی نیسقانهکهی دهرهینا.

نَكثَ الرُّطْبَ: هیشوه خورماکه شیرینی تیکهوت ◊
 قسهی خووش و عهنتیکهی کردن ◊ إِنْثَكَّتْ فُلَانٌ:
 فلانکەس بهسمر سمردا کهوت، سمرهنگرئ بوو
 ◊ النكثاتُ: نوکتهچی، نوکتهباز ◊ تانهدمرو
 رهخنهگرو بریندارکهری ناموسی خهک ◊
 کهسیک زۆر قسه لهسهر ناموس و نابروی
 خهک بکاو برینداریان بکا ◊ النكثَةُ: شوینکهو
 هۆلکه کهلهناکامی کیلانوهوی زهوی و
 هاژنیهوهی پهیدا دمیو ◊ خَالِيكَ كَهَلَمَشُوَيْنِيكَ
 بهرهنگیکی جیا دهریکهوی ◊ فیکرمیهک
 کهوردو سمرهنگراکیش بیو کارهگر بی لهسهر
 نهفس و دمروون ◊ مهسنهلهیهکی زانیاری ورد
 کهدوای لیکۆلینهوهو توئیزینهوه بیته کاپهوه ◊
 جۆره چلک و تهمیکه بهسهر ناوینه و شمشیرهوه
 دمبیندرئ ◊ جۆره خالیکه لهقولینچی جاودا ◊
 النكيت: تانهلیدراو، بهخرابهباسکراو.

نَكثَ الحَبْلُ رِصْرًا نَكْثًا: حهبلهکهی ههلوهمشاندموه،
 کردیهوه بهپهتک ریس و موو و خوری.

نَكثَ العَهْدُ أَوْ اليمينَ أَوْ البيعةَ: وادمو بهلینیهکهی
 بهچی نههینا، سویندمهکی لهخوی خست،
 بهمعهتهکهی واز لی هینا، لئی پهشیمان بۆوه.

نَكثَ السِّوَاكِ: سهری سیواکهکهی پرژ پرژ کرد.

نَكثَ الأثرَ: شوینیهکهی پرکردموه، سهریهوه، کوئری
 کردموه ◊ نَاكثُ العَهْدِ: پهیمانیهکهی
 ههلوهمشاندموه ◊ إِنْثَكَّتْ الحَبْلُ رِصْرًا: حهبلهکه
 ههلوهمشایهوهو گرایهوه بۆوه بهریس و خوری ◊
 إِنْثَكَّتْ السِّوَاكِ: سهری سیواکهکه پرژپرژ بوو ◊
 إِنْثَكَّتْ مَاكَانَ يمينهم: نهو وادمو پهیمانیه
 نیوانیان ههلوهمشایهوه ◊ إِنْثَكَّتْ البعيرُ:
 حوشرمهکه دوی قهلهوی کز بۆوه ◊ تَنَاكثَ
 القومُ عهدَهُمُ: خهلکهکه پهیمانی ناو خویمان

هه لومشاندموه ◊ النُّكَاثُ: بلوق و زيبكه
 كه له ده می خوشتردا پهيدا دمين ◊ النُّكَاثُ:
 جوړه نه خوښييه كه ◊ النُّكَاثَةُ: نه موی له شت
 هه لدمو مری دمگوتری: (نكاته الجبل) په توك و
 حهبل ◊ (نكاته السواك) پرژو پالی سیواك
 كه له كاتی سیواك كردن دا دمكه وینته ناو دهمه موه
 ◊ النُّكْتُ: خبیتو دمزوی رژیو ◊ په توك و كوك و
 موی حهبله رژیوو شتی وا كه سه رله نوئی
 دمكرینه موه دمپرینه موه دمكرینه موه به حهبل
 ◊ النُّكَاثُ: كه سیك رشماله رژیو و رشمال و
 شتی وا هه لومشینیته موه سه رله نوئی
 بیانرپسیته موه ◊ النُّكَيْثُ: په توكه كراووه
 هه لومشواوه ◊ النُّكَيْثَةُ: كاری گه وره ◊ پلانی
 گه وره ◊ پلانی گه وره و قورس: كه خه لكه كه
 بویمان نه انجام نه درئی و تییدا شكست بخون ◊
 دمگوتری: (وقعوا في نكیة) كه وتنه ناو كاریکی
 قورسه موه بویمان نه انجام نه دراو تیشكان ◊
 دمگوتری: (قول لانكیة فيه) قسه په كه دروی
 تییدا نیه ◊ سروشت و فیرت ◊ دمگوتری: (هر
 ذو نكیة حسنة) خاومنی سروشت و رهوشتی
 جوانه ◊ نه و په ری هه ول و تیکوشان ◊ دمگوتری:
 (بذل فيه نكیة) هه موو توانای خوی خسته كار
 ◊ (وبلغ من دابته نكیة) ولاخه كه می تاوداو
 كه یانندیه نه و په ری توانای له غاردان ◊ نَكَمَت
 المرأة: نافرته كه شوی كرد ◊ (فهی ناكح
 وناكحة).

نَكَحَ المرأة: نافرته كه می مارمكرد.

نَكَحَ المرأة: له گه ل نافرته كه جوت بوو ◊ دمست
 تیكه لاوی له گه لدا كرد ◊ دمگوتری: (نَكَحَ المطرُ
 الأرض) بارانه كه تیكه لاوی گلی زهوییه كه بوو.

نَكَحَ الدراءُ فلاناً: دمرمانه كه به مسر فلانكه سدا
 زال بوو گیزی كرد ◊ دمشگوتری: (نَكَحَ العاسُ
 عينه) ومنهوز به مسر جاوه كانی دا زال بوو ◊
 انكحَ المرأة: نافرته كه می به شوداو ماره می كرد ◊
 انكحَ فلاناً المرأة: نافرته كه می له فلانكه س
 مارمكرد ◊ تناكحَ القومُ: خه لكه كه ژن و
 ژنخوازی بیان له ناو خویان دا له گه ل په كتر كرد ◊
 تناكحت الأشجار: دره خته كان پالیان له په كتر دا
 ◊ استنكحَ المرأة: داوای كرد نافرته كه شوی پی
 بكاو ماره می بكا ◊ استنكح في بني فلان: ژنی
 له خیلى فلان هینا ◊ استنكح العاسُ عينیه:
 هه نوژ به مسر جاوی دا زال بوو ◊ الناكحُ: ژن
 هین، خاومن ژن ◊ شوگردو، خاومن میرد ◊
 دمشگوتری: (هی ناكح في بني فلان) نه و نافرته
 شوی به پیاویکی خیلى فلان كردووه ◊ النكحُ:
 میرد ◊ دمگوتری: (هو نكحها) نه و میردییه می
 ◊ (وهي نكحته) نه و نافرته ژنی نه ووه ◊ النكحُ:
 كه سیك ژن زور بیننی، یان زور له گه ل نافرته
 جوتین ◊ النكحة: به مانا (النكح) دی.

نَكَدَ حاجةً فلان نكداً: پیدایستی فلانكه سی مهنع
 كرد.

نَكَدَ العطاء: به خششه كه می كه مگردموه.

نَكَدَ الشئُ: شته كه می فه وتاند ◊ ته و او یان كرد ◊
 دمگوتری: (نكدوا ماء البئر) ناوی بیرمكه یان
 ته و او كرد، هه موویان خواردموه ◊ دمشگوتری:
 (نكَدَ الناسُ فلاناً) خه لكه كه هه رچی لای
 فلانكه س بوو لییان و مرگرت ◊ نه و مندمیان داوا
 لی كرد هیجیان پی نه هیشت.

نَكَدَ نكداً و نكاداً: شوم بوو.

نَكَدَ الأمرُ: كارمكه قورس بوو.

زهوییهکی بیی بیتو بهرمکته ۵ النکید:
بهخیل و چاوجنوک ۵ بیی خیرو بییر.
النکید: کم بهخشش ۵ دمگوتری: (ماء نکد) ناوی
کم.

نکیر فلان: فلانکس زیرهک بوو رای باشی دمربری
۵ (فهو وهي نکر).

نکیر علی فلان: کاری ترسناکی بهفلانکس کرد ۵
نکیر الشئین: شتهکهی نهزانی، نهیناسی ۵ آنکر
علی فلان فعله: رهخنهی لهکاری فلان گرتو
نهی لی کرد ۵ ناکر: هیللی لی کرد ۵ شهری
دزکردو جهنگی بهرپاکرد ۵ نکیر الشئین:
شتهکهی گوژی بهجوړیک که نهناسریتهوه ۵
نکر الاسم: نیسمهکهی بهنهکیریمی هینا ۵ تناکر
فلان: فلانکس خوئی نهزان کرد ۵ تناکر القوم:
خه لکه که دزایه تی بهکتریان کرد ۵ دردومی
بهکتر بوون ۵ تناکر الامر: لافی نهزانی
کاره که لی دا بیی ناگابی خوئی لهو بوارمدا
دمربری ۵ تنکر: مال و وزعی گوژا ۵ پوشاک و
سهر و سیمای خوئی گوژی به جوړیک
نهناسریتهوه ۵ دمگوتری: (تنکر لی فلان)
فلانکس باش نهوهی پیاوه تی لهگه ل دمکردم
دهستی کرد بهخرابه لهگه لم ۵ یان
بهشیویهکی ناشیرین بهرمو روم بووه ۵
استنکر الامر: کاره که بهقه بیج دانا ۵ الإنکار:
خودانه ناسی ۵ دورمپه ریزی له پرهوشتی
خونه ویستی و خو بهختکردن له پیناو غه ایردا ۵
نهم وشهو زار او میه بهم مانایه تاپه ته
بهصوفی و دونیا نهویسته کان ۵ الأنکر:
دمگوتری: (صوته أنکر الأصوات) دمنگی
ناخوشتین دمنگه ۵ المنکر: همرشتیک عمقلی
سهلیم بهناشیرین و ناشایستهی دابنی ۵ یان
شهریعت بهحرام یان مهکروهی حسینب بکا ۵

نکد عیشه: گوزهرانی زبرو توندو ناره حمت بوو.
نکد الشئین: شته که کم بوو ۵ دمشگوتری: (نکد
ماء الیر) ناوی بیرمه که کم بوو.

نکد فلان: فلانکس بهخششی کم بوو ۵ یان همر
هیچی نه بهخششی و دمست هوجاو بوو.

نکد بجاتنا: رژی و چروکی نواند دمرباره ی
پیداویستی بهکانمان ۵ آنکد فلان فیما طلب:
فلانکس له دابینکردنی پیداویستی بهکانی دا
سهرکه وتوو نه بوو، تی شکا ۵ آنکد فلان:
فلانکسی به کم خیرو بیی که لک ناساند ۵
دمگوتری: (سأله فانکده) داوی لی کرد نه ویش
نانومیدی کرد ۵ ناکد: تهنگی پیی هه لچنی و
بهسمری دا زال بوو ۵ نکد: رژی و چروک و بیی
خیری کرد ۵ دمشگوتری: (نکد عطاءه بالین)
بهخشش که به مننه تکردن پوج کردموه ۵
تناکد القوم: خه لکه که له ناو خویمان دا تهنگیان
بهیه کتر هه لچنی ۵ تنکد الغراب: قه له رمشه که
له فراندنی هینده قولبووه دمتگوت خهریکه
برشیتهوه ۵ تنکد عیشه: زیان و گوزهرانی لی
تال و لیل بوو ۵ المنکید: دمگوتری: (جاء فلان
منکیداً) فلانکس هات و هاتنه کهی جیگای
خوشحالی نه بوو ۵ المنکره: دمگوتری: (عطاء
منکود) بهخششی کم ۵ (رجل منکود) پیاویکه
زوری داوا لی کراوه و سوالکهری زور یه خه یان
گرتووه ۵ (الخط المنکود) شانسو بهختی رمش
۵ النکید: نهو کهسهی مندالی بو نه مینن،
مندالی بین و بمرن ۵ نازه لی کم شیر ۵ النکید:
ههرشتیک شهرناومر بیی ۵ بییته هوئی شهر و
نهگبه تی بو خاومنه کهی ۵ دمگوتری: (رجل
نکد) پیاویکی شومو بهدبه خته ۵ (أرض نکد)

النُّكْرُ: به لای نه حویبه کانه وه بیچه وانهی
 (الْمَرْف) ◊ المنکور: نه ناسراو ◊ النُّكْرُ: لیزانی و
 شاره زایی ◊ (رجل نُكْرٌ) بیاوکی زهره ک و لیزانه
 ◊ کاری ناخوش، شتی نه خوازراو ◊ النُّكْرَاءُ:
 زیرمکی و لیزانی ◊ دهگوتری: (إمرأة نكراء)
 نافرمتیکی عاقل و زهره ک و لیها تووه ◊ شتی
 ناخوش و نهویستراو، به لآو جورتم ◊ دهگوتری:
 (أصابهم من الدهر نكراء) ◊ النُّكْران:
 ئینکه بهری ◊ النُّكْرَةُ: ئینکاری کردنی شت ◊
 به لای نه حویبه کانه وه (التَّكْرَةُ) بریتیه
 له نیسمیک که فهدردیکه له تاکه گانی له ره گمزکی
 هه بوو یان مه زنده مگراو ◊ ومکوو (رجل) و
 (شمس) ◊ همروا وشهی (النکرة) ناوه بؤ نهو
 کیم و زوخاوی له کوان و برین و شتی وا دیته
 دهر ◊ النُّكْرَةُ: ناویکه له ناومکانی ئینکاری ◊
 دهگوتری: (كان لي أشدُّ نكْرَةً) ◊ النُّكْرُ: ئینکار
 ◊ دهگوتری: (شيمُ فما أبدى نكراً) جوینی پیدرا
 هیچ نارهای دهر نه بری.

فَكَّرَ الدَّابَّةَ نَكْرًا: بمنه قیزه له و لآخه که به وه زهنی و
 دهنه دهنه ی دا بؤنه وهی خیرا برآو ◊ نَكْرَتِ
 الدابة الشئني: و لآخه که شته که ی گهست ◊ نَكْرَتِ
 البشر نكراً: بیرمه ناوی کهم بوو ◊ انكز البشر:
 بیرمه ناوی برآ ◊ نَكْرَ البشر: بیرمه ناوی کهم
 بوو برآ ◊ المنكزة: دهگوتری: (فلان بمنكزة من
 العيش) فلان کهس له گوزمرانیکی ناخوش و پر
 تهنگزمدایه ◊ النُّكْرُ: بیاوی هه تیومچه و
 خویری، نافرمتی پروبوچ ◊ باقی مانده ی مؤخ
 له ناو ئیسقان دا.

نُكْسَ الشئني نكساً: شته که ی سهره و خوار کرد ◊
 هه لی گیرایه وه ◊ پاش و پیشی کرد.

نُكْسَ رَأْسَهُ: سهری داخست له شهرم و ریسوا یی دا
 روی نه هات سهری بهرز بکاته وه.

نُكْسَ الطَّعامَ رَغِيماً دَاءَ الْمَرِيضِ: خوراکه که جار یکی
 دی نه خوشی به که ی بؤ نه خوشه که گیرایه وه و
 سهر له نوئ نه خوشی خسته وه.

نُكْسَهُ فِي ذَلِكَ الْأَمْرِ: فلانی خسته وه ناو کاره که
 دوا ی نه وه ی لی جوبوه دهر.

نُكْسَ الرَّئِدُ: منداله که له کاتی له دایکبون دا قاجی
 پیش سهری هاته دهر.

نُكْسَ الْمَرِيضِ: نه خوشی به که ی بؤ نه خوشه
 چاکبومه که گیرایه وه.

نُكْسَ فُلانَ: فلان کهس لاواز و بین توانا بوو.

نُكْسَ عَنَ نَظْرَانِهِ: له هاوه نه کانی دوا که وتو

نه گه بیشته ناستی نه وان ◊ دهگوتری: (نُكْسَ

الفرس) نه سپه که له غاردان و پیش برکن دا

نه گه بیشته نه سپه کانی تر ◊ دهگوتری: (نُكْسَ

على رأسه) به سهر سهری خوی دا گیرایه وه ◊

نُكْسَ الْفَرَسُ: به مانا (نُكْسَ) دئ ◊ نُكْسَ اللهُ فُلاناً

في العمر: خودا ته مهنی فلان کهسی دریز کردو

که یانندی به ته مهنیک هیزو توانای نه مین و

ومکوو مندالی ساوا بین وه ج و زعیف بین ◊ نُكْسَ

الشئني: به مانا (نُكْسَ) دئ ◊ اِنْتُكْسَ الشئني:

شته که هه نه و گیر بوو ◊ اِنْتُكْسَ الْمَرِيضُ:

نه خوشی به که ی بؤ نه خوشه که گیرایه وه دوا ی

چاکبوونه وه ی ◊ تَنْكْسَ الشئني: به مانا (اِنْتُكْسَ)

دئ ◊ دهگوتری: (نُكْسَ فَنْكْسَ) ◊ الْمُنْكْسُ مِنْ

الحيل: نه سپیک له رۆپشتن دا له بهر لاوازی

نه توانی سهر و ملی بهرز بکاته وه ◊ نه سپیک

له غاردان دا نه توانی به نه سپه کانی هاوشانی

بکاته وه ◊ (ولد منكوس) مندالی که له کاتی

له دایکبوون دا قاجی پیش سهری هاتوته دهر ◊

پهله‌ی کرد له‌چونه‌دمر ◊ فلان‌نکس زوری
 برسی بوو ◊ اَنَكَطَهُ عَنِ الْأَمْرِ: پهله‌ی ئی کرد یان
 له کارمه لای دا ◊ نَكَطَ: بهمانا (اَنَكَطَ) دئی ◊
 نَكَطَ حَاجَةً غَيْرَ: جیبه‌جی کردنی کاری
 که‌سیکی تری گران کرد ◊ کۆسپی خسته
 به‌رده‌م نه‌نجامدانی ئیشی خه‌ئک ◊ تَنَكَّطَ الْأَمْرُ:
 کارمه‌که خواروخنج بوو ◊ تَنَكَّطَ فُلَانٌ: فلان‌نکس
 له‌سه‌مه‌ردا و مزع و حالی شپه‌ریو بوو ◊ رَزَدُو
 جِرْوَكٌ بُوُو. ◊ الْمُنَكَّطَةُ: نارِه‌حه‌تی و ماندوو‌بوونی
 سه‌مه‌ر، ناخۆشی و چورتم.

نَكَعَ فُلَانٌ عَنِ الْأَمْرِ نَكْعًا: فلان‌نکس له‌کارمه‌که
 په‌شیمان بووه لئی گه‌راپه‌وه دواوه.

نَكَعَ فُلَانًا بَطْهَرًا تَدْمَةً: شهمی له‌فلان‌نکس هه‌ئدا.

نَكَعَ الْمَاشِيَةَ: نازه‌ئه‌که‌ی زور دۆشی زوری
 داچۆراند.

نَكَعَ فُلَانًا حَقَّةً: مافی فلان‌نکسی داگیر کرد.

نَكَعَ عَنِ الشَّيْءِ: له‌کارمه‌که‌ی لایدا ◊ پهله‌ی ئی کرد
 له‌شته‌که‌دا.

نَكَعَ نَكْعًا رُنْكَمَةً: سوربوو توینکی هه‌ئدا ◊ اَنَكَعَ
 فُلَانٌ: فلان‌نکس ماندوو‌بووه ◊ اَنَكَعَ فُلَانًا عَنِ
 الْأَمْرِ: پهله‌ی له‌ فلان کرد له‌کارمه‌که‌ی دا ◊ اَنَكَعَ
 الْأَمْرَ صَاحِبَهُ: کاتن داوای کارمه‌که‌ی ئی کرد
 ئیشه‌که به‌سه‌رچوو ◊ نَكَعَهُ: ئیشه‌که‌ی به‌په‌له
 ئی کردن ئی ناخۆش کرد ◊ نَكَعَهُ عَنِ حَاجَتِهِ:
 له‌ئیشه‌که‌ی لایدا ◊ الْمُنَكَّعُ: ده‌گوترئ: (أَلْفٌ
 مُنَكَّعٌ) لوتیکی پانه‌ومبوی فشه ◊ النكعُ:
 ده‌گوترئ: (أَحْمَرٌ نَكَعٌ) زور سور، سوری ئال ◊
 النكعُ: پیاوینکی سورورمه‌ش سورورمه‌شی
 جه‌سته‌ی تیکه‌لاوین. ◊ النكعةُ: لای سه‌رمه‌وی
 به‌ری رومه‌کی (الطرسوث) رومه‌کیکه له‌ولاتی
 میصرو شام دهرئ وه‌ئ به‌زوری به‌خیمه‌ی

ده‌مگوترئ: (ولاده منكرسة) ◊ همرؤا ده‌گوترئ:
 (فلان يقرأ القرآن منكرسًا) فلان‌نکس هورنن
 ده‌خوینتیه‌وه له‌ کۆتاییه‌وه بو سه‌رمته‌ی ◊
 النَّكَّاسُ: که‌سیک له‌به‌ر زه‌لیلی سه‌ری داخا ◊
 به‌ره‌مینردی به‌سالاجووی بوئکاو ◊ النَّكَّاسُ:
 نه‌خۆشی گه‌راوه بو نه‌خۆش دوا‌ی چابوونه‌وه ◊
 النَّكَّاسُ: تریک سه‌رمه‌که‌ی شکابن و هه‌له‌وگنیر
 کرابن و خرابیتیه‌وه ناوکه‌وان ◊ کورت ◊ لاواز ◊
 خوینری و که‌مته‌رخه‌م و ته‌مبه‌ل و خۆدزموه
 له‌یارمه‌تیدانی ئی قه‌وماوان.

نَكَشَ الشَّيْءَ نَكْشًا: هه‌رجی له‌بیرمه‌که‌دا هه‌بوو
 ده‌ری هینا ◊ ده‌گوترئ: (هذه بر لا نكش)
 نه‌مه بیریکه ناوی ئی دهرناهیندرئ.

نَكَشَ الْأَمْرَ: له‌کارمه‌که‌ی کۆلیه‌ومه‌و به‌دواداچونی
 بوکرد.

نَكَشَ الْعَمَلَ رَمْنًا: له‌ نیشه‌که‌ بووه، ته‌واوی کرد
 ◊ اِنْتَكَشَ الشَّيْءَ: به‌مانا (نکشه) دئی ◊ الْمِنْكَاشُ:
 نامیری شت دهردان، شت دهره‌ینان ◊ مقاش و
 موکیش. ◊ الْمِنْكَاشُ: لیکۆله‌رمه‌وه‌و پشکینه‌ر
 له‌کاروبار ◊ الْمَنْكَرُشُ: ده‌گوترئ: (سَقَطَ مَنْكَرُشٌ)
 سندوق و په‌غدانیکی شت ئی دهره‌اتوه ◊
 الْمِنْكَاشُ: به‌مانا (المنكش) دئی.

نَكَصَ نَكْعًا رَنْكَصًا: به‌ره‌و دواوه گه‌راپه‌وه.

نَكَصَ عَنِ الْأَمْرِ: وازی له‌کارمه‌که‌ هینا ◊ ده‌گوترئ:
 (نَكَصَ عَلَى عَقِيْبِهِ) له‌و شته‌ی به‌ته‌ما‌بوو
 نه‌نجامی بدا په‌شیمان بووه‌و پاشه‌و باش لئی
 کشاپه‌وه ◊ الْمَنْكَصُ: دوور خراوه‌و لاکه‌وته ◊
 شوینی تیشکان و نوچدان ◊ نَكِطَ الشَّيْءُ نَكْطًا:
 شته‌که ناشیرین بوو ◊ نَكِطَ فُلَانٌ نَكْطًا:
 فلان‌نکس کۆشی کرد هه‌ولئ دا ◊ پهله‌ی کرد
 ◊ ده‌گوترئ: (نَكِطَ فُلَانٌ لِلْخُرُوجِ) فلان‌نکس

فاجك دهگوتري ۵ لايهكي لوت ۵ النُكْمَةُ:
سورشله ۵ گيل و نهحمق ۵ كهسيك تمبهن
بن و لهشويني خوي نهجولن ۵ النُكوع، ناهرمي
كورتهبالا.

نَكْفَ عَنِ الشَّيْءِ نَكْفًا: بمنهنقهست و ركهبهري
ملي نهدا.

نَكْفَ الدَّمْعَ: بهبهنجه فرميسكي لهپومهتي خوي
سپري.

نَكْفَ البُر: بيرمهكي دمردا ۵ دهسگوتري: (جيش
لاينكف) سوبايهكه نهومنده زوره لهنهژمار
نايمه دوايي نايه ۵ ههروا دهگوتري: (عنده
شجاعه لانتكف) نازايهتبييهكه كي كوتايي نايه.

نَكْفَ المَيَّانَ نَكْفًا: حميوانهكه غودميهكي
شهويلي توشي نهخوشي بووه، دهمي لهكله
كهوتووه ۵ نَكَفَتَ اليَدُ: دمستي نازاري ني پهيدا
بوو.

نَكْفَ نَكَافًا: نهخوش كهوت ۵ اَنكَفَهُ: لهپيس و
پهلوخي پاكي كردموه ۵ نَاكَفَهُ الكَلَامَ:
سهرلهنوي كهوتوه قسه پيگوتني و ني
تورمبووني ۵ نَكَفَ: توشي نهخوشي نيكاف بوو
۵ اِنْتَكَفَ: له ولاتيكهوه گواستبييهوه بو ولاتيكي
تر ۵ يان لهكارتيكهوه چووه سهر كاريكي تر ۵
اِنْتَكَفَ له: روي تيكرد ۵ دوو پياومه قسهي
ناشربنيان بهيهكتر گوت و پهكتر يان لهكهدار
كرد ۵ اِسْتَنَكَفَ مِنَ الشَّيْءِ وَعَنهُ: فيزي
لهشتهكه كردو خوي ني باراست بيزي نههات
خوي ني نزيك بكاتهوه ۵ سهرپيچي كردو ملي
بو شتهكه نهدا ۵ اَلْمُنْكَرُفُ: توشبوو بهنهخوشي
نيكاف ۵ التُّكَّافُ: يان (الحمى النكفية)
ههوكردنيكه لهغوده (نالو) دا پهيدا دمبي و
نهخوشييهكه دهگوازيتهوه ۵ نهم نهخوشييه

تاي لهگه ن دايه بهگوردی خومان جورنيكه
لهبينه خيره ۵ وادهبي كاردهكاتنه سهر
پهنكرياس و هيلكهدان و جوتهگون ۵ النُكْفُ:
دمردنيكه توشي دمست دمبي ۵ النُكْفُ:
ههرشتيك فيزي ني بكهيهوه، بهلاتهوه نهنگ
بي نهنجامي بدهي و خوتي بيوه ههلهوگير
بكهي ۵ ههركهسيك نهتهوي خوتي ني نزيك
بكهيهوه و فيزت لبي بي ۵ رَجُلٌ نَكْفٌ: پياويكه
پيس و پهلوخه فيزي ني دمكريتهوه يان
خوپري و ههتيومچهيه بهكهلكي خو ني نزيك
كردنهوه نايه ۵ النُكْفَةُ: يهكيكه لهغوده
بچوكهكان لهبناغهي لاشهويلهدا لهنيوان
لاشهويله و نهرمه كي گوي دا ۵ پيبي دهگوتري:
(الغدة النكفية).

نَكَلَ عَنِ الْأَمْرِ نَكْلًا: ترسنوك بوو، پاشگهزيبووه ۵
ملكهجي داواكه نهبوو.

نَكَلَ عَنِ الِيعْمِ: سويندي نهخوارد سويند
خواردني رمتكردموه.

نَكَلَ عَنِ الْعَدْرِ: لهدوژمن ترسا.

نَكَلَ فَلَانًا عَنِ الشَّيْءِ: فلانكهي لهشتهكه
دوورخستهوه ۵ نَكَلَ بِفُلَانٍ نَكْلًا قَبِيحًا:
فلانكهي توشي بهلاو جورتميك ناشرين
كرد.

نَكَلَ عَنِ الْأَمْرِ: بهمانا (نَكَلَ) دي ۵ اَنكَلَهُ عَنِ
الشَّيْءِ أَوْ الْأَمْرِ: لهشتهكه دوورخستهوه يان
لهسهر كارمهكي لاپرد ۵ لهكارمه كي زيواني
كردموه ۵ دهگوتري: (النَّكْلُ فَلَانًا عَنِ عَزْمِهِ)
فلانكهي لهمهبهستهكه كي لادا دووري خستهوه
۵ نَكَلَ بِهِ: سزاي دا بهسزايهك كهجاريكي تر
توخن نهو شته نهكهويتهوه، كهساني تريشي
ترساند لهوهي رهچاوي نهو كاره ناشرينه

نَکَه نَکَهَا: همناسه‌ی خو‌ی ناراسته‌ی که‌سی بهرام‌به‌رو نزیک‌ی کرد.

نَکَه فلاناً: به‌مانا (نَکَهه) دئ.

نَکَه فلان: فلان‌کس به‌هو‌ی زور خوار‌دنه‌وه بو‌نی ده‌می ناخوش بوو بوو **نَکَهه:** بو‌نی دم **نَکَه** دم‌گوترئ: (هو طیب النَکَهه) نه‌و مرؤفه بو‌نی ده‌می خو‌شه.

نَکَی المَترُ و‌فیه نکایه: فرسه‌تی له‌دوژمن هیناو زمبری گورچک‌بری لیدا **نَکَی** و‌شکاندی و به‌سه‌ریدا زال بوو.

نَکَی المَترُ نَکَی: دوژمن شکاو هه‌لات **نَکَی:** پیری به‌ککه‌وته‌و لاواز.

نَمِر فی الجبل ار الشجر: چوو‌ه سه‌مرک‌یومکه یان سه‌ر دره‌خته‌که.

نَمِر نَمراً رَمَراً: له‌سه‌ر شیوه‌ی پلنگ بوو **واته:** په‌له‌ی سپی و رهنگی تری تیکه‌لاو بوو (به‌له‌ک بوو) دم‌گوترئ: (نَمِر السَّحَاب) هه‌وره‌که په‌له په‌له بوو.

نَمِر فلان: فلان‌کس تو‌ره بوو و‌مکوو پلنگی چنگ به‌خو‌ینی لی هات **نَمِر** و‌پموشتی ناشیرین و شه‌رمنگیز بوو (نَمِر) **نَمِر فلان:** فلان‌کس توشی ناویکی شیرین و گوارا بوو **نَمِر فلان:** فلان‌کس رفی هه‌لساو رموشت ناشیرین بوو **نَمِر** و‌جهه: دم‌و‌جاوی گرز کرد، ناو‌جاوانی لیک نا **نَمِر الشَّیئ:** شته‌که‌ی به‌شیوه‌ی رهنگی پلنگ رهنگ کرد **نَمِر** دم‌گوترئ: (برده نَمِر) بورده‌و عه‌بایه‌کی رهنگا‌ورهنگه **نَمِر:** خو‌ی شو‌به‌اند به پلنگ له‌شیوه‌و رو‌خساردا یان له هه‌لسو که‌وت و رهنگارد **نَمِر فلان:** نارهم‌مندیی له‌فلان نیشان داو هه‌رمشه‌ی لی کرد له‌کاتی هه‌رمشه‌کردنه‌که‌ی دا دهنگی خو‌ی

بکمن **نَکَل الشَّیئ:** شته‌که‌ی زنجیرو پیوه‌ند کرد **نَکَل فلاناً** عَنِ الشَّیئ: فلان‌کسه‌ی له‌شته‌که لادا **المنَکَل:** نه‌و نازارو چورتمه‌ی توشی مرؤفه دم‌بین **نَکَل** و‌به‌ردو شاخ **النَکَل:** ترسنوک و لاواز **نَکَل** نیش له‌ده‌ست نه‌هاتوو **نَکَل** دم‌گوترئ: (هر نَکَل عَنِ الأَمَر) نه‌و له‌راه‌په‌راندنی کاروباردا لاوازه **النَکَال:** سزاو تو‌له **النَکَل:** چه‌بلیکه له‌بنکی دو‌لجه‌ی گه‌وره دم‌به‌سترئ، پیایو نازاو خاو‌من نه‌زمون و قالیبو له‌ناو روداوا **نَکَل** نه‌سه‌پی به‌هیزو توانا **نَکَل** له‌حه‌دیس دا هاتوو (إن الله یحب النَکَل علی النَکَل) خودا پیایو نازای سوارچاک و به‌ده‌ست و بازوی خو‌ش دم‌ئی که‌له‌گورمه‌پانی جه‌نگ دا به‌سه‌ر نه‌سه‌پتیکی به‌هیزو توانا‌ومیه **النَکَل:** زنجیرو پیوه‌ند **نَکَل** جو‌ره لغاویکه **نَکَل** ناسنی لغاو یان ناسنی هه‌وسار **نَکَل** دم‌گوترئ: (رجل نَکَل) پیایو‌یکه به‌سه‌ر بهرام‌به‌رو هاوشانه‌که‌ی دا زال ده‌بین که‌سی نا‌وی‌رتئ.

نَکَل شر: نازاو چاو نه‌ترسه بو شمر **نَکَل:** انکال و‌نکول) هورنان ده‌فه‌رموئ: **نَکَل** لَدَیْنَا اُنْکَالًا وَجَیْمًا: لیرمدا مه‌به‌ست به وشه‌ی (انکالاً) زنجیرو پیوه‌نده **النَکَله:** جو‌ره پارمیه‌کی میصریه **النَکَل:** فلزکی قایم و رفه، رهنگی زه‌وی و سبیه‌ی ده‌تواندرئ زور مشتو مال بکری و لوس ببئ، تیزببئ زه‌نگ ناگری له‌گه‌ل ماده‌ی تر گونجاوو په‌ک دم‌گری، بو زور شت به‌کارده‌میندرئ. **نَکَل الشَّمسُ نَکَهَا:** خو‌ر گه‌رمیه‌که‌ی به‌هیز بوو.

نَکَه فلان: فلان‌کس همناسه‌ی به‌لوتی په‌کیکی تردا کرد.

نَکَه فلاناً: بو‌نی ده‌می فلان‌کسه‌ی کرد.

بهرزکردموه و دریزه می بدمنگه که می دا ◊ الأَنْمَرُ:
 همرشتیک بهله می سپی تیدابن له گهل رنگی تر
 ◊ دمگوتری: (فرس اثر و ثوب اثر، وهي غراء) ◊
 المَنْمَرُ: همرشتیک خالی رمشی تیدابن و
 له په نایانه وه خالی سپی هه بن ◊ النَّامِرَةُ:
 ناسنیکه قولاب و شتی وای همیه گوشتی پیوه
 دمکری بۆ راوگردنی گورگو و به ته له وه بوونی ◊
 التامور: خوینی ◊ النَّمِرُ: پلنگ: نازهلئیکی
 درنده میه و جهسته می به له که له پیبری
 (السنوریة) به. ◊ النَّمِرُ: به مانا (النَّمِرُ) دئ ◊
 النَّمِرَةُ: پلنگه من (دیله پلنگ) ◊ په له هه وری
 پیک هاتوو له پارچه هه وری بچوک بچوک و لیک
 نزیک ◊ قوماشیکه هیلی سپی و رمشی تیدان ◊
 هه روا به مانا (التامرة) دئ ◊ النَّمِرَةُ: نوکته و خال
 له هه رنگیک بن ◊ به له که ◊ النَّمِرُ من الماء:
 ناوی سازگار و شیرین و گوارا ◊ دمگوتری: (له
 حَسَبَ نَمِرٍ) نژادو ره جه له کیکی خاوینی همیه ◊
 النَّمِرُ: سه ری نی بچوک که نانیسکی له سه ر
 دادهدری ◊ نه و پارچه قوماشه می به سه ر
 که زاومه شتی و دا دهدری ◊ النَّمِرَةُ: به مانا
 (النَّمِرُ) دئ ◊ النَّمِرَةُ: به مانا (النَّمِرُ) دئ ◊
 هه روا ناوه بۆ هه وری که مانا ناوه هه ساو بی.

نَمَسَ السَّرَّ نَمَسًا: نه نی نیه که می شاردموه.

نَمَسَ السَّرَّ فَلَانًا: به سه رته نه نی نیه که می به گوینی
 فلان دادا.

نَمَسَ السَّنُّ وَالطَّيْبُ وَغَرْمَا نَمَسًا: رونه که یان
 بۆنه که خراب بوو.

نَمَسَ بِلَانٍ: فیتنه می به فلان کرد ◊ (فهو نَمَسَ) ◊
 أَمَسَ بَيْنَ الْقَوْمِ: نیوان خه لکه که می تیک داو
 فیتنه و ناشوبی خسته ناویانه وه هه لئیان بۆ
 نه وه می په لاماری یه کتر بدمن.

نَمَسَ الصَّانِدُ: راوکه ره که جووه ناو کۆخته که میه وه
 ◊ نَمَسَ الشَّمْرُ: رۆن و جه وری له قزیه وه جوو
 قزی جه وری بوو چلکن بوو ◊ نَمَسَ السَّنُّ وَالْمَجْنُ
 وَغَرْمَا: رۆنه که ره که یان په نیره که خه ری که
 خراب بی، بۆگه می کردوه ◊ (فهو نَمَسَ) ◊
 نَمَسَ عَلَيْهِ الْأَمْرُ: کاره که می ن جه واشه کردو
 سه ری ن شیواند ◊ نَمَسَ المَرْقُ الجِلْدُ: سه ره ق
 بیستی جهسته می ته کرد ◊ أَمَسَ فُلَانٌ إِنَّمَا سًا:
 فلان که می خوی شاردموه ◊ أَمَسَ فِي الشَّيْئِ:
 جووه ناو شته که میه ◊ نَمَسَ الصَّانِدُ: راوکه ره که
 کۆخته و هه شارگه می بۆخوی دروست کرد
 بۆنه وه می خوی تیدا مه لاس بدا بۆ راوکردنی
 نیجیر ◊ نَمَسَ الْأَمْرُ: کاره که جه واشه بوو.

الأَمَسُ: لیل ◊ (وهي غماء) ◊ الناموس: خاوه ن
 نه نی و هه و الگری هه رمانره و، نووسینگی
 نه نی پاشا ◊ نه و که سه می هه رمانره و به سه ر
 نه نی خوی دا ناگاداری دمکا ◊ هه روا ناوه بۆ
 فریشته می نیگا جه زرته می جویرائیل ◊ وه صی و
 سه ره ریشتیار ◊ قانون و سه ریعت ◊ لیزان و
 کار دروست ◊ هه شارگه و کۆخته می راوکه ر:
 که خوی تیدا هه شارهدا ◊ خه له خانه و
 به سه رتگی ره به ن و دیرنشین ◊ لانه می شیر ◊
 الناموسة: لانه و بیسه می شیر ◊ می شوله می بچوک
 ◊ الناموسية: به سه رده کوله، به سه رده که به سه وری
 شوینی نووستن دا دادهدری ته وه بۆخوباراستن
 له می شوله و شتی و ◊ النَّمَسُ: ره گه می
 جه میوانیکی گوانداره له پیبری (الزبادية) به و زور
 جووری همیه ◊ النَّمَسُ: بۆنی شیرو جه وری ◊
 النَّمَسَةُ: بۆنی ناخوش ◊ هه رشتیک بۆنی
 ناخوشی لی بی پیی دمگوتری: (نَمَسَة).

نَمَسَ الشَّيْئِ نَمَسًا: به سه ریوی هه لی گرتوه وه
 ماشیه وه.

فَمَشِي الْجَرَادُ الْأَرْضَ: كَوْلَهُ كَهْ لَه كَشْت وَكَانَ وَ
شِينَاوَمَرْدِي زَمَوِي خَوَارِدُو هَهَنْدِي پُوشُ وَ
پَهَلَشِي هِيَشْتَهَوَه ◊ نَمَشِي فَلَانَا: سَرْتَهِي لَه گَهَل
فَلَان كَرْد، بَه چَرِبَه قَسَهِي لَه گَهَل كَرْد.

فَمَشِي الْكَلَامَ: قَسَه گَهِي هَه نَبِه سَت وَ دَرَوِي تَبِيدَا
كَرْد.

فَمَشِي نَشَا: پَه لَهِي بَه جَه سَتَهَوَه پَهِيدَا بُوون
رَه نِگِيَان لَه بَاقِي رَه نِگِي پِيَسْتِي جُو دَاوَا زَه ◊ اَنَمَشِي
بِيْنِ الْقَرْمِ: فَيْتَنَه يِي كَرْدُو نَاشُو بِي لَه نِيُو
خَه لَكَه كَه دَا نَا يَهَوَه ◊ نَمَشِي الشَّيْئِي: شَتَه گَهِي
رِي كَخَسْت ◊ نَمَشِي الْحَدِيثَ: بَه سَرْتَه وَ نَه سَپَا يِي
قَسَه گَهِي كَرْد ◊ النَّمَشُ: فَيْتَنَه يِي وَ نَاشُو ب ◊
قَسَهِي پَزَاوَه وَ بِيْنِ بِنَاغَه وَ نَادِرُوسْت ◊ النَّمَشُ:
شُو يَنْكَه ي شَت لَه سَه ر شَتِي تَر ◊ پَه لَه ي
سَه ر دَه م وَ چَا وَ كَه رَه نِگِيَان لَه رَه نِگِي پِيَسْتِي
جُو دَا يَه ◊ سَپَا يِي بَه كَه لَه سَه ر بَنِكِي نِي نُوك پَه يِدَا
دَه بِي وَ پَاش مَؤَه يَه ك نَامِي ن وَ دَوَا بِي دِي تَهَوَه ◊
النَّمَشُ: دَه گُو تَرِي: (سِيفِ نَمَشُ) شَمَشِي رِي كَه
لَه بَه ر نَه صِلُو رَه سَه نِي مَادَه گَه ي هِي لِي تَبِيدَا
دَه بِي نَدِرِي ن، چَا وَ لَه سَه پَر كَرْدِنِي دَا خَال وَ هِي لِي
جُو رَا وَ جُو رِي دِي نَه بَه ر تِي شِكِي دِي تَنَه گَه ي.

نَمَشِي الشَّعْرُ أَوْ النَّبْتُ نَمَصًا: مَوَه مَكَان يَان چَلَه
گِيَا كَان وَ رَدُو بَارِي ك بُوون دَه مَتَكُو ت گَه نَدَه مَوون يَان
تَوَكَه وَ رَدَه يَه.

نَمَشِي الشَّعْرَ: مَوَه مَكَانِي هَه لَكَه نَدِن.

نَمَشِي الشَّعْرَ: مَوَه مَكَان بَارِي ك وَ وَ رَد بُوون دَه مَتَكُو ت
گَه نَدَه مَوون ◊ اَنَمَشِي النَّبْتُ أَوْ الشَّعْرُ: گِيَا يَه كَه
يَان مَوَه مَكَان دَوَا يَه لَكَه نَدِن يَان رَوَانَهَوَه ◊
اَنَمَشِي النَّبَاتُ أَوْ الشَّعْرُ أَوْ عَرْمَا: گِيَا يَه كَه كَاتِي
دَرُو يَنْه ي هَات، يَان مَوَه مَكَان كَاتِي تَاشِي ن وَ
هَه لَبَا چِي ن يَان هَات ◊ نَمَشِي الشَّعْرَ أَوْ النَّبْتُ:

مَوَه مَكَه ي هَه لَكِي شَا، رَوَه مَكَه كَه ي دَرُو وَه ◊ اِنَمَشِي
المرأة: نَافَرْتَه كَه دَاوَا ي لَه دَه م وَ چَا وَ هَه لَكَه رَه كَه
كَرْد كَه گَه نَدَه مَوِي دَه م وَ چَاوِي بُو هَه لَكَه نِي،
بُو لَابَه رِي ◊ يَان نَافَرْتَه كَه خُو ي گَه نَدَه مَوِي
دَه م وَ چَاوِي هَه لَكَه نَدِن ◊ تَنَمَشَتِ المرأَةُ:
نَافَرْتَه كَه مَوِي دَه م وَ چَاوِي بَه دَه زُو هَه لَكَه رَتِن،
هَه لِي كَه نَدِن ◊ لَه حَه دِي س دَا هَاتُو وه: (لَعْنَتُ
النَّامِصَةِ وَالنَّمَشَةِ) ◊ تَنَمَشَتِ الماشية: نَازَه لَه كَه
نَه وَ بَه هَارُو دَه سَتَه گُو لِي گِيَا يَه كَه ي خَوَارِد ◊
الأنمَصُ: دَه گُو تَرِي: (هَرِ اَنَمَصُ الْحَاجِي ن) نَه وَ
پِيَا وه بَرُو بَارِي كَه سَه رِي بَرُو ي لَآي لَاجَانِگِي
بَارِي ك بُوونَه وه ◊ المِنَمَاصُ: مَوَكِي ش، نَه وَ
نَامِي رَه ي چَقَل وَ شَتِي وَا ي پِي دَه ر دِي نَدِرِي ◊
النَّمِصَةُ: نَه وَ نَافَرْتَه ي دَه م وَ چَاوِي نَافَرْتَه ي تَر
بَه دَه زُو وَ شَتِي وَا هَه لَدَه گَرِي وَ نَارَا يَشْتِيَان دَه دَا
◊ النَّمَاصُ: دَه زُو ي دَه ر زِي ◊ النَّمِصُ: پَه رُو پُو لِي
كُو رْت ◊ گَزُو گِيَا ي هِي شَتَا نَاسَكَه وَ تَازَه سَه رِي
لَه زَمَوِي دَه ر هِي نَا وه ◊ جُو رَه گِيَا يَه كَه لَه شُو يْنِي
زَلَكَا وَ زَمَوِي نَا وَ دَرَا و تَه پَر دَا دَه رُو ي ◊
گَه لَآدِرِي زَه كَانِي بُو دَرُوسْت كَرْدِنِي سَه لَه وَ
حَه صِي رُو شَتِي وَا بَه كَار دِي ◊ النَّمِيسُ: نَه وَ ي
دَه رُو ي تَه وه لَه گَزُو گِيَا يَان مَوُو پَاش دَرُونَه وَ مَوُو
هَه لَبَا چِي ن وَ هَه لَكَه نَدِن يَان ◊ اَنَمَطُ لَه العطاءُ:
بَه خَشَشَه كَه ي نِي كَه م كَرْدَه وه ◊ نَمَطُهُ عَلِي
الشَّيْئِي: شَار مَزَا ي كَرْد بُو شَتَه كَه ◊ دَه شِگُو تَرِي:
(نَمَطُ لَه عَلِي الشَّيْئِي) ◊ النَّمَطُ: تَوَكِي فَه رِش وَ
بَه رَه ◊ جُو رَه فَه رِش وَ رَا خَه رِي كَه ◊ قَوْمَاشِي كَه
لَه خُو رِي دَرُوسْت دَه كَرِي رَه نِگَا وَ رَه نِگَه بَه سَه ر
كَه زَا وه وَ شَتِي وَا دَا دَه دَرِي ◊ رِي بَازُو بَه ر نَا مَه وَ
پَلَان بُو هَه ر شَتِي ك بِي ◊ شِي وَا زِي شَت ◊
كُو مَه لِي ك مَرُو ف يَه ك نِي شِيَان هَه بِي ◊ جُو رُو
شِي وه ي شَت ◊ دَه گُو تَرِي: (عَنْدِي مَتَاع مَن هَذَا

نهكهوت ◊ (فهو نَمِل رهي نَمِلَة) ◊ دهسگوترئ:
(امراة نَمَلِي) نافرمتيکه گهړوکه لههيچ شويننیک
جینگیر نابین.

نَمِل الطعام: خوراکهکه میروی تیچوو میرواوی
بوو ◊ (فهو نَمُول) ◊ نَمَل الکتاب: دیری
کتیبهکهی لیک نزیک نووسینهوه ◊ نَمَل لُریه:
کراسهکهی پینهکرد ◊ نَمَل القرم: خهلهکهکه
کهوتنه جم و جوّل و هاتوجو و تیکهوه
هاویشتن ◊ بلاومیان نی کردو بهنازوهوی دا
بلاویبونهوه بو کاسی کردن و مکوو میروله ◊
الانمَلَة: گرنی قامک، جاوه قامک ◊ جومزگهی
لای زوروی پهنجه نهوهی نینوکی پیومه.

المُنَمِل: دهگوترئ: (رجل مُنَمِل الأصابع) پیاویکی
پهنبجه کورت و پهنبجه نهستوره ◊ النَمَل:
دهگوترئ: (لقد طالَبَ غیر مُنَمِل) بههیتواشی
داوای شتهکهی کردو بهپهله نهبوو لهبهدمست
هینانی دا ◊ النَمَلَة: نافرمتی گهړوکه که
لهشويننیک جینگیر نهبن ◊ التامِلَة: پنبوار
کوومهله خهله که بهریگادا دمرون ◊ النَمِل:
لیزان و شارمزا ◊ النَمَلَة: میروله، ههشمهیهکی
بچکولهی کوششکهره لهزیر گل دا دمزی،
بهتاک و کومهله زیان بهسهردمهبن و گیانی
هاوکاریان تیدایه ◊ فیتنهیی و ناشوبیگیر.

النَمِلِيَّةُ صندوقتيکه خواردن و شتی وای تیدا
ههلهدمگری میروله و ههشهرات ناتوانن بچنه
ناوی، نهم جوړه صندوقه لهتهخته دار یان
مهعدنی تر دروست دمکری و دهرگاکی له
تهله هیلهکیکی کون بچوکه ◊ النَمَلَة: باقی
ماندهی ناو لهجهوزدا ◊ دهسگوترئ: (فرس ذر
نَمَلَة) نهسپینکی سرک و هاروهاجه ◊ النَمَال:
فیتنه و ناشوبیگیر ◊ النَمِيلة: فیتنهجو.

نَمَّ الحديث نَمًا: قسهکه ناشکرابوو.

النَمَط) کالای لهو جوړهم لایه ◊ نَمَعَ الشئ: شتهکهی
رهنګ کرد بهرهنګی رهن و سپی و سوور بهتیکهلی ◊ النَمَعُ: رهنګ کراو بهرهنګی
جوړاو جوړ ◊ دهگوترئ: (رجل مُنَمَع) پیاویکی
رهنګاورهنګه بهلهکه ◊ النَمَقَة: مهلاشوی منداال
کهتازه لهداک دهبی و مهلاشوی نهرمه تارهق
دهبی ◊ سمرانسمری کیو ◊ مروقی ودهجاخراده و
رهنهنی گهل و نهتموه ◊ مال و سامانی زور ◊
مروقی زور.

نَمَقَ الکتاب نَمَقًا: بهجوانی کتیبهکهی نووسیهوه
◊ انمَتَّ النَمَلَة: دارخورماکه خورمای بی ناوکی
گرتن ◊ نَمَقَ الثوبُ أَر الجَلَدَ و نهرهما: قوماشهکه
یان بیستهکهی رهنګاورهنګ کرد ◊ نَمَقَ الکتاب:
بهشونون جوان و خوښووسی کتیبهکهی
نووسیهوه، زیدمروقی لهمانای (نَمَق) دهگهیمنی
◊ النَمِيقُ من الرُطْبِ: خورمایهکه ناوکی نهبن ◊
النَمِيقُ: نهو کتیبهی تیددا دهنووسیهوه ◊
ناومراستی ریگا ◊ النَمَقَة: بونی ناخوش، بؤگهن
◊ النَمِيقُ: شتی نهخشاو و رهنګاورهنګ ◊
دهگوترئ: (ثوب نَمِيق).

نَمَل فلان نَمَلًا رغولًا: فلانکس فیتنهجو بوو،
فیتنهیی کرد.

نَمَل فلانًا: بهسهر شتهکهی دا روانی.

نَمَل في الشجرة نَمَلًا: چووه سمر درهختهکه.

نَمَل المكان: شوینهکه میروی زور بوو ◊ نَمِلت يد
فلان: دمستی فلانکس تهزی شلهپهته بوو ◊
نَمِلت يد في العمل: لهکارکردن دا دمستی سوک
بوو ◊ نَمِلت المرأة أَر الفرس: نافرمتهکه یان
ماینهکه جینگیر بوو ◊ (یان سکی بو پراوستاو
لهباری نهجوو) دهسگوترئ: (غلت يد الصبي)
دمستی منداکه همدادانی نهبوو لههارو حاجی

نَمَّ الشَّيْنُ: شته‌که بۆنه‌که‌ی بلا و بۆوه ۵ شته‌که وروژا هه‌له‌نهریوو.

نَمَّ الحَدِيثُ: قسه‌که‌ی هیناو برد بۆنه‌وه‌ی فیتنه‌یی بنیته‌وه ۵ ناشوب له‌ناو خه‌لکه‌که‌دا به‌رپابکا.

نَمَّ الكلامُ: قسه‌که‌ی به‌درۆ و ده‌له‌سه‌ پازانده‌وه ۵ الثَّامَةُ: هه‌ست و جم و جۆل ۵ ده‌گوتری:

(سَمِعْتُ نَأْتَهُ) گویم له‌هه‌ست و خوستی بوو ۵

ده‌شگوتری: (أَسَكَتَ اللَّهُ نَأْتَهُ) خودا مراندی ۵

النَّمُّ: فیتنه‌یی و ناشوب‌گیرێ ۵ النَّمَامُ: ناوه‌ بۆ

پومکی سه‌عتهره‌ کێویله: که‌ روه‌مکی بۆنخۆشه

هه‌روا ناوه‌ بۆ گیا پونگه‌ ۵ پونگی ئاویی ۵

النَّمَةُ: په‌له‌یه‌کی سپی له‌ناو ره‌شایی دا، یان

په‌له‌یه‌کی ره‌ش له‌ناو سه‌بایی دا ۵ النَّمِيَّةُ:

خیانه‌ت ۵ عه‌یب و له‌ککه‌ ۵ دوزمانیه‌تی ۵

سروش‌ت و ته‌ببعه‌تی مروّف ۵ ماهیه‌ت و هیولای

مروّف ۵ ده‌شگوتری: (ما بالدارِ نَمِيَّةٍ) که‌س له

خانوه‌که‌دا نیه‌ ۵ فلوس که‌له‌ره‌صا‌ص دروست

کرابی ۵ تاکه‌که‌ی پێی ده‌گوتری: (نَمِيَّةٌ) ۵

النَّمِيمُ: ده‌نگی نزم و هیواش که‌له‌جم و جۆلی

شَتِيكٌ په‌یدا ده‌بی ۵ خشه‌ی پێ ۵ فیتنه‌یی و

قسه‌هینان و بردن ۵ النَّمِيْمَةُ: به‌مانا (النَّمِيمُ) دئ

۵ نووسین ۵ سپرمو خشه‌ی نووسین ۵ نَمَّتَتِ

الرَّيْحُ التَّرابُ: ره‌شه‌باکه‌ شوینکه‌ی له‌گل و

خۆله‌که‌ کرد هیل و خیتی جیا‌جیای تیدا

جیه‌ه‌شت ۵ نَمَّ الشَّيْنُ: شته‌که‌ی نه‌خشان‌دو

پازان‌دیه‌وه ۵ زرکه‌فتی کرد ۵ ده‌گوتری: (نَمَّ

كِتَابَهُ) کتێبه‌که‌ی نه‌خشان‌دو به‌زهرکه‌فت و

نه‌خش و نیگار پازان‌دیه‌وه ۵ المَنَمُ:

زه‌خره‌فه‌کراو و پازین‌دراوه ۵ ده‌گوتری: (ثوب

مُنَمَّمٌ) هوماش‌یکێ زه‌خره‌فه‌کراوه ۵ هه‌روا

ده‌گوتری: (کتابٌ مُنَمَّمٌ) کتێبه‌یکێ

زه‌خره‌فه‌کراوه ۵ (نباتٌ مُنَمَّمٌ) روه‌مکی

تیکه‌ئالو و تیکه‌چرزاهه‌. ۵ النَّمْنَمُ: نه‌و شوینکه‌و

نیشانانه‌ی ره‌شه‌با له‌سه‌ر روه‌م‌ری گل جینی

دیئ ۵ سه‌بایی که‌له‌سه‌ر نینۆکی مروّفی گه‌نج

ده‌رده‌که‌وه‌ی ۵ تاکه‌که‌ی (نَمْنَمَةٌ) ۵ النَّمْنَمَةُ: هینلی

کورت و لێک نزیک ۵ النَّمْنَمُ: نه‌سه‌پتی بجوک.

نَمَّا الشَّيْنُ نَمًا وَنُمْرًا: شته‌که‌ زیاد‌ی کردو به‌ره‌ی

سه‌ند ۵ ده‌گوتری: (نَمَّا الزَّرْعُ، وَنَمَّا الْوَلَدُ، وَنَمَّا

الْمَالُ) ۵ ده‌شگوتری: (هو ینموا الی الحسب) ۵

هه‌روا ده‌گوتری: (نَمَّا الخَضَابُ فِي الْيَدِ أَوْ الشَّعْرِ)

خه‌نه‌که‌ سوریه‌که‌ی به‌ره‌ی ساند ۵ قه‌زکه‌

ره‌شایی زیاد‌ی کرد.

نَمَّا الحَدِيثُ: حه‌ده‌سه‌که‌ی نیشاند داو به‌شێوه‌ی

رَبِّكَ وَرَبِّكَ رَهْوَابَه‌تی کرد.

نَمَى الحَدِيثُ نَمًا، وَنَمِيًّا: قسه‌که‌ بلا و بۆوه.

نَمَى الحَيْرَانُ: نازه‌له‌که‌ قه‌له‌و بوو.

نَمَى الدَّرَابُ: نازه‌ل و لا‌خه‌کان دوورکه‌وتنه‌وه

بۆم‌ل و موش و له‌وم‌ر‌خواردن.

نَمَى الصَّيْدُ: نێچیره‌که‌ به‌به‌ره‌نداری له‌ پراوکه‌ره‌که

گوم بوو تیره‌که‌ به‌جه‌سته‌به‌وه‌ بوو.

نَمَى الشَّيْنُ: شته‌که‌ی به‌رز کردوه‌ له‌رێزو به‌های

زیاد کرد ۵ ده‌گوتری: (فَلَانٌ يَنْمِيهِ حَبَّةٌ).

نَمَى الحَدِيثُ: فه‌رمووده‌که‌ی گه‌یان‌ده‌وه

گوته‌ره‌که‌ی.

نَمَى فَلَانًا إِلَى فَلَانٍ: فلان‌که‌سی پال فلان‌که‌س دا.

نَمَى الْمَالُ رَهْوَ: ماله‌که‌ی زیاد کردو گه‌شه‌ی پێدا ۵

أَنْمَى الْكُرْمُ إِثْمًا: دارمێمه‌که‌ بۆخی ده‌رکه‌وتن،

خه‌ریکه‌ گه‌لاکه‌ی ده‌ریکه‌وه‌ی ۵ أَنْمَى الشَّيْنُ:

گه‌شه‌ی به‌شته‌که‌ دا ۵ أَنْمَى الرَّاعِي دَرَابُهُ: ولا‌خ و

نازه‌له‌کانی له‌له‌وم‌ر‌گا‌که‌دا لِيكٌ بلاو‌کردن

بؤنه ووی همره که بیان له پان تاییه که دا بله و مری
 ◊ اَمْسَى الصَّيْدَ: تیری به نیچیره که وه ناو
 ههنگاوتی و بوی نه گهرا له شوینیکی دوور
 مندار بووه ◊ تَمَى الشَّيْئَ أَوْ الْحَدِيثَ تَنْمِيَةً:
 گه شهی به شته که دا ◊ فَسَمَكَةٌ بِهَشِيوَةٍ
 فیتنه یی هینا و برد ◊ تَمَى النَّارَ: سوتهمه نی بؤ
 ناگره که زیاد کرد ◊ اِنْتَمَى الطَّائِرُ: بالنده که
 له شوینتی هه لفری بؤ شوینیکی تر جوو ◊ اِنْتَمَى
 اِلَى الْجَبَلِ: جووه سمر کیومه که ◊ اِنْتَمَى اِلَى كَذَا:
 نیسبت درا بؤلای نه وه ◊ تَنَمَّى: به مانا (انمی)
 دئ ◊ الْأَنْمِيُّ: شریفیکه کای تیدمکری ◊ النَّامِي:
 هه رشتیک گه شو و نمای تیدا بی و مگوو گیاندارو
 روه که و درهخت ◊ النَّامِيَّةُ: خه لک (مخلوقات) ◊
 تَوَلَّى مِيوٌ كَهَيْشُومَتَرِي بِيوَمِي ◊ النَّمَاءُ:
 میروی بجوک ◊ التَّمْرُؤُ: زیاده ◊ الْأَتْرُوجُ:
 نمونه ◊ التَّنُّ: هزی تهنک.

نَهَأَ نَهَأً: پریبوو، دهگوتری: (نَهَأَ الْإِنَاءُ) زهره که
 پریبوو ◊ (شَرِبَ فُلَانٌ حَتَّى نَهَأَ) ناوی خواردموه
 تا تیراو بوو.

نَهَأَ اللَّحْمَ نُهْرَاءً: گۆشته که نه کولاند.

نَهَيْتِ اللَّحْمَ: گۆشته که نه کولی ◊ اِنْهَأَ اللَّحْمَ:
 گۆشته که نه کولاند به کالی هیشتییه وه ◊
 النَّاهِي: تیرو تهسه له.

نَهَبَ الشَّيْئَ نَهْبًا: به زور شته که وه مرگرت ◊
 دهگوتری: (إِنَّهُ يَنْهَبُ الْأَرْضَ) نه وه به به له و خیرا
 دمروا ◊ هَمْرُوها دهگوتری: (إِنَّهُ لِيَنْهَبُ الْغَايَةَ)
 نه وه بیشکه و تووه بؤلای نامانج.

نَهَبَ الْكَلْبُ فُلَانًا: سه که که دماری پاژنه پنی
 فلانکس می گرت.

نَهَبَ فُلَانًا: جنیوی به فلانکس داو لیتی توره بوو
 ◊ اِنْتَهَبَ الشَّيْئَ: شته که ی وای کرد هه لمه تی بؤ

بیری و به تالان بیری ◊ اِنْتَهَبَ الشَّيْئَ فُلَانًا:
 شته که ی بؤ فلانکس رانواند ◊ نَاهَبَ الْمُتَسَابِقُ
 مُسَابِقَةً: پیشریکی له راکردن دا له گه لدا کرد ◊
 اِنْتَهَبَ الشَّيْئَ: شته که ی هه لگرت ◊ اِنْتَهَبَ الْفَرَسُ
 الشَّرْطَ: نه سه که له پیشریکیه که دا برده وه ◊
 تَنَاهَبَ الْمُتَسَابِقَانِ: هه ریه که له وه دوو
 پیشریکی کارانه ویستی سه رکه و تن به دهست
 بیئی ◊ تَنَاهَبَ الدَّرَابُ الْأَرْضَ: ولاحه که یان
 نازه له که به قاچه کانی زموی هه لکولی ◊ الْمَنْهَبُ:
 سه رکه و توو له پیشریکی دا ◊ دهگوتری: (فَرَسٌ
 مِنْهَبٌ) ◊ الْمَنْهَبُ: نه وه ی چه پاو دهگرتی (تالان
 دهگرتی) ◊ شَتِيكٌ بِه پهل له داوا بکری ◊ النَّهْبُ:
 تالانکردن ◊ چه پاو کردن ◊ شَتِيكٌ بِكْرِيتِه
 مه به ست و نیشانه بؤ ههنگاوتن ◊ دهگوتری:
 (أَصْحَحَ فُلَانٌ نَهْبًا لِلسَّبِّ) فلانکس بوو
 به نیشانه بؤ تانه و ته شهر لیدان و جنیوی پیدان ◊
 یان فلانکس بوو به نامانج بؤنه خووشی ◊
 هَمْرُوا وَشَى (النَّهْبُ) ناوه بؤ مالی تالانی و
 دهسکه وتی جهنگ ◊ تالانکراو و مالپراو ◊
 هَمْرُوا وَشَى (النَّهْبُ) به مانای جوړیک
 له راکردن دئ ◊ النَّهْبَةُ: به مانا (انتهاب) دئ
 واته: هه لگرتن یان سه رکه و تن ◊ النَّهْبِي:
 هه لمه ت و تالانکردن ◊ تالانکراو، مالپراو ◊
 النَّهَابُ: که سیک زور تالانچی بی، چه پاو که ربی
 ◊ النَّهْبَرَةُ مِنَ النِّسَاءِ: نافرمتی دریزدا و هل و
 دا لگۆشت ◊ کزو لاواز ◊ نافرمتیک بگاته حاله تی
 تیدا جوون و گیانه لاو ◊ النَّهْبَرَةُ: ته پۆلکه وه
 گردۆلکه ◊ جَالٌ وَجَوْلَى نِيوَانٌ بِيَشُو لَانَهْ
 شیر ◊ النَّهْبُورُ: به مانا (النَّهْبَرَةُ) دئ ◊ نَهَبَلُ:
 فلانکس خووی شه لاند وای پیشان دا شه له،
 له رقیشتن دا خووی شه ل کرد ◊ نَهَبَلُ فُلَانًا:
 فلانکس ته مهن دریزبوو ◊ النَّهْبَلُ: پیرمیرد

دمگوتری: (شیخ نَهَبَل) ◊ النَهْبَلَةُ: رُوِیشتنیکی تمبه‌لانه‌یه ◊ پیرمژنی کۆنمه‌سال ◊ دمگوتری: (عجوز نَهْبَلَةٌ) ◊ همروا ناوه بو حوشتی که‌تهو زمبه‌للاح.

نَهَتْ القِرْدُ وغره نهیتاً ونهاتاً: ممیمونه‌که هیراندی زیراندی ◊ دمگوتری: (نَهَتْ الأَسَدُ) شیرمه‌که دهنگی لیومه‌هاتو دهنه‌که‌ی نه‌بوه نهراندن.

نَهَتْ فلان: فلانکس نالاندی، نرکاندی ◊ المنَهْتُ والمنَهْتُ: شیر ◊ الناهِتُ: قورگ ◊ النُهَاتُ، دمنگیک که‌له‌سنگ بی، نرکه‌و ناله، زیخه‌زیخ که‌له‌کاتی نارچه‌ته‌ی دا له‌ناده‌میزاد ده‌بیسری ◊ نَهَتْ علی فلان: دروی به‌دهم فلانکسه‌سوه کرد ◊ نَهَتْ فلان فی کلامه: فلانکس قسه‌کانی به‌شیوه‌ی به‌ره‌و ناواژو گیرانه‌وه.

نَهَجَ الطريقَ نَهْجاً ونهرجاً: رینگاکه ناشکرا‌بوو دهرکه‌وت ◊ دمگوتری: (نَهَجَ أُمْرَةٌ) نیشه‌که‌ی ناشکرا‌بوو.

نَهَجَ الدابةُ أو الإنسان نَهْجاً ونهيجاً: ولاخه‌که یان مروقه‌که خیرا خیرا هه‌ناسه‌ی داو هانکه هانکی بی که‌وت به‌هوی ماندوبوون.

نَهَجَ الثَّوْبُ نَهْجاً: قوماشه‌که کون بوو پزی.

نَهَجَ الطريقَ: رینگاکه‌ی ناشکرا کرد، رونی کرده‌وه ◊ رینگاکه‌ی به‌یره‌و کرد.

نَهَجَ نَهْجاً ونَهْجَةً: خیرا خیرا هه‌ناسه‌ی هه‌لینان و هانکه هانکی بی‌که‌وت به‌هوی ماندویی و شه‌که‌تی، یان راکردن و جمو جوئی زور.

نَهَجَ الثَّوْبُ وغیره قوماشه‌که کۆن بوو، رزی (فهْر نَهَجٌ) ◊ انَهَجَ الطريقَ: رینگاکه ناشکرا رۆن بوو، دهرکه‌وت ◊ انَهَجَ الدابةَ: به‌سواری ولاخه‌که رۆیی تا ماندوی کرد ◊ انَهَجَ العَمَلَ فلاناً: نیشکردنه‌که فلانکسه‌ی ماندوکرد تا‌وای لی کرد

هه‌ناسه برکه‌ی بی بکه‌وی ◊ انَهَجَ الثَّوْبُ: قوماشه‌که‌ی کۆن کرد. رزاندی ◊ انَهَجَ الطريقَ: رینگاکه‌ی ناشکرا کردو پینیدا رۆیی ◊ انَهَجَ الطريقَ: رینگاکه ناشکرا‌بوو دهرکه‌وت چۆنه ◊ انَهَجَ سبیلَ فلان: ریبازی فلانکسه‌ی گرته‌به‌رو پینیدا رۆیی ◊ المنَهَجُ: رینگای ناشکراو نمایان ◊ همروا ناوه بو پلان و خه‌ریته‌ی کارکردن ◊ پرۆسه‌و پرۆگرام ◊ المنَهَجُ: به‌مانا (المنهَج) دئ ◊ الناهِجُ: دمگوتری: (طریق ناهج) رینگاکه‌ی ناشکراو رۆن ◊ همروا دمگوتری: (طریق ناهجه) ◊ السُّنْجُ: ناشکراو نمایان ◊ دمگوتری: (طریق نَهَجٌ) ◊ (أمر نَهَجٌ) ◊ رینگای راستو ناشکرا ◊ دمگوتری: (هذا نهجي لأحيد عنه) ◊ النُهَجُ: نه‌خۆشی رمیو، هه‌ناسه سواری‌ی و ته‌به‌ته‌بی دل ◊ النُهَجُ: به‌مانا (النُهَج) دئ.

نَهَدَ الشَّيْءُ نَهْداً: مه‌مك خړیوو، سه‌ری هه‌لداو به‌رز بووه ◊ دمگوتری: (نهدت ندي المرأة) مه‌مکی ئافه‌رته‌که خړیوون (فهي ناهد وناهدة) ئه‌و ئافه‌رته (مه‌مك خړو تونده) هیتشتا مه‌مکی شل نه‌بوون.

نَهَدَ الإِنَاءُ: قاپه‌که نزیکه پر بیی.

نَهَدَ فلانَ فلانکس هه‌لساو رۆیی.

نَهَدَ لعدوه (أر) الى عَدُوِّهِ خَوَى له‌بهردهم دوزمن دا راکرتو به‌رده‌وام بوو له‌شهر له‌گه‌ل کردنی دا.

نَهَدَ نَهْداً: به‌رزبوو، خړیوو ◊ سه‌ری هه‌لدا ◊ انَهَدَ الإِنَاءُ: قاپه‌که‌ی پرکرد هه‌تا له‌سه‌ریه‌وه رزا ◊ یان نزيك بوو لیوان لیوین ◊ انَهَدَ الهديةَ: دیاریه‌که‌ی گه‌ورمکرد؛ دیاری گه‌وره‌ی برد ◊ انَهَدَ فلاناً: فلانکسه‌ی ده‌ست نیشان کرد.

ناهَدَ فلاناً: کیشمی له‌گه‌ل فلانکسه‌ی داناپه‌وه ◊ ناهَدَ عَدُوَّهُ: به‌ریه‌ره‌کانی دوزمنی کرد له‌شهر‌پداو

نَهْرَ الْمَاءِ: ناومکه بهزموی دا رۆیی و ریگای خوئی کردهوه.

نَهْرَ الْخَمَارِ: بیرهه لکه نه که گه بیشته ناو له ناو بیرمه که دا ۵ دهگوتری: (حَفَرٌ بَرًّا حَتَّى نَهْرٍ) بیرمه کی هه لکه نه تا گه بیشته ناو.

نَهْرَ الْأَرْضِ: زموی به که هه لدری.

نَهْرَ فَلَانًا: له فلان که س تورمبوو به رمقی و روی ناخووش قسه ی له گه ل دا کرد ۵ رقی هه لسا.

نَهْرَ النَّهْرِ: چۆمه که ی هه لکوئی و ناومکه ی پیدا برد.

نَهْرَ الشَّيْئِ نَهْرًا: شته که زۆر بوو ۵ (نهر نهر) ۵
 أَنْهَرَ: که وته رۆژه وه ۵ یان به رۆژ کاری کرد ۵
 أَنْهَرَ السَّائِلَ: شله مهنی به که به ته وژم رۆیی و
 رهوان بوو ۵ دهگوتری: (أَنْهَرَ الْبَطْنَ) سکه که
 جوو، گو فیره ی گرت ۵ أَنْهَرَ الْعِرْقُ: دهمار که
 خوینی نه و مستا ۵ أَنْهَرَتِ الْمَرْأَةُ: نا فرمه که
 قه له و بوو ۵ أَنْهَرَ فِي الْعَنْزِ: له باز دان دا تم به ل
 بوو به هیواشی بازی دا ۵ أَنْهَرَ الدَّمَّ: خوینه که ی
 رهوان کرد رۆیاندی ۵ أَنْهَرَ الْفَشَقُ: دراپی به که ی
 فراوان کرد ۵ که له به رو چاله که ی فراوان کرد ۵
 دهگوتری: (أَنْهَرَ الدَّمَّ) خوینه که ی رشت، رهوانی
 کرد ۵ إِنْهَرَ النَّهْرُ: چۆمه که شوینی خوئی
 کرده وه ریره ی خوئی گرت به مر ۵ إِنْهَرَ بَطْنُهُ:
 سکی جوو، گو فیره ی گرت ۵ إِنْهَرَ الْعِرْقُ:
 دهمار که خوینی نه و مستا ۵ إِنْهَرَ فَلَانًا:
 فلان که سی زۆر تورم کردو به شیوه ی زبرو دمنگی
 به رزو روی ترشه وه سه ی له گه ل کرد ۵ إِسْتَنْهَرَ
 السَّائِلَ: شله مهنی به که به زۆری و ته وژم رۆیی ۵
 إِسْتَنْهَرَ النَّهْرُ: چۆمه که ریره ی خوئی کرده وه
 جاری بوو ۵ إِسْتَنْهَرَ الْأَمْرُ: کار که هورس بوو
 له سنور دهر جوو ۵ الْمَنْهَرُ: شوینی هه لکه نه دننی

له قافۆزه ی بیجا ۵ تَنَاهَدَ الْقَوْمُ: خه لکه که
 له سه فردا همری به که به شه تیشوی خوئی هینایه
 دهر و تیکه لاویان کرد (بیتاکیان) کرد ۵ تَنَاهَدَ
 فِي الْحَرْبِ: له سه فردا رویه روی به کتر بوونه وه،
 بویه کتر راپهسکوتن و په لاماری به کتر یان دا ۵
 تَنَاهَدَ الْقَوْمَ الشَّيْئَ: خه لکه که له ناو خویمان دا
 شته که میان ده ستا و ده ست پی کرد ۵ تَنَهَّدَ:
 هه ناسه ی حه سانه وه و خوئی هه لکی شا ۵
 التَّاهِدُ: نا فرمتیک مه می خری بووین مه می
 هیت کردین ۵ دهگوتری: (غلام ناهد) گوره
 که نه یکی تازه پیگه بیشتوو ۵ النَّهَادُ: نه ندازه،
 ریزه ۵ نزیکه ی ۵ دهگوتری: (هؤلاء نَهَادُ مائة)
 نه وانه نزیکه ی سه د دهمین، نه ندازه ی سه د
 که سن ۵ النَّهَادُ: له به لانی گوئی چه م که روه می
 باشی لی بروی ۵ النَّهْدَانُ: دهگوتری: (حَوْضُ
 نَهْدَانٍ) حه وزی پر ناو که له سه ریه وه نه رژی ۵
 (قدح نهدان) بیاله ی پر ۵ یان دوو له سه ر سی
 پر پی. ۵ النَّهْدُ: شتی به مرز ۵ مه می خری بوو ۵
 زمه رۆنه که ره ی گه وه ۵ گیان له به ری گه وه وه
 به هیز ۵ دهگوتری: (شَابٌ نَهْدٌ وَفَرَسٌ نَهْدٌ) ۵
 هه روا ناوه بو بیای بیوانه و به که لک و ره وشت
 به مرز که هه می شه هه ولی بیوانه ی بدا ۵ النَّهْدُ:
 نه وه ی هاوه لی سه فره و کاروانچی له کیسه
 باخه ل و تویشودانی خویمان دهری دینن و تیکرا
 دمیخه نه سه ر سه فری هاوی به ش ۵ یان بیتاک و
 کۆمه کی هاو ولاتیان له کاتی هیرش هینانی
 دوزمن دا ۵ دهگوتری: (طَرَحَ نَهْدُهُ مَعَ الْقَوْمِ)
 یارمه تی خه لکه که ی دا ۵ النَّهْيَةُ: رۆنه که ره ی
 ته نه که (بجوك) ۵ النَّهْيَةُ: زمه رۆنه که ره ی
 گه وه ۵ تۆوی کاله که مارانه ناردی تیکه لاو
 دهری و ده خوری.

نَهْرٌ نَهْرًا: به ته وژم ناومکه رۆیی.

فَهْرٌ فُلَانًا فِي صَدْرِهِ: مستهكۆلهی لهسنگی فلآنكهس دا.

فَهْرٌ رَأْسُهُ: سهری بادا ◊ أَنْهَرُهُ: پاپبهراپاند ◊ نَاهِرٌ الْأَمْرُ: لهكارمكه نزيك بۆوه ◊ دهگوتري: (ناهرُ الصَّيِّبِ البلوغ) منداللهكه خهريكه بائغ دمبىن، نزيكه پى بگا ◊ نَاهِرُ الرضیع الفطام: شیرهخۆرهكه نزيكه لهشيرخواردن بېردرېتهوه ◊ نَاهِرٌ فُلَانًا: پيش فلآنكهس كهوت ◊ نَاهِرُ الصيد: پهلهی كرد نيچيرمه بگري ◊ نَاهِرُ الفُرصة: ههلهكهی قۆستهوه نهپهيشت لهكيسى بچى ◊ نَاهِرَتِ الفُرصة فُلَانًا: هورسمت وههله بؤ فلآنكهس ري كهوت ◊ إِنْتَهَرَ فِي الضحك: زېدهرۆيى كرد له پيکهنين دا ◊ زؤر پيکهنى ◊ نَاهِرُ الشئى: شتهكهی بهدل بوو پهلهی كرد بهدمستی بينى ◊ دهگوتري: (إِنْتَهَرَ الفُرصة) ههله قۆستهوه نهپهيشت ههله لهكيسى بچى ◊ نَاهِرَ الْقِسْمِ الشئى: خهلهكه پهلهيان كرد بؤ بهدمستهينانى شتهكه ◊ دهگوتري: (تَاهِرُوا الفُرصَ) كهوتنه خو بؤ قۆستنهوهی ههله ويستيان كهلكى تى ومركن ◊ المناهزة: پيشبركى ◊ الناهزُ: ريش سبى و پياوماقولى گهل و هۆزو ههلسورپنهري كاروباريان ◊ النهازُ: نهندازهو مهزنده ◊ دهگوتري: (عمره يُهاز عشرين سنة) تهمنى بيست سال دمبىن، نزيكهی بيست سال دمبىن ◊ النَهْرُ: دمست دانه شت؛ ههرشتيك بهدمست بگري و دمستی بؤ بيري ◊ النَهْرَةُ: ههله فرسمت ◊ دهگوتري: (هو نُهْرَةُ المختلس) نهو نيچيرى ههموو كهسيكه ههموو كهس دمتوانى فرسهتى تى بينى.

النهازُ: كهسيك خييرا خييراو زؤر شت بهدمست بداته يهكيكى تر ومكوو بهردمستی وهستاي ديوار دانان و شتى وا ◊ گويدريزُ: كه سنگى

جوگاو لادر كه ناو دايدري ◊ جوگايمكه لهناو ههلاو شورادايه ناوى پيدا دمروا ◊ المنهْرَةُ: بوشاييمكه لهنيوان خانومكان ◊ زبلو زالى تى هري دمدرى ◊ زبلدان ◊ سهرانگوئيك ◊ الناهرُ: تريى سبى ◊ الناهور: ههور ◊ النهازُ: رؤز، روناكايى نيوان بهرمبهيان و شيوان؛ نيوان روناكايى ناسؤ لهبهرمهپانهوه تا ناوايوونى خوؤ لهنيواردا ◊ النهازي: نان خواردنى قهوهلتى ◊ النهرُ: ناوى زؤرو شيرين و رهوان (روبار) ◊ رپرموى ناوى شيرين و گووارا ◊ النهرُ: بهرهراوان ◊ روناكى ◊ بهمانا (النهرُ) دئ ◊ النهرُ: تريى سبى ◊ دهگوتري: (نهرٌ ونهرٌ) ◊ روباريكى پان و پؤزه ◊ (نهار نهرٌ) رؤزيكى رؤشن و روناكه ◊ (رجل نهرٌ) پياويكه بهرؤز كاردمكا ◊ دهگوتري: (لست بليلى ولكي نهرٌ) بهشهو كارناكهم بهرؤز كاردكه ◊ النهرَةُ: نازهلى شير زؤر.

نَهْرٌ فُلَانٌ نَهْرًا: فلآنكهس پاپهري بۆنهوهى شتيك بهدمست بينى ◊ دهگوتري: (نَهْرَتِ الدَّابَّةُ بصدرها) نازهلهكه يا ولاخهكه سينگى پيؤونا؛ واته: دمستی كرد بهرؤپشتن ◊ مى دريژ كردو سينگى پيؤونا بۆنهوهى برشپتهوه ◊ نَهْرَتِ الدَّابَّةُ برأسها: ولاخهكه بهراوشاندنى سهري ميش و مهگهزى لهخۆى دوورخستهوه.

نَهْرٌ بِالذَّلُو فِي البئرِ: دۆلچهكهى لهناوبيرهكه هيناو برد بۆنهوهى پرين لهناو.

نَهْرٌ الذَّلُو مِنَ البئرِ: دۆلچهكهى لهبيرمه دهرهينا.

نَهْرٌ الشئى: پالى بهشتهكهوه نا ◊ دهگوتري: (نهرٌ راجلته) له ولاخهكهيهوه ژمنى و دمنهمنهى دا بؤخييرا رؤپشتن ◊ دهگوتري: (نهرتني اليك حاجة) پيداويستى و ناتاجى منى هينا بولاي تۆ.

رہبیش دہکا بؤ رۆیشتن ۵ التهورُ: شتیک کہ
پاننمری ہہہن بؤ رۆیشتن ۵ حوشرتیک
بیچوہکھی مندار بوبیتہووہو شیرنہدا تاباشباش
گوآنہکانی رانہتہکینن و دایان نہچۆرینن.

نَهْسِ اللَّحْمِ نَهْسًا: گوشتہکھی بہددانی پیٹشوہی
پچری بۆنہوہی بیخوا.

نَهْسِ فَلَانًا الْكَلْبُ: فلانکھس سہگ گہستی ۵
نَهْسَتُهُ الْحِيَةَ: مارگہستی، پیوہی دا ۵ اِنْتَهَسَ:
زوری گوشت بہکہنبہکانی بچری ۵ زیدمروپی
کرد لہگوشت بچرین دا ۵ اَلْمُنْهَسُ: نہو شوینہی
گوشتی نِ دہچریندری ۵ دہگوتری: (اَسَدٌ اَوْ
نَسْرٌ مِّنْهَسٍ) شیریکہ زور گوشت دہچری ۵ یان
دالاشیکہ زور گوشت بہدندوکی دہچری ۵
اَلْمَنْهَسُ: کزو دالگوشت ۵ دہگوتری: (رجل
منهس) پیاویکی کزو لاواہ ۵ (رجل منهس
القدمین) پیاویکی قاج رھقو تہقہ ۵ السُّنْهَسُ:
بالندمیہکہ لہپیپی (الصردية) بہو رھنگی
کہستہنائیہ لہچۆلہکہ گہورمترہ، سہر
گہورہو دمندوک گہورمیہ، رھوشت شہرانی و
توندو تیزہ، چۆلہکہو حمشراتی بچوک نیچیر
دہکا ۵ ہہمیشہ کلکی لہدہتہکینن، لہ ولاتانی
نہورویا دہزیو پایزان و بہہاران رھودہکا بؤ
ولاتی میصر ۵ التھاسُ: بہمانا (المنهس) دئ ۵
التھوسُ: گازندہ گہزندہ، ہمر دہمندمیہک شت
بگہزی ۵ التھیسُ: گہزراو ہمرشتیک سہگو
مارو شتی وا گہستیبتی ۵ تَهْسَرَ اللَّحْمَ:
گوشتہکھی پارچہ پارچہ کرد ۵ بہدہم بچری،
رایتہکاند ۵ تَهْسَرَ الطَّعَامَ: بہہلبہ خوارندہکھی
خوارد ۵ التھَسْرُ: گورگ: پیاوی چوست و چالاک
۵ چلیس و ہہلبہکمر بؤ خواردنی گوشت ۵.

نَهْسِ الشَّيْءِ نَهْسًا: قہپالی بہشتہکہدا کرد
بۆنہوہی بیخوا ۵ بیگہزی پیوہی بدا برینداری

بکا ۵ نَهَسَتْ الْحَيَّةُ فَلَانًا: مارکہ بہ فلانکہسیہوہ
دا ۵ گہستی ۵ نَهَسَتْ الْمَرْأَةَ رَجْعَهَا: نافرمتہکہ
دہم و جاوی خوی رنین لہکاتی بہلاو کارمسات
دا خوی نہگرتو بہنینوک دہم و چاوی
رنینہوہ.

نَهَسَ الْكَلْبُ فَلَانًا: سہگہکہ فلانکہسی گہست،
دہسگوتری: (نَهْسَةُ الدَّهْرِ) رۆزگار جہراندی و
خستہی حالہتی ناتاجی.

نَهَسَ فَلَانًا اَوْ عَرَضَهُ: غہبیہتی فلانکہسی کردو
تانہی نِ دا ۵ نَهَسَتْ عَضُدَهُ: باسکی باریک بوو
گوشتی پیوہ نہما ۵ اِنْتَهَسَتْ عَضُدَهُ: باسکو
قۆلی باریک و بن گوشت بوون ۵ اِنْتَهَسَ الشَّيْءُ:
زوری شتہکہ گہست و لیکی ہہلبچری ۵
اَلْمُنْتَهَسَةُ: نافرمتیک لہکاتی بہلاو کارمسات دا
پوخساری برنی ۵ اَلْمَنْهَرُشُ: دالگوشت و کزو لاواز
۵ ماندو و لہرو لاواہ ۵ ہر منهروش القدمین:
نہو قاج رھقو تہقہ ۵ اَلنُّهَاشُ: ستہم و ماف
پیشیلکردن ۵ السُّنْهَسُ: کھمی گوشتی ران،
قونبوچہلی ۵ دہگوتری: (فلان نَهْسُ الْيَدِينِ)
فلانکھس دہست و مہجک باریک و بن گوشت و
دہست گہرم و گورج و گۆلہ ۵ ہہروا دہگوتری
(رجل نهس) پیاویکی دالگوشت و جہستہ سوکہ
۵ نَهَسَلَ فَلَانٌ نَهْسَلَةً: فلانکھس پیرو کہنہفت
بوو لہرزۆک بوو ۵ (فهر نهسل) ۵ سواری و لاخی
خوازپا و بوو ۵ نَهَسَلَ الشَّيْءُ: شتہکھی
بہتامہرزۆوہ خوارد، وککوو برسی لرفی دا ۵
نَهَسَلَ فَلَانًا: فلانکھسی گہست و کہلہپارچہی
کرد ۵ النُّهَسَلُ: گورگ، بازو ہلؤ ۵ اَلنُّهَسَلَةُ:
پیری و کہنہفتی.

نَهَسَ نَهْرًا وَنَهَضًا: راپہری، بہناگا و وریابیہوہ
ہہلسایہ سہرپا و راپہرپا سکوٹ.

نَهَضَ له: بوی راپسکوت و پهلاماری دا ◊ (نَهَضَ اِلَى الْعَدُوِّ) راپهړی بؤ بهرمنگار بیوونه وی دوژمن.

نَهَضَ النَّبْتُ: رومکه که راست بوومو پینگه یی.

نَهَضَ الطَّائِرُ: بالندمه که بالی کردنه وه بؤنه وهی بفری.

نَهَضَ فَلَانًا نَهَضًا: سته می له فلانکه س کرد ◊ **أَنْهَضَ**

الْمِیْرَانَ: نازه له که می نامادم کردو خستیه سمر

نه وه بکه وپته جوئو و راپکا غاربدا ◊ **أَنْهَضَ** فَلَانًا

لِلْأَمْرِ: فلانکه می نامادم کرد بؤکارمکه و خستیه

نه ستوی ◊ **أَنْهَضَ** فَلَانًا بِالشَّيْنِ: فلانکه می

به میز کردو وره می پیدا بؤنه نامدانی کارمکه ◊

أَنْهَضَ الرِّیْحَ السَّحَابَ: رېشه بایه که هه وره که می

پادا و بردنی بؤ شوینتیکی تر ◊ **أَنْهَضَ** الْقِرْبَةَ:

کوندمه که می پر کرد یان نزیکی نه وهی کرد پر بی

◊ **نَاهَضَ** فَلَانًا: بهر بهرمانی فلانکه می کرد،

دزی وستا ◊ **تَنَاهَضَ** الْقَوْمَ: همر تاقمه و پیریک

په له می کرد بؤنه وهی بهرمنگاری تاقمه که می

بهرام بهری بکا ◊ **إِسْتَنْهَضَ** فَلَانًا لِلْأَمْرِ: داوای

له فلانکه س کرد به په له کارمکه نه منجم بدا ◊

النَّاهِضُ: بیجوی بالنده: که بتوانی بفری ◊

گوشتی لای زوروی خوئل و باسک ◊ **دَمَّگُوتَرِی:**

(عامل ناهض) کریکاریکه بهر دموامه له سهر

نیشه که می و به بر وای ته و او و سور بیوونه وه

کارمکه می نه منجم دمدا ◊ (شباب ناهض) گهنجیکی

زیره ک و وریا په، گرنگی دمدا به مننه نامدانی

نهرکی سهرشانی ◊ **النَّاهِضَةُ**: (ناهضة الرجل)

خزم و کس و کاری پیاو ◊ له براو باوک و برازو

نماؤزا.... هه روا ناوه بؤ دست و پیووندو

که س و کاری پیاو ◊ **النَّهَاضُ**: خیر او به په له ◊

النَّهَضُ: زهوی پتمو و شاخ و داخ: که ریگای تیدا

دروست بکری ◊ **دَمَّگُوتَرِی:** (سلکرا نهاض)

(الطرق) ریگای سهخت و ناخوشیان بری ◊

النَّهَضَةُ: هیزو توانا ◊ راپهړین و هه ولدان بؤ

پیشکه وتن له بواری کومه لایه تی و بو اره کانی

تری ژیان دا ◊ **دَمَّگُوتَرِی:** (کان من فلان نهضة

الی کذا) جم و خوئل و هه ولدانی باش هه بوو

له لایه من فلانوه بؤ نه و کاره ◊ **النَّهَاضُ**: که سیک

بهر دموام له سهر ریبازی پیشکه وتن و

به دمه سته یانانی سهر وهری بی ◊ **دَمَّگُوتَرِی:**

(مکان نهاض) شوینتیکی بهرزه ◊ **نَهَطَهُ** بِالرَّمْحِ

نَهَطًا: بهر مپ لئی دا.

نَهَفَ نَهْنًا: سهر سام بوو.

نَهَقَ الْمِیْرَانَ: گویدر یز که می زهری، زمراندی ◊

تَنَاهَكَتِ الْحُمْرُ: گویدر یز که کان تیکرا زمرین ◊ یان

به شوین په کتر دا زمراندیان ◊ **النَّهَاقُ**: په کیک

له و نیسقانه دهر په ریوانه می نازه لی سمداره که

ده که ونه شوینی ریپروی فرمیسی ◊ نه و

شوینه می له قورگی گویدر یز دا زهری لی دیته دهر

◊ **النَّهَقُ**: گیایه که له پیپی (الصلیبیه) در یز

دبه یته وه گه لای پانی هه په، گوله که می و مگوو

گولی روه کی که پر نه ب وایه بهر هه که می خهر ده له و

توویکی وردی هه په و مگوو تووی که پر نه ب وایه و

له و ورد تره و تامی تیزمو دبه ری، ناویکی تری

هه په پیی **دَمَّگُوتَرِی:** (حیر حیر) یان (أیهقان).

نَهَكَ الْأَمْرَ فَلَانًا نَهَكَ وَنَهَاكَتَ كَارْمَكَ فَلَانِي مَانِدو

کردو به سه ریا زال بوو ◊ **دَمَّگُوتَرِی:** (نَهَكَتَ

الْعَمَلَ) نیش کردن له په لو پوی خست ◊ (نَهَكَ

الشَّرَابَ) شهراب له گل و گوی خست ◊ (نَهَكَتَهُ

الْحَمِي) له روزتا له په لو پوی خست.

نَهَكَتِ الشَّيْنُ: زیدم روی کرد له شته که دا، **دَمَّگُوتَرِی:**

(نَهَكَتِ الطَّعَامَ) زوری له خوار دنه که خوار د

ههروا دهگوترئ: (نَهْكَ فِي الطَّعَامِ) ◊ (وَنَهْكَ مِنَ الطَّعَامِ).

نَهْكَ الضَّرْعُ: گوانهكهی زور داجوړاند، زوری جهرمبابه دا.

نَهْكَ عِرْضُ فُلَانٍ: زوری جنیو و هسهی ناشیرین بهفلان گوتن.

نَهْكَ الشَّرْبِ: قوماشهكهی له بهر كرد تا پزاندى هه له بهری كرد.

نَهْكَ نَهَاكَةً: زیدمړهوی كرد له كوكردنهوهی شت دا.
نَهْكَ فُلَانٍ: فلانكهس كزو لاواز بوو. نهخووشی لاوازی كرد.

نَهْكَ بَيْتُ الشَّعْرِ مِنْ بَحْرِ الرَّجْزِ: سبیهکی شیعرهكه لابرا، جهرت كرا ◊ اِنَّهْكَ السُّلْطَانِ عَقِيْبَةً: فهرمانيهوا زیدمړویي كرد له سزادانی دا ◊ اِنَّهْكَ: بهمانا (نَهْكَ) دئ ◊ دهگوترئ: (اِنَّهْكَه الْحَمِي) ◊ اِنَّهْكَ عِرْضُ فُلَانٍ: زیدمړهوی كرد له جنیودان بهفلانكهس و هسهی نابرو بهری ناراسته كرد ◊ اِنَّهْكَ السُّيْنِ: سوکایهتی بهشتهكه كرد ◊ اِنَّهْكَ الْحَرَمَاتِ أَوْ الْمَحْرَمَاتِ: کاری ناشایسته و نهشیاوی نهجم داو سنووره شهرعیهکانی بهزاندن ◊ اِنَّهْكَ حَرَمَةَ اللَّهِ: وادهو پهیمانی شکاند، سنورشکینی كرد ◊ الْمُنْهَكَةُ: نهو شتهی كه مروف هلدمنئ بؤ سنور بهزینی ◊ دهگوترئ: (هَذَا مِنْهَكَةَ لِلْأَعْرَاضِ) نههه مروف هلدمنئ بؤ ناموس شكینی.

النَّهْكَ: زیدمړهوه لههه موو شتیک دا ◊ النَّهْكَ: زیدمړویي كردن له ههرشتیک دابی ◊ جنیو و سوکایهتی پیکردن ◊ جهرتکردن و حمزکردنی سبیهکی شیعره له بهحری رهجهز ◊ النَّهْكَةُ: شوین دست و ناسهوارو پاشماوه ◊ دهگوترئ: (بَدَتْ فِيهِ نَهْكَةُ الْمَرَضِ) دیاردهو ناسهواری

نهخووشیهكهی لهسهر دمركهوت كزو لاوازیی بیومهدیاره ◊ النَّهْرُكُ: نازاو چاونهترس ◊ النَّهْكَ:

توندرپهو زیدمړهوه له كوكردنهوهی ههرشتیک دابی ◊ نازاو چاونهترس لهناده میزادو گیانله بهری تر ◊ شمشیری پرنده ◊ دهگوترئ: (سَيْفُ نَهْكَ) ◊ ههروا ناوه بؤ مروفی رهوشت بهرز.

نَهْلَ نَهْلًا رَمْنَهْلًا: پهكهم پیک، پهكهم قومه ناو و شلهمهنی خواردموه.

نَهْلَ الشَّرْبِ: تینوهكه خواردیهوه تا تیراو بوو ◊ شهرا بخورموهكه تامر بوو خواردیهوه ◊ اَنْهَلَّ دَابَّتُهُ: پهكهم وجهبه ناوی دا به ولاخهكهی ◊ اَنْهَلَّ زَرْعُهُ: پهكهم ناودیری كشت و كالهكهی كرد ◊ اَنْهَلَّ الْعَطْشَانُ: تینوهكهی ناودا تا تیراو بوو.

اَنْهَلَّ فُلَانًا: رقی فلانكهسی ههلساند ◊ دهگوترئ: (اَنْهَلُّوا الْقَنَامَ مِنْ عَدُوْمِهِمْ) شمشیریان له دوژمنهگانیان ناودان، دوژمنیان له خوین دا گهوزاند ◊ الْمِنْهَالُ: كهسك زور ولاخ ناوبدا ◊ پیاوی سهخی و دست و دل فراوان ◊ گور ◊ الْمِنْهَلُ: شوینی ناوخواردنهوهی نازهلو ولاخ ◊ دویلاو ◊ خانو کاروانسهره كهلهچولهوانی دا بیو کاروانچی بیکهنه هوناغی خوینان بؤ پشودان و شهو تیدا مانهوه، لهه پومه كهناوی خواردنهوهی تیدا دست دهكوهی ◊ النَّهْلَةُ: حوشریک بیو بچ بوسهر دویلاو و شوینی ناو خواردنهوه ◊ دهگوترئ: (إِبِلٌ نَوَاهِلٌ) حوشری برسی ◊ النَّهْلَانُ: ناو خورموه ◊ النَّهْلَةُ: دهگوترئ: (مَا سَقَى إِلَّا نَهْلَةً) پهك جار ناوی خواردموه.

نَهْمَ الْأَسَدُ وَالْفِيلُ نَهِيماً: شیرمه که نهراندی هیلمکه
نهراندی ◊ نَهَمَتِ اللَّيْثُ: مهنجه لکه که قلبه قلبی
بیکهوت و کهوته کولین.

نَهَمَ فُلانٌ: فلانکس ترؤی کرد، دهنگی دا.

نَهَمَ الدَّابَّةَ نَهْماً وَنَهِيماً: ولاخه کهی دمنگ دا
بوونهوی خیرا برؤا.

نَهِمَ فِي الشَّيْءِ نَهْماً وَنَهَامَةً: زؤری حمز له شته که
بوو تامه زؤوی بوو ◊ دمگوتری: (نَهِمَ فِي الطَّعَامِ
وَنَهِمَ فِي الْعِلْمِ فَهُوَ نَهِيمٌ وَنَهِيمٌ).

نَهِمَ بِالشَّيْءِ: خوی به شته کهوه گرت نالودمی بوو ◊
(فهر منهزم) ◊ الْمَنْهَامُ: ولاغیک به دمنگدان
رپهرئی و برؤا یان بگهریته وه ◊ الْمَنْهَمَةُ: دیرو
کمنیشته، یان شوینی کؤبونه وهی ربه نه کان ◊
الْمَنْهَمُومُ: که سیک نالودمی شتیک بی ◊ خو
به شتیکه وه بگری ◊ که سیک مری بی له خواردن و
هناسهی بو هه نه هیته وه ◊ التُّهَامُ: ناسنگر،
دارتاش ◊ قه لهرمش ◊ التُّهَامِيُّ: خاومنی
که نیشته ◊ التُّهْمَةُ: پیداویستی ◊ حه زکردن
لمشتیک ◊ التُّهَامُ: ریگی ناسان ◊ تَهْنَةٌ فَلاناً عَنِ
الشَّيْءِ: فلانکسی لهو شته مهنع کردو دهری
کرد ◊ تَهْنَةُ الدَّابَّةِ: دمنگی ولاخه کهی دا بوونهوی
بگهریته وه، نه وهی بؤی چو بوو وازی لی بینن و
نهیکا ◊ تَهْنَةُ الثَّوْبِ: قوماشه کهی ته نک جنی ◊
التُّهْنَةُ: قوماشی ته نک جنراو.

نَهْوُ الرَّجُلُ نَهْوَاً: بپاومه که گیشته نه وپهری
ناقله مهندی ◊ (فهر نهی).

نَهِيَ الشَّيْءَ نَهْياً: شته کهی گیشتن ◊ نَهِيَ إِلَيْهِ
الْمَثْلُ: نمونه و میساله کهی بیکهیی.

نَهِيَ عَنِ الشَّيْءِ: نهی لی کرد له شته که وتی، نهو
شته مه که.

نَهِيَ اللَّهُ عَنِ كَذَا: خودا نهی لهو شته کردو وه
حهرامی کردو وه.

نَهِيَ مِنَ الشَّيْءِ نَهْياً: بهو شتهی لی و مرگرت
کیفایه تی کرد ◊ دمگوتری: (نَهِيَ فُلانٌ مِنَ
اللَّحْمِ) فلانکس له گوشته که تیرو تهسهل بوو
◊ انهی فلان: فلانکس چو وه شوینیک ناو
لیه وه نهرؤا ◊ چو وه ناو زکاو وه ◊ انهی من
الشَّيْءِ: نه وهی له شته که دمستی کهوت بهسی
بوو ◊ دمگوتری: (انهی فلان من اللحم) فلان
له خواردن گوشت مریبو ◊ انهی عَنِ الشَّيْءِ:
وازی له شته که هینا ◊ انهی الشَّيْءِ: شته کهی
که یانده شوینی خوی ◊ انهیتُ إِلَيْهِ الْخَبْرُ:
هه واله کهم بیکه یانند ◊ نهی فلاناً عَنِ الشَّيْءِ:
فلانکسی له شته که مهنع کرد ◊ انهیتُ الشَّيْءِ:
شته که گیشته کؤتایی ◊ دمشگوتری: (انهی
إِلَيْهِ الْخَبْرُ وانتهی الیه المثل وانتهی بنا المسیر الی
مرضع کذا) ◊ انهیتُ عَنِ الشَّيْءِ: وازی له شته که
هینا ◊ دمگوتری: (انهی العاصی) یاخی بو وه که
وازی له تاوان هینا ◊ تناهى الشَّيْءِ: شته که
گیشته کؤتایی ◊ دمگوتری: (تناهى الخطبُ)
کارسات و به لاکه گیشته نه وپهری ناخؤشی ◊
تناهى الماءُ: ناوه که لمزلکاو مه دا وستا ◊ تناهى
عَنِ الشَّيْءِ: وازی له شته که هینا ◊ تناهى القومِ
عَنِ الْمُنْكَرِ: خه لکه که ههن دیکیان نه هیان له
ههن دیکیان کرد که کاری خراپه نه انجام نه دن
◊ استنهی فلاناً: به فلانکسی گوت وازیینه ◊
استنهی فلاناً من فلان: فلانکسی راسپارد
به فلان بلن: وازیینن ◊ التَّنْهَاءُ: نهو شوینهی
له مبهرمو بهری شیو ناومه کی بگاتن ◊ التَّنْهَاءُ:
نهو شتهی بهری لافاوی پن دمگری له گل و
بهردو شتی وا ◊ التَّنْهِيَةُ: به مانا (التَّنْهَاءُ) دئ ◊

رَاسْتَانُ ۵ النُّهْيَةُ: كُوتَايِي شَت وَ نِيهَابِهَتِي ۵
 نَهَقَهُو گَرِي و بَانَابِيهَك لِهَسَمَر سَنَك بِي
 نَهَيَلِي حَمْبَلِهَكِي دَامَالْدَرِي ۵ عَهَقَل وَ نَاوَمَز ۵
 النُّهْيِي: كِهَسِيك لِهَقَهَلِهَوِي دَا بِيكَاتِه نِهَوِيهَرِي
 قَهَلِهَوِي ۵ دِهَكُوتَرِي: (رَجَل نِهْيِي وَ أَمْرَأَةٌ نِهْيَةُ) ۵
 دِهَشَكُوتَرِي: (فَلَان نِهْيِي فَلَان) فَلَانَكِهَس نِهِي
 دِهَكَا لِهَفَلَان وَ نَاهِيَلِي فَلَان كَارِبَكَا.

فَام النُّجْمُ نَوَاءُ وَ تَنَوَاءُ: نِهَسْتِيرِه لِهَخُورَنَاوَا نَاوَا بُوو
 لِهَهَمَان كَات دَا لِهَخُورَهَلَات نِهَسْتِيرِهِيهَكِي تَر
 هَهَلَات.

فَام بِحَمَلِه: بَهزَهَمَت لِهَزِير بَارْمَكِي دَا رَاسْت
 بُووه ۵ يَان بَارْمَكِي قُورَس بُوو نِهِيَتَوَانِي
 بِهَبَارْمَكِهِيهَوِه بِرُوو وَ كِهَوَت.

فَام بِه الحِمْلُ: كُوز وَ بَارْمَكِه گِرَان بُوو چِهَمَانْدِي ۵
 بَهزَهَمَت بُوِي هِهَلِكِرَا ۵ دِهَشَكُوتَرِي: (نَاء
 الحِمْلُ حَامِلَةٌ) بَارْمَكِه هِهَلِكِرْمَكِي چِهَمَانْدُو
 مَانْدُوِي كِرْد ۵ أُنَاءَتِ السَّمَاءُ: نَاسْمَان هِهَوُر
 دَايِبُووشِي ۵ أَنَاءُ فَلَاتَا: فَلَانَكِهَسِي رَاپِهَرَانْد ۵ أَنَاءُ
 الحِمْلُ حَامِلَةٌ: بَارُو كُوزَهَكِه هِهَلِكِرْمَكِي مَانْدُو
 كِرْد ۵ أُنُوَاتِ السَّمَاءُ: نَاسْمَان هِهَوُر دَايِبُووشِي ۵
 نَارَاؤُ: شَانَاَزِي بِهَسَهَرْدَا كِرْد ۵ إِسْتِنَاءُ النُّجْمُ:
 نِهَسْتِيرْمَكِه نَاوَابُوو.

إِسْتِنَاءُ فَلَاتَا: دَاوَاي بِهَخَشَش وَ يَارْمَهَتِي فَلَانَكِهَسِي
 كِرْد ۵ الْأَثْرَاءُ: شَارْمَزَاو لِيَزَان لِهَكِهَش وَ هِهَوَادَا ۵
 الثُّرَاءُ: دِهَكُوتَرِي: (فَلَان نُوءُهُ مُتَخَاذِل) فَلَانَكِهَس
 رَاپِسَانِهَكِي سَسْت وَ تِهْمِبِهَلَانِهِيه ۵ نِهَسْتِيرْمَكِه
 بِهَرْمُو نَاوَابُوون دِهَرُوَا ۵ بَارَانِي بِهَخُورَهَم وَ
 لِيَزْمِه ۵ بِهَخَشَش وَ عَهَطَا.

فَاب الشُّنْيُ نُونِيَا: شَتِهَكِه نَزِيك بُووه.

نَاب الِ الشُّنْيُ: گِهَرَاپِهَوِه بُو شَتِهَكِه، خُوِي بِه
 شَتِهَكِهَوِه گِرْت ۵ دِهَكُوتَرِي: (نَاب النُّحْلُ الِ

النُّهْيُ: نِهَو كَارُو كِرْدِهَوَانِهِي نِهَهِيَان لِي دِهَكُرِي
 ۵ الْمُنْهَاءُ: نَامَانِج وَ نَاكَام ۵ دِهَكُوتَرِي: (الْمُرْت مَنهَاءُ
 النَّاسِ) مِرْدَن سِهَرْمَنْجَامِي هِهَمُوو كِهَسِيكِه ۵
 (النُّهْيُ) نَامَانِج وَ نَاكَام ۵ النَّاهِي: تِيرُو تِهَسَهَل وَ
 تِيرِنَاو ۵ دِهَكُوتَرِي: (رَجَل نَاهِيَك مَن رَجَل)
 بِيَاوِيكِه كِيَفَايَهَتِي تُوْدِهَكَاو بِيُوِيَسْتَت بِهَكِهَسِي
 تَر نِيِه ۵ النَّاهِيه: دِهَكُوتَرِي: (إِمْرَأَةٌ نَاهِيَك مَن
 إِمْرَأَةً) نَاهَرْمَتِيكِه گِهِيَشْتُوْتِه نِهَوِيهَرِي رَهَنْگَزِنِي وَ
 بِيُوِيَسْتَت بِهَزْنِي تَر نِيِه ۵ النُّهَاءُ: نَاكَامِي شَت ۵
 كُوتَايِي وَ نِهَوِيهَرِي شَت ۵ دِهَكُوتَرِي: (بَلَّغَ الحِطْبُ
 نِهَاءَةً) نَاخُوشِي وَ بِهَلَايِهَكِه گِهِيَشْتُوْتِه نِهَوِيهَرِي
 ۵ النُّهَاءُ مَن النَّهَارِ وَ المَاءِ: بِهَرَزَبُوونِهَوِي خُور
 رُوِيَشْتِنِي بِهَرْمُو نَاوَابُوون ۵ بِهَرَزَبُوونِهَوِي نَاو
 ۵ نِهَنْدَازِه ۵ دِهَكُوتَرِي: (هَم نِهَاءُ مَائَةٍ) نِهَوَانِه
 نِهَنْدَازِهِي سَهَد دِهَبِن ۵ بِيچُوكَرْتَرِن بِهَنْدَاوِي نَاو ۵
 النُّهَاءُ: بِهَرْدِيكِي سِيبِيِه لِهَرُوخَام نِهَرْمَرْتِه،
 وَ مَكُوو تِهْمَابَشِرُو شَتِي وََا وَابِه ۵ النُّهَاءُ: مِيرُو ۵
 دِهَشَكُوتَرِي: (نَفْسُ نِهَاءَةٍ عَنُ الشُّنْيِ) نِهْمَفْسِيكِي
 نِهِي كِهَرِه لِهَو شَتِه ۵ النُّهَائِيه: كُوتَايِي شَت ۵
 سَنُورِي خَانُو ۵ عَهَقَل وَ نَاوَمَز ۵ تِهَخْتِهَدَار
 كِهَبَارُوشتِي وَاي دِهَخَرِيْتِه سَهَر بُوگُوَسْتَنِهَوِه
 بِهِنَاو نَاوَدَا ۵ النُّهْسُرُ: پِيچِهَوَانِهِي شَت ۵
 دِهَكُوتَرِي: (هَر نُهْرُ عَنُ المَنكِر) نِهَو نِهِي دِهَكَا لِه
 خِرَابِهَكَارِي وَ فِهَرْمَان دِهَكَا بِهچَاكِه ۵ النُّهْيِي:
 كُوزِي (النُّهْيَةُ) بِهَمَانَا عَهَقَل وَ نَاوَمَز دِي ۵ النُّهْيِي:
 دَاوَاي وَ زِهَيِنَان لِهَشَت ۵ بِهَلَاي نِهَحُوِيِهِيه_Kَانِهَوِه
 بَرِيْتِيِه لِه فِهَرْمَانَكِرْدَن بِهَوَازِهَيِنَان لِهَكَارِيك
 بِهَهَوِي بِهَكَارِهَيِنَانِي پِيْتِي (لَا) وَ فِهِيْعَلِي
 مَوْضَارِيْعِي مِهَجَزُوم ۵ النُّهْيِي: شُوِيْنِيَك
 كِهَبِهَرِيهَسْتِي نَاوِي هِهَبِن وَ نِهْمِهَيَلِي نَاوِهَكِهِي
 سَهَرِيْرِيْز بَكَا ۵ زَلَكَاو وَ گِهَرَاو ۵ النُّهْيِي: كِهَسِيك
 بِيكَاتِه نِهَوِيهَرِي رَادِرُوسْتِي وَ بِيرُو بُوچُونِي

الخلايا) همروا دمگوتري: (ناب الى الله)
 گمرايهوه بۆلای خوداو تۆبهي کرد.
نَاب عنه نابة: چۆوه جيگای نهو و لهجياتي نهو
 کاری کرد نيش و کاری ههئسوپاند ◊ بۆوه
 نوينهري نهو ◊ **اناب** فلان الى الشين: فلانكس
 چهند جاريك بۆ شتهكه گمرايهوه ◊ **اناب** الى
 الله: گمرايهوه بۆلای خودا ◊ دمگوتري: (أتاني
 فلان فما أثبت اليه) فلانكس هات بۆلام
 بيشوازي خۆشهويستانهوه گهرمه نې نهکرد ◊
اناب فلاناً عنه في كذا: فلانكسي کرد
 بهنوينهرو جيگري خۆي لهوشتهدا ◊ **ناويه** في
 الشين والامر: هاوکاری و تۆبهي لهگهئدا کرد
 لهئيشهگهدا.
نويه: نۆبهي خۆي بۆ ديارى کرد ◊ **إنتابه** امر:
 کاریکی گهورهي نې رودرا، بهلايهکی بۆهات ◊
نوب صديقه: جار دواچار چو بۆلای
 برادرمهگهي و سهردانی کرد ◊ دمگوتري: (فلان
 يتابنا) فلانكس سهرمان نې دمدا ◊ (السباع
 تناب المنهل) درنده دهچنه سمر دويلاو و
 شويني ناوخواردنهوهي نازهئهكان ◊ **تنارب**
الامر: چهند جاريك بهشوين يهگدا نهوکاری
 له نهستو گرت ◊ **تنارب القوم الشين**: خهئكهكه
 بهنۆبه شتهكهپان لهناو خۆيان بهش کرد،
 ههموويان بهنۆره و همرکسه بهنهندازهي خۆي
 هاوکاری دمكا ◊ دمگوتري: (تناوبا الماء، وتناوبا
 الغمل) ◊ **تنارب الهموم** فلاناً: بهلاو ناخۆشي
 يهك لهدوی يهك يهخهپان گرت ◊ **إسنتابه**:
 کرديه نوينهري خۆي ◊ **المنتاب**: ديدمنيكر،
 شتيكي موباح بهنۆره نهنجامي بدهي ◊ **المنيب**:
 بارانی زور ◊ **النائب**: جيگر، كهسيك لهشويني
 يهكيكي تر كار نهنجام بدا ◊ **النائبه**: بهلاو
 كارسات ◊ دمگوتري: (حُمى نابة) لهرزوتايهكه

ههموو پۆزئي دمگمپتهوه بۆ نهخۆشهكه ◊
النويه: نۆبه ◊ دمگوتري: (جاءت نوبته) نۆرهي
 هات ◊ بهلاو كارسات ◊ حالهتي ناخۆش نهماز
 ◊ بهلاو كارسات ◊ دمگوتري: (إعترته نوبه
 عصبية، أو نوبه الجنون) ماوميهكي تورمبووني
 بهسهردا هات، ماوميهكي شينت بوو ◊ همروا
 وشهي (التوبه) بهمانا (ههل و فرسعت) دئ ◊
 دمگوتري: (اصبح لانبوبه له) فرسعت و ههلي
 لهكيس چوون ◊ **كؤمهئيك** نادهميزادن ◊ **النويه**:
 بهلاو كارسات ◊ **كؤمهئيك** نادهميزادن
 بهتاكهكهپان دمگوتري: (نوي) (بلاد النوبه)
 زيدونيشتماني نهو تاقمه نادهميزاديه كه
 دمكهويته بهشي باشوري ميصر ◊ **النبايه**:
 دستهيهكي دادومريبه لهجياتي ستهم ليكراو
 داوا لهسهر ستهمكارو تاوانبارو تۆمهتبار
 دمخاته رو خۆبهخشانه دمبيته خاومن داوا.
نات نوتاً: لاره لاري بوو لهبهرين هيئزي پان
 بههوي ومنهوزومه ◊ **النوتسه**: دمفتهري
 تيبينيينيگان: دمفتهروكيكه مروؤ ههندئ
 تيبينيني و ورده حيسابي تيدا تۆمار دمكا ◊
النوتي: كهشتيهوان كه لهناو دمريادا كاروباري
 كهشتيهيهكه بهرپوه دمبا.
ناج نوجاً: كردموهكي خۆي نيشاني خهئك دا ◊
النوجه: گيزهئوكة ◊ **ناحت الحماة نوحاً**: كؤترمهكه
 خوئيندي ◊ **ناحت المرأة على الميت**: نافرتهكه
 شين و شهپۆري لهسهر مردووهكه گيپراو وايه
 شيرپو واوميلاي بۆ كردو بهسۆزومه بۆي گريا ◊
ناوحه: بهرامبهري وهستا ◊ دمگوتري: (داره
 تسارح داري) خانوهكهي بهرامبهر خانوهكهي
 منه ◊ **تسارح الشيطان**: دووشتهكه بهرامبهر
 يهكتر بوون ◊ **تسارح الرياح**: رېشهبايهكه بههيز
 بوو ◊ بايهكه دميك سهبايوو، چهليئك باي

تَنْوَرُ الْفُصْنُ: لقه‌دره‌خته‌که شه‌گایه‌وه، هه‌ژا، رازا ۵
نُورًا: برپوانه ماده‌ی (نَدَا) ۵ نُورَل: برپوانه ماده‌ی
(نَدَل).

فَاوَرُ نُورًا: روناکی کرده‌وه، له‌ناسؤ‌دمرکه‌وت، جوان
بوو ۵ نارت الفِئْتَةُ: فیتنه‌و ناشوب به‌ریابوو

فَاوَرُ فُلَان: فلانکس تئ شکا، هه‌لات ۵ نارت المرآة
من الشیب: ناهرت له‌ترسی له‌ترسی پیری هه‌له‌هات خو
له‌پیری ده‌شاریته‌وه.

فَاوَرُ فُلَان: فلانکس قاچاندی، هه‌لات.

فَاوَرُ الشَّيْئِ: نیشانه‌ی تایه‌متی له‌سمر شته‌که دانا ۵
ده‌گوتری: (نار السلعة) نارمی تایه‌متی خسته
سهر کالاکه ۵ (نار النار من بعید) ناگره‌که
له‌دووومه بیندرا ۵ (نار فلاناً) فلانکسی
ترساند ۵ اَنَارَ: روناکی کرده‌وه ۵ ده‌گوتری: (أنا
الشجر) دره‌خته‌که پشکوت و گولی کرد ۵
گوله‌کانی دمرکه‌وتن ۵ ده‌گوتری: (أنا النبات)
رومه‌که‌که رپواو گه‌شهی کردو خو‌ی نارایش دا ۵
أنازَ فلان: فلانکس رو‌خساری گه‌شایه‌وه
رپنگی جوان بوو ۵ اَنَارَ المکان: شوینه‌که‌ی
رپوناک کرده‌وه ۵ اَنَارَ الأُمَر: کاره‌که‌ی
رپونکرده‌وه ناشکرای کرد ۵ اَنَارَ الظَّيْ: ناسکه‌که‌ی
ته‌راند ۵ نَارَ فُلَانًا: جنیوی به‌فلان
دا ۵ نَسْرًا: رپوناکی دا، رپوناکی کرده‌وه ۵
ده‌گوتری: (نَوَّرَ المکان) شوینه‌که‌ی رپوناک بوو ۵
نَسْرًا الصَّبْحُ: به‌یانی گزنگی داو رپوناک بوو
رپوناکایی به‌یانی له‌ناسؤ‌دمرکه‌وت ۵ نَوَّرَ الشَّجَرَ:
دره‌خته‌که‌ی گولی کرد ۵ نَوَّرَ النبات: رومه‌که‌که
به‌یگی و دمرکه‌وت ۵ نَوَّرَ الثَّمَرُ: میومه‌که‌ی
تئیدا خولقا ۵ نَوَّرَ علی فلان: فلانکسی شارمزا
کردو کاریکی بوو رپون کرده‌وه ۵ سه‌ری لی
شیتواندو جه‌واشه‌کاری له‌گه‌ل دا نه‌نجام دا ۵

دمبور بوو، کاتیکیش بای شه‌مال بوو،
وه‌ختیکیش بای جه‌نوب بوو ۵ تَنْوَرُ الشَّيْئِ:
شته‌که‌ی جولابه‌وه‌وو شو‌رپووه ۵ اِسْتَنَاحُ فُلَان:
فلانکس هینه‌به‌سؤز گریا که‌سانی تری
هینایه‌ گریان ۵ اِسْتَنَاحُ الذَّيْبُ: گورگه‌که
لوراندی ۵ اِسْتَنَاحُ فُلَانًا: فلانکسی گریاند ۵
المناحة: شین و شه‌پۆر ۵ شوینی واومیلوا و شین و
شه‌پۆر ۵ ده‌گوتری: (کنا فی مناحة فلان) ۵ هه‌روا
ناوه بوو دیمه‌نیک ناهرت کو‌بینه‌وه‌وو به‌سؤز
شین و شه‌پۆر بگی‌رن ۵ التَّوْرُحُ: که‌سینک زور
شین و شه‌پۆر بگی‌ری ۵ بوو مینه‌به‌ده‌گوتری:
(تَوْرَاحَة).

أناخ بالمكان: له‌شوینه‌که‌ی مایه‌وه ۵ أناخ به‌البلاء
والسُر: به‌لاو زئیده‌سته‌یی په‌خه‌ی گرتووه‌وو
له‌کوولی نابینه‌وه ۵ أناخ الجَمَلُ: حوشره‌که‌ی بیخ
دا ۵ ده‌گوتری: (أناخ بفلان حاجته) هانای بوو
فلانکس برد پئیداو‌یستییه‌کانی بوو جیبه‌جی
بکا ۵ تَوْرُحُ البعیه: حوشره‌که‌ی بیخ دا ۵
ده‌گوتری: (تَوْرُحُ الله الأرضَ طرِوقهً للماء) خودا
زموی والی کردووه توانای نه‌وه‌وه‌وو ناومی
هه‌بی ۵ تَنْوَرُ الجَمَلُ: حوشره‌که‌ی بیخی خوارد
(بالکوه‌وت) ۵ تَنْوَرُ الجَمَلُ الناقه: حوشره‌ی نیرمه‌که
مینه‌که‌ی که‌ل دا ۵ اِسْتَنَاحُ: بیخی خوارد ۵
المنأخ: شوینی بیخ‌دانی حوشر (ناغه‌له‌ حوشر)
۵ شوینی مانه‌وه ۵ ده‌گوتری: (هذا مناخ سرء)
نه‌مه شوینیکی خرابه‌بوو تئیدا مانه‌وه ۵
به‌که‌لکی نیشه‌جی بوون نایه ۵ مناخ البلاد:
باری که‌شو و هه‌وای ولات ۵ النائخه: زموی دوور
۵ التَّوْرُحَةُ: مانه‌وه‌وو نیشه‌جی بوون.

فَاوَرُ نُورًا: له‌بمر خه‌وه‌هاتن و هه‌منؤز بردن
لاره‌لاریه‌متی.

فَاوَرُ فُلَان: فلانکس سه‌ری باداو شانی هه‌له‌هاتکاند.

(النيرة) دئ ◊ دوژمانیه‌تی و کینه و رقی نواسینه
 ◊ دمشگوترئ: (أطفأ نائرة الحرب) شهر و ناگری
 شهری گوزاندهوه.
 النَّارُ: ناگر: عونصورتیکی کاریگه‌ره، روناکایی و
 گهرمی و بئیسهی ههیه ◊ دمشگوترئ: (إستضاء
 بناره) پاو بؤچونی نهوی و مرگرت و بهیرموی
 کرد ◊ همروا دمشگوترئ: (أوقد نار الحرب) شهری
 هه‌لگیرساندو ناگری شهری خوشکرد ◊ النَّوَارُ:
 ناهرمتیک خو له شوینی گومانای و کاری
 گومانای بباریزئ ◊ النورانية: بهمانا (النور)
 دئ ◊ النَّوْرُ: گولی سپی ◊ النَّوْرُ: روناکایی و
 رۆشنایی پرشنگ ◊ نهوی شت به‌دیار ده‌خاو
 وایان ئی دمکا چاو بیان بینئ ◊ قهدو بالای
 جوانی پوهک و دریزئ ◊
 النَّوْرُ: خه‌رات و دۆم بیروانه مادهی (عَجْر) ◊ النَّوْرَةُ:

نیشانه ◊ به‌ردی کلسی ◊ به‌رده تسنه ◊
 تیکه‌له‌یه‌ک له‌خوینی کالیسیۆم و باریۆن که
 ده‌کرینه دهرمانی موو لابردن و شتی وا ◊
 النَّوَارُ: گول ◊ تاکه‌که‌ی (نورارة) ◊ النَّوْر من
 النساء: ناهرمتی سرک و خو‌باریز له‌شوینی
 گومانای، کاری گومانای ◊ همروا ناوه بؤ نهو
 به‌زو پیوو دهرمانی خالی کوتراوی پی سه‌وز
 ده‌کری ◊ دوکه‌لی پیو ◊ النَّيْرُ: روناککه‌روه ◊
 پوخساری جوان و گه‌شه‌دار.

نورج: پاش و پیشی کرد، دهمیک بؤ دواوه و دهمیک
 بؤ پیشه‌وه ◊ (نورج في الكلام) له
 فه‌سکرده‌که‌ی دا مینگه مینگی کردو شته‌که‌ی
 رون نه‌کردوه ◊ النَّوْرُج: جه‌نجه‌ر (نامیزی
 کرشه گیرکردن بؤ کردنی به‌کاو دواپی
 جیاکردنه‌وه‌ی دانه‌ویله‌که له‌کاپه‌که به‌هوی
 شه‌نه‌و شتی وا) ◊ نَوْرَج: که‌وته مانگی
 نه‌ورۆزموه ◊ ناهه‌نگی جه‌زنی نه‌ورۆزی گیرا ◊

نور المصباح: جیراکی هه‌لکرد ◊ نور الأمر:
 کارمه‌کی ناشکرا کرد، رونی کردموه ◊ نور الله
 قلبه: خودا فلانکه‌سی شارمزا کرد بؤ‌حه‌ق و
 هیدایه‌تی دا ◊ نور الجلد: پیسته‌که‌ی به‌دار و
 سواخ دا ◊ داری له پیسته‌که هه‌لسو ◊ تَنوْر
 النَّار: له‌ناگرکه ورد بؤوه، شوینی پی
 دهرخستن و کون و که‌له‌به‌ری پی دۆزینه‌وه ◊
 جوو بؤ‌لای ناگرکه ◊ تَنوْر الرجل: سه‌یری
 بیامه‌کی کرد: که روناکی ناگر لی دابوو به‌لام
 بیامه‌که نه‌می نه‌بینئ ◊ إستنار: روناکی دا،
 دمشگوترئ: (إستنار الثعب): گهل و نه‌ته‌وه
 رۆشن‌بیریوون ◊ إستنار به: روناکایی ئی و مرگرت
 ◊ إستنار علیه: به‌سه‌ری دا زال بوو زه‌قه‌ری پی
 برد ◊ الأنور: (اسم تفضيل) به‌مانا له و روناکتره،
 ناشکراتره.

التنوير: کاتی کازیوهی به‌رمبه‌یان دمشگوترئ: (صلي
 الصبح في التنوير) له‌کاتی روناکبوونی کازیوهی
 به‌یان دا نو‌یزئ به‌یانی کرد ◊ المنار: شوینی
 روناکی ◊ نیشانه‌یه‌که دادنه‌رئ له‌نیوان دوو
 زه‌وی و شتی وادا بؤ جیاکردنه‌وه‌ی سنورمه‌کانیان
 ◊ نیشانه‌و علامه‌تی رینگا ◊ المنارة: بیروانه
 مادهی (منارة) له‌پیتی (مب) دا ◊ المنارة: مؤمی
 داگیرساو ◊ مناره‌ی مرگه‌وت و شتی وا ◊ نهو
 نیشانانه‌ی له‌به‌ندهرمه‌کان دا دادنه‌رئ بؤ
 شارمه‌زاییکردنی که‌شتی و ریبوارانی ناو دهریا ◊
 المنور: په‌نجه‌رمه ده‌لاقه‌ی بجوک که روناکییان
 ئی بیته ناو خانو و شتی واوه ◊ به‌تالاییه‌که
 له‌قه‌راخ خانوو یان له‌هه‌لاش و سه‌هقی دا
 ده‌هیلدزیته‌وه بؤنه‌وه‌ی روناکایی بدا
 به‌زورمه‌کان و هه‌ویان لیوه هاتوجۆ بکا ◊ المنير:
 تیشک هاویز، روناکیدهر ◊ ناشکراو رون ◊
 النائي: به‌مانا (المنير) دئ ◊ النَّائِرَةُ: به‌مانا

فاش فلان نرُشا: فلانكەس رۆيشت ۵ پەلەى كرد
له راپەرىن دا خىرا راپسكوت.

فاش بالشى: بەيوست بوو بەشتەكەوه.

فاش الشى: داواى شتەكەى كرد ۵ هەلى گرتو
برى، دەگوترى: (ناشە بىدە) بەدەستى هەلى
گرت، دەستى داپە.

فاش فلانا: بەسمرو پىشى نامازەى بۆ كرد، سەرى
بۆ بادا پىشى بۆ هەلتهكاند.

فاش فلانا بالشى: شتەكەى دا بەفلان يان
فلانكەسى بەشتەكە هەنگاوت ۵ شتەكەى
لەفلانكەس دا ۵ ناروش الشى: شتەكەى تىكەلاو
كرد ۵ ناروش فلانا: پىش ئەومى شەرى لەگەل
بكا هيزى فلانكەسى بەتاقى كردهوه ۵
دەگوترى: (ناروشت العدرؤ مقدمۃ الجىش)
پىشەتاي سوپاكە لەگەل دوزمن دا كەوتە
شەرمەوه ۵ إنتاش الشى: شتەكەى بەگورجى
هەلگرت ۵ دەرى هینا رزگارى كرد ۵ دەگوترى:
(إنتاشى فلان من الملكة) فلانكەس لەتىداچون
رزگارى كرد ۵ تناوش القوم فى القتال: خەلكەكە
دوراودوور هەندىك تەقەيان لەپەكتى كرددو
لەپەك نزيك نەبوونەوه ۵ تئوش يە بالندىل:
بەدەستەسپ دەستى سەپەوه بۆنەومى چەورى و
شتى واى پىۆە نەمىنى ۵ التوش: بەهيز.

فاسى نرُسا رنُسانا: هەلساوا راپكرد، جولاپەوه و
هەلات.

فاسى الفرس: ئەسپەكە چەموشانە سەرى هەلپرى
۵ دەگوترى: (فلان ما يقدر على أن يروح)
فلانكەس ناتوانى پەلامارى شتىك بەدا.

فاسى عَن الأمر أو عَن زميلك: لەكارەكەى يان
لەبرادەرەكەسى دواكەوت.

نورُز فلانا: ديارى جەزنى نەورۆزى بۆ
فلانكەس نارد ۵ التورُز (يان) النهمز: رۆزى
نوئ، بەكەم رۆزى سالى خۆرى ئىرانسى و
كوردىبە: كەرىكەوتى بىستو يەكى مانگى نازار
دەكاو سەرمتاي و مرزى بەهارة ۵ پىرەمىرد
دەلن:

نەم رۆزى سالى تازىيە نەورۆزە هاتەوه

جەزنىكى كۆنى كورده بەخۆشى و بەهاتەوه.

فاسى الشى نرُسا رنُسانا: شتەكە كەوتە
لەرىنەوهو جەم و جۆل و هاتو جۆ ۵ دەگوترى:
(ناست الذؤابة) لكى مېزەرمەكە لەرپەوه ۵ (ناس
الفصنُ الدقيق) لەقە بارىكەكەى درختەكە
لەرىمەوه ۵ (القرطُ ينوس فى الأذن) گوارە لەگوى
دا دەلەرىتەوه. ۵ ناس الإبل: حوشترەكەى
لېخورى ۵ اناسه: خستىە جەم و جۆل ۵
لەراندىپەوه ۵ نوس الثمر: خورماكە لاپەكى رەش
بوو ۵ نوس بالمكان: لەشوينەكە ماپەوه ۵ تئوس
الشى: بەمانا (ناس) دئ ۵ دەگوترى: (تئوس
الفصنُ الدقيق) لەقە بارىكەكانى درەختەكە
لەرىنەوه ۵ الناس: نادەمىزاد، گرۆهى نادەمىزاد
۵ وادەبى مەبەست لەو وشەپە نادەمىزادى
عاقل و ريزدارە ۵ التاروس: صندوفىكە لەدارو
تەختە دروست دەكرى مەسىحەكان مردوى
تېدەخەن ۵ هەرومەها ناوه بۆ گۆرستانى
مەسىحەكان ۵ التراس: ئەومى هەلەدەواسرى و
شۆر دەبىتەوه لەشىومى داوه دەزو و شتى وا
لەهەلاشەوه بەهوى دوگەلى ناومالەوه ۵
دەگوترى: (أزلُ نواس الدخان) ريشۆلە
شۆر بۆومەكانى هەلاشەكە لاپەرە ۵ نواس
العنكبوت: تەونى جالجالۆكە ۵ التواسى:
لەرزۆك و شلو شىواو.

فَاصٍ لِلْحَرَكَةِ: خَوَى نَامَادَه كَرْد بُو رَوِيشْتَن.

فَاصٍ إِلَيْهِ: بُوَى رَاهِپَرِي ۵ پَهَنای بُو بَرِد.

فَاصٍ الشَّيْئِ: شْتَهَكَهی رَا تَه كَانَد هَه وُلَى بُو شْتَهَكَه

دا. ۵ فَاصٍ فَلَانًا: پَيش فَلَانَكَهس كَه وِت ۵ أَنَا صَ

الشَّيْئِ: شْتَهَكَهی وِيسْت و هَه وُلَى بُو دَا ۵

بَه رَپَرِي بَرِد ۵ أَنَا صَ الرَّتَدَ: سِينَكَه كَهی لَه قَانَد و

بَای دَا بُو تَه وِی دَه رِی بَينِي ۵ نَارَصَه: رَا كَيشِي

كَرْد، بُو لَای خَوَى هِينَاي ۵ إِنْتَا صَت الشَّمْسُ: خَوَر

نَا وَا بُو و ۵ إِنْتَا صَ الفَرَسُ، تَه سَه كَه كَه وِتَه جَم و

جَوَل ۵ إِنْتَا صَ فَلَان: فَلَانَكَهس سَه رِی بُو لَه قَانَد

۵ إِنْتَا صَ عَنَه: لَئِي دَوَا كَه وِت ۵ إِنْتَا صَ الشَّيْئِ:

شْتَهَكَهی جَوَلَانَد ۵ إِنْتَا صَ فَلَانًا: فَلَانَكَهسِي

خَسْتَه كَه رِ جَو وِه زَپَر بَالِيَه وِه بُو تَه وِی كَارِي

پَپُو يَسْتِي خَوَى تَه نَجَام بَدَا ۵ المَنَاصُ: پَه نَا و

پَه نَا كَه ۵ النُّرُوسُ: كَه رَه كَئِي وِي ۵ لَه م رَه وِه و

هَه مَيشَه تَه م حَه يَوَانَه سَه رِی هَه لَپَرِي وِه ۵

النُّرِيسُ: هِينَز و تَوَانَا لَه سَه رِ جَم و جَوَل و

رَاهِ سَكَان ۵ دَه كَوْتَرِي: (مَا بَه نَوِيس) جَوَلَه ي تَيدَا

نِيَه ۵ نَاتَوَانِي بَجَوَلِي.

فَاصٍ الشَّيْئِ نُرْضًا: شْتَهَكَه جَوَلَا پَه وِه، لَه رِ يَه وِه.

فَاصٍ فَلَان: فَلَانَكَهس بَه نَا و وَا لَت دَا كَه رَا ۵

دَوَا كَه وِت و بَه مَرَا ز نَه كَه يَشْت ۵ بُو دَوَا وِه

كَه رَاهِ يَه وِه.

فَاصٍ الشَّيْئِ: هَه وُلَى دَا شْتَهَكَه دَه رِ بَينِي ۵ أَنَا صَ

النَّخْلُ إِنَا صَةً: دَا ر خَوَر مَا كَه بَه رَه كَه ي پَئِي كَه يِي ۵

أَنَا صَ فَلَان: فَلَانَكَهس جَا وِي لِي سَوَر

هَه لَه كَه رَاهِ بُو وِن و نَه زَانِي رَق و كِينَه ي لِي دَه بَارِي

۵ نُوْضُ الشَّرْبِ بِالصَّبْغِ: قَوْمَا شَه كَه ي بُو يَه كَرْد ۵

رَه نَكِي كَرْد ۵ النُّرُوسُ: شَوِ يَنِي بَه رَا يِي، تَه بُو لَه كَه،

پَلُوسَلِي نَا و، شَوِ يَنِي لِي هَه لَپَر زَانِي نَا و ۵ شِي و دَوَل.

فَاصٍ الشَّيْئِ بَغِي، و عَلِيَه نَوَاطًا: شْتَهَكَه ي بَه شَتِي كِي

تَر مَوِه هَه لُوَاسِي ۵ دَه كَوْتَرِي: (نَا ط القُرْبَةُ بِنَا طَهَا)

كُونَدَه كَه ي بَه سِينَكَه و پَه تَه كَانِي خَوَى هَه لُوَاسِي

۵ (نَا ط الأَمْرُ بَفَلَان) كَارَه كَه ي خَسْتَه تَه سَتَوِي

فَلَانَكَهس.

فَيْعُطُ الحَيَوَان: نَا زَه لَه كَه تَوِشِي نَه خَوِشِي مَلَه خِرَه و

سَنَكَه تَه سَتَوِرَه بُو و ۵ أَنَا طُ الحَيَوَانُ: نَا زَه لَه كَه

تَوِشِي نَه خَوِشِي مَلَه خِرَه و شَتِي وَا بُو و ۵ أَنَا طُ

الشَّيْئِ وِيَه عَلِيَه: شْتَهَكَه ي هَه لُوَاسِي ۵ پَيَا كَرْد ۵

نَوَاطُ: دَه كَوْتَرِي: (نَوَاطُ الرُّوح) تَه مَبِئَلِي كَرْد

خَه رِي ك بُو و لَه خَه فَه تَانِي كِيَان دَه رَجِي ۵

إِنْتَا طَتِ المَسَافَةُ: مَه سَا فَه كَه دَوُور كَه وِتَه وِه ۵

إِنْتَا طَتِ بَه: خَوَى پَپُوِه هَه لُوَاسِي ۵ إِنْتَا طُ الأَمْرُ:

كَارَه كَه ي بَه رَا ي بَريَه وِه نَه ك بَه رَا وِيز ۵

التَّنْطَرَاطُ: تَه و كَظُور و كَوِ لِينَكَه ي بَه كَه زَا وِه دَا

دَه كَرِين بُو رَا زَانَد نَه وِی ۵ المَنَاطُ: شَوِ يَنِي شَت

هَه لُوَاسِي ن ۵ دَه كَوْتَرِي: (هَر مَنِي مَنَا طُ الثَّرِيَا)

نِيَوَان مَن و تَه و بَه نَه نَدَا زَه ي نِيَوَان مَن و شَوِ يَنِي

هَه لُوَاسِي نِي تَه سَتِيرَه ي سِي و مِيلَه ۵ (فَلَان مَنَا طُ

الثَّرِيَا) فَلَانَكَهس لَه شَوِ يَنِي تَه سَتِيرَه ي سِي و مِيلَه و

كَهس دَه سَتِي نَا ي كَاتِي، بَه رَز و بَه رِيز و خَانَه دَانَه

۵ مَنَا طُ الحَكْم: بَه لَای زَانَا يَانِي نَوِصُول فَيَقَه هَه وِه

عِي لَه مَت و بَا يَسِي حَو كَه مَه كَه يَه ۵ دَه كَوْتَرِي: (مَنَا طُ

الحَكْم بَتَحْرِي مِ الخَمْر هَر الأَسْكَار) عِي لَه مَتِي

بَرِيَار دَان بَه حَه رَامِي مَه ي و بَادَه تَه وِ مِيَه

سَه ر خَوِش دَه كَا ۵ المَنْرُطُ: كَه سَنِي ك تَوِشِي

نَه خَوِشِي مَلَه خِرَه بَبِي ۵ دَه شَكَوْتَرِي: (هَر

مَنْرُطُ بِالقَوْم) تَه و كَابِرَا يَه خَوَى هَه لُوَاسِي وِه بَه و

هَوُز مَه وِه لَه وَا ن نِيَه ۵ غَه وَا ر مَه بِي كَانَه يَه

لَه نَا وِيَا ن دَا ۵ النَّاطِطُ: رَه كِي نَا و مَه ي پَشْت ۵

النَّاطِطَةُ: جَلِيدَانَه ۵ التَّنْطَرُطُ: سَه رِيَار؛ تَه وِ ي

دَه خَرِي تَه سَه ر دَو و تَابَا رَه كَان ۵ هَه رَشْتِي ك

الأرجوحة: مندالهكه لهناءو جؤلانمكهيدا پاژا ◊
 تَتَرَعَتِ الْأَشْيَاءُ: شتهكان ليك جياكرانهوهو
 پريزهنگران ◊ إِسْتِنَاعٌ: دمستی کرد به
 جموجؤل و پاژان ◊ إِسْتِنَاعُ الْفُصْنُ:
 لقهدرختهكه پاژا ◊ إِسْتِنَاعُ الشَّيْءِ: شتهكه
 دريژ بؤوه ◊ إِسْتِنَاعٌ فِي السَّعْيِ: لهرفيشتن دا
 پيشكهوت ◊ المِنَوعُ: شيوازو نوسلوب ◊ النَّاعِجُ:
 تينو ◊ كَمَسِيكٌ لِهَبْرَسَانِ لَوْزِي بِنِ، لاکهي بِنِ ◊
 النَّوْعُ: جؤر لههرشتيك بِنِ ◊ لهزاروهي زانا
 مهنتيقهكان دا وشهيهكي رههايهو بو
 تافهكهسيك يان بو جهند كهميک دمگوتري
 كهلهبناغهو سروشت دا يهك بنو لهوهلامی
 پرسيارى (ماهو) دا دمگوتري: (زيد ماهو؟)
 وهلامهكهى (انسان) (زيد وعمر وبكر ماهم؟)
 وهلامهكهى (انسان) ◊ النَّوْعُ: دمگوتري: (رماه الله
 بالجووع والنوع) واته: دمگوتريته ناوهلناوى
 (الجووع) ◊ النَّوْعَةُ: ميوهوى تهرو تازه.

نَافَ الشَّيْءِ نَوْفًا: شتهكه بهرز بؤوه.

نَافَ الضَّبِّعِ: كهمستيارمكه ههلمهتى برد.

نَافَ عَلَيَّ: بهسمر يا روانى ◊ نَافَ الرِّضِيعِ الشَّيْءِ:
 مندالهكه مهمهكهى مژى ◊ أَنَا فِ الشَّيْءِ: شتهكه
 بهرز بؤوه ◊ أَنَا فِ العَدَدِ: ژمارمكه لهدميان و
 سهدان تيبهري ◊ أَنَا فِ عَلَيَّ: بهسمر يدا روانى ◊
 نَيْفٌ عَلَيَّ: لئى زياد کرد ◊ نَيْفٌ فَلَانِ عَلَيَّ
 السَّنِينِ: فلانكهم لهشهست تيبهري ◊ المَنَافُ:
 بهرزو بلندو سهخت ◊ دمگوتري: (جيل عالي
 المناف) كيويكي زؤر بلندو سهخته ◊ المُنَيْفُ:
 نهوهى لهبهرزابهيهوه بهسمر شتى تردا بپروانى ◊
 عِزٌّ مُنَيْفٌ: زؤر بهرزو بلند ◊ قَصْرٌ مُنَيْفٌ،
 بالهخانهى زؤر بهرز.

بهيوهندي بهشتيكهوه بِنِ ◊ ويسامو ريزليناى
 نازايهتى، ناشتيخوازى، زانستىهتد ◊
 دمگوتري: (مُخِ فَلَانِ نَرَطُ الجِدَارَةِ) فلانكهم
 شارهى لئيهاتويى پيدرا ◊ زميلهيهكى بجوکه
 خورماى تيدمگري ◊ رهگه دهماريكي نهستووره
 لهسى و جهگهروهو دريژدمبيتهوهو بهيوهسته
 بهدلتهوه ◊ نَيْسَقَانِيكِي بجوکه لهخوار
 سيبهندهمويه بِنِ دمگوتري: (كليجه) ◊ النَّوْطَةُ:
 جليدانه، هاوساوييهكه لهسينگ دا يان
 لهگهردن دا يان غودميهكه لهگهدمداو
 كوشندهيه ◊ نهو شوينهى ناو نايگاتى
 زهويهك: درهختى تهلج و تهرفاي تيدابى ◊
 رِقْوٌ كِينُهُ ◊ النِّيَاطُ: نهوهى شتى پيدا
 ههلهدمواسري ◊ رهگيکه سى و دل بيكهوه
 دهبهستى ◊ دهسگوتري: (مفازة بعيدة النياط)
 سارايهكى پانو پؤرو دريژه برانهوهى نيه ◊
 النِّيْطُ: بيريكه ناو له قهراخهكانيهوه ديته
 ناويهوه لهبنكييهوه ههلناقولى.

نَاعٌ: لهريبهوه نهملاو نهولاي کرد ◊ پاژا ◊
 دمگوتري: (نَاعُ الْفُصْنُ) لقهدرختهكه پاژا ◊
 نَاعَتُ الْعُتَابِ: ههلوکه خووى خوارکردموه
 بوئهوهى پهلامارى نيچيرمكه يدا.

نَاعَ الشَّيْءِ: شتهكهى جولاندو خستيه گهر ◊
 نَوَعَتِ الرِّيحُ الْفُصْنُ: بايهكه لقهدرختهكهى
 پاژاند ◊ نَوَعٌ فَلَانِ الشَّيْءِ: فلانكهم شتهكهى
 داهيشتهخوارو وازى لئى هينا بوئهوهى بوخوى
 بهلرپتهوه ◊ نَوَعُ الْأَشْيَاءِ: شتهكانى پريزهنگر
 كردو ليكى جياكرندهوهو كردنيه جؤرجؤر ◊
 تَنَوُّعُ الشَّيْءِ: شتهكه جولابهوهو همزا ◊ پاژا.

تَنَوُّعُ الْفُصْنُ: لقهدرختهكه پاژا ◊ تَنَوُّعُ النَّاعِسُ عَلَيَّ
 الرَّحْلِ: ومنهوز لئيهاتووهكه بهسمر بارو
 بارگنهكهوه لؤزه لؤزى بوو ◊ تَنَوُّعُ الصَّبِيِّ فِي

بكا، زیدمړهوی کرد له پوښاک له بهر کردن دا ۵
 إستنوق الجمل: حوشره نیره چه موشه که ومکوو
 حوشری میینه رام بوو ۵ التائق: نهو کهسه ی
 بهزو گوشت لیک جیادمکاته وه بو جوله که ۵
 الناقه: حوشره میینه، همروا وشه ی (ناقه) ناوه
 بو نه ستیره ی ریزه ستو ۵ التوقه: زیره کی و
 لیهاتوی له همموو شتیک دا ۵ التراق: کهسیک
 کاروبار له نه ستو بگریو و رتکیان بخا ۵ التیقه:
 زیدمړهوی له مه ولدان بو کردنی نیسی باش و
 نه نجامدانی بهرینک و پتکی ۵ له پهنندا هاتووه
 (خرقاء ذات نیقه) به کهسیک دمگوتری نه زمان
 بی و لافی زانای لی بدا، گهندهل بی و لافی
 چاکسازی و نه زاهمت لی بدا.

نُوكَ نُوْكَاً و **نُوَاكاً**: نه حمه ق بوو ۵ **أَنْوَكُهُ**:
 به نه حمه قی له قه له م دا ۵ دمشگوتری: (ما
 أَنْوَكُهُ) نای چهند گیل و نه حمه ق بوو ۵
إِسْتَنْوَكَ: نه حمه ق بوو ۵ **إِسْتَنْوَكَ فُلَاناً**:
 فلانکهسی به گیل و نه حمه ق دانا ۵ **الْأَنْوَكُ**:
 نه حمه ق و گیل ۵ بی دمه سلات و نه زمان ۵
 کهسیک زمانی بگریو و نه توانی قسه بهناسانی
 بکا.

نَالٌ عَلَى فُلَانٍ بِالشَّيْءِ: شته که ی به فلانکهسی
 به خشی ۵ دمشگوتری: (نال فلاناً العطيّة
 وبالعطية) به خشسه که ی دا به فلانکهسی.

نَالٌ فُلَانٍ بِالْعَدِيثِ: فلانکهسی وستی قسه بکا.

نَالٌ لَّهُ أَنْ يَفْعَلَ كَذَا: کاتی نه وه هاتووه نهو نیسه
 بکا.

نَالٌ الشَّيْءِ: شته که ی دست کهوت.

نَالٌ فُلَانٍ: فلانکهسی بوو به خاومن به خشش و
 عهتای زور ۵ **أَنَالَ الْمَعْدِنُ**: له کانه که دا شتیک ی
 دوزییه وه ۵ **أَنَالَ فُلَانٌ الشَّيْءَ**: شته که ی دا

المنيفة: دمگوتری: (إمرأة منيفة) شافرمتیکی بالا
 بهرزو شوخ و شهنکه ۵ الترف: دمنگ ۵ بنی کک
 ۵ دوگی بهرزی حوشر ۵ الثياب: شتی زور بهرز
 ۵ دمگوتری: (قصر نياف) و (فلاة نياف) و (إمرأة
 نياف) ۵ باله خانه ی بهرز، سارای دریزو دوور،
 شافرمتی بالا بهرزو جوان ۵ الثيف: زیاد لهشت،
 زیاد به سمر په کیکی تر دا، دمگوتری: (هذا
 الجبل يئف على ذاك) نه م کیوه لهو کیوه
 بهرتره ۵ زیاد له گری زماره کان واته: زیاد
 له دمیانو سهدان ۵ دمگوتری: (عشرة ويئف
 ومائة ويئف) ۵ وشه ی (يئف) دمی له دوای
 وشه ی (عشرة) (عشرون) و نهو شتانه وه بگوتری
 ۵ الثيفة: نیوان خانه ی زماره کان (نیوان گری
 زماره کان) دمگوتری: (إمرأة نيفة) شافرمتیکی
 بالا بهرزو شوخ و شهنکه.

نَاقٌ نُوْناً: (نَقَى الشحم من اللحم) بهزمکه ی
 له گوشته که جیا کرده وه.

نُوقٌ نُوْتاً: رمگی سپی بوو که میک سورایی تیدا
 بوو.

نُوقٌ الْخَيْرَانِ: گیانله بهرمکه ی رام کرد، ژیرباری کرد
 ۵ دمگوتری: (نُوقَ البعير) حوشره که ی ژیربار
 کرد.

نُوقَ الناقَة: حوشره که ی فیری پویشن کرد ۵ **نُوقَ**
النخلة: دارخورما که ی موتوربه (ته لقیح) کرد ۵
نُوقَ الشَّيْءِ: شته که ی ریز کرد، پتکی کرد ۵
 کوتایه وه ته ختی کرد ۵ **إِنْتِاقٌ فِي أَمْرِهِ**: زور
 به باشی کاره کانی نه نجام دا، هه ولی دا باش
 جیبه جیان بکا ۵ **إِنْتِاقَ الشَّيْءِ**: شته که ی
 هه لیزارد ۵ **تَنُوقٌ فِيهِ**: زیدمړهوی کرد له باش
 به جیه نیانی شته که ۵ دمگوتری: (تنوق في منطقه
 وتُنوق في ملبسه) هه ولی دا به جوانی قسه کانی

بیدمنگ بوو وزمی نایه ۵ (نام البحر) دهریا هیواش بؤوه ۵ (نامت النار) ناگرهکه کب بوو کوزایهوه ۵ (نامت السوق) بازار کهوت.

نام الثوب أو الفرو: کراسهکه یان فمرومهکه کؤن بوو، رزی.

نام فلان لله: فلانکس ملکهچی فمرمانی خودابوو.

نام الیه: نارامی گرتو دئی له لای داسهکنا.

نام عن حاجته: نیشهکهی خوی له بیر چؤوهو گرنگی بی نه دا.

نام فلاناً نوماً: بهسمر فلانکس زال بوو له زؤر نوستن دا. ۵. **انامه:** نواندی ۵ دمشگوتری: (طعنه فانامه) زهبری لی داو کوشتی ۵ **نارمه:** پیشبرکییان کرد له زؤر نووستن دا ۵ **نوم فلان:** فلانکس زؤر نوست ۵ **نوم فلاناً:** فلانکسی نواند ۵ **تنارم:** وای خو نیشان دا نوستووه ۵ **تنارم الیه:** له لای داسهکناو نارامی گرت ۵ **تسرم:** ههولی دا بنوی، پالکهوت بؤنهومی خهوی لی بکهوی ۵ دمشگوتری: (تسرم شهرة للنوم) پالکهوت چونکه زؤری حمز له خهو بوو ۵ (شهیتان بیی بیکنی)، نیحتیلامی بوو ۵ **تنوم فلاناً:** فرسهتی له فلان هینا لهکاتی نووستنی دا ۵ **استنام:** نووست ۵ خوی بهنوستوو خست ۵ جیگیر بوو ۵ (التسريم المغناطيسي) حالهتیکی کارتیکردهی جهستهیه دیاردهی نووستوویی لهسمر مرؤفه نوینراومهکه دهرمهکوی بههوی نهو نیحاناتو رهمنومایی کرد نانهای نوینهرمهکه ناراستهی خهو لیخراومهکی دهکا بؤ دهمسته بهربوونی فیکرمهک کهکابرای نوینراو لی بی ناگایه ۵ **النمام:** نووستن ۵ همروا وشهی (النمام) بهمانا شوینی نووستن دئی ۵ دوکانو شوینی وا ۵

بمهلانکس ۵ **نارمه الشیئ:** شتهکهی دایه ۵ **نول:** بهخششی بیدا ۵ **نول فلاناً الشیئ:** شتهکهی دایه فلان.

تناول الشیئ: شتهکهی هه لگرت، ومگرت ۵ **تناول الרכاب** بنا مکان کذا: سوارمهکان کاروانچییهکان لهگه ل نیمه گه بیشته فلان شوین ۵ **تناول فلان بالغی:** فلانکس کهوته خیرکردن و چاکه خوازی ۵ **تناول علیه بشیئ:** شتهکهی بی بهخششی.

تناول الشیئ: شتهکهی هه لگرت ۵ **المتناول:** دمگوتری: (هر قریب المتناول) نهوه بهیدمسته بهناسانی دیته دمست ۵ **المنوال:** شهپیتهی جؤلا ۵ **خهرمکی جؤلا** ۵ یان خودی جؤلاکه خوی ۵ شیوهو شیوازو ریبازو مهزه مهب ۵ دمشگوتری: (هم علی منوال واحد) نهوان لهسمریهک شیوازو ته بیاتو رهوشتن ۵ **النال:** سهخی و نانبده ۵ **بمش و بار** ۵ **النوال:** بمش و بار بهخشش ۵ دمشگوتری: (نوالک ان تفعل کذا) نیشی تو نهومیه نهو کاره نه منجم بدهی ۵ **النواله:** پارو ۵ **النول:** پارو ره رسمی کهشتی؛ بلیتی کهشتی ۵ نهو پارمیهی دمدری بهفهرمانگی گواستنهومی نامه و شتو مهک بؤ کرپی گواستنهومهکه ۵ شیویک لافاوی لی بی ۵ **خهرمکی جؤلا:** نهومی که رهسهکهی لهسمر هه لدهکری ۵ **النوله:** نهومی دمست مرؤفه دهکوی له خیرو بیر ۵ دمشگوتری: (ما اصبت منه نولة) من خیرو بیریکم لی دمست نهکهوتووه ۵ **ماج:** ماجیکم نهکردووه.

نام فلان: فلانکس نوست، راکشا، همنوزی هاتی.

نام الشیئ: شتهکه بیدمنگ بوو نارامی گرت.

نام الخلال: خرخالهکان بیدمنگ بوون لهم رومهو پرپه هاجنو لهگؤشت دا ونبوون ۵ (نام العرق) دهمارهکه لی نه دا ۵ (نامت الريح) رهشه باکه

پوشاکی پیوه نووستن ◊ گور ◊ المَنومَة: همرشتیک خهو لمرؤف بخا ◊ دهگوترئ: (طعام مَنومَة) خواردنیکه خهو لمرؤف دهخا ◊ المَنومُ: نهو کهسهی نیشی خهو ئی خستن (تنویم موگناتیس) دهکا ◊ همر دهرمانیک خهو لمرؤف بخا ◊ النام: دهگوترئ (لیل نائم) شهویکه خهو تیدا دهکری ◊ النومُ: زور نوستوو کهسئیک زور بخهوئ ◊ النوامُ: نهخوشیبهکه توشی مرؤف دمبئ لهناکامی گهستنی میشی تسی تسی، کابرا خهو ئی دهکهوئ و لهوانیه وهوش خوی نهپهتهوه زور جار کوشندمیه ◊ النومُ: نوستومکان ◊ مامیهکه جهستهو عهقل تئیدا پشو ددهمن و لهو ماوهدا ههست کهم تازور نامینئ و بری نهرکی نهندامهکانی جهسته نامینئ و ههستهکان لهکار دهکهون ◊ النومُ: زور نوستوو، کهسئیک زوری حمز لهخهو بئ ◊ نومان: زور نوستوو، کهسئیک زوری حمز لهخهو بئ ◊ نهو وشهیه تایهته بهبانگ کردنهوه ◊ دهگوترئ: (یانومان) ◊ النومَة: کهسئیک زور بنوئ ◊ کهسئیک ناو و ناوبانگی لهناو خهئک دا نهبئ کهس نهیناسئ ◊ کهسئیک لاشهربئ و نهزانی شهپ چیهو بیر لهشهرو شهپخوازی نهکاتهوه ◊ النومُ: بئ ناگاو گیل، لاشهرو ناشتیخواز، کهسئیک دزی شهرو نازاومبئ ◊ النیمُ: همرشتیک نهرم و نول بئ زبانی نهرم و نول، قوماشی نهرم ◊ پوشاکی نوستن ◊ پهستهک و ههروهی گورت کهلهپئستی کهروپشک و شتی وا دروست دهکری ◊ درهخت ◊ پلیکانه کهبههوئ پشهباوه له لبهلان دا دروست دمبئ ◊ مرؤفی قسه خوئش و گونجاو بو هاوهلی کردنی ◊ دهگوترئ: (فلان نیی) فلانکس پیاویکی قسهخوئش و نهربابه

بو هاوهلی کردنی ◊ پیاوی ژنانی ◊ النیمَة: نارامی و حهسانهوه بههوئ نووستن ◊ دهگوترئ: (انه حَسَنُ التیمَة) نهو مرؤفه لهخهویکی نارامدیه ◊ نَنُ الكلمَة: جوت بزوئنی خسته سهر کۆتایی نیسمهکه ◊ نونُ النونُ: پیتی نونی نووسی ◊ التهرین: بهلای نهحوبیهکانهوه نونیکي زیدهی بئ بزوئنه بهکۆتایی نیسمهوه دهنووسئ و تهئکید ناگهیهئ. النون: پئتیکه له پئتهکانی هيجا ◊ تیزایی شمئیر ◊ ماسی ◊ نوج و دهواتی نووسین ◊ النونَة: چالایی جهناگی مندالی ساوا ◊ ماسی. **ناه** نَرهأ: بهرزبووه، دریزبوو بالآی کرد ◊ دهگوترئ: (ناه النبات) پوهکهکه بهرزبووه بالآی کرد. **ناه** البرم: کوندمبووهکه سهری بهرزکردهوه گماندی ◊ قهلهپشهکه سهری بهرزکردهوه و قرائدی. **ناه** بالشئی: شتهکی بهرز کردهوه. **ناه** عَن الشئین: وازی لهشتهکه هینا ◊ دهگوترئ: (ناهت نفسي عَن اللحم) نهقسم لهگۆشتهکه بیژرا. **ناه** البقلُ الدرابُ: گزوگیاکه کهمئک ولاخهکهی تیر کرد ◊ دهگوترئ: (إنها لتأكل ما ينوها) نهو نهومنده دهخوا برسی نهبئ بهتهواوی خوی لهخواردن مرناکا ◊ ههروا دهگوترئ: (أعطني ماينوهي) نهومنده بدمیه برسپاهتیم نهمئین ◊ نوهُ بفلان أو باسمه: ناوی فلانی هینا، بهرپزهوه باسی فلانکسهی کردو بهگهورهی لهقهئم دا ◊ نوهُ بالهديث: قسهکهی ناشکرا کرد ◊ النسوةُ: وازهینان لهشت ◊ النوهَة: زهمه خواردنئیک لهشهو و رۆژدا ◊ النوهَة: هیززی جهسته.

نۆي: لەشوئینیكەوہ گواستیهوہ بۆ شوئینیکی تر.

نۆي نۆي: دووركەوتەوہ.

نۆي التمر: خورماكە دەنكى ھەبوو (ناوكی ھەبوو).

نۆي التمر: خورماكەى خواردو دەنكەكەى ھېرئ دا.

نۆي الأمر نية: نىهتەى كارەكەى ھینا و بېرىارى لەسەردا ۵ دەگوتری: (نوبتُ منزلُ كذا، ونوبتُ أمرًا) ۵ نواھ الله بئى: خودا ئەوى گەپاندا خێرو خوئى.

نۆي الشئى: ھەوئى بە دەستھینانى شتەكەى داو كۆشى بۆ كرد.

نۆي فلاناً: پىداويستى فلانكەسى دابىن كرد ۵

انوى: سەفەرماكانى زۆر كردن ۵ دووركەوتەوہ ۵

انوى التمر: خورماكەى خواردو ناوكەكەى ھېرئ

دا ۵ انوى المرعى الدابة: پاوانەكە ولاخەكەى

قەلەو كرد ۵ انوى الحاجة: ئىشەكەى جىبەجى

كرد ۵ انوى البئر: دەنكە خورماكە ناوكى پەيدا

كرد ۵ نۆي فلان: فلانكەس ناوكە خورماكانى

ھېرئ دا ۵ نۆي فلاناً: فلانكەسى ھەوالەى نيازو

مەبەستى خۆى كردو لەروانگەى نىمت و نيازى

خۆپەوہ موحاسەبەى كرد ۵ نۆي حاجته: كارى

خۆى جىبەجى كرد. ۵ انتوى: لەشوئینیكەوہ

گواستیهوہ بۆ شوئینیکی تر ۵ انتوى من الامر:

لەكارمە وازى ھینا و جووہ سەركارىكى تر ۵

انتوى الشئى أو فلاناً: جوو بۆ شتەكە يان جوو

بۆلاى فلان ۵ دەگوتری: (انتوى منزلاً بموضع

كذا) ھەوئى پەيداكرنى مەنزىلكى دا لەفلان

شوئین ۵ (انتوى فلاناً لمرورفه) جوو بۆلاى

فلانكەس بۆئەوہى لەبیاومتى و سەخاومتى

بەھرمەند بىن ۵ انتوى الأمر: نيازى ئىشەكەى

كردو سووربوو لەسەر نەجامدانى ۵ تترأه:

قەصدى كرد، جوبۆلاى، نيازى لای ئەوى بوو ۵

إستنى: دەنكە خورماكەى خواردو ناوكەكەى

ھېرئ دا ۵ المنتوى: دەگوترى: (فلان منتوى القوم)

فلانكەس خاومنى بېرىارى گەل و نەتەومكەپەتى

۵ المنتوى: دەگوترى: (رجل منى) بیاويكە ھەوئ

دەدا بۆئامانجى پىرۆزو دەبىيكن ۵ التئارى:

دەگوترى: (فلان ناوى القوم) فلانكەس خاومنى

بېرىار بە دەستى نەتەومكەپەتى ۵ التئوى:

دووڤى ۵ دەفەر و لانتىك سەفەرى بۆ بكەى ۵

(فلان نواك) فلان نيازو مەبەستى تۆپە.

التأرة: نيازو مەبەست ۵ خورما عەجمە ۵ مئوز ۵

ناوكە خورماو شتى لەو جوۆرە ۵ ئەو چلە

نەمامە خورماپەى لەسەر دەنكە خورماكە

(سەوز) يان بلى: شىن دەبى ۵ ھەرشتىك

كئشەكەى پىنج دېرھەم بى ۵ بەشىك لەگروكى

زەرە نەموى ئەلەكترۆنەكانى بە دەوردا

دەخولئىنەوہ ۵ ھەروا ناوہ بۆ پىداويستى ۵

التئوى: ھروئشيارى دەنكە خورما ۵ التئوى:

نازەلىك دەنكە خورما بخوا ۵ دەگوترى: (بەئىر

نورى) (ھى نووئە) ھەرشتىك نىسەبت بەرئ

بۆلاى (التأرة) ۵ ھەرشتىك نىسەبت بەرئ بۆلاى

گوندى (ئوى) و مكوو چوئ پەحياى كورى

شەرەف محى الدين خاومنى (منهاج الطالبين

والجمهور) جەندەھا كئبى تىر نىسەبت دەدري

بۆلاى ئەو گوندمو دەگوترى: (النورى) ۵

النورىة: سىلاحى نەموى كە بەوزەى زەرەو

شتى وا كاردەگا و جەكىكى خاپورگەرە ۵ التئوى:

ھاوئلىك لەگەل تۇدا ھاونيازو ھاومەبەست بىن

۵ ھاوئلى سەفەر ۵ دەگوترى: (فلان نوى القوم)

فلانكەس خاومنى بېرىارى گەلەكەپەتى بېرىار

بە دەستى ھوزمەكەپەتى ۵ التئوى: بەزو پىو ۵

فَاحِ الغُصْنُ نِیحاً و نِیحاناً: لقمه دره ختمه که راژا، جولایه وه.

فَاحِ العَظْمُ نِیحاً: نِیسقانه که پته و رهق بوو ◊
ته رای تیدا نه بوو ◊ نِیحَ الله عَظْمَهُ: خودا
نِیسقانه که پته و کردو توندی کرد ◊ وردو
هاری کرد ◊ دهگوتری: (نِیحُ بحیر) شتیکی پئدا
◊ النِیحَةُ: هیژو توانا ◊ النِیحُ: به هیژو پته و
دهگوتری: (عَظْمُ نِیحُ) نِیسقانی پته و ◊ النِیدِلُ:
کاری گه وره و گران ◊ کابوس و مؤته که ◊
النِیدِلانُ و النِیدِلانُ: به مانا (النِیدِل) دئی.

فَارَ الشَّرْبُ نِیراً و نِیراً: وینه و خهت و هیلی
له قوماشه که دا دروست کرد ◊ تان و پوی بو
قوماشه که ناماده کرد.

انار به: هاواری پی کرد ◊ انار الشرب: هیل و وینه
بو قوماشه که دروست کرد ◊ نِیرَ الشرب: هیل و
وینه بو قوماشه که دروست کرد ◊ لهسر دوو
هیل قوماشه که چنی ◊ تنایرا: خویمان
پزانده وه ◊ المنایرة: شهر و نه گبهتی ◊ دهگوتری:
(بین القوم منایرة) ناخوشی و شهر و نه گبهتی
له نیو قوممه که دا همیه ◊ النِیرُ: (شرب نِیرُ)
قوماشیکه لهسر دوو رایهل چندراوه ◊ (جلد
نِیرُ) پیستیکی نه ستورو پته وه ◊ النِج: نیری
جوت؛ داریکی تاپه تیه دهخریته سر ملی دوو
گاجوت یان دوو و لآخ بو زهوی کیلان ◊ النِجُ:
شه پیهتی جولاً: نه و شه پکه پانهی
تیومدانه که پی چه سب دهگوری ◊ نِیرَب:
کوششی کردو هه ولی بهر پاکردنی هیتنه و
ناشویی دا ◊ نِیرَب الریحُ الترابُ فوق الشئینِ اُر
عَلِیْهِ: رشه بابه که گل و خوئه که بهشته که وه
نووسانده وه ◊ نِیرَب فلان القسولُ: فلانکس
قهسکانی تیکه ل و پیکه ل کردن ◊ النِیرَبُ: شهر و

نِیسمیکه به مانا (رِوَن) دئی ◊ النِیةُ: راز و نیاز و
مه بهست ◊ شوینیک ریبار مه بهستیته تی
بیگاتی دورب یان نریک.

فَاءِ الشَّئِیْنُ نِیناً و نِیسوماً: شته که نه کولی، نه گه پی
(فهر نی و نی) ◊ شته که دوور بوو، دوور که وته وه
◊ اناةُ: هه لی نه پیجا، پینه گه پی، نه یکلاند ◊
انیاةُ: به مانا (اناةة) دئی ◊ نِیاُ الامرُ: کاره که ی
قایم نه کرد ◊ النِیُ: هه رشتیک پیویست
به کولاندن یان برزاندن بی نه کولایی یان
نه برزایی (کال) بی کرج بی ◊ دهگوتری: (لبن
نی) شیری خاو و نه کولاو ◊ نابه نِیباً: که لبه ی
هه نگاوت ◊ نِیبَت الناقاةُ: حوشرمه که پیر بوو ◊
نِیبَ الثبُتُ: رومه که لاسکی کرد ◊ نِیبَ الشَّیْبُ:
پیری دهر که وه ◊ نِیبَ فی الشَّئِیْنِ: که لبه ی
به شته که دا برده خوار ◊ نِیبَ الشَّئِیْنِ: به ددان
شته که ی گهست ◊ شوینکه ی له شته که کرد ◊
به ددان شته که ی به تاقی کرده وه بزانی رهقه
یان نهرمه ◊ نِیبَ الثبُتُ: رومه که لاسکی کرد،
لاسکی دهر که وه ◊ نِیبَ الشَّیْبُ: پیری دهر که وه
◊ الانِیبُ: که لبه زل ◊ بو مینیه دهگوتری: (نِیاء)
◊ النابُ: که لبه ی پهنا ددانه جوارینه ی پیشه وه،
خری ◊ هه موو مرؤفیک دوو له و که لپانه ی
همن ◊ دهگوتری: (عَضَةُ الدهر بنابه و انیابه)
رؤژگار به که لبه ی خو ی گهستی، هاری ◊ شهر و
قینی خو ی به سهردا پشت ◊ هه روا وشه ی
(التاب) ناوه بو حوشری به سالاجوو ◊
دهگوتری: (هر ناب قومه) نه وه پیش سبی و
گه وره ی نه ته و مه که پیه تی ◊ النِیرَبُ من النریق:
حوشری به سالاجوو.

فَاتِ نِیناً: لوزه لوزی بوو له لاوازی دا یان به هو ی
ومنه و زه وه.

النیکوترین: قه‌لوانییه‌کی شلمو ناماده‌باشی
توانه‌وی تیدایه.

فَال الرَّحِيلُ نَيْلًا: کاتی سەفەری نزیک بۆتە‌وه.

فَال الشَّيْءِ: بەشەکه گە‌یشت.

فَال فلان من فلان: فلانکەس جینیوی بەفلان دا
ناموس و کەسایەتی بریندار کرد.

فَال الشَّيْءِ نَلَانًا: شەکه گە‌یشتە فلانکەس.

فَال فلاناً الشَّيْءِ: داوای له فلان کرد شەکه‌کی
دەست بکە‌وی، بیدریتی ۵ النَّائِلُ: عەتاو
بەخشش دەگوتری: (أَصَبْتُ مِنْهُ نَائِلًا)
بەخششیم له‌و دەست کە‌وت ۵ النَّالَةُ: بەربیلاو
بەردەگا‌و دەوروبەری خانوو ۵ النَّيْلُ: ئە‌و عەتاو
بەخششە‌ی دەست دەکە‌وی ۵ فرسەت و زەفەر
بەردن ۵ دەگوتری: (أَصَابَ عَدُوهُ نَيْلًا) فرسەتی
لە‌دو‌ژمنی هێنا.

النَّيْلُ: روبرای نیل: روبرایکە ولاتی میصر و ولاتی
سودان شەق دەکا ۵ چەند رومکیکی سالانە‌و
تەمەندریژن له پیری (القرنية)ن دەرویندرین
بۆنە‌وه‌ی مادە‌یه‌کی رەنگ شینیان ئی
دەربە‌یندرئ بۆ رەنگ کردن کە‌لکی ئی وەرگیرئ
۵ النَّيْلَةُ: بەمانا (التولة) دئ ۵ واتە: بەخشش ۵
النَّيْلُ: ئە‌و مادە رەنگ کراوه‌ی بەروەکی (النیل)
بۆیە دمکری ۵ النَّيْلُجُ: پیو کە شوینی خال
کوستانی بئ دە‌جوزیندریتە‌وه بۆ ئە‌وه‌ی رەنگی
خالە‌که سە‌وز بنوینئ ۵ رەنگکی شینە
لە‌گە‌لای رومکی (النیل) دە‌رمە‌یندرئ ۵ لە‌ولاتی
میصر بیی دەگوترئ: (التيلة) ۵ النیلوفر و
النیلوفر: رەگە‌زی رومکیکی ناویە‌ه له‌پیری
(النیلوفرية)بە زۆر جۆری هەن لە‌دە‌م جۆگە‌و
جۆبارو زلکا‌وو شوینی نا‌وادا دە‌روئ، هەندئ
جۆری لە‌دی‌بە‌رو دیرا‌ودا دە‌رویندرئ بۆ کە‌لک

نەگبە‌تی ۵ فیتنە‌یی ۵ پی‌او‌ی ئازا ۵ پی‌او‌ی
شە‌رم‌نگیز و فیتنە‌جۆ ۵ السهج: هاتو‌جۆ‌ی
بە‌پە‌له ۵ تیکە‌وه هاو‌یشتن ۵ النَّيْرُجُ: کە‌سیکە
دە‌ئیی س‌یجر ئی کراوه ۵ النَّهْرُزُ: ب‌روانە مادە‌ی
(النوروز) ۵ النَّيْرُكُ: ب‌روانە مادە‌ی (نرک) ۵
نَيْسَبَ بَيْنَهُمَا: فیتنە‌یی لە‌نیوانیان دا ئە‌نجام دا‌و
هە‌ولئ دا نیوانیان تیک بدا ۵ النَّيْسَبُ: رینگای
پاست و ئاشکرا ۵ رینگای باریک، رینچکە ۵ وە‌کو‌و
رینگای می‌روو مارو شتی وا ۵ رینبازی
کە‌رم‌گی‌و‌ی و شتی وا بۆ‌سەر ناو و دو‌یل‌او ۵
نیسان: مانگی حە‌وتە‌مه له‌مانگە‌کانی سالی
سریانی کە‌بەر‌امبەر مانگی چواری سالی
زاینییه واتە مانگی نیسان.

فَاصٍ نَيْصًا: بە‌هێ‌واشی جولا‌یە‌وه.

النَّيْصُ: جە‌و‌جۆ‌ی هێ‌واش و لە‌سەر‌خۆ ۵ زێ‌شکی
کە‌تە‌وزل.

فَاصٍ العِرْقُ نَيْصًا: دە‌مارکە بە‌له‌پە‌لی پیکە‌وت
هە‌لبە‌زو دا‌بە‌زی کرد.

فَاصٍ نَيْطًا: دو‌ورکە‌وتە‌وه ۵ إِنْطَا، بە‌مانا (ناط) دئ
۵ النَّيْطُ: مردن ۵ ئە‌جە‌ل و مەرگ ۵ دە‌گوترئ:
(أتاه نيطة) ئە‌جە‌ل هات.

فَاصٍ نَيْعًا: لاری‌بۆ‌وه، پا‌زا ۵ دە‌وترئ: (نَاعُ النُّعْنُ)
لە‌قە‌درە‌ختە‌که پا‌زا ۵ لە‌رۆ‌یشتن دا بێ‌شکە‌وت و
گورج و گۆ‌ل بوو ۵ إِسْتِنَاعُ: لە‌رۆ‌یشتن دا
خیرابوو.

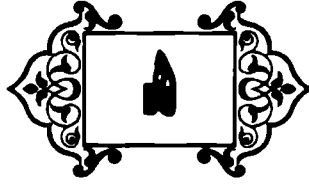
تَتَيْقُ فِي مَلْبَسِهِ وَمَطْعَمِهِ: گرنگی زۆری دا بە‌پۆ‌شاک و
خواردن ۵ النَّيْقُ: کێ‌وی ب‌لند ۵ بە‌رزترین
لوتکە‌ی کێ‌و و دوندی سەرگە‌ش ۵ دە‌گوترئ:
(هو كالأنرق في النيق) ئە‌و وە‌کو‌وو لوتکە‌ی
کێ‌وی سەرگە‌ش وایە‌و کە‌س دە‌ستی نایگاتی ۵

ومرگرتن لهگه لآو گولئ ۵ النىوترون؛
قهبارميه كه دهچيته ناو پىكها تهى زه پوهو
جودابه له نيدرؤجين.

النيم: پروانه ماددى (نوم) ۵ همروا ناوه بؤ ترى
رئويله ۵ همروا ناوه بؤ جوره تهرئيهكى تر
كهله ولاتى مىصر پئى دمگوترى ترى (الديب)
۵ النيمرشت: هئلكهى نيوه كولآو ۵ نيرن:
عونصورتكى غازييه، نهگهر پريشكه

كارمبايهكى بهناودا بئرئ بئيسهيهكى سوري
پرته قائل پهيذا دمكا لهغازهكانى ترى
جيادهكاتهوه، بهزؤرى بؤ ئيعلان و ئيشاراتى
پوناكى بهكاردئ.

ناه نئها: بهرزبؤوه ۵ بووه جيگاي سهر سورمان ۵
الناه: بهرز ۵ الناهة: نهو شتهى نهى لهشت
دمكا.

هَأْمَأُ: له قافای پیکنه نینی داو دریزه
به پیکه نینه که ی دا **هَأْمَأُ الرَّاعِي بِالْمَاشِيَةِ:**
شوانه که بانگی نازه له کانی کرد بو
له وهر خواردن **هَمِي هَمِي:** بانگی کردن **لَيَّيَان**
تورمبو و **هَأْمَأُ** **هَأْمَأُ:** مانگی سنیهم
سالی قیبتیه **هَارُوت:** ناوی فریشته په که
هاوه لی ماروته له فورنن دا ناویان هاتوو **ه**
هَبَّتِ الرِّيحُ: بایه که هه لی کرد.

هَمْبُ الفحل: نیرمه که مکیان که له نیرمه که بو
که لدانی مییه که که وته مره مرو زهره مرو
مرقه مرق.

هَمْبٌ فلان من نومه: فلانکس له خه و هه لسا.

هَمْبُ النجم: نه ستیرمه دهر که وته، هه لها.

هَمْبُ السائر: ریبار که که وته په له و خیرا
رؤیشتن.

هَمْبٌ فلان الى الشئ: فلانکس په لاماری شته که ی
دا بو ی راهری.

هَمْبٌ فلان حینا ثم قدم: فلانکس ماومیه که
دیارنه ماو دواپی هاته وه **هَمْبٌ الله الریح:** خودا
بای هه لکرد **هَمْبُ السيف:** شمشیر که ی
هه لسوراند **هَمْبٌ فلاناً من نومه:** فلانکسی
له خه و راهریاند **هَمْبُ الفحل:** نیرمه که خوی
ناماد کرد بو سواربون و که لدانی نازه له مییه که
ه بو که لدانی ماینه که **هَمْبُ الشئ:** شته که ی
بریه وه **هَمْبُ الشرب:** قوماشه که، کراسه که
رزی و دادرا **هَمْبُ:** دمگوتری: **هَمْبُ:** (ثوب **هَمْبُ:**)
کراسینی دادراوه **هَمْبُ من الفحل:** نه و

که له وانیکه په بو که لدان و سواربون
حه یوانه مییه که حه جمینی لی برابن و سمکول
بکاو بپر مینن بزهرینن **ه** بگمینن ... هتد.
هَمْبُ: شوینی بالی هه لبون، یان شوینی به ره و باو
باگر.

هَمْبُ: تمپ و تۆز **هَمْبُ:** دمگوتری: **هَمْبُ:** (ثوب
هایب): کراسینی دادرا دادره **هَمْبُ:**
دمگوتری: **هَمْبُ:** (انه **هَمْبُ:**) نه و مزع و حالی
باشه **ه** گوزمرانی خۆشه **ه** به خششی چاکه **ه**
بریسکه ی شمشیر له کاتی لیدان **ه** پارچه
قوماش **ه** ماومیه که له رۆزگار **ه** ساتیک پیش
هه تاو که وتن **هَمْبُ:** ره شه بایه که تمپ و تۆز
هه لسنن.

هَمْبُ هَمْبُ: نهرم بوو، شلو شه ویل بوو، سۆز
بووه.

هَمْبُ فلاناً: فلانکسی ملکه ج و ژیربار کرد.

هَمْبُ الشئ: له شته که ی که م کرده وه.

هَمْبُ الأمر فلاناً: کاره که فلانکسی سه رسام و
حه یران کرد.

هَمْبُ فلاناً بالسيف: به شمشیر له فلانی دا **ه**
هَمْبُ: ترسنوک **ه** بی عمقل و هوش **ه** بانندی
تسه مین دادراو به مین ری نی شانندان و
ناراسته کردن بنیردری **هَمْبُ:** نه حه ق **ه**
هَمْبُ: زه بونی، زه لیلی **هَمْبُ:** ترسنوکی
عمقل رؤیشتو **هَمْبُ بالعصا:** به گۆجان لییدا
به عصا دارکاری کردو هیواش هیواش کوتای.

هَمْبُ رَجْهَهُ هَمْبُ: دهم و چاوی هاوسان و گرز بوو.

هَبِجُ الحَلْب: نازله شیردەرکه گوانی هاوسان ◊
 هَبِجُهُ: هاوساندی ◊ هَبِجٌ: لهنزیک سمرچاوهی
 ناوهکهوه چالیکسی هه لکه نند بۆ نهومی ناوی
 تیبی بۆ خواردننهوه به کاری بهینی ◊ التَّهْبِجُ:
 شیوه هاوسانیکه له جهسته دا ◊ المَهْبِجُ:
 دهگوتری: (خرج مَهْبِجُ الوجه): بهدهمو چاو
 هاوساوی رۆبه دهرموه ◊ (فلان مَهْبِجٌ): فلانکەس
 نهفس گرانه ◊ الهَبِجُ من الطباء: ناسکیکه
 دووخهتی هه ن له نیوان توکی و مرگی و توکی
 پستی ◊ الهَوْبِجَةُ: زهوی بهرزو ته بۆلکه که
 چهوو بهردی تیدایی ◊ شوینی چال و نزم له ناو
 زهوی ◊ چالیکسی بچوکه هه لده که ندری لهنزیک
 سمرچاوهی ناوهوه بۆ نهومی ناوی بیته ناوو
 بۆ خواردننهوه به کاری بیسن ◊ کۆتایی و
 سه رانسهری شیوو دۆل.

هَبِيدُ الهَيْيدِ هَبْدًا: کاله که مارانه کهی رنی ◊
 شکاندی ◊ کولاندی.

هَبِيدُ فلانًا: کاله که مارانه کهی دمرخواردی فلان دا
 ◊ اهْتَبَدَ فلان: فلانکەس کاله که مارانی رنی ◊
 الهَيْيدُ: کاله که مارانه یان تۆومکهی.

هَبِيدًا هَبْدًا: له رۆیشتن دا یان له فرین دا په لهی کرد.
 هَبَرُ اللّٰحْمِ هَبْرًا: گۆشته کهی کوتکوت کرد به کوتی
 گهوره گهوره ◊ دمشگوتری: (هَبَرٌ له من اللّٰحْمِ
 هَبْرَةٌ): پارچه به کی گهورهی گۆشت بۆلی
 کردهوه ◊ (هَبْرَةٌ بالسيف): به شمشیر گۆشته کهی
 بری.

هَبْرٌ هَبْرًا: گۆشتی زۆر بوو، قه لهو بوو ◊ دمشگوتری:
 (بعبرٌ هَبْرٌ و بَرٌ): حوشترکی قه لهوو کولک زۆره
 ◊ اهْبَرٌ: بهرینک و پیک قه لهو بوو ◊ اهْتَبَرٌ:
 گۆشتی بوکایهوه ◊ (اهْتَبَرٌ فلان غيره بالسيف):
 فلانکەس به شمشیر جهسته یه کیکی بری ◊

هَبْرَتُ الناقَة: حوشترکه گۆشتی زۆر بوو ◊
 هَبْرَتُ الأذن: گوپچکه که توکی لی هات له موودا
 گوم بوو ◊ الهَابِدُ: برنده ◊ الهَبْرِيَّةُ: نهو پهرو
 بۆ نهی له بالئنده بلاو دمبنهوه ◊ نهو چلک و
 کرپژمی به بنکی قژموه دهنووسی ◊ الهَبْرِيَّةُ:
 رهمه بابه که تمبو تۆز هه لباک ◊ الهَبْرُ: برنده ◊
 مهبمونی توکن و موو درپژ ◊ الهَبْرُ: میروی
 بچوک ◊ گهنده گیا ◊ الهَبْرُ: نزمایی له زهوی و
 لبه لآن ◊ الهَبْرَةُ: پارچه گۆشت که بی نیسقان
 بی، نیسقی تیدا نه بی ◊ الهَبْرُ: دابراو ◊ الهَبْرِيَّةُ:
 نهو تمبو تۆزو وردهو خلتنه ی له لۆکه
 هه لده مووی ◊ یان له پهرو بالی بالئنده دمشگوتی و
 بلاو دمشگوتیهوه ◊ نهومی له قه قه زازی شه کرو
 به رمداو نهو جهوره شتانه هه لده مووی و به قژو
 کولک و خورپیهوه که میزن دهمبی ◊ الهَبْرِيَّةُ:
 که متیاری بچوک ◊ (أبر هبيرة): نیره بۆق ◊
 بۆقی نیر ◊ (أم هبيرة): بۆقی من ◊ الهَبْرِيَّةُ:
 کولک زۆر: حوشتری پر توك و توکن ◊ یان ههر
 چه یوانیک توکی زۆر بی ◊ مهبمونی توکن ◊
 بهور ◊ سهوسه ن ◊ شوینیک بالئنده قه هتی
 زۆر بی ◊ هَبْرَجٌ: تیکه لاوی نه مبهرو نهوبه ری
 کرد له رۆیشتن دا، به لارو له نجهو قۆرت و پیج
 رۆی ◊ هَبْرَجُ الثوب: کراسه کهی پهراویز چن و
 نهفش چن کرد ◊ الهَبْرَجُ: رۆیشتنی خیراو
 ههنگاو کورت و قۆرت قۆرت و پیج پیچاوی ◊
 لارو له نجه کهر ◊ که تمه قه لهو ◊ ناسکی پیر ◊
 کراسی پهراویز چن دراو ◊ الهَبْرِيَّةُ: نازاو نیش
 له دهست هاتوو ◊ چاونه ترسو و وره بهرز له
 هه موو کاریک دا ◊ بازنگی عه جه می ◊ زیری
 خالص ◊ دیناری تازه لی دراو ◊ ههرشتیک
 جوان و سه رنج راکیش بی ◊ (أم الهَبْرِيَّةُ): لهرزو
 تا ◊ تَهْبْرَسٌ: خۆی بادا، لارو له نجه ی کرد ◊

الهِبْرَقِيُّ: ههركهسَن نيش بهناگرو شتی وا بكا
ومكوو نالتونجی و ناسنگه ر كهلهگا كیوی
كهلهگای كهتهو پیر هَبْرَمَ: زوری قسه كرد
زوری خوارد.

هَبْرَ هَبْرًا وهبْرًا: لهناكاویك مرد تیدا چوو
الهِبْسُ: رهمز رومكیكه لهپیری (الصليبة)
گزوكیای و مرزی و تمهندان دهمشتهکی یان
دبهرین، لهنه وروپاو ولاتانی جهوزی دهریای
سبی ناومرپاست دهرپین دریزییهگهی سی تا
پهنجا سانتیمهتره گهلاکانی پانكوله و وردن،
گولهکانی رنگا و رنکه، بونیکی خوشی سوکی
همیه.

هَبَشِ الضَّرْعُ هَبْشًا: بهدهست گوانهگهی گرتو
دوشی.

هَبَشِ الْمَالِ رَعْرَه: مالی کۆکردموه
دمگوتری: (هر
يَهْبَشُ لِعِيَالِه): مال و سامان بۆ مندال و خیزانی
کۆدمکاتهوه لههمموو لایهک و بههمموو جۆرپک
ههلهپیهتی.

هَبَشِي فَلَانًا: تیر تیر فلانکهمسی کوتا.

هَبَشِي هَبْشًا: کاسبی کردو مال و سامانی کۆکردموه
هَبَشِ الشَّيْءِ: بهمانا (هَبْشَه) دئ
دمگوتری: (هر يَهْبَشُ لِعِيَالِه): بههمر دوو دمست مال و
سامان کۆدمکاتهوه بۆ خیزان و مندالی
هَبَشُ كَلَامًا: فلانکهمس قسه تیکهل و پیکهل
دمکا هَبَشِي: کۆبۆوه.

اهْتَبَشِ الشَّيْءِ: شتهگهی کۆکردموه بهنارههتی
تَهْبَشُ: کۆبۆوه، گهلهکۆمهکییان کرد
تَهْبَشِ الشَّيْءِ: جۆرما ههول و تهقهلای بهکارهتینا بۆ
ومدهستهتینانی شتهکه هَبْشًا: بیگانه و
دورهی خیل و هۆز، کهمسک لومگی بی و
جوبیته ناو خیلکهمه هَبْشًا: دمگوتری: (هل هبش

اليكم هابش؟): پیاوی لومگی و بیگانه خوی
خراندوته ناوتانهوه هَبْشًا: کۆمهل و تاقه و
پیری تازه هَبْشًا: تاقمیک مروف لهیهک
تایهفهو هۆزهنبن.

هَبْشِي هَبْشًا: چوست و جالاک بوو.

هَبْشِي هَبْشًا: بهپهله رویی.

هَبْشِي الكلبِ: سهگهکه زور سور بوو لهسه
نیچیرهگه و ههولی خواردنی دا
دمگوتری: (هَبْشِ فلان على الشئِ ياكله): فلانکهمس پیری
دایه شتهکهو دمستی کرد بهخواردنی و سهیری
نهم لاو نهو لای کرد.

هَبْشِي بالضحكِ: زیده رویی کرد له پیکهین دا
اهْتَبَشِي: پهلهی کرد
بههافا پیکهینی و زور
پیکهینی هَبْشِي للضحكِ: زیده رویی کرد له
پیکهین دا هَبْشِي: رویشتنی بهپهله.

هَبَطَ هَبْرًا: هاته خوار
نزم بۆوه
دمگوتری: (هَبَطَ في الشئِ): كهوته ناو گیتراوی شهرو
ههراوه.

هَبَطَ الشَّيْءِ: شتهکه دابهزی نرخی کهم بۆوه
لهناستی پیشوی دا كهوت.

هَبَطَ فلان: فلانکهمس زهلیل و کهم ریز بوو، فلان
لهحالی دمونهمندییهوه هاته سهسر حالی
ههزاری هَبَطَ: کهم بۆوه، کهسایهتی دابهزی.

هَبَطَ الشَّيْءِ: شتهگهی دابهزاندا
کهمی کردموه هَبَطَ
دمگوتری: (هَبَطَتِ الثمنُ): نرخکهم دابهزاندا
(هَبَطَ الدواءُ درجة الحرارة): دهرمانهکه پهله
کهرمی نهخۆشهگهی دابهزاندا
(هَبَطَ المرضُ لحمه): نهخۆشیهکه کیش و قهلهوی فلانی
دابهزاندا.

هَبَطَ السوقِ: چوووه ناو بازار، دابهزییه ناو بازار.

هَبِطَ فَلَانًا الْمَكَانَ: فلانكەسى خسته ناو ئەو شوینە
 ◊ هَبِطَةُ: بەمانا (هَبِطَةُ) دى ◊ هَبِطَ الْعِدْلَ عَلَى
 السَّبْعِ: لابارەكەى بەسەر پىشتى حوشترەكەدا
 لایە لایە لا راكیشا ◊ إِنهَبَطَ الشَّيْءُ: شتەكە كەمى
 كرد ◊ دابەزى ◊ نزم بۆوہ ◊ تَهَبَطَ: وردە وردە
 دابەزى ◊ الْمَهْبَطَةُ: نامىرئىكە ومكوو چەترو
 مەزەللى لەحمەواوہ لەتەپارەوہ پىتى دادمبەزىبە
 سەر زەمى.

الْمَهْبَطَةُ: چالایى ◊ الهَيْبَةُ: كزو لاواز ◊ الْمَهْبِطُ:
 شوپىنى دابەزىن، جىگای نزم بوونەوہ ◊
 دەرگوترئى: (مَهْبِطُ الْوَحْيِ وَمَهْبِطُ الطَّائِرَةِ وَمَهْبِطُ
 النهر).

هَبَعَ الْحَمَارُ هَبْعًا وَهَبْرًا: گویندريژەكە روپىشت
 بەروپىشتىنىكى خوارو خىچو تەمبەلانە.

هَبَعَ الْبَعِيرُ وَخَمْرًا فِي مَشِيَتِهِ: حوشترەكە لەروپىشتن دا
 مى دريژ كرد بۆنەوہى پارمەتيدەرى بى بۆ
 روپىشتن و خوشرەموى ◊ (هَبْرٌ هَابِعٌ) ◊ أَهْبَعَ
 الْحَيْرَانَ: حەيوانەكە هاوین بىچوى بوو ◊
 إِسْتَهْبَعَهُ: واى لى كرد بەنارىك و پىكى بپروا ◊
 الْهَبْعُ: بىچوہ نازەئىك كە لەومرزى هاوین دا
 لەدايك بى ◊ الْهَبْعُ: ئەوہى مىل خۆى دەكا
 بەپارمەتيدەر بۆ روپىشتن.

هَبَعَ هَبْعًا وَهَبْرًا: بەرپۆز راكشا نوست ◊ الْهَبِيعُ:
 نوستوو خەوخۆش، كەسێك بەرپۆز بخەوى ◊
 الْهَبِيعُ: شتى گەورە ◊ نافرمتى بى رەموش
 كەدەست بەرپوى كەسەوہ نەنى ◊ الْهَبِيعَةُ مِنَ
 النِّسَاءِ: نافرمتى داوین پيس كە لەشفرۆشى بكاو
 دەست بەرپوى كەسەوہ نەنى ◊ إِنهَبَيْكَتْ بـ
 الْأَرْضِ: زەمى فوتى دا ◊ الْهَبَيْكَةُ: زەمىبەك
 ھاچى
 تيدا رۆچن ◊ ئەحمەق و گىل.

هَبِلَ فَلَانٌ هَبِلًا: عەفلى لەدەست داو جىاوازى
 نىوان چاكەو خرابە ناكا ◊ هَبِلَتِ الْأُمُّ وَلَدَهَا
 هَبِلًا: دايكە كە بۆ مندالەكەى گريا ◊ أَهْبَلَتِ
 الْمَرْأَةُ: نافرمتەكە بەردەوام بوو لەشىن و شەپۆز
 دا ◊ أَهْبَلَ اللَّهُ فَلَانًا: خودا نافرمتى جەرگ
 سوتاو كردو مندالەكەى لى سەندەوہ ◊ هَبِلَ
 فَلَانٌ لِمِيَالِهِ: فلانكەس بۆ مال و مندالى كاسبى
 كرد ◊ هَبِلَ فَلَانًا: بەفلانكەسى گوت دايكى
 شىنى بۆ بگيرى ◊ هَبِلَ اللَّحْمُ فَلَانًا: فلانكەس
 گوشتى زۆر بوو گوشت لەجەستەى دا كەوتە
 سەرپەك قەلەو بوو ◊ أَهْبَلَ: خەمەتبار بوو ◊
 خەمى بۆ مندالەكەى خواردو گريا ◊ أَهْبَلَ فِي
 سَعْيِهِ: لەروپىشتن دا پەلەى كرد ◊ درۆى كرد ◊
 فَيْتَلَى كرد ◊ أَهْبَلَ الصَّيْدَ: فَيْتَلَى لەنيجيرەكە
 كردو داوى بۆنايەوہ ◊ أَهْبَلَ الْفُرْصَةَ: هەلى
 قۆزتەوہ، هەلەكەى لەكيس خۆى دا ◊ تَهَبَّلَ
 لِأَهْلِهِ: كاسبى بۆ مال و خىزىنى خۆى كرد ◊
 الْأَهْبَلُ: كەسێك هيزى جياكردنەوہى چاك و
 خرابى نەماين ◊ الْمُهْبَلُ: كەسێك بى گوتراين،
 دايك شىنت بۆ بگيرى ◊ مَرُفَى گوشتنى دەم و
 چاو هاوساو ◊ الْمُهْبَلُ: كونى بەرمو خوار بۆناو
 زەمى ◊ هەواى هەلبوو لەسەرانسەرى كىوہوہ
 بۆناو شىوو دۆل ◊ بۆرى هينى مئينە
 لەوانىكەوہ بۆ مندالان ◊ الْهَبَالَةُ: داواكارى
 الْهَبَالَةُ: دەستكەوت و تالانى ◊ الْهَبَالُ: راوچىبەك
 فیل لەنيجير بكاو تەلەو داوى بۆ بنيتەوہ ◊
 كاسبكارى فەندو فیل زان و پيلان دارپۆز.

هَبِلٌ: بتىك بووہ لە كەعبەدا ◊ الْهَبْلُ: نادەمىزادى
 كەتەو زەبەلاح ◊ نازەلى كەتەو زل ◊ الْهَبْلَى:
 روپىشتنى بەمفیزو لارو لەنجە ◊ الْهَبْلُ: ئەو
 نافرمتەى مندالى بۆ نەمىن، مندالى بۆ

رانه گيرئ ◊ الهَبْلَاع: قورگ گهورمو پارو زلو زور خور ◊ الهَبْلَع: رموشت بمدو خراب پمفتارو دل پيس ◊ دمگوترئ: (عبد هَبْلَع): بهندميهك نازاندرئ باوك و دايكى كين يان يهكئيكيان نادياره ◊ سهگى سلوهئ ◊ الهَبْلَك: نهحمهق و گيل و بن دسهلات ◊ فيتنه گيرو سمرسمرئ ◊ الهَبْكَة: ته مبهل ◊ ناهرمئ نهحمهق و گيل و بن دسهلات ◊ هَبْهَب: خيرا روي ◊ لهخه ههلسا ◊ هَبْهَب السَّرَاب: تراويلكهكه درموشايهوه ◊ هَبْهَب التيس: نيزيهه قهرمهك بؤ بتهگهدانى بزنهكان كهوته جومبوش و مرقانندن.

الهَبْهَب: گورج و گول و جوست و چلاك ◊ الهَبْهَبِي: جوست و چلاك ◊ دمنگ خوش و ليزان بؤ حوديه خوئندن ◊ ليزان و دمست رنگين لهپيشهيهك لهپيشهكان دا ◊ ومكوو وينهگرئ ◊ قهصابئ، ناشپهزئ ◊ شوانئ مهرو بزن ◊ نيزيههقهره، بهران.

هَبَا الغبار قَبْرًا وَهَبْرًا: تمب و توز ههلسا بهرز بؤوه.

هَبَا فلان: فلانكس مرد ◊ ههلات ◊ بههئواشئ رويشت ◊ (فهو هاب وهي هاية) ◊ اَهْبَى التراب أو الغبار: تمب و توزئ بهرپا كرد ◊ هَبَى الشريد: تئگوشاوهكهئ رينكخست، دروستئ كرد ◊ تَهَبَّى فلان: فلانكس چاوى كز بوون ◊ بهخوبادان و لارو لهنجه رويئ ◊ دمشگوترئ: (جاء يَهْبَى): بهدمستئ بهتان هات ◊ الهابي من التراب: خوئه پته گله ورده ◊ گل و خوئي سمر گور ◊ نهستيره كه تمب و توز نههئئئ ببيندرئ ◊ الهَبَاء: تمب و توزئك كه باههئيدمستئئ و بهشتهوه دمنوسئ ◊ يان بهحهواوه بههؤئ تيشكى خورموه نمبن نهبيندرئ ◊ نادميزادئ بن عمقل يان كه م عمقل ◊ تمب و توزئك

لهكاتئ گيزهلوكه دا بمرز دمبئتموه ◊ الهَبَاء: گهرديلهيهك لهتمب و توز.

الهباية من الشجر: تويكلى درهخت ◊ الهَبْر: ناگرئ خاموش بوو ◊ الهَبْرَة: تمب و توز ◊ الهَبْي: مندائى بجوك ◊ بؤ ميئينه (هَبْيَة) ◊ هَتَأ هَتَأ: ليئدا ◊ (هَتَأ بالعصئ): بهگؤچان ليئ دا.

هَتَى هَتَأ: لهبهر پيرئ يان نهخوشئ پشتئ چهمايهوه ◊ هَتَأ الشرب: كراسهكه دراو رزئ ◊ الهَتَأ: تاويك، ماوميهك، دمئيك، ساتئك.

هَتَّ الماء وحره هَتَيْتَأ: ناوهكه لهكاتئ ههئرزان و رؤكردنئ دا خوړهئ هات.

هَتَّ في كلامه: لهفسمكردنئ دا پهلهئ كرد.

هَتَّ الهمرَة: بهرئيك و بيئكى ههمزهئ دمربرئ.

هَتَّ الشئى: شتهكهئ شكاندو وردو هارئ كرد.

هَتَّ الشرب وحره: قوماشهكهئ درئ و ونجر و ونجرئ كرد.

هَتَّ عرْضه: ناموسئ شكاند.

هَتَّ فلاناً: لهروتبهو ريزو شانئ فلانئ كهمكردموه.

هَتَّ الشئى: شوئن شتهكه كهوتو بهشوئئئ دا گهراو خهريكيهئئ.

هَتَّ الماء وحره: ناوهكهئ بههئواشئ رشتو درئزهئ بهرزانندنهكهئ دا ◊ الهَتَّ: چهقه جهناوئ زور بلئ ◊ هئواش لهكاركردن دا ◊ الهَتَّ: دمگوترئ: (تركهم هَتَأ بَأ): بهتئكشكاوئ و تارومار كراوئ جئئ هئشتن ◊ دمنگو خشپه و خرمه ◊ دمگوترئ: (صمعت هَتَّ قدمئ)، گوئيم لهخشپهئ قاچهكانئ بوو ◊ الهَتَات: چهقهجهناوو زور بلئ.

هَتَّو مَشْرَأ: نهحمهق و گيل و نهغام بوو.

هَبَا فلان: فلانكس مرد ◊ ههلات ◊ بههئواشئ رويشت ◊ (فهو هاب وهي هاية) ◊ اَهْبَى التراب أو الغبار: تمب و توزئ بهرپا كرد ◊ هَبَى الشريد: تئگوشاوهكهئ رينكخست، دروستئ كرد ◊ تَهَبَّى فلان: فلانكس چاوى كز بوون ◊ بهخوبادان و لارو لهنجه رويئ ◊ دمشگوترئ: (جاء يَهْبَى): بهدمستئ بهتان هات ◊ الهابي من التراب: خوئه پته گله ورده ◊ گل و خوئي سمر گور ◊ نهستيره كه تمب و توز نههئئئ ببيندرئ ◊ الهَبَاء: تمب و توزئك كه باههئيدمستئئ و بهشتهوه دمنوسئ ◊ يان بهحهواوه بههؤئ تيشكى خورموه نمبن نهبيندرئ ◊ نادميزادئ بن عمقل يان كه م عمقل ◊ تمب و توزئك

هَتَر فَلَائِ الْكِبْرُ: خُوْ بهزلزانی و لوتبهرزی عمقلی
فَلَائِ نَمَهیشتووہ.

هَتَر عِرْمَةُ: نامووسی شکاند ◊ اَهْتَر فلان:
فلانکس بِن عمقل بوو ◊ اَهْتَر فَلَائِ الْكِبْرُ:
خُوْ بهزلزانی فلانکسی ئەحمەق و نەزان کرد ◊
أَهْتَر فلان بکذا: فلانکس شەیدی فلان شت
بووہ باکی نییە چی پِن دہگوترئ لہو بارووہ ◊
هَاتَرُه: بەناړموا جوینی پیندا ◊ هَتَر العِرَض: زُوْر
ناموسی شکاندو شرتو شوئ لئ برئ ◊ تہاترا:
ہەریەک لہو دوانە قسەو بوختانی بُو ئەوی تر
ہەلبەست ◊ دہگوترئ: (تہاترا الشاہدان): ئەو
دوو شایہتہ یەکتریان بە درُوخستەووہ
شایہتییەکہیان بەتال دەرچوو ◊ تَهْتَر:
ئەحمەق و نەزان بوو ◊ اَسْتَهْتَر فلان: فلانکس
بەھوئی پیری و شتی واوہ عمقل و ھوئی
لەدەست دا ◊ کاروباری ھەمووی پوچ بوو.

اَسْتَهْتَر بِالشَّيْءِ: خوی بەوشتووہ گرتوو تیندا
نوغرُو بووہ وازی بُوْلئ ناھیندرئ و گوئ ناداتە
رەخنەو لۆمە ی خەلکی ھیچ دەستی پِن لئ
ہەنناگرئ ◊ التُّهَاتِرُ: شایہتەکان کەھەریەکہیان
ئەوی تر بەدرُو دہخاتەووہ ◊ التُّهَاتِرُ:
ئەحمەقی و نەزانی ◊ المُّهَاتِرَةُ: قسەو ناخاوتن
کەھەندیکی ھەندیکی ھەلۆمشینیتەووہ ◊
المُّهْتَرُ: نەوکسە ھەنە بکا لەقسەکردن دا ◊
الْمُهْتَرُ: نەمانی عمقل بەھوئی پیری یان نەخووشی
یان باغری و خُوْ بہزلزانییووہ ◊ الْمُهْتَرُ: بەتال و
پوچ ◊ قسە ی بِن ماناو بِن بناغە ◊ درُوو
دەلەسە ◊ کاری سەر سوپھینەر ◊ بەلاو
کارمات ◊ جورتم و ناخووشی ◊ نیوہ یەکەمی
شەو ◊ یان کەمتر لەنیوہ ی شەو.

هَتَشِ الْكَلْبُ أَوْ السَّبْعُ هَتَشًا: سەگەکی ھەنناو
دەنگی دا بُوْئەوی بەلاماری نیچرەکە بدا.

هَتَفَ هَتْنَا رَهْتَانًا: کەوتە ھەلەلەکیشان قیرەو
ھەرا، کەوتە گۆرانی گوتن و دەنگ ھەندان ◊
دەگوترئ: (هفت الحمامة): کۆترەکە خویندی و
دەنگی لئ ھەلپری ◊ دەگوترئ: (جَعَلَ يهتف
برہ): دەنگی ھەلپری و کەوتە پارانەووہ لەخودا.

هَتَفَ فَلَائِ: مەتھی فَلَائِ کردو وەسپی دا ◊ باسی
رەوشتی جوان و مەردانە ی فَلَائِ کرد ◊ هَتَفَ:
بُوْ زیندەمانای (هَتَف) دئ ◊ الهَاتِفُ: دەنگیک
ببیسرئ و خاوەن دەنگەکە نەببندرئ ◊
تەلەفۆن و مۆبایل ◊ ھەر نامپریک قسە ی پِن
بکری ◊ الهَاتِفُ: دەنگی بەرز کەمەبەستی
پشتگیری کردنی شتیک، یان نارەزایی دەرپین
دەرباری، یان بُوْ پینداهەندان و تەمجید کردنی
شتیک نەنجام بدرئ ◊ الهَاتِفُ: ئەوہی زُوْر
ھوتاف بکیشی یان زُوْر دەنگ ھەلپری و شیعار
ھەنداو کەسانی دیکە بُوْی دو بارە بکەنەووہ ◊
پنەشەنگی خُوْ ببشاندەمران و ھوتاف کیشیان ◊
الْمُهْتَفِي مِنَ الْقِيَمِي: تیری ویزە ویز لئ ھاتو ◊
الْمُهْتَفُ: بەمانا (الهَاتِف) دئ.

هَتَكَ السِّرَّ هَتَكًا: پەردەکە ی راتەکاندو لای بردو
لەشوینی خُوْی لایدا ◊ یان ھەندیکی دپداو
دوای پەردەکە دەرکەوت.

هَتَكَ التُّرْبُ: قوماشەکی لەباری دریزی دادری.

هَتَكَ: دەگوترئ، (هَتَكَ عَرُشُهُ): کورسی و پلەو
پایە ی نەما ◊ شانص و بەختی سەرەو خوار بوو
◊ هَاتَكَ اللَّيْلُ: بەناو تاریکی شەودا رُوْبی ◊ هَتَكَ
الْأَسْتَارَ: پەردەکانی داتەکاندن و لای دان
لەشوینی خُوْیان نەببیشتن ◊ بُوْ زیندە رُوْبی
لەمانای (هَتَكَ) دئ ◊ تَهْتَكُ فلان: فلان کەس
باکی نەبوو ناخُوْ حەبای دەچی و سەرزەنشت
دەکرئ ◊ پریکیشی ھەلەو تاوانی کرد ◊ فلان

حه‌یای جوو که سایه‌تی دابه‌زی ◊ دمگوتری: (تَهْتَكُ فِي الْبَطَالَةِ): له‌گومرایی و خراپه‌کاری دا رُوچوو نوغرو بُوو ◊ الهْتَكُ: دِراو ونجر ونجر بُوو ◊ الهْتَلَةُ: حه‌یا چون و دمرکه‌وتنی کاری خراپی په‌نامه‌کی.

هَمَّ ناه: ددانی پِشه‌وه‌ی دمره‌ینان.

هَمَّ الشَّيْئُ هَمًّا: شته‌که شکا.

هَمَّ الْإِنْسَانُ وَغَيْرُهُ: ددانی پِشه‌وه‌ی مرؤفه‌که شکان

◊ اَهَمَّ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی شکاند ◊ دمگوتری:

(أَهَمَّ نَيْتَهُ): ددانی شکاند ◊ اَهَمَّ الْإِنْسَانَ: ددانی

مرؤفه‌که‌ی شکاند ◊ هَتَّهْ: بُو زیدهرؤیی

له‌مانای (هَمَّةُ) دئ ◊ تهاَمَّا: قسه‌ی ناشیرینیان

به‌یه‌کتر گوت ◊ تَهْتَمَّ: دمگوتری: (تَهْتَمَّتْ

أَسْنَانُهُ): ددانی شکان ◊ الهْتَامَةُ: نه‌وه‌ی له‌شت

دهشکی ◊ الهَيْتَمُّ: رووه‌کیکی دهشته‌کی پرژو

پالآوییه.

هَمَّرَ: زووری قسه‌کرد ◊ هَمَّرَ فُلَانٌ: فلانکس

به‌هیواشی قسه‌ی کرد ◊ فیتنه‌یی کرد ◊ هَمَّرَ

الرَّجُلَانِ: دوو بیاوکه به‌یه‌که‌وه سرتهمیان کردو

نه‌پانویست که‌سی تر گوئی له‌دمنگیان بی ◊

الهْتَمَلُهُ: قسه‌ی سرته ◊ هَمَّتِ السَّمَاءُ: ناسمان

بارانی به‌خوره‌می باراندو به‌ردموام بُوو له

بارین دا ◊ دمگوتری: (هَتَّنَ الدَّمْعُ): فرمیسه‌که

رژایه خوار ◊ التَهْتَانُ: بارانیکه تاو تاوه،

دهمیٚک دمبارئو دهمیٚک خوٚش دهکاته‌وه ◊

الهْتُونُ: بارانی پر دلٚوپ ◊ بارانیٚک به‌خوره‌م و

رِزْنَه بئ ◊ هَمَّتْ فُلَانٌ فِي الْكَلَامِ: فلانکس

په‌له‌ی کرد له‌قسه‌کردن دا زمانی ته‌ته‌له‌ی کرد

◊ هَمَّتْ الشَّيْئُ: به‌زه‌خت پیی له‌شته‌که ناو

شکاندی ◊ الهْتَهَاتُ: که‌سیکه خیرا خیرا

قسه‌بکاو زمانی ته‌ته‌له‌ بکا.

هَتَا الشَّيْئُ هَتْرًا: شته‌که‌ی شکاند ◊ یان به توندی

فاچی به شته‌که‌دا ناو شکاندی ◊ هاتی فلان:

فلانکس و مری گرت ◊ گرتی ◊ هاتی فلان

الشَّيْئُ: فلانکس شته‌که‌ی نزیک کرده‌وه ◊

هاتی فلاناً الشَّيْئُ: شته‌که‌ی دایه فلانکس ◊

دمگوتری: (الْهَيْئُ مِنَ اللَّيْلِ): به‌شیک له‌مه‌و ◊

الْهَيْئُ مِنَ اللَّيْلِ: به‌مانا (الْهَيْئُ) دئ.

هَتَّ فُلَانٌ هَتًّا: فلانکس درؤی کرد.

هَتَّ الْأَشْيَاءُ: شته‌کانی تیکه‌ن به‌یه‌ک کردن.

هَمَّ لِفُلَانٍ مِنَ الشَّيْئِ هَمًّا: له‌وشته به‌شیکی

زووری دا به‌فلانکس.

هَمَّ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی وردکرد ◊ الهَيْتَمُّ: کومه‌له

لب و کومه‌له گلی نزم ◊ بازو هه‌لؤ ◊ بیجوی

دالاش ◊ هه‌روا به‌مانا (الهَيْتَمُّ) دئ ◊ هَتَّتْ فِي

السَّرِّ: له‌رؤیشتن دا په‌له‌ی کرد ◊ هَتَّتْ

السَّمْعَابَ مَطْرَهُ وَفُلْجَهُ: هه‌ورمه‌که خیر خیرا

باران و به‌فری باراند ◊ هَتَّتْ الْأَشْيَاءُ: شته‌کانی

تیکه‌لاو به‌یه‌ک کردن ◊ هَتَّتْ الشَّيْئُ: پیی

له‌شته‌که ناو شکاندی ◊ هَتَّتْ فُلَانًا: ستمی

له‌فلان کرد ◊ الهْتَهَاتُ: خیرا، دمگوتری: (سِر

هِنَهَاتُ): رؤیشتنی خیرا ◊ وِلَاتِيكَ تَهْبُو تَوَزِي

زَوْرَ بِي ◊ درؤون ◊ الهْتَهَةُ: هه‌راو هؤریاو هاوو

قیژو تیکه‌لاو بیوونی دمنگه‌کان له‌کاتی شه‌رو

هه‌رادا.

هَسَى مَشِيًا: ده‌م و چاوی سور هه‌لگه‌را.

هَسَى التَّرَابُ: گل و خوئی پرژاند ◊ دمگوتری:

(هَسَى لَهُ مِنْ مَالِهِ): له‌مال و سامانی خوئی به‌شی

دا ◊ هَاهَا: گالته‌ی له‌گه‌ن کرد.

هَجَأَ الشَّيْئُ: شته‌که دابه‌را.

هَجَا جَرَعُهُ: برسیایه‌تی نه‌ما، برسیایه‌تییه‌که‌ی نارام بؤوه.

هَجَا الطَّعَامَ: هم‌وو خواردنه‌که‌ی خوارد.

هَجِيَّ هَجَا: برسیایه‌تییه‌که‌ی پهری ساندو تینی بؤ هیئا ◊ اُهَجَا الشَّيْءُ: شته‌که‌ی بریه‌وو لای برد ◊ ده‌گوتری: (اُهَجَا الطَّعَامُ جَرَعُهُ): خواردنه‌که برسیایه‌تییه‌که‌ی نه‌هیشت ◊ اُهَجَا الإِبِلَ: حوشرمه‌که‌ی به‌سته‌وه بؤنه‌وه‌ی بله‌ومرئ ◊ اُهَجَا فَلَانًا الشَّيْءُ: شته‌که‌ی دهر‌خواردی فلانکس دا ◊ اُهَجَا فَلَانًا حَقَّهُ: مافی فلانکسی دایه‌وه ◊ الهَجَا: ههرشتیک ناده‌میزاد تییدایی و وازی لئ ببینی ◊ الهَجَاةُ: نه‌حمه‌ق و گیل ◊ هَمَّتْ عَيْنُهُ: جاوی به‌قولدا جوو ◊ هَمَّتْ النَّارُ: ناگره‌که بلتسه‌ی سه‌ندو داگیرسا ◊ هه‌لگیرسانه‌که‌ی دمنگی لئ هات لرفه لرفی هات ◊ هَجَّ الْبَيْتَ: خانومه‌که‌ی روخاند ◊ هَجَّجَ: له‌برسا یان له‌تینوا یان له‌بهر ماندویی جاوی به‌قولدا جوو ◊ دمشگوتری: (هَجَّجَتِ الْعَيْنُ): جاوی قول بوو ◊ هَجَّجَ النَّارَ: ناگره‌که‌ی خوش کرد بلتسه‌ی دایه ◊ اِهَجَّجَ: سور بوو له‌سمر رای خوی و ناموزگاری کسه‌ی ورنه‌گرت ◊ اسْتَهَجَّجَ: به‌رای خوی کردو رای کسه‌ی قبول نه‌بوو، گومراو سمر لئ شیواو بوو ◊ خوی خسته‌ناو باسه‌که‌وه به‌حقوق و ناحق خوی تی هه‌لقورتاند ◊ اسْتَهَجَّجَ السَّائِرَةَ: په‌له‌پهل له‌کاروانه‌که کردو دمنه‌ی دان ◊ هَجَّجَ: سواری رای خوی بوو ◊ ههر به‌قسه‌ی خوی کرد ◊ الهَجَاةُ: نه‌و رهمه‌بایه‌ی هم‌وو شتیک به‌گل دادمبوشن ◊ گیل و نه‌حمه‌ق ◊ الهَجَّجُ: نیری سه‌رملی گای جوت ◊ الهَجَّجِيُّ: شیوی قول ◊

زه‌لکاو ◊ زه‌وی لاکتیه‌بی ◊ نه‌و هیل و خه‌تانه‌ی کاهین له‌سمر گل دمیکنش بؤ جادو بازی.

هَجَدَ هَجْرًا: نوست ◊ شه‌و نوئزی کرد ◊ اُهَجَدَ البعيرُ: حوشرمه‌که قورسایی خوی خسته‌سمر زه‌وی ◊ اُهَجَدَ فَلَانًا: فلانکسی خه‌و لئ خست ◊ به‌نوستویی بینی ◊ هَجَدَ فَلَانًا: فلانکسی نواند ◊ تَهَجَّدَ: به‌مانا (هَجَدَ) دی ◊ هم‌ستا بؤ نوئز یان بؤ نیشی تره‌ی یه‌کتا پهرستی نه‌نجام دا ◊ التَّهَجُّدُ: شه‌و نوئز.

هَجَرَ هَجْرًا: دوور که‌وته‌وه ◊ ده‌گوتری: (هَجَرَ الفحلُ): نیره‌که وازی له‌سواربون و که‌لدان هیئا ◊ هَجَّرَ الْمَرِيضَ: نه‌خوشه بزپرگانندی.

هَجَرَ فِي الشَّيْءِ: زوری هئ خوش بوو ناوی ببینی و باسی بکا.

هَجَرَ الشَّيْءَ: وازی له‌شته‌که هیئا ◊ روی لئ وهرگیرا.

هَجَرَ الدَّابَّةَ: ولاحه‌که‌ی به‌په‌تی که‌مه‌ندگیش به‌سته‌وه سه‌رنکی له‌دمستی و سه‌رنکی له‌پاشوی خست و نه‌مجار حه‌بله‌که‌ی له‌وکه‌مه‌نده گری دا ◊ اُهَجَرَ: به‌گه‌رمای نیومرؤ سه‌فهری کرد ◊ که‌وته‌کاتی نیومرؤ ◊ قسه‌ی ناشیرینی وتن ◊ که‌وته‌چه‌فه چه‌ق و قسه‌ی ناشیاسته ◊ دمشگوتری: (اُهَجَرَ فِي مَنْطِقِهِ): قسه‌ی ناشیرینی به‌دهم دا هات ◊ اُهَجَرَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی تم‌واو بوو گمیشه‌نه‌ندازه‌ی خوی ◊ اُهَجَّرَتِ الْفَتَاةُ: کچه‌که پیگه‌بی و گمیشه‌ته‌مه‌نی گهنجی به‌شیومه‌ی کی ریک و پیک ◊ اُهَجَّرَ الْحَامِلُ: نافرته دوگیانه‌که سکی گه‌وره بوو ◊ اُهَجَّرَ بَقْلَانِ: کالته‌ی به‌فلان کرد ◊ هَاجَرَ: زیندی خوی جن هیشت ◊ هَاجَرَ مِنْ مَكَانٍ كَذَا أَوْ عَنْهُ: نه‌و شوینه‌ی تم‌رک کردو جو بؤ شوینه‌ی کی تر

◊ هَجْرُ الْقَوْمِ: وازی لهو گهل و هۆزه هیناو
 جیی هیشتن چوو بۆلای خیلئیکی تر ◊ هَجْرُ:
 لهکاتی نیومرۆدا کهوته رویشان ◊ هَجْرُ النَّهَارِ:
 رۆژ بوو بهنیومرۆ گهرماکهی پهرمی سهند.
 هَجْرُ الْيَه: زوو چو بۆلای و خوی گهیانئ ◊ هَجْرُ
 الدَّابَّة: و لآخهکهی بهکهمهند بهستهوه، بهم
 جۆره چهبلئیکی هینا سهرئیکی لهدمستی
 بهست و سهرئیکی لهقاچی دواوهی نهمجار
 چهبلئیکی لهو چهبله بهست و بهسنگئیکهوه
 گری دا ◊ تَهَاجَرُ الْقَوْمُ: خهئکهکه دنگیان لئیک
 دابری و لئیک ترازانو پهکریان جئ هیشت ◊
 تَهَاجَرُ الْقَوْمُ الْمَاءَ: خهئکهکه بهنۆره چونه سهر
 ناومه ◊ تَهَجَّرُ: لهکاتی نیومرۆدا سهفهری کرد
 ◊ خَوَى بهکۆچهرو موهاجیر لهقهلم دا ◊
 لاسایی موهاجیری کردهوه ◊ الْأَهْجَرُ: دمگوترئ:
 (هذا أَهْجَرُ من ذاك)، نهمه لهوه درئزتره ◊
 گهورمتره، بهنرخ تره، ریزدار تره ◊ الْأَهْجَرَةُ:
 دابو نهریت ◊ الْمَهَاجِرُ: ئهوکهسهی لهماکهکهوه
 لهگهل پیغهمبهر (د.خ) چوو بۆ ممدینه ◊
 الْمَهَاجِرُ: شوینی هیجرت کردن ◊ الْمَهَاجِرَةُ:
 کۆچکردن ◊ الْمَهْجِرُ: نهو شویننهی لئوهی
 هیجرت دمکهی یان کۆچی بۆدمکهی ◊ الْمَهْجِرُ:
 باش و تهواو بئ عهیب و بهنرخ لهههموو
 شتئیک ◊ الْمَهْجِرَةُ: دمگوترئ: (فناة مَهْجِرَة):
 کچئکه لهناو هاوهلهکانی دا نمونهی جوانی و
 عاقلی و رهوشت بهرزئییه ◊ نَاقَة مَهْجِرَة):
 حوشترئیکی قهلهوو خوشرۆو رهسهنه ◊ الْمَهْجِرُ:
 دمگوترئ: (کلام مهجور): قسهو رستهبهکه
 لهبیرکراوهو ئیستا بهکارناهیئندرئ ◊ الْهَاجِرُ:
 دمگوترئ: (شئ هاجر): شتئیکی باش و جوان و
 بئ عهیبه ◊ زئیده باشی بهسمر شتی تردا همیه
 ◊ الْهَاجِرَة: نیومرۆ ◊ جهنگهی گهرما ◊

دمگوترئ: (طبخه المهاجرة): گهرمای نیومرۆ
 کولاندویهتی ◊ وشهیهک مانای ناشیرین لهخۆ
 بگری ◊ الْهَاجِرِي: ههجهری: نیسبته دراو
 بۆلای گوندی ههجهر ◊ كَمْسِيك واز
 لهسارانشین و کۆچهری بئینی و ببیته
 شارستانی ◊ وهستای دیوار ◊ شتی بهنرخ و
 چاک ◊ الْهَجَارُ: چهبلئیکه سهرئیکی دهبهسئرئ
 بهدهستی و لآخهوهو سهرمهکهی تری دهبهسئرئ
 بهقاچی باشویهوه ◊ بهکوردی پئی دمگوترئ:
 کهمهند ◊ ومتهرو ژئی کهوان ◊ ههرشتئیک
 کهوانهیی بئ و لهدمست و قاچ و مل بکری (توق)
 ◊ تاج و کلاوی شاهانه ◊ الْهَجِيرِي: زۆر بلئیی ◊
 قسهی ناشیرین ◊ دابو نهریت ◊ دمگوترئ:
 (مازال هذا هَجِرَاه): تائئستا نهوه خوو دابو
 نهریتیه ◊ ههرشتئیک بهیادکردنی مجورکه
 بهجهستهدا بئ ◊ (بهزۆری لهگهل زهم دا
 دمگوترئ بۆ دابو نهریتی ناشیرین بهکاردئ ◊
 الْهَجْرُ: لغاؤ؛ لوتهموانهی و لآخ و ئازهل ◊ بهمانا
 (المهاجرة) دئ ◊ دمگوترئ: (شئ هَجْر): شتئیکی
 بئ وئنه ◊ (ذهب النخلة هَجْرًا): دارخورماکه
 بهرز بۆوه، گهوره بوو ◊ (لقيته عين هَجْر) دواي
 لئیک دابرائئیکی زۆر بهیهک گهیشتیتهوه
 تووشی بوومهوه ◊ الْهَجْرُ: بزړکاندن و قسهی
 چهلهق و مهلهق ◊ قسهی ناشیرین ◊ الْهَجْرُ:
 لاواز و ههنگاو کورت، کهمئیک ورده ورده قاچ
 ههئئین و مگوو نهوه پئومندکرائی ◊ الْهَجْرَاءُ:
 دهولههمندی و بئ ناتاجی ◊ الْهَجْرَةُ: قهلهوی
 تهواو گۆشتن ◊ الْهَجْرَةُ: رهوکردن لهولاتیکهوه
 بۆ ولاتیکی تر ◊ گواستنهوهی هۆزو خیل
 لهزهوییهکهوه بۆ زهوییهکی تر بهمهبهستی
 دابئینکردنی بزئوی و رزق و رۆزی ◊ الْهَجْرِي:
 خواردنی نیومرۆ ◊ الْهَجِيرُ: واز لئ هیئندراو ◊

باشگوئی خراو ◊ نموستراو ◊ نمو گزوگیاو
لقه‌دارهی نازهل دمیچکینی و وشک دمبی ◊ (لبن
هجس): ماستیکی باش مهبیوو تام خوش و
بوخوشه هیشتا نه‌ترشاهه ◊ مهنجه‌ل و قاپی
گهوره، گهرمکیوی گه‌ته و زمبه‌للاح ◊ نی‌ره
ولاخی قه‌له و گه‌مه‌یلی که‌لدان و سواربوونی
ماین و شتی وای نه‌بی ◊ کاتی نیومرؤ
به‌تایه‌تی له‌ومرزی هاوین دا ◊ الهجیره: به‌مانا
(المهاجرة) دئ ◊ الهجیره: کاتیکی گه‌می
دوانیومرؤ ◊ الهجیس: مه‌یوم ◊ ریوی یان
بیچوه ریوی ◊ ورج ◊ دمگوترئ: (فلان هجس):
فلانکس دل بیس و خویری و به‌دخووه ◊
الهجرج: نه‌حمق و گیل ◊ شیت ◊ پشت دریز ◊
سه‌گی سلوقی ◊ الهجرج: ترسنوک.

هَجَسَ الْأَمْرَ فِي صَدْرِهِ هَجَسًا: خه‌یالی نه و نیشه‌ی
به‌دل دا هات.

هَجَسِيَ فَلَانًا عَنِ الْأَمْرِ: فلانکسی له و کاره
گیرایه وه ◊ هاجسه: به‌گویندا سرکاند ◊ ته‌اجسا:
به‌سرتنه قسه‌یان بویه‌کتر کرد ◊ الْمُتَهَجِسُ:
دمگوترئ: (خیز مته‌جس): نانیکه هه‌ویرمه‌کی
باش نه‌شیلدراوه هه‌لنه‌هاتوه ◊ الْمُهَجِسُ:
دمگوترئ: (وقعوا في مهجوس من الأمر): گه‌وتنه
سر سامی و حه‌یرانبوونه وه دمبارهی کارمه‌و
نازانن روداوکه چونه ◊ الهاجس: خه‌یال ◊
الهجس: دمنگی نزم دمیسترئ و لئی حالی نابئ
◊ همر خه‌یال و خه‌تمه‌ریه‌ک به‌دل دا بی ◊
له‌سه و بیرو بوجون ◊ الهجيسة: گوشتی ته‌رو
تازه.

هَجَسَ إِلَيْهِ هَجَسًا: نارمزوی کرد حمزی لئ کرد.

هَجَسَ بَيْنَهُم: نیوانی وروژاندن.

هَجَسَ الْأَمْرَ: کارمه‌کی وروژاند.

هَجَسَ الدَّابَّةَ: ولاخه‌کی لئ خوری
به‌لیخورینیکی هی‌واش ◊ الهاجسة: به‌مانا
(المابسة) دئ، بیگانه و دوری خیل و هوز ◊
کومه‌لئک خه‌لکی بیگانه بکه‌ونه ناو گه‌ل و
هوزو تایه‌فه‌یه‌ک ◊ الهجسة: رابه‌رین و
به‌لاماردان ◊ دژوهستان و روبه‌روبوونه‌وه.

هَجَعَ: شه و نوست.

هَجَعَ الجُرْعُ: برسپایه‌تی دامرکایه‌وه نه‌ما ◊ أهجعته:
نواندی خه‌وی لئ خست ◊ أفجع الطعام الجرع:
خواردنه‌که نازاری برسپایه‌تیبه‌کی دامرکاند
◊ هجع: بو موباله‌غه و زیدمروی له‌مانای
(هجع) دئ ◊ التهجاع: خه‌وی گه‌م، سوکه خه‌و،
سه‌ره خه‌و ◊ خه‌وی شه و ◊ المهجع: غافل و
تینه‌گه‌بشتوو له‌مه‌به‌ست ◊ گیل و خه‌والوو ◊
الهجع من الليل: به‌شیک له‌شه و دمگوترئ:
(زارني بعد هجع من الليل): دواي تيبه‌رپوونی
به‌شیک له‌شه و هاته دیدمنیم ◊ الهجع: به‌مانا
(المهجع) دئ ◊ الهجعة: نوستنی گه‌م سه‌ره‌خه‌و
شکاندن له‌سه‌رمقای شه‌ودا ◊ دمگوترئ:
(استيقظت بعد هجعة): دواي سه‌ره‌خه‌و
شکاندنیک به‌خه‌بهر هاتم ◊ الهجعة: جوریکه
له‌نوستنی گه‌م ◊ الهجعة: به‌مانا (الهجع) دئ ◊
دمگوترئ: (مضى هجع من الليل): به‌شیک
له‌شه و تیبهری.

هَجَفَ هَجْفًا: له‌ماندویی و شه‌کمتی دا لاکه‌له‌کی

وئک هاتنه‌وه، به‌راسوی به‌ورگییه‌وه نووسان.

هَجَفَ هَجْفًا: نه‌ومنده کزو لاواز بوو نیسقانی
دمرکه‌وتن ◊ (فهو أهجفُ وهي هجفاء) ◊ هجفت
الأرض: چی له‌زه‌ویبه‌که دا بوو بوو به‌تمب و
توزو به‌حه‌وادا جوو ◊ إنه‌جف: کزو کوله‌وار بوو
◊ الهجفان: تینوو، پرش هه‌لاتوو ◊ الهجف: نی‌ره

هَجَمَ الدَابَّةَ رَعْمًا: به توندی و لآخه کانی لئ
خورین راهیچی کردن ۵ دمگوترئ: (هَجَمْنَا الخَيْلَ
على القوم): نهمسپه کانمان هه لینگ دا بؤسه ر
فهومه که وه هیرشمان کرده سه ریان.

هَجَمَ الرِّيحُ تَهْجُمُ التَّرَابِ على الدَّارِ: رهمسبا هیرشی
هیناو خشت و خوئی بهسه ر خانومه که دا.

هَجَمَ العَدُوُّ: دوزمنی دمر کرد.

هَجَمَ النَّاقَةُ: حوشترمه کهی دؤشی.

هَجَمَ ما في الضرع رَعْمًا: نهوی له گوانه که دا بوو
دایدؤشی و هیچی تیدا نه هیشته وه.

هَجَمَ المرءُ الدَابَّةَ: گهرما نارمقی له و لآخه که دمر دا.

هَجَمَ البَيْتَ: خانومه کهی روخاند ۵ اهَجَمَ علیه
الشَّيْءُ: شته کهی هه لئا بؤ نه وهی په لاماری بدا
۵ اهَجَمَ النَّاقَةُ: حوشترمه کهی دؤشی.

اهَجَمَ ما في الضرع: چی له گوانه که دا بوو دایدؤشی

۵ اهَجَمَ الدَابَّةَ: و لآخه کهی حساند هوه ۵ اهَجَمَ
المرضُ عن فلان: نه خوشیبه کهی له فلانکهس
لابرد ۵ هاجَسَهُ: شته کهی هه لئا بؤنه وهی
په لاماری بدا، تئی بهردا ۵ اهَجَمَ الشَّيْءُ: به مانا
(هَجَمَ علیه) دئ ۵ اهَجَمَ ما في الضرع: چی

له گوانه که دا بوو دایدؤشی ۵ اهَجَمَ المرضُ فلانًا:
نه خوشی فلانکهسی لاواز کرد ۵ انهَجَمَ البَيْتَ:
خانومه که روخا ۵ انهَجَمَتُ عينه: چاوی به قولدا

چوو ۵ فرمیسکی لئ هاتن، ناوی کرد ۵ انهَجَمَ
العَرَقُ: نارمقی کرد ۵ تهاجَمًا: نهو دوو کهسه

په لاماری په کتریان داو هیرشیان بؤیه که برد ۵
تَهَجَّمَ على غيره: به مشیومی توندو تیژی هیرشی

بؤکرد ۵ به زوره ملئ هیرشی کرد به ویستی
خوی نمبوو ۵ الإهْتِجَامُ: کؤتایی شهو ۵ الهَجَامُ:

نازاو نه بهردو هه میسه هیرشبه ر ۵ شیر ۵

شوتور مورغی پیر ۵ ناده می وشک ته بیات و
ته مبهل ۵ نازه لئ ته مبهل ۵ ورگ زل ۵ کتمو
زل بئ خیرو سود.

هَجَلُ الشَّيْءِ: شته کهی فرئ دا نه بو ویست ۵ هَجَلَتِ

المرأة بعينها: نافرته که به چاو نیشارمی کرد بؤ
پیاوه که ۵ اهَجَلُ: به زموی نهمه لان دا رؤیشت

۵ اهَجَلُ الشَّيْءِ: شته کهی فراوان کرد ۵ اهَجَلُ
المال: مال و سامانه کهی به فریو دا ۵ حوشترمه کانی

پاشگویی خستن هیچ سه روکاری نه کردن ۵
هاجَلُ: به زموی نهمه لان دا رؤیشت ۵ هاجل

فلانًا: له گه ل فلانکهس دا په کتریان هیناو برد ۵
هَجَلُ فلانًا: جوینی به فلانکهس دا ۵ دمگوترئ:

(هَجَلُ عرضه): جوینی به ناموسی دا ۵ اهْتَجَلُ
الشَّيْءُ: شته کهی دا هینا ۵ المَهْجَلُ: کونی به رهو

خوار بؤ ناو زموی ۵ الهاجَلُ: نوستو ۵ کهسیک
زور سه فهر بکا ۵ دمگوترئ: (ذمَعُ هاجل):

فرمیسکی رموان ۵ الهَجَلُ: زموی نزمو نهمای
۵ دمشتی کاک بیه کاک ۵ الهَجَلُ: نافرمتی

به دخوو داوینبیس ۵ الهَجِيلُ: چهوزه ناوینک
تهواو نه بوو بئ و نیش کردنی تیدا مابئ ۵ یان

به نارینک و پینکی دروست کرابئ.

هَجَمَ علیه هجرمًا: له ناکاو په لاماری دا ۵
دمگوترئ: (هجم البرد): سه رما هیرشی هیناو

له ناکاو په یدا بوو.

هَجَمَ البَيْتَ: خانومه که روخا ۵ هَجَمَتِ العَيْنُ:
چاوه که به قول دا چوو.

هَجَمَ فلان: فلانکهس سه ری داخست و بئ دمنگ
بوو.

هَجَمَ المرضُ: نه خوشیبه که بئ پرکرا.

هَجَمَ المكانَ رَعْمًا: به زوره ملئ چوو ه ناو
شویننه که وه.

الهِجْمُ: قَابِي گهوره کتفه شیری تیدا بدوشری ◊
 عمرهق ◊ الهجمة من الليل: سهرمتای تاریکایی
 شهو ◊ الهجمة من الشتاء: جهنگه‌ی سهرماو
 سوئی زستان. ◊ الهجمة من الصيف: جهنگه‌ی
 گهرمای هاوین ◊ ههروا وشه‌ی (الهجمة): ناوه بؤ
 گارانه حوشتری زور له خوار ژماره سهدموه ◊
 ههروا ناوه بؤ ممری پیر ◊ الهجْمُ: ههرشتیک
 خیرا پهلاماری بداو لههیرش بردندا گورج و
 گوژ بئ ◊ بای بههیزو تهووزم، کهبه‌لای
 ههرشتیک دا پروا دمری بینن ههرشتیک ناروق
 لهجهستهدا رهوان بکا ◊ الهجيمة: هریندراو
 دمرکراو ◊ شیریک نهمه‌یی بئو خهریک بئ
 بمهین ◊ الهجْمَانَةُ: دورو گهوههر ◊
 جالجالوکه‌ی نیر ◊ هَجَنَتِ الصَّيْبَةُ: کچهکه پیش
 نهوه‌ی بالغ ببئ شوی کرد ◊ هَجَنَتِ النَّاقَةُ:
 حوشترهکه ناوس بوو پیش نهوه‌ی کاتی ناوس
 بوونی بئ ◊ هَجَنَتِ النَّخْلَةَ: دارخورماکه بهری
 گرت لهکاتیکا ساوابوو کاتی بهرگرتنی نه‌بوو.

هَجَنَ الزُّنْدُ: شقارتهکه بهیهک جار لیخشانندن
 ناگری نه‌کردموه.

هَجَنَ: قسهکه بئ که‌لک و ناشرین بوو قسه‌ی پرو
 بوچ و خویرپانه بوو ◊ اهَجَنَ: حوشتری باشی
 زور هه‌بوون ◊ اهَجَنَ الفتاة: کچهکه‌ی مارمکرد
 له‌ته‌مه‌نی مندالی دا، هیشتا کاتی شوی
 نه‌هاتبوو به‌شوی دا ◊ اهَجَنَ الفحلُ الناقة:
 که‌له‌حوشترهکه سواری حوشتره مییه‌که بوو
 که‌لی دا هیشتا حوشتره مییه‌که دوساله بوو
 که‌لی گرتو بیچوی بوو، سئ سالی ته‌واو کرد
 بوو ببئ له‌سالی جواره‌م نابوو ◊ هَجَنَ الشَّيْبَةُ:
 شته‌که‌ی له‌حالی خوئی لاداو به‌ته‌واویی
 نه‌یخسته سهر حالته‌ی دووه‌می ◊ ده‌گوتری:
 شیری مه‌یاند به‌لام نه‌بوو به‌ماستی ته‌واو یان

شته‌که‌ی عمه‌یدار کرد ◊ هَجَنَ الأُمْرَ: ناشرینی
 کردو عمه‌یداری کرد ◊ اهْتَجَنَتِ الصَّيْبَةُ: کچهکه
 شوی کرد پیش نهوه‌ی بالغ بئ ◊ اهْتَجَنَتِ
 النخلة: نه‌مامه‌دار خورماکه به‌ساوایی بهری
 گرت ◊ اهْتَجَنَتِ الشاة: مهرکه ناوسبوونی لئ
 دمرکه‌وت ◊ تهَجَنَتِ النَّخْلَةَ: به‌مانا (اهْتَجَنَتِ دئ)
 ◊ اسْتَهَجَنَهُ: ناشرینی کرد ◊ به‌لایه‌وه ناشرین
 بوو ◊ ده‌گوتری: (هذا لما يُسْتَهَجَنُ قوله): نهمه
 شتیکه گوتنی ناشرینه ◊ الأهْجِنَةُ: نه‌و کوچه
 گهنجانه‌ی که‌سوکار یان پیش بالغ بوونیان
 نافرمتی مندالکاریان لئ مارمکردن ◊ المَهْجَنَةُ
 من النوق: حوشتری رسهن که‌به‌مهرج گرابئی
 جگه له‌که‌له حوشتری خوؤ ولاتی له‌حوشتری
 تر که‌ل نه‌درئ ◊ ههروا ناوه بؤ دره‌ختی خورما
 له‌سهرمتای موتوربه کردن و ته‌لقیح کردنی دا ◊
 یان حوشتری تازه که‌ل گرتوو ◊ المَهْجَنَةُ: هوژو
 خیلنیک بئ خیرو بیترین ◊ الهِجَانُ من الأشياء:
 شتی چاک و رسهن ◊ حوشتری سبب به‌نرخ ◊
 ده‌گوتری: (رجل هجان): پیاوینکی نه‌جیب
 زاده‌و خانه‌دان ◊ (امرأة هجان): زه‌وییه‌کی
 به‌بیت و به‌رکه‌ته ◊ الهِجَانَةُ: وه‌جاخزاده‌یی و
 ریزداری ◊ خاومن خانه‌واده‌ی رسهن ◊ الهِجَانُ:
 هیستر سوار ◊ الهُجْنَةُ: دمست و ملو که‌فهل و
 جهسته گهورمی نه‌سپ واته نه‌سپی که‌ته‌و
 ناقولا ◊ عهیب و ناشرینی ◊ ده‌گوتری: (في
 كلامه هجنة) : له‌گوفتاری دا قسه‌ی ناشرینی
 تیدا بوو ◊ الهَجِينُ: شیر هه‌وین کرابئی و هیشتا
 نه‌بووبیته ماست ◊ ده‌گوتری: (رجل هجين):
 پیاوینکی خویرپیه ◊ له‌ولآخه به‌رمزدا ناوه بؤ
 هیستریک له‌ماینی عهرمی بوو بئ ◊ پیاوینک
 باوکی عهرمبو دایکی ناعهرمب بئ ◊ جوژه
 حوشتریکه جهسته بچوک و خوشره ◊ له‌بوازی

زانستی زینده‌ومر زانی دا بریتییه لمر و و مکتیک
 یان ژیاندارتیک له‌به‌یه‌ک گه‌یشتنی دوو توخمی
 جیا له‌یه‌ک هاتبیته کاپه‌وه ◊ الهَجَنُفُ: شتی
 دریزو بان ◊ هَجَجَ الفحلُ: که‌له‌که به‌توندی
 مره‌اندی، بۆراندی ◊ هَجَجَ الجملُ: حوشره‌که‌ی
 راونا دهری کرد به‌وته‌ی دمنگی (هیج هیج) ◊
 هَجَجَ فلاناً عن ماله: فلانکه‌سی له‌مه‌به‌ستی
 خو‌ی لادا ◊ رمعی کردموه ◊ الهُجَاجُ: که‌ته‌و
 زمه‌لاح ◊ زور باره‌ باره‌ کهر و بۆره‌ بۆر کهر ◊
 الهُجَاجُ: بۆره‌ بۆرکه‌ری دمنگ تیزو ناخوش ◊
 به‌لاو کارصسات، تورمه‌و سرک ◊ نه‌حمه‌ق و
 به‌دره‌فتار ◊ شهرانی و شهرمنگیز ◊ کالضام و بن
 عمقل ◊ دریزو که‌ته ◊ بیره‌ حوشر ◊ الهُجَجُ:
 زموی رمعی بن به‌رو بووم ◊ الهُجَجُ: به‌ران ◊
 ناوی تۆزیک تفت ◊ الهُجَجَةُ: لاسایی
 کردنه‌وه‌ی دمنگی حوشر لئ خورین.

هَجَاَ الكتابَ هَجْواً وهجاءً کتیبه‌که‌ی خویندموه ◊
 فیری بوو.

هَجَاَ فلاناً: زمعی فلانی کرد شتی ناشیرینی پال دا
 ◊ عمیه‌کانی ژماردن ◊ دمگوترئ: (المرأة تهجو
 صبة زوجها): نافرته‌که‌ گله‌یی له‌مه‌لس و
 که‌وتی هاوسهره‌که‌ی دمکرد.

هَجَوَ اليومَ: رۆژمه‌ک زور گهرم بوو ◊ اَهَجَى القولُ أو
 الشَّعْرَ: قسه‌کان یان شیعره‌که‌ ناوهر و کبان
 هه‌موو جنیوو وته‌ی ناشیرین بوو ◊ هاجاه
 مهاجاةً: ههریه‌ک له‌ودوانه‌ جنیوو قسه‌ی
 ناشیرنییان به‌یه‌کتر گوتن ◊ هَجَى الصَّبِيُّ
 الكتابَ: کتیبه‌که‌ی فیری فلانکه‌س کرد ◊
 اهْتَجَى فلاناً: جنیوی به‌فلانکه‌س دا ◊ ته‌اجیا:
 ههریه‌ک له‌و دوانه‌ جنیوی به‌وی تردا قسه‌ی
 ناشیرنییان به‌یه‌کتری وت ◊ تَهَجَّى الحسوف

الأبجدية: پیته‌کانی (ابجد هوز...هتد...)
 ژماردن و ناوی هینان یان دمنگه‌کانی دهری‌برین ◊
 تَهَجَّى القرآنَ: قورنانی خویند ◊ یان فیری
 خویندنی قورناب بوو ◊ الأَهْجُورُ: ههرشتیک
 هه‌جوی بن بکری و جنیوو تانه‌و ته‌شهری تیدا
 بن جا شیعر بن یان په‌خشان بن ◊ الأهجية:
 به‌مانا (الأهجرة) دئ ◊ التَهْجِي: پیته‌کانی هیجا
 ◊ نه‌و پیتانه‌ی وشه‌یان لئ بیک دئ له‌پیتی
 نه‌لفه‌وه‌ تا پیتی (ی) ◊ الهَجَاءُ: جنیوو
 ژماردن عمیب و عار به‌زوری به‌شیعر دهبئ
 چایه‌که‌س، مامه‌ غه‌فوره‌ زمره‌ و هک مینئ نه‌خوش
 نیختیاج ناکا به‌ناکهر هه‌ر، به‌دوو تر دیته‌ جوش
 (شیخ رمز)

هه‌روا وشه‌ی (الهجاء): پارچه‌ پارچه‌ کردنی وشه‌یه
 بۆ پیته‌کانی واته‌ به‌ (عینجه‌ خویندن) ◊
 ده‌شگوترئ: (فلان علی هجاء فلان): فلانکه‌س
 به‌مه‌ندازه‌ی فلان دریزه‌ به‌قه‌د نه‌و بالای بمرزه
 ◊ (حروف الهجاء): نه‌و پیتانه‌ن وشه‌یان لئ بیک
 دئ و مکوو (أ-ب-ت-ث-ج-ح-تاده‌گاته‌ پیتی
 ی) واته‌ نه‌و پیتانه‌ واریز به‌ندکراون شیوه‌و
 ره‌سم تییان دا به‌رجاو گراوه‌ نه‌و پیتانه‌ی
 له‌شیوه‌دا لیک ده‌جن خراونه‌ په‌ناپه‌که‌وه ◊
 الهَجَاءُ: که‌سیک زور هه‌جوی خه‌لک و شتی تر
 بکا ◊ دمگوترئ: (رجل هجاء): بیاویکی جوین
 فروشه ◊ عمیگره‌.

هَجَى البیتُ: خانومه‌که‌ دمکه‌وت.

هَجَى العینُ: چاومه‌که‌ به‌قولا جوو.

هَجَى الرجلُ: بیاوه‌که‌ برسیابه‌تییه‌که‌ی زور بوو
 تینی بۆ هات.

هَدَأَ هَدْأً وهُدْأً: نارام بۆوه ◊ ده‌گوترئ: (هدأ الألم

عنه): نازارمه‌کی نارام بووه، نیشی نه‌ما

هَدَأَ بالمكان رفیه: له‌وشوینه‌ مایه‌وه‌ جینگیر بوو.

هَدَأُ هَدَأًا: چه‌مايه‌وه پشته كۆمبۆوه شانى بۆلاى
سنگى هاتن.

هَدَأُ البعير: حوشترمه دوگى بچوك بۆوه ۵ اَهْدَأُ
الشئى: شته‌كهى داسه‌كانندو نارامى پىن گرت ۵
دهشگوترى: (لا اهداه الله): خودا ماندويى و
ناره‌حه‌تى لىسه‌ر لانه‌با ۵ اَهْدَأُ الصَّيْبُ:
به‌هئيدى و لىسه‌رخۆ به‌نه‌ملا و نه‌ولاى
منداله‌كهى كيشا بۆنه‌وى خه‌وى لىن بكه‌وى ۵
اَهْدَأُ الكبر: پىرى چه‌مانديبه‌وه ۵ اَهْدَأُ كَثْرَةَ
الحمل السنام: باركيشانى زۆرو ماندويه‌تى دوگى
حوشترمه‌كهى بۆچاندموه ۵ هَدَأُ: نارامى پىن
گرتو داپسه‌كانند ۵ الاَهْدَأُ مِنَ الماكب: شانى
خوارو چه‌ماوه بۆ پيشه‌وه بۆلاى سنگ ۵
المَهْدَأُ: ده‌گوترى: (تركه على مَهْدَيْتِه): لىسه‌ر
حالى خۆى جيم هئيشت ۵ الهَدَأُ: به‌شى يه‌كه‌م
له‌سنى به‌شى شه‌و ۵ الهَدَأُ: به‌مانا (الهَدَأُ دئى ۵
الهَدَأُ: نارام گرتن و له‌جوله‌ كه‌وتن ۵ به‌شى
يه‌كه‌م له‌سنى به‌شى شه‌و ۵ الهَدَأُ: له‌سه‌ره
خۆيى، نارام گرتن ۵ ده‌گوترى: (ماله هِدَاة ليله):
ساتيىك نارام ناگرئو برسياهه‌تى و خه‌م و
خه‌فه‌ت له‌كۆلى نابنه‌وه.

هَيْدَبُ الشئى: شته‌كهى پارچه پارچه كرد
دهشگوترى: (هَيْدَبُ الهَيْدَبُ): نه‌وشته‌ى
له‌دره‌ختى (هَيْدَبُ) كرده‌وه ۵ هَيْدَبُ الثمره:
ميوه‌كهى چنى.

هَيْدَبُ: به‌سه‌رى په‌نجه‌ى حوشترمه‌كهى دۆشى.

هَيْدَبُ هَيْدَبًا: سهرمى دريژ بوون ۵ هَيْدَبَتِ العيْنُ:
برزانگى چاومه‌كه دريژ بوو ۵ هَيْدَبَتِ الشجره:
دره‌خته‌كه له‌كهانى دريژ بوون و چۆمانه‌وه ۵
هَيْدَبُ الثمره: ميوه‌كهى چنى ۵ هَيْدَبُ الثوب:
پرزو پالى بۆكراسه‌كه دروست كرد ريشوى

بۆكرد ۵ اَهْتَدَبَ الثمره: ميوه‌كهى چنى ۵ تَهْدَبُ:
بوو به‌خاومن برزانگ ۵ تَهْدَبُ السحاب:
هه‌ورمه‌كه پرزو لقو پارچه‌ى لى شۆر بونه‌وه
بۆ سه‌ر زه‌وى ۵ تَهْدَبُ الاغصان: له‌قه
دره‌خته‌كان دريژ بوون و چه‌مانه‌وه ۵
شۆر بوونه‌وه ۵ الاَهْدَبُ: كه‌سيكه برزانگى چاوى
دريژ بن ۵ باننده‌يه‌كه به‌رو پۆلى پال و
جه‌سته‌ى زۆر بن ۵ الهَيْدَبُ: ده‌گوترى: (أذن
هَيْدَبًا): گوڤى شۆرو گه‌وره ۵ (حية هيدبا): ريشى
به‌ره‌لداكراو، كورت نه‌كراوه ۵ الهَيْدَبُ: برزانگى
چاو ۵ لايه‌كى قوماش كه‌رايه‌لى هه‌بى و بن
پۆبى ۵ واته: پرژى رايه‌له‌كه مابنه‌وه به‌بىن
تيومدان ۵ الهَيْدَبُ: لقو پۆبى دره‌خت ۵
هه‌ر په‌لكه گه‌لايه‌ك دريژ كۆلمبى و پان نه‌بى ۵
وه‌كوو گه‌لاى دره‌ختى (سَرُو و طرفاء) ۵ يان ناوه
بۆ رومكئىك پرزو پالى وردى هه‌بى و گه‌لاى
نه‌بى ۵ الهَيْدَبُ: نه‌سپيىك توكى ناوچاوانى (يالى
ناوچاوانى) دريژ بن.

الهَيْدَبُ: گيلى كه‌ته‌و زمبه‌لاح ۵ الهَيْدَابُ: به‌مانا
(الهَيْدَبُ) دئى ۵ هه‌روا به‌مانانى (الهَيْدَبُ) دئى ۵
هه‌روا ناوه بۆ قوماشيىك هه‌ردو لاي رايه‌لى
هه‌بى و تيومدانى نه‌بى ۵ هه‌روا ناوه بۆ لقو
پرژى دارخورما ۵ الهَيْدَبُ: واته: (حل الثوب):
ريزى فرميسكى رزاو ۵ هه‌ورى شۆر بۆوه
بۆسه‌ر زه‌وى به‌جۆريىك له‌كاتى باراندى باران
دا وه‌كوو هه‌وداى شۆر بۆوه ده‌بيندرئى ۵ گوڤى
مه‌مكى شلى ئافرمت كه به‌هۆى نه‌خۆشى يان
پىرى يان شتى ترمه‌وه چرچ بووبى ۵
دهشگوترى: (رجل هَيْدَبُ): پياويى كه‌ته‌ى
وشك ته‌ببائى توكن ۵ الهَيْدَبُ: جۆره
رؤيشتنىكى حوشتره ۵ الهَيْدَبُ: (رجل هَيْدَبُ)

هَدَّ الحَانِطُ هَدًا: دیوارمکه کهوت ۵ لهکاتی کهوتنی
دمنگی لی هات ۵ هارهی کرد.

هَدَّ الفَعْلُ: کهلهکه، نیرمه که مرقاندی لرفاندی،
بوژاندی، زهراندی.

هَدَّ فلان هَدًا: فلانکهس لاوازو زموون بوو.

هَدَّ البناء هَدًا وهدردا: بهدمنگی زور گهوره
بیناکهی روخاند.

هَدَّ الشَّيْءُ: شتهکهی بهتوندی شکاند ۵
دمشگوتری: (هَدَّئَهُ الفَجِيعَةَ): کارهسات
روخاندیو برستی لی بری.

هَدَّ الأرض برجله: بهتوندی نهزرمکهی بهقاج
بهستاوت ۵ لهرپوشتن دا ریگاکهی کوتایهوه ۵
دمشگوتری: (هَدَّكَ من رجلٍ): پیاویکی وایه
وهصفی تهواو نابین ۵ دمگوتری: (إنه لَهَدَّ
الرجلُ): بهراستی پیاویکی پیاوانهی نازاو
بهجهرگه.

هَدَّ الصَّرْتُ هَدًا: دمنگی گهورهو گرو ناخوش بوو
۵ هَدَّه: ههرهشهی لی کرد، ترساندی ۵ تَهَادُ
القِرمُ في السِّيرِ: خهلهکهکه بهشوین پهکدا
رپوشتن و پالهپهستویان کرد ۵ دمشگوتری: (هم
یتهادون): نهوانه پرسیار لهپهکتر دهکمن ۵
تَهَادَهُ: بو زیدمرووی لهمانای (هَدَّه) دی ۵
اسْتَهَدَ: لاوازی کرد، ههولی لاوازکردنی دا ۵
الأهدُ: ترسنوک ۵ التَهَادُ: ترساندن و ههرهشه
لیکردن بهسزا ۵ الهَادُ: دمنگی گرو ناخوش ۵
دمنگی دمریا و هازهی شهپولی ۵ الهَادَة: ههور
(دمنگی ههوره تریشقه) ۵ الهَادُ: لهسهره
خویو و هیدیتهی ۵ دمشگوتری: (قوم هداد):
قهومیکی ترسنوک ۵ الهَادَة: ترسنوک ۵ الهَادُ:
دمنگی گرو ناخوش ۵ پیاوی ترسنوک و لاواز ۵
پیاوی سهخی ۵ الهَادُ: ترسینراو ۵ ترسنوک و

الكلام): پیاویکی زور بلریه ۵ الهَنْبِلُ: توکن ۵
یان فز زاکاوو سمر فزن ۵ تمبهل و هونگران.
هَدَجَ الظِّلِيمُ هَدَجًا: نیره شوتوموروغهکه
بهخوبادان و لارو لهنجه روپشت.

هَدَجَ فلان: فلانکهس بههپواشی و هونگرانی
روپشت، لاوازبوو نهپتوانی خیرا برپوا ۵ هَدَجَتْ
الدَّابَّةُ هَدَجًا: ههپوانهکه سوژو خوشهویستی
خوی بو بیچومهکی دمربری.

هَدَجَتْ الريح: رهمهباکه هازهی هات ۵ ویزهی هات ۵
هَدَجَتْ القِمرُ: مهنجهلهکه کولی و کهوته قلبه
قلب ۵ هَدَجَ البعيرُ: حوشترمهکه دوگی گهوره بوو
بهرز بووه دمگوت کهزاوهی بهسمر پشتهومیه
۵ تَهَدَجَ الصوتُ: دهنکهکه بههوی لهرزین و
لهرینهوه بچر بچر بوو ۵ تَهَدَجَ القمرُ علی فلان:
خهلهکهکه بهباشی و جوانخاصی باسی فلانیان
کردو رهوشته جوانهکانی نهویان خستنه رو ۵
اسْتَهَدَجَ: پهلهی کرد ۵ بهلهرزمو خوبادان
روپشت ۵ المسْتَهَدَجُ: پهلهی کرد ۵ المَهْدَاجُ:
دمگوتری: (ناقة مهْدَاجٍ) حوشتریکی بهسوژه بو
بیچومهکی عهطفی همیه ۵ (ريح مهْدَاج):
رهمهباپهکی دمنگ گهورهمیه ۵ الهَدَجَة:
کورکاندن و باره بوژهی ولاخ و نازهله بو
بیچومهکی ۵ الهَدَاجُ: دمگوتری: (ظلم هَدَاج):
شوتومورغه نیرهمیهکی لارو لهنجه کهره ۵
الهَدَاجُ: دمگوتری: (ناقة هَدَاجُ): حوشتریکی
بهسوژه بو بیچومهکی ۵ قِدرٌ هَدَاجُ: مهنجهلیکه
زوو لهکول دی ۵ یان کولانهکهی زور تونده ۵
الهَرْدَجُ: کهزاوه ۵ الهَدَجُجُ: نیره شتورمورغ لهم
روهوه که لهروپشتن دا لارو لهنجه دهکا ۵
کهسینک لهکاتی روپشتن دا بلهرزی و
ومشهقهتوله بکهوی.

دَمُهُ هَدْرًا؛ خوینی بهفیر و چوو و نهتوله
لهبکوژ ستیندرا نهخوینی ومرگرا (ذَقَبَ
سِعِه هَدْرًا): کوششکه می بههیج چوو بی سود
بوو و الهَنْزُ: بهمانا (اَهَنْزُ) دئ و خویری و
همتیومچی بی خیر و بیر و الهَنْزُ: تمبهلی
بی خیر و هَدَعَهُ هَدْعًا: شکندی، برینداری کرد
و اَنْهَدَعَ الشَّيْئُ: شتهکه شکا و اَلْمُنْهَدِعُ: حهلوی
نهرم، همر خواردنیک نهرم بی.

هَدَفَ اِلَيْهِ هَدْفًا: جووه زوور.

هَدَفَ فُلَانٌ لِلْخَمْسِينَ: فلانکس تمهمنی لهپهنج
نزیک بووه.

هَدَفَ الرَّجُلُ هَدْفًا: تمبهل و لاواز بوو.

هَدَفَ اِلَى الشَّيْئِ: جو بو شتهکه و پهلهی کرد

بوای و اَهْدَفَ: نزیک بووه و اَهْدَفَ فُلَانٌ عَلٰى
التَّلِي: فلانکس بهسمر تهپونگهکی دا روانی و
اَهْدَفَ اِلَيْهِ: پهناى بویرد و اَهْدَفَ لَهُ: هست و
پیشوازی لیکرد و اَهْدَفَ فُلَانٌ لِلْخَمْسِينَ:
فلانکس لهپهنج نزیک بووه و اسْتَهْدَفَ الشَّيْئُ:
شتهکه بهرز بووه و اسْتَهْدَفَ الرَّجُلُ: پیاوهکه
قیت ههلسابه سهریخ خوی خوار نهکردهه و
اسْتَهْدَفَ فُلَانٌ لِلْخَمْسِينَ: فلانکس تمهمنی
لهپهنج نزیک بووه و اَلْمُهْدِفَةُ: نافرمتی گوشتن و
اَلْهَادِفُ: بیگانه و غریب و دمگوتری: (هل
هدف اِلَيْكُمْ هَادِف): نهئی کهسیکی غریب
هاته لاتان؟ و همروا ناوه بو شتیکی مهپهست
بیکیکی و دمگوتری: (أَدَبَ هَادِف، وَفَنَ هَادِف) و
اَلْهَادِفَةُ: کورو کومهل و اَلْهَادِفُ: نهوکسهی
بهلیزانی تویهکه ناراسته ههدف دمکا و
اَلْهَدَفُ: همرشتیک بهرز بی و نیشانه که تیرو
تفهنگی ناراسته دمکری و (مهرمای کورهی
ههدم) و ههنگاوتنی نیشانه و قونگران و

لاواز و الهِدَانُ: پیای گیل و تمبیات و وشک و
الهَدَاةُ: دمنگی کهوتنه خوارمهی شتی قورس و
رمبه، تمبه و زرمبه و الهَدُوْدُ: زموی دشتایی و
نهرمهلان و کوسپ و تهگهرمی گهوره و
دمشگوتری: (أَكَمَةُ هَدُوْدُ): گردیکی تهلان و
ناخوشه ناتوانی پینیدا بروی و گردیکی سمر
بهرمو ژیره و الهَلِيْ: گیزمو ویزهی دمنگ و
پیای دریژ.

هَدَرَ هَدْرًا: پوج بوو، بهفیر و رویی و دمگوتری:

(هَدَرَ الشَّيْئُ): شتهکه می پوج کردموه و (هَدَرَ
الْبَعِيْرُ): حوشترمه دمنگی خوی خواردموه و
(هَدَرَ اَلْحَمَامُ): کوترمه دمنگی خوی لهقورگی
لهراندموه و (هَدَرَ اَلْغَلَامُ): مندالهکه قسهی کرد
فیری قسه بوو.

هَدَرَ الشَّرَابُ: شهرابهکه کولی و (هَدَرَ اللَّيْنُ):

شیرمهکه تویی گرت و لای سهرمهوی رهق بوو و
(هَدَرَ اَلْجُرْفُ): سکی پای کرد، هاوسا.

هَدَرَ الشَّيْئُ هَدْرًا: شتهکه بهر بووه.

هَدَرَ الْعُشْبُ: روهکهکه دریژ بوو، پیگهیی، زور

بوو و اَهْدَرَ الشَّيْئُ: شتهکه می پوج کردموه،
دمگوتری: (اَهْدَرَ دَمَهُ): خوینهکه می بهفیر و دا،
سزای تولهسهندنهوی لهسمر بکوژ لایرد و
هَلْرُ: زیدمهرهوی کرد لهلهرینهوی دمنگ و
هِنَان و بردنی لهقورگ دا و تَهَادَرَ الْقَوْمُ:
خهکهکه خوینی کوزراومکانیان بهفیر و داو
پوجیان کردموه و اِهْدَوْرَ الْمَطْرُ: باران بهریزنه و
لیزمه باری و اَلْمُهْدَرَةُ: ددانی بجوکی پیشهوه و
اَلْهَادِرُ: شیری تویی گرتو کهلای سهروی رهق
بووبی و ژیرهوی شل بی و اَلْهَادِرَةُ: (أَرْضُ
هَادِرَة): زهویبهکه گیای گزی زوره و الهَنْزُ:
بهفیر و چون و بهتال و پوج و دمگوتری: (ذَهَبُ

هه لئومشاندموه ◊ هَمِيتَ البئرُ: بىرمكه ئەملاو
ئەولای روخا ناوی و پىرپۆوه.

هَدَمَ فلان: فلانكەس توشى سەرە گىزى بوو ناوی

لئ سورا ◊ **أهدمَ** اللبنُ: شىرمكەى بەسەر شىرى
ترشاودا دۆشى و بزىكا ◊ **هَدَمَ**: بۆ زىندەپروى
لەمانای (هَدَمَ) دئ ◊ **تَهَدَّمَ** البناءُ: بالەخانەكە

وردە وردە تىك روخا و هاتەخوار ◊ **تَهَدَّمَ** فلان
على فلان غضباً: فلانكەس بەسەر فلان دا

روخا و هەرمشەى لىكرد ◊ **تَهَدَّمَ** المعجزُ أرو
النابُ: پىرمزەنەكە يان ددانەكە پۆلكا و فەوتا ◊

المهدومُ: شىرى ترشا و ماستى ترش ◊ **المهدومة**:
دەگوترى: (أرض مهدومة): زەببەكە بارانىكى

كەمى لىبارى ◊ **الهدامُ**: ناو لئ سوران و سەر
گىزبون و حالەتیکە لەناو دەريا دا توشى مروڤ

دەبى ◊ **الهدمُ**: بەفپرو جون ◊ دەگوترى: (دم
هَدَمَ): خوينەكەى بە فپرو جوو ◊ **الهدمُ**:

پىرمەيدى كەمەتە ◊ گۆرەوى و خوفى كۆن ◊
كراسى كۆن و پىنەكراو ◊ پۆشاكى خورى

پىنەكراو ◊ **الهدمةُ**: وەجىبە پارە ◊ مەبلەغىك
پارە ◊ بارانى كەم ◊ وردە باران ◊ **الهدمةُ**:

پۆشاكى رزىو ◊ **الهدمُ**: خوينى بەفپرو جوو ◊
هەرشتىك بىروخى و بكەويتە خوار ◊ دەگوترى:

(فلان شهيد الهدم): پۆش و لەومرى سالى پىنشوو
كەلەپەناو پاساردا مابىتەهوه ◊ **الهدمُ**: گىل و

ئەحمەق ◊ سەر رەق و خراپەكار ◊ **الهديمُ** من
النبات: پل و پوشى سالى رابردو ◊ **هَدَمَلَ** الرجلُ:

پىاوەكە پۆشاكەكانى خۆى دىرى ◊ **الهدمىلُ**:
كۆن و شلەپەتە ◊ كراسى رزىوو كۆن ◊ كەسىك

توك و مۆى زۆر بى و قىززاكاو بى ◊ **الهدمىلُ**:
فورس و گران ◊ گردى پتەو ◊ **الهدمىلُ**: كۆمەلە

ئادەمىزادىك ◊ گردىكى پى دراو درەخت ◊
رۆزگارى دېرىن.

خەواوو هەلەوو بىن خىر ◊ **الهدفُ**: جەستەى
مل درىز.

هَدَكَ البناءُ: بىناكەى روخاند.

هَدَكَ فلان: فلانكەس خۆى گىل كرد ◊ **تَهَدَكَ** على
فلان بالكلام: بەقسە هىرشى كردە سەر فلان و
جوینى پىدا.

هَدَلَ الحمامُ أرو الغلامُ هديلاً: كۆترمكە يان مندالەكە
گمە گمى كرد.

هَدَلَ الشئى هَدلاً: شتەكەى بەرەو خوار
شۆپكردەوه.

هَدَلَ البعيرُ: حوشترمكە لىجى شۆپكردەوه.

هَدَلَ الرجلُ: پىاوەكە لىجى خوارموى شۆپپۆوه.

هَدَلَ السحابُ: هەورمكە داکەوتە سەر زەوى,
شۆپپۆوه ◊ **تَهَدَلَ** الشئى: شتەكە شۆپ پۆوه, شل
بوو داهاات و جەمايەوه ◊ سىس پۆوه ◊ **الهدالُ**:

گىيەكى هەلتوقىوه بەسەر لئو و پۆبى
درەختەوه دەزى و تەپراى خوينى درەختەكە

هەلەمەزى بەكوردى پىنى دەگوترى تىر تىرە ◊
هەروا ناوه بۆ لئو و پۆبى شۆپپۆوى درەخت ◊

الهدالةُ: تاقەم و كۆمەل ◊ **الهدلُ**: تۆراغ, ماستى
خەستەوه بووى ترش ◊ **الهديلُ**: دەنگى كوتر

گمە گمى كۆتر ◊ كۆترە نىرەى كىوى ◊ پىياوى
توكن ◊ پىياوى تەمبەلنى قونگران ◊ **الهديلةُ**:

(الهداء): گۆرانى حوشتر لىخوپ.

هَدَمَ البناءُ هَدَمًا: بىناكەى روخاند هەلئومشاند.

هَدَمَ القتيلُ: خوينى كۆزراومكەى بەفپرو دا.

هَدَمَ الثربُ: كراسەكەى پىنەكرد.

هَدَمَ فلاناً: لەفلانكەسى دا پشتى شكاند ◊
دەگوترى: (هَدَمَ فلان ما أبرمه من الأمر):

فلانكەس ئەوكارەى بىپارى لەسەر دابوو بىكا

هَدَنَ فُلَانٌ فُلَانًا: فلانكەس دامركا، راوستا، كوژا بهوه ۵ گیل و نهقام بوو.

هَدَنَ فُلَانًا: فلانكەسی كوشت ۵ فیلی لى كردو بهیمانی پیی دابوو نهیبرده سمر ۵ له نیازی دانیه نهو به لئینهی به فلانی داوه جئ به جئى بكا.

هَدَنَ الصَّبِيَّ: مندالهكەى زیر كردهوه ۵ ناشتی كردموه.

هَدَنَ العَدُوَّ: شهري دژی دوژمن راگرت، وازی له دژایه تیکردنی هینا ۵ بو ماومیهك ناگر بهستی له گهل دا كرد ۵ دمشگوتری: (هَدَنَ الخَبْرُ فُلَانًا): ههوالهكە فلانكەسی له مهبهستی خوی لادا.

هَدَنَ فُلَانٌ عُنْكَ: شتیکی بجوك و كه م بایهخ فلانكەسی له تو رازی كرد ۵ اَهْدَنَ الفَرَسُ: نهبهكه مانی گرتو غاری نهدا ۵ اَهْنَنَ الخَيْلُ: نهبهكهی همدباريك كرد ۵ وای له نهبهكه كرد همد باريك بی ۵ هَدَنَ فُلَانًا: فلانكەسی نارام كردهوه ۵ ته مبهل و فونگرانی كرد.

هَدَنَ الصَّبِيَّ: مندالهكەى زیر كردهوه ۵ دمشگوتری: (هَدَنَتِ المرأةُ طفلها): نافرمتهكه مندالهكەى زیر كردهوه ۵ هَادَنَ فُلَانًا: ناگر بهستی له گهل فلان كرد، شهري دژ راگرت بو ماومیهك ۵ اِنهَنَنَ فُلَانٌ عَن عِزْمِهِ: فلانكەس وره دابهزی، خوی رانهگرت ۵ تَهَادَنَ القَوْمُ: خهلكهكه ناشته و اییان بریار دا ۵ یان وازیان له شهرو نازاوه هینا بو ماومیهك ۵ تَهَادَنَ الامْرُ: كارمکان جیگیر بوون ۵ تَهَلَّنَ الرَّجُلُ: پیاومكه گیل و نهحمهق بوو ۵ المَهْلُوكُنَّ: گیل و نهقام ۵ الهدانُ: گیل و نهقام و تهبیات وشك ۵ فونگران و خۆدزمهوه له شهرو نه بهردا ۵ خه و خۆش و ته مبهل، حمزی له خهوی به یانیانه و زوو ناچی

بو سمرنیش و کاری خوی ۵ الهین: شلو شیواو ۵ شۆرمهوه بوو ۵ الهنة: ناشتی دوی شهر ۵ یان ماوهی دوا شهر كهمهر رابگیری و دوژمنهكان خو ناماده بکهن بو ناشته وایی و مهرج دانان بویهكتری ۵ ته مبهلی و خۆپاریزی ۵ ساردبونهوهی گورو تینی پیاو له کاریك و هیومر بوونهوهی عهزم و جهزمی بههوی بیستنی ههوالیک. ۵ الهیدان: گیل و نهحمهق ۵ ترسنۆك ۵ هَدَعَدَ الطَّائِرُ: باندهكه فره فر و فازه قازی كرد ۵ هَدَعَدَ الشَّيْءُ: شتهكهی جولاند، و همهرهكهی خست ۵ جم و جوئی پی كرد، ههلی بهراند ۵ هَدَعَدَ فُلَانٌ الشَّيْءُ: فلانكەس شتهكهی له بهرزیهوه هاویشته خوار ۵ دمشگوتری: (يُهْدِيكَ الي كذا): وادیته خه یالهم، دلهم بو نهوه دهجئ نهو شته وایی ۵ الهند: پهپوسلیمانكه ۵ گمه گمی كوتر.

هَدَى فُلَانٌ هَدًى وَهَدِيًّا وَهَدِيَّةً: فلانكەس ریگی راستی گرت بهر.

هَدَى فُلَانًا: هیدایهتی فلانكەسی دا خسته سهر ریگی راست.

هَدَى فُلَانًا الطَّرِيقَ: ریگی نیشانی فلان داو شارهزی كرد ۵ اَهْدَى الهَنِيَّ اَوْ الهِنِيَّ اِلَى الحَرَمِ: نازهلی هوربانی برد بو مهككه بو نهوهی بیكاته هوربانی ۵ اهدى الهدية الى فلان: دیاری بو فلانكەس نارد به مهبهستی ریز لى گرتن و دوستایهتی ۵ هادى فلان فلانًا: ههريهك له ودوانه دیارییان بو پهكتر نارد ۵ هادت فلانة فلانة: ههريهك لهو دوو نافرمته خواردنیان هینا بو شوینیک و لهوی خواردیان.

هادى فلان فلانًا: فلانكەس بریاری شهروهستانی دژی فلان دا ۵ وای لى كرد له رۆیشتن دا لاره لار بكا ۵ هادن فلان فلانًا الشَّعْرَ: فلانكەس

بهشیر همجوی فلانی کرد ◊ هَتَى العروس الى
 بعلمها: بویکه‌های نارد بۆ زاوا ◊ هَتَى الهدية الى
 فلان ولسه: دیاری بۆفلان نارد ◊ دمشگوترئ:
 (فلان یهدی للناس): فلانکس زۆر دیاری
 دهنیرئ بۆ خه‌لک ◊ اهتلى: رېبازی راستی
 دۆزیه‌وه ◊ شارمزابوو ◊ يَهْتِي وَيَهْتِي: شارمزای
 دمکا رئی راستی نیشان دمدا ◊ همروا به‌مانا
 هه‌ولندان و شارمزایی کردنی خه‌لک بۆ رېبازی
 راست دئ ◊ یان له‌سمر رېبازی راست به‌ردموام
 بوو مایه‌وه ◊ اهتلى فلان امرأته: فلانکس
 زنه‌کهای ومگری خوی کرد ◊ اهتلى الفرس الخيل:
 نهمسپه‌که بوو به پیشه‌نگی رمه نهمسپه‌کان ◊
 تهادي فلان بين رجلين: بپاوه‌که چوووه ناو شانی
 دوکه‌سه‌وه خوی خسته سهرشانی دوکس
 له‌بهر بن هیزی ◊ تهادي القوم: خه‌لکه‌که له‌ناو
 خویان دا دیارییان بۆیه‌کتر نارد ◊ تهادت المرأة:
 نافرته‌که له‌رؤیشتن دا لارو له‌نجه‌ی کردو
 کهسی له‌گه‌ل نه‌بوو ◊ تهدي فلان: فلانکس
 هه‌ولی شارمزابوونی دا ◊ خه‌ریکی شارمزایی
 کردنی خه‌لک بوو ◊ استهدى فلان: فلانکس
 هه‌ولی دۆزینه‌وه‌ی ریگای راستی دا ◊ استهدى
 فلاناً: داوای له‌فلان کرد ریگای راستی نیشان
 بدا ◊ المهديا: کهسیک زۆر دیاری بنیرئ بۆ
 خه‌لک ◊ المهدي: نه‌و تورمه‌که و زمره‌ی
 دیارییه‌که‌ی تیدا دهنیردرئ ◊ المهديسة:
 دمشگوترئ: (فلان على مهديته): فلانکس له‌سمر
 حال و مزعی پیشووی خویه‌تی ◊ الهادي:
 ناویکه له‌ناوه جوانه‌کانی په‌رومردگار ◊
 جواساغ و رئ نیشاندەر ◊ الهادية: پیشه‌تای
 هه‌موو شتیك ◊ عه‌صاو گۆچان ◊ به‌ردیك
 له‌ناو ناودا بن و هه‌ندیکی دمرکه‌وتبن ◊
 هاديات الخيل: پیشه‌تای رمه نهمسپ ◊ هراي

الخيل: پیشه‌تای رمه‌نهمسپ ◊ هراي الليل:
 سه‌رمتای شه‌و ◊ هراي الإبل: یه‌که‌م ووجه‌ی
 حوشتر که دهردمکه‌ون ◊ الهداء من الرجال:
 بپاوی زمبوونی که‌م عه‌قل و کافام ◊ ومرگن و
 زۆرخۆرو ته‌مه‌ل ◊ الهدي: رۆزی روناک ◊
 ريباز ◊ ریگای ناشکراو شارمزایی که‌ر ◊ همروا
 ناوه بۆ په‌رومردمگردن و شارمزایی کردن و
 گه‌یاندن ناده‌میزاد به‌مه‌به‌ست به‌شیوه‌ی
 هیدی و هیمن ◊ الهدي: نه‌و نازه‌له‌یه به‌دیاری
 دمبردئ بۆ حهره‌م بۆ قوربانی ◊ بپاو ماقول و
 ریزداری ولات و بنه‌مانه ◊ رئ و شوین و ره‌وشت
 دمشگوترئ: (فلان حسن الهدى): فلانکس
 هه‌لس و که‌وتی جوانه ◊ الهدية: رېبازو دابو
 نهریت ◊ حوشتری گه‌وره‌ی ته‌من پینج سال ◊
 هدية الأمر: لایه‌نی شت ◊ الهدية: به‌مانا (الهدية)
 دئ ◊ لایه‌ن و جیه‌مت و شوین ◊ رېبازی راست
 دمشگوترئ: (صل فلان هديته): فلانکس
 له‌رېبازی راستی خوی لای دا ◊ الهدية: نیازو
 مه‌به‌ست ◊ نه‌وشوینه‌ی دمه‌وئ بۆی بجی ◊
 دمشگوترئ: (صل فلان هديته): فلانکس رېبازی
 راستی خوی لئ گوم بوو ◊ الهدي: بپاو ماقول و
 ریش سببی بنه‌مانه ◊ بوک ◊ نه‌و نازه‌له‌ی
 به‌دیاری دهنیرئ بۆ حهره‌م ◊ ديل ◊ الهديا:
 هاوشیوه‌و هاوشان ◊ الهدية: بوک ◊ دیاری
 که‌دۆست و خزم دهنیدن بیه‌کتری ◊ له‌روانگه‌ی
 خۆشه‌ویستی و ریزگرتنه‌وه ◊ هذات الخيل و غيرها
 هذاً: نهمسپه‌کان له‌بهر ماندویی که‌وتن.

هَذَا الشيء: شته‌کهای برپه‌وه به‌خیرایی.

هَذَا الكلام: هسه‌ی زۆرو پرو پوچی کردن.

هَذَا فلاناً بلسانه: هسه‌ی ناشیرینی به‌فلانکس

گوت ◊ هه‌والتیکی ناخۆشی پئ راگه‌یاند.

هَذِي مِنَ الْبَرْدِ؛ لَمْ سَمَرَا مُرْدٌ ◊ تَهَذَاتُ الْقَرْحَةُ:
برینه که داومشا ◊ الهَذَاءُ: دمگوتری: (سیف
هَذَاءُ): شمشیری خیرا برو تیز ◊ الهَذَاءُ:
خاکه ناز، بیل.

هَذَبَ الْقَرْمُ هَذَبًا: خه لکه که گال و بوغل و چه هه
چه قیان زور بوو.

هَذَبَ الْمَاءُ: ناومکه جاری بوو، رموان بوو ◊ هَذَبَ
الشَّيْءَ: شته که ی بریه وه، دوولمتی کرد ◊ پاکي
کرد لهشتی لومکی و بوخته که هی هیشته وه.

هَذَبَ النِّخْلَةَ: دره خته خورما که هی له پرزو پال پاک
کردموه ◊ أَهَذَبَ: په له ی کرد ◊ دمگوتری:
(أَهَذَبَ الْإِنْسَانَ فِي مَشِيهِ): نادمه میزاده که
له رویشتن دا په له ی کرد ◊ أَهَذَيْتِ السَّعَابَةَ
مَاءَهَا: هه وره که به خیرایی بارانی باراند ◊
هَذَبَ النِّخْلَةَ: دارخورما که هی له پرزو پال پاک
کردموه.

هَذَبَ الْكَلَامَ: قسه که ی بوخته کرد له و شتانه ی لای
رموان بیژان به ناشیرین دادمنری ◊ هَذَبَ الْكِتَابَ:
کتیبه که ی بوخته کرد له و شتانه ی زیدهن و
پنویست نین ◊ الهَذَبُ: صاف و بوخته، پالفته ◊
الهَذَبُ: دمگوتری: (فِرْسٌ هَذَبٌ): نه سپیکی
گورج و گؤل و تیز رویه.

هَذَّ الشَّيْءَ: خیرا شته که ی بری.

هَذَّ الْقُرْآنَ: خیرا خیرا قورنانه که ی خویندموه.

هَذَّ الْحَدِيثَ: فمرمودی گیرایه وه ◊ اهْتَذَّ الشَّيْءَ:
شته که ی گورج بریه وه ◊ هَذَاذِيكَ: بریه وه،
کۆتایی هات، ته و او بوو ◊ الهَذُّ: تیز و برنده ◊
الهَذُّ: به مانا (الهَذُّ) دئی ◊ الهَذَاذُ: دمگوتری: (ناب
هَذَاذُ): که لئی برنده، ددانی تیز ◊ الهَذَاذُ: برنده
◊ ریگابری، نازا بو رویشتن ◊ دمگوتری: (جَمَلٌ

هَذَاذُ): حوشرتیکی نازایه بو ریگا برین ◊
الهَذَاذُ: تیز و برنده.

هَذَرَ الرَّجُلَ فِي مَنْطِقِهِ: بیاوه که قسه ی نابه جی
گوتن.

هَذَرَ الْيَوْمَ هَذْرًا: نه مرؤ گهرم بوو.

هَذَرَ كَلَامَهُ: قسه گانی زور به ی هه له و پرو پوج

بیوون ◊ (فَهَرُ هَذِرٌ) ◊ أَهْذَرَ فِي كَلَامِهِ: له
وتارمه که ی دا، له قسه گانی دا زوری هه له تیدابوو
◊ گوتراوه (مَنْ كَثَرَ أَهْذَرَ): که سیك زور بلئی

هه له دمکا ◊ المِهْذَارُ: که سیك له قسه گانی زور
وشه ی هه له و نابه جی هه بن ◊ گوتراوه (المِكْشَارُ
مِهْذَارٌ) ◊ الهَذْرُ: دمگوتری: (لَانْذِرُوا لِأَهْذَرَ):

نه که م نه زور ◊ الهَذْرُ: قسه ی بی مانا و پرو پوج
◊ الهَذَارُ: که سیك زور له قسه کردن دا هه له بکا،
قسه ی نابه جی له دم بیته دهر ◊ الهَذْرُ: به مانا

(المِهْذَارُ) دئی ◊ هَذَرَمَ فُلَانٌ: فلان که م له رویشتن

په له ی کرد، خیرا رویی ◊ له قسه کردن دا
په له ی کرد ◊ له خویندنه وه دا په له ی کرد ◊
دمگوتری: (هَذَرَمَ الْقُرْآنَ): به په له قورنانی

خویندموه و له مانای وشه و رسته و نایه ته گانی
ورد نه بووه ◊ هَذَرَمَ السَّيْفُ: شمشیره که بری ◊
الهَذَارِمُ وَالْهَذَارِمَةُ وَالْهَذْرَامُ: زور بلئی ◊ الهَذْرَمِي:

شه رمنگیزو نازا وه جی و چه هه چه ناو.

هَذَفَ هَذْرَفًا: په له ی کرد ◊ (فَهَرُ هَاذِفٌ) ◊ الهَاذِلُ:

نیومشه و الهَذَاذِلُ: بیاوی سوک و جهسته
بجوك ◊ نه سیبی بهشت دریزی زمعیضو لاواز ◊
شوینی نزمایی له ساری بان و پوردا که مرؤف

نه گاته سمرلیواری نزماییه که هستی بی ناکا ◊
تیری بجوك ◊ گردؤلگه ◊ بارانیك له دوره وه
ببینری ◊ جؤگه ناوی بجوك ◊ ته نکه هه ور ◊

سهرمتای شه و یان کۆتایی شه و هَذَاذِمَ:

لمرؤیشتنی دا خیرا خیرا همنگاوی ههئینان
بهلام همنگاومکانی کورت بوون.

هَذَمَ الشَّيْءَ هَذْمًا: خیراشتهکهی بری.

هَذَمَ الطَّعَامَ: خیراو بهبهله خواردنهکهی خوارد ۵
المِهْذَامُ: شمشیری برنده ۵ الهَذَامُ: شمشیری تیز ۵
نازاو نمترس ۵ دهگوتری: (سنان هَذَام)، نوکه
ریمیکی تیز ۵ (شفره هَذَام): کیردیکی تیزه
خیرا شت دمبری ۵ الهَيْذَامُ: نازاو چاونمترس ۵
زور خور ۵ الهَذَامَةُ وَالهَذَمَةُ: تیزو برنده ۵
دهگوتری: (شفره هذامة وهذمة): کیردیکی تیزو
خیرا بره ۵ الهَنُومُ: دهگوتری: (سکین هذوم)،
کیردیکی خیرا بره تیزه ۵ الهَيْنُمُ: خوشرو ۵
خیرا ۵ گورج گوژ ۵ الهَذَاهِدُ: خو هه لکیش و
دروژن ۵ الهَذَاهِدُ: دهگوتری: (سیف هذاهد):
شمشیری تیزو برنده ۵ الهَذَاهِدُ: بهمانا
(الهذاهد) دی ۵ هَذَاهُ بِالسَّيْفِ هَذَاهُ: بشمشیر
برپهوه ۵ بری.

هَذَى فُلَانٌ هَذِيًا وَهَذِيَانًا: وړینهی کرد، قسهی بی
سهره بهری گوتن ۵ بزړکاندی ۵ دهشگوتری:
(هذی فلان بالشئ): فلانکس له وړینهو
بزړکاندنهکهی دا نهوشتهی گوت.

هَذَاهُ: هاویمشی کرد له وړینهکردن و بزړکاندن دا،
لهوتی ناشیرین و ناشایستهدا ۵ تهاذی القوم:
خه لکهکه هندیکیان قسهی ناشیرینان
به هندیکیان گوتن ۵ الهَذَاءُ: وړینهکردن
به قسهی غه لمت و بی مانا ۵ الهَذِيَانُ:
تیکچوونی عمقل بهشیومیهکی کاتی و بی
هوشبوون و وناگاهاتنهوه.

هَرَبًا فُلَانٌ فِي مَنْطِقَةِ هَرَبًا: فلانکس زوری قسهی
هه لمت و په لمت کردن ۵ هَرَاتُ الرِّيحِ:
رشمه بایهکه سارد بوو.

هَرَبًا الْبَرْدَ فُلَانًا هَرَبًا وَهَرَاءً: سهرماکه لهسهر
فلانکس توند بوو تاگیانی دهرچواند، یان
خهریک بوو بیکوزی.

هَرَبًا فُلَانٍ اللَّحْمَ: فلانکس گوشتهکهی باش برژاند
باشی کولاند ۵ هَرَبِي اللَّحْمُ هَرَبًا وَهَرَبًا: گوشتهکه
باشباش برزا ۵ هَرَبِي الْمَالُ وَالْقَوْمُ: مال و سامانهکه
ههروا خاومن مانهکان سهرماو گهرما له ناوی
بردن ۵ هَرَبَ الْقَوْمِ فِي الرِّوْحِ: خه لکهکه نیواره
سهرمایان بوو ۵ هَرَبًا فُلَانًا: فلانکس گوشت ۵
هَرَبًا الْبَرْدَ فُلَانًا: سهرما لهسهر فلانکس توند
بوو تاکوشتی یان خهریک بوو بیکوزی ۵ هَرَبًا
الْكَلَامَ وَفِيهِ: زوری قسهکردو قسهکانی
مبهستیان نه پیک.

هَرَبَ اللَّحْمَ: گوشتهکهی زور کولاند زوری برژاند ۵
هَرَبًا اللَّحْمَ: گوشتهکهی زور کولاند ۵ هَرَبًا اللَّحْمَ:
گوشتهکه زور کولی تاوای لی هات له نیسقانهکه
کهوته خوار ۵ هَرَبَاتُ الْمَاشِيَةِ: نازه لکهکان بهسهر
فهوتان و له ناوچون ۵ الهَرَاءُ: ناخاوتنی بی
سهره بهره، هه لمت و پرپوچ ۵ دهگوتری:
(رجلُ هَرَاءٍ): بیاوینکه قسهکانی هیچیان بهسهر
هیچهوه نییه ۵ الهَرَاءُ: نه مامی درهختی خورما
۵ الهَرَاءُ: بهمانا (هَرَاءُ دِي) ۵ الهَرَاءُ: نافرمتیک
ناخاوتنهکانی بی سهره بهربن ۵ الهَرِيءُ:
گوشتی چاک و باش کولاو نامادهکراو بو
خواردن به جوړیک نهومنده کوئیندرابی
نیسقانی بهردابی ۵ الهَرِيئَةُ: نهوکاتهی سهرما
له خه لک و مال و سامان ددهاو زیانیان پی
دهگهینن.

هَرَبَ هَرَبًا وَهَرَبًا: هه لمت، رای کرد.

هَرَبَ دَمَهُ: زور ترسا.

هَرَبَ نَصْفَ الرُّتَدِ فِي الْأَرْضِ: نِيَمُو سِينِگَه‌کَه
بِه‌زَمُو دَا رُوچُوو.

هَرَبَ فُلَانٌ هَرَبًا: فُلَانِکَسَ پِرِ بُوو ۵ اَهْرَبَ فُلَانٌ:
فُلَانِکَسَ پَه‌لَه‌ی کَرْدَ لَه‌رُویشْتَنَ دَا، رُوپی
بِه‌تَرَسَه‌وَه.

اَهْرَبَ فِي الْأَرْضِ: دُوور کِه‌وَتَه‌وَه ۵ اَهْرَبَ فِي الرَّأْيِ:
چُووَه هَوَلَاپی رَاو بُوچُوونَه‌کِه‌وَه ۵ دَه‌شِگُوْتَرِي:
(جَاءَ فُلَانٌ مُهْرَبًا): فُلَانٌ هَاتَ زُوْرَ سُوْرَبُوو لَه‌سَمَرِ
کَارمَه‌کَه ۵ اَهْرَبَ: پَه‌لَه‌ی کَرْدَ ۵ بَه‌گُوْرَجِي رُوپی
۵ اَهْرَبَتِ الرِّبْحُ مَاعَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ: رَه‌شَه‌بَاپَه‌کَه
جِي لَه‌سَمَرِ رُوی زَمُوی بُوو رَای دَا ۵ اَهْرَبَ فُلَانًا:
فُلَانِکَسِی نَاچَارکَرْدَ هَه‌لِي ۵ رَاپِکَا ۵ هَرَبَ فُلَانًا:
وَای لِي کَرْدَ هَه‌لِي، بَقَاچِيْنِي، رَاپِکَا ۵ هَرَبَ
الْبِضَاعَةَ الْمَنْعُوعَةَ: مَالَه‌ هَاچَاخَه‌کَه‌ی
لَه‌وَلَاتِيکَه‌وَه بَرْدَه‌ وَلاَتِيکِي تَر، بَه‌قَاچَاغِي
دَاخَلِي کَرْدَ ۵ الْمُهْرَبُ: مَالَمَانْ، دَارِيکَه‌ وَهَرزِيرو
کَشْتِيَار زَمُوی کِيْلَدِرَاوِي بِي تَه‌خَت دَه‌کَمَن ۵
الْمُهْرَبُ: هَه‌لَاتَن ۵ پَه‌نَاو شُوِيْنِي خُوْلِيچَه‌شَارْدَان
۵ دَه‌گُوْتَرِي: (فُلَانٌ مُهْرَبٌ لَنَا): فُلَانِکَسَ پَه‌نَاي
نِيَمَه‌پَه‌ ۵ الْمُهْرَبُ: قَاچَاغِي کِه‌تَاوَانِي کَالَا نَه‌و
دِيو کَرْدَن وَ نَه‌مِدِيو کَرْدَن نَه‌نِجَام دَمْدَا ۵ هَرِيحَ
الْعَمَلِ: نِيَشَه‌کَه‌ی بَه‌نَارِيکِ وَ بِيکِي نَه‌نِجَام دَا ۵
هَرِيئَه: رُویشْتَنَ بَه‌رُویشْتَنِيکِي وَ نَه‌گَاتَه
نَه‌نِدَازَه‌ی غَارْدَان ۵ الْهَرِيئَةُ: پِيَاوِي نَاپِيْنِي
زَه‌رَدَه‌شْتِي کِه‌سَمَرِ پَه‌رَشْتِي نَاتَه‌شِگَه‌دَه دَه‌کَا ۵
وَشَه‌کَه هَارَسِيپَه‌و کِرَاوَه بَه‌عَمَرَمَبِي ۵ الْهَرِيئِي:
جُوْرَه رُویشْتَنِيکَه لَارو لَه‌نِجَه‌ی تِيْدَاپَه ۵
رُویشْتَنِي حُوَشْتَرُو نَازَه‌لُو وَلاخِي تَر کَاتَنِي
لَه‌سَمَرِ لَا دَه‌رُوَا ۵ الْهَرِيحُ: سُوکُو گُوْرَجُو گُوْلَ ۵
دَزِي گُوْرَجُو گُوْلَ گُوْرگِي گُوْرَجُو گُوْلَ.

هَرَبَتِ الشَّيْءُ: شَتَه‌کَه‌ی دِرِي بُوْنَه‌وَه‌ی فِرَاوَانِ بِي ۵
دَه‌گُوْتَرِي: (هَرَبَتِ ثَوْبُهُ): کِرَاسَه‌کَه‌ی دَا دِرِي
بُوْنَه‌وَه‌ی فِرَاوَانِ بِي.

هَرَبَتِ شِدْقُهُ: لَاشَه‌وَه‌لَه‌ی رَاکِيْشَا بُوْلَاي گُوِيچَه‌کَه‌ی.
هَرَبَتِ فُلَانًا بِالرَّمْحِ: بَه‌شَمَشِيْر لَه‌فُلَانِي دَا ۵
دَه‌گُوْتَرِي: (هَرَبَتِ عِرْضُهُ): تَانَه‌ی لَه‌نَامُوْسِي دَا
لَه‌کَه‌دَارِي کَرْدَ.

هَرَبَتِ اللَّحْمِ: گُوْشْتَه‌کَه‌ی بَاش کُوْلَانْدَ ۵ (فَهْر
هَرِيْت).

هَرَبَتِ الرَّجُلُ وَغَيْرَهُ هَرَبًا: پِيَاوَمَه‌کَه شَه‌وَه‌لَه‌ی پَان بُوو
۵ اَهْرَبَتِ اللَّحْمِ: گُوْشْتَه‌کَه‌ی چَاک کُوْلَانْدَ ۵ هَرَبَتِ
شِدْقُهُ: شَه‌وَه‌لَه‌ی فِرَاوَانِ کَرْدَ، لِيکِي کِيْشَاپَه‌وَه ۵
تَهَارَت: دَه‌مِي کَرْدَه‌وَمُو زُوْرِي قَه‌سَه‌کَرْدَ ۵ الْهَرِيْت
(ثَوْبٌ هَرِيْت): کِرَاسِيکِي دِرَاوُو وَنِجَرِ وَنِجَرِ
کِرَاوَه ۵ (عِرْضٌ هَرِيْت): نَامُوْسِي تَانَه لِيْدِرَاو ۵
(رَجُلٌ هَرِيْت): پِيَاوِيکَه نَه‌يْنِي بُو نَاپَارِيْزَرِيو
قَه‌سَه‌ی نَاشِيْرِيْنِ وَ نَه‌شِيَاو دَه‌کَا.

الْهَرَكَةُ: شِيْر ۵ سَمَرِي لُوْت ۵ رَه‌شَاپِي نِيَوَان کَه‌لِي
سَه‌گ.

هَرَجَ فِي الْحَدِيثِ هَرَجًا: دَرِيْزَه‌ی بَه‌قَه‌سَه‌کَرْدَنَه‌کَه دَاو
قَه‌سَه‌ی تِيکَه‌لُو وَ بِيکَه‌لُو کَرْدَن.

هَرَجَ الْقَوْمُ: خَه‌لَه‌کَه‌کَه کِه‌وَتَنَه نَاو نَازَاوَمُو نَاشُوْبُو
کُوَشْتَنُو بَگَرَمُو بَه‌رَدَه‌مُوَه.

هَرَجَ الْفَرَسُ: نَه‌سَبَه‌کَه بَه‌گُوْرَجِي بَازِي هَاوِيْشْت.

هَرَجَ الرَّجُلُ فِي الْأَمْرِ: پِيَاوَمَه‌کَه لَه‌کَارمَه‌کَه‌دَا کِه‌وَتَه
شِکُو گُوْمَانَه‌وَمُو بِرُوَاي بَه‌وَاقِيْعَه‌کَه نَه‌کَرْدَ.

هَرَجَ الْبَابُ: دَه‌رگَاکَه‌ی بَه‌کِرَاوَمَبِي جِي هِيْشْت.

هَرَجَ النَّوْمُ: زُوْر نُوْسْت.

هَرَجَ الْبَعْرُ وَغَيْرُهُ: حُوَشْتَرَمَه‌کَه لَه‌بَه‌ر زُوْرِي گَه‌رْمَا
يَان بَازِي قُوْرَسَ چَاوِي لِيْلُو وَ پِيْلَ بُووون ۵

دمشگوترئ: (هَرَجَ الرَّجُلُ): پیاومکه چاوی لئیل و پئیل بوون لهبهر زۆری گهرما یان زۆر رویشتن ◊ اَهْرَجَ الرَّجُلُ: پیاومکه حوشرمهکی بههوی گهرمای زۆر یان باری گران چاوی لئیل و پئیل بوون ◊ اَهْرَجَ السَّبْعَ وَضَرَهُ: بهگهرمای نیومرۆ حوشرمهکی تاودا تا چاوی لئیل و پئیل بوون ◊ هَرَجَ: ههراو هۆریای بهرپاکردو کیشهو نیزاعی نایهوه.

هَرَجَ بِالْأَسَدِ: ههراو لهشیرمه کرد ههلهلهی لی کیشه بۆنهوهی دمزی بکا ◊ هَرَجَ السَّبْعَ: بهگهرمای نیومرۆ حوشرمهکی تاودا تا چاوی لئیل و پئیل بوون ◊ هَرَجَ الْحَمْرُ فَلَتَأُ: عمرهکه فلانکهسی سهرخۆش کرد، هاواری کرد بیکهن، حال و مزعی شیواند ◊ اِنْهَرَجَ فُلَانٌ مِنَ الْحَمْرِ: پیاومکه لهناکامی عمرهق خواردنهوهدا هیزو توانای نهماو کهوته لاره لارو گۆده گۆد ◊ اِسْتَهْرَجَ الرَّأْيَ لِفُلَانٍ: راو بۆچونی بۆ فلانکهس بههیزو هراوان بوو ◊ الْمَهْرَجُ: پرپواگهئدمکارو زمانلوس بۆ بانگهشهو پیاهئدان و بلاوکردنهوهی شتی پرو پوج ◊ كَهَيْكُ بَهْفَسَى سَمِيْرُو هَهْلُوَيْسَتَى تَابِيَهْتَى وَ لَسَائِي كَرْدَنَهْوَه خَهْلَكُ وَ مَبِيَكَمَنِيْنِ بِيْنِي ◊ الْهَرَجُ: زۆرینهی شت ◊ فَيْتَنَه وَ نَاشُوْب وَ تِيَكَجِرْزَان ◊ گهرمهی شهرو زۆری کوژراو ◊ زِبَه خهون، خهونی پرو پوج ◊ الْهَرَجُ: دِراو شهقبوو ◊ زهبون لهههرشتیک بی ◊ الْهَرَجَةُ: كهوانی نهرم ◊ الْهَرَجَةُ: كۆمهئیک خهلق كهبههسهی درۆو پرپواگهنده شت ههئدمکیشن و بانگهشهی بۆدمکهن ◊ هَرَجَلٌ فُلَانٌ هَرَجَلَةٌ وَهَرَجَالًا: فلانکهس رویشتنهکهی تیکهل و بیکهل بوو همندیکی گورگه لوقه و همندیکی ناسایی بوو ◊ هَرَجَلٌ فِيْ اَعْمَالِهِ: نیشهکهی ریک و پیک نهبوو تهرتیب و

نهرمی تیدانهبوو ◊ الْهَرَجُلُ: ههنگاو دریز ◊ الْهَرَجُلُ: مروقی دریز ◊ حوشری گهورمو زهبهئلاح.

هَرَدَ النَّاسُ هَرَدًا: خهئکهکه تیکهلاو بوون تیک چرژان.

هَرَدَ الثَّرْبُ: کراسهکهی درپ، ونجر و نجرپ کرد ◊ بهرهمکی وهرس رهنگی کرد.

هَرَدَ اللَّحْمُ: گۆشتهکهی زۆر کولاند.

هَرَدَ الْعَرَضُ: تانهی لهناموسی دا.

هَرِدَ اللَّحْمُ هَرْدًا: گۆشتهکه ههئومری، رزی.

هَرِدَ شِدْقُهُ: شهویلهی بان و فراوان بوو ◊ هَرْدَ فُلَانٌ:

فلانکهس بۆشاکي رهنگراو بهومرسی بۆشی ◊ هَرَدَ اللَّحْمُ أَوْ الثَّرْبُ: گۆشتهکهی زۆر کولاند یان کراسهکهی زۆر درپ ◊ ونجر و نجرپ کرد ◊ دمشگوترئ: (هَرَدَ الثَّرْبُ): کراسهکهی بهرهنگی وهرس رهنگ کرد ◊ الْهَرْدُ: نوعامه ◊ پیاوی خوپی ◊ الْهَرْدُ: گیا کوپکوم ◊ الْهَرْدِيُّ: شتی رهنگ کراو بهرهنگی وهرس ◊ هَرْدَبٌ: بازیکي گهورهی هاویشت ◊ الْهَرْدَبُ: ترسنۆک و کهتهو بی عمهل ◊ الْهَرْدَبَةُ: بهمانا (الهَرْدَبُ) دئ ◊ پیاوی کهتهی زهبهئلاحی دریزو جهتاوول ◊ پیرهمئید.

هَرَّ هَرًّا: بۆله ترئتی ههئومریوی خوارد.

هَرَّ الشَّرْكُ: چقلهکه وشک بوو هیچ تهراپی تیدا نهما ◊ بهجۆرئیک لهومر خۆر خۆی لی بوارد نهیخوارد.

هَرَّ سَلْحُهُ: سکي چوو تا گیانی دهرچوو.

هَرَّ النَّوَاءُ سَلْحَهُ: دهرمانهکه سکي رهوان کرد.

هَرَّ الْقَرْسُ هَرِيرًا: کهوانهکه دمگی لی هات.

تَرِي دَمَكُونَه خَوَارِ ◊ الْهَرِيْرُ: وهِرِي سَهگ
به لورمو هروسكه ◊ الْهَرِيْرَةُ: بِي نَاخُوْش بُوون
گَرزِي و مَوْنِي ◊ دَمَكُوْتَرِي: (أَجْدُ فِي رَجْهِي
هَرِيْرَة): له دهم و جَوَاي دَا گَرزِيِيَه ك دَمِيْنَم
هَرِيْرُ الْهِيْرَانُ: نَازَه لَه كَه مَنْدَار بُووَه ◊ تَهْرِيْرُ مَن
الْجَرَج: له برسا مرد.

هَرَسِي الْشَيْئُ هَرَسًا: شته گه ي كوتا ◊ به شتيكي پان
شته گه ي په ستاوت ◊ زوري كوتا.

هَرَسِي الطَّعَامُ: به خيرايبی و په له پهل خوار دنه گه ي
خوارد.

هَرَسِي الرَّجُلُ هَرَسًا: پياومكه نهوسن و زور خور
بوو ◊ به نه يني ناني خوارد ◊ الْمِهْرَاسُ: حوشتر ي
زور خور ◊ حوشتر ي كه ته و زبه لاج ◊ پياو ي نك
له شه وو شه و رموي نه ترسي ◊ هاوهن و سن دؤل
كه شتيان تي دا دمكوتر ي ◊ به ردي كه حهوز يكي
لاكيشيمي لي هه لدمكه ندر ي بؤ دستنويز
گرتن و شتي وا ◊ نه و كوتكه داره ي گنم و
جه لتوك و شتي واي بي دمكوتر ي ◊ الْهَرَّاسُ:
دره ختيكي گه وره يه له پيري (القرنية) يه
له ولاتي ميصرو حبه شه و سه نيغال دهر ي,
تويكلي سپي يان خاكيه ◊ له ولاتي سودان پي
دمكوتر ي: (الْحُرَّاسِي) ◊ الْهَرَّاسَةُ: دوزمن شكين
دمكوتر ي: (بنو فلان ذو هراسه)، خاوهني نمر دو
نگين و دمه لاتن دوزمن تارو ماردمكه ن
◊ الْهَرَّاسُ: نه و كه سه ي كه شكه ك دروست دمكا
◊ هريسه لي دمنن ◊ هريسه فروش ◊ نهوسن و
زور خور ◊ الْهَرَّاسُ: پشيله ◊ الْهَرَّاسُ: به مانا
(الْهَرَّاسُ) دئ ◊ به مانا (الْهَرَّاسُ) دئ ◊ هروا به مانا
پوشاكي رزيو و بي كه لك دئ ◊ الْهَرَّاسُ: گنمه
كوتا و پيش نهومي بكو ي ندر ي ◊ الْهَرَّاسَةُ:
كه شكه ك، كيتي هريسه گنمه كوتا و گوشتي
زوري تي دمكر ي ◊ جوره حه لوايه كه له نار دو

هَرَّ فُلَانٌ فِي رَجِه السَّائِلِ هَرًّا: فُلَانِكَمَس بَهْرُو گَرزِي
سوا لكه رمكه ي به ري كرد لي توره بوو.

هَرَّ الْكَلْبُ: سه گه كه لوراند ي، ومري دهمي
دا بچري و كه لبه ي دهر خستن.

هَرَّ إِلَيْهِ: ومري به بي لوراندن هه عمقمه ي بوو.

هَرَّ النَّاسُ فُلَانًا: خه لك لاي فلان يان بي نَاخُوْش
بوو، حه زيان له چاره ي نه بوو.

هَرَّ الْبَرْدُ الْكَلْبُ: سه رما واي له سه گه كه كرد
بلور يني.

هَرَّ الشَّيْءُ: شته گه ي نَاخُوْش ويست.

هَرَّ فُلَانٌ هَرًّا: فُلَانِكَمَس رموشتي ناشيرين بوو ◊
هُرَّتْ الْإِبِلُ: حوشتر كه توشي نه خوشي
هه و كردني نيوان بيست و گوشت بووه ◊ أَهْرُ
فُلَانٌ الْغَنَمُ: فُلَانِكَمَس مهرو بز نه گاني بردنه
سه رئاو ◊ أَهْرُ الْبَرْدُ الْكَلْبُ: سه رما سه گه كه ي
هيناومه و مري ◊ له پند دا هاتووه ده لي: (شَرَّ
أَهْرٌ ذَانَابٌ). ثم پنده بؤ حاله تيك دمكوتر ي
كه تارمايي شهرو نه گبه تي له ناس بووه
دهر كه وتين ◊ هَارَةٌ: به روي ته قيه وه لي توره
بوو، بي دا هه لساخي ◊ الْهَرَّارُ: دهردي كه توشي
حوشتر دمن و مكوو هاوسان دمكه ويته نيوان
بيست و گوشت ييه وه ◊ دهردي كه توشي حوشتر
دمن گوه ري بي دمكر ي دمتور يني ◊ الْهَرُّ:
پشيله ◊ لي خور يني مهرو بز ن ◊ الْهَرُّ: شير كه
دمنگي روي شتي دئ ◊ ناو و شيري زور ◊ الْهَرَّارُ:
سه گ كه كه لبه گاني دهر ده خاو دم ده كاته وه ◊
بي عه قن و كالفام ◊ الْهَرَّارَانُ: دو نه ستيرن
به كيان ناوي (النسر الواقع) ه نهوي تريان ناوي
(قلب العُقْرَبِ ه)، ده لي ن كه هه لاتني نه وان
كه وته به ر شه و دنيا زور سارد دمن ◊ الْهَرُّورُ:
نه و بؤ له تري و دمنكه ميوزانه يه كه له هيشووه

رَوْن و شهكر دروست دمكړئ (أرض هريسة):
خاك و ولاتيکه درمختی همراسی زور لئ
بروئ.

هَرَشِ الدمرُ هَرَشًا: رُوژگار ناخوښ و بپچورتم بوو

◊ هَارَشَ الكلبُ الكلبَ ونحوه: سهگهکه شهره
سهگی کرد لهگهډ سهگهکهی تر ◊ هَارَشَ الرجلُ
بعض الكلاب علی بعض: بپاومکه همندي

لهسهگهکانی بهردایه همنديکی تریان (شهره
سهگی بپنکردن) هه لپنان بؤ شهرکردن ◊ هَرَشَ
فلان هَرَشًا: فلانکس رهموشتی ناشیرین بوو ◊

هَرَشَ بين الناس: فیتنه و ناشویی خسته ناو
خه لکههوه ◊ اهترشت الكلابُ أُر الديكة أُر نوحها:
سهگهکان شهریان بوو ◊ تهارشت الكلاب: بهمانا

اهترشت (ت دئ) دمشگوترئ: (تهارش القرم):
خه لکهکه بوو بهشهر و ههرايان ◊ تهرش الغيم:
ههورمکه لاجوو بوو به ههساو ◊ مَهَارَش:

دمگوترئ: (فرس مَهَارَش): نهسپنکی گورج و
گؤل و سمرنهرمه ◊ الهَرَشُ: مروفي گیلی وشک
تهبیات ◊ هَرَشَفَ الخيئُ: شتهکه وشک بوو ◊

تَهَرَشَفَ: کمه کمه ناومکهی خواردموه ◊ الهَرَشَقَةُ:
پارچه پهرؤیهکه ناوی بی وشک دمکړيتهوه ◊
ليقه و پهرؤی ناو فوتوه مهرمکب که وشک

دمبیتهوه ◊ الهَرَشْمُ: بهردی نهرم ◊ کيوو شاخی
هه لؤل و کونکون ◊ کهژی بچکولهی ناودار ◊
الهَرَشْن: شهویله پان.

هَرِصَ هَرَصًا: گروپییی وشکی توشبوو ◊ هَرِشَ:
جهستهی به گروپییی داومشا ◊ الهَرِصَةُ: زه لکاو
◊ الهَرِصُ: گروپییی وشک له جهستهدا.

هَرِصَ الثوبُ: قوماشهکهی ونجر و نجر کرد.

هَرِطَ غي الكلام هَرَطًا: قسهی تیکه لاو کردن و
زوری شتی بی که لک و پړو بوج هه لپشت.

هَرَطَ عِرْضَ أخيه: تانهو تهشهری له ناموس و
که سایهتی براهی دا.

هَرِطَ الرجلُ هَرَطًا: فلانکس گوشتی شل بوو.

داجوړا دواي نهومی گوشتی توندو پتهو بوو،
جاشل بوونی گوشتهکهی بههوی نه خوښی یان
ترس و بیمهوه بی ◊ تهارط الحصان: دوکسه

بهکیشه هاتووهکه جنیویان بهیهک دا ◊ الهَرِطُ:
گوشتی کزو شل و لینج که و مگوو چلم و ابی ◊
گوشتیک که کوئیندرا وردو هارپبیی ◊ الهَرِطُ:

گوشتی کزو لاوازی لینج و مگوو چلم ◊ نازه لئ
گه ورهوه که ته ◊ بپاوی دمو لئ مهنده ◊ الهَرِطَةُ:
گیل و نه حمه ق و ترسنوک ◊ الهَيْرِطُ: نهرم و

لینج ◊ الهَرِطَالُ: بپاوی دریزی جهسته گه ورهوه
که ته ◊ الهَرِطْمَانُ: رومی شوقان ◊ خهرته له.

هَرِغَ الدَّمُ هَرَعًا: خوینتهکه رزا ◊ رهوان بوو.

هَرِغَ فلان، فلانکس به خیرایی رویی.

هَرِغَ الصَّيْبُ: مندالکه خیرا گریا ◊ (فهو هَرِغَ

وهي هَرِغَةٌ): یان بازی دا ◊ هورنان دمفه رموی:
(وجاء قومه يهرعون اليه) ◊ أهْرَعُ الرجلُ:
بپاومکه به پشه شوکاوی رویی یان بازی دا ◊ أهْرَعُ

القومُ الرماحُ: خه لکهکه رمبه کانیان بهرز
کردنه و هوو رویشتن بؤ بهرمنگاریی ◊ أهْرَعُ
الرجلُ: بپاومکه به شل و شیناوی رویی ◊

بپاومکه له رقا یان له ترسا یان بههوی له رزو
تاوه که وته له رزین ◊ كالفام و عهقل سوك بوو ◊
هَرِغَ القومُ رِمَاحَهُمْ رِبها: خه لکهکه رمبه کانیان

بهرز کرده و هوو بهر و دوژمن رویشتن ◊ اهْتَرَعُ
والمعدة: که مانه کهی شکاند ◊ یان شوپکه
داره کهی شکاند ◊ تَهْرَعُ الرِمَاحُ: خه لکهکه رمب

بهدمسته و هاتن ◊ المَهْرَعُ: سوور بوو له سمر شت
◊ المَهْرُوعُ: که سیک له ناکامی هیلاکی و ماندویتی

بمَرى ◊ الهَرْأُ: رُؤِیشتن به شیوَمی په شوکاوی و
 خیرایی ◊ خیرا لیخوَرین ◊ خیرا بازدان ◊
 الهِرِیَاعُ: گه لای و مریو به هوی ره شه باوه ◊
 الهِرِیَعَةُ: دره ختوکه کی لقو بو باریک و بچوک ◊
 الهِیْرَعُ: ترسنووک و لاوازو بی خیر ◊ بای خیرا
 روو تمپو تووژ بهرپاکهر ◊ نافرمتی قیژه
 قیژکه مرو جربین و گورج ◊ الهِیْرَعَةُ: شمخال و
 بلویری شوان ◊ ختوی بیابان.

هَرْفَ الرَّجْلُ هَرْفًا: بیاوه که چه نهی دا قسمی
 وورینه و بی مانای کردن ◊ دهگوتری: (فلان
 یَهْرِفُ بما لایعرفه): فلانکس نازانی چی دهلی.

هَرْفَ فِی فِلَانٍ: زیاد له حهد مه دحی فلانی کرد زور
 زیده روپی کرد له وصفو پیداهه لگوتن دا.

هَرْفَ السَّبْعُ: درنده که گوی قولخی دننگه که بوو
 ◊ هَرَفَتِ الرَّیْحُ فِلَانًا: ره شه بیاوه که فلانکسی
 سوک کرد وای لی کرد خیرا برپوا ◊ اَهْرَفَ
 الرَّجْلُ: بیاوه که مال و سامانی زیادی کرد ◊
 اَهْرَفَتِ النَّخْلَةُ: دارخورماکه زوو میوه که بی
 گه یانند ◊ الهَرْفُ: هه رشتیک زوو بی بگا
 له میوه و شتی وا.

هَرَقَ الْمَاءُ رَغْوًا هَرْقًا: ناوه که هی هه لِرژانده ناوی ◊
 اَهْرَقَ الْمَاءُ: ناوه که هی رشت ◊ هَرْقُ: دهگوتری:
 (هَرْقُ عَلٰی جَمْرِك): ناو بپژینه به سهر
 ناگرمکه مت دا واته پشو درنژبه و خو پراگره
 له سهر کاره ساته که ◊ تَهَارِقُ الْقَوْمَ: خه لکه که
 شه ره ناویان کرد ◊ ناویان به سهریه ک دا کرد ◊
 شه رپان کردو خو پنی یه کتریان رشت ◊ اِهْرَقَ
 الْمَاءُ اَوْ الدَّمُ: ناوه که جاری بوو، ره وان بوو ◊
 الْمَهْرَقُ: په رمی سبی که له سهری دنوووسری ◊
 پارچه چندراوی که له ناوری شمی سبی صه مفی
 تی هه لندسوروی و سفت و لوس دهگوتی و نمچار

له سهری دنوووسری ◊ نامیری که له شو و شه و
 شتی وا بو شاک بی سفت و لوس دهگوتی ◊
 سارای روتنه و سوته مه رپو ◊ کاغه زی سفت و
 لوسی سه مگ لی دراو که له بیواری چاپه مهنی دا
 به کاردی ◊ الْمَهْرَقَانُ: دهرپاوه که سهرریژ ده کاو
 شه پو ل ده هاوی ◊ نهوشوینه ی ناوی دهرپای لی
 دهرژیته ناو جان و چولی دهورو بهری ◊ الْمَهْرَقَانُ:
 به مانا (المَهْرَقَانُ دئ) ◊ الهِرْقُ: بو شاک و قوماشی
 بزپوو کون ◊ الهِرْقُلُ: بیژنگ ◊ (ثياب هِرْقَلِيَّة):
 بو شاک ریو ◊ هِرْقَل و هِرْقَل: ناوی مه لیکی
 رومه ◊ هِرْقَل الرَّجْلُ: بیاوه که به لارو له نجه
 روپی و به حال پیی له زموی دنوا و هیواش
 ههنگای هه لندینا یه وه ◊ الهِرَاكُلُ: بیاوی که ته و
 زه لام، یان ناژه لی گه وره و جهسته زه به لاج ◊
 الهِرَاكِلَةُ: شوینی کوبونه وهی شه پوله کانی ناو ◊
 سه گی ناوی ◊ گیانله بهری دهرپایی گه وره و
 زه به لاج ◊ ماسی زور زل ◊ الهِرَاكِلَةُ و الهِرَاكِلَةُ:
 جهسته جوان و شوخ و شهنگ ◊ الهِرَاكِلَةُ مِنَ
 النِّسَاءِ: نافرمتی که هه ل پان و زل ◊ یان نافرمتی
 جوان ◊ هِرْقَلُ: گورگه لوقه ی کرد ◊ به
 نهرمه غار رویشت ◊ الهِرْقُلُ: کوله به سه، مندالی
 زن له میردیک تری ◊ هَرَمَتِ الْاِبِلُ هَرْمًا:
 حوشتره که دره ختی هه رمی خوارد.

هَرَمَ الرَّجْلُ: بیاوه که ته مهنی درنژ بوو گه بیسته
 حالته کی که نهفتی پیر بوو زه عیض و لاواز بوو ◊
 اَهْرَمَ الدَّهْرُ فِلَانًا: روژگار فلانی که نهفت و لاواز
 کرد ◊ هَرَمَ الدَّهْرُ فِلَانًا: روژگار فلانی که نهفت و
 زه بیون کرد ◊ هَرَمَ فِلَانٍ اللَّحْمَ: فلانکس
 گوشته که ی پارچه پارچه کرد ◊ کوتکوتی کرد
 ◊ هَرَمَ الْأَمْرَ: کارمکه ی به گرنگو گه وره نیشان
 دا زیاد له حقی دایه و زیده روپی کرد له وصف
 دانسی دا ◊ هَرَمَ الْبِنَاءَ: باله خانه که ی له سهر

شَيَوَى ههرهه میناکرد ◊ تَهَارَمَ فلان: فلانکەس
 خَوَى بهپيرو کەنەفت دانا وەلسن وانەبوو ◊
 الَهَرَمُ: جۆره بهرەداریکى ترشەو کەمى سویری
 ههیه ◊ الَهَرَمُ: پالەخانەیهکی گهورهو فراوانه
 یهکن لهفیرعهونەکانى میصر بنیاتی ناوه،
 لهبەردى گهورهو راستهو پاستهکراو بنیات
 نراوه، بۆیه دروستى گردوووه کەمرد تێیدا
 بنیژرى زۆربهیان بناغهکەیان جوار دیواری
 شیوه سى سوجه، ئەم دیوارانه بۆ حەوا
 بهرزبوونەوهو ورده وردەویک هاتوونەوه تا
 لەناکاما سەرى دیوارمکان گەییشتونەوهویەک و
 بوونە یەک سوچی تیزو سەرى هەرهمەکەى
 پیک هیناوه ◊ الَهَرَمُ الْمَرْجُ: جۆره هەرهمیکه
 دیوارمکانى له سەکۆى یەک لەسەریهک پیک
 دى ◊ ههرمی (سقارة المدراج): کۆنترین بینای
 گهورهو بهرزو فراوانه له میژوو دا که بهبەرد
 دروست کرابی ◊ الَهَرِمُ: پیری کەنەفت: کەبگاتە
 تەمەنى رمزیلی و زەلیلی ◊ عهقل ◊ نەفس ◊
 دەگوتری: (لا أدري بم يولع هرْمك؟): نازانم
 نەفست عاشقى چى بووه؟ ◊ رای پەسەندو
 بەنەزمون ◊ پیاڵه کەل بوو ◊ قاپ و زەرفیک
 کەل تیکەوت بى ◊ الَهَرْمِى: دارى وشک،
 قەلاشکەرى ◊ الَهَرْمَان: عهقل و ناومز ◊ رای
 پەسەند ◊ الَهَرْمَةُ: دوامندالى پیره میردو
 پیرهزن ◊ پیچەوانەى نۆبەرە ◊ الَهَرْمَةُ: دێنە
 شیر ◊ الَهَرْمُ: ئافەرتى بەدخوو رهوشت
 ناشیرین ◊ هَرَمَزَ الرَّجُلُ: قەسەى بەنەسپایى کرد
 بهجۆریک هاوهلەکەى گونى لێنەبن ◊ پیاومکە
 پاروى لەدەمى دا هیناو بردو قوتى نەدا ◊
 هَرْمَزُ: وشەیهکی فارسییه کراوه بەعەرمبى ◊
 لەلای فارسەکان ناوى خودایهکیانە ◊ ناوی
 ئەستێرەى موشتەرییه ◊ ناوی یهکیکە

لهپاشاکانیان سالی (٢٧٢ ز) مردوووه ◊ عەرهب
 وشەى (الهرمز والهارموز والهرمزات) بیان داناوه بۆ
 شاهەنشای فارس ◊ هَرَمَسَ الرَّجُلُ: پیاومکە روى
 گرژ بوو ◊ هَرَمَسَ النَّاسُ: خەلکەکە وروژان و
 کەوتنە تەحا تەحاو هاتوو چۆ ◊ الَهَرَامِسُ:
 شیری نازاو بههەلمەت و پەلامەر دەرى مرۆف ◊
 الَهَرْمَاسُ: بەمانا (الهرامس)دى ◊ بیجوى پلنگ ◊
 الَهَرْمُوسُ: راپەسەندو سوور بوو لەسەر
 هەلویستی خۆی ◊ الَهَرْمِيسَةُ: مینەى دوراچە:
 جۆره پالندمیەکە و مکوو کەو ◊ هَرَمَطَ الرَّجُلُ
 عرض فلان: پیاومکە تانەو تەشەرى لەناموس و
 کەسایەتى فلانکەس دا ◊ اِهْرَمَعَ الرَّجُلُ: پیاومکە
 لەرۆیشتن دا پەلەى کرد ◊ خیرا رۆیى ◊ خیرا
 گریا، زوو فرمیسکی هاتنە خوار ◊ اِهْرَمَعَ فِي
 منطقة وحديشه: زۆر رۆجووه ناو قەسەوه ◊ اِهْرَمَعَ
 اليه: خۆى بەگرینۆک خستە بەرچاوا ◊ گریانی
 هینایه خۆى ◊ هَرَمَلَتِ الْعَجُوزُ: پیریزنەکە زۆر
 چوووه سالدەوهو کەنەفت بوو ◊ هَرَمَلَ الرَّبِيبُ:
 کولکی حوشترمکە هەلومەرى، روتایەوه ◊ هَرَمَلَ
 الرَّجُلُ الشَّعْرَ: پیاومکە موومەکانى هەلکێشان،
 برینی ◊ هَرَمَلَ الرَّجُلُ: موی پیاومکەى موکیش
 کردن، مووه کانی هەلکەندن ◊ هَرَمَلَ عَمَلَهُ:
 کردەومکەى پوچ کردەوه ◊ الَهَرْمِلُ: حوشترى
 پیر ◊ ئافەرتى جەستە نارپیک و پیک و شپیرۆ ◊
 الَهَرْمُولُ: پارچە مو؛ تۆپەلە مو بەسەرەوه
 بمینیتەوه ◊ الَهَرْمُونُ: هۆرمون؛ مادمیەکە بری
 غودە لەخوێن دا دەمى دەمدن جەستە
 بههۆیەوه هەستیار دەمى و نیشاتی زیاد دەکا ◊
 بۆنومنه هۆرمۆنى جوتە گون ◊ هَرَمَفَ الرَّجُلُ:
 پیاومکە پیکەنى بههیناوشى ◊ هَرَمَفَتِ الْمَرَأَةُ:
 ئافەرتەکە بههیناوشى گریاو بەنەسپایى قەسە
 کرد ◊ هَرَمَرَ الشَّيْئُ: شتەکە دەنگى پمیدا کرد

هَرَجٌ بِالشَّيْنِ رَمَنُه: گانتهی بهشته که کرد، گانتهی لهشته که هات ◊ اهْرَأ: کهوته کوشندمی سهراوه ◊ اهْرَات الدابة بالرجل: ولاخه که به خیرایی پیاوه کهی گه یانده شوینی مه بهست ◊ اهْرَأ الرجل اِبْلَهُ: پیاوه که خوشتره کهی لی خوری، نازوتی ◊ تَهْرَأ بالشَّيْن: گانتهی بهشته که هات ◊ اسْتَهْرَأ بغيره: گانتهی به غمیری خوی کرد ◊ الهازنة: دمستی جهواشه کهر، دمستی که تراویله کهی هه بی و ریوار به هله بهری ◊ دهگوتری: (مفاضة هاذنة): سارایه که تراویله که ههیه ◊ (غذا هازنة): نیواریه کهی سهراوه سؤله ◊ الهْرَأ: پیاویک بیته شوینی گانتهی خه لک ◊ الهْرَأ: پیاویک خوی گانتهی به خه لک بکات ◊ هْرَبْرَه: برییه وه ◊ الهْرَبْرَه: شیری تیک شکینهر ◊ جهستهی کهتو پتهو.

هَرَجٌ هَرَجاً: گورانی گوت ◊ دهگوتری: (هَرَج القاری فی قراءته): قورنان خوینه که دنگی بهرز کردموه و بهسه وهه وه قورنانی خویند ◊ (فهر هَرَجٌ وهی هَرَجَةٌ) ◊ اهْرَج الشاعر: شاعیره که به گویره ی به حری همزه ج شیعری دانا ◊ هَرَج الرجل: به مانا (هَرَج دی ◊ هَرَج صرته: دنگی خوی هه لبری و گورانی گوت ◊ تَهْرَج الرجل: به مانا (هَرَج دی ◊ تَهْرَج القوس: که مانه که کاتی موسیقازمنه که ئییه کهی جولاند، دنگی هات ◊ دهگوتری: (تَهْرَج الرعد): هوره که گرماندی ◊ الهْرَج: همر دنگیک لارکردنه وهو دریزکردنه وهی تیدابی ◊ گؤله گؤلی ههور ◊ ویزه میش و میشوله ◊ که یغو خوشی و هه لپه رکی ◊ جوره به حریکی عوروزه شیعری عهرصبی پی کیشانه دهکری ◊ هه روا شیعری فارسی و کوردیشی پی دهکیشری.

هاره هاری لی هات ◊ دهگوتری: (هَرَهَرَت الريح): یرمه بایه که هازه هازی هات ◊ هَرَهَر الضان: مهره که باراندی ◊ هَرَهَر الأسد: شیره که نه براندی ◊ هَرَهَر الرجل: پیاوه که به مه بهستی گانتهی کردن به حقه له هاقای پیکه نینی دا ◊ هَرَهَر بالغنم: دنگی مهر و بزنه کانی دا بؤنه وهی بچن بؤ سهراوه که و ناویخونه وه ◊ هَرَهَر اللبن: شیره که له کاتی دوشینی دا خوشه ی هات ◊ هَرَهَر الشئ: شته کهی جولاند ◊ تهره رت الريح: بایه که هازه ی هات ◊ الهْرَاهِر: شیریک زور بنه رینی ◊ ناوی زور یان شیری زور ◊ الهْرَاهِر: که سیک به مه بهستی گانتهی کردن به حقه و راستی زور پی بکه نی و گانتهی به نایین بکا ◊ گوشتی فهله و شیر ◊ الهْرَهْر: نهو بؤله تری و میوزه وشکه لانه ی له هیشوه تری بهردمینه وه ده که ونه ژیر دارمیوه که ◊ جوره که شتییه که ◊ هْرَاهُ هْرَواً: به قامچی نه ستور لی دا ◊ هْرَى ثوبه: کراسه کهی به رنگی زمرد رنگ کرد ◊ تَهْرَاه: به مانا (هْرَاهُ دی ◊ الهْرَاهُ: ورینه ◊ الهْرَاهُ: نه مامه خورما ◊ سهخی و نان بده ◊ الهْرَاهُ: گوجانی نه ستور ◊ قامچی نه ستور ◊ الهْرَاهُ: هؤدمیه کی گه هوره خوراکی پاشای تیدا کؤده کریته وه ◊ که نداو یان زه لکاو ناوی لی هه لده هینجری به هوی نامیری ناو هه لنینجانه وه ◊ هْرَوْل: پروانه (هْرَوْل).

هَرَأً به رمنه هَرَأً وهْرَواً: گانتهی پی کرد.

هَرَأُ الشَّيْنِ هَرَأً: شته کهی شکاند.

هَرَأً اِبْلَهُ: خوشتره کانی خستنه به سهرا تا فهوتان و له ناو جون.

هَرَأً راحلته: ولاخی سواریه کهی نازوت.

هَرِي هَرَأً: مرد.

هَزَّ الرَّجُلُ هَزْرًا: بیاومکه پیکنی.

هَزَّ الرَّعْدُ: هورمه که گۆنه گۆلی هات ۵ شریخ و هوری هات.

هَزَّ البائعُ: فرۆشیارمه که کالاکانی گران کردن.

هَزَّ فلان: فلانکسه پهله ی کرد له پیویستییه که ی دا.

هَزَّ الشَّيْءُ به: شته که ی راوشاند رای تهکاند.

هَزَّ الهواءُ والماءُ النباتُ: ههواو ناو گهشه یان بهروومه که کردو بالای کرد.

هَزَّ لفلان: به خشنی فلانکسه زور کرد.

هَزَّ العادي الإبلُ: حودییه خوینه که به گۆرانی

هَزَّ فلاناً بالمصا: بهمصا و گۆجان زوری

حوشتره که ی خستنه سهر رهوتی خوش رهوی ۵

له پشت و لاقه پرغهی فلان دا ۵ زوری چاو لی

هَزَّ الشجرةُ ونحوها: دره خته که ی راتهکاند ۵

داگرت.

إهْتَزَّ الشيءُ: شته که کهوته جم و جولو

هَزَّ الأرضُ به: زموی بی په ستاوت دای به زموی دا،

هه لته که و داته که ۵ اهْتَزَّ النباتُ: روومه که

خستی، دمری کرد، ترۆی کرد ۵ المهْتَزُّ: که سیک

گهشه ی کردو به رزبووه ۵ اهْتَزَّتْ الأرضُ:

له هه موو شتیک دا تی بشکی و زهرمر بکا ۵

زهوییه به بییت و بهر مکه ت بوو گیاو گزی رواند

دهگوتری: (رجل مهزر).

۵ اهْتَزَّ الإبلُ: حوشتره که نیشاتی په یاد کرد له

الهْزَارُ: بولبول ۵ وشه یه کی فارسییه و گراوه

رهوشتنی داو کهوته سهر رهوتی خوش رهوی ۵

به عمره بی ۵ دانراوه بی بولبول ۵ به هاری بی

إهْتَزَّ الرجلُ: بیاومکه نیشاتی په یاد کردو کهوته

دهگوتری: (هه زار داستان) چونکه بولبول

سهر خوشی و تهن دروستی نارامی ۵ اهْتَزَّ

به زور ناواز ده خوینتی ۵ الهِزْرُ:

الشهابُ: نه ستیرمه که به گورجی و تیز رهوی کشا

هه لته تیندراوی گیل که هه موو کهس ته ماعی

۵ اهْتَزَّ لكذا: به وشته که یخ خوش و شادمان

تیندما ۵ الهِزْرَةُ: زموی نهرم ۵ ته مبه ل و

بوو ۵ تَهَزَّ الشيءُ: شته که کهوته جم و جولو ۵

ته و مهزل ۵ دهگوتری: (رجل فيه هزرات):

الإهتزاز: حالته ی جهسته یه نه کاتی له رینه و مدا

بیاوینکه زور ته مبه لته ۵ الهِزْرُ: زمعیفو

۵ الهِزْرُ: جورتم و تهنگانه (تاکی نییه) ۵

زمبوون ۵ هَزَّ في علبه: له یازدانه که ی دا گورج

هه ربه کو دی ۵ الهِزْرَةُ: دهگوتری: (امرأة هزرة):

بوو، زور رهوی ۵ الهِزْرُفُ والهِزْرَافُ: گورج و

ناهره تیکه شهرانی و جهز له ناژاوه دهکا ۵ هَزَّ

خیرا ۵ جهسته گهوره ۵ هَزْرُقُ: پهله ی کرد ۵

هَزْعًا: پهله ی کرد ۵ هَزَعَتِ الدابةُ في الحشيش:

الهْزَارِقُ: به مانا (الهْزَارِفُ) دی.

جه یوانه که له ناو حه شیشه و له و مریدا له و مریدا ۵

هَزَّ الرجلُ هِزْرَةً: بیاومکه جوست و جالاک بوو،

هَزَّ الشيءُ: شته که ی شکاند ۵ دهگوتری: (هَزَّعَ

گهشه ی کردو نارامی گرت.

فلاناً): ملی فلانکسه کوتا ۵ هَزَّعَ الأشياءُ:

هَزَّ القنبرُ: ممنجه لته که له کاتی کولان دا قلبه قلبی

شته کانی لیک بلا و کردنه وه ۵ اهْتَزَّعَ: پهله ی

هات، گیزه ی هات.

کرد ۵ جهواشه بوو ۵ اهْتَزَّعَ السيفُ: شمشیرمه که

هَزَّ الشهابُ هزيراً: نه ستیرمه که کشا ۵ هَزَّتْ الريحُ:

له ره له ری کرد نهرمه لیه بوو ۵ إنهزَّعَ: شکا ۵

رمه بباکه هازه هازی له دره خته کان هینا.

وردبوو ۵ تَهَزَّعَ: به مانا (اهْتَزَّعَ) دی ۵ دهگوتری:

(تَهَزَعَتِ الْمَرْأَةُ فِي مَشِيهَا): نافرتمه که له رویشتن
 دا لارو لمنجهی کرد ◊ تَهَزَعُ فُلَانٌ: فلانکس
 روی خوی گرز کرد روگریسی بهسمر خوی دا
 هینا ◊ دهسگوتری: (تهزع لفلان): خوی لهفلان
 نهناس کرد ◊ الْأَهْزَعُ مِنَ الْقَذَائِفِ وَالسَّهَامِ:
 نهومیه فیشهکک یا تریک بهتهنیا
 لهفیسهکدان و تیردان دا مابیتهوه ◊ دهسگوتری:
 (مافی الدار أهرع): کس لهخانوهکهدا نییه ◊
 الْمِهْزَعُ: کهسیک همر درهختیک راومشیتی
 بیشکینی ◊ دمسکی سندول و دمسکهوان ◊
 الْهَزَاعُ: فیشهک و تیره که لهفیسهکدان و تیردان
 دابمینی ◊ الْهَزْعُ: جم و جول و ههلبهزو دابهز ◊
 الْهَزِيعُ مِنَ اللَّيْلِ: سنیهکی یهکه می شهو یان
 چواریهکی سهرتای شهو ◊ نهحمهق و گیل ◊
 الْهَيْزَعَةُ: ترسو ههراو هوریای ناو گوپهپانی
 شهر ◊ هَزَفَتِ الرِّيحُ الشَّيْءَ هَزْفًا: رهشهباکه
 درهختهکه می ههژاندو موتوربهی کرد ◊ الْهَزْفُ:
 تهبیات وشک و سرک ◊ گورج و گول ◊ پهردریژ.

هَزِقَ هَزَقًا: جوستو چالاک بوو ◊ هَزِقَ فِي الضَّحِكِ:
 زور پیکهنی ◊ أَهَزَقَ فِي الضَّحِكِ: بهمانا (هَزِقَ
 فِيهِ) دئ ◊ واته زور پیکهنی ◊ الْمِهْزَاقُ مِنَ النَّاسِ:
 کهسینک زور پیکهنینی هیواشی بن و کالقام بن
 ◊ دمگوتری: (امراة مهزاق): نافرمتیکی کالقامی
 ههمیشه دم بهپیکهنینی لهسهرهخویه ◊
 الْهَزَقُ: قیزه قیزو جم و جول ◊ قریشکه و تیزی
 دهنگی ههور ◊ الْهَزَقُ: بهمانا (المهزاق) دئ ◊
 دهنگی ههور که زور گهوره و توند بن.

هَزَلٌ هَزَلًا: لاواز بوو ◊ کزو کولتهوار بوو.

هَزَلُ الْقَرْمُ: خه لکه که چهیوانهکانیان کزو لاواز
 بوون.

هَزَلٌ فُلَانٌ فِي كَلَامِهِ هَزَلًا: فلانکس گالتهو
 سوجهتی کرد لهکارهکهدا جیدی نهبوو،
 شتهکه می بههوانته گرت.

هَزَلُ الرَّجُلِ: پیاوهکه نازلهکانی مندار بونهوهو
 ههزار کهوت.

هَزَلُ الدَّابَّةِ: ولاخهکه می کزکرد بههوی نهوهو
 بهباشی بهخوی نهکرد.

هَزَلٌ فُلَانٌ هَزَلًا: فلانکس گالتهو سوعبهتی کرد.

هَزَلٌ هَزَالًا: زمعیضو لاواز بوو، دهگوتری: (هَزَلت
 حال فلان): ومزع و حالی فلان لاواز بوو، دایه
 نوشوستی ◊ أَهَزَلَ الرَّجُلُ: پیاوهکه نازلهو
 ولاخهکانی کزو لاواز بوون ◊ دهگوتری: (أهزَل
 الْقَوْمُ): خه لکه که گرانی و قاتو قری لهنازلهو
 ولاخهکانیانی داو بهقرچون ◊ مال و دارایی
 خویان شاردهوه لهترسی قاتو قری ◊ أَهَزَلَ
 الشَّيْءُ: شتهکه می لاواز کرد ◊ أَهَزَلَ فُلَانًا:
 فلانکس بهپیاویکی گالتهبازو قهشمهری کهر
 هاته بهرجاو ◊ أَهَزَلَ الدَّابَّةَ: ولاخهکه می لاواز
 کرد ◊ هَازَلَ فُلَانٌ فُلَانًا: فلانکس گالتهی لهگهل
 فلان دا کرد ◊ المهزلة: کزو کولتهواریی ◊ قاتو
 قری و گرانی ◊ ورینه ◊ کاریک زورینه می گالتهو
 سوعبمت بن، شته جیدیبهکانی کهم بن ◊
 شانوگهری و تهمسلیبهک پیکهنین و شتی
 سهیرو عننتیکه می زور تیدایی ◊ الْمَهْزُولُ مِنَ
 الشَّعْرِ: نهو شیعره می بونیوه ههپکه له نارینک و
 پیک بن ◊ الْهَزَالُ: زمعیضو لاوازیی ◊ الْهَزَالَةُ:
 گالتهو گمپ و شتی پیکهنین هاورده ◊ الْهَزِيلُ:
 شتی زور گالته نامیز ◊ الْهَزْلُ: ورینه و قسه می
 پر و بوج ◊ قسه می خاوو بن تام و خوی ◊ الْهَزْلِيُّ:
 مارو مؤر، پیری مار به ههموو جوهرمکانیهوه ◊
 الْهَزِيلُ: زمعیضو لاواز ◊ الْهَزِيلِيُّ: ههلس و

کهوتی جادوبازو چاو بهستکمر که بهفهندو
فیل و چاو بهستهکی و دست سوکی بری کاری
سهر سورهنهر نهنجام دما ◊ هَزَمَ: پهلهی
کرد ◊ هَزَلَجَتُ الْأَفْظَا: وشو رستهکان تیکه و
پیکه و بوون ◊ الهز لاج: گورج و خیرا.

هَزَمَ الشَّيْءُ هَزْمًا وَهَزِيمًا: شتهکه دمنگی هات ◊
دمگوتری: (هَزَمَ الرَّعْدُ): ههورهکه گولاندی،
شریخاندی ◊ هَزَمَتِ الرِّيحُ: رهنهباکه هاشاندی،
هاژاندی.

هَزَمَ فُلَانٌ عَلَيَّ لَوْلَا: فلانکس بهزمیی
بهفلانکس دا هاتهوه.

هَزَمَ الشَّيْءُ: شتهکهی لؤلؤ خسته سهریهک،
ههندیکی بهسهر ههندیکی دادایهوه.

هَزَمَ الْعَدُوُّ هَزِيمَةً: دوزمنی شکاندو بهسهری دا زال
بوو.

هَزَمَ الشَّيْءُ: دهستی خسته ناو شتهکهوهو
ههنلیکولی ◊ چالی تیکرد.

هَزَمَ الْأَرْضُ: گلی لادا لهسهر یهکی لهکاریزاوهکان و
ناوی زورو رونی لی دهرهینا.

هَزَمَ لَهُ حَقُّهُ: مافی پیشیل کرد ◊ هَزَمَ الشَّيْءُ:
شتهکهی شکاندو وردو هاری کرد ◊ هَزَمَ الْعَدُوُّ:
دوزمنی شکاندو بهسهری دا زال بوو ◊ اِهْتَزَمَ
الْفَرَسُ: نهسپهکه خرمه خرمی رویشتنی هات ◊
اِهْتَزَمَتِ السَّحَابَةُ: ههورهکه لهگه ل گولوه گرمه
گرم دا بارانیسی باراند ◊ اِهْتَزَمَ الْأَرْضُ: بریاری
کارهکهی داو پهلهی کرد بو نهنجامدانی ◊ اِهْتَزَمَ
الشَّاءُ: مهرهکهی سهربری ◊ تَهَزَّمَ الشَّيْءُ: بهمانا
(اِهْتَزَمَ) دی ◊ دمگوتری: (تَهَزَّمَ الْفَرَسُ):
نهسپهکه خرمه خرمی رویشتنی هات ◊
(تَهَزَّمت السحابة بالماء): ههورهکه گولاندی و
بارانیسی باراند ◊ تَهَزَّمت العصا: عصاکه شکاو

قرجهی هات ◊ تَهَزَّمَ الرَّعْدُ: ههورهکه گولاندی ◊
تَهَزَّمَ الْبِنَاءُ: بالهخانهکه تیک روخا ◊ استهزَمَ
الْعَدُوُّ: دوزمنی شکاندو بهسهری دا زال بوو ◊
المِهْزَامُ: گوجان و عمصای کورت ◊ کولوهمزو داری
ناگر خوشکردن ◊ داریکه سهرمهکی ناگری تی
بهردهدری و مندال یاری شهره ناگری بی دمهکن
◊ ههروا ناوه بو یارییهک مندال دمیکن
دمهینن سهری یهکیکیان بهپارچه بهرویهک
دادهپوشن، نهسپهکه یهکه یهکه نهوانی تر
بهدهست لئی دمدن ههمووچاری دهلین کی بوو
پیی کیشای؟ کههلی هینا کی پیی کیشاهو نیتر
پهروکه دهخنه سهر سهر وچاوی نهوی ترو
لیی دمدن ههتا دمزان کی لئی داوهو ناوهکهی
دهلی ههروا تا کوتایی ◊ الهَازِمَةُ: بهلاو کارسات
◊ الهَزْمُ: زهوی نزم و شیوه چال و تهخت ◊
گهدو ریخوله ◊ ههوری تهنک کهناوی
تیدانهبی ◊ کون و درزی کوندهی ناو ◊ الهَزْمُ:
دمنگ ◊ دمنگی کهوانی تیر ◊ فره فری تیر ◊
الهَزْمُ: نهسپی جلوه خوش ◊ بارانی بهردهوام و
دریترخایهن ◊ دهسگوتری: (فرس هزم الصوت):
نهسپهکه دمنگی وهکوو دمنگی ههور وایه،
حیلهی دهلی ههوره دمگولینن ◊ الهَزْمَةُ: زهوی
نزم و مهیلهو چال ◊ دمنگو گرمه ◊ هزمت
السَّيْرِ: دمنگی قورگی پشيله ◊ هولکهو چالی
هه لکه نراو لهبهرد ◊ الهَزْمَةُ: بزنی دووسال ◊
الهَزْمَةُ مِنَ الْقَلْبِ: منهجه لیک دمنگی قلبه
قلب و کولانی بیسری ◊ الهَزْمَةُ مِنَ الدَّوَابِّ:
ولاخی کزو کولوهوارو لاواو ◊ الهَزْمُ: شتیک
بهناشکرا دمنگی جهرمسی لی بی ◊ الهَزِيمُ:
گولوه گولی ههور ◊ دمنگی خرمه خرمی
رویشتنی نهسپ ◊ نهسپی حیلهکه گهوره ◊
بارانی دریترخایهن و بهردهوام ◊ دوزمنی شکاو

رمتیندراو ◊ الهَزْمَةُ: تیک شکاو لهسهرپدا ◊
 بیریک ناوی زور بِن ◊ ولاخو نازهلنی کزو لاواز ◊
 نهسپی عهرق کردو بهموی زور رویشتن و
 ماندو بوونهوه ◊ الهَزْمِيُّ: تیکشکانی تهواوو
 جهرگیر ◊ الهَزْمُ: شیر ◊ پتهوی رهقو رخته ◊
 الهَزْمَجَةُ: قسهکردنی خیرا خیراو لیکدان
 لیکدان ◊ گال و بوغل و تیکهلاو بوونی
 دمنگهکان ◊ هَزْمَزَ الشَّيْءُ: شتهکهای لهر لهر بِن
 کرد، خستیه شههتوله ◊ زهلیل و ملکهچی کرد
 ◊ تَهَزَّزَ اليه القلب: دل بوی لِن دا ◊ دلی پیی
 کرایهوه ◊ الهَزَاهِزُ من الماء: ناوی زوری رهوان
 کهلهبر زوری کلهو بکا ◊ نهگمر بؤ شمشیر
 بهکارهات مهبهست شمشیری بریسکهدارو
 سپو و بِن پهلهو لهکهیهکه لهکان و معدمنی
 رهسن دروست گرابِن ◊ الهَزَاهِزُ: دق بهمانا
 (هزاهز) دئ ◊ الهَزَاهِزُ من الآبار: بیری قول، زور
 قول ◊ الهَزَاهِزَةُ: بهلاو کارهسات کهخهک
 بتاسینئ و مهدهوشیان بکا.

هَزَا هَزْدًا: رؤی.

هَسَسٌ: وشهیهکه بؤ دمرکردنی مهر و بزن ◊
 فهرمانکردنه به بیدنگ بوون واته وسبه.
 هَسَسٌ نِلَانٌ هَسًا: فلانکس لهبر خویهوه قسهی
 بؤ خوی کرد.

هَسَسٌ الشَّيْءُ: شتهکهای باریک کردموهو شکاندی.

هَسَسٌ الكلامُ هَسِيًّا: قسهکانی لهسهر خو کردن.

هَسَسٌ الطفلُ: لهمندالهکه تورمبوو بؤنهوهی
 بیدنگ بِن ◊ الهَسِيْسُ: وردکراوو هاراو
 لههرشتیک بِن ◊ الهَسُّ: قسهی سرته کهلئی
 حالی نهبی ◊ هَسَسَ الرجلُ: بیامکه شهو رؤی
 ◊ هَسَسَ ليلته كلها: شهوهکه همموی بهرپوه
 بوو هر رؤی ◊ نوزهی لیوه هات ◊ دمشگوترئ:

(هَسَسَ الخِلخالُ وَهَسَسَتِ الدرغُ) ◊ هَسَسَ
 الماءُ: ناوهکه بهرونی و جوانی هاته خوار ◊
 هَسَسَ الحديثُ: قسهکهای شاردهوه ◊ تَهَسَسَ:
 بهمانا (هَسَسَ) دئ ◊ الهَسَاهِسُ: رویشتن بهشهو
 ◊ دمنگی سمی حوشر ◊ قسهی بهئهسپایی
 الهَسَاهِسُ: قسهی ناو دل و تو و یزی مروء
 لهگهل خودی خوی ◊ وسومسهو دمنهدمنه
 ناو دموون ◊ الهَسَاهِسُ: قسهی بهئهسپایی
 کهلئی حالی نهبی ◊ نهوکسهی شهو ناخهوی و
 خهریکی نیشکردنه ◊ هَسَابٌ ◊ رویشتنی خیرا
 ◊ الأَهْمَاءُ: خهگانیک کهدهکونه حالتهی سهر
 سورمان و تاسانهوه.

هَشْرَ النَّاقَةِ هَشْرًا: ههرچی لهگوانی حوشرمهکهدا

ههبوو همموی دوشی ◊ هَشْرَ البعيرُ: حوشرمهکه
 سییهکانی سوتان ◊ الهَشْرُ: سوکی و تهکی شت ◊
 الهَشْرَةُ: کهیفو خووشی و تهردهماخی.

الهَشْرَةُ: درهختیک زوو گهلاهی ههئومرئ ◊ الهَشْرُ:
 بهمانا (الهَشْرَةُ) دئ ◊ الهَيْشْرُ: پیایو دریزی شلو
 شیواو ◊ ههروا ناوه بؤ رومکیک بهتمهمن و
 چقلاوییه لهپیپی رومکی مورمهکهبهیه لهولاتی
 میصرو ولاتانی سهر دهریای ناومرست دمرؤ
 بالآی بهئهندازهی ۳۰سم تامهتریک بهرز
 دهبیتهوه ◊ قهدو لاسکهکهای نهرمو شیوهل
 شیوهله ◊ گهلاکانی بهسهر خوی دا شوؤر
 دهبنهوه، لای خواریو چقلاویو کهلهکهله
 روبهری سهروی لوسو گوئهکانی زورو رمنگ
 شینن میومکهای وهکوو دمنکه فهزوان وایه.

هَشِيَّ الرجلُ هَشًّا: بهگوجان و عصا ههئمهتی
 بؤبرد.

هَشِيَّ الشجرةُ: بهگوجان درهختهکهای تهکاند،
 درهختهکهای کوتا بؤ نهوهی گهلاکانی ههئومرئ.

هَشَّ إِلَيْهِ وَلَهُ: دَلَى بِنَى كَرَاهِيَهُ وَ بِنَى دَلْخَوْش
بوو.

هَشَّ الْخَبِزَ وَغَرَهُ هَشَأَ وَهَشَوْشَةً: نَانَهُ كَه تَهَنَكَو
وَشَكَو رَهَقُ بُوو خَيْرَا وَرَد بُوو.

هَشَّ الْعَرْدُ: عَوْدَمَكَه شَكَا ◊ نَهَامَمَكَه شَكَا.

هَشَّ الشَّيْنُ هَشَوْشَةً: شَتَهَكَه كَلُورُو بِنَ هَيْزِ بُوو ◊

هَشَّ فَلَائِيًا: فَلَائِيَهَ كَه يَفِ خَوْشُ كَرَد
تَهَرْدَمَاخِي كَرَد ◊ هَهْوَلِي لَوَاوَزْكَرْدَنِي وَ زَمْعِيَفِ

بُووَنِي دَا ◊ اِهْتَشَّ فَلَانَ لِلْأَمْرِ رِيَه: فَلَائِيَهَسْ
حَهزِي لَه كَارَهَكَه بُوو، دَلَى بُوِي لِي دَا ◊ اسْتَهَشَّ

الشَّيْنُ: شَتَهَكَه يَه سَوَكُو بِنَ نَرَخِ زَانِي، سَوَكِي
كَرَد ◊ الهَشَّ: شَتِيَك بَه نَاسَانِي بِشَكِي ◊

دَهْكَوَتْرِي: (خَبزِ هَشَّ): نَانِيَكِي رَهَقُو تَهَنَكَه
هَمَر لَه خُوِيَهَوَه وَرَد دَهْبِي ◊ هَمَر شَتِيَك نَهْرَمُو

تَهَنَكَو خُوَنَهْغَرِي ◊ بِيَاوِي رُوخَوْشُو دَهْم
بَه بِيَكَه نِين ◊ نَه سِيِيَك زُوْر نَارَهَقُ بَكَا ◊

دَهْشْكَوَتْرِي: (فَرَسِ هَشَّ الْعِنَانِ): نَه سِيِيَكَه
جَلَه وَ نَهْرَمَه، جَلَه وَ خُوَشَه ◊ الهَشَّاشُ:

دَهْكَوَتْرِي: (خَبزِ هَشَّاشُ): نَانِيَكَه رَهَقُو تَهَنَكَه
هَمَر لَه خُوِيَهَوَه وَرَد دَهْبِي ◊ الهَشَّاشَةُ: (هَشَّاشَةُ

الْعِظَامِ): نَه خُوَشِيَهَكَه زَكَمَآكَه تُوَشِي كُوْنَه نَدَامِي
نِيَسْكَي مَرُوْفُ دَهْبِي ◊ الهَشَّاشَةُ: كُوْنَدَه نَاو

كَه لَه بَهْر تَهَنَكَو بِنْدَر نَه بُووَنِي نَاوِي لِي
بِتَكِي ◊ الهَشَّوشُ: مَهْرِيَك زُوْرِي شِيْر هَهْبِي ◊

بَه شِيْر بِن ◊ الهَشَّوشَةُ: لَه بُوَارِي كِيْمِيَا دَا بَرِيْتِيَه
لَه تَايِبَه تَه نَدِيَه كِي مَادَه وَاي لِي دَهْكَا نَامَادَه

بَاشِي زُوو شَكَانْدَنِي تِيْدَابِي ◊ بَه نَاسَانِي بِشَكِي ◊
الهَشَّيشُ مِنَ الرِّجَالِ: كَه سِيَك نَهْگَهْر دَاوَاي

يَاْرَمَه تِي وَ بَه خَشْشِي لِي بَكْرِي بِنِي خَوْشُ بِن ◊
هَمَر شَتِيَك بَه نَاسَانِي تِيَك بِشَكِي وَ خُوْگَرْنَهْبِي ◊
وَ رَدُو پَهْرَتِ بُوو جَه سَه تَه لَوَاوَزُو بِن وَ هَج ◊

بُوْمِيِنَه (هَشَّيشَةُ) دَهْكَوَتْرِي ◊ هَشَّكَتِ النَّاقَةُ
وَغَرَهَا: حُوَشْتَرَمَكَه كَه مِيَك شِيْرِي دَا ◊ اِهْتَشَّلَ

الدَّابَّةَ: بَه بِنَ نِيْزَنِي خَاوَمَنِي، وَ لَآخَه كَه يَه
بَه كَارَهِيْنَا ◊ الهَشَّيْلَةُ: نَه وَ لَآخُو نَازَهْلُو

نَاْمِيْرَمِيَه بَه بِنَ نِيْزَنِي خَاوَمَنِي بَه كَار بَه يِنْدَرِي
يَا ن دَا كِر بَكْرِي ◊ الهَشَّيْلَةُ: حُوَشْتَرِي بَه سَالَاچُوِي

فَه لَه وَ.

هَشَمَ الشَّيْنِ الْأَجْرَفِ أَوْ الْيَابِسِ: شَتَه كَلُورَهَكَه يَا ن

وَ شَكْبُوَهَكَه يَا نَامَادَه كَرَد بُو تِيْگُوَشِيْن.

هَشَمَ النَّاقَةَ: حُوَشْتَرَمَكَه ي دُوْشِي.

هَشَمَ الشَّيْنِ الْأَجْرَفِ أَوْ الْيَابِسِ: بُو زِيْدَهْرَهْوِي

لَه مَانَاي (هَشَمَ) دِي ◊ وَا تَه شَتَه كَلُورَهَكَه يَا ن
وَ شَكَه وَ بُووَهَكَه ي زُوْر وَرَد كَرَد ◊ اِنْتَهَمَ الشَّيْنُ:

بُو مَوْطَاوَمَعِي (هَشَمَةُ) دِي ◊ اِنْتَهَمَ الْإِبِلِ:
حُوَشْتَرَمَكَه لَوَاوَز بُوو لَه رُو كَزُو كُوْلَه وَار بُوو ◊

اِهْتَشَمَ نَفْسَهُ لَه: خُوِي بُو شَكَانْد، خُوِي لَه نَاسْتِيَا
بِجُوَك دَانَا ◊ تَهَشَمَ الشَّيْنُ: بُو مَوْطَاوَمَعِي

(هَشَمَةُ) دِي ◊ تَهَشَمَتِ الْأَرْضُ: زُوْر لَه مِيْزَه
زَهْوِيَهَكَه بَارَانِي لِي نَه بَارِيُوَه ◊ تَهَشَمَ الشَّجْرُ:

دَرْدَه خَتَهَكَه لَه بَهْر زُوْر وَرَش بُووَنِي شَكَا تِيَك
شَكَاوَ هَارَهِي كَرَد ◊ دَهْشْكَوَتْرِي: (تَهَشَمَتِ الرِّيحُ

الشَّجْرِ): رَهْشَه بَايَهَكَه دَرْدَه خَتَهَكَه ي تِيَك شَكَانْد
◊ تَهَشَمَ عَلِي فَلَانَ: بَه زَمِيِي بَه فَلَانَ دَا هَاتَه وَه ◊

تَهَشَمَ فَلَائِيًا: هَهْوَلِي دَا فَلَانَ لَه خُوِي رَا زِي بَكَا ◊
دَهْكَوَتْرِي: (تَهَشَمَتُ فَلَائِيًا لِلْمَعْرُوفِ): دَاوَاي

بَه خَشْشُو وَ بِيَاوَمَتِيْم لَه فَلَانَ كَرَد ◊ رِيْزِي
فَلَائِيَهَسْمَ گَرَت ◊ الْمِهْشَامُ مِنَ النَّوْقِ وَغَرَهَا:

حُوَشْتَرِيَك زُوو كَزْبِي ◊ الهَاشِمُ: كِيُوِي نَهْرَمُو
رُوخَهَك ◊ شِيْر دُوْشِي لِيْزَان ◊ الهَاشِمَةُ: بَرِيْنِيَك

نِيَسْقَان وَرَد بَكَا ◊ الهِشَامُ: بَه خَشْدَهْمِي ◊ الهَشْمُ:
زَهْوِي سُوْتَه مَهْرُوُو بِنَ بَهْرُو بُووم ◊ زَهْوِي نَزْمُو

دَمَشْتَايِي ۰ هَلْشِيمُ: سه‌خی و دمست کراوه ۰
 الْهَيْشَمَةُ: بزنه‌کیزی ۰ الْهَيْشَرُ مِنَ الْأَرْضِ:
 زهوییه‌ک بیریککی قولی ته‌سکی تیندا
 هه‌لکه‌ندرابی ۰ الْهَيْشِيمُ: وردکراو بهرت بوو ۰
 دره‌ختی گنده‌ل و رزیو که‌دار که‌ر به‌نارمزوی
 خوی به‌ناسانی وردی دمکا ۰ پوش و په‌لاشی
 سائی رابردوو ۰ شتی وشکه‌ومبوو له‌هر
 جَوْرِيْكَ بِي ۰ جه‌سته لاوازو زمبوون ۰
 الْهَيْشِيْمَةُ: کیوو که‌ژو زهوییه‌ک دره‌خته‌کانی
 وشک بوین و به‌پیوه‌مابن ۰ دره‌ختی وشکی رزیو
 ۰ الْهَيْشَرُ مِنَ الْكَلِّ وَغَيْرِهِ: له‌ومپی وشکه‌وه
 بووی ناسک ۰ الْهَيْشَقُ: مه‌کۆکی جولا، نه‌وشته‌ی
 جولا تیومدانه‌که‌ی له‌سهر هه‌لدمکا ۰ هَشْهَشَ
 الشَّيْئِ: شته‌که‌ی جولاند ۰ تَهَشَّحَتِ الْمَرْأَةُ:
 نافرته‌که‌ خوی لای میردمه‌که‌ی خوشه‌ویست
 کرد ۰ هاشاه: سوعبمت و یاری له‌گه‌ل کرد.

بِهَيْزُو بَهْتَوَانَا ۰ الْهَيْصَرُ: به‌مانا (الْهَيْصَرُ) دئ ۰
 شَيْر ۰ الْهَيْصَرَةُ: میرویه‌که نافرته‌ پزبان و ابووه
 دمتوانن به‌هوی نه‌و میروه‌وه سیجرو جادو
 له‌بیاو بکه‌ن ۰ الْهَيْصَرُ: شَيْر ۰ هَصَّتِ النَّارُ
 وَغَرَّهَا هَصِيصًا: ناگره‌که بلنسه‌ی داو روناکی
 خسته‌ دهورو به‌ری خۆیه‌وه.

هَمِيٌّ فُلَانٌ هَمًّا: فلانکه‌س پیی لئ ناو
 پلشانندییه‌وه ۰ به‌به‌نجه‌کانی گرتی و گوسی ۰
 هَمُّنَ الرَّجُلُ: بیاوه‌که جاوی بریسکه‌یان کرد ۰
 الْهَامَّةُ: جاوی فیل ۰ الْهَمْرُ: هه‌رشتیک ره‌قو
 پته‌و بن.

هَمَمَ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی شکاند.

هَمَمَ قِرْنَهُ: به‌رامبهرمه‌که‌ی شکاند، بوچی دا ۰
 الْمِهْمَمُ: شير ۰ الْهَيْصَمُ: نه‌ستورو به‌هیزو پته‌و
 ۰ جوژه به‌ردیکی سفت و لووسه ۰ ده‌شگوتری:
 (نَابٌ هَيْصَمٌ): که‌لئه‌یه‌که هه‌موو شتیک ده‌هاری
 ۰ الْهَمَامِيُّنَ: مروقی به‌هیز ۰ شیری نازاو
 به‌هیز ۰ الْهَمَامِيُّنَ: که‌سیک جاوی بریسکه‌یان
 بن، تیشک بدمنه‌وه ۰ هَمَامِيًّا: پیریوو که‌وته
 ساله‌وه.

هَمَرَّ فُلَانٌ الشَّيْئِ: فلانکه‌س شته‌که‌ی شکاند.

هَمَرَّ الْفُصْنَ وَغَيْرَهُ رِيهَ: لقه‌داره‌که‌ی چه‌مانده‌وه
 شکانندییه‌وه به‌بی نه‌وه‌ی به‌ته‌واوی لئی
 بکاته‌وه ۰ لقه‌داره‌که‌ی داهیناو رایته‌کاندو
 شوری کرده‌وه.

هَضَبَ الرَّجُلُ: بیاوه‌که وه‌کوو رویشتنی و لاخی گیل
 به‌رینگادا روئی ۰ هَضَبَتِ السَّمَاءُ: ناسمان بارانی
 به‌رددوام بوو ۰ دریزخایه‌ن بوو بروکه‌ی نه‌دایه
 ۰ ده‌گوتری: (هَضَبَ الشَّاعِرُ بِالشَّعْرِ): شاعیره‌که
 دریزه‌ی دا به‌شیر خویندنه‌وه ۰ هَضَبَتِ السَّمَاءُ
 الْقَوْمَ: ناسمان خه‌لکه‌که‌ی به‌ته‌واوی ته‌رکردو
 شرتو شوئی لئ برین ۰ أَهْضَبَ فِي الْحَدِيثِ:
 چه‌ند جاریک جووه ناو قسه‌و یاسه‌که‌وه‌و
 ده‌نگی هه‌لبری ۰ له‌سهر ته‌پۆلکه‌و شتی وا
 دابه‌زی ۰ إِهْضَبَ فِي الْحَدِيثِ: به‌مانا (أَهْضَبَ) دئ
 ۰ الْأَهْضَرِيَّةُ: ته‌پۆلکه ۰ بان ۰ دمشتایی بان و

هَمَرَّ قِرْنَهُ: به‌تورمپی جاوی له‌بهرامبهرمه‌که‌ی
 داگرت.

هَمَرَّ الْحَيْرَانَ رَأْسَ الْفَرِيْسَةِ: درنده‌که‌ سهری
 نیجیره‌که‌ی تیک شکاند.

هَمَرَّ الشَّيْئِ هَمْرًا: شته‌که‌ خواربوو ۰ اه‌تصر
 الْفُصْنَ: لقه‌دره‌خته‌که‌ که‌وته سه‌رزمو‌ی ۰
 اه‌تصر الشَّيْئِ: به‌مانا (هَمْرَةً) دئ ۰ اه‌تصر
 النَّخْلَةَ: لقو پۆبی دارخورماکه‌ی ریک خستن ۰
 تَهَمَّرَتِ أَغْصَانُ الشَّجَرَةِ: لقو پۆبی دره‌خته‌که
 شو‌ریووه ۰ الْمَهْمَرُ: شير ۰ الْهَيْصَرُ: شير ۰ بیاوی

بهرز ۵ بارانی قهترمهگورهو دریزخایمن ۵
 الهَضْبَةُ: بان: دمشتایی بان و پور کهنهملو
 نهولای نزم بن ومکوو بانى مقان، بانى نیران ۵
 کیوی پانهوه بووی گهوره بهسمر روبه ریکی
 زوری زهوی دا پروانسی ۵ دهگوتری: (رجل
 هَضْبَةُ): بیاویکی سویر قسمیه، زور بلئی یه ۵
 الهَضْبُ: شتی پتهوی رفق ۵ نهسپیک زور نارفق
 بکا ۵ الهَضِيبُ: (غنم هَضِيبُ): مهریکی کهم
 شیره ۵ هَضِجُ الرجلُ مَرَاثِيَه: بیاومکه جوانو
 ریکو پیک نازه لهکانی بهختو نهکردن ۵
 الهَضِيجُ: دهگوتری: (صیان هَضِيجُ): مندالهاکان
 بچوکنو نیش و کاریان بهریک و پیکى
 بوئه نجام ندرئو هیچیان لهدست نایه ۵ هَضَّتِ
 الإِبِلُ: حوشترکه پهلهی کرد، خیرا روپشت ۵
 دهگوتری: (هَضَّتِ السَّيْرُ): روپشتنه کهی خیرا
 کرد. ۵ هَضَى فلان المَثِي: فلانکس روپشتنیکی
 جوان روپی و تمکانی بهخوی دا.

هَضَى الثَّيْبُ: شته کهی شکاندو وردی کرد ۵ هَضَضَ
 الرجلُ: بیاومکه بهتوندی حاجی بهزهوی دا داو
 زهوییه کهی پهستاوت ۵ اهَضَضَ الثَّيْبُ: بو
 زیدمروپی لهمانای (هَضَضَهُ) دئ ۵ اهَضَضَ نَفْسَهُ
 لفلان: خوی کهمترخه نیشان دا بهرامبه
 فلان و نفسی خوی هه لئا بو زنده
 خزمه تکردنی نهو بابایه ۵ الهَضَاءُ: کۆمهل و
 تاقم ۵ دسته سه ربازو بۆله پيشمه رگه ۵
 الهَضَائِي: نیره حوشتر که پیاو دهکوزئ یان
 حوشتر دهکوزئ و یان دمیانخوا دواپی قورسای
 خوی لهسهریان لادمبا ۵ الهَضَضُ: شکان، ورد
 بوون.

هَضَلَّ الرجلُ بالكلام: بیاومکه کهوته ناو قسمو
 گوشت و گوومو دریزه ی پيدا ۵ اهَضَلَّتِ السماءُ:

ناسمان بارانی باراند ۵ اهَضَلَّتِ الدُّرُ: دۆنجه که
 ناوی لی رزا چونکه لهقه راخی بیرمه کهی دا ۵
 الهَضَالُ: کهسینک شیعیر بهگورانی دهلی و
 دهیکاته حودییه بو حوشترهکانی بۆنه وهی خیرا
 برؤن ۵ الهَضَلُّ: زور ۵ الهَضَلُّ من النساء:
 ناهرمتیک مه مکی دریزبن و شؤربوبینه وه ۵
 ناهرمتیک عادهی مانگانهی نه مابئ ۵ الهَيْضَلُّ:
 سوپای زور ۵ تاقمی پرچه که و په کگرتوو
 لهشهردا ۵ بیاوی دریزو کهته و زهلام ۵ الهَيْضَلَّةُ:
 ناهرمتی تممن مام ناومندی ۵ نهگهنج نه پیر ۵
 حوشتریک شیر ی زور بن ۵ گال و بوغلی خه لک
 کهدنگیان تیکه لاو دمبئ.

هَضَمَ عليه هَضْمًا: هیرشی کرده سهر ۵ کهوته
 خوار، دابهزی. دهگوتری: (ما هَضَمَ عليه):
 هیرشی نه کردۆته سهر، لی نزیک نه بوته وه.
 هَضَمَ له من حقه: وازی لههه ندئ مافی خوی هینا
 بو هاوه له کهی بهگهردن نازایی.

هَضَمَ الثَّيْبُ: شته کهی شکاند.

هَضَمَ فلانًا: سته می لهفلانکس کردو مافی خوی
 نه دایه.

هَضَمَ نَفْسَهُ: له ریزی خوی کهم کرده وه، خوی
 شکاند ۵ نفسی خوی دابه زاند.

هَضَمَ الطعامَ: خواردنه کهی نه زم کرد.

هَضَمَ الهَرَاضِيمَ الطعامَ: کۆنه ندای ههزم
 خواردنه که یان گورپی بو مادهی کیلوسی
 که بگونجی بو جهسته و سودی لی و مر بگیری.

هَضَمَ هَضْمًا: گهدهی ویک هاته وهو بچوک بۆوه ۵
 قهدی باریک بوو که له کهی باریک بوونه وه.

هَضَمَ الفرسُ: نهسپه که بهراسوومکانی ریک بوون ۵
 اهَضَمَ فلانًا: بو زیدمروپی لهمانای (هَضَمَهُ) دئ

دمگوترئ: (بدهضم): دستيکي به خشنديه،
 جی لا هه بئ دمیبه خشئ ◊ الهضيم: به مانا
 (المهضم) دئ ◊ نافرمتی نهرمو و شلی قهد باریک
 ◊ شتی کامل و گه بیو ◊ هیشووه میوهی بزمار
 کوت و تیکچرژاو ◊ فورئان دهفرموی: (وخل
 طلعهها هضم) ◊ دهسگوترئ: (قصة هضم):
 هغه زازئکی کونکونه و دهکریته بلویرو
 جوزله ◊ الهضیمة: ستهم و داگیر کردن
 خواردنیک دهکریته خیر بؤ مردو ◊ هاضاه:
 بمنه حمه ق و گئلی لهقه لهم داو به بئ ریژی
 سهیری کرد.

هَطَرَ الفجر للفني مطرة: همزاره که بؤ دهوله ممدند
 ملکه جی نیشان داو له بهری پارایه مو سوالی
 لئ کرد.

هَطَر فلان الكلب ونحوه: فلانکس به دار
 لهسه گه که ی دا ◊ تهطرت الیثر: بیره که
 دیواره که ی تیک روخا ◊ تهطرس الرجل: پیاووه که
 له رویشتن دا خوئی باداو لارو له نجه ی کرد ◊
 الهطط: ناده میزادی مردو، که لای مرفعی
 مردو.

هَطَعَ مَطْعاً ومَطْرَعاً: به پهله و به ترسو له رزه وه
 هات ◊ ملی دریز کردو سهری راست کرده وه ◊
 چاوی له شته که بری و چاوی لئ نه بروکاند
 (نه تروکاند) ◊ اطع فلان: فلان به زه لیلی و چا
 بهرمو زئری سهیری کرد ◊ اطع فی سیه:
 له رویشته که ی دا پهله ی کرد ◊ استهطع: ملی
 دریز کردو سهری به رز کرده وه ◊ استهطع فی سیه:
 له رویشتنی دا پهله ی کرد ◊ المَطْع: نه و کهسه ی
 به زه لیلی و ملکه جی دهروانی ◊ کهسیک له بهر
 زه لیلی و دامای خوئی بئ دنگه و هیجی بئ
 ناگوترئ، ههرکه بانگی لئ دهکری خیرا ده جئ
 بؤلای نه و کهسه ی بانگی دمکا ◊ الهطع: ریگای

◊ انهضت الثمرة: میوه که پیگه یی دمی کرده وه
 ◊ تهضمت الثمرة: به مانا (انهضت) دئ ◊ تهضمت
 فلان لفلان: فلانکس ملکه جی فلان بوو ◊
 تهضمت نفسه له: نه نفسی خوئی لئ رازی کرد وای
 کرد لئی رازی بئ ◊ تهضمت فلتاً: فلانکسه ی
 به کهم زانی ◊ الأهضم: دمگوترئ: (رجل أهضم
 الکسحین): پیاوئیکه که له که پیچراومه ◊
 که لبه گه وره ◊ المهضبة: دهگوترئ: (قصة
 مهضبة): هغه زازئکی کونکونه دهکریته بلویرو
 جوزله ◊ المهضمة: دمگوترئ: (قصة مهضومة):
 هغه زازئکی کونکونه دهکریته بلویرو جوزله
 ◊ بؤنیکه تیکه لاوی میسک و بان دهکری ◊
 الهاضم: ههرشتیک نهرمی و شلی تیدابئ ◊
 الهاضم: ههر دهرمانیک کاریگه ربئ بؤ
 ههزمکردنی خوراک. ههر ماده یه ک خواردن
 ههزم بکا و مکوو تضو سهفراو هه موو نه و
 مادانه ی غوده ی تایبته مندییی گان دهری
 دمدن و تیکه ل به خواردن دمبن و دمبنه ههزم
 کهر ◊ نه و کهسه ی مالی خوئی دمیبه خشئ ◊
 الهضام: به مانا (الهاضوم) دئ ◊ الهضم:
 عهه لیلیه و کارلیکیکه ماده ههزمکه ره گان
 نه انجامی دمدن ◊ خوارندنه جوزاو جوزمکان
 دهگورن بؤ ماده یه کی بزئوی گونجاو بؤ جهسته
 ◊ الجهاز الهضمی: کؤنه ندای ههزم، کؤمه له
 نه ندایمکن هاوکاری په کتر دمکن بؤ
 ههزمکردنی خوراک، و مکوو ددان و غوده ی ههزم
 کردن و گه دمو ریخوله ◊ القنائة الهضمية: هه ناته و
 ریروه ییکه له کؤرای جهسته دا هه موو
 کؤنه ندای ههزم پیوه ی به ستراون، له دمه وه
 دست بئ دمکا تا قولون ◊ الهضم: زهوی
 تهخت و نهرمو مه یله و چال ◊ ناومه ی شیوو
 دؤل ◊ بوخور ◊ الهضم: به مانا (الهاضوم) دئ ◊

بان و بۆر و فراوان ه هطف الراعي هطفاً: شوانه که شیری دوشی ه هطفت السماء: ناسمان بارانی باراند ه هطف اللبن: شیرمه خوشه‌ی هات له‌کاتی دوشین دا ه الهطف: خوشه‌ی شیر ه الهطف: بارانی زور.

هَطَلَّ المطر هَطَلًا وهَطَلَاتٍ: بارانه‌که دلۆپه‌ی گه‌وره بوو تاوتاو باری و به‌رده‌وامیش بوو ه دمگوتری: (هطل اللمع) فرمیسه‌که هه‌لومی.

هَطَلَّ الرجل هَطَلًا: بیاومه‌که به‌گورجی سه‌رمو زیڕ ملی رینگای گرتو دابه‌ریه‌ خوار.

هَطَلَّ الجُرَيُّ الفرس هَطَلًا: رویشتن چین چین نارمقی به‌نسه‌په‌که کرد ه تهاطل القوم و نحوهم: خه‌لکه‌که شوین په‌که‌وتنو رویشتن ه تَهَطَّلَ المطر أو السحاب: بارانه‌که به‌دلۆپه‌ی گه‌وره گه‌ورمو تاوتاو باری، یان هه‌ورمه‌که بارانی دلۆپ گه‌ورمو تاوتاو باری ه الهطل: کشتوکالی تیک‌چرژاو ه الهطال: هه‌وریک باران زور بیارینین ه الهطل: بارانی دریزخایه‌ن ه ماندوبوون ه الهطل: ماندوکه‌ر ه نه‌حمه‌ق و گیل ه دز ه گورگ ه الهطل دیمه‌ هَطَل: هه‌وری باراناوی ه الهطلى: حوشتری به‌ره‌للاو بن شوان قه‌تارچی ه الهطلاء: (دیمه‌ هطلاء): هه‌وری باراناوی ه الهياطلة: رمگه‌زیکى تورک نه‌ژادو سیندین ه الهیطل: تاقم و بی‌ری که‌م ه ریوی ه الهیطلة: ممنجه‌لی مس، تاوه‌ی مس کیشتی تیدا لی‌دمنری ه الهیطلية: جوړه‌حه‌لواپه‌که له‌ماده‌ی نی‌شاسته‌و شیرو شه‌کر دروست دمکری ه هَطَلَسَ: گورگه‌ لوقه‌ی کرد ه نه‌وه‌ی داوای کرد و مری گرت ه تَهَطَّلَسَ الرجل: بیاومه‌که گورگه‌ لوقه‌ی کرد پلانی دانا بو‌دسگیر کردنی ه ته‌طلس اللص: دزمکه‌ هرتو هیللی کردن بو‌دزکردن ه

تَهَطَّلَسَ المريضُ من مرضه: نه‌خوشه‌که جاک بۆوه ه الهطلس: دزیک که‌هه‌رجی دمستی بکه‌وئ بیدزی ه گورگ ه سوپای زور ه الهطلع: زور ه تاقم و بی‌ری ناده‌میزاد ه جه‌سته‌ی زور دریز که به‌هوی دریزی له‌ره‌لمر بکا ه هَطَّطَ في المشي: له‌رویشتن دا په‌له‌ی کرد ه الهطاهط: نهمپ.

هَفَّت الشَّيْءُ هَفْطًا: شته‌که‌ی فری دا ه الهطى: لیدانی توندو به‌نازار ه کیشو به‌ریه‌رمانی ه هَيْعَرَ: چوستو و ییل بوو ه هَيْعَرَتِ المرأةُ: نافرته‌که به‌ده‌ه‌وشت بوو ه دانسه‌کناو گه‌ریده‌ بوو، مالانگم‌ری بوو ه تَهَيْعَرَتِ المرأةُ: به‌مانا (هَيْعَرَت) دئ ه الهيعرة: نافرته‌ی به‌ده‌ه‌وشتو زور بلی و قیزمه‌کر ه دینوو درنج و خبو ه شتی وردو بجوک

هَفَّت الرجلُ: بیاومه‌که‌ی به‌بی‌راوه‌ستان قسه‌ی کردو چنه‌ی داو هیچی به‌سه‌ر هیچه‌وه نه‌بوو ه هَفَّت الرجلُ: بیاومه‌که سه‌رسام بوو ه انهفت الشئ: شته‌که دابه‌زی و نرخ‌ی که‌م بۆوه ه تهافت الجدارُ أو الثوب و نحوهما: دیواره‌که پارچه‌ پارچه‌ که‌وته‌ خوار ه یان قوماشه‌که پارچه‌ پارچه‌ هه‌لومی ه ده‌شگوتری: (تهافت الفراش على السرور أو في النار): پۆل پۆل به‌پوله‌کان هه‌لومرینه‌ ناو ناگره‌که‌وه ه تهافت الناس: خه‌لکه‌که وه‌جبه‌ وه‌جبه‌و چین چین مردن ه تهافت الآراء: بیرو رایه‌کان هه‌ندیکیان هه‌ندیکیان هه‌لومرینه‌وه‌وه‌ ناو ناگره‌که‌وه ه تهافت الناس بوجه‌لپوونه‌وه‌وه‌ خو‌یان نه‌گرت ه تهافت الناس على الماء: خه‌لکه‌که‌ چین چین چوونه سه‌رناومه‌که ه الهفات: نه‌حمه‌ق و گیل ه الهفت: زموی نه‌رمه‌لان و مه‌پله‌وه‌ جال ه بارانی

به‌لیزمو خورم ۵ گیلی و نه‌قامی زور. ۵
الهفت: همفته.

هَفَّ الشَّيْنُ هَفِيًّا: شته‌که کی‌شی کم بوو ۵
جوست بوو.

هَفَّ السَّائِرُ: ریبوارمه که له‌رؤیشتن دا په‌له‌ی کرد ۵
هَفَّتِ الرِّيحُ هَفًّا وَهَفِيًّا: بایه‌که هه‌لبو هاشه
هاشی هات.

هَفَّ الرِّعُ: کشتو‌کاله‌که دانه‌ویله‌که‌ی به‌زه‌وی دا
بلاو بووه چونکه درمنگ دورایه‌وه ۵ اهتف
الصوت: دمنگه‌که بیسترا، له‌گوینچه‌که‌ی بیسه‌ران
دا زرینگایه‌وه ۵ اهتف السراب: تراویله‌که‌که
دروشایه‌وه ۵ الهَفُّ من الرجال: پیاوی هه‌د
باریک، ورگ بچکوله ۵ الهِفُّ: ناده‌میزادی
سوکه‌له‌و جوست ۵ کشتو‌کالی‌ک درمنگ دروینه
بکری‌و دانه‌ویله‌که‌ی بلاو‌بیته‌وه ۵ شانه
هه‌نگوینی ته‌نکی سوکی کم هه‌نگوین ۵ ته‌نکه
هه‌وری بی باران ۵ هه‌ر شتیک سوک و بوش بی
۵ الهَفَّاف: سوکه‌له‌و گورج و گول ۵ بالی تیزو
ته‌نک بو‌ه‌رین ۵ پو‌شاک‌ی ته‌نک و شه‌فاف ۵
سیبه‌ری سارد ۵ تراویله‌که‌ی دره‌وشاوه ۵ الهَفَّان:
شوین پی ۵ الیه‌فوف من الرجال: پیاوی بی
ردحم و دل رمق ۵ گیل و نه‌حمه‌ق ۵ ترسنوک ۵
زه‌وی چول.

هَفَّكَ الشَّيْنُ: شته‌که‌ی ه‌ری دا ۵ هفك: له‌رؤیشتن
دا ناریک و پیک بوو خوارو خنج رویی ۵ زور
هه‌نخلیسکاو قاجی تیک باهه‌لدران ۵ الهَفَّك من
الرجال: که‌سینک زور هه‌له‌بکاو شتی لئ تیک
بجئ ۵ الهِفَّك من النساء: نافرمتی گیل ۵
هَفَّهَفَّ: جه‌ستمی ریک و شوش بوو تالیی
بروانی جوانی لئ بتکن ۵ هه‌هف الشَّيْنُ:
شته‌که‌ی جولاندو پالی بیومنا ۵ الهَفَّهَفَّ:

قه‌دباریک ۵ ورگ بچکوله ۵ الهَفَّاف: به‌مانا
(الهَفَّهَفُّ) دئ ۵ تینو ۵ بالی تیزو ته‌نک و سوک
بو‌ه‌رین ۵ پو‌شاک‌ی ته‌نکی شه‌فاف ۵ هه‌فافی المشي
هَفَّافاً وهفرائاً: په‌له‌ی کرد خیرا خیرا هه‌نگاوی
هه‌لینان ۵ ده‌گوتری: (هه‌فا الطَّيْبُ): ناسکه‌که
سوک بوو رایکردو بازی دا.

هه‌فا الطائر: بالنده‌که بالی لیک دان و ه‌ری.

هه‌فا فلان: فلانکه‌س که‌وته خوار ۵ هه‌له‌ی کرد ۵
برسی بوو.

هه‌فت الریح: بایه‌که هه‌لی کرد.

هه‌فت الریح بالشَّيْنُ: بایه‌که شته‌که‌ی جولاندو
بردی، رایدا.

هه‌فت الریح بالطر: ره‌شه‌بایه‌که بارانه‌که‌ی
دوورخسته‌وه.

هه‌فت النفس الی الشَّيْنُ: نه‌فس و نارمزوکه‌ه‌ه‌زی
له‌شته‌که‌ه‌ بوو بو‌ی کورکاند ۵ بو‌ی هه‌له‌پ‌ری و
که‌وته ره‌قص و سه‌ما.

هه‌فا القلب: دل که‌وته کوته‌کوت، دل‌که‌ه‌ لئی دا.

هه‌فا الشَّيْنُ فی الهراء: شته‌که‌ه‌ به‌حه‌واوه رویی ۵
که‌وته هه‌واو رویی ۵ هافاه: هینایه سه‌ره‌ه‌واو
هه‌ومسی حوی ۵ الهافیه من الإبل: حوشتی گوم
بوو ۵ الهفا: باران تاویک دمباری و خوش
ده‌کاته‌وه ۵ الهفأ: هه‌له‌و تیکه‌وتن ۵ الهفأ من
الرجال: پیاوی گیل و نه‌حمه‌ق ۵ الهفوة: به‌مانا
(الهفأ) دئ ۵ هه‌له‌کردن و تیکه‌وتن ۵ الهفب:
پان و پور ۵ الهفب: گه‌رو ه‌راوان که‌بتوانی
هه‌مووشتیک فوت بدا جه‌سته‌ه‌وره ۵ قه‌باره
گه‌وره‌وه دریز.

هه‌قع الفرس بین اذنیه هه‌قماً: نیوان دوو گویی
نه‌سپه‌که‌ی داخ کرد ۵ اهتقع الحمى فلاناً: له‌رزو

داوئل ◊ بِيَجُوهُ نواعامه ◊ الِهَيْلِسُ: بهدخو،
نادمیزادی بهدخو ◊ رَيَوِي.

هَقِمَ مَقَمًا: زۆری برسى بوو، زۆرى خوارد ◊ تَهْتَمَ
الْمَلْرُ: دوژمنهكەى شكاند ◊ تَهْتَمَ الطَّعَامَ: پاروی
گهوره گهورهى يهك لهدوای يهكى قوت دان ◊
الِهَيْمُ: زۆر خۆر ◊ دمريای فراوان و قول ◊ الِهَيْمُ:
دمريای فراوانی قول ◊ لاسايی کردنهوى دمنگی
شهپؤل و تیکهوه هاويشتنى دمريا ◊ دمنگی
قوتدانى پارو ◊ الِهَيْمَانِي: شتى دريژ،
همرشتيک بى ◊ هَقَيْتَ الرَّجْلُ: بياومکه خيرا
رؤيى و ولاخهكەى ماندو کرد ◊ الِهَيْتَانُ:
نهوکهسهى لمنيشهکانى دا سرکهوتوو نهبيو و
تى بشكى.

هَقِي فلان مَقِيًا: فلانکەس وړينهى کرد، زۆرى
گوت. ◊ هَقِي فُؤَادُهُ: دمرونى کورکاندى.

هَقِي فلانًا: بهجۆريک باسى فلانى کرد پيى
ناخۆش بى ◊ قسهى ناشيرينى ناراستهکرد، بۆى
ههلبهست ◊ اهَقِي: داپومشاندى، ززاندى، خراپى
کرد.

هَكَبَ فلانًا: گالتهى بهفلان کرد ◊ هَكَدَ: تينى
بۆقهزدارمکهى هينا.

هَكَرَ هَكَرًا وَهَكَرًا: زۆر سهرسام بوو ◊ ههنوزى
هاتن و خهو سواری شانى بوو لهپهل و پۆى
خست، لهشى خاو بۆوه.

هَكَرَ الرَّجْلُ: زۆرى خهو هاتو لهتاو خهو هۆشى
نهما ◊ تَهَكَّرَ: سهرسام و مهدهوش بوو.

هَكَعَ هَكَعًا: نارامى گرتو دامهزراو جى نشين
بوو.

هَكَعَ البقر رُفْرَه تحت الشجر: رمشهولاخهكە لهبەر
گهرماى زۆر چوووه ژيهر سيبهرى درهختهكە.

تا كه رۆژيک لهكۆل فلان بۆومو رۆزى دوایى
بۆى هاتهوه بهخهستى گرتيهوه ◊ اِهْتَلَع فلانًا
عرق سوء: رهمگهزو رهجهلهكى خراب بوونه
هۆى نهوى فلان پلهى ريزو شكۆمهندى
بهدهست نههينى ◊ اِهْتَلَع لِرِن فلان: رمنگی
فلانکەس لهترسان گۆرا ◊ رمنگی زمرد ههلهگهرا
◊ اِنهَلَع فلان: فلانکەس برسى بوو سكى تيك
قوت ◊ تَهَلَع الرَّجْلُ: فلانکەس کارى ناشيرينى
نهنجام دا ◊ تَهَلَع عَلِينَا: خۆى بهزل زانى و
فيزى بهسهرمان دا کرد ◊ ههئسو كهوتى
ناشيرينى بهرامبهرمان نهنجام دا ◊ تَهَلَع التَّوَمُ
رردا: خهلهكە ههموويان تیکرا چوونه سهر
ناومکه نۆرمه سهرميان تيك دا ◊ الِهْتَاعُ: بى
ناگايى و غافلبونتيکه توشى مرؤف دهبيى
لهناكامى خهفت و نهخۆشيبهوه ◊ الِهْتِعُ:
حهريص و سوور بوو لهسهر كارنك ◊ نهسبى
داخ كراو ◊ الِهْتَعَةُ: كهوانهپهكه بهنهندازهى
پاژنهپيى سوار ◊ خالتيكى سپيه لهتمنيشتى
چهپى نهسب ◊ سى نهستيره لىك نزيکن
لهسهروى نهستيره (الجبار) و من كه مهنزليکه
لهمهزنلهکانى مانگ ◊ الِهْتَعَةُ: كهسيك خوى
بهومگرتيى لهناو خهلك دا شان دايداو رابكشنى؟
◊ الِهْتَعَةُ: لاسايى کردنهوى دمنگی شمشير
لهشهردا ◊ لهسهرشتيکى وشك بهشتيکى وشك
بکيشى، ومکوو نهوه شتيك بهناسن بکيشى
بۆنهوى زرينگه لى بى ◊ لاسايى کردنهوى
دمنگی بيکيشان و ليدانى شته بهگشتى.

هَقَفَ مَقَفًا: نارموى خواردنى نهما ◊ الِهْتَفُ:
کهمبوونهوى نارموى خواردنى خۆراک.

هَقِيَ مَقًا: ههلات بهترساوى و زمندمق چوويى ◊
تَهَقَّلَ: بههيواشى و لهسهرهخۆيى رؤيى ◊ الِهَاتِلُ:
مشكه نيره ◊ الِهَيْلُ: برسى ◊ الِهَيْلُ: دريژ، دريژ

هَكَعَ فلان الى القرم: فلانكس شهوى بهسمر دا
هاتو خوى كرد بهميوانى قوممهكه.

هَكَعَ الى الارض: خوى بهزموى دا دا.

هَكَعَ العظم: نيسقانهكه دواى پهگگرتنهوى
همديسان شكايهوه.

هَكَعَ الليل: شهو بهتاريكى خوى دونياى داپوشى.

هَكَعَ فلان هكماً: فلانكس بهدانيشتنهوه خهوى
لى كهوت.

هَكَعَ الرجلُ هكماً: پياومهك دادوفىغانى كردو
خوفى لى نيشت ◊ لهخمو خهفمت پان لهرق
همستاوى خوى دا سهوى داخست ◊ اِهْتَكَعَ
الرجلُ: پياومهك دادوفىغانى كرد، ترسا خوفى
لى نيشت ◊ اِهْتَكَعَ الحسىُ اُر غيرها فلاناً:
لهرزوتا پان خهمو خهفمت بو فلان گهرايهوه ◊
الهكاعُ: كوكه ◊ نووستنى دوا ماندوبوون ◊
الهكامةُ: گيل و نهحمهق ◊ الهكامةُ: بهمانا
(الهكامةُ) دة ◊ هَكَتَ البئرُ هكاً: بيرمهك تيك
روخا.

هَكَ فلاناً: فلانكسى ماندو كرد.

هَكَ فلاناً بالسيف: بهشمشير فلانكسى زامارکرد
◊ زئدمرپوى كرد له بريندار كردنى دا.

هَكَ اللبَنُ: شيرمهكى دوشى و زئدمرپوى كرد
لهدوشينى دا.

هَكَ الشئى: شتهكهى بهردايهوه، ههليومراند
وردو هارپى كرد.

هَكَ النبيذُ فلاناً: سركهكه فلانى سمرخوش كرد.

هَكَ النجارُ الحرقُ: دارتاشهكه كونهكهى گهوره كرد
◊ اِهْتَكَتَ المرأةُ: نافرتهكه بهناخوشى مندالى
بوو ◊ اِهْتَكَّ صلا المرأةُ: پزدانى نافرتهكه
لهكاتى منداليوون دا درپا ◊ هاته دمر ◊ اِهْتَكَّ

السبعُ: حوشترمهكه لهكاتى پيخ دانى دا
بهزموييهوه نووساو خوى پان كردهوه.

اِهْتَكَّتْ: جهواشه بوو، چرزا ◊ اِهْتَكَّتْ الانثى: ميينه

ناوسهكه ورگى داكهوت ◊ مهمكى پان گوانى
گهورمبوون ◊ نزيك بوو سكهكهى دابنى، بزئ ◊
اِهْتَكَّرَكَ: قسهترن ◊ كهسيك قسهى ناشيرين بكا

◊ اِهْتَكَّ: عهقل تيكچووو، خهرهقاو ◊ بارانى
بهليزمهو خورهم ◊ اِهْتَكَّاك: كهسيك قسهى

خوى بهلاوه راست بن و وابزانى ههرخوى
لهسمر حهقه، لهواقعيش دا وانهبى ◊ اِهْتَكَّرَكَ:

دهم پيسو زمان شرو قسه ترن ◊ لاوازو كائقام
◊ ولاخيك زهختى لى كرابى و لهرويشتن دا

ماندوووبوى ◊ اِهْتَكَّرَكَ: قهلهو ◊ شوينى رهقو
پتهو ◊ اِهْتَكَّيْكَ: نيرهموك ◊ زنانى ◊ هَكَتَ

المرأةُ: نافرتهكه بهلهنجهو لار رويشت ◊ تهاكل
القرمُ: خهلكهكه لهكارمهكا كهوتنه كيشهوه ◊

هيكل النرعُ: كشتوكالهكه گهشهى كردو بهرز
بووه ◊ اِهْتَكَّلُ: قهبارمى گهوره ◊ دمگوترى:

(فرس هيكل): نوسپيكي قهباره گهورميه ◊ همر
درهخت و رمومكيك گهشه بكاو بهرز بيتهوه ◊

خانوو بالهخانهى بهرز ◊ بتخانه ◊
عببادمتخانهى جولهكه خانوى گهورهو پيروز

پان شوينيكه لهپيشى كهنيسه قوربانى تيدا
سهردميرن ◊ خانوى گهورهو رازيندراوه

لهناوموه كمتايبمت دمكرى بو پهراستنى
خوداكان وهكوو لهلاى ميصرييه كونهكان و

نيغريقيبهكان و بابلى و ناشوريبهكان و
رؤمانيبهكان باو بووه ◊ جولهكهكانيش نهـم

دابو نهريتهپان همبوو ◊ اِهْتَكَّلَ العظمى: كوى
نهو نيسقانانهى جهسته پان لى بيك دئ ◊

اِهْتَكَّلَتْ: نافرمتى جهسته گهورهو كهته ◊ هَكَمَ
فلاناً: گورانى بو فلانكس گوت ◊ ناروكهى بو

له خوار ناوکه وه تانزیک شمرگا ◊ تاله موی بهراز کهشتی پی کون دمکری ◊ هَلْبَةُ الشَّهْرِ: کۆتایی مانگ ◊ (هَلْبَةُ الشَّهْرِ): جهنگهی سمرمای زستان ◊ الهَلْبُ: رۆژی باراناوی سالی تهر و توش و زور باران ◊ رۆژی رمشهبا ◊ سالی وا رمشهبا ی زور بی ◊ ههوا ی ساردو بارانی زور ◊ الهَلْبَةُ: نافرتهیک خوی لای میردهکهی خوشهویست بکا ههر میردهکهی خوش بوئ ◊ رموشتی جوان ◊ الهَلْبُ: گیل و نهحمهق ◊ زور گیل و نهفام ◊ شتی بی کهک ◊ زور خور، ناو خورهوی زور ◊ مروفی رهزا گران. مروفی هونگران و ههباره زل ◊ کانی شهر و شهرهنگیزی. هَلَّتَ الشَّيْءُ هَلَّتًا: شتهکهی سپی کرد توئیکلی لی کردهوه ◊ دمگوتری: (هَلَّتَ الجِلْدُ): پیستهکهی سپی کرد ◊ الهَلَّتَاتُ: کۆمهله مروفنیک لهشوپنیکی نیشهجی بن ◊ الهَلَّتَاتُ: لهش داهیزان ◊ شلپونهوی ماسولکهو ماندو بونیکه توشی نادهمیزاد دمبی ◊ الهَلَّتَاتُ: خویری و ههتیو مچه ◊ الهَلَّتِي: کۆمهلیک خهک دمگیان بهرز بکهنهوه.

هَلَجَ هَلَجًا: ههوالیکی بلاو کردهوه بۆخوی بریوی بی نهبوو ◊ زوری خهونی پر و پوچ و زره خهون بیینی ◊ هَلَجَ الشَّيْءُ: شتهکهی شاردهوه ◊ هَلَجَ الحَبْرَ ونصره: ههوالهکهی بتهم و مزایو بلاو کردهوه ◊ الهَلَجُ: کهسیک زور خهون بیینی و لیکیان جیانهکاتهوه ◊ الهَلَجُ: خهوی سوک ◊ ههوالی نامهعلوم ◊ خهونی پر و پوچ.

هَلَدَ المرضُ الناسَ هَلْدًا: نهخوشییهکه ههموو خهککهکی گرتهوه ◊ هَلَسَهُ الداءُ أَر الحزنُ: دهردهکه کزو لاوازی کرد ◊ نهخوشییهکه عهقل و هوشی تیکداو و پینه دمکا.

گوتن ◊ تَهَكَّمَ فلان: فلانکهس گۆرانی گوتن و ورینگه ورینگه هات ◊ دهگوتری: (تَهَكَّمَ فلان): گۆرانی بۆ فلان گوت ◊ هسهی بۆ خوی کرد ◊ خوی بهزلزانی و تهکهببوری کرد ◊ لهکردارمکهی خوی ژیوان بۆوه ◊ تهکمت السماء: ناسمان بارانی زوری باراند ◊ تَهَكَمَت البئرُ: بیرمهکه تیک روخا ◊ تَهَكَّمَ فلانًا: گالتهی بهفلان کرد بهچاوی سوک سهیری کرد ◊ تَهَكَّمَ فلانًا: بهشمشیر لیبی دا برینداری کرد ◊ استَهَكَّمَ: خوی بهزلزانی و لوتبهززی نواند ◊ الامهکومة: گالته پیکردن ◊ الهِكْمُ: شهرهنگیزو خۆتیههلهفورتین لهههموو شتیکی بهبی نهوهی پهیومندی بهوشتانهوه ههبی ◊ تَهَكَّنَ: ژیوان بوورد ◊ هَاكَا: بهکهم عهقلی لهقهلهم دا وای دانا عهقلی بچوک بی.

هَلَسَبَ الفرسُ هَلْبًا: تاله مووه نهستورمکانی نهسهکهی ههکیشا.

هَلَبَ فلانًا بلسانه: تانهو تهمهری لهفلانکهس دا زوری شتی ناشیرین پال دا.

هَلَبَ هَلْبًا: تووکی زور بوو.

هَلَسَبَ العمامُ: سانهکه بارانی زور بوو ◊ اهَلَبْت السماءَ القمرَ: ناسمان بهشهونم یان بهباران خهککهکی تهر کرد.

هَلَبَ الفرسُ في عدوه: نهسهکه لهبازدان دا شوینی کهوت ◊ هَلَبَ: بۆ زیدهرپیوی لهمانای (هَلَبَ) دئ ◊ اهْتَلَبَ السيفُ من غمده: شمشیرمهکی لهکالان دهرکیشا ◊ الهَالِبُ: رۆژی باراناوی ◊ دهگوتری: (ليلة هالبة) ◊ الهَلْبَةُ: (غسالة السلي): شهرهخور، خویری ◊ الهَلْبُ: تاله موی رهقو نهستور ◊ موی کلک ◊ موی برزانگ ◊ الهَلْبَةُ: نهو تاله مووانهی له کلک و یالی و لاخه بهرز ههکهندری ◊

الهِلْوَةُ: بېرژن ۵ ریشی پان و دریزو پر ۵ هَلَم
 الشَّيْءُ: شتهکمی قوت دا ۵ الهَلَام: شهویله پان
 ۵ زور خور ۵ کهتهو زهبه للاح ۵ دریز ۵ ریش
 سبوی و پیاو ماقولی هوز که قورسای بیاری
 کومه لایه تی قه و مه که می هه لدمگری ۵ صلوح و
 خوینبه ستیان بودمکا.

هَلَكَ فلان: فلانکس مرد ۵ اَهْلَك: وای لیگرد

بمهیلک بیچن ۵ اَهْلَك مَاءُ: مال و سامانی
 خوی خمرج کرد ۵ فروشتی ۵ لهناوی برد ۵
 هَلَك: بهمانا (اهلکه) دئ ۵ هَلَك فلان فلاناً:
 فلانکس فلانکسی لهناو برد ۵ اِهْتَلَك الطائر:
 بالندمهکه بالی لیک دان و هوولی دا تیز بفری ۵
 اِهْتَلَك المنجم: ریبوارمهکه ریگای لی تیکچوو ۵
 تهالک علی الشَّيْءِ: بهحماس و جوشهوه روی
 کرده نیشهکه ۵ تهالک فلان علی الفِراش:
 فلانکس بهحهزتیکی زورموه خوی خسته سمر
 جیگای نوستنهکه و خپ بوو ۵ تهلکت المرأة فی
 مشیها: نافرتهکه لهرویشتنی دا خوی بادا و
 لارو لمنجه می کرد ۵ تَهْلَكْت فی مشیها:
 نافرتهکه بهجوش و خروشهوه کهوته ری و
 لارو لمنجه می کرد، خوی بادا ۵ تَهْلَكْت فی المكان:
 بهسمر لی شیواوی سورپیهوه ۵ تَهْلَكْت فی الامر:
 لهکارمهکه سمرسام بوو ۵ استهلک فی کذا: خوی
 لهوشتهدا ماندو کرد زور سعی و کوششی کرد
 ۵ استهلک المال ونحوه: مال و داراییه که می بهخشی
 ۵ المَهْلَكَة: دمشت و چۆلهوانی ۵ سارا ۵ الهَالِکَة:
 نهفسی چلیس و برسی و چاوچنوک ۵ ههور
 باران بیاریتی و دواپی لیئی نهباری ۵ الهَالِکِي:
 ناسنگر ۵ شمشییر ۵ الهالوک: رومکی گیاکه له،
 رومکیکی گولداره لهرومکی ترموه دمهالن، وهک
 مشهخور دهمی لهسمر رمگی رومکی ته ماته و
 باینجان و هول و توتن، توی نیم رومکانه لهپال

هَلَسَ هَلَساً: روت بوو ۵ کیفه که می لیدامالندرا ۵
 خواردنی خواردو کاریگری نه بوو بهسمر
 جهسته یهوه ۵ عمقلی نهما ۵ اَهْلَسَ: بیکه نی،
 ناو ناوه بیکه نی ۵ اَهْلَسَ الشَّيْءُ: شته که می
 شاردموه، شوین بزری کرد ۵ اَهْلَسَ الظلام:
 تاریکیه که رهوییهوه که می کرد ۵ هَالَسَه:
 قسمی نهینی لهگه ل دا کرد ۵ هَلَسَ: بو
 موبالغه لهمانای (هَلَسَ) دئ ۵ اِهْتَلَسَ المرضُ
 فلاناً: نهخوشییه که فلانکسی لاواز کرد ۵
 اِهْتَلَسَ عقل فلان: عمقلی فلان نهما، عمقلی
 لانها ۵ الهَالِسُ: جهسته بچوک و چوست ۵
 الهَلَسُ: شیوه نهخوشییه که وکوو سیل وایه
 کوشندمی، نهخوشی سیل بههوی کزی و
 لاوازییهوه ۵ الهَلَسُ: بهمانا (الهَلَسُ) دئ ۵ کزو
 لاوازی جهسته ۵ ورینه و قسه بزپکاندن
 بههوی دمردی کوشنده یان خهم و خفمتی
 زورموه ۵ الهَالِطُ: ورگ شوپبووه.

هَلَع هَلَعاً شدیداً: داخ و خفمتی زوری دمربری ۵

ههروا وشمی (هَلَع) بهمانا بهخیل بوو، برسی
 بوو دئ ۵ الهَالِعُ: نوعامی سرک و خوشرپو
 لهرویشتن دا ۵ الهَالِعُ: ترس و لمرزی کاتی
 روبهروبوونهومی دوژمن ۵ الهَلَعُ: زور بتهماع و
 چاو چنوک ۵ دادو فیغانکه رو هاتوهاوار کمر ۵
 الهَلَعَةُ: بهمانا (الهَلَعُ) دئ ۵ الهَلَوَاعُ: دمگوتری:
 (ناقة هَلَوَاع) حوشتریکی خوشرپویه ۵ گورج و
 گۆله، چوسته، جلوه نمره ۵ یان که میک
 جهموشه ۵ الهَلَوَاعُ: هاتوهاوار کمر ۵ خوشرپو
 الهَلَوَاعُ: زور تیزرمو ۵ الهَلَوَاعُ: قونگران و
 تمبهل ۵ تمبیات وشک ۵ ریشی پان و پرو
 دریزو زاکاو ۵ زور دروزن ۵ تمبهل و
 تهومزل و بی کاره ۵ پیری خهرمهاو ۵ روژی
 ههورو ههلا ۵ پیره حوشتری کولک زور ۵

رومکی ترهوه نمبئ ناروئ ۵ هَلْأَلَاك: (هَلَاكُ النَّاسِ):
 ههزارو سواكمر ۵ رېبوارى رئ لئ گوم بوو ۵
 هَلْأَلَاك: باقى ماندهى شتى لهناوچوو پوئكاوو
 پزىو ۵ نيوان بنارى كيوو سهراڼسهرى كيوو ۵
 بوښايى نيوان دووشت ۵ ههړشتيڼك لهسهروهو
 رابكهويته خوار ۵ هَلْأَلَاكُ: سالى قاتو قپرى ۵
 هَلْأَلَاكُ: ئادمميزادى خوږپرى و همتيومچه ۵
 هَلْأَلَاكُ: زهوى سوتهمهروؤو بئ بهرو بووم
 ههرحهنده ناوئشى تئدابئ ۵ هَلْأَلَاكُ مِنَ النَّسَاءِ:
 نافرمتى خوږپرى و هيچ و پوچ ۵ هَلْأَلَاكُ:
 داس و ماراغانى گيا درونهوه ۵ هَلْأَلَاكُ: رهوش
 نزم ۵ هَلْ هَلْأَلَاكُ هَلْأَلَاكُ: مانگ، مانگى يهك شهوه
 دهركهوت.

هَلْ فلان: فلانكس كهيف خوښ بوو.

هَلْ الشهر: مانگى يهكشهوه دهركهوت.

هَلْ المَطْرُ: بارانهكهى بهخورم بارى.

هَلْ السحابُ: ههورهكه قهتره بارانى گهورهى
 باراند دمنگى بارينهكهى دمبئسرا ۵ هَلْ الرجلُ:
 پياومكه سهيرى مانگى يهكشهوهى كرد ۵
 بومانگى يهكشهوهى پوانى ۵ دمشگوتري: (أَهْلُنَا
 عَنْ لَيْلَةٍ كَذَا): مانگمان بينى مانگى
 يهكشهوهمان دى ۵ هَلْ الشهرُ: مانگكه مانگى
 يهكشهوهى دهركهوت ۵ هَلْ فلان: فلانكس
 دمنگى بهرزكردهوه ۵ هَلْ الصبيُّ: مندالهكه
 گريا، كهلهدايكبوو گريا ۵ هَلْ اللبى: نئحرام
 بهستوهكه (ليك اللهم ليك) ي گوت ۵ هَلْ
 الرجلُ بذكر الله: پياومكه بميادى خودا دمنگى
 بهرزكردهوه ۵ هَلْ السيفُ بفلان: شمشيركه
 چوووه ناو گوشتى فلانهوه ۵ هَلْ الكلبُ بالصيِّدِ
 اذا أمسك: سهكهكه كهنيچيركهى گرت
 قروسكاندى بوئسهوهى خاونهكهى بزائى

كهنيچيرى گرتوهوه ۵ هَلْ الذابغُ: كوشتى
 سهبربركه لهكاتى قوربانى سهبربرينهكهدا (الله
 أكبر) ي كردو دمنگى بهرزكردهوهو ناوى
 قوربانى بوكرامكهى هئنا ۵ هَلْ فلان الهلال:
 فلانكس لهكاتى ديتنى مانگى يهكشهوهدا
 بهدمنگى بهرز يادى خوداى كردو زيكرى
 تايبهتى خوئند ۵ هَلْ الشهرُ: مانگى يهكشهوهى
 مانگكهى بينى ۵ هَلْ الله السحابُ: خودا
 ههورهكهى والسئ كرد باران ببارئنى ۵
 دمشگوتري: (هَلْ الله المَطْرُ): خودا بارانى باراند
 ۵ هَالُ الأَجْبِ هَلْأَلَاكُ: كرئكارهكهى بهمانگ بهكرئ
 گرت لهيهكى مانگهوه بوئهكهى مانگ
 بهكرئيهكى دباريكروى مانگانه ۵ هَلْ الرجلُ:
 پياومكه (لا إله إلا الله) ي گوت ۵ هيرشى بو
 بهرامبهرمهكهى برد پاشان لئى ترساو ههلات ۵
 دمشگوتري: (هَلْ عنه): لئى ترساو ههلات ۵ هَلْ
 عن الأمر: لهكارمهك دوامكهوت ۵ هَلْ الفرسُ
 وغره: نئسهپهكه پشتى كهوانه بووه ۵ پشتى
 ومكوو مانگى يهكشهوهى لئ هات لهبهر لاوازى
 ۵ اهْتَلَّ السحابُ والرَّجُلُ: ههورهكه بريسهكهى دا،
 دهم و چاومكه درموشايهوه ۵ اهْتَلَّ المَطْرُ وغره:
 بارانهكه بهخورم بارى ۵ اهْتَلَّ الرجلُ: پياومكه
 ددانى خوئى لهجيرموه بردن ۵ لهرفان ددانى
 لئيك خشانندن لهجيرموى بردن ۵ اهْتَلَّ المَطْرُ:
 بارانهكه بهخورم بارى ۵ دمشگوتري: (اهْتَلَّ
 الدمعُ): فرميسكى رزان ۵ اهْتَلَّ السحابُ والرَّجُلُ:
 بهمانا (اهْتَلَّ دئ، دمشگوتري: (اهْتَلَّ الرَّجُلُ فرحاً
 واهْتَلَّ السحابُ بالريح): دهم و چاومكه
 درموشايهوه ههورهكه بريسهكهى دا ۵ تهللت
 العينُ: چاو فرميسكى رزان ۵ دمشگوتري: (اهْتَلَّ
 الدمعُ) ۵ اهْتَلَّ الصبيُّ: مندالهكه لهكاتى
 لهدايوكبوون دا گرياو دمنگى بهرز كردهوه ۵

قاشه كالهك كهنيوه كهوانهیی بئ ډ نارم و
 شیعاری ههنديئ لهدموئه ته بهناو
 ئیسلامییهکان، ههر لهسهردمی
 عوسمانییهکانهوه تا ئیستا، ئهم شیوه شیعاره
 شیعاریکی ئیسلامییه بهرامبر شیعاری
 سهلیب كهههنديئ ولاتی نهوورپاو خورئاوا
 ههئى دهكهن ډ الهل: قوماشی تمك ډ موی
 باریك ډ الهل: دهگوترئ: (أیته في هل الشهر):
 لهكاتی دهرکهوتنی مانگی پهکشوهی مانگ دا
 هاتم بولای ډ (امرأة هل): نافرمتیکه پهك
 کراسی پان و دریزی پویشیوهو نازدهکا ډ الهل:
 سهرمتای بارانبارین ډ باران بهگشتی ډ تان و
 بوئی جالجاوکه ډ ترس و لهرز ډ هلا: وشهیهکه
 بو ههئنان و دهنهدان دهگوترئ تابهته
 بهرستهیهك بهفیعل دهست پی بکا ډ الهلی:
 فهرحی دوی ناخوشی و جورتم ډ الهلة: بهمانا
 (المسرحه) دئ: واته چرا، شوینی فتیله ډ هلة
 الشهر: سهرمتای مانگ ډ دهگوترئ: (ایته في هلة
 الشهر): سهرمتای مانگ هاتم بولای ډ الهلیلة:
 زهوییهك بارانی لئ باریبیئ و دورو بهری لئی
 نهباریبن.

هَلَمْ بغيره هَلَمًا: بهشتی ترهوه نووسا ډ پیهوه لکا ډ
 هَلَمْ به: یردی، رۆیاندى ډ الهلام: شوږبای
 سیکباج کهچهوری پیوه نهبن ډ مادهمیهکه
 پرۆتینی شمهافه لهنه نسجه جیاجیاکانی
 چهیوان و مردهگیرئ ډ هَلَمْ: وشهیهکه بهمانا
 (ومره، حازریه) دئ ډ هَلَمْ جراً: تهعبیرو
 دهربرینیکه بو بهردهوام بوون و دریزه دان
 بهشت ډ الهلمان: زۆرینه لهههرشتیک بئ ډ
 الهلیمان: بهمانا (الهلمان) دئ، دهگوترئ: (رجع
 فلان بالهل والهلیمان): فلانکس گهپایهوه
 بهمال و سامانیکی زۆروه ډ هَلَمْل بفرسه:

استهل الشهر: مانگهکه مانگی پهکشوهی
 دهرکهوت ډ دهگوترئ: (استهلنا الشهر):
 چوینه سهرمتای مانگهوه ډ دهستمان بهمانگی
 تازه کرد ډ یان مانگی پهکشوهی مانگمان بینی
 ډ استهل المطر: بارانهکه بهخورپم و لیزمه باری
 ډ استهل العين: چاوکه فرمیسی رزاند ډ
 استهل الوجه: دهم و چاوکه گهشایهوه ډ استهل
 فلان الهلال: فلانکس لهکاتی بینینی مانگی
 پهکشوهه دهنگی بهزیکری تابهتی بهرزکردموه
 ډ استهل السيف: شمشرهکهی لهکالان دهرکیشا
 ډ استهل الهلال: مانگی پهکشوهه دهرکهوت ډ
 الاستهلال: (براعة الاستهلال): نهومیه نووسه
 یان شاعیر له سهرمتای نووسین و
 شیعهرکهیانهوه رسته و وشهگه لیک دابنن
 نامازمیهکی زیرهکانه و وردهکاریانهی تیدایی بو
 ناومرۆکی کتیبهکه یان هی چامه شیعرییهکه ډ
 الاهالیل: باران ډ الهل: دهگوترئ: (حاجب
 مهلل): برۆی کهوانهیی ډ (ناقة مهللة): خوشتری
 لاواز و ههدباریک ډ الهلال: سهرمتای باران ډ
 الهلال: مانگی پهکشوهه ډ. رونای مانگ
 تارۆزی جهوتهم ډ مانگ لهکوٹایی دا لهشوی
 بیستو شمش بهولوه تاکوٹایی ډ ناوی کهم
 لهبنکی بیردا ډ تاوه باران ډ تهپ و تۆز ډ
 خوشتری لهرو لاواز ډ مار ډ نیره مار ډ توپزی
 مار ډ ههرشتیک وهکوو مانگ روخساری جوان
 بئ ډ وهکوو کوپو کچی تازه پیگهیشتوو یان
 لهشیوه دا وهك مانگی پهکشوهه وایی ډ وهکوو
 سپیایی بنکی نینۆك ډ لایهکی بهرداشی شکاو
 نهو پارچه ناسنه یان پارچه داره کهههردوو
 لای کهژاومکهی پی لیک دهرئ ډ نووکه رمب
 کهدوو فاق بئ بو گرتنی نیچیر ډ نیشانهکردن
 به داخیک که نیوهکهوانهیی بئ ډ کهرتهنان ډ

هَمَجًا: حوشره که بینی بهناومه که او نا دمی لئ
نه کرده و تا تیراو بوو.

هَمَجَ فُلَانٌ هَمَجًا: فلانکس برسی بوو ◊ اَهْمَجَ
الفرس: نسیه که له غار کردن و باز دان دا زوری
خو ماند و کرد ◊ اَهْمَجَ الشَّيْءُ: شته که ی شارده و
◊ اِهْتَمَجَ: به هوی گهرما یان شتی ترموه لاواز
بوو ◊ دهگوتری: (اَهْتَمَجَ وجهه): دم و چاوی
سیس بوون ◊ الهامج: شتی که به نارپکی وازی
لئ به بندری ◊ الهَمَجُ: می شیک و مگوو می شوله
بجو که به دم و چاوی مهر و بز و گویدر یزه و
دمنی شین ◊ مهر و بزنی لاواز ◊ کومه لسه
ناده میزادی هرچی و پهرچی که هیچ یاساو
رپسایه که به مهر و نه گهن ◊ برسیه تی ◊
به رپو میزدنی کاروباری ژبان به نارپیک و پیکی ◊
الهَمِيجُ: ورگ بجوک ◊ همدباریک ◊ ناسک که
توشی نه خو شسی بوبی و دم و چاوی چرج
بوبنه و ه.

هَمَدَ الشَّيْءُ هَمْدًا رَهْمَدًا: شته که کب بوو لاواز
بوو ◊ دامرد ◊ دهگوتری: (هَمَدَتِ النارُ):
ناگره که کوژایه و ه ◊ یان گهرمایبی نه ما ◊ (هَمَدَ
الرجلُ): پیاو که مرد ◊ خپ بوو بی دمنگ بوو ◊
هَمَدَتِ الارضُ: زهوییه که وشک بوو هیچی
نهرواند، هیچی لئ نه روا.

هَمَدَ الزَّرْعُ: کشتو کاله که فهوتاو نه ما.

هَمَدَ الشَّرْبُ: قوماشه که به هوی زور بیچانه و هی
رزی بوو که ده ستت لئ دا هه لومری.

هَمَدَ الشَّرْبُ: به مانا (هَمَدَ دئ) ◊ اَهْمَدَ: بی دمنگ
بوو، دامرکا ◊ دهگوتری: ((اَهْمَدَ فُلَانٌ)
فلانکس لهو شته ی پی ناخوش بوو بی دمنگ
بوو ◊ اَهْمَدَتِ الرِّيحُ: بایه که کهوت، نه ما ◊ اَهْمَدَ
فِي الْمَكَانِ: له شوینه که جیگر بوو ◊ اَهْمَدَ فِي

بهوشی (همل) و تیرا خورین نسیه که ی لئ
خوری ◊ هَلْهَلْ عَنِ الشَّيْءِ: له شته که گهرایه و ه
هَلْهَلْ فِي الْأَمْرِ: له کاره که دا چاو مروانی کردو
تیمفرینی نه نجام دا ◊ هَلْهَلْ النَّسَاجُ الشَّرْبُ:
جو لاکه قوماشه که ی شاش و تمنک چنی ◊ هَلْهَلْ
الطَّعِينُ: نارده که ی به شتیکی تمنک چنراو بیژت
◊ هَلْهَلْ الشُّعْرُ: قزمه که ی تمنک کرد ◊ یان
قزمه که ی جوان چاک نه کرد وازی لئ هی ناو
بهری دایه و ه هیچ خزمه تی نه کرد ◊ هَلْهَلْ
الصَّوْتِ: دمنگه که ی دایه و ه ◊ هَلْهَلْ الشَّرْبُ:
قوماشه که ی زور به کاره ی نا نزیک بوو برزی ◊
دهگوتری: (هَلْهَلْ يَدْرُكُ): نزیک بوو بیگاتی ◊
تَهَلَّلَ الشَّرْبُ: قوماشه که تمنک بوو خهریک بوو
برزی ◊ تَهَلَّلَ الْقَوْمُ: خه لکه که شوین به کتر
که و تن و به دویه کدا هاتن ◊ الهَلْهَلُ: ناوی زوری
صاف و بی گهرد ◊ الهَلْهَالُ: تمنک و زعیف ◊
الهَلْهَلُ: به مانا (الهَلْهَالُ دئ) ◊ زه هری کوشنده ◊
قوماشی شاش و باش و تمنک چنراو ◊ تهونی
جانجاژو که ◊ الهَلْهَلُ: به فر ◊ الهَلْهَلُ: به مانا
(الهَلْهَالُ دئ) ◊ الهَلْهَلَةُ: قوماشی زور خراب
چنراو ◊ شاش و باش ◊ الهَلِيمُ: جوژه غازیکی
زور ناوازمیه ◊ له ه وادا هه یه ◊ الهَلِيُونُ: جوژه
رهمکی که له پیری (الزنبقية) یه، چهن د جوړیکی
هه یه.

هَمَأَ الشَّرْبُ هَمَأً: قوماشه که ی راته کاندو درا ◊

أَهْمَأَ الشَّرْبُ: قوماشه که ی رزاند ◊ تَهْمَأَ الشَّرْبُ:
قوماشه که دارزاو ونجر و ونجر بوو ◊ إِنْهَمَأَ:
به مانا (تَهْمَأَ دئ) ◊ الهَمُّ: قوماشی رزیو ◊ هَمَّتَ
الشَّرْبُ هَمَّتًا: تیگوشا و ه که (تریته که) به چه وری
داپوشراوه ◊ اَهْمَتَ الْكَلَامَ وَالضَّحْكَ: قسه و
بی که نه یی شارده و ه ◊ هَمَجَتِ الْإِبِلُ مِنَ الْمَاءِ

السع: له رؤیشتن دا په‌له‌ی کرد ◊ اَهْمَدَ قِرْتَه: رکه‌به‌ری خست و خبی کرد و کوشتی ◊ اَهْمَدَ النَّارَ: ناگره‌کی کوژاندموه ◊ الهَامِدُ مِنَ الاجسام: لمباری کیمیاگری‌دا نه‌ومیه جه‌سته که نیساتی کیمیا‌یی تیدا نه‌مینن ◊ ده‌گوترئ: (نبات ه‌امد): روه‌کی وشکه‌ومبووه ◊ الهَامِدَةُ: ده‌گوترئ: (ثَمْرَةُ هَامِدَة): میومیه‌کی رمش بووی بُوگنه ◊ (أرض هَامِدَة): زهوی مردوو سوتهمه‌رؤ ◊ الهَمِيدُ: به‌مانا (الهَامِدُ) دئ ◊ مال و کالیه‌ک و اگومان دمیرئ پیاوکه‌ک خاومنیه‌تی، له‌واقعی‌ش دا که‌لکی بیومنه‌ماوه و فه‌وتاه.

هَمَدًا هَمَدَانًا: به‌رؤیشتنی‌کی جوان رؤی ◊ الهَمَافِي: رؤیشتنی خیرا ◊ حوشتری خُوشرؤو گورج و گؤن ◊ جه‌نگه‌ی گهرما ◊ جه‌نگه‌ی باران بارین ◊ الهَمْدَانُ: جوان رؤیشتن ◊ ره‌وتی جوان ◊ الهَمْدَانِي: که‌سی‌ک نیسبت بدرئ بؤلای هه‌مه‌زان، واته هه‌مه‌زانی بن ◊ ده‌شگوترئ: (رجل هَمْدَانِي): پیاویکی زؤر بلی‌یه به‌ین به‌ین بی‌دمنگ دمبن و دست پئ دمکاته‌وه ◊ (مشی هَمْدَانِي): رؤیشتنی تی‌که‌ل به‌جوړه رؤیشتنی تر.

هَمَرَ الْمَاءَ: ناوکه‌هه‌لرؤا ◊ (هَمَرَ الدَّمْعُ): فرمی‌سکه‌که‌رزان، دابارین ◊ ده‌شگوترئ: (هَمَرَ فلان): فلان رقی هه‌لساو توپه‌ بوو.

هَمَرَّ لَهُ مِنْ مَالِهِ: له‌مالی خو‌ی به‌شی دا.

هَمَرَ الْمَاءَ رَغْمَهُ هَمْرًا: ناوکه‌ی رشت.

هَمَرَ مَا فِي الضَّرْعِ: همرچی شیری له‌گوانه‌که‌دا هه‌بوو هه‌مووی دؤشی.

هَمَرَ الْكَلَامَ فِي الْكَلَامِ: زؤری قسه‌کرد.

هَمَرَ الْبِنَاءَ: باله‌خانه‌که‌ی روخاند.

هَمَرَ الْفَرَسُ الْأَرْضَ: نه‌سپه‌که، پی‌کؤلی کرد ◊ به‌توندی قاجی به‌زه‌وی کیشا ◊ هَمَرَ الشَّيْئَ: شته‌که‌ی رادا ◊ إِنْهَمَرَ الْمَاءَ: ناوکه‌هه‌زه‌خت هه‌لرؤا ◊ (فهر مَنهَمِر) ◊ انهَمَرَ بِالْكَلامِ: که‌وته قسه و زؤری گوت ◊ انهَمَرَ الْبِنَاءَ: باله‌خانه‌که‌ی روخا ◊ إِنْهَمَرَتِ الشَّجَرَةُ: دره‌خته‌که‌ له‌کاتی کوتانی دا که‌لاکه‌ی هه‌لومری ◊ إِنْهَمَرَ الْفَرَسُ: نه‌سپه‌که‌ی رؤی ◊ إِنْهَمَرَ الْفَرَسُ الْأَرْضَ: نه‌سپه‌که‌ به‌توندی قاجی به‌زه‌وی کیشا، پی‌کؤلی کرد ◊ الْمِهْمَارُ: زؤر بلی، سوپر قسه ◊ ده‌گوترئ: (هر مِهْمَارٌ فِي كَلَامِهِ): نه‌و زؤر بلی‌ی به‌له‌ناخاوتنی دا هه‌رده‌لئ و ناپرپته‌وه ◊ (مِهْمَارٌ لِأَضْيَافِهِ): روخو‌ش و دست گراومیه بؤ میوانه‌کانی ◊ الْمِهْمَرُ: به‌مانا (المِهْمَارُ) دئ ◊ الهَامِرُ: هه‌وری باراناوی ◊ الهَمِرُ مِنَ الرِّجَالِ: پیاوی فه‌له‌وی که‌ته ◊ هه‌روا وشه‌ی (الهَمِرُ) به‌مانا لمب و زیخی زؤر دئ ◊ الهَمْرِي: ناهرمتی زؤر بلی‌ی و قیزه‌که‌رو دهمدریز ◊ الهَمْرَةُ: میرووی سیجر ◊ تاومباران ◊ الهَمَارُ: هه‌وری باراناوی لافاوه‌هلستین ◊ پیاوی زؤر بلی‌ی ◊ الهَمْعُ: پیریزنی پؤلکاو ◊ ناسکی جوان و جه‌سته تیرو پر ◊ هَمْرَجَ هَمْرَجَةً: قسه‌ی هه‌له‌ی کرد ◊ هَمْرَجَ عَلَيْهِ الْحَمْرُ: هه‌واله‌که‌ی لی تی‌که‌ل و پی‌که‌ل کرد ◊ الهَمْرَجُ: قسه‌ی تی‌که‌ل و پی‌که‌ل ◊ الهَمْرُجَانُ: هه‌له‌و شیواو ◊ الهَمْرَجُ: وازنه‌هینهر له‌کار، سووربوو له‌سهر گه‌یشتن به‌مه‌به‌ست ◊ هَمْرَشُ: جولا، که‌وته ری ◊ الهَمْرَشَةُ: جم و جول ◊ تَهَمْرَشُ الْقَوْمِ: خه‌لکه‌که‌ که‌وته جم و جول ◊ الهَمْرَشُ: پیریزنی شه‌پله‌ لیدراو ◊ حوشتری به‌شیر ◊ هَمْرَهُ هَمْرًا: جاولی لی‌ی دا گرت ◊ به‌جاو نیشاره‌ی بؤکرد ◊ ده‌شگوترئ: (هَمْرَهُ) باشمله غه‌بیه‌تی کرد ◊ له‌ریزی که‌م کرده‌وه.

هَمْزَ الفرسِ بالمهماز: نسهپه‌که‌ی به‌ناوزمنگی لئ خوری.

هَمْزُ الشَّيْطَانِ الْإِنْسَانُ: شه‌یتان ختوکه‌ی ناده‌میزادی داو شتی خسته دئی‌وه.

هَمْزُ: لئی دا.

هَمْزُ الحَرْفِ: پیته‌که‌ی به‌دمنگی همزه دهربری.

هَمْزُ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی شکاند.

هَمْزُ بِه الْأَرْضِ: به‌زه‌وی دادا، خستی ◊ المِهْمَازُ: نه‌وه‌ی ولاخی پئ لئ ده‌خوری، ناوهمزنگی.

المِهْمَازُ: به‌مانا (المهماز) دئ ◊ المِهْمَازَةُ: گوته‌ی ده‌هۆل، داری ته‌پل ◊ (نه‌هیزه) داری‌که سه‌ری‌کی ناسنی‌کی دوفاق سئ فاهی پی‌وه‌یه له‌گویدریژیه‌وه دم‌زمنی بۆنه‌وه‌ی خیرا بر‌وا ◊ الهامزُ: ره‌خنه‌گر، عه‌بیگر ◊ چاوه‌ه‌ته‌کین ◊ پاشمله باسکردن به‌خرابه ◊ الهَمْزُ: (همز الشَّيْطَانِ): دس لئ‌وه‌شانی شه‌یتان، شیتی ◊ الهَمْزِی: (ریح هَمْزِی): رمشه‌با که‌دمنگی گه‌وره‌ی هه‌بئ ◊ قرس هَمْزِی: که‌وانیکه پالپیومنانی به‌هیزه ◊ تیر زۆر دم‌رۆیه‌نی ◊ الهَمْزَةُ: شوپنیکه له‌زموی، چال و چوینلی ناو ریگا ◊ ناو زموی ◊ یه‌که‌م پیتی هیجاو نه‌بجهد ◊ همزات الشَّيْاطِينِ: ختوکه‌و وسوسه‌ی شه‌یاتینی ◊ الهَمْزَةُ: به‌مانا (الهامزُ) دئ ◊ بؤ نیرو من به‌یه‌ک شی‌وه دئ ◊ الهَمْازُ: به‌مانا (الهمزةُ) دئ ◊ الهَمْيزُ: (رجل هميز الفؤاد): پیاوینکی زیره‌ک و وریایه.

هَمْسَ هَمْسا و هموسا، شه‌وره‌وی کرد به‌بئ وستان ◊ به‌دزیه‌وه رۆی.

هَمْسَ فُلَانٍ فُلَانٍ إِلَى فُلَانٍ هَمْسًا: فلان‌که‌س به‌سرتو به‌ئه‌سپایی هسه‌ی له‌گه‌ل فلان کرد به‌جۆریک له‌وه‌بوو لئی حالی نه‌بئ.

هَمْسَ الشَّيْطَانِ: شه‌یتان ختوکه‌ی دهرونی فلانی دا.

هَمْسَ الْكَلَامِ: هسه‌که‌ی زۆر به‌سرتو نه‌سپایی کرد.

هَمْسَ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی شکاند.

هَمْسَ الطَّعَامِ: خواردنه‌که‌ی جو به‌بئ نه‌وه‌ی لئ‌وه‌کانی لَيْك بکاته‌وه ◊ دهمی قوچان‌دبوو پاروشی ده‌جوو.

هَمْسَ الْعِدِّ: ترییه‌که‌ی گوشی ◊ هَامَسَ فُلَانٍ فُلَانًا: به‌سرتو فلان‌که‌س هسه‌ی له‌گه‌ل فلان کرد ◊ تَهَامَسَ الْقَوْمُ: خه‌لکه‌که به‌سرتو هسه‌یان پینکه‌وه کرد ◊ الإهْمَاسُ: نه‌وه‌یه پیتی مه‌ه‌جوره به‌دمنگی پیتی مه‌ه‌موسه دهربری وه‌گوو پیتی (دال) به‌دمنگی پیتی (ت) بخوینیه‌وه له‌جیاتی (بو ده‌قه) بلئی (بوته‌قه) ◊ المهموسُ: هسه‌ی به‌سرتو ◊ پیتیک که‌له‌پیری پیته‌کانی مه‌ه‌جوره نه‌بئ ◊ الهَامِيسُ: گورگی برسی ◊ الهَمْسُ: هه‌ر ناخاوتنی‌ک به‌سرتو نه‌سپایی بگوترئ ◊ که‌مترین دمنگی قاج که‌له‌زه‌وی دمدا ◊ الهَمْاسُ: شیر‌ی تیک شکینه‌ری به‌هیز که‌خیرا نیچیرمه‌ی تیک ده‌شکینئ ◊ الهَمْوسُ: شیر که‌له‌شه‌ودا به‌هه‌ی‌واشی دهر‌واو نایه‌وئ دمنگی قاجی ببیسرئ ◊ رهبواری شه‌و ◊ الهَمْيسُ: دمنگی سمی حوشر.

هَمْشَ الرَّجُلِ مَشًا: پیاوه‌که زۆری هسه‌کردن به‌ناحقی زۆری هسه‌ی پرو بوچ گوئن.

هَمْشَ الْقَوْمِ: خه‌لکه‌که که‌وته‌نه جم و جول.

هَمْشَ الْجَرَادِ: کولله‌که راسا بۆنه‌وه‌ی هیرش به‌ری.

هَمْشَ الشَّيْئِ: شته‌که‌ی کۆکرده‌وه.

هَمَع رَأَسَه: سمري شكند ◊ **أَمَع الدَّمْعُ** أَوْ **المَاءُ**:
 فرميسك يان ناو رهوان بوو، رؤيي ◊ **أَمَع الطَّلُ**:
 شهونم كهوته سهر درهخته كهو دَلُوب دَلُوب
 كهوته خوار ◊ **أَمَع اللُّرْنُ**: رهنه كه شيوا
 رهنگي تيك جوو سيس و ژاكاو بوو ◊ **تَهَمَع**
 فلان: فلانكس گريا ◊ **خَوَى** گرياند ◊ **تَهَمَع**
الدَّمْعُ **وَرَهَمَا**: فرميسك رژان، دابارين ◊ **الهِمَعُ**
 سحاب **هَمَع**: ههورپكي باراناوييه ◊ دمشگوتري:
 (عين هَمَعَة): چاويكه بهردهوام فرميسك
 دمبارينن ◊ **الهُمْرُ**: بو زندهرپوي لهماناي
 (السامع) دئ ◊ دمشگوتري: (دمع هموع):
 فرميسكي رهوان.

هَمَعُ **فَلان الشَّيْءُ هَمَعًا**: فلانكس شته كه ي
 زدمگرد، برينداری کرد ◊ **إِنهَمَعُ الشَّيْءُ**: شته كه
 كه ي تيكهوت، كه ي بوو ◊ **إِنهَمَعَتِ القَرَحَة**:
 برينه كه تهرپوو ◊ **الهِمَعُ**: مردني خيرا ◊ **هَمَع**
السَّرِيقُ: قاوته كه ي ورد کرد ◊ **الهِمَعُ** **مِن** **النَّبِتِ**:
 گزويگياي زور ◊ لهومري فش و هول و نهرم ◊
 لهومري وشك ◊ **الهِمَعُ**: كيل و نه حمه ق و هار.

هَمَكَ البَطَاطِسَ **وَرَهَمَا هَمَكًا**: په تاته كه ي ورد کرد ◊
 هاري هه زمي کرد ◊ **إِنهَمَكَ** **فَلان فِي** **الأمْرِ**:
 فلانكس له كاره كه دا تيكوشاو خوي ماندو
 کرد، سور بوو له سهر نه نجامداني كاره كه ي ◊
تَهَمَكَ: به مانا (إِنهَمَكَ) دئ ◊ **هَمَلَتِ العَيْنُ**: چاو
 فرميسكي رژاند ◊ **هَمَلَتِ السَّمَاءُ**: ناسمان
 بهردهوام باراني باراند ◊ **هَمَلَتِ الإِبِلُ**:
 حوشتره كان به بين شوان له پوان دا لهومران ◊
أَهَمَلَ الشَّيْءُ: شته كه ي پاشگوي خست ◊ به كاري
 نه هينا ◊ به منقه مست نيشي بين نه كرد ◊ **أَهَمَلَ**
أمرًا: كاره كه ي به باشي نه نجام نه دا ◊ **أَهَمَلَ** **إِبِلُهُ**:
 حوشتره كه ي به بين شوان له ناو لهومرگه دا جي

هَمَشَ الكِتَابُ: په راويزي بوكتيبه كه نووسي ◊
هَامَشَه فِي **كَذَا**: له وشته دا چارمه سري کرد ◊
إِهْمَشَ القَوْمُ: خه لکه كه له شوينيك كو بونه و هو
 تيك يانه وه هاويشت و هاتو و چوون ◊ **أَهْمَشَتُ**
الدَّابَّةُ: ولاخه كه ورده ورده رؤيي ◊ **تَهَامَشَ**
القَوْمُ: خه لکه كه تيكه ل به يه ك بوون و خروشان
 ◊ **تَهَمَشَ الشَّيْءُ**: شته كه داخورا، لئي هه نومري ◊
الهَامِشُ: په راويزي كتيب ◊ دمشگوتري: (فلان
 يعيش على الهامش): فلانكس له په راويزدا ژيان
 به سهر دمبا تيكه ل به خه لك نابي ◊ **الهَمِشُ**:
 كه سينك زور جمو جو ل به په نجه كان ي بكا ◊
الهَمَشَة: ناخاوتن و جمو جو ل ◊ تيكه لاو بوون
 ◊ دننگي كولله و سيسره كه تيكه ل به يه ك
 دمبن و دمبيته زاومزاو ◊ **الهَمَشَة**: نافرم تيك زور
 جمو جو ل و هاتو جو بكا ◊ **الهَمِشَة**: كولله ي
 كولاو.

هَمَطَ هَمَطًا: ته مبه لي کرد له دم س به كاريون دا ◊
 خيرا دهستي به نيشي خوي نه كرد ◊ **قَسَمَ**
 تيكه ل و بينكه ل کرد ◊ گوي نه دا يه، چي
 خوارد چي گوت؟.

هَمَطَ النَّاسُ: سته مي له خه لك کرد.

هَمَطَ المَالُ: به زور و سته مائي دا گير کرد.

هَمَطَ الشَّيْءُ: شته كه ي به گوتره هه لگرت ◊ **إِهْمَطَ**
المَالُ **أَوْ** **النَّاسُ**: بو زيده رؤيي له ماناي (هَمَطَ) دئ
 ◊ **إِهْمَطَ عَرَضَهُ**: ناموسي شكند، له كه داري کرد
 ◊ **إِهْمَطَ الذَّنْبُ الشَّاةُ**: گورگه كه له ناكاو پري
 دا يه مه رمه كه ◊ **هَمَعَتِ العَيْنُ**: چاو فرميسكي
 رشت.

هَمَعَ الطَّلُ **عَلَى** **الشَّجَرَةِ**: شهونم كهوته سهر
 درهخته كه.

هَيْشْت ◊ اَهْمَلْ فَلاناً: دمنگی لهفلان دابری و پاشگوینی خست ◊ اَهْمَلْ حروفُ التهجی: نوختهی نهخته سهر پیتی خالدار ◊ اَنهَمَلْتُ السماءُ ◊ اَو القین: ناسمان بارانی باراند ◊ یان چاو فرمیسی پژاند ◊ الهَمَالیل: بالندهی زمعیضو لاواز ◊ بهرزه ناخوړ ◊ پاشماوهی لهومړ ◊ پوښاکي دراوو رزیو ◊ دمگوتری: (ثوب هَمَالیل): پوښاکيکی رزیوه ◊ الهَمَلُ: پاشگوئ خراو ◊ بهره لاکراو بهشوو بهرپوژ بی نهوهی کهسینک سهروکاری بکا ◊ ناویک برپواو هیچ شتیکی نهبی بهری بگری ◊ تویکل و ریشالی دارخورما کهله دارخورماکه دابمائلر ◊ الهَمَلُ: رشمالنه کون کههه لدرایی بؤ تیدا ههوانهوهی خیزان ◊ پوښاکي پینهکراو ◊ یوپرچود: جوړه پوښاکيکی عهرمه لهخوری سور دروست دمکری ◊ الهَمَلُ: خانووی بچوک ◊ پیره میردی بهسالاجو ◊ پوښاکي کون و رزیو ◊ الهَمَالُ: شتی شلو نهرم له همرجوړینک بی ◊ زهویبهک شهر و ههرا ویزانی کردبی و کهس نهبی ناومدانی بکاتهوه ◊ هَمَلَجَت الدابة: ولاخهکه بهخیرایی رؤی و رهوتی جوان بوو ◊ هَمَلَجُ فلانُ الامر: فلانکهس چارمهسری شتهکهی کردو بهناسانی بهرپوهی برد ◊ المَهْلَجُ: ولاخی سهرنهرم و ههوسار خوښ ◊ کاری ناسان و خوښ لهدمست هاتو ◊ ریځای تهخت و خوښ ◊ الهَمْلَجُ من الجازین: هیستری سهر نهرم و ههوسار خوښ ◊ رهوت جوان و خوښرو ◊ دمشگوتری: (شاة هملاج): مهریکه لهلاوازیدا موخی تیدانهماوه ◊ الهَمَلْسُ: حاج نهستورو بهتوانا لهسهر رؤیشتن ◊ الهَمَلْعُ: سپله و پین نهران ◊ فیلاوی و ساخته چی ◊ چوست و چالاک ◊ گورج و گول.

هَمْ لِنفسه: ههولئ بوخوی داو فیلی کرد.

هَمْ الامرُ فلاناً: کارهکه فلانکهسی توشی قهلهق و ناخوښی کرد، خه مباری کرد.

هَمْ الشئِ: شتهکهی تواندموه ◊ دمگوتری: (هَمْ الشخْم): بهزمهکی تواندموه ◊ هَمَّت الشمسُ الثلجُ: خوړ بهفرمهکی تواندموه.

هَمْ السَّمُ جسمه: نهخوښی کزولوازی کرد.

هَمْ اللبنُ: شیرمهکی دوشی ◊ هَمَّت الحية الرجل: مارهکه پیاومهکی گهست ◊ هَمَّت السوسة الحب: سن دانهویلهکهی خوارد ◊ هَمَّت غشاش الأرض: جبرو جانهمری زهوی بلاو بوونهوهو کهوتنه جم و جول.

هَمْ: پیرو کهنهفت بوو.

اهْمُ الشيخ: پیره میردمه کهوته سالهوه کهنهفت بوو ◊ اهمُ الامرُ فلاناً: کارهکه فلانکهسی توشی دلهر اوکی و پهزموردیمی کرد خستهی حالهتی بهخودا جوونهوهو گرنگی دان بهشت ◊ هَمَّت الدابة الأرضَ بنفها: ولاخهکه، نازدهکه بهلیچی دهورو بهری روهکهکهی مالی و روهکهکهی خوارد ◊ هَمَّت المرأة الصبي: ناهرتهکه بهلاواندنهوهو لایلاپهکردنی بهسوز مندالهکهی خهواند ◊ اهتم الرجلُ: پیاوکه خهفتهبار بوو ◊ اهتم بالامر: گرنگی بهکارهکه دا ◊ اهتم الشيخُ: پیره میردمهکه زور بهسالاجوو کهنهفت بوو ◊ اهتم العرقُ في جبينه: نارفق لهناو جوانی هاته خوار ◊ اهتم الشخْمُ وعوره: بهزمهکه توایهوه ◊ اهتم البقولُ: باقلهکه (دانهویلهکه) لهمنهجهل دا کولیندرا ◊ اهتم الشئِ: شتهکهی پشکنی ◊ اهتم رأسه: سهری تاشی، سهری ههلباجی ◊ اهتم

فلان: فلانكەس گرنكى دا بەكاروبارى
 گەلەكەى ۋ التهميم: بارانى كەم، وردە باران ۋ
 المهم: كارى گرنگو ترسناك ۋ كاريك پتويست
 بكا ناگات لى بىو بەورپايپەو مامەلەى لەگەن
 بكرى ۋ الهامة: ولاخ، پيرپو ۋ هەردەمبايەك
 زەھردار بىو زەھرەكەى كوشندەمىن ۋ الهاموم:
 دوگى تەووە ۋ ئەو چەورايى و رۆنەى دمتكىتە
 سەر ناگر لەكاتى گۆشت برژاندا ۋ الهام:
 گەورەو نازاو سەخى ۋ شير ۋ تەووەى بەز ۋ
 تەووەى بەفر ۋ الهم: خەمو خەفەت ۋ ئەووەى
 پياو لەدلى خۆى دا گرنكى پى دەداو دلى
 پتووەى هەلەوگيرە ۋ سەرمەتاي ورمبەرزى و
 بروابەخۆ بون ۋ الهم: پيرەميردى كەنەفتى
 بەسالا چوو ۋ شتى كۆن و رزيوو شكاو ۋ
 دىگوترى: (قدح هم): پيالەيەكى كۆن و شكاو ۋ
 الهمة: ورمو هيز بەخۆدان بوكردى كاريك ۋ
 هەواو هەوس ۋ ورمى بەهيز ۋ پيرى
 كۆنەسال و كەنەفت ۋ پيريزنى كۆنەسال ۋ
 الهموم من النوق: حوشتر كە بەليچى زەوى
 دەوروبەرى روك بمان و پنجك و رومكەكە
 بخوا، هەرچى بەردەمى بكەوئ بيخوا ۋ رەوت
 جوان و خۆشرو ۋ بيريك ناوى زور بى ۋ
 هەورى باراناوى ۋ دىگوترى: (قصب هموم):
 قەفەزايكە كەرمشەبا لىي بدا دىنگى لى بى ۋ
 الهميم: دىگوترى: (للشرب هميم في العظام):
 ناوو شلەمەنى دەجيتە مۆخى نيسقانەووە ۋ
 وردە باران ۋ ماست كرابيتە مەشكەووە بى
 ئەووەى بەهزى دەرى بكەپەووە بو خواردەنەووە ۋ
 هَمَم الرجل: پياو كە قسەى بە ئەسپايى كرد
 دىنگى دەبىسراو لىي حالى نەدەبووين ۋ
 خيزەى سنگى دەهات لەناكامى خەمو خەفەت
 ۋ هَمَم الأسد: شيرەكە نەراندى ۋ هَمَم الرعد:

هەورمەكە گۆلاندى ۋ الهامم: بەمانا (المُرم)
 دى ۋ (هماهم النفوس): بىرو بوچونى دل و
 دەرون و ئەو بىرو باومرەى بەسەر دل دا
 رادەبورى لەكاتى كەوتنە گومانەووە لەشتيك ۋ
 جۆرىكە لەدىنگى هەورو گۆلە گۆلى ۋ هَمَام:
 (نيسم فعله) واتە هيج نەماووە ۋ دىگوترى:
 (أبقي عندكم شئ): هيجتان لاماووە؟ لەووەلام دا
 دەلئى (هَمَام، هَمَام) ۋ هيج نەماووە ۋ الهَمَام:
 بەمانا (المَم) دى ۋ الهَمَامَة: رەووە حوشترى
 زور ۋ الهَمَمَة: هەر دىنگىك بو رەو بەرى
 رەشو ولاخ و فيلى تىدايى ۋ الهَموم: دىگوترى:
 (قصب هموم): قەفەزايكە كە رەشەبا لىي
 دەدا هاشو هوشەى دى ۋ الهَمومَة: بەمانا
 (الهَمَامَة) دى ۋ الهَمِيم من الحمر وحرها: ئەو
 گويدرئزەى دىنگى زەرىنەكەى لەسنگى دا
 دەخواتەووە ۋ همت العين هَمِيأ و هَمِيأ و هَمِيَاناً:
 چاوەكە فرميسكى رشت.

هَمَى الدمعُ والماءُ وحرهما: فرميسك يان ناو كە
 رەوان بوو.

هَمَى فلان على وجهه: فلانكەس وئىل و سەرگەردان
 بوو مىل رينگاي گرتو روىي ۋ هَمَت الماشية:
 نازەلەكە نەلەومرە، روى لەلەومرەكە نەكرد ۋ
 وئىل بوون و هەرىكەيان بەلايەك دا رويشتن و
 كەس شوانيان نەبوو.

هَمَى الشئى هَمِيأ: شتەكە كەوتە خوار ۋ بەربووە
 ۋ فەوتا ۋ الأهماء: ناوى رەوان و رويشتوو ۋ
 الهَمَاء: هەلۆ ۋ دەشلىن ناووە بو بالندەپەك پاشاو
 فەرمانرەهواكان پەرى بالئەكانى بەكار دىنن
 لەپازاندنەووەى تاجەكانيان دا ۋ الهَمَائى: بەمانا
 (الهَمَاء) دى ۋ الهَمِيَان: دۆخينى دەرىي ۋ پشتين
 ۋ پشتينيكە ناو كلور لەقوماشى پتەو دروست

دهگري، يه كجار له قهد و مردئ له سهفهرو شويني
 قهرمباغ دا پارمو شتي وای تيدا هه لدهگري
 الهماين: پاشاو سولتان ه نيمپراتور ه الهنيغ:
 بههيزو پتهو كهس نه توانئ له زهوى دا ه دريژ.

هَنَّا فلاناً هَنَّا: خواردنى دا به فلانكهس.

هَنَّا القرم: خه لكهه كى به خيوكرد.

هَنَّا الطعام: خواردنه كى بينى بهدى كرد.

هَنَّا الطعام الرجل: خواردنه كه بو پياومه زور
 خووش و بهله زهت بوو.

هَنَّا الرجل غيره: پياومه يارمه تى به كيكى ترى دا
 ه كه يه خووشى كرد.

هَنَّا الابل: حوشترمه كى به رنگى قه تران رنگ
 كرد.

هَنَّى له الطعام هَنَّا وهَنَاءً: خواردنه كى به لاهو
 خووش بوو له زمتمى لئ دى.

هَنَّى من الطعام: له خواردنه كه تير بوو ه
 دهگوتري: (اكلنا من هذا الطعام حتى هَنَّا).

هَنَّى بالشين: به شته كه دلخووش بوو ه هَنَّت
 الماشية: نازه له كان كه ميكيان له باهله و لهومره كه
 خوارد به لام تيريان نه خوارد ه (فهى هَنَّى).

هَنَّى الشين هَنَاءً: شته كه بهناسانى دهسكهوت ه
 هَنَّا فلاناً بالامر هَنَيْتُه: بيروزبايى له فلانكهس

كرد ه هَنَّا: خواردنى پيدا ه هَنَّا فلان ماله:

فلانكهس ماله كى خووى چاك كردموه ه هَنَّا

فلان: فلانكهس خيرو به خششى زور بوو ه هَنَّا

الشين و به: شته كى پيكهوت ه دهگوتري:

(هَنَّتْ الطعام): خواردنه كهم بين خووش بوو ه

استهَنَّا الطعام: خواردنه كى بين خووش بوو

له زمتمى لئ دى ه الهَنَّا: ههرشتيك نوشت

به كى و به لاتهوه گونجاو بين ه الهَنَّا: بيروزبايى

الهانئ: خزمه تكار ه الهِنُّ: بويه كردن
 به هه تران ه به خشش ه ديارى ه به شيك له شهو
 الهِنئ: به مانا (الهَنَّا دئ) ه (طعام هِنئ):
 خواردنى به له زمتم و خووش.

هَنَّبَ هَنَّباً: گيل و نه قام بوو ه الهِنَّبُ: زور گيل و

نه حمه ق ه الهِنْبَاءُ: نه حمه ق و رزد ه نه قام و

گيل ه الهِنئ: به مانا (الهَنَّبَاءُ دئ) ه الهِنْبَاءُ: به لاهو

كاره سات ه ههرشتيك له سهر شانى مرؤف

ناخوش بين و نازارى دل بدا ه قسه تيكه ل و

پيكه ل كردن ه الهِنْبُرُ: پيستی خراب ه بان

قهراخى جهرم ه تَهْنَسُ: له هه والى كوئيه وه،

به دوو روداو دا جوو ه هَنَبَسَ الرجل: پياومه

پيكه نينى خووى شاردموه ه الهَنَبَسُ: لاوازو بين

نرخ و خراب ه الهَنْبَسُ: ورگ زل ه هَنَبَعَ فلان:

فلانكهس له روپيشتن دا خووى هه لته كاند ه

الهِنْبُعُ: جوژه چاروكه يه كه نافرمت سهرى خووى

بين دادمبووشن ه هَنْبَعُ: برسى بوو ه هَنْبَعُ

المجاج: تهپ و توژ زور بوو ه الهِنْبَاعُ:

برسيابه تى زور ه الهِنْبُعُ: نافرمتى گيل و

نه حمه ق ه به دره وشت، نه سپى بچوك ه

مي تولكه ه تهپ و توژى زور ورد، ناردهلوك ه

شتى وا كه هاجى لئ هه لئبليسكى ه هَنَبَل

الرجل: به مانا (هَنَّبَ دئ) ه تَهْنَجُ الجنين: زاروكه كه

لهسكى دا يكي دا جولاً.

هَنَدَ هَنَاداً: وهكوو كونده بوو گماندى ه هَنَدَ

الرجل: پياومه وهكوو كونده بوو گماندى

قراندى ه پياومه له كارمه كى دا كه مته رخه م

بوو ه جنبوى به مرؤفيك دا، جنبوى زور

ناشيرين ه جنبوى بين دراو بيدفنگ بوو ه

وه لأمى جنبومره كه نه دايه وه ه هَنَدَت المرأة

بقلبه: نافرته كه دلى فلانى بردووه ه هَنَدَت

المرأة فلاناً: نافرته که به قسهی خویش و دنداری
سوزو عیشی خوی خسته دلی فلانکه سهوه.
هَنْدَ الرجل فلاناً: پیاوکه نهرمو نیانی له گهن
فلان دا نواندو دلته وایبی کرد.

هَنْدُ السیف: شمشره کهی مشتو مال کرد ◊ المَهْتَدُ:
شمشیری دروستکراو له ناسنی هیندی ◊ هَنْدُ:
ناوه بو کومه له حوشر که زامریان له نیوان
سهه تا دوو سهه حوشر بی ◊ الهِنْدُ: نیمچه
کیشوریکه ده که ویتنه باشوری کیشوروی
ناسیاوه ◊ جمهوریه تی پاکستان و هیندستان
له خودمگرنی ◊ الهِنْدوانی: به مانا (الهِنْدُ دئی) ◊
هِنْدِیة: هیندو که (بو بچو ککر دنه وهی
هیندوستان) به کاردی ◊ ناوه بو رموه حوشر
که زامریان سهه حوشرین ◊ الهِنْدِیا: رومکیکی
سالانه یوه که لاکه کی دمکولیندری و ده خوری،
دمگریته زهلاته ◊ الهِنْدِباء: به مانا (الهِنْدِبا دئی) ◊
هَنْدَرُ الرجلُ القُنِيّ والأبنية والآلات: پیاوکه
جوگا ناوو پردو باله خانه گانی به شیوهی
زانستی و له سهه ربه نه مای زانستی بنیات نان ◊
الهِنْدازُ: نه اندازمو سنور ◊ ده گوتری: (اعطاه بلا
حساب ولا هنداز): به بین نه اندازمو سنور
به خششی دایه ◊ الهِنْدازُ: ناوه بو پیومرنیک
دریزی شتی پی ده پیوری ◊ دریزییه که کی
حه فتاو شهش سهه نیمه تره ◊ الهِنْدَوُزُ: (رجل
هِنْدَوُزُ): پیاویکی له بوته دراو قالبوی رُوژگار،
◊ هَنْدَسَ الرجلُ القُنِيّ والأبنية والآلات: پیاوکه
روبارو جوگا ناوو باله خانه کی به شیوهی کی
زانستی رابهستن ◊ المهنسُ: نه اندازیار؛ که سیک
گرنگی بدا به زانستی نه اندازمی و تییدا
پسپورین ◊ الهِنْدِسُ من الرجال: پیاوی قالبوو
له بوته دراو رابه سهه ند ◊ شیری نازاو
چاونه ترس ◊ الهِنْدِسَة: نه اندازپاری ◊ زانستو

زانپارییه که که دمبارهی هیل و روبهرو سوچو
جهندییه تو نه اندازی شته گان بدوی رولیان
دیاری بگاو تاپه تمهندی و په یوه مندیان به
به کتره وه دیاری بگا ◊ الهندسة النظرية: بریتییه
له بنه ماو بناغه زانستییه گانی نه اندازه که
په یوه مندیان به تاپه تمهندی مادهو سهه رچاوهی
هیله سهه سهه شتییه که کی ریبازه گانی
به کارهینانیاں بو مده سهه تهینانی مه به سهه
مادییه که ◊ الهندسة التطبيقية أو العملية:
لیزانسی و سو مده گرگرتن له یاساو ریساو بنه ما
زانستییه گان و به کارهینانیاں له بواری ریساو
بنه ما زانستییه گان و به کارهینانیاں له بواری
بیناسازی و پیشه سازی ریگاو بان و پردو هه موو
بو ارمانی ته که نه لوزیای سهه رده م ◊ الهِنْدِسی:
که سیک یا کاریک له بو ارمانی بی و پال هندسه
بدری ◊ زاناو شاره زا له بواری هندسه کی
نه زهری دا ◊ الهِنْدِسُ من الرجال: پیاوی قالبوو
شاره زا رابه سهه ند ◊ الهِنْدِسُ: ده گوتری: (هر
هندوس هذا الأمر): زاناو شاره زای نه و کارمی،
زور باشی لی دهمزانی ◊ هَنْدَمَ الرجلُ الأشياءِ
هندمه: پیاوکه شته گانی به نه اندازه و ریگ
پیکی دانان ◊ الهِنْدَامُ: قه دو بالای جوان،
پوشاکی ریگ و پیگ و گونجاو.

هَنْعَ هَنْعاً: ملکه چ بوو.

هَنْعَ الشَّيْئِ: شته که کی به سهه ریه که دا داداپه وه لوی
کرد ◊ ههندیکی خسته سهه ههندیکی تری.
هَنْعَ فلان هَنْعاً: خواری و چه مانه وه له پشتی دا
پهیدا بوو قه دی چوماپه وه ◊ الأهنعُ: نهومیه
دایکی سهه ربه و باوکی سهه بدی نازاد کراوی
ناعه ربه بی ◊ الهَنْعُ: نه خوشییه که توشی ملی
ناده میزاد ده بی ◊ الهَنْعَاءُ: ده گوتری: (اکمه
هنعَاءُ): ته بو لکه میه کی کورت ◊ الهَنْعَةُ: دوو

حالی نهمین ۵ قسهی بمنهسپایی و سرته ۵
 الهَيْتَمُ: بهمانا (الهیام) دئی ۵ لۆکه ۵ الهَيْتَمَانُ:
 بهمانا (الهیتم) دئی ۵ الهَيْتَمُومُ: بهمانا (الهیتم) دئی.

هَنْ هَنْ هَنْا وهینا: گریا بهمشیهو گریانیکی بهسۆزو
 کورکاندن ۵ نالاندی بۆ دووری لهخۆشهویستی
 ۵ کورکاندی ۵ اهْتَهُ اللهُ: خودا هیزو توانای
 دابه، عهقلی پی بهخشی ۵ الهَاءَةُ: بهزی ژیر
 گلینهی جاو ۵ باقی ماندهی مۆخ ۵ بهزی
 سهردوگی حوشر ۵ هُنَا - هُنَاك - هَاهُنَا:
 نیسمی نیشارن ۵ الهَيْتَةُ: قالۆنجه ۵ الهَنْ: شت
 ۵ وانیک، بیلامانه ۵ بهمزۆری بۆشتیک بهکاردی
 کهمرۆف راستهوخۆ شهرم بکا بیلی ۵ ومکوو
 نهوه بیاو بلی وانیکم دیشی ۵ نافرمت بلی
 بیلامانهکهم دیشی ۵ وایش دهیی بانگی لی
 دهکری ۵ دهگوتری: (یاهَنْ أَقْبَلْ): هینهومره
 هینه برۆ هینه مهجو ۵ الهِنَاءُ: بهلاو
 کارسات ۵ ناماژشی پی دهکری بۆ بیاوئیک که
 نهیناسی یان خۆتی لی نهناس بکهی ۵
 دهگوتری: (یا هِنَاءَ أَقْبَلْ): هینه ومره.

هَنْا: لیره ۵ نیره ۵ نیسمی نیشارمه بۆ نزیك
 کالتهو سوعبتهو یاری ۵ الهَيْتَةُ: مینینی (الهَنْ)
 ۵ الهِنُومُ: کاتو سات ۵ دهگوتری: (مضی هِنُومِن
 اللیل): ساتیک لهشو تپهری ۵ هُنَيْهَةٌ وهُنَيْهَةٌ:
 بهشیک لهزمان ۵ الهِنُومُ: لهیواری تهصهوف دا
 بریتیه له غهیبیک کهمینینی ناگونجی ۵
 الهِنُومَةُ: لهیواری فهلسهفهدا بریتیه له
 حهقیقهتی شت، یان نهو ماهیهتو
 کهسایهتییهی نهه لهو جیادمهکاتهوه ۵
 پیناسهیهکه ناوو شورمتو شوینی لهدایکبوونو
 سالی لهدایکبوونی تیدا تۆماردهکری کارو ناوو
 نیشانی تیدا دهنوسری.

هَامَ بفلان هَرَمًا: بهفلانکس کهیف خوش بوو.

نهستیرن له (الجوزاء) دا ههردوکیان مهنزلی
 شهسهمی مانگن.

هَنْغَ الرجل والمرأة هَنْغًا: بیاومکهو نافرتهکه
 ههریهکه یان لهکاتی گۆزانی گوتنو و شیعر
 خویندنهوهدا دهنگی خۆیان نهوی کرد، نزم
 کرد ۵ هَنْغَتُ المرأه: نافرتهکه بهدخوبوو،
 تاوانی کرد ۵ هَانِغَ المرأه: میبازی و دلداری
 لهگهله نافرتهکه کرد ۵ ههریهکه لهپیاوو
 نافرتهکه دهنگی خۆیان نزم کرد بمنهسپایی
 ناخاوتنیان نهمنجام دا ۵ الهَيْتَمُغُ: نافرمتی
 بهدروشت ۵ نافرمتیک نهیهیهکانی خۆی
 بهههموو کهسیک بلی ۵ نافرمتی دهه
 بهپیکهنینو سوعبهتجی ۵ اهْتَفَ: پهلهی کرد
 ۵ اهْتَفَ الصَّبِيُّ: مندالکه خۆی نامادمکرد بۆ
 گریان ۵ اهْتَفَتِ المرأه: نافرتهکه پیکهنی
 بهپیکهنینیکی کالته نامیزو پچر پچر ۵ هانف
 فلان غهه: فلانکس یاری لهگهله فلان دا کرد ۵
 هَنْغَ فلان: فلانکس زیدهرپی کرد لهخیرا
 رۆیشتن دا ۵ تَهَانَفَ بفلان: بهفلانکس
 پیکهنی و لئی سهرسام بوو ۵ تَهْتَفَ فلان:
 فلانکس گریا ۵ الهِنَافُ: پیکهنینیکه لهزوور
 زمردهخمنهومیه ۵ هِنَقَ هَنْغًا: ومزبوو ۵ اهْتَقَ
 فلانًا: فلانکسی خسته حالمتیکهوه ومکوو
 ومزبوون وابوو ۵ هانمَ فلانًا بحدیث: بهسرتهو
 نهسپایی قسهی لهگهله فلان کرد ۵ هَيْتَمَ فلان:
 فلانکس لهخودا پاراپهوه ۵ قسهی بمنهسپایی
 کرد ۵ الهانمُ: خانم، نافرمتی ریزدار ۵ الهَنْمُ:
 جوړه خورمایهکه ۵ الهَيْتَةُ: کورته بالایی
 ناشیرین ۵ پیاو زهعیفو لاواز ۵ مینگه
 مینگ، ترینگه ترینگ ۵ نهو مروهسیحرییهی
 نافرمت پیی وایه خۆی لای میردمکهی پی
 خۆشهویست دهکا ۵ الهَيْتَمُ: ناخاوتنیک لئی

هَاءَ بِنَفْسِهِ إِلَى الْمَعَالِي: بهرزی کردهوه، نهفسی
خوی لهزه لکاو رزگار کردو بهرزی کردهوه ◊
دمگوتری: (هَاءَ بِفِلَانٍ عَنْ كَذَا): فلانکەسی
له و حاله رزگار کردو بهرزی کردهوه بۆ حالهتی
بهرزی و شکۆمهندی.

هَاءَ بِفِلَانٍ خَيْرًا أَوْ شَرًّا: فلانکەسی هه ئنا بۆ خیریان
بۆ شهر.

هَوِيَّ إِلَيْهِ هَوَاءً: قهصدی کرد، چو بۆلای ◊ هَاوَا
فلاناً: شانازی به سهه فلان دا کرد.

هَاءَ: وشهیه که له وهلامی بانگ کردن دا دمگوتری:
(يَهْكِيكَ يَانِغ دَهكەى له وهلام دا ده لئى (هَاءَ)
واته به لئى ◊ الِهْوَةُ: هیمهت و وره ◊ رای
پهسه ندو به جئ ◊ گومان ◊ دمگوتری: (وَقَعَ فِي
هَوْنِي كَذَا): فلان شت كه وته دئمه وه، گومانم
وابوئى چوو ◊ الِهْوَبُ: گیل و نه حمه ق و زور
بلئ و دم شپ ◊ ناگر ◊ تیشکی خۆر ◊ دووری
الِهْوَرُ: بپروانه مادهی (هَبْر) ◊ هَوْرَتُ به: هاواری
لئ کرد ◊ الِهْوَرَةُ: نزمایی زموی ◊ جالی زموی ◊
رینگای سهه به ره مو ژیر بۆ سهه ناو.

هَوَجَ هَوَجًا: نه حمه ق و گیل بوو ◊ درێزه ی دا
به نه حمه قی خوی ◊ اِهْوَجَهُ: به نه حمه ق و گیلی
بینی ◊ تِهْوَجَ: بۆ زنده رۆیی له مانای (هَوَج) دئ
◊ الِهْوَجُ: چاونه ترس و ئازا، که خو هپئ دمه داته
ناو شهه ره وه ◊ الِهْوَجَاءُ مِنَ النُّوْقِ: حوشتری
خۆشپو ◊ هه روا ناوه بۆ ره شه باو گێزه لوکه ◊
(ضَرْبَةُ هَوْجَاءَ): لئیدان له بۆشایی جهسته ◊
زمبیریک ئاراسته ی بۆشایی جهسته بکری.

هَادَ هَوْدًا: تۆبیه ی له تاوان کردو گه راپه وه بۆ
حه ق و راستی.

هَادَ فِلَانٌ: فلانکەس به جوله که یی په رو مرده بووه.

هَادَ فِي الْمُنْطِقِ: به هیدئ و له سهه ره خۆیی قسه کانی
دمه برین ◊ هَاوَدَ فِلَانًا: زهمانه سازئ له گه لئ
فلان کردو موداراتئ له گه لئ دا کرد ◊ له گه لئ
رۆبشت و خوی له گه لئ گونجانن ◊ هَوْدُ:
به هیدئ و له سهه ره خۆیی رۆیی ◊ هَوْدَ فِلَانٌ:
فلانکەس به ده منگی نزم قسه ی کرد ◊
دمه گوتری: (هَوْدَ بِالصَّوْتِ): به نه رمی ده منگی
خوی گێرپه وه ◊ گۆزانئ گووت ◊ بئیدمگ بوو،
دامه زرا ◊ نوست ◊ له گۆشتئ بن دوگی خوارد ◊
هَوْدَ فِلَانًا: فلانکەسی کرده جوله که ◊ خسته یه
که یه فخۆشی و شادپه وه ◊ هَوْدَ الشَّرَابُ فِلَانًا:
شه راب فلانکەسی سهه رخۆش کردو خه وی لئ
خست، خبی کرد ◊ تِهْوَدَ فِلَانٌ: فلان هیدایهت
نامیز بوو کرده وه ی چاکئ نه نجام دان ◊ تِهْوَدُ:
به خزمایه تی یان به زاواو خه زورپه تی پئک
ده گه ن ◊ تِهْوَدُ فِي مَشِيهِ: به هیدئ و له سهه رخۆ
رۆیی ◊ تِهْوَدَ فِلَانٌ: فلانکەس جووه سهه نایینی
جوله کایه تی ◊ التِهْوِيدُ: ده منگی ره شه با کاتئ
له مبه لان و زیخه لان دمه دا ◊ الِهْوَادَةُ: نه رم و نیانی
◊ ئارامگرتن و له سهه ره خۆیی ◊ مَوْلَعَتِ وَ رِيْغَا
پئیدان ◊ پئیدا هه لئدان و ماستا و کردن ◊
هه رشتیک هیوا ی نه وه ی لئ بکری گه ل و ولات
ئیه صلاح بکا ◊ الِهْوَدُ: جوله که ◊ الِهْوَدَةُ: بنی
دوگی ئازه لئ دوگدار ◊ الیهود: گه ل و
نه ته وه میه کی سامی نه زادن ◊ ده شلئین بۆیه
پئیان دمگوترئ (یههود) به ناوی (یههوزا) ی
کورپ هه زرمه تی یه عه قوب ◊ الیهودي: تاکی
(الیهود) ◊ که سیک پالئدبری بۆ جوله کایه تی ◊
الیهودية: گه ل جوله که ◊ الِهْوَدُ لُ: قه له وه ◊
الِهْوَدَةُ: قه تی میینه ◊ هَوْدَةُ: جۆره بالئدمیه که
◊ الیهودي: یه هودی، جوله که.

هَارَ الْبِنَاءُ: بِالْمَخَانَهْ كَه تَيْك رُوخَا ۵ بِالْمَخَانَهْ كَه
درزی بردو شق بوو بهلام نه پوخواوه.

هَارَ فَلَانًا بِالْأَمْرِ: فَلَانَكَمْسِيْ بَهْوَكَارَه تَوْمَهْتِبَار كَرْد
۵ يان گومانی نهومی لی کرد.

هَارَ عَلَى الشَّيْئِ: كَابِرَاي هَهَلْنَا بَوُشْتَهْ كَه وَبِسْتِي
نهوميكا.

هَارَ عَنْهُ: لَهْوَشْتَه لای دا.

هَارَ فَلَانًا: فَلَانَكَمْسِيْ خِسْتَه سَمَر زَمُوِي ۵ غَمَشِي
ليکرد.

هَارَ الْقَرْمُ: حَهْلَكَهْ كَه كُوَشْتَو بَهْسَمَرِيَهْ كِي دَادَان.

هَارَ الْبِنَاءُ: بِالْمَخَانَهْ كَه رُوخَانْد.

هَارَ غَيْرُهُ: بَهْرَامْبَهْرَهْ كَه كِسْت، بَهْرَمُوِي دَا دَا ۵

إِخْتَرَرُ: بَهْهِيْلَاك جُوو ۵ اِنهَارَ الْبِنَاءُ وَنَهْرَه:

بَالْمَخَانَهْ كَه تَيْك رُوخَا ۵ تَهْوَرُ الْبِنَاءُ وَنَهْرَه:

بَالْمَخَانَهْ كَه تَيْك رُوخَا ۵ تَهْوَرُ فَلَان: فَلَانَكَمْس

كَهْوَتَه كِيْشَهو چورتمهوه بَههْوِي كَهْمَتَهْر

خَهْمِي خُوِيَهوه ۵ تَهْوَرُ عَلَى غَيْرَه: دَمَسْت دَرِيْزِي

كَرْدَه سَمَر غَهْمِرِي خُوِي وَبَهْنَاشِرِيْنِي هَهْلَسُو

كَهْوَتِي لَهْگَهْل بَهْرَامْبَهْر دَا كَرْد ۵ تَهْوَرُ الشِّتَاءُ:

زوربَهْ ي زَسْتَان رُوِيْسُو سَهْرَمَاكَهْ شِكَا ۵

دَهْشْگُوْتَرِي: (تَهْوَرُ اللَّيْلِ): زوربَهْ شَهو رُوِيْسُو

تَارِيْكَآبِيَهْ كَهْ شِكَا ۵ تَهْوَرُ الرَّعْلُ النَّاسِ: پَهْتَاو

كُوْكَه هَهْمُوو خَهْلَكَهْ كَهْ كِرْتَهوه ۵ التَّيْهْوَرُ:

تَهْبَارَه رَهْمَلِي رُوخَاو ۵ كَهْنْدَه رُوخَاوِي لِبَهْلَان ۵

الِهَاتِرُ مِنَ الرَّجَالِ: پِيَاوِي كَهْنَهْفَت وَبِرَسْت

لَسِيْرَاو بَههْوِي پِرِي ۵ نَهْگَهْر بُو لِبَهْلَان

بَهْكَآرَهَات مَهْمَسْت لِبَهْلَانِي دَارُوخَاوه ۵ الهَارِي:

بَهْمَانَا (الهَاتِر) دِي ۵ الهَوْرَاءُ: فَهْوَتَاو تَيْدَاچُوو ۵

دَهْشْگُوْتَرِي: (لَاهْرَارَه فِيَه) تَيْدَا چُوون فَهْوَتَان

لَهْوَكَارَه دَا نِيَه ۵ الهَيْرُ: جَهْلَهْبَه مَهْرُو بِيْزَن ۵

دَهْرِيَاچَهْ ي بَجُوْك كَهْلَههْمُوو لَايَهْ كَهْوَه نَاوِي

زَهْلَكَاوُو جُوْگَهْلَه بِيْنَهْسَهْرِي وَنَاوَهْ كَهْ ي زُوْر

بِيْنُو دَهْرِيَاچَهْ كَه فِرَاوَان بِيْنُو ۵ الهَوْرَاءُ: شُوِيْنِي

فَهْوَتَانُو تَيْدَاچُوْن ۵ الهَوْرَاءُ: تَوْمَهْت وَگُوْمَان ۵

الهَيْرُ: نَهْوَمِي زُوو هَهْلَهْدَهْچِيْنُو زُوو دَهْرُوخِيْنُو زُوو

تَوْرَهْمَبِيْنُو ۵ زُوو تَيْك دَهْچِيْنُو ۵ الهَوْرُخُ: نَآفَرَهْتِي

جَهْمَهْچَهْنَاوُو زِيْقَه زِيْقَهْر ۵ هَرُوْرُ الرَّجُلُ:

پِيَاوَهْ كَه مَرْد ۵ الهُوْرُ: خَهْلَك ۵ مَرُوْف ۵

دَهْگُوْتَرِي: (مَآيِ الْمُرُوْرُ مِثْلَك) لَهْنَاو نَادَهْمِيْزَادَا

پِيَاوِي وَمَكُوُو تُوْ نَبِيَه ۵ هَرُوْرُ: بَهْشِي دُووَهْمِي

كُوْمَهْلَه پِيْتِي (أَجْد ۵ هُوْرُ) ۵ الهَوْرُبُ: بَازُو هَهْلُو

۵ حُوَشْتَرِي بَهْتَوَانَاو بَههْيِيْز ۵ الهَوْرُنُ: تَهْمَبُو

تَوْر.

هَاسِيْ هَرَسَا وَهَرَسَانَا: رُوِيْشْت بَهْشِيُوَه رُوِيْشْتَنِيْك

كَهْزَهْخْتِي دَهْمَكْرَدَه سَمَر زَمُوِي وَبَهْتُوْنْدِي قَآچِي

لَهْسَمَر زَمُوِي دَا دَهْنَا ۵ سُوْرَاپِيَهوه ۵ بَهْشَهو گَهْرَاو

لَهْمَهِيْج نَهْمَتْرَسَا ۵ هَآسَتُ الْإِبْلِ: حُوَشْتَرَهْ كَه

لَهْمَهْرَاو بَهْدَهْم لَهْمَهْرَانَهوه رُوِيْسُو.

هَاسِيْ الذَّنْبُ فِي الْفِئْمِ: گُوْرگَهْ كَه كُوَشْتَو بِرِي

خِسْتَه نَاو مَهْرُو بِيْزَنَهْ كَانَهوه.

هَاسِيْ فَلَان هَرَسَا: فَلَانَكَمْس خِيْرَا خِيْرَا نَانِي

خَوَارْد زُوْرِي خَوَارْد.

هَاسِيْ الْإِبْلِ: بَههْيُوَاشِي حُوَشْتَرَهْ كَانِي لِيْخُوْرِيْن.

هَوَسِيْ الْقَرْمُ: خَهْلَكَهْ كَه كَهْوَتَه پَشِيُوِي وَنَآشُوْبَهوه.

هَوَسِيْ الرَّجُلُ: پِيَاوَهْ كَه تُوْشِي جُوْرَه شِيْتِيْبِيَهْ ك بُوو

۵ هَوَسِيْ الشَّيْئِ: شَسْتَهْ كَهْ وَرْدُو هَارِ كَرْد ۵ هَوَسِيْ

اللَّهِ فَلَانَا: خُوْدَا فَلَانَكَمْسِي تُوْشِي جُوْرَه

شِيْتِيْبِيَهْ كَرْد ۵ تَهْوَسِيْ فَلَان: فَلَانَكَمْس

بَههْيُوَاشِي بَهْنَاو زَمُوِي نَهْرَهْلَان دَا رُوِيْسُو ۵

الهُوسُ: جَوْرَه شَيْتِيهَكه ◊ يان بهشِيكَه
لهشِيَتِي ◊ الهُوسُ: بُو زِيْدَمِرُوِي لَهْمَانِي
(هانس) دا دئ ◊ الهُوسُ من الرجال: بِيَاوِي نازاو
بمَنه زَمون و هَالبو ◊ شِيْرِي نازاو بمَهه لَممت ◊
الهُوسَةُ: بَهْمَانَا (الهُوسُ) دئ ◊ الهُوسُ: نَهْوِي
لهدَلِي خُوْتَا دَمِيْشَارِيهوه ◊ بِيروْتِيْفَكْرِيْن
الهُوسُ: نَهْوَكهسَهِي لهدَلِي خُوِي دَا شت لِيْكَ
دَمْدَاتَهوه.

هَاشِ الْقَرْمُ هَرْنَا: خَهْلَكَهَكه تِيْكيَانَهوه هَاوِيْشْتَو
تِيْكَ چِرْزَان و هَاتوْچُوِيَان كَرْد ◊ هَاشْتِ الْإِبْلِ:
لَههه لَممت و هِيْرش بَرْدنَهَكه دَا حُوْشْتَرْمَكَان
بَهْرْت و بِلَاو بِيُونَهوه هَهْرِيهَكه يَان بَهْلَايَهَك دَا
رُوِيِي ◊ دَهْگوتَرِي: (هُسْتُتْ اِلِي فِلَان): بُو
فِلَانَكَهس رَاَسَام و بُوِي رَاسْت بُوومَهوه.

هَوِشِ فِلَان: فِلَانَكَهس لَهْبَهْر لَاوَازِيِي وِرْگِي بَجوْكَ
بُووه ◊ هَاوِشِ فِلَانِ الْقَرْمُ: فِلَانَكَهس خَهْلَكَهَكه ي
تِيْكَ چِرْزَان و تِيْكيَانَهوه هَاوِيْشْت ◊ هَوِشِ فِلَانِ
بَيْنِ الْقَرْمِ: اَلْأَنكَهس فِيْتَنَهِيِي و نَاشوْبِي خَسْتَه
نِيُوخَهْلَكَهَكهوه ◊ هَرِشْتِ الرِيْعِ بَالْتَرَاب: بَايَهَكه
لَههه مَوو جُوْرِيْكَ خَسْت و خُوْلِي هِيْنَا ◊ تَهَاوِشِ
الْقَرْمُ: خَهْلَكَهَكه تِيْكيَانَهوه هَاوِيْشْت ◊ تَهَرِشِ
الْقَرْمُ: خَهْلَكَهَكه تِيْكيَانَهوه هَاوِيْشْت ◊ تَهَرِشِ
عَلِي فِلَان: لَهسَهْر فِلَانَكَهس كُوْبُونَهوهوه گَهْلَه
كُوْمَهَكِيِيَان لِيْكَرْد ◊ الهَايِشَةُ: تَرْسَان ◊
دَمْعَابِيَهَكِي خَهْيَالِيِيَه لَهْدَمْعَابَا دَمْرِيَابِيَهَكَان ◊
الهُورَاشِ: مَالُو و سَامَانِيْكَ لَهْحَمْرَام و حَهْلَان
كُوْكَرَابِيْتَهوه ◊ الهُورَاشَةُ: بَهْمَانَا (الهُورَاشِ) دئ ◊
كُوْمَهَلِيْكَ خَهْلَكْ بُوْرُوْزِيْن و تِيْكَهوه بَهَاوِيْن و
بِيْن و بَجْن ◊ الهُوشُ: زَمَارَهِي زُوْر لَهشَهْرْدَا
گَرْدَبِيْنَهوه ◊ خَالِي بِيُونِي گَهْدَه ◊ الهُورَاشَةُ:
دَهْگوتَرِي: (إِبِل هُورَاشَةُ) حُوْشْتَرِي چَهْمُوْش و

تَهْرَمِيُوو بِلَاوه بُوو لِيْرَهوه لَهْوِي كُوْكَرَابِنَهوه ◊
الهُرِيْشَةُ: كُوْمَهَلِي تِيْكَهَل و بِيْكَهَل.

هَاعَ فِلَانِ هَرْعَا: هَاتو هَاوَارِي كَرْد، دَهْم بَههَاتو
هَاوَار بُوو ◊ زُوْر لَهسَهْر شْتَهَكه سُوْر بُوو.

هَاعَ فِي الْحَرْبِ: لَهشَهْرْدَا هَاوَارِي كَرْد هُوْتَاْفِي كِيْشَا.

هَاعَ مِنْ فِلَانِ: لَهْفِلَان جَارِز بُوو و مِرِز بُوو.

هَاعَ الْقَرْمُ بِمَضْمَعِ إِلَى بَعْضٍ: خَهْلَكَهَكه بَهْلَامَارِي
يَهَكِيَان دَاو خَهْرِيْكَ بُوو عَهْمَبَارِي يَهَكْتَر بِن.

هَاعَ فِلَانِ هَرْعَا رَهْوَاعَا: كَابِرَا رِشَايَهوه ◊ هَرْعُ
فِلَانَا: فِلَانَكَهسِي رِشَانْدَمَهوه ◊ تَهَرْعُ: خُوِي
رِشَانْدَمَهوه ◊ تَهَرْعُ الْقِيْسِ: بَهْزُوْر رِشَانَهوه ي
بَهسَهْر خُوِيْدَا هِيْنَا.

تَهَرْعُ نَفْسِه: خُوِي رِشَانْدَمَهوه ◊ الهَاعُ: (رَجُل هَاع):

بِيَاوِيْكَِي جِيْدِيِيَهوه زُوْر لَهسَهْر شت سُووره ◊
(رَجُل هَاع لَاع): بِيَاوِيْكَِي تَرْسَنُوْكَ و بَههَاتو
هَاوَارَه ◊ الهُورَاغُ: نَاوِي مَانْگِي ذِيْلَقَهْعِيْدَمِيَه ◊
الهُرَاغَةُ: رِشُو، نَهْوِي لَهفُوْرْگِي خُوْرِشِيْنَهوه
دِيْتَهْدَمَر ◊ الهُورْعُ: دُوْزْمَانِيَهْتِي ◊ بَهْتَهْمَاع و
چَاوْچُنُوْكَ ◊ الهَرْفُ: بَاي گَهْرْم ◊ كَرْمِيَاي سَارْد ◊
الهُرْفُ: گِيْزَه لُوْكَه سَارْد بِيْن يَان گَهْرْم بِيْن ◊
تَرْسَنُوْگِي بِيْن خِيْر ◊ گِيْل و نَهْحَمَهَق ◊ الهُرْفَةُ:
زَهْلَكَاوِيْكَه، چَالِيْكَه نَاوِي تِيْدَا كُوْدَمِيِيْتَهوهوه
زُوْرِي فُوْرُو لِيْتَه تِيْدَا پَهِيْدَا دَمْبِيُو بَالْتَنْدَه
حَهزِيَان لِيِيَهْتِي.

هَوَكُ الرَّجُلِ هَرَكَا: بِيَاوَهَكه گِيْل بُوو كَهْمِيْكَ
عَهْقَلِي بِيْن مَاهوه ◊ (فَهوْ هَرُوْكَ و هَرُوْكَ و هَرُوْكَ) ◊
هَرُوْكَ فِلَان: فِلَانَكَهس چَالَه نَاوِي هَهْلَكَهْنَد
بُوْنَهْوَه ي نَاوِي تِيْدَا كُوْبِيْتَهوهوه زِيْرَهَكَه ي بِيِيْتَه
فُوْرُو لِيْتَه و بَالْتَنْدَه لِيِي كُوْبِيْنَهوه ◊ هَرُوْكَ فِلَانَا:
فِلَانَكَهسِي گِيْل و نَهْحَمَهَق كَرْد ◊ سَهْرَسَامِي كَرْد
◊ إِنْهَالِ فِلَان: فِلَانَكَهس سَهْرَسَام بُوو ◊ تَهَرُوْكَ

فلان: بهمانا (إنهاك) دئ ۵ كهوته ناو جانی نهگبهتی و تیداچوونهوه ۵ لهقسهکردن دا زمانی تیکهلو و پیکهلو بوو ۵ الهوکه: جالو کهندر ۵ الهوکه: دهگوترئ: (أرض هوکة): زهویبهکی ویران و دړکو دالووی ۵ الهوکه: زور گیل و نهماق ۵ الهوکه: سمرسام ۵ بو نافرمت دهگوترئ: (الهاوكة) ۵ (أرض هواکة): زموی ویران و پړ لهدړکو دال.

هَال هَوَلَا: ترسا ۵ هَالَتُ الْمَرْأَةُ بِسِنِّهَا: نافرمتکه بهروخساری جوانی کابرای سمرسام کرد.

هَال الْأَمْرُ فَلَانًا: روداوکه، کارهکه فلانکسی ترساند.

هَيْلُ السَّكْرَانِ: سمرخوشهکه چاوی رهشکهو پیشکهی کردو ترسا ۵ هَالُ الشَّيْنِ فَلَانًا: شتهکه فلانی سمرسام کرد.

هَوَّلَ عَلَى فُلَانٍ: فلانکسی ترساند ۵ ههلممتی

بوږرد ۵ هَوَّلَتِ الْمَرْأَةُ: نافرمتکه خوی نارایش داو خشل و پوښاکي جوانی پوښی ۵ هَوَّلَ فَلَانًا: بوژیدمړووی لهمانای (هَالَهُ) دئ ۵ هَوَّلَ الْأَمْرَ: نیشهکهی گهورمکردو زیدمړووی تیداگرد تاوای لئ کرد ترسناک بی ۵ اِهْتَالَ فُلَانٌ: فلانکس ترساو سمرسام ما ۵ تَهَوَّلَ لِلنَّاقَةِ: خوی کرد بهدړنده لهحوشترمهکه بوتهوهی نارام بی و ژیرباری بکا ۵ تَهَوَّلَ لِمَالِ فُلَانٍ: ویستی بهچاو مالی فلانکس بههنگیوئ و کاری تن بکا ۵ اِسْتِهَالَ الْأَمْرَ: کارهکی بهگهورمو ترسناک هاته بهرچاو ۵ التَّهَارُيْلُ: شتیک بکړیته هوکاری ترساندن ۵ نهوهی لهشتیک جیابوپیتهووهو فهوتابن ۵ نهوپارچه قوماشه خوریبه سورو زهردو سهوزمیه دمخړیته سههرکهزاهو ۵ جوانکردن بهویننهو نهخشو نیگارو چهک و

پوښاک و خشل ۵ ههروا ناوه بو رهنگی جوړاو جوړی ناو گول و گولزار ۵ الهال: بهمانا (الآل) دئ ۵ (حَبُّ اِهَالٍ): حیل؛ بوئیکه لهبوئه خوشهگان لههنندی شوین پیی دهگوترئ: (الجهان) ۵ الهاله: خپای مانگ، دموران دوری مانگ ۵ یان کهوانهپهکی روناکی کهدموری قهبارمهکی ناسمانی دابن ۵ الهزل: ترسو بییم ۵ ترسناک و زندهقبهر ۵ کارو روداوی گهورمو سامناک ۵ (أبْرُ اِهْرُل): پهیکهړنکی فیرعهونی میصریه لهسهردهمی سیتیهم بنهمالهی فیرعهونهگان دا دروست کراوه، جهستهی شیرو سمری نادهمیزاده، بهم دوو پیکهاته به نامازه دهکا بو کوبوونهوهی هیزو عهقل لهیهک جهستهدا، پهیکهرمکه بیست متر دریزمو جوار متر پانهو همتا نهمرؤ لهنزیک نههرامی (الجيزة) پایهداره ۵ الهزلت: سمرسورمان و عهجب ۵ همرشتیک مندالی بی بترسیندرئ ۵ نافرمتیک نهومنده جوان بی خهک بهجوانیهکهی سمرسام بن ۵ الهیلة: بهمانا (الهزل) دئ ۵ الهزلع: پروانه مادهی (هَلَع).

هَوَم: سوکه خوینکی کرد، سهرمخوینکی شکاند ۵ ههنوزی هاتنی و سهری بهملاو لادا کهوت، همر سهره لهقهی بوو ۵ تَهَوَمَ: بهمانا (هَوَم) دئ ۵ الْأَهْوَمُ: ناوجهوان پان ۵ سهرزل ۵ التَهْوِيمُ: ههست کردن بهخه و (خهواتن) ۵ الهامة: سهر ۵ تَوْقَه سمر ۵ ناومراستی سمر ۵ دهگوترئ: (هر هامة القمر): نهو سهروک و پیشهوای گهلهکهپهتی ۵ کؤمه لیک مرؤف ۵ بالندمیهکی بجوکه بهشهو دمردمکهوئ و مگری ناو گؤرستانه ۵ کوندبهبوو ۵ بالندمیهکی خهپالییه عمرمب پییان وایه نهو تهیره له

سهری مروّفی کوژراو دیتهدمرو همر هاوار
دمکا دهلی تیراوم بکمن تا توّلهی
دهسیندریتهوه نهمجار بیدنگ دمین (بنات
الهام): مؤخی میَشک ◊ الهوام: بهمانا (المیام) دئ
◊ الهوم: خهوی کهم سوکه خهو ◊ ناومراستی
زهوی ◊ چهفی زهوی.

هَوْمُ المجرس: روهکیکه لهپیری (الصلیة)
کهلاکانی ومکوو گهلائی یاسهمین وایه،
دهرمانیکی لی دروست دمکری بهردی گورچیله
ورد دمکاو میزکردن ناسان دمکا ◊ الهرماء
والهرمة: دهشتو سارا.

هَانَ فلان هُوناً رهواناً ومهانةً: فلانکس زهلیلو
داماو بوو.

هَانَ الشئی علیه هوناً: شتهکه ناسان بوو ◊ سوکو
بن نهرک بوو ◊ هانَ فلان الامرَ او الشخصَ:
فلانکس کارمکهی بهسوکو بن نهرک زانی ◊
فلانکسی بهلاوه سوکو بن مرومت بوو ◊ هَانَ
الامر علیه: نیشهکهی لهسمر ناسان کرد ◊
نیشهکهی بهسوک زانی ◊ تهاون بالامر: کارمکهی
بهسوکو بن نهرک زانی ◊ سوکایمتی پی کرد ◊
الاهون: ناسان و بن نهرک ◊ الهاون: هاومن،
قاپیکه لهناسن یان لهمس بهدسکهوان شتی
تیدا ورد دمکری ◊ الهاون: بهمانا (الهاون) دئ ◊
الهون: بهمانا (الهاون) دئ ◊ هیجو پوچو بن
نرخ ◊ نسیبی سمر نهرمو جلّهو خووش ◊
نهدهبو رهوشت بهرزیو خو بهگم زانین ◊
نهرمو نیانیو لهسمره خوئی ◊ الهون: خهک
بهگشتی ◊ دمگوتری: (ما ادری أي الهون): نازانم
ج خهکیکه؟ تنگانهو جورتم ◊ ریسوایی و
سمر شوپی ◊ الهونته من النساء: نافرمتی زینده
بهجالکراو ◊ نافرمتی گهردنکهجو کوپلهو
بهستهزمان ◊ نافرمتیک لایهمنی میینهی

لاوازیبو ومکوو پیاوی جهسته توندو دهماراوی
بیته بهرجاو ◊ نارامی و ناشتهوایی ◊ الهونی:
زهلیلی و ژیردهستهیی ◊ بهنهدهبو وبقارو
خوبهکهم زان ◊ الهونی: بههیواشی رویشتن ◊
دهگوتری: (هي تمثي الهيرني): نهو نافرته
بهناز بهسهرزهوی دا دمرواو بهنهسپایی قاج
دهخاته سمر زهوی ◊ نرمی و سوکی ◊ الهینة:
دهگوتری: (اثنى على هيتك): بهویستی خووتو
بههیواشی برؤ ◊ الهین: بن نرخ ◊ ناسان و
لهسمرهخو ◊ لیورده ◊ تهرة فلان: فلان هاتو
هاواری کرد، نالاندی ◊ الهائة: بهمانا (الآهة) دئ
◊ الهواهي: قسهی پرپو پوچو بن ماناو مهبهست
◊ جوّره رویشتنیکه ◊ الهواهيئة: ترسنوک ◊
الهراء من الرجال: پیاوی ورمنزمو ترسنوک ◊
بیریک که بلیکانهو شتی وای تیدانهین ◊ گیلو
نهحمهق ◊ الهياهي: جوّره رویشتنیکه ◊ الهوه
من الرجال: پیاوی ترسنوک ورمنزمو ◊ الهوهة:
ترسنوک ◊ الهو من الارض: لایهکی زهوی،
سوجیکی ◊ کون و کهلهبهریکی زهوی ◊ الهواة:
جالایبهکی چهواشه نامیزی زهوی ◊ الهوة:
کون و کهلهبهر ◊ الهوة: جال و بیری قول لهناو
زهوی دا ◊ جال و نرمایی سهرشوین کهمروؤ
نهتوانن بهناسانی بهناویان دا برپاو ریگا دمکا
◊ بیری قول ◊ بیری داپوشراو ◊ دهگوتری: (وقع
فلان في هرة) ◊ ههروا وشهی (هرة) بهمانا
گیلیو نهحمهقی دئ ◊ کسیک نهتوانن قسهی
نهینن ههلبگری.

هَوِي الشئی هویاً رهواناً: شتهکه کهوته خوار ◊
گلا، لهبهرزاییهوه کهوته خوار بوّنزمایی ◊
دهگوتری: (هوت العقاب على صيد): ههلوکه
کهوته سمر نیچیرمکه، خوئی بو ههلدایه خوار.

استهوی فلاناً: کاری لافلانکەس کردو وای لى کرد رایه‌کەى وەربرگى بهی بهیدابوونى به‌نگەى په‌قینى ملی بوذا ◊ التهوراء: ساتیک

له‌شو ◊ الهاری: کولله ◊ که‌سێک وەرگى شتیک بى و خوى بداتى و پى‌وهى خه‌رىک بى هه‌رچهنده پى‌شه‌ى ئه‌ویش نه‌بى ◊ بوئمونه که‌سێک ریاضى نه‌بى و خویداته ریاضه ◊ خوینده‌وارێکى باش نه‌بى و کتیب بکړئ و کویان بکاته‌وه و تهماشایان بکاو هیچیشیان لى فیرنه‌بى ◊ الهاریه: مینهنى (الهاوى) په ◊ هه‌واو

مه‌ناخ ◊ دۆزه‌خ ◊ الهى: سۆزو خو‌شه‌ووستى ◊ هه‌زکردن له‌شت خیرى یان شه‌ربى ◊ الهراء: غازیکه دمورەى کورەى زه‌وى داوه ◊ پیکهاتوو له‌نۆزۆن و نۆکسجین و جه‌ند غازیکى تر ◊ هه‌واو مه‌ناخ ◊ بوئشایى ◊ هه‌ر بوئشایه‌ک بکه‌ویته‌ نى‌وان دووشته‌وه ◊ هه‌رشتیک ژیره‌کەى به‌ره‌لابى و هیچ نه‌گرته‌وه ◊ هه‌رشتیک بو‌شه‌ربى ◊ ترسنۆک و وره‌نزم ◊ (قلب هراء): دلى به‌تال و خالى ◊ الهوائى: ته‌لیکه به‌نامی‌رى رادیۆ و ته‌له‌فزیۆنه‌وه ده‌به‌سترئ و نه‌مجار له‌شوینیکى به‌رز به‌کۆله‌که‌وه عه‌موڊیکه‌وه شه‌ته‌ک دمدرئ بوئه‌وه‌ى دهنگه‌که به‌هیز بکاو وینه‌که جوان نیشان بدا ◊ الهرایه: یاریه‌ک یان کرده‌ویه‌ک مرؤف حمزى لى بى و خوى بپوه بخافلینى و کاتى بى ئیشى خوى بى به‌سه‌ر به‌رى ◊ الهوى: شوینى که‌وتنه‌ خواره‌وه ◊ زرینگانه‌وه‌ى ناو گوینچه‌ک ◊ ساتیک له‌شو و الهویه: بى‌رى قول.

هَاء فلاناً هَيْئَةً: فلانکەس روخسار جوان بوو قۆز بوو.

هَاء لِلأمر: خوى بۆکاره‌که ناماده‌کرد.

هَوَى فلان في السر: فلانکەس روپشت، ده‌ستى کرد به‌روپشتن، په‌له‌ى کرد، خیرا روى ◊ هوت يد للثين: ده‌ستى که‌یشته شته‌که‌وه به‌رزبووه.

هَوَى الرجل مرة: بپاوه‌که به‌رزبووه سه‌رکه‌وت.

هَوَى مُرْأياً: فهوتا، تى‌داچوو ◊ هَوَتْ المرأة: ئافه‌رمته‌که منداله‌کەى مرد جه‌رگ سوتاو بوو ◊ هَوَتْ الطمعة هَوياً: شوینى زه‌به‌رکه‌که ده‌مى کرده‌وه‌وه خوینى لى‌هات ◊ هَوَتْ الريح هَوياً: بایه‌که هه‌لبوو ◊ هَوَتْ الأذن: گوینچه‌که دهنگى دایه‌وه زرینگایه‌وه.

هَوَى فلان فلاناً: فلانکەس فلانکەسى خو‌شو‌یست ◊ أهوى الشيء: شته‌که به‌رزبووه ◊ كه‌وته خوار ◊ أهوى فلان بالشيئ: فلانکەس نامازى به‌شته‌که کرد ◊ أهوى فلان يد للشيئ: فلانکەس ده‌ستى بو‌شته‌که دریزکرد ◊ أهوت العقاب للصيد: هه‌نۆکه خوى به‌سه‌ر نیچیره‌که داداو تى‌کى شکاند ◊ أهوى الشيء: شته‌که‌ى هه‌لدايه‌ خوار ◊ أهوى فلاناً: به‌شه‌بلاغه‌وه مسته‌کۆله لافلانکەسى دا ◊ هارى: خیرا روى ◊ راي کردو تیزتپه‌رى ◊ هارى فلاناً: خوى له‌گه‌ل فلان دا گونجاندو به‌هه‌وه‌سى نه‌وه جولايه‌وه ◊ هوى المكان: هه‌واى پاك و خاوينى خسته شوينه‌که‌وه ◊ إهوى الى فلان بشيئ: نامازى بو فلان کرد به‌شته‌که سه‌رنجى نه‌وى راکيشا بولای ◊ إهوى فلاناً: به‌شه‌بلاغه‌وه مسته‌کۆله لافلانکەسى دا ◊ إهوى الشيء: شته‌که که‌وته خوار، به‌رزبووه ◊ ته‌ارى فلان: فلانکەس به‌خیرایى روى ◊ ته‌ارى القرم: خه‌لکه‌که په‌ک به‌دوو په‌ک دا که‌وتنه‌ خوار ◊ استهوى الشيء فلاناً: شته‌که فلانکەسى سه‌رسام کردو وای لى کرد پى‌وهى مه‌شغول بى ◊

هَاءَ إِلَيْهِ هَيْئَةً: حمزی لئ بوو موشتافی بوو ◊
 هَايَاهُ فِي الْأَمْرِ وَعَلَيْهِ: له کاره کهدا هاوړای بوو،
 پشتگیری کرد ◊ هَيَّا فُلَانُ الْأَمْرَ تَهْيِئَةً وَتَهْيِئاً:
 فلانکس نیشه کهی باش کرد ◊ ناسانی کرد ◊
 هَيَّا الشَّيْئَ: شته کهی حازرو ناماده کرد بۆ جئ
 به جئ کردنی مه بهستی کی تایبه تی ◊
 دهگوترئ: (هَيَّا الْمَصْنَعُ لِبَدْءِ الْإِنْتِاجِ): کارگه کهی
 ناماده کرد بۆ دمستکردن بهوم به رهینان ◊ (هَيَّا
 الطَّعَامَ لِلْأَكْلِ): خوراک ناماده کرد بۆ خواردن ◊
 تَهَيَّأَ الْقَرْمُ عَلَى الْأَمْرِ: خه لکه که له سر کاره که
 ریک کهوتن هاوکاری یه کترین کرد ◊ تَهَيَّأَ
 لِلْأَمْرِ: خوی بۆ کاره که ناماده کرد ویستی دهستی
 پئ بکا ◊ الْمُهَيَّأَةُ: نهو کاره ی له سهری ریک
 کهوتوونو هه موویان دمیانه وئ نهجامی بدن،
 نهجام بدرئ ◊ الْهَيَّاءُ: بانگکردن بۆ خواردن و
 خوارندنه وه ◊ الْهَيْئَةُ: شکل و شیوه ی شت ◊
 نیشانه ◊ کۆمه لیک مروؤف نهجامدانی کاریکیان
 پئ دمسبیردرئ ◊ الْهَيْئُ: جوان روخساری ◊
 هَابَهُ هَيْباً وَمَهَابَةً: به گه وره ی داناو له پیش
 جاوی شکۆمه مند بوو ◊ لئى ترسا ◊ ترساندی و
 هوشیاری دایه ◊ بۆ زیدمړوی له مانایه دا ◊
 أَحَابَ بِهِ: بانگی کرد بۆ کردنی شت یان
 نه کردنی هه لئنا بۆ کردنی یان نه کردنی
 دهگوترئ: (أَهَبْتُ بِصَاحِبِي إِلَى الْخَيْرِ): هاوه له کهم
 هه لئا بۆ کردنی کاری خیر ◊ أَحَابَ بِالْحَمِيلِ:
 ناوژمنگی له نه سپه که داو هه لئنا بۆ خیرا
 رویشتن ◊ أَحَابَ الرَّاعِي بَغْنَمَهُ: شوانه که
 مهرو بزنه گانی رادان بۆ له و مړو ناو خوارندنه وه
 ◊ دمنگی دان بۆ نه وه ی راومستن یان بگه رینه وه
 ◊ بهوشه ی (هَابَ هَاباً) ی تئیان خوری ◊ هَيْباً
 الشَّيْئَ إِلَى فُلَانٍ: شته کهی لای فلانکس گه وره
 کرد ◊ زوری بیداهه لگوت و نرخی دایه ◊ إهْتَابَ

الشَّيْئَ: بۆ موباله غه و زیدمړوی له مانای
 (هَابَهُ) دئ ◊ تَهَيَّبَ الشَّيْئَ: بۆ موباله غه و
 زیدمړوی له مانای (هَابَهُ) دئ ◊ تَهَيَّبَ الشَّيْئَ
 فَلْتَأً: شته که فلانکس ترساندو سهرسامی
 کرد ◊ دهگوترئ: (تَهَيَّبَنِي الشَّيْئُ تَهْيِئَةً): شته که
 سهرسامی کردم و ترساندم و لئى ترسام ◊
 الْمُتَهَيَّبُ: شیر ◊ سَامَ لَيْكِرَاو ◊ الْهَيْبَانُ: زور
 ترسنوک و هه مرکزهر ◊ شوان و چاودیر ◊
 نیریه کیوی ◊ گل و قور ◊ هَيْتَ بِهِ: بانگی لئ
 کرد، دمنگی دا.

هَيْتًا: وشه په که سهرسامی دهگه به نئ ◊ عهرمب
 ده لئ (هَيْتَ لِلْجَلْمِ): سهرسام له حیل و
 باره و لئ فلان.

هَيْتَ لَكَ: نامادبه، خیرا که وپسته کهم جئ به جئ
 که ◊ الْهَيْتُ: چالی نرمی زهوی ◊ چالی قول ◊
 هَيْتَاهُ: هه لئانی سه گه بۆ گرتنی نیچیر ◊ هَاتَ
 الشَّيْئَ هَيْئاً وَهَيْئَاناً: شته که جولا ◊ کهوته
 رویشتن.

هَاتَ الْقَرْمُ: خه لکه که کهوته تیک و روژان و
 بینه و بهر له کاتی کیشه و نیزاع دا.

هَاتَ فُلَانٌ فِي الشَّيْئِ: فلانکس شته کهی به توندو
 تیزی و مرگرت و خرابی کرد.

هَاتَ مِنَ الْمَالِ: بهشی خوی له ماله که هه لگرت.

هَاتَ فُلَانٌ شَيْئاً شَيْئاً كَمَا دَا بِهَفْلَانٍ.

هَاتَ بَرَجْلَهُ التَّرَابَ: به حاج گله کهی هه لئدایه وه ◊
 هَايَتْ فَلْتَأً: به هوی زوریه وه به سر فلان دا
 زال بوو ◊ تَهَايَتْ الْقَرْمُ: خه لکه که تئیکانه وه
 هاویشت و کهوته بینه و بهرمو شمرو نیزاعه وه
 ◊ تَهَيَّئْتُ لِفُلَانٍ شَيْئاً: شتیکى دا به فلان ◊
 اسْتَهَاتَ الشَّيْئَ: شته کهی به زور زانی، زوری
 کرد ◊ اسْتَهَاتَ الْمَالَ: مال و سامانه کهی تیکدا

خرابی کرد ◊ المهایث: که سیک زور لهشت
 هه لگری به باومش بیدار کردن یان به ارادان و
 وه لانان ◊ الهایشه: (هايشة القوم): راوانان و
 پالپومنانی گهل و نته وه ◊ الهیئة: کومه نیک
 مروفا.

هَاج النَّبْتُ هِنَجًا: رومکه که وشک بوو زمرد
 هه لگه را ◊ هاجت الارض: زهوییه که گزویا که
 وشک بووه ◊ رابه رین و دزی نهو زولم و
 ستمه می لیبان دهکرا دنگی نارمزاییان
 دهربری. ◊ هاجت الإبل: حوشترکه تینوی بوو ◊
 هاجت السماء: ناسمان هه ورو هه لای زور بوو
 کردی به رشه باو زریان.

هَاج الشَّيْءُ: شته که می هه لچواند ◊ رایپه راند.

هَاج فلاناً: فلانکه سی رایپه راند خستیه جم و
 جون و رایپه رین.

هَاج الإبل: حوشترمکانی رادان به شهو بووسه
 دویلا و یان بو له و مرگا ◊ اهاج: دمگوتری:
 (أهاجت الریح النبت): بایه که رومکه که می وشک
 کرد ◊ اهيج الأرض: زهوییه که می واهاته به رجاو
 که گیاوو گزومکه می وشک بووه ◊ اهيج فلان فلاناً:
 فلانکه سی فلانکه سی وروزاند ◊ اهتاج: رایپه ری
 دزی زولم و ستم یان زیان و نازار ◊ ته ایج
 القوم: خه لکه که هه لمه تیان برد بو دوزمن و
 به کریز و مستان بو شه پر کردن ◊ تهيج الشئ: بو
 زیدم ریوی له مانای (هاج) دئی ◊ المهیاج:
 کورکاندن و گه رانه وه بو زیدو نیشتمان ◊
 حوشتریک پیش حوشتری تر تینوی بی ◊
 الهائج: سوور بوونه وومو رق هه لسان ◊ دمگوتری:
 (هَاج هانجه): خوینی گهرم بوو، رقی هه لسا ◊
 الهاجة: بوقه میبینه ◊ نه عامه ◊ مهرو بزنو
 همیوانی تر که نارمزوی که لگرتنیان نه بی ◊

الهيج: شهر ◊ رشه بای توند ◊ فیتنه و ناشوب ◊
 الهیجاء والهيجا: به مانا شهرو کوشتار ◊ الهیاج:
 به مانا (الهيجاء) دئی ◊ هيج الهريسة:
 که شه که که می زور جهور لینا ◊ هيج الفحل:
 نیره فه حله که می هه لئا بو سواربوون و که لئدانی
 میبینه ماچه که ◊ الهیج: حوشتریک که به وشه می
 (هيج) تیت راخوری خیرا رایپه ری و برپوا ◊ هاده
 هیدا و هادا: جولاندی تی راخوری ◊ دهری کرد
 ◊ ترساندی ◊ چاکی کرده وه ◊ لایدا ◊ هیئد
 السائر: رینواره که په له می کردو خیرا ریوی ◊
 هیئد الأمر فلتاً: کارمه که، روداوه که فلانکه سی
 باش خسته جم و جون، زوری رایپه راند ◊ الهیئد:
 گه ووه ◊ شتی راتله هاوو و مشه فه توله هاتو ◊
 الهیدان: ته مبه ل و ترسنوک ◊ الهیدب والهیدی
 والهیدی: برپوانه ماده می (هدب) ◊ الهیدکر:
 نافرمتی گهنجی قه له وی هه ندام جوان ◊ شیری
 بزرهاو ◊ الهیدکره: به مانا (الهیدکر) دئی ◊
 الهیدلة: برپوانه ماده می (هدل) ◊ الهیدام: برپوانه
 ماده می (هدم) ◊ الهیدم: برپوانه ماده می (هدم) ◊
 هیئر فلان البناء: فلانکه سی باله خانه که می
 روخاند ◊ تهیئر البناء: باله خانه که تیک روخا ◊
 الهیئر: زوو روخاو، روخه ک ◊ دمگوتری: (رجل
 هیئر): بیایونکه زوو دمروخنو خو بو جورتم و
 تهنگانه رانگری ◊ الهیئر الثلجي: روخانی
 ته باره به فری سره کویومکان ◊ الهیئر: ناویکه
 له ناوهکانی بای صهبا ◊ الهیئر من اللیل: که متر
 له نیومی شهو ◊ الهیئر: زهوی دهشت و نهرمه لان
 ◊ الهیئر من الرجال: بیایوی ورمنزم و زمعیف ◊
 هه اطیسی: زاراومیه کی تیغریقیبیه
 خورئاواییه کان کردویانه به ناو بو جوره
 خه تیکی هیروغلیبی، که خیرا دمنوسری و
 خالبه ندی و نیشاراتو شتی وای تیدانین ◊

یه کیان داو بووبه شهریان ◊ الهَيْضَةُ: مروّقی
تیکه لَو بیکه ل ◊ هَيْضَتُهُ ناشوب.

هَاصِ الطَّيْرُ هَيْصاً: بالئدمه که جیقنه ی کرد
جیقنه ی هه لداپه خوار.

هَاصٍ فُلَانٌ بِالشَّيْءِ: فلانکس توندو تیژی
بمشته که کرد.

هَاصٍ عُنُقُهُ: ملی باریک کرد ◊ الْمَهَائِصُ: کولانه ی
بالئده، خلانه ی به له و مرو شوینی جیقنه
کردنیان.

هَاضِ الْعَظْمُ: نئسقانه که ی شکانده وه دوای نه وه ی
خهریک بوو به کتر بگریته وه.

هَاضٍ فُلَانٌ الشَّيْءِ: فلانکس شته که ی شکاند ◊
نهرمی کرد.

هَاضِ الْكِرَى فُلَاناً: ومنه وز (هه نووز) فلانکسه ی
داهیزرانده و هیزو توانای لی بری و لاوازی کرد.

هَاضِ الْحَزْنُ قَلْبُهُ: خه م و خه هفت جار دواچار
که وته سهر دلی.

هَاضِ الْمَرَضُ فُلَاناً: نه خووشیبه که بو فلانکس
هاته وه.

هَيْضٍ فُلَاناً: فلانکسه ی وروژاند ◊ إِفْطَاضَ الْعَظْمُ:

نئسقانه که ی شکاند ◊ إِفْطَاضَ: بو موطاومه ی
(هاضه) دئی ◊ تَهَيْضُ الْفَرَامُ فُلَاناً: عیشق و
سؤزمکه گه رایه وه بو فلان ◊ الْمَسْتَهَاضُ:

نه خووش یان نئسقان شکاو که چاک بیته وه و
سهر له نوی بو ی بیته وه ◊ الهَيْضُ: نهرم و نیان
◊ الهَيْضَةُ: گه رانه وه ی خه م و خه هفت بو سهر دل

◊ نه خووشی دوانه خووشی به نوویه بیته سهری ◊
هه روا (الْفَيْضَةُ) نه خووشیبه که دیارده گانی
رشانه وه ی توندو سکوچونی زور و کزبوونی
جه سته به ◊ (نه خووشی کولیرا).

الهَيْرَعُ: بروانه مادده ی (هَرَع) ◊ الهَيْرَعَةُ:
بروانه مادده ی (هَرَع) ◊ الهيرودين: مادمه که ی
پافته به له زهرو دهرده هیندری بو نه خووشی
خه سستیوونه وه ی خوین سودی هه به ◊
هیروغلیفی: زارومه که به مانای نه خشی هرورز
(النقش المقدس) دئی ◊ الهيرين: ماده سپرکه ریکی
تیکه له به له مورفین وهرده گری ◊ الهَيْرَبُ:
به مانا (الهَرْبُ) دئی.

هَاسٍ فُلَانٌ: فلانکس روئی به ههر رویشتنیک
بین.

هَاسٍ مِنَ الشَّيْءِ: زوری له شته که هه لگرت.

هَاسٍ الشَّيْءِ: شته که ی گیره کرد، ژیر پیی دا.

هَاسٍ الْأَرْضِ: زهویبه که ی کوتایه وه.

هَاسٍ فُلَانٌ فُلَاناً: فلانکس گالته ی به فلان کرد ◊
الاهيس: پایوی نازاو چاونه ترس ◊ شتی ره ق و
پته و که هه مووشتیک ورد بکا.

هَيْسٍ هَيْسٍ: وشه به که بو پایو ده گوتری کاتیک
بته وی هه لی بنیی بو کاریک.

هَاشِ الْقَوْمِ هَيْشاً: خه لکه که تیکیان وه هاویشت و
خروشان.

هَاشِ بَعْضِ الْقَوْمِ إِلَى بَعْضٍ: هه ندئی له خه لکه که
عه مبارزی هه ندیکیان بوون ◊ نامادمبوون
به لاماری به کتر بدن.

هَاشِ فُلَانٌ: فلانکس زوری هسه ی ناشیرین کردن.

هَاشِ فُلَانٌ فِي الْقَوْمِ: فلانکس ناشوب و نازاوه ی
خسته ناو خه لکه وه ◊ کابرا فوی تیکراو که وته
هه له که سه ماو که میفخوشی.

هَاشِ الشَّيْءِ: شته که ی گه نده ل و خراپ کرد ◊
له خوئی گرت و کوئی کردمه ◊ تَهَيْشُ الْقَوْمِ
بمعضم الی بعض: هه ندئی له خه لکه که به لاماری

هَاطَ فَلَانٌ هَيْطاً: فلانکەس هاتو هاواری کردو کردیه غال و بوغل ۵ هَاطِط: بەمانا هاتو هاوار کردن ۵ هَاطِط فلاناً: فلانکەسی لاواز کرد ۵ تهايط القمر: خەلکەکە کۆبونەموو کاروباری خۆیان رێک خست ۵ الهياط: دموگوترئ: (هم في هياط ومياط) ئەوان لەبگرمو بەردەدان یان ئەوان لەدورو نزیکى دان ۵ الهَيْطُ: دموگوترئ: (مازال في هَيْطٍ ومَيْطٍ): ئەوان تانیستا هەر لەشەرو هەراو بێنەمو بەردەدان.

هَاعَ الشَّيْنُ: شتەکە کرایهوه، بلاو بۆوه.

هَاعَ فلان: فلانکەس هاواری برساییمتی کرد، لەدەست برسپیهتی هاواری کرد ۵ ترساو دادو هاواری کرد ۵ هَاعَتِ الإِبِلُ إِلَى الْمَاءِ: حوشرمەکە تینوی بوو حمزی لەئاو بوو.

هَاعَ الْمَاءُ وَغَرَهُ عَلَى رَجُلٍ الْأَرْضِ: ئاو یان شلەمەنبییهکی تر بەسەر پوی زەموی دا پۆیسی جاری بوو.

هَاعَ الرَّصَاصُ وَغَرَهُ: رەصاصەکە توایهوه.

هَاعَ فلان: فلانکەس تەماعی زۆر بوو و نەپرای ئەوهی هیچی لەدەست نایه کەچی بەتەماعه چاو چنۆکە ۵ دەم بەهاتو هاواری خۆ بۆ هیچ ناخۆشی یەک راناگرئ.

هَاعَ مِنَ الْحَبِّ وَالْعُزْنِ: لە ئاکامی عیشق و سۆزەموه یان لە خەفەت و حوزنەموه گێژو و نێژ بووه، سەرسام بووه ترساوو پەژموردەکەوتوووه ۵ تَهَيَّعَ الشَّيْنُ: بۆ زیدە پۆیسی لەمانای (هاغ) دئ ۵ تَهَيَّعَ السَّرَابُ: تراویلکەکە بەسەر زەموی دا بلاو بۆوه ۵ تَهَيَّعَ فلان: فلانکەس سەرسام بوو ۵ ستهمی کرد ۵ تَهَيَّعَ إِلَى الشَّرِّ: پەلەمی کرد بۆشەر ۵ المَهَيَّعُ مِنَ الطَّرْقِ: رێگای ناشکرا ۵ الهَايِعُ: دموگوترئ: (ليل هائع): شەویکی تاریک و نوتەکە ۵ (رجل

هائع لائع): پیاویکی ترسنۆک و دەم بەهاتو هاواری ۵ الهَائِعَةُ: دەنگی ترسناک ۵ زبیرمو نەپری ترسنینەر ۵ الهَايِعُ: کەسێک دەم بەهاواری و ناخ و نۆف بکا ۵ (رجل هائع لائع ۵ هائع لائع): پیاویکی ترسنۆک و زەعیفو بئ دەسەلاتە، دەم بەهاواری گرینۆکە ۵ الهِيَاعُ: دموگوترئ: (ريح هائع لِيَاع): پەشەبایەکی خێراو بەهێز ۵ الهَيْعَةُ: بەمانا (الهائعة) دئ ۵ هەردەنگێک ترس بختەموه، هەر خرابەکاری و فاحیەشەیکە بلاو بێتەموه ترسناک بئ ۵ دموگوترئ: (أرض هِيَعَة): زەوییهکی پان و دەشتە ۵ الهَيْعُ: دموگوترئ: (رجل هَيْعٌ لِيَعُ): پیاویکی دەم بەهاواری ۵ هَيْعَرٌ: پڕوانە (هَعَرٌ) ۵ تَهَيَّعَرٌ: پڕوانە (هَعَرٌ) ۵ الهَيْعِرَةُ: پڕوانە (هَعَرٌ) ۵ الهَيْعِرِينَ: پڕوانە (هَعَرٌ) ۵ هَيْعُ الْعَامِ: سالتەکە بەپیت و بەرمکەت بوو ۵ أَمِيعُ الْقَرْمُ: خەلکەکە هەرزانی روی تێکردن ۵ هَيْعُ فلان التَّيْسَةَ: فلانکەس تێگوشاومەکی زۆر چەور کرد ۵ هَيْعُ الْمَطَرِ الْأَرْضِ: بارانەکە زەوییهکی نەگرتەموه لئى لادا ۵ الْأَفْيِغُ: ئاوی زۆر ۵ سالی هەرزانی و بەپیت و بەرمکەت ۵ ژبانی خۆش و بەناز پەرومردە ۵ الْأَفْيِغَانُ: هەرزانی و گوزمرانی خۆش ۵ خواردن و خواردنەموه.

هَافَ رِقَ الشَّجَرُ هَيْفًا: گەلای درەختەکە هەلومری.

هَافَ فلان (يهاف) هَيْفًا: فلانکەس زوو زوو تینوی دەبی ۵ پەشەبا لئى داو تینوی بوو.

هَافَ الْعَبْدُ هَيْفًا: کۆپلەکە هەلات، یاخی بوو.

هَافَ الْفِلامُ: کورمەکە قەدی باریک بوو و رگی بچوک بوو ۵ هَافَتِ الإِبِلُ هَيْفًا وَهَيْفًا: حوشرمەکە لەتیوان دەمی بۆ پەشەبا کردەموه بۆنەموه تینواپهتی کەم بکا.

هَيْفَ الْغَلَامُ هَيْفًا: بهمانا (هَاف) دئ ○ **أَهَافَ الرَّجُلُ:** پیاومکه حوشرمکانی تینوویان بوو ○ **إِهْتَافَ:** تینوی بوو ○ **تَهَيْفَ:** له شوئینیک نیشتهجی بوو بهرمه رهمهبا بوو ○ **استهاف:** رهمهباى گهرم لئی داو تینووی بوو ○ **المِهْيَافُ:** کهسیک زوری تینوبیو نمتوانی خوئی بوؤ رابگری ○ **کهسیک زوو تینووی بین:** **الهاف من الرجال:** پیاویک زوو تینوی بیی یان زوری تینوبی ○ **الهافة:** حوشرتیک زوو تینوی بین ○ **الهَيْفُ:** رهمهباى گهرم که روهک وشک بکا ○ **گیانلهبر تینوو بکا، ناوی بیرو کانیاو وشک بکا:** **الهیرف من الرجال:** بهمانا (المهيف) دئ ○ **الهَيْفَانُ:** تینوو، زور تینوو یان خیرا تینوو ○ **أهيق الظلیم:** نیره نوعامکه زور دریز بئ ○ **الأمیق:** ملدریز ○ **الهَيْقُ من الرجال:** پیاوی کزی رهمهلهی دریز داوئل ○ **نیره نوعامه:** **الهَيْتَة - الهیقم - الهیقماني:** بروانه مادهی (هَقَم) ○ **هَيْكُلُ - الهیکل - الهَيْكَلَة:** بروانه (هکل).

هَامَ فُلَانُ الرَّمْلُ رَغْمًا: فلانکس بنکولی لبهکهی کرد سهرهوهی داروخایه خوار ○ **أَهَامَ فُلَانُ الشَّيْءُ:** بوؤ زیدمرویی لهمانای (هاله) دئ ○ **إِهْمَالُ عَلَيْهِ:** بوؤ موطاومعهی (أهاله) دئ ○ **أَهْمَالُ الْقَوْمِ عَلَيْهِ:** خهلکهکه دابارینه سهری بهلیدان و بهجنیو کاریکیان پی کرد بابه دهواری شری نه کردین ○ **تَهْيِيلُ الشَّيْءِ:** شتهکه یهک لهدوا یهک کهوتنه سهری ○ **الْأَهْيَالُ من الرمال:** أر نوحها: نهمیه وهجبه وهجبه بکهویته سهریهک ○ **المهیل:** لمبی روخهک و چهوو زیخی روخهک ○ **الهال من الرمال:** بهمانا (الأهیل) دئ ○ **الهالة:** بروانه (هول) ○ **الهَيْالُ:** لمبی روخهک ○ **الهَيْلُ:** بهمانا (الهَيْالُ) دئ ○ **الهَيْلان:** نهو لمبو زیخیه

کهبهردهوام بروخیو ناس ناشوکه بکا ○ **الهَيْوُلُ:** تهپو تیزی بلاوه بوو کهلهکاتی هاتنه زورهوهی تیشکی خوؤ لهکونی پهنجهرهو شتی واوه دمبیندرئ ○ **الهيوئى:** نهو ماده خامانهی شتیان لی دروست دمکری بوؤ نمونه مادهی نوکه بوؤ قوماش، ناسن، بوؤ بزمار دار بوؤ کورسی و کهرهویته ○ **بهلاى زاننا ئیغریقى و مهنطیقیهکانهوه ههپولا مادیهکه شیوهو شکلی تایبهتی نیه و قبولی ههموو شیوهو شکلتیک دمکهن و بییان وایه بهرومردگار عالمی مادهی لهو ههپولا صورته دروست کردوه ○ الهیولانی:** دمگوترئ: (مشروع هیولانی): پرؤزمیهکی سهرمتاییهو بهشیومهکی ساکار نهنجام دمدرئ ○ (رسم هیولانی): وینهیهکه لههیله سهرمتاییهکان تینهبهریوه ○ **الهَيْلُکَرَن:** بروانه (هَلْک) ○ **هَيْلُ الرَّجُل:** پیاومکه زیکری (لا اله الا الله) ی گوت.

هَامَ فُلَانٌ هَيْمًا رَهْمَانًا: فلانکس سهری خوئی ههلگرت و ملی لی نا نازانی بوؤکوی دهچئ و جی دهکا.

هَامَ فِي الْأَمْرِ: لهکارهکه سهرسام بوو نهپزانی چؤنهو چیه ○ بهجؤرهما شیوه قسهی لی کردو بیرو بوؤچونی جیا جیای دهربارمی ههبوو.

هَامَ فُلَانٌ هَيْمًا: فلانکس زوری تینو بوو.

هَامَ فُلَانٌ بَفْلَانَةَ هَيْمًا: فلانکس عاشقی فلان نافرمت بووهو خهریکه بوئی شیت بئ ○ (فهو هانم) ○ **هَيْمُ الْمُبِّ فُلَانًا:** دلدارى فلانکسی کرده عاشق و مهدهوش ○ **اهتام فلان لنفسه:** فلانکس بوؤ بهرژهومندی خوئی فرت و فیلی کردن و ههول و کؤششی کرد ○ **تَهْيِيمُ فُلَانٍ:** فلانکس بهجوانترین شیوه رویشت ○ **تَهَيَّمَتِ الْمَرْأَةُ الرَّجُلَ:**

هَيْه، هَيْه؛ وشهيهكه بؤ دمرکردنى شتېك دمگوترى
 ◊ بؤ دريژه پيدانى قسه دمگوترى ◊ هَيْهات:
 (اسم فعل): بهمانا دوورو چاوهروان نهکراو دئ
 ◊ قورئان دمفهرموى: (هيهات هيهات لئا
 توعدون).

هيا: بيتى بانگ کردنه ◊ (أيا)بوومو گؤردراوه به
 (هيا).

هيا هيا: وشهيهكه بؤ تيپاخوپين و رابهپاندى
 حوشر بهکاردمهيندرئ.

هَيَّي: (اسم فعل): بهمانا خيراکه، زوويه ◊ وادمين
 بيتى (ك) پيوه دهلكيندرئ دمگوترئ: (هَيْك يا
 رجل).

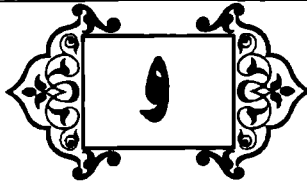
هَيَّي بن بَي: فلانى كورئ فلان بهكسيك
 دمگوترئ: نهزاندري باوكى كئيهو چ كهسه.

هَيَّيَا: وشهيهكه بؤ ههئنان بهکاردمهيندرئ، كه
 گؤرانى حوديه بؤ ولاخ دمگوترئ لهگهَل نهوهدا
 دنكى لئ دمكرئ بهوشهئ (هَيَا هَيَا) واته
 خيراکه برؤ ◊ هَيَّيَا: وشهيهكه بؤ نههئ
 بهکاردمهيندرئ و كافى خيتابى پئوه
 دهلكيندرئ ◊ دمگوترئ: (هَيَّاك زيدا) ناگات
 لهزميد بئ ◊ هَيَّان: دمگوترئ: (ماهيَّان هذا): نهوه
 ئيشى چيهو جى دموى؟ دمگوترئ: (هَيَّان بن بيان):
 فلانى كورئ فلان ◊ مهبهست كهسيكه باوكى
 نهزاندراو بئ.

ئاغرمتهكه واپكرد پياوهكه عاشقى بئى ◊
 اسْتَهْمُ فؤادُ فلان: دئى فلان رارا بوو، راستى لئ
 شيوا بوو ◊ الأَهْيَمُ: مروقى زؤر تينو ◊ حوشرئ
 زؤر تينو ◊ الهَيَّامُ من الرمل: ليه وردميهك زؤر
 وردو وشك بئ بههيج شئوميهك تهباره
 نهبهستئ ◊ الهَيَّامُ: بهمانا (الهَيَّامُ) دئ ◊
 تينوايهتى زؤر ◊ دمردنكه توشى حوشر دمبئ
 وئ لئ دهكا بهناو دشتو سارادا دمگهري و
 لهومري بؤناخورئ ◊ شَيْت و شهيداييهك
 لهدلدارييهوه پهيدا بووبئ.

هَيِّمُ الله: واته سويندم بهخودا ◊ دهق بهمانا (أيم
 الله) دئ ◊ الهَيَّانُ: تينوايهتى زؤر ◊ عهشق و
 سؤزى لهرادميهدمر ◊ الهَيُّومُ: سهرسامو
 مهدهوش ◊ هَيَّيْمَنَ على كذا: بالادست بوو بهسمر
 فلان شت دا، بهسمر فلان خئل و هؤزدا .. چاوديري
 كردو پاريزگارى كرد ◊ هَيَّيْمَنَ الطائر على فراخه:
 بالندهكه بيچوهكانى خسته زئر بالهكانيهوه
 بهسمر يانهوه بالئ فش كردن ◊ الهَيَّيْن: ناويكه
 لهناوه جوانهكانى خودئ مهن، بهمانا ناگادارو
 چاوديرو بالادست بهسمر ههموو شتېك دا ◊
 الهَيَّجَلْبُوبِيْن: (همغلوبين): مادهئ سور لهخرؤكه
 سورهكان دا ◊ الهَيَّيْنُغ: بپروانه (هَنْغ) ◊ هَيَّيْم -
 الهَيَّيْم - الهَيَّيْمَان - الهَيَّيْمَان - الهَيَّيْمَان:
 بپروانه مادهئ (هنم) ◊ هاهئ فلان بالابئل:
 فلانكهس بانگى حوشرهكانى كرد تئيان
 راخوړئ و دمري كردن ◊ هاهئ الكلاب:
 سهگهكانى رمتانندن.

هَيَا: وشهئ ههرهشه ◊ لاسايى كردنهوهئ
 پئيكهنينه ◊ لاسايى كردنهوهئ گريان و رؤرؤيه
 ◊ لاسايى كردنهوهئ باويشكه ◊ الهَيَّه: كهسيك
 قئزئ لئ بكرئ و لهبر پيس و پؤخهئئ
 پؤشاكهكئ دووربخريتهوه.

الْوَأُو: پیتی بیستو جهوتهمی پیتهکانی هیجایه
 ◊ لهپیته مههجورمکانه، مهخرهجو شوینی
 لیوهدمرهاتنی سهری زمان و ناومرآستی
 مهلاشووه.

وَأَبَ فُلَانٍ يَنْبُ وَأَبَا: فلانکس رقی ههئسا
 (أوَأَبَ فُلَانٍ فُلَانًا): فلانکس کاریکی نهومنده
 ناشیرینی بهرامبر فلان کرد مرؤف روی نایه
 باسی بکا ◊ رقی ههئساندو تورهی کرد ◊
 بهشیوهی ناشیرین وهلامی دایهوهو
 داخواییهکهی بؤ جی بهجی نهکردو ریسوای
 کرد ◊ **إِنَابَ فُلَانٍ:** فلانکس ریسوایوو ◊ حمیای
 جوو ◊ **إِنَابَ فُلَانًا:** بهشیوهی ناشیرین و
 حمیابهره داخواییهکهی فلانکسی رمتکردموه
 ◊ **الْإِبَةُ:** ریسوای و حمیا چوون و تیکشانهوهو
 ویکهاتنهوه ◊ **التَّوْبَةُ:** ریسوایون و حمیا چون
 بنهمای وشکه (وَزْبَةُ) بووه ◊ **التَّوْبَةُ:** بهمانا
 (التَّوْبَةُ) دئ ◊ **المَوْتِيَّة:** بهمانا (التَّوْبَةُ) دئ ◊
الْوَأَبُ: نازهئی سم دوفاق کهدرزی نیوان
 سمکهی فراوان نهبن ◊ بهرداخ و گلاسی
 نهستور و قورس و بان ◊ **الْوَأْبَةُ مِنَ النِّسَاءِ:**
 نافرمتی کورته بالای بان ◊ بیری بان و قول
 قولکه لهبهر دوو شاخ دا کهناوی تیدا
 بمینیتهوه کهپینی دهگوترئ بهرداو ◊
 دمشگوترئ: (قدر وَأَبَةُ): منهجلیکی بان و
 گهورمیه ◊ **الْوَأْبِيَّة:** (قدر وَبِيَّة) منهجلی قول
 ◊ **الْوَأَجُ:** برسایهتی.

وَأَدَّ الرَّجُلُ ابْنَتَهَا: پیاوهکه کههکهی خوئی زینده
 بهجال کرد ◊ (فهو واند وهي ونبدة وموزدة):

کج زینده بهجال کردن عادمتیکی سهردهمی
 پیش هاتنی نیسلام بووه ◊ **إِنَادَ فُلَانٍ:**
 فلانکس لهسهره خو بوو هیواش بوو ◊
 دهگوترئ: (إِنَادَ فِي مَثِيهِ): بههیواشی رؤیشت ◊
 (إِنَادَ فِي أَمْرِهِ): لهکارهکهی دا دامهزراو بوو ◊
تَوَادُّ فُلَانٍ: بهمانا (إِنَادَ) دئ ◊ **تَوَادَّتْ عَلَيْهِ**
الْأَرْضُ: زموی بهسهر دا کهوت گل ژیرخوی دا
 شاردیوهو ◊ **التَّوَادُّ:** لهسهرهخویو
 رهمتارکردنی عاقلانه ◊ **الْوَأْدُ:** دابو نههریتیکی
 عهرمیهکان بوو لهسهردهمی پیش هاتنی
 نیسلام، ههندی کهسیان کچی خویمان
 بهزیندویی ژیرخاک دهکرد ◊ **دمنگی بهرزو**
گهوره ◊ **دمنگی قاج بهزموی دادان رمبهی قاج**
ترپه ترپی قاج کهلهدوورهوه دمبیسرتئ ◊
بارهی حوشتر و دمنگ خواردنهوهی خوئی
الوئید: بهمانا (الوَأْدُ) دئ.

وَأَرَّ النَّارَ: قولکه ناگردانی دروست کرد.

وَأَرَّ فُلَانًا: فلانکسی ترساند ◊ فلانکسی خسته
 ناو شهر و نهنگیزموه ◊ **أَوَّارُهُ:** فیری کرد ◊ **سهر**
بهرهوزیر ناردنیه خوار ◊ **وَأَرَّهُ:** خسته ناو
 شهر و همراوه ◊ **الْإِرَّةُ:** ناگر ◊ قولکه ناگردانی
 زیر گهرما ◊ **تونی همما** ◊ **تونی کوره قسل و**
گهچ ◊ **کولاندنی گوشت لهناو سرکهدا** ◊ **بهمزی**
دوگ ◊ **الوَأَارُ:** گلینجان ◊ **که گلی تایبتهی ههیه**
بؤ سواغکردن ◊ **الْوَأِرَّةُ:** زموی گهرمهلان
 گهرمهسیر ◊ **الْوَأِرَّةُ:** قولکه ناگردان.

وَأَلَّ فُلَانٌ يَلُّ وَالْأُ: فلانکس پهناى برد، رزگاری
 بوو ◊ **وَأَلَّ إِلَى الْمَكَانِ:** پهلهی کرد بؤ نهو

شوينه ◊ دمشكوترئ: (أَزَّالَتِ الماشيةُ في الكَلَامِ):
 نازَه لَمَكَانِ قَشْبِلِو مِيزيان له لهومرگادا كردو
 شوين مِيزيان دياربوو ◊ (وَأَلَّ المَكَانُ):
 شوينه كه ريخاوى و زبلاوى بوو ◊ (وَأَلَّتِ
 الماشيةُ المَكَانَ): نازَه لَمَكَانِ شوينه كه بيان
 ريخاوى و زبلاوى كرد ◊ (وَأَعَلَ فلان مِواعة):
 فلانكس پهناى بردو رزگارى بوو ◊ (وَأَعَلَ الى
 المَكَانَ): پهلهى كرد بوشوينه كه ◊ (وَأَمَلَ من
 الشئِ مِواعة): ههولى دا خو لهشته كه رزگار
 بكا ◊ (وَأَعَلَ الطائرُ): باندكه خوئ پهناشت دا
 لهترسى ههلو ◊ (الإِنَّةُ إلهُ فلان): خزمو كهسو
 كارى فلان ◊ (الأولُ): بهكهم بيجهوانه (الأخر)
 ◊ (الأولى): ميينه (الأولُ) ◊ (المؤمِلُ): شوينى
 راومستانى لافاو ◊ پهناگه ◊ (المؤمِلَةُ): سمرچاوه
 كان ممرجيع پهناو شوينى خو پاراستن لهشت ◊
 (الوَالُّ): بهمانا (المؤنلُ) دى ◊ (الوَالَّةُ): قشبل و ريخ،
 پيسايى مهر و بزى و حوشتر كه تهباره
 دمبهستى و دمبيته گه مروه تهباله ◊ دىگوترئ:
 (إن بني فلان وقروهم وألة): فلان خيزان و
 بنه ماله سوتهمه نبيان تهباله ميه ◊ (وَأَمَةٌ يَوْمَةٌ):
 رازى بوو، موافيق بوو ◊ (اتامت الأنثى):
 ميينه كه بهسكيك دوو بيچوى بوون ◊ (وَأَمَةٌ
 مِواعةٌ ووثاماً): رازى بوو، موافيق بوو
 لَمَكَندى پيشيان دا هاتوو (لولا الوثام لهلك
 الأنام): نهگمر بيك رازيبوون و بيكهوه گونجان
 نه بوايه خه لك تيدا دىجون ◊ (واعمت المرأة
 صواحباتها): نافرته كه ومكوو دمسته
 خوشكه كانى خوئ رازاندموه ◊ (وَأَمَّ اللهُ فلاناً):
 خودا فلانكسى ناشيرين دروست كردوو.

وَأَمَّ رَأْسَهُ: سمرى گهوره كرد ◊ (تِوَاعَمَ الشيطانُ):
 دووشته كه ليك چوون ومكوو يهك وابون ◊
 (تِوَامَتِ الفتياتُ): كچه كان لهناو خو بيان دا ريك

كهوتن ◊ (تِوَاعَمَ الغنَاءُ): رسته و پهندى
 گورانیه كه بيكهوه گونجاو بوون ◊ (التِوَامُ):
 دولانه، دوو منداال ◊ دوو بيچوو بهيهك سك
 ببن ◊ دووبن يا زياتر، نيرين يا ميينه بن ◊
 (الوَأَمُّ): خانووى گهرم ◊ (الوَأَمَةُ): دىگوترئ: (رجل
 رَأْمَةٌ): پياويكه لاسايى خه لك دمكاتهوه ◊
 (التِوَانُ): جهسته لهرو لاواز ◊ كهسكيك پاي
 نابهسهندو پيرو پووجى ههبن ◊ (الوَأُنُّ): پياوى
 جهسته پان و خه بيان ◊ (الوَأُنَّةُ): بهمانا (الوَأُنْدِ)
 ◊ دىگوترئ: (إمراةٌ وأنة): نافرمتيكه كهتهو
 گيل و نهفامه ◊ (وَأَوَّ الكَلْبُ): سهگه كه لوراندى
 ◊ (الوَأَوَاءُ): واقهواقى جهقهل.

وَأَيُّ فلاناً رَأياً: وادهى بهفلان دا ◊ (وَأَى لَهْ)
 بهرعودى بوو، بوو بهكهفيلى ◊ دىگوترئ:
 (وَأَى فلان كذا): بو فلان بهرعودى فلان شت
 بوو ◊ لهحهديت دا هاتوو، خودا دمفهرموى:
 (إني قد رأيتُ على نفسي أن أذكر من ذكركني) ◊
 (إثأى الرجلُ): پياومكه وادهى دا ◊ (تِوَاعَى القومُ):
 خه لكه كه كويونه و ميان نهنجام دا ◊ (إسْتَوَى
 الفلانُ): فلانكس داواى وادهو بهلئينى كرد ◊
 وادهى دا ◊ (الوَأْيُ): وادهو بهلئين و بهرعودمبوون
 ◊ ههروا وشه (ألرأى) ناوه بو ژمارميهك
 نادهميزاد ◊ بو شك و گومان ◊ (الوَأْيُ من
 الدوابِ): ولاخى تيكسمر اوو پتهو ◊ (الوَأْيَةُ):
 مهنجهلى گه ورمه پان و پور ◊ (الوَأْيَةُ): بهمانا
 (الوَأْيَةُ) دى ◊ نافرمتى دمسترنگين و كه بيانوى
 بهخه موه بووى مال و حالى خوئ ◊ جهوال و
 هورو تيرمو خه رارى گه ووره.

وَبَأَ الشئِ وَيَأْ: ناماژى بهشته كه كرد.

وَبَأَ المتاعُ: كالاكانى كوكرنده ووه بهستنى
 بو بار كردن ◊ (وَبِنَتِ الأرضُ): زمويه كه

وَيَرُّ الْبَعِيرُ وَيَحْوَهُ (يَوْبِرُ) وَيَبْرَأُ: حوشرمه که گولکی زوربوو ◊ وَيَرُّ فُلَانٌ: فلانکس ته ره بوو و مکيان کهوت، زيانی له گه ل حهيواناتی و وحشی بردمسهر ◊ فُلَانُ كَسَ لِه مَالٍ دَا مَيِه ووه نه چوه دمر ◊ وَيَرُّ وَلَدَ النِّعَامِ: بيچوه نوعامه که بهر بوئی لئ روان ◊ وَيَرُّ الْإِرْنَبَ أَوْ الثُّعْلَبَ أَوْ الْأَيْلُ: کهرويشکه که يان ريوبييه که يان حهيوانه کيوبييه که له سهر توکی حاجی رؤیسی حاجی نوشتاندهوه له کاتی رؤيشتن دا بوئنه وهی شوين پيی خوی گوم بکاو کهس بهمه کوئی نه زانی ◊ وَيَرُّ فُلَانٌ آثَارَهُ: فلانکس شوين پی و شوين دمستی خوی سرپه وه بوئنه وهی پيی نه زانن ◊ وَيَرُّ عَلَى فُلَانٍ الْأَمْرَ: کاره که ی له فلانکس جه و اوشه کرد ◊ وَيَرُّ النِّخْلَةَ: دارخورما که ی ته لفيج کرد تۆوه نيرمه که ی پيوه کرد ◊ الْأَوْبِرُ (بِنَاتُ أَوْبِرٍ): جوړه حاجيکيکه رنگی خاکييه و سوج سوچه و گرن گرنه ◊ تَاكَه كَه ي پيی دهگوتري: (ابن أَوْبِر) ◊ دَهْشَكُوتَرِي: (لَقِيَتْ مِنْهُ بِنَاتُ أَوْبِرٍ): له سونگه ی نه ووه توشی به لآو کارمسات بووم ◊ الْوَأْبِرُ: دهگوتري: (مَا بِالْدَارِ مِنْ وَابِرٍ): له خانومه که ی دا کهس نييه، کهس له خانومه که دا نييه ◊ الْوَأْبِرُ: گيانله بهر نيکه سمداره لهقه باره ی که رويشک دا يه، رنگی له نيوان خاکی و رمشی دايه، کلک کورته، شهويله ی خوارو ده جوئيئيی ده لئیی کاويزدمکا، له ولاتی لوبنان زوره ◊ هَمْرَوَا وَهَشَى (الْوَبْرُ) ناوه بؤ رُوْئِيْكَ له حهوت رُوْزِي كُوْتَايِي زِيْسْتَان ◊ الْوَأْبِرُ: توکی حوشرتو که رويشک و نه و جوړه حهيوانه ◊ (أَهْلُ الْوَابِرِ): رهمال نشين و نازه دار.

وَيْشِي الظَّفَرُ وَجِلْدُ البَعِيرِ وَيَوْبِشُ وَيَبْشَأُ: په له ی سپی له بکنی نينوکه که دا پهيدا بوو يان

(ولاته که) تاعون و ومباي تييدا پهيدا بوو ◊ اوبات الأرض: زمويه که، ناوجه که تاعونی تييدا پهيدا بوو ◊ اَوْبِيَا فُلَانٌ اِلَى الشَّيْئِ: فلانکس نامازهی بؤ شته که کرد ◊ دهگوتري: (رَكْبَةٌ لِاتْرِبِي): بيرنيکه همت ناوی لئ نابري ◊ وَيَا اِلَى الشَّيْئِ: نامازهی بو شته که کرد ◊ وَيَا الشَّيْئِ: شته که ی داگرت (ته عبينه ی) کرد بؤ ناردنه دمر وه ◊ تَوْبِيَا فُلَانٌ الْبَلَدَ أَوْ الْمَاءَ: فلانکس ولاته که يان ناوم که ی به تاعوناوی زانی ◊ اسْتَوْبِيَا فُلَانٌ الْأَرْضَ: فلانکس زهوی و ولاته که ی به تاعوناوی لهقه لهم دا ◊ الْمُوْبِيُ: ناوی کهم ◊ ناوی وشک بوو ◊ الْوَبِيَا: تاعون و پهتا ◊ هَرَّ نَهْ خَوْشِيِيَهْ كَشْتِي وَ بِلَاوَه بُووبِي ◊ وَيَقَهُ: سهر زمشستی کرد، گله یی لئ کرد ◊ هه رهمشی لئ کرد.

وَيَدُ فُلَانٍ يَوْبِدُ وَيَبْدَأُ: حال و مزعی خراب بوو زيانی ناخوش و گوزمرانی تهنگ بوو، خيزانی زورو داهاتی کهم ◊ وَيَدُ عَلَيْهِ: رقی لئ هه لسا.

وَيَدُ الثَّرْبُ: قوماشه که رزی.

وَيَسِدُ الْيَوْمِ: روزه که گهرم بوو، کز ميا و هه و اشی نه بوو ◊ اَوْبِدَ الشَّيْئِ: شته که ی تاك کردم وه ◊ تَوَيْدُ أَمْوَالِ النَّاسِ: به جاوی مالی خه لکی ههنگاوت و توشی نافهتی کردن ◊ اسْتَوَيْدَ فُلَانٌ: فلانکس حال و مزعی خراب بوو بههوی خيزان زوری و کهم دمرامه تيبه وه ◊ الْوَيْدُ: کوئه شاخ و درزيك له ناو کيو دا ناوی تييدا کؤبيته وه ◊ نَاتَاچِي بؤ خه لک ◊ الْوَيْدُ: جاوگه دمکريته ناوه لسا و دهگوتري: (رَجُلٌ رَيْدٌ): پياويکه حال و مزعی خراب و گوزمران تهنگه ◊ کونه شاخ و چالایی له ناو کيودا ناوی تييدا کؤبيته وه.

به فلان ◊ وَيَصْنَ الْجِرْوُ: بیجوه گورگه که
جاویکی کرده ◊ الوابصة: ناگر ◊ پشکو ناگر
◊ هوره بروسکه ◊ دموگوتری: (فلان وابصة
سمع): فلانکس همرقسه یهک بیسی بروای پی
دمکا ◊ الویاص: بو زید مرووی له مانای
(الوابصة) دئی ◊ مانگ ◊ رمنگی زور زهقو دیار ◊
الوئصة: پشکو ناگر ◊ الویصصة: ناگر.

وَيْطُ فِي جِسْمِهِ وَيِي رَايَه: له جهستهی دا لاواز بوو
راو بوجونه کهی لاوازو ناپه سهند بوو.

وَيْطُ: خویری بوو ◊ ترسنوک بوو ◊ لاواز بوو.

وَيْطُ فُلَانٌ: به مانا (وَيْطُ دئی) ◊ قورسو گران بوو ◊
الوویاط: زمعیفی ◊ الویاعَة من الصُّبِّي:
مه لاشوی من دال ◊ کتوت ◊ وِبَخَهُ يَبْخُهُ:
ره حنه ی لی گرت ◊ الویخ: شوینی
به یه گکه پشتنی دوشت ◊ جومزگه ◊ دمردیکه
توشی حوشتر دهنی کار یه گری خرابی دهنی بو
کولگه کهی ◊ الویخَة: (وِبَخَة القوم): شوینی
کزیونه وی خه لک ◊ پیایو باشی کومه ل.

وَيْقُ يَيْقُ وَيَقَا: فهوتا به هیلاک جوو ◊ وِبَلَّت
الإبلُ: حوشترمه که به قوردا جووه خوار ◊ اوْبَقَهُ:
فهوتانندی به هیلاکی برد ◊ بهندی کرد ◊ پامی
کرد ◊ زپرباری کرد ◊ استویق: فهوتا به هیلاک
جوو ◊ المویق: شوینی به ندرکن، به ندیخانه ◊
شوینی وادمو به لئین ◊ ناومندو به ربه ست
له منیوان دوشت دا ◊ المویقات: تاوانه گه ورمان
◊ وِبَلَّت السماءُ: ناسمان بارانی زوری باراند ◊
وِبَلَّت السماءُ الأرضُ: ناسمان زهوی ناودا.

وَيْبَلُ الْإِنْسَانَ وَغَيْرَهُ بِالسُّوْطِ: به قامچی
له مرو فقه کهی دا.

وَيْبَلُ الصَّائِدِ الصَّنِيدَ: راوچییه که نیچر ده کهی
تهراند.

له پیستی حوشتر دا په له ی سپی په یاد بوو ◊
اوبیش السائر: ریپواره شه وره وه که په له ی کرد
◊ اوبیش الرجل: پیاو که دالان و دیوه خانی
خوی ناماد مگرد بونان خواردن و خوار دنه وه
تینیدا ◊ اوبیش الأرض: زهوی گزویگیای جوراو
جووری رواند ◊ ویش فلان للحرب: فلانکس
کومه لئیکی زوری له هوزو خینه جیاجیاکان
کوز کرده بو شهر ◊ ویش القوم فی امر:
خه لگه که له هه موو لایه که وه له کارمه که وروکان
◊ پییه وه خه ریک بوون ◊ ویش الأطفال:
په له ی سپی له سمر بنکی نینو که کان دمرکه وت
◊ ویش الجمر: پشکو ناگرمه که به هوی باوه
گه شایه وه مو سواری ناگرمه کهی دمرکه وت ◊
الویش: تاکی (الأربش) ه، مه به ست هه تیومجه و
ناده میزادی خویری ناگه س به چه یه ◊ په له
په له ی سپی که دمه که ونه سمر نینوک ◊ په له
په له که له سمر پیستی حوشتر دمرده که ون.

وَيْشُ الْكَلَامِ: هسهی پرپوچ.

وَيْسَ الْبِرْقُ: بروسکه که روناکی دا ◊ دموگوتری:
(وَيْسَ القمر): مانگ روناکی بلاو کرده وه.

وَيْسَ الْجِرْوُ: توتکه سه که که (بیجوه گورگه که)
جاویکی هه لئینا ◊ وِبَصَّت الأرضُ: زموییه که
رومکی زوری لی روا ◊ یان گیاوو گزمه کهی
سه ری دهر هیناو سهوز بوو ◊ وِبَصَّت النارُ:
ناگرمه روناکی دا.

وَيْسَى الْفَرَسُ: نه سه به که نیشتانی په یاد کرد
ته رده ماخ بوو ◊ (فهر وِبَصَّ وهي وبصة) ◊
اوبصت الأرض: به مانا (وِبَصَّت) ◊ اوبصت
النارُ: بلئسه ی ناگرمه که دمرکه وت ◊ اوبصن فلان
ناره: فلانکس ناگرمه که هه لگر ساند ◊ وِبَصَّ
فلان لفلان بشین: فلانکس شته کهی دا

وَيْلٌ لِّلْمَرْتَعِ: لهومرگاکه لهومرگاکه زاکاو ناخوش بوو.

وَيْلٌ الشَّيْنِ: شتهکه توند بوو، ناخوش بوو، تیک جوو **وَبَلَّتِ الْأَرْضُ عَلَيْهِمْ وَبَوْلًا:** زهوییهکه دمرداوی و لهومر ناخوش و ناساز گار بوو بؤ دانیشتوان و بؤ نازدهلهکانیشیان **وَابِلَ الْأَمْرِ:** بهردموام بوو لهسر کارمکه **وَأَسْتَوَيْتَ الْقَنْمُ:** مهرو مالاتهکه نهخوش کهوتن **وَبِهْوَى** لهورگای خراب و ناوو ههواى ناساز نهخوشی لهناو نازدهلهکان دا بلاو بؤوه **وَيَان مَهْرٍ** بزنهکان ههزیان لهنیزی و بهران بوو (بتهگه هاتبون) **وَأَسْتَوَيْتَ فُلَانِ الْأَرْضِ:** فلانکس ناوو ههواى زهوییهکه پى نهکهوت و نهخوش کهوت، وپری نهوی بهدل نهو ولاتهی خوش دموی وهلسی ناوو ههواکهی پى ناکهوی **وَأَسْتَوَيْتَ الشَّيْنِ:** شتهکهی بهبلاو نهخوشی لهقهلم دا **وَالْمَوَيْلُ:** گورزه دار، کوله دار **وَأَسْتَوَيْتَ:** گۆجان و عهصای نهستورو پتهو **وَالْمَوَيْلُ:** باومهدار، گورزه دار **وَالْمَيْبِلُ:** گۆجان و عهصای نهستورو پتهو **وَأَسْتَوَيْتَ:** سهر پرژاوییه داریکه سهرمکهی ههندئ تیلمه چهرمی نهستوری بؤ دهگریته پرژو و مکوو قامچی حوشری پى لى دهخوری **وَالْمَيْبِلُ:** قامچی ولاخ لى خورین **وَأَسْتَوَيْتَ:** الوابل: بارانی بهخورم و ههتره گهوره **وَأَسْتَوَيْتَ:** سهخی **وَالْوَابِلُ:** وهجهی حوشر و مهرو بز ن لایهکی کۆتایی قوئل یان هی ران **وَالْوَابِلُ:** گندهلی و ههساد **وَأَسْتَوَيْتَ:** چورتم و ناخوشی **وَأَسْتَوَيْتَ:** قورس و گران لهسر دل و جهسته **وَأَسْتَوَيْتَ:** سهرمنجامی خراب و ناخوش **وَأَسْتَوَيْتَ:** بارانی دؤپهگه وره و بهخورم **وَأَسْتَوَيْتَ:** الوابلی من النوق او **الشاه:** حوشریک یان مهریک دواى دادوشینی

بههیزو تهکان شهربدا **وَأَسْتَوَيْتَ:** زیان و تاوان، لهشگرانی و نهخوشی **وَأَسْتَوَيْتَ:** گهدهترشان و تهبیات تیکچون **وَأَسْتَوَيْتَ:** (وَبَلَّتِ الطَّعَامُ): تیکچونی گهده **وَأَسْتَوَيْتَ:** (وَبَلَّتِ الشَّاةُ): بهتهگه هاتنی مهرو بز ن، بهکهلم هاتنیان **وَأَسْتَوَيْتَ:** (أَرْضُ وَبِلَّةً): زهوییهکی دمرداوی و ههواناسازه هه میسه پتهاو نهخوشی تیدایه **وَأَسْتَوَيْتَ:** توندو تیزو پتهو، هورن ان دمهرموی: ﴿فَأَخَذْنَاهُ أُخْذًا رِيبًا﴾: گرتمان بهشیوه گرتنیکی بههیزو پتهو **وَأَسْتَوَيْتَ:** دار، کوله دار **وَأَسْتَوَيْتَ:** گۆجان و عهصای نهستورو پتهو **وَأَسْتَوَيْتَ:** شورك و دارى نهرم و شلك **وَأَسْتَوَيْتَ:** داریکه زهنگول و ناهوسی پى لى دهرئ **وَأَسْتَوَيْتَ:** شهپکه داریکه جل شور جلی پى دهکوتی و پاکی دمکاتهوه **وَأَسْتَوَيْتَ:** گورزهدار **وَأَسْتَوَيْتَ:** گۆجان و عهصای نهستورو پتهو **وَأَسْتَوَيْتَ:** الوت: گهگم و دمنگی خویندنی جوره کۆتریکه **وَأَسْتَوَيْتَ:** الوت: بهمانا (السر) دئ **وَأَسْتَوَيْتَ:** الوتاوت: وسومسهو خنوکهی دل.

وَوَيْحَ عَطَاءُ: بهخشهکهی کهم کردهوه.

وَوَيْحَ الْعَطَاءُ: بهخشهکهی زور کهم و بى بايهخ بوو **وَأَوَيْحَ فُلَانٍ:** فلانکس مال و سامانی کهم بوو **وَأَوَيْحَ فُلَانًا:** فلانکسی ماندو کردو دهستی تیی جوو **وَأَسْتَوَيْتَ:** زیانی پى گه یاند **وَأَسْتَوَيْتَ:** بهخشهکهی کهم کردهوه **وَأَوَيْحَ عَطَاءُ:** بهخشهکهی کهم کردهوه **وَوَيْحَ عَطَاءُ:** بهخششی نهوی کهم کردهوه **وَأَوَيْحَ الشَّرَابِ:** شهرايهکهی کهم کهم خواردموه **وَأَوَيْحَ:** شتی کهم و بى نرخ **وَأَسْتَوَيْتَ:** (رَجُلٌ رَوَّحٌ) پیاویکی خویرییه **وَأَسْتَوَيْتَ:** (طَعَامٌ رَوَّحٌ): خواردمهمنییهکی بى سوده **وَأَسْتَوَيْتَ:** الوت: بهمانا (الوت) دئ.

وَوَيْحَ الْوَيْحِ: جهسپا، سینگهکه جهقی.

وَتَدَّ فِلَانٌ الْوَتْدَ: فلانكس سنگهكهی چهفاند
 لوَتْدَ الْوَتْدَ: سنگهكهی چهفاند.

وَتَدَّ فِلَانٌ فِي بَيْتِهِ: فلانكس لهمالهوه جینگیر بوو
 نههاته دهر.

وَتَدَّ الرِّزْغُ: گستوگالهکه سهری دهرهینا، روا، سهوز
 بوو.

وَتَدَّ رَجُلُهُ فِي الْأَرْضِ: قاجی لهزهوی چهفاند
 الْمَيْتِدُ: نهو چهکوجو نامیرهی سنگی بی
 دادهکوتری ◊ الْمَيْتِدَةُ: بهمانا (الْمَيْتِدُ) دئ ◊
 الْوَتْدُ: نهوی لهزهوی دهچهقیندری ◊ یان
 بهدیواردا دادهکوتری ◊ نهو بهرزاییهی
 پیشهوهی گوینچه ◊ بهشیکه لمتفعیلهی
 عوروز ◊ الْوَتْدَةُ: نهو بهرزاییهی پیشهوهی
 گوینچه.

وَتَرَّ فِلَانًا وَتَرًا وَتَرَةً: دؤستو برادهری خوی
 کوشت ◊ خرابهی لهگهل دا کرد ◊ ترساندی.

وَتَرَّ الْقَوْمَ: جوتی خهئکهکهی کرد بهتاک ◊ دوو
 بون بوون بهس ... هتد.

وَتَرَّ الْعَدَدُ: ژمارهکهی کرد بهتاک.

وَتَرَّ الصَّلَاةَ: نویزی کرد بهویتر ◊ نویزی یهک
 رکاتی خسته دوا نویزه سوونهتهکانی.

وَتَرَّ الْقَوْسَ: ژبی قهوسهکهی توند کرد ◊
 ژبیهکهی بهقهوسهکوه شتهک دا ◊ وَاَتَرَ بَيْنَ

اخباره وکتبه مواترة وواترا: ناو بهناو
 بهدواداجونی بؤ ههوالهکانی کردوه، بهناو
 کتیبهکانی دا گهرا بؤ دؤزینهوهی زانیاری ◊
 وَاَتَرَتِ النَّاقَةُ: حوشرمهکه لهکاتی بیخدانی دا
 نهزئویهکی دادا نههمجار نهزئوکهی تری دا دا،
 بهمهش نهزیمتی نهو کهسهی دا کهلهسهر
 پشتی بوو ◊ وَاَتَرَ الشَّيْئَ: ناوبهناو

بهدواداجونی بؤشتهکه کرد ◊ وَاَتَرَ الصَّوْمَ:
 روزه نا رؤزیک بهرؤزو بوو ◊ یان رؤزیک
 بهرؤزو بوو دوو رؤز بهرؤزو نهبوو ◊ وَاَتَرَ
 فِلَانٌ الصَّلَاةَ: فلانكس نویزی سوونهتی
 شهوانهی بهنویزی یهک رکاتی کوتایی بی هینا
 ◊ وَاَتَرَ الْقَوْسَ: ژبی قهوسهکهی توند کرد ◊
 تَوَاتَرَتِ الْأَشْيَاءُ: شتهکان یهک بهدواپهک دا
 هاتن، ناو بهناو کهلینیان تیکهوت ◊ یان
 تاتکاک یهک بهدوو یهک دا شتهکان هاتن ◊
 تَوَاتَرَ الْعَصَبُ وَالْعَرَقُ: رمگو دهمارمهکه گرژ
 بوون ◊ دمشگوتری: (تَوَاتَرَتِ الْعِلَاقَةُ بَيْنَ
 الدولتين): پهیومندی نیوان نهو دوو دهولته
 گرژ بوو ◊ تَثَّرَى: دمگوتری: (جاءوا تَثَّرَى): یهک
 لهدواپهک هاتن ◊ تَثَّرَأَ: دمگوتری: (جاءوا تَثَّرَأَ):
 یهک لهدواپهک هاتن ◊ التَّوَاتُرُ: لهبواری
 میکانیک دا بریتییه لههلهچون و
 خؤرپاسکاوونی قهبارمیهک کهههردوو سهری
 بهسترا بن ◊ المتواتر: لهبواری زانیاری
 عوروزدا بریتییه لهسهرهواپهک بیتیکی بزوین
 کهوتبیته نیوان دوو پیتی ساکنهوه، وهکوو
 (مفاعِلُنْ، فاعِلُنْ، مفعولُنْ) ◊ لهبواری
 ههرمودی پیغمهمبردا (الحديث المتواتر):
 بریتییه لهرپواپهتکردنی کؤمهئیک که
 نهگونجی درؤبکهن، واته: کؤمهئیک
 لهکؤمهئیکی ترموه رهواپهتیان کردبی چین
 لهدواجین تادهیگهپهنهوه سهر پیغمهمبر
 (د.خ) ◊ الوتر: ناویکه لهناوه جوانهکانی خودا،
 تاک و تمنها ◊ بی هاوهل ◊ لهبواری ژماردا
 (الوتر) نهومیه جوت نهبی ◊ ههروا ناویکه
 لهناوهکانی رؤزی عمرمهه ◊ الوتران: دوو
 دهمارن لهنیوان پاژنه پیی و رهفیکچ یان
 لهنیوان لهپی دمست و ثانیسک ◊ الوتره من کل

شعیب: نومهیه قهراخه کانی که وانه هی بن ۵
 پیره وی تیر له که وان دا ۵ کرپرگاهه یه کی بجوکه
 له لای سه روی گوینچه ۵ بوشایی نیوان هر دوو
 پهنجه یه ک ۵ پیستوکه ی نیوان قامکه گه وره و
 قامکی شایه تومان ۵ دهماریکه له زیر زمان دا ۵
 نیوان نهرمایی لوتو سه بهله ۵ په رده ی نیوان
 هه ر دوو کونه لوت ۵ رمگیکه له نیوان خواروی
 پان و رمفیک ۵ الوترتان: به مانا (الوتران) دئ ۵
 دوشتی به رزه وه بوون ده لئی دو نه لقه ن
 له گوینچه کی نه سپدان ۵ الوتریة من النساء:
 نافرمتی دلر هق و بی به زمی ۵ الوتریة:
 ریبازی که به تهنیش کینودایی، پارچه یه ک
 له زه وی ۵ زموی سبی ۵ کرپرگاهه یه که له لای
 سه روی گوینچه ۵ پیستوکه یه که له نیوان قامکه
 شادمو قامکه گه ورده یه ۵ په رده ی نیوان دوو
 کونه لوت ۵ نه لقه یه که راهینانی شیربازی
 له سه ر ده کری ۵ خالکی سبی که وانه یه
 به جهسته ی نه سپه وه یه ۵ خونجه ی گول ۵
 خانه ی دهبان ۵ قاعیدمو ریبازی قیاسی ۵
 قاعیدمو یاسای تابه مت به شتیک ۵
 به رده و امیون له سه ر شتیک ۵ دایرپان و
 بروکاندن ۵ ده گوتری: (مافی عمله و تیره):
 له کارمه کی دا پاره وستان بروکاندن نیه.

وَتَخ فلان: فلانکس فهوتا ۵ تیداجوو ۵ تاوانبار
 بوو ۵ داوشاو گهنده ل بوو ۵ رهوشتی خراب
 بوو به دبوو ۵ دهنگو دۆره ی ناشیرین بوو ۵
 زۆر نه زان و گیل بوو ۵ له به لگه هینانه وه دا
 هه له ی کرد هیچی بۆنه جه سپا ۵ نازاری پهیدا
 کرد ۵ اوتخ الله فلانا: خودا فلانکسی له ناو
 برد ۵ اوتخ فلان فلانا: فلانکس وای کرد فلان
 تاوانبار بکا ۵ فلانکسی هه لنا بۆ تاوان کردن ۵
 خسته ی ناو به لاو چورتمه وه ۵ اوتخ فلان

القول: فلانکس له قسه کردنه که دا کاتقام بوو ۵
 اوتخ فلانا عند السلطان: نامۆزگاری
 فلانکسی کرد له خزمهت پاشا داو فیبری
 نه وه ی کرد چۆن هه نس و کهوت بکا ۵ الموتفة:
 شوینی تیداجون و فهوتان ۵ الوتفة: هه نه کردن
 له به لگه هینانه وه دا ۵ الاوتل: پیاویک ورگی
 خوی پریکا له شه راب.

وَمَ بِالْمَكَانِ وَتوما: له شوینه که مایه وه و جینگیر
 بوو ۵ الموتمة: نوسطوانه ۵ الوتمة: رویشتنی
 خیرا.

وَتَن بِالْمَكَانِ وَتَنًا وَتونا: له شوینه که مایه وه و
 جینگیر بوو.

وَتَنَ الْمَاءِ: ناومکه جاری بوو به رده وام هاتو
 نه برا.

وَتَنَ فلان فلانا: فلان زمبری له رمگی لاملی فلان
 دا.

وَتَنَ فلان: فلانکس رهگی لاملی نازاری بوو ۵
 اوتنت المرأة: نافرمته که مندالی بوو
 به جوړیک قاجی پینش سه ری هاتنه دهر ۵ اوتن
 القوم دارهم: خه لکه که زۆر له مالی خویان دا
 مانه وه ۵ استوتن المال: مال و سامانه که زۆر
 بوو، هه لگرا ۵ الموتونة: نافرمتی به نه دهب و
 روشنبر، هه رجه ند جوانیش نه بی ۵ الواتن:
 شتی جینگیر و جه سپا و له شوینی خوی ۵ ناوی
 کاریزاو به رده وام و نه پراوه ۵ الوتن: نومه یه
 مندا ل که له دایک دهبی له پینش دا قاجه کانی
 بین نه مجار باهی جهسته ی بیتهدمر ۵ الوتنة:
 ته نگ هه لچنین به قه رزدار بۆنه وه ی قه رزه که
 وه ربگریته وه ۵ راجیایی و نژایه تیکردنی
 په کتری ۵ ده گوتری: (بینهما وتة) ۵ الوتین:
 شاره گی جهسته، دهماری سه رمکی که هه رچی

خَوَيْنِيكَ لَهْدَلْ دَيْتَهْدَمِر نَهو دابهشى دهكا
بهناوجهستهدا ◊ واتاه على الأمر:
فهرمانبهرداری کرد ◊ الوتى، زونگاو.

وَأَلَّ اللَّحْمَ: گوشتهکه هاوسا گریئی لئ بهیدابوو.

وَأَسَّ الوتدَ: سینگهکه سهرمکهی پِرْز پِرْز بوو ◊
وَأَثَّتْ يَدَ الرَّجُلِ: دستى پیاوکه نازارى لئ
بهیدابوو ◊ اوثأ يَدَ فلان: دستى فلانکهس
نازاردرا ◊ زهبرى لئ دا ◊ الميثأة: نهو
چهکوج و نامیزميه سينگى پئ دادمگوتري ◊
الوثأء: پهلهپهکه، گریپهکه لهگوشت دا بهیدا
دمبئ و ناگاته سهرنيسقان ◊ نازارىکه توشى
نيسقان دمبئ بهبئ نهوهى شكا ببئ ◊ الوثأة:
بهمانا (الوثأء) دئ.

وَأَثَبَ يَثِبُ وَثَبًا: بازى دا، خوى هئدا ◊ دهگوتري:
(وَأَثَبَ إِلَى الْمَكَانِ الْعَالِي): گهيشته پهلو پایه
بهرز.

وَأَثَبَ عَلَى فلان: بهسهر فلانکهس دا زال بوو،
بؤرى دا ◊ همروا وشهى (وَأَثَبَ) بهمانا راست
بؤووو راپهبرى، ههلمهتى برد، دانيشتو كهوت
پالگهوت دئ ◊ دهگوتري: (وَأَثَبَ عَلَى الْفِرَاشِ):
لهسهرجن كهوت، راکشا ◊ اوثبَ الحيوان: وای
کرد چهيوانهکه بازیدا ◊ اوثبَ فلاناً الموضع:
واىکرد فلانکهس بازبهسهر شوپنهکهدا بدا ◊
وَأَثَبَهُ: ههريهك لهودوووکهسه عهميزاى
يهکتربوون و ههلمهتيان بؤيهکتر برد، پهلامارى
بهکيان دا ◊ وَأَثَبَهُ: خبئ کرد، لهجىگای خست،
واى لئکرد لهجىگادا بکهوى ◊ وَأَثَبَ فلاناً
وَأَثَابًا: جىگای بؤفلانکهس راخست بؤنهوهى
لهسهرى بغهوى يان دابنيسش ◊ تَوَأَثَبَ الْقَوْمُ
وَنَحْوَهُم: خهئکهکه ههنديکيان عهميزاى
ههنديکيان بون و پهلامارى يهکتريان دا ◊

وَأَثَبَ: بهمانا (وَأَثَبَ) دئ ◊ تَوَأَثَبَ عَلَى اخيه فِي
لِأَرْضِهِ: بهستهمكارى و نارپوا دستى بهسهر
زموى براکهى دا گرت ◊ داگرى کرد ◊ تَوَأَثَبَ فِي
مَلِكِ فلان: مَلِكْ و مالى فلانکهسى بهستم
داگرکرد ◊ الموثبان: نهو پاشاوا
فهرمانرپواپهيه ههولى غمزاگردن و داگرکردنى
ولاتى ترنهدا، بهسهلامهتى بؤخوى دابنيسش ◊
الميثبُ: بازهاويز ◊ دانيشتو لهسهرزموى
نهرمهلان ◊ تهبارو تهپؤلکه ◊ جؤگا ◊ الوثابُ:
فهرهونلهو جىگای نوستن ◊ الوثبئ:
بازهاويزى گورج، ههرشتيک زوو باز بهاوى
دهگوتري: (فَرَسٌ وَثْبِي).

وَأَثَبَ الْحَيوان: چهيوانهکه فهئو بوو گوشتى گرت
◊ دهگوتري: (فَرَسٌ وَثْبِي): نهسپىكى بههيزه ◊
(ثوب و ثبيج): قوماشيکه باش چنراوهو
رپهختهپه.

وَأَثَبَ الشَّيْئُ: شتهکه پرو قهرمباغ بوو.

وَأَثَبَ النَّبْتُ: رومکهکه دريزو پرو چر بوو.

وَأَثَبَ الْمَكَانُ: شوپنهکه لهومرى زؤر بوو، درهختى
زؤر بوو ◊ اوثبَ الشَّيْئُ: شتهکه پرو چرپوو ◊
اوثبَتِ الأَرْضُ: زموپههکه لهومرى زؤر بوو ◊
إِسْتَوَثَبَ الرَّجُلُ مِنَ الْمَالِ: پياوکه مال و
سامانى خوى زؤر کرد ◊ اسْتَوَثَبَتِ الْمَرْأَةُ:
نافرتهکه خوى دارشت و فهئو بوو ◊ اسْتَوَثَبَ
الشَّيْئُ: شتهکه چرو پريوو ◊ اسْتَوَثَبَ الْمَالُ:
مالهکه زؤر بوو ◊ اسْتَوَثَبَ النَّبْتُ: گزوكياپهکه
تتيك چرزاو تتيك هالا ◊ الموثبجةُ: زموپههك
لهومرى زؤربئ ◊ الموثخُ: (رَجُلٌ مَوْثَخٌ الخلق):
پياويکه جهسته لهرو لاوازه ◊ الموثوخُ: بهمانا
(المروثخ) دئ ◊ الوثخةُ: تهرايى ناو ◊ الوثيخةُ:
نهوهى لهنيسقان نهرم دمبئ و تتيكهل

به چه و رایبى دمبى ۵ شىرى مهيو، نه و پلو
پوشه سالى رابردو كه تيكه ل به گياو گزى تازه
رسكاوو ناسك دمبى ۵ لهومرزى به هاردا ۵
زهويهك قور و قال بن.

وَتَرِ الشَّيْنِ يَثْرُهُ وَثَرًا: پنى لهشتهكه نا.

وَتَرِ الشَّيْنِ: شتهكه پنى لى نرا ۵ استوتير من

الشَّيْنِ: زورى لهويشته نه نجام دا، زورى لى كرد
۵ استوتير المراقه: ههولى دا نافرمتى قه لهوى
دمست بكهوى ۵ استوتير الفراش: چووسهر
جىگاكه ۵ پنى نايهسهر جىگاكه ۵ الاوتر:
نهرم تر ۵ دمگوترى: (فراشې اوتر من فراشه):

جىگا نووستنى من لهى نه و نهرمتره ۵
المثيرة: نه و پوشاكه يه لهسهر هه موو
پوشاكه گانه وه له به رده كرى ۵ پىستى درنده،

كهولى درنده ۵ قه بوچكى زين ۵ جوړه زين و
كورتانه ولاخيك بووه عه جهم له ناو ريشم و
ديياج دروستيان كردوه ۵ ميثرة الفرس: توك و

يالى نه: سب ۵ ميثرة الارجوان: جوړه
قوماشيكى نهرمى ناوها خنداوه و مكوو ليغه
لهسهر زين دهكه ويته زير سوارمكه بوئه وهى

جىگاي نهرم بن ۵ الواثر: چهسپاو لهسهرشت
۵ الواثر: سهر زين كه له قوماشى تهرم دروست
بكرى ۵ الواثر: پىستيكه دمكرتته سيرمه ۵

پانايى سيرمه كه جوار په نجه يان بستيك بن
نافرمتى مندا ل له بهرى دمكا ۵ يان نافرمتيك
له پنى دمكا بكه ويته عاده مانگانهى خويه وه

۵ به كورتى و مكوو دهر پنى كورت وهمايه ۵
الواثر: جىگانوستنى نهرم و نول ۵ پوشاكيك
لهسهر پوشاكى تره وه له به ريكرى و مكوو جبه و

شتى وا ۵ الواثر: به مانا (البرثر) دى ۵ الواثرية
من النساء: نافرمتى قه لهوو گوشتن.

وَتَقَ رَأْسَهُ: سهرى شكاند.

وَتَقَّ الرَّجُلُ نَاقَتَهُ: پياومكه لهومرو نالفى جوړاو
جوړو كوون و نوئى دا به حوشتره كهى.

وَتَقَّ فُلَانٌ الشَّرِيْدَةَ: فلانكس تىگوشاوه كهى تىك

هه لدا به سه ريه كى دا دا ۵ الواثيفة: نه و لهومرو

گياو گز ميه كه لهومرزى به هاردا تىك دههالى و

جوړاو جوړن ۵ په رويه كه شهرمگاي حوشترى
پن دادمپوشرى.

وَتَقَّى الْقِدْرَ: سى كوچكهى بومه نجه له كه دانا ۵

اوئق القدر: به مانا (وئق دى) ۵ وئق القدر:
به مانا (وئقها) دى.

وَتَقَّى بَفْلَانٍ: بتمانهى به فلانكس كرد.

وَتَقَّى الشَّيْنُ يُوْتِقُ وَثَاقَةً: شتهكه جىگير بوو،
چهسپا، دامزرا.

وَتَقَّى فُلَانٌ: به ديكومينت و موسيقه پابه ند بوو ۵

اوئق فلانا ايثاقا: فلانكسى كرده جىى
بتمانه ۵ اوئق الاسير: دمست و پيومندى
نهرمكهى باش توند كرد ۵ اوئق العهد:

وادمو به لئنه كهى جهخت كرده وه ۵ وائق
فلانا: پيمانى له گهل فلانكس بهست ۵ وادمو
به لئنى پيدا ۵ دمگوترى: (واثقت بالله لافعلن

كذا) ۵ وئق فلانا: وتى فلانكس جىگاي
بتمانه پيكر دنه ۵ وائق الامر: كارمكهى پته وو

مه حكم كرد ۵ وئق العقد: گريبهسته كهى
لهدمه تهرى رسمى دا تومار كردو كردى

به ديكومينت و به لگه نامه ۵ توأئق القوم على
الامر: خه لگه كه وادمو به لئنيان به يه كتر داو

سوينديان بويه كتر خوارد ۵ توأئق في الامر ومن
الامر: به به لگه و ديكومينت كارى كرد ۵

توَأَقَّتِ الْعُقْدَةَ: گريبه كه توند بوو ۵ استوتق
من فلان: به لگه نامه و وادمو به لئنى له فلانكس

وهرگرت ۵ استوتق من الامر: به به لگه و

ديکومينته وه جووه ناو کارمه ۰ **الثقة**:
 بتمانہ ۰ **الموثق**: وادمو به نين ۰ **الموثق من**
الشجر: نهو درهخته به که خه لک پشتی پی
 دمبهستن بو له و مری نازه له کانیان له کاتی
 برانه وهی گزوگیا ۰ **دمگوتری**: (کلاً **مُوثق**):
 درهختیکه پشتی پی دمبهستری ۰ بوئه وهی
 بهشی خوراکي نازه له کانیان بکا ۰ (ماء **مُوثق**):
 ناوینکی زورمو بهشی نازه له و پیداوستی خویان
 دهکا ۰ **الموثق**: نهو که سهی گریبهست و
 نوسراوی نیوان خه لک دهکاته رسمی و
 له دهفته ری تایبه تی دادگادا تو ماری دهکا ۰
الميثاق: عهدو بهمان ۰ **الوثاق**: نیسمیکه
 له وشه ی (ایشاق) و مرگیراوه ۰ نهو سه بل و
 پیومندو که له بجه یه شتی پی دمبهستری ۰
الوثاق: هر سه بل و گوریس و په تیک شتی پی
 ببهستری ۰ **الوثيقة**: به لگه نامه، دیکومینت ۰
 هر شتیک شتی پی ببهستری و شه تک بدری ۰
الوثيقة في الأمر: قایمکردن و دیکومینتکردنی
 کار ۰ باش نه انجامدان و ریکوپینک کردنی کار ۰
دمگوتری: (أرض وثيقة): زهوییه که گزوگیا
 زورو چرو پره ۰ کومپیا له دان و جه کدانه بو
 بتمانہ ی قهرز ۰ یان دانه وهی قهرز ۰ **وثلته**:
 لکاندی ۰ پیوهی نووساند ۰ **وثل الشئین**:
 شته که ی جیگیر کرد ۰ کردی بهینه ماو بناغه ۰
وثل المال: مال و سامانی کوزردموه ۰ **الوثل**:
 توینکل و پرزی توینکل ۰ چلک و زیاده گوشت
 که به جه قوی تیژ له پیستی دادمه مان و
 تیفتیفه ی دمدم ۰ یان به وهی مہباغه وه لی
 دهکریته وه ۰ **الوثليل**: لاواز ۰ توینکلی دار ۰
 سه بل و گوش که له توینکل و پرزو شتی و
 دروست بکری ۰ هر زیوو خشت و خائیک
 له درهخت و گوش و شتی و ا بکه و پیته خوار.

وتم الحيوان يثم وثما: حه یوانه که بازی دا.
وتم الشئین: شته که ی شکاند ۰ باریکی کرد ۰
 کوتای.
وتم فلان الرجل: فلانکس له پیامه که ی دا.
وتم المطر الأرض: باران له زموی دا.
وتم فلان الحشيش: فلانکس گیا و گزو پل و
 پوشه که ی گرد کردموه.
وتم الفرس الأرض بجافره: نه سپه که به سمی
 زموی کوتا، سمکولی کرد ۰ **وتمت الحجارة**
رجله: به رده که قاجی بریندار کرد ۰ **وتمت**
الأرض وثامة: زهوییه که گزوگیا کهم بوو
 له و مری کهم بوو.
وتم وثامة: خوی دارشت و گوشتن بوو قه له و بوو
 ۰ **واثم في العدو**: هه موو قاجه کانی
 خرکردنه وهو خوی ناماده کرد بو بازدان و مکوو
 نه وه خوی بهاوی ۰ **الميثم**: زهوی کوت، شتیک
 زموی ببهستیوی ۰ **الوثيمة**: بهرد ۰ بهردی
 جه رخ ۰ به رده نهستی ۰ کومه له گزوگیا ۰
 کومه لیک خوارده مهنی جیا جیا.
وثن الشئین بالمکان: شته که جیگیر بوو
 له شویننه که و جه سپا ۰ **وثنت الأرض**:
 زهوییه که بارانی لی درا باراناوی بوو ۰ **اوثن**
من المال: مال و سامانه که ی زور کرد ۰ **اوثن**
فلاناً: به خشی فلانکسی زور کرد، زوری پیدا
 ۰ **استوثن من المال**: له مال و سامانه که ی
 زور کرد ۰ قه له و بوو ۰ **استوثن النحل**:
 هه نگه کان بوون به دوو بهش، گه ورمو بجوک ۰
استوثن الشئین: شته که مایه وه ۰ به هیز بوو ۰
الموثوثة: نافرمتی زه لیل و گوی رایه ل،
 فه مارن به ردار ۰ (امرأة موثوثة): نافرمتی

بهنه دهب و گوپرايهل ◊ الوثنُ: په يکه ریک په رستشی بوبکرئ جالبه مردو دار دروست کرابی یان له مس و زیوو شتی تر ◊ دهگوترئ: (هي وثن فلان)، نه وه ژنی فلانکهسه ◊ الوثنی: بته رست ◊ دهگوترئ: (رجل وثنی وامرأة وثنیة) ◊ الوثنیة: ریبازو مه زه بی بته رسته کان.

وَجَبًا فلاناً: بهه موو هیزی دهمستی پالی به فلانکهسه وه نا ◊ پالی به کولهی سینگیه وه نا ◊ فۆرتهمه ی ملی گرتو گیراپه وه.

وَجَبٌ فلان: فلانکهس روژی یهک زهمه نانی خوارد.

وَجَبٌ فلان: فلانکهس له شه وو روژیک دا یهک زهم نانی خوارد ◊ یان فلانکهس کاریکی چاکی کرد بهه شتی بوخوی کړی ◊ یان کاریکی خرابی کردو دۆزه خی بوخوی مهیسه ر کرد.

وَجَبٌ علی فلان: له پېشېرکئ دا بهسه ر فلان دا زال بوو.

وَجَبٌ الشئین: شته که ی به پېویست دانا، واحبی کرد ◊ دایمه زرانند، دایهست ◊ اوجبَ اللهُ قلبه: خودا دلئ دامه زراو کرد ◊ واجبَ فلاناً مواجبة: فلانکهسی پابه ندرد ◊ دهگوترئ: (واجبه البيع): مامه له که ی لهسه ر پېویست کرد ◊ وَجَبَتِ الإبلُ: حوشرمه که ماندو بوو ◊ وَجَبَ اللَّبأُ: زه که که له گوانی چه یوانه که دا مایه وه، رهق بوو ◊ وَجَبَ فلان فلاناً: فلانکهس فلانکهسی پابه ندرد ◊ وَجَبَ فلان: فلانکهس به عهرزی دادا ◊ وَجَبَ فلان: فلانکهس له روژیک دا یهک زهم نانی خوارد ◊ وَجَبَ فلان عیاله و فرسه: فلانکهس مال و مندال و نه سپه که ی وافیرکردن شه وو روژی یهک زهم نان بخون، نه سپه که ی په کجار نالیک بدرئ ◊ وَجَبَ الناقة: روژی په کجار حوشرمه که ی دوشی ◊ تواجبَ القوم: خه لکه که گره ویان له گه ل یهک کرد گرینتیان دا به په کتر ◊ تَوَجَّبَ فلان: فلانکهس له شه وو روژیک دا یهک زهم نانی خوارد ◊ استوجبَ الشئین: شته که ی کرده

وَجَبًا التمر: خورما که ی کوتا تاتیک هالوو بهسه ریه ک دا بوو به گرموله و لینجای دایه وه.

وَجَبًا الفحل: دهماری گونی نه سپه که ی خسته نیوان دوو به رددو گوشینی تامراندی (جوړه خه ساندنیکه) ◊ اوجا فلان: فلانکهس هات بو پېویستیاتی خوی یان بو نیچیر گرتن و هیچی دمست نه کهوت ◊ اوجات الرکیة: بیرمه که ناوی کهم بوو یان ناومه که ی برآ، وشکی کرد ◊ اوجا عنه: پالی به شته که و مناو لئی دورخسته وه ◊ اوجا الثمر: خورما که دمنکه کانی گه وره بون و گوشتن بون و پینگه بین، شیرین بوون لینجایان لئ په ییدا بوو به هو ی کوتان و تیک هه لشیلانه وه ◊ توجاه بالید والسکین: به مانا (وجاه دئ ◊ الوجء: (ماء رجء): ناوی بئ که لک ◊ الوجأ: (ماء رجأ): ناوی بئ که لک ◊ الوجیئة: مانگا ◊ خورما که نه و منده بکوترئ ناوکه که بیان بیه دهر ◊ پاشان به شیر یان به رو ن بشیلدرین تا یهک دهرن و دهمنه توپه ل نمجار بخوری.

وَجَبٌ الشئین: چه سپا، پېویست بوو ◊ کهوته سهر زهوی.

وَجَبَ القلب وجباناً: دل کهوته به له پهل و لیدانی خیراو له رزین.

هه به و نیرو شتی وا ◊ الوَجُجُ: نوعامه ی
خۆشرو و بازهاویژی گورج و گۆل.
وَجَجَ الشَّيْنُ يَجِجُ و جوجاً: دمرکوت، ناشکرا
بوو.

وَجَجَ يُوَجِّجُ و ججاً: په نای برد ◊ اوجج الشَّيْنُ:
شته که دمرکوت و ناشکرا بوو ◊ اوجج الحافِرُ:
بیر هه لکه نه که گه یشته شاخی لوس ◊
زۆربه زهوی دا رویشته خوار تاگه یشته شاخ ◊
اوججت غرة الفرس: سپیایه تی ناوچه وانی
نسه که ناشکرا بوو ◊ اوججت النار: ناگره که
روناکایی داو دمرکوت ◊ اوجج فلان الشَّيْنُ:
فلانکس شته که ی داپوشی ◊ اوجج فلاناً اليه:
وای کرد فلان په نای بؤ بهری ◊ اوجج البول
فلاناً: میز تینی بؤ فلان هینا ◊ تهنگه تاوی
کرد ◊ ووجج الشَّيْنُ: شته که دمرکوت و
ناشکرا بوو ◊ المُوَجِّجُ: (طریق مـوجج):
ریگایه کی ناشکرا و رونه ◊ المُوَجِّجُ: پیستی
لوس و سفت ◊ قوماشی نه ستورو ره خته که لیک
بدری دنگی لیوه بی ◊ المُوَجِّجُ: (باب
مـوجج): دمرگای پیوه دراو ◊ یان دمرگایه ک
پهرده ی به سهر درابیته وه ◊ الوَجَّاحُ: په رده ◊
وادمبی و او مکه دمرکی به هم مزه ده گوتری
(أجـاح – أجـاح – إجـاح) ◊ الوَجَّحُ:
نشه که وتۆکه، په ناپاسار ◊ مه لجه نو په نا ◊
الْوَجَّحُ: په نا ◊ قوماشی سفت و ره خته و
نسته تور یان پۆشاک که له و جو ره قوماشه
دروستکرا بی و پان و پۆبی.

وَجَدَ فلان: فلانکس غه مبار بوو.

وَجَدَ عليه: رقی لی هه لسا.

وَجَدَ فلان: فلانکس دموله مند بوو.

مافی خۆی ◊ المُوَجِّبُ: (موجب) ناوی ئیحرام
به ستو بوو له پیش هاتنی ئیسلام دا ◊
المُوَجِّبُ: تاوانی گه و ره که بیته هۆی جوونه
ناو دۆزه خ ◊ یان نیسی باش و خیری گه و ره که
بیته مایه ی جوونه ناو به ههشت ◊ الواجب:
له زاوه ی شهرع زانان دا نهومیه واجب
بوونه که ی به خه بهری ناحادو شتی وا بووبی
بکه ری پاداشی هه یه و نه که ری سزادهدری ◊
واجب الوجود: په رومردگار؛ نهومیه هه ر
بووبی و بوونه که ی پیوستی به شتی تر نه بی ◊
الوَجِبُ: ترسنۆک ◊ گیل و نه حمه ق ◊
حوشتریک ژه ک له گوانی دا ره ق بووبی ◊
کونده ی ناوی گه و ره که له پیستی نیری به قه ره و
شتی وا بی ◊ شینی جوړاوه که ی ناو ◊ الوَجِبُ:
خه ته رو گره و ◊ الوَجِبَةُ: دمنگ و قیژهی
به ری و وه ◊ ژمه نان خواردن ◊ ژمه له و مرو
ئالف بؤ نازه ل ◊ په کجار دوشینی شیردەر
له رۆژنیک دا ◊ نه ندازه ی خواردنی جه بو
دهران له رۆژنیک دا ◊ الوَجُوبُ: پیوست بوون،
که و تنه شان و زیمه مه سفول بوون ◊ یان
نهومیه خودی شته که بونی پیوست بی ◊
الْوَجِيبَةُ: نه رک و مزیفه ◊ نه ندازه ی موچه و
کری، یان نه ندازه ی خۆراک رۆژانه جه فتانه
مانگانه ◊ هه روا ناوه بؤ حاله تیک شتیک
بکری و مامه له که ته واو بکه ی نه مچار وه جبه
وه جبه شته که بگوژی به وه جا که ته واو بوو
دمگوتری (قد استرفیت وجبتک).

وَجَّ و جَّاً: په له ی کرد ◊ الوَجَّ: نوعامه ◊ هه تی ◊

گیایه که له پیبری (القلقاسیات) بۆنیکی خۆشی
هه یه ◊ داریکه که مرسته ی جوتی لی دروست
دمرکی و مگو هه و جارو دهسته دوو مزان و

وَجَدَ مَطْلُوبَهُ: نه‌وی لئی دمگه‌را دهستی کهوت ۵
گومبو مکه‌ی دوزیبه‌وه.

وَجَدَ الشَّيْئَ كَذَا: شته‌که‌ی وازانی، واهاته
به‌رجاوی ۵ ده‌لئی (وجدت الخِلمَ نافعاً): بؤم
ده‌رکه‌وت که‌صه‌برو بار قولی به‌سوده.

وَجَدَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ی به‌یدا بوو ۵ **اَوْجَدَ اللهُ**
الشَّيْئُ: خودا له‌نه‌بوونه‌وه شته‌که‌ی هینایه
کایه‌وه ۵ **اَوْجَدَ فُلَانًا:** فلان‌که‌سی ده‌وله‌مهند
کرد ۵ ده‌گوترئ: (الحمد لله الذي اوجدني بعد
فقر): سوپاس بؤخودایه‌ک پاش هه‌زاری
ده‌وله‌مندی کردم ۵ **اَوْجَدَ فُلَانًا بَعْدَ ضَعْفٍ:**
دوای له‌رو لاوازیسی فلان‌که‌سی به‌هیز کرد ۵
اَوْجَدَ عَلَى الْأَمْرِ: ناچاری کرد بؤ نه‌وکاره ۵
اَوْجَدَ الشَّيْئُ: وایکرد شته‌که‌ی ده‌ست بکه‌وئو
زمه‌ری پی به‌ری ۵ **اَوْجَدَ مَطْلُوبَهُ:** وای کرد
زمه‌ری به‌مه‌به‌ستی خوئی بی‌نی نه‌وی عه‌ودالی
بوو ده‌ستی که‌وئ ۵ **تَوَجَّدَ فُلَانٌ:** فلان‌که‌س
له‌ناخی خوئی دا هه‌ستی به‌سؤزو عیشق کرد ۵
تَوَجَّدَ لِفُلَانٍ: بؤ فلان‌که‌س غه‌مبار بوو ۵
خمه‌متی بؤخوارد ۵ **تَوَجَّدَ بِفُلَانَةٍ:** عاشقی
فلان نافرمت بوو ۵ خوئی وپست ۵ **تَوَجَّدَ**
الْأَمْرُ: نار‌ه‌متی له‌کاره‌که‌ی ده‌ربری ۵ **تَوَجَّدَ**
السُّنْهُرُ: له‌شه‌و به‌خه‌به‌ری جارز بوو ۵
الْمَوْجُودُ: له‌بواری فه‌لسه‌فه‌دا بریتیبه
له‌شتیک له‌زیهن و له‌خاریج دا بوونی
چه‌سپاوی ۵ **الْوَأْجِدُ:** ناویکه‌ی له‌ناوه‌ی جوانه‌کانی
خودا واته ده‌وله‌مندیکی بی‌سنور که‌هه‌رگیز
هه‌زار نه‌بی، هه‌رجی بیه‌وئ هه‌بی و بی‌ناتاج
له‌هه‌موو که‌س ۵ **الْوَجَادَةُ:** له‌زاراوه‌ی
فه‌رمودمزانه‌گان دا بریتیبه له‌وه کابرا
له‌په‌راویک زانیاری فی‌رببی به‌بی ماموستاو

نیجازه‌و موناوه‌له ۵ **الْوَجْدُ:** زلکاو ۵ شوینی ناو
تیدا‌کۆبوونه‌وه ۵ **الْوَجْدُ:** هه‌بووی
ده‌وله‌مندی ۵ **الْوَجْدَانُ:** له‌بواری فه‌لسه‌فه‌دا
بریتیبه له‌هه‌موو هه‌ستکردنیکی سه‌رمتایی
له‌زمت بی‌یان نازار، نه‌مجار به‌یدا‌بوونی
جَوْرِيكَ له‌حالاتی نه‌فسی له‌م روه‌وه
که‌له‌زمت‌که‌یان نازاره‌که‌کاری تی‌بکاو بیته
هه‌ستکردن و پی‌زانین ۵ **الْوَجُودُ:** بوون،
پی‌چه‌وانه‌ی نه‌بوون ۵ وجود واته بوونی
زیهنی و خاریجی ۵ **الْوَجُودِيَّةُ:** جوړه
فه‌لسه‌فه‌یه‌که‌ی پی‌وایه بوون له‌پیش
ماهیه‌ته‌ومیه ۵ سارته‌ر پی‌وایه وجود له‌سه‌ر
بنه‌مای نازادیی داده‌مه‌زئ ۵ نازادییه‌کی ره‌های
وا که‌ری‌گابدا تاک خوئی دروست بکاو هه‌لوئیست
وهریگری به‌و شیوه‌ی خوئی ده‌یه‌وئ بؤنه‌وه‌ی
بوونی خوئی به‌ته‌واوی بچه‌سپینی ۵ **الْوَجِيدُ:**
زه‌وی ته‌ختو ده‌شت.

اَوْجَدَهُ عَلَى الْأَمْرِ: به‌زوره‌ی ملئ کاره‌که‌ی پی‌کرد
۵ **اَوْجَدَهُ إِلَيْهِ:** ناچاری کرد بؤی ۵ **اَوْجَدَهُ**
عَلَيْهِ: به‌زوره‌ی ملئ کاره‌که‌ی پی‌نه‌جام دا ۵
الْوَجْدُ: به‌رداو، قولکه‌ی ناو له‌کیو دا، چه‌وزی ناو
له‌شاخ دا ۵ **الْوَجْدُ:** ده‌گوترئ: (مكان وجد):
شوینه‌که، شاخه‌که، چه‌وزی ناوی زور تیدان.
وَجَرَ الْعَلِيلُ: ده‌رمانی کرده‌ی قورگی نه‌خۆشه‌که‌وه
۵ ده‌گوترئ: (وَجَرَ الْعَلِيلَ الدَّوَاءَ): ده‌رمانی کرده‌ی
قورگی نه‌خۆشه‌که‌.

وَجَرَ فُلَانًا: فه‌یه‌کی ناخۆشی به‌فلان‌که‌س گوت
وَجَرَ فُلَانًا الرِّيحَ وَبِهِ: رمبی له‌فلان‌که‌س دا.
وَجَرَ مِنَ الْأَمْرِ: له‌کاره‌که‌ی ترسا سامی لی‌کرد ۵
اَوْجَرَ الْعَلِيلُ: ده‌رمانی کرده‌ی قورگی
نه‌خۆشه‌که‌وه ۵ **اَوْجَرَ الْعَلِيلَ الدَّوَاءَ:**

دەرمانه‌که‌ی کرده دمی نه‌خۆشه‌که‌وه ◊ **أَوْجَرَ** فلاناً الرُفْعَ أو بالرُفْعِ: رمبى له‌فلانکەس و‌مشاند ◊ یان به‌رمب لیبى دا ◊ ده‌شگوترى: (أوجره الغبط): رِقو کینه‌ی خۆى پى رشت ◊ **إثْجَرَ العليلُ**: نه‌خۆشه‌که به‌دەرمان چاره‌سه‌رى خۆى کرد ◊ **تَوَجَّرَ العليلُ بالدواء**: نه‌خۆشه‌که دەرمانه‌که‌ی که‌م که‌م قوت دا ◊ **تَوَجَّرَ فلان الماء**: فلانکەس به‌نا‌به‌دلى ناوم‌که‌ی خوارده‌وه ◊ **الميجارُ**: شتی‌که و‌مکوو سه‌وله‌جان پیبى له‌تۆپ د‌هدرى ◊ **الميجرُ**: نامیریکه دەرمانى پى ده‌کریته قورگی نه‌خۆشه‌وه ◊ **الميجرةُ**: به‌مانا (المجر) دئ ◊ **الوجارُ**: کونه که‌م‌تیار، کونه گورگ، لان‌ه‌ی شیر ◊ کونه ریبوى ◊ به‌زۆرى بۆ کونه سه‌گ به‌کارده‌مهن‌دري ◊ دادراوینکى زه‌وى که‌لا‌فاوى گه‌وره داید‌رپیبى ◊ **الوجرُ**: شۆبه‌یه‌که له‌ئه‌شکه‌وت له‌کئیوو که‌ژ دا ◊ **الوجرةُ**: چالیکه هه‌له‌که‌ندري بۆ گرتنى شیرو درپنده ◊ **الوجورُ**: ده‌ردیکه له‌فوپرگ دا په‌یدا د‌مبى.

وَجَرَ فِي مَنْطِقَةِ يَجْرُ وَجْزاً وَوَجْزاً: له‌قه‌سه‌کانى دا په‌له‌ی کردو و‌تارمه‌که‌ی کورت کرده‌وه.

وَجَرَ الكَلَامَ: قسه‌که‌ی کورت کرده‌وه، که‌مى کرده‌وه.

وَجَرَ فِي مَنْطِقِهِ: له‌قه‌سه‌کانى دا په‌له‌ی کردو و‌تارمه‌که‌ی کورت کرده‌وه.

وَجَرَ الكَلَامَ: قسه‌که له‌روان‌بیزی دا کورتى هینا ◊ **أَوْجَرَ الكَلَامَ**: قسه‌که به‌لا‌غه‌تى که‌م بوو ◊ **أَوْجَرَ فِي الأَمْرِ**: په‌له‌ی له‌کاره‌که‌دا کردو درپزه‌ی پى نه‌دا ◊ **أَوْجَرَ کَلَامَهُ**: قسه‌که‌ی کورت کرده‌وه، که‌میکى له‌قه‌سه‌که‌ی درکاند ◊ **أَوْجَرَ العَطِيَّةَ**: به‌خششه‌که‌ی که‌م کرده‌وه

خیرا به‌خششه‌که‌ی پى دا ◊ **تَوَجَّرَ الشَّيْئُ**: شته‌که‌ی حی به‌حی کرد ◊ داواى شته‌که‌ی کرد ◊ **اسْتَوْجَرَ الكَلَامَ**: که‌لامه‌که‌ی کورت کرده‌وه ◊ **الميجاز**: نه‌وه‌که‌سه‌ی برسپارو وه‌لام کورت ده‌کاته‌وه ◊ **الوجرُ من الرجال**: بپاویک گورج و‌گۆل بى، کارمه‌کانى زوو ئه‌منجام بدا ◊ زوو بیه‌خشى، گیر نه‌بى ◊ حوشترى تیزرپۆ، خۆش‌رپۆ ◊ خیراو به‌په‌له ◊ قسه‌ی که‌م و‌سوک ◊ کارى ناسان.

وَجَسَ فلان: فلانکەس ترسا له‌و خه‌یاله‌ی به‌دلیا هات یان له‌وه‌ه‌واله‌ی به‌رگویی که‌وت.

وَجَسَ فلان وَجَساً: فلانکەس ترسانه‌که‌ی شارده‌وه، هه‌ولئى دا پیبى نه‌زان‌دري که‌ده‌ترسن.

وَجَسَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ گوم بوو، نادپار بوو ◊ **أَوْجَسَ فلان**: فلانکەس ترسو و‌بیم که‌وته دلیه‌وه ◊ **أَوْجَسَت الأذنُ**: گوینچه‌که‌که‌م‌گیکى بیست ◊ **أَوْجَسَ فلان الأمرُ**: فلانکەس کارمه‌ی شارده‌وه ◊ **أَوْجَسَ القلبُ شيئاً**: دل هه‌ستى به‌شتیک کرد ◊ یان دل له‌شتیک ترسا ◊ **أَوْجَسَت الأذن صوتاً**: گوینچه‌که‌که‌م‌گى بیست ◊ **تَوَجَّسَ فلان**: فلانکەس گوپى بۆ ده‌نگى نزم کلۆر کرد ◊ **تَوَجَّسَ بالشَّيْئِ**: هه‌ستى به‌شته‌که‌که‌ کردو گوپى خۆى بۆ هه‌ل‌خست ◊ **تَوَجَّسَ فلان الأمرُ**: فلانکەس کاره‌که‌ی شارده‌وه په‌رده‌مپۆشى کرد ◊ **تَوَجَّسَ الصَّوْتُ**: گوپى بۆ ده‌نگه‌که‌هه‌ل‌خست ◊ یان گوپى لى بوو لیبى ترسا ◊ **تَوَجَّسَ الطَّعامَ أو الشرابَ**: که‌م که‌م تامى خواردنه‌که‌ یان شله‌مه‌نیه‌که‌ی کرد ◊ **الأوجسُ**: خۆراک و‌ناوو شله‌مه‌نى که‌م له‌سیاقى نه‌فى دا به‌کاردئ ◊ ده‌گوترى: (ماذقت عنده أوجس) ◊ یان ده‌گوترى: (لا أفعل ذلك

سجس الأوجس): تادونیا دونیا بی من
 نهوشته ناکم ◊ الأوجس: بهمانا رۆزگار دئ ◊
 الواجس: ههست کردن بهدلا هاتن ◊ خهتهری
 دل ◊ الوجس: دمنگی نرم.

وَجَعِ فلان يُوَجِّعُ وِجَعًا: فلانکس نهخوش کهوت
 نازاری لی پهیدا بوو.

وَجَعِ فلان راسه او بطنه: فلانکس سهری هیشا
 یان سکی هیشا ◊ اوجع فلان فی العذو:
 فلانکس فرسهتی لهدوزمن هینا زمبری
 کاریگهری لئدا ◊ اوجع المرض او الضرب:
 نهخوشیهکه یان لئدانهکه نازاری زوری
 بهفلانکس گه یاند ◊ توجع فلان: فلانکس
 هاتوهاوارو دادو فیغانی کرد ◊ قوجع لفلان:
 ناخو ئوفی بو ئهوکارساته خوارد که بهسه
 فلان دا هات، پهروشی بوو، خهفتهتی بوخوارد ◊
 لاوانهوهی بو کرد ◊ الوجع: ناویکی گشتیه بو
 ههموو ئیش و نازاریک که لهجهسته دا پهیدایی
 ◊ قنگ ◊ الوجیع: بمنیش ◊ بهنازار.

وَجَفَ الشَّيْءُ يَجِفُّ: پهشوگا، لهگریژنه جوو.

وَجَفَ البعير او الفرس: حوشترمهکه یان نهسهکه
 خیرا رۆیی.

وَجَفَ القلب: دلکه کهوته لئدانی خیرا.

وَجَفَ فلان: فلانکس لهترسا کهوت ◊ اوجف
 السائر: ریبوارمهکه بههله رۆیی، پهلهی کرد
 له رۆیین دا ◊ اوجف فلان فلاناً: فلانکس
 فلانی ههنا بو کاریک ◊ اوجف فلان دایته:
 فلانکس و لاخهکهی دمنه دمنه دا بو رۆیشتن ◊
 اوجف الشئین: شتهکهی جولاند ◊ اوجف
 الباب: دمرگاکهی داخست ◊ استوجفه: بردی ◊
 دهگوتری: (استرجف الحب فزاده): دنداری و
 عیشق دلی بردوه ◊ المیجاف: دهگوتری: (دابة

میجاف): ولاخیکه خوشرۆو خیرا رۆیه ◊
 وجله يوجله وِجلاً: لهترسو بیم دا بهسهری
 دا زال بوو.

وَجَلَّ يُوَجِّلُ وِجَلًا: ترسا، زهندهقی جوو.

وَجَلَّ يُوَجِّلُ وِجَلًا وِجَالَةً: گهوره بوو ◊ ههئجوو
 ◊ اوجله: ترساندی ◊ واجل فلاناً: لهترسان و
 بی ورهیی دا پیشرکیی لهگهه فلان کرد ◊
 الموجل: جاوگی (وجل) یه ◊ بهردیکی لوسه و
 مهیله و نهرمه واته بهرده هسل ◊ الموجل:
 شوینی ترس ◊ چالیکه ناوی تئدا رادهوستی ◊
 الوجول: پیران، پیرهکان ◊ الوجیل: چالیکه
 زه لکاویکه ناوی تئدا کۆدمیتهوه.

وَجَسَمَ يَجِمُّ وِجْمًا وِجْمًا: بهرق ههئساوی
 بئدمنگ بوو ◊ روی خوئی گرز کردو سهری
 دانههواندو بئدمنگ بوو جووش داماو بهخهه
 باری خوئی خواردوهوه.

وَجَمَّ الشَّيْءُ: شتهکهی ناخوشویست.

وَجَمَّ عنه: لهترسا بئدمنگ بوو.

وَجَمَّ فلاناً: مستهکۆلهی لهفلان دا ◊ الوجم: جهند
 کهلهک و بیناو شتی وهان دمکرینه نیشانه بو
 ریگای جوئهوانی و سارا ◊ بهردی گهوره ◊
 دمشگوتری: (رجل وجم): بیاوکی هیچ و بوچه
 ◊ (بیت وجم): خانوی گهوره ◊ الوجم: بهخیل و
 رزد ◊ جهسته بچکۆله و ناکس بهچه ◊ کهلهکه
 بهرد ◊ بهردی کۆکراوه و سهریهک نراو لهسه
 کۆخته و سهنگهرو شتی وادا ◊ بهردی سهریهک
 نراو بوشارهزایی کردن و نیشانهی ریگای
 دمشت و جوئهوانی ◊ دمشگوتری: (رجل وجم):
 بیاووی خویری و خراب ◊ الوجمة: جنیو ◊
 الوجیم من الايام: رۆزگاری زۆرگهه
 الوجیمة: بزئو.

وَجَنَ بِالشَّيْنِ يَجَنُ وَجَنًا: هاویشتی.

وَجَنَ بِهِ الارضُ: به زموی دادا کیشای به زموی دا.

وَجَنَ الوَتْدَ: سینگه که می دا کوتا.

وَجَنَ القِصَارَ الثُّوبَ: جل شۆر مه که جله کانی

کوتان ◊ تَوَجَّنَ فلان: فلانکس زه لیل و ملکه ج

بوو ◊ الأوجن: کولم گه وره، رومهت پان ◊

المُوجِنُ، کولم گه وره، گوشتن و فه له و ◊

الموجونة من النساء: نافرمتی شهرمن ◊

الميجنة: نه و کوتکه دارمیه که جلشور جلی بی

ده کوتی بؤ نه وهی باش پاک بیته وه ◊ الواجنُ:

زموی رمقه لان و پته و ◊ السوجنُ: به مانا

(الراجن) دئ ◊ الوجنُ: به مانا (الراجن) دئ ◊

الوجناء: کولم گه وره ◊ کولم گوشتن ◊ الوجنةُ:

گولم، خرایسی رومهت ◊ الوجنةُ: به مانا

(الوجنة) دئ ◊ الوجينُ: زموی رمقی پته و توند

◊ بهرد ◊ که ناری رویار.

وَجَهَ فلان فلاناً عند الناس: فلانکس له ناو

خه لک دا له فلانکس زیاتر جینی باومرو متمانه

بوو.

وَجَهَ فلاناً: له پروی فلانکسی دا، به پروی فلان دا

جووه، به رمو روی فلان بووه.

وَجَهَ فلان يُوَجِّهُ وَجَاهَةً: فلانکس بوو به خاو من

ریزو قه در لای خه لک ◊ اوجهت المرأةُ:

نافرمته که له سک و زا و مستایه وه ◊ اوجه فلان

فلاناً: فلانکس فلانکسی کرده پیاو ماقول ◊

يان لای خه لک باسی پیاومتی نه وی کردو ریزی

بؤ پهیدا کرد ◊ گیرایه وه ◊ به پیاو ماقولی

له فه له م دا ◊ واجهه موجبه ووجاهاً:

جاوبیکه وتنی له گه ل دا کرد ◊ روبه پروی بووه ◊

به پروی خووش و قسه ی شیرین بی شوازی لی کرد

◊ وَجَهَ: ملکه ج و ژیربار بوو ◊ دهگوتری: (قاد

فلان فلاناً فوجَهَ): فلان رابه رایه تی فلانی کرد

نه ویش گوئی بیسی بوو شوینی که وت ◊ وَجَهَ

المولود: منداله که له کاتی له دایکی بوونی دا

سه رمتا دو دهستی له مندال دانی دایکیه وه

هاتنه دمر ◊ وَجَهَ الى الشئین: روی له شته که

کرد ◊ وَجَهَ فلاناً في حاجة: بؤ نه نجامدانی

کاریک فلانکسی نارد روی بی له شته که کرد ◊

وَجَهَ الشئین: شته که می خسته لایه ک

له به ری که وه داینا ◊ وَجَهَ النخلةُ:

نهمامه خورما که می به رمو شه مال توزی خواری

چه قاند بایه که راستی کرده وه ◊ وَجَهَ الناسُ

الطریق: خه لکه که به ریگا که دا رؤیشتن تا

به ته وای شوین پیمان دهر که وت و ریگا که رون

بووه ◊ وَجَهَ المطرُ الأرضُ: زموییه که روی

زموی فه لاشته وه کاری ته وای لی کردو پییدا

رؤیشته خوار ◊ وَجَهَت الریحُ الحصى:

رمه بایه که به رده ورده و زیخه که می رادا ◊ وَجَهَ

فلاناً: فلانکسی خسته سهر ریبار زکی

تایبه تی ◊ اوجه الیه: روی تی کرد ◊ تواجها:

روبه پروی یه ک بون ◊ توجَهَ: بؤ موطاومعه ی

(وَجَهَةُ) دئ ◊ توجَهَ الجيش: سوپا که شکا ◊

توجَهَ الشيخ: بیرمه می رده که که نهفت بوو ◊

توجَهَ الیه: بؤ لای جوو ◊ به رمو روی هات ◊

توجَهَ جهة كذا: جو بؤ لای نه و شوینه ◊

التجاءُ: نه و شوینه ی به رمو روی ده چی ◊

دمشگوتری: (قعدت تجاهك): به رام به رت

دانیشتم ◊ التوجيه: له بواری شیعدا بزوینی

پیتی پیش ره وییه ◊ له بواری به لاغه دا هینانی

که لام و رسته یه به شیویه که دومانای دژ به یه ک

هه لیکری ◊ الجهةُ: لایه ن و دمه رو ناحیه ◊

نه و شوینه ی بؤی ده چی و کردوته به نامانجی

خوت ◊ دمشگوتری: (ماله جهة في هذا الأمر):

هۆز ۵ مندالئیک که له کاتی له دایکبوونی دا دوو
 دستێ بینه دمر ئهمجار باقی جهستهی بینه
 دمر ۵ جوانوه ماینیک له کاتی هاتنه دهرموهی
 دوو دستێ بهیهگهوه بینه دمر ئهمجار باقی
 جهستهی ۵ وجاه یجیه وجیا: بهبن خیرو
 هیج و پوجی زانی.

وَجِي يُوْجِي وَجِي: بههوی زور روپشتهوه سمی
 سوان و تهنک بوون ۵ **اوجی عن کذا:** مانی
 لهوشتهگرت ۵ **اوجی الصائد:** راوکههرمه
 نهیتوانی نیچر بگری هیجی دست نهکهوت ۵
اوجی حافر البئر: بیره لکه نه که گه بیشته
 رمقایی و نهیتوانی چیدی بیرمه قول بکا ۵
اوجی علی فلان: چروکی و پردی له گهل
 فلانکس کرد ۵ **اوجی فلاناً:** فلانکسی
 بههیج و پوج هاته بهر جاوو بهبن خیرو بیتر
 بوو ۵ نهیهیشت به نامانجی خوی بگا ۵ **اوجی**
فلان عن فلان الظلم ونحوه: فلانکس زولم و
 زوری له فلان دوور خستهوه و نهیهیشت
 بیچه و سیننهوه ۵ **توَجِي:** به مانا (وَجِي) دئ.

وَحْدَ يَحْدُ حِدَةً وَوَحْدًا وَوَحْدًا: تاک بووه.

وَحْدَ الشَّيْنِ: شته که تاک کردهوه.

وَحْدَ يُوْحَدُ وَوَحْدًا: بهتهنیا مایهوه ۵ **اوحَدت**

المراة: ئافرته که یهک مندالی بوو ۵
 دمشگوترئ: (أوحدت الشاة): مهرمه که یهک
 بیجوی بوو ۵ **اوحَدت المراة یابنها:** ئافرته که
 مندالئیکی بوو تاقانه و بی وینه ۵ **اوحَد الله**
فلاناً: خودا فلانکسی کرده تاقانهی روژگاری
 خوی بهتهنیا هیشتیهوه ۵ **اوحَد الشَّيْنِ:**
 شته که تاک کردهوه ۵ دمشگوترئ: (أوحَد
 الناسُ فلاناً): خه لکه که فلانکسیان بهتهنیا
 هیشتهوه ۵ بهتهنیا جیبیان هیلا ۵ **وَحْدَ الله**

لهم کارمدا نهو هیج بهرنامهیهکی ناشکرای
 نیه نازانی چون کارمهکی جی بهجی دمبی ۵
المَوْجَةُ: خاومن ریزو شکومهند ۵ **الوَجَاهُ:**
 به مانا (الوجه) دئ ۵ دمشگوترئ: (داری وجاه
 دارک): خانومهگم بهرامیهر خانومهگته ۵
 دمشگوترئ: (هم وجاه الف): نهوان نزیکهی
 ههزار کس دمبی ۵ **الوَجَاهَةُ:** پاوان و حورمهت
 ۵ **الوَجْهُ:** دهم و چاو ۵ گهرهوی هوزو خیل، پیاو
 ماقولی خیزان ۵ ههرشتیک بهرامیهرت بی،
 روی لیت بی ۵ خودی شتو زاتی شت ۵ دل و
 دهرن ۵ له حدیث دا هاتوووه: (كَسُونُ صَفْرُوكُمْ
 أَوْ لِيخَالَفَنَّ بَيْنَ وَجْهَيْكُمْ) ۵ وشهی (وجوهکم):
 به مانا (قلوبکم) دئ ۵ ههروا ناوه بو سهرمتای
 روژگار، بو سهرمتای روژ ۵ بو نویژی بهیانی ۵
 بو نهو به شهی دمبندرئ له روی نهستیره،
 له پو شاک، روی دهرموهی، له خانو نهو پوهی که
 دهرگای سهرمهکی تیدایه ۵ **چۆرئیک ناو** ۵
 شکومهندیی ۵ مبهست ۵ راستی و دروستی ۵
 دمشگوترئ: (لیس لکلامه وجه): قسه که لایهنی
 راستی تیدانییه ۵ له بواری قسه گردن و نوسین
 دا نهو ریبازمه دهیگره بهرو پهیرموی ده کهی
 ۵ ههروا به مانا جوژو بهش و شیوه دئ ۵
 دمشگوترئ: (رجل حُرُّ الوَجْهِ وَعَبْدُ الوَجْهِ وَسَهْلُ
 الوَجْهِ) واته: دهم و چاوی تهختن کولمی خرنین،
 کولمی بهرز نهیوتهوه ۵ ههروا دمشگوترئ: (رجل
 ذو وجهین): پیاویکی دوروووه لای نهه
 قسه یهک و لای نهو پیچهوانه ی قسه ی پیشووی
 دمدوی ۵ (ووجه القرآن): واته: ماناکانی
 قورئان ۵ **الوَجْهَةُ:** لایه و دهمهرو ناحیه ۵
 نهوشوینهی روی تی ده کهی و دهیکه یته نامانج
 ۵ ههر شوینیک روی تیکه ی ۵ روگه ی نویژو
 قبیله ۵ **الوَجِيه:** شکومهند ۵ ریش سبی خیل و

سِبْحَانَهُ: بروای به‌وهمینا که خودا تاكو
 ته‌نیايه ◊ وَحَدَّ الشَّيْئِ: شته‌كه‌ی تاك كرد
 به‌تاكي زانی ◊ اِئْتَدَ: تاك بؤوه ◊ اِئْتَدَ
 الشَّيْئَانِ (وِ الْأَشْيَاءِ): شته‌كان بوون به‌يه‌ك
 شت ◊ تَوَحَّدَ اللَّهُ بِرُبُوبِيَّتِهِ وَجَلَالِهِ وَعَظَمَتِهِ:
 خودا تاكو ته‌نیايه له‌خودا‌ییه‌تی و
 له‌شكۆمه‌ندی و گهورمی دا ◊ تَوَحَّدَ فُلَانٌ:
 فلانكس به‌تمه‌نیا مایه‌وه ◊ تَوَحَّدَ بِرَأْيِهِ:
 تاكړموی كرد ◊ تَوَحَّدَ اللَّهُ تَعَالَى فُلَانًا
 بِعِصْمَتِهِ: خودا فلانكسی پاراست و چاودپړی
 كرد ◊ اسْتَوْحَدَ: بوو به‌يه‌ك ◊ الْأَحَدُ: يه‌ك،
 تاكو ته‌نها ◊ بُوَ نَيْرُو مَيَّ ◊ له‌دوو شوین دا
 له‌گه‌ل وشه‌ی (الواحد) دا يه‌ك دمگرن ◊
 يه‌كه‌میان كه‌ده‌كړئ به‌ناوه‌لناو بؤ پهرومردگار
 دمگوترئ: (هو الواحد هو الأحد) وه‌لئ ناكړئ
 به‌ناوه‌لناوی غه‌پری خودا، واته ناگوترئ، (رجل
 أحد) ◊ دوهمه‌میان له‌ناوه‌مکانی ژماردا،
 دمگوترئ: (أحد وعشرون وواحد وعشرون) ◊
 جگه له‌م دووشوپنه خودا وازی له‌نیوان وشه‌ی
 (أحد وواحد) دا همیه، وشه‌ی (أحد) له‌سیاهی
 نه‌فی و نینکاری دا به‌كاردمه‌یندرئ ده‌لئی (ماقام
 أحد، مقام أحد الثلاثة)، وه‌لئ وشه‌ی (واحد)
 له‌سیاهی نپیبات دا به‌كاردئ، ده‌لئی: (جاءني
 واحد من القرم) ◊ الْأَحَدِيَّةُ: تاكو ته‌نهایی،
 سیفه‌تیكه له‌سیفه‌ته‌كانی خودا، واته زاتی
 پاکی پهرومردگار له‌هممو رویه‌كه‌وه تاكو
 ته‌نها و بی وینه‌یه ته‌عه‌دودو ته‌ركیبی
 تیدانییه ◊ الْأَوْحَدُ: (الله الأوحده): خودای تاكو
 ته‌نها له‌هممو رویه‌كه‌وه به‌هممو مانایه‌ك بی
 وینه‌و بی هاوتا ◊ دشگوترئ: (فلان أوحده
 زمانه): فلانكس تاكه پیاوی رۆژگاری خۆیه‌تی
 ◊ التوحيد: يه‌ك‌تا‌په‌رستی ◊ خودا به‌يه‌ك‌ناسین

◊ دوورخسته‌نوه‌ی زاتی خودا له‌مهر شیوه‌و
 وینه‌یه‌ك به‌زیهن و خه‌بال دا دئ ◊ ههرچی تۆ
 ته‌صه‌وری بکه‌ی له‌شیوه‌و وینه، خودا له‌وه
 دوورمو مونه‌زمه‌ه ◊ (مذهب التوحيد): له‌بواړی
 فه‌لسه‌فه‌دا داننانه به‌هه‌بوونی يه‌ك خودا بؤ
 بونه‌ور ◊ توحيد النعمت: له‌بواړی نابوړی
 سیاسی دا نه‌ومیه كارگه‌كانی ولات نمونه‌یه‌ك
 یان چمند نمونه‌یه‌كی كه‌م به‌رهم بینن له‌كالا
 ◊ (علم التوحيد): زانیاری و لیكۆلینه‌وه له‌بواړی
 عیلمی كه‌لام دا ◊ الْحَدَّةُ: ده‌گوترئ: (هذا الشيء
 على حدته): نه‌مه له‌سهر باری خۆیه‌تی، ومكوو
 خۆی وایه ◊ الْمُوَحَّدُ: نه‌و پیتانه‌ن يه‌ك خالیان
 همیه ومكوو (ف، ب، ن) ◊ (موتحد الخواص):
 له‌بواړی سروشت دا به‌قه‌باره‌یه‌ك ده‌گوترئ یان
 به‌ناومندیك ده‌گوترئ له‌هممو لایه‌ك
 تا‌یبه‌تمه‌ندییه‌كانی ومكوو يه‌كبن ◊ مَوْحَدٌ:
 ده‌گوترئ: (دخلوا مَوْحَدًا مَوْحَدًا): يه‌ك يه‌ك
 هاتنه ژوروه ◊ الميحاد: چمند ته‌پۆلگه‌و
 كۆمه‌له‌ گلی لیک جیابؤوه ◊ الواحد: ناوه‌لناوی
 خودای پهرومردگارو به‌مانا تاكو ته‌نها و بی
 هاوه‌له‌دوووه‌می نییه ◊ يه‌كه‌م ژماره‌ی حساب و
 نه‌ژمار ◊ پیشكه‌وتوو زیره‌ك له‌بواړی زانستیك
 دا یان له‌بواړیك له‌بواړمکانی زیان دا ◊ واته
 تا‌قانه‌ی نه‌وشته، تاكه‌گه‌س له‌و بواره‌دا ◊ یان
 به‌شیتك له‌شت ◊ الْوَاحِدِيَّةُ: له‌بواړی فه‌لسه‌فه‌دا
 ریبازیكه بونه‌ور ده‌باته‌وه سه‌ریه‌ك بنه‌ما
 ومكوو گیانی مه‌حض یان سروشتی مه‌حض ◊
 وَحَادٌ: ده‌گوترئ: (دخلوا وُحَادًا وُحَادًا): يه‌ك
 يه‌ك هاتنه ژوروه ◊ الْوَحْدُ: چاوكه، ته‌ثنیه‌و
 جه‌مع ناكړیته‌وه ◊ ده‌گوترئ: (رأيتُه وَحْدَهُ،
 ورأيتها وحدها) ◊ الْوَحْدُ: كه‌سیتك بنه‌چه‌و
 نه‌ژادی نه‌زاندرئ ◊ الْوَحْدَانِي: نیسه‌متدانی

◊ ختوکهو ووسومسهی دل ◊ الوَحْرُ: بهمانا (الرَّحْرُ) دئی ◊ الوَحْرَةُ: سمرمازه لهو قوژی که له بیاباندا دژی ◊ پیرویه که له سهرشیوهی بوکه خاتونکه یه کی به ئەک، کلکیکی باریکی ههیه، بهسهر ههرشتیک دا برؤا ژهراوی دهکا له ههرشتیک بخوا بهرماومکهی ژهراوی دهبی ههرکه سیک له وشته بخوا سکی دهچی یان دهرشینه وه یان دهمری ◊ رهنگی سبیه خالی سوری تیدان عمره ب بیزیان لییه تی و ناخون ◊ ههروا وشه (وَحْرَةٌ) ناوه بؤ حوشتی کورت ◊ دمشگوتری: (امْرَأَةٌ وَحْرَةٌ): نافرمتیکی رش پیستو ناشیرینه ◊ یان سوری کورته بالایه.

وَحْشٌ فُلَانٌ بَثْوِبِهِ وَسِلَاحِهِ وَنَحْوَهُمَا: فلانکس پۆشاکه که یان چه که که ی فری دا، داینا.

وَحْشٌ فُلَانٌ الشَّيْنُ يَوْحَشُ وَحَشَةً: فلانکس ههستی به دلتهنگی و ناخوشی کرد.

وَحْشٌ الْمَكَانُ: شوینه که وه حشو و جرو

جانه و هری زور بوون ◊ دمشگوتری: (أَرْضٌ مَوْحِشَةٌ): زهوییه کی وه حشو و جرو جانه و هراوییه ◊ اَوْحَشَ فُلَانٌ: فلانکس تیشومه کی برایه وهو برسی بوو ◊ اَوْحَشَ الْمَكَانُ: شوینه که چۆل بوو که سی تیدانه ما ◊

وه حشو و جرو جانه و هری زور تیداپهیدا بوو ◊ اَوْحَشَ فُلَانًا: فلانکسی والی کرد دلتهنگو

خهفه تبار بی ◊ اَوْحَشَ الْمَكَانُ: شوینه که ی چۆلی و کس تیدا نه ماوی بی بی ◊ وَحْشَ فُلَانٌ بَثْوِبِهِ وَسِلَاحِهِ: فلانکس پۆشاک و

سیلاحی خوی فری دا، داینان ◊ تَوْحَشَ فُلَانٌ: فلانکس پۆشاک خوی داکمند، فری دا ◊

برسی بوو ◊ تَوْحَشَ جَوْفَهُ: ناوسکی هیچ خوراکی تیدانه ما خالی بوو ◊ تَوْحَشَ لِلدَّوَاءِ:

گهدهی خوی خالی کرد بۆنه وهی خلته و پلتهی

یه کی که بۆلای ته نیایی ته رمبوو له کۆمه لو تاکر ووو خود بهسند ◊ الوَحْدَانِيَّةُ: جاوگی دروستکراوه ◊ (مصدر صناعي) یه دهگریته صیفه تیک له صیفه ته کانی بهر و مردگار واته هیچ شتیک هاوبهشی خودانیه له ماهیهت و صیفات و شکۆمندی دا، خوی تاکه خودایه که بونه و هری بهدی هیناوه هه لیدم سورینی و بهریوهی دمبا ◊ الوَحْدَةُ الْمَرْبِعةُ: قهبارمه کی جوارگۆشه که هه موو لایه کی یه ک مهتر بی ◊ واته هه موو بوعدمکانی بهئهن دازه یه کترین ◊ له بواری سیاسی دا بریتییه له یه کیه تی دووگه لو نه ته وه یان زیاتر له جوار شتی سه ره کی دا (سه روکایه تی، رامیاری، سوپا، ئابوری) ◊ وَحْدَةُ النِّقْدِ: له بواری ئابوری سیاسی دا بریتییه له کی شتی که نه گۆرو دامه زراو له مه عدمنیکی تایبه تی دا به قانون قه باره و مزن و شیوهی دیاری دهگری ◊ الوَحِيدُ: تاق و تنیا ◊ تاقه وه بوو.

وَحْرٌ يَوْحَرُ وَحْرًا: بهرماوهی سمرمازه له ی خوارد یان خواردمه وه نه وشته ی سمرمازه له لیی خوارد بوو یان لیی خوارد بووه ئەم خواردی بۆیه ژههرمه کی کاری تیکرد ◊ وَحْرٌ الطَّعَامُ: خۆراکه که سمرمازه له ی تیکه وت.

وَحْرٌ صَدْرُ فُلَانٍ عَلَى فُلَانٍ: دلی فلانکس له فلان

کرمی بوو ◊ بوغزو کینه ی لی هه لگرت ◊ اَوْحَرَتِ الْوَحْرَةَ الطَّعَامُ: سمرمازه له بهسهر

خواردنه که دا رویی و ژهراوی کرد هه رکه سی لیی بخوا توشی رشانه وهو سکچون دهبی، یان

دهمری ◊ اَوْحَرَ فُلَانًا: قسه یه کی ناخوشی به گوپی فلان دا چپاند ◊ قسه یه کی ناخوشی بی

گوت ◊ الوَحْرُ: حیق دو کینه ◊ رق و کینه ◊ غه شو و هیل ◊ رق هه لسانی زور ◊ دوژمنایه تی

ناو رَمگی لهشی بهناسانی بیته دهر ◊ تَوَحَّشَ
 المکان من امله: ولاته که له دانیشتوانه که می
 حالی بوو ◊ اَوْحَشَتِ الارض: زهوییه که خالی
 بوو له ناده میزاد ◊ اسْتَوْحَشَ فلان: بو
 موطاومعهی (اوحشه) دئی ◊ ههستی به دلته نگی و
 ناخوژی کرد ◊ اسْتَوْحَشَ منه: و مگری نه بوو،
 لئی تهره بوو، جووه بال حمیواناتی کیوییه وه ◊
 و مکیوی کهوت ◊ الحشمة: زهوی ویران و کهس
 تیدانه ماوو چۆل ◊ الوَحْشُ: کوی (وحشی) یه ◊
 نهو حمیوانه کیوییه یه و مگری ناده میزاد
 نه بی و له گه لی رانه یه ◊ دمشگوتری: (جمار
 وحش و جمار وحشی) ◊ دمشگوتری: (بات
 وحشاً): شهو به برسیه تی سهری نایه وه، هیچی
 نه خواردو گه دهی به خالی مایه وه ◊ (مشی فی
 الأرض وحشاً): به ته نیا به ناو ولات دا گه را
 کهسی له گه ل نه بوو ◊ (مکان رَحْش)، ولاتیکی
 چۆل و حالی له مرؤف ◊ الوَحْشَةُ: زهوی
 چۆله وانی ◊ خالی له مرؤفو ناو مدانی ◊ الوَحْشَةُ
 من الناس: دابران له کۆمه لی ناده میزادو تهره
 بوون ◊ گوشه گیری ◊ ترسان ◊ غه مناکی ◊
 الوَحْشِي: تاکی (الرَحْش) ه ◊ لای راستی
 ههرشتیک بی ◊ نهویه شهی دست و قاج
 که رونا که نه خاومنه که می ◊ ههنجیره کیویله
 له مهر رهنگی بی ریش و سورو سپی ◊ الوَحْشُ:
 ههر ناژهل و گیانله به رنکی کیوی که مالی نه بی
 ◊ وَحْصَهُ يَحْصُهُ وَحْصًا: رایکیشا ◊ الوَحْصُ:
 زیپکه که له روخساری نافرمتی جوان دا
 دهر بکه وئی ◊ الوَحْصَةُ: سه رما.

وَحْفَ يَحْفُ وَحْفًا: خوژی به زهوی دا دا.

وَحْفَ البعير: حوشترمه که په له می کرد.

وَحْفَ منه: لئی نزیک بۆوه.

وَحْفَ اليه: جو بۆلای، کردی به نامانجی خوژی ◊
 لای دانیشت.

وَحْفَ النبات والشعر: گژوگیایه که یان قزمکه
 چرو پر بوون، بنکی داکوتا، ریش بوون.

وَحْفَ النبات والشعر: به مانا (وَحْف) دئی ◊

اَوْحَفَ: په له می کرد ◊ اَوْحَفَ اليه: جو بۆلای،

لای دانیشت ◊ بوو به میوانی ◊ وَحْفَ: خوژی

به زهوی دادا ◊ دمشگوتری: (وَحْفَ البعير):

حوشترمه که له ریشتن دا په له می کرد ◊ وَحْفَ

الشعرين: به گۆچان و عهصا شته که می کوتا ◊

المَوْحَفُ: حوشتری له رو لاواز ◊ المَوْحِفُ:

نهوشویننه می حوشتر تیددا ییخ دهرئی ◊

الوَاحِفُ من النبات والشعر: روهک و موو

نه گه ر زور چرو پرین ریش بنوینن ◊ بالی

بالنده که په ری زوربین ◊ دۆلجه که سیرمه می

بچراپن و دووی مابن ◊ الوَحْفُ من النبات

والشعر: به مانا (الواحِف) دئی ◊ همرو ناوه بو

بالی بالنده که په رو بۆلی زور بن ◊ الوَحْفُ:

قزی پرو ریش ◊ بالی بالنده که زوری په رو

بۆل بیویین ◊ گیاوگژ چرو پرو تیک هالاو بی

◊ بنک و رگی به هیزو پته و بن ◊ الوَحْفَاءُ:

زهوییه که به ردی ریشی تیدابن و به رده لان و

حه رهنه بی ◊ الوَحْفَةُ: ته پۆلکه می خرو به رزو

ریش ◊ گاشه به رد له ناو شیوو دۆل دا ◊ دمنگ

به گشتی.

وَحَلَ فلان فلاناً يَحْلُهُ وَحَلًا: فلانکهس له فلان

باشتر رۆجو.

وَحَلَ يُوْحَلُ وَحَلًا: کهوته ناو فورمه وه کهوته

په له په لی خوژرگار کردن ◊ اَوْحَلَهُ: خسته می ناو

فورمه ◊ اَوْحَلَ فلاناً شَرًّا: فلانکهسی توشی

شه رکردو تییه وه بیجا ◊ واحَلَهُ: بیشرکی می

لهسره خوؤ خوگرو نهفس دریز ۵ پیاوی
گورج و گۆل و لهش سوک ۵ الوخوخ: بهمانا
(الوخوخ) دئ ۵ ناومراستی شیوو دۆل.

وَحَى اليه وله: ناماژهی بۆکرد ۵ قسهی لهگهڤ
کرد بهناخاوتنیک کهسانی تر گوئیان لئ
نهییو یان تیی نهگهڤ ۵ نامهی بۆ نوسی ۵
فهرمانی پئ کرد.

وَحَى الله اليه: خودا رهوانهی کرد، نیگای بۆنارد
۵ ژیرباری کرد.

وَحَى القوم وحی: خه لکه که کهوتنه هاتو هاوار.
وَحَى فلان الكلام الى فلان وحياً: فلانکس
ناخاوتنه کهی به فلان گه یاندو خسته
به رگوئچکهی.

وَحَى الذبيحة: به خیرایی کوشتیه کهی سه ربیری ۵
اوحى اليه وله: ناماژهی بۆکرد بۆی نارد ۵
قورئان دمه رموی: ﴿فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا
بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾: نیگای بۆکردن فهرمانی
پئکردن که به یانی و نیواره و هه موو کاتیک
تسه بیجاتی خودا بکهڤ ۵ به جوړنیک قسهی
لهگهڤ دا کرد کهسانی تر لئیی حالی نه بوون ۵
نامهی بۆنوسی ۵ فهرمانی پئ کرد ۵ **اوحى الله
اليه:** خودا کردی به په پامبه ر ۵ ویستی خوئی
خسته دلیموه ۵ ژیربارو ملکه چی کرد ۵ **اوحى
نفسه:** ترسو بیم کهوته ناو دلیموه ۵ **اوحى
القوم:** خه لکه که کهوتنه هاتو هاوار ۵ **اوحى
بالشئین:** په لهی کرد به شته که ۵ **اوحى فلان
الكلام الى فلان:** فلانکس قسه کهی به فلان
گه یاند، قسه کهی به گوئیدا ۵ **اوحى الميت:**
بۆ مردووه که گریا، وایه شیرهی بۆکرد ۵
دهگوترئ: (أوحى النائحة الميت): نافرته
شینگی به که شین و شه پۆری گپرا بۆ مردووه که

لهگهڤ دا کرد له چوونه ناو قورپو لیتهوه ۵
دهگوترئ: (واحد له فرخله) له چوونه ناو قورپو
راکردن تئیدا پئشپرکئیان کرد په کیان به سه ر
ئهوی تر دا زال بوو ۵ **تَوَحَّل:** به مانا (وَحَل) دئ
۵ **تَوَحَّل المکان:** شوئنه که بوو به قورپو لیته ۵
استوَحَّل المکان: به مانا (تَوَحَّل) دئ ۵
الموَحِّل: شوئینی قورپوی ۵ **الوَحْل:** قورپه (قورپه
لیته قورپی شل که قاجی پئیدا رپوئجئ).
وَحَمَّت الحُبلى: نافرته سک پرکه به یزوی کردن،
حه زی له جوړه خواردنیک بوو.

وَحِم الرجل: پیاوه که زۆری حمز له شتیک بوو،
حه زی لئ بونه کهی له سنور دمرچوو ۵ (فهو وحم
وهی وحی) ۵ **وَحِم الحُبلى:** نهو خواردنه ی
بیزوکه ر حمزی لئ بوو دمرخواردی دا ۵
الوَحِم: ناوه بۆ نهو خواردنه ی نافرته
بیزوکه ر حمزی لئیه ۵ دهگوترئ: (لیله ذات
رحم): شه ویکه هه وای گه رمه ۵ **الوَحِم، يوم
وَحِم:** رپۆزیکى زور گه رمه.

وَحِن عليه حین وحناً حنة: زه لیل بوو ۵
به هیلاک چوو ۵ ورگی زل بوو ۵ دهگوترئ:
(تَوَحَّن بطنه): ورگی زل بوو ۵ **الوَحنة:** قورپی
لینچ و خلیسک ۵ **وَحْوَح الرجل:** پیاوه که
دهنگی لیوه هاتو په حا په حا کرد ۵ یان
سه رمای بوو دهستی چونو فوی دمه کرده ناو
دهستیه وه بۆنه وهی دهستی گه رم بینه وه ۵
وَحْوَح من البرد: له سه رما هه ناسه ی خوئی
له قورگی دا دمه ئناو دمه برد بۆنه وهی دهنگی
بیسرئ ۵ **تَوَحْوَح الظلیم فوق البیض:**
نوعامه که له سه ر هیلکه گانی کرکه وت ۵
الوَحْوَح: به هیزو تواناو نیشات که له کاتی نیش
کردن و هه وئدان دا ترکه ی لیومدئ له به ر
ته رده ماخی و به هیزی خوئی ده خواته وه ۵

وَحَزَّ الحَافِرَ: به‌تارمه که دمرزبیه‌کی سوکی له‌زور
سمتی و آخه‌که‌دا به‌مه‌به‌ستی چار‌سه‌رکردن،
سمری دمرزبیه‌که‌ی نه‌گه‌پانده ده‌مار.

وَحَزَّ الشَّيْبُ فلاناً: پیری و موی سپی
به‌موی رَمشی کابرا بون و مودوا موی سپی
بوون ◊ الوَحْزُ: نیش و نازار ◊ برین لی کردن
به‌سمری رمب یان به‌نوکی دمرزی ◊ ههرشتیک
که‌م بی ◊ ده‌گوتری: (في العِذْقِ وَحْزٌ قَلِيلٌ مِنَ
الْحَضْرَةِ): له لقه‌دارمه‌که‌دا که‌می‌ک سه‌وزایی
همیه ◊ (في الرأسِ وَحْزٌ قَلِيلٌ مِنَ الشَّيْبِ): له‌قزی
سمری دا که‌می‌ک موی سپی ههن ◊ ده‌شگوتری:
(جاءوا وَحْزاً وَحْزاً): چوار چوار هاتن ◊
الْوَحْزِيُّ: تیگوشاوی هه‌نگوین.

وَحْشَ الشَّيْبُ يُوْحَشُ وَخَاشَةً: رهمیل و چروک
بوو خراب بوو، وشک و سیس بوو ◊ اوْحَشَ
فلاناً بعلطية: به‌خششی که‌می‌دا به‌فلان ◊
به‌خششه‌که‌ی که‌م کرده‌وه ◊ اوْحَشَ (في عرض
فلان: ناموسی فلانکه‌سی له‌که‌دار کرد ◊ تانه‌و
ته‌شمری له‌بنه‌ماله‌و نه‌زادی دا ◊ اوْحَشَ
القوم: خه‌لکه‌که‌سه‌ره تیره‌کانیان گیراندنه‌وه
بو‌ ناو تیردانه‌کانیان ◊ اوْحَشَ الشَّيْبُ:
شته‌که‌ی تیگه‌لاو کرد ◊ وَحْشَ: ده‌ستی
به‌ردانه‌وه‌و ملکه‌چی خو‌ی راگه‌پانده ◊ وَحْشَ
فلاناً بعلطية: به‌خششی فلانکه‌سی که‌م
کرده‌وه ◊ الوَحْشُ: شتی خراب له ههرشتیک
بی ◊ پیاوی خو‌پیری و هه‌تیو مه‌چی ◊ بو
نیرومن به‌یه‌ک شیومیه، وایش ده‌بی جو‌داوازی
نیوان نیرو من به (ت) ده‌گری.

وَحَطَّ يَحْطُّ وَحْطاً: په‌له‌ی کرد ◊ ده‌گوتری: (وَحْطَ
الظلم): نوعامه‌که په‌له‌ی کرد.

وَحْطَطَ فِيهِ: جووه ناو‌به‌وه.

◊ اوحى العمل: خیرا کارمه‌کی کرد ◊ وَحَى
العمل: خیرا کارمه‌کی کرد په‌له‌ی له‌کردنی دا
کرد ◊ وَحَى الذَّبِيحَةَ: خیرا گوشتیه‌که‌ی
سه‌ربری ◊ تَوْحَى: په‌له‌ی کرد ◊ استوحى
الإنسانَ والحيوانَ: بانگی ناده‌میزادمه‌کی کرد
بو‌نه‌وه‌ی ره‌وانه‌ی بکا ◊ بینیری ◊ په‌له‌ی لی
کرد ◊ استوحى الشئین: شته‌که‌ی جو‌لاند،
خسته‌ی جم و جو‌ل ◊ استوحى فلاناً: هاواری
کرده فلانکه‌س فریای بکه‌وی ◊ پرسپاری لی
کرد ◊ الوَحْيُ: ههرشتیک بیخه‌یه به‌ر
گو‌یچکه‌ی په‌کیکی تر بو‌ نه‌وه‌ی فیری بکه‌ی،
هه‌روا ناوه بو‌ نیگای خودا که بو‌ فرستاده‌مکانی
خوی دمنیری ◊ دمنگ به‌گشتی دمنگی
ناده‌میزاد بی یان هی شتی تر ◊ هه‌روا ناوه بو‌
کتیب و نوسراو بو‌ نووسین و خمت ◊ الوَحْيُ
الوَحْيُ: خیرا خیرا، ده‌شگوتری: (الوَحَاكُ
الوَحَاكُ) ◊ کافه‌که کافي خیطابه ◊ هه‌روا وشه‌ی
(الروحی): به‌مانا دمنگ دی به‌گشتی، دمنگی
ناده‌میزاد یان دمنگی شتی تربی ◊ ناگر ◊ پاشا
◊ فریشته ◊ ریش سپی و پیاو ماقولی هوزو
ولات ◊ الوَحَاةُ الوَحَاةُ: خیرا خیرا ◊ ده‌ی ده‌ی
◊ زو زو ◊ الوَحَاةُ: دمنگ به‌گشتی، دمنگی
ناده‌میزاد بی یان دمنگی شتی تر ◊ الوَحْيِيُّ:
(شئ رَحِيٌّ) شتی خیرا و به‌په‌له.

وَحْدَ البعير يَحْدُ وَحْداً وَوَحْداً:

حوشترمه که په‌له‌ی کرد و هه‌نگاو‌مکانی فراوان
کردن ◊ قاچه‌کانی هاویشن و مگوو نوعامه.

وَحْزَ فلان يَحْزُ وَحْزاً: فلانکه‌س تیگوشاوی
هه‌نگوینی دروستکرد.

وَحْزَ الشَّيْبُ بالرمح وغيره: به‌رمب یان به‌شتی
تر زمبری له‌شته‌که و هشانده‌لی نه‌مدیواو دیو
کونی نه‌کرد.

وَحَطَّ فِي الْبَيْعِ: لَهُ مَامَةٌ لَكَ هَذَا جَارِيكَ فَازَانِجُ وَ جَارِيكَ زَهْرَمَرِي كَرْد ◊ وَحَطَّتِ النَّعَالُ: نَمَعَلَهَكَانِ دَمَنگِيانِ لِيَوَهْ هَات.

وَحَطَّ فُلَانٌ فُلَانًا: فُلَانَكَمَسَ زَمبَرِيكِي سُوکِي لَمَفْلَانِ دَا ◊ لَمَدُوورَمُوَهْ شَمَشِيَرِي نَارِاسْتَهْ كَرْد.

وَحَطَّ الشَّيْبُ فُلَانًا: مَوِي سَبِي بَهْ نَاوِ قَزُو مَوُوَهْ كَانِي دَا بِلَاوِ بِيُوُوَهْ ◊ قَزِي سَهْرِي وَ مَوِي رِيَشِي مَاشِ وَ بَرَنجِ بُوونِ ◊ (فَهْرِ وَ اَحِطَّ وَ رُوخَاط).

وَحِطَّ فُلَانٌ: فُلَانَكَمَسَ سَهْرِي سَبِي بُوُو ◊ (فَهْرِ مَرُوخَط) ◊ الْوَحْطُ مِنَ الشَّيْبِ: كَهْمِيكَ لَهْ شَت. وَحَفَّ السُّوَيْقُ: قَاوَتَهْ كَهْ بَهْ هُوِي كُوْتَانَهْ وَهْ لِيَنجَاوِي دَا يَهْ وَهْ.

وَحَفَّ فُلَانٌ السُّوَيْقُ: فُلَانَكَمَسَ قَاوَتَهْ كَهْ كُوْتَا تَا لِيَنجَاوِي دَا يَهْ وَهْ ◊ يَانِ نَاوِي تِيَكْرَدُو كُوْتَايِ تَا بَهْ تَهْ وَاَوِي نَهْرَمِ بُوُو ◊ تِيَكَهْ لَاوِ بُوُو.

وَحَفَّ فُلَانًا: غَمِبَهْتِي فُلَانَكَمَسِي كَرْد، كُوْفَتَارُو كَرْدَارِي نَاشِيَرِي نِي پَالِ فُلَانَكَمَسِ دَا ◊ نَامُوَسِ وَ كَهْ سَا يَهْتِي لَهْ كَهْدَارِ كَرْد ◊ اَوْحَفَّ: بَهْ لَهْ كَرْد ◊ اَوْحَفَّ فُلَانٌ السُّوَيْقُ: بَهْ مَانَا (وَحَفَّهُ) دِي ◊ اِثْحَفَّتْ رِجْلُهُ: قَاچِي هَهْ لَخْلِيَسْ كَا ◊ اسْتَوْحَفَّ الدَّهْرَ مَالَهُ: رُوْزْگَارِ مَالِ وَ سَامَانِي فَهْ وَ تَانِدُو هِيچِي بُوْنَهْ هِيَشْتَهْ وَهْ ◊ الْمِيحَفُّ: نَهْ وَ مَهْ نَجَهْلِ وَ سَنَدُوْلَهْ قَاوَتِ يَانِ نَهْ سَبُوْنِي تِيْدَا دَمَكُوْتَرِي ◊ الْوَحْفَةُ: هَهْ مَبَانَهْ ◊ كِيَسَهْ وَ تُوْرَمَكَهْ لَهْ چَهْرَمِ ◊ الْوَحْيِفُّ: نَهْ سَبُوْنِي كُوْتَرَاوِ ◊ دَمَكُوْتَرِي: (أَمَا عِنْدَكَ وَ حَيْفٌ أَغْسَلُ بِهِ رَأْسِي): نَهْ سَبُوْنَتِ لَانِيَهْ سَهْرَمِي بِيْ بَشُوْمِ ◊ الْوَحْيِيْفَةُ: بَهْ مَانَا (الْوَحْيِفُّ) دِي ◊ قَاوَتِي تَهْرِكْرَاوِ ◊ خُوْرَاكِيَكَهْ لَهْ كَهْ شَكِي هَارَاوِ كَهْ دَمَكْرِيْتَهْ نَاوِ نَاوَهْ وَهْ، نَهْ مَجَارِ رُوْنِي بَهْ سَهْرَدَا دَمَكْرِيَوِ دَهْ خُوْرِي ◊ خُوْرَمَا تِيَكَهْلِ

بَهْرُوْنِ دَمَكْرِيَوِ دَهْ خُوْرِي (خُوْرَمَاوِ رُوْنِ) ◊ نَاوِيَكِ زُوْرِ قُوْرَاوِ بِيْ ◊ تَحَمَّ فُلَانٌ تَحَمًّا: فُلَانَكَمَسَ تُوْشِي نَهْ خُوْشِي نِيْنَتَهْ لَاوِ كَهْدَهْ تَرَشَانِ بُوُوَهْ ◊ تَحَمَّ فُلَانٌ تَحَمًّا: بَهْ مَانَا (تَحَمَّ) دِي.

وَحَمَّ فُلَانٌ فُلَانًا يَحْمُهُ وَحَمًّا: فُلَانِ لَمَفْلَانِ پَتَرِ كَهْ دَمَتْرَشَاوِ تَهْبِيَاتِ تِيَكْچُوُوِ بُوُو.

وَحَمَّ فُلَانٌ: فُلَانَكَمَسَ نِيْنَتَهْ لَاوِ كَرْدِ كَهْدَهْ تَرَشَا.

وَحَمَّ فُلَانٌ يَوْحَمُ وَحَامَةً وَوَحْمًا: فُلَانَكَمَسَ كَهْ دَمَتْرَشَاوِ بُوُو.

وَحَمَّ الطَّعَامُ: خُوَارِدَنَهْ كَهْ قُوْرَسِ بُوُو هَهْ زَمِ نَهْ كَرَا.

وَحَمَّ الْمَكَانُ: شُوِيْنَهْ كَهْ نَاوُوَهْ هُوَايِ پِيَسِ بُوُو بَهْ كَهْ لَكِي زِيْنَهْ گَهْ نَا يَهْ.

وَحَمَّ الْأَمْرُ: كَارْمَكَهْ قُوْرَسِ بُوُو خِرَابِ بُوُو ◊ اِثْحَمَّ

الطَّعَامَ فُلَانًا: خُوَارِدَنَهْ كَهْ فُلَانَكَمَسِي خِسْتَهْ نَاوِ

نَهْ خُوْشِي كَهْ دَمَتْرَشَانِ وَ تَهْبِيَاتِ تِيَكْچُوُوَنَهْ وَهْ ◊ اَوْحَمَّهُ الطَّعَامُ: خُوَارِدَنَهْ كَهْ تُوْشِي كَهْ دَمَتْرَشَانِي

كَرْدِ ◊ وَ اَحَمَّ فُلَانٌ فُلَانًا: فُلَانَكَمَسَ پِيْشِرْ كِيِي

لَهْ كَهْلِ فُلَانِ كَرْدِ لَهْ بَارَهْ زُوْرِ خُوْرِي وَ

كَهْ دَمَتْرَشَانَهْ وَهْ ◊ اِثْحَمَّ فُلَانٌ مِنَ الطَّعَامِ وَعَنهُ:

فُلَانَكَمَسَ خُوَارِدَنَهْ كَهْ پِيْ نَهْ كَهْ وَتِ وَ كَهْدَهْ

بِيْ تَرَشَا ◊ تَوْحَمَّ فُلَانٌ الطَّعَامَ: فُلَانَكَمَسَ

بَهْ خُوَارِدَنَهْ كَهْ نَاسُوْدَهْ نَهْ بُوُو سُوْدِي لِيْ نَهْ بِيْنِي

◊ اسْتَوْحَمَّ الطَّعَامَ: لَهْ خُوَارِدَنَهْ كَهْ سُوْدِ مَهْنَدِ

نَهْ بُوُو كَهْ لَكِي لِيْ نَهْ بِيْنِي ◊ التَّحْمَةُ: دَمَرْدِيَكَهْ

تُوْشِي نَادَهْ مِيَزَادِ دَمَبِيْ لَهْ نَاكَامِي خُوَارِدِنِي

خُوْرَاكِي قُوْرَسَهْ وَهْ يَانِ لَهْ نَاكَامِي زُوْرِ خُوْرِي يَهْ وَهْ

◊ الْمُحْمَةُ: (طَعَامٌ مُتَخَمَةٌ): خُوْرَاكِيَكِ هَهْ زَمِ

نَهْ كَرِي وَ نَادَهْ مِيَزَادِ تُوْشِي كَهْ دَمَتْرَشَانِ بِيْ كَا ◊

الْمَوْحَمَةُ: (أَرْضٌ مَوْحَةٌ): زَمُوِيَهْ كَهْ نَاوُو هَهْ وَهْ

پِيَسِ وَ خِرَابَهْ بَهْ كَهْ لَكِي تِيْدَانِيَشْتَهْ جِيْ بُوُونِ

نَا يَهْ ◊ الْمَوْحِيْمَةُ: (أَرْضٌ مُوْحِمَةٌ): زَمُوِيَهْ كَهْ نَاوُو

کارمه‌کی کردو هموئی دا نه‌نجامی بدا ۵ به‌مانا به‌دواداچون و لی‌کۆئینه‌ومش دئ ۵ استرخاه: داوای هم‌وال و زانیاری لئ کرد ۵ ده‌گوترئ: (استرخاه عَن مَوْضِعِ كَذَا) ۵ داوای لئ کرد زانیاری بداتی دمبراره‌ی فلان شوئین ۵ (استرخ لنا بني فلان ماخبرهم): بی‌مان بئ خئی فلان له‌گۆین و چی‌بان به‌سهر هات؟ ۵ الحیة: قه‌صد و نیاز و لایمن ۵ ده‌گوترئ: (سألت القرم عَن خَيْبِهِمْ): پرس‌ی‌ارم له‌خه‌لکه‌که کرد بوئه‌وه‌ی بزائم نیاز و مه‌به‌ستی‌ان چی‌هو چۆنه ۵ الرُحَى: ری‌گای بر‌وا پی‌کراو، ری‌گای مه‌به‌ست ۵ الرُحَى: به‌مانا (الحیة) دئ.

وَدَأٌ بِالْقَوْمِ يَدَأُ وَدَأَةٌ: خه‌لکه‌که‌ی به‌جینیو و هسه‌ی ناشیرین داپۆشین، چی خرابه‌ نه‌وه‌ی پی‌کردن.
وَدَأٌ يُوَدَأُ وَدَأٌ: فه‌وتا تیدا چوو.

وَدَأٌ عَنْهُ وَعَلَيْهِ الْأَخْبَارُ: هم‌والی بر‌ا، نازاند‌ری چی به‌سه‌ره‌ات ۵ وَدَأٌ عَلَى الْمَيْتِ الْأَرْضُ: زه‌وییه‌که له‌سه‌ر مردومه‌که ته‌خت کرد ۵ وَدَأَتْ الْأَرْضُ: زه‌وی فلان‌کسه‌ی داپۆشی ۵ تَوَدَأَ عَلَيْهِ: له‌ناوی برد، فه‌وتاندی ۵ تَوَدَأَ عَلَى مَالِهِ: ماله‌که‌ی خۆی هه‌لگرت و له‌شوئینی شی‌اوای خۆی داپنا ۵ تَوَدَأَتْ عَلَيْهِ الْأَرْضُ: زه‌وی داپۆشی ۵ زه‌وی له‌سه‌ری ته‌خت بوو ۵ چوو له‌ناو شیوو دۆلی زه‌وییه‌ومو که‌س نازانی چی به‌سه‌ر هات ۵ تیدا چوو، مرد ۵ تَوَدَأَتْ عَنْهُ الْأَخْبَارُ: هم‌والی نه‌ما ۵ که‌س نازانی چی لئ هات ۵ الْمَوَدَأَةُ: گۆر‌ی‌چه‌ی ناوگۆر ۵ سارای ترسناک و چۆل و فه‌وتینه‌ر ۵ شوئینی تیدا فه‌وتان.

وَدَجٌ الذَّبِيحَةَ يَدَجِّهَا وَدَجَاءٌ: س‌رو‌ج‌کی کوشتییه‌که‌ی بر‌ی.

هم‌وای پی‌سو و ناسازی بی‌و به‌که‌لکی تیدا ژبان نه‌یه ۵ الرُخَامُ: ولاتی ناوو هم‌وا پی‌سو و ناساز ۵ الرُخْمُ: پی‌اوای قورس و هونگران و تمبه‌ل ۵ الرُخْمُ: پی‌سو بی‌وئی ناوو هم‌وا که‌سه‌ر ده‌کیشی بو به‌یدا بوون و بلا و بوونه‌وه‌ی تا‌عون و به‌تا ۵ زه‌ره‌رو زیان ۵ الرُخْمُ مِنَ الرِّجَالِ: پی‌اوای قورس و هونگران و تمبه‌ل ۵ الرُخْمَةُ (أَرْضٌ رَحْمَةٌ): زه‌وییه‌ک ناوو‌ه‌وه‌ی ناساز بی ۵ الرُخْمَةُ (أَرْضٌ رَحْمَةٌ): زه‌وی ناوو‌ه‌وه‌ی پی‌سو و ناساز ۵ الرُخْمُ: به‌مانا (الرُخْمُ) دئ ۵ ده‌شگوترئ: (أَرْضٌ وَرْمُ): زه‌وی ناوو‌ه‌وه‌ی پی‌سو و ناساز ۵ الرُخْمُ مِنَ الرِّجَالِ: به‌مانا (الرُخْمُ) دئ ۵ (طَعَامٌ وَحِيمٌ): خواردنی‌که به‌یخۆرمه‌کی ناکه‌وئ ۵ ده‌شگوترئ: (هَذَا الْأَمْرُ وَحِيمٌ الْعَاقِبَةُ): نه‌م کاره سه‌ره‌نجامی باش نییه ۵ الرُخْمَةُ: (أَرْضٌ رَحِيمَةٌ): زه‌وییه‌کی ناوو‌ه‌وه‌ی ناسازه ۵ الرُخْوَاخُ مِنَ الرِّجَالِ: پی‌اوای ورگ شو‌رو گه‌ده‌زل و قه‌له‌و ۵ گه‌دمو گی‌پان ناشیرین ۵ تمبه‌ل و هونگران ۵ ترسنۆک و زه‌عیف ۵ بی‌اوئیک ده‌عباکه‌ی هه‌له‌سه‌ستی ۵ شله‌به‌تمه‌ب ۵ خورمای نه‌رمی بی تام و تفت ۵ هه‌رشتی‌ک شله‌به‌ته‌بی ۵ الرُخْوَاخَةُ: لاسایی کردنه‌وه‌ی ده‌نگی بر‌ی بان‌ده‌یه.

وَخَى يَخَى وَخِيًا: به‌شیوه‌ی مامناوندی روئی.

وَخَى الْأَمْرَ: قه‌صدی کارمه‌کی کرد ۵ ویستی بی‌کا ۵ ده‌گوترئ: (وَخَى وَخِيَةً): هه‌مان نیاز و مه‌به‌ستی نه‌وی به‌یره‌وکرد ۵ هم‌وئی دا ویستی نه‌و جن به‌جن بکا ۵ ده‌گوترئ: (وَخَى رِضَاهًا).

وَخَى مَحِبَّتَهُ: هم‌وئی دا خۆی لاخۆشه‌ویست بکا چی پی‌خۆشه‌ نه‌وه بکا، به‌دلی نه‌و بجوئیه‌وه ۵ وَخَاهُ الْأَمْرَ وَاللَّامِرَ: روی بی له‌کارمه‌که‌کردو هه‌لینا بو نه‌نجامدانی ۵ تَوَخَّى الْأَمْرَ: قه‌صدی

وَدَّجَ بَيْنَ الْقَوْمِ وَنَجَا: ناشته‌وایی خسته نیوان
 خه‌لکه‌که‌ومو ره‌گی شه‌رو شوژی له‌بن دهره‌ئینا
 ۵ وادجَه: نهرمی له‌گه‌لدا نواندو لایه‌نی ناشتی
 ره‌چاو کرد ۵ وَدَّجَ الذیخة: سروچکی
 کوشتییه‌گهی بری ۵ الورداج: سروچک،
 شاده‌ماری لامل ۵ نه‌و دهماره‌ی که‌نازهل
 کوژمه‌رکه‌ دمپرئو و مهرجه‌ دمبی له‌سهر برینی
 چه‌یوان دا نه‌و دهماره‌ی برپرئو ۵ هوکارو
 سه‌به‌بی شت ۵ اودح: ملکه‌ج بوو ۵ الودحة:
 دمگوترئ: (ما اغنی عني ورحة): هیج سوډیکم
 لئ نه‌دی ۵ له‌هیج شتیکی بن ناتاج نه‌کردم ۵
 وُدَّه یسوده ودا: خوژی ویست ۵ ناواته‌خوازی
 نه‌وه بوو ۵ دمگوترئ: (وَدَّذت لو تفعل کذا):
 ناواته‌خوازم نه‌وه بکه‌ی ۵ واده: خوژی ویست
 ۵ وادا: یه‌کتریان خوژیویست ۵ تودد الیه: خوژی
 لا خوشه‌ویست کرد ۵ تودد فلانا: خوشه‌ویستی
 فلانکه‌سی بوخوژی دمسته‌به‌ر کرد ۵ المرود:
 که‌سبک ریژی زور بن، خوشه‌ویستی بو شتیک
 زوربن ۵ المرود: خوشه‌ویستی ۵ کتیبو نوسراو.
وَدَّاهُ بَتِيكَ بوو عهرمه‌ی‌کان له‌پیش هاتنی نیسلام
 دا دهمیانپه‌رست ۵ الود: دمگوترئ: (هورودی) نه‌و
 خوشه‌ویستمه ۵ المرود: خوشه‌ویست ۵ زور
 خوشه‌ویست ۵ المرود: زور خوشه‌ویست ۵
 ناویکیشه‌ له‌ناوه‌ جوانه‌کانی خودا، مانای نه‌وه
 دمگه‌به‌نی که‌به‌نده‌ راستاله‌کانی خوژی زور
 خویش دموی ۵ یان له‌دی به‌نده‌ راستاله‌کانی دا
 خوشه‌ویسته ۵ الودید: خوشه‌ویست.

وَدَّوْ فَلَانَ يَدِرُ وَذَرَا: سهرخوش بوو تاوای لئ هات
 خه‌ریک بوو بن هوش بن ۵ ودره: خسته‌ی ناو
 هیلاکی و تیداچوونه‌وه ۵ هه‌لینا بوئه‌وه‌ی
 کاریک بکا تیدابچن ۵ ودر الشئئ: دوری

خسته‌وه ۵ دمگوترئ: (وَدَّرَ وَجْهَكَ عني): روی
 خوتم لئ دووربخه‌رموه نه‌تبینم ۵ ودر ماله:
 مال و سامانی خوژی له‌شتی بیته‌وده دا سهرف
 کرد ۵ تودر ماله: بو موطاومعه‌ی (وَدَّرَةُ) دئ ۵
 ودرت الأرض تدس ودرسا: زه‌وییه‌که‌ گیاو گزی
 لئ روا تاوای لئ هات به‌گیاو گز داپوشرا.

وَدَّسَ عَلَيْهِ الشَّيْئُ: شته‌که‌ گوم بوو.

وَدَّسَ الشَّيْئُ: شته‌که‌ له‌کیس جوو روئی.

وَدَّسَ فُلَانٌ بِالشَّيْئِ: فلانکه‌س شته‌که‌ی شاردوه.
وَدَّسَ بِكَلَامِ اِلَى فُلَانٍ: قسه‌یه‌کی بو فلان هینابه
 بیتشه‌ومو ته‌واوی نه‌کرد ۵ اودست الأرض:
 زه‌وی گیاوگزی رواند گیاو گزمکه‌ سهر
 زه‌وییه‌که‌ی داپوشی ۵ ودرت الأرض: به‌مانا
 (وَدَّسَتْ) دئ ۵ ودر الشئئ: شته‌که‌ گوم بوو ۵
 ودر فلان بکلمه‌ی الی فلان: فلانکه‌س قسه‌یه‌کی
 بو فلان دست پیکردو ته‌واوی نه‌کرد ۵
 ودرت الماشية: نازه‌له‌که‌ گزوگیای تازه‌ رواوی
 سهرزه‌وی خوارد ۵ تودست الأرض: به‌مانا
 (اودست) دئ ۵ تودست الماشية: به‌مانا
 (وَدَّسَتْ) دئ ۵ الوداس: گزوگیای که‌له‌زه‌وی
 دپته‌ دهر ۵ الودس: به‌مانا (الوداس) دئ ۵
 الودس: به‌مانا (الوداس) دئ ۵ عه‌یبو له‌که‌ ۵
 الودس: به‌مانا (الوداس) دئ ۵ روه‌کی وشک بوو
 ۵ راوی هه‌نگوین.

وَدَّعَ يَدْعُ وَدَعَا: نارامی گرت، که‌وته‌ حاله‌تی
 خویش رابواردنه‌وه.

وَدَّعَ الْمَسَافِرُ النَّاسَ: ریبواره‌که‌ خوا حافیزی
 کردو خه‌لکه‌که‌ی جئ هیشت.

وَدَّعَ النَّاسُ الْمَسَافِرَ: خه‌لکه‌که‌ خوا حافیزی‌بیان
 له‌ریبواره‌که‌ کردو جیبان هیشتو هیوای
 سه‌مه‌ری سه‌لامتو خویشی‌بیان بوگرد.

وَدَّعَ فَلَانٌ الشَّيْئَ: فلانكس شتهكهی واز لیهننا.

وَدَّعَ الثُّوبَ بِالثُّوبِ: بهکراسهکه کراسهکهی تری پاراست.

وَدَّعَ يُوَدِّعُ دَعَةً: نارامی گرت جیگیر بوو، کهوته

ژیانی خوښهوه ۵ (فهر وديع) ۵ اُوْدَّعَ الشَّيْئَ:

شتهکهی پاراست ۵ اُوْدَّعَ الفَرَسَ وَغَرَهُ:

ماینهکهی حساندموه ۵ اُوْدَّعَ فَلَانًا الشَّيْئَ: لای

فلانکس شتهکهی بهئهمانمت دانا ۵ وادَّعَ فلان

فَلَانًا: فلانکس لهگهل فلان دا ناشتهوایی

گرتهبهر ۵ وازی لهفلان هیناو دمنگی لن دابری

۵ وَدَّعَ المسافر الناسَ: ریبوارمکه خوا حافیزی

لهخهلکهکه کردو جیی هیشتن و کهوته ری ۵

وَ دَّعَ الناسُ المسافرَ: خهلکهکه ریبوارمکه بیان

بهری کرد ۵ وَ دَّعَ الشَّيْئَ: شتهکهی وهلانا، وازی

لیهننا ۵ وَ دَّعَ الثُّوبَ: کراسهکهی خسته ناو

بوخچهوه بوئنهومی بیپاریزی ۵ وَ دَّعَ الصَّيِّ:

میرووی سپی لهملی مندال که کرد ۵ وَ دَّعَ

فَرَسَهُ: ماینهکهی حساندموه ۵ اِبْدَّعَ: جیگیر

بوو نارامی گرت ۵ همسایهوهو کهوته ژیانی

نهرمو نوئهوه ۵ تُوْدَّعَ القومَ: خهلکهکه خوا

حافیزی بیان لهیهکتر کرد، یهکتر بیان بهری کرد ۵

ناشتهواییان بهریپا کرد ۵ همندیکیان وادمو

بهلینیان دا بهیهکتر ۵ تُوْدَّعَ: نارامی گرتو

داسهکنا ۵ بوو بهخاومن نارامی و بشوو دریژی

۵ تُوْدَّعَ القومَ: خهلکهکه خودا حافیزی بیان

لهیهکتر کرد ۵ تُوْدَّعَ فلان الشَّيْئَ: شتهکهی

لهبوخچهی جانتادا پاراست ۵ تُوْدَّعَ من فلان:

لهلایمن فلانسهوه سهلامی لن کرا بو

خواحافیزی ۵ ناومید بوو لهچاکبوونهومی ۵

استودع فلانا وديعة: نهمانمتهیکی لای فلانکس

دانا بوئنهومی بووی بیپاریزی ۵ الإستيداع:

دانیشاندنو تمقاعود کردنی نهفسهرو

موجه خوژه لهکارهکهی پیش نهومی کاتی

تمقاعودکردنی بی ۵ الإيداع: لهبواری نابوری

دا هه لگرتنی کالایه لهمه خزمنی فهرومانگهی

گومرگ دا یان له مه خزمنیکی ترو لهژیتر

چاودیری فهرومانگهی گومرگ دا ۵ المستودع:

شوینی شت تیدا هه لگرتن بوامومیهکی کهمو

دیاریکراو ۵ شوینی نادمو حهوا له بهه هشت دا

۵ المُوْدَّعَةُ: حوشتریک مهره خهس بی

نهدوشری و نه بو سوار بونو بارگواستنوه

بهکار بهیندیری ۵ المُوْدَّعُ: خاومنی گوزهرانی

خوش ۵ المُوْدَّوْعُ: نارامی و لهسه ره خوچی ۵

نه دمبو و یقار، دمگوتری: (علیک بالمودع):

لهگهل مروقی خاومن نه دمبو و یقاردا هه نسو

کهوت بکه ۵ المِبدَاعَةُ: مروقیک حهزی لهژیانی

نهرمو نول بی ۵ المِبدَاعُ: بوخچهو باوه لی شت

تیدا هه لگرتن ۵ پوښاکی گون و رزیو ۵

دمگوتری: (ماله میدع): شتیکی نیبه بهشی بکا

۵ کهس شتیکی بوکا ۵ المِبدَاعَةُ: بوخچهو

باوه لی جل تیدا هه لگرتن ۵ کراسیکی دریژو

بی قوله لهسه ر پوښاکهوه له بهر دمگری

بوئنهومی جله گانی پیس نه بن له چالک و

پوخه لی کارگردن بیپاریزی ۵ الوْدَاعُ: بهری

کردنی موسافیره، خواحافیزی لی کردنیهتی ۵

(ثنية الوْدَاع): شوینیکه له ممدینه ۵ چونکه

ههرکه سینک سه مفری مه کهکی بگردایه لهو

شوینه بهری دمگرا ۵ الوْدَاعُ: گوزر یان

دموروبهری گوزر ۵ الوْدَاعُ: میرویه کی ناو سپیه

قهبارهی جیا جیای هیه ۵ (ذو الوْدَاعُ): مندال

۵ ذات الوْدَاع: بتو صهنم ۵ یان کهعبه لهم

روموه که میرووی سبی بهمهر دمکانیهوه دمکران

۵ کهشتی نوح ۵ الوْدِيعُ: ژیان خوش، گوزهران

لَيَّهْوَهُ دَيْنٌ ◊ گۆرمهانی شهرو نازاوه ◊ بهردمو
ناوانی دوشت ◊ (مَوْدِقُ الظِّي): وینهو دیمهنی

ئاسك لهكاتی مل دریزگردنی بو خواردنی
گه لای درهخت ◊ الوَادِقُ: شمشیری بپرنده ◊
دمشگوتری: (فلان وادق السَّيَّة): فلانكس
خه والوو زور دمنوی لههر شوینتیک بوی بلوی
دمخهوی ◊ ههمیشه هه نوز دها ◊ الوَدَقُ: باران
بههر شویومیهك بی نمه بی یان ریژنه ◊ په لهو
خالی سور كه له جاودا دیاری دمدن ◊ یان
پارچه گوشت كه له جاودا پهیدا بی ◊ یان
نه خویشیه كه تووشی چاو دمبی ناو گویچگی
بی دهاوسنی و چاومه كه سور هه لده گهری ◊
(سحابة ذات ودقین): ههوریک بوو دو .

بارانی باراند بارانی نمه بارانی ریژنه ◊ نه گه
به لآو کارسات زور گه وره و ترسناك بوون
پییان دهگوتری (ذات ودقین): ومکوو نه وه بلئی
به لآكه له دولاوه هاتوو دهرمتانی لی ناکری ◊
الْوَدَقُ: جهند خالیکی سورن له جاودا پهیدا
دمبی یان پارچه گوشتیکه له جاودا گه وره دمبی
◊ یان نه خویشیه كه جوادیه له چاو ئیشهی
ئاسایی ◊ گویچگی پیوه دهاوسنی و سوراپی
زیاد دهكا ◊ الوَدَيْعَةُ: گهرمای نیومرؤ ◊ یان
جهنگه گهرماو نزیك بوونه وهی خور له زموی
◊ شوینتیک باقله و گیای لی بی.

وَدَكَ يَوْدُكٌ وَدَكًا: قه لهو بوو ◊ (فهو ودك) ◊
وَدَكْتُ يَدُهُ: دمستی چهور بوو ◊ دهگوتری:
(لحم ودك): گۆشتیکی چهوره ◊ بهزی زوره.

وَدَكَ يَوْدُكٌ وَدَاكَةً: قه لهو بوو ◊ وَدَكَ فُلَانٌ
الشَّيْنُ: فلانكس شته كهی چهور کرد، رونی
تیکرد ◊ الاوْدَكُ: (بنات اودك): به لآو کارسات
◊ سه رسوره یتهر ◊ ده لئی (ما ادري أي اودك
هو): نازاتم نهو کابرایه له چ پیرو كه سانیکه ◊

خوش ◊ نهمسی همساوه ◊ گۆرستان ◊ وادهو
پیمان ◊ الوَدَيْعَةُ: نه مانمت.

وَدَقَّ الشَّحْمُ: بیومه كه توایه وه، رهوان بوو.

وَدَقَّ فُلَانٌ الْعَطَاءَ: به خششی فلانكسی كه م
كرده وه ◊ تَوَدَقْتُ الْاَوْعَالَ وَنَحْوَهَا فَوْقَ
الجبل: گا کیویه كان چوونه سه ر توبه لآکی
کیومه كه ◊ تَوَدَقَّ الْخَبْرَ: لهه واله كهی كۆلیه وه.
استودفت النبت: رومه كه كه دریز بوو ◊ استودف
فلان الشحمة ونحوها: فلانكس بهز كهی
تواند مه ◊ استودف اللبن: شیر كهی كرده ناو
قاپه كه وه ◊ استودف الخبر: لهه واله كهی
كۆلیه وه ◊ استودف معروف فلان: داوی
به خششی فلانكسی كرد ◊ الوَدَقَةُ: پارچه بهز
◊ باخچی سه وزو رازاوه ◊ الوَدَقَةُ: باخچی
سه وزو رازاوه گه شو و ته رده ماخ ◊ دهگوتری:
(أصبحت الأرض كلها ودقة واحدة خصباً): زهوی
هه مووی په کبارچه بوومته باخچه په کی سه وزو
گه شه دار هه مووی زمنویرو تیراوه ◊ الوَدَيْعَةُ:
باخچی سه وز.

وَدَقَّ الْمَطَرُ يَدِقُ وَدَقًا: باران دلۆپ دلۆپ باری.

وَدَقَ اِلَى الشَّيْنِ وَه وَدَقًا: له شته كه نزیك بووه ◊
بهیدهستی بوو ◊ (وَدَقَ لَه الصَّيْدُ): یاری
به نیچیره كه کرد.

وَدَقَ بَطْنُهُ: گه دهی كشاو له گه وره بی و داچۆران
نزیك بووه ◊ وَدَقْتُ سُرَّتُهُ: ناوکی دهر په ری،
شۆر بووه ◊ وَدَقْتُ السَّمَاءَ: ئاسمان بارانی
باراند.

وَدَقَ السَّيْفُ: شمشیره كه تیژ بوو ◊ وَدَقْتُ الْعَيْنَ
وَ دَقًا: خالی سور له چاومه كه دا پهیدا بوون ◊
اودَقْتُ السَّمَاءَ: ئاسمان بارانی باراند ◊
المَوْدِقُ: شوین كه مرزؤو گیانله بهری تر

الْبَيْكَةِ: نَوايِکَه لَه (الْوَدَّكَ) ۵ المُوَدَّكَ: دَمگوتَرِي: (ما رَايتَ عِنْدَه مَتَوَدَّكَ): هِيَج سَوَدو دَمستَكه و تِيكَم لَه لای نَهو نَهبوو ۵ هِيَج خَيْرِيكَم لِي نَمدى ۵ الرَادَّكَ: هَه لَهو و خَاوَمَن بَهز ۵ الوَدَّكَ: جَهوَرِي بَهز ۵ يان جَهوَرِي ۵ گوشت و نَهو پِيوَمِي لَه گوشت دَمردمَه تِندَرِي و جِيادَمگَرِي تَهو ۵ بَهزِي دَوگو و لَاتَه رَادِي مَهرو گوٹَک.

وَدَّكَ المِيْتَة: نَهو جَهو رَايِيه كَه لَه بَه رَاشَه مِرَدارمَه و مَبو دَهروا ۵ دَمشگوتَرِي: (ما فِيه و دَك). هِيَج سَوَدِي تَيِدَا نِيِيه ۵ الرَوَدَّكَ: بَهز فَرُوش ۵ پِيو فَرُوش.

وَدَلَّ السِّقَاءَ يَدِلُّهُ وَدَلًّا: مَهشكَه كَهِي هَه زَانَد.

وَدَنَّ الشَّيْنُ يَدِنُهُ وَدَنًّا: شتَه كَهِي تَه رِكِرَد، لَه نَاوِي هَه لَكِي شَا.

وَدَنَّ العَرُوسَ وَالفَرَسَ: بَه بَاشِي نَاگادارِي سَه رَه رَشْتِي بُو كَه كَهو نَه سَه كَهِي كَرَد لَه كَاتِي بُو كَ گَواسْتَنَهو هَه كَه دَا.

وَدَنَّ الجِلْدَ وَدَنًّا: پِيستَه كَهِي خِستَه زِيَر گَلَهو ه بُو نَهو مِي نَه رَم بِي.

وَدَنَّ الشَّيْنُ بالعِصَا: بَه گُو جَان و عَه صَا شتَه كَهِي كَوْتَا ۵ يان بَه هُوِي كَوْتَانَهو ه پِيستَه كَهِي خَارَاندو نَه رَمِي كَرَد.

وَدَنَّ الشَّيْنُ: بَه كَوْتَكِي جَل شْتَن شتَه كَهِي كَوْتَا ۵ شتَه كَهِي كَه م كَرْدَموه، بَجو كِي كَرْدَموه ۵ وَدِنْت المَرَأَة: نَا فَرْمَتَه كَه مَنْدالِي كِي دَمست و مَل كَوْرَت و شَان تَه سَكِي بُوو ۵ مَنْدالِي كِي كَرُو كُوْلَه واري بُوو ۵ اُودِنْت المَرَأَة: بَه مَانَا (وَ دِنْت) دِي ۵ اُودِن فَلَان الشَّيْنُ: فَلَان كَه س شتَه كَهِي بَه كَوْتَكِي جَل شُورِيَن كَوْتَا ۵ كَه مِي كَرْدَموه، بَجو كِي كَرْدَموه ۵ وَدَنَّ الشَّيْنُ: شتَه كَهِي تَه رِكِرَد لَه نَاوِي هَه لَكِي شَا ۵ بَه كَوْتَكِي جَل شُورِيَن كَوْتَا ۵ اِبْدَنَّ الشَّيْنُ:

شْتَه كَه تَه رِبُوو ۵ لَه نَاو هَه لَكِي شَا ۵ تُوَدَنَّ فَلَان: فَلَان كَه س گَهز و بَهز و نَاز و نِي عِمَتِي زُور بُوو ۵ تُوَدَنَّ الجِلْدُ: پِيستَه كَه لَه كَاتِي دَه بَاغ كَرْدَن دَا نَه رَم بُوو ۵ اُورَدَنَّ: نَه رَم ۵ المُوَدَنَّ: مَنْدالِي لَاوَز، دَمست و مَل كَوْرَت، كَه مَنَه نَدَام ۵ نَاوِشَان تَه سَك ۵ دَمگوتَرِي: (فَلَان مَوْدَن اِيْد): فَلَان كَه س كَه مَنَه نَدَام و دَمست كَوْرَتَه ۵ المُوَدَنَّ: (دَخَلَه) يَه كِي مَل كَوْرَت، جَه سْتَه بَجو كَه ۵ المَوْدُونُ: بَه مَانَا (المُوَدَنَّه) دِي ۵ المُوَدَنَّه: (اِمْرَأَة مَوْدُونَة): نَا فَرْمَتِي كِي كَوْرَتَه بِالْأِي جَه سْتَه بَجو ك ۵ الرِوْدَانُ: شُو يَنِي ك شَهو نَمِي هَه بِي و بَه كَه لَكِي شَت تَيِدَا رَوَانَدَن بِي ۵ الرِوَدَنَّه: شَه رَه هَسَهو تِي ك گِي رَان ۵ لَه بَه كَرْدَان و لَه يَه ك هَه لَدَان.

وَدَى الرَّجُلُ: پِيَاوَمَكَه (وَمَدِي) لِي هَاتَه دَمَر.

وَدَى الشَّيْنُ: شتَه كَه جَارِي بُوو، رَهوَان بُوو.

وَدَى القَاتِلُ القَتِيلُ ودياً: كَه س و كَارِي بَكُو ز خُو يَنِي دَا بَه كَه س و كَارِي كُو ز رَاو ۵ اُودِي: بَه هِي لَا جُوو ۵ فَهو تَا ۵ اُودِي بِالشَّيْنُ: شتَه كَه ي بَرَد ۵ اُودِي المَرْت بَه: مَرْدَن تِي كِي هوه پِي جَاو فَهو تَانْدِي ۵ اُودِي العَمْر بَه: تَه مَنِي دَرِي ز بُوو ۵ زِيَانِي دَرِي ز بُووه ۵ اُودِي الرَّجُلُ: پِيَاوَمَكَه (وَمَدِي) لِي هَاتَه دَمَر ۵ وادي فَلَان فَلَانًا: فَلَان كَه س خُو يَنِي و مَرگَرَت خُو يَنِي كُو ز رَاو مَكَه ي لَه بَكُو ز يَان لَه كَه س و كَارِي بَكُو ز و مَرگَرَت ۵ اُنْدِي و لِي القَتِيلُ: كَه سِي كُو ز رَاو مَكَه خُو يَنِي لَه بَكُو ز يَان لَه كَه س و كَار مَكَه ي سْتَاندو بَكُو زِي نَه كَو شتَهو ه ۵ اسْتَرْدِي فَلَان بَحَق فَلَان: فَلَان كَه س دَانِي نَا بَه حَه قِي فَلَان دَا ۵ التَرْدِيَة: دَارِي كِي بَجو كُو لَه يَه بَه كَار دَه تِندَرِي بُو مَه نَع كَرْدَنِي بِي جُو ه حُو شْتَر لَهو مِي شِرِي دَا يَكِي بَخُوا ۵ الدِّيَة: نَهو مَال و سَامَانَه يَه كَه لَه جِيَاتِي خُو يَنِي كُو ز رَاو دَمْدَرِي

الْوَدْرَةُ: پارچه‌ی بچوک له‌گۆشتی بی نیسقان ◊
 پارچه‌ی گۆشتی خری، کوته‌گۆشت ◊ الْوَدْرَةُ: شتی
 گۆشتی زور بین ◊ دمگوتری: (عصد و ذرة): قَوْلُهُ
 گۆشتن ◊ نافرمتی بۆگن ◊ لَجْ نَهَسْتور.
وَدَفٌ فُلَانٌ يَدْفُ وَدْفًا وَوَدْفَانًا: رُوِيشت
 به‌شيوهميه‌ک لارو له‌نجه‌ی تیدا بوو، خوئی بادا.
وَدَفٌ الشَّحْمُ وَغَيْرُهُ: به‌زه‌که‌ی توایه‌وه‌و داچۆراو
 دَلْوَبٌ دَلْوَبٌ هَاتِهِ خَوَارٌ ◊ وَدَفٌ فُلَانٌ:
 هه‌نگاوی‌کورتی نانو و شانی هه‌لته‌کاندن و فیزی
 نواند ◊ نافرمته‌که‌ی له‌رُوِيشتن دا خوئی بادا ◊
 تَوَدَفٌ فُلَانٌ: هه‌لته‌که‌ی فیزی نواند بۆزی لی دا
 ◊ الْوَدْفَانَةُ: به‌خیرایی نه‌و ◊ دمگوتری: افعال
 ذَلِكَ وَدْفَانُهُ ◊ الْوَدْفُ: مه‌نی (تؤماو) ◊
 الْوَدْفَةُ: بيو ◊ تَوَدَلَّ الْقَوْمُ مِنَ الْجَزَارِ:
 خه‌لکه‌که‌ی گۆشتیان له‌مه‌صابه‌که‌ی کری به‌بی
 نه‌وه‌ی گۆشته‌که‌ی به‌شبه‌ش بکا یان به‌کیلوو
 حوققه‌ی کیشه‌که‌ی دیاری بکا ◊ الْوَدَالَةُ: نه‌وه‌یه
 قه‌سابه‌که‌ی گۆشته‌که‌ی ببری به‌بی نه‌وه‌ی
 به‌ته‌واوی کوته‌کان له‌یه‌ک جیاباکاته‌وه ◊ الْوَدَلُ
 مِنَ الرِّجَالِ: بیاوی چوستو چالاکو به‌ده‌ستو
 برد له‌کاری خوئی دا ◊ الْوَدَالَةُ: مَیْنَه‌ی (الوَدَلُ)
 ◊ نافرمتی گورجو گۆلو و قه‌د باریک ◊
 ناده‌میزادی چوستو چالاک ◊ حوشتی خوشرؤ
 ◊ الْوَدَيْلَةُ: نافرمتی به‌نیساتو چوستو چالاک
 ◊ ئاوینه‌ی پاک و رون ◊ قَالِبُهُ زِيُوِي پَرشنگدار
 ؟. پارچه‌ی دوگی حوشتی ◊ وَدَمَتِ الدَّلْوُ تَوَدَمٌ
 وَدَمًا: نه‌لقه‌ی دۆلجه‌که‌ی بچرا ◊ اَوْدَمَ السَّقَاءُ:
 به‌به‌نی قایم و سیرمه‌ی ده‌می کونده‌که‌ی به‌ست ◊
 اَوْدَمَ الدَّلْوُ: نه‌لقه‌ی دۆلجه‌که‌ی پته‌و کرد ◊
 اَوْدَمَ الْهَدْيِ: به‌نیکی رینگراوی له‌نازه‌لی
 دیاری حه‌رم به‌ست بۆنه‌وه‌ی بزاندی نه‌و
 نازه‌نه‌ی هوربانیه‌و که‌س خراپه‌ی له‌گه‌ل نه‌کا ◊

به‌که‌س و کارمه‌کی ◊ الْوَادِي: شیوو دۆل
 که‌لین و دادری ناو زه‌وی ◊ رَیْرَمُوِي لَافَاو ◊
 دمگوتری: (حَلْ بُوَادِيَّة): توشی به‌لاو کاره‌سات
 بووه ◊ الْوَادِي: ناویکی سبیه‌ی له‌دوای میز
 کردن دیته‌ی دهره‌وه‌ی به‌هۆی نیفزاتی پَرُوِستات
 ◊ الْوَادِي: به‌مانا (الوَادِي) دئی ◊ نه‌مامی بچوک ◊
 وَذَاتِ الْعَيْنِ عَنِ الشَّيْئِ تَذًا وَذَمًا: چاوه‌که
 شته‌که‌ی له‌خۆنه‌گرت دهری دایه‌وه.
وَدًا فُلَانٌ فُلَانًا: هه‌لته‌که‌ی له‌فلان گرت ◊
 به‌چاوی سوک سه‌پری کرد ◊ لَیِي توره‌ی بوو،
 دهری کرد ◊ الْوَدَمُ: قه‌سی ناخۆش و ره‌ق جینیو
 بین یان ره‌خنه ◊ الْوَدَمَةُ: نه‌خۆشی ◊ دمگوتری:
 (ما به‌ و ذمة) ◊ هیج نه‌خۆشی بیوه‌ی دیار نییه.
وَدِحٌ يُوَدِحُ وَدَحًا: ناویرانی چوزانه‌وه ◊ سوتایه‌وه‌و
 گۆشته‌که‌ی شه‌قار شه‌قار بوو ◊ وَدِحَتِ الشَّاةُ:
 مه‌ره‌که‌ی خورییه‌که‌ی که‌میلی بیوه‌ی نووسا ◊
 بیسایی ناو ئاغه‌لی بیوه‌ی لکاو که‌مه‌ری به‌ست ◊
 الْاَوْدِحُ: دمگوتری: (عَبْدٌ اَوْدِحُ): به‌نده‌و
 کۆپله‌یه‌کی خویریه‌ی ◊ الْوَدْحُ: نه‌و که‌میل و
 ریخ و قشبه‌له‌یه‌ی که‌ی به‌خوری مه‌رو بزنه‌وه
 دهنووسی و ده‌بیته‌ی که‌مه‌ره.
وَدَرَ اللَّحْمَ يَدْرُهُ وَدَرًا: گۆشته‌که‌ی پارچه‌ی پارچه
 کرد ◊ برینداری کرد.
وَدَرَ الْوَزْرَةَ: گۆشته‌که‌ی توی توی کرد کوتکوتی
 کرد؟ ◊ وَدْرَةٌ: دمگوتری: (بَدْرَةٌ): وازی لی هینا
 ◊ نه‌م فیعله‌ی هه‌ر صیغه‌ی موضاریعی هاتووه ◊
 ماضی و مه‌صده‌ری مریندراون ◊ وَدَرَ اللَّحْمَ:
 گۆشته‌که‌ی ببری ◊ وَدَرَ الْجُرْحَ: برینه‌که‌ی
 قاشقاش کرد ◊ الْوَدَارَةُ: پارچه‌ی قوماشی
 بچوک و پَرزُو پالی قوماشه‌ی که‌به‌رگدرو
 ده‌پیری و ده‌که‌ونه‌ی نه‌ملاو نه‌ولای قوماشه‌که ◊

اوذم علی نفسه: شته‌ک‌هی له‌سمر خوی پیویست کرد ◊ وَدَمٌ فلان علی الخمسین: فلانک‌س ته‌م‌نی له‌پ‌ن‌ج‌ا تیپ‌ری ◊ وَدَمٌ الدُّلْوُ: قونقه‌ی بؤ دۆلجه‌که دروست کرد ◊ وَدَمٌ الْکَلْبُ: قلیته‌ی له‌ملی سه‌گ‌که کرد بؤنه‌وه‌ی بزاندری س‌گی رام‌ک‌راوو ته‌ربیت د‌راوه ◊ وَدَمٌ السُّتْبِيُّ: شته‌ک‌هی به‌پیویست د‌نا ◊ پارچه پارچه‌ی کرد ◊ وَدَمٌ النَّاقَةُ وَالشَّاةُ: زیاده‌گوشتی زی‌ی حوشترکه یان هی مه‌ر‌م‌ک‌هی بری و د‌رمانی کرد ◊ الرَّذَمُ: بالوکه ◊ پارچ‌، گوشته له‌ناو شه‌رم‌گ‌ای حوشتردا د‌م‌بیت‌ه هؤ‌کاری نه‌وه کم‌ناوس نه‌بی ◊ پارچه‌یه‌که له‌ج‌ر‌گی کوشتی یان له‌ورگ و ریخۆله‌ی د‌م‌ب‌ر‌دی و ف‌ری د‌م‌ری ◊ الرَّذَمَاءُ: نه‌زۆک ◊ الرَّذَمَةُ: ریخۆله و ورگ و گ‌ده ◊ کیسه‌ی ورگ ◊ زیدمه‌ک له‌شه‌رم‌گ‌ای حوشتر و مه‌ر‌دا په‌یدا د‌م‌ب‌ی ن‌ه‌یلئئ ئاوس بیئ ◊ سیرمه‌یه‌که نه‌لقه و گوپ‌چ‌ک‌هی دۆلجه‌ک‌هی پی د‌م‌ب‌س‌تری ◊ سیرمه‌یه‌که به‌د‌ر‌تری د‌م‌ب‌ر‌دی و د‌م‌ک‌ریت‌ه قلیته‌ی ملی س‌گ بؤنه‌وه‌ی له‌کاتی پیویست دا سه‌گ‌ک‌هی پی بی‌س‌تریته‌وه ◊ الرَّذِیْمَةُ: نه‌و پارچه و به‌شه‌یه که ک‌اب‌را له‌مالی خوی د‌م‌ب‌ر‌پ‌ته‌وه و ته‌رخانی ده‌کا بؤ شتیک ◊ قلیته‌ی ملی س‌گ ◊ دیاری بؤ که‌عب‌هی بی‌رۆز، ن‌ازهل که د‌م‌ک‌ریت‌ه ه‌دی و دیاری بؤ‌مالی خودا ◊ تَوَدَّنَ فُلَانًا: فلانک‌سی جواب کرد پالی پیوه‌نا ◊ لَبَّيْ دَا.

وَذِي وجهه یذیه و ذیاً: دم و جاوی رنی ◊ **الْوَدَاةُ:** ه‌رشتیک پی توشی زیان بیئ ◊ **الْوَدِيَّةُ:** هیچ و بوج ◊ د‌م‌گ‌تری: (دنیاً و ذیه).

وَرَاً مِنَ الطَّعَامِ يَرَاً وَرَاءَ: گ‌ده‌ی پ‌ر‌ بوو له‌خۆراک.

وَرَاً الرَّجُلُ: بیاوه‌ک‌هی جواب کرد پالی پیوه‌نا ◊ **أُورِيٌّ بِالشَّيْءِ:** ه‌ستی به‌شته‌که کرد ◊ **أُورَاءُ:** فیری کرد پی زاناند ◊ **أُورِيٌّ بِالشَّيْءِ:** ه‌ستی به‌شته‌که کرد ◊ **وَرِيٌّ بِالشَّيْءِ:** ه‌ستی به‌شته‌که کرد ◊ **السُّورَاءُ:** مندالی مندال (کورم‌زاو کچه زا) ◊ له‌وجه‌ی گ‌ه‌وره و نه‌ستور ◊ د‌گ‌وت‌ری: (هو وراءك لما أسر عنك) ◊ بؤ پی‌شه‌وه و بؤ د‌واوه به‌کارده‌هین‌دی.

وَرَبٌ جَوْفُهُ يَرْبُ وَرَبًّا: ناوشا ◊ خراب بوو.

وَرِبٌ فُلَانٌ: فلانک‌س گ‌نده‌ل بوو.

وَرِبَ السَّحَابُ: ه‌وره‌که نزم بؤوه له‌زه‌وی نزیک بؤوه ورگی دادا ◊ **وَارِيَّةٌ:** فیلئ لئ کرد ◊ ه‌لی خه‌له‌ت‌اند ◊ **وَرَبَّ** الْبَابِ: که‌م‌یک د‌م‌ر‌گ‌اک‌هی کلاکرد ◊ **الْوَرْبُ:** گ‌نده‌لی ◊ بؤشایی نیوان قام‌که شادمو قام‌که گ‌وره ◊ لانه و کونی د‌ر‌نده کونه گورگ کونه پ‌یوی ◊ زارگی کونه مشک ◊ د‌می کونی د‌وب‌شک ◊ **الْوَرْبِيَّةُ:** که‌له‌که، خالیگ‌ه ◊ چالایی خوار که‌له‌که.

وَرِثٌ فُلَانًا: میراتی له‌فلانک‌س گ‌رت ◊ **أُورِثَ فُلَانًا:** فلانک‌سی کرده په‌ک‌یک له‌م‌یرات‌گرانی ماله‌ک‌هی ◊ میراته‌ک‌هی ت‌ایب‌ت کرد به نه‌وه‌وه و ک‌سی تری نه‌خسته گ‌ه‌ل ◊ **أُورِثَ فُلَانًا شَيْئًا:** شته‌ک‌هی بؤ فلان واز لئ هینا ◊ د‌م‌گ‌تری: (أورثه المرض ضغفاً): نه‌خۆش‌یی‌ه‌که لاوازی و زه‌بوونی بؤ جین‌پ‌شت ◊ **وَرِثَ فُلَانًا:** فلانک‌سی کرده میرات‌گری خوی ◊ خستیه ناو لیستی میرات‌گ‌رم‌کانیه‌وه ◊ **وَرِثَ فُلَانًا مِنْ فُلَانٍ:** میراتی فلانک‌سی بؤ فلان د‌نا ◊ **الإرث:** نه‌وه‌ی د‌م‌بیت‌ه میرات ◊ **الإرث:** میرات ◊ **التراث:** میرات ◊ **الميراث:** میرات ◊ (علم الموارث): زانیاری د‌ر‌باره‌ی جۆنیته‌ی د‌ابه‌ش‌کردنی میرات ◊

الْوَارِثُ: صیفته تیکه له صیفته تیکانی خودا ۵ واته باقی و بهره و وام میرانگری زهوی و نهوی لهسهریه تی و خاومنی حقیقی هموو بونه و هر هه رخوی دهمینی و هه ریوه هه رده بی ۵ السوراث: میرات ۵ الوراثه: (علم الوراثه): زانیارییه که باس له و مدهکات چون دیارده سروشستییه کانی زیندو له چینیکه وه دهگوینزرتیه وه بو چینیکی تر دیارده ره چه له کی و نه زادییه کان چون له باوک و باپیرانه وه دهگوینزرتیه وه بو نه وه و هه چه کان ۵ الورث: به مانا (الإراث) دئ ۵ شتی تهرو تازه ۵ الورث: به مانا (الإراث) دئ ۵ الورث: به مکیک له میرانگره کان.

وَرِخ العَجین: هه ویره که شل بوو به هوی زور ناوی.

وَرِخ المکان: شوینه که گزوه گیای زور بوو گیای گزه که تی که چرزا ۵ اورخ العجین: ناوی هه ویره که زور کرد بونه وهی شل ببیته وه ده هیزی ۵ ورخ الکتاب: میژووی بو کتیبه که دانا ۵ تورخ العجین: به مانا (ورخ) دئ ۵ تورخت الارض: زهوییه که تهرو بوو ۵ استورخت الارض: زهوییه که تهرو بوو ۵ الورخ: دره ختی که دمشوبه یته داری مه رخ وه لی گه لایه کی تهرو توزاوی هه یه په لکه گه لاکانی باریک و دریزوکه یه وه کوو گه لای ره کی تهرخون یان که مینک له و گه وره تره ۵ الوریخه: هه ویری شل و داهیزا و به هوی ناوی زوره وه ۵ زهوی تهرو بوو.

وَرَد یرد و رودا: ناماد مبوو.

وَرَد انفه: لوتی دریزبوو ۵ وَرَدت الشجرة: دره خته که گوئی کرد ۵ گوئی دهر کرد.

وَرَد المکان او علی المکان: چوو هه شوینه که بهسه ره شوینه که ی دا روانی ۵ چوو هه ناو شوینه که ۵ وَرَدت الحمی فلانا: لهرزوتا ناو به ناو توشی فلانکهس بوو ۵ روزه نا روزه یان بهسه روزه جاریک لهرزو تاش توش دهمین.

وَرَد الفرس و غیره یورده و رده: نهسه په که سورنکی مهله و زهردیوو ۵ سوری زهردیباو بوو ۵ اورد فلان الشئین: فلانکهس شته که ی ناماده کرد ۵ اورد الخبیر: هه واله که ی باس کرد ۵ هه واله که ی گنبریه وه ۵ اورد الشئین: وای کرد بجیته سه ره شته که ۵ دهگوتری: (أورد الماء): وای لی کرد بجیته سه ره ناوه که ۵ وارده: له گه لی دا چوو ۵ وارد الشاعر الشاعیر: شاعیره که شاعیری به شئیه شاعیرنکی تری هاوزه مان داناو شاعیرمکانیان زور لی که چوو بوون به بی نه وهی نه م دوو شاعیره په کتریان بینیبی یان به ره هه می په کتریان خویندبیته وه ۵ له فه نی شاعیری دا پیی دهگوتری: (تسرارد الأفکار) ۵ وَرَدت المرأة: ناهرته که کولمی سور بوون ۵ دهگوتری: (وَرَدت خدا): کولمی سور بوون ۵ وَرَدت الشجرة: دره خته که گوئی کرد ۵ وَرَد فلان الثوب: فلانکهس پو شاکه که ی رهنگ کرد ۵ وه کوو رهنگی گوئ ۵ توارد القوم الماء: خه لکه که به یه که وه چون بوسه ره ناوه که ۵ توارد الشاعران: دوشاعیره که له فظو معنای چامه شاعیرییه که یان وه کوو یه ک و ابوو به بی نه وهی په کتر بینینو به ره هه می په کتریان دیبی ۵ تورده: داوای چونه سه ره ناوو ناو خواردنه وهی کرد ۵ داوای گوئی کرد ۵ پیشی کهوت ۵ تورده الخد: کولمی وه کوو گوئی سوری لی هات ۵ تورده الماء: چوو هه سه رناو بو ناو خواردنه وه ۵ تورده الشئین: شته که ی ناماده کرد ۵ تورده

الخيلُ البلدُ: رموه ماينو نەسپەكان كۆمەل
 كۆمەل چۈنە ناو شارمكەوہ ۵ استورد: داواي
 چۈنەسەرناوو ناوخوردنهومى كرد ۵ استورد
 الماء: چووه سەرناومكە ۵ استورد الشئين:
 شتەكەي نامادمكرد ۵ استورد السلعة: كالاكەي
 لەدمرمومى ولات هينايە ناو ولاتەوہ هاوردمى
 كرد ۵ استورد فلان الضلالة: فلانكەس
 گومرايى هينايە ناو ولاتەوہ ۵ المورد: شوينى
 ناو ومگرتن ۵ ريگا ۵ سەرچاومى بژيو ۵
 الموردة: ريگاي چوون بۆسەرناو بۆ ناو
 خواردنهومو ناودانى نازەل ۵ ريگاي پان و پۆر ۵
 شەقامەرى ۵ الوارء: ريگا ۵ پياوى نازاو
 چاونهترس ۵ پيشەتاو چاو ساغى ريگا ۵
 دمشگوترى: (فلان وارد الأرنبة): فلانكەس
 لوتدريزه ۵ الواردات: نەوكالو كەرستانەن
 حكومت لەولاتانى دمرموه دميكريو دميانهينى
 بۇناو ولات ۵ الوارءة: خەلك كەدمچن بۆسەر
 كاريزو بير بۆ ناو هەئينجان و ناوادانى نازەل ۵
 شەقامەرى ۵ (شفة واردة): لچى شۆر ۵ (شجرة
 واردة الأغضان): درەخت: لىقو پۆپەكانى
 شۆربوبنەوہ ۵ الورد: گول؛ گولى پووهك يان
 گولى درەخت ۵ الورد: روانين بەسەر ناوو شتى
 وا دا ۵ چوون بۆسەر كاريزاوو بير بەمەبەستى
 ناوگرتن و ناو پەيداكردن نەو حوشترانەي
 دميرين بۆ سەر ناو بۇناو خواردنهوہ ۵
 بەشەناوو نۆرە ناو ۵ بۆلە بالندە ۵ سوپا ۵
 بەشيك لە شەو كە پيوستين مروف نويژى
 تيدا بكا ۵ بەشيك لەقورنان و يادكردى خودا
 كە مروف كرديبەتى بەعادمت بيانخوينى ۵
 دەلتى (قرأت ردي): وپردەكەم خویند ۵
 ناويكە لەناوہكانى لەرزو تا ۵ بەلگە نامەيەكە
 ژميريارو كارمەندى تايبەت زانبارى پيوستى

تيدا تۆمادەمكا ۵ چەند قەرزدارمو چەندى
 داومو چەندى لەسەر ماوہ ۵ وردان: (بنت
 وردان): دىمبايەكى بچوكە ومكو قالونچە وايە
 رىنگى سورە، بەزۆرى لەحەمام و تەواليت دا
 دەبيندريئ ۵ الورد: ناوہ بۆ پەكجار ۵ تاكى
 (الورد) ۵ ميينەي (الورد) ۵ (عشبة وردة):
 زەردمپەرى ئىوارە كاتيك خۇرئاوا دمبى و
 كەنارى ناسمان سوردمبى ۵ يان زەردايى و
 سوراى ناسو لەكاتى خۇرگەوتن دا ۵ بەزۆرى
 نەو ديمەنە نيشانەي گرانى و قات و قريپە ۵
 الورد: رىنگى گول ۵ الورد: هەر رەگو
 دەمارىك خوین لەجەستەوہ بەرى بۆدل ۵
 (مفرد الوريدين): دوو رەگن لەژىر سورچكەومن
 ۵ (جبل الوريد): رەگىكە عەرب و ايان زانيوہ
 رەگى لامە ۵ الوردة الطفلية: نەخۇشيبەكە
 دياردەكەي لەرزوتايە توشى مندال دمبى ۵
 الورد: كلوت ۵ هەرزانى و گوزمران خۇشى.

ورس النبت يرس وروساً: پووهكەكە سەوز بوو ۵
ورس الصخرة: بەردەكە لەناو ناودا قەوزاوى
 بوو، وا لىهات سەوزى نواندو خلىسك بوو ۵
ورس الشجر: درەختەكە گەلاي كرد ۵ اورس
الرمث: رومكى رەمى گەلاكەي زەرد بوو ۵
اورس المكان: شوينەكە گياي ومرسى لى روا
 ۵ **ورس الثوب:** قوماشەكەي رىنگ كرد،
 بەگەلاي ومرس ۵ الوارس: زەرد ۵ دەگوترى:
 (أصفر وارس): زەردى كەسكون، شتىك زۆر
 زەردبى ۵ الورس: رومكەيكە لەخيزانى
 (القرنية) يە لەولاتى عەرب و حەبەشەو
 هيندوستان دمروئ، بەرەكەي لەكاتى كامل
 بون و بىگەيشتن دا بەچەند غودمەيەكى سورباو
 دادەپۆشرى، هەندى پرۇپالى پيوپە بۆ
 رىنگكردى پۇشاكى ناورىشم بەكاردەهيندري

چونکه مادهمه کی سوری تیدایه ۵ **وَرَسِي**: شتیک
 پال بدری بۆلای ومرس ۵ جۆرنیکه لهباشترین
 داری گویزو شتی وا که کاسه و کهوچکی لئ
 دروست دهکری ۵ **وَرَسِي**: همرشتیک بهروهکی
 وهرس پمگ بکری.

وَرَشْ يَرَشْ وَرَشْ: خهفتهی بهکردموی
 ناشیرین و پروبوچ خوارد ۵ چاوچنۆک بوو
 تهماعی کرد ۵ زۆری خواردو شتی ماشیهوه.

وَرَشْ عَلَيْهِم: لهکاتی نان خواردن دا جووه لایان و
 خوئکیان نهکرد نانیا ن لهگهَل بخوا.

وَرَشْ مِنَ الطَّعَامِ شَيْئاً: کهمیکی له خواردنهکه
 خوارد.

وَرَشْ يَوْرَشْ وَرَشْ: چوست و چالاک بوو ۵
وَرَشْ: خواردنیکه لهشیر دروست

دهکری ۵ (قراءة ورش): جۆره هورنانخویندنیکه
 نیسبته دهری بۆلای عوسمانی کوری سهعید
 (القارئ) ۵ **وَرَشَان**: بالئدمیهکه له پییری
 (الحمامیه) په کهمیک لهکوتر گهورمتره ۵
 زیدی سهرمگی ولاتی نهوروپایه بهکۆمهل و
 بۆلپۆل پهدهکهمن بۆ ولاتی شام و عیراق ۵
وَرَصَتْ اللدجاجة **تَرَصُ** و **رَصاً**: مریشکهکه
 بهیهکجار هیلکهکهی کرد ۵ **أورَصَتْ** اللدجاجة:
 بهمانا (وَرَصَتْ) دئ.

وَرَطَ الشَّيْئَ وَرَطاً: شتهکهی شاردهوه.

وَرَطَ فلاناً: فیللی لهفلانکەس کرد ۵ **أورَطَ فلاناً**:
 فلانکەسی خسته چورتمهوه ۵ **أورَطَ إبله**:
 حوشرمهکی شاردهوه ۵ **أورَطَ إبله** فی إبل آخری:
 حوشرمهکی خوی خسته ناو حوشری ترمهوه
 گومی کرد شارديهوه ۵ **أورَطَ الشَّيْئَ**: شتهکهی
 شاردهوه ۵ **وارَطَه مُرَاظَه وَرِاطاً**: فیللی لئ کرد
 ۵ **وَرَطَه**: خستیه ناو چورتمهوه، خستیه ناو

گۆبهندهوه ۵ **وَرَطَ إبله** فی إبل آخری:
 حوشرمهکی خوی خسته ناو حوشری ترمهوه
 شارديهوه ۵ **تَوَرَطَ**: بۆ موطاومعهی (وَرَطَه) دئ ۵
تَوَرَطَ فی الأمر: کهوته ناو ئیشهکهوه و توشی
 چورتم بوو ۵ سهری لئ شیواو نهیزانی چۆن
 خوی رزگار بکا ۵ لهناو روداوو کارمهکهدا فهوتا
 ۵ بههیلک چوو ۵ **تَوَرَطَت** الماشية: نازهلهکان
 کهوتهنه هورهوه ۵ یان کهوتهنه شوینیکی
 سامناکهوهو رزگاربونیا ن نییه ۵ **استرَرَطَ** فی
 الأمر: لهکارمهکهدا سهری لئ شیواو نهیزانی
 چۆن خوی رزگار بکا ۵ لهگۆبهندو گیزاومکهدا
 فهوتا ۵ سهری تیداچوو ۵ دهگوتری: (استرَرَطَ
 فی جالتي): کهوته داوی منهوه رزگاری نهبوو ۵
البرِاطُ فی الصدقة: نازهل و مالی جیاچیا که
 نهگهنه همدی زهکات کۆبکریتهوه بۆنهوهی
 بگهنه نهندازهی زهکات لیدمکردن ۵ یان
 بهپچهوانهوه نازهل و مالیک هی یهک کهس
 بئ و زهکاتیا ن لئ بکهوئ دابهشیا ن بکهی
 بهسهر چهند کهسک دا بۆنهوهی زهکاتیا ن لئ
 نهدا ۵ یان نازهلهکانی تیکهَل ۵ بهنازهلی
 تربکاو لهناو نازهلی کهسانی تردا گومیا ن بکا ۵
 یان نازهلهکانی لهشوینیک بشاریتهوه بۆنهوهی
 فهومانبهرمکانی کۆکهروهوی زهکات نهیا ن بینئ
 ۵ **الوَرَطَة**: زهلاوو چال کهریگهی لئ
 هاتنهدمروهی نهبن ۵ نهشکهوت و غاری زۆر
 هۆل و پیچا و پیچ ۵ چال و گهندری هۆل و بئ
 سهروبن ۵ هورولیتیهی زۆر ۵ ههرکارو
 کیشهیهک خۆلی رزگارکردنی زهحمت بئ ۵
 فهوتان.

وَرَعَ يَرَعُ وَرَعاً: خوی لهحهرام پاراست ۵ تهناامت
 دوابی نهم مانایه گواستراوتهوه بۆ خۆگرتنهوه
 لهههاندئ شتی جهلال و موباحیش.

وَرَعٌ وَرَعًا: ترسنوگ بوو ◊ بچوک بوو ◊ زمعیف بوو.

وَرَعٌ يَرَعُ يَوْرَعُ وَرَعًا: خوئی پاراست له حهرام و شتی شوبهه.

وَرَعٌ يَوْرَعُ وَرَعًا: خوئی له حهرام پاراست ◊ اَوْرَعٌ بَيْنَهُمَا: له مپهړی خسته نیوانیانوه ◊ اَوْرَعٌ بَيْنَ الْقَوْمِ: ناشته وایی خسته نیوان خه لکه که ◊ اَوْرَعٌ فَلَانًا عَنِ الشَّيْئِ: فلانکسی له شته که منع کرد ◊ وَاْرَعٌ فَلَانًا: قسهی له گه ل فلان دا کرد، راویژی پی کرد ◊ وَرَعٌ بَيْنَهُمَا: له مپهړی خسته نیوانیانوه ◊ وَرَعٌ فَلَانًا عَنِ الشَّيْئِ: فلانکسی له شته که منع کرد ◊ له حه دیشی عومهردا هاتووه: (وَرَعٌ عَنِّي فِي الدَّرْهَمِ وَالدَّرْهَمِينَ): مه هیله کیشه کاری دره هم و دوو دره هم بینه لام بوخوت بریار بده بویان و سولجیان بکه ◊ وَرَعٌ الْإِبِلَ عَنِ الْمَاءِ: حوشتره که له ناومه که گپه پابه وه ◊ وَرَعٌ الْفَارِسُ الْفَرَسَ: سوارمه که نه سپه کهی به لغاو (به هه و سارو ریشمه) به سته وه ◊ دمشگوتری: (مَا وَرَعُ أَنْ فَعَلَ كَذَا): دروی نه کرد که نه وهی کرد ◊ تَوْرَعٌ فِي الْأَمْرِ: له کاره که دا توشی نیجراحی بوو ◊ الرِّعَاءُ: خوگرتنه وه له شتی حهرام و نارموا ◊ نه دمبو و یقار ◊ دمشگوتری: (هُوَ حَسَنُ الرِّعَاءِ): نه و پیاوه هه نس و که وت و شیوهی جوان و په سنده.

وَرَفٌ: لنبیت و الشجر یرف و رَفًا و رِفًا: رووه ک و دره خته که رازپه وه و جوان و گه شه دار بوو.

وَرَفٌ الشَّيْئِ: شته که گه شاهه وه و بریسکه دار بوو.

وَرَفٌ الظِّلِّ: سبیره که فراوان و درنیزخایه ن بوو ◊ اَوْرَفُ الظِّلِّ: به مانا (وَرَفٌ) دئ ◊ وَرَفٌ الظِّلِّ: به مانا (وَرَفٌ) دئ ◊ وَرَفٌ الشَّيْئِ: شته کهی

مزی ◊ وَرَفٌ الْأَرْضِ: زهویه کهی به شبهش کرد ◊ الرِّفَةُ: سهوزو ناسک و تهرو تاز ◊ الرِّفَةُ: کا: گزوگیای وشکی گپه مکر او.

وَرَقٌ الشَّجَرِ یرق و رَقًا: دره خته که گه لای کرد گه لاکه ی هاته دمرو پان بووه ◊ گه لاکه ی هه لومراند.

وَرَقٌ فَلَانِ الشَّجَرَةِ: فلانکس گه لای دره خته کهی رنی، لئی کرده وه ◊ اَوْرَقٌ الشَّجَرِ: دره خته که گه لای کرد، گه لاکه ی به ته وای دمر که وت ◊ اَوْرَقٌ فَلَانٌ: فلانکس دهوله مهند بوو، مال و سامانی زور بوو ◊ اَوْرَقٌ طَالِبُ الْحَاجَةِ: داواکه رمه که، خاومن پیویستیاته که تی شکاو هیچی بو جی به جی نه بیوو ◊ اَوْرَقٌ الصَّائِدُ: نیچیره وانه که نه پتوانی نیچیره که بگری فاشیل بوو ◊ اَوْرَقٌ الْفَازِي: غمزا که رمه که دسته وتی جهنگی دست نه که وت ◊ وَاْرَقُهُ: لئی نزیک بووه ◊ دمشگوتری: (مَازَلْتُ مِنْكَ وَلَكِ مَازِقًا): هه میسه من لیته وه نزیکم ◊ وَرَقٌ الشَّجَرِ: دره خته که گه لای دمر کرد ◊ وَرَقٌ فَلَانٌ: فلانکس کاغهزی ناما دمر کرد و تییدا نوسی ◊ فلانکس نوسه ری په کیکی تر بوو ◊ تَوْرَقٌ الْحَيَوَانُ: حه یوانه که گه لای خوارد ◊ اسْتَوْرَقَ: داوای زیوی کرد ◊ الاَوْرَقُ: له هه موو شتیک دا نه و میه رهنگی خاکی بی ◊ هه روا ناوه بو مروقی سهوزه و گنم رنگ ◊ بو حوشتریک سپی مه یله و رمش بی ◊ گورگ ◊ ته پ و توز ◊ ماست و شیر به شتیک له سی به شی شیر بی دویسه له سی به شی ناوبی ◊ سالی بی باران (وشکه سال) ◊ (زمان اورق): روژگاری قاتو قری ◊ الرِّقَّةُ: زموی له کاتی گهرمادا بارانی لی بداو گیا و گزی لی بیروئی و سهوز هه لکه ری ◊ مال و سامان ◊ زیو ◊ دیره می سکه لی دراو ◊

الْوَرَقَةُ: درهختی سهوزو گهلادارو پوئناخ ◊
 الْوَرَقُ: دیمینی سهوزی زهوی بههوی گیاو
 گزمهه ◊ دمگوترئ: (ما أحسن رَرَقَهُ): چهند
 شیومو دیمهن و جلو پوئناکی جوان و رَنك
 پیکه ◊ الْوَرَقُ: کاتئ پشکوتنی درهخت و
 گهلکردنی ◊ الْوَرَقَةُ: پیشی کتیب نوسینهوه
 بؤ خهئک ◊ الْوَرَقُ: (مُورَق الکب): نهوکهسی
 کاغمز ناماده دهکاو کتیب بؤ خهئک
 دنوسیتتهوه ◊ کهسیک دیرههمی زوربین ◊
 (رجل رراق): پیاوی خاوهن زیو ◊ الْوَرَقَةُ:
 میننهی (الـورزاق) ◊ ههروا ناوه بؤ
 پهرمکاغهنزئکی رهق و پتهو چوار گؤشهیهکی
 دهوران دهوری بؤکراوه لهسهه مینز دادهنرئ
 نوسهه نهوپهههی کهدیههوی لهسهه بنوسی
 دهیخاته سهه نهو پههه پتهوه بؤنهوهی
 نوسینههکی خواروخین نهبن ◊ سندوقئکی
 داره جؤری زوره، کاغهمزی نوسینی تئدا
 ههئدنگرئ ◊ الْوَرَقُ من الشجر: پهئکه گهلا که
 دهامرکانی دیاربن ◊ دنیا ◊ جوانی و رازوهی
 جیهان ◊ جوانی گهل و نهتهوه.
 وَرَقُ الْقَوْمِ: مندال و تازه پیگهپشتوانی گهل ◊ یان
 گهنج و لاهه لاوازمکانی نهتهوه.
 وَرَقُ الشَّبَابِ: تهرو تازمیی گهنجی و نیشات و
 تهردهماخی ◊ پیستی تهئک کهلهسهه بنوسرئ
 ◊ ههرشتئک لهسهه بنوسرئ یان لهسهه
 چاپ بکرئ ◊ مال و سامان کهزیوو حوشتر و
 شتی وایی ◊ دمگوترئ: (اخطب منه ورقاً): خیر و
 بیزی لئی دهستکهوت ◊ چؤراوگهی خوین کهبه
 شیومی کهوانهیی بکهوئته سهه زهوی ◊ خوینی
 کلؤ کلؤ کهلهبرین بکهوئته خوار ◊ الْأوراق
 المصرفية: چهکئکه بانک دمری دهکا نهوه
 دهگهیهنئ که پیویسته برئ پارهی دیاریکراو

بدرئ بهههنگری نهوجهکه ◊ الْوَرَقُ: زیو ◊
 سکهئیدراو بن یان نا ◊ الْوَرَقَاءُ: کؤتر ◊ دئنه
 گورگ ◊ درهختؤکئیکه بالاپیاویک بهرز
 دهبیتتهوه، گهلایمکی خری کهوانهیی ههیه
 ههموو نازهئئک دمیخوا، لاسکهکهی تهپ و
 تؤزاوی گهلاکهی زور سهوزه لهشیوو دؤل و دم
 روبرادا دهرؤی ◊ الْوَرَقَةُ فِي الْقَوْسِ: عهیب و
 لهکههکی کهوان ◊ الْوَرَقَةُ: گهنم رهنگی ◊ بؤر ◊
 رهش و سبی ◊ بهزؤری رهنگی حوشتردا باقی
 نازهئهکان دا بهرجاو دمکهوی ◊ الْوَرَقَةُ: تاکی
 (الـورق) ◊ پیاوی پیاوانه، پیاوی خوئپری ◊
 دمگوترئ: (هو ورقة وهي رَرَقَة): نهو پیاوه نهو
 نافرته ههچ و پوج و خوئپریهه ◊ الْوَرَقَةُ:
 (شجرة رَرَقَة): درهختئکی پرگهلاو چره ◊ گهلا
 سهوزو جوانه ◊ الْوَرَقَةُ: درهختی پرگهلاو
 سهوزو تهردهماخ.

وَرَك يَرَكُ وَرَكًا: زهختی خسته سهه کلؤتی.

وَرَكٌ وَرُوكًا: لهسهه تهنیشت راکشا.

وَرَكٌ عَلَى الدَّابَّةِ: هاچی لهسهه ولاحهکه
 نوشتاندهوه بؤئهوهی پشوو بدا یان دابهزئ.

وَرَكٌ بِالْمَكَانِ: لهشوئنهکه دا نیشتهجن بوو
 مایهوه.

وَرَكٌ عَلَى الْأَمْرِ: دمهلاتی بهسهه کارمهکدا شکا.

وَرَكٌ الشَّيْءِ وَرَكًا: شتههکی خسته ناست کلؤتی
 (سمتی).

وَرَكٌ يَوْرَنُ وَرَكًا: سمتی گهوره بوون ◊ وَارَكٌ
 بِالْمَكَانِ: لهشوئنهکه تئپههی ◊ وَرَكٌ عَلَى
 الدَّابَّةِ: لهسهه پشتی ولاحهکه هاچی
 نوشتاندهوه کلؤتی خسته سهه زینهکه ◊ وَرَكٌ
 عَلَى الْأَمْرِ: دمهلاتی بهسهه شتههکدا شکا ◊
 وَرَكٌ فِي الْوَادِي: بهناو شیوو دؤئهکهکدا رؤیی ◊

وَرَكٌ فِي الْيَمِينِ: لَمْ يُوَيْدْ خَوَارِدْنَهْ كَهْ دَا نِيَا زِي نَهْ وُه
 نَهْ بُو وُه كَه سُوَيْد مَرْمَكَه مَهْبَسْتِي بُو وُه وَرَكٌ
 الشَّيْ: شَهْ كَه مِي خَسْتَه نَاسْتِي سَمْتِي خَوِي وُه
 وَرَكُ الْمَكَانِ: شُوَيْنَهْ كَه مِي هَيْشْت خَسْتِيه دَوَا
 خَوِيه وُه تَوَارَكُ: زَهْ خْتِي خَوِي خَسْتَه سَمَر
 كَلَوْتِي وُه تَوَرَكُ: زَهْ خْتِي خَوِي خَسْتَه سَمَر كَلَوْتِي
 وُه تَوَرَكٌ فِي الصَّلَاةِ: لَه دَانِيَشْتِنِي تَه حَيَاتِي
 نُوَيْزْدَا سَمْتِي رَاسْتِي لَه سَمَر فَاجِي رَاسْتِي دَانَا
 سَمَر مَهْبَه نَجَه كَانِي رُوِيَان لَه رُوْگَه بُو وُه سَمْتِي لَآي
 جَهْبِي لَه سَمَر زَمُوِي دَانَا سَمَر مَهْبَه نَجَه مِي فَاجِي
 جَهْبِي لَه لَآي رَاسْتِيه وُه هِي نَآيَه دَمَر وُه تَوَرَكُ
 عَلِي الدَّابَّةِ: لَه سَمَر پَشْتِي وُلا خَهْ كَه فَاجِي
 نُوَشْتَان دَه وُه مَهْمَه بَسْتِي نَه وُه مِي دَابَه زِي يَان
 فَاجِي بَجَه سِي تَه وُه وُه تَوَرَكٌ بِالْمَكَانِ: لَه شُوَيْنَهْ كَه
 نِيَشْتَه جِي بُو وُه مَآيَه وُه تَوَرَكٌ غَنُ الْحَاجَةِ:
 لَه نَاسْت پِي دَا وِي سْتِيه كَه دَا كَه مَتَه رَخَم بُو وُه
 تَه مَهْبَلِي كَرْد وُه تَوَرَكٌ لَفْلَان وُفْلَانَا: هِي پِي لَكَه مِي
 هِي نَآيَه فَاجِي فِلَان كَه مَس وُه مَه زَمُوِي دَا وُه تَوَرَكُ
 عَلِي الْأَمْرِ: دَه سَه لَآتِي بَه سَمَر كَار مَكَه دَا شَكَا وُه
 تَوَرَكُ الصَّيْ: مَن دَا لَه كَه مِي خَسْتَه كَلَوْتِي وَاي لِي
 كَرْد زَهْ خْت بَكَا تَه سَمَرِي وُه الْمَوْرَكُ: نَه وُه شُوَيْنَه مِي
 سَوَار فَاجِي دَه خَا تَه سَمَر وُه حَهْبَل وُه قَهْيَآسَه كَه
 بَار گَه نَه مِي بِي لَه سَمَر پَشْتِي وُلا خَهْ كَه دَهْبَه سْتِي
 وُه الْمَوْرَكَةُ: نَه وُه شُوَيْنَه مِي سَوَار فَاجِي دَه خَا تَه
 سَمَر لَه سَمَر پَشْتِي وُلا خَه وُه (نَا وُه زَمَن گِي) وُه نَه وُه
 شُوَيْنَه مِي زِي نُو بَار گَه نَه كَه سَوَار فَاجِي لَه سَمَر
 دَه نُو شَسْتِي نِي تَه وُه مَهْمَه بَسْتِي حَه سَا نَه وُه يَان
 دَابَه زِي نُو وُه الْمِرْكَةُ: نَه وُه مِي لَه پِي شَه وُه مِي
 بَار گَه نَه دَا يَه وُه سَوَار كَه مَان دُو بُو فَاجِي دَه خَا تَه
 سَمَر وُه الْوَارِكُ: نَه وُه شُوَيْنَه مِي بَار گَه نَه كَه سَوَار
 فَاجِي دَه خَا تَه مِي سَمَر لَه كَا تِي مَان دُو بُو نَا
 بُو نَه وُه مِي بَجَه سِي تَه وُه نَه وُه پَه شَه تَه مَالَه مِي

بَه پِي شَه وُه مِي بَار گَه نَه دَا دَه دَرِي وُه لَه مَزِي
 دَه نُو شَسْتِي تَه وُه وُه الْوَرَكُ: زُو وُر پَانِي نَادَه مِي زَاد وُه
 كَلَوْت (سَمْت) وُه كَه وَانِي دَرُو سْتَكِرَا وُه لَه قَه دَه دَار
 (بِنَه دَار) وُه الْوَرَكُ: زُو وُر پَان وُه سَمْت وُه كَلَوْت.
وَرَكُ الشَّجَرَةِ: قَه دِي دَار (بِنَكِي دَار) وُه الْوَرَكُ:
 زُو وُر پَان وُه كَه وَانِي دَرُو سْتَكِرَا وُه لَه قَه دِي دَار وُه
 لَه بِنَكِي دَار وُه تَه نِي شْتِي كَه وَان وُه رِي زَه وُه مِي تِير مَكَه
 لَه نَا وُه كَه وَان دَا وُه الْوَرَكِي: بِنَه مَا وُه سَمَر جَا وُه مِي
 شَت وُه دَه گُو تَرِي: (إِنَّ عِنْدَهُ لَؤُرَاقِي خَيْرٍ):
 سَمَر جَا وُه مِي هَه وَا لَه كَه لَآي نَه وُه وُه الْوَرَكَاءُ:
 مِي نَه مِي (الْأُرُك) وُه نَآفَر مْتِي سَمْت وُه كَه فَه لُ
 گَه وُرَه وُه پَآش پَان وُه الْوَرَكَانَةُ: نَآفَر مْتِي سَمْت وُه
 كَه فَه لُ پَان وُه زَل وُه الْوَرَكُ: گِي نَا لَه بَه رِي نَكِي لُو ت
 دَرِي زُو كَلَك دَرِي زَه وُه لَه مَه نَدِي شُوِي ن پَنِي دَه لِي ن
 (قَوْرِي) وُه هَه دَبَارِي ك وُه كَلَك لُو س وُه سَفْتَه
 لَه سُو سَه مَار دَرِي زَه تَرَه وُه لَه تِم سَآ ح كُو رْتَرَه لَه نَا وُه
 وُه شَكَا نِي وُه دَه رِي دَا دَه زِي، دُو پَشَك وُه مَارُو كَرْم وُه
 قَالُو نَجَه دَه خَوَا، عَهْر مَب بَه لَآيَا نَه وُه پِي سَه وُه
 قِي زِي لِي دَه مَكَه نَه وُه مِي نَآيَخُو ن.

وَرَمَ يَرَمُ وُرْمًا: هَا وِسَا.

وَرَمَ أَنْفَهُ: رَهِي هَه لَسَا.

وَرَمَ النَّبْتَ: رُو مَكَه كَه رَآ سَا وُه دَرِي زُو بُو وُه (فَهْر
 وَا رَم) وُه أُو رَمْتِ النَّاقَةِ: حُو شَر مَكَه گُوَانِي
 هَا وِسَا ن، گُوَانِي رَمَب بُو وُن وُه أُو رَمَ فِلَانَا:
 قَه سَه يَه مِي بَه گُوِي فِلَان كَه مَس دَا دَا رَه مِي پِي
 هَه لَسِي وُه وُرَمَ فِلَان بَأْنَفَه: فِلَان كَه مَس خَوِي بَه زَل
 زَانِي وُه فِي زِي نُوَان د وُه وُرَمَ الْجِلْدِ: پِي سْتَه كَه مِي
 وَا لِي كَرْد بَهَا وِسِي وُه وُرَمَ أَنْفَهُ: رَهِي هَه لَسَا ن
 تُو رَه مِي كَرْد وُه تَوَرَمَ: فَنَش بُو وُه رَه مِي هَه لَسَا وُه
 الْأُوْرَمَ: خَه لَك، يَان زُو رِبَه مِي خَه لَك وُه زُو رِبَه مِي
 سُو بَا وُه التَّوْرَمَ: جُوْرَه نَه خُو شِي هَه كَه لَه پِي سْت دَا

یان له‌بهردهی موخاطبی دا کتیم و زوخاو بهیدا
 دمکا ۵ اَلْوَرْمُ: شوینی روانی ددانی خری ۵
 ددانی هارمر ۵ اَلْوَرْمُ: شیربه‌نجه ۵ تَوْرَنْ: زوری
 خوئارایش داو زنده رموی کرد له‌به‌کارهینانی
 بونی خویش و میکیاج کردن دا ۵ اَلْوَارِيَّةُ: کلوت،
 سمت ۵ وَرْنَةُ: ناوی مانگی ذیلقه‌عیده بووه
 له‌پیش هاتنی نیسلام دا ۵ اَلْوَرْنِيْشُ: مه‌حلولی
 مادهی راتینجیبه یان زهیتی جه‌فوف بو
 خوچه‌ورکردن به‌کاردی.

وَرِهَ يُوْرُهُ وَرَهَا: كَيْلٌ وَنَهْمَةٌ بُوُو.

وَرِهَ الْكَثِيْبُ: کومه‌له گله‌که خوی نه‌گرت داروخا
 ۵ وَرَهْتَ الرِّيحُ: بایه‌که به‌ناریک و پیکی هه‌لی
 کرد ۵ وَرَهْتَ السَّحَابَةُ: هه‌وره‌که بارانی زور
 بوو ۵ وَرَهْتَ الْمَرْأَةُ: نافرته‌که به‌زی زور بوو ۵
 تَوْرَةٌ فِي عَمَلِهِ: له‌نیشه‌کهی دا کاراما نه‌بوو ۵
 اَلْوَارِيَّةُ: بانو فراوان ۵ دمگوتری: (دار وارهه) ۵
 اَلْوَرَهَاءُ: دمگوتری: (امراهه و رهه‌اء الیدین):
 نافرمتیکه دمست بلاو دمست قلشاو ۵ اَلْوَرَّةُ:
 له‌بلانی روخه‌ک و خونگر ۵ وَرَوَّرَ فِي الْكَلَامِ:
 له‌قسه‌کردن په‌له‌ی کرد ۵ وَرَوَّرَ نَظْرَهُ: چاوی تن
 بری ۵ اَلْمُوْرُوْرُ: هه‌لخه‌له‌تینمر ۵ اَلْمُوْرُوْرِيُّ:
 چاوکز، کویره مشه.

وَرِي الرَّنْدُ يَرِي وَرِيًا: جه‌رخه‌که شقارته‌که
 به‌رده نه‌ستیکه ناگری لی دمرچوو.

وَرِي النَّارُ وَرِيًا وَرِيَّةً: ناگره‌که هه‌لگیرسا.

وَرِي الْاِبْلُ وَرِيًا: حوشتره‌که قه‌له‌و بوو، به‌زی
 زوربوو.

وَرِي اللّٰهَ فَلَانًا: خودا فلانکه‌سی توشی نه‌خوشی
 ناوسک کرد. ۱ وَرِي فَلَانًا وَغَيْرُهُ:
 فلانکس له‌جهرگو سی فلانی دا.

وَرِي الْقَيْحُ جَوْفُهُ: کتیم و زوخاو ناوسکی خوارد.

وَرِي الرَّنْدُ يُوْرِي وَرِيًا: به‌مانا (وَرِي دئ) ۵ وَرِيَتِ
 النار: به‌مانا (وَرِيَتِ دئ).

وَرِي الْمَخُ يَرِي وَرِيًا: مؤخه‌که پته‌وو پربوو.

وَرِي الشَّحْمُ وَرِيًا: به‌زه‌که روناوی زور بوو.

وَرِي الْكَلْبُ وَرِيًا: سه‌گه‌که رقی هه‌لساو که‌وته

وهرین ۵ اُورِي الرَّنْدُ: جه‌رخه‌که، شقارته‌که

ناگره‌که‌ی هاته دمر ۵ اُورِي الرَّنْدُ: ناگری

جه‌رخ و شقارته‌که‌ی هینایه‌دمر ۵ اُورِي النَّارُ:

ناگره‌که‌ی هه‌لگیرساند ۵ اُورِي صَنْدَرُهُ عَلَيْهِ:

حیقدو کینه‌ی دمریاره‌ی نه‌و خسته ناو سنگی

خویه‌وه، رقی لی بوو ۵ اُورِي لَهُ رَاْيًا: رایه‌کی

بؤ دمربری، بیرو بؤ‌جونیکی تازه‌ی بؤ‌خسته رو

۵ اُورِي السَّمْنُ الْاِبْلُ: قه‌له‌وی به‌زو جه‌وری

حوشتره‌که‌ی زورکرد ۵ واره: شاردیه‌وه ۵ وَرِي

عَنْ فُلَانٍ: دا‌کوی له‌فلان کرد ۵ وَرِي عَنْ

السَّيْنِ: شته‌که‌ی مه‌به‌ست بوو شتیکی تری

درکاند ۵ وَرِي فُلَانٍ الرَّنْدُ: فلانکس ناگری

له‌جه‌رخ و شقارته‌که دمرکرد ۵ وَرِي السَّيْنِ:

شته‌که‌ی شاردموه ۵ خسته‌ی دوا خویه‌وه‌و

حه‌شاری دا ۵ توارى: خوی په‌نهان کرد ۵

استوری الزند: ناگری جه‌رخ و شقارته‌که‌ی

دهره‌ینا ۵ استوری فلاناً رايًا: داوی له‌فلان کرد

رایه‌کی بی بیئ و شارمزی بکا بؤ‌نه‌وه‌ی

به‌پره‌وی بکا ۵ التَّريَّةُ: نه‌وه‌ی نافرمتی چه‌یزدار

دیه‌بینی له‌کاتی خوشتن دا ۵ که‌بریتیه

له‌مرداو لی‌تیبه‌کی زورکه‌م ۵ الرِّيَّةُ: ههرشتیک

ناگری بی دا‌گیرسینی، پلو پوش بی یان

کاغه‌زو په‌رو جیلکه داربی ۵ الواري: به‌زی

قه‌له‌و ۵ ههرشتیک قه‌له‌و بی ۵ اَلْوَارِيَّةُ:

نه‌خوشیبه‌که توشی سی و جگره‌دمبی کؤ‌که

كۆك پميدا دمكا لمنه خۆشه كهدا و دميكوژى ۰
 الرّوَيُّ: كيمو زوخاويكده لمانا سك دا پميدا
 دمبي يان برينيكده خوين و كيمو زوخاوى لى
 دى ۰ الرّوَيُّ: خهك ۰ بونه ومو ۰ الرّوَيَّةُ:
 ههرشتيك ناگرى بى ههگيرسى ۰ الرّوَيُّ: بهزى
 قهلهو ۰ گوشتى قهلهو ۰ ميوان ۰ حيران.

وَرَأً من الطعام يَرَأً وَرَأً: پى بوو له خواردن.

وَرَأً اللُّخْمَ: گوشتهكه بى برزانده و شكى كرد
 چه ورايى تيدا نههشت.

وَرَأً القومُ القومُ: خهكده كه نهته و كه همنديكيان
 له شهردا يان لهشتى تردا داكوكييان
 لهه نديكيان كرد ۰ وَرَأَتِ الناقةُ أُر الفرس
 و غوما براكه ما تُوَزَّةُ: حوشتره كه يان
 نهسه كه سوارمهك يان گلاند لهسه رپشتى خويان
 خستيانه خوار مرد ۰ وَرَأً فلاناً: فلانكهسى
 بهه مموو جوړه سوينديك سويندى دا ۰ وَرَأً
 الإناءُ: قاپهكه پى پرگرد ۰ تَوَرَأً: پى بوو له كيمو
 زوخاو ۰ تَوَرَأً الإناءُ: قاپهكه پى بوو ۰ الرّوَأُ:
 كورته بالاي قهلهوو خهپه تولهو جهسته پتهو
 ۰ وَرَبَ الماءُ والشئُ: ناومكه شله ممنييه كه
 پموان بوو ۰ أَرَبَ في الأرض: بهناو زهوى دا
 روى ۰ الميزابُ الميزابُ: پروانه مادهى (أَرَبَ) ۰
 الرّوَأَبُ: دزى كاراما.

وَرَدَّ يَرُدُّ: شتيكى بهكۆل ههگرت پشتى ماندو بوو
 ۰ تاوانبار بوو.

وَرَدَّ له وَرَدَّةً: بوو بهشاليارو ومزيرى نهو.

وَرَدَّ الشئُ وَرَدًا: شتهكه ههگرت لهكۆلى دا.

وَرَدَّ الرجلُ: بهسمر پياومكه دا زال بوو.

وَرَدَّ الثلثةُ: كونهكه هاخنى، كه لينهكه گرت.

وَوَّرَ يَوِّرُ: تاوانى كرد، تاوانى پالدا ۰ أَوَّرَهُ:

بهناو مهله مئىكى بؤ دابين كرد بؤنه وهى تيدا
 بهه و پتهوه ۰ شارديهوه ۰ أَوَّرَ الشئُ: شتهكه
 ههگرت بؤخوى دانا خستيه شوينى شياوى
 خوى ۰ شتهكه بى برده بنج و بناوانى خوى و
 كرديه ديكومينت ۰ بردى ۰ وَاوَّرَهُ على الأمر:

لهسمر كارمه يارممتى دا پشتگيرى كرد ۰ بوو
 بهه ومزيرى نهو ۰ اسَوَّرَهُ: كردى بهه ومزيرى نهو
 ۰ بردى ۰ الوزارَةُ الوزارَةُ: حالو ومزعى ومزيرى
 پلهو پايه لى وهه فرمانبرو پايه ۰ أَوَّرَ: تاوانى
 كرد ۰ نيزارى له بهر كرد، بهشاني دادا دمريپى
 كورتى له پى كرد ۰ الوَرُّ: كۆلى گران ۰ جهك و
 سيلاح ۰ تاوان ۰ دمگوترى: (أَعَدَّ اأوزار
 الحرب): ناميزرى جهنگيان ناماده كردوه ۰
 (وَضِعَتِ الحربُ أوزارها): شهپمه دامركاپه وهه،
 تهواو بوو، كوژاپه وهه، شهر ومستا ۰ الوَرُّ: بهناو
 مهله وهه، كيوى عاصى و قايم ۰ الرورَةُ:
 پؤشاكىكى بچوكه بؤ داپؤشيني شهرمگا ۰
 الوَريرُ: پالپشتو يارمه تيدر ۰ ومزير ۰ المورَةُ:
 زمويبهك بالندهى (ثيومزهى) تيدابى ۰
 الرورَةُ: بالندهى (ثيومز) ۰ بالندهيهكه لههاز
 دهجى.

وَوَّعَ الإنسان وغيره: ناده ميزادمهكه مهنع كرد

جهبسى كرد ۰ لى توره بوو.

وَوَّعَ الجئشُ: سوپاكه ريك خستو دايهه زانده

بؤ شهرى بهرگرى ۰ أَوَّعَ بينهم: جودا وازيى
 خسته نيوانيان ۰ ريكى خستن ۰ أَوَّعَ الشئُ:
 شتهكه ته تقسيم كرد، لىكى جيا كردنه وهه ۰
 أَوَّعَ فلاناً بالشئُ: كابراى هه لئاو دمنهى دا
 بؤنه وهه شته ۰ أَوَّعَ فلان بالشئُ وروعاً:
 فلانكهس بهوشته ههلهو گير بوو خوى پتوه

گرتو زیدمپرموی کرد تئیدا ◊ واعضه: نهیهشت،
 کوسپی خسته بهردمی ◊ وَزَعُهُ: دابهشی کرد،
 لیکی جیاکردنهوه ◊ وَزَعُ الصَّحِيفَةِ أَوْ الْجَمَلَةِ:
 رُوْزنامه یان گوْفارمگی بهسمر خوینهرانی دا
 دابهش کرد ◊ وَزَعُ البَرِيدِ: بهریدهگی
 دابهشکرد نامه و نوسراوه فهمیهکانی
 گه یاندنه شوینی مه بهست ◊ وَزَعُ المَوْسِقَارِ
 اللحن: موسیقا ژمنه که له حنهکانی بهسمر
 نامیرهکان دا دامبهشکرد ◊ اِتْرَاعُ: بُوْ
 موطاومعهی (وَزَعُ) دئ ◊ تَوَزُّعُ القَوْمِ الثَّغْنِ
 بینهم: خه لکه که شته که بیان له ناو خویمان دا
 دامبهشکرد ◊ دمشگوتری: (تَوَزَّعَتِ الأفكار): بیرو
 بوجونی جیاواز دابهشیان کردوه نازانی
 کامه بیان بهیرمو بکا دمشگوتری: (تَوَزَّعُوا
 ضیوفهم): میوانه کانیان بهسمر خویمان دا
 دامبهشکردو بردیاننهوه مائهوه هر خانه
 خوینیهو کومه لیکی میوان بهرکهوت ◊ استرزع
 الأمر: کارمگی خسته دلیهوه، وای لی کرد
 بیزانی و بهیرموی بکا ◊ دمشگوتری: (استرزع الله
 شکره): خودا یارمتهی داو وای لی کرد سوپاس
 کردنی خودای لهلا شیرن بی و بتوانی نهنجامی
 بدا ◊ الأوزاع: چمند تاقم و گرؤه نیک، کومه لی
 جیا جیا ◊ چهند خانویه کی دوورکهوته
 له کومه لگای نادمیزاد دروستکراو له قهراخ و
 بیجاخی شار ◊ التوزیع: دامبهشکردن لمبوازی
 رسم گرتن دا بریتیه له بهتالکردنی رنگ
 له پوی توخی و که م و زوری بهوه م و دامبهشکردنی
 بهسمر بهشهکانی دا، هر و دامبهشکردنی
 سینهرو روناکی بهسمر وینه که دا به شیومیه کی
 ریک و پیک به زوری له وینه گرتنی نادمیزاد و
 نیعلانات و شتی و بهیرمو دمکری ◊ التزیغ:
 نهفس بهرز ◊ التوزع: نهوکهسهی نامه و

نوسراوی بوسته جیادماکاتومو دابهشیان دمکا
 یان رُوْزنامه و گوْفاری دمزگای چاپ و
 بلا و کردنهوه دابهش دمکا ◊ الوازع فی الحرب:
 نهوکهسهی سهر بهرشتی ریزمکانی سوپادما
 له جهنگ دا ریزیک پیش دهخا و ریزیک
 دینیتیهوه دواومو ریکیان دهخاتهوه بو سهر
 له نوی چوونه پیشهوه ◊ (ابن وازع): ناوی
 سهگه ◊ الوزوع: هه لئان و تهماع بهرنامه بو
 شتیک بو کاریک.

وَزَع به یزغ و زعا: پارچه پارچه فرنی دا ◊ بچر
 بچر دهری دا ◊ أوزغ به: به مانا (وَزَعُ) دئ ◊
 وَزَعُ الجنین: کۆرپه له که لهسکی دایکی دا
 نه ندامهکانی ریک خران و شیوهی نادمی تیدا
 دهرکهوت و گیانی به بهردا کراو جولایهوه ◊
 الوزغ: پیایوی زمعیف و هیچ له بارانه میوو ◊
 بوکه خاتونکه ◊ دعبایه که و مکوو مارمیلکه
 وایه به لهی زمر دو سوری به جهستهوه همن ◊
 الوزغ: هه لئه رزین و مشهقه توله کهوتن ◊
 الوزعة: بوکه خاتونکه.

وَزَفَ یَزِفُ وَزْفًا: په لهی کرد ◊ ههنگاومکانی
 کورت کردنهوه.

وَزَفَ الیه: نزیک بووه.

وَزَفَ فلاناً وَزْفًا: په لهی له فلانکهس کرد ◊
 اوزف: په لهی کرد ◊ وازف القوم: خه لکه که
 همریه که بیان به نه اندازهی هاوه له که بیژیوو
 خهرجی خوئی دست نیشان کرد ◊ وَزَفَ:
 په لهی کرد ◊ توازف القوم: خه لکه که
 همریه که بیان به نه اندازهی هاوه له که خهرجی و
 بیژیوی دانا ◊ دمشگوتری: (توازفوا بینهم): له ناو
 خویمان دا مهسرفیان دانا بوئه وهی بهیه که موه
 مهسرف بکهن ◊ لهیه کتر نزیک بوونهوه ◊

وَزْنِ الشَّيْنِ: شته‌ک‌هی کیشا به‌هوی تهرازو
 نه‌ندازمی قورسی شته‌ک‌هی دیاری کرد ◊
 شته‌ک‌هی به‌دمست به‌رزگ‌ردم‌وه بوئه‌وهی
 مه‌زندمی بکا بزانی قورسی و س‌وکی جه‌نده ◊
 شته‌ک‌هی مه‌زنده کرد ◊ ده‌گوت‌ری: (وَزْنِ
 الکلام).

وَزْنِ الشَّيْنِ: شته‌ک‌هی خهرساند، مه‌زندمی کرد ◊
 ده‌گوت‌ری: (وَزْنِ ثَمَرِ النَّخْلِ): به‌ری دره‌خته‌ک‌ه
 یان خورماکانی خهرساند.

وَزْنِ الدَّرَاهِمِ له: دیره‌مه‌کانی س‌که‌دارکردن د‌وای
 کیشان س‌که‌ی بو لیدان.

وَزْنِ الشَّيْنِ درهماً: شته‌ک‌هی کیشانه کرد
 به‌کیشی دیره‌م.

وَزْنِ نَفْسِهِ عَلَى الْأَمْرِ: نف‌سی خ‌وی رام کرد
 له‌سر نه‌وکاره ◊ وازن بین الشین: هاوتایی و
 یه‌کسانی کرد له‌نیوان دووشته‌ک‌ه‌دا ◊ وازن
 الشئ الشئ: کیشی شته‌ک‌هی به‌نه‌ندازمی
 کیشی نه‌و لی‌کرد ◊ کیشی دوشته‌ک‌هی و‌م‌کوو
 یه‌ک لی‌کرد ◊ وازن فلاناً: پاداشی کرد‌م‌وه‌ک‌هی
 فلانی دایه‌وه ◊ اَثَرُنَ الْعِدْلِ: لاتایه‌کان به‌رام‌به‌ر
 بوون له‌قورسی و س‌وکی دا و‌م‌کوو یه‌ک بوون ◊
 اَثَرُنَ الشَّيْئَانِ: دووشته‌ک‌ه له‌کیشا و‌م‌کوو یه‌ک
 بوون ◊ اَثَرُنَ فُلَانِ الدَّرَاهِمِ: فلان‌ک‌ه‌س د‌وای
 کیشان دیره‌مه‌کانی هه‌لگرتن ◊ توازن الشیان:
 دووشته‌ک‌ه هاوتابوون، یه‌کسان بوون ◊ الأوزُن:
 ده‌گوت‌ری: (هذا القول أوزن من هذا): نه‌م شته
 له‌م شته به‌هیزتره، جه‌س‌پاو تره ◊ الإئْزَان:
 له‌بواری وهرزش دا هاوکیش‌ه‌یی و ته‌وازن و
 راگرتنی جه‌ستمیه ◊ التوازن الإقتصادی:
 راگرتن و به‌رام‌به‌ری کردن و دیاری کردنی
 نرخ‌ی کالاکانه ویرای به‌رچاو گرتنی جه‌ند

أوزکت المرأة: ناهرته‌ک‌ه په‌له‌ی کرد ◊ أوزکت فی
 مـئتها: به‌ش‌یوه‌ی ناشیرین ر‌و‌یی ◊
 ر‌و‌یشتنه‌ک‌هی نه‌شیاوو ناشیرین بوو.

وَزْمَ يَزِمُ وزماً: ر‌و‌زی یه‌ک زه‌م نانی خ‌وارد ◊ شتی
 که‌م و چ‌که چ‌که‌ی ک‌و‌کرد‌م‌وه.

وَزْمَ الشَّيْنِ: شته‌ک‌هی که‌ل کرد، که‌لکی تن کرد.

وَزْمَ فُلَانًا بـفیه: فلان‌ک‌ه‌سی به‌دم‌گ‌ست ◊ گازی
 س‌وکی لی‌گرت.

وَزْمَ الدِّينِ: هه‌رز‌م‌ک‌هی دایه‌وه.

وَزْمَ فِي مَالِهِ: که‌م‌یک له‌ماله‌ک‌هی فه‌وتا، ر‌و‌یی

تیداجوو ◊ وَزْمَ نَفْسِهِ: به‌ریاری دا ر‌و‌زی یه‌ک زه‌م
 نان بخ‌وا ◊ تَوَزَّمَ: قاج بیانانی به‌زه‌وی دا به‌هیز
 بوو ◊ الوَزَامُ: په‌له‌و خیرا ◊ الوَزَامُ: گوشتن و
 جه‌سته پ‌رو دامه‌زر‌اوو ماس‌ول‌کاوی ◊ الوَزْمُ:
 نه‌ندازه ◊ گورزه پاقله و شتی وا ◊ نه‌وگوشت‌ه‌ی
 هه‌ل‌و ک‌وی ده‌کات‌م‌وه ◊ کارنک له‌کاتی خ‌وی دا
 نه‌منجام ب‌دی ◊ الوَزْمَةُ: نه‌ندازه ◊ یه‌ک زه‌م نان
 خ‌واردن له‌پ‌و‌ژنک دا ◊ الوَزِيمُ: گورزه پاقله ◊
 ماس‌ول‌ک‌ه ◊ ده‌گوت‌ری: (رجل وزيم): پیاو‌نکی
 گوشتن و تیک‌س‌م‌پ‌اوه ◊ ب‌ر‌ژاو ◊ گوشتی
 وش‌که‌و‌م‌بوو ◊ گوشتی کوت‌ک‌وت‌ک‌راو ◊ ش‌و‌ری‌ای
 پاشماوه ب‌ن‌ک‌ر له‌ب‌نکی مه‌نجه‌ل دا ◊ پاشماوه‌ی
 هه‌رشتیک بی ◊ الوَزِيمَةُ: باقه پاقله، گورزه
 پاقله ◊ طه‌له‌ی دارخورما فه‌لشتی تن ب‌ک‌ری و
 ته‌لقیح ب‌ک‌ری نه‌م‌جار به‌ت‌و‌ن‌ک‌لی دار یان
 به‌ش‌ور‌ک‌ه دارنک ب‌به‌س‌تری، نه‌و ت‌و‌ن‌ک‌له داره
 یان ش‌و‌ر‌ک‌ه دارمی برینی ته‌لقیح‌ه‌ک‌هی پی
 ده‌به‌س‌تری ◊ پارچه گوشت ◊ گوشتی پان ◊
 نه‌وگوشت‌ه‌ی هه‌ل‌و ک‌وی ده‌کات‌م‌وه له‌هیلان‌ه‌ک‌هی
 دا. ◊ **وَزْنِ الشَّيْنِ** يَزِنُ وَزْنًا وَزْنَةً: شته‌ک‌ه بالا
 بوو، به‌رز‌بووه ◊ پاس‌وی هه‌بوو.

دياردمو هۆكارىكى نابورىي ◊ **الرِّئْةُ**: كيش و ئەندازە ◊ لەحەدىشدا هاتووە (سبحان الله و بحمده عدد خلقه و زنة عرشه) ◊ **الموازنة**: بودجە (ميزانية) ◊ لەبوارى نابورىي دا تىكەو لىكەيەكە هەندى بانق ئەنجامى دەمدەن، برىتييه لەكرينى هەندى بانقە نەوتى بىنگانە كە نرخبىيان دابەزىوە لەشوينىك بۆ ئەوى بيانفروشتەو بەلايەنىكى ترو شوپىنىكى تر كەنرخيان تيدا بەرز بۆتەوە ◊ **الموازنين**: كۆى (الميزان) واتە تەرازوو ◊ **الموزون**: (شىى سرزون): شتى كيشراوو ئەندازە زانراو ◊ **الموزونة**: (امراه موزونه): ئافرەتى كورته بالاو زيره ◊ **الميزان**: تەرازو، نامىزىكە شتى پى دمكىشرى ◊ ئەندازەى كەسايەتى و بەهاى مروفايەتى ◊ دەگوترى: (اعرف لكل امرئ ميزانه) ◊ **الميزان الحسابي**: لەبوارى نابورى دا ديارىكردى پارەى حكومەتە ئەوى هەيەتى و ئەوى قەرزدارى و لاتانى ترە ◊ ئەوى هى ئەومو قەرزە لای و لاتان ◊ **الميزان التجاري**: رونكردنەومو ديارىكردى نرخى ئەو كالاىەى پەوانەى دەرەومى و لاتى كردوە ئەوى هاوردەى كردوە ◊ **الميزانية**: بودجە، سچبايكە تىيدا وارىداتى دەولەت يان هى كۆمپانىيايك بەراورد دەكرى بەمەسروفاتى جا مانگانە بى يان سالانە بى ◊ **الوازن**: (درهم و وزن): دېرەهەمىكە كيشى تەواوە خاومن كيشە ◊ **الوزان**: دەگوترى: (هـر بوزانه): ئەو بەرامبەر هاوكيشەى ئەوە ◊ **الوزانة**: دەگوترى: (هـر بوزانته): ئەو بەرامبەر ئەوە ◊ پيشەى شت كيشان، قەپانچىيەتى ◊ **الوزان**: كەسبك پيشەى قەپانچىيەتى بى ◊ **الوزن**: كيش ◊ زوبانى تەرازو ◊ كۆمەلە خورمايەكە پياويك نەتوانى بەرزى بكاتەوە،

بوشە خورمايەكە لەولاتى هەجەر وەكوو نامىزى پىوان و كيشان بەكاردى ◊ لەبوارى شيعردا جۆرە كيشىكە عەرەب لەسەر برەگى ئەو كيشە شيعريان وتوە.

وَزَنُ الجبل: بەرامبەرى كيو ◊ دەشگوترى: (فلان راجح الوزن): فلانكەس عاقلمەندو رادروستە ◊ (ما لفلان وزن): فلانكەس هىچ ريزو نرخبىكى نييه ◊ **الوزن النوعي**: ريزەى كيشى جەستەو قەبارمەكە بەرامبەر بەكيشى قەبارمەكە كەيەكسان بى بەقەبارەى ئەو بەپىوهرى ناو ◊ **الوزنة**: ئافرەتى كورته بالاو رەزان ◊ دېرەهەمىكە مامەلەى پى بكرى ◊ وەجبهى شت ◊ يەك كيش ◊ **الوزين**: دەگوترى: (هـر وزن الرأي): ئەو پياويكى رادروست و قسە پەسەندە ◊ **وَزَوَزَ**: خىرا بازى دا ◊ هەنگاومكانى نزيك كرنەومو خۆى هەلتهكاند ◊ **الوزوز**: مردن ◊ مالمال، پارچەدارىكى پانە لەشوينى بەرزموه گلى پى رادەدرى بۆ شوپىنى چال و نزمابى واتە زموى كشتوكالى و باخچەى پى تەخت دەكرى.

وَزَى الشئى يزى وزياً: كۆبۆومو وىكهاتەوە.

وَزَى الامرُ فلاناً: كارمەكە فلانكەسى توپە كرد ◊ **اوزى لداره**: دەوران دەورى خانووەكەى بەقور سىچ كرد ◊ **اوزى اليه**: پەناى بۆبرد ◊ **اوزى اليه الشئى**: شتەكەى ناچاركرد پەناى بۆبەرى ◊ **اوزى ظهـره**: پششى بەدبوارمكەوە دا ◊ دېوارمكەى كرده پالپششى خۆى ◊ شتەكەى راست كردهومو جەمفاندى ◊ **وازاہ**: بەرامبەرى كرد روبەروى بۆوہ ◊ **توازى الشئيان**: دووشتەكە بەرامبەر بەيەك بوون ◊ **استؤزى**: سوربوو لەسەر پاي خۆى و تاكرەوى كرد ◊ تەرمبوو خۆى جياكردموه ◊ دەگوترى: (استوزى

العید) ۵ استوزی الثئی: شتهکه راومستاو بهرز
 بووه ۵ هلسا ۵ قیت بووه ۵ استوزی فی الجبل:
 بهکیومکهدا سرکهوت ۵ الرزی: پیاوی کورته
 بالاو تیکسمرپاو ۵ وَسَبَتِ الْأَرْضُ نَسِبًا وَنَبًا:
 زمویبهکه گزویگیای زور بوو.

وَسَبِ الثَّوْبِ: کراسهکه قوماشهکه چلکن بوو ۵
 أوسَبَتِ الْأَرْضُ: زمویبهکه گزویگیای زور بوو ۵
 أوسَبَ الغنمُ: مهرکه خوری زور بوو ۵
 المیسابُ: خورمایهکه نیوه گهییو بن تانیوهی
 گهیشتی ۵ الوَسْبُ: داریکه دهخریته بنکی بیر
 بوئهوهی گلهکهی تی نهروخی ۵ الوَسْبُ: روهک
 ۵ گزویگیا ۵ پوش و بهلاش ۵ الوَسْبُ: چلک.

وَسَخَ الثَّيْنِ يوسَخُ وَسَخًا: چلک و ژمنگ
 شتهکهی داپوشی ۵ وَسَخَ الثَّيْنِ: شتهکهی پیس
 کرد ۵ أَسَخَ الثَّيْنِ: شتهکه پیس بوو ۵ تَوَسَخَ
 الثَّيْنِ: شتهکه پیس بوو ۵ استوسَخَ الثَّيْنِ:
 شتهکه پیس بوو ۵ الوَسَخُ: چلک ۵ نهو چلک و
 ژمنگهی دمکهویته سمر شت ۵ أوسَدَ فی السیر:
 لهرویشتن دا پهلهی کرد ۵ وَسَدَ فلاناً الثَّيْنِ:
 شتهکهی خسته ژیر سهری فلانکهسهوه ۵ وَسَدَ
 الأمرَ الیه: کارمکهی بهنهو سپارد ۵ تَوَسَدَ: شانی
 دادا نهنیشکی دادا ۵ تَوَسَدَ الثَّيْنِ: بو
 موطاومعهی (وَسَدَهُ اياه) دئ ۵ تَوَسَدَ وسادةً:
 سهری خسته سمر سهرین ۵ تَوَسَدَ ذراعہ: قوئی
 خوئی کرده سهرین و سهری خوئی خسته سهر و
 نوست ۵ الوِسادُ: سهرین و پشتی ۵ دمشگوترئ:
 (هو عریض الوِساد): گیل و کافامه ۵ همرشتیک
 نانیسکی بخریهسمر ۵ همرشتیک بخریته
 ژیرسمر دار بن بهردین گل بن یان شتی تر ۵
 الوِسادة: بهمانا (الوِساد) دئ.

وَسَطَ الثَّيْنِ يَسِطُهُ وَسَطًا: شتهکهی خسته
 ناومرپاست ۵ دمشگوترئ: (وَسَطَ القومَ وروسطَ
 المكانَ): جووه ناو خه لکهکه جووه ناو شوینهکه
 (وَسَطَ فی القومَ): کهوته ناو خه لکهکه بو
 پهیره و کردنی حقه و دادپه روهری و
 جهسپاندنی ناشته وایی.

وَسَطَ الرجل يوسُطُ وساطةً: پیاومکه بوو
 به پیاوماقول و ریزدار ۵ أوسَطَ القومَ: کهوته
 ناومرپاستی خه لکهکه ۵ وَسَطَةٌ: خسته
 ناومرپاستهوه ۵ کردی بهدو پارچه ۵ کردی
 به ناو بژیکرو ناومندو واسیته ۵ تَوَسَطَ فلان:
 فلانکهس مام ناومندی هه لبارد، له نیوان
 چاک و خراپ دا مام ناومندی پهسند کرد ۵
 تَوَسَطَ بينهم: ناویژی نیوانی کردن به حقه و
 عه دالته ۵ تَوَسَطَ الثَّيْنِ: جووه ناومرپاستی
 شتهکهوه ۵ دمشگوترئ: (تَوَسَطَ القومَ): کهوته
 ناومرپاستی خه لکهکهوه ۵ الأوسَطُ: شتی مام
 ناومندو میانکار له همرشتیک بن ۵ أوسَطَ
 الثَّيْنِ: ناومرپاستی شت نیوان دوولای شتهکه ۵
 دمشگوترئ: (هر من أوسط قومہ): نهو پیاوه
 له هه لباردی گه له کهیمتی ۵ الأوسَطُ: (موسَطَ
 البيت): نهوهی له ناومرپاستی خانوهکه دایه ۵
 الوَاسِطُ: دهرگا ۵ (واسط الكور): سهرمتای
 همریم ۵ الوَاسِطَةُ: (واسطة الكور): سهرمتای
 ولات و همریم ۵ (واسطة القلادة): نهو
 کهوه همری دمکهویته ناومرپاستی ملوانکهوه
 بهر مورموه که له هه موو دمنک، میرومکانی تر
 بهنر خربن ۵ یان واسیته و شفاعتخواز بو
 گهیشتن بهمه بهست ۵ الوَاسِطَةُ: ناویژی کردن ۵
 له بواری قانونی نیوده له تی دا هه و لدانی
 دمو له تیب، یان زیاتر بو گوواندنه ووهو
 خه لکردنی کیسهی نیوان دوو دمو لمت له ریگهی

دان وسانهوه ◊ الوَسَطُ: زمره بهمانا (بَيْنَ دِي) ◊
 دهگوترئ: (جَلَسَ وَسَطَ الْقُرْمِ): لهناومرپاستی
 خه لکه کهدا روئینشت ◊ الوَسَطُ: (وَسَطَ الشَّيْءِ):
 نیوان دوو لای شت ◊ مام ناومندی لههرشتیک
 بین ◊ دهگوترئ: (شَيْءٌ وَسَطٌ): شتیکی
 مامناومندییه ◊ نه چاگه نه خراپه ◊
 دادپهرومری ◊ خیرو چاکی ◊ دهگوترئ: (هر
 من وَسَطَ قَوْمِ): نهو پیاوه لهههلبژاردمو پیاوه
 باشهکانی گه له کهیهتی ◊ الوَسَطِي: لهناو
 پهنجهکان دا ◊ پهنجه دریزمیه که ده که ویته
 پهنا قامکه شادموه ◊ پهنجه بالآبهرز ◊ (الصلاة
 الوَسَطِي): نوئزی عصر ◊ الوَسُوْطُ: ناومند،
 ناومرپاست ◊ ههروا ناوه بؤ جوره خیموتو
 رشمائیک لهچتر گهورمترو له رشمالو چادر
 بچوکتز ◊ الوَسُوْطُ: (وَسُوْطُ الشَّمْسِ): گهیشتنی
 خور بؤ ناومرپاتی ناسمان ◊ الوَسِيْطُ:
 ناویژیکهری نیوان دوو کیشکارو به شهر هاتوو
 ◊ ناویژیکهری نیوان فروشیارو کریار، دوو
 معامه له چی ◊ مامناومندی نیوان دووشت ◊
 دهگوترئ: (هر وَسِيْطٌ فِهِمْ): نهو لهناویان
 لههه موویان وه جاخزادمترو ریزدارتره.

وَسَعَ اللهُ عَلَيْهِ رِزْقَهُ وَبِي رِزْقَهُ: خودا رزقو روژی
 بهر فراوان کرد، سامانداری کرد.

وَسَعَ الشَّيْءُ يَسَعُ شَيْئاً: شته که پان و پور بوو.

وَسَعَ اللهُ عَلَيْهِ: خودا زیان و گوزمرانی خووش کرد
 ◊ دهوله مهندی کرد ◊ دهگوترئ: (وسعت رحمة
 اللهُ كُلُّ شَيْءٍ وَلِكُلِّ شَيْءٍ وَعَلَى كُلِّ شَيْءٍ):
 پهحممتو بهزمی خودا بهشی هه موو شتیک
 دهکاو لههیج شتیک و بوهیج شتیک تهسک
 نابئو کورت ناهینئ.

وَسَعَ الْمَالُ الدِّينَ: ماله که زور بهشی هه رزه که ی
 کردو زیادمشی هه بوو ◊ دهگوترئ: (لَا يَسَعُكَ
 أَنْ تَفْعَلَ كَذَا): بؤت رهوا نییه نهوه بکه ی نابئ
 نهوه بکه ی ◊ (لَا يَسَعُنِي ذَلِكَ الْأَمْرُ): نهوکاره
 له توانای من دا نیوه ناتوانم بیکم ◊ (هذا الإِنَاءُ
 يَسَعُ عَشْرِينَ رَطَلًا): نهم هابه بیست ریطل ناو
 دهگرو و زیاتریش.

وَسَعَ: فِعْلِي نَهْمَرَهُ بؤ حوشر ناراسته دهگرو
 واته برؤ خیرا برؤ ◊ خیرا خیرا ههنگاو
 ههئینه ◊ لهدوعاو پارانه و مدا دهگوترئ: (اللَّهُمَّ
 سَعْ عَلَيْنَا، وَسِعْ عَلَيْنَا).

وَسَعَ الشَّيْءُ شَتَهَكَ فِرَاوَانٌ بُوُو ◊ وَسَعَتْ

وَسَاعَةٌ وَسَعَةٌ: وَاخَهَكَ كَهْوَتَه رَهْوَتُو خُو

رویشتن ◊ اَوْسَعَ فُلَانٌ: فُلَانُكَ مَالُو سَامَانِي
 زور بوو، دهوله مهنند بوو ◊ اَوْسَعَ اللهُ عَلَيْهِ
 رِزْقَهُ: خودا رزقو روژی بهسهردا رشتو
 گوزمرانی خووش کرد ◊ دهوله مهندی کرد ◊
 اَوْسَعَ الشَّيْءُ شَتَهَكَ فِرَاوَانٌ كَرْد ◊ بهیان و
 پور هاته بهرچاوی ◊ اَوْسَعَ فُلَانًا الشَّيْءُ:
 شته که ی والئ کرد به که لکی فلان بی بؤی
 بگونج ◊ به بهری بکا ◊ لهدوعاو پارانه و مدا
 دهگوترئ: (اللَّهُمَّ أَوْسِعْنَا رَحْمَتَكَ): خودایه
 بمانخهره بهر پهحممتی خووت پهحممتی خووت
 والئ بکه ی دامان پووشی و بهشمان بکا ◊ وَسَعَ
 الشَّيْءُ تَوْسِيْعًا وَتَوْسِيْعَةً: شته که ی پان و پور
 کرد ◊ دهگوترئ: (وَسَعَ اللهُ عَلَيْهِ): خودا زیانی
 خووش کردو رزقو روژی زور و بهر پهحممتی
 بهسهردا رزاند ◊ اِتَّسَعَ الشَّيْءُ: بؤ موطاومعی
 (رَسَعَهُ) دئ ◊ دریز بؤوه، بهرز بؤوه ◊ تَوْسَعَ
 الشَّيْءُ: شته که فراوان بوو، به بهری تهنگ
 نه بوو ◊ تَوْسَعَ الْقَوْمُ فِي الْمَجْلِسِ: خه لکه که

تَوَسَّفَ أُوْبَارُ الْإِبِلِ: حوشرمه که توکی هه لنداو با
توکه که می برد ◊ التَّوَسَّفُ: هه لشتن و شهقار
بیوونی پیستی رانی حوشره له کاتی
هه لته و بیوونی دا ◊ رَسَقَتِ الدَّابَّةُ تَسِيقًا وَنَسَقًا:
نازه له مییه که و لآخه که ناس بوو ◊ رَسَقَتِ
النخلة: دارخورما که بهری گرت.

وَسَقَ الشَّيْنُ: شته که می کو کردمو و خستنیه
به نایه ک.

وَسَقَ اللَّيْلُ الْأَشْيَاءَ: شه و شته کانی داپوشین ◊

رَسَقَتِ الْعَيْنُ الْمَاءَ: چاو که ناوی هینا ◊ أَرَسَقَتِ
النخلة: دارخورما که بهری زور بوو ◊ أَرَسَقَتِ
البعير: بارمه که له حوشرمه که بار کرد ◊ و اسقه
مراسته و راسقا: دزایه تی کرد ◊ به نه ندازه ی نه و
بوو له و که متر نه بوو ◊ له شهرا بهرام بهری کرد
◊ دهشگوتری: (هو لایواسق فلانا): نه و هاوتای
فلان نییه، دمرقه تی نایه ◊ رَسَقَ الْحَبُّ:
دانه و نیلگی و مزنه و مزنه کرد کردی به چهند
و یسقیک ◊ اِسْقَ الشَّيْنُ: شته که کو بیووه چوو
به نایه ک ◊ شته که ریز بهند بوو ◊ اِسْقَ الْقَمْرُ:
مانگ خشت بوو ◊ گه یشته شهوی چوارده و
پانزه ◊ اسقسق الشئین: شته که کو بیووه چوو
ناویه که وه ◊ دهگوتری: (اسرسقت الابل):
حوشرمه کان کو بیونه وه و چونه به نایه ک ◊
(اسرسق له الأمر): کارمه که بیوایی بوو ◊
المساق: بالنده که له کاتی فرین دا بالی لیک
هدا ◊ کوتر که به پرو بالی زورین ◊ الوَسَقُ:
نامیریکی پیوانه ی دانه و یله یه شهصت ربه
دهگری ◊ هر ریمیه ک پینج ریطلو سنییه کی
ریمیه که ◊ یان و سقسق باری حوشرمه که
الوسق: به مانا (الوسق) دی ◊ الوسیق: باران

له مه جلیسه که هدا کشانه داواوه و باز نه می
مه جلیسه که بیان فراوان کردو ریگایان دا
کهسانی دی بینه ریزی دانیشتنه که بیان ◊
اِسْرَسَعَ الشَّيْنُ: بو موطا و معه ی (وَسَعَهُ) دی ◊
اِسْرَسَعَ الرَّجُلُ: بیاو مه که ژبانی خویش بوو
گوزمرانی باش بوو ◊ اسرع الشئین: شته که می
به به رفراوانی هاته بهر چاو ◊ السَّعَةُ: هیزو توانا
◊ گوزمران خویشی و دهوله مه ندیی ◊ دهگوتری:
(هر فی سعة من العیش) ◊ اَلتَّسَعُ: دهگوتری:
(مالي عَنْ ذَلِكَ مُتَّعَ): من له و شته دا ناچارم و
دمراوی رونی ترم نیه ◊ من هیج ریگای ترم
له بهرده م دا نیه ◊ الموسعة: کتیبیکه زانیاری
همه جهشنی تیدایه و زانیاریه کان به گویره ی
(اِبْتِئَتْ) ریزگراون گه له خوا پیداوه کان
جوژرها مه وسوعه بیان نویون به لام گه لی کورد
له و بوواردا تا بلئی همزاره ◊ المساع من النرق:
حوشری هه نگاو فراوان ◊ الواسع: ناوی که
له ناوه جوانه کانی بهر و مردگار ◊ به خشنده و
خاومن عه تای زورو زه بهنده که به شی هه مو
کهس دهکاو زوره و له بن نه هاتووه ◊ ناگادار به
سهر هه مو شتی ک دا ◊ یان نه و که سه ی رزق و
روژی به شی هه مو مه خلوفات دهکاو
ره حمت و به زمی هه مو شتی ک دهگری ته وه ◊
الوساع: کهم نه رک و خیرا له کاردا ◊ خوشرؤو
هه نگاو فراوان ◊ الوُسُعُ: تاهمت و هیزو توانا ◊
الوسیع من السر: رؤیشتنیک هه نگای فراوانی
تیدا به او یژی.

وَسَفَّ الشَّيْنُ: تو یکل له شته که دامالی سبی کرد
◊ تَوَسَّفَ الشَّيْنُ: شته که تو یکل لئ داماندر ◊
تَوَسَّفَ البعير: حوشرمه که پیستی لارانی و کلوتی
هه لشت هه لشت بوو ◊ بهر و بوومی بوو، هه له و
بوو ◊ تووکی هه لنداو تووکی تازهی لئ هاته وه ◊

الرَّسِيْقَةُ: كۆمەلە حوشترىك كەدوژمن بېرى بدا
بۆنەھەمى بەتالان بيانبا ۵ يان حوشترى ناوس.

وَسَلَّ فَلَانٌ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى: بەمانا (وَسَلَّ) دى ۵ تَوَسَّلَ
الى فلان بكذا: بەھۇى خزمایەتى و
كەسايەتتییەھەمى خۇى لەفلان نزیك كردهھەمى ۵
التَّوَسَّلُ: دىزى كردن ۵ دەگوترى: (أَخَذَ فَلَانٌ إِبْلَى
تَوَسَّلًا): فلانكەس حوشترەكانى دىزىن ۵ بەدەزى
بىردنى ۵ الواسِلُ: پىئوست و واجب ۵ دەگوترى:
(شئى و اسبل): شتىكى پىئوستە ۵ الواسِلَةُ:
مىئىنەى (الواسل) ۵ پلەھ و پاھەھەمى قەسە
رۇشتوبى لای پاشا ۵ خزمایەتى ۵ الرسيلة:
بەمانا (الواسلة) دى ۵ پەپوھندى و عەلاقە ۵
خزمایەتى ۵ پلەھ مەقامىكە رۇزى قىيامەت
لەبەھەشت دا دەدرئ بەپىغەمەرى ئىسلام.

وَسَمَّ الثَّيْنِ يَسْمَعُ وَسَمًا وَسَمَةً: شتەكەى داخ
كردو نىشانەى لى كرد ۵ دەگوترى: (وسم
بالهجاه): بە شىعرى جنىو نامىز لەكەدارى كرد.
وَسَمَّ فَلَانًا: لەجوانى و شوخى دا بەسەر فلان دا
بالادەست بوو.

وَسَمَّ الوَسْمِيُّ الْأَرْضُ: يەكەم بارانى بەھار
لەزمەپپەكەى دا.

وَسَمَّ فَلَانًا يُوَسِّمُ: بە ويسام و رىزلىنن فلانكەسى
جياكردهھەمى.

وَسَمَّ يُوَسِّمُ وَسَامَةً: جوان بوو جوانىەكى
درىزخايەن ۵ دەگوترى: (وَسَمَّ وَجْهَهُ):
روخسارى جوان بوو ۵ واسمته فى الحسن:
لەجوانى دا بەسەر يا زال بوو ئەھ و لەھ جوانتر
بوو ۵ وَسَمَّ: حازرى مەوسىم بوو، دەگوترى:
(وَسَمَّ الْحَاج): حاجىبەكە نامادەى و مرزو
مەوسىمى كاتى حەج بوو ۵ إِيْسَمَ: بۇ
موظاومەھى (وَسَمَّ) دى ۵ واتە داخى كرد ۵

شئوھە داخىكى بۇخۇى ھەلبىزارد بۆنەھەمى
نازەلەكانى پىننىشانە بكا ۵ يان بۆنەمقى خۇى
شئوھە ھەئسو كەوتىكى ھەلبىزاردو ھەمووكاتى
بىنى دەناسرپتەھەمى ۵ دەگوترى: (هُوَ مَسْمٌ بِالْخَيْرِ
أَوْ الشَّرِّ) ۵ تَوَسَّمَ: داواى بارانى سەرھتاي
بەھارى كرد ۵ بەخەنەھەمى و سەھەمى خۇى رەنگ كرد
۵ تَوَسَّمَ الشَّئِ فِيهِ: خەپالى و اجوو ئەھوشتە
لەھودا ھەبىن ۵ دەگوترى: (تَوَسَّمَ فِيهِ الْخَيْرُ): پىنى
وابوو خىرى تىداپە بەفیراسەھت و تىز بىنى
خۇى خىرو بىرو پىاومتى تىدا رەھچا و كرد ۵
السَّمَّةُ: داخ و نىشانە: پارچە ناسنىكە شئوھە
جياجىاي ھەبە سوردەكرپتەھەمى گوتچەكە يان
شوپنى ترى نازەلەكەى بى داخ دەكرئ شوپنى
داخەكە موى لى ناپەتەھەمى دەبىتە نىشانە بۇ
نازەلەكە ۵ الْمَوْسِمُ: كۆمەلگاپەكى قەرەبالغى
ئادەمىزاد ۵ مَوْسِمُ الشَّيْئِ: كاتى پەپىدابوونى
شت، و مرزى پەپىدابوونى شت ۵ يان كۆبونەھەمى
ئادەمىزاد لەشوپنىك بۇ مەبەستىك وەكوو
و مرزى حەجكردن و مرزى گەشتوگوزار ۵
الْمَوْسُومُ: كەسىك وىسامى شەرھە يا وىسامى
ئەدەب و شتى واى بى بەخسراپىن ۵ الْمَوْسُومَةُ:
دەگوترى: (دِرْعٌ مَوْسُومَةٌ): زىپەكە لای
خواروى رازىندراومتەھەمى ۵ الْمَيْسَمُ: نىشانە ۵
داخى نازەل داخكردن ۵ دىاردەھەمى ئەھەرى
جوانى و شوخ و شەنگى ۵ الْوَسَامُ: نىشانە ۵
وىسامى رىزلىنن ۵ پارچەبەكە لەمادەبەكە
بەنرخ دروست دەكرئ و دەكرپتە نىشانەى
رىزلىنن دەبەخسرى بەھەندئ كەسى جىاوازو
خاوەن ھەلئوست و پىشكەوتوو لەبوارىك
لەبوارەكانى ژيان دا بەبەخەى خۇيانى دا
دەكەن و ھەندئ (إمْتِازَاتٌ) ھەبە ۵ الْوَسَامَةُ:
كارىگەرى جوانى و شوخى لەسەر مَرُوفٌ ۵

الْوَسْمُ: نیشانه ◊ **الْوَسْمَةُ:** رومکیکه دمر ویتندری
 بؤ سوودومرگرتن لهو رمنگهی لئی بهرهم دئ
 ◊ **الْوَسْمِيُّ:** بارانی یهکه می بههار.
وَسْنٌ یُوَسِّنُ وَسْنًا وَسْنَةً: هه نوژی هاتی، خه و
 سواری شانی بوو ◊ بههوی بؤگهنی بیرمهکه وه
 بین هؤش بوو ◊ **لِوَسْنَتِهِ الْعِزُّ:** بیرمهکه
 به بؤگهنی کابرای بین هؤش کرد ◊ **تَوَسَّنَ**
المرأة: جووه لای زنه که خهوی لئ کهوتیوو ◊
استوسن: بهمانا (وَسْنٌ دئ) ◊ **السِّنَّةُ:** هه نوژ
 (ومنهوز) سهرمتای خه و ◊ دگوتری: (أخذته
 السِّنَّةُ): هه نوژ گرتی ◊ بین ناگایی و غافلئ ◊
المُوسِنَةُ: نافرمتی ته مبهل ◊ **المیسان:** (امرأة
 میسان): نافرمتیکی عاقل و رمزانه ◊
 دمشگوتری: (هي میسان الضحی): نه و نافرتمه
 نوستوی چیشته نگاوانه ◊ **الْوَسْنُ:** پیداوپستی و
 ناتاجی ◊ دمشگوتری: (ماهر من همی ولا من
 رَسَى): نه وه مبهست و پیوپستی من نییه ◊
 دمشگوتری: (قضت الإبل أوسانها من الماء):
 حوشتره که پیداوپستی خوئی لمانومه که هه لگرت،
 خواردییه وه ◊ **الْوَسْنِيُّ:** (امرأة رَسَى): نافرمتی
 چاومهست ◊ **الْوَسْنَانَةُ:** (امرأة وسنانه): نافرمتی
 چاومهست ◊ **الْوَسْنِيُّ:** (رجل رَسَى): پیایوئیکه
 ومنهوزی زور دهکا ◊ هه میشه خه والوو ◊
وسوس الشیطان الیه: شهیتان ختوکهی داو
 هه لینا بؤ کردنی کاری بین سود ◊ دمشگوتری:
 (وَسَّسَتِ النَّفْسُ): نه نفسی دهنه دهنه دا بؤ
 خرابه کاری ◊ بهنسه پایی قسهی کردو قسهکانی
 بهعاستهم دمیسران و کهس لئی حالی نه بوو ◊
 جوژه هاوسوسه و خه یال پلاو دمورمیان داوه
 ◊ بهسرته قسهی کرد ◊ بهگوئی دا چرپاند ◊
وَسْنُوسَ الصَّائِدُ: نیچیرهوانه که بهنسه پایی و
 سرته سرت دوا ◊ **وَسْنُوسَتٌ كَلْبُهُ:** سهگه کهی

کلکه سونهی کرد هروسکایه وه ◊ بهعاستهم
 دمنگی هات ◊ دمشگوتری: (وَسَّسَتِ الرِّيحُ):
 بابه که سروهی هات ◊ **وَسْنُوسَ الْحَلِي**
والقصب: خشله که خرینگه ی هات ◊
 قهفه زامکه خشه ی هات ◊ **وَسْنُوسَ فُلَانٌ**
فُلَانٌ: فلان کهس بهنسه پایی و سرته قسهی له گهن
 فلان کرد ◊ **وَسْنُوسٌ:** هسهکان تیکه ل و پیکه ل
 بوون ◊ ههر غه لبه غه لب بوو ◊ **الْوَسْنُوسُ:**
 شهیتان ◊ جوژه نه خوشییه که توشی دمرون
 دهبی سهرنتهری زمین تیک دمداد ◊ **وسى راسه**
يسيه وسنياً: سه تاشی ◊ **اوسى راسه:**
 سهری تاشی ◊ **الموسى:** بیروانه مادهی (موسى)
 ◊ **الوشب:** تاکی (الأرشاب) ه که بهمانا
 (الأرشاب) دئ ◊ (أوباش الناس): کومه له
 خه کنیک که ههر به که بیان لههوزو خیتیک بن ◊
الوشبَة: دمشگوتری: (غرة وشبة): خورمای
 توپکل نهستور.

وَشَّحٌ الشَّيْئُ يَشَّحُ وَشَّحًا: شته که تیک چرزاو
 تیک هالاو تیکه ل بهیه که بوو ◊ دمشگوتری:
 (وشجت العروق والأغصان): رمگو لقو پوپ
 تیکه ل بهیه که بوون ◊ (وشجت في قلبه همرم
 وأحزان): جوژه ها خه م و خه فتم له دل و
 دمررونی دا کوبوته وه تیکه ل بهیه کتر بوون.

وَشَّحَ حَمَلُهُ: کورتانه که یان ره حله که یان بارمه کهی
 به حه بل و قه یاسه شهته که دا بؤنه وه ی هیجی
 لئ نه که وئ ◊ **وَشَّحَ بَيْنَ الْقَوْمِ:** خه لکه که ی
 پیکه وه ناشت کردنه وه تیکه ل بهیه که
 بوونه وه خزمایه تییان تازمه کرده وه ◊ **قَوْشَج:**
 بهمانا (وَشَّحٌ دئ) ◊ **الواشاج:** دمشگوتری: (عليه
 أوشاج غزول): رمنگی تیکه ل و جوژاو جوژی
 له سهره، رمنگه کان هه ندیکیان چوونه ناو
 هه ندیکیانه وه ◊ **الواشجة:** خزمایه تی

له مرواری و گهوههر دوخت دوو پرسته
 مرواری و گهوههری هونراوه کهناو بهناو لیک
 بدرین و ناو ناومش بهسهر یهک دا بینهوه
 ههروا ناوه بو پارچه چندراویک بهگهوههر
 بینهخشیندرئ نافرمت لاوو نیو لهشانی بکا واته
 لهسهر شانی راستیهوه بیبا بو سههرکهلهکهی
 چهپی یان چندراویکی رهنکاورنگ دادومر یان
 قازی لهدادگادا لاوو نیو له شانی بکا
 لهسهرشانی راستیهوه بیبا بو سههرکهلهکهی
 چهپی دهسگوترئ: (إمرأة غرئی الوشاح):
 نافرمتیکی قهه باریکه
 الوشحاء: بزنی ریش
 کهخهتی سپی تیدابن (بزنه مس).

وَشَرَّ الخشبَ يَشْرِها وَشَرَّأ: دارهکهی رنی بریهوه
 وَشَرَّتِ المرأةُ اسنانها: نافرتمهکه ددانهکانی
 تیژکردن و لئی کراندن
 وَشَرَّتِ المرأةُ: نافرتمهکه داوای کرد ددانهکانی بو بکرینن و
 بوی بجوک بکههوه
 استوشرت المرأة: بهمانا (اشرت) دئ
 و المیشار: نامیری ددان
 رنین و ددان بجوک کردنهوه
 توشرت للشتر: خوئی بوشهر نامادهکرد
 و الوشتر: پهلهکردن
 گوزمرانی تهنگ
 نهوشتهی پشتی پی دهبهستی و پهنای بؤدمبهی
 دهگوترئ: (جنت الی وشر): خویم خسته پهناپهکهوهو پشتم پی
 بهست
 دهسگوترئ: (لقبته علی أوشاز): بهپهله توشی هاتم
 و الوشیرة: سههرینیک زوری ناواخن ههبن.

وَشَطَّ القومَ الینا یشطون وَشَطَّأ: خهلهکه کهم بوون هاتنه گهل نیمه.

وَشَطَّ فلان الفاسَ ونحوها: فلانکس کونی پاچهکهی بهداریکی پوازو تهنگ کردهوه.

کهبهچهند شیوه بینه خزم
 و الوشیح: قههزارو شتی واکه چرو پر بن
 و الوشیجة: رمگی درمخت
 و رمگی گوئیچکه
 و خزماپهتی دوو سهرمو سئ سهره
 و تاینچه، شریفیکی گهورمیه بهشیوهی جوارگوشهی (۱۰×۱۰ یان ۱۲×۱۲) سم
 دهچندرئ و گیاو کرشهی پی دهگوئزرتیهوه
 و یان شریفیکه نهملاو نهولای دوو تهخته دارن و نیوانیان بهگوش و شتی وادته ندرئ و
 گیاو کرشهی پی دهگوئزرتیهوه
 و وشح المرأة: ویشاحی لهبهر نافرتمهکه کرد
 و گهردنبندی لهملی نافرتمهکه کرد
 و وشح فلاناً الثوب: کراسی لهبهر فلان کرد
 و ائشحت المرأة: نافرتمهکه گهردنبندی لهمل کرد
 و ائشع فلان: فلانکس قوماشی لهخووه پیچاو لکیکی بهزیر دهستی راستی دا خسته سههرشانی چهپی و نهمجار لهسهر سنگی ههردو سههرمهکی بهیهکهوه گری دان
 و ائشع بسیفه: شمشیرمهکی لهشان کرد
 و توشحت المرأة: نافرتمهکه گهردنبندی لهمل کرد
 و توشع فلان بسیفه و بئویه: بهمانا (ائشع) دئ
 و توشع فلاناً: دمستی لهملی فلانکس کرد
 و توشع الجبل: بهکیومهکا روپشت
 و التوشیح: ناوه بو جوره شیعریک نهندهلوسیهکان دایانهینا بهزوری لهحموت شاعر بیک دئ
 و الموشح: بهمانا (التوشیح) دئ
 و ههروا ناوه بو کهلهشیریک دوو پؤپنهی ههبن
 و ثوب مرشح: قوماشیکه بهراویزی چندراوه
 و الموشحة من الظباء والشاء والطیر: ناسکیک یان مهریک یان بالندهیهک دوو گوارهی بهملاو بهولادا هاتبنه خوار
 و ههروا وشهی (مرشح): ناوه بو شیعریک لهسهر شیوازی تهوشیحی نهندهلوسی هونرابیتیهوه
 و الوشاح: دووهودا

کردی به گزوله ◊ **وَشَعَّ العُرْلُ**: ریسه‌کمی لهدو
 داو ته‌شیه‌کمی بادا ته‌شیه‌کمی رست ◊
 بوئه‌وه‌ی بی‌کاته شال، ناماده‌ی کرد بو چنین ◊
وَشَعَّ الثوبُ: قوماشه‌کمی به‌شیوه‌ی نالآو
 وینه‌ی جوړاو جوړ رنگ کرد ◊ **تَوَشَّعَ الشَّيْنُ**:
 شته‌که بلاو بووه ◊ **تَوَشَّعَ فِي الجبلِ**:
 به‌کئیه‌که‌دا سمرکه‌وت ◊ **تَوَشَّعَت الغنم فِي الجبلِ**:
 نازه‌له‌که به‌کئیه‌که‌دا سمرکه‌وت و لئی
 له‌ومرا ◊ **تَوَشَّعَ بالشَّيْبِ**: به‌شته‌که زور بوو،
 جوان بوو ◊ **دمگوترئ**: (تَوَشَّعَ الجبلِ): چووه
 سمر کئیه‌که ◊ **تَوَشَّعَ الشَّيْبُ راسَهُ**: پیری
 له‌سمری‌دا دمرکه‌وت موومکانی سبی بوون ◊
تَوَشَّعَ القوم ضیوفَهُم: خه‌لکه‌که میوانه‌کانیان
 دابه‌ش کردن ◊ **المَوْشَعُ**: (برد مَوْشَعُ):
 عه‌بایه‌کی به‌راویز چندراوو نه‌خشینراوه
 خمت و گولی جوړاو جوړی تیدا دروستکارون ◊
الوَشَّعُ: شتی کهم له‌رومکی کئو ◊ گیاو گزی
 کهم ◊ دره‌ختی بان ◊ گولی رومی باقله و شتی
 وا ◊ شتی کهم له‌طه‌لمی دارخورما ◊ **الوَشَّوْعُ**:
 خانوی جالجالوکه ◊ **الوَشَّوْعُ**: گیاوگزی بلاوی
 ناوکیو ◊ ته‌نکه گیا ◊ دهرمان که‌به‌که‌وچک
 دمکریته هورگی مندالی نه‌خوشه‌وه ◊ **الوَشَّعِیْعُ**:
 دارنیکی نه‌ستورو پته‌وه له‌سمر لیواری
 بیردادمنری ◊ ناو هه‌لکیش له‌کاتی هه‌لکیشانی
 ناودا له‌سمری ده‌وستنی ◊ شه‌پیتهی جولا ◊
 لقو پرژی دارخورما که‌له‌سمر داره پای
 هه‌لاشه‌وه راده‌خرین بوئه‌وه‌ی گل و شتی وا
 بگری ◊ هه‌لاشی خانو ◊ شتیکه وکوو حصیر
 له‌رومکی (المام) دروست دمکری ◊ سیاج و
 به‌رژینیکه له‌ته‌لی چندراوی خانه‌خانه‌و ناو
 به‌ناو کوله‌کمی ناسن یان چیمه‌نتو یان شتیکی
 له‌و جوژه بو ده‌جه‌قیندرئ و پیوه‌ی هایم

وَشَطَّ العظم: نیسقانه‌کمی شکاند پارچه‌یه‌کی
 له‌نیسقانه‌که شکاند ◊ **الوَشَّيْظُ**: شوینکه‌وته ◊
 هه‌تیومچه و خویری ◊ بیگانه و دووره که
 تیکه‌ل به‌هوزو خیلایک بووبن ◊ خزمه‌تکار ◊
الوَشَّيْظَةُ: دورمو بیگانه که تیکه‌ل گه‌ل و
 هوزبین ◊ **دمگوترئ**: (هم وشيظة في قومهم):
 نه‌وانه له‌بینه‌ماله ره‌سه‌نه‌کانی هه‌ومه‌که‌یان نین
 له‌لاوه هاتوون و تیکه‌لیان بوون ◊ پوازو
 جیلکه‌دار کونی پاچه‌کمی پی دمکری با تمسکی
 ده‌که‌یه‌وه ◊ پارچه‌داریک هه‌ده‌حی پی جاک
 بکه‌ی ◊ **وَشَّعَت البقلة**: روه‌که‌که گولی کرد ◊
 خونچه گوله‌کمی کرایه‌وه.

وَشَّعَ الشَّيْنُ الشَّيْنُ: شته‌که که‌وته سمر شته‌که ◊
دمگوترئ: (وَشَّعَهُ الشَّيْبُ): پیری له‌سمر
 جه‌سته‌ی دمرکه‌وت.

وَشَّعَ الجبلِ: به‌کئیه‌که‌دا سمرکه‌وت ◊ چووه سمر
 کئیه‌که.

وَشَّعَ فلان الشَّيْنُ: فلانکه‌س شته‌کمی تیکه‌لاو
 کرد.

وَشَّعَ القطن وغيره: لۆکه‌کمی رست و هه‌لی کرد ◊
اوشَعَ الشَّجَرُ والبقلُ: روه‌که‌که یان دره‌خته‌که
 گولی کرد ◊ پشکوت خونچه‌کمی کرایه‌وه ◊
وَشَّعَ القوم علی کرهم وبستانهم: خه‌لکه‌که
 به‌رژینیان بو رهمو باخه‌کانیان دروست کرد ◊
دمشگوترئ: (وَشَّعَ کرْمَهُ): رهمه‌کمی به‌رژین
 کرد ◊ **وَشَّعَ الشَّيْنُ فِي الشَّيْنِ**: شته‌کمی خسته
 ناو شته‌کمی تره‌وه ◊ **وَشَّعَ الشَّيْنُ**: چووه سمر
 شته‌که ◊ **دمشگوترئ**: (وَشَّعَهُ الشَّيْبُ): پیری
 (مویی سبی) ده‌ورمیان داوه ◊ **وَشَّعَ فلان الشَّيْنِ**:
 فلانکه‌س شته‌کمی تیکه‌ل کرد ◊ **وَشَّعَ القطن**:
 دوا‌ی شیکردنه‌وه لۆکه‌کمی هه‌لکرده‌وه

خه لکه که فلانکه سیان به شمشیره کانیان
 کوتکوت کرد ◊ **تَوَاشَقَ الْقَوْمُ فُلَانًا**: خه لکه که
 فلانکه سیان پارچه پارچه کرد ◊ **العواشيق**:
 ددانی کلبل ◊ **الواشيق**: که میک له شیرو ماست ◊
الوَشُقُّ الْأَشَقُّ: صمغیکی پزیشکی له جوړهها
 روهک دمرده هیندری، له ولاتی میصر پیی
 دموتری: (علک الکلیخ) نهو روهکی هم جوړه
 صمغی لی دمردی لهئیران و تورکستان و
 باشوری سیریا دموئی ◊ هم روهکه به تمه منه و
 دوو ممترو سین متمر بهرز دمبیته وه ناوه که ی
 کلوره رگه کانی نه ستورون و به زوی دا دمرونه
 خوار ◊ **الوَشُقُّ**: له وموی په له به له ◊ **الوَشُقُّ**:
 گیانله به ریسه له پیړی پشیله، گوانی هه ن له
 پشیله گه ورمتر و له پلنگ بچو کتره، سه ری
 گه ورمهیه ◊ له مهر پمانا گوینچه به کی کومه له
 مویه که هیه، کلکی کورته له ناو دارستان دا
 دهژی هه روا له دهشت و ساراش دا دهژی ◊
الوَشِيقُ: دموتری: (سیر وشیق): رویشتی
 سوک و خیرا ◊ **الوَشِيقَةُ**: گوشتی کوتکوتکراوی
 وشکه و مویو ◊ یان گوشتیک له ناوو خوئی دا
 بکولیندیری و دواپی وردبکری و بکریته قاوومه و
 هه لیکری بؤسه فمرو شتی وا ◊ **وَشَكَّ يَوْشُكُ**
وَشَكًا: په له بوو، نزیک بوو ◊ جاری وایش
 دمبی و مکوو (فعلی مرقاره به) به کاردمهیندیری ◊
وَأَشَكَ مَوَاشِكَةً: خیرا روپی ◊ **وَشَكَّ**: به په له
 بوو ◊ **الوَشَاكُ**: خیرایی ◊ **الوَشَاكَانُ**: په له و
 خیرا ◊ **الوَشِيك**: به خیرایی، به په له ◊
 دموتری: (خرج وشیک): خیرا رویشته
 دمره وه.

وَشَلَّ الْمَاءُ يَشَلُّ وَشَلًا: ناوکه رهوان بوو (جاری
 بوو) ناوکه که کم بوو بوو به دلۆپ دلۆپ.

دمکری و به دهوری باخو شوینی تایبه تی دا
 رایه له دمکری ◊ که پرو ساباتیکه بؤ سه روی
 سوپا له سه ر بهرزاییه ک دروست دمکری
 بوئه وه ی له وئوه جاویدیری سوپاکه بکا ◊ پرزو
 پالی دارخورما ◊ وشکه لی دارو درهخت ◊ نارم و
 گولی قوماش ◊ **الوَشِيعَةُ**: مه کوکی جوؤلا ◊
 داریکه جهند جوړیکی له هه و دای تیوه ددان
 له سه ر هه له دمکری جوؤلا به پی پی پیویست
 هه رجاره و په کی له هه و دارمگ کراوه کمان به ناو
 رایه له که دا دمبا ◊ گلؤله لؤکه ی ری سراو.

وَشَقَّ يَبُولُهُ يَشَقُّ وَشَقًا: به به کجار میزه که ی
 هه لدا ◊ **اوشق ببوله**: به مانا (وَشَقَّ دئ) ◊ **اوشق**
العطية: به خشنده که ی کم کرده وه ◊ **اوشق**
الصبي الدواء: دمرمانه که ی کرده دهمی
 منداله که وه ◊ **وَشَقَّ الثوب**: قوماشه که ی
 خویناوی کرد هه تا هه مووی به خوینه که
 خه تخمت و ری ری بوو ◊ **تَوَشَّقَ بِالسَّوَمِ**:
 په له ی رهوشت ناشیرینی پی هه لپه رین ◊
الوَشَقُّ: کم ◊ **الوَشُقُوعُ**: نه و پره دمرمانه ی
 دمکریته دهمی منداله وه ◊ **الوَشِيقُ**: به مانا
 (الوَشَقُّ) دئ.

وَشَقَّ اللَّحْمَ: گوشته که ی توی توی کرد و شکی
 کرده وه.

وَشَقَّ فُلَانًا: زهبری له فلانکه س دا ◊ برینداری
 کرد و روشاندی گهستی.

وَشَقَّ الْمِفْتَاحَ فِي الْقِفْلِ يَوْشُقُ: کلبله که چووه ناو
 قفله که وه ◊ **اوشق الشئین**: شته که چووه ناو
 شتیکی تره وه پیوه ی نووسا ◊ **وَشَقَّ الشئین**:
 شته که ی برپه وه ◊ جیای کرده وه ◊ **وَشَقَّ**
اللحم: به مانا (وَشَقَّ) دئ ◊ **إِثْشَقَ اللَّحْمَ**: به مانا
 (وَشَقَّه) دئ ◊ **إِثْشَقَ الْقَوْمَ فُلَانًا بِأَسْيَافِهِم**:

وَشَلَّ فِلَانٌ وُشُولًا: لاواز بوو دمو له مهندي نه ما ۵
 هزار كهوتو ناتاج بوو.
 وُشَلَّ اَنِيَه: هانای بؤ بردو لیبی پارایهوه ۵ اوُشَلَّ
 حَقْفَه: بهشو باری فلانكهمسی كهه كردموه ۵
 اوُشَلَّ الفصیل: گوی گوانی حوشترهكهی
 خسته دمی بیچومهكهوه بؤنهوهی فیری شیر
 خواردن بن واته میزاندی ۵ اوُشَلَّ الماء:
 ناومهكهی بینی رهوان بوو، جاری بوو ۵ اوُشَلَّ
 البئر: بیرمهكهی بینی ناوی له بهر دهروی ۵
 الاوشال: ناو كه بهمه ملاو نهولای کیودا
 بیته خوارو له خوارموه بهنداوی بؤیکری نممجار
 بهگویری پیویست زهوی و زاری بن ناو بدری ۵
 دمشگوتری: (جاءوا اوشالا): بهریز یهك
 له دوا یهك هاتن ۵ ههروا دمشگوتری: (هو من
 اوشال القوم): نهو پیاهه له تیکه لهی خه لکه،
 لهوکهسانه یه كه هوزو خیایکی تایه تیایان نیه
 ۵ الواشل: دمشگوتری: (جبل واشل): کیویکه
 هه میسه ناوی لئ دیته خوار (فلان واشل
 الحظ): فلانكهمس بن بهخته ۵ (واشل الرأي):
 بیرو بؤجونی لاوازه ۵ الوشل: ناوی كهه كهله
 دركه شاخو بهرد دلؤپ دلؤپ دهكهویته خوار ۵
 بهزوری نهه وشه یه ناوه بؤنهو دلؤپ دلؤپ
 ناوهی كهله بهرزایی شاخاكانهوه تکه دمكا ۵
 دمشگوتری: (ما أصاب إلا رشلاً من الدنيا):
 شتیکی كه می له بهشو باری دونیا بن برا ۵
 ژیانیکی كوله مهرگی بهرئ كرد ۵ ههروا
 وشه (الوشل): ناوه بؤ فرمیسکی كهه ۵
 الوشلة من العيون: چاوی كهه فرمیسك ۵
 الوشول من النوق: حوشتریک شیر زوربن
 بهجوریک شیر له گوانه گانی تکه بكا.

وَشَمَّ الجلد: پیسته كهی به دهرزی کوتا دهرزی
 هاژنی كردو دوا بی مادهی (نیله جی) پیدا بلاو
 كردموه ۵ اوُشَمَّ فلانٌ یفعل كذا: فلانكهمس
 دهستی بهوکاره كرد ۵ اوُشَمَّ في الامر: لهكارمه
 ورد بؤوه ۵ اوُشَمَّ في عرض فلان: رهخنه ی
 له ناموسی فلان گرتو جوینی پیدا ۵ اوُشَمَّت
 الفتاة: كهجهكه بناغه ی مه می دانا، مه می
 كردن ۵ مه می خر بوون ۵ اوُشَمَّ الإبل:
 حوشترمه توشی له وهری تازه رسكاو بوو ۵
 اوُشَمَّت السماء: ناسمان بروسكهی دا ۵
 چه خماخه ی دا ۵ اوُشَمَّ البرق:
 ههرومبروسكهه بهناسته م چه خماخه ی دا ۵
 اوُشَمَّت الأرض: زهوی گیاهو گزی دهركهوت،
 گیاهو گزمكهی سه ری دهرهینا ۵ اوُشَمَّ الكرم:
 تریه كهه ناو بؤل بوو، خهریكه بهته واوی بن
 بگا ۵ نهرم بوو، تامی پهیدا كرد شیرین بوو ۵
 اوُشَمَّ الشئبُ في الراس: موی سبی بهناو
 سه ری دا بلاو بوونهوه، سه ری ماشو برنج بوو
 ۵ وُشَمَّ الفصن: لقه دره خته كه گه لای كرد،
 گه لای دهركهوت ۵ وُشَمَّ فلانٌ جلده: فلانكهمس
 پیستی خوی کوتا سوژن هاژنی كرد ۵ اوُشَمَّ
 فلان: فلانكهمس کوتان و دهرزی هاژنی
 له پیستی خوی دا نه انجام دا ۵ اوُشَمَّ: داوا ی
 كرد پیستی سوژن هاژن بکهه چهسته ی
 به دهرزی بکوتن نیشانهو وینه ی تیدا دروست
 بکهه ۵ الوشَمَّ: بریتییه له دهرزی هاژنکردنی
 بهشیک له پیست بهزوری له باسك و قولدا نهو
 جوژه کوتانه دهری ۵ ههروا ناوه بؤ یوان و
 گوژانی رهنگی پیست بههوی ویکهوتنی زمبر
 یان بهر بوونهوه ۵ نیشانهو داخ ۵ بؤ گا کیوی و
 ناسکه کیوی، وشه (وشم) بؤ نهوان بریتییه
 له وخته و به لکه یی به بهرسینگو حاجیانهوه

دمبندرئ ۵ ئەو دیمەنە لەرۆك دا دەببندرئ
 لەسەرەتای روان و دەرگەوتنی دا ۵ الوشمّة:
 دژۆبە باران ۵ دەگوترئ: (ما أصابتنا وشه):
 دژۆبە بارانیكمان بۆنەباریوه ۵ (ما عصيته
 وشمة): بچوكترین تاوان و سەرپیتیچی ئەوم
 نەکردوه ۵ الوشمّة: شەر و دوژمنایەتی ۵
 قَوْشَنَ الماءُ: ناوەكە كەم بوو ۵ الأوشنُ:
 كەسێكە كاتی نان خواردن خۆدابمەزرینئ
 بەبێ بانگ كردن ۵ بچیتە سەر سفرە
 كەسێكی ترو خواردنەكە بخوا ۵ الوشنان:
 ئەسپۆن ۵ بروانە وشە (الأشنان) ۵ وشوش
 الرجل والنعام والبعير وشوشة: خێرا رۆی ۵
 وشوش الرجل: پیاوێكە بەنەسپایی قسە
 كرد ۵ یان بزرگانیدی قسە تێكەڵ و پێكەڵئ
 كردن ۵ وشوش فلاناً: بەنەسپایی قسە
 لەگەڵ فلان كرد ۵ وشوش فلاناً الشين:
 بەكەمی شتەكەى دا بەفلان ۵ قوشوش القوم:
 خەلكەكە بەنەسپایی و سرتە سرت لەگەڵ يەك
 دا قسەیان كرد ۵ بەگوێی یەكتریان دا چپاند ۵
 الوشواشة: لێكجون ۵ الوشوش: بەمانا
 (الرشاش) دئ ۵ الوشوشى: دەگوترئ: (رجل
 وشوشى الذراع): پیاویكی بەدەست و بردو
 دەست سووكە.

وشى به الى السلطان يشى وشياً: لای پاشا دزی
 دواو قسەى واى پال دا سولتان رەقى لئ
 هەلگرتئ.

وشى بنو فلان: بەرە بابى فلان زۆربوون ۵ وشت
 الماشية: نازەلەكان زۆربوون و بلاو بوونەوه.

وشى فلان الثوب وشياً وشية: فلانكەس
 قوماشەكەى نەخشانو و رازاندىيەوه.

وشى الكلام وفيه: درۆى لەقسەكەدا كرد.

وشى الكذب: قسەكەى هەلبەست و رازاندىيەوه ۵
 اوشى الرجل: پیاوێكە مأل و سامانى زۆر بوو
 ۵ مانای جوانى لەدەقە پەخشانهكە یان چامە
 شیعەرەكە دایەوه ۵ اوشى في الدرهم
 والجوالق: لەكيسه ۵ پارمەكان یان لەفەردەكان
 شتى دزی و لئى كەم كردنەوه ۵ اوشى المعدن:
 لەكانەكەدا شتێكى كەمى نالتون دۆزیيەوه ۵
 اوشى فلان الشئى: فلانكەس شتەكەى زانى ۵
 بههيواشى شتەكەى هێتايە دەر ۵ اوشى
 فرسە: دوا ئەندازەى هێزى رۆیشتنى
 ئەسپەكەى دەر خست، زانى تا ج ئەندازمێك
 دەتوانئ برۆ ۵ بەگۆچان و قەمچى یان بە
 ئاوازەنگى لەنەسپەكەى دا بۆئەوهى بزانی تا ج
 ئەندازمێك توانای رۆیشتنى هەبە ۵ اوشى
 الدواء المريض: دەرمانەكەى شىفای
 بەنەخۆشەكە بەخشى ۵ قوشى فيه الشيب:
 پیری تیدا دەرگەوت ۵ موى سەر و ریشى ماش و
 برنج بوون ۵ استوشى المعدن: بەمانا
 (أرشى) دئ ۵ استوشى فلان فرسه: بەمانا
 (أرشى فرسه) دئ ۵ استوشى الشئى: شتەكەى
 داواكردو خستیه جم و جۆل بۆنەوهى ببینیرئ
 ۵ استوشى الحديد: فەرمودەكەى
 بەلێكۆلینەوه و پرسیار دەر هینا ۵ الشئية:
 نیشانە و نارم ۵ پەلەى رەش بەشتى سببیهوه ۵
 یان پەلەى سببى بەشتى رەشوه ۵ هەر رەنگێك
 لەجەستەدا لەرەنگەكەى تری جوودا بئ
 لەهەموو گیانلەبەرێك دا ۵ شية الفرس:
 رەنگى ئەسپ ۵ الموشى: (ثور موشى القوائم):
 كەلەگای قاج بەلەك ۵ الواشى: مندال زۆر ۵
 جولا ۵ سكه لیدمى نالتون ۵ الوشاء: مال و
 سامانى زۆر ۵ الوشاء: صیغە موبالغەیه ۵
 فیتنە و درۆزن ۵ ئەو كەسەى قوماشى ناوریشم

دمفروشی ۵ الوَشْيُ: نه‌خس و نیگاری قوماش
له‌هر رهنگیك بی ۵ جۆریك له‌قوماشی
به‌راویز نه‌خشای ۵ جه‌وه‌مری شمشیر ۵
دمگوتری: (حجر به‌وشی): به‌ردی کانیکه زبیری
تیدایه.

وَصَبَّ الشَّيْنُ يَصْبُ وَصَبًا: به‌رده‌وام بوو
جیگیر بوو ۵ دمگوتری: (وَصَبَّ شَحْمَ النَّاقَةِ
وَلِبْهَاءَ): شیر حوشرمه‌که به‌رده‌وام بوو
نه‌برایه‌وه.

وَصَبَّ عَلَى الْأَمْرِ: له‌سمر کارمه‌که به‌رده‌وام بوو.

وَصَبَّ عَلَى مَالِهِ: باش جاودبیری مال و سامانی
خۆی کرد.

وَصَبَّ يُوَصَّبُ وَصَبًا: نه‌خۆش که‌وت، هه‌ستی
به‌نازار کرد ۵ اَوْصَبَ الشَّيْنُ: شته‌که
به‌رده‌وام و جیگیر بوو ۵ دمگوتری: (أَوْصَبَتِ
النَّاقَةُ): حوشرمه‌که شیر نه‌براو گوشت و
به‌زیشی که‌می نه‌کرد ۵ اَوْصَبَ فُلَانٌ:
فلانکس نه‌خۆش که‌وت ۵ مندالی نه‌خۆش و
ده‌رده‌اری بوون ۵ اَوْصَبَ الْقَوْمُ: نه‌خۆشی
مندالی خه‌لکه‌که‌ی ماندوو شه‌که‌ت کردن ۵
اَوْصَبَ عَلَى الشَّيْنِ: له‌سمر شته‌که به‌رده‌وام
بوو ۵ اَوْصَبَ فُلَانًا: فلانکسی نه‌خۆش خست
۵ وَاَصَبَ الشَّيْنُ: شته‌که به‌رده‌وام و جیگیر
بوو ۵ دمگوتری: (وَاصَبَتِ النَّاقَةُ): حوشرمه‌که
شیری وشکی نه‌کرد و گوشت و به‌زیشی که‌م
نه‌بوو ۵ وَاَصَبَ فُلَانٌ عَلَى الْأَمْرِ: فلانکس
له‌سمرکارمه‌که به‌رده‌وام بوو ۵ وَصَّبَ: به‌مانا
(وَصَبَ) دئی ۵ وَصَّبَ فُلَانًا: فلانکسی نه‌خۆش
خست ۵ تَوَصَّبَ: به‌مانا (وَصَّبَ) دئی ۵
الْمَوْصَبُ: که‌سیک نازاری جه‌سته‌ی زۆربیی ۵
الْوَاصِبَةُ: ساری دورودریز ۵ الوَصْبِيُّ:

له‌په‌دمست ۵ الوَصْبِيُّ: نازار و نه‌خۆشی ۵
ماندویی شه‌که‌تی‌بوون.

وَصَدَّ الشَّيْنُ يَصِدُّ وَصْدًا: جیگیر بوو ۵
دمگوتری: (وَصَدَّ النَّسَاجُ بَعْضَ الْخَيْطِ فِي بَعْضٍ):
جۆلا له‌ تیومدانه‌که‌ی خسته‌ ناو رایه‌له‌که‌وه ۵
اَوْصَدَ: به‌چه و کۆزی بۆ نازه‌له‌کان دروست کرد
۵ اَوْصَدَ عَلَيْهِ: ته‌نگی بی هه‌لنجی و ماندوی
کرد ۵ اَوْصَدَ الْقَنْزُ: سه‌رقابی خسته
سه‌رمه‌نجه‌له‌که ۵ اَوْصَدَ الْبَابُ: دمرگا‌که‌ی
داخت ۵ دمرگا‌که‌ی گرت ۵ وَصَدَّهُ: ترساندی
هه‌رمشه‌ی لی کرد ۵ وَصَدَّ النَّسَاجُ بَعْضَ
الْخَيْطِ فِي بَعْضٍ: جۆلا‌که‌ تیومدانه‌که‌ی خسته
ناو رایه‌له‌که‌وه ۵ اَسْوَصَدَ: به‌چه و کۆزو
ناغهلی بۆ نازه‌له‌کان دروست کرد ۵ الْمَوْصَدُ:
که‌زاوه ۵ الْوَصَادُ: جۆلای نازاو دمست رهنگین
زۆرجن ۵ الْوَصِيدُ: رومکیک که‌رمگه‌کانیان
لیک نزیک بن ۵ گه‌وو به‌چه و ناغهل بۆ نازه‌ل
۵ به‌رده‌رگا، زارده‌رگا ۵ به‌ریبیلای خانوو ۵
الْوَصِيدَةُ: ناغهل و گه‌ور به‌به‌ردوشتی و له‌کیو
بۆ نازه‌ل دروست دمکری ۵ الْأَوْصَرُ: تمپۆلکه،
به‌رزایی ناو زموی ۵ الْوَصْرُ: به‌مانا (الإصْرُ):
دی واته عه‌هد و پیمان ۵ جه‌ک و کومپیاله ۵
هه‌ر نوسراویکی دیکۆمینیتی دوباره‌ی قه‌رز ۵
الْوَصْرَةُ: به‌مانا (الأوصر) دئی ۵ الْوَصِيرَةُ:
کومپیاله و جه‌کی پاره‌ یان نوسراویکی
دیکۆمینیتی.

وَصَّى الْعَمَلَ يَوْصُهُ وَصًًا: کارمه‌ی به‌باشی نه‌نجام
دا ۵ وَصَّصَتِ الْمَرَأَةُ: نافرته‌که روبه‌ندی
خۆی والی کرد تمنا چاوی به‌دمه‌وه بوون.

وَصَّعَّ الْحَصَا يَصْنَعُهُ وَصْعًا: جه‌وو ورده
به‌رده‌مکانی به‌زه‌وی دا بردنه‌ خوارو له‌گل دا

گومی کردن ◊ الوَصْنُ: جوړه باندمپه که له پېړی چوله که، دمندوکی کورته بالهکانی که وانسهین، کلکی کورتو خره شوینی نیشته جی بوونی ولاتی نه وروپایه بهزستان رومدکا بهره و ولاتی نهردمن و میصر ◊ الوَصْعُ: به مانا (الرَّصْعُ) دئی ◊ الوَصِيعُ: دمنگی چوله که ◊ بیچوه چوله که.

وَصَفَّ المَهْرَ والنَّاقَةَ ونحوهما یصف وَصْفًا:

جوانوه نه سپه که یان حوشره که جوان رویش، روتی جوانه.

وَصَفَّ الصَّقِيرَ المَشْتِيَّ: منداله که پیی گرتن

که وته سهر رویشتن.

وَصَفَّ الثَّيْنِ وَصَفًا: و مسفی شته که ی کرد

به سنی و لایه نه باشهکانی باسکردن.

وَصَفَّ الطَّيِّبَ الدَّوَاءَ: پزیشکه که دمرمانه که ی

به ناوو نیشان و چونیته به کارهینان بو نه خو شه که دیاری کرد.

وَصَفَّ الخَبْرَ: هه واله که ی گپراهه وه.

وَصَفَّ الثَّوْبَ الجِسْمَ: پو شاکه که چونیته ی

جهسته ی خاومنه که ی دمرخست به هو ی ته نکی یان ته نکی و ته سکی چاک چونیته جهسته ی پو شهره که ی دمرخست.

وَصَفَّ الغلامَ والفاتَةَ وِصَافَةً: کورمه که یان کچه که

کاتی خزمهت پیگردنیان هاتو قه دو بالایان ته و او بوو خو یان داریشت ◊ واصفاته الثَّيْنِ:

شته که م له سهر و مصف پیی فروشت، واته شته که م له بهر دمرستانه بوو به و مصفو نیشانه

پییم فروشت ◊ اِصْفَ الثَّيْنِ: بو موطاومعه ی (وَصَفَّهُ) دئی ◊ و مصف کرا ◊ به باشی ناویان هینا و

به سه ندیان کرد ◊ تو اَصَفُوا الثَّيْنِ: هه نندیکیان شته که یان بو هه نندیکیان و مصف

کرد ◊ تَوَصَّفَ فلان و صِيفًا: فلان که س یه کیکی راگرت بو خزمه تکردن ◊ استوصفَ

فلان الطَّيِّبَ لدائمه: فلان که س داوای

له پزیشکه که کرد دمرمانی دمرده که پی بلی ◊

استوصفَ فلاناً الثَّيْنِ: داوای له فلان کرد شته که ی بو و مصف بکا ◊ الصِّفَةُ: نه و حالته ی

به شته که وهیه، شته که ی پی جیاد مگریته وه له شتی تر و مگوو رضی و سووری و سپییته ی و

کورتی و دریژی ◊ زانیاری و نه زانی ◊ له لای زانیانی نه و صفه شوینکه و ته ی نیسی

بیشوویه ته ی و حو کم و نیعرابی نه و ی دمری تی ◊ المُسْتَوْصَفُ: خسته خانه ی بچوک که هه ندی

خزمه ته ی پزیشکی تی دا پزیشکه ش ده کری ◊ المواصلَةُ: صیفه ت و چونیته ی نه و شته ی

دمته و ی بیکری ◊ یان دروستی بکه ی.

بيع المواصلَةَ: بری تی به له وه ی شتی ک بفروشی

شته که له بهر دستا نه پی، جوړو شیوه ی بو کریار باس بکه ی، داوایی به و و مصفه دمستی

بخه یی و بی دمی تی ◊ الوَصَافُ: صیفه موباله غمیه ◊ زانا لیزان له و مصف کردن دا ◊

الْوَصِيفُ: خزمه تکارو کاره که ر ◊ کو پیک نه که بشتی ته تمه منی بالغ بوون ◊ الوَصِيفَةُ:

کاره که ر ◊ کچیک نه که بشتی ته تمه منی بالغ بوون.

وَصَلَ فلان یصل وصالًا: بانگه شه ی سهرده می

نه زانی هه لدا و دهمارگری و تایه فه گه ری به میرو کرد.

وَصَلَ الثَّيْنِ بالثَّيْنِ وَصلاً وِصْلَةً: شته که ی

به شته که ی ترموه لکاند، دمگوتری: (وصلت المرأة شعرها بشعر غيرها): نافرته که قزی

لکاندن به قزی ترموه قزی خو ی دریژکردن به هو ی پیوه لکاندن قزی تر به قزمکانی خو ی.

وَصَلَ فَلَانًا وَصَلًا: په یومندی بهر دموام بوو له گهڼ
فَلَان دا ۵ صیله ی ره حمی نه پچراند ۵
دمشگوتری: (وَصَلَ حَبْلَهُ بَفَلَان): دلی به فلان دا
چوووه خوښی دهوی ۵ چاکه ی له گهڼ کرد ۵
مالی پښ به خشی.

وَصَلَ رَحْمَةً: چاکه ی له گهڼ خزمو کهس و
کار که ی دا کرد ۵ هاموشوی کردن، یار ممتی
دان، چاودیری کردن پښانوهه خمریک بوو.

وَصَلَ الْمَكَانَ وَصُولًا: گه پښته شوینه که.

وَصَلَ إِلَى بَنِي فَلَان: خو ی پاندیبه لای فلان

بهر مبابو تایهغه خو ی به یه کڼ له وان حسیب
کرد ۵ **أَوْصَلَهُ الشُّيْبِيُّ وَالِيَهُ:** شته که ی گه یانده
نهوی، یان شته که ی پښ گه یانده ۵ دمشگوتری:
(ضَرْبَهُ ضَرْبَةً لِاتَوْصَلَ): زمبریکی وای لښ داوه

چاره سه رناکری دهرمان ناکری ۵ **وَأَصَلَ**
مَوَاصِلَهُ وَوَصَالًا: بهر دموام بوو له دیدنی

کردنی و نه پچرانی په یومندی ۵ پیچه وانهی
مانای (هَجْرَةٌ) دئی ۵ به زوری بو مانای دلداری و
خو شه ویستی نهو بواره به کاردی ۵ **وَأَصَلَ**
الصِّيَامَ: جهند روژیک له سهریه که به روژو بوو
۵ **وَصَلَ الشُّيْبِيُّ بِالشُّيْبِيِّ:** شته که ی به شته که وه

لکانده ۵ یان زوری دیدنی کردو
په یومندی بهر دموام بوو له گهڼ دا چرو پر کرده وه ۵
له خو ی گرت، خستیه گه لی ۵ شته کانی لیک
دان، پښکیه وه به ستن ۵ **وَصَلَ الشُّيْبِيُّ إِلَيْهِ:**

شته که ی گه یانده نهو ۵ **إِئْتَصَلَ فَلَانُ:** فلان کهس
بانگه شهی سهرده می نه زانی کرد دهمارگری و

تایهغه گه ریو دابو نه ریتی خیله کی به پر وه
کرد ۵ **إِئْتَصَلَ إِلَى بَنِي فَلَان:** خو ی پال فلان

بهر مبابو تایهغه دا ۵ **إِئْتَصَلَ الشُّيْبِيُّ بِالشُّيْبِيِّ:**
شته که به شته که ی تره وه لکا ۵ پیوه ی نوسا ۵

تَوَاصَلًا: پیکه ومبوون لیک دان به بران ۵
په یومندی یان به یه که وه بهر دموام بوو
پیچه وانهی (تصارما) په که به مانا لیک داپرانه ۵
تَوَاصَلَ إِلَيْهِ: گه پښته لای، پښی گه پښته ۵ ورده
ورده له گه لی دا رو یی تا گه پښته مه به ست ۵
هه و لی داو واسیته ی کردو خو ی نزیکه کردموه
تا پښی گه یی ۵ دمشگوتری: (تَوَاصَلَ إِلَيْهِ بُوَصَلَةً أَوْ
سَبَبًا): به هو ی واسیته و هوکاری هوژواو جوړه وه
پښی گه پښته ۵ **اسْتَوْصَلَتِ الْمَرْأَةُ:** نافرته که
داوای کرد قزی تر بخرنه سهر قزمه کانی
بوئنه وه ی قزمه کانی دریزین، جوان بنوینن ۵
الْحَصْلَةُ: عطاو به خشی ۵ خه لات ۵ نهو
پیته ی دوا ی (الروی) دئی له سهره وای شیعردا ۵
الْحَصْلَةُ: تیشو ۵ **الإِصْصَالُ:** نوسراو ی که
ومرگرتنی مالیک یان قهرزیک تی دا نامازمپښ
دمکری ۵ **المستَوْصِلَةُ:** نهو نافرته ی دمپیته
دهلال و ری نیشاندهر بو قز پیکه وه لکاندن و
بارو که کردن و نهو جوړه شتانه ۵ **المَوْصِلُ:**
دمشگوتری: (خَيْطٌ مَوْصَلٌ): حه بل و هه و دایه که
له زور شوینه وه سهریه که خراومه ته وه ۵
المَوْصِلُ المَعزُولُ: پلاکی کارمباو شتی وا ۵
المَوْصِلَاتُ: نهو قه باره و شتانه ی کارمبا یان
پیدا نه قل دمکری ۵ **المَوْصِلُ:** شوینی گه پښتن
۵ شوینی به یه که گه پښتنی دوشتو پیکه وه
له حیم کردنیان ۵ جومزگه ۵ نیوان کلوت و
رانسی حوشتر ۵ شوینی گری حه بل، نهو
شوینه ی دوو حه بله که ده خرینه وه سهریه که ۵
المَوْصُولُ: حه یوانیکه ولاخ و نازه لیکه
دایکه که ی له یه که نیری که لی گرتیب و فه حل
تر سواری دایکی نه بووین ۵ **الوَأَصَلَ:** نافرته ی
داوین پیس ۵ **الْوَصَلُ:** عطاو به خشی ۵
دمشگوتری: (أَعْطَاهُ وَصْلًا مِنْ ذَهَبٍ): بر پیک

نمزیه‌تی دا، ده‌گوتری: (وَصَمَّتْهُ الْحُمَى): له‌رزو تا نازاری دا ◊ توَصَمَّ: بؤ موطاومعه‌ی (وَصَمَّةٌ) دئی ◊ الوَصْمُ: عهیب و له‌که ◊ گری‌ی دار ◊ درز ◊ الوَصْمَةُ: که‌له‌به‌رو پیتکه و روشاوی له‌جه‌سته‌دا ◊ عهیب و له‌که ◊ سوئندی به‌درؤو تاوان ◊ وَصَوْصَ: له‌کون و درزه‌که‌وه پوانی ◊ وَصَوَّصَتِ الْمَرَأَةُ: نافرته‌که روبه‌ندی خوئی و ینکینایه‌وه همرکونی چاوی به‌ده‌ره‌ومن ◊ وَصَوْصَ الْجَرُّ: بی‌چوه سه‌گه‌که، بی‌چومگورگه‌که چاوی تروکاندن ◊ وَصَوْصَ فلان: فلانکس چاوی خوئی بچوک کردنه‌وه بؤنه‌وه‌ی چاک شته‌که ببینو و به‌باشی روانینه‌که‌ی ناراسته بکا ◊ الوَصَوْصُ: کونیکه له‌به‌ردمو درگا و شتی و ا به‌ئه‌ندازه‌ی چاولییه‌وه دهرواندرئ.

وصی فلان یصی وصیاً: دواى به‌رزى و شکومهندى ره‌زیل بوو ◊ دواى کیش سوکی کیشی هورس بوو.

وصی الثئین: شته‌که گه‌بشت دهرکه‌وت ◊ ده‌گوتری: (وَصَى النَّبْتُ): گز و گیاکه پینگه‌یی و زور بوو ◊ وَصَّتِ الْأَرْضُ وَصِيًّا وَوَصِيًّا: زه‌وی گیاو و گزه‌که‌ی تیک رزاو زور بوو.

وصی الثئین بالثئین: شته‌که به‌شته‌که‌وه لکا پیومه‌ی نووسا ◊ اوصی: چووه ناو گیاو‌گزی زوره‌وه ◊ اوصی فلاناً و الیه: فلانکس‌سی کرده سهر و وصیعت مال و مندالی دواى مردنی داواى لئ کرد سهر به‌رشتیاریان بئ ◊ به‌یمانی دایه‌و به‌لئینی پیدا ◊ اوصی له بشیئ: شته‌که‌ی کرده مالی نه‌وو وتی بؤنه‌و بئ ◊ اوصی فلاناً بالشیئ: فه‌رمانی به‌فلانکس کرد به‌ئه‌نجامدانی شته‌که‌و له‌سهری پیویست کرد ◊

نالتون پی به‌خشی ◊ هاوشان و هاوکوف ◊ ده‌گوتری: (هذا وصل هذا): نه‌مه هاوشانی نه‌مه‌یه ◊ جومزگه‌و شوینی به‌یه‌که‌وه لکانی دوونیسک و زیاتر ◊ (حرف الوصل): نه‌و پیتهمه له‌دواى (الرؤی) دئی له‌سه‌روای شیعدا ◊ لیلۃ الوصل: شه‌وی کؤتایی مانگه ◊ الوصل: جومزگه، یان شوینی به‌یه‌ک گه‌بشتنی دوو نیسقان یان زیاتر ◊ الوصلۃ: (له‌بواری زانیاری کیمیادا) ره‌مزی نه‌و هیزیه‌که دوگه‌ردیله به‌یه‌ک ده‌گه‌یه‌نی ◊ الوصلۃ: گه‌یانندن و په‌یومندی ◊ ده‌گوتری: (بینهما وصالۃ): له‌نیوانیان دا په‌یومندی همیه ◊ ههرشتیک به‌شتیکی ترموه بلکن ◊ هاورئ و هاوهل، تیشو ◊ زه‌وی دوور ◊ الوصل: که‌سئیک همیشه له‌گه‌ل به‌کیکی تربئ و لئی جیانه‌بیته‌وه ◊ الوصلۃ: شتیک به‌شتیکی ترموه بلکیندرئ ◊ هاورئ ◊ زه‌وی پان و پؤر ◊ له‌سه‌رده‌می نه‌زانی دا وشه‌ی الوصله‌ ناو بووه بؤ حوشتریک ده سک بکا بئ بسانه‌وه ◊ یان مهریک جه‌وت سک بکا جه‌وته‌م جاری نئرو مییه‌کی ببئ، له‌به‌ر ریزی کاوړه مییه‌که نیره‌که‌شیان سه‌رنه‌ده‌بیری ◊ شیرى دایکه‌که‌ش ههرده‌بوایه‌ه پیاو بیانخوردایه‌وه له‌نافتت یاساغ بوو ◊ نه‌م جوړه حوشترو مهره ریزیکی تایبه‌تی هه‌بوو به‌نارمه‌زوی خوئی له‌کوئ ده‌له‌وه‌مرا که‌س بوئی نه‌بوو ریگرئ بکا، ده‌ق وه‌کووو نازه‌لی (سانبیه) هه‌لس و که‌وتی له‌گه‌ل ده‌مکرا ◊ وَصَمَهُ يَصِمُهُ صِمَةً وَوَصَمًا: به‌گورجی رایکیشا ◊ ره‌خنه‌ی لئ گرت.

وصم العود: داره‌که‌ی شکانده‌وو به‌بئ نه‌وه‌ی لئکی جیابکاته‌وه ◊ وَصَمَهُ: ته‌مبه‌ل و فونگرانی کرد، هه‌لی نه‌نا بؤ کردنی کاره‌که ◊

دستنویژ ۵ ناوی دستنویژ بی هه لگرتن ۵
الْوَضَاءُ: دهمو جاو نورانی ۵ **الْوَضُوءُ**:
 دستنویژ هه لگرتن ۵ شتنو مهسح کردنی
 هه ندئ نه ندای جهسته ۵ گه یاندنی ناو بو
 هه ندئ نه ندای جهسته له گه ل نیه ت دا.

وَضَحَ الْأَمْرُ يَضَحُ ضِحًا وَوَضُوحًا: کاره که
 ناشکرا بوو رون بووه ۵ دمگوترئ: (وضح
 الصُّحُ): به یانی ناشکرا بوو ناسؤ رون بووه ۵
 (وَضَحَ الرَّاکِبُ): سواره که دمرکه وت ۵
 دمگوترئ: (من أين وَضَحَ الرَّاکِبُ؟):
 له کو یووه سواره که دمرکه وت.

وَضَحَ الْوَجْهُ: روخساری جوان بوو ۵ (فهو واضح)
 ۵ **أَوْضَحَ الرَّجُلُ وَالْمَرْأَةُ**: بیاوو نافرته که
 مندالی سبی بیستیان بوون ۵ **أَوْضَحَ الْأَمْرُ**:
 کاره که ناشکرا بوو، دمرکه وت ۵ **تَوَضَّعَ**
الطَّرِيقُ: رینگاکه رون بووه ۵ **تَوَضَّعَ عَنْهُ**: لئی
 کۆلیه وه ۵ **استوضح الشئین وعنه**: دستنی
 خسته پشت جاوی له بهر تیشکی خور
 بوئه وهی بزانی ناخؤ شته که دمبین یان نا ۵
استوضح فلانا الأمر: داوای له فلانکهس کرد
 شته که ی بو رون بکاته وه ۵ **الأواضح**: رۆزانیك
 شه وه کانیان روناکن شهوی سیانزه و جوارده و
 پانزه ی مانگی قه مری ۵ **الأواضح من الناس**:
 کۆمه لگایه ک بیک هاتین له جهند هوزو خیلئ
 جیا جیا ۵ **المُوضَّحُ**: کهسیک سواری
 رینگایه کی راست و ناشکرا بیئ ۵ بهنا وهراستی
 رینگادا برپروا و نه که ویتنه بهنا بهسیوو
 که ندوله ند ۵ حوشتری سبی زور سبی نه بیئ ۵
المُوضَّحَةُ: برینیک نیتسانی دمریکه وئ ۵ واته
 گۆشتی سهر نیتسانه که ی دریبئ ۵ **الواضح**:
 پیچه وانه ی (الحامل) دئ ۵ واته: ناشکرا و رون ۵
 دمگوترئ: (رجل واضح الحسب): بیاوینکه

وَصَّى إِلَيْهِ وَه بِشَيْئٍ: شته که ی کرده هی
 نه وو برپاری بوذا ۵ **وَصَّى فُلَانًا**: دوی مردنی
 فلانکهسی کرده و وصی و سهر پهرشتیاری مال و
 مندالی ۵ **وَصَّى بِالشَّيْئِ فُلَانًا**: فه رمانی
 به فلانکهس کرد به نه نجامدانی شته که و خسته
 نه ستوی نه و ۵ **تَوَاصَى الْقَوْمُ**: خه لکه که
 هه ندیکیان و مستیان بو هه ندیکیان کرد ۵
تَوَاصَى النَّبْتُ: گیا و گزه که پالی لیک دا ۵
استوصی به: و مصیبه ته که ی به وشته قبول
 کرد ۵ دمگوترئ: (استوصی به خیراً): خیر و
 بیری بوئه و ویتو بو ی نه نجام دا ۵ **الواصية**:
 دمگوترئ: (فلاة واصية): دهشت و سارایه که
 به دهشت و ساری ترتیکه لا و ده بیئ ۵ **الوصاة**:
 به مانا (الوصية) دئ ۵ سهر پهرشتیاری کردنی
 مندال ۵ **الوصی**: نه و که سه ی و مسیبه تی بو
 ده کړئ و ده کړئ به سهر پهرشتیار نه و که سه ی
 سهر و کاری مندال و مال و سامانه که ی دمکا ۵
وَصَّاهُ يَضُوهُ وَضًا وَوَضَاءً: له روخسار
 جوانی و پاک و خاوینی دا به سهریا بالادست
 بوو.

وَضُّوْ يَوْضُوْ وَوَضَاءً: جوان بوو ریک و بیک و
 پاک و خاوین بوو ۵ (فهو وصى) ۵ **وَصَّاهُ**:
 شانازی به سهر دا کرد ۵ **وَصَّاهُ**: وای لئ کرد
 دستنویژ بگړئ ۵ **تَوَضَّاهُ لِلْعِبَادَةِ**: هه ندئ
 نه ندای جهسته ی شتنو هه ندیک ی مهسح کرد
 ۵ یان به نیاز و مه بهستی نو یژ کردن ناوی
 گه یانده هه ندئ نه ندای جهسته ی ۵ **تَوَضَّاهُ**
الغلام والجارية: کور و کچه که گه یشتنه
 ته مه نی بانئ ۵ **المُتَوَضَّاهُ**: شوینی
 دستنویژ شتن ۵ **المیضاهة**: قاپیک یان
 مه سینه و گلینه ناوی دستنویژ تیدابئ ۵
 شوینی دستنویژ هه لگرتن ۵ **الْوَضُوءُ**:

بوو ◊ اَوْضَحَ لِلرَّجُلِ: کهمی ناو له بیرمه که بو
 بیاوکه دهرهینا ◊ اَوْضَحَ الدَّلُو: بهمانا
 (وَضَحَ) دئی ◊ وَاَضَحَهُ مَوَاضِعًا: بپیشرکیی
 لهگه‌ل دا کرد لهناو هه‌لینجان دا ◊ بپیشرکیی
 لهگه‌ل دا کرد لهبازدان دا ◊ وِمْكُوو رُویشتنی
 نهو رُویشت ◊ تَوَاضَعًا: بپیشرکییان کرد ◊
 تَوَاضَعُ فُلَانٍ فُلَانًا: فلانکس وِمْكُوو رُویشتنی
 فلان رُویشت.

وَضَرَ يُوَضِرُ وَضْرًا: چلکن بوو.

وَضَرَ الإِنَاءَ: قاپه‌که، مهنجه‌له‌که چه‌ور بوو ◊
 وَضْرُهُ: چه‌وری کرد، چلکنی کرد ◊ الوَضْرُ:
 چلک ◊ چه‌وری ◊ پیس و پُوخه‌لی به‌هوی
 چه‌وریه‌وه خشت و خُوَلی بنکی کوندمو گُوَزه‌ی
 ناو ◊ بُوَگه‌نی خُوَراکی نیکسپایه‌رو گه‌نیوو
 ترشاوو به‌سهر چوو ◊ شوین ناسه‌واری خُوَراک
 به‌سهر روی سینو و قاپو شتی واوه ◊ نهو
 رهنگی به‌سهر زمعه‌هران و شتی واوه
 دمبیندری ◊ پاشماوو ناسه‌واری مُوَرا‌نه‌و
 زمنگو بیسایي ◊ پاشماوو نه‌شری هه‌تران ◊
 ده‌گوتری: (فلان ذر أَوْضَارَ): فلانکس چلکن و
 پیس و پُوخه‌له.

وَضَعَ يَضَعُ وَضْعًا وَمَوْضِعًا: په‌له‌ی کرد

له‌رُویشتن دا ◊ ده‌شگوتری: (وَضَعَ السَّرَابَ عَلَي
 الْأَكَامِ): ترپویلکه له‌سهر گردُوَلكه‌و شتی وا
 درموشایه‌وه ◊ وَضَعَتِ الْمَرَاةُ وَضْعًا وَتَضَعًا:
 نافرته‌که له‌کُوَتابی ماوه‌ی پاکی دا، سکی
 پرپوو نه‌که‌وته عاده‌ی مانگانه‌یه‌وه ◊ وَضَعَتِ
 الْإِبِلُ وَضِيعَةً: حوشرمه‌که گیا ترشوکه‌ی گوی
 چه‌م و ناوی خواردو نهو له‌ومرپ رینگایه‌ی جن
 نه‌هیشت ◊ وَاَضَعَ فُلَانٌ مِّنْ فُلَانٍ وَعِنَهُ وَضْعًا
 وَمَوْضِعًا: فلانکس له‌رِزَی فلانی که‌م
 کرده‌وو په‌له‌ی کُوَمه‌لایه‌تی هینایه‌ خوار ◊

بنه‌چه‌و نه‌زادی ناشکراو رونه ◊ حوشری سبی
 به‌لام زُوَر سبی نه‌بین ◊ الوَاضِحَةُ: برینیک
 گُوشتی هه‌موو برابیی و نیسقانی ده‌که‌وتیی ◊
 دیمه‌نی ددان له‌کاتی پیکه‌نین دا ◊ شه‌وَنِك
 له‌شه‌ومکانی (لِیَالِي الْبِضْ): که‌شه‌وی سیانزه‌و
 جواردمو پانزه‌ی مانگی هه‌مه‌رین ◊ الوَضْحُ:
 روناک، تیشک ◊ سپیایی ناسُو له‌خُوَره‌لات
 کاتی به‌یانی ◊ مانگ ◊ سپیایی هه‌مووشتیک ◊
 رینگای ناشکراو ناومرستی رینگا ◊ دهره‌می
 زیوی ساخ ◊ خشلی زیوی ساخ ◊ باوانه‌و
 خرخال ◊ بازنه‌و ده‌سته‌وانه که‌له‌قاج بکری ◊
 خالی سبی به‌ناو چه‌وانی و لاخه‌وه ◊ شیر ◊
 موی سبی سه‌رو ریش که‌ نیشانه‌ی پیرییه ◊
 به‌له‌کی ◊ الوَضْحُ: صیغه موباله‌غمیه له‌مانای
 (وَضَحَ) دا ◊ سبی زُوَر جوان ◊ روخساری جوان و
 ده‌م به‌پیکه‌نین ◊ رُوَژ ◊ ده‌گوتری: (رَجُلٌ
 وَضَّاحٌ الْحَسْبُ): بیاوئیکه بنه‌چه‌و نه‌زادی زُوَر
 رون و ناشکرایه ◊ (عَظْمٌ وَضَّاحٌ): یارییه‌کی
 منداله‌ه عمرمه‌ه، له‌شه‌وی تاریک دا نیسقانیکی
 سبی فری دده‌ن نه‌مجار ده‌ست ده‌که‌ن به
 گه‌ران و پشکنین بو دُوَزینه‌وه‌ی هه‌رکه‌سی
 بیدُوَزیتسه‌وه نه‌وه برابیه‌ه ◊ الوَضِیْحَةُ:
 تارماییه‌کی سبی دپته پئیش جاوی مروُف ◊
 نازه‌ل (مه‌رو بزن و گاو حوشر).

وَضَحَ فِي السَّقَاءِ يَضْحُ وَضْحًا: شتیکی که‌می
 له‌کونده ناومکه‌دا هیشته‌وه.

وَضَحَ الدَّلُو: دُوَلچه‌که‌ی نیومکرد ◊ اَوْضَحَتِ

البُنْرُ: بیرمه که‌ ناومکه‌ی که‌م بووه ◊ اَوْضَحَ فُلَانٌ
 فِي السَّقَاءِ: فلانکس شتیکی که‌می له
 کونده‌که‌دا هیشته‌وه ◊ اَوْضَحَ بِالدَّلُو:
 به‌خیرایی دُوَلچه‌که‌ی له‌ناو بیرمه‌که
 هه‌لگنیشایه‌وو پری نه‌کرد که‌می ناو تن چوو

وَضَعَ العِلْمَ: شارمزی یاساو بنه‌مای زانیارییه‌که بوو.

وَضَعَ الرَّجُلُ فِي تِجَارَتِهِ وَضَعًا: بیاومه‌که له‌بازرگانی‌کردنه‌که‌دا زهرمری کرد.

وَضَعَ الرَّجُلُ بِيَاوَمِهِ بِنِ رِيْزِ بُوو هَهْتِيو مِجَوو خُوِيْرِي دَمِرْجُوو.

وَضَعَ الرَّجُلُ فِي تِجَارَتِهِ بِيَاوَمِهِ لَه‌بازرگانی‌کردنه‌که‌ی دا زهرمری کرد ◊ زوربه‌ی کات نهم چمکه به شیووی نیسی مفعول نه‌دا ده‌کری ◊ اَوْضَعَ فِي الشَّرِي: به‌له‌ی کرد له‌شهر‌کردنه‌که‌دا ◊ اَوْضَعَ الرَّاَكِبُ الدَّابَّةَ: سواره‌که و‌لاخه‌که‌ی هه‌لینگ دا بوؤ خیرا رُویشتن ◊ اَوْضَعَ فِلَانٌ فِلَانًا فِي الْأَمْرِ: فلانکه‌س موافه‌قه‌ی بوؤ فلان کرد له‌کاره‌که‌دا ◊ اَوْضَعَ الرَّجُلُ فِي تِجَارَتِهِ: بیاومه‌که له‌بازرگانی‌کردنه‌که‌ی دا تیشکا ◊

اَوْضَعَ الرَّجُلُ مَوْضِعًا وَوَضَاعًا: بیاومه‌که له‌هه‌لگرتنی ده‌سته‌باره‌که‌دا ◊ تَمَرَاوُو نَاسَا هَهْتِي نَه‌گرت، بَمَسَر لَای هَاوَه‌لَه‌که‌ی دا شکاندیه‌وه ◊ اَوْضَعَ فِلَانًا: گرموی له‌گه‌ل فلان کرد ◊ له‌کاره‌که‌دا هاو‌رای فلان بوو موافیقی بوو ◊ مَوَاضِعُهُو جِه‌له‌حَانِيِي لَه‌گه‌ل فلان دا کرد ◊ اَوْضَعَ فِلَانًا الرَّايَ: له‌گه‌ل فلان دا هه‌ریه‌که‌یان نه‌وی تری به‌سهر راو بوؤجونی خوئی دا ناگادار کرد ◊ وَضَعَ فِلَانًا: فلانکه‌سی خویری کرد ◊ بِنِ رِيْزِي كَرَدَ ◊ وَضَعَ الْبَانِي الْحَجَرَ: وه‌ستاکه به‌رده‌که‌ی خسته جینی دیواره‌که‌وهو داینا ◊

بَه‌رَدَه‌کَانِي جِيْن جِيْن خِسْتَنَه سَه‌رِيه‌ك وَ رِيْزِيه‌نَدِي كَرَدَن ◊ وَضَعَ الْجِبَّةَ: دَوای نَه‌وه‌ی لَوَكَه‌ی خِسْتَه نَاو جِيه‌که‌وه نَه‌مِجَار دَوری ◊ وَضَعَتِ النِّعَامَةُ بِيَضْحَا: نَوَعَامَه‌که هِيْلَكَه‌کَانِي خِسْتَنَه سَه‌رِيه‌ك ◊ اَنْضَعَ فِلَانٌ: فِلَانَكَه‌س بُوو

دَمِشْگُوْتَرِي: (وَضَعَهُ الشُّحُّ وَدِنَاةُ النَّسَبِ) ◊ وَضَعَ عَن غَرِيْمِهِ: له‌قه‌رزمکه‌ی بوؤ قه‌رزم‌داره‌که‌ی داشکاند ◊ وَضَعَ فِلَانًا: فِلَانَكَه‌س زِيْرَدَمِسْتَهو زه‌لِيل كَرَد ◊ دَمِگُوْتَرِي: (وَضَعَ اللهُ الْمُكْرِبِيْنَ وَوَضَعَ فِلَانٌ نَفْسَهُ): فِلَانَكَه‌س نَه‌فَسِي خَوِي زه‌لِيل كَرَد.

وَضَعَ الشَّيْئِي: شته‌که‌ی دانا له‌ده‌ستی خوئی کرده‌وه ◊ دَمِگُوْتَرِي: (رَفَعَ السِّلَاحَ ثُمَّ وَضَعَهُ) ◊ وَضَعَتِ الْمَرْأَةُ خَمَارَهَا: نَافَرْمَه‌تَه‌که سَه‌رِيوُش وَ رُوِيه‌نَدِي لَه‌سَه‌رْخَوِي دَامَالِي وَ فِرِيِي دَا.

وَضَعَ الشَّيْئِي اِلَى الْاَرْضِ: شته‌که‌ی دابه‌زاندَه سَه‌رْزَمُوِي.

وَضَعَ الشَّيْئِي فِي الْمَكَانِ: شته‌که‌ی له‌شُوِيْنَه‌که دَامِزْرَانَد ◊ دَمِشْگُوْتَرِي: (وَضَعَ يَدَهُ فِي الطَّعَامِ): دَه‌سْتِي كَرَد بَه‌نَاخَوَارَدَن.

وَضَعَ فِلَانٌ فِلَانًا فِي مَالِهِ وَضِيعَةً: فِلَانَكَه‌س لَه‌مَالِي خَوِي بوؤ فِلَانَكَه‌س نَه‌نَدَازَمِيه‌کی بوؤ دابه‌زاند.

وَضَعَ فِلَانًا: فِلَانَكَه‌سی کرده بیاو‌یکی نَزْم وَ بِنِ نَرْخ.

وَضَعَ عُنُقَهُ: لَه‌مَلِي فِلَانِي دَا.

وَضَعَ عَنْهُ الْأَمْرَ: كَارَه‌که‌ی له‌مَل وَ نَه‌و دَامَالِي لَه‌كُوْلِي كَرْدَمُوه ◊ دَمِگُوْتَرِي: (وَضَعَ عَنْهُ الدِّينَ وَالْجِزْيَةَ): قَه‌رْمَكَه‌ی له‌مَل دَامَالِي ◊ (وَضَعَ عَنْهُ الْجَنَابِيَةَ): تَاوَانَه‌که‌ی له‌نَه‌سْتُوِي نَه‌و لَابِرَد.

وَضَعَ الشَّيْئِي وَضَعًا: وَازِي لَه‌شْتَه‌که هِيْنَا.

وَضَعَ الرَّجُلُ الْحَدِيْثَ: بِيَاوَمَه‌که قَه‌سه‌که‌ی هَه‌لَبَه‌سْت ◊ دَرُوِي رِيْكَ خِسْت ◊ وَضَعَتِ الْحَامِلُ وِلْدَهَا وَضَعًا: زَنَه سَكَبَرَه‌که مَنَدَالَه‌که‌ی بوو سَكَه‌که‌ی دَا.

به خویرِی و هه‌تیو مچه ◊ **اَضْعَعُ البعيرُ**:
 حوشرمهکه سه‌ری خو‌ی نه‌وی کرد بو‌نه‌وه‌ی
 خاومنه‌که‌ی بی بیخاته سه‌ر ملی و سواری بی ◊
تواضعَ فلان: فلانک‌هس خو‌ی به‌زله‌یل و ترساو
 له‌خودا نیشان دا ◊ **تواضعَ القومُ على الامر**:
 خه‌لکه‌که له‌سه‌ر کاره‌که ریک که‌وتن ◊
تواضعت الأرض: زه‌وییه‌که له‌و زه‌وییه‌ی
 نه‌ولای نزم تر بوو ◊ **تواضعَ ما بيننا**:
 نیوانمان دوور بوو ◊ **استواضعَ منه**: له‌ریزی
 هینایه خوار ◊ **استواضعَ فلاناً الشئین**: داوای
 له‌فلانک‌هس کرد شته‌که‌ی له‌سه‌ر لایا ◊
 ده‌گوتری: (استرضع فلاناً في دینه): داوای له‌فلان
 کرد قهرزه‌که‌ی له‌سه‌ر لایه‌ری ◊ **التواضع**:
 ده‌گوتری: (في فلان تواضع): فلانک‌هس ژنانییه
 ◊ **الضععة**: نزم بوونه‌وه‌ی ریزو نرخ ◊ شکانی
 که‌سایه‌تی و دابه‌زینی سومعه ◊ خویریه‌تی و
 هیچ و بوجی ◊ **الموضعُ**: شکاوو که‌رت و به‌رت
 بوو، که‌سیک نه‌بیایوی ته‌واو بی نه‌نافرمتی
 ته‌واو بی (واته نیره موك) ◊ ده‌گوتری: (فلان
 مُرَضِعٌ): فلانک‌هس نیره‌موکه ◊ شیوه ژنانییه
 بی ره‌وشته ◊ **الموضع**: شوین و مه‌کان ◊
 ده‌گوتری: (في قلي موضع فلان): خو‌شه‌ویستی
 فلانک‌هس له‌دل‌م دایه ◊ **الموضعة**: ناوی شوین
 (اسم المكان) ◊ **الموضوع**: سه‌رمباس ◊ نه‌و
 ماده زانیاری و روژنامه‌وانییه‌یه که‌نووسه‌ر
 ده‌میکاته عینوانی نووسینه‌که‌ی ◊ **الموضوع من**
الاحاديث: حه‌دیثی هه‌لبه‌س‌تراو پال‌دراو بو
 لای پیغه‌مبه‌ر (د.خ) له‌بواری فه‌لسه‌فه‌دا
 بریتییه له‌شتیک هه‌ستی پی بکری و مودره‌ک
 بی، به‌رامبه‌ره‌که‌ی بریتییه له (الذات) ◊
 له‌زاراوه‌ی مه‌نطیق‌دا بریتییه له شتیک
 (مه‌قولو عه‌نه‌و) بی قسه: بی کراو بی له‌پیشه‌وه

بگوتری و بکریته مه‌وضوع و به‌شی یه‌که‌می
 فه‌ضیه و شتی تری بخریته سه‌رو مه‌حمول بو
 به‌یندری ◊ **الموضوعة من الاحاديث**:
 حه‌دیثی هه‌لبه‌س‌راو بی بنه‌ما ◊ **الموضوعية**:
 له‌بواری فه‌لسه‌فه‌دا دینو بو‌چون‌یک
 فه‌لسه‌فییه بی وایه مه‌عریفه ده‌گه‌رپته‌وه بو
 حه‌قیقه‌تیک جودایه له‌زاتی مودره‌ک و هه‌ست
 پیکراو ◊ **الواضعة**: باخ و باخچه ◊ حوشرتیک
 له‌شتی فریدراو و پل و پوش و به‌رماوه‌دا
 بله‌ومری ◊ نافرمتی داوین پیس و به‌دره‌وشته ◊
الوضع: دانان ◊ دانراو (موضوع) ◊ هیدی
 ترین و له‌سه‌ره‌خوترین شیوه‌ی ۰ ۰ شتینی
 حوشرتو و لاخی تره ◊ شیوه‌ی شت و هه‌ید
الوضع: زور قسه هه‌لبه‌سه‌ست و درور
 بوختانچی ◊ ده‌گوتری: (رجل وضاع): بیایوی
 زور دروژن و قسه هه‌لبه‌سه‌ست ◊ **الوضعية**:
 مه‌زه‌به‌و رینازی (نوجست کونت) ه که بر‌وای
 به‌نه‌و دیو ماده‌نییه و نینکاری میتا فیزیقیه‌کان
 ده‌گا، پیی وایه زانیاری دمی له‌سه‌ر روداو
 نه‌زمون بنج به‌ستوبی ◊ **الوضع**: پرو بوج و
 هه‌تیو مچه و خویرِی ◊ پیچه‌وانه‌ی (الشریف) ه
 نه‌مانه‌ت و نه‌سپارده ◊ ده‌گوتری: (وضعت عند
 فلان رضیماً): نه‌سپارده‌یه‌کم لای فلانک‌هس
 داناوه ◊ **الوضعية**: نه‌مانه‌ت و نه‌سپارده
 کتیبیکه قسه‌ی عاقلمه‌ندان تیدا دنوووسری ◊
 کۆمه‌لئیک سه‌رباز ده‌خرینه هه‌ریمیکه‌وه‌و
 غه‌زوی نه‌و ده‌قه‌رناکه‌ن و تیبیدا ده‌میتنه‌وه ◊
 ورده‌و پرده‌ی شت ◊ زمره‌ر ◊ کۆل و بارو
 بارگه‌نه‌ی خه‌لک ◊ نه‌و نه‌ندازمیه‌ی پاشاو
 خه‌لیفه و مری ده‌گرگ له‌باج و خه‌راج ◊ نار‌دو
 رو‌نسی به‌سه‌رده‌دا ده‌گوتری و ده‌خوری.

وَضَمَّ الْقَوْمَ يَضِمُّونَ وَضُمًّا: خه‌لکه‌که کۆبونه‌وه و لیک نزیك بوونه‌وه.

وَضَمَّ الْقَوْمَ عَلَى بَنِي فُلَانٍ: خه‌لکه‌که بوونه میوانی فلان خیزان و به‌رمباب.

وَضَمَّ الْجِزَارُ اللَّحْمَ: حه‌یوان کۆزهره‌موکه

(قه‌صابه‌که) گۆشته‌که‌ی خسته‌سه‌ر (وه‌ضهم)

هه‌رشتیک گۆشته‌که له‌گۆل و خوۆن دووربخاته‌وه

◊ اَوْضَمَّ الْجِزَارُ اللَّحْمَ: به‌مانا (وَضَمَّهُ) دئ ◊

اسْتَوْضَمَّهُ: سته‌می لئ کرد ◊ الوَضَمُّ:

هه‌رشتیک گۆشتی له‌سه‌ر دابندرئ له‌دارو

حه‌سیرو به‌ردو شتی وا به‌مه‌به‌ستی نه‌وه

له‌گۆل و خوۆن دووربئ ◊ سفره‌ی نانخواردن ◊

الْوَضْمَةُ: کۆمه‌ئیک ناده‌میزاد دووسه‌د یان سئ

سه‌د که‌س ◊ کۆمه‌ئیک مرؤفی لیک نزیك ◊

الْوَضِيمُ مِنَ الْأَصَابِعِ: نیوان قامکی ناوه‌راست و

قامکه‌ی بجکۆله ◊ الوَضِيمَةُ: کۆمه‌ئیک مرؤف

دووسه‌د تا سئ سه‌د که‌س ◊ خه‌لکێکه که‌م

ده‌بنه‌ میوانی هۆزو خیلێک و ریزبان لئ

ده‌گیرئ ◊ خواردنی ناماده‌کراو به‌بوئنه‌ی

ماته‌مینیه‌وه.

وَضَنَّ الشَّيْئَ يَضِنُّهُ وَضْنًا: شته‌که‌ی خسته

سه‌ریه‌ک ◊ ده‌گوترئ: (وَضَنَّ الْحَجَرَ وَالْآخَرَ):

به‌ردو خسته‌که‌ی خسته‌سه‌ریه‌ک ◊ تمنی ◊

ده‌گوترئ: (وَضَنَّ النَّسِيجَ) و (وَضَنَّ السَّرِيرَ

وَأَشْبَاهَهُ بِالْجَوْهَرِ) ◊ اَوْضَنَّ الرَّجُلَ: بۆ ره‌حل و

که‌ژاروکه‌ی قه‌یاسه‌ی چندراو به‌سه‌ریه‌ک دای بۆ

دروستکرد، پئی شته‌ک دا ◊ اِئْضَنَّ: په‌یومندی

په‌یوه‌کرد پیه‌وه لکا ◊ تَضَوَضَنَّ: ژیر ده‌سته

بوو ◊ زه‌لیل بوو ◊ المَوْضُوئَةُ: زرییه‌ک

کونه‌کانی لیک نزیك بن ◊ حه‌لقه‌کانی تیک

خراپ و چوبنه‌ی ناو په‌که‌وه ◊ یان نه‌لقه‌کانی

دو دو چندرابن ◊ المَيْضُنَةُ: هۆرو جه‌واو و

تیره‌یه‌که له‌پوشی دارخورما چندرابن ◊

الْوَضْنَةُ: کورسی چندراو له‌لقی دارخورما و

شتی وا ◊ الوَضْمِئِنَ: ریزکراو چین چین کراو ◊

پشتینیکی پانی چندراوه هه‌ندیکی چوووته

سه‌ر هه‌ندیکی و هه‌وداو سیرمه‌کانی پیکه‌وه

لاو نیو چندراون ◊ به‌گوردی خوومان پئی

ده‌گوترئ: (قه‌یاسه) ◊ یان هه‌ر له‌په‌یست

دروست ده‌کری شتی پئی له‌پشتی حوشر

شته‌ک ده‌درئ ◊ بۆ ره‌حل و که‌ژاوه به‌کاردئ ◊

ده‌شگوترئ: (إنه لعلق الرضين): نه‌و گورج و

گۆل و خیره‌یه ◊ جوست و جالاکه ◊ وَطِئَ

الشَّيْئَ يَطْوُهُ وَطْئًا: شیلای پانی کرده‌وه ◊

ده‌گوترئ: (وَطِئْنَا الْعُدْرَةَ): دوژمنمان پان و پلێش

کرده‌وه، غه‌زومان کردن ◊ (بئر فلان يطزهم

الطريق): به‌ره‌بابی فلان هۆزی فلان له‌نزیك

رێگاکه‌وه نیشه‌جئ بوون.

وَطِئَ الْمَرَاةَ: چوو له‌ نافرته‌که‌، سه‌رجیبی

کرد.

وَطَأَ الْمَوْضِعَ وَغَيْرَهُ: شوینه‌که نه‌رمه‌لان بوو ◊

اَوْطَأَ شِفْرَهُ وَفِيهِ: له‌شعیرمه‌که‌دا سه‌ره‌وای

دوباره کرده‌وه به‌له‌فظو ماناوه هه‌مان

سه‌ره‌وای پێشوی هینایه‌وه ◊ اَوْطَأَ فُلَانًا

الْعَشْوَةَ وَعَشْوَةً: فلانکه‌سی والئ کرد به‌سه‌ر

کویری برّواو نه‌زانئ رو له‌کوئ ده‌کا ◊ اَوْطَأَ

الْأَرْضَ وَبِهَا: پئی له‌زه‌ویه‌که ناو به‌ناوی دا

رؤی ◊ اَوْطَأَ فُلَانًا الْأَمْرَ: له‌کاره‌که‌دا هاواری

فلان بوو ◊ وَطَأَ الْمَوْضِعَ وَغَيْرَهُ تَوَطْئًا:

شوینه‌که‌ی ته‌خت کردو کردیه‌ی ریبازو راره‌و ◊

وَطَأَ الشَّيْئَ: شته‌که‌ی ناماده‌کرد ◊ وَطَأَ

الْفِرَاشَ: شوین نوستن و دۆشه‌ک سیسه‌مه‌که‌ی

رێک خست و خوۆشی کرد بۆ له‌سه‌ر نووستن ◊

تَوَاطَأَ الْقَوْمُ عَلَى الْأَمْرِ: خه لکه که له سهر کاره که ریک که وتن ◊ تَوَاطَأَ فُلَانٌ فُلَانًا عَلَى الْأَمْرِ: فلانکس له سهر نیشه که رهمه ندیی خوی بو فلان دهربری ◊ تَوَاطَأَ الرَّجُلَانُ: شته که ی ژیر قاجی دا ◊ به قاج گیره ی کرد، وردی کرد پلیشان دیه وه ◊ اسْتَوَاطَأَ الشَّيْئِينَ: شته که ی نرم کرد ◊ نهرمی کرد ◊ ناسانی کرد ◊ به وشیاونه هاته به ردمستی ◊ الإِطَاءُ: به لای شاعیرانه وه عه بیکی سهره وای شیعره، بریتیه له وه سهره واکه به له مفظو مانا وه دوباره بیته وه ◊ العَطَاءُ وَالطَّنْءُ: نهرم و نیان ◊ المَوَاطِئُ: شوین قاج ◊ جئ پی ◊ المَوَاطِئُ: به مانا (المَوَاطِئُ) دئ ◊ المَوَاطِئُ: سه هل و ناسان، نهرم و نیان ◊ دهگوتری: (رجل موطأ الأکشاف): پیاو یکی بارخوش و مامه له خوشه، رُوخوش و سه خی سروشت و میوان نه وازه ◊ ههرکه سی بجئ بو لای به شیمان نیه و ماندو نابئ ◊ المِطَاءُ: جالایی زهوی ◊ پارچه زهوییه کی نرم ◊ الوَاطِئَةُ: ریبوار که شوینیکی زهوی ده که نه ریرو ◊ خورمای بیژوک و هه لومریو ◊ الوِطَاءُ: نرمایی، زه لکاوو جالایی له زهوی دا ◊ الوِطَاءُ: بیشکه ی نهرم و خوش بو مندال ◊ الوِطَاءَةُ: نهرم و نیان و ناسان و به یدمست ◊ الوِطَاءَةُ: پیله وه و گرتنی به هیزو توند ◊ الوِطَاءَةُ: ریبوار ◊ الوِطِئُ: جالایی زهوی ◊ نهرم و دهشت ◊ تهخت کراوو بی کوسپ ◊ دهگوتری: (هذا الفِراش وَطِئُ): هم شوین نوستن و دوشه که نهرمه نه وکه سه ی له سهری ده خه وئ نازاری جهسته ی نابئ ◊ الوِطِئَةُ: خورمایه که دمنکه که ی دمرده یندرئ و به شیروه ده شیلدرئ ◊ که شک و شه کر ◊ الوِطِئُ: مهشکه ی دؤ ◊ مه مک و گوانی گهوره ◊ پیای و شکه ته بیات و

هسه رهق ◊ دهشگوتری: (صَغِرَتْ وَطِئَةُ): مرد یان کوژار ◊ الوِطِئَةُ: مه مک گهوره ◊ الوِطِئَةُ: قنوت: که له خورما و که شک و رُون دروست ده کرئ ◊ وَطَحَهُ يَطْحَهُ وَطْحًا: به زهخت و هیز پالی پیومنا ◊ تَوَاطَحَتِ الْإِبِلُ عَلَى الْحَوْضِ: حوشتره کان پاله به ستویان کرد له سهر حهوزی ناو خوار دنه وه ◊ تَوَاطَحَ الْقَوْمُ: خه لکه که له گهل یه ک شه پریان کردو دزی یه کتر دوان و هه لویستیان و مرگرت ◊ الوِطْحُ: نه و چلک و پیسییه ی به سم و چنگ نینوکی و لآخ و نازه ل و بالندمو به له و مره وه دهنوسی.

وَطَّدَ يَطْدُ وَطْدًا: جئگیر بوو، جه سپا.

وَطَّدَ الشَّيْئِينَ وَطْدًا وَطْدَةً: جه سپاندی به هیزی کرد ◊ دهگوتری: (وَطَّدَ لَهُ مَنزَلَةً): جئگای بو خوش کرد.

وَطَّدَ الْإِنْسَانَ إِلَى الْأَرْضِ: پیاوه که ی به زهوییه وه نوساندو نه بیشت جولهبکا.

وَطَّدَ الْأَرْضَ: زهوییه که ی به کوتک کوتایه وه بو نه وه ی بهستیورئ و بجئته پال یه ک و بو شایی تئدا نه مئنی که بینای له سهر بکرئ نه نیشئ.

وَطَّدَ الصَّخْرَ عَلَى الْغَارِ: به بهرد دمرکی نهشکه وته که ی گرت ◊ دمرکی نهشکه وته که ی به که له که بهرد هه لچنی ◊ وَطَّدَهُ: به مانا (وَطَّدَهُ) دی ◊ وَطَّدَ الْأَرْضَ: زهوییه که ی تهخت کردو کوتایه وه بو نه وه ی گل و بهردو جه وه که بجئته پال یه ک و توند بی ◊ دهشگوتری: (وَطَّدَ لَهُ عِنْدَهُ مَنزَلَةً): بو فلان لای فلان جئگای بو خوش کردو دایمه زراند ◊ تَوَطَّدَ الشَّيْئِينَ: شته که جه سپاو جئگیر بوو ◊ اِطَّطَّدَ: به مانا (تَوَطَّدَ) دئ ◊ المَوَاطِئُ: شتی به رده و اوام نه پراوه که یه ک به دو یه ک دا بی ◊ جه سپاو و پته وو

جَبِگیر بوو ◊ المِیْطِدَةُ: کوتکیکی قورسو
 گرانه لهدارو شتی وا دروست دهگرتی بناغهی
 دیوارو شتی وای پی دهگوترتیهوه بوئنهوهی
 پتهو بیئو نهنیشی ◊ داریکه دریلو ناسنی
 سورموهکراوی کونکردنی شتی پی دهگرتی ◊
 الوَطِیْدَةُ: بناغهو کانگهی دیواری خانوو ◊ سی
 کوچکهی ناگردان (سهرناگره) ◊ دهگوترتی: (له
 عندی وطیده): فلانکس لای من پلهو پایهی
 بهرزی ههیه ◊ ههروا دهگوترتی: (أنت من وطاند
 الحق): نهتو پایهیهکی پتهو: حهقو راستی ◊
 الوَطْرُ: پنداویستی ◊ مهبهستو نارهمزؤ ◊
 دهگوترتی: (قضى منه وطرة): نیشی خوئی لی
 جی بهجی کرد نارهمزوی خوئی لی بهدی هینا.
 وَطَسَ الْأَرْضَ يَطْسُهَا وَطْسًا: چالی لهزموییهکه
 کرد.

وَطَسَ الشَّيْئُ: شتهکهی شکاندو وردو هاری کرد
 ◊ بهتونندو بههیز لیی دا ◊ تَوَطَسَ الْمَوْجُ:
 شهپولهکان توندو زؤر بوون ◊ الوَطَّاسُ: بؤ
 زیندمرپویی لهمانای (وَطَسَ) دئی ◊ شوان
 الوَطِيسُ: تهنندوری نانکردن کهنانی تیندا
 دمبرزئی ◊ شهرو ههرا ◊ دهگوترتی: (حَمَى
 الوطيس): شهپرگهرم بوو پهروی ساند.

وَطَسَ فُلَانًا يَطْسُهُ وَطْسًا: لیی دا، پیی کیشا.
 وَطَسَ فُلَانًا عَنْ فُلَانٍ: فلانکسهی لهکؤل فلانکس
 کردموه.

وَطَسَ الْكَلَامَ: کهلامهکهی بهیان کرد، جوان رونی
 کردموه.

وَطَسَ الْخَبَرَ: لایهنیکی ههوالهکهی ناشکرا کرد
 دهگوترتی: (ما وَطَسْنَا لَهَا): هیچی نهداینی ◊
 (سألته عن شيءٍ فما وَطَسْنَا): پرسپاری شتیکم
 لی کرد هیچی بوئنهدرکاندن ◊ وَطَسْنَا عَنْهُ: لیی

دوورخستهوه ◊ وَطَسْنَا الْقَوْمَ عَنْهُمْ: خهئکهه
 لی دوورخستهوه ◊ وَطَسْنَا لِفُلَانٍ: دهرهوهی
 هسهو بؤجونو کرداری بؤ فلانکس دیاری کرد
 ◊ وَطَسْنَا فِيهِ: کاریگهر بوو تیندا ◊ دهگوترتی:
 (سألوه فما وَطَسْنَا فَمِ بَشِيْنٍ): پرسپاریان لی
 کردو هیچی پی نهدان ◊ (ضربوه فما وَطَسْنَا
 السَّهْمَ): لییان داو دهستی پی نهکاریهوهو
 نهیتوانی دیقاع لهخوئی بکا ◊ (سألته عن شيءٍ
 فما وَطَسْنَا): پرسپاری شتیکم لی کرد هیچی بؤ
 رون نهکردموه.

وَطَفَّ الرَّجُلُ يَطْفُفُ وَطْفَافًا: پیاهمهکه دوا
 رمتیندراومهکه کهوت دووری خستهوه.

وَطَفَّ يُوْطِفُ وَطْفًا: موی برؤو برزانیکی زؤر
 بوون نهروو شوپیش بوئنهوه.

وَطَفَّ الْمَطْرُ: بارانهکه بهلیزمه باری ◊ وَطَفَّتِ
 السَّحَابَةُ: ههورهکه شوپایهی کرده سهرزهوی ◊
 (فهر اوطف وهي وَطْفَاءٌ) ◊ اَوْطَفَ: بهسهر یا
 روانی، بهرز بؤوه ◊ دهرکهوت ◊ دهگوترتی: (خذ
 ما اوطف لك): چیت دی ههلی بگره ◊
 الاَوْطَفُ: دهگوترتی: (بعير اوطف الوب):
 حوشترتیکی کولک زؤرو باشه ◊ (عام اوطف):
 سالیکی پر خیرو بهرهکهته ◊ (عیش اوطف):
 گوزمرانی خووش ◊ (ظلام اوطف): تاریکیهکی
 داگرندهو نزیکو داپوشههه ◊ وَطَمَهُ يَطْمُهُ
 وَطْمًا: پیی لیئا.

وَطَمَ السِّتْرَ: پهردهکهی دادایهوه.

وَطَمَ يُوْطِمُ وَطْمًا: گوی گرا ◊ پیسایی بوئنهکرا.

وَطِمَ: بهمانا (وَطِمَ) دئی.

وَطِنَ بِالْمَكَانِ: لهشوینهکه مایهوه ◊ اَوْطِنَ الْبَلَدَ:
 شارمهکهی کرده زیندو نیشتمانی خوئی ◊ اَوْطِنَ

نفسه علی گذا: نفسی خوی نارام کرد
 لهسر نهوشتهو بیی رازی بوو ◊ واطنه علی
 الامر: کاری خوی لهگهَل نهوشاردموه ◊ خوی
 دمرنهخست ◊ بهکارمکه رازی بوو ◊ واطن
 القوم: لهگهَل خه لکه که له نیشتمانیك دا زیا ◊
 ووطن بالبلد: شاره که ی کرده زیدو نیشتمانی
 خوی ◊ ووطن نفسه علی الامر: نفسی خوی
 لهسر کارمکه راهینا ◊ ائطن البلد: ولاته که ی
 کرده زیدو نیشتمانی خوی ◊ تووطن: بو
 موطاومعهی (وطن) دی ◊ دهگوتری: (توطننت)
 نفسه علی الامر: نفسی خوی لهسر نهوکاره
 راهینا ◊ توطن الارض وبيها: زهوییه که ی کرد
 بهزیدو نیشتمانی خوی ◊ استوطن البلد: شارو
 ولاته که ی کرده زیدی خوی و تیدا نیشته جی
 بوو ◊ الموطن: و متنه ◊ همرشوینیك
 نادمیزاد به هوییه که وه تیدا نیشته جی بیی ◊
 نهجومنه و مه جلیس ◊ دیمه نیك
 له دیمه نه گانی شهر ◊ الميطان: شوینی لئ
 ریزکردن و راگرتنی نه سپه گان پیش نه وه ی
 دست به پیشبرکیکه بکه ◊ الوطن: نیشتمان
 ◊ زیدو شوینی له دایکبون و نیشته جی بوون ◊
 تهویله و ناغال و گهوری رشمه و لآخ و بز و مهر
 ◊ ووطو فلان: فلانکه س لاواز بوو، قسه ی
 خیرا خیرا کردن ◊ تووطو الصبي: منداله که
 به گریانه وه هاواری کرد ◊ الوطواط: شه مشمه
 کویره ◊ پایوی کافام و لاوازو جهسته بجکوله ◊
 که سیک قسه خیرا خیرا بکا ◊ پایوی زعیضو
 ترسنوک ◊ دم به هاوارو جاردمر ◊ الوطواط: ◊
 که سیکه خیرا خیرا قسه بکا ◊ له قسه کردن دا
 پهله پهل بکا ◊ نافرمتیک زور قیزه قیز بکا ◊
 الوطواطی: نیسبمدانی شته بولای (وطواط) ◊
 لاوازو ترسنوک ◊ چه قه چهن او زور بلئ.

وَظَبَ عَلَيْهِ يَظَبُ وَظُوبًا: بهردهوام بوو لهسهری.
 وَظَبَ الْأَمْرَ: بهکارمکه وه نوساو وازی لئ نه هینا
 ◊ بهرعودهی کارمکه بوو ◊ واطب علی الامر:
 بهردهوام بوو لهسر کارمکه و پشودریژبوو ◊
 واطب فلانا علی خدمة فلان: فلانکه سی هه لنا
 بو نه وه ی خزمته ی فلان بکا ◊ تواظبت علیه
 الرياح: بایه گان به نوبه لییان داو هه ردمه
 جوړه بایه ک لئی دمد ◊ الموظوب: دهگوتری:
 (رجل موظوب): پایویکه به لاو کارسات نوره ی
 لئ ده که نه و هه ر روزهو توشی چورتمیک
 ده بی و مال و سامانی به لایه که له ناوی دمبا ◊
 الموظوبية: دهگوتری: (أرض موظوبية): زهوییه که
 نه و مندهی مهر و مالات تیکراو کرو سراوخته وه
 هیچ له مهری تیدا نه ماوه ◊ الميظب: دهسکه
 سندول بهردیکه له دریزه وه یه گمنی بی
 دهگوتری ◊ الوظبة: شهرمگای نازه ل و لآخ.
 وَظَفَ البعير يَظِفُهُ وَظَفًا: زنجیری له باریکایی
 قاجی حوشرمه که دا ◊ زنجیری حوشرمه که ی
 کورت کرده وه.
 وَظَفَ القومَ: شوین خه لکه که که وت.
 وَظَفَ الشئین علی نفسه: شته که ی لهسهر خوی
 پیویست کرد ◊ واطفه: هاواری بوو، له گه لی
 که وت ◊ وطفه: هه ر روزهو نه رکه و
 ومزیفه یه کی دیاریکراوی بو دانا ◊ وظف علیه
 العمل والخراج ونحو ذلك: کارو باجی بو
 مه زنده کردو بو ی دیاری کرد ◊ یان دهگوتری:
 (وظف علی الصبي كل يوم حفظ آيات من
 القرآن الكريم): هه ر روزه چه ند نایه تیک ی
 دست نیشان کردن بو منداله که بو نه وه ی
 له بهریان بکا ◊ الوظيف: باریکایی قاجی
 حوشر و لآخه بهرزهو حه یوانی تر ◊ قاجی

لیتموه ◊ بمنوا گله نمرمهو لمبه‌لان و قوره شل
 دا رؤیی ◊ نه‌یتوانی قسه‌بکا ◊ بزپزکاندی ◊
 اوعَثَّ فی ماله: له‌مال و سامان خمرج کردن دا
 زنده رؤیی کرد ◊ اوعَثَّ الامر: کاره‌کی تیک
 دا، دایومشاند ◊ وَعَثَّ: لای دا ◊ سمرفی کرد
 به‌ندی کرد ◊ الاوعَثَّ: (طریق اوعَثَّ):
 ریگایه‌که ره‌وی پیندا ناکری ◊ کویره زئییه،
 قورت و پیچ و پر کهندو له‌نده ◊ الموعَثَّ:
 ریگای به‌رده‌لان و ناخوش ◊ الموعوثَّ: (رجل
 مرعوث): پیاویکی هه‌تیومچه و ناوه
 جازادیه ◊ الوعثَّ: همرشتیک نهرمو ناسان
 بئ ◊ شوپنیک لمبه‌لان یان نمرمه‌خاک یان قور
 بئ که‌فاج تییدا روجئ ◊ ریگای به‌رده‌لان و
 ناخوش ◊ ههرکاریک ناخوش و برست بریبئ ◊
 نیسقانی شکاو ◊ جه‌سته‌ی کزو لاواز ◊
 ده‌شگوترئ: (رجل و عث اللسان): پیاویکی لاله
 په‌ته‌یه‌و ناتوانئ قسه بکا ◊ الوعثَّ: ریبازی
 ناخوش ◊ الوعثاء: ماندو بون و نارحه‌تی و
 چورتم ◊ ده‌گوترئ: (اعوذ بالله من وعاء السفر):
 په‌نا به‌خوا له‌نارحه‌تی و شه‌که‌تی سه‌فه‌ر
 جه‌ند ناخوش و برست بره ◊ الوعثاء من
 النساء: نافرمتی فه‌له‌و ◊ ده‌گوترئ: (امراة
 و عثة الأرداف): نافرمتیکه سمت و که‌فه‌ل
 نمرمه ◊ دستئ شکاو ◊ الوعثوثَّ: ته‌نگو
 جه‌له‌مه‌و ناخوشی و شه‌رو هه‌را ◊ وعده الامر
 وبه وعداً وعده: واده‌ی کارمکه‌ی پیندا، هیوا
 خوازی کرد بوئه‌وشته.

وَعَدَّ فلاناً: له‌فلانکس زیاتر پایه‌ندی واده‌و
 به‌لین بوو ◊ ده‌گوترئ: (واعده فرعده): واده‌ی
 دایئ و له‌وزیاتر پایه‌ندی واده‌و به‌لین بوو ◊
 اوعَدَّ الفحل: که‌له‌نیره‌که حیلکاندی مرپاندی
 زهرپاندی بو‌راندی کاتیک ویستی مییه‌که که‌ل

به‌هیزو توانا بو‌رؤیشتن به‌ناو نمرمه‌لان و
 دؤل و شیودا ◊ الوظيفة: نه‌وه‌ی دیاری ده‌کری
 له‌نیش و خواردن و بزئوو شتی تر له‌ماومیه‌کی
 دیاریکروادا ◊ واده‌و په‌یمان و به‌لین ◊ پله‌و
 پایه‌ی موجه خور ◊ ده‌شگوترئ: (للدنيا وظائف
 ورطف): جیهان به‌لاو کارساتئ جورا و جورئ
 همن ◊ وَعَبَّه يوعبه وَعَبَّ: شته‌که‌ی هه‌موو
 هه‌لگرت و هیجئ لئ نه‌هیشته‌وه ◊ اوعَبَّ
 القوم: خه‌لکه‌که هه‌موویان چون بو‌غهما بو
 به‌رگری له‌ولات و زیندو نیشتمان ◊ اوعَبَّ القوم
 جلاء: خه‌لکه‌که هه‌موویان دهرکران هیجیان
 له‌ولاتئ خویان دا نه‌مانه‌وه ◊ اوعَبَّ فلان فی
 ماله: فلانکس مال و سامانی خوی ته‌خشان و
 په‌خشان کرد به‌هه‌موو شیومیه‌کی لئی به‌خشی
 ◊ اوعَبَّ الشئین: هه‌موو شته‌که‌ی هه‌لگرت
 هیجئ لئ نه‌هیشته‌وه ◊ شته‌که‌ی له‌بیخ
 دهره‌ینا ◊ اوعَبَّ الشئین فی الشئین: هه‌موو
 شته‌که‌ی کرده‌ ناو شته‌که‌وه ◊ استوعبه:
 هه‌مووی هه‌لگرت، جیگای هه‌مووی کرده‌وه ◊
 له‌بیخ و ریشه دهرئ هینا ◊ استوعب الحديث:
 قسه‌که‌ی و مرگرت و لئی حالی بوو ◊ استوعب
 المكان او الوعاء: شوینه‌که یان زمرفه‌که
 هه‌موو شته‌که‌ی تییدا جئ بووه ◊ الوعب:
 فراوان، ده‌گوترئ: (طریق وعب): ریگایه‌کی
 پان و به‌ر فراوانه ◊ الوعب: به‌ر فراوان
 به‌جوریک نه‌وه‌ی تئی ده‌که‌ی جیگای ببینه‌وه
 تییدا.

وَعَثَّ الطريق يوعث وَعَثَّ وَعَثَّ: ریگاکه
 ناخوشه‌و ره‌وی پیندا ناکری.

وَعَثَّ الامر: کارمکه خراب بوو تیکچوو تیکه‌ل و
 بیکه‌ل بوو ◊ وَعَثَّ يده: دستئ شکا ◊
 اوعَثَّ: که‌وته زه‌وی نمرمه‌لان و لمبه‌لان و قورو

بدا ◊ اُوَعَدَ فُلَانًا: وادهى بمفلاَنكس دا، هه‌ر‌م‌شه‌ى لمفلاَنكس كرد ◊ وَاَعَدَهُ: هه‌ر‌يه‌ك له‌و دوانه واده‌يان به‌يه‌كتر دا ◊ بِنَشْرِكِيَان كرد له‌وادمو به‌ئيندان به‌يه‌كترى ◊ وَاَعَدَ فُلَانًا وقت كذا: به‌ئينى بمفلاَنكس دا له‌كاتى فلان شت دا ئه‌ركى سه‌رشانى خوى بوَ جَن به‌جَن بكا ◊ اِنْعَدَ: واده‌مكى قَبول كردو بتمانهى پى دا ◊ اِنْعَدَ الْقَوْمَ: خه‌لكه‌كه به‌ئينيان به‌يه‌كتر دا ◊ اَتَّعَدَ فُلَانٌ فُلَانًا: فلانكس هه‌ر‌م‌شه‌ى لمفلاَنكس كرد ◊ (تَوَاعَدُوا): خه‌لكه‌كه هه‌ندى‌كيان واده‌يان به‌هه‌ندى‌كيان دا ◊ تَوَعَّدَهُ: هه‌ر‌شه‌ى لى كرد ◊ الْمَوْعِدُ: وادمو به‌ئين شويئى واده ◊ كاتى واده ◊ عه‌دو پهمان ◊ الموعود: (اليوم الموعود): روژى قيامت ◊ الميعاد: كاتى واده، شويئى واده ◊ الواعدُ: ده‌گوتري: (فَرَسٌ وَاَعِدُ): نِه‌سپي‌كه به‌ئين دمدا له‌رويشتن و غاردان نه‌وستن ◊ (أَرْضٌ وَاَعِدَةٌ): زه‌وييه‌كه هيو‌اى نه‌وه‌ى لى ده‌كرئ خيرو بئيرى زوربين و به‌رو بوومى باش بى ◊ الوعيد: (يوم الوعيد): روژى هيامت.

وَعَسَرَ الْمَكَانَ: شويئنه‌كه به‌رده‌لان و چه‌قه‌ن و ره‌قه‌ن بوو ◊ پته‌وو په‌ق بوو.

وَعَرَ فُلَانًا: فلانكسى به‌ند كرد.

وَهَرَّ الشَّيْئُ: شته‌كه كه‌م بوو ◊ (فَهَرَّ وَعِرٌّ) ◊ وَعَرَ الْمَكَانَ: شويئنه‌كه په‌ق و پته‌و بوو ◊ اُوَعَرَ: كه‌وته ناو زه‌وى به‌رده‌لان و چه‌قه‌ن و ره‌قه‌نه‌وه ◊ اُوَعَرَ فُلَانٌ: فلانكس هه‌زار بوو ◊ اُوَعَرَ الطَّرِيقَ بِلِفْلَانٍ: ري‌نگاكه فلانكسى گه‌ياند به‌شويئنيكى ره‌قه‌ن و چه‌قه‌ن ◊ اُوَعَرَ الشَّيْئُ: شته‌كه‌ى كه‌م كرده‌وه ◊ اُوَعَرَ الطَّرِيقَ: ري‌نگاكه‌ى به‌پر كو‌سپ و ته‌گه‌ره هاته به‌رجاو ◊

وَعَرَ الْمَكَانَ: شويئنه‌كه‌ى به‌رده‌لان و چه‌قه‌ن و ره‌قه‌ن كرد ◊ وَعَرَ فُلَانًا: فلانكسى گيراپه‌وه‌و نه‌يه‌شت به‌مراز بگا ◊ قسه‌كه‌ى بپرى ◊ تَوَعَّرَ فُلَانٌ: فلانكس توند پرموى كرد ◊ تَوَعَّرَ الْمَكَانَ: شويئنه‌كه ره‌قه‌لان بوو ◊ تَوَعَّرَ الْأَمْرَ عَلَى فُلَانٍ: كارمه‌كه له‌سه‌ر فلانكس گران بوو دمه‌ره‌ته‌ى نايه ◊ تَوَعَّرَ فِي الْكَلَامِ: له‌قسه‌كردن دا سه‌رسام بوو ◊ تَوَعَّرَ فُلَانٌ فُلَانًا فِي الْكَلَامِ: فلانكس فلانكسى له‌قسه‌كردن دا سه‌رسام كرد ◊ اسْتَوَعَّرَ الطَّرِيقَ وَالْمَكَانَ: ري‌نگاكه‌ى به‌پر كو‌سپ و ته‌گه‌ره زانى ◊ الْأُوَعَرُ: به‌رده‌لان و پر‌كو‌سپ و ته‌گه‌ره ده‌گوتري: (طَرِيقٌ أُوَعَرٌ) ◊ الْوَاوِعَرُ: شويئى چال و پر‌كه‌ندو له‌ند ◊ بِنَجْهَ وَانَه‌ى ماناى (السَّهْلُ) دئ ◊ ده‌گوتري: (جَبَلٌ وَاِعْرٌ): كيوتكى سه‌خت و نه‌سته‌مه ◊ الْوَعْرُ: شويئى سه‌خت و پته‌و ◊ شويئى ترسناك ◊ ده‌شگوتري: (رَجُلٌ وَعْرٌ الْمَعْرُوفُ): بپاويئكه عه‌طاو به‌خششى كه‌مه ◊ الْوَعِيرُ: به‌مانا (الرَّوْعُرُ) دئ ◊ الْوَعِيرُ: به‌مانا (الرَّوْعُرُ) دئ.

وَهَزَّ إِلَيْهِ فِي الْأَمْرِ: جو بو‌لاى و فه‌رمانى پى كرد

نه‌و نيشه بكا يان پيى گوت وازى لى بينه ◊

اُوَعَرَ إِلَيْهِ: فه‌رمانى پى كرد به‌كردنى كاريلك،

يان نه‌كردنى ◊ وَعَرَ إِلَيْهِ: به‌مانا (وَعَرَ) دئ ◊

وَعَسَهُ يَعَسُهْ وَعَسًا: به‌توند پيى بپيانا.

وَعَسَى الدَّهْرُ فُلَانًا: روژگار فلانكسى له‌بوته داو

قالى كرد ◊ اُوَعَسَ: شويئ پيى هه‌نگرت له‌ناو

له‌به‌لانه‌كه‌دا ◊ به‌يانى زوو رو‌يى ◊ اُوَعَسَتْ

الإِبِلُ: حوشره‌كه مى خوى دريژ كرد

هه‌نگاو‌مكاني فراوان كردن و خي‌را رو‌يشت ◊

ده‌شگوتري: (اُوَعَسَتْ الإِبِلُ بِأَعْنَاقِهَا): حوشره‌كه

وَعَقَ الْفَرَسُ: نهمسپه که لهکاتی رویشتنی دا دهنگ لهورگی هات، فَوْرَهی سکی هات.
وَعِيقَ عَلَيْهِ يَعِقُ وَعَقًا: پهلهی کرد ◊ **وَعَقَ:** چه موش بوو ◊ **وَعَقَ فُلَانًا:** فلانکسی نیسبته دا بو چه موشی و سهر رهقی ◊ تیکی دا خوی خراب کرد ◊ پیچه وانهی نهو جولایه وه ◊ **تَوَعَّقَ:** سهر رهق و رموشت خراب و سهر بیچی کهر بوو ◊ **اسْتَوَعَّقَ:** بهمانا (تَوَعَّقَ) دئی ◊ **الْوَعَاقُ:** دمنگیکه لهورگی و لآخ دمبیسری لهکاتی رویشتنی دا ◊ **الْوَعِيقُ:** مروقی بهدرهوشت ◊ **الْوَعِيقُ:** دمگوتری: (رجل وَعَقَ): بیاویکی رهوشت ناشیرینه ◊ **مَرَوْفَى** چهقه چهق کهر ◊ **الْوَعْفَةُ:** بهدرهوشتی ◊ چه موشی ◊ **سَهْرَهَقَ** و **قَسَه** نه بیس ◊ **الْوَعْفَةُ مِنَ الرِّجَالِ:** بهمانا (الْوَعْفَةُ) دئی ◊ **الْوَعِيقُ:** دمنگیکه لهورگی و لآخ دمبیسری لهکاتی رویشتنی دا.

وَعَكَ الْحَرُّ: گهرما بهتین بوو ◊ **وَعَكَتِ الرِّيحُ:** بابه که هیواش بوو.

وَعَكَ فُلَانٌ: فلانکس لهناکامی ماندو بون دا توشی نازار بوو ◊ **وَعَكَتِ الْكِلَابُ الصَّيْدَ:** سهگهکان نیچیره که یان لهگل و خول و مردا.
وَعَكَ الْمَرَضُ فُلَانًا: نهخوشی فلانکسی نازاردا ◊ **دَمگوتری:** (وَعَكَتِ الْحُمَى): لهرزوتا نیشی پی گه یاند.

وَعَكَ الشَّيْنُ فِي التَّرَابِ: شته که ی لهگل و خول و مردا.

وَعَكَ الشَّيْنُ: شته که ی کوتا ◊ بهیه کی کیشان ◊ **اَوْعَكَتِ الْإِبِلُ عِنْدَ الْحَوْضِ:** حوشرهکان لهسهر چهوزمه که پالَه پهستویان کردو چوونه سهریه ک ◊ **اَوْعَكَ فُلَانُ الشَّيْنُ:** فلانکس شته که ی لهگل و مردا ◊ **اَوْعَكَ الْكِلَابُ الصَّيْدَ:** سهگهکان

ملی خوی دریز کردو خیرا رۆبی ◊ **وَأَعَسَتْ الْإِبِلُ:** بهمانا (أَوْعَسَتْ) دئی ◊ بهتوندی قاجی بهزهوی دادا، پیکیولی کرد ◊ **وَأَعَسَ فُلَانُ فُلَانًا:** فلانکس پیشبرکیی لهگه فلان دا کرد ◊ **الْأَوْعَسُ:** دهمتی لمباوی و نهرمه لآن که قاجی تئیدا رۆچی ◊ **الْمِيعَاسُ:** دهمتیکی لمبه لآن که لمبه که ی تهباری نه بهستین لمبه لآنیک که قاج تئیدا رۆچی ◊ قاجی تئیدا گوم بین ◊ زهوییه که له وه پیش پیخوست نه کرابن ◊ **رِنْگَا** ◊ **الْوَعَسُ:** شوین پی و نیشانه ی پئدا رویشتن ◊ بهمانا (الأوعس) دئی ◊ **الْوَعَسَاءُ:** مینه ی (الأوعس) ◊ زهوییه که نهرم بی و که مینک لمبه لانی تئیدابن، رومکی به باشی لی بروی ◊ **دَهْمَتِيك** لمبه لانی نهرم بی قاجی تیچه فن ◊ **الْوَعَسَةُ:** بهمانا (الأوعس) دئی ◊ **وَعَطَهُ يَعْطُهُ** و **وَعَطًا** و **عِطَةً:** ناموزگاری کردو لهسهر منجانی خرابه کاری ترساندی ◊ **فَهْرَمَانِي** پی کرد به چاکه کردن و تهماعی خیر و خوشی دوا رۆزی بهرنا ◊ **إِئْتَعَطَ:** قبولی ناموزگاری کردو **فَهْرَمَانِي** بهر داری ناموزگاری بوو، نهفسی خوی گرته وه له خرابه ◊ **دَمگوتری:** (رَعَطَهُ فَاتَعَطَ): ناموزگاری کردو نهویش ناموزگاریه کانی و مرگرتن ◊ **المَوْعِطَةُ:** نهوهی ناموزگاری پی نه انجام دمدری کرده وه بی یان گوفتار بی ◊ **الْوَاعِظُ:** که سیک ناموزگاری دهکاو شت وه بیر گوینگرانی دینیته وه وه **فَهْرَمَانِي** دهکا به چاکه و نهی دهکا له خرابه.

وَعَفَّ بَصْرُهُ يَعِفُ وَعُفًا: جاوی زعیف بوو، کز بوو ◊ **اَوْعَفَ الرَّجُلُ:** بیاوه که جاوی کز بوو ◊ **الْوَعْفُ مِنَ الْأَرْضِ:** ههر شوینیکی زهوی که رهق بی و ناوی تئیدا راوستن و ببیته زونگاو.

نَبَجِيرْمَكِيَان لَهْگَلَو خَوَلَّ وِمردا ◊ الموعوك:
 لهرزو تادار ◊ لَمَش بَهْمَازَار ◊ الوَعَكَةُ: هموای
 كه مو گهرمای توند ◊ لهرزو تا لِن هاتن و
 ومشه قه توله خستنی نه خوشه كه ◊ شهرې
 پالِه وَاوان كِه مِه كتر دینن و دمبهن و مِه كتر
 بهزموی دادمدن ◊ قاج بهزموی كیشانی بههیز
 لهكاتی غارदान دا.

وَعَلَّ يَعْلُ وَعَلًا: بهسهریا روانی ◊ تَوَعَّلَ الْجَبَلُ:
 چووِه سهر کیومه كه ◊ دهسگوتری: (تَوَعَّلَ مِصَاعِدِ
 الشرف): چووِه سهر پهیزمو شوینی بلندی
 شهرمفو شكزومندی ◊ اسْتَوَعَلَ اليه: پهناي
 بؤبرد ◊ اسْتَوَعَلَ الأوعال: چه یوانه کیوی و
 نیریه کیوییه كان چوونه سهر لوتكهی کیومكان
 ◊ المُسْتَوَعَلُ: كونه شاخی چه یوانه کیوی،
 شوینی تیدا چهوانه وهی چه یوانه کیوی
 لهئشهكوته شاخی عاصین و بهرزایی دا ◊
 الوَعَلُ: نیریه کیوی (نیري بزنه کیوی) ◊
 شهریف و نه جیب زاده ◊ پهناو مهلجهنو شوینی
 نه مین ◊ دهسگوتری: (هم علينا وَعَلَّ واحد)،
 نهوان له دزی نیمه كوك و يه كه هه لوتیستن
 ههروا دهسگوتری: (مالك عنه وَعَلَّ): توله و شتهدا
 هیچ مه جالیكت نییه ◊ ههردمین نهومین ◊
 الوَعَلُ: نیریه ههرمی کیوی ◊ الوَعَلَةُ: لوتكه
 شاخی سهراسهری کیو ◊ نهشكهوت و شوینی
 سهخت و عاصین لهناو کیودا ◊ یه خهی كراس ◊
 ههنگلی گوزمو دیزمو مسینه و شتی وا.

وَعَمَّ بِالْخَبْرِ يَعْمُ وَعَمًّا: بهگشتی ههواله كهی داو
 رونی نه كرده موه.

وَعَمَّ الديار: دوعای ناومدانی بؤ ولاته كه كرد ◊
 الوَعْمُ فِي الْجَبَلِ: دهماره شاخ و تویسكه گلیكه
 له کیودا رینگی له وهی تر جیایه ◊ وَعَنْتِ
 الدواب: ولاخ و نازه له كان قه له و بوون ◊

تَوَعَّنَتِ الدواب: ولاخ و نازه له كان گه یشته
 نه و بهرې قه له وی ◊ تَوَعَّنَ فلان الشئین:
 فلانكس شته كهی و مرگرت و خستیه شوینی
 شیاوی خوی ◊ الوَعَانُ: كوی (الرَعْنُ والرغنة)،
 بریتیه له دهماره شاخ و تویسكه گل و چینه
 خاك له کیودا كه له وهی تر جیایی و شوینكهی
 خوی ههین ◊ الوَعْنُ: پهناگاو مهلجهنو شوینی
 چهوانه وه ◊ زموی رهق و پته و ◊ الوَعْنَةُ: زموی
 رهق و پته و ◊ سبی خاكیك كه هیچی لی نه روی
 ◊ وَغَوَّعَ الكلبُ: سهگه كه و مرې، لوراندى ◊
 وَغَوَّعَ القومُ: خه لكه كه كهوتنه غال و بوغل و
 چه قه و ههرا ◊ وَغَوَّعَ فلان القومُ: فلانكس
 خه لكه كهی هینایه عامیلكه و تهنگی پئ
 هه لچنین ◊ الوَعْوَاعُ: قیرمو ههراي خه لكه ◊
 ههر دهنگ و قیرمو ههرايه كه تیکه ل بئ ◊
 كومه لئك نادمیزاد كه بكهونه غه لبه غه لب و
 ههراو هوریا ◊ چه قه چه ناو زور بلی ◊ دیدمیان
 ◊ نازاو چاونه ترس ◊ یه كه م پئ شمه رگه و
 جهنگا و مر كه فریای هاوه لانی تیشكاو له شهردا
 دمكه وئ ◊ الوَعْوَعُ: چه قه ل ◊ ریوی ◊ خه تیبی
 زمانیره وان ◊ پیاوی زمعیف و لاواز ◊ ساری كاكی
 به كاكی ◊ الوَعْوَعَةُ: و مره و مره لوراندى
 سهگ و گورگ و ریوی ◊ الوَعْوَعِيُّ: پیاوی مارد و
 نازاو شكومه ندو چاونه ترس.

وَعَى العظم يعى وَعْيًا: نیسقانه كه به خوارى
 گرتیه وه.

وَعَى الجُرْحُ: برینه كه كیمی لئ ریوی ◊ برینه كه
 لهسمر پیسو و كیم دهمه كهی و تیکهات بؤوه ◊
 وَعَتِ المِدَّةُ فِي الجرح: كیم و زوخاو
 له برینه كه دا كؤبؤوه.

وَعَى الشئین: شته كهی له كیسه و حاجه تیک دا
 كؤكرده وه.

وَعَى الْحَدِيثُ: فرمودمکه‌ی له‌بهرکرد به‌باشی خستیه می‌شکی خو‌یهو لئی حالی بوو.

وَعَى الْأَمْرَ: کاره‌ک‌ه‌ی له‌سمر حه‌قیقه‌تی خو‌ی

زانی ◊ **اوعى الشيء:** شته‌ک‌ه‌ی خسته شوینی

خو‌ی و پاریزگاری کرد ◊ **اوعى الحديث:**

فرمودمکه‌ی له‌بهرکرد ◊ **اوعى فلان وعليه:**

پزق و روژی فلانی کم کرده ◊ **اوعى جدعه:**

لوتی بری ◊ **استوعى الشيء:** همه‌وو شته‌ک‌ه‌ی

هه‌لگرت ◊ **دمگوتري:** (استوعى من فلان حقاً):

هه‌موو مافی خو‌ی له‌فلان وهرگرت‌ه‌وه ◊

استوعى جدعه: هه‌موو خو‌راکه‌ک‌ه‌ی داپیی ◊

الموعى: دمگوتري: (هر موعى الرسخ): قول و

فاج نه‌ستورو پته‌و ◊ **الواعية:** دمگوتري: (أذن

واعية): گو‌یچکه‌یه‌کی بیسه‌ره ◊ **دمنگو و شین و**

رؤرؤ له‌سمر مردو ◊ **الوعاء:** زه‌رف و حاجمت

که‌ش‌تی تی‌دمکری ◊ **السوعي:** زانی‌ین و

له‌بهرکردن و مزندمکردن ◊ **تیگه‌یشتن دهرک**

کردنی شت به‌ریک و پیکی ◊ **الوعى:** غه‌لبه

غه‌لبو بگروه به‌رده ◊ **الوعى:** شه‌رعزان و

تیگه‌یشتو له‌نایین و عاقل‌م‌ند ◊ **الوعية:**

میینه‌ی (الوعى) ه ◊ هه‌مبانه‌و تی‌شوودان ◊ **بژیو**

که هه‌لبگری له‌کیسو جه‌ره‌و گو‌زه‌دا.

وَضَبَ الْجَمَلُ يَوْعَبُ وَوَعْبَةٌ: حوشرمه‌که گه‌وره‌و

که‌ته بوو ◊ **الوَعْبُ:** چروکی به‌درموشت،

جه‌سته لاواز ◊ **كَيْلٌ وَنَحْمَقٌ:** حوشری

که‌ته‌و زمبه‌لاح ◊ **كَالَاىِ پروپوچ و بئ نرخ**

الوَعْبَةُ: کیل و نه‌حمه‌ق.

وَعَدَّ الْقَضُومَ يَغْدِمُ وَغَدًا: خزمه‌تی خه‌لکه‌ک‌ه‌ی

کرد.

وَعَدَّ يَوْعَدُ وَغَادَةٌ: خو‌پری و هه‌تیومچه‌و ناپیا‌وو

کالقام بوو ◊ جه‌سته‌ی لاواز بوو ◊ به‌نانه‌ سکی

خزمه‌تی خه‌لکی کرد ◊ به‌ری باینجان ◊ **وَعَرَّتْ**

الهاجرة تَعِرُ وَغَرًا: نیوه رو‌یه‌ک‌ه‌ی زؤر گهرم

بوو.

وَعَرَ فلان: فلانک‌ه‌س پز بوو له‌حیقدو کینه‌و رقو

غه‌زهب.

وَعَرَ صَدْرُهُ عَلَيْهِ: رقی لئ هه‌لساو جاوی لئ

سورکردنه‌وه ◊ **وَعَرَّتْ الشمسُ فلانًا:** تیشکی

خؤر تینی بو فلانک‌ه‌س هی‌نا.

وَعَرَ فلان فلانًا غِرَةً: فلانک‌ه‌س واده‌ی دا به‌فلان ◊

اوَعَرَ القومُ: خه‌لکه‌که که‌وته‌نه کاتی گه‌رماو

توند بوونی تینی تیشکی خؤر ◊ **اوَعَرَ فلانٌ**

فلانًا: فلانک‌ه‌س رقی له‌فلان بوو ◊ **اوَعَرَ صَدْرَ**

فلان: دل و دهروونی فلانک‌ه‌سی پزکرد له‌رقو

کینه‌و ناگری بئ گرت ◊ **اوَعَرَ الماءُ:** ناوه‌ک‌ه‌ی

گهرم کردو هی‌نایه‌ کولین ◊ **اوَعَرَ اللَّبَنُ:**

شیره‌ک‌ه‌ی گهرم کردو خو‌اردیه‌وه ◊ **اوَعَرَ**

الخنزيرُ: ناوی بو به‌رازمه‌که کولاندو به‌رازمه‌کی

به‌زیندویی تئ هه‌لک‌یشا نه‌مجار سه‌ری بری ◊

اوَعَرَ فلانًا الأرضُ: زمویه‌کی دا به‌فلان به‌ین

نه‌وه‌ی خه‌راجی لئ بی‌تین ◊ **اوَعَرَ فلانًا بكذا:**

فلانک‌ه‌سی ناچارکرد بو‌نه‌وه‌ی په‌نا به‌فلان بیا

◊ **وَعَرَهُ:** پری کرد له‌حیقدو کینه‌و ◊ **وَعَرَ اللبنُ:**

به‌مانا (أوعره) دئ ◊ **تَوَعَّرَ:** به‌رق و قین پزبوو ◊

الميعرُ: شوین و کاتی شت ◊ **الوَعْرُ:** حیقدو

کینه‌و رق ◊ **دو‌زمانیه‌تی و دزایه‌تی** ◊ غه‌لبه

غه‌لبو هه‌راو هوریا‌ی سو‌با ◊ **الوَعْرَةُ:** جه‌نگه‌و

چره‌هی گه‌رما ◊ **الوَعْرُ:** گو‌شت به‌به‌ردی

گه‌رم و لبی گه‌رم ببرزیندري ◊ **شیر**

بکولیندري و بخوریت‌ه‌وه ◊ **شیر به‌ردی** گه‌رمی

تئ بخری و پاشان بخوریت‌ه‌وه ◊ **الوَعْرَةُ:** شیر

به‌به‌ردی گه‌رم بکری و بخوریت‌ه‌وه.

وَعَفَّ يَغْفُ وَغَفَاً: په‌لوی کردو بازی دا.

وَعَفَّ البَصْرُ وَغَفَاً: بینینی کزو لاواز بوو.

وَعَفَّ البَصْرُ يُوغِفُ وَغَفَاً: بینینی کز بوو ۵

أُوغِفُ: بینینی کز بوو ۵ په‌لوی کردو بازی دا،

به‌شپوه رویشتنیک رؤی ماندوبوونی تیدابوو

۵ أُوغِفَ الطَّائِرُ: باننده‌که بانی لیک دان

بوئنه‌وی تیز تیپه‌ری ۵ أُوغِفَ الكَلْبُ: سه‌گه‌که

حه‌په‌ه‌په‌ی کرد ۵ أُوغِفَ فلان: فلانک‌ه‌س

به‌نه‌ندازه‌ی پیویست له‌خواردنه‌که‌ی خوارد ۵

الْوَعْفُ: پارچه‌ جه‌رمیکه‌ یان هوماشیکه‌ی

له‌بهر ورگی نیری دمه‌بسترئ بوئنه‌وی نه‌په‌ری.

وَعَلَّ فِي الشَّيْءِ يَغْلُ وَغَوْلًا: له‌سته‌که‌ دا قولبووه

جووه‌ ناوییه‌وه ۵ ده‌گوترئ: (أرغل في السير):

که‌وته‌ رویشتنو گهرم بوو له‌رویشتن دا،

ده‌شگوترئ: (أرغل في الشجر): جووه‌ناو لوقو

پوپی دره‌خته‌که‌وه‌و خوی حه‌شاردا ۵ أُوغَلَ

على القوم في شرايهم وغلًا: له‌کاتی خواردنه‌وه

دا جووه‌ سه‌رمیزی خه‌لکه‌که‌وه‌ له‌گه‌لی

خواردنه‌وه‌ به‌بئ نه‌وه‌ی بانگ کرابئ ۵ هه‌روا

وشه‌ی (أرغَلَ) به‌مانا رویشتنو

دوورکه‌وته‌ومدئ ۵ أُوغَلَ في البلاد: جووه‌ ناو

قولایی ولاته‌که‌وه‌ ۵ زور جووه‌ ناومه‌ له‌سنوور

دوورکه‌وته‌وه‌ ۵ ده‌شگوترئ: (أُوغَلَ في العلم أُر

الدين): زور روجووه‌ له‌علیم دا یان له‌نایین دا

زیده‌ رؤی کردوه ۵ أُوغَلَ في السير: له‌رویشتن

دا په‌له‌ی کردو که‌وته‌ ره‌وتو دریزه‌ی

به‌رویشتنه‌که‌ی دا ۵ أُوغِلَتِ الحَاجَةُ فلانًا في

كذا: پیویستی و ناتاجی فلانک‌ه‌سی خسته‌ ناو

نه‌و نیشه‌وه ۵ تَوَعَّلَ في البلاد: جووه‌ ناو

قولایی ولاته‌وه‌ ۵ ده‌شگوترئ: (تَوَعَّلَ في العلم أُر

الدين): جووه‌ ناو زانیاری و تیددا قولبووه‌ یان

له‌نایین دا زور روجو ۵ الواعِلُ: که‌سیکه‌ به‌بئ

بانگ لیکردن به‌جیته‌ سه‌ر سفره‌و خوانی

خه‌لکی و بخواو بخواته‌وه ۵ الوغُلُ: که‌سیکه‌

به‌جیته‌ سه‌ر سفره‌و خوانی خه‌لکی و بانگ

نه‌کرابئ یان ناوه‌ بو نه‌و شله‌مه‌نی و شه‌راه‌ی

کابرای خوتیه‌لقورتین ده‌بخواته‌وه ۵ پیای

لاوازو خوپیروی هیج له‌ده‌ست نه‌هاتوو فاشیل

له‌هه‌موو شتیک دا ۵ مرؤقی به‌دخوارک ۵

دره‌ختی چرو پر ۵ دانه‌ویله‌ی تیکه‌لیوو

به‌گل و خول که‌ کۆترو باننده‌ی تر جینه‌ی تیدا

ده‌که‌ن و ده‌یخون ۵ الوغِلُ: به‌دخوارک ۵

نارسه‌ن و بئ بناغه‌ بوخوی نه‌زادو بنه‌جه‌ی

بوخوی هه‌لیه‌ستووه.

وَعَمَّ بفلان يَعِمُّ وَعَمًّا: هه‌والیکی بئ راگه‌یانند

که‌لیکۆلینه‌وه‌ی پیویستی تیدا نه‌کردبوو.

وَعَمَّ بالخير: هه‌والیکی دا به‌هاوه‌له‌که‌ی که‌لیی

مه‌علوم نه‌بوو ناخو راسته‌ یان درؤ.

وَعَمَّ الى الشئین: گومانئ بوشته‌که‌ جوو.

وَعَمَّ فلانًا: قاری له‌فلان گرتو لیی نارازی بوو.

وَعَمَّ عليه يُوغَمُّ وَعَمًّا: روقو کینی لی هه‌لگرت ۵

أُوغَمَّهُ: رقی هه‌لسان، خه‌فه‌تی پيدا ۵ تَوَاعَمَّ

القوم: خه‌لکه‌که‌ شه‌ریان کرد، که‌وته‌نه

به‌رامبه‌ری و لیک راسان و هه‌ره‌شه‌ له‌یه‌ک

کردن ۵ تَوَعَمَّ عليه: رقی لئ هه‌لگرت ۵ تَوَعَمَّ

القوم: خه‌لکه‌که‌ شه‌ریان کردو که‌وته‌نه

به‌رامبه‌ری و لیک راسان ۵ الوَعَمُّ: نه‌حه‌قو

گیل ۵ روقو کینه ۵ شه‌رو جه‌نگ نه‌وه‌ی له‌کاتی

نان خواردن دا ده‌که‌ویته‌ نه‌ملاو نه‌ولای

سفره‌ی نان خواردن له‌ورده‌ نان و پارچه

پارچه‌ی خواردنه‌که‌وه‌ دنک و ورده‌و پرده‌ی

جوزاو جوور ۵ الوَعْيُ: قیرم هه‌راو هوریا ۵

وَقَرَّ لِفَلَانٍ الْمَالَ وَالْمَتَاعَ وَقَرَّأَ: مَالٌ وَكَالَى بؤ
فَلَانِكِس زؤر كرد.

وَقَرَّ عَرَضَ فِلَانٍ: ناموسی فلانکسی پاراست.

وَقَرَّ فِلَانًا عَطَاءً: بهخسشو وعطای بؤ فلان
سهر لهنوئ دمست پئیکردموه، بؤی گئیراپهوه.

وَقَرَّ الثُّوبَ: کراسهکهی بهپان و پؤری بؤ بری.

وَقَرَّ الشَّيْئُ يُوَقِّرُ وَقَرَّةً: بهمانا (وَقَرَّ دئ)،

دمگوترئ: (وَقَرَّ عَرَضَهُ): زؤر بهناموس و حیرص

بوو و وَقَرَّ الشَّيْئُ: شتهکهی زؤر کرد و تهواوی

کرد و وَقَرَّ الشَّيْئُ: شتهکهی زؤر کرد و وَقَرَّ

الثُّوبَ: بهپان و پؤری کراسهکهی بری و وَقَرَّ

لِفَلَانٍ طَعَامَهُ: خؤراکی بؤ فلان بهتهواوی

دابین کردو هیچی لئ کهم نهکردموه و وَقَرَّ لَهُ

عَرِضَهُ: ناموس و حهای فلانکسی پاراست

جینیوی بئنهداو نهیشکاند و وَقَرَّ عَلَيْهِ حَقَّهُ:

مافی خؤی لئ و مرگرتوه و وَقَرَّ اللَّهُ حَقَّهُ مِنْ

كَذَا: خودا لهوشته رزقی بهسهردا رشتووه و

وَقَرَّ شَعْرَهُ: قزو ریشی بهردایهوهوه هیچی لئ

نهقرتاند و اَلْقَرَّ الشَّيْئُ: بهمانا (وَقَرَّ دئ) و

تَوَاقَرَّ الشَّيْئُ: بهمانا (وَقَرَّ دئ) و تَوَاقَرَّ عَلَى

صَاحِبِهِ: جاودئیری ناموس و بهما پئروزمکانی

هاوهلهکهی کردو چاکهی لهگهل کرد و تَوَاقَرَّ

عَلَى الشَّيْئِ: ههرچی هئیزو توانای خؤی

ههبوو لهوشتهدا چری کردموه و استَوَاقَرَّ حَقَّهُ:

مافی خؤی لئ و مرگرت و استَوَاقَرَّ الشَّيْئُ:

شتهکهی تهواو کرد و المَوَاقِرُ: شتیک

لههممو روپهکوهه تهواو کامل بئ، دمگوترئ:

(جِزَاءٌ مَرْفُورٌ): پاداش و کرئیهک هیچی لئ کهم

نهبووئ و المَوَاقِرُ: بهحرئیکه لهبهحرمکانی

عهروز کئشهکهی دوجار (مفاعلتن مفاعلتن

فِعْرَلِن) و المَوَاقِرَةُ: ههر بهزو بیویک

شهر، لهم روموه که ههراو هورئای تئدایه و
الْوَقْفِيُّ: بهمانا (الرَّغْفِيُّ) دئ و ویزهی ههنگو
مئشولهو شتی وا لهکاتی کؤبونهمویان دا.

وَقَدَّ عَلَى الْقَوْمِ وَالْيَهْمَ (يَقْدُ وَقْدًا): جووه لای

قهومهکه بهنوئنهرایهتی و بهشئوهی نئردراو

جوو بؤلایان و اَوْقَدَ: پهلهی کرد و اَوْقَدَ

الشَّيْئُ: شتهکه بهرز بوو رئیزی پهیدا کرد و

اَوْقَدَ الرِّهْلُ: ناسکهکه سهری بهرز کردهوهو

گوئچکهی قوت کردن و اَوْقَدَ الشَّيْئُ: شتهکهی

بهرز کرد، ههئئ ستاندموه و اَوْقَدَ فِلَانًا عَلَى

الْأَمِيرِ وَالْيَهْ: بهنوئنه فلانکسی نارد بؤ لای

نهمیر و وَاقْدَهُ عَلَى الْأَمِيرِ: لهگهلئ دا جوو

بؤلای نهمیر و وَقْدَهُ عَلَى الْأَمِيرِ وَالْيَهْ:

بهنوئنهرایهتی ناردی بؤلای پاشا و تَوَاقَدَ الْقَوْمِ

عَلَيْهِ: خهلکه بهشئوهی شانداو نوئنه هاتنه

لای فلان و تَوَاقَدَ عَلَيْهِ: بهسهریا روانئ،

جاودئیری کرد و اسْتَوَقَدَ فِي قَعْدَتِهِ: لهشوئنی

خؤی بهرز بؤوه، راست بؤوه و اسْتَوَقَدَ فِلَانًا:

داوای کرد فلان کهس بئتهلای یان شانئیکئ

بهنوئنهرایهتی خؤی نارد بؤلای یهکئیک و

الْأَوْفَادُ: دمگوترئ: (نَحْنُ عَلَى أَوْفَادٍ قَدْ أَشْخَصْنَا):

ئئمه لهسهر سهفهرئیکئ که توشی دلهراوئئ

بووئ و الوَاقِدُ: بهرزایی و ههلتؤقیو له روممت

لهکاتی خواردن و جوئینی شت دا کهبههؤی

خواردنئ ناو دهمئ روممتی ههردولا بهرز

دمبنهوه و الوَاقِدُ: کهسئک زؤر وهفد بئئری و

الْوَقْدُ: کؤی (الواید) و اته: کؤمهئئ ههئبئزئراو

بؤ بئشوازی لهپیاو ماقول و کهسانی خاومن

پایه.

وَقَرَّ الشَّيْئُ: شتهکه زؤر بوو، بهرهراوان بوو،

دمگوترئ: (وَقَرَّ عَرِضَهُ): زؤر به ناموس و خاومن

ههئوئست بوو.

لهديرژوموبی ۵ الوَفَرُّ: دمگوتری: (مال وَفَرَّ و متاع وَفَرَّ): مائی زۆرو کالای زۆر ۵ دموئه مهندی ۵ تهواو لههرشتیک دا بی ۵ الوَفَرَاء: پړو لیوان لیو، دمگوتری: (قربۀ و فراء): گۆزمیهک یا کوپهیهکی پړ ۵ (مَزَادَة و فراء): مهشکهیهکی تهواومو هیچی له پیستهکهی گم نهبوتهوه ۵ الوَفْرَة: یهکجار ۵ زۆرو زهبنده ۵ قزی پړو چری سهر یان قزیک هاتیبته خوار نهرمایي گوینچه ۵ الوَفْر: بهمانا (الوافر) دئ.

وَفَرَّ يَفِرُّ وَفَرًا: پهلهی کرد ۵ وَافَرَهُ: پهلهیان لهیهکتر کرد ۵ تَوَفَّرَ لَكَذَا: خوی یو نهوه نامادمکرد، دمشوگوتری: (بات يتوَفَّرُ علی فراهه): شهو تا بهیانی لهسهرجیگای نووستنهکهی جینگلی دا ۵ اِسْتَوَفَّرَ: بهشیومهک دانیشت که وبرزانی خهریکی ههلسانه ۵ اِسْتَوَفَّرَ فِي عَدْتِهِ: لهشوینی خوی راست بووه بهشیومهک شکی لهخوی بی ۵ الوَفْرُ: پهلهکردن ۵ (مکان وَفْرُ): شوینی بی: ز ۵ الوَفْرُ: پهلهکردن ۵ دمگوتری: (لقیته علی أرفاز): بهشیومهکی عجهلهو پهله پروزه توشی بوم.

وَقَضَى يَفِضُّ وَفَضًا: بازی داو پهلهی کرد ۵ وَقَضَتِ الْإِبِلُ: حوشرمهکان بلاو بوونهوه ۵ اَوْقَضَ: بهمانا (وَقَضَ) دئ ۵ اَوْقَضَ الْفُلانَ: بهرپیهک یا هسیریک یا شتیکی وای بو فلان راخست بوئهوهی لهخشتو خوئی زهوییهکه ببپاریزئ ۵ اَوْقَضَ الرَّجُلُ: پیاومکهی دهرکرد ۵ اَوْقَضَ الْإِبِلُ: حوشرمهکانی بلاو کردنهوه ۵ اِسْتَوْقَضَ: بهمانا (وَقَضَ) دئ ۵ اِسْتَوْقَضَتِ الْإِبِلُ: حوشرمهکان له لهومرگاکهدا بلاو بوونهوه ۵ اِسْتَوْقَضَ الْفُلانَ: فلانکس لهترسان ههلسه مییهوه ۵ اِسْتَوْقَضَ الْفُلانًا: پهلهی لهفلان کرد ۵ دمری کرد ۵ الاَوْقاضُ: زمعیفو

لاوازو ههزارو بی دیفاع ۵ المِيفاضُ: جوستو جالاک و گورج و گۆن، دمگوتری: (غامۀ مِيفاض) ۵ الوِفاهُنُ: شوینیک ناو بگریتهوه ۵ بیستیکه یا لبادیکه دهخریته زپر بهرداشی ناشهوه ۵ الوِفْضُ: عجهلهو پهلهکردن ۵ الوِفْضُ: بهمانا (الوفض) دئ ۵ چهپهرو بهرد که قهصاب گوشتی دهخاته سهر بوئهوهی لهگل نهگهوی ۵ الوِفْضَةُ: یهکجار، جاریک ۵ نهو نوقرمو شوینهی دمکهویته نیوان ههردولای سمیلهوه لهخوار لوتهوه ۵ ههمبانهیهکه شوان تیشوو بیداویستی خوی تی دههوائ ۵ تیردانیک لهچهرم دروستکرای ۵ الوِفاغُ: دمسکی گۆرمو سوراحی ۵ بالهخانهی بهرز ۵ ههرشتیک لهزهوی بهرز بیتهوه ۵ ههوریک نومییدی بارانی لی بکری ۵ الوِفاغُ: دمگوتری: (غلام وَفَعُ): کوپی تازه پینگهیشتوو ۵ الوِفاغَةُ: بهمانا (الرفاغ): دئ ۵ حاجهتیکه له پرزی لقه دارخورماو شتی وا دروست دمکری وهکوو سهلهو سهبهتهو شتی وا ۵ جۆره پهپړوو بیتالیکه ناگری تیدا دمگوازیتهوه لهم مال بوئهو مال ۵ الوِفاغَةُ: دمگوتری: (غلام وَفَعَةُ): کوپیکی تازه پینگهیشتوو ۵ الوِفاغَةُ: بهمانا (الرفاغ) دئ ۵ جۆره سهلهو سهبهتهیهکه لهپرزی دارخورما دروست دمکری ۵ پهپړویهکه نووکی قهلهمی مهرمهکهباوی پی پاک دمکریتهوه ۵ پهپړویهکه ئافرمتی بینویز بهخوی ههلهدگری ۵ پارچه خورییهکه نازهلی گرونی پی چهور دمکری.

وَفَقَّ الْأَمْرُ (يَفِقُّ) وَفَقًا: کارهکه دروست بوو ریک و پیک بوو بهگوپرهی ویستو مهبهست بوو.

وَقِّقْ الْأَمْرَ: کارمکه‌ی واهاته بهرچاو که موافیقی ویست و مبهستی نهو بئ ۵ لهکارمکه حالی بوو ۵ اوفق القوم لفلان: خه‌لکه‌که لهفلانکس نزیک بوونه‌وهو هسه‌یان دمبراره‌ی نهو یه‌کخست ۵ اوفق الإبل: حوشرمکان ریزبوون و به‌یه‌که‌وه وستان ۵ اوفق لفلان لقاونا: دیتن و کۆبونه‌وه‌مان له‌گه‌ل فلان ریکه‌وت و سوڤه‌ه بوو ۵ وافق فلان بین الشئین موافقة وفاقاً: فلانکس یه‌کتر قبولکردن و بیکه‌وه نووسانی له‌نیوان دوو شته‌که دا نه‌نجام دا ۵ وافق فلاناً: سوڤه‌ی فلانکسی کرد ۵ وافق فلان فلاناً فی الشئین وعلیه: فلان و فلان له‌سمر شته‌که کۆک بوون ۵ وقق بین القوم: ناشته‌وایی خسته نیه‌ان خه‌لکه‌که‌وه ۵ وقق بین الأشياء المختلفة: شته جوداوازیه‌کانی یه‌کخستن ۵ وقق الله فلاناً: خودا توفیقی فلانکسی دا روی بئ له کاری خیره سود نامیز کرد ۵ وقق الله امر فلان: خودا کاری فلانکسی به‌دلی خو‌ی بؤ ره‌خساند چۆنی ویست خودا ناوای بؤهینا ۵ اتفق مع فلان: له‌گه‌ل فلان دا ریکه‌وت ۵ اتفق الإنسان: نهو دوو‌که‌سه لیک نزیکبوونه‌وهو یه‌کیان گرت ۵ توافقت الجماعة: کۆمه‌ل ریکه‌وتن و رای خو‌یان کرد به‌یه‌ک را ۵ توافق القوم فی الامر: خه‌لکه‌که دمبراره‌ی کارمکه لیک نزیکبوونه‌وه ۵ توفق فلان: خودا توفیقی فلانکسی داو شارمزای کرد بؤ ریبازی باش ۵ استوفق الله: داوای توفیق و سه‌رکه‌وتنی له‌خودا کرد ۵ ده‌سگوتری: (استوفق له بالحجة): له‌به‌لگه‌هینانه‌وه دا سه‌رکه‌وتوو بوو مبهستی بئکا ۵ الاتفاق: له‌بواری یاسای نیو ده‌ولته‌تی دا بریتیه‌ه له ریکه‌وتنی‌ک له‌نیوان دوو ده‌ولت دا له‌ناکامی

نیزاع و کیشه‌یه‌کی نیوانیان، بریاردمدن رینگاجاره‌ی کیشه‌که‌یان به‌یاسا دان‌وسان یه‌کالا بکه‌نه‌وه ۵ الإثاقية الدولية: به‌لگه‌ نامه‌و عه‌ده‌و په‌یمانیکه له‌نیوان دوو ده‌ولته‌ت یان زیاتردا که په‌یومندی هه‌بئ به‌هه‌ندی کارو باره‌وه، وکوو باج و گومرگ و پاره‌ گواسته‌وه‌وو کارکردنه‌وه ۵ الثواق: له‌بواری فه‌لسه‌فه‌دا نه‌ومیه‌ه مروف رینگای کۆمه‌ل بگریته‌به‌رو خو له‌ره‌موشت و کرداری ساز بیاریزی ۵ الثواق: کاتی شت ۵ ده‌گوتری: (أتیک لوفاق الأمر): له‌کاتی په‌یدا‌بوونی شته‌که‌دا هاتم بؤلات ۵ الثواق: ده‌گوتری: (أتیک لوفق الهلال): له‌کاتی دمرکه‌وتنی مانگی یه‌کشه‌وه‌دا هاتم بؤلات ۵ التوفيق من الله للعبد: ته‌وفیق دانی خودا بؤ به‌هنده‌ی نه‌ومیه‌ه رینگای شه‌ری لئ بگری و رینگای خیری بؤناسان بکا ۵ هه‌روا ده‌گوتری: (أتیک لوفیق الهلال): له‌کاتی دمرکه‌وتنی مانگی یه‌کشه‌وه‌دا هاتم بؤلات ۵ له‌بواری یاسای نیو ده‌ولته‌تی دا بریتیه‌ه له‌وه ده‌ولته‌تیک هه‌ول بدا نیزاعی نیوان دوو ده‌ولته‌ت چاره‌سه‌ر بکا ۵ الثیفاق: ده‌گوتری: (أتیک لثیفاق الأمر): له‌کاتی رودانی ئیشه‌که‌دا هاتم بؤلات ۵ هه‌روا ده‌گوتری: (الیت الممرور ثیفاق الکعبة): به‌یتوله‌عمور له‌به‌هه‌شت دا به‌رامبه‌ری که‌عبه‌یه ۵ الثیفاق: ده‌گوتری: (أتیک لثیفاق الهلال): کاتی دمرکه‌وتنی مانگی یه‌کشه‌وه‌ هاتم بؤلات ۵ المثیق: به‌لای زانایانی عوروزمه‌وه هینانی وشه‌یه‌کی ده‌خیل و نارسه‌نه بؤناو شیع‌ر له‌به‌ر ناعیلاجی ۵ الوفاق: له‌بواری قانونی نیو ده‌ولته‌تی دا بریتیه‌ه له‌زاراومه‌یک که بؤ زور ریکه‌وتننامه‌ی نیوده‌ولته‌تی و له‌بواری جیاجیادا به‌کار ده‌هیندرئ ته‌نانته‌ت

وَفِي الشَّيْنِ (يفي) وفاء: شتهکه تهواو بوو ◊
دمگوترئ: (وفي ريش الجناح): پهرو پوئی بالهکه
تهواو بوو.

وَفِي الشَّيْنِ وفياً: شتهکه زور بوو.

وَفِي فلان نَذْرَةً: فلانکس نزره فوئوکهی خوئی
جئ بهجئ کرد.

وَفِي بهمهده: پابهندی وادمو بهئینی خوئی بوو ◊
دمگوترئ: (وَفَتْ أَذُنُهُ): راستی نهو ههوالهه
بيستبوی دهرکهوت.

وَقَسَى الدِّرْهَمَ والمثقال: شتهکه بهرامبهری

دیرهههکه یان مسقاله زیرهکه بوو ◊ اوفی

بالعهد والوعد: بهمانا (وَقَى) دئ ◊ اوفی علی

المکان وفیه: بهسمر شوینهکهی دا روانی ◊

اوفی علی الماة: لهسد زیاتر بوو، لهسد

تیپهری ◊ اوفی القوم: هاته لای قهومهکهو

توشیان بوو لهگهلیان کوپووه ◊ اوفی نَذْرَةً

ویه: نزرهکهی جئ بهجئ کرد ◊ اوفی الکیل:

پیوانهکهی بهتهواوی دایه ◊ اوفی فلاناً حَقَهُ:

مافی تهواوی دا بهفلان ◊ اوفی فلاناً: لهناکاو

توشی فلان بوو ◊ اوفی القوم: هاته لای

قهومهکه ◊ اوفی العام: حهجئ کرد ◊ مافی

سالهکهی دا بهوه حهجئ تیدا کرد ◊ وَفَى فلاناً

حَقَهُ: مافی فلانکسی دا ◊ تَوَفَّى اللهُ فلاناً:

خودا فلانکسی مراند ◊ تَوَفَّى فلاناً حَقَهُ:

فلانکس مافی خوئی وهرگرت ◊ دمگوترئ:

(توفیت منه مالي): مائی خووم هموو لئ ستاند

◊ تَوَفَّى العُدَّةَ: گهشتهکاتی خوئی ◊ ماومهکهی

تهواو کرد ◊ تَوَفَّى عدد القوم: هموو

خهکهکهی سهر زمیر کرد ◊ استوفی فلان

حَقَهُ: فلانکس مافی خوئی بهتهواوی وهرگرت

◊ دمگوترئ: (استرفی منه ماله): مائی خوئی

نهگهر بهگورینهومی پیروزبایی لهیهک کردن و
سهرهخوشی کردن لهیهکتریش بین ◊ الوفاق
المعلم: ریککهوتننامهیهک که راسپیروای
دوولایهه وازوئی بکهه، تنهنا پیتی یهکهمی
ناوی واژوکهرهگانی دمنوووسرئ و ریککهوتنی
سهرمتاییهو هوناعی یهکهمی ریککهوتنی
کوئیاییه ◊ وفاق الاشراف: ریککهوتننامهیهکی
نیودهولهتییه نهو رئو شوینهه له ریککهوتنی
تردا بهرچاو دهگيرئ لهم دا بهرچاو ناگیرئ،
تنهنا پشت بهشهرهفو راستگوئی دوو لایهه
واژوکهرهکه دهبهسرتئ ◊ الوفق: (وَفَقَى
الشَّيْنِ): گونجاو بؤ شت ◊ دمگوترئ: (حلوتبه
رفق عیاله): ناژهله شیردهرهگانی بهئهندازهی
خیزانهکهیهتی، شیرهکهیان بهشیان دهکا
سهرومر ◊ هاوراو پیکهوه گونجاو، دمگوترئ:
(جاء القومُ وفقاً): خهکهکه بهتهبایی و گونجاوی
هاتن و هیج کیشیهیان نهبوو ◊ یان دمگوترئ:
(کت عنده وفق طلعت الشمس): نهو کاتهی
خوزههلات من لای نهو بووم.

وَقَلَّ الشَّيْنِ (یقله) وفلاً: توپکئی شتهکهی دامائی

◊ (فهر وافل وهي وافلة) ◊ وَقَلَّهُ: سپی کرد

توپکئی لئ دامائی ◊ الوافل: پیکهیشتوو؛

دمگوترئ: (قصب وافل): قهههزازیکی کامل و

پیکهیشتوو لههوناعی ناسکی تیپهریوه ◊

الوقل: شتی کهم.

وَقَّهَ يَوْهَهُ وَفَهَا: بوو بهجاودیری کهنیشته ◊

الوافه: جاودیری لئ پرسراوی کهنیشته ◊

حهکهم و ناویزیکر ◊ الوفاهه: پیسهی

جاودیری کهنیشته ◊ الوفیهه: پلهی جاودیری

کهنیشته.

هموو لى وهرگرت ◊ الميفى: بهرزاييهك
 لهزموى ◊ كورمى خشت سورگردنوه ◊
 الميقاء: خاومن ومفاو وادمو بهلئين ◊ الوافى:
 ديرهميئك و چوار دانقه ◊ همروا ناوه بؤ
 شيعريئك همموو بهشهكانى خوى تهواو بنو
 كهمو كورتى تيدا نمين ◊ الوافية: ناويكه
 لهناومكانى سورمتى (الفاتحة) ◊ الوقاء: مردن ◊
 الوفي: شويئى بهرزى زهوى سمر تهپولگه ◊
 الوفي: تهواوو كامل ◊ زور خاومن ومفا ◊
 نهوكهسهى مافى همموو كهسى لهبرچاومو
 مافى خويشى ومردمگري ◊.

وَقَبَ القَمَرُ: مانگ چووو حالتهى گيرانهوه ◊ مانگ
 گيرا.

وَقَبَ الظلام على الناس: تاريخى هاته ناوهو
 خهلكى داپوشى.

وَقَبَ عيناها: جاوى بهقولا چوون ◊ اوقب: برسى
 بوو ◊ اوقب النخل: هيشوه خورماكه رزى،
 بوئى كرد ◊ اوقب الشين: شتهكهى خسته
 كونيكهوه ◊ الاوقاب: قوماشى خيمهوه كهزاوهو
 كهمرسهكهيان ◊ الميقاب: پياويئك زور بيرهوه
 شلمهمنى ترى ومكوو ناو بخواتهوه ◊ نافرمتى
 گيلو نهحمق ◊ سينر الميقاب: رويشتنى
 بهردهوام بهشهوو رؤز ◊ الميقب: (الودعة):
 واته پالدانهوهو نيستراحت ◊ الوقب: گيلو
 نهحمق ◊ خويړى وهتيو مچه ◊ بهرداو: كونى
 بهرد كهناوى تيدا راومستى ◊ يان بيرمناويئك
 بالا پياويئك يان دوو بالا پياو قول بى ◊ همموو
 چالايبهكى جهسته ومكوو چاوو بنههنگلو
 قولگهى شان و شتى وا ◊ كونهبان و دهلاهوه
 دوكه لكيش ◊ الوقباء: دمگوتري: (ركية وقباء):
 بيرئكه ناومكهى رؤچوووه ◊ الوقبه: بهرداو:
 كونه شاخ و بهرد كه ناوى تيدا راومستى ◊

الوقفي: كهسيك زور جهزى لههاوهئيهتى
 مروفي گيلو نهحمق بى ◊ وقته يقته وقتا:
 كاتيئكى بؤ ديارى كرد نيشهكهى تيدا بكا ◊
 دمگوتري: (وقت الله الصلاة): خودا كاتى بؤ
 نويز ديارى كردوه ◊ وقته الشين ليوم كذا:
 شتهكهى بؤ فلان كات ديارى كرد ◊ الموقت:
 نهو كهسهى خهريكى راگرتنى حيسابى كاتو
 شتى وايه ◊ شويئيك كهديارى گرابى بؤ
 كردنى نيشيئك لهلايهوه ◊ الوقت: بهشيئك
 لهزمهمن و كات كه بؤ كارئك ديارى دمگري.

وَقَح حافر الدابة: سمى ولاخهكه رهق بوو.

وَقَح الرجل: پياوهكه بى شهرمو حهيا بوو
 بهلايهوه شهرم نيه چى ئيشى خويړيهتى
 ههيه بيكا.

وَقَح يوقح وقحا: بهمانا (وقح دى).

وَقَح الرجل: پياوهكه بى حهياو بى شهرم بوو
 بهلايهوه گرنگ نيبه چ شتى خرابو ناشيرين
 ههيه بيكاو بيلن ◊ اوقح الحافر: سمى ولاخهكه
 رهقو پتهو بوو ◊ وقح حافر الدابة: سمى
 ولاخهكهى بهپيوو بهزى تواوه رهقو پتهو كرد
 دواى بههوى زور رويشتنهوه تهنك بوبوو سوا
 بوو ◊ وقح الحوض: جهوزهكهى چاك كردموه
 كونو كهلهبهرى گرتن ◊ توقح: پتهوو رهق بوو
 ◊ توقح الرجل: پياوهكه بى شهرمو حهيا بوو
 هيجى بهلاوه عميب نهبوو ◊ الموقح: (رجل
 موقح): پياويئكى بهلاواوييه ◊ بهلاو كارمساتى
 زورى بهسهرهاتون و لهبوته دراوهو قال بووه ◊
 (بعر موقح): حوشترئكه زورى ئيش پيكرامو
 تهواو ماندو بووه ◊ الوقاح: دمگوتري: (رجل
 وقاح الوحى): پياويئكى بى شهرمو حهيايه
 بهچاوو رووه ◊ همروا دمگوتري: (امرأة وقاح

الوجه): نافرمتی به چاوو رو بئ شهرم ◊ (رجل
وقاح السائب): پیاویکه زور پشو دریز بؤ
سواری همرگیز بئ تاقمت نابئ ◊ وَقَدَّتِ النَّارُ
تَقَدُّ وَقْدًا وَقُودًا: ناگرکه هه لگرسا.

وَقَدَّ الشَّيْئُ: شتهکه درموشاپهوه ◊ دهسگوترئ:

(وَقَدَّتْ بكَ زَنَادِي): کاری من بهتؤ رایئ بوو ◊
یان خودا وابکا نیشی من بهتؤ رایئ بئ ◊ واته:
بهشیوهی دوعا بئ ◊ اَوَقَدَّ النَّارُ: ناگرکه کی
داگیرساند ◊ دهسگوترئ: (أرقد الله ناراً أتره)

خودا لهشویئنی نمو ناگر بکاتهوه ◊ واته: خودا
بیفهوتینئو بیباو نهی هینیتیهوه ◊ وَقَدَّ النَّارُ:
بهمانا (أوقدها) دئ ◊ اِنْقَدَّتِ النَّارُ: ناگرکه

هه لگرسا ◊ تَوَقَّدَتِ النَّارُ: بهمانا (انقادت) دئ ◊

تَوَقَّدَ الكوكبُ: نهستیرکه درموشاپهوه ◊ تَوَقَّدَ
فلان: فلانکس جوستو چالاک بوو نیشتای
پهیدا کرد ◊ تَوَقَّدَ فلان النارَ: فلانکس
ناگرکه کی داگیرساند ◊ استوقدت النارَ:

ناگرکه کی داگیرسا ◊ استوقدت النارَ: ناگرکه کی
داگیرساند ◊ المُسْتَوَقَّدُ: قولکه ناگردان ◊
شوینی ناگر کردنهوه ◊ الموقدُ: شوینی ناگر ◊

قولکه ناگردان ◊ زویا ◊ کورهخانه ◊ الميقادُ:
دهگوترئ: (زندُ ميقاد): چهرخیکه زوو ناگر

دهکاتهوه ◊ الوقادُ: دهسته چپله، سوتهمهنی
بهتایبتهی نهوتو غازو دارو شتی وا ◊ الوقدُ:

ناگر ◊ هه لگرسانی ناگر ◊ الوقدةُ: جهنگه کی
گهрма ◊ دهگوترئ: (طَبَّخْتَهُمْ وَقَدَّةَ الصَّيْفِ):

گهрма ی بهتینی هاوین کولاندنی ◊ الوقادُ:

صیغه موبالعهی (وقد) میه ◊ ناگر هه لگرسین
◊ نهوکهسهی سوتهمهنی (گاز یان خه لوز یان

شتی تر) دهکاته شهمندهمهروه ◊ کهسیک
چراو لؤکزو شتی وا هه لدهکا ◊ دهگوترئ: (قلب

وقاد): دئیکه زور زو نیشتا پهیدا دهکاو دهس
بهکار دمبئو مل لمنیسی سهرمکی خوئی دهنئ ◊
رجل وقاد: پیاویکی کولندهمهروه لهکاری خوئی
بهردمهوامه ◊ الوقودُ: بهمانا (الرقاد) دئ ◊
ههرمادمیهک بهسوتانی هیزیکی گهرمی پهیدا
بکا ◊ الوقيدُ: بهمانا (الوقود) دئ.

وَقَدَّ فلاناً (يقذه) وقداً: نهومندهی لهفلانکس دا

تاشلو کوتی کردو گهیاندییه شارای مهرگ ◊
بهعهرزئ دادا خستیه سهه زهوی ◊
بهنهخوئشی و زامداری لهگورمهپاندا جیی هیشت

وَقَدَّ فلاناً النعاسُ: ههنوز بهسهه فلان دا غالب

بوو ◊ ههنوزئ هاتنئ ◊ وَقَدَّتِ الناقةُ:

حوشترکه بهناخوئشی دؤشرا شیرئ نهدا ◊

شیرئ کهم بوو ◊ اوقذه: بهنهخوئشی جیی

هیشت ◊ وَقَدَّ الصِّرارُ الناقةَ: گواندین

بهستنهکه شوینکهی لهگوانی حوشترکه کرد

چونکه توند بهسترا بوو ◊ الموقدُ: نهندامی

جهسته وهکوو هولهبئ، شان نهنیسک. نهزنؤ ◊

الموقدةُ من النوق: نمو حوشترمه بیچومهکی

تیی هه لدهکهوئو شیرئ کهم لئ دیته خوار

لهبهه گهرمی گواندینئ ◊ نهه حالتهه دمبیته

هوی نهوهی کهلهناو گوانی دا هاوسان دروست

ببئ ◊ الموقودُ: نهخوئشی کوشنده که

کهوتبیته گیانه لاهومه ◊ الموقودةُ من الشاء:

مهریکه بهلیدان گیانی لهدهست دابئ ◊

الوقيدُ: نهوکهسهی بئ هوش دمبئ نازاندئ

ناخؤ زیندوهه یان مردوهه ◊ تهمبهل ◊ مهریک

بهلیدان مندار بوبیتهوه ◊ تهمبهل و هونگران ◊

زور نهخوئش و گهپشتوو بهحالهتی گیانه لاهو ◊
الوقيدُ: بهردی راخراوو ریزکراو وهکوو

کردووه، وای لی کردوه خوگرایی بؤ کارسات و لیزان بی لهنهجامدانی کارمکانی دا ◊ وَقَرَّ فلان الدَّابَّةُ: فلانکس و لآخهکس تاقت کرد، دایکرد، خستیه پشتیرو تهویلهی تایبتهی خویموه ◊ اَثَقَرَّ: عاقل و رمان بوو ◊ اسْتَوْقَرَّ: باری گرانی ههنگرت ◊ کؤلی قورسی لهکؤلی خوئی دا ◊ اسْتَوْقَرَّ الإِبِلُ: حوشرهکه قهلهو بوو ◊ القِرَّةُ: قورسایي ◊ کاتی نهخوشی ◊ پیره میردی بهسالآ چوو ◊ مال و منداآ ◊ جهلهبه مهر و بزنی که ژمارمیان کهم بی و شوان و سهگ و کهره میینهکی خویمان لهگهآ بی ◊ المَوْقَرُّ: شوینی دشتایی لهبنارو پیدمشتی کئو ◊ المَوْقَرُّ: دمگوتری: (نخله مَوْقَرُّ) دارخورمایهکی بارگرانسه زؤری بهرگرتووه ◊ المَوْقَرُّ: پیایوی قانلبوی رۆزگار که کارسات و روداو لهبؤتهیان دابی و نهزمونی جؤراو جؤر قالیان کردبی ◊ مرفؤفی عاقل و کارما ◊ المَوْقَرَّةُ: دمگوتری: (نخله موقرة): دارخورمایهکی بارگرانسه زؤری بهرگرتووه ◊ الموقور: (شی موقور): شتیکی چالچال و گرنج گرنجه یان شتیکه ترینگه ترینگی لی دئ ◊ الموقورة: اذن موقورة: گونچکهکی گران که بهکه می قسه بییستی ◊ الموقار: عاقلمهندی و لهسهره خوئی ◊ گهورمی و شکومهندی ◊ الموقر: قهلشتی قاج ◊ بهتایبتهی قهلشتی پازنه بی ◊ شوینکهو جالی لهبهرد یان لهنیسقان یان لهچاو ◊ الموقر: دمگوتری: (رجل وقر): پیایوی عاقل و لهسهره خو ◊ الموقر: کؤلی گران ◊ الموقرة: بهکجار ◊ قولکهو چالایی لهبهرد ◊ شوینکه ◊ وقرة الدهر: بهلاو کارساتی رۆزگار ◊ الموقری: شوانی جهلهبه مهر و بزنی کهم که گویدریزو سهگی تایبتهی خوئی ههبن ◊ مهردارو

رمصیف ◊ وَقَرَّتْ اذنه (تَقَرَّتْ وَقَرَّ): گوئی گران بیون، یان ههر نابیسن.

وَقَرَّ فلان وقاراً وقرة: فلانکس عاقل و رمان بوو.

وَقَرَّ في بيته وَقَرَّ: لهمالی خوئی دانیشته و نهچوووه دمر.

وَقَرَّ الشَّيْئُ في قلبه وَقَرَّ: شتهکه لهدلی دا حیگیر بوو.

وَقَرَّ الله اذنه: خودا گوینچکهکی گران کردن ◊ یان ههر بهته و اووی کهر بوو ◊ دمگوتری: (وقرت اذنی عن سماع كلامه): گونچکهم قسهی نهو نابیستی.

وَقَرَّ فلان العظم: فلانکس نیسقانهکی قهلشاند

◊ وَقَرَّتْ اذنه (تَوَقَّرَتْ وَقَرَّ): بهمانا (وقر دئ) ◊

وَقَرَّتْ الدَّابَّةُ: و لآخهکه بهرد یان شتیکی تر لهسمی داو زیانی بی گهی ◊ وَقَرَّ فلان (يوقر)

وقاراً: فلانکس عاقل و رمان بوو ◊ (فهو وقور) ◊ اوقرت النخلة: دارخورماکه باری گران

بوو ◊ اوقر الدين فلاناً: قهرزداری باری فلانی قورس کرد ◊ اوقر فلان الدابة: فلانکس باری

قورسی لهو لآخهکه بارکرد ◊ وَقَرَّ فلاناً: ریزی فلانی گرت ◊ بهچاوی ریزو شکومهندی سهیری

کرد ◊ وَقَرَّ الشَّيْئُ: شوینکهکی لهشتهکه کرد ◊ وَقَرَّتْ الاسفارُ فلاناً: سهفهرو گهران بهناو

ولاتان دا ◊ فلانکسی لهبؤته داو قالی کردو شارهزی گوزهران و زیانی کرد ◊ اوقر فلان

الدابة ايقاراً: فلانکس باری گرانی لهو لآخهکه بارکرد ◊ وَقَرَّ فلاناً: ریزی فلانکسی گرت

بهعاقلمهندی لهقه لهم دا ◊ وَقَرَّ الشَّيْئُ: شوینکهکی لهشتهکه کرد ◊ وَقَرَّ الاسفارُ فلاناً: سهفهرو گهران بهولاتان دا فلانکسی حال

نهوکهسهی خاومنی جه‌له‌به مه‌رو بزنی کهم
 کهشوان و سه‌گو گوئدریزئی تاییه‌تی خوی
 هه‌بئ **وَالْوَقْرُ**: خاومن نه‌ده‌بو و حیشمه‌ت
الْوَقْرُ: ریز لئگیرو خاومن ریز **وَالْوَقْرُ**: نئسقانی درز
 بر دو **وَالْوَقْرُ**: جه‌له‌به مه‌رو بزنی کهم به‌شوان و
 سه‌گو گوئدریزه‌وه **وَالْوَقْرُ**: چه‌زو جالی ئاو له
 ناوشاخ دا که‌ئوای تئدا کوئیته‌وه **وَالْوَقْرُ**: دمشگوترئ:
 (رجل وقیر): پیاویکه قهرز شانی داگرتووه
الْوَقْرُ: چه‌زو جالی ئاو که له‌شاخ دا دروست
 بیو زور گه‌وره بی **وَالْوَقْرُ**: (أذن وقرة): گوئچکهی
 گران که‌به‌که‌می هسه بیستی.

وَقَسَّ فلاناً بالمرکه: شتی ناشیرینی پال
 فلانکه‌س دا.

وَقَسَّ الفاحشة: باسی کرده‌وه ناشیرین و نابرو
 به‌رمکه‌ی کرد **وَقَسَّ** الإبل: حوشترکه‌ی
 گروئ کرد **وَقَسَّ** الأوقاس من الناس: کومه‌ل و
 تاقمی خوئیری و پرو پوچ و هه‌تیو مچه‌و کویله
وَقَسَّ توم‌تبارو گومان لئکراو به‌وه‌ی که توشی
 گروئی بوون **وَقَسَّ** الوقس: سه‌رم‌تای گروئی پیش
 نه‌وه‌ی به‌جه‌سته دا بلاو بیته‌وه **وَقَسَّ**: دمشگوترئ:
 (صار القوم أوقاساً): خه‌لکه‌که بوونه
 هه‌رمه‌کی و کومه‌لگایه‌کی تیکه‌ل و پیکه‌ل.

وَقَسَّ الرسم (یقش) وقشاً: وینه‌که کوزایه‌وه،
 س‌رایه‌وه.

وَقَسَّ فلان من فلان: فلانکه‌س له‌فلانکه‌سه‌وه
 عه‌تاو به‌خششی ده‌سته‌کوت.

وَقَسَّ له بشین: شتیکی پئدا **وَقَسَّ** له بشین:
 شتیکی پئدا.

وَقَسَّ بالنار: به‌ناگر نامازه‌ی بی کرد، ناگری بو
 راوشاند **وَقَسَّ** الشئین: شته‌که که‌وته جم و
 جول **وَقَسَّ** الأوقاش: خه‌لکی هه‌رمه‌کی و تیکه‌ل

له‌جین و توئیزی جیاحیا **وَقَسَّ**: جم و جول،
 دمنگ **وَقَسَّ**: هه‌ست، دمشگوترئ: (سمت وقشة): گویم
 له‌هه‌ست و چرپه‌ی بوو **وَقَسَّ**: عه‌یب و له‌که
 جیلکه‌و چه‌وئیل که‌ناگری بی دمشگوتره‌وه
 هه‌لئزگو پرزو پال **وَقَسَّ**: جم و جول و
 دمنگ و سه‌دا **وَقَسَّ** عنقه تلص وقصاً:
 ملی شکا **وَقَسَّ** الناقه براکبها: حوشترکه
 سوارمه‌کی سه‌ربشتی گلاند.

وَقَسَّ الشئین: شته‌که‌ی شکاند.

وَقَسَّ عنقه الدين: همرز ملی بی شوژ کرده‌وه.

وَقَسَّ الشئین فلان: فلانکه‌س عه‌یبی له‌سته‌که
 گرت.

وَقَسَّ رأسه: سه‌ری به‌توندی راته‌کاند.

وَقَسَّ: ملی باریک کرا.

وَقَسَّ یوقص وقصاً: به‌سروشت و خیلقه‌ت ملی
 کورت بوو **وَقَسَّ**: وای لئکرد مل کورت بی
وَقَسَّ علی ناره: پرزو پال و توئیکله دارو
 شتی وای خسته ناو ناگرکه بوئه‌وه‌ی زیاتر
 بلئسه‌ی هه‌بئ **وَقَسَّ**: خوی به‌مل کورت
 نیشان دا، لاسایی مل کورتی کرده‌وه **وَقَسَّ**
وَقَسَّ علی برده‌ته: خوی نوشتانده‌وه عه‌باکه‌ی یا
 په‌شته‌ماله‌که‌ی له‌ملی خوی پئجا بوئه‌وه‌ی
 نه‌که‌وئ **وَقَسَّ** به فرسه: نه‌سه‌به‌که‌ی نه‌رمه
 غارو گورگه لوقه‌ی بی کرد، به‌توندی قاجی
 به‌زه‌وی دا دمدان **وَقَسَّ** الأوقاص: کوی (الوقص)
 هه‌روا به‌مانا په‌رته‌وازه‌یی و پچر پچری هاتووه
وَقَسَّ: دمشگوترئ: (صاروا أوقاصاً): نه‌وانه لئک جیا
 بوونه‌وه‌و پچر پچر بوون **وَقَسَّ**: ملی
 کورت **وَقَسَّ**: عه‌یب و له‌که‌داریی شت
 له‌زاراوه‌ی زانستی عوروزدا لابردنی بیستی
 دووه‌می خاومن بزوینه له‌کیشی (متفاعل) **وَقَسَّ**

الْوَقْصُ: لومغه تیکه له (الْوَقْصُ) که بریتیبیه له ورده دارو چیلکهو جهوئل و پرزو پال، که ناگریان بین خویش دمکری همروا ناوه بو تاکی (الأوقاص) که لهبوارى زمکات دا بریتیبیه لهو شته زمکات لیکهوتوانه‌ی دمکهونه نیوان دوو فهریزه‌ی زمکاتوه زمکاتیان لیکه‌وئ بو نمونه کهژماره‌ی حوشر گه‌بشته پینج سهر دهمین مهریک بدا بهزمکات نهمجار تا دمگاته ده سهر حوشر زمکاتیان لیکه‌وئ، شهو حوشرانه‌ی نیوان پینج و ده پیمان دموتری (وَقَصَّ) ههندی له زمانایانی شهرع پیمان وایه قاعیده‌ی (وقص) ته‌نیا له رشه‌ولاخ دا په‌پرهمو ده‌کری **الْوَقِصْمَةُ:** تاکی (الوقاصص) که بریتیبیه له دمکهوتنی نیسقانی مل به‌لای شانوه **وَقَطَهُ يَقْطُهُ وَقَطًا:** نه‌ومنده‌ی لیکه‌وئ دا نیوه مردوی کرد.

وَقَطَّ فُلَانًا دَابْتَهُ: ولاحه‌که فلانکسی گلاندو بین هوشی کرد.

وَقَطَّ فُلَانًا: فلانکسی به‌سهر سهردا خست، سهری له‌زموی و حاجی بو هموا **و نهمجار به‌مهمبه‌ستی چارهمسر به‌دوو و هجبه له‌م حاجی دا.**

وَقَطَّ الْأَرْضَ بِهِ: کابرای خست، به‌زموی دادا.

وَقَطَّ الشَّيْئُ فُلَانًا: شته‌که باری فلانکسی فورس کرد خهوی لیکه‌وئ خست **و دمگوتری:** (أكلت طعاماً فِرْقَطِيًّا): خواردنیکم خوارد خهوی لیکه‌وئ خستم.

وَقِطَّ فِي رَأْسِهِ: سهری گران بوو ههستی به‌فورسای سهری کرد **و وَقَطَّ الصُّخْرُ:** به‌ردمه‌که فولکه‌ی تیکه‌وتو ناوی تیدا کوبووه **و به‌رداو له‌شاخه‌که دا په‌یدا بو **و استوقط المکان:** شوپنه‌که فولکه‌و چالی تیدا په‌یدا بوو به‌هوی زور پیدا رویشتنی ناده‌میزادو**

و لآخه‌وه **و الموقوط:** خب بوو **و کوزراو **و زور تیه‌لندراو **و الموقط:** چالیکه له‌شوینیکی پته‌و ناوی تیدا کؤدمبیته‌وه **و الموقیط:** کوزراو **و خب بوو **و هم‌گیانداریک زوری لیکه‌وئ درابینو بریندار گرابین **و بو متینه‌ش ههمردمگوتری:** (الوقیط) **و وشه‌ی (الوقیط) به‌که‌سیک دمگوتری شه‌و خه‌وی زرابینو نه‌نوستین به‌و هویه‌وه به‌رؤز له‌شی تیکشکابینو داهیزرابین **و چالیکه له‌شوینیکی پته‌و ناوی تیدا کؤدمبیته‌وه.************

وَقَعَ يَقَعُ وَقْعًا: که‌وت، به‌ربووه **و وَقَعَتِ الدواب:** ولاحه‌کان مؤلیان خوارد پال که‌وتن **و وَقَعَتِ الإبل:** حوشره‌که بیخی خوارد پالکه‌وت **و همروا دمگوتری:** (وَقَعَ الطيرُ على أرض أو شجر): بالئدمکه له‌سهر زموی پان له سهر دره‌خت نیشت.

وَقَعَ المطرُ بالأرض: باران له‌زمویبه‌که باری.

وَقَعَ الحقُّ: حه‌ق جه‌سپا.

وَقَعَ القولُ عليه: قسه‌که، برپاره‌که جه‌سپا، واجب بوو له‌سهری.

وَقَعَ الكلامُ في نفسه: قسه‌که کاری له‌دمروونی کرد.

وَقَعَ فلانٌ في فلانٍ وقيةً ووقوعاً: فلانکس جوینی به‌فلانکس دا غه‌بیه‌تی کرد قسه‌ی ناشیرینی بین گوتن.

وَقَعَ في العملِ وقوعاً: دمستی به‌کاره‌که کرد.

وَقَعَ في الشرك: شیرکی تیدا په‌یدا بوو **و که‌وته حاله‌تی هاویش په‌یداگردنه‌وه.**

وَقَعَ في أرض فلاة: به‌ناو زمویبه‌کی چؤل دا رؤی.

وَقَعَ الى كذا وقعاً: به‌په‌له به‌رپئی کرد، خیرا ناردی.

وَقَعَ بِالْعَدُوِّ وَقَعًا: زنده رؤیى کرد له کوشتارى
دوژمن دا دوژمنى شه پرزه کرد.

وَقَعَ الْأَمْرُ مِنْ فُلَانٍ مَوْقِعًا حَسَنًا أَوْ سَيِّئًا:
کاره که لای فلانکس به باش یان به خراب
چه سپا.

وَقَعَ الْأَمْرُ عِنْدَ فُلَانٍ مَوْقِعًا حَسَنًا: کاره که لای
فلانکس گرنگی باشی پئی درا.

وَقَعَ النَّصْلُ بِالْمِيقَةِ: سه رته تیرمکانی به نامیری
تیز کردن تیز کردن.

وَقَعَ السِّيفُ وَالسَّكِّينَ: شمشیرمه یان کیرده که ی
تیز کرد.

وَقَعَتِ الْحَجَارَةُ الْحَافِرَ: به رد سمی و لآخه که ی
تهنک کرد ◊ دمشگوتری؛ (هذه نعلٌ لا تقع على
رجلي): نه مه نعلنیکه بو فاجم نابن، له گهل
فاجم ناگونجی.

وَقَعَ يَوْعُقُ وَقَعًا: پئی خواس بوو، گوشتی فاجی
نازاری بوو به هوئی رهقی زومبیه که یان به هوئی
به رده لانی و شتی واوه.

وَقَعَ فِي يَدِهِ: له دهستی بووموه، له دهستی دمر جوو ◊
به شیمان بووه ◊ اَوْقَعَ الْمُغْنِيَّ: گورانی بیژمه که
ناوازو هه وای گورانییه که ی له شوینی خوئی
داناو کیش و ناوازی شیواوی بو دانا ◊ اَوْقَعَ فُلَانٌ
بِالْأَعْدَاءِ: فلانکس زیدمروهی کرد له کوشت و
برکردنی دوژمن دا ◊ اَوْقَعَ بِفُلَانٍ مَا يَسُوهُ:
زمبری گورچکرو توندی له فلان دا، قسه ی
ناشیرینی ناراسته کرد ◊ اَوْقَعَ بِهِ الدَّهْرُ: روژگار
هیرشی بوهینا ◊ اَوْقَعَتِ الرُّوحَةُ: باخه که
ناوی له خوگرت و تیرناو بوو ◊ اَوْقَعَ فُلَانٌ
الشَّيْئَ: فلانکس شته که ی والی کرد بکه وئ ◊
واقعه مَوَاقِعَ وَوَقَاعًا: شهری له گهل دا کرد ◊
واقِعَ الْأُمُورِ: نیشه کانی نزیک کردنه وه ◊ واقِع

المرأة: له گهل نافرته که جوت بوو ◊ وَقَعَ
الرجلُ: بپاوه که به شیومه کی تایبه تی رؤیى ◊
وَقَعَتِ الْإِبِلُ: حوشترمه که دواى تیراوبوون بیخی
خواردو پال که وه ◊ وَقَعَ فِي الْكِتَابِ: هه ندئ
به راویزو رونکردنه وه ی له سمر کتیبه که
نووسی و راجیع مهرجیبی بوکرد، زنده و شتی
دوبارموبووی لئ لآبرد ◊ وَقَعَ الصَّيْقَلُ عَلَى
السِّيفِ: وه ستای شیرگر دهستی کرد به مشت و
مالکردنی شمشیرمه که و تیزکردنی ◊ وَقَعَ الْعَقْدُ
أَوْ الصِّكُّ: له لای خواروی گریبه سته که وه یان
چه که که وه ناوی خوئی نووسی و واژوی کرد ◊
وَقَعَ الشَّيْئُ: گومانی شته که ی کرد ◊ وَقَعَ ظَنُّهُ
عَلَى الشَّيْئِ: گومانی که وه سه رسته که ◊
شته که ی مزنده کردو دایبه زانند ◊ وَقَعَتِ
الْحَجَارَةُ الْحَافِرَ: به رده که سمی و لآخه که ی بری
قاشی کرد ◊ تَوَاقَعَ الْأَعْدَاءُ: دوژمنه کان
هه ندیکیان له گز هه ندیکیان راجون ◊ تَوَاقَعَ
الرَّجُلَانِ: دوپاوه که شهریان بوو ◊ تَوَقَّعَ الْأَمْرَ:
چاومروانی رودانی کاره که ی کرد ◊ اسْتَوْقَعَ
السِّيفَ: شمشیرمه پئیوستی به مشت و مال
کردن هه بوو ◊ اسْتَوْقَعَ فُلَانٌ الْأَمْرَ: فلانکس
چاومرئی رودانی نه وکاره ی کرد له وکاره ترسا ◊
الْإِيقَاعُ: نه ومیه دمنگه کان له گورانی گوتنی
به کومه ل دا به یه که وه بگوترین و پاش و
پیشیبیان تیدا نه کرائ و به یه که وه له ته پئی
گوئچکه بدن ◊ التَّوَقُّعُ: نه ومیه باران له
هه ندیکى ولات ببارئ و له هه ندیکى نه ببارئ ◊
نه وه ی سه روك و پاشاو فهرانرهما له سمر نامه و
شتی وا واژوی ده که ن، نیمزای ده که ن ◊ تَوَقُّعِ
العقد أو الصك: واژوکردنی گریبه سته یان
چه کی پاره که له لای خوارویه وه کابرا ناوی
خوئی دمنووسی و واژوی ده کا ◊ ناوه بو جوره

خه تیک ◊ جوره رویشتنیکه ◊ الموقِع: شوینی رودانی شت ◊ شوینی که وتنی شتو چه سپانی له جینگه ی تایبتهی خوئی ◊ دمگوترئ: (وقع الشئی موقعه) ◊ (مواقع القتال): شهرگه ◊ گورمپانی شهر ◊ (مواقع القطر): شوینی باران لی بارین، باران لیدراو ◊ الموقِعة: شوینی رودانی شت ◊ شهر و شهرگه ◊ الموقِع: که سیک توشی به لا بووبی، کارساتی لی رودایی ◊ حوشتریک زور شوینه واری برینی به جهسته وه بن ◊ ریگای تهخت کراوو خوشکراو ◊ کیردی تیزکراو ◊ الموقِع: که سیک به هیواشی پی لهزموی بنی ◊ نووسری پهراویز نووس لهسهر نامه و شتی وا ◊ الموقوع: دمگوترئ: (حافر موقوع): سمی و لاخ که به هوئی به ناو بهردو چه و ریشتن دا سوابی و تنک بووبی ◊ بهردو چه و له سمی و لاخه که ی بردبی ◊ الموقِعة: دمگوترئ: (قدم موقوعه): قاجی پیست نهستورو پته وو زل و به هیز ◊ المیقِعة: شوینیک باز لی بنیشی و مگری بی ◊ نه و داره جیل شوهری که جیل شور به کوته ک جلی لهسهر دمشواو جله کان دمکوتی ◊ یان ناوه بو کوته که که ی که جله کانی پی دمکوتی ◊ چه کوچ و شتی وا ◊ نه خوشیبه که توشی بیچوه نازه ل دمبی و زوربه ی گات دمیکوژی ◊ الواقِع: نه و که سه ی بهرداشی ناش بیراز دهکا ◊ شیوهی شتو روداو و مگوو خوئی و سهر منجام ◊ دمگوترئ: (امر واقع و طیر واقع) ◊ (لواقِع الطیر): هیلانه و شوینی هه لنیشتنی باننده ◊ الواقعة: رۆزی قیامت ◊ به لای رۆزگار ◊ شهر و بهرنگار بیوونسه وهی دوژمن ◊ لیکندانی گورچکری یه که لهدوایه که له گه ل دوژمن ◊ دمشگوترئ: (رجل واقعه): بیاوکی نازایه ◊

چاو نه ترسه ◊ له بواری فهلسه فهدا وشه ی (الواقعة): بریتییه له روداوو شتی پهیدا بوو ◊ الواقعية: له بواری فهلسه فهدا مهزه مبو ریبازیکه هه ول دهدا وینه یه کی نه مین و راستگو یانه بو نیمه نی سروشت و زیان وینا بکری ◊ هه روا رانواندنی بیرو بوچون و که شو هه وای روداو مگان به شتیومه یه که تارمایی تیفکرین و بو روانینی میسالییان بیومنه بی ◊ هه روا ناوه بو ریبازیکی نهدمبی که پشت به واقع بیسته و گرنگی به وینه کرتنی بارو دوخی کومه لگا بدا ◊ الوقائع: نه حوال و روداو ◊ وقاع: شوینی لیکنه وتنی کوتایی هه راخی بهرده که له کاتی دادانه وهی دا لهزموی دهدا ◊ الوقِع: دهنگی لیدان لهشت ◊ (رمبه، تهپه، خرمه، تهقه، شلپه) ◊ دمگوترئ: (سمت وقع المطر): گویم له خرمه خرمی باران بوو ◊ (سمت وقع الأقدام): گویم له تهپه تهپی قاجه کانیان بوو ◊ هه روا وشه ی (الوقع): ناوه بو بهر زایی کیو ◊ تهنکه هه ور ◊ شوینکه ی شت که رنگی گور بیی ◊ بهرده ورده ◊ الوقِع: تهنکه هه ور ◊ نه خوشیک نازاری هه بی و هاوار بکا ◊ الوقِعة: جاریک ◊ له شهر دا لیدانی لهسهر یه که بی پسانه وه ◊ وقعة السیف: برین و رۆچونی شمشیر به ناو جهسته دا ◊ الوقِعة: بهرد ◊ الوقاع: نه و که سه ی هاشمله غه بیته ی خه لک دهکا ◊ الوقِاعة: به مانا (الوقاع دئ) ◊ الوقِيع: شوینی توندو پته و که ناوی لی رونه چی ◊ دمشگوترئ: (سکین وقیع): کیردیکی تیزه ◊ (حافر وقیع): سمه و لاخیکه رمق و پته و یان سمه و لاخیکه بهردو چه و تنکی کردوه توشی سوانی کردوه ◊ شوینکه و روشانی رنگی شته که ی گور بیی ◊ الواقِعة من الأرض:

زهویه که توندو پتهوین ناو دانهدا ◊
 غه بیه تکرندی خه لک ◊ زهبرو دمنگی شهر ◊
وقیعة الطائر: شوینی هه ئنیشتنی بالندهو
 شوینی وا که بهروالمت بالنده و مگری دهبی
 بؤلنی هه ئنیشتنی ◊ (وقائع العرب): روژانی
 شهر و جهنگی نیوان عمر به کان.

وَقَفَّ وَقُوفًا: هه لسیاهه سهرپن ◊ دواى رویشتن
 راوستا ◊ (وَقَفَّ عَلَى الشَّيْءِ): شته که ی بینى،
 به سهر شته که دا ناگادار بوو ◊ (وقف في المسألة):
 له مهسه له که کهوته گومانه وه ◊ (وقف على
 الكلمة): بزوینی نه دا به کوژایی وشه که به بی
 بزوین خویندییه وه له وشه ی دواى خوئی
 دایرپی ◊ (وقف الحاج بعرفات): حاجیه کان دواى
 نویژى نیومرؤی روژی عمره فه چونه کیوی
 عمره فه ◊ (وَقَفَّ فلان على ما عند فلان):
 فلانکس تیگیه ی فلان جی لایه و ج مه بهستی
 هه یه.

وَقَفَّ الماشي والجالس: روینده که یان
 دانیشتوو که ی هه لسانده سهرپن، وای لی کرد
 راوستنی.

وَقَفَّ فلاناً عن الشئین: فلانکسی له شته که مه نه
 کرد.

وَقَفَّ فلاناً على الامر: فلانکسی به سهر
 شته که دا ناگادار کرد.

وَقَفَّ الامر على حضور فلان: کاره که ی
 به یوست کرد به ناماد بپوونی فلان وه.

وَقَفَّ الدار ونحوها: خانومه که یان ملک
 سامانیکی تری وه مقف کرد له ریگیه ی خودادا
 خه لگی سودی لی ببینن ◊ دمشگوتری: (وَقَفَّ
 الدار على فلان): خانوم که ی له سهر فلان وه مقف
 کرد ◊ کردی به مولگی نهو بی بهرام بهر ◊

اوقف فلان عن الامر الذي كان فيه: فلانکس
 وازی له کاره که ی خوئی هیئا ◊ دمشگوتری:
 (کلمته فأوقف): قسم له که ن کرد بیدنگ بوو
 ◊ **واقفه في حرب او خصومة:** له شه را چووه
 پال نهوو له که لیدا وستا ◊ **واقفه على**
كذا: داواى وه ستانی لی کرد له سهر نه وه ◊
وَقَفَّ الجیش: سهر باز مکان یه که له دوا یه که ریز
 بوون ◊ **وَقَفَّ الناس في الحج:** له حج دا خه لک
 شوین وه ستانی خویمان به پر وه کرد ◊ **وَقَفَّت**
المرأة: نافرته که سهر و کارى وه مقفه که ی خسته
 ژیر دهستی خو یه وه ◊ **وَقَفَّ فلاناً على الشئین:**
 فلانکسی به سهر شته که دا ناگادار کرد ◊ **وَقَفَّ**
القارئ: قورنانونینه که ی فیتری شوینی
 راوستان له سهر نایه ته کان کرد ◊ **وَقَفَّ**
الحديث: حه دیسه که ی رون کرده وه ◊ **تواقف**
القوم في الكفاح: له تی کوژان و به گزاجوونه وه ی
 زولم و ستم دا خه لکه که پال پستی یه کرتیان
 کرد ◊ **تَوَقَّفَ عن كذا:** لهو نی شه دا راوستا و
 نه ی کرد ◊ **تَوَقَّفَ عليه:** هه ولی چه سپاندنی دا
 ◊ **تَوَقَّفَ فيه:** له وشته دا مایه وه و جاومروانی کرد
 ◊ **استوقفه:** رایگرت، داواى لی کرد بووستنی ◊
التوقيف: دهقی شهرع دانهره له بری بواردا ◊
التوقيف: هه رشتیک پال بدری بو (ته وقیف)
 ◊ **الموقف:** نهوشوینه ی مرؤف لی دهوستنی ◊
موقف المرأة: نه وه ی له جهسته ی نافرته دا به
 عهورته حساب ناکرئ وه کوو دهست و
 مه چه ک و به شیکى روخسار که داپوشینیان
 ده بیته حهره ج بو خودی نافرته که و ناتوانی
 به ناسایی کاره گانی نه نجام بدا ◊ **الموقفان:** دوو
 شاده مارن دهوری کلیجه ی ناده میزادیان دا وه
 نه گهر گرزبوون ناده میزاد ناتوانی هه لسی
 نه گهر بران ناده میزاده که ده مرئ ◊ دمشگوتری:

سَيَوَيْكَ دَهْبِي تَوَيْكَلِي سورو پتهوه ◊ ههروا
بهمانا (بهردهوام) دئ ◊ الوَقْلُ: بهرد ◊ بنکی
لقه دارخورما که وشک بوویئ و باش دانسه
تاشرابیئ و بنهکهی مابیی و مروّف بتوانی بیکاته
پبیلیکانه و پبیدا سرکهوی ◊ الوَقْلُ: دمگوترئ:
(فرس و عِل و قَل): نسهپیکه جوان دهجیته ناو
شیوو دۆلهوه ◊ الوَقْلَةُ: تاکی (الوقْل) ه ◊ دهنکی
بهری درهختی و مقل.

وَقَمَّ الرَّجُلُ يَقْمُهْ وَقَمًا: زۆری لهپیاومکه کرد
ناجاری کرد.

وَقَمَّ عَنْ حاجته: بهناشیرینترین شیوه کابرابی
موحتاجی جواب کردو پنداویستییهکهی
ندهایه.

وَقَمَّ الْأَمْرُ فَلَانًا: فلانکسی زۆر خمهفتبار کرد ◊
وَقَمَّتِ الْأَرْضُ: زهوییهکه خیل چوووه ناوی و
گژوگیاو لهومری ههمووی خوراو بوو به
سوتهمهرو ◊ اَوَقَمَهُ: ریشه کیشی کرد، لهبیخ
ههلی کهند ◊ وَقَمَّ فِي الشَّيْئِ: دریزه پی دا،
زۆری لهشتهکه کۆلیهوه.

وَقَمَّ فَلَانًا: ههرمشهی لهفلانکس کرد ◊
زۆردسته و ملکهچی کرد ◊ تهحمدای کرد.

وَقَمَّ الصَّيْدُ: نیچیرهکهی ههنگاوت و پیش نهوهی
سهری ببری نیچیرمه گیانی دهرچوو.

وَقَمَّ الْكَلَامُ: قسهکهی جوان ههنگرت و خستییه
میشکی خۆپهوه ◊ تَوَقَّمَ الصَّيْدُ: نیچیرهوانهکه
چوووه کۆختهکهیهوه ◊ تَوَقَّمَ فَلَانًا: ههرمشهی
لهفلانکس کردو لئی توره بوو ◊ تَوَقَّمَ
الصَّيْدُ: نیچیرهکهی کوشت ◊ تَوَقَّمَ فَلَانًا
بِالْكَلَامِ: فلانکسی بهقسه داگرت و هیرشی
کرده سهر ◊ تَوَقَّمَ كَلَامَ فَلَانٍ: قسهی فلانکسی
وهنگرت و خستییه میشکی خۆپهوه ◊ الوَقَامُ:

(إمرأة حسنة الموقفين): ناهرمتیکه دهمو جاوو
قلو قاجی جوانن ◊ المَوْقِفُ: پیاوی قانبوو
لهبۆته دراوو خاومن نهزمون ◊ (رجل مُوقِفٌ على
الحق): پیاویکه لهناست حهق دا ملکهجه ◊
المَوْقِفَةُ: دمگوترئ، (دابة مُوقِفَةٌ): ولاخیکه
قاجی خهتخهتی رمشی تیدان ◊ الموقوف: شتی
ومقف کراو بو مزگهوت و خویندنکای
نایینی و شتی وا ◊ المیقاف: داریکه کولی
مهجهلی لهکول هاتووی پی سارد دمکرتیهوه ◊
المیقف: بهمانا (المیقاف) دئ ◊ الواقف:
نهوکهسهی مولکی خوئی ومقف دهکا ◊
خرمه تکاری کهنیشته ◊ الواقفة: قاج ◊
الواقفية: پیریکن لهصوفی و بهتالخوازماکان ◊
الوقف: لهواری خویندنی قورشان دا دابیرینی
وشهیهکه لهوشهی دواوهی ◊ لهزاراوهی
شهرعزانان دا ومقف کردنی مولکه لهسهر
کهسیک لایه نیک لهپینگهی خودادا ◊ بازنهیهک
لهمادهی عاج دروستکرابی پان خرخال لهزیووو
شتی وا دروست کرابی ◊ الوقفة: ههلوپسته ◊
یهکجار ◊ شک و گومان ◊ (يوم الوقفة): رۆزی
راوستانی حاجیهکان لهسهر کیوی عمرمه ◊
الوقاف: مروفی لهسهره خو ◊ کهسیک نهچی
بو شهر دزی دوزمن و خویشاریتهوه ◊ الواقيفة:
سهگ رهتین کهماندوبین لهسگ رمتاندنهکه
◊ الوقی: جریوهی سیسره و شتی وا.

وقل في الجبل (يقال وقلاً): بهکیومهکا سهرکهوت
◊ قاجیکی جهسپاندو قاجیکی ههئینایهوه ◊
تَوَقَّلَ فِي الْجَبَلِ: بهکیومهکا سهرکهوت ◊
دهشگوترئ: (تَوَقَّلَ فِي مَصَاعِدِ الشَّرَفِ):
بهپهیزه پلیکانهی شکومهندی دا سهرکهوت ◊
الوقل: درهختی (دهوم) درهختیکه گهورمیه
لهسهعیدی میصر زوره، میوهکهی بهنهاندازی

شمشیر ◊ عصاو گۆچان ◊ قامچی ◊ حهبلو
 گوريس ◊ اوقن الرجل: بياومكه باندەكەى
 لەسەر هیلانەكەى خۆى گرت ◊ توقن: بەمانا
 (أوقن) دئ ◊ توقن في الجبل: بەناو كێوهكەدا
 سەرکەوت ◊ الوقنة: هیلانە ◊ الموقونة:
 نافرمتى ناوكەژاومو پارێزراو ◊ وقوق الرجل:
 بياومكه زەعیضو لاواز بوو ◊ وقوق الكلب:
 سەگەكە لەكاتى ترسان دا لوراندى ◊ وقوق
 الطائر: باندەكە دەنگى لئ هات، قیراندى،
 گاراندى، چیركاندى، گماندى، قیراندى ◊
 الوقواق: ترسنوك ◊ درەختیکە دەرمانى لئ
 وەردەگيرئ ◊ الوقواق: زور بێنو چەقە چەناو.
 وقى الفرس من الحفى يقى وقياً: ئەسپەكە
 بەهۆى نال نەکردنیهوه بەرى سمەكانى سوان
 بەحال قاجى لەزموى دەناو لەرۆیشتن دەترسا.
 وقى الشين وقياً: شتەكەى پاراست نەبەيشت
 توشى ناخوشى بېئو زيانى بئ بگا ◊ دەگوترئ:
 (وقاه الله من سوء): خودا لەزبان پاراستى.
 وقى الامر وقياً: كارەكەى چاك كرد ◊ وقاه
 توقية: چاوديرى كردو پاراستى ◊ ائقى
 بالشين: خۆى بەشتەكە پاراست ◊ شتەكەى
 كردە مەتال بۆخۆى بۆنەهوى پارێزراوبى ◊
 ائقى الله: لەسزای خودا ترساو خۆى لەوشتانە
 پاراست كەخودا بېئى ناخوشە ◊ ائقى الشين:
 لەشتەكە حەزمى كردو خۆى پاراست ◊ توقاه:
 حەزمى كردو خۆى پاراست ◊ لەحەدېت دا
 هاتوو (وتوق كرائم أمراهم): لەزەكات وەرگرتن
 دا لەمالە باشو رەسەنەكەيان خۆ بپاريزنو
 نەوميان لئ مەسئین ◊ توقاه: بەمانا (وقاه) دئ
 ◊ النقاء: ترسو و بيم ◊ النقوى: لەخواترسانو
 پابەند بوون بەفەرمانو نەهيهكەنى ◊ ترسو

بیم ◊ التقيّة: ترسو و بيم ◊ بەلای شيعهوه
 ئەوميه لەكاتى پېويست دا حەقو راستى ژير
 لئودمىو بەروالەمت بەتالو ناحەق بەحەق
 بزائى و زەمانە سازى بكەى بەمەبەستى
 خۆپاراستن لەزيانى بەرامبەر ◊ التقي: خودا
 پەرسىت ◊ لەخودا ترسو ◊ الموقى: نازاو
 چاوەنەترسو ◊ الواقى: باندەميهكە لەچۆلەكە
 گەورەترە، سەرزلو دەندوك گەورە جبرو
 جانەومرى بجوك نيجيردەكا وادەبى چۆلەكەش
 دەخوا ◊ الواقية: هەرشتيك بيكەيه مەتالو
 ديوجامەو پاريزمى شتى تر ◊ الوقاء: صيفه
 موبالغەيه ◊ واتە زور پاريزم بئ ◊ دەگوترئ:
 (رجل وقاء): بياويكە زور خۆپاريزه ◊ الواقية:
 ئەوشتەى شتى ترى پئ بپاريزئ ◊ الواقية:
 لوغەتيكە لە (الأوقية) ◊ تكى يثكاً تكاً:
 دانىشتو پالى داپهوه ◊ ائكاً فلاناً: فلانكەسى
 لەمەجلىسى خۆى دا دانىشانە ◊ هەلئى نا
 بۆنەهوى دابنیشى ◊ دەگوترئ: (ضربه فائكاً):
 لئى داو پالى خست يان لەسەر تەنیشتى جەبى
 رايكيشا ◊ اوکا على الشين: پىشتى بەشتەكەوه
 دا ◊ اوکا فلاناً: كورسى و باليفى بۆ فلانكەس
 دانا بۆنەهوى لەسەرى دابنیشى و پال بەداتەوه ◊
 واکا على يديه مواكاة ووكاء: تينى داپە سەر
 دەستەكانى بەرزى کردنەومو لەخودا پارايەوه ◊
 توقاً على الشين: خۆى بەسەر شتەكەدا دا ◊
 توقات الناقه: حوشترەكە ژان گرتى و باراندى
 ◊ التكاة: هەرشتيك خۆتى بەسەرا بەدى
 وەكوو عصاو گۆچان و شمشير ◊ كەسيك زور
 خۆبخاتە سەرشت، زور خۆ بەسەر گۆچان و
 شتى وادا دا ◊ تەمبەل و قونگران ◊ المئكاً:
 كورسى و باليفى شتى وا كەپالى پئوه دەى، يان
 لەسەرى دانیشى و پال بەدميهوه ◊ المئكى:

كەسەك لەسەر كورسى دانىشىن و پال بىداتەوۋە
بەپاشى كورسىيەكەوۋە.

وَكَبْ يَكْبُ وَكْبًا وَوَكْبَانًا بِمَهْيَواشَى رُويشت ◊
هەستا و راست بۆۋە.

وَكَبْ عَلَى الْأَمْرِ: بەردەوام بوو لەسەر كارەكە.

وَكَبْ التَّمْرَ: خورماكە رەنگى رەش بوو گەپشت.

وَكَبْ الثَّوْبَ: ھوماشەكە چىگن بوو ◊ او كَب فلان:

فلانكەس چوۋە ناو رىزى كۆمەلەوۋە لەگەلئان
ھاوشان بوو ◊ او كَب الْأَمْرَ: لەسەر كارەكە

بەردەوام بوو ◊ او كَب الطَّائِرَ: پالئەكە خۆى
نامادەكرد بۆ فەرىن ◊ او كَب فلانًا: رەقى

فلانكەسى ھەئساند ◊ وا كَب عَلَى الشَّيْئِ
مواكەپە وو كايا: بەردەوام بوو لەسەر شتەكە ◊

وا كَب الْأَمِيرَ: لەگەل مەوكىبى و كاروانى ئەمىر
دا كەوتەپىرۆ و لەگەل ئەوان دا سوار بوو ◊ وا كَب

الْمَوْكِبَ: لەگەل قافلەو مەكەبەكەدا بەپىرۆ
كەوت ◊ وا كَب الْقَوْمَ: پىش خەلكەكە كەوت ◊

وَكَب الْعَنْبَ: تىيەكە خەرىكە رەش بىن و بگا
◊ وَكَب التَّمْرَ: خورماكە لەكاتى گەپشتن دا

رەش بوو ◊ الْمَوْكِبُ: حوشتر سوار، قافلەبەك
حوشتر كە كورتان و تەدارمكىان رازابىتەوۋە،

سوارمەكانىيان پۇشاكى جوان و رىك و پىكىيان
لەبەردابىن، ھەندى جار سازو سەمتورو شتى

واشيان لەتەك دابىن ◊ ھەندى كەسىشىيان
پىادەبىن ◊ نىستا بارو دۆخەكە گۆراوۋە لەجىياتى

حوشتر نوتومبىلى جوان و ناخر مۆدىل
بەكاردى (مەوكىبى مەسعود بارزانى، مەوكىبى

سەرەك ۋەزىران، مەوكىبى سەرەك كۆمار) ◊
الْمَوْكِبُ: خورماى ئال و بۆل تىكەوتو بەچقل و

شتى وا كونى تىن دەكرى بۆنەوۋەى زو بگا ◊
الْوَكَّابُ: كەسىك زۆر غەمبار بىن ◊ الوَكَّابُ:

دەگوتىر: (ظِيَّةٌ وَكْرَب) ناسكىكە لەجەئەبە
ناسكەكە تەرمناپىن.

وَكَّتَ فِي الشَّيْئِ يَكْتُ وَكْتُا: كارى تىن كرد.

وَكَّتَ الْبُسْنَ: خورماكە خەرىكە ئال و بۆلى

تىكەوۋى و دەنكە دەنكە لىن شىرىن بىن ◊
وَكَّتَتِ الدَّابَّةُ: ولاخەكە پەلەى كرد لەھاج

ھەلپىرەن و ھاج دانان دا.

وَكَّتَ فلان الْقَرْبَةَ: فلانكەس كوندەكەى پىر كرد ◊

الْمَوْكُوتَ: دەگوتىر: (رجل موكوت): پىاوپىكە
پىرە لەرق و قىن ◊ الوَكْتُ: شوپىنكەى كەم

لەسەر شت كە لەرەنگى خۆى نەبىن ◊ خالى
سور لەسەپىنەى چاودا ◊ يان خالى سىپى

لەرەشىنەى چاودا ◊ الوَكَّاتُ: كەسىك ھەنگاوى
كورت بەھاۋى و ناھۆلابىروا ◊ الوَكِيتَ: دوزمانى و

فىتنە جۇبى كردن دزى خەلك لاي فەرمانىروا
◊ اسْتَوَكَّتْ: بەركولى خوارد (خواردنىكى

كەم و سوك تاخواردنى تەواو پىن دەگا) ◊
الْوَكَّاتُ: بەركولى خواردنى پىش نىپەرۆ

وَكَّحَهُ بِرَجْلِهِ: بەھاج پان و پلىشى كىردەوۋە ◊
اَوْكَحَ: ماندو بوو ◊ سوالكەرمەكەى جواب كردو

لىن تۇرپىبوو ◊ اَوْكَحَ عَنِ الْأَمْرِ: وازى لەكارەكە
ھىنا ◊ اَوْكَحَ فِي الْحَفْرِ: لەبىر ھەلكەندىنەكەدا

گەپشتە شاخ و تەبارى سەخت ◊ اَوْكَحَ الْعَطِيَّةَ:
بەخشش و دەسەندەكەى پىر ◊ اسْتَوْكَحَ: وازى

لىن ھىناو جى تر بەخششى نەداپە ◊ دەگوتىر:
(سَأَلَهُ فَاسْتَوْكَحَ): داواى لىن كىردو نەپداپە ◊

اسْتَوْكَحَ الْفِرَاحَ: لقە سەوزەمبىوومەكانى شوپنە
بىراۋى درەختەكە ئەستورپىوون و گەورەو

پتەووبوون ◊ الأَوْكَحُ: شوپنى رەق و پتەوۋى
زەمى ◊ بەردو شاخ ◊ كَلَّ ◊ السُّوْجُ: لقە

زەمى ◊ بەردو شاخ ◊ كَلَّ ◊ السُّوْجُ: لقە

سه‌وزهمیبوی شوینی برآوی درخت که باش
برین هیلدابیته‌وهو گه‌وره بووبی.
وَكَّدَ بِالْمَكَانِ يَكْدُ وَكُودًا: له‌شویته‌که مایه‌وه.

وَكَّدَ الرَّحْلُ: بارو بارگه‌نه‌که‌ی شه‌ته‌ک دا.

وَكَّدَ الْعَقْدَ: گریبه‌سته‌که‌ی کرده دیکومینت و
مؤزی کردو شایه‌تی له‌سمر گرتن.

وَكَّدَ الْأَمْرَ: له‌کارمه‌که‌دا به‌ردموم بوو خمریکی بوو

◊ اوَكَّدَ السَّرْجَ: زینه‌که‌ی له‌سمر پشته‌ی

ئه‌سه‌به‌که شه‌ته‌ک دا ◊ دمشگوتری: (أَكَّدَ

السَّرْجَ) ◊ اوَكَّدَ الْعَقْدَ: گریبه‌سته‌که‌ی پته‌وکرد

مؤزی لی داو شایه‌تی له‌سمر گرتن ◊ وَكَّدَ

السَّرْجَ وَالْعَهْدَ: ده‌ق مانای (أو كدهما)

ده‌گه‌یه‌نی ◊ تَوَكَّدَ: پته‌و بوو جیگیر بوو ◊

التَّوَكُّدُ التَّوَكُّدُ: نه‌وتیلمه سیرمانه‌ن که

قه‌پوچکی زینی پی دهبه‌ستریته‌وه به‌ملاو

به‌ولای زینه‌وه ◊ التَّوَكُّدُ: به‌لای زانایانی

نه‌حوه‌وه نیسمیکه جه‌خت له‌مانای نیسمیکی

پیش خویه‌وه ده‌کاته‌وه هه‌مان ئیعرابی نه‌وی

ده‌دریتتی ◊ تم‌نکید دوجؤزی هه‌یه تم‌نکید

له‌فزی تم‌نکید مع‌نه‌وی ◊ الْمُتَوَكَّدُ: ناماده

باش بؤ کارو سه‌ربه‌رشتیاری کار ◊ الْمُوَاكِدَةُ:

حوشتریک به‌ردموم بی له‌سمر رۆیشتن ◊

الْوَكَادُ: جه‌بلیکه مانگای پی دهبه‌ستریته‌وه

له‌کاتی دۆشینی دا ◊ یان نه‌و تیلمه سیرمه‌یه‌یه

که قه‌پوچکی زینی پی دهبه‌ستریته‌وه به‌ملاو

به‌ولای زینه‌وه ◊ الوَكْدُ: خه‌فمت، نیازو

مه‌به‌ست ◊ الوَكْدُ: هه‌ول و تیکۆشان و کرده‌وه ◊

ده‌گوتری: (ما زال ذلك من وکدي): تانیستا

نه‌وه نیشی سهرمکی منه.

وَكَّرَ الطَّائِرَ يَكْرُ وُكْرًا وُكْرًا: بالنده‌که جووه

ناو هیلانه‌که‌ی.

وَكَّرَ الظَّبْيُ وُكْرًا: ناسکه‌که بازی دا ◊ وُكَّرَتِ
النَّاقَةُ: حوشترمه‌که به‌جۆره بازدانیک بازی دا.

وَكَّرَ فُلَانٌ لِلْقَوْمِ: فلانکس ریگای سهر ناوی بؤ
خه‌لکه‌که کرده‌وه.

وَكَّرَ الْقَوْمَ: نانخواردنی تایبعت به‌ته‌واو بوونی
خانوی بؤ خه‌لکه‌که دروست کرد.

وَكَّرَ السَّقَاءَ وَالْمِكْيَالَ: گوزه‌و کۆلینه‌و ته‌نکه‌رو

قسناغ و شتی وای پرکرد ◊ دمشگوتری: (وَكَّرَ

بَطْنَهُ): گه‌ده‌ی خۆی پرکرد له‌خواردن ◊ الوَكْرُ:

هیلانه‌ی بالنده‌که هیلکه‌ی تیدا ده‌کاو

جوجکی تیدا هه‌لدینی جا له‌گونه شاخ دا بی

یان له‌سمر درخت بی یان له‌شوینی تر بی ◊

هه‌روا وشه‌ی (الوَكْرُ): جۆریکه له‌بازدان و

هه‌لزه‌نینه‌وه ◊ الوَكْرِي: جۆره رۆیشتن و

بازدانیکه ◊ ده‌گوتری: (إمرأة وُكْرِي):

نافرمتیکه که ده‌روا توند پیی به‌زه‌وی دا ده‌دا

◊ (ناقَة وُكْرِي): حوشتریکی کورتی خوگه‌و

به‌گوره ◊ الوَكْرَةُ: یه‌کجار ◊ لانه‌ی بالنده،

هیلانه‌ی بالنده ◊ جۆره زیافته‌و نانخواردنیکه

به‌بۆنه‌ی ته‌واوبونی خانوومه‌وه دروست ده‌کری

◊ الوَكْرَةُ: ریگای چوونه سه‌ریرو دویلاو ◊

الْوَكْرُ: بازهاویژ ◊ الوَكْرِي: به‌مانا (الوَكْرَةُ) دئ.

وَكَّرَ فُلَانٌ (يَكْرُ) وُكْرًا: فلانکس بازی دا.

وَكَّرَ فِي عَدْوِهِ مِنْ فَرْعٍ: له‌راگردن دا په‌له‌ی زیاتر
کرد.

وَكَّرَ فُلَانًا: پالی به‌فلانکه‌سه‌وه ناو لیتی دا مسته
کۆله‌ی لی دا ◊ مسته‌کۆله‌ی له‌چه‌ناگه‌ی دا.

وَكَّرَ أُنْفُهُ: لوتی شکاند.

وَكَّرَ فُلَانًا بِالرَّمْحِ: به‌ریمب زه‌بری له‌فلان دا.

وَكَّرَ الرِّمْحَ فِي الْأَرْضِ: رمبه‌که‌ی له‌زه‌وی چه‌فاند.

وَكْرَ الرِّقَ: مهشکه که یان کونده‌مکی پرکرد ◊
 تَوَكَّرَ لِلأَمْرِ: خوی بو نیشه که ناماده‌مکرد ◊
 تَوَكَّرَ مِنَ الطَّعَامِ: ورگی خوی پرکرد له‌خۆرآک
 ◊ تَوَكَّرَ عَلَى الطَّعَامِ: ورگی خوی پرکرد
 له‌خۆرآک ◊ تَوَكَّرَ عَلَى عَصَا: خوی به‌سمر
 عه‌صا که‌دا ◊ الوَكْرَى مِنَ النُّوقِ: حوشتری
 کورت و کوله‌بنه.

وَكَسَى الشَّيْئَ (يَكْسُ) وَكَسَا: شته‌مکی که‌م کرد.
 وَكَسَى فلَانًا: زیانی به‌فلان‌کس گه‌یاند.

وَكِسَى فِي تجارته: له‌بازرگان‌یکردنه‌مکی دا زهرمر
 مهند بوو ◊ اوکِسَى فِي تجارته: به‌مانا (وَكِسَ)
 دئ ◊ وَكِسَ مَالُهُ: مالی خوی که‌م کرده‌وه ◊
 وَكَسَى فلَانًا: سه‌رزمنشتی فلان‌کس‌سی کرد ◊
 الأوكسُ: (رَجُلٌ أوكسُ): بیایونکی هیج و پوچ و
 خویریبه ◊ الوكسُ: دمگوترئ: (بِرَأَتِ الشَّجَّةُ
 علی وکس): برینه‌که ماویه‌تی چاک بیته‌وه ◊
 مه‌نزلیکه له‌مه‌نزله‌کانی مانگ که تئیدا
 دمگئرئ ◊ (بيع الوكس): شت فروشتن به‌زهرمر.

وَكَظَّ عَلَى الأمرِ يَكْظُ وَكَظًا: له‌سمر کارمکه
 به‌رده‌وام بوو.

وَكَظَّ الشَّيْئَ: شته‌مکی پال پی‌وه‌ناو به‌شته‌مکی
 کیشا ◊ دم‌ری کرد ترووی کرد ◊ وَكَظَّ عَلَى
 الأمرِ: به‌رده‌وام بوو له‌سمر شته‌مکه ◊ تَوَكَّظَ
 علیه الأمرِ: نیشه‌مکی لئ سوپا کارمکه‌ی لئ
 شیوا.

وَكَعَّ البعيرَ: به‌هوی توندی نازارمکه‌یه‌وه که‌وته
 سه‌رزه‌وی ◊ وَكِعَتِ الدَّجَاجَةُ: مریشه‌که‌مکی فسی
 دایه‌وه بو که‌له‌شیرمکه.

وَكَعَّ الشَّاةَ: گوانی مه‌ره‌مکی له‌کاتی دوشین دا
 هه‌ته‌کاند.

وَكَعَ فلَانًا بالأمرِ: فلان‌کس‌سی عه‌یبدار کرد.

وَكَعَ فلَانٌ: سه‌ری قامکه گه‌وره‌ی قاجی روی
 کردوته قامکی ناوم‌راستی قاجی بوئه‌وه‌ی
 وینه‌ی گئرئ دروست بکا له‌بنکی قامکه‌که ◊
 نه‌حمه‌ق بوو خویری و ناپیاو دمرچوو ◊ (فهر
 أوكعُ وهي وكعاء).

وَكَعَ الرَّجُلُ: بیاوه‌مکه خویری و هه‌تیومه‌چه
 دمرچوو.

وَكَعَ الشَّيْئَ: شته‌مکه پته‌و بوو توندو رمق بوو ◊

لوكعَ الرَّجُلُ: بیاوه‌مکه خیرو بی‌ری که‌م بوو ◊
 کاریکی خراپی نه‌نجام دا ◊ اوکَعِ القومِ:
 خه‌لکه‌که حوشترمکانیان فه‌له‌و بوون و
 بی‌که‌بین ◊ اوکَعِ الأمرُ: کارمکه دامه‌زرا ◊ اوکَعِ
 فلانٌ في الأمرِ: فلان‌کس له‌کارمکه‌دا توند ره‌وی
 کرد ◊ اوکَعِ الشَّيْئَ: شته‌مکی چه‌سپاندو
 جینگیری کرد ◊ اوکَعِ السَّقَاءَ: دیمکه‌ناومکه‌ی

دامه‌زراند ◊ وَأَكَعِ الدَّيْكَ الدَّجَاجَةَ:
 که‌له‌شیرمکه به‌مریشه‌که‌دا فسی ◊ ائكعَ
 الشَّيْئَ: شته‌مکه پته‌و بوو ◊ استوكعَ فلانٌ:
 فلان‌کس مه‌عه‌ده‌ی به‌هیز بوو ◊ استوكعَ

الفِراغَ: لقه سه‌وزه‌ومبوومگانی شوینی برآوی
 دره‌خته‌که گه‌وره‌مبوون، نه‌ستورو پته‌و بوون ◊
 استوكعَ السَّقَاءَ: دیمکه‌که شوین ته‌فه‌له‌کانی
 هاوسان و ناویان هه‌لمزی و ناوی لئ ناچی ◊
 الميکعُ: دیمکه ناوی پته‌و، کونده ناوی پته‌و ◊

هۆرو جه‌وال ◊ مالمال که‌زه‌وی کئیلدرآوی بی
 ته‌خت دمگئرئ ◊ الوكعاءُ: نه‌حمه‌ق ◊ نازاراوی
 ◊ الوكعِ: پیشه‌نگی مه‌ر، مه‌رئیک که مه‌ره‌کانی
 تر شوینی بکه‌ون ◊ حوشتری به‌هیزو جه‌سته
 دامه‌زراو ◊ دم‌شگوترئ: (أمر و کيع): کاریکی

قايِم و بتهوو بناغه دامه زراوه ◊ قلب و کيع: دلی بهناگاو هؤشدار.

وَكَفَّ الْمَاءُ وَغَيْرَهُ يَكْفُ وَكُفًّا: ناومکه دَلُوب دَلُوب داچؤرا.

وَكَفَّ الْبَيْتَ بِالْمَطَرِ: بههؤی بارانهوه سه قفى خانومهکه دَلُوبه دمکا.

وَكَفَّتِ الْعَيْنُ: چاومهکه فرميسكى رشتن ◊ دمشگوتري: (وَكَفَّتِ الْعَيْنُ بِالدمع).

وَكِيفَ يُوَكِّفُ وَكُفًّا: لای داو سته می کرد ◊ عه بیدار بوو تاوانی نه نجام دا.

وَكِيفَ عَقْلُهُ وَرَايَهُ: عه قَل و راو بؤچونی خراب و بِن كه لك بوو.

وَكِيفَ الْمَاءِ وَالدَّمْعِ وَنَحْوَهُمَا: به مانا (وَكَفَّ) دئ

◊ اوَكَفَّ الحامِلُ: سكرمهکه نزیکه مندالی ببین

◊ اوَكَفَّ فلان فلاناً: فلانكهس فلانكهسى

خسته ناو تاوانهوه ◊ اوَكِفَّ الدَّأْبَةُ: ولاخهكه می

كورتان کرد ◊ واكفَّ: بهر بهر مهکانی کرد

رو به روی بووهوه ◊ وَاكْفَّ الدَّأْبَةُ: كورتانی

خسته سهر پشتی ولاخهكه ◊ وَاكْفَّ الوَكَّافُ:

كورتانی دروست کرد ◊ تَوَاكَّفَ القَوْمُ:

خه لکهكه لایان دا ◊ تَوَاكَّفَ البَيْتُ وَالسُّطْحُ:

هه لاشهكه، خانومهکه دَلُوبه می کرد ◊ تَوَاكَّفَ فلان

لفلان: فلانكهس بهر هه روی فلان چوو

بؤنهوه می بیگا توشی ببین ◊ تَوَاكَّفَ فلاناً:

واده می دا به فلان كه بیر له نیشهكه می بکاتهوهوه

کاری بؤ جین به جین بکا ◊ تَوَاكَّفَ الاثر: شوین

پیی فلانی هه لگرت و به شوینی دا رۆیشت

◊ تَوَاكَّفَ الخَبَرَ: چاوه مروانی هه واله كه بوو

پرسیاری دمر باره می کردو لئی کؤلییهوه ◊

اِسْتَوَاكَّفَ الْمَاءُ: هه وئی دا ناومکه دَلُوب دَلُوب

بیته دمر ◊ الوَكَّافُ: بارانی به خوره می یان بارانی

بهئه ◊ الوَكَّافُ: كورتانی گویدرئزو ولاخی تر

◊ الوَكَّافُ: راخه می چهرم، كه وئه كؤن

زور به می کات كه سینك حوكمی نیعدامی درابن

لهسر نهو جو رمه كه وئه به شمشیر له ملی دراوه

◊ الوَكَّافُ: بناری کیو ◊ الوَكُوفُ مِنَ النُّوقِ:

حوشتریک هه همیشه شیر بیداو شیرى وشك نهکا

(الوَكُوفُ): ناوه بؤ مه می شیر زؤر ◊ هه ورینك

كه كه مکه باران ببارینن ◊ الوَكِيفُ: خودی دَلُوبه

باران.

وَكَلَّ بِاللَّهِ يَكُلُّ وَيَكْلَأُ: پشتی به خودا بهست

وَكَلَّتِ الدَّأْبَةُ: ولاخهكه له رۆیشتن وهستاو

ماندوو بوو.

وَكَلَّ اليه الامرُ وَكَلَّ اوَكولاً: کارمه می به وسپارد.

وَكَلَّ فلاناً الى رايه: فلانكهسى پاشگوئی خستو

یارمه می نهدا به بیرو ری خؤی سپارد چی دمکا

ببیکا ◊ اوَكَلَّ على الله: به مانا (وَكَلَّ) دئ ◊ اوَكَلَّ

على فلان العمل: هه موو نیشهكه می بهئهو

سپارد ◊ واكلت الدأبة: ولاخهكه خراب رۆی می

(رَجُلٌ مُواكِل): بیاوینکی زعیف ◊ وَاكْلَهُ: کردی

به بیاریاری خؤی و نه نجامدانی کارمهکانی بهئهو

سپارد، دمشگوتري: (وَاكْلَهُ في الامر): نیشهكه می

بهئهو سپارد ◊ اِكْتَلَّ على الله: پشتی به خودا

بهست ◊ اِكْتَلَّ على فلان في امر: پشتی به فلان

بهست له نیشهكه دا ◊ تَوَاكَّلَ القَوْمُ: خه لکهكه

پشتیان بهیه کتر بهست ◊ تَوَاكَّلَ القَوْمُ فلاناً:

خه لکهكه فلانكهسیان پاشگوئی خستو وازیان

لئ هیناو یارمه تیبیان نهدا له سوکرتنی نهو

به لایه می توشی هاتوووه ◊ تَوَاكَّلَ الرجلُ بالامر:

بیاومه که بهر عوده می نیشهكه بوو ◊ قَبولَى

ومکاله ته که می کرد ◊ تَوَاكَّلَ على الله: خؤی

ته سلیمی خودا کرد ◊ تَوَاكَّلَ في الامر: دانى

وَكَمَّ فُلَانٌ الْكَلَامَ: غلظتكس وتی (السلم علیكم)
واته کافی (علیکم) مهكسور خویندموه.

وَكَمَّ مِنَ الشَّيْنِ يَكُمُّ: لهشتهكه خمهفتبار بوو
نارمزایی دمربری ◊ وَكَمَتِ الْأَرْضُ: زهوییهكه
لهومری خوراو بوو بهسوتهمهروؤ هیچی وای
لن نهما خیل والی بکا تییدا بمینیتتهوه.

وَكَنَّ الرَّجُلُ يَكْنُ وَكْنًا: بهگورجی و تورمبی
رؤی ◊ دانیشته.

وَكَنَّ الطَّائِرُ وَكْنًا وَكْنًا: بالندهكه چووه
کولانهكهیهوه.

وَكَنَّ بَيْضُهُ: لهسمر هیلکهکانی کرکهوت ◊ تَوَكَّنَ:
جیگیر بوو ◊ لهمهجلس دا جوان دانیشته ◊
الْمَوْكِنُ: نهوشوینتهی بالنده تییدا لهسمر
هیلکهکانی کردهكهوئ ◊ مَوْكِنُ الطَّائِرِ:
هیلانتهی بالنده ◊ الْمَوْكِنَةُ لِلطَّائِرِ: هیلانتهی
بالنده ◊ الْوَاكِنُ: دانیشتهو ◊ بالنده كه لهسمر
دارو دیوار هه لدمنیشتی ◊ الْوَاكِنُ: هیلانتهی
بالنده لههمر شوینتیک بی ◊ الْوَاكِنَةُ لِلطَّائِرِ:
هیلانتهی بالنده ◊ وَكْوَكَّ الْحَمَامُ: كوترهكه
خویندی.

وَكَّى الصَّرَّةَ وَضَمًّا: ناوکی بهدمزو بهست ◊
اوکی: رزد بوو، چاو جنوک بوو ◊ اوکی
الْفَرَسُ: نهسبهكه بازی توندی هاویشت ◊
اوکی الصَّرَّةَ: ناوکی بهدمزوو گری دا ◊ اوکی
الْقَرْيَةَ: دمی کوندهكهی بهست ◊ دمشگوتری:
(أَوَّلُ حَلْقِكُ): بیدمنگ به، دهمت بگره، ههروا
دمگوتری: (فلان یو کی فلان): فلانکس فهرمان
دهکا بهفلان كه بیدمنگ بی ◊ استوکی البطنُ:
ورگی گیرا، فهبز بوو ◊ استوکت الناقَةُ:
حوشترمهكه فهلهو بوو ◊ استوکی السِّقَاءُ:
کوندهكه پربوو ◊ الْمَوْكِي: کوندهی دم

بهمی توانایی خوئی دا ناویشتی بههیزو توانای
کهسانی دی بهست ◊ الْكُلَّانُ: بهمانا
(الْتَرَكُلُ) دئ ◊ الْكُلَّةُ: بهمانا (الْوَكْلَةُ) دئ:
کهسیك نیشی خوئی بهخهك بسپیری ◊
الْمُؤَاكِلُ: بهمانا (الْوَكْلَةُ) دئ، دمگوتری: (رجلُ
مُؤَاكِلٍ): پیاویکه چوستو چالاک نیه ◊ الْوَاكِلُ
من الخيل: نهسپیکه بهناخوشی غاردهدا
پیویستی بهناوزمنگی لیدان و فهمچی ههیه ◊
الْوَكَالُ: گیلی و تمبهلی ◊ دمگوتری: (فیه
و کال): لاوازی تییدایه ◊ الْوَكَالَةُ: بریکاری
گرتن، بریکار بوخوت دیاری بکهی و نیشی پی
بسپیری لهجیاتی تو کارمهكه نهنجام بدا ◊ نیشی
بریکارو شوینتهكهی ◊ نوسینگهی وهکیل ◊
الْوَكْلُ: ترسنوک ◊ بهلاو نهگبهتی ◊
دهسهوسان و هیچ لهدهس نههاتوو، کاریکی پی
بسپیردی نهنجامی ناداو داوا لهکهسانی تر
دهکا بوئی نهنجام بدا ◊ الْوَكْلُ: دهسهوسان و
گیل و ترسنوک ◊ الْوَكْلَةُ: کهسیکه کارمکانی
خوئی بهکهسانی تر دمشپیری ◊ الْوَاكِلُ:
ناویکه لهناوه جوانهکانی خودا، بهمانا
بهرعودهی بزوی ههموو زیندمومریکه ◊
پاریزگارو چاودیر ◊ بهرعودهو لههستوگری
کاری خهك ◊ کهسیك دهبیتته بریکاری
کهسانی دیکهو کارو بارمکانیان هه لدمسورینن ◊
کهسیك دهبیتته جیگرو نیش پابهپینی
یهکیکی تر بهگویرمی گریبهستیکی نیوانیان و
وهکیلکه دمتوانی بهناوی وهکیل گرموه
نیشهکان نهنجام بدا ◊ وَكَمَهُ عَنْ حَاجَتِهِ يَكْمُهُ
وَكْمًا: بهتوند ترین شیوه کابرای داواکارو
ناتاجی رمتردهوه داخوازییهكهی جن بهجن
نهکرد.

وَكَمَّ لِأَمْرٍ لَلْأَمْرِ: کارمهكه فلانکسی غه مبار کرد.

بهستراو ◊ الوِکَاءُ: نهو بهنه‌ی زارکی کوندهو مهشکه‌ی بی دهبه‌ستری یان ده‌می کیسه دراوو ههمبانه‌ی نانو و شتی وای بی دهبه‌ستری.

وَلَسَبَ يَلِيبُ وُلُوبًا: به‌گورجی جووه ناوهوه ◊ دمگوتری: (وَلَسَبَ فِي الشَّيْءِ) یان (وَلَسَبَ الشَّيْءُ إِلَيْهِ): شته‌که‌ی به‌دهست گمیشته ◊ الوَالِيَةُ: نهو نه‌مامو روه‌که‌یه که‌له‌رگه روه‌که‌که‌وه سه‌وز دهبی، وه‌چه‌و رچه‌له‌کی ناده‌میزادو نازه‌ل ◊ وَاثَةُ حَقَّةُ: مافی که‌م کرده‌وه ◊ اوْلَتُهُ حَقَّةُ: مافی نه‌وی که‌م کرده‌وه.

وَأَثَ فُلَانًا بِالْعَصَا يَلْتُهُ: به‌عه‌صا له‌فلانکه‌سی دا. وَاثَ لِفُلَانٍ عَقْدًا: گریبه‌ستیکی لاوازی بو فلانکه‌س نووسی.

وَأَثَ السَّمَاءُ الْقَوْمَ: ناسمان به‌نمه بارانیک خه‌لکه‌که‌ی ته‌رکرد ◊ الوَالِثُ: دمگوتری: (شَرَّ وَالِثُ): شه‌ری به‌رده‌وام، (دین و الـث): قهرزی قورسو بشت شکین ◊ الوَالِثُ: واده‌و په‌یمان له‌نیوان خه‌لک دا به‌بی مه‌به‌ست و بی نوسین و جه‌خت کردن له‌سهری ◊ واده‌ی لاوازو بی گرنگی پیدان ◊ نمه‌باران، باقی مانده‌ی ناو له‌بنکی سوراچی دا ◊ باقی مانده‌ی هه‌ویر له‌ته‌شتی هه‌ویردا ◊ شوپینه‌واری چاوه‌ی‌شه له‌سهر چاو.

وَالِجَ الشَّيْنِ فِي غَيْرِهِ يَلِجُ وَلُوجًا: شته‌که جووه ناو شتی تره‌وه.

وَالِجَ الْبَيْتِ: جووه ناو خانوه‌که‌وه.

وَالِجَ فُلَانٍ: فلانکه‌س توشی نازار بو ◊ الوَلِجَةُ: خستیه ناوی داخل‌ی شته‌که‌ی کرد ◊ وَاَلِجَ مَالَهُ: کابرا له‌زیانی خوی دا مال‌و سامانه‌که‌ی دا به همدئی له‌منداله‌کانی ◊ اِئْتَلَجَ الشَّيْنُ: شته‌که‌ی خسته ناوی ◊ تَوَلَّجَ فِي الْبَيْتِ وَعَلَى الْقَوْمِ:

جووه ناو خانوه‌که‌وه، جووه ناو خه‌لکه‌که ◊ اِئْتَلَجَ: بی‌جووه دالاش ◊ المَوَلِجُ: شوپنی جوونه ناوه‌وه، دهر‌وازه، مه‌دخه‌ل ◊ الوَلِجَةُ: نازاریکه توشی مروّف دهبی ◊ هه‌روا ناوه بو مارو مورو جرو جانه‌ومر ◊ الوَلِجُ: دمرگا ◊ شیوو دۆل ◊ شوپنی چرو سه‌ختو ناخوشی زه‌وی ◊ کۆلان و گه‌رپه‌ک، ده‌فه‌ر ◊ الوَلِجُ: شتیکی زور بجیته ناو شته‌وه ◊ ده‌گوتری: (فُلَانٌ وَاَلَجَ خِرَاجًا): فلانکه‌س زور دهر‌وزور دمه‌کا، هه‌رده‌جیته زوره‌وهو دپته دهر ◊ الوَلِجَةُ: پیش بیلا‌ی خانو ◊ نه‌شکه‌وت و شتی وا که ری‌بوار له‌کاتی باران بارین دا بجنه ناوی بو‌ئه‌وه‌ی ته‌رپه‌بن ◊ دهر‌وازه، مه‌دخه‌ل بو جوونه ناو خانوو ◊ الوَلِجَةُ: شتیکی زور بجیته ناو شت و بیته دهر ◊ الوَلِجَةُ: ده‌ست و پیونده‌و خزمه‌تکارو حهر‌می پیاو که پش‌تیان بی به‌ستری و خزمیشی نه‌بن ◊ ده‌گوتری: (هر ولیجتکم): نهو به‌نیوه‌وه لکاوه بو‌ته نه‌ندامیکی نیوه ◊ وَاَلَجَهُ: شه‌بلاغی لی دا ◊ اَوَلَجَ الْعُشْبُ: گیاو گزمه‌کی به‌رز بو‌وه، گه‌وره بوو ◊ اِئْتَلَجَ الْأَمْرُ: کارمه‌کی شیواو تیکه‌ل و پیکه‌ل بوو ◊ وَاَلِدَتِ الْأُنْثَى قَلْدًا: سکپه‌رکه سککه‌کی دان‌ا، ده‌شگوتری: (وَاَلِدَتِ الْجَنِينُ): زاروکه‌که‌ی بوو ◊ اَوَلِدَتِ الْمَرْأَةُ: نافرته‌که کاتی مندالبوونی هات، که‌وته نۆمانگو نۆرؤزی خویه‌وه ◊ اَوَلِدَتِ الشَّاةُ: مه‌رکه زا، بی‌جوی بوو ◊ اَوَلِدَتِ الْقَابِلَةُ الْمَرْأَةُ: مامانه‌که سه‌رو کاری مندالبوونی ژنه‌که‌ی کرد ◊ وَاَلِدَتِ الْأُنْثَى: ناماده بوو بو مامانی کردنی نافرته سکپه‌رکه بو‌ئه‌وه‌ی یارمه‌تی بیداو چاره‌سهری گپرو گره‌ته‌کانی بکاو منداله‌که‌ی لی بیته‌وه ◊ ده‌شگوتری: (وَاَلِدَتِ الشَّاةُ وَغَرَهَا): شوانه‌که

هه وئی دا مهرکه بهناسانی بیچومکهی لی
 بیتهوه ◊ وُلْدُ الْوَلَدِ: مندالهکهی پهرومرده کرد
 ◊ وُلْدُ الشَّيْئِ مِنَ الشَّيْئِ: شتهکهی لهشتهکه
 دمهینا ◊ شتهکهی لهشتهکهی تر درست کرد
 ◊ بهدی هیئا ◊ وُلْدُ الْكَلَامِ وَالْحَدِيثِ: قسهی
 درستکرد، حهیدنهکهی ههئبهست ◊ تَوَالِدُ:
 زور بوون ◊ زاووزیان کرد ◊ تَوَلَّدَ الشَّيْئُ مِنَ
 الشَّيْئِ: شتهکه لهشتهکهی تر درستبوو ◊
 اسْتَوْلَدَ الْمَرَأَةُ: نافرمتهکهی ناوس کرد ◊
 الْوَلِيدَةُ: هاوتهمن، نهوکهسهی بهیهک رُوژ
 لهگهل پهکیکی تر لهدایکبووبی ◊ الْمَوْلِدُ:
 شوینی لهدایکبوون ◊ کاتی لهدایک بوون ◊
 الْمَوْلِدُ: تازه پهیداوو لههرشتیک بی ◊
 (الشعراء المولدون): شاعرانی تازه بیگمیشوو،
 یان نهو شاعرانهی کهدوا بلاو بوونهوهی
 عمربههکان بهولاتان داو تیگهلیوونیان
 بهنهتهومکانی تر، پهیداووون، واته شاعرمکانی
 سهردهمی نهوهوی و لهودوا دمکری نهو ناوه
 یان لی بنری ◊ الْمَوْلِدُ مِنَ الرِّجَالِ: عمرمی
 دورگ عمرهبتیک باوکی یان دایکی عمرهبت
 نهبی ◊ یان کهسیکی ناعمرهبت لهناو عمرهبت دا
 لهدایک بووبی و لهگهل منداله عمرهبت دا
 پهرومرده کرابی و خوی نهوانی گرتبی ◊ الْمَوْلِدُ
 مِنَ الْكَلَامِ: ههروشهیهک عمرمی بی بهلام
 لهبهکارهینان دا گوږانی بهسهردا هاتبی ◊
 الْمَوْلِدَةُ: کهسیک لهناوعمرهبت دا لهدایک
 بووبی ◊ نهو منداله ناعمرهبی لهگهل منداله
 عمرهبت دا پهرومرده بووبی و ناداب و رهوستی
 نهوانی وهرگرتبی ◊ ههرشتیک تازه بابمت بی و
 لهشتیکی تر پهیدا بووبی ◊ دمشگوتری: (جاء
 بَيْتَةٌ مُوَلَّدَةٌ): بهنگهپهکی ناراستی هیئا ◊
 الْمَوْلِدُ: بزیشک کهسهرپرشتی مندالیوونی

سکپرئیک بکا ◊ الْمَوْلِدَةُ: مامان ◊ الْمَوْلِدُ:
 مندالی تازه لهدایکبوو ◊ الْمِيْلَانُ: کاتی
 لهدایکبوون ◊ الْوَالِدُ: باوک ◊ ههروا ناوه بو
 مهرئیک ناوس بی ◊ الْوَالِدَانُ: باوک و دایک ◊
 الْوَالِدَةُ: دایک ◊ الْوَلْدُ: لهدایکبوو، ههرشتیک
 لهدایک بی نیربی یا می بی ◊ الْوَلْدُ: بهمانا
 (الوَلْدُ) دی ◊ الْوَلْدَةُ: دایک ◊ مندال زور ◊
 الْوَلْدِيَّةُ: بچوک، مندالی ◊ کمم بهزمی،
 نهشارمزا لهکارو باردا ◊ وشک تهبیاتی ◊
 الْوَالِيدُ: مندال لهوکاتهدا کهلهدایک دمی ◊
 بهندهو کوپله ◊ خزمهتکاری گهنج ◊ (أم
 الوليد): نازناوی مریشکه ◊ الْوَالِيدَةُ: میینهی
 (الوليد)ه ◊ کارمهرو چهتیو ◊ کچوله تادمگاته
 تهمنی بالغ بوون ◊ کچیک لهناو عمرهبت دا
 لهدایک بووبی و خوی کچه عمرمی گرتبی ◊
 الْوَالِيدَةُ: حال و ومزعی مروّف لهسهردهمی
 مندالی دا ◊ وَاَسَىٰ الْاِبِلُ: حوشترکه خیرا
 رویی، لهرویشتن دا پهلهی کرد.

وَأَسَىٰ فَلَانِ فَلَانًا: فلانکهس فیلی لهفلان کرد.

وَأَسَىٰ الْحَدِيثِ: بهکینایه و تهعریض قسهی
 ناراسته کرد ◊ (فهو والس) ◊ أَوَّسَ بِالْحَدِيثِ:
 بهکینایه و تهعریض قسهی ناراسته کرد ◊
 دمشگوتری: (وَأَسَىٰ الْاِبِلُ): حوشترهکان
 ههنديکیان لهنمرمه غارو گورگه لوقهدا
 بپشپرکینان لهگهل ههنديکیان کرد ◊ وَالسَّ
 فَلَانِ بِالْحَدِيثِ: بهمانا (أولس به) دی ◊ وَالسَّ
 فَلَانًا: فیلی لهفلانکهس کرد ◊ دمشگوتری:
 (تَوَالَسَ الْقَوْمُ عَلَى الْفَلَانِ): خهئکهکه فیلیان
 لهفلان کرد ◊ الْوَأَسَىٰ: فرت و فیل ◊ دمشگوتری:
 (مالي في هذا الامر وألس ولا دلس): من لهم

نیشدها نه خیانه تم کردوه نه فیلل **وَالْوَلَّاسُ**:
 بؤ موباله غه ی (وَلَّسَ) دئی **و گورگ**.
وَلِعَ يَلِغُ وَلِعًا: به هیواشی بازی دا **و دروی کرد**.
وَلِعَ بَحَقَهُ وَلِعًا: مافی خوارد.

وَلِعَ به: عاشقی بوو **و دمستی و مردایه کاروباری**
 نه وه وه سوور بوو له سمر نه زیه تدانی **و وَلِعَ**
فَلَانًا به: فلانکسی هه لنا به کردنی نه وشته **و**
وَلِعَ الدَّاءُ جَسَدَ فُلَانٍ: نه خوشییبه که جهسته ی
 فلانکسی به لئه ک کرد **و تَوَلَّعَ** به: عاشقی بوو،
 دلی پیوه ی نووسا **و اِثْلَعَتْ فُلَانًا وَالْعَاءَ**:
 فلانکس نیشکه کی ته مو مزای بوو نازاند ری
 ماوه بان مردووه **و اِیْتَلَعَ قَلْبَهُ**: دلی دهرهینا،
 دلی لی ستاند **و الوَلِغُ**: دروزن **و دهشگوتری**:
(وَلِغَ وَالِغُ): درویه کی گه ورهیه **و الوَلِغَةُ**:
 مینه ی (الْوَلِغُ) **و الوَلِغُ**: زور عاشق و شهیدا بؤ
 شتیك **و الوَلِغَةُ**: که سیک خؤبداته شتیك
 که په یومندی به نه وه وه نیه و نیشی نه و نییه **و**
المَوْلِغُ: دهگوتری: (رجل مَوْلِغٌ): پیاوئیکه په نه
 په نه به نه کی پیومیه **و (بسرذون مَوْلِغٌ)**:
 هیستریکه به نه کیبه که کی دریزو بلا و بؤته وه **و**
الوَلِغُ: زور عاشق و شهیدا **و الوَلِغُ**: چروی
 دارخورما په رده یه که دهنکی چین جینی له خؤ
 گرتوون ماده ی ته لقیح و تومی تیدایه پیش
 نه وه ی بپشکوی، دهنکه گانی ناوی چینه مرواری
 زور سپین.

وَلِغَ الكَلْبُ و غیره من السباع في الإناء يَلِغُ وَلِغًا
و ولوغًا: سه گه که یان درنده یه کی تر زمانی
 خسته ناو قاپه که وه نه وه ی تیدای بوو خواردی
 یان به قهراخی زویانی خواردیه وه یان زمانی
 تیخست و تیدای گرا **و دهشگوتری**: (فلان یأکل
 لحوم الناس ویلغ فی دمانهم): واته فلانکس

باشمله غه یبه تی خه لک دمکا **و اَوْلِغَ الكَلْبُ**:
 ناوی دا به سه گه که **و ناوی بؤکرده قاپیکه وه**
 بؤنه وه ی به زمانی بیخواته وه **و استَوْلِغَ**: گویی
 نه دایه عه یب و عار **و المَبِغُ**: نه و سوآلمت و
 قاپه ی سه گ دمی تیده خا و شتی تیدای ده خوا و
 ده خواته وه **و الوَلِغَةُ**: په کجار **و دَوْلِجَه ی بچوک**.
وَلَفَ البرقُ: هه وره بروسکه که روناکیه که ی

دریزه ی کیشا، جار دوا ی جار روناکی دا.
وَلَفَ الفَرَسُ: نه سه که شپوه رؤیشتنیك رؤی
 هه رجوار قاجی به یه که وه ده که و تنه سه ر زوی
و اَوْلَفَ الشَّيْنُ الشَّيْنُ: شته که شته که ی
 داپوشی و بوو به په رده بوی **و اَلْفَهُ**: پ ۱۰ ست
 بوو پییه وه **و تَوَلَّفَ الشَّيْنُ**: شته که هه ندی.
 پالی دایه پال هه ندی کی **و الوَلَّافُ**: جوره
 رؤیشتنیك هه رجوار پی و لآخه که به یه کجار
 له زوی دمدن **و الوَلِيفُ**: هه وره بروسکه ی
 یه که له دوا یه ک.

وَلَقَّ في سیره: له رؤیشتنه که ی دا په له ی کرد **و**
 به رده و ام بوو له کارمه که دا **و دمگوتری**: (وَلَقَّ في
 الكذب): به رده و ام بوو له درؤگردن دا.

وَلَقَّ فُلَانًا: زهبری کی سوکی له فلانکس دا که میك
 برینداری کرد.

وَلَقَّ فُلَانًا بالسيف: به شمشیر له فلانکسی دا.

وَلَقَّ عَيْنَهُ: زهبری له جوی دا و کویری کرد.

وَلَقَّ الكلامَ: دریزه ی به قسه که دا.

وَلَقَّ الحديثَ: حیکایمت و چیرۆکه که ی دانا، هه لی
 به سست **و چیرۆکه که ی داهینا** **و الوَلِيقُ**:
 په له کردن لهشت دا به دو یه کتردا و مگو بازدان
 له دوا بازدان و به خیرایی **و قسه کردن له دوا یه ک** و
 به خیرایی **و خیرا خیرا قسه کردن و دریزه**

بیدانی ◊ **الْوَالِي**: بازدانی توندو بهشیدمت ◊
 (ناقة وُلِّي): حوشتریکه خوشرؤ ◊ **أَوْلَمَ فُلَانٌ**:
 فلانکس سفره خوانی بؤ خه لک رازاندهومو
 بانگی کردن بؤ ناخواردن ◊ **الْوَلْمُ**: زنجیر ◊
 قه یاسه کورتانبهست و بهرسینگ بؤ کورتان و
 زین و رحله ◊ **الْوَلْمَةُ**: تهواوی شت و
 کؤبونهوی ◊ **الْوَلِيمَةُ**: همر سفره خوان و نان
 سازکردنیک که بهیؤنه ی بوک گواستنهومو
 شتی واوه ساز دمکری.

وَلَهُ فُلَانٌ يَلِيهِ وَهَلَا: فلانکس نهومنده خمهتبار
 بوو عهقلی رؤیی ◊ یان لهبمر زؤر عاشقی و
 سؤزی دلداری مات و سمرسام بوو ◊ نالی دهلی:
 خۆش له سه ره سینهن سه ره به لداوه دوو کؤیی سه ره به مور
 مات و بهیرانم که عه ره کهس هه ناری گرتووه؟
وَلَهُ: لئی ترسا ◊ **وَلَهَتْ الْأُمُّ إِلَى طِفْلِهَا**: دایکه که
 سؤزی بؤ منداله که ی بوو بؤی کورکاند.

وَلَهُ الصَّبِيُّ إِلَى أُمِّهِ: منداله که حمزی له باومشی
 دایکی کردو و کروزایه وه بؤلای نهو.

وَلِهِ يَلِيهِ يَوْلُهُ وَهَلَا: به مانا (وَلَهُ) دئی ◊ **أَوْلَهُ الْحُرْنُ**
وَالْوَجْدُ: سؤزو خوشه و بیستی و خهفت
 سه رسامی کردومو عهقلی بردووه ◊ **أَوْلَهُ**
الْوَالِدَةُ: ددایکه که ی توشی خهفت و
 له هوشخؤچون کرد بهوه ی منداله که ی لئ
 ستاند یان منداله که ی توشی دمرد کرد ◊ **وَلَهُهُ**
الْحُرْنُ وَالْوَجْدُ: به مانا (أَوْلَهُ) دئی ◊ **وَلَهُ**
الْوَالِدَةُ: دایک و منداله که ی لئک جیاکردنه وه
 بهوه دایکه که توشی خهفتی گه وره بوو ◊ **إِنَّهُ**
النَّبِيذُ فُلَانًا: بیرمه ماده سپرکه رمکه عهقل و
 هؤشی فلانی برد ◊ **قَوْلُهُ فُلَانٌ**: به مانا (وَلَهُ) دئی
 ◊ **المَوْلُ**: دمگوتری: (ماء مَوْلَةٌ): ناویکه بهرله ی
 ناو زهوییه که کراوه بؤخوی پئیدا بلاو

وَلِيَّ الشَّيْنِ وَعَلِيهِ وَالِيَةٌ: بوو به خاومنی شته که و
 فهرمانرؤوی و بهسمری راگه شت.

وَلِيَّ فُلَانًا: یارمتمی فلانی دا، خؤشی ویست.

وَلِيَّ الْبَلَدِ: بوو به فهرمانرؤوی ولاته که و دمستی
 بهسمردا گرت ◊ **وَلِيَّتِ الْأَرْضُ**: زهوییه که
 به یارانی یه که له دوایه ک ناودرا ◊ **أَوْلَى عَلِي**
الْيَقِيمِ: رایسپارد بؤ جاودیری هه تئو.

أَوْلَى فُلَانًا الْأَمْرَ: کاره که ی خسته نهستؤی
 فلانکس ◊ له یواری هه ره شه کردنیش دا
 دمگوتری: (أَوْلَى لِك): ناگاداربه شهرت لئ
 نزیکه خؤتی لئ بیاریزه ◊ **وَأَلَى بَيْنَ الْأَمْرَيْنِ**:
 کاره کانی به دوییه ک دا هینان ◊ **وَأَلَى الشَّيْنِ**:
 شوین شته که کهوت ◊ **وَأَلَى فُلَانًا**: فلانکسی
 خؤش ویست ◊ یارمتمی دا ◊ **وَأَلَى الرُّطْبِ**:
 خورما گه یوه که خهریکه بهر مه و وشکبوون
 دهچن ◊ **وَأَلَى الشَّيْنِ**: پشتی له شته که کرد،
 پشتی هه لگرد ◊ دمگوتری: (وَأَلَى فُلَانٍ هَارِبًا):
 فلانکس پشتی هه لگرد و هه لات و فاچاندی ◊
وَأَلَى الشَّيْنِ وَعَنِ الشَّيْنِ: پشتی له شته که

کرد و لیلی دوور کهوتهوه ◊ وَلِي فلاناً بوده: خوشهویستی بو فلان نهماو پشتی لئ کردو رقی لیهتی ◊ وَلِي فلاناً: یارمتهی فلانکهسی دا، روی تیکردو پیشواری لئ کرد ◊ وَلِي فلاناً الامر: کارمکهی خسته زپر دمهلاتی فلانکهسهومو نهوی کرد بهفرمانرهوا بهسهریهوه ◊ وَلِي فلاناً الحاجة: پیویستی و ناتاجیبیهکه لای فلان نهما ◊ تَوَالِي الشئین: شته یهک لهدوا یهک هات ◊ تَوَالَتِ القنم عن المعز: مهړمکان لهبزنهکان جیابوونهوه ◊ خوی لهنهوهی نهوان حیساب کرد ◊ دهگوترئ: (هر یتولی علینا): نهو خوی لئ کردوین بهسهید نهژادو نهوهی حوسین ◊ تَوَالِي الشئین: پشتی لهشتهکه ههئکرد ◊ دهگوترئ: (تَوَالِي فلان هارباً): فلان پشتی ههئکردو ههلات ◊ تَوَالِي الرطب: خورما شیرین بووهکه خهریکه وشک بی ◊ تَوَالِي عنه: پشتی تن کرد ◊ روی لئ وهرگبړا ◊ تَوَالِي الشئین: پابهندی شتهکه بوو ◊ تَوَالِي فلاناً: یارمتهی فلانکهسی دا ◊ فلانکهسی خوش ویست کردی بهگهورهو خوشهویستی خوی ◊ تَوَالِي الامر: کارمکهی لهنهستو گرتو پیی ههئسا ◊ استولی علیه: بهسهریدا بالادهست بوو ◊ کونترولی کرد دهمتی لیلی گیر بوو ◊ کهوته دهمتی ◊ استولی علی الامر: گهیشته کوئابی نیشهکهو باشباش کونترولی کرد ◊ استولی علی الغایة: پیش مهبهستهکه کهوت ◊ الأولى: چاکتر ◊ شیواتر ◊ گونجاوتر ◊ نزیکتر ◊ المتوالی: پیپی شیعه، نهام ناومیان لهوهوه بوهاوتوهو کهنیمامی عهلو و خیزان و نهوهکانی نهویان کردوه بهگهورهو رابهری خویان ◊ الموالاة: نهومیه یهکیک بهیمان بدا بهیهکیکی تر ◊ الموالیا: جوړه

شعیریک بوو لهسهردهمی عهباسیهکان دا پهیدا بوو ◊ (مستفعلن فاعلن مستفعلن فاعلن) دوجار ◊ الموالی: گهوره، خاومن، بهروردگار ◊ سهرپهرشتیار ◊ دوستو خوشهویست ◊ هاوپهیمان ◊ میوان ◊ هاوسئ ◊ هاوهل ◊ خهزور ◊ خزمی نزیک و مامو ناموزا ◊ نازادکمر ◊ نازادکراو ◊ شوینکهوتوو ◊ الموالی: کهسینک نیسهبت بدرئ بؤلای (ألوی) ◊ دونیا نهویست و زانای گهوره ◊ المولیة: پیپریکن لهصوفی و خویان به شوینکهوتهی مهولانا (جلال الدین)ی رومی دزمانن ◊ ههروا ناوه بو کلاویکی دریزو لهخوری دروستکراو کهجهنابی مهولهوی لهسهری بکا ◊ الولاء: ملکایهتی ◊ نزیکی ◊ خزمایهتی ◊ یارمهتیدان ◊ خوشهویستی ◊ الولایة: خزمایهتی ◊ دهگوترئ: (القرم علیه ولایة): خهئکهکه ههموویان یهکدل و یهکگیان لهخپرو شهردا هاوبهشن ◊ الولایة: خزمایهتی ◊ پلان و دهستورو فهرمانرهوایی ◊ پاشاو سهروک ◊ ولات و دمفهریک کهفهرمانرهوا بهرپوهی بهرئ ◊ الولی: سهرپهرشتیار ◊ خاومن ◊ ههركهسیک سهروکاری نیشیک بکا ◊ یارمهتیدرو خوشهویست ◊ هاوپهیمان ◊ خهزور ◊ هاوسئ ◊ شوینکهوتوو ◊ نازادکمر فهرمانبهردار گوئ بیست ◊ دهگوترئ: (المؤمن ولي الله) ◊ بارانی دواباران ◊ میراتگری پشایهتی ◊ (ولي العهد) ◊ ولیعههد.

ولي المرأة: نهوکهسهی برپار بهدهستی مارمکردنی نافرمتهکهیهو ناهیتلن بهین رهمانهندی نهو نافرمتهکه خوبهسهری خوی مارمبکا ◊ ولي الیتیم: سهرپهرشتیاری ههتیوو بهخپوکهری ◊ لهبوازی نابوری دا (وهلی) کهسیکه لههزانج و زهرمردا هاوبهشو بهرپرس

بِنِ ۵ (له الغنم وعيله الغرم) ۵ **الْوَالِيَّةُ**: كورتانو
سهرجل نه گهر بهسهرپشتی حوشرتمکوهه بن ۵
ههرشتیک لهپشتی حوشر بکری لهقوماش و
شتی وا ۵ نهو بره خوراکهیه کابانی دنیا دیده
دمیشاریتهوهه بؤ میوانی کاتی ناوهخت.

وَمَا إِلَيْهِ يَمَّا وَمَنَا: نامازهی بؤکرد ۵ قامکی بؤ
پاداشت ۵ **لِوَمَا إِلَيْهِ**: نامازهی بؤکرد ۵ **الْوَامِنَةُ**:
بهلاو کارمسات.

وَمَدَّ عَلَيْهِ يَوْمَهُ وَمَدَّ: رقی ههلسا، سوربووه ۵
وَمِدَّتِ الْيَوْمَ وَاللَّيْلَةَ: رۆزو شهومهکه زۆرگهرم
بوون گهرماکهیان توند بوو شنه باشی کهم بوو
۵ **الْوَمْدُ**: زیادبوون و تاوساندنی گهرمای رۆزو
شهو ۵ ههوا تهریبهکه لهجهنگی گهرمادا
لهدمریاوه رودمکاته ولآتو ههواشی کهم و بئ
هیز دهبی ۵ نیستا پیی دگوتری: (رطوبة) ۵
الْوَمْدَةُ: بهمانا (الْوَمْدُ) دئ.

وَمَزَّ بَانْفَهُ يَمَزَّ وَمَزَّ: بهرق ههلسانهوه لوتی خوی
بادا ۵ ههلیگلوخت ۵ **تَوَمَزَّ فِي مَشِيهِ**: لهپویشتن
دا پهلهی کرد، بازی دا.

وَمَسَّ الشَّيْنُ بِالشَّيْنِ يَمِيسُ وَمَسَّ: شتهکهی
بهشتهکه خوراندو لیکی خستن بوئهوهی
تویکلکههه لئ دامالی روت ببی ۵ دگوتری:
(أَوْمَسَتِ الْمَرْأَةُ): نافرتهکه زینای کرد ۵ **أَوْمَسَ**
العَنْبُ: تریهکه نهرم بوو خهریکه بگا ۵
المُمِيسُ مِنَ النِّسَاءِ: نافرمتی داوین پیس که
ههرکهسی داوای لئ بکا رمتی ناکاتهوهو خوی
توسلیم دمکا ۵ **المُومِسَةُ**: بهمانا (المومِسُ) دئ ۵
المُومِسُ: حوشرتیک ژیربار نهگرایی،
رانههیندرایی.

وَمَضَى الْجَبْقُ يَمْضُ وَمَضَا: ههوره بروسکهکه
بههینواشی روناکی دا ۵ **أَوْمَضَ الْجَبْقُ**: بهمانا

(وَمَضَى) دئ ۵ **أَوْمَضَ فَلَانٌ**: فلانکس تروسکایی
بروسکه بیان تروسکایی ناگری بیسی ۵
نامازهیهکی هیواشی بؤکرد ۵ **أَوْمَضَتِ الْمَرْأَةُ**
بعينها: نافرتهکه بهتیلهی چاوی روانی
بهدزیبهوه سهیری کرد ۵ زمردهخنهی هاتی ۵
وَمِقَهُ يَمِقُهُ: خوشی ویست ۵ **وَأَمَقَهُ**: ههریهک
لهوانه شهوی تری خوش ویست ۵ **تَوَامَقُوا**:
یهکتریان خوش ویست ۵ **تَوَمَّقُ**: خوشی ویست
۵ **تَوَمَّنَ فَلَانٌ**: فلانکس خاوو خیزانی زۆر
بوو، مهسرمفی زیادی کرد.

وَمَهَّ النَّهَارُ يَوْمَهُ وَمَهَّ: رۆزکه زۆر گهرم بوو ۵
الْوَمَهَةُ: توانهوهی ههرشتیک بئ.

وَمَسَى يَمِي وَمَيَا: لۆغتهتیکه له (وَمَا)، بهمانا
نامازهپیکردنه.

وَمَسَى بِالشَّيْنِ: شتهکهی برد ۵ **استومي عليه**:
بهسهری دا زال بوو، داگری کرد ۵ **الْوَمَى**:
دگوتری: (ما أدرى أي الرومي هو؟): نازانم نهوه
چ بیچمیکه چ کهسیکه؟ ۵ **الْوَمَجُ**: جۆره
لیدانیکی سازو سهمتوره ۵ **الْوَمَجُ**: وشهیهکه
نامازهی پیدمکری بوشتی کهم.

وَنَسَمَ الذُّبَابُ يَنْبِمُ وَنَسَمَا: میشهکه گوی کرد ۵
الْوَنَمَةُ: گوی میس ۵ **الْوَنِيمُ**: گوی میس ۵
الْوَنُ: لاوازی ۵ نهو نامیری سازهی بهپهنبه لئی
دهدرئ.

وَنِي فِي الْأَمْرِ: لهکارمهکا تی شکا، نهیتوانی بیکا ۵
ماندوو بوو وازی لئ هینا ۵ دگوتری: (فلان
لايتوانى يفعل كذا): فلانکس بهردموام نهوکاره
دمکا وازی لئ نههیناوه ۵ **وَنَتَّ السَّحَابَةُ**:
ههورمهکه بارانی باراند.

وَنِي فَلَانُ الْكَمُ: فلانکس قوئی لئ ههلمالی.

باران ببارینئ له ههر کوویهک بی ۰ زه لکاوی
بجوک ۰ بمر داوو چاله ناو له کیو دا ۰ به خشش
۰ الموهبة: جالی ناوی بجوک و زلکاو ۰ ناماده
باشی ناده میزاد به شیویه کی سروشتی و خودا
داد بو داهینان و کاری هونه ری.

الموهوب: منال ۰ الهبة: عهتاو به خشش که بی
به رامبهرو بی مبهست بی له زار اوی شهر ع دا
ئه وهیه به کیك مال و مولکیک بکا به مولکی
به کیکی تر به بی به رامبه ر.

وَهْت الشئین: زهختی له شته که کرد، په ستاوتی ۰
پان و پئیشی کرده وه ۰ اوهت اللحم: گوشته که
بوگهن بوو ۰ الوهتة: زهوی لیژو تهلان.

وَهْت في الشئین: چوووه ناو شته که وه و گیر و دهی
بوو، کوششی تیدا کرد.

وَهْت الشئین: به توندیی پی پیدادا ۰ توهت في
الامر: له شته که دا قولبووه ۰ الواهت: که سیک
خویخاته خه تهر و تنگو جه له مه وه ۰ وهجت
النار: ناگره که بلتسهی سهند ۰ وهجت اليوم
والليلة: رۆژو شه وه که زور گهرم بوون ۰
اوهج النار: ناگره که هی هه لگیر ساند ۰ توهجت
النار والشمس ونحوهما: ناگره که یان
خورمه که تاوی ساند ۰ توهج حر النهار:
رۆژمه که زور گهرم بوو ۰ ده شگوتری: (توهج حر
النهار): گهرمای رۆژمه که تاوی ساند زور گهرم
بوو ۰ توهج الجوهر: جه وه ره که دره وشایه وه
۰ توهجت رائحة الطيب: بوئی عه ترو
میسکه که بلاو بووه ۰ الوهج: گهرمی رۆژی
هاوین و گهرمی خور ۰ بوئی عه ترو شتی
بوئخوش و بلاو بونه وهی بوئه که یان ۰
الوهجان: گهرمای رۆژ ۰ ده شگوتری: (بوم
وهجان): رۆژیکی زور گهرمه ۰ الوهاج: زور

ونی الشئین وعنه: وازی لئ هیئاو به جیی هیشت
۰ اواناه: ماندوی کرد ۰ بی هیزی کرد ۰ وئی
الرجل: پیاوکه کوششی دل سوزانه ی له کارمه که دا
ئه نجام نه دا ۰ توانی في العمل: گرنگی
به کارمه که نه داو هه وئی چاک سازی نه دا ۰ توانی
في حاجته: که مته ر خه می کرد له کارمه که داو
گرنگی بی نه دا ۰ المینى: به ندمر ۰ شوینی
له نگر گرتنی که شتی ۰ جه وه ره و کاکله ی
شوشه ۰ بویه یه که مه عدن و شتی وای بی
سواخ دهری، پیی بویه ده کری ۰ المیناء:
به مانا (الینی) دئ ۰ الوانی: جه سته لاواز ۰ کزه
بای نه سیم ۰ الوناة: دورو یاقوتو گه وه ره ۰
نافرمتی شلو مل که هه لده ستی له بهر نازداری
به هیواشی راست ده بیته وه ۰ الوئی: دورو
گه وه ره ۰ ملوانکه ی گه وه ره ۰ جه و آل.

وَهَب له الشئین: شته که ی بی به خشش به بی
به رامبه ر.

وَهَب فلان فلاناً: فلانکهس به سه ر فلان دا
بالادست بوو له به خشین دا ۰ ده گوتری: (واهبه
فوهبه): هه روا ده گوتری: (وهبی الله فداك):
خودا بمکا به قوربانی تو ۰ هه روا ده گوتری:
(هَبني فعدت كذا): وایزانه من نه وه م کرده ۰
اوهب الشئین: شته که به رده موام بوو ۰ اوهب
فلان للشئین: فلانکهس توانای به سه ر شته که دا
هه بوو ۰ اوهب لفلان الشئین: شته که ی بو
فلانکهس ناماده کرد ۰ واهبه: له مالبه خشین دا
به سه ریدا بالادست بوو ۰ ائهب: به خشینه که ی
قبول کرد ۰ تواهب القوم: خه لکه که
هه ندیکیان شتیان به خشی به هه ندیکیان ۰
استوهب الهبة: داوای به خشنده ی لئ کرد،
داوای لئ کرد شتی بداتی ۰ الموهبة: هه ورئیک

◊ **الْوَهْجُ**: رُؤْيُشْتَنِ بَهْشَرْمُو شَكْوُ ◊ **الْوَهْزُ**: تَيْكَسْمِرَاوُو تَوَكْمُو جَهْسْتَه دَامَهْزَرَاو ◊ بِيَاوِي كُورْتَه بَالَا.

◊ **وَهْسٌ لَلانِ يَهْسُ رَهْمَا رَهْمَهْسَا**: فَلَانَكَهْس زُورُ خُورُ بُوو، جَلْيَسُ بُوو ◊ لَهْرُؤْيِشْتَنِ بَهْلهِي كُرد. ◊ **وَهْسٌ عَلَي عَهْمِه**: دَمَسْتَرِيژِي كُردَه سَمِرُ هُوزُو خِيَلِي خُوي.

◊ **وَهْسٌ الظَهْنُ**: شْتَهْكَهِي شَكَانْدُو كُردِي بَهْناوَهَنْدِ لَهْنيوانِ خُوي وِ گَلَهْكَهْدا بُوْنَهْوهِي جَهْسْتَهِي لَهْزَهْويبِهْكَه نَهْكَهْوي ◊ بَهْتونْدِي قَاجِي بِيَاوُو كُوتَايَهْوه ◊ **تَوْهْسٌ**: بَهْلهِي كُردِ لَهْرُؤْيِشْتَنِ دَا ◊ رُؤْيِشْتَنِ بَهْ شِيْوهِي رُؤْيِشْتَنِ كُؤَلُ گِرَانِ ◊ **تَوْهْرُ السَّائِرِ الْأَرْضِ فِي مِشِيْتَه**: رِيْبُوَارَهْكَه لَهْرُؤْيِشْتَنِ بَهْناوِ زَهْوي دَا زُورِي خُويَاوُو خُوي لَهْنگَانْدِ وِ هَكُوو شَهْلِو سَهْقَهْتِ بَهْرِيْگَاْدَا رُؤْيِي ◊ **الْوَهْسُ**: شَهْرُو نَهْگِهْهْتِي ◊ فَيْتَنَهْهِي ◊ **الْوَهْاسُ**: شَيْرُ ◊ **الْوَهْمِيْسَةُ**: خُوارْدِنِيْكي عَهْرَمِه، بَرِيْتِيَه لَهْوه كُولَلَه بَكُوْلِيْنْدِرِي نَهْمَجَارِ وِشَكِ بَكْرِيْنَهْوهو بَهَارِدِرِيْنِو تَيْكَهْلُ بَهْجَهْوَرِي بَكْرِيْنِ وِ هَكُوو بَهْئُوو حَهْئُوَايِ لِيْ بِي.

◊ **وَهْسٌ الظَهْنُ**: بَهْئَهْوه بَهْرِي هِيْزُو تُوَانَاوه شْتَهْكَهِي فَرِيْ دَا ◊ بَهْتونْدِي بِيْئِي لِيْ نَا ◊ بَهْزَهْوي كِيْشَا.

◊ **وَهْسٌ الظَهْنُ قَهْمِه**: شْتَه نَهْرَمَهْكَهِي شَكَانْد.

◊ **وَهْسُ الْإِسْمِ وَهْصِي**: مَرْؤَفَهْكَه يَانِ نَازَهْئَهْكَهِي خَهْسَانْدِ، دَهْمَارِي نِيْرَايَهْتِي پِرُوَانْدِ.

◊ **وَهْسٌ رَهْه**: سَهْرِي بَرِيْنْدَارِ كُردِ ◊ **إِتْهَصُ الشَّيْنُ الرُّطْبُ**: شْتَه تَهْرَهْكَه شَكَا ◊ **المَوْهُوسُ**: دَهْگُوتَرِي: (رَجُلٌ مَوْهُوسٌ): بِيَاوِيْكَه ئِيْسَقَانِي جُوهْ نَاوِيَهْكَهْوه، ئِيْسَقَانَهْكَانِي تَيْكِيْگِرَاوُنِ، پَالِيَانِ لِيْكَدَاوه ◊ **المَوْهُوسُ**: بَهْهَامَانَا (المَوْهُوسُ) دِي ◊ **الْوَهْصَةُ**: چَالُو چُوِيْلِي زَهْوي

كَهْرَمِ ◊ زُورُ دَرَهْوشَاوهو بَلْيَهْسَدَارِ ◊ **الْوَهْيِجُ مِنْ الطَّيْبِ**: بَلَاوِيُونَهْوهِي بُوْنِي خُوْشِو شِيْلَانِي دَهْمَارِي جَهْسْتَه ◊ **وَهْدٌ لَهُ الْفِرَاشُ**: جِيْگَايِ بُوْخُوْشِ كُردِ ◊ **تَوْهْدُ الْفِرَاشُ**: جِيْگَايِ ئِيْسْتِرَاَحَهْتِي بُوْئَامَادَهْكُردِ ◊ **تَوْهْدٌ**: چَالُ بُوو ◊ **اَوْهْدٌ**: نَاوِي رُؤْزي دُووشَهْهَمَمِهِي ◊ **الْوَهْدُ**: زَهْوي چَالُ ◊ زَهْلَاكو ◊ چَالِيْكي هَهْلهْگَهْهَنْدَرَاو ◊ **الْوَهْدَةُ**: زَهْوي نَزْمُو چَالُ ◊ **وَهْرَهْ يَهْرُهُ وَهْرَا**: خَهْسْتِيه نَاوِ كِيْشَهْهِيَهْكَهْوه رِزْگَارِبوونِي لِيْ نَاكْرِي ◊ **وَهْرَةٌ**: بَهْهَامَانَا (وَهْرَةٌ) دِي ◊ **تَوْهْرُ اللَّيْلِ وَالشَّتَاءُ**: زُورِيْنَهِي شَهْو يَانِ زُورِيْنَهِي زَسْتَانِ رُؤْيِي ◊ **تَوْهْرُ الرَّمْلِ**: لِيَهْلَاْنَهْكَه دَارُوْخَا، هَارَهِي كُردِ ◊ **تَوْهْرُ فَلَانِ فَلَانَا فِي الْكَلَامِ**: فَلَانَكَهْسِ فَلَانَكَهْسِي نَاچَارِ كُردِ بُوْ وَازَهْيِيَانِ لَهْهَقَهْهَكَهِي ◊ **المَسْتَوْهْرُ**: كَهْسِيْكِ گَهْرَمَايِ خُورْگِيْژِي كُردِيْنِ ◊ **الْوَاهِرُ**: دَهْگُوتَرِي: (لِجَبِّ وَاهِرٌ): بَلْيَهْسَه نَاگَرِيْكي پِرْتَهْوه بَهْخَهْشَه ◊ **الْوَهْرُ**: پَهْرَمَسَانْدِنِي كَارِيْگَهْرِي خُورُ لَهْسَمِرِ زَهْوي وِ لِيْدَانِي تِيْشَكَهْكَهِي لَهْزَهْوي بَهْجُورِيْكِ وَاْدِيْتَه بَهْرِچَاوِ تِيْشَكَهْكَه وِ هَكُوو هَهْئَمِ جَمُو جُولُ دَهْكََا ◊ **الْوَهْرَةُ**: كَهْوتَنَه نَاوِ كِيْشَهْوه جُورْتَمِيْكَهْوه كَه رِزْگَارِ بوونِ لِيْئِي زُورُ زَهْهَمَهْتِ بِيْنِ ◊ **وَهْرَةٌ يَهْرَةٌ وَهْرَا**: پَالِي بِيْئُوْمَنَاوِ بَهْهَمُوو هِيْزِي خُوي مَسْتَهْكُؤَلَهْهِيَكِي لِيْدَا ◊ دَهْگُوتَرِي: (وَهْرُ الْخِيْوَانِ): بَهْهَقَاچِي وَاخَهْكَهِي هَهْئَانَا بُوْ رُؤْيِشْتَنِ ◊ بِيْئِي لِيْ نَا، وِرْدِي كُردُو شَكَانْدِي ◊ **وَهْرَةٌ**: بَارِي قُورَسِ كُردِ ◊ **تَوْهْرُ الْكَلْبِ خَلْفَهُ**: سَهْهَكَهْ لَهْدَاوَاهِي بَاْزِي دَا ◊ **قَوْهْرُ الْمُثْقَلِ**: بَهْتونْدِي بَهْهِيْزِ بِيْئِي لِيْ نَا ◊ دَهْگُوتَرِي: (جَاءَ يَتَوْهَّرُ): بَهْتَهْهِيَه تَهْپُو بِيْ بَهْزَهْوي دَادَانِ هَاتِ ◊ **الْأَوْهْرُ**: كَهْسِيْكِ جُوهَانِ بِرُوَا، هَهْرَشْتِيْكِ رَهْوتِي جُوهَانِ بِيْنِ ◊ **المَوْهُرُ**: بِيَاوِيْكِ لَهْرُؤْيِشْتَنِ دَا بَهْتونْدِي بِيْنِ بَهْزَهْوي دَا

که‌وانه‌یی بی **وَهْطَانُ**: بؤزیده رؤیای
له‌مانای (وَهْص) دا دئ **وَهْطَانُ** به‌خشندهو سه‌خی
سروشت.

وَهَطَ فُلَانٌ: زمعیضو لاواز بوو.

وَهَطَ فُلَانًا: زمبری لفلان دا **وَهْطَانُ** برینداری کرد.

وَهَطَ الشَّيْئُ: بیی له‌شته‌که نا بئیساندییوه **وَهْطَانُ**
شکاندی **وَهْطَانُ** هاری **وَهْطَانُ** (فهر مرهوط و رهیط) **وَهْطَانُ**
الإنسان والحيوان: مرؤفه‌که‌ی له‌پهل و پؤ
خست **وَهْطَانُ** برستی لی بری، لاوازی کرد **وَهْطَانُ**
دمگوتری: (رمی الطائر فأوهطه): گولله‌ی
ناراستی بالنده‌که کردو هه‌نگاوتی و له‌پهل و
پؤی خست **وَهْطَانُ** زمبری گوشنده‌ی لی دا **وَهْطَانُ** وای
به‌زه‌وی دادا که نه‌توانی هه‌لبستییته‌وه **وَهْطَانُ**
شله‌کوتی کرد **وَهْطَانُ** له‌پهل و پؤی خست **وَهْطَانُ**
جناح الطائر: بالی بالنده‌که‌ی شکاند **وَهْطَانُ**
بؤموظاومعه‌ی (وَهْطَانُ) دئ **وَهْطَانُ** **في الطين**:
رؤجو به‌فوربه‌که‌داو گوم بوو **وَهْطَانُ** **الغراش**:
جینگا نوستن و نوینه‌که‌ی خؤش کرد **وَهْطَانُ**
کۆمه‌ل و تاقم **وَهْطَانُ** لاواز **وَهْطَانُ** شوینی ته‌خت و نهرم **وَهْطَانُ**
الوَهْطَانُ: به‌کجار **وَهْطَانُ** زموی ته‌خت و نهرمه‌لان.

وَهَفَ النُّصْرَانِي يَهْفُ وَهْفًا: کابرای مه‌سیحی
خزمه‌تی که‌نیسه‌ی کرد.

وَهَفَ الشَّيْئُ وَهْفًا وَهْفِيًّا: شته‌که نزیک بؤوه **وَهْطَانُ**
دمگوتری: (خذ ما وهف لك): نه‌وه‌ی لی
نزیکه نه‌وه بؤ خؤت هه‌لگره.

وَهَفَ النَّبَاتُ: رپوه‌که‌که سه‌وز بوو که‌لای کردو
پؤشناخ بوو.

وَهَفَ الشَّيْئُ لِلْقَوْمِ: شته‌که بؤ خه‌لکه‌که
دهرکه‌وتو ناشکرا بوو.

وَهَفَ الشَّيْئُ وَهْفًا: شته‌که فری، به‌حه‌وادا چوو **وَهْطَانُ**
وَهْفَ الشَّيْئُ: شته‌که له‌به‌رزبیه‌وه ده‌پروانی
وَهْطَانُ به‌رزبؤوه **وَهْطَانُ** دمگوتری: (ما يوهف له شيء الا
أخذه): هه‌رشتیک بیته به‌رده‌ستی دمگوتری **وَهْطَانُ**
الوَهْفَانُ: مه‌ورو خزمه‌تکاری که‌نیسته **وَهْطَانُ**
الوَهْفَانُ: پیشه‌ی خزمه‌تجیه‌تی که‌نیسته.

وَهَقَّ الشَّيْئُ عَنْهُ يَهَقُّ وَهَقًّا: شته‌که‌ی لی منه‌ج
کرد.

وَهَقَّ فُلَانًا: که‌مه‌ندی خسته ملی فلانکه‌سه‌وه،
حه‌بلی سه‌ر به‌قولفه‌ی خسته ملی
فلانکه‌سه‌وه گرتی.

وَهَقَّ البعيرُ البعيرُ: هه‌ر یه‌ک له دوو حوشتره‌که
ملیان دریزکردو پیشبرکیی رؤیشتیان کرد **وَهْطَانُ**
الوَهَقُّ الدَّابَّةُ: که‌مه‌ندو حه‌بلی به‌قولفه‌یی
هه‌لدا بؤ نه‌وه‌ی ملی و لآخه‌که‌ی بکه‌ویته ناو **وَهْطَانُ**
وامهقهُ: پیشبرکیی له‌گه‌ل دا کرد له‌کارمه‌که‌دا **وَهْطَانُ**
توامق **الرجلان**: دوو بیاوه‌که پیشبرکییان کرد
وَهْطَانُ **توامقت الركاب**: باربه‌ره‌مکان ملیان
دریزکردو که‌وتنه پیشبرکیی گردن له رؤیشتن دا
وَهْطَانُ **الوَهَقُّ**: حه‌بلیکه سه‌ریکی قولفه‌کراوه
ده‌هاویزری بؤ ملی نازمل و مرؤف بؤنه‌وه‌ی
که‌مه‌ند بکری **وَهْطَانُ**

وَهَلَ فُلَانٌ يَهَلُ وَهْلًا: فلانکه‌س سه‌وه‌ی کرد.

وَهَلَ إِلَى الشَّيْئِ: خه‌یالی چوو بؤ شته‌که
له‌کاتیکدا نه‌و شتیکی تری گه‌ره‌ک بوو.

وَهَلَ الرَّجُلُ: لاواز بوو **وَهْطَانُ** ترسا **وَهْطَانُ** وای ویرما.

وَهَلَ فِيهِ وَعْنَهُ: هه‌له‌ی تیدا کردو له‌بیری چؤوه **وَهْطَانُ**
وَهْلُهُ: ترساندی **وَهْطَانُ** زمندمقی برد **وَهْطَانُ**
توشی هه‌له‌کردنی کرد **وَهْطَانُ** **استوهل**: لاواز بوو،
وای ویرما **وَهْطَانُ** **المستوهل**: ترساوی گورجو

جوست و چالاک ◊ الوَاهِيَةُ: سهرمتای شتو
 دسته گول و نوبه رمی ◊ الوَهْيَةُ: دمگوتری:
 (القیه اول وهلة): بیوه کم جار تووشی بووم.
 وَهْمٌ فُلَانٌ فِي الشَّيْئِ وَالْيَهُ: خهیالی بؤ شته که
 جوو و ملحال نهو شتیکی تری مهبست بوو.
 وَهْمٌ الشَّيْئِ: شته که جووه ناو خهیالیه وه.

وَهِمٌ فِي الْحِسَابِ: له حساب دا هه لهی کرد
 بهسه هو جوو ◊ اوْهَمَ فُلَانٌ: به مانا (وَهْمٌ) دئی ◊
 اوْهَمَ فُلَانًا بَكْذَا: گومانی له فلانکس کرد
 بهوشتمو بهوه تاوانباری کرد ◊ اوْهَمَ الشَّيْئِ:
 شتمه کی هه مو واز لئ هینا ◊ اوْهِمَ مِنْ
 صَلَاتِهِ رَكْعَةً: رکانیکی له نویزمه نه کرد ◊
 اوْهَمَ مِنَ الْحِسَابِ كَذَا: نهومندی له حساب به که
 داگرت ◊ اَتْهَمَ الرَّجُلُ: پیاو مکه گومانی
 بهیدا کرد، شکی لا بهیدا بوو ◊ وَهْمَةٌ غَيْرُهُ:
 به کیکی تر خستیه گومانه وه ◊ اِثْمُهُ بَكْذَا:
 تۆمه تباری کرد بهوه ◊ گومانی خسته سر،
 گومانی له راستگوویی نهو کرد ◊ تَوَهَّمَ الشَّيْئِ:
 گومانی شته که کی کرد ◊ له خهیالی خوی دا
 هینایی و بردی ◊ تَوَهَّمَ الْخَيْرَ فِيهِ: هیوای
 خیر و خوشی لئ کرد ◊ التُّهْمَةُ وَالتُّهْمَةُ:
 تۆمه تبار کردنه ◊ التُّهْمِيْمُ: که سیک تۆمه تی
 خرابیته سر ◊ الْمُتُّهْمُ وَالتُّهْمُ: تۆمه تبار ◊
 الموهوم: گومانلیکراو ◊ نهوهی گومانی بؤبجن
 ◊ الوَهْمُ: نهوهی دمکه ویتته خهیال و نه ندیشه وه
 ◊ ریگای پان و پۆر.

وَهْنٌ يَهْنُ وَهْنًا: که وته کاتی نیومشه وموه ◊ یان
 لاواز بوو له جهسته دا له نیش کردن دا.
 وَهْنٌ فُلَانًا: فلانکسی لاواز کرد.

وَهْنٌ فُلَانٌ: فلانکس تووشی نازاری قوْل بوو قوْل
 نیشی توشهات ◊ اوْهِنَ: که وته دهورو بهری

نیوه شهو ◊ اوْهِنَ فُلَانًا: فلانکسی لاواز کرد ◊
 تَوَهَّنَ فُلَانٌ: فلانکس راکشا له سر ته نیشته ◊
 لاواز بوو ◊ تَوَهَّنَ الطَّائِرُ: داله که رخورمه که
 بالنده گوشت خورمه که نهومندی گوشتی لاکه
 تۆپیو خوارد مرپوو نهیتوانی بفرئی ◊ المَوْهِنُ:
 دهورو بهری نیوه شهو ◊ یان سعاتیک دوا
 نیومشه ◊ المَوْهِنُ: دمگوتری: (رجل موهن):
 پیاو مکه لاوازو بن هه لمت ◊ الوَاهِنُ: رمگی
 نهستو ◊ نهو رمگی تیدایه که ملی به شان هوه
 بهستوته وه ◊ دمشگوتری: (رجل واهن):
 پیاو مکه لاوازهو بن هه لمته ◊ الوَاهِيَةُ: لهرو
 لاوازیسی ◊ فه قهرمیه که له پشته مل ◊
 نه خوشییه که توشی قوْلی نادمیزاد ده بی ◊
 پهراسوو ◊ سهرمتای بؤشایی سنگی نه سپ ◊
 السَّوْنُ: زمعیسی و سیس بوونی نیشات ◊
 الوَهْنَةُ مِنَ النِّسَاءِ: نافرمتی ته مبهل و به ناز
 پهرومرده، نافرمتی شلو و شیواو ◊ الوَهِيْنُ:
 سهرعه مهله، جاودیزی کریکار ◊ الوَهْءُ: غه مو
 خهفت ◊ دمگوتری: (وَهٌ مِنَ الرَّجْعِ) وهی
 له نازار ◊ وَهْوَةٌ فِي صَوْتِهِ: هات و هاواری کرد،
 نالانندی ◊ وَهْوَمَتِ الْمَرْأَةُ: نافرمته که
 بهغه مبارییه وه هاواری کرد ◊ وَهْوَةُ الْأَسَدِ فِي
 زُنْبُرِهِ: شیرمه نه رانندی و نه رمی خوی
 خاردهوه ◊ المَوْهُوَةُ مِنَ النِّسَاءِ: نافرمتیک
 تووشی هه لامت و به سیوی بووبن و له سرمان
 جوقه جوقی بن که وتبن ◊ الوَهْوَاهُ: نه سپی
 به نیشات و تیز رهو که له هیچ نهومستی ◊
 دمشگوتری: (رجل وهواة): پیاو مکه ترسنوک و
 بن وره ◊ الوَهْوَةُ: دنگیکه له قورگی نه سپ
 دا له کوتایی حیلکاندنی دا.

وَهْيُ الرَّجُلِ يَهِي وَهْيًا: پیاو مکه نه حمه ق و گیل
 بوو.

وَهِي الحَائِطُ: ديوارمکه شهقی برد خمریکه بپروخی.

وَهِي الثَّرْبُ: قوماشه در او کون بوو.

وَهِي رِبَاط الشَّيْنِ: بورغی شتهکه، به سترمکه شل بؤوه.

وَهِي السَّحَابُ: هورمکه دایکرده باران و بارانی به لیزمهی هله پرشت **◊ اوهاه:** لاوازی کرد **◊ اوهی یده:** دهستی شکاند **◊ نازاری** به دهستی گه یاند به شکاندن و شتی وا **◊ الاوهیه:** نیوان توفه سهری کیوو ناوقه دی دۆل **◊ الوهی:** درزو شبهق لهشت دا **◊ الوهیه:** یه کجار **◊ درزو** شبهق لهشت دا **◊ الوهیه:** کاوو گو لکه حوشتی قه لئوو گه ته **◊ الوهیه:** بچو کراوهی (الوهیه) یه **◊ کون و کله بهری کم **◊ واه:**** وشه یه که بؤ سهرسام بوون لهشتیک دمگوتری.

وَي: وشه ی سهرسوپرمانه لهشتیک **◊ یان بؤ** زه جرو لی تورهبوون به کاردی **◊ دمگوتری:** (وَي لزید): به مانا ومیل و هاواریش دی.

وَيْبُ: وشه یه که ومکوو (وَيْل) وایه دمگوتری: (وَيْكُ وَيْبُ لَكَ) **◊ که گوترا:** (وَيَّأْ هَذَا): مانای ته عه جوپ دمگه یه نی **◊ الوهیه:** نامیریکه بیتوانهی دانه و ئله به **◊ بریتییه** له دو کیله **◊**

الْوَيْحُ: مزان **◊ یان نیر** له نیوان دوگا جوت دا یان مزان و هه و جارمکه بیکه وه.

وَيْحُ: وشه یه کی به زمیی پیداهاتنه ومیه **◊ یان همر** به مانا (الوَيْل) دی **◊ الویس:** هه زاری.

وَيْسُ: وشه یه که له شوینی به زمیی پیداهاتنه ومدا

به کاردی **◊ وئله:** زوری باسی (الوَيْل) بؤ کرد ومیلبارانی کرد **◊ توایلا:** هاواری نه و نازارو ناره حمتیه ی کرد که توشی بووه **◊ الویل:** نازلبوونی شهر و نه گه تی بؤسهری **◊ وشه یه که** سزا دمگه یه نی **◊ شیویکه** له دؤزه خ **◊ الویئه:** ریسوا بوون و فه زیمت **◊ دمگوتری:** (یا ریلنا): حه یاجوو مالتویران خوم **◊ وئله:** واته (وَيْلْ لأمه): دمگوتری: (رجل وئلمه): بیاویکی لیهاتوو سهر سورهبینه ره **◊ الوائه:** بیاوی کورته بالا **◊ نافرمتی** کورته بالا (قمزهم) **◊ الوین:** تربی رمش **◊ الویئه:** میوزی رمش.

وَيْه وَوَيْهًا: وشه یه کی هه لئانه، که بته وئ به کیک یان کومه لئیک هه لئینی بؤکارتیک ده لئی (وَيْهًا یا فلان) یان (وَيْهًا یا جماعة الرجال).

الياء: بيتي بيستو ههشتمه لهپيتهكاني هيجا، شويني دمرجون و لئ بهيداوونى نيوان سهري زمان و ناوهراستى مهلاشووه ۵ يا: حهرفى نيدايه، وشهيهكه بؤ بانگ كردن لهكسيك يا لهشتيك بهكاردئ ۵ اليارده: بيهورتيكه لهبارى دريژى شتى بين دهبوورى، نزيكهى سييهكه مهتره واته ٢٢-٢٥ بهشه لهمهتر.

ييس: بيتي بيستو ههشتمه لهپيتهكاني هيجا، شويني دمرجون و لئ بهيداوونى نيوان سهري زمان و ناوهراستى مهلاشووه ۵ يا: حهرفى نيدايه، وشهيهكه بؤ بانگ كردن لهكسيك يا لهشتيك بهكاردئ ۵ اليارده: بيهورتيكه لهبارى دريژى شتى بين دهبوورى، نزيكهى سييهكه مهتره واته ٢٢-٢٥ بهشه لهمهتر.

ييس ماين الرجلين: نيوان دوو پياوه برادرمهكه پچرا دهنكيان ليك دابري ۵ ايس: كهوته ناو زموى وشك و سوتهمهرووه ۵ يان بهناوى زموى چول و سوتهمهرو دا رووى ۵ ايس: قاتو قري بوو زموى بهروبوومى نهبوو ۵ ايس القوم: خهلكهكه كشتو كالهكهيان وشكى كرد ۵ ايس الارض: زهوييهكه كشتوكالهكهى وشك بوو ۵ ايس الشئ: شتهكهى وشك كرد ۵ دمشكوتري: (ايس الله يده على سوطه); خودا دهستى بهقامچيهكهوه وشك بكا ۵ دمشكوتري: (ايس): بيدمگ به ۵ يانس: بهتوندى تيزى مامهلهى لهگهل كرد ۵ ييس: وشكى كرد ۵ وشكى كردموه ۵ ايس: بؤ موطاومعهى (يسه) دئ ۵ الايس: دمشكوتري: (هو ايس منه) نهو لهو وشك تره دمشكوتري: (بينهم لئى ايس): نيوانيان خووش نيهو دهنكيان ليك دابريوه ۵ همروا وشهى (الايس) ناوه بؤ ئيسقانيكى وشك لهقاج دا كه دهستى لئى بدهى نازارت بدا ۵ الايسان: باريكايى دهستو هاج ۵ نهو شوينهى خوار بهلهكهوه تا قوله قاپ واته (لولاك) دمشكوتري: (ضرب ايسه): زمبرى لهلولاكى دا، لهباريكايى قاجى دا، لهمهجهكى دا ۵ الايس: ژورور قولهقاپو ژورور مهجهك ۵ دمشكوتري: (ضرب الايس): زمبرى لهئيسقانى لولاك و مهجهكى دا ۵ همروا وشهى (الايس) ناوه بؤ نهو شتهى شمشيرى لهسهه تافى

ييس منه: لئى ناهوميد بوو ۵ تهماعى بينى نهما ۵ ييس المرأة: نافرتهكه نهزوك بوو ۵ لهسك و مستايهوه ۵ ايسه: ناهوميدى كرد ۵ ايس منه: بهمانا (يس) دئ ۵ ايس منه: بهمانا (يس) دئ ۵ ايس: تهمنى ناهوميد بوون ۵ نهو تهمنهى نافرته لهعادهى مانگانهى خووى دهمستيتهوهو نير ناكهويته حميرزهوه ۵ ايس ايسه: بهخهلكهكهى گوت كوئينهوه ۵ ايسه بالقوم: خهلكهكهى بانگ كرد بؤ زيباهت و دمعوت ۵ ايسه بالابل: دهنكى لهحوشترمكان كرد كه راوستن.

يا: لاسايى كردنهوهى دهنكه ۵ يان ناوى نهو دهنكهيه خهلكى بين بانگ دكرئ بؤ كو بوونهوه ۵ ايسه: دهنكى بالندميهكه ومكوو باشوكهوايه ۵ ايسه: بالندميهكه ومكوو باشوكه وايه كلكى كورته ۵ ييسه: ويرانى كرد تهختو تاراجى تيك دا ۵ ايسه: ويرانه ۵ ولاتى چول و سوتهمهرو ۵ دمشكوتري: (ارض ياب): زموى چول و كهس تيدانهماو بين دارو درهخت و روهك ۵ (حوض ياب): حهوزى بين ناو.

دمکریتهوه ◊ المیاس: نهوشتهی رووهکو و درهخت و شتی تمپر وشک دهکا ◊ الیاس: دمگوتری: (وجه یاس): روی وشکو بین خیره ◊ (سکران یاس): نهومنده سهرخوش بووه هسهی بووناکری ◊ الیاس: دمگوتری: (ارطب أم یاس): تمپر یان وشکه ◊ یاسی: شهرمگا ◊ عهورمت ◊ الیاس: دمگوتری: (ثاة یس): مهریکه وشکی کردوه، گوانی وشک بوون ◊ (أرض یس): زموییهکی رهقو پتهوه ◊ (مکان یس): شوینیکه ناوی تیدا بوو وشکی کرد ◊ (امراة یس): نافرمتیکی بین خیره ◊ هیجو و پوجه ◊ الیاس: دمگوتری: (أنا یس): دپله کهریکی بین شیرو کزو لاوازه ◊ الیاس: وشکی، پیچهوانهی تهری ◊ حالت و مزعیکه لهشت دا بهناخوشی یهکتر دمگوری و شتی لس دروست دمگوری ◊ الیاس: بهمانا (الیاس) دئی ◊ همرشتیک له گیاوگزو گهلاو پرزو پال وشک بین و هه لومری ◊ دمگوتری: (رجل وامراة یس): پیاوو ژنیکی بین خیرن ◊ بیس الماء: عهرقی وشکهوه بوو ◊ الیتوع: همر روهکیک شیری هه بین و هکوو روهکی شنگ ◊ خورشیک و نهو جوړه روهگانه.

تاک بووه.

تَمَّ السَّيُّءُ لِمَنْ مَنَدَّ لَهُ كَهَ بَيْنَ بَاوَكِ بُوو.

تَمَّ السُّوءُ مِنَ السُّوءِ لِمَنْ بِيَجُوهُ نَاژَهَلَهَكِه

دایکی مندار بووه یان لیی دابرا.

تَمَّ السُّوءُ بِبِيَجُووَهَكِه زَارُوَكِهَكِه يَهَكِيك لَهَبَاوَكِ دایکی مرد هه تیوکهوت ◊ (فهر یتیم ویتمان).

تَمَّ يَتِيْمٌ يَتِيْمًا: بهمانا (یتیم) دئی.

يَتِيْمٌ يَتِيْمٌ يَتِيْمًا: بهمانا (یتیم) دئی ◊ أَيَّتَمَّتِ الْمَرْأَةُ:

نافرمتهکه مندالهکهی هه تیو کهوت ◊ أَيَّتَمَّ الصَّبِيُّ: مندالهکهی هه تیو کرد ◊ يَتَّمَهُ: بهمانا

يَدِي فلان يَدِي يَدِي: چاکی لهگهل دا کرد لاواز بوو، بین دسهلات بوو.

يَدِي مِنْ يَدِهِ: دهستی نهما، توشی شهلل بوو.

يَدِي: دهستی نازاری پهیدا کرد.

يَدِي يَدِي: دهستی توشی شهلل بوو ◊ أَيْدِي فَلَانًا:

دهستی فلانکهسی ههنگاوت ◊ يَأْدَاهُ: دهست بهدهست پئی فروشت ◊ الْيَدُ: دهست ◊ بهشیک

له جهسته له شانوه تاسمري په نجه ۵ دمسكى
 همرشتيک که به دمست دهیگری ومکوو شوین
 دمست گرتنی شمشير، کلکه پاچ، کلکه خاکه ناز،
 دمسکه چهغو، دمسکه خه نجر، قوئی کراس و
 کهوا، دمسه لات و هیزو توانا ۵ ههروا وشه ی
 (الید) بؤ زور مانای تر هاتوو و مکوو له م
 رستانه دا دمردمکوی: (هُمُ يَدُهُ): نهوانه تاقم و
 پیزی نهون ۵ (هُمُ يَدٌ عَلٰی غَيْرِهِم): نهوانه په ک
 ریزو کوکون له سر دوزمن ۵ (هُوَ فِي يَدِي): نهوه
 مولکی منوه له ژیر دستی من دا په ۵ (هذه
 يدي لك): من که فیلی نهو شتمتم و بهر عوددی
 دمبم ۵ (أعطى يده): ملکه ج بوو دستی دایه و
 خوی تمسلیم کرد ۵ (ضَرَبَ يَدَهُ فِي كَذَا):
 دستی به کارمکه کرد ۵ (خَرَجَ مِنْ تَحْتِ يَدِهِ
 فَلَانَ): فلانکس له ژیر دستی نهو رزگاری بوو
 ۵ یان له ژیر چاودیزی نهودا پیگه یی و بوو
 بهزانا و وستا ۵ (الأمر بيد فلان): نهو کاره
 له ژیر تمصروهی نهودایه ۵ (هُوَ طَوِيلُ الْيَدِ):
 نهو سهخی سروشته، به خشنده په ۵ (مَثَى بَيْنَ
 يَدَيْهِ): له پی شیه وه رویشت، به بهر ده می دا
 رویشت ۵ ههروا وشه ی (الید) بؤ زور مانای
 تریش به کارهاتوو و قاموسه در پز مگان
 ناماز میان بین کردون ۵ الْيَدُ: لَوَغَمَتِيْكَ لَه (الْيَدُ)
 ۵ الْيَدِيُّ: دمستکرد شتيک راسته وخو به دمست
 کرابی و له کارگه ی و شتی و ا بهرهم نه هینراین
 ۵ الْيَدِيُّ: دمست رینگین و لیزان لهشت ۵ الْجَبْرُجُ:
 بروانه (ربع)

يُوعُ يَسْرَعُ يَرْعَا وَيَرَاعَةُ: ترسنوک بوو ۵ الْيَسْرَاعُ:
 قه صهب ۵ قه لثم ۵ ترسنوکی وره روخاو ۵
 که سیک نهراو بوجونی ههین نه عه قلی ههین
 بیجوی مهرو بزن به ساوایی ۵ (کاريله و
 بهر خوله) ۵ حو باحیب، گولنه نه ستیره

(جه سهرمه که له تاریکی دا دمردوشیته وه) ۵
 الْيَارَعَةُ: تاکی قه لثم، تاکی حو باحیب ۵ قه لثمی
 نوج ۵ لانه ی شیرو بی شه لان ۵ شم شالی شوان ۵
 جوزله، ترسنوک ۵ نه حه ق و گیل ۵ نوعامه ۵
 الْيَسْرَعُ: گولکی مانگا کیوی ۵ الْيَسْرَعُ: جه سهرمه که
 ومکوو می شوله ۵ گولکی مانگا کیوی.

يُورِقُ الْإِنْسَانُ أَوْ الزَّرْعُ: ناده میزاد یان کشتو کاله که
 تووشی نه خو شی (یهره مان) بوو ۵ الْيَارِقُ:
 جوړه بازی به ندیکه، پانه ۵ دست به بند ۵
 الْيَرِقَانُ: نه خو شیه کی فیسیولوجیه توشی
 رووه ک دمبی زمردی دمکا ۵ حاله تیکی
 نه خو شیه له ناده میزادا ناهین س سفر
 بهناسانی بگاته ناو ریخوله و تیکه له به خوین
 دمبی و بهو هویه وه نه نسجه ی حیوان یان
 ناده میزاد مکه زمرد هه لده گه رین ۵ الْيَرِقَانَةُ:
 جوړه قوناغی کی گه شه کردنه له هه ندی
 گیانله بهردا ومکوو نهو قوناغانه ی به سر
 کوله و می ش و می شوله و شتی و ادا تیده به رن ۵
 الْيَرُونُ: زهر ۵ می شکی فیل ۵ توماو ۵ تووی
 که له ۵ عمره قی و لاخ ۵ يَرْتَأُ: خه نه یان هه
 رینگیک له رنگی خه نه بجی ۵ الْيَرْتَأُ: به مانا
 (الیرتأ) دی.

يَسْرَوُ الشَّيْءُ يَسِرُ يَسْرًا: شته که ناسان بوو ۵ ملی
 دا، ژیر بار بوو، هاته ریزموه ۵ يَسْرَتِ الْحَامِلُ:
 سکیرمکه بهناسانی مندالی بوو.

يَسْرَلُهُ فِي الْأَمْرِ: کارمکه ی بؤ ناسان کرد.

يَسْرَوُ الشَّيْءُ: له لای چه پی شته که وه هات ۵ لای
 چه پی شته که ی گرت.

يَسْرَوُ الشَّيْءُ: به مانا (یسر) دی.

يَسْرَوُ فُلَانٌ: فلانکس دموله مهنه ند بوو.

قومار ◊ همرشتيك يارى بى ◊ تمنامت يارى
مندالان ومكو هلماتين واغواغين شتى وا ◊
شمترنج ◊ الميسرة: سههل و ناسان ◊
دولهممندی و بى ناتاجى ◊ لای چمپ ◊ لای
چهبى سوپا ◊ الميسرة: ناسانى و بى ماندوىي ◊
دولهممندی ◊ الميسر: زوماومرد؛ خوارديتکه
پيك دئ لهگوشت و هيلکه يان بابولنه نانى
تمنك و گوشت ◊ يان لوقمه قازى ◊ الميسور:
ناسان و بى وهى ◊ الياسر: نهوكهسى گوشتى
حيموانى سهربرپا له قوماردا دابهش دمكا ◊
نهوكهسى له قومار كردن دا لهقوداحمكه دهدا
◊ الياسر: ناسان و بى وهى ◊ دولهممندی و
خوشگوزهرانى ◊ لای چمپ ◊ الياسر: چهپره و
توندو تيز له راو بوجون و سياسمت دا ◊ يسار:
بهمانا (يسار) دئ ◊ الياسرة: ناسانى ◊
دولهممندی ◊ الميسر: ناسان ◊ دمگوتري: (ولادة
يسر): مندالبونيكى ناسان ◊ دصت به خودا
هينان بهرمو خوار ◊ اليسر: پينجهوانه
تمنگانه و ناخوشى ◊ دمگوتري: (الدين يسر):
نايين بهيرموى كردنى ناسانه نهگمر له خودتى
گران نهگمى ◊ اليسر: ناسان ◊ دمگوتري: (هر
يسر): ناسان و نهرمو نيانه ◊ توندو تيز نيبه ◊
الميسرة: لای چمپ ◊ الميسرة: ميينه (اليسر) ◊
دشگوتري: (عسراء يسرة): نمو نافرمته
بههردوو دصتى كاردمكا، قاجى پيرؤ كهباريك
بى له كاردا بى ◊ نيشانهيمكه بهستمهوه ◊
نهينى و چال و جويلى بهرى دصت ◊ اليسر:
ناسان ◊ كه م ◊ بى نرخ ◊ دمگوتري: (ضى يسر)
مال يسر) ◊ اليوسفي: درختيکه بهرداره،
له پيرى (الشذابة) به له ولاتى ميصر هميه، نمو
ناوشيان بويه لى ناوه چونكه نهوكهسى
تووى نمو درختى هيناومته ولاتى ميصر

يسر الشين: بهمانا (يسر) دئ ◊ كه م بوو ◊ ايسر
فلان: بهمانا (يسر) دئ ◊ ايسرته الحامل: بهمانا
(يسر) دئ ◊ ايسر فلان: كه م يک بشووى دا
به فلان و زور تمنگى بى هله چنى له داوا
ليگردنى قهرزمگمى مؤلمتى دايه ◊ ياسر: كهوته
لاى چهپيهوه ◊ دمگوتري: (ياسر بالقوم): لای
چهپى خه لکهگمى كونترول كرد ◊ ياسر فلان:
ناسانكارى لهگم خه لکهگم كرد ◊ يسر فلان:
فلانكس نازه لهگمى به ناسانى زان و بيچويان
بوو هيجيان بهريان نهماويشت ◊ يسرته الماشية:
نازه لهگمى زور بون ◊ زازوى و بهروبويان زور
بوو ◊ يسر الشين: شتمگمى ناسان كرد ◊ يسر له
كفا: نهومى بوناسان كرد ◊ بوى نامادمكرد ◊
يسر فلان لكفا: نمو نيشه بى فلان نامادمكرد
◊ يسر فلان: فلانكسى سهرمكه و توكرد بى نمو
شته ◊ يسر الشين: شتمگمى والى كرد
به بیدهست و ناسان بى ◊ يسر الفرس: بهمانا
(يسرة) دئ ◊ ايسر القوم الجزير: خه لکهگم
نازه لهگمى سهربرى و گوشتهگمى به شهبش
كرد ◊ تياسر: بهمانا (ياسر) دئ ◊ تياسر في كذا:
له وشتهدا ناسانكارى كرد ◊ تياسر القوم الجزير:
خه لکهگمى نازه لهگمى سهربرى و گوشتهگمى
دابهش كرد ◊ يسر الشين: شتمگمى ناسان بوو،
نامادهبوو ◊ دمگوتري: (يسر للقتال): خودى بى
شهر نامادمكرد ◊ يسرته الارض: زمويهگم
به مپيت بوو ◊ يسرته النهار: روزمگمى ساردو
سهرما بوو ◊ استيسر: بهمانا (يسر) دئ ◊
الائسر: ناسانتر ◊ چمپ ◊ چهپلهر ◊ چهپنوس ◊
اليسور: دمگوتري: (دابة حسنة اليسور):
ولاختيکه جوان قاجهگمى دهماوى ◊ (فرس
حسن اليسور): نهسپيکه قه لهويهگمى لى
جوانه ◊ الميسر: بى ناتاج و دولهممند ◊ الميسر:

ناوی یوسف بووه ◊ الیاسین: رومکی یاسه‌مین،
 گوئیکی سبی همیه جوان و بونخوشه ◊ الیَشْبُ:
 جوژه بهردیکی درهوشاویه بهنرخه ◊ جوژه
 سلیکاتیکی درهوشاویه رنگی سور یان بوننی
 یان زمرده ◊ الیَشْمُ: جوژه کانزایمکی رفقه همیه
 سبی همیه سه‌وزو همیه رنگی تری همیه
 له‌سلیکاتی مالیسیؤم و مغنیسیؤمی نادرهوشاوه
 بیک دئ ◊ الیَغْرُوبُ: جهمی خورو تیزرؤ ◊
 یَعْرَتُ الشَّاةُ لَوِ الْمَرْزَى تَمْرُ یَعْرَا: مهرکه باراندی
 ◊ الیَصَارُ: دهنگو و بارپی بزنو مهر ◊ یان
 باراندنی به‌هیز که مهرکه به‌همموو هیزی
 خوی بیاریننی ◊ الیَعَارَةُ: کیشکردنی که‌له بو
 که‌لانی مینسه و نیشاندانیمتی بونه‌وهی
 به‌ویستی خوی که‌لی بنا یان نه‌گمر حمزی لئ
 نه‌بوو وازی لئ بئینی ◊ الیَعْرُ: مهریکه یان
 بزنیکه له‌بنا چاله هه‌لکه‌ندراوو ته‌له‌ی
 دانراودا ده‌به‌سترتیموه، چاله‌که‌ش به‌شیویه‌کی
 ناسایی داده‌پوشریت و نازه‌لکه‌ش شوتیمکه‌ی
 قایممو ده‌باریننی دهنده‌که شیره یا گورگه
 به‌ده‌نگیبه‌وه دئ بونه‌وهی بیخو کاتیک به‌خوی
 دهنانی دمه‌کهنه‌ته ناو چاله‌که‌وه‌وو دواپی دمه‌گرئ
 ◊ الیَعْرَةُ: به‌مانا (الیَعْرُ) دئ ◊ الیَعْرُ: که‌لیکه زؤر
 بپری بو پهرین ◊ الیَعْرَةُ: به‌مانا (الیَعْرُ) دئ ◊
 الیَعْرُوبُ: بپروانه مادهی (عَسْبُ) ◊ الیَعْرُوبُ:
 بپروانه مادهی (عَصَدُ) ◊ الیَعْفُورُ: بپروانه مادهی
 (عَفْرُ) ◊ یَعْرُوثُ: بتیک بوو پیش هاتنی نیسلام
 هوزی (مه‌ذحیح) ده‌یان‌پهرست ◊ یَقْعَهُ یَنْقَعُهُ
 یفخا: له‌ته‌پله سمری دا، له‌توقه سمری دا ◊
 الیافوخ: تمپله سمر مه‌لاشو ◊ نیوان ناو‌چاوان و
 توقه‌سمر ◊ دمه‌گوترئ: (مَسَّ یافوخه السماء)
 سمری له‌ناسمان دا، پله‌وه پاییه‌ی به‌رز بووه
 (ر کب یافوخ فلان): سواری سمری فلان بوو،

واته به‌سمری دا زاله ◊ الیافوخ من اللیل:
 زوریه‌ی شهو ◊ ضَرَبَ یافوخ اللیل: سمرتای
 شهو دمستی کرد به‌رویین.
 یَقْعَ الشَّيْئُ یَنْقَعُ یَفْرَعاً یَنْفَعاً: به‌رز بووه،
 سمرکه‌وت. ◊ یَقْعَ الْغُلَامُ: گورکه به‌نگه‌یشت و
 گه‌یشته تمممنی گهنجی، یان خمریکه بالغ بئنی
 ◊ بو میننه دمه‌گوترئ: (یَقَعَتِ البنت).
 یَقْعَ الْجَبَلُ: چووه سمر کیومه‌که ◊ اِنْفَعُ: به‌مانا
 (یَنْقَعُ) دئ ◊ یاقع ولید: همتیومه‌کی خراب کرد ◊
 (وَلَدَ الْیَاقَعَةَ): زؤل، مندالی به‌یدابوو له‌زینا ◊
 تَنْقَعُ: به‌مانا (یَنْقَعُ) دئ ◊ چووه سمر به‌رزایی
 سمر ته‌پولکه، سمرکیو ◊ ناگری له‌کیوکردموه ◊
 الیالغ: تمممنی پیش بالغ بوون، تمممنی سهر و
 به‌ندی بالغ بوون ◊ دمه‌گوترئ: (مجد یالغ): واته
 سه‌به‌رز و سه‌روه‌ری ◊ الیالغات: گوی
 (الیالغ) به‌که به‌مانا کچولمی تازه به‌نگه‌یشت و
 که‌له‌تمممنی پیش بالغ بوون دا بی ◊ گئوی
 به‌رزو به‌ناسمان دا چوو ◊ کاری نه‌سته‌مو
 قورس ◊ الیَسَاعُ: همرشتیک به‌رزئی کیوبی،
 ته‌پولکه بی یان همرشتیکی تربی ◊ الیَسَعُ:
 به‌مانا (الیالغ) دئ ◊ دمه‌گوترئ: (غلام یَقْحُ) ◊
 الیَقَعَةُ: دمه‌گوترئ: (غلام یفعه): کورپکی گهنجه ◊
 (ضاة یفعه): کجیکی گهنجه ◊ الیَقْنُ: به‌رمیزدی
 بولکاو ◊ که‌لکه‌گئوی پیر ◊ جوانه‌گا که‌تمممنی
 چوبیته چوار سالییموه ◊ مروقی نا‌سارام و
 جه‌واشه ◊ الیاقوت: یاقوت، به‌ردیکی به‌نرخه و
 زؤر رفقه له‌دوای نه‌لماس له‌همموو کانزایه‌ک
 رفق تره له‌نؤک‌سیدی نه‌له‌ممنیؤم بیک دئ
 به‌زوری رهنگی رونی مه‌یله‌وو سور یان شین یان
 زمرده، بؤجوانی و خو پئ رازاندنوه به‌کار دئ ◊
 الییقطن: بپروانه‌سه (قطــــن).

يَقِظُ من نومه يَنَقِظُ يَقْظاً: له خمه و بيدار بؤوه ◊
 به هوش هاتموه، شته كهى لى رون بؤوه ◊
 لهكارمه حالى بوو ◊ وريا بؤومو به حمزمرهوه
 جاوهروانى روداو بوو ◊ اَيَقِظُهُ: به خمبمى هينا،
 ورياي كردموه ◊ ترساندى و داواى لى كرد
 حمزمرىكا ◊ هلى ناو همزاندى، دهندهمنى دا
 ◊ اَيَقِظُ الفِيار: تَوَزى هه لساند، تَوَزو خوْلى
 بمرباگرد ◊ تَيَقِظُ: به مانا (يَقِظُ) دئ ◊ دهگوتري:
 (تَيَقِظُ من نومه): له خموى بيدارى خوْى راپمري
 ◊ همستى به شته كه كرد ◊ اسْتَيَقِظُ: به مانا
 (تَيَقِظُ) دئ ◊ اسْتَيَقِظُ فلاناً من نومه: فلانكهسى
 له خمه و راپمرايد، بيدارى كردموه ◊ السَيَقِظُ:
 (رَجُلٌ يَقِظُ): پياويكى زيرهك و وريايه ◊
 اليَقِظَانُ: به مانا (اليَقِظُ) دئ ◊ دهگوتري: (رجل
 يقظان الفس) پياويكى بير تيزو وريايه ◊
 اليَقِظَةُ: هه لسان له خمه ◊ به خمبمريى و
 به ماناگايى، واته پيچهوانهى حالتمى نوستن
 ◊ دهگوتري: (ما انسك في النوم واليقظة):
 له حالتمى خمه و بيدارى دا توم لمبره.

يَقِنُ الشَّيْءُ: شته كه چه ساوو ناشكراو رونه.

يَقِنُ به: زانبارى دهربارى به پيداگردو لى معلوم
 بوو ◊ اَيَقِنُهُ ربه: به مانا (يَقِنُهُ) دئ ◊ تَيَقِنُهُ ربه:
 به مانا (اَيَقِنُهُ) دئ ◊ اسْتَيَقِنُهُ ربه: به مانا (يَقِنُهُ
 وَيَقِنُ به) دئ ◊ الميالقانُ: دهگوتري: (رجل يقان):
 پياويكى خوْش باومره همر قسه كهى بو بگري
 پيى بروا دمكا ◊ بو ميينه دهگوتري: (ميقانة) ◊
 اليَقِنُ: (رجل يقن): پياويكه همر جى بييسن پيى
 بروا دمكاو به لايه وه راسته ◊ اليَقِنُ: (رجل يقن):
 به مانا (يَقِنُ) دئ ◊ اليَقِنُ: به مانا (اليَقِنُ) دئ ◊
 اليَقِنَةُ من الناس: كهسانى كه به همموو كهس
 بروا دمكهن ◊ دهگوتري: (رجل يقنة) تن

خرمه كه بو موباله غميه ◊ اليَقِنُ: زانبارى لى
 گومان ◊ له موبارى فه لسه فهدا يه قين برى تيه
 له وهى نه فس قه ناعتمى به حوكميك هه پى و
 برواشى و ابي همر نه وه راسته ◊ همروا وشى
 (اليقن) ناوه بو مردن ◊ اليَقِبُ: تيلمه چه رم
 دهچندري و تيك دهخري و دهگري به كلتته و
 داپوشمري سمر ◊ جوْزه مه تائيكه له لبادو شتى
 وا دروست دهگري ◊ پَوْلَا ◊ اليَقْتُ: رهنكى سبى
 به گشتى ◊ دهگوتري: (ابيض بَلَق) همروا ناوه بو
 مانگساي سبى به تاييه تى ◊ اليَقْلَةُ: بزنى
 مهره زى سبى.

يَلُّ يَلُّ يَلُّ يَلُّ يَلُّ رَيْلًا: ددانى كورت بون و به ره ناو
 دمى خوار ببونه وه ◊ (فهر اَيْلٌ رهي يلاء) ◊
 الأَيْلُ من الحوافر: نازه لى كيوى سم كورت ◊
 السَيْلَةُ: ميينه (الأَيْلُ) ◊ دهگوتري: (صفاة
 يلاء): بمردى لوس و ريك ◊ اليَلْنَقُ: پالتو يان
 بوْشاكنيك كه له سمر همموو بوْشاكه كان له بهر
 دهگري و بشتي نى له سمر ده به سترى.

يَمُّ يَأُ: فري درايه ناو دهر ياه.

يَمُّ السَّاحِلُ: ناو كه نار رويارمه كه داپوشى ◊ يَمُّهُ:
 قه صدى كرد، جوو بوْلاى ◊ دهگوتري: (يَمُّهُ
 بِالرَّمْحِ): به رمب په لامارى دا ◊ يَمُّ المَرِيضُ
 للسَّلاة: نه خوْشه كه مسجى دهم و جاوو
 دوده ستى كرد، واته ته مه مومى كرد بو
 نويز كردن ◊ تَيَمُّ للسَّلاة: دهم و جاوو دوده ستى
 به خوْش مسجى كرد بو نويز ◊ تَيَمُّ الشَّيْءِ:
 قه صدى شته كهى كردو هه لى بشكنى ◊ المَيَمُّ:
 كه سنيك زه فهر بينى و بگاته مه به ستى خوْى ◊
 اليَامُومُ: بيچه كوْتر ◊ اليَمَامُ: ره گمزي باننده
 له پيْرى كوْتر ◊ تاكه كهى پيى دهگوتري (عمامة)
 ◊ اليَمِيمُ: دهر ياء ◊ كوْترى كيوى.

يَمَنَ بِلَانٍ: فلانكەسى برده لای راست ۵ له لای راستییەوه هات.

يَمَنَ الْبَلَدُ: كەوتە لای راستی ولاتكەوه ۵ به لای راستی ولاتكەدا رویشت.

يَمَنَ فُلانَ آلَهُ وَعَلَى آلِهِ يُنَأُ: فلانكەس پیرۆزیایی لەنەتەوهوه كەسو كارمەكی كرد.

يَمَنَ اللهُ فُلاناً يُنَأُ: خودا فلانكەسی پیرۆز كرد ۵

أَيْمَنَ: لای راستی شتەكەى گرت ۵ بوردهى

یەمەنى لەبەرگرد ۵ يامَنَ: لای راستی گرت ۵

لای راستی مەبەست بوو ۵ بۆلای راستی برد ۵

يَمَنُ: بەمانا (يامَنَ) دى ۵ ويستی بچن بۆ يەمەن

۵ بردى بۆلای راست ۵ يَمَنَ عَلَى فُلانَ:

پیرۆزیایی لەفلان كرد ۵ تيامَنَ: لای راستی

گرت ۵ تَيَمَنُ: خۆى بە يەمەنى لەقەلەم دا خۆى

كرد بەيەمەنى ۵ دەستی راستی یان هاچى

راستی بەكار هینا بۆ ئیش و كار ۵ تَيَمَنُ

بالمیت: مردووەكەى لەگۆردا خستە سەر لای

راستی ۵ تَيَمَنُ بِالْشَيْئِ: شتەكەى بەپیرۆز زانى و

لێى گەشبین بوو پێچهوانەى رەشبینى ۵ له لای

راستەوه بۆ شتەكە چوو ۵ اسْتَيَمَنَ بكذا:

پیرۆزى بەشتەكەوه كردو بەلایەوه پیرۆز بوو

۵ اسْتَيَمَنَ فُلاناً: فلانكەسى سویند دا ۵ الأَيْمَنُ:

كەسێك بەدەستی راستی شت دروست بكا ۵ یان

بەهاچى راستى ۵ الميمون: خاومنى پیرۆزى و

خێرو بەرمەكت ۵ المَيْمَنَةُ: خێرو بەرمەكت ۵

پێچهوانەى (المَيْسَرَةُ) ۵ المَيْمَنُ: ئەوكەسەى خێرو

بەرمەكت دەهینى ۵ اليامَن: خاومن خێرو

بەرمەكت ۵ اليماني واليماني: كەسێك خەلكى

یەمەن بى یان خۆى بەيەمەنى لەقەلەم بدا ۵

اليمانية: مێينهى (اليماني) بە كەسێك پال

یەمەن بدرى ۵ جؤ: كە گولەكەى سور بى ۵

اليَمَنُ: خێرو بەرمەكت ۵ اليَمَنى: پێچهوانەى

(اليسرى) ۵ المَيْمَنَةُ: لای راست ۵ پێچهوانەى

چەپ ۵ جؤره بوردهيمكى يەمەنييه ۵ المَيْمَنَةُ:

جؤره بوردهيمكى يەمەنييه ۵ اليمين: راست ۵

پێچهوانەى چەپ ۵ خێرو بەرمەكت ۵ هيزو

توانا ۵ سویند ۵ اليمينى: راست ڤهو پێچهوانەى

چەپڤهو كەسێك ميانڤهو بى و حەزى

لەناسانكارى و عەدالەت بى لەمەندى ولات دا

نوینەرى حیزبى چەپڤهو له لای چەپەوه

دادنەبەشتن و نوینەرى راست ڤهو مەكان

كورسەمەكانیان له لای راستەوه دەبى ۵ الينبوت:

پروانە مادەى (بَت).

يَفْعَ الثَّمَرُ يَنْعُ نِعْمًا: ميوهكە كاتى لێكردنەوهوه

چنين و ريننى هات.

يَفْعَ الشَّيْءُ: شتەكە رنگى مەيلەو سورى تۆخ بوو

۵ اَيْنَعَ الثَّمَرُ: بەمانا (يَنْعَ) دى ۵ اليانع: ميوهى

پێگەيشتوو ۵ هەرشتێك سوربى ۵ دەرگوترى:

(دم يانع): خوینى زۆر سور (نَمْرُ يانع): ميوهى

رەنگ گرتوو، رەنگ گۆڤاو ۵ اليانع: جؤره

ناهيەتيكە رەنگەكەى لە نيوان سورتيكى مەيلەو

خوینى تا سورتيكى زەرد باو ۵ مىروى سور ۵

اليانع: ئەو شتەى گەيشتبيته ئەو پەرى

لەطافەت و پێگەيشتوى ۵ اليئم: تووى گيا

(قطونا) ڤومكێكە لەولاتى ميصرو شام دەروى،

بۆ ڤهوان بون گىروگرفتى قەبرى دەخورى ۵

اليهفوف: پروانە مادەى (هَفَف).

يَهْمُ يَهْمُ يَهْمًا: شيت و شهيدا بوو ۵ الأيهم: مروفي

كەم ۵ نازاو چاو نەترس ۵ نەگەراره لههيج

شتيک و چارنەگراو چەنەبەر نەهاتو ۵ بەردى

لوس و پوس ۵ كيوى بەرز ۵ شاخى سەختو

بەرز كەنەتواندرى بچپە سەرى ۵ شەو كە

ئەستێرەكانى ديارنەهين ۵ الأيهمان: جوتى

(الأيهم) ◊ لافاوی زۆرو ترسناک و حوشتری
 چه موش ◊ لافاوو ناگر ◊ اليهْماء: ساری کاکی
 به کاکی و نمتواندری پیندا برۆی ◊ سالی
 گرانی و قاتو قری و بی دمووی رون ◊ ياهيَّاه:
 وشه يه که بۆ بانگ کردن به کاردی ◊ وادمبی نهم
 وشه يه نیشانه ی تهئنییه و کۆی پیوه دهنری
 دمگوتری: (ياهاهان وياهاهون) ◊ يهئيه بالابل:
 بانگی حوشترمه کی کرد.

يُوح: ناوتکه لماناومگانی خۆر ◊ يوحى: به مانا
 (يوح) دئ ◊ يُوذُ القَوَاء: مادهی (اليرود) تیکه
 به دمرمانه که کرد ◊ اليسود: عونصورتیکی
 نافلزیه، رقه ◊ رنگی وضموشه یی مه یله و
 رقه ◊ درهوشاومیه کی هیه که گهرم گرا
 به حه وادا دهچن ◊ اليرودید: بئیکهاته یه کی
 کیمیانییه، به شترشه لۆکه که ی بریتییه له

نه لیود ◊ يامه مياومة: به رۆژانه مامه له ی
 له گه ن کرد ◊ يان به کړی گرت ◊ الايَوْمُ مِن
 الايام: رۆزی گۆتایی مانگ ◊ دمشگوتری: (یرم
 ایرم): رۆزی دریزو ناخۆش ◊ اليَوْمُ: دمشگوتری:
 (يَوْمَ يَوْمٍ): رۆزگاری دریزو ناخۆش ◊ اليَوْم: رۆز،
 ماومکه ی له خۆر هه لاتنه وه بۆ خۆرنا وایوونه ◊
 هه روا به مانا ئیستا دئ ◊ له بواری زانستی
 ناسمانشوناسی دا وشه ی (يَوْم) بریتییه
 له خولیک سورانه وه ی زهوی به دهوری خۆی دا،
 که به بیست و جوار سعات ئهنجای ده دا ◊ ايام
 العرب: رۆزگاری شه ره خویناوییه گانی عمره ب
 ◊ ايسام الله: رۆزگاری تۆله ستاندنه وه ی
 به روهردگار له گه له سته مکاره سمر رقه گانی
 رابردو وکوو گه لی عادو ئه مودو قهومی لوط.

فەرھەنگی

مامۆستا

عەرەبی - کوردی

چۆنیەتی بەکارھێنانی ئەم فەرھەنگە :

* ئەلبەتە ئەم فەرھەنگە (عەرەبی - کوردی) یە، زمانی عەرەبیش
زمانیکی (اشتقاقی) یە، ئەمەش وا دەکات ریزکردنی وشەکان لەناو
فەرھەنگدا بە گۆیرە (أ- ب- ت- ث.. هتد) کاریکی قورس بێت.

* ھەر لە کۆنەوێ زانیانی بواری فەرھەنگ بۆ ریزکردنی وشەگەلی
ناو فەرھەنگەکانیان رییازی جیا جیا یان پەیرەو کردوو،
بەناویانگترینیان دوو رییازن :

رییازی یەكەم : ئەو یە وشەکان تیکرا بە (مجرد) و (مزید) ھوو بە
(اسم) و (فعل) و (حرف) ھوو بە گۆیرە (تلفظ) و دەنگ ریزبەند
بکرین، بۆ نموونە ھەکو لە قاموسی (المنجد الأبعدي) دا پەیرەو
کراو.

رییازی دووھم : ئەو یە : پیتی زیادە بەرچاو نەگیریت و وشەکان بە
گۆیرە پیتە ئەصلیەکانیان ریز بکرین و وشە (مزید) ھەکان ناواخن
بکرین.

ئەم فەرھەنگە بە گۆیرە رییازی دووھم ریکخراو، ھەر وشە یەکت
مەبەست بوو دەبێت (مجرد) ھەکە ی بزانییت و ئەم روانگە یەو بۆ
بگەریت و بیدزۆیتەو.

* ئەگەر وشەکە زیاد ئە مانایەکی ھەبوو، ماناکان ریزکراون و
نیوانیان بە ھیمای (◇) ئەبزی ئە ی دیاری کراو، ھەر کاتی ئەو
ھیمایە دانرا نیشانە ی ئەو یە : یەکی ئە ماناکانی وشەکە تەواو
بوو و ئەو ی دوا ی ئەو مانایەکی ترە.